Behişti Ahmed Sinan İskendernamesi'nin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

Mustafa YİĞİT

Doktora Tezi

Eskişehir

2024

BEHİŞTİ AHMED SİNAN İSKENDERNAMESİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Mustafa YİĞİT

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ

Eskişehir

2024

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mustafa YİĞİT tarafından hazırlanan Behişti Ahmed Sinan İskendernamesi'nin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü başlıklı bu çalışma Savunma Sınavı Tarihi tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof.Dr.İsmail.Hakkı AKSOYAK	
Üye (Danışman) Doç.Dr.Tuba ONAT ÇAKIROĞLU	
Üye Prof.Dr.Ahmet KARTAL	
Üye Prof.Dr.Melike GÖKCAN	
Üye Doç.Dr.Bekir BELENKUYU	

ONAY

.../... /2024

Prof. Dr. Oytun MEÇİK

Enstitü Müdürü

28/06/2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Mustafa YİĞİT

İmza

ÖZ

Behişti Ahmed Sinan İskendernamesi'nin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

YİĞİT, Mustafa

Doktora 2024

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Doç.Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Tüm dünya halklarını tek bir sancak altında toplama fikri İskender tipini İslami edebiyatlarda mit haline getirmiştir. Dolayısıyla edebiyatımızda gerek müstakil metinlerde gerekse dolaylı atıflarla İskender ismi sıkça zikredilir. Arap ve Fars edebiyatlarında örneklerine rastladığımız İskendername'ye, Anadolu sahasında Behişti Ahmed (d. 854 ?/1450 ? - ö. 917, 926 ?/1511-12, 1520 ?) kendi üslubunu katmak suretiyle hikayeyeyi yeniden ele alarak Türk edebiyatındaki geleneğe zenginlik katmıştır. Aruzun fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl kalıbıyla kaleme alınan eser birçok mazmun, atasözü, kelam-ı kibar, deyim ihtiva etmesinin yanında muhtevası yönüyle de İstanbul'u, geleneksel tıp tavsiyelerini, savaş motiflerini bünyesinde barındırmaktadır. Behişti Ahmed Sinan'ın 5781 beyitten oluşan İskendernamesinde geçen yaklaşık 65.000 sözcük, kullanıldığı bağlam çerçevesinde anlamlandırılarak Türk dilinin tarihsel sözlüğüne katkı sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mesnevi, İskendername, Behişti, Sözlük

ABSTRACT

CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY OF BEHISTI AHMED SINAN'S ISKENDERNAME

YİĞİT, Mustafa

Doctoral Degree

2024

Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Doç.Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

The idea of gathering all the peoples of the world under a single banner has transformed the Alexander type into a myth in Islamic literature. Therefore, the name Alexander is frequently mentioned in our literature, both in independent texts and indirect references. Behişti Ahmed (b. 854 ?/1450 ? - d. 917, 926 ?/1511-12, 1520 ?) added his own style to the İskendername, which we come across in Arabic and Persian literature, and reconsidered the story in the Anatolian field, thus enriching the tradition in Turkish literature. Written in the form of aruz fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl, the work contains many metaphors, proverbs, polite words, idioms, as well as Istanbul, traditional medical advice, and war motifs in terms of its content. Approximately 65,000 words in Behişti Ahmed Sinan's İskendername, consisting of 5781 couplets, have been interpreted within the context in which they are used, and a contribution has been made to the historical dictionary of the Turkish language.

Keywords: Mesnevi, Iskendername, Behişti, Lexicon

TEŞEKKÜR

Bu uzun soluklu çalışma sırasında akademik birikimiyle bana ışık tutan danışman hocam Doç.Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU'na, Tez İzleme toplantılarında fikirleriyle çalışmamı zenginleştirmeme vesile olan Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK ve Prof. Dr. Ahmet KARTAL'a, tüm süreç boyunca sabırla çalışmamı sürdürmemi teşvik eden kıymetli eşim İlknur YİĞİT'e, varlığıyla beni motive eden canım kızım Zehra Betül YİĞİT'e ve tüm eğitim hayatımın mimarı, fedakar annem Leyla YİĞİT'e teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ iii
ÖZ iv
ABSTRACT vi
TEŞEKKÜR viii
TABLOLAR LİSTESİ xii
ŞEKİLLER LİSTESİ xiii
KISALTMALAR LİSTESİ xiv
GİRİŞ 15
Mesnevi 16
İskender 16
İskendernamelerin Bir Tür Olarak Doğuşu ve Gelişimi 17
Arap Edebiyatında İskendername 17
Fars Edebiyatında İskendername 18
Türk Edebiyatında İskendernâmeler 21
BİRİNCİ BÖLÜM 24
1.BEHİŞTÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ 24
1.1. HAYATI 24
1.2. ESERLERİ 24
1.2.1. Hamse 24
1.2.2. Behiştî Târihi / Tevârih-i Al-i Osman 25
1.2.3. Mevlid 25
İKİNCİ BÖLÜM 26
2.BEHİŞTİ AHMED SİNAN'IN İSKENDERNAMESİ'NİN DİL ÖZELLİKLERİ 26
2.1. Atasözleri, Deyimler ve Kelam-ı Kibarlar 26
2.1.1.Atasözleri 26
2.1.2.Deyimler 27
2.1.3.Kelam-ı Kibar 29
2.2. İkilemeler 30
2.3. Kalıp İfadeler 31
2.4. Ayetler ve Hadisler 34
2.4.1. Ayetler 34
2.4.2. Hadisler 35
2.5. Tamlamalar 35

2.5.1. Farsça Tamlamalar 36
2.5.2. Arapça Tamlamalar 52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 56
3.İSKENDERNAME İNCELEMESİ 56
3.1. İskendername'nin Yazılış Sebebi 56
3.2. İslami Gelenek Çerçevesinde İskendername 57
3.3. Miraciye 61
3.4. İstanbul Tasvirleri 65
3.5. Kış Tasvirleri 72
3.6. Yaz Tasvirleri 77
3.7. İskendername'de Kadim Tıp 83
SONUÇ 90
KAYNAKÇA 94
EKLER 98
İSKENDERNAMENİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ OLUŞTURULURKEN UYGULANAN USUL 99
BEHİŞTİ AHMED SİNAN'IN İSKENDERNAMESİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ 101

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

(ا) أ : a, e, ı, i, u, ü

(ا) آ : a, ā

ء : ʾ

ب : b

ت : t

ث : s̱

پ : p

ج : c

خ : ḫ

ح : ḥ

چ : ç

د : d

ذ : ẕ

ر : r

ز : z

س : s

ش : ş

ص : ṣ

ض : ż

ط : ṭ

ظ : ẓ

ع : ʿ

غ : ġ

ف : f

ق : ḳ

ك : k, g,

ل : l

م : m

ن : n

و : v, ū, u, ü, o, ö

ه : h, a, e

ى : y, î, ı, i

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Atasözleri.....26

Tablo 2: Deyimler.....29

Tablo 3: Kelam-ı Kibarlar.....30

Tablo 4: İkilemeler.....31

Tablo 5: Kalıp İfadeler.....34

Tablo 6: Farsça Tamlamalar.....52

Tablo 7: Arapça Tamlamalar.....53

Tablo 8: Miraciye.....65

Tablo 9: İstanbul ve Mekanlar.....70

Tablo 10: Kış Tasvirleri.....75

Tablo 11: Yaz Tasvirleri.....80

Tablo 12: Kadim Tıp.....88

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İskendername'de Kullanılan İkilemelerinin Kökeninin Oransal Dağılımı....31

Şekil 2: İskendername'de Tamlama Kullanım Oranları.....36

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz. : Bakınız

C. : Cilt

çev. : Çeviren

ed. : Editör

H. : Hicri

Haz. : Hazırlayan

M. : Miladi

No. : Numara

sad. : Sadeleştiren

s.a.v. : Sallallahu Aleyhi ve Sellem

s. : Sayfa

S. : Sayı

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TDK. : Türk Dil Kurumu

Yay. : Yayınları

yy. : Yüzyıl

GİRİŞ

İslami gelenek içerisinde teşekkül ettirilmeye çalışılan edebi eserlerde belli figürlere ilâ-i kelimetullah gibi yüce bir görevi yerine getirme rolü yüklenmiştir. Bu görev bazı isimler ile somutlaştırılarak mevcut durumdaki veya gelecekteki hükümdarlara vizyon verilmeye çalışılmıştır. Aslına bakılırsa tüm dünya halklarını İslam sancağı altında güven içerisinde yaşatma ideali müslüman hükümdarların adeta kızılelması olmuştur. Fatih Sultan Mehmet'in İskender'in hikayesinin farkında olması, padişahların kendilerine seçtikleri sıfatlar, temelde bu ülkünün yansıması olarak değerlendirilebilir. Şüphesiz bu ideale ne ölçüde ulaşılabildiği tartışma konusudur. Ancak hedeflerin konumlandırıldığı nokta, hükümdarlara yüklenen sorumluluğun seviyesini göstermesi açısından dikkate değerdir.

İskender'in dönemine ve hayatına baktığımızda İskender'in hangi dine mensup olduğuna dair somut bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat edebiyatımızda ele alındığı şekliyle müslüman olduğu ve halkları İslam'a davet ettiği görülmektedir.

Kaynaklarda kesin olmamakla birlikte 1450 yılında dünyaya geldiği tahmin edilen Behiştî Ahmed'in doğum yeri ile ilgili de veri bulunmamaktadır. Hüseyin Baykara, Ali Şir Nevâî ve Molla Câmi gibi önemli şahsiyetlerin meclisinde bulunmuş olan Behiştî İstanbul'da saray hizmetlerinde görev almıştır.

Edebiyatımızda eser ortaya koymuş olan sayısız müellifin temel motivasyonunun Behiştî'de de var olduğu söylenebilir. Zira kendi ifadelerinde belirttiği şekliyle eser yazarak abıhayat içmek istediği ve bu sayede ismini kalıcı hale getirme gayesi ön plana çıkmaktadır. Öte yandan hamse sahibi olmak istediğini kendi beyitlerindeki ifadelerinden anlamak mümkündür. Tüm bunlara ek olarak II. Bayezıt dönemini İskender'in dönemine benzetmesi verdiği eserlere iltifat gösterilmesini beklediğinin delili olarak kabul edilebilir.

Behiştî Ahmed'in hamse sahibi olmak arzusuyla telif ettiği İskendernâme, İskender şahsında somutlaştırılan bir anlayışın ürünü olması yönüyle kıymetlidir. Zira cihanşümul bir devlet kurma ülküsü tarihe geçmiş hükümdarların vizyonu hakkında ipuçları verirken günümüzdeki konumu yeniden değerlendirerek geleceğe yönelik planlamaların ne yönde olması gerektiği noktasında tüm kuşaklara fikir verecek yeterliliktedir.

İskendernâme, klasik mesnevi tertibine uygun bir şekilde oluşturulmuştur. Hamsenin ikinci mesnevisi olan eser, aruzun *fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl* kalıbıyla kaleme alınmıştır. Eserde İskender'in seferleri dışında İstanbul tasvirleri, devlet idaresinde tatbik edilmesi tavsiye edilen usuller, sağlığı koruyabilmek için tedbirler, yaz ve kış betimlemeleri işlenmiştir.

Dil yönüyle bakıldığında 5781 beyitten oluşan eserde 8 ayete telmihte bulunulmuştur. Doğrudan hadîs-i şerîf atıfı bulunmayan eserde 29 atasözü, 15 kelam-ı kibar ve 52 deyim yer almaktadır. Farsça tamlamaların yoğunlukta kullanıldığı eserde Arapça tamlamalara genellikle Allah'ın sıfatlarını ifade etmek için başvurulmuştur. Haricen ise 14 yerde Arapça tamlamalar kullanılmıştır. İkilemeler bağlamında baktığımızda Farsça kelimelerle kurulan ikilemelerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ayrıca müellif eserinde 60 adet kalıp ifadeye yer vermiştir.

İçerik yönüyle incelendiğin 38 başlık altında İskender'in insanları doğru yola sevk etmek şiarıyla yaptığı seferler ve bu seferler esnasında karşılaştığı zorluklar anlatılır.

Hasmıyla savaşmadan önce asıl vazifesinin toprak kazanmak olmadığını ifade ederek hükümdarı Allah'ın varlığına ve birliğine iman etmeye davet eder. Bazı hükümdarlar İskender'in davetine icabet ederken bazıları sert karşılıklar verir. Bu manada savaş öncesi mektuplaşmalar ve karşılıklı küçümseyici ifadeler dikkat çekicidir.

Eserde İskender'in seferleri ve savaş atmosferini anlatan kısımlar haricinde dikkat çeken farklı başlıklar da söz konusudur. Şair eserinde İstanbul'u; padişahın sarayı, Ayasofya ve Yeni Cami, Eyüp aleyhisselamın kabri özelinde müstesna bir mekan olarak tavsif etmiştir. Bir diğer yandan canlı yaz ve kış tasvirleri yaparken mübalağalı ifadelerle anlatım gücünü artırmaya çalışmıştır. Son olarak Hipokrat'ın ağzından İskender'e sağlık tavsiyeleri veren şair okuyucularına kadim tıp usullerine dair müktesebatı görme imkanı sunmuştur.

Mesnevi

Mesnevî tabiri ilk kez Farsça'da kullanılmış ve sonra Türkçe'ye geçmiştir.[1] Edebî bir terim olarak, aynı vezinde, her beyti kendi arasında müstakilen kafiyeli nazım şekline verilen isimdir.[2] Mesnevî şekli itibariyle Arap şiirinin 'recez' nevine dayanır. Aruzun aynı adı taşıyan bahriyle nazmedilen 'recez', mısra uzunluğunda ve birbiri ile kâfiyeli kısa beyitler halindedir. Umumiyetle kısa olan 'recez'ler, deveci ezgileri, savaşçıların birbirlerine meydan okumaları, kadınların muhariplere serzenişleri ve ninnileri gibi ani ilhamların irticâlen ifadesinde kullanılmıştır. El-Ağleb b. Cûşem el-İclî (ö. 145/762), 'recez'i kaside tipinde dâhilî planı olan uzun şiirler haline dönüştürmüştür. Bu yeni tip recezler, 'urcûze' olarak adlandırılmış ve Abbasî devrinin başlarından itibaren sınırlandırılarak hikâye, fıkra, tasvir, öğretici eserler vb. gibi bazı mevzulara tahsis edilmiştir. Mesnevî, urcûze denen bu şiir nevinden doğmuştur.[3]

İkinci Murat devrinde nitelik ve nicelik bakımından önemli aşamalar kaydeden mesnevi geleneğinin Fatih döneminden itibaren daha da yaygınlaşıp çeşitlendiği görülür. Fars edebiyatındaki mesnevilere Osmanlı şairlerince nazireler söylenir, Türkçe çeviriler yapılır. Hemen her konuda mesnevi yazılmasına rağmen bilhassa çift kahramanlı aşk hikayelerinde, sonraki yüzyıllarda bir daha tekrarlanması mümkün olmayacak sayıda ve nitelikte eserler verilir.[4]

16. asırda en verimli dönemini yaşayan bu gelenek, sonraki dönemlerde kendi içinde şairler için çekim merkezi olabilecek yeni terkiplere ulaşamamıştır.[5]

İskender

Eldeki kaynaklardan anlaşıldığı üzere İskender milâttan önce 356'da Makedonya'daki Pella kasabasında doğdu. Asıl adı Alexandros'tur. Makedonyalı II. Filip ile (Philippos) Epiros Prensesi Olympias'ın oğludur. Özel hocalar tarafından yetiştirildi; bu arada Aristo'dan üç yıl süreyle dil, edebiyat, siyaset ve felsefe üzerine ders aldı.[6] I. Filip, MÖ 336 yılında Epiros Kralı'nın düğünü sırasında bir suikasta kurban gidince İskender, kendisini "Makedonya Kralı" ilan eder. Ardından krallığını güvence altına almak için amcasının oğlu IV. Amyntas'ı, üvey

[1] Amil Çelebioğlu, *Türk Edebiyatı'nda Mesnevî [XV. Yüzyıla Kadar],* İstanbul: Kitabevi, 1999, s. 21.
[2] Celâluddîn-i Humâyî, "Funûn-i Belâgat ve Sana'ât-i Edebî," Tehrân, 1370, s. 156; Sîmâdâd, *Ferheng-i Istilâhât-i Edebî*, Tehrân, 1375, s. 263.
[3] M. Nihad Çetin, *Eski Arap Şiiri*, İstanbul: İÜ Yay., 1973, s. 65-68; aynı yazar, "Arap IV: Edebiyat", DİA, c. III, İstanbul, 1991, s. 289.
[4] Muhsin Macit, *Türk Edebiyat Tarihi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2007, C. II, s. 55.
[5] Osman Horata, *Türk Edebiyat Tarihi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2007, C. II, s. 545.
[6] Mahmut Kara, "İskender", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 22, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 555-557.

kardeşi Karanos'u, Lynkest hanedanlığından iki prensi, veliahtlığını tanımayan Attalos'u (üvey annesi Kleopatra'nın amcası) öldürtür.[7] Ülkesinin kuzeyini güvence altına almak için 335'te Trakya'daki kavimlerin üzerine yürüdü. Bu sırada öldüğüne ilişkin söylentiler yayılınca Thebai ve Atinalılar ayaklandılarsa da isyan kanlı bir şekilde bastırıldı ve Yunan devletleri Makedonya'nın hâkimiyetini kabul etmek zorunda kaldı.[8]

Geniş bir coğrafyaya yayılmış birçok devleti on iki yıl gibi kısa bir zaman içinde ortadan kaldırarak buralarda büyük bir imparatorluk kuran İskender'in göz kamaştıran zaferleri, kendisinden sonra gelen devlet adamları için olduğu kadar sanatkârlar için de ilham kaynağı teşkil etmiş, hakkında destanlar yazılmış ve çeşitli menkıbelere konu olmuştur. Hatta bu çaptaki zaferlerin ancak mânevî bir güçle ve ilâhî bir destekle mümkün olacağını düşünenler giderek ona ruhanî bir kişilik izâfe etmiş ve Kur'ân-ı Kerîm'de kıssası anlatılan (el-Kehf 18/83-99) Zülkarneyn ile aynı kişi olduğunu sanmışlardır.[9] Seyahatnâme'de zaman zaman İskender'in kim olduğu konusuna da değinilir, birden fazla ve farklı özellikte İskender'den söz edilir. İskender, Zülkarneyn, İskender-i Zülkarneyn, İskender-i Kübrâ, İskender-i Rûmî, İskender-i Yunan, Aleksandıra, Feyleko Aleksander, Filkos oğlu İskender gibi adlarla anılan İskender'le ilgili birbiriyle örtüşmeyen, oldukça karışık bir yığın bilgi vardır. Ancak başka eserlerde de gördüğümüz şekilde Evliya Çelebi'nin anlattıkları, temelde milattan önce 4. asırda yaşayan Makedonyalı Büyük İskender'le Kur'ân'da adı geçen Zülkarneyn hakkındaki bilinenlerin bir anlamda tek kişilikte, İskender-i Zülkarneyn adı üzerinde toplanmış hâlidir. [10]

İskendernamelerin Bir Tür Olarak Doğuşu ve Gelişimi

Anadolu'dan başlayarak Hindistan'a kadar uzanan seferleriyle bu ülkelerde yaşayan insanların hafızalarında derin izler bırakmış olan İskender'in kişiliği etrafında doğmuş olan bu tür efsanelerin en eski şeklini, onun vak'anüvisi filozof Callisthenes'e atfedilen eser vermektedir. Batı dünyasında İskender hakkında yazılanların esas kaynağını Pseudo-Callisthenes (Düzmece Kalistenes) denilen bu kitap teşkil etmiştir.[11]

Arap Edebiyatında İskendername

Arap edebiyatında bu konu "Siretü'l-İskender" gibi mensur eserler yanında tefsir ve tarih kitaplarında da işlenmiştir. Adının Kur'an-ı Kerim'de geçmiş olması, Zülkarneyn hakkındaki bazı rivayetlerin İslamiyet'ten önce de Araplar arasında bilindiğini göstermektedir. Nitekim konuyla ilgili ayetlerin tefsirinde Beyzavi, Fahreddin er-Razi ve Alusi gibi bazı müfessirler Zülkarneyn'in İran ve Rum meliki olduğunu kaydederler. Hatta Araplar arasında anlatılan bir halk hikayesini Ebu İshak es-Suri Kıssatü'l-İskender adıyla mensur bir kitap haline getirmiştir.[12]

Arap edebiyatında İskender konusu daha çok "sîretü'l-İskender" adı altında mensur olarak ele alınmıştır ve bunlar kıssahanlar tarafından okunan anonim eserlerdir. Bunlardan

---

[7] İsmail Avcı, *Türk Edebiyatında İskendernameler ve Ahmed-i Rıdvan'ın İskendernamesi*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Balıkesir, 2013, s.2
[8] Mahmut Kara, "İskender," *TDVİA*, s. 556
[9] Mahmut Kara, "İskender," *TDVİA*, s. 557
[10] İsmail Avcı, "Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'sinde İskender-i Zülkarneyn," *TÜRÜK Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 2013 No: 2 s. 412
[11] İsmail Ünver, "İskender", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 22, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 557-559
[12] Ünver, "İskender," *TDVİA*, s.558.

biri, iki cilt hâlinde Süleymâniye Ktp. Ayasofya 3003 ve 3004'te bulunmaktadır. Eserin meçhul toplayıcısı İskender hakkındaki rivayetleri başta Ka'b el Ahbâr olmak üzere Ebû Abdullâh el-Ahbârî, Ebu'l-Hasan el-Bekrî, Vehb b. Münebbih gibi isimlere isnat eder. Bazen de isim zikretmeden "kâle'r-râvî" demekle yetinir. Bu bilgilerden hareketle eserin, farklı rivayetlerin toplanmasıyla vücut bulduğu söylenebilir. İskender'in o zamanlarda bilinen memleketleri fethedip hükmü altına alması, batıdan doğuya yapılan ve zaferle sonuçlanan seferleri, çeşitli olağanüstü olaylar ve varlıklar, İskender'in âb-ı hayatı aramaya gidişi ve ölümü kitabın muhtevasını oluşturur. Bu eserin daha sonra yazılan mensur Türkçe İskender kıssalarına kaynaklık ettiği kuvvetle muhtemeldir.[13]

Fars Edebiyatında İskendername

Fars edebiyatında İskender ile ilgili efsaneler İranlı şair ve halk hikayecileri tarafından farklı şekillerde hem nazım hem nesir olarak kaleme alınmıştır. Bunları şekillerine ve hitap ettikleri kesimlere göre iki grupta toplamak mümkündür. Saray çevresinde eğitim görmüşlere sunulmak üzere telif edilenler mesnevi tarzında, halk kitlelerine hitaben yazılanlar ise nesir halindedir.[14]

İskender hikâyesinin derli toplu bir metin hâline gelmesi, müstakil bir eser olarak ortaya çıkışı Fars edebiyatında olmuştur. Hikâyeyi ilk defa manzum olarak kaleme alan ve ünlü eseri Şehnâme ile edebî alana taşıyan Firdevsî'dir (öl. 1020?). Ancak konunun müstakil olarak ele alınması için biraz daha zaman gerekmiş, Şehnâme'den yaklaşık iki asır sonra Nizâmî, Şerefnâme ve İkbalnâme adlı iki kitapla ilk müstakil İskendernâmeyi yazmıştır. Fars edebiyatında bu isimler yanında aynı konuyu işleyen başka müellifler de vardır.[15]

İskender hikayesini anlatan başlıva eserlerden biri İran'ın milli şairi Firdevsi'nin Şehnamesi'dir. Şehnâme, şairin kendi ifadesine göre 60.000 beyit tutarındadır. Eser, fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl vezniyle yazılmıştır. "Şehnâme vezni" adıyla da anılan bu kalıp Nizâmî, Emir Hüsrev-i Dihlevî, Câmî ve Nevâyî'nin İskendernâmelerinde de kullanılmıştır. Şehnâme, Pîşdâdîyân hanedanının ilk hükümdarı Keyûmers'ten başlayıp Keyânîlerle birlikte Sasanîlerin son hükümdarı III. Yezdicerd'e kadar devam eden toplam elli hükümdarlık dönemini ele alır. Eser, tarih öncesi devirlerden başlayarak İran milletinin medeniyet serüvenini, Îrânvîc bölgesine gelip yerleşmelerini, çevresindeki Tûrân, Roma, Bizans ve Arap ülkeleriyle mücadelelerini, gelenek ve göreneğini, millî, ahlaki, dinî değerlerini, kahramanlıklarını ve İran halkıyla ilgili daha başka birçok hususu ihtiva eder.[16] Şehnâme'nin Türkçeye yapılmış bazı manzum ve mensur tercümeleri vardır. Bunlardan biri Diyarbakırlı Şerîfî'nin (öl. 1514) yaptığı 56506 beyitlik manzum tercümedir. Bu tercümede İskender hikâyesinin anlatıldığı bölüm öncesi ve sonrasıyla yaklaşık 7000 beyittir.[17] Yakın zamanda Necati Lugal tarafından yapılan çeviri ise eserin yaklaşık ilk 25.000 beyitlik kısmını ihtiva eden mensur çeviridir ve bu bölüm İskender hikâyesini içine almaz. Yukarıda da değinildiği üzere İskender hikâyesi ilk defa manzum olarak Firdevsî tarafından kaleme alınmıştır. Bu hikâye daha sonra yazılan İskendernâmeleri önemli ölçüde etkilemiş, İskender konulu bütün eserlerin kaynağı hâline gelmiştir. Şairin İskender hikâyesini nereden aldığı belli değildir. Hikâyenin kaynağının İran dışından olduğu görüşü vardır. İskender, İran'a sonradan gelmiş ve ülkeyi ele geçirmiştir.

[13] Orhan Şaik Gökyay, "İskender-nâme", *MEB İA*, C. V/II, İstanbul, 1997, s. 1089.
[14] Ünver, "İskendername," *TDVİA*, s. 557.
[15] İsmail Avcı, *Türk Edebiyatında İskendernameler ve Ahmed-i Rıdvan'ın İskendernamesi*, s.28.
[16] İsmail Ünver, *Ahmedî, İskender-nâme, İnceleme-Tıpkıbasım*, TDK Yayınları, Ankara, 1983.
[17] Zuhal Kültüral ve Latif Beyreli, *Şerîfî Şehnâme Çevirisi*, C. II-III, Ankara: TDK Yayınları, Ankara, 1993.

Ancak Firdevsî onu İran soyundan biri olarak gösterir. Buna göre müellifin eserini yazmasından önce İran'da yazılı ve sözlü kaynaklarda İskender konusunda ciddi bir etki ve inanç olmalıdır. Ritter'e göre İskender'le ilgili bilinenler I.Hüsrev zamanında Yunancadan Pehleviceye tercüme edilen İskender kıssasına dayanmaktadır. Yine Nöldeke'nin Süryanice ve Arapça İskender hikâyelerinin kaynağını Pehlevice bir metne dayandırması da bu düşünceyi destekler. Bunlar yanında Firdevsî'nin ölümünden yaklaşık 50 yıl sonra tamamladığı Divanü Lügati't-Türk adlı eserinde Kaşgarlı Mahmud, "Çiğil", "Uygur", "tutmaç" ve "Türkmen" kelimelerini açıklarken Zülkarneyn'den söz eder ve onu Farsça konuşturur. İskender, Şehnâme'de İran'ın geçmiş hükümdarlarından bahsedilirken Keyânîlerin son hükümdarı olarak anılır. Eserde İskender'den "Pâdişâhî-i Dârâb", "Pâdişâhî-i Dârâ Püser-i Dârâb" ve "Pâdişâhî-i İskender" olmak üzere üç başlık altında toplam 2480 beyitte söz edilmiştir. Bu bölümlerde anlatılanlar özetle şöyledir: Dârâb'ın Feylekûs'la savaşı, onun kızıyla evlenmesi, Dârâb'ın geri gönderdiği bu kızdan İskender'in doğması, Dârâb'ın yeniden evlenmesi ve bu evlilikten Dârâ'nın dünyaya gelmesi, Feylekûs ve Dârâb'ın ölmeleriyle Rûm tahtına İskender'in İran tahtına da Dârâ'nın oturması, Dârâ'nın İskender'den haraç istemesi, iki kardeşin karşılıklı savaşa hazırlanması, Dârâ ile İskender'in üç kez savaşmaları, Dârâ'nın iki komutanı tarafından öldürülmesi. İskender'in İran tahtına oturması, Dârâ'nın kızı Rûşeneg'le evlenmesi, Hint hükümdarı Keyd'le anlaşması, Keyd'in ona Figistân adlı kızını, boşalmayan kadehini, değerli düşünürünü ve tabibini hediye olarak vermesi, Hint hükümdarı Fûr'la savaşması ve onu öldürmesi, Kâbe'ye gidişi ve ülkeyi tekrar Hz. İsmail soyundan gelenlere vermesi, Mısır'a gidişi, Endülüs'ün zengin kraliçesi Kaydâfe ile aralarında geçen olaylar, Berehmenler şehrine gidişi, Habeş ülkesine dönüşü, Nermpâyân ülkesindeki ejderhayı öldürmesi, Horum'da karşılaştığı olağanüstü varlıklar, doğuya gidişi, âb-ı hayatı araması, karanlıklar ülkesinden çıkışı, kuşlarla konuşması, İsrâfîl'i görmesi, Yecüc ve Mecüc kavmi önüne set yapması, "hatif"ten gelen sesten ve konuşan ağaçtan ölümünün yaklaştığını öğrenmesi, Çîn'e gidişi ve Fağfûr'un onu saygıyla karşılaması, Hindistan'da Fûr yanlısı güçlerle yeniden savaşması, Bâbil'e yönelmesi, Aristo'ya ve annesine mektup yazması, Bâbil'de ölmesi, düşünürlerin ve annesinin yas tutması.[18]

İskendername Nizami tarafından da işlenmiştir. Çeşitli kütüphanelerde yüzlerce yazması bulunan eser, İran, Hindistan ve Avrupa'da defalarca basılmış, manzum ve mensur çevirileri yapılmış, çeşitli şairlerce tanzir edilmiştir.[19] İskendername İslami edebiyatlardaki yerine Nizami'nin kalemiyle kavuşmuştur.[20] 3100 beyitten oluşan İkbalnâme'de İskender, bir düşünür ve peygamber olarak tasvir edilir. Şairin İskendernâmeyi yazarken nerelerden yararlandığı belli değildir. Ancak o; İran, Arap ve Rûm edebiyatlarında yazılan İskender hikâyelerinden haberdardır ve en doğrusunun kendi yazdıkları olduğunu söyler. Şair, Firdevsî'nin İskender hikâyesine ait birçok parçayı atladığını, kendisinin bunları yazacağını ifade eder. Nizâmî, eserini meydana getirirken yazılı kaynaklar yanında sözlü kaynakları da kullanmıştır.[21] İskendernâmenin manzum ve mensur tercümeleri vardır. Şairin iki mesnevide anlattığı konular özetle şöyledir: Şerefnâme: Tevhit, münacat, na't, sebeb-i telif, övgü. İskender'in soyu, Aristo'nun babası Nikomacis'ten ders alması, Feylekûs'un ölümünden sonra Rûm'a hükümdar olması, Aristo'yu vezir yapması, Mısır'a girmesi ve oranın halkını zencilerden kurtarması, Dârâ'nın haraç istemesi, iki hükümdarın savaş hazırlığına başlaması,

[18] İsmail Ünver*, Ahmedî, İskender-nâme, İnceleme-Tıpkıbasım*, TDK Yayınları, Ankara, 1983, s. 9-10.
[19] Mehmet Kanar, *"*Nizâmî-i Gencevî*", TDVİA*, C. XXXIII, İstanbul, 2007, s. 183-5.
[20] Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, 2018, s.314.
[21] İsmail Ünver, *Ahmedî, İskender-nâme, İnceleme-Tıpkıbasım*, TDK Yayınları, Ankara, 1983, s. 10-11.

savaştan önce Dârâ'nın iki kumandanı tarafından yaralanması, İskender'in Dârâ'dan son dileklerini dinlemesi, İran tahtına oturması, Acem ateşgedelerini yıkması, Dârâ'nın kızı Rûşeneg'le evlenmesi, Mağrip'e gidişi ve Kâbe'ye uğraması, Bürda'a'ya (Horum) giderek Nüşâbe adlı kraliçeyle dostluk kurması, Kuzey ve Orta İran'daki savaşları, Hindistan'a gidişi ve Keyd adlı hükümdarla dostluk kurması, Fûr'la savaşarak onu öldürmesi, Çîn'e gidişi ve Hakan'ın onu dostça karşılaması, Kıpçak Çölü'ne gidişi, Rûs ülkesindeki savaşları, ölümsüzlük suyunu araması, Rûm'a dönüşü. Eser, Atabek Nusratüddin'e övgüyle son bulur. İkbalnâme: Tevhit, münacat, na't, sebeb-i telif, övgü. İskender'in Rûm'da büyük düşünürlerden bir meclis kurması, İskender'e Zülkarneyn şanının verilişi, İskender'in bir çobanla konuşması, Arşimides'le Çînli cariye efsanesi, Aristo'dan kimya öğrenen Mâriyye-i Kıbtıyye efsanesi, çocuğunun şansıyla zengin olan babanın hikâyesi, Hermes'in, düşüncelerini benimsemeyen yetmiş Yunan düşünürünü dondurması, Eşâtûn'un insanları ve hayvanları büyüleyen bir erganun yapması, sihirli yüzük bulan çoban hikâyesi, İskender-Sokrât ilişkisi, Hint düşünürünün İskender'e söyledikleri, İskender'in yedi düşünüre evrenin yaratılışı ve temel maddesi hakkında sorular sorması ve düşünürlerin cevapları, İskender'in peygamber olması, düşünürlerin İskender için yazdıkları "hırednâme"ler, İskender'in peygamber olarak cihanı dolaşmaya çıkıp güneye gidişi ve karşılaştığı toplumları dine çağırması, Hindistan'dan ikinci kez geçerek Çîn'e varması, denizlere açılması ve geri dönmesi, kuzeyde Yecüc topluluğu önüne set çekmesi, "hâtif"ten sonunun yaklaştığını öğrenmesi ve Rûm'a yönelmesi, son dileklerini yazdırması ve annesine mektup göndermesi, oğlu İskenderûs'un tahta geçmek istememesi. Mesnevinin sonunda tanınmış Yunan düşünürlerinin yaşamlarının sonu anlatılır ve Melik İzzüddin Mesûd bin Arslan'a övgü yer alır.[22]

İskender hikayesini ele alan bir diğer müellif Emir Hüsrev-i Dihlevî'dir. Emir Hüsrev-i Dihlevî'nin Âyîne-i İskenderî'si, Sultan Muhammed Şâh Alaüddin adına yazılmıştır. Şair eserinde Firdevsî ve Nizâmî'deki aruz kalıbını kullanmıştır. 4450 beyitten oluşan eserin bitiş yılı 1299-1300'dür. Dihlevî, mesneviyi yazarken tek bir kaynağa dayanmamıştır. Eserin başında İskender hakkında tarih kitaplarında eskiden beri çok söz yazıldığını, bunların bazılarında İskender'in peygamber, bazılarında veli olarak anlatıldığını, kendisinin ikinciyi benimsediğini ifade eder. Ardından bu hikâyeyi eski tarih kitaplarından okuduğunu söyleyerek İskender'in yaptığı işleri özetler. Şair, daha önce yazılan Firdevsî'nin Şehnâme'sini görmüştür. Dihlevî üzerinde Nizâmî'nin ciddi bir etkisi vardır. Ancak Emir Hüsrev, eserinde bazı değişiklikler yapmış, Nizâmî'deki konuların hepsini ele almamış, ele aldığı konularda olayların akışını değiştirmiş, küçük hikâyelere yer vermiştir. Ayrıca İskender'i sadece bir hükümdar ve asker olarak değil, bir ermiş, halkı dine yönelten bir yol gösterici olarak da anlatmıştır. Eserde İskender'le ilgili anlatılan olaylar özetle şöyledir: İskender'in Çîn seferi, kuzeye yaptığı sefer, âb-ı hayatı araması, Yecüc kavmi önüne set çekmesi, Çînli cariye ile güzel günler geçirmesi, Keyhüsrev'in kadehindeki gizli yazılardan yararlanarak yaptırdığı usturlap ile denizlere açılması, Azerbaycan'a gidişi, oradaki ateşgedeleri yıkarak halkı tanrı dinine çağırması, Rûm düşünürlerin tanrıya inanmalarını istemesi, inanmayanların tufanla cezalandırılması, Eşâtûn ile İskender hikâyesi, İskender'in denize açılması, ülkesinin ileri gelenlerine son dileklerini bildirmesi, denizden kurtulmak için dua etmesi, ölümünün yaklaştığını "hatif"ten öğrenmesi ve ölümü, oğlu İskenderûs'un hükümdar olmak istememesi.

[22] İsmail Ünver, *Ahmedî, İskender-nâme*, İnceleme-Tıpkıbasım, TDK Yayınları, Ankara, 1983, s. 10-11.

Emir Hüsrev, bu bölümlerde anlattıklarının sonuna, konuya uygun hikâye ve öğütler eklemişti.[23]

Nakşibendî tarikatına mensup İranlı âlim ve şair Molla Câmî'nin Heft Evreng adını verdiği yedi mesneviden oluşan hamsesindeki mesnevilerinden biri Hırednâme-i İskenderî adını taşır.[24] Hayretnâme-i İskender adıyla da bilinen eser 1485 yılında tamamlanmış ve devrin hükümdarı Hüseyin Baykara'ya sunulmuştur. 2300 beyitten müteşekkil bu mesnevi fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl vezniyle yazılmıştır. Ritter, eserin Nizâmî'nin İskendernâmesine benzediğini söyler. Bursalı Lâmi'î Çelebi eseri Türkçeye tercüme etmiştir. Hırednâme-i İskenderî'de bir yandan İskender'le ilgili bilgilere, diğer yandan da öğütlere yer verilir. Şair aşağıda sıralanan ana konuların ardından duruma uygun hikâyeler anlatmıştır. Molla Câmî'nin Hırednâme-i İskenderî'si şu konulardan oluşur: Tevhit, münacat, na't, miraciye, hocası Ubeydullah'a övgü, Hüseyin Baykara'ya övgü, kendi oğluna öğüt. İskender'in doğumu, öğrenimi ve yetiştirilmesi, Feylekûs'un ölümü ve ölmeden önce Aristo'ya İskender için "hırednâme" yazdırması, İskender'in tahta geçmesi, Aristo ve diğer düşünürlerin İskender'e öğütleri, İskender'in hükümdarlığı süresince yaptığı işlerin özeti, Aristo'nun, İskender'e Dârâ'nın ülkesini alması için söyledikleri, Çîn Hakanı'nın İskender'e gönderdiği anlamlı hediyeler, İskender'e annesinden gelen öğüt mektubu, Aristo'dan öğüt istemesi ve onun dünyanın faniliğine dair bir mektup göndermesi, İskender'in Aristo ve öğrencilerine mücevher göndermesi, Hindistan'a gidişi ve Hint düşünürlerle konuşması, her bakımdan temiz ve mutlu insanların yaşadığı bir kente gidişi, yaşayışlarına hayran kalması, padişahlıktan kaçan bir şehzadeyle karşılaşıp konuşması, karadaki fetihleri bitirip denizlere açılması, ölümünün yaklaştığını anlayıp annesine mektup yazması, İskender'in ölümü üzerine düşünürlerin mersiyeleri, tabutunun İskenderiye'ye götürülmesi ve düşünürlerin annesine baş sağlığı dilemeleri.[25]

Türk Edebiyatında İskendernâmeler

İskender'in hayatı ve cihangirliği Türk edebiyatında da sıklıkla işlenen bir şahsiyet oluşunu beraberinde getirmiştir. D'istria; *Ahmet Dâî'nin İskendernâme'si evrensel hükümdarlık besleyen sultanların çok hoşuna gitmişti. İskender'in hayat öyküsü II.Mehmet ve I.Selim'e büyük zevk verirdi*[26].

İskendernâmenin Türk edebiyatında işlenişi İran'da yazılmış eserlerin örnek alınmasıyla başlamışsa da bunların konuları İran'dakilerin bütünüyle kopyası değildir. İsmail Ünver, Türk edebiyatında mensur olarak yazılmış İskender kitaplarının, daha çok İskender tarihi niteliğinde olup anlatılan olayların İskender'in tarihsel kişiliğini yansıttığını söylemektedir. Mevcut bilgilere göre Türk edebiyatında İskender efsanesinin müstakil bir eser olarak ele alınması XIV. yy.da başlar. Bununla beraber Kaşgarlı Mahmud (ö. 477/1084-85)'un Dîvânu Lugâti 't-Türk adlı eserinde "Çigil", "Uygur", "Tutmaç" ve "Türkmen" kelimelerini açıklarken Zülkarneyn'den söz etmesi ve onu Fars diliyle konuşturması, İskender'in Türkler arasında önceleri bir İran hükümdarı olarak tanındığını gösterir. Ünver, Divan edebiyatında müstakil İskender-nâmeler dışında, başka konulardaki mesneviler içinde de İskender'le ilgili hikâyelere yer verildiğini söyleyerek Taşlıcalı Yahyâ (ö. 990/1582)'nın

[23] İsmail Ünver, *Ahmedî, İskender-nâme, İnceleme-Tıpkıbasım*, TDK Yayınları, Ankara, 1983, s. 11
[24] Ömer Okumuş, "Abdurrahman Câmî", *TDVİA*, C. VII, İstanbul, 1993, s. 94-9.
[25] İsmail Ünver, *Türk Edebiyatında Manzum İskender-nâmeler*, DTCF, Ankara, 1975, s. 20-22.
[26] Dora d'İstria, *Osmanlılarda Şiir*, (Çev. Sema Taneri), Havass Yay. İstanbul 1982, s. 25.

Gencîne-i Râz mesnevisinin baş tarafındaki 21 beyitlik İskender hikâyesini örnek verir.[27] Ayrıca, XVII. yy. şairlerinden Nâlî'nin (ö. 1085-86/ 1674-75) Tuhfetü'l Emsâl ve Eş'âr adlı eserinin içinde yer alan "Hikâyet-i İskender'den bahseder. [28]

Türk edebiyatında ilk manzum İskender-nâme Ahmedî (ö. 815/1412-13) tarafından 1390'da yazılmıştır.[29] Firdevsî ve Nizâmî'nin eserlerini tercüme etmemiş, onlardan istifade ederek ansiklopedik özelliği bulunan orijinal bir eser ortaya koymuştur. İskendernâme, Germiyanoğlu Mir Süleyman (1361-1387) için yazılmaya başlanmış, Yıldırım Bâyezid (1389-1403)'in büyük oğlu Emir Süleyman (ö.1411)'a sunulmuştur. 8766 beyit ihtiva etmektedir. İskender'le ilgili asıl kısımlar ise 5894 beyittir.[30]

Bu mesnevinin farklı bir özelliği Hz. Peygamber'den başlayarak Emevî, Abbâsî, İlhanlı ve Osmanlı devletleri tarihinin anlatıldığı bahisleri ihtiva etmesidir. Ünver eserde 2790 beyitlik geniş yer tutan bir tarih bölümünün kaynağını kesin olarak saptayamadıklarını, ilk bakışta Şehnâme'nin kısa bir özeti gibi görünen bölümün, Şehname"de yer almayan bazı bölümleri ihtiva etmesi sebebiyle Ahmedî'nin başka kaynaklardan istifade ettiği kanısını doğurduğunu söyler. Yıldırım Bâyezid'in oğlu Emîr Süleyman'a sunulmuş olan İskendernâme, yazıldığı çağdan itibaren Şiraz'dan Balkanlara Türk coğrafyasının pek çok muhitinde istinsah edilmiştir.[31]

Makedonyalı Büyük İskender ile Kur'an-ı Kerim'de geçen Zülkarneyn'in aynı kişi olduğu varsayımına dayanan, esas olarak bu efsanevi kişinin hayat çizgisini konun edinen İskendernameler: Ahmedi: İskendername, Ahmed-i Rıdvan: İskendername, Ali Şir Nevai: Sedd-i İskenderi, Karamanlı Figani: İskendername.[32]

Asıl adı ve ölüm tarihi bilinmemekle beraber Ahmedî'yle aynı dönemde yaşadığı tahmin edilen Hamzavî'nin İskender'in hikâyesini anlattığı eseri, Kıssa-i İskender ya da Kitâb-ı İskender olarak adlandırılmaktadır. Konularından bazıları Ahmedî'nin İskender-nâmesi'ndeki konulara benzer. Ancak bu eser, halkı hedef aldığı için çok sade bir dille kaleme alınmıştır.[33] Ahmedî'nin ve Hamzavî'nin eserleri arasında, olayların işleniş tarzı, kahramanları ve yer adları bakımından bazı farklılıklar bulunmaktadır.

Ali Şir Nevâî'nin (ö. 906/1501) hamsesinde beşinci mesnevi olan Sedd-i İskenderî, Nizâmî'nin İskender-nâme'siyle Emir Husrev'in Ayîne-i İskenderî'sine cevaptır. Agâh Sırrı Levend, tarihte iki İskender'in olduğunu, birinin Dârâ ile savaştığını, ötekinin de Ye'cüc ile Me'cüc için set yaptığını, Nevâî'nin ise bu söylentilerin aslını araştırdığını ifade eder. Sonunda Ali Şir Nevâî'nin de Nizâmî ile Câmî'nin anlattığı gibi İskender'in Feylekus'un oğlu olduğu kanısına vardığını söyler. Nevâî'nin eserinde de İskender'in hocasının Aristo değil, Aristo'nun babası Nikomaçes olduğu belirtilir.[34] Sedd-i İskenderî'nin konusu kaynağı

---

[27] Bu eser yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır: Bekir Çınar, Taşlıcalı Yahya Gencîne-i Râz İnceleme, Metin, İndeks, Erciyes Üniv., Sosyal Bilimler Ens., Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1995.

[28] Bu eser, yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır: Bahir Şelçuk, Nâlî Mehmed Efendi Tuhfetü'l Emsâl (İnceleme-Metin Dizin), Malatya 1999. http://ekitap.kultur.gov.tr/dosya/1-292430/h/nali-mehmed-efendi---tuhfetul-emsal.pdf, E.T.: 23.11.2013.

[29] Ünver, *Ahmedi İskendername.*

[30] Âmil Çelebioğlu, *Türk Edebiyatında Mesnevi (XV.yy'a kadar),* Kitabevi Yay., İstanbul 1999, 67-68.

[31] İsmail Ünver, *Türk Edebiyâtı'nda Manzum İskender-nâmeler*. Doktora Tezi. Ankara: AÜDTCF. 1975 s. 347.

[32] Ahmet Kartal, *Doğu'nun Uzun Hikayesi*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2018, s. 164.

[33] Mahir Kalfa, *Kıssa-i İskender 301a-405a (Giriş-Metin-Dizin), s.* 4.

[34] Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK Yayınları, Ankara, 1998, s. 170.

itibarıyla Şehnâme'ye dayansa da, Nevâî bu hikâyede Nizâmî'yi esas almıştır.[35] Nevâî'nin hikâyecilik kudreti, bu eserde öteki mesnevilerinden daha çok göze çarpar.[36]

Kaynaklardaki yetersiz bilgilerden son yıllarını Edirne'de geçirdiği ve sancakbeyi olduğu anlaşılan Ahmed-i Rıdvân diğer bir İskendernâme sahibi Türk şairidir.[37]

Türk dünyasındaki ve Anadolu sahasındaki İskender-nâmeler hakkında oldukça detaylı bilgiler vermesi bakımından önem arz etmektedir. Ahmed-i Rıdvân'ın ilk mesnevisi İskender-nâme'dir. Eser II. Bâyezid adına 1500 yılında kaleme alınmıştır. Vezin, plan, konunun işlenişi bakımından Ahmedî'den etkilenmiş olmakla beraber müellif, bazı tasarruflarda bulunarak eserini orijinal hale getirmeyi başarmıştır. Ahmedî'nin İskender-nâme'siyle hemen hemen aynı konu sıralamasına sahiptir; ancak belirgin bazı farklılıklar da göze çarpmaktadır.[38] Agâh Sırrı Levend, Ahmed-i Rıdvân'ın Ahmedî'nin İskender-nâme'sini adım adım takip ettiğini; ancak Ahmedî'nin bıraktığı yerden II. Bâyezid zamanına kadar devam eden Osmanlı tarihi kısmının ilk devirlere ait tarihî kaynaklarımızdan biri olabileceğini, bu özelliğiyle de Ahmed-i Rıdvan'ın eserinin yeni bir İskender-nâme nüshası olarak üzerinde durulmaya değer olduğunu belirtir.[39] Ahmed-i Rıdvan'ın İskender-nâme 'sinin en önemli yanı, Osmanlı tarihinden söz eden "Nusret-nâme-i Osman" bölümüdür.[40] Bunlardan başka Ebû Hasan Turtusî'nin Doğu Türkçesiyle yazdığı manzum İskender-nâme'si ve Nizâmî'nin Şerefnâme ve İkbalnâme'sinin meçhul bir müellif tarafından mensur ve muhtasar tercümesi bulunmaktadır. Ayrıca Karamanlı Figânî'nin (ö.938/1532) İskender-nâme'sinden ve Lâmiî Çelebi'nin (ö.938/1532) Hırednâme'sinden kaynaklarda bahsedilmekte ama nüshaları elde bulunmamaktadır.[41] İsmail Avcı farklı müelliflere ait, konusu farklı yedi mesnevîde İskender hikâyesinin geçtiğini, birçok metinde de İskender'den söz edildiğini tespit etmiştir. Bunun yanında Türk dünyası edebiyatlarında da İskender hikâyesinin nasıl işlendiğini detaylı bir şekilde anlatmıştır.[42]

---

[35] Hatice Tören, *Alî Şîr Nevâyî Sedd-i İskenderî (İnceleme-Metin),* Ankara: TDK Yayınları s. 9.
[36] Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 178.
[37] O. Kemal Tavukçu, Ahmed Rıdvan'ın Hüsrev ü Şîrîn Mesnevîsi, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219050/h/giris.pdf, E.T.: 23.11.2013.
[38] İsmail Avcı, *Türk Edebiyatında İskendernâmeler ve Ahmed-i Rıdvân 'ın İskendernâmesi,* Ankara: Gece Kitaplığı Yay. 2014 s. 169-170.
[39] Agâh Sırrı Levend, "Ahmed Rızvan'ın İskender-nâmesi", TD, s.3, 1951, s.30-31.
[40] İsmail Ünver, "Ahmed Rıdvan'ın İskender-nâme'sindeki Osmanlı Tarihi (Nusretnâme-i Osmân) Bölümü," DTCF Türkoloji Dergisi, Ankara, 1951, S. 8, s. 348-349.
[41] Detaylı bilgi için bk.: İsmail Avcı (2014). Türk Edebiyatında İskendernâmeler ve Ahmed-i Rıdvân'ın İskendernâmesi. Ankara: Gece Kitaplığı Yay. s. 68-70.
[42] İsmail Avcı). *Türk Edebiyatında İskendernâmeler ve Ahmed-i Rıdvân'ın İskendernâmesi,* Ankara: Gece Kitaplığı Yay. 2014, s. 98-151.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BEHİŞTÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.1. HAYATI

Behiştî'nin adı Sehî Bey ve Riyâzî Tezkiresi'nde Ahmed[43]; Meşâirü'ş-şuarâ, Latifî Tezkiresi ve Künhü'l-Ahbâr'da Sinan[44]; Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiresi'nde Süleyman[45]; Tuhfe-i Nâilî'de ve Osmanlı Müellifleri'nde Ahmed Sinan[46] olarak geçmektedir. Bu bilgiler sebebiyle kaynaklarda, şairin adı Behiştî Ahmed Sinan Çelebi olarak zikredilmektedir.

Behiştî, Anadolu sahasının ilk hamse sahibi şairlerindendir. Nitekim tezkirecilerden Gelibolulu Âlî (1994: 153) ve Riyâzî (vr. 42b) de onun hamsesinin olduğunu belirtmiş, ancak mesnevîlerinin adlarını vermemiştir. Araştırmalar sonucunda Behiştî'nin hamsesinde mesneviler şunlardır: Mihr ü Müşterî, Heft-Peyker, Mahzenü'l-Esrâr, Leylâ vü Mecnûn, İskender-nâme.[47]

1.2. ESERLERİ

1.2.1. Hamse

Behiştî'nin bir hamse kaleme aldığı bilgisi birçok kaynakta yer alır; ancak şairin Hamse' sinin hangi mesnevilerden oluştuğu hakkında ya bilgi verilmemiş ya da yanlış malumat verilmiştir. Sehî Bey (ö. 955/1548): "Hamse-i Nizâmî'yi bi't-temâm Türkiye terceme itmişdür[48]"der; ancak Hamse'nin hangi mesnevilerden oluştuğu hakkında bilgi vermezken Latifi (ö. 990/1582), Behiştî'nin bir Hamse'si olduğunu söyleyerek mesnevileri hakkında hatalı bilgi verir.[49] Künhü'l-Ahbâr'da: "Lisân-ı Türkî'de hamse nâmına kitâblar dimişdi.[50]" denilmekte ancak hamsenin hangi mesnevilerden oluştuğu söylenilmemektedir. Osmanlı Müellifleri'nde de Behiştî'nin Hamsesi hakkında bilgi Latîfi'den naklen aktarılmıştır. Aşık Çelebi (ö. 979/1571), Beyânî (ö. 1006/1597), Kınalızâde Hasan Çelebi (ö. 1013/1604) şairin Hamse'sinden bahsetmez.

Araştırmalar sonucunda Behişti'nin Hamsesinin tamamı Londra yakınlarındaki Durham'da bulunan Ushaw College Church Kütüphanesindedir. Hamsenin varlığına Eleazar Birnbaum ve V. L. Menage gibi batılı Türkologlar temas etmişlerdir. Şâirin hamsesi yaklaşık on altı bin beyitten müteşekkildir.

---

[43] Günay Kut, *Heşt Bihişt Sehì Beg Tezkiresi*, Harvard Üniversitesi Basımevi, Harvard 1978, 243-245; Mustafa İsen, Sehî Bey Tezkiresi Heşt-Behişt, Akçağ Yay., Ankara 1998, 172.

[44] Filiz Kılıç, *Aşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ (İnceleme-Metin),* İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay., İstanbul 2010, I, 438; Rıdvan Canım, Latîfî Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsıratü'n-nuzamâ (İnceleme-Metin), Grafiker Yay., Ankara 2010, 94- 196; Mustafa İsen, Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994, 153.

[45] İbrahim Kutluk, *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-şu'arâ*, TTK Yay., Ankara 1981, I, 225-226.

[46] Cemal Kurnaz, *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî (Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri) I,* Bizim Büro Yay., Ankara 2001,113; Bursalı M. Tahir, Osmanlı Müellifleri, Matbaa-i Amire, İstanbul 1333, II, 49.

[47] https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/behisti-bihisti-ahmed-sinan-celebi

[48] Günay Kut (1978). HeştBihiştSehi Beg Tezkiresi. Harvard: Harvard Üniversitesi. 245. Sehî Bey her ne kadar Behiştî'nin, Nizâmî'nin Hamse 'sini tercüme ettiğini söylese de Nizâmî'nin Hamse"si içinde yer alan Hüsrev ü Şîrîn mesnevîsi Behiştî'nin Hamse'sinde yer almamaktadır. Ayrıca Nizâmî'nin Hamse'si 35.000 beyitten oluşmaktayken Behişti'nin Hamse'si yaklaşık 16.000 beyitten müteşekkildir.

[49] Rıdvan Canım, *Latîfî Tezkiretü 'ş-şu 'arâ ve Tabsıratü 'n-nuzamâ (İnceleme-Metin),* Ankara: AKM Yay. 2000, 194-195.

[50] Mustafa İsen, *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı,* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay. (1994), s. 153.

1.2.2. Behiştî Târihi / Tevârih-i Al-i Osman

Behiştî Târihi üzerine Fatma Kaytaz doktora tezi hazırlamıştır. Behiştî Târihinin Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi nr.2410'da, British Library Add. 7869'da, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan nr.1270'te, British Library Add. 24.955'te kayıtlı nüshaları tespit edilmiştir. British Library Add. 24.955'te kayıtlı nüsha Behiştî Târihi'nden alıntılar içermektedir. Behiştî Târihi, her padişaha ayrılmış müstakil bölümler halinde, toplam sekiz bölümden oluşmaktadır. Fatma Kaytaz, eserin Osman Gazi (1299-1326), Orhan Gazi (1326 1359) ve I. Murad (1362-1389) dönemine ait kısımlarının ulaşabildikleri nüshalarda bulunmadığını söylemektedir. Müellif, her bölümün başında mesnevî nazım şekliyle, uzun manzum girişler yazmıştır. Fatma Kaytaz, Behiştî'nin eserini; Farsça, Arapça ve Türkçe beyitlerle süslediğini, ayet ve hadislerden iktibaslarla fikirlerini meşrulaştırma yoluna gittiğini, deyimlerle de anlatımını güçlendirdiğini ifade etmektedir. Bu bakımdan eserin edebî ve filolojik açıdan da incelenmeye değer bir özellik taşıdığını söylemektedir.[51]

1.2.3.Mevlid

Müellifin mevlidiyle ilgili Ramazan Ekinci bir makale yayınlamıştır.[52] Ekinci eserin, Berlin Devlet Ktp.'de Ms. or. oct. 2413 numarada kayıtlı olduğunu, sehven Mahzenü'l-Esrâr adıyla kaydedildiğini belirtmektedir. Ekinci, metinde yer alan Sultan Bâyezid övgüsü ve Moton kalesinin fethi gibi tarihî unsurlardan hareketle Mevlidin Behiştî'ye ait olduğunun, hakkında hiçbir şüpheye yer bırakmadan ifade edilebileceğini ve te'lîf tarihi olmadığı için de metinden hareketle eserin, 1500-1512 yılları arasında yazılmış olabileceğini söylemektedir.[53]

---

[51] Fatma Kaytaz *Behiştî Târihi (791-907/1389-1502) (Giriş, Metin, Dizin)*. İstanbul: Marmara Üniv. (2011). Ayrıca eser basılmıştır: Fatma Kaytaz (hzl.) (2016). BehiştîAhmed Çelebi Târh-i Behiştî: Vâridât-ı Sübhânî ve Fütûhât-ı Osmânî (791- 907/1389-1502) II. Ankara: TTK Yay.

[52] Eser hakkında detaylı bilgi için bk.: Ramazan Ekinci (2014). "Behiştî Mahlaslı Şairlere Ait Mevlidler 1: Behiştî Ahmed Sinan'ın Mevlîd-i Şerîfı". Sûfî Araştırmaları-Sufi Studies 10: 17-79. Eser hakkındaki bilgiler adı geçen makaleden alınmıştır. Ayrıca Mevlid" den bizi ilk haberdar eden Şener Demirel'dir. Detaylı bilgi için bk.: Şener Demirel (2013). "Yeni Bir Mevlid Metni: Behiştî Sinan Çelebi'nin Vilâdet-i Resûl Adlı Mesnevisi". VIII. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (30 Eylül - 4 Ekim 2013). İstanbul.

[53] Bünyamin Ayçiçeği, Behişti Ahmed Sinan İskendername (Çevirimiçi) Behiştî Ahmed-İskender-nâme (ktb.gov.tr), 20 Kasım 2021.

İKİNCİ BÖLÜM

2. BEHİŞTİ AHMED SİNAN'IN İSKENDERNÂMESİ'NİN DİL ÖZELLİKLERİ

İskendername muhtevası yönünden bazı noktalarda muadillerinden ayrılmakla beraber genel anlamda türünün diğer örnekleri ile benzerlik arz etmektedir. Ancak esere dil yönünden bakıldığında kullanılan ifadelerin onu özgün hale getirdiği söylenebilir.

2.1. Atasözleri, Deyimler ve Kelam-ı Kibarlar

2.1.1.Atasözleri

Atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce veya öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış şekilleri bulunan öz sözler" tanımını yapmaktadır. [54]Atasözleri Dîvânu Lügâti't Türk'te Arapça "mesel", Türkçe "sav" kelimeleriyle yer almaktadır.

İskendername'de 12 adet atasözü kullanılmıştır.

Dilin kemiği yok	Cihānda gicer çoḳ kişi pehlevān	
	Meşeldur bu kim dilde yoḳ ustuḫ̌ān	(436)
Kişiye kendi naksı kamil gelir	İñen daḫı germ olma fikr it me'āl	
	Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl	(463)
Kötü arkadaş edinme	Kişiyi ider hem-nişîn nîk ü bed	
	Ṣaḳın bed-muṣāḥib idinme ebed	(490)
Sert sirke kendi küpüne zarar verir	Meşeldur bu dirler duraldan cihān	
	Yavuz sirke eyler ḫumına ziyan	(634)
Belasız bal olmaz	Gelün bağlayalum bu yolda kemer	
	Belâsuz bal olmaz sitemsüz şeker	(2010)
Yatan kurttan yılan yeğdir	Yatan gürgden yeg yılan câblûs	
	Hemin bagla fil üstine taht u kös	(1313)
Güneş balçık ile sıvanmaz	Güneş balcıg ile suvanmaz aziz	
	Temiz ehli çok çok ise nâ-temiz	(1876)
El elden üstündür	Olur gerçi kim dest bala-yı dest	
	Veli irmedi bana hergiz şikest	(3185)
Çok konuşan çok yanılır	Meseldür bu söz dahı dirler şeha	
	Ki çok söyleyenler çok eyler hata	(4446)
Yarım doktor candan yarım hoca imandan eder	Ki nime fakih ile nime tabib	
	İder halk içinde ziyânı 'acib	(4517)
Üzüm üzüme baka baka kararır	Kapunda şakın müdbire virme râh	
	Üzüm üzüme göre olur siyâh	(4628)

[54] Aksoy, Ö. Asım. (1988). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I, İnkılap Kitabevi, İstanbul. s.52

Hatasız kul olmaz	Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur mu’āf	
	Hatasız ḳul olmaz gerek i’tirāf	(5775)

Tablo 1: Atasözleri

2.1.2.Deyimler

Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce olarak tanımlanır.[55]

İskendername’de kullanılan deyim varlığı şu şekildedir:

hasetten ayıp bulmak	O kim ki hasedden bulur bin uyūb	
	Görinür gozine muhaḳḳar bu ḫūb	(314)
namı kalmak	Ne Dārā ne Cemşid adı yād ola	
	Senün haşre dek nām-ı nikun ḳala	(329)
afakı teng etmek	Eger eyler isen benum ile ceng	
	Gözüne idem cümle āfāḳı teng	(617)
dilin kemiği yok	Tel-i rik ile hem-ser ola mı Ḳāf	
	Dilun yoḳ kemügi nola itse lāf	(638)
elçiye zeval yok	Bu ādetdür elçiye yoḳdur zevāl	
	Yüri şāhuña itme bizden ḫayāl	(672)
ayak bağı olmak	Ayaḳ baġıdur çoḳlıḳ olmaḳ sipāh	
	Yiter bu ḳadar nāṣır olsun İlāh	(685)
cihan kaç bucak	Didi iy ser-efrāz u ser-keş cuvān	
	Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān	(719)
tahtını dar etmek	Anun ḥaḳḳı içün ki yaratdı nār	
	Senün eylerem yoḳsa taḫtunı dar	(730)
bir avuç toprak	Nene ġarresin iy bir avuc turāb	
	Olur her imāret bilursin ḫarāb	(789)
alemi tutmak	Dutup tiġ ile ālemi ol emir	
	Edindi selāṭini fermān-peẕir	(808)
abes yere ömrü telef etmek	Virem ben de din-i Ḫalile şeref	
	Abeṣ yire ömr eylemeyem telef	(812)
maderi vay etmek	Olalum bu meydānda zūr-āzmāy	
	Görelüm kimün māderi ide vāy	(817)
göz açmak	Gözün açmaz isen olursın ẕelil	
	Çeker ceşmüne nizemün mili mil	(859)
başa çıkmak	‘Adū şātdur biz şehā gurg-i tiz	
	Başa mı çıḳa itmek ile sitiz	(913)
baş eğmek	Gev-i Hind ü Sind ü Hıtâ vü Arab	

[55] Aksoy, Ö. Asım. (1988). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I, İnkılap Kitabevi, İstanbul. s.52

	Ana korkuban baş egerlerdi heb (1034)
baş koymak	Görüp anı Rûmiler itdi savaş
	Koyup şeh yoluna kamu can u baş (1076)
dünyayı dar etmek	Müheyya ider yine esbab-ı ceng
	Ki dünyayı ide 'adüsına teng (1117)
aşına zehir katmak	İşitdün neler geldügin başuma
	Nice zehr katıldugın aşuma (1304)
yerini dar etmek	Demidür olasın benüm ile yâr
	Adûnun idesiz yirini de dâr (1307)
gözünü aç	Eger seng ü ahen olursa mizâc
	Bozulur çü mevt ire gözüni aç (1371)
fitne tohumu ekmek	Eker fitne tohmını anda zaman
	Ki bu resme ber virür ol büstân (1483)
câmuna sem katmak	Tamâm oldı işüm benüm yime gam
	Zamâne benüm câmuma katdı sem (1563)
iki alem	Şu kim Hazret-i Hak ile yar ola
	Yiri iki ‘alemde gül-zar ola (1579)
ruhunu teslim etmek	Du’âyı tamam eyleyüp itdi âh
	Gözün yumdı teslim-i rüh itdi şâh (1598)
ele almak	Buyurdı revân şâh-ı âfâk-gir
	Ele aldı kırtâs ü hâme debir (1763)
başına taş dokunmak	Şu kim komaya âsitânumda baş
	Tokuna yılan gibi başına taş (1771)
eşiğine yüz sürmek	İşigine yüz sürse bir hasta mür
	İdemez ana pençe-i şir zür (1887)
baş koymak	Çü din yoluna komışam cân u baş
	Dil ü cân ile eyleyeyüm savâş (2270)
kendine kefen biçmek	Ayaġuñ ile dāma girmek neden
	Elüñ ile kendüñe biçdüñ kefen (2460)
beladan emin eylemek	Belalardan eyle şehi sen emin
	Hemişe ana feth u nusret karin (2673)
hayrı hayır şerri şer bilmek	Kitaba nebiyye ide itikâd
	Bile hayrı hayr u fesadı fesâd (2917)
yoluna feda	Yüzüm üzre her makdemi kim basar
	Fida yoluna memleket sim ü zer (2929)
başına bela almak	Başuna belâ alma iy tâc-ver
	Elünle ayağuna urma teber (3169)
dert çekmek	Bu yolda çeküp yok yire derd ü renc
	Ne fâyide olmak şehâ genc-senc (3248)
pend tutmak	Ana pend dutmak idi süd-mend
	Çü dutmadı pendi kemend ide bend (3357)
bülbüle dönmek	Getür bülbüle sâki el ur müle
	Ki ben hâmuşı döndüre bülbüle (3728)

yüz döndürmek	İdersem yüzüm döndürüp ben de ‘ar
	Yüzüm kıbleden dönsün iy şehriyar (3787)
huzur haram olmak	Cihânda huzur oldı bana harâm
	Libâsum göyünek durur çerm-i hâm (3910)
baştan ayağa gark olmak	Olup âhene başdan ayaġa gark
	Görinmezdi hergiz ne pây ü ne fark (3934)
alemi tutmak	Tutup âlemi tig ile ser-be-ser
	Her emrüme râm oldı ol bahr ü ber (4981)
kılıç çekmek	Bana tiğ çekmeyesin eyle cahd
	İdem ben dahı ta halasuna cehd (5022)
yanıp yakılmak	Ele muṭrib al sen de miṣḳālüñi
	Birez yan yaḳıl da baña ḥālüñi (5388)

Tablo 2: Deyimler

2.1.3.Kelâm-ı Kibar

Tarihi süreçten irfan sahibi kişiler tarafından sadır olmuş ve ardından toplumun belleğine kazınmış olan veciz sözler kelam-ı kibar olarak tanımlanır. Şair eserini zenginleştirmek ve anlatımının tesirinin artırmak için aşağıda verilen kelam-ı kibarlara başvurmuştur.

Her insan olgunluğunca pay alır	Meṣeldur söz ehlini o ḥūb bilur
	Her ādem kemālince ḥiṣṣe alur (310)
Hünerliyi hünerli bilir	Hüner-mendi elbet daḫı bi-huner
	Ḳadimi bu ādet-durur kim yirer (315)
Çocuk için kozalak ile taze hurma birdir	Ola ṭıfl çün kendüden bì-ḫaber
	Belūt ile bir aña ḫurmā-yı ter (316)
Hatada hafa gerekir	Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
	Ḫatāda velikin gerekdür ḫafā (455)
Kişiye kendi naksı kamil gelir	İñen daḫı germ olma fikr it me’āl
	Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl (463)
Baş ortaya koyan baş olur	Baş ortaya ḳoyan olur yine baş
	Muḫanneṣ kişiye güç olur savaş (513)
Mülkü son zanneden delidir	Munāṣib meṣeldur çü peymānedur
	Ṣanan mulki ġāyetde divānedur (582)
Bir eve iki kethuda yaraşmaz	Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
	Hemin bir olur ḫalḳa fermān-revā (799)
Savaşmak hatadır barışmak hüner	Savaşmak hatâdur barışmak hüner
	Dimişlerdür iy Husrev-i bahr ü ber (1222)
Beladan emin olmak istersen düşman sözüne uyma	Adü sözine uyma sakın hemin
	Dilersen olasın beladan emin (1280)
Güherden hüner yeğdir	Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
	Veli halk yanında zer-i mu’teber (1366)
Cam kırılınca ona hikmet ile ilaç bulunmaz	Meseldür şikeste olıcak zücâc
	Ana hikmet ile bulınmaz ‘ilâc (1523)

İşiten ile gören bir olur mu	İşiden ile bir ola mı gören
	Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren (1921)
El öpmekten ağız öpmek yeğdir	Dimişler el öpmekden öpmek dehan
	Yeg olur meseldür bu iy dil-sitan (2219)
Kişiye ecel geldiğinde el ayağı tutulur	Kaçan kim kişiye irişse ecel
	Dutulur ayak baglanur iki el (2841)

Tablo 3: Kelam-ı Kibarlar

2.2.İkilemeler

İkilemeler; anlatımı güçlendirmek adına kelimenin aynısı, eş anlamlısı veya zıt anlamlısıyla oluşturulan kelime gruplarıdır. Türkçenin ilk yazılı metinlerinden beri sıklıkla yer alan ikilemeler, Farsçada oldukça azdır. Dîvân şairleri Farsça yazdıkları şiirlerde bile Fars şairlerden daha fazla ikileme kullanmışlardır.[56]

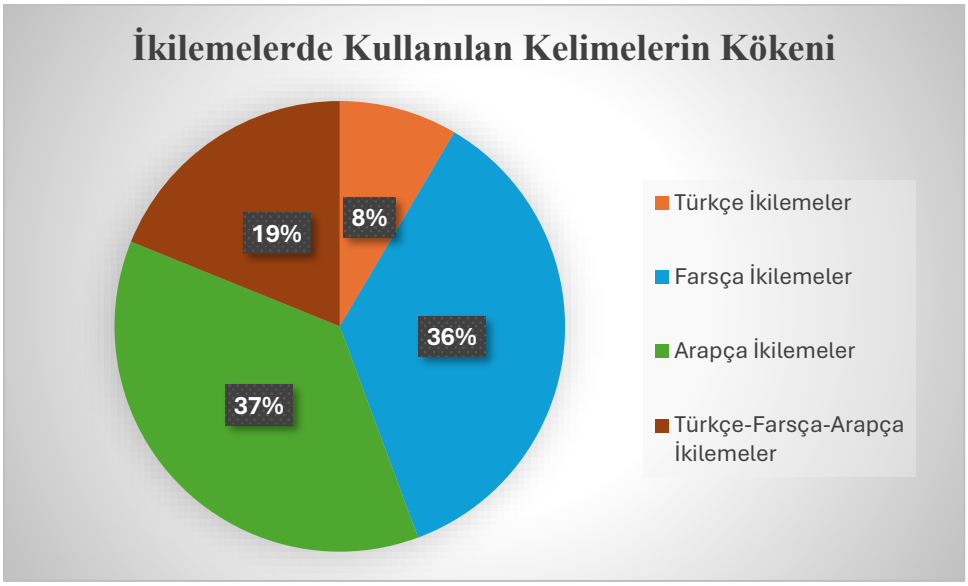
İskendernamede kullanılan ikileme oranlarına bakıldığında Arapça ve Farsça kelimelerle oluşturulan ikilemelerin neredeyse aynı oranda olduğu Türkçe ikilemelerin ise daha az kullandığı görülmektedir. Türkçe ikilemeler aynı sözcüğün tekrarı, zıt anlamlı kelimelerin bir arada kullanılması ve yakın anlamlı sözcüklerin birlikte kullanılmasıyla teşekkül ettirilmiştir. Türkçe, Arapça ve Farsça sözcüklerle kurulan ikilemelerde ise yalnızca bir örnekte (saġ ü selām) Türkçe kelime kullanıldığı, geriye kalan 19 ikilemenin Arapça ve Farsça kelimelerle oluşturulduğu tespit edilmiştir.

İskendername'de Geçen İkilemeler			
Türkçe İkilemeler			
az u bol	dürlü dürlü	yir yir	çok çok
yaz u kış	gice vü gündüz	gelmek ü gitmek	tag u taş
saz ü söz			
Farsça İkilemeler			
semā vü zemîn	bālā vü pest	dil ü cān	cān u dil
nihān u ʿayān	ḫuşk ile ter	cān u ten	dār ü gîr
germ ile serd	rîze rîze	tîr ü tîġ	gam u derd
derd ü tîmār	meh ü mihr	nām u nişān	sîm ü zer
taḫt u tāc	nîk ü bed	ḫuşk u ter	cüst ü cū
ḫurşîd ü māh	āsumān u zemîn	dil ü cān	pîr ü cuvān
pîç pîç	berf ü bârân	pare pare	pir ü cuvân
sepid ü siyah	rize rize	nâz u niyâz	cüst ü cū
bostan u bâg	rûz u şeb	cân u dil	pir ü pâk
gah gah	ḫışm u kîn		
Arapça İkilemeler			
arż u semā	ʿaḳl ü felek	insān u cinn ü melek	yemîn ü yesār
şarḳ u ġarb	ʿafv u luṭf	cūd u luṭf	āl ü aṣḥāb
cevr ü ḫışm	mülk ü māl	fevc fevc	mevc mevc
keşîr ü ḳalîl	feṭḥ u ẓafer	hevā vü heves	ḫaṭā vü ṣavāb

[56] Dilçin, C. (2010). Fuzûlî'nin Şiirleri Üzerine İncelemeler. İstanbul: Kabalcı Yayınevi. s. 177.

emr ü nehy	baḥr ü ber	ins ü cin	ẕikr ü fikr
ḫas u ʿâm	mülk ü māl	aṣl u nesl	emn ü emân
cemal ü celal	sefîl ü ẕelîl	lutf u kerem	leyl ü nehâr
izz ü ikram	ilm ü a'mâl	hayât u memât	Kazâ vü kader
laʿl ü dürer	ṣagir ü kebir	ẕevḳ ü ṣāfā	ratb u yâbis
hayr ü şer	zerre zerre	iş ü işret	
Türkçe-Arapça-Farsça İkilemeler			
saġ ü selām	ḫūb u zişt	żaʿf u zūr	gedā vü emîr
ʿaḳl ü dāniş	ʿadl ü dād	ʿîş ü nūş	zemîn ü zamān
ins ü cān	kibr ü kîn	ceng ü cidāl	ʿadl ü dād
ḳāl u ḳîl	şekk ü güman	cevr ü sitem	dürr ü güher
ṣubh u şâm	cism ü cân	müşg ü ʿanber	cān u baş

Tablo 4: İkilemeler

Şekil 1: İskendername'de Kullanılan İkilemelerinin Kökeninin Oransal Dağılımı

2.3. Kalıp İfadeler

Kalıp ifadeler; tıpkı atasözü, deyim ve ikilemeler gibi zamanla kalıplaşmış ifadelerdir. Teşekkür, dua ve dilek, töre ve gelenek, duygusal tepki, selamlaşma, genel bir davranış veya düşünce gibi belli durumları anlatan, herkes tarafından bilinen ve kullanılan, tek bir sözcük veya birden fazla sözcükten oluşabilen zamanla kalıplaşmış dil birimleridir.[57]

Kalıp İfade	Kalıp İfadenin Kullanıldığı Beyit
ezel tā ebed	Cihān-āferinsin Ḫudālıḳ senün Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senün (2)

[57] Gökdayı, H. (2008). Türkçede Kalıp Sözler. Bilig, (44), 89-110.

rūz-ı hisāb	Du'āsın Behişti'nun it müstecāb Anı ḳılma şermende rūz-ı hisāb (48)
levlāk	Teni maḥrem-i taḫt-ı eflākdür Başı şāḥib-i tāc-ı levlākdür (124)
āb-ı hayāt	Eger ẕātı olmasa Āb-ı hayāt Ẓulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt (132)
rasūl-i Hudā	O ferḫunde şebde Rasūl-i Hudā Yatur çeşm pür-hˇāb u dil pür-safā (149)
Rūhu'l-Emîn	Gelür ol gice peyk-i Rūhu'l-Emîn Semāyiken olur mekānı zemîn (154)
ilm-i yaḳin	Olup anda Hārūn ile hem-nişin İfāde ider ana ilm-i yaḳin (182)
lā-cerem	Çü din dārına oldı dördi cidār Gerek lā-cerem dāra divār çār (225)
āl u aṣhāb	Ṣalāt āl u aṣhābına her zamān Ola haşre dek bendeden armağan (231)
ehl-i hüner	Suḫen mülkine mālikum ser-be-ser Kemer-beste bendem her ehl-i huner (254)
cennet-i Adn	Bana feyż ḳıl kim daḫı çoḳ delil Yazup cennet-i Adni bulam sebil (300)
āhir-zamān	Raḳamhā-yı menşūr-ı şāh-ı cihān Olur sedd-i Yecūc-ı āhir-zamān (349)
heft āsumān	Olup çetr çünkim bu heft āsumān İşigünde Keyvān olur pās-bān (352)
ṣāhib-ḳırān	Bu kişverde sensin cihān-pehlevān Revādur disem sana sāhib-ḳırān (372)
lāf-ı güzāf	Düşer gerci bizden de geh gāh lāf Degül ḥaḳ bilur lik lāf-ı güzāf (438)
ābād ol-	Cihān 'adl u dādıyla ābād olur Zamān ẓulm bendinden āzād olur (468)
ehl-i kemāl	İşitse nerede bir ehl-i kemāl Getürüp virurdi ana mülk u māl (477)
bāġ-ı cinān	Gül-i feṯḥ rāhın idup gül-sitān Olur ḳanda kim ḳonsa bāġ-ı cinān (503)
s̱ābit-ḳadem	Bilup Ḥażret-i Haḳḳı esmāyı hem Bile kim degül dehr s̱ābit-ḳadem (594)
cümle ālem	Ana cümle ālem olursa sipāh Ne ġam çünki bana mu.āvin İlāh (660)
cihān-āferin	Cihān-āferin u cihān-dār-ı pāk Ki emrindedür hem semek hem simāk (764)
şeh ile gedā	Berāber yanında şeh ile gedā İder her kimi istese ked-ḫudā (765)
hatā vü ṣavāb	Bize gönderüp āsumāndan kitāb Ayān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb (771)

eyne'l-mefer	Yanında görür kalmadı cenge er Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer (1082)
âb-ı revân	Rededen revan naveg-i hün-feşan Geçer şebkeden sanki ab-ı revan (1195)
ehl-i beyt	Kerem idüp iy şâh-ı sâhib-kırân Bana ehl-i beytim idesin revân (1233)
ehl-i imân	Muradum budur kim müselmân ola Koyup ateşi ehl-i imân ola (1246)
âli-cenâb	Gelürse şehin-şâh-ı âli-cenâb Eline hazâyin gire bi-hisâb (1311)
ehl-i hal	Cihanda ne denlü ki var ehl-i hal Bulur dest-res çekmek ile zeval (1376)
serv-i revân	Kara toprağa düşdi serv-i revân Şeb-i tire oldı gözine cihân (1520)
bî-mecâl	Eger bi-mecâl ise şâh-ı cihân İdelüm şehin-şâha taht-ı revân (1552)
nesim-i şaba	Nesim-i ṣaba virdi bûy-i cinan Tamarlar da germ oldı cûş itdi kan (1604)
lâ-büd	Olan kimsene nik-hü nik-baht Olur lâ-büd ârâyişi tâc ü taht (1609)
nışf-ı cihān	Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān Çe ger şehr ammā ki nışf-ı cihān (5132)
bi-iẕn-i İlāh	İder ẓulmete emr-i pes pādişāh Helāk itdi ḫaṣṣı bi-iẕn-i İlāh (5153)
rasûl-i Huda	Odur sedd-i din-i Rasûl-i Huda Mu'ini ola Hazret-i Mustafa (1622)
a'dâ-yı din	Ne denlü ki var ise a'dâ-yı din İder havf andan o şeh gâh-ı kin (1624)
rûz-ı mahşer	Degül pâdişeh bir kulundur fakir Anı rûz-ı mahşerde itme hakir (1726)
câm-ı Cem	Olup zir-i desti diyâr-ı 'Acem 'Acem ele aldı sâhib-kırân câm-ı Cem (1725)
yezdân-ı pâk	Tama' virmedi bana Yezdân-ı pâk Bana bir zer ü sim ile tire-hâk (1743)
el-hamdülillāh	Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm (1874)
yidi iḳlîm	Olup yidi iḳlîme ben pādişāh Alam şehlerinüñ başından külah (2002)
ebā an-ced	Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān imiş Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş (2048)
āb-ı zülāl	Ḥarāmîsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl İçer āb çün çūr āb-ı zülāl (2237)
bātın ile ẓuhūr	Berāber aña bātın ile ẓuhūr Müsāvî aña ġaybet ile ḥużūr (2355)

ehl-i yaḳîn	Diyānet diyüp eyledi ehl-i dîn Muvaḥḥid ḳılup itdi ehl-i yaḳîn (2370)
dār-ı dünyā	Bulur mü'min olan kişi Haḳḳa rāh Olur dār-ı dünyāda uḳbāya şāh (2407)
ve's-selām	Bilür bāḳîsin ḥażretüñ ve's-selām Murādum edā eyledüm ben tamām (2414)
rûy-i zemin	Ola ol şehin-şâh-ı rûy-i zemîn Kime kim sa'âdet olursa karîn (2711)
kurı gavga	Hemin yok yire kurı gavga çeker Degül şahlık mevt okına siper (2845)
dest-bûs	Gelür bar-gâhına sahib-kıran İder dest-büs anda her pehlevan (2855)
ehl-i kalem	İdemez veli cümle ehl-i kalem Egerçi ki cümle iderler rakam (3072)
şad-âferin	Sana hanlar içinde şad-âferin Dimiş dahı iy Hân-ı Hânân-ı Çin (3139)
esen kal-	Esen kal sa'adet ala bunda sen Gideyem şeha himmetün ile ben (3791)
namâz niyâz	Hızır mürsel irdi aleyhi's-selâm Namâzın niyâzın çün itdi tamâm (3870)
haşre dek	Ki ta haşre dek ola lale-sitan Degülmiş kenarında şu denlü kan (4123)
ahde vefâ	Sözün mu'teber ola tâ kim şehâ Vefâ-kiş ol eyle 'ahde vefâ (4629)
bir lokma bir hırka	Yiter âdemiye olıcak mekân Çü bir lokma bir hırka ola hemân (4751)
levh-i mahfûz	Bilür kadrini her ki mahfûzdur Ki kâni anun levh-i mahfüzdur (4801)
hakkın helâl eyle-	Bana âhiret hakkın eyle helâl Dahı lutf it iy mâder-i ehl-i hâl (4859)

Tablo 5: Kalıp İfadeler

2.4.Ayetler ve Hadisler

2.4.1. Ayetler

İskendername'deki 5781 beyit içerisinde sekiz yerde ayet-i kerimelere telmih yapılmıştır. Bunlar: Fecr 89/28, Bakara 2/2, Enbiya 21/104, Kalem 68/45, En'am 6/76, İbrâhîm Suresi 46-47, Kehf 18/22. 4282. beyitteki "irci'i" kelimesinin geçtiği ayet Fecr 89/28'de zikredilmiştir.

Bana rahmet it ta ki encam-ı kar

Varam râdi vü merdi[58] vü rest-gar (103)

[58] ﴿٢٨﴾ ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak rabbine dön. https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Fecr-suresi/6020/27-30-ayet-tefsiri Fecr 89/28

İrişdi çü tevki'-i lâ-rayb[59] ana

Ayân oldı dibâce-i gayb ana (129)

İrer maksada tiz çün rahş-ı dil

Kılur menzili tayy ke-tayyi 's-sicil[60] (164)

N'ola mehl buldıysa a'dâ-yı din

Ve ümlilehüm inne keydimetin[61] (419)

Huda dir imiş şemse ol bi-haya

Zihi gafil afil[62] olur mı Huda (3002)

Unutma şakın mebde'i geh şehâ

Gele irci'i diyü tâ ki nidâ (4282)

Kula intikâm itme iy nik-nâm

Ki eyler sana dahı zü'l-intikâm[63] (4677)

Çü ben muktediyem üçi mukteda

Disem kelbühüm râbi'ühüm[64] n'ola (5746)

2.4.2. Hadisler

İskendername'de doğrudan hâdis-i şerif kullanılmamıştır.

2.5. Tamlamalar

Bir ismin benzerlerinden ayırt edilebilmesi için başka bir isim, zamir veya sıfatla anlam ilişkisi kurarak oluşturduğu söz öbeği tamlama olarak tanımlanır.

Tamlamalar bir söz öbeğidir ve en az iki kelimeden oluşur, tek sözcüklü tamlama olmaz.

İskendername'de ağırlıklı olarak Farsça tamlamalar kullanılmıştır. Eserde kullanılan Farsça ve Arapça tamlama oranları Şekil 2'de görüldüğü gibidir:

---

[59] ﴿٢﴾ ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ İşte kitap; onda asla şüphe yoktur. O, günahtan sakınanlar için bir rehberdir. https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/9/2-ayet-tefsiri Bakara 2/2

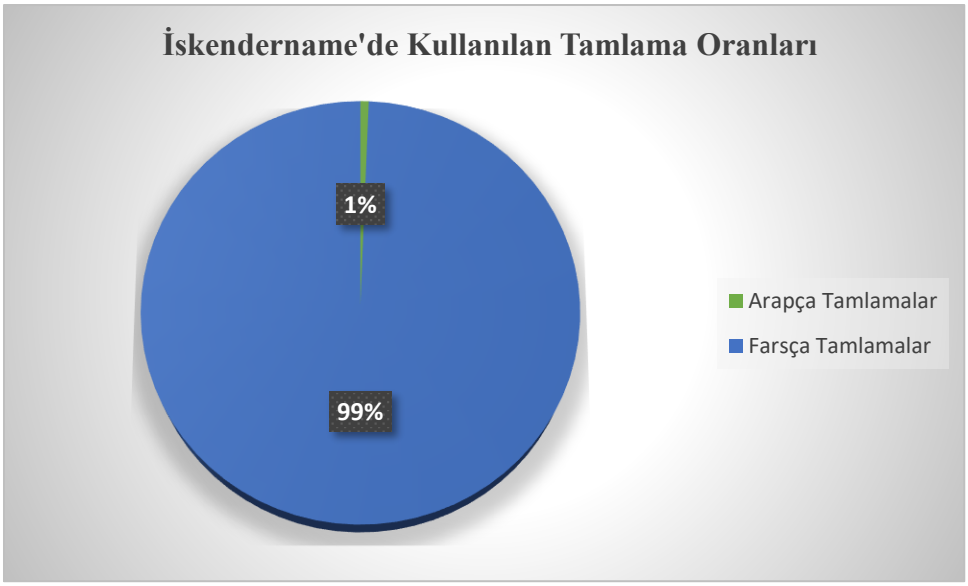
[60] ﴿١٠٤﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Enbiy%C3%A2-suresi/2587/104-ayet-tefsiri. Enbiya 21/104

[61] ﴿١٨٣﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ Onlara mühlet veriyorum. (Ama) bilin ki cezalandırmam çok çetindir! Araf 7/183, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/A'r%C3%A2f-suresi/1136/182-183-ayet-tefsiri Kalem 68/45, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Kalem-suresi/5315/44-45-ayet-tefsiri

[62] ﴿٧٦﴾ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا ۖ قَالَ هَٰذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. "Rabbim budur" dedi. Yıldız batınca da "Batanları sevmem" dedi. En'am 6/76, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/En'%C3%A2m-suresi/865/76-79-ayet-tefsiri.

[63] ﴿٤٧﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ O halde, sakın Allah'ın, peygamberlerine verdiği sözden cayacağını sanma! Allah güçlüdür, kimsenin yaptığını yanına bırakmaz. İbrâhîm Suresi - 46-47, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/%C4%B0br%C3%A2h%C3%AEm-suresi/1796/46-47-ayet-tefsiri

[64] سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۖ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۖ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۗ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا ۖ وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾ (Sonra gelenler) bilmedikleri konuda karanlığa taş atar gibi tahminler yürüterek, "Onlar üç kişidir; dördüncüleri de köpekleridir" diyecekler; "Beş kişidir, altıncıları köpekleridir" diyecekler. "Onlar yedi kişidir, sekizincisi köpekleridir" diyecekler. De ki: "Onların sayısını rabbim daha iyi bilir. Onlar hakkında bilgisi olan çok azdır. Artık onlar hakkında gerçeği açıklama dışında tartışmaya girme ve kimseden de onlarla ilgili bilgi isteme!" https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Kehf-suresi/2162/22-ayet-tefsiri, Kehf 18/22,

Şekil 2: İskendername'de Tamlama Kullanım Oranları

2.5.1. Farsça Tamlamalar

İskendername'de izafet kesresi olmayan (izafet-i maktu) ve tamlanan ve tamlayanın yer değiştirdiği (izafet-i maklub) örneklerine rastlanmaktadır. Örneğin; izafet-i maktu terkibinde "ṣahib-i serîr" şeklinde olması gereken terkip "ṣahib-serîr" şeklinde izâfet kesresi düşürülerek oluşturmuştur. İzafet-i maklub terkibinde de "gird-âb" şeklinde yer alan terkib aslında "âb-ı gird" terkibinin ters çevrilmesiyle oluşturulmuştur.

İskendername'de iki kelime grubundan oluşan Farsça tamlamaların bir ögesinde bağlama grubu oluşturan örnekler mevcuttur.

İki kelimeyle kurulmuş basit Farsça isim tamlamaları, eserdeki en yaygın tamlamalardır.

İki kelimeyle Farsça sıfat tamlaması örnekleri de mesnevide yaygın olarak yer almaktadır:

İskendername'de yer alan Farsça tamlamalara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

vār-ı taḫt	seccāde-i zer	kūh-ı ḳāf	bāde-i āteşîn
şāh-ı mülk-i ʿAcem	çarḫ-ı mînā	sipihr-i bülend	ḳalb-i ḥazîn
mektūb-ı şāh	maḫzen-i şāh-ı ʿālî-nijād	şaḫṣ-ı rām	tamġā-yı endūh
şeh-i Rūm	şeddād-ı ʿād	ḥıfẓ-ı ser	ālem-i ʿışḳ
cām-ı cān-perver	laḥm-ı ṭarı	bāl-i melek	ḫāḳān-ı Çin
muṭrib-i naġme	rūz-ı maḥşer	ḫūn-ı ciger	şāh-ı rūy-i zemîn
bezm-i cāndan	cünd-i İslām	meydān-ı rūy-i zemîn	Ḫusrev-i ser-firāz
nār-ı hicrān	ṣavlecān-ı feṣāḥet	ṣaṭranc-ı ʿāc	ḳaṣr-ı ḫuld-ı berîn
vaṣl-ı ḳavl	sāz-ı efsāne	şeb-i tîre	şāh-ı Ḫoten
ceng-i evvel-i sikender	şehr-i ışṭaḫr	serdār-ı Hindūstān	taḫt-ı Faġfūr
zîver-i tāc-ı şāh	taḫt-ı ḳubād	ālet-i kār-zār	mîve-i ḫōş-güvār
ḫāk-i rāh	tāc-ı key-ḫusrev	āheng-i tîz	cām-ı zer
evżāʿ-ı ṣūret	mülk-i kāvūs	deryā-yı nîl	ḥelvā-yı naġz

gūy-ı efsāne-i dil	şāh-ı nev	fîl-i siyāh	bādām-ı maġz
engüşt-i muʿciz	zîr-i desti diyār-ı ʿAcem	sedd-i rāh	ḫāḳān-ı Çin
āb-ı ḥayāt	cām-ı cem	sipāh-ı Sikender	cām-ı zerr
şeh-i ceng	mülk-i Îrān-zemîn	pîl-i mest	kān-ı zer
ālet-i kār	zer-i bî-ḥisāb	ṭūfān-ı nār	sāḳî-i tîhū-hırām
mihr-i raḫşen	yezdān-ı pāk	pîl-i mest	āheng-i rūd
yel-i ser	māl-i cihān	tîġ-ı Rūmî	mey-i ḫōş
ser-i encümen	pādāş-ı ṣad	leşker-i zāġ u bāz	āb-ı ḥayāt
gav-ı pîl	iḳlîm-i şarḳ	āşūb-ı şūr	ġamze-i sāḳî
şeh-i tāc	pîl-i sütürg	leşker-i Rūma	ehl-i meclis
mānend-i nār	şāh-ı āfāḳ	fūr-ı sütürg	sāḳî-i encümen
ʿıḳd-i zerrîn	bende-i bed	gürz-i girān	kebg-i derî
cevşen-i zer	derd-i dārā	tîġ-ı Hind	gül-i mîve
zencîr-i zer	dārā-yı taḫt-ı mehān	çeşme-i ḫūn-feşān	meclis-i ḫusrev-i Çin
ḫancer-i āb	cihān-gîr-i ṣāḥib-ḳırān	şîr-i ner	ūd-ı ṭîb
rūd-ı ḫūn	nām-ı İskenderi	şeh-i Rūm-ı dārā	deryā-yı mey
derd-i ḳıtāl	zîr-i deste	gurd-ı şemşîr-zen	ṣadā-yı ney
gāh-ı kūhda	şāh-ı fermān	leşker-i Hind	nejādān-ı merdüm
tîġ-ı ḫārā	şāh-ı dārāyı	gürz-i girān	dārūy-ı ḫˇāb
çarḫî siper	şeh-i nev	seyl-i ḫūn	raḳḳāṣ-ı ʿanber
kîş-i āteş	emÎrān-ı Îrān	ṭās-ı nigūn	müşg-i Çinî
nısf-ı gerdūn	bende-i nîk-ḫˇāh	berg-i ḫazān	meh-i bedr
lūle-i çeşme-i ḫūn	şehriyār-ı zemîn	dām-ı kemend	burc-ı vāḥid
sütūn-ı felek	ser-i taḫt-ı cemşîd	tîġ-ı üftāde dās	bezm-i müşerref
ṣafḥa-i çarḫ	serîr-i serān zîr-i pāy	maḳbūl-i nās	ḫāḳān-ı Çin
ejder-i cān	mülki şāh-ı nevi	esb-i devān	genc-i defîn
şehin-şāh-ı ġarb	cām-ı billūr-ı mey	Hindū-yı bāzî ger	kālā-yı Çin
şāh-ı şarḳ	rıṭl-ı girān	cāy-ı zenbūr-i der	dürr-i s̱emîn
efrāz-ı ṣāḥib	ṣıfat-ı eyyām-ı şitā	cism-i Hindū	ṭabaḳhā-yı Çin
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	bezm-i İskender	rūy-i meydān siyāh	tîġ-ı Çinî
rüstem-i dāstān	duḫter-i dārā	yüsr-i siyeh	sezā-vār-ı şāh
gürg-i tîz	mey-i surḫ	mār-ı nîze	ḫıṭāyî perî Çinî
ḳayṭās-ı Rūmî	sāḳi-i meh-liḳā	deryā-yı ḳîr	mihr-i raḫşān
ġulġul-i kūs	bülbül-i ḫōş-nevā	āvāze-i dār ü gîr	māh-ı tamām
müşg-i siyāh	ṣāḥib-i ʿayş	tereng-i kemān	ḳamusı perî-ḫˇūn
arisṭō-yı sāʿat-şinās	ruḫ-ı mehveş	çekāçāk-ı tîġ	nigār-ı semen
ebr-i āteş	ūd-ı dil-keş	ṣadā-yı dih	verd-i zîbā
pūr-ı isfendiyār	bāġ-ı firdevs	defʿi ker	verd-i ter
leşker-i şāh-ı Îrān	cām-ı direfşende	baḥr-i mercān	dürc-i yāḳūt
şāh-ı cihān	laʿl-i raḫşende	seyl-i ḫūn	reşk-i ġılmān

leşker-i ins	lerzende-i sîm	ḫorṭūm-ı pîl	fürūzān-ı şemʿ
sipāh-ı şeh	zînet-i būstān	baḥr-i nîl	şemʿ-i kāfūr
ṭırāz-ı sinān	berg-i nesrîn	leşker-i kîne	bār-ı girān
perr-i ʿuḳāb	tîr-i berfîne	leşker-i Rūmı	şemʿ-i ḫūbān-ı Çin
rumḥ-ı sîne	güni vuṣlat	tîġ-ı tîz	āfitāb-ı zemîñ
şeb-i tîre	evḳātı mānend	seylāb-ı ḫūnî	nigār-ı siyeh
esbān-ı ṣaḥrā	zindān-ı ʿālem cihān	dendān-ı tîġ	büt-i Çin
şeh-i muḥterem	derd-i ḫazāyin	ḳan-ı ḳurbān	ruḫ-ı neyyir
şeh-i encümen	cevr-i sipāh	serv-i sehî	verd-i zîbā
ṣadā-yı dühül	rāy-ı külāh	tîr-i kîn	müşg-i nāb
nāle-i būḳ	zāl-i devrān	ḫançer-i tāb-dār	naḳş-ı bisāṭ
süheyl-i semend	bināy-ı dehr	sütūn-ıʿalem	ūd-ı ḫuşk
çiring-i derāy	murġ-ı ābîye	āvāz-ı kūs	taḫt-ı ʿāc
sulṭān-ı şarḳ	bend-i pā	bang-ı ḫorūs	tāc-ı zer
kūh-ı ḳāf	sermā-yı dey	ḫamr-ı ḫum	şeh-i muʿteber
Çinî-yi āsumān	dükkān-ı şîşe-fürūş	sāġar-ı ābnūs	ömr-i cuvānî
pîl-i mest	laṭme-i bāddan	fūrı meydān	ḳavs-i ḳuzaḥ
gerdūn-ı pest	tābe-i āz rū	şehin-şāh-ı rūy-i zemîn	taḫt-ı Süleymān
naʿrahā-yı bülend	ḫalḳ-ı zār	şāh-ı Hindūstān	devr-i cihān
ḫamm-i kemend	nār-ı muḥriḳ	ḫūnî sinān	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ḳurṣ-ı ḫurşîd	şemʿ-i felek	fūr-ı Rūmî-i ṣāḥib-ḳırān	şeh-i Çin
gerd-i rāh	tîġ-ı tîz	cihān-ı cihān	şeh-i bî-naẓîr
nîze-i tāb-dār	sîney-i seng	şîr-i dilîr	ġam-ı rūzigār
bār-ı āhen	tîr-i şitā	seyr-i gerdūn	ṣıfāt-ı temmūz
ẓahr-ı ḥūta	adv-i şitā	zūpîn-i sām-süvār	cānib-i Rūm
tîġ-ı tîz	pāy-i ṣabā	sulṭān-ı yezdān-perest	faṣl-ı ḫazān
ḥālet-i rüsteḫîz	şāh-ı āfāḳ	pîl-i mest	eyyām-ı ʿîş ü neşāṭ
gürz-i gerden	mānî-i ṣānî	ṭūs-ı gîv	berg-i zerd
gūş-ı cihān	nāḳḳāş-ı Çin	pîl-i sepîd	şimşād-ı zer
nāy-ı gulū	ḥūr-ı ʿîn	dîv-i sepîd	naṭʿ-ı zemîn
gerd-i mîġ	perestār-ı ḥūr	zāde-i feyleḳūs	şemşîr-i rūduñ
tîġ-ı raḫşende	çeşm-i ṣāḥib	pîl-i Hindūstān	dînār-ı āmîḫte
berg-i bîd	cām-ı ʿālem	pîl-i mest	şeh-i murġı zār
peykān-ı surḫ	ʿilm-i tencîm	şemşîr-i kîn	aṭlas-ı sebz
ṣadā-yı ʿuyūnān	rubʿ-ı meskūn	şîr-i ner	arūs-ı şecer
rūy-i maḥlūl-i gil pîşe	ḳadr-i naẓm	gerdūn-ı gerdān	bād-ı ṣabā
saḳḳā-yı merg	nesr-i ṭāʾir	arż-ı vāsi	ṣaḥîfe-i taḳvîm
āvāz-ı zih	zift-i mār	pūlād-ı Çinî	bād-ı ṣarṣar
derā-yı tene	pençe-i şîr	şāh-ı cihān	ḳavs-ı ḳuzaḥ
tîr-i cānet	ẕihn-i pāk	ḥāl-i gerdān	eşcār-ı bāġ

āb-ı ḫūn	feyż-i ilāh	şeh-i kām	ruḫsār-ı dil
mihr-i āzermi	himmet-i pādişāh	fūr-ı şāh	dāde-i nātuvān
cellād-ı merk	firdevsî-i ṭūsi	māl-i Hindūstān	bād-ı ḫazān
ehl-i remz	der-i feyż	şehr-i ḳannūc	defter-i yāsemîn
şavt-ı pîl	dest-i yārem	şāh-ı cihān	dînār-ı surḫ u direm
defʿ-i çāk	naḳl-i kelām	azm-ı dihlîv şāh-ı cihān	rūy-i zemîn
ceng-i ʿaẕîm	gürz-i girān	taḫt-ı Hindūstān	naṭʿ-ı Çin
pîl-i mest	merd-i meydān	şehr-i dihlîv	zāġ-ı siyāh
germ-āb	ehl-i ḥāl	server-i kām-kār	ṭāvūs-ı āyîne
āteş-i kār	bezm-i İskender-i şāḥib-ḳırān	mülk-i Hind	bād-ı saḫt
deryā-yı nîl	azm-i ū be-Hindūstān	erkān-ı Hind	vaḳt-i imrūz
tîr-i ḫadeng	vāsıṭ-ı ḫāme	baḫt-ı ʿālî-nejād	laʿl-i nāb
ḫorṭūm-ı pîl-i demān	zîr-i dest	taḫt-ı fūrā	toḫm-i nāb
ḫorṭūm-ı pîl-i veġā	bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām	şāh-ı Hindū	sîb-i zih
tîr-i ḫasta	sāḳî-yi ḫōş	mülk-i Sind ile Hind şāh-ı Sind	ehl-i ḥużūr
rūd-ı Furāt	sāḳî-i sîm	metāʿ-ı ġarîb	nārenc-i zer
berg-i nîlūfer	ṣurāḥî-i zerrîn	metāʿ-ı ṣemîn	müşg-i ter
tîr-i āteş	cām-ı zer	keyd-i Hindūya	berg-i sebz
dār-ı tîġ	bezm-i ʿālî	baḫş-ı rūy-i seḫun	nücūm-ı dıraḫşend
nîze-i cān	şevḳ-i ẕevḳ	şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün	vaḳt-i sefer
māhî-i mār	cām-ı pür	ḫūr-ı cinān	Rūmı şeh-i encümen
kān-ı laʿl	bāġ-ı cinān	vaṣf-ı ḥüsn	ḥubb-ı vaṭan
mîḫ-i naʿl	ṭāvūs-ı raḳḳāṣ	sāʿid-i sîm ü zerrîn-sivār	yād-ı Hindūstān
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	tîġ-ı tîz	pîr-i ṣāḥib-hüner	şāh-ı Māçin ü Çin
şemşîr-i āteş	ehl-i dil	serḥadd-i Sind	ḫūn-ı dil
tîġ-ı tîz	çeşm-i mestî	şāh-ı Sind	müşg-i Çinî
ḳuvvet-i ḳalb	ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil	ḥażret-i Ḥaḳḳ	şeh-i muʿteber
vaḳt-i şām	ḳurş-ı lîmū	resūl-i Ḥaḳḳ	şehin-şāh-ı Çin
şāh-ı Îrān	şāh-ı nev	şāh-ı cihān	şāh-ı ṣāḥib-külāh
pūr-ı cihān	turş-ı işteh	şāh-ı Çin	ḫusrev-i Çin
sipāh-ı ʿadū	hażm-ı ṭaʿām	raġbet-i tām	şāh-ı Çin u Ḫıṭā
ḫusrev-i şarḳ	sāġarı sāḳî	kūh-ı Sind	sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
zāl-i zer	esb-i tāzî	şāh-ı Sind	süheyl-i semend
tîġ-ı mîġ	şāh-ı cihān	server-i ser-firāz	ṭırāz-ı sinān
pîl-i demān	şāh-ı ʿālî	ṣafder-i cān-sitān	berg-i ḫazān
gev-i Hind	pîl-i Hindî	ḳullāb-ı pîl-i demān	Îrān-ı rūyîn-ceng
yel-i pîl	deşti-şîr	şîr-i jiyān	mesken-i āhū-yı Çin

gav-ı pîl	taḫt-ı ʿAcem	kemend-i hizebr	feylesūfān-ı dānişverān
şehin-şāh-ı zār	külāh-ı Ferîdūn u Cem	tîr-i bebr	ḫūbān-ı Çin ü Ḫoten
ḥisāb-ı feraḥ	ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān	pîl-i demān	meh-i evc-i ḥüsn
bang-ı derāy	ruḫsār-ı Hind ü cihān-ı siyāh	gürz-i girān	āfitāb-ı zemîn
ġulġul-i kūs	tîġ-ı Rūmî	şîr-i jiyān	efser-i müşg-i zerrîn-külāh
ṭūfān-ı ḫūnîn	ḫāḳān-ı Çin	şetān-ı peleng	pîl-i mest
ejder-i cān	bende-i kemterîn	mihr-i raḫşān	sulṭān-ı deryā
pîl-i mest	sürūş-ı ḫudā	ḳavs-i ḳuzaḥ	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
dürr-i Necef	şāh-ı cihān	tîġ-ı Hindū	şāh-ı gîtî-neverd
şāḫ-ı mercān	eḳālîm-i sebʿî	rimāḥ-ı eʿādî	gerdūn-ı gerd
bez-i güstüvān	bāde-i lāle	defʿi semend	nesîm-i vaṭan
ser-i ser	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	şāh-ı cihān	būy-ı müşg-i Ḫoten
sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān	şeh-i muʿteber	ḫusrev-i baḥr	müşg-i Çini żaʿîf
ser-i tāc	rıżā-yı ḥaḳı	şāh-ı zemîn	hevā-yı laṭîf
dārān-ı leşker	rūḥı şād	baḥr-i mey	selāṭîn-i küffār
şeh-i Rūm-ı ser	aṭā-yı ḫudā	gürz-i girān	leşker-i ṣaf-şiken
pîl-i mest	ḫāk-i siyāh	ḳavs-i ḳuzaḥ	server-i encümen
şemşîr -i āteş	murġ-ı rāyet	İskenderˍi tāc-dār	mîr-i mîrān
gürz-i girān	bang-ı kūs	şāh-ı müjdād	ḳanṭāl-ı Rūs
defʿi cān	şāh-ı ʿālem	mülk-i Sind	cūy-ı tūn
lāf-ı güzāf	sulṭān-ı ṣāḥib	zād-ı rāh	deşt-i Kıfçaḳ
pîl-i demān	deşt-i şūr	leşker-i bî-kerān	ḫūk-ı siyāh
şeh-i nāmber	leşker-i bî-şümār	leşker-i Rūm u Şarḳ	ebr-i ḫūn
pūr-ı İsfendiyār	ehl-i iḥsān	şāh-ı Rūm	gāh-ı kîn
şāh-ı nuṣret	nıṣf-ı Hindūstān	vaḳt-i bahār	dārā-yı dūn
şehin-şāh-ı Îrān	nıṣf-ı cihān	ḫāne-i Çin	keyd-i Hindūyı rām
genc-i silāḥ u ʿalem	bîḫ-i giyāh	müşg-i bîd	yezdān-ı pāk
ḫūn-ı revān	şeh-i ser-firāz	ṭāvūs-ı ner	tîġ-ı Rūm
māh-ı nev	ehl-i nücūm	cām-ı laʿlîn	ferîdūn-ı devrān
nesr-i ṭāʾir	ehl-i ʿulūm	nergis-i ser-girān	rūy-i zemîn
rîze-i nîze	şehin-şāh-ı Hindūstān	cām-ı zer	şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
tāb-ı raḫşende	azm-i fūr	defʿi ḫumār	rıżā-yı Ḥaḳ
naṭʿ-ı zemîn	duʿā-gū	riyāż-ı cinān	ḳuvvet-i ḳalb
dest-i merd	adū-yı ḫudā	bād-ı nevrūz	leşker-i bî-ʿaded
ehl-i dîn	baḥr-i Çin	taḫt-ı kāvūs	güẕer-gāh-ı aʿdā
kūs-ı gerdūn	tîġ-ı Rūmî	sulṭān-ı gül	Ḫusrev-i çāre-sāz
nāy-ı rūyîne	hedāyā-yı Rūmî	cām-ı mül	ḫudāvend-i dānā-yı rāz
şeh-i encümen	keyd-i Hindū	bezm-i aṣḥāb	bîm-i şemşîr
dārā-yı Rūm	şeh-i Hind	riyāḥîn-i ḫōş	dîn-i ḥaḳḳı

leşker-i bî-girān	defʿ-i ḫaber	ārıż-ı dil-sitān	ḫayl-i ġuzāt
esbāb-ı ceng	şeh-i muʿteber	câme-i sūg-vār	şedd-i bāzū
berg-i rāh	şeh-i Rūm-ı dārā	perestār-ı sîmîn	şāh-ı leşker
ḳaṣd-ı İskender	şāh-ı Hindūstān	ġulām-ı semen	küffār-ı bî-dîn
şāh-ı Rūma	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	leb-i cūd	muʿāvîn-i fısḳ
şeh-i fitne	fūr-ı āteş-perest	gül-i zerd	cevşen-i pür-girih
deryā-yı cevşen	şāh-ı Rūm	sebze-i būstān	cünd-i şeyāṭîn
ṭūfān-ı ḳan	tîġ-ı Hindî	mey-i surḫ	ebālîs-i ḫar
şāh-ı ʿālem	serv-i nāz	pür-cām-ı billūr	ḳavm-i benî aşfer-i bî-uṣūl
ġubār-ı kibār	bāz-ı sepîd	dürr-i pāk	kūs-ı gerdūn-şikāf
leşker-i Rūm	künc-i mūr	zülf-i yār	bîmār-ı Hindî
ālet-i ḥarb	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	ruḫsār-ı dildād	mey-i ḫūn
tîġ-ı ḳîn	murād-ı şeh	dimāġ-ı havā	cūy-i ḫūy
ṭāḳ-ı nigūn	zîr-i destem	bülbül-i ḫōş-nevā	sîne-i çeşmesār
tîr-i tîz	hezār iʿtibār	ḥoḳḳa-i müşg-i Çinî	gül-i surḫ
ceng-i serān	şeh-i muʿteber	nigārende-i ūstād	ḫārı tîri sinān
şemşîr-i āteş	nıṣf-ı Hindūstān	taḫt-ı ʿāc	şanṭalūs-ı laʿîn
ṣarf-ı maḳdūr	defʿi ḫaber	zîver-i taḫt u tāc	hedm-i dîn
ḫayl-i ʿAcem	şîr-i ner	Arisṭō-yı esrār	azm-i meydān
şāh-ı Rūm	izzet-i tām	çetr-i siyāh	aʿdāyı bend
gird-i āverd	sütūr-ı demān	leşker-i Hind	ṭavḳ-ı laʿnet
şāh-ı Îrān	metāʿ-ı ş̱emîn	Rūmî-sipāh	tîġ-ı Hindî
ḫalḳ-ı Rūm	sulṭān-ı Hindūstān	ḫayl-i Rūmî siyāh	mānend-i şîr
defʿi rāh	direfş-i dıraḫşān	leşker-i Hind u Sind	ḫūn-ı ciger
şāh-ı Îrān-zemîn	süheyl-i semend	baḥr-i Çin	çerm-i ḫām
genc-i defîn	bād-ı seḥer	serḥadd-i Çin	dār-ı gîr
zād-ı rāh	ḫurşîd-i fer	deşt-i Çin	cūy-i ḫūn
taḫt-ı ıṣtaḫra	nūr-ı ilāh	āb-ı zülāl	mānend-i nîl
ṭūfān-ı gerd	ferîdūn-ı ferrūḫ	serv-i āzād	ḳays-ı ḳayṭās
taḫt-ı külāh	esb-i zerrîn-licām	rîvend-i tāze	çerm-i bebr
ḫāl-i ceng	ṭāvus-ı Hindî	āhū-yı Çin	gürze-i gāv-siper
şehr-i ıṣtaḫra	sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh	yüsr-i siyāh	ḳanṭāl-ı Rūs
Rūmî-i ṣāḥib-ḳırān	bezm-i sāz	ḥażret-i şehriyār	gürz-i girān
ʿazm-i ʿırāḳ	ṣāḥib-i sikke şāh	ḫān-ı Çin	tîġ-ı tîz
saḳf-ı meydān	ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl	reg-i kūhsār	azm-i ceng
ḫāk-i siyāh	server-i ser-firāz	deryā-yı tîġ u teber	ser-dār-ı çābük
gürz-i girān	server-i ṣaf-şiken	mevc-i siper	mānend-i ṭāvūs-ı ner
tîr-i ḫadeng	bezm-i şāh	ṣadā-yı sipāh	ḳanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	sulṭān-ı Hindūstān	nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çin	mānend-i kūh
şîr-i jiyān	berg-i tanbūl	şîr-i ner	esb-i aṭvās

şeh-i pür-hüner	dārū-yı kem	etrāk-ı bî-dîn ü dād	kūh-ı ḳāf
cevşeni tîġ-ı ḫurşîd-i tāb	ṭabʿı ṭaʿm	bāʿiṯ-i şūr ü cevr ü fesād	şāh-ı ḳanṭāl tîġ
nāveg-i ḫūn-feşān	lücce-i selsebîl	ehl-i ḳalem	ṣaḥn-ı meydān
āb-ı revān	şāh-ı zemîn	serdār-ı Îrān-zemîn	muhanṭāsı ḳanṭāl-ı ejder-şikār
şāh-ı āteş-perest	şāh-ı Hindūstān	Ḫāḳān-ı Çin	leked-kūb-i merg
zîr-i dest	ḫıdîv-i cihān	nām-ı perverdigār	ejder-i merg
şāh-ı ʿAcem	keyd-i şāh	ilm-i bî-müntehā	bartās-ı Rūs
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	esb-i tāzî	aşḳı ḫamr	ṭırāz-ı sinān
taḫt-ı dārā	esbāb-ı ceng	nār-ı ʿışḳ	cendel-i aṣġar
ḫusrev-i baḥr	zer-i zerd ü zeng	nesîm-i cemāl	azm-i ceng
şehr-i Kirmān	zer-i surḫ	kâbe-i vaṣl	ṣaḥn-ı meydān
pādişāh-ı cihān	sîm-i ḫām	bang-ı ceres	rūd-ı ḫūn
ḥışn-ı ḥaṣîn	ṣurāḥî-i zerrîn	murġ-ı ḫıred	serv-i sehî
suḫen-gūy	şāh-ı cihān	zevāyā-yı vaṣl	baḥr-i aḫer
şehin-şāh-ı leşker	dendān- ı sîn	ḫudāvend-i bî-yār ü yārî-res	dîv-i sefîd
gav-ı pîl	tāc-ver-i şehriyār	yārî-pes	kūh-ı ḳāf
ser-i encümen	māh-ı tamām	ber-keş-i mihr-i rūşen-ṭırāz	ifrît-i dūzaḫ
ḫūn-ı ḫalḳa	bānū-yı Îrān-zemîn	tîġ-ı ḫūn-rîz-i āteş-fürūz	heyʾet-i heybet-i ejdehā
ḳayṣer-i ser-firāz	cām-ı cem	ehl-i islām	amūd-ı girān
ḫusrev-i baḥr ü ber	āb-ı serd	ḫudāvend-i muṭlaḳ	defʿi semend
tîġ-ı kîn	feylesūf-ı ʿazîz	mülk-i dünyā	dîv-i merdūd-ı bend
şāh-ı cem-iḳtidār	fūr-ı Hindū	bāb-ı mesdūd	pādişāh-ı zemîn
taḫt-ı zer	esbāb-ı sūrî	naḳl-i kelām	mūy-ı siyāh
tāc-ı gevher	künbed-i çarḫ	şāh-ı Îrān u Rūm	mānend-i şîr
metāʿ-ı ʿaceb	bang-ı rebāb	füzūn-ı kem	şāh-ı Îrān u Rūm
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	māh-ı nev	merd-i yezdān-şinās	sîmurġ-ı ḳāf
ehl-i beyt	bedr-i tamām	şükr-i sipās	aks-i tîġ u sinān
şeh-i encümen	reşk-i māh	nārı celîl	tîġ-ı tîz
ʿayb-ı ḫafî	meh-i Çin	çāre-i kār	laḫt-ı gerden-şiken
māl-ı cihān	dest-i būs	ḫān-ı ḫānān-ı Çin	maġz-ı ḫūnîn
esb-i tāzî-yi sîmîn	envār-ı ḥaḳ	mülk-i Îrān	perî-murġ-ı tîr
ṣurāḥî-i zerrîn	tîr-i müjgānı	zîr-i dest	tireng-i kemān
elçi-yi muʿteber	çeşm-i sūzen	şehin-şāh-ı Çin	ḫūn-ı insān
şāh-ı ṣāhib-ḳırān	Hindū-yı āteş-perest	şāh-ı Çin	asker-i aṣferi ḫayl-i şāh
ehl-i îmān	türk-i ḫūnî-yi mest	tîġ-ı kîn	şanṭalūs-ı dilîr
sipāh-ı ʿAcem	berg-i gül	ḫāne-i Çin	ḫayl-i siyāh
mülk-i Îrān-zemîn	sîb-i sîmîn	nevk-i nāvek	gebr-i dilîr
ḫalḳ-ı Rūm	şeb-i tārı	rūz-ı ceng	şāh-ı yezdān-perest

arż-ı cūd u seḫā	ṭāvus-ı Hindî	püşt-i peleng	bāzār-ı maḥşer
zer-i surḫ	müşg-i ter	şāh-ı Çin	rūy-i ʿarūs
esb-i tāzî	mışr-ı şîrîn maḳāl	maṭlıʿ-ı dîn-i maġrib-zemîn	baḫr-i dem
mülk-i Rūma	bebġā-yı Hindî	tîġ-ı kîn	taḫt-ı zer
azm-i rāh	müşg-i Çinî	kāse-i Çin	bend-i pek
dāmān-ı şāh	serv-i āzād	dār-ı gîr	Ḫusrev-i çāre-ger
ḫusrev-i baḫr ü ber	ḥūn-ı ʿāşıḳ	tavḳ-ı fermān	raḫş-ı gerdūn
gerdiş-i āsumān	āb-ı zülāl	şāh-ı fîrūz-baḫt	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
destūr-ı şāh-ı cihān	serv-i ḳad	bālā-yı dest	ālet-i ḥarb
şāh-ı ʿālî-nijād	evc-i ḥüsn	tîġ-ı tîz	bezm-i ḫālî
şeh-i Hind	āfitāb-ı cemāl	remḥ-i sîne-güzār	İskender-i feyleḳūs
āfāḳı teng	ʿāc-ı Sindî	Rūmî-i āb-dār	zāde-i Şanṭalūs
pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān	naḳş-ı mînū	cevf-i gerdūn	ehl-i kemāl
fūr-ı Hindū	key-i yāre-i pür-bahā	tîr-i ʿuryānı	belā-yı ʿaẓîm
fūr-ı Hîndūstān	mey-i surḫ	pîl-i zūr	müsteḥaḳḳ-ı caḥîm
rūy-i baḫt	laʿl-i cām	ġāv-ı deştî	derd-i ser
ḫāk-i pāy	levḥa-i pür	yād-ı Hindūstān	bîm-i ḥaḳ
şehin-şāh-ı ʿālî-cenāb	ṭāvūs-ı Hind	ḳullāb-ı çengāl	sulṭān-ı ḫurşîd-tāc
server-i ceng-cū	nücūm-ı münîr	deryā-yı Çin	azm-i Rūm
berg-i rāh	ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān	reʾy-i pāk	sāġar-ı pür-revāḳ
metāʿ-ı cihān	surḫ-ı tār	taḫt-ı ʿāc	bāz āmeden-i İskender-i ṣāḥib-ḳırān
ḥaḳḳ-ı civār	ṭavḳ-ı ḫalḫal	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	cānib-i taḫt-ı ḫˇîşten
ḫalḳ-ı Îrān-zemîn	bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ	Ḫusrev-i Çin melūl	tāb-ı güneş
zer bî-ʿaded	dürr-i yetîm	tūr-ı şāh	tāb-ı ḫordan
azm-i Hindūstān	cām-ı sîm	Ḫusrev-i kîne-cū	āteş-i āfıtāb
erkān-ı Hind	gūş-ı nāy	zîr-i destüm	mār-ı pîçān
merdüm-i Hind ü Sind	vaḳt-i ḳarār	ḫayl-i tatar	āb-ı cū
fūr-ı Hindūya	aẓm-i remîm	tîġ-ı Çinî	püşt-i māhî
şāh-ı cihān	ġazā-yı ʿaẓîm	leşker-i bî-kerān	cibāl-i cihān
şeh-i Rūm	ġam-ı devr	rüstem-i dāstān	āb-ı germāb
sipāh-ı sipāh	mükātebe-i İskender	zîr-i dest	māy-ı şaṭ
rāh-ı Îrān	fūr-ı Hind	tîġ-ı ṭîz	rîze-i seng
cemʿi cenge	muḥārebe-i îşān	āsumān-ı bülend	manḳal-ı āhene āsumān
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	ṣayrafî-i cevāhir	şāh-ı Îrān-zemîn	külḫan-ı teft
şîr-i ner	ṣarrāf-ı ġavvāṣ-ı ṣāḥib	leşker-i bî-ḥisāb	ḳadd-i dilber dırāz

ālet-i dār ü gîr	cevher-i ḫāṣsın	zîver-i tāc u taḫt	bād-ı ṣabā
şîr-i ner	baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭîf	zîr-i desti ṣanur	tāb-ı mihre ḥicāb
şāh-ı Hindūsitān	ṣarrāf-ı ṭabʿ-ı şerîf	keyd-i Hind	defʿi semender
şāh-ı Hind	ṣārrāf-ı cevher	şehin-şāh-ı Sind	şāḫ-ı gevzen
leşker-i Hind ü Sind	ehl-i hüner	baḫt-ı şemşîr-zen	seng-i püşte
gūş-ı sirāfîle	āb-ı ḥayāt	pençe-i yel-i pîl-ten	tāb-ı ḫūrdan
şāh-ı ʿālem	dürr-i meknūn	sipāh-ı ʿAcem	murġ-ı ābî
azm-i rāh	ehl-i ṣāḥib-naẓar	vāriṣ-i tāc-ı cem	mānend-i sāl
şeh-i encümen	dürr-i s̱emîn	şāh-ı ḳayṭās	nîme-i sāl vaḳt-i zevāl
deryā-yı ʿasker	ehl-i ṣāḥib-kemāl	rüstem-i dāstān	rūz-ı dey
dār-ı sikenderden	silk-i pervîn	pîl-i mest	seng-i saḫt
şoden-i leşker-i Îrān	silk-i dür	defʿi süvār	azm-i rāh
şoden-i dārā-yı pūr-ı keyān	ḥaẓẓ-ı ednā	leşker-i Rūm	müşg-i ḳan
çarḫ-ı nā-sāz-kār	ehl-i temîz	şîr-i ner	seng-i ıṣṭaḫr
tîġ-ı āfet	peyrev-i şeyḫî	şeb-i ḫūn	tāb-ı ḫˇar
ehl-i hüner	devlet-i sermedî	şeh-i Çin	kef-i pā
zer-i muʿteber	feyyāż-ı envār-ı dil	sipāh-ı ʿaẓîm	sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān
ehl-i ʿaḳl	bāyezîd ḫān-ı ṣāḥib-ḳırān	taḫt-ı encüm-ḫaş	dār-ı ḥarbi
cām-ı cem	sedd-i sedîd	şeh-i ḫūr	ʿazm-i rāh
farḳ-ı pîr ü cuvān	ḥişār-ı cedîd	ḫudāvend-i bende-nüvāz	leb-i ṭūna
ḫāk-i nejend	rıżā-yı ḥaḳı	rūy-i zemîn	fikr-i nās
cism-i dūn	pîr-i üstād-kār	leşker-i evliyā	deryā-yı nîl
ehl-i ḥāl	ḫusrev-i şarḳ u Rūm	şeh-i baḥr ü ber	bād-ı ṣabā
nūr-ı ḥaḳ	dem-i nāy-ı rūyîne	şîr-i ner	āb-ı revān
rūḥ-ı pāk	sîmurġ-ı rāyet	ġarḳ-ı nūr	sāʿid-i dil-sitān
ḫāk-ı maġāk	nîze-i tāb	şāh-ı cihān	hecr-i dil
ten-i ḫāki ʿār	rūy-i Hindū	cevşen-i pür-nigār	rabb-i bās
bang-ı ceres	gird-i tîre	şeh-i tāc-dār	taḫt-ı Rūm
ten-i nākes	süheyl-i semend	deşne-i āb-gūn	şehin-şāh-ı ʿālî-cenāb
nefs-i ḫasîs	gūş-ı ker	seyl-i ḫūn	arż-ı ḥāl
ḥişār-ı beden	tāb-ı ışıḳdan	miġfer-i zer-nişān	mülk-i Rūm
şāh-ı cihān	leşker-i kîne-dār	tîġ-ı ejder	çeşm-i şūm
ṭūl-i emel	nām-ı cān-āferîn	şîr-i jiyān	şehin-şāhı manṣūr
rıżā-yı ḥaḳı	ehl-i tevḥîd	kemān-ı būs	bāde-i müşg
bülbül-i gence	ḫūr-ı ʿîn	nışf-ı çarḫ-ı berîn	muṭrib-i ḫōş-edā
āşıḳ-ı şem	behişt-i berîn	gāv-ı zemîn	nūş-ı cām
cūyā-yı şem	sū-yi z̤an	berg-i nîlūfer	ṣıfat-ı şeb
gird-i fānūs	maḳām-ı saġîr	nāvek-i cān-sitān	āmeden-i sürūş
āyîne-i āfitāb	ehl-i dîn	dil-i düşmeni	cānib-i ḥaḳ

peyrev-i şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	ehl-i yaḳîn	şāh-ı nev-ḫāste	vażʿ-ı dıraḫşān
şāh-ı ʿālem	pîşvā-yı enām	gürz-i gerdūn-miṣāl	ıḳd-i dür
esb-i zerrîn-licām	fūr-ı Hindūstān	sütūn-ı felek	ḫum-ı çerḫ
mānend-i mîġ	mülk-i Hindūstān	raḫş-ı raḫşende	künbed-i āsumān
şāh-ı ālem	sulṭān-ı Îrān-zemîn	ebr-i gerdūn	gehî ḫalḳa
sulṭān-ı Rūm	tîġ-ı kîn	bād-ı ṣabā	çeşm-i bîmār
zār-ı bezme	şāh-ı Hindūstān	defʿi süvār	şehin-şāh-ı bîdār
serv-i revān	dîn-i ḥaḳ	rikābı girān	levḥ-i esrār-dān
sîmurġ-ı ḳāf	baḥr-i şūrāba	şāh-ı rūy-i zemîn	baḥr-i muḥîṭ
tîġ-ı āhen	āb-ı zülāl	sedd-i İskenderî	āb-ı ḥayāṭ
per-i ser-şiken	ehl-i dîn	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	şāh-ı cihān
gül-i zanbaḳ	mülk-i Hind	ḫayl-i pelîd	ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām
berg-i sūsen	ḳulle-i kūhı teng	ṭoġrı ʿadn	cihān-gîr-i ṣāḥib-vaḳār
ser-i meşḳ	baḥr-i şūrāba	rıżā-yı Ḥaḳ	ḫalḳ-ı nās
berg-i bîd	şāh-ı gerden-keşān	keyd-i Hind	pîr-i dehr
gül-i şenbelîd	ḥaḳḳ-ı ḫalîl	şehin-şāh-ı Sind	izzeti ḥaḳ revā
sulṭān-ı Îrān-zemîn	tîġ-ı Ḥindū-yı zerrîn	künbed-i cān-sitān	cedd-i isḥāḳ
ḳandîl-i rūze	peykān-ı tîr	muhanṭās u ḳayṭās-ı yel	pür-naḳş-ı deyr
mānend-i cān	tîġ-ı ḥindū	rüstem-i dāstān	baḥr-i efkāra şāh-ı cihān
leşker-i şehriyār	gāv-ı deşti	pūr-ı zāl	ġulġul-i ḫalḳ
seylāb-ı tîġ	iḳlîm-i Hindūstān	şāh-ı rūy-i zemîn	ḫurşîd-i māh
sedd-i sedîd	fūr-ı fūrān-ı Hindūstān	gird-i sipeh	ḫalḳ-ı ʿālem
bāl-i murġ-ı ʿalem	mülk-i Hindūstān	faġfūr-ı sulṭān-ı Çin	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
şāh-ı Îrān-penāh	dār-ı dünyā	mest-i şîr	şāh-ı Rūmî-zemîn
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	metāʿ-ı ṣemîn	ḫusrev-i nîk-bāḫt	ḥırz-ı ḥaḳ
çerid-i şehā	şāh-ı zemîn	ṭırāz-ı ʿalem	şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
sulṭān-ı yezdān-perest	dār-ı şūḫ u ẓarîf	şeh-i verz-i rūd	şeh-i ser-fırāz
şîr-i mest	maḳām-ı laṭîf	şāh-ı Tibet-behremen	ḥırz-ı cān
sulṭān-ı Rūm	şāh-ı Hindūstān	şāh-ı ṣāḥib-serîr	pāzār-ı dāniş
eblaḳ-ı çüst	pür-ʿitāb	rüstem-i dāstān	nām-ı perverdigār
per-i Cebreîl	nām-ı ḥaḳ	kūb-i gürz-i girān	çeşm-i cānı münîr
tāvūs-ı meydān	emr-i ʿaẓîm	ḫıtān-ı hizebr	ḳulūb-ı mesākîni
tîġ-ı āhen-güẕār	gürz-i girān	şāh-ı tūrān-gürūh	dîde-i cān
şeh-i pür-hüner	renc-i rāh	ḫāḳān-ı Çin	cism-i keṣîf
bāz-ı sepîd	leşker-i kîne-ḫˇāh	zühre-i şîr çāk	farż-ı evvel
sulṭān-ı Rūm	fūr-ı fūrān-ı Hindūstān	remḥ-i mîl	dîde-i cān
naḫl-i mūm	zîr-i destüm	gerd-i nîl	ilme'l-yaḳîn

berḳ-i tîġ	ḫalḳ-ı cihān	gāv-ı zemîn	şāh-ı ṣāḥib-naẕar
bîm-i ḫadeng	tîġ-ı Hindū	gerdūn-ı nev	ayn-ı ẕāt
vehm-i sinān	pîl-i mest	mānend-i mîġ	ḫalḳ-ı ʿālem
künbed-i ser-nigūn	zeyn-i dār	ṣahîl-i ṣabā	bār-ı girān
uḳāb-ı mîġ	ḥizb-i ehl-i şurūr	ṭūfān-ı āteş	aḫlāk-ı perverdigār
şeh-i Rūm	İskenderī-i Rūmî	seylāb-ı tîġ	enîn-i mesākîn
cāy-ı gürîz	zîr-i dest	püşt-i şemşîr	ḫalḳ-ı ʿālem
nālehā-yı nefîr	iḳlîm-i Rūm	dest-i nāvek-figen	vaż'ı emîr
āteş-i dār ü gîr	aẕāb-ı ʿaẕîm	tîġ-ı zehr	rıżā-yı ḥaḳ
bārān-ı tîr	zāl-i sām-süvār	cūy-ı ḫūn	der-i feyż
seylāb-ı tîġ	tîġ-ı Hindî	nāy-ı rūyîne	ilm-i ledün
ten-i ḫās	pîl-i mest	kūs-ı rūyîne-kās	ehl-i ḥāl
defʿi hemān	şîr-i jiyān	ṣūr-ı Sirāfîl	bāġ-ı cinān
ḫavf-ı cān	mektūb-ı şāh	teşne-i ḫūn	ṭāvūs-ı ner
tîġ-ı āteş-feşān	fūr-ı şāh	şaṭranc-ı şāhî	naṭʿ-ı ḫıżr
cūy-ı ceng	pîl-i mest	kūh-ı ḳāf	murġ-ı zîbā
ḳanāre-yi esnān	seng-i ḫārā	gāh-ı meṣāf	dem-i nā-ḫoş
eṭrāf-ı meydān	tîġ-i tîz	ḫışt-ı āhen	āb-ı ʿalef
Çin-i Çin	gāh-ı sitîz	baḫt-ı ṣāḥib-serîr	ṭāliʿi āfitābı zevāl
meydān-ı ḳānūn-ı kirdār	kūs-ı ḥarbî	gîr-i tîr	ṣafā-yı naʿîm
seyl-i ḳażā	pîl-i tekāver	azm-i meṣāf	ārıż-ı ḳubḥı
bād-ı ecel	deryā-yı Hind	sîmurġ-ı ḳāf	bāġ-ı cinān
tîr-i peykān	direfş-i siyāh	şāh-ı Çin	ḥāyıṭ-ı bāġ
berg-i ḫazān	fūr-ı şāh	seyr-i evḳāt-ı kîn	çāh-ı caḥîm
naṭʿ-ı Çin	şāh-ı Îrān-zemîn	baḫt-ı sulṭān-ı Hind	ṭāvus-ı ner
kebk-i derî	ḳayṭās-ı Rūmî-i mîr	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	havā-yı vaḫîm
cāy-ı zenbūr	ġarḳ-ı āhen	defʿi cihān-pehlevān	firʿavn u şeddād-ı ʿād
laḥm-ı insāna mār	sulṭān-ı Hindūstān	pîl-i ṣāḥib-şükūh	nemrūd-ı dūn
ulḳ-i bîmār	ḳayṭās-ı Rūm	mānend-i kūh	ehl-i ḥāl
küşte-yi küste	bād-ı demān	şeh-i Hind	cāy-ı genc ü defîn
ten-i küşte	ḳayṭās-ı Rūmî-nejād	kūh-ı ḳāf	naḳş-ı zîbā-nigār
tîġ-ı zen	leşker-i kîne-dār	tîġ-ı zehr	ism-i ẕāt
silāḥ-ı sipāh	āteş-i tāb-dār	āb-ı sîm	cāmiʿ-i her ṣıfāt
azm-i rāh	tîġ-ı tîr	şemşîr-i āteş	ġayr-ı ism ü ṣıfāt
ḫançer-i tāb-nāk	fiġān-ı nefîr	gürd-i dilîr	feyż-i cūd
zaḫm-ı tîġ	tîr-i āteş-feşān	azm-i āverd-gāh	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
pūr-ı behmen	ḫayl-i ṣāḥib-kırān	ser-i Çiniyān	metāʿ-ı nefîs
serv-i revān	şeh-i hin	server-i encümen	mülk-i aʿdā
rūd-ı ḫūn	şāh-ı Rūm	server-i tîġ-zen	terġîb-i ḫamr u kebāb
havā-yı ḥavādiṯ	ḫudāvend-i bende-nüvāz	defʿi gürz-i girān	şāh-ı ṣāḥib-serîr

pîl-i zūr	mesned-i müslimîn	gürz-i girān	mîve-i būstān
efkār-ı ḫ̬ˇūr	mūr-ı żaʿîf	ēarb-ı şedîdi	cevher-i çeşm
kāfir-i bed	pîl-i Hindū-yı mest	gürz-i girān	baḫ̬t-ı bîdār
şeh-i Rūma	peşşe-i ḫaste	pîl-i mest	rāy-ı ṣāyib
ḫudāvend-i pāk	dār-ı gîr	ġażanfer-i gūr	ehl-i dānā
diyār-ı ʿAcem	cevşen-i zer-nigār	defʿi hemān	rāy-ı dānā
ālūde-i ḫūn u ḫāk	deşne-yi tîz-ser	ḫurūşān-ı cūşān	māl-i ʿālem
şāh-ı cihān	nışf-ı bulut	şîr-i jiyān	ehl-i derd
ḫusrev-i baḥr	pūlād-ı Çinî sinān	pîl-i sütürg	ehl-i ʿaḳl
şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	müjgān-ı dil	nîze-i hijde-bend	zaḫ̬m-ı tîr
zîver-i taḫ̬t u tāc	raḫ̬ş-ı gerdūn-	şîr-i ceng	tîġ-ı ḫūn
zeyn-i dār	defʿi süvār	şāh-ı fermān-revā	fikr-i dānā
sulṭān-ı rūy-i zemîn	şemşîr-i rūşen	devleti pāy-māl	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ḫāk-i ḫūn	süvārān-ı Îrān u Rūm	sinān-ı liyān	ehl-i nifāḳ
efrāz-ı şāh	şehin-şāh-ı Îrān	sütūn-ı sinān	bende-i şāh
nesl-i İsfendiyār	pîl-i gerdūn	yel-i nām-dār	rüstem-i dāstān
efrāz-ı taḫ̬t u külāh	āteş-i tîġ	gürz-i girān	bār-gāh-ı birîşim
ḫāk-i siyāh	şîr-i ner	tîġ-ı ḫūn	ehl-i dil
şāh-ı cihān	tengri ṣāḥib-ḳırān	Rūmi-i nām-ver	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
taḫ̬t-ı revān	cedr-i furṣat	defʿi hemān	pîr-i dānende
nesl-i İsfendiyār	kūs-ı ḥarbî	tîr-i cengin	māʾi-yi sîm
şāh-ı cihān	şeh-i muḥterem	ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner	āb-ı ḥayāt
ḫusrev-i baḥr ü ber	fūr-ı cihān-gîr-i Hind	esb-i revān	murġ-i ağabey
devr-i zamān	leşker-i Hind ü Sind	sîne-i esb-i ḳayṭās	vaḳt-i raḥîl
cihān-gîr-i gerden	ālet-i dār ü gîr	hayūn-ı yel-i nām-ver	aẕāb-ı cehennem
ṭuʿme-i ejdehā	leşker-i şeh	İskenderi-i nām-dār	fikr-i hecr
ḥażret-i ḥaḳ	sübḥa-i seyr	pehlū-yı heft	gāh-ı sefer
dîn-i ḥaḳ iḫ̬tiyār	ḫayl-i pîl	Ḫusrev-i ḫusrevān	vaḳt-i sefer
telḳîn-i şāh	deryā-yı nîl	ser-keşān-ı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	azm-i sefer
dîn-i İskenderi iḫ̬tiyār	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	gürz-i ser	gerdiş-i āsumān
pūr-ı mihān	serdār-ı şāh	kāġıẕ-ı Hindî āhen	seng-i puşt-i keşîf
ṣıfāt-ı ḫüsün	baḫ̬t-ı şehzād-ı ʿālî-nejād	rüstem-i dāstān	cism-i laṭîf
şāh-ı ṣāḥib-serîr	sütūn-ı bezr-ḫāne	deşne-i tāb-dār	kelām-ı dürüşt
nām-ı İsfendiyār	pîl-i mest	gerşāsb-ı gurde	nām-ı ḥayy ü ʿalîm
teslîm-i rūḥ	ḳayṭās-ı yezdān-perest	gürz-i girān	ḫ̬ılṭ-ı insān
ḥāl-i sarāy-ı sipenc	ḳavs-i ḫūn-rîz ü tîr	ser-i ser	ʿuẕv-ı şerîf
cism-i ḫākî	çerm-i bebr ü peleng	pîl-i mest	türāb-ı laṭîf

bāde-i ḫōş-güvār	rumḥ-ı sîne-güẕār	pîl-i mest	çeşm-i bînā
nesîm-i ṣabā	ṭîġ-ı ḫūn	şāh-ı Çin	ke-şāb-ı ḫaṭîb
būy-i cinān	tîġ-ı tîz	şeh-i Çin	ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat
devr-i nā-sāz	gürz-i girān	meşʿal-i tāc-dār	ṭabʿı zebūn
medḥ-i ḫalîfe-i cihān	gürz-i girān	taḫt-ı zîn	sūz-ı ciger
vaṣf-ı serāy	gürz-i girān	gāv-ser-i dîv-zād	cimāʿı şehā
ḫuṣūl-i merām	pāy-ı pîl-i demān	rūz-ı maḥşer	sekt-i aʿṣāb
baḥr-i şūrāba	pîl-i sütürg	āteş-i tîġ-ı key	dil laʿl-i rengîn
çeşme-i ḫuşka	defʿî kemend	ġulġul-i kūs	tenfîẕ-i mey
āb-ı ḥayāt	fūr-ı şāh	çarḫ-ı kebūd	bezm-gāh-ı laṭîf
māl-i ḫulyā	şeh-i Rūm	zāġ-ı tîr	adn-i şerîf
tevsen-i çarḫ	pîl-i mest	ḫadeng-i dü-şāḫ	āb-ı zülāl
şāh-ı Rūm	tîr-i bārān	baḥr-i ḫūn	ḥarîfān-ı meclis
pāk-i dîn	şeh-i Rūm	sedd-i rāh-ı gürîz	câme-i nev
Ebu'l-fetḥ-i Ḫān Bāyezîd	tîġ-ı zūpîn	ḳopar tîġ-ı ṭūfānı	ḳūt-ı rūḥ
sedd-i dîn-i rasūl-i ḫudā	şemşîr-i tîz	ḫançer-i ḫūn-feşān	şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl
aʿdā-yı dîn	geh-i rüsteḫîz	ḳalb-i faġfūr	nefʿi ʿaẓîm
gāh-ı kîn	ser-efrāz-ı merdān	şāh-ı zebūn	fikr-i fāsid
eʿādî-yi dîn	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	dāmen-i luṭf	ġıdā-yı laṭîf
icrāʿ-ı şerʿ	saḫt-ı düşmen	setr-i günāh	vażʿ-ı müstaḥsene
mülūk-ı kelām	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	tîġ-ı lūṭf	emîr-i kebîr
şeh-i heft-iḳlîm	ḳuvvet-i ḳalb	ḳadr-i ʿadū	ġayrı devā
ḫudāvend-i nām ḫudāvend-i hūş	İskender-i ṭaḫt-gîr	ḫaşm-ı efgende	ziyānı ʿacîb
şîr-i ḫurūşān	şāh-ı Sind	zîr-i dest	ṭabîb-i ẕarîf
ebr-i dür	pāy-ı pîl	luṭf-ı şāh	şākird-i dūn
tîġ-ı tîz	cihān-gîr-i ṣāḥib-külāh	günāh-ı ʿaẓîm	ḥāl-i ʿalîl
rāh-ı gürîz	ḳadr-i pest	ḥadîṣ-i nebî	nādān-ı ḫōr u ẕelîl
ṣafḥa-i māh	bālā-yı dest	āteş-i ḫışm tāb	ṭabʿı şerîf
defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer	şāh-ı Hindūstān	rūz-ı kîn	ilm-i ṭıbba
devr-i ġonca	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	şeh-i encümen	ilm-i ṭıbda
devlet-i ṣıḥḥat	İskender-i feyleḳūs	pur-i zāl	şeh-i kām-yāb
Rūm-ı ferḫunde	dil-i ejdehā	şeh-i muʿteber	ilm-i beden
minber-i şāḫ	ḥażret-i ḫızr-ı āmurz-gār	destūr-ı destūr	nām-ı ḥaḳ
Sitānbūl-ı ʿadn-i zemin	ṣoḥbet-i ḫāṣ	ḫusrev-i ḫusrevān-ı cihān	arż-ı cemāl
āb-ı ḥayāt	şeh-i çāre-sāz	ḳışāṣ-ı ʿadū	fetḥ-i bāb
sarāy-ı şeh-i muḫterem	şîr-i ner	şāh-ı cihān	rūy-i zemîn
pāy-i taḫtını	yezdān-ı pāk	afv-i şāh	zaḫm-ı zebān

sūr-ı bülend	ālet-i kār-zār	faż̧l-ı ṣāḥib-külāh	yādigār-ıʿavām
ḥabāb-ı felek	cihān-baḫş-ı leşker	şehin-şāh-ı ṣāḥib-serîr	ehl-i rāy
hilāl-i felek	ḳavs-i rüstem-kemān	şeh-i ser-bülend	ḫayāl-i muḥāl
bāb-ı cinān	cevşen-i pür	şeh-i şîr-gîr	ḥużūr-ı tamām
der-i āsumān	kemend-i ḳubādî	dār-ı gîr	sūz-ı nār
merkez-i ʿizz	daḥḥāk-ı tîġ	nāle-i mādiyān	āsumān-ı ḳażā
selāṭîn-i devr	ferîdūnî gürz-i girānî	bād-rev-i tîz-kām	redd-i feżā
feżā-yı cinān	terk-i lührāsbî	şeh-i senceri	sipihr-i bülend
gülşen-i ʿadn	remḥ-i isfendiyār	şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh	devr-i zamān
ṣuffe-i zer	server-i kām-yāb	vāriş-i key-ḳubād	bāde-yi kibr
ḫāne-i Çindür	terk-i efrāsiyāb	tāc-ı keyān	nebiy-yi ḥaḳ
dürr-i necef	ṭās-ı felek	ṣadā-yı naḳîb	evc-i gerdūn
firdevs-i ġılmān	terk-i zer	dîvān-ı şāh	bende-i eżʿaf
bāġ-ı cinān	cevşen-i zer-nigār	şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh	arż-ı yezdān
ḥavż-ı cinān	ṭāvūs-ı meydān	ḫāḳān-ı Çin	fikr-i ʿamîḳ
eşk-i revān	şeh-itāc-dār	ḫusrev-i mülk-i Çin	ḥażret-i ḥaḳḳa
ẓıll-i eşmārdan	ten-i nāzenîn	şāh-ı cihān	dānā-yı rāz
çeşme-i selsebîl	ḳūh-ı bîsütūn	evc-i saʿādet	bende-i bî-ḫaṭā
ḥavż-ı kevşer	ḫançer-i ḫūn-feşān	sulṭān-ı rūy-i zemîn	emîn-i ḫudā
ḳadd-i yār	helāk-i felek	mihter-i ser-firāzān-ı Çin	Ḫusrev-i nîk-nām
pistān-ı dilber	müjgān-ı yār	mülk-i Çin	şāh-ı rūy-ı zemîn
ruḫsār-ı ʿāşıḳ	şemşîr-i hicrān	ehl-i dîn	şāh-ı gerden-keşān
rūy-i ḥabîb	mānend-i berrāḳ u tîz	mülk-i Çin	server-i muʿteber
cāmiʿ-i muʿteber	vaḳt-i sitîz	rāh-ı der	tedbîr-i tîz
ḫalḳ-ı cihān	seng-i ḫārā	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	devr-i dūn
pāy-i taḫt-ı şeh	pūlād-ı Çinî ḫamîr	kerāmāt-ı dîn	feyż-i ilāh
maḳām-ı Sirāfîl	tîz-i tîr	bezm-i İskender-i ṣāḥib-ḳırān	nām-ı ḥayy u ḳadîm
sütūn-ı felek	zehr-i nāk	nāzenîn-i zühre	aṣl-ı metāʿ-ı semîn
taḫt-ı revān	şāh-ı ṣāḥib-külāh	şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl	azm-i rāh
çetr-i sulṭān	şeh-i loḳma-ḫˇār	ḫurşîd-i pertev-figen	fikr-i memāt
ālet-i kār-zār	ṣubḥ-ı kāzib	şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner	bîm-i cān
şeh-i muʿteber	ḫavf-ı fermān-revā	ṣandūḳ-ı āyîne-vār	vāsıṭ-ı mıżrab
Ḫusrev-i nîk-nām	şeh-i kām-yāb	ṣandūḳ-ı āhen	metāʿ-ı girān
şāh-ı ḳaydāfe-nām	şāh-ı ṣāḥib-kerem	merdüm-i çeşme āb	āb-ı ḥayāṭ
zen-i ḫōş-ḫırām	şeh-i kām-yāb	vāriş-i key-ḳubād	şarāb-ı hevā
mülk-i maġrib	ḫudāvend-i tāc	bād-ı ṣabā	aḳl-ı cüzʾî
leşker-i bî-ʿaded	taḫt-ı şāhî	esb-i çūbîn	nefs-i dūn

Ḫusrev-i kām-yāb	pāy-ı mūr	ālem-i devr	ḫāne-i ḳalb
rasūl-i şeh-i baḥr ü ber	māl-i bîve-zenān	vaḳt-i zaġenk	suḫen-dān-ı siḥr-āferîn
İskendeṟ-i feyleḳūs	ṭūl-i emel	ḳaʿr-ı deryā	şehin-şāh-ı rūy-i zemîn
şeh-i Rūm u Îrān u Bulġār u Rūs	gerdūn-ı merdüm-firîb	lüʾlüʾ-i şāh-vār	bāb-ı kerîm
mülk-i maġrib	vażʿ-ı ʿacîb	bāb-ı muʿlaḳ güşād	bāġ-ı naʿîm
ḫallāḳ-ı ḫurşîd ü māh	dest-i ʿinān	şāh-ı ʿālem	dendānı rîş
dîn-i ḥaḳ iḫtiyār	üstād-ı bārān	ḫalḳ-ı ḫudā	ehl-i sülūk
endîşe-i dārufūr	deryā-yı jerf	mālik-i baḥr	şāh-ı ʿālem ḫaber
bānu-yı muʿteber	refîḳ-i ḫıred	şāh-ı cihān	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
şāh-ı ṣāḥib-naẓar	ehl-i ṣāḥib-kemāl	şāh-ı pîrūz-ger	düşmen-i kîne-dār
bānū-yı bānuvān	ḫān-ı ḫarāb	zencîr-i ḳandîl	ḫalḳ-ı perhîz-kār
şāh-ı ṣāḥib-kerem	ḫalḳ-ı cihān	ḫavf-ı şāh-ı cihān	ḫusrev-i tāc-ver
ḫāne-i ḫalvet	ḫalḳ-ı ʿālem	ḫayāl-i türāb	ser-pūş-ı tîz
bānū-yı maġrib-zemîn	Ḫusrev-i baḥr ü ber	murġ-ı ābî	ḫusrev-i tāc-dār
şāh-ı İskendeṟ	peẕîrā-yı naḳş-ı zevāl	ehl-i fülk	daḫı kār
ḫudāvend-i dîhîm	şeh-i muʿteber	esb-i çūbîn	evṣāf-ı āb
şāh-ı cem-iḳtidār	sürūş-ı ḫudā	ḳaṭʿ-ı ḥarîr	şeh-i kām-yāb
dūr-ı endîş	rūy-i zemîn	mevc-i dūd	bād-ı vezān
defʿi süvār	sāḳî cām-ı revān	āb-ı kebūd	ḳaʿr-ı deryā
yel-i nām-dār	rıṭl-ı girān	āb-ı zülāl	şeh-i baḥr ü ber
ālet-i ḥarb	İskendeṟ-i ṣāḥib-ḳırān	baḥr-i telḫ	şeh-i kām-yāb
şemşîr-i kîn	āyîne-i İskendeṟî sāḫten	kāmı telḫ	şāh-ı cihān
bāz-ı ḫaşîn	şehr-i Sikenderiyye	merġūb-ı āb	āb-ı ḥayvān
gürze-i gāv-ser	dān-ı cevher-şinās	bahā-yı metāʿ-ı girān	yüzi tāb-ı gün
bāde-i laʿl-fām	levḥ-i maḥfūẓ	ten-i mürde-i baḥre cān	nūr-ı ḫudā
sulṭān-ı ṣāḥib-serîr	ṣarrāf-ı dānā	mellāḥ-ı şāh-ı cihān	şākird-i şāliṣ
şeh-i kām-yāb	seyr-i dānā	baḥr-i aḫerde	üstād-ı fen
tîġ-ı kîn	bang-ı ġaf	ḫızr-ı nebî	ṭūl-i emel
dāver-i nîk-nām	ḳālib-i nuṭḳa cān	şāh-ı cihān	zehr-i ġam
şehr-i meşhūr	ehl-i beyān	zerde-i beyże	ḫudā-yı raḥîm
şāh-ı ʿālem	nuṭḳ-ı cān	şāh-ı celîl	şāh-ı ferzāneyi
maġrib-i şems	reng-i kāfūr	pervāne-i sūz u tāb	azm-i rāh
taḫta-i keştî	müşg-i siyāh	oġlan-ı ṭıfl	āyîne-i ṣāfî āb
Ḫusrev-i nām-dār	emîr-i kelām	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	çeşme-i ṣubḥ-gāh
şāh-ı āfāḳ	zîr-i dest	şāh-ı cihān	nemek-sūd-ı māhî
geverd-i zerd	mihr-i tābān	liḥye-i teyse	ābı revān
ḫāk-i siyāh	fenn-i ḫūb u laṭîf	şāh-ı cihān	sırr-ı ʿacîb

Ḫusrev-i tāc-dār	ḳadr-i ẕelîl	vaż‘-ı yılān	şeh-i büt-şiken
peyk-i çüst ü sebük	miṣḳāl-i zer	vaż‘ı ṭāvūs-vār	daḫı vaḳt
mānend-i tîr	şeh-i nām-dār	çeşm-i gev	şikeste şoden-i zücāc-ı mizāc-ı sikender
bāġ-ı cinān	sedd-i ramaḳ	şāh-ı ṣāḥib-şükūh	ḳaṭre-i āb
la‘l-i rummān-ı ter	bār-i ḫasān	mānend-i kūh	çeşmi seyl
sîm-i ḫām	pîr-i pîşine-i pîşvā	mānend-i pîl	ḳıll-i ḳalîl
ḥavż-ı na‘îm	cihān-dār-ı āfāḳ-gîr	aḳîḳ-i yemen	eczā-yı ḫāk-i siyāh
ḥavż-ı sîm	baḫş-ı serdār ü ṣāḥib-serîr	ḳa‘r-i baḥre şihāb	nām-ı şāh
levḥa-i zer-nigār	azm-i dürüst	fülk-i felek	ḫalḳ-ı cihān
vāriṯ-i key-ḳubād	ḫusrev-i Rūm u Rūs	burc-ı ağabey	ehl-i dîn
şeddād-ı ‘ād	nāyib-i şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	tāb-ı zūr	benî ādem
maḫzen-i sîm ü zer	pūr-ı mihān	āb-ı şūr	ḳaṣrı ma‘mūr
zümre-i şîri çāk	ḫalḳ-ı cihān	meh-i nev	ḫāk-i siyāh
ḥażret-i ḥaḳ	bang-ı ḫorūs	nārenc-i zer	manẓar-ı şîşe-fām
cām-ı nebîd	şeh-i Rūm u Rūs	sūrāḫ-ı gevher	ālem-i ḫusrevā
şevḳ-i sāz	māder-i ehl-i ḥāl	le’ālî-i şāha	bāz-ı sipihr
sāġar-ı mül	şehin-şāh-ı rūy-i zemîn	şāh-ı āfāḳ-gîr	āb-ı revān
reften-i İskender	miḥnet-i iştiyāḳ	sîne-i keştî çāk	cāy-ı geşt ü direv
Cānib-i cenūb	çeşm-i lü’lü’-feşān	azm-i rāh	cevheri tūtiyā
senc-i ṣarrāf-ı cevher-fürūş	azm-i rāh	bād-ı leyl	ḫāk-i siyāh
ḫāme-i pür-sürūş	ḥakîm-i Belînās	mānend-i seyl	la‘l-i pāk
ser-efrāz-ı Rūm u ‘Acem	dîv-i efrenc	Ḫusrev-i ser-firāz	naḳd-i ḫāṣ
ḫalḳı şāh-ı cihān	vaż‘-ı fi’l-ḥāl	azm-i rāh	laḫn-i Hindū
merġūl-ı cānān	şeh-i ‘ālem	maṭla‘-ı pehlevān	ṭūl-i emel
ricl-i saḳîm	çeşm-i a‘dā	rāyet-i zer-nigār	ṣayyād-vār-ı felek
vādî-i dūzaḫ	ḳulle-i muḥkem ḥiṣār	maṭla‘-ı şems	rāh-ı ‘adem
şeh-i kām-yāb	emîr-i celîl	şehr-i dünyā	i‘lām-ı ḥāl
esb-i naḥîf	nehr-i nîl	kemend-i şehāb	bang-ı raḥîl
şeh-i kām-yāb	şāh-ı cihān	maṭla‘-ı āfitāb	şāh-ı ‘ālem alîl
şehri ṣāḥib-ḳırān	azm-i rāh	tāb-ı ḫōrdan	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
nıṣf-ı cihān	beyt-i ‘atîḳ	şeh-i encümen	ehl-i nücūm
ḳavm-i ḳāvîl	ṭarîḳ-i mübārek	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	vaḳt-i şūm
def‘i şehr	şāh-ı cihān	sîm-i nāb	şāh-ı Rūm u ‘Acem
rîk-i deryā	ṭūfān-ı ḳan	berg-i rāh	la‘l-i nāb
gürz-i girān	laḫm-ı ḳurbān	azm-i rāh	mekān-ı ḳadîm
bezm-i rūsî	ḫūn-ı ḳurbān	sedd-i ye’cūc	āteş-i iştiyāḳ

emr-i pes pādişāh	niʿmet-i bî-kerān	yeʿcūc-i vehm	ḳurbet-i vaṣl
şeh-i kām-yāb	aṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb	reften-i ẕü'l-ḳarneyn	mülk-i ʿuḳbāyı rām
gāh-ı şām	ẓarf-ı kâbe	cānib-i şimāl-i şarḳ	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
cānib-i ġarb	ḥarîr-i siyāh	güy-ı pîşîn	ebr ü ḫıng-ı felek
mānend-i kevşer	vażʿ-ı ḫuddām	siḥr-i mübîn	cevşeni şāh-ı leşker
çemān-i çerende	zehr-i dehre	ṣavt-ı ḥimār	ayn-ı viṣāl
çerm-i ded	gird-āb-ı ġuṣṣa	şāh-ı ṣāḥib-ḳırān	dil-i rūşen
azm-i rāh	keştî-yi sāġar	ḫusrev-i kām-yāb	cism-i mürde
reften-i İskender	mellāḥ-ı çüst	aṣl-ı beşer	ceybi ʿalem
cānib-i şarḳ	lüʾlüʾ-i şāh	ḫōr-i elmās	ḫalḳ-ı ʿālem ʿalîl
maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl	zād-ı rāh	kerden-i cism	ṭırāz-ı sinān
ẕihn-i pāk	ḫusrev-i Rūm u Zeng	mānend-i dūd	zülf-i bütān
ṭūṭî-i genc	nesne-yi bî-ḳuṣūr	bün-i ḫār	tāc-ı keyānî
cihān-gîr-i gîtî-neverd	pādişāh-ı ʿAcem	dil-i teft	pîr-i nefs
ehl-i ʿîş	ejder-i kār-zār	Sindān-ı pūlād	cevher-i bî-ḳıyās
mey-i şirk	mānend-i bād-ı vezān	şeh-i kām-yāb	şems-i rūşen bedîd
put-i muʿteber	mānend-i āb	iḳlîm-i pāk	şükr-i iḥsān
ḳavm-i ʿāḳ	bāl-i melek	ḫāl-i yeʾcūc	genc-i defîn
dîn-i islāmı ʿarż	bedr-i münîr	kūh-ı gerdūn	şināsā-yı nās
şāh-ı cihān	şūr-ı deryā	ḫāyil-i āfitāb	saʿy-i leyl ü nehār
gürūh-ı ʿacîb	āb-ı zülāl	bād-ı seḥer	naẓm-ı şerîf
şeh-i baḥr ü ber	aks-i hilāl	sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh	kesb-i kemāl
bisāṭ-ı basîṭ	şems-i devlet nihān	pādişāh-ı zemîn	öşr-i maḳd
hengām-ı ḫˇāb	esb-i rehvār	bünyād-ı sedd-i şedîd	Ḫusrev-i Dihlevî
şemʿ-i ḫurşîd-tāb	mānend-i tār	kān-ı ḥadîd	şāh-ı zemîn
Deryā-yı heb	laʿl-i şemîn	cerr-i eşḳāl	ḫalḳ-ı cihān
baḥr-i jerf	āb-ı revān	sedd-i İskenderî	nerre-i şāh
ḳavm-i dündan	ḳavm-i dün		

Tablo 6: Farsça Tamlamalar

2.5.2. Arapça Tamlamalar

İskendernamede Arapça tamlamalardan ziyade Farsça tamlamalar yoğunluktadır. Arapça tamalamalar Allah (c.c)'ın ismi şeklinde kullanılmıştır.

İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl sen

Seni daḫı maʿzūl ider Ẕü'l-Minen (785)

Virür ise furşat bana Zü'l-Celâl

İdem yarın anun başın pây-mâl (2649)

Odur Halık u Rabbü'l-beşer

Başiret viren rüha cisme başar (3077)

Rıza-yı Hak içün idersüz kıtal

Yitürmeye hakkunızı Zü'l-Celal

Husüsa ki farz eyledi Zü'l-Celâl

Ki müşrikler ile kılavuz cidal (3361-62)

Ne kim emr itdi ise Zü'l-Celal

Zarüri-durur eylemek imtisal (4222)

Cemalin cayân eyledi Zü'l-Celal

Gider ıztırab buluban ol visal (5682)

Bir beyitte kelam-ı kibar olarak kullanılan bir ifadede Arapça tamlama kullanılmıştır.

Dinür el-kelâmü yecürrü'l-kelâm

Muradum benüm hamse itmek tamam (5193)

Dîvânda yer alan ayet/hadis iktibasları dışındaki Arapça tamlamalar aşağıda sıralanmıştır:

Arapça Tamlamalar
Ẕü'l-Minen (785) Hamdillâh (2622), Zü'l-Celâl (2649, 3361-62,4222,5682), Rabbü'l-beşer (3077), ve's-selâm (3212,4336,4448), Zü'l-fikâr (3607), aleyhi's-selâm (3870,4635), diku'n-nefes (3897), zü'1-ihtiram (4192), hayrü'l-celis (4246), ilme'l-yakin (4252), fi'l-hâl (4363,4869), zü'l-intikâm (4677), Ebü'l-feth (4837), darü's-selam (4886), yecürrü'l-kelâm (5193), hayrü 'l-beşer (5297), fi'l-cümle (5699), temme'l-kelâm (4448, 5781)

Tablo 7: Arapça Tamlamalar

Bi-hamdillâh oldun bizüm iy dilir

Senün gibi yok anda bir nerre-şir (2622)

Yazup nâmeyiçün kim itdi tamâm

Yazar âhırına anun ve's-selâm (3212)

Adüdan kayırma çü Hak ola yâr

Elünde olur hançerün Zü'l-fikâr (3607)

Namâzın niyâzın çün itdi tamâm

Hızır mürsel irdi aleyhi's-selâm (3870)

Çü diku'n-nefes bâzusunda kemend

Ki eyler anun ile a’dâyı bend (3897)

Melek çün kelamını itdi tamam

Didi iy Hudavend-i zü'l-ihtiram (4192)

İden ‘âleme cilmi yâr ü enis

Sa’âdetlü hem-râz u hayrü'l-celis (4192)

Ola çünki maclûm ilme'l-yakin

Yakin-çeşm ile göre gör hemin (4252)

Ölümüni fikr eyle şeh sen müdâm

Budur belledüm pendler ve's-selâm (4336)

İde hâceyi çün şeker-hâb mest

Urur düzd kâlâya fi'l-hâl dest (4363)

Budur bildügimüz bizüm ve's-selam

Bilür bakisin şah temme'l-kelam (4448)

İşitdüm Süleyman aleyhi's-selâm

Bu mahlûka hükm eyler iken tamam (4635)

Kula intikâm itme iy nik-nâm

Ki eyler sana dahı zü'l-intikâm (4677)

Şehin-şah Ebü'l-feth şeh Bayezid

Saâdet ola yarı ‘ömri mezid (4837)

İder vaz’-ı fi'l-hâl fermân-revâ

Bir âyine kim ola giti-nümâ (4869)

Kabayil kamu hükmine oldı ram

Beriye olur hem-çü darü's-selam (4886)

Melek kurb bulup olur mu’teber

Dimiş li ma‘allâhi hayrü 'l-beşer (5297)

Bilürdi nebi mevti ‘ayn-ı visâl

Dil-i rüşeni dutdı fi'l-cümle hâl (5699)

Tokuz yüz tokuzında oldı tamâm

Bu nazm-ı hoş-âyende temme'l-kelâm (5781)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İSKENDERNÂME İNCELEMESİ

3.1. İskendernâme'nin Yazılış Sebebi

Mesnevilerin giriş bölümü, genellikle ya metnin dışında kalan ya da beyit içinde geçen "besmele" lafzıyla başlar. "Besmele" müstakil bir şiir de olabilir. "Besmele"den sonra, Allah'ın anılıp övüldüğü ve "hamd"in konu edildiği "tahmid"e geçilir. Mesneviye doğrudan "tahmid" ile de başlanabilir."Tahmid"den sonra sırayla, Allah'ın varlığını ve birliğini dile getiren "tevhid", Allah'a yapılan yakarışları ihtiva eden "münacaat" ve Hz. Peygamberin övüldüğü "na't" gelir. Mesneviler "giriş bölümü"nde en çok rastlanan "tevhid", "münacaat" ve "na't" manzumelerinin biriyle de başlayabilir. Bazı mesnevilerde "na't"tan sonra, Hz. Peygamberin Allah katına yükselmesinin işlendiği"mirac", gösterdiği olağanüstü hallerden oluşan "mu'cizat" ve "din ululara övgü" bölümleri gelir. Bazı mesnevilerde Türk veya İran asıllı şairleri metheden "şairlere övgü" başlığıyla da karşılaşılmaktadır. Bundan sonra mesnevilerde en çok rastlanan "padişah için övgü" bölümü gelir. Bu bölümün sonunda genellikle sebeb-i telif gelmektedir.[65] Türk edebiyatındaki klasik mesnevi usülüne uygun şekilde İskendernamede besmele, tahmid, tevhid, münacaat, na't, mirac, dört halife övgüsü, şairlere ve devrin padişahına övgü kısımlarından sonra sebeb-i telif bölümüne geçilmiştir.

Mesnevinin adı	Toplam beyit sayısı	Giriş bölümü beyit sayısı	Konunun işlendiği bölüm beyit sayısı	Bitiş bölümü beyit sayısı
İskendername	5781	463	5252	66

240-329. beyitler arasında sebeb-i te'lîf-i în kitāb-ı müstehāb başlığıyla eserin yazılış sebebinin anlatıldığı sebeb-i te'lîf bölümü bulunmaktadır.

Eser incelendiğinde Behiştî'nin hamsesini ve İskendernâme'sini şu sebeplerle yazdığı söylenebilir:

1. Asıl övülmesi gereken Allah'ı övmek ve Allah'ın rızasını kazanmak,

2. Ölümün yaklaştığını hissettiğinden Hızır gibi ebedî bir hayata kavuşmak için Âb-ı hayâtı içmek,

3. Güzel bir eser ortaya koyup nâmını bütün dünyaya yaymak,

4. Haşre kadar baki kalacak bir eser ortaya koymak,

5. Tûsî'nin Şehnâme'sine cevap yazabilmek,

6. İskender'le beraber Bâyezid Hân'ı överek halk içinde itibar kazanmak,

7. Nizâmî gibi arkasından gelenlere, özellikle Türk şairlerine öncü olmak,

[65] Ahmet Kartal, Doğu'nun Uzun Hikayesi, Doğu Kütüphanesi, 2018, İstanbul s.105-106.

8. Mal-mülk, altın sahibi olmaktan ziyade; Nizâmî, Hüsrev ve Tûsî gibi nâm sahibi olmak ve hüner gösterebilmek.[66]

3.2. İslami Gelenek Çerçevesinde İskendername

Klasik Türk edebiyatı içerisinde her ne kadar İslamiyetten önce yaşamış olan bazı olay veya karakterlere telmihler yapılmış olsa da bunlara mutlaka İslami bir hüviyet kazandırılmaya çalışılmıştır.

Divan şiirinde adını sıklıkla duyduğumuz Yunan filozoflarından Aristo İslam dünyasını en çok etkileyen filozofların başında gelmektedir. Aristo'nun menkıbe ve efsanelerle dolu olan hayatı yüzünden İslam âlemine farklı yansımaları olmuştur. Nev'î, Aristo'nun hocası Eflatun'nun nebî olduğunu ifade eder. Aristo'nun yazdığı kitapların nübüvveti ispata yönelik olduğunu söyler.[67] Yine Aristo'nun bir ahlâk timsali ve tasavvuf büyüğü olduğu söylenir.[68] Aristo'nun Allah'ın birliğine imân eyleyen bir zat olduğu da belirtilmektedir.[69]

İslam dünyasına ve edebiyatımıza konu olmuş bir başka isim ise Eflatun'dur. İslam dünyasında Eflatun; ideal dünya ile ilgili görüşleri, ebedî saadete ermenin yollarını araması, dünyanın geçici değerlerine değer vermemesi gibi sebeplerden bir ahlak timsali olarak görülmüştür. Bu yüzdendir ki İlâhî lakabıyla meşhur olmuştur. Onun bu özellikleri yüzünden peygamber olduğuna dair bir de hadis nakledilmiştir[70].

Çok eski bir anlatı olan İskender, Zerdüşt inanışında şeytanın yardımcısı olarak tanımlanırken İslamiyetle birlikte İskender'e yakıp yıkan hükümdar kimliğinin aksine fethedip imar eden hükümdar kimliği tanımlanmıştır.

İskender'in son derece idealize edilerek nihayet, Kur'an'da zikredilen "Zülkarneyn" olarak kabul edilmesi ise çok daha karmaşık bir problemdir. Bu kabulün köklerine inmek oldukça zordur. Bu bağlamda takip edebildiğim en eski kaynak Farabî'dir. Aristo ekolüne bağlı bir filozof olarak İskender'le ortak paydası olan Fârâbî'ye göre İskender, ideal bir yöneticinin karakterini yansıtıyor. Buna göre İskender'in üç önemli karakter özelliği vardır ki bunlar peygambere ait vasıflardır. Buna göre İskender, büyük bir komutan, büyük bir siyasi lider ve aynı zamanda hikmet sahibidir. Yani Aristoteles'ten tevarüs ettiği Yunan felsefe okulunun değerlerinin taşıyıcısı ve koruyucusudur. Son olarak o, ilahî bir misyon üstlenmiş, adanmış bir kişidir. O, sadece İran'ın meşru varisi değil, aynı zamanda Hz. Muhammed'in müjdeleyicisi, onun liderlik vasıflarının taşıyıcısıdır[71]

İskender hikâyesini müstakil bir mesnevi konusu hâline getiren ve bunu Firdevsî'den sonra İran edebiyatında manzum şekilde işleyen Nizâmî'dir. Nizâmî'nin İskender hikâyeleri

---

[66] Ayçiçeği,İskendername, s. 18

[67] Ömer Tolgay, *İlimlerin Özü, Netâyic el-Fünûn*, İstanbul: İnsan Yay. 1995, s.126.

[68] Mahmut Kaya, *İslâm Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi*, İstanbul: Ekin Yay. 1983, s.53.

[69] Ahmet Talat Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Ankara: Akçağ Yay. 2000, s.92.

[70] Ömer Tolgay, *İlimlerin Özü, Netâyic el-Fünûn*, İstanbul: İnsan Yay. 1995, s.129

[71] Walzer, R. (1957). Al-Fārābī's Theory of Prophecy and Divination. *The Journal of Hellenic Studies*, *77*(1), 142-148.; DOUFIKAR-AERTS Faustına C.W. (2012) King Midas' Ears On Alexander's Head: In Search Of The Afro-Asiatic Alexander Cycle 61- 81.The Alexander Romance İn Persia And The East, Barkhuıs Publıshıng &Groningen University Library. Akt. Melike GÖKCAN "İskender Hikâyeleri Geleneğine Dair Bir Değerlendirme: Alexander Romance Türü Eserler Ve Nizâmî'nin İskendernâmesi", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 25/25 2020, 389-419

geleneğine katkısı, İskender'in Firdevsî'de tebarüz etmeye başlayan İslamî kimliğe bürünmüş mitsel karakterini velayet-nübüvvet çizgisine kadar taşımıştır.[72]

Divanların tedvin edildiği usule bakıldığında "Şair, Divanında değerler silsilesinin en üst makamı olarak ilk önce tevhid ve münacaat manzumeleriyle Allah'a yönelir. Bundan sonra naat ve mi'raciyeleriyle şiirini Hz. Muhammed üzerine çevirir ve onu yüceltir. Bunun ardından dört halife ile İslam ve tarikat büyükleri hakkındaki manzumeleri sıralar.[73]

İskendername incelenirken İslami gelenek içerisinde bir esere nasıl kültürel bir doku eklendiğinin yöntemleri irdelenmiştir.

Ahmedi'nin İskendernamesi üzerine İsmail Ünver'den sonra detaylı bir çalışma yapan Robert Dankoff "*İskendername yazmalarının sayısı ve çeşitliliği göz önüne alındığında, bu edisyonun nihai olarak kabul edilmesi imkansızdır."*[74] ifadesini kullanmıştır. Ancak yine de gerek İsmail Ünver'in çalışmasında gerekse Robert Dankoff'un çalışması göz önüne alındığında Ahmedi İskendernamesine Behişti'deki gibi genel İslami teamüllere temas etmeden başlamıştır.

Zikr-i Bismillâhi Rahmâni'r-Rahîm

Kamu nesne bizegidür iy Hakîm

Yalnızca beyitiyle beslemeyi kullanmak suretiyle geleneğe uygun bir giriş yapmıştır.

Ali Şir Nevai'nin Sedd-i İskendernamesinde de Behişti'ye benzer şekilde ilk 64 beyitte zati ve subuti sıfatları anlatan beyitlerle başlamıştır.

Ahmed-i Rıdvan'ın İskendernamesinde yine benzer şekilde besmele ile başlanmış olup ancak yalnız iki beyitte akaide taalluk eden mevzulardan bahsetmiş sonrasında eserine kudret vermesi için Allah'a yakarış şeklinde devam etmiştir.

Behişti Ahmed Sinan'ın İskendernamesi de İskender'in başından geçen olaylar konu edinen bir mesnevi olmasına karşın müellif hem mesnevinin belli bölümlerinde hem de hikâye kısmında İslami unsurları kullanmıştır.

Yazar mukaddime bölümünde yaratıcının gücünü ve vasıflarını ifade ederken İslam akaidinin ilah tasavvuru ve onun sıfatlarını anlatmıştır.

Alemi yapan ve yaratan birdir. Vacibu'l vücud (varlığı zaruri ve zatının icabı olan bir vücud) kavramı sadece tek bir zat için geçerli olur.

Bu konuda kelamcılar arasında meşhur olan delil "Yer ve gökte Allah'tan başka ilahlar mevcut olsaydı, bunların nizamı bozulurdu." (Enbiya/22) ayetiyle işaret edilen ve burhanı temennu adını alan delildir.[75]

---

[72] Melike Gökcan, "İskender Hikâyeleri Geleneğine Dair Bir Değerlendirme: Alexander Romance Türü Eserler Ve Nizâmî'nin İskendernâmesi". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* Sayı 25 c. 25 2020, s. 389-419

[73] Akün, DİA s.397.

[74] Dankoff, İskendername İnceleme, Tenkitli Metin s.14.

[75] Uludağ, Kelam İlmi ve İslam Akaidi s.141.

Hudaya cihan şâhı sensin hemin

Ki ferman-beründür semâ vü zemin (1)

Yazar eserine yukarıdaki beyit ile başlayarak öncelikle İslam akaidinin en temel anlayışı olan Allah'ın birliğini tasdik ederek giriş yapmıştır. Ayrıca ayette zikredilen yer ve gök ifadelerine karşılık şair de "sema vü zemin" kelimelerini kullanarak ayete telmihte bulunmuştur.

"Allah mahdud değildir"

Allah'ın haddi ve nihayeti yoktur. (Mütenahi değil namütenahidir. Tenahi, yani sonlu olma hadis varlıklara aittir.)[76]

Sana yaraşur padişahlık hemân

Ki sultanlıgundur senün cavidân (3)

Beytin ikinci mısrasında Allah'ın ebedi olduğunu beyan ederek onun sıfatlarından birini daha belirtmektedir.

"Allah musavver değildir."

İnsanın veya atın suretine benzeyen bir sureti yoktur. Zira şekil ve suret cisimlerin özelliklerindendir. Kemiyet, keyfiyet, sınır ve sonla çevrili olma gibi vasıtalarla cisimlere mahsus olmak üzere meydana gelir.[77]

Taṣavvur idüp aḳl ü daniş penâh

Bulamaz senün künhüne hiç râh (7)

İnsan akıl ve bilgisiyle senin aslını veya özünü anlamayı tasavvur etse de buna imkan yoktur.

Bu beyitlerden sonra şair Allah'ın selbi sıfatlarına taalluk edecek beyitler yerine sübuti sıfatlarını anlatan beyitler yazmıştır.

Şair eserinin ilk 56 beytinde İslami tedvine uygun olarak Allah'ın zati ve sübuti sıfatlarını ve bunlara olan inancını izhar etmiştir:

Ümitsizlik ve ümit arasında kalış,

İder luṭf ile nâḳıṣ olanı tâm

Tamâm ol-durur bâḳîsi nâ-tamâm (56)

Onu anlatmanın imkansızlığı,

Eger bir ḳalemde ola bin zebân

Senün cûd u luṭfun kılamaz beyân (60)

Kadere rıza,

[76] Uludağ, Kelam İlmi ve İslam Akaidi s.149.
[77] Uludağ, Kelam İlmi ve İslam Akaidi s.149.

Muḳadder ne ḳıldun ise ḫüb u zişt

Zarûrî gelür gerçi kim ser-nübişt (62)

Hz. Allah'ın inayeti olmadan ilerleyişin olmayacağı,

Ṭapun olmaz ise bana reh-nüma

Bu yolda ḳalur cân u dil mübtela (63)

Enaniyetten ve nefsi emmareden kurtuluş isteği,

Beni benligümden ḳılasın ḫalâṣ

İdem dergehüne senün iḫtiṣâṣ (64)

İslami inanış gereği Hz. Muhammed'in tüm peygamberlerden mertebe bakımından en yüksek seviyede olduğu beyan edilmiştir. Esasında Hz. Adem yaratılmadan önce Hz. Muhammed'in nurunun yaratıldığı bu esnada Hz. Adem'e henüz ruh üflenmediği ifade edilmektedir.

Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyâ

Ḳamu yaratılmışlara muḳtedâ (118)

Tüm kainatın Hz. Muhammed hürmetine yaratılması hususu Türk edebiyatında şairlerin sıkça atıf yaptığı "Sen olmasaydın alemleri yaratmazdım" ifadesinden neşet etmiştir.

Ezel ta ebed cümle bu kayinat

Vücudu için buldu zat u sıfat (119)

Olup dar-ı alem imaret-pezir

Anunçün düzüldi bu çini serir (121)

Teni mahrem-i taḫt-ı eflâkdür

Başı saḥib-i tâc-ı levlâkdür (124)

Hz. Muhammed'in ümmeti için ahirette tekrar af dileyeceği, onlara azap edilmemesi için yakarışta bulunacağı ifade edilir. Yine aynı şekilde ümmetinden büyük günah sahiplerinin affı için şefaat dileyeceğine inanılır.

Livası[78] kamu ümmetine penah

Günah ümmeti işler ol özr-hah (135)

Eğerçi ki ümmet ider kar-ı zişt

Olur menzili ahir amma behişt (136)

2.3. Miraciye

İskendernamede Hz. Muhammed'ın en büyük mucizelerinden biri olan ve edebiyatımızda sıkça yer alan Miraç hadisesi müstakil olarak ele alınmış ve peygamber efendimizin bu seyahat esnasında geçirdiği safhalar ifade edilmeye çalışılmıştır.

Miraciye kasidelerine bakıldığında şairlerin Burak'a ve vasıflarına dair çok sayıda malumat verdikleri görülür. Şairlerin hayal dünyasında canlandırdıkları Burak ile temel kaynaklarda Burak'a dair verilen malumatlar arasında bazı farklılıklar dikkat çekmektedir.[79]

İskendernamede Cebrail aleyhisselamı Burak'ın getirdiği beyan edilir.

Getürdi bilesince Ferruh Hüma

Ki bal açsa irmez segirdüp saba (155)

Ardından Burak'ın vasıflarından bahsedilmeye başlanmıştır.

Burak-ı saba seyr ü sahra-neverd

Sehab-ı sema-gir-i gerdün-gerd (156)

Burakı çü berk-i felek tiz-kam

Çü tavus-ı minu veli hoş-hıram (157)

Burak idi amma çü rahşende berk

Teni mihr tabından olmazdı fark (158)

---

[78] Sözlükte "övmek" anlamına gelen hamd ile "sancak bayrak" manasındaki liva kelimesinden oluşan livaü'l-hamd İslam literatüründe, kıyamet gününde hesabın başlamasından önce herkesin sıkıntıda bulunduğu bir rada Hz. Muhammed'in müminlerin altında toplanacağı sancağını ifade eder (Lisanü'l-'Arab, "md" md.). Livaü'l-hamd terkibi Kur'an-ı Kerim'de yer almamakla birlikte müteahhir dönem İslami eserlerde İsra süresindeki bir ayette geçen (17/79) "makam-ı mahmud" terkibiyle bağlantı kurup bazı hadis rivayetlerine dayanmak suretiyle bu tabir literatüre mal edilmiştir. "Gecenin bir kısmın da uykudan kalkıp sana mahsus ihtiyari bir ibadet olarak namaz kıl! Böylece rabbinin seni övgüye layık bir makama yükselteceğini umabilirsin" mealindeki ayette yer alan "makam-ı mahmud" un açıklanması sırasında müteahhir döneme kadar tefsir kitaplarında livaü'l-hamd tabirine atıf yapılmamıştır. Taberi, makam-ı Mahmûd'un Hz. Peygamber' e kıyamet gününde verilecek geniş alanlı şefaat yetkisinden ibaret olduğunu söylemiştir.

[79] Reyhan Keleş, *Divan şiirinde Miraciyye Kasideleri,* Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2018, s.123

Çemanende serv-i riyaz-ı cinan

Cehanende âhü-yı nafe-feşan (159)

Ne hem-rah olur ana vü hem-kıyas

Ne sa'y ile zıllın görür çeşm-i nas (160)

Nazar gibi her lahza seyri felek

Ki bir hatvesidür simak ü semek (161)

Peygamber efendimizin Mekke'den Mescid-i Aksa'ya getirilişi,

Çün itdi 'azimet cinânını süst

Revan irdi Bathadan Aksaya cüst (168)

Hz. Muhammed'in felekleri geçmesi ve her bir felekte bir peygamber ile görüşmesi anlatılmıştır. Yazılan Miraciyelere bakıldığında tedvin usulünün şu şekilde tertip edildiği görülür: Birinci felek kamer Hz. Adem ile görüşme, ikinci felek Utarid Hz. İsa ve Hz. Yahya ile görüşme, üçüncü felek Zühre Hz. Yusuf ile görüşme, dördüncü felek Behram Hz. Harun ile görüşme, beşinci felek Müşteri Hz. Musa ile görüşme, yedinci felek Zuhal Hz. İbrahim ile görüşme.

Pes Aksadan irişdi bâlâya ol

Alem dikdi bu çarh-ı vâlâya ol (173)

Sema perdesinden çün itdi güzer

Cemalinden alur kamer nûr u fer (174)

Müşerref olur sohbetinden Safi

Olur ana tabende sırr-ı hafi (175)

'Utârid görüp anı hayran olur

Önünde anun levha-gerdan olur (176)

Kudümünden irişdi Yahyaya cân

Deminden Mesihaya virdi revân (177)

Görüp Zühre arturdı süz u figân
Pür oldı şadasıyla heft asumân (178)

Yüzinden giderdi pes andan nikâb
K'ide germ olup iktibas afitâb (179)

Cemalün görüp kaldı Yüsuf tona
Du'âlar kılup kıldı tahsin ana (180)

Alup behre Behram çün buldı kâm
Kemend-i mahabbet anı kıldı râm (181)

Olup anda Harün ile hem-nişîn
İfade ider ana 'ilm-i yakîn (182)

Virüp Müşteri canı çün Müşteri
Haridar olur vaşl-ı nig-ahteri (183)

Musahib olur anda Musa ile
Pür eyler anı dahı sevda ile (184)

Zuhal gördi anda ziyâde celâl
Olur meh gibi yiri saff-ı ni'âl (185)

Olup Mustafâya musâhib
Halil Ara yirde olur niçe kâl u kil (186)

Ardından arşa çıkıp Cebrail aleyhisselamın bir adım daha atsam yanarım dediği Sidre-i Münteha'ya erişir.

Çü pervâne pür-suhte-i Cebreil
Muvâfıkda kalur bulamaz sebil (197)

Zamandan ve mekandan münezzeh bir şekilde Hz. Allah'ı görmesi ve onunla konuşması anlatılır.

Tecelliyle mir'âtı buldı cilâ

Mezid oldı nür u ziyâ vü ṣafâ (201)

Müberrâ olup zâtı imkândan

İrişdi safâ sırr-ı Sübhândan (202)

Varur bir yire yok zemin ü semâ

Dahı anda yok 'akl-ı cüz'iye câ (203)

Olur mündefi' âfet-i intizâr

Cemâlini çün 'arz kıldı nigâr (207)

Çü vasl idi makşüd oldı tamâm

Didi vü işitdi hezârân kelâm (208)

Ardından tekrar dünyaya döner. Yaşadıklarını ashabına anlatır ve Hz. Ebu Bekir başta olmak üzere kendisine inanan tüm müslümanlar yaşananaları tasdik ederek iman ederler.

Tamâm itdi Mi'râc çünki Rasül

Yine 'âlem-i hâke itdi nüzül (209)

İskendername'de Miraç hadisesi temel olarak anlatılsa da Hz. Musa ile namazın beş vakit kılınması üzerine mükalemesi, tahiyyat hadisesi ve döndüğünde yatağının hala sıcak olması vb. konulara temas edilmemiştir.

Eserde Mi'raç hadisesine doğrudan taalluk eden söz varlığı şu şekildedir:

Ferḫunde şeb	O ferḫunde şebde Rasül-i Hudâ
	Yatur çeşm pür-h~âb u dil pür-ṣafâ (149)
Burâḳ	Burâḳ idi amma çü rahşende berk
	Teni mihr tabından olmazdı fark (158)
Aḳṣâ	Çün itdi ʿazimet cinânını süst
	Revan irdi Bathadan Aḳṣâya cüst (168)
Ara yer	Olup Mustafâya musâhib Halil
	Ara yirde olur niçe kâl u kil (186)

Evc-i ʿarş	Hümâ-yı şeref idi ʿizzet-pezir
	Çıkar evc-i ʿarşa kalur halk zir (195)
Perde-i cism ü cân	İder şâh-ı kurb üzre çün âşiyân
	Aradan gider perde-i cism ü cân (198)
Cemâl	Olur mündefi' âfet-i intizâr
	Cemâlini çün ʿarz kıldı nigâr (207)

Tablo 8: Miraciye

2.4. İstanbul Tasvirleri

Divan şairi İstanbul'u çok üst bir mertebede tutmuş, tüm övgüleri, güzellemeleri hak eden bir şehir hüviyeti vermiştir. Onun en küçük taşının, toprağının bile bilinen birçok merkezi şehirden daha kıymetli olduğunu beyan etmiştir. Nabi de güzellikte İstanbul gibi olmanın zorluğunu şu beyit ile anlatmaya çalışır:

Bilen hak-i Sitanbuldur rüsum-ı şive-i nazı
Kenarun dilberi nazik de olsa nazenin olmaz

İstanbul hem Türk tarihinin hem de bu tarihin bir parçası olduğu büyük İslam tarihi ve medeniyetinin devirler içerisinde kurduğu ve bugüne taşıdığı en eski, büyük ve ihtişamlı şehirlerin başında gelir.[80] İstanbul, pek az coğrafyaya nasip olan tabii güzelliği ve çeşitli manzaralarıyla şiire konu olmasının yanında fetihten sonra Türk-İslam zevkinin ona kazandırdığı yeni çehre, bu çehrenin maddi öğelerini oluşturan mimarinin ortaya koyduğu muhteşem saraylar, yalılar, mabedler, medreseler, bağlar bahçeler vb. mekan özellikleri de şehrin şiire yansımasını zenginleştirmiştir.[81]

Divan edebiyatının şehrengizlerinden kasidelerine, mesnevîlerinden gazellerine, hatta hikâyelerinden şarkılarına kadar, ya günlük hayat sahnelerinin, mesela yaşanan bir aşkın çiçeklendiği geniş yahut dar sınırlı bir mekân olarak İstanbul vardır, ya mabedler, medreseler, saraylar, yalılar, konaklar, köşkler, çeşmeler vb. mimari eserlerin ve onları inşa ettirenlerin methi dolayısıyla İstanbul vardır, ya da gezilip görülen, içindeki "güzeller"ine ve güzelliklerine övgüler düzülen bir İstanbul vardır.[82]

Klasik Türk edebiyatında verilen eserlere bakıldığında İstanbul'un iki yönü ile karşılaşılır. Şehrin bu manada eserlere yansıyan birinci yönü doğal güzellikleri ve insanoğlunun eliyle inşa edilen güzellikler yani fiziksel özellikleri; ikinci yönü ise burada sürdürülen sosyal hayat ve şairlerin hayalleriyle süsledikleri manevi yönüdür.[83]

İstanbul için kullanılan kelimeler: hurrem ü taze, cihan halkının me'meni, fezâ-yı cinân, safâ-bahş, leziz ü latif, şerif, mukaddes, müşerref, müzeyyen, mu'allâ, mutabbak.

Şair İstanbul'un doğası hakkında malumat verirken bir yandan da İslami geleneğin unsurlarını kullanarak övücü ifadeler kullanmıştır. Ayrıca Doğu toplumunun önemli merkezleri ile kıyaslayarak İstanbul'un daha önde olduğunu izah etmiştir.

[80] Fatih Andı, *Xıx. Yüzyıldan Xxı. Yüzyıla Türk Edebiyatında İstanbul,* İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş., İstanbul, 2016, C.7, s.146.
[81] İskender Pala, "Divan Edebiyatında İstanbul," *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2001, C. 23, s. 284.
[82] Fatih Andı, *İstanbul,* İBB Kültür A.Ş., İstanbul, 2016, C.7, s. 147.
[83] Tuba Onat Çakıroğlu, *Kayıp İstanbul 15. Yüzyıldan 19. Yüzyıla Bazı Mesnevilerde İstanbul Tasviri,* Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2022, s. 30.

Şehri, köyü, dağı, taşı bağ gibi iç açısı ve ferah. Allah tüm iklime üstün kılmış ve tüm dünyanın güven içerisinde olacağı bir yer. Nereye baksan ağaçtır. Ağaçtan boş kalan yerler ise çiçektir. Hatip şah minberine çıkar, bülbül hoşça hutbe okur. Bağ ve gül bahçeleri kumrularla, bahçeler yaban güvercinleri ile doludur. Bahar geldiğinde angıt kuşunun sesi zarafette seçme şansı koymaz.

Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ

Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ (1655)

Eḳālime Ḫaḳ ġālib itmiş seni

Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni (1656)

Nereye naẓar itseñ eşcārdur

Tehî-pāy eşcārdur ezhārdur (1657)

Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭîb

Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫvān olup ʿandelîb (1658)

Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ

Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ (1659)

Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār

Behāmîde daḫı ḳomaz iḫtiyār (1660)

Hassaten İstanbul yeryüzünün Adn cennetidir. Nitekim Firdevs cenneti İstanbul'u takdir eder. Taşları cevher, bitkileri iyi; havası güzel ve suyu tıpkı Āb-ı Ḫayāt gibi. Tüm karanın ve denizin kilididir. İçinde nice büyük şehirler görünmez olmuştur. Felek kalesi gibi kat kat kaleler, tıpkı yer gibi geniş ve sağlam.

Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin

Ki Firdevs ider aña ṣad-āferîn (1661)

Ḫaṣāsı cevāhir nebātı nebāt

Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt (1662)

Ḳamu berre baḥre olupdur kilîd

İçinde niçe mıṣr olur nā-pedîd (1663)

Felek ḥıṣnı mānendi ḳat ḳat ḥiṣār

Hemîn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār (1664)

Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem

Ki kūçe degüldür yanında İrem (1665)

Şehüñ pāy-i taḫtını tezyîn ider

Ki her kim anı görse taḥsîn ider (1666)

Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend

Ki saʿy ile vehm irgürümez kemend (1667)

Serer kunguru dāmeni ʿarşa bārū

Melāyiklere ḳullesi oldı kū (1668)

Ki her kunguruın bir melek-āşiyān

İdinmişdür anuñ çü heft āsumān (1669)

O kungurlaruñ ara yiri ki var

Hemîn ferceler hem saʿādet-güẕār (1670)

ʿAṣāfîr idi kungurında melek

Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek (1671)

Hümāyūn deri āsumān u zemîn

Sürer şāhlar aña rūy u cebîn (1672)

Güneş aña bir şemsedür zer-nigār

Hilāl-i felek sîm ü zer ḥalḳa-vār (1673)

Şair padişahın sarayını fiziksel olarak anlatırken abartılı ifadeler kullanmış. Sarayın burçlarının meleklerin mekanı olduğunu söyleyerek onların ne denli yüksek yapılar olduğunu anlatmaya çalışır. Sarayın fiziksel özellikleri yanında içerisindeki eğlence hayatı da şairin dikkat çektiği hususlardandır.

Öte yandan muhterem şahın sarayı yanında İrem (bahçeleri) küçük sokak bile değildir. Şahın payitahtını süsler ve onu gören takdir eder. Sarayı yüksek surlarla çevrilidir. Ona uğraşmakla kement ulaştırılamaz. Kale direklerinin ucu arşa sur serer. Kubbesi meleklere taht-ı revan yolu oldu. Her bir kale burcu bir meleğin yuvasıdır. Bu sebeple yedi gök edinmiştir. O hisarların ara yerleri tamamen mutluluk geçen yerlerdir. Burçlarda melekler kuş idi. Felek kabarcıkları kubbelerinde en alt seviyedeydi. Hümayun kapısı yeryüzü ve gökyüzü gibidir. Şahlar ona yüzlerini ve alınlarını sürer.Güneş ona altınla işlenmiş bir şemsedir. Halka gibi olan hilal ile gümüş ve altın gibidir. İki kıtası cennet kapısıdıgfrr ve yücelikte de gökyüzünün kapısıdır. Onun eşiği cilve ve izzetin mekezidir. Başı dik gönlü alçaktır. Devrin sultanları ona kapıcı olur ki ona kapıcı olan da sultan olur. Kapıcıların elindeki her asa düşmanların gözünde ejderha görünür. Fezası adeta cennet fezası lakin zemini gökyüzü gibi. Zemini her ne kadar yel gibi dolaşsa da onun dönüşüne bel bağlanmaz. Sarayın içi cennet ve saçları omuzlarına dökülmüş tertemiz huriler.... Adn cennetinin bahçeleri gibi süslüdür ve saaray içinde her suffe altın işlemelidir. Tüm kapıları abanoz ağacıyla fil dişi kemiği. Zemini süslü ve altın renkli cam gibidir. Cennet gibi olan suffesi safa verir binası baştan başa altın tuğlalıdır. Bir tarafı tamamıyla Çin sarayıdır. Taşları Necef incisi gibi parlaktır. Adn cenneti gibi kusursuz içi Firdevs cennetindeki gibi hizmetçi ve hurilerle doludur. (O huriler) Peri gibi göz önünde bulanmayan ve benzeri dünyada olmayan varlıklardır. Özellikle oradaki bostanın her köşesi cennet bahçesi gibidir. Havuzlar cennet havuzlarından ayrı düştükleri için gözyaşı akıtırlardı. Ravzaları Ravza-ı mutahhara gibi yüce, havası yumuşak suyu lezzetli. Baştan başa servi ve şimşad ağacı ile dolu. Rıdvan onu gördüğnde şaşırır. Güzeller saf tutup dururlar.

Kimisi tef çalar kimisi dans eder. Meyvelerin çeşidinin hesabı yok. Kimi kehribar gibi kimi kıpkırmızı dudak gibi. Meyvelerin gölgesiyle gölgelik olurdu. Yer çiçeklerden görünmez idi. Adn cennetinin bahçelerinden Selsebil çeşmesi gibi akardı. Havuzları Kevser havuzu gibi içilmesi tatlı, latif ve saf su ile doluydu. Fidanlar sevgilinin boyu gibi çekilmişti. Yuvarlak narlar tıpkı sevgilin göğüsleri gibiydi. Orada elmalar iki renk ile boyanmıştı. Aşığın yanağı ve sevgilinin yüzü gibi. Eğer cennet yeryüzünde olacak olsaydı İstanbul olurdu diye hükmederdim. Herkes ona "Allah onu yıkılmaktan korusun." diye dua etsin. Gül bahçesi içerisindeki serçe saray. Periler onu mekan edinmiştir. O cennet perilerin yeri olduğundan elbette periler o şişe içerisinde toplanırlar.

İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān

Yücelikde hem-çün der-i āsumān (1674)

Saʿādet nigārınuñ iki gözi

Melek tūtiyāsı işigi tozı (1675)

İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz

Biri pest dildür biri ser-firāz (1676)

Selāṭîn-i devr aña der-bān olur

Ki der-bān olan aña sulṭān olur (1677)

Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā

Görinür ʿadū çeşmine ejdehā (1678)

Feżāsı hemānā feżā-yı cinān

Zemîni velîkin bunuñ āsumān (1679)

Zemîni ider geşt gerçi ki yel

Anuñ devrine baġlamaz lîk bel (1680)

Berāber sarāy içi mînū ile

İder ḥūriler pāk gîsū ile (1681)

Müzeyyen-durur gülşen-i ʿAdn-vār

Sarāy içre her ṣuffe-i zer-nigār (1682)

Ḳamu derleri ābnūsîyle ʿāc

Zemîni müzeyyen müẕehheb zücāc (1683)

Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt

Ser-ā-ser bināsı zer ü sîm ḫışt (1684)

Hemîn ḫāne-i çîndür bir ṭarāf

Ḫaṣāsı münevver çü dürr-i Necef (1685)

Ḳuṣūrı gibi ʻAdnde yoḳ ḳuṣūr

İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr (1686)

Perî gibi her biri gözden nihān

Naẓîrini görmez birinüñ cihān (1687)

Ḫuṣūṣā ol içindeki būstān

Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān (1688)

Ḫıyāżı firāḳıyla ḥavż-ı cinān

Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān (1689)

Riyāżı anuñ Ravża gibi şerîf

Havāsı vü ābı leẕîẕ ü laṭîf (1690)

Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser

Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar (1691)

Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf

Kimi raḳṣ urur çalar kimi def (1692)

Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb

Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb (1693)

Olup sāye-bān ẓıll-i eṣmārdan

Zemîni görinmezdi ezhārdan (1694)

Aḳar her yaña çeşme-i Selsebîl

Riyāżında ol ʿAdnüñ olup sebîl (1695)

Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevṣer-miṣāl

Ṭolu idi şîrîn ü ṣāfî zülāl (1696)

Çekilmiş idi naḥl çün ḳadd-i yār

Çü pistān-ı dilber müdevver enār (1697)

Mülevven iki reng ile anda sîb

Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabîb (1698)

Eger yir yüzinde olaydı cinān

Odur diyü ḥükm eyleridüm hemān (1699)

Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿām

Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām (1700)

Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy

Perîler idinmişdürür anı cāy (1701)

Olupdur o cennet perîler yiri

Olur şîşeye cemʿ elbet perî (1702)

Şair İstanbul'un manevi mekanlarını tasvir ederken Ayasofya'dan başlar. Mimarisi ile bugün bile dikkat çeken yapı cami olarak ibadetgah olunca orada yapılan ibadetlerin daha faziletli, edilen duaların kabul olunacağı ifade edilir. Öte yandan Yeni Cami ihtişamlı minareleri ve iç süslemeleri ile övülmüş, meleklerin mekanı olarak tavsif edilimiştir. Müjdeli hadis-i şerife mazhar olmak için fethe katılmış olan Hz. Eyyüb'ün medfun olduğu mekan ve orada bulunan çarşılar tasvir edilmiştir.

Ayasofya saygın bir camidir. Benzeri hiçbir yerde görünmez. Orada namazlar bire yüz sevap yazılır. Orada dua edenlerin duası kabul olunur. Kutsal, şerefli ve tezyin edilmiş bir mekan. Yedi katlı asuman gibi kat kat ve yücedir. İçine dünyadaki herkes girse bile köşesinde pek az bir yer kaplar.

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber

Naẓîrini görmez gezen baḥr ü ber (1703)

Biri yüze yazılur anda namāz

Olur müstecāb itse her kim niyāz (1704)

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān

Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān (1705)

Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān

Olur kemterîn kūşesinde nihān (1706)

Yeni Cami'yi övgüye gerek yok. Payitahta kıymet veren O'dur. Sekiz cennetin ortasında oturan; İsrafil ve Cebrail'in makamıdır. Onun minarelerinin her biri gökyüzüne uzanmış sütunlar gibidir. Melekler kuşlar gibi üzerine konarlar. İçi Kabe gibi Kur'an-ı Kerim ile, etrafı altın işlemeli seccadelerle doludur. Kubbesi mavi gökyüzü gibi tanyerine asılmış Süreyya yıldızı gibidir.

Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc

Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc (1707)

Sekiz cennetüñ ortasında mekîn

Maḳām-ı Sirāfîl ü Rūḥü'l-emîn (1708)

Anuñ her menārı sütūn-ı felek

Ḳonar üstine murġ gibi melek (1709)

Tolu muṣḥaf ile içi Kâbe-vār

Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār (1710)

Refîʿ ḳubbesi çarḫ-ı mînā gibi

Aşılmışdı subḥa Ṣüreyyā gibi (1711)

Eyyūb-ı Enṣārî'nin makamı Selamet diyarıdır. Ashab fetih için İstanbul'a gelmiş ve şehit olmuş. Kimisi ortaya çıkmış kimisi saklı kalmış. Yüksek soylu padişahın makamı gibi bir makamı Şeddad dahi yapamamıştır. İçinde nimetler çok, güzeller bol. Frenk güzelleri ve Rumi Havraları çok. Kıymetli kalelerin haddi yok. Tatlı meyveleri, macunları,güzel kokulu miskleri, cevherleri...Tüm dükkanlar dolu. İsfahan bunları yanında küçük Pazar bile değil. Şirazı öven Sadi burayı görse Şiraz'a dönüp bakmazdı. Etrafını gül bahçeleri ile süsleyen denizi okyanıstan bir nişan ile şereflendirmiş. İçerisi toplumun ileri gelenleri ile müşerreftir etrafı ise a'yan topluluğu ile müzeyyendir.

Ya Eyyūb-ı Enṣārî gibi maḳām

Ola mı meger ola dārü's-selām (1712)

Gelüp anda aṣḥāb olmış şehîd

Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedîd (1713)

Yaḫud maḫzen-i şāh-ı ʿālî-nijād

Ki yapmadı miṣlini Şeddād-ı ʿĀd (1714)

Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol

İçinde niʿam çoḳ meḥābîb bol (1715)

Firengi perî Rūmı ḥavrāsı çoḳ

Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ (1716)

Şeker işi çoḳ mîve laḥm-ı ṭarı

Cevārişleri ʿanberi cevheri (1717)

Ṭolu her dükān içi hep rāygān

Yanında degül kūçece Iṣfahān (1718)

Egerçi ki Ṣîrāzı Saʿdî öger

Bunı görse itmezdi aña naẓar (1719)

İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān

Şerîf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān (1720)

Müşerref-durur içi erkānla

Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla (1721)

İskendername'de İstanbul ve İstanbul'a ait unsurların ifade edilmesi bağlamında kullanılan kelimeler ve kelime grupları şu şekildedir:

Rüm-ı ferhunde ferruh-diyar	Eya Rüm-ı ferhunde ferruh-diyar
	Ser-a-ser zeminün gül ü lale-zar (1654)
Sitanbül-ı Adn-i zemin	Huṣüṣa Sitanbül-ı Adn-i zemin
	Ki Firdevs ider ana ṣad-aferin (1661)
Bâb-ı cinân	İki kıṭası iki bâb-ı cinân
	Yücelikde hem-çün der-i âsumân (1674)
Merkez-i izz ü nâz	İşigi anun merkez-i 'izz ü nâz
	Biri pest dildür biri ser-firâz (1676)
Cami-i mu'teber	Ayaṣûfiye cami-i mu'teber
	Nazirini görmez gezen bahr ü ber (1703)
Makam-ı Sirafil ü Rühü'l-emin	Yeni Câmii medhe yok ihtiyâç
	Virür pay-i taht-ı şehe ol revaç (1707)
	Sekiz cennetün ortasında mekin
	Makam-ı Sirafil ü Rühü'l-emin (1708)
Darü's-selam	Ya Eyyüb-ı Enṣari gibi makam
	Ola mı meger ola darü's-selam (1712)

Tablo 9: İstanbul ve Mekanlar

3.5. Kış tasvirleri

Kış mevsiminin dünyadaki dengeler açısından ehemmiyeti çok yüksektir. Lakin Divan şairi, diğer mevsimlerin -özellikle ilkbahar- insana coşkunluk veren güzelliklerini görünce ve sosyal hayatın canlılığını göz önünde bulundurduğunda genellikle kış mevsimine soğuk yaklaşmıştır. Tabiat güzelliklerinin kaybolması üzüntüyle ifade edilirken bir yandan da soğuk havanın tesiri mübalağalı benzetmelerle tasvir edilmiştir. Behişti'nin kış mevsimini tasvir edişi de gelenekten farklı değildir. Beyitlerde görülebileceği üzere kış mevsiminin etkileri dikkat çekici tasvirlerle işlenmiştir.

Kış erişip ay kararınca tüm halk köşe bucak -bir yerlere-sığındı. Acaba kış, zamana ne öğretir ki cıva titreyen bir gümüş gibi olur. -Soğuk-ay ile kadehe hisar oldu. Yılan soğuktan yerin derinliklerine indi. Bahçelerin süsü bozuldu. Bülbül gitti gül bahçeleri boş kaldı. Yer gök sonbahar yapraklarıyla dolar. Ceylanın kanı donar misk olur. Kış kılıcını çekip saldırır. Sivrisineğe benzer kar okları aleme dolar. Samur ve vaşak halka zırh olur.

Zemistān irüp çün ola tîre māh

İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh (1811)

Zamāna ʿaceb Dey ne taʿlîm ider

Ki sîm-āb lerzende-i sîm ider (1812)

İdüp māh ile āb-gîne ḥiṣār

Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi mār (1813)

Bozup zîver ü zînet-i būstān

Tehî ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān (1814)

Zemîn ü semā berg-i nesrîn olur

Ṭoñup āhunuñ ḳanı müşgîn olur (1815)

Çeküp tîġ ider çünki Dey türk-tāz

İder āteşi caʿbe her ser-firāz (1816)

Ṭolar ʿāleme tîr-i berfîne-baḳ

Olur ḫalḳa cevşen samūr u vaşaḳ (1817)

İde tîr-keşin bād çün kim güşād

İder her biri fitneyile fesād (1818)

Herkes Hintliler gibi ateş peşine düştü. Semender gibi herkes ateşle uğraşır. Ocağında ateş olmyanın gözünde yıldızlar kıvılcım gibi görünür. Gece olunca bağrı kebap misali yananlar ne zaman güneş doğacak derler. Söğüt ağacı eli boş kalınca titremeye başlar. Yılan gibi cansız bir şekilde büklüm büklüm olur. Dünü ayrılık günleri gibi uzun, bugünü kavuşma vakitleri gibi az. Halk ateşle oynayan hokkabazın başına üşüşür. Bu mevsimde heerkes vaktini zevk ve safa içerisinde geçirmeli.

Düşüp nāra Hindū gibi her kişi

Semender gibi āteş ile işi (1819)

Kimüñ kim ocaġında olmaya nār

Kevākib görinür gözine şerār (1820)

Gice olıcak baġrı olur kebāb

Ne vaḳtin doġa duyuban āfitāb (1821)

Tehî-dest çün bîde lerzān olur

Yılan gibi bîcān ü pîçān olur (1822)

Düni firḳat eyyāmı gibi dırāz

Güni vuṣlat evḳātı mānendi az (1823)

Olur şaʿbede-bāz raḫşende nār

Üşer başına ḫalḳ hengāme-vār (1824)

Bu mevsimde ol kimsedür ādemi

Geçe ʿîş ü ẕevḳ ile kim her demi (1825)

Kazandığını yiyip içsin. Bu zamanda yenilmeyecek malı ne yapsın. Boş mangalı ateş ile doldurarak şarap ile canını ve gönlünü hoş etsin. Bazen dostlar ile azık tutsun bazen sevgili ile bir köşeye çekilsin. Ancak dünya her işret edene bir değil. Bu karanlık alem

dünyadır. Altın ve gümüş çok olunca yenilmezz. Ancak az olunca şaker gibi hoşça yenir. Eğer Allah'ın verdiğine kanaat ederse köle bile padişahlar gibi yaşayabilir. Nice kişiler kendine denk birini bulup bir kenarda işret eder. Kadehi doldurup içsin, mal ve mülk zerre kadar gözüne gelmesin. Ne hazinelerin derdi ne askerin cevri, ne ülke ne saltanat fikri. Yazın avladığını kışın yer. Ağağında herhangi bir bağ yok.

Ḳazanduġını yiye ʿişret ide

Bu demde yinilmese malı nide (1826)

Tehî manḳalını pür āteş ide

Mey ile dil ü cānını ḫōş ide (1827)

Olup gāh yārān ile tūşe-gîr

Gehî dilber ile ola gūşe-gîr (1828)

Aña bir degül ʿişret iden hemān

Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān (1829)

Yinilmez çoḳ olıcagız sîm ü zer

Olur azı ḫōş-ḫ∨ār hem-çün şeker (1830)

Olur ʿāleminde gedā daḫı şāh

Ḳanāʿat ider virdügine İlāh (1831)

Bulup kendü aḳrānını niçe yār

İder ʿîş ü ʿişret dutuban kenār (1832)

Çü nūş eyleye pür idüben sifāl

Degül ḥabbece çeşmine mülk ü māl (1833)

Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh

Ne iḳlîm fikri ne rāy-ı külāh (1834)

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd

Ayaġında yoḳ ḳayddan hîç ḳayd (1835)

Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn

Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn (1836)

Elde olana az deme ki Allah daha da ziyadeleştirsin. Kış, devrin Zal'ine kement vurur. İncinmiş av hayvanları korkusundan şehre kaçar. Soğuktan mavi renk dönüştü. O nehrin ayağı donup koştu. Gökyüzü sincap kürkü, yeryüzü vaşak kürkü giydi. Soğuktan taş ikiye ayrıldı. Kül ocakta donup mermer gibi oldu. Rüzgar üşüyüp koşuşuturdu. Cehennem ateşi soğuktan dondu. Yerin derinlikelrindeki yılan ip gibi oldu.

Yed'olanını dime zinhār az

Ki daḫı ziyāde ide bî-niyāz (1837)

Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd

Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd (1838)

Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd

Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd (1839)

Semā geydi sincāb ü ġabrā vaşaḳ

Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ (1840)

Ocaḳda ṭoñup mermer oldı remād

Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād (1841)

Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār

Zemînüñ resen oldı ḳaʿrında mār (1842)

Kar ve tipiden nehir deniz gibi oldu. Gökyüzü sanki zehir içmişcesine karardı. Dünya binası su üstüne köprü yaptı. Sanki yeryüzü baştan başa deniz olmuştu. Su kuşlarına buzlar ayak bağı oldu. Felek kubbesi içerisinde hava dondu. Işık da ateş gibi aziz olur. Herkes pervane gibi başına toplaşır.

Olup berf ü bārāndan rūd baḥr

Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr (1843)

Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr

Ṣanasın ser-ā-ser zemîñ oldı baḥr (1844)

Olup murġ-ı ābîye yaḫ bend-i pā

Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā (1845)

Degül meh felek ṣadrına urdı key

Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey (1846)

Muʿazzez olur nūr mānendi nār

Üşer üstine ḫalḳ pervāne-vār (1847)

Halk, ud ağacı gibi ateşe ayaklarını uzatıp ateş üzerindeki duman misali titrer. Yeryüzü cam satılan dükkan gibi oldu. Deniz rüzgardan coşup taştı. Rüzgarın tokatından yüz siyaha döndü. Bulut karanlıktan yol bulamaz oldu.

Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd

Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd (1848)

Zemîn oldı dükkān-ı şîşe-fürūş

İder bāddan baḥr cūş u ḫurūş (1849)

Olup laṭme-i bāddan rū siyāh

Bulut tîrelikden bulamazdı rāh (1850)

İdüp baḥride tābe-i āz rū

Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū (1851)

Pire ve sinek diyarı terk etti. Nefes, ağız içinde dondu. Bu inleyen halk Halil peygamber gibi ateşe düştü. Bu yanan ateş onlar için de lale bahçesi gibidir. Bütün kuşlar yuvalarını terk edip semender gibi ateşe düşmeye can atarlar. Donuk taş gibi olan güneş bulutların cübbesinden başını çıkarmadı. Dünya pamuk atıcı gibi pamukları atınca her bir kenar pamuklarla doldu. Blutlar güneşi fanus gibi kapladı. Melekler de pervane gibi dnüşüne üşüştü.

Diyārı idüp terk keyk ü meges

Dehān içre efsürde olur nefes (1852)

Düşer çün Ḫalîl oda bu ḫalḳ-ı zār

Olur nār-ı muḥriḳ hemîn lāle-zār (1853)

İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān

Atarlar semender gibi oda cān (1854)

Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş

Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş (1855)

Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār

Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār (1856)

İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek

Çü pervāne gerdine üşdi melek (1857)

Suzen çiçeğinin elinden keskin kılıç düşmezdi. Rüzgarla daha iyi diye savaş edemezdi. Miskinler ellerini elbisesinin kolunun içine sokar. Şahda her çubuk bir ses verir. Burunlar soğuktan oluğa döndü. Cihan donup demir dağa dönüştü.Yer ve gök değirmen gibi olmuştu ve un gibi olan kardan dolayı toprak görünmüyordu. Sabah rüzgarı öyle bir hışımla eser ki sesi kulakları sağır eder. Kış kılıcı taşın göğsüne geçerdi. Taş bile kışın elinden dert ve sıkıntı çekerdi.

Elinden düşer sūsenüñ tîġ-ı tîz

İdemezdi yeg diyü yelle sitîz (1858)

Yeñine çeküp destini her gedā

Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā (1859)

Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān

Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān (1860)

Zemîn ü semā oluban āsiyāb

Görinmezidi ārddan bu türāb (1861)

Ṣabā yili ḫışm ile şöyle eser

Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker (1862)

Geçüp sîney-i senge tîr-i şitā

Çekerdi elinden belā vü cefā (1863)

İskendername'de kış bağlamında kullanılan kelimeler ve kelime grupları şu şekildedir:

zemistân	Zemistân irüp çün ola tire mâh
	İdinür kamu halk künci penâh (1811)
berf ü bârân	Olup berf ü bârândan rüd bahr
	Karardı felek sanki nüş itdi zehr (1843)
demür taga dön-	Burunlar şovukdan olup nâv-dân
	Demür taga döndi tonuban cihân (1860)
tir-i şitâ	Geçüp siney-i senge tir-i şitâ
	Çekerdi elinden belâ vü cefâ (1863)
Ṣovuḳ	İdüp māh ile āb-gîne ḥiṣār
	Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi mār (1813)
berg-i nesrîn	Zemîn ü semā berg-i nesrîn olur
	Ṭoñup āhununñ ḳanı müşgîn olur (1815)
tîr-i berf	Ṭolar ʿāleme tîr-i berfîne-baḳ
	Olur ḫalḳa cevşen samūr u vaşaḳ (1817)
bād	İde tîr-keşin bād çün kim güşād
	İder her biri fitneyile fesād (1818)
ḳış	Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
	Ayaġında yoḳ ḳayddan hîç ḳayd (1835)

Tablo 10: Kış Tasvirleri

3.6. Yaz Tasvirleri

Divan şairleri hayatın onlara sağlamış olduğu tüm imkanları sanatının konusu haline getirmeye çalışmışlardır. Bazen gördükleri yerleri tasvir ederken bazen de savaş meydanlarındaki kılıç seslerini tema olarak seçmişlerdir. Bu manada bakıldığında şuaranın tabiatın kendisi ve onun değişiklikleri hakkında herhangi bir ürün ortaya koymamış olması tasavvur edilemez. Dolayısıyla sıcak yaz aylarını da şairler, temmuziye olarak adlandırılan bölümler altında ele almışlardır. Böylece sıcak yaz aylarını edebiyatın anlatım imkanlarını kullanarak hafızalara kazımayı amaçlamışlardır.

Yaz mevsimi ile ilgili olarak benzetme unsuru bulmakta güçlük çeken Divan şairleri, bu mevsimi tasvir ederken hemen hemen aynı kelime ve terkipleri kullanmışlardır. En çok kullanılan kelimeler; âb, afitâb, ahker, ateş, ateş-feşân, bâd, bahûr, büryan, cihan-tâb, çekîde,

duzâh, germ, germâ, gurâb, güdâzende, güdahte, gülâb, habâb, hâkister, harâret, hurşid, huşk, ka'r-ı deryâ, kebâb, mâhi, mâh-tâb, murg, müzâb, nâr, nirân, perişan, pertâb, piç u tâb, pulâd, sehâb, serâb, simâb, suzân, suzîş, sûznâk, şem', şerer (şerâr), şihâb, şu'le, tâb-ı mihr, tef u tâb, tennûr, ter.[84]

İskendername'de ise ayrı olarak şu isimlendirmeler vardır: tâb u süz, tâbiş, tâb-ı güneş, tâb-ı hor, âteş-i âfitâb , ahker, issi, harâret, büryân, kebâb, ihtirâk, meş'ale, süz, mankal-ı âhen, külhan-ı tefte, puhte-nân, harâret, muhirren, nâr.

Geçüp nev-bahâr irdi çünkim temüz

Veli senge kâr eyledi tâb u süz (4068)

Varup mihr cevzâya tutdı karâr

Felek tâbişinden kızar tâs-vâr (4069)

Musaykal olur çarh âyine-veş

Karara yakar yiri tâb-ı güneş (4070)

Kurıyup hebâ olmış idi giyâh

Yanar tâb-ı hordan çü revgan miyâh (4071)

Suda muztarib mâhi dutmaz karâr

Güdâzân zemin kacrı içinde mâr (4072)

Yakup âlemi âteş-i âfitâb

Düşer âlemün halkına ıztırâb (4073)

Kızup ahker olmışdı her bir haşâ

Yire issiden kimse başmazdı pâ (4074)

Akarsular yaz aylarının etkisiyle azalıp korkudan yer altına çekildi. Güneş sıcaklığı ile çırılçıplak olunca melekler ve serçe kavrulur.

Yanup issiden mâr-ı piçân çü mü

Yire girdi havf eyleyüp âb-ı cü (4075)

Urup bahrde püşt-i mâhiye key

Hum içinde cüşân idi yirde mey (4076)

Güneş ol harâretle 'üryân olur

Melâyik çü güncişk büryân olur (4077)

Dünyanın tüm dağları Tur dağı gibi olmuştu. Güneş mum, kuşlar pervane olmuştu. Büyük nehrin suları sıcak suya döner. Sadece yarasa -ki o da- gece uçar. Balıklar ve

[84]Abdülkadir Erkal, "Divan Edebiyatı'nda Temmuziyye ve Mustafa Sami'nin Temmuziyesi," *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 24, 2004, s.44.

kurbağalar suyun içinde kavrulur. Gölgeler sinesini yere vurur. Komşular komşulara varamazdı.

Cibâl-i cihân cümle olmışdı Tür

Güneş şem' pervâne idi tuyür (4078)

Tuyür uçmaga itmez idi taleb

Meger şeb-pere lik ol dahı şeb (4079)

Döner âb-ı germâbeye mây-ı şat

Kebâbi olur suda mâhi vü bat (4080)

Urur sinesini yire sâyeler

Varamazdı cârına hem-sâyeler (4081)

Havâ kesbine ankebüt itdi tâk

İder âhene peşşe-kâr ihtirâk (4082)

Dağ üzerindeki ağaçlar yanınca meşale şeklinde bir görüntü oluştu. Taşlar yanıp kireç haline dönüştü. Madenler içerisinde altın eridi. Ne ateşine ateş ne de çalışma ve mihnet.

Olup meş'ale küh yandı şecer

Gec oldı o süz ile yanup hacer (4083)

Me'âdin içinde eridi zeheb

Ne süzuna âzer ne sa'y ü ta'ab (4084)

Gümüş keselerde eriyip cıva gibi olur. Çakıl taşları eriyip birbirine yapışan iki yemiş gibi olurlar. Ciğer sineden tavadaki kebap gibi olur. Kim çıplak olursa zenci gibi olur. Eğer bulutlar güneşe örtü olmasa sıcaklık tutşarak daha da artardı. Gökyüzü demir mangala, yıldızlar parlayan korlara dönüşür. Güneş mum gibi, akbaba pervane gibi yanar. Ağacı gölgesi gölgelik edinir, dünya kızmış bir ocağa döner.

İrer sim himyânda sim-âb olur

Kızup rize-i seng 'unnâb olur (4085)

Ciger sinede tâbe büryân olur

Döner zengine kim ki 'uryân olur (4086)

Eger ebr olmasa mihre hicâb

Tutuşup ziyâde olur idi tâb (4087)

Döner mankal-ı âhene âsumân

Dırahşende ahgerleri ahterân (4088)

Güneş oldı çün şem' efrühte

Olur nesr pervâne-veş sühte (4089)

Dırahtı idüp sâyesi sâye-bân

Hemin külhan-ı tefte oldı cihân (4090)

Gökyüzü tandır fırını, içinde ay ve güneş pişmiş ekmek gibiydi. Yarasa gece uçtuğunda incinmiş gibi büryan olurdu. Sıcaklıkta gece ve gündüz aynı olunca geceleri dam mesken olur. Sıcaklıkta gece ile gündüz bir olur. Sabahtan itibaren ev, gece ise dam mesken olur.

Sanasın ki tennür idi âsumân

İçinde anun ay u gün puhte-nân (4091)

Gice itse pervâz eger şeb-pere

Olur idi büryân hem-çü bere (4092)

Harâretde bir oldı ṣubh ile şâm

Seher hâne mesken olur gice bâm (4093)

Gün sevgilinin boyu gibi uzun, gece sevgilinin saçı gibi kısaydı. Sabah esen rüzgar bile çölden esen sam yeli gibi sıcaktı. Çölde bir ceylan koşsa sıcaktan pişip kebap olur. Bulutlar güneşın ısısını kesmese ateş içinde yaşayan -semender- hayvan bile anında kebap olur. Güneş kızıl geyik -cervus elaphus- gibi yanarken çöl de içi kor dolu leğen gibiydi.

Olur rüz çün kadd-i dilber dırâz

Şebün lik zülfi gibi ‘ömri az (4094)

Olurdı semüm esse bâd-ı şabâ

Muhit oldı gün tâbişinden havâ (4095)

Eger deştde âhü püyân ola

Muhirren bişüp tâba büryân ola (4096)

Sehâb olmasa tâb-ı mihre hicâb

Olur idi def’i semender kebâb (4097)

Yanar şem’ mânendi şâh-ı gevzen

Olur deşt ahker ile pür-leken (4098)

Taşın sırtına balta dokunsa. Güneşin ısısından zarar erişir. Suda kazlar karga gibi ağzını açmış, su kuşları köpek gibi dil çıkarmışlardı.

Tokunsa eger seng-i püşte teber

Çıkarmaz idi hırka taşra şerer (4099)

Görür tâb-ı hürdan irişür zarar

Kaçup sâyeye bid suya düşer (4100)

Suda bat açup zâg gibi dehân

Çıkarmış çü seg murg-ı âbi zebân (4101)

Günler yıl gibi uzamıştı. Zeval vakti hemen hemen yarı yıl gibiydi. Kış günü şeb-i yelda gibi uzun olduğu için baharda gecenin vakti az. Bağıran insanlar gölgeye kaçtıklarında gölgeleri de seğirterek ardı sıra koşar. Sert taşlar erimiş köşe taşları olduğunda her bir ağaç mum misali yanıyordu. Mecburiyetten yola çıkanlar sıcaktan gölge gibi kararıyordu. Misk âhûsunun göbeğindeki, içi güzel koku ile dolu kese kurumuştu. Istahr şehrinin taşı binek hayvanlarının göğsünün buzu gibi olmuştu. Hararetin gücü teni incecik hale getirdi. Kimsenin gölgesi olmadı. Bu resim ile küçük dil ve ağız kızmıştı. Ateş kelimesini söyleyen dil yanardı.

Uzanup gün olmışdı mânend-i sâl

Hemin nime-i sâl vakt-i zevâl (4102)

Bahâr oldı yeldâ-şebi-veş dırâz

Çü rüz-ı dey oldı şebün vakti az (4103)

Kaça sâyeye çünki merdüm demân

Kaçar sâyesi der-peyince devân (4104)

Çü rügen-güdâzân olup seng-i saht

Yanar şem’ mânendi her bir dıraht (4105)

Zarüri olup eyleyen ‘azm-i râh

Olur tâbdan sâye gibi siyâh (4106)

Olur nâfede huşk olup müşg-i kan

Olur seng-i Istahr çün yah lebân (4107)

Tünük itdi şöyle teni tâb-ı har

Ki olmaz olur kimseye sâye-ver (4108)

Şu resm ile kızmışdı kâm u dehân

Diyen nâr lafzın yakardı zebân (4109)

Develer ayaklarının tabanları ile yürüseler kızarmış ekmek gibi olur. Zemin ve otlar kurudu. Hava fesleğen vakti gibi kehribar oldu. Buz yüce oldu odun çok oldu. Sıcaklık serçe kuşlarını bile tuttu.

Şütürler kef-i pâyi olsa revân

Olurdı pür âbiyle çün puhte nân (4110)

Kurıyup zemin huşk oldı giyah

Hava kehriba oldı reyhan-gah (4111)

Aziz oldı yah kasid oldı hatab

Asâfiri dahı tutar idi teb (4112)

4078. beyitte güneş ile kuşları mumun etrafında dönen pervanelere benzeterek şem ile pervane hikayesine telmihte bulunmuştur.

İskendername'de sıcak havanın ifadesinde kullanılan söz varlığı ise şöyledir:

tâb u süz	Geçüp nev-bahâr irdi çünkim temüz	
	Veli senge kâr eyledi tâb u süz	(4068)
tâbiş	Varup mihr cevzâya tutdı karâr	
	Felek tâbişinden kızar tâs-vâr	(4069)
tâb-ı güneş	Muşaykal olur çarh âyine-veş	
	Karara yakar yiri tâb-ı güneş	(4070)
tâb-ı hordan	Kurıyup hebâ olmış idi giyâh	
	Yanar tâb-ı hordan çü revgan miyâh	(4071)
âteş-i âfitâb	Yakup câlemi âteş-i âfitâb	
	Düşer câlemün halkına ıztırâb	(4073)
ahker	Kızup ahker olmışdı her bir haşâ	
	Yire issiden kimse başmazdı pâ	(4074)
harâret	Güneş ol harâretle cüryân olur	
	Melâyik çü güncişk büryân olur	(4077)
ihtirâk	Havâ kesbine cankebüt itdi tâk	
	İder âhene peşşe-kâr ihtirâk	(4082)
meş'ale	Olup meş'ale küh yandı şecer	
	Geç oldı o süz ile yanup hacer	(4083)
mankal-ı âhen	Döner mankal-ı âhene âsumân	
	Dırahşende ahgerleri ahterân	(4088)
suhte	Güneş oldı çün şem' efrühte	
	Olur nesr pervâne-veş sühte	(4089)
külhan-ı teft	Dırahtı idüp sâyesi sâye-bân	
	Hemin külhan-ı tefte oldı cihân	(4090)
puhte-nân	Sanasın ki tennür idi âsumân	
	İçinde anun ay u gün puhte-nân	(4091)
muhirren	Eger deştde âhü püyân ola	
	Muhirren bişüp tâba büryân ola	(4096)
tâb-ı mihr	Sehâb olmasa tâb-ı mihre hicâb	
	Olur idi defci semender kebâb	(4097)
tâb-ı hˇar	Tünük itdi şöyle teni tâb-ı hˇar	
	Ki olmaz olur kimseye sâye-ver	(4108)

Tablo 11: Yaz Tasvirleri

3.5. İskendername'de Kadim Tıp

Divan şairi, insanı doğrudan doğruya etkileyen sağlık sorununa karşı duyarsız kalamamıştır.[85] Tabii ilimlerin başında gelen "ilmü't-tıb", sağlık ve hastalık bakımından insan bedenini inceleyen ilim dalıdır, pek çok alt kolu vardır. İslam dünyasında dinî ilimler yanında en çok teşvik edilen ilim, tıp ilmi olmuş, Gazâlî başta olmak üzere birçok İslam bilgini tıp ilmini farz-ı kifâye ilimlerden saymışlar ve teşvik etmişlerdir.[86]

El urdı İbokrat pes hameye

İde ibtida ta hıred-nameye

Divan edebiyatında ismi geçen birçok tarihî ve efsanevî şahsiyetin kaynağı, büyük ölçüde farklı kültürlerden yapılan tercümelerdir. Özellikle felsefe ve tıp alanlarında bir anlamda efsaneleşmiş Yunan kökenli isimlerin; Arap, İran oradan da Türk edebiyatına tercümeler sayesinde girdiğini söylemek mümkündür. Divan edebiyatında Yunanî şahsiyetler, tıpkı diğer tarihî, mitolojik ve efsanevî isimler gibi belli amaçlarla kullanılmışlardır.[87]

Tıp konusunda yazdığı eserleri Arapça'ya çevrilmiş ve yüzyıllar boyu İslam âleminde tıp konusunda otorite olarak kabul edilmiştir. Ünlü hekim Câlînûs, birçok eserini şerh etmiştir. İslam kaynaklarında adı Bukrat, Bokrat, Bukrâtîs, Ebukrât, Bukrât, Bukrâtîs gibi şekillerde geçmektedir.[88]

Şerifi'nin Şehnamesindeki "Mükaleme-kerden-i İskender ba-tabib" başlığı altında isim belirtmeden tavsiyeler sıralanmıştır. Zikredilen eserde de benzer şekilde çok yemenin zararları, tok haldeyken yemek yemenin sağlığı bozacağı ve çok cima' etmenin vücudu zayıflatacağı belirtilmiştir.[89]

Müellif tıp ilminin en büyük isimlerinden biri olan Hipokrat'ı andıktan sonra asıl konuya giriş yapmadan önce Hipokrat'ın kaleminden yaratıcının insanı yaratma mucizesini ifade etmiştir. İnsanı balçık halindeki durumundan beşer haline getirişini, iki damla suya suret vererek onu yoktan var ettiğini anlatır. İnsan vücudundaki dört ana maddeden (Safra, sevda, dem ve balgam) uzuvları işler kılan, katı toprağı latif iden O'dur. Dert de devası da Allah'ın iradesi ile tecelli eder. Her ne kadar tıp ilmini icat etse de bir emri ile vücut yine fena bulur. Yağ, kan, et ve kemiğin birbirine bağlanmasıyla uzuvlara can gelir.

Yazar ibtida nam-ı Hayy ü Alim

İşi müştemil hikmeti ol hakim (4450)

Toprağı hamur şekline getirerek insanı yaratan ve iki damla suya suret veren. İnsanın karışımına şerefli bir suret veren. Sert toprağı yumuşak eyleyen. Derdin de dermanın da dileyicisi Hz. Allah'tır. Hakim olan -Allah- hikmeti ortaya çıkardı. Emri ile vücuda yok oluş gelir. Kanı yağ, et ve kemik eyleyip bunların birbiriyle uyumu neticesinde organlara can veren

---

[85] Bilal Kemikli, "Divan Şiirinde Hastalık ve Tedavi," *Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 1, 2007 s. 19-36.
[86] Esin Kahya. "Hipokrat", Cilt:18, *TDVİA*, İstanbul: TDV Yay., 1998 s. 119-121.
[87] Hakan Yekbaş, "Divan Şiirinde Yunani Şahsiyetler*," Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume: 3 Issue: 15 s. 282.
[88] Esin Kahya, "Hipokrat", Cilt:18, TDVA, İstanbul: TDV Yay., 1998, s. 119-121.
[89] Zuhal Kültüral, Latif Beyreli, *Şerifî şehname çevirisi* TDK yayınları, Ankara,1999, c.3 s.1329

O’dur. Bitkileri ademoğluna doktor kıldı. Bu nasıl bir hikmettir ki bir damla kan yağ, et ve kemiğe dönüşebilmiştir.

Hamir eyleyüp haki iden beşer

Viren bir iki katre maya suver (4451)

İden hılt-ı insanı ‘uzv-ı şerif

Kesif iken iden türab[ı] latif (4452)

Gerek derd olsun gerekse deva

Olur müridi cümlesinün Huda (4453)

Hakim oldur icad kıldı hikem

Vücüda gelür emri ile ‘adem (4454)

Demi eyleyen şahm ü lahm üstüḫˇân

Virür ol ribatiyle a’zaya can (4455)

Nebatı iden ademiye tabib

İden çeşm-i bina ke-şab-ı Hatib (4456)

Bu ne hikmet olur ki bir katre kan

Olur şahm ü lahm pey ü üstüḫˇân (4457)

Bu zahirdür icab kılmaz mevad

Degül muktezasiyle kevn ü fesad (4458)

Mevcudatın yaratılışının temelini ifade ettikten sonra Hipokrat İskender’e Allah’ın onu lider kıldığını ve bir avuç toprağa alemi verip tüm insanoğlunu ona itaatkar kıldığını söyler.

Unutma anı rüz u şeb Husreva

Ki itdi seni hak iken pişva (4459)

Bir avuc türaba virüp alemi

Ana ram kıldı beni ademi(4460)

Hipokrat sağlığın korunabilmesi için acıkmadan yemek yememesini, yemeğin üzerine yemek yememesini, tok haldeyken uyumamasını, yemek hazmedilmeden şarap içmemesini, çok yemek yemesini, esas ilacın -her ne kadar insana zor gelse de- perhiz olduğunu, perhizin vücudun dengesini bulmasını sağladığını belirtir.Perhiz ile kişinin kişinin tabiatı sıhhat bulur. Doktor perhizsiz ilaç bulamaz. Sıhhat, perhiz ile korunur. Karışık şeyler insanın tabiatını güçsüzleştirir.

Hemişe idüp hıfz-ı sıhhat şeha

Taamı sakın yime bi-iştiha (4461)

Taam üzre idhal kılma ta’am

Dahı sir iken terk eyle niyam (4462)

Yemek olmadan hazm içme şarab

Bozup mi’deyi hali eyler harab (4463)

İder çok yimek kişiye çok ziyan

Olur az yimek ten-dürüste nişan (4464)

İlacun re’isi nedür ihtima

Gelür nefse gerçi ki gayet bela (4465)

Bulur ihtimâ ile sıhhat mizâc

Tabib idemez ihtimâsız ilâc (4466)

Olur ihtimâ ile sıhhat maşûn

İder muhtelif neyse tab’ı zebûn (4467)

Mide gevşek olur ve ağırır. Ciğerin yanması ona fayda sağlamaz. Ey şah! Az yemek ye ve az cima et. Böylece gücün sıhhat üzere olur.Şarabı bilgece iç. Onu su ile karıştırarak tüket. (Şarap) İnsanın dimağına çok zarar verir, ilaç dahi olsa mide onu kabul etmez. Az iç ya da ara sıra iç ey şehriyar. Çünkü tiryakilik kişiyi sarhoş eder. Spazm geçirir, kesintiye uğrar; sinirlerin sıkışması kalbe keder verir. Şu meşhurdur ki bağırsaklara kulunç iner ki bunun çokluğundan kaçınmak gerekir.

Mi’ide olur süst anı fec ider

Ana eylemez aşşı sûz-ı ciger (4468)

Az iç az ye az it cimâ’ı şehâ

Ki dâyim ola sıhhat üzre kuvâ (4469)

Hakimâne iç çün içersen şarâb

İdüp anı memzûc halt eyle âb (4470)

Demi hark idüp sarfı bozar mizâc

Zarûri olur itmek ana ilâc (4471)

Dimâga gide çün ider çok zarar

Mi’ide kabûl itmez olsa şeker (4472)

Az iç geh geh iç anı iy şehriyâr

Ki idmânı eyler kişiyi humâr (4473)

Teşennüc getürür ider sekte hem

Vire sekt-i a’sâb idüp kalbe gam (4474)

Bu meşhûr-durur ahşâ kulunc iner

Anun kesretinden şehâ el-hazer (4475)

Sarhoşluk insan tabiatına sonsuz bir kötülük verir. Şarabın tadı güzel ve temiz olmalı, kokusu misk gibi cismi duru olmalı. Testide çok durduğunda kokuşup zarar vermemelidir. Şarab tatlı olduğunda tıkanıklık yapar, ekşi olduğunda sinir sistemini harap eder.

İki kerre olmak yiter ide mest

Mizâca virür sekr bi-had şikest (4476)

Mey oldur ola taamı hûb u atik

Kokusı ola müşg cismi rakik (4477)

Eger dursa kırâbda çok zamân

Taaffün bulup eylemeye ziyân (4478)

İder südde şirin olıcak şarâb

Çü turş ola a’sâbı eyler harâb (4479)

Eğer gönlü kırmızı renklisini isterse beyazı zeka için daha kabul edilebilirdir. Kadehlerin küçük olması gereklidir. Büyük kadeh olduğunda hazımsızlık verir. Her kadeh arasında zaman geçmeli, art arda olması zarar verir. Ey şah! Çok fazla meze olmasına gerek yok. Pişmemiş gıda uygun olmaz. Şarabı çalkaladıktan sonra içmek baş ağrısı ve kusmayı beraberinde getirir. Şarap içmenin gereklilikleri çoktur. Zevkini sürebilmek için kurallarına riayet etmek gerekir.

Egerçi ki dil la’l-i rengin diler

Olur akı tıbna veli muteber (4480)

Gerekdir ki akdah ola şıgar

Virür imtilâ çünki ola kibar (4481)

Geçe her kadeh arasında zaman

Tevali ile olsa eyler ziyan (4482)

Ziyâde gerekmez tanakkul şehâ

Ki tabh olmadan sâlih olmaz gıda (4483)

Zarûri ider anı tenfiz-i mey

Getürür suda’iyle elbette kay (4484)

Levazımları çok şarabun şeha

Riayet gerek kim bulasın safa (4485)

Meclis ruhu okşayıcı olmalı. Şerefli Adn cenneti gibi süslenmiş olmalı. Gülbahçesi gibi olup tatlı bir su akmalı. Suya baktığında usanma duygusu getirmemeli. Şarkıcı ve içki dağıtanın yüzünde tüy bitmemiş olmalı. Her biri servi boylu ve misk kokulu olmalı. Meclisin ziyafetinde dostlar olmazsa şaraptan zevk alınmaz. Yeni elbiseler giyip yiyecekler yemeli. Ey şah! Az içerek başla.

Gerek ola bezm-gah-ı latif

Müzeyyen ola hem-çü ‘Adn-i şerif (4486)

Ola gül-sitan aka ab-ı zülal

Getürmeye baksan ne sûya melal (4487)

Muganni vü saki gerek sade-rû

Ola her biri serv-kad müşg-bû (4488)

Harifan-ı meclis gerek asdıka

V’egerni ki meyden bulınmaz şafa (4489)

Geyüp came-i nev yiye ol gıda

Kıl az içmek ile şeha ibtida (4490)

Esrar, şarab gibi yemek yedirmez. Fazla yemekten de kaçınmak gerekir. Esrar çekme çünkü bu akla üzüntü verir. Kalbi kurutarak ona zarar verir. İç açıcıdır ve ondan gönül ferahlığı olur. Ey celal sahibi şahların şahı! Oturmakta ve hareket etmekte ölçülü davranmak gerekir. Hamama girdiğinde çok oturma. Zira bu durum tabiatına zarar verir. (Hamamın) suyu lezzetli binası eski olsun. Geniş olması gerekir ki faydası büyük olsun. Ey taç sahibi! Çok fazla cima etmek zarar verir. Mide ne boş ne de dolu olmalı. İhtiyaç miktarınca istemek gerek.

Yidürmez yimek beng gibi şarab

Ziyade yimekden gerek ictinab (4491)

Yime beng kim ‘akla virür keder

Yubûset virüp kalbe eyler zarar (4492)

Yi yakûtiler kim olur kût-ı rûh

Müferrihdür andan olur çok fütûh (4493)

Sükûn u hareket de hem itidâl

Gerek iy şehin-şâh-ı sâhib-celâl (4494)

Giresin çü hammâma oturma çok

Çok oturmak eyler mizacı çü yok (4495)

Leziz olsun âbı binası kadim

Gerek vüs'ati k'ola nef'i azim (4496)

Cimâ'ı çok itme eyâ tâc-ver

Ki çok itmek anı ider çok zarar (4497)

Mi'ide ne hâli ne memlû gerek

Zarûri tabiat gerek istemek (4498)

Hayal etmeden intişar olursa tam manasıyla güç ortaya çıkar. Bozucu fikirler gidip hafifleyince temiz gıdalardan yemek lazım. Böylece harcanan maddeler yerine gelir. Bedeli böyle olunca zarar ortaya çıkmaz. Aşk hastalığının ilacı budur. Balgama dahi ihtiyaçtır.

Tahayyülsüz olmak gerek intişâr

Ki ola kemâli ile iktidâr (4499)

Gide fikr-i fâsid oluban hafif

Yiyesin sonında gıdâ-yı latif (4500)

Yirine gele harç olan mevâd

Ki olur bedel olmayıcak fesâd (4501)

Ki sevdâ-yı emrâza oldur ilâc

Düşe balgamiyye dahı ihtiyâç (4502)

Ey padişah! Hekimler güzel bir şekilde düzenlenmiş olana itibar ederler. Ey büyük emir, çokça olması kuvveti zayıflatacağından -bu fiilden- sakınmak gerekir. Ne sinirler kalır ne kalp ne de bel. Titreme ve felç yaparak -vücuda- zarar verir. Her ne kadar şarap bedene faydalı olsa da fazlası cisme zarar verir. Kanını sakın zira bedenin canı odur. Onun noksanlığı sıhhate zarar verir. Ona ruh der hekim, -onun- gitmesi sağlam insanı ifsad eder. Eğer sıhhatte şüphe olursa onu ara sıra temizlemek gerekir. Şerbet elbiseyi ovalamak gibidir. Fazlası elbiseyi eskitir.

Veli vaz'-ı müstahsene i'tibâr

İderler etibbâ eyâ şehriyâr (4503)

Kuvâyı za'if eyler itsen kesir

Sakınmak gerek iy emir-i kebir (4504)

Ne a'sâb kalur ne kalb ü miyân

İdüp ra'şe vü fâlic eyler ziyân (4505)

Olur mey egerçi şehâ sûd-mend

Ziyâde osa cisme eyler gezend (4506)

Sakın kanı oldur bedendeki cân

Virür şıhhate nakşı anun ziyân (4507)

Gerek fasd olsa zarüri şehâ

Veli terk kıl olsa gayrı devâ (4508)

Çü mizâc fasd ile muctâd ola

Darüri olıcak ne şıhhat bula (4509)

Ana rüh dir çünki iy şeh hekim

İder gitmek ile sahihi sakim (4510)

Gerek tenkıye kişiye gâh gâh

Eger şıhhate olur ise güvâh (4511)

Çü şerbet libâsı yumak gibidür

Ziyâde yumak câmeyi eskidür (4512)

İskendername'de kadim tıp bağlamında kullanılan kelimeler ve kelime grupları şu şekildedir:

miʿde	Yemek olmadan hazm içme şarab	
	Bozup mi'deyi hali eyler harab	(4463)
iḥtimâ	İlacun re'isi nedür iḥtimâ	
	Gelür nefse gerçi ki gayet bela	(4465)
sıḥḥat	Bulur ihtimâ ile sıhhat mizâc	
	Tabib idemez ihtimâsız ilâc	(4466)
ṭabîb	Bulur ihtimâ ile sıhhat mizâc	
	Ṭabîb idemez ihtimâsız ilâc	(4466)
ṭabʿı zebûn	Olur ihtimâ ile sıhhat maşûn	
	İder muhtelif neyse tab'ı zebun	(4467)
fec id-	Mi'ide olur süst anı fec ider	
	Ana eylemez aşşı sûz-ı ciger	(4468)
dem	Demi hark idüp şarfı bozar mizâc	
	Zarûri olur itmek ana ilâc	(4471)
dimâġ	Dimâġa gide çün ider çok zarar	
	Mi'ide kabûl itmez olsa şeker	(4472)
teşennüc	Teşennüc getürür ider sekte hem	
	Vire sekt-i acşâb idüp kalbe gam	(4474)
aḥşâ	Bu meşhûr-durur aḥşâ kulunc iner	
	Anun kesretinden şehâ el-hazer	(4475)
kulunc	Bu meşhûr-durur ahşâ kulunc iner	
	Anun kesretinden şehâ el-hazer	(4475)

mizâc	İki kerre olmak yiter ide mest	
	Mizâca virür sekr bi-had şikest	(4476)
kay	Zarûri ider anı tenfiz-i mey	
	Getürür şudaciyle elbette kay	(4484)
‘akl	Yime beng kim ‘akla virür keder	
	Yubûset virüp kalbe eyler zarar	(4492)
gıdâ-yı latif	Gide fikr-i fâsid oluban hafif	
	Yiyesin şonında gıdâ-yı latif	(4500)
ilâc	Ki sevdâ-yı emrâza oldur ilâc	
	Düşe balgamiyye dahı ihtiyaç	(4502)
balġam	Ki sevdâ-yı emrâza oldur ilâc	
	Düşe balġamiyye dahı ihtiyac	(4502)
eṭibbâ	Veli vaz’-ı müstahsene i’tibâr	
	İderler eṭibbâ eyâ şehriyâr	(4503)
ḳuvâ	Ḳuvâyı za’if eyler itsen kesir	
	Sakınmak gerek iy emir-i kebir	(4504)
miyân	Ne a’şâb kalur ne kalb ü miyân	
	İdüp ra’şe vü fâlic eyler ziyân	(4505)
fâlic	Ne a’ṣâb kalur ne kalb ü miyân	
	İdüp ra’şe vü fâlic eyler ziyân	(4505)
ra’şe	Ne a’sâb kalur ne kalb ü miyân	
	İdüp ra’şe vü fâlic eyler ziyân	(4505)
a’ṣâb	Ne a’ṣâb kalur ne kalb ü miyân	
	İdüp ra’şe vü fâlic eyler ziyân	(4505)
cism	Olur mey egerçi şehâ sûd-mend	
	Ziyâde osa cisme eyler gezend	(4506)
beden	Sakın kanı oldur bedendeki cân	
	Virür şıhhate naksı anun ziyân	(4507)
faṣd	Gerek faṣd olsa zarüri şehâ	
	Veli terk kıl olsa gayrı devâ	(4508)
saḳîm	Ana rüh dir çünki iy şeh hekîm	
	İder gitmek ile sahihi saḳîm	(4510)
tenḳıye	Gerek tenḳıye kişiye gâh gâh	
	Eger sıhhate olur ise güvâh	(4511)

Tablo 12: Kadim Tıp

SONUÇ

Tarih içerisinde yaşamış ve tarihe iz bırakmış birçok şahsiyet vardır. Bu kişilikler içerisinde bazıları edebiyatımıza da konu olmuştur. Kimi zaman bu kişilere yüksek payeler de atfedilmiştir. Klasik Türk Edebiyatında estetik kaygılarla eserler verilirken bu çabayı faydalı bir amaca yöneltme amacı da ön plana çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında anlatılan hikayeler edebi birikimi artırarak sanatsal bir hissiyata sahip bir zümrenin ortaya çıkmasının

temin etmenin yanında aynı zamanda Türk milletinin hayatına İslami formasyonu entegre etme kaygısı da taşımaktadır.

Alt metinde güçlü bir zemin metne bağlanan eserler estetik unsurların metni zenginleştirmesiyle okuyucular tarafından vazgeçilmez hale gelmektedir. Bu sebeple beyitlerde kullanılan kelimeler bazen bir Kur'an-ı Kerim ayetine bazen bir hadis-i şerife veya bir kıssaya dayanmaktadır. Örneğin masallarda kullanılan birçok olağan dışı unsur esasında belli bir olaya karşılık gelen sembolleri ihtiva etmektedir. Metinler bu sembollerin bağlamında kullanabildiği ölçüde güzelleşirken, araştırmacılar için de bu semboller çözülebildiği ölçüde esere tam bir vukufiyet sağlanabilmektedir. Milletlerin kendi mitolojileri olması hafızalarını taze tutarken, gelecek vizyonu oluşturmak için etkili bir istikamet tayin edebilmeyi de mümkün kılar.

İskender figürü, önce Yunan eserlerinde neşvünema bulmuş ve eldeki veriler ışığında önce Arap sonra Fars ve nihayetinde de Türk edebiyatına tevarüs etmiş bir hikayedir. Kısa zamanda elde ettği büyük zaferler İslam toplumunu onun Allah'ın yardımını alan bir zat olarak telakki etmeye sevk etmiş ve bu bağlamda kendisine veli hatta peygamber sıfatları verilmiştir. Tüm dünya halklarını tek bayrak altında toplama fikrinin de timsali olması, İskender'i kendinden sonra gelen hükümdarlar için adeta bir ilham kaynağı haline getirmiştir. Belli bir düzende evvela Şehname'de işlenen İskender, Türk edebiyatında ilk olarak Ahmedi tarafından kaleme alınmıştır. 1502? yılında kendi deyimiyle hamse sahibi olmak istediği anlaşılan Ahmed Sinan tarafından yeniden kaleme alınmıştır. Esere bakıldığında mesnevi geleneğine uygun olarak önce Allah'ın varlığı ve birliği, peygambere övgü, miraç hadisesi, dört halifeye övgü, devrin padişahına övgü, sebeb-i telif şeklinde ilerlediği görülür. 5781 beyitten oluşan eserin 463 beyitlik kısmını yukarıda belirttiğimiz konular oluşturmaktadır. 5252 beyitlik asıl konunun işlendiği kısımda ise İskender'in Dârâ ile mektuplaşmaları ve ardından savaşa tutuşmaları, (Mektūb-ı İskender Be-Dārā Bin Dārāb, Ceng-i Evvel-i Sikender Be-Dārā Be-Dārāb) İskender'in onu mağlup etmesi (Hezi̯met-şoden-i Leşker-i I̯rān u Küşte-Şoden-i Dārā-yı Pūr-ı Keyān) anlatılır. Savaş meydanında İskender, Dârâ'nın Allâh'a iman etmesini Hz. İbrahim'i de peygamber olarak kabul etmesini ister. Dârâ da Allâh'a ve Hz. İbrahim'e iman eder. İskender'den son olarak, kızını eşi olarak almasını ve halkına zulmetmemesini ister. İskender, istekleri memnuniyetle kabul eder (Bezm-i İskender Be-Duḫter-i Dārā). Dârâ da savaş meydanında vefat eder. İran ülkesini fethetmesine müteakip İskender'in eğlence meclisleri ve Hindistan'a seferi anlatılmaktadır(Bezm-i İskender-i Ṣāhib-Kırān Ve Azm-i Be-Hindūstān).Seferdeyken konakladığı yerde adı Keyd olan, malı mülkü çok, beldesi mamur, adaletli bir sultan yaşar. Hindistan'ın yarısı onun emrindedir. Kendisi müslümandır, ilim ve hikmet sahipleri etrafında toplanmıştır. İskender'in teklifi üzerine Keyd, kendilerinin de ordusuyla İskender'e destek verebileceğini ifade eder. Bunun üzerine İskender, Hind Fûr'unun kendisine itaat etmesi için mektup gönderir(Mükātebe-i İskender Be-Fūr-ı Hind ve Muḫārebe-i I̯şān). Yüzbinlerce asker, binlerce fil ile hazırlanmış ordular karşı karşıya gelir. İskender, Allâh'ın kendisini muzaffer kılması dua eder. Sıkıntılı bir zamanda İskender Allâh'a Hz. Hızır'ı yardım için göndermesini ister. Hz. Hızır yardım için gelir ve İskender'e savaş taktikleri verir, filleri nasıl yenebileceklerini anlatır. İskender, Hızır'ın verdiği taktiklerle filleri alt eder. Bütün Hind halkını müslüman olmaya ikna eder. Sonrasında İskender'in Sind, Çin, Rum ve Rus diyarlarını ele geçirip halkını müslüman yapması anlatılır. İskender; Eflatun, Aristo, Hipokrat, Sokrat ve Hermes'ten kendisine birer nasihatnâme yazmalarını ister. Bilge kişiler de İskender için devlet işleri ağırlıkta olmak üzere birçok konuyu içeren birer nasihatnâme kaleme alırlar. Ardından İskender'in Âyîne-i İskender'i

kurması, (İskender-i ṣāhib-kırān ayine-i İskenderı SāĤten Der-Şehr-i Sikenderiyye) Kâbe'yi ziyareti anlatılır. Sonrasında İskender'in dünyanın dört bir tarafına düzenlediği seferler konu edilir. İskender denizler altını da görmek istediğini belirtir. Hakim Belinas da kendisine denizaltıya benzer, demirden bir araç yapar. İskender bu aracın içine binerek deniz altını da keşfeder. İskender'e denizin altındaki bu yolculuğunda bir melek mihmandar olur. Hikâyenin sonunda İskender'in Hz. Hızır ve İlyas'la beraber Âb-ı Hayât'ı bulmaları, (Reften-i İskender-i Ẕü'l-Ḳarneyn Be-Ṭaleb-i Āb-ı Ḥayāt Ki Mūcib-i Ḥalāṣi̱st Ez-Memāt) Hızır ve İlyas'ın o sudan içmeleri ancak İskender'in içememesi (Şikeste Şoden-i Zücāc-ı Mizāc-ı Sikender) ve sonrasında ölümü anlatılır.

Behiştî, İskendername'nin bazı kısımlarında kendi nazım gücünü över. Sanatını zevk sahibi olmayan ve sözün gücünü bilmeyenlerin anlayamayacağını ve kıskananların da aşağılayacağını söyler. Şeyhî ve Ahmedî'yi eleştirerek şiirlerini kuru meze olarak ifade eder. Nizamî ve Hüsrev'i örnek alarak Tûsî'nin Şehnâmesine cevap niteliğinde bu eseri kaleme aldığını anlatır. Şair, Allâh'ın kendisini bu yolda utandırmaması için dua eder. İskender ile Bâyezid'i karşılaştırırken, birinin Ye'cüc'e set çektiğini, diğerinin de dini korumak için yeni bir hisar inşa ettiğini söyler.

Eserde İskender'in sefer ve zaferlerinin yanında İstanbul tasvirlerini ihtiva eden bir kısım da bulunmaktadır. Şehir için hurrem ü taze, cihan halkınun me'meni, fezâ-yı cinân, safâ-bahş, leziz ü latif, şerif, mukaddes, müşerref, müzeyyen, mu'allâ, mutabbak gibi ifadeler kullanır. Önce şehrin doğal güzelliklerinin zenginliğinden bahseder. Havasını, suyunu ve yemyeliş bahçelerini coşkulu bir dille anlatır. Ardından sarayın fiziksel özelliklerini ve içindeki güzellikleri tasvir eder. Ardından İstanbul'un manevi mekanlarına temas eder. Ayasofya camisi, Yeni Cami ve Eyüp Sultan'ın medfun olduğu muhitten bahseder. Şair İstanbul'un anlatırken onu daima Adn ve Firdevs cennetine müşabih olarak görür. Mekanlarına kutsiyet atfeder. Kale burçlarını meleklerin mekanı oalrak resmeder. Böylece İslami kültürün unsurlarını İstanbul'a giydirmeye çalışır.

Eserde yaz ve kış betimlemeleri de yapılmıştır. Yazın yakıcı özelliklerinden insanların ve hayvanların nasıl etkilendiğini mübalağalı ifadelerle anlatırken kışın dondurucu soğuğu karşısında tüm varlıkların acziyetini gözler önüne serer.

İskender'in Hipokrat'tan sıhhat için tavsiyeler istemesi üzerine Hipokrat sıhhati korumak için neler yapılabileceğini anlatır. İlgili beyitlere bakıldığında dengeli ve ölçülü beslenmenin, perhiz yapmanın, yemek üzerine yemek yememenin, cinsi münasebete fazla rağbetmemenin tavsiye edildiği fark edilir. Anılan tavsiyelerin modern tıpta da güncelliğini koruyor olması kültürel birikimin kıymetini göstermektedir.

Behişti Ahmed Sinan'ın eserine bakıldığında konu bakımından diğer İskendernameler'den ayrılmadığı ve benzer konunun işlendiği görülmektedir. Klasik mesnevi kültürü ve müktesebatı çerçevesinde bakıldığında ise mesnevi tertibine uygun bir şekilde başladığı ve seyrettiği gözlemlenmektedir. Bu durum eserin literatür içerisindeki özgünlük sorunsalı hakkındaki problemleri beraberinde getirirken metinlerin devrin kültürel değişimlerine göre yeniden yazılması olarak da ele alınabilir. İslami kültüre yönelik didaktik nitelikte bakıldığında ise temel düzeyde bir ilmihal kitabının ötesinde bilgiler ihtiva etmeyen eserin telif sebebi üzerinde durulabilir. Edebiyat yapmaya insanı sevk eden saiklerin politik ya da ideolojik mülahazalardan ibaretten olup olmadığı ise birçok eserde bilinmezliğini sürdürürken tam bu noktada edebiyat kuramı, edebiyat psikolojisi ve edebiyatın varlık

sebeplerini irdelemenin daha bilimsel sonuçlar elde etmeye vesile olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, Ömer Âsım (1981). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları.

Akün, Ö., (1994). Divan Edebiyatı, c.9, 389-427, TDVİA, İstanbul.

Andı, F., (2016). Xıx. Yüzyıldan Xxı. Yüzyıla Türk Edebiyatında İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş., İstanbul, , C.7, s.146

Ansarı, A. S. Bazmee (1995). Feyzî-i Hindî, TDVİA, C. XII, İstanbul, s. 524-5.

Antoine Galland; Durûb-ı Emsâl-i Türkî (İnceleme, Çeviri Yazılı Metin, Tıpkıbasım), ed. Doç. Dr. Neslihan Koç Keskin, Ankara (2020). Nobel Yayınları

Arslan, M. (2008). Türk Edebiyatında Hamseler ve Subhizâde Feyzî'nin Hamsesi, İstanbul: Kitabevi Yay.

Avcı, İ., (2013). Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'sinde İskender-i Zülkarneyn, TÜRÜK Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, No: 2.

Avcı İ., (2014). Türk Edebiyatında İskendernâmeler ve Ahmed-i Rıdvân'ın İskendernâmesi. Ankara: Gece Kitaplığı Yay. 98-151.

Ayçiçeği, B, (Çevirimiçi), Behiştî Ahmed-İskender-nâme (ktb.gov.tr), 20 Kasım 2021.

Canım, R., (Haz.), (2000). Latîfî Tezkiretü'ş-Şuârâ veTabsıratu'n-Nuzama, (inceleme-metin), Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara.

Çakıroğlu, Onat T. (2022). Kayıp İstanbul 15. Yüzyıldan 19. Yüzyıla Bazı Mesnevilerde İstanbul Tasviri, Doğu Kütüphanesi, İstanbul.

Çelebioğlu, Â., (1999). Türk Edebiyatında Mesnevi (XV.yy'a kadar). İstanbul: Kitabevi Yay.

Çetin, N, (1991). Eski Arap Şiiri, İstanbul: İÜ Yay., 1973, s. 65-68; aynı yazar, "Arap IV: Edebiyat", DİA, c. III, İstanbul.

Dilçin, D. (2000). Edebiyatımızda Atasözleri, Ankara: TDK Yayınları.

Dora d'İstria, (1982). Osmanlılarda Şiir, (Çev. Sema Taneri), Havass Yay. İstanbul, s.25.

Erkal, A., (2004). Divan Edebiyatında Temmuziye ve Mustafa Sami'nin Temmuziyesi, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 24, s.43-66.

Gökcan, M., (2020). İskender Hikâyeleri Geleneğine Dair Bir Değerlendirme: Alexander Romance Türü Eserler ve Nizâmî'nin İskendernâmesi. Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul s. 389-419.

Gökdayı, H., (2008). Türkçede Kalıp Sözler, Bilig, (44), s. 89-110.

Gökyay, O., (1997). İskendernâme, MEB İA, C. V/II, İstanbul, s. 1088-90.

Horata, O., (2007). Türk Edebiyat Tarihi, C. II. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

İsen, M., (Haz.), (1994). Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara.

Kahya, E., (1998). Hipokrat, Cilt:18, TDVİA, İstanbul: TDV Yay., s. 119-121.

Kalfa, M., (1994). Kıssa-i İskender 301a-405a (Giriş-Metin-Dizin). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Kanar, M.,(1996). Firdevsî, TDV İA, C. XIII, İstanbul, s. 125-7.

Kanar, M., (2007). Nizâmî-i Gencevî, TDVİA, C. XXXIII, İstanbul, s. 183-5.

Kara, M., (2013) İskender, İslam Ansiklopedisi, Cilt 22, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 555-557.

Kartal A., (2018). Doğu'nun Uzun Hikayesi, Doğu Kütüphanesi, İstanbul s.105-106.

Kaya, M., (1983). İslâm Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi, İstanbul: Ekin Yay.

Kaytaz, F., (2011). Behiştî Târihi (791-907 / 1389-1502) (Giriş, Metin, Dizin), Marmara Üniv., Türkiyat Araştırmaları Ens., Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Keleş, R., (2018). Divan Şiirinde Miraciyye Kasideleri, Kitapevi Yayınları, İstanbul. S.124-189.

Kocatürk, S., (1987). Fars Dili ve Edebiyatında Nesir Türleri ve Üslup Özellikleri, DTCF Dergisi Cumhuriyetin 60. Yılı Armağanı, C. XXXI, S. 1-2, Ankara, s. 263-91.

Kurnaz, C., (Haz.), (2001). Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî (Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri), I-II, Bizim Büro Yay., Ankara.

Kurtuluş, R., (1995), Emir Hüsrev-i Dihlevî, TDV İA, C. XI, İstanbul, s. 135-7.

Kut, G., (1978). Heşt Bihişt Sehî Beg Tezkiresi, Harvard Üniversitesi Basımevi, Harvard.

Kutluk, İ., (Haz.),(1981). Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şuarâ, I-II, TTK Yay., Ankara.

Kültüral, Z., Beyreli L. (1999). Şerîfî Şehnâme Çevirisi, C. II-III, Ankara: TDK Yay.

Levend, A., (1998). Türk Edebiyatı Tarihi, C. I, Ankara: TTK Yay.

Macit, M.,(2007). Türk Edebiyat Tarihi, C. II. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Okumuş, Ö., (1993). Abdurrahman Câmî, TDV İA, C. VII, İstanbul, s. 94-9.

Onay, A., (2000). Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı, Ankara: Akçağ Yay.

Öztürk, M., (1997). Hâtifî, TDVİA, C. XVI, İstanbul, s. 468.

Pala İskender, (2001). Divan Edebiyatında İstanbul, İslam Ansiklopedisi, İstanbul, , C.23, s.284.

Ş. Ahmet Atilla, K. Ahmet, (2018). Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, s.314.

Tolgay, Ö., (1995). İlimlerin Özü, Netâyic el-Fünûn, İstanbul: İnsan Yay.

Tören, H., (2001). Alî Şîr Nevâyî Sedd-i İskenderî (İnceleme-Metin). Ankara: TDK Yay.

Uludağ, S., (2013). Kelam İlmi ve İslam Akaidi Şerhu'l Akaid. İstanbul: Dergah Yay.

Ünver, İ., (1975). Türk Edebiyatında Manzum İskender-nâmeler, BDT, DTCF, Ankara.

Ünver İ., (2013). İskender, İslam Ansiklopedisi, Cilt 22, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Yıldırım, N., (2012). İran Edebiyatı (Başlangıçtan İslamiyete Kadar), İstanbul: Pinhan Yay.

EKLER

İSKENDERNAMENİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ OLUŞTURULURKEN UYGULANAN USUL

Behişti Ahmed Sinan'ın İskendernamesi'nin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulurken öncelikle eserin word formatı TEBDİZ sistemine yüklenmiştir.

İki bölüm halinde oluşturulan sözlüğün ilk kısmında aşağıdaki başlıklara ait sözcüklerin bağlamlı dizinleri oluşturulmuştur:

• Arz-ı Münâcât be-Dergâh-ı Kâdi'l-Hâcât

• Der-Natı Ḫˇāce ki Dibāce-i Kemāl-i u Küntü Nebiyyen ve Ādeme beyne'l-Māi ve't-Tınest

• Sıfat-ı Rūz u Mirāc-ı Ser-Tāc-ı Enbiyā

• Sebeb-i Teʾlîf-i în Kitāb-ı Müsteṭāb

• Midḫat-i Ḫaliḫfe-i Ḫulefāi'r-Rāşidîn Sedd-i Dîn

• Temedduḫ-ı Münşi-i în Münşeʾāt-ı Pür-Nükāt

• İbtidā-yı Dāstān u ber-Taḫt Nişesten-i Ṣāḫib-Ḳırān

• Mürāsele-i Sikender-i Ṣāḫib-Ḳırān bā-Şāh-ı İrān

• Mektūb-ı İskender be-Dārā bin Dārāb

• Cevāb-ı Mektūb-ı İskender

• Mükātebe-i İskender be-Fūr-ı Hind ve Muḫārebe-i Îşān

Geriye kalan 26 bölüm ise ikinci kısımda işlenmiştir.

• Dört Büyük Halifenin Medhi

• Ceng-i Evvel-i Sikender be-Dārā be-Dārāb

• Hezimet-Şoden-i Leşker-i İrān u Küşte-Şoden-i Dārā-yı Pür-ı Keyān

• Medḫ-i Ḫalife-i Cihān u Vaṣf-ı Serāy u Bōstān

• Ṣıfat-ı Eyyām-ı Şitā vü Bezm-i İskender be-Duḫter-i Dārā

• Temedduḫ-ı Münşî-i İn Dāstān-i Çün Bōstān

• Bezm-i İskender-i Sāḫib-Ḳırān ve Azm-i be-Hindūstān

• Reften-i İskender be-Memleket-i Sind ve ʿişret Sāḫten be-Şāh-ı Sind

• Reften-i İskender-i Sāḫib-Ḳırān be-Cānib-i Çin ve Murāsele be-Şāh-ı Ḫıṭā vü Ḫoten ve Vaṣf-ı Eyyām-ı Bahār

• Hikāyet

• Bezm-i İskender-i Ṣāḫib-Ḳırān be-Ḫāḳān-ı Çİn ve Vaṣf-ı Ān Nāzenîn-i Zühre-Cebin

• Ṣıfāt-ı Temmūz u Nehḍet-i Sikender be-Cānib-i Rūm u Ceng u be-Rūsiyān

• Bāz Āmeden-i İskender-i Sāḫibḳırān be-Cānib-i Taḫt-ı Ḫışten

• Ṣıfat-ı Şeb u Āmeden-i Sürūş ez-Cānib-i Ḫaḳ

• Ḫikāyet
• Ḫikāyet
• Ḫikāyet
• Ḫikāyet
• İskender-i Sāḥib-Ḳırān Āyine-i İskenderi Sāḫten der-Şehr-i Sikenderiyye
• Reften-i İskender be-Cānib-i Maġrib
• Reften-i İskender be-Cānib-i Cenūb
• Reften-i İskender be-Cānib-i Şarḳ
• Reften-i Ẕü'l-Ḳarneyn be-Cānib-i Şimāl-i Şarḳ
• Reften-i İskender-i Ẕü'l-Ḳarneyn be-Ṭaleb-i Āb-ı Ḥayāt ki Mūcib-i Ḫalāṣîst ez-Memāt
• Şikeste Şoden-i Zücāc-ı Mizāc-ı Sikender
• Ḫātime-i Kitāb

BEHİŞTİ AHMED SİNAN'IN İSKENDERNAMESİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

BEHİŞTİ AHMED SİNAN'IN İSKENDERNAMESİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

(I)

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

1. Viresin **aña** vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 89). [aña, -ña]*
2. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola **aña** gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 92). [aña, -ña]*
3. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ **anda** bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 58). [anda, -n, -da]*
4. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki **anda** ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [anda, -n, -da]*
5. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı **anuñ** ḫod degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 64). [anuñ, -nuñ]*
6. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek **anda** muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 62). [anda, -n, -da]*
7. Baña eyle ol bāġ içinde mekān
   Ḳi cār ola **anda** Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 98). [anda, -n, -da]*
8. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
   İfāde ider **aña** ʿilm-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 88). [aña, -ña]*
9. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı **anda** yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 130). [anda, -n, -da]*
10. Zuḥal gördi **anda** ziyāde celāl
    Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 93). [anda, -n, -da]*
11. Olup **anda** Hārūn ile hem-nişīn
    İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 87). [anda, -n, -da]*
12. Yüzinden giderdi pes **andan** niḳāb
    Kʾide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 81). [andan, -n, -dan]*
13. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
    Çü pervāne **anlar** o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 106). [anlar, -n, -lar]*
14. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
    Tenine **anuñ** virmemişdi gezend *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 54). [anuñ, -nuñ]*
15. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
    Ṣaḳın hedmine ḳılma **anuñ** ṣitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 176). [anuñ, -nuñ]*
16. Eline ala çünki şemşīr-i tīz
    İdemez felek de **anuñla** sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 66). [anuñla, -nuñ, -la]*
17. ʿAceb oldı bostān-ı Ḫrān tehī
    Senüñ gibi yoḳ **anda** serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 12). [anda, -n, -da]*
18. Çemende çü ṭāvūs cevlān ider
    Ḳonup zāġ-ı bed-çehre **anda** nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 46). [anda, -n, -da]*
19. Şeref bulup **anuñ** ile taḫt-ı Rūm
    Behişt-i berīn oldı ol merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 5). [anuñ, --nun]*
20. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
    Ki yoḳdur **anuñ** żıddı miṣli ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 2). [anuñ, -nuñ]*
21. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
    Ne dirsen añup **anları** gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 168). [anları, -n, -lar, -ı]*
22. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
    Ki tāze kedū gelmez **anlara** Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 56). [anlara, -n, -lar, -a]*
23. Uvaḳ ḫalḳdur **anlara** ne şümār
    Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 93). [anlara, -n, -lar, -a]*
24. Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
    İderdi ḳatı **anlara** iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 104). [anlara, -n, -lar, -a]*
25. Ḳonup **anda** ārām ider şehriyār
    Olur rāḥat ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 133). [anda, -n, -da]*
26. Büyüklügüne itmek anuñ naẓar
    Hünersüzdürür yoḳdur **anda** ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 550). [anda, -n, -da]*
27. Eger ẕerrece olsa **anda** yürek
    Żaʿīf itmez idi anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 553). [anda, -n, -da]*

āb: *(Fars.) Su.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre **āb**
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 35). [āb,]*
2. Bir ola mı baḥr ile bir ḳaṭre **āb**
   Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 279). [āb,]*
3. Feşānende ol dūddan āb-ı pāk
   Nişānende **āb** üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 6). [āb,]*
4. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
   Çü nīlūfer altında raḫşende **āb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 218). [āb,]*

āb degül: *Su değil.*

1. Dıraḫşende şemşīr iken āfitāb
   Degül tīġı yanında bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 60). [āb degül,]*

āb iderdi: *Su haline getirmek.*

1. İdüp cāmı geh laʿl laʿl-i müẕāb
   Geh elmās iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 88). [āb iderdi, --er, --di]*

ābād olur: *Bayındır hâle gelmek, imar olmak, yıkılmamak, sürmek.*

1. Cihān ʿadl ü dādıyla **ābād olur**
   Zamān ẓulm bendinden āzād olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 9). [ābād olur,]*

ʿabes: *Boş, anlamsız, saçma.*

1. Taʿabsuz virür kimine gāh u genc
   Kimine ʿ**abes** çekdürür derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 14). [ʿabes,]*
2. Virem ben de dīn-i Ḫalīle şeref
   ʿ**Abes** yire ʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 108). [ʿabes,]*
3. ʿAbes nesne ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
   Anuñ daḫı ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 57). [ʿabes,]*
4. Ecel kimseye çünki virmez emān
   ʿ**Abes** nesne ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 110). [ʿabes,]*

āb-gīne: *Sürahi/kadeh.*

1. Cihāndur bu dihḳān u dihḳān- nejād
   İder göñlini **āb-gīneyle** şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 54). [āb-gīneyle, -yle]*

āb-gūn: *Su rengi.*

1. Egerçi ki şemşīridür **āb-gūn**
   İder nīl-gūn līk jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 61). [āb-gūn,]*

āb-ı ḥayāt: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
   Diledüm ki nūş idem **Āb-ı Ḥayāt** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 12). [āb-ı ḥayāt,]*
2. Siyeh-pūş olup geh çü **Āb-ı Ḥayāt**
   Bulur ölmeden nūş idenler necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 113). [āb-ı ḥayāt,]*
3. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı **Āb-ı Ḥayāt**
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 27). [āb-ı ḥayāt,]*
4. Eger ṭoprāġa eylesem iltifāf
   Nice zer olur bil ki **Āb-ı Ḥayāt** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 32). [āb-ı ḥayāt,]*

āb-ı ḥayāt olmasa: *Ölümsüzlük suyu olmak.*

1. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
   Ẓulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 49). [āb-ı ḥayāt olmasa, --ma, --sa]*

āb-ı huşk: *Kuru su II kadeh.*

1. Ter-āteş ala pür olup **āb-ı ḫuşk**
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı çü müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 89). [āb-ı ḫuşk,]*

āb-ı pāk: *I. Berrak su II. Çeşme.*

1. Feşānende ol dūddan **āb-ı pāk**
   Nişānende āb üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 5). [āb-ı pāk,]*

āb-ı pāk: *Saf su.*

1. Feşānende ol dūddan **āb-ı pāk**
   Nişānende āb üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 5). [āb-ı pāk,]*

āb-ı zülāl: *Berrak su; kar suyu.*

1. Olup baḥr-i şūrāba **āb-ı zülāl**
   Ara yirde olmaya tā kim ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 205). [āb-ı zülāl,]*

āb-ı zülāl: *Berrak su; kar suyu.*

1. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḥelāl
   Ki dürdin daḫı bile **āb-ı ẕülāl** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 136). [āb-ı ẕülāl,]*

ābile: *Kabarcık.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc **ābile**
   Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 241). [ābile,]*

ābnūs: *Malûm bir nevi sert ve siyah ağaç, abanoz.*

1. Biri ʿāc idi birisi **ābnūs**
   Cihān-gīrler bīmden sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 997). [ābnūs,]*

ab-rū: *Yüz suyu.*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış ruḫından anuñ **āb-rū** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 54). [āb-rū,]*

ʿabūs olup: *Ekşi ve asık yüzlü kimse olmak.*

1. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
   Zemīn mürdeden oldı çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1039). [ʿabūs olup, -up]*

aç: *Göstermek.*

1. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
   Olur zeyn ḳalb ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 117). [açup, -up]*
2. Açup dirʿada ḥalḳalar hep dehān
   Didiler duʿā idüp iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 785). [açup, -up]*

aç: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek.*

1. Aç aġzuñ dökilsün cihāna dürer
   Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 5). [aç,]*

aç: *T. s. Midesi boş olan ve yemeye ihtiyaç hisseden.*

1. Şeh olan kişi virmedinse ḫarāc
   Yeg ol künc-i külḫanda cān vire **aç** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 202). [aç,]*

aç: *Açmak(kanat bağlamında).*

1. Naẓar murġı irmez **açup** aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 133). [açup, -up]*

aç: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

1. Açа çünki ḫūnī kemānı kemīn
   Siperler dutar başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 73). [açа, -a]*
2. Gözüñ **açmaz** iseñ olursın ẕelīl
   Çeker çeşmüñe nīzemüñ mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 201). [açmaz, -maz]*

aç: *Kaldırmak.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki bāl **açsa** irmez segirdüp ṣabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 34). [açsa, -sa]*

aç: *(Ağzını) açmak.*

1. Degül şehliġüm kimseden hīç kem
   Gözüñi **aç** iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 200). [aç,]*

aç-: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek.*

1. Açup nāmeyi çünki oḳıtdı Fūr
   Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḥuẓūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 291). [açup, -up]*

aç-: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

1. Açup oḳıdı nāmeyi nāme-ḫᵛān
   İşidüp anı geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 89). [açup, -up]*

ʿāc: *Fil dişi.*

1. Biri **ʿāc** idi birisi ābnūs
   Cihān-gīrler bīmden sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 997). [ʿāc,]*

ʿaceb: *"Acaba, yoksa" anlamında soru kelimesi.*

1. Çü ḫāküz **ʿaceb** mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 75). [ʿaceb,]*
2. Ḫudāyā **ʿaceb** güm-reh ü bī-kesem
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 1). [ʿaceb,]*
3. Suḫen cevherīdür **ʿaceb** kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 83). [ʿaceb,]*
4. ʿAceb mārdur nīzesi cān-sitān
   Ki olur ġıdā aña maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 87). [ʿaceb,]*
5. ʿAceb oldı bostān-ı Īrān tehī
   Senüñ gibi yoḳ anda serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 11). [ʿaceb,]*
6. Sikender şeh ola Arisṭō vezīr
   ʿAceb midür olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 72). [ʿaceb,]*
7. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
   ʿAceb mi baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [ʿaceb,]*
8. Ne itdüñ cihānda ne gördüñ **ʿaceb**
   Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 305). [ʿaceb,]*
9. Ṣunarlar biri birisine sinān
   ʿAceb ceng ider ol iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 608). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *"Acaba" soru kelimesi.*

1. Zamāne **ʿaceb** ṣaʿbede-bāzdur
   İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 1). [ʿaceb,]*

ʿacem: *İran.*

1. ʿAcemde daḫı gerçi çoḳ Zend-vāf
İderler velī faẕluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 9). [ʿacemde, -de]*
2. Eger baña furṣat virürse Ḫudā
Olursam ʿ**Acem** mülkine ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 338). [ʿacem,]*

ʿacīb: *Şaşılacak ve garipsenecek tuhaf şey.*

1. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
Anı gördi bir gurd ḳondı ʿ**acīb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 448). [ʿacīb,]*
2. Olalar şütür[ler] çü pīle ḳarīb
Od ur sāza daḫı göremez ʿ**acīb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 762). [ʿacīb,]*
3. Şehe gönderür çoḳ metāʿ-ı ġarīb
Girān-māye-ter her birisi ʿ**acīb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1222). [ʿacīb,]*

açıl: *(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 242). [açılmazdı, -maz, -dı]*

ʿāciz: *Âciz kalmak.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿ**āciz** ḫayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 131). [ʿāciz,]*

açma: *Açmamak, söylememek.*

1. Ṣadef [gibi] sen **açmayıcak** dehān
Cihānda görinmez güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 7). [açmayıcak, -yıcak]*

ad: *İsim, şöhret.*

1. Ne Dārā ne Cemşīd **adı** yād ola
Senüñ ḥaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 179). [adı, --ı]*
2. Riʿāyet idüp resm-i ecdādını
İder münteşir ʿadl ile **adını** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 20). [adını, -ı, -(n)ı]*

aʿdā: *(Ar.) Düşmanlar.*

1. Urupdur yoluñı senüñ dīv-i dūn
İdiserdür **aʿdāya** āḫır zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 192). [aʿdāya, -y, -a]*

aʿdā-yı dīn: *Din düşmanları.*

1. Nʾola mehl buldıysa **aʿdā-yı dīn**
Ve ümlī lehüm inne keydī metīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 179). [aʿdā-yı dīn,]*

ʿaded: *Ar. Tane, adet.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿ**aded**
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 135). [ʿaded,]*
2. İrişürse senden velīkin meded
ʿAdūdan ne ġam gerçi çoḳdur ʿ**aded** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 486). [ʿaded,]*

ʿaded yokdur: *Adedi, sayısı yok.*

1. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 65). [ʿaded yoḳdur, --dur]*

ʿadedsüz: *Sayısız.*

1. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 31). [ʿadedsüz,]*

ādem: *(Ar.) insan, kişi.*

1. Meşeldür söz ehlini o ḥūb bilür
Her **ādem** kemālince ḥişşe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 142). [ādem,]*
2. Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
Suḫendür mükerrem iden **ādemi** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 86). [ādemi, -i]*
3. Ḫalīfelıḳ ol **ādemedür** revā
Ki ola yaradılmışa muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 187). [ādemedür, -e, -dür]*
4. Tüvānā vü dānā iden **ādemi**
Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 7). [ādemi, -i]*
5. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi **ādemden** aṣlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 134). [ādemden, -den]*

ʿademde: *Hiçlik, yokluk.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
ʿ**Ademde** iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 16). [ʿademde, -de]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Ne bilsün şu ekmeh olan **ādemi**
   Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 51). [ādemi,]*
2. Degül bāḳī çün kim bu köhne ribāṭ
   Gerek **ādemīde** müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 172). [ādemīde, -de]*

ādemī-zādegān: *Soylu insan, kişi.*

1. Girān-māyedür ol ṣadefdür cihān
   Girāmī-terī **ādemī-zādegān** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 14). [ādemī-zādegān,]*

ʿ**ādet:** *Gelenek, Alışılmış şey.*

1. Şu ʿ**ādet** ki meşrūʿ u maʿḳūl ola
   Revāsı odur kim o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 207). [ʿādet,]*
2. Şu ʿ**ādet** ki bidʿat ola nā-sezā
   Aña resm dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 209). [ʿādet,]*
3. Bu ʿ**ādetdür** elçiye yoḳdur zevāl
   Yüri şāhuña itme bizden ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 345). [ʿādetdür, -dür]*

ʿ**ādet-durur:** *Gelenek, Alışılmış şey.*

1. Hüner-mendi elbet daḫı bī-hüner
   Ḳadīmī bu ʿ**ādet-dürür** kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 152). [ʿādet-dürür,]*

ʿ**adil:** *Adalet edici, adaletli.*

1. Ṣadāḳatde Bū Bekr ü ʿOsmān-ḥayā
   ʿ**Adilde** ʿÖmer tīġde Mürteżā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 26). [ʿadilde, --de]*

ʿ**ādil-güvāh:** *Adil şahit.*

1. Ḳamu raṭb u yābis sepīd ü siyāh
   Ḥaḳı birlemeklikde ʿ**ādil-güvāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 158). [ʿādil-güvāh,]*

ʿ**adīm:** *Yok olan, bulunmayan.*

1. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ki yoḳdur anuñ żıddı misli ʿ**adīm** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 2). [ʿadīm,]*

adın: *Ayrı, farklı, çeşitli, türlü, birbirine benzemeyen şekillerde.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden **adın** siyeh ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 48). [adın,]*

adını ḫayr ile añ-durur: *Adını hayır ile hatırlatmak.*

1. Riʿāyet iden resm-i ecdādını
   Müdām añ-durur ḫayr ile adını *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 156). [adını ḫayr ile añ-durur,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿ**adliyle** şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 158). [ʿadliyle, -i, -yle]*
2. Cihān mülkine ʿ**adli** miʿmārdur
   Nigeh-dār aña baḫt-ı bīdārdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 159). [ʿadli, -i]*
3. Bulur ʿ**adliyile** ʿimāret bu ḫāk
   ʿAdū mülki ḳahr ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 161). [ʿadliyile, -iyile]*
4. Dutar ʿ**adl** ile ʿālemi ser-be-ser
   Olur ḥükmine rām baḫr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 7). [ʿadl,]*
5. Riʿāyet idüp resm-i ecdādını
   İder münteşir ʿ**adl** ile adını *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 20). [ʿadl,]*
6. Zamānında çün ʿ**adlle** āġāz ider
   Ḥamāme ile bāz pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 11). [ʿadlle, -le]*
7. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
   Ki mīrāṣ [idi] aña ʿ**adl** ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [ʿadl,]*

ʿ**adl itdi:** *Adil olmak, adil davranmak.*

1. Şu resm ile ʿ**adl itdi** ol dād-ḫˇāh
   Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı her ḫˇāb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 155). [ʿadl itdi, --di]*

ʿ**adl ü dādıyla:** *Doğruluk ve adalet.*

1. Cihān ʿ**adl ü dādıyla** ābād olur
   Zamān ẓulm bendinden āzād olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 9). [ʿadl ü dādıyla, --ı, --yla]*

ʿ**adl ü iḥsāndur:** *Adalet ve ihsan.*

1. Ḳamu itdügüñ ʿ**adl ü iḥsāndur**
   Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 87). [ʿadl ü iḥsāndur, --dur]*

ʿ**adū:** *Düşman.*

1. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
   Ḳamu pey-rev olanları eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 49). [ʿadūlar, -lar]*
2. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
   ʿ**Adūlar** arasında ḳılma nejend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 44). [ʿadūlar, -lar]*
3. Kemendi çeker mār-ı pīçāndur
   ʿ**Adū** boynuna līk pīçāndur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 90). [ʿadū,]*
4. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
   ʿ**Adū** mülki ḳahr ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 162). [ʿadū,]*
5. Güneş gibi rūşendür aña ʿulūm
   ʿ**Adūsı** perīşān hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 178). [ʿadūsı, -sı]*
6. Sinānı ecel zehrine nāvdān
   ʿ**Adūya** olur mār-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 84). [ʿadūya, -y, -a]*
7. Çü fīrūz-mend ola bir ser-firāz
   Olamaz ʿ**adūlar** aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 2). [ʿadūlar, --lar]*
8. Cihān-gīr ola çünki bir şehriyār
   Olur bir kişisi ʿ**adūya** hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 20). [ʿadūya, -y, -a]*
9. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿ**adū** üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 118). [ʿadū,]*
10. Kemend ejdehādur müselsel şiken
    İder bend olursa ʿ**adū** pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 228). [ʿadū,]*
11. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
    Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 97). [ʿadū,]*
12. Tamām oldı çün meymene meysere
    Yüridi ʿ**adūya** çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 114). [ʿadūya, -y, -a]*
13. Gidüp ḫışm ile niçe müddet sipāh
    ʿ**Adū** mülki serḥaddine başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 132). [ʿadū,]*
14. Ẓafer virdi Ḳayṭāsa çün Kird-gār
    ʿ**Adū** leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 464). [ʿadū,]*
15. Çekildi ʿalemler çözüldi ṭırāz
    Yüridi ʿ**adū** ḳaşdına ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 886). [ʿadū,]*
16. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
    ʿ**Adū** ḫūk idi ol ikisi peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 946). [ʿadū,]*
17. Müʾeyyed idüpdür beni Ẕü'l-Celāl
    ʿ**Adūdan** benüm ḫaylüme yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 198). [ʿadūdan, -dan]*
18. İrişürse senden velīkin meded
    ʿ**Adūdan** ne ġam gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 486). [ʿadūdan, -dan]*
19. Muḥibbiñi ḳılma ʿ**adūña** zebūn
    Ola nuṣretüñ dāyimā reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 493). [ʿadūña, -n, -a]*
20. Ḫudā yarıyıcuñ çü nuṣret senüñ
    ʿ**Adūya** göre cedr-i furṣat senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 562). [ʿadūya, -ya]*
21. Hele bu ʿ**adū[yı]** görümez yeñer
    ʿAlāmetdür ol kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 565). [ʿadū[yı], -yı]*

āfāk-gīr: *Ufukları tutmuş, her tarafa yayılmış.*

1. Sikender şeh ola Arisṭō vezīr
   ʿAceb midür olsalar **āfāk-gīr** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 72). [āfāk-gīr,]*
2. Neseb daʿvisin ḳo getür tiġ u tīr
   Ki tīġ ile faḫr eyler **āfāḳ-gīr** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 238). [āfāḳ-gīr,]*

aferin: *Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz.*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
   Aña **āferīn** kʾĀferīnendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 100). [āferīn,]*
2. Şu kim bilmedin baña taḥsīn ider
   Degül **āferīn** bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 146). [āferīn,]*
3. Şeh-i şāh-ı Īrān u Tūrān-zemīn
   Rasūl itmiş irsāl hem **āferīn** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 112). [āferīn,]*

āferīn itdi: *Aferin demek, tebrik etmek.*

1. Rükūʿ eyleyüp itdi çoḳ āferīn
   Sücūd idüp öpdi öñinde zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 135). [āferīn itdi, --di]*
2. Getürüp şeh öñinde öpdi zemīn
   Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 636). [āferīn itdi, -di]*

āferīn ḳıldı: *Aferin diyerek tebrik etmek.*

1. Gelüp şāhuñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 300). [āferīn ḳıldı, --dı]*

āferīnende: *Yaratıcıya.*

1. Bu maḫlūḳ olan cümle bīnendeye
   Şehādet ider **Āferīnendeye** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 98). [āferīnendeye, --ye]*

āferīniş: *Yaratılmış.*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür ol
   Murād-ı ḳamu **āferīnişdür** ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 30). [āferīnişdür, --dir]*

āfet-i intiẓār: *Bekleme afeti, felaketi.*

1. Olur mündefiʿ **āfet-i intiẓār**
   Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 137). [āfet-i intiẓār,]*

āfitāb: *(F.) Güneş.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn **āfitāb**
   İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 49). [āfitāb,]*
2. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
   Kʾide germ olup iḳtibās **āfitāb** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 82). [āfitāb,]*
3. Muḳābil ola aña ger **āfitāb**
   Ola rīze rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 51). [āfitāb,]*
4. Dıraḫşende şemşīr iken **āfitāb**
   Degül tīġı yanında bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 59). [āfitāb,]*
5. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
   Şafaḳdur niyāmı şan ol **āfitāb** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 64). [āfitāb,]*
6. Şehe bār-geh ḳurmaġa **āfitāb**
   Şalar her gün eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 97). [āfitāb,]*
7. Seḫā kānı olmışdı ġāyet ḫarāb
   Yine ḳıldı pür-cevher ol **āfitāb** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 136). [āfitāb,]*
8. Siyeh gerd içinde münīr **āfitāb**
   Ya şol germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 167). [āfitāb,]*
9. Seḥer çekdi çün tīġını **āfitāb**
   Sipihre siper dutdı yir yir seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 475). [āfitāb,]*

āfitāb olur: *Güneş olmak.*

1. Eger ẕerreye mihri virürse tāb
   Olur ẕerre pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 50). [āfitāb olur, --ur]*

āfitāb olur: *Güneş olur.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre āb
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 36). [āfitāb olur, --ur]*

ʿafv u luṭfuñ: *Af ve ihsan.*

1. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿ**afv u luṭfuñ** ḳamuya penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 80). [ʿafv u luṭfuñ, --un]*

āġ: *Ak, aklık, beyaz.*

1. Ki görmiş degül miṣlini bu cihān
   Yüzüñ **aġ** ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 684). [aġ,]*

āgāh: *Bilen, bilgili, vâkıf, haberdar.*

1. Arisṭō ki her işden **āgāh** idi
   Vezīr idi vü maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 69). [āgāh,]*

āgāh olur: *Haberdar olmak.*

1. ʿUlūmuñ ḳamusından **āgāh olur**
   Hemīşe sürūş aña hem-rāh olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 47). [āgāh olur, --ur]*

āġāz ider: *Başlamak.(Özellikle söze ve musikiye başlamak).*

1. Zamānında çün ʿadlle **āġāz ider**
   Ḥamāme ile bāz pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 11). [āġāz ider, --er]*

aġız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Müdām işdügünce güzeller şarāb
   Piyālenüñ **aġzı** ṭoldı luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 102). [aġzı, --ı]*

aġla: *Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.*

1. Ölenler içün yās ider gūyiyā
   Zemīn yüzini yırtar **aġlar** havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 970). [aġlar, -r]*

aġniyā oldılar: *Manevi olarak zengin oldular.*

1. İṭāʿat idüp **aġniyā oldılar**
   Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 147). [aġniyā oldılar, --dı, --lar]*

aġu: *T. is. Zehir. ağu ağacı zakkum ağacı. ağu otu baldıran.*

1. Oda kendüyi ṣarʿa olan atar
Ṣarābına dīvāne **aġu** ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 72). [aġu,]*

aġz: *Ağız.*

1. Havāya ṣaḳın atma pertāb seng
Yılan **aġzına** ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 62). [aġzına, -ına]*

aġzı: *Ağız.*

1. Eline daḫı almadan ol kemān
Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi **aġzı** ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 18). [aġzı,]*

aġzuñ: *Ağız, dudak.*

1. Aç **aġzuñ** dökilsün cihāna dürer
Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 5). [aġzuñ,]*

āh: *"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.*

1. BEHİŞTĮ-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
Ebed ḳaldı vādī-i dūzaḫda **āh** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 62). [āh,]*
2. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ **āh** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 112). [āh,]*

ʿahd-i ʿadlinde: *Adalet sözünde.*

1. Cihān **ʿahd-i ʿadlinde** olur cinān
Niʿam keşretinden olur rāygān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 17). [ʿahd-i ʿadlinde, --i, --n, --de]*

ʿahd-i ʿadlüñde: *Adalet sözünde.*

1. Senüñ **ʿahd-i ʿadlüñde** iy nām-ver
Yürür gündüzün gün giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 187). [ʿahd-i ʿadlüñde, --ün, --de]*

āhen: *(Fars.) Demir.*

1. Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
Olur āsumān [u] zemīn **āhenīn** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 82). [āhenīn, -īn]*
2. Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala **āhen** külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 64). [āhen,]*
3. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
Olur **āhene** ġarḳ mānend-i nār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 44). [āhene,]*
4. Olup **āhene** esb ü insān ġarḳ
Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 151). [āhene, -e]*
5. Demirden sütūn oluban iki rān
Döner **āhenīn** Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 66). [āhenīn, -īn]*
6. Biner leşker-i şāh-ı Ī̧rān-zemīn
Olur āsumān u zemīn **āhenīn** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 126). [āhenīn, -īn]*
7. Didi iy süvārān-ı Ī̧rān u Rūm
Kim olur elüñüzde **āhen** çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 532). [āhen,]*
8. Geyimden kecimden görinmez zemīn
Zemīn **āhen** idi ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1042). [āhen,]*
9. Olup **āhene** ġarḳ cümle sipāh
Binerler görürler süvār oldı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 575). [āhene, -e]*

āheng-i dārā: *Dārā ile nağme (etmek).*

1. Didi ʿaksine döndi gerdūn meger
Ki İskender **āheng-i Dārā** ider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 264). [āheng-i dārā,]*

āheng-i tīz: *Ince ve keskin ahenk.*

1. İdüp aña şeypūr **āheng-i tīz**
Çalar ṣūrı ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 881). [āheng-i tīz,]*

āhenīn: *Far. Demir içinde, demirden.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
Olur **āhenīn** espe cümle süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 780). [āhenīn,]*
2. Olur her ḳolı **āhenīn** bir sütūn
Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 817). [āhenīn,]*
3. Demürden iki mīl olup iki rān
Döner **āhenīn** Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 820). [āhenīn,]*
4. Semī gūşı daḫı ḳamu **āhenīn**
Degül idi meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 865). [āhenīn,]*

āhenīn olur: *Demirden yapılmış olmak.*

1. İdüp ḳolçaġın dirlikin üstüvār
   Olur āhenīn ol [şeh-i]tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 816). [āhenīn olur, -ur]*

<u>āhenīn-cāme:</u> *Demirden giysi.*

1. İder yanına cemʿ ḫayli sipāh
   Ḳamu **āhenīn-cāme** āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 368). [āhenīn-cāme,]*
2. Yürür pīliñ ardınca cengī sipāh
   Ḳamu **āhenīn-cāme** āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 586). [āhenīn-cāme,]*

<u>āhenīn-dil:</u> *Acımasız, zalim.*

1. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi ṣaf-şiken
   Ḳamu **āhenīn-dil** çü Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 374). [āhenīn-dil,]*

<u>āhen-külāh:</u> *Demir şapka.*

1. İder yanına cemʿ ḫayli sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme **āhen-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 368). [āhen-külāh,]*
2. Geyer begter üstine **āhen-külāh**
   Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 63). [āhen-külāh,]*
3. Yürür pīliñ ardınca cengī sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme **āhen-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 586). [āhen-külāh,]*

<u>āhen-sinān:</u> *Demirden ok.*

1. Daḳar sīnesine pilüñ pīl-bān
   Geçer seng-i ḫārādan **āhen-sinān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 400). [āhen-sinān,]*

<u>āhen-siper:</u> *Demirden kalkan.*

1. Dutup her biri başa **āhen-siper**
   İderler neberd ol iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1107). [āhen-siper,]*

<u>āhır:</u> *Ahir; son olarak, sonunda.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
   Olur menzili **āḫır** ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 58). [āḫır,]*
2. Nedür cāh-ı dünyā nedür mülk ü māl
   Olur **āḫır** elbette çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 174). [āḫır,]*
3. Ne deñlü ulu olsañ iy pādişāh
   İder çarḫ **āḫır** seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 60). [āḫır,]*
4. Urupdur yoluñı senüñ dīv-i dün
   İdiserdür aʿdāya **āḫır** zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 192). [āḫır,]*
5. Budur saña **āḫır** cevābum hemān
   Berü gel dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 381). [āḫır,]*
6. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa Fūr
   Helāk itdürür **āḫır** anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 542). [āḫır,]*
7. Cihān mülkine biñ yıl olursa şāh
   Gider **āḫır** elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1132). [āḫır,]*
8. Bir evveldürür yoḳ aña ibtidā
   Bir **āḫır-durur** yoḳ aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 148). [āḫır-durur, --durur]*
9. Cihānda olur ḫūk gibi ḫaḳīr
   Olur **āḫırında** maḳām-ı saġīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 180). [āḫırında, -ı, -n, -da]*

<u>āhıret:</u> *Öbür dünya. öldükten sonraki âlem.*

1. Eger faźluñ itmez ise feṯ-i bāb
   Çeker cān u ten **āḫıretde** ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 80). [āḫıretde, -de]*

<u>aḥkām-ı şāh:</u> *Padişahın hükümleri.*

1. Felek gibi nāfiẕdür **aḥkām-ı şāh**
   Ki geh tīġ olur geh bağışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 41). [aḥkām-ı şāh,]*

<u>ahter:</u> *Yıldız.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her **aḫter** fürūzende ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 4). [aḫter,]*
2. İşitdi çü peyġām-ı İskenderi
   Dıraḫşende oldı gözi **aḫteri** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 262). [aḫteri, -i]*

<u>āhū:</u> *Ceylan.*

1. Degül **āhu** ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 63). [āhu,]*
2. Degül **āhudan** rūzi yūzuñ füzūn
   İder biñini bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 29). [āhudan, -dan]*

<u>āhū vü bebr:</u> *Ceylan ve kaplan.*

1. İder seyr saḥrāda **āhū vü bebr**
   Olur hem-nişīn gevzen ile hizevr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 15). [āhū vü bebr,]*

āhū-yı nāfe-feşān: *Güzel koku şaçan ceylan.*

1. Çemānende serv-i riyāż-ı cinān
   Cehānende **āhū-yı nāfe-feşān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 42). [āhū-yı nāfe-feşān,]*

ak: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū **aḳar** germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 200). [aḳar, -ar]*
2. Ḳızıl ḳan olup **aḳdı** rūd-ı Furāt
   Kenārında lāle olur her nebāt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 261). [aḳdı, -dı]*
3. Ḳılup çeşmeyi **aḳıtdı** Āb-ı Ḥayāt
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 27). [aḳıtdı, -ıt, -dı]*
4. Aḳan seyl-i ḫūn içre ḫorṭūm-ı pīl
   Şināver neheng idi vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 993). [aḳan, -an]*

ak-: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Aḳar şöyle cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
   Ki ṭolmalu olur bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 951). [aḳar, -ar]*
2. Olur laʿl-gūn tīġı elmās-gūn
   Aḳar baḥr-i mercān olup seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 992). [aḳar, -ar]*

ʿaḳd: *Bağ II düğüm.*

1. Ki reşk eylesün naẓmına silk-i dür
   El uzatmasun **ʿaḳdine** kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 66). [ʿaḳdine, -ine]*

ʿākıbet: *Sonunda, nihayet.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola **ʿāḳıbet** çünki ḫāk içre pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 86). [ʿāḳıbet,]*
2. Ḳırup cümle eʿvān u enṣāruñı
   Diger-gün idem **ʿāḳıbet** kārıñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 270). [ʿāḳıbet,]*
3. Nice itdügin kendü ile ḳıtāl
   Nice olduġın **ʿāḳıbet** pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1178). [ʿāḳıbet,]*

ʿakīk: *Değerli kırmızı taş.*

1. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü **ʿaḳīk**
   Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 923). [ʿaḳīk,]*
2. ʿAḳīḳüñ ṭolup kānı yüsr-i siyeh
   Pür itmişdi meydānı Hindū sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 977). [ʿaḳīḳüñ, -üñ]*

ʿākıl: *(Ar.) Akıl, düşünme gücü.*

1. Ḳo māżīleri ḥāle eyle naẓar
   Eger **ʿāḳıl** iseñ eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 216). [ʿāḳıl,]*

ʿakīm degüldür: *Verimsizleşmiş değildir.*

1. Çü ṭabʿuñ ʿarūsı degüldür ʿaḳīm
   Vücūda getürsün ḳo dürr-i yetīm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 13). [ʿaḳīm degüldür, --dür]*

ʿakl: *(Ar.) Akıl, düşünme gücü.*

1. Olur **ʿaḳl** bağında geh cilve-ger
   Virür cilvesi cāna nūr-ı baṣar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 109). [ʿaḳl,]*
2. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
   Meger kim ola **ʿaḳlı** ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 68). [ʿaḳlı, -ı]*
3. Viren **ʿaḳl** āyīnesine cilā
   Viren rūḥ şemʿine nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 31). [ʿaḳl,]*

ʿakl ü dāniş penāh: *Akıl ve bilgi sığınağı.*

1. Taṣavvur idüp **ʿaḳl ü dāniş penāh**
   Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 13). [ʿaḳl ü dāniş penāh,]*

ʿakl ü felek: *Akıl ve sema.*

1. Eger ʿavn ideyidi **ʿaḳl ü felek**
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 61). [ʿaḳl ü felek,]*

ʿakl ü felek: *Akıl ve sema.*

1. Eger ʿavn ideyidi **ʿaḳl ü felek**
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 61). [ʿaḳl ü felek,]*

ʿakl ü şināş: *Akıl ve anlayış.*

1. Anıñçün Ḫudā virdi ʿ**aḳl ü şinās**
   Ki farḳ eyleye ḫayr ile şerri nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 211). [ʿaḳl ü şinās,]*

ʿaḳl-ı cüzʿīye: *Cüz'i akıl, insana mahsus akıl.*

1. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿ**aḳl-ı cüzʿīye** cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 130). [ʿaḳl-ı cüzʿīye, --ye]*

ʿaḳl-ı ḳāṣır: *Eksik, kusurlu akıl.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
   Anı bilmede ʿ**aḳl-ı ḳāṣır** muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 132). [ʿaḳl-ı ḳāṣır,]*

ʿakl-ı nās: *İnsan aklı.*

1. Ne deñlü ki fikr eyleye ʿ**aḳl-ı nās**
   ʿAṭāsına şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 123). [ʿaḳl-ı nās,]*

ʿakl-ı rūşen: *Parlak zeka.*

1. Olup faẕluñ ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿ**aḳl-ı rūşen** bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 18). [ʿaḳl-ı rūşen,]*

aḳrabā: *Aralarında soy yakınlığı olanlar.*

1. İdüp **aḳrabāsıyla** anı esīr
   Yirine idem bir ḳulumı emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 287). [aḳrabāsıyla, -sı, -y, -la]*

aḳṣā: *Mescid-i Aksâ: Kudüs'te Hz. İbrahim tarafından inşâ edilen mâbed.*

1. Pes **Aḳṣādan** irişdi bālāya ol
   ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 69). [aḳṣādan, -dan]*
2. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi Baṭḥādan **Aḳṣāya** cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 60). [aḳṣāya, -ya]*

al: *Almak, elde etmek.*

1. Alup behre Behrām çün buldı kām
   Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 85). [alup, -up]*
2. Ele **alsa** yayın gehī kār-zār
   Ḳaçar ḫaṣmı olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 67). [alsa, -sa]*
3. Eline sinān **alsa** ol şeh-süvār
   Ḳafeṣ gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 81). [alsa, -sa]*
4. İderken ṭapuñ sīm ile zer niṣār
   Ala mı mis-i āheni hūş-yār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 38). [ala, -a]*
5. Getürdüñ çü dükkāna ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan ḫanẓal **ala** meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 42). [ala, -a]*
6. Eline sinān **alsa** ol nām-ver
   Muḥīṭuñ olur cūyı ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 45). [alsa, -sa]*
7. Ter-āteş **ala** pür olup āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı çü müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 89). [ala, -a]*
8. Alup ʿūd ile bülbül-i ḫōş-nevā
   Virürdi ṣadāsı ḳulūba ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 95). [alup, -up]*
9. Bu mülki bañа virdi Rabbü'l-beşer
   Elümden ol **alur** alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 192). [alur,]*
10. Bu mülki bañа virdi Rabbü'l-beşer
    Elümden ol alur **alursa** eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 192). [alursa, -ur, -sa]*
11. Alup nāmeyi ḳāṣıd oldı revān
    İrişdi şehe gördi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 87). [alup, -up]*
12. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
    Revān oldı anı **alup** bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 94). [alup, -up]*
13. Degül bāziçe ḫışm ü kīn ü sitīz
    Alalum ele nīze vü tīġ-ı tīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 144). [alalum, -a, -lum]*
14. Alam tīġum ile başuñdan külāh
    Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 93). [alam, -a, -m]*
15. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
    Ki ya baş virem yāḫud **alam** külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [alam, -a, -m]*
16. Cihān şehlerinden alup taḫt u tāc
    Memālikden **alsam** gerekdür ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 92). [alsam, -sa, -m]*
17. Cihān şehlerinden **alup** taḫt u tāc
    Memālikden alsam gerekdür ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 91). [alup, -up]*
18. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
    ʿAyān oldı pes ḫālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 177). [alup, -up]*
19. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
    Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 75). [alup, -up]*
20. Şu kim pür ola maḫzeni sīm ü zer
    Olup müşterī **ala** pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 38). [ala, -a]*
21. Ala düzdi çü şaṭranc-ı ʿāc
    Şeb-i tīre düşmen sipāhı sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 869). [ala, -a]*
22. Alam tīġ-ı Hindū elüme çü ben
    Añа māyil olmaya Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 329). [alam, -am]*

23. Görüben anı heybet **aldı** sipāh
İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 937). [aldı, -dı]*
24. Ele bir sinān **aldı** elli arış
Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 857). [aldı, -dı]*
25. Çıḳup ḫaymesinden cihān-pehlevān
Ele **aldı** pūlād-ı çīnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 520). [aldı, -dı]*
26. Görüp biri birini iki dilīr
Ele **aldılar** ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 602). [aldılar, -dı, -lar]*
27. Yüridi görüp anı ṣāḥib-ḳırān
Ele **aldılar** nāvek ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 644). [aldılar, -dı, -lar]*
28. Ele **aldılar** ṣoñra pīçān kemend
Olur pīl gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 623). [aldılar, -dı, -lar]*
29. Ele **aldılar** ṣoñra gürz-i girān
Hubūṭ u ṣuʿūd itdi ol āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 613). [aldılar, -dı, -lar]*
30. Tehī oldı tirkeş uvandı kemān
Ele **aldılar** cān alıcı sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 606). [aldılar, -dı, -lar]*
31. Gelüp ortaya **aldılar** şāhı heb
Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 577). [aldılar, -dı, -lar]*
32. Bulışup iki leşker-i kīne-dār
Ele **aldılar** āteş-i tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 452). [aldılar, -dı, -lar]*
33. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
Cihān ḫalḳı **alsa** nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 72). [alsa, -sa]*
34. Alup nāmeyi elçi oldı revān
Varur şāhına geçmedin az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 385). [alup, -up]*
35. Alup bunları elçi oldı revān
Varur taḫtına geçmedin çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 277). [alup, -up]*
36. Alup yanına defʿi bir tercümān
Sürer raḫş meydāna ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1049). [alup, -up]*
37. Alur şemşīrini ele ol dilīr
Ne şemşīr geh el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 843). [alur, -ur]*

al-: *Almak, elde etmek.*

1. Eline **ala** çünki şemşīr-i tīz
İdemez felek de anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 65). [ala, -a]*
2. Alınmadı devrinde yollarda bac
Reʿāyāya iḥsān olındı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 65). [alınmadı, --ın, --ma, --dı]*
3. Eline daḫı **almadan** ol kemān
Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 17). [almadan, -madan]*
4. Degüldür baña mülk **almaḳ** murād
Murād ol idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 227). [almaḳ, -maḳ]*
5. Eline **alup** cām-ı şāhen-şehi
Gehī pür ider idi gāhī tehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 85). [alup, --up]*
6. Tamām oldı çün nāmeyi **aldı** şāh
Virür ḳāṣıda kim ide ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 85). [aldı, -dı]*
7. Ele tīġ **alındı** çün iy şehriyār
Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 141). [alındı, -ın, -dı]*
8. Bunı didi düzdi **alayın** dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 99). [alayın, -ayın]*
9. Geyüp cevşenin bendi ol pehlevān
Ala ile geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 446). [ala, -a]*
10. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿıyāl
Ne lāzım kitābumdan **almaḳ** ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 70). [almaḳ, -maḳ]*
11. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
Gehī tīġ **alurdı** ele geh sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 944). [alurdı, -ur, -dı]*

āl ü aṣḥābına: *Hz. Peygamber'in sülâlesi ve arkadaşları ile Resulullah'ı gören müminler.*

1. Ṣalāt **āl ü aṣḥābına** her zamān
Ola ḥaşre dek bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 185). [āl ü aṣḥābına, --ı, --na]*

ala: *Almak, elde etmek.*

1. Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc **ala** āhen külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 64). [ala,]*

ʿalā-ḥaddi: *Sınırların üzerinde, sınırların ötesinde.*

1. Degül ġayrı iḳlīme mülḥaḳ bu būm
ʿ**Alā-ḥaddi** şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 232). [ʿalā-ḥaddi,]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Hele bu ʿadū[yı] görümez yeñer
ʿ**Alāmetdür** ol kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 566). [ʿalāmetdür, -dür]*

ālāy: *Topluluk, kalabalık.*

1. Alay oluban leşker-i şeh tamām
Bulur sübḥa-i seyr-veş intiẓām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 581). [alay,]*

2. Çalup kūs-ı ḥarbī çizildi ʿalem
   Alayını düzdi şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 568). [alayını, -ı, -n, -ı]*
3. Şu vech ile düzdi **alayını** şāh
   Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 569). [alayını, -ı, -n, -ı]*

alāy düzdi: *Askeri birlik düzene koymak, sıralamak II orduyu düzenlemek, orduyu dizmek.*

1. Süvār oluban dizdi düzdi alāy
   Naḳāra dögüp çaldı rūyīne-nāy *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 879). [alāy düzdi, -di]*

aldı: *(Aklını) almak.*

1. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd Şāh
   Nice **aldı** tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 96). [aldı,]*
2. Ya Şāh-ı Ferīdūn-ı fīrūz-baḫt
   Yaluñuz nice **aldı** tāc ile taḫt *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 98). [aldı,]*

ʿālem: *Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.*

1. Elümde ʿ**alem** ḫāme-i ser-fırāz
   Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 25). [ʿalem,]*
2. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-fırāz
   Ki ʿ**ālemde** eyler beni bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 26). [ʿālemde, -de]*
3. Dutar ʿ**ālemi** leşker ile güher
   Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 35). [ʿālemi, -i]*
4. Suḫendür müzeyyen iden ʿ**ālemi**
   Suḫendür mükerrem iden ādemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 85). [ʿālemi, -i]*
5. Güneş ʿ**āleme** virür iñen żıyā
   Fetīle ne deñlü vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 29). [ʿāleme, -e]*
6. Dutar ʿadl ile ʿ**ālemi** ser-be-ser
   Olur ḥükmine rām baḥr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 7). [ʿālemi, -i]*
7. Tüvānā vü dānā iden ādemi
   Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿ**ālemi** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 8). [ʿālemi, -i]*
8. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy şehriyār
   Bu ʿ**ālem-dürür** çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 136). [ʿālem-dürür, --durur]*
9. Ṭola ʿ**āleme** ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
   İṭāʿat kim itmezse idem ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 109). [ʿāleme, -e]*
10. Ṭolar toz [ile] çeşm ü gūş-ı cihān
    Ne ʿ**ālem** görinür ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 188). [ʿālem,]*
11. Ne deñlü ki ʿ**ālemde** var pehlevān
    Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
    (İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 91). [ʿālemde, -de]
12. Şu resme ṭolar ʿ**āleme** çākaçāk
    Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 231). [ʿāleme, -e]*
13. Aç aġzuñ dökilsün cihāna dürer
    Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿ**ālem** dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 6). [ʿālem,]*
14. Virür tozda şuʿle ʿ**alem** gāh gāh
    Nite kim bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 119). [ʿalem,]*
15. Sürer [ol] ʿ**alem** üzre Hindūyı çüst
    Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1005). [ʿalem,]*
16. Çalup kūs-ı ḥarbī çizildi ʿ**alem**
    Alayını düzdi şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 567). [ʿalem,]*
17. Başup leşker-i Rūmı Hindī-sipāh
    ʿ**Alem** dibine iledür gāh gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1000). [ʿalem,]*
18. Elini ḳafasında baġladı çüst
    İletdi ʿ**alem** dibine zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 638). [ʿalem,]*
19. ʿAlem deprenüp çün yüridi sipāh
    Görinmez olur tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 911). [ʿalem,]*
20. Saʿādet anuñ kim daḫı nev-cuvān
    İñen ola ʿ**ālemde** ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1210). [ʿālemde, -de]*
21. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
    Görinmez anuñ ġayrı ʿ**ālemde** ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 164). [ʿālemde, -de]*
22. Ḳamu ʿ**āleme** şāh idi Key-ḳubād
    Külāhın velī ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1137). [ʿāleme, -e]*
23. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
    Gelüp ʿ**āleme** her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 96). [ʿāleme, -e]*
24. Çekildi ʿ**alemler** çözüldi ṭırāz
    Yüridi ʿadū ḳaṣdına ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 885). [ʿalemler, -ler]*
25. Müheyyā olup ālet-i dār ü gīr
    Çekildi ʿ**alemler** çalındı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 580). [ʿalemler, -le]*
26. Ṭolar ʿ**ālemüñ** içi şöyle ġırīv
    Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 953). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿ**alem dikdi:** *Bayrak dikmek.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
   ʿ**Alem dikdi** bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 70). [ʿalem dikdi, --di]*

ʿālemi: *Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.*

1. Dutubdur bu söz şöhreti ʿ**ālemi**
   Olur keşret-i ʿilm rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 167). [ʿālemi,]*

2. Ṭutup ʿ**ālemi** tīġ ile çün güneş
   Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 87). [ʿālemi,]*
3. Dutup tīġ ile ʿ**ālemi** ol emīr
   Edindi selāṭīni fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 99). [ʿālemi,]*
4. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe cihān
   Dutar ʿ**ālemi** kim o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 166). [ʿālemi,]*

ʿ**ālem-i hāke:** *Yeryüzü, toprak alemi.*

1. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
   Yine ʿ**ālem-i ḫāke** itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 142). [ʿālem-i ḫāke,]*

ālet-i dār ü gīr: *Savaş aletleri,edevatları.*

1. Müheyyā olup **ālet-i dār ü gīr**
   Çekildi ʿalemler çalındı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 579). [ālet-i dār ü gīr,]*

ālet-i kār-zār: *İnleyen alet.*

1. Müheyyā idüp **ālet-i kār-zār**
   İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 37). [ālet-i kār-zār,]*

ālet-i kār-zār: *Savaş aleti.*

1. Müheyyā idüp **ālet-i kār-zār**
   Olur āhenīn espe cümle süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 779). [ālet-i kār-zār,]*
2. Geyer yidi ḳat cevşen ol tāc-dār
   İder anı zeyn **ālet-i kār-zār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 878). [ālet-i kār-zār,]*

āl-i ahmedden: *Hz. Muhammed'in ailesi, soyu.*

1. Ola rāżı Ḥaḳ cümle aṣḥābdan
   Daḫı **āl-i Aḥmedden** aṣḥābdan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 184). [āl-i aḥmedden, --den]*

ʿ**alīl:** *(Göz için) Kör.*

1. Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿ**alīl** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 230). [ʿalīl,]*

ʿ**alīm:** *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Didi şāh-ı Sind o ʿ**alīm** iy Ḥıdīv
   Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 689). [ʿalīm,]*

allah: *Allah.*

1. Ḳamu fānī bāḳī **Allāhdur**
   Bunı bilmeyen kimse güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 169). [allāhdur, -dur]*

alt: *Alt.*

1. Burāḳ-ı şitābende **altında** berḳ
   Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 61). [altında, -ın, -da]*
2. Ḳaçan ḳılsa **altında** cevlān raḫş
   Olur taḫt-gīr u olur tāc-baḫş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 103). [altında, -ın, -da]*
3. Ola raḫşum **altumda** çün kim çemān
   Yidi ḫaṭvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 89). [altumda, -(u)m, -da]*

altında: *Alt.*

1. Elinde olup sūzen anuñ sinān
   Olur leng **altında** esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 70). [altında,]*
2. Virür ḳalḳan **altında** şemşīr tāb
   Çü nīlūfer **altında** raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 217). [altında,]*
3. Virür ḳalḳan **altında** şemşīr tāb
   Çü nīlūfer **altında** raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 218). [altında,]*

ālūde: *Bulaşmış, karışmış, karışık II günahkar, suçlu.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger **ālūdeyüz**
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 75). [ālūdeyüz, -y, -üz]*

alur: *Almak.*

1. O bāzārda pilelerdür siper
   Ṣatuban **alurlardı** cān u ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 982). [alurlardı, -lar, -dı]*

āmāc: *Ar. Atılacak şey ile vurmak üzere dikilen nişan, nişan tahtası.*

1. Görinmezdi arż u semādan nişān
   Zemīn oldı esb ü **amac** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 132). [amac,]*

ʿamden: *Önceden tasarlayarak, bile bile, kasten.*

1. Seni sen şaḳın ḳılma ʿ**amden** helāk
   Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 179). [ʿamden,]*

āmīz ḳılmış: *Bulaştırmak.*

1. Iṭāle idüp şāh-ı pīrūz-ger
   Görür zehre **āmīz ḳılmış** şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 98). [āmīz ḳılmış, -mış]*

ammā: *"Ama" bağlacı.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
   Olur menzili āḫır **ammā** behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 58). [ammā,]*
2. Burāḳ idi **ammā** çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 39). [ammā,]*
3. Degül āhu **ammā** ki nāfe-feşān
   Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 63). [ammā,]*
4. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi **ammā** ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [ammā,]*
5. Giçer her kişi gerçi gevher-şinās
   Ḳalīl olur **ammā** şinās ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 148). [ammā,]*
6. Her işüñ egerçi ki esbābı var
   İden oldur esbābı **ammā** ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 30). [ammā,]*
7. Didügüñ zer-āhendür **ammā** ki zerd
   Bunı ḳoyup itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 43). [ammā,]*
8. Mehābetlüdür pīl gerçi şehā
   Mehīb olur **ammā** ḳatı ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 236). [ammā,]*
9. Kecim Gāvesi terk-i Lührāsbī
   Oḳı yayı **ammā** ki Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 802). [ammā,]*
10. İki şāh ile buldı zīnet serīr
    Cuvān-baḫtı **ammā** ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1208). [ammā,]*
11. Laṭīfedür **ammā** ki Ḥaḳdur bu söz
    Olur öyleden soñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1215). [ammā,]*

āmūḫte olursa: *Bilir, öğrenirse.*

1. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 59). [āmūḫte olursa, --ur, --sa]*

āmurz-gār: *Affeden, bağışlayan.*

1. Günāh itmese bendeler bī-şümār
   Dinilmez idi saña **Āmurz-gār** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 82). [āmurz-gār,]*
2. Siperdür aña ḥırz-ı Perverdigār
   Her işde olur Ḫıżr **āmūrz-gār** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 94). [āmūrz-gār,]*

āmurz-gār ḫıżr-ı ḫażret-i: *Affeden Hızır hazretleri.*

1. Duʿāsın ḳabūl eyledi Kird-gār
   Gelür Ḫażret-i Ḫıżr-ı Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 750). [āmurz-gār ḫıżr-ı ḫażret-i,]*

añ-: *1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc
   Ḳorum saña ayruḳ **añarsañ** ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 250). [añarsañ, --ar, --sa, --ñ]*

ʿan: *-dan ve -den.*

1. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aṣluñı sen
   Eban ʿ**an** cedim şāh-ı Īrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 60). [ʿan,]*

añ: *1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.*

1. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
   Ne dirsen **añup** anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 168). [añup, -up]*
2. Uyursan daḫı uyarayam seni
   Eger ölmez iseñ **añasın** beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 380). [añasın, -a, -sın]*

aña: *T. is. Çocuk doğuran kadın. Valide. sütana süt veren kadın. kaynana kocaya göre zevcesinin, karıya göre kocasının validesi.*

1. Anadan göre nice ṭoġarmış er
   Nice ceng ider pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1071). [anadan, -dan]*

aña: .

1. Virür **aña** ḫurmā-yı naḫl-i bülend
   Ki irişdire şāḫ-ı naḫle kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 129). [aña,]*

2. İki şīrüz ortada bir gūr var
   Naṣīb **aña** olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [aña,]*
3. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şināsNe deñlü teveccüh ide **aña** nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 72). [aña,]*

aña: *" O" kişi zamiri.*

1. Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafī
   Olur **aña** tābende sırr-ı ḫafī *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 74). [aña,]*
2. Ne hem-rāh olur **aña** vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 43). [aña,]*
3. ʿAceb mārdur nīzesi cān-sitān
   Ki olur ġıdā **aña** maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 88). [aña,]*
4. Siperdür **aña** ḫırz-ı Perverdigār
   Her işde olur Ḫıżr āmūrz-gār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 93). [aña,]*
5. Ne mülke ki ʿazm itse ol nām-ver
   Olur hem-ʿinān **aña** feṭḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 112). [aña,]*
6. Çü var māye şāhīn şikārına çüst
   Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 50). [aña,]*
7. Muḫannes ki pür ola ḳalbinde bīm
   Ḥarām ola **aña** virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 48). [aña,]*
8. Şu kimse ki ḫavf ide rūz-ı neberd
   Dimez merd olan kimsene **aña** merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 44). [aña,]*
9. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne ġam çünki baña muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 321). [aña,]*
10. Hele eylemiş kendüye fāl-i bed
    Aña ḫayli yaña Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 314). [aña,]*
11. Şu ʿādet ki bidʿat ola nā-sezā
    Aña resm dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 210). [aña,]*
12. Hünerde çü andan Ḥaḳ itdi füzūn
    Niçün ben beni **aña** idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 206). [aña,]*
13. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil insāndur
    Cihān cismdür **aña** ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 196). [aña,]*
14. Boyuñ servi ser-sebz ü ḫurrem ola
    Doḳunmaya **aña** muḫālif havā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 142). [aña,]*
15. İki cānibe ḳondı kürsī-i zer
    Otur **aña** iki yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 122). [aña,]*
16. Yükün çekmeden ḫar çü nālān ola
    Revā mı **aña** ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 54). [aña,]*
17. Niyāzı **aña** ḫalḳuñ ol bī-niyāz
    Ḳamu çāresüzlerdür ol çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 19). [aña,]*
18. Didi **aña** İskender-i ṭaḫt-gīr
    Ne kişisin aṣlıñ nedür iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 681). [aña,]*
19. Cihān-gīr imiş **aña** ṣad-āferīn
    Anı ḫaşm gördüm cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 703). [aña,]*
20. Bahāne yoḳ erlikde hergiz **aña**
    Sözüñ rāstın didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 737). [aña,]*
21. Demed ile baġla şütür üzre sāz
    Aña neft sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 758). [aña,]*
22. Ki nuṣret virüp **aña** Yezdān-ı pāk
    İde ḳahrıla düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 771). [aña,]*
23. Belālardan eyle şehi sen emīn
    Hemīşe **aña** feṭḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 790). [aña,]*
24. Geyer üstine cevşen ol pehlevān
    Ki kār itmeye **aña** tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 792). [aña,]*
25. Aña oñmaya ẕerrece kār-ger
    Degül kim ide [hem] ṣaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 795). [aña,]*
26. Yaraşur **aña** tāc mānendi terk
    Nice terk ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 807). [aña,]*
27. Ṭırāz idi berg ü semer idi ser
    Virürdi nümā **aña** ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 860). [aña,]*
28. İdüp **aña** şeypūr āheng-i tīz
    Çalar ṣūrı ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 881). [aña,]*
29. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm ile tīr
    Bir olur **aña** cevşen ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 972). [aña,]*
30. Kime virür ise Ḫudā tāc u taḫt
    Muʿāvin ola **aña** ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1066). [aña,]*
31. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
    Ki mīrās [idi] **aña** ʿadl ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [aña,]*
32. Serīrine döndi velī pür-sürūr
    Velī virmedi **aña** nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1152). [aña,]*
33. Yazup **aña** tārīḫ şāh-ı cihān
    İder nice oldugın anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1175). [aña,]*
34. Şehin-şeh kimi kim ide ked-ḫudā
    Żarūrī **aña** eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1190). [aña,]*
35. Nedür gürgden gāv-ı deşti şehā
    Olur **aña** Rūmī-kemend ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 240). [aña,]*
36. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
    Bunı ḳoyup itmez **aña** meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 44). [aña,]*
37. Aña dir kemāl ehl-i ṣāḥib-kemāl
    Ki birinde olmaya aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 49). [aña,]*

38. Aña dir kemāl ehl-i ṣāḥib-kemāl
Ki birinde olmaya **aña** hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 50). [aña,]*
39. Bir evveldürür yoḳ **aña** ibtidā
Bir āḫır-durur yoḳ **aña** intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 147). [aña,]*
40. Bir evveldürür yoḳ **aña** ibtidā
Bir āḫır-durur yoḳ **aña** intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 148). [aña,]*
41. Berāber **aña** bāṭın ile ẓuhūr
Müsāvī **aña** ġaybet ile ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 153). [aña,]*
42. Berāber **aña** bāṭın ile ẓuhūr
Müsāvī **aña** ġaybet ile ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 154). [aña,]*
43. Şerīki yoḳ itme şerīk **aña** ġayr
Görinmez anuñ ġayrı ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 163). [aña,]*
44. Hezārān şükr ü hezārān sipās
Aña kim bizi eyledi Ḫaḳ-şināş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 182). [aña,]*
45. Varup didiler **aña** iy pehlevān
Gel ister seni şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 675). [aña,]*
46. Aña mīhmān-dār-ı şūḫ u ẓarīf
Müheyyā ider bir maḳām-ı laṭīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 281). [aña,]*
47. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 320). [aña,]*
48. Alam tīġ-ı Hindū elüme çü ben
Aña māyil olmaya Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 330). [aña,]*
49. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
Ki birdür **aña** cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 510). [aña,]*
50. Görür Fūrı çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Varur süst idüp **aña** ḳarşu ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 590). [aña,]*
51. Ṣalar pehlevān **aña** defʿī kemend
İder ḳullarını kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 631). [aña,]*
52. Velī virmez at **aña** döymez ciger
Oḳıla urasın ıraḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 665). [aña,]*
53. Anuñ Ḫaḳḳı kim baña māʿbūddur
Sücūdum **añadur** o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 344). [añadur, -dur]*

ʿ**anāṣır:** *Unsurlar.*

1. Birisi ʿ**anāṣırdan** olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 177). [ʿanāṣırdan, -dan]*

anca: *"Lakin, ama, fakat, yalnız" anlamında bağlaç.*

1. Günāhuñ dile kim idem çoḳ kerem
Ḳılam Rūma **anca** eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 28). [anca,]*

ancaḳ: *Yalnızca, sadece.*

1. Eger Keyd dirseñ o bir feylesūf
Felek ḥāline bulmış **ancaḳ** vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 318). [ancaḳ,]*

anda: *Onda.*

1. Muṣāḥib olur **anda** Mūsā ile
Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 91). [anda,]*
2. Şu kim yoḳ şecāʿatden **anda** eşer
Olur kār-zār olsa ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 45). [anda,]*
3. Nʾola aṣlı olsa anuñ muʿteber
Velī **anda** yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 180). [anda,]*
4. Yatup ol gice **anda** ārām ider
Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 421). [anda,]*
5. Girürse ele pehlevānı eger
Tereddüd yoḳ **anda** bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 444). [anda,]*
6. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
Senüñ gibi yoḳ **anda** bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 688). [anda,]*
7. Gelür bār-gāhına ṣāḥib-ḳırān
İder dest-būs **anda** her pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1154). [anda,]*
8. İder **anda** şeh bir niçe gün ḥużūr
Ḳarīn fetḥ u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1169). [anda,]*
9. Yapup Fūr içün **anda** bir türbe şāh
Anı defn ider **anda** ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [anda,]*
10. Yapup Fūr içün **anda** bir türbe şāh
Anı defn ider **anda** ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1174). [anda,]*
11. Varur şehr-i Dihlīve ṣāḥib-külāh
Ki āsāyiş eyleye **anda** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1182). [anda,]*

andan: *Ondan.*

1. Çü ṣayd eylemekde ola yūz süst
Yeg **andan** şu sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [andan,]*
2. Kime dest-i ḳudret geyürdiyse tāc
Alınmadı saʿy ile **andan** ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 204). [andan,]*
3. Hünerde çü **andan** Ḫaḳ itdi füzūn
Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 205). [andan,]*
4. Yoġ idi çerisinde **andan** dilīr
Ki döymezdi bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 437). [andan,]*
5. Diñiz gelsün **andan** ṣoralum ḫaber
Bu işe ola ṣāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 673). [andan,]*

6. Görüp ḫavf ider yalmanından yılan
   Meger vire Merrīḫ **andan** nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 832). [andan,]*
7. Kime ursa ḫışm ile gürz-i girān
   Belürmezdi atından **andan** nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 930). [andan,]*
8. Degül mūr rencīde **andan** şehā
   Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1193). [andan,]*

ʿ**andelīb:** *Bülbül.*

1. Yine başla bir naġme-i dil-firīb
   Ola tā ki dem-beste her ʿ**andelīb** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 4). [ʿandelīb,]*

anı: *Onu.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden **anı** bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 56). [anı,]*
2. Çü bilmedi ḥaddini ol bī-ḥayā
   Anı oldı teʾdīb ḳılmaḳ revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 282). [anı,]*
3. Çü kendüye görmez ululıḳ revā
   Ḳılayum **anı** ben daḫı bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 284). [anı,]*
4. İdüp aḳrabāsıyla **anı** esīr
   Yirine idem bir ḳulumı emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 287). [anı,]*
5. Geçüp **anı** şūrī gider şāh-ı tīz
   Dimāġı ṭolu kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 403). [anı,]*
6. Ne emr itdi ise şeh-i muḥterem
   İder ḫōş-nüvīs (hattat) **anı** ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 420). [anı,]*
7. Görüp **anı** ġayret ider tāc-bāḫş
   Sürer düşmene ḫışm u kīn ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1001). [anı,]*
8. Çü ḥāżır degül bunda ṭop u tüfeng
   Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 670). [anı,]*
9. Cihān-gīr imiş aña ṣad-āferīn
   Anı ḫaşm gördüm cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 704). [anı,]*
10. Ne cevşen olup ḳavs-i Rüstem-kemān
    Anı tīri berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 794). [anı,]*
11. Virüp zīnet ol cevşen-i zer-nigār
    Müzeyyen ider **anı** ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 812). [anı,]*
12. Ṣalup **anı** ḳurbānına ol dilīr
    Pür itdi içi terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 837). [anı,]*
13. Anı eylemiş resm encüm felek
    Yazılmış kenārında bāl-i melek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 855). [anı,]*
14. Geyer yidi ḳat cevşen ol tāc-dār
    İder **anı** zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 878). [anı,]*
15. Yürütdi görüp **anı** fīlini Fūr
    Ziyāde olur ceng ü āşūb-ı şūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 917). [anı,]*
16. Görüben **anı** heybet aldı sipāh
    İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 937). [anı,]*
17. Görüp **anı** Ḳayṭās sürdi feres
    Cumānında cevşen der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 599). [anı,]*
18. İki pāre olup yıḳıldı çü şāh
    Şikeste olur **anı** görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1124). [anı,]*
19. Şeh-i kām-yāb idi Efrāsiyāb
    Velī eyledi mevt **anı** türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1140). [anı,]*
20. Yapup Fūr içün anda bir türbe şāh
    Anı defn ider anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1174). [anı,]*
21. İder himmet ol server-i kām-kār
    İder mülk-i Hinde **anı** şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1186). [anı,]*
22. Ḳabūl eyleyüp **anı** erkān-ı Hind
    Didiler şehüñdür ḳamu Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1187). [anı,]*
23. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
    Kişi ṭop ile ura **anı** meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 668). [anı,]*
24. Yüridi görüp **anı** ṣāḥib-ḳırān
    Ele aldılar nāvek ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 643). [anı,]*
25. Melūl oldı **anı** görüp Fūr-ı şāh
    Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 639). [anı,]*
26. Eger ẕerrece olsa anda yürek
    Żaʿīf itmez idi **anı** bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 554). [anı,]*
27. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa Fūr
    Helāk itdürür āḫır **anı** ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 542). [anı,]*
28. Görüp **anı** incindi ġāyetde Fūr
    Ġamīn oldı ḳalbine irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 469). [anı,]*
29. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
    Anı gördi bir gurd ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 448). [anı,]*
30. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
    Bilüp **anı** ṣād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 394). [anı,]*
31. Anı bendesi eyledi zaḫm-dār
    Helāk oldı ḫīleyle ol şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 309). [anı,]*
32. Benüm dīnüm anuñ dininden ḳadīm
    Ḳoyup **anı** dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 302). [anı,]*
33. Çü ṣubḥ oldı oldı münevver cihān
    Getürdi **anı** şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 288). [anı,]*
34. Mukarrer **anı** bil ki sen enbiyā
    Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 187). [anı,]*

35. Ḳıyās eyleme mümkine **anı** sen
Ḳıyās eylemek ḫalḳa Ḥaḳḳı neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 165). [anı,]*

anı: *Hemen, o anda.*

1. Ne emr itdi ise şeh-i muḥterem
İder ḫōş-nüvīs (hattat) anı **ānī** raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 420). [ānī,]*

anı: .

1. İdüp **anı** āzürde mektūb-ı şāh
Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 203). [anı,]*
2. Degül bir cüzüñ bir gedādañ füzūn
Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 52). [anı,]*

anınçün: *Bu sebepten dolayı, bu nedenle.*

1. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 28). [anıñçün,]*
2. Anıñçün Ḫudā virdi ʿaḳl ü şinās
Ki farḳ eyleye ḫayr ile şerri nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 211). [anıñçün,]*
3. Bu baḥr üzre yazdum **anıñçün** kitāb
Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 85). [anıñçün,]*

ʿankā: *Anka kuşu || Üstünlük, güç.*

1. Egerçi ki Sīmurġdur[ur]şehriyār
İder līk Sīmurġ[ı] ʿ**Anḳā** şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 156). [ʿanḳā,]*

anlar: *T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.*

1. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur **anlaruñla** meşāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 156). [anlaruñla, -uñ, -la]*
2. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
Bizüm cengimüz görsün **anlar** nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1058). [anlar,]*
3. Nebīler revānına yüz biñ selām
Ki **anlar-durur** pīşvā-yı enām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 186). [anlar-durur, --dur, -ur]*
4. Ḳoyup cengi leşker diledi emān
Emān virdi **anlara** şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1128). [anlara, -a]*
5. Behāyimden ol kişi olur beter
Ki farḳ itmez **anları** idüp naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 62). [anları, -ı]*
6. Ḳoyar cevşene **anları** şehriyār
Olur her birisi demürden ḥişār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 397). [anları, -ı]*
7. Dizildi felek gibi fīl-i siyāh
İdindi ḥişār **anları** ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 896). [anları, -ı]*
8. Biz **anları** ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
Bizüm cengimüz görsün anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1057). [anları, -ı]*

anuñ: *Onun.*

1. Göremez kimesne **anuñ** sāyesin
Bulamaz kimesne **anuñ** pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 115). [anuñ,]*
2. Elinde olup sūzen **anuñ** sinān
Olur leng altında esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 69). [anuñ,]*
3. Saʿādet **anuñ** kim geh-i kār-zār
İder feṯḥ murġını āsān şikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 71). [anuñ,]*
4. Nʾola aṣlı olsa **anuñ** muʿteber
Velī anda yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 179). [anuñ,]*
5. Zemīn ü zamān ü simāk ü semek
Anuñ cümle maḥkūmı cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 198). [anuñ,]*
6. Anuñ çünki şāh olmadın ḫaẓẓı yoḳ
Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 285). [anuñ,]*
7. İdelüm **anuñ** ile şīrāne ceng
Göre kim nice ider imiş peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 315). [anuñ,]*
8. İş **anuñ-durur** ġayra ne iʿtibār
Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 21). [anuñ-durur, --dur, -ur]*
9. Anuñ Ḥaḳḳı kim baña māʿbūddur
Sücūdum añadur o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 343). [anuñ,]*
10. Saʿādet **anuñ** kim daḫı nev-cuvān
İñen ola ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1209). [anuñ,]*
11. Büyüklügüne itmek **anuñ** naẓar
Hünersüzdürür yoḳdur anda ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 549). [anuñ,]*
12. Yolında **anuñ** oynadum gerçi baş
Murādumca olma[ya] ḫayfā savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 697). [anuñ,]*
13. Didi Ḥaḳ budur kim eyā şehriyār
Bulınmaz **anuñ** mi<u>s</u>li bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 734). [anuñ,]*
14. Sikender didi ḫayr ola iy dilīr
İdem yarın **anuñ** ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 740). [anuñ,]*
15. Virür ise furṣat baña Ẕü'l-Celāl
İdem yarın **anuñ** başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 742). [anuñ,]*
16. İder pīl otdan be-ġāyet ḫaẓer
Anuñ çāresi oddur iy şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 764). [anuñ,]*

17. Dilerdi çü ṣıdḳ ile Ḥaḳdan duʿā
Duʿāsın revā itdi **anuñ** Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 776). [anuñ,]*
18. Yazup aña tārīḫ şāh-ı cihān
İder nice oldugın **anuñ** beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1176). [anuñ,]*
19. İñen daḫı olma **anuñ** ile şād
Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 321). [anuñ,]*
20. Anuñ ḳanıdur bunda çaldı seni
Arada bahāne idiser beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 313). [anuñ,]*
21. Benüm dīnüm **anuñ** dininden ḳadīm
Ḳoyup anı dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 301). [anuñ,]*
22. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
Görinmez **anuñ** ġayrı ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 164). [anuñ,]*
23. Anuñ birliginde kim itse gümān
Muḫalled ḳalur nār içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 159). [anuñ,]*
24. Ne idrāk ider künhün **anuñ** ʿuḳūl
Ne ʿilmine vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 151). [anuñ,]*
25. Ki vācibdür **anuñ** vücūdı hemān
Vücūdına ṭārī degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 143). [anuñ,]*
26. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
Gelüp ʿāleme her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 95). [anuñ,]*
27. ʿAbeş nesne ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
Anuñ daḫı ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 58). [anuñ,]*
28. Bulur zīnet **anuñla** her-dem meşāf
Yanında degül ḫabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 845). [anuñla, -la]*
29. Velī olmaz **anuñla** tāc u nigīn
Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 59). [anuñla, -la]*

ʿār: *(عار) i. (Ar. ʿār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.*

1. Olan kimsene başına tāc-dār
Üzengüñi çekmekden itmez mi **ʿār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 160). [ʿār,]*

ara: *Ara, orta, iç, arasına.*

1. Olup baḥr-i şūrāba āb-ı zülāl
Ara yirde olmaya tā kim ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 206). [ara,]*
2. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin sipāh
Ara yirde eksük hemīn Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1146). [ara,]*

ara: *Ara.*

1. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar **arasında** ḳılma nejend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 44). [arasında, -sı, -n, -da]*
2. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 96). [ara,]*
3. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 120). [aradan, -dan]*
4. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 203). [ara,]*

ara: *"Ora" işaret zamiri II Dünya.*

1. Şaġup şaġular itdi nāle nefīr
Daḫı olmadan **arada** dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 110). [arada, -da]*

ara: *(Bir) Araya.*

1. Gelüp bir **araya** iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 155). [araya, -y, -a]*

ara-: *Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.*

1. Aramaḳ murādum degüldi seni
Yirümden yine sen ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 195). [aramaḳ, -mak]*

arada: *Orada.*

1. Helāk itdi Dārāyı bir ḳaç laʿīn
Sen olduñ **arada** bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 308). [arada,]*
2. Anuñ ḳanıdur bunda çaldı seni
Arada bahāne idiser beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 314). [arada,]*
3. Didi Fūra kim iy cihān-gīr şāh
Niçe bir ola ḫalḳ **arada** tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1054). [arada,]*

arada: *Yerde.*

1. Arada serīr-i şeh-i nām-dār
Yanında Arisṭō-yı dānā-yı kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 125). [arada,]*

ārām: *Rahat, huzur.*

1. Ḳonup anda **ārām** ider şehriyār
Olur rāḥat ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 133). [ārām,]*

ārām ider: *Rahatlatmak, huzur vermek.*

1. Yatup ol gice anda **ārām ider**
   Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 421). [ārām ider, -er]*
2. Yatup ol gice leşker **ārām ider**
   Ne yatmaḳ gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 473). [ārām ider, -er]*

ārām idüp: *Rahatlatmak, huzur vermek.*

1. Bir iki gün **ārām idüp** şehriyār
   İderler[di] āsāyiş içün ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 409). [ārām idüp, --üp]*

ârâste: *Far. Bezenmiş, donanmış, süslü. II Mürettep, yerli yerinde.*

1. Suḥen bir perī-veşdür **ārāste**
   Ḥuṣūṣā ola daḫı nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 97). [ārāste,]*

ard: *Peş.*

1. Yürür pīliñ **ardınca** cengī sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 585). [ardınca, -ınca]*
2. Şütürler olur leşkere pīşvā
   Yürür leşker **ardınca** fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 872). [ardınca, -ınca]*
3. Çekildi ḳamū leşker öñince pīl
   Revān oldı **ardınca** deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 888). [ardınca, -ınca]*

arġanūn: *Org denen çalgı.*

1. Sürūd eylese her ḳaçan **arġanūn**
   Cigerden olurdı revān rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 103). [arġanūn,]*

arış: *Karış, uzunluk birimi.*

1. Ele bir sinān aldı elli **arış**
   Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 857). [arış,]*

arisṭo: *Aristoteles.*

1. Arisṭō ki her işden āgāh idi
   Vezīr idi vü maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 69). [arisṭō,]*
2. Sikender şeh ola **Arisṭō** vezīr
   ʿAceb midür olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 71). [arisṭō,]*
3. Oturmış müşerref idüben serīr
   Yanında **Arisṭō** muḳarreb vezīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 80). [arisṭō,]*

aristō-yı dānā-yı kār: *Bilgili Aristo.*

1. Arada serīr-i şeh-i nām-dār
   Yanında **Arisṭō-yı dānā-yı kār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 126). [arisṭō-yı dānā-yı kār,]*

arisṭō-yı sāʿat-şinās: *Aristo zamanını pek iyi bilen.*

1. Yanında **Arisṭō-yı sāʿat-şinās**
   Ṣuṭurlāb ehli vü mevzūn-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 115). [arisṭō-yı sāʿat-şinās,]*

armaġān: *Armağan, hediye.*

1. Ḫudādan nebiyye gelen **armaġan**
   Suḥen şeb çerāġı-durur bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 91). [armaġan,]*
2. Virüp **armaġanını** idüp duʿā
   Hep emr itdügün didi fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 301). [armaġanını, -ı, -nı]*
3. Daḫı dürlü dürlü metāʿ-ı şemīn
   Virür **armaġan** Fūra şāh-ı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 276). [armaġan,]*
4. ʿİtāb eyleyüp elçiye ol fużūl
   Şehüñ ḳılmadı **armaġanın** ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 294). [armaġanın, -ı, -n]*

armaġan itdi: *Armağan etmek: 1. Hediye etmek, vermek, bağışlamak. 2. İthaf etmek.*

1. Şehe bulduġın itdi hep armaġan
   Metāʿ-ı şemīn ile ṭoldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1223). [armaġan itdi, -di]*

armaġan ola: *Armağan, hediye.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
   Ola ḥaşre dek bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 186). [armaġan ola, --a]*

ʿ**arş:** *En yüksek gök. yüce makam.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿ**arş** üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 26). [ʿarş,]*

ʿ**arşa-i āsumāna:** *Gökyüzü arsası.*

1. Benüm himmetüm şöyle eyle bülend
   Sürem ʿ**arşa-i āsumāna** semend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 20). [ʿarṣa-i āsumāna, --a]*

ʿ**arūs:** *Gelin.*

1. Çü ṭabʿuñ ʿ**arūsı** degüldür ʿaḳīm
   Vücūda getürsün ḳo dürr-i yetīm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 13). [ʿarūsı, -ı]*

ʿ**arż:** *Sunma, teşhir etme.*

1. Düzüp yine bir silk-i Pervīn miṣāl
   Cihān ḫalḳına ʿ**arż** ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 64). [ʿarż,]*

ʿ**arż:** *(ارض) i. (Ar. arż) 1. Yeryüzü, dünya.*

1. Çü vaḳt oldı ʿ**arż** eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 117). [ʿarż,]*

ʿ**arż ḳıldı:** *(büyük bir saygı ile) söylemek, bildirmek.*

1. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
   Cemālini çün ʿ**arż ḳıldı** nigār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 138). [ʿarż ḳıldı, --dı]*

ʿ**arż ḳıldılar:** *Bildirmek, söylemek, haberdar etmek.*

1. Gelüp encümen oldı çün kim çeri
   Şehe ʿ**arż ḳıldılar** ol defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 392). [ʿarż ḳıldılar, -dı, -lar]*

arż u semādan: *Yer ve gök.*

1. Görinmezdi **arż u semādan** nişān
   Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 131). [arż u semādan, -dan]*

arża iner: *Yeryüzüne iner.*

1. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 48). [arża iner, --er]*

ʿ**arż-ı ʿārż ider:** *Yanağını sunar.*

1. İder ʿarż-ı ʿārż çü bī-perde ḥūr
   Baḳan zişt-ruḫsārına ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 43). [ʿarż-ı ʿārż ider, --er]*

arż-ı vāsiʿ: *Geniş yerler/ topraklar.*

1. İderler ikindü irişince ceng
   Olur **arż-ı vāsiʿ** ikisine teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1116). [arż-ı vāsiʿ,]*

ārzū ider: *Heves, şevk ‖ özlem.*

1. İder her kişi vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 35). [ārzū ider, --er]*

aş: *Asmak.*

1. Aşar ketfine bir müdevver siper
   Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 851). [aşar, -ar]*

āsān ider: *Kolaylaştırma.*

1. Saʿādet anuñ kim geh-i kār-zār
   İder feṭḥ murġını āsān şikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 72). [āsān ider, --er]*

āsān olur: *Kolay, zahmetsiz olmak.*

1. Çü cāndan kişi nā-hirāsān olur
   Helāk-i ʿadū aña **āsān olur** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 24). [āsān olur, --ur]*

āsāyiş: *Rahat. sükûn.*

1. Bir iki gün ārām idüp şehriyār
   İderler[di] **āsāyiş** içün ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 410). [āsāyiş,]*

āsāyiş eyleye: *Dinlenmek, rahata ermek, huzur bulmak .*

1. Varur şehr-i Dihlīve ṣāḥib-külāh
   Ki **āsāyiş eyleye** anda sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1182). [āsāyiş eyleye, -ye]*

aṣḥāb: *Ar. 1. Sahib'ler, malik, muttasıf olanlar. 2. Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler. 3. Bir büyük zat ile sohbet ve mesleğine mutabaat edenler.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi **aṣḥāb** içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 166). [aṣḥāb,]*
2. İdüp baḫş **aṣḥāba** genci Rasūl
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 145). [aṣḥāba, -a]*
3. Ola rāżı Ḥaḳ cümle **aṣḥābdan**
   Daḫı āl-i Aḥmedden **aṣḥābdan** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 183). [aṣḥābdan, --dan]*
4. Ola rāżı Ḥaḳ cümle **aṣḥābdan**
   Daḫı āl-i Aḥmedden **aṣḥābdan** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 184). [aṣḥābdan, -dan]*

ʿāşık: *Âşık.*

1. Ḳavāfī aña çünki ḥalḥal olur
   Görür **ʿāşıḳı** anı ḫōş-ḥāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 102). [ʿāşıḳı, -ı]*

aṣıl: *Asıl, temel, esas, hakiki.*

1. Bilürem ki **aṣlıñda** vardur keyān
   Keyāna degül vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 163). [aṣlıñda,]*

āşinā: *1. bildik, tanıdık 2. yüzücü.*

1. Şu kim ʿilm ile olmaya **āşinā**
   Ḫaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 57). [āşinā,]*

āşinā idüp: *Tanıdık kılmak.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 29). [āşinā idüp, --üp]*

āsiyāb: *Su değirmeni. II felek,dünya.*

1. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
   Felek **āsiyābın** ki gerdān ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 216). [āsiyābın, -ın]*

āşiyān: *1. Yuva. 2. Hane.*

1. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün **āşiyān**
   Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 119). [āşiyān,]*

ʿāşiyān-ı cihān: *Dünyanın asileri, isyan edenleri.*

1. Bula raḥm eger **ʿāşiyān-ı cihān**
   Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 83). [ʿāşiyān-ı cihān,]*

ʿasker: *Ar. Asker.*

1. Gelüp iki **ʿasker** olur rū-be-rū
   El urur silāḥına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 153). [ʿasker,]*
2. Cihān-cū bizüz biz idelüm ḳıtāl
   Eyü itdiler **ʿaskerimüz** cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1060). [ʿaskerimüz, -i, -müz]*

aṣl: *Asıl, temel, esas, hakiki.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḥaḳīḳatde **aṣl** ol ḳamu ferʿdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 26). [aṣl,]*
2. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
   Ne kişisin **aṣlıñ** nedür iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 682). [aṣlıñ, -ı, -n]*

aṣl u neslüñ: *Soy ve nesil.*

1. Senüñ **aṣl u neslüñ** degül muʿteber
   Ḳaçan būriyā vire Mıṣrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 339). [aṣl u neslüñ, -ü, -ñ]*

aslâ: *"Hiçbir şekilde" anlamında bir zarf.*

1. Ḳılup her birine ʿaṭā sīm ü zer
   Kimesneye ḳılmayam **aṣlā** żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 180). [aṣlā,]*
2. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
   Görinmezdi ādemden **aṣlā** cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 134). [aṣlā,]*
3. Eger emrüme olmaz iseñ muṭīʿ
   Bulamazsın **aṣlā** melāẕ u menīʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 214). [aṣlā,]*
4. Gider şāhlıḳ çün irişse ecel
   Müfīd olmaz **aṣlā** külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1136). [aṣlā,]*
5. İder şehliġe şol kimesne sürūr
   Ki bulmaya **aṣlā** cihānda ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1144). [aṣlā,]*

aşlı: *Gerçek, hakiki.*

1. Nʾola **aşlı** olsa anuñ muʿteber
   Velī anda yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 179). [aşlı,]*

aşluñı bil: *Aslını bilmek.*

1. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aşluñı sen
   Ebanʿan cedim şāh-ı Ḫırān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 59). [aşluñı bil,]*

aşşı: *Fayda, kar.*

1. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
   Ne **aşşı** velīʿilmden ḥaẕẕı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 54). [aşşı,]*

āşūb-ı şūr: *Acı kargaşa.*

1. Yürütdi görüp anı fīlini Fūr
   Ziyāde olur ceng ü **āşūb-ı şūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 918). [āşūb-ı şūr,]*

âsumân: *Gök, gökyüzü, semâ, felek.*

1. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
   Pür oldı ṣadāsıyla heft **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 80). [āsumān, -ür]*
2. Celāline nisbet bu heft **āsumān**
   Degüldür şehüñ pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 45). [āsumān,]*
3. Olup çetr [çünkim] bu heft **āsumān**
   İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 95). [āsumān,]*
4. Ṭolar ġulġul-i kūsı ile cihān
   Virür kūh gibi ṣadā **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 172). [āsumān,]*
5. Cihān Ḫusrevā çetr-i heft **āsumān**
   Dutar ḫar-gehüñ üstine sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 181). [āsumān,]*
6. Ola raḫşum altumda çün kim çemān
   Yidi ḫaṭvesidür bu heft **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 90). [āsumān,]*
7. Bize gönderüp **āsumāndan** kitāb
   ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 25). [āsumāndan, -dan]*
8. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
   Ḳarardı ḳara tozıdan **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 120). [āsumān,]*
9. Görinmezdi arż u semādan nişān
   Zemīn oldı esb ü amac **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 132). [āsumān,]*
10. Ele aldılar ṣoñra gürz-i girān
    Hubūṭ u ṣuʿūd itdi ol **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 614). [āsumān,]*
11. Doḳunduḳca ḳalḳana gürz-i girān
    Ṭolardı ṭarāḳıyla hep **āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 616). [āsumān,]*

āsumān oldı: *Gökyüzü olmak.*

1. Olup mārlar ḫāfıẓ-ı āşiyān
   Zemīn emniden oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 14). [āsumān oldı, --dı]*

āsumān [u] zemīn: *Yeryüzü ve gökyüzü.*

1. Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
   Olur **āsumān [u] zemīn** āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 82). [āsumān [u] zemīn,]*

āsumān u zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzü.*

1. Biner leşker-i şāh-ı Ḫırān-zemīn
   Olur **āsumān u zemīn** āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 126). [āsumān u zemīn,]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

1. Oda kendüyi ṣarʿa olan **atar**
   Ṣarābına dīvāne aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 71). [atar, -ar]*
2. Havāya ṣaḳın **atma** pertāb seng
   Yılan aġzına ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 61). [atma, -ma]*
3. Kime kim **ata** tīr ol şīr-i ner
   Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 935). [ata, -a]*
4. Eger ejdehāya **atarsa** kemend
   İderdi kemend ile elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 439). [atarsa, -ar, -sa]*
5. Nice **atılur** oḳ dutılur kemān
   Nice raḳş urur elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1073). [atılur, -ıl, -ur]*

at: *At, binek hayvanı.*

1. İki yayılu iki cevşenlüler
   Geyimlü yedeklü **atı** ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 388). [atı,]*
2. Çıḳarmadan ol ḫançer-i āb-gün
   Düşer ḫaşm **atından** yire ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 14). [atından, -ı, -n, -dan]*
3. Murād **atına** bindürür gāh çüst
   Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 3). [atına, -ı, -n, -a]*

4. Tek-u-pūyada **atlar** idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 199). [atlar, -lar]*
5. İdüp pençe bāzīçeler pīl **at**
   Biri olmadı naṭʿada şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 625). [at,]*
6. Velī virmez **at** aña döymez ciger
   Oḳıla urasın ıraḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 665). [at,]*
7. Kime ursa ḫışm ile gürz-i girān
   Belürmezdi **atından** andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 930). [atından, -ı, -n, -dan]*
8. Kime kim irüp tīġ-ı Hindū çalar
   Atıyıla kendüyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 932). [atıyıla, -ı, -y, -ıla]*

at: *(ayak) atmak.*

1. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
   Ki **at** naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 234). [at,]*

ʿ**aṭā:** *Cömertçe verme, ihsan, bağış.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü zilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 71). [ʿaṭādur, --dur]*
2. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu zindeye senden irer ḫayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 19). [ʿaṭāñ, -ñ]*
3. Ne deñlü ki fikr eyleye ʿaḳl-ı nās
   ʿ**Aṭāsına** şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 124). [ʿaṭāsına, -sı, -n, -a]*
4. İdemez ʿ**aṭāsını** mücmel ʿayān
   Degül ki ide tafṣiliyle beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 127). [ʿaṭāsını, -sı, -nı]*
5. ʿAṭāsıyla pürdür cihān mülk ü māl
   Degül luṭfı mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 143). [ʿaṭāsıyla, -sı, -y, -la]*
6. Hemīşe iden düşmenine ʿ**aṭā**
   Muḥibbine itse degül mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 75). [ʿaṭā,]*

ʿ**aṭā:** *(Ar.) Cömertçe verme, ihsan, bağış.*

1. Baña idecegüñ seḫāyı şehā
   Yanuñdaġı ḳullaruña ḳıl ʿ**aṭā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 148). [ʿaṭā,]*
2. Ḳılup her birine ʿ**aṭā** sīm ü zer
   Kimesneye ḳılmayam aṣlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 179). [ʿaṭā,]*

ata: *T. is. Baba. Asıl Türkçedir. atalar sözü darbımesel.*

1. Görinmez idi şuḳḳadan māh u mihr
   Ata oġula itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1010). [ata,]*

ata: *Baba, peder; babasına.*

1. Atasına bir peyk defʿi gider
   Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1199). [atasına, -sı, -n, -a]*

ʿ**atāyā:** *Cömertçe verme, ihsan, bağış.*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 1). [ʿaṭāyāsı, -(s)ı]*

ʿ**aṭā-yı şehe:** *Padişah hediyesi.*

1. Cihān olsa şandūḳ-ı pür sīm ü zer
   ʿ**Aṭā-yı şehe** kīse bir gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 130). [ʿaṭā-yı şehe, --e]*

āteş: *Ateş.*

1. Ne **āteş** ḳoyam ne ḫod āteş-gede
   Uram tīġı ızlāl iden mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 339). [āteş,]*
2. Olur şöyle germ **āteş-i** kār-zār
   Çıḳar miġfer ü gözler[in]den şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 243). [āteş-i, --i]*

āteş-efşān ola: *Ateş saçan ola.*

1. Göre ol da çün rūz-ı meydān ola
   Ki ejder nice **āteş-efşān ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 320). [āteş-efşān ola, --a]*

āteş-feşān: *Ateş saçan.*

1. Olup kişver-i Rūma **āteş-feşān**
   Ne şehr ü ne dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 43). [āteş-feşān,]*

āteş-feşān olurdı: *Ateş saçan olmak.*

1. İki başlu bir ejder idi hemān
   Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 836). [āteş-feşān olurdı, -ur, -dı]*

āteş-fürūz: *Ateşi tutuşturan.*

1. Ḳoparma yirümden ki ḳopmaya toz
   Beni itme zinhār **āteş-fürūz** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 230). [āteş-fürūz,]*
2. Düşer çünki ol nefṭlü sāza sūz
   Şütürler olur cümle **āteş-fürūz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 902). [āteş-fürūz,]*

âteş-gede: *Ateşe tapanların ibadet ettiği yer veya mabet.*

1. Ne āteş ḳoyam ne ḫod **āteş-gede**
   Uram tīġı ızlāl iden mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 339). [āteş-gede,]*

āteş-i tāb-dār: *Parlak,hararetli ateş.*

1. Bulışup iki leşker-i kīne-dār
   Ele aldılar **āteş-i tāb-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 452). [āteş-i tāb-dār,]*

āteş-i tīġ: *Kılıç ateşi (harlı ateş bağlamında).*

1. Nedür pīl-i gerdūn pür ḫār u ḫas
   Olur **āteş-i tīġ** defʿine pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 546). [āteş-i tīg̃,]*

āteş-i tīz olur: *Keskin ateş olmak II öldürücü olmak.*

1. Bezimde çü deryā güher-rīz olur
   Rezimde velī **āteş-i tīz olur** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 30). [āteş-i tīz olur, --ur]*

atlas: *Büyük harita II Yeryüzü.*

1. Ḳudūmı ider **aṭlası** zer-nigār
   Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 111). [aṭlası, --ı]*

ʿ**avām:** *Halk, umum, herkes.*

1. Ḫaṭāyı ṣavābı ne bilsün ʿ**avām**
   ʿAvāma dimişler olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 81). [ʿavām,]*
2. Ḫaṭāyı ṣavābı ne bilsün ʿavām
   ʿ**Avāma** dimişler olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 82). [ʿavāma, -a]*

ʿ**avām u hāṣ:** *Alt ve üst tabaka.*

1. Çü ṣarrāf u ḥakkāk ü ġavvāṣsın
   Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 26). [ʿavām u ḫāṣ, -sın]*

āvāz: *(Aşk sebepli) Feryat, inleme.*

1. Tolup çāvuş **āvāzı** ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 157). [āvāzı, -ı]*

āvāze-i dār ü gīr: *Savaş sesi.*

1. Toz içinde cūş itdi deryā-yı ḳīr
   Cihān ṭoldı **āvāze-i dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 986). [āvāze-i dār ü gīr,]*

āvāz-ı kūs: *Büyük davulun sesi.*

1. Ṭutuldı çıġırtmaḳdan **āvāz-ı kūs**
   Ṣadāsı degül idi bang-ı ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1033). [āvāz-ı kūs,]*

āvāz-ı zih: *Güzel ses.*

1. Gelüp rezmde zihden **āvāz-ı zih**
   Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 205). [āvāz-ı zih,]*

ʿ**avdet ider:** *Dönmek.*

1. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
   Mekānına ʿ**avdet ider** pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 144). [ʿavdet ider, --er]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

1. Ṣanasın dutup mātem **āverd-gāh**
   Yüzin yırtuban geymiş idi siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 975). [āverd-gāh,]*
2. Görür şeh ki ġāyet ḳırıldı sipāh
   Ölü ile pür oldı **āverd-gāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1046). [āverd-gāh,]*

ʿ**avn:** *Yardım, imdat.*

1. Eger ʿ**avnüñ** olur ise reh-nümūn
   İder pīli bir peşşe ḫ˘ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 487). [ʿavnüñ, -üñ]*

ʿ**avn:** *Yardım.*

1. Eger ʿ**avnı** ola anuñ reh-nümūn
   İder peşşe Nemrūd[ı] ḫ˘ōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 17). [ʿavnı, -ı]*

2. Senüñ ʿ**avnüñe** ḳaldı kārum hemīn
   Vʾegerni ḳanı Rūm u Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 481). [ʿavnüñe, -ü, -ñ, -e]*

ʿavn ideyidi: *Yardım edeydi.*

1. Eger ʿ**avn ideyidi** ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 61). [ʿavn ideyidi, --e, --y, --idi]*

avuç: *(Sayı sıfatlarıyla) Elin hafifçe kapatılmasıyla meydana gelen çukurluğun alabileceği (miktar).*

1. Bir **avuc** zemīne de iy pādişāh
   Ne lāzım ola iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 79). [avuc,]*

avuç: *Avuç, elin iç kısmı, bir avuç, az anlamında.*

1. Neñe ġarresin iy bir **avuc** türāb
   Olur her ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 61). [avuc,]*
2. Ṭolup ḳabżalardan **avuc** ābile
   Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 241). [avuc,]*

ayaġ: *Ayak.*

1. Daḫı virdi hem küncüd-i bī-şümār
   Didi bunı **ayaġına** [it] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 296). [ayaġına, -ına]*
2. Gözüñe ṣoḳup iḫtiyārī iber
   Ayaġuña vurma elüñle teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 64). [ayaġuña, -uñ, -a]*
3. Ayaġuñ ile dāma girmek neden
   Elüñ ile kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 363). [ayaġuñ, -uñ]*

ayak: *Ayak.*

1. Şu kim baġlaya ḫıdmetinde kemer
   Olur çün kemer başda **ayaḳ** güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 154). [ayaḳ,]*
2. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
   Velī başdan **ayaḳ** mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 924). [ayaḳ,]*
3. Ḳaçan kim kişiye irişse ecel
   Dutulur **ayaḳ** baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1126). [ayaḳ,]*

ayak bağıdur: *Bir yere gidilmesine veya bir işin yapılmasına engel olan şey (ADS).*

1. Ayaḳ bağıdur çoḳlıḳ olmaḳ sipāh
   Yiter bu ḳadar nāṣır olsun İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 371). [ayaḳ bağıdur, --dur]*

ʿayān: *Apaçık, aşikar.*

1. İdemez ʿaṭāsını mücmel ʿ**ayān**
   Degül ki ide tafṣiliyle beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 127). [ʿayān,]*
2. Begenmedügüñ ḫār içinden ʿ**ayān**
   Olur Ḫusrevā efʿi-yi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 139). [ʿayān,]*
3. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿ**ayān**
   Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 11). [ʿayān,]*
4. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] nihān
   İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿ**ayān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 24). [ʿayān,]*
5. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
   ʿ**Ayān** oldı pes ḫālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 178). [ʿayān,]*
6. İde düzd her dānesin ger nihān
   Ola ẓāhir işi olıcak ʿ**ayān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 68). [ʿayān,]*
7. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
   Çü mihr ikisi de cihānda ʿ**ayān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 90). [ʿayān,]*
8. İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿ**ayān**
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 3). [ʿayān,]*

aʿyān: *Bir yerin önde gelenleri II Eşraf.*

1. Gelüp bir bir oturdı erkānlar
   Müzeyyen idüp ṣadrı **aʿyānlar** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 124). [aʿyānlar, --lar]*

ʿayān eyle-: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

1. Bize gönderüp āsumāndan kitāb
   ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 26). [ʿayān eyle-, --yen-(y)en]*

ʿayān ola: *Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.*

1. Çü ʿüryān olup tīġum ola ʿayān
   Yunur ḳana iḳlīm-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 247). [ʿayān ola, -a]*

ʿayān oldı: *Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.*

1. İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb aña
   ʿ**Ayān oldı** dībāce-i ġayb aña *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 44). [ʿayān oldı, --dı]*

2. ʿAyān oldı iki mehābetlü ebr
Yürür biri birine iki hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 889). [ʿayān oldı, -dı]*

ʿayān olur: *Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.*

1. Olur kilkden çün şeker geh ʿayān
Meẕāḳ ehli ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 111). [ʿayān olur, --ur]*

ʿayān olurdı: *Aşikar olmak.*

1. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 63). [ʿayān olurdı, --ur, --dı]*

ʿayār: *Ölçü, değer.*

1. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿ**ayār**
Ne ġam çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 137). [ʿayār,]*

ʿayb ola: *Ayıp olmak, utandıracak bir halin oluşması.*

1. Yiyen cāh u dünyā içün līk ġam
Meʿārifden ururs ʿ**ayb ola** dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 172). [ʿayb ola, --a]*

ʿayb ola: *Ayıp olmak.*

1. Didi kim olan kimse fermān-revā
Diline geleni dimek ʿ**ayb ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 174). [ʿayb ola, --a]*

āyīne: *Far. Ayna.*

1. Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
Dili **āyinesi** pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 24). [āyinesi, -si]*
2. Viren ʿaḳl **āyīnesine** cilā
Viren rūḥ şemʿine nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 31). [āyīnesine, -si, -n, -e]*
3. Baña tīġ-ı Ḥindū-yı zerrīn-niyām
Görinür gehī **āyine** gāh cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 230). [āyine,]*

āyine-dār: *Ayna tutan, ayna tutucu.*

1. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek gibi çarḫı [da] **āyīne-dār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 186). [āyīne-dār,]*

āyine-vār: *Ayna gibi, ayna misali.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi yidi ḳat **āyīne-vār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 48). [āyīne-vār,]*

āyīne-veş: *Ayna gibi.*

1. Dıraḫşende pūlād **āyīne-veş**
Münevver müdevver idi çün güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 853). [āyīne-veş,]*

ayır: *Ayırmak.*

1. Ḳılıç **ayırur** bizi şimdengirü
Çü ʿazm eyledük olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 145). [ayırur, -ur]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

1. Ayıtdı nʾola gelsün ol nām-dār
Ṣafālar virür yār-ı peyġāmbār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 115). [ayıtdı, -dı]*
2. Ayıtdı ki İskender-i Feylaḳos
Şeh oldı gelüp itmedi dest-būs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 149). [ayıtdı, -dı]*
3. Ayıtdı benüm olıcaḳdur cihān
Zemīn gūydur himmetüm ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 307). [ayıtdı, -dı]*
4. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy dilīr
Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 755). [ayıtdı, -dı]*

ayru olalum: *Uzak kalmak, ayrı düşmek.*

1. Niçe bizüm içün ola seyl ḳān
Senüñ ile **ayru olalum** hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1062). [ayru olalum, -a, -lum]*

ayruḳ: *Artık, bundan sonra.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc
Ḳorum saña **ayruḳ** añarsañ ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 250). [ayruḳ,]*

ʿayş ü nūş: *Yiyip içip eğlenme.*

1. Yiyüp içüben eyledi ʿ**ayş ü nūş**
   Gehī nāy u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1171). [ʿayş ü nūş,]*

ʿayş ü nūş eyledi: *Yemek, içmek, eğlenmek.*

1. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
   Gehī nāy u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1171). [ʿayş ü nūş eyledi, -di]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

1. Şu vażʿı ider geçmedin **az** zamān
   Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 31). [az,]*
2. Alup nāmeyi elçi oldı revān
   Varur şāhına geçmedin **az** zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 386). [az,]*

az u bol: *Az ve çok, miktar olarak az ve çok.*

1. Yine ḥikmetin ol bilür ḥākim ol
   Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 18). [az u bol,]*

ʿ**azāb:** *Pek büyük sıkıntı, eziyet.*

1. Nebī ḥaḳ ṣırāṭ u ḥisāb oldı ḥaḳ
   Behişt-i berīn ḥaḳ ʿ**aẕāb** oldı ḥaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 174). [ʿaẕāb,]*

ʿ**azāb çeker:** *Eziyet çekmek, üzüntü içinde olmak.*

1. Eger fażluñ itmez ise feṯḥ-i bāb
   Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 80). [ʿaẕāb çeker, --er]*

ʿ**aẕāb-ı ʿaẕīm:** *Büyük azap etmek.*

1. Ne deñlü ki var feylesūf u ḥakīm
   İdem her birine ʿ**aẕāb-ı ʿaẕīm** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 360). [ʿaẕāb-ı ʿaẕīm,]*

ʿ**aẕāb-ı ʿaẕīm idem:** *Büyük azap etmek.*

1. Ne deñlü ki var feylesūf u ḥakīm
   İdem her birine ʿaẕāb-ı ʿaẕīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 360). [ʿaẕāb-ı ʿaẕīm idem, -em]*

āzād: *(Sonbahardan, ayrılıktan) kurtulan.*

1. Biri minnet ile birin şād ider
   Biri bendi birini **āzād** ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 14). [āzād,]*

āzād olur: *Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak; uzaklaşmak, ayrılmak.*

1. Cihān ʿadl ü dādıyla ābād olur
   Zamān ẓulm bendinden **āzād olur** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 10). [āzād olur, --ur]*

ʿ**azīmet itdi:** *Bir yere yönelme! II gitme!.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 59). [ʿazīmet itdi, --di]*

ʿ**azīz:** *Saygın ve hürmetli kişi.*

1. Yiter bize bizi bilen iy ʿ**azīz**
   Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 139). [ʿazīz,]*
2. Ebed irmeye ol ʿ**azīze** gezend
   Ki gitmeye gūşından anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 55). [ʿazīze, --e]*
3. Beni görme Rüstemden eksük ʿ**azīz**
   Ki tā ḳopmaya başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 187). [ʿazīz,]*
4. İden ḥaẓẓ-ı ednā sözinden ʿ**azīz**
   Bu şanʿatda ola mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 73). [ʿazīz,]*
5. Seni sevmeyen cānı gibi ʿ**azīz**
   Ḥaḳīr olsun olınca tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 709). [ʿazīz,]*

ʿ**azl:** *Ar. Görevden alınma.*

1. Birinüñ olur ʿ**azli** birine naṣb
   Biri yir ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 15). [ʿazli, -i]*

ʿ**azm:** *(Ar.) Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak hususunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.*

1. Ḳılıç ayırur bizi şimdengirü
   Çü ʿ**azm** eyledük olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 146). [ʿazm,]*

ʿ**azm itse:** *Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.*

1. Ne mülke ki ʿ**azm itse** ol nām-ver
   Olur hem-ʿinān aña feṯḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 111). [ʿazm itse, --se]*

ʿ**azm itse:** *Yönelmek II yola çıkmak II gitmek.*

1. Nereye ki ʿ**azm itse** ol şeh-süvār
   Giderdi bile serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 397). [ʿazm itse, --se]*

ʿ**azm iderlerdi:** *Gitmek, yola çıkmak.*

1. Görüben anı heybet aldı sipāh
   İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 938). [ʿazm iderlerdi, -er, -ler, -di]*

ʿ**azm-i dārū:** *Çare için çaba.*

1. İdüp ʿ**azm-i dārū** olurlar revān
   Ġażab-nāk ü pür-kīn çü şīr-i jeyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 389). [ʿazm-i dārū,]*

ʿ**azm-ı dihlīv ider:** *Dihlīv'e yol almak.*

1. İder ʿazm-ı Dihlīv şāh-ı cihān
   Ki Dihlīv idi taḫt-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1179). [ʿazm-ı dihlīv ider, -er]*

ʿ**azm-i rāh:** *Yola düşmek, yola çıkmak.*

1. Tamām oldı çün nāmeyi aldı şāh
   Virür ḳāṣıda kim ide ʿ**azm-i rāh** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 86). [ʿazm-i rāh,]*

āzmūde: *Deneyimli.*

1. Çekerler şehe raḫş-ı gerdūn-gerd
   Şitābende vü **āzmūde** neberd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 524). [āzmūde,]*

āzürde: *Far. İncitilmiş, incitilen.*

1. İdüp anı **āzürde** mektūb-ı şāh
   Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 203). [āzürde,]*

bāb: *Ar. Kapı.*

1. Eger Ḫayber olsa ḥiṣār-ı ʿadu
   İder ḳalʿ **bābın** şeh-i ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 114). [bābın, -ın]*

bāc: *Far. Alınıp satılan menkul eşyâdan, başka köy ve şehirlerden getirilen mallardan alınan bir nevi alım satım vergisi.*

1. Alınmadı devrinde yollarda **bac**
   Reʿāyāya iḥsān olındı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 65). [bac,]*

bād: *(Fars.) Rüzgâr, yel, fırtına.*

1. Ṭırāz-ı sināna virüp **bād** tāb
   Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 137). [bād,]*
2. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
   Geçer pīl öñine demān hem-çü **bād** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 594). [bād,]*
3. Ne bāde ki hem nār ü hem **bād** idi
   Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [bād,]*

bād itdi: *Savrulmak, dağılmak II etkisini göstermek.*

1. Ḳamu ʿāleme şāh idi Key-ḳubād
   Külāhın velī ṣoñra **bād itdi** ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1138). [bād itdi, -di]*

bāde: *Şarap.*

1. Ne **bāde** ki hem nār ü hem bād idi
   Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [bāde,]*

bād-ı demān: *Kuvvetli hava,yel.*

1. Geyüp cevşenin bendi ol pehlevān
   Ala ile geydi çü **bād-ı demān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 446). [bād-ı demān,]*

bād-pā: *Ayağına çabuk, çabuk koşan.Genellikle at için kullanılır. (At).*

1. Öñince çekilüp niçe **bād-pā**
   Yürür der-peyince niçe dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 401). [bād-pā,]*

bād-pāy: *Ayağına çabuk, tez yürüyüşlü.*

1. İki esb-i tāzīlüvüz **bād-pāy**
   Ola kim bu meydānda pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 123). [bād-pāy,]*

baġ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān **bāġına** rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 88). [bāġına, -ı, -na]*
2. Baña eyle ol **bāġ** içinde mekān
   Ḳi cār ola anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 97). [bāġ,]*
3. Olur ʿaḳl **bağında** geh cilve-ger
   Virür cilvesi cāna nūr-ı baṣar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 109). [bağında, --ı, --nda]*
4. Yiter saña **bāġuñ** ḳo bu ḫūşeyi
   Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 239). [bāġuñ, -uñ]*

bāġ-ı ʿarşuñ: *Arş bağı.*

1. Eger olmasa **bāġ-ı ʿarşuñ** güli
   Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 11). [bāġ-ı ʿarşuñ, --un]*

bāġ-ı cinān olur: *Cennet bağı.*

1. Gül-i fetḥ rāhın idüp gül-sitān
   Olur ḳanda kim ḳonsa bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 8). [bāġ-ı cinān olur, --ur]*

bāġ-ı vaṣluña: *Kavuşma bahçesi.*

1. O demde ki faẓluñ idinem penāh
   Meded idesin **bāġ-ı vaṣluña** rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 94). [bāġ-ı vaṣluña, --un, --a]*

bağla: *Bağlamak.*

1. Elini ḳafasında **bağladı** çüst
   İletdi ʿalem dibine zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 637). [bağladı, -dı]*
2. Şu tirkeş [ki] **bağlandı** ol ẕülʾ-celāl
   Şanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 841). [bağlandı, -n, -dı]*

bağla-: *Bağlamak.*

1. Demed ile **bağla** şütür üzre sāz
   Aña nefṭ sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 757). [bağla,]*

baġlan: *Bağlamak.*

1. Ḳaçan kim kişiye irişse ecel
   Dutulur ayaḳ **baġlanur** iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1126). [baġlanur, -ur]*

baġr: *Bağır ve göğüs.*

1. Müşebbek ider tārı tīri şehüñ
   Urur dāġ **baġrına** tīġı mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 80). [baġrına, -ı, -n, -a]*
2. Ziyāde-dürür bāzdan ḳazda tāb
   İder līk silleyle **baġrın** kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 38). [baġrın, -ın]*
3. Çıḳarsañ sipihre eger çün ġurāb
   İdem şāhbāzāne **baġruñ** kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 220). [baġruñ, -u, -ñ]*

bahane: *Bahane, sebep.*

1. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
   Sözüñ rāstın didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 737). [bahāne,]*

bahāne idiser: *Herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.*

1. Anuñ ḳanıdur bunda çaldı seni
   Arada **bahāne idiser** beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 314). [bahāne idiser, -iser]*

bahāne olduñ: *Bahane olmak, sebep olmak.*

1. Helāk itdi Dārāyı bir ḳaç laʿīn
   Sen olduñ arada bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 308). [bahāne olduñ, -du, -ñ]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
   Ki ḫar teg ḫazān ile geçdi **bahār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [bahār,]*
2. Tevaḳḳuf ider kim irişse **bahār**
   İde Sindi daʿvet varup şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1227). [bahār,]*

bahr: *(Ar.) Deniz, deryâ.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
   Güher **baḥrı** göñlümle enbāzdur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 24). [baḥrı, -ı]*
2. Temevvüc idüp **baḥr** ide çün ḫurūş
   Nedür seyl kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 27). [baḥr,]*
3. Bir ola mı **baḥr** ile bir ḳatre āb
   Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 279). [baḥr,]*
4. O kan **baḥri** içinde her küşte pīl
   Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [baḥri, -i]*
5. Bu **baḥr** üzre yazdum anıñçün kitāb
   Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 85). [baḥr,]*
6. İki sūden idüp iki **baḥr** cūş
   Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 891). [baḥr,]*
7. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
   Cihān **baḥr** olur idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1014). [baḥr,]*
8. İder ḳaṭreden **baḥr** cevher ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 3). [baḥr,]*

bahr ile ber: *Deniz ile kara.*

1. Dutar ʿadl ile ʿālemi ser-be-ser
   Olur ḥükmine rām **baḥr ile ber** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 8). [baḥr ile ber,]*

baḥr ile ber: *Deniz ve kara. II yerler ve karalar.*

1. Dutar ʿālemi leşker ile güher
   Muṭīʿüm olur cümle **baḥr ile ber** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 36). [baḥr ile ber,]*

baḥrī: *Denizle ilgili, denize âit.*

1. Cihān içi gerçi kemāl ehli pür
   Kimi **baḥrī[dür]** kimi şarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 46). [baḥrī[dür],]*

baḥr-i ʿaṭāsı: *Cömertlik denizi.*

1. Çü **baḥr-i ʿaṭāsı** şehüñ ide cūş
   İder pes zer [ü] sīm-i şāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 141). [baḥr-i ʿaṭāsı, --sı]*

baḥr-i cāndan: *Can denizi.*

1. Suḫen cevheri **baḥr-i cāndan** gelür
   Degül zer ki zer tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 87). [baḥr-i cāndan, --dan]*

baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf: *Ince,hoş fikirli dalgıcın denizi.*

1. Dilüñ **baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf**
   Güher maʿnā ṣarrāf-ı ṭabʿ-ı şerīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 17). [baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf,]*

baḥr-i güher: *Mücevher denizi.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
   İde cūş **baḥr-i güher** mevc mevc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 34). [baḥr-i güher,]*

baḥr-i mercān: *Mercan denizi.*

1. Olur laʿl-gūn tīġı elmās-gūn
   Aḳar **baḥr-i mercān** olup seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 992). [baḥr-i mercān,]*

baḥr-i nīl: *Nil denizi; aşığın gözyaşlarından oluşan bir deniz.*

1. Aḳan seyl-i ḫūn içre ḫorṭūm-ı pīl
   Şināver neheng idi vü **baḥr-i Nīl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 994). [baḥr-i nīl,]*

baḥr-i şūrāba: *Acı su denizi.*

1. Olup **baḥr-i şūrāba** āb-ı zülāl
   Ara yirde olmaya tā kim ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 205). [baḥr-i şūrāba, -a]*
2. İderseñ girüp **baḥr-i şūrāba** ceng
   İrişüp idem mużmaḥil çün neheng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 217). [baḥr-i şūrāba, -a]*

baḥr-i ṭabʿuñı: *Yaratılış denizi; birinin denize benzer yaratılışı, mizacı.*

1. Ki seyr idicek anı gevher-şināş
   İde **baḥr-i ṭabʿuñı** andan ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 12). [baḥr-i ṭabʿuñı, --un, --ı]*

baḥş: *İkram, iltifat.*

1. Ne bilsün güher **baḫşını** pīyle-ver
   Olur şedde düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 27). [baḫşını, -ı, -n, -ı]*

bahş itdi: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. Dökildi gelüp māl-i Hindūstān
   Çerisine **baḫş itdi** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1160). [baḫş itdi, -di]*

bahş idüp: *Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.*

1. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 145). [baḫş idüp, --üp]*

baht: *Baht, talih.*

1. İder her kişi vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol **baḫt** rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 36). [baḫt,]*
2. Felekden o şeh **baḫtı** tañ mı füzūn
   Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [baḫtı, -ı]*
3. İki şīrüz ortada bir gūr var
   Naṣīb aña olur ki **baḫt** ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [baḫt,]*
4. Nʿola **baḫt** oldı ise saña yār
   Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 197). [baḫt,]*

baḫt-ı bed: *Kötü kader.*

1. Seni **baḫt-ı bed** hem-çü İsfendiyār
   Getürür ki Rüstem helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 185). [baḫt-ı bed,]*

baht-ı bīdārdur: *İyi talih. ‖ Bahtı uyanık, talihi açık.*

1. Cihān mülkine ʿadli miʿmārdur
   Nigeh-dār aña **baḫt-ı bīdārdur** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 160). [baḫt-ı bīdārdur, --dur]*

baʿīd ol-: *Uzak olmak.*

1. Olur dūn-himmet ḳapuñdan baʿīd
   Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 21). [baʿīd ol-, --ur]*

bāk idem: *Endişe etmek, kaygı duymak.*

1. Muʿāvin-dürür baña çün nār-ı pāk
   İdem mi ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 48). [bāk idem,]*

bāk idem: *Endişe etmek, kaygı duymak.*

1. Muʿāvin-dürür baña çün nār-ı pāk
   İdem mi ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 48). [bāk idem,]*

baḳan: *Bakan, nazar eden.*

1. İder ʿarż-ı ʿārıż çü bī-perde ḥūr
   Baḳan zişt-ruḫsārına ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 44). [baḳan,]*

bāḳī: *Ebedî, sonsuz.*

1. İder luṭf ile nāḳıṣ olanı tām
   Tamām ol-durur **bāḳīsi** nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 112). [bāḳīsi, -si]*
2. Ḳamu fānīdür mihri **bāḳī** hemān
   Kime ḳaldı saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 107). [bāḳī,]*
3. Ḳamu fānī **bāḳī** Allāhdur
   Bunı bilmeyen kimse güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 169). [bāḳī,]*
4. Degül **bāḳī** çün kim bu köhne ribāṭ
   Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 171). [bāḳī,]*
5. Murādum edā eyledüm ben tamām
   Bilür **bāḳīsin** ḥażretüñ ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 272). [bāḳīsin, -sin]*

bāl: *Kanat.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki **bāl** açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 34). [bāl,]*
2. Naẓar murġı irmez açup aña **bāl**
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 133). [bāl,]*
3. Ḳaçan kim ḳanatlasa uçmaġa mūr
   Gelür **bāline** kesr başına ṣūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 274). [bāline, -in, -e]*

bāl açar: *Kanat açmak.*

1. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
   Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 29). [bāl açar, --ar]*

bāl açsa: *Kanat açmak.*

1. Kebūter eger açsa meydānda bāl
   Ḳalur der-peyince olamaz hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 867). [bāl açsa, -sa]*

bālā: *1. Yüksek, yüce, âlî. 2. Boy, kad, kāmet.*

1. Ḫudāvend-i devlet-dih-i dest-gīr
   Penāhende-i ḫalḳ **bālā** vezīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 4). [bālā,]*

bālā vü pest: *Yüksek ve alçak.*

1. Ne deñlü ki var ise **bālā vü pest**
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 15). [bālā vü pest,]*

bālāya irişdi: *Yüksek katlara erişti.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
   ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 69). [bālāya irişdi, --ya, --iş, --ti]*

bāl-i melek: *Melek kanadı.*

1. Anı eylemiş resm encüm felek
   Yazılmış kenārında **bāl-i melek** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 856). [bāl-i melek,]*

bañ: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ **baña** ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 8). [baña, --a]*
2. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü **baña** zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 4). [baña, --a]*
3. Bu mülki **baña** virdi Rabbü'l-beşer
   Elümden ol alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 191). [baña, -a]*
4. Degüldür **baña** mülk almaḳ murād
   Murād ol idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 227). [baña, -a]*
5. ʿİnānum çü süst ü rikābum girān
   İdem ben kim olur **baña** hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 244). [baña, -a]*
6. Baña kendünüñ iḫtiyār [ile] şāh
   Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 311). [baña, -a]*
7. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne ġam çünki **baña** muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 322). [baña, -a]*
8. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
   Ki ḫar teg ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1219). [baña, -a]*
9. Ḳabūl itmedi hīç bir ḫabbe şāh
   Didi kim yiter **baña** taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1162). [baña, -a]*
10. Virür ise furṣat **baña** Ẕü'l-Celāl
    İdem yarın anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 741). [baña, -a]*

11. Ne dīnde iseñ eylerem iḫtiyār
Bańa eyle telḳīn eyā tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 724). [bańa, -a]*
12. Muḥabbet iderseñ eger sen **bańa**
Olanca ḳul olam ḳoluñda sańa *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 721). [bańa, -a]*
13. Didi kim eyā şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olayum **bańa** vir emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 720). [bańa, -a]*
14. Beni devletüñ itdi şāhā esīr
Vʾegerni **bańa** mūṣdur nerre-ṣīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 692). [bańa, -a]*
15. Eger cemʿ ola Rūm u Şām u ʿAcem
Bańa zerre[ce] gelmeye hīç ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 366). [bańa, -a]*
16. Anuñ Ḥaḳḳı kim **bańa** māʿbūddur
Sücūdum añadur o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 343). [bańa, -a]*
17. Muṭīʿdür **bańa** cümle Hindūstān
Ḳaçan rām olam sańa iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 335). [bańa, -a]*
18. İletsem gerek idi sańa sipāh
Hele **bańa** çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 316). [bańa, -a]*
19. Di kim Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
Bańa şimdi mi ögredür iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 300). [bańa, -a]*
20. Gerekmez **bańa** mülk-i Hindūstān
Seni dīne daʿvet ḳıluram hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 255). [bańa, -a]*
21. Bańa tīġ-ı Ḥindū-yı zerrīn-niyām
Görinür gehī āyine gāh cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 229). [bańa, -a]*
22. Senüñdür yine sańa taḫt ile tāc
Gerekmez **bańa** ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 208). [bańa, -a]*
23. Kerem eyle iy şāh-ı Hindūstān
Muṭīʿ ol **bańa** dīn-i Ḥaḳḳa inan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 204). [bańa, -a]*
24. Bilürsin ki sulṭān-ı Ḫrān-zemīn
Ne fāyide itdi idüp **bańa** kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 196). [bańa, -a]*
25. Niẓāmī vu Ḫusrev **bańa** pīşvā
Olupdur olursam nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 83). [bańa, -a]*

bańa: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Sańa minnet iy feyżi çoḳ Kird-gār
Ki virdüñ **bańa** külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 72). [bańa,]*
2. Beni çünki Ḥaḳ itdi ṣāḥib-ḳırān
İdemez **bańa** ḫalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 334). [bańa,]*
3. Eger **bańa** furṣat virürse Ḫudā
Olursam ʿAcem mülkine ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 337). [bańa,]*
4. İder elli biñ pehlevān-ı güzīn
Didi kim yiter **bańa** bunlar hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 370). [bańa,]*
5. Bu deñlü sipāhiyle bu māl ile
Olursın **bańa** ḫaşm şu ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 32). [bańa,]*
6. Muʿāvin-dürür **bańa** çün nār-ı pāk
İdem mi ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 47). [bańa,]*
7. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
ʿAceb mi **bańa** virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [bańa,]*
8. Ḥaḳuñ luṭfı **bańa** eger ola yār
Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 77). [bańa,]*
9. Olardan nem eksük benüm Ḫusrevā
Nʾiçün şehlüḳ olmaya **bańa** revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 102). [bańa,]*
10. Bańa idecegüñ seḫāyı şehā
Yanuñdaġı ḳullaruña ḳıl ʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 147). [bańa,]*
11. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben şehā
Neden sen velī-niʿmet olduñ **bańa** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 154). [bańa,]*
12. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin **bańa**
Velī ḫışmı ben göstereyüm sańa *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 169). [bańa,]*
13. Çü Ḫrān naṣīb ola iy şeh **bańa**
İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [bańa,]*

bang-ı dühül: *Davul Sesi.*

1. Ḳaçan ney çalınsa o şeh bezm-i mül
Ṣafā vire mi ṭabʿa **bang-ı dühül** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 34). [bang-ı dühül,]*

bang-ı horus: *Horozun sesi.*

1. Çalınur iken nāy-ı rūyīn ü kös
Ne deñlü ṣadā vire **bang-ı ẖorus** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 32). [bang-ı ẖorus,]*
2. Ṭutuldı çıġırtmaḳdan āvāz-ı kūs
Ṣadāsı degül idi **bang-ı ẖorūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1034). [bang-ı ẖorūs,]*

bār virür: *Meyve vermek, meyve yetiştirmek.*

1. Virür bīde uġrar ise daḫı bār
Olur seng dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 9). [bār virür,]*

barbuṭ: *Arapça kopuz anlamına gelmektedir.*

1. Enīn ile itdükce **barbuṭ** fiġān
Olurdı ṣurāḫīnüñ eşki revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 99). [barbuṭ,]*

bār-gāh: *Çadır, yüksek divan.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu **bār-gāh** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 84). [bār-gāh,]*
2. Çün on iki kez yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde **bār-gāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 364). [bār-gāh,]*
3. Gelür **bār-gāhına** ṣāḥib-ḳırān
   İder dest-būs anda her pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1153). [bār-gāhına, -ı, -na]*

bār-geh: *Hükümdar sarayı veya çadırı, otağ, taht salonu, saray.*

1. Şehe **bār-geh** ḳurmaġa āfītāb
   Ṣalar her gün eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 97). [bār-geh,]*

bārī: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.*

1. Nʾola ḫışm itdüm ise saña ben
   Müdārāyı elden ḳoma **bāri** sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 76). [bāri,]*

bār-ı āhen: *Demir yükü.*

1. İdüp **bār-ı āhen** miyānını ḫam
   Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 173). [bār-ı āhen,]*

baş: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

1. Ne yire ki iy şeh **başarsañ** ḳadem
   Cebīn-i Keyūmersdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [başarsañ, -ar, -, -n]*
2. Gidüp ḫışm ile niçe müddet sipāh
   ʿAdū mülki serḥaddine **başdı** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 132). [başdı, -dı]*

baş: *Baskın yapmak.*

1. Başup leşker-i Rūmı Hindī-sipāh
   ʿAlem dibine iledür gāh gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 999). [başup, -up]*
2. Başup iki yüz [ol] eri pehlevān
   Muẓaffer olur ḫayl-i ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 465). [başup, -up]*

baş: *(Ayak) basmak.*

1. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
   Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 98). [başa, -a]*

baş: *1-isim, anatomi İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. 2-isim Bir topluluğu yöneten kimse. 3-isim Temel, esas. 4- isim Başlangıç. 5- isim Bir şeyin genellikle toparlakça ucu.*

1. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
   Ki ya **baş** virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [baş,]*
2. Olan kimsene **başına** tāc-dār
   Üzengüñi çekmekden itmez mi ʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 159). [başına, -ın, -a]*
3. Beni görme Rüstemden eksük ʿazīz
   Ki tā ḳopmaya **başuña** rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 188). [başuña, -uñ, -a]*
4. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār idi kim **başa** gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 166). [başa, --a]*
5. Ṣalup **başını** gürz-i gerden-şikest
   Ne ser ḳor şikest eylemedük ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 183). [başını, -ı, -n, -ı]*

baş: *"beş" sayı sıfatı.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
   Ḳamu **baş** urup itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 78). [baş,]*

baş: *1-isim, anatomi İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. 2-isim Bir topluluğu yöneten kimse.*

1. Şu **başa** ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı kimse ḫāṣā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 45). [başa, -a]*
2. Teni maḥrem-i taḫt-ı eflākdür
   Başı ṣāḥib-i tāc-ı levlākdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 34). [başı, -ı]*
3. Açа çünki ḫūnī kemānı kemīn
   Siperler dutar **başa** çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 74). [başa, -a]*
4. Şu kim baġlaya ḫıdmetinde kemer
   Olur çün kemer **başda** ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 154). [başda, -da]*
5. Baş ortaya ḳoyan olur yine **baş**
   Muḫanneṣ kişiye güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 27). [baş,]*
6. Baş ortaya ḳoyan olur yine baş
   Muḫanneṣ kişiye güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 27). [baş,]*
7. Başın ḳaldurup didi iy pādişāh
   Saña yaraşur taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 137). [başın, -ın]*
8. Ḳaçan kim ḳanatlasa uçmaġa mūr
   Gelür bāline kesr **başına** şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 274). [başına, -ın, -a]*

9. Boyı istiḳāmetde serv-i sehī
   Güneş gibi **başında** tāc-ı mehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 394). [başında, -ı, -n, -da]*
10. Yavuz **başlulıḳ** gütdürür çoḳ gürāz
    Gerek ḫūy-ı bedden ḳatı iḥtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 271). [başlulıḳ, --lu, --lıḳ]*
11. Havāya ṣaçan kimse destiyle ḫāk
    Ḳaçan geye **başına** destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 66). [başına, -ın, -a]*
12. Ḥaẕer eyle ḫışmumdan iy nev-cuvān
    Yidi **başlu** suʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 54). [başlu, -lu]*
13. Alam tīġum ile **başuñdan** külāh
    Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 93). [başuñdan, -uñ, -dan]*
14. Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
    Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 257). [başındaki, -ı, -(n)da, -ki]*
15. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
    Ki ḫorṭūm çevgān olur gūy **baş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 926). [baş,]*
16. Geyüp yidi ḳat cevşen-i zer-nigār
    Geyer **başa** zerrīn-küleh mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 506). [başa, -a]*
17. Dutup her biri **başa** āhen-siper
    İderler neberd ol iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1107). [başa, -a]*
18. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
    Velī **başdan** ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 924). [başdan, -dan]*
19. Yıḳılur **başı** üzre pīl-i sütürg
    Özin düşürünce o derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 629). [başı, -ı]*
20. Virür ise furṣat baña Ẕü'l-Celāl
    İdem yarın anuñ **başın** pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 742). [başın, -ın]*
21. Ḳoyup ortaya **başın** eyler savaş
    Ki ḫorṭūm çevgān olur gūy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 925). [başın, -ı, -n]*
22. Ḳuşandı iki **başlu** bir ejdehā
    Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 825). [başlu, -lu]*
23. İki **başlu** bir ejder idi hemān
    Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 835). [başlu, -lu]*

baş itdi: *Başa çıkmak, üstesinden gelmek.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki Ḳayṭās-ı Rūm ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 435). [baş itdi, -di]*

baş oynadum: *Hayatını tehlikeye koymak, canını feda etmekten çekinmemek.*

1. Yolında anuñ oynadum gerçi baş
   Murādumca olma[ya] ḫayfā savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 697). [baş oynadum, -du, -m]*

baş u cān u cihān: *Başı, canı ve kainatı.*

1. Fidā yoluña **baş u cān u cihān**
   Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 83). [baş u cān u cihān,]*

baş ur: *Başvurmak II Bir işin yapılması için bir kimsenin aracılığını istemek.*

1. Dilerseñ ki devlet ola saña yār
   Baş ur işigüme benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 38). [baş ur,]*

baş urup: *Baş vurmak. Başını eğmek, saygıyla eğilmek (TS, 27) II bir yerde bulunmak, düşmek; güçlü olanın emrine uymayı peşinen kabul etmek.*

1. Gelüp virdi serverlerine selām
   Baş urup ḳamu itdiler iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 528). [baş urup, -up]*

başa çıka: *Aşık atmak, iddia etmek.*

1. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa Fūr
   Helāk itdürür āḫır anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 541). [başa çıḳa, -a]*

başa çıka: *Alt etmek,üstesinden gelmek,gücü yetmek,yenmek.*

1. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] gürg-i çaplus
   Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 276). [başa çıḳa,]*

başa çıkmaz: *Aşık atmak, iddia etmek.*

1. Benüm ile gel cenge itme heves
   Ki şeh-bāz ile **başa çıḳmaz** meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 226). [başa çıḳmaz, --maz]*

başıl: *Beklenmedik saldırı yapmak.*

1. Ẕafer olmaya çünki bir şāha yār
   Başılur ola ḫayli ger şad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 66). [başılur, -ur]*

başına: *Kişinin kendisine.*

1. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
   Gele itdügüñ **başıña** şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 312). [başıña,]*

başla: *Başlamak, bir işi yapmak için harekete geçmek, girişmek.*

1. Yine **başla** bir naġme-i dil-firīb
   Ola tā ki dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 3). [başla,]*

başuñ saġ esen ola: *Başın sağ ve esen olsun.*

1. Beni ḥālüme ḳo gel incitme sen
   Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 242). [başuñ saġ esen ola,]*

bathā: *Mekke'de dağ arasında bulunan bir dere; Mekke.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi **Baṭḥādan** Akṣāya cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 60). [baṭḥādan, -dan]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
   Yaḳam ḳomayam hīç **bāṭıl** kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 268). [bāṭıl,]*

bāṭın: *İç.*

1. Berāber aña **bāṭın** ile ẓuhūr
   Müsāvī aña ġaybet ile ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 153). [bāṭın,]*

bāyezīd: *Bâyezid-î Bistâmî ya da Tayfur Ebû Yezîd el-Bûstâmî (Farsça بایزید بسطامی), (d.804, Bistam - ö. 874 - 877/878), Fars İslam alimi ve Filozof.*

1. Birisi Sikender cihān-pehlevān
   Biri **Bāyezīd** Ḫān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 92). [bāyezīd,]*

bāyiʿi: *Ar. sf. Satan, satıcı.*

1. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
   Olur **bāyiʿi** neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 40). [bāyiʿi,]*

bāz: *"Doğan" denilen yırtıcı kuş.*

1. Zamānında çün ʿadlle āġāz ider
   Ḥamāme ile **bāz** pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 12). [bāz,]*
2. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] gürg-i çaplus
   Ḳaçan çıḳa **bāz** ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 276). [bāz,]*
3. Ziyāde-dürür **bāzdan** ḳazda tāb
   İder līk silleyle baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 37). [bāzdan,]*
4. Ḳaçan **bāza** hem-bāl ola şeb-pere
   Ḳaçan ura dendān gürge bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 33). [bāza, -a]*
5. Zirih eyleyüp bunca çeşmini **bāz**
   Gözedürdi eṭrāf idüp iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1017). [bāz,]*

bāzār: *Pazar. || Dünya pazarı.*

1. O **bāzārda** pilelerdür siper
   Ṣatuban alurlardı cān u ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 981). [bāzārda, -da]*

bāz-dār: *Sarayda avcı kuşları yetiştiren kimse; doğancı, avcı.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı **bāz-dār** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 56). [bāz-dār,]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*

1. Degül **bāziçe** ḫışm ü kīn ü sitīz
   Alalum ele nīze vü tīġ-ı tīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 143). [bāziçe,]*
2. İdüp pençe **bāzīçeler** pīl at
   Biri olmadı naṭʿada şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 625). [bāzīçeler, -ler]*

bāzū: *Pazı, kol (güç kudret).*

1. Degüldi siper müşte **bāzūya** müşt
   Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 461). [bāzūya, -y, -a]*

beber: *Yırtıcı.*

1. Olup ġarḳ-ı āhen ol elli biñ er
   Cihān-pehlevān ile cümle **beber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 432). [beber,]*

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Ne ejder döyer tīġuñuza ne **bebr**
   Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 533). [bebr,]*
2. Nice ceng ide gürbe ile hizebr
   Yanınca ḳıtāl ide dimneyle **bebr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1100). [bebr,]*
3. Olur pīle vü **bebre** vü şīre dām
   İder niçe ser-keş olan şaḫşı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 849). [bebre, -e]*

beden: *Vücut.*

1. O bezmüñ içinde olup ḳan nebīd
   Ṣararmış **bedenler** idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1036). [bedenler, -ler]*

bed-güher: *Mayası bozuk kimse.*

1. Gedā-zāde kim ola ṣāḥib-hüner
   Şu şeh-zādeden yeg kʾola **bed-güher** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 186). [bed-güher,]*
2. Gürāz ile ceng itmeyen şīr-i ner
   Degül ṣaf-der ol kelbdür **bed-güher** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 558). [bed-güher,]*

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Ölüm yoḳdur elçiye iy **bed-gümān**
   Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 343). [bed-gümān,]*
2. Benüm gibi ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
   Vara mı ḳapuña eyā **bed-gümān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 162). [bed-gümān,]*
3. Muṭīʿdür baña cümle Hindūstān
   Ḳaçan rām olam saña iy **bed-gümān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 336). [bed-gümān,]*

bedīd oluban: *Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.*

1. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
   Biri tīre ġāyet birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 915). [bedīd oluban, -uban]*

bedīd olur: *Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.*

1. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 61). [bedīd olur, --sa]*

bedīhī: *Aşikar, belli ve açık olma.*

1. Yigitlikde bulınur iy şeh kemāl
   Bedīhī-dürür [hem] degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 150). [bedīhī-dürür, -dürür]*

bed-muṣāhib: *Kötü arkadaş.*

1. Kişiyi ider hem-nişīn nīk ü bed
   Ṣaḳın **bed-muṣāḥib** idinme ebed *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 54). [bed-muṣāḥib,]*

bed-nām: *Kötü şöhretli.*

1. Mehābetlüdür gerçi vehhāmdur
   Döner ḫavf ide çünki **bed-nāmdur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 548). [bed-nāmdur, -dur]*

bed-nevā: *Kötü ses.*

1. Dühül ışlanur ḳandan itmez ṣadā
   Virür idi ġalbīr gibi **[bed]-nevā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1032). [[bed]-nevā,]*

beg: *Bey II Hükümdar.*

1. Sitāyiş ider **beglere** cümle şāh
   Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 79). [beglere, -ler, -e]*
2. İdüp **begleri** ḫaymeye cümle cemʿ
   Naṣīḥatlerine dutar idi semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 659). [begleri, -ler, -i]*

be-ġāyet: *"Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.*

1. Olupdur **be-ġāyet** ḫaṣīn ol ḥiṣār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 45). [be-ġāyet,]*
2. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum **be-ġāyet** ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 50). [be-ġāyet,]*
3. Daḳa yāre çün aña tāze ḫayāl
   Cemāline virür **be-ġāyet** kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 106). [be-ġāyet,]*
4. Be-ġāyet ş̲emīniyle zeyn eyle tār
   Şehüñ eylemege rehine niş̲ār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 15). [be-ġāyet,]*
5. Olur ḫalḳ ḫulḳına anuñ ʿibād
   Be-ġāyet kemīn bendesi Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 176). [be-ġāyet,]*
6. Gelüp virdi Dārāya ḳāṣıd cevāb
   İşidicek itdi **be-ġāyet** ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 350). [be-ġāyet,]*

7. Ne bilsün güher baḫşını pīyle-ver
   Olur şedde düzmek **be-ġāyet** hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 28). [be-ġāyet,]*
8. İder pīl otdan **be-ġāyet** ḫaẕer
   Anuñ çāresi oddur iy şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 763). [be-ġāyet,]*

begen: *Beğenmek.*

1. Begenmedügüñ mīşeden şīr-i mest
   Çıḳar iy şehinşāh-ı āteş-perest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 137). [begenmedügüñ, -me, -diğin]*
2. Bu şūlḥına şāhuñ çü mūm idi Fūr
   Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1082). [begendi, -di]*

begenmedügüñ: *Beğenmek.*

1. Begenmedügüñ ḫār içinden ʿayān
   Olur Ḫusrevā efʿi-yi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 139). [begenmedügüñ,]*

begter: *Demirden yapılmış zırh.*

1. Geyüp **begter** ol server-i kām-yāb
   Geyer üstine terk-i Efrāsiyāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 805). [begter,]*

behāyīm: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. Velī olmaz anuñla tāc u nigīn
   Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 60). [behāyim,]*
2. Behāyimden ol kişi olur beter
   Ki farḳ itmez anları idüp naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 61). [behāyimden, -den]*

behişt: *Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan, cennet.*

1. Hevā vü hevesdür **BEHİŞTİ** bu heb
   Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 101). [behişti, -i]*

behişt itdi: *Cennet etti.*

1. Zemīn dūzaḫ olmışdı bī- kār ü kişt
   Velī itdi ebr-i ʿaṭāsı behişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 168). [behişt itdi, --di]*

behişt olur: *Cennet olmak.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
   Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 58). [behişt olur, --ur]*
2. Olur sāye ṣalduġı yirler behişt
   Ġubār-ı rehi müşg ü ʿanber-sirişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 169). [behişt olur, --ur]*

behiştī: *Behişti Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?) Divan şairi.*

1. BEHİŞTİ bulınmaz ẓalūmdan rehā
   Şefāʿat eger itmeye Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 101). [behişti,]*
2. BEHİŞTİ imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 187). [behişti,]*
3. Cihān devletine çü yoḳ iʿtimād
   BEHİŞTİ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 178). [behişti,]*
4. Ḳo daʿvīleri naẓma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTİ degül ehle daʿvī revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 74). [behişti,]*

behişt-i berīn: *Cennetin en yüksek ve değerli makamı.*

1. Nebī ḫaḳ ṣırāṭ u ḥisāb oldı ḫaḳ
   Behişt-i berīn ḫaḳ ʿaẕāb oldı ḫaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 174). [behişt-i berīn,]*

behişt-i berīn: *Yüce cennet.*

1. Şeref bulup anuñ ile taḫt-ı Rūm
   Behişt-i berīn oldı ol merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 6). [behişt-i berīn,]*

behiştīnüñ: *Behişti Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?) Divan şairi.*

1. Duʿāsın **BEHİŞTİnüñ** it müstecāb
   Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 95). [behiştinüñ,]*

behiştī: *Behişti Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?) Divan şairi.*

1. BEHİŞTİye luṭfuñı idüp refīḳ
   Murādına göster İlāhī ṭarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 127). [behiştiye, --ye]*

behiştī-i dil-ḫaste-i rū-siyāh: *Yüzü siyah gönlü hasta Behişti.*

1. BEHİŞTĮ-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
Ebed ḳaldı vādī-i dūzaḫda āh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 61). [behişt̮-i dil-ḫaste-i rū-siyāh,]*

behmen: *Behmen. (Behmen, İran hükümdarlarından İsfendiyâr'ın oğlu Erdşîr'in lakabıdır.).*

1. Bilürsin beni nesl-i Rūyīn-tenem
Zamānumda ben daḫı bir **Behmenem** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 80). [behmenem, -em]*

behrām: *Far. is. Merih seyyaresi.*

1. Alup behre **Behrām** çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 85). [behrām,]*

behrām-ı gūr: *Sasaniyan sülalesinden, Yezdgird'in oğlu olan ve Behram-ı Gur adıyla anılan padişah.*

1. Çeker ṣaydı göre Erdeşīr-i zūr
Anuñ ṣayd-ı fitrākı **Behrām-ı Gūr** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 108). [behrām-ı gūr,]*

behre: *(Fars.) Pay, hisse II. Kısmet, nasip.*

1. Alup **behre** Behrām çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 85). [behre,]*

behrever degül: *Hissedar değil.*

1. Dirüz şiʿr dise Süheylī dürer
Degül meşnevīden velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 70). [behrever degül,]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belinden devātın çıḳardı debīr
Ele aldı ḳırṭās-ı çīnī-ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 417). [belinden, --i, --(n)den]*
2. Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 53). [belinde, -in, -de]*
3. Daḳar **beline** ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 51). [beline, -i, -n, -e]*
4. Daḳar **beline** deşne-yi tīz-ser
Ki birdür aña cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 509). [beline, -i, -n, -e]*
5. Daḳar **beline** kīş ü ḳurbanını
İder zehrlü tīri peykānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 513). [beline, -i, -n, -e]*
6. Daḳar **beline** ḫançer-i ḫūn-feşān
Ki virür helāk-i felekden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 821). [beline, -i, -n, -e]*

belā: *Felaket, musibet.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
Cihāna **belāyıla** oldı emīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 20). [belāyıla, -yıla]*
2. Yigitlikde olur münāṣib ṣafā
Gelür pīr olana velīkin **belā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1214). [belā,]*
3. Belālardan eyle şehi sen emīn
Hemīşe aña feṯḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 789). [belālardan, -lar, -dan]*
4. Senüñ gibi bir daḫı olsa eger
Olurdı **belāsına** Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 686). [belāsına, -sı, -n, -a]*

belā: *"Evet, şahidiz" meâlli âyetten bir bölüm.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 76). [belā,]*

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 50). [belāġatda, -da]*

belür: *1. Belirmek. 2. Ortaya çıkmak.*

1. Kime ursa ḫışm ile gürz-i girān
Belürmezdi atından andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 930). [belürmezdi, -mez, -di]*

belūṯ: *Pelit, meşe.*

1. Ola ṭıfl çün kendüden bī-ḫaber
Belūṯ ile bir aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 154). [belūṯ,]*

ben: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri .*

1. Felek daḫı **bencileyin** bendedür
   Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 59). [bencileyin, -cileyin]*
2. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü **benden** tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 84). [benden, -den]*
3. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 78). [benümle, -üm, -le]*
4. Ṭapuñ olmaz ise **baña** reh-nümā
   Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 13). [baña, -a]*
5. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger luṭfuñ ola **baña** hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 32). [baña, -a]*
6. Sürūş olmış iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 42). [baña, -a]*
7. Çü virdüñ **baña** pāy-gāh-ı bülend
   ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 43). [baña, -a]*
8. ʿAdūlar **baña** olmasun çīre-dest
   Ḳamu pey-rev olanları eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 49). [baña, -a]*
9. Çü virdüñ **baña** gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 51). [baña, -a]*
10. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin **baña**
    Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 63). [baña, -a]*
11. Baña raḥmet it tā ki encām-ı kār
    Varam rāḍı vü merḍi vü rest-gār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 93). [baña, -a]*
12. Baña eyle ol bāġ içinde mekān
    Ḳi cār ola anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 97). [baña, -a]*
13. İlāhī şu derde ki döymeye ten
    Kerem eyle **ben** bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 10). [ben,]*
14. Ne bī-çāreyem **ben** Velī iy Ġanī
    Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 37). [ben,]*
15. Kişi **ben** dimek olur olsa vücūd
    Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 39). [ben,]*
16. Kim olam bu **ben** ẕerre-i ḥāksār
    Ki maʿdūd olam **ben** de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 89). [ben,]*
17. Kim olam bu **ben** ẕerre-i ḥāksār
    Ki maʿdūd olam **ben** de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 90). [ben,]*
18. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
    İdem dergehüñe senüñ iḫtişāṣ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 15). [beni, -i]*
19. İdübdür **beni** nefs-i kāfir esīr
    Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 33). [beni, -i]*
20. Sürūş olmış iken **beni** itme dīv
    Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 41). [beni, -i]*
21. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
    Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 54). [beni, -i]*
22. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
    Ḳapuñdan **beni** eyleme nā-ümīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 74). [beni, -i]*
23. Benüm himmetüm şöyle eyle bülend
    Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 19). [benüm, -üm]*
24. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
    Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 192). [baña, -a]*
25. Seni görmeden ümmet oldum saña
    Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat **baña** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 194). [baña, -a]*
26. Beni eyleme reddüñ ile melūl
    Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 195). [beni, -i]*
27. Günāhum keşīr ü şevābum ḳalīl
    Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 202). [beni, -i]*
28. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
    Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 200). [benüm, --üm]*
29. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem
    Cihān dutmaġa **baña** bes bir ḳalem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 22). [baña, -a]*
30. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
    Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 32). [baña, -a]*
31. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
    Bu yolda **baña** oldılar reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 42). [baña, -a]*
32. Naṣīb itdi Ḥaḳ **baña** rūz-ı elest
    İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 47). [baña, -a]*
33. Sürūş-ı Ḫudādur **baña** reh-nümā
    Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 65). [baña, -a]*
34. Baña feyż ḳıl kim daḫı çoḳ delīl
    Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 121). [baña, -a]*
35. Bunı yazmada dest-gīr ol **baña**
    Muʿīnā ṣıġındum bilürsin saña *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 125). [baña, -a]*
36. Şu kim bilmedin **baña** taḥsīn ider
    Degül āferīn bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 145). [baña, -a]*
37. Gözükmez **baña** mülk ü māl-i cihān
    Murādum hemīn nāmdur cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 175). [baña, -a]*
38. İdüp **ben** de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
    Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 49). [ben,]*
39. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
    Yeg itdüm yazup **ben** de diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 52). [ben,]*
40. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
    Oluram hemān **ben** de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 58). [ben,]*

41. Faḳīrāne iṣbāt idüp **ben** żelīl
Getürdüm niçe yirde rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 119). [ben,]*
42. İder gerçi deryā-yı cevher ḫurūş
Degülem velī **ben** de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 160). [ben,]*
43. Meger bir gün olmış idi dil dijem
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 2). [beni, --i]*
44. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
Ki ʿālemde eyler **beni** bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 26). [beni, -i]*
45. Devātum **benüm** maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı göñlümle enbāzdur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 23). [benüm, -üm]*
46. Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
Cihānda **benüm** gibi yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 54). [benüm, -üm]*
47. Benüm gibi olmaḳ gerekdür kişi
Ki bile benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 157). [benüm, -üm]*
48. Benüm gibi olmaḳ gerekdür kişi
Ki bile **benüm** işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 158). [benüm, -üm]*
49. Hünerde çü andan Ḥaḳ itdi füzūn
Niçün **ben** beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 206). [ben,]*
50. ʿİnānum çü süst ü rikābum girān
İdem **ben** kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 244). [ben,]*
51. Sebeb olmayayum hele cenge **ben**
Bu cānibden olmasun evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 255). [ben,]*
52. Çü kendüye görmez ululıḳ revā
Ḳılayum anı **ben** daḫı bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 284). [ben,]*
53. Uzadam çü **ben** tīġ-ı Rūmīye dest
Yanumda ḳarıncaca yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 323). [ben,]*
54. Müdārā ide ṣanma Dārāya **ben**
Ṣarılursa daḫı tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 325). [ben,]*
55. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
O ḥāżır osun **ben** de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 348). [ben,]*
56. Nʾola aṣlı olsa anuñ muʿteber
Velī anda yoḳ **bende** olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 180). [bende, --de]*
57. Ṣaḳın **benden** itme benümle neberd
Ki şīr ile ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 247). [benden, -den]*
58. Hünerde çü andan Ḥaḳ itdi füzūn
Niçün ben **beni** aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 206). [beni, -i]*
59. Ḳoparma yirümden ki ḳopmaya toz
Beni itme zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 230). [beni, -i]*
60. Beni ḥālüme ḳo gel incitme sen
Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 241). [beni, -i]*
61. Ḳaḳıtma **beni** itmeyem tā ki kīn
Ṣaḳın yanmasun oda Ḫırān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 245). [beni, -i]*
62. Beni çünki Ḥaḳ itdi ṣāḥib-ḳırān
İdemez baña ḫalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 333). [beni, -i]*
63. Eger eyler iseñ **benüm** ile ceng
Gözüñe idem cümle āfāḳı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 235). [benüm,]*
64. Ayıtdı **benüm** olıcaḳdur cihān
Zemīn gūydur himmetüm ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 307). [benüm,]*
65. Ṣaḳın benden itme **benümle** neberd
Ki şīr ile ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 247). [benümle, --üm, --le]*
66. Nʾola ḫışm itdüm ise saña **ben**
Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 75). [ben,]*
67. Bilürsin beni nesl-i Rūyīn-tenem
Zamānumda **ben** daḫı bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 80). [ben,]*
68. Çü **ben** deprenem deprenür bu zemīn
Olur āsumān [u] zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 81). [ben,]*
69. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
Dilerseñ ki irmeye **benden** żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 74). [benden, -den]*
70. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aṣluñı sen
Eban ʿan cedim şāh-ı Ḫırān **benem** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 60). [benem, -em]*
71. Bilürsin **beni** nesl-i Rūyīn-tenem
Zamānumda ben daḫı bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 79). [beni, -i]*
72. Dilerseñ ki devlet ola saña yār
Baş ur işigüme **benüm** bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 38). [benüm, --üm, -]*
73. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
Benüm ile sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 56). [benüm, --üm, -]*
74. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy faḳīr
Ki **benüm** ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 58). [benüm, --üm, -]*
75. Ümīdüm bu kim cümlesinden güzīn
İde **ben** ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 104). [ben,]*
76. Virem **ben** de dīn-i Ḫalīle şeref
ʿAbeṣ yire ʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 107). [ben,]*
77. Bir içim ṣuyuñ içmedüm **ben** şehā
Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 153). [ben,]*
78. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin baña
Velī ḫışmı **ben** göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 170). [ben,]*
79. Nʿola baḫt oldı ise saña yār
Sezā-vār-ı taḫtem **ben** iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 198). [ben,]*
80. Ḳamu şehlerüñ ser-firāzı **benem**
Ḳamu gāvdur esb-i tāzī **benem** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 85). [benem, -em]*
81. Ḳamu şehlerüñ ser-firāzı **benem**
Ḳamu gāvdur esb-i tāzī **benem** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 86). [benem, -em]*

82. Beni itdi Ḥaḳ çünki ṣāḥib-ḳırān
Gerek mülküm ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 83). [beni, -i]*
83. Beni görme Rüstemden eksük ʿazīz
Ki tā ḳopmaya başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 187). [beni, -i]*
84. Aramaḳ murādum degüldi seni
Yirümden yine sen ḳoparduñ **beni** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 196). [beni, -i]*
85. Beni itmedin nār-ı hicrān-remād
Dilüm vaṣl-ı ḳavli ile eyle ṣād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 211). [beni, -i]*
86. Olardan nem eksük **benüm** Ḫusrevā
Nʾiçün şehlüḳ olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 101). [benüm, --üm, -]*
87. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur iy şeh **benüm**
Ki perverdedür niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 151). [benüm, --üm, -]*
88. Günāhum **benüm** yoḳ sen itdüñ günāh
Gerek sen olasın yine ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 157). [benüm, --üm, -]*
89. Benüm gibi ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
Vara mı ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 161). [benüm, --üm, -]*
90. Didi bunlara ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cihānda **benem** Rüstem-i dāstān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 90). [benem, -em]*
91. Ne deñlü kiʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 92). [benüm, --üm, -]*
92. Ben ol kīmyā-dānem ehl-i hüner
Olur laʿl senge idersem naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 29). [ben,]*
93. Velī çünki **ben** beẕl ḳıldum niʿam
Cihān ḫalḳı alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 71). [ben,]*
94. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
Çü mihr ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 89). [ben,]*
95. Murādum edā eyledüm **ben** tamām
Bilür bāḳīsin ḫażretüñ ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 271). [ben,]*
96. Alam tīġ-ı Hindū elüme çü **ben**
Aña māyil olmaya Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 329). [ben,]*
97. Çekem ceng içün çünki **ben** pīl-i mest
Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 331). [ben,]*
98. Eger **ben** de olmasa idim esīr
Olurdı sizüñ ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 695). [ben,]*
99. Müselmān olup eyle tek inḳıyād
İdeyem saña **ben** daḫı iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 718). [ben,]*
100. Benem Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
Benüm zīr-i destüm bu ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 327). [benem, -em]*
101. Benem Feyleḳūs oġlı leşker-şiken
Yanumda degül Zālçe pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1077). [benem, -em]*
102. Ümīdüm bu Feyyāż-ı envār-ı dil
Beni itmeye ḫalḳ içinde ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 88). [beni, -i]*
103. Şu deñlü idem ḫażretine niyāz
İde ḫaşm içinde **beni** ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 100). [beni, -i]*
104. Müʾeyyed idüpdür **beni** Ẕü'l-Celāl
ʿAdūdan benüm ḫaylüme yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 197). [beni, -i]*
105. Anuñ ḳanıdur bunda çaldı seni
Arada bahāne idiser **beni** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 314). [beni, -i]*
106. Çekem cenge meydāna çün kim seni
Ne ser-dār idügüm bilesin **beni** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 372). [beni, -i]*
107. Uyursan daḫı uyarayam seni
Eger ölmez iseñ añasın **beni** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 380). [beni, -i]*
108. Ṣıġınup saña eylerem dār-ı gīr
Beni itme düşmen yanında ḫaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 500). [beni, -i]*
109. Beni devletüñ itdi şāhā esīr
Vʾegerni baña mūşdur nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 691). [beni, -i]*
110. Ḫaṭā itmeseydi eger pāy-ı pīl
Beni kim iderdi esīr ü dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 700). [beni, -i]*
111. Velī iy cihān-gīr-i ṣāḥib-külāh
Beni bend iden yine itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 702). [beni, -i]*
112. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi **baña** cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [baña, --a]*

ben-: *" Ben" birinci tekil kişi zamiri .*

1. Benüm Feylaḳos oġlı Rūmī-nijād
Göre ḫālini çünki eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 331). [benüm, -üm]*
2. Ne bilsün **benüm** ḳadrümi kec-naẓar
Hüner ehlini bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 33). [benüm, -üm]*
3. Benüm sözlerüm dürr-i meknūn-durur
Şu kim itmeye ḫuṭṭe mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 35). [benüm, -üm]*
4. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿıyāl
Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 69). [benüm, -üm]*
5. Müʾeyyed idüpdür beni Ẕü'l-Celāl
ʿAdūdan **benüm** ḫaylüme yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 198). [benüm, -üm]*
6. Benüm ile her kim ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḫtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 199). [benüm, -üm]*
7. Gerek ise saña eger cān u baş
Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 226). [benüm, -üm]*

8. Benüm dīnüm anuñ dīninden ḳadīm
   Ḳoyup anı dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 301). [benüm, -üm]*
9. Benem Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
   Benüm zīr-i destüm bu ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 328). [benüm, -üm]*
10. İdesin **benüm** ile çün kim ḳıtāl
    Gele leşkerü[ñe] ṣanuban zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 345). [benüm, -üm]*
11. Eger ejdehā vü eger pīl-i mest
    Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 374). [benüm, -üm]*
12. Benüm daḫı göñlüm dilerdi ḳıtāl
    Gel ögredeyem saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 377). [benüm, -üm]*
13. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
    Olur şīr ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1079). [benüm, -üm]*

bend: *Bağ.*

1. Cihān ʿadl ü dādıyla ābād olur
   Zamān ẓulm **bendinden** āzād olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 10). [bendinden,]*
2. Ḳolı her birinüñ çü ḫamm-ı kemend
   Kime olsa pīçān ider defʿi **bend** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 386). [bend,]*
3. Geyüp cevşenin **bendi** ol pehlevān
   Ala ile geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 445). [bendi, -i]*
4. Cemāda olan bende mecnūn olur
   Düşüp küfr **bendine** maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 168). [bendine, -i, -n, -e]*

bend: *Bağ, engel.*

1. Müselmān idüp çözdi **bendini** şāh
   Muraṣṣaʿ kemer virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 725). [bendini, -i, -n, -i]*

bend: *(Fars.) Bağlama, bağlanma.*

1. Kemend ejdehādur müselsel şiken
   İder **bend** olursa ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 228). [bend,]*

bend: *(Fars.) Bağ, düğüm.*

1. Biri minnet ile birin şād ider
   Biri **bendi** birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 14). [bendi, -i]*

bend iden: *Bağlamak ǁ zincirlemek.*

1. Velī iy cihān-gīr-i şāḥib-külāh
   Beni **bend iden** yine itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 702). [bend iden, -en]*

bend itmişdi: *Bağlamak, hükmü altına almak.*

1. Ḳurup şebke meydānda dām-ı kemend
   Keder-gāhını ḫalḳuñ itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 958). [bend itmişdi, -miş, -di]*

bend ider: *Bağlamak ǁ zincirlemek.*

1. Eger pīl-i meste atarsa kemend
   İder pīl-i mesti kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 110). [bend ider, --er]*
2. Ṣalar pehlevān aña defʿī kemend
   İder ḳullarını kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 632). [bend ider, -er]*

bend iderdi: *Bağlamak ǁ zincirlemek.*

1. Eger ejdehāya atarsa kemend
   İderdi kemend ile elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 440). [bend iderdi, -er, -di]*

bend olur: *Bağ olmak, engel olmak.*

1. Kemendine bende zemīn ü zamān
   Olur bend pīçine pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 92). [bend olur, --ur]*

bende: *(Fars.) Kul, köle.*

1. Felek daḫı bencileyin **bendedür**
   Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 59). [bendedür, -dür]*
2. Yaradılmışuñ cümlesi **bendedür**
   Aña āferīn kʾĀferīnendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 99). [bendedür, -dür]*
3. Günāh itmese **bendeler** bī-şümār
   Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 81). [bendeler, -ler]*
4. İlāhī şu derde ki döymeye ten
   Kerem eyle ben **bendeye** virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 10). [bendeye, -y, -e]*
5. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
   Ola ḥaşre dek **bendeden** armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 186). [bendeden, -den]*
6. Kemendine **bende** zemīn ü zamān
   Olur bend pīçine pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 91). [bende,]*

7. Olur ḫalḳ ḫulḳına anuñ ʿibād
   Be-ġāyet kemīn **bendesi** Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 176). [bendesi, -si]*
8. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
   Gelüp didi bir **bende** kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 110). [bende,]*
9. Anuñ çünki şāh olmadın ḥaẕẕı yoḳ
   Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa **bende** çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 286). [bende,]*
10. Cemāda olan **bende** mecnūn olur
    Düşüp küfr bendine maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 167). [bende,]*
11. Kılıcdan geçer eyleyen dār ü gīr
    Düşüp **bende** ola reʿāyā esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 252). [bende,]*
12. Anı **bendesi** eyledi zaḫm-dār
    Helāk oldı ḫīleyle ol şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 309). [bendesi, -si]*

bendem: *Bağlı, köle, esir.*

1. Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
   Kemer-beste **bendem** her ehl-i hüner
   (İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 30). [bendem, -m]

bende-nüvāz olasın: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse olmak.*

1. Cihān ṭurduġınca olup ser-firāz
   Olasın saʿādetle bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 190). [bende-nüvāz olasın, --a, --sın]*

bende-vār: *Köle gibi.*

1. Dilerseñ ki devlet ola saña yār
   Baş ur işigüme benüm **bende-vār** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 38). [bende-vār,]*

benem: *Benim.*

1. Cihānda **benem** Rüstem-i dāstān
   Hüner-mend-i dānende ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 181). [benem,]*

benī-nevʿin: *İnsanoğlu.*

1. Şu kim nāyib-i Ḫażret-i Ḫaḳ ola
   Benī-nevʿine ola mı ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 200). [benī-nevʿine, --e]*

benlig: *Kendini herkesten üstün görme durumu, enâniyet, kibir, gurur, enâniyet.*

1. Beni **benligümden** ḳılasın ḫalāṣ
   İdem dergehüñe senüñ iḫtişāṣ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 15). [benligümden, -üm, -den]*

benüm: *Benim.*

1. Benüm ile gel cenge itme heves
   Ki şeh-bāz ile başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 225). [benüm,]*

beñze: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.*

1. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler ise beşer
   Biri birine **beñzemez** bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 28). [beñzemez, -mez]*
2. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba **beñzer** ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 70). [beñzer, -r]*

ber: *Kara, toprak.*

1. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
   Cihān baḥr olur idi ḳalmazdı **ber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1014). [ber,]*

berāber: *Beraber, birlikte II Eşit denk.*

1. Berāber-durur aña kūh ile berg
   Müsāvīdür aña ḥayāt ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 107). [berāber-durur,]*
2. Berāber yanında şeh ile gedā
   İder her kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 13). [berāber,]*
3. Berāber aña bāṭın ile ẓuhūr
   Müsāvī aña ġaybet ile ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 153). [berāber,]*

bere: *Kuzu, koyun yavrusu.*

1. Ḳaçan bāza hem-bāl ola şeb-pere
   Ḳaçan ura dendān gürge **bere** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 34). [bere,]*

berg: *Yaprak.*

1. Berāber-durur aña kūh ile **berg**
   Müsāvīdür aña ḥayāt ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 107). [berg,]*
2. Olur tīġ-ı Ḥindū daḫı gerçi tīz
   Olur **berg** bir fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 238). [berg,]*

3. Ṣarar **berg** ḫorṭūmına tīġ-i tīz
   Ki kūhı bular çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 401). [berg,]*
4. Ṭırāz idi **berg** ü ş̲emer idi ser
   Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [berg,]*

berg-i bīd: *1. Söğüt yaprağı.*

1. Ḫazānda dökilür gibi **berg-i bīd**
   Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 193). [berg-i bīd,]*

berg-i ḫazān: *Sonbaharda sararıp düşen veya düşmek üzere olan yaprak.*

1. Yatur mürde peyker çü **berg-i ḫazān**
   Kimi zaʿferānī kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 955). [berg-i ḫazān,]*

berg-vār: *Yaprak gibi.*

1. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
   Ola her biri şāḫda **berg-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 348). [berg-vār,]*

beri: *Bu yana.*

1. Çalışmaḳdan erre olur tīġ-ı tīz
   Beri dönmeyüp eylediler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 612). [beri,]*

berk: *Şimşek.*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende **berḳ**
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 39). [berḳ,]*
2. Burāḳ-ı şitābende altında **berḳ**
   Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 61). [berḳ,]*
3. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde **berḳ**
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 171). [berḳ,]*
4. Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
   Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende **berḳ** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 192). [berḳ,]*
5. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
   Ṣanurlar ki gögden iner kūha **berḳ** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 250). [berḳ,]*
6. Yaraşur aña tāc mānendi terk
   Nice terk ṭās-ı felek gibi **berk** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 808). [berk,]*
7. Hemīn **berḳ** mānend-i berrāḳ u tīz
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş vaḳt-i sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 827). [berḳ,]*
8. Ne cevşen olup ḳavs-i Rüstem-kemān
   Anı tīri **berḳa** iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 794). [berḳa, -a]*

ber-ḳarār: *Daim, devamlı.*

1. Cihānda degül kimsene pāy-dār
   Hemīn z̲āt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ **ber-ḳarār** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 70). [ber-ḳarār,]*

berḳ-i felek: *Feleğin şimşeği.*

1. Burāḳı çü **berḳ-i felek** tīz-kām
   Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 37). [berḳ-i felek,]*

berk-var: *Şimşek gibi.*

1. İrüp müşte peykān u gūşa sufār
   Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı **berḳ-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 458). [berḳ-vār,]*
2. Muṣayḳal dıraḫşende **berḳ-vār**
   Çü müjgān-ı dil-dār sīne-güz̲ār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 521). [berḳ-vār,]*
3. Toz içinde her ḫançer-i tāb-dār
   Virür tāb şebde hemīn **berḳ-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1028). [berḳ-vār,]*

bernā vü pīr olup: *Genç ve yaşlı olup.*

1. Olup sīr ḫˇānıyla bernā vü pīr
   Görür luṭfun anuñ gedā vü emīr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 147). [bernā vü pīr olup, --up]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

1. Berü gel göresin kim imiş ki şāh
   Ya nice olur leşker-i kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [berü,]*
2. Budur saña āḫır cevābum hemān
   Berü gel dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 382). [berü,]*

bes: *"Beş" sayı sıfatı.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
   Beş on gün ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 50). [beş,]*

bes: *"Beş" sayı sıfatı.*

1. Cihān şahlığı ked-ḫudālıḳdur[ur]
   Beş on şaḫṣa fermān-revālıḳdur[ur] *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 48). [beş,]*

bes: *(Fars.) Yeter, yetişir, elverir, kâfi.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem
   Cihān dutmaġa baña **bes** bir ḳalem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 22). [bes,]*

beşer: *Ar. İnsan cinsi, insan.*

1. Olup fażluñ ile **beşer** tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 17). [beşer,]*
2. Ne virür **beşer** mergi aña gezend
   Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 109). [beşer,]*
3. Suḥen pāye-i bihterīn **beşer**
   Suḥenden füzūnı suḥenden żarar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 81). [beşer,]*
4. Melekdür velīkin ḳabāda nihān
   Şanurlar **beşer** anı ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 48). [beşer,]*
5. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler ise **beşer**
   Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [beşer,]*
6. Ne şarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner
   Ki bulduġı dürri bulamaz **beşer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 10). [beşer,]*
7. İnanmaḳ gerek cümlesine **beşer**
   İder sū-yi ẓandan müselmān ḥaẓer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 175). [beşer,]*

beşer idüp: *İnsan et-.*

1. İdüp ṭopraġı fażlı ile beşer
   Ḫalīfe ḳılup eyledi muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 155). [beşer idüp, --üp]*

beste ola: *Bağlandığında.*

1. Bilinmeyicek yol nümāyende sen
   Çü iş **beste ola** güşāyende sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 32). [beste ola, --a]*

beste-miyān olur: *Bir iş için hazır bulunmak.*

1. O cānibde serdār-ı Hindūstān
   Durup ṣubḥ olur cenge beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 876). [beste-miyān olur, -ur]*

beter olur: *Çok fena olmak.*

1. Behāyimden ol kişi olur beter
   Ki farḳ itmez anları idüp naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 61). [beter olur, -ur]*

beyʿa: *Pazar, satış yapılan yer.*

1. Yıḳup **beyʿasın** yaḳdı ormānını
   Helāk eyledi cümle ruhbānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1233). [beyʿasın, -sın]*

beyān: *Açıkça anlatma.*

1. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
   Ki şerḥ itmek ile olınmaz **beyān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 12). [beyān,]*

beyān ide: *Bildirmek, anlatmak, söylemek.*

1. İdemez ʿaṭāsını mücmel ʿayān
   Degül ki ide tafṣiliyle beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 128). [beyān ide, --e]*

beyān ider: *Söylemek, ilan etmek ǁ şakımak.*

1. Zebānum sürūşa olup tercümān
   İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 56). [beyān ider, --er]*

beyān ider: *Bildirmek, anlatmak, söylemek.*

1. Yazup aña tārīḫ şāh-ı cihān
   İder nice oldugın anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1176). [beyān ider, -er]*

beyān kılamaz: *Anlatamaz, izah edemez.*

1. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 8). [beyān ḳılamaz, --a, --maz]*

beyhūde-gū ola: *Boş konuşan ola.*

1. Niçün şāh olan ola beyhūde-gū
   İde mümteniʿ olanı cüst ü cū *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 177). [beyhūde-gū ola, --a]*

bez: *Bez, keten.*

1. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
   Geçer tīr şöyle ki **bezden** eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 406). [bezden, -den]*

bezim: *Bezm, meclis.*

1. Bezimde çü deryā güher-rīz olur
   Rezimde velī āteş-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 29). [bezimde, -de]*
2. Çü zūpīn-i serkūb-i serdārlar
   Bezimde bulut rezmde nārlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 382). [bezimde, -de]*

bezl: *Gönül arzusuyla sarf etmek, esirgemeksizin bol bol sarf etme.*

1. Bir elinde zer **beẕlde** hem-çü mīġ
   Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 119). [beẕlde, --de]*
2. Velī çünki ben **beẕl** ḳıldum niʿam
   Cihān ḫalḳı alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 71). [beẕl,]*

bezl kıldum: *Esirgemeden vermek için.*

1. Velī-niʿmetüm **beẕl ḳıldum** neʿam
   Ḥasūd olsa küfrān velīkin ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 133). [beẕl ḳıldum, --du, --m]*

bezm: *Sohbet, yaran sohbeti ǁ ziyafet, işret sohbeti.*

1. O **bezmüñ** içinde olup ḳan nebīd
   Ṣararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1035). [bezmüñ, -üñ]*

bezm-i cāndan: *Can meclisi.*

1. Sürūd eyle iy muṭrib-i naġme-ger
   Ki nāyuñ virür **bezm-i cāndan** ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 210). [bezm-i cāndan, -dan]*

bezm-i mül: *İçki meclisi.*

1. Ḳaçan ney çalınsa o şeh **bezm-i mül**
   Ṣafā vire mi ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 33). [bezm-i mül,]*

bezm-i şāhī kurup: *Şah meclisi kurmak.*

1. Ḳurup bezm-i şāhī idüp ʿīş ü nūş
   Gehī mey içüp geh ider sāz gūş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 83). [bezm-i şāhī ḳurup, --up]*

bī- kār ü kişt: *Nasipsiz ve faydasız.*

1. Zemīn dūzaḫ olmışdı **bī- kār ü kişt**
   Velī itdi ebr-i ʿaṭāsı behişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 167). [bī- kār ü kişt,]*

bī-bedel olan: *Bedelsiz olan.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü ẕilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 71). [bī-bedel olan, --an]*

biç: *Dikilecek şeyin ölçülerine göre kesmek. II Ortaya koymak.*

1. Ayaġuñ ile dāma girmek neden
   Elüñ ile kendüñe **biçdüñ** kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 364). [biçdüñ, -dü, -ñ]*

bī-çāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

1. Ne **bī-çāreyem** ben Velī iy Ġanī
   Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 37). [bī-çāreyem, -yem]*

bīd: *Far. is. Söğüt ağacı.*

1. Virür **bīde** uġrar ise daḫı bār
   Olur seng dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 9). [bīde, --e]*

bīdār: *Far. Uyanık.*

1. Teni ḫufte vü cānı **bīdār** idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 23). [bīdār,]*

bidʿat ola: *Dinin usulünde olmayan ekleme yapmak.*

1. Şu ʿādet ki **bidʿat ola** nā-sezā
   Aña resm dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 209). [bidʿat ola, --a]*

bī-girān: *Hadsiz, ucu bucağı olmayan ve ziyade büyük olan.*

1. Ne leşker muḥīṭ idi ol **bī-girān**
   Görinmezdi ādemden aşlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 133). [bī-girān,]*

bī-gümān: *(Far.) Şüphesiz.*

1. Ḫudādan nebiyye gelen armaġan
   Suḥen şeb çerāġı-durur **bī-gümān** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 92). [bī-gümān,]*
2. Ola esb-i tāzī yola çün revān
   Ḫar-ı leng irişmez aña **bī-gümān** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 50). [bī-gümān,]*
3. Ne deñlü kiʿālemde var pehlevān
   Benüm şimdi yanumda hep **bī-gümān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 92). [bī-gümān,]*

bī-haber: *Habersiz.*

1. Daḫı dün yaradılduñ iy **bī-ḫaber**
   Ne ḥaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 361). [bī-ḫaber,]*

bī-haber ola: *Haberdar olmamak. II değerli bir bilgiyi bilmeme gafletinde bulunmak.*

1. Ola ṭıfl çün kendüden bī-ḫaber
   Belūṭ ile bir aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 153). [bī-ḫaber ola, --a]*

bī-ḥad: *Hadsiz hesapsız.*

1. İder ḳullaruñ gerçi **bī-ḥad** günāh
   Velīʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 79). [bī-ḥad,]*
2. Ümīdüm bu iy luṭfı **bī-ḥad** İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 83). [bī-ḥad,]*

bi-ḥakk-ı halīl: *Sadık dostun/Hz.İbrahim (a.s) hakkı için.*

1. Eger peşşe mānendi çoġ olsa pīl
   Yanumda degül şeyʾ **bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 228). [bi-ḥaḳḳ-ı ḫalīl,]*

bi-ḥamdillāh: *Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.*

1. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
   Senüñ gibi yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 687). [bi-ḥamdillāh,]*

biḥār: *(Bahr'in çokluk şekli) Denizler.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi **biḥār**
   Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 35). [biḥār,]*
2. Çü ṭabʿuñ yanında ḥacīldür **biḥār**
   Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 9). [biḥār,]*

bī-ḥayā: *Utanmaz, edebsiz.*

1. Çü bilmedi ḥaddini ol **bī-ḥayā**
   Anı oldı teʾdīb ḳılmaḳ revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 281). [bī-ḥayā,]*

bī-ḥisāb: *Hesaba gelmez, sayısız, pek çok.*

1. Bilürem günāh işledüm **bī-ḥisāb**
   Ümīdüm bu faẓluñ ide feṯḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 77). [bī-ḥisāb,]*
2. Gelüp Hind serverleri **bī-ḥisāb**
   Piyāde olup öpdi cümle rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1149). [bī-ḥisāb,]*

bī-hüner: *Beceriksiz, elinden bir iş gelmeyen.*

1. Hüner-mendi elbet daḫı **bī-hüner**
   Ḳadīmī bu ʿādet-dürür kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 151). [bī-hüner,]*

bīhūş u mest ü ḥamūş: *Kendinden geçmiş,sarhoş ve miskin.*

1. Ecel cāmını eyleyüp ḫalḳ nūş
   Yaturlardı **bīhūş u mest ü ḫamūş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1022). [bīhūş u mest ü ḫamūş,]*

bī-ḥużūr oldı: *Huzursuz olmak.*

1. Açup nāmeyi çünki oḳıtdı Fūr
   Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 292). [bī-ḥużūr oldı, -dı]*

bī-kār: *Faydasız.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre **bī-kār** yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 55). [bī-kār,]*

bī-kār şemşīr-i kīn olur: *Faydasız kin kılıcı.*

1. Çü furṣatda olmaya nuṣret muʿīn
   Olur elde bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 68). [bī-kār şemşīr-i kīn olur, --ur]*

bī-kerān olur: *Sınırsız olmak.*

1. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 31). [bī-kerān olur, --ur]*

bil-: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

1. Bilinmeyicek yol nümāyende sen
   Çü iş beste ola güşāyende sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 31). [bilinmeyicek, --in, --me, --yicek]*
2. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
   Anı **bilmede** ʿaḳl-ı ḳāṣır muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 132). [bilmede, -me, -de]*
3. Çü **bildüm** muḳarrer irişür memāt
   Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 11). [bildüm, -dü, -m]*
4. Benüm gibi olmaḳ gerekdür kişi
   Ki **bile** benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 158). [bile, --e]*
5. Yiter bize bizi **bilen** iy ʿazīz
   Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 139). [bilen, -en]*
6. Vʾegerni ki **bil** çoḳ temāşā olur
   Ne taḫt ü ne tāc ü ne Dārā ḳalur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 253). [bil,]*
7. Bilürsin degül mülküñüz ol diyār
   Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 163). [bilürsin, --ür, --sin]*
8. Bilürem ki aṣlıñda vardur keyān
   Keyāna degül vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 163). [bilürem, -(ü)r, -(e)m]*
9. Eger ṭoprağa eylesem iltifāf
   Nice zer olur **bil** ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 32). [bil,]*
10. Mukarrer anı **bil** ki sen enbiyā
    Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 187). [bil,]*
11. Bile kendü ḳadrini her zīr-i dest
    Uzatmaya kimse ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 353). [bile, -e]*

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

1. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
   Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 88). [bilemez, -e, -mez]*
2. Şu kim bilmedin baña taḥsīn ider
   Degül āferīn **bil** ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 146). [bil,]*
3. Görinen **bilinen** ḳamu kāyināt
   Delīl oldı itmege iṣbāt-ı Ẕāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 117). [bilinen, -i, -n, -en]*
4. Şu kim **bilmedin** baña taḥsīn ider
   Degül āferīn bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 145). [bilmedin, -me, -di, -n]*
5. Meṣeldür söz ehlini o ḫūb **bilür**
   Her ādem kemālince ḥiṣṣe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 141). [bilür, -ür]*
6. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
   Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 130). [bilürsin, -ür, -sin]*
7. Bunı yazmada dest-gīr ol baña
   Muʿʿīnā ṣıġındum **bilürsin** saña *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 126). [bilürsin, -ür, -sin]*
8. Mücerred söze olmaya iʿtibār
   Bilinür velīkin gehī kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 24). [bilinür, -in, -ür]*
9. Düşer gerçi bizden de geh gāh lāf
   Degül ḫaḳ **bilür** līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 26). [bilür, -ür]*
10. Gelüp didi bir bir ne ise kelām
    Cevābını **bildi** şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 260). [bildi, -di]*
11. Nice çaḳdu[ġı]nı göre tīġ-ı tīz
    Bile nice olur gehī rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 318). [bile, -e]*
12. Bilüp Ḥażret-i Ḥaḳḳı esmāyı hem
    Bile kim degül dehr ṣābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 189). [bilüp, -üp]*
13. Bilüp remzini itdi ġāyet ġażab
    Bir iki ḫorūs itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 303). [bilüp, -üp]*
14. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş cuvān
    Niçün **bilmedin** ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 20). [bilmedin, -me, -di, -n]*
15. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
    Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 67). [bilüp, -üp]*
16. Yine ḥikmetin ol **bilür** ḥākim ol
    Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 17). [bilür, -ür]*
17. Bilürsin beni nesl-i Rūyīn-tenem
    Zamānumda ben daḫı bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 79). [bilürsin, -ür, -sin]*
18. Ḫudāyı Ḫudā **bil** seni sen ġulām
    Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 65). [bil,]*

19. İki merd-i meydānuz ehl-i neberd
Biline neberd olıcak ḳadr-i merd *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 126). [biline, -i, -n, -e]*
20. Neñe ġarresin iy bir avuc türāb
Olur her ʿimāret **bilürsin** ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 62). [bilürsin, -ür, -sin]*
21. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 189). [bilinmez, -in, -mez]*
22. Zebānun **bilen** bī-zebānuñ ṭapuñ
Murādın viren ins ü cānuñ ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 787). [bilen, -en]*
23. Çekem cenge meydāna çün kim seni
Ne ser-dār idügüm **bilesin** beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 372). [bilesin, -e, -sin]*
24. Dirīġā ki żāyiʿ ḳılur rūzigār
Cihānda nedür **bilmedük** nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1218). [bilmedük, -me, -dük]*
25. Ne bilsün benüm ḳadrümi kec-naẓar
Hüner ehlini **bilmek** olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 34). [bilmek, -mek]*
26. Ḳamu fānī bāḳī Allāhdur
Bunı **bilmeyen** kimse güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 170). [bilmeyen, -me, -y, -en]*
27. Ne **bilsün** şu ekmeh olan ādemi
Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 51). [bilsün, -sün]*
28. Ḫaṭāyı ṣavābı ne **bilsün** ʿavām
ʿAvāma dimişler olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 81). [bilsün, -sün]*
29. Ne **bilsün** o şehlük ya çekmek sipāh
Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 319). [bilsün, -sün]*
30. Ne **bilsün** benüm ḳadrümi kec-naẓar
Hüner ehlini bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 33). [bilsün, -sün]*
31. Ne **bilsün** güher baḫşını pīyle-ver
Olur şedde düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 27). [bilsün, -sün]*
32. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
Bilüp anı şād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 394). [bilüp, -üp]*
33. Bilür kimi ḥakkāklıgı hemīn
İder kimisi şedde dürr-i s̱emīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 47). [bilür, -ür]*
34. Murādum edā eyledüm ben tamām
Bilür bāḳīsin ḥażretüñ ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 272). [bilür, -ür]*
35. Bilürsin ki sulṭān-ı I̱rān-zemīn
Ne fāyide itdi idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 195). [bilürsin, -ür, -sin]*
36. Bilürsin rıżāñı idindüm murād
Senüñ luṭfuña eyledüm iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 489). [bilürsin, -ür, -sin]*

bildür: *Bildirmek, habardar etmek.*

1. Saña **bildürem** kendü miḳdāruñı
Uram oda evs̱ān u zünnāruñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 265). [bildürem, -em]*

bile: *Birlikte, beraber.*

1. Nereye ki ʿazm itse ol şeh-süvār
Giderdi **bile** serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 398). [bile,]*
2. Olan kimse dānā vü ṣāḥib-naẓar
Bile kim nice ʿılḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 22). [bile,]*
3. Getürdi **bile** bir direfş-i siyāh
Öñince direfşüñ geẓer Fūr-ı Ṣāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 417). [bile,]*
4. Urup raḫşe mihmīz uçurdı hemān
Yanınca **bile** ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 634). [bile,]*

bile: *"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.*

1. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḥelāl
Ki dürdin daḫı **bile** āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 136). [bile,]*
2. Bilüp Ḥażret-i Ḥaḳḳı esmāyı hem
Bile kim degül dehr s̱ābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 190). [bile,]*
3. Getürmiş **bile** bir direfş-i bülend
Ṭırāzı münaḳḳaş çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 391). [bile,]*

bilesince: *Yanında, beraberinde.*

1. Getürdi **bilesince** ferruḫ Hümā
Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 33). [bilesince,]*

bilürem: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

1. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 65). [bilürem,]*
2. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
Ümīdüm bu faẓluñ ide feṭḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 77). [bilürem,]*

bīm: *1. Korku. 2. Tehlike.*

1. Muḫanne s̱ ki pür ola ḳalbinde **bīm**
Ḥarām ola aña virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 47). [bīm,]*
2. Ṣaḳın pīlden gelmesün size **bīm**
Ki insāna ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 543). [bīm,]*

3. Biri ʿāc idi birisi ābnūs
   Cihān-gīrler **bīmden** sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 998). [bīmden, -den]*

bī-mecāl eyler: *Güçsüz bırakmak.*

1. Ġalīvājda daḫı var çenk ü bāl
   Velī şāhin eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 40). [bī-mecāl eyler, --r]*

bī-meze: *Tadı tuzu olmayan (vaiz).*

1. Müsāvīleri gerçi düşmez bize
   Ḳurı naẓmdur sözleri **bī-meze** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 80). [bī-meze,]*

bī-mihr: *Şefkatsiz, merhametsiz.*

1. Budur dāyimā ḥāl-i gerdān-sipihr
   Kimesneye itmez bu **bī-mihr** mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1130). [bī-mihr,]*

bī-misl ü ferzānedür: *Benzersiz ve bilgilidir.*

1. Şecāʿatde ġāyet de merdānedür
   Seḫāvetde **bī-misl ü ferzānedür** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 138). [bī-misl ü ferzānedür, --dür]*

biñ: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

1. Murād atına **bindürür** gāh çüst
   Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 3). [bindürür, -dür, -ür]*
2. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 71). [biner, -er]*
3. Biner leşker-i şāh-ı Ḫırān-zemīn
   Olur āsumān u zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 125). [biner, -er]*
4. Geyüp cevşen olur ḳamusı süvār
   Çalup kūs-ı ḥarbī **biner** tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 412). [biner, -er]*
5. Seḥerden ṭurup geydi Hindī çuḳal
   Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 574). [biner, -er]*
6. Biner bir şitābende rehvāre çüst
   Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 861). [biner, -er]*
7. Biner bir ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
   Ki naʿli doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1087). [biner, -er]*
8. Biner bir şitābende pīl-i sepīd
   Ki ḫavf eyleye görse dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1095). [biner, -er]*
9. Olup āhene ġarḳ cümle sipāh
   Binerler görürler süvār oldı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 576). [binerler, -er, -ler]*

biñ: *"Bin " sayı sıfatı.*

1. Eger bir ḳalemde ola **biñ** zebān
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 7). [biñ,]*
2. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki **biñ** cān ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [biñ,]*
3. [O kim ki] ḫasedden bulur **biñ** ʿuyūb
   Görinür gözine muḫaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 149). [biñ,]*
4. Çün on iki kez yüz **biñ** oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [biñ,]*
5. Müheyyā ider **biñ** şütür şehriyār
   Ki ḫāżır ola idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 767). [biñ,]*
6. Cihān mülkine **biñ** yıl olursa şāh
   Gider āḫır elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1131). [biñ,]*
7. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz **biñ** sipās
   Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 1). [biñ,]*

biñ var ola: *Bin tane var.*

1. Senüñ gibi **biñ var ola** tāc-dār
   Üzengim çeker olıcak [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 29). [biñ var ola,]*

biñ var ola: *Bin tane var.*

1. Senüñ gibi **biñ var ola** tāc-dār
   Üzengim çeker olıcak [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 29). [biñ var ola,]*

binā: *Ar. 1. Yapılmış, yapı. 2. Yapı yapmak.*

1. Yapub bir **bināyı** ide çün tamām
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 5). [bināyı, -y, -ı]*

bīnende: *Gören (Hakkı).*

1. Bu maḫlūḳ olan cümle **bīnendeye**
Şehādet ider Āferīnendeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 97). [bīnendeye, --ye]*

bī-nevā kılayum: *Çaresiz, nasipsiz mahzun olmasını sağlamak.*

1. Çü kendüye görmez ululıḳ revā
Ḳılayum anı ben daḫı bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 284). [bī-nevā ḳılayum, --a, --yum]*

bīnī: *Burun.*

1. Degül āhudan rūzi yūzuñ füzūn
İder **biñini** bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 30). [biñini, -ñ, -i]*

bī-niyāz: *Far. Niyazsız, ihtiyaçsız, müstağni.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭıraz
Velī cümleden ḥażretüñ **bī-niyāz** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 40). [bī-niyāz,]*
2. Niyāzı aña ḫalḳuñ ol **bī-niyāz**
Ḳamu çāresüzlerdür ol çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 19). [bī-niyāz,]*
3. Çü yüz biñ niyāz ile ḳıldı namāz
Niyāzın ḳabūl itdi ol **bī-niyāz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 502). [bī-niyāz,]*

bī-niyāz eyler: *İhtiyaçsız eylemek, kimseye muhtaç etmemek.*

1. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 26). [bī-niyāz eyler, --r]*

bī-niyāz iderdi: *Niyazsız, ihtiyaçsız, müstağni.*

1. Nerede ki işitse bir ser-firāz
Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 26). [bī-niyāz iderdi, --er, --di]*

bī-niyāz olam: *Kimseye ihtiyaç duymama.*

1. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 54). [bī-niyāz olam, --a, --m]*

bī-perde: *F. örtüsüz,açık.*

1. İder ʿarż-ı ʿārıż çü **bī-perde** ḥūr
Baḳan zişt-ruḫsārına ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 43). [bī-perde,]*

bir: *Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

1. Ki **bir** gün Sikender o şāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 77). [bir,]*
2. Ne Ḫrān ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
Bulınmaya **bir** cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 358). [bir,]*
3. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
Ola her **biri** şāḫda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 348). [biri, -i]*
4. Nebiyye kitāba ide iʿtiḳād
Biri emrüñe eylemez inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 498). [biri, -i]*
5. İkindü olınca iderler ḳıtāl
Biri ġālib olmaz ikisi hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 620). [biri, -i]*
6. İdüp pençe bāzīçeler pīl at
Biri olmadı naṭʿada şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 626). [biri, -i]*
7. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
Biri tīre ġāyet birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 916). [biri, -i]*
8. Biri ʿāc idi birisi ābnūs
Cihān-gīrler bīmden sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 997). [biri, -i]*
9. Dutup her **biri** başa āhen-siper
İderler neberd ol iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1107). [biri, -i]*
10. Dilāverlere virdi çoḳ sīm ü zer
Ki her **biri** itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1158). [biri, -i]*
11. Biri şāh-ı Hindū biri şāh-ı Sind
Bir oldı hemīn mülk-i Sind ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1203). [biri, -i]*
12. Biri şāh-ı Hindū **biri** şāh-ı Sind
Bir oldı hemīn mülk-i Sind ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1203). [biri, -i]*
13. Ḳoyar cevşene anları şehriyār
Olur her **birisi** demürden ḥiṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 398). [birisi, -i, -si]*
14. Niçe perlü peykānları zehr-i nāk
İder her **birisi** bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 840). [birisi, -i, -si]*
15. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
Biri tīre ġāyet **birisi** sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 916). [birisi, -i, -si]*
16. Biri ʿāc idi **birisi** ābnūs
Cihān-gīrler bīmden sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 997). [birisi, -i, -si]*
17. Şehe gönderür çoḳ metāʿ-ı ġarīb
Girān-māye-ter her **birisi** ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1222). [birisi, -i, -si]*

bir: *T. Aynı, benzer.*

1. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
   Ki **birdür** aña cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 510). [birdür, -dür]*

bir: *Bir.*

1. İşitse nerede **bir** ehl-i kemāl
   Getürüp virürdi aña mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 27). [bir,]*
2. Ẓafer olmaya çünki **bir** şāha yār
   Başılur ola ḫayli ger ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 65). [bir,]*
3. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
   Gelüp didi **bir** bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 110). [bir,]*
4. Getürmiş bile **bir** direfş-i bülend
   Ṭırāzı münaḳḳaş çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 391). [bir,]*
5. Ki ele alup ḫāme ḫāme-tırāş
   Yaza şāha **bir** nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 414). [bir,]*
6. Ḫudā **birdürür** birligine güvāh
   Yiter seyr-i ḫurşīd ü raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 43). [birdürür, -durur]*

bir: *Bir, belgisiz sıfat.*

1. Birimüz ölüp çün birimüz ḳala
   Cihān mülkine cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1063). [birimüz, -i, -müz]*
2. Birimüz ölüp çün **birimüz** ḳala
   Cihān mülkine cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1063). [birimüz, -i, -müz]*
3. Ne deñlü ki var feylesūf u ḥakīm
   İdem her **birine** ʿaẕāb-ı ʿaẕīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 360). [birine, -i, -n, -e]*

bir: *Aynı, ortak.*

1. Ola ṭıfl çün kendüden bī-ḫaber
   Belūṭ ile **bir** aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 154). [bir,]*

bir: *"Bir" sayı sıfatı.*

1. Olur emrüñ olursa **bir** ḳaṭre āb
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 35). [bir,]*
2. Bu eşyāda **bir** ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 55). [bir,]*
3. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda **bir** kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 58). [bir,]*
4. Eger **bir** ḳalemde ola biñ zebān
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 7). [bir,]*
5. Meger **bir** gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 1). [bir,]*
6. Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
   Ki **bir** ḫaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 46). [bir,]*
7. Varur **bir** yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 129). [bir,]*
8. Olup her **biri** şāh-ı dervīş-nām
   Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 181). [biri, -i]*
9. Meger **bir** gün olmış idi dil dijem
   Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 1). [bir,]*
10. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḫaşem
    Cihān dutmaġa baña bes **bir** ḳalem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 22). [bir,]*
11. Suḫen **bir** perī-veşdür ārāste
    Ḫuşūşā ola daḫı nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 97). [bir,]*
12. Dıraḫşende şemşīr iken āfitāb
    Degül tīġı yanında **bir** ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 60). [bir,]*
13. Bir elinde zer beẕlde hem-çü mīġ
    Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 119). [bir,]*
14. Cihān olsa ṣandūḳ-ı pür sīm ü zer
    ʿAṭā-yı şehe kīse **bir** gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 130). [bir,]*
15. Olursa güher tūde-i āsumān
    İder **bir** kemīne ḳulına revān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 132). [bir,]*
16. Ḳapusında yoḳ **bir** ḳulı nā-ümīd
    Her engüşti ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 151). [bir,]*
17. Yine başla **bir** naġme-i dil-firīb
    Ola tā ki dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 3). [bir,]*
18. Cihān gülşenin eyleyüp pür-ṣadā
    Yine eyle **bir** ḫūb-ı dil-keş edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 6). [bir,]*
19. Ḳaçan Rūmda ḳopsa **bir** pehlevān
    Olur idi iḳlīme ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 15). [bir,]*
20. Nerede ki işitse **bir** ser-firāz
    Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 25). [bir,]*
21. Bir elinde cām ü birisinde tīġ
    Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 63). [bir,]*
22. Bir elinde cām ü birisinde tīġ
    Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 64). [biri, -i]*

23. Bir elinde cām ü birisinde tīġ
Biri mihr-i raḫşendedür **biri** mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 64). [biri, -i]*
24. Çü fīrūz-mend ola **bir** ser-fīrāz
Olamaz ʿadūlar aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 1). [bir,]*
25. Cihān-gīr ola çünki **bir** şehriyār
Olur **bir** kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 19). [bir,]*
26. Cihān-gīr ola çünki **bir** şehriyār
Olur **bir** kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 20). [bir,]*
27. Yiter saña bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
Bize çoḳ mı gördüñ bu **bir** kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 240). [bir,]*
28. Bir ola mı baḥr ile **bir** ḳatre āb
Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 279). [bir,]*
29. İdüp aḳrabāsıyla anı esīr
Yirine idem **bir** ḳulumı emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 288). [bir,]*
30. Ki Çīn ile Māçīn Ḥıṭā vü Ḫoten
Sipāhī olup **bir** yire encümen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 354). [bir,]*
31. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
Ne şehr ü ne dihden ḳoram **bir** nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [bir,]*
32. Bilürsin beni nesl-i Rūyīn-tenem
Zamānumda ben daḫı **bir** Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 80). [bir,]*
33. Buyurdı debīre yaza **bir** cevāb
Ki her **bir** cevābı ola **bir** kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 91). [bir,]*
34. Buyurdı debīre yaza **bir** cevāb
Ki her **bir** cevābı ola **bir** kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [bir,]*
35. Buyurdı debīre yaza **bir** cevāb
Ki her **bir** cevābı ola **bir** kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [bir,]*
36. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
Revān oldı anı alup **bir** ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 94). [bir,]*
37. Ḥadīd ile **birdür** oda çünki mūm
Demürden imiş dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 49). [birdür, -dür]*
38. Dilerse ider **bir** emīri esīr
Dilerse ider **bir** esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 15). [bir,]*
39. Dilerse ider **bir** emīri esīr
Dilerse ider **bir** esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 16). [bir,]*
40. Degül **bir** cüzüñ **bir** gedādañ füzūn
Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 51). [bir,]*
41. Degül **bir** cüzüñ **bir** gedādañ füzūn
Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 51). [bir,]*
42. Neñe ġarresin iy **bir** avuc türāb
Olur her ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 61). [bir,]*
43. Nedür nār **bir** ʿunṣur-ı kemterīn
Revā mı diyesin cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 67). [bir,]*
44. Bir avuc zemīne de iy pādişāh
Ne lāzım ola iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 79). [bir,]*
45. Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
Hemīn bir olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 81). [bir,]*
46. Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
Hemīn **bir** olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 82). [bir,]*
47. İki şīrüz ortada **bir** gūr var
Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 119). [bir,]*
48. İki ẕiʾb-i ceyʿān u **bir** dönbe var
Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 121). [bir,]*
49. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben şehā
Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 153). [bir,]*
50. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed ola **bir** kişi
Olur fetḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 171). [bir,]*
51. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler ise beşer
Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 28). [biri, -i]*
52. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler ise beşer
Biri **birine** beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 28). [birine, -i, -n, -e]*
53. Ḳılup her **birine** ʿaṭā sīm ü zer
Kimesneye ḳılmayam aṣlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 179). [birine, -i, -n, -e]*
54. Yapub **bir** bināyı ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 5). [bir,]*
55. İdüp **bir** yiri iḫtiyār iki şāh
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 31). [bir,]*
56. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle **bir** seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 96). [bir,]*
57. Gelüp **bir** araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur anlaruñla meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 155). [bir,]*
58. Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 13). [biri, -i]*
59. Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 14). [biri, -i]*
60. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 16). [biri, -i]*
61. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider **biri** [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 16). [biri, -i]*
62. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 87). [birimüz, -i, -müz]*

63. Birinüñ olur ʿazli **birine** naṣb
Biri yir ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 15). [birine, -i, -n, -e]*
64. Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi **birini** āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 14). [birini, -i, -n, -i]*
65. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
Olur bāyiʿi neyse **bir** pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 40). [bir,]*
66. Güher didügüñ **bir** mülevven ḥacer
Güher budur iy ehl-i şāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 41). [bir,]*
67. Düzüp yine **bir** silk-i Pervīn miṣāl
Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 63). [bir,]*
68. Anuñ ögdügi **bir** niçe büt-perest
Gelüp ʿāleme her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 95). [bir,]*
69. Bir evveldürür yoḳ aña ibtidā
Bir āḫır-durur yoḳ aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 147). [bir,]*
70. Bir evveldürür yoḳ aña ibtidā
Bir āḫır-durur yoḳ aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 148). [bir,]*
71. Olur tīġ-ı Ḥindū daḫı gerçi tīz
Olur berg **bir** fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 238). [bir,]*
72. Aña mīhmān-dār-ı şūḫ u ẕarīf
Müheyyā ider **bir** maḳām-ı laṭīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 282). [bir,]*
73. Benüm dīnüm anuñ dīninden ḳadīm
Ḳoyup anı dönmek **bir** emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 302). [bir,]*
74. Eger Keyd dirseñ o **bir** feylesūf
Felek ḫāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 317). [bir,]*
75. Getürdi bile **bir** direfş-i siyāh
Öñince direfşüñ geẕer Fūr-ı Şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 417). [bir,]*
76. Çü **bir** deşte ḳondı iki tāc-ver
İderler biri birisinden ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 425). [bir,]*
77. Yoġ idi çerisinde andan dilīr
Ki döymezdi **bir** muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 438). [bir,]*
78. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
Anı gördi **bir** gurd ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 448). [bir,]*
79. Çü gördi cuvān-baḫtı ol pehlevān
Ḳodı zihde **bir** tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 456). [bir,]*
80. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
İder pīli **bir** peşşe ḫ̆ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 488). [bir,]*
81. Demürden çekilmiş görür **bir** cidār
Çü şemşīr-i rūşen velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 529). [bir,]*
82. Nedür pīl maʿnīde **bir** gāv-mīş
Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 551). [bir,]*
83. Eger ẕerrece olsa anda yürek
Żaʿīf itmez idi anı **bir** kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 554). [bir,]*
84. İdelüm öñüñde bu gün **bir** neberd
Ki gerdūna yir yir sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 563). [bir,]*
85. Şu vech ile düzdi alayını şāh
Ki **bir** sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 570). [bir,]*
86. Senüñ gibi **bir** daḫı olsa eger
Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 685). [bir,]*
87. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
Senüñ gibi yoḳ anda **bir** nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 688). [bir,]*
88. Ne ġam **bir** kişide osa ḳadr-i pest
Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 705). [bir,]*
89. Sikender didi kim eyā pehlevān
Kim ider senüñ **bir** ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 708). [bir,]*
90. Ḫudā ḥaḳḳı içün eyā pehlevān
Senüñ itmeyem **bir** ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 716). [bir,]*
91. Didi Ḥaḳ budur kim eyā şehriyār
Bulınmaz anuñ miṣli **bir** nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 734). [bir,]*
92. Olur her ḳolı āhenīn **bir** sütūn
Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 817). [bir,]*
93. Ḳuşandı iki başlu **bir** ejdehā
Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 825). [bir,]*
94. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına **bir** kemān
Virür vehm idüp ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 833). [bir,]*
95. İki başlu **bir** ejder idi hemān
Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 835). [bir,]*
96. Niçe perlü peykānları zehr-i nāk
İder her birisi **bir** ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 840). [bir,]*
97. Aṣar ketfine **bir** müdevver siper
Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 851). [bir,]*
98. Ele **bir** sinān aldı elli arış
Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 857). [bir,]*
99. Biner **bir** şitābende rehvāre çüst
Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 861). [bir,]*
100. Didi olmadın iki leşker tebāh
O yeg kim helāk ola **bir** pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1048). [bir,]*
101. Alup yanına defʿi **bir** tercümān
Sürer raḫş meydāna ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1049). [bir,]*
102. Didi Fūra kim iy cihān-gīr şāh
Niçe **bir** ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1054). [bir,]*
103. Biner **bir** ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
Ki naʿli doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1087). [bir,]*

104. Biner **bir** şitābende pīl-i sepīd
Ki ḫavf eyleye görse dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1095). [bir,]*
105. Urur şoñra **bir** tīġ ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1117). [bir,]*
106. Süleymāna kim rām idi ins ü cān
İrüp virmedi mevt **bir** dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1142). [bir,]*
107. Ḳabūl itmedi hīç **bir** ḥabbe şāh
Didi kim yiter baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1161). [bir,]*
108. İder anda şeh **bir** niçe gün ḥużūr
Ḳarīn feṯḥ u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1169). [bir,]*
109. Yapup Fūr içün anda **bir** türbe şāh
Anı defn ider anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [bir,]*
110. Atasına **bir** peyk defʿi gider
Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1199). [bir,]*

bir bir: *Bir bir.*

1. Gelüp **bir bir** oturdı erkānlar
Müzeyyen idüp ṣadrı aʿyānlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 123). [bir bir,]*

bir bir: *Tek tek, Birer birer.*

1. Gelüp didi **bir bir** ne ise kelām
Cevābını bildi şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 259). [bir bir,]*

bir eyler: *Birleştirmek, bir araya getirmek.*

1. Alur şemşīrini ele ol dilīr
Ne şemşīr geh el **bir eyler** faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 844). [bir eyler, -r]*

bir iki: *Birkaç.*

1. Bilüp remzini itdi ġāyet ġażab
Bir iki ḫorūs itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 304). [bir iki,]*

bir iki gün: *Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.*

1. Bir iki gün ārām idüp şehriyār
İderler[di] āsāyiş içün ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 409). [bir iki gün,]*

bir kaç: *Biraz, birkaç.*

1. Helāk itdi Dārāyı **bir ḳaç** laʿīn
Sen olduñ arada bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 307). [bir ḳaç,]*

bir kaç: *Miktar bakımında seyrekliği ifade eder. "bir kaç" manasında sıfat.*

1. İdüp ḥażret-i şāha çok çoḳ selām
Ḳuluñ ile gönderdi **bir ḳaç** peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 148). [bir ḳaç,]*

bir ola mı: *Bir olur mu, benzer mi II benzemez.*

1. Bir ola mı baḥr ile bir ḳatre āb
Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 279). [bir ola mı,]*

bir olalum: *I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.*

1. Olayum her emrüñde yār ü muʿīn
İkilik gidüp **bir olalum** hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 212). [bir olalum, -a, -lum]*

bir oldı: *I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.*

1. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
Biri tīre ġāyet birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 915). [bir oldı, -dı]*
2. Biri şāh-ı Hindū biri şāh-ı Sind
Bir oldı hemīn mülk-i Sind ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1204). [bir oldı, -dı]*

bir olur: *I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.*

1. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm ile tīr
Bir olur aña cevşen ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 972). [bir olur, -ur]*

bī-revān: *Cansız.*

1. Duʿā eyleyüp ḳāṣıd oldı revān
Şeh-i Rūma irdi velī **bī-revān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 298). [bī-revān,]*

biri: *Biri.*

1. Bir elinde cām ü **birisinde** tīġ
Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 63). [birisinde, -si, -n, -de]*

2. Birisi Sikender cihān-pehlevān
Biri Bāyezīd Ḫān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 92). [biri,]*
3. Biri yapdı Yeʾcūce sedd-i sedīd
Biri çekdi dīne ḥışār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 93). [biri,]*
4. Biri yapdı Yeʾcūce sedd-i sedīd
Biri çekdi dīne ḥışār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 94). [biri,]*
5. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
Gelüp ʿāleme her **biri** gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 96). [biri,]*
6. Aña dir kemāl ehl-i ṣāḥib-kemāl
Ki **birinde** olmaya aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 50). [birinde, -nde]*

biri: *Bir tanesi.*

1. İder saʿy iki ḫaşm vaḳt-i ḳıtāl
Birine virür feth u nuṣret Celāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 64). [birine, -ne]*

biri: *Biri, bir kimse.*

1. İder ḫāżır [ol] on iki pīl-i mest
Ki her **birinüñ** çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 396). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Bir tanesi, biri.*

1. Bir elinde zer beẕlde hem-çü mīġ
Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 120). [birinde, -n, -de]*

biri: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir.*

1. Terāzū gerek dest-i her tāc-ver
Birinde ḥadīd ola birinde zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 68). [birinde, -n, -de]*
2. Terāzū gerek dest-i her tāc-ver
Birinde ḥadīd ola **birinde** zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 68). [birinde, -n, -de]*

biri: *"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur **birisi** yār-ı ġār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 152). [birisi, -si]*
2. Biri minnet ile **birin** şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 13). [birin, -n]*

biri: *"Bir tanesi" anlamında zamir.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 15). [birinüñ, -nüñ]*

biri birine: *Birbirine.*

1. Biri birine urdılar tīġ-ı tīr
Sipihre irişdi fiġān-ı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 453). [biri birine,]*
2. Biri birine şöyle urdı ḫadeng
Müşebbek olur çerm-i bebr ü peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 603). [biri birine,]*
3. Urur **biri birine** şemşīr-i tīz
Ṣanasın ki irdi geh-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 649). [biri birine,]*
4. ʿAyān oldı iki mehābetlü ebr
Yürür **biri birine** iki hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 890). [biri birine,]*
5. Olup muḫteliṭ leşker-i zāġ u bāz
Girer **biri birine** gürg ü gürāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 914). [biri birine,]*

biri birine girer: *Birbirine girmek, karışmak II kavga etmek.*

1. Olup muḫteliṭ leşker-i zāġ u bāz
Girer biri birine gürg ü gürāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 914). [biri birine girer, -er]*

biri birini: *Birbirini.*

1. Görüp **biri birini** iki dilīr
Ele aldılar ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 601). [biri birini,]*

biri birisinden: *Bir birine.*

1. Çü bir deşte ḳondı iki tāc-ver
İderler **biri birisinden** ḥaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 426). [biri birisinden, -den]*

biri birisine: *Birbirine.*

1. Çü şeş-per urup cümlesi saḫt-müşt
Zirih gibi **biri birisine** püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 376). [biri birisine,]*
2. Ṣunarlar **biri birisine** sinān
ʿAceb ceng ider ol iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 607). [biri birisine,]*

[birini]: *Birini.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri **[birini]** kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 16). [[birini],]*

birisi: *Biri, birisi.*

1. Birisi Sikender cihān-pehlevān
   Biri Bāyezīd Ḫān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 91). [birisi,]*

birisi: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir.*

1. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur merg-i ādem o dem *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 177). [birisi,]*

birlemek: *Bir olduğuna inanmak.*

1. Ḳamu raṭb u yābis sepīd ü siyāh
   Ḥaḳı **birlemeklikde** ʿādil-güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 158). [birlemeklikde, --lik, --de]*

birlig: *Vahdet, Allah'ın birliği.*

1. Ḫudā birdürür **birligine** güvāh
   Yiter seyr-i ḥurşīd ü raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 43). [birligine, -i, -n, -e]*

birlik: *Vahdet, Allah'ın birliği.*

1. Anuñ **birliginde** kim itse gümān
   Muḫalled ḳalur nār içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 159). [birliginde, -in, -de]*

bī-şumār: *Far. Sayısız, hesaba gelmez.*

1. Günāh itmese bendeler **bī-şümār**
   Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 81). [bī-şümār,]*
2. Ne deñlü ki güncişk ola **bī-şümār**
   Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 95). [bī-şümār,]*

bīsütūn: *Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*

1. Demirden sütūn oluban iki rān
   Döner āhenīn **Bīsütūna** hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 66). [bīsütūna, -a]*
2. Demürden iki mīl olup iki rān
   Döner āhenīn **Bīsütūna** hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 820). [bīsütūna, -a]*

bī-taḫt u tāc: *Tahtsız ve taçsız.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı **bī-taḫt u tāc**
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 159). [bī-taḫt u tāc,]*

biz: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .*

1. Libās eyleyüben **bize** tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 73). [bize, --e]*
2. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü zilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 72). [bizüm, -üm]*
3. Yiter **bize** bizi bilen iy ʿazīz
   Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 139). [bize, --e]*
4. Yiter bize **bizi** bilen iy ʿazīz
   Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 139). [bizi, --i]*
5. Şükür kim Ḫudāvend-i gītī-penāh
   Bize virdi sencileyin dād-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 184). [bize, --e]*
6. Düşer gerçi **bizden** de geh gāh lāf
   Degül ḫaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [bizden, -den]*
7. Tefāvüt çü Ḫaḳḳuñ kelāmında var
   Bizüm gibiye daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 62). [bizüm, -üm]*
8. Bu ʿādetdür elçiye yoḳdur zevāl
   Yüri şāhuña itme **bizden** ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 346). [bizden, -den]*
9. Ölüm yoḳdur elçiye iy bed-gümān
   Yüri gelmesün saña **bizden** ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 344). [bizden, -den]*
10. Yiter saña bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
    Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 240). [bize, -e]*
11. Gerek gönderüben **bize** ṭavḳ u tāc
    Hedāyā diyü gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 157). [bize, -e]*
12. Bizüm ile iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
    Diril eyle kim dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 251). [bizüm, -üm]*
13. Bizüm rūḥumuzdur şehin-şāh-ı şarḳ
    Rasūlün ḳılalum zer ü sīme ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 117). [bizüm, -üm]*
14. Bize gönderüp āsumāndan kitāb
    ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 25). [bize, -e]*
15. ʿAdū şātdur **biz** şehā gürg-i tīz
    Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 97). [biz,]*
16. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
    Bizüm cengimüz görsün anlar nˀola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1057). [biz,]*
17. Cihān-cū bizüz **biz** idelüm ḳıtāl
    Eyü itdiler ʿaskerimüz cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1059). [biz,]*

18. Müsāvīleri gerçi düşmez **bize**
Ḳurı naẓmdur sözleri bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 79). [bize, -e]*
19. Ġuzātız **bize** Ḥaḳ Teʿālā muʿīn
Zer ü sīm içün çekmezüz tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 201). [bize, -e]*
20. Hezārān şükr ü hezārān sipās
Aña kim **bizi** eyledi Ḥaḳ-şināś *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 182). [bizi, -i]*
21. Girürse ele pehlevānı eger
Tereddüd yoḳ anda **bizimdür** ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 444). [bizimdür, -im, -ür]*
22. Bi-ḥamdillāh olduñ **bizüm** iy dilīr
Senüñ gibi yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 687). [bizüm, -üm]*
23. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
Bizüm cengimüz görsün anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1058). [bizüm, -üm]*
24. Niçe **bizüm** içün ola seyl ḳān
Senüñ ile ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1061). [bizüm, -üm]*
25. Cihān-cū **bizüz** biz idelüm ḳıtāl
Eyü itdiler ʿaskerimüz cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1059). [bizüz, -üz]*

bī-zebān: *Dilsiz.*

1. Zebānun bilen **bī-zebānuñ** ṭapuñ
Murādın viren ins ü cānuñ ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 787). [bī-zebānuñ, -uñ]*

bizi: *"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri .*

1. Ḳılıç ayırur **bizi** şimdengirü
Çü ʿazm eyledük olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 145). [bizi,]*

bizüm: *Bizim.*

1. Hele bu ʿadū[yı] görümez yeñer
ʿAlāmetdür ol kim **bizümdür** ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 566). [bizümdür, -dür]*

böl: *Bölmek.*

1. Kime kim irüp tīġ-ı Hindū çalar
Atıyıla kendüyi iki **böler** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 932). [böler, -er]*
2. Velī mevte ḫāyil mi olur siper
O pūlād-ı çīnīyi iki **böler** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1120). [böler, -er]*
3. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü ser
İrişince zer zīne iki **böler** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1122). [böler, -er]*

bostān-ı īrān: *İran bahçesi.*

1. ʿAceb oldı **bostān-ı Īrān** tehī
Senüñ gibi yoḳ anda serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 11). [bostān-ı īrān,]*

boy: *Boy.*

1. Boyı istiḳāmetde serv-i sehī
Güneş gibi başında tāc-ı mehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 393). [boyı, -ı]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
Beş on gün ululıġa **böyle** sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 50). [böyle,]*

boyn: *Başı bedene bağlayan bölge.*

1. Şu kimse ki dānende-i ṣarrāfdur
Daḳa mı ḫaruñ **boynuna** hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 164). [boynuna, -uña]*
2. Kemendi çeker mār-ı pīçāndur
ʿAdū **boynuna** līk pīçāndur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 90). [boynuna, -uña]*

boyuñ servi ser-sebz ü hurrem ola: *Boyun yemyeşil servi ve mesrur olsun.*

1. Boyuñ servi ser-sebz ü ḫurrem ola
Doḳunmaya aña muḫālif havā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 141). [boyuñ servi ser-sebz ü ḫurrem ola, --a]*

boz-: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

1. Mizācım **bozup** derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 3). [bozup, --up]*

boz-: *Altını paraya çevirmek, bozdurmak; (bir şeyi) değersiz, kıymetsiz saymak.*

1. Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun **bozup** çarḫuñ itdi ʿalīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 230). [bozup, -up]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

1. ʿAṭāñ iledür zinde **bu** kāyināt
   Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 19). [bu,]*
2. Nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn
   Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 24). [bu,]*
3. Yaratduñ **bu** eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 39). [bu,]*
4. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 55). [bu,]*
5. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi **bu** cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 57). [bu,]*
6. Ümīdüm **bu** iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala **bu** bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 83). [bu,]*
7. Ümīdüm **bu** iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala **bu** bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 84). [bu,]*
8. Bu maḫlūḳ olan cümle bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 97). [bu,]*
9. Çü destüñle oldı sirişte **bu** ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 5). [bu,]*
10. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
    Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 14). [bu,]*
11. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
    Ki **bu** cīfeden eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 18). [bu,]*
12. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
    Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 31). [bu,]*
13. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
    Bu ḫāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 38). [bu,]*
14. İdüben **bu** rū-yı siyāhum sepīd
    Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 73). [bu,]*
15. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
    Ümīdüm **bu** faẓluñ ide feṯḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 78). [bu,]*
16. Kim olam **bu** ben ẕerre-i ḫāksār
    Ki maʿdūd olam ben de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 89). [bu,]*
17. Ezel tā ebed cümle **bu** kāyināt
    Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 23). [bu,]*
18. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
    Anıñçün düzüldi **bu** çīnī serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 28). [bu,]*
19. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
    Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 35). [bu,]*
20. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
    Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 27). [bu,]*
21. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
    Ḳudūmünden olur müşerref **bu** ferş *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 30). [bu,]*
22. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
    ʿAlem dikdi **bu** çarḫ-ı vālāya ol *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 70). [bu,]*
23. Ümīdüm **bu** ide şefāʿat saña
    Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 189). [bu,]*
24. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
    Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 42). [bu,]*
25. İdüp ben de **bu** fende ṭarz-ı ʿacīb
    Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 49). [bu,]*
26. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
    Ki oldum **bu** fen ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 66). [bu,]*
27. Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
    Ki ḫamse naşīb eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 71). [bu,]*
28. Ġaraż yazmadan **bu** kitābı faḳīr
    Seni medḥ ḳılmaḳdur iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 123). [bu,]*
29. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḥelāl
    Ki dürdin daḫı bile āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 135). [bu,]*
30. [O kim ki] ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
    Görinür gözine muḥaḳḳar **bu** ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 150). [bu,]*
31. Hüner-mendi elbet daḫı bī-hüner
    Ḳadīmī **bu** ʿādet-dürür kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 152). [bu,]*
32. Dutubdur **bu** söz şöhreti ʿālemi
    Olur keşret-i ʿilm rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 167). [bu,]*
33. Bunı yazmada dest-gīr ol baña
    Muʿʿīnā ṣıġındum bilürsin saña *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 125). [bunı, -n, -ı]*
34. Olup Cāmi-veş **bunlaruñ** pey-revi
    Suḫan-gūlaruñ olmışam serveri *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 43). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
35. Yaḳup **bunlaruñ** meşʿalinden çerāġ
    Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 45). [bunlaruñ, -n, -lar, -uñ]*
36. Celāline nisbet **bu** heft āsumān
    Degüldür şehüñ pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 45). [bu,]*
37. Felek ṭāḳına olmasaydı sütūn
    Yıḳılurdı **bu** günbed-i ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 86). [bu,]*
38. Olup çetr [çünkim] **bu** heft āsumān
    İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 95). [bu,]*
39. Cihān-pehlevān nāşır-ı dīn-i Ḥaḳ
    Simāṭında **bu** çerḫ-ı çīnī çanaḳ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 140). [bu,]*
40. Bulur ʿadliyile ʿimāret **bu** ḫāk
    ʿAdū mülki ḳahr ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 161). [bu,]*

41. Bu kişverde sensin cihān-pehlevān
Revādur disem saña ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 17). [bu,]*
42. Cihānda giçer çoḳ kişi pehlevān
Meşeldür **bu** kim dilde yoḳ üstüḫˇān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 22). [bu,]*
43. Bu kāra maʿānī maʿārif gerek
Çü esbāb olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 55). [bu,]*
44. Ṣalā idi iḳlīme yoḳ **bunda** lāf
Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 19). [bunda, -n, -da]*
45. Ebed irmeye olʿazīze gezend
Ki gitmeye gūşından anuñ **bu** pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 56). [bu,]*
46. Yazan pīr tārīḫ-i İskenderi
Şu resme raḳam itdi **bu** defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 76). [bu,]*
47. Sürerken **bu** nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
Gelüp didi bir bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 109). [bu,]*
48. Bu mülki baña virdi Rabbü'l-beşer
Elümden ol alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 191). [bu,]*
49. Degül ġayrı iḳlīme mülḥaḳ **bu** būm
ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 231). [bu,]*
50. Saña dönmedüġüm degül mi kerem
Bu cürʾet neden iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 234). [bu,]*
51. Yiter saña bāġuñ ḳo **bu** ḫūşeyi
Bize çoḳ mı gördüñ **bu** bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 239). [bu,]*
52. Yiter saña bāġuñ ḳo **bu** ḫūşeyi
Bize çoḳ mı gördüñ **bu** bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 240). [bu,]*
53. Sebeb olmayayum hele cenge ben
Bu cānibden olmasun evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 256). [bu,]*
54. Meşeldür **bu** dirler duraldan cihān
Yavuz sirke eyler ḫumına ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 269). [bu,]*
55. Ki didi kürī şekldür **bu** zemīn
Yazup deftere mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 309). [bu,]*
56. Bu ʿādetdür elçiye yoḳdur zevāl
Yüri şāhuña itme bizden ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 345). [bu,]*
57. Budur resm kim Rūma olursa şāh
Geyer şāh-ı Ḫırān-zemīnden külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 151). [budur, -dur]*
58. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
Didi **bunı** git ki ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 292). [bunı, -nı]*
59. Daḫı virdi hem küncüd-i bī-şümār
Didi **bunı** ayaġına [it] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 296). [bunı, -nı]*
60. Bu deñlü sipāhiyle bu māl ile
Olursın baña ḫaṣm şu ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 31). [bu,]*
61. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
Ne ḫod **bunı** ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 16). [bunı, -n, -ı]*
62. Bunuñ gibi sevdāya itdüñ heves
Ḳaçan ura Sīmurġa pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 21). [bunuñ, -n, -un]*
63. Dizer yine senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş **bu** kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 8). [bu,]*
64. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt **bu** kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 28). [bu,]*
65. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 123). [bu,]*
66. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
İderdi **bu** ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 238). [bu,]*
67. Bunı didi düzdi alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 99). [bunı, -n, -ı]*
68. Didi **bunlara** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cihānda benem Rüstem-i dāstān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 89). [bunlara, -n, -lar, -a]*
69. Zamānuñ **bunuñ** gibi çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 17). [bunuñ, -nuñ]*
70. Aç aġzuñ dökilsün cihāna dürer
Ṣadef gibi ṭolsun **bu** ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 6). [bu,]*
71. Şu resm ile naẓm ile **bu** cevheri
Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [bu,]*
72. Cihāndur **bu** dihḳān u dihḳān- nejād
İder göñlini āb-gīneyle şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 53). [bu,]*
73. İden ḫaẓẓ-ı ednā sözinden ʿazīz
Bu ṣanʿatda ola mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 74). [bu,]*
74. Bu baḫr üzre yazdum anıñçün kitāb
Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 85). [bu,]*
75. Ümīdüm **bu** Feyyāż-ı envār-ı dil
Beni itmeye ḫalḳ içinde ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 87). [bu,]*
76. Hevā vü hevesdür BEHİŞTḲ **bu** heb
Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 101). [bu,]*
77. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
Kime ḳaldı saña ḳala **bu** cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 108). [bu,]*
78. Degül bāḳī çün kim **bu** köhne ribāṭ
Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 171). [bu,]*
79. Bu sözüme eylemeyüp iʿtiḳād
Ḥaḳuñ emrine itmeyen inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 177). [bu,]*
80. Eger cehl ile ceng iderseñ ṭaleb
Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 250). [bu,]*
81. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
Aña müft virmiş **bu** mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 320). [bu,]*

82. Benem Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
Benüm zīr-i destüm **bu** ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 328). [bu,]*
83. Çü İskender-i Rūmī ḳandīl ola
Cihān ṭurduġınca **bu** temsīl ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 352). [bu,]*
84. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
Bu vech ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 384). [bu,]*
85. Bu cānibde sulṭān-ı Hindūstān
İki yüz biñ ola yarar pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 433). [bu,]*
86. Ne mikdārı var kim **bu** mūr-ı żaʿīf
Ola pīl-i Hindū-yı meste ḫarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 483). [bu,]*
87. Murād ol **bu** müşrikleri yā İlāh
Muvaḥḥid idem ḫażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 495). [bu,]*
88. Nedür pīl maʿnīde bir gāv-mīş
Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 552). [bu,]*
89. Hele **bu** ʿadū[yı] görümez yeñer
ʿAlāmetdür ol kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 565). [bu,]*
90. Bu cānibde Fūr-ı cihān-gīr-i Hind
İdüp encümen leşker-i Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 571). [bu,]*
91. İderken **bu** cengi iki pehlevān
Ḫaṭā eyledi pāy-ı pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 627). [bu,]*
92. Diñiz gelsün andan ṣoralum ḫaber
Bu işe ola şāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 674). [bu,]*
93. Ki görmiş degül mi<u>s</u>lini **bu** cihān
Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 683). [bu,]*
94. Tażarruʿ idüp ḳıldı Ḥaḳḳa niyāz
Ki **bu** müşkil işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 748). [bu,]*
95. Aḳar şöyle cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
Ki ṭolmalu olur **bu** ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 952). [bu,]*
96. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi hemīn **bu** zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1024). [bu,]*
97. Bu ṣūlḥına şāhuñ çü mūm idi Fūr
Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [bu,]*
98. Budur dāyimā ḫāl-i gerdān-sipihr
Kimesneye itmez **bu** bī-mihr mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1130). [bu,]*
99. Cihān mülkine biñ yıl olursa şāh
Gider āḫır elden **bu** taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1132). [bu,]*
100. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur **bu** söz
Olur öyleden ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1215). [bu,]*
101. Güher didügüñ bir mülevven ḫacer
Güher **budur** iy ehl-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 42). [budur, -dur]*
102. Budur saña āḫır cevābum hemān
Berü gel dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 381). [budur, -dur]*
103. Didi Ḥaḳ **budur** kim eyā şehriyār
Bulınmaz anuñ mi<u>s</u>li bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 733). [budur, -dur]*
104. Budur dāyimā ḫāl-i gerdān-sipihr
Kimesneye itmez bu bī-mihr mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1129). [budur, -dur]*
105. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
Bunı ḳoyup itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 44). [bunı, -n, -ı]*
106. Ḳamu fānī bāḳī Allāhdur
Bunı bilmeyen kimse güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 170). [bunı, -nı]*
107. Bunı didi şemşīrine urdı dest
Yüridi şeh üstine çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1103). [bunı, -nı]*

<u>bu:</u> .

1. Bu deñlü sipāhiyle **bu** māl ile
Olursın baña ḫaşm şu ḫāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 31). [bu,]*
2. Çü ben deprenem deprenür **bu** zemīn
Olur āsumān [u] zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 81). [bu,]*
3. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler ise beşer
Biri birine beñzemez **bu** ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 28). [bu,]*
4. Ola raḫşum altumda çün kim çemān
Yidi ḫaṭvesidür **bu** heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 90). [bu,]*
5. Ümīdüm **bu** kim cümlesinden güzīn
İde ben ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 103). [bu,]*
6. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
Murādum **bu** kim dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 106). [bu,]*
7. Olalum **bu** meydānda zūr-āzmāy
Görelüm kimüñ māderi ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 117). [bu,]*
8. İki esb-i tāzīlüvüz bād-pāy
Ola kim **bu** meydānda pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 124). [bu,]*
9. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy şehriyār
Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 136). [bu,]*
10. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [bu,]*

<u>bū alup:</u> *Koku almak.*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 53). [bū alup, --up]*

<u>bū bekr ü ʿosmān-ḫayā:</u> *Ebu Bekir ve Haya sahibi Osman.*

1. Ṣadāḳatde **Bū Bekr ü ʿOs̱mān-ḥayā** ʿAdilde ʿÖmer tīġde Mürteżā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 25). [bū bekr ü ʿos̱mān-ḥayā,]*

bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest: *Bu göz ve bu kulak ve bu ayak ve bu el.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 85). [bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest,]*

bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest: *Bu göz ve bu kulak ve bu ayak ve bu el.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 85). [bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest,]*

bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter: *Bu sıcakla soğuk ve kuru ile yaş.*

1. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter Olur mümtezic luṭfuñ olsa eger *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 37). [bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter,]*

bu gün: *İçinde bulunulan gün.*

1. İdelüm öñüñde **bu gün** bir neberd Ki gerdūna yir yir sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 563). [bu gün,]*

bu kadar: *Bu kadar.*

1. Ayaḳ baġıdur çoḳlıḳ olmaḳ sipāh Yiter **bu ḳadar** nāṣır olsun İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 372). [bu ḳadar,]*

bucaḳ: *Yer, köşe, kenar.*

1. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş cuvān Niçün bilmedin ḳaç **bucaḳdur** cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 20). [bucaḳdur, -dur]*

būd olmaya: *Var olmak II Nefsin mevcudiyeti.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 40). [būd olmaya, --ma, --ya]*

bugün: *"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.*

1. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb Ḳılalum **bugün** şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 82). [bugün,]*

bük: *Boru, düdük.*

1. Dögüldi naḳāra fiġān itdi **būḳ** Ḫurūşiyle cūşiyle ṭoldı ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 873). [būḳ,]*

bük: *Akarsuların kıvrıldığı yerdeki düzlük, genel olarak akarsu kenarındaki arazi. Örnek: Goyun Bükü.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh Dögüp kūs gögsin ider **būḳ** āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 112). [būḳ,]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak; elde etmek; ulaşmak, erişmek.*

1. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr Ḳamu ḥażretüñden **bulur** żaʿf u zūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 54). [bulur, -ur]*
2. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt Vücūdı içün **buldı** z̤āt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 24). [buldı, -dı]*
3. Ṣatarken cihān ḥalḳına sen güher Ḳaçan müşterī **bula** her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 36). [bula, -a]*
4. Ḫayālī **bulur** Hātifī daḫı çoḳ Ne aṣṣı velī ʿilmden ḥaẓẓı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 53). [bulur, -ur]*
5. Degül āhudan rūzi yūzuñ fūzūn İder biñini **bulsa** günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 30). [bulsa, -sa]*
6. Ne mülke ki fetḥ eylemege gider **Bulur** varmadan daḫı aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 22). [bulur, -ur]*
7. Yigitlikde **bulınur** iy şeh kemāl Bedīhī-dürür [hem] degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 149). [bulınur, -ı, -n, -ur]*
8. Hümā gibi olduḳca sāye-figen **Bulurdı** saʿādet şeh-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 146). [bulurdı, -ur, -dı]*
9. Ne maḳṣūda kim eyleye ol heves Taʿab çekmeyüben **bula** dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1212). [bula, -a]*
10. Olan peyrev-i Şeyḫī vü Aḥmedī Ne mümkin **bula** devlet-i sermedī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 78). [bula, -a]*
11. Ne ṣarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner Ki bulduġı dürri **bulamaz** beşer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 10). [bulamaz, -a, -maz]*

12. Ṭolar şöyle mürdeyle ol rezm-gāh
Bulamaz olur kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1008). [bulamaz, -a, -maz]*
13. Eger emrüme olmaz iseñ muṭīʿ
Bulamazsın aṣlā melāz̲ u menīʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 214). [bulamazsın, -a, -maz, -sın]*
14. Yiyüp içdi diñlendi **buldı** ḥużūr
Yatup uyıdı ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 285). [buldı, -dı]*
15. İki şāh ile **buldı** zīnet serīr
Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1207). [buldı, -dı]*
16. Gice irişince iderler ḳıtāl
Ḳarañu olur **buldılar** infiṣāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 652). [buldılar, -dı, -lar]*
17. Ne ṣarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner
Ki **bulduġı** dürri bulamaz beşer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 10). [bulduġı, -duġ, -ı]*
18. Senüñ **bulduġuñ** cevheri pür-bahā
Selāṭīnlere dürretü't-tāc ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 13). [bulduġuñ, -du, -, -ġun]*
19. Eyā ṣayrefī-i cevāhir-şinās
Ki cevherlerüñe **bulınmaz** ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 2). [bulınmaz, -ın, -maz]*
20. ʿAbeş nesne ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
Anuñ daḫı ehli **bulınur** nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 58). [bulınur, -ı, -n, -ur]*
21. İder şehliġe ṣol kimesne sürūr
Ki **bulmaya** aṣlā cihānda ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1144). [bulmaya, -ma, -y, -a]*
22. Gelen bunda **bulmış** degüldür ẓafer
İder tīġ-ı Hindīye sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 369). [bulmış, -mış]*
23. Ele bir sinān aldı elli arış
Ki ḫūn ile **bulmış** idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 858). [bulmış, -mış]*
24. Zemīn gāvı ḳarnında olsañ nihān
Buluram eyā şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 222). [buluram, -ur, -am]*
25. Eger düşmenüme **bulursam** ẓafer
Seni şāh idem Hinde iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 713). [bulursam, -ur, -sa, -m]*
26. Müselmān olursañ **bulursın** emān
Vʾegerni gider mülk-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 193). [bulursın, -ur, -sın]*

bul-: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak; elde etmek; ulaşmak, erişmek.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 14). [bulamaz, -a, -maz]*
2. Olup faẓluñ ile beşer tīre-ḫāk
Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 18). [bulur, -(u), -r]*
3. Olup faẓluñ ile beşer tīre-ḫāk
Bulur ʿaḳl-ı rūşen **bulur** rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 18). [bulur, -(u), -r]*
4. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 83). [bula, -a]*
5. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 64). [bulur, -(u)r]*
6. Ne maḳṣūdı kim Ḥaḳdan ide ümīd
Der-i beste ise **bulınur** kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 4). [bulınur, --ın, --ur]*
7. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥişār
Ki ḳaçaġa **bulmaya** zinde kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 212). [bulmaya, --ma, --(y)a, -]*
8. Şehe **bulduġın** itdi hep armaġan
Metāʿ-ı ş̲emīn ile ṭoldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1223). [bulduġın, -duġ, -ı, -n]*
9. Bulur dürleri çoḳ egerçi ki nās
Velī ḳanı şārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 23). [bulur, -ur]*
10. Bulur müʾmin olan kişi Ḥaḳḳa rāh
Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 257). [bulur, -ur]*
11. Alay oluban leşker-i şeh tamām
Bulur sübḥa-i seyr-veş intiẓām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 582). [bulur, -ur]*
12. Bulur zīnet anuñla her-dem meşāf
Yanında degül ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 845). [bulur, -ur]*

bular: *Bunlar.*

1. Şarar berg ḫorṭūmına tīġ-i tīz
Ki kūhı **bular** çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 402). [bular,]*

bülbül: *Bülbül.*

1. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn **bülbüli** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 12). [bülbüli, -ī]*

bülbül-i būstān-ı cihān: *Cihan bostanının bülbülü.*

1. Eyā **bülbül-i būstān-ı cihān**
Suḫen-gūy-ı ṭūṭī-i şekker-feşān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 1). [bülbül-i būstān-ı cihān,]*

bülbül-i hōş-nevā: *Güzel sesli bülbül.*

1. Alup ʿūd ile **bülbül-i ẖōş-nevā**
   Virürdi ṣadāsı ḳulūba ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 95). [bülbül-i ẖōş-nevā,]*

bülend: *Yüce, âli.*

1. Ki niçe ki endîşe ola **bülend**
   Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 43). [bülend,]*
2. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ **bülend**
   İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 49). [bülend,]*

bülend eyle: *Yüceltmek, yükselmek.*

1. Benüm himmetüm şöyle eyle bülend
   Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 19). [bülend eyle,]*

bülend-āsumān: *Yüksek, büyük gökyüzü.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm **bülend-āsumān**
   (İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 42). [bülend-āsumān,]

bülendī-dih-i bende-i ser-bülend: *En yüce, en ulu kimselere (bile) yücelik bahşeden.*

1. Bülendī-dih-i bende-i ser-bülend
   Gehī ercümend eyleyen geh nijend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 9). [bülendī-dih-i bende-i ser-bülend,]*

bü'l-heves: *Aklına her geleni yapmak isteyen, maymun iştahlı.*

1. Çü naẓmum gülistāndur iy **bü'l-heves**
   Kimi gül-dürür kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 143). [bü'l-heves,]*

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

1. Ne Īrān ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
   Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 358). [bulınmaya, -ma, -y, -a]*

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

1. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 160). [bulınmazdı, -maz, -dı]*
2. Didi Ḥaḳ budur kim eyā şehriyār
   Bulınmaz anuñ mis̱li bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 734). [bulınmaz, -maz]*

bulınurdı: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
   Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 135). [bulınurdı, -ur, -dı]*

bulış: *Bir araya gelmek.*

1. Bulışup iki leşker-i kīne-dār
   Ele aldılar āteş-i tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 451). [bulışup, -up]*

bulut: *Bulut.*

1. Çü zūpīn-i serkūb-i serdārlar
   Bezimde **bulut** rezmde nārlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 382). [bulut,]*
2. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
   Nite kim **bulut** içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 120). [bulut,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*

1. Degül ġayrı iḳlīme mülḥaḳ bu **būm**
   ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 231). [būm,]*

buña: *Buna.*

1. Cuvāndur daḫı **buña** itsün heves
   Degül vaḳt-i meydān u tīġ u feres *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 293). [buña,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*

1. Zirih eyleyüp **bunca** çeşmini bāz
   Gözedürdi eṭrāf idüp iḥtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1017). [bunca,]*

bunca: *"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.*

1. Ne deñlü ola peşşede ya mecāl
   Getürdi ki Nemrūda **bunca** zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 32). [bunca,]*
2. Neden ked-ḫudālıġa **bunca** ġurūr
   Beş on gün ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 49). [bunca,]*

bunda: *Burada.*

1. Gelüp Rūmdan **bunda** tamġa vü bāc
   Gelür tuḥfe diyü hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 153). [bunda,]*
2. Anuñ ḳanıdur **bunda** çaldı seni
   Arada bahāne idiser beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 313). [bunda,]*
3. Gelen **bunda** bulmış degüldür ẓafer
   İder tīġ-ı Hindīye sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 369). [bunda,]*
4. Çü ḥāżır degül **bunda** ṭop u tüfeng
   Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 669). [bunda,]*

bunlar: *Bunlar.*

1. İder elli biñ pehlevān-ı güzīn
   Didi kim yiter baña **bunlar** hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 370). [bunlar,]*
2. Çü **bunlar** vişāle degül dest-res
   Dil ü cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 103). [bunlar,]*
3. Alup **bunları** elçi oldı revān
   Varur taḫtına geçmedin çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 277). [bunları, -ı]*

burāk: *Burak. Hz. Muhammed'in, üzerine binerek miraca çıkması için emrine verilen binek.*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 39). [burāḳ,]*
2. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
   Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 37). [burāḳı, -ı]*

burāḳ-ı ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd: *Çölde ve sabah esen serin rüzgarda dolaşan Burak (Hz. Muhammed'in miraca çıkarken bindiği binek).*

1. Burāḳ-ı ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   Seḥāb-ı semā-gīr-i gerdūn-gerd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 35). [burāḳ-ı ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd,]*

burāḳ-ı şitābende: *Çok hızlı giden Burak (Hz. Muhammed'in Mirac'a çıkarken bindiği binek).*

1. Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
   Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 61). [burāḳ-ı şitābende,]*

būriyā: *Hasır.*

1. Senüñ aṣl u neslüñ degül muʿteber
   Ḳaçan **būriyā** vire Mıṣrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 340). [būriyā,]*

büt: *Put, güzel.*

1. İşitdüm **büte** dir imişsin Ḫudā
   Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 191). [büte, -e]*

büt-perest: *Put-perestlik.*

1. Anuñ ögdügi bir niçe **büt-perest**
   Gelüp ʿāleme her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 95). [büt-perest, -s, -ı]*

büyük: *Büyük, haşmet, itibar.*

1. Büyüklügüne itmek anuñ naẓar
   Hünersüzdürür yoḳdur anda ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 549). [büyüklügüne, -lüg, -ü, -ne]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

1. Buyurdı hemān oldı dīvān-ı şāh
   Olur ḳapuya cemʿ cümle sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 119). [buyurdı, -dı]*
2. Buyurdı ele aldılar ḫā[me]ler
   Yazıldı selāṭīn içün nāmeler *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 351). [buyurdı, -dı]*
3. Buyurdı debīre yaza bir cevāb
   Ki her bir cevābı ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 91). [buyurdı, -dı]*
4. Buyurdı şehin-şeh ki geldi debīr
   Getürdi devāt ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 135). [buyurdı, -dı]*
5. Çü İskendere degdi mektūb-ı şāh
   Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 388). [buyurdı, -dı]*
6. Gidicek şeh elçisi pes Fūr-ı şāh
   Buyurdı ki gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 390). [buyurdı, -dı]*

cā: *Yer.*

1. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye **cā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 130). [cā,]*

cā idindi: *Bir yere yerleşmek, bir yerde devamlı olarak oturmak.*

1. Ne ṭāyir ki çetrinde idindi cā
   Hümāyūn olur sāyesinde Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 99). [cā idindi, --in, --di]*

cā-be-cā: *Far. Yer yer, mahal-be-mahal.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
   Yanar **cā-be-cā** ṣanki ṣaḥrāda nār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 16). [cā-be-cā,]*
2. Şu kim ʿilm ile olmaya āşinā
   Ḫaṭāsı olur lā-cerem **cā-be-cā** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 58). [cā-be-cā,]*
3. Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
   İder **cā-be-cā** ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 46). [cā-be-cā,]*
4. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi **cā-be-cā** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 254). [cā-be-cā,]*
5. Kevākib idi **cā-be-cā** zer-nişān
   O terk-i zer-endūd üzre hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 809). [cā-be-cā,]*
6. Olup **cā-be-cā** tīġ-ı üftāde dās
   Demed gibi yaturdı maḳbūl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 959). [cā-be-cā,]*

cāh u dünyā: *Mevki ve dünya.*

1. Yiyen **cāh u dünyā** içün līk ġam
   Meʿārifden ururs aʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 171). [cāh u dünyā,]*

cāh-ı dünyā: *Dünya makamı.*

1. Nedür **cāh-ı dünyā** nedür mülk ü māl
   Olur āḫır elbette çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 173). [cāh-ı dünyā,]*

cāhil: *Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.*

1. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
   Ne ġam çünki yoḳ **cāhile** iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 138). [cāhile, -e]*
2. İdinüp kemāl ehlini maḥremi
   İdinmez idi **cāhili** hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 52). [cāhili, -i]*

cāhil-i nā-temīz: *Art niyetli cahil.*

1. Yiter bize bizi bilen iy ʿazīz
   Ne itse gerek **cāhil-i nā-temīz** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 140). [cāhil-i nā-temīz,]*

cām: *Kadeh.*

1. Bir elinde **cām** ü birisinde tīġ
   Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 63). [cām,]*
2. İdüp **cāmı** geh laʿl laʿl-i müẕāb
   Geh elmās iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 87). [cāmı, --ı]*
3. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ ṣām
   Görinür güneş gicede hem-çü **cām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 126). [cām,]*
4. Baña tīġ-ı Ḥindū-yı zerrīn-niyām
   Görinür gehī āyine gāh **cām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 230). [cām,]*
5. Ecel **cāmını** eyleyüp ḫalḳ nūş
   Yaturlardı bīhūş u mest ü ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1021). [cāmını, -ı, -n, -ı]*

cām şunardı: *Kadeh sunmak, şarap vermek.*

1. Ḫırāmān olup sāḳi-i ḫōş-ḫırām
   Ṣunardı yüz iġrāz u nāz ile cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 94). [cām şunardı, --ar, --dı]*

câme-i sebz ü zerrîn geyüp: *Yeşil ve altın sarısı elbise giyip.*

1. Geyüp câme-i sebz ü zerrîn semā
   Virür nükhet-i müşg-būyī havā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 17). [câme-i sebz ü zerrîn geyüp, --üp]*

câmî: *Abdurrahman Molla Câmî, İran'ın 15. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir, ve âlim şairi.*

1. Gidüp **Câmî** degdi saña taḫt u tāc
   Suḫen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 13). [câmî,]*

câm-ı cân-perveri: *Kalbi ferahlandıran, ruha hoş gelen şarap.*

1. Getür sāḳiyā **cām-ı cān-perveri**
   Ki kibr ile kīnden yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 205). [cām-ı cān-perveri, -i]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

1. Bu **cām-ı mey** olsun şu yāre ḥelāl
   Ki dürdin daḫı bile āb-ı zülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 135). [cām-ı mey,]*

cām-ı şāhen-şehi: *Şahlar şahının kadehi.*

1. Eline alup **cām-ı şāhen-şehi**
   Gehī pür ider idi gāhī tehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 85). [cām-ı şāhen-şehi,]*

cāmi-veş: *Câmi gibi (İranlı büyük şairlerden biri).*

1. Olup **Cāmi-veş** bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 43). [cāmi-veş,]*

cān: *(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı **cānın** çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 105). [cānın, -ın]*
2. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ **cān** ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [cān,]*
3. Teni ḫufte vü **cānı** bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 23). [cānı, --ı]*
4. Virüp Müşterī **cānı** çün Müşterī
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 89). [cānı, -ı]*
5. Olup Ḥaḳḳile ḫalḳa ol tercümān
   Virür **cāna** maḳṣūd-ı cāndan nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 96). [cāna, --a]*
6. Olur ʿaḳl bağında geh cilve-ger
   Virür cilvesi **cāna** nūr-ı başar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 110). [cāna, -a]*
7. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
   Ḳavālibdür insān suḫen **cāndur** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 76). [cāndur, -dur]*
8. Yi iy ṭūṭi-i Rūmī Mışrī şeker
   Ki **cān** gülşenünden virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 8). [cān,]*
9. Çü **cāndan** kişi nā-hirāsān olur
   Helāk-i ʿadū aña āsān olur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 23). [cāndan, -dan]*
10. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil insāndur
    Cihān cismdür aña ol **cāndur** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 196). [cāndur, -dur]*
11. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
    Senüñ gibi çoḳ **[cān]** yimişdür zemīn
    (İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 56). [[cān],]
12. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
    Düzer ḳalbde **cān** gibi ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 106). [cān,]*
13. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
    İçen şerbetinden ider **cānı** terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 204). [cānı, -ı]*
14. Çü bunlar vişāle degül dest-res
    Dil ü **cāndan** itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 104). [cāndan, -dan]*
15. Seni sevmeyen **cānı** gibi ʿazīz
    Ḥaḳīr olsun olınca tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 709). [cānı, -ı]*

cān alıcı: *Öldüren, yok eden.*

1. Tehī oldı tirkeş uvandı kemān
   Ele aldılar **cān alıcı** sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 606). [cān alıcı,]*

cān irişdi: *Can gelmek, canlanmak.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
   Deminden Mesīhāya virdi revān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 77). [cān irişdi, --iş, --di]*

cān u baş: *Can ve baş. II hayat.*

1. Gerek ise saña eger **cān u baş**
   Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 225). [cān u baş,]*

cān u ciger: *Can ve ciğer.*

1. O bāzārda pilelerdür siper
   Ṣatuban alurlardı **cān u ciger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 982). [cān u ciger,]*

cān u dil: *Ruh ve gönül.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu yolda ḳalur **cān u dil** mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 14). [cān u dil,]*

cān u ten: *Can ve beden.*

1. Eger fażluñ itmez ise feṯḥ-i bāb
   Çeker **cān u ten** āḫıretde ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 80). [cān u ten,]*

cān vire: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Şeh olan kişi virmedinse ḫarāc
Yeg ol künc-i külḫanda **cān vire** aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 202). [cān vire, --e]*

cān virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına bir kemān
Virür vehm idüp ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 834). [cān virür, -ür]*

cānbāz-vār: *Cambaz gibi.*

1. O meydānuñ içinde her nīze-dār
Yürür tīġlar üzre **cānbāz-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1044). [cānbāz-vār,]*

cāndan: *Çok istekli bir biçimde.*

1. İder iki şeh şöyle **cāndan** neberd
Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1109). [cāndan,]*

cān-ı ʿazīz: *Yüce can.*

1. Şu resme ola zinde **cān-ı ʿazīz**
Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 91). [cān-ı ʿazīz,]*

cān-ı ʿazīz: *Yüce can.*

1. Şu resme ola zinde **cān-ı ʿazīz**
Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 91). [cān-ı ʿazīz,]*

cānib: *Ar. Taraf, cihet, yan.*

1. Sebeb olmayayum hele cenge ben
Bu **cānibden** olmasun evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 256). [cānibden, -den]*
2. İki **cānibe** ḳondı kürsī-i zer
Otur aña iki yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 121). [cānibe, -e]*
3. Bu **cānibde** pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 123). [cānibde, -de]*
4. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki **cānibe** ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 32). [cānibe, -e]*
5. Bu **cānibde** sulṭān-ı Hindūstān
İki yüz biñ ola yarar pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 433). [cānibde, -de]*
6. Bu **cānibde** Fūr-ı cihān-gīr-i Hind
İdüp encümen leşker-i Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 571). [cānibde, -de]*
7. O **cānibde** serdār-ı Hindūstān
Durup ṣubḥ olur cenge beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 875). [cānibde, -de]*

cānlu: *Canlı, yaşayan.*

1. Ne Īrān ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
Bulınmaya bir **cānlu** illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 358). [cānlu,]*

cān-nüvāzī ide: *Can okşaya.*

1. Çü nāmuñ senüñ **cān-nüvāzī ide**
Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 77). [cān-nüvāzī ide, --e]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. ʿAceb mārdur nīzesi **cān-sitān**
Ki olur ġıdā aña maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 87). [cān-sitān,]*
2. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın ki ṣuʿbān idi **cān-sitān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 252). [cān-sitān,]*

cār ola: *Komşu olmak; yakın olmak.*

1. Baña eyle ol bāġ içinde mekān
Ḳı **cār ola** anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 98). [cār ola, --a]*

cāvidān: *Daimî, ebedî.*

1. Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
Ki sulṭānlıġuñdur senüñ **cāvidān** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 6). [cāvidān,]*
2. Gözükmez baña mülk ü māl-i cihān
Murādum hemīn nāmdur **cāvidān** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 176). [cāvidān,]*

cāvidān idem: *Daimi hale getirmek.*

1. Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 16). [cāvidān idem, --em]*

cāy-ı zenbūr-i der: *Yaralayan arı yeri.*

1. Zirih ḥalḳası oldı tīr ile per
Ṣanasın zirih **cāy-ı zenbūr-i der** *(İskender-*

name, Mesnevi 18, Mısra 966). [cāy-ı zenbūr-i der,]

cebīn-i keyūmersdürür: *Keyümers'in alnı Keyümers; Fars mitolojisinde yaratılan ilk insan demektir.*

1. Ne yire ki iy şeh başarsañ ḳadem
   Cebīn-i Keyūmersdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 58). [cebīn-i keyūmersdürür, -dürür]*

cebīn-i keyūmersdürür: *Keyümers'in alnı Keyümers; Fars mitolojisinde yaratılan ilk insan demektir.*

1. Ne yire ki iy şeh başarsañ ḳadem
   Cebīn-i Keyūmersdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 58). [cebīn-i keyūmersdürür, -dürür]*

ced: *Etmek anlamında kullanılmıştır.*

1. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aṣluñı sen
   Eban ʿan **cedim** şāh-ı Irān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 60). [cedim, -im]*

cedr-i furṣat: *Fırsat perdesi.*

1. Ḫudā yarıyıcuñ çü nuṣret senüñ
   ʿAdūya göre **cedr-i furṣat** senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 562). [cedr-i furṣat,]*

cehānende: *Dünya, Kürre-i Arz.*

1. Çemānende serv-i riyāż-ı cinān
   Cehānende āhū-yı nāfe-feşān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 42). [cehānende,]*

cehl: *Bilgisizlik, bilmezlik, cahillik, cehalet.*

1. Seni **cehlüñ** ile iden pādişāh
   ʿAceb mi baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 73). [cehlüñ, -üñ]*
2. Eger **cehl** ile ceng iderseñ ṭaleb
   Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 249). [cehl,]*

cehl ola: *Cahil olmak, bilgisiz olmak.*

1. Şu ʿādet ki bidʿat ola nā-sezā
   Aña resm dimek ḳatı **cehl ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 210). [cehl ola, --a]*

celāl: *Yücelik, büyüklük, ululuk, azamet.*

1. Celāline nisbet bu heft āsumān
   Degüldür şehüñ pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 45). [celāline, -i, -n, -e]*
2. İder saʿy iki ḫaşm vaḳt-i ḳıtāl
   Birine virür feth u nuṣret **Celāl** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 64). [celāl,]*

celāl gördi: *Ululuk gördü.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
   Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 93). [celāl gördi, --di]*

celāl gördi: *Ululuk gördü.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
   Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 93). [celāl gördi, --di]*

cellād-ı merk: *Ölüm celladı.*

1. Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
   Siyāsetler eylerdi **cellād-ı merk** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 224). [cellād-ı merk,]*

cemʿ: *Bir arada, beraber.*

1. Felek şanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende **cemʿ** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 8). [cemʿ,]*

cemʿ ider: *Toplamak.*

1. İder yanına cemʿ ḫayli sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 367). [cemʿ ider, --er]*

cemʿ idüp: *Toplamak.*

1. İdüp Hindüñ ululuların cemʿ şāh
   Cuvān-baḫtı şāh eyler ol tāc-ḫvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1183). [cemʿ idüp, -üp]*

cemʿ idüp: *Toplanma, bir araya gelme.*

1. İdüp begleri ḫaymeye cümle cemʿ
   Naṣīḥatlerine dutar idi semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 659). [cemʿ idüp, -üp]*

cemʿ ola: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Geleler ḳamu ḫıdmetine şehüñ
   Ola cemʿ girdinde encüm mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 360). [cemʿ ola, --a]*
2. Eger **cemʿ ola** Rūm u Şām u ʿAcem
   Baña zerre[ce] gelmeye hīç ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 365). [cemʿ ola, -a]*

cemʿ olur: *Bir araya gelmek.*

1. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 105). [cemʿ olur, --ur]*

cemʿ olur: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Buyurdı hemān oldı dīvān-ı şāh
   Olur ḳapuya cemʿ cümle sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 120). [cemʿ olur, --ur]*

cemʿ olur: *Biraraya gelmek.*

1. Gelüp leşkeri ile her pādişāh
   Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 362). [cemʿ olur, --ur]*

cemād: *Cansız cisimler.*

1. Cemāda olan bende mecnūn olur
   Düşüp küfr bendine maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 167). [cemāda, --a]*

cemāl: *1. Güzellik. 2. Yüz güzelliği, güzel yüz.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
   Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 72). [cemālinden, -i, -n, -den]*
2. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
   Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 138). [cemālini, -i, -n, -i]*
3. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 83). [cemālün, -üñ]*
4. Daḳa yāre çün aña tāze ḫayāl
   Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 106). [cemāline, -i, -(n)e]*
5. Niçe şeh Süleymān-ı āfāḳdur
   Melāyik **cemāline** müştāḳdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 18). [cemāline, -i, -(n)e]*

cemāl ü kemāl ü celāl ü ḥışāl: *Güzel ve olgun ve ulu ve güzel huylar.*

1. Cemāl ü kemāl ü celāl ü ḫışāl
   Kemālünde virmiş aña Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 37). [cemāl ü kemāl ü celāl ü ḫışāl,]*

cemşīd: *Cemşid.*

1. Zirih Dāvudī cevşen-i pür-nigār
   Cihān şāhı **Cemşīdden** yādigār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 798). [cemşīdden, -den]*

cemşīd: *1)İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir. 2)Cemasb'ın babası. 3)Güneş.*

1. Ne Dārā ne **Cemşīd** adı yād ola
   Senüñ ḥaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 179). [cemşīd,]*
2. İşitdüñ muḳarrer ki **Cemşīd** Şāh
   Nice aldı tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 95). [cemşīd,]*

cenāḥ: *Kanat.*

1. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet **cenāḥ**
   Olur zeyn ḳalb ile iki **cenāḥ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 117). [cenāḥ,]*
2. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet **cenāḥ**
   Olur zeyn ḳalb ile iki **cenāḥ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 118). [cenāḥ,]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
   Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 105). [cenāḥeyn,]*
2. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 127). [cenāḥeyne,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Cihānda gehī ṣulḥ olur gāh **ceng**
   Ele ki güher alınur gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 221). [ceng,]*

2. Çü ḫançer ḳamu tīz ü sīne-şikāf
   Ḳamu **cengde** s̱ābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 384). [cengde, -de]*
3. Benüm ile gel **cenge** itme heves
   Ki şeh-bāz ile başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 225). [cenge, -e]*
4. Sebeb olmayayum hele **cenge** ben
   Bu cānibden olmasun evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 255). [cenge, -e]*
5. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr çüst
   Ḳamu **cenge** çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 378). [cenge, -e]*
6. Havāya ṣaḳın atma pertāb seng
   Yılan aġzına ṣoḳa zinhār **ceng** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 62). [ceng,]*
7. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne **ceng**
   Dutam sīnemi her kim ururs̱a seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 207). [ceng,]*
8. İñen daḫı tīz eyleme **cenge** çeng
   Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 111). [cenge, -e]*
9. Ḫurūş eylese **cengde** pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 239). [cengde, -de]*
10. Görür leşkeri cümle olmış süvār
    Müheyyā ḳamu **cenge** vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 74). [cenge, -e]*
11. İdüp **cenge** destini nīze dırāz
    Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 181). [cenge, -e]*
12. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
    Gehī nāy u geh **çeng** eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1172). [çeng,]*
13. Çekem **ceng** içün çünki ben pīl-i mest
    Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 331). [ceng,]*
14. Eger cehl ile **ceng** iderseñ ṭaleb
    Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 249). [ceng,]*
15. Şehin-şāh-ı Ḫrān gibi tāc-dār
    Size **cengde** olmadı pāy-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 540). [cengde, -de]*
16. Çekem **cenge** meydāna çün kim seni
    Ne ser-dār idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 371). [cenge, -e]*
17. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi sinān
    Elinde gelür **cenge** ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 596). [cenge, -e]*
18. O cānibde serdār-ı Hindūstān
    Durup ṣubḥ olur **cenge** beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 876). [cenge, -e]*
19. Ṭolar şöyle mürdeyle ol rezm-gāh
    Bulamaz olur kimsene **cenge** rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1008). [cenge, -e]*
20. Yürür pīliñ ardınca **cengī** sipāh
    Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 585). [cengī, -i]*
21. İderken bu **cengi** iki pehlevān
    Ḫaṭā eyledi pāy-ı pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 627). [cengi, -i]*
22. Ḳoyup **cengi** leşker diledi emān
    Emān virdi anlara şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1127). [cengi, -i]*
23. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
    Bizüm **cengimüz** görsün anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1058). [cengimüz, -imüz]*
24. İdüp Ḫıżr ile ṣoḥbet-i ḫāṣ şāh
    Didi pīl **cengini** ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 754). [cengini, -i, -n, -i]*
25. Durur ḳarşusında çü şīr-i dilīr
    Ki vehm eyleye görse **cengini** şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1086). [cengini, -i, -n, -i]*

ceng: *1. El. 2. Pençe.*

1. İñen daḫı tīz eyleme cenge **çeng**
   Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 111). [çeng,]*

ceng eyler: *Savaşmak.*

1. Eger eyler iseñ benüm ile ceng
   Gözüñe idem cümle āfāḳı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 235). [ceng eyler, --r]*

ceng eyleye: *Savaşmak.*

1. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
   Ḳaçan ide meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 25). [ceng eyleye, --ye]*

ceng ide: *Savaşmak.*

1. Didi Fūr iy zāde-i Feyleḳūs
   Nice **ceng ide** şāhin ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1098). [ceng ide, -e]*
2. Nice **ceng ide** gürbe ile hizebr
   Yanınca ḳıtāl ide dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1099). [ceng ide, -e]*

ceng ide: *Savaşmak.*

1. Ḳaçan kirm ide ejdehā ile ceng
   Ḳaçan **ceng ide** gürbe ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 35). [ceng ide,]*
2. Ḳaçan kirm ide ejdehā ile ceng
   Ḳaçan **ceng ide** gürbe ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 36). [ceng ide,]*

ceng idemez: *Savaşmak.*

1. Ṣaḳın benden itme benümle neberd
   Ki şīr ile **ceng idemez** şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 248). [ceng idemez, --e, --mez]*

ceng ider: *Savaşmak.*

1. Ṣunarlar biri birisine sinān
   ʿAceb **ceng ider** ol iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 608). [ceng ider, -er]*
2. Anadan göre nice ṭoġarmış er
   Nice **ceng ider** pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1072). [ceng ider, -er]*

ceng iderlerdi: *Savaşmak.*

1. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
   ʿAdū ḫūk idi ol ikisi peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 945). [ceng iderlerdi, -er, -ler, -di]*

ceng itme: *Savaşmak.*

1. Şu yirde ki ḥīle gerek itme ceng
   İderler saña yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 59). [ceng itme, --me]*

ceng itmeyen: *Savaşmak.*

1. Gürāz ile **ceng itmeyen** şīr-i ner
   Degül ṣaf-der ol kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 557). [ceng itmeyen, -me, -yen]*

ceng idelüm: *Savaşmak.*

1. İdelüm anuñ ile şīrāne ceng
   Göre kim nice ider imiş peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 315). [ceng idelüm, --e, --lüm]*

ceng ider: *Savaşmak.*

1. İder ceng meydānda ol iki şāh
   Temāşā iderler duruban sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1111). [ceng ider, -er]*

ceng iderler: *Savaşmak.*

1. İderler ikindü irişince ceng
   Olur arż-ı vāsiʿ ikisine teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1115). [ceng iderler, -er, -ler]*

ceng iderseñ: *Savaşmak.*

1. İderseñ girüp baḥr-i şürāba ceng
   İrişüp idem mużmaḥil çün neheng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 217). [ceng iderseñ, -er, -se, -ñ]*

ceng olsun: *Savaşmak.*

1. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
   Ne **ceng olsun** aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 40). [ceng olsun,]*

ceng ü āşūb: *Savaş ve kargaşa.*

1. Gelüp ortaya aldılar şāhı heb
   Ḳamu **ceng ü āşūb** iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 578). [ceng ü āşūb,]*

ceng ü āşūb-ı şūr: *Savaş ve acı kargaşa.*

1. Yürütdi görüp anı fīlini Fūr
   Ziyāde olur **ceng ü āşūb-ı şūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 918). [ceng ü āşūb-ı şūr,]*

ceng ü cidāl: *Savaş ve mücadele.*

1. Benüm daḫı gönlüm dilerdi ḳıtāl
   Gel ögredeyem saña **ceng ü cidāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 378). [ceng ü cidāl,]*

ceng ü şūr: *Savaş ve kargaşa.*

1. Niçe müddet idi iderdüñ ḥużūr
   Diledi velī ḫāṭıruñ **ceng ü şūr** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 224). [ceng ü şūr,]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
   El urur silāḥına her **ceng-cū** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 154). [ceng-cū,]*

ceng-i ʿaẕīme: *Ulu savaş.*

1. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
   İderdi bu **ceng-i ʿaẕīme** naẕar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 238). [ceng-i ʿaẕīme,]*

cenk ide: *Savaşmak.*

1. Ḳaçan **cenk ide** [şīr ile] gürg-i çaplus
   Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 275). [cenk ide, --e]*

cennet: *Ahirette Allah'ın emir ve yasaklarına uyanların gideceğine inanılan yer.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire **cennete** rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 180). [cennete, -e]*

cennet-i ʿadni: *Cennet'in en güzel yerlerinden biri. "Adn" sözlükte yerleşmek, bir yerde iskân etmek anlamına gelir. Adn Cenneti, peygamberlere, sıddîklara, şehidlere mahsus, içinde gözlerin hiç görmediği, insanın hatırından geçmeyen muazzam güzelliklerin bulunduğu muhteşem Cennet'in adıdır.*

1. Baña feyż ḳıl kim daḫı çoḳ delīl
   Yazup **cennet-i ʿAdni** bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 122). [cennet-i ʿadni, --i]*

cerī: *Ar. sf. Cür'etli, gözü korkmaz, cesur.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya **çeri** yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 114). [çeri,]*

cerī: *Asker, ordu.*

1. Gelüp encümen oldı çün kim **çeri**
   Şehe ʿarż ḳıldılar ol defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 391). [çeri,]*
2. Varur yalıñuz olsa yüz biñ **çeri**
   Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 735). [çeri,]*
3. Muḳābil olıcak çeriye **çeri**
   Süresin pīle ḳarşu üştürleri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 759). [çeri,]*
4. Çekem ceng içün çünki ben pīl-i mest
   Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 332). [çeriñe, -ñ, -e]*
5. Yoġ idi **çerisinde** andan dilīr
   Ki döymezdi bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 437). [çerisinde, -sin, -de]*
6. Çü düşmen **çerisine** oldı ḳarīb
   Anı gördi bir gurd ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 447). [çerisine, -si, -(n), -e]*
7. Dökildi gelüp māl-i Hindūstān
   Çerisine baḫş itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1160). [çerisine, -si, -n, -e]*
8. Virür istimāle **çerisini** Fūr
   Ḳamu şād olup oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 409). [çerisini, -(s)i, -(n)i]*
9. Muḳābil olıcak **çeriye** çeri
   Süresin pīle ḳarşu üştürleri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 759). [çeriye, -y, -e]*

cesed: *Vücut, gövde: cesed-i bî-ruh.*

1. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne sed
   Olur olmasa idi mürde **cesed** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1012). [cesed,]*

cevāb: *Cevap, yanıt.*

1. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise **cevāb**
   Revān döndi Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 257). [cevāb,]*
2. Gelüp didi bir bir ne ise kelām
   Cevābını bildi şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 260). [cevābını, -ı, -nı]*
3. Murādumca gelmezse senden **cevāb**
   İrişdüm saña tīġ ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 83). [cevāb,]*
4. Bu baḥr üzre yazdum anıñçün kitāb
   Ola Ṭūsī Şehnāmesine **cevāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 86). [cevāb,]*
5. Murādumca göndermez iseñ **cevāb**
   İrişdüm saña dil ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 263). [cevāb,]*
6. Debīr[e] oḳıtdı didi yaz **cevāb**
   Şehüñ nāmesine velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 295). [cevāb,]*
7. Budur saña āḫır **cevābum** hemān
   Berü gel dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 381). [cevābum, -um]*

cevāb: *(Ar.) Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

1. Buyurdı debīre yaza bir **cevāb**
   Ki her bir cevābı ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 91). [cevāb,]*
2. Buyurdı debīre yaza bir cevāb
   Ki her bir **cevābı** ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [cevābı, -ı]*

cevāb virdi: *Karşılık vermek, mukabelede bulunmak.*

1. Gelüp virdi Dārāya ḳāṣıd cevāb
   İşidicek itdi be-ġāyet ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 349). [cevāb virdi, --di]*

cevāb vire: *Karşılık vermek, İcabet etmek.*

1. Ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 76). [cevāb vire, --e]*

cevāhir: *Cevherler.*

1. Çü ṭabʿuñ yanında ḥacīldür biḥār
   Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 10). [cevāhirlerüñ, --ler, --ün]*
2. Cevāhir çıḳar çünki ġavvāṣsın
   Nice cevheri cevher-i ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 15). [cevāhir,]*
3. Feṣāḥat **cevāhirlerini** niṣār
   İdüp dimiş ol pīr-i üstād-kār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 111). [cevāhirlerini, -ler, -i, -ni]*

cevāhir-fürūş: *Mücevher satan.*

1. Cevāhir-şinās ü **cevāhir-fürūş**
   Ṣadef gibi olmaḳ revā mı ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 3). [cevāhir-fürūş,]*

cevāhir-şinās: *Mücevherlerden anlayan.*

1. Cevāhir-şinās ü cevāhir-fürūş
   Ṣadef gibi olmaḳ revā mı ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 3). [cevāhir-şinās,]*

cevf-i ʿālem: *Âlemin boşluğu, genişliği.*

1. Çü ʿuḳāb ṣayda ide tīz-çeng
   Olur **cevf-i ʿālem** ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 132). [cevf-i ʿālem,]*

cevher: *Elmas ve benzeri kıymetli taş II var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*

1. Ne **cevher** ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı ṣigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 57). [cevher,]*
2. Suḥen **cevheri** baḥr-i cāndan gelür
   Degül zer ki zer tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 87). [cevheri, -i]*
3. Suḥen **cevherīdür** ʿaceb kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 83). [cevherīdür, -i, -dür]*
4. Bulur mürde-diller demüñden ḥayāt
   Sözüñ **cevherinden** ġanī kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 6). [cevherinden, --in, --den]*
5. Oḳıtdı nüvīsendeyi yanına
   Didi ol suḥen **cevheri** kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 412). [cevheri, -i]*
6. Cevāhir çıḳar çünki ġavvāṣsın
   Nice **cevheri** cevher-i ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 16). [cevheri, -i]*
7. Eyā ṣayrefī-i cevāhir-şinās
   Ki **cevherlerüñe** bulınmaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 2). [cevherlerüñe, -erüñe]*
8. İder ḳaṭreden baḥr **cevher** ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 3). [cevher,]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

1. Senüñ bulduġuñ **cevheri** pür-bahā
   Selāṭīnlere dürretü't-tāc ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 13). [cevheri,]*
2. Şu resm ile naẓm ile bu **cevheri**
   Ki ḥayrān ola her gören **cevheri** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [cevheri,]*
3. Şu resm ile naẓm ile bu **cevheri**
   Ki ḥayrān ola her gören **cevheri** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 20). [cevheri,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherler(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherler(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherler(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherat(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevher(kıymet).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevher(kıymet).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i ḫāṣsın: *Özel cevherisin.*

1. Cevāhir çıḳar çünki ġavvāṣsın
   Nice cevheri **cevher-i ḫāṣsın** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 16). [cevher-i ḫāṣsın,]*

cevlān ider: *Dolaşmak.*

1. Çemende çü ṭāvūs **cevlān ider**
   Ḳonup zāġ-ı bed-çehre anda nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 45). [cevlān ider, --er]*

cevlān ḳılsa: *Dolaşmak, gezinmek.*

1. Ḳaçan ḳılsa altında cevlān raḫş
   Olur taḫt-gīr u olur tāc-baḫş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 103). [cevlān ḳılsa, --sa]*

cevlān-geh: *Dolaşma yeri.*

1. Meh ü mihr-i gerdūn ġubār-i rehi
   Gülistān-ı Firdevs **cevlān-gehi** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 42). [cevlān-gehi, -i]*

cevlān-ger: *Dönme, dolaşma.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre **cevlān-ger** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 26). [cevlān-ger,]*

cevr ü ḥışmuñ: *Eziyet ve gazabın.*

1. Kimi kim ide **cevr ü ḫışmuñ** nejend
   İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 51). [cevr ü ḫışmuñ, --un]*

cevr ü sitem: *Incitici söz veya davranışlar.*

1. Ḳoma[yam] o milketde **cevr ü sitem**
   Ḥüküm defter-i cebr ü ẓulme raḳam *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 181). [cevr ü sitem,]*

cevşen: *Zırh.*

1. İki yayılu iki **cevşenlüler**
   Geyimlü yedeklü atı ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 387). [cevşenlüler, --lü, --ler]*
2. Geyüp **cevşen** olur ḳamusı süvār
   Çalup kūs-ı ḥarbī biner tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 411). [cevşen,]*
3. Namāzın tamām eyleyüp ol dilīr
   Ṭurup geydi **cevşen** çıḳardı ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 504). [cevşen,]*
4. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
   Ki birdür aña **cevşen** ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 510). [cevşen,]*
5. Görüp anı Ḳayṭās sürdi feres
   Cumānında **cevşen** der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 600). [cevşen,]*
6. Geyer üstine **cevşen** ol pehlevān
   Ki kār itmeye aña tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 791). [cevşen,]*
7. Ne **cevşen** olup ḳavs-i Rüstem-kemān
   Anı tīri berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 793). [cevşen,]*

8. Geyer yidi ḳat **cevşen** ol tāc-dār
İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 877). [cevşen,]*
9. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm ile tīr
Bir olur aña **cevşen** ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 972). [cevşen,]*
10. Ḳoyar **cevşene** anları şehriyār
Olur her birisi demürden ḥiṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 397). [cevşene, -e]*
11. Geyüp **cevşenin** bendi ol pehlevān
Ala ile geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 445). [cevşenin, -in]*

cevşen: *Bazı dinî kaynaklara göre kötülüklerden ve belalardan koruduğuna inanılan, genellikle bir kağıt üzerine yazılarak üçgen bir şekilde muhafaza edilip boyna asılan dua metni.*

1. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp **cevşen** oldı seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 124). [cevşen,]*

cevşen-i pür-nigār: *Nakış dolu zırh.*

1. Zirih Dāvudī **cevşen-i pür-nigār**
Cihān şāhı Cemşīdden yādigār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 797). [cevşen-i pür-nigār,]*

cevşen-i zer-nigār: *Altın işlemeli zırh.*

1. Geyer üstine **cevşen-i zer-nigār**
Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 47). [cevşen-i zer-nigār,]*
2. Geyüp yidi ḳat **cevşen-i zer-nigār**
Geyer başa zerrīn-küleh mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 505). [cevşen-i zer-nigār,]*
3. Virüp zīnet ol **cevşen-i zer-nigār**
Müzeyyen ider anı ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 811). [cevşen-i zer-nigār,]*

cevşen-ver: *Zırh-sahibi.*

1. Ḳaçan olsa **cevşen-ver** ol şeh-süvār
Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 43). [cevşen-ver,]*

ceyş: *Asker, ordu.*

1. Getürem saña şīr mānendi **ceyş**
Kaçan şīre hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 233). [ceyş,]*
2. Seḥerden durup çünki cūş itdi **ceyş**
Ḳuruldı kemān u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 777). [ceyş,]*
3. Nedür pīl maʿnīde bir gāv-mīş
Bu pūlād **ceyşe** ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 552). [ceyşe, -e]*

ceyş-i meʿānī: *Mana orduları.*

1. Çü **ceyş-i meʿānī** gele fevc fevc
İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 33). [ceyş-i meʿānī,]*

cidāl itdiler: *Savaşmak, cenk etmek.*

1. Cihān-cū bizüz biz idelüm ḳıtāl
Eyü itdiler ʿaskerimüz cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1060). [cidāl itdiler, -di, -ler]*

cidār: *Duvar.*

1. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
Muṭallā olur nūr ile her **cidār** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 14). [cidār,]*
2. Demürden çekilmiş görür bir **cidār**
Çü şemşīr-i rūşen velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 529). [cidār,]*

cidār oldı: *Duvar, perde olmak.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 173). [cidār oldı, --dı]*

cidd ü cehdi: *Gayret.*

1. Ne anı ider **cidd ü cehdi** ġanī
Ne ḫod bunı ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 15). [cidd ü cehdi, -i]*

cīfe: *Leş.*

1. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
Ki bu **cīfeden** eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 18). [cīfeden, -den]*

cīfe-ḫˇār olur: *Leş yiyici olur.*

1. Ciger yoḳ kim eyleye zinde şikār
Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫˇār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 42). [cīfe-ḫˇār olur,]*

ciger: *Far. Bağır, kebd. Akciğer, karaciğer. ciğer-fürûş: Ciğer satan, ciğerci.*

1. Büyüklügüne itmek anuñ naẕar
   Hünersüzdürür yoḳdur anda **ciger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 550). [ciger,]*
2. Velī virmez at aña döymez **ciger**
   Oḳıla urasın ıraḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 665). [ciger,]*
3. Aṣar ketfine bir müdevver siper
   Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem **ciger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ciger yoḳ kim eyleye zinde şikār
   Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫˇār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 41). [ciger,]*
2. Sürūd eylese her ḳaçan arġanūn
   Cigerden olurdı revān rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 104). [cigerden, -den]*
3. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
   Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 163). [ciger,]*
4. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
   Ki birdür aña cevşen ile **ciger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 510). [ciger,]*

ciger-dūz: *Ciğeri delen.*

1. Ciger-dūz mānendi müjgān-ı yār
   Çü şemşīr-i hicrān sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 823). [ciger-dūz,]*

ciger-dūz u hūn-pāş: *Ciğer delen ve kan saçan.*

1. Hemīn berḳ mānend-i berrāḳ u tīz
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş vaḳt-i sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 828). [ciger-dūz u ḫūn-pāş,]*

ciger-sūz ola: *Gönlü yanmış, ciğeri yanmış olmak.*

1. Nice nāme kim tīr-i dil-dūz ola
   Çü tīz-āb ġāyet **ciger-sūz ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 416). [ciger-sūz ola, --a]*

cihān: *Far. 1. Dünya, âlem, cihân.*

1. Cihānda gehī ṣulḥ olur gāh ceng
   Ele ki güher alınur gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 221). [cihānda, -da]*
2. Ṣadef [gibi] sen açmayıcak dehān
   Cihānda görinmez güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 8). [cihānda, -da]*
3. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
   Çü mihr ikisi de **cihānda** ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 90). [cihānda, -da]*
4. Cihānda olur ḫūk gibi ḥaḳīr
   Olur āḫırında maḳām-ı saġīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 179). [cihānda, -da]*
5. Ne itdüñ **cihānda** ne gördüñ ʿaceb
   Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 305). [cihānda, -da]*
6. Cihān-gīr imiş aña ṣad-āferīn
   Anı ḫaşm gördüm **cihānda** hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 704). [cihānda, -da]*
7. İder şehliġe şol kimesne sürūr
   Ki bulmaya aṣlā **cihānda** ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1144). [cihānda, -da]*
8. Dirīġā ki żāyiʿ ḳılur rūzigār
   Cihānda nedür bilmedük nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1218). [cihānda, -da]*

cihān: *Dünya, âlem, cihân.*

1. Ḫudāyā **cihān** şāhı sensin hemīn
   Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 1). [cihān,]*
2. Cihānda degül kimsene pāy-dār
   Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ ber-ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 69). [cihānda, -da]*
3. Girān-māyedür ol ṣadefdür **cihān**
   Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 13). [cihān,]*
4. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
   Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 182). [cihān,]*
5. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 158). [cihān,]*
6. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
   Nücūm ile zeyn olmış idi **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 6). [cihān,]*
7. Cihān devletine çü yoḳ iʿtimād
   BEHİŞTİ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 177). [cihān,]*
8. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem
   Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 22). [cihān,]*
9. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 20). [cihāna, -a]*
10. Sözümi şaḳın şanma lāf-ı güzāf
    Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 54). [cihānda, -da]*
11. Cihān ṭurduġınca olup ser-firāz
    Olasın saʿādetle bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 189). [cihān,]*
12. Güher delmege eyle elmāsı tīz
    Cihān ḫalḳına ol yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 8). [cihān,]*

13. Cihān Ḫusrevā çetr-i heft āsumān
Dutar ḫar-gehüñ üstine sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 181). [cihān,]*
14. Ṭolar ġulġul-i kūsı ile **cihān**
Virür kūh gibi ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 171). [cihān,]*
15. Ḳudūmıyla maʿmūr olaldan **cihān**
Unuduldı nām-ı Anūşīnrevān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 163). [cihān,]*
16. Cihān mülkine ʿadli miʿmārdur
Nigeh-dār aña baḫt-ı bīdārdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 159). [cihān,]*
17. ʿAṭāsıyla pürdür **cihān** mülk ü māl
Degül luṭfı mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 143). [cihān,]*
18. Cihān olsa ṣandūḳ-ı pür sīm ü zer
ʿAṭā-yı şehe kīse bir gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 129). [cihān,]*
19. Simāṭ-ı semā ṣofra-i ḫˇānıdur
Cihān genci pür-genc-i iḥsānıdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 122). [cihān,]*
20. Degüldür ḳatında anuñ peşşe pīl
Cihān malı yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 118). [cihān,]*
21. Çü çeşm-i kemāna işāret ide
Cihān mülkini cümle ġāret ide *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 70). [cihān,]*
22. Cihān şāhıdur hem cihān-pehlevān
Naẓīrin getürmiş degüldür **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 56). [cihān,]*
23. Cihān şāhıdur hem cihān-pehlevān
Naẓīrin getürmiş degüldür cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 55). [cihān,]*
24. Ḫudāvend-i şemşīr-i şāḥib-külāh
İşigi **cihān** şehlerine penāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 20). [cihān,]*
25. Cihān gülşenin eyleyüp pür-ṣadā
Yine eyle bir ḫūb-ı dil-keş edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 5). [cihān,]*
26. Ṣatarken **cihān** ḫalḳına sen güher
Ḳaçan müşterī bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 35). [cihān,]*
27. Cihān ṣuffasına döşedüñ ḥarīr
Ne işe gerek ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 51). [cihān,]*
28. Cihānda giçer çoḳ kişi pehlevān
Meşeldür bu kim dilde yoḳ üstüḫˇān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 21). [cihānda, -da]*
29. Cihān ʿahd-i ʿadlinde olur cinān
Niʿam keşretinden olur rāygān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 17). [cihān,]*
30. Cihān şehleri aña muḥtāc olur
Ḳamusına ol dürretü't-tāc olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 33). [cihān,]*
31. Şu vaż'ı ider geçmedin az zamān
Ki ḥükmine olur musaḫḫar **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 32). [cihān,]*
32. Cihān şehlerinden olup nīk-nām
Olur cümle ser-keşler aña ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 21). [cihān,]*
33. Cihān ʿadl ü dādıyla ābād olur
Zamān ẓulm bendinden āzād olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 9). [cihān,]*
34. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil insāndur
Cihān cismdür aña ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 196). [cihān,]*
35. Meşeldür bu dirler duraldan **cihān**
Yavuz sirke eyler ḫumına ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 269). [cihān,]*
36. Ayıtdı benüm olıcaḳdur **cihān**
Zemīn gūydur himmetüm ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 307). [cihān,]*
37. Felek saña taḫt u güneş tāc ola
Cihān şehleri cümle muḥtāc ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 140). [cihān,]*
38. Cihān ġuṣṣasından buluban ferāġ
Muṣāḥibleri ile eylerdi lāġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 81). [cihān,]*
39. Cihānda benem Rüstem-i dāstān
Hüner-mend-i dānende ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 181). [cihānda, -da]*
40. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş cuvān
Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 20). [cihān,]*
41. Ḥaḳuñ luṭfı baña eger ola yār
Oluram **cihān** mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 78). [cihān,]*
42. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe **cihān**
Dutar ʿālemi kim o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 165). [cihān,]*
43. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy şehriyār
Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 135). [cihān,]*
44. Beni itdi Ḥaḳ çünki ṣāḥib-ḳırān
Gerek mülküm ola ser-ā-ser **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 84). [cihān,]*
45. Bilürem ki aṣlıñda vardur keyān
Keyāna degül vaḳf lîkin **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 164). [cihān,]*
46. Cihān şehlerinden alup taḫt u tāc
Memālikden alsam gerekdür ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 91). [cihān,]*
47. Cihān şahlıġı ked-ḫudālıḳdur[ur]
Beş on ṣaḫṣa fermān-revālıḳdur[ur] *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 47). [cihān,]*
48. Cihān mümkin ol vācib ü ḫālıḳı
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 39). [cihān,]*
49. Velī sen yaşarsañ **cihānda** hezār
Ne mümkin olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 189). [cihānda, -da]*
50. Ṭolar leşker ile **cihān** ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 159). [cihān,]*
51. Tolup çāvuş āvāzı ile **cihān**
Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 157). [cihān,]*
52. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aşlā **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 134). [cihān,]*
53. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fīġān
Ṭolı ġulġul-i kūs oldı **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 108). [cihān,]*
54. Didi bunlara şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cihānda benem Rüstem-i dāstān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 90). [cihānda, -da]*

55. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 246). [cihānı, -+i]*
56. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı **cihānuñ** içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 210). [cihānuñ, -+uñ]*
57. Ki görmiş degül miṣlini bu **cihān**
Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 683). [cihān,]*
58. Şehe bulduġın itdi hep armaġan
Metāʿ-ı ṣemīn ile ṭoldı **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1224). [cihān,]*
59. Zirih Dāvudī cevşen-i pür-nigār
Cihān şāhı Cemşīdden yādigār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 798). [cihān,]*
60. Nefīrüñ ṭolup naġmesiyle **cihān**
Urur raḳṣ meydānda esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 961). [cihān,]*
61. Toz içinde cūş itdi deryā-yı ḳīr
Cihān ṭoldı āvāze-i dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 986). [cihān,]*
62. Yıḳardı **cihān** mülkini ser-be-ser
Cihān baḥr olur idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1013). [cihān,]*
63. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
Cihān baḥr olur idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1014). [cihān,]*
64. Birimüz ölüp çün birimüz ḳala
Cihān mülkine cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1064). [cihān,]*
65. Cihān mülkine biñ yıl olursa şāh
Gider āḫır elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1131). [cihān,]*
66. Çü İskender-i Rūmī ḳandīl ola
Cihān ṭurduġınca bu temsīl ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 352). [cihān,]*
67. Nejādum **cihān** ṭuralı Hinde şāh
Ḳamusı cihān-gīr ü şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 337). [cihān,]*
68. Ḳo dīni getür tīġ u gürz-i girān
Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 304). [cihān,]*
69. Çü ṣubḥ oldı oldı münevver **cihān**
Getürdi anı şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 287). [cihān,]*
70. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp fiġān
Ṣadāsı ile ṭoldı kūsuñ **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 116). [cihān,]*
71. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
Kime ḳaldı saña ḳala bu **cihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 108). [cihān,]*
72. Cihān devletinde çe ger var sürūr
Velī olmaya terkden yeg ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 105). [cihān,]*
73. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
Cihān ḫalḳı alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 72). [cihān,]*
74. Düzüp yine bir silk-i Pervīn miṣāl
Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 64). [cihān,]*
75. Cihān içi gerçi kemāl ehli pür
Kimi baḥrī[dür] kimi ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 45). [cihān,]*
76. Aç aġzuñ dökilsün **cihāna** dürer
Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 5). [cihāna, -a]*
77. Cihāndur bu dihḳān u dihḳān- nejād
İder göñlini āb-gīneyle şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 53). [cihāndur, -dur]*
78. Olup rūy-i Hindū gibi ḳīr-fām
İder gird-i tīre **cihānı** tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 124). [cihānı, -ı]*

cihān-āferīn: *Cihânı, dünyâyı yaratan.*

1. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 3). [cihān-āferīnsin, -sin]*
2. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
Ki emrindedür hem semek hem simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 11). [cihān-āferīn,]*
3. Nedür nār bir ʿunṣur-ı kemterīn
Revā mı diyesin **cihān-āferīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 68). [cihān-āferīn,]*
4. Ümīdüm bu kim cümlesinden güzīn
İde ben ḳulını **cihān-āferīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 104). [cihān-āferīn,]*

cihān-baḥş-ı leşker-şiken: *Orduları yıkan dünya bahşeden.*

1. Sikender **cihān-baḫş-ı leşker-şiken**
Kemān-dār ü merd-efgen ü tīġ-zen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 781). [cihān-baḫş-ı leşker-şiken,]*

cihān-cū: *Hükümdar, cihanı yöneten II II. Bayezid.*

1. Cihān-cū bizüz biz idelüm ḳıtāl
Eyü itdiler ʿaskerimüz cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1059). [cihān-cū,]*

cihān-dār-ı pāk: *Temiz, saf padişah.*

1. Cihān-āferīn ü **cihān-dār-ı pāk**
Ki emrindedür hem semek hem simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 11). [cihān-dār-ı pāk,]*

cihān-gerd: *Far. Cihanı dolaşıcı, dolaşan.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 49). [cihān-gerdlikde, --lik, --de]*

cihān-gīr: *Dünyâyı zapteden büyük hükümdar.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 67). [cihān-gīr,]*
2. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 18). [cihān-gīr,]*
3. Cihān-gīr ola çünki bir şehriyār
Olur bir kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 19). [cihān-gīr,]*
4. İşidüp **cihān-gīr** oldı dijem
Kemān ḳaşını itdi ḫışm ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 169). [cihān-gīr,]*
5. Cihān-gīr imiş aña ṣad-āferīn
Anı ḫaşm gördüm cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 703). [cihān-gīr,]*
6. Didi Fūra kim iy **cihān-gīr** şāh
Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1053). [cihān-gīr,]*
7. Virüp eyledi ol **cihān-gīri** şād
Şu vech ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 729). [cihān-gīri, -i]*
8. Biri ʿāc idi birisi ābnūs
Cihān-gīrler bīmden sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 998). [cihān-gīrler, -ler]*

cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān: *Cihangir, asi ve delikanlı.*

1. Ki bir gün Sikender o ṣāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 78). [cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān,]*

cihān-gīr ü leşker-şiken: *Cihan fetheden ve orduları bozguna uğratan.*

1. Sikender **cihān-gīr ü leşker-şiken**
Yel-i ser-fırāz u ser-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 41). [cihān-gīr ü leşker-şiken,]*

cihān-gīr ü şāḥib-kırān: *Cihanı fetheden ve yüksek talihli.*

1. Sikender **cihān-gīr ü şāḥib-ḳırān**
Yel-i nām-dār-ı cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 365). [cihān-gīr ü ṣāḥib-ḳırān,]*

cihān-gīr ü şāḥib-külāh: *Cihanı zapteden ve makam sahibi.*

1. Nejādum cihān ṭuralı Hinde şāh
Ḳamusı **cihān-gīr ü şāḥib-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 338). [cihān-gīr ü ṣāḥib-külāh,]*

cihān-gīr-i şāḥib-külāh: *Makam sahibi cihangir.*

1. Velī iy **cihān-gīr-i şāḥib-külāh**
Beni bend iden yine itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 701). [cihān-gīr-i ṣāḥib-külāh,]*

cihān-gīrlig: *Dünyâyı zapteden büyük hükümdar.*

1. Ne itdüñ cihānda ne gördüñ ʿaceb
Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 306). [cihān-gīrlige, -e]*

cihān-ı cihān-bān: *Hükümdarın cihanı.*

1. Görür Fūr-ı Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
Cihān-ı cihān-bān cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1084). [cihān-ı cihān-bān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cihān şāhıdur hem **cihān-pehlevān**
Naẓīrin getürmiş degüldür cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 55). [cihān-pehlevān,]*
2. Cihān-pehlevān nāṣır-ı dīn-i Ḥaḳ
Simāṭında bu çerḫ-ı çīnī çanaḳ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 139). [cihān-pehlevān,]*
3. Bu kişverde sensin **cihān-pehlevān**
Revādur disem saña ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 17). [cihān-pehlevān,]*
4. Ṣalā idi iḳlīme yoḳ bunda lāf
Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 20). [cihān-pehlevān,]*
5. Birisi Sikender **cihān-pehlevān**
Biri Bāyezīd Ḫān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 91). [cihān-pehlevān,]*
6. Cihān-pehlevānam **cihān-pehlevān**
Degül gürbe yanumda şīr-i jiyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 375). [cihān-pehlevān,]*
7. Olup ġarḳ-ı āhen ol elli biñ er
Cihān-pehlevān ile cümle beber *(İskender-*

name, Mesnevi 18, Mısra 432). [cihān-pehlevān,]

8. Çıḳup ḫaymesinden **cihān-pehlevān**
   Ele aldı pūlād-ı çīnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 519). [cihān-pehlevān,]*
9. Didiler ḳamu iy **cihān-pehlevān**
   Ḳılubdur seni Tengri ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 559). [cihān-pehlevān,]*
10. Ki görmiş degül miṣlini bu cihān
    Yüzüñ aġ ola iy **cihān-pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 684). [cihān-pehlevān,]*
11. Ṣeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pīl-ten
    Cihān-pehlevān gurd-ı şemşīr-zen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 940). [cihān-pehlevān,]*
12. Görür Fūr-ı Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
    Cihān-ı cihān-bān **cihān-pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1084). [cihān-pehlevān,]*
13. Cihān-pehlevānam cihān-pehlevān
    Degül gürbe yanumda şīr-i jiyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 375). [cihān-pehlevānam, -am]*

cihān-pehlevān olam: *Cihan pehlivanı olayım.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
   Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 70). [cihān-pehlevān olam, --a, --m]*

cihān-suz u ḥārā-şikāf: *Cihan yakan ve taş yaran.*

1. Ḳuşandı **cihān-suz u ḫārā-şikāf**
   Mücevher ḥadīdi vü zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 511). [cihān-suz u ḫārā-şikāf,]*

cihān-suz u ḥārā-şikāf: *Cihan yakan ve taş yaran.*

1. Ḳuşandı **cihān-suz u ḫārā-şikāf**
   Mücevher ḥadīdi vü zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 511). [cihān-suz u ḫārā-şikāf,]*

cihān-suz u ḥārā-şikāf: *Cihan yakan ve taş yaran.*

1. Ḳuşandı **cihān-suz u ḫārā-şikāf**
   Mücevher ḥadīdi vü zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 511). [cihān-suz u ḫārā-şikāf,]*

cihetden ider: *Münasip kılar.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 109). [cihetden ider, --ten, --er]*

cilā: *Parlaklık, ışıltı.*

1. Viren ʿaḳl āyīnesine **cilā**
   Viren rūḥ şemʿine nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 31). [cilā,]*

cilā buldı: *Cila bulmak, parlamak.*

1. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
   Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 125). [cilā buldı, --dı]*

cilā vir-: *Parlatmak.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 26). [cilā vir-, --ür]*

cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān: *Gayb bilgisinin aynasını parlatan.*

1. Ṭapuñdur fürūzende-i şemʿ-i cān
   Cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 10). [cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān,]*

cilā-baḫş-ı mirʾāt-ı ehl-i yaḳīn: *Yakîn ehlinin, Allah dostlarının kalplerinin (etrafı) aydınlatması, parlatması.*

1. Cilā-baḫş-ı mirʾāt-ı ehl-i yaḳīn
   Güşāyende-i dīde-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 3). [cilā-baḫş-ı mirʾāt-ı ehl-i yaḳīn,]*

cilve: *İşvelenme.*

1. Olur ʿaḳl baġında geh cilve-ger
   Virür **cilvesi** cāna nūr-ı baṣar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 110). [cilvesi, --si]*

cilve-ger olur: *Cilve yapmak; ortaya çıkmak, tecellî etmek.*

1. Olur ʿaḳl baġında geh cilve-ger
   Virür cilvesi cāna nūr-ı baṣar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 109). [cilve-ger olur, --ur]*

cinān: *Cennetler.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ **cinān** bāġına rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 88). [cinān,]*
2. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
   Çıḳarup iderken **cināna** naẕar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 28). [cināna, -a]*

cinān iderler: *Cennete döndürmek.*

1. Melek sāḳi vü ḥūr rāmişgerān
   İderler şehüñ meclisini cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 106). [cinān iderler, --er, --ler]*

cinān olur: *Cennet olur.*

1. Cihān ʿahd-i ʿadlinde olur cinān
   Niʿam keşretinden olur rāygān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 17). [cinān olur, --ur]*

cinn ü melek: *Cin ve melek.*

1. Zemīn ü zamān ü simāk ü semek
   Anuñ cümle maḥkūmı **cinn ü melek** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 198). [cinn ü melek,]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil insāndur
   Cihān **cismdür** aña ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 196). [cismdür, --dür]*
2. Görür Fūrı sulṭān-ı Yezdān-perest
   Dili şīr **cismi** velī pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1092). [cismi, -i]*

cism-i hindū: *Hintli'nin gövdesi.*

1. Ṭolup **cism-i Hindū** ile rezm-gāh
   Olur surḫ iken rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 973). [cism-i hindū,]*

cūd u luṭfuñ: *Cömertlik ve ihsan.*

1. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
   Senüñ **cūd u luṭfuñ** ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 8). [cūd u luṭfuñ, --un]*

cūd u luṭfuñ: *Cömertlik ve ihsan.*

1. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
   Senüñ **cūd u luṭfuñ** ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 8). [cūd u luṭfuñ, --un]*

cumān: *İri inci. II Âşığın gözyaşları.*

1. Görüp anı Ḳayṭās sürdi feres
   Cumānında cevşen der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 600). [cumānında, -ın, -da]*

cümle: *Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*

1. Yaradılmışuñ **cümlesi** bendedür
   Aña āferīn kʾĀferīnendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 99). [cümlesi, -si]*
2. İder meşneviyle fuḥūl iftiḫār
   Velī **cümlesine** gerek iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 68). [cümlesine, -si, -n, -e]*
3. Zemīn ü zamān ü simāk ü semek
   Anuñ **cümle** maḥkūmı cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 198). [cümle,]*
4. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   Olur āhenīn espe **cümle** süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 780). [cümle,]*
5. Ḳırup **cümle** eʿvān u enṣāruñı
   Diger-gūn idem ʿāḳıbet kārıñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 269). [cümle,]*
6. Muṭīʿdür baña **cümle** Hindūstān
   Ḳaçan rām olam saña iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 335). [cümle,]*
7. Olup ġarḳ-ı āhen ol elli biñ er
   Cihān-pehlevān ile **cümle** beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 432). [cümle,]*
8. Olup āhene ġarḳ **cümle** sipāh
   Binerler görürler süvār oldı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 575). [cümle,]*
9. İdüp begleri ḫaymeye **cümle** cemʿ
   Naṣīḥatlerine dutar idi semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 659). [cümle,]*
10. Düşer çünki ol neftlü sāza sūz
    Şütürler olur **cümle** āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 902). [cümle,]*
11. Ḳara toza ġarḳ oldı **cümle** sipāh
    Olur Hindū mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 983). [cümle,]*
12. Birimüz ölüp çün birimüz ḳala
    Cihān mülkine **cümle** sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1064). [cümle,]*
13. Yıḳup beyʿasın yaḳdı ormānını
    Helāk eyledi **cümle** ruhbānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1234). [cümle,]*
14. Olup raḥmet ol mülke ṣāḥib-ḳırān
    Müselmān olur **cümle** Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1238). [cümle,]*
15. İnanmaḳ gerek **cümlesine** beşer
    İder sū-yi ẕandan müselmān ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 175). [cümlesine, -si, -n, -e]*

cümle: *(Ar.) Bütün, hep, tüm.*

1. Bu maḫlūḳ olan **cümle** bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 97). [cümle,]*
2. Nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn
   Bu eşyāya **cümle** ṭapuñ reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 24). [cümle,]*
3. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī **cümleden** ḥażretüñ bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 40). [cümleden, -den]*
4. Ṣevāb ol dutup **cümle** fermānuñı
   Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 57). [cümle,]*
5. Ezel tā ebed **cümle** bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 23). [cümle,]*
6. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
   Şükūhı ile buldı **cümle** ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 102). [cümle,]*
7. Ola rāżı Ḥaḳ **cümle** aṣḥābdan
   Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 183). [cümle,]*
8. BEHİŞTİ imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri **cümle** üftāde-gān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 188). [cümle,]*
9. Umūra idüp **cümlesi** imtiṣāl
   Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 149). [cümlesi, -si]*
10. Dutar ʿālemi leşker ile güher
    Muṭīʿüm olur **cümle** baḫr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 36). [cümle,]*
11. Zamānumda İskender-i ṣāniyem
    Suḫen-gülaruñ **cümle** sulṭāniyem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 38). [cümle,]*
12. Olupdur suḫen kīmyā-yı vücūd
    Anuñ **cümle** maʿlūlı nā-būd u būd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 90). [cümle,]*
13. Ḳamu şeyʾe yā Rab virürsin vücūd
    İder ẕātuña **cümle** eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 116). [cümle,]*
14. Çü çeşm-i kemāna işāret ide
    Cihān mülkini **cümle** ġāret ide *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 70). [cümle,]*
15. Cihān şehlerinden olup nīk-nām
    Olur **cümle** ser-keşler aña ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 22). [cümle,]*
16. Felek saña taḫt u güneş tāc ola
    Cihān şehleri **cümle** muḥtāc ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 140). [cümle,]*
17. İdüp **cümle** Īrānı Yezdān-perest
    İdem ḳadr-i āyīn-i bī-dīni pest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 341). [cümle,]*
18. Buyurdı hemān oldı dīvān-ı şāh
    Olur ḳapuya cemʿ **cümle** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 120). [cümle,]*
19. Çü şeş-per urup **cümlesi** saḫt-müşt
    Zirih gibi biri birisine püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 375). [cümlesi, -si]*
20. Ümīdüm bu kim **cümlesinden** güzīn
    İde ben ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 103). [cümlesinden, -si, -nden]*
21. Zemīn ehlini eyledi **cümle** ker
    Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 149). [cümle,]*
22. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
    Olur **cümle** bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 96). [cümle,]*
23. Sitāyiş ider beglere **cümle** şāh
    Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 79). [cümle,]*
24. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
    Belā seyline **cümle** olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 76). [cümle,]*
25. Görür leşkeri **cümle** olmış süvār
    Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 73). [cümle,]*
26. Gelüp Hind serverleri bī-ḥisāb
    Piyāde olup öpdi **cümle** rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1150). [cümle,]*

cümle ʿālem: *Herkes, bütün insanlar.*

1. Aña **cümle ʿālem** olursa sipāh
   Ne ġam çünki baña muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 321). [cümle ʿālem,]*

cünbān: *(Beşik) Sallayan.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
   Zemīn mehd mānendi **cünbān** olur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 198). [cünbān,]*

cünūn olam: *Delirmek.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 10). [cünūn olam, --a, --m]*

cürʾet: *Cesaret.*

1. Saña dönmedüġüm degül mi kerem
   Bu **cürʾet** neden iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 234). [cürʾet, -a]*

cürm: *Suç, günah, kabahat, kusur.*

1. Günāhuma vardur perīşānlıġum
   Helāk itdi **cürme** perīşānlıġum *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 70). [cürme, -e]*

cūş: *Kaynama, ceşme, geleyan.*

1. Dögüldi naḳāra fiġān itdi būḳ
Ḫurūşiyle **cūşiyle** ṭoldı ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 874). [cūşiyle, -i, -(y) le]*

cūş eyleyüp: *Coşmak.*

1. Aḳar şöyle **cūş eyleyüp** seyl-i ḫūn
Ki ṭolmalu olur bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 951). [cūş eyleyüp, -yüp]*

cūş ide: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 37). [cūş ide, --e]*
2. Çü baḥr-i ʿaṭāsı şehüñ ide cūş
İder pes zer [ü] sīm-i ṣāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 141). [cūş ide, --e]*
3. Temevvüc idüp baḥr ide çün ḫurūş
Nedür seyl kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 28). [cūş ide, --e]*

cūş ider: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Urup naʿra ol **cūş ider** pīl-i mest
Didi ḳanı Ḳayṭās-ı Yezdān-perest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 597). [cūş ider, -er]*

cūş idüp: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. İki sūden idüp iki baḥr cūş
Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 891). [cūş idüp, -üp]*

cūş itdi: *Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

1. Çü pīl-i tekāverler itdi ḫurūş
Ṣanasın ki deryā-yı Hind itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 414). [cūş itdi, -di]*
2. Seḥerden durup çünki **cūş itdi** ceyş
Ḳuruldı kemān u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 777). [cūş itdi, -di]*
3. Toz içinde **cūş itdi** deryā-yı ḳīr
Cihān ṭoldı āvāze-i dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 985). [cūş itdi, -di]*

cūş ide: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 34). [cūş ide, --e]*

cūşān: *Coşkun.*

1. O seylāb-ı ḫūnīn **cūşāne** sed
Olur olmasa idi mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1011). [cūşāne, -e]*

cüst: *Hemen, çabuk.*

1. Çü var māye şāhīn şikārına **çüst**
Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 49). [çüst,]*
2. Çü ṣayd eylemekde ola yūz süst
Yeg andan şu sinnevr kim ola **çüst** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [çüst,]*
3. Yidi erzeni murġ çünkim dürüst
Ele aldı şeh gūy u çevgānı **çüst** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 306). [çüst,]*
4. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr **çüst**
Ḳamu cenge çālāklar şulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [çüst,]*
5. Elini ḳafasında baġladı **çüst**
İletdi ʿalem dibine zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 637). [çüst,]*
6. Biner bir şitābende rehvāre **çüst**
Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 861). [çüst,]*
7. Sürer [ol] ʿalem üzre Hindūyı **çüst**
Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1005). [çüst,]*

cüst: *Arama, araştırma.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya **cüst** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 60). [cüst,]*
2. İki şāh-bāzuz s̲emīn kebk-vār
İder **çüst** olan her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [çüst,]*
3. Murād atına bindürür gāh **çüst**
Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 3). [çüst,]*
4. Biner gāv-ser raḫşa **çüst** ol esed
Ki ide niçe ḫaṣma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 71). [çüst,]*
5. Kemīnden çıḳup **çüst** Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 179). [çüst,]*

cüst ü cū: *Arama, araştırma.*

1. Niçün şāh olan ola beyhūde-gū
İde mümteniʿ olanı **cüst ü cū** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 178). [cüst ü cū,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Cuvān olana yaraşur duta pend
Vʾegerni ider devletine gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 161). [cuvān,]*

2. Cuvāndur daḫı buña itsün heves
   Degül vaḳt-i meydān u tīġ u feres *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 293). [cuvāndur, --dur]*
3. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş **cuvān**
   Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 19). [cuvān,]*

cuvān-baḫt: *Şansı açık olan, talihli.*

1. Uşandı meger Fūrdan tāc u taḫt
   Cuvān-baḫt esīr oldı iy nīk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 694). [cuvān-baḫt,]*
2. Muhanṭās u Ḳayṭās urup tīġ-ı tīz
   Ḳoparur **cuvān-baḫt** pes rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1004). [cuvān-baḫt,]*
3. Güzīn idüp itdi **cuvān-baḫtı** baş
   Ki Ḳayṭās-ı Rūm ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 435). [cuvān-baḫtı, -ı]*
4. Çü gördi **cuvān-baḫtı** ol pehlevān
   Ḳodı zihde bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 455). [cuvān-baḫtı, -ı]*
5. İdüp Hindüñ uluların cemʿ şāh
   Cuvān-baḫtı şāh eyler ol tāc-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1184). [cuvān-baḫtı, -ı]*
6. İki şāh ile buldı zīnet serīr
   Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1208). [cuvān-baḫtı, -ı]*

cuvān-baht u kayṭās: *Şansı açık olan ve Kaytas.*

1. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
   ʿAdū ḫūk idi ol ikisi peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 945). [cuvān-baḫt u ḳayṭās,]*

cuvān-baht-ı ʿālī-nejād: *Yüce yaratışlı talihli.*

1. Ḫuṣūṣā **cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād**
   Ki mīrāṣ [idi] aña ʿadl ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1191). [cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād,]*

cuvān-baht-ı şehzād-ı ʿālī-nejād: *Yüce yaratılışlı şah oğlunun iyi talihi.*

1. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
   Geçer pīl öñine demān hem-çü bād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 593). [cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād,]*

cūy: *Akarsu, ırmak.*

1. Eline sinān alsa ol nām-ver
   Muḥīṭuñ olur **cūyı** ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 46). [cūyı, -ı]*

cūy-ı jerf: *Derin akarsu.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu **cūy-ı jerf**
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 57). [cūy-ı jerf,]*

cüz: *(Ar.) Parça.*

1. İde çünki şāhīn havāya heves
   Göremez anuñ ẓıllını **cüz** meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 48). [cüz,]*

cüzüñ: *Parça.*

1. Degül bir **cüzüñ** bir gedādañ füzūn
   Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 51). [cüzüñ,]*

çāçī-kemān: *Günümüzde Taşkent sınırları içerinde bulunan Çaç bölgesinde imal edilmiş olan yay.*

1. O ḳurban içindeki **Çāçī-kemān**
   Hilāl idi nıṣf-ı bulutda nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 515). [çāçī-kemān,]*

çak: *Far. is. Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

1. Ciger **çāk** idüp naʿrahā-yı bülend
   Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 163). [çāk,]*

çak: *"-e kadar, -e değin, -e dek" anlamında edat.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
   Ki olur zemīn zümresi defʿi **çāk** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 232). [çāk,]*

çak: *Vurarak sokup yerleştirmek.*

1. Çün on iki kez yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 364). [çaḳup, --up]*

çaḳ-: *Kıvılcım, ışık.*

1. Nice **çaḳdu[ġı]nı** göre tīġ-ı tīz
   Bile nice olur gehī rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 317). [çaḳdu[ġı]nı, --duġ, --ı, --nı]*

çāk ider: *Parçalamak, yırtmak.*

1. Varur yalıñuz olsa yüz biñ çeri
   Dil-i ejdehā **çāk ider** ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 736). [çāk ider, -er]*

çal: *Vurmak.*

1. Anuñ ḳanıdur bunda **çaldı** seni
   Arada bahāne idiser beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 313). [çaldı, -dı]*
2. Ṣarar berg ḫorṭūmına tīġ-i tīz
   Ki kūhı bular **çalsa** gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 402). [çalsa, -sa]*
3. Degül nevkine seng-i ḫārā ḥarīr
   Olur **çalsa** pūlād-ı çīnī ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 830). [çalsa, -sa]*

çal: *Mûsikî aletleri ile söylemek, ritimli bir şekilde açıklamak.*

1. Süvār oluban dizdi düzdi alāy
   Naḳāra dögüp **çaldı** rūyīne-nāy *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 880). [çaldı, -dı]*

çal: *Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.*

1. Müheyyā olup ālet-i dār ü gīr
   Çekildi ʿalemler **çalındı** nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 580). [çalındı, -ındı]*

çal: *Çarp-, vur-, darbe indir-.*

1. Kime kim irüp tīġ-ı Hindū **çalar**
   Atıyıla kendüyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 931). [çalar, -ar]*

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Geyüp cevşen olur ḳamusı süvār
   Çalup kūs-ı ḥarbī biner tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 412). [çalup, -up]*
2. Çalup kūs-ı ḥarbī çizildi ʿalem
   Alayını düzdi şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 567). [çalup, -up]*

çal-: *Çalgı çalmak.*

1. İdüp aña şeypūr āheng-i tīz
   Çalar ṣūrı ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 882). [çalar, -ar]*

çal-: *Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.*

1. Çalınur iken nāy-ı rūyīn ü kös
   Ne deñlü ṣadā vire bang-ı ḫorus *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 31). [çalınur, --ın, --ur]*

çālāk: *Tez canlı, çevik.*

1. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr çüst
   Ḳamu cenge **çālāklar** ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 378). [çālāklar, --lar]*

çalın: *(Mûsikî aletleri için) Vurulmak, üflenmek veya gereken yapılmak suretiyle ses vermeleri sağlanmak, sesleri gerektiği şekilde çıkarılmak, seslendirilmek.*

1. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 107). [çalındı, -dı]*

çalış: *Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.*

1. Çalışmaḳdan erre olur tīġ-ı tīz
Beri dönmeyüp eylediler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 611). [çalışmaḳdan, -mak, -dan]*

çār: *"Dört" sayı sıfatı.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār **çār** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 174). [çār,]*

çāre: *İlâç, tedbir.*

1. İder pīl otdan be-ġāyet ḥaẕer
Anuñ **çāresi** oddur iy şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 764). [çāresi, -si]*

çāre: *(Fars.) İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol.*

1. Vʿegerni ne deñlü ki eylerse zūr
Ne **çāre** şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 68). [çāre,]*

çāre-ger ola: *Çare bulucu olmak.*

1. Diñiz gelsün andan ṣoralum ḫaber
Bu işe ola şāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 674). [çāre-ger ola, -a]*

çāre-sāz: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.*

1. Niyāzı aña ḫalḳuñ ol bī-niyāz
Ḳamu çāresüzlerdür ol **çāre-sāz** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 20). [çāre-sāz,]*

çāre-sāz: *Çare bulan, çare bulucu.*

1. Çü fīrūz-mend ola bir ser-firāz
Olamaz ʿadūlar aña **çāre-sāz** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 2). [çāre-sāz,]*

çāre-sāz ola: *Çözüm üreten, çare bulan olmak.*

1. Taẕarruʿ idüp ḳıldı Ḥaḳḳa niyāz
Ki bu müşkil işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 748). [çāre-sāz ola, -a]*

çāresüz: *Çaresiz, çaresi olmayan.*

1. Niyāzı aña ḫalḳuñ ol bī-niyāz
Ḳamu **çāresüzlerdür** ol çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 20). [çāresüzlerdür, -ler, -dür]*

çarh: *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Der-i ḳalʿa-i Ḫayberüñ ḳāmiʿi
Ṣafā **çarḫınuñ** neyyir-i lāmiʿi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 170). [çarḫınuñ, -ı, -nuñ]*
2. Ne deñlü ulu olsañ iy pādişāh
İder **çarḫ** āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 60). [çarḫ,]*
3. Daḫı çarḫ vażʿında **çarḫī** siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 57). [çarḫī, -ī]*
4. İder ḥāżır [ol] on iki pīl-i mest
Ki her birinüñ **çarḫ** yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 396). [çarḫ,]*
5. Ki oḳlarına **çarḫ** olursa siper
Geçer tīr şöyle ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 405). [çarḫ,]*
6. Elindeki zūpīn künbed-miṣāl
Virür **çarḫ** ḳalḳanına infiʿāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 518). [çarḫ,]*
7. İdüp **çarḫı** ker kūs u būḳ u nefīr
Zemīni ider pīl pāyı ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 415). [çarḫı, -ı]*

çarḫ: *(Fars.) Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Daḫı **çarḫ** vażʿında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 57). [çarḫ,]*
2. Mübārizlerüñ naʿrası şavt-ı pīl
Dimāġun bozup **çarḫuñ** itdi ʿalīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 230). [çarḫuñ, -uñ]*

çarḫ olsun: *Dönmek.*

1. Ḳamu muḥdeṣ ü muḥdiṣ oldur hemīn
Gerek **çarḫ olsun** gerekse zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 146). [çarḫ olsun, --sun]*

çarḫı: *(Fars.) Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
   Felek gibi **çarḫı** [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 186). [çarḫı,]*

çarḫ-ı berīn: *Göğün en yüksek tabakası.*

1. Açа çünki ḫūnī kemānı kemīn
   Siperler dutar başa **çarḫ-ı berīn** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 74). [çarḫ-ı berīn,]*

çarh-ı vālāya: *Yüce gök.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
   ʿAlem dikdi bu **çarḫ-ı vālāya** ol *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 70). [çarḫ-ı vālāya, --ya]*

çarh-vār: *Felek gibi.*

1. Gerer sīnesini siper **çarḫ-vār**
   Felek gibi çarḫı [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 185). [çarḫ-vār,]*

çār-yār: *Dört dost, dört halife.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri **çār-yār**
   Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 151). [çār-yār,]*

çavuş: *1.Çavuş, bekçi, hizmetkar.2. İri çekirdekli bir üzüm türü.*

1. Tolup **çāvuş** āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 157). [çāvuş,]*

çe: *"Ya, yahut, veya" anlamlarına gelen bağlaç.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] nihān
   İder anı evżāʿ-ı şūret ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 23). [çe,]*
2. Cihān devletinde **çe** ger var sürūr
   Velī olmaya terkden yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 105). [çe,]*

çek: *Çek-: Güç durumlara dayanmak, katlanmak.*

1. Çekem ceng içün çünki ben pīl-i mest
   Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 331). [çekem, -e, -m]*

çek: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü şāh
   Sikender daḫı **çekdi** geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 424). [çekdi, -di]*
2. Çekildi ḳamū leşker öñince pīl
   Revān oldı ardınca deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 887). [çekildi, -il, -di]*
3. Çekildi ʿalemler çözüldi ṭırāz
   Yüridi ʿadū ḳaṣdına ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 885). [çekildi, -il, -di]*
4. Ġuzātız bize Ḥaḳ Teʿālā muʿīn
   Zer ü sīm içün **çekmezüz** tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 202). [çekmezüz, -me, -züz]*

çek: *Öldürücü bir silahla cana kast etmek.*

1. Sikender daḫı **çekdi** şemşīr-i kīn
   Urur naʿra ditrer semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1105). [çekdi, -di]*
2. Seḥer **çekdi** çün tīġını āfītāb
   Sipihre siper dutdı yir yir seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 475). [çekdi, -di]*

çek: *Katlanmak, tahammül etmek.*

1. Degül şāhlıḳ mevt oḳına siper
   Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā **çeker** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1134). [çeker, -er]*

çek: *Çekmek.*

1. Daḫı **çekmedin** tīġ-ı āteş-feşān
   Dil-i ḥaşm yanup virür defʿ-i cān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 15). [çekmedin, -medin]*
2. Biri yapdı Yeʾcūce sedd-i sedīd
   Biri **çekdi** dīne ḥiṣār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 94). [çekdi, -di]*
3. Çeküp üstüme pīl olma dilīr
   Ki ḳullāb olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 231). [çeküp, -üp]*

çek: *(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.*

1. Kemendi **çeker** mār-ı pīçāndur
   ʿAdū boynuna līk pīçāndur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 89). [çeker, -er]*
2. Çekerler şehe raḫş-ı gerdūn-gerd
   Şitābende vü āzmūde neberd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 523). [çekerler, -er, -ler]*

çek: *Kınından çıkarmak.*

1. Çeke seyf-i Ḍaḥḥāku çün şehriyār
   Olur dūş-ı düşmende her mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 57). [çeke, -e]*
2. Elinde sinānı sütūn-ı felek
   Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḫak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 68). [çeker, -er]*

çek: *(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak // (Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek // Bağlı bulunan bir şeyi çözmek.*

1. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
   Çeker çeşmüñe nīzemüñ mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 202). [çeker, -er]*

çek: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru çekmek. II Kılıç çekmek.*

1. Kemānuñı ṣun **çekme** şemşīr-i kīn
   Elüñ ile göndür ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 51). [çekme, -me]*

çek: *Bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisine yaklaşmaya zorlamak, itmek karşıtı.*

1. Çeküp leşker olsa ne mülke revān
   Olurdı Ḫıżır ḥażreti hem-ʿīnān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 49). [çeküp, -üp]*

çek: *(Zincir) Çekmek; (mec.) katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.*

1. Olan kimsene başına tāc-dār
   Üzengüñi **çekmekden** itmez miʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 160). [çekmekden, -mek , -den]*

çek-: *Katlanmak, tahammül etmek.*

1. Bu kāra maʿānī maʿārif gerek
   Çü esbāb olmaya **çekme** emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 56). [çekme, --me]*

çek-: *Çekmek.*

1. Çeker gūşını pīl iderdi siper
   Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 259). [çeker, -er]*

çek-: *(Bir şeyi bir araçla bulunduğu yerden) Yukarıya çıkarmak.*

1. Çeker ṣaydı göre Erdeşīr-i zūr
   Anuñ ṣayd-ı fitrākı Behrām-ı Gūr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 107). [çeker, -er]*

çek-: *-e katlanmak, -e tahammül etmek.*

1. Çekem cenge meydāna çün kim seni
   Ne ser-dār idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 371). [çekem, -em]*

çekāçāk-ı tīġ: *Kılıç şakırtısı, kılıçların birbirine vurmasından çıkan ses.*

1. Tereng-i kemān u **çekāçāk-ı tīġ**
   Ṣadā-yı dih ü zih enīn ü dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 987). [çekāçāk-ı tīġ,]*

çekdi: *(Asker) Çekmek II Dikmek.*

1. Seḥer **çekdi** çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 39). [çekdi,]*

çekdir: *Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisi altında bırakmak, o hâle uğratmak, dûçar etmek.*

1. İletsem gerek idi saña sipāh
   Hele baña **çekdirmedüñ** renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 316). [çekdirmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

çekdür: *(Eziyet, sıkıntı) Çektirmek.*

1. Taʿabsuz virür kimine gāh u genc
   Kimine ʿabeş **çekdürür** derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 14). [çekdürür, -ür]*

çeker olıcak: *Çekmek.*

1. Senüñ gibi biñ var ola tāc-dār
   Üzengim **çeker olıcak** [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 30). [çeker olıcak,]*

çekil: *Dağılmak, ölmek.*

1. Müheyyā olup ālet-i dār ü gīr
   Çekildi ʿalemler çalındı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 580). [çekildi, -di]*

çekil: *Çekilmek; bulunduğu yerden uzaklaşmak.*

1. Öñince **çekilüp** niçe bād-pā
   Yürür der-peyince niçe dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 401). [çekilüp, -üp]*

çekil-: *Yükselmek.*

1. Demürden **çekilmiş** görür bir cidār
   Çü şemşīr-i rūşen velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 529). [çekilmiş, -miş]*

çemān: *Çimen.*

1. Ola raḫşum altumda çün kim **çemān**
   Yidi ḫaṭvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 89). [çemān,]*

çemānende: *Nazla salına salına yürüyen.*

1. Çemānende serv-i riyāż-ı cinān
   Cehānende āhū-yı nāfe-feşān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 41). [çemānende,]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.*

1. Çemende çü ṭāvūs cevlān ider
   Ḳonup zāġ-ı bed-çehre anda nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 45). [çemende, -de]*

çenk ü bāl: *Pençe ve kanat.*

1. Ġalīvājda daḫı var **çenk ü bāl**
   Velī şāhin eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 39). [çenk ü bāl,]*

çerāġ: *Çerāġ (چراغ) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı cānın **çerāġ**
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 105). [çerāġ,]*
2. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
   İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 19). [çerāġ,]*
3. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden **çerāġ**
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 45). [çerāġ,]*

çerāġ-ı dil ü cānı: *Can ve gönül ışığı.*

1. Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
   Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 3). [çerāġ-ı dil ü cānı, --ı]*

çerāġ-ı dile: *Gönül kandili.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin **çerāġ-ı dile** rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 30). [çerāġ-ı dile, --e]*

çerāġ-ı kamu: *Herkesin aydınlatıcısı.*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür ol
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 29). [çerāġ-ı ḳamu,]*

çerāġı-durur: *Mumu, kandili olmak.*

1. Ḫudādan nebiyye gelen armaġan
   Suḫen şeb **çerāġı-durur** bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 92). [çerāġı-durur,]*

çerh-ı çīnī çanaḳ: *Çini şeklinde işlenmiş dünya çanağı.*

1. Cihān-pehlevān nāşır-ı dīn-i Ḥaḳ
   Simāṭında bu **çerḫ-ı çīnī çanaḳ** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 140). [çerḫ-ı çīnī çanaḳ,]*

çerm-i bebr ü peleng: *Kaplan ve panter derisi.*

1. Biri birine şöyle urdı ḥadeng
   Müşebbek olur **çerm-i bebr ü peleng** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 604). [çerm-i bebr ü peleng,]*

çeşm: *Görme organı, ayn, dîde, çeşm.*

1. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç tāb
   Getürmez velī şīr **çeşmine** ḫˇāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 36). [çeşmine, -i, -n, -e]*
2. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
   Çeker **çeşmüñe** nīzemüñ mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 202). [çeşmüñe, -ü, -n, -e]*
3. Döşi çün sinān **çeşmi** hem-çü ʿaḳīk
   Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 923). [çeşmi, -i]*
4. Zirih eyleyüp bunca **çeşmini** bāz
   Gözedürdi eṭrāf idüp iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1017). [çeşmini, -i, -n, -i]*

çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā: *Göz uyku dolu ve gönül huzur dolu.*

1. O ferḫunde ṣebde Rasūl-i Ḥudā
   Yatur **çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 22). [çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā,]*

çeşm ü gūş-ı cihān: *Cihanın gözü kulağı.*

1. Ṭolar toz [ile] **çeşm ü gūş-ı cihān**
   Ne ʿālem görinür ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 187). [çeşm ü gūş-ı cihān,]*

çeşme: *Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vâsıtasıyle akıtılması için yapılmış küçük tesis.*

1. Ḳılup **çeşmeyi** aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 27). [çeşmeyi, -yi]*

çeşme-güşā ola: *Göz açıcı ola.*

1. Ola nāveki çünki çeşme-güşā
   Ṭolar seyl-i ḫūniyle ṭās-ı semā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 75). [çeşme-güşā ola, --a]*

çeşme-i hūn-feşān: *Kan fışkıran çeşme.*

1. Ne serdāra kim irse ursan sinān
   İçerdi iki **çeşme-i ḫūn-feşān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 934). [çeşme-i ḫūn-feşān,]*

çeşm-i kemāna: *Yay tutan göz.*

1. Çü **çeşm-i kemāna** işāret ide
   Cihān mülkini cümle ġāret ide *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 69). [çeşm-i kemāna, --a]*

çeşm-i nās: *İnsanların gözü.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẕıllın görür **çeşm-i nās** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 44). [çeşm-i nās,]*

çeşm-i şāḥib-naẓar: *Görüşü kuvvetli kimsenin gözü, mürşidin bakışı.*

1. Virür ḥikmeti ḥükm-i dünyāya fer
   Görür ḥükmin[i] **çeşm-i şāḥib-naẓar** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 36). [çeşm-i şāḥib-naẓar,]*

çetr: *Çadır, gölgelik.*

1. Olup **çetr** [çünkim] bu heft āsumān
   İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 95). [çetr,]*
2. Ne ṭāyir ki **çetrinde** idindi cā
   Hümāyūn olur sāyesinde Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 99). [çetrinde, --in, --de]*

çetr-i heft: *Yedi çadır.*

1. Cihān Ḫusrevā **çetr-i heft** āsumān
   Dutar ḫar-gehüñ üstine sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 181). [çetr-i heft,]*

çevgān: *Ucu eğri değnek.*

1. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
   Ki ḫorṭūm **çevgān** olur güy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 926). [çevgān,]*

çıġırt: *Bağırma, çığrış sesi, bağırtı.*

1. Ṭutuldı **çıġırtmaḳdan** āvāz-ı kūs
   Ṣadāsı degül idi bang-ı ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1033). [çıġırtmaḳdan, -maḳ, -dan]*

çık: *Yükselmek.*

1. İrüp müşte peykān u gūşa sufār
   Çıkar ṣaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 458). [çıkar, -ar]*
2. Kemāndan **çıḳar** şöyle ḫışm ile tīr
   Bir olur aña cevşen ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 971). [çıḳar, -ar]*

çık: *Çıkmak, yükselmek.*

1. Şikeste olup rumḫ-ı sīne-güẕār
   Çıḳar ṭīġ-ı ḫūn-pāş u āteş-niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 610). [çıḳar, -ar]*

çık: *Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.*

1. Çıḳarsañ sipihre eger çün ġurāb
   İdem şāhbāzāne baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 219). [çıḳarsañ, -ar, -sa, -ñ]*

cık: *Çıkmak.*

1. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti kūh
   Gelür Hind ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 419). [çıḳup, -up]*
2. Çıḳup ḫaymesinden cihān-pehlevān
   Ele aldı pūlād-ı çīnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 519). [çıḳup, -up]*

cık: *(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.*

1. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
   Başa mı **çıḳa** itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 98). [çıḳa, -a]*
2. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
   Çıḳar miġfer ü gözler[in]den şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 244). [çıḳar, -ar]*
3. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
   Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 77). [çıḳup, -up]*
4. Kemīnden **çıḳup** çüst Çāçī-kemān
   İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 179). [çıḳup, -up]*

cık: *(Tahta) çıkma.*

1. Öpüp geydi şāhuñ elinden külāh
   Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1196). [çıḳup, -up]*

cık: *Ortaya çıkmak.*

1. Ḳaçarsañ eger kūha hem-çün peleng
   Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 216). [çıḳup, -up]*

cık: *Çıkmak II ulaşmak.*

1. Çıḳa geldi Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
   Elinde kemān terkeş itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 449). [çıḳa, -a]*

cık: .

1. Begenmedügüñ mīşeden şīr-i mest
   Çıḳar iy şehinşāh-ı āteş-perest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 138). [çıḳar, -ar]*

cık: *(Denizden) çıkmak.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
   Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 201). [çıḳan, -an]*

cık: *(bir şeyin) üzerine çıkmak.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 114). [çıḳar, --ar]*

cık-: *Görünmek.*

1. Virüp leşkerin Ḫusrev-i şarḳ u Rūm
   Çıḳup şehrden itdi Fūra hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 114). [çıḳup, -up]*
2. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki şāh
   Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 280). [çıḳup, -up]*

cık-: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*

1. Kiminden **çıḳuban** kemend ü kemān
   Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 221). [çıḳuban, -uban]*

cıkar: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

1. Namāzın tamām eyleyüp ol dilīr
   Ṭurup geydi cevşen **çıḳardı** ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 504). [çıḳardı, -dı]*

cıkar: *Ortaya çıkarmak, görünür hâle getirmek.*

1. Cevāhir **çıḳar** çünki ġavvāṣsın
   Nice cevheri cevher-i ḫāṣṣın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 15). [çıḳar,]*

cıkar: *(Giyilen veya takılan şeyleri) Vücuttan ayırmak.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
   Çıḳarup iderken cināna naẕar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 28). [çıḳarup, -up]*

cıkar: *Ortaya çıkmak, yükselmek, görünmek.*

1. Çıḳarmadan ol ḫançer-i āb-gūn
   Düşer ḫaşm atından yire ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 13). [çıḳarmadan, -, --ma, --dan]*

cıkar-: *Çıkarmak, üstünden atmak.*

1. Çıḳarup dilin mār-ı nīze meger
İdüp vehm ḫalḳa taẕarruʿ ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 979). [çıḳarup, -up]*

<u>ıkardı:</u> *Ortaya çıkarmak, görünür hâle getirmek.*

1. Belinden devātın **çıḳardı** debīr
Ele aldı ḳırṭās-ı çīnī-ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 417). [çıḳardı,]*

<u>çīn ile māçīn hıṭā vü hoten:</u> *Çin ile Güney Çin, Kuzey Çin ve Doğu Türkistan.*

1. Ki **Çīn ile Māçīn Ḫıṭā vü Ḫoten**
Sipāhī olup bir yire encümen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 353). [çīn ile māçīn ḫıṭā vü ḫoten,]*

<u>çini:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Buyurdı şehin-şeh ki geldi debīr
Getürdi devāt ile **çīnī** ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 136). [çīnī,]*

<u>çini:</u> *Pişmiş kilden yapılma, sırlı yüzü çoğu zaman motifler ve çiçeklerle süslenmiş, levha veya mozaik hâlinde kaplama unsuru.*

1. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
Anıñçün düzüldi bu **çīnī** serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 28). [çīnī,]*

<u>çīnī-yi āsumān:</u> *Asumanın çinisi.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
Öter ṭas-veş **çīnī-yi āsumān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 158). [çīnī-yi āsumān,]*

<u>çīre-dest olmasun:</u> *Eli işe yakışan olmak, becerikli olmak.*

1. ʿAdūlar bana olmasun çīre-dest
Ḳamu pey-rev olanları eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 49). [çīre-dest olmasun, --ma, --sun]*

<u>cizil:</u> *Sızlamak.*

1. Çalup kūs-ı ḥarbī **çizildi** ʿalem
Alayını düzdi şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 567). [çizildi, -di]*

<u>çoġ:</u> *Çok.*

1. Eger peşşe mānendi **çoġ** olsa pīl
Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 227). [çoġ,]*
2. Ne deñlü ki **çoġ** [olsa] Hindī-sipāh
Ne ġam çünki sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 241). [çoġ,]*

<u>çok:</u> *Çok.*

1. Bu sāḥilde **çoḳdur** egerçi biḥār
Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 35). [çoḳdur, -dur]*
2. Baña feyż ḳıl kim daḫı **çoḳ** delīl
Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 121). [çoḳ,]*
3. ʿAcemde daḫı gerçi **çoḳ** Zend-vāf
İderler velī fażluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 9). [çoḳ,]*
4. Cihānda giçer **çoḳ** kişi pehlevān
Meşeldür bu kim dilde yoḳ üstüḫˇān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 21). [çoḳ,]*
5. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı **çoḳ**
Ne aşşı velī ʿilmden ḥaẕẕı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 53). [çoḳ,]*
6. Saña minnet iy feyżi **çoḳ** Kird-gār
Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 71). [çoḳ,]*
7. Rükūʿ eyleyüp itdi **çoḳ** āferīn
Sücūd idüp öpdi öñinde zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 135). [çoḳ,]*
8. Vʾegerni ki bil **çoḳ** temāşā olur
Ne taḫt ü ne tāc ü ne Dārā ḳalur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 253). [çoḳ,]*
9. Yavuz başlulıḳ gütdürür **çoḳ** gürāz
Gerek ḫūy-ı bedden ḳatı iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 271). [çoḳ,]*
10. Anuñ çünki şāh olmadın ḥaẕẕı yoḳ
Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende **çoḳ** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 286). [çoḳ,]*
11. Gelüp şāhuñ öñinde öpdi zemīn
Duʿālar idüp ḳıldı **çoḳ** āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 300). [çoḳ,]*
12. Günāhuñ dile kim idem **çoḳ** kerem
Ḳılam Rūma anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 27). [çoḳ,]*
13. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy şehriyār
Bu ʿālem-dürür **çoḳ** olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 136). [çoḳ,]*
14. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
Senüñ gibi **çoḳ** [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 56). [çoḳ,]*

15. Egerçi ki fiʿlinde iġrāż yoḳ
Velī ḥikmete müştemil fiʿli **çoḳ** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 34). [çoḳ,]*
16. İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur pest zaḫmıyla **çoḳ** ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 182). [çoḳ,]*
17. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ **çoḳ** ḳan ider
Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 215). [çoḳ,]*
18. Zamānuñ bunuñ gibi **çoḳdur** işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 17). [çoḳdur, -dur]*
19. Bulur dürleri **çoḳ** egerçi ki nās
Velī ḳanı şārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 23). [çoḳ,]*
20. Alup bunları elçi oldı revān
Varur taḫtına geçmedin **çoḳ** zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 278). [çoḳ,]*
21. Virüp elçiye Fūr **çoḳ** sīm ü zer
Bu vech ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 383). [çoḳ,]*
22. Eger ben de olmasa idim esīr
Olurdı sizüñ ile **çoḳ** dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 696). [çoḳ,]*
23. Dilāverlere virdi **çoḳ** sīm ü zer
Ki her biri itmiş idi **çoḳ** hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1157). [çoḳ,]*
24. Dilāverlere virdi **çoḳ** sīm ü zer
Ki her biri itmiş idi **çoḳ** hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1158). [çoḳ,]*
25. Alur peykden çünki Ṭūrī ḫaber
Virür müjde Müjdād **çoḳ** sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1202). [çoḳ,]*
26. Şehe gönderür **çoḳ** metāʿ-ı ġarīb
Girān-māye-ter her birisi ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1221). [çoḳ,]*
27. İrişürse senden velīkin meded
ʿAdūdan ne ġam gerçi **çoḳdur** ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 486). [çoḳdur, -dur]*
28. ʿAṭāyāsı **çoḳ** Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 1). [çoḳ,]*

çok çok: *Fazla fazla.*

1. İdüp ḥażret-i şāha **çok çoḳ** selām
Ḳuluñ ile gönderdi bir ḳaç peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 147). [çok çoḳ,]*

çok gördüñ: *Bir kimseyi bir şeye değer görmemek; yadırgamak.*

1. Yiter saña bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 240). [çoḳ gördüñ, --dü, --ñ]*

coklık: *Kalabalık.*

1. Ayaḳ bağıdur **çoḳlıḳ** olmaḳ sipāh
Yiter bu ḳadar nāşır olsun İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 371). [çoḳlıḳ,]*

çöz: *(Bir şeyi) Bağlı, düğümlü, sarılı veya ilikli… durumdan çıkarmak, açmak II (Birbirine örülmüş veya dolaşmış saç, ipek, ibrişim iplik, yün gibi şeyleri) Açıp tel tel ayırmak, dolaşık halden çıkarmak.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 111). [çözer, -er]*
2. Müselmān idüp **çözdi** bendini şāh
Muraṣṣaʿ kemer virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 725). [çözdi, -di]*
3. Çekildi ʿalemler **çözüldi** ṭırāz
Yüridi ʿadū ḳaṣdına ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 885). [çözüldi, -ül, -di]*

çü: *İçin.*

1. Çü var māye şāhīn şikārına çüst
Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 49). [çü,]*
2. Çü bilmedi ḥaddini ol bī-ḥayā
Anı oldı teʾdīb ḳılmaḳ revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 281). [çü,]*
3. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi ṣaf-şiken
Ḳamu āhenīn-dil **çü** Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 374). [çü,]*

çü: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Çü kendüye görmez ululıḳ revā
Ḳılayum anı ben daḫı bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 283). [çü,]*
2. Ḳolı her birinüñ **çü** ḫamm-ı kemend
Kime olsa pīçān ider defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 385). [çü,]*

çü: *Olduğunda.*

1. Çü ṣubḥ oldı oldı münevver cihān
Getürdi anı şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 287). [çü,]*
2. Olalar şütür[ler] **çü** pīle ḳarīb
Od ur sāza daḫı göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 761). [çü,]*

çü: *Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.*

1. Yükün çekmeden ḫar **çü** nālān ola
Revā mı aña ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 53). [çü,]*

2. Çü furṣatda olmaya nuṣret muʿīn
   Olur elde bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 67). [çü,]*
3. Hünerde **çü** andan Ḥaḳ itdi füzūn
   Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 205). [çü,]*
4. Uzadam **çü** ben tīġ-ı Rūmīye dest
   Yanumda ḳarıncaca yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 323). [çü,]*
5. Çü şeş-per urup cümlesi saḫt-müşt
   Zirih gibi biri birisine püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 375). [çü,]*
6. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr çüst
   Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [çü,]*
7. Çü ṣarrāf u ḥakkāk ü ġavvāṣsın
   Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 25). [çü,]*
8. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
   Çü mihr ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 90). [çü,]*
9. Çü bunlar vişāle degül dest-res
   Dil ü cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 103). [çü,]*
10. Mukarrer anı bil ki sen enbiyā
    Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 188). [çü,]*
11. Çü İskender-i Rūmī ḳandīl ola
    Cihān ṭurduġınca bu temsīl ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 351). [çü,]*
12. Varup ḳondı Ḳannūc öñine **çü** şāh
    Sikender daḫı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 423). [çü,]*
13. Çü bir deşte ḳondı iki tāc-ver
    İderler biri birisinden ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 425). [çü,]*
14. Muṣayḳal dıraḫşende berḳ-vār
    Çü müjgān-ı dil-dār sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 522). [çü,]*
15. Ḫudā yarıyıcuñ **çü** nuṣret senüñ
    ʿAdūya göre cedr-i furṣat senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 561). [çü,]*
16. Çü ḫāżır degül bunda ṭop u tüfeng
    Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 669). [çü,]*
17. Dilerdi **çü** ṣıdḳ ile Ḥaḳdan duʿā
    Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 775). [çü,]*
18. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol şehsuvār
    Müzeyyen o şeh nˀola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 813). [çü,]*
19. Ciger-dūz mānendi müjgān-ı yār
    Çü şemşīr-i hicrān sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 824). [çü,]*
20. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden **çü** ser
    İrişince zer zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1121). [çü,]*

çü: *Çünki.*

1. Münāṣib meṣeldür **çü** peymānedür
   Ṣanan mülki ġāyetde dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 165). [çü,]*
2. Çü zūpīn-i serkūb-i serdārlar
   Bezimde bulut rezmde nārlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 381). [çü,]*
3. Çü ḫançer ḳamu tīz ü sīne-şikāf
   Ḳamu cengde ṣābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 383). [çü,]*

çü: *Çünkü.*

1. Nice nāme kim tīr-i dil-dūz ola
   Çü tīz-āb ġāyet ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 416). [çü,]*

çü: *Gibi.*

1. Ter-āteş ala pür olup āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı **çü** müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 90). [çü,]*
2. ʿİnānum **çü** süst ü rikābum girān
   İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 243). [çü,]*
3. İdüp ʿazm-i dārū olurlar revān
   Ġażab-nāk ü pür-kīn **çü** şīr-i jeyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 390). [çü,]*
4. Getürmiş bile bir direfş-i bülend
   Ṭırāzı münaḳḳaş **çü** zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 392). [çü,]*
5. Yatur mürde peyker **çü** berg-i ḫazān
   Kimi zaʿferānī kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 955). [çü,]*
6. Bu ṣūlḥına şāhuñ **çü** mūm idi Fūr
   Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [çü,]*
7. Durur ḳarşusında **çü** şīr-i dilīr
   Ki vehm eyleye görse cengini şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1085). [çü,]*

çü: *-dığında, -diğinde zarf fiil ekinin görevini yapan bir kelime.*

1. İşitdi **çü** peyġām-ı İskenderi
   Dıraḫşende oldı gözi aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 261). [çü,]*
2. Gelüp ol maḳāma **çü** başdı ḳadem
   Dökildi gelüp dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 283). [çü,]*
3. Alam tīġ-ı Hindū elüme **çü** ben
   Aña māyil olmaya Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 329). [çü,]*
4. Çü İskendere degdi mektūb-ı şāh
   Buyurdı ki ḫāżır olalar sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 387). [çü,]*
5. Çü pīl-i tekāverler itdi ḫurūş
   Ṣanasın ki deryā-yı Hind itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 413). [çü,]*

6. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
   Anı gördi bir gurd ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 447). [çü,]*
7. Çü gördi cuvān-baḫtı ol pehlevān
   Ḳodı zihde bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 455). [çü,]*
8. Çü yüz biñ niyāz ile ḳıldı namāz
   Niyāzın ḳabūl itdi ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 501). [çü,]*
9. İki pāre olup yıḳıldı **çü** şāh
   Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1123). [çü,]*

çü: *Gibi.*

1. Demürden çekilmiş görür bir cidār
   Çü şemşīr-i rūşen velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 530). [çü,]*
2. Kemend-i Ḳubādī vü Daḥḥāk-ı tīġ
   Ferīdūnī gürz-i girānī **çü** mīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 800). [çü,]*
3. Ala düzdi **çü** şaṭranc-ı ʿāc
   Şeb-i tīre düşmen sipāhı sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 869). [çü,]*

çü: *Ne vakit ki.*

1. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise cevāb
   Revān döndi Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 257). [çü,]*
2. Çü ʿüryān olup tīġum ola ʿayān
   Yunur ḳana iḳlīm-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 247). [çü,]*
3. Çü meydāna geldi iki ejdehā
   Olur üştür ü pīller pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 893). [çü,]*

çü: *Madem ki.*

1. Çü şayd eylemekde ola yūz süst
   Yeg andan şu sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 51). [çü,]*

çü: *Gibi.*

1. Geyüp cevşenin bendi ol pehlevān
   Ala ile geydi **çü** bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 446). [çü,]*
2. Didi iy süvārān-ı Ḫrān u Rūm
   Kim olur elüñüzde āhen **çü** mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 532). [çü,]*

çü: *"Ayrıca, bundan başka" anlamında bağlaç.*

1. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi **çü** rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 2). [çü,]*
2. Burāḳ idi ammā **çü** raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 39). [çü,]*
3. Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
   Sitāmı **çü** mihr-i felek nūra ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 62). [çü,]*
4. Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 117). [çü,]*
5. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 74). [çü,]*
6. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḥayāl
   Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 107). [çü,]*
7. Çü İskender-i Rūmi kişver-güşā
   Çü Ḫıżr-ı Nebī güm-rehe reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 101). [çü,]*
8. Çü İskender-i Rūmi kişver-güşā
   Çü Ḫıżr-ı Nebī güm-rehe reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 102). [çü,]*
9. Bir elinde zer beẕlde hem-çü mīġ
   Birinde **çü** ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 120). [çü,]*
10. Çü baḫr-i ʿaṭāsı şehüñ ide cūş
    İder pes zer [ü] sīm-i şāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 141). [çü,]*
11. Tefāvüt **çü** Ḥaḳḳuñ kelāmında var
    Bizüm gibiye daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 61). [çü,]*

çü: *"-dığında, -dığı zaman" anlamında.*

1. Felek şanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib **çü** pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 8). [çü,]*

çü: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 84). [çü,]*
2. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 5). [çü,]*
3. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 51). [çü,]*
4. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 91). [çü,]*
5. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 139). [çü,]*
6. Cihān devletine **çü** yoḳ iʿtimād
   BEHİŞTİ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 177). [çü,]*

7. Çü sī-murġ-ı murtāż u ʿuzlet-güzīn
Ḳanāʿat-peẕīrā vü tenhā-nişīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 3). [çü,]*

çü: *"-dığında, -dığı zaman" ; "-dığı için".*

1. İrişdi **çü** tevḳīʿ-i lā-rayb aña
ʿAyān oldı dībāce-i ġayb aña *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 43). [çü,]*
2. Ḳamu varlıġından **çü** nevmīd olur
Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 121). [çü,]*
3. Çü iḥsān ide şāh-ı ḥātem-ḫışāl
Ümīd ile yoḳ intiẓāra mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 145). [çü,]*

çü: *"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.*

1. Burāḳı **çü** berḳ-i felek tīz-kām
Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 37). [çü,]*

çü: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 11). [çü,]*
2. Çü ṭabʿuñ yanında ḥacīldür biḥār
Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 9). [çü,]*
3. Çü ṭabʿuñ ʿarūsı degüldür ʿaḳīm
Vücūda getürsün ḳo dürr-i yetīm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 13). [çü,]*
4. Çü kān ü çü deryā girān-māyedür
Ẓafer-ṣayd-ı şāhīn Hümā-sāyedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 105). [çü,]*
5. Çü kān ü **çü** deryā girān-māyedür
Ẓafer-ṣayd-ı şāhīn Hümā-sāyedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 105). [çü,]*

çü: *"Bu vesileyle" anlamında edat.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 75). [çü,]*
2. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī ide
Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 77). [çü,]*

çü: *"Çünkü" edatı.*

1. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 43). [çü,]*
2. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 33). [çü,]*

çü: *"Bu sebeple, bu vesileyle" anlamına gelen edat.*

1. Çü naẓmum gülistāndur iy bü'l-heves
Kimi gül-dürür kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 143). [çü,]*

çü: *"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.*

1. İder ʿarż-ı ʿārıż **çü** bī-perde ḥūr
Baḳan zişt-ruḫsārına ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 43). [çü,]*
2. Bu kāra maʿānī maʿārif gerek
Çü esbāb olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 56). [çü,]*

çü: *Akarsu, dere, nehir, çay.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭı anuñ ide cūş
Revān **cülar** olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 38). [cülar, -lar]*

çü: *"Böyle olunca, bu vesileyle" anlamında bağlaç.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 38). [çü,]*
2. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 47). [çü,]*
3. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 48). [çü,]*
4. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 106). [çü,]*
5. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 173). [çü,]*
6. Çü rūḥ-ı mücessem mübārek teni
Çü ḫurşīd-i tābān dil-i rūşeni *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 35). [çü,]*
7. Çü rūḥ-ı mücessem mübārek teni
Çü ḫurşīd-i tābān dil-i rūşeni *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 36). [çü,]*
8. Çü çeşm-i kemāna işāret ide
Cihān mülkini cümle ġāret ide *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 69). [çü,]*

çü: *"... dığı gibi" anlamına gelen bağlaç.*

1. Siyeh-pūş olup geh **çü** Āb-ı Ḥayāt
   Bulur ölmeden nūş idenler necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 113). [çü,]*

çü: *"-dığında, -dığı zaman" anlamında zarf.*

1. Getürdüñ **çü** dükkāna ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan ḥanẕal ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 41). [çü,]*
2. Çemende **çü** ṭāvūs cevlān ider
   Ḳonup zāġ-ı bed-çehre anda nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 45). [çü,]*

çü: *"-dığında, -dığı zaman".*

1. Muḳābil ola aña ger āfitāb
   Ola rīze rīze **çü** tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 52). [çü,]*
2. Bezimde **çü** deryā güher-rīz olur
   Rezimde velī āteş-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 29). [çü,]*

çü: *"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur **çü** ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 38). [çü,]*
2. Ḥudūs̱ın **çü** maḥv itdi envār-ı ẕāt
   Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 123). [çü,]*

çü: *-dığı zaman, -dığında, -diğinde.*

1. Bilinmeyicek yol nümāyende sen
   Çü iş beste ola güşāyende sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 32). [çü,]*

çü: *"-dığı için, -dığından".*

1. Geyüre **çü** naẓm aña dībā libās
   Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 103). [çü,]*

çü: *" Mademki, çünkü; Ne vakit ki, gibi " anlamlarında edat.*

1. Çü fīrūz-mend ola bir ser-fīrāz
   Olamaz ʿadūlar aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 1). [çü,]*
2. Çü cāndan kişi nā-hirāsān olur
   Helāk-i ʿadū aña āsān olur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 23). [çü,]*
3. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aṣluñı sen
   Eban ʿan cedim şāh-ı Īrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 59). [çü,]*
4. Velī sen yaşarsañ cihānda hezār
   Ne mümkin olasın **çü** İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 190). [çü,]*

çü: *" Mademki " anlamında bağlaç.*

1. Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
   Olur āsumān [u] zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 81). [çü,]*
2. Velī niʿmetüñe **çü** yoḳ minnetüñ
   Ne deñlü ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 69). [çü,]*
3. Çü [ ]
   Şu kim zūr-mend ola ẓāhir ola *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 113). [çü,]*
4. Çü ʿuḳāb şayda ide tīz-çeng
   Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 131). [çü,]*
5. Ḳılıç ayırur bizi şimdengirü
   Çü ʿazm eyledük olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 146). [çü,]*
6. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed ola bir kişi
   Olur feṭḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 171). [çü,]*
7. Çü Īrān naṣīb ola iy şeh baña
   İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [çü,]*
8. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
   Ṭolanup sipāhı **çü** gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 36). [çü,]*
9. Bunı didi düzdi alayın dilīr
   Dizildi sipāhı **çü** tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 100). [çü,]*
10. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
    Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 117). [çü,]*
11. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
    Zemīn mehd mānendi cünbān olur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 197). [çü,]*
12. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
    Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 218). [çü,]*

çuḳāl: *Eskiden savaşlarda giyilen ve özellikle atlara giydirilen zırh.*

1. Seḥerden ṭurup geydi Hindī **çuḳal**
   Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 573). [çuḳal,]*

çün: *Nasıl ki.*

1. Benüm oġlum olmaz saña **çün** ʿıyāl
   Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 69). [çün,]*

çün: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Yaḳın geldi **çün** Rūma şāh-ı ʿAcem
   Reʿāyāya itdi sipāhı sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 405). [çün,]*
2. Çün on iki kez yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [çün,]*
3. Göre ḥāli **çün** rūz-ı meydān [ola]
   Şütürbān ile ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 327). [çün,]*
4. Göre ol da **çün** rūz-ı meydān ola
   Ki ejder nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 319). [çün,]*
5. Dutar ḫaşm egerçi ḳarşu siper
   Mücenden geçer **çün** ḥarīrī eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 460). [çün,]*
6. Döşi **çün** sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
   Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 923). [çün,]*
7. Ne deñlü ki Dārāya itdümse pend
   Ecel irdi **çün** olmadı sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 244). [çün,]*
8. Ḳarīb oldı **çün** üştüre pīl-i mest
   O durdı pes ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 899). [çün,]*

çün: *Olduğunda.*

1. Murād[ını] söyleşdi **çün** şehriyār
   İcāzet virür kim gide nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 743). [çün,]*
2. Birimüz ölüp **çün** birimüz ḳala
   Cihān mülkine cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1063). [çün,]*
3. ʿAlem deprenüp **çün** yüridi sipāh
   Görinmez olur tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 911). [çün,]*

çün: *Ne vakit ki; -ında/inde; -ınca/-ince.*

1. Seḥer çekdi **çün** tīġını āfitāb
   Sipihre siper dutdı yir yir seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 475). [çün,]*
2. Görür Fūrı **çün** şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Varur süst idüp aña ḳarşu ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 589). [çün,]*
3. Geyüp ḫılʿati itdi **çün** dest-būs
   Şorar Fūrı İskender-i Feyleḳūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 731). [çün,]*
4. Ẓafer virdi Ḳayṭāsa **çün** Kird-gār
   ʿAdū leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 463). [çün,]*
5. Görür pīl **çün** dutdı dünyāyı nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 905). [çün,]*
6. Gider şāhlıḳ **çün** irişse ecel
   Müfīd olmaz aṣlā külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1135). [çün,]*

çün: *Gibi.*

1. Olup mārlar ḥāfıẓ-ı āşiyān
   Zemīn emniden oldı **çün** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 14). [çün,]*
2. Ḳamunuñ ḳaşı kīneden **çün** kemān
   Ḳamu tīr-endāz u āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 379). [çün,]*
3. Dıraḫşende pūlād āyīne-veş
   Münevver müdevver idi **çün** güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 854). [çün,]*
4. Çıḳarsañ sipihre eger **çün** ġurāb
   İdem şāhbāzāne baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 219). [çün,]*
5. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
   Zemīn mürdeden oldı **çün** sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1040). [çün,]*
6. Bunı didi şemşīrine urdı dest
   Yüridi şeh üstine **çün** pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1104). [çün,]*
7. İderseñ girüp baḫr-i şūrāba ceng
   İrişüp idem mużmaḥil **çün** neheng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 218). [çün,]*

çün: *"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi Baṭḥādan Aḳşāya cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 59). [çün,]*
2. Semā perdesinden **çün** itdi güẓer
   Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 71). [çün,]*
3. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
   Cemālini **çün** ʿarż ḳıldı nigār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 138). [çün,]*
4. İder şāḫ-ı ḳurb üzre **çün** āşiyān
   Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 119). [çün,]*
5. Daḳa yāre **çün** aña tāze ḫayāl
   Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 105). [çün,]*
6. Şu kim baġlaya ḫıdmetinde kemer
   Olur **çün** kemer başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 154). [çün,]*
7. Ḫadeng-i neyi **çün** ola naġme-ger
   İder raḳṣ elinde sipihrüñ siper *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 77). [çün,]*
8. Eger eylese pīl-i Hindūya zūr
   Olur pīl pā-māl **çün** mūr-ı ḫor *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 36). [çün,]*

çün: *"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.*

1. İrer maḳṣada tīz **çün** raḫş-ı dil
   Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 51). [çün,]*
2. Virüp Müşterī cānı **çün** Müşterī
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 89). [çün,]*

3. Ola esb-i tāzī yola **çün** revān
   Ḫar-ı leng irişmez aña bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 49). [çün,]*
4. Zamānında **çün** ʿadlle āġāz ider
   Ḥamāme ile bāz pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 11). [çün,]*
5. Tamām oldı **çün** nevbet-i Feyleḳūs
   Sikender derinde felek çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 3). [çün,]*
6. Çü tīre ser-efrāz ü **çün** tīr çüst
   Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [çün,]*
7. Tamām oldı **çün** nāmeyi aldı şāh
   Virür ḳāṣıda kim ide ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 85). [çün,]*
8. Muʿāvin-dürür baña **çün** nār-ı pāk
   İdem mi ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 47). [çün,]*
9. Ele tīġ alındı **çün** iy şehriyār
   Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 141). [çün,]*
10. Ola raḫşum altumda **çün** kim çemān
    Yidi ḫaṭvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 89). [çün,]*
11. Ṭutup ʿālemi tīġ ile **çün** güneş
    Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 87). [çün,]*
12. İrişdi Demür Ṭaġ'a **çün** zelzele
    Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 121). [çün,]*
13. Tamām oldı **çün** meymene meysere
    Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 113). [çün,]*
14. Alup ortaya ḫaymeyi **çün** veted
    Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 75). [çün,]*
15. Seḥer çekdi **çün** mihr-i raḫşende tīġ
    Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 39). [çün,]*
16. Dimiş **çün** ol iki şeh-i ceng-cū
    Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 29). [çün,]*
17. Yapub bir bināyı ide **çün** tamām
    Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 5). [çün,]*
18. Yüridi **çün** ol ebr-i āteş-feşān
    Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 119). [çün,]*
19. Yanında muʿazzedür ol **çün** güher
    Güher gösterirlerse itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 55). [çün,]*
20. Geçüp **çün** temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
    Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān *(İskender-name, Mesnevi 23, Mısra 1). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
   ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 47). [çün,]*
2. Nedür cāh-ı dünyā nedür mülk ü māl
   Olur āḫır elbette **çün** pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 174). [çün,]*

çün: *"-dığı için".*

1. Ṣadāḳatde **çün** ṣubḥ-ı ṣıddīḳdur
   Dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 153). [çün,]*

çün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamında edat.*

1. Temevvüc idüp baḥr ide **çün** ḫurūş
   Nedür seyl kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 27). [çün,]*

çün: *"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.*

1. Alup behre Behrām **çün** buldı kām
   Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 85). [çün,]*
2. Olur **çün** suḫen gevheri pür-bahā
   Anı sīme ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 161). [çün,]*
3. Ola ṭıfl **çün** kendüden bī-ḫaber
   Belūṭ ile bir aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 153). [çün,]*
4. Olur kilkden **çün** şeker geh ʿayān
   Meẕāḳ ehli ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 111). [çün,]*
5. Bulup ġuṣṣadan nabż **çün** dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 9). [çün,]*
6. Çeke seyf-i Ḍaḥḥākı **çün** şehriyār
   Olur düş-ı düşmende her mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 57). [çün,]*

çün kim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Degül bāḳī **çün kim** bu köhne ribāṭ
   Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 171). [çün kim,]*
2. İdesin benüm ile **çün kim** ḳıtāl
   Gele leşkerü[ñe] şanuban zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 345). [çün kim,]*
3. Çekem cenge meydāna **çün kim** seni
   Ne ser-dār idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 371). [çün kim,]*

çün kim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Murādın duyup Ḫıżr **çün kim** gider
   Ḳamu didügin şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 765). [çün kim,]*

çün kim: *-dığında/diğinde.*

1. Gelüp encümen oldı **çün kim** çeri
   Şehe ʿarż ḳıldılar ol defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 391). [çün kim,]*

çünki: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Seḥerden durup **çünki** cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı kemān u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 777). [çünki,]*

çünki: *Çünkü, zira.*

1. Rikābı olup **çünki** dutdı rikāb
   Süvār oldı ol ġayret-i āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 57). [çünki,]*
2. Beni **çünki** Ḥaḳ itdi şāḥib-ḳırān
   İdemez baña ḥalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 333). [çünki,]*
3. Benüm Feylaḳos oġlı Rūmī-nijād
   Göre ḥālini **çünki** eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 332). [çünki,]*
4. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne ġam **çünki** baña muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 322). [çünki,]*
5. Anuñ **çünki** şāh olmadın ḥaẕẕı yoḳ
   Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 285). [çünki,]*
6. Ẓafer olmaya **çünki** bir şāha yār
   Başılur ola ḫayli ger şad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 65). [çünki,]*
7. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
   Ne ġam **çünki** sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 242). [çünki,]*
8. Ecel kimseye **çünki** virmez emān
   ʿAbeş nesne ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 109). [çünki,]*
9. Velī **çünki** ben bezl ḳıldum niʿam
   Cihān ḥalḳı alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 71). [çünki,]*
10. Cevāhir çıḳar **çünki** ġavvāṣsın
    Nice cevheri cevher-i ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 15). [çünki,]*
11. Çekem ceng içün **çünki** ben pīl-i mest
    Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 331). [çünki,]*
12. Mehābetlüdür gerçi vehhāmdur
    Döner ḫavf ide **çünki** bed-nāmdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 548). [çünki,]*

çünki: *-ınca, -ince.*

1. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin **çünki** şāh
   Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 279). [çünki,]*
2. Açup nāmeyi **çünki** oḳıtdı Fūr
   Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 291). [çünki,]*
3. Gelür **çünki** meydāna iki sipāh
   Ṭurur ḳalbde iki serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 591). [çünki,]*
4. Alur peykden **çünki** Ṭūrī ḫaber
   Virür müjde Müjdād çoḳ sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1201). [çünki,]*

çünki: *Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.*

1. Düşer **çünki** ol nefṭlü sāza sūz
   Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 901). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet **çünki** ḫāk içre pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 86). [çünki,]*
2. Ola nāveki **çünki** çeşme-güşā
   Ṭolar seyl-i ḫūniyle ṭās-ı semā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 75). [çünki,]*
3. Aça **çünki** ḫūnī kemānı kemīn
   Siperler dutar başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 73). [çünki,]*

çünki: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī laġv olur **çünki** olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 40). [çünki,]*
2. Tamām itdi Miʿrāc **çünki** Rasūl
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 141). [çünki,]*
3. Cihetden ider **çünki** ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 109). [çünki,]*
4. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
   Ne ġam **çünki** yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 138). [çünki,]*
5. Ḳavāfī aña **çünki** ḫalḫal olur
   Görür ʿāşıḳı anı ḫōş-ḥāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 101). [çünki,]*

çünki: *"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".*

1. Eline ala **çünki** şemşīr-i tīz
   İdemez felek de anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 65). [çünki,]*
2. İde **çünki** şāhīn havāya heves
   Göremez anuñ ẓıllını cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 47). [çünki,]*
3. Ḥadīd ile birdür oda **çünki** mūm
   Demürden imiş dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 49). [çünki,]*

4. Beni itdi Ḥaḳ **çünki** ṣāḥib-ḳırān
Gerek mülküm ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 83). [çünki,]*

çünki: *"-dığında, -dığı zaman".*

1. Cihān-gīr ola **çünki** bir şehriyār
Olur bir kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 19). [çünki,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Olup çetr **[çünkim]** bu heft āsumān
İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 95). [[çünkim],]*

çünkim: *-ınca, -ince.*

1. Yidi erzeni murġ **çünkim** dürüst
Ele aldı şeh gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 305). [çünkim,]*

da: *De, da bağlacı.*

1. Göre ol **da** çün rūz-ı meydān ola
   Ki ejder nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 319). [da,]*

da: *"-da,-de, dahi" bağlacı.*

1. Olur gerçi ḥanẓal **da** rengīn ü ter
   Degül sīb-i rūmī gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 155). [da,]*

dād: *Adalet.*

1. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
   Ki mīrāṣ [idi] aña ʿadl ile **dād** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [dād,]*

dād-ḫ̌āh: *Adalet isteyen.*

1. Şu resm ile ʿadl itdi ol **dād-ḫ̌āh**
   Ki ḥışn-ı ḥaşīn oldı her ḫ̌āb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 155). [dād-ḫ̌āh,]*

dād-ḫ̌āh virdi: *Adalet isteyen verdi.*

1. Şükür kim Ḫudāvend-i gītī-penāh
   Bize virdi sencileyin dād-ḫ̌āh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 184). [dād-ḫ̌āh virdi, --di]*

dāġ urur: *Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 106). [dāġ urur, --ur]*
2. Müşebbek ider tārı tīri şehüñ
   Urur dāġ bağrına tīġı mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 80). [dāġ urur, --ur]*

dahhāk-ı tīġ: *Dahhak kılıcı.*

1. Kemend-i Ḳubādī vü **Daḥḥāk-ı tīġ**
   Ferīdūnī gürz-i girānī çü mīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 799). [daḥḥāk-ı tīg̃,]*

dahı: *T. e. Hem, kezâlik, de.*

1. Her işde felek **daḫı** mecbūrdur
   İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 65). [daḫı,]*
2. Felek **daḫı** bencileyin bendedür
   Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 59). [daḫı,]*
3. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña **daḫı** yoḳ hīç ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 66). [daḫı,]*
4. Degül mihr-i vaṣluñ iñen **daḫı** dūr
   Velī diḳḳate dīdede ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 23). [daḫı,]*
5. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
   Pür eyler anı **daḫı** sevdā ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 92). [daḫı,]*
6. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 130). [daḫı,]*
7. Ola rāżı Ḥaḳ cümle aṣḥābdan
   Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 184). [daḫı,]*
8. Suḫen bir perī-veşdür ārāste
   Ḫuṣūṣā ola **daḫı** nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 98). [daḫı,]*
9. Baña feyż ḳıl kim **daḫı** çoḳ delīl
   Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 121). [daḫı,]*
10. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḫelāl
    Ki dürdin **daḫı** bile āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 136). [daḫı,]*
11. Hüner-mendi elbet **daḫı** bī-hüner
    Ḳadīmī bu ʿādet-dürür kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 151). [daḫı,]*
12. ʿAcemde **daḫı** gerçi çoḳ Zend-vāf
    İderler velī fażluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 9). [daḫı,]*
13. İñen **daḫı** germ olma fikr it meʾāl
    Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 75). [daḫı,]*
14. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ kelāmında var
    Bizüm gibiye **daḫı** ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 62). [daḫı,]*
15. Ḫayālī bulur Hātifī **daḫı** çoḳ
    Ne aṣṣı velī ʿilmden ḥaẓẓı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 53). [daḫı,]*
16. Virür bīde uġrar ise **daḫı** bār
    Olur seng dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 9). [daḫı,]*
17. Müdārā ide şanma Dārāya ben
    Şarılursa **daḫı** tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 326). [daḫı,]*
18. Daḫı virdi hem küncüd-i bī-şümār
    Didi bunı ayaġına [it] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 295). [daḫı,]*
19. Cuvāndur **daḫı** buña itsün heves
    Degül vaḳt-i meydān u tīġ u feres *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 293). [daḫı,]*
20. Çü kendüye görmez ululıḳ revā
    Ḳılayum anı ben **daḫı** bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 284). [daḫı,]*
21. Daḫı elçiye her ne ise ḫaber
    Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 167). [daḫı,]*
22. Şitābuñ direngüñ **daḫı** pīri var
    Gelür rāst olsa maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 61). [daḫı,]*

23. Ġalīvājda **daḫı** var çenk ü bāl
Velī şāhin eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 39). [daḫı,]*
24. Ne mülke ki feṯḥ eylemege gider
Bulur varmadan **daḫı** aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 22). [daḫı,]*
25. Eline **daḫı** almadan ol kemān
Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 17). [daḫı,]*
26. Daḫı çekmedin tīġ-ı āteş-feşān
Dil-i ḫaşm yanup virür defʿ-i cān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 15). [daḫı,]*
27. Bilürsin beni nesl-i Rūyīn-tenem
Zamānumda ben **daḫı** bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 80). [daḫı,]*
28. İñen **daḫı** tīz eyleme cenge çeng
Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 111). [daḫı,]*
29. İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl sen
Seni **daḫı** maʿzūl ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 54). [daḫı,]*
30. Dimiş **daḫı** iy şāh-ı Ḫrān-zemīn
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [daḫı,]*
31. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen **daḫı** ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 18). [daḫı,]*
32. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 57). [daḫı,]*
33. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 110). [daḫı,]*
34. Saʿādet anuñ kim **daḫı** nev-cuvān
İñen ola ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1209). [daḫı,]*
35. Peder-pādişāh u püser-pādişāh
İkisi **daḫı** iki şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1206). [daḫı,]*
36. Sikender **daḫı** çekdi şemşīr-i kīn
Urur naʿra ditrer semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1105). [daḫı,]*
37. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
Olur şīr ise **daḫı** gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1080). [daḫı,]*
38. Eger mehl virür ise rūzigār
Görüp sen **daḫı** oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1076). [daḫı,]*
39. Yürütdi iki şāh **daḫı** sipāh
Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1029). [daḫı,]*
40. Daḫı dönmege olmadı iḫtimāl
Piyāde olup Hindi ḳıldı ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 907). [daḫı,]*
41. Siperler **daḫı** oldılar sedd-i rāh
Sipāh-ı Sikender idindi penāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 897). [daḫı,]*
42. Semī gūşı **daḫı** ḳamu āhenīn
Degül idi meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 865). [daḫı,]*
43. Olalar şütür[ler] çü pīle ḳarīb
Od ur sāza **daḫı** göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 762). [daḫı,]*
44. Müselmān olup eyle tek inḳıyād
İdeyem saña ben **daḫı** iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 718). [daḫı,]*
45. Senüñ gibi bir **daḫı** olsa eger
Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 685). [daḫı,]*
46. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü şāh
Sikender **daḫı** çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 424). [daḫı,]*
47. Uyursan **daḫı** uyarayam seni
Eger ölmez iseñ añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 379). [daḫı,]*
48. Benüm **daḫı** göñlüm dilerdi ḳıtāl
Gel ögredeyem saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 377). [daḫı,]*
49. Daḫı dün yaradılduñ iy bī-ḫaber
Ne ḥaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 361). [daḫı,]*
50. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy faḳīr
Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 326). [daḫı,]*
51. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy faḳīr
Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 325). [daḫı,]*
52. İñen **daḫı** olma anuñ ile şād
Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 321). [daḫı,]*
53. Daḫı dürlü dürlü metāʿ-ı semīn
Virür armaġan Fūra şāh-ı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 275). [daḫı,]*
54. Olur tīġ-ı Ḥindū **daḫı** gerçi tīz
Olur berg bir fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 237). [daḫı,]*
55. Didi **daḫı** iy Fūr-ı Hindūstān
Senüñ ḳaṣduña baġlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 189). [daḫı,]*
56. ʿAbeş nesne ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
Anuñ **daḫı** ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 58). [daḫı,]*

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek, takmak.*

1. Daḳa yāre çün aña tāze ḫayāl
Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 105). [daḳa, -a]*
2. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 51). [daḳar, -ar]*
3. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 60). [daḳar, -ar]*
4. Daḳar sīnesine pilüñ pīl-bān
Geçer seng-i ḫārādan āhen-sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 399). [daḳar, -ar]*
5. Daḳar iki dişine elmās tīz
İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 407). [daḳar, -ar]*

6. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
   Ki birdür aña cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 509). [daḳar, -ar]*
7. Daḳar beline kīş ü ḳurbanını
   İder zehrlü tīri peykānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 513). [daḳar, -ar]*
8. Daḳar beline ḫançer-i ḫūn-feşān
   Ki virür helāk-i felekden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 821). [daḳar, -ar]*

daḳ-: *Takmak, iliştirmek, asmak.*

1. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḫayāl
   Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 108). [daḳar, --ar]*

daḳ-: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek, takmak.*

1. Şu kimse ki dānende-i ṣarrāfdur
   Daḳa mı ḫaruñ boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 164). [daḳa, -a]*

daḳın: *Takınmak; kendine takmak.*

1. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
   Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 59). [daḳınup, -up]*

dām: *Tuzak, ağ.*

1. Ayaġuñ ile **dāma** girmek neden
   Elüñ ile kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 363). [dāma, -a]*

dām olur: *Tuzak olmak.*

1. Olur pīle vü bebre vü şīre dām
   İder niçe ser-keş olan şaḫṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 849). [dām olur, -ur]*

dāmād: *Damat, güvey.*

1. İki kerre **dāmād** idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 165). [dāmād,]*

dām-ı kemend: *Kement tuzağı.*

1. Ḳurup şebke meydānda **dām-ı kemend**
   Keder-gāhını ḫalḳuñ itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 957). [dām-ı kemend,]*

dām-ı kemend ḳurup: *Kement tuzağı kurmak.*

1. Ḳurup şebke meydānda dām-ı kemend
   Keder-gāhını ḫalḳuñ itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 957). [dām-ı kemend ḳurup, -up]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

1. Mübārizler ile idüp geh şikār
   Olur idi **dānāya** geh rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 60). [dānāya, -y, -a]*
2. Fürūzende-i meşʿal-i āfītāb
   Nümāyende **dānāya** rāh-ı ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 6). [dānāya, -y, -a]*
3. Olan kimse **dānā** vü ṣāḥib-naẓar
   Bile kim nice ʿıḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 21). [dānā,]*

dāne: *Yem, rızık, kısmet.*

1. İde düzd her **dānesin** ger nihān
   Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 67). [dānesin, -sin]*

dānende-i ṣarrāfdur: *İşin ehlinden anlayan.*

1. Şu kimse ki **dānende-i ṣarrāfdur**
   Daḳa mı ḫaruñ boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 163). [dānende-i ṣarrāfdur, --dur, -]*

dānişmend: *Bilgin, âlim, ilim sahibi.*

1. İki şāh ile buldı zīnet serīr
   Cuvān-baḫtı ammā ki **dānişmende** pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1208). [dānişmende, -e]*

dār: *Ev, yurt.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem **dāra** dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 174). [dāra, -a]*

dar eylerem: *Dar eylemek, daraltmak, etkisini kısıtlamak.*

1. Anuñ ḫaḳḳı içün ki yaratdı nār
   Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 42). [dar eylerem,]*

dār ü gīr: *Far. Cenk, kavga.*

1. Kılıcdan geçer eyleyen **dār ü gīr**
   Düşüp bende ola reʿāyā esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 251). [dār ü gīr,]*
2. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy faḳīr
   Daḫı ḫaşm ile itmedüñ **dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 326). [dār ü gīr, -me, -dü, -ñ]*
3. Sikender didi kim ḳanı ol esīr
   Ki Ḳayṭās ile eyledi **dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 672). [dār ü gīr,]*
4. Sikender didi ḫayr ola iy dilīr
   İdem yarın anuñ ile **dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 740). [dār ü gīr,]*
5. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy dilīr
   Ḳaçan idesin Fūr ile **dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 756). [dār ü gīr,]*
6. Benüm ile kim eylese **dār ü gīr**
   Olur şīr ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1079). [dār ü gīr,]*

dār ü gīr: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy faḳīr
   Ki benüm ile idesin **dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 58). [dār ü gīr,]*

dār ü gīr: *İçine girilen dar ev.*

1. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
   Daḫı olmadan arada **dār ü gīr** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 110). [dār ü gīr,]*

dār [u] gīr: *Far. Cenk, kavga.*

1. Eger ben de olmasa idim esīr
   Olurdı sizüñ ile çoḳ **dār [u] gīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 696). [dār [u] gīr,]*

dār ü gīr eyledi: *Savaş ve kavga edip.*

1. Sikender didi kim ḳanı ol esīr
   Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 672). [dār ü gīr eyledi, -di]*

dār ü gīr eylese: *Savaş ve kavga edip.*

1. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
   Olur şīr ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1079). [dār ü gīr eylese, -se]*

dār ü gīr eyleyen: *Savaş ve kavga edip.*

1. Kılıcdan geçer eyleyen dār ü gīr
   Düşüp bende ola reʿāyā esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 251). [dār ü gīr eyleyen, -yen]*

dār ü gīr eyleyüp: *Savaş ve kavga edip.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 19). [dār ü gīr eyleyüp, --yüp]*

dār ü gīr idesin: *Savaşmak ve ülkeler fethetmek.*

1. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy dilīr
   Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 756). [dār ü gīr idesin, -esin]*

dār ü gīr itmedüñ: *Savaşmak, kavga etmek.*

1. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy faḳīr
   Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 326). [dār ü gīr itmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

dār ü gīr idem: *Savaşmak ve ülkeler fethetmek.*

1. Sikender didi ḫayr ola iy dilīr
   İdem yarın anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 740). [dār ü gīr idem, -em]*

dār [u] gīr olurdı: *Savaşmak.*

1. Eger ben de olmasa idim esīr
   Olurdı sizüñ ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 696). [dār [u] gīr olurdı, -ur, -dı]*

dârâ: *İran'ın Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır. Ekber ve Keykûbâd da derler.*

1. Ne **Dārā** ne Cemşīd adı yād ola
   Senüñ ḥaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 179). [dārā,]*
2. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise cevāb
   Revān döndi **Dārāya** dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 258). [dārāya, --ya]*
3. Müdārā ide şanma **Dārāya** ben
   Şarılursa daḫı tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 325). [dārāya, -ya]*
4. Gelüp virdi **Dārāya** ḳāṣıd cevāb
   İşidicek itdi be-ġāyet ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 349). [dārāya, -ya]*
5. Ne deñlü ki **Dārāya** itdümse pend
   Ecel irdi çün olmadı sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 243). [dārāya, -ya]*
6. Helāk itdi **Dārāyı** bir ḳaç laʿīn
   Sen olduñ arada bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 307). [dārāyı, -(y)ı]*

darb: *Vurma, dövme.*

1. Ṭoḳunduḳca zūpīn iñiler siper
   Zemīn **ḍarbdan** deprenür ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 618). [ḍarbdan, -dan]*

dār-ı ʿālem: *Dünya evi.*

1. Olup **dār-ı ʿālem** ʿimāret-peẕīr
   Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 27). [dār-ı ʿālem,]*

dār-ı dīnī: *Din evi.*

1. İder **dār-ı dīnī** ḳuşūrı ḫarāb
   Şaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 175). [dār-ı dīnī,]*

dār-ı dünyāda: *Dünya yurdu, yeryüzü.*

1. Bulur müʾmin olan kişi Ḥaḳḳa rāh
   Olur **dār-ı dünyāda** ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 258). [dār-ı dünyāda, -da]*

dār-ı gīr: *Kavga, mukatele.*

1. Şıġınup saña eylerem **dār-ı gīr**
   Beni itme düşmen yanında ḫaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 499). [dār-ı gīr,]*

dār-ı gīr eylerem: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Şıġınup saña eylerem dār-ı gīr
   Beni itme düşmen yanında ḫaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 499). [dār-ı gīr eylerem, -rem]*

dārū: *Çare.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi **dārū** diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 4). [dārū,]*

dās olup: *Orak olmak (Tanıkta, sevgilinin kaşı orağa benzetilir) II hile, tuzak olmak.*

1. Olup cā-be-cā tīġ-ı üftāde dās
   Demed gibi yaturdı maḳbūl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 959). [dās olup, -up]*

dāver-i dāverān: *Adaletle hükmeden padişahlar padişahı.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
   ʿİnāyet ḳıl iy **Dāver-i dāverān** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 48). [dāver-i dāverān,]*

dāver-i kār-sāz: *Adaletle iş yapan.*

1. Şu resme ḳıl iy **Dāver-i kār-sāz**
   Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 53). [dāver-i kār-sāz,]*

daʿvet ide: *Davet etmek.*

1. Tevaḳḳuf ider kim irişse bahār
   İde Sindi daʿvet varup şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1228). [daʿvet ide, -e]*

daʿvet ḳıluram: *Çağırmak, gelmesini istemek, çağrı yapmak.*

1. Gerekmez baña mülk-i Hindūstān
   Seni dīne **daʿvet ḳıluram** hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 256). [daʿvet ḳıluram, -ur, -am]*

daʿvī: *Dava, iddia.*

1. Ḳo daʿvīleri naẓma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTİ degül ehle **daʿvī** revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 74). [daʿvī,]*
2. Ḳo **daʿvīleri** naẓma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTİ degül ehle daʿvī revā *(İskender-*

name, Mesnevi 7, Mısra 73). [daʿvīleri, --ler, --i]

3. Neseb **daʿvisin** ḳo getür tīġ u tīr
   Ki tīġ ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 237). [daʿvisin, -si, -n]*

dāvūdī: *Hz. Davud'a benzer.*

1. Zirih **Dāvudī** cevşen-i pür-nigār
   Cihān şāhı Cemşīdden yādigār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 797). [dāvudī,]*

dāyim: *Sürekli.*

1. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
   ʿAdū mülki ḳahr ile **dāyim** ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 162). [dāyim,]*
2. Her işüñde yārīger olup Ḫudā
   Ola Ḫıżr **dāyim** saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 192). [dāyim,]*
3. Ne şeh kim ola ḳaṣdı **dāyim** ġazā
   Nereye ki varursa Ḫaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [dāyim,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Muḥibbiñi ḳılma ʿadūña zebūn
   Ola nuṣretüñ **dāyimā** reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 494). [dāyimā,]*
2. Budur **dāyimā** ḥāl-i gerdān-sipihr
   Kimesneye itmez bu bī-mihr mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1129). [dāyimā,]*

de: .

1. Virem ben **de** dīn-i Ḫalīle şeref
   ʿAbeş yire ʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 107). [de,]*

de: *"-da, -de" bağlacı.*

1. Kim olam bu ben ẕerre-i ḫāksār
   Ki maʿdūd olam ben **de** rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 90). [de,]*
2. İdüp ben **de** bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 49). [de,]*
3. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben **de** diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 52). [de,]*
4. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān ben **de** gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 58). [de,]*
5. İder gerçi deryā-yı cevher ḫurūş
   Degülem velī ben **de** gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 160). [de,]*
6. Eline ala çünki şemşīr-i tīz
   İdemez felek **de** anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 66). [de,]*
7. Şecāʿatde ġāyet **de** merdānedür
   Seḫāvetde bī-miṣl ü ferzānedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 137). [de,]*
8. Düşer gerçi bizden **de** geh gāh lāf
   Degül ḫaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [de,]*
9. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
   O ḫāżır osun ben **de** itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 348). [de,]*
10. Bir avuc zemīne **de** iy pādişāh
    Ne lāzım ola iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 79). [de,]*
11. Sikender yanında iki pehlevān
    Var idi ikisi **de** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 102). [de,]*
12. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
    Çü mihr ikisi **de** cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 90). [de,]*
13. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
    Bilüp anı şād oldı ġāyet **de** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 394). [de,]*
14. Eger ben **de** olmasa idim esīr
    Olurdı sizüñ ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 695). [de,]*
15. Göre sen **de** iy şāh-ı Hindūstān
    Nice ḳopduġun Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1069). [de,]*

debīr: *Katip.*

1. Belinden devātın çıḳardı **debīr**
   Ele aldı ḳırṭās-ı çīnī-ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 417). [debīr,]*
2. Buyurdı **debīre** yaza bir cevāb
   Ki her bir cevābı ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 91). [debīre, -e]*
3. Buyurdı şehin-şeh ki geldi **debīr**
   Getürdi devāt ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 135). [debīr,]*
4. Debīr[e] oḳıtdı didi yaz cevāb
   Şehüñ nāmesine velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 295). [debīr[e], -e]*

defʿ: *Kurtulmak.*

1. Bilüp remzini itdi ġāyet ġażab
   Bir iki ḫorūs itdi **defʿī** ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 304). [defʿī, -i]*
2. Ḳolı her birinüñ çü ḫamm-ı kemend
   Kime olsa pīçān ider **defʿi** bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 386). [defʿi, -i]*

3. Şalar pehlevān aña **defʿī** kemend
İder ḳullarını kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 631). [defʿī, -i]*

defʿ i: *Ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.*

1. Nedür pīl-i gerdūn pür ḫār u ḫas
Olur āteş-i tīġ **defʿine** pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 546). [defʿine, -i, -n, -e]*

defʿī: *Ansızın, ani.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi **defʿi** çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 232). [defʿi,]*
2. Ṭolup rezm-gāhuñ içi ser-be-ser
Felek gūşını eyledi **defʿi** ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 990). [defʿi,]*
3. Alup yanına **defʿi** bir tercümān
Sürer raḫş meydāna ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1049). [defʿi,]*
4. Atasına bir peyk **defʿi** gider
Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1199). [defʿi,]*

defʿī: *Defalarca.*

1. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
Dilüm şükr-gū eyle **defʿī** saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 64). [defʿī,]*

defʿ-i cān: *Canı ortadan kaldırma.*

1. Daḫı çekmedin tīġ-ı āteş-feşān
Dil-i ḫaşm yanup virür **defʿ-i cān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 16). [defʿ-i cān,]*

defʿ-i idem: *Uzaklaşmak.*

1. Degüldür baña mülk almaḳ murād
Murād ol idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 228). [defʿ-i idem, --em]*

defʿi olur: *Def edilmek, savuşturulmak, atlatılmak. II Ortadan kaldırılmak, yok edilmek.*

1. Ṭabanup sinānīne ol şehriyār
Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 526). [defʿi olur, -ur]*

defn ider: *Defnetmek, gömmek.*

1. Yapup Fūr içün anda bir türbe şāh
Anı **defn ider** anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1174). [defn ider, -er]*

defter: *Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası.*

1. Felek **defterinde** kevākib eger
Raḳam ṣıfrı olur ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 125). [defterinde, -i, -n, -de]*
2. Ki didi kürī şekldür bu zemīn
Yazup **deftere** mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 310). [deftere, -e]*
3. Yazan pīr tārīḫ-i İskenderi
Şu resme raḳam itdi bu **defteri** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 76). [defteri, -i]*
4. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
Ki kibr ile kīnden yuyam **defteri** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 206). [defteri, -i]*
5. Gelüp encümen oldı çün kim çeri
Şehe ʿarż ḳıldılar ol **defteri** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 392). [defteri, -i]*

defter: *Amel defteri.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy **defteri**
Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 109). [defteri, -i]*

defter-i cebr ü ẓulme: *Zulüm ve zorlama defteri.*

1. Ḳoma[yam] o milketde cevr ü sitem
Ḥüküm **defter-i cebr ü ẓulme** raḳam *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 182). [defter-i cebr ü ẓulme,]*

deg: *Ulaşmak, erişmek.*

1. İder her kişi vaṣluñı ārzū
Velī **degmeye** dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 36). [degmeye, -me, -y, -e]*
2. Çü İskendere **degdi** mektūb-ı şāh
Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 387). [degdi, -di]*

değ-: *Değmek, dokunmak.*

1. Gidüp Cāmī **degdi** saña taḫt u tāc
Suḫen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 13). [degdi,]*

degül: *"Değil" edatı.*

1. Cihānda **degül** kimsene pāy-dār
   Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ ber-ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 69). [degül,]*
2. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 63). [degül,]*
3. Suḥen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül zer ki zer tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 88). [degül,]*
4. Şu kim bilmedin baña taḥsīn ider
   Degül āferīn bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 146). [degül,]*
5. Olur gerçi ḥanẕal da rengīn ü ter
   Degül sīb-i rūmī gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 156). [degül,]*
6. İder gerçi deryā-yı cevher ḫurūş
   Degülem velī ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 160). [degülem, --em]*
7. İdemez ʿaṭāsını mücmel ʿayān
   Degül ki ide tafṣiliyle beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 128). [degül,]*
8. ʿAṭāsıyla pürdür cihān mülk ü māl
   Degül luṭfı mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 144). [degül,]*
9. Celāline nisbet bu heft āsumān
   Degüldür şehüñ pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 46). [degüldür, -dür]*
10. Cihān şāhıdur hem cihān-pehlevān
    Naẓīrin getürmiş **degüldür** cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 56). [degüldür, -dür]*
11. Degüldür ḳatında anuñ peşşe pīl
    Cihān malı yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 117). [degüldür, -dür]*
12. Düşer gerçi bizden de geh gāh lāf
    Degül ḥaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 26). [degül,]*
13. Degül gerçi ḫālince ḳuvvetde mūr
    İdemez velī pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 265). [degül,]*
14. Cuvāndur daḫı buña itsün heves
    Degül vaḳt-i meydān u tīġ u feres *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 294). [degül,]*
15. Saña dönmedüġüm **degül** mi kerem
    Bu cürʾet neden iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 233). [degül,]*
16. Degül ġayrı iḳlīme mülḥaḳ bu būm
    ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 231). [degül,]*
17. Bilüp Ḥażret-i Ḥaḳḳı esmāyı hem
    Bile kim **degül** dehr s̱ābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 190). [degül,]*
18. Bilürsin **degül** mülküñüz ol diyār
    Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 163). [degül,]*
19. Gerek iḫtiyāṭ olana rūz-ı ceng
    Degül şol ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 56). [degül,]*
20. Degül āhudan rūzi yūzuñ füzūn
    İder biñini bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 29). [degül,]*
21. Degül mest-i şīr olmışam şīr-mest
    Uramaz kemer-bendüme kimse dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 219). [degül,]*
22. Ne kim istese ḳādir-i ber-kemāl
    Degül hīç mümkin yanında muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 38). [degül,]*
23. Degül bir cüzüñ bir gedādañ füzūn
    Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 51). [degül,]*
24. Aramaḳ murādum **degüldi** seni
    Yirümden yine sen ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 195). [degüldi, -di]*
25. Yigitlikde bulınur iy şeh kemāl
    Bedīhī-dürür [hem] **degüldür** zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 150). [degüldür, -dür]*
26. Murādum **degüldür** hemīn taḫt u tāc
    Murādum bu kim dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 105). [degüldür, -dür]*
27. Degül şāhlıḳ mevt oḳına siper
    Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1133). [degül,]*
28. Sinānın görüp vehm ider ṭūs-ı gīv
    Yanında **degül** mūrçe nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1094). [degül,]*
29. Benem Feyleḳūs oġlı leşker-şiken
    Yanumda **degül** Zālçe pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1078). [degül,]*
30. Degül mūr rencīde andan şehā
    Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1193). [degül,]*
31. Ṭutuldı çıġırtmaḳdan āvāz-ı kūs
    Ṣadāsı **degül** idi bang-ı ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1034). [degül,]*
32. Semī gūşı daḫı ḳamu āhenīn
    Degül idi meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 866). [degül,]*
33. Bulur zīnet anuñla her-dem meṣāf
    Yanında **degül** ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 846). [degül,]*
34. Degül nevkine seng-i ḫārā ḥarīr
    Olur çalsa pūlād-ı çīnī ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 829). [degül,]*
35. Aña oñmaya ẕerrece kār-ger
    Degül kim ide [hem] ṣaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 796). [degül,]*
36. Ki görmiş **degül** miṯlini bu cihān
    Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 683). [degül,]*
37. Çü ḥāżır **degül** bunda ṭop u tüfeng
    Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 669). [degül,]*
38. Gürāz ile ceng itmeyen şīr-i ner
    Degül ṣaf-der ol kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 558). [degül,]*
39. Sikender **degül** peşşe-i ḫasteyem
    Ġazā niyyetine kemer-besteyem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 491). [degül,]*
40. Cihān-pehlevānam cihān-pehlevān
    Degül gürbe yanumda şīr-i jiyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 376). [degül,]*

41. Senüñ aṣl u neslüñ **degül** muʿteber
Ḳaçan būriyā vire Mıṣrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 339). [degül,]*
42. Eger peşşe mānendi çoġ olsa pīl
Yanumda **degül** şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 228). [degül,]*
43. Degül bāḳī çün kim bu köhne ribāṭ
Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 171). [degül,]*
44. Çü bunlar viṣāle **degül** dest-res
Dil ü cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 103). [degül,]*
45. Degüldi siper müşte bāzūya müşt
Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 461). [degüldi, -di]*
46. Ne ejder döyer tīġuñuza ne bebr
Yanıñızda gürbe **degüldür** hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 534). [degüldür, -dür]*
47. Gelen bunda bulmış **degüldür** ẓafer
İder tīġ-ı Hindīye sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 369). [degüldür, --dür]*
48. Ki vācibdür anuñ vücūdı hemān
Vücūdına ṭārī **degüldür** zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 144). [degüldür, --dür]*

degül: *"Değil edatı. II Kaynaklanmaz.*

1. Degül şehliġüm kimseden hīç kem
Gözüñi aç iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 199). [degül,]*
2. Bilürem ki aṣlıñda vardur keyān
Keyāna **degül** vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 164). [degül,]*
3. Degül bāziçe ḫışm ü kīn ü sitīz
Alalum ele nīze vü tīġ-ı tīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 143). [degül,]*
4. İñen daḫı tīz eyleme cenge çeng
Ki maḫfī **degül** ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 112). [degül,]*
5. Hemīşe iden düşmenine ʿaṭā
Muḥibbine itse **degül** mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 76). [degül,]*

dehān: *Far. is. Ağız.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der **dehān** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 60). [dehān,]*
2. Ṣadef [gibi] sen açmayıcak **dehān**
Cihānda görinmez güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 7). [dehān,]*
3. Açup dirʿada ḫalḳalar hep **dehān**
Didiler duʿā idüp iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 785). [dehān,]*
4. İki başlu bir ejder idi hemān
Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 836). [dehānından, -ı, -n, -dan]*

dehānı vü çeşmi: *Ağzı ve gözü.*

1. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 60). [dehānı vü çeşmi, --ı]*

dehr: *(Ar.) Dünya, cihan, âlem.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile **dehr**
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 3). [dehr,]*
2. Bilüp Ḫażret-i Ḫaḳḳı esmāyı hem
Bile kim degül **dehr** ṣābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 190). [dehr,]*

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola ḥaşre **dek** bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 186). [dek,]*
2. Gice ṣubḥa **dek** oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 35). [dek,]*

del: *Delme.*

1. Güher **delmege** eyle elmāsı tīz
Cihān ḫalḳına ol yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 7). [delmege, -meg, -e]*

del-: *Delik açmak.*

1. Delinüp dil-i ney viricek nefes
Dimāġa ṭolardı hevā vü heves *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 97). [delinüp, --in, --üp]*

deldiler: *Delmek, delik açmak.*

1. Çün on iki kez yüz biñ oldı sipāh
Çaḳup **deldiler** deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 364). [deldiler, -di, -ler]*

delhi: *Delhi (şehir ismi).*

1. İcāzet virür Keyd-i Hindūya şāh
Ḳılup **Delhide** ḳışlar ol ḳışı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1226). [delhide, -de]*

delīl: *Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Baña feyż ḳıl kim daḥı çoḳ **delīl**
   Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 121). [delīl,]*

delīl getürdüm: *İspatlamak için ortaya kanıt koymak.*

1. Faḳīrāne iṣbāt idüp ben ẕelīl
   Getürdüm niçe yirde rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 120). [delīl getürdüm, --dü, --m]*

delīl oldı: *Tanık olmak.*

1. Görinen bilinen ḳamu kāyināt
   Delīl oldı itmege iṣbāt-ı Ẕāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 118). [delīl oldı, --dı]*

delīl-i sübül: *(Hz. Allah'a giden) yolların rehberi.*

1. Sipihdār ü ser-ḫayl-i ḫayl-i rusül
   Hüdā-baḫş-ı ümmet **delīl-i sübül** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 2). [delīl-i sübül,]*

dem: *Nefes.*

1. Ḳuşandı iki başlu bir ejdehā
   Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 826). [deminden, -i, -n, -den]*

dem: *"Bir" belirsizlik sıfatıyla birlikte bir an, çok kısa bir süre anlamında kullanılır.*

1. Şu **dem** döndürem Rūma şāhā sipāh
   Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 133). [dem,]*
2. Bu maḳṣūd ol **dem** virür saña dest
   Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [dem,]*

dem: *(Fars.) Nefes, soluk.*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıtā müşki her-dem **deminden** demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 64). [deminden, -in, -den]*
2. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
   Deminden Mesīhāya virdi revān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 78). [deminden, -in, -den]*
3. Bulur mürde-diller **demüñden** ḥayāt
   Sözüñ cevherinden ġanī kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 5). [demüñden, -üñ, -den]*

dem: *(Fars.) Zaman, an.*

1. O **demde** ki faẕluñ idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 93). [demde, -de]*
2. Çü Ṣūr ura **dem** ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 91). [dem,]*
3. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur merg-i ādem o **dem** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 178). [dem,]*
4. Sürūş olmaya **dem** ki nā-ehle yār
   İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 61). [dem,]*
5. Olur ḫōr gerçi ki mūş-ı naḥīf
   Dem olur düşer pīli eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 34). [dem,]*
6. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde tīġ
   Ki dönmeye furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 57). [deminde, --i, --nde]*
7. Süleymāna kim rām idi ins ü cān
   İrüp virmedi mevt bir **dem** emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1142). [dem,]*
8. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine vara **demīde** şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 152). [demīde, -i, -de]*

dem ururs a: *Bahsetmek, konuşmak.*

1. Yiyen cāh u dünyā içün līk ġam
   Meʿārifden ururs ʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 172). [dem ururs a, --ur, --sa]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıtā müşki her-dem deminden **demān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 64). [demān,]*
2. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
   Geçer pīl öñine **demān** hem-çü bād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 594). [demān,]*
3. Ele aldılar ṣoñra pīçān kemend
   Olur pīl gāhī **demān** geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 624). [demān,]*
4. Urup raḫşe mihmīz uçurdı hemān
   Yanınca bile ol dilāver **demān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 634). [demān,]*
5. Ḳuşandı iki başlu bir ejdehā
   Deminden **demān** pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 826). [demān,]*

dem-beste ola: *Nefesi bağlanmak. Sesi soluğu kesilmek, susmak.*

1. Yine başla bir naġme-i dil-firīb
   Ola tā ki dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 4). [dem-beste ola, --a]*

demed: *Bitki veya çiçek destesi; aynı şeyin bir küme teşkil edecek tarzda bir araya gelmiş şekli II güzeller topluluğu.*

1. Demed ile bağla şütür üzre sāz
   Aña neft sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 757). [demed,]*
2. Olup cā-be-cā tīġ-ı üftāde dās
   Demed gibi yaturdı maḳbūl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 960). [demed,]*

dem-i nāy-ı rūyīne: *Güzel yüzüne ney zamanı.*

1. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp fiġān
   Ṣadāsı ile ṭoldı kūsuñ cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 115). [dem-i nāy-ı rūyīne,]*

dem-i vaṣl irüp: *Kavuşma vakti gelip.*

1. Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
   Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 136). [dem-i vaṣl irüp, --üp]*

demir: *Demir.*

1. Demirden sütūn oluban iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 65). [demirden, -den]*

demür: *Demir.*

1. İrişdi **Demür** Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 121). [demür,]*
2. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
   Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 211). [demür,]*
3. Ḳoyar cevşene anları şehriyār
   Olur her birisi **demürden** ḥiṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 398). [demürden, -den]*
4. Demürden çekilmiş görür bir cidār
   Çü şemşīr-i rūşen velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 529). [demürden, -den]*
5. Demürden iki mīl olup iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 819). [demürden, -den]*
6. Ziyāde olur varduġınca ṣavaş
   Demürden görinmez olur ṭaġ u ṭaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1026). [demürden, -den]*

demürden: *Çetin, zor, dayanıklı, mücadele isteyen.*

1. Ḥadīd ile birdür oda çünki mūm
   Demürden imiş dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 50). [demürden,]*

dendān ura: *Dişlemek.*

1. Ḳaçan bāza hem-bāl ola şeb-pere
   Ḳaçan ura dendān gürge bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 34). [dendān ura,]*

dendān-ı tīġ u teber: *Kılıç ve baltanın dişleri.*

1. Döker tīr ü şemşīr o meydānda per
   Olur künd **dendān-ı tīġ u teber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1016). [dendān-ı tīġ u teber,]*

deñlü: *"Ölçüsünde, derecesinde" anlamlarına gelen "kadar" edatı.*

1. Vʾegerni ne **deñlü** ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 67). [deñlü,]*
2. Ne **deñlü** ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 15). [deñlü,]*
3. Ḳamu ümmetüñ **deñlü** itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 199). [deñlü,]*
4. Ne **deñlü** ki kesb itdüm ise kemāl
   Mezīd oldı rūzīde naḳṣ u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 165). [deñlü,]*
5. Ne **deñlü** ki fikr eyleye ʿaḳl-ı nās
   ʿAṭāsına şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 123). [deñlü,]*
6. Şu **deñlü** dökerdi eli sīm ü zer
   Ki kān olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 61). [deñlü,]*
7. Ne **deñlü** ola peşşede ya mecāl
   Getürdi ki Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 31). [deñlü,]*
8. Bu **deñlü** sipāhiyle bu māl ile
   Olursın baña ḫaşm şu ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 31). [deñlü,]*
9. Ne **deñlü** ki ḫalḳ eyler ise beşer
   Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [deñlü,]*

10. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şinās
Ne **deñlü** teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 72). [deñlü,]*
11. Velī niʿmetüñe çü yoḳ minnetüñ
Ne **deñlü** ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 70). [deñlü,]*
12. Ne **deñlü** ulu olsañ iy pādişāh
İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 59). [deñlü,]*
13. Ne **deñlü** ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 91). [deñlü,]*
14. Ne **deñlü** ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 95). [deñlü,]*
15. Şu **deñlü** ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 175). [deñlü,]*
16. Şu **deñlü** dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 209). [deñlü,]*
17. Şu **deñlü** idem ḥażretine niyāz
İde ḫaşm içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 99). [deñlü,]*

depren: *Kımıldamak, deprenmek.*

1. ʿAlem **deprenüp** çün yüridi sipāh
Görinmez olur tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 911). [deprenüp, -üp]*

depren: *Kımıldamak, hareket etmek.*

1. Çü ben deprenem **deprenür** bu zemīn
Olur āsumān [u] zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 81). [deprenür, -ü, -r]*
2. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı **deprenmege** tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 160). [deprenmege, -mek, -e]*
3. Ṭoḳunduḳca zūpīn iñiler siper
Zemīn ḍarbdan **deprenür** ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 618). [deprenür, -ür]*

depren-: *Kımıldamak, hareket etmek.*

1. Çü ben **deprenem** deprenür bu zemīn
Olur āsumān [u] zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 81). [deprenem,]*

der: *Kapı.*

1. Gelüp leşkeri ile her pādişāh
Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 362). [derinde,]*

der: *..... huzuru, makamı.*

1. Tamām oldı çün nevbet-i Feyleḳūs
Sikender **derinde** felek çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 4). [derinde, -iñ, -de]*

der ü pür-ceres: *İnciler ve çok çıngıraklar.*

1. Görüp anı Ḳayṭās sürdi feres
Cumānında cevşen **der ü pür-ceres** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 600). [der ü pür-ceres,]*

derā: *Çan, çıngırak.*

1. Refīʿdür serā perde-i kibriyā
Girilmez dimeyince luṭfuñ **derā** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 30). [derā,]*

derā-yı tene: *Parlayan beden.*

1. Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 206). [derā-yı tene,]*

derd: *(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
Ki anda ya **derd** ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [derd,]*
2. İlāhī şu **derde** ki döymeye ten
Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 9). [derde, -e]*

derd ü ġam olup: *Dert ve gam olup.*

1. Olup derd ü ġam ḫılʿat-i fāḫırum
Şikeste idi ḫāṭır-ı fātırum *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 5). [derd ü ġam olup, --up]*

derd ü renc: *Dert ve sıkıntı.*

1. Taʿabsuz virür kimine gāh u genc
Kimine ʿabeş çekdürür **derd ü renc** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 14). [derd ü renc,]*

derd ü renc çeküp: *Sıkıntı ve zahmet çekip.*

1. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskender-*

name, Mesnevi 5, Mısra 17). [derd ü renc çeküp, --üp]

derd-i firāk gitdi: *Ayrılık derdi gitti.*

1. Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
   Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 136). [derd-i firāḳ gitdi, --di]*

derd-i ḳahr: *(Dünyanın) perişan ederek üzmesi; eziyetin derdi II eziyete katlanma.*

1. Mizācım bozup **derd-i ḳahr** ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 3). [derd-i ḳahr,]*

dergeh: *Dergah || Huzur,makam.*

1. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
   İdem **dergehüñe** senüñ iḫtişāṣ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 16). [dergehüñe, -üñ, -e]*

der-i beste: *Kapalı kapı.*

1. Ne maḳṣūdı kim Ḥaḳdan ide ümīd
   Der-i beste ise bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 4). [der-i beste, --e]*

der-i besteye: *Bağlı kapı.*

1. Güşāyiş viren ol **der-i besteye**
   Şifā-sāz u ṣıḥḥatda ol ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 9). [der-i besteye,]*

der-i her denīden: *Bayağı, aşağı olan her kapıdan.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 56). [der-i her denīden, --den]*

der-i kalʿa-i ḫayberüñ: *Hayber kalesinin kapısı.*

1. Der-i ḳalʿa-i Ḫayberüñ ḳāmiʿi
   Ṣafā çarḫınuñ neyyir-i lāmiʿi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 169). [der-i ḳalʿa-i ḫayberüñ, --ün]*

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Kebūter eger açsa meydānda bāl
   Ḳalur **der-peyince** olamaz hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 868). [der-peyince, -ince]*

der-peyince: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Öñince çekilüp niçe bād-pā
   Yürür **der-peyince** niçe dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 402). [der-peyince,]*

derrende: *Yırtıcı.*

1. Yıḳılur başı üzre pīl-i sütürg
   Özin düşürünce o **derrende** gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 630). [derrende,]*

deryā: *Alem.*

1. Bezimde çü **deryā** güher-rīz olur
   Rezimde velī āteş-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 29). [deryā,]*

deryā: *Bahr, deniz.*

1. O **deryālar** içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 161). [deryālar, -lar]*

deryā: *1. Deniz. 2. Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır.*

1. Kefinden virür idi **deryā** nişān
   Eger olsa dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 133). [deryā,]*

deryā-yı cevher: *Mücevher denizi.*

1. İder gerçi **deryā-yı cevher** ḫurūş
   Degülem velī ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 159). [deryā-yı cevher,]*

deryā-yı hind: *Hint denizi.*

1. Çü pīl-i tekāverler itdi ḫurūş
   Ṣanasın ki **deryā-yı Hind** itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 414). [deryā-yı hind,]*

deryā-yı kīr: *Zifîri siyah deniz (mürekkep).*

1. Toz içinde cūş itdi **deryā-yı ḳīr**
   Cihān ṭoldı āvāze-i dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 985). [deryā-yı ḳīr,]*

deryā-yı nīl: *Nil nehri.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
   Cihānı ider gerdi **deryā-yı Nīl** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 246). [deryā-yı nīl,]*
2. Sipāhuñ öñince yürür ḫayl-i pīl
   Ḳılur gerdi dünyā yı **deryā-yı Nīl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 584). [deryā-yı nīl,]*
3. Çekildi ḳamū leşker öñince pīl
   Revān oldı ardınca **deryā-yı Nīl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 888). [deryā-yı nīl,]*

deşne-yi tīz-ser: *Sivri uçlu hançer.*

1. Daḳar beline **deşne-yi tīz-ser**
   Ki birdür aña cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 509). [deşne-yi tīz-ser,]*

deşne-yi tīz-ser: *Sivri uçlu hançer.*

1. Daḳar beline **deşne-yi tīz-ser**
   Ki birdür aña cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 509). [deşne-yi tīz-ser,]*

dest: *Far. El, yed.*

1. Olur ḥükmüne tevsen-i çerḫ rām
   Virür **destine** esb-i devlet zimām *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 54). [destine, -i, -n, -e]*
2. Uzadam çü ben tīġ-ı Rūmīye **dest**
   Yanumda ḳarıncaca yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 323). [dest,]*
3. Bu maḳṣūd ol dem virür saña **dest**
   Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [dest,]*
4. İdüp cenge **destini** nīze dırāz
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 181). [destini, -i, -n, -i]*

dest: *Çöl, sahra.*

1. Çün on iki kez yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler **deştde** bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 364). [deştde, -de]*
2. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
   Ne ser ḳor şikest eylemedük ne **dest** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [dest,]*
3. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı **dest** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [dest,]*
4. Çü bir **deşte** ḳondı iki tāc-ver
   İderler biri birisinden ḥaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 425). [deşte, -e]*
5. Çıḳup itdiler ḫaymeden **deşti** kūh
   Gelür Hind ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 419). [deşti, -i]*

dest: *Elinle II kudretinle (Hz. Allah).*

1. Çü **destüñle** oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 5). [destüñle, --ün, --le]*

dest bālā-yı dest: *El üstünde el (İyinin daha iyisi vardır bağlamında).*

1. Ne ġam bir kişide osa ḳadr-i pest
   Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 706). [dest bālā-yı dest,]*

dest bālā-yı dest olur: *Bir kimse, kendisinden üstün bir başkasının da olabileceğini bilmelidir (TDK).*

1. Ne ġam bir kişide osa ḳadr-i pest
   Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 706). [dest bālā-yı dest olur, -ur]*

dest ura: *El vurmak, eline almak.*

1. Sikender görür ḳılmadı pīl-i mest
   Ura dur revān tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 910). [dest ura, -a]*

dest ura: *El vurmak. Dokunmak, el sürmek, el atmak II düşmek.*

1. İdüp Sind ḫalḳını Yezdān-perest
   Geçüp Sindden ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1230). [dest ura, -a]*

dest uramaz: *El vurmak, dokunmak.*

1. Degül mest-i şīr olmışam şīr-mest
   Uramaz kemer-bendüme kimse dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 220). [dest uramaz, --a, --maz]*

dest urdı: *El vurmak, eline almak.*

1. Bunı didi şemşīrine urdı dest
   Yüridi şeh üstine çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1103). [dest urdı, -dı]*

dest urmaya: *Elini sürmek, dokunmak.*

1. Eger ejdehā vü eger pīl-i mest
   Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 374). [dest urmaya, -ma, -ya]*

dest uzatmaya: *El uzatmak, sahip olmaya kalkışmak, dokunmaya, almaya teşebbüs etmek.*

1. Bile kendü ḳadrini her zīr-i dest
   Uzatmaya kimse ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 354). [dest uzatmaya, -ma, -(y)a]*

destār-ı pāk: *Temiz sarık.*

1. Havāya ṣaçan kimse destiyle ḫāk
   Ḳaçan geye başına **destār-ı pāk** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 66). [destār-ı pāk,]*

dest-būs itdi: *El öpmek.*

1. Geyüp ḫılʿati itdi çün dest-būs
   Ṣorar Fūrı İskender-i Feyleḳūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 731). [dest-būs itdi, -di]*

dest-būs itmedi: *El öpmek.*

1. Ayıtdı ki İskender-i Feylaḳos
   Şeh oldı gelüp itmedi dest-būs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 150). [dest-būs itmedi, --me, --di]*

dest-būs itmege: *El öpmek.*

1. İcāzet diler **dest-būs itmege**
   Diyüben peyāmın dönüp gitmege *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 113). [dest-būs itmege, --me, --ge]*

dest-būs ider: *El öpmek, saygı ve hürmet gösterisinde bulunmak; dalkavukluk etmek.*

1. Gelür bār-gāhına ṣāḥib-ḳırān
   İder dest-būs anda her pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1154). [dest-būs ider, -er]*

dest-būs-i şeh-i tāc-ver: *Şahın elini öpe.*

1. İde **dest-būs-i şeh-i tāc-ver**
   Diye şāha neyise şehden ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 131). [dest-būs-i şeh-i tāc-ver,]*

dest-gāh virdüñ: *Kudret, güç verdin.*

1. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 51). [dest-gāh virdüñ, --dü, --n]*

dest-gīr: *Elden tutan, yardım eden.*

1. Ġaraż yazmadan bu kitābı faḳīr
   Seni medḥ ḳılmaḳdur iy **dest-gīr** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 124). [dest-gīr,]*

dest-gīr ol: *Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.*

1. Bunı yazmada **dest-gīr ol** baña
   Muʿīnā ṣıġındum bilürsin saña *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 125). [dest-gīr ol,]*

dest-gīr olmaz: *Yardımcı olmak; ihsanda bulunmak.*

1. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
   Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 34). [dest-gīr olmaz, --maz]*

desti: *El.*

1. Havāya ṣaçan kimse **destiyle** ḫāk
   Ḳaçan geye başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 65). [destiyle, -yle]*

dest-i her tāc-ver: *Her hükümdarın eli.*

1. Terāzū gerek **dest-i her tāc-ver**
   Birinde ḥadīd ola birinde zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 67). [dest-i her tāc-ver,]*

dest-i kudret: *Kudret eli.*

1. Kime **dest-i ḳudret** geyürdiyse tāc
Alınmadı saʿy ile andan ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 203). [dest-i ḳudret,]*

dest-i luṭfuñ: *Ihsan eli II yardım kudreti.*

1. Kimi kim ide **dest-i luṭfuñ** bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 49). [dest-i lutfuñ, --un]*

dest-res: *Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.*

1. Ne maḳṣūda kim eyleye ol heves
Taʿab çekmeyüben bula **dest-res** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1212). [dest-res,]*

dest-res: *İstediğine ulaşan, eli yetişen.*

1. Çü bunlar viṣāle degül **dest-res**
Dil ü cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 103). [dest-res,]*

devāt: *Divit.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı gönlümle enbāzdur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 23). [devātum, --um]*
2. Belinden **devātın** çıḳardı debīr
Ele aldı ḳırṭās-ı çīnī-ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 417). [devātın, -ın]*
3. Buyurdı şehin-şeh ki geldi debīr
Getürdi **devāt** ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 136). [devāt,]*

devlet: *Mutluluk, talih makam, haşmet, şan.*

1. Cihān **devletinde** çe ger var sürūr
Velī olmaya terkden yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 105). [devletinde, -i, -n, -de]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Cihān **devletine** çü yoḳ iʿtimād
BEHİŞTİ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 177). [devletine, --i, --ne]*

devlet: *Devlet, makam, varlık.*

1. Beni **devletüñ** itdi şāhā esīr
Vʾegerni baña mūṣdur nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 691). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Devlet, makam.*

1. Cuvān olana yaraşur duta pend
Vʾegerni ider **devletine** gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 162). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.*

1. Dilerseñ ki **devlet** ola saña yār
Baş ur işigüme benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 37). [devlet,]*

devlet atına: *Mutluluk atı. II Saltanat tahtına oturmak.*

1. Ṭabanup sinānīne ol şehriyār
Olur **devlet atına** defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 526). [devlet atına, -na]*

devlet-i sermedī: *Daimi mutluluk.*

1. Olan peyrev-i Şeyḫī vü Aḥmedī
Ne mümkin bula **devlet-i sermedī** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 78). [devlet-i sermedī,]*

devr: *1. Dünya, felek. 2. mec. Kader, tâlih, baht. 3. Zaman, çağ.*

1. Şu kim bilmeye kendü miḳdārını
Digergūn ider **devr** anuñ kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 24). [devr,]*

devr: *Ar. Zaman, dönem.*

1. Alınmadı **devrinde** yollarda bac
Reʿāyāya iḥsān olındı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 65). [devrinde, -i, -n, -de]*

di: *Söylemek.*

1. Günāh itmese bendeler bī-şümār
Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 82). [dinilmez, -nilmez]*
2. Kişi ben **dimek** olur olsa vücūd
Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 39). [dimek, -mek]*
3. Sevāb ol dutup cümle fermānuñı
Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 58). [dimeyem, -me, -yem]*

4. Dirüz şiʿr dise Süheylī dürer
   Degül meşnevīden velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 69). [dirüz, -r, -üz]*
5. Dirüz şiʿr **dise** Süheylī dürer
   Degül meşnevīden velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 69). [dise, -se]*
6. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
   Gelüp **didi** bir bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 110). [didi, -di]*
7. Oḳıtdı nüvīsendeyi yanına
   Didi ol suḫen cevheri kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 412). [didi, -di]*
8. Başın ḳaldurup **didi** iy pādişāh
   Saña yaraşur taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 137). [didi, -di]*
9. Didi kim olan kimse fermān-revā
   Diline geleni dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 173). [didi, -di]*
10. Ki **didi** kürī şekldür bu zemīn
    Yazup deftere mübed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 309). [didi, -di]*
11. Gelüp **didi** bir bir ne ise kelām
    Cevābını bildi şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 259). [didi, -di]*
12. Didi ʿaksine döndi gerdūn meger
    Ki İskender āheng-i Dārā ider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 263). [didi, -di]*
13. Virüp armaġanını idüp duʿā
    Hep emr itdügün **didi** fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 302). [didi, -di]*
14. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
    Didi bunı git ki ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 292). [didi, -di]*
15. Şu ʿādet ki bidʿat ola nā-sezā
    Aña resm **dimek** ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 210). [dimek, -mek]*
16. Meşeldür bu **dirler** duraldan cihān
    Yavuz sirke eyler ḫumına ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 269). [dirler, -ler, -r]*
17. Sözi şol kişinüñ ki maʿḳūl ola
    Ne kim **dirse** elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 176). [dirse, -r, -se]*
18. İde dest-būs-i şeh-i tāc-ver
    Diye şāha neyise şehden ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 132). [diye, -e, -y]*
19. Nedür nār bir ʿunṣur-ı kemterīn
    Revā mı **diyesin** cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 68). [diyesin, -yesin]*
20. Bunı **didi** düzdi alayın dilīr
    Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 99). [didi, -di]*
21. Didi bunlara şāh-ı şāḥib-ḳırān
    Cihānda benem Rüstem-i dāstān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 89). [didi, -di]*
22. Di kim Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
    Baña şimdi mi ögredür iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 299). [di,]*
23. Sikender **didi** kim ḳanı ol esīr
    Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 671). [didi, -di]*
24. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
    Ne kişisin aşlıñ nedür iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 681). [didi, -di]*
25. Didi şāh-ı Sind o ʿalīm iy Ḫıdīv
    Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 689). [didi, -di]*
26. Sikender **didi** kim eyā pehlevān
    Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 707). [didi, -di]*
27. Didi kim eyā şāh-ı şāḥib-ḳırān
    Müselmān olayum baña vir emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 719). [didi, -di]*
28. Didi Ḥaḳ budur kim eyā şehriyār
    Bulınmaz anuñ mişli bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 733). [didi, -di]*
29. Dürüp nāmeyi mührini urdı şāh
    Virüp ḳāṣıda **didi** ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 274). [didi, -di]*
30. Sikender **didi** ḫayr ola iy dilīr
    İdem yarın anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 739). [didi, -di]*
31. İdüp Ḫıżr ile ṣoḥbet-i ḫāṣ şāh
    Didi pīl cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 754). [didi, -di]*
32. Didi olmadın iki leşker tebāh
    O yeg kim helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1047). [didi, -di]*
33. Didi Fūra kim iy cihān-gīr şāh
    Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1053). [didi, -di]*
34. Didi Fūr iy zāde-i Feyleḳūs
    Nice ceng ide şāhin ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1097). [didi, -di]*
35. Bunı **didi** şemşīrine urdı dest
    Yüridi şeh üstine çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1103). [didi, -di]*
36. Gelüp şāha her mīr ü her ked-ḫudā
    Mübārek ola **didi** şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1156). [didi, -di]*
37. Ḳabūl itmedi hīç bir ḥabbe şāh
    Didi kim yiter baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1162). [didi, -di]*
38. Urup naʿra ol cūş ider pīl-i mest
    Didi ḳanı Ḳayṭās-ı Yezdān-perest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 598). [didi, -di]*
39. Murādı neyse **didi** şehriyār
    Yazup itdi münşī leʾālī niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 137). [didi, -di]*
40. Didi iy süvārān-ı Īrān u Rūm
    Kim olur elüñüzde āhen çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 531). [didi, -di]*
41. Turup Ḥaḳḳa İskender itdi niyāz
    Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 478). [didi, -di]*
42. Didi furṣat olur ise ḳıl ḳıtāl
    Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 441). [didi, -di]*
43. Debīr[e] oḳıtdı **didi** yaz cevāb
    Şehüñ nāmesine velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 295). [didi, -di]*
44. Yüz urdı varup eyledi iḫtirām
    Virüp nāmeyi **didi** neyse peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 290). [didi, -di]*
45. Didi daḫı iy Fūr-ı Hindūstān
    Senüñ ḳaṣduña baġlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 189). [didi, -di]*

46. Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Saña pīldür saḫt-ı düşmen hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 661). [didiler, -di, -ler]*
47. Ḳabūl eyleyüp anı erkān-ı Hind
Didiler şehüñdür ḳamu Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1188). [didiler, -di, -ler]*
48. Açup dirʿada ḥalḳalar hep dehān
Didiler duʿā idüp iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 786). [didiler, -di, -ler]*
49. Varup **didiler** aña iy pehlevān
Gel ister seni şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 675). [didiler, -di, -ler]*
50. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
Ḳılubdur seni Tengri ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 559). [didiler, -di, -ler]*
51. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
Bunı ḳoyup itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 43). [didügüñ, -düg, -ü, -ñ]*
52. Güher **didügüñ** bir mülevven ḥacer
Güher budur iy ehl-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 41). [didügüñ, -dük, -üñ]*
53. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
Sözüñ rāstın **didüm** iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 738). [didüm, -düm]*
54. Feṣāḥat cevāhirlerini nişār
İdüp **dimiş** ol pīr-i üstād-kār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 112). [dimiş, -miş]*
55. Ḫaṭāyı ṣavābı ne bilsün ʿavām
ʿAvāma **dimişler** olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 82). [dimişler, -ler, -miş]*
56. Diñiz gelsün andan ṣoralum ḫaber
Bu işe ola şāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 673). [diñiz, -ñ, -iz]*
57. İşitdüm büte **dir** imişsin Ḫudā
Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 191). [dir, -r]*
58. Diyānet **diyüp** eyledi ehl-i dīn
Muvaḥḥid ḳılup itdi ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 183). [diyüp, -y, -üp]*

di-: *Söylemek.*

1. Refīʿdür serā perde-i kibriyā
Girilmez **dimeyince** luṭfuñ derā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 30). [dimeyince, -meyince]*
2. Sevābit sipihrine başdı ḳadem
Yolına nişār itdi encüm **direm** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 98). [direm, -r, -em]*
3. Bu kişverde sensin cihān-pehlevān
Revādur **disem** saña ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 18). [disem, -se, -m]*
4. Suḫen-gū-yı pīşine üstād-ı kār
Dimiş eyleyüp laʿl ü lüʾlüʾ nişār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 2). [dimiş, -miş]*
5. Daḫı virdi hem küncüd-i bī-şümār
Didi bunı ayaġına [it] nişār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 296). [didi, --di]*
6. Didi kim olan kimse fermān-revā
Diline geleni **dimek** ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 174). [dimek, --mek]*
7. İcāzet diler dest-būs itmege
Diyüben peyāmın dönüp gitmege *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 114). [diyüben, --yüben]*
8. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş cuvān
Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 19). [didi, --di, -]*
9. Dimiş daḫı iy şāh-ı Ḫırān-zemīn
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [dimiş, -miş]*
10. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
Ne **dirsen** añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 168). [dirsen, -r, -se, -ñ]*
11. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 81). [didiler, --di, --ler]*
12. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 29). [dimiş, -miş]*
13. Murādın duyup Ḫıżr çün kim gider
Ḳamu **didügin** şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 766). [didügin, -düg, -i(n)]*

dib: *Bir şeyin alt kısmı.*

1. Elini ḳafasında baġladı çüst
İletdi ʿalem **dibine** zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 638). [dibine, -i, -n, -e]*
2. Başup leşker-i Rūmı Hindī-sipāh
ʿAlem **dibine** iledür gāh gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1000). [dibine, -i, -n, -e]*

dībā: *Dallı çiçekli bir cins ipek kumaş.*

1. Geyüre çü naẓm aña **dībā** libās
Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 103). [dībā,]*

dībāce-i ġayb: *Bilinmezliğin, gaybın ön sözü.*

1. İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb aña
ʿAyān oldı **dībāce-i ġayb** aña *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 44). [dībāce-i ġayb,]*

dīde: *Görme organı, göz, çeşm.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī diḳḳate **dīdede** ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 24). [dīdede, -de]*

dīde: *(Âşığın) gözü.*

1. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
Ki ḳomaz idi **dīdede** tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 220). [dīdede, -de]*

dīde-ver: *Bilgi ve görüş sahibi.*

1. Olup raḫnelerden zemīn **dīde-ver**
İderdi bu ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 237). [dīde-ver,]*

didi kim: *Dedi ki.*

1. İder elli biñ pehlevān-ı güzīn
Didi kim yiter baña bunlar hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 370). [didi kim,]*

didügüñ: *Dediğin, söylediğin.*

1. Kişiden kişiyi hüner yeg ider
Neseb **didügüñ** unudulur gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 184). [didügüñ,]*

diger-gūn idem: *Bozmak.*

1. Ḳırup cümle eʿvān u enṣāruñı
Diger-gūn idem ʿāḳıbet kārıñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 270). [diger-gūn idem, -em]*

digergūn ider: *Başka bir hale getirmek, perişan etmek.*

1. Şu kim bilmeye kendü miḳdārını
Digergūn ider devr anuñ kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 24). [digergūn ider,]*

dih: *Köy, karye.*

1. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
Ne şehr ü ne **dihden** ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [dihden, -den]*

dihḳān: *Çiftçi.*

1. Cihāndur bu **dihḳān** u dihḳān- nejād
İder göñlini āb-gīneyle şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 53). [dihḳān,]*

dihḳān- nejād: *Çiftçi ırkı.*

1. Cihāndur bu dihḳān u **dihḳān- nejād**
İder göñlini āb-gīneyle şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 53). [dihḳān- nejād,]*

dihlīv: *Dihlīv.*

1. İder ʿazm-ı **Dihlīv** şāh-ı cihān
Ki **Dihlīv** idi taḫt-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1180). [dihlīv,]*

dijem: *Öfkeli, kızgın.*

1. Meger bir gün olmış idi dil **dijem**
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 1). [dijem,]*

dijem oldı: *Mahzun olmak, gamlı olmak.*

1. İşidüp cihān-gīr oldı dijem
Kemān ḳaşını itdi ḫışm ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 169). [dijem oldı, --dı]*

dik: *Yerleştirmek.*

1. Ṭutup ʿālemi tīġ ile çün güneş
Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 88). [dikem, -e, -m]*

dikil-: *(Bir şey) Dik olarak bir yere konup yerleştirilmek.*

1. Şu deñlü **dikildi** yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 209). [dikildi, -di]*

dikḳat: *(a.i.) dakiklik , incelik, doğrulukehemmiyet verme , ince eleme , ince arama.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de **dikḳatde** tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 52). [dikḳatde, -de]*

dikkat: *Ihtimam, incelik.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī **dikḳate** dīdede ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 24). [dikḳate, -e]*

dikkatle: *Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.*

1. Gelüp şāha itdi duʿā öpdi yer
   Naẓar itdi **diḳḳatle** ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 680). [diḳḳatle,]*

dil: *Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.*

1. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
   Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 64). [dilüm, -üm]*
2. Tenini idüp tīr-i māra hedef
   Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 156). [dilin, -i, -n]*
3. Kelāmı ḳamu ḥikmet-āmīz olur
   Suḥende **dili** ḫançer-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 24). [dili, -i]*
4. Didi kim olan kimse fermān-revā
   Diline geleni dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 174). [diline, -ine]*
5. Çıḳarup **dilin** mār-ı nīze meger
   İdüp vehm ḫalḳa taẕarruʿ ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 979). [dilin, -in]*

dil: *(Âşığın) gönlü, kalbi.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün **dil** sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 9). [dil,]*
2. Beni itmedin nār-ı hicrān-remād
   Dilüm vaṣl-ı ḳavli ile eyle şād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 212). [dilüm, -üm]*

dil: *(Far.) Gönül.*

1. Ne **dil** kim ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 55). [dil,]*
2. Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 24). [dili, -i]*
3. Meger bir gün olmış idi **dil** dijem
   Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 1). [dil,]*
4. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise cevāb
   Revān döndi Dārāya **dil** pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 258). [dil,]*
5. Geçüp anı ṣūrī gider ṣāh-ı tīz
   Dimāġı ṭolu kīne **dil** pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 404). [dil,]*
6. Çü bunlar vişāle degül dest-res
   Dil ü cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 104). [dil,]*
7. Murādumca göndermez iseñ cevāb
   İrişdüm saña **dil** ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 264). [dil,]*
8. Görür Fūrı sulṭān-ı Yezdān-perest
   Dili şīr cismi velī pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1092). [dili, -i]*
9. İder anda şeh bir niçe gün ḥużūr
   Ḳarīn feth u nuṣret **dili** pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1170). [dili, -i]*
10. Dilüñ baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf
    Güher maʿnā ṣarrāf-ı ṭabʿ-ı ṣerīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 17). [dilüñ, -üñ]*

dil ü cāna: *Gönül ve can.*

1. Yazup nāmede ibtidā nām-ı Ḥaḳ
   Ki oldı **dil ü cāna** ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 298). [dil ü cāna, -a]*

dil ü cāndan: *Gönül ve can.*

1. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 146). [dil ü cāndan, --dan]*

dil ü cānı: *Gönül ve can.*

1. Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
   Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 135). [dil ü cānı, --ı]*

dil ü dīdeyi: *Gönül ve göz.*

1. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
   İdindi **dil ü dīdeyi** oḳ nişān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 180). [dil ü dīdeyi,]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

1. Urup raḫşe mihmīz uçurdı hemān
   Yanınca bile ol **dilāver** demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 634). [dilāver,]*
2. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān u tir-keş tehī
   Dilāverler üftāde serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1020). [dilāverler, -ler]*
3. Elin öpdi erkān u aʿyān tamām
   Dilāverler emrine hep oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1198). [dilāverler, -ler]*
4. Dilāverlere virdi çoḳ sīm ü zer
   Ki her biri itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1157). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilde üstüh̆ān yok: *Dilin kemiği yok.*

1. Cihānda giçer çoḳ kişi pehlevān
   Meşeldür bu kim dilde yoḳ üstüḫ̆ān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 22). [dilde üstüḫ̆ān yoḳ,]*

dile: *1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.*

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
   Bu ḫāl ile senden **dileyem** seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 38). [dileyem, -yem]*
2. Seni sen ṣaḳın ḳılmaʿamden helāk
   Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 180). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*
3. Niçe müddet idi iderdüñ ḥużūr
   Diledi velī ḫāṭıruñ ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 224). [diledi, -di]*
4. Gel itme velī-niʿmetüñeʿināد
   Dilerseñ kim olmayasın nā-murād *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 26). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*
5. Dilerseñ ki devlet ola saña yār
   Baş ur işigüme benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 37). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*
6. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
   Dilerseñ ki irmeye benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 74). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*
7. Dilerse ider bir emīri esīr
   Dilerse ider bir esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 15). [dilerse, -r, -se]*
8. Dilerse ider bir emīri esīr
   Dilerse ider bir esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 16). [dilerse, -r, -se]*

dile-: *1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
   Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 12). [diledüm, --dü, --m]*
2. Bulup naẕm-ı ḫūb ile nām u nişān
   Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 16). [diledüm, --dü, --m]*
3. İdesin ḳadīmī neyise rüsūm
   Dilerseñ ki saña ḳala mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 160). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*
4. Beni ḫālüme ḳo gel incitme sen
   Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 242). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*
5. Günāhuñ **dile** kim idem çoḳ kerem
   Ḳılam Rūma anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 27). [dile,]*
6. Benüm daḫı göñlüm **dilerdi** ḳıtāl
   Gel ögredeyem saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 377). [dilerdi, -r, -di]*
7. Dilerdi çü ṣıdḳ ile Ḥaḳdan duʿā
   Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 775). [dilerdi, -r, -di]*
8. Gözet ṭarzum iy pīr ü pāk-dil
   Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 76). [dilerseñ, -r, -señ]*
9. Budur saña āḫır cevābum hemān
   Berü gel **dilerseñ** seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 382). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

1. Çeküp üstüme pīl olma **dilīr**
   Ki ḳullāb olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 231). [dilīr,]*

dil-i ejdehā: *Ejderha kalbi.*

1. Varur yalıñuz olsa yüz biñ çeri
   Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 736). [dil-i ejdehā,]*

dil-i ejdehā: *Ejderha kalbi.*

1. Varur yalıñuz olsa yüz biñ çeri
   Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 736). [dil-i ejdehā,]*

dil-i haşm: *Düşmanın gönlü.*

1. Daḫı çekmedin tīġ-ı āteş-feşān
   Dil-i ḫaşm yanup virür defʿ-i cān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 16). [dil-i ḫaşm,]*

dil-i ney: *Neyin dili.*

1. Delinüp **dil-i ney** viricek nefes
   Dimāġa ṭolardı hevā vü heves *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 97). [dil-i ney,]*

dil-i rūşen ü cān-ı pāk virensin: *Aydınlık bir gönül ve tertemiz bir can verensin.*

1. Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 74). [dil-i rūşen ü cān-ı pāk virensin, --en, --sin]*

dil-i rūşeni: *Parlak gönül.*

1. Çü rūḥ-ı mücessem mübārek teni
   Çü ḫurşīd-i tābān **dil-i rūşeni** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 36). [dil-i rūşeni,]*

dil-i sengden: *Taş kalp.*

1. Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 28). [dil-i sengden, --den]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

1. İder ḫalḳa Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
   Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol **dilīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 430). [dilīr,]*
2. Yoġ idi çerisinde andan **dilīr**
   Ki döymezdi bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 437). [dilīr,]*
3. Namāzın tamām eyleyüp ol **dilīr**
   Ṭurup geydi cevşen çıḳardı ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 503). [dilīr,]*
4. Görüp biri birini iki **dilīr**
   Ele aldılar ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 601). [dilīr,]*
5. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol **dilīr**
   Gelür şāha zencīr ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 677). [dilīr,]*
6. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy **dilīr**
   Senüñ gibi yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 687). [dilīr,]*
7. Sikender didi ḫayr ola iy **dilīr**
   İdem yarın anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 739). [dilīr,]*
8. Gider rāḥat olmaġ içün ol **dilīr**
   Ḳalur yalıñuz ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 745). [dilīr,]*
9. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy **dilīr**
   Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 755). [dilīr,]*
10. Ṣalup anı ḳurbānına ol **dilīr**
    Pür itdi içi terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 837). [dilīr,]*
11. Alur şemşīrini ele ol **dilīr**
    Ne şemşīr geh el bir eyler fatīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 843). [dilīr,]*
12. Yemīn ü yesārında iki **dilīr**
    Ṭurup urdılar ḫaşma şemşīr ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 949). [dilīr,]*

dilīr: *(Fars.) Yürekli, cesur, yiğit (kimse).*

1. Bunı didi düzdi alayın **dilīr**
   Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 99). [dilīr,]*

dil-rübā: *Gönül kapıcı, mahbube.*

1. Öñince çekilüp niçe bād-pā
   Yürür der-peyince niçe **dil-rübā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 402). [dil-rübā,]*

dilüñ kemügi yoḳ: *Dilin kemiği yok.*

1. Tel-i rīk ile hem-ser ola mı Ḳāf
   Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 278). [dilüñ kemügi yoḳ,]*

dimāġ: *Zihin, akıl.*

1. Delinüp dil-i ney viricek nefes
   Dimāġa ṭolardı hevā vü heves *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 98). [dimāġa, -a]*
2. Ter-āteş ala pür olup āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi **dimāġı** çü müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 90). [dimāġı, -ı]*
3. Geçüp anı şūrī gider şāh-ı tīz
   Dimāġı ṭolu kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 404). [dimāġı, -ı]*
4. Mübārizlerüñ naʿrası şavt-ı pīl
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 230). [dimāġun, -uñ]*
5. Dimāġuñ ḫarāb itdi Rūmī ṣarāb
   Saña sen ʿilāc itdür oldur ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 341). [dimāġuñ, -uñ]*

dimne: *Tilki.*

1. Nice ceng ide gürbe ile hizebr
   Yanınca ḳıtāl ide **dimneyle** bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1100). [dimneyle, -(y)le]*

dīn: *İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.*

1. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
   Murādum bu kim **dīne** virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 106). [dīne, -e]*
2. Ne **dīnde** iseñ eylerem iḫtiyār
   Baña eyle telḳīn eyā tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 723). [dīnde, -de]*
3. Biri yapdı Yeʾcūce sedd-i sedīd
   Biri çekdi **dīne** ḥişār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 94). [dīne, -e]*

4. Gerekmez baña mülk-i Hindūstān
   Seni **dīne** daʿvet ḳıluram hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 256). [dīne, -e]*
5. Ḳo **dīni** getür tīġ u gürz-i girān
   Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 303). [dīni, -i]*
6. Benüm dīnüm anuñ **dīninden** ḳadīm
   Ḳoyup anı dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 301). [dīninden, -i, -n, -den]*
7. Benüm **dīnüm** anuñ dīninden ḳadīm
   Ḳoyup anı dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 301). [dīnüm, -üm]*

dīn dārına: *Din evine.*

1. Çü **dīn dārına** oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 173). [dīn dārına, --ı, --na]*

dīnār: *Altın liranın dörtte biri (4.25 gram) değerinde eski para birimi.*

1. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
   Şu **dīnār** idi kim başa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 166). [dīnār,]*

dīnār ü dirhem-feşān: *Dinar ve dirhem saçan.*

1. Kefinden virür idi deryā nişān
   Eger olsa **dīnār ü dirhem-feşān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 134). [dīnār ü dirhem-feşān,]*

dīn-i ḥakka: *Hak dini, Allah'ın dini.*

1. Kerem eyle iy şāh-ı Hindūstān
   Muṭīʿ ol baña **dīn-i Ḥaḳḳa** inan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 204). [dīn-i ḥaḳḳa, -a]*

dīn-i ḥalīle: *Gerçek din.*

1. Virem ben de **dīn-i Ḫalīle** şeref
   ʿAbeş yire ʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 107). [dīn-i ḫalīle,]*

dinlen: *Huzura ermek, ruhen rahatlamak, feraha ermek.*

1. Yiyüp içdi **diñlendi** buldı ḥużūr
   Yatup uyıdı ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 285). [diñlendi, -di]*

dir: *De-, der, söyler.*

1. Aña **dir** kemāl ehl-i ṣāḥib-kemāl
   Ki birinde olmaya aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 49). [dir,]*
2. Eger Keyd **dirseñ** o bir feylesūf
   Felek ḥāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 317). [dirseñ, -se, -ñ]*

dirʿ: *Zırh.*

1. Açup **dirʿada** ḥalḳalar hep dehān
   Didiler duʿā idüp iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 785). [dirʿada, -da, -a]*

dırahşende: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

1. Dıraḫşende şemşīr iken āfitāb
   Degül tīġı yanında bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 59). [dıraḫşende,]*
2. İşitdi çü peyġām-ı İskenderi
   Dıraḫşende oldı gözi aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 262). [dıraḫşende,]*
3. Muṣayḳal **dıraḫşende** berḳ-vār
   Çü müjgān-ı dil-dār sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 521). [dıraḫşende,]*
4. Dıraḫşende pūlād āyīne-veş
   Münevver müdevver idi çün güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 853). [dıraḫşende,]*

dırahşende-hurşīd-i taḥḳīḳdur: *Parlayan hakikat güneşi.*

1. Ṣadāḳatde çün ṣubḥ-ı ṣıddīḳdur
   Dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 154). [dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur,]*

dıraht: *Ağaç, şecer.*

1. Dıraḫtı ṣanasın sütūn-ı felek
   Ṭırāzı hemān sidre üzre melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 395). [dıraḫtı, -ı]*

dırāz: *(Fars.) Uzun.*

1. İdüp cenge destini nīze **dırāz**
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 181). [dırāz,]*

<u>direfş:</u> *Far. Alem, sancak.*

1. Ṭutup ʿālemi tīġ ile çün güneş
   Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn **direfş** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 88). [direfş,]*
2. Getürdi bile bir direfş-i siyāh
   Öñince **direfşüñ** geẕer Fūr-ı Şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 418). [direfşüñ, -üñ]*

<u>direfş-i bülend:</u> *Yüksek sancak.*

1. Getürmiş bile bir **direfş-i bülend**
   Ṭırāzı münaḳḳaş çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 391). [direfş-i bülend,]*

<u>direfş-i siyāh:</u> *Siyah bayrak, sancak.*

1. Getürdi bile bir **direfş-i siyāh**
   Öñince direfşüñ geẕer Fūr-ı Şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 417). [direfş-i siyāh,]*

<u>direk:</u> *T. is. Düz ve uzun ağaç veya tahta. Binalarda ağaç veya taştan sütun, amûd.*

1. Direk oldı yir yir semāya şerār
   Gören ṣandı kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 903). [direk,]*

<u>direng:</u> *Durma, sebat etme.*

1. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
   Ḳaçan ide meydān içinde **direng** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 26). [direng,]*

<u>direng:</u> *Yavaşlık.*

1. Şitābuñ **direngüñ** daḫı pīri var
   Gelür rāst olsa maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 61). [direngüñ, --ün]*

<u>dirgir:</u> *Dirilmek, canlanmak.*

1. Ḳaçan kim şehinşāh naʿra urur
   Öli **dirgirüp** diriyi öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1114). [dirgirüp, -üp]*

<u>diri:</u> *Canlı, sağ.*

1. Ḳaçan kim şehinşāh naʿra urur
   Öli dirgirüp **diriyi** öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1114). [diriyi, --y, --i]*

<u>dirīġ:</u> *"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.*

1. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
   Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 34). [dirīġ,]*
2. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde tīġ
   Ki dönmeye furṣat geçürdüñ **dirīġ** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 58). [dirīġ,]*

<u>dirīġā:</u> *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

1. Dirīġā ki ż̄āyiʿ ḳılur rūzigār
   Cihānda nedür bilmedük nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1217). [dirīġā,]*

<u>diril:</u> *Canlanmak, hayat bulmak.*

1. Bizüm ile iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Diril eyle kim **dirilür** iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 252). [dirilür, -ür]*

<u>diril-:</u> *Canlanmak, hayat bulmak.*

1. Bizüm ile iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Diril eyle kim dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 252). [diril,]*

<u>dirlik:</u> *Yaşayış, hayat, sağlık, geçim.*

1. İdüp ḳolçaġın **dirlikin** üstüvār
   Olur āhenīn ol [şeh-i]tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 815). [dirlikin, -in]*

<u>diş:</u> *Diş.*

1. Daḳar iki dişine elmās tīz
   İki **dişi** ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 408). [dişi, -i]*
2. Daḳar iki **dişine** elmās tīz
   İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 407). [dişine, -i, -n, -e]*

<u>diş koyurmaya:</u> *Diş geçirmek. II Üstesinden gelmek.*

1. Nedür pīl maʿnīde bir gāv-mīş
   Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 552). [diş ḳoyurmaya, -ma, -ya]*

<u>ditre:</u> *Titremek, sallanmak.*

1. Sikender daḫı çekdi şemşīr-i kīn
   Urur naʿra **ditrer** semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1106). [ditrer, -r]*

dīv: *Cin, ifrit.*

1. Şaḳın ḫātemī olma **dīve** ḳarīb
   Hemīşe iden hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 193). [dīve, -e]*

dīv itme: *Şeytan etme.*

1. Sürūş olmış iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 41). [dīv itme, --me]*

dīvān: *Büyük meclis.*

1. Şeref virdi **dīvāna** ṣāḥib-ḳırān
   Ṣaf-ārā vü leşker-keş ü pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 127). [dīvāna, --a]*

dīvāne: *Deli, mecnun.*

1. Münāṣib meşeldür çü peymānedür
   Ṣanan mülki ġāyetde **dīvānedür** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 166). [dīvānedür, -dür]*

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

1. Oda kendüyi ṣarʿa olan atar
   Ṣarābına **dīvāne** aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 72). [dīvāne,]*

dīvān-ı şāh: *Padişahın divanı; huzuru.*

1. Buyurdı hemān oldı **dīvān-ı şāh**
   Olur ḳapuya cemʿ cümle sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 119). [dīvān-ı şāh,]*

dīvār: *Duvar.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra **dīvār** çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 174). [dīvār,]*

dīv-bāzī ide: *Dev gibi oyun etmek.*

1. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle ḳaçan **dīv-bāzī ide** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 78). [dīv-bāzī ide, --e]*

dīv-i dūn: *Aşağılık şeytan II rakip.*

1. Urupdur yoluñı senüñ **dīv-i dūn**
   İdiserdür aʿdāya āḫır zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 191). [dīv-i dūn,]*

dīv-i güm-rāh: *Yolunu şaşırmış şeytan.*

1. Sürūş olmış iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun **dīv-i güm-rāh** rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 42). [dīv-i güm-rāh,]*

dīv-i sepīd: *Beyaz dev.*

1. Biner bir şitābende pīl-i sepīd
   Ki ḫavf eyleye görse **dīv-i sepīd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1096). [dīv-i sepīd,]*

diyanet: *Dindarlık.*

1. Diyānet diyüp eyledi ehl-i dīn
   Muvaḥḥid ḳılup itdi ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 183). [diyānet,]*

diyār: *Memleket ülke.*

1. Bilürsin degül mülküñüz ol **diyār**
   Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 163). [diyār,]*

diyü: *"Diye" zarf.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi dārū **diyü** baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 4). [diyü,]*
2. Gelüp Rūmdan bunda tamġa vü bāc
   Gelür tuḥfe **diyü** hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 154). [diyü,]*
3. Gerek gönderüben bize ṭavḳ u tāc
   Hedāyā **diyü** gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 158). [diyü,]*
4. İdüp aña şeypūr āheng-i tīz
   Çalar ṣūrı ḳopdı **diyü** rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 882). [diyü,]*

5. Atasına bir peyk defʿi gider
Şeh oldı **diyü** oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1200). [diyü,]*

diz: *(Ortasından iplik veya tel geçirmek suretiyle) Sıralamak.*

1. Dizer yine senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 7). [dizer, -er]*

diz: *Dizmek II nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.*

1. Süvār oluban **dizdi** düzdi alāy
Naḳāra dögüp çaldı rūyīne-nāy *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 879). [dizdi, -di]*

dizil-: *Belirli bir düzene göre sıraya konmak.*

1. Bunı didi düzdi alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 100). [dizildi, -di]*

dizil: *Sıralanmak.*

1. Dizildi felek gibi fīl-i siyāh
İdindi ḥışār anları ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 895). [dizildi, -di]*

doġ: *1. (Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek 2. Var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 112). [dögüp, -up]*

döğ-: *Dövmek.*

1. Dögüldi naḳāra fiġān itdi būḳ
Ḫurūşiyle cūşiyle ṭoldı ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 873). [dögüldi, -ül, -di]*
2. Süvār oluban dizdi düzdi alāy
Naḳāra **dögüp** çaldı rūyīne-nāy *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 880). [dögüp, -üp]*

dök-: *Dökülmek, saçılmak, dağılmak.*

1. Şu deñlü **dökerdi** eli sīm ü zer
Ki kān olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 61). [dökerdi, --er, --di]*

dök: *Dökülmek, saçılmak, serpilmek, etrafa yayılmak (gözyaşı bağlamında).*

1. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1023). [döker, -e, -r]*

dök: *(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.*

1. Ḫazānda **dökilür** gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 193). [dökilür, -il, -ü, -r]*

dök: *Dökülmek, saçılmak, dağılmak.*

1. Döker tīr ü şemşīr o meydānda per
Olur künd dendān-ı tīġ u teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1015). [döker, -er]*
2. Gelüp ol maḳāma çü başdı ḳadem
Dökildi gelüp dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 284). [dökildi, -il, -di]*

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

1. Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 194). [dökilürdi, -ür, -di]*
2. Dökildi gelüp māl-i Hindūstān
Çerisine baḫş itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1159). [dökildi, -di]*

dökil: *Dökülmek, saçılmak, dağılmak.*

1. Aç aġzuñ **dökilsün** cihāna dürer
Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 5). [dökilsün, -sün]*

doḳun-: *Değmek.*

1. Boyuñ servi ser-sebz ü ḫurrem ola
Doḳunmaya aña muḫālif havā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 142). [doḳunmaya, --ma, --ya]*

doḳun: *Ellemek, el sürmek, el sürüp karıştırmak.*

1. Doḳunduḳca ḳalḳana gürz-i girān
Ṭolardı ṭarāḳıyla hep āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 615). [doḳunduḳca, -duḳ, -ça]*

doḳun: *Değmek.*

1. Biner bir ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
   Ki naʿli **doḳunsa** ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1088). [doḳunsa, -sa]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

1. Serīrine **döndi** velī pür-sürūr
   Velī virmedi aña nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1151). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

1. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
   Ki kirpiye **döndi** hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1024). [döndi, -di]*

dön: *Yüzünü çevirmek.*

1. İcāzet diler dest-būs itmege
   Diyüben peyāmın **dönüp** gitmege *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 114). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

1. Benüm dīnüm anuñ dīninden ḳadīm
   Ḳoyup anı **dönmek** bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 302). [dönmek, -mek]*

dön: *Döndürmek, çevirmek.*

1. Demürden iki mīl olup iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 820). [döner, -er]*

dön: *(baş) dönmek II elden ele devretmek.*

1. Demirden sütūn oluban iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 66). [döner, -er]*

dön: *Dönmek, değişmek, başka bir hâle gelmek.*

1. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde tīġ
   Ki **dönmeye** furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 58). [dönmeye, -me, -y, -e]*

dön-: *Bulaşmak.*

1. Saña **dönmedüġüm** degül mi kerem
   Bu cürʾet neden iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 233). [dönmedüġüm, --me, --düġ, --üm]*

dön-: *Dönmek.*

1. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise cevāb
   Revān **döndi** Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 258). [döndi, --di]*

donbe: *Kuyruk.*

1. İki ẕiʾb-i ceyʿān u bir **dönbe** var
   Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 121). [dönbe,]*

döndür: *Benzetmek, çevirmek.*

1. Şu dem **döndürem** Rūma şāhā sipāh
   Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 133). [döndürem, -em]*

döner: *Dönmek, dönüşmek.*

1. Mehābetlüdür gerçi vehhāmdur
   Döner ḫavf ide çünki bed-nāmdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 548). [döner,]*

dönme: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

1. Çalışmaḳdan erre olur tīġ-ı tīz
   Beri **dönmeyüp** eylediler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 612). [dönmeyüp, -üp]*

dönmeg: *Geri dönmek, geldiği yere gitmek.*

1. Daḫı **dönmege** olmadı iḫtimāl
   Piyāde olup Hindi ḳıldı ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 907). [dönmege, -e]*

dörd: *Dört.*

1. Çü dīn dārına oldı **dördi** cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 173). [dördi, -i]*

döş: *Göğüs.*

1. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
   Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 923). [döşi, -i]*

<u>döşe:</u> *Düzmek, hazırlamak.*

1. Cihān ṣuffasına **döşedüñ** ḥarīr
   Ne işe gerek ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 51). [döşedüñ, --dü, --n]*

<u>döy:</u> *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

1. İlāhī şu derde ki **döymeye** ten
   Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 9). [döymeye, -me, -ye]*
2. Ne ejder **döyer** tīġuñuza ne bebr
   Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 533). [döyer, -er]*
3. Velī virmez at aña **döymez** ciger
   Oḳıla urasın ıraḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 665). [döymez, -mez]*
4. Ṭaḳar yanına ibrişimden kemend
   Ki pīçine **döymez** sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 848). [döymez, -mez]*

<u>döy-:</u> *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

1. Didi şāh-ı Sind o ʿalīm iy Ḫıdīv
   Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 690). [döyemezdi, -emez, -di]*
2. Yoġ idi çerisinde andan dilīr
   Ki **döymezdi** bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 438). [döymezdi, -mez, -di]*

<u>döymez:</u> *Dayanamamak II katlanamamak.*

1. Ḫaẕer eyle ḫışmumdan iy nev-cuvān
   Yidi başlu <u>s</u>uʿbāna **döymez** yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 54). [döymez,]*

<u>dü:</u> *" İki " sayı sıfatı (bālā).*

1. Suḫen pīşvādur suḫen reh-nümā
   Nigārende-i ṭāḳ-i her **dü** serā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 78). [dü,]*

<u>duʿā:</u> *Allah'a yalvarma, dua.*

1. Duʿāsın BEHİŞTḪnüñ it müstecāb
   Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 95). [duʿāsın, -sı, -n]*
2. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 84). [duʿālar, -lar]*
3. Dilerdi çü ṣıdḳ ile Ḥaḳdan **duʿā**
   Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 775). [duʿā,]*
4. Duʿāsın ḳabūl eyledi Kird-gār
   Gelür Ḫażret-i Ḫıżr-ı Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 749). [duʿāsın, -sı, -n]*
5. Dilerdi çü ṣıdḳ ile Ḥaḳdan duʿā
   Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 776). [duʿāsın, -sı, -n]*

<u>duʿā eyleyüp:</u> *Dua etmek.*

1. Duʿā eyleyüp ḳāṣıd oldı revān
   Şeh-i Rūma irdi velī bī-revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 297). [duʿā eyleyüp, --yüp]*
2. Getürüp şeh öñinde öpdi zemīn
   Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 636). [duʿā eyleyüp, -yüp]*

<u>duʿā idüp:</u> *Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.*

1. Açup dirʿada ḥalḳalar hep dehān
   Didiler **duʿā idüp** iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 786). [duʿā idüp, -üp]*

<u>duʿā idüp:</u> *Dua etmek.*

1. Virüp armaġanını idüp duʿā
   Hep emr itdügün didi fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 301). [duʿā idüp, --üp]*

<u>duʿā itdi:</u> *Allah'a yalvarmak II duacı olmak, birinin iyiliği, sağlığı, geleceği için Allah'a niyazda bulunmak.*

1. Gelüp şāha itdi duʿā öpdi yer
   Naẕar itdi diḳḳatle ṣāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 679). [duʿā itdi, -di]*

<u>duʿālar idüp:</u> *Allah'a dua etmek.*

1. Gelüp şāhuñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 300). [duʿālar idüp, --üp]*

<u>dūd:</u> *Duman.*

1. Feşānende ol **dūddan** āb-ı pāk
   Nişānende āb üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 5). [dūddan, -dan]*

duhān: *1. Duman 2. Tütün 3. Kur'an-ı Kerim'in 44. suresi 4. mec. Hakikatlerin görünmesine mani olan gaflet ve dalalet dumanı 5. Kıtlık ve kuraklık.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Görinür **duḫān** içre gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 170). [duḫān,]*

dūhte: *İğne ile dikilmiş.*

1. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi gerek **dūḫte** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 60). [dūḫte,]*

dühül: *Davul, tabl.*

1. Çalındı **dühül** ḳıldı zurnā fiġān
   Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 107). [dühül,]*
2. Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
   Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 192). [dühül,]*

dühül: *Girme, giriş.*

1. Dühül ışlanur ḳandan itmez şadā
   Virür idi ġalbīr gibi [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1031). [dühül,]*

dükkān: *Ar. Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer.*

1. Getürdüñ çü **dükkāna** ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan ḥanẕal ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 41). [dükkāna, -a]*

dümen: *Hava ve deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.*

1. O kan baḥri içinde her küşte pīl
   Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 256). [dümensüz, --süz]*

dün: *T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.*

1. Daḫı **dün** yaradılduñ iy bī-ḫaber
   Ne ḥaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 361). [dün,]*

dün-himmet: *Gayretsiz olmak, gayreti düşük olmak.*

1. Olur **dün-himmet** ḳapuñdan baʿīd
   Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 21). [dün-himmet,]*

dünyā: *Dünya.*

1. Görür pīl çün dutdı **dünyāyı** nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 905). [dünyāyı, -y, -ı]*

dünyā yı: *Dünya,alem.*

1. Sipāhuñ öñince yürür ḫayl-i pīl
   Ḳılur gerdi **dünyā yı** deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 584). [dünyā yı, -yı]*

dünyāyı teng iderler: *Dünyayı dar etmek.*

1. Şu yirde ki ḥīle gerek itme ceng
   İderler saña yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 60). [dünyāyı teng iderler, --er, --ler]*

dür: *Uzak.*

1. Sikender görür ḳılmadı pīl-i mest
   Ura **dur** revān tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 910). [dur,]*

dür: *Kalmak, beklemek.*

1. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol dilīr
   Gelür şāha zencīr ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 677). [durup, -up]*
2. Seḥerden **durup** çünki cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı kemān u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 777). [durup, -up]*
3. Seḥerden **durup** geydi zerrīn-zirih
   Ki ḳalmaya ḳalbinde oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 783). [durup, -up]*
4. O cānibde serdār-ı Hindūstān
   Durup ṣubḥ olur cenge beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 876). [durup, -up]*

dür: *Ar. inci.*

1. Bulur **dürleri** çoḳ egerçi ki nās
Velī ḳanı ṣārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 23). [dürleri, -leri]*

dür: *Durmak, bulunmak, kalmak.*

1. Meşeldür bu dirler **duraldan** cihān
Yavuz sirke eyler ḫumına ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 269). [duraldan, -al, -dan]*

dür: *Buruşturmak.*

1. Dürüp nāmeyi mührini urdı şāh
Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 273). [dürüp, -üp]*

dür: *(Ar.) İnci.*

1. Şu kimse ki dānende-i ṣarrāfdur
Daḳa mı ḫaruñ boynuna hīç **dür** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 164). [dür,]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*

1. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
O **durdı** pes ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 900). [durdı, -dı]*

dur-: *Durmak, beklemek.*

1. Durur ḳarşusında çü şīr-i dilīr
Ki vehm eyleye görse cengini şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1085). [durur, -ur]*
2. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin sipāh
Ara yirde eksük hemīn Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1145). [durur, -ur]*

dur-: *Beklemek, sabretmek.*

1. İder ceng meydānda ol iki şāh
Temāşā iderler **duruban** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1112). [duruban, -uban]*

dūr degül: *Uzak değil.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī diḳḳate dīdede ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 23). [dūr degül,]*

dūr ḳıl: *Uzak kıl-.*

1. Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
Teni ẓulmet-i cürmden **dūr ḳıl** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 4). [dūr ḳıl,]*

dūr olur: *Uzak olmak.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 32). [dūr olur, --ur]*

dūr olur: *İnci olur.*

1. Virür bīde uġrar ise daḫı bār
Olur seng dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 10). [dür olur, --ur]*

dūr-bīn: *İleriyi gören, uzak görüşlü (kimse). Uzağı gösteren alet, dürbün.*

1. Dimiş daḫı iy şāh-ı Īrān-zemīn
Gerek şāh olanlar ola **dūr-bīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 46). [dūr-bīn,]*

dürd: *Tortu, çöküntü.*

1. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḫelāl
Ki **dürdin** daḫı bile āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 136). [dürdin, -i, -n]*

dürer: *İnciler.*

1. Dirüz şiʿr dise Süheylī **dürer**
Degül meşnevīden velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 69). [dürer,]*
2. Aç aġzuñ dökilsün cihāna **dürer**
Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem **dürer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 5). [dürer,]*
3. Aç aġzuñ dökilsün cihāna **dürer**
Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem **dürer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 6). [dürer,]*

dürlü: *"Türlü", çeşit çeşit, farklı.*

1. İder **dürlü** dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 11). [dürlü,]*
2. İder **dürlü** dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 11). [dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çeşit çeşit.*

1. Daḫı **dürlü dürlü** metāʿ-ı s̱emīn
   Virür armaġan Fūra şāh-ı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 275). [dürlü dürlü,]*
2. Gelüp ol maḳāma çü başdı ḳadem
   Dökildi gelüp **dürlü dürlü** niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 284). [dürlü dürlü,]*

dürr: *Ar. İnci.*

1. Ne şarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner
   Ki bulduġı **dürri** bulamaz beşer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 10). [dürri, -i]*

dürretü't-tāc: *İnci taşlı taç.*

1. Ḳapusı selāṭīne miʿrācdur
   İşigi ṭaşı **dürretü't-tācdur** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 30). [dürretü't-tācdur, --dur]*
2. Senüñ bulduġuñ cevheri pür-bahā
   Selāṭīnlere **dürretü't-tāc** ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 14). [dürretü't-tāc,]*

dürretü't-tāc olur: *İnci taç olur.*

1. Cihān şehleri aña muḥtāc olur
   Ḳamusına ol **dürretü't-tāc olur** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 34). [dürretü't-tāc olur,]*

dürr-i esrāra: *Inci gibi sırlar.*

1. Tenini idüp tīr-i māra hedef
   Dilin **dürr-i esrāra** itmez ṣadef *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 156). [dürr-i esrāra, --a]*

dürr-i meknūn-durur: *Saklı, gizli incidir.*

1. Benüm sözlerüm **dürr-i meknūn-durur**
   Şu kim itmeye ḫuṭṭe mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 35). [dürr-i meknūn-durur, -durur]*

dürr-i semīn: *Kıymetli inci.*

1. Bilür kimi ḥakkāklıgı hemīn
   İder kimisi şedde **dürr-i s̱emīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 48). [dürr-i s̱emīn,]*

dürr-i yetīm: *Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci. (Âilesinin tek çocuğu olduğu ve yetim olarak doğduğu için) Hz. Muhammed.*

1. Çü ṭabʿuñ ʿarūsı degüldür ʿaḳīm
   Vücūda getürsün ḳo **dürr-i yetīm** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 14). [dürr-i yetīm,]*

durur: *"-dır" bildirme eki.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 128). [durur,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*

1. Yidi erzeni murġ çünkim **dürüst**
   Ele aldı şeh gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 305). [dürüst,]*

dürüst degüldür: *Doğru değildir.*

1. Çü var māye şāhīn şikārına çüst
   Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 50). [dürüst degüldür, --dür]*

düş-: *Uğramak, rast gelmek.*

1. Sipāhuñ öñince yürür pīl-i mest
   Düşer heybetinden ḳulūba şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 642). [düşer, -er]*

düş-: *Bir nesnenin yukarıdan aşağıya inmesi.*

1. Çıḳarmadan ol ḫançer-i āb-gūn
   Düşer ḫaşm atından yire ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 14). [düşer, --er]*

düş-: *Düşmek II mec. yük bağlamında maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.*

1. Kılıcdan geçer eyleyen dār ü gīr
   Düşüp bende ola reʿāyā esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 252). [düşüp, -(ü)p]*

düş-: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak.*

1. Olur ḫōr gerçi ki mūş-ı naḥīf
   Dem olur **düşer** pīli eyler ża'īf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 34). [düşer, -er]*

düş-: *(Bir duygunun etkisine) Girmek.*

1. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
   Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 150). [düşerdi, -er, -di]*

düş: *Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.*

1. Müsāvīleri gerçi **düşmez** bize
   Ḳurı naẓmdur sözleri bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 79). [düşmez, -mez]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*

1. Düşer çünki ol nefṭlü sāza sūz
   Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 901). [düşer, -er]*

düş: *Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.*

1. Cemāda olan bende mecnūn olur
   Düşüp küfr bendine maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 168). [düşüp, -üp]*

düş: *(Kokusu) düşmek, yayılmak.*

1. Ne yirde **düşerse** anuñ mīḫ u naʿl
   Ḳılalum o yirüñ ḥuşīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 85). [düşerse, -er, -se]*

düşer: *Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak.*

1. Düşer gerçi bizden de geh gāh lāf
   Degül ḥaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [düşer, -er]*

dūş-ı düşmende: *Düşman omzunda.*

1. Çeke seyf-i Ḍaḥḥākı çün şehriyār
   Olur **dūş-ı düşmende** her mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 58). [dūş-ı düşmende, --de]*

düşmen: *Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.*

1. Bu yoluñ olur **düşmeni** bī-kerān
   Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 31). [düşmeni, -i]*
2. Eline daḫı almadan ol kemān
   Ṭolar **düşmenüñ** oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 18). [düşmenüñ, -ün]*
3. Hemīşe iden **düşmenine** ʿaṭā
   Muḥibbine itse degül mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 75). [düşmenine, -i, -n, -e]*
4. Çü **düşmen** çerisine oldı ḳarīb
   Anı gördi bir gurd ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 447). [düşmen,]*
5. Görüp anı ġayret ider tāc-bāḫş
   Sürer **düşmene** ḫışm u kīn ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1002). [düşmene, -e]*
6. Ki nuṣret virüp aña Yezdān-ı pāk
   İde ḳahrıla **düşmenini** helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 772). [düşmenini, -i, -n, -i]*
7. İden ḥācetin **düşmeninüñ** ḳabūl
   İde mi muḥibbini hergiz melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 773). [düşmeninüñ, -i, -nüñ]*
8. Saña virdigüm pendi iy şehriyār
   Nice **düşmenüm** virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 262). [düşmenüm, -(ü)m]*
9. Eger **düşmenüme** bulursam ẓafer
   Seni şāh idem Hinde iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 713). [düşmenüme, -üm, -e]*

düşmen: *Düşman.*

1. Ṣıġınup saña eylerem dār-ı gīr
   Beni itme **düşmen** yanında ḥaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 500). [düşmen,]*
2. Ala düzdi çü şaṭranc-ı ʿāc
   Şeb-i tīre **düşmen** sipāhı sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 870). [düşmen,]*

düşür: *Bırakmak.*

1. Yıḳılur başı üzre pīl-i sütürg
   Özin **düşürünce** o derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 630). [düşürünce, -ünce]*

dut: *Elinde bulundurmak.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem
   Cihān **dutmaġa** baña bes bir ḳalem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 22). [dutmaġa, -maġ, -a]*

dut: *Yayılmak.*

1. Görür pīl çün **dutdı** dünyāyı nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 905). [dutdı, -dı]*

dut: *Tutmak; yakalamak.*

1. Dutup her biri başa āhen-siper
   İderler neberd ol iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1107). [dutup, -up]*

dut: *Tutmak, zapdetmek, kaplamak.*

1. Dutubdur bu söz şöhreti ʿālemi
   Olur keşret-i ʿilm rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 167). [dutubdur, -ubdur]*
2. Nice atılur oḳ **dutılur** kemān
   Nice raḳş urur elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1073). [dutılur, -ur, -ıl]*

dut: *Gereğini yapmak, yerine getirmek.*

1. Sevāb ol **dutup** cümle fermānuñı
   Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 57). [dutup, --up]*

dut: *1. Elinde bulundurmak 2. Sunmak.*

1. Açа çünki ḫūnī kemānı kemīn
   Siperler **dutar** başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 74). [dutar, -ar]*
2. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe cihān
   Dutar ʿālemi kim o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 166). [dutar, -ar]*

dut: *Elde bulundurmak, ele almak; ulaşmak, varmak.*

1. Dutup tīġ ile ʿālemi ol emīr
   Edindi selāṭīni fermān-pezīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 99). [dutup, -up]*

dut: *Tut ki. II Farz edelim ki.*

1. Ḥadīd ile birdür oda çünki mūm
   Demürden imiş **dut** ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 50). [dut,]*

dut-: *Tutmak, zapdetmek.*

1. Urur ṣoñra bir tīġ şāḥib-ḳırān
   Siper **dutdı** tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1118). [dutdı, -dı]*

dut-: *Elinde bulundurmak.*

1. Dutar ʿālemi leşker ile güher
   Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 35). [dutar, --ar]*

dut-: *Gereğini yapmak, yerine getirmek.*

1. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
   Dutam sīnemi her kim ururса seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 208). [dutam, -am]*

dut-: *Ele geçirmek, yakalamak, tutmak.*

1. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne **dutardı** dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [dutardı, -ardı]*

dut-: *(Bir şeyi birinin üzerine) Tutmak.*

1. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper **dutdı** gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 40). [dutdı, -dı]*

dutan: *Uymak, itaat etmek.*

1. Eyā Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
   Naṣīḥat **dutan** eylemedi ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 254). [dutan,]*

dutul: *Tutulmak.*

1. Ḳaçan kim kişiye irişse ecel
   Dutulur ayaḳ baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1126). [dutulur, -ur]*

duy: *Işitmek, haber almak, öğrenmek.*

1. Murādın **duyup** Ḫıżr çün kim gider
   Ḳamu didügin şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 765). [duyup, -up]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*

1. Çalup kūs-ı ḥarbī çizildi ʿalem
   Alayını **düzdi** şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 568). [düzdi, -di]*
2. Şu vech ile **düzdi** alayını şāh
   Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 569). [düzdi, -di]*
3. Ala **düzdi** çü şaṭranc-ı ʿāc
   Şeb-i tīre düşmen sipāhı sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 869). [düzdi, -di]*
4. Ne bilsün güher baḫşını pīyle-ver
   Olur şedde **düzmek** be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 28). [düzmek, -mek]*
5. Düzüp yine bir silk-i Pervīn miṣāl
   Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 63). [düzüp, -üp]*

düz: *Kurmak, dizmek, hazırlamak.*

1. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
   Anıñçün **düzüldi** bu çīnī serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 28). [düzüldi, -ül, -di]*

düz: *Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek; hazırlamak, dizmek.*

1. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
   Düzer ḳalbde cān gibi ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 106). [düzer, -er]*

düz-: *Anlatmak, sıralamak.*

1. Bunı didi **düzdi** alayın dilīr
   Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 99). [düzdi, -di]*

dūzah olmışdı: *Cehennem (gibi) olmak.*

1. Zemīn **dūzaḫ olmışdı** bī- kār ü kişt
   Velī itdi ebr-i ʿaṭāsı behişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 167). [dūzaḫ olmışdı, --mış, --dı]*

düzd: *Far. Hırsız, sârık. düzdî: Hırsızlık.*

1. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence [ol] **düzd** rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 52). [düzd,]*
2. İde **düzd** her dānesin ger nihān
   Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 67). [düzd,]*

eʿādī: *Düşmanlar.*

1. Eʿādīyi itmege şāḥib-fīrāş
   Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 27). [eʿādīyi, -yi]*

eban: *Baba, dede anlamına gelen ebu kelimesinin çoğulu.*

1. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aşluñı sen
   Eban ʿan cedim şāh-ı Īrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 60). [eban,]*

ebed: *Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.*

1. Kişiyi ider hem-nişīn nīk ü bed
   Ṣaḳın bed-muṣāḥib idinme **ebed** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 54). [ebed,]*
2. Ebed irmeye ol ʿazīze gezend
   Ki gitmeye gūşından anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 55). [ebed,]*

ebed ḳaldı: *Sonsuza kadar kalmak; daim olmak.*

1. BEHİŞTĪ-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
   Ebed ḳaldı vādī-i dūzaḫda āh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 62). [ebed ḳaldı, --dı]*

eber: *Hayırlı.*

1. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
   Geçer tīr şöyle ki bezden **eber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 406). [eber,]*
2. Dutar ḫaşm egerçi ḳarşu siper
   Mücenden geçer çün ḥarīrī **eber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 460). [eber,]*

ebr: *Bulut.*

1. Seḫāvetde **ebr** ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 171). [ebr,]*
2. ʿAyān oldı iki mehābetlü **ebr**
   Yürür biri birine iki hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 889). [ebr,]*

ebr-i ʿaṭāsı: *Bağış, ihsan bulutu.*

1. Zemīn dūzaḫ olmışdı bī- kār ü kişt
   Velī itdi **ebr-i ʿaṭāsı** behişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 168). [ebr-i ʿaṭāsı, --sı]*

ebr-i āteş-feşān: *Ateş saçan bulut.*

1. Yüridi çün ol **ebr-i āteş-feşān**
   Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 119). [ebr-i āteş-feşān,]*

ebr-i belā: *Bela bulutu.*

1. Kemān-ı keyānīsi **ebr-i belā**
   Ḫadeng-i ciger-dūzı tīr-i ḳażā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 71). [ebr-i belā,]*

ebr-i luṭfuñ: *Lütuf bulutu.*

1. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça ḳabrüme **ebr-i luṭfuñ** gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 92). [ebr-i lutfuñ, --un]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
   Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 69). [ecelden, -den]*
2. Sinānı **ecel** zehrine nāvdān
   ʿAdūya olur mār-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 83). [ecel,]*
3. Ecelden Ḫudā virür ise emān
   Elüme girerse serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 173). [ecelden, -den]*
4. Ecel kimseye çünki virmez emān
   ʿAbeş nesne ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 109). [ecel,]*
5. Ecel cāmını eyleyüp ḫalḳ nūş
   Yaturlardı bīhūş u mest ü ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1021). [ecel,]*
6. Ḳaçan kim kişiye irişse **ecel**
   Dutulur ayaḳ baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1125). [ecel,]*
7. Gider şāhlıḳ çün irişse **ecel**
   Müfīd olmaz aşlā külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1135). [ecel,]*

ecel irdi: *Eceli gelmek, ölümü veya yok olması kaçınılmaz duruma gelmek.*

1. Ne deñlü ki Dārāya itdümse pend
   Ecel irdi çün olmadı sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 244). [ecel irdi, -di]*

edā eyle: *Yerine getirmek.*

1. Cihān gülşenin eyleyüp pür-ṣadā
   Yine eyle bir ḫūb-ı dil-keş edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 6). [edā eyle,]*

edā eyledüm: *Yapmak, kılmak; yerine getirmek.*

1. Murādum **edā eyledüm** ben tamām
   Bilür bāḳīsin ḥażretüñ ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 271). [edā eyledüm, -dü, -m]*

edin: *...haline gelmek, ...halini almak.*

1. Dutup tīġ ile ʿālemi ol emīr
   Edindi selāṭīni fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 100). [edindi, -di]*

efʿi: *Yılan.*

1. Zamān ile **efʿī** olur ejdehā
   Siyeh-seng olur gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 217). [efʿī,]*

efʿi-yi cān-sitān: *Can alan yılan.*

1. Begenmedügüñ ḫār içinden ʿayān
   Olur Ḫusrevā **efʿi-yi cān-sitān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 140). [efʿi-yi cān-sitān,]*

eflāk: *Felek.*

1. Nücūmı iden zeyn **eflāke** sen
   Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 47). [eflāke, -e]*

efrāsiyāb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

1. Şeh-i kām-yāb idi **Efrāsiyāb**
   Velī eyledi mevt anı türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1139). [efrāsiyāb,]*

eger: *Şart edatı, şayet.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 61). [eger,]*
2. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
   Olur mümtezic luṭfuñ olsa **eger** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 38). [eger,]*
3. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 7). [eger,]*
4. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 25). [eger,]*
5. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
   Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 27). [eger,]*
6. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
   Dirīġ olmaz iseñ **eger** dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 34). [eger,]*
7. Eger fażluñ itmez ise feṯḥ-i bāb
   Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 79). [eger,]*
8. Bula raḥm **eger** ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 83). [eger,]*
9. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 85). [eger,]*
10. BEHİŞTİ bulınmaz ẓalūmdan rehā
    Şefāʿat **eger** itmeye Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 102). [eger,]*
11. Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
    ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 71). [egerçi, -çi]*
12. Egerçi ki oldum ẓalūm u cehūl
    Ümīdüm var ide şefāʿat Rasūl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 99). [egerçi, -çi]*
13. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
    Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 11). [eger,]*
14. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
    Ẓulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 49). [eger,]*
15. Bu sāḥilde çoḳdur **egerçi** biḥār
    Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 35). [egerçi, -çi]*
16. Ecelden **eger** bulur isem emān
    Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 69). [eger,]*
17. Sözüme **eger** ṭaʿn ide kem ʿayār
    Ne ġam çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 137). [eger,]*
18. Eger ẕerreye mihri virürse tāb
    Olur ẕerre pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 49). [eger,]*
19. Eger pīl-i meste atarsa kemend
    İder pīl-i mesti kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 109). [eger,]*
20. Eger Ḫayber olsa ḥiṣār-ı ʿadu
    İder ḳalʿ bābın şeh-i ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 113). [eger,]*
21. Felek defterinde kevākib **eger**
    Raḳam ṣıfrı olur ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 125). [eger,]*
22. Kefinden virür idi deryā nişān
    Eger olsa dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 134). [eger,]*
23. Eger eylese pīl-i Hindūya zūr
    Olur pīl pā-māl çün mūr-ı ḫor *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 35). [eger,]*
24. Bu mülki baña virdi Rabbü'l-beşer
    Elümden ol alur alursa **eger** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 192). [eger,]*
25. Ḳo māżīleri ḫāle eyle naẕar
    Eger ʿāḳıl iseñ eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 216). [eger,]*

26. Eger eyler iseñ benüm ile ceng
Gözüñe idem cümle āfāḳı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 235). [eger,]*
27. Eger ehl-i idrāk şeh-i şehriyār
Koyup Ḥaḳḳı maʿbūd idinmezdi nār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 335). [eger,]*
28. Eger baña furṣat virürse Ḫudā
Olursam ʿAcem mülkine ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 337). [eger,]*
29. Eger ʿavnı ola anuñ reh-nümūn
İder peşşe Nemrūd[ı] ḫ̌ōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 17). [eger,]*
30. Ḥaḳuñ luṭfı baña **eger** ola yār
Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 77). [eger,]*
31. Her işüñ **egerçi** ki esbābı var
İden oldur esbābı ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 29). [egerçi, -çi]*
32. Egerçi ki Sīmurġdur[ur]şehriyār
İder līk Sīmurġ[ı] ʿAnḳā şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 155). [egerçi, -çi]*
33. Eger ejdehā vü **eger** pīl-i mest
Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 373). [eger,]*
34. Eger mehl virür ise rūzigār
Görüp sen daḫı oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1075). [eger,]*
35. Kebūter **eger** açsa meydānda bāl
Ḳalur der-peyince olamaz hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 867). [eger,]*
36. Muḥabbet iderseñ **eger** sen baña
Olanca ḳul olam ḳoluñda saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 721). [eger,]*
37. Eger düşmenüme bulursam ẓafer
Seni şāh idem Hinde iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 713). [eger,]*
38. Ḫaṭā itmeseydi **eger** pāy-ı pīl
Beni kim iderdi esīr ü dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 699). [eger,]*
39. Eger ben de olmasa idim esīr
Olurdı sizüñ ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 695). [eger,]*
40. Senüñ gibi bir daḫı olsa **eger**
Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 685). [eger,]*
41. Eger pīlden olmasaydı ḥışār
İderdük ḳamu leşkerin tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 663). [eger,]*
42. Eger ẕerrece olsa anda yürek
Żaʿīf itmez idi anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 553). [eger,]*
43. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
İder pīli bir peşşe ḫ̌ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 487). [eger,]*
44. Girürse ele pehlevānı **eger**
Tereddüd yoḳ anda bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 443). [eger,]*
45. Eger ejdehāya atarsa kemend
İderdi kemend ile elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 439). [eger,]*
46. Uyursan daḫı uyarayam seni
Eger ölmez iseñ añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 380). [eger,]*
47. Eger ejdehā vü eger pīl-i mest
Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 373). [eger,]*
48. Gelürse **eger** Zāl-i sām-süvār
İdem yalıñuz varmaġı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 367). [eger,]*
49. Eger cemʿ ola Rūm u Şām u ʿAcem
Baña zerre[ce] gelmeye hīç ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 365). [eger,]*
50. Eger Keyd dirseñ o bir feylesūf
Felek ḥāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 317). [eger,]*
51. Eger cehl ile ceng iderseñ ṭaleb
Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 249). [eger,]*
52. Eger peşşe mānendi çoġ olsa pīl
Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 227). [eger,]*
53. Gerek ise saña **eger** cān u baş
Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 225). [eger,]*
54. Çıḳarsañ sipihre **eger** çün ġurāb
İdem şāhbāzāne baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 219). [eger,]*
55. Ḳaçarsañ **eger** kūha hem-çün peleng
Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 215). [eger,]*
56. Eger emrüme olmaz iseñ muṭīʿ
Bulamazsın aṣlā melāẕ u menīʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 213). [eger,]*
57. Gözet ṭarzum iy pīr ü pāk-dil
Dilerseñ **eger** olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 76). [eger,]*
58. Eger ṭopraġa eylesem iltifāf
Nice zer olur bil ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 31). [eger,]*

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

1. Egerçi ki var peşşede vażʿ-ı pīl
Olur līk pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 267). [egerçi,]*
2. Bulur dürleri çoḳ **egerçi** ki nās
Velī ḳanı şārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 23). [egerçi,]*
3. Dutar ḫaşm **egerçi** ḳarşu siper
Mücenden geçer çün ḥarīrī eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 459). [egerçi,]*

egerçi: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 57). [egerçi,]*

egerçi: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.*

1. Egerçi ki şemşīridür āb-gūn
   İder nīl-gūn līk jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 61). [egerçi,]*
2. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç tāb
   Getürmez velī şīr çeşmine ḫ̆āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 35). [egerçi,]*
3. Egerçi ki fiʿli iġrāż yoḳ
   Velī ḥikmete müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 33). [egerçi,]*

ehl: *Bir işin ustası, o işte becerikli, mahâretli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
   İder ġāyet **ehl** olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 62). [ehl,]*
2. Olur kilkden çün şeker geh ʿayān
   Meẕāḳ **ehli** ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 112). [ehli, --i]*
3. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
   Ki oldum bu fen **ehline** pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 66). [ehline, -i, -n, -e]*
4. Meşeldür söz **ehlini** o ḫūb bilür
   Her ādem kemālince ḥışşe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 141). [ehlini, -i, -ni]*
5. Ḳo daʿvīleri naẕma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTḮ degül **ehle** daʿvī revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 74). [ehle, --e]*
6. İdinüp kemāl **ehlini** maḥremi
   İdinmez idi cāhili hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 51). [ehlini, -i, -n, -i]*
7. Ḳılıc **ehlinüñdür** hemīşe cihān
   Dutar ʿālemi kim o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 165). [ehlinüñdür, -i, -n, -üñ, -dür]*
8. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Ṣuṭurlāb **ehli** vü mevzūn-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 116). [ehli, -i]*
9. Zemīn **ehlini** eyledi cümle ker
   Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 149). [ehlini, -i, -n, -i]*
10. Ne bilsün benüm ḳadrümi kec-naẕar
    Hüner **ehlini** bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 34). [ehlini, -i, -n, -i]*

ehli: *Bir işin ustası, o işte becerikli, mahâretli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

1. Cihān içi gerçi kemāl **ehli** pür
   Kimi baḥrī[dür] kimi ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 45). [ehli,]*
2. ʿAbeş nesne ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
   Anuñ daḫı **ehli** bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 58). [ehli,]*

ehl-i bīnişdür: *Görme ehli II Ehl-i basiret.*

1. Çerāġ-ı ḳamu **ehl-i bīnişdür** ol
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 29). [ehl-i bīnişdür, --dür]*

ehl-i dād: *Adalet sahibi.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol **ehl-i dād**
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 157). [ehl-i dād,]*

ehl-i dīn: *Dini emirlere göre yaşayanlar.*

1. Diyānet diyüp eyledi **ehl-i dīn**
   Muvaḥḥid ḳılup itdi ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 183). [ehl-i dīn,]*

ehl-i dīnden: *Dini emirlere göre yaşayanlar.*

1. Senüñdür yine saña taḫt ile tāc
   Gerekmez baña **ehl-i dīnden** ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 208). [ehl-i dīnden, -den]*

ehl-i ḥayā: *Haya sahibi.*

1. Üçüncisi ʿOsmān ol **ehl-i ḥayā**
   Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 161). [ehl-i ḥayā,]*

ehl-i hüner: *Hünerli olanlar.*

1. Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
   Kemer-beste bendem her **ehl-i hüner** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 30). [ehl-i hüner,]*
2. Ben ol kīmyā-dānem **ehl-i hüner**
   Olur laʿl senge idersem naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 29). [ehl-i hüner,]*

ehl-i idrāk: *Feraset erbabı, anlayış ustası.*

1. Eger **ehl-i idrāk** şeh-i şehriyār
   Koyup Ḫaḳḳı maʿbūd idinmezdi nār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 335). [ehl-i idrāk,]*

ehl-i kemāl: *Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.*

1. İşitse nerede bir **ehl-i kemāl**
   Getürüp virürdi aña mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 27). [ehl-i kemāl,]*

ehl-i nās: *Insanlık ehli.*

1. Giçer her kişi gerçi gevher-şinās
   Ḳalīl olur ammā şinās **ehl-i nās** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 148). [ehl-i nās,]*

ehl-i neberd: *Savaş erbabı.*

1. İki merd-i meydānuz **ehl-i neberd**
   Biline neberd olıcak ḳadr-i merd *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 125). [ehl-i neberd,]*

ehl-i peyġāma: *Haber ehli (peygamberler kast edilmiştir.).*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
   Ḳamu **ehl-i peyġāma** ḫātemdür ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 52). [ehl-i peyġāma, --a]*

ehl-i rezme: *Muharebe erbapları.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
   Virür mergden **ehl-i rezme** ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 226). [ehl-i rezme,]*

ehl-i şāhib-kemāl: *Olgun olan kimse.*

1. Aña dir kemāl **ehl-i ṣāḥib-kemāl**
   Ki birinde olmaya aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 49). [ehl-i ṣāḥib-kemāl,]*

ehl-i şāhib-naẓar: *Görüşü kuvvetli kimse.*

1. Güher didügüñ bir mülevven ḫacer
   Güher budur iy **ehl-i ṣāḥib-naẓar** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 42). [ehl-i ṣāḥib-naẓar,]*

ehl-i temīz: *Temizlik sahibi.*

1. İden ḫaẓẓ-ı ednā sözinden ʿazīz
   Bu şanʿatda ola mı **ehl-i temīz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 74). [ehl-i temīz,]*

ehl-i tevḥīd: *Allah'ın birliğine inananlar.*

1. Şu kim **ehl-i tevḥīd** ola rāst-bīn
   Enīsi olur tā ebed ḥūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 161). [ehl-i tevḥīd,]*

ehl-i yaḳīn: *Delille değil iman gücüyle hakikatı apaçık görenler.*

1. Diyānet diyüp eyledi ehl-i dīn
   Muvaḥḥid ḳılup itdi **ehl-i yaḳīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 184). [ehl-i yaḳīn,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Olursa muḳābil aña **ejdehā**
   Bulamaz anuñ ḫançerinden rehā *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 37). [ejdehā,]*
2. Zamān ile efʿī olur **ejdehā**
   Siyeh-seng olur gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 217). [ejdehā,]*
3. Uyur **ejdehā** ḳuyruġını başar
   Felek yüz çevürdi şehüñden meger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 329). [ejdehā,]*
4. Ḳaçan kirm ide **ejdehā** ile ceng
   Ḳaçan ceng ide gürbe ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 35). [ejdehā,]*
5. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
   Kimi **ejdehā** oldı kimi yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 222). [ejdehā,]*
6. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
   Ki vaẓʿı virür **ejdehādan** ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 50). [ejdehādan, -dan]*
7. Kemend **ejdehādur** müselsel şiken
   İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 227). [ejdehādur, -dur]*
8. Mehābetlüdür pīl gerçi şehā
   Mehīb olur ammā ḳatı **ejdehā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 236). [ejdehā,]*
9. Nedür gürgden gāv-ı deşti şehā
   Olur aña Rūmī-kemend **ejdehā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 240). [ejdehā,]*
10. Eger **ejdehā** vü eger pīl-i mest
    Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 373). [ejdehā,]*
11. Ḳuşandı iki başlu bir **ejdehā**
    Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 825). [ejdehā,]*
12. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına bir kemān
    Virür vehm idüp **ejdehā** görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 834). [ejdehā,]*
13. Çü meydāna geldi iki **ejdehā**
    Olur üştür ü pīller pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 893). [ejdehā,]*
14. Eger **ejdehāya** atarsa kemend
    İderdi kemend ile elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 439). [ejdehāya, -ya]*

ejdehā-yı laḥad: *Mezar yılanı.*

1. Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
   Zebūn itmeye **ejdehā-yı laḥad** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 14). [ejdehā-yı laḥad,]*

ejder: *Büyük yılan.*

1. Göre ol da çün rūz-ı meydān ola
   Ki **ejder** nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 320). [ejder,]*
2. Ne **ejder** döyer tīġuñuza ne bebr
   Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 533). [ejder,]*
3. İki başlu bir **ejder** idi hemān
   Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 835). [ejder,]*
4. Niçe perlü peykānları zehr-i nāk
   İder her birisi bir **ejder** helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 840). [ejder,]*

ejder-i cān-sitān: *Can alan korkunç hayvan.*

1. Elinde ya ol **ejder-i cān-sitān**
   Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 69). [ejder-i cān-sitān,]*

ek: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

1. Ḳurup mürden idem zemīni esīr
   Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma şaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 46). [ekem, -em]*

ekālīm: *Ar. İklim'ler, ülkeler.*

1. Günāhuñ dile kim idem çoḳ kerem
   Ḳılam Rūma anca **eḳālīm** żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 28). [eḳālīm,]*

ekmeh: *Doğuştan kör olan kişi.*

1. Ne bilsün şu **ekmeh** olan ādemi
   Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 51). [ekmeh,]*

eksük: *Noksanlık.*

1. Olardan nem **eksük** benüm Ḫusrevā
   Nʾiçün şehlüḳ olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 101). [eksük,]*
2. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin sipāh
   Ara yirde **eksük** hemīn Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1146). [eksük,]*

eksük: *Az.*

1. Beni görme Rüstemden **eksük** ʿazīz
   Ki tā ḳopmaya başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 187). [eksük,]*

el: *Güç, iktidar, irade.*

1. Ne ḳaçmaḳ **elinden** gelür ne yiter
   Ne nefʿ olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 921). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Bedenin bir uzvu.*

1. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
   Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 25). [elümde, -üm,- de]*
2. Ele alsa yayın gehī kār-zār
   Ḳaçar ḫaşmı olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 67). [ele, -e]*
3. Bir **elinde** zer beẕlde hem-çü mīġ
   Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 119). [elinde, -i, -n, -de]*
4. Eline ala çünki şemşīr-i tīz
   İdemez felek de anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 65). [eline, -ine]*
5. Eline sinān alsa ol şeh-süvār
   Ḳafeş gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 81). [eline, -ine]*
6. Olur zūr-mend ü cihān-pehlevān
   Virür tevsen-i çarḫ **eline** ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 42). [eline, -ine]*
7. Eline sinān alsa ol nām-ver
   Muḥīṭuñ olur cūyı ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 45). [eline, -ine]*
8. Çü furṣatda olmaya nuṣret muʿīn
   Olur **elde** bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 68). [elde, -de]*
9. Cihānda gehī ṣulḥ olur gāh ceng
   Ele ki güher alınur gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 222). [ele, -e]*
10. Elinde olup sūzen anuñ sinān
    Olur leng altında esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 69). [elinde, -de, -n, -i]*
11. Eline alup cām-ı şāhen-şehi
    Gehī pür ider idi gāhī tehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 85). [eline, -ine]*
12. Bu mülki baña virdi Rabbü'l-beşer
    Elümden ol alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 192). [elümden, -üm, -den]*
13. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
    Elüñ ile göndür ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 52). [elüñ, -üñ]*
14. Gözüñe şoḳup iḫtiyārī iber
    Ayaġuña vurma **elüñle** teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 64). [elüñle, -üñ, -le]*
15. Ele tīġ alındı çün iy şehriyār
    Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 141). [ele, -e]*

16. Degül bāziçe ḫışm ü kīn ü sitīz
Alalum **ele** nīze vü tīġ-ı tīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 144). [ele, -e]*
17. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 154). [el,]*
18. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḥak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 67). [elinde, -i, -n, -de]*
19. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 69). [elinde, -i, -n, -de]*
20. Ḳaçan kim kişiye irişse ecel
Dutulur ayaḳ bağlanur iki **el** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1126). [el,]*
21. Alur şemşīrini ele ol dilīr
Ne şemşīr geh **el** bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 844). [el,]*
22. Ki reşk eylesün naẓmına silk-i dür
El uzatmasun ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 66). [el,]*
23. Nice atılur oḳ dutılur kemān
Nice raḳş urur **elde** ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1074). [elde, -de]*
24. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
Gehī tīġ alurdı **ele** geh sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 944). [ele, -e]*
25. Alur şemşīrini **ele** ol dilīr
Ne şemşīr geh el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 843). [ele, -e]*
26. Yüridi görüp anı ṣāḥib-ḳırān
Ele aldılar nāvek ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 644). [ele, -e]*
27. Ele bir sinān aldı elli arış
Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 857). [ele, -e]*
28. Ele aldılar ṣoñra pīçān kemend
Olur pīl gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 623). [ele, -e]*
29. Ele aldılar ṣoñra gürz-i girān
Hubūṭ u ṣuʿūd itdi ol āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 613). [ele, -e]*
30. Tehī oldı tirkeş uvandı kemān
Ele aldılar cān alıcı sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 606). [ele, -e]*
31. Görüp biri birini iki dilīr
Ele aldılar ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 602). [ele, -e]*
32. Çıḳup ḫaymesinden cihān-pehlevān
Ele aldı pūlād-ı çīnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 520). [ele, -e]*
33. Bulışup iki leşker-i kīne-dār
Ele aldılar āteş-i tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 452). [ele, -e]*
34. Girürse **ele** pehlevānı eger
Tereddüd yoḳ anda bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 443). [ele, -e]*
35. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi sinān
Elinde gelür cenge ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 596). [elinde, -de, -n, -i]*
36. Çıḳa geldi Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
Elinde kemān terkeş itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 450). [elinde, -de, -n, -i]*
37. Şu kim yoḳ **elinde** ne sīm ü ne zer
Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [elinde, -de, -n, -i]*
38. Elindeki zūpīn künbed-miṣāl
Virür çarḫ ḳalḳanına infiʿāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 517). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*
39. Elindeki zūpīn-i sām-süvār
İder ḫurd ḫaşm olsa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1089). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*
40. Öpüp geydi şāhuñ **elinden** külāh
Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1195). [elinden, -i, -n, -den]*
41. Elini ḳafasında bağladı çüst
İletdi ʿalem dibine zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 637). [elini, -i, -ni]*
42. Alam tīġ-ı Hindū **elüme** çü ben
Aña māyil olmaya Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 329). [elüme, -üm, -e]*
43. Ayaġuñ ile dāma girmek neden
Elüñ ile kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 364). [elüñ, -üñ]*
44. Didi iy süvārān-ı Īrān u Rūm
Kim olur **elüñüzde** āhen çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 532). [elüñüzde, -ü, -ñüz, -de]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.*

1. Ḫadeng-i neyi çün ola naġme-ger
İder raḳş **elinde** sipihrüñ siper *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 78). [elinde, -i, -(n)de]*
2. Bir **elinde** cām ü birisinde tīġ
Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 63). [elinde, -i, -(n)de]*
3. Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp ḫavf olur **elde** lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 172). [elde, -de]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamında.*

1. Ecelden Ḫudā virür ise emān
Elüme girerse serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 174). [elüme, -(ü)m, -e]*

el-: *Bedenin bir uzvu.*

1. Şu deñlü dökerdi **eli** sīm ü zer
Ki kān olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 61). [eli, -i]*

2. Eline daḫı almadan ol kemān
Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 17). [eline, -i, -(n)e]*

elbet: *"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.*

1. Hüner-mendi **elbet** daḫı bī-hüner
Ḳadīmī bu ʿādet-dürür kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 151). [elbet,]*
2. Uran tīġa kendüyi mecnūn olur
Ḥıyābetde **elbetde** maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 70). [elbetde, -de]*

elbette: *"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.*

1. Nedür cāh-ı dünyā nedür mülk ü māl
Olur āḫır **elbette** çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 174). [elbette,]*
2. Sözi şol kişinüñ ki maʿḳūl ola
Ne kim dirse **elbette** maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 176). [elbette,]*
3. Eger ejdehāya atarsa kemend
İderdi kemend ile **elbette** bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 440). [elbette,]*
4. Ne ġam bir kişide osa ḳadr-i pest
Olur dest **elbette** bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 706). [elbette,]*

elbürz-vār: *Elbürz gibi.*

1. Öñince yürür pīl **Elbürz-vār**
Giderler sipeh idinüben ḫışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 587). [elbürz-vār,]*

elçi: *Elçi, haberci.*

1. Daḫı **elçiye** her ne ise ḫaber
Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 167). [elçiye, --ye]*
2. Alup bunları **elçi** oldı revān
Varur taḫtına geçmedin çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 277). [elçi,]*
3. Alup nāmeyi **elçi** oldı revān
Varur şāhına geçmedin az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 385). [elçi,]*
4. Gidicek şeh **elçisi** pes Fūr-ı şāh
Buyurdı ki gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 389). [elçisi, -si]*
5. ʿİtāb eyleyüp **elçiye** ol fużūl
Şehüñ ḳılmadı armaġanın ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 293). [elçiye, -y, -e]*
6. Virüp **elçiye** Fūr çoḳ sīm ü zer
Bu vech ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 383). [elçiye, -y, -e]*

elçiye: *Elçi, haberci.*

1. Ölüm yoḳdur **elçiye** iy bed-gümān
Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 343). [elçiye, -(y), -e]*

elçiye zevāl yoḳdur: *Elçiye zeval yoktur.*

1. Bu ʿādetdür elçiye yoḳdur zevāl
Yüri şāhuña itme bizden ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 345). [elçiye zevāl yoḳdur,]*

elden gider: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

1. Cihān mülkine biñ yıl olursa şāh
Gider āḫır elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1132). [elden gider, -er]*

elden ḳoma: *Elden bırakmak II Her zaman tutmak, bir şeye her daim bağlı kalmak.*

1. Nʾola ḫışm itdüm ise saña ben
Müdārāyı **elden ḳoma** bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 76). [elden ḳoma,]*

ele: *Anlamı güçlendirmek için kullanılır.*

1. Alup her mübāriz **ele** tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḫālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 177). [ele,]*

ele aldı: *Elinde tutmak, eline almak.*

1. Yidi erzeni murġ çünkim dürüst
Ele aldı şeh gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 306). [ele aldı, --dı]*

ele aldı: *Eline almak, tutmak; bir konuda konuşmaya, işlem yapmaya başlamak.*

1. Belinden devātın çıḳardı debīr
Ele aldı ḳırṭās-ı çīnī-ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 418). [ele aldı, --dı]*

ele aldılar: *Eline almak, tutmak; bir konuda konuşmaya, işlem yapmaya başlamak.*

1. Buyurdı **ele aldılar** ḫā[me]ler
Yazıldı selāṭīn içün nāmeler *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 351). [ele aldılar, --dı, --lar]*

ele almadan: *Elinde tutmak, eline almak.*

1. Ele almadan tīr ü tīġ u teber
   Kemīnden kemānını şunar ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 73). [ele almadan, --ma, --dan]*

ele alup: *Üzerinde çalışmaya, uğraşmaya başlamak II elinde tutmak.*

1. Ki **ele alup** ḫāme ḫāme-tırāş
   Yaza şāha bir nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 413). [ele alup, --up]*

elin öpdi: *Saygı ifadesi olarak bir kimsenin elini öpüp alnına koymak.*

1. Elin öpdi erkān u aʿyān tamām
   Dilāverler emrine hep oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1197). [elin öpdi, -di]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Ele bir sinān aldı **elli** arış
   Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 857). [elli,]*

elli biñ: *Elli bin.*

1. İder **elli biñ** pehlevān-ı güzīn
   Didi kim yiter baña bunlar hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 369). [elli biñ,]*

elli biñ: *Elli bin sayısı.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ḫrān-zemīn
   İder **elli biñ** ser-fırāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [elli biñ,]*
2. Olup ġarḳ-ı āhen ol **elli biñ** er
   Cihān-pehlevān ile cümle beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 431). [elli biñ,]*

elmās: *Elmas, değerli bir taş.*

1. Güher delmege eyle **elmāsı** tīz
   Cihān ḫalḳına ol yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 7). [elmāsı,]*
2. İdüp cāmı geh laʿl laʿl-i müẕāb
   Geh **elmās** iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 88). [elmās,]*
3. Daḳar iki dişine **elmās** tīz
   İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 407). [elmās,]*

elmās-gūn: *Elmas renkli (Parlaklık bağlamında); elmas türünden, elmastan (Tanıkta, eski tıpta zehir olarak kullanılıp içeni öldürdüğü söylenen elmas kırıntısı veya elmas tozuna işaret edilir. ONAY, 145).*

1. Olur laʿl-gūn tīġı **elmās-gūn**
   Aḳar baḥr-i mercān olup seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 991). [elmās-gūn,]*

elümde olur: *Elimde olur.*

1. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-fırāş
   Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 28). [elümde olur, --üm, --de, --ur]*

emān: *Ar. 1. Korkusuzluk, eminlik, müsaade. 2. İstimdat, şikâyet, tahzir, tahazzur, havf, reca, istikrah edatı.*

1. Ecelden Ḫudā virür ise **emān**
   Elüme girerse serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 173). [emān,]*
2. Ecel kimseye çünki virmez **emān**
   ʿAbeş nesne ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 109). [emān,]*
3. Müselmān olursañ bulursın **emān**
   Vʾegerni gider mülk-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 193). [emān,]*
4. Didi kim eyā şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Müselmān olayum baña vir **emān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 720). [emān,]*

emān bulur: *Emin olmak, korunmak, güvende olmak.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
   Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 69). [emān bulur, --ur]*

emān diledi: *Yardım istemek.*

1. Ḳoyup cengi leşker diledi emān
   Emān virdi anlara şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1127). [emān diledi, -di]*

emān virdi: *Canını bağışlamak, öldürmemek, merhamet etmek.*

1. Ḳoyup cengi leşker diledi emān
   Emān virdi anlara şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1128). [emān virdi, -di]*

emān vireyüm: *Affetmek, emin kılmak.*

1. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
   Ne ceng olsun aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 39). [emān vireyüm,]*

emān vireyüm: *Affetmek, emin kılmak.*

1. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
   Ne ceng olsun aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 39). [emān vireyüm,]*

emān virmedi: *Canını bağışlamak, öldürmemek, merhamet etmek.*

1. Süleymāna kim rām idi ins ü cān
   İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1142). [emān virmedi, -me, -di]*

emek: *Bir iş uğruna gayret ve çaba sarf etmek.*

1. Bu kāra maʿānī maʿārif gerek
   Çü esbāb olmaya çekme **emek** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 56). [emek,]*

emīn: *(Ar.) Güvenilir, inanılır, îtimat edilir (kimse) II. Hz. Muhammed.*

1. Ṣaḳın mevtden olma iñen **emīn**
   Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 55). [emīn,]*

emīn eyle: *Korkusuz kılmak, güvenli kılmak.*

1. Belālardan eyle şehi sen emīn
   Hemīşe aña feṯḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 789). [emīn eyle,]*

emīn-i zamān u ḍamīn-i emān: *Zamanın emini ve güvene kefil olan.*

1. Emīn-i zamān u Ḍamīn-i emān
   Fürūzende-çeşm [ü] çerāġ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 27). [emīn-i zamān u ḍamīn-i emān,]*

emīr: *Araplarda ve bazı Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir veya ülkenin başı.*

1. Dilerse ider bir emīri esīr
   Dilerse ider bir esīri **emīr** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 16). [emīr,]*
2. Dutup tīġ ile ʿālemi ol **emīr**
   Edindi selāṭīni fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 99). [emīr,]*
3. Dilerse ider bir **emīri** esīr
   Dilerse ider bir esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 15). [emīri, -i]*

emīr idem: *Hükümdar yapmak.*

1. İdüp aḳrabāsıyla anı esīr
   Yirine idem bir ḳulumı emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 288). [emīr idem, --em]*

emīr oldı: *Emir, reis olmak.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 20). [emīr oldı, --dı]*

emīr-i cinān: *Cennetlerin emiri (Hz. Muhammed kast edilmiştir.).*

1. Baña eyle ol bāġ içinde mekān
   Ḳi cār ola anda **Emīr-i cinān** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 98). [emīr-i cinān,]*

emn: *Emniyet, güven.*

1. Olup mārlar ḥāfıẓ-ı āşiyān
   Zemīn **emniden** oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 14). [emniden, --i, --den]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Muṭabbaḳdur **emr** ile ṭāḳ-ı sipihr
   Münevverdür **emr** ile mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 21). [emr,]*
2. İden tīġ-ı ḫurşīde mīġı niyām
   Ḳılan tevsen-i çarḫa **emri** licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 24). [emri,]*
3. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
   Ki **emrindedür** hem semek hem simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 12). [emrindedür, -indedür]*
4. Bu sözüme eylemeyüp iʿtiḳād
   Ḥaḳuñ **emrine** itmeyen inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 178). [emrine, -i, -n, -e]*
5. Elin öpdi erkān u aʿyān tamām
   Dilāverler **emrine** hep oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1198). [emrine, -i, -n, -e]*

6. Eger **emrüme** olmaz iseñ muṭīʿ
   Bulamazsın aṣlā melāz̧ u menīʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 213). [emrüme, -üm, -e]*
7. Olayum her **emrüñde** yār ü muʿīn
   İkilik gidüp bir olalum hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 211). [emrüñde, -ü, -ñ, -de]*
8. Nebiyye kitāba ide iʿtiḳād
   Biri **emrüñe** eylemez inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 498). [emrüñe, -ü, -ñ, -e]*

emr: *"Kün: Ol!" emri.*

1. Muṭabbaḳdur **emr** ile ṭāḳ-ı sipihr
   Münevverdür **emr** ile mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 22). [emr,]*

emr eyledi: *Emretmek.*

1. O ḫışm ile **emr eyledi** yine şāh
   Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 289). [emr eyledi, --di]*

emr itdi: *Emir etmek, buyurmak.*

1. Ne **emr itdi** ise şeh-i muḥterem
   İder ḫōş-nüvīs (hattat) anı ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 419). [emr itdi, --di]*

emr itdügün: *Emir etmek, buyurmak.*

1. Virüp armaġanını idüp duʿā
   Hep **emr itdügün** didi fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 302). [emr itdügün, --dügün]*

emr ü nehye: *Emir ve yasak.*

1. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
   Virür perveriş **emr ü nehye** suḫen *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 80). [emr ü nehye, --e]*

emrāż-ı ġam: *Gam hastalığı.*

1. Meger bir gün olmış idi dil dijem
   Beni ḫasta itmişdi **emrāż-ı ġam** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 2). [emrāż-ı ġam,]*

emrì: *(ö.1575)Edirne'de doğdu.Emrî'nin kaynaklarda üzerinde durulan yönü tarih düşürmedeki ustalığıdır.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
   Ḥaḳuñ **emri** olmasa ne tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 20). [emri,]*

emr-i ʿaẓīm: *Büyük emir.*

1. Benüm dīnüm anuñ dīninden ḳadīm
   Ḳoyup anı dönmek bir **emr-i ʿaẓīm** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 302). [emr-i ʿaẓīm,]*

emrüñ olursa: *Emrin olursa.*

1. Olur **emrüñ olursa** bir ḳaṭre āb
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 35). [emrüñ olursa, --ün, --ur, --sa]*

en: *"En" üstünlük zarfı.*

1. Çü Irān naṣīb ola iy şeh baña
   İdem **eñ** faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 178). [eñ,]*

enbāzdur: *(انباز) i. (Fars. enbāz) Eş, benzer, ortak.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
   Güher baḥrı göñlümle **enbāzdur** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 24). [enbāzdur,]*

enbiyā: *(Ar.) Nebîler, peygamberler.*

1. Kamu **enbiyānuñ** odur serveri
   Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 39). [enbiyānuñ, -nuñ]*
2. Olur **enbiyā** rūḥı gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 105). [enbiyā,]*
3. Piyāde öñince ḳamu **enbiyā**
   Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 107). [enbiyā,]*
4. Mukarrer anı bil ki sen **enbiyā**
   Çü ḳible-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 187). [enbiyā,]*

encām-ı kār: *İşin sonunda, neticede.*

1. Baña raḥmet it tā ki **encām-ı kār**
   Varam rāḍi vü merḍi vü rest-gār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 93). [encām-ı kār,]*

encüm: *Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.*

1. Sevābit sipihrine başdı ḳadem
   Yolına niṣār itdi **encüm** direm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 98). [encüm,]*
2. Geleler ḳamu ḫıdmetine şehüñ
   Ola cemʿ girdinde **encüm** mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 360). [encüm,]*
3. Anı eylemiş resm **encüm** felek
   Yazılmış kenārında bāl-i melek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 855). [encüm,]*

encümen: *Topluluk.*

1. İderdi gehī rāz-ı encüm ḥisāb
   İçerdi gehī **encümenle** şarāb *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 58). [encümenle, --le]*
2. Ki Çīn ile Māçīn Ḫıṭā vü Ḫoten
   Sipāhī olup bir yire **encümen** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 354). [encümen,]*
3. Olup leşker-i ins ü cin **encümen**
   Şan olmış sipāh-ı şehe ṣaf-şiken *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 129). [encümen,]*
4. Bu cānibde Fūr-ı cihān-gīr-i Hind
   İdüp **encümen** leşker-i Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 572). [encümen,]*

encümen oldı: *Topluluk olmak.*

1. Gelüp **encümen oldı** çün kim çeri
   Şehe ʿarż ḳıldılar ol defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 391). [encümen oldı, -dı]*

endīşe: *Düşünce, fikir.*

1. Ki niçe ki **endīşe** ola bülend
   Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 43). [endīşe,]*

engüşt: *Parmak.*

1. Ḳapusında yoḳ bir ḳulı nā-ümīd
   Her **engüşti** ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 152). [engüşti, -i]*

engüşt-i muʿciz-nümā: *Mucize gösteren parmak.*

1. Suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
   İdüp neyden **engüşt-i muʿciz-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 26). [engüşt-i muʿciz-nümā,]*

engüşt-i peyġamberī: *Peygamberin parmağı (Hz. Muhammed).*

1. Semānuñ mehi idi ḳufl-ı deri
   Kilīd oldı **engüşt-i peyġamberī** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 46). [engüşt-i peyġamberī,]*

enīn: *İnilti, inlemek.*

1. Enīn ile itdükce barbuṭ fiġān
   Olurdı ṣurāḥīnüñ eşki revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 99). [enīn,]*

enīn itdüginden: *İnlemek.*

1. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
   Ṣadālar virüp kūh iñler zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 967). [enīn itdüginden, -düg, -in, -den]*

enīs: *Dost.*

1. Şu kim ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
   Enīsi olur tā ebed ḫūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 162). [enīsi, -i]*

envāʿ-ı naẓma: *Çeşitli nazım şekilleri.*

1. Gerek ḳudret **envāʿ-ı naẓma** tamām
   Ki kişi ola şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 65). [envāʿ-ı naẓma, --a]*

envār: *Nurlar, aydınlıklar.*

1. Semāyı iden zeyn **envār** ile
   Zemīne şeref viren ezhār ile *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 141). [envār,]*

envār-ı zāt: *Varlığın nurları.*

1. Ḫudūṣın çü maḥv itdi **envār-ı ẕāt**
   Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 123). [envār-ı ẕāt,]*

er: *Asker.*

1. Olup ġarḳ-ı āhen ol elli biñ **er**
   Cihān-pehlevān ile cümle beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 431). [er,]*
2. Anadan göre nice ṭoġarmış **er**
   Nice ceng ider pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1071). [er,]*

3. Başup iki yüz [ol] **eri** pehlevān
Muẓaffer olur ḫayl-i şāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 465). [eri, -i]*

ercümend: *Şerefli, haysiyetli, îtibarlı, muhterem.*

1. Bülendī-dih-i bende-i ser-bülend
Gehī **ercümend** eyleyen geh nijend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 10). [ercümend,]*

erdeşīr-i zūr: *Kuvvetli cesur.*

1. Çeker şaydı göre **Erdeşīr-i zūr**
Anuñ şayd-ı fitrākı Behrām-ı Gūr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 107). [erdeşīr-i zūr,]*

erġuvān: *Kırmızıya çalan çiçek.*

1. Yatur mürde peyker çü berg-i ḫazān
Kimi zaʿferānī kimi **erġuvān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 956). [erġuvān,]*

erkān: *İleri gelenler.*

1. Gelüp bir bir oturdı **erkānlar**
Müzeyyen idüp ṣadrı aʿyānlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 123). [erkānlar, --lar]*

erkān u aʿyān: *Bir yerin önde gelenleri ve büyükler.*

1. Elin öpdi **erkān u aʿyān** tamām
Dilāverler emrine hep oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1197). [erkān u aʿyān,]*

erkān-ı hind: *Hind'in ileri gelenleri.*

1. Ḳabūl eyleyüp anı **erkān-ı Hind**
Didiler şehüñdür ḳamu Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1187). [erkān-ı hind,]*

erlik: *Mertlik, yiğitlik.*

1. Bahāne yoḳ **erlikde** hergiz aña
Sözüñ rāstın didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 737). [erlikde, -de]*

erre: *Testere, bıçkı.*

1. Çalışmaḳdan **erre** olur tīġ-ı tīz
Beri dönmeyüp eylediler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 611). [erre,]*

erzen: *Darı.*

1. Yidi **erzeni** murġ çünkim dürüst
Ele aldı şeh gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 305). [erzeni, --i]*

esās-ı cinān: *Cennetlerin esası.*

1. Feżā-yı cihān gerçi ḫurrem-dürür
Esās-ı cinān līk muḥkem-dürür *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 96). [esās-ı cinān,]*

esb: *At; binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan.*

1. Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı **esb** ü amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 132). [esb,]*

esb ü insān: *İnsan ve at.*

1. Olup āhene **esb ü insān** ġarḳ
Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 151). [esb ü insān,]*

esb ü nās: *Cesur at.*

1. Şu deñlü ziyāde idi **esb ü nās**
Olur sīnesi ẓahr-ı ḥūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 175). [esb ü nās,]*

esbāb: *Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.*

1. Bu kāra maʿānī maʿārif gerek
Çü **esbāb** olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 56). [esbāb,]*
2. Her işüñ egerçi ki **esbābı** var
İden oldur **esbābı** ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 29). [esbābı, -ı]*
3. Her işüñ egerçi ki **esbābı** var
İden oldur **esbābı** ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 30). [esbābı, -ı]*
4. Zamān u felek līk **esbābdur**
Ḥaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 19). [esbābdur, -dur]*

esbān-ı şaḥrā-neverd: *Çölde dolaşan atlar.*

1. Şeh öñünce **esbān-ı ṣaḥrā-neverd**
İderlerdi Işṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 141). [esbān-ı ṣaḥrā-neverd,]*

esb-i devān: *Hızlı koşan at.*

1. Elinde olup sūzen anuñ sinān
Olur leng altında **esb-i devān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 70). [esb-i devān,]*
2. Nefīrüñ ṭolup naġmesiyle cihān
Urur raḳṣ meydānda **esb-i devān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 962). [esb-i devān,]*

esb-i devlet: *Saadet atı.*

1. Olur ḥükmüne tevsen-i çerḫ rām
Virür destine **esb-i devlet** zimām *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 54). [esb-i devlet,]*

esb-i tāzī: *Arap atı.*

1. Ola **esb-i tāzī** yola çün revān
Ḫar-ı leng irişmez aña bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 49). [esb-i tāzī,]*
2. Ḳamu şehlerüñ ser-firāzı benem
Ḳamu gāvdur **esb-i tāzī** benem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 86). [esb-i tāzī,]*

esb-i tāzīlüvüz: *Arap atı.*

1. İki **esb-i tāzīlüvüz** bād-pāy
Ola kim bu meydānda pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 123). [esb-i tāzīlüvüz, -lüvüz]*

esed: *Ar. Aslan.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol **esed**
Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 71). [esed,]*

eser yoḳ: *Etkisi olmamak.*

1. Şu kim yoḳ şecāʿatden anda eşer
Olur kār-zār olsa ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 45). [eşer yoḳ,]*

esīr: *Ar. Tutsak.*

1. Ḳurup mürden idem zemīni **esīr**
Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma şaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 45). [esīr,]*
2. Dilerse ider bir emīri **esīr**
Dilerse ider bir esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 15). [esīr,]*
3. Dilerse ider bir emīri esīr
Dilerse ider bir **esīri** emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 16). [esīri, -i]*
4. Sikender didi kim ḳanı ol **esīr**
Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 671). [esīr,]*
5. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
Ne kişisin aşlıñ nedür iy **esīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 682). [esīr,]*

esīr itdi: *Esir etmek. Köle yapmak.*

1. Beni devletüñ itdi şāhā esīr
Vʾegerni baña mūşdur nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 691). [esīr itdi, -di]*

esīr idübdür: *Ele geçirmek, köle haline getirmek.*

1. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 33). [esīr idübdür, --üb, --dür]*

esīr idüp: *Ele geçirmek, köle haline getirmek.*

1. İdüp aḳrabāsıyla anı esīr
Yirine idem bir ḳulumı emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 287). [esīr idüp, --üp]*

esīr ola: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

1. Kılıcdan geçer eyleyen dār ü gīr
Düşüp bende ola reʿāyā esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 252). [esīr ola, -a]*

esīr oldı: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

1. Uşandı meger Fūrdan tāc u taḫt
Cuvān-baḫt **esīr oldı** iy nīk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 694). [esīr oldı, -dı]*

esīr olmasa: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

1. Eger ben de olmasa idim esīr
   Olurdı sizüñ ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 695). [esīr olmasa, -ma, -sa]*

esīr olur: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

1. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
   Olur şīr ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1080). [esīr olur, -ur]*

esīr ü dilīr: *Esir ve yiğit.*

1. Ḫaṭā itmeseydi eger pāy-ı pīl
   Beni kim iderdi **esīr ü dilīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 700). [esīr ü dilīr,]*

eşk: *Göz yaşı.*

1. Enīn ile itdükce barbuṭ fiġān
   Olurdı ṣurāḥīnüñ **eşki** revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 100). [eşki, -i]*

esmā: *Ar. İsim'ler, adlar, namlar.*

1. Bilüp Ḥażret-i Ḥaḳḳı **esmāyı** hem
   Bile kim degül dehr sābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 189). [esmāyı, -yı]*

esp: *At, binek hayvanı.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   Olur āhenīn **espe** cümle süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 780). [espe, -e]*

esrāruñ: *Gizlenilen ve bilinmeyen şeyler, aklın ermeyeceği işler, gizli hususlar, sırr'ın çoğulu.*

1. Kim olursa **esrāruñ** āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 59). [esrāruñ,]*

eşref-i ins ü cān: *Insanların ve cinlerin en şereflisi.*

1. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire tā **eşref-i ins ü cān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 104). [eşref-i ins ü cān,]*

eşyā: *Eşya, mevcudat, yaratılmış olan her şey.*

1. Bu **eşyāda** bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 55). [eşyāda, -da]*
2. Nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn
   Bu **eşyāya** cümle ṭapuñ reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 24). [eşyāya, -ya]*
3. Yaratduñ bu **eşyāya** virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 39). [eşyāya, -ya]*
4. Ḳamu şeyʾe yā Rab virürsin vücūd
   İder ẕātuña cümle **eşyā** sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 116). [eşyā,]*

et: *Temel besin, et.*

1. Ṭoya **etleriyle** vuḥūş u ṭuyūr
   Tamām ola ol ḥizb-i ehl-i şurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 349). [etleriyle, -ler, -i (y), -le]*

eṭraf: *Çevre.*

1. Zirih eyleyüp bunca çeşmini bāz
   Gözedürdi **eṭrāf** idüp iḥtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1018). [eṭrāf,]*

eṭrāf-ı arża: *Dünyanın, memleketin etrafı II tüm memleket, dünya, her taraf.*

1. Şehe bār-geh ḳurmaġa āfitāb
   Ṣalar her gün **eṭrāf-ı arża** ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 98). [eṭrāf-ı arża, --a]*

ev: *Barınma yeri, ev.*

1. Bir **evde** yaraşmaz iki ked-ḫudā
   Hemīn bir olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 81). [evde, -de]*

eʿvān u enṣāruñı: *Yardım eden ve koruyanlar.*

1. Ḳırup cümle **eʿvān u enṣāruñı**
   Diger-gūn idem ʿāḳıbet kārıñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 269). [eʿvān u enṣāruñı, -uñ, -ı]*

evc-i ʿarşa: *Arşın doruğu, en yüksek nokta.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar **evc-i ʿarşa** ḳalur ḫalḳ zīr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 114). [evc-i ʿarşa, --a]*

evliyā: *Allah dostları, veliler.*

1. Kamu enbiyānuñ odur serveri
   Ḳamu **evliyānuñ** o ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 40). [evliyānuñ, -nuñ]*

evsān u zünnāruñı: *Putlar ve papazların bellerine bağladıkları kuşak.*

1. Saña bildürem kendü miḳdāruñı
   Uram oda **evsān u zünnāruñı** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 266). [evsān u zünnāruñı, -uñ, -ı]*

evvel: *Ilk olarak, ilk önce.*

1. Sebeb olmayayum hele cenge ben
   Bu cānibden olmasun **evvel** fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 256). [evvel,]*
2. Geyüp pīrehen üzre **evvel** zirih
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 45). [evvel,]*
3. Şeh **evvel** sürer leşker öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 245). [evvel,]*
4. Bir **evveldürür** yoḳ aña ibtidā
   Bir āḫır-durur yoḳ aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 147). [evveldürür, -durur]*

evvelā: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*

1. Seni eyleyem **evvelā** zeyn-i dār
   Ola her biri şāḫda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 347). [evvelā,]*

evżāʿ-ı şūret: *Suretin hâl ü vaziyeti.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] nihān
   İder anı **evżāʿ-ı şūret** ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 24). [evżāʿ-ı şūret,]*

evżāʿ-ı şūret: *Suretin hâl ü vaziyeti.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] nihān
   İder anı **evżāʿ-ı şūret** ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 24). [evżāʿ-ı şūret,]*

ey: *"Ey!" seslenme edatı.*

1. Eyā murġ-ı gūyā-yı gevher-niṣār
   Hümā-yı şeref-baḫş-ı ʿAnḳā-şikār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 1). [eyā, -a]*
2. Eyā bülbül-i būstān-ı cihān
   Suḫen-gūy-ı ṭūṭī-i şekker-feşān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 1). [eyā, -a]*
3. Benüm gibi ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
   Vara mı ḳapuña **eyā** bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 162). [eyā, -a]*

eyā: *"Ey!" seslenme edatı.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
   Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 197). [eyā,]*
2. Ḳo māżīleri ḥāle eyle naẓar
   Eger ʿāḳıl iseñ **eyā** tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 216). [eyā,]*
3. Eyā ṣayrefī-i cevāhir-şinās
   Ki cevherlerüñe bulınmaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1). [eyā,]*
4. Zemīn gāvı ḳarnında olsañ nihān
   Buluram **eyā** şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 222). [eyā,]*
5. Olursa felek heft-bāre ḫışār
   Ḫalāṣa meded yoḳ **eyā** şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 224). [eyā,]*
6. Eyā Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
   Naṣīḥat dutan eylemedi ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 253). [eyā,]*
7. Sikender didi kim **eyā** pehlevān
   Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 707). [eyā,]*
8. Ḫudā ḥaḳḳı içün **eyā** pehlevān
   Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 715). [eyā,]*
9. Didi kim **eyā** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Müselmān olayum baña vir emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 719). [eyā,]*
10. Ne dīnde iseñ eylerem iḫtiyār
    Baña eyle telḳīn **eyā** tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 724). [eyā,]*
11. Didi Ḥaḳ budur kim **eyā** şehriyār
    Bulınmaz anuñ miṣli bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 733). [eyā,]*

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Ḳılıç ayırur bizi şimdengirü
   Çü ʿazm **eyledük** olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 146). [eyledük, -dük]*

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Vʾegerni ne deñlü ki **eylerse** zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 67). [eylerse, -r, -se]*

2. Libās **eyleyüben** bize tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 73). [eyleyüben, --(y)üben]*
3. Bizüm ile iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Diril **eyle** kim dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 252). [eyle,]*
4. Hele **eylemiş** kendüye fāl-i bed
   Aña ḫayli yaña Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 313). [eylemiş,]*
5. Ḥaẕer **eyle** ḫışmumdan iy nev-cuvān
   Yidi başlu s̱uʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 53). [eyle,]*
6. Ġarūr-ı cevānīden **eyle** ḫaẕer
   Dilerseñ ki irmeye benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 73). [eyle,]*
7. İletdi şehin-şāh-ı Ḫrāna tīz
   Görür **eylemiş** Ḫusrevi nev-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 96). [eylemiş, -miş]*
8. Sürūd **eyle** iy muṭrib-i naġme-ger
   Ki nāyuñ virür bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 209). [eyle,]*
9. Beni itmedin nār-ı hicrān-remād
   Dilüm vaṣl-ı ḳavli ile **eyle** ṣād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 212). [eyle,]*
10. Virem ben de dīn-i Ḫalīle şeref
    ʿAbeş̱ yire ʿömr **eylemeyem** telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 108). [eylemeyem, -me, -y, -em]*
11. Nesin sen ki ḫışm **eyleyesin** baña
    Velī ḫışmı ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 169). [eyleyesin, -yesin]*
12. Giderken ḫadeng **eyledügi** ṣadā
    Nişān olıcaḳ şaḫṣa eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 207). [eyledügi, -düg, -i]*
13. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
    Ne ser ḳor şikest **eylemedük** ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [eylemedük, -me, -dü, -k]*
14. Şeh-i kām-yāb idi Efrāsiyāb
    Velī **eyledi** mevt anı türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1140). [eyledi, -di]*
15. Süheyl-i semend **eyleyüp** gūş[ı] ker
    Olur ḫıyre tāb-ı ışıḳdan naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 127). [eyleyüp, -yüp]*
16. Zirih **eyleyüp** bunca çeşmini bāz
    Gözedürdi eṭrāf idüp iḥtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1017). [eyleyüp, -y, -üp]*

eyle-: *"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.*

1. İñen daḫı tīz **eyleme** cenge çeng
   Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 111). [eyleme, -me]*
2. Çü vaḳt oldı ʿarż **eyledi** vaḳt-dān
   Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 117). [eyledi, -di]*
3. Zemīn ehlini **eyledi** cümle ker
   Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 149). [eyledi, -di]*
4. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ şaḫṣa **eyler** ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 208). [eyler, -r]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Ne deñlü ki ḫalḳ **eyler** ise beşer
   Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [eyler, -r]*
2. Bülendī-dih-i bende-i ser-bülend
   Gehī ercümend **eyleyen** geh nijend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 10). [eyleyen, -(y)en]*
3. Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
   Siyāsetler **eylerdi** cellād-ı merk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 224). [eylerdi, -r, -di]*
4. Ḫurūş **eylese** cengde pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 239). [eylese, -se]*
5. Hezārān şükr ü hezārān sipās
   Aña kim bizi **eyledi** Ḥaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 182). [eyledi, -di]*
6. Diyānet diyüp **eyledi** ehl-i dīn
   Muvaḥḥid ḳılup itdi ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 183). [eyledi, -di]*
7. Ki reşk **eylesün** naẕmına silk-i dür
   El uzatmasun ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 65). [eylesün, -sün]*

eyler denī: *Alçak eder.*

1. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
   Ne ḫod bunı ihmāli **eyler denī** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 16). [eyler denī,]*

eyü: *İyi.*

1. Cihān-cū bizüz biz idelüm ḳıtāl
   Eyü itdiler ʿaskerimüz cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1060). [eyü,]*
2. Ne bilsün şu ekmeh olan ādemi
   Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 52). [eyüsi, -si]*

ezel tā ebed: *Başlangıçtan sonsuza kadar/ ezelden ebede.*

1. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
   Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 4). [ezel tā ebed,]*
2. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 23). [ezel tā ebed,]*

ezhār: *Çiçekler.*

1. Semāyı iden zeyn envār ile
   Zemīne şeref viren **ezhār** ile *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 142). [ezhār,]*

ezil-: *Ezilmek, zulmedilmek.*

1. Ezildi siper gitdi gürz-i girān
   Tehī-dest ḳaldı iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 621). [ezildi, -di]*

fahr eyler: *Övünmek, iftihar etmek.*

1. Neseb daʿvisin ḳo getür tīġ u tīr
   Ki tīġ ile **faḫr eyler** āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 238). [faḫr eyler, --r]*

fakīr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç düşkün, âciz.*

1. Çü Ḫrān naṣīb ola iy şeh baña
   İdem eñ **faḳīrini** fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 178). [faḳīrini, -i, -ni]*
2. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy **faḳīr**
   Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 325). [faḳīr,]*

fakīr: *Aciz, çaresiz, kimsesiz.*

1. Ġaraż yazmadan bu kitābı **faḳīr**
   Seni medḥ ḳılmaḳdur iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 123). [faḳīr,]*
2. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy **faḳīr**
   Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 57). [faḳīr,]*

fakīrāne: *Fakir bir şekilde, fakirce.*

1. Faḳīrāne iṣbāt idüp ben ẕelīl
   Getürdüm niçe yirde rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 119). [faḳīrāne,]*

fāl-i bed: *Kötü fal.*

1. Hele eylemiş kendüye **fāl-i bed**
   Aña ḫayli yaña Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 313). [fāl-i bed,]*

fānī: *Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.*

1. Ḳamu **fānī** bāḳī Allāhdur
   Bunı bilmeyen kimse güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 169). [fānī,]*
2. Ḳamu **fānīdür** mihri bāḳī hemān
   Kime ḳaldı saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 107). [fānīdür, -dür]*

fānūs: *Bir ışık kaynağının etrafına geçirilen cam mahfaza.*

1. Felek ṣanki **fānūs** idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 7). [fānūs,]*

fark: *Tepe, baş.*

1. Felek **farḳına** māh iklīl idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 3). [farḳına, --ı, --na]*

farḳ eyleye: *Ayırt etmek, seçmek..*

1. Anıñçün Ḫudā virdi ʿaḳl ü ṣinās
   Ki **farḳ eyleye** ḫayr ile şerri nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 212). [farḳ eyleye, --ye]*

farḳ iderler: *Ayırmak.*

1. Müselmān ider Hind ḫalḳın tamām
   Ḳamu **farḳ iderler** ḥalāl u ḥarām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1236). [farḳ iderler, -er, -ler]*

farḳ itmez: *Fark etmez.*

1. Behāyimden ol kişi olur beter
   Ki **farḳ itmez** anları idüp naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 62). [farḳ itmez, -mez]*

fark olmazdı: *Fark edilmek/ ayrılmak, seçilmek.*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 40). [farḳ olmazdı, --maz, --dı]*

faṣl-ı ḫazān: *Güz mevsimi.*

1. Geçüp çün temmūz irdi **faṣl-ı ḫazān**
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān *(İskender-name, Mesnevi 23, Mısra 1). [faṣl-ı ḫazān,]*

fātir: *Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Alur şemşīrini ele ol dilīr
   Ne şemşīr geh el bir eyler **faṭīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 844). [faṭīr,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Bilürsin ki sulṭān-ı Ḫrān-zemīn
   Ne **fāyide** itdi idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 196). [fāyide,]*

faż: *Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.*

1. Olup **fażluñ** ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 17). [fażluñ, -uñ]*
2. O demde ki **fażluñ** idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 93). [fażluñ, -uñ]*
3. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
   Ümīdüm bu **fażluñ** ide feṭḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 78). [fażluñ, -uñ]*
4. Eger **fażluñ** itmez ise feṭḥ-i bāb
   Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 79). [fażluñ, -uñ]*
5. ʿAcemde daḫı gerçi çoḳ Zend-vāf
   İderler velī **fażluña** iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 10). [fażluña, -uñ, -a]*
6. İdüp ṭopraġı **fażlı** ile beşer
   Ḫalîfe ḳılup eyledi muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 155). [fażlı, -ı]*

felek: *(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.*

1. Her işde **felek** daḫı mecbūrdur
   İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 65). [felek,]*
2. Felek daḫı bencileyin bendedür
   Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 59). [felek,]*
3. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ **felek** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 48). [felek,]*
4. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 3). [felek,]*
5. Felek şanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 7). [felek,]*
6. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi **felek**
   İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 19). [felek,]*
7. Felekden o şeh baḫtı tañ mı füzūn
   Ser-efrāzdur şeh **felek** ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 174). [felek,]*
8. Felek defterinde kevākib eger
   Raḳam ṣıfrı olur ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 125). [felek,]*
9. Felek ṭāḳına olmasaydı sütūn
   Yıḳılurdı bu günbed-i ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 85). [felek,]*
10. Eline ala çünki şemşīr-i tīz
    İdemez **felek** de anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 66). [felek,]*
11. Felek gibi nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
    Ki geh tīġ olur geh baġışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 41). [felek,]*
12. Felekden o şeh baḫtı tañ mı füzūn
    Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [felekden, -den]*
13. Tamām oldı çün nevbet-i Feyleḳūs
    Sikender derinde **felek** çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 4). [felek,]*
14. Felek şīri tīrinden idüp ḫaẕer
    Dökerdi kemānın görüp nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 39). [felek,]*
15. Uyur ejdehā ḳuyruġını başar
    Felek yüz çevürdi şehüñden meger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 330). [felek,]*
16. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
    Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 48). [felek,]*
17. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
    Felek gibi çarḫı [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 186). [felek,]*
18. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
    Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 216). [felek,]*
19. Olursa **felek** heft-bāre ḫışār
    Ḫalāṣa meded yoḳ eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 223). [felek,]*
20. Eger Keyd dirseñ o bir feylesūf
    Felek ḥāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 318). [felek,]*
21. Anı eylemiş resm encüm **felek**
    Yazılmış kenārında bāl-i melek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 855). [felek,]*
22. Dizildi **felek** gibi fīl-i siyāh
    İdindi ḥişār anları ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 895). [felek,]*
23. Ṭolup rezm-gāhuñ içi ser-be-ser
    Felek gūşını eyledi defʿi ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 990). [felek,]*

felek saña taht u güneş tāc ola: *Felek sana taht ve güneş sana taç olsun.*

1. Felek saña taḫt u güneş tāc ola
   Cihān şehleri cümle muḥtāc ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 139). [felek saña taḫt u güneş tāc ola, --a]*

fen: *Ar. Hüner, marifet.*

1. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
   Ki oldum bu **fen** ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 66). [fen,]*
2. İdüp ben de bu **fende** ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 49). [fende,]*

ferʿ: *Bir kökten, bir asıldan ayrılan kolların her biri, asıl olmayan, şube.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḥaḳīḳatde aṣl ol ḳamu **ferʿdür** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 26). [ferʿdür, -dür]*

fer: *1. Işık vermek. 2. Aydınlatmak.*

1. Virür ḥikmeti ḥükm-i dünyāya **fer**
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i şāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [fer,]*

ferāġ buluban: *Rahatlık bulmak; huzur bulmak.*

1. Cihān ġuṣṣasından buluban ferāġ
   Muṣāḥibleri ile eylerdi lāġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 81). [ferāġ buluban, --uban]*

ferāġ itdi: *Vazgeçmek, terk etmek.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 46). [ferāġ itdi, --di]*

feraḥ oldı: *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

1. Görüp Ḥażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
   Sürūr ile ṭoldı vü gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 751). [feraḥ oldı, -dı]*

ferāyidler: *Çok değerli ender inciler.*

1. İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 4). [ferāyidler,]*

feres: *At.*

1. Cihān-gīr rākib **feres** rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 67). [feres,]*
2. Görüp anı Ḳayṭās sürdi **feres**
   Cumānında cevşen der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 599). [feres,]*

ferḫunde: *1-İç açıcı,güzel,parlak. 2-Kutlu, mübarek olan; beğenilen.*

1. O **ferḫunde** şebde Rasūl-i Ḥudā
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 21). [ferḫunde,]*

feridūn: *Şehname'de adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.*

1. Kemend-i Ḳubādī vü Daḥḥāk-ı tīġ
   Ferīdūnī gürz-i girānī çü mīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 800). [ferīdūnī, -i]*

fermān: *Emir, buyruk.*

1. Sevāb ol dutup cümle **fermānuñı**
   Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 57). [fermānuñı, -uñı]*

fermān-ber: *Emrini yerine getiren.*

1. Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
   Ki **fermān-berüñdür** semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 2). [fermān-berüñdür, -üñ, -dür]*

fermān-pezīr: *Emir ve buyruklarını kabul eden.*

1. Dutup tīġ ile ʿālemi ol emīr
   Edindi selāṭīni **fermān-pezīr** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 100). [fermān-pezīr,]*

fermān-revā: *Hükmü geçen, hükmeden.*

1. Didi kim olan kimse **fermān-revā**
   Diline geleni dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 173). [fermān-revā,]*
2. Virüp armaġanını idüp duʿā
   Hep emr itdügün didi **fermān-revā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 302). [fermān-revā,]*
3. Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
   Hemīn bir olur ḫalḳa **fermān-revā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 82). [fermān-revā,]*
4. Çü Ḫrān naṣīb ola iy şeh baña
   İdem eñ faḳīrini **fermān-revā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 178). [fermān-revā,]*
5. Şütürler olur leşkere pīşvā
   Yürür leşker ardınca **fermān-revā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 872). [fermān-revā,]*

fermān-revālıḳ: *Hükmü geçen, hükmeden.*

1. Cihān şahlıġı ked-ḫudālıḳdur[ur]
   Beş on şaḫṣa **fermān-revālıḳdur[ur]** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 48). [fermān-revālıḳdur[ur], -dur, -ur]*

ferruḥ: *Feraha, huzura ermiş olan.*

1. Getürdi bilesince **ferruḫ** Hümā
   Ki bāl açsa irmez segirdüp şabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 33). [ferruḫ,]*

ferş: *Yeryüzü.*

1. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
   Ḳudūmünden olur müşerref bu **ferş** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 30). [ferş,]*

feryād ider: *Bağırıp çağırmak, haykırmak.*

1. İdüp naʿra **feryād ider** gāv-dum
   Urur raʿd-veş naʿra Rūmiye-ḫum *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 883). [feryād ider, -er]*

feşāhat: *Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.*

1. Feṣāḥat cevāhirlerini niṣār
   İdüp dimiş ol pīr-i üstād-kār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 111). [feṣāḥat,]*

feşānende: *Dağıtan, açan.*

1. Feşānende ol dūddan āb-ı pāk
   Nişānende āb üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 5). [feşānende,]*

feşānende: *Dağıtan, açan.*

1. Feşānende ol dūddan āb-ı pāk
   Nişānende āb üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 5). [feşānende,]*

feth: *Fetih.*

1. Saʿādet anuñ kim geh-i kār-zār
   İder **fetḥ** murġını āsān şikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 72). [fetḥ,]*

feth eylemege: *Fethetmek, ele geçirmek.*

1. Ne mülke ki **fetḥ eylemege** gider
   Bulur varmadan daḫı aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 21). [fetḥ eylemege, --me, --ge]*

fetḥ u nuṣret: *Fetih ve yardım.*

1. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed ola bir kişi
   Olur **fetḥ u nuṣret** hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 172). [fetḥ u nuṣret,]*
2. Yine şübhesüz size Ḥaḳdur muʿīn
   Olısar yine **fetḥ u nuṣret** ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 538). [fetḥ u nuṣret,]*
3. Belālardan eyle şehi sen emīn
   Hemīşe aña **fetḥ u nuṣret** ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 790). [fetḥ u nuṣret,]*
4. İder anda şeh bir niçe gün ḥużūr
   Ḳarīn **fetḥ u nuṣret** dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1170). [fetḥ u nuṣret,]*

fetḥ u nuṣret: *Fetih ve yardım.*

1. Süvār olup olsa ne mülke revān
   Olur **fetḥ u nuṣret** aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 6). [fetḥ u nuṣret,]*

feth u nuṣret virür: *Fetih ve yardım vermek.*

1. İder saʿy iki ḫaṣm vaḳt-i ḳıtāl
   Birine virür fetḥ u nuṣret Celāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 64). [fetḥ u nuṣret virür,]*

feth u zafer: *Fetih ve zafer.*

1. Ne mülke ki ʿazm itse ol nām-ver
   Olur hem-ʿinān aña **fetḥ u ẓafer** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 112). [fetḥ u ẓafer,]*

feth-i bāb ide: *Kapı açmak.*

1. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
   Ümīdüm bu faẕluñ ide fetḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 78). [fetḥ-i bāb ide, --e]*

fetḥ-i bāb itmez: *Kapıyı açmak.*

1. Eger faẕluñ itmez ise fetḥ-i bāb
   Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 79). [fetḥ-i bāb itmez, --mez]*

fetīl: *Mum fitili.*

1. Güneş ʿāleme virür iñen żıyā
   Fetīle ne deñlü vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 30). [fetīle, -e]*

fevc fevc gele: *Bölük bölük gelsin.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
   İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 33). [fevc fevc gele, --e]*

feylaḳos: *Filip.*

1. Benüm **Feylaḳos** oġlı Rūmī-nijād
   Göre ḥālini çünki eyler ʿināđ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 331). [feylaḳos,]*

feyleḳūs: *Filip.*

1. Benem **Feyleḳūs** oġlı leşker-şiken
   Yanumda degül Zālçe pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1077). [feyleḳūs,]*

feylekūs oġlı rūmī-nejād: *Feyleḳūs oğlu Anadolu soylu.*

1. Di kim **Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād**
   Baña şimdi mi ögredür iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 299). [feyleḳūs oġlı rūmī-nejād,]*

fėylėsuf: *Ar. filozof.*

1. Eger Keyd dirseñ o bir **feylesūf**
   Felek ḥāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 317). [feylesūf,]*

feylesūf u ḥakīm: *Filozof ve bilgin.*

1. Ne deñlü ki var **feylesūf u ḥakīm**
   İdem her birine ʿaẕāb-ı ʿaẕīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 359). [feylesūf u ḥakīm,]*

feyyāż-ı envār-ı dil: *Gönlün nurlu Tanrı'sı.*

1. Ümīdüm bu **Feyyāż-ı envār-ı dil**
   Beni itmeye ḫalḳ içinde ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 87). [feyyāż-ı envār-ı dil,]*

feyż: *İhsan.*

1. Olup **feyżüñ** ile ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 33). [feyżüñ, -üñ]*

feyż: *Nîmet, bağış, ihsan, kerem.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı **feyżüñle** mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 16). [feyżüñle, -ün, -le]*
2. Saña minnet iy **feyżi** çoḳ Kird-gār
   Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 71). [feyżi, -i]*

feyż: *Bağış, ihsan, iyilik.*

1. Olup **feyżüñ** ile ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 33). [feyżüñ, -üñ]*

feyż ḳıl: *Nasiplenmek, faydalanmak.*

1. Baña **feyż ḳıl** kim daḫı çoḳ delīl
   Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 121). [feyż ḳıl,]*

feżā-yı cihān: *Dünyanın sonsuz olan genişliği.*

1. Feżā-yı cihān gerçi ḫurrem-dürür
   Esās-ı cinān līk muḥkem-dürür *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 95). [feżā-yı cihān,]*

fidā: *Ar. uğruna can verme, kurban.*

1. Fidā yoluña baş u cān u cihān
   Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 83). [fidā,]*

fiġān: *Far. Feryat, feryâd-ı âmân, cûyâne: figan-ı masîyet-zedegân.*

1. Çalındı dühül ḳıldı zurnā **fiġān**
   Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 107). [fiġān,]*
2. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp **fiġān**
   Ṣadāsı ile ṭoldı kūsuñ cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 115). [fiġān,]*

fiġān itdi: *Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.*

1. Dögüldi naḳāra **fiġān itdi** būḳ
   Ḫurūşiyle cūşiyle ṭoldı ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 873). [fiġān itdi, -di]*

fiġān itdükce: *Eyvah etmek.*

1. Enīn ile itdükce barbuṭ fiġān
   Olurdı ṣurāḥīnüñ eşki revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 99). [fiġān itdükce, --dük, --ce]*

fiġān-ı nefīr: *Nefir (boru şeklindeki çalgı) figanı/sesi.*

1. Biri birine urdılar tīġ-ı tīr
Sipihre irişdi **fiġān-ı nefīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 454). [fiġān-ı nefīr,]*

fikr: *Düşünce.*

1. Anuñ **fikrin** itmekde ʿāciz ḫayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 131). [fikrin, -i, -n]*

fikr eyleye: *Düşünmek; teşebbüs etmek.*

1. Ne deñlü ki **fikr eyleye** ʿaḳl-ı nās
ʿAṭāsına şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 123). [fikr eyleye, --ye]*

fikr it: *Düşünmek.*

1. İñen daḫı germ olma **fikr it** meʾāl
Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 75). [fikr it,]*

fiʿl: *Amel.*

1. Egerçi ki fiʿlinde iġrāż yoḳ
Velī ḥikmete müştemil **fiʿli** çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 34). [fiʿli, -i]*
2. Egerçi ki **fiʿlinde** iġrāż yoḳ
Velī ḥikmete müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 33). [fiʿlinde, -i, -n, -de]*

fīl: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Olur tīġ-ı Ḥindū daḫı gerçi tīz
Olur berg bir **fīle** itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 238). [fīle, -e]*
2. Yürütdi görüp anı **fīlini** Fūr
Ziyāde olur ceng ü āşūb-ı şūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 917). [fīlini, -i, -n, -i]*

fīl-i siyāh: *Siyah fil.*

1. Dizildi felek gibi **fīl-i siyāh**
İdindi ḥışār anları ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 895). [fīl-i siyāh,]*

firāzende-i ḳadd-i serv-i revān: *Sevgilinin boyunu yükselten, namını yücelten.*

1. Firāzende-i ḳadd-i serv-i revān
Fürūzende-i meşʿal-i āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 7). [firāzende-i ḳadd-i serv-i revān,]*

firistāde-i ḥażret-i girdigār: *Hazreti Allah'ın peygamberi.*

1. Firistāde-i Ḥażret-i Girdigār
Resānende-i emr-i Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 3). [firistāde-i ḥażret-i girdigār,]*

firişte-ḫışāl u firişte-kemāl: *Melek tabiatlı ve melek olgunluğunda.*

1. Firişte-sirişt [ü] firişte-cemāl
Firişte-ḫışāl u firişte-kemāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 56). [firişte-ḫışāl u firişte-kemāl,]*

firişte-sirişt [ü] firişte-cemāl: *Melek huylu ve melek yüzlü.*

1. Firişte-sirişt [ü] firişte-cemāl
Firişte-ḫışāl u firişte-kemāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 55). [firişte-sirişt [ü] firişte-cemāl,]*

fīrūz-mend: *Zafer kazanmış.*

1. Çü **fīrūz-mend** ola bir ser-firāz
Olamaz ʿadūlar aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 1). [fīrūz-mend,]*

fiten: *Fitne.*

1. Sebeb olmayayum hele cenge ben
Bu cānibden olmasun evvel **fiten** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 256). [fiten,]*

fitne: *İkilik çıkarmak, Kargaşa meydana getirmek.*

1. O **fitneye** līkin sen olduñ sebeb
Gele itdügüñ başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 311). [fitneye, -y, -e]*

fuhūl: *Büyük alimlerin ileri gelenleri.*

1. İder meşneviyle **fuḥūl** iftiḫār
Velī cümlesine gerek iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 67). [fuḥūl,]*

fūr: *Hint hükümdarı.*

1. Yapup **Fūr** içün anda bir türbe şāh
   Anı defn ider anda şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [fūr,]*
2. Açup nāmeyi çünki oḳıtdı **Fūr**
   Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 291). [fūr,]*
3. Virüp elçiye **Fūr** çoḳ sīm ü zer
   Bu vech ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 383). [fūr,]*
4. Virür istimāle çerisini **Fūr**
   Ḳamu şād olup oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 409). [fūr,]*
5. Görüp anı incindi ġāyetde **Fūr**
   Ġamīn oldı ḳalbine irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 469). [fūr,]*
6. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa **Fūr**
   Helāk itdürür āḫır anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 541). [fūr,]*
7. Didi **Fūr** iy zāde-i Feyleḳūs
   Nice ceng ide şāhin ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1097). [fūr,]*
8. Bu ṣūlḥına şāhuñ çü mūm idi **Fūr**
   Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [fūr,]*
9. Yürütdi görüp anı fīlini **Fūr**
   Ziyāde olur ceng ü āşūb-ı şūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 917). [fūr,]*
10. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy dilīr
    Ḳaçan idesin **Fūr** ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 756). [fūr,]*
11. Daḫı dürlü dürlü metāʿ-ı s̱emīn
    Virür armaġan **Fūra** şāh-ı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 276). [fūra, -a]*
12. Didi **Fūra** kim iy cihān-gīr şāh
    Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1053). [fūra, -a]*
13. Virüp leşkerin Ḫusrev-i şarḳ u Rūm
    Çıḳup şehrden itdi **Fūra** hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 114). [fūra, -a]*
14. Uşandı meger **Fūrdan** tāc u taḫt
    Cuvān-baḫt esīr oldı iy nīk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 693). [fūrdan, -dan]*
15. Geyüp ḫılʿati itdi çün dest-būs
    Ṣorar **Fūrı** İskender-i Feyleḳūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 732). [fūrı, -ı]*
16. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
    Şu vech ile kim itmedi **Fūrı** yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 730). [fūrı, -ı]*
17. Oḳur **Fūrı** meydānda ol pehlevān
    Żarūrī gelür Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1051). [fūrı, -ı]*
18. Görür **Fūrı** sulṭān-ı Yezdān-perest
    Dili şīr cismi velī pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1091). [fūrı, -ı]*
19. Görür **Fūrı** çün şāh-ı şāḥib-ḳırān
    Varur süst idüp aña ḳarşu ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 589). [fūrı, -ı]*
20. Senüñ gibi bir daḫı olsa eger
    Olurdı belāsına **Fūruñ** siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 686). [fūruñ, -uñ]*

fūr-ı cihān-gīr-i hind: *Hint cihangiri Fur.*

1. Bu cānibde **Fūr-ı cihān-gīr-i Hind**
   İdüp encümen leşker-i Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 571). [fūr-ı cihān-gīr-i hind,]*

fūr-ı fūrān-ı hindūstān: *Hindistan Furları'nın Fur'u (Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı).*

1. Eyā **Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān**
   Naṣīḥat dutan eylemedi ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 253). [fūr-ı fūrān-ı hindūstān,]*
2. Benem **Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān**
   Benüm zīr-i destüm bu ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 327). [fūr-ı fūrān-ı hindūstān,]*

fūr-ı hindūstān: *Hindistanın İskender ile savaştığı padişahıdır.*

1. Didi daḫı iy **Fūr-ı Hindūstān**
   Senüñ ḳaṣduña baġlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 189). [fūr-ı hindūstān,]*
2. Oḳur Fūrı meydānda ol pehlevān
   Żarūrī gelür **Fūr-ı Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1052). [fūr-ı hindūstān,]*

fūr-ı rūmī-i şāḥib-ḳırān: *Her zaman muvaffak olan Rumi Fur.*

1. Görür **Fūr-ı Rūmī-i şāḥib-ḳırān**
   Cihān-ı cihān-bān cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1083). [fūr-ı rūmī-i şāḥib-ḳırān,]*

fūr-ı şāh: *Şahın Fur'u.*

1. Gidicek şeh elçisi pes **Fūr-ı şāh**
   Buyurdı ki gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 389). [fūr-ı şāh,]*

fūr-ı şāh: *Şah Fur.*

1. Getürdi bile bir direfş-i siyāh
   Öñince direfşüñ geẕer **Fūr-ı Şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 418). [fūr-ı şāh,]*
2. Melūl oldı anı görüp **Fūr-ı şāh**
   Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 639). [fūr-ı şāh,]*

3. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin sipāh
Ara yirde eksük hemīn **Fūr-ı şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1146). [fūr-ı şāh,]*

fūr-ı sütürg: *Büyük Fūr.*

1. Görür leşker-i Rūma **Fūr-ı sütürg**
Ḳırar ḳırduġı gibi ḳoyunı gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 927). [fūr-ı sütürg,]*

furṣat: *Aralık; bir işim gerçekleşebilmesi için müsait olan vakit, durum.*

1. Virür ise **furṣat** baña Ẕü'l-Celāl
İdem yarın anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 741). [furṣat,]*

furṣat: *Uygun zaman, elverişli durum, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hal.*

1. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde tīġ
Ki dönmeye **furṣat** geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 58). [furṣat,]*
2. Çü **furṣatda** olmaya nuṣret muʿīn
Olur elde bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 67). [furṣatda, -da]*
3. Didi **furṣat** olur ise ḳıl ḳıtāl
Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 441). [furṣat,]*

furṣat virürse: *Şans tanımak.*

1. Eger baña **furṣat virürse** Ḫudā
Olursam ʿAcem mülkine ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 337). [furṣat virürse, --ür, --se]*

fürūzende: *Aydınlatan, aydınlanan, parlatan, parlayan.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
Her aḫter **fürūzende** ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 4). [fürūzende,]*

fürūzende-çeşm [ü] çerāġ-ı cihān: *Aydınlatan gözler ve cihanın ışığı.*

1. Emīn-i zamān u Ḍamīn-i emān
Fürūzende-çeşm [ü] çerāġ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 28). [fürūzende-çeşm [ü] çerāġ-ı cihān,]*

fürūzende-i meşʿal-i āfitāb: *Güneşe aydınlığını veren aydınlık.*

1. Fürūzende-i meşʿal-i āfitāb
Nümāyende dānāya rāh-ı ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 5). [fürūzende-i meşʿal-i āfitāb,]*

fürūzende-i meşʿal-i āsumān: *Semanın, gökyüzünün meşalesini yakan.*

1. Firāzende-i ḳadd-i serv-i revān
Fürūzende-i meşʿal-i āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 8). [fürūzende-i meşʿal-i āsumān,]*

fürūzende-i meşʿal-i āsumān: *Semanın, gökyüzünün meşalesini yakan.*

1. Firāzende-i ḳadd-i serv-i revān
Fürūzende-i meşʿal-i āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 8). [fürūzende-i meşʿal-i āsumān,]*

fürūzende-i şemʿ-i cān: *Can mumunun parlatıcısı.*

1. Ṭapuñdur **fürūzende-i şemʿ-i cān**
Cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 9). [fürūzende-i şemʿ-i cān,]*

fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş: *Yeryüzü karanlığının aydınlatıcı mumu.*

1. Meh-i evc-i şerʿ u gül-i bāġ-ı ʿarş
Fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 10). [fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş,]*

fütūr irdi: *Zayıflamak II acı, keder içinde olmak.*

1. Açup nāmeyi çünki oḳıtdı Fūr
Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 292). [fütūr irdi, -di]*

fużūl: *Faziletli, özelliği olan, fazla.*

1. ʿİtāb eyleyüp elçiye ol **fużūl**
Şehüñ ḳılmadı armaġanın ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 293). [fużūl,]*

füzūn: *Çok fazla, bir hayli, aşırı.*

1. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
Suḫenden **füzūnı** suḫenden żarar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 82). [füzūnı, -ı]*

2. Degül āhudan rūzi yūzuñ **füzūn**
   İder biñini bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 29). [füzūn,]*
3. Degül bir cüzüñ bir gedādañ **füzūn**
   Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 51). [füzūn,]*
4. Ḥisāb u ʿadedden sipāhum **füzūn**
   Nice ḫaşm ola itmeyeler zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 333). [füzūn,]*

füzūn itdi: *Artırmak, fazlalaştırmak.*

1. Hünerde çü andan Ḥaḳ itdi füzūn
   Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 205). [füzūn itdi, --di]*

füzūn (ol): *Çok fazla, bir hayli, aşırı.*

1. Felekden o şeh baḫtı tañ mı **füzūn**
   Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [füzūn,]*

ġāfil: *(Ar.) Gafillik,bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunmak, sehv.*

1. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
   İñen daḫı **ġāfil** gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 18). [ġāfil,]*

gāh: *"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.*

1. Çü ṭāvūs idüp **gāh** rengīn ḫayāl
   Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 107). [gāh,]*
2. Düşer gerçi bizden de geh **gāh** lāf
   Degül ḥaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [gāh,]*
3. Cihānda gehī ṣulḥ olur **gāh** ceng
   Ele ki güher alınur **gāh** seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 221). [gāh,]*
4. Cihānda gehī ṣulḥ olur **gāh** ceng
   Ele ki güher alınur **gāh** seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 222). [gāh,]*
5. Murād atına bindürür **gāh** çüst
   Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 3). [gāh,]*
6. Baña tīġ-ı Ḥindū-yı zerrīn-niyām
   Görinür gehī āyine **gāh** cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 230). [gāh,]*
7. Sürer [ol] ʿalem üzre Hindūyı çüst
   Olup geh ḳavī **gāh** olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1006). [gāh,]*

gāh gāh: *Ara ara.*

1. Virür tozda şuʿle ʿalem **gāh gāh**
   Nite kim bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 119). [gāh gāh,]*
2. Başup leşker-i Rūmı Hindī-sipāh
   ʿAlem dibine iledür **gāh gāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1000). [gāh gāh,]*

gāh u genc: *Zenginlik.*

1. Taʿabsuz virür kimine **gāh u genc**
   Kimine ʿabeş çekdürür derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 13). [gāh u genc,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Eline alup cām-ı şāhen-şehi
   Gehī pür ider idi **gāhī** tehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 86). [gāhī,]*
2. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
   Ururlardı geh tīr ü **gāhī** teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 468). [gāhī,]*
3. Ele aldılar şoñra pīçān kemend
   Olur pīl **gāhī** demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 624). [gāhī,]*
4. Ururlardı geh tīġ u **gāhī** teber
   Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 947). [gāhī,]*

gāh-ı: *"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.*

1. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
   Ne dirsen añup anları **gāh-ı** kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 168). [gāh-ı,]*

gāh-ı sitīz: *Kavga vakti.*

1. Şarar berg ḫorṭūmına tīġ-i tīz
   Ki kūhı bular çalsa **gāh-ı sitīz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 402). [gāh-ı sitīz,]*

ġālib olmaz: *Üstün, baskın gelmek.*

1. İkindü olınca iderler ḳıtāl
   Biri **ġālib olmaz** ikisi hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 620). [ġālib olmaz, -maz]*

ġalīvāj: *Çaylak (kuşu).*

1. Ciger yoḳ kim eyleye zinde şikār
   Żarūrī **ġalīvāj** olur cīfe-ḫˇār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 42). [ġalīvāj,]*
2. Ġalīvājda daḫı var çenk ü bāl
   Velī şāhin eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 39). [ġalīvājda, --da]*
3. Çü ʿuḳāb şayda ide tīz-çeng
   Olur cevf-i ʿālem **ġalīvāja** teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 132). [ġalīvāja, -a]*

ġam: *(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
   Ḥasūd olsa küfrān velīkin ne **ġam** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 134). [ġam,]*
2. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
   Ne **ġam** çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 138). [ġam,]*
3. Yiyen cāh u dünyā içün līk **ġam**
   Meʿārifden ururса ʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 171). [ġam,]*
4. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne **ġam** çünki baña muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 322). [ġam,]*

5. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
   Cihān ḫalḳı alsa nevāle ne **ġam** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 72). [ġam,]*
6. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
   Ne **ġam** çünki sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 242). [ġam,]*
7. Eger cemʿ ola Rūm u Şām u ʿAcem
   Baña zerre[ce] gelmeye hīç **ġam** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 366). [ġam,]*
8. İrişürse senden velīkin meded
   ʿAdūdan ne **ġam** gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 486). [ġam,]*
9. Ne **ġam** bir kişide osa ḳadr-i pest
   Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 705). [ġam,]*

ġamīn oldı: *Üzülmek, kederlenmek.*

1. Görüp anı incindi ġāyetde Fūr
   Ġamīn oldı ḳalbine irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 470). [ġamīn oldı, -dı]*

ganî: *Çok zengin, hiçbir şeye muhtaç olmayan, muhtaç olunan. II Allah.*

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy **Ġanī**
   Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 37). [ġanī,]*
2. Bulur mürde-diller demüñden ḥayāt
   Sözüñ cevherinden **ġanī** kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 6). [ġanī,]*

ġarāyib: *Ar. Garip, şaşılacak şeyler.*

1. İder dürlü dürlü **ġarāyib** ʿayān
   Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 11). [ġarāyib,]*

ġaraż: *Amaç; arzu; düşünce.*

1. Ġaraż yazmadan bu kitābı faḳīr
   Seni medḥ ḳılmaḳdur iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 123). [ġaraż,]*

ġarb: *Batı.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni **ġarb** idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [ġarb,]*

ġāret ide: *Yağmalamak.*

1. Çü çeşm-i kemāna işāret ide
   Cihān mülkini cümle **ġāret ide** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 70). [ġāret ide, --e]*

ġāret idüp: *Yağmalamak.*

1. Ḳılup ḫayli **ġāret idüp** şūr u şer
   İderler ḳatı mülk-i Rūma żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 407). [ġāret idüp, --üp]*

ġarīḳ: *Suya batmış, boğulmuş.*

1. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
   Velī başdan ayaḳ mūra **ġarīḳ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 924). [ġarīḳ,]*

ġarīm olamaz: *Rakip olmak, karşısında durmak.*

1. Şaḳın pīlden gelmesün size bīm
   Ki insāna ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 544). [ġarīm olamaz, -a, -maz]*

ġark: *Suya batmış, boğulmuş.*

1. Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
   Sitāmı çü mihr-i felek nūra **ġarḳ** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 62). [ġarḳ,]*
2. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur āhene **ġarḳ** mānend-i nār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 44). [ġarḳ,]*
3. Olup āhene esb ü insān **ġarḳ**
   Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 151). [ġarḳ,]*
4. Olup gerd-i mīġına gerdūn **ġarḳ**
   Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 191). [ġarḳ,]*
5. Ṭoḳunup peleng pīle oldukça **ġarḳ**
   Şanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 249). [ġarḳ,]*

ġark kılalum: *Boğmak; bezemek, doldurmak.*

1. Bizüm rūḥumuzdur şehin-şāh-ı şarḳ
   Rasūlün ḳılalum zer ü sīme ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 118). [ġarḳ ḳılalum, --a, --lum]*

ġark oldı: *Boğulmak, batmak.*

1. Ḳara toza **ġarḳ oldı** cümle sipāh
   Olur Hindū mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 983). [ġarḳ oldı, -dı]*

ġarḳ olup: *Boğulmak, batmak.*

1. Olup āhene ġarḳ cümle sipāh
   Binerler görürler süvār oldı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 575). [ġarḳ olup, -up]*

ġark-ı āhen: *Demire boğulmuş, baştan aşağıya demirden olmak. Beyitte, Isfahan şahının ordusundaki at ve savaşçıların baştan aşağıya zırhla kaplı olduğu vurgulanmıştır.*

1. Olup **ġarḳ-ı āhen** ol elli biñ er
   Cihān-pehlevān ile cümle beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 431). [ġarḳ-ı āhen,]*

ġark-ı āhen olup: *Demire batmak, zırh giymek.*

1. Olup ġarḳ-ı āhen ol elli biñ er
   Cihān-pehlevān ile cümle beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 431). [ġarḳ-ı āhen olup, -up]*

ġarre: *(Ar.) Kendini beğenmiş.*

1. Neñe **ġarresin** iy bir avuc türāb
   Olur her ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 61). [ġarresin, -sin]*

ġarūr-ı cevānīden: *İçteki gurur, batınî gururlanma.*

1. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
   Dilerseñ ki irmeye benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 73). [ġarūr-ı cevānīden,]*

ġarūr-ı cevānīden: *İçteki gurur, batınî gururlanma.*

1. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
   Dilerseñ ki irmeye benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 73). [ġarūr-ı cevānīden,]*

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. Ḳamu şehlerüñ ser-firāzı benem
   Ḳamu **gāvdur** esb-i tāzī benem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 86). [gāvdur, -dur]*
2. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
   Zemīn **gāvına** itdi ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 174). [gāvına, -ı, -na]*

gāv: *Öküz, sığır.*

1. Ḳaçan olsa cevşen-ver ol şeh-süvār
   Zemīn **gāvı** gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 44). [gāvı, -ı]*
2. Zemīn **gāvı** ḳarnında olsañ nihān
   Buluram eyā şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 221). [gāvı, -ı]*

gāv u ḥūt: *Öküz ve balık.*

1. Görinür idi raḫneden **gāv u ḥūt**
   Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 235). [gāv u ḥūt,]*

gāv-dum: *Inek/öküz kuyruğu.*

1. İdüp naʿra feryād ider **gāv-dum**
   Urur raʿd-veş naʿra Rūmiye-ḫum *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 883). [gāv-dum,]*

gāve: *Öküz ‖ 'gāv-ı zemīn' (eskiden dünyayı boynuzunda taşıdığına inanılan öküz).*

1. Kecim **Gāvesi** terk-i Lührāsbī
   Oḳı yayı ammā ki Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 801). [gāvesi, -si]*

ġavġā: *Far. Döğüşme, gürültü.*

1. Degül şāhlıḳ mevt oḳına siper
   Hemīn yoḳ yire ḳurı **ġavġā** çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1134). [ġavġā,]*

gāv-ı deşti: *Yaban sığırı.*

1. Nedür gürgden **gāv-ı deşti** şehā
   Olur aña Rūmī-kemend ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 239). [gāv-ı deşti,]*

gav-ı pīl-zūr: *Fil misali öküz.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur āhene ġarḳ mānend-i nār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 43). [gav-ı pīl-zūr,]*

gāv-mīş: *Manda, camız.*

1. Getürem saña şīr mānendi ceyş
   Kaçan şīre hem-zūr ola **gāv-mīş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 234). [gāv-mīş,]*
2. Nedür pīl maʿnīde bir **gāv-mīş**
   Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 551). [gāv-mīş,]*

gāv-ser: *Öküz başı.*

1. Biner **gāv-ser** raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 71). [gāv-ser,]*

ġavvās: *Dalgıç. II. Yaptığı işte mahir olan. II Şair.*

1. Cevāhir çıḳar çünki **ġavvāşsın**
   Nice cevheri cevher-i ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 15). [ġavvāṣsın,]*
2. Çü ṣarrāf u ḥakkāk ü **ġavvāşsın**
   Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 25). [ġavvāṣsın,]*

ġaybet: *Ortadan kaybolmak, görünmemek.*

1. Berāber aña bāṭın ile ẓuhūr
   Müsāvī aña **ġaybet** ile ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 154). [ġaybet,]*
2. Ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ḥużūrı ḫafī **ġaybetinde** ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 150). [ġaybetinde, --i, --nde]*

gayet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
   İder **ġāyet** ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 62). [ġāyet,]*
2. Seḫā kānı olmışdı **ġāyet** ḫarāb
   Yine ḳıldı pür-cevher ol āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 135). [ġāyet,]*
3. Şecāʿatde **ġāyet** de merdānedür
   Seḫāvetde bī-miṣl ü ferzānedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 137). [ġāyet,]*
4. Bilüp remzini itdi **ġāyet** ġażab
   Bir iki ḫorūs itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 303). [ġāyet,]*
5. Nice nāme kim tīr-i dil-dūz ola
   Çü tīz-āb **ġāyet** ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 416). [ġāyet,]*
6. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
   Meger kim ola ʿaḳlı **ġāyetde** kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 68). [ġāyetde, -de]*
7. Virür naẓma memdūḥ **ġāyet** şeref
   İder nā-sezā medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 97). [ġāyet,]*
8. Ḳılıcdan ṣaḳın oddan eyle ḥaẕer
   Ki vardur ikisinde **ġāyet** ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 260). [ġāyet,]*
9. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
   Bilüp anı şād oldı **ġāyet** de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 394). [ġāyet,]*
10. Ne bāde ki hem nār ü hem bād idi
    Muʿallim idi **ġāyet** üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 864). [ġāyet,]*
11. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
    Biri tīre **ġāyet** birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 916). [ġāyet,]*
12. Görür şeh ki **ġāyet** ḳırıldı sipāh
    Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1045). [ġāyet,]*
13. Görüp anı incindi **ġāyetde** Fūr
    Ġamīn oldı ḳalbine irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 469). [ġāyetde, -de]*

gāyetde: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

1. Münāṣib meṣeldür çü peymānedür
   Ṣanan mülki **ġāyetde** dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 166). [ġāyetde,]*
2. Velī şāh-ı Rūm oldı **ġāyetde** şād
   Sipās eyleyüp eyledi Ḥaḳḳı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 471). [ġāyetde,]*

ġayet-i faḳrı: *Aşırı yoksulluk ve fakirlik.*

1. Degül bir cüzüñ bir gedādañ füzūn
   Anı **ġayet-i faḳrı** itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 52). [ġayet-i faḳrı, -ı]*

ġayet-i fakrı: *Aşırı yoksulluk ve fakirlik.*

1. Degül bir cüzüñ bir gedādañ füzūn
   Anı **ġayet-i faḳrı** itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 52). [ġayet-i faḳrı, -ı]*

gayr: *Başka.*

1. Degül **ġayrı** iḳlīme mülḥaḳ bu būm
   ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 231). [ġayrı, -ı]*
2. İş anuñ-durur **ġayra** ne iʿtibār
   Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 21). [ġayra, -a]*
3. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
   Görinmez anuñ **ġayrı** ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 164). [ġayrı, -ı]*

ġayr yok: *Başkası yok.*

1. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
   Görinmez anuñ ġayrı ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 163). [ġayr yoḳ,]*

ġayret ider: *Çabalamak, uğraşmak.*

1. Görüp anı **ġayret ider** tāc-bāḫş
   Sürer düşmene ḫışm u kīn ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1001). [ġayret ider, --er]*

ġayret-i āfitāb: *Güneşin çabası.*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı ol **ġayret-i āfitāb** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 58). [ġayret-i āfitāb,]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler **ġazā** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 208). [ġazā,]*
2. Sikender degül peşşe-i ḫasteyem
   Ġazā niyyetine kemer-besteyem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 492). [ġazā,]*
3. Gelüp şāha her mīr ü her ked-ḫudā
   Mübārek ola didi şāha **ġazā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1156). [ġazā,]*
4. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim **ġazā**
   Nereye ki varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [ġazā,]*

ġażab eyleyüp: *Öfkelenme / kızma.*

1. İdüp ḳāṣıdı tīr-i ḫışm-ı nişān
   Ġażab eyleyüp şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 172). [ġażab eyleyüp, --yüp]*

ġażab itdi: *Öfkelenmek.*

1. Bilüp remzini itdi ġāyet ġażab
   Bir iki ḫorūs itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 303). [ġażab itdi, --di]*

ġażab-nāk ü pür-kīn: *Gazaplı ve kin dolu.*

1. İdüp ʿazm-i dārū olurlar revān
   Ġażab-nāk ü pür-kīn çü şīr-i jeyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 390). [ġażab-nāk ü pür-kīn,]*

geç-: *Vazgeçmek.*

1. Şu vażʿı ider **geçmedin** az zamān
   Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 31). [geçmedin, --me, --din]*

geç-: *Geçmek.*

1. Daḳar sīnesine pilüñ pīl-bān
   Geçer seng-i ḫārādan āhen-sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 400). [geçer, -er]*
2. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
   Geçer tīr şöyle ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 406). [geçer, -er]*
3. Dutar ḫaşm egerçi ḳarşu siper
   Mücenden **geçer** çün ḫarīrī eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 460). [geçer, -er]*
4. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
   Geçer pīl öñine demān hem-çü bād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 594). [geçer, -er]*
5. Geçer pīlüñ öñine Hindū-sipāh
   Ṭolar tīġ-ı zūpīn ile rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 647). [geçer, -er]*

geç-: *Geçmemek; vakit ilerlemeden.*

1. Alup nāmeyi elçi oldı revān
   Varur şāhına **geçmedin** az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 386). [geçmedin, -me, -din]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
   Ki ḫar teg ḫazān ile **geçdi** bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [geçdi, -di]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp anı şūrī gider şāh-ı tīz
   Dimāġı ṭolu kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 403). [geçüp, -üp]*
2. Yatup ol gice anda ārām ider
   Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 422). [geçüp, -üp]*
3. İdüp Sind ḫalḳını Yezdān-perest
   Geçüp Sindden ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1230). [geçüp, -üp]*

geç: *(Zaman, ömür için) Geçmek, aşmak, gelip geçmek.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān *(İskender-name, Mesnevi 23, Mısra 1). [geçüp, -üp]*

geçmedin: *Zaman bağlamında "bir an bile kaybetmeden, sürekli.".*

1. Alup bunları elçi oldı revān
   Varur taḫtına **geçmedin** çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 278). [geçmedin,]*

geçür: *Yaşamak, yaşayıp tüketmek.*

1. Ecel kimseye çünki virmez emān
   ʿAbes nesne ile **geçürme** zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 110). [geçürme, -me]*

geçür: *Geçirmek (fırsatı kaçırmamak bağlamında).*

1. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde tīġ
   Ki dönmeye furṣat **geçürdüñ** dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 58). [geçürdüñ, -dü, -, -]*

gedā: *(گدا) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.*

1. Berāber yanında şeh ile **gedā**
   İder her kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 13). [gedā,]*
2. Degül bir cüzüñ bir **gedādañ** fūzūn
   Anı ġayet-i faḳrı itmiş zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 51). [gedādañ, -dan]*

gedā vü emīr: *Dilenci ve yönetici.*

1. Olup sīr ḫˇānıyla bernā vü pīr
   Görür luṭfun anuñ **gedā vü emīr** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 148). [gedā vü emīr,]*

gedā-zāde: *Köleden doğan.*

1. Gedā-zāde kim ola ṣāḥib-hüner
   Şu şeh-zādeden yeg kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 185). [gedā-zāde,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Olur kilkden çün şeker **geh** ʿayān
   Meẕāḳ ehli ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 111). [geh,]*
2. Siyeh-pūş olup **geh** çü Āb-ı Ḥayāt
   Bulur ölmeden nūş idenler necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 113). [geh,]*
3. Olur ʿaḳl bağında **geh** cilve-ger
   Virür cilvesi cāna nūr-ı başar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 109). [geh,]*
4. Felek gibi nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
   Ki **geh** tīġ olur **geh** bağışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 42). [geh,]*
5. Felek gibi nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
   Ki **geh** tīġ olur **geh** bağışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 42). [geh,]*
6. Düşer gerçi bizden de **geh** gāh lāf
   Degül ḥaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [geh,]*
7. Mübārizler ile idüp **geh** şikār
   Olur idi dānāya **geh** rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 59). [geh,]*
8. Mübārizler ile idüp **geh** şikār
   Olur idi dānāya **geh** rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 60). [geh,]*
9. Ḳurup bezm-i şāhī idüp ʿīş ü nūş
   Gehī mey içüp **geh** ider sāz gūş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 84). [geh,]*
10. İdüp cāmı **geh** laʿl laʿl-i müẕāb
    Geh elmās iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 87). [geh,]*
11. İdüp cāmı geh laʿl laʿl-i müẕāb
    Geh elmās iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 88). [geh,]*
12. Bülendī-dih-i bende-i ser-bülend
    Gehī ercümend eyleyen **geh** nijend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 10). [geh,]*
13. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
    İşi **geh** ḥaḳāret **geh** iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 2). [geh,]*
14. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
    İşi **geh** ḥaḳāret **geh** iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 2). [geh,]*
15. İder laʿli **geh** zīver-i tāc-ı şāh
    Olur meskeni **geh** gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 9). [geh,]*
16. İder laʿli **geh** zīver-i tāc-ı şāh
    Olur meskeni **geh** gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 10). [geh,]*
17. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
    Ururlardı **geh** tīr ü gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 468). [geh,]*
18. Ele aldılar şoñra pīçān kemend
    Olur pīl gāhī demān **geh** semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 624). [geh,]*
19. Alur şemşīrini ele ol dilīr
    Ne şemşīr **geh** el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 844). [geh,]*
20. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
    Gehī tīġ alurdı ele **geh** sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 944). [geh,]*
21. Ururlardı **geh** tīġ u gāhī teber
    Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 947). [geh,]*
22. Sürer [ol] ʿalem üzre Hindūyı çüst
    Olup **geh** ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1006). [geh,]*
23. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
    Gehī nāy u **geh** çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1172). [geh,]*

gehī: *(Fars.) Ara sıra, bazen, bazı defa.*

1. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña **gehī** rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 92). [gehī,]*
2. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 84). [gehī,]*
3. Ele alsa yayın **gehī** kār-zār
   Ḳaçar ḫaşmı olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 67). [gehī,]*
4. Mücerred söze olmaya iʿtibār
   Bilinür velīkin **gehī** kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 24). [gehī,]*
5. İderdi **gehī** rāz-ı encüm ḥisāb
   İçerdi **gehī** encümenle şarāb *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 57). [gehī,]*
6. İderdi **gehī** rāz-ı encüm ḥisāb
   İçerdi **gehī** encümenle şarāb *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 58). [gehī,]*
7. Ḳurup bezm-i şāhī idüp ʿīş ü nūş
   Gehī mey içüp geh ider sāz gūş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 84). [gehī,]*
8. Eline alup cām-ı şāhen-şehi
   Gehī pür ider idi gāhī tehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 86). [gehī,]*
9. Cihānda **gehī** ṣulḥ olur gāh ceng
   Ele ki güher alınur gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 221). [gehī,]*
10. Nice çaḳdu[ġı]nı göre tīġ-ı tīz
    Bile nice olur **gehī** rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 318). [gehī,]*
11. Bülendī-dih-i bende-i ser-bülend
    Gehī ercümend eyleyen geh nijend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 10). [gehī,]*
12. Murād atına bindürür gāh çüst
    Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 4). [gehī,]*
13. Baña tīġ-ı Ḥindū-yı zerrīn-niyām
    Görinür **gehī** āyine gāh cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 230). [gehī,]*
14. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
    Gehī tīġ alurdı ele geh sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 944). [gehī,]*
15. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
    Gehī nāy u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1172). [gehī,]*

geh-i kār-zār: *Savaş yolu.*

1. Saʿādet anuñ kim **geh-i kār-zār**
   İder feth murġını āsān şikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 71). [geh-i kār-zār,]*

geh-i rüsteḫīz: *Mahşer zamanı.*

1. Urur biri birine şemşīr-i tīz
   Ṣanasın ki irdi **geh-i rüsteḫīz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 650). [geh-i rüsteḫīz,]*

gel: *Gelmek.*

1. Varup şāhdan ḥācib itdi ḫaber
   Ki **gele** rasūl-i şeh-i muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 130). [gele, -e]*
2. Didi kim olan kimse fermān-revā
   Diline **geleni** dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 174). [geleni, -en, -i]*
3. İşitdüm büte dir imişsin Ḫudā
   Saña **geldüm** olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 192). [geldüm, -düm]*
4. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
   Gele itdügüñ başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 312). [gele, -e]*
5. İdesin benüm ile çün kim ḳıtāl
   Gele leşkerü[ñe] ṣanuban zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 346). [gele, -e]*
6. Ṣaḳın pīlden **gelmesün** size bīm
   Ki insāna ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 543). [gelmesün, -me, -sün]*
7. Yigitlikde olur münāṣib ṣafā
   Gelür pīr olana velīkin belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1214). [gelür, -ür]*
8. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
   Gelür şāha virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1164). [gelür, -ür]*
9. Gelür bār-gāhına ṣāḥib-ḳırān
   İder dest-būs anda her pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1153). [gelür, -ür]*
10. Oḳur Fūrı meydānda ol pehlevān
    Żarūrī **gelür** Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1052). [gelür, -ür]*
11. Ne ḳaçmaḳ elinden **gelür** ne yiter
    Ne nefʿ olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 921). [gelür, -ür]*
12. Duʿāsın ḳabūl eyledi Kird-gār
    Gelür Ḫażret-i Ḫıżr-ı Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 750). [gelür, -ür]*
13. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol dilīr
    Gelür şāha zencīr ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 678). [gelür, -ür]*
14. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi sinān
    Elinde **gelür** cenge ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 596). [gelür, -ür]*
15. Gelür çünki meydāna iki sipāh
    Ṭurur ḳalbde iki serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 591). [gelür, -ür]*
16. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti kūh
    Gelür Hind ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 420). [gelür, -ür]*
17. Gelürse eger Zāl-i sām-süvār
    İdem yalıñuz varmağı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 367). [gelürse, -ür, -se]*

gel: .

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan **gelür**
   Degül zer ki zer tīre-kāndan **gelür** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 87). [gelür,]*
2. Açup oḳıdı nāmeyi nāme-ḫᵛān
   İşidüp anı **geldi** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 90). [geldi, -di]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

1. Berü **gel** göresin kim imiş ki şāh
   Ya nice olur leşker-i kīne-ḫᵛāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [gel,]*
2. Benüm daḥı göñlüm dilerdi ḳıtāl
   Gel ögredeyem saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 378). [gel,]*
3. Budur saña āḫır cevābum hemān
   Berü **gel** dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 382). [gel,]*
4. Varup didiler aña iy pehlevān
   Gel ister seni ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 676). [gel,]*

gel: *Gel hele! ǁ hadi.*

1. Beni ḥālüme ḳo **gel** incitme sen
   Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 241). [gel,]*

gel: *Gel boşver.*

1. Benüm ile **gel** cenge itme heves
   Ki şeh-bāz ile başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 225). [gel,]*

gel: *Başlamak.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan **gelür**
   Degül zer ki zer tīre-kāndan **gelür** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 88). [gelür, -ür]*

gel: *(bir maksatla) bir yere gelmek.*

1. Ölenler **gelüp** saña olmaz muʿīn
   Ne dirsen añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 167). [gelüp, -üp]*

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī **gelür** gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 12). [gelür, -ür]*

gel: *"Bırak, dön" anlamında bir söz.*

1. Gel itme velī-niʿmetüñe ʿināđ
   Dilerseñ kim olmayasın nā-murād *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 25). [gel,]*

gel: *"Gel" çağırma sözü.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
   İki cānibe ḳondı **geldi** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 32). [geldi, -di]*

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

1. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 155). [gelüp, -üp]*

gel: *(Haber) ulaşmak, varmak.*

1. Murādumca **gelmezse** senden cevāb
   İrişdüm saña tīġ ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 83). [gelmezse, -mez, -se]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ḫudādan nebiyye **gelen** armaġan
   Suḫen şeb çerāġı-durur bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 91). [gelen, --en]*
2. Geleler ḳamu ḫıdmetine şehüñ
   Ola cemʿ girdinde encüm mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 359). [geleler, -e, -ler]*
3. Gelüp Rūmdan bunda tamġa vü bāc
   Gelür tuḥfe diyü hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 153). [gelüp, --üp]*
4. Buyurdı şehin-şeh ki **geldi** debīr
   Getürdi devāt ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 135). [geldi, -di]*
5. Çü meydāna **geldi** iki ejdehā
   Olur üştür ü pīller pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 893). [geldi, -di]*
6. Çıḳa **geldi** Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
   Elinde kemān terkeş itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 449). [geldi, -di]*
7. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü şāh
   Sikender daḥı çekdi **geldi** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 424). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp ol maḳāma çü başdı ḳadem
   Dökildi **gelüp** dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 284). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp didi bir bir ne ise kelām
   Cevābını bildi şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 259). [gelüp, --üp]*
2. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
   Gelüp didi bir bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 110). [gelüp, --üp]*
3. Gelüp bir bir oturdı erkānlar
   Müzeyyen idüp ṣadrı aʿyānlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 123). [gelüp, --üp]*
4. Gelüp leşkeri ile her pādişāh
   Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 361). [gelüp, --üp]*
5. Gelüp iḫtirām ile ol ser-firāz
   Öñinde niyāz ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 133). [gelüp, --üp]*
6. Gelüp virdi Dārāya ḳāṣıd cevāb
   İşidicek itdi be-ġāyet ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 349). [gelüp, --üp]*
7. Gelüp şāhuñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 299). [gelüp, --üp]*
8. Ayıtdı ki İskender-i Feylaḳos
   Şeh oldı **gelüp** itmedi dest-būs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 150). [gelüp, --üp]*
9. Ṭuyar ḳāṣıduñ **geldügin** çünki şāh
   Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 279). [geldügin, -düg, -in]*
10. Gelen bunda bulmış degüldür ẓafer
    İder tīġ-ı Hindīye sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 369). [gelen, -en]*
11. Dökildi **gelüp** māl-i Hindūstān
    Çerisine baḫş itdi şāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1159). [gelüp, --üp]*
12. Gelüp şāha her mīr ü her ked-ḫudā
    Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [gelüp, --üp]*
13. Gelüp Hind serverleri bī-ḥisāb
    Piyāde olup öpdi cümle rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1149). [gelüp, --üp]*
14. Gelüp şāha itdi duʿā öpdi yer
    Naẓar itdi diḳḳatle şāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 679). [gelüp, --üp]*
15. Gelüp yirlü yirine iki sipāh
    İner ḫaymesine iki kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 653). [gelüp, --üp]*
16. Gelüp ortaya aldılar şāhı heb
    Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 577). [gelüp, --üp]*
17. Gelüp virdi serverlerine selām
    Baş urup ḳamu itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 527). [gelüp, --üp]*
18. Gelüp encümen oldı çün kim çeri
    Şehe ʿarż ḳıldılar ol defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 391). [gelüp, --üp]*
19. Gelüp ol maḳāma çü başdı ḳadem
    Dökildi gelüp dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 283). [gelüp, --üp]*
20. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
    Gelüp ʿāleme her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 96). [gelüp, --üp]*

gel-: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

1. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 31). [gelür, -ür]*
2. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
   Velī māl içün **gelmez** imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 170). [gelmez, -mez]*

gel-: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

1. Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
   Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 205). [gelüp, --(ü)p]*
2. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
   El urur silāḥına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 153). [gelüp, --(ü)p]*

gelme: *Gelmek, bir hal ile karşılaşmak.*

1. Eger cemʿ ola Rūm u Şām u ʿAcem
   Baña zerre[ce] **gelmeye** hīç ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 366). [gelmeye, -ye]*

gelmez: *"Gel" çağırma sözü.*

1. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
   Ki tāze kedū **gelmez** anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 56). [gelmez,]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ayıtdı nʾola **gelsün** ol nām-dār
   Ṣafālar virür yār-ı peyġāmbār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 115). [gelsün, -sün]*
2. Diñiz **gelsün** andan ṣoralum ḫaber
   Bu işe ola ṣāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 673). [gelsün, -sün]*

gelür: *Gelmek. II Olmak.*

1. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān **gelür** luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 84). [gelür, --ür]*

genc: *(Fars.) Hazîne.*

1. Ne raddeki **genc** olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 61). [genc,]*

2. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun **gence** [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 52). [gence, -e]*
3. İdüp baḫş aṣḥāba **genci** Rasūl
Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 145). [genci, -i]*
4. Simāṭ-ı semā ṣofra-i ḫ̌ānıdur
Cihān **genci** pür-genc-i iḥsānıdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 122). [genci, -i]*

genc dökdi: *Hazine döktü.*

1. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 18). [genc dökdi, --di]*

genc-i esrār: *Sırlar hazinesi.*

1. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
Ḳamu **genc-i esrār** ile ṭoldılar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 148). [genc-i esrār,]*

genc-rīz: *Hazine döken.*

1. Güher delmege eyle elmāsı tīz
Cihān ḫalḳına ol yine **genc-rīz** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 8). [genc-rīz,]*

gencüñe: *Hazine.*

1. Çü virdüñ baña **gencüñe** dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 51). [gencüñe,]*

ger: *Eğer, şayet.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi **ger** ālūdeyüz
Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 75). [ger,]*
2. Muḳābil ola aña **ger** āfītāb
Ola rīze rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 51). [ger,]*
3. Ẓafer olmaya çünki bir şāha yār
Başılur ola ḫayli **ger** ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 66). [ger,]*
4. Çe **ger** ṣaʿbede-bāz olur[sa] nihān
İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 23). [ger,]*
5. İde düzd her dānesin **ger** nihān
Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 67). [ger,]*
6. Cihān devletinde çe **ger** var sürūr
Velī olmaya terkden yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 105). [ger,]*
7. Biner bir şitābende rehvāre çüst
Ki irmez ṣabā **ger** ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 862). [ger,]*

ger: *(yay) germek.*

1. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek gibi çarḫı [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 185). [gerer, -er]*

ger: *Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek, uzatmak.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
Cihānı ider **gerdi** deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 246). [gerdi, -di]*

ger olur: *Eğer olsaydı, olduğunu varsayalım.*

1. Olur Hind ü Hindū-yı bāzī ger
Kimi oynadur tīġ kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 963). [ger olur, -ur]*

gerçi: *Her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

1. İder ḳullaruñ **gerçi** bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 79). [gerçi,]*
2. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
Żarūrī gelür **gerçi** kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 12). [gerçi,]*
3. Feżā-yı cihān **gerçi** ḫurrem-dürür
Esās-ı cinān līk muḥkem-dürür *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 95). [gerçi,]*
4. Giçer her kişi **gerçi** gevher-şinās
Ḳalīl olur ammā şinās ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 147). [gerçi,]*
5. Olur **gerçi** ḫanẓal da rengīn ü ter
Degül sīb-i rūmī gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 155). [gerçi,]*
6. İder **gerçi** deryā-yı cevher ḫurūş
Degülem velī ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 159). [gerçi,]*
7. ʿAcemde daḫı **gerçi** çoḳ Zend-vāf
İderler velī fażluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 9). [gerçi,]*
8. Düşer **gerçi** bizden de geh gāh lāf
Degül ḫaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [gerçi,]*
9. Olur ḫōr **gerçi** ki müş-ı naḫīf
Dem olur düşer pīli eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 33). [gerçi,]*
10. Degül **gerçi** ḫālince ḳuvvetde mūr
İdemez velī pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 265). [gerçi,]*

11. Cihān içi **gerçi** kemāl ehli pür
Kimi baḥrī[dür] kimi ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 45). [gerçi,]*
12. Müsāvīleri **gerçi** düşmez bize
Ḳurı naẓmdur sözleri bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 79). [gerçi,]*
13. Mehābetlüdür pīl **gerçi** şehā
Mehīb olur ammā ḳatı ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 235). [gerçi,]*
14. Olur tīġ-ı Ḥindū daḥı **gerçi** tīz
Olur berg bir fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 237). [gerçi,]*
15. İrişürse senden velīkin meded
ʿAdūdan ne ġam **gerçi** çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 486). [gerçi,]*
16. Mehābetlüdür **gerçi** vehhāmdur
Döner ḫavf ide çünki bed-nāmdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 547). [gerçi,]*
17. Yolında anuñ oynadum **gerçi** baş
Murādumca olma[ya] ḥayfā savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 697). [gerçi,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Şeh öñünce esbān-ı ṣaḥrā-neverd
İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile **gerd** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 142). [gerd,]*
2. Siyeh **gerd** içinde münīr āfītāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 167). [gerd,]*
3. Bilinmez olup **gerdden** rūy u mū
Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 189). [gerdden, -den]*
4. İdelüm öñüñde bu gün bir neberd
Ki gerdūna yir yir sütūn ola **gerd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 564). [gerd,]*
5. İder iki şeh şöyle cāndan neberd
Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi **gerd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1110). [gerd,]*
6. Sipāhuñ öñince yürür ḫayl-i pīl
Ḳılur **gerdi** dünyā yı deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 584). [gerdi, -i]*

gerd ider: *Toz toprak haline getirmek. II. Un ufak etmek; çok ufak kırıntılar durumuna getirmek, parçalamak.*

1. Biner bir ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
Ki naʿli doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1088). [gerd ider, -er]*

gerdan: *Başı bedene rapteden uzuv, boyun.*

1. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
Felek āsiyābın ki **gerdān** ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 216). [gerdān,]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. Olur enbiyā rūḥı **gerdende** cemʿ
Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 105). [gerdende, -de]*

gerden: *Dönen.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
Kevākib çü pervāne **gerdende** cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 8). [gerdende, --de]*

gerd-i mīġına: *Demir başlığın tozu.*

1. Olup **gerd-i mīġına** gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 191). [gerd-i mīġına,]*

gerd-i rāh: *Yolun tozu.*

1. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi kim başa **gerd-i rāh** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 166). [gerd-i rāh,]*

gerd-i siyāh: *Kara toprak.*

1. Görinmez olup tozıdan mihr ü māh
Sekiz itdi gerdūnı **gerd-i siyāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 400). [gerd-i siyāh,]*

gerdūn: *Dünya, felek.*

1. Görinmez olup tozıdan mihr ü māh
Sekiz itdi **gerdūnı** gerd-i siyāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 400). [gerdūnı, -ı]*
2. İdelüm öñüñde bu gün bir neberd
Ki **gerdūna** yir yir sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 564). [gerdūna, -a]*

gerdūn: *1. Dönen, devreden 2. Dünya, sema, felek.*

1. Olup gerd-i mīġına **gerdūn** ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 191). [gerdūn,]*

gerdūn ʿaksine döndi: *Dünya tersine döndü.*

1. Didi ʿaksine döndi gerdūn meger
Ki İskender āheng-i Dārā ider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 263). [gerdūn ʿaksine döndi,]*

gerdūn-ı gerdāna: *Dönen dünya, felek.*

1. İder iki şeh şöyle cāndan neberd
   Ki **gerdūn-ı gerdāna** irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1110). [gerdūn-ı gerdāna, -a]*

gerdūn-ı pest: *Alçak dünya.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi yanında **gerdūn-ı pest** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 162). [gerdūn-ı pest,]*

gerdūn-veş: *Felek gibi.*

1. Ḳaçan olsa cevşen-ver ol şeh-süvār
   Zemīn gāvı **gerdūn-veş** olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 44). [gerdūn-veş,]*

gerek: *Lazım, elzem.*

1. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī **gerek** anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 62). [gerek,]*
2. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi **gerek** dūḫte *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 60). [gerek,]*
3. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 174). [gerek,]*
4. Yiter bize bizi bilen iy ʿazīz
   Ne itse **gerek** cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 140). [gerek,]*
5. Benüm gibi olmaḳ **gerekdür** kişi
   Ki bile benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 157). [gerekdür, --dür]*
6. Cihān şuffasına döşedüñ ḥarīr
   Ne işe **gerek** ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 52). [gerek,]*
7. Bu kāra maʿānī maʿārif **gerek**
   Çü esbāb olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 55). [gerek,]*
8. Gerek ḳudret envāʿ-ı naẓma tamām
   Ki kişi ola şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 65). [gerek,]*
9. İder meşneviyle fuḥūl iftiḫār
   Velī cümlesine **gerek** iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 68). [gerek,]*
10. Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
    Ḫaṭāda velīkin **gerekdür** ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 60). [gerekdür, -dür]*
11. Terāzū **gerek** dest-i her tāc-ver
    Birinde ḥadīd ola birinde zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 67). [gerek,]*
12. Gerek iḥtiyāṭ olana rūz-ı ceng
    Degül şol ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 55). [gerek,]*
13. Deminde **gerek** ḥīle vaḳtinde tīġ
    Ki dönmeye furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 57). [gerek,]*
14. Gerek gönderüben bize ṭavḳ u tāc
    Hedāyā diyü gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 157). [gerek,]*
15. Yavuz başlulıḳ gütdürür çoḳ gürāz
    Gerek ḫūy-ı bedden ḳatı iḥtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 272). [gerek,]*
16. Dimiş daḫı iy şāh-ı Ḫrān-zemīn
    Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 46). [gerek,]*
17. Beni itdi Ḥaḳ çünki şāḥib-ḳırān
    Gerek mülküm ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 84). [gerek,]*
18. Cihān şehlerinden alup taḫt u tāc
    Memālikden alsam **gerekdür** ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 92). [gerekdür, -dür]*
19. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
    İñen daḫı ġāfil **gerekmez** kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 18). [gerekmez, -mez]*
20. Ḳamu muḥdeş ü muḥdiş oldur hemīn
    Gerek çarḫ olsun gerekse zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 146). [gerek,]*
21. Degül bāḳī çün kim bu köhne ribāṭ
    Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 172). [gerek,]*
22. İnanmaḳ **gerek** cümlesine beşer
    İder sū-yi ẓandan müselmān ḫaẓer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 175). [gerek,]*
23. Gerek ise saña eger cān u baş
    Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 225). [gerek,]*
24. İletsem **gerek** idi saña sipāh
    Hele baña çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 315). [gerek,]*
25. ʿİnāyet ṭapuñdan **gerek** yā Muʿīn
    Ki luṭfuñ-durur mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 479). [gerek,]*
26. Çü ḫāżır degül bunda ṭop u tüfeng
    Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ **gerek** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 670). [gerek,]*
27. Gerek ked-ḫudā vü gerekse vezīr
    Muḳarrer ider yine ṣāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1165). [gerek,]*
28. Senüñdür yine saña taḫt ile tāc
    Gerekmez baña ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 208). [gerekmez, -mez]*
29. Gerekmez baña mülk-i Hindūstān
    Seni dīne daʿvet ḳıluram hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 255). [gerekmez, -mez]*
30. Ḳamu muḥdeş ü muḥdiş oldur hemīn
    Gerek çarḫ olsun **gerekse** zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 146). [gerekse, --se]*

gerek: *"Gerek ... gerek ..." bağlacı.*

1. Günāhum benüm yoḳ sen itdüñ günāh
   Gerek sen olasın yine ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 158). [gerek,]*

gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr: *Gerek filin ayağı ve gerek karıncanın kolu.*

1. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu ḥażretüñden bulur żaʿf u zūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 53). [gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr,]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek ked-ḫudā vü **gerekse** vezīr
   Muḳarrer ider yine ṣāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1165). [gerekse, -se]*

germ: *(İklim) Sıcak.*

1. Siyeh gerd içinde münīr āfītāb
   Ya ṣol **germ** idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [germ,]*
2. Olur ṣöyle **germ** āteş-i kār-zār
   Çıḳar miġfer ü gözler[in]den şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 243). [germ,]*

germ olma: *Hararetlenmek, Kızışmak ‖ kızmak, öfkelenmek.*

1. İñen daḫı **germ olma** fikr it meʾāl
   Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 75). [germ olma, --ma]*

germ olup: *Hararetlenip.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
   Kʾide **germ olup** iḳtibās āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 82). [germ olup, --up]*

germ-āb: *Sıcak su hamamı.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp ṣitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar **germ-āb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 200). [germ-āb,]*
2. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
   Açılmazdı kef līk **germ-āb** ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 242). [germ-āb,]*

gerşāsbī: *Gerşasb (Eski zamanlardaki birkaç Pers prensliğinin adı) kahramanı.*

1. Kecim Gāvesi terk-i Lührāsbī
   Oḳı yayı ammā ki **Gerşāsbī** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 802). [gerşāsbī,]*

get: *Getirmek.*

1. Getürmiş bile bir direfş-i bülend
   Ṭırāzı münaḳḳaş çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 391). [getürmiş, -ür, -miş]*
2. Buyurdı şehin-şeh ki geldi debīr
   Getürdi devāt ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 136). [getürdi, -ür, -di]*
3. Çü ṣubḥ oldı oldı münevver cihān
   Getürdi anı ṣāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 288). [getürdi, -ür, -di]*

getür: *Getirmek.*

1. Neseb daʿvisin ḳo **getür** tīġ u tīr
   Ki tīġ ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 237). [getür,]*
2. Ḳo dīni **getür** tīġ u gürz-i girān
   Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 303). [getür,]*
3. Getürem saña şīr mānendi ceyş
   Kaçan şīre hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 233). [getürem, -em]*

getür: *Getirmek.*

1. Getürdi bile bir direfş-i siyāh
   Öñince direfşüñ geẕer Fūr-ı Ṣāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 417). [getürdi, -di]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

1. Getürüp şeh öñinde öpdi zemīn
   Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 635). [getürüp, -üp]*

getür: *Meydana getirmek. II Sunmak, göstermek.*

1. Cihān şāhıdur hem cihān-pehlevān
   Naẕīrin **getürmiş** degüldür cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 56). [getürmiş, -miş]*

getür: *Getirmek, sunmak.*

1. Getürdüñ çü dükkāna ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan ḥanẕal ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 41). [getürdüñ, -dü, -ñ]*

getür: *Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelmesini sağlamak.*

1. Nerede ki işitse bir ser-fīrāz
   Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 26). [getürüp, -üp]*

getür: *(Bir şeyi) getirmek.*

1. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
   Ki kibr ile kīnden yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 205). [getür,]*
2. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
   Getürür ki Rüstem helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 186). [getürür, -ür]*
3. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
   Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 58). [getürür, -ür]*

getür-: *Getirmek.*

1. İşitse nerede bir ehl-i kemāl
   Getürüp virürdi aña mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 28). [getürüp, --üp]*

getür-: *Getirme, ortaya çıkarma.*

1. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç tāb
   Getürmez velī şīr çeşmine ḫ'āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 36). [getürmez, -mez]*

gevher: *(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.*

1. Olur çün suḫen **gevheri** pür-bahā
   Anı sīme ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 161). [gevheri, -i]*

gevher itdüñ: *Mücevher haline getirmek.*

1. Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden **gevher itdüñ** pedīd *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 28). [gevher itdüñ, -dü, -n]*

gevher-āmūde: *Kakmalı,mücevher işlemeli, süslü.*

1. Çü ḫāküz 'aceb mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile **gevher-āmūdeyüz** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 76). [gevher-āmūdeyüz, --yüz]*
2. Çeker **gevher-āmūde** perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı köhne serā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 11). [gevher-āmūde,]*

gevher-fürūş: *Kuyumcu.*

1. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān ben de **gevher-fürūş** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 58). [gevher-fürūş,]*
2. İder gerçi deryā-yı cevher ḫurūş
   Degülem velī ben de **gevher-fürūş** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 160). [gevher-fürūş,]*

gevher-i pür-bahā: *Pahalı cevher.*

1. Zamān ile ef'ī olur ejdehā
   Siyeh-seng olur **gevher-i pür-bahā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 218). [gevher-i pür-bahā,]*

gevher-şinās: *Cevherden anlayan; değerden anlayan.*

1. Giçer her kişi gerçi **gevher-şinās**
   Ḳalīl olur ammā şinās ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 147). [gevher-şinās,]*

gevzen: *Geyik.*

1. İder seyr saḥrāda āhū vü bebr
   Olur hem-nişīn **gevzen** ile hizevr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 16). [gevzen,]*

gev: *Giymek, giyinmek.*

1. Havāya ṣaçan kimse destiyle ḫāk
   Ḳaçan **geye** başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 66). [geye, -e]*
2. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 47). [geyer, -er]*
3. Geyer begter üstine āhen-külāh
   Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 63). [geyer, -er]*
4. Namāzın tamām eyleyüp ol dilīr
   Ṭurup **geydi** cevşen çıḳardı ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 504). [geydi, -di]*
5. Seḥerden ṭurup **geydi** Hindī çuḳal
   Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 573). [geydi, -di]*
6. Seḥerden durup **geydi** zerrīn-zirih
   Ki ḳalmaya ḳalbinde oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 783). [geydi, -di]*
7. Öpüp **geydi** şāhuñ elinden külāh
   Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1195). [geydi, -di]*
8. Geyüp yidi ḳat cevşen-i zer-nigār
   Geyer başa zerrīn-küleh mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 506). [geyer, -er]*

9. Geyer üstine cevşen ol pehlevān
   Ki kār itmeye aña tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 791). [geyer, -er]*
10. Geyüp begter ol server-i kām-yāb
    Geyer üstine terk-i Efrāsiyāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 806). [geyer, -er]*
11. Geyer yidi ḳat cevşen ol tāc-dār
    İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 877). [geyer, -er]*
12. Ṣanasın dutup mātem āverd-gāh
    Yüzin yırtuban **geymiş** idi siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 976). [geymiş, -miş]*

gey-: *Giymek, giyinmek.*

1. Geyüp cevşenin bendi ol pehlevān
   Ala ile **geydi** çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 446). [geydi, -di]*
2. Geyüp cevşen olur ḳamusı süvār
   Çalup kūs-ı ḥarbī biner tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 411). [geyüp, -(ü)p]*
3. Geyüp cevşenin bendi ol pehlevān
   Ala ile geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 445). [geyüp, -(ü)p]*
4. Geyüp yidi ḳat cevşen-i zer-nigār
   Geyer başa zerrīn-küleh mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 505). [geyüp, -(ü)p]*
5. Geyüp ḫılʿati itdi çün dest-būs
   Ṣorar Fūrı İskender-i Feyleḳūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 731). [geyüp, -(ü)p]*
6. Geyüp begter ol server-i kām-yāb
   Geyer üstine terk-i Efrāsiyāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 805). [geyüp, -(ü)p]*

geyim: *Elbise.*

1. Ḳuşandı **geyim** üzre zencīr-i zer
   Ki vaẓʿı virür ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 49). [geyim,]*

geyim: *Elbise, giysi.*

1. İki yayılu iki cevşenlüler
   Geyimlü yedeklü atı ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 388). [geyimlü, -lü]*
2. Geyimden kecimden görinmez zemīn
   Zemīn āhen idi ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1041). [geyimden, -den]*

geyüp: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek, giymek.*

1. Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 45). [geyüp,]*
2. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
   Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 124). [geyüp,]*

geyür: *Giydirmek.*

1. Geyüre çü naẓm aña dībā libās
   Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 103). [geyüre, -e]*

gez-: *Dolaşmak.*

1. O kan baḥri içinde her küşte pīl
   Dümensüz **gezerdi** [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 256). [gezerdi, --er, --di]*

gez: *Dolaşmak.*

1. Getürdi bile bir direfş-i siyāh
   Öñince direfşüñ **geẕer** Fūr-ı Şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 418). [geẕer, -er]*
2. İder Hind ḫalḳı ḳamu inḳıyād
   Gezüp şehr-i Ḳannūcı seyr itdi şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1168). [gezüp, -üp]*

gezend: *Zarar ziyan,musîbet.*

1. Ebed irmeye olʿazīze **gezend**
   Ki gitmeye gūşından anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 55). [gezend,]*
2. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
   Ko ol pendi kim nāma vire **gezend** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 214). [gezend,]*

gezend ider: *Zarar verir.*

1. Cuvān olana yaraşur duta pend
   Vʾegerni ider devletine gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 162). [gezend ider, --r]*

gezend virmemişdi: *Zarar verir.*

1. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
   Tenine anuñ virmemişdi gezend *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 54). [gezend virmemişdi, --me, --miş, --ti]*

gezend virür: *Zarar verir.*

1. Ne virür beşer mergi aña gezend
   Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 109). [gezend virür, --ür]*

gibi: *"- e benzer, misal" anlamında edat.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
   Olur meh **gibi** yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 94). [gibi,]*
2. Naẓar **gibi** her laḥẓa seyri felek
   Ki bir ḥaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 45). [gibi,]*
3. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm **gibi** ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 200). [gibi,]*
4. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı **gibi** rākib ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 108). [gibi,]*
5. Bulam Ḫıżr **gibi** ḥayāt-ı ebed
   Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 13). [gibi,]*
6. Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
   Cihānda benüm **gibi** yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 54). [gibi,]*
7. Olur gerçi ḥanẓal da rengīn ü ter
   Degül sīb-i rūmī **gibi** pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 156). [gibi,]*
8. Benüm **gibi** olmaḳ gerekdür kişi
   Ki bile benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 157). [gibi,]*
9. Felek **gibi** nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
   Ki geh tīġ olur geh baġışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 41). [gibi,]*
10. Eline sinān alsa ol şeh-süvār
    Ḳafeş **gibi** Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 82). [gibi,]*
11. Ṭolar ġulġul-i kūsı ile cihān
    Virür kūh **gibi** ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 172). [gibi,]*
12. Güneş **gibi** rūşendür aña ʿulūm
    ʿAdūsı perīşān hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 177). [gibi,]*
13. ʿAceb oldı bostān-ı Irān tehī
    Senüñ **gibi** yoḳ anda serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 12). [gibi,]*
14. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ kelāmında var
    Bizüm **gibiye** daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 62). [gibiye, -y, -e]*
15. Eline daḫı almadan ol kemān
    Ṭolar düşmenüñ oḳ **gibi** aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 18). [gibi,]*
16. Olup şekker-efşān u hem nūş-baḫş
    Güneş **gibi** meyden ḳadeḥ pür-dıraḫş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 92). [gibi,]*
17. Ḳamu tīġ-ı Hindū **gibi** ṣaf-şiken
    Ḳamu āhenīn-dil çü Ṣāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 373). [gibi,]*
18. Çü şeş-per urup cümlesi saḫt-müşt
    Zirih **gibi** biri birisine püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 376). [gibi,]*
19. Boyı istiḳāmetde serv-i sehī
    Güneş **gibi** başında tāc-ı mehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 394). [gibi,]*
20. Bunuñ **gibi** sevdāya itdüñ heves
    Ḳaçan ura Sīmurġa pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 21). [gibi,]*
21. Senüñ **gibi** biñ var ola tāc-dār
    Üzengim çeker olıcak [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 29). [gibi,]*
22. Benüm **gibi** ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
    Vara mı ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 161). [gibi,]*
23. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
    Senüñ **gibi** çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 56). [gibi,]*
24. Zamānuñ bunuñ **gibi** çoḳdur işi
    İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 17). [gibi,]*
25. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
    Felek **gibi** yidi ḳat āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 48). [gibi,]*
26. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
    Düzer ḳalbde cān **gibi** ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 106). [gibi,]*
27. Hümā **gibi** olduḳca sāye-figen
    Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 145). [gibi,]*
28. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
    Felek **gibi** çarḫı [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 186). [gibi,]*
29. Ḫazānda dökilür **gibi** berg-i bīd
    Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 193). [gibi,]*
30. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
    Yatur meşk ḳavli **gibi** cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 254). [gibi,]*
31. Dühül ışlanur ḳandan itmez ṣadā
    Virür idi ġalbīr **gibi** [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1032). [gibi,]*
32. Olup cā-be-cā tīġ-ı üftāde dās
    Demed **gibi** yaturdı maḳbūl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 960). [gibi,]*
33. Görür leşker-i Rūma Fūr-ı sütürg
    Ḳırar ḳırduġı **gibi** ḳoyunı gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 928). [gibi,]*
34. Dizildi felek **gibi** fīl-i siyāh
    İdindi ḥişār anları ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 895). [gibi,]*
35. Yaraşur aña tāc mānendi terk
    Nice terk ṭās-ı felek **gibi** berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 808). [gibi,]*
36. Seni sevmeyen cānı **gibi** ʿazīz
    Ḥaḳīr olsun olınca tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 709). [gibi,]*
37. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
    Senüñ **gibi** yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 688). [gibi,]*
38. Senüñ **gibi** bir daḫı olsa eger
    Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 685). [gibi,]*
39. Sütūn-ı bezr-ḫāne **gibi** sinān
    Elinde gelür cenge ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 595). [gibi,]*
40. Şehin-şāh-ı Irān **gibi** tāc-dār
    Size cengde olmadı pāy-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 539). [gibi,]*
41. Ḳuşandı girān-māye zerrīn-kemer
    kemer **gibi** laʿl ü dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 508). [gibi,]*

42. Cihānda olur ḫūk **gibi** ḥaḳīr
Olur āḫırında maḳām-ı saġīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 179). [gibi,]*
43. Olup rūy-i Hindū **gibi** ḳīr-fām
İder gird-i tīre cihānı tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 123). [gibi,]*
44. Aç aġzuñ dökilsün cihāna dürer
Ṣadef **gibi** ṭolsun bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 6). [gibi,]*
45. Cevāhir-şināş ü cevāhir-fürūş
Ṣadef **gibi** olmaḳ revā mı ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 4). [gibi,]*

[gibi]: *Benzetme edatı.*

1. Ṣadef **[gibi]** sen açmayıcak dehān
Cihānda görinmez güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 7). [[gibi],]*

giç: *Geçinmek. || Kendini ... saymak.*

1. Giçer her kişi gerçi gevher-şināş
Ḳalīl olur ammā şināş ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 147). [giçer, -er]*

giç: *(Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşıp ilerisine gitmek.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 35). [gice, -e]*
2. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya şol germ idi kim virür **gīce** tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [gīce, -e]*

giç: *Bir yerden başka bir yere gitmek.*

1. Virür bīde uġrar ise daḫı bār
Olur seng dür **giçse** ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 10). [giçse, -se]*

gice: *Gece.*

1. Meger bir **gice** māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 1). [gice,]*
2. Gelür ol **gice** peyk-i Rūḥu'l-Emīn
Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 31). [gice,]*
3. Yaḳup şemʿler şaḫne-i āsumān
Olur her **gice** ḳaṣrına pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 166). [gice,]*
4. Yiyüp içdi diñlendi buldı ḫużūr
Yatup uyıdı ol **gice** pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 286). [gice,]*
5. Yatup ol **gice** anda ārām ider
Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 421). [gice,]*
6. Yatup ol **gice** leşker ārām ider
Ne yatmaḳ gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 473). [gice,]*
7. Gice irişince iderler ḳıtāl
Ḳarañu olur buldılar infiṣāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 651). [gice,]*
8. Ḳılur ol **gice** ṣubḥ olınca namāz
Sikender idüp Ḥālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 769). [gice,]*
9. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ şām
Görinür güneş **gicede** hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 126). [gicede, -de]*

gice-: *Gece.*

1. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy nām-ver
Yürür gündüzün gün **giceler** ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 188). [giceler, -ler]*

giçeyüm: *Geçmek, vazgeçmek, görmezlikten gelmek.*

1. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
Ne ceng olsun aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 39). [giçeyüm,]*

gid-: *Uzaklaşmak, terk etmek.*

1. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
Aradan **gider** perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 120). [gider, --er]*
2. Gidüp Cāmī degdi saña taḫt u tāc
Suḫen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 13). [gidüp, --üp]*

gid-: *Gitmek.*

1. Öñince yürür pīl Elbürz-vār
Giderler sipeh idinüben ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 588). [giderler, -er, -ler]*
2. Olayum her emrüñde yār ü muʿīn
İkilik **gidüp** bir olalum hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 212). [gidüp, -üp]*

gid: *Gitmek.*

1. Geçüp anı şūrī **gider** şāh-ı tīz
Dimāġı ṭolu kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 403). [gider, -er]*
2. Müselmān olursañ bulursın emān
Vʾegerni **gider** mülk-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 194). [gider, -er]*
3. Yatup ol gice anda ārām ider
Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup **gider** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 422). [gider, -er]*

4. Gider rāḥat olmaġ içün ol dilīr
   Ḳalur yalıñuz ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 745). [gider, -er]*
5. Murādın duyup Ḫıżr çün kim **gider**
   Ḳamu didügin şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 765). [gider, -er]*
6. Gider şāhlıḳ çün irişse ecel
   Müfīd olmaz aşlā külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1135). [gider, -er]*
7. Atasına bir peyk defʿi **gider**
   Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1199). [gider, -er]*

gid: *Uzaklaşmak, terk etmek.*

1. Murād[ını] söyleşdi çün şehriyār
   İcāzet virür kim **gide** nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 744). [gide, -e]*
2. Ne müşkillerüñ var ise ḥal idem
   Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma **gidem** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 210). [gidem, -em]*
3. Gidicek şeh elçisi pes Fūr-ı şāh
   Buyurdı ki gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 389). [gidicek, -icek]*

gid: *Yanaşmak.*

1. Gidüp ḫışm ile niçe müddet sipāh
   ʿAdū mülki serḥaddine başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 131). [gidüp, -üp]*

gid: *(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.*

1. Ne mülke ki fetḥ eylemege **gider**
   Bulur varmadan daḫı aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 21). [gider, -er]*

ġıdā olur: *Besin,yiyecek oldu.*

1. ʿAceb mārdur nīzesi cān-sitān
   Ki olur ġıdā aña maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 88). [ġıdā olur, --ur]*

gider: *Gitmek.*

1. Nereye ki ʿazm itse ol şeh-süvār
   Giderdi bile serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 398). [giderdi, -di]*

gider: *Yok etmek.*

1. Kişiden kişiyi hüner yeg ider
   Neseb didügüñ unudulur **gider** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 184). [gider,]*

gil: *Balçık, çamur.*

1. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk ola
   Ṣuyı kevs̲er ola **gili** müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 12). [gili, -i]*

gil ü ḫāk-i rāh: *Yol toprağı vü çamuru.*

1. İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
   Olur meskeni geh **gil ü ḫāk-i rāh** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 10). [gil ü ḫāk-i rāh,]*

gir: *1. Girmek, dahil olmak.*

1. Refīʿdür serā perde-i kibriyā
   Girilmez dimeyince luṭfuñ derā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 30). [girilmez, -il, -mez, -]*
2. Ecelden Ḫudā virür ise emān
   Elüme **girerse** serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 174). [girerse, -er, -se]*
3. İderseñ **girüp** baḥr-i şūrāba ceng
   İrişüp idem mużmaḥil çün neheng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 217). [girüp, -üp]*
4. Girürse ele pehlevānı eger
   Tereddüd yoḳ anda bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 443). [girürse, -ür, -se]*

gir: *Girmek, yer tutmak.*

1. Ayaġuñ ile dāma **girmek** neden
   Elüñ ile kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 363). [girmek, -mek]*

girāmī-terī: *(گرامیتر) tür. sıf. (Fars. -ter ekiyle) Daha kıymetli, daha aziz.*

1. Girān-māyedür ol ṣadefdür cihān
   Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 14). [girāmī-terī,]*

girān: *Ağır, sert.*

1. ʿİnānum çü süst ü rikābum **girān**
   İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 243). [girān,]*

girān-māye: *Pahalı, kıymetli.*

1. Çü kān ü çü deryā **girān-māyedür**
   Ẓafer-ṣayd-ı şāhīn Hümā-sāyedür *(İskender-*

name, Mesnevi 6, Mısra 105). [girān-māyedür, --dür]

2. Ḳuşandı **girān-māye** zerrīn-kemer
   kemer gibi laʿl ü dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 507). [girān-māye,]*
3. Silāḥ u seleb ḫılʿat u esb ü zīn
   Girān-māye kālā güherler s̱emīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 728). [girān-māye,]*

girân-mâyedür: *(Maddî ve mânevî) Değeri yüksek (Hz.Muhammed kast edilmiştir.).*

1. Girān-māyedür ol ṣadefdür cihān
   Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 13). [girān-māyedür,]*

girān-māye-ter: *Daha pahalı eşya/cevher/kumaş...*

1. Şehe gönderür çoḳ metāʿ-ı ġarīb
   Girān-māye-ter her birisi ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1222). [girān-māye-ter,]*

ġırbāl: *Delikleri iri olan elek, kalbur.*

1. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
   Ki at naʿlı meydānı **ġırbāl** ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 234). [ġırbāl,]*

gird: *(Fa.) Çevre.*

1. Geleler ḳamu ḫıdmetine şehüñ
   Ola cemʿ **girdinde** encüm mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 360). [girdinde, -i, -n, -de]*

gird: *Far. Gerd; toz, toprak.*

1. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper dutdı **gird** oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 40). [gird,]*

gird ola: *Yuvarlanmak.*

1. Gidicek şeh elçisi pes Fūr-ı şāh
   Buyurdı ki **gird ola** Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 390). [gird ola, -a]*

gird-i tīre: *Sevgilinin kirpiğinin yuvarlak hattı.*

1. Olup rūy-i Hindū gibi ḳīr-fām
   İder **gird-i tīre** cihānı tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 124). [gird-i tīre,]*

girih: *Düğüm, sıkıntı, bela, zorluk, sorun.*

1. Seḥerden durup geydi zerrīn-zirih
   Ki ḳalmaya ḳalbinde oḳdan **girih** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 784). [girih,]*

ġırjv: *Feryat, çığrışma, çığıltı.*

1. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle **ġırīv**
   Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 953). [ġırīv,]*

git: *Gitdi: gitti.*

1. Ezildi siper **gitdi** gürz-i girān
   Tehī-dest ḳaldı iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 621). [gitdi, -di]*

git: *(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.*

1. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ şaḫṣa eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 207). [giderken, -(e)r, -ken]*

git: *Ayrılma / uzaklaşma.*

1. Ḳamu varlığından çü nevmīd olur
   Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 122). [gider, -er]*

git-: *Sona ermek.*

1. Görüp Ḥażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
   Sürūr ile ṭoldı vü **gitdi** teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 752). [gitdi, --di]*

git-: *Gitmek.*

1. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
   Didi bunı **git** ki ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 292). [git,]*

git-: *Bırakmak, terk etmek.*

1. Ebed irmeye olʿazīze gezend
   Ki **gitmeye** gūşından anuñ bu pend *(İskender-*

name, Mesnevi 8, Mısra 56). [gitmeye, -me, -y, -e]

git-: *"Bir durum için" devam etmek.*

1. Ṣalınur ḳafasında zerrīn-ʿalem
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 144). [gider, -er]*

gitdi: *Gitdi: gitti.*

1. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
   Gelüp ʿāleme her biri **gitdi** mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 96). [gitdi,]*

gitmeg: *Gitmek için.*

1. İcāzet diler dest-būs itmege
   Diyüben peyāmın dönüp **gitmege** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 114). [gitmege, -e]*

gög: *Gök, gökyüzü.*

1. Çü tīr-i duʿā **gögden** ider güẕer
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 47). [gögden, -den]*
2. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
   Ṣanurlar ki **gögden** iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 250). [gögden, -den]*

gögüs: *Bağır, sine; kalp, gönül.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
   Dögüp kūs **gögsin** ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 112). [gögsin, -in]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

1. Gerek **gönderüben** bize ṭavḳ u tāc
   Hedāyā diyü gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 157). [gönderüben, -üben]*
2. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
   Bu vech ile **gönderdi** şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 384). [gönderdi, -di]*
3. Murādumca **göndermez** iseñ cevāb
   İrişdüm saña dil ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 263). [göndermez, -mez]*
4. Şehe **gönderür** çoḳ metāʿ-ı ġarīb
   Girān-māye-ter her birisi ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1221). [gönderür, -ür]*

gönder-: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

1. Bize **gönderüp** āsumāndan kitāb
   ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 25). [gönderüp, -üp]*

göndür-: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

1. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
   Elüñ ile **göndür** ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 52). [göndür,]*

göñl: *Gönül.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
   Güher baḥrı **göñlümle** enbāzdur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 24). [göñlümle, -ü, -m, -le]*
2. Cihāndur bu dihḳān u dihḳān- nejād
   İder **göñlini** āb-gīneyle şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 54). [göñlini, -i, -ni]*

gönül: *Gönül.*

1. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
   Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 17). [göñül,]*
2. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 46). [göñül,]*
3. Benüm daḫı **göñlüm** dilerdi ḳıtāl
   Gel ögredeyem saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 377). [göñlüm, -üm]*

gönülden: *Gönül.*

1. Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
   Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 223). [göñülden, -den]*

gör: *Görmek.*

1. Ne **gördüñ** işitdüñ ise vir ḫaber
   O ḥāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 347). [gördüñ, -düñ]*
2. Benüm Feylaḳos oġlı Rūmī-nijād
   Göre ḥālini çünki eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 332). [göre, -e]*
3. Göre ḥāli çün rūz-ı meydān [ola]
   Şütürbān ile ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 327). [göre, -e]*

4. Göre ol da çün rūz-ı meydān ola
Ki ejder nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 319). [göre, -e]*
5. Nice çaḳdu[ġı]nı **göre** tīġ-ı tīz
Bile nice olur gehī rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 317). [göre, -e]*
6. İdelüm anuñ ile şīrāne ceng
Göre kim nice ider imiş peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 316). [göre, -e]*
7. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aṣlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 134). [görinmezdi, -in, -mez, -di]*
8. Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 131). [görinmezdi, -in, -mez, -di]*
9. Anadan göre nice ṭoġarmış er
Nice ceng ider pīl ile **gör** hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1072). [gör,]*
10. Çü **gördi** cuvān-baḫtı ol pehlevān
Ḳodı zihde bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 455). [gördi, -di]*
11. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
Anı **gördi** bir gurd ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 448). [gördi, -di]*
12. Cihān-gīr imiş aña ṣad-āferīn
Anı ḫaşm **gördüm** cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 704). [gördüm, -dü, -m]*
13. Göre sen de iy şāh-ı Hindūstān
Nice ḳopduġun Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1069). [göre, -e]*
14. Anadan **göre** nice ṭoġarmış er
Nice ceng ider pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1071). [göre, -e]*
15. Şu resm ile naẓm ile bu cevheri
Ki ḫayrān ola her **gören** cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 20). [gören, -en]*
16. Direk oldı yir yir semāya şerār
Gören ṣandı kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 904). [gören, -en]*
17. Daḫı **görmedüñ** Hindi sen iy faḳīr
Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 325). [görmedüñ, -me, -dü, -ñ]*
18. Ki **görmiş** degül miṣlini bu cihān
Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 683). [görmiş, -miş]*
19. Biner bir şitābende pīl-i sepīd
Ki ḫavf eyleye **görse** dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1096). [görse, -se]*
20. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına bir kemān
Virür vehm idüp ejdehā **görse** cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 834). [görse, -se]*
21. Durur ḳarşusında çü şīr-i dilīr
Ki vehm eyleye **görse** cengini şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1086). [görse, -se]*
22. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
Bizüm cengimüz **görsün** anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1058). [görsün, -sün]*
23. Görüben anı heybet aldı sipāh
İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 937). [görüben, -üben]*
24. Görüp ḫavf ider yalmanından yılan
Meger vire Merrīḫ andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 831). [görüp, -üp]*
25. Görüp Ḥażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
Sürūr ile ṭoldı vü gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 751). [görüp, -üp]*
26. Yürütdi **görüp** anı fīlini Fūr
Ziyāde olur ceng ü āşūb-ı şūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 917). [görüp, -üp]*
27. Yüridi **görüp** anı şāḥib-ḳırān
Ele aldılar nāvek ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 643). [görüp, -üp]*
28. Melūl oldı anı **görüp** Fūr-ı şāh
Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 639). [görüp, -üp]*
29. Görüp anı ġayret ider tāc-bāḫş
Sürer düşmene ḫışm u kīn ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1001). [görüp, -üp]*
30. Görüp biri birini iki dilīr
Ele aldılar ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 601). [görüp, -üp]*
31. Görüp anı Ḳayṭās sürdi feres
Cumānında cevşen der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 599). [görüp, -üp]*
32. Eger mehl virür ise rūzigār
Görüp sen daḫı oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1076). [görüp, -üp]*
33. Sinānın **görüp** vehm ider ṭūs-ı gīv
Yanında degül mūrçe nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1093). [görüp, -üp]*
34. İki pāre olup yıḳıldı çü şāh
Şikeste olur anı **görüp** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1124). [görüp, -üp]*
35. Görüp anı incindi ġāyetde Fūr
Ġamīn oldı ḳalbine irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 469). [görüp, -üp]*
36. Demürden çekilmiş **görür** bir cidār
Çü şemşīr-i rūşen velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 529). [görür, -ür]*
37. Görür Fūrı çün şāh-ı şāḥib-ḳırān
Varur süst idüp aña ḳarşu ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 589). [görür, -ür]*
38. Görür Fūrı sulṭān-ı Yezdān-perest
Dili şīr cismi velī pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1091). [görür, -ür]*
39. Görür Fūr-ı Rūmī-i şāḥib-ḳırān
Cihān-ı cihān-bān cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1083). [görür, -ür]*
40. Görür şeh ki ġāyet ḳırıldı sipāh
Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1045). [görür, -ür]*
41. Görür leşker-i Rūma Fūr-ı sütürg
Ḳırar ḳırduġı gibi ḳoyunı gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 927). [görür, -ür]*
42. Sikender **görür** ḳılmadı pīl-i mest
Ura dur revān tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 909). [görür, -ür]*

43. Görür pīl çün dutdı dünyāyı nār
Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 905). [görür, -ür]*

gör: *İdrak etmek, düşünmek.*

1. Olalar şütür[ler] çü pīle ḳarīb
Od ur sāza daḫı **göremez** ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 762). [göremez, -e, -mez]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

1. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
Seni **görmege** gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 28). [görmege, -me, -ġe]*
2. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 6). [görüñ, -üñ]*
3. Göremez kimesne anuñ sāyesin
Bulamaz kimesne anuñ pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 115). [göremez, -e, -mez]*
4. Seni **görmeden** ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat bana *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 193). [görmeden, -meden]*
5. ʿUṭārid **görüp** anı ḥayrān olur
Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 75). [görüp, -üp]*
6. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 79). [görüp, -üp]*
7. Cemālün **görüp** ḳaldı Yūsuf ṭoña
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 83). [görüp, -üp]*
8. Görinen bilinen ḳamu kāyināt
Delīl oldı itmege iṡbāt-ı Ẕāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 117). [görinen, -i, -nen]*
9. İde çünki şāhīn havāya heves
Göremez anuñ ẓıllını cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 48). [göremez, -e, -mez]*
10. Felek şīri tīrinden idüp ḫaẕer
Dökerdi kemānın **görüp** nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 40). [görüp, -üp]*
11. Olalum bu meydānda zūr-āzmāy
Görelüm kimüñ māderi ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 118). [görelüm, -elüm]*
12. İki ẕiʾb-i ceyʿān u bir dönbe var
Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 122). [görelüm, -elüm]*
13. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 235). [görinür, -in, -ür]*
14. Ṭolar toz [ile] çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem **görinür** ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 188). [görinür, -in, -ür]*
15. Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 54). [görinür, -in, -ür]*

gör: *(Bir olaya, bir duruma) şahit olmak, görmek.*

1. Alup nāmeyi ḳāṣıd oldı revān
İrişdi şehe **gördi** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 88). [gördi, -di]*
2. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc **göricek** tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 94). [göricek, -icek]*

gör: *(Bir hâl üzere) görmek, rastlamak.*

1. İletdi şehin-şāh-ı Ḫırāna tīz
Görür eylemiş Ḫusrevi nev-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 96). [görür, -ür]*
2. Iṭāle idüp şāh-ı pīrūz-ger
Görür zehre āmīz ḳılmış şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 98). [görür, -ür]*
3. Virür ḥikmeti ḥükm-i dünyāya fer
Görür ḥükmin[i] çeşm-i ṣāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 36). [görür, -ür]*

gör: *(Bir şeye) bakmak, dikkat etmek.*

1. Beni **görme** Rüstemden eksük ʿazīz
Ki tā ḳopmaya başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 187). [görme, -me]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya olduğuna) Şahit olmak, müşâhede etmek.*

1. Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 73). [görür, -ür]*

gör-: *Görmek.*

1. Ne itdüñ cihānda ne **gördüñ** ʿaceb
Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 305). [gördüñ, -dü, -ñ]*
2. Berü gel **göresin** kim imiş ki şāh
Ya nice olur leşker-i kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [göresin, -e, -sin]*
3. Hele bu ʿadū[yı] **görümez** yeñer
ʿAlāmetdür ol kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 565). [görümez, -ü, -mez]*
4. Olup āhene ġarḳ cümle sipāh
Binerler **görürler** süvār oldı şāh *(İskender-*

name, Mesnevi 18, Mısra 576). [görürler, -ür, -ler]

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

1. Ḳavāfī aña çünki ḫalḫal olur
   Görür ʿāşıḳı anı ḫōş-ḥāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 102). [görür, -ür]*
2. Olup sīr ḫ̆ānıyla bernā vü pīr
   Görür luṭfun anuñ gedā vü emīr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 148). [görür, -ür]*

göre: *Nispetle.*

1. Ḫudā yarıyıcuñ çü nuṣret senüñ
   ʿAdūya **göre** cedr-i furṣat senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 562). [göre,]*

göre: *"-e göre" şeklinde kalıplaşmış "bakılırsa, göz ününde tutulunca" anlamlarına gelen edat.*

1. Çeker ṣaydı **göre** Erdeşīr-i zūr
   Anuñ ṣayd-ı fitrākı Behrām-ı Gūr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 107). [göre,]*

görin: *Görünür.*

1. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ ṣām
   Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 126). [görinür, -ür]*
2. Baña tīġ-ı Ḫindū-yı zerrīn-niyām
   Görinür gehī āyine gāh cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 230). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*

1. Ṣadef [gibi] sen açmayıcak dehān
   Cihānda **görinmez** güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 8). [görinmez, -mez]*
2. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
   Görinmez anuñ ġayrı ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 164). [görinmez, -mez]*
3. ʿAlem deprenüp çün yüridi sipāh
   Görinmez olur tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 912). [görinmez, -mez]*
4. Görinmez idi ṣuḳḳadan māh u mihr
   Ata oġula itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1009). [görinmez, -mez]*
5. Geyimden kecimden **görinmez** zemīn
   Zemīn āhen idi ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1041). [görinmez, -mez]*

görinmek: .

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 170). [görinür, -ür]*

görinmez olup: *Görünmez olmak.*

1. Görinmez olup tozıdan mihr ü māh
   Sekiz itdi gerdūnı gerd-i siyāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 399). [görinmez olup, --up]*

görinmez olur: *Gözden kaybolmak, artık görünmemek.*

1. Ziyāde olur varduġınca ṣavaş
   Demürden **görinmez olur** ṭaġ u ṭaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1026). [görinmez olur, -ur]*

görinürdi: *Görünmek.*

1. Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
   Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 258). [görinürdi,]*

görün: *Anlaşılmak, hissedilmek, sezilmek.*

1. Ḫudūṣın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
   Ḳalur ẕāt-ı vācib **görünmez** ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 124). [görünmez, -mez]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

1. Degüldi siper müşte bāzūya müşt
   Żaʿīf oldı pes ḫaşm **gösterdi** püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 462). [gösterdi, -di]*

göster: *Açığa çıkar, görünür hale getir.*

1. BEHİŞTIye luṭfuñı idüp refīḳ
   Murādına **göster** İlāhī ṭarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 128). [göster,]*
2. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin baña
   Velī ḫışmı ben **göstereyüm** saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 170). [göstereyüm, -e, -y, -üm]*
3. Yanında muʿazzedür ol çün güher
   Güher **gösterirlerse** itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 56). [gösterirlerse, -ir, -ler, -se]*

göz: *Bakış, nazar.*

1. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
   Seni görmege **gözde** yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 28). [gözde, -de]*
2. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya **gözde** ḫ̔āb
   Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 91). [gözde, -de]*
3. Getürdüñ çü dükkāna ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan ḥanẓal ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 42). [gözi, -i]*
4. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
   Çeker çeşmüñe nīzemüñ mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 201). [gözüñ, -üñ]*

göz: *-Nazarımda, bana göre- anlamında.*

1. [O kim ki] ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
   Görinür **gözine** muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 150). [gözine, -i, -n, -e]*

göz: *Görme organı, ayn, çeşm.*

1. İşitdi çü peyġām-ı İskenderi
   Dıraḫşende oldı **gözi** aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 262). [gözi, -i]*
2. Gözüñe ṣoḳup iḫtiyārī iber
   Ayaġuña vurma elüñle teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 63). [gözüñe, -ün, -e]*
3. Degül şehliġüm kimseden hīç kem
   Gözüñi aç iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 200). [gözüñi, -ü, -ni]*

gözed-: *Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.*

1. Zirih eyleyüp bunca çeşmini bāz
   Gözedürdi eṭrāf idüp iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1018). [gözedürdi, -ür, -di]*

gözet: *Göz önünde bulundurmak.*

1. Gözet ṭarzum iy pīr ü pāk-dil
   Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 75). [gözet,]*

gözet-: *Aramak.*

1. Yatup ol gice leşker ārām ider
   Ne yatmaḳ **gözedürler** irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 474). [gözedürler, -ür, -ler]*

gözlere: *Görme organı.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
   Virür **gözlere** nūr-ı mihrüñ cilā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 26). [gözlere, -ler, -e]*
2. Ṣeh-i evliyā server-i enbiyā
   Ġubār-ı rehi **gözlere** tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 18). [gözlere, -ler, -e]*

gözük-: *...olduğu görülmek.*

1. Gözükmez baña mülk ü māl-i cihān
   Murādum hemīn nāmdur cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 175). [gözükmez, --mez]*

gözüñe cümle āfāḳı teng idem: *Bütün dünyayı gözüne dar etmek.*

1. Eger eyler iseñ benüm ile ceng
   Gözüñe idem cümle āfāḳı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 236). [gözüñe cümle āfāḳı teng idem,]*

ġubār: *1) Toz, toprak 2) sürme.*

1. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
   Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 190). [ġubār,]*

ġubār-i rehi: *Yolun tozu.*

1. Ṣeh-i evliyā server-i enbiyā
   Ġubār-ı rehi gözlere tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 18). [ġubār-ı rehi, --i]*
2. Olur sāye ṣalduġı yirler behişt
   Ġubār-ı rehi müşg ü ʿanber-sirişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 170). [ġubār-ı rehi, --i]*

ġubār-i rehi: *Yolunun tozu, toprağı.*

1. Meh ü mihr-i gerdūn **ġubār-i rehi**
   Gülistān-ı Firdevs cevlān-gehi *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 41). [ġubār-i rehi, --i]*

güç: *Ağır ve yorucu emekle yapılan.*

1. Baş ortaya ḳoyan olur yine baş
   Muḫannes kişiye **güç** olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 28). [güç,]*

güher: *Gevher, cevher, mücevher, elmas, inci.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
   Güher baḫrı göñlümle enbāzdur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 24). [güher,]*

2. Güher delmege eyle elmāsı tīz
   Cihān ḫalḳına ol yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 7). [güher,]*
3. Ṣatarken cihān ḫalḳına sen **güher**
   Ḳaçan müşterī bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 35). [güher,]*
4. Meger saña İlyās-durur reh-nümā
   Kim olur **güher** kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 12). [güher,]*
5. Dilüñ baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf
   Güher maʿnā ṣarrāf-ı ṭabʿ-ı şerīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 18). [güher,]*
6. Olan kimse dānā vü ṣāḥib-naẓar
   Bile kim nice ʿıḳd olurmış **güher** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 22). [güher,]*
7. Ne bilsün **güher** baḫşını pīyle-ver
   Olur şedde düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 27). [güher,]*
8. Şu kim pür ola maḫzeni sīm ü zer
   Olup müşterī ala pīl-ver **güher** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 38). [güher,]*
9. Güher didügüñ bir mülevven ḥacer
   Güher budur iy ehl-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 41). [güher,]*
10. Güher didügüñ bir mülevven ḥacer
    Güher budur iy ehl-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 42). [güher,]*
11. Yanında muʿazzedür ol çün **güher**
    Güher gösterirlerse itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 55). [güher,]*
12. Yanında muʿazzedür ol çün güher
    Güher gösterirlerse itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 56). [güher,]*
13. Ṣadef [gibi] sen açmayıcak dehān
    Cihānda görinmez **güherden** nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 8). [güherden, -den]*
14. Silāḥ u seleb ḫılʿat u esb ü zīn
    Girān-māye kālā **güherler** ṣemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 728). [güherler, -ler]*

güher alınur: *Cevher almak.*

1. Cihānda gehī ṣulḥ olur gāh ceng
   Ele ki **güher alınur** gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 222). [güher alınur, --ın, --ur]*

güher olur: *Cevher olmak; değerli olmak.*

1. Şu kim baġlaya ḫıdmetinde kemer
   Olur çün kemer başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 154). [güher olur, --ur]*

güher olursa: *Cevher olmak; değerli olmak.*

1. Olursa güher tūde-i āsumān
   İder bir kemīne ḳulına revān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 131). [güher olursa, --ur, --sa]*

güher-rīz olamaz: *İnciler saçmak.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
   Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 60). [güher-rīz olamaz, --a, --maz]*

güher-rīz olur: *İnciler saçmak.*

1. Bezimde çü deryā **güher-rīz olur**
   Rezimde velī āteş-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 29). [güher-rīz olur, --ur]*

gül: *Çiçek.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 48). [güli, -i]*
2. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ **güli**
   Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 11). [güli, -i]*
3. Selāmet yoluna yapup **gülle** sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 213). [gülle, -le]*

gül almış: *Gül almış.*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 54). [gül almış, --mış]*

gül-āb ṣaça: *Gül suyu saç-.*

1. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 92). [gül-āb ṣaça, --a]*

gül-āb ṣaça: *Gül suyu saç-.*

1. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 92). [gül-āb ṣaça, --a]*

ġulām: *Ar. Erkek köle.*

1. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
   Revān oldı anı alup bir **ġulām** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 94). [ġulām,]*

2. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen **ġulām**
Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 65). [ġulām,]*

ġulām olur: *Köle olmak.*

1. Cihān şehlerinden olup nīk-nām
Olur cümle ser-keşler aña ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 22). [ġulām olur, --ur]*

gül-durur: *Güldür.*

1. Çü naẓmum gülistāndur iy bü'l-heves
Kimi **gül-dürür** kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 144). [gül-dürür,]*

ġulġul: *Velvele, gürültü.*

1. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı **ġulġul-i** kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 108). [ġulġul-i, --i]*

ġulġul-i kūsı: *Davulunun gürültüsü.*

1. Ṭolar **ġulġul-i kūsı** ile cihān
Virür kūh gibi ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 171). [ġulġul-i kūsı, --ı]*

gül-i feṯḥ: *Açılmış gül.*

1. Gül-i feṯḥ rāhın idüp gül-sitān
Olur ḳanda kim ḳonsa bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 7). [gül-i feṯḥ,]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

1. Çü naẓmum **gülistāndur** iy bü'l-heves
Kimi gül-dürür kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 143). [gülistāndur, -dur]*

gülistān-ı firdevs: *Cennetin gül bahçesi.*

1. Meh ü mihr-i gerdūn ġubār-i rehi
Gülistān-ı Firdevs cevlān-gehi *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 42). [gülistān-ı firdevs,]*

gülle: *Gülle, top mermisi.*

1. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
Ḳara **gülleler** sāġar-ı ābnūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1038). [gülleler, -ler]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Cihān **gülşenin** eyleyüp pür-ṣadā
Yine eyle bir ḫūb-ı dil-keş edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 5). [gülşenin, -in]*
2. Yi iy ṭūṭi-i Rūmī Mışrī şeker
Ki cān **gülşenünden** virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 8). [gülşenünden, --ün, --den]*

gülşen-i ʿālemi: *Kainat bahçesi.*

1. Sirişte idüp ṭıynet-i ādemi
Müzeyyen idüp **gülşen-i ʿālemi** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 26). [gülşen-i ʿālemi, -i]*

gül-sitān idüp: *Gül bahçesi etmek.*

1. Gül-i feṯḥ rāhın idüp gül-sitān
Olur ḳanda kim ḳonsa bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 7). [gül-sitān idüp, --üp]*

gülū-gīr: *Boğazdan güçlükle geçen, boğazı tıkayan.*

1. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 164). [gulū-gīr,]*

gümān itse: *Şüphe etmek.*

1. Anuñ birliginde kim itse gümān
Muḫalled ḳalur nār içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 159). [gümān itse, --se]*

güm-rāh: *Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.*

1. Ḳamu fānī bāḳī Allāhdur
Bunı bilmeyen kimse **güm-rāhdur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 170). [güm-rāhdur, --dur]*

güm-reh: *Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.*

1. Çü İskender-i Rūmi kişver-güşā
Çü Ḫıżr-ı Nebī **güm-rehe** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 102). [güm-rehe, --e]*

güm-reh ü bī-kesem: *Yolumu şaşırmış ve kimsesizim.*

1. Ḫudāyā ʿaceb **güm-reh ü bī-kesem**
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 1). [güm-reh ü bī-kesem, --em]*

güm-reh ü bī-kesem: *Yolumu şaşırmış ve kimsesizim.*

1. Ḫudāyā ʿaceb **güm-reh ü bī-kesem**
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 1). [güm-reh ü bī-kesem, --em]*

gün: *Zaman, vakit.*

1. Günāhum keş̲īr ü şevābum ḳalīl
   Beni ḳılma maḥşer **güninde** ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 202). [güninde, -in, -de, -]*
2. Meger bir **gün** olmış idi dil dijem
   Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 1). [gün,]*
3. Şehe bār-geh ḳurmaġa āfītāb
   Ṣalar her **gün** eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 98). [gün,]*
4. Cihān olsa ṣandūḳ-ı pür sīm ü zer
   ʿAṭā-yı şehe kīse bir **gün** yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 130). [gün,]*
5. Ki bir **gün** Sikender o ṣāḥib-ḳırān
   Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 77). [gün,]*
6. Degül āhudan rūzi yūzuñ füzūn
   İder biñini bulsa **günde** zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 30). [günde, -de]*
7. İder anda şeh bir niçe **gün** ḫużūr
   Ḳarīn feṭḥ u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1169). [gün,]*
8. İder vażʿ üstinde **günden** ḫiṣār
   Ḳoyar her ḫiṣāra niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 403). [günden, -den]*

gün: *Gün, güneş.*

1. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy nām-ver
   Yürür gündüzün **gün** giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 188). [gün,]*

gün: *(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
   Beş on **gün** ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 50). [gün,]*

günāh: *1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.*

1. Bilürem **günāhuma** yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 65). [günāhuma, --um, --a]*
2. Günāhuma vardur perīşānlıġum
   Helāk itdi cürme perīşānlıġum *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 69). [günāhuma, -um, -a]*
3. Günāhum keş̲īr ü şevābum ḳalīl
   Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 201). [günāhum, --um]*
4. Günāhuñ dile kim idem çoḳ kerem
   Ḳılam Rūma anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 27). [günāhuñ, -uñ]*
5. Günāhum benüm yoḳ sen itdüñ **günāh**
   Gerek sen olasın yine ʿöz̲r-ḫ̲ʷāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 157). [günāh,]*
6. Günāhum benüm yoḳ sen itdüñ günāh
   Gerek sen olasın yine ʿöz̲r-ḫ̲ʷāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 157). [günāhum, -um]*

günāh işledüm: *Günah sayılan davranışta bulunmak.*

1. Bilürem **günāh işledüm** bī-ḥisāb
   Ümīdüm bu faẕluñ ide feṭḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 77). [günāh işledüm, --dü, --m]*

günāh işler: *Günah sayılan davranışta bulunmak.*

1. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿöz̲r-ḫ̲ʷāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 56). [günāh işler, --r]*

günāh itdüm: *Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.*

1. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 199). [günāh itdüm, --dü, --m]*

günāh itmese: *Günah işlemese.*

1. Günāh itmese bendeler bī-şümār
   Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 81). [günāh itmese, --me, --se]*

günāh ider: *Günah işler.*

1. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 79). [günāh ider, --er]*

günāh ol-: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç, kusur olmak.*

1. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 67). [günāh ol-, --um, --ur]*

günbed-i ser-nigūn yıḳılurdı: *Baş aşağı olmuş kubbe.*

1. Felek ṭāḳına olmasaydı sütūn
   Yıḳılurdı bu günbed-i ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 86). [günbed-i ser-nigūn yıḳılurdı, --ıl, --ur, --dı]*

güncişk: *Serçe.*

1. Ne deñlü ki **güncişk** ola bī-şümār
   Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 95). [güncişk,]*

gündüzün: *Gündüz vakti.*

1. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy nām-ver
   Yürür **gündüzün** gün giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 188). [gündüzün,]*

güneş: *Güneş.*

1. Güneş gibi rūşendür aña ʿulūm
   ʿAdūsı perīşān hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 177). [güneş,]*
2. Güneş ʿāleme virür iñen żıyā
   Fetīle ne deñlü vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 29). [güneş,]*
3. Olup şekker-efşān u hem nūş-baḫş
   Güneş gibi meyden ḳadeḥ pür-dıraḫş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 92). [güneş,]*
4. Boyı istiḳāmetde serv-i sehī
   Güneş gibi başında tāc-ı mehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 394). [güneş,]*
5. Ṭutup ʿālemi tīġ ile çün **güneş**
   Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 87). [güneş,]*
6. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ şām
   Görinür **güneş** gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 126). [güneş,]*
7. Dıraḫşende pūlād āyīne-veş
   Münevver müdevver idi çün **güneş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 854). [güneş,]*

gūr: *1. Kabir, mezar.*

1. İki şīrüz ortada bir **gūr** var
   Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 119). [gūr,]*

gūr: *Yaban eşeği.*

1. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
   Olur şīr ise daḥı **gūra** esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1080). [gūra, -a]*

ġurāb: *Karga.*

1. Çıḳarsañ sipihre eger çün **ġurāb**
   İdem şāhbāzāne baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 219). [ġurāb,]*

gürāz: *Domuz.*

1. Gürāz ile ceng itmeyen şīr-i ner
   Degül ṣaf-der ol kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 557). [gürāz,]*

gürāz gütdürür: *Domuz güttürür.*

1. Yavuz başlulıḳ gütdürür çoḳ gürāz
   Gerek ḫūy-ı bedden ḳatı iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 271). [gürāz gütdürür, --dür, --ür]*

gürbe: *Kedi.*

1. Ḳaçan kirm ide ejdehā ile ceng
   Ḳaçan ceng ide **gürbe** ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 36). [gürbe,]*
2. Cihān-pehlevānam cihān-pehlevān
   Degül **gürbe** yanumda şīr-i jiyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 376). [gürbe,]*
3. Ne ejder döyer tīġuñuza ne bebr
   Yanıñızda **gürbe** degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 534). [gürbe,]*
4. Nice ceng ide **gürbe** ile hizebr
   Yanınca ḳıtāl ide dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1099). [gürbe,]*

gürd: *Kahraman, yiğit, koçyiğit, bahadır.*

1. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
   Anı gördi bir **gurd** ḳondı ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 448). [gurd,]*

gurd-ı şemşīr-zen: *Kılıçla vuran, kılıç kullanan yiğit.*

1. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pīl-ten
   Cihān-pehlevān **gurd-ı şemşīr-zen** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 940). [gurd-ı şemşīr-zen,]*

gürg: *Kurt, canavar.*

1. Ḳaçan bāza hem-bāl ola şeb-pere
   Ḳaçan ura dendān **gürge** bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 34). [gürge, -e]*
2. Yıḳılur başı üzre pīl-i sütürg
   Özin düşürünce o derrende **gürg** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 630). [gürg,]*
3. Görür leşker-i Rūma Fūr-ı sütürg
   Ḳırar ḳırduġı gibi ḳoyunı **gürg** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 928). [gürg,]*
4. Nedür **gürgden** gāv-ı deşti şehā
   Olur aña Rūmī-kemend ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 239). [gürgden, -den]*

gürg ü gürāz: *Kurt ve domuz.*

1. Olup muḫteliṭ leşker-i zāġ u bāz
   Girer biri birine **gürg ü gürāz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 914). [gürg ü gürāz,]*

gürg-i çaplus: *Dalkavuk kurt.*

1. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] **gürg-i çaplus**
   Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 275). [gürg-i çaplus,]*

gürg-i tīz: *Aceleci canavar, kurt.*

1. ʿAdū şātdur biz şehā **gürg-i tīz**
   Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 97). [gürg-i tīz,]*

gürūh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*

1. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti kūh
   Gelür Hind ḫalḳı gürūhā **gürūh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 420). [gürūh,]*
2. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti kūh
   Gelür Hind ḫalḳı **gürūhā** gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 420). [gürūhā, -a]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca **ġurūr**
   Beş on gün ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 49). [ġurūr,]*
2. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa Fūr
   Helāk itdürür āḫır anı **ġurūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 542). [ġurūr,]*
3. Serīrine döndi velī pür-sürūr
   Velī virmedi aña nuṣret **ġurūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1152). [ġurūr,]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*

1. Ne **gürzi** ne tīri ne şemşīri var
   Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [gürzi, -i]*

gürz-i girān: *Ateşli silâhların icadından önce savaş aleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz II yuvarlak, dolu kadeh.*

1. Ḳo dīni getür tīġ u **gürz-i girān**
   Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 303). [gürz-i girān,]*
2. Ele aldılar ṣoñra **gürz-i girān**
   Hubūṭ u ṣuʿūd itdi ol āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 613). [gürz-i girān,]*
3. Doḳunduḳca ḳalḳana **gürz-i girān**
   Ṭolardı ṭarāḳıyla hep āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 615). [gürz-i girān,]*
4. Ezildi siper gitdi **gürz-i girān**
   Tehī-dest ḳaldı iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 621). [gürz-i girān,]*
5. Kime ursa ḫışm ile **gürz-i girān**
   Belürmezdi atından andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 929). [gürz-i girān,]*
6. Urur leşker-i Hinde **gürz-i girān**
   Ṣavaşduġı yirlerde seyl idi ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 941). [gürz-i girān,]*

gürz-i girānī: *Ağır topuz, bozdoğan, şeşber.*

1. Kemend-i Ḳubādī vü Daḫḫāk-ı tīġ
   Ferīdūnī **gürz-i girānī** çü mīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 800). [gürz-i girānī,]*

gūş: *Kulak.*

1. Ebed irmeye ol ʿazīze gezend
   Ki gitmeye **gūşından** anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 56). [gūşından, -ın, -dan]*
2. Çeker **gūşını** pīl iderdi siper
   Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 259). [gūşını, -ı, -n, -ı]*

3. İrüp müşte peykān u **gūşa** sufār
   Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 457). [gūşa, -a]*
4. Semī **gūşı** daḫı ḳamu āhenīn
   Degül idi meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 865). [gūşı, -ı]*
5. Ser-ā-ser o meydān içi tīr olur
   Pilüñ tīrden **gūşı** ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 920). [gūşı, -ı]*
6. Ṭolup rezm-gāhuñ içi ser-be-ser
   Felek **gūşını** eyledi def`i ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 990). [gūşını, -ı, -n, -ı]*

gūş eylerdi: *Dinlemek, kulak vermek.*

1. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
   Gehī nāy u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1172). [gūş eylerdi, -di, -r]*

güşād itmiş: *Açmak. II ferahlatmak.*

1. Çıḳa geldi Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
   Elinde kemān terkeş itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 450). [güşād itmiş, -miş]*

güşād oldı: *Açmak.*

1. Seḥerden durup çünki cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı kemān u **güşād oldı** kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 778). [güşād oldı, -dı]*

güşāyende: *Açıcı, açan.*

1. Bilinmeyicek yol nümāyende sen
   Çü iş beste ola **güşāyende** sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 32). [güşāyende,]*

güşāyende-i çeşm-i bīniş: *Basiret gözünü açan.*

1. Güşāyende-i çeşm-i bīniş ṭapuñ
   Nigārende-i āferīniş ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 11). [güşāyende-i çeşm-i bīniş,]*

güşāyende-i dīde-i dūr-bīn: *İlerileri, uzakları gören gözleri açan kimse.*

1. Cilā-baḫş-ı mirʾāt-ı ehl-i yaḳīn
   Güşāyende-i dīde-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 4). [güşāyende-i dīde-i dūr-bīn,]*

güşāyiş: *Açıklık, açılış, açılma.*

1. Güşāyiş viren ol der-i besteye
   Şifā-sāz u ṣıḥḥatda ol ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 9). [güşāyiş,]*

güş[ı] ker: *Sağırın kulak kesilmesi.*

1. Süheyl-i semend eyleyüp **güş[ı] ker**
   Olur ḫıyre tāb-ı ışıḳdan naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 127). [güş[ı] ker,]*

ġuşşa: *(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.*

1. Bulup **ġuşşadan** nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 9). [ġuşşadan, -dan]*
2. Cihān **ġuşşasından** buluban ferāġ
   Muṣāḥibleri ile eylerdi lāġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 81). [ġuşşasından, --sı, --ndan]*

güvāh: *Şahit, delil, tanık.*

1. Ḫudā birdürür birligine **güvāh**
   Yiter seyr-i ḫurşīd ü raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 43). [güvāh,]*

güvāh idem: *Şahit, tanık edinmek.*

1. Murād ol bu müşrikleri yā İlāh
   Muvaḥḥid idem ḫażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 496). [güvāh idem, -em]*

gūy: *Çevgan oyununda oynanan top.*

1. Ayıtdı benüm olıcaḳdur cihān
   Zemīn **gūydur** himmetüm ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 308). [gūydur, --dur]*
2. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
   Ki ḫorṭūm çevgān olur **gūy** baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 926). [gūy,]*

gūy ile ṣavlecān: *Cirit ve top.*

1. Rasūle virüp **gūy ile ṣavlecān**
   Didi bunı gi̇t ki ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 291). [gūy ile ṣavlecān,]*

gūy u çevgānı: *Top ve cirit sopası.*

1. Yidi erzeni murġ çünkim dürüst
   Ele aldı şeh **gūy u çevgānı** çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 306). [gūy u çevgānı, --ı]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Görinür duḫān içre **gūyā** şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 170). [gūyā,]*
2. Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
   Görinürdi kūh üzre **gūyā** hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 258). [gūyā,]*

gūyiyā: *Gûyiyâ: Sanki.*

1. Ölenler içün yās ider **gūyiyā**
   Zemīn yüzini yırtar aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 969). [gūyiyā,]*

ġuzāt: *Gaziler, cihat edenler.*

1. Ġuzātız bize Ḥaḳ Teʿālā muʿīn
   Zer ü sīm içün çekmezüz tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 201). [ġuzātız, -ız]*

güzel: *Güzel.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre āb
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 36). [güzellikde, -lik, -de]*

güzel: *Dilber.*

1. Müdām işdügünce **güzeller** şarāb
   Piyālenüñ aġzı ṭolardı luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 101). [güzeller, -ler]*

güzer: *(Fa.) Geçme, geçiş.*

1. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
   Düşerdi yire murġ iderken **güẕer** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 150). [güẕer,]*

güzer ider: *Geçmek.*

1. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẓar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 81). [güẕer ider, --er]*
2. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 47). [güẕer ider, --er]*

güzer itdi: *Geçmek.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
   Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 71). [güẕer itdi, --di]*

güzīn: *Seçen, seçilmiş, seçkin, beğenilmiş.*

1. Ümīdüm bu kim cümlesinden **güzīn**
   İde ben ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 103). [güzīn,]*

güzīn idüp: *Seçmek.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki Ḳayṭās-ı Rūm ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 435). [güzīn idüp, -üp]*

güzīn ider: *Seçmek.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ḫırān-zemīn
   İder elli biñ ser-firāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [güzīn ider, -er]*

güzīn ider: *Seçmek.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ḫırān-zemīn
   İder elli biñ ser-firāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [güzīn ider, -er]*

güzīn ider: *Seçmek.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ḫırān-zemīn
   İder elli biñ ser-firāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [güzīn ider, -er]*

güzīn ider: *Seçmek.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ḫırān-zemīn
   İder elli biñ ser-firāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [güzīn ider, -er]*

güzīn ider: *Seçmek.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ī rān-zemīn
İder elli biñ ser-fırāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [güzīn ider, -er]*

güzīn ider: *Seçmek.*

1. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Ī rān-zemīn
İder elli biñ ser-fırāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [güzīn ider, -er]*

hˇāb: *Uyku.*

1. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç tāb
   Getürmez velī şīr çeşmine **ḫˇāb** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 36). [ḫˇāb,]*

hˇāb kalmaya: *Uyuyamamak.*

1. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 91). [ḫˇāb ḳalmaya, --ma, --ya]*

habbe: *En ufak şey, zerre.*

1. Ḳabūl itmedi hīç bir **ḥabbe** şāh
   Didi kim yiter baña taḥt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1161). [ḥabbe,]*
2. Bulur zīnet anuñla her-dem meşāf
   Yanında degül **ḥabbece** kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 846). [ḥabbece, -ce]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
   Bu vech ile gönderdi şāha **ḫaber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 384). [ḫaber,]*

ḫaber: *(Ar.) Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.*

1. İde dest-būs-i şeh-i tāc-ver
   Diye şāha neyise şehden **ḫaber** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 132). [ḫaber,]*
2. Daḫı elçiye her ne ise **ḫaber**
   Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 167). [ḫaber,]*
3. Sürūd eyle iy muṭrib-i naġme-ger
   Ki nāyuñ virür bezm-i cāndan **ḫaber** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 210). [ḫaber,]*
4. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
   Ki vaż'ı virür ejdehādan **ḫaber** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 50). [ḫaber,]*
5. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
   Virür mergden ehl-i rezme **ḫaber** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 226). [ḫaber,]*

haber alur: *Kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek.*

1. Alur peykden çünki Ṭūrī ḫaber
   Virür müjde Müjdād çoḳ sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1201). [ḫaber alur, -ur]*

haber eyler: *Haber vermek, ulaştırmak.*

1. Atasına bir peyk def'i gider
   Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1200). [ḫaber eyler, -r]*

haber itdi: *Haber vermek.*

1. Varup şāhdan ḥācib itdi ḫaber
   Ki gele rasūl-i şeh-i mu'teber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 129). [ḫaber itdi, --di]*

haber şoralum: *Bir şey veya kimsenin ne durumda olduğunu öğrenmek istemek.*

1. Diñiz gelsün andan şoralum ḫaber
   Bu işe ola şāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 673). [ḫaber şoralum, -a, -lum]*

haber vir: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
   O ḫāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 347). [ḫaber vir,]*

haber virürsin: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. Yi iy ṭūṭi-i Rūmī Mışrī şeker
   Ki cān gülşenünden virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 8). [ḫaber virürsin, --ür, --sin]*

ḫabeş leşkeri vü 'arab ḫayli hind: *Habeşistan askerleri, Araplar ve birçok Hint.*

1. Ḥabeş leşkeri vü 'Arab ḫayli Hind
   Sipāh-ı 'Acem Türk ü sulṭān-ı Sind *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 357). [ḫabeş leşkeri vü 'arab ḫayli hind,]*

hˇāb-gāh oldı: *Uyku yeri oldu.*

1. Şu resm ile 'adl itdi ol dād-ḫˇāh
   Ki ḥışn-ı ḥaşīn oldı her ḫˇāb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 156). [ḫˇāb-gāh oldı, --dı]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Güher didügüñ bir mülevven **ḥacer**
   Güher budur iy ehl-i şāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 41). [ḥacer,]*

hācet: *Ar. 1. İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus. 2. İhtiyaç, lüzum.*

1. İden **ḥācetin** düşmeninüñ ḳabūl
   İde mi muḥibbini hergiz melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 773). [ḥācetin, -i, -n]*

hacib: *Sadrâzam, vezir, mâbeyinci vb. devlet büyüklerine verilen unvan.*

1. Varup şāhdan **ḥācib** itdi ḫaber
   Ki gele rasūl-i şeh-i muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 129). [ḥācib,]*

hacīl: *Utanmış. Utanan.*

1. Çü ṭabʿuñ yanında **ḥacīldür** biḥār
   Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 9). [ḥacīldür, --dür]*
2. Gözet ṭarzum iy pīr ü pāk-dil
   Dilerseñ eger olmayasın **ḫacil** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 76). [ḫacil,]*
3. Ümīdüm bu Feyyāż-ı envār-ı dil
   Beni itmeye ḫalḳ içinde **ḫacil** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 88). [ḫacil,]*

had: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
   Anuñ yoġ idi līk ʿaddine **ḫad** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 136). [ḫad,]*

had yoḳ: *Sınır olmamak.*

1. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḫad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 66). [ḫad yoḳ,]*

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Daḫı dün yaradılduñ iy bī-ḫaber
   Ne **ḫaddüñ** idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 362). [ḫaddüñ, -üñ]*

haddini bilmedi: *Kendi değer ve yeteneğini olduğundan üstün görmemek.*

1. Çü bilmedi ḫaddini ol bī-ḫayā
   Anı oldı teʾdīb ḳılmaḳ revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 281). [ḫaddini bilmedi, --me, --di]*

hadeng: *Ok.*

1. Giderken **ḫadeng** eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 207). [ḫadeng,]*
2. Nehengi **ḫadengüñ** olup bāl-ver
   Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 225). [ḫadengüñ, -üñ]*
3. Biri birine şöyle urdı **ḫadeng**
   Müşebbek olur çerm-i bebr ü peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 603). [ḫadeng,]*

hadeng-i ciger-dūzı: *Ciğeri delip geçen ok.*

1. Kemān-ı keyānīsi ebr-i belā
   Ḫadeng-i ciger-dūzı tīr-i ḳażā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 72). [ḫadeng-i ciger-dūzı, --ı]*

hadeng-i neyi: *Ney oku.*

1. Ḫadeng-i neyi çün ola naġme-ger
   İder raḳṣ elinde sipihrüñ siper *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 77). [ḫadeng-i neyi, --i]*

hadīd: *1. Hiddetli. hadîdü'l-mizâc Titiz meşrebli. 2. Keskin. hadîdü'l-basar gözü keskin. 3. Demir. hadîdün bih demire müteallık: turuk-ı hadediyye.*

1. Ḫadīd ile birdür oda çünki mūm
   Demürden imiş dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 49). [ḫadīd,]*

hadīd: *Demir.*

1. Terāzū gerek dest-i her tāc-ver
   Birinde **ḫadīd** ola birinde zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 68). [ḫadīd,]*
2. Ḳuşandı cihān-suz u ḫārā-şikāf
   Mücevher **ḫadīdi** vü zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 512). [ḫadīdi, -i]*

hadīd olmış: *Hiddetli, sinirli, öfkeli olmak. II Demir gibi sağlam, güçlü olmak.*

1. Tenine **ḫaḍīḍ olmış** idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 25). [ḫaḍīḍ olmış, --mış]*

hafā: *Gizli, saklı, sır.*

1. Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
   Ḫaṭāda velīkin gerekdür **ḫafā** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 60). [ḫafā,]*

hafī: *Gizli, saklı, sır.*

1. Ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ḥużūrı **ḫafī** ġaybetinde ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 150). [ḫafī,]*

hāfıẓ-ı āṣiyān: *Yuvanın koruyucusu.*

1. Olup mārlar **ḫāfıẓ-ı āṣiyān**
   Zemīn emniden oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 13). [ḫāfıẓ-ı āṣiyān,]*

hāfıẓ-ı āṣiyān: *Yuvanın koruyucusu.*

1. Olup mārlar **ḫāfıẓ-ı āṣiyān**
   Zemīn emniden oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 13). [ḫāfıẓ-ı āṣiyān,]*

hāk: *Doğru.*

1. Hele eylemiş kendüye fāl-i bed
   Aña ḫayli yaña **Ḫaḳ** ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 314). [ḫaḳ,]*
2. Didi **Ḫaḳ** budur kim eyā şehriyār
   Bulınmaz anuñ mis̱li bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 733). [ḫaḳ,]*
3. Nebī **ḫaḳ** ṣırāṭ u ḥisāb oldı **ḫaḳ**
   Behişt-i berīn **ḫaḳ** ʿaẕāb oldı **ḫaḳ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 173). [ḫaḳ,]*
4. Nebī **ḫaḳ** ṣırāṭ u ḥisāb oldı **ḫaḳ**
   Behişt-i berīn **ḫaḳ** ʿaẕāb oldı **ḫaḳ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 174). [ḫaḳ,]*
5. Hevā vü hevesdür BEHİŞTḮ bu heb
   Ḳo lehvi rıżā-yı **Ḫaḳı** ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 102). [ḫaḳı,]*
6. Ḳamu raṭb u yābis sepīd ü siyāh
   Ḫaḳı birlemeklikde ʿādil-güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 158). [ḫaḳı, -ı]*

hāk: *Toprak.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet çünki **ḫāk** içre pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 86). [ḫāk,]*
2. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden adın siyeh **ḫāke** sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 48). [ḫāke, -e]*
3. Çü **ḫāküz** ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 75). [ḫāküz, -üz]*
4. Çü destüñle oldı sirişte bu **ḫāk**
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 5). [ḫāk,]*
5. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu **ḫāk**
   ʿAdū mülki ḳahr ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 161). [ḫāk,]*
6. Havāya ṣaçan kimse destiyle **ḫāk**
   Ḳaçan geye başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 65). [ḫāk,]*
7. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden **ḫāki** insān ü insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 2). [ḫāki, -i]*
8. Ḳamu ʿāleme şāh idi Key-ḳubād
   Külāhın velī ṣoñra bād itdi **ḫāk** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1138). [ḫāk,]*

hāk: *1. Toprak: "Erbâb-i kemâlin yeri vîrâne-i gamdır / Hâk üzre düşer miyve nâ-puhte olunca" -Belîg. 2. Zemin, arz: kürre-i hâk. hâk-i pây ayak toprağı. Lisanımızda "zât-i âlileri" gibi bir kelime-i tevkîr olarak istimal olunmaktadır. hâkdân dünya, kürre-arz hâk-rûb süpürge. hâk-sâr toz toprak içinde kalmış, zelil, perişan hâl. hâk-sârî hâk-sârlık. hâk-nişîn toprak üstünde oturur, fakîr, hakîr. hâk-nişînî hak-nişînlik. hâkî hâke mensup mütevazı hâkîyân hâkîler, sekene-i arz.*

1. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden ḫāki insān ü insānı **ḫāk** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 2). [ḫāk,]*

hāk: *Doğru. Gerçek.*

1. Laṭīfedür ammā ki **Ḫaḳdur** bu söz
   Olur öyleden ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1215). [ḫaḳdur, -dur]*

hāk: *"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.*

1. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen ġulām
   Ḳo nārı perestiş **Ḫaḳa** ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 66). [ḫaḳa, -a]*
2. Ḫaḳuñ luṭfı baña eger ola yār
   Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 77). [ḫaḳuñ, -uñ]*
3. Zamān u felek līk esbābdur
   Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 20). [ḫaḳuñ, -uñ]*

hāk: *" Allah (c.c.)".*

1. Ola rāżı **Ḫaḳ** cümle aṣḥābdan
   Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 183). [ḫaḳ,]*
2. Naṣīb itdi **Ḫaḳ** baña rūz-ı elest
   İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 47). [ḫaḳ,]*

3. İdüp ḳalʿasın kāfirüñ tār-mār
İder malını **Ḥaḳ** yolı[na] niṣ̲ār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 116). [ḥaḳ,]*
4. Düşer gerçi bizden de geh gāh lāf
Degül **ḥaḳ** bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 26). [ḥaḳ,]*
5. Hünerde çü andan **Ḥaḳ** itdi füzūn
Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 205). [ḥaḳ,]*
6. Beni çünki **Ḥaḳ** itdi ṣāḥib-ḳırān
İdemez baña ḫalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 333). [ḥaḳ,]*
7. Ne maḳṣūdı kim **Ḥaḳdan** ide ümīd
Der-i beste ise bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 3). [ḥaḳdan, -dan]*
8. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil insāndur
Cihān cismdür aña ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 195). [ḥaḳuñ, -uñ]*
9. Beni itdi **Ḥaḳ** çünki ṣāḥib-ḳırān
Gerek mülküm ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 83). [ḥaḳ,]*
10. Çü **Ḥaḳdan** müʾeyyed ola bir kişi
Olur fetḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 171). [ḥaḳdan, -dan]*
11. Velī-niʿmetüm **Ḥaḳdur** iy şeh benüm
Ki perverdedür niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 151). [ḥaḳdur, -dur]*
12. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile **ḥak** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 68). [ḥak,]*
13. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
Nereye ki varursa **Ḥaḳ** yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1232). [ḥaḳ,]*
14. Dilerdi çü ṣıdḳ ile **Ḥaḳdan** duʿā
Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 775). [ḥaḳdan, -dan]*
15. Yine şübhesüz size **Ḥaḳdur** muʿīn
Olısar yine fetḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 537). [ḥaḳdur, -dur]*
16. Bu sözüme eylemeyüp iʿtiḳād
Ḥaḳuñ emrine itmeyen inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 178). [ḥaḳuñ, -uñ]*

hak oldı: *Gerçek olmak II Toprak olma || Ölmek.*

1. Nebī ḥaḳ ṣırāṭ u ḥisāb oldı ḥaḳ
Behişt-i berīn ḥaḳ ʿaz̲āb oldı ḥaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 173). [ḥaḳ oldı, -dı]*
2. Nebī ḥaḳ ṣırāṭ u ḥisāb oldı ḥaḳ
Behişt-i berīn ḥaḳ ʿaz̲āb oldı ḥaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 174). [ḥaḳ oldı, -dı]*

hak teʿālā: *Yüce Allah.*

1. Ġuzātız bize **Ḥaḳ Teʿālā** muʿīn
Zer ü sīm içün çekmezüz tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 201). [ḥaḳ teʿālā,]*

hakañ: *Büyük padişah.*

1. İdüp Sind ḫalḳını Yezdān-perest
Geçüp Sindden ura **Ḫāḳāna** dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1230). [ḫāḳāna, -a]*

hakāret: *Ar. 1. Tahkir. 2. Hakirlik.*

1. Zamāne ʿaceb ṣaʿbede-bāzdur
İşi geh **ḥaḳāret** geh iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 2). [ḥaḳāret,]*

hakāyık: *Hakîkatler.*

1. Zebānum sürūşa olup tercümān
İder nevḳ-i ḫāmem **ḥaḳāyıḳ** beyān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 56). [ḥaḳāyıḳ,]*

hāk-i rāh: *Ayak toprağı, tozu.*

1. Ne deñlü ulu olsañ iy pādişāh
İder çarḫ āḫır seni **ḫāk-i rāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 60). [ḫāk-i rāh,]*

hāk-i rāh ide: *Yolun tozu, toprağı yapmak.*

1. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
Anı kimse ḫāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 46). [ḫāk-i rāh ide, --e]*

hāk-i tīre: *Kara toprağa.*

1. Olup **ḫāk-i tīre** yine tīre-ḫāk
Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 87). [ḫāk-i tīre, --e]*

hakīkat: *1. Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh. 2. Var olan, gerçekleşmiş bulunan, fikir, tasavvur veya hayal olmayıp fiilî olarak var olan şey, vâkıa.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
Ḥaḳīḳatde aṣl ol ḳamu ferʿdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 26). [ḥaḳīḳatde,]*

hakīm: *Akıllı, bilgili, hükümleri sağlam II yargıç.*

1. Yine ḥikmetin ol bilür **ḥākim** ol
Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 17). [ḥākim,]*

ḫaḳīr itme: *Sefil ve güçsüz durumlara düşürmek.*

1. Ṣıġınup saña eylerem dār-ı gīr
   Beni itme düşmen yanında ḥaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 500). [ḥaḳīr itme, -me]*

ḥakīr olsun: *İtibarsız değersiz olmak, yenilmek, mağlup olmak.*

1. Seni sevmeyen cānı gibi ʿazīz
   Ḥaḳīr olsun olınca tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 710). [ḥaḳīr olsun, -sun]*

ḥakīr olur: *İtibarsız değersiz olmak, yenilmek, mağlup olmak.*

1. Cihānda olur ḫūk gibi ḥaḳīr
   Olur āḫırında maḳām-ı saġīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 179). [ḥaḳīr olur, -ur]*

ḥakk: *"Gerçek, doğru ve sabit olmak, gerekli ve layık olmak, olabilirlik niteliği taşımak, sürekli var olmak, gerçeğe uygun bulunmak; bir şeyi sabit ve gerekli kılmak" anlamlarında mastar ve bu anlamlara dayalı bir sıfat olup Allah'a nispet edildiğinde "bizzat ve sürekli olarak var olan, gerçekliği mevcut bulunan, varlığı ve uluhiyyeti fiilen tahakkuk eden" manasına gelen; Allah.*

1. Anuñ **ḥaḳḳı** içün ki yaratdı nār
   Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 41). [ḥaḳḳı, -ı]*

ḥaḳḳ: *" Allah (c.c.)".*

1. Olup **Ḥaḳḳile** ḫalḳa ol tercümān
   Virür cāna maḳṣūd-ı cāndan nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 95). [ḥaḳḳile, -ile]*
2. Tefāvüt çü **Ḥaḳḳuñ** kelāmında var
   Bizüm gibiye daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 61). [ḥaḳḳuñ, -uñ]*
3. Eger ehl-i idrāk şeh-i şehriyār
   Koyup **Ḥaḳḳı** maʿbūd idinmezdi nār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 336). [ḥaḳḳı, --ı]*
4. İdem ḫalḳ-ı Ḫrānı Yezdān-şināsı
   Ḳoyup nārı **Ḥaḳḳa** ideler sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 176). [ḥaḳḳa, -a]*
5. Bulur müʾmin olan kişi **Ḥaḳḳa** rāh
   Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 257). [ḥaḳḳa, -a]*
6. Turup **Ḥaḳḳa** İskender itdi niyāz
   Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 477). [ḥaḳḳa, -a]*
7. Taẕarruʿ idüp ḳıldı **Ḥaḳḳa** niyāz
   Ki bu müşkil işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 747). [ḥaḳḳa, -a]*
8. Ḳıyās eyleme mümkine anı sen
   Ḳıyās eylemek ḫalḳa **Ḥaḳḳı** neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 166). [ḥaḳḳı, -ı]*
9. Anuñ **Ḥaḳḳı** kim baña māʿbūddur
   Sücūdum añadur o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 343). [ḥaḳḳı, -ı]*
10. Velī şāh-ı Rūm oldı ġāyetde şād
    Sipās eyleyüp eyledi **Ḥaḳḳı** yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 472). [ḥaḳḳı, -ı]*
11. Ḫudā **ḥaḳḳı** içün eyā pehlevān
    Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 715). [ḥaḳḳı, -ı]*
12. ʿAṭāyāsı çoḳ **Ḥaḳḳa** yüz biñ sipās
    Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

ḥakkāk: *Ar. Taş ve maden kazıyan sanatkâr.*

1. Çü ṣarrāf u **ḥakkāk** ü ġavvāṣsın
   Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 25). [ḥakkāk,]*
2. Bilür kimi **ḥakkāklıgı** hemīn
   İder kimisi ṣedde dürr-i s̲emīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 47). [ḥakkāklıgı, -ligi]*

ḥak-şināṣ: *Hak gözeten, hak bilir.*

1. Hezārān şükr ü hezārān sipās
   Aña kim bizi eyledi **Ḥaḳ-şināṣ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 182). [ḥaḳ-şināṣ,]*

ḥāl: *Durum, hal, vaziyet.*

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
   Bu **ḥāl** ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 38). [ḥāl,]*
2. Göre **ḥāli** çün rūz-ı meydān [ola]
   Şütürbān ile ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 327). [ḥāli, -i]*
3. Benüm Feylaḳos oġlı Rūmī-nijād
   Göre **ḥālini** çünki eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 332). [ḥālini, -ini]*
4. Beni **ḥālüme** ḳo gel incitme sen
   Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 241). [ḥālüme, -üm, -e]*
5. Bu deñlü sipāhiyle bu māl ile
   Olursın baña ḫaşm şu **ḥāl** ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 32). [ḥāl,]*
6. Eger Keyd dirseñ o bir feylesūf
   Felek **ḥāline** bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 318). [ḥāline, -i, -n, -e]*

ḥal idem: *Çözmek, işini bitirmek.*

1. Ne müşkillerüñ var ise **ḥal idem**
   Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 209). [ḥal idem, -em]*

ḥalāl u ḥarām: *Helal ve haram.*

1. Müselmān ider Hind ḫalḳın tamām
Ḳamu farḳ iderler **ḥalāl u ḥarām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1236). [ḥalāl u ḥarām,]*

halāṣ: *Kurtulmak, kurtuluş.*

1. Olursa felek heft-bāre ḫışār
Ḫalāṣa meded yoḳ eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 224). [ḫalāṣa, -a]*

halāṣ idemez: *Kurtarmak.*

1. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü ser
İrişince zer zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1121). [ḫalāṣ idemez, -e, -mez]*

halāṣ ḳılasın: *Kurtarmak.*

1. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
İdem dergehüñe senüñ iḫtişāṣ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 15). [ḫalāṣ ḳılasın, --a, --sın]*

halāṣ olmaġa: *1. Kurtulmak.*

1. Benüm ile her kim ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḫtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 200). [ḫalāṣ olmaġa, -maġ, -a]*

hāle: *Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.*

1. Ḳo māżīleri **ḥāle** eyle naẓar
Eger ʿāḳıl iseñ eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 215). [ḥāle,]*

hālet-i rüstehīz: *Kıyamet gününün ahvali.*

1. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes **ḥālet-i rüsteḫīz** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 178). [ḥālet-i rüsteḫīz,]*

halḫal olur: *Ayak bileziği oldu.*

1. Ḳavāfī aña çünki **ḫalḫal olur**
Görür ʿāşıḳı anı ḫōş-ḫāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 101). [ḫalḫal olur, --ur]*

hāli: .

1. Cihān **ḫāli** mi ṣanduñ iy şehriyār
Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 135). [ḫāli,]*

hāl-i gerdān-sipihr: *Dönen göğün hali.*

1. Budur dāyimā **ḫāl-i gerdān-sipihr**
Kimesneye itmez bu bī-mihr mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1129). [ḫāl-i gerdān-sipihr,]*

hāl-i gūr u peleng: *Kabir hali.*

1. İñen daḫı tīz eyleme cenge çeng
Ki maḫfī degül **ḫāl-i gūr u peleng** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 112). [ḫāl-i gūr u peleng,]*

halī-baḫş-ı maḥbūb-ken: *Ziynet bahşedilmiş sevgililer.*

1. Suḫendür **ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken**
Virür perveriş emr ü nehye suḫen *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 79). [ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken,]*

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

1. Ḫalīfelıḳ ol ādemedür revā
Ki ola yaradılmışa muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 187). [ḫalīfelıḳ, -lıḳ]*

halīfe ḳılup: *Halife olarak yerine başkasını koymak.*

1. İdüp ṭopraġı faẓlı ile beşer
Ḫalīfe ḳılup eyledi muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 156). [ḫalīfe ḳılup, --up]*

hâlık: *Halk eden, yaratan Allah (c.c.).*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ **Ḫālıḳı**
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 21). [ḫālıḳı, -ı]*
2. Ḳılur ol gice ṣubḥ olınca namāz
Sikender idüp **Ḫālıḳına** niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 770). [ḫālıḳına, -ı, -n, -a]*

hālıkı: *Halk eden, yaratan Allah (c.c.).*

1. Cihān mümkin ol vācib ü **ḫālıḳı**
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 39). [ḫālıḳı,]*

ḫalīl: *Babil halkının taptığı putları yerle bir etmesi üzerine Nemrut tarafından büyük bir ateşe atılan Hz. İbrahim'in lakabı.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib **Ḫalīl**
   Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 95). [ḫalīl,]*

ḫalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm: *Yumuşak huylu, bilgili, sağlam ve cömert.*

1. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ḫalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 164). [ḫalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm,]*

hālince: *Durumuna göre, kendince.*

1. Degül gerçi **ḥālince** ḳuvvetde mūr
   İdemez velī pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 265). [ḥālince,]*

halk: *Ahali, topluluk, yaratılmışlar.*

1. İder Hind **ḫalḳı** ḳamu inḳıyād
   Gezüp şehr-i Ḳannūcı seyr itdi şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1167). [ḫalḳı, -ı]*
2. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
   Cihān **ḫalḳı** alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 72). [ḫalḳı, -ı]*
3. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti kūh
   Gelür Hind **ḫalḳı** gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 420). [ḫalḳı, -ı]*

ḫalḳ: *Yaratılmış.*

1. ʿAbeş nesne **ḫalḳ** itmemişdir Ḫudā
   Anuñ daḫı ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 57). [ḫalḳ,]*

halk: *Ahali, halk, insanlık, âlem.*

1. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
   Beni kim olam **ḫalḳdan** bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 54). [ḫalḳdan, -dan]*
2. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur **ḫalḳ** zīr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 114). [ḫalḳ,]*
3. Musaḫḫar idüp **ḫalḳı** bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 159). [ḫalḳı, -ı]*
4. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
   Cihān **ḫalḳın** itdi ki ʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 158). [ḫalḳın, -ın̄]*
5. Olup Ḥaḳḳile **ḫalḳa** ol tercümān
   Virür cāna maḳṣūd-ı cāndan nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 95). [ḫalḳa, -a]*
6. Güher delmege eyle elmāsı tīz
   Cihān **ḫalḳına** ol yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 8). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
7. Ṣatarken cihān **ḫalḳına** sen güher
   Ḳaçan müşterī bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 35). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
8. Tüvānā vü dānā iden ādemi
   Müzeyyen iden **ḫalḳ** ile ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 8). [ḫalḳ,]*
9. Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
   Hemīn bir olur **ḫalḳa** fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 82). [ḫalḳa, -a]*
10. İderseñ niçe **ḫalḳı** maʿzūl sen
    Seni daḫı maʿzūl ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 53). [ḫalḳı, -ı]*
11. Niyāzı aña **ḫalḳuñ** ol bī-niyāz
    Ḳamu çāresüzlerdür ol çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 19). [ḫalḳuñ, -uñ]*
12. Çıḳup ḫaymeden virdi **ḫalḳa** selām
    Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 77). [ḫalḳa, -a]*
13. Uvaḳ **ḫalḳdur** anlara ne şümār
    Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 93). [ḫalḳdur, -dur]*
14. Velī olmaz anuñla tāc u nigīn
    Behāyim içün **ḫalḳ** olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 60). [ḫalḳ,]*
15. Ümīdüm bu Feyyāż-ı envār-ı dil
    Beni itmeye **ḫalḳ** içinde ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 88). [ḫalḳ,]*
16. Yazar ibtidā nām-ı Cān-āferīn
    Ki **ḫalḳ** iden oldur semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 140). [ḫalḳ,]*
17. Didi Fūra kim iy cihān-gīr şāh
    Niçe bir ola **ḫalḳ** arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1054). [ḫalḳ,]*
18. Ecel cāmını eyleyüp **ḫalḳ** nūş
    Yaturlardı bīhūş u mest ü ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1021). [ḫalḳ,]*
19. Ḳıyās eyleme mümkine anı sen
    Ḳıyās eylemek **ḫalḳa** Ḥaḳḳı neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 166). [ḫalḳa, -a]*
20. İder **ḫalḳa** Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
    Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 429). [ḫalḳa, -a]*
21. Çıḳarup dilin mār-ı nīze meger
    İdüp vehm **ḫalḳa** taẕarruʿ ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 980). [ḫalḳa, -a]*
22. Mukarrer anı bil ki sen enbiyā
    Çü ḳıble-nümā **ḫalḳadur** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 188). [ḫalḳadur, -a, -dur]*
23. Müselmān ider Hind **ḫalḳın** tamām
    Ḳamu farḳ iderler ḥalāl u ḥarām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1235). [ḫalḳın, -ın]*

24. Düzüp yine bir silk-i Pervīn miṣāl
Cihān **ḫalḳına** ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 64). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
25. İdüp Sind **ḫalḳını** Yezdān-perest
Geçüp Sindden ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1229). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*
26. Ḳurup şebke meydānda dām-ı kemend
Keder-gāhını **ḫalḳuñ** itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 958). [ḫalḳuñ, -uñ]*
27. Eger cehl ile ceng iderseñ ṭaleb
Bu **ḫalḳuñ** senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 250). [ḫalḳuñ, -uñ]*

ḫalḳ: *(Ar.) Yaratma, yok iken var etme.*

1. Ne deñlü ki **ḫalḳ** eyler ise beşer
Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [ḫalḳ,]*

ḫalḳ olup olıcaḳ: *Yaratılmış ve yaratılacak olacaklar.*

1. Ḳamu **ḫalḳ olup olıcaḳ** Ḫālıḳı
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 21). [ḫalḳ olup olıcaḳ, --up]*

halḳ olur: *Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.*

1. Olur ḫalḳ ḫulḳına anuñ ʿibād
Be-ġāyet kemīn bendesi Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 175). [ḫalḳ olur, --ur]*

halḳa: *Daire şeklinde olan şey.*

1. Açup dirʿada **ḫalḳalar** hep dehān
Didiler duʿā idüp iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 785). [ḫalḳalar, -lar]*

halḳa: *Çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember.*

1. Zirih **ḫalḳası** oldı tīr ile per
Ṣanasın zirih cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 965). [ḫalḳası, -sı]*

halḳ-ı ʿālem: *Dünya halkı, herkes.*

1. Beni çünki Ḥaḳ itdi ṣāḥib-ḳırān
İdemez baña **ḫalḳ-ı ʿālem** ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 334). [ḫalḳ-ı ʿālem,]*

halḳ-ı cihān: *Bütün insanlar.*

1. Melekdür velīkin ḳabāda nihān
Ṣanurlar beşer anı **ḫalḳ-ı cihān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 48). [ḫalḳ-ı cihān,]*
2. Benem Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
Benüm zīr-i destüm bu **ḫalḳ-ı cihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 328). [ḫalḳ-ı cihān,]*

halḳ-ı īrānı: *İran halkı.*

1. İdem **ḫalḳ-ı İrānı** Yezdān-şinās
Ḳoyup nārı Ḥaḳḳa ideler sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 175). [ḫalḳ-ı irānı, -ı]*

halḳ-ı rūm: *Anadolu halkı.*

1. Ḥadīd ile birdür oda çünki mūm
Demürden imiş dut ki sen **ḫalḳ-ı Rūm** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 50). [ḫalḳ-ı rūm,]*

ham: *Büklüm, iki büklüm.*

1. İki pīl-i mestüz iki zūr-mend
İdüp **ḫam** ḫorṭūmı pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 116). [ḫam,]*
2. İdüp bār-ı āhen miyānını **ḫam**
Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 173). [ḫam,]*

ham itdi: *İki büklüm etmek.*

1. İşidüp cihān-gīr oldı dijem
Kemān ḳaşını itdi ḫışm ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 170). [ḫam itdi, --di]*

hamāme: *Güvercin.*

1. Zamānında çün ʿadlle āġāz ider
Ḥamāme ile bāz pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 12). [ḥamāme,]*

hāme: *Kalem.*

1. Ki ele alup **ḫāme** ḫāme-tırāş
Yaza şāha bir nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 413). [ḫāme,]*
2. Buyurdı ele aldılar **ḫā[me]ler**
Yazıldı selāṭīn içün nāmeler *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 351). [ḫā[me]ler, --ler]*

hāme-i ser-firāz: *Üstün, yüce bir kalem.*

1. Elümde ʿalem **ḫāme-i ser-firāz**
   Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 25). [ḫāme-i ser-firāz,]*

hāme-tırāş: *Kalemtıraş, gezlik.*

1. Ki ele alup ḫāme **ḫāme-tırāş**
   Yaza şāha bir nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 413). [ḫāme-tırāş,]*

hamīr: *Ar. Hamur. hamîr-kâr: Yoğurucu, hamurcu. hamîr-i mâye: Maya hamuru. (Bu tabir ekseriya asl-ı tıynet, eczâ-yı tıynet makamında kullanılır).*

1. Degül nevkine seng-i ḫārā ḥarīr
   Olur çalsa pūlād-ı çīnī **ḫamīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 830). [ḫamīr,]*

hamīr ider: *Hamur etmek.*

1. İdüp çarḫı ker kūs u būḳ u nefīr
   Zemīni ider pīl pāyı ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 416). [ḫamīr ider, -er]*

hamm-ı kemend: *Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ipin kıvrımı.*

1. Ḳolı her birinüñ çü **ḫamm-ı kemend**
   Kime olsa pīçān ider defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 385). [ḫamm-ı kemend,]*

hamr-ı hum: *Küp şarabı.*

1. Ṭolu **ḫamr-ı ḫum** idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler sāḡar-ı ābnūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1037). [ḫamr-ı ḫum,]*

hamse: *Beş mesneviden oluşan mesnevi külliyatı.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
   Yazup **ḫamse** olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 70). [ḫamse,]*
2. Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki **ḫamse** naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 72). [ḫamse,]*

hāmūş: *Susmak, suskun.*

1. Cevāhir-şināş ü cevāhir-fürūş
   Ṣadef gibi olmaḳ revā mı **ḫamūş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 4). [ḫamūş,]*

hamūş olur: *Susmak.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 38). [ḫamūş olur, --ur]*

hˇān: *Nimet II lütuf, ihsan.*

1. Olup sīr **ḫˇānıyla** bernā vü pīr
   Görür luṭfun anuñ gedā vü emīr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 147). [ḫˇānıyla, -ı, -y, -la]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Olursa muḳābil aña ejdehā
   Bulamaz anuñ **ḫançerinden** rehā *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 38). [ḫançerinden, --i, --nden]*
2. Çü **ḫançer** ḳamu tīz ü sīne-şikāf
   Ḳamu cengde s̱ābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 383). [ḫançer,]*
3. Varur yalıñuz olsa yüz biñ çeri
   Dil-i ejdehā çāk ider **ḫançeri** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 736). [ḫançeri, -i]*
4. Minū-çihrden **ḫançeri** yādigār
   Sinānı velī remḥ-i İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 803). [ḫançeri, --i]*

hançer-i āb-gūn: *Mavi renkli hançer.*

1. Çıḳarmadan ol **ḫançer-i āb-gūn**
   Düşer ḫaşm atından yire ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 13). [ḫançer-i āb-gūn,]*

ḫancer-i āb-gūn: *Mavi renk hançer.*

1. Daḳar beline **ḫancer-i āb-gūn**
   Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 51). [ḫancer-i āb-gūn,]*

hançer-i ḫūn-feşān: *Kan saçan kılıc.*

1. Daḳar beline **ḫançer-i ḫūn-feşān**
   Ki virür helāk-i felekden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 821). [ḫançer-i ḫūn-feşān,]*

hançer-i tāb-dār: *Parlak hançer.*

1. Toz içinde her **ḫançer-i tāb-dār**
   Virür tāb şebde hemīn berḳ-vār *(İskender-*

name, Mesnevi 18, Mısra 1027). [ḫançer-i tābdār,]

<u>ḫançer-i tīz olur:</u> *Keskin hançer olur.*

1. Kelāmı ḳamu ḥikmet-āmīz olur
   Suḫende dili **ḫançer-i tīz olur** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 24). [ḫançer-i tīz olur, --ur]*

<u>ḫān-ı şāḥib-ḳırān:</u> *Her zaman muvaffak olan hükümdar.*

1. Birisi Sikender cihān-pehlevān
   Biri Bāyezīd **Ḫān-ı şāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 92). [ḫān-ı şāḥib-ḳırān,]*

<u>ḫanzāl:</u> *Ar. ebûcehil karpuzu da denilen portakal büyüklüğündeki meyvesi çok acı ve iç sürdürücü bir meyve.*

1. Olur gerçi **ḫanẓal** da rengīn ü ter
   Degül sīb-i rūmī gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 155). [ḫanẓal,]*
2. Getürdüñ çü dükkāna ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan **ḫanẓal** ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 42). [ḫanẓal,]*

<u>ḫar:</u> *Eşek.*

1. Yükün çekmeden **ḫar** çü nālān ola
   Revā mı aña ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 53). [ḫar,]*
2. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
   Ki **ḫar** teg ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [ḫar,]*

<u>ḫar:</u> *Ateş, diken, kötülük, fenalık.*

1. Begenmedügüñ **ḫār** içinden ʿayān
   Olur Ḫusrevā efʿi-yi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 139). [ḫār,]*

<u>ḫār u ḫas:</u> *Diken, çerçöp.*

1. Çü naẓmum gülistāndur iy bü'l-heves
   Kimi gül-dürür kimisi **ḫār u ḫas** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 144). [ḫār u ḫas,]*

<u>ḫār u ḫas:</u> *Çalı çırpı, diken ve bitki artığı II Sevgili dışındaki herkes.*

1. Nedür pīl-i gerdūn pür **ḫār u ḫas**
   Olur āteş-i tīġ defʿine pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 545). [ḫār u ḫas,]*

<u>ḫʿār u zebūn:</u> *Zayıf ve aciz.*

1. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
   İder pīli bir peşşe **ḫʿār u zebūn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 488). [ḫʿār u zebūn,]*

<u>ḫʿār u zebūn ider:</u> *Zayıf ve aciz etmek.*

1. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
   İder pīli bir peşşe ḫʿār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 488). [ḫʿār u zebūn ider, -er]*

<u>ḫarāb:</u> *Ar. Yıkık, harap.*

1. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
   ʿAdū mülki ḳahr ile dāyim **ḫarāb** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 162). [ḫarāb,]*
2. Neñe ġarresin iy bir avuc türāb
   Olur her ʿimāret bilürsin **ḫarāb** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 62). [ḫarāb,]*

<u>ḫarāb eyleyüp:</u> *Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.*

1. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
   Yaḳam ḳomayam hīç bāṭıl kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 267). [ḫarāb eyleyüp, -yüp]*

<u>ḫarāb itdi:</u> *Yıkmak, viran etmek.*

1. Dimāġuñ **ḫarāb itdi** Rūmī şarāb
   Saña sen ʿilāc itdür oldur ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 341). [ḫarāb itdi, -di]*

<u>ḫarāb ider:</u> *Yıkmak, bozmak, geçersiz kılmak.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ ṣitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 175). [ḫarāb ider, --er]*

<u>ḫarāb olmışdı:</u> *Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.*

1. Seḫā kānı olmışdı ġāyet ḫarāb
   Yine ḳıldı pür-cevher ol āfitāb *(İskender-name,*

Mesnevi 6, Mısra 135). [ḫarāb olmışdı, --mış, --dı]

harāc: *Haraç, vergi.*

1. Alınmadı devrinde yollarda bac
   Reʿāyāya iḥsān olındı **ḫarāc** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 66). [ḫarāc,]*
2. Şeh olan kişi virmedinse **ḫarāc**
   Yeg ol günc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 201). [ḫarāc,]*
3. Ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc
   Ḳorum saña ayruḳ añarsañ **ḫarāc** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 250). [ḫarāc,]*
4. Cihān şehlerinden alup taḫt u tāc
   Memālikden alsam gerekdür **ḫarāc** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 92). [ḫarāc,]*
5. Senüñdür yine saña taḫt ile tāc
   Gerekmez baña ehl-i dīnden **ḫarāc** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 208). [ḫarāc,]*

ḫarāc aldı: *Müslüman olmayanlardan vergi almak.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 160). [ḫarāc aldı, --dı]*

harāc alınmadı: *Haraç almak.*

1. Kime dest-i ḳudret geyürdiyse tāc
   Alınmadı saʿy ile andan ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 204). [ḫarāc alınmadı, --ın, --ma, --dı]*

ḫarāc gelür: *Haraç gelir.*

1. Gelüp Rūmdan bunda tamġa vü bāc
   Gelür tuḥfe diyü hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 154). [ḫarāc gelür, --ür]*

harāc gönderesin: *Haraç göndermek.*

1. Gerek gönderüben bize ṭavḳ u tāc
   Hedāyā diyü gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 158). [ḫarāc gönderesin, --e, --sin]*

ḫarām ola: *Haram olmak.*

1. Muḫanneṣ ki pür ola ḳalbinde bīm
   Ḫarām ola aña virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 48). [ḫarām ola, --a]*

harb: *Ar. Savaş.*

1. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile **ḫarb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 82). [ḫarb,]*

har-geh: *Büyük çadır, otağ.*

1. Cihān Ḫusrevā çetr-i heft āsumān
   Dutar **ḫar-gehüñ** üstine sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 182). [ḫar-gehüñ, --ün]*

har-ı leng: *Topal eşek.*

1. Ola esb-i tāzī yola çün revān
   Ḫar-ı leng irişmez aña bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 50). [ḫar-ı leng,]*

harīdār olur: *Satın alıcı olur.*

1. Virüp Müşterī cānı çün Müşterī
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 90). [ḫarīdār olur, --ur]*

harīf: *1 meslektaş, sanat arkadaşı. 2. herif, adi adam. 3. teklifsiz dost.*

1. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
   Benüm ile sen ḳandan olmaḳ **ḫarīf** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 56). [ḫarīf,]*

ḫarīf ola: *Dost olmak.*

1. Ne mikdārı var kim bu mūr-ı żaʿīf
   Ola pīl-i Hindū-yı meste ḫarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 484). [ḫarīf ola, -a]*

ḫarīr: *İpek.*

1. Cihān ṣuffasına döşedüñ **ḫarīr**
   Ne işe gerek ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 51). [ḫarīr,]*
2. Buyurdı şehin-şeh ki geldi debīr
   Getürdi devāt ile çīnī **ḫarīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 136). [ḫarīr,]*
3. Namāzın tamām eyleyüp ol dilīr
   Ṭurup geydi cevşen çıḳardı **ḫarīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 504). [ḫarīr,]*
4. Degül nevkine seng-i ḫārā **ḫarīr**
   Olur çalsa pūlād-ı çīnī ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 829). [ḫarīr,]*

5. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm ile tīr
Bir olur aña cevşen ile **ḥarīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 972). [ḥarīr,]*

ḥarīr: *Ateşli, hararetli.*

1. Dutar ḫaşm egerçi ḳarşu siper
Mücenden geçer çün **ḥarīrī** eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 460). [ḥarīrī, -i]*

hārūn: *Hz. Harun peygamber. II Hz. Musa'nı kardeşi.*

1. Olup anda **Hārūn** ile hem-nişīn
İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 87). [hārūn,]*

hārūn: *Abbasi halifesi Harun Reşid.*

1. Şu kimse ki dānende-i ṣarrāfdur
Daḳa mı **ḫaruñ** boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 164). [ḫaruñ,]*

has: *Özel, seçkin.*

1. Çü ṭabʿuñ yanında ḥacīldür biḥār
Cevāhirlerüñ **ḫāṣını** ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 10). [ḫāṣını,]*

has u hārdan: *Çerçöp ve diken, çalı çırpı.*

1. Muʿāvin-dürür baña çün nār-ı pāk
İdem mi **ḫas u ḫārdan** hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 48). [ḫas u ḫārdan, -dan]*

ḫāṣā: *Asla, katiyen, hiçbir şekilde.*

1. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
Anı kimse **ḫāṣā** ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 46). [ḫāṣā,]*

hased: *(Ar.) Başkasında olan bir nîmeti çekememe, kendisine faydası olmadığı halde kıskançlık sebebiyle karşısındakinin sâhip olduğu nîmetten mahrum kalmasını isteme, çekememe, günüleme.*

1. [O kim ki] **ḥasedden** bulur biñ ʿuyūb
Görinür gözine muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 149). [ḥasedden, -den]*

haşīn: *Sağlam, kuvvetli, müstahkem.*

1. Olupdur be-ġāyet **ḥaşīn** ol ḥişār
İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 45). [ḥaşīn,]*

haşīr: *Ar. Saz ve kurumuş bitki saplarından örülmüş taban örtüsü.*

1. Cihān ṣuffasına döşedüñ ḥarīr
Ne işe gerek ola köhne **ḥaşīr** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 52). [ḥaşīr,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ele alsa yayın gehī kār-zār
Ḳaçar **ḫaşmı** olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 68). [ḫaşmı, -ı]*
2. Çıḳarmadan ol ḫançer-i āb-gūn
Düşer **ḫaşm** atından yire ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 14). [ḫaşm,]*
3. İder saʿy iki **ḫaşm** vaḳt-i ḳıtāl
Birine virür feṯḥ u nuṣret Celāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 63). [ḫaşm,]*
4. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide niçe **ḫaşma** zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 72). [ḫaşma, -a]*
5. Şu deñlü idem ḫażretine niyāz
İde **ḫaşm** içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 100). [ḫaşm,]*
6. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy faḳīr
Daḫı **ḫaşm** ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 326). [ḫaşm,]*
7. Dutar **ḫaşm** egerçi ḳarşu siper
Mücenden geçer çün ḫarīrī eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 459). [ḫaşm,]*
8. Degüldi siper müşte bāzūya müşt
Żaʿīf oldı pes **ḫaşm** gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 462). [ḫaşm,]*
9. Seḥerden ṭurup geydi Hindī çuḳal
Biner pīle **ḫaşm** itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 574). [ḫaşm,]*
10. Cihān-gīr imiş aña ṣad-āferīn
Anı **ḫaşm** gördüm cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 704). [ḫaşm,]*
11. Elindeki zūpīn-i sām-süvār
İder ḫurd **ḫaşm** olsa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1090). [ḫaşm,]*
12. Yemīn ü yesārında iki dilīr
Ṭurup urdılar **ḫaşma** şemşīr ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 950). [ḫaşma, -a]*
13. İdüp **ḫaşmı** pā-māl ṣāḥib-ḳırān
Olur ḥükmine rām Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1147). [ḫaşmı, -ı]*

haşm ola: *Düşman haline gelme.*

1. Ḥisāb u ʿadedden sipāhum füzūn
   Nice **ḫaşm ola** itmeyeler zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 334). [ḫaşm ola, -a]*

ḫaşm olursın: *Düşman olmak.*

1. Bu deñlü sipāhiyle bu māl ile
   Olursın baña ḫaşm şu ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 32). [ḫaşm olursın,]*

ḫaşr: *Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
   Ola **ḫaşre** dek bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 186). [ḫaşre, -e]*

ḫaşre dek: *Kıyamete kadar.*

1. Ne Dārā ne Cemşīd adı yād ola
   Senüñ **ḫaşre dek** nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 180). [ḫaşre dek,]*

ḫasta itmişdi: *Âşığın gönlünü hasta etmek.*

1. Meger bir gün olmış idi dil dijem
   Beni **ḫasta itmişdi** emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 2). [ḫasta itmişdi, --miş, --ti]*

ḫasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. Eline sinān alsa ol nām-ver
   Muḥīṭuñ olur cūyı **ḫasta-ciger** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 46). [ḫasta-ciger,]*

ḫasta-ciger olur: *Göğsü hastalıklı olmak.*

1. Şu kim yoḳ şecāʿatden anda eşer
   Olur kār-zār olsa ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 46). [ḫasta-ciger olur, --ur]*

ḫaste: *Hasta.*

1. Güşāyiş viren ol der-i besteye
   Şifā-sāz u şıḥḥatda ol **ḫasteye** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 10). [ḫasteye, -ye]*

ḫasūd: *Çok hased eden.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
   Ḫasūd olsa küfrān velīkin ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 134). [ḫasūd,]*

ḫaṭā: *1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.*

1. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 64). [ḫaṭāsı, -sı]*
2. Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
   Ḫaṭāda velīkin gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 60). [ḫaṭāda, -da]*
3. Şu kim ʿilm ile olmaya āşinā
   Ḫaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 58). [ḫaṭāsı, -sı]*
4. Ḫaṭāyı ṣavābı ne bilsün ʿavām
   ʿAvāma dimişler olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 81). [ḫaṭāyı, -yı]*

ḫaṭā eyledi: *Yanlışlık yapmak, hata etmek.*

1. İderken bu cengi iki pehlevān
   Ḫaṭā eyledi pāy-ı pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 628). [ḫaṭā eyledi, -di]*

ḫaṭā ḫaṭā vü zilel: *Hata ve hakirlik.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü ẕilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 72). [ḫaṭā ḫaṭā vü ẕilel,]*

ḫaṭā itmeseydi: *Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.*

1. Ḫaṭā itmeseydi eger pāy-ı pīl
   Beni kim iderdi esīr ü dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 699). [ḫaṭā itmeseydi, -me, -se, -(y) di]*

ḫaṭā itmeye: *Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.*

1. Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
   Ḫaṭāda velīkin gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 59). [ḫaṭā itmeye, --me, --ye]*

ḫaṭā vü ṣavāb: *Yanlış ve doğru.*

1. Bize gönderüp āsumāndan kitāb
   ʿAyān eyleyen ol **ḫaṭā vü ṣavāb** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 26). [ḫaṭā vü ṣavāb,]*

ḫaṭar: *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Ḳılıcdan ṣaḳın oddan eyle ḥaẕer
   Ki vardur ikisinde ġāyet **ḫaṭar** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 260). [ḫaṭar,]*

hātem: *(Ar.) Mühür, son.*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
   Ḳamu ehl-i peyġāma **ḫātemdür** ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 52). [ḫātemdür, -dür]*

hātemī: *Mühürlü.*

1. Ṣaḳın **ḫātemī** olma dīve ḳarīb
   Hemīşe iden hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 193). [ḫātemī,]*

haṭīb: *Hatip.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet **ḫaṭīb** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 50). [ḫaṭīb,]*

hātifī: *15. yüzyılda yaşamış meşhur İranlı şair, Timur-name'nin yazarı.*

1. Ḫayālī bulur **Hātifī** daḫı çoḳ
   Ne aṣṣı velī ʿilmden ḥaẓẓı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 53). [hātifī,]*

hāṭır: *Gönül, fikir.*

1. Niçe müddet idi iderdüñ ḥużūr
   Diledi velī **ḫāṭıruñ** ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 224). [ḫāṭıruñ, -uñ]*

hāṭır-ı fātırum: *Yaratıcı düşünce.*

1. Olup derd ü ġam ḫılʿat-i fāḫırum
   Şikeste idi **ḫāṭır-ı fātırum** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 6). [ḫāṭır-ı fātırum, --um]*

hattat: *Hat sanatkârı, bunu meslek olarak seçen kimse.*

1. Ne emr itdi ise şeh-i muḥterem
   İder ḫōş-nüvīs **(hattat)** anı ānī raḳam
   (İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 420). [(hattat),]

hatve: *Adım.*

1. Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
   Ki bir **ḫaṭvesidür** simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 46). [ḫaṭvesidür, -sidür]*
2. Ola raḫşum altumda çün kim çemān
   Yidi **ḫaṭvesidür** bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 90). [ḫaṭvesidür, -sidür]*

havā: *Hava.*

1. Boyuñ servi ser-sebz ü ḫurrem ola
   Doḳunmaya aña muḫālif **havā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 142). [havā,]*
2. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
   Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 138). [havāyı, -yı]*
3. Ölenler içün yās ider gūyiyā
   Zemīn yüzini yırtar aġlar **havā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 970). [havā,]*

havā: *Gök, gökyüzü.*

1. İde çünki şāhīn **havāya** heves
   Göremez anuñ ẓıllını cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 47). [havāya, -y, -a]*

havā: *Hava, gökyüzü.*

1. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
   Zemīn mürdeden oldı çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1039). [havānuñ, -nuñ]*

havā: *Arzu, heves. II. Dünyayı belirli bir yüksekliğe kadar çevreleyen hafif gaz tabakası. III. Hafif gaz tabakası.*

1. Havāya ṣaḳın atma pertāb seng
   Yılan aġzına ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 61). [havāya, -y, -a]*
2. Havāya ṣaçan kimse destiyle ḫāk
   Ḳaçan geye başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 65). [havāya, -y, -a]*
3. Havāda nefesden gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 171). [havāda, -da]*

havā virür: *Hava verir.*

1. Geyüp cāme-i sebz ü zerrīn semā
   Virür nükhet-i müşg-būyī havā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 18). [havā virür, --ür]*

havām: *Bön ve ahmak adama denir.*

1. Ḫaṭāyı ṣavābı ne bilsün ʿavām
ʿAvāma dimişler olurlar **havām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 82). [havām,]*

havf: *Korku; korkma.*

1. Şu kimse ki **ḫavfiyle** eyleye ceng
Ḳaçan ide meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 25). [ḫavfiyle, -i, -y, -le]*
2. Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp **ḫavf** olur elde lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 172). [ḫavf,]*

havf eyleye: *Korkmak; tas. Havf, Allah'tan, azabından veya gazabından ve cehennem korkusudur. Allah'ın halkı ibadete ve iyi işlere sevk etmek için kullandığı kamçıdır.*

1. Biner bir şitābende pīl-i sepīd
Ki **ḫavf eyleye** görse dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1096). [ḫavf eyleye, -ye]*

havf ide: *Korkmak.*

1. Şu kimse ki **ḫavf ide** rūz-ı neberd
Dimez merd olan kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 43). [ḫavf ide, --e]*
2. Mehābetlüdür gerçi vehhāmdur
Döner **ḫavf ide** çünki bed-nāmdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 548). [ḫavf ide, -e]*

havf ider: *Korkmak.*

1. Görüp **ḫavf ider** yalmanından yılan
Meger vire Merrīḫ andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 831). [ḫavf ider, -er]*

hayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz **ḫayāl**
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 131). [ḫayāl,]*
2. Daḳa yāre çün aña tāze **ḫayāl**
Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 105). [ḫayāl,]*
3. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn **ḫayāl**
Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 107). [ḫayāl,]*
4. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿıyāl
Ne lāzım kitābumdan almaḳ **ḫayāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 70). [ḫayāl,]*

hayāl itme: *Hayal, tasavvur etmek.*

1. Bu ʿādetdür elçiye yoḳdur zevāl
Yüri şāhuña itme bizden ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 346). [ḫayāl itme, --me]*

hayālī: *Kanunî Sultan Süleyman devrinin büyük şairlerinden biri.*

1. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
Ne aṣṣı velī ʿilmden ḥaẓẓı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 53). [ḫayālī,]*

hayāt: *(Ar.) Hayat, yaşam.*

1. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
Ḳamu zindeye senden irer **ḥayāt** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 20). [ḥayāt,]*
2. Berāber-durur aña kūh ile berg
Müsāvīdür aña **ḥayāt** ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 108). [ḥayāt,]*
3. Ne virür beşer mergi aña gezend
Ne kimse **ḥayātı** ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 110). [ḥayātı, -ı]*

hayāt bulur: *Taze can bulmak.*

1. Bulur mürde-diller demüñden ḥayāt
Sözüñ cevherinden ġanī kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 5). [ḥayāt bulur, --ur]*

hayāt virür: *Canlılık vermek, canlandırmak.*

1. Kime zehr-i ġamdan irişse memāt
Virür luṭfı tiryāḳı yine ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 158). [ḥayāt virür, --ür]*

hayāt-ı ebed bulam: *Sonsuz hayat bulayım.*

1. Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 13). [ḥayāt-ı ebed bulam, --a, --m]*

hayber: *Hayber kalesi.*

1. Eger **Ḫayber** olsa ḥiṣār-ı ʿadu
İder ḳalʿ bābın şeh-i ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 113). [ḫayber,]*

hayfā: *Yazık ki.*

1. Yolında anuñ oynadum gerçi baş
Murādumca olma[ya] **ḥayfā** savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 698). [ḥayfā,]*

hāyil: *(Ar.) Perde.*

1. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
   Ne ḫod **hāyil** olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [hāyil,]*
2. Velī mevte **ḥāyil** mi olur siper
   O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1119). [ḥāyil,]*

ḫayl: *(Ar.) Sürü, topluluk.*

1. Öñince olup Keyd şehe pīşvā
   Olur şāh ile **ḫayline** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 130). [ḫayline, -i, -n, -e]*

ḫayl: *At sürüsü, asker.*

1. Müʿeyyed idüpdür beni Ẕü'l-Celāl
   ʿAdūdan benüm **ḫaylüme** yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 198). [ḫaylüme, -üm, -e]*

ḫaylī: *"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen belgisiz sıfat.*

1. Ẕafer olmaya çünki bir şāha yār
   Başılur ola **ḫayli** ger ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 66). [ḫayli,]*
2. Hele eylemiş kendüye fāl-i bed
   Aña **ḫayli** yaña Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 314). [ḫayli,]*
3. Gelüp leşkeri ile her pādişāh
   Derinde olur cemʿ **ḫayli** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 362). [ḫayli,]*
4. İder yanına cemʿ **ḫayli** sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 367). [ḫayli,]*
5. Ḳılup **ḫayli** ġāret idüp şūr u şer
   İderler ḳatı mülk-i Rūma żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 407). [ḫayli,]*
6. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
   Zemīn gāvına itdi **ḫayli** sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 174). [ḫayli,]*

ḫayl-i pīl: *Fil sürüsü.*

1. Sipāhuñ öñince yürür **ḫayl-i pīl**
   Ḳılur gerdi dünyā yı deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 583). [ḫayl-i pīl,]*

ḫayl-i şāḥib-kırān: *Padişahın at sürüsü.*

1. Başup iki yüz [ol] eri pehlevān
   Muẓaffer olur **ḫayl-i şāḥib-kırān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 466). [ḫayl-i şāḥib-kırān,]*

ḫayme: *Çadır, otağ.*

1. Çıḳup **ḫaymeden** virdi ḫalḳa selām
   Ḳamu baş urup itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 77). [ḫaymeden, -den]*
2. Alup ortaya **ḫaymeyi** çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 75). [ḫaymeyi,]*
3. Gider rāḫat olmaġ içün ol dilīr
   Ḳalur yalıñuz **ḫaymede** nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 746). [ḫaymede, -de]*
4. Çıḳup itdiler **ḫaymeden** deşti kūh
   Gelür Hind ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 419). [ḫaymeden, -den]*
5. Çıḳup **ḫaymesinden** cihān-pehlevān
   Ele aldı pūlād-ı çīnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 519). [ḫaymesinden, -sin, -den]*
6. Gelüp yirlü yirine iki sipāh
   İner **ḫaymesine** iki kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 654). [ḫaymesine, -si, -ne]*
7. İdüp begleri **ḫaymeye** cümle cemʿ
   Naṣīḥatlerine dutar idi semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 659). [ḫaymeye, -y, -e]*

ḫayr: *"şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey.*

1. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
   Görinmez anuñ ġayrı ʿālemde **ḫayr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 164). [ḫayr,]*

ḫayr ile şerri: *İyilik ve kötülük.*

1. Anıñçün Ḫudā virdi ʿaḳl ü şinās
   Ki farḳ eyleye **ḫayr ile şerri** nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 212). [ḫayr ile şerri, --i]*

ḫayr ola: *Hayırlı olmak; iyi, güzel olmak.*

1. Sikender didi **ḫayr ola** iy dilīr
   İdem yarın anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 739). [ḫayr ola, -a]*

ḫayrān: *Şaşırmış, şaşırıp kalmış.*

1. Şu resm ile naẓm ile bu cevheri
   Ki **ḫayrān** ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 20). [ḫayrān,]*

ḫayrān kala: *Çok beğenmek.*

1. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
   Ki **ḥayrān ḳala** kim iderse naẓar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 82). [ḥayrān ḳala, --a]*

ḥayrān olur: *Hayran olmak.*

1. ʿUṭārid görüp anı **ḥayrān olur**
   Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 75). [ḥayrān olur,]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

1. Ṣaḳın pīlden gelmesün size bīm
   Ki insāna **ḥayvān** olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 544). [ḥayvān,]*

hāzā: *Bu.*

1. Ṣalā idi iḳlīme yoḳ bunda lāf
   Cihān-pehlevān ḳanı **hāẕā** meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 20). [hāẕā,]*

ḫazān: *Güz, sonbahar.*

1. Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
   Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 193). [ḫazānda, -da]*
2. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
   Ki ḫar teg **ḫazān** ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [ḫazān,]*

hazer: *Ar. Sakınma, korunma.*

1. Ḫaẕer eyle ḫışmumdan iy nev-cuvān
   Yidi başlu suʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 53). [ḫaẕer,]*
2. Ġarūr-ı cevānīden eyle **ḫaẕer**
   Dilerseñ ki irmeye benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 73). [ḫaẕer,]*

hazer eyle: *Sakınmak, kaçınmak.*

1. Ḳılıcdan ṣaḳın oddan eyle ḫaẕer
   Ki vardur ikisinde ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 259). [ḫaẕer eyle,]*

hazer idüp: *Sakınmak.*

1. Felek ṣīri tīrinden idüp ḫaẕer
   Dökerdi kemānın görüp nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 39). [ḫaẕer idüp, --üp]*

hazer ider: *Sakınmak.*

1. İnanmaḳ gerek cümlesine beşer
   İder sū-yi ẕandan müselmān ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 176). [ḫaẕer ider, -er]*
2. İder pīl otdan be-ġāyet ḫaẕer
   Anuñ çāresi oddur iy şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 763). [ḫaẕer ider, -er]*

hazer iderler: *Sakınmak.*

1. Çü bir deşte ḳondı iki tāc-ver
   İderler biri birisinden ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 426). [ḫaẕer iderler, -er, -ler]*

hāżır: *1.Göz önünde olan, kaybolmayan.. 2. İcra etmek ve edilmek için lâzım gelen hâl ve keyfiyet üzere bulunan şahıs ve şey.*

1. Çü **ḥāżır** degül bunda ṭop u tüfeng
   Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 669). [ḥāżır,]*

hāżır ider: *Hazırlamak.*

1. Murādın duyup Ḫıżr çün kim gider
   Ḳamu didügin şāh **ḥāżır ider** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 766). [ḥāżır ider, -er]*

hāżır ider: *Hazır olmak, bir yerde bulunmak.*

1. İder ḥāżır [ol] on iki pīl-i mest
   Ki her birinüñ çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 395). [ḥāżır ider, -er]*

hāżır ola: *Hazır olmak.*

1. Müheyyā ider biñ şütür şehriyār
   Ki **ḥāżır ola** idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 768). [ḥāżır ola, -a]*

hāżır olalar: *Hazır olmak.*

1. Çü İskendere degdi mektūb-ı şāh
   Buyurdı ki **ḥāżır olalar** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 388). [ḥāżır olalar, -a, -lar]*

hāżır osun: *Hazır olmak.*

1. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
   O **ḥāžır osun** ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 348). [ḥāžır osun, --su, --n]*

ḥażret: *Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden **ḥażretüñ** bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 40). [ḥażretüñ, -üñ]*
2. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu **ḥażretüñden** bulur ża'f u zūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 54). [ḥażretüñden, -üñ, -den]*
3. Çeküp leşker olsa ne mülke revān
   Olurdı Ḫıżır **ḥażreti** hem-'inān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 50). [ḥażreti, -i]*
4. Murādum edā eyledüm ben tamām
   Bilür bāḳīsin **ḥażretüñ** ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 272). [ḥażretüñ, -üñ]*
5. Murād ol bu müşrikleri yā İlāh
   Muvaḥḥid idem **ḥażretüñdür** güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 496). [ḥażretüñdür, -ün, -dür]*

ḥażret-i ḥaḳḳı: *Allah.*

1. Bilüp **Ḥażret-i Ḥaḳḳı** esmāyı hem
   Bile kim degül dehr s̱ābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 189). [ḥażret-i ḥaḳḳı,]*

ḥażret-i ḫıżrı: *Hz. Hızır.*

1. Görüp **Ḥażret-i Ḫıżrı** oldı feraḥ
   Sürūr ile ṭoldı vü gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 751). [ḥażret-i ḫıżrı, -ı]*

ḥażret-i şāha: *Şah hazretleri.*

1. İdüp **ḥażret-i şāha** çok çoḳ selām
   Ḳuluñ ile gönderdi bir ḳaç peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 147). [ḥażret-i şāha, --a]*

ḥażretine: *Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.*

1. Şu deñlü idem **ḥażretine** niyāz
   İde ḫaşm içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 99). [ḥażretine,]*

ḥazz: *Hoşa gitme, hoşlanma.*

1. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
   Ne aşşı velī 'ilmden **ḥaẓẓı** yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 54). [ḥaẓẓı, -ı]*
2. Yükün çekmeden ḫar çü nālān ola
   Revā mı aña **ḫazz** pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 54). [ḫazz,]*
3. Anuñ çünki şāh olmadın **ḥaẓẓı** yoḳ
   Velī-'ahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 285). [ḥaẓẓı, -ı]*

ḫaẓẓ-ı ednā: *Aşağılık haz.*

1. İden **ḥaẓẓ-ı ednā** sözinden 'azīz
   Bu ṣan'atda ola mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 73). [ḥaẓẓ-ı ednā,]*

heb: *Hep; bütün.*

1. Hevā vü hevesdür BEHİŞTḪ bu **heb**
   Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 101). [heb,]*
2. Eger cehl ile ceng iderseñ ṭaleb
   Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı **heb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 250). [heb,]*
3. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
   Gele itdügüñ başıña şimdi **heb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 312). [heb,]*
4. Gelüp ortaya aldılar şāhı **heb**
   Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 577). [heb,]*

hedāyā: *Hediyeler.*

1. Gerek gönderüben bize ṭavḳ u tāc
   Hedāyā diyü gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 158). [hedāyā,]*

hedef idüp: *Hedef almak, hedeflemek.*

1. Tenini idüp tīr-i māra hedef
   Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 155). [hedef idüp, --üp]*

hedm: *Yıkma, harap etme.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın **hedmine** ḳılma anuñ şitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 176). [hedmine, -i, -n, -e]*

heft: *"Yedi" sayısı.*

1. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
   Pür oldı ṣadāsıyla **heft** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 80). [heft,]*

2. Celāline nisbet bu **heft** āsumān
Degüldür şehüñ pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 45). [heft,]*
3. Olup çetr [çünkim] bu **heft** āsumān
İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 95). [heft,]*
4. Ola raḫşum altumda çün kim çemān
Yidi ḫaṭvesidür bu **heft** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 90). [heft,]*

heft-bār: *Yedi defa / sur.*

1. Olursa felek **heft-bāre** ḫışār
Ḫalāṣa meded yoḳ eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 223). [heft-bāre, -e]*

helāk: *Ar. Yok olma.*

1. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
Getürür ki Rüstem **helāk** ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 186). [helāk,]*

helāk eyledi: *Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

1. Yıḳup beyʿasın yaḳdı ormānını
Helāk eyledi cümle ruhbānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1234). [helāk eyledi, -di]*

helāk itdi: *Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.*

1. Günāhuma vardur perīşānlıġum
Helāk itdi cürme perīşānlıġum *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 70). [helāk itdi, --di]*
2. Helāk itdi Dārāyı bir ḳaç laʿīn
Sen olduñ arada bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 307). [helāk itdi, -di]*

helāk itdürür: *Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

1. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa Fūr
Helāk itdürür āḫır anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 542). [helāk itdürür, -dür, -ür]*

helāk ide: *Mahvetmek, yok etmek.*

1. Ki nuṣret virüp aña Yezdān-ı pāk
İde ḳahrıla düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 772). [helāk ide, -e]*

helāk ider: *Mahvetmek, yok etmek.*

1. Niçe perlü peykānları zehr-i nāk
İder her birisi bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 840). [helāk ider, -er]*

helāk kılma: *Mahvetmek, yok etmek.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 179). [helāk ḳılma, --ma]*

helāk ola: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

1. Didi olmadın iki leşker tebāh
O yeg kim **helāk ola** bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1048). [helāk ola, -a]*

helāk oldı: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

1. Anı bendesi eyledi zaḫm-dār
Helāk oldı ḥīleyle ol şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 310). [helāk oldı, -dı]*

helāk-i ʿadū: *Düşmanı yok etmek.*

1. Çü cāndan kişi nā-hirāsān olur
Helāk-i ʿadū aña āsān olur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 24). [helāk-i ʿadū,]*

helāk-i felekden: *Dünyanın helakı.*

1. Daḳar beline ḫançer-i ḫūn-feşān
Ki virür **helāk-i felekden** nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 822). [helāk-i felekden, -den]*

helāk-i felekden: *Dünyanın helakı.*

1. Daḳar beline ḫançer-i ḫūn-feşān
Ki virür **helāk-i felekden** nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 822). [helāk-i felekden, -den]*

ḥelāl olsun: *Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak; uygun ve yerinde olmak.*

1. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḥelāl
Ki dürdin daḫı bile āb-ı zülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 135). [ḥelāl olsun, --sun]*

ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿazāb olursa: *Helal şeylerin hesabı ve haramların azabı olursa.*

1. Ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 76). [ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb olursa, --e, --ur, --sa]*

hele: *Hele.*

1. Sebeb olmayayum **hele** cenge ben
   Bu cānibden olmasun evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 255). [hele,]*
2. Hele eylemiş kendüye fāl-i bed
   Aña ḫayli yaña Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 313). [hele,]*
3. İletsem gerek idi saña sipāh
   Hele baña çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 316). [hele,]*
4. Hele bu ʿadū[yı] görümez yeñer
   ʿAlāmetdür ol kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 565). [hele,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

1. Şeh-i şāh-ı Ḫrān u Tūrān-zemīn
   Rasūl itmiş irsāl **hem** āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 112). [hem,]*
2. Bilüp Ḥażret-i Ḥaḳḳı esmāyı **hem**
   Bile kim degül dehr s̱ābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 189). [hem,]*
3. Aşar ketfine bir müdevver siper
   Ki **hem** ḥıfẓ-ı ser ide vü **hem** ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [hem,]*
4. Aşar ketfine bir müdevver siper
   Ki **hem** ḥıfẓ-ı ser ide vü **hem** ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [hem,]*
5. Ne bāde ki **hem** nār ü **hem** bād idi
   Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [hem,]*
6. Ne bāde ki **hem** nār ü **hem** bād idi
   Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [hem,]*
7. Aña oñmaya ẕerrece kār-ger
   Degül kim ide **[hem]** ṣaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 796). [[hem],]*

hem: *Aynı zamanda , ilâve olarak.*

1. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı **hem** tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 84). [hem,]*
2. Cihān şāhıdur **hem** cihān-pehlevān
   Naẓīrin getürmiş degüldür cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 55). [hem,]*
3. Daḫı virdi **hem** küncüd-i bī-şümār
   Didi bunı ayaġına [it] niṣ̱ār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 295). [hem,]*
4. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
   Ki emrindedür **hem** semek **hem** simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 12). [hem,]*
5. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
   Ki emrindedür **hem** semek **hem** simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 12). [hem,]*
6. Yigitlikde bulınur iy şeh kemāl
   Bedīhī-dürür **[hem]** degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 150). [[hem],]*

hemāl: *Eş, benzer.*

1. Aña dir kemāl ehl-i şāḥib-kemāl
   Ki birinde olmaya aña **hemāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 50). [hemāl,]*
2. İkindü olınca iderler ḳıtāl
   Biri ġālib olmaz ikisi **hemāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 620). [hemāl,]*
3. Kebūter eger açsa meydānda bāl
   Ḳalur der-peyince olamaz **hemāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 868). [hemāl,]*

hemān: *Far. Lisanımızda hasr, takrip, isticâl, istimrâr edatı olarak kullanılır: Herkes gitti, hemân ben kaldım. Hemân ikisi bir gibidir.*

1. İki pehlevānuz iki nev-cuvān
   İkimiz ḳıtāl eyleyelüm **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1056). [hemān,]*
2. İki başlu bir ejder idi **hemān**
   Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 835). [hemān,]*
3. Demürden iki mīl olup iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 820). [hemān,]*
4. Budur saña āḫır cevābum **hemān**
   Berü gel dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 381). [hemān,]*
5. Kevākib idi cā-be-cā zer-nişān
   O terk-i zer-endūd üzre **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 810). [hemān,]*
6. Didiler ki iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Saña pīldür saḫt-ı düşmen **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 662). [hemān,]*

hemān: *Sürekli, daima.*

1. Saña yaraşur pādişahlıḳ **hemān**
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 5). [hemān,]*
2. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram **hemān** ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 58). [hemān,]*
3. Buyurdı **hemān** oldı dīvān-ı şāh
   Olur ḳapuya cemʿ cümle sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 119). [hemān,]*
4. Dıraḫtı ṣanasın sütūn-ı felek
   Ṭırāzı **hemān** sidre üzre melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 396). [hemān,]*
5. Demirden sütūn oluban iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 66). [hemān,]*

6. Niçe bizüm içün ola seyl ḳān
Senüñ ile ayru olalum **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1062). [hemān,]*
7. Urup raḫşe mihmīz uçurdı **hemān**
Yanınca bile ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 633). [hemān,]*
8. Gerekmez baña mülk-i Hindūstān
Seni dīne daʿvet ḳıluram **hemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 256). [hemān,]*
9. Anuñ birliginde kim itse gümān
Muḫalled ḳalur nār içinde **hemāñ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 160). [hemāñ,]*
10. Ki vācibdür anuñ vücūdı **hemān**
Vücūdına ṭārī degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 143). [hemān,]*
11. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī **hemān**
Kime ḳaldı saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 107). [hemān,]*

hem-bāl ola: *Aynı şekilde, müsavi derecede uçmak.*

1. Ḳaçan bāza **hem-bāl ola** şeb-pere
Ḳaçan ura dendān gürge bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 33). [hem-bāl ola,]*

hem-çenk: *Aynı pençe.*

1. Bir ola mı baḥr ile bir ḳatre āb
Ya **hem-çenk** ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 280). [hem-çenk,]*

hem-çü: *Gibi.*

1. Bir elinde zer bezlde **hem-çü** mīġ
Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 119). [hem-çü,]*
2. Çü ḫançer ḳamu tīz ü sīne-şikāf
Ḳamu cengde sābit-ḳadem **hem-çü** Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 384). [hem-çü,]*
3. Seni baḫt-ı bed **hem-çü** İsfendiyār
Getürür ki Rüstem helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 185). [hem-çü,]*
4. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ ṣām
Görinür güneş gicede **hem-çü** cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 126). [hem-çü,]*
5. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
Geçer pīl öñine demān **hem-çü** bād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 594). [hem-çü,]*
6. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol dilīr
Gelür şāha zencīr ile **hem-çü** şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 678). [hem-çü,]*
7. Döşi çün sinān çeşmi **hem-çü** ʿaḳīk
Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 923). [hem-çü,]*

hem-çün: *Gibi.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
İder seyr sürʿatle **hem-çün** seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 50). [hem-çün,]*
2. Güneş gibi rūşendür aña ʿulūm
ʿAdūsı perīşān **hem-çün** nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 178). [hem-çün,]*
3. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi **hem-çün** şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 202). [hem-çün,]*
4. Ḳaçarsañ eger kūha **hem-çün** peleng
Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 215). [hem-çün,]*

hem-dem: *Arkadaş, dost.*

1. Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātemem
Suḫen taḫt u tācum suḫen **hem-demem** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 40). [hem-demem, -em]*
2. İdinüp kemāl ehlini maḥremi
İdinmez idi cāhili **hem-demi** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 52). [hem-demi, -i]*

hemīn: *Böyle.*

1. Ḳamu muḥdeş ü muḥdiş oldur **hemīn**
Gerek çarḫ olsun gerekse zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 145). [hemīn,]*

hemīn: *Tıpkı.*

1. Geyimden kecimden görinmez zemīn
Zemīn āhen idi ser-ā-ser **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1042). [hemīn,]*
2. Toz içinde her ḫançer-i tāb-dār
Virür tāb şebde **hemīn** berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1028). [hemīn,]*
3. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi **hemīn** bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1024). [hemīn,]*
4. Cihān-gīr imiş aña ṣad-āferīn
Anı ḫaşm gördüm cihānda **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 704). [hemīn,]*
5. Bilür kimi ḥakkāklıgı **hemīn**
İder kimisi şedde dürr-i şemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 47). [hemīn,]*

hemīn: *(Fa.) Bütünüyle ,tam.*

1. Ḫudāyā cihān şāhı sensin **hemīn**
Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 1). [hemīn,]*

2. Biri şāh-ı Hindū biri şāh-ı Sind
   Bir oldı **hemīn** mülk-i Sind ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1204). [hemīn,]*
3. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin sipāh
   Ara yirde eksük **hemīn** Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1146). [hemīn,]*
4. Degül şāhlıḳ mevt oḳına siper
   Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1134). [hemīn,]*
5. Hemīn berḳ mānend-i berrāḳ u tīz
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş vaḳt-i sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 827). [hemīn,]*
6. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı kārum **hemīn**
   Vʾegerni ḳanı Rūm u Īrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 481). [hemīn,]*
7. Helāk itdi Dārāyı bir ḳaç laʿīn
   Sen olduñ arada bahāne **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 308). [hemīn,]*
8. Olayum her emrüñde yār ü muʿīn
   İkilik gidüp bir olalum **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 212). [hemīn,]*
9. Velī olmaz anuñla tāc u nigīn
   Behāyim içün ḫalḳ olupdur **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 60). [hemīn,]*

hemīn: *Sadece, yalnızca, tek başına.*

1. Cihānda degül kimsene pāy-dār
   Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ ber-ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 70). [hemīn,]*
2. Beni eyleme reddüñ ile melūl
   Ḳuluñam **hemīn** ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 196). [hemīn,]*
3. Cihān-gerdlikde **hemīn** āfītāb
   İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 49). [hemīn,]*
4. Gözükmez baña mülk ü māl-i cihān
   Murādum **hemīn** nāmdur cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 176). [hemīn,]*
5. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
   Bilürsin muʿīni ki sensin **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 130). [hemīn,]*
6. İder elli biñ pehlevān-ı güzīn
   Didi kim yiter baña bunlar **hemīn** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 370). [hemīn,]*

hemīn: *"Derhal, hemen, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.*

1. Murādum degüldür **hemīn** taḫt u tāc
   Murādum bu kim dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 105). [hemīn,]*
2. Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
   Hemīn bir olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 82). [hemīn,]*

hemīn: *(Fars.) "Yerine göre, ancak, hemen, her zaman" vb. anlamlar ifâde eden bir çeşit doldurma kelime.*

1. Ḳamu muḥdeş ü ẕāt-ı vācib **hemīn**
   Muḳarrer ḫudūş-ı semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 41). [hemīn,]*

hem-ʿinān: *At başı beraber giden, eşit durumda olan.*

1. Çeküp leşker olsa ne mülke revān
   Olurdı Ḫıżır ḫażreti **hem-ʿinān** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 50). [hem-ʿinān,]*

hem-ʿinān ola: *Beraber olmak, arkadaş olmak.*

1. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 32). [hem-ʿinān ola, --a]*

hem-ʿinān olur: *Beraber olmak, arkadaş olmak.*

1. Ne mülke kiʿazm itse ol nām-ver
   Olur hem-ʿinān aña feṭḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 112). [hem-ʿinān olur, --ur]*
2. Süvār olup olsa ne mülke revān
   Olur feṭḥ u nuṣret aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 6). [hem-ʿinān olur, --ur]*
3. ʿİnānum çü süst ü rikābum girān
   İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 244). [hem-ʿinān olur, --ur]*

hemīşe: *"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.*

1. Hümāyūn-ı ṭuġrā-yı şāh-ı cihān
   Virür māh-ı nevden **hemīşe** nişān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 44). [hemīşe,]*
2. ʿUlūmuñ ḳamusından āgāh olur
   Hemīşe sürūş aña hem-rāh olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 48). [hemīşe,]*
3. Gelüp Rūmdan bunda tamġa vü bāc
   Gelür tuḥfe diyü **hemīşe** ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 154). [hemīşe,]*
4. Ulusına itse müdārā kişi
   Murādınca olur **hemīşe** işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 78). [hemīşe,]*

5. Hemīşe iden düşmenine ʿaṭā
   Muḥibbine itse degül mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 75). [hemīşe,]*
6. Ḳılıc ehlinüñdür **hemīşe** cihān
   Dutar ʿālemi kim o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 165). [hemīşe,]*
7. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed ola bir kişi
   Olur feṭḥ u nuṣret **hemīşe** işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 172). [hemīşe,]*
8. Ṣaḳın ḫātemī olma dīve ḳarīb
   Hemīşe iden hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 194). [hemīşe,]*
9. Belālardan eyle şehi sen emīn
   Hemīşe aña feṭḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 790). [hemīşe,]*

hemīşe günüñ günden yeg itsün: *Gününü gününden daha iyi etsin.*

1. Hemīşe günüñ günden iy pādişāh
   Yeg itsün Ḫudāvend-i ḫurşīd ü māh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 144). [hemīşe günüñ günden yeg itsün,]*

hem-ḳıyās: *Onunla eşit.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü **hem-ḳıyās**
   Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 43). [hem-ḳıyās,]*

hem-nīşīn: *Beraber oturup kalkan, samimi arkadaş.*

1. Kişiyi ider **hem-nişīn** nīk ü bed
   Ṣaḳın bed-muṣāḥib idinme ebed *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 53). [hem-nişīn,]*

hem-nişīn olup: *Birlikte oturup kalkan olmak.Birlikte oturup kalkmak.*

1. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
   İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 87). [hem-nişīn olup, --up]*

hem-nişīn olur: *Birlikte oturup kalkan olmak.Birlikte oturup kalkmak.*

1. İder seyr saḥrāda āhū vü bebr
   Olur hem-nişīn gevzen ile hizevr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 16). [hem-nişīn olur, --ur]*

hem-nişīn-i lebīb: *Akıllı kimselerle dostluk etmek, oturmak.*

1. Ṣaḳın ḫātemī olma dīve ḳarīb
   Hemīşe iden **hem-nişīn-i lebīb** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 194). [hem-nişīn-i lebīb,]*

hem-rāh olur: *Yoldaş olmak.*

1. Ne **hem-rāh olur** aña vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 43). [hem-rāh olur, --ur]*
2. ʿUlūmuñ ḳamusından āgāh olur
   Hemīşe sürūş aña **hem-rāh olur** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 48). [hem-rāh olur, --ur]*

hem-rāz idindi: *Sırdaş etmek.*

1. Üçüncisi ʿOsmān ol ehl-i ḥayā
   Ki **hem-rāz idindi** anı Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 162). [hem-rāz idindi, --in, --di]*

hem-ser ola: *Arkadaş olmak.*

1. Tel-i rīk ile **hem-ser ola** mı Ḳāf
   Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 277). [hem-ser ola, --a]*

hem-zūr: *Aynı güçte.*

1. Getürem saña şīr mānendi ceyş
   Kaçan şīre **hem-zūr** ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 234). [hem-zūr,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

1. Virüp armaġanını idüp duʿā
   Hep emr itdügün didi fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 302). [hep,]*
2. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
   Benüm şimdi yanumda **hep** bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 92). [hep,]*
3. Kilīsālaruñ eyleyüp **hep** ḫarāb
   Yaḳam ḳomayam hīç bāṭıl kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 267). [hep,]*
4. Doḳunduḳca ḳalḳana gürz-i girān
   Ṭolardı ṭarāḳıyla **hep** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 616). [hep,]*

5. Açup dirʿada ḥalḳalar **hep** dehān
Didiler duʿā idüp iy Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 785). [hep,]*
6. Elin öpdi erkān u aʿyān tamām
Dilāverler emrine **hep** oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1198). [hep,]*
7. Şehe bulduġın itdi **hep** armaġan
Metāʿ-ı s̲emīn ile ṭoldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1223). [hep,]*

her: *Her.*

1. Her işde felek daḫı mecbūrdur
İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 65). [her,]*
2. İder **her** kişi vaṣluñı ārzū
Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 35). [her,]*
3. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
Tek-u-pūyadan ḳaldı **her** pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 110). [her,]*
4. Olup **her** biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 181). [her,]*
5. Ṣalāt āl ü aṣḥābına **her** zamān
Ola ḥaşre dek bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 185). [her,]*
6. Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem **her** ehl-i hüner *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 30). [her,]*
7. Pesendīde maṭbūʿ u mevzūndur
Ki **her** ʿişvesi siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 100). [her,]*
8. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 129). [her,]*
9. Me̲şeldür söz ehlini o ḫūb bilür
Her ādem kemālince ḥiş̌se alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 142). [her,]*
10. Giçer **her** kişi gerçi gevher-şināṣ
Ḳalīl olur ammā şināṣ ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 147). [her,]*
11. Yaḳup şemʿler şaḫne-i āsumān
Olur **her** gice ḳaṣrına pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 166). [her,]*
12. Her işüñde yārīger olup Ḫudā
Ola Ḫıżr dāyim saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 191). [her,]*
13. Şu resm ile ʿadl itdi ol dād-ḫ̆āh
Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı **her** ḫ̆āb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 156). [her,]*
14. Ḳapusında yoḳ bir ḳulı nā-ümīd
Her engüşti ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 152). [her,]*
15. Şehe bār-geh ḳurmaġa āfitāb
Şalar **her** gün eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 98). [her,]*
16. Çeke seyf-i Ḍaḥḥākı çün şehriyār
Olur dūş-ı düşmende **her** mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 58). [her,]*
17. Siperdür aña ḥırz-ı Perverdigār
Her işde olur Ḫıżr āmūrz-gār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 94). [her,]*
18. Yine başla bir naġme-i dil-firīb
Ola tā ki dem-beste **her** ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 4). [her,]*
19. Ṣatarken cihān ḫalḳına sen güher
Ḳaçan müşterī bula **her** pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 36). [her,]*
20. Arisṭō ki **her** işden āgāh idi
Vezīr idi vü maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 69). [her,]*
21. Gelüp leşkeri ile **her** pādişāh
Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 361). [her,]*
22. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ Ḫudā
Virür **her** kime kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 194). [her,]*
23. Daḫı elçiye **her** ne ise ḫaber
Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 167). [her,]*
24. Sürūd eylese **her** ḳaçan arġanūn
Cigerden olurdı revān rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 103). [her,]*
25. Buyurdı debīre yaza bir cevāb
Ki **her** bir cevābı ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [her,]*
26. Berāber yanında şeh ile gedā
İder **her** kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 14). [her,]*
27. Her işüñ egerçi ki esbābı var
İden oldur esbābı ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 29). [her,]*
28. Neñe ġarresin iy bir avuc türāb
Olur **her** ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 62). [her,]*
29. İki şāh-bāzuz s̲emīn kebk-vār
İder çüst olan **her** kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [her,]*
30. Ḳılup **her** birine ʿaṭā sīm ü zer
Kimesneye ḳılmayam aşlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 179). [her,]*
31. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
Dutam sīnemi **her** kim ururs̲a seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 208). [her,]*
32. Çıḳan naʿl ile sengden **her** şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 201). [her,]*
33. Olup **her** yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫ̆āh u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 33). [her,]*
34. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
Olur lüʾle **her** mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 200). [her,]*
35. O kan baḫri içinde **her** küşte pīl
Dümensüz gezerdi [sefīl ü] z̲elīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [her,]*
36. Alup **her** mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 177). [her,]*
37. Toz içinde **her** nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 169). [her,]*

38. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına **her** ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 154). [her,]*
39. O deryālar içinde **her** pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 161). [her,]*
40. Ḳoyar cevşene anları şehriyār
Olur **her** birisi demürden ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 398). [her,]*
41. Şehe gönderür çoḳ metāʿ-ı ġarīb
Girān-māye-ter **her** birisi ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1222). [her,]*
42. İder vażʿ üstinde günden ḥışār
Ḳoyar **her** ḥışāra niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 404). [her,]*
43. Ṭılāya olur **her** yañadan süvār
Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 655). [her,]*
44. Olur **her** ḳolı āhenīn bir sütūn
Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 817). [her,]*
45. Niçe perlü peykānları zehr-i nāk
İder **her** birisi bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 840). [her,]*
46. Görüben anı heybet aldı sipāh
İderlerdi **her** ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 938). [her,]*
47. Toz içinde **her** ḫançer-i tāb-dār
Virür tāb şebde hemīn berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1027). [her,]*
48. O meydānuñ içinde **her** nīze-dār
Yürür tīġlar üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1043). [her,]*
49. Dutup **her** biri başa āhen-siper
İderler neberd ol iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1107). [her,]*
50. Gelür bār-gāhına ṣāḥib-ḳırān
İder dest-būs anda **her** pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1154). [her,]*
51. Gelüp şāha **her** mīr ü **her** ked-ḫudā
Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [her,]*
52. Gelüp şāha **her** mīr ü **her** ked-ḫudā
Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [her,]*
53. Dilāverlere virdi çoḳ sīm ü zer
Ki **her** biri itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1158). [her,]*
54. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu söz
Olur öyleden ṣoñra **her** şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1216). [her,]*
55. İder ḫāżır [ol] on iki pīl-i mest
Ki **her** birinüñ çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 396). [her,]*
56. Ne deñlü ki var feylesūf u ḥakīm
İdem **her** birine ʿaẕāb-ı ʿaẕīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 360). [her,]*
57. Hirāsān ola şehler içre tamām
Ulusına **her** şaḫṣ ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 356). [her,]*
58. Bile kendü ḳadrini **her** zīr-i dest
Uzatmaya kimse ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 353). [her,]*
59. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
Ola **her** biri şāḫda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 348). [her,]*
60. Olur reʾyi **her** müşkil işe kilīd
Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 245). [her,]*
61. Olayum **her** emrüñde yār ü muʿīn
İkilik gidüp bir olalum hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 211). [her,]*
62. Benüm ile **her** kim ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḫtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 199). [her,]*
63. Toz içinde **her** nīze-i tāb-dār
Virür şuʿlelerüm şeb-i tāb-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 121). [her,]*
64. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
Gelüp ʿāleme **her** biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 96). [her,]*
65. İde düzd **her** dānesin ger nihān
Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 67). [her,]*
66. Şu resm ile naẓm ile bu cevheri
Ki ḫayrān ola **her** gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 20). [her,]*

her: *"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 4). [her,]*
2. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
Muṭallā olur nūr ile **her** cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 14). [her,]*
3. Naẓar gibi **her** laḥẓa seyri felek
Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 45). [her,]*

her birinüñ: *Her biri.*

1. Ḳolı **her birinüñ** çü ḫamm-ı kemend
Kime olsa pīçān ider defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 385). [her birinüñ, --nüñ]*

her dem: *Her an.*

1. Bulur zīnet anuñla **her-dem** meşāf
Yanında degül ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 845). [her-dem,]*

her-dem: *Her an.*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
Ḫıṭā müşki **her-dem** deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 64). [her-dem,]*

hergiz: *(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.*

1. Pür iken senüñ maḫzenüñ müşg-nāb
   Meşāmı olan **hergiz** almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 40). [hergiz,]*
2. Kim ola ki itmeye **hergiz** ḫaṭā
   Ḫaṭāda velīkin gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 59). [hergiz,]*
3. Bahāne yoḳ erlikde **hergiz** aña
   Sözüñ rāstın didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 737). [hergiz,]*
4. İden ḫācetin düşmeninüñ ḳabūl
   İde mi muḥibbini **hergiz** melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 774). [hergiz,]*

hest-i cāvid olur: *Varlık daimi olur.*

1. Ḳamu varlıġından çü nevmīd olur
   Gider nīstlik **hest-i cāvid olur** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 122). [hest-i cāvid olur, --ur]*

hevā: *Arzu, heves.*

1. Hevā vü hevesdür BEHİŞTİ bu heb
   Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 101). [hevā,]*

hevā vü heves: *Arzu ve istekler.*

1. Delinüp dil-i ney viricek nefes
   Dimāġa ṭolardı **hevā vü heves** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 98). [hevā vü heves,]*

heves: *1. İstek, arzu, meyil. 2. Gelip geçici arzu, devamlı olmayan istek.*

1. Hevā vü **hevesdür** BEHİŞTİ bu heb
   Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 101). [hevesdür, -dür]*

heves eyle: *Heveslenmek.*

1. Çü bunlar vişāle degül dest-res
   Dil ü cāndan itme iñende **heves** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 104). [heves,]*

heves eyleye: *Heveslenmek.*

1. Ne maḳṣūda kim eyleye ol heves
   Taʿab çekmeyüben bula dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1211). [heves eyleye, -ye]*

heves itdüñ: *Heves etmek.*

1. Bunuñ gibi sevdāya itdüñ heves
   Ḳaçan ura Sīmurġa pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 21). [heves itdüñ,]*

heves itme: *Heveslenmek, arzu etmek.*

1. Benüm ile gel cenge itme heves
   Ki şeh-bāz ile başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 225). [heves itme, --me]*

heves itsün: *Heveslenmek, arzu etmek.*

1. Cuvāndur daḫı buña itsün heves
   Degül vaḳt-i meydān u tīġ u feres *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 293). [heves itsün, --sün]*

heves ide: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.*

1. İde çünki şāhīn havāya heves
   Göremez anuñ ẕıllını cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 47). [heves ide, --e]*

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

1. Görüben anı **heybet** aldı sipāh
   İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 937). [heybet,]*
2. Çekem ceng içün çünki ben pīl-i mest
   Çeriñe düşe **heybetinden** şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 332). [heybetinden, -i, -n, -den]*
3. Sipāhuñ öñince yürür pīl-i mest
   Düşer **heybetinden** ḳulūba şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 642). [heybetinden, -i, -n, -den]*

hezār: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

1. Cihān-gīr ola çünki bir şehriyār
   Olur bir kişisi ʿadūya **hezār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 20). [hezār,]*
2. Velī sen yaşarsañ cihānda **hezār**
   Ne mümkin olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 189). [hezār,]*
3. Hezārān şükr ü hezārān sipās
   Aña kim bizi eyledi Ḫaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 181). [hezārān,]*

hezāran: *Binlerce, pek çok.*

1. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi **hezārān** kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 140). [hezārān,]*
2. Hezārān şükr ü **hezārān** sipās
   Aña kim bizi eyledi Ḥaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 181). [hezārān,]*

hiç: *"Asla, katiyen, hiçbir zaman" anlamında zarf.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
   Bulamaz senüñ künhüñe **hīç** rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 14). [hīç,]*
2. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ **hīç** ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 66). [hīç,]*
3. Şu kimse ki dānende-i ṣarrāfdur
   Daḳa mı ḫaruñ boynuna **hīç** dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 164). [hīç,]*
4. Egerçi ki yoḳ mūrda **hīç** tāb
   Getürmez velī şīr çeşmine ḫ̆āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 35). [hīç,]*
5. Muʿāvin-dürür baña çün nār-ı pāk
   İdem mi ḫas u ḫārdan **hīç** bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 48). [hīç,]*
6. Bilüp nūş ide mi kişi **hīç** sem
   Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 67). [hīç,]*
7. Ne kim istese ḳādir-i ber-kemāl
   Degül **hīç** mümkin yanında muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 38). [hīç,]*
8. Degül şehliġüm kimseden **hīç** kem
   Gözüñi aç iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 199). [hīç,]*
9. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
   Yaḳam ḳomayam **hīç** bāṭıl kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 268). [hīç,]*
10. Eger cemʿ ola Rūm u Şām u ʿAcem
    Baña zerre[ce] gelmeye **hīç** ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 366). [hīç,]*
11. Ḳabūl itmedi **hīç** bir ḥabbe şāh
    Didi kim yiter baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1161). [hīç,]*

hıdīv: *Hükümdar; vezir.*

1. Didi şāh-ı Sind o ʿalīm iy **Ḫıdīv**
   Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 689). [ḫıdīv,]*

hıdmet: *İş, vazife; iş görme, birinin işini görme.*

1. Felek daḫı bencileyin bendedür
   Senüñ **ḫıdmetüñde** ser-efgendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 60). [ḫıdmetüñde, -üñ, -de]*
2. İdüp **ḫıdmetin** raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 47). [ḫıdmetin, -in]*
3. Şu kim baġlaya **ḫıdmetinde** kemer
   Olur çün kemer başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 153). [ḫıdmetinde, -inde]*
4. Geleler ḳamu **ḫıdmetine** şehüñ
   Ola cemʿ girdinde encüm mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 359). [ḫıdmetine, -i, -(n)e]*

hıfz: *Koruma, muhafaza etme.*

1. Sipeh **ḥıfẓına** şāh-ı Ḫrān-zemīn
   İder elli biñ ser-fırāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 427). [ḥıfẓına, -ı, -(n)a]*

hıfz eyleye: *Korumak, saklamak, muhafaza etmek.*

1. İder ḫalḳa Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
   Ki **ḥıfẓ eyleye** leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 430). [ḥıfẓ eyleye, -ye]*

hıfz itdi: *Korudu.*

1. Ne cevher ki **ḥıfẓ itdi** bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 57). [ḥıfẓ itdi, --di]*

hıfz-ı ser: *Başı korumak.*

1. Aṣar ketfine bir müdevver siper
   Ki hem **ḥıfẓ-ı ser** ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [ḥıfẓ-ı ser,]*

hikmet: *(Ar.) Hakîmlik, bilgelik. II. Sebep.*

1. Egerçi ki fiʿlinde iġrāż yoḳ
   Velī **ḥikmete** müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 34). [ḥikmete, -e]*
2. Virür **ḥikmeti** ḥükm-i dünyāya fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i şāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥikmeti, -i]*

hikmet: *Allah'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi lâyık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli amacı.*

1. Yine **ḥikmetin** ol bilür ḥākim ol
   Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 17). [ḥikmetin, -i, -n]*

ḥikmet-āmīz olur: *Hikmetli olur.*

1. Kelāmı ḳamu **ḥikmet-āmīz olur**
   Suḫende dili ḫançer-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 23). [ḥikmet-āmīz olur, --ur]*

hılāfet: *Halifelik.*

1. Ḫılāfet serīrinde mesned-nişīn
   Vücūdı şeref-baḫş-ı tāc u nigīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 23). [ḫılāfet,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

1. Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
   Görinür kemer-gāh-ı kūhda **hilāl** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 54). [hilāl,]*
2. Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
   Görinürdi kūh üzre gūyā **hilāl** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 258). [hilāl,]*
3. O ḳurban içindeki Çāçī-kemān
   Hilāl idi nıṣf-ı bulutda nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 516). [hilāl,]*

hılʿat: *Kaftan.*

1. Geyüp **ḫılʿati** itdi çün dest-būs
   Ṣorar Fūrı İskender-i Feyleḳūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 731). [ḫılʿati, -i]*

hılʿat u esb ü zīn: *Yüksek makamdaki zatların beğendiği kimseye ve takdir edilen zevata giydirdiği kıymetli, süslü elbise. Kaftan,at ve eyer.*

1. Silāḥ u seleb **ḫılʿat u esb ü zīn**
   Girān-māye kālā güherler şemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 727). [ḫılʿat u esb ü zīn,]*

hılʿat u esb ü zīn: *Yüksek makamdaki zatların beğendiği kimseye ve takdir edilen zevata giydirdiği kıymetli, süslü elbise. Kaftan,at ve eyer.*

1. Silāḥ u seleb **ḫılʿat u esb ü zīn**
   Girān-māye kālā güherler şemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 727). [ḫılʿat u esb ü zīn,]*

hılʿat-i fāḫırum: *Kıymetli, ihtişamlı elbise.*

1. Olup derd ü ġam **ḫılʿat-i fāḫırum**
   Şikeste idi ḫāṭır-ı fātırum *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 5). [ḫılʿat-i fāḫırum, --um]*

hīle: *Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

1. Deminde gerek **ḥīle** vaḳtinde tīġ
   Ki dönmeye furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 57). [ḥīle,]*
2. Anı bendesi eyledi zaḫm-dār
   Helāk oldı **ḥīleyle** ol şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 310). [ḥīleyle, -y, -le]*

hīle gerek: *Hile gerekir.*

1. Şu yirde ki **ḥīle gerek** itme ceng
   İderler saña yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 59). [ḥīle gerek,]*

himmet: *Çalışma, gayret, emek.*

1. Benüm **himmetüm** şöyle eyle bülend
   Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 19). [himmetüm, -üm]*
2. Ayıtdı benüm olıcaḳdur cihān
   Zemīn gūydur **himmetüm** ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 308). [himmetüm, -üm]*
3. Degül mūr rencīde andan şehā
   Ne **himmet** ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1194). [himmet,]*

himmet ider: *Gayret etmek, emek vermek.*

1. İder himmet ol server-i kām-kār
   İder mülk-i Hinde anı şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1185). [himmet ider, -er]*

hind: *Hindistan.*

1. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti kūh
   Gelür **Hind** ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 420). [hind,]*
2. Olur **Hind** ü Hindū-yı bāzī ger
   Kimi oynadur tīġ kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 963). [hind,]*
3. Gelüp **Hind** serverleri bī-ḥisāb
   Piyāde olup öpdi cümle rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1149). [hind,]*
4. İder **Hind** ḫalḳı ḳamu inḳıyād
   Gezüp şehr-i Ḳannūcı seyr itdi şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1167). [hind,]*

5. Biri şāh-ı Hindū biri şāh-ı Sind
   Bir oldı hemīn mülk-i Sind ile **Hind** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1204). [hind,]*
6. Müselmān ider **Hind** ḫalḳın tamām
   Ḳamu farḳ iderler ḥalāl u ḥarām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1235). [hind,]*
7. Nejādum cihān ṭuralı **Hinde** şāh
   Ḳamusı cihān-gīr ü ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 337). [hinde, -e]*
8. Daḫı dün yaradılduñ iy bī-ḫaber
   Ne ḥaddüñ idi **Hinde** itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 362). [hinde, -e]*
9. Eger düşmenüme bulursam ẓafer
   Seni şāh idem **Hinde** iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 714). [hinde, -e]*
10. Daḫı görmedüñ **Hindi** sen iy faḳīr
    Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 325). [hindi, -i]*
11. Gidicek şeh elçisi pes Fūr-ı şāh
    Buyurdı ki gird ola **Hindī** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 390). [hindī,]*
12. Seḥerden ṭurup geydi **Hindī** çuḳal
    Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 573). [hindī,]*
13. Daḫı dönmege olmadı iḫtimāl
    Piyāde olup **Hindi** ḳıldı ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 908). [hindi, -i]*
14. İdüp **Hindüñ** ululuların cemʿ şāh
    Cuvān-baḫtı şāh eyler ol tāc-ḫ̆āh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1183). [hindüñ, -üñ]*

hind ü sind: *Hint ve Çin ordusu/askeri.*

1. Ḳabūl eyleyüp anı erkān-ı Hind
   Didiler şehüñdür ḳamu **Hind ü Sind** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1188). [hind ü sind,]*

hindī-sipāh: *Hint ordusu.*

1. Ne deñlü ki çoġ [olsa] **Hindī-sipāh**
   Ne ġam çünki sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 241). [hindī-sipāh,]*
2. Başup leşker-i Rūmı **Hindī-sipāh**
   ʿAlem dibine iledür gāh gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 999). [hindī-sipāh,]*

hindū: *Hintli.*

1. ʿAḳīḳüñ ṭolup kānı yüsr-i siyeh
   Pür itmişdi meydānı **Hindū** sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 978). [hindū,]*
2. Ḳara toza ġarḳ oldı cümle sipāh
   Olur **Hindū** mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 984). [hindū,]*
3. Ne deñlü ki var ise **Hindū** sipāh
   Gelür şāha virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1163). [hindū,]*
4. Sürer [ol] ʿalem üzre **Hindūyı** çüst
   Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1005). [hindūyı, -yı]*

hindū-sipāh: *Hindū ordu.*

1. Geçer pīlüñ öñine **Hindū-sipāh**
   Ṭolar tīġ-ı zūpīn ile rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 647). [hindū-sipāh,]*

hindūstān: *Hindistan.*

1. Muṭīʿdür baña cümle **Hindūstān**
   Ḳaçan rām olam saña iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 335). [hindūstān,]*
2. İdüp ḫaşmı pā-māl ṣāḥib-ḳırān
   Olur ḥükmine rām **Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1148). [hindūstān,]*
3. Olup raḥmet ol mülke ṣāḥib-ḳırān
   Müselmān olur cümle **Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1238). [hindūstān,]*

hindū-yı bāzī: *Dans eden hintli.*

1. Olur Hind ü **Hindū-yı bāzī** ger
   Kimi oynadur tīġ kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 963). [hindū-yı bāzī,]*

hırām: *Salınış ǁ naz ve edalı yürüyüş.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī **ḫırām**
   İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 65). [ḫırām,]*

hırāmān olup: *Salınıp.*

1. Ḫırāmān olup sāḳi-i ḫōş-ḫırām
   Ṣunardı yüz iġrāz u nāz ile cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 93). [ḫırāmān olup, --up]*

hirāsān ola: *Korkmak, çekinmek.*

1. Hirāsān ola şehler içre tamām
   Ulusına her şaḫṣ ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 355). [hirāsān ola, -a]*

hıred-baḫş u bıḫred-nüvāz: *Akıl bahşeden ve akıl okşayan.*

1. Ṭapuñdur **ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz**
   Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskender-name,*

Mesnevi 1, Mısra 7). [ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz,]

<u>ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz:</u> *Akıl bahşeden ve akıl okşayan.*

1. Ṭapuñdur **ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz**
   Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 7). [ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz,]*

<u>ḫıredsüzlere:</u> *Akılsız.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
   Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 8). [ḫıredsüzlere,]*

<u>ḫırz-ı perverdigār:</u> *İlahi sığınak.*

1. Siperdür aña **ḫırz-ı Perverdigār**
   Her işde olur Ḫıżr āmūrz-gār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 93). [ḫırz-ı perverdigār,]*

<u>ḥisāb iderdi:</u> *Hesaplamak.*

1. İderdi gehī rāz-ı encüm ḥisāb
   İçerdi gehī encümenle şarāb *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 57). [ḥisāb iderdi, --er, --di]*

<u>ḥisāb u ʿadedden:</u> *Hesap ve sayı.*

1. Ḥisāb u ʿadedden sipāhum füzūn
   Nice ḫaşm ola itmeyeler zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 333). [ḥisāb u ʿadedden, -den]*

<u>ḥişār:</u> *Kale.*

1. Olupdur be-ġāyet ḥaşīn ol **ḥişār**
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 45). [ḥişār,]*
2. Mizācuñ olur ise sengīn **ḥisār**
   İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 63). [ḥisār,]*
3. Demür ḫışt ile küşte-pāymış **ḥişār**
   Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 211). [ḥişār,]*
4. Ḳoyar cevşene anları şehriyār
   Olur her birisi demürden **ḥişār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 398). [ḥişār,]*
5. İder vaż‘ üstinde günden **ḥişār**
   Ḳoyar her ḥişāra niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 403). [ḥişār,]*
6. Öñince yürür pīl Elbürz-vār
   Giderler sipeh idinüben **ḥişār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 588). [ḥişār,]*
7. Eger pīlden olmasaydı **ḥişār**
   İderdük ḳamu leşkerin tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 663). [ḥişār,]*
8. Dizildi felek gibi fīl-i siyāh
   İdindi **ḥişār** anları ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 896). [ḥişār,]*
9. Olursa felek heft-bāre **ḫışār**
   Ḫalāṣa meded yoḳ eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 223). [ḫışār,]*
10. İder vaż‘ üstinde günden ḥişār
    Ḳoyar her **ḥişāra** niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 404). [ḥişāra, -a]*

<u>ḥişār-ı ʿadu olsa:</u> *Düşman kalesi olsa.*

1. Eger Ḫayber olsa ḥişār-ı ʿadu
   İder ḳalʿ bābın şeh-i ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 113). [ḥişār-ı ʿadu olsa, --sa]*

<u>ḥişār-ı cedīd:</u> *Yeni kale.*

1. Biri yapdı Yeʾcūce sedd-i sedīd
   Biri çekdi dīne **ḥişār-ı cedīd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 94). [ḥişār-ı cedīd,]*

<u>ḥışm:</u> *Gazap, öfke.*

1. İşidüp cihān-gīr oldı dijem
   Kemān ḳaşını itdi **ḫışm** ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 170). [ḫışm,]*
2. O **ḫışm** ile emr eyledi yine şāh
   Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 289). [ḫışm,]*
3. Nʾola **ḫışm** itdüm ise saña ben
   Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 75). [ḫışm,]*
4. Ḫaẕer eyle **ḫışmumdan** iy nev-cuvān
   Yidi başlu <u>s</u>uʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 53). [ḫışmumdan, -umdan]*
5. Nesin sen ki **ḫışm** eyleyesin baña
   Velī ḫışmı ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 169). [ḫışm,]*
6. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin baña
   Velī **ḫışmı** ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 170). [ḫışmı, -ı]*
7. Gidüp **ḫışm** ile niçe müddet sipāh
   ʿAdū mülki serḥaddine başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 131). [ḫışm,]*
8. Kime ursa **ḫışm** ile gürz-i girān
   Belürmezdi atından andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 929). [ḫışm,]*
9. Kemāndan çıḳar şöyle **ḫışm** ile tīr
   Bir olur aña cevşen ile ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 971). [ḫışm,]*

hışm u kīn: *Öfke ve kin.*

1. Görüp anı ġayret ider tāc-bāḫş
   Sürer düşmene **ḫışm u kīn** ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1002). [ḫışm u kīn,]*

hışm ü kīn ü sitīz: *Hışım ve kin ve kavga.*

1. Degül bāziçe **ḫışm ü kīn ü sitīz**
   Alalum ele nīze vü tīġ-ı tīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 143). [ḫışm ü kīn ü sitīz,]*

hışm u tāb: *Öfke, kızgınlık ve sıkıntı,endişe.*

1. Murādumca göndermez iseñ cevāb
   İrişdüm saña dil ṭolu **ḫışm u tāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 264). [ḫışm u tāb,]*

hışn-ı ḥaṣīn: *Sağlam muhafaza eden kale.*

1. Şu resm ile ʿadl itdi ol dād-ḫˇāh
   Ki **ḫışn-ı ḥaṣīn** oldı her ḫˇāb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 156). [ḫışn-ı ḥaṣīn,]*

hişşe alur: *Pay almak.*

1. Meşeldür söz ehlini o ḫūb bilür
   Her ādem kemālince **ḫişşe alur** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 142). [ḫişşe alur, --ur]*

hışt: *Far. Kerpiç, tuğla.*

1. Demür **ḫışt** ile küşte-pāymış ḥişār
   Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 211). [ḫışt,]*

hıṭā: *Çin.*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 64). [ḫıṭā,]*

hıyābet: *Kaybetmek.*

1. Uran tīġa kendüyi mecnūn olur
   Ḫıyābetde elbetde maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 70). [ḫıyābetde, -de]*

hıyre: *Donuk, fersiz.*

1. Süheyl-i semend eyleyüp gūş[ı] ker
   Olur **ḫıyre** tāb-ı ışıḳdan naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 128). [ḫıyre,]*

hizb-i ehl-i şurūr: *Sevinç ehli cemaati.*

1. Ṭoya etleriyle vuḫūş u ṭuyūr
   Tamām ola ol **ḫizb-i ehl-i şurūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 350). [ḫizb-i ehl-i şurūr,]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

1. Ne ejder döyer tīġuñuza ne bebr
   Yanıñızda gürbe degüldür **hizebr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 534). [hizebr,]*
2. ʿAyān oldı iki mehābetlü ebr
   Yürür biri birine iki **hizebr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 890). [hizebr,]*
3. Anadan göre nice ṭoġarmış er
   Nice ceng ider pīl ile gör **hizebr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1072). [hizebr,]*
4. Nice ceng ide gürbe ile **hizebr**
   Yanınca ḳıtāl ide dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1099). [hizebr,]*

hizevr: *Aslan.*

1. İder seyr saḥrāda āhū vü bebr
   Olur hem-nişīn gevzen ile **hizevr** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 16). [hizevr,]*

hızır: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.*

1. Çeküp leşker olsa ne mülke revān
   Olurdı **Ḫızır** ḥażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 50). [ḫızır,]*

hıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.*

1. Bulam **Ḫıżr** gibi ḥayāt-ı ebed
   Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 13). [ḫıżr,]*
2. Her işüñde yārīger olup Ḫudā
   Ola **Ḫıżr** dāyim saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 192). [ḫıżr,]*
3. İdüp **Ḫıżr** ile ṣoḥbet-i ḫāṣ ṣāh
   Didi pīl cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 753). [ḫıżr,]*
4. Ayıtdı şehe **Ḫıżr** kim iy dilīr
   Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 755). [ḫıżr,]*

5. Murādın duyup **Ḫızır** çün kim gider
Ḳamu didügin şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 765). [ḫżr,]*

hızır olur: *Hızır olmak ‖ Hızır gibi kurtarıcı olmak.*

1. Siperdür aña ḥırz-ı Perverdigār
Her işde olur Ḫızır āmūrz-gār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 94). [ḫżr olur, --ur]*

hızır-ı nebī: *Hızır Nebi, Hızır Peygamber.*

1. Çü İskender-i Rūmi kişver-güşā
Çü **Ḫızır-ı Nebī** güm-rehe reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 102). [ḫżr-ı nebī,]*

ḫod: *Kendi.*

1. İrüp müşte peykān u gūşa sufār
Çıkar şaṣtdan **ḫod** oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 458). [ḫod,]*

ḫod: *Artık.*

1. Ne āteş ḳoyam ne **ḫod** āteş-gede
Uram tīġı ızlāl iden mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 339). [ḫod,]*
2. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
Ne **ḫod** hāyil olurdı ne **ḫod** siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [ḫod,]*
3. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
Ne **ḫod** hāyil olurdı ne **ḫod** siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [ḫod,]*

ḫod: *Bile, de/da.*

1. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
Ḫaṭāsı anuñ **ḫod** degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 64). [ḫod,]*
2. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
Ne **ḫod** bunı ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 16). [ḫod,]*

ḫor: *Hakir, zelil, müptezel.*

1. Virür kimine taḫt u tāc-ı mihān
İder kimini **ḫōr** muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 12). [ḫōr,]*

ḫōr olur: *Küçük görülmek.*

1. Olur ḫōr gerçi ki mūş-ı naḥīf
Dem olur düşer pīli eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 33). [ḫōr olur, --ur]*

ḫ̌ōr [u] zebūn: *Alçak ve rezil.*

1. Eger ʿavnı ola anuñ reh-nümūn
İder peşşe Nemrūd[ı] **ḫ̌ōr [u] zebūn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 18). [ḫ̌ōr [u] zebūn,]*

ḫ̌ōr [u] zebūn: *Alçak ve rezil.*

1. Eger ʿavnı ola anuñ reh-nümūn
İder peşşe Nemrūd[ı] **ḫ̌ōr [u] zebūn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 18). [ḫ̌ōr [u] zebūn,]*

hortum: *1. Fil burnu. 2. Ale'l-ıtlak her burun. 3. Tulumbaya takılan maruf alet, meşinden veya lâstikten mamul boru.*

1. İki pīl-i mestüz iki zūr-mend
İdüp ḫam **ḫorṭūmı** pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 116). [ḫorṭūmı, -ı]*
2. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
Ki **ḫorṭūm** çevgān olur gūy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 926). [ḫorṭūm,]*
3. Ṣarar berg **ḫorṭūmına** tīġ-i tīz
Ki kūhı bular çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 401). [ḫorṭūmına, -ı, -n, -a]*

horṭūm-ı pīl: *Fil hortumu.*

1. Aḳan seyl-i ḫūn içre **ḫorṭūm-ı pīl**
Şināver neheng idi vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 993). [ḫorṭūm-ı pīl,]*

horūs: *Horoz.*

1. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] gürg-i çaplus
Ḳaçan çıḳa bāz ile başa **ḫorūs** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 276). [ḫorūs,]*
2. Bilüp remzini itdi ġāyet ġażab
Bir iki **ḫorūs** itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 304). [ḫorūs,]*
3. Didi Fūr iy zāde-i Feyleḳūs
Nice ceng ide şāhin ile **ḫorūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1098). [ḫorūs,]*

hoş: *Hoş, güzel.*

1. Biz anları **ḫoş** seyr ḳılduḳ şehā
Bizüm cengimüz görsün anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1057). [ḫoş,]*

hoş-dil: *Gönlü hoş, huzurlu.*

1. Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur istimāletle **ḫōş-dil** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 80). [ḫōş-dil,]*

hōş-ḥāl olur: *Mesut, bahtiyar olmak.*

1. Ḳavāfī aña çünki ḥalḫal olur
Görür ʿāşıḳı anı **ḫōş-ḥāl olur** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 102). [ḫōş-ḥāl olur, --ur]*

hoş-hırām: *1. hoş sekişli 2. hoş salınışlı.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
Çü ṭāvus-ı mīnū velī **ḫōş-ḫırām** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 38). [ḫōş-ḫırām,]*

hōş-niẓām virdiler: *Güzel bir düzen verdiler.*

1. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 182). [ḫōş-niẓām virdiler, --di, --ler]*

hōş-nüvīs: *Güzel yazı yazan, hattat.*

1. Ne emr itdi ise şeh-i muḥterem
İder **ḫōş-nüvīs** (hattat) anı ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 420). [ḫōş-nüvīs,]*

hūb: *Güzel.*

1. Meşeldür söz ehlini o **ḫūb** bilür
Her ādem kemālince ḥışşe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 141). [ḫūb,]*

hūb görinür: *Göze güzel görünmek.*

1. [O kim ki] ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
Görinür gözine muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 150). [ḫūb görinür, --in, --ür]*

hūb olsa: *Güzel olmak.*

1. Şütür-gürbe olmasa līkin kelām
Maʿānīsi **ḫūb olsa** naẓmı tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 64). [ḫūb olsa, --sa]*

hūb u zişt: *Güzel ve çirkin.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise **ḫūb u zişt**
Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 11). [ḫūb u zişt,]*

hūb-ı dil-keş: *Gönül çekici güzel.*

1. Cihān gülşenin eyleyüp pür-ṣadā
Yine eyle bir **ḫūb-ı dil-keş** edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 6). [ḫūb-ı dil-keş,]*

hubūṭ u şuʿūd itdi: *Inip kalkmak.*

1. Ele aldılar ṣoñra gürz-i girān
Hubūṭ u şuʿūd itdi ol āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 614). [hubūṭ u ṣuʿūd itdi, -di]*

huceste: *Hayırlı, bereketli, uğurlu.*

1. Ḫuceste imiş mülk-i maġrib-zemīn
Ki sencileyin şāhı var pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 185). [ḫuceste,]*

hücūm: *Saldırış, saldırma.*

1. Virüp leşkerin Ḫusrev-i şarḳ u Rūm
Çıḳup şehrden itdi Fūra **hücūm** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 114). [hücūm,]*

ḫudā: *Allah (c.c).*

1. Cihān-āferīnsin **Ḫudālıḳ** senüñ
Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 3). [ḫudālıḳ, -lıḳ]*
2. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın **Ḫudā**
Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 31). [ḫudā,]*
3. Ḫudādan nebiyye gelen armaġan
Suḥen şeb çerāġı-durur bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 91). [ḫudādan, -dan]*
4. Her işüñde yārīger olup **Ḫudā**
Ola Ḫıżr dāyim saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 191). [ḫudā,]*
5. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ **Ḫudā**
Virür her kime kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 193). [ḫudā,]*
6. Anıñçün **Ḫudā** virdi ʿaḳl ü şinās
Ki farḳ eyleye ḫayr ile şerri nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 211). [ḫudā,]*

7. Eger baña furṣat virürse **Ḫudā**
   Olursam ʿAcem mülkine ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 337). [ḫudā,]*
8. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ Ḫudā
   Virür her kime kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 193). [ḫudānuñ-durur, --nun, --durur]*
9. Ḫudā birdürür birligine güvāh
   Yiter seyr-i ḫurşīd ü raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 43). [ḫudā,]*
10. Ḫudāyı **Ḫudā** bil seni sen ġulām
    Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 65). [ḫudā,]*
11. Ecelden **Ḫudā** virür ise emān
    Elüme girerse serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 173). [ḫudā,]*
12. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen ġulām
    Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 65). [ḫudāyı, -yı]*
13. ʿAbeş nesne ḫalḳ itmemişdir **Ḫudā**
    Anuñ daḫı ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 57). [ḫudā,]*
14. İşitdüm büte dir imişsin **Ḫudā**
    Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 191). [ḫudā,]*
15. Ḫudā yarıyıcuñ çü nuṣret senüñ
    ʿAdūya göre cedr-i furṣat senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 561). [ḫudā,]*
16. Ḫudā ḥaḳḳı içün eyā pehlevān
    Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 715). [ḫudā,]*
17. Dilerdi çü ṣıdḳ ile Ḥaḳdan duʿā
    Duʿāsın revā itdi anuñ **Ḫudā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 776). [ḫudā,]*
18. Kime virür ise **Ḫudā** tāc u taḫt
    Muʿāvin ola aña ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1065). [ḫudā,]*

hüdā-baḫş u yārī-resem: *Allah'ın bahşettiği ve sevgiliye ulaşanım.*

1. Ḫudāyā ʿaceb güm-reh ü bī-kesem
   Ṭapuñdur **hüdā-baḫş u yārī-resem** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 2). [hüdā-baḫş u yārī-resem, --em]*

hüdā-baḫş-ı ümmet: *Ümmete Hz. Allah'ın ihsanı.*

1. Sipihdār ü ser-ḫayl-i ḫayl-i rusül
   Hüdā-baḫş-ı ümmet delīl-i sübül *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 2). [hüdā-baḫş-ı ümmet,]*

hudāvend-i bende-nüvāz: *Kulunu, kölesini hoş tutan, adamlarına iyi davranan efendi.*

1. Turup Ḥaḳḳa İskender itdi niyāz
   Didi iy **Ḫudāvend-i bende-nüvāz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 478). [ḫudāvend-i bende-nüvāz,]*

hudāvend-i devlet-dih-i dest-gīr: *Yardım eden saadet veren hükümdar.*

1. Ḫudāvend-i devlet-dih-i dest-gīr
   Penāhende-i ḫalḳ bālā vezīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 3). [ḫudāvend-i devlet-dih-i dest-gīr,]*

ḫudāvend-i gītī-penāh: *Cihan koruyucusunun hükümdarı.*

1. Şükür kim **Ḫudāvend-i gītī-penāh**
   Bize virdi sencileyin dād-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 183). [ḫudāvend-i gītī-penāh,]*

hudāvend-i hurşīd ü māh: *Güneşin ve ayın hükümdarı.*

1. Hemīşe günüñ günden iy pādişāh
   Yeg itsün **Ḫudāvend-i ḫurşīd ü māh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 144). [ḫudāvend-i ḫurşīd ü māh,]*

hudāvend-i īrān u tūrāniyān: *Turan ve İran'ın hükümdarı.*

1. Ḫudāvend-i Ḫrān u Tūrāniyān
   Ser-i ceng-cūyān-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 145). [ḫudāvend-i ḫrān u tūrāniyān,]*

ḫudāvend-i şemşīr-i şāḥib-külāh: *Padişahlık kılıcının sahibi.*

1. Ḫudāvend-i şemşīr-i şāḥib-külāh
   İşigi cihān şehlerine penāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 19). [ḫudāvend-i şemşīr-i şāḥib-külāh,]*

hudāvendigār: *Hükümdar.*

1. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
   Sebebdür ḳamu ol **Ḫudāvendigār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 22). [ḫudāvendigār,]*

hudāyā: *Allah (c.c).*

1. Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
   Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 1). [ḫudāyā,]*

2. Ḫudāyā ʿaceb güm-reh ü bī-kesem
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 1). [ḫudāyā,]*

hudūs: *Ortaya çıkma, meydana gelme.*

1. Ḫudūṣın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
   Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 123). [ḫudūṣın, -ın]*

ḫudūs-ı semā vü zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzünün var olması, varlığı.*

1. Ḳamu muḥdeṣ ü ẕāt-ı vācib hemīn
   Muḳarrer **ḫudūṣ-ı semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 42). [ḫudūṣ-ı semā vü zemīn,]*

ḫudūs-ı semā vü zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzünün var olması, varlığı.*

1. Ḳamu muḥdeṣ ü ẕāt-ı vācib hemīn
   Muḳarrer **ḫudūṣ-ı semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 42). [ḫudūṣ-ı semā vü zemīn,]*

hudūs-ı semā vü zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzünün var olması, varlığı.*

1. Ḳamu muḥdeṣ ü ẕāt-ı vācib hemīn
   Muḳarrer **ḫudūṣ-ı semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 42). [ḫudūṣ-ı semā vü zemīn,]*

hudūs-ı semā vü zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzünün var olması, varlığı.*

1. Ḳamu muḥdeṣ ü ẕāt-ı vācib hemīn
   Muḳarrer **ḫudūṣ-ı semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 42). [ḫudūṣ-ı semā vü zemīn,]*

hufte: *(Fa.) Uyumuş.*

1. Teni **ḫufte** vü cānı bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 23). [ḫufte,]*

ḫūk: *Domuz, hınzır.*

1. Cihānda olur **ḫūk** gibi ḫaḳīr
   Olur āḫırında maḳām-ı saġīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 179). [ḫūk,]*
2. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
   ʿAdū **ḫūk** idi ol ikisi peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 946). [ḫūk,]*

hükm: *Hüküm, karar.*

1. Olur **ḥükmüne** tevsen-i çerḫ rām
   Virür destine esb-i devlet zimām *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 53). [ḥükmüne, -üñ, -e]*
2. Dutar ʿadl ile ʿālemi ser-be-ser
   Olur **ḥükmine** rām baḫr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 8). [ḥükmine, -i, -(n)e]*
3. Şu vaż‘ı ider geçmedin az zamān
   Ki **ḥükmine** olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 32). [ḥükmine, --in, --e]*
4. İdüp ḫaşmı pā-māl ṣāḥib-ḳırān
   Olur **ḥükmine** rām Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1148). [ḥükmine, -i, -n, -e]*

hükm-i dünyāya: *Dünya kuralları, hükümleri vs,.*

1. Virür ḥikmeti **ḥükm-i dünyāya** fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥükm-i dünyāya, -ya]*

hükm-i dünyāya: *Dünya kuralları, hükümleri vs.*

1. Virür ḥikmeti **ḥükm-i dünyāya** fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥükm-i dünyāya, -ya]*

hükm-i dünyāya: *Dünya kuralları, hükümleri vs.*

1. Virür ḥikmeti **ḥükm-i dünyāya** fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥükm-i dünyāya, -ya]*

hükm-i dünyāya: *Dünya kuralları, hükümleri vs.*

1. Virür ḥikmeti **ḥükm-i dünyāya** fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-*

name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥükm-i dünyāya, -ya]

ḥükm-i dünyāya: *Dünya kuralları, hükümleri vs.*

1. Virür ḥikmeti **ḥükm-i dünyāya** fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i şāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥükm-i dünyāya, -ya]*

ḥükm-i dünyāya: *Dünya kuralları, hükümleri vs.*

1. Virür ḥikmeti **ḥükm-i dünyāya** fer
   Görür ḥükmin[i] çeşm-i şāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [ḥükm-i dünyāya, -ya]*

ḥükm-i şuḥf-ı ḫalīl: *İbrahim aleyhisselâma inen mukaddes suhufun hükmü.*

1. Ṭola ʿāleme **ḥükm-i şuḥf-ı Ḫalīl**
   İṭāʿat kim itmezse idem ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 109). [ḥükm-i şuḥf-ı ḫalīl,]*

hükmin[i]: *Hüküm, emir, karar.*

1. Virür ḥikmeti ḥükm-i dünyāya fer
   Görür **ḥükmin[i]** çeşm-i şāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 36). [ḥükmin[i],]*

hüküm: *A. hüküm, ferman.*

1. Ḳoma[yam] o milketde cevr ü sitem
   Ḥüküm defter-i cebr ü ẓulme raḳam *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 182). [ḥüküm,]*

hulk: *Huy, tabiat, yaradılış.*

1. Olur ḫalḳ **ḫulḳına** anuñ ʿibād
   Be-ġāyet kemīn bendesi Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 175). [ḫulḳına, --ı, --na]*

hümā: *Kafdağı'nda, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesinin o kişiye mutluluk getireceğine alamet sayılan, hiçbir zaman yeryüzüne inmeyen, çok büyük, yırtıcı, efsanevi kuş.*

1. Ne ṭāyir ki çetrinde idindi cā
   Hümāyūn olur sāyesinde **Hümā** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 100). [hümā,]*
2. Hümāya şeref-baḫşdur sāyesi
   Sipihr-i berīn kemterīn pāyesi *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 33). [hümāya, -(y)a]*
3. Hümā gibi olduḳca sāye-figen
   Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 145). [hümā,]*

hümā getürdi: *Saadet getirdi.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki bāl açsa irmez segirdüp şabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 33). [hümā getürdi, --di]*

hümā-sāye: *Saadet, kutluluk gölgesi.*

1. Çü kān ü çü deryā girān-māyedür
   Ẓafer-ṣayd-ı şāhīn **Hümā-sāyedür** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 106). [hümā-sāyedür, --dür]*

hümā-yı şeref: *Şeref hüması.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 113). [hümā-yı şeref,]*

hümā-yı şeref-baḫş-ı ʿanḳā-şikār: *Anka avlayan şeref bahşeden kuş.*

1. Eyā murġ-ı gūyā-yı gevher-niṣār
   Hümā-yı şeref-baḫş-ı ʿAnḳā-şikār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 2). [hümā-yı şeref-baḫş-ı ʿanḳā-şikār,]*

hümāyūn olur: *Mübarek, kutlu olmak.*

1. Ne ṭāyir ki çetrinde idindi cā
   Hümāyūn olur sāyesinde Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 100). [hümāyūn olur, --ur]*

hümāyūn-ı ṭuġrā-yı şāh-ı cihān: *Cihan şahının kutlu tuğrası.*

1. Hümāyūn-ı ṭuġrā-yı şāh-ı cihān
   Virür māh-ı nevden hemīşe nişān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 43). [hümāyūn-ı ṭuġrā-yı şāh-ı cihān,]*

hūn: *Far. Kan, dem.*

1. Ele bir sinān aldı elli arış
   Ki **ḫūn** ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 858). [ḫūn,]*

ḫūn ider: *Kana bulamak.*

1. Egerçi ki şemşīridür āb-gūn
   İder nīl-gūn līk jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 62). [ḫūn ider, --er]*

hun-ālūde idüp: *Kana bulamak.*

1. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
   Gehī tīġ alurdı ele geh sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 943). [ḫun-ālūde idüp, -üp]*

hüner: *Maharet.*

1. Nʾola aṣlı olsa anuñ muʿteber
   Velī anda yoḳ bende olan **hüner** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 180). [hüner,]*
2. Kişiden kişiyi **hüner** yeg ider
   Neseb didügüñ unudulur gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 183). [hüner,]*
3. Hünerde çü andan Ḥaḳ itdi füzūn
   Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 205). [hünerde, -de]*
4. Ne bilsün güher baḫşını pīyle-ver
   Olur şedde düzmek be-ġāyet **hüner** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 28). [hüner,]*
5. Ne bilsün benüm ḳadrümi kec-naẓar
   Hüner ehlini bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 34). [hüner,]*
6. Ne bilsün benüm ḳadrümi kec-naẓar
   Hüner ehlini bilmek olur **hüner** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 34). [hüner,]*

hüner itmiş: *Marifet göstermek, hüner göstermek.*

1. Dilāverlere virdi çoḳ sīm ü zer
   Ki her biri itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1158). [hüner itmiş, -miş]*

hüner-mend: *Hünerli, marifetli, yetenekli.*

1. Hüner-mendi elbet daḫı bī-hüner
   Ḳadīmī bu ʿādet-dürür kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 151). [hüner-mendi, -i]*

hüner-mend-i dānende: *Hünerliyi bilen.*

1. Cihānda benem Rüstem-i dāstān
   Hüner-mend-i dānende ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 182). [hüner-mend-i dānende,]*

hünersüz: *Marifetsiz, ustalığı olmayan.*

1. Büyüklügüne itmek anuñ naẓar
   Hünersüzdürür yoḳdur anda ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 550). [hünersüzdürür, -dürür]*

hun-feşān: *Kan dökücü.*

1. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba beñzer ola **ḫūn-feşān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 70). [ḫūn-feşān,]*

hūnī: *I. Kanlı. II. Kan dökmeye alışık (kimse), zâlim, kātil.*

1. Aça çünki **ḫūnī** kemānı kemīn
   Siperler dutar başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 73). [ḫūnī,]*
2. Nice atılur oḳ dutılur kemān
   Nice raḳṣ urur elde **ḫūnī** sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1074). [ḫūnī,]*

hūn-ı ciger: *Ciğer kanı.*

1. Ṭırāz idi berg ü semer idi ser
   Virürdi nümā aña **ḫūn-ı ciger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 860). [ḫūn-ı ciger,]*

hūn-rīz ü derd-i kıtāl: *Kan dökücü muhârebe ıztırabı.*

1. Belinde o **ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl**
   Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 53). [ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl,]*

hūr: *Ar. huri, güzel.*

1. İder ʿarż-ı ʿārıż çü bī-perde **ḫūr**
   Baḳan zişt-ruḫsārına ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 43). [ḫūr,]*

hurd ider: *Ufak parçalara ayırmak.*

1. Elindeki zūpīn-i sām-süvār
   İder ḫurd ḫaşm olsa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1090). [ḫurd ider, -er]*

ḫūr-ı ʿīn: *Iri ve güzel gözlü huri.*

1. Şu kim ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
   Enīsi olur tā ebed **ḫūr-ı ʿīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 162). [ḫūr-ı ʿīn,]*

hurmā-yı nahl-i bülend: *Pek yüce hurma ağacı.*

1. Virür aña **ḫurmā-yı naḫl-i bülend**
   Ki irişdire şāḫ-ı naḫle kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 129). [ḫurmā-yı naḫl-i bülend,]*

ḫurmā-yı ter: *Taze hurma.*

1. Ola ṭıfl çün kendüden bī-ḫaber
   Belūṭ ile bir aña **ḫurmā-yı ter** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 154). [ḫurmā-yı ter,]*
2. Getürdüñ çü dükkāna **ḫurmā-yı ter**
   Gözi olmıyan ḫanẓal ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 41). [ḫurmā-yı ter,]*

ḫurrem: *Gönül açıcıdır.*

1. Feżā-yı cihān gerçi **ḫurrem-dürür**
   Esās-ı cinān līk muḥkem-dürür *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 95). [ḫurrem-dürür, --durur]*

hurşīd: *Güneş.*

1. Şu şemʿa ki virmeye **ḫurşīdi** nūr
   Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 31). [ḫurşīdi, -i]*

hurşīd-i raḫşende: *Parlak güneş.*

1. Bir elinde zer beẕlde hem-çü mīġ
   Birinde çü **ḫurşīd-i raḫşende** tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 120). [ḫurşīd-i raḫşende,]*

hurşīd-i tābān: *Parlak güneş.*

1. Çü rūḥ-ı mücessem mübārek teni
   Çü **ḫurşīd-i tābān** dil-i rūşeni *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 36). [ḫurşīd-i tābān,]*

hurūş: *Çağlayan, coşan.*

1. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 239). [ḫurūş,]*
2. Dögüldi naḳāra fiġān itdi būḳ
   Ḫurūşiyle cūşiyle ṭoldı ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 874). [ḫurūşiyle, -i, -y, -le]*

hurūş eylediler: *Coşmak.*

1. İki sūden idüp iki baḥr cūş
   Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 892). [ḫurūş eylediler, -di, -ler]*

hurūş ide: *Coşmak, gürlemek.*

1. Temevvüc idüp baḥr ide çün ḫurūş
   Nedür seyl kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 27). [ḫurūş ide, --e]*

hurūş itdi: *Coşup taşmak, kendinden geçmek.*

1. Çü pīl-i tekāverler itdi ḫurūş
   Şanasın ki deryā-yı Hind itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 413). [ḫurūş itdi, -di]*

hurūş ider: *Coşmak, çağlamak.*

1. İder gerçi deryā-yı cevher ḫurūş
   Degülem velī ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 159). [ḫurūş ider,]*

hurūş ider: *Coşmak, gürlemek.*

1. Çü baḥr-i ʿaṭāsı şehüñ ide cūş
   İder pes zer [ü] sīm-i şāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 142). [ḫurūş ider, --er]*

hūşe: *Başak; arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.*

1. Yiter saña bāġuñ ḳo bu **ḫūşeyi**
   Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 239). [ḫūşeyi, --yi]*

hūşk: *Kuru.*

1. Ne vādīye kim uġraya **ḫuşk** ola
   Şuyı kevşer ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 11). [ḫuşk,]*

huşk u ter: *Kuru ve yaş.*

1. Şu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
   Ki kān olmış idi ḳamu **ḫuşk u ter** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 62). [ḫuşk u ter,]*

husrev: *Ey hükümdar.*

1. İletdi şehin-şāh-ı Īrāna tīz
   Görür eylemiş **Ḫusrevi** nev-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 96). [ḫusrevi, -i]*
2. Niẓāmī vu **Ḫusrev** baña pīşvā
   Olupdur olursam nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 83). [ḫusrev,]*

husrevā: *Ey hükümdar.*

1. Cihān **Ḫusrevā** çetr-i heft āsumān
   Dutar ḫar-gehüñ üstine sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 181). [ḫusrevā,]*
2. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
   Gelüp didi bir bende kim **Ḫusrevā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 110). [ḫusrevā,]*
3. Olardan nem eksük benüm **Ḫusrevā**
   Nʾiçün şehlük olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 101). [ḫusrevā,]*
4. Begenmedügüñ ḫār içinden ʿayān
   Olur **Ḫusrevā** efʿi-yi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 140). [ḫusrevā,]*

husrev-i şark u rūm: *Doğu ve Anadolu bölgesinin hükümdarı.*

1. Virüp leşkerin **Ḫusrev-i şarḳ u Rūm**
   Çıḳup şehrden itdi Fūra hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 113). [ḫusrev-i şarḳ u rūm,]*

husūṣā: *(Ar.) Bilhassa, özellikle.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
   Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 151). [ḫuṣūṣā,]*
2. Suḫen bir perī-veşdür ārāste
   Ḫuṣūṣā ola daḫı nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 98). [ḫuṣūṣā,]*
3. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
   Ki mīrāṣ [idi] aña ʿadl ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1191). [ḫuṣūṣā,]*

huş-yâr: *Akıllı kimse.*

1. İderken ṭapuñ sīm ile zer niṣār
   Ala mı mis-i āheni **hūş-yār** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 38). [hūş-yār,]*

huṭṭe: *?.*

1. Benüm sözlerüm dürr-i meknūn-durur
   Şu kim itmeye **ḫuṭṭe** mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 36). [ḫuṭṭe,]*

hūy-ı bedden: *Kötü huy.*

1. Yavuz başlulık gütdürür çoḳ gürāz
   Gerek **ḫūy-ı bedden** ḳatı iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 272). [ḫūy-ı bedden, --den]*

hużūr: *Huzur, rahat.*

1. Cihān devletinde çe ger var sürūr
   Velī olmaya terkden yeg **ḥużūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 106). [ḥużūr,]*
2. Ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ḥużūrı ḥafī ġaybetinde **ḥużūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 150). [ḥużūr,]*
3. Berāber aña bāṭın ile ẓuhūr
   Müsāvī aña ġaybet ile **ḥużūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 154). [ḥużūr,]*
4. Yiyüp içdi diñlendi buldı **ḥużūr**
   Yatup uyıdı ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 285). [ḥużūr,]*
5. İder şehliġe şol kimesne sürūr
   Ki bulmaya aṣlā cihānda **ḥużūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1144). [ḥużūr,]*
6. Ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ḥużūrı ḥafī ġaybetinde ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 150). [ḥużūrı, -ı]*

hużūr eyleyüp: *Rahata kavuşma.*

1. Ṭılāya olur her yañadan süvār
   Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 656). [ḥużūr eyleyüp, -yüp]*

hużūr iderdüñ: *Huzura erişmek.*

1. Niçe müddet idi iderdüñ ḥużūr
   Diledi velī ḫāṭıruñ ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 223). [ḥużūr iderdüñ, --er, --dü, --ñ]*

hużūr ider: *Huzura çıkılan yer, makam yeri yapmak II huzur bulmak, gönül rahatlığına ermek.*

1. İder anda şeh bir niçe gün ḥużūr
   Ḳarīn feṭḥ u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1169). [ḥużūr ider, -er]*

ıḳbāl u baḫt: *Mutluluk ve talih.*

1. Kime virür ise Ḫudā tāc u taḫt
   Muʿāvin ola aña **ıḳbāl u baḫt** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1066). [ıḳbāl u baḫt,]*

ʿıkd: *Gerdanlık.*

1. Olan kimse dānā vü ṣāḥib-naẓar
   Bile kim nice ʿ**ıḳd** olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 22). [ʿıḳd,]*

ʿıkd-i zerrīn-girih: *Altından yapılma, düğümlü gerdanlık.*

1. Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
   İder cā-be-cā ʿ**ıḳd-i zerrīn-girih** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 46). [ʿıḳd-i zerrīn-girih,]*

ırak: *Uzak.*

1. Velī virmez at aña döymez ciger
   Oḳıla urasın **ıraḳdan** meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 666). [ıraḳdan, -dan]*

ışlan: *Islak duruma gelmek.*

1. Dühül **ışlanur** ḳandan itmez ṣadā
   Virür idi ġalbīr gibi [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1031). [ışlanur, -ur]*

ʿıyāl: *Çocuk, evlat.*

1. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿ**ıyāl**
   Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 69). [ʿıyāl,]*

ızlāl iden: *Doğru yoldan çıkarma.*

1. Ne āteş ḳoyam ne ḫod āteş-gede
   Uram tīġı **ızlāl iden** mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 340). [ızlāl iden, --en]*

i: *"-i" ek fiili.*

1. Günāh itmese bendeler bī-şümār
   Dinilmez **idi** saña Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 82). [idi, -di]*
2. Muḳadder ne ḳılduñ **ise** ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 11). [ise, -se]*
3. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
   Dirīġ olmaz **iseñ** eger dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 34). [iseñ, -se, -ñ]*
4. Semānuñ mehi **idi** ḳufl-ı deri
   Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 45). [idi, -di]*
5. Çerāġ ile pür-cāmiʿ **idi** felek
   İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 19). [idi, -di]*
6. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb **idi** ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [idi, -di]*
7. Çü vaṣl **idi** maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 139). [idi, -di]*
8. Burāḳ **idi** ammā çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 39). [idi, -di]*
9. Tenine ḥaḍīḍ olmış **idi** maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 25). [idi, -di]*
10. Teni ḫufte vü cānı bīdār **idi**
    Dili āyinesi pür-envār **idi** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 24). [idi, -di]*
11. Teni ḫufte vü cānı bīdār **idi**
    Dili āyinesi pür-envār **idi** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 23). [idi, -di]*
12. Müşebbek **idi** köhne pīrāheni
    Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 9). [idi, -di]*
13. Felek şanki fānūs **idi** māh şemʿ
    Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 7). [idi, -di]*
14. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
    Nücūm ile zeyn olmış **idi** cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 6). [idi, -di]*
15. Felek farḳına māh iklīl **idi**
    Her aḫter fürūzende ḳandīl **idi** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 4). [idi, -di]*
16. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
    Şeb-i tīreyi itmiş **idi** çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 2). [idi, -di]*
17. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
    Velī māl içün gelmez **imiş** kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 170). [imiş, -miş]*
18. Ecelden eger bulur **isem** emān
    Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 69). [isem, -se, -m]*
19. Dıraḫşende şemşīr **iken** āfitāb
    Degül tīġı yanında bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 59). [iken, -ken]*
20. Ḫuceste **imiş** mülk-i maġrib-zemīn
    Ki sencileyin şāhı var pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 185). [imiş, -miş]*
21. Ṣalā **idi** iḳlīme yoḳ bunda lāf
    Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 19). [idi, -di]*
22. İdinüp kemāl ehlini maḥremi
    İdinmez **idi** cāhili hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 52). [idi, -di]*
23. Şu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
    Ki kān olmış **idi** ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 62). [idi, -di]*
24. Arisṭō ki her işden āgāh **idi**
    Vezīr **idi** vü maḥrem-i şāh **idi** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 70). [idi, -di]*
25. Virür bīde uġrar **ise** daḫı bār
    Olur seng dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 9). [ise, -se]*
26. Ḥadīd ile birdür oda çünki mūm
    Demürden **imiş** dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 50). [imiş, -miş]*
27. Gözüñ açmaz **iseñ** olursın ẕelīl
    Çeker çeşmüñe nīzemüñ mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 201). [iseñ, -se, -ñ]*
28. Sikender yanında iki pehlevān
    Var **idi** ikisi de şāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 102). [idi, -di]*
29. Görinür **idi** raḫneden gāv u ḫūt
    Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 235). [idi, -di]*
30. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
    Ki ḳomaz **idi** dīdede tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 220). [idi, -di]*
31. Şu deñlü ziyāde **idi** esb ü nās
    Olur sīnesi ẕahr-ı ḫūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 175). [idi, -di]*
32. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
    Ya şol germ **idi** kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [idi, -di]*
33. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
    Şu dīnār **idi** kim başa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 166). [idi, -di]*
34. Ḳara tozda şan rumḥ-ı sīne-güẕār
    Şeb-i tīrede mūm **idi** tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 140). [idi, -di]*
35. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
    Anuñ yoġ **idi** līk ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 136). [idi, -di]*
36. Ne leşker muḥīṭ **idi** ol bī-girān
    Görinmezdi ādemden aṣlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 133). [idi, -di]*
37. O deryālar içinde her pīl-i mest
    Şu mevc **idi** yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 162). [idi, -di]*
38. Kemānı anuñ nıṣf-ı gerdūn **idi**
    Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn **idi** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 61). [idi, -di]*
39. Urur leşker-i Hinde gürz-i girān
    Şavaşduġı yirlerde seyl **idi** ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 942). [idi, -di]*

40. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
ʿAdū ḫūk **idi** ol ikisi peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 946). [idi, -di]*
41. Ṣanasın dutup mātem āverd-gāh
Yüzin yırtuban geymiş **idi** siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 976). [idi, -di]*
42. Aḳan seyl-i ḫūn içre ḫorṭūm-ı pīl
Şināver neheng **idi** vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 994). [idi, -di]*
43. Biri ʿāc **idi** birisi ābnūs
Cihān-gīrler bīmden sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 997). [idi, -di]*
44. Görinmez **idi** şuḳḳadan māh u mihr
Ata oġula itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1009). [idi, -di]*
45. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne sed
Olur olmasa **idi** mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1012). [idi, -di]*
46. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
Cihān baḥr olur **idi** ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1014). [idi, -di]*
47. Dühül ışlanur ḳandan itmez ṣadā
Virür **idi** ġalbīr gibi [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1032). [idi, -di]*
48. Ṭutuldı çıġırtmaḳdan āvāz-ı kūs
Ṣadāsı degül **idi** bang-ı ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1034). [idi, -di]*
49. O bezmüñ içinde olup ḳan nebīd
Ṣararmış bedenler **idi** şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1036). [idi, -di]*
50. Ṭolu ḫamr-ı ḫum **idi** rūyīne-kūs
Ḳara gülleler sāġar-ı ābnūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1037). [idi, -di]*
51. Geyimden kecimden görinmez zemīn
Zemīn āhen **idi** ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1042). [idi, -di]*
52. Bu ṣūlḥına şāhuñ çü mūm **idi** Fūr
Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [idi, -di]*
53. Ḳamu ʿāleme şāh **idi** Key-ḳubād
Külāhın velī ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1137). [idi, -di]*
54. Şeh-i kām-yāb **idi** Efrāsiyāb
Velī eyledi mevt anı türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1139). [idi, -di]*
55. Süleymāna kim rām **idi** ins ü cān
İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1141). [idi, -di]*
56. Dilāverlere virdi çoḳ sīm ü zer
Ki her biri itmiş **idi** çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1158). [idi, -di]*
57. İder ʿazm-ı Dihlīv şāh-ı cihān
Ki Dihlīv **idi** taḫt-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1180). [idi, -di]*
58. Kevākib **idi** cā-be-cā zer-nişān
O terk-i zer-endūd üzre hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 809). [idi, -di]*
59. İletsem gerek **idi** saña sipāh
Hele baña çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 315). [idi, -di]*
60. Daḫı dün yaradılduñ iy bī-ḫaber
Ne ḫaddüñ **idi** Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 362). [idi, -di]*
61. Yoġ **idi** çerisinde andan dilīr
Ki döymezdi bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 437). [idi, -di]*
62. O ḳurban içindeki Çāçī-kemān
Hilāl **idi** nışf-ı bulutda nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 516). [idi, -di]*
63. Eger z̲errece olsa anda yürek
Żaʿīf itmez **idi** anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 554). [idi, -di]*
64. İdüp begleri ḫaymeye cümle cemʿ
Naṣīḥatlerine dutar **idi** semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 660). [idi, -di]*
65. Semī gūşı daḫı ḳamu āhenīn
Degül **idi** meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 866). [idi, -di]*
66. İki başlu bir ejder **idi** hemān
Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 835). [idi, -di]*
67. Şu tirkeş [ki] baġlandı ol z̲ülʾ-celāl
Ṣanasın ney **idi** içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 842). [idi, -di]*
68. Dıraḫşende pūlād āyīne-veş
Münevver müdevver **idi** çün güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 854). [idi, -di]*
69. Ele bir sinān aldı elli arış
Ki ḫūn ile bulmış **idi** perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 858). [idi, -di]*
70. Ṭırāz **idi** berg ü s̲emer **idi** ser
Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [idi, -di]*
71. Ṭırāz **idi** berg ü s̲emer **idi** ser
Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [idi, -di]*
72. Ne bāde ki hem nār ü hem bād **idi**
Muʿallim **idi** ġāyet üstād **idi** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [idi, -di]*
73. Ne bāde ki hem nār ü hem bād **idi**
Muʿallim **idi** ġāyet üstād **idi** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 864). [idi, -di]*
74. Ne bāde ki hem nār ü hem bād **idi**
Muʿallim **idi** ġāyet üstād **idi** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 864). [idi, -di]*
75. Eger ben de olmasa **idim** esīr
Olurdı sizüñ ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 695). [idim, -di, -m]*
76. Cihān-gīr **imiş** aña ṣad-āferīn
Anı ḫaşm gördüm cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 703). [imiş, -miş]*
77. Berü gel göresin kim **imiş** ki şāh
Ya nice olur leşker-i kīne-ḫ̆āh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [imiş, -miş]*

i-: *"-i" ek fiili.*

1. Kefinden virür **idi** deryā nişān
Eger olsa dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 133). [idi, -di]*
2. Ḳaçan Rūmda ḳopsa bir pehlevān
Olur **idi** iḳlīme ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 16). [idi, -di]*

3. Mübārizler ile idüp geh şikār
   Olur **idi** dānāya geh rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 60). [idi, -di]*
4. Arisṭō ki her işden āgāh **idi**
   Vezīr **idi** vü maḥrem-i şāh **idi** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 69). [idi, -di]*
5. Arisṭō ki her işden āgāh **idi**
   Vezīr **idi** vü maḥrem-i şāh **idi** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 70). [idi, -di]*
6. Kemānı anuñ nışf-ı gerdūn **idi**
   Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn **idi** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 62). [idi, -di]*

ʿibād: *İbâdet edenler.*

1. Olur ḫalḳ ḫulḳına anuñ **ʿibād**
   Be-ġāyet kemīn bendesi Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 175). [ʿibād,]*

iber-: *Göndermek, yollamak.*

1. Gözüñe ṣoḳup iḫtiyārī **iber**
   Ayaġuña vurma elüñle teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 63). [iber,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ki yoḳdur anuñ żıddı miṣli ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 1). [ibtidā,]*
2. Yazar **ibtidā** nām-ı Cān-āferīn
   Ki ḫalḳ iden oldur semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 139). [ibtidā,]*
3. Bir evveldürür yoḳ aña **ibtidā**
   Bir āḫır-durur yoḳ aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 147). [ibtidā,]*
4. Yazup nāmede **ibtidā** nām-ı Ḥaḳ
   Ki oldı dil ü cāna ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 297). [ibtidā,]*

ibtidā ḳıl: *Başlamak, başlatmak.*

1. Ḳo daʿvīleri naẓma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTḶ degül ehle daʿvī revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 73). [ibtidā ḳıl,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Bir içim ṣuyuñ **içmedüm** ben şehā
   Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 153). [içmedüm, -me, -düm]*
2. Yiyüp **içüben** eyledi ʿayş ü nūş
   Gehī nāy u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1171). [içüben, -üben]*

iç: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Baña eyle ol bāġ **içinde** mekān
   Ḳi cār ola anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 97). [içinde, -in, -de]*
2. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb **içinde** ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 166). [içinde, -i, -(n)de]*
3. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
   Ki ṭoldı cihānuñ **içi** rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 210). [içi, -i]*
4. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
   Ki meydān **içini** ide rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 52). [içini, -ini]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Cihān **içi** gerçi kemāl ehli pür
   Kimi baḥrī[dür] kimi ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 45). [içi, -i]*
2. Şu tirkeş [ki] baġlandı ol ẕülʾ-celāl
   Ṣanasın ney idi **içi** ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 842). [içi, -i]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

1. Bir **içim** ṣuyuñ içmedüm ben şehā
   Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 153). [içim,]*
2. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
   İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 204). [içen, -en]*

iç: *İçmek, yudumlamak.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 4). [içürmişdi, -ğr, -miş, -di]*
2. Ne serdāra kim irse ursan sinān
   İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 934). [içerdi, -er, -di]*

iç: *"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade; bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Begenmedügüñ ḫār **içinden** ʿayān
   Olur Ḫusrevā efʿi-yi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 139). [içinden, -i, -(n)den]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yiyüp **içdi** diñlendi buldı ḥużūr
   Yatup uyıdı ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 285). [içdi, -di]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ümīdüm bu Feyyāż-ı envār-ı dil
   Beni itmeye ḫalḳ **içinde** ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 88). [içinde, -i, -n, -de]*
2. Şu deñlü idem ḥażretine niyāz
   İde ḫaşm **içinde** beni ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 100). [içinde, -i, -n, -de]*
3. Toz **içinde** her nīze-i tāb-dār
   Virür şuʿlelerüm şeb-i tāb-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 121). [içinde, -i, -n, -de]*
4. İñen daḫı olma anuñ ile şād
   Ki şehler **içinde** olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 322). [içinde, -i, -n, -de]*
5. Toz **içinde** cūş itdi deryā-yı ḳīr
   Cihān ṭoldı āvāze-i dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 985). [içinde, -i, -n, -de]*
6. Toz **içinde** her ḫançer-i tāb-dār
   Virür tāb şebde hemīn berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1027). [içinde, -i, -n, -de]*
7. O bezmüñ **içinde** olup ḳan nebīd
   Şararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1035). [içinde, -i, -n, -de]*
8. O meydānuñ **içinde** her nīze-dār
   Yürür tīġlar üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1043). [içinde, -i, -n, -de]*

içi: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Şalup anı ḳurbānına ol dilīr
   Pür itdi **içi** terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 838). [içi,]*
2. Ṭolar ʿālemüñ **içi** şöyle ġırīv
   Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 953). [içi,]*
3. Ṭolup rezm-gāhuñ **içi** ser-be-ser
   Felek gūşını eyledi defʿi ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 989). [içi,]*

içinde: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O kan baḥri **içinde** her küşte pīl
   Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [içinde,]*

içinde: *İç kısmındaki, dahilindeki.*

1. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
   Ḳaçan ide meydān **içinde** direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 26). [içinde,]*
2. O deryālar **içinde** her pīl-i mest
   Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 161). [içinde,]*
3. Siyeh gerd **içinde** münīr āfītāb
   Ya şol germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 167). [içinde,]*
4. Toz **içinde** her nīze-i tāb-dār
   Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 169). [içinde,]*

içindeki: *İç kısmındaki, dahilindeki.*

1. O ḳurban **içindeki** Çāçī-kemān
   Hilāl idi nıṣf-ı bulutda nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 515). [içindeki,]*

içre: *" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk **içre** pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 86). [içre,]*
2. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Görinür duḫān **içre** gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 170). [içre,]*
3. O rezm **içre** ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 253). [içre,]*
4. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
   Nite kim bulut **içre** raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 120). [içre,]*
5. Hirāsān ola şehler **içre** tamām
   Ulusına her şaḫş ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 355). [içre,]*
6. Aḳan seyl-i ḫūn **içre** ḫorṭūm-ı pīl
   Şināver neheng idi vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 993). [içre,]*

ictināb eyleye: *Çekinmek. Sakınmak. Uzak olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.*

1. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
   Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 18). [ictināb eyleye, --ye]*

içün: *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

1. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
   Vücūdı **içün** buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 24). [içün,]*
2. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
   Cihān-gīr olmaġ **içün** dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 18). [içün,]*

3. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḫayāl
   Daḳar müşgden zīb **içün** aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 108). [içün,]*
4. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
   Velī māl **içün** gelmez imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 170). [içün,]*
5. Yiyen cāh u dünyā **içün** līk ġam
   Meʿārifden urursa ʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 171). [içün,]*
6. Bilürsin degül mülküñüz ol diyār
   Niyābet **içün** itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 164). [içün,]*
7. Buyurdı ele aldılar ḫā[me]ler
   Yazıldı selāṭīn **içün** nāmeler *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 352). [içün,]*
8. Bir iki gün ārām idüp şehriyār
   İderler[di] āsāyiş **içün** ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 410). [içün,]*
9. Anuñ ḫaḳḳı **içün** ki yaratdı nār
   Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 41). [içün,]*
10. Yapup Fūr **içün** anda bir türbe şāh
    Anı defn ider anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [içün,]*
11. Niçe bizüm **içün** ola seyl ḳān
    Senüñ ile ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1061). [içün,]*
12. Ölenler **içün** yās ider gūyiyā
    Zemīn yüzini yırtar aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 969). [içün,]*
13. Gider rāḥat olmaġ **içün** ol dilīr
    Ḳalur yalıñuz ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 745). [içün,]*
14. Ḫudā ḫaḳḳı **içün** eyā pehlevān
    Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 715). [içün,]*
15. Çekem ceng **içün** çünki ben pīl-i mest
    Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 331). [içün,]*
16. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki şāh
    Çıḳup ḳarşular ʿizzet **içün** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 280). [içün,]*
17. Ġuzātız bize Ḫaḳ Teʿālā muʿīn
    Zer ü sīm **içün** çekmezüz tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 202). [içün,]*
18. İşitdüm büte dir imişsin Ḫudā
    Saña geldüm olmaġ **içün** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 192). [içün,]*
19. Velī olmaz anuñla tāc u nigīn
    Behāyim **içün** ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 60). [içün,]*

id: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

1. Kimi kim **ide** dest-i luṭfuñ bülend
   İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 49). [ide, -e]*
2. İde dest-būs-i şeh-i tāc-ver
   Diye şāha neyise şehden ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 131). [ide, -e]*
3. Müdārā **ide** ṣanma Dārāya ben
   Ṣarılursa daḫı tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 325). [ide, -e]*
4. Niçün şāh olan ola beyhūde-gū
   İde mümteniʿ olanı cüst ü cū *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 178). [ide, -e]*
5. ʿİnānum çü süst ü rikābum girān
   İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 244). [idem, -em]*
6. İdüp cümle Ḫırānı Yezdān-perest
   İdem ḳadr-i āyīn-i bī-dīni pest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 341). [idüp, -üp]*
7. İdüp ʿazm-i dārū olurlar revān
   Ġażab-nāk ü pür-kīn çü şīr-i jeyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 389). [idüp, -üp]*
8. Tamām oldı çün nāmeyi aldı şāh
   Virür ḳāṣıda kim **ide** ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 86). [ide, -e]*
9. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy faḳīr
   Ki benüm ile **idesin** dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 58). [idesin, -e, -sin]*
10. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şinās
    Ne deñlü teveccüh **ide** aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 72). [ide, -e]*
11. Ümīdüm bu kim cümlesinden güzīn
    İde ben ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 104). [ide, -e]*
12. Olalum bu meydānda zūr-āzmāy
    Görelüm kimüñ māderi **ide** vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 118). [ide, -e]*
13. Çü ʿuḳāb ṣayda **ide** tīz-çeng
    Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 131). [ide, -e]*
14. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
    Getürür ki Rüstem helāk **ide** zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 186). [ide, -e]*
15. Baña **idecegüñ** seḫāyı şehā
    Yanuñdaġı ḳullaruña ḳıl ʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 147). [idecegüñ, -eceg, -üñ]*
16. İdem ḫalḳ-ı Ḫırānı Yezdān-şinās
    Ḳoyup nārı Ḥaḳḳa **ideler** sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 176). [ideler, -e, -ler]*
17. İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl sen
    Seni daḫı maʿzūl ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 53). [iderseñ, -er, -se, -ñ]*
18. Urupdur yoluñı senüñ dīv-i dūn
    İdiserdür aʿdāya āḫır zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 192). [idiserdür, -iser, -dür]*
19. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
    Ki **ide** niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 72). [ide, -e]*
20. Yapub bir bināyı **ide** çün tamām
    Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 5). [ide, -e]*
21. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
    Ki meydān içini **ide** rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 52). [ide, -e]*
22. Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
    İderdi ḳatı anlara iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 104). [iderdi, -+er, -+di]*

23. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
İderdi bu ceng-i ʿaẕīme naẕar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 238). [iderdi, -+er, -+di]*
24. İde düzd her dānesin ger nihān
Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 67). [ide, -e]*
25. Şu deñlü idem ḥażretine niyāz
İde ḫaşm içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 100). [ide, -e]*
26. Şehin-şeh kimi kim **ide** ked-ḫudā
Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1189). [ide, -e]*
27. Şu deñlü **idem** ḥażretine niyāz
İde ḫaşm içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 99). [idem, -em]*
28. İden ḥaẕẕ-ı ednā sözinden ʿazīz
Bu şanʿatda ola mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 73). [iden, -en]*
29. Yazar ibtidā nām-ı Cān-āferīn
Ki ḫalḳ **iden** oldur semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 140). [iden, -en]*
30. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
Ne nefˁ olur **iden** kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [iden, -en]*
31. İder ḫalḳa Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 429). [ider, -er]*
32. Ḫaṭā itmeseydi eger pāy-ı pīl
Beni kim **iderdi** esīr ü dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 700). [iderdi, -er, -di]*
33. Ben ol kīmyā-dānem ehl-i hüner
Olur laʿl senge **idersem** naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 30). [idersem, -er, -sem]*
34. Degül mūr rencīde andan şehā
Ne himmet ki **idesin** olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1194). [idesin, -e, -sin]*
35. İdüp Sind ḫalḳını Yezdān-perest
Geçüp Sindden ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1229). [idüp, -üp]*
36. Müselmān **idüp** çözdi bendini şāh
Muraṣṣaʿ kemer virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 725). [idüp, -üp]*
37. İdüp pençe bāzīçeler pīl at
Biri olmadı naṭʿada şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 625). [idüp, -üp]*
38. Bu cānibde Fūr-ı cihān-gīr-i Hind
İdüp encümen leşker-i Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 572). [idüp, -üp]*
39. Dem-i nāy-ı rūyīne **idüp** fiġān
Ṣadāsı ile ṭoldı kūsuñ cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 115). [idüp, -üp]*
40. Feṣāḥat cevāhirlerini niṣār
İdüp dimiş ol pīr-i üstād-kār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 112). [idüp, -üp]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

1. Nücūmı **iden** zeyn eflāke sen
Güli **iden** adın siyeh ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 48). [iden, -en]*
2. Her işde felek daḫı mecbūrdur
İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 66). [ider, --er]*
3. Kiminüñ **idüp** luṭfı cānın çerāġ
Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 105). [idüp, -üp]*
4. Çü ṭāvūs **idüp** gāh rengīn ḫayāl
Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 107). [idüp, --üp]*
5. Niçe ẕerre-i kemterī luṭf-ı şāh
İder mihr mānendi ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 150). [ider, --er]*
6. Tüvānā vü dānā **iden** ādemi
Müzeyyen **iden** ḫalḳ ile ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 7). [iden, -en]*
7. Tüvānā vü dānā **iden** ādemi
Müzeyyen **iden** ḫalḳ ile ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 8). [iden, -en]*
8. Virür kimine taḫt u tāc-ı mihān
İder kimini ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 12). [ider, --er]*
9. Iṭāle **idüp** şāh-ı pīrūz-ger
Görür zehre āmīz ḳılmış şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 97). [idüp, -üp]*
10. Ṭola ʿāleme ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
İṭāʿat kim itmezse **idem** ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 110). [idem, -em]*
11. Çü Irān naṣīb ola iy şeh baña
İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 178). [idem, -em]*
12. İdem ḫalḳ-ı Irānı Yezdān-şināsı
Ḳoyup nārı Ḥaḳḳa ideler sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 175). [idem, -em]*
13. Hemīşe **iden** düşmenine ʿaṭā
Muḥibbine itse degül mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 75). [iden, -en]*
14. İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl sen
Seni daḫı maʿzūl **ider** Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 54). [ider, --er]*
15. Ne deñlü ulu olsañ iy pādişāh
İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 60). [ider, --er]*
16. Mizācuñ olur ise sengīn ḥisār
İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 64). [ider, --er]*
17. Berāber yanında şeh ile gedā
İder her kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 14). [ider, --er]*
18. Eger ʿavnı ola anuñ reh-nümūn
İder peşşe Nemrūd[ı] ḫˇōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 18). [ider, --er]*
19. İki şāh-bāzuz ẕemīn kebk-vār
İder çüst olan her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [ider, --er]*
20. Egerçi ki Sīmurġdur[ur]şehriyār
İder līk Sīmurġ[ı] ʿAnḳā şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 156). [ider, --er]*
21. Dilerse **ider** bir emīri esīr
Dilerse **ider** bir esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 16). [ider, --er]*

22. Dilerse **ider** bir emīri esīr
    Dilerse **ider** bir esīri emīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 15). [ider, --er]*
23. İdüp anı āzürde mektūb-ı şāh
    Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 203). [idüp, -üp]*
24. İki pīl-i mestüz iki zūr-mend
    İdüp ḫam ḫorṭūmı pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 116). [idüp, -üp]*
25. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
    Cihānı **ider** gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 246). [ider, --er]*
26. Zemīni sipeh şöyle pā-māl **ider**
    Ki at naʿlı meydānı ġırbāl **ider** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 234). [ider, --er]*
27. Biri minnet ile birin şād **ider**
    Biri bendi birini āzād **ider** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 13). [ider, --er]*
28. Zemīni sipeh şöyle pā-māl **ider**
    Ki at naʿlı meydānı ġırbāl **ider** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 233). [ider, --er]*
29. Kemend ejdehādur müselsel şiken
    İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 228). [ider, --er]*
30. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan **ider**
    Felek āsiyābın ki gerdān **ider** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 216). [ider, --er]*
31. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan **ider**
    Felek āsiyābın ki gerdān **ider** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 215). [ider, --er]*
32. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
    İçen şerbetinden **ider** cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 204). [ider, --er]*
33. Ṣadā-yı ʿuyūnān ṣaḥrā-neberd
    Niçe kehrubāyı **ider** lāciverd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 196). [ider, --er]*
34. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
    Dögüp kūs gögsin **ider** būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 112). [ider, --er]*
35. Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
    İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 46). [ider, --er]*
36. İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
    Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 9). [ider, --er]*
37. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
    Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 11). [ider, --er]*
38. Biri minnet ile birin şād **ider**
    Biri bendi birini āzād **ider** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 14). [ider, --er]*
39. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
    Biri yir **ider** biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 16). [ider, --er]*
40. Sitāyiş **ider** beglere cümle şāh
    Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 79). [ider, --er]*
41. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] nihān
    İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 24). [ider, --er]*
42. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
    Düşerdi yire murġ **iderken** güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 150). [iderken, -er, -ken]*
43. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
    İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 180). [idindi, -in, -di]*
44. Tek-u-pūyada atlar **idüp** şitāb
    Olur lüʿle her mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 199). [idüp, -üp]*
45. Göñülden **idüp** mihr-i āzermi terk
    Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 223). [idüp, -üp]*
46. Suḥen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
    İdüp neyden engüşt-i muʿciz-nümā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 26). [idüp, -üp]*
47. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
    İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 31). [idüp, -üp]*
48. Müheyyā **idüp** ālet-i kār-zār
    İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 37). [idüp, -üp]*
49. İdüp cenge destini nīze dırāz
    Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 181). [idüp, -üp]*
50. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
    Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 173). [idüp, -üp]*
51. Havāda nefesden gürīzende mīġ
    İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 172). [idüp, -üp]*
52. Ciger çāk **idüp** naʿrahā-yı bülend
    Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 163). [idüp, -üp]*
53. İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿayān
    Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 3). [ider, --er]*

ʿīd: *Bayram.*

1. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿ**īd** ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 92). [ʿīd,]*

iden: *"Eden, eyleyen" anlamında sevgilinin eziyet, zulüm etmesi kastedilmektedir.*

1. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden ḫāki insān ü insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 2). [iden,]*
2. İden tīġ-ı ḫurşīde mīġı niyām
   Ḳılan tevsen-i çarḫa emri licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 23). [iden,]*
3. Her işüñ egerçi ki esbābı var
   İden oldur esbābı ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 30). [iden,]*
4. Seni cehlüñ ile **iden** pādişāh
   ʿAceb mi baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 73). [iden,]*
5. Ṣaḳın ḫātemī olma dīve ḳarīb
   Hemīşe **iden** hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 194). [iden,]*

ider: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

1. Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
   İderlerdi Işṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 142). [iderlerdi, -lerdi]*

ider ġanī: *Zengin eder.*

1. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
   Ne ḫod bunı ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 15). [ider ġanī,]*

idi: *Idi.*

1. Niçe müddet **idi** iderdüñ ḥużūr
   Diledi velī ḫāṭıruñ ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 223). [idi,]*
2. O ẓulmetden olmış **idi** ṣubḥ şām
   Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 125). [idi,]*

[idi]: *Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.*

1. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
   Ki mīrāṣ **[idi]** aña ʿadl ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [[idi],]*

idin: *Edinmek.*

1. Öñince yürür pīl Elbürz-vār
   Giderler sipeh **idinüben** ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 588). [idinüben, -üben]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Dizer yine senge urur şīşeyi
   Şınāʿat **idinmiş** bu kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 8). [idinmiş, -miş]*
2. Dizildi felek gibi fīl-i siyāh
   İdindi ḥışār anları ol sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 896). [idindi, -di]*

idin: *Edinmek, yapmak.*

1. İki kerre dāmād **idinüp** Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 165). [idinüp, -üp]*

idin-: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Kişiyi ider hem-nişīn nīk ü bed
   Ṣaḳın bed-muṣāḥib **idinme** ebed *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 54). [idinme, -me]*

idrāk ider: *Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.*

1. Ne **idrāk ider** künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 151). [idrāk ider, --er]*

idügüm: *Olduğum.*

1. Çekem cenge meydāna çün kim seni
   Ne ser-dār **idügüm** bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 372). [idügüm,]*

iftiḫār ider: *Bir şeyden dolayı kendini yücelmiş saymak, göğsü kabarmak, övünmek.*

1. İder mesneviyle fuḥūl iftiḫār
   Velī cümlesine gerek iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 67). [iftiḫār ider, --er]*

iġrāż: *Gayeler, maksatlar.*

1. Egerçi ki fiʿlinde **iġrāż** yoḳ
   Velī ḥikmete müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 33). [iġrāż,]*

iġrāz u nāz: *Kaçınma ve naz.*

1. Ḫırāmān olup sāḳi-i ḫōş-ḫırām
   Ṣunardı yüz **iġrāz u nāz** ile cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 94). [iġrāz u nāz,]*

iġrāz u nāz: *Kaçınma ve naz.*

1. Ḫırāmān olup sāḳi-i ḫōş-ḫırām
   Ṣunardı yüz **iġrāz u nāz** ile cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 94). [iġrāz u nāz,]*

ihmāl: *Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.*

1. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
   Ne ḫod bunı **ihmāli** eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 16). [ihmāli, -i]*

ihsān ide: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

1. Çü **iḥsān ide** şāh-ı ḥātem-ḫışāl
Ümīd ile yoḳ intiẓāra mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 145). [iḥsān ide, --e]*

iḥsān idesin: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

1. Ḳaçan niʿmet **iḥsān idesin** baña
Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 63). [iḥsān idesin, --e, --sin]*

iḥsān olındı: *Lutfedilmek.*

1. Alınmadı devrinde yollarda bac
Reʿāyāya **iḥsān olındı** ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 66). [iḥsān olındı, --ın, --dı]*

iḥtimāl: *Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.*

1. Benüm ile her kim ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] **iḥtimāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 200). [iḥtimāl,]*

iḥtimāl olmadı: *Bir olayın, durumun yaşanabilme olasılığı.*

1. Daḫı dönmege olmadı iḥtimāl
Piyāde olup Hindi ḳıldı ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 907). [iḥtimāl olmadı, -ma, -dı]*

iḥtimām: *Ar. Özenme, özen.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına **ihtimām** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 6). [ihtimām,]*

iḥtirām: *Saygı, hürmet, tâzim.*

1. Gelüp **iḥtirām** ile ol ser-firāz
Öñinde niyāz ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 133). [iḥtirām,]*
2. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler **iḥtirām** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 78). [iḥtirām,]*

iḥtirām eyledi: *Saygı göstermek.*

1. Yüz urdı varup eyledi iḥtirām
Virüp nāmeyi didi neyse peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 289). [iḥtirām eyledi, -di]*

iḥtirām ide: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

1. Hirāsān ola şehler içre tamām
Ulusına her şaḫṣ ide iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 356). [iḥtirām ide, -e]*

iḥtirām itdiler: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

1. Gelüp virdi serverlerine selām
Baş urup ḳamu itdiler iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 528). [iḥtirām itdiler, -di, -ler]*

iḥtirāz: *Çekinme, sakınma.*

1. Yavuz başlulıḳ gütdürür çoḳ gürāz
Gerek ḫūy-ı bedden ḳatı **iḥtirāz** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 272). [iḥtirāz,]*

iḥtirāz idüp: *Çekinmek, sakınmak.*

1. Zirih eyleyüp bunca çeşmini bāz
Gözedürdi eṭrāf idüp iḥtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1018). [iḥtirāz idüp, -üp]*

iḥtiṣāṣ idem: *Bir konuda derin bilgi ve tecrübe sâhibi olmak için çalışmak, bu yolda eğitim görmek.*

1. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
İdem dergehüñe senüñ iḫtiṣāṣ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 16). [iḫtiṣāṣ idem, --em]*

iḥtiyār eylerem: *Seçmek, tercih etmek.*

1. Ne dīnde iseñ eylerem iḫtiyār
Baña eyle telḳīn eyā tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 723). [iḫtiyār eylerem, -rem]*

iḥtiyār itdiler: *Seçmek, tercih etmek.*

1. Bilürsin degül mülküñüz ol diyār
Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 164). [iḫtiyār itdiler, --di, --ler]*

iḥtiyār idem: *Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.*

1. Gelürse eger Zāl-i sām-süvār
İdem yalıñuz varmaġı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 368). [iḫtiyār idem, -em]*

ihtiyār ider: *Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
   İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 62). [iḫtiyār ider, --er]*

ihtiyāt: *Tedbirli davranma.*

1. Gerek **iḫtiyāṭ** olana rūz-ı ceng
   Degül şol ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 55). [iḫtiyāṭ,]*
2. Degül bāḳī çün kim bu köhne ribāṭ
   Gerek ādemīde müdām **iḫtiyāṭ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 172). [iḫtiyāṭ,]*

iken: *" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde **iken** oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 16). [iken,]*
2. Sürūş olmış **iken** beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 41). [iken,]*
3. Çalınur **iken** nāy-ı rūyīn ü kös
   Ne deñlü ṣadā vire bang-ı ḫorus *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 31). [iken,]*
4. Pür **iken** senüñ maḫzenüñ müşg-nāb
   Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 39). [iken,]*
5. Velī oḳda olmaz **iken** kār-ger
   Kişi ṭop ile ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 667). [iken,]*
6. Ṭolup cism-i Hindū ile rezm-gāh
   Olur surḫ **iken** rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 974). [iken,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 165). [iki,]*
2. İder saʿy **iki** ḫaşm vaḳt-i ḳıtāl
   Birine virür feth u nuṣret Celāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 63). [iki,]*
3. Bizüm ile iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Diril eyle kim dirilür **iki** şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 252). [iki,]*
4. Çün on **iki** kez yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [iki,]*
5. İki yayılu iki cevşenlüler
   Geyimlü yedeklü atı ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 387). [iki,]*
6. İki yayılu **iki** cevşenlüler
   Geyimlü yedeklü atı ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 387). [iki,]*
7. Bir evde yaraşmaz **iki** ked-ḫudā
   Hemīn bir olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 81). [iki,]*
8. Bir oldı **iki** mīġ oluban bedīd
   Biri tīre ġāyet birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 915). [iki,]*
9. Ṣunarlar biri birisine sinān
   ʿAceb ceng ider ol **iki** pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 608). [iki,]*
10. Çü meydāna geldi **iki** ejdehā
    Olur üştür ü pīller pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 893). [iki,]*
11. İki sūden idüp **iki** baḥr cūş
    Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 891). [iki,]*
12. İki sūden idüp iki baḥr cūş
    Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 891). [iki,]*
13. ʿAyān oldı **iki** mehābetlü ebr
    Yürür biri birine **iki** hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 890). [iki,]*
14. ʿAyān oldı **iki** mehābetlü ebr
    Yürür biri birine **iki** hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 889). [iki,]*
15. İki başlu bir ejder idi hemān
    Dehānından olurdı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 835). [iki,]*
16. Ḳuşandı **iki** başlu bir ejdehā
    Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 825). [iki,]*
17. Demürden **iki** mīl olup **iki** rān
    Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 819). [iki,]*
18. Demürden **iki** mīl olup **iki** rān
    Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 819). [iki,]*
19. Gelüp yirlü yirine **iki** sipāh
    İner ḫaymesine **iki** kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 654). [iki,]*
20. Gelüp yirlü yirine **iki** sipāh
    İner ḫaymesine **iki** kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 653). [iki,]*
21. İderken bu cengi **iki** pehlevān
    Ḫaṭā eyledi pāy-ı pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 627). [iki,]*
22. Ezildi siper gitdi gürz-i girān
    Tehī-dest ḳaldı **iki** pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 622). [iki,]*
23. İki şāh ile buldı zīnet serīr
    Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1207). [iki,]*
24. Kime kim irüp tīġ-ı Hindū çalar
    Atıyıla kendüyi **iki** böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 932). [iki,]*
25. Ne serdāra kim irse ursan sinān
    İçerdi **iki** çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 934). [iki,]*
26. Yemīn ü yesārında **iki** dilīr
    Ṭurup urdılar ḫaşma şemşīr ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 949). [iki,]*

27. Revān ol **iki** leşker-i kīne-dār
Ḳarışur o naṭʿ üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 995). [iki,]*
28. Yürütdi **iki** şāh daḫı sipāh
Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1029). [iki,]*
29. Didi olmadın **iki** leşker tebāh
O yeg kim helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1047). [iki,]*
30. İki pehlevānuz iki nev-cuvān
İkimiz ḳıtāl eyleyelüm hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1055). [iki,]*
31. İki pehlevānuz **iki** nev-cuvān
İkimiz ḳıtāl eyleyelüm hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1055). [iki,]*
32. Dutup her biri başa āhen-siper
İderler neberd ol **iki** şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1108). [iki,]*
33. İder **iki** şeh şöyle cāndan neberd
Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1109). [iki,]*
34. İder ceng meydānda ol **iki** şāh
Temāşā iderler duruban sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1111). [iki,]*
35. Velī mevte ḥāyil mi olur siper
O pūlād-ı çīnīyi **iki** böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1120). [iki,]*
36. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü ser
İrişince zer zīne **iki** böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1122). [iki,]*
37. İki pāre olup yıḳıldı çü şāh
Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1123). [iki,]*
38. Ḳaçan kim kişiye irişse ecel
Dutulur ayaḳ bağlanur **iki** el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1126). [iki,]*
39. Peder-pādişāh u püser-pādişāh
İkisi daḫı **iki** ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1206). [iki,]*
40. Gelür çünki meydāna **iki** sipāh
Ṭurur ḳalbde **iki** serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 592). [iki,]*
41. Görüp biri birini **iki** dilīr
Ele aldılar ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 601). [iki,]*
42. Ben oldum **iki** servere medḥ-ḫˇān
Çü mihr ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 89). [iki,]*
43. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
Olur zeyn ḳalb ile **iki** cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 118). [iki,]*
44. Daḳar **iki** dişine elmās tīz
İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 407). [iki,]*
45. Daḳar iki dişine elmās tīz
İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 408). [iki,]*
46. Çü bir deşte ḳondı **iki** tāc-ver
İderler biri birisinden ḥaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 425). [iki,]*
47. Bulışup **iki** leşker-i kīne-dār
Ele aldılar āteş-i tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 451). [iki,]*
48. Gelür çünki meydāna **iki** sipāh
Ṭurur ḳalbde **iki** serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 591). [iki,]*
49. İki pehlevānuz iki nev-cuvān
İkimiz ḳıtāl eyleyelüm hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1056). [ikimiz, -miz]*
50. Ḳılıcdan şaḳın oddan eyle ḥaẕer
Ki vardur **ikisinde** ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 260). [ikisinde, -si, -n, -de]*

iki: *" İki " sayı sıfatı.*

1. İki pīl-i mestüz iki zūr-mend
İdüp ḫam ḫorṭūmı pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 115). [iki,]*
2. İki pīl-i mestüz **iki** zūr-mend
İdüp ḫam ḫorṭūmı pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 115). [iki,]*
3. İki şīrüz ortada bir gūr var
Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 119). [iki,]*
4. İki ẕiʾb-i ceyʿān u bir dönbe var
Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 121). [iki,]*
5. İki esb-i tāzīlüvüz bād-pāy
Ola kim bu meydānda pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 123). [iki,]*
6. İki merd-i meydānuz ehl-i neberd
Biline neberd olıcak ḳadr-i merd *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 125). [iki,]*
7. İki şāh-bāzuz şemīn kebk-vār
İder çüst olan her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 127). [iki,]*
8. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 60). [iki,]*
9. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 59). [iki,]*
10. Ḳuşandı **iki** tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 55). [iki,]*
11. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 38). [iki,]*
12. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 32). [iki,]*
13. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 60). [iki,]*
14. İdüp bir yiri iḫtiyār **iki** şāh
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 31). [iki,]*
15. Dimiş çün ol **iki** şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 29). [iki,]*
16. Demirden sütūn oluban **iki** rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 65). [iki,]*

17. Sikender yanında **iki** pehlevān
Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 101). [iki,]*
18. Cenāḥeyn olur ol **iki** ṣāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 105). [iki,]*
19. Cenāḥeyne ḳodı **iki** pehlevān
Durur ḳalbde kendü ṣāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 127). [iki,]*
20. Gelüp **iki** ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 153). [iki,]*
21. Gelüp bir araya **iki** kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur anlaruñla meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 155). [iki,]*
22. Sikender yanında iki pehlevān
Var idi **ikisi** de ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 102). [ikisi, -si]*

iki yüz: *Sayı. İki yüz.*

1. Başup **iki yüz** [ol] eri pehlevān
Muẓaffer olur ḫayl-i ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 465). [iki yüz,]*

ikilik: *Ayrılık.*

1. Olayum her emrüñde yār ü muʿīn
İkilik gidüp bir olalum hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 212). [ikilik,]*

ikincisi: *İki sayısının sıra sayı sıfatı.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle ṣād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 157). [ikincisi,]*

ikindü: *Öğle ile akşam arasındaki zaman.*

1. İkindü olınca iderler ḳıtāl
Biri ġālib olmaz ikisi hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 619). [ikindü,]*
2. İderler **ikindü** irişince ceng
Olur arż-ı vāsiʿ ikisine teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1115). [ikindü,]*

ikisi: *İkisi.*

1. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
Çü mihr **ikisi** de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 90). [ikisi,]*

iklīl idi: *Taç idi.*

1. Felek farḳına māh **iklīl idi**
Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 3). [iklīl idi,]*

iklīm: *Memleket, diyar, ülke.*

1. Ḳaçan Rūmda ḳopsa bir pehlevān
Olur idi **iḳlīme** ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 16). [iḳlīme, -e]*
2. Ṣalā idi **iḳlīme** yoḳ bunda lāf
Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 19). [iḳlīme, -e]*
3. Degül ġayrı **iḳlīme** mülḥaḳ bu būm
ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 231). [iḳlīme, -e]*

iḳlīm-i hindūstān: *Hindistan diyarı.*

1. Çü ʿüryān olup tīġum ola ʿayān
Yunur ḳana **iḳlīm-i Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 248). [iḳlīm-i hindūstān,]*

iklīm-i rūm: *Anadolu diyarı. ll Sevgilinin beyaz yüzü.*

1. Ne Īrān ḳala vü ne **iḳlīm-i Rūm**
Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 357). [iḳlīm-i rūm,]*

iḳtibās: *Ödünç alma.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
Kˇide germ olup **iḳtibās** āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 82). [iḳtibās,]*

iktibās ide: *Ödünç almak.*

1. Geyüre çü naẓm aña dībā libās
Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 104). [iḳtibās ide, --e]*

iktidā eylerüz: *Uymak, tabi olmak.*

1. Şehin-şeh kimi kim ide ked-ḫudā
Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1190). [iḳtidā eylerüz, -rüz]*

iktidar: *Bir işi yapabilme gücü.*

1. İder meşneviyle fuḥūl iftiḫār
   Velī cümlesine gerek **iḳtidār** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 68). [iḳtidār,]*

iktidār virdüñ: *Güç vermek.*

1. Saña minnet iy feyżi çoḳ Kird-gār
   Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 72). [iḳtidār virdüñ, --dü, --n]*

iktidār yoḳ: *Güç yok.*

1. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
   Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 28). [iḳtidār yoḳ,]*

ʿilāc itdür: *Şifa vermek, derman olmak, iyileştirmek; aşkına karşılık verip mutlu etmek, hüznünü gidermek.*

1. Dimāġuñ ḫarāb itdi Rūmī şarāb
   Saña sen ʿ**ilāc itdür** oldur ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 342). [ʿilāc itdür, -dür]*

ilāh: *"Ey Allah'ım!".*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad **İlāh**
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 83). [ilāh,]*

ile: *Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.*

1. Olup fażluñ **ile** beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 17). [ile,]*
2. Olup feyżüñ **ile** ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ **ile** zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 33). [ile,]*
3. Olup feyżüñ **ile** ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ **ile** zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 34). [ile,]*
4. Ki niçe ki endīşe ola bülend
   Aña saʿy **ile** irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 44). [ile,]*
5. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf **ile** gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 76). [ile,]*
6. Viresin aña vaṣluñ **ile** şeref
   Ki olmaya saʿy **ile** sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 89). [ile,]*
7. Viresin aña vaṣluñ **ile** şeref
   Ki olmaya saʿy **ile** sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 90). [ile,]*
8. Berāber-durur aña kūh **ile** berg
   Müsāvīdür aña ḥayāt **ile** merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 107). [ile,]*
9. Berāber-durur aña kūh **ile** berg
   Müsāvīdür aña ḥayāt **ile** merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 108). [ile,]*
10. İder luṭf **ile** nāḳıṣ olanı tām
    Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 111). [ile,]*
11. ʿAṭāñ **iledür** zinde bu kāyināt
    Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 19). [iledür, -dür]*
12. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
    Bu ḥāl **ile** senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 38). [ile,]*
13. İdüp ḫıdmetin raġbet **ile** melek
    Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 47). [ile,]*
14. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
    Nücūm **ile** zeyn olmış idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 6). [ile,]*
15. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
    Muṭallā olur nūr **ile** her cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 14). [ile,]*
16. Çerāġ **ile** pür-cāmiʿ idi felek
    İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 19). [ile,]*
17. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
    Ne saʿy **ile** ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 44). [ile,]*
18. Olup anda Hārūn **ile** hem-nişīn
    İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 87). [ile,]*
19. Muṣāḥib olur anda Mūsā **ile**
    Pür eyler anı daḫı sevdā **ile** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 91). [ile,]*
20. Muṣāḥib olur anda Mūsā **ile**
    Pür eyler anı daḫı sevdā **ile** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 92). [ile,]*
21. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
    Şükūhı **ile** buldı cümle ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 102). [ile,]*
22. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
    Ḳamu genc-i esrār **ile** ṭoldılar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 148). [ile,]*
23. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
    Ki biñ cān **ile** ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [ile,]*
24. Beni eyleme reddüñ **ile** melūl
    Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 195). [ile,]*
25. Mizācım bozup derd-i ḳahr **ile** dehr
    İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 3). [ile,]*
26. Bulup naẕm-ı ḫūb **ile** nām u nişān
    Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 15). [ile,]*
27. Olur kilkden çün şeker geh ʿayān
    Meẕāḳ ehli ẕevḳ **ile** bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 112). [ile,]*
28. Ola ṭıfl çün kendüden bī-ḫaber
    Belūṭ **ile** bir aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 154). [ile,]*

29. Eger pīl-i meste atarsa kemend
İder pīl-i mesti kemend **ile** bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 110). [ile,]*
30. Çü iḥsān ide şāh-ı ḥātem-ḫıṣāl
Ümīd **ile** yoḳ intiẕāra mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 146). [ile,]*
31. Şu resm **ile** ʿadl itdi ol dād-ḫ̌āh
Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı her ḫ̌āb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 155). [ile,]*
32. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
ʿAdū mülki ḳahr **ile** dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 162). [ile,]*
33. Ṭolar ġulġul-i kūsı **ile** cihān
Virür kūh gibi ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 171). [ile,]*
34. Şu kim ʿilm **ile** olmaya āşinā
Ḥaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 57). [ile,]*
35. Şeref bulup anuñ **ile** taḫt-ı Rūm
Behişt-i berīn oldı ol merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 5). [ile,]*
36. Dutar ʿadl **ile** ʿālemi ser-be-ser
Olur ḥükmine rām baḫr **ile** ber *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 7). [ile,]*
37. Zamānında çün ʿadlle āġāz ider
Ḥamāme **ile** bāz pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 12). [ile,]*
38. İder seyr saḥrāda āhū vü bebr
Olur hem-nişīn gevzen **ile** hizevr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 16). [ile,]*
39. Riʿāyet idüp resm-i ecdādını
İder münteşir ʿadl **ile** adını *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 20). [ile,]*
40. Mübārizler **ile** idüp geh şikār
Olur idi dānāya geh rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 59). [ile,]*
41. Cihān ġuṣṣasından buluban ferāġ
Muṣāḥibleri **ile** eylerdi lāġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 82). [ile,]*
42. Ḫırāmān olup sāḳi-i ḫōş-ḫırām
Ṣunardı yüz iġrāz u nāz **ile** cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 94). [ile,]*
43. Alup ʿūd **ile** bülbül-i ḫōş-nevā
Virürdi ṣadāsı ḳulūba ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 95). [ile,]*
44. Enīn **ile** itdükce barbuṭ fiġān
Olurdı ṣurāḥīnüñ eşki revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 99). [ile,]*
45. Mey-i surḫ **ile** nuḳl-i ḫurmā-yı ter
Virür meclisine şehüñ zīb ü fer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 107). [ile,]*
46. Sürerken bu nevʿ **ile** ẕevḳ ü ṣafā
Gelüp didi bir bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 109). [ile,]*
47. Gelüp iḫtirām **ile** ol ser-firāz
Öñinde niyāz **ile** ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 133). [ile,]*
48. Gelüp iḫtirām **ile** ol ser-firāz
Öñinde niyāz **ile** ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 134). [ile,]*
49. İdüp ḫażret-i şāha çok çoḳ selām
Ḳuluñ **ile** gönderdi bir ḳaç peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 148). [ile,]*
50. İşidüp cihān-gīr oldı dijem
Kemān ḳaşını itdi ḫışm **ile** ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 170). [ile,]*
51. Kime dest-i ḳudret geyürdiyse tāc
Alınmadı saʿy **ile** andan ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 204). [ile,]*
52. Zamān **ile** efʿī olur ejdehā
Siyeh-seng olur gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 217). [ile,]*
53. Benüm **ile** gel cenge itme heves
Ki şeh-bāz **ile** başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 225). [ile,]*
54. Benüm **ile** gel cenge itme heves
Ki şeh-bāz **ile** başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 226). [ile,]*
55. Eger eyler iseñ benüm **ile** ceng
Gözüñe idem cümle āfāḳı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 235). [ile,]*
56. Neseb daʿvisin ḳo getür tīġ u tīr
Ki tīġ **ile** faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 238). [ile,]*
57. Şaḳın benden itme benümle neberd
Ki şīr **ile** ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 248). [ile,]*
58. Bizüm **ile** iy şāh-ı şāḥib-külāh
Diril eyle kim dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 251). [ile,]*
59. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] gürg-i çaplus
Ḳaçan çıḳa bāz **ile** başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 276). [ile,]*
60. Tel-i rīk **ile** hem-ser ola mı Ḳāf
Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 277). [ile,]*
61. Bir ola mı baḫr **ile** bir ḳatre āb
Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 279). [ile,]*
62. O ḥışm **ile** emr eyledi yine şāh
Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 289). [ile,]*
63. İdelüm anuñ **ile** şīrāne ceng
Göre kim nice ider imiş peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 315). [ile,]*
64. Göre ḫāli çün rūz-ı meydān [ola]
Şütürbān **ile** ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 328). [ile,]*
65. Gelüp leşkeri **ile** her pādişāh
Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 361). [ile,]*
66. Ḳaçan cenk ide [şīr **ile]** gürg-i çaplus
Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 275). [ile],]*
67. Baña kendünüñ iḫtiyār **[ile]** şāh
Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 311). [[ile],]*
68. Tüvānā vü dānā iden ādemi
Müzeyyen iden ḫalḳ **ile** ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 8). [ile,]*
69. Bu deñlü sipāhiyle bu māl **ile**
Olursın baña ḫaşm şu ḥāl **ile** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 31). [ile,]*
70. Bu deñlü sipāhiyle bu māl **ile**
Olursın baña ḫaşm şu ḥāl **ile** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 32). [ile,]*

71. Ḳaçan kirm ide ejdehā **ile** ceng
Ḳaçan ceng ide gürbe **ile** peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 35). [ile,]*
72. Ḳaçan kirm ide ejdehā **ile** ceng
Ḳaçan ceng ide gürbe **ile** peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 36). [ile,]*
73. Ḥadīd **ile** birdür oda çünki mūm
Demürden imiş dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm
(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 49). [ile,]
74. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
Elüñ **ile** göndür ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 52). [ile,]*
75. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
Benüm **ile** sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 56). [ile,]*
76. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy faḳīr
Ki benüm **ile** idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 58). [ile,]*
77. Murādumca gelmezse senden cevāb
İrişdüm saña tīġ **ile** pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 84). [ile,]*
78. Berāber yanında şeh **ile** gedā
İder her kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 13). [ile,]*
79. Muṭabbaḳdur emr **ile** ṭāḳ-ı sipihr
Münevverdür emr **ile** mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 21). [ile,]*
80. Muṭabbaḳdur emr **ile** ṭāḳ-ı sipihr
Münevverdür emr **ile** mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 22). [ile,]*
81. Seni cehlüñ **ile** iden pādişāh
ʿAceb mi baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 73). [ile,]*
82. Ṭutup ʿālemi tīġ **ile** çün güneş
Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 87). [ile,]*
83. Alam tīġum **ile** başuñdan külāh
Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 93). [ile,]*
84. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd Şāh
Nice aldı tīġ **ile** taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 96). [ile,]*
85. Dutup tīġ **ile** ʿālemi ol emīr
Edindi selāṭīni fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 99). [ile,]*
86. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
Ki sindān ola şīşe **ile** şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 184). [ile,]*
87. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
Ki kibr **ile** kīnden yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 206). [ile,]*
88. Ne ṣulḥ eyleyem kimse **ile** ne ceng
Dutam sīnemi her kim ururs seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 207). [ile,]*
89. Beni itmedin nār-ı hicrān-remād
Dilüm vaṣl-ı ḳavli **ile** eyle şād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 212). [ile,]*
90. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek **ile** olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 12). [ile,]*
91. Biri minnet **ile** birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 13). [ile,]*
92. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk **ile** ḫak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 68). [ile,]*
93. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ **ile** ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 82). [ile,]*
94. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir seng **ile** tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 96). [ile,]*
95. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa itmek **ile** sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 98). [ile,]*
96. Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl **ile** gerd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 142). [ile,]*
97. Tolup çāvuş āvāzı **ile** cihān
Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 157). [ile,]*
98. Ṭolar leşker **ile** cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 159). [ile,]*
99. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār **ile** pür oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 190). [ile,]*
100. Çıḳan naʿl **ile** sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 201). [ile,]*
101. Demür ḫışt **ile** küşte-pāymış ḥiṣār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 211). [ile,]*
102. Görinür idi raḫneden gāv u ḫūt
Olur mürdeler mūr **ile** māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 236). [ile,]*
103. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı kef līk germ-āb **ile** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 242). [ile,]*
104. Ṭolar toz **[ile]** çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem görinür ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 187). [[ile],]*
105. Şu resm **ile** naẓm **ile** bu cevheri
Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [ile,]*
106. Şu resm **ile** naẓm **ile** bu cevheri
Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [ile,]*
107. Ecel kimseye çünki virmez emān
ʿAbeş nesne **ile** geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 110). [ile,]*
108. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp fiġān
Ṣadāsı **ile** ṭoldı kūsuñ cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 116). [ile,]*
109. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
Olur zeyn ḳalb **ile** iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 118). [ile,]*
110. Öñince olup Keyd şehe pīşvā
Olur şāh **ile** ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 130). [ile,]*
111. Gidüp ḫışm **ile** niçe müddet sipāh
ʿAdū mülki serḥaddine baṣdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 131). [ile,]*

112. Buyurdı şehin-şeh ki geldi debīr
Getürdi devāt **ile** çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 136). [ile,]*
113. Semāyı iden zeyn envār **ile**
Zemīne şeref viren ezhār **ile** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 141). [ile,]*
114. Semāyı iden zeyn envār **ile**
Zemīne şeref viren ezhār **ile** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 142). [ile,]*
115. Berāber aña bāṭın **ile** ẓuhūr
Müsāvī aña ġaybet **ile** ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 153). [ile,]*
116. Berāber aña bāṭın **ile** ẓuhūr
Müsāvī aña ġaybet **ile** ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 154). [ile,]*
117. İdüp ṭoprāġı faẖlı **ile** beşer
Ḫalîfe ḳılup eyledi muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 155). [ile,]*
118. Benüm **ile** her kim ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḥtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 199). [ile,]*
119. Senüñdür yine saña taḫt **ile** tāc
Gerekmez baña ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 207). [ile,]*
120. Gerek ise saña eger cān u baş
Benüm **ile** zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 226). [ile,]*
121. Eger cehl **ile** ceng iderseñ ṭaleb
Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 249). [ile,]*
122. İñen daḫı olma anuñ **ile** şād
Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 321). [ile,]*
123. Daḫı görmedüñ Hindi sen iy faḳīr
Daḫı ḫaşm **ile** itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 326). [ile,]*
124. İdesin benüm **ile** çün kim ḳıtāl
Gele leşkerü[ñe] şanuban zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 345). [ile,]*
125. Ayaġuñ **ile** dāma girmek neden
Elüñ **ile** kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 363). [ile,]*
126. Ayaġuñ **ile** dāma girmek neden
Elüñ **ile** kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 364). [ile,]*
127. Eger ejdehā vü eger pīl-i mest
Benüm **ile** meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 374). [ile,]*
128. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
Bu vech **ile** gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 384). [ile,]*
129. Olup ġarḳ-ı āhen ol elli biñ er
Cihān-pehlevān **ile** cümle beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 432). [ile,]*
130. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
Ki Ḳayṭās-ı Rūm **ile** ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ile,]*
131. Eger ejdehāya atarsa kemend
İderdi kemend **ile** elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 440). [ile,]*
132. Geyüp cevşenin bendi ol pehlevān
Ala **ile** geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 446). [ile,]*
133. Anadan göre nice ṭoġarmış er
Nice ceng ider pīl **ile** gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1072). [ile,]*
134. Dilerdi çü ṣıdḳ **ile** Ḥaḳdan duʿā
Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 775). [ile,]*
135. Ele bir sinān aldı elli arış
Ki ḫūn **ile** bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 858). [ile,]*
136. Kime ursa ḫışm **ile** gürz-i girān
Belürmezdi atından andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 929). [ile,]*
137. Zirih ḫalḳası oldı tīr **ile** per
Ṣanasın zirih cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 965). [ile,]*
138. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm **ile** tīr
Bir olur aña cevşen **ile** ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 971). [ile,]*
139. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm **ile** tīr
Bir olur aña cevşen **ile** ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 972). [ile,]*
140. Ṭolup cism-i Hindū **ile** rezm-gāh
Olur surḫ iken rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 973). [ile,]*
141. Görüp anı ġayret ider tāc-bāḫş
Sürer düşmene ḫışm u kīn **ile** raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1002). [ile,]*
142. Görür şeh ki ġāyet ḳırıldı sipāh
Ölü **ile** pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1046). [ile,]*
143. Niçe bizüm içün ola seyl ḳān
Senüñ **ile** ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1062). [ile,]*
144. Demed **ile** baġla şütür üzre sāz
Aña neft sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 757). [ile,]*
145. Benüm **ile** kim eylese dār ü gīr
Olur şīr ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1079). [ile,]*
146. Didi Fūr iy zāde-i Feyleḳūs
Nice ceng ide şāhin **ile** ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1098). [ile,]*
147. Nice ceng ide gürbe **ile** hizebr
Yanınca ḳıtāl ide dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1099). [ile,]*
148. Nice itdügin kendü **ile** ḳıtāl
Nice olduġın ʿāḳıbet pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1177). [ile,]*
149. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
Ki mīrāṯ [idi] aña ʿadl **ile** dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [ile,]*
150. Biri şāh-ı Hindū biri şāh-ı Sind
Bir oldı hemīn mülk-i Sind **ile** Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1204). [ile,]*
151. İki şāh **ile** buldı zīnet serīr
Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1207). [ile,]*
152. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
Ki ḫar teg ḫazān **ile** geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [ile,]*

153. Şehe bulduġın itdi hep armaġan
Metāʿ-ı s̱emīn **ile** ṭoldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1224). [ile,]*
154. Çü ḥāżır degül bunda ṭop u tüfeng
Anı ṣanʿat **ile** ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 670). [ile,]*
155. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
Ki birdür aña cevşen **ile** ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 510). [ile,]*
156. Kimüñ **ile** itdüñüz ise ḳıtāl
Muẓaffer sizi ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 535). [ile,]*
157. Sizüñ **ile** başa ḳaçan çıḳa Fūr
Helāk itdürür āḫır anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 541). [ile,]*
158. Gürāz **ile** ceng itmeyen şīr-i ner
Degül ṣaf-der ol kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 557). [ile,]*
159. Şu vech **ile** düzdi alayını şāh
Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 569). [ile,]*
160. Ṣalar pehlevān aña defʿī kemend
İder ḳullarını kemend **ile** bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 632). [ile,]*
161. Yüridi görüp anı ṣāḥib-ḳırān
Ele aldılar nāvek **ile** kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 644). [ile,]*
162. İdüp tīr-i bārān **ile** pīli sed
İrişdi şeh-i Rūma oḳdan meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 645). [ile,]*
163. Geçer pīlüñ öñine Hindū-sipāh
Ṭolar tīġ-ı zūpīn **ile** rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 648). [ile,]*
164. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
Kişi ṭop **ile** ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 668). [ile,]*
165. Çü yüz biñ niyāz **ile** ḳıldı namāz
Niyāzın ḳabūl itdi ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 501). [ile,]*
166. Sikender didi kim ḳanı ol esīr
Ki Ḳayṭās **ile** eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 672). [ile,]*
167. Durup ḳuvvet-i ḳalb **ile** ol dilīr
Gelür şāha zencīr **ile** hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 677). [ile,]*
168. Durup ḳuvvet-i ḳalb **ile** ol dilīr
Gelür şāha zencīr **ile** hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 678). [ile,]*
169. Eger ben de olmasa idim esīr
Olurdı sizüñ **ile** çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 696). [ile,]*
170. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
Şu vech **ile** kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 730). [ile,]*
171. Sikender didi ḫayr ola iy dilīr
İdem yarın anuñ **ile** dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 740). [ile,]*
172. Görüp Ḫażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
Sürūr **ile** ṭoldı vü gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 752). [ile,]*
173. İdüp Ḫıżr **ile** ṣoḥbet-i ḫāṣ şāh
Didi pīl cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 753). [ile,]*
174. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy dilīr
Ḳaçan idesin Fūr **ile** dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 756). [ile,]*
175. Başup leşker-i Rūmı Hindī-sipāh
ʿAlem dibine **iledür** gāh gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1000). [iledür, --dür]*

ilet: *Götürmek, ulaştırmak, iletmek.*

1. İletdi şehin-şāh-ı Irāna tīz
Görür eylemiş Ḫusrevi nev-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 95). [iletdi, -di]*
2. Elini ḳafasında baġladı çüst
İletdi ʿalem dibine zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 638). [iletdi, -di]*
3. İletsem gerek idi saña sipāh
Hele baña çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 315). [iletsem, -sem]*

illā: *Ancak, yalnız.*

1. Ne Irān ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
Bulınmaya bir cānlu **illā** ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 358). [illā,]*

ʿillet: *Sebep.*

1. Vücūdına **ʿillet** olurdı ʿayān
Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 63). [ʿillet,]*

ʿillet-i tāmm-ı insāndur: *İnsanın tamamının asıl sebebidir.*

1. Suḫen **ʿillet-i tāmm-ı insāndur**
Ḳavālibdür insān suḫen cāndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 75). [ʿillet-i tāmm-ı insāndur, --dur]*

ʿilm: *(Ar.) Bilme, bilgi, biliş.*

1. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
Ne aşşı velī **ʿilmden** ḫaẕẕı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 54). [ʿilmden, -den]*

ʿilm-i yakīn: *İlâhî âlemle ilişik bilgileri toplayan ve doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim.*

1. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
İfāde ider aña ʿ**ilm-i yaḳīn** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 88). [ʿilm-i yaḳīn,]*

iltifāf eylesem: *İltifat etmek.*

1. Eger ṭoprağa eylesem iltifāf
Nice zer olur bil ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 31). [iltifāf eylesem, -eyle, --sem]*

imām-ı firistāde-gān: *Resullerin, elçilerin imamı.*

1. BEHİŞTḶ **imām-ı firistāde-gān**
Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 187). [imām-ı firistāde-gān,]*

ʿ**imāret bulur:** *Bayındır olur.*

1. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
ʿAdū mülki ḳahr ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 161). [ʿimāret bulur, --ur]*

ʿ**imāret-pezīr:** *Bayındır hale getiren.*

1. Olup dār-ı ʿālem ʿ**imāret-pez̲īr**
Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 27). [ʿimāret-pez̲īr,]*

imiş: *Öğrenilen geçmiş zaman, miş.*

1. İşitdüm büte dir **imişsin** Ḫudā
Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 191). [imişsin, -sin]*

imkān: *Kudret dahilinde oluş, mümkünlük.*

1. Müberrā olup z̲ātı **imkāndan**
İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 127). [imkāndan, -dan]*

imtisāl idüp: *Uymak (emir bağlamında).*

1. Umūra idüp cümlesi imtis̲āl
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 149). [imtis̲āl idüp, --üp]*

iñ-: *(Allah'ın emirleri, tebliğleri peygamberleri vâsıtasıyle kullarına) Gönderilmek, nâzil olmak.*

1. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 18). [iñen, -en]*

iñ-: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

1. Güneş ʿāleme virür **iñen** żıyā
Fetīle ne deñlü vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 29). [iñen, --en]*

in: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

1. Gelüp yirlü yirine iki sipāh
İner ḫaymesine iki kīne-ḫ̆āh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 654). [iner, -er]*

ʿ**inād eyler:** *Inat etmek.*

1. Benüm Feylaḳos oġlı Rūmī-nijād
Göre ḫālini çünki eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 332). [ʿinād eyler, --r]*

ʿ**inād itme:** *İnat etmek.*

1. Gel itme velī-niʿmetüñe ʿinād
Dilerseñ kim olmayasın nā-murād *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 25). [ʿinād itme,]*

ʿ**ināن:** *Dizgin.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿ**inānını** süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 59). [ʿinānını, -ını, -]*
2. Kümeyt-i belāġat ʿ**inānumdadur**
Sözüm līk kendü zebānumdadur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 67). [ʿinānumdadur, -umdadur]*
3. ʿİnānum çü süst ü rikābum girān
İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 243). [ʿinānum, -um]*
4. Biner bir şitābende rehvāre çüst
Ki irmez ṣabā ger ʿ**inān** itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 862). [ʿinān,]*

inan: *İnanmak, inanma işi.*

1. Kerem eyle iy şāh-ı Hindūstān
Muṭīʿ ol baña dīn-i Ḥaḳḳa **inan** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 204). [inan,]*

ʿ**inān virür:** *Dizgin verir.*

1. Olur zūr-mend ü cihān-pehlevān
   Virür tevsen-i çarḫ eline ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 42). [ʿinān virür, --ür]*

ʿināyet: *Yardım, iyilik.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā Muʿīn
   Ki luṭfuñ-durur mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 479). [ʿināyet,]*

incitme: *Zarar vermek, acıtmak.*

1. Beni ḥālüme ḳo gel **incitme** sen
   Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 241). [incitme,]*

indür-: *(Yukarıdan aşağıya doğru) Gelmesini, inmesini sağlamak.*

1. Murād atına bindürür gāh çüst
   Gehī **indürür** zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 4). [indürür, -ür]*

iñen: *Çok, pek çok, daha çok.*

1. İñen daḫı olma anuñ ile şād
   Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 321). [iñen,]*
2. Saʿādet anuñ kim daḫı nev-cuvān
   İñen ola ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1210). [iñen,]*

iñen: *1. çok, pek, fazla 2. daha çok.*

1. Ṣaḳın mevtden olma **iñen** emīn
   Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 55). [iñen,]*
2. İñen daḫı tīz eyleme cenge çeng
   Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 111). [iñen,]*

iñen: *Asla, katiyyen, hiç.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ **iñen** daḫı dūr
   Velī diḳḳate dīdede ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 23). [iñen,]*
2. İñen daḫı germ olma fikr it meʾāl
   Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 75). [iñen,]*

infiʿāl: *Herhangi bir şeyden etkilenme, edilgi.*

1. Elindeki zūpīn künbed-miṣāl
   Virür çarḫ ḳalḳanına **infiʿāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 518). [infiʿāl,]*

infiṣāl: *Ar. 1. Ayrılmak, yerinden kesilmek. 2. Mazûl, münfasıl olmak. Cem'i: infisâlât.*

1. Gice irişince iderler ḳıtāl
   Ḳarañu olur buldılar **infiṣāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 652). [infiṣāl,]*

inḳıyād eyle: *Boyun eğmek, itaat etmek, râzı gelmek.*

1. Müselmān olup eyle tek inḳıyād
   İdeyem saña ben daḫı iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 717). [inḳıyād eyle,]*

inḳıyād eylemez: *Boyun eğmek, itaat etmek, râzı gelmek.*

1. Nebiyye kitāba ide iʿtiḳād
   Biri emrüñe eylemez inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 498). [inḳıyād eylemez, -mez]*

inḳıyād itmeyen: *Boyun eğme, baş eğme, itâat etme.*

1. Bu sözüme eylemeyüp iʿtiḳād
   Ḥaḳuñ emrine itmeyen inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 178). [inḳıyād itmeyen, -me, -yen]*

inḳıyād ider: *Boyun eğmek, itâat etmek.*

1. İder Hind ḫalḳı ḳamu inḳıyād
   Gezüp şehr-i Ḳannūcı seyr itdi şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1167). [inḳıyād ider, -er]*

iñle: *Inildemek; ah etmek.*

1. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
   Ṣadālar virüp kūh **iñler** zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 968). [iñler, -r]*

ins ü cān: *Insan ve cin taifesi.*

1. Süleymāna kim rām idi **ins ü cān**
   İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1141). [ins ü cān,]*

ins ü cānuñ: *Insan ve cin taifesi.*

1. Zebānun bilen bī-zebānuñ ṭapuñ
   Murādın viren **ins ü cānuñ** ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 788). [ins ü cānuñ, -uñ]*

insān: *1. Adam, beniâdem, beniâdemden her fert: İnsan, hayvân-ı nâtıkla tarif olunur. 2. Mürüvvetli adam: Evlâdım insan ol insan. insânü'l-ayn gözbebeği. insânî, insâniyye insana mensup: tab'-ı insânî, tabâyi-i insâniyye.*

1. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden ḫāki insān ü **insānı** ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 2). [insānı, -ı]*

insān: *İnsan, şahıs.*

1. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
   Ḳavālibdür **insān** suḫen cāndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 76). [insān,]*
2. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil **insāndur**
   Cihān cismdür aña ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 195). [insāndur, -dur]*
3. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden ḫāki **insān** ü insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 2). [insān,]*
4. Ṣaḳın pīlden gelmesün size bīm
   Ki **insāna** ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 544). [insāna, -a]*

insān u cinn ü melek: *Insan cin ve melekleri.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda **insān u cinn ü melek** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 62). [insān u cinn ü melek,]*

intihā: *Son, nihayet.*

1. Bir evveldürür yoḳ aña ibtidā
   Bir āḫır-durur yoḳ aña **intihā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 148). [intihā,]*

intizām: *Düzgünlük, nizam tahtında bulunuş.*

1. Alay oluban leşker-i şeh tamām
   Bulur sübḥa-i seyr-veş **intiẓām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 582). [intiẓām,]*

intizār: *Bekleme, bekleyiş.*

1. Çü iḥsān ide şāh-ı ḥātem-ḫışāl
   Ümīd ile yoḳ **intiẓāra** mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 146). [intiẓāra, -a]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

1. İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb aña
   ʿAyān oldı dībāce-i ġayb aña *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 43). [irişdi, -iş, -di]*
2. Alup nāmeyi ḳāṣıd oldı revān
   İrişdi şehe gördi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 88). [irişdi, -iş, -di]*
3. Selāmet yoluna yapup gülle sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden **ire** meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 214). [ire, -e]*
4. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 121). [irişdi, -iş, -di]*
5. Yatup ol gice leşker ārām ider
   Ne yatmaḳ gözedürler **irer** seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 474). [irer, -er]*
6. Biri birine urdılar tīġ-ı tīr
   Sipihre **irişdi** fiġān-ı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 454). [irişdi, -iş, -di]*
7. İdüp tīr-i bārān ile pīli sed
   İrişdi şeh-i Rūma oḳdan meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 646). [irişdi, -iş, -di]*
8. İder iki şeh şöyle cāndan neberd
   Ki gerdūn-ı gerdāna **irişdi** gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1110). [irişdi, -iş, -di]*
9. İrişürse senden velīkin meded
   ʿAdūdan ne ġam gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 485). [irişürse, -iş, -ür, -se]*
10. Otuz kerre yüz biñe **irmiş** sipāh
    Bilüp anı şād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 393). [irmiş, -miş]*
11. Ne serdāra kim **irse** ursan sinān
    İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 933). [irse, -se]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ **ire** cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 180). [ire, -e]*
2. Geçüp çün temmūz **irdi** faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān *(İskender-name, Mesnevi 23, Mısra 1). [irdi, -di]*

ir-: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

1. Naẓar murġı **irmez** açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 133). [irmez, --mez]*
2. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
   Dilerseñ ki **irmeye** benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 74). [irmeye, -me, -(y)e]*
3. Biner bir şitābende rehvāre çüst
   Ki **irmez** şabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 862). [irmez, -mez]*

irādet: *(Ar.) İrâde.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 86). [irādet,]*

ʿirāḳ u semerḳand u māzenderān: *Irak Semerkant ve Taberistan.*

1. ʿIrāḳ u Semerḳand u Māzenderān
   Şeh-i Kürd ü Şirvān Āẕar-baycān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 355). [ʿirāḳ u semerḳand u māzenderān,]*

īrān: *İran.*

1. Ne **Ī̧rān** ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
   Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 357). [ī̧rān,]*

īrān-zemīn: *İran memleketi.*

1. Ḳaḳıtma beni itmeyem tā ki kīn
   Ṣaḳın yanmasun oda **Ī̧rān-zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 246). [ī̧rān-zemīn,]*

irgür-: *Ulaşamaz, erişemez.*

1. Ki niçe ki endīşe ola bülend
   Aña saʿy ile **irgüremez** kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 44). [irgüremez, --e, --mez]*

iriş-: *Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Murādumca gelmezse senden cevāb
   İrişdüm saña tīġ ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 84). [irişdüm, -dü, -m]*

iriş-: *Erişmek, ulaşmak.*

1. Ḳaçan kim kişiye **irişse** ecel
   Dutulur ayaḳ baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1125). [irişse, -se]*
2. Gider şāhlıḳ çün **irişse** ecel
   Müfīd olmaz aṣlā külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1135). [irişse, -se]*
3. Tevaḳḳuf ider kim **irişse** bahār
   İde Sindi daʿvet varup şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1227). [irişse, -se]*

iriş: *Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Murādumca göndermez iseñ cevāb
   İrişdüm saña dil ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 264). [irişdüm, -dü, -m]*
2. Gice **irişince** iderler ḳıtāl
   Ḳarañu olur buldılar infiṣāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 651). [irişince, -ince]*
3. İderler ikindü **irişince** ceng
   Olur arż-ı vāsiʿ ikisine teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1115). [irişince, -ince]*
4. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü ser
   İrişince zer zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1122). [irişince, -ince]*

irişdire: *Eriştire, ulaştıra.*

1. Virür aña ḫurmā-yı naḫl-i bülend
   Ki **irişdire** şāḫ-ı naḫle kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 130). [irişdire,]*

irmeye: *Erişmek, ulaşmak.*

1. Ebed **irmeye** olʿazīze gezend
   Ki gitmeye gūşından anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 55). [irmeye,]*

irsāl eyle: *Göndermek, yollamak.*

1. Daḫı elçiye her ne ise ḫaber
   Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 168). [irsāl eyle,]*

irsāl itmiş: *Göndermek, yollamak.*

1. Şeh-i şāh-ı Ī̧rān u Tūrān-zemīn
   Rasūl itmiş irsāl hem āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 112). [irsāl itmiş, --miş]*

iş: *1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.*

1. Bilinmeyicek yol nümāyende sen
   Çü **iş** beste ola güşāyende sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 32). [iş,]*
2. Her **işde** felek daḫı mecbūrdur
   İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 65). [işde, -de]*
3. Her işde felek daḫı mecbūrdur
   İder ol **işi** kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 66). [işi, -i]*
4. Benüm gibi olmaḳ gerekdür kişi
   Ki bile benüm işledügüm **işi** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 158). [işi, -i]*
5. Her **işünde** ol yā Rab aña muʿīn
   Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 129). [işünde, -üñ, -de]*

6. Siperdür aña ḥırz-ı Perverdigār
Her **işde** olur Ḫıżr āmūrz-gār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 94). [işde, -de]*
7. Her **işüñde** yārīger olup Ḫudā
Ola Ḫıżr dāyim saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 191). [işüñde, --ün, --de]*
8. Cihān ṣuffasına döşedüñ ḥarīr
Ne **işe** gerek ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 52). [işe, -e]*
9. Arisṭō ki her **işden** āgāh idi
Vezīr idi vü maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 69). [işden, -den]*
10. Çü Ḫaḳdan müʾeyyed ola bir kişi
Olur feṭḥ u nuṣret hemīşe **işi** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 172). [işi, -i]*
11. Her **işüñ** egerçi ki esbābı var
İden oldur esbābı ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 29). [işüñ, -ün]*
12. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 21). [iş,]*
13. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 2). [işi, -i]*
14. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur **işi**
İñen daḥı ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 17). [işi, -i]*
15. Olur reʾyi her müşkil **işe** kilīd
Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 245). [işe, -e]*
16. Diñiz gelsün andan ṣoralum ḫaber
Bu **işe** ola şāyed ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 674). [işe, -e]*
17. Taẕarruʿ idüp ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Ki bu müşkil **işe** ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 748). [işe, -e]*
18. İde düzd her dānesin ger nihān
Ola ẓāhir **işi** olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 68). [işi, -i]*

iş-: *İçtikçe.*

1. Müdām **işdügünce** güzeller şarāb
Piyālenüñ aġzı ṭolardı luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 101). [işdügünce, --dügünce]*

iş eyledi: *İş etmek, faaliyette bulunmak, davranışta bulunmak.*

1. Baña ṭurfe **iş eyledi** rūzigār
Ki ḫar teg ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1219). [iş eyledi, -di]*

ʿīş ü nūş idüp: *Şarap içmek, keyif sürmek.*

1. Ḳurup bezm-i şāhī idüp ʿīş ü nūş
Gehī mey içüp geh ider sāz gūş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 83). [ʿīş ü nūş idüp, --üp]*

işāret ide: *Göstermek, bir tarafa yönlendirmek.*

1. Çü çeşm-i kemāna **işāret ide**
Cihān mülkini cümle ġāret ide *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 69). [işāret ide, --e]*

isbāt idüp: *Kanıtlamak.*

1. Faḳīrāne **iṣbāt idüp** ben ẕelīl
Getürdüm niçe yirde rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 119). [iṣbāt idüp, --üp]*

isbāt-ı zāt: *Zatını ispat etmek.*

1. Görinen bilinen ḳamu kāyināt
Delīl oldı itmege **iṣbāt-ı Ẕāt** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 118). [iṣbāt-ı ẕāt,]*

ise: *Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.*

1. Ne deñlü ki var **ise** bālā vü pest
ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 15). [ise,]*
2. Ṭapuñ olmaz **ise** baña reh-nümā
Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 13). [ise,]*
3. Eger ḳahruñ olur **ise** perde-dār
Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 27). [ise,]*
4. Ne raddeki genc olur **ise** bedīd
Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 61). [ise,]*
5. Eger fażluñ itmez **ise** feṭḥ-i bāb
Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 79). [ise,]*
6. Felek defterinde kevākib eger
Raḳam ṣıfrı olur **ise** ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 126). [ise,]*
7. Ne maḳṣūdı kim Ḫaḳdan ide ümīd
Der-i beste **ise** bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 4). [ise,]*
8. Daḫı elçiye her ne **ise** ḫaber
Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 167). [ise,]*
9. Ne emr itdi **ise** şeh-i muḥterem
İder ḫōş-nüvīs (hattat) anı ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 419). [ise,]*
10. Ne gördüñ işitdüñ **ise** vir ḫaber
O ḫāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 347). [ise,]*
11. Eger eyler **iseñ** benüm ile ceng
Gözüñe idem cümle āfāḳı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 235). [iseñ, -ñ]*
12. Ḳo māżīleri ḫāle eyle naẓar
Eger ʿāḳıl **iseñ** eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 216). [iseñ, -ñ]*

13. Ne deñlü ki var **ise** Hindū sipāh
Gelür şāha virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1163). [ise,]*
14. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
Olur şīr **ise** daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1080). [ise,]*
15. Eger mehl virür **ise** rūzigār
Görüp sen daḫı oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1075). [ise,]*
16. Kime virür **ise** Ḫudā tāc u taḫt
Muʿāvin ola aña ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1065). [ise,]*
17. Virür **ise** furṣat baña Ẕü'l-Celāl
İdem yarın anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 741). [ise,]*
18. Kimüñ ile itdüñüz **ise** ḳıtāl
Muẓaffer sizi ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 535). [ise,]*
19. Eger ʿavnüñ olur **ise** reh-nümūn
İder pīli bir peşşe ḫ̌ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 487). [ise,]*
20. Didi furṣat olur **ise** ḳıl ḳıtāl
Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 441). [ise,]*
21. Gerek **ise** saña eger cān u baş
Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 225). [ise,]*
22. Ne müşkillerüñ var **ise** ḥal idem
Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 209). [ise,]*
23. Eger emrüme olmaz **iseñ** muṭīʿ
Bulamazsın aşlā melāẕ u menīʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 213). [iseñ, -ñ]*
24. Murādumca göndermez **iseñ** cevāb
İrişdüm saña dil ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 263). [iseñ, -ñ]*
25. Uyursan daḫı uyarayam seni
Eger ölmez **iseñ** añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 380). [iseñ, -ñ]*
26. Ne dīnde **iseñ** eylerem iḫtiyār
Baña eyle telḳīn eyā tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 723). [iseñ, -ñ]*

ise: *"-e rağmen" anlamında edat.*

1. Ne deñlü ki kesb itdüm **ise** kemāl
Mezīd oldı rūzīde naḳṣ u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 165). [ise,]*
2. Nʾola ḫışm itdüm **ise** saña ben
Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 75). [ise,]*
3. Nʿola baḫt oldı **ise** saña yār
Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 197). [ise,]*
4. Ecelden Ḫudā virür **ise** emān
Elüme girerse serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 173). [ise,]*
5. İki şāh-bāzuz semīn kebk-vār
İder çüst olan her kim **ise** şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [ise,]*
6. Mizācuñ olur **ise** sengīn ḥisār
İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 63). [ise,]*
7. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler **ise** beşer
Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [ise,]*

iseñ: *Ek fiil şart kipi ikinci teklik şahıs.*

1. Raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] Ṣefīʿüʾẕ-ẕünūb
Sen olmaz **iseñ** yā Ṭabībe'l-ḳulūb *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 60). [iseñ,]*

isi: *1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.*

1. Ulusına itse müdārā kişi
Murādınca olur hemīşe **işi** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 78). [işi,]*

işid: *Duymak, dinlemek.*

1. Gelüp virdi Dārāya ḳāṣıd cevāb
İşidicek itdi be-ġāyet ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 350). [işidicek, -icek]*
2. Açup oḳıdı nāmeyi nāme-ḫ̌ān
İşidüp anı geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 90). [işidüp, -(ü)p]*

işig: *Eşik, kapı.*

1. Ḫudāvend-i şemşīr-i ṣāḥib-külāh
İşigi cihān şehlerine penāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 20). [işigi, -i]*
2. Ḳapusı selāṭīne miʿrācdur
İşigi ṭaşı dürretü't-tācdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 30). [işigi, -i]*
3. Dilerseñ ki devlet ola saña yār
Baş ur **işigüme** benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 38). [işigüme, -ü, -m, -e]*

işit: *Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.*

1. Nerede ki **işitse** bir ser-fīrāz
Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 25). [işitse, -se]*
2. İşitse nerede bir ehl-i kemāl
Getürüp virürdi aña mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 27). [işitse, -se]*
3. Çü ḳāṣıd **işitdi** ne ise cevāb
Revān döndi Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 257). [işitdi, -di]*
4. İşitdi çü peyġām-ı İskenderi
Dıraḫşende oldı gözi aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 261). [işitdi, -di]*

5. İşitdüm büte dir imişsin Ḫudā
Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 191). [işitdüm, -dü, -m]*

<u>işit-:</u> *Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.*

1. Ne gördüñ **işitdüñ** ise vir ḫaber
O ḥāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 347). [işitdüñ, -dü, -n]*

<u>işle-:</u> *Yapmak.*

1. Benüm gibi olmaḳ gerekdür kişi
Ki bile benüm **işledügüm** işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 158). [işledügüm, --düg, --üm]*

<u>iste-:</u> *İstemek, talep etmek.*

1. Berāber yanında şeh ile gedā
İder her kimi **istese** ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 14). [istese, -se]*

<u>iste-:</u> *(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.*

1. Ne kim **istese** ḳādir-i ber-kemāl
Degül hīç mümkin yanında muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 37). [istese, -se]*

<u>iste:</u> *İstemek, talep etmek.*

1. Varup didiler aña iy pehlevān
Gel **ister** seni şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 676). [ister, -r]*

<u>istiḳāmet:</u> *Doğruluk, doğru gidiş.*

1. Boyı **istiḳāmetde** serv-i sehī
Güneş gibi başında tāc-ı mehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 393). [istiḳāmetde, -de]*

<u>istimāl:</u> *Ar. Kullanmak, kullanılmak.*

1. Virür **istimāle** çerisini Fūr
Ḳamu şād olup oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 409). [istimāle, -e]*

<u>ʿişve:</u> *Naz.*

1. Pesendīde maṭbūʿ u mevzūndur
Ki her **ʿişvesi** siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 100). [ʿişvesi, --si]*

<u>it-:</u> *"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
Bizüm **itdügümüz** ḫaṭā vü zilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 72). [itdügümüz, -düg, -ümüz]*
2. Ḳamu **itdügüñ** ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 87). [itdügüñ, -düg, -üñ]*
3. Anuñ fikrin **itmekde** ʿāciz ḫayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 131). [itmekde, -mekde]*
4. Ne ṣanʿat ki **itdiyse** üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 51). [itdiyse, --di, --(y)se]*
5. Olan kimsene başına tāc-dār
Üzengüñi çekmekden **itmez** mi ʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 160). [itmez, -mez]*
6. Müʾeyyed **idüpdür** beni Ẕü'l-Celāl
ʿAdūdan benüm ḫaylüme yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 197). [idüpdür, -üp, -dür]*
7. Çıḳup **itdiler** ḫaymeden deşti kūh
Gelür Hind ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 419). [itdiler, -di, -ler]*
8. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
Gele **itdügüñ** başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 312). [itdügüñ, -düğ, -üñ]*
9. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
Bunı ḳoyup **itmez** aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 44). [itmez, -mez]*

<u>it:</u> *"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Görinen bilinen ḳamu kāyināt
Delīl oldı **itmege** iṣbāt-ı Ẕāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 118). [itmege, -mek, -e]*
2. Yiter bize bizi bilen iy ʿazīz
Ne **itse** gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 140). [itse, -se]*
3. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
Ḳaçan **ide** meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 26). [ide, -e]*
4. Didi ʿaksine döndi gerdūn meger
Ki İskender āheng-i Dārā **ider** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 264). [ider, -er]*
5. İder elli biñ pehlevān-ı güzīn
Didi kim yiter baña bunlar hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 369). [ider, -er]*
6. Beni çünki Ḥaḳ **itdi** ṣāḥib-ḳırān
İdemez baña ḫalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 333). [itdi,]*

7. Görinmez olup tozıdan mihr ü māh
Sekiz **itdi** gerdūnı gerd-i siyāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 400). [itdi,]*
8. Ḳoparma yirümden ki ḳopmaya toz
Beni **itme** zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 230). [itme, -me]*
9. Ulusına **itse** müdārā kişi
Murādınca olur hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 77). [itse, -se]*
10. Günāhum benüm yoḳ sen **itdüñ** günāh
Gerek sen olasın yine ʿöz̲r-ḫ̲ʷāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 157). [itdüñ, -dü, -ñ]*
11. Beni **itmedin** nār-ı hicrān-remād
Dilüm vaṣl-ı ḳavli ile eyle ṣād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 211). [itmedin, -me, -din]*
12. Ṭola ʿāleme ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
İṭāʿat kim **itmezse** idem z̲elīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 110). [itmezse, -mez, -se]*
13. Degül bir cüzüñ bir gedādañ füzūn
Anı ġayet-i faḳrı **itmiş** zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 52). [itmiş, -miş]*
14. Hemīşe iden düşmenine ʿaṭā
Muḥibbine **itse** degül mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 76). [itse, -se]*
15. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ **itmek** ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 12). [itmek, -mek]*
16. ʿAdū ṣātdur biz şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa **itmek** ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 98). [itmek, -mek]*
17. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
Havāyı pür **itmişdi** perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 138). [itmişdi, -miş, -di]*
18. Bilür kimi ḥakkāklıgı hemīn
İder kimisi şedde dürr-i s̲emīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 48). [ider, -er]*
19. Cihāndur bu dihḳān u dihḳān- nejād
İder göñlini āb-gīneyle ṣād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 54). [ider, -er]*
20. Virür naẓma memdūḥ ġāyet ṣeref
İder nā-sezā medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 98). [ider, -er]*
21. Olup rūy-i Hindū gibi ḳīr-fām
İder gird-i tīre cihānı tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 124). [ider, -er]*
22. Ḳonup anda ārām **ider** şehriyār
Olur rāḥat ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 133). [ider, -er]*
23. Diyānet diyüp eyledi ehl-i dīn
Muvaḥḥid ḳılup **itdi** ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 184). [itdi, -di]*
24. Bilürsin ki sulṭān-ı Īrān-zemīn
Ne fāyide **itdi** idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 196). [itdi, -di]*
25. Ne **itdüñ** cihānda ne gördüñ ʿaceb
Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 305). [itdüñ, -dü, -ñ]*
26. Çü bunlar viṣāle degül dest-res
Dil ü cāndan **itme** iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 104). [itme, -me]*

itāʿat: *Boyun eğme, buyruğa uyma.*

1. Ṭola ʿāleme ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
İṭāʿat kim itmezse idem z̲elīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 110). [iṭāʿat,]*

ʿitāb itdi: *Azarlamak, terslemek.*

1. Gelüp virdi Dārāya ḳāṣıd cevāb
İşidicek itdi be-ġāyet ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 350). [ʿitāb itdi, --di]*

itdi: *Etmek, eylemek.*

1. Beni **itdi** Ḥaḳ çünki ṣāḥib-ḳırān
Gerek mülküm ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 83). [itdi,]*
2. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
İki yañadan leşker **itdi** ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 38). [itdi,]*
3. Ṣaġup ṣaġular **itdi** nāle nefīr
Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 109). [itdi,]*
4. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
Zemīn gāvına **itdi** ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 174). [itdi,]*
5. Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun bozup çarḫuñ **itdi** ʿalīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 230). [itdi,]*
6. Virüp leşkerin Ḫusrev-i ṣarḳ u Rūm
Çıḳup şehrden **itdi** Fūra hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 114). [itdi, -di]*
7. Murādı neyse didi şehriyār
Yazup **itdi** münşī leʾālī niş̄ār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 138). [itdi, -di]*

itdüm: *Etmek, eylemek.*

1. Nʾola ḫışm **itdüm** ise saña ben
Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 75). [itdüm,]*

iʿtibār: *(Ar.) Saygı gösterme, ehemmiyet verme.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz ḳalanına ne **iʿtibār** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 74). [iʿtibār,]*
2. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
Ne ġam çünki yoḳ cāhile **iʿtibār** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 138). [iʿtibār,]*
3. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ kelāmında var
Bizüm gibiye daḫı ne **iʿtibār** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 62). [iʿtibār,]*
4. Ele tīġ alındı çün iy şehriyār
Müdārā-yı Dārāya ne **iʿtibār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 142). [iʿtibār,]*

5. İş anuñ-durur ġayra ne **iʿtibār**
Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 21). [iʿtibār,]*

iʿtibār olmaya: *Kendisine güvenilmek.*

1. Mücerred söze olmaya iʿtibār
Bilinür velīkin gehī kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 23). [iʿtibār olmaya, --ma, --ya]*

iʿtibār yok: *Önem vermemek, İtibar etmemek.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 86). [iʿtibār yoḳ,]*

iʿtiḳād: *İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan.*

1. Di kim Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
Baña şimdi mi ögredür **iʿtiḳād** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 300). [iʿtiḳād,]*

iʿtiḳād eylemeyüp: *İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.*

1. Bu sözüme eylemeyüp iʿtiḳād
Ḥaḳuñ emrine itmeyen inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 177). [iʿtiḳād eylemeyüp, -me, -y, -üp]*

iʿtiḳād ide: *Itikat etmek, inanmak.*

1. Nebiyye kitāba ide iʿtiḳād
Biri emrüñe eylemez inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 497). [iʿtiḳād ide, -e]*

iʿtimād: *Güven.*

1. Cihān devletine çü yoḳ **iʿtimād**
BEHİŞTİ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 177). [iʿtimād,]*
2. Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
İderdi ḳatı anlara **iʿtimād** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 104). [iʿtimād,]*

iʿtimād eyledüm: *Güvenerek bağlanmak, emniyet etmek, bir şeye kalben güvenip dayanmak.*

1. Bilürsin rıżāñı idindüm murād
Senüñ luṭfuña eyledüm iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 490). [iʿtimād eyledüm, -dü, -m]*

iʿtimād ideyem: *Güvenmek.*

1. Müselmān olup eyle tek inḳıyād
İdeyem saña ben daḫı iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 718). [iʿtimād ideyem, -e, -yem]*

iʿtirāf iderler: *Gerçeği gizlemeden açıklamak.*

1. ʿAcemde daḫı gerçi çoḳ Zend-vāf
İderler velī fażluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 10). [iʿtirāf iderler, --er, --ler]*

iʿtizāl eylediler: *Kaçındılar.*

1. Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 150). [iʿtizāl eylediler, --di, --ler]*

itmemişdir: *Yaratmak, yoktan var etmek.*

1. ʿAbeṣ nesne ḫalḳ **itmemişdir** Ḫudā
Anuñ daḫı ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 57). [itmemişdir,]*

iy: *"Ey" seslenme ünlemi.*

1. Ümīdüm bu **iy** luṭfı bī-ḥad İlāh
Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 83). [iy,]*
2. ʿAṭādur olan senden **iy** bī-bedel
Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü zilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 71). [iy,]*
3. Ne bī-çāreyem ben Velī **iy** Ġanī
Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 37). [iy,]*
4. Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
ʿİnāyet ḳıl **iy** Dāver-i dāverān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 48). [iy,]*
5. Şu resme ḳıl **iy** Dāver-i kār-sāz
Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 53). [iy,]*
6. Saña ümmetem **iy** Rasūl-i Ḫudā
Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 191). [iy,]*
7. Ġaraż yazmadan bu kitābı faḳīr
Seni medḥ ḳılmaḳdur **iy** dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 124). [iy,]*
8. Yiter bize bizi bilen **iy** ʿazīz
Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 139). [iy,]*
9. Çü naẓmum gülistāndur **iy** bü'l-heves
Kimi gül-dürür kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 143). [iy,]*

10. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde **iy** nām-ver
Yürür gündüzün gün giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 187). [iy,]*
11. Yi **iy** ṭūṭi-i Rūmī Mışrī şeker
Ki cān gülşenünden virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 7). [iy,]*
12. Saña minnet **iy** feyżi çoḳ Kird-gār
Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 71). [iy,]*
13. Ölüm yoḳdur elçiye **iy** bed-gümān
Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 343). [iy,]*
14. Bizüm ile **iy** şāh-ı ṣāḥib-külāh
Diril eyle kim dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 251). [iy,]*
15. Hemīşe günüñ günden **iy** pādişāh
Yeg itsün Ḫudāvend-i ḫurşīd ü māh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 143). [iy,]*
16. Saña dönmedüġüm degül mi kerem
Bu cürʾet neden **iy** şeh-i muḫterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 234). [iy,]*
17. Başın ḳaldurup didi **iy** pādişāh
Saña yaraşur taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 137). [iy,]*
18. Dimiş daḫı **iy** şāh-ı Ḫrān-zemīn
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [iy,]*
19. Neñe ġarresin **iy** bir avuc türāb
Olur her ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 61). [iy,]*
20. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm **iy** dilīr
Senüñ gibi yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 687). [iy,]*
21. Didi şāh-ı Sind o ʿalīm **iy** Ḫıdīv
Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 689). [iy,]*
22. Uṣandı meger Fūrdan tāc u taḫt
Cuvān-baḫt esīr oldı **iy** nīk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 694). [iy,]*
23. Velī **iy** cihān-gīr-i ṣāḥib-külāh
Beni bend iden yine itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 701). [iy,]*
24. Eger düşmenüme bulursam ẓafer
Seni şāh idem Hinde **iy** pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 714). [iy,]*
25. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
Sözüñ rāstın didüm **iy** şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 738). [iy,]*
26. Sikender didi ḫayr ola **iy** dilīr
İdem yarın anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 739). [iy,]*
27. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim **iy** dilīr
Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 755). [iy,]*
28. Demed ile baġla şütür üzre sāz
Aña neft sür **iy** şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 758). [iy,]*
29. İder pīl otdan be-ġāyet ḫaẕer
Anuñ çāresi oddur **iy** şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 764). [iy,]*
30. Açup dirʿada ḫalḳalar hep dehān
Didiler duʿā idüp **iy** Müsteʿān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 786). [iy,]*
31. Didi Fūra kim **iy** cihān-gīr şāh
Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1053). [iy,]*
32. Göre sen de **iy** şāh-ı Hindūstān
Nice ḳopduġun Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1069). [iy,]*
33. Didi Fūr **iy** zāde-i Feyleḳūs
Nice ceng ide şāhin ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1097). [iy,]*
34. Ki görmiş degül miṣlini bu cihān
Yüzüñ aġ ola **iy** cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 684). [iy,]*
35. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
Ne kişisin aşlıñ nedür **iy** esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 682). [iy,]*
36. Varup didiler aña **iy** pehlevān
Gel ister seni şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 675). [iy,]*
37. Didiler ki **iy** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Saña pīldür saḫt-ı düşmen hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 661). [iy,]*
38. Didiler ḳamu **iy** cihān-pehlevān
Ḳılubdur seni Tengri ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 559). [iy,]*
39. Didi **iy** süvārān-ı Ḫrān u Rūm
Kim olur elüñüzde āhen çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 531). [iy,]*
40. Turup Ḫaḳḳa İskender itdi niyāz
Didi **iy** Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 478). [iy,]*
41. Daḫı dün yaradılduñ **iy** bī-ḫaber
Ne ḫaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 361). [iy,]*
42. Muṭīʿdür baña cümle Hindūstān
Ḳaçan rām olam saña **iy** bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 336). [iy,]*
43. Daḫı görmedüñ Hindi sen **iy** faḳīr
Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 325). [iy,]*
44. Saña virdigüm pendi **iy** şehriyār
Nice düşmenüm virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 261). [iy,]*
45. Kerem eyle **iy** şāh-ı Hindūstān
Muṭīʿ ol baña dīn-i Ḫaḳḳa inan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 203). [iy,]*
46. Didi daḫı **iy** Fūr-ı Hindūstān
Senüñ ḳaṣduña baġlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 189). [iy,]*
47. Gözet ṭarzum **iy** pīr ü pāk-dil
Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 75). [iy,]*
48. Güher didügüñ bir mülevven ḫacer
Güher budur **iy** ehl-i ṣāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 42). [iy,]*

iʿzāz: *Saygı, hürmet.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
İşi geh ḫaḳāret geh **iʿzāzdur** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 2). [iʿzāzdur, -dur]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

1. Velī niʿmetüñe çü yoḳ minnetüñ
   Ne deñlü ziyāde ola ʿ**izzetüñ** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 70). [ʿizzetüñ, -üñ]*
2. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki şāh
   Çıḳup ḳarşular ʿ**izzet** içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 280). [ʿizzet,]*

ʿizzet-pezīr idi: *Şeref bulan idi.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 113). [ʿizzet-peẕīr idi, --di]*

ibriş: *Ibrişim.*

1. Ṭaḳar yanına **ibrişimden** kemend
   Ki pīçine döymez sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 847). [ibrişimden, -im, -den]*

iç: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Anuñ birliginde kim itse gümān
   Muḫalled ḳalur nār **içinde** hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 160). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ser-ā-ser o meydān **içi** tīr olur
   Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 919). [içi, -i]*

icāzet diler: *İzin, müsaade istemek.*

1. İcāzet diler dest-būs itmege
   Diyüben peyāmın dönüp gitmege *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 113). [icāzet diler, --r]*

icāzet virür: *İzin vermek.*

1. Murād[ını] söyleşdi çün şehriyār
   İcāzet virür kim gide nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 744). [icāzet virür, -ür]*
2. İcāzet virür Keyd-i Hindūya şāh
   Ḳılup Delhide ḳışlar ol ḳışı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1225). [icāzet virür, -ür]*

id: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

1. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
   Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 119). [ider, --er]*
2. Aşar ketfine bir müdevver siper
   Ki hem ḥıfẓ-ı ser **ide** vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [ide, -e]*
3. İderken bu cengi iki pehlevān
   Ḫaṭā eyledi pāy-ı pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 627). [iderken, -er, -ken]*
4. İdüp aña şeypūr āheng-i tīz
   Çalar ṣūrı ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 881). [idüp, -üp]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

1. İdinüp kemāl ehlini maḥremi
   İdinmez idi cāhili hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 51). [idinüp, --in, --üp]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. İdinüp kemāl ehlini maḥremi
   İdinmez idi cāhili hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 52). [idinmez, -mez]*

ifāde ider: *İfade etmek. Açıklamak.*

1. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
   İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 88). [ifāde ider, --er]*

ihtiyār: *1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Katlanma, kabul etme, râzı olma. 3. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.*

1. Baña kendünüñ **iḫtiyār** [ile] şāh
   Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 311). [iḫtiyār,]*
2. İdüp bir yiri **iḫtiyār** iki şāh
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 31). [iḫtiyār,]*

ihtiyārī: *1. Seçme, intihap etme, tercih etme. 2. Katlanma, kabul etme, râzı olma. 3. Kendi isteğiyle hareket etme, irâdesini kullanma.*

1. Gözüñe şoḳup **iḫtiyārī** iber
   Ayaġuña vurma elüñle teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 63). [iḫtiyārī,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki cānibe ḳondı kürsī-i zer
   Otur aña iki yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 121). [iki,]*
2. İki cānibe ḳondı kürsī-i zer
   Otur aña **iki** yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 122). [iki,]*

iki yüz biñ: *İki yüz bin.*

1. Bu cānibde sulṭān-ı Hindūstān
   İki yüz biñ ola yarar pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 434). [iki yüz biñ,]*

ikişer: *İki tane.*

1. İki yayılu iki cevşenlüler
   Geyimlü yedeklü atı **ikişer** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 388). [ikişer,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

1. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
   ʿAdū ḫūk idi ol **ikisi** peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 946). [ikisi,]*
2. Peder-pādişāh u püser-pādişāh
   İkisi daḫı iki şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1206). [ikisi,]*

ikisi: *İkisi.*

1. İkindü olınca iderler ḳıtāl
   Biri ġālib olmaz **ikisi** hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 620). [ikisi,]*
2. İderler ikindü irişince ceng
   Olur arż-ı vāsiʿ **ikisine** teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1116). [ikisine, -n, -e]*

ilāh: *"Ey Allah'ım!".*

1. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne ġam çünki baña muʿāvin **İlāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 322). [ilāh,]*
2. Ayaḳ baġıdur çoḳlıḳ olmaḳ sipāh
   Yiter bu ḳadar nāṣır olsun **İlāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 372). [ilāh,]*
3. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
   Aña müft virmiş bu mülki **İlāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 320). [ilāh,]*
4. Murād ol bu müşrikleri yā **İlāh**
   Muvaḥḥid idem ḥażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 495). [ilāh,]*

ilāhī: *"Ey Allah'ım!".*

1. İlāhī şu derde ki döymeye ten
   Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 9). [ilāhī,]*
2. BEHİŞTIye luṭfuñı idüp refīḳ
   Murādına göster **İlāhī** ṭarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 128). [ilāhī,]*
3. Niʿam-vāfir u mīhmān bī-şümār
   İlāhī ziyāde ide Kird-gār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 132). [ilāhī,]*

ʿilm: *(Ar.) Bilme, bilgi, biliş.*

1. Şu kim ʿ**ilm** ile olmaya āşinā
   Ḫaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 57). [ʿilm,]*
2. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿ**ilmine** vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 152). [ʿilmine, -i, -n, -e]*

ilyās-durur: *İlyas peygamberdir.*

1. Meger saña **İlyās-durur** reh-nümā
   Kim olur güher kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 11). [ilyās-durur,]*

imām-ı çehārum: *Dört imamım.*

1. İmām-ı çehārum velī mürteżā
   Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 167). [imām-ı çehārum,]*

ʿ**imāret:** *1. Medrese talebelerine, câmi görevlilerine, fakirlere ve gelip giden yolcu ve misâfirlere yemek vermek üzere kurulmuş aş evi. 2. Bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahâne, misâfirhâne, hankah, türbe, kale vb. eser.*

1. Neñe ġarresin iy bir avuc türāb
   Olur her ʿ**imāret** bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 62). [ʿimāret,]*

inan: *İnanmak, inanma işi.*

1. İnanmaḳ gerek cümlesine beşer
   İder sū-yi ẓandan müselmān ḥaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 175). [inanmaḳ, -maḳ]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

1. Görür Fūrı çün şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Varur süst idüp aña ḳarşu ʿ**inān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 590). [ʿinān,]*

ʿināyet ḳıl: *Lutfetmek, ihsan etmek.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
   ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 48). [ʿināyet ḳıl,]*

ʿināyetger ol: *Yardım edici ol.*

1. Sezā-yı perestiş perestendeye
   ʿİnāyetger ol mürdeye zindeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 102). [ʿināyetger ol,]*

incin: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

1. Görüp anı **incindi** ġāyetde Fūr
   Ġamīn oldı ḳalbine irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 469). [incindi, -di]*

iñende: *Çok, pek, fazla.*

1. Çü bunlar viṣāle degül dest-res
   Dil ü cāndan itme **iñende** heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 104). [iñende,]*

iner: *(Ayet) inmek.*

1. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
   Ṣanurlar ki gögden **iner** kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 250). [iner,]*

iñile-: *İnlemek, sızlanmak.*

1. Ṭoḳunduḳca zūpīn **iñiler** siper
   Zemīn ḍarbdan deprenür ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 617). [iñiler, -r]*

ir-: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

1. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu zindeye senden **irer** ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 20). [irer, -er]*
2. İrüp müşte peykān u gūşa sufār
   Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 457). [irüp, -üp]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

1. Ola esb-i tāzī yola çün revān
   Ḫar-ı leng **irişmez** aña bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 50). [irişmez, -iş, -mez]*
2. Duʿā eyleyüp ḳāṣıd oldı revān
   Şeh-i Rūma **irdi** velī bī-revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 298). [irdi, -di]*
3. Görüp anı incindi ġāyetde Fūr
   Ġamīn oldı ḳalbine **irdi** nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 470). [irdi, -di]*
4. Urur biri birine şemşīr-i tīz
   Ṣanasın ki **irdi** geh-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 650). [irdi, -di]*
5. İderseñ girüp baḫr-i şūrāba ceng
   İrişüp idem mużmaḥil çün neheng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 218). [irişüp, -iş, -üp]*
6. Kime kim **irüp** tīġ-ı Hindū çalar
   Atıyıla kendüyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 931). [irüp, -üp]*
7. Süleymāna kim rām idi ins ü cān
   İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1142). [irüp, -üp]*

iran: *İran.*

1. İdüp cümle **İrānı** Yezdān-perest
   İdem ḳadr-i āyīn-i bī-dīni pest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 341). [irānı, -ı]*
2. Çü **İrān** naṣīb ola iy şeh baña
   İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [irān,]*

isfendiyār: *İsfendiyâr.*

1. Ele alsa yayın gehī kār-zār
   Ḳaçar ḫaṣmı olursa **İsfendiyār** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 68). [isfendiyār,]*
2. Seni baḫt-ı bed hem-çü **İsfendiyār**
   Getürür ki Rüstem helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 185). [isfendiyār,]*
3. Velī sen yaşarsañ cihānda hezār
   Ne mümkin olasın çü **İsfendiyār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 190). [isfendiyār,]*
4. Elindeki zūpīn-i sām-süvār
   İder ḫurd ḫaṣm olsa **İsfendiyār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1090). [isfendiyār,]*

işid-: *Duymak, dinlemek.*

1. İşidüp cihān-gīr oldı dijem
   Kemān ḳaşını itdi ḫışm ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 169). [işidüp, --üp]*

işig: *Eşik, kapı.*

1. Olup çetr [çünkim] bu heft āsumān
   İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 96). [işigünde, -ün, -de]*

işit-: *Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.*

1. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd Şāh
   Nice aldı tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 95). [işitdüñ, -dü, -ñ]*

iskender: *Makedonyalı İskender.*

1. Didi ʿaksine döndi gerdūn meger
   Ki **İskender** āheng-i Dārā ider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 264). [iskender,]*
2. Turup Ḥaḳḳa **İskender** itdi niyāz
   Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 477). [iskender,]*
3. Çü **İskendere** degdi mektūb-ı şāh
   Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 387). [iskendere, -e]*

iskender-i feylakos: *İskender.*

1. Ayıtdı ki **İskender-i Feylaḳos**
   Şeh oldı gelüp itmedi dest-būs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 149). [iskender-i feylaḳos,]*

iskender-i feyleḳūs: *Makedonyalı Philip, İskender'in babası.*

1. Geyüp ḫılʿati itdi çün dest-būs
   Şorar Fürı **İskender-i Feyleḳūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 732). [iskender-i feyleḳūs,]*

iskender-i rūmi: *Rum İmparatoru İskender.*

1. Çü **İskender-i Rūmi** kişver-güşā
   Çü Ḫıżr-ı Nebī güm-rehe reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 101). [iskender-i rūmi,]*
2. Çü **İskender-i Rūmī** ḳandīl ola
   Cihān ṭurduġınca bu temsīl ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 351). [iskender-i rūmī,]*

iskender-i sāniyem: *İkinci İskenderim.*

1. Zamānumda **İskender-i sāniyem**
   Suḫen-gülaruñ cümle sulṭāniyem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 37). [iskender-i sāniyem, --yem]*

iskender-i ṭaḫt-gīr: *Tahta yayılan/ taht sahibi İskender.*

1. Didi aña **İskender-i ṭaḫt-gīr**
   Ne kişisin aşlıñ nedür iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 681). [iskender-i ṭaḫt-gīr,]*

istimālet: *Teselli.*

1. Sitāyiş ider beglere cümle şāh
   Olur **istimāletle** ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 80). [istimāletle, -le]*

it: *"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Benüm sözlerüm dürr-i meknūn-durur
   Şu kim **itmeye** ḫuṭṭe mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 36). [itmeye, -me, -y, -e]*
2. Ümīdüm bu Feyyāż-ı envār-ı dil
   Beni **itmeye** ḫalḳ içinde ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 88). [itmeye, -me, -y, -e]*

itāʿat idüp: *İtaat etmek, boyun eğmek, buyruğa uymak, söz dinlemek.*

1. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
   Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 147). [iṭāʿat idüp, --üp]*

ʿitāb eyleyüp: *Azarlamak, terslemek.*

1. ʿİtāb eyleyüp elçiye ol fużūl
   Şehüñ ḳılmadı armaġanın ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 293). [ʿitāb eyleyüp, -yüp]*

ʿitāb itme: *Azarlamak, terslemek.*

1. Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
   ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫʿāh olmışam *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 72). [ʿitāb itme, --me]*

itāle: *Uzatma, uzatılma (Kubbealtı).*

1. Iṭāle idüp şāh-ı pīrūz-ger
   Görür zehre āmīz ḳılmış şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 97). [iṭāle,]*

itdi: *Etmek, eylemek.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
   Ḳamu baş urup **itdiler** iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 78). [itdiler, -ler]*

iy: *"Ey" seslenme ünlemi.*

1. Ḥaẕer eyle ḫışmumdan **iy** nev-cuvān
   Yidi başlu s̲uʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 53). [iy,]*
2. Yidi kişverüñ şāhıyam **iy** żaʿīf
   Benüm ile sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 55). [iy,]*
3. Ne miḳdāruñ ola senüñ **iy** faḳīr
   Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 57). [iy,]*
4. Didi **iy** ser-efrāz ü ser-keş cuvān
   Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 19). [iy,]*
5. Ele tīġ alındı çün **iy** şehriyār
   Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 141). [iy,]*
6. Sürūd eyle **iy** muṭrib-i naġme-ger
   Ki nāyuñ virür bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 209). [iy,]*
7. Degül şehliġüm kimseden hīç kem
   Gözüñi aç **iy** şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 200). [iy,]*
8. Nʿola baḫt oldı ise saña yār
   Sezā-vār-ı taḫtem ben **iy** tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 198). [iy,]*
9. Çü Ḫrān naṣīb ola **iy** şeh baña
   İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [iy,]*
10. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur **iy** şeh benüm
    Ki perverdedür niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 151). [iy,]*
11. Yigitlikde bulınur **iy** şeh kemāl
    Bedīhī-dürür [hem] degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 149). [iy,]*
12. Begenmedügüñ mīşeden şīr-i mest
    Çıḳar **iy** şehinşāh-ı āteş-perest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 138). [iy,]*
13. Cihān ḫāli mi ṣanduñ **iy** şehriyār
    Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 135). [iy,]*
14. Bir avuc zemīne de **iy** pādişāh
    Ne lāzım ola iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 79). [iy,]*
15. Ne deñlü ulu olsañ **iy** pādişāh
    İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 59). [iy,]*
16. Ne yire ki **iy** şeh başarsañ ḳadem
    Cebīn-i Keyūmers̲dürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [iy,]*
17. Didiler şehe **iy** şehin-şāh-ı ġarb
    Ḳılalum bugün şāh-ı Ṣarḳ ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 81). [iy,]*
18. Fidā yoluña baş u cān u cihān
    Senüñ **iy** ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 84). [iy,]*

kabā: *Kaftan, libas, cübbe.*

1. Melekdür velīkin **ḳabāda** nihān
   Ṣanurlar beşer anı ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 47). [ḳabāda, -da]*

kabr: *Kabir, mezar.*

1. Çü Ṣūr ura dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
   Ṣaça **ḳabrüme** ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 92). [ḳabrüme, -üme]*

kabūl eyledi: *Kabul etmek, razı olmak.*

1. Duʿāsın **ḳabūl eyledi** Kird-gār
   Gelür Ḥażret-i Ḫıżr-ı Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 749). [ḳabūl eyledi, -di]*

ḳabūl eyleyüp: *Kabul etmek.*

1. Ḳabūl eyleyüp anı erkān-ı Hind
   Didiler şehüñdür ḳamu Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1187). [ḳabūl eyleyüp, -yüp]*

kabūl itdi: *(Allah) Katında makbul saymak, beğenip karşılığını vermek.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 166). [ḳabūl itdi, --di]*

ḳabūl itdi: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 146). [ḳabūl itdi, --di]*
2. Çü yüz biñ niyāz ile ḳıldı namāz
   Niyāzın **ḳabūl itdi** ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 502). [ḳabūl itdi, -di]*

kabūl itmedi: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. Ḳabūl itmedi hīç bir ḥabbe şāh
   Didi kim yiter baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1161). [ḳabūl itmedi, -me, -di]*

kabūl iden: *Kabul etmek, razı olmak.*

1. İden ḥācetin düşmeninüñ ḳabūl
   İde mi muḥibbini hergiz melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 773). [ḳabūl iden, -en]*

kabūl kıl: *Kabul etmek.Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.*

1. Beni eyleme reddüñ ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 196). [ḳabūl ḳıl,]*

kabūl kılmadı: *Kabul etmek.Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.*

1. ʿİtāb eyleyüp elçiye ol fużūl
   Şehüñ ḳılmadı armaġanın ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 294). [ḳabūl ḳılmadı, -ma, -dı]*

kaç: *Kaçmak, uzaklaşmak.*

1. Ele alsa yayın gehī kār-zār
   Ḳaçar ḫaşmı olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 68). [ḳaçar, -ar]*
2. Getürem saña şīr mānendi ceyş
   Kaçan şīre hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 234). [kaçan, -an]*
3. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle ġırīv
   Ki Ḳāfa **ḳaçar** ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 954). [ḳaçar, -ar]*
4. Ḳaçarsañ eger kūha hem-çün peleng
   Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 215). [ḳaçarsañ, -ar, -sa, -ñ]*
5. Ne **ḳaçmaḳ** elinden gelür ne yiter
   Ne nefʿ olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 921). [ḳaçmaḳ, -maḳ]*
6. Görür pīl çün dutdı dünyāyı nār
   Żarūrī **ḳaçup** oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 906). [ḳaçup, -up]*

kaç: *"Kaç" soru sıfatı.*

1. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş cuvān
   Niçün bilmedin **ḳaç** bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 20). [ḳaç,]*

kaçan: *"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.*

1. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle **ḳaçan** dīv-bāzī ide *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 78). [ḳaçan,]*
2. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
   Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 63). [ḳaçan,]*

3. Ḳaçan kim muḥîṭi anuñ ide cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 37). [ḳaçan,]*
4. Serāyende olsa **ḳaçan** ol sürūş
Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 57). [ḳaçan,]*
5. Ḳaçan ḳılsa altında cevlān raḫş
Olur taḫt-gīr u olur tāc-baḫş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 103). [ḳaçan,]*
6. Ḳaçan Rūmda ḳopsa bir pehlevān
Olur idi iḳlīme ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 15). [ḳaçan,]*
7. Ḳaçan ney çalınsa o şeh bezm-i mül
Ṣafā vire mi ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 33). [ḳaçan,]*
8. Ṣatarken cihān ḫalḳına sen güher
Ḳaçan müşterī bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 36). [ḳaçan,]*
9. Ḳaçan olsa cevşen-ver ol şeh-süvār
Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 43). [ḳaçan,]*
10. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] gürg-i çaplus
Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 276). [ḳaçan,]*
11. Ḳaçan cenk ide [şīr ile] gürg-i çaplus
Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 275). [ḳaçan,]*
12. Ḳaçan kim ḳanatlasa uçmaġa mūr
Gelür bāline kesr başına şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 273). [ḳaçan,]*
13. Sürūd eylese her **ḳaçan** arġanūn
Cigerden olurdı revān rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 103). [ḳaçan,]*
14. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
Ḳaçan ide meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 26). [ḳaçan,]*
15. Bunuñ gibi sevdāya itdüñ heves
Ḳaçan ura Sīmurġa pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 22). [ḳaçan,]*
16. Ḳaçan bāza hem-bāl ola şeb-pere
Ḳaçan ura dendān gürge bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 33). [ḳaçan,]*
17. Ḳaçan bāza hem-bāl ola şeb-pere
Ḳaçan ura dendān gürge bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 34). [ḳaçan,]*
18. Ḳaçan kirm ide ejdehā ile ceng
Ḳaçan ceng ide gürbe ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 35). [ḳaçan,]*
19. Ḳaçan kirm ide ejdehā ile ceng
Ḳaçan ceng ide gürbe ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 36). [ḳaçan,]*
20. Havāya ṣaçan kimse destiyle ḫāk
Ḳaçan geye başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 66). [ḳaçan,]*
21. Muṭīʿdür baña cümle Hindūstān
Ḳaçan rām olam saña iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 336). [ḳaçan,]*
22. Senüñ aṣl u neslüñ degül muʿteber
Ḳaçan būriyā vire Mışrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 340). [ḳaçan,]*
23. Sizüñ ile başa **ḳaçan** çıḳa Fūr
Helāk itdürür āḫır anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 541). [ḳaçan,]*
24. Ayıtdı şehe Ḫıżr kim iy dilīr
Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 756). [ḳaçan,]*
25. Ḳaçan kim şehinşāh naʿra urur
Öli dirgirüp diriyi öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1113). [ḳaçan,]*
26. Ḳaçan kim kişiye irişse ecel
Dutulur ayaḳ baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1125). [ḳaçan,]*

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Gerek iḥtiyāṭ olana rūz-ı ceng
Degül şol **ḳadar** kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 56). [ḳadar,]*
2. Döker tīr-keş ol **ḳadar** tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1023). [ḳadar,]*

kadeh: *1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.*

1. Olup şekker-efşān u hem nūş-baḫş
Güneş gibi meyden **ḳadeḥ** pür-dıraḫş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 92). [ḳadeḥ,]*

kadem: *(Ar.) Ayak, adım.*

1. Ne yire ki iy şeh başarsañ **ḳadem**
Cebīn-i Keyūmersdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [ḳadem,]*

kadem başdı: *Ayak basmak.*

1. Sevābit sipihrine başdı ḳadem
Yolına nisār itdi encüm direm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 97). [ḳadem başdı, --dı]*

kadem başdı: *Ayak basmak II bir işe girişmek.*

1. Gelüp ol maḳāma çü başdı ḳadem
Dökildi gelüp dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 283). [ḳadem başdı, -dı]*

kadīm: *Eski.*

1. Benüm dīnüm anuñ dīninden **ḳadīm**
Ḳoyup anı dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 301). [ḳadīm,]*

ḳadīmī: *Eski.*

1. Hüner-mendi elbet daḫı bī-hüner
   Ḳadīmī bu ʿādet-dürür kim yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 152). [ḳadīmī,]*
2. İdesin **ḳadīmī** neyise rüsūm
   Dilerseñ ki saña ḳala mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 159). [ḳadīmī,]*

kādir-i ber-kemāl: *Kemali mutlak olan kudret sahibi.*

1. Ne kim istese **ḳādir-i ber-kemāl**
   Degül hīç mümkin yanında muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 37). [ḳādir-i ber-kemāl,]*

kādir-i ber-kemāl: *Kemali mutlak olan kudret sahibi.*

1. Ne kim istese **ḳādir-i ber-kemāl**
   Degül hīç mümkin yanında muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 37). [ḳādir-i ber-kemāl,]*

kadr: *Kıymet, değer bilmek.*

1. Göre ḥāli çün rūz-ı meydān [ola]
   Ṣütürbān ile **ḳadri** yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 328). [ḳadri, -i]*
2. Bile kendü **ḳadrini** her zīr-i dest
   Uzatmaya kimse ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 353). [ḳadrini, -i, -n, -i]*
3. Ne bilsün benüm **ḳadrümi** kec-naẓar
   Hüner ehlini bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 33). [ḳadrümi, -ümi]*

kadr-i āyīn-i bī-dīni: *Din dışı ayinlerin kıymeti.*

1. İdüp cümle Ḫrānı Yezdān-perest
   İdem **ḳadr-i āyīn-i bī-dīni** pest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 342). [ḳadr-i āyīn-i bī-dīni,]*

kadr-i merd: *İnsanın kıymeti.*

1. İki merd-i meydānuz ehl-i neberd
   Biline neberd olıcak **ḳadr-i merd** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 126). [ḳadr-i merd,]*

kadr-i pest: *Değerini düşürmek.*

1. Ne ġam bir kişide osa **ḳadr-i pest**
   Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 705). [ḳadr-i pest,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Eline sinān alsa ol şeh-süvār
   Ḳafeṣ gibi **Ḳāfı** ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 82). [ḳāfı, -ı]*
2. Tel-i rīk ile hem-ser ola mı **Ḳāf**
   Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 277). [ḳāf,]*
3. Çü ḫançer ḳamu tīz ü sīne-şikāf
   Ḳamu cengde s̱ābit-ḳadem hem-çü **Ḳāf** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 384). [ḳāf,]*
4. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
   Ki tāze kedū gelmez anlara **Ḳāf** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 56). [ḳāf,]*
5. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle ġırīv
   Ki **Ḳāfa** ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 954). [ḳāfa, -a]*

kafā: *Baş II Etraf, yan.*

1. Ṣalınur **ḳafasında** zerrīn-ʿalem
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 143). [ḳafasında,]*

kafā: *Baş.*

1. Elini **ḳafasında** bağladı çüst
   İletdi ʿalem dibine zār ü süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 637). [ḳafasında, -sı, -n, -da]*

kʾāferīnende: *(Fars. āferin'den āferinende) Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
   Aña āferīn **kʾĀferīnendedür** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 100). [kʾāferīnendedür, --dür]*

kafes: *Ar. Kafes.*

1. Eline sinān alsa ol şeh-süvār
   Ḳafeş gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 82). [ḳafeş,]*

kāfir: *Kâfir, düşman.*

1. İdüp ḳalʿasın **kāfirüñ** tār-mār
İder malını Ḥaḳ yolı[na] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 115). [kāfirüñ, -üñ]*

kahr: *Derin üzüntü veya acı, sıkıntı.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
Kiminüñ urur **ḳahrı** ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 106). [ḳahrı, -ı]*
2. Eger **ḳahruñ** olur ise perde-dār
Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 27). [ḳahruñ, -uñ]*
3. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
ʿAdū mülki **ḳahr** ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 162). [ḳahr,]*
4. Ki nuṣret virüp aña Yezdān-ı pāk
İde **ḳahrıla** düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 772). [ḳahrıla, -ıla]*

kahr-ı kemend: *Keder ipi.*

1. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest **ḳahr-ı kemend** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 50). [ḳahr-ı kemend,]*

kakıtma: *Kızdırmak, canını sıkmak.*

1. Ḳaḳıtma beni itmeyem tā ki kīn
Ṣaḳın yanmasun oda Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 245). [ḳaḳıtma,]*

kal: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
Bu yolda **ḳalur** cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 14). [ḳalur, -ur]*
2. Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
Muvāfıḳda **ḳalur** bulamaz sebīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 118). [ḳalur, -ur]*
3. Ḥudūṣın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 124). [ḳalur, -ur]*
4. Birimüz **ḳalınca** ḳılalum ḳıtāl
Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 87). [ḳalınca, -ınca]*
5. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
Kime **ḳaldı** saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 108). [ḳaldı, -dı]*
6. Ezildi siper gitdi gürz-i girān
Tehī-dest **ḳaldı** iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 622). [ḳaldı, -dı]*
7. Senüñ ʿavnüñe **ḳaldı** kārum hemīn
Vʾegerni ḳanı Rūm u Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 481). [ḳaldı, -dı]*
8. Gider rāḥat olmaġ içün ol dilīr
Ḳalur yalıñuz ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 746). [ḳalur, -ur]*
9. Kebūter eger açsa meydānda bāl
Ḳalur der-peyince olamaz hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 868). [ḳalur, -ur]*

kal: *Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.*

1. İdesin ḳadīmī neyise rüsūm
Dilerseñ ki saña **ḳala** mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 160). [ḳala, -a]*
2. Birimüz ölüp çün birimüz **ḳala**
Cihān mülkine cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1063). [ḳala, -a]*
3. Seḥerden durup geydi zerrīn-zirih
Ki **ḳalmaya** ḳalbinde oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 784). [ḳalmaya, -ma, -ya]*

kal: *Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.*

1. Daḳar iki dişine elmās tīz
İki dişi **ḳalınca** kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 408). [ḳalınca, -ınca]*

kal: *Bulunmak.*

1. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
Cihān baḥr olur idi **ḳalmazdı** ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1014). [ḳalmazdı, -maz, -dı]*

kal: *(Geriye) kalmak.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
Çü benden tehī **ḳala** bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 84). [ḳala, -a]*
2. Ne Dārā ne Cemşīd adı yād ola
Senüñ ḫaşre dek nām-ı nīküñ **ḳala** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 180). [ḳala, -a]*

kal: *" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn **ḳaldı** kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 30). [ḳaldı, -dı]*

kal-: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

1. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
   Kime ḳaldı saña **ḳala** bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 108). [ḳala, -a]*
2. Ne Ḫırān **ḳala** vü ne iḳlīm-i Rūm
   Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 357). [ḳala, -a]*

ḳal-: *(Geriye) kalmak, mevcut olmak.*

1. Suḫendür kişiden **ḳalan** yādigār
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 73). [ḳalan, -(a)n]*

ḳal-: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak, mevcut olmamak.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
   Çü **ḳalmaz** ḳalanına ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 74). [ḳalmaz, -maz]*

ḳalʿ ider: *Yok eder.*

1. Eger Ḫayber olsa ḥışār-ı ʿadu
   İder ḳalʿ bābın şeh-i ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 114). [ḳalʿ ider, --er]*

ḳāl u ḳīl: *Söz; laf ; dedikodu.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
   Ara yirde olur niçe **ḳāl u ḳīl** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 96). [ḳāl u ḳīl,]*

ḳalʿa: *Ar. Kale.*

1. İdüp **ḳalʿasın** kāfirüñ tār-mār
   İder malını Ḥaḳ yolı[na] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 115). [ḳalʿasın, -sı , -n]*

kālā: *Kumaş.*

1. Silāḥ u seleb ḫılʿat u esb ü zīn
   Girān-māye **kālā** güherler ṣemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 728). [kālā,]*

kālā vü zer virüp: *Kumaş ve altın verip.*

1. Daḫı elçiye her ne ise ḫaber
   Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 168). [kālā vü zer virüp,]*

kalan: *Geriye kalan, diğerleri.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
   Çü ḳalmaz **ḳalanına** ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 74). [ḳalanına, -ın, -a]*

kalb: *Gönül.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı **ḳalbine** dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 106). [ḳalbine, -i, -n, -e]*
2. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi **ḳalbi** ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [ḳalbi, --i]*
3. Muḥanneṣ ki pür ola **ḳalbinde** bīm
   Ḥarām ola aña virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 47). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*
4. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
   Düzer **ḳalbde** cān gibi ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 106). [ḳalbde, -de]*
5. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
   Durur **ḳalbde** kendü şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 128). [ḳalbde, -de]*
6. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
   Olur zeyn **ḳalb** ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 118). [ḳalb,]*
7. Gelür çünki meydāna iki sipāh
   Ṭurur **ḳalbde** iki serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 592). [ḳalbde, -de]*
8. Seḥerden durup geydi zerrīn-zirih
   Ki ḳalmaya **ḳalbinde** oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 784). [ḳalbinde, -in, -de]*
9. Görüp anı incindi ġāyetde Fūr
   Ġamīn oldı **ḳalbine** irdi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 470). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

kaldı: *(Bir bütünden) artakalmak. II Payına düşmek.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan **ḳaldı** her pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 110). [ḳaldı, -dı]*

kaldur: *Yukarı doğru hareket ettirmek.*

1. Başın **ḳaldurup** didi iy pādişāh
   Saña yaraşur taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 137). [ḳaldurup, -up]*

kalem: *(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.*

1. Eger bir **ḳalemde** ola biñ zebān
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 7). [ḳalemde, -de]*
2. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem
   Cihān dutmaġa baña bes bir **ḳalem** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 22). [ḳalem,]*

ḳalīl: *Az.*

1. Günāhum keş̲īr ü şevābum **ḳalīl**
   Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 201). [ḳalīl,]*

ḳalīl olur: *Az olmak.*

1. Giçer her kişi gerçi gevher-şinās
   Ḳalīl olur ammā şinās ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 148). [ḳalīl olur, --ur]*

ḳalḳan: *Ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.*

1. Doḳunduḳca **ḳalḳana** gürz-i girān
   Ṭolardı ṭarāḳıyla hep āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 615). [ḳalḳana, -a]*
2. Elindeki zūpīn künbed-miş̲āl
   Virür çarḫ **ḳalḳanına** infiʿāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 518). [ḳalḳanına, -ı, -na]*

ḳalur: *T. Kalmak.*

1. Anuñ birliginde kim itse gümān
   Muḫalled **ḳalur** nār içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 160). [ḳalur,]*

kām buldı: *Umduğuna ve istediğine erişmek.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
   İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 66). [kām buldı, --dı]*
2. Alup behre Behrām çün buldı kām
   Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 85). [kām buldı, --dı]*

ḳamer: *Ar. Ay, mâh.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
   Cemālinden alur **ḳamer** nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 72). [ḳamer,]*
2. Geyüre çü naẓm aña dībā libās
   Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 104). [ḳamer,]*
3. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy nām-ver
   Yürür gündüzün gün giceler **ḳamer** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 188). [ḳamer,]*

kāmiʿi: *Topuz vuran.*

1. Der-i ḳalʿa-i Ḫayberüñ **ḳāmiʿi**
   Ṣafā çarḫınuñ neyyir-i lāmiʿi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 169). [ḳāmiʿi,]*

kāmil: *Noksansız, tam, bütün.*

1. Ḥaḳuñ nāyibi **kāmil** insāndur
   Cihān cismdür aña ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 195). [kāmil,]*

kām-rān: *Muradına eren, ikbal sahibi.*

1. Saʿādet anuñ kim daḫı nev-cuvān
   İñen ola ʿālemde ol **kām-rān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1210). [kām-rān,]*

kamu: *1. Bütün, hep, her. 2. Herkes.*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḥālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 21). [ḳamu,]*
2. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḥālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 22). [ḳamu,]*
3. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu ḫażretüñden bulur żaʿf u zūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 54). [ḳamu,]*
4. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu zindeye senden irer ḫayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 20). [ḳamu,]*
5. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿafv u luṭfuñ **ḳamuya** penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 80). [ḳamuya, -y, -a]*
6. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
   Ḳamu pey-rev olanları eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 50). [ḳamu,]*
7. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
   Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 87). [ḳamu,]*
8. Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 22). [ḳamu,]*
9. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḥaḳīḳatde aṣl ol **ḳamu** ferʿdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 26). [ḳamu,]*
10. Kamu enbiyānuñ odur serveri
    Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 39). [kamu,]*
11. Kamu enbiyānuñ odur serveri
    Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 40). [ḳamu,]*
12. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
    Ẓulemde ḳalurdı **ḳamu** kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 50). [ḳamu,]*
13. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
    Ḳamu ehl-i peyġāma ḫātemdür ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 52). [ḳamu,]*
14. Livāsı **ḳamu** ümmetine penāh
    Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 55). [ḳamu,]*

15. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
Yanında **ḳamusı** velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 36). [ḳamusı, -sı]*
16. Piyāde öñince **ḳamu** enbiyā
Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 107). [ḳamu,]*
17. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 199). [ḳamu,]*
18. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 198). [ḳamu,]*
19. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 148). [ḳamu,]*
20. Ḳamu varlıġından çü nevmīd olur
Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 121). [ḳamu,]*
21. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 103). [ḳamu,]*
22. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
Dil ü cāndan itdi **ḳamusı** ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 146). [ḳamusı, -sı]*
23. Ḳamu şeyʾe yā Rab virürsin vücūd
İder ẕātuña cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 115). [ḳamu,]*
24. Görinen bilinen **ḳamu** kāyināt
Delīl oldı itmege iṣbāt-ı Ẕāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 117). [ḳamu,]*
25. Kelāmı **ḳamu** ḥikmet-āmīz olur
Suḫende dili ḫançer-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 23). [ḳamu,]*
26. Ṣu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
Ki kān olmış idi **ḳamu** ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 62). [ḳamu,]*
27. Cihān şehleri aña muḥtāc olur
Ḳamusına ol dürretü't-tāc olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 34). [ḳamusına, -sı, -na]*
28. ʿUlūmuñ **ḳamusından** āgāh olur
Hemīşe sürūş aña hem-rāh olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 47). [ḳamusından, -sından]*
29. Ḳamunuñ ḳaşı kīneden çün kemān
Ḳamu tīr-endāz u āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 380). [ḳamu,]*
30. Çü ḫançer ḳamu tīz ü sīne-şikāf
Ḳamu cengde ṣābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 384). [ḳamu,]*
31. Çü ḫançer **ḳamu** tīz ü sīne-şikāf
Ḳamu cengde ṣābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 383). [ḳamu,]*
32. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr çüst
Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 378). [ḳamu,]*
33. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi ṣaf-şiken
Ḳamu āhenīn-dil çü Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 373). [ḳamu,]*
34. İder yanına cemʿ ḫayli sipāh
Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 368). [ḳamu,]*
35. Geleler **ḳamu** ḫıdmetine şehüñ
Ola cemʿ girdinde encüm mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 359). [ḳamu,]*
36. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi ṣaf-şiken
Ḳamu āhenīn-dil çü Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 374). [ḳamu,]*
37. Ḳamunuñ ḳaşı kīneden çün kemān
Ḳamu tīr-endāz u āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 379). [ḳamunuñ, -nuñ]*
38. Niyāzı aña ḫalḳuñ ol bī-niyāz
Ḳamu çāresüzlerdür ol çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 20). [ḳamu,]*
39. Cihān mümkin ol vācib ü ḫālıḳı
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 40). [ḳamu,]*
40. Ḳamu muḥdeṣ ü ẕāt-ı vācib hemīn
Muḳarrer ḥudūṣ-ı semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 41). [ḳamu,]*
41. Ḳamu şehlerüñ ser-firāzı benem
Ḳamu gāvdur esb-i tāzī benem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 85). [ḳamu,]*
42. Ḳamu şehlerüñ ser-firāzı benem
Ḳamu gāvdur esb-i tāzī benem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 86). [ḳamu,]*
43. Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫˇāh u **ḳamu** nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 34). [ḳamu,]*
44. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 78). [ḳamu,]*
45. Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā **ḳamu** cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 74). [ḳamu,]*
46. Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫˇāh u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 34). [ḳamu,]*
47. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
Sebebdür **ḳamu** ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 22). [ḳamu,]*
48. Müselmān ider Hind ḫalḳın tamām
Ḳamu farḳ iderler ḥalāl u ḥarām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1236). [ḳamu,]*
49. Ḳabūl eyleyüp anı erkān-ı Hind
Didiler şehüñdür **ḳamu** Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1188). [ḳamu,]*
50. İder Hind ḫalḳı **ḳamu** inḳıyād
Gezüp şehr-i Ḳannūcı seyr itdi şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1167). [ḳamu,]*
51. Ḳamu ʿāleme şāh idi Key-ḳubād
Külāhın velī ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1137). [ḳamu,]*
52. Çekildi **ḳamū** leşker öñince pīl
Revān oldı ardınca deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 887). [ḳamū,]*
53. Semī gūşı daḫı **ḳamu** āhenīn
Degül idi meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 865). [ḳamu,]*

54. Murādın duyup Ḫıżr çün kim gider
Ḳamu didügin şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 766). [ḳamu,]*
55. Eger pīlden olmasaydı ḥışār
İderdük **ḳamu** leşkerin tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 664). [ḳamu,]*
56. Yürür pīliñ ardınca cengī sipāh
Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 586). [ḳamu,]*
57. Gelüp ortaya aldılar şāhı heb
Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 578). [ḳamu,]*
58. Didiler **ḳamu** iy cihān-pehlevān
Ḳılubdur seni Tengri şāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 559). [ḳamu,]*
59. Gelüp virdi serverlerine selām
Baş urup **ḳamu** itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 528). [ḳamu,]*
60. Virür istimāle çerisini Fūr
Ḳamu şād olup oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 410). [ḳamu,]*
61. Ḳamu fānī bāḳī Allāhdur
Bunı bilmeyen kimse güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 169). [ḳamu,]*
62. Ḳamu raṭb u yābis sepīd ü siyāh
Ḥaḳı birlemeklikde ʿādil-güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 157). [ḳamu,]*
63. Ḳamu muḥdeş ü muḥdiş oldur hemīn
Gerek çarḫ olsun gerekse zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 145). [ḳamu,]*
64. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
Kime ḳaldı saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 107). [ḳamu,]*
65. Geyüp cevşen olur **ḳamusı** süvār
Çalup kūs-ı ḥarbī biner tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 411). [ḳamusı, -s, -ı]*
66. Nejādum cihān ṭuralı Hinde şāh
Ḳamusı cihān-gīr ü şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 338). [ḳamusı, -sı]*
67. Çü ṣarrāf u ḥakkāk ü ġavvāṣsın
Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 26). [ḳamusı, -s, -ı]*
68. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
Ne ġam çünki sensin **ḳamusına** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 242). [ḳamusına, -s, -ı, -n, -a]*

kān: *(Far.) Menba, maden ocağı, hazine.*

1. Seḫā **kānı** olmışdı ġāyet ḫarāb
Yine ḳıldı pür-cevher ol āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 135). [kānı, -ı]*
2. Şu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
Ki **kān** olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 62). [kān,]*
3. Oḳıtdı nüvīsendeyi yanına
Didi ol suḫen cevheri **kānına** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 412). [kānına, --ı, --na]*
4. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ **ḳan** ider
Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 215). [ḳan,]*
5. ʿAḳīḳüñ ṭolup **kānı** yüsr-i siyeh
Pür itmişdi meydānı Hindū sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 977). [kānı, -ı]*

kān: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.*

1. Eline daḫı almadan ol kemān
Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı **ḳan** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 18). [ḳan,]*
2. O **kan** baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi [sefīl ü] zelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [kan,]*
3. Ḳızıl **ḳan** olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 261). [ḳan,]*
4. Budur saña āḫır cevābum hemān
Berü gel dilerseñ seyil ola **ḳan** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 382). [ḳan,]*
5. Urur leşker-i Hinde gürz-i girān
Ṣavaşdugı yirlerde seyl idi **ḳān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 942). [ḳān,]*
6. O bezmüñ içinde olup **ḳan** nebīd
Ṣararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1035). [ḳan,]*
7. Niçe bizüm içün ola seyl **ḳān**
Senüñ ile ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1061). [ḳān,]*
8. Çü ʿüryān olup tīġum ola ʿayān
Yunur **ḳana** iḳlīm-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 248). [ḳana, -a]*
9. Yürütdi iki şāh daḫı sipāh
Sütūn-ı ʿalem oldı **ḳandan** siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1030). [ḳandan, -dan]*
10. Dühül ışlanur **ḳandan** itmez ṣadā
Virür idi ġalbīr gibi [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1031). [ḳandan, -dan]*
11. Anuñ **ḳanıdur** bunda çaldı seni
Arada bahāne idiser beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 313). [ḳanıdur, -ı, -dur]*

ḳan aḳsun: *Kan akmak.*

1. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
Ne ceng olsun aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 40). [ḳan aḳsun,]*

kān ü deryā: *Maden ve deniz.*

1. Çü kān ü çü deryā girān-māyedür
Ẓafer-ṣayd-ı şāhīn Hümā-sāyedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 105). [kān ü deryā,]*

kanāʿat-pezīrā vü tenhā-nişīn: *Kanaati kabul eden ve yalnız oturan.*

1. Çü sī-murġ-ı murtāż u ʿuzlet-güzīn
   Ḳanāʿat-peẕīrā vü tenhā-nişīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 4). [ḳanāʿat-peẕīrā vü tenhā-nişīn,]*

kanat: *Uçma organı, kanat.*

1. Ḳaçan kim **ḳanatlasa** uçmaġa mūr
   Gelür bāline kesr başına şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 273). [ḳanatlasa, --lan, --sa]*

kʾanda: *Ki onda.*

1. Her işde felek daḫı mecbūrdur
   İder ol işi **kʾanda** meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 66). [kʾanda,]*

kanda: *Nerede.*

1. Gül-i feṯḥ rāhın idüp gül-sitān
   Olur **ḳanda** kim ḳonsa bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 8). [ḳanda,]*
2. Görüben anı heybet aldı sipāh
   İderlerdi her **ḳanda** ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 938). [ḳanda,]*

kandan: *1. Nereden 2. Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
   Benüm ile sen **ḳandan** olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 56). [ḳandan,]*

ḳandīl: *Ar. Sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aracı, çerağ.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her aḫter fürūzende **ḳandīl** idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 4). [ḳandīl,]*
2. Çü İskender-i Rūmī **ḳandīl** ola
   Cihān ṭurduġınca bu temsīl ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 351). [ḳandīl,]*

kānı: *(Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.*

1. Meger saña İlyās-durur reh-nümā
   Kim olur güher **kānına** pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 12). [kānına, -na]*

kānı: *(Far.) Menba, maden ocağı, hazine.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
   Velī diḳḳate dīdede **ḳanı** nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 24). [ḳanı,]*

kānı: *"hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.*

1. Ṣalā idi iḳlīme yoḳ bunda lāf
   Cihān-pehlevān **ḳanı** hāẕā meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 20). [ḳanı,]*
2. Bulur dürleri çoḳ egerçi ki nās
   Velī **ḳanı** ṣārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 24). [ḳanı,]*
3. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı kārum hemīn
   Vʾegerni **ḳanı** Rūm u Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 482). [ḳanı,]*
4. Urup naʿra ol cūş ider pīl-i mest
   Didi **ḳanı** Ḳayṭās-ı Yezdān-perest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 598). [ḳanı,]*
5. Sikender didi kim **ḳanı** ol esīr
   Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 671). [ḳanı,]*

kan-ı kurbān: *Kurbanın kanı.*

1. Ṭolu **ḳan-ı ḳurbān** u tir-keş tehī
   Dilāverler üftāde serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1019). [ḳan-ı ḳurbān,]*

kān-ı sehā: *Cömertlik menbaı, kaynağı.*

1. İmām-ı çehārum velī mürteżā
   Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü **kān-ı seḫā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 168). [kān-ı seḫā,]*

kanı senüñ boynuña: *Günahı, manevi mesuliyeti onun üstüne olsun; veya ona aittir anlamına gelmektedir.*

1. Eger cehl ile ceng iderseñ ṭaleb
   Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 250). [ḳanı senüñ boynuña,]*

kannūc: *Özel isim.*

1. Varup ḳondı **Ḳannūc** öñine çü şāh
   Sikender daḫı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 423). [ḳannūc,]*
2. Yatup ol gice anda ārām ider
   Geçüp ṣubḥ **Ḳannūca** varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 422). [ḳannūca, -a]*

kapu: *Eşik, huzur, makam.*

1. Ne dil kim **ḳapuñda** ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 55). [ḳapuñda, -ñ, -da]*
2. Olur dūn-himmet **ḳapuñdan** baʿīd
   Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 21). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]*
3. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
   Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 74). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]*
4. Ḳapusı selāṭīne miʿrācdur
   İşigi ṭaşı dürretü't-tācdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 29). [ḳapusı, -(s)ı]*
5. Buyurdı hemān oldı dīvān-ı şāh
   Olur **ḳapuya** cemʿ cümle sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 120). [ḳapuya, -y, -a]*
6. Benüm gibi ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
   Vara mı **ḳapuña** eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 162). [ḳapuña, -(ñ)a]*

kapusında: *"Kapı" || Huzur, makam.*

1. Ḳapusında yoḳ bir ḳulı nā-ümīd
   Her engüşti ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 151). [ḳapusında,]*

kār: *İş, çalışma.*

1. Ḳırup cümle eʿvān u enṣāruñı
   Diger-gūn idem ʿāḳıbet **kārıñı** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 270). [kārıñı, -ı, -n, -ı]*
2. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı **kārum** hemīn
   Vʾegerni ḳanı Rūm u Ir̲ān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 481). [kārum, -um]*

kār: *(Fars.) Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.*

1. Bu **kāra** maʿānī maʿārif gerek
   Çü esbāb olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 55). [kāra, -a]*
2. Şu kim bilmeye kendü miḳdārını
   Digergūn ider devr anuñ **kārını** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 24). [kārını, -ın, -ı]*

kār gelür: *Kazançlı olmak.*

1. Şitābuñ direngüñ daḫı pīri var
   Gelür rāst olsa maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 62). [kār gelür, --ür]*

kār itmeye: *Kazanç elde etmek, yarar sağlamak; etki etmek.*

1. Geyer üstine cevşen ol pehlevān
   Ki **kār itmeye** aña tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 792). [kār itmeye, -me, -ye]*

kara: *Siyah.*

1. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
   Ḳarardı **ḳara** tozıdan āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 120). [ḳara,]*
2. Ḳara tozda şan rumḥ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 139). [ḳara,]*
3. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 165). [ḳara,]*
4. Ḳara toza ġarḳ oldı cümle sipāh
   Olur Hindū mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 983). [ḳara,]*
5. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler sāġar-ı ābnūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1038). [ḳara,]*

ḳarañu: *Karanlık.*

1. Gice irişince iderler ḳıtāl
   Ḳarañu olur buldılar infiṣāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 652). [ḳarañu,]*

karar: *(Ar.) Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan leşker itdi **ḳarār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 38). [ḳarār,]*

karar-: *Aydınlığı azalmak, karanlık olmak.*

1. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
   Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 120). [ḳarardı, -dı]*

karār buldı: *Durmak, durulup yatışmak.*

1. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
   Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 102). [ḳarār buldı, --dı]*

karār itdi: *Oturmak, yerleşmek.*

1. Ṭılāya olur her yañadan süvār
   Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 656). [ḳarār itdi, -di]*

karār iderler[di]: *Sabit kalmak, yaşamak, durmak.*

1. Bir iki gün ārām idüp şehriyār
İderler[di] āsāyiş içün ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 410). [ḳarār iderler[di], --er, --ler, --di]*

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya **kār-ger** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 58). [kār-ger,]*
2. Aña oñmaya ẕerrece **kār-ger**
Degül kim ide [hem] ṣaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 795). [kār-ger,]*

kār-ger olmaz: *Tesir etmek, etkili olmak.*

1. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
Kişi ṭop ile ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 667). [kār-ger olmaz, -maz]*

kār-ı zişt ider: *Çirkin iş yapmak.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 57). [kār-ı zişt ider, --er]*

karīb: *(Zaman ve yer bakımından) Kullarına her zaman yakın olan Allah.*

1. Ṣaḳın ḫātemī olma dīve **ḳarīb**
Hemīşe iden hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 193). [ḳarīb,]*

karīb olalar: *Yakın olmak, yakınlaşmak; ümmetinden olmak.*

1. Olalar şütür[ler] çü pīle ḳarīb
Od ur sāza daḫı göremez 'acīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 761). [ḳarīb olalar, -a, -lar]*

karīb oldı: *Yakın olmak, yakınlaşmak; ümmetinden olmak.*

1. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
O durdı pes ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 899). [ḳarīb oldı, -dı]*

karīb oldı: *Yakın olmak, yakınlaşmak.*

1. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
Anı gördi bir gurd ḳondı 'acīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 447). [ḳarīb oldı, -dı]*

karīn: *Yakın, karib.*

1. Belālardan eyle şehi sen emīn
Hemīşe aña feṯḥ u nuṣret **ḳarīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 790). [ḳarīn,]*
2. İder anda şeh bir niçe gün ḥużūr
Ḳarīn feṯḥ u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1170). [ḳarīn,]*

karīn olısar: *Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.*

1. Yine şübhesüz size Ḥaḳdur mu'īn
Olısar yine feṯḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 538). [ḳarīn olısar, -ısar]*

karīn olursa: *Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.*

1. Kime kim sa'ādet olursa ḳarīn
Ola ol şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1067). [ḳarīn olursa, -ur, -sa]*

karınca: *Karınca.*

1. Uzadam çü ben tīġ-ı Rūmīye dest
Yanumda **ḳarıncaca** yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 324). [ḳarıncaca, --ca]*

karış: *Karışmak.*

1. Revān ol iki leşker-i kīne-dār
Ḳarışur o naṭ' üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 996). [ḳarışur, -ur]*

karn: *İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.*

1. Zemīn gāvı **ḳarnında** olsañ nihān
Buluram eyā şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 221). [ḳarnında, -ı, -n, -da]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Dutar ḫaşm egerçi **ḳarşu** siper
   Mücenden geçer çün ḥarîrî eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 459). [ḳarşu,]*
2. Görür Fürı çün şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Varur süst idüp aña **ḳarşu** ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 590). [ḳarşu,]*
3. Muḳābil olıcak çeriye çeri
   Süresin pîle **ḳarşu** üştürleri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 760). [ḳarşu,]*

karşu-: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Durur **ḳarşusında** çü şîr-i dilîr
   Ki vehm eyleye görse cengini şîr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1085). [ḳarşusında, -(s)ı, -(n)da]*

karşula: *Karşısına çıkmak, istikbal etmek.*

1. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki şāh
   Çıḳup **ḳarşular** ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 280). [ḳarşular, -r]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Ele alsa yayın gehî **kār-zār**
   Ḳaçar ḫaşmı olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 67). [kār-zār,]*
2. Mücerred söze olmaya iʿtibār
   Bilinür velîkin gehî **kār-zār** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 24). [kār-zār,]*
3. Olur şöyle germ āteş-i **kār-zār**
   Çıḳar miġfer ü gözler[in]den şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 243). [kār-zār,]*

kār-zār idicek: *Savaşmak.*

1. Müheyyā ider biñ şütür şehriyār
   Ki ḥāżır ola idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 768). [kār-zār idicek, -icek]*

kār-zār olsa: *Savaşılmak, mücedele edilmek.*

1. Şu kim yoḳ şecāʿatden anda eşer
   Olur **kār-zār olsa** ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 46). [kār-zār olsa, --sa]*

kaş: *Amaç.*

1. Ne şeh kim ola **ḳaşdı** dāyim ġazā
   Nereye ki varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [ḳaşdı, -dı]*

kaş: *Kaş.*

1. Ḳamunuñ **ḳaşı** kîneden çün kemān
   Ḳamu tîr-endāz u āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 379). [ḳaşı, -ı]*
2. İşidüp cihān-gîr oldı dijem
   Kemān **ḳaşını** itdi ḫışm ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 170). [ḳaşını, -ı, -n, -ı]*

kaşd: *Saldırma, saldırış.*

1. Çekildi ʿalemler çözüldi ṭırāz
   Yüridi ʿadū **ḳaşdına** ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 886). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*

kaşd: *Birine karşı bilerek kötü davranma, kötü niyet.*

1. Didi daḫı iy Fūr-ı Hindūstān
   Senüñ **ḳaşduña** baġlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 190). [ḳaşduña, -uñ, -a]*

kāşıd: *Kasteden, bir şeyi yapmaya niyet eden (kimse).*

1. Çü **ḳāşıd** işitdi ne ise cevāb
   Revān döndi Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 257). [ḳāşıd,]*

kāşıd: *Haber götüren, postacı, ulak.*

1. Duʿā eyleyüp **ḳāşıd** oldı revān
   Şeh-i Rūma irdi velî bî-revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 297). [ḳāşıd,]*
2. Gelüp virdi Dārāya **ḳāşıd** cevāb
   İşidicek itdi be-ġāyet ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 349). [ḳāşıd,]*
3. İdüp **ḳāşıdı** tîr-i ḫışm-ı nişān
   Ġażab eyleyüp şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 171). [ḳāşıdı, -ı]*
4. Alup nāmeyi **ḳāşıd** oldı revān
   İrişdi şehe gördi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 87). [ḳāşıd,]*
5. Tamām oldı çün nāmeyi aldı şāh
   Virür **ḳāşıda** kim ide ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 86). [ḳāşıda, -a]*
6. Dürüp nāmeyi mührini urdı şāh
   Virüp **ḳāşıda** didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 274). [ḳāşıda, -a]*
7. Ṭuyar **ḳāşıduñ** geldügin çünki şāh
   Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 279). [ḳāşıduñ, -uñ]*

kāşıd ide: *Niyetlemek, amaçlamak.*

1. O ḫışm ile emr eyledi yine şāh
   Ki **ḳāşıd ide** ḳatʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 290). [ḳāşıd ide, --e]*

kaṣr: *Köşk, kâşâne, saray.*

1. Yaḳup şemʿler şaḫne-i āsumān
   Olur her gice **ḳaṣrına** pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 166). [ḳaṣrına,]*

ḳat: *Huzur, makam.*

1. Degüldür **ḳatında** anuñ peşşe pīl
   Cihān malı yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 117). [ḳatında, --ın, --da]*

ḳat: *Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.*

1. Geyüp yidi **ḳat** cevşen-i zer-nigār
   Geyer başa zerrīn-küleh mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 505). [ḳat,]*
2. Geyer yidi **ḳat** cevşen ol tāc-dār
   İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 877). [ḳat,]*

ḳat: *İlave etmek.*

1. Oda kendüyi şarʿa olan atar
   Şarābına dīvāne aġu **ḳatar** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 72). [ḳatar, -ar]*

ḳat: *(Sayı sıfatları ile) Defa, kere, derece.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi yidi **ḳat** āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 48). [ḳat,]*

ḳatı: *"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.*

1. Egerçi **ḳatı** rū-siyāh olmışam
   ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫˇāh olmışam *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 71). [ḳatı,]*
2. Yavuz başlulıḳ gütdürür çoḳ gürāz
   Gerek ḫūy-ı bedden **ḳatı** iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 272). [ḳatı,]*
3. Ḳılup ḫayli ġāret idüp şūr u şer
   İderler **ḳatı** mülk-i Rūma żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 408). [ḳatı,]*
4. Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
   İderdi **ḳatı** anlara iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 104). [ḳatı,]*
5. Mehābetlüdür pīl gerçi şehā
   Mehīb olur ammā **ḳatı** ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 236). [ḳatı,]*
6. Açup nāmeyi çünki oḳıtdı Fūr
   Fütūr irdi oldı **ḳatı** bī-ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 292). [ḳatı,]*

katı: *Kesinlikle.*

1. Şu ʿādet ki bidʿat ola nā-sezā
   Aña resm dimek **ḳatı** cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 210). [ḳatı,]*

ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh: *Tekrar yol kesmek.*

1. O ḥışm ile emr eyledi yine şāh
   Ki ḳāṣıd ide **ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 290). [ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh,]*

kātib: *Ar. Devlet dairelerinde yazı yazmakla görevli kimse.*

1. Yazup itdi mektūbı **kātib** tamām
   Revān oldı anı alup bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 93). [kātib,]*

katre: *Damla.*

1. Olur emrüñ olursa bir **ḳaṭre** āb
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 35). [ḳaṭre,]*
2. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü **ḳaṭre** ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 38). [ḳaṭre,]*
3. Dıraḫşende şemşīr iken āfitāb
   Degül tīġı yanında bir **ḳaṭre** āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 60). [ḳaṭre,]*
4. Bir ola mı baḥr ile bir **ḳatre** āb
   Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 279). [ḳatre,]*
5. İder **ḳaṭreden** baḥr cevher ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 3). [ḳaṭreden, -den]*

ḳaṭre-vār: *Damla gibi.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
   Yanında ḳamusı velī **ḳaṭre-vār** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 36). [ḳaṭre-vār,]*

kavāfī: *Kafiyeler.*

1. Ḳavāfī aña çünki ḫalḫal olur
   Görür ʿāşıḳı anı ḫōş-ḥāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 101). [ḳavāfī,]*

kavālibdür: *(قوالب) i. (Ar. ḳāleb "kalıp"ın çoğul şekli ḳavālib) Kalıplar.*

1. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
   Ḳavālibdür insān suḫen cāndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 76). [ḳavālibdür,]*

ḳavī olup: *Kuvvetli, güçlü olmak.*

1. Sürer [ol] ʿalem üzre Hindūyı çüst
   Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1006). [ḳavī olup, -up]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*

1. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk **ḳavli** gibi cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 254). [ḳavli, -i]*

ḳavs-i hūn-rīz ü tīr: *Kan döken ok ve yay.*

1. Görüp biri birini iki dilīr
   Ele aldılar **ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 602). [ḳavs-i ḫūn-rīz ü tīr,]*

ḳavs-i rüstem-kemān: *Rüstem yayı gibi yay.*

1. Ne cevşen olup **ḳavs-i Rüstem-kemān**
   Anı tīri berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 793). [ḳavs-i rüstem-kemān,]*

kāyināt: *Alem, dünya.*

1. ʿAṭāñ iledür zinde bu **kāyināt**
   Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 19). [kāyināt,]*
2. Ezel tā ebed cümle bu **kāyināt**
   Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 23). [kāyināt,]*
3. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
   Ẓulemde ḳalurdı ḳamu **kāyināt** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 50). [kāyināt,]*
4. Görinen bilinen ḳamu **kāyināt**
   Delīl oldı itmege iṡbāt-ı Ẕāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 117). [kāyināt,]*
5. Bulur mürde-diller demüñden ḥayāt
   Sözüñ cevherinden ġanī **kāyināt** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 6). [kāyināt,]*
6. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
   Pür oldı kerāmāt bu **kāyināt** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 28). [kāyināt,]*

ḳayṭās: *Kaytas (özel isim).*

1. Görüp anı **Ḳayṭās** sürdi feres
   Cumānında cevşen der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 599). [ḳayṭās,]*
2. Sikender didi kim ḳanı ol esīr
   Ki **Ḳayṭās** ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 672). [ḳayṭās,]*
3. Ẓafer virdi **Ḳayṭāsa** çün Kird-gār
   ʿAdū leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 463). [ḳayṭāsa, -a]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

ḳayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

kayṭās-ı rūm: *Rūm Ḳayṭās.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki **Ḳayṭās-ı Rūm** ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ḳayṭās-ı rūm,]*

kayṭās-ı rūmī-i mīr: *Anadolulu emir Kaytas.*

1. İder ḫalḳa **Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr**
   Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 429). [ḳayṭās-ı rūmī-i mīr,]*

kayṭās-ı rūmī-i mīr: *Anadolulu emir Kaytas.*

1. İder ḫalḳa **Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr**
   Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 429). [ḳayṭās-ı rūmī-i mīr,]*

kayṭās-ı rūmī-i mīr: *Anadolulu emir Kaytas.*

1. İder ḫalḳa **Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr**
   Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 429). [ḳayṭās-ı rūmī-i mīr,]*

kayṭās-ı rūmī-i mīr: *Anadolulu emir Kaytas.*

1. İder ḫalḳa **Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr**
   Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 429). [ḳayṭās-ı rūmī-i mīr,]*

kayṭās-ı rūmī-nejād: *Rum yaratılışlı balina.*

1. Muhanṭās u **Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād**
   İderdi ḳatı anlara iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 103). [ḳayṭās-ı rūmī-nejād,]*

kayṭās-ı rūmī-nejād: *Rūmī Ḳayṭās.*

1. Çıḳa geldi **Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād**
   Elinde kemān terkeş itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 449). [ḳayṭās-ı rūmī-nejād,]*

kayṭās-ı yezdān-perest: *Yezdān'a tapan Ḳayṭās.*

1. Urup naʿra ol cūş ider pīl-i mest
   Didi ḳanı **Ḳayṭās-ı Yezdān-perest** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 598). [ḳayṭās-ı yezdān-perest,]*

kaz: *Kaz; perde ayaklılardan, uzun, beyaz veya gri boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan, yabani veya evcil kuş (Anser).*

1. Ziyāde-dürür bāzdan **ḳazda** tāb
   İder līk silleyle baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 37). [ḳazda, --da]*

kazıma: *Kazmak, kazımak.*

1. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
   Elüñ ile göndür ki **ḳazıma** sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 52). [ḳazıma, -ı, -ma]*

kebāb idem: *Yakmak, pişirmek, büyük bir acıya uğramak, yüreğini yakmak.*

1. Çıḳarsañ sipihre eger çün ġurāb
   İdem şāhbāzāne baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 220). [kebāb idem, -em]*

kebāb ider: *Yakmak.*

1. Ziyāde-dürür bāzdan ḳazda tāb
   İder līk silleyle baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 38). [kebāb ider, --er]*

kebk-vār: *Keklik kuşu gibi.*

1. İki şāh-bāzuz şemīn **kebk-vār**
   İder çüst olan her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 127). [kebk-vār,]*

kebūter: *Güvercin.*

1. Kebūter eger açsa meydānda bāl
   Ḳalur der-peyince olamaz hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 867). [kebūter,]*

kecīm: *Savaşta atların ve insanların giydiği altınla süslenmiş zırh.*

1. Kecim Gāvesi terk-i Lührāsbī
   Oḳı yayı ammā ki Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 801). [kecim,]*
2. Geyimden **kecimden** görinmez zemīn
   Zemīn āhen idi ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1041). [kecimden, -den]*

kec-nazār: *Eğri bakışlı II Kıskanç.*

1. Ne bilsün benüm ḳadrümi **kec-naẓar**
   Hüner ehlini bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 33). [kec-naẓar,]*

keder-gāh: *Dert evi.*

1. Ḳurup şebke meydānda dām-ı kemend
   Keder-gāhını ḫalḳuñ itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 958). [keder-gāhını, -ı, -nı]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

1. Şu kim nāyib-i Ḫażret-i Ḥaḳ ola
   Benī-nevʿine ola mı **ked-ḫudā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 200). [ked-ḫudā,]*
2. Eger baña furṣat virürse Ḫudā
   Olursam ʿAcem mülkine **ked-ḫudā** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 338). [ked-ḫudā,]*
3. Berāber yanında şeh ile gedā
   İder her kimi istese **ked-ḫudā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 14). [ked-ḫudā,]*
4. Bir evde yaraşmaz iki **ked-ḫudā**
   Hemīn bir olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 81). [ked-ḫudā,]*
5. Gelüp şāha her mīr ü her **ked-ḫudā**
   Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [ked-ḫudā,]*
6. Gerek **ked-ḫudā** vü gerekse vezīr
   Muḳarrer ider yine ṣāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1165). [ked-ḫudā,]*
7. Şehin-şeh kimi kim ide **ked-ḫudā**
   Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1189). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā eyledi: *Hizmetçi eyledi.*

1. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
   Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 32). [ked-ḫudā eyledi, --di]*

ked-ḫudālık: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

1. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
   Ezel tā ebed **ked-ḫudālıḳ** senüñ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 4). [ked-ḫudālıḳ,]*
2. Neden **ked-ḫudālıġa** bunca ġurūr
   Beş on gün ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 49). [ked-ḫudālıġa, -a]*
3. Cihān şahlıġı **ked-ḫudālıḳdur[ur]**
   Beş on şaḫṣa fermān-revālıḳdur[ur] *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 47). [ked-ḫudālıḳdur[ur], -dur, -ur]*

kedū: *I. Şarap kabı olarak kullanılan içi oyulmuş kuru kabak III. Kafatası.*

1. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
   Ki tāze **kedū** gelmez anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 56). [kedū,]*

kef: *Elin iç kısmı, avuç.*

1. Kefinden virür idi deryā nişān
   Eger olsa dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 133). [kefinden, -in, -den]*
2. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
   Açılmazdı **kef** līk germ-āb ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 242). [kef,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

1. Müdārā ide şanma Dārāya ben
   Şarılursa daḫı tenüme **kefen** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 326). [kefen,]*
2. Ayaġuñ ile dāma girmek neden
   Elüñ ile kendüñe biçdüñ **kefen** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 364). [kefen,]*

kehrubāyı: *Kehribar.*

1. Ṣadā-yı ʿuyūnān ṣaḫrā-neberd
   Niçe **kehrubāyı** ider lāciverd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 196). [kehrubāyı,]*

kelam: *Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.*

1. Şütür-gürbe olmasa līkin **kelām**
   Maʿānīsi ḫūb olsa naẓmı tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 63). [kelām,]*
2. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ **kelāmında** var
   Bizüm gibiye daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 61). [kelāmında,]*
3. Kelāmı ḳamu ḥikmet-āmīz olur
   Suḫende dili ḫançer-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 23). [kelāmı, -ı]*
4. Gelüp didi bir bir ne ise **kelām**
   Cevābını bildi şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 259). [kelām,]*

kelām işitdi vü didi: *Söz söyledi ve işitti.*

1. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 140). [kelām işitdi vü didi, --di]*

kelb: *Köpek.*

1. Gürāz ile ceng itmeyen şīr-i ner
   Degül ṣaf-der ol **kelbdür** bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 558). [kelbdür, -dür]*

kem: *Az, eksik.*

1. Dutubdur bu söz şöhreti ʿālemi
   Olur keşret-i ʿilm rūzī **kemi** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 168). [kemi, --i]*
2. Ne bilsün şu ekmeh olan ādemi
   Eyüsi nicedür nicedür **kemi** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 52). [kemi, -i]*

kem: *(Fars.) Kötü, fena, değersiz.*

1. Sözüme eger ṭaʿn ide **kem** ʿayār
   Ne ġam çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 137). [kem,]*
2. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
   Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde **kem** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 68). [kem,]*
3. Degül şehliġüm kimseden hīç **kem**
   Gözüñi aç iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 199). [kem,]*

kem olursa: *Kötü olursa.*

1. Birisi ʿanāşırdan olursa kem
   Muḳarrer olur merg-i ādem o dem *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 177). [kem olursa, --ur, --sa]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

1. Ne deñlü ki kesb itdüm ise **kemāl**
   Mezīd oldı rūzīde naḳṣ u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 165). [kemāl,]*
2. Murādı kişinüñ olıcaḳ **kemāl**
   Velī māl içün gelmez imiş **kemāl** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 170). [kemāl,]*
3. Cihān devletine çü yoḳ iʿtimād
   BEHİŞTİ **kemāli** idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 178). [kemāli, -i]*
4. Meşeldür söz ehlini o ḫūb bilür
   Her ādem **kemālince** ḥiṣṣe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 142). [kemālince, --ince]*
5. Cemāl ü kemāl ü celāl ü ḫışāl
   Kemālünde virmiş aña Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 38). [kemālünde, -ün, -de]*
6. İdinüp **kemāl** ehlini maḥremi
   İdinmez idi cāhili hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 51). [kemāl,]*
7. Yigitlikde bulınur iy şeh **kemāl**
   Bedīhī-dürür [hem] degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 149). [kemāl,]*
8. Cihān içi gerçi **kemāl** ehli pür
   Kimi baḥrī[dür] kimi ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 45). [kemāl,]*
9. Aña dir **kemāl** ehl-i ṣāḥib-kemāl
   Ki birinde olmaya aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 49). [kemāl,]*

kemāl bulınur: *Olgunlaşmak.*

1. Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 71). [kemāl bulınur, --ın, --ur]*

kemāl gelür: *Tam görünür.*

1. İñen daḫı germ olma fikr it meʾāl
   Kişiye gelür kendü naḳṣı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 76). [kemāl gelür, --ür]*

kemāl ideyüm: *Olgunluk etmek.*

1. Düzüp yine bir silk-i Pervīn miṣāl
   Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 64). [kemāl ideyüm, -e, -yüm-eyüm]*

kemāl olıcaḳ: *Tamamlanmak, olgunlaşmak.*

1. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
   Velī māl içün gelmez imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 169). [kemāl olıcaḳ, --ıcak]*

kemāl virür: *Olgunlaştırmak, kusursuz hale getirmek.* || *İnsanıkamil.*

1. Daḳa yāre çün aña tāze ḫayāl
   Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 106). [kemāl virür, --ür]*

kemān: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

1. Çıḳa geldi Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
   Elinde **kemān** terkeş itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 450). [kemān,]*
2. Tehī oldı tirkeş uvandı **kemān**
   Ele aldılar cān alıcı sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 605). [kemān,]*
3. Yüridi görüp anı ṣāḥib-ḳırān
   Ele aldılar nāvek ile **kemān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 644). [kemān,]*
4. Seḥerden durup çünki cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı **kemān** u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 778). [kemān,]*
5. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına bir **kemān**
   Virür vehm idüp ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 833). [kemān,]*
6. Nice atılur oḳ dutılur **kemān**
   Nice raḳṣ urur elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1073). [kemān,]*

kemān: *Kavis, yay II Kaş.*

1. Felek şīri tīrinden idüp ḫaẕer
   Dökerdi **kemānın** görüp nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 40). [kemānın, -ın]*

kemān: *Savaş aleti, ok atmaya yarayan yay.*

1. Eline daḫı almadan ol **kemān**
   Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 17). [kemān,]*
2. İşidüp cihān-gīr oldı dijem
   Kemān ḳaşını itdi ḫışm ile ḫam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 170). [kemān,]*
3. Ḳamunuñ ḳaşı kīneden çün **kemān**
   Ḳamu tīr-endāz u āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 379). [kemān,]*
4. Ele almadan tīr ü tīġ u teber
   Kemīnden **kemānını** ṣunar ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 74). [kemānını, -ı, -n, -ı]*
5. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
   Elüñ ile göndür ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 51). [kemānuñı, -uñ, -ı]*
6. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
   Daḳar iki ḳurbāna iki **kemān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 60). [kemān,]*
7. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm ile tīr
   Bir olur aña cevşen ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 971). [kemāndan, -dan]*

kemān: *Ok atmaya yarayan yay.*

1. Açа çünki ḫūnī **kemānı** kemīn
   Siperler dutar başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 73). [kemānı, -ı]*

kemān-dār: *Yay tutan, yay çeken, yay (ok atma) ustası.*

1. Sikender **kemān-dār** [u] ṣāḥib-ḳırān
   Ser-efrāz-ı merdān u kündāverān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 657). [kemān-dār,]*

kemān-dār ü merd-efgen ü tīġ-zen: *Yay tutan, yay çeken, yay (ok atma) ustası, İnsanı düşüren, yerlere seren ve iyi kılıç kullanan kimse.*

1. Sikender cihān-baḫş-ı leşker-şiken
   Kemān-dār ü merd-efgen ü tīġ-zen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 782). [kemān-dār ü merd-efgen ü tīġ-zen,]*

kemānı anuñ: *Onun kaşları.*

1. Kemānı anuñ nıṣf-ı gerdūn idi
   Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 61). [kemānı anuñ,]*

kemān-ı keyānīsi: *Keyani yayı.*

1. Kemān-ı keyānīsi ebr-i belā
   Ḫadeng-i ciger-dūzı tīr-i ḳażā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 71). [kemān-ı keyānīsi, --si]*

kemend: *İlmikli ip, bağ, dökümlü ip.*

1. Ki niçe ki endīşe ola bülend
   Aña saʿy ile irgüremez **kemend** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 44). [kemend,]*
2. Eger pīl-i meste atarsa **kemend**
   İder pīl-i mesti **kemend** ile bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 110). [kemend,]*
3. Kemendi çeker mār-ı pīçāndur
   ʿAdū boynuna līk pīçāndur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 89). [kemendi, -i]*
4. Kemendine bende zemīn ü zamān
   Olur bend pīçine pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 91). [kemendine, --in, --e]*
5. İki pīl-i mestüz iki zūr-mend
   İdüp ḫam ḫorṭūmı pīçān **kemend** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 116). [kemend,]*
6. Virür aña ḫurmā-yı naḫl-i bülend
   Ki irişdire şāḫ-ı naḫle **kemend** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 130). [kemend,]*
7. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
   Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i **kemend** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 164). [kemend,]*
8. Kemend ejdehādur müselsel şiken
   İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 227). [kemend,]*

9. Eger ejdehāya atarsa **kemend**
İderdi **kemend** ile elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 439). [kemend,]*
10. Eger ejdehāya atarsa **kemend**
İderdi **kemend** ile elbette bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 440). [kemend,]*
11. Ele aldılar ṣoñra pīçān **kemend**
Olur pīl gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 623). [kemend,]*
12. Ṣalar pehlevān aña defʿī **kemend**
İder ḳullarını **kemend** ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 631). [kemend,]*
13. Ṣalar pehlevān aña defʿī **kemend**
İder ḳullarını **kemend** ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 632). [kemend,]*
14. Ṭaḳar yanına ibrişimden **kemend**
Ki pīçine döymez sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 847). [kemend,]*

kemend atarsa: *Kemendi ucundan tutup birkaç kere döndürdükten sonra ilmiği yakalanmak istenen şeye geçecek şekilde fırlatmak.*

1. Eger pīl-i meste atarsa kemend
İder pīl-i mesti kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 109). [kemend atarsa, --ar, --sa]*

kemend ü kemān: *Urgan ve keman.*

1. Kiminden çıḳuban **kemend ü kemān**
Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 221). [kemend ü kemān,]*

kemend-i kubādī: *Ḳubādī düğümü.*

1. Kemend-i Ḳubādī vü Daḥḥāk-ı tīġ
Ferīdūnī gürz-i girānī çü mīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 799). [kemend-i ḳubādī,]*

kemend-i maḥabbet: *Muhabbet kemendi.*

1. Alup behre Behrām çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 86). [kemend-i maḥabbet,]*

kemer: *Bel bağı, kayış.*

1. Ṣu kim baġlaya ḫıdmetinde **kemer**
Olur çün **kemer** başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 154). [kemer,]*
2. Ḳuşandı girān-māye zerrīn-kemer
kemer gibi laʿl ü dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 508). [kemer,]*
3. Müselmān idüp çözdi bendini şāh
Muraṣṣaʿ **kemer** virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 726). [kemer,]*

kemer baġlaya: *Hizmete hazır olmak.*

1. Ṣu kim baġlaya ḫıdmetinde kemer
Olur çün kemer başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 153). [kemer baġlaya, --ya]*

kemer-bend: *Kemer bağı.*

1. Degül mest-i şīr olmışam şīr-mest
Uramaz **kemer-bendüme** kimse dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 220). [kemer-bendüme, --üm, --e]*

kemer-beste: *Kuşak bağlamış, hizmete hazır durumda olan.*

1. Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 30). [kemer-beste,]*
2. Sikender degül peşşe-i ḫasteyem
Ġazā niyyetine **kemer-besteyem** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 492). [kemer-besteyem, -yem]*

kemer-gāh-ı kūhda: *Dağın kavsinde, belinde...*

1. Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür **kemer-gāh-ı kūhda** hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 54). [kemer-gāh-ı kūhda,]*

kemīn: *(Fa.) Aciz, zavallı.*

1. Aça çünki ḫūnī kemānı **kemīn**
Siperler dutar başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 73). [kemīn,]*
2. Olur ḫalḳ ḫulḳına anuñ ʿibād
Be-ġāyet **kemīn** bendesi Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 176). [kemīn,]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

1. Ele almadan tīr ü tīġ u teber
Kemīnden kemānını şunar ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 74). [kemīnden, -den]*

2. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 179). [kemīnden, -den]*

kemīne: *Aciz, zavallı.*

1. Olursa güher tūde-i āsumān
İder bir **kemīne** ḳulına revān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 132). [kemīne,]*

kemterīn: *Âciz, çok küçük.*

1. Hümāya şeref-baḫşdur sāyesi
Sipihr-i berīn **kemterīn** pāyesi *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 34). [kemterīn,]*

kenār: *1. Kıyı, çevre. 2. Deniz kıyısı. 3. Uc, köşe.*

1. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥişār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde **kenār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 212). [kenār,]*

kenār-: *Kıyı, sahil.*

1. Anı eylemiş resm encüm felek
Yazılmış **kenārında** bāl-i melek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 856). [kenārında, -ı, -(n)da]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

1. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
Sözüm līk **kendü** zebānumdadur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 68). [kendü,]*
2. Ola ṭıfl çün **kendüden** bī-ḫaber
Belūṭ ile bir aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 153). [kendüden, -den]*
3. İñen daḫı germ olma fikr it meʾāl
Kişiye gelür **kendü** naḳşı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 76). [kendü,]*
4. Baña **kendünüñ** iḫtiyār [ile] şāh
Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 311). [kendünüñ, -nüñ]*
5. Çü **kendüye** görmez ululıḳ revā
Ḳılayum anı ben daḫı bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 283). [kendüye, -ye]*
6. Hele eylemiş **kendüye** fāl-i bed
Aña ḫayli yaña Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 313). [kendüye, --ye]*
7. Şu kim bilmeye **kendü** miḳdārını
Digergūn ider devr anuñ kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 23). [kendü,]*
8. Uran tīġa **kendüyi** mecnūn olur
Ḥıyābetde elbetde maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 69). [kendüyi, -yi]*
9. Oda **kendüyi** ṣarʿa olan atar
Şarābına dīvāne aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 71). [kendüyi, -y, -i]*
10. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde **kendü** şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 128). [kendü,]*
11. Saña bildürem **kendü** miḳdāruñı
Uram oda evşān u zünnāruñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 265). [kendü,]*
12. Bile **kendü** ḳadrini her zīr-i dest
Uzatmaya kimse ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 353). [kendü,]*
13. Nice itdügin **kendü** ile ḳıtāl
Nice olduġın ʿāḳıbet pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1177). [kendü,]*
14. Ayaġuñ ile dāma girmek neden
Elüñ ile **kendüñe** biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 364). [kendüñe, -ñ, -e]*
15. Kime kim irüp tīġ-ı Hindū çalar
Atıyıla **kendüyi** iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 932). [kendüyi, -y, -i]*

ker: *Far. Sağır, asamm.*

1. Zemīn ehlini eyledi cümle **ker**
Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 149). [ker,]*

ker eyledi: *Sağır etmek II kaplamak, yayılmak.*

1. Ṭolup rezm-gāhuñ içi ser-be-ser
Felek gūşını eyledi defʿi ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 990). [ker eyledi, -di]*

ker idüp: *Sağır etmek II Kirli, lekeli etmek.*

1. İdüp çarḫı ker kūs u būḳ u nefīr
Zemīni ider pīl pāyı ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 415). [ker idüp, -üp]*

kerâmât: *(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.*

1. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı **kerāmāt** bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 28). [kerāmāt,]*

kerek: *Gerek, lazım.*

1. Eger z̲errece olsa anda yürek
Żaʿīf itmez idi anı bir **kerek** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 554). [kerek,]*

kerem: *Lutuf, iyilik, ihsan.*

1. Saña dönmedüġüm degül mi **kerem**
Bu cürʾet neden iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 233). [kerem,]*

kerem eyle: *Cömertlik etmek, iyilik etmek. Benüm şāh-i cihāntābum kerem eyle vefā yigdü.*

1. İlāhī şu derde ki döymeye ten
Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 10). [kerem eyle,]*
2. Kerem eyle iy şāh-ı Hindūstān
Muṭīʿ ol baña dīn-i Ḥaḳḳa inan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 203). [kerem eyle,]*

kerem idem: *Bol bol ihsan etmek, vermek.*

1. Günāhuñ dile kim idem çoḳ kerem
Ḳılam Rūma anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 27). [kerem idem,]*

kerre: *Defa.*

1. İki **kerre** dāmād idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 165). [kerre,]*
2. Otuz **kerre** yüz biñe irmiş sipāh
Bilüp anı şād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 393). [kerre,]*

kesb: *. edinmek, elde etmek, kazanmak.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri [birini] **kesb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 16). [kesb,]*

kesb itdüm: *1. edinmek, elde etmek, kazanmak.*

1. Ne deñlü ki **kesb itdüm** ise kemāl
Mezīd oldı rūzīde naḳṣ u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 165). [kesb itdüm, --dü, --m]*

kesīr: *Bol, pek çok.*

1. Günāhum **keṣīr** ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde z̲elīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 201). [keṣīr,]*

kesr: *Kırılmak, kırılma.*

1. Ḳaçan kim ḳanatlasa uçmaġa mūr
Gelür bāline **kesr** başına ṣūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 274). [kesr,]*

kesret: *(Ar.) Bolluk, zenginlik.*

1. Cihān ʿahd-i ʿadlinde olur cinān
Niʿam **keṣretinden** olur rāygān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 18). [keṣretinden, --in, --den]*

kesret-i ʿilm: *İlmin çokluğu, bereketi.*

1. Dutubdur bu söz şöhreti ʿālemi
Olur **keṣret-i ʿilm** rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 168). [keṣret-i ʿilm,]*

ke-ṭayyi's-sicil: *Yazılı sayfaların dürüldüğü gibi.*

1. İrer maḳṣada tīz çün raḫṣ-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy **ke-ṭayyi's-sicil** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 52). [ke-ṭayyi's-sicil,]*

ketf: *Omuz, omuz başlarının ardında "kürek" tabir olunan kemik. "kâf"ın fethi, "tâ"nın kesriyle de lügattir: beyne'l-ketefeyn iki omuz arası.*

1. Aşar **ketfine** bir müdevver siper
Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 851). [ketfine, -i, -ne]*

kevākib: *Yıldızlar.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 8). [kevākib,]*
2. Felek defterinde **kevākib** eger
Raḳam ṣıfrı olur ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 125). [kevākib,]*
3. Kevākib idi cā-be-cā zer-nişān
O terk-i zer-endūd üzre hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 809). [kevākib,]*

kevser: *Ar. Cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.*

1. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk ola
Ṣuyı **kevs̲er** ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 12). [kevs̲er,]*

keyân: *Hükümdarlar.*

1. Bilürem ki aṣlıñda vardur **keyān**
   Keyāna degül vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 163). [keyān,]*
2. Bilürem ki aṣlıñda vardur keyān
   Keyāna degül vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 164). [keyāna, -a]*

keyd: *Hint hükümdarı.*

1. Öñince olup **Keyd** şehe pīşvā
   Olur şāh ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 129). [keyd,]*
2. Eger **Keyd** dirseñ o bir feylesūf
   Felek ḫāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 317). [keyd,]*

keyd-i hindūya: *Hint ülkesinin hükümdarı.*

1. İcāzet virür **Keyd-i Hindūya** şāh
   Ḳılup Delhide ḳışlar ol ḳışı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1225). [keyd-i hindūya, -ya]*

key-ḳubād: *Şehnâme'de adı geçen hükümdarlardan biri.*

1. Olur ḫalḳ ḫulḳına anuñ ʿibād
   Be-ġāyet kemīn bendesi **Key-ḳubād** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 176). [key-ḳubād,]*
2. Ḳamu ʿāleme şāh idi **Key-ḳubād**
   Külāhın velī ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1137). [key-ḳubād,]*

keyvān olur: *Keyvan olmak.*

1. Olup çetr [çünkim] bu heft āsumān
   İşigünde **Keyvān olur** pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 96). [keyvān olur, --ur]*

kez: *Defa, kere.*

1. Çün on iki **kez** yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [kez,]*

ki: *" Ki bağlacı".*

1. Ḥudāyā cihān şāhı sensin hemīn
   Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 2). [ki,]*
2. Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 6). [ki,]*
3. Ne deñlü **ki** var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 15). [ki,]*
4. Ki niçe ki endīşe ola bülend
   Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 43). [ki,]*
5. Ki niçe **ki** endīşe ola bülend
   Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 43). [ki,]*
6. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [ki,]*
7. Ne cevher **ki** ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 57). [ki,]*
8. Vʾegerni ne deñlü **ki** eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 67). [ki,]*
9. Viresin aña vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 90). [ki,]*
10. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
    Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 92). [ki,]*
11. O demde **ki** fażluñ idinem penāh
    Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 93). [ki,]*
12. İlāhī şu derde **ki** döymeye ten
    Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 9). [ki,]*
13. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
    Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 18). [ki,]*
14. Şu başa **ki** luṭfuñ geyüre külāh
    Anı kimse ḫāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 45). [ki,]*
15. Ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
    Olursa kim ola **ki** vire cevāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 76). [ki,]*
16. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
    Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẓar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 82). [ki,]*
17. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
    Bilemez velī ol **ki** nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 88). [ki,]*
18. Kim olam bu ben ẕerre-i ḫāksār
    Ki maʿdūd olam ben de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 90). [ki,]*
19. Baña raḥmet it tā **ki** encām-ı kār
    Varam rāḍi vü merḍi vü rest-gār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 93). [ki,]*
20. Baña eyle ol bāġ içinde mekān
    Ḳi cār ola anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 98). [ḳi,]*
21. Egerçi **ki** oldum ẓalūm u cehūl
    Ümīdüm var ide şefāʿat Rasūl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 99). [ki,]*
22. Şu şemʿa **ki** virmeye ḫurşīdi nūr
    Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 31). [ki,]*
23. Egerçi **ki** ümmet ider kār-ı zişt
    Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 57). [ki,]*

24. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 34). [ki,]*
25. Naẕar gibi her laḥẓa seyri felek
Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 46). [ki,]*
26. Degül āhu ammā **ki** nāfe-feşān
Ḥıṭā müşki her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 63). [ki,]*
27. Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 152). [ki,]*
28. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi **ki** ʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 158). [ki,]*
29. Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 162). [ki,]*
30. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā **ki** şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [ki,]*
31. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [ki,]*
32. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
Diledüm **ki** nūş idem Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 12). [ki,]*
33. Bulup naẕm-ı ḫūb ile nām u nişān
Diledüm **ki** nāmum idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 16). [ki,]*
34. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 26). [ki,]*
35. Ne şanʿat **ki** itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 51). [ki,]*
36. Sürūş olmaya dem **ki** nā-ehle yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 61). [ki,]*
37. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 66). [ki,]*
38. Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 72). [ki,]*
39. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
Degül zer **ki** zer tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 88). [ki,]*
40. Pesendīde maṭbūʿ u mevzūndur
Ki her ʿişvesi siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 100). [ki,]*
41. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
Bilürsin muʿīni **ki** sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 130). [ki,]*
42. Bu cām-ı mey olsun şu yāre ḥelāl
Ki dürdin daḫı bile āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 136). [ki,]*
43. Şu kim bilmedin baña taḥsīn ider
Degül āferīn bil **ki** nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 146). [ki,]*
44. Benüm gibi olmaḳ gerekdür kişi
Ki bile benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 158). [ki,]*
45. Şu kimse **ki** dānende-i şarrāfdur
Daḳa mı ḫaruñ boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 163). [ki,]*
46. Ne deñlü **ki** kesb itdüm ise kemāl
Mezīd oldı rūzīde naḳṣ u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 165). [ki,]*
47. [O kim **ki]** ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
Görinür gözine muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 149). [ki],]*
48. Ki seyr idicek anı gevher-şinās
İde baḥr-i ṭabʿuñı andan ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 11). [ki,]*
49. Felek gibi nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
Ki geh tīġ olur geh bağışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 42). [ki,]*
50. Egerçi **ki** şemşīridür āb-gūn
İder nīl-gūn līk jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 61). [ki,]*
51. ʿAceb mārdur nīzesi cān-sitān
Ki olur ġıdā aña maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 88). [ki,]*
52. Ne ṭāyir **ki** çetrinde idindi cā
Hümāyūn olur sāyesinde Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 99). [ki,]*
53. Ne mülke **ki** ʿazm itse ol nām-ver
Olur hem-ʿinān aña feṭḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 111). [ki,]*
54. Ne deñlü **ki** fikr eyleye ʿaḳl-ı nās
ʿAṭāsına şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 123). [ki,]*
55. İdemez ʿaṭāsını mücmel ʿayān
Degül **ki** ide tafṣiliyle beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 128). [ki,]*
56. Şu resm ile ʿadl itdi ol dād-ḫˇāh
Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı her ḫˇāb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 156). [ki,]*
57. Ḫuceste imiş mülk-i maġrib-zemīn
Ki sencileyin şāhı var pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 186). [ki,]*
58. Yine başla bir naġme-i dil-firīb
Ola tā **ki** dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 4). [ki,]*
59. Yi iy ṭūṭi-i Rūmī Mışrī şeker
Ki cān gülşenünden virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 8). [ki,]*
60. Kim ola **ki** itmeye hergiz ḥaṭā
Ḫaṭāda velīkin gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 59). [ki,]*
61. Gerek ḳudret envāʿ-ı naẕma tamām
Ki kişi ola şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 66). [ki,]*
62. Saña minnet iy feyżi çoḳ Kird-gār
Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 72). [ki,]*
63. Nerede **ki** işitse bir ser-firāz
Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 25). [ki,]*
64. Şu vaẕʿı ider geçmedin az zamān
Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 32). [ki,]*
65. Ebed irmeye ol ʿazīze gezend
Ki gitmeye gūşından anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 56). [ki,]*

66. Şu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
Ki kān olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 62). [ki,]*
67. Arisṭō **ki** her işden āgāh idi
Vezīr idi vü maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 69). [ki,]*
68. Ne mülke **ki** feṭḥ eylemege gider
Bulur varmadan daḫı aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 21). [ki,]*
69. Şu kimse **ki** ḫavfiyle eyleye ceng
Ḳaçan ide meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 25). [ki,]*
70. Ne deñlü ola peşşede ya mecāl
Getürdi **ki** Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 32). [ki,]*
71. Olur ḫōr gerçi **ki** mūş-ı naḥīf
Dem olur düşer pīli eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 33). [ki,]*
72. Egerçi **ki** yoḳ mūrda hīç tāb
Getürmez velī şīr çeşmine ḫˇāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 35). [ki,]*
73. Şu kimse **ki** ḫavf ide rūz-ı neberd
Dimez merd olan kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 43). [ki,]*
74. Muḫanneṣ **ki** pür ola ḳalbinde bīm
Ḥarām ola aña virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 47). [ki,]*
75. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde tīġ
Ki dönmeye furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 58). [ki,]*
76. Şu yirde **ki** ḥīle gerek itme ceng
İderler saña yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 59). [ki,]*
77. Ki bir gün Sikender o şāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 77). [ki,]*
78. Varup şāhdan ḥācib itdi ḫaber
Ki gele rasūl-i şeh-i muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 130). [ki,]*
79. Ayıtdı **ki** İskender-i Feylaḳos
Şeh oldı gelüp itmedi dest-būs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 149). [ki,]*
80. İdesin ḳadīmī neyise rüsūm
Dilerseñ **ki** saña ḳala mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 160). [ki,]*
81. Sözi şol kişinüñ **ki** maʿḳūl ola
Ne kim dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 175). [ki,]*
82. Ḫalīfelıḳ ol ādemedür revā
Ki ola yaradılmışa muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 188). [ki,]*
83. Şu ʿādet **ki** meşrūʿ u maʿḳūl ola
Revāsı odur kim o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 207). [ki,]*
84. Şu ʿādet **ki** bidʿat ola nā-sezā
Aña resm dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 209). [ki,]*
85. Anıñçün Ḫudā virdi ʿaḳl ü şınās
Ki farḳ eyleye ḫayr ile şerri nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 212). [ki,]*
86. Cihānda gehī ṣulḥ olur gāh ceng
Ele **ki** güher alınur gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 222). [ki,]*
87. Benüm ile gel cenge itme heves
Ki şeh-bāz ile başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 226). [ki,]*
88. Ḳoparma yirümden **ki** ḳopmaya toz
Beni itme zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 229). [ki,]*
89. Neseb daʿvisin ḳo getür tīġ u tīr
Ki tīġ ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 238). [ki,]*
90. Beni ḥālüme ḳo gel incitme sen
Dilerseñ **ki** başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 242). [ki,]*
91. Ṣaḳın benden itme benümle neberd
Ki şīr ile ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 248). [ki,]*
92. Vʾegerni **ki** bil çoḳ temāşā olur
Ne taḫt ü ne tāc ü ne Dārā ḳalur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 253). [ki,]*
93. Didi ʿaksine döndi gerdūn meger
Ki İskender āheng-i Dārā ider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 264). [ki,]*
94. Egerçi **ki** var peşşede vażʿ-ı pīl
Olur līk pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 267). [ki,]*
95. O ḫışm ile emr eyledi yine şāh
Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 290). [ki,]*
96. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
Didi bunı git **ki** ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 292). [ki,]*
97. Ki didi kürī şekldür bu zemīn
Yazup deftere mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 309). [ki,]*
98. Göre ol da çün rūz-ı meydān ola
Ki ejder nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 320). [ki,]*
99. Ki Çīn ile Māçīn Ḫıṭā vü Ḫoten
Sipāhī olup bir yire encümen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 353). [ki,]*
100. Nereye **ki** ʿazm itse ol şeh-süvār
Giderdi bile serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 397). [ki,]*
101. Ki ele alup ḫāme ḫāme-tırāş
Yaza şāha bir nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 413). [ki,]*
102. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
Ki yoḳdur anuñ żıddı miṣli ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 2). [ki,]*
103. Dilerseñ **ki** devlet ola saña yār
Baş ur işigüme benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 37). [ki,]*
104. Anuñ ḥaḳḳı içün **ki** yaratdı nār
Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 41). [ki,]*
105. Ḥadīd ile birdür oda çünki mūm
Demürden imiş dut **ki** sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 50). [ki,]*
106. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
Elüñ ile göndür **ki** ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 52). [ki,]*
107. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy faḳīr
Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 58). [ki,]*

108. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
Dilerseñ **ki** irmeye benden żarar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 74). [ki,]*
109. Buyurdı debīre yaza bir cevāb
Ki her bir cevābı ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [ki,]*
110. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
Ki emrindedür hem semek hem simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 12). [ki,]*
111. Ne deñlü **ki** ḫalḳ eyler ise beşer
Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [ki,]*
112. Her işüñ egerçi **ki** esbābı var
İden oldur esbābı ammā **ki** var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 29). [ki,]*
113. Her işüñ egerçi **ki** esbābı var
İden oldur esbābı ammā **ki** var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 30). [ki,]*
114. Egerçi **ki** fiʿlinde iġrāż yoḳ
Velī ḥikmete müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 33). [ki,]*
115. Ne yire **ki** iy şeh başarsañ ḳadem
Cebīn-i Keyūmersdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [ki,]*
116. Şu kimse **ki** olmaya Yezdān-şinās
Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 71). [ki,]*
117. İşitdüñ muḳarrer **ki** Cemşīd Şāh
Nice aldı tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 95). [ki,]*
118. İñen daḥı tīz eyleme cenge çeng
Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 112). [ki,]*
119. İki şīrüz ortada bir gūr var
Naṣīb aña olur **ki** baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [ki,]*
120. Virür aña ḫurmā-yı naḫl-i bülend
Ki irişdire şāḫ-ı naḫle kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 130). [ki,]*
121. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [ki,]*
122. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur iy şeh benüm
Ki perverdedür niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 152). [ki,]*
123. Egerçi **ki** Sīmurġdur[ur]şehriyār
İder līk Sīmurġ[ı] ʿAnḳā şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 155). [ki,]*
124. Bilürem **ki** aṣlıñda vardur keyān
Keyāna degül vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 163). [ki,]*
125. Nesin sen **ki** ḫışm eyleyesin baña
Velī ḫışmı ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 169). [ki,]*
126. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 184). [ki,]*
127. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
Getürür **ki** Rüstem helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 186). [ki,]*
128. Beni görme Rüstemden eksük ʿazīz
Ki tā ḳopmaya başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 188). [ki,]*
129. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
Ki kibr ile kīnden yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 206). [ki,]*
130. Sürūd eyle iy muṭrib-i naġme-ger
Ki nāyuñ virür bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 210). [ki,]*
131. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 12). [ki,]*
132. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vażʿı virür ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 50). [ki,]*
133. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 52). [ki,]*
134. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 56). [ki,]*
135. Daḫı çarḫ vażʿında çarḫī siper
Getürür **ki** tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 58). [ki,]*
136. Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 64). [ki,]*
137. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 72). [ki,]*
138. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
Ümīd ol **ki** nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 88). [ki,]*
139. Ne deñlü **ki** ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 91). [ki,]*
140. Ne deñlü **ki** güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 95). [ki,]*
141. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 210). [ki,]*
142. Çözer tūġ ol şu **ki** müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 111). [ki,]*
143. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın **ki** ṣuʿbān idi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 252). [ki,]*
144. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar **ki** gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 250). [ki,]*
145. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 234). [ki,]*
146. Şu resme ṭolar ʿāleme çāḳaçāḳ
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 232). [ki,]*
147. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
Felek āsiyābın **ki** gerdān ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 216). [ki,]*

148. Selāmet yoluna yapup gülle sed
Ḳomazdı **ki** ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 214). [ki,]*
149. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥişār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 212). [ki,]*
150. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 220). [ki,]*
151. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
Ki ḫorṭūm çevgān olur gūy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 926). [ki,]*
152. Ne bāde **ki** hem nār ü hem bād idi
Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [ki,]*
153. Biner bir şitābende rehvāre çüst
Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 862). [ki,]*
154. Ele bir sinān aldı elli arış
Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 858). [ki,]*
155. Aşar ketfine bir müdevver siper
Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [ki,]*
156. Ṭaḳar yanına ibrişimden kemend
Ki pīçine döymez sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 848). [ki,]*
157. Daḳar beline ḫançer-i ḫūn-feşān
Ki virür helāk-i felekden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 822). [ki,]*
158. Kecim Gāvesi terk-i Lührāsbī
Oḳı yayı ammā **ki** Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 802). [ki,]*
159. Geyer üstine cevşen ol pehlevān
Ki kār itmeye aña tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 792). [ki,]*
160. Seḥerden durup geydi zerrīn-zirih
Ki ḳalmaya ḳalbinde oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 784). [ki,]*
161. Ki nuṣret virüp aña Yezdān-ı pāk
İde ḳahrıla düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 771). [ki,]*
162. Müheyyā ider biñ şütür şehriyār
Ki ḫāżır ola idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 768). [ki,]*
163. Tażarruʿ idüp ḳıldı Ḥaḳḳa niyāz
Ki bu müşkil işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 748). [ki,]*
164. Urur biri birine şemşīr-i tīz
Ṣanasın **ki** irdi geh-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 650). [ki,]*
165. Ki görmiş degül miṣlini bu cihān
Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 683). [ki,]*
166. Sikender didi kim ḳanı ol esīr
Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 672). [ki,]*
167. Didiler **ki** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Saña pīldür saḫt-ı düşmen hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 661). [ki,]*
168. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā Muʿīn
Ki luṭfuñ-durur mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 480). [ki,]*
169. Dilāverlere virdi çoḳ sīm ü zer
Ki her biri itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1158). [ki,]*
170. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
Nereye **ki** varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1232). [ki,]*
171. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
Ki ḫar teg ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [ki,]*
172. Dirīġā **ki** żāyiʿ ḳılur rūzigār
Cihānda nedür bilmedük nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1217). [ki,]*
173. Laṭīfedür ammā **ki** Ḥaḳdur bu söz
Olur öyleden ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1215). [ki,]*
174. İki şāh ile buldı zīnet serīr
Cuvān-baḫtı ammā **ki** dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1208). [ki,]*
175. Degül mūr rencīde andan şehā
Ne himmet **ki** idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1194). [ki,]*
176. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
Ki mīrāṣ [idi] aña ʿadl ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [ki,]*
177. Varur şehr-i Dihlīve ṣāḥib-külāh
Ki āsāyiş eyleye anda sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1182). [ki,]*
178. İder ʿazm-ı Dihlīv şāh-ı cihān
Ki Dihlīv idi taḫt-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1180). [ki,]*
179. Aḳar şöyle cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
Ki ṭolmalu olur bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 952). [ki,]*
180. İder şehliġe şol kimesne sürūr
Ki bulmaya aṣlā cihānda ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1144). [ki,]*
181. İder iki şeh şöyle cāndan neberd
Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1110). [ki,]*
182. Biner bir şitābende pīl-i sepīd
Ki ḫavf eyleye görse dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1096). [ki,]*
183. Biner bir ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
Ki naʿli doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1088). [ki,]*
184. Durur ḳarşusında çü şīr-i dilīr
Ki vehm eyleye görse cengini şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1086). [ki,]*
185. Görür şeh **ki** ġāyet ḳırıldı sipāh
Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1045). [ki,]*
186. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1024). [ki,]*
187. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle ġırīv
Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 954). [ki,]*
188. Ki reşk eylesün naẓmına silk-i dür
El uzatmasun ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 65). [ki,]*

189. Ḳılıcdan ṣaḳın oddan eyle ḥaẕer
Ki vardur ikisinde ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 260). [ki,]*
190. Çeküp üstüme pīl olma dilīr
Ki ḳullāb olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 232). [ki,]*
191. Benüm ile her kim **ki** itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḫtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 199). [ki,]*
192. Bilürsin **ki** sulṭān-ı Ḫrān-zemīn
Ne fāyide itdi idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 195). [ki,]*
193. Mukarrer anı bil **ki** sen enbiyā
Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 187). [ki,]*
194. Nebīler revānına yüz biñ selām
Ki anlar-durur pīṣvā-yı enām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 186). [ki,]*
195. Ki vācibdür anuñ vücūdı hemān
Vücūdına ṭārī degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 143). [ki,]*
196. Yazar ibtidā nām-ı Cān-āferīn
Ki ḫalḳ iden oldur semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 140). [ki,]*
197. Buyurdı şehin-şeh **ki** geldi debīr
Getürdi devāt ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 135). [ki,]*
198. İdelüm öñüñde bu gün bir neberd
Ki gerdūna yir yir sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 564). [ki,]*
199. Behāyimden ol kişi olur beter
Ki farḳ itmez anları idüp naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 62). [ki,]*
200. Aña dir kemāl ehl-i ṣāḥib-kemāl
Ki birinde olmaya aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 50). [ki,]*
201. Didügüñ zer-āhendür ammā **ki** zerd
Bunı ḳoyup itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 43). [ki,]*
202. Eger ṭopraġa eylesem iltifāf
Nice zer olur bil **ki** Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 32). [ki,]*
203. Bulur dürleri çoḳ egerçi **ki** nās
Velī ḳanı ṣārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 23). [ki,]*
204. Şu resm ile naẓm ile bu cevheri
Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 20). [ki,]*
205. Ne ṣarrāf-ı ġavvāṣ-ı ṣāḥib-hüner
Ki bulduġı dürri bulamaz beşer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 10). [ki,]*
206. Eyā ṣayrefī-i cevāhir-şinās
Ki cevherlerüñe bulınmaz kıyās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 2). [ki,]*
207. İñen daḫı olma anuñ ile şād
Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 322). [ki,]*
208. Şu vech ile düzdi alayını şāh
Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 570). [ki,]*
209. Ṣaḳın pīlden gelmesün size bīm
Ki insāna ḫayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 544). [ki,]*
210. Daḳar beline deşne-yi tīz-ser
Ki birdür aña cevşen ile ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 510). [ki,]*
211. Yoġ idi çerisinde andan dilīr
Ki döymezdi bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 438). [ki,]*
212. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
Ki Ḳayṭās-ı Rūm ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [ki,]*
213. İder ḫalḳa Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 430). [ki,]*
214. Çü pīl-i tekāverler itdi ḫurūş
Ṣanasın **ki** deryā-yı Hind itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 414). [ki,]*
215. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
Geçer tīr şöyle **ki** bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 406). [ki,]*
216. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
Geçer tīr şöyle ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 405). [ki,]*
217. Ṣarar berg ḫorṭūmına tīġ-i tīz
Ki kūhı bular çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 402). [ki,]*
218. İder ḫāżır [ol] on iki pīl-i mest
Ki her birinüñ çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 396). [ki,]*
219. Gidicek şeh elçisi pes Fūr-ı şāh
Buyurdı **ki** gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 390). [ki,]*
220. Çü İskendere degdi mektūb-ı şāh
Buyurdı **ki** ḫāżır olalar sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 388). [ki,]*
221. Ne Ḫrān ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
Bulınmaya bir cānlu illā **ki** Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 358). [ki,]*
222. Berü gel göresin kim imiş **ki** şāh
Ya nice olur leşker-i kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [ki,]*
223. Yazup nāmede ibtidā nām-ı Ḥaḳ
Ki oldı dil ü cāna ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 298). [ki,]*
224. Şu tirkeş **[ki]** baġlandı ol ẕülʾ-celāl
Ṣanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 841). [[ki],]*
225. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [ki,]*

kıble-nümā: *Kıbleyi gösteren alet, pusula.*

1. Mukarrer anı bil ki sen enbiyā
Çü **ḳıble-nümā** ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 188). [ḳıble-nümā,]*

kibr: *Ar. Büyüklenme, büyüklük satma, gurur.*

1. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
   Ki **kibr** ile kīnden yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 206). [kibr,]*

kʾide: *Ki ede.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
   Kʾide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 82). [kʾide,]*

kıl-: *" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Muḳadder ne **ḳılduñ** ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 11). [ḳılduñ, -du, -ñ]*
2. Baña idecegüñ seḫāyı şehā
   Yanuñdaġı ḳullaruña **ḳıl** ʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 148). [ḳıl,]*
3. İden tīġ-ı ḫurşīde mīġı niyām
   Ḳılan tevsen-i çarḫa emri licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 24). [ḳılan, -an]*
4. Ḳılup her birine ʿaṭā sīm ü zer
   Kimesneye ḳılmayam aṣlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 179). [ḳılup, -up]*
5. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 82). [ḳılalum, -a, -lum]*
6. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
   Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 86). [ḳılalum, -a, -lum]*
7. Birimüz ḳalınca **ḳılalum** ḳıtāl
   Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 87). [ḳılalum, -a, -lum]*
8. Çalındı dühül **ḳıldı** zurnā fiġān
   Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 107). [ḳıldı, -dı]*
9. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 27). [ḳılup, -up]*
10. Sipāhuñ öñince yürür ḫayl-i pīl
    Ḳılur gerdi dünyā yı deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 584). [ḳılur, -ur]*

kıl: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

1. Ḳılup ḫayli ġāret idüp şūr u şer
   İderler ḳatı mülk-i Rūma żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 407). [ḳılup, -up]*
2. Sikender görür **ḳılmadı** pīl-i mest
   Ura dur revān tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 909). [ḳılmadı, -ma, -dı]*
3. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
   Ḳılubdur seni Tengri ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 560). [ḳılubdur, -ub, -dur]*

kıl: *Kıl-: Kılmak, yapmak.*

1. Diyānet diyüp eyledi ehl-i dīn
   Muvaḥḥid **ḳılup** itdi ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 184). [ḳılup, -up]*

kıl: *Kıl, çok ince olan tüy tanesi; sevgilinin saç teli.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı içün eyā pehlevān
   Senüñ itmeyem bir **ḳıluña** ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 716). [ḳıluña, -uñ, -a]*

kıl: *" Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

1. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar **ḳılup** ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 84). [ḳılup, -up]*
2. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen ġulām
   Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa **ḳıl** müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 66). [ḳıl,]*
3. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 6). [ḳılur, --ur]*
4. İcāzet virür Keyd-i Hindūya şāh
   Ḳılup Delhide ḳışlar ol ḳışı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1226). [ḳılup, -up]*

kılıç: *Çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.*

1. Ḳılıç ayırur bizi şimdengirü
   Çü ʿazm eyledük olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 145). [ḳılıç,]*
2. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe cihān
   Dutar ʿālemi kim o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 165). [ḳılıc,]*
3. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
   Olurlar **ḳılıc** göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 94). [ḳılıc,]*
4. Ḳılıcdan ṣaḳın oddan eyle ḥaẕer
   Ki vardur ikisinde ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 259). [ḳılıcdan, -dan]*

kılıcdan geçer: *Kılıçla öldürülmek.*

1. Kılıcdan geçer eyleyen dār ü gīr
   Düşüp bende ola reʿāyā esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 251). [kılıcdan geçer, -er]*

kilīd: *Anahtar.*

1. Zebān-ı güher-pāşa virdüñ **kilīd**
   Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 27). [kilīd,]*

2. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem **kilīd** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 62). [kilīd,]*
3. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha **kilīd**
   Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 197). [kilīd,]*
4. Ḳapusında yoḳ bir ḳulı nā-ümīd
   Her engüşti ḳufl-ı seḫāya **kilīd** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 152). [kilīd,]*
5. Ne maḳṣūdı kim Ḥaḳdan ide ümīd
   Der-i beste ise bulınur **kilīd** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 4). [kilīd,]*

kilīd oldı: *Bir işin yapılmasını sağlamak, Anahtar olmak.*

1. Semānuñ mehi idi ḳufl-ı deri
   Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 46). [kilīd oldı, --dı]*

kilīd olur: *Anahtar olmak. || Bir işin yapılmasını sağlamak.*

1. Olur reʾyi her müşkil işe kilīd
   Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 245). [kilīd olur, -ur]*

kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz: *Hazine kapısının anahtarı ve sır hazinedarı.*

1. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
   Kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 20). [kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz,]*

kilīsā: *Far. Kilise, Hristiyan mabedi.*

1. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
   Yaḳam ḳomayam hīç bāṭıl kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 267). [kilīsālaruñ, -lar, -uñ]*

kilk: *Far. Kalem, kamış kalem.*

1. Olur **kilkden** çün şeker geh ʿayān
   Meẕāḳ ehli ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 111). [kilkden, --den]*

kılma: *Etmemek, yapmamak.*

1. Ḳılup her birine ʿaṭā sīm ü zer
   Kimesneye **ḳılmayam** aṣlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 180). [ḳılmayam, -yam]*

kim: *Kim, kimse.*

1. [O **kim** ki] ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
   Görinür gözine muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 149). [kim,]*
2. Anuñ birliginde **kim** itse gümān
   Muḫalled ḳalur nār içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 159). [kim,]*

kim: *Soru zamiri.*

1. Gedā-zāde **kim** ola ṣāḥib-hüner
   Şu şeh-zādeden yeg kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 185). [kim,]*
2. Ḫaṭā itmeseydi eger pāy-ı pīl
   Beni **kim** iderdi esīr ü dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 700). [kim,]*
3. Sikender didi kim eyā pehlevān
   Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 708). [kim,]*
4. Ayıtdı şehe Ḫıżr **kim** iy dilīr
   Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 755). [kim,]*

kim: *Kimse, kim.*

1. Yatur mürde peyker çü berg-i ḫazān
   Kimi zaʿferānī **kimi** erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 956). [kimi, -i]*
2. Olur Hind ü Hindū-yı bāzī ger
   Kimi oynadur tīġ kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 964). [kimi, -i]*

kim: *Bazısı.*

1. Yatur mürde peyker çü berg-i ḫazān
   Kimi zaʿferānī kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 956). [kimi, -i]*
2. Olur Hind ü Hindū-yı bāzī ger
   Kimi oynadur tīġ **kimi** siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 964). [kimi, -i]*

kim: *Her kim.*

1. ʿİnānum çü süst ü rikābum girān
   İdem ben **kim** olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 244). [kim,]*
2. Kimüñ ile itdüñüz ise ḳıtāl
   Muẕaffer sizi ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 535). [kimüñ, -üñ]*

kim: *"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi **kim** ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 12). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

1. Olalum bu meydānda zūr-āzmāy
   Görelüm **kimüñ** māderi ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 118). [kimüñ, -üñ]*

kim: .

1. Tamām oldı çün nāmeyi aldı şāh
   Virür ḳāṣıda **kim** ide ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 86). [kim,]*
2. Ne **kim** istese ḳādir-i ber-kemāl
   Degül hīç mümkin yanında muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 37). [kim,]*
3. Ola raḫşum altumda çün **kim** çemān
   Yidi ḫaṭvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 89). [kim,]*
4. Ümīdüm bu **kim** cümlesinden güzīn
   İde ben ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 103). [kim,]*
5. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
   Murādum bu **kim** dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 106). [kim,]*
6. Ṭola ʿāleme ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
   İṭāʿat **kim** itmezse idem ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 110). [kim,]*
7. Çü [ ]
   Şu **kim** zūr-mend ola ẓāhir ola *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 114). [kim,]*
8. İki esb-i tāzīlüvüz bād-pāy
   Ola **kim** bu meydānda pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 124). [kim,]*
9. İki şāh-bāzuz s̲emīn kebk-vār
   İder çüst olan her **kim** ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [kim,]*
10. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe cihān
    Dutar ʿālemi **kim** o şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 166). [kim,]*
11. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
    Dutam sīnemi her **kim** ururs seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 208). [kim,]*
12. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
    Şu dīnār idi **kim** baṣa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 166). [kim,]*
13. Siyeh gerd içinde münīr āfītāb
    Ya ṣol germ idi **kim** virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [kim,]*

kim: *"Her kim, hangi kimse" anlamında kullanılan bir ifade.*

1. Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
   İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 51). [kimi, -i]*
2. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 59). [kim,]*
3. Ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa **kim** ola ki vire cevāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 76). [kim,]*
4. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
   Ki ḥayrān ḳala **kim** iderse naẕar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 82). [kim,]*
5. Hüner-mendi elbet daḫı bī-hüner
   Ḳadīmī bu ʿādet-dürür **kim** yirer *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 152). [kim,]*
6. Kime zehr-i ġamdan irişse memāt
   Virür luṭfı tiryāḳı yine ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 157). [kime, -e]*
7. Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
   Ḫaṭāda velīkin gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 59). [kim,]*
8. Virür **kimine** taḫt u tāc-ı mihān
   İder kimini ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 11). [kimine, -in, -e]*
9. Taʿabsuz virür **kimine** gāh u genc
   Kimine ʿabeş çekdürür derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 13). [kimine, -in, -e]*
10. Taʿabsuz virür kimine gāh u genc
    Kimine ʿabeş çekdürür derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 14). [kimine, -in, -e]*
11. Yine ḥikmetin ol bilür ḥākim ol
    Virür **kimine** az u **kimine** bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 18). [kimine, -in, -e]*

kim: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir (Halktan bazıları, bazı kimseler).*

1. Berāber yanında şeh ile gedā
   İder her **kimi** istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 14). [kimi, -i]*

kim: *" Ki" bağlacı.*

1. Kimi **kim** ide dest-i luṭfuñ bülend
   İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 49). [kim,]*
2. Kimi **kim** ide cevr ü ḫışmuñ nejend
   İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 51). [kim,]*
3. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ **kim** ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 6). [kim,]*
4. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
   Beni **kim** olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 54). [kim,]*
5. Ne dil **kim** ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 55). [kim,]*
6. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña **kim** nihāyet bulur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 68). [kim,]*

7. Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
ʿİtāb itme **kim** ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 72). [kim,]*
8. Kim olam bu ben ẕerre-i ḫāksār
Ki maʿdūd olam ben de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 89). [kim,]*
9. Ḳaçan **kim** muḥīṭı anuñ ide cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 37). [kim,]*
10. Baña feyż ḳıl **kim** daḫı çoḳ delīl
Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 121). [kim,]*
11. Şu **kim** bilmedin baña taḥsīn ider
Degül āferīn bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 145). [kim,]*
12. Şu **kim** baġlaya ḫıdmetinde kemer
Olur çün kemer başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 153). [kim,]*
13. Şükür **kim** Ḫudāvend-i gītī-penāh
Bize virdi sencileyin dād-ḫᵛāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 183). [kim,]*
14. Cihānda giçer çoḳ kişi pehlevān
Meşeldür bu **kim** dilde yoḳ üstüḫᵛān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 22). [kim,]*
15. Temevvüc idüp baḥr ide çün ḫurūş
Nedür seyl **kim** ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 28). [kim,]*
16. Şu **kim** ʿilm ile olmaya āşinā
Ḫaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 57). [kim,]*
17. Ne maḳṣūdı **kim** Ḫaḳdan ide ümīd
Der-i beste ise bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 3). [kim,]*
18. Gül-i fetḥ rāhın idüp gül-sitān
Olur ḳanda **kim** ḳonsa bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 8). [kim,]*
19. Ne vādīye **kim** uġraya ḫuşk ola
Şuyı kevşer ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 11). [kim,]*
20. Ciger yoḳ **kim** eyleye zinde şikār
Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫᵛār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 41). [kim,]*
21. Şu **kim** yoḳ şecāʿatden anda eşer
Olur kār-zār olsa ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 45). [kim,]*
22. Çü ṣayd eylemekde ola yūz süst
Yeg andan şu sinnevr **kim** ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [kim,]*
23. Gerek iḫtiyāṭ olana rūz-ı ceng
Degül şol ḳadar **kim** vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 56). [kim,]*
24. Saʿādet anuñ **kim** geh-i kār-zār
İder fetḥ murġını āsān şikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 71). [kim,]*
25. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣafā
Gelüp didi bir bende **kim** Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 110). [kim,]*
26. Budur resm **kim** Rūma olursa şāh
Geyer şāh-ı Īrān-zemīnden külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 151). [kim,]*
27. Didi **kim** olan kimse fermān-revā
Diline geleni dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 173). [kim,]*
28. Sözi şol kişinüñ ki maʿḳūl ola
Ne **kim** dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 176). [kim,]*
29. Bilüp Ḫażret-i Ḥaḳḳı esmāyı hem
Bile **kim** degül dehr ṣābit-ḳadem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 190). [kim,]*
30. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ Ḫudā
Virür her kime **kim** görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 194). [kim,]*
31. Şu **kim** nāyib-i Ḫażret-i Ḥaḳ ola
Benī-nevʿine ola mı ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 199). [kim,]*
32. Şu ʿādet ki meşrūʿ u maʿḳūl ola
Revāsı odur **kim** o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 208). [kim,]*
33. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
Ko ol pendi **kim** nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 214). [kim,]*
34. Bizüm ile iy şāh-ı şāḥib-külāh
Diril eyle **kim** dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 252). [kim,]*
35. Ḳaçan **kim** ḳanatlasa uçmaġa mūr
Gelür bāline kesr başına şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 273). [kim,]*
36. İdelüm anuñ ile şīrāne ceng
Göre **kim** nice ider imiş peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 316). [kim,]*
37. Nice nāme **kim** tīr-i dil-dūz ola
Çü tīz-āb ġāyet ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 415). [kim,]*
38. Şu **kim** bilmeye kendü miḳdārını
Digergün ider devr anuñ kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 23). [kim,]*
39. Gel itme velī-niʿmetüñe ʿinād
Dilerseñ **kim** olmayasın nā-murād *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 26). [kim,]*
40. Günāhuñ dile **kim** idem çoḳ kerem
Ḳılam Rūma anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 27). [kim,]*
41. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
Meger **kim** ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 68). [kim,]*
42. Dizer yine senge urur şīşeyi
Şınāʿat idinmiş bu **kim** pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 8). [kim,]*
43. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı **kim** olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 30). [kim,]*
44. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 222). [kimi, -i]*
45. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā oldı **kimi** yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 222). [kimi, -i]*
46. Meger saña İlyās-durur reh-nümā
Kim olur güher kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 12). [kim,]*
47. Olan kimse dānā vü ṣāḥib-naẓar
Bile **kim** nice ʿıḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 22). [kim,]*
48. Benüm sözlerüm dürr-i meknūn-durur
Şu **kim** itmeye ḫuṭṭe mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 36). [kim,]*

49. Şu **kim** pür ola maḫzeni sīm ü zer
Olup müşterī ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 37). [kim,]*
50. Şu **kim** yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [kim,]*
51. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
Nite **kim** bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 120). [kim,]*
52. Şu **kim** ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
Enīsi olur tā ebed ḥūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 161). [kim,]*
53. Hezārān şükr ü hezārān sipās
Aña **kim** bizi eyledi Ḥaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 182). [kim,]*
54. Benüm ile her **kim** ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḫtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 199). [kim,]*
55. Di **kim** Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
Baña şimdi mi ögredür iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 299). [kim,]*
56. Berü gel göresin **kim** imiş ki şāh
Ya nice olur leşker-i kīne-ḫ̆āh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [kim,]*
57. Anuñ Ḥaḳḳı **kim** baña māʿbūddur
Sücūdum añadur o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 343). [kim,]*
58. Ne mikdārı var **kim** bu mūr-ı żaʿīf
Ola pīl-i Hindū-yı meste ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 483). [kim,]*
59. Didi iy süvārān-ı Īrān u Rūm
Kim olur elüñüzde āhen çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 532). [kim,]*
60. Hele bu ʿadū[yı] görümez yeñer
ʿAlāmetdür ol **kim** bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 566). [kim,]*
61. Sikender didi **kim** ḳanı ol esīr
Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 671). [kim,]*
62. Sikender didi **kim** eyā pehlevān
Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 707). [kim,]*
63. Didi **kim** eyā şāh-ı şāḥib-ḳırān
Müselmān olayum baña vir emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 719). [kim,]*
64. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
Şu vech ile **kim** itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 730). [kim,]*
65. Didi Ḥaḳ budur **kim** eyā şehriyār
Bulınmaz anuñ miṣli bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 733). [kim,]*
66. Murād[ını] söyleşdi çün şehriyār
İcāzet virür **kim** gide nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 744). [kim,]*
67. Aña oñmaya ẕerrece kār-ger
Degül **kim** ide [hem] ṣaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 796). [kim,]*
68. Direk oldı yir yir semāya şerār
Gören ṣandı **kim** ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 904). [kim,]*
69. Kime **kim** irüp tīġ-ı Hindū çalar
Atıyıla kendüyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 931). [kim,]*
70. Ne serdāra **kim** irse ursan sinān
İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 933). [kim,]*
71. Kime **kim** ata tīr ol şīr-i ner
Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 935). [kim,]*
72. Didi olmadın iki leşker tebāh
O yeg **kim** helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1048). [kim,]*
73. Didi Fūra **kim** iy cihān-gīr şāh
Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1053). [kim,]*
74. Kime **kim** saʿādet olursa ḳarīn
Ola ol şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1067). [kim,]*
75. Benüm ile **kim** eylese dār ü gīr
Olur şīr ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1079). [kim,]*
76. Naẓar eyle **kim** pīl-i Hindūstān
Saña mevtden nice virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1101). [kim,]*
77. Ḳaçan **kim** şehinşāh naʿra urur
Öli dirgirüp diriyi öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1113). [kim,]*
78. Ḳaçan **kim** kişiye irişse ecel
Dutulur ayaḳ baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1125). [kim,]*
79. Süleymāna **kim** rām idi ins ü cān
İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1141). [kim,]*
80. Ḳabūl itmedi hīç bir ḥabbe şāh
Didi **kim** yiter baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1162). [kim,]*
81. Şehin-şeh kimi **kim** ide ked-ḫudā
Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1189). [kim,]*
82. Saʿādet anuñ **kim** daḫı nev-cuvān
İñen ola ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1209). [kim,]*
83. Ne maḳṣūda **kim** eyleye ol heves
Taʿab çekmeyüben bula dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1211). [kim,]*
84. Tevaḳḳuf ider **kim** irişse bahār
İde Sindi daʿvet varup şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1227). [kim,]*
85. Ne şeh **kim** ola ḳaṣdı dāyim ġazā
Nereye ki varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [kim,]*

kim: *"Hangi kime" anlamında kullanılan soru zamiri.*

1. İki ẕiʾb-i ceyʿān u bir dönbe var
Görelüm **kime** vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 122). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

1. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ Ḫudā
Virür her **kime** kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 194). [kime,]*

2. Kime dest-i ḳudret geyürdiyse tāc
   Alınmadı saʿy ile andan ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 203). [kime,]*
3. Ḳolı her birinüñ çü ḫamm-ı kemend
   Kime olsa pīçān ider defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 386). [kime,]*
4. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
   Kime ḳaldı saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 108). [kime,]*
5. Kime ursa ḫışm ile gürz-i girān
   Belürmezdi atından andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 929). [kime, -e]*
6. Kime kim irüp tīġ-ı Hindū çalar
   Atıyıla kendüyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 931). [kime, -e]*
7. Kime kim ata tīr ol şīr-i ner
   Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 935). [kime, -e]*
8. Kime virür ise Ḫudā tāc u taḫt
   Muʿāvin ola aña ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1065). [kime,]*
9. Kime kim saʿādet olursa ḳarīn
   Ola ol şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1067). [kime,]*

kimesne: *Kimse, hiçbiri.*

1. İder şehliġe şol **kimesne** sürūr
   Ki bulmaya aşlā cihānda ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1143). [kimesne,]*
2. Budur dāyimā ḥāl-i gerdān-sipihr
   Kimesneye itmez bu bī-mihr mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1130). [kimesneye, -y, -e]*

kimesne: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

1. Ḳılup her birine ʿaṭā sīm ü zer
   Kimesneye ḳılmayam aşlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 180). [kimesneye, -y, -e]*

kimesne: *"Hiçbir şahıs, hiçbir insan" anlamlarında belgisiz zamir.*

1. Göremez **kimesne** anuñ sāyesin
   Bulamaz **kimesne** anuñ pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 115). [kimesne,]*
2. Göremez **kimesne** anuñ sāyesin
   Bulamaz **kimesne** anuñ pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 116). [kimesne,]*

kimi: *Kimse, kim.*

1. Cihān içi gerçi kemāl ehli pür
   Kimi baḥrī[dür] kimi ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 46). [kimi,]*
2. Cihān içi gerçi kemāl ehli pür
   Kimi baḥrī[dür] **kimi** ṣarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 46). [kimi,]*
3. Bilür **kimi** ḥakkāklıgı hemīn
   İder kimisi şedde dürr-i s̱emīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 47). [kimi,]*
4. Bilür kimi ḥakkāklıgı hemīn
   İder **kimisi** şedde dürr-i s̱emīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 48). [kimisi, -si]*

kimi: *Kim.*

1. Şehin-şeh **kimi** kim ide ked-ḫudā
   Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1189). [kimi, -i]*

kimi: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

1. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
   İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 49). [kimi,]*
2. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 103). [kimine, -n, -e]*
3. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 104). [kiminüñ, -n, -üñ]*
4. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 105). [kiminüñ, -n, -üñ]*
5. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 106). [kiminüñ, -n, -üñ]*
6. Çü naẓmum gülistāndur iy bü'l-heves
   Kimi gül-dürür kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 144). [kimi,]*
7. Çü naẓmum gülistāndur iy bü'l-heves
   Kimi gül-dürür **kimisi** ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 144). [kimisi, -si]*
8. Virür kimine taḫt u tāc-ı mihān
   İder **kimini** ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 12). [kimini, -n, -i]*
9. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
   Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 248). [kimi,]*
10. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
    Kimi küşte olur pilüñ **kimi** leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 248). [kimi,]*
11. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
    Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 221). [kiminden, -n, -den]*

kimine: *Bazısına.*

1. Yine ḥikmetin ol bilür ḥākim ol
   Virür **kimine** az u **kimine** bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 18). [kimine,]*

kimse: *Kim, kimse.*

1. Ne virür beşer mergi aña gezend
   Ne **kimse** ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 110). [kimse,]*
2. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı **kimse** ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 46). [kimse,]*
3. Şu **kimse** ki dānende-i ṣarrāfdur
   Daḳa mı ḫaruñ boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 163). [kimse,]*
4. Şu **kimse** ki ḫavfiyle eyleye ceng
   Ḳaçan ide meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 25). [kimse,]*
5. Şu **kimse** ki ḫavf ide rūz-ı neberd
   Dimez merd olan kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 43). [kimse,]*
6. Didi kim olan **kimse** fermān-revā
   Diline geleni dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 173). [kimse,]*
7. Degül mest-i şīr olmışam şīr-mest
   Uramaz kemer-bendüme **kimse** dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 220). [kimse,]*
8. Havāya ṣaçan **kimse** destiyle ḫāk
   Ḳaçan geye başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 65). [kimse,]*
9. Şu **kimse** ki olmaya Yezdān-şinās
   Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 71). [kimse,]*
10. Ne ṣulḥ eyleyem **kimse** ile ne ceng
    Dutam sīnemi her kim ururs seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 207). [kimse,]*
11. Degül şehliġüm **kimseden** hīç kem
    Gözüñi aç iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 199). [kimseden, -den]*
12. Olan **kimse** dānā vü ṣāḥib-naẓar
    Bile kim nice ʿılḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 21). [kimse,]*
13. Ḳamu fānī bāḳī Allāhdur
    Bunı bilmeyen **kimse** güm-rāhdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 170). [kimse,]*
14. Bile kendü ḳadrini her zīr-i dest
    Uzatmaya **kimse** ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 354). [kimse,]*
15. Ecel **kimseye** çünki virmez emān
    ʿAbes nesne ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 109). [kimseye, -e, -y]*

kimsene: *Kimse.*

1. Şu kimse ki ḫavf ide rūz-ı neberd
   Dimez merd olan **kimsene** aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 44). [kimsene,]*
2. Ṭolar şöyle mürdeyle ol rezm-gāh
   Bulamaz olur **kimsene** cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1008). [kimsene,]*

kimsene: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

1. Cihānda degül **kimsene** pāy-dār
   Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ ber-ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 69). [kimsene,]*

kimsene: *"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.*

1. Olan **kimsene** başına tāc-dār
   Üzengüñi çekmekden itmez mi ʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 159). [kimsene,]*

kīmyā: *Cisimlerin atom ve molekülleri bakımından yapısını, birbirine etkisini ve bunların birleşim ve dönüşümlerini inceleyen ilim.*

1. Olup feyżüñ ile ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur **kīmyāñ** ile zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 34). [kīmyāñ, --n]*
2. Suḫen cevherīdür ʿaceb **kīmyā**
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 83). [kīmyā,]*

kīmyā-dān: *Kimya ilmini bilen.*

1. Ben ol **kīmyā-dānem** ehl-i hüner
   Olur laʿl senge idersem naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 29). [kīmyā-dānem, --em]*

kīmyā-yı şigerf: *Mükemmel iksir.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir **kīmyā-yı şigerf** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 58). [kīmyā-yı şigerf,]*

kīmyā-yı vücūd: *Vücudun kimyası.*

1. Olupdur suḫen **kīmyā-yı vücūd**
   Anuñ cümle maʿlūlı nā-būd u būd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 89). [kīmyā-yı vücūd,]*

kīn: *Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz.*

1. Geçüp anı şūrī gider şāh-ı tīz
   Dimāġı ṭolu **kīne** dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 404). [kīne, -e]*

2. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
   Ne dirsen añup anları gāh-ı **kīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 168). [kīn,]*
3. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
   Ki kibr ile **kīnden** yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 206). [kīnden,]*

kīn idüp: *Kin beslemek.*

1. Bilürsin ki sulṭān-ı Īrān-zemīn
   Ne fāyide itdi idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 196). [kīn idüp, -üp]*

kīn itmeyem: *Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık yapmak.*

1. Ḳaḳıtma beni itmeyem tā ki kīn
   Ṣaḳın yanmasun oda Īrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 245). [kīn itmeyem, --me, --yem, -]*

kīne: *Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz.*

1. Ḳamunuñ ḳaşı **kīneden** çün kemān
   Ḳamu tīr-endāz u āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 379). [kīneden, -den]*

kīne-dār: *Kinli, kindar.*

1. Görür leşkeri cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge vü **kīne-dār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 74). [kīne-dār,]*

kīne-ḫˇāh: *Kin besleyen, kinci düşman.*

1. Olup her yañadan ṭalāye süvār
   Ḳamu **kīne-ḫˇāh** u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 34). [kīne-ḫˇāh,]*
2. Gelüp yirlü yirine iki sipāh
   İner ḫaymesine iki **kīne-ḫˇāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 654). [kīne-ḫˇāh,]*

kır: *Öldürmek, yok etmek, imha etmek.*

1. Görür leşker-i Rūma Fūr-ı sütürg
   Ḳırar ḳırduġı gibi ḳoyunı gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 928). [ḳırar, -ar]*

kır: *Yok etmek, öldürmek.*

1. Görür leşker-i Rūma Fūr-ı sütürg
   Ḳırar **ḳırduġı** gibi ḳoyunı gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 928). [ḳırduġı, -duk , -ı]*

kır-: *Parçalamak.*

1. Ḳırup cümle eʿvān u enṣāruñı
   Diger-gūn idem ʿāḳıbet kārıñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 269). [ḳırup, -up]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

1. Niʿam-vāfir u mīhmān bī-şümār
   İlāhī ziyāde ide **Kird-gār** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 132). [kird-gār,]*
2. Saña minnet iy feyżi çoḳ **Kird-gār**
   Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 71). [kird-gār,]*
3. Ẓafer virdi Ḳayṭāsa çün **Kird-gār**
   ʿAdū leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 463). [kird-gār,]*
4. Duʿāsın ḳabūl eyledi **Kird-gār**
   Gelür Ḥażret-i Ḫıżr-ı Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 749). [kird-gār,]*

kīr-fām: *Simsiyah, katran renginde.*

1. Olup rūy-i Hindū gibi **ḳīr-fām**
   İder gird-i tīre cihānı tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 123). [ḳīr-fām,]*

kırıl: *Öldürülmek, telef edilmek.*

1. Görür şeh ki ġāyet **ḳırıldı** sipāh
   Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1045). [ḳırıldı, -dı]*

kirm: *İpek böceği.*

1. Ḳaçan **kirm** ide ejdehā ile ceng
   Ḳaçan ceng ide gürbe ile peleng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 35). [kirm,]*

kirpi: *Kirpi.*

1. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
   Ki **kirpiye** döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1024). [kirpiye, -y, -e]*

kırṭās-ı çīnī-ḥarīr: *Çin kumaşından yapılmış kağıt.*

1. Belinden devātın çıḳardı debīr
   Ele aldı **ḳırṭās-ı çīnī-ḥarīr** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 418). [ḳırṭās-ı çīnī-ḥarīr,]*

kīş: *22 Aralık'ta başlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.*

1. İcāzet virür Keyd-i Hindūya şāh
   Ḳılup Delhide ḳışlar ol **ḳışı** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1226). [ḳışı, -ı]*

kīş: *Ok kılıfı, okluk, sadak.*

1. Seḥerden durup çünki cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı kemān u güşād oldı **kīş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 778). [kīş,]*

kīş ü ḳurbanını: *Ok kılıfı ve kurban yapmak (âşığın ruhu ve gönlü bağlamında).*

1. Daḳar beline **kīş ü ḳurbanını**
   İder zehrlü tīri peykānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 513). [kīş ü ḳurbanını, -ı, -nı]*

kīse: *Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba, kese.*

1. Cihān olsa şandūḳ-ı pür sīm ü zer
   ʿAṭā-yı şehe **kīse** bir gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 130). [kīse,]*

kīse-pür: *Dolu kese.*

1. Ki reşk eylesün naẓmına silk-i dür
   El uzatmasun ʿaḳdine **kīse-pür** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 66). [kīse-pür, -pür]*

kişi: *Adam, insan, kimse.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 39). [kişi,]*
2. İder her **kişi** vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 35). [kişi,]*
3. Giçer her **kişi** gerçi gevher-şinās
   Ḳalīl olur ammā şinās ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 147). [kişi,]*
4. Benüm gibi olmaḳ gerekdür **kişi**
   Ki bile benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 157). [kişi,]*
5. Suḫendür **kişiden** ḳalan yādigār
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 73). [kişiden, -den]*
6. Murādı **kişinüñ** olıcaḳ kemāl
   Velī māl içün gelmez imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 169). [kişinüñ, --nün]*
7. Cihānda giçer çoḳ **kişi** pehlevān
   Meşeldür bu kim dilde yoḳ üstüḫ̆ān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 21). [kişi,]*
8. Gerek ḳudret envāʿ-ı naẓma tamām
   Ki **kişi** ola şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 66). [kişi,]*
9. İñen daḫı germ olma fikr it meʾāl
   Kişiye gelür kendü naḳşı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 76). [kişiye, -y, -e]*
10. Kişiyi ider hem-nişīn nīk ü bed
    Şaḳın bed-muṣāḥib idinme ebed *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 53). [kişiyi, -y, -i]*
11. Şeh olan **kişi** virmedinse ḫarāc
    Yeg ol künc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 201). [kişi,]*
12. Çü cāndan **kişi** nā-hirāsān olur
    Helāk-i ʿadū aña āsān olur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 23). [kişi,]*
13. Kişiden kişiyi hüner yeg ider
    Neseb didügüñ unudulur gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 183). [kişiden, -den]*
14. Sözi şol **kişinüñ** ki maʿḳūl ola
    Ne kim dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 175). [kişinüñ, --nün]*
15. Cihān-gīr ola çünki bir şehriyār
    Olur bir **kişisi** ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 20). [kişisi, -si]*
16. Baş ortaya ḳoyan olur yine baş
    Muḫannes **kişiye** güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 28). [kişiye, -y, -e]*
17. Kişiden **kişiyi** hüner yeg ider
    Neseb didügüñ unudulur gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 183). [kişiyi, -yi]*
18. Bilüp nūş ide mi **kişi** hīç sem
    Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 67). [kişi,]*
19. Ulusına itse müdārā **kişi**
    Murādınca olur hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 77). [kişi,]*
20. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed ola bir **kişi**
    Olur fetḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 171). [kişi,]*
21. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
    İñen daḫı ġāfil gerekmez **kişi** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 18). [kişi,]*
22. Behāyimden ol **kişi** olur beter
    Ki farḳ itmez anları idüp naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 61). [kişi,]*
23. Bulur müʾmin olan **kişi** Ḥaḳḳa rāh
    Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 257). [kişi,]*

24. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
Kişi ṭop ile ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 668). [kişi,]*
25. Ne ġam bir **kişide** osa ḳadr-i pest
Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 705). [kişide, -de]*
26. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
Ne **kişisin** aṣlıñ nedür iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 682). [kişisin, -sin]*
27. Olur reʾyi her müşkil işe kilīd
Peşīmānlıḳ olmaz **kişiye** müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 246). [kişiye, -y, -e]*
28. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
Ne nefʿ olur iden **kişiye** ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [kişiye, -y, -e]*
29. Ḳaçan kim **kişiye** irişse ecel
Dutulur ayaḳ baġlanur iki el *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1125). [kişiye, -y, -e]*

kīş-i āteş-feşān: *Ateş saçan ok mahfazası.*

1. Daḳınup iki **kīş-i āteş-feşān**
Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 59). [kīş-i āteş-feşān,]*

kışla-: *Kışı geçirmek.*

1. İcāzet virür Keyd-i Hindūya şāh
Ḳılup Delhide **ḳışlar** ol ḳışı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1226). [ḳışlar, -r]*

kişver: *Memleket, ülke.*

1. Bu **kişverde** sensin cihān-pehlevān
Revādur disem saña ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 17). [kişverde, -de]*
2. Yidi **kişverüñ** şāhıyam iy żaʿīf
Benüm ile sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 55). [kişverüñ, -üñ]*

kişver-güşā: *Ülke açan, cihangir.*

1. Çü İskender-i Rūmi **kişver-güşā**
Çü Ḫıżr-ı Nebī güm-rehe reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 101). [kişver-güşā,]*

kişver-i rūma: *Rum ülkesi. II Anadolu.*

1. Olup **kişver-i Rūma** āteş-feşān
Ne şehr ü ne dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 43). [kişver-i rūma,]*

kitāb: *Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

1. Ġaraż yazmadan bu **kitābı** faḳīr
Seni medḥ ḳılmaḳdur iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 123). [kitābı, -ı]*
2. Buyurdı debīre yaza bir cevāb
Ki her bir cevābı ola bir **kitāb** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [kitāb,]*
3. Bize gönderüp āsumāndan **kitāb**
ʿAyān eyleyen ol ḥaṭā vü ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 25). [kitāb,]*
4. Bu baḥr üzre yazdum anıñçün **kitāb**
Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 85). [kitāb,]*
5. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
Yaḳam ḳomayam hīç bāṭıl **kitāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 268). [kitāb,]*
6. Nebiyye **kitāba** ide iʿtiḳād
Biri emrüñe eylemez inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 497). [kitāba, -a]*
7. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿıyāl
Ne lāzım **kitābumdan** almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 70). [kitābumdan, -um, -dan]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*

1. Birimüz ḳalınca ḳılalum **ḳıtāl**
Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 87). [ḳıtāl,]*
2. Benüm daḫı göñlüm dilerdi **ḳıtāl**
Gel ögredeyem saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 377). [ḳıtāl,]*

kıtāl eyleyelüm: *Savaş yapmak.*

1. İki pehlevānuz iki nev-cuvān
İkimiz **ḳıtāl eyleyelüm** hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1056). [ḳıtāl eyleyelüm, -ye, -lüm]*

kıtāl ide: *Birbirini öldürmek.*

1. Nice ceng ide gürbe ile hizebr
Yanınca **ḳıtāl ide** dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1100). [ḳıtāl ide, -e]*

kıtāl idelüm: *Birbirini öldürmek.*

1. Cihān-cū bizüz biz idelüm ḳıtāl
Eyü itdiler ʿaskerimüz cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1059). [ḳıtāl idelüm, -e, -lüm]*

kıtāl iderler: *Birbirini öldürmek.*

1. İkindü olınca iderler ḳıtāl
Biri ġālib olmaz ikisi hemāl *(İskender-name,*

Mesnevi 18, Mısra 619). [ḳıtāl iderler, -er, -ler]

2. Gice irişince iderler ḳıtāl
   Ḳarañu olur buldılar infiṣāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 651). [ḳıtāl iderler, -er, -ler]*

ḳıtāl itdügin: *Savaşmak.*

1. Nice itdügin kendü ile ḳıtāl
   Nice olduġın ʿāḳıbet pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1177). [ḳıtāl itdügin, -düg, -in]*

ḳıtāl itdüñüz: *Savaşmak.*

1. Kimüñ ile itdüñüz ise ḳıtāl
   Muẓaffer sizi ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 535). [ḳıtāl itdüñüz, -düñüz]*

ḳıtāl itse: *Savaşmak.*

1. Benüm ile her kim ki itse ḳıtāl
   Ḥalāṣ olmaġa yoḳdur[ur] iḥtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 199). [ḳıtāl itse, -se]*

ḳıtāl idesin: *Birbirini öldürmek.*

1. İdesin benüm ile çün kim ḳıtāl
   Gele leşkerü[ñe] ṣanuban zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 345). [ḳıtāl idesin, -e, -sin]*

ḳıtāl ḳıl: *Savaşmak, vuruşmak.*

1. Didi furṣat olur ise ḳıl ḳıtāl
   Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 441). [ḳıtāl ḳıl,]*

ḳıtāl ḳıldı: *Savaşmak, vuruşmak.*

1. Daḫı dönmege olmadı iḥtimāl
   Piyāde olup Hindi ḳıldı ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 908). [ḳıtāl ḳıldı, -dı]*

ḳıtāl olmaya: *Savaş olması, cenk eylenmesi.*

1. Olup baḥr-i şūrāba āb-ı zülāl
   Ara yirde olmaya tā kim ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 206). [ḳıtāl olmaya, -ma, -(y) a]*

ḳıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*

1. Eyā ṣayrefī-i cevāhir-şinās
   Ki cevherlerüñe bulınmaz **ḳıyās** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 2). [ḳıyās,]*

ḳıyās bulamaz: *Karşılaştırılamaz.*

1. Ne deñlü ki fikr eyleye ʿaḳl-ı nās
   ʿAṭāsına şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 124). [ḳıyās bulamaz, --a, --maz]*

ḳıyās eyleme: *Mukayese etmek, karşılaştırmak.*

1. Ḳıyās eyleme mümkine anı sen
   Ḳıyās eylemek ḫalḳa Ḥaḳḳı neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 165). [ḳıyās eyleme, --me]*

ḳıyās eylemek: *Karşılaştırmak, mukayese etmek.*

1. Ḳıyās eyleme mümkine anı sen
   Ḳıyās eylemek ḫalḳa Ḥaḳḳı neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 166). [ḳıyās eylemek,]*

ḳıyās ide: *Karşılaştırmak.*

1. Ki seyr idicek anı gevher-şinās
   İde baḥr-i ṭabʿuñı andan ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 12). [ḳıyās ide, --e]*

ḳızıl: *Kırmızı.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
   Kenārında lāle olur her nebāt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 261). [ḳızıl,]*

ḳo-: *Bırakmak.*

1. Hevā vü hevesdür BEHİŞTİ bu heb
   Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 102). [ḳo,]*
2. Ḳo dīni getür tīġ u gürz-i girān
   Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 303). [ḳo,]*
3. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
   Yaḳam **ḳomayam** hīç bāṭıl kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 268). [ḳomayam, -ma, -yam]*

ko-: *Bırakmak.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 58). [ḳoduñ, -du, -ñ]*
2. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 52). [ḳoma, --ma]*

ko-: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 58). [ḳoduñ, -du, -ñ]*

ko: *Bırakmak.*

1. Çü ṭabʿuñ ʿarūsı degüldür ʿaḳīm
   Vücūda getürsün **ḳo** dürr-i yetīm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 14). [ḳo,]*
2. Ḳo daʿvīleri naẓma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTİ degül ehle daʿvī revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 73). [ḳo,]*
3. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
   Ko ol pendi kim nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 214). [ko,]*
4. Ḳo māżīleri ḥāle eyle naẓar
   Eger ʿāḳıl iseñ eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 215). [ḳo,]*
5. Neseb daʿvisin **ḳo** getür tīġ u tīr
   Ki tīġ ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 237). [ḳo,]*
6. Yiter saña bāġuñ **ḳo** bu ḫūşeyi
   Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 239). [ḳo,]*
7. Beni ḥālüme **ḳo** gel incitme sen
   Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 241). [ḳo,]*
8. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
   Ne şehr ü ne dihden **ḳoram** bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [ḳoram, -r, -am]*
9. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen ġulām
   Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 66). [ḳo,]*
10. Cenāḥeyne **ḳodı** iki pehlevān
    Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 127). [ḳodı, -dı]*
11. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
    Ki **ḳomaz** idi dīdede tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 220). [ḳomaz, -maz]*
12. Selāmet yoluna yapup gülle sed
    Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 214). [ḳomazdı, -maz, -dı]*
13. Çü gördi cuvān-baḫtı ol pehlevān
    Ḳodı zihde bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 456). [ḳodı, -dı]*
14. Ne müşkillerüñ var ise ḥal idem
    Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 210). [ḳoyup, -(y)up]*

köhne: *Yıpranmış, eskimiş.*

1. Müşebbek idi **köhne** pīrāheni
   Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 9). [köhne,]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı **köhne** serā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 12). [köhne,]*
3. Cihān ṣuffasına döşedüñ ḥarīr
   Ne işe gerek ola **köhne** ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 52). [köhne,]*
4. Degül bāḳī çün kim bu **köhne** ribāṭ
   Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 171). [köhne,]*

kol: *İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.*

1. Ḳolı her birinüñ çü ḫamm-ı kemend
   Kime olsa pīçān ider defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 385). [ḳolı, -ı]*
2. Olur her **ḳolı** āhenīn bir sütūn
   Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 817). [ḳolı, -ı]*
3. Muḥabbet iderseñ eger sen baña
   Olanca ḳul olam **ḳoluñda** saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 722). [ḳoluñda, -un, -da]*

kʾola: *Ki ola.*

1. Gedā-zāde kim ola ṣāḥib-hüner
   Şu şeh-zādeden yeg **kʾola** bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 186). [kʾola,]*

kolçaġ: *Kola geçirilen kılıf: Zırhın kola geçirilen parçası:Kabza verirken üstâdın kabza alan okçunun sol bileğine taktığı meşin bağ:.*

1. İdüp **ḳolçaġın** dirlikin üstüvār
   Olur āhenīn ol [şeh-i]tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 815). [ḳolçaġın, -ın]*

koma[yam]: *Koymamak, bırakmamak.*

1. Ḳoma[yam] o milketde cevr ü sitem
   Ḥüküm defter-i cebr ü ẓulme raḳam *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 181). [ḳoma[yam],]*

kon: *Konmak, kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek.*

1. İki cānibe **ḳondı** kürsī-i zer
   Otur aña iki yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 121). [ḳondı, -dı]*

2. Varup **ḳondı** Ḳannūc öñine çü şāh
   Sikender daḫı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 423). [ḳondı, -dı]*
3. Çü bir deşte **ḳondı** iki tāc-ver
   İderler biri birisinden ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 425). [ḳondı, -dı]*
4. Çü düşmen çerisine oldı ḳarīb
   Anı gördi bir gurd **ḳondı** ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 448). [ḳondı, -dı]*
5. Ḳonup anda ārām ider şehriyār
   Olur rāḥat ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 133). [ḳonup, -up]*

kon-: *Konmak, kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek.*

1. Çemende çü ṭāvūs cevlān ider
   Ḳonup zāġ-ı bed-çehre anda nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 46). [ḳonup, -up]*
2. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
   İki cānibe **ḳondı** geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 32). [ḳondı, -dı]*

konsa: *Konmak, kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek.*

1. Gül-i feṯḥ rāhın idüp gül-sitān
   Olur ḳanda kim **ḳonsa** bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 8). [ḳonsa,]*

kop-: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

1. Ḳaçan Rūmda **ḳopsa** bir pehlevān
   Olur idi iḳlīme şāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 15). [ḳopsa, --sa]*
2. Direk oldı yir yir semāya şerār
   Gören ṣandı kim **ḳopdı** ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 904). [ḳopdı, -dı]*

kop-: *Haşrolmak.*

1. Göre sen de iy şāh-ı Hindūstān
   Nice **ḳopduġun** Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1070). [ḳopduġun, -duġ, -uñ]*

kop-: *Meydana çıkmak, var olmak.*

1. Ḳoparma yirümden ki **ḳopmaya** toz
   Beni itme zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 229). [ḳopmaya, -ma, -y, -a]*

kop: *Ayrılmak - Bütünden küçük parçanın ayrılması- , İzini taşımak.*

1. Beni görme Rüstemden eksük ʿazīz
   Ki tā **ḳopmaya** başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 188). [ḳopmaya, -ma, -, -a]*

kopar-: *Bağlı bulunduğu yerden ayırmak.*

1. Aramaḳ murādum degüldi seni
   Yirümden yine sen **ḳoparduñ** beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 196). [ḳoparduñ, -du, -ñ]*

kopar-: *Koparmak, ayırmak.*

1. Ḳoparma yirümden ki ḳopmaya toz
   Beni itme zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 229). [ḳoparma, -ma]*

kor: *Bırakmak, koymak.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc
   Ḳorum saña ayruḳ añarsañ ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 250). [ḳorum, -um]*
2. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
   Ne ser **ḳor** şikest eylemedük ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [ḳor, -r]*

kör ola: *Görememek, kör olmak.*

1. İder ʿarż-ı ʿārıż çü bī-perde ḫūr
   Baḳan zişt-ruḫsārına ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 44). [kör ola, --a]*

kork: *Korkmak, kaygılanmak.*

1. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle ġırīv
   Ki Ḳāfa ḳaçar **ḳorḳuban** nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 954). [ḳorḳuban, -uban]*

koy: *Bırakmak.*

1. Ḳoyar cevşene anları şehriyār
   Olur her birisi demürden ḥiṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 397). [ḳoyar, -ar]*
2. İder vażʿ üstinde günden ḥiṣār
   Ḳoyar her ḥiṣāra niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 404). [ḳoyar, -ar]*

koy: *(Eski Türk. Kod-mak) (-e/-i) 1. (Bir yere) bırakmak, (bir yere) Yerleştirmek.Katmak.*

1. İdem ḫalḳ-ı Īrānı Yezdān-şinās
Ḳoyup nārı Ḥaḳḳa ideler sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 176). [ḳoyup, -up]*

koy: *Koymak, bırakmak.*

1. Ne āteş **ḳoyam** ne ḫod āteş-gede
Uram tīġı ızlāl iden mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 339). [ḳoyam, -am]*

koy: *Bir şey uğruna kendi canını feda etmek, canını o yola koymak.*

1. Baş ortaya **ḳoyan** olur yine baş
Muḫanneṣ kişiye güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 27). [ḳoyan, -an]*

koy-: *Bırakmak.*

1. Eger ehl-i idrāk şeh-i şehriyār
Koyup Ḥaḳḳı maʿbūd idinmezdi nār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 336). [koyup, -up]*
2. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
Bunı **ḳoyup** itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 44). [ḳoyup, -up]*
3. Benüm dīnüm anuñ dīninden ḳadīm
Ḳoyup anı dönmek bir emr-i ʿaẓīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 302). [ḳoyup, -up]*
4. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
Ki ḫorṭūm çevgān olur gūy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 925). [ḳoyup, -up]*
5. Ḳoyup cengi leşker diledi emān
Emān virdi anlara şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1127). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Yerleştirmek, koymak; içine yerleştirmek.*

1. Ḳurup **ḳoydı** ḳurbānına bir kemān
Virür vehm idüp ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 833). [ḳoydı, -dı]*

koyun: *Koyun.*

1. Görür leşker-i Rūma Fūr-ı sütürg
Ḳırar ḳırduġı gibi **ḳoyunı** gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 928). [ḳoyunı, -ı]*

kudret: *(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.*

1. Gerek **ḳudret** envāʿ-ı naẓma tamām
Ki kişi ola şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 65). [ḳudret,]*

kudūm: *Ayak basma.*

1. Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 111). [ḳudūmı, -ı]*
2. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 30). [ḳudūmünden, -üñ, -den]*
3. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
Deminden Mesīhāya virdi revān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 77). [ḳudūmünden, -üñden]*
4. Ḳudūmıyla maʿmūr olaldan cihān
Unuduldı nām-ı Anūşīnrevān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 163). [ḳudūmıyla, -ı, -y, -la]*

kufl-ı deri: *Kapısının kilidi.*

1. Semānuñ mehi idi **ḳufl-ı deri**
Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 45). [ḳufl-ı deri, --i]*

kufl-i kenz-i ilāha: *Ilahi hazinelerin kilidi.*

1. Eyā **ḳufl-i kenz-i İlāha** kilīd
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 197). [ḳufl-i kenz-i ilāha, --a]*

kufl-ı sehāya: *Cömertlik kilidi.*

1. Ḳapusında yoḳ bir ḳulı nā-ümīd
Her engüşti **ḳufl-ı seḫāya** kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 152). [ḳufl-ı seḫāya, --ya]*

küfr: *1. Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme. 2. Dinsizlik, imansızlık. 3. Putperestlik.*

1. Cemāda olan bende mecnūn olur
Düşüp **küfr** bendine maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 168). [küfr,]*

küfrān: *Yapılan iyiliği unutma, iyilik bilmeme, nankörlük.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
Ḥasūd olsa **küfrān** velīkin ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 134). [küfrān,]*

kūh: *Dağ.*

1. Berāber-durur aña **kūh** ile berg
Müsāvīdür aña ḫayāt ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 107). [kūh,]*

2. Ṭolar ġulġul-i kūsı ile cihān
Virür **kūh** gibi ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 172). [kūh,]*
3. Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi **kūh** üzre gūyā hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 258). [kūh,]*
4. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner **kūha** berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 250). [kūha, -a]*
5. Çıḳup itdiler ḫaymeden deşti **kūh**
Gelür Hind ḫalḳı gürūhā gürūh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 419). [kūh,]*
6. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
Ṣadālar virüp **kūh** iñler zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 968). [kūh,]*
7. Ḳaçarsañ eger **kūha** hem-çün peleng
Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 215). [kūha, -a]*
8. Ṣarar berg ḫorṭūmına tīġ-i tīz
Ki **kūhı** bular çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 402). [kūhı, -ı]*

kūh-ı bīsütūn: *Bîsütûn dağı // Ferhad'ın aşkı uğruna deldiği dağ.*

1. Olur her ḳolı āhenīn bir sütūn
Ten-i nāzenīni **Ḳūh-ı Bīsütūn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 818). [ḳūh-ı bīsütūn,]*

kūh-ı ḳāf: *Kaf Dağı: Dünyanın etrafını çevrelediğine, aşılmasının imkansızlığına inanılan ve Anka kuşunun yaşadığı yer olarak kabul edilen efsanevî bir dağdır.*

1. Gelüp bir araya iki **kūh-ı Ḳāf**
Müzeyyen olur anlaruñla meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 155). [kūh-ı ḳāf,]*
2. Bulur zīnet anuñla her-dem meṣāf
Yanında degül ḫabbece **kūh-ı Ḳāf** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 846). [kūh-ı ḳāf,]*

kühsār: *Dağ.*

1. Virür bīde uġrar ise daḫı bār
Olur seng dür giçse ol **kūhsār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 10). [kūhsār,]*

kul: *Kul.*

1. İder **ḳullaruñ** gerçi bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 79). [ḳullaruñ, -lar, -uñ]*
2. Beni eyleme reddüñ ile melūl
Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 196). [ḳuluñam, -uñ, -am]*
3. Ḳapusında yoḳ bir **ḳulı** nā-ümīd
Her engüşti ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 151). [ḳulı, -ı]*
4. Olursa güher tūde-i āsumān
İder bir kemīne **ḳulına** revān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 132). [ḳulına, -ı, -n, -a]*
5. İdüp aḳrabāsıyla anı esīr
Yirine idem bir **ḳulumı** emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 288). [ḳulumı, -umı]*
6. İdüp ḫażret-i şāha çok çoḳ selām
Ḳuluñ ile gönderdi bir ḳaç peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 148). [ḳuluñ, -un]*
7. Çü **ḳul** oġlı ḳulsın bil aṣluñı sen
Eban ʿan cedim şāh-ı Īrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 59). [ḳul,]*
8. Çü ḳul oġlı **ḳulsın** bil aṣluñı sen
Eban ʿan cedim şāh-ı Īrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 59). [ḳulsın, -sın]*
9. Ümīdüm bu kim cümlesinden güzīn
İde ben **ḳulını** cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 104). [ḳulını, -ı, -n, -ı]*
10. Baña idecegüñ seḫāyı şehā
Yanuñdaġı **ḳullaruña** ḳıl ʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 148). [ḳullaruña, -lar, -uñ, -a]*
11. Ṣalar pehlevān aña defʿī kemend
İder **ḳullarını** kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 632). [ḳullarını, -lar, -ı, -nı]*
12. Sikender didi kim eyā pehlevān
Kim ider senüñ bir **ḳuluña** ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 708). [ḳuluña, -u, -ñ, -a]*

kul olam: *Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.*

1. Muḥabbet iderseñ eger sen baña
Olanca **ḳul olam** ḳoluñda saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 722). [ḳul olam, -am]*

külāh: *Başa giyilen şapka.*

1. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
ʿAceb mi baña virse taḫt ü **külāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [külāh,]*
2. Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen **külāhıyla** şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 64). [külāhıyla, -ı, -y, -la]*
3. Öpüp geydi şāhuñ elinden **külāh**
Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1195). [külāh,]*
4. Ḳamu ʿāleme şāh idi Key-ḳubād
Külāhın velī ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1138). [külāhın, -ı, -n]*

külāh: *Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.*

1. Alam tīġum ile başuñdan **külāh**
   Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 93). [külāh,]*
2. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
   Ki ya baş virem yāḫud alam **külāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [külāh,]*

külāh bağışlar: *Makam verir.*

1. Felek gibi nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
   Ki geh tīġ olur geh bağışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 42). [külāh bağışlar, --la, --r]*

külāh geyer: *Külah, şapka giymek.*

1. Budur resm kim Rūma olursa şāh
   Geyer şāh-ı Īrān-zemīnden külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 152). [külāh geyer, --er]*

külāh geyüre: *Külah giydire.*

1. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı kimse ḫāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 45). [külāh geyüre, --e--ür, --e]*

külāh u kemer: *Külah ve kemer.*

1. Gider şāhlıḳ çün irişse ecel
   Müfīd olmaz aşlā **külāh u kemer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1136). [külāh u kemer,]*

küll: *Hep, tüm, bütün. Çok. Cüzlerden meydana gelen.Bütün cüzlerin şumul ve istiğrak üzere ifadeleri.*

1. Saña minnet iy feyżi çoḳ Kird-gār
   Ki virdüñ baña **külline** iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 72). [külline, --i, --ne]*

kullāb: *Çengel.*

1. Başındaki **ḳullāb** lenger-miṣāl
   Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 257). [ḳullāb,]*
2. Çeküp üstüme pīl olma dilīr
   Ki **ḳullāb** olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 232). [ḳullāb,]*

ḳulle-i kūhı: *Dağ zirvesi.*

1. Ḳaçarsañ eger kūha hem-çün peleng
   Çıḳup eylerem **ḳulle-i kūhı** teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 216). [ḳulle-i kūhı, -ı]*

kullıġ: *Kul olma durumu.*

1. Beni eyleme reddüñ ile melūl
   Ḳuluñam hemīn **ḳullıġa** ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 196). [ḳullıġa, -a]*

kulūb: *Kalpler.*

1. Alup ʿūd ile bülbül-i ḫōş-nevā
   Virürdi ṣadāsı **ḳulūba** ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 96). [ḳulūba, -a]*
2. Sipāhuñ öñince yürür pīl-i mest
   Düşer heybetinden **ḳulūba** şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 642). [ḳulūba, -a]*

kümeyt-i belāġat: *Belagat atı.*

1. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
   Sözüm līk kendü zebānumdadur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 67). [kümeyt-i belāġat,]*

künbed-misāl: *Kubbe gibi.*

1. Elindeki zūpīn **künbed-miṣāl**
   Virür çarḫ ḳalḳanına infiʿāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 517). [künbed-miṣāl,]*

künc-i külhanda: *Külhan köşesi.*

1. Şeh olan kişi virmedinse ḫarāc
   Yeg ol **künc-i külḫanda** cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 202). [künc-i külḫanda, --da]*

küncüd-i bī-şümār virdi: *Sayısız susam verdi.*

1. Daḫı virdi hem küncüd-i bī-şümār
   Didi bunı ayaġına [it] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 295). [küncüd-i bī-şümār virdi, --di]*

künd olur: *Körelmek, keskinliğini kaybetmek II Lal olmak.*

1. Döker tīr ü şemşīr o meydānda per
   Olur künd dendān-ı tīġ u teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1016). [künd olur, -ur]*

künh: *(Ar.) Bir şeyin aslı hakikati, temeli.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
   Bulamaz senüñ **künhüñe** hīç rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 14). [künhüñe, -üñe]*
2. Ne idrāk ider **künhün** anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 151). [künhün, -üñ]*

kur: *Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.*

1. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına bir kemān
   Virür vehm idüp ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 833). [ḳurup, -up]*

kur: *1.Yok olmak.*

1. Ḳurup mürden idem zemīni esīr
   Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma şaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 45). [ḳurup, -up]*

kur: *Hazır hale getirmek.*

1. Şehe bār-geh **ḳurmaġa** āfitāb
   Ṣalar her gün eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 97). [ḳurmaġa, -maġ, -a]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*

1. O **ḳurban** içindeki Çāçī-kemān
   Hilāl idi nıṣf-ı bulutda nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 515). [ḳurban,]*
2. Ṣalup anı **ḳurbānına** ol dilīr
   Pür itdi içi terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 837). [ḳurbānına, -ı, -n, -a]*

kurbān: *[Kırban] Sadak, yay kabı.*

1. Ḳurup ḳoydı **ḳurbānına** bir kemān
   Virür vehm idüp ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 833). [ḳurbānına, -ına]*

kurbān: *1. Allah yolunda kesilen koyun, dana, deve vb. hayvan. 2. Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.*

1. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
   Daḳar iki **ḳurbāna** iki kemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 60). [ḳurbāna, -a]*

kürī: *Kuru.*

1. Müsāvīleri gerçi düşmez bize
   Ḳurı naẓmdur sözleri bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 80). [ḳurı,]*
2. Degül şāhlıḳ mevt oḳına siper
   Hemīn yoḳ yire **ḳurı** ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1134). [ḳurı,]*

kürī: *Bir merkeze eşit uzaklıktaki noktalardan meydana gelen bir yüzeyin çevrelediği cisme veya şekle ait.l.*

1. Ki didi **kürī** şekldür bu zemīn
   Yazup deftere mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 309). [kürī,]*

kurş-ı hurşīd ü māh: *Güneş ve ayın yuvarlağı.*

1. Ḳara tozıda **ḳurş-ı ẖurşīd ü māh**
   Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 165). [ḳurş-ı ẖurşīd ü māh,]*

kürsī-i zer: *Altın kürsü. Altın renginde/altından yapılmış oturak.*

1. İki cānibe ḳondı **kürsī-i zer**
   Otur aña iki yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 121). [kürsī-i zer,]*

kurul-: *Kurma işlemini gerçekleştirmek, yerleşmek; açmak, bitmek.*

1. Seḥerden durup çünki cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı kemān u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 778). [ḳuruldı, -dı]*

kuş: *Kös, büyük davul.*

1. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp fiġān
   Ṣadāsı ile ṭoldı **kūsuñ** cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 116). [kūsuñ, -uñ]*

kuş: *1.Alıcı kuş.*

1. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
   Ṭolı ġulġul-i **kūs** oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 108). [kūs,]*
2. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
   Dögüp **kūs** gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 112). [kūs,]*

kūs çaldı: *Davul çalmak.*

1. Tamām oldı çün nevbet-i Feyleḳūs
Sikender derinde felek çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 4). [kūs çaldı, --dı]*

kūs u būḳ u nefīr: *Davul,boru ve bağırtı.*

1. İdüp çarḫı ker **kūs u būḳ u nefīr**
Zemīni ider pīl pāyı ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 415). [kūs u būḳ u nefīr,]*

kuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*

1. Ḳuşandı girān-māye zerrīn-kemer
kemer gibi laʿl ü dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 507). [ḳuşandı, -dı]*
2. Ḳuşandı cihān-suz u ḫārā-şikāf
Mücevher ḥadīdi vü zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 511). [ḳuşandı, -dı]*
3. Ḳuşandı iki başlu bir ejdehā
Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 825). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *(Kılıç, kemer, kuşak vb. şeyleri) Beline bağlamak.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vażʿı virür ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 49). [ḳuşandı, -dı]*
2. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 55). [ḳuşandı, -dı]*

kūşe: *Köşe, bucak.*

1. Yiter saña bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
Bize çoḳ mı gördüñ bu bir **kūşeyi** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 240). [kūşeyi, --yi]*

kūs-ı ḥarbī: *Savaş çalgısı.*

1. Geyüp cevşen olur ḳamusı süvār
Çalup **kūs-ı ḥarbī** biner tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 412). [kūs-ı ḥarbī,]*
2. Çalup **kūs-ı ḥarbī** çizildi ʿalem
Alayını düzdi şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 567). [kūs-ı ḥarbī,]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

1. O kan baḥri içinde her **küşte** pīl
Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [küşte,]*

küşte: *Ceset.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi **küşte** olur pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 248). [küşte,]*

kuşūr: *Eksiklik, noksan.*

1. İder dār-ı dīnī **ḳuşūrı** ḫarāb
Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 175). [ḳuşūrı, -ı]*

kūt: *(Ar.) Yaşamak için gerekli yiyecek, rızık.*

1. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile māra **ḳūt** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 236). [ḳūt,]*

kūt-ı nāb vir: *Tertemiz, halis azık ver.*

1. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 17). [ḳūt-ı nāb vir,]*

kuvvet: *Güç, takat, kuvvet.*

1. Degül gerçi ḥālince **ḳuvvetde** mūr
İdemez velī pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 265). [ḳuvvetde, -de]*

kuvvet-i ḳalb: *Güçlü yürek.*

1. Durup **ḳuvvet-i ḳalb** ile ol dilīr
Gelür şāha zencīr ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 677). [ḳuvvet-i ḳalb,]*

kuyruġını başar: *Kuyruğuna basmak.*

1. Uyur ejdehā **ḳuyruġını başar**
Felek yüz çevürdi şehüñden meger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 329). [ḳuyruġını başar, --ar]*

kalḳan: *Ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.*

1. Virür **ḳalḳan** altında şemşīr tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 217). [ḳalḳan,]*

lā-cerem: *Ar. Şüphesiz, besbelli, elbette.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek **lā-cerem** dāra dīvār çār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 174). [lā-cerem,]*
2. Şu kim ʿilm ile olmaya āşinā
   Ḥaṭāsı olur **lā-cerem** cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 58). [lā-cerem,]*

lāciverd: *"Lâciverd" lacivert rengi.*

1. Ṣadā-yı ʿuyūnān ṣaḥrā-neberd
   Niçe kehrubāyı ider **lāciverd** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 196). [lāciverd,]*

lāf: *Ar. İfade, söz.*

1. Ṣalā idi iḳlīme yoḳ bunda **lāf**
   Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meşāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 19). [lāf,]*
2. Düşer gerçi bizden de geh gāh **lāf**
   Degül ḥaḳ bilür līk lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 25). [lāf,]*

lāf itse: *Söz söylemek, vaatte bulunmak.*

1. Tel-i rīk ile hem-ser ola mı Ḳāf
   Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 278). [lāf itse, --se]*

lāf-ı güzāf: *Boş söz.*

1. Sözümi ṣaḳın ṣanma **lāf-ı güzāf**
   Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 53). [lāf-ı güzāf,]*
2. Düşer gerçi bizden de geh gāh lāf
   Degül ḥaḳ bilür līk **lāf-ı güzāf** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 26). [lāf-ı güzāf,]*

lāġ eylerdi: *Şakalaşmak.*

1. Cihān ġuṣṣasından buluban ferāġ
   Muṣāḥibleri ile eylerdi lāġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 82). [lāġ eylerdi, --r, --di]*

laġv olur: *Ortadan kalkmak, hükmü kalmamak.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī **laġv olur** çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 40). [laġv olur, --ur]*

laḥd: *Ar. Mezar.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini **laḥd** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 72). [laḥd,]*

laḥẓa: *An.*

1. Naẓar gibi her **laḥẓa** seyri felek
   Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 45). [laḥẓa,]*

laʿīn: *Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.*

1. Helāk itdi Dārāyı bir ḳaç **laʿīn**
   Sen olduñ arada bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 307). [laʿīn,]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
   Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini **laʿl** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 86). [laʿl,]*
2. İder **laʿli** geh zīver-i tāc-ı şāh
   Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 9). [laʿli, -+i]*
3. Ben ol kīmyā-dānem ehl-i hüner
   Olur **laʿl** senge idersem naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 30). [laʿl,]*

laʿl idüp: *Dilsiz yapmak.*

1. İdüp cāmı geh laʿl laʿl-i müẕāb
   Geh elmās iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 87). [laʿl idüp, --üp]*

lāl olur: *Dilsiz olmak.*

1. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 134). [lāl olur, --ur]*

laʿl ü dürer: *Yakut ve inciler.*

1. Ḳuşandı girān-māye zerrīn-kemer
   kemer gibi **laʿl ü dürer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 508). [laʿl ü dürer,]*

laʿl ü lüʾlüʾ: *La'l taşı ve inci.*

1. Suḫen-gū-yı pīşīne üstād-ı kār
   Dimiş eyleyüp **laʿl ü lüʾlüʾ** niṣār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 2). [laʿl ü lüʾlüʾ,]*

lāl ü sākit olur: *Konuşamayan ve susmuş olur.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
   Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 59). [lāl ü sākit olur,]*

lāl ü sākit olur: *Dilsiz ve suskun olmur.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
   Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 59). [lāl ü sākit olur,]*

lāle-zār olur: *Lale bahçesi olmak.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
   Yanar cā-be-cā ṣanki ṣaḥrāda nār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 15). [lāle-zār olur, --ur]*

laʿl-gūn: *Parlak kırmızı renkli.*

1. Olur **laʿl-gūn** tīġı elmās-gūn
   Aḳar baḥr-i mercān olup seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 991). [laʿl-gūn,]*

laʿl-i müẕāb: *Erimiş lal II Şarap.*

1. İdüp cāmı geh laʿl **laʿl-i müẕāb**
   Geh elmās iderdi pür eyleyüp āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 87). [laʿl-i müẕāb,]*

laṭīfe: *Güldürmek, eğlendirmek amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye.*

1. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu söz
   Olur öyleden ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1215). [laṭīfedür, -dür]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Bir avuc zemīne de iy pādişāh
   Ne **lāzım** ola iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 80). [lāzım,]*
2. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿıyāl
   Ne **lāzım** kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 70). [lāzım,]*

leʾāl: *Inciler.*

1. Murādı neyse didi şehriyār
   Yazup itdi münşī **leʾālī** niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 138). [leʾālī, -i]*

lehv: *Önemli işlerden alıkoyan faydasız boş işler.*

1. Hevā vü hevesdür BEHİŞTḶ bu heb
   Ḳo **lehvi** rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 102). [lehvi, -i]*

leng: *(Fars.) Topal, aksak.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
   Kimi küşte olur pilüñ kimi **leng** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 248). [leng,]*

leng olur: *Topal yahut sakat olmak.*

1. Elinde olup sūzen anuñ sinān
   Olur leng altında esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 70). [leng olur, --ur]*

lenger-misāl: *Gemi demiri gibi.*

1. Başındaki ḳullāb **lenger-miṣāl**
   Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 257). [lenger-miṣāl,]*

lerzende: *Titreyen.*

1. Havāda nefesden gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde **lerzende** tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 172). [lerzende,]*

leşker: *Asker.*

1. Çeküp **leşker** olsa ne mülke revān
   Olurdı Ḫıżır ḫażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 49). [leşker,]*
2. Gelüp **leşkeri** ile her pādişāh
   Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 361). [leşkeri, -i]*
3. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan **leşker** itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 38). [leşker,]*
4. Ne **leşker** muḥīṭ idi ol bī-girān
   Görinmezdi ādemden aṣlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 133). [leşker,]*
5. Ṭolar **leşker** ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 159). [leşker,]*
6. Şeh evvel sürer **leşker** öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 245). [leşker,]*

7. Ḳoyup cengi **leşker** diledi emān
   Emān virdi anlara şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1127). [leşker,]*
8. Didi olmadın iki **leşker** tebāh
   O yeg kim helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1047). [leşker,]*
9. Çekildi ḳamū **leşker** öñince pīl
   Revān oldı ardınca deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 887). [leşker,]*
10. Şütürler olur leşkere pīşvā
    Yürür **leşker** ardınca fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 872). [leşker,]*
11. Ṭılāya olur her yañadan süvār
    Ḥużūr eyleyüp **leşker** itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 656). [leşker,]*
12. Yatup ol gice **leşker** ārām ider
    Ne yatmaḳ gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 473). [leşker,]*
13. Şütürler olur **leşkere** pīşvā
    Yürür leşker ardınca fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 871). [leşkere, -e]*
14. İder ḫalḳa Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
    Ki ḥıfẓ eyleye **leşkeri** ol dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 430). [leşkeri, -i]*
15. Eger pīlden olmasaydı ḥişār
    İderdük ḳamu **leşkerin** tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 664). [leşkerin, -in]*
16. Ẓafer virdi Ḳayṭāsa çün Kird-gār
    ʿAdū **leşkerin** eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 464). [leşkerin, -in]*
17. Virüp **leşkerin** Ḫusrev-i şarḳ u Rūm
    Çıḳup şehrden itdi Fūra hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 113). [leşkerin, -i, -n]*
18. İdesin benüm ile çün kim ḳıtāl
    Gele **leşkerü[ñe]** şanuban zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 346). [leşkerü[ñe], -ü, -ne]*

leşker ile güher: *Asker ile mücevher.*

1. Dutar ʿālemi **leşker ile güher**
   Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 35). [leşker ile güher,]*

leşkeri: *(Ar.) Asker.*

1. Görür **leşkeri** cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 73). [leşkeri,]*

leşker-i hind ü sind: *Hint ve Çin ordusu/askeri.*

1. Bu cānibde Fūr-ı cihān-gīr-i Hind
   İdüp encümen **leşker-i Hind ü Sind** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 572). [leşker-i hind ü sind,]*

leşker-i hinde: *Hint askerleri. II Hint, renk itibariyle siyah olduğu için geceyi sembolize eder.*

1. Urur **leşker-i Hinde** gürz-i girān
   Şavaşdugı yirlerde seyl idi ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 941). [leşker-i hinde, -e]*

leşker-i ins ü cin: *Insanların ve cinlerin ordusu.*

1. Olup **leşker-i ins ü cin** encümen
   Şan olmış sipāh-ı şehe şaf-şiken *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 129). [leşker-i ins ü cin,]*

leşker-i kīne-dār: *Kindar asker.*

1. Ḳonup anda ārām ider şehriyār
   Olur rāḥat ol **leşker-i kīne-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 134). [leşker-i kīne-dār,]*
2. Bulışup iki **leşker-i kīne-dār**
   Ele aldılar āteş-i tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 451). [leşker-i kīne-dār,]*
3. Revān ol iki **leşker-i kīne-dār**
   Ḳarışur o naṭʿ üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 995). [leşker-i kīne-dār,]*

leşker-i kīne-ḫ̆āh: *Kin besleyen ordu, asker.*

1. Berü gel göresin kim imiş ki şāh
   Ya nice olur **leşker-i kīne-ḫ̆āh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 324). [leşker-i kīne-ḫ̆āh,]*

leşker-i rūma: *Rum askeri, Anadolu askeri.*

1. Görür **leşker-i Rūma** Fūr-ı sütürg
   Ḳırar ḳırdugı gibi ḳoyunı gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 927). [leşker-i rūma, -a]*

leşker-i rūmı: *Rum askeri, Anadolu askeri.*

1. Başup **leşker-i Rūmı** Hindī-sipāh
   ʿAlem dibine iledür gāh gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 999). [leşker-i rūmı, -ı]*

leşker-i şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahının askeri.*

1. Biner **leşker-i şāh-ı Ī̇rān-zemīn**
   Olur āsumān u zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 125). [leşker-i şāh-ı ī̇rān-zemīn,]*

leşker-i şeh: *Pâdişâhın askeri.*

1. Alay oluban **leşker-i şeh** tamām
   Bulur sübḥa-i seyr-veş intiẓām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 581). [leşker-i şeh,]*

leşker-i zāġ u bāz: *Karga ve doğan ordusu.*

1. Olup muḫteliṭ **leşker-i zāġ u bāz**
   Girer biri birine gürg ü gürāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 913). [leşker-i zāġ u bāz,]*

leşker-şiken: *Far. asker kıran, asker bozan.*

1. Benem Feyleḳūs oġlı **leşker-şiken**
   Yanumda degül Zālçe pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1077). [leşker-şiken,]*

levḥa-gerdān olur: *Dönen levha olur.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḥayrān olur
   Öñünde anuñ **levḥa-gerdān olur** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 76). [levḥa-gerdān olur, --ur]*

levḥ-i sebz: *Yeşil levha.*

1. Olup **levḥ-i sebz** üzre meh zer-feşān
   Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 5). [levḥ-i sebz,]*

libās: *Ar. Elbise, giyecek.*

1. Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 73). [libās,]*
2. Geyüre çü naẓm aña dībā **libās**
   Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 103). [libās,]*

licām: *Atın ağzına vurulan gem, dizgin II söz dinleme, (birine) itaat edip uyma.*

1. İden tīġ-ı ḫurşīde mīġı niyām
   Ḳılan tevsen-i çarḫa emri **licām** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 24). [licām,]*

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.*

1. Feżā-yı cihān gerçi ḫurrem-dürür
   Esās-ı cinān **līk** muḥkem-dürür *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 96). [līk,]*
2. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
   Sözüm **līk** kendü zebānumdadur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 68). [līk,]*
3. Yiyen cāh u dünyā içün **līk** ġam
   Meʿārifden ururs ʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 171). [līk,]*
4. Egerçi ki şemşīridür āb-gūn
   İder nīl-gūn **līk** jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 62). [līk,]*
5. Kemendi çeker mār-ı pīçāndur
   ʿAdū boynuna **līk** pīçāndur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 90). [līk,]*
6. Düşer gerçi bizden de geh gāh lāf
   Degül ḥaḳ bilür **līk** lāf-ı güzāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 26). [līk,]*
7. Ziyāde-dürür bāzdan ḳazda tāb
   İder **līk** silleyle baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 38). [līk,]*
8. Egerçi ki var peşşede vażʿ-ı pīl
   Olur **līk** pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 268). [līk,]*
9. Egerçi ki Sīmurġdur[ur]şehriyār
   İder **līk** Sīmurġ[ı] ʿAnḳā şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 156). [līk,]*
10. Zamān u felek **līk** esbābdur
    Ḥaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 19). [līk,]*
11. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
    Anuñ yoġ idi **līk** ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 136). [līk,]*
12. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
    Açılmazdı kef **līk** germ-āb ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 242). [līk,]*

līkin: *"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.*

1. Şütür-gürbe olmasa **līkin** kelām
   Maʿānīsi ḫūb olsa naẓmı tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 63). [līkin,]*
2. Bilürem ki aşlıñda vardur keyān
   Keyāna degül vaḳf **līkin** cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 164). [līkin,]*
3. O fitneye **līkin** sen olduñ sebeb
   Gele itdügüñ başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 311). [līkin,]*

livā: *Ar. Sancak, bayrak.*

1. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 55). [livāsı, -sı]*

luʿāb: *Ağız suyu.*

1. Müdām işdügünce güzeller şarāb
   Piyālenüñ aġzı ṭolardı **luʿāb** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 102). [luʿāb,]*

lūʾle: *Çeşme, musluk gibi şeylere takılan küçük boru.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur **lüʾle** her mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 200). [lüʾle,]*

lūle-i çeşme-i hūn: *Kan pınarının oluğu.*

1. Kemānı anuñ nışf-ı gerdūn idi
   Oḳı **lūle-i çeşme-i ḫūn** idi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 62). [lūle-i çeşme-i ḫūn,]*

lüʾlüʾ-feşān oldı: *İnci saçan oldu.*

1. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 103). [lüʾlüʾ-feşān oldı, --dı]*

lüʾlüʾ-i pāk olup: *Tertemiz inci olmak.*

1. Olup feyżüñ ile şu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 33). [lüʾlüʾ-i pāk olup, --up]*

luṭf: *Ar. Yardım, inayet, ihsan.*

1. Kime zehr-i ġamdan irişse memāt
   Virür **luṭfı** tiryāḳı yine ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 158). [lutfı, --ı]*
2. ʿAṭāsıyla pürdür cihān mülk ü māl
   Degül **luṭfı** mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 144). [lutfı, -ı]*
3. Bilürsin rıżāñı idindüm murād
   Senüñ **luṭfuña** eyledüm iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 490). [lutfuña, -u, -ñ, -a]*

lutf: *Ihsan, kerem, cömertlik.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī **luṭf** ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 76). [lutf,]*
2. İder **luṭf** ile nāḳış olanı tām
   Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 111). [lutf,]*
3. Kiminüñ idüp **luṭfı** cānın çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 105). [lutfı, -+ı]*
4. Ümīdüm bu iy **luṭfı** bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 83). [lutfı, -ı]*
5. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
   Olur mümtezic **luṭfuñ** olsa eger *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 38). [lutfuñ, -uñ]*
6. Eger **luṭfuñ** olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 25). [lutfuñ, -un]*
7. Refīʿdür serā perde-i kibriyā
   Girilmez dimeyince **luṭfuñ** derā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 30). [lutfuñ, -un]*
8. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger **luṭfuñ** ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 32). [lutfuñ, -un]*
9. Şu başa ki **luṭfuñ** geyüre külāh
   Anı kimse ḫāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 45). [lutfuñ, -uñ]*
10. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
    Velī **luṭfuña** daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 66). [lutfuña, -uñ, -a]*
11. Taṣavvur olunsa günāhum olur
    Velī **luṭfuña** kim nihāyet bulur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 68). [lutfuña, -uñ, -a]*
12. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
    Ne noḳṣān gelür **luṭfuña** ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 84). [lutfuña, -uñ, -a]*
13. BEHİŞTİye **luṭfuñı** idüp refīḳ
    Murādına göster İlāhī ṭarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 127). [lutfuñı, -uñ, -ı]*
14. Olup sīr ḫˇānıyla bernā vü pīr
    Görür **luṭfun** anuñ gedā vü emīr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 148). [lutfun, -uñ]*
15. Ḥaḳuñ **luṭfı** baña eger ola yār
    Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 77). [lutfı, -ı]*

luṭf-ı şāh: *Sevgilinin lütfu.*

1. Niçe ẕerre-i kemterī **luṭf-ı şāh**
   İder mihr mānendi şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 149). [lutf-ı şāh,]*

lutfuǔ: *İyilik, cömertlik.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā Muʿīn
   Ki **luṭfuñ-durur** mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 480). [lutfuñ-durur, --dur, --ur]*

māʿadā: *-den başka, gayri.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül **māʿadāsından** itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 46). [māʿadāsından, -sın, -dan]*

maʿānī: *Manalar, anlamlar.*

1. Bu kāra **maʿānī** maʿārif gerek
   Çü esbāb olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 55). [maʿānī,]*
2. Şütür-gürbe olmasa līkin kelām
   Maʿānīsi ḫūb olsa naẓmı tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 64). [maʿānīsi, -si]*

maʿārif: *(Ar.) İlim ve tekniğin öğrenilmesiyle elde edilip insanlığın yararına kullanılan hüner, sanat ve bilgiler.*

1. Bu kāra maʿānī **maʿārif** gerek
   Çü esbāb olmaya çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 55). [maʿārif,]*

māʿbūd: *Tapılan, ibadet edilen.*

1. Anuñ Ḥaḳḳı kim baña **māʿbūddur**
   Sücūdum añadur o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 343). [māʿbūddur, -dur]*

maʿbūd idinmezdi: *İlah edinmek.*

1. Eger ehl-i idrāk şeh-i şehriyār
   Koyup Ḥaḳḳı **maʿbūd idinmezdi** nār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 336). [maʿbūd idinmezdi, --in, --mez, --di]*

maʿden-i laʿl-i nāb olur: *Saf yakut madeni olur.*

1. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
   Şafaḳdur niyāmı şan ol āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 63). [maʿden-i laʿl-i nāb olur, --ur]*

māder: *Anne.*

1. Olalum bu meydānda zūr-āzmāy
   Görelüm kimüñ **māderi** ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 118). [māderi, -i]*

maʿdūd olam: *Sayılmak.*

1. Kim olam bu ben ẕerre-i ḫāksār
   Ki **maʿdūd olam** ben de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 90). [maʿdūd olam, --am]*

maġbūn: *(Ar.) Bir şeyin iç yüzünü, gerçeğini bilmediği için aldanmış, kanmış olan.*

1. Uran tīġa kendüyi mecnūn olur
   Ḥıyābetde elbetde **maġbūn** olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 70). [maġbūn,]*

maġbūn olur: *Aldanmış olur.*

1. Cemāda olan bende mecnūn olur
   Düşüp küfr bendine **maġbūn olur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 168). [maġbūn olur, --ur]*

maġz-ı yılan: *Yılanın cevheri.*

1. ʿAceb mārdur nīzesi cān-sitān
   Ki olur ġıdā aña **maġz-ı yılan** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 88). [maġz-ı yılan,]*

māh: *Ay, kamer.*

1. Felek farḳına **māh** iklīl idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 3). [māh,]*
2. Felek şanki fānūs idi **māh** şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 7). [māh,]*
3. Ḫudā birdürür birligine güvāh
   Yiter seyr-i ḫurşīd ü raḫşende **māh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 44). [māh,]*
4. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
   Nite kim bulut içre raḫşende **māh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 120). [māh,]*

māh u mihr: *Ay ve güneş.*

1. Görinmez idi şuḳḳadan **māh u mihr**
   Ata oġula itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1009). [māh u mihr,]*

maḥal: *Yeridir, uygundur.*

1. Şitābuñ direngüñ daḫı pīri var
   Gelür rāst olsa **maḥallinde** kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 62). [maḥallinde, --li, --nde]*

mahfī: *Ar. Gizli, gizlice.*

1. İñen daḫı tīz eyleme cenge çeng
   Ki **maḫfī** degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 112). [maḫfī,]*

māh-ı meşʿal-fürūz: *Meş'ale gibi yanan ay.*

1. Meger bir gice **māh-ı meşʿal-fürūz**
   Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 1). [māh-ı meşʿal-fürūz,]*

māh-ı nevden: *Hilâl, yeni ay.*

1. Hümāyūn-ı ṭuġrā-yı şāh-ı cihān
   Virür **māh-ı nevden** hemīşe nişān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 44). [māh-ı nevden, --den]*

mahkūm: *Birinin hükmü altında bulunan.*

1. Zemīn ü zamān ü simāk ü semek
   Anuñ cümle **maḥkūmı** cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 198). [maḥkūmı, -ı]*

mahlūk: *(Ar.) Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş.*

1. Bu **maḫlūḳ** olan cümle bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 97). [maḫlūḳ,]*

mahrem: *Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.*

1. İdinüp kemāl ehlini **maḥremi**
   İdinmez idi cāhili hem-demi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 51). [maḥremi, -i]*

mahrem-i şāh: *Sultanın sırdaşı.*

1. Arisṭō ki her işden āgāh idi
   Vezīr idi vü **maḥrem-i şāh** idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 70). [maḥrem-i şāh,]*

mahrem-i taht-ı eflākdür: *Gökyüzünün altının sırları.*

1. Teni **maḥrem-i taḫt-ı eflākdür**
   Başı şāḥib-i tāc-ı levlākdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 33). [maḥrem-i taḫt-ı eflākdür, --dür]*

mahşer: *Ahiret hayatında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.*

1. Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
   Beni ḳılma **maḥşer** güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 202). [maḥşer,]*

maḥv itdi: *Mahvetmek. yok etmek. harab etmek.*

1. Ḥudūşın çü **maḥv itdi** envār-ı ẕāt
   Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 123). [maḥv itdi, --di]*

mahzen: *Hazine.*

1. Pür iken senüñ **maḫzenüñ** müşg-nāb
   Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 39). [maḫzenüñ, -üñ]*
2. Şu kim pür ola **maḫzeni** sīm ü zer
   Olup müşterī ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 37). [maḫzeni, -i]*

mahzen-i rāzdur: *Sır mahzeni, sır deposu.*

1. Devātum benüm **maḫzen-i rāzdur**
   Güher baḥrı göñlümle enbāzdur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 23). [maḫzen-i rāzdur, --dur]*

mahzen-i rāz-ı genc-i hudā olup: *Hz. Allah'ın gizli hazinesinin sırları olup.*

1. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
   Mekānına ʿavdet ider pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 143). [maḫzen-i rāz-ı genc-i ḫudā olup, --up]*

makām: *Makam, mevki.*

1. Gelüp ol **maḳāma** çü başdı ḳadem
   Dökildi gelüp dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 283). [maḳāma, -a]*

makām-ı laṭīf: *Latif makam.*

1. Aña mīhmān-dār-ı şūḫ u ẓarīf
   Müheyyā ider bir **maḳām-ı laṭīf** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 282). [maḳām-ı laṭīf,]*

makām-ı saġīr: *Küçük makam.*

1. Cihānda olur ḫūk gibi ḥaḳīr
   Olur āḫırında **maḳām-ı saġīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 180). [maḳām-ı saġīr,]*

makar: *Oturulan yer, mesken, ikāmetgâh.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi **maḳar**
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 25). [maḳar,]*

makarr-ı nübüvvet: *Peygamberliğin merkezi.*

1. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
   Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 7). [maḳarr-ı nübüvvet,]*

makbūl ola: *Kabul edilmek; beğenilmek, hoşa gitmek.*

1. Sözi şol kişinüñ ki maʿḳūl ola
   Ne kim dirse elbette **maḳbūl ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 176). [maḳbūl ola, --a]*

maḳbūl ola: *Kabul edilmek, kabul görmek.*

1. Şu ʿādet ki meşrūʿ u maʿḳūl ola
   Revāsı odur kim o **maḳbūl ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 208). [maḳbūl ola, --a]*

makbūl-i nās: *Insanların makbulü.*

1. Olup cā-be-cā tīġ-ı üftāde dās
   Demed gibi yaturdı **maḳbūl-i nās** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 960). [maḳbūl-i nās,]*

maḳṣada irer: *Amacına, arzu edilen, istenilen şeye ulaşmak.*

1. İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
   Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 51). [maḳṣada irer, --a, --er]*

māḳṣūd: *Amaç, arzu, maksat.*

1. Çü vaṣl idi **maḳṣūd** oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 139). [maḳṣūd,]*
2. Ne **maḳṣūdı** kim Ḥaḳdan ide ümīd
   Der-i beste ise bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 3). [maḳṣūdı, -ı]*
3. Bu **maḳṣūd** ol dem virür saña dest
   Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [maḳṣūd,]*
4. Ne **maḳṣūda** kim eyleye ol heves
   Taʿab çekmeyüben bula dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1211). [maḳṣūda, -a]*

maḳṣūd u menzil-nümā: *Istenilen şeyi ve yolu gösteren.*

1. Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşā
   Muvāfıḳda **maḳṣūd u menzil-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 16). [maḳṣūd u menzil-nümā,]*

maḳṣūd-ı cāndan: *Canın amacı, gönlün amacı.*

1. Olup Ḥaḳḳile ḫalḳa ol tercümān
   Virür cāna **maḳṣūd-ı cāndan** nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 96). [maḳṣūd-ı cāndan, --dan]*

maʿḳūl ola: *Akla yatkın, mantıklı olmak.*

1. Sözi şol kişinüñ ki **maʿḳūl ola**
   Ne kim dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 175). [maʿḳūl ola, --a]*

māl: *Ar. Maddî varlık, mal.*

1. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
   Velī **māl** içün gelmez imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 170). [māl,]*
2. Degüldür ḳatında anuñ peşşe pīl
   Cihān **malı** yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 118). [malı, --ı]*
3. İdüp ḳalʿasın kāfirüñ tār-mār
   İder **malını** Ḥaḳ yolı[na] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 116). [malını, -ı , -n, -ı]*
4. Bu deñlü sipāhiyle bu **māl** ile
   Olursın baña ḫaşm şu ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 31). [māl,]*

māl-i hindūstān: *Hindistan'ın malı.*

1. Dökildi gelüp **māl-i Hindūstān**
   Çerisine baḫş itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1159). [māl-i hindūstān,]*

mālik: *Sahip.*

1. Suḫen mülkine **māliküm** ser-be-ser
   Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 29). [māliküm, -+(ü)m]*

maʿlūl: *Bir sebepten dolayı meydana gelen şey.*

1. Olupdur suḫen kīmyā-yı vücūd
   Anuñ cümle **maʿlūlı** nā-būd u būd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 90). [maʿlūlı, --ı]*

maʿmūr olaldan: *İmar edilmek, yapılmak.*

1. Ḳudūmıyla **maʿmūr olaldan** cihān
   Unuduldı nām-ı Anūşīnrevān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 163). [maʿmūr olaldan, --al, --dan]*

maʿnā: *Anlam, kavram.*

1. Dilüñ baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf
   Güher **maʿnā** ṣarrāf-ı ṭabʿ-ı şerīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 18). [maʿnā,]*

mānend: *Benzer.*

1. Niçe ẕerre-i kemterī luṭf-ı şāh
   İder mihr **mānendi** şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 150). [mānendi, -i]*
2. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
   Zemīn mehd **mānendi** cünbān olur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 198). [mānendi, -i]*
3. Eger peşşe **mānendi** çoġ olsa pīl
   Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 227). [mānendi, -i]*
4. Getürem saña şīr **mānendi** ceyş
   Kaçan şīre hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 233). [mānendi, -i]*
5. Yaraşur aña tāc **mānendi** terk
   Nice terk ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 807). [mānendi, -i]*
6. Ciger-dūz **mānendi** müjgān-ı yār
   Çü şemşīr-i hicrān sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 823). [mānendi, -i]*
7. Ḳara toza ġarḳ oldı cümle sipāh
   Olur Hindū **mānendi** Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 984). [mānendi, -i]*

mānend-i berrāk u tīz: *Parlak ve keskin gibi.*

1. Hemīn berḳ **mānend-i berrāḳ u tīz**
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş vaḳt-i sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 827). [mānend-i berrāḳ u tīz,]*

mānend-i berrāk u tīz: *Parlak ve keskin gibi.*

1. Hemīn berḳ **mānend-i berrāḳ u tīz**
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş vaḳt-i sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 827). [mānend-i berrāḳ u tīz,]*

mānend-i berrāk u tīz: *Parlak ve keskin gibi.*

1. Hemīn berḳ **mānend-i berrāḳ u tīz**
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş vaḳt-i sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 827). [mānend-i berrāḳ u tīz,]*

mānend-i nār: *Cehenneme benzer.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur āhene ġarḳ **mānend-i nār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 44). [mānend-i nār,]*

mānend-i pāk ola: *Temiz gibi olmak.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 6). [mānend-i pāk ola, --a]*

mānend-i pāk ola: *Temiz gibi olmak.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 6). [mānend-i pāk ola, --a]*

maʿnī: *Ma'nâ yönünden, hakikatde.*

1. Nedür pīl **maʿnīde** bir gāv-mīş
   Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 551). [maʿnīde, -de]*

mār: *Yılan.*

1. ʿAceb **mārdur** nīzesi cān-sitān
   Ki olur ġıdā aña maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 87). [mārdur, -dur]*

2. Olup **mārlar** ḥāfıẓ-ı āşiyān
Zemīn emniden oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 13). [mārlar, -lar]*

mār olur: *Yılan gibi olmak.*

1. Çeke seyf-i Ḍaḥḥākı çün şehriyār
Olur dūş-ı düşmende her mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 58). [mār olur, --ur]*

mārā: *Bize.*

1. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile **māra** ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 236). [māra,]*

mār-ı āteş-feşān olur: *Ateş saçan yılan olur.*

1. Sinānı ecel zehrine nāvdān
ʿAdūya olur mār-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 84). [mār-ı āteş-feşān olur, --ur]*

mār-ı nīze: *Mızrak yılanı (Ucu zehirli mızrak).*

1. Çıḳarup dilin **mār-ı nīze** meger
İdüp vehm ḫalḳa taźarruʿ ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 979). [mār-ı nīze,]*

mār-ı pīçāndur: *Kıvrım kıvrım yılan.*

1. Kemendi çeker **mār-ı pīçāndur**
ʿAdū boynuna līk pīçāndur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 89). [mār-ı pīçāndur, --dur]*

maṭbūʿ: *Güzel, hoş, latif.*

1. Pesendīde **maṭbūʿ** u mevzūndur
Ki her ʿişvesi siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 99). [maṭbūʿ,]*

mātem dutup: *Yas tutmak .*

1. Ṣanasın dutup mātem āverd-gāh
Yüzin yırtuban geymiş idi siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 975). [mātem dutup, -up]*

māye: *Sermaye.*

1. Çü var **māye** şāhīn şikārına çüst
Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 49). [māye,]*

māyil olmaya: *Meyletmek.*

1. Alam tīġ-ı Hindū elüme çü ben
Aña **māyil olmaya** Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 330). [māyil olmaya, -ma, -ya]*

mâzî: *Geçmiş zaman.*

1. Ḳo **māżīleri** ḥāle eyle naẓar
Eger ʿāḳıl iseñ eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 215). [māżīleri, -ler, -i]*

maʿzūl: *Ar. Azledilmiş, görevden alınmış.*

1. İderseñ niçe ḫalḳı **maʿzūl** sen
Seni daḫı **maʿzūl** ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 53). [maʿzūl,]*
2. İderseñ niçe ḫalḳı **maʿzūl** sen
Seni daḫı **maʿzūl** ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 54). [maʿzūl,]*

meʾāl: *Anlam, açıklama.*

1. İñen daḫı germ olma fikr it **meʾāl**
Kişiye gelür kendü naḳşı kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 75). [meʾāl,]*

meʿānī-yi münzelde: *Cenâbıhakk'a âit yücelikten, peygamberlerine indirilmiş, vahiy yoluyle gönderilmiş manalar(ayatler kast edilmiştir.).*

1. Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşā
Muvāfıḳda maḳṣūd u menzil-nümā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 15). [meʿānī-yi münzelde, --de]*

meʿārif: *İlâhî sırlar üzerinde, varlıkların özü ve gerçeği hakkında tefekkür, keşif ve ilham yoluyle elde edilen bilgiler, irfan.*

1. ʿAdedsüz **meʿārif** sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 31). [meʿārif,]*
2. Yiyen cāh u dünyā içün līk ġam
Meʿārifden ururs ʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 172). [meʾārifden, --den]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. Çü iḥsān ide şāh-ı ḥātem-ḫışāl
   Ümīd ile yoḳ intiẓāra **mecāl** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 146). [mecāl,]*

mecāl ola: *Gücü, takati olmak.*

1. Ne deñlü ola peşşede ya mecāl
   Getürdi ki Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 31). [mecāl ola, --a]*

mecbūr: *Bir şeyi yapmak zorunda olan. ll Bir şey veya kimseye bağlı.*

1. Her işde felek daḫı **mecbūrdur**
   İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 65). [mecbūrdur, -dur]*

meclis: *Toplantı.*

1. Mey-i surḫ ile nuḳl-i ḫurmā-yı ter
   Virür **meclisine** şehüñ zīb ü fer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 108). [meclisine, --i, --ne]*
2. Melek sāḳi vü ḥūr rāmişgerān
   İderler şehüñ **meclisini** cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 106). [meclisini, -i, -(n)i]*

mecnūn: *1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].*

1. Uran tīġa kendüyi **mecnūn** olur
   Ḥıyābetde elbetde maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 69). [mecnūn,]*

mecnūn olur: *Delirmek.*

1. Cemāda olan bende **mecnūn olur**
   Düşüp küfr bendine maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 167). [mecnūn olur, --ur]*

mecnūn-durur: *Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın lakabı.*

1. Benüm sözlerüm dürr-i meknūn-durur
   Şu kim itmeye ḫuṭṭe **mecnūn-durur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 36). [mecnūn-durur,]*

meded: *"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.*

1. O demde ki faẕluñ idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 94). [meded,]*
2. Selāmet yoluna yapup gülle sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire **meded** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 214). [meded,]*
3. Olursa felek heft-bāre ḫışār
   Ḫalāṣa **meded** yoḳ eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 224). [meded,]*
4. İrişürse senden velīkin **meded**
   ʿAdūdan ne ġam gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 485). [meded,]*
5. İdüp tīr-i bārān ile pīli sed
   İrişdi şeh-i Rūma oḳdan **meded** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 646). [meded,]*

meded ide: *Yardım etmek.*

1. Hele eylemiş kendüye fāl-i bed
   Aña ḫayli yaña Ḫaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 314). [meded ide, --e]*

medḥ: *Övgü.*

1. Ben oldum iki servere **medḥ-ḫˇān**
   Çü mihr ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 89). [medḥ-ḫˇān, --ḫˇān]*
2. Virür naẓma memdūḥ ġāyet şeref
   İder nā-sezā **medḥi** ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 98). [medḥi, -i]*

medḥ kılmaḳdur: *Meth etmek, övmek.*

1. Ġaraż yazmadan bu kitābı faḳīr
   Seni **medḥ ḳılmaḳdur** iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 124). [medḥ ḳılmaḳdur, --mak, --dur]*

meger: *Galiba.*

1. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 32). [meger,]*
2. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 1). [meger,]*
3. Meger bir gün olmış idi dil dijem
   Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 1). [meger,]*
4. Getürdüñ çü dükkāna ḫurmā-yı ter
   Gözi olmıyan ḫanẓal ala **meger** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 42). [meger,]*

5. Didi ʿaksine döndi gerdūn **meger**
   Ki İskender āheng-i Dārā ider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 263). [meger,]*
6. Uyur ejdehā ḳuyruġını başar
   Felek yüz çevürdi şehüñden **meger** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 330). [meger,]*
7. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
   Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 68). [meger,]*
8. Meger saña İlyās-durur reh-nümā
   Kim olur güher kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 11). [meger,]*
9. Velī virmez at aña döymez ciger
   Oḳıla urasın ıraḳdan **meger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 666). [meger,]*
10. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
    Kişi ṭop ile ura anı **meger** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 668). [meger,]*
11. Uşandı **meger** Fūrdan tāc u taḫt
    Cuvān-baḫt esīr oldı iy nīk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 693). [meger,]*
12. Görüp ḫavf ider yalmanından yılan
    Meger vire Merrīḫ andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 832). [meger,]*
13. Çıḳarup dilin mār-ı nīze **meger**
    İdüp vehm ḫalḳa tażarruʿ ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 979). [meger,]*

meges: *Sinek.*

1. İde çünki şāhīn havāya heves
   Göremez anuñ ẓıllını cüz **meges** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 48). [meges,]*
2. Benüm ile gel cenge itme heves
   Ki şeh-bāz ile başa çıḳmaz **meges** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 226). [meges,]*
3. Bir ola mı baḫr ile bir ḳatre āb
   Ya hem-çenk ola mı **megesle** ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 280). [megesle, --le]*
4. Bunuñ gibi sevdāya itdüñ heves
   Ḳaçan ura Sīmurġa pençe **meges** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 22). [meges,]*

meh: *Ay.*

1. Semānuñ **mehi** idi ḳufl-ı deri
   Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 45). [mehi, -i]*
2. Olup levḥ-i sebz üzre **meh** zer-feşān
   Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 5). [meh,]*
3. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
   Olur **meh** gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 94). [meh,]*
4. Müşebbek ider tārı tīri şehüñ
   Urur dāġ baġrına tīġı **mehüñ** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 80). [mehüñ, --ün]*
5. Geleler ḳamu ḫıdmetine şehüñ
   Ola cemʿ girdinde encüm **mehüñ** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 360). [mehüñ, -üñ]*

meh ü mihr ü encüm: *Ay ve güneş ve yıldızlar.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 42). [meh ü mihr ü encüm,]*

meh ü mihr ü encüm: *Ay ve güneş ve yıldızlar.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 42). [meh ü mihr ü encüm,]*

meh ü mihr-i gerdūn: *Dönen güneş ve ay.*

1. Meh ü mihr-i gerdūn ġubār-i rehi
   Gülistān-ı Firdevs cevlān-gehi *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 41). [meh ü mihr-i gerdūn,]*

mehābet: *Azamet, ululuk.*

1. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
   Yüridi **mehābetle** sulṭān-ı şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 152). [mehābetle, -le]*

mehābetlü: *Azamet sahibi, ulu, yüce.*

1. ʿAyān oldı iki **mehābetlü** ebr
   Yürür biri birine iki hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 889). [mehābetlü,]*
2. Mehābetlüdür pīl gerçi şehā
   Mehīb olur ammā ḳatı ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 235). [mehābetlüdür, -dür]*
3. Mehābetlüdür gerçi vehhāmdur
   Döner ḫavf ide çünki bed-nāmdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 547). [mehābetlüdür, -dür]*

mehd: *Beşik.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
   Zemīn **mehd** mānendi cünbān olur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 198). [mehd,]*

meh-i evc-i şerʿ u gül-i bāġ-ı ʿarş: *Şeriat zirvesinin ayı ve arş bahçesinin gülü.*

1. Meh-i evc-i şerʿ u gül-i bāġ-ı ʿarş
   Fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 9). [meh-i evc-i şerʿ u gül-i bāġ-ı ʿarş,]*

mehīb olur: *Görünüşü çekinme, ürperme ve hayranlıkla birlikte saygı uyandıran, pek heybetli, mehâbetli olmak.*

1. Mehābetlüdür pīl gerçi şehā
   Mehīb olur ammā ḳatı ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 236). [mehīb olur, -ur]*

mehl buldıysa: *Zaman bulmak.*

1. Nʾola **mehl buldıysa** aʿdā-yı dīn
   Ve ümlī lehüm inne keydī metīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 179). [mehl buldıysa, --dı, --ysa]*

mehl virür: *Mühlet vermek.*

1. Eger **mehl virür** ise rūzigār
   Görüp sen daḫı oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1075). [mehl virür, -ür]*

mekân: *1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev, mesken, ikāmetgâh.*

1. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur **mekānı** zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 32). [mekānı, -ı]*
2. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
   Mekānına ʿavdet ider pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 144). [mekānına, --ın, --a]*

mekān eyle: *Yer edinmek, mekan bellemek.*

1. Baña eyle ol bāġ içinde mekān
   Ḳi cār ola anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 97). [mekān eyle,]*

mekān-ı metāʿ-ı suḫen: *Söz sermayesinin mekanı.*

1. Mekān-ı metāʿ-ı suḫen mülk-i cān
   Velī reh-güẕārı suḫen-ver zebān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 93). [mekān-ı metāʿ-ı suḫen,]*

mektūb: *Ar. 1. Yazılmış. 2. Başka başka mahalde bulunan iki kişinin yekdiğere gönderdikleri kâğıt, tahrîrât. ("tezkire" başkadır). mektubcu.*

1. Yazup itdi **mektūbı** kātib tamām
   Revān oldı anı alup bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 93). [mektūbı, -ı]*

mektūb-ı şāh: *Sultanın mektubu.*

1. İdüp anı āzürde **mektūb-ı şāh**
   Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 203). [mektūb-ı şāh,]*
2. Çü İskendere degdi **mektūb-ı şāh**
   Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 387). [mektūb-ı şāh,]*

melāyik: *Melek.*

1. Niçe şeh Süleymān-ı āfāḳdur
   Melāyik cemāline müştāḳdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 18). [melāyik,]*

melāẕ u menīʿ: *Sığınak ve erişilmez, yüce, güvence (kapısı).*

1. Eger emrüme olmaz iseñ muṭīʿ
   Bulamazsın aṣlā **melāẕ u menīʿ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 214). [melāẕ u menīʿ,]*

melek: *Melek.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile **melek**
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 47). [melek,]*
2. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
   İdinmişdi Pervīni sübḥa **melek** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 20). [melek,]*
3. Melekdür velīkin ḳabāda nihān
   Ṣanurlar beşer anı ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 47). [melekdür, -dür]*
4. Dıraḫtı ṣanasın sütūn-ı felek
   Ṭırāzı hemān sidre üzre **melek** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 396). [melek,]*

melek sāḳi vü ḥūr rāmişgerān: *Melek saki ve huri şarkıcı.*

1. Melek sāḳi vü ḥūr rāmişgerān
   İderler şehüñ meclisini cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 105). [melek sāḳi vü ḥūr rāmişgerān,]*

melūl eyleme: *Üzmek, hüzünlendirmek.*

1. Beni eyleme reddüñ ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa kıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 195). [melūl eyleme, --me]*

melūl ide: *Üzmek.*

1. İden ḥācetin düşmeninüñ ḳabūl
İde mi muḥibbini hergiz melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 774). [melūl ide, -e]*

melūl oldı: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Melūl oldı anı görüp Fūr-ı şāh
Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 639). [melūl oldı, -dı]*

memālik: *Memleketler, ülkeler.*

1. Cihān şehlerinden alup taḫt u tāc
Memālikden alsam gerekdür ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 92). [memālikden, -den]*

memāt irişse: *Ölüm gelmek.*

1. Kime zehr-i ġamdan irişse memāt
Virür luṭfı tiryāḳı yine ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 157). [memāt irişse, --iş, --se]*

memāt irişür: *Ölüm gelmek.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 11). [memāt irişür, --iş, --ür]*

memdūḥ: *Övülmüş.*

1. Virür naẓma **memdūḥ** ġāyet şeref
İder nā-sezā medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 97). [memdūḥ,]*

meʾmūr: *Ar. Görevli.*

1. Her işde felek daḫı mecbūrdur
İder ol işi kʾanda **meʾmūrdur** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 66). [meʾmūrdur, -dur]*

menāhī: *Ar. Dînin yasakladığı şeyler.*

1. Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 150). [menāhīden, -den]*

mencinīḳ-i zamān: *Zaman mancınığı.*

1. Mizācuñ olur ise sengīn ḥisār
İder **mencinīḳ-i zamān** tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 64). [mencinīḳ-i zamān,]*

menzil: *Durak, varılacak yer.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
Olur **menzili** āḫır ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 58). [menzili, -i]*
2. İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
Ḳılur **menzili** ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 52). [menzili, -i]*

merd: *Yiğit,cesur, kahraman.*

1. Şu kimse ki ḫavf ide rūz-ı neberd
Dimez **merd** olan kimsene aña **merd** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 44). [merd,]*
2. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
Bunı ḳoyup itmez aña meyl **merd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 44). [merd,]*

merd dimez: *Dürüst demez.*

1. Şu kimse ki ḫavf ide rūz-ı neberd
Dimez merd olan kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 44). [merd dimez, --mez]*

merdāne: *Merde, yiğide yakışır bir şekilde.*

1. Şecāʿatde ġāyet de **merdānedür**
Seḫāvetde bī-miṣl ü ferzānedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 137). [merdānedür, -dür]*

merd-i meydānuz: *Yiğit, tek kişi.*

1. İki **merd-i meydānuz** ehl-i neberd
Biline neberd olıcak ḳadr-i merd *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 125). [merd-i meydānuz, -uz]*

merg: *Ölüm, vefat, mevt.*

1. Berāber-durur aña kūh ile berg
Müsāvīdür aña ḥayāt ile **merg** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 108). [merg,]*
2. Ne virür beşer **mergi** aña gezend
Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 109). [mergi, -i]*
3. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
Virür **mergden** ehl-i rezme ḫaber *(İskender-*

name, Mesnevi 12, Mısra 226). [mergden, -den]

merg-i ādem: *İnsanın ölümü.*

1. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur **merg-i ādem** o dem *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 178). [merg-i ādem,]*

merkeb-i hōş: *Güzel iyi eşek.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
   Zihī **merkeb-i ḫōş** zihī şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 68). [merkeb-i ḫōş,]*

merrih: *Merih, Mars gezegeni, Behram. Klasik edebiyatta feleğin komutanı olarak addedilir.*

1. Görüp ḫavf ider yalmanından yılan
   Meger vire **Merrīḫ** andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 832). [merrīḫ,]*

merzubūm: *Yer, zemin, arz, memleket.*

1. Şeref bulup anuñ ile taḫt-ı Rūm
   Behişt-i berīn oldı ol **merzubūm** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 6). [merzubūm,]*

meşāf: *Askerlerin düzenli saflar hâlinde yaptıkları savaş, harp.*

1. Ṣalā idi iḳlīme yoḳ bunda lāf
   Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā **meşāf** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 20). [meşāf,]*
2. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla **meşāf** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 156). [meşāf,]*
3. Bulur zīnet anuñla her-dem **meşāf**
   Yanında degül ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 845). [meşāf,]*

meşʿal: *Meşale.*

1. Yaḳup bunlaruñ **meşʿalinden** çerāġ
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 45). [meşʿalinden, -in, -den]*

meşām: *Burun.*

1. Pür iken senüñ maḥzenüñ müşg-nāb
   Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 40). [meşāmı, -ı]*

mescūd: *Kendisine secde edilmiş olan.*

1. Anuñ Ḥaḳḳı kim baña māʿbūddur
   Sücūdum añadur o **mescūddur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 344). [mescūddur, -dur]*

mesel: *1. Örnek, benzer, misal, numûne. 2. Asıl anlamı dışında başka bir şeyi anlatmak için dolaylı ve üstü kapalı olarak söylenen ibret alınacak söz. 3. Ders ve ibret alınacak küçük hikâye, fıkra, kıssa. 4. Atasözü.*

1. Meṣeldür söz ehlini o ḥūb bilür
   Her ādem kemālince ḥiṣṣe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 141). [meṣeldür, --dür]*
2. Cihānda giçer çoḳ kişi pehlevān
   Meṣeldür bu kim dilde yoḳ üstüḫˇān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 22). [meṣeldür, -dür]*
3. Münāṣib **meṣeldür** çü peymānedür
   Ṣanan mülki ġāyetde dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 165). [meṣeldür, -dür]*
4. Meṣeldür bu dirler duraldan cihān
   Yavuz sirke eyler ḫumına ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 269). [meṣeldür, -dür]*

mesīḥā: *Hz. İsa.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
   Deminden **Mesīhāya** virdi revān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 78). [mesīhāya, -y, -a]*

meşk: *Ar. Yazı nümûnesi, üstat hattı. (Üstattan alınan sâir derslere, bâhusûs sanâyi'-i nefîse derslerine de ıtlâk olunur: mûsikî meşki, resim meşki). meşk etmek: Yazı meşk etmek, şarkı meşk etmek, nota meşk etmek.*

1. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur **meşk** ḳavli gibi cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 254). [meşk,]*

mesken: *(Ar.) Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.*

1. Eger **meskeni** zāhidüñ ola nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 85). [meskeni, -i]*
2. İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
   Olur **meskeni** geh gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 10). [meskeni, -i]*

mesned: *Büyük mevki, makam, rütbe, paye, mansıp.*

1. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider **mesnedin** tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 104). [mesnedin, -in]*

mesned-i müslimīn: *Müslümanların makamı.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā Muʿīn
   Ki luṭfuñ-durur **mesned-i Müslimīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 480). [mesned-i müslimīn,]*

mesned-i müslimīn: *Müslümanların makamı.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā Muʿīn
   Ki luṭfuñ-durur **mesned-i Müslimīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 480). [mesned-i müslimīn,]*

mesned-i müslimīn: *Müslümanların makamı.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā Muʿīn
   Ki luṭfuñ-durur **mesned-i Müslimīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 480). [mesned-i müslimīn,]*

mesned-nişīn: *Makamın oturanı, makam tutan, makam sahibi.*

1. Ḫılāfet serīrinde **mesned-nişīn**
   Vücūdı şeref-baḫş-ı tāc u nigīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 23). [mesned-nişīn,]*

mesnevi: *Her beyti kendi arasında kafiyeli olan nazım şekli.*

1. Dirüz şiʿr dise Süheylī dürer
   Degül **meşnevīden** velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 70). [meşnevīden, -den]*
2. İder **meşneviyle** fuḥūl iftiḫār
   Velī cümlesine gerek iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 67). [meşneviyle, --yle]*

meşrūʿ u maʿḳūl ola: *Meşru ve akla uygun olmak.*

1. Şu ʿādet ki **meşrūʿ u maʿḳūl ola**
   Revāsı odur kim o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 207). [meşrūʿ u maʿḳūl ola, --a]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

1. Anuñ ögdügi bir niçe büt-perest
   Gelüp ʿāleme her biri gitdi **mest** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 96). [mest,]*

mest oldı: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 16). [mest oldı, -dı-du]*

mest-i şīr: *Süt sarhoşu.*

1. Degül **mest-i şīr** olmışam şīr-mest
   Uramaz kemer-bendüme kimse dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 219). [mest-i şīr,]*

metāʿ-ı ġarīb: *Garip eşya.*

1. Şehe gönderür çoḳ **metāʿ-ı ġarīb**
   Girān-māye-ter her birisi ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1221). [metāʿ-ı ġarīb,]*

metāʿ-ı semīn: *Kıymetli eşya.*

1. Daḫı dürlü dürlü **metāʿ-ı semīn**
   Virür armaġan Fūra şāh-ı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 275). [metāʿ-ı semīn,]*
2. Şehe bulduġın itdi hep armaġan
   Metāʿ-ı semīn ile ṭoldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1224). [metāʿ-ı semīn,]*

mevc: *Dalga.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
   Şu **mevc** idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 162). [mevc,]*

mevc mevc: *Dalga dalga.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
   İde cūş baḥr-i güher **mevc mevc** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 34). [mevc mevc,]*

mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl: *Küçük soruya vakfedilmiş.*

1. ʿAṭāsıyla pürdür cihān mülk ü māl
   Degül luṭfı **mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl** *(İskender-*

name, Mesnevi 6, Mısra 144). [mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl,]

mevt: *Ar. Ölüm, merg, vefât, zevâl-i hayât.*

1. Şaḳın **mevtden** olma iñen emīn
   Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 55). [mevtden, -den]*
2. Degül şāhlıḳ **mevt** oḳına siper
   Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1133). [mevt,]*
3. Şeh-i kām-yāb idi Efrāsiyāb
   Velī eyledi **mevt** anı türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1140). [mevt,]*
4. Süleymāna kim rām idi ins ü cān
   İrüp virmedi **mevt** bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1142). [mevt,]*
5. Naẓar eyle kim pīl-i Hindūstān
   Saña **mevtden** nice virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1102). [mevtden, -den]*
6. Velī **mevte** ḥāyil mi olur siper
   O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1119). [mevte, -e]*

mevzūn: *Ölçülü, düzgün.*

1. Pesendīde maṭbūʿ u **mevzūndur**
   Ki her ʿişvesi siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 99). [mevzūndur, -dur]*

mey: *Şarap.*

1. Olup şekker-efşān u hem nūş-baḫş
   Güneş gibi **meyden** ḳadeḥ pür-dıraḫş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 92). [meyden, -den]*

mey içüp: *Şarap içmek, içki içmek.*

1. Ḳurup bezm-i şāhī idüp ʿīş ü nūş
   Gehī **mey içüp** geh ider sāz gūş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 84). [mey içüp, --üp]*

meyān bağlamışam: *?.*

1. Didi daḫı iy Fūr-ı Hindūstān
   Senüñ ḳaṣduña bağlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 190). [meyān bağlamışam, -mış, -am]*

meydân: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
   Ḳaçan ide **meydān** içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 26). [meydān,]*
2. Olalum bu **meydānda** zūr-āzmāy
   Görelüm kimüñ māderi ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 117). [meydānda, -da]*
3. İki esb-i tāzīlüvüz bād-pāy
   Ola kim bu **meydānda** pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 124). [meydānda, -da]*
4. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
   Ki **meydān** içini ide rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 52). [meydān,]*
5. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
   Ki at naʿlı **meydānı** ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 234). [meydānı, -ı]*
6. Ser-ā-ser o **meydān** içi tīr olur
   Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 919). [meydān,]*
7. Çü **meydāna** geldi iki ejdehā
   Olur üştür ü pīller pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 893). [meydāna, -a]*
8. Alup yanına defʿi bir tercümān
   Sürer raḫş **meydāna** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1050). [meydāna, -a]*
9. Gelür çünki **meydāna** iki sipāh
   Ṭurur ḳalbde iki serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 591). [meydāna, -a]*
10. Çekem cenge **meydāna** çün kim seni
    Ne ser-dār idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 371). [meydāna, -a]*
11. Kebūter eger açsa **meydānda** bāl
    Ḳalur der-peyince olamaz hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 867). [meydānda, -da]*
12. Eger ejdehā vü eger pīl-i mest
    Benüm ile **meydānda** urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 374). [meydānda, -da]*
13. Ḳurup şebke **meydānda** dām-ı kemend
    Keder-gāhını ḫalḳuñ itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 957). [meydānda, -da]*
14. Nefīrüñ ṭolup naġmesiyle cihān
    Urur raḳṣ **meydānda** esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 962). [meydānda, -da]*
15. Döker tīr ü şemşīr o **meydānda** per
    Olur künd dendān-ı tīġ u teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1015). [meydānda, -da]*
16. Oḳur Fūrı **meydānda** ol pehlevān
    Żarūrī gelür Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1051). [meydānda, -da]*
17. İder ceng **meydānda** ol iki şāh
    Temāşā iderler duruban sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1111). [meydānda, -da]*
18. ʿAḳīḳüñ ṭolup kānı yüsr-i siyeh
    Pür itmişdi **meydānı** Hindū sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 978). [meydānı, -ı]*
19. O **meydānuñ** içinde her nīze-dār
    Yürür tīġlar üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1043). [meydānuñ, -uñ]*

meydān-ı rūy-i zemīn: *Meydan yeri.*

1. Semī gūşı daḫı ḳamu āhenīn
   Degül idi **meydān-ı rūy-i zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 866). [meydān-ı rūy-i zemīn,]*

mey-i surḫ: *Kırmızı şarap.*

1. Mey-i surḫ ile nuḳl-i ḫurmā-yı ter
   Virür meclisine şehüñ zīb ü fer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 107). [mey-i surḫ,]*

meyl: *Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.*

1. Didügüñ zer-āhendür ammā ki zerd
   Bunı ḳoyup itmez aña **meyl** merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 44). [meyl,]*

meymene: *Ordunun sağ kanadı.*

1. Tamām oldı çün **meymene** meysere
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 113). [meymene,]*

meysere: *Ordunun sol kanadı.*

1. Tamām oldı çün meymene **meysere**
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 113). [meysere,]*

mezāḳ: *(Ar.) Tat alma, lezzet duyma, tat, lezzet.*

1. Olur kilkden çün şeker geh ʿayān
   Mezāḳ ehli zevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 112). [mezāḳ,]*

mezīd oldı: *Çoğalmak, artmak.*

1. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
   Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 126). [mezīd oldı, --dı]*
2. Ne deñlü ki kesb itdüm ise kemāl
   Mezīd oldı rūzīde naḳş u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 166). [mezīd oldı, --dı]*

mi: *" Mi " soru edatı.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb **mi** ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 75). [mi,]*
2. Ḳaçan ney çalınsa o şeh bezm-i mül
   Ṣafā vire **mi** ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 34). [mi,]*
3. Sikender şeh ola Arisṭō vezīr
   ʿAceb **midür** olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 72). [midür, --dür]*
4. Saña dönmedüġüm degül **mi** kerem
   Bu cürʾet neden iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 233). [mi,]*
5. Muʿāvin-dürür baña çün nār-ı pāk
   İdem **mi** ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 48). [mi,]*
6. Bilüp nūş ide **mi** kişi hīç sem
   Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 67). [mi,]*
7. Olan kimsene başına tāc-dār
   Üzengüñi çekmekden itmez **mi** ʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 160). [mi,]*
8. Cihān ḫāli **mi** ṣanduñ iy şehriyār
   Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 135). [mi,]*
9. Hemīşe iden düşmenine ʿaṭā
   Muḥibbine itse degül **mi** revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 76). [mi,]*
10. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
    ʿAceb **mi** baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [mi,]*
11. Velī mevte ḫāyil **mi** olur siper
    O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1119). [mi,]*
12. İden ḫācetin düşmeninüñ ḳabūl
    İde **mi** muḥibbini hergiz melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 774). [mi,]*
13. Di kim Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
    Baña şimdi **mi** ögredür iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 300). [mi,]*

mi: *" Mı " soru eki.*

1. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
   Ola **mıdı** Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 12). [mıdı, -dı]*
2. Şu kimse ki dānende-i şarrāfdur
   Daḳa **mı** ḫaruñ boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 164). [mı,]*
3. Olur çün suḫen gevheri pür-bahā
   Anı sīme ṣatmaḳ ola **mı** revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 162). [mı,]*
4. Felekden o şeh baḫtı tañ **mı** füzūn
   Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [mı,]*
5. İderken ṭapuñ sīm ile zer niṣār
   Ala **mı** mis-i āheni hūş-yār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 38). [mı,]*
6. Tel-i rīk ile hem-ser ola **mı** Ḳāf
   Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 277). [mı,]*

7. Yiter saña bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
   Bize çoḳ **mı** gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 240). [mı,]*
8. Yükün çekmeden ḫar çü nālān ola
   Revā **mı** aña ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 54). [mı,]*
9. Nedür nār bir ʿunṣur-ı kemterīn
   Revā **mı** diyesin cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 68). [mı,]*
10. Benüm gibi ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
    Vara **mı** ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 162). [mı,]*
11. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
    Başa **mı** çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 98). [mı,]*
12. Cevāhir-şinās ü cevāhir-fürūş
    Ṣadef gibi olmaḳ revā **mı** ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 4). [mı,]*
13. İden ḥaẕẕ-ı ednā sözinden ʿazīz
    Bu şanʿatda ola **mı** ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 74). [mı,]*

micen: *Kalkan.*

1. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi ṣaf-şiken
   Ḳamu āhenīn-dil çü Ṣāmī **micen** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 374). [micen,]*
2. Alam tīġ-ı Hindū elüme çü ben
   Aña māyil olmaya Ṣāmī **micen** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 330). [micen,]*

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

1. Bir elinde zer beẕlde hem-çü **mīġ**
   Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 119). [mīġ,]*
2. Bir elinde cām ü birisinde tīġ
   Biri mihr-i raḫşendedür biri **mīġ** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 64). [mīġ,]*
3. İden tīġ-ı ḫurşīde **mīġı** niyām
   Ḳılan tevsen-i çarḫa emri licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 23). [mīġı, -ı]*
4. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper dutdı gird oldı **mīġ** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 40). [mīġ,]*
5. Havāda nefesden gürīzende **mīġ**
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 171). [mīġ,]*
6. Kemend-i Ḳubādī vü Daḥḥāk-ı tīġ
   Ferīdūnī gürz-i girānī çü **mīġ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 800). [mīġ,]*
7. Bir oldı iki **mīġ** oluban bedīd
   Biri tīre ġāyet birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 915). [mīġ,]*

miġfer ü gözler[in]den: *Başın her tarafını örten zırhlı başlık ve gözler.*

1. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
   Çıḳar **miġfer ü gözler[in]den** şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 244). [miġfer ü gözler[in]den,]*

mīh u naʿl: *Ulu nalı.*

1. Ne yirde düşerse anuñ **mīḫ u naʿl**
   Ḳılalum o yirüñ ḫuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 85). [mīḫ u naʿl,]*

mıhlan: *Çakılmışçasına olduğu yerde kalmak, başka bir yere gidemez, kıpırdayamaz duruma gelmek.*

1. Kime kim ata tīr ol şīr-i ner
   Revān **mıḫlanur** sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 936). [mıḫlanur, -ur]*

mīhmān-dār-ı şūh u ẓarīf: *Güzel ve zarif konuk ağırlayan.*

1. Aña **mīhmān-dār-ı şūḫ u ẓarīf**
   Müheyyā ider bir maḳām-ı laṭīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 281). [mīhmān-dār-ı şūḫ u ẓarīf,]*

mihmīz: *Çizmenin veya ayakkabının topuğu arkasına demir takılarak hayvanı dürtüp hızlandırmak.*

1. Urup raḫşe **mihmīz** uçurdı hemān
   Yanınca bile ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 633). [mihmīz,]*

mihr: *Güneş.*

1. Niçe ẓerre-i kemterī luṭf-ı şāh
   İder **mihr** mānendi ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 150). [mihr,]*
2. Ben oldum iki servere medḥ-ḫˇān
   Çü **mihr** ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 90). [mihr,]*
3. Ḳamu fānīdür **mihri** bāḳī hemān
   Kime ḳaldı saña ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 107). [mihri, -i]*

mihr itmez: *Sevgi göstermek, dostluk etmek.*

1. Görinmez idi şuḳḳadan māh u mihr
   Ata oġula itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1010). [mihr itmez, -mez]*
2. Budur dāyimā ḥāl-i gerdān-sipihr
   Kimesneye itmez bu bī-mihr mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1130). [mihr itmez, -mez]*

mihr tābından: *Güneş ışığı.*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
   Teni **mihr tābından** olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 40). [mihr tābından, --ın, --dan]*

mihr ü māh: *Güneş ve ay.*

1. Görinmez olup tozıdan **mihr ü māh**
   Sekiz itdi gerdūnı gerd-i siyāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 399). [mihr ü māh,]*
2. ʿAlem deprenüp çün yüridi sipāh
   Görinmez olur tozdan **mihr ü māh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 912). [mihr ü māh,]*

mihri: *Güneş.*

1. Eger ẕerreye **mihri** virürse tāb
   Olur ẕerre pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 49). [mihri,]*

mihr-i felek: *Gökyüzü güneşi.*

1. Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
   Sitāmı çü **mihr-i felek** nūra ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 62). [mihr-i felek,]*

mihr-i raḫşende: *Parlak güneş.*

1. Seḥer çekdi çün **mihr-i raḫşende** tīġ
   Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 39). [mihr-i raḫşende,]*

mihr-i raḫşendedür: *Parlak güneş.*

1. Bir elinde cām ü birisinde tīġ
   Biri **mihr-i raḫşendedür** biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 64). [mihr-i raḫşendedür, --dür]*

mihr-i vaṣluñ: *Sevgiliye kavuşmak.*

1. Degül **mihr-i vaṣluñ** iñen daḫı dūr
   Velī diḳḳate dīdede ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 23). [mihr-i vaṣluñ, --un]*

mihr-vār: *Güneş gibi.*

1. Geyüp yidi ḳat cevşen-i zer-nigār
   Geyer başa zerrīn-küleh **mihr-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 506). [mihr-vār,]*

mikdār: *Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.*

1. Ne **miḳdāruñ** ola senüñ iy faḳīr
   Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 57). [miḳdāruñ, -uñ]*
2. Ne **mikdārı** var kim bu mūr-ı żaʿīf
   Ola pīl-i Hindū-yı meste ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 483). [mikdārı, -ı]*
3. Saña bildürem kendü **miḳdāruñı**
   Uram oda evşān u zünnāruñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 265). [miḳdāruñı, -uñ, -ı]*

miḳdārını bilmeye: *Haddini bilmemek.*

1. Şu kim bilmeye kendü miḳdārını
   Digergūn ider devr anuñ kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 23). [miḳdārını bilmeye,]*

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

1. Demürden iki **mīl** olup iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 819). [mīl,]*

mīl: *(Ar.) Mil, çelik kalem.Göze sürme çekmeye mahsûs âlet.*

1. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
   Çeker çeşmüñe nīzemüñ mīli **mīl** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 202). [mīl,]*
2. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
   Çeker çeşmüñe nīzemüñ **mīli** mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 202). [mīli, -i]*

milket: *Mülk ǁ ülke.*

1. Ḳoma[yam] o **milketde** cevr ü sitem
   Ḥüküm defter-i cebr ü ẓulme raḳam *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 181). [milketde, -de]*

miʿmār: *İmar eden,yapan.*

1. Cihān mülkine ʿadli **miʿmārdur**
   Nigeh-dār aña baḫt-ı bīdārdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 159). [miʿmārdur, --dur]*

minnet: *(Ar.) Bir iyiliğe karşı şükran duyma.*

1. Saña **minnet** iy feyżi çoḳ Kird-gār
   Ki virdüñ baña külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 71). [minnet,]*
2. Velī niʿmetüñe çü yoḳ **minnetüñ**
   Ne deñlü ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 69). [minnetüñ, -üñ]*
3. Biri **minnet** ile birin şād ider
   Biri bendi birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 13). [minnet,]*

minūçihr: *İran mitolojisi kahramanıdır. Büyük dedesi Feridun'un yerine geçerek 120 yıl saltanat sürmüş, emrindeki Sam gibi kahramanlar sayesinde bir çok zaferler kazanmıştır.*

1. Minū-çihrden ḫançeri yādigār
   Sinānı velī remḥ-i İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 803). [minū-çihrden, -den]*

mīr: *Emir.Komutan.*

1. Gelüp şāha her **mīr** ü her ked-ḫudā
   Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [mīr,]*

miʿrāc: *Hz. Muhammed'in Allah'ın huzuruna yükseldiği ve bütün kâinat âlemlerini gezdiği yolculuk.*

1. Tamām itdi **Miʿrāc** çünki Rasūl
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 141). [miʿrāc,]*
2. Ḳapusı selāṭīne **miʿrācdur**
   İşigi ṭaşı dürretü't-tācdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 29). [miʿrācdur, --dur]*

mīrās: *Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt, bırakıt, tereke. (Aşıklık mirası bağlamında).*

1. Ḫuṣūṣā cuvān-baḫt-ı ʿālī-nejād
   Ki **mīrāṣ** [idi] aña ʿadl ile dād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1192). [mīrāṣ,]*

mirʾāt: *Ayna.*

1. Tecelliyle **mirʾātı** buldı cilā
   Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 125). [mirʾātı, -ı]*

mirʾāt-ı mihr: *Güneş aynası.*

1. Muṭabbaḳdur emr ile ṭāḳ-ı sipihr
   Münevverdür emr ile **mirʾāt-ı mihr** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 22). [mirʾāt-ı mihr,]*

misāl: *Benzer.*

1. Düzüp yine bir silk-i Pervīn **miṣāl**
   Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 63). [miṣāl,]*

mīşe: *Orman.*

1. Begenmedügüñ **mīşeden** şīr-i mest
   Çıḳar iy şehinşāh-ı āteş-perest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 137). [mīşeden, -den]*

mis-i āheni: *Demir.*

1. İderken ṭapuñ sīm ile zer niṣār
   Ala mı **mis-i āheni** hūş-yār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 38). [mis-i āheni, --i]*

misl: *Aynı, benzer, gibi.*

1. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ki yoḳdur anuñ żıddı **mişli** ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 2). [mişli, -i]*
2. Ki görmiş degül **mişlini** bu cihān
   Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 683). [mişlini, -i, -n, -i]*

mışrī: *Niyazi-i Mısri.*

1. Senüñ aṣl u neslüñ degül muʿteber
   Ḳaçan būriyā vire **Mışrī** şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 340). [mışrī,]*

misl: *Aynı, benzer, gibi.*

1. Didi Ḥaḳ budur kim eyā şehriyār
   Bulınmaz anuñ **mişli** bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 734). [mişli, -i]*

miyān: *1. bel 2. arasında, içinde 3. ortası.*

1. İdüp bār-ı āhen **miyānını** ḫam
   Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 173). [miyānını, -ı, -(n)ı]*

mīz-āba: *Oluk, Kabe'nin damında bulunan ve mîzab-ı rahmet olarak da bilinen altın oluk.*

1. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
   Şu **mīz-āba** beñzer ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 70). [mīz-āba,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

1. Żaʿīf oldı **mīzāc** ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 7). [mīzāc,]*
2. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 3). [mizācım, -ım]*
3. Mizācuñ olur ise sengīn ḥisār
   İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 63). [mizācuñ,]*

mu: *"Bu" işaret sıfatı (söz kelam).*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her **mū** aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 200). [mū,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

1. Ne bāde ki hem nār ü hem bād idi
   Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 864). [muʿallim,]*

muʿaṭṭar iderdi: *Hoş koku yaymak.*

1. Ter-āteş ala pür olup āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı çü müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 90). [muʿaṭṭar iderdi, --er, --di]*

muʿāvin: *Yardım eden, yardımcı.*

1. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne ġam çünki baña **muʿāvin** İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 322). [muʿāvin,]*
2. Muʿāvin-dürür baña çün nār-ı pāk
   İdem mi ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 47). [muʿāvin-dürür, -dürür]*

muʿāvin ola: *Yardım eden, yardımcı olmak.*

1. Kime virür ise Ḫudā tāc u taḫt
   Muʿāvin ola aña ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1066). [muʿāvin ola, -a]*

muʿazze: *Aziz olandır.*

1. Yanında **muʿazzedür** ol çün güher
   Güher gösterirlerse itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 55). [muʿazzedür, -dür]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

1. Çü rūḥ-ı mücessem **mübārek** teni
   Çü ḫurşīd-i tābān dil-i rūşeni *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 35). [mübārek,]*

mübārek ola: *Mübarek olmak, kıymeti hâiz olmak.*

1. Gelüp şāha her mīr ü her ked-ḫudā
   Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1156). [mübārek ola, -a]*

mübāriz: *Eski savaşlarda meydana çıkarak hasmıyla teke tek dövüşen, mübareze eden kimse.*

1. Mübārizler ile idüp geh şikār
   Olur idi dānāya geh rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 59). [mübārizler, -ler]*
2. Alup her **mübāriz** ele tīġ-ı tīz
   ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 177). [mübāriz,]*

mūbed: *Âlim, müşavir.*

1. Ne āteş ḳoyam ne ḫod āteş-gede
   Uram tīġı ızlāl iden **mūbede** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 340). [mūbede, --e]*

mūbed-i dūr-bīn: *Basiretli hakim.*

1. Ki didi kürī şekldür bu zemīn
   Yazup deftere **mūbed-i dūr-bīn** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 310). [mūbed-i dūr-bīn,]*

müberrā olup: *Arınıp.*

1. Müberrā olup ẕātı imkāndan
   İrişdi şafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 127). [müberrā olup, --up]*

mübtelā: *1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu yolda ḳalur cān u dil **mübtelā** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 14). [mübtelā,]*

mücen: *Kalkan.*

1. Dutar ḫaṣm egerçi ḳarşu siper
   Mücenden geçer çün ḫarīrī eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 460). [mücenden, --den]*

mücerred: *1. Madde ve cisim hâlinde olmayan, soyutlanmış. 2. Yalın, çıplak 3. Yalnız, tek, tek başına, münferit.*

1. Mücerred söze olmaya iʿtibār
   Bilinür velīkin gehī kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 23). [mücerred,]*

mücevher: *Mücevher; cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.*

1. Ḳuşandı cihān-suz u ḫārā-şikāf
   Mücevher ḥadīdi vü zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 512). [mücevher,]*

mücmel idemez: *Özetleyemez.*

1. İdemez ʿaṭāsını mücmel ʿayān
   Degül ki ide tafṣiliyle beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 127). [mücmel idemez, --e, --mez]*

müdām: *(Ar.) Sürekli.*

1. Müdām işdügünce güzeller şarāb
   Piyālenüñ aġzı ṭolardı luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 101). [müdām,]*
2. Riʿāyet iden resm-i ecdādını
   Müdām añ-durur ḫayr ile adını *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 156). [müdām,]*
3. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen ġulām
   Ḳo nārı perestiş Ḫaḳa ḳıl **müdām** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 66). [müdām,]*
4. Degül bāḳī çün kim bu köhne ribāṭ
   Gerek ādemīde **müdām** iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 172). [müdām,]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

1. Müdārā ide ṣanma Dārāya ben
   Ṣarılursa daḫı tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 325). [müdārā,]*
2. Ulusına itse **müdārā** kişi
   Murādınca olur hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 77). [müdārā,]*
3. Nʾola ḫışm itdüm ise saña ben
   Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 76). [müdārāyı, -y, -ı]*

müdārā-yı dārāya: *Yüzü gülen, güleç, yumuşak huylu, hoş geçimli hükümdar.*

1. Ele tīġ alındı çün iy şehriyār
   Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 142). [müdārā-yı dārāya,]*

müddet: *Süre, zaman aralığı.*

1. Niçe **müddet** idi iderdüñ ḫużūr
   Diledi velī ḫāṭıruñ ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 223). [müddet,]*
2. Gidüp ḫışm ile niçe **müddet** sipāh
   ʿAdū mülki serḥaddine baṣdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 131). [müddet,]*

müdevver: *Yuvarlak.*

1. Aṣar ketfine bir **müdevver** siper
   Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 851). [müdevver,]*
2. Dıraḫşende pūlād āyīne-veş
   Münevver **müdevver** idi çün güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 854). [müdevver,]*

müʾeyyed: *Sağlamlaştırılmış.*

1. Müʾeyyed idüpdür beni Ẕü'l-Celāl
   ʿAdūdan benüm ḫaylüme yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 197). [müʾeyyed,]*

müʾeyyed: *Güçlü, sağlam, kuvvetlendirilmiş.*

1. Çü Ḥaḳdan **müʾeyyed** ola bir kişi
   Olur fetḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 171). [müʾeyyed,]*

müfīd: *(مفيد) sıf. (Ar. ifāde "kazandırmak, faydalandırmak; anlatmak"tan mufid) Fayda veren, yarar sağlayan, faydalı, yararlı.*

1. Alam tīġum ile başuñdan külāh
   Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 94). [müfīd,]*

müfīd olmaz: *Bir işe yaramak, hayırlı, yararlı olmak.*

1. Olur reʾyi her müşkil işe kilīd
   Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 246). [müfīd olmaz, -maz]*
2. Gider şāhlıḳ çün irişse ecel
   Müfīd olmaz aşlā külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1136). [müfīd olmaz, -maz]*

müft: *Bedava.*

1. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
   Aña **müft** virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 320). [müft,]*

muḥabbet iderseñ: *Sevgi duymak, âşık olmak.*

1. Muḥabbet iderseñ eger sen baña
   Olanca ḳul olam ḳoluñda saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 721). [muḥabbet iderseñ, -er, -señ]*

muḥaḳḳar: *Ar. Tahkîr olunmuş, hor, zelîl.*

1. [O kim ki] ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
   Görinür gözine **muḥaḳḳar** bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 150). [muḥaḳḳar,]*

muḥāl: *(Ar.) Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḥayāl
   Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır **muḥāl** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 132). [muḥāl,]*
2. Ne kim istese ḳādir-i ber-kemāl
   Degül hīç mümkin yanında **muḥāl** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 38). [muḥāl,]*

muḥāl oldı: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkansız.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 8). [muḥāl oldı, --dı]*

muḥālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

1. Boyuñ servi ser-sebz ü ḫurrem ola
   Doḳunmaya aña **muḫālif** havā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 142). [muḫālif,]*

muḥalled: *Kalıcı, daim, baki, ebedi.*

1. Anuñ birliginde kim itse gümān
   Muḫalled ḳalur nār içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 160). [muḫalled,]*

muḥammed: *"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).*

1. Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 21). [muḥammed,]*

muḥannes: *Ar. korkak, alçak tabiatlı.*

1. Baş ortaya ḳoyan olur yine baş
   Muḫannes kişiye güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 28). [muḫannes,]*
2. Muḫannes ki pür ola ḳalbinde bīm
   Ḥarām ola aña virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 47). [muḫannes,]*

muḥanṭās u ḳayṭās: *Muhantas ve Kaytas.*

1. Muḥanṭās u Ḳayṭās urup tīġ-ı tīz
   Ḳoparur cuvān-baḫt pes rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1003). [muḥanṭās u ḳayṭās,]*

muḥdes: *Muhdes; sonradan var edilmiş olan, sonradan yaratılan. II Âlem ezelî değil muhdestir görüşüne istinâden.*

1. Ḳamu **muḥdes** ü ẕāt-ı vācib hemīn
   Muḳarrer ḥudūs-ı semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 41). [muḥdes,]*

muḥdes ü muḥdis: *Yaratan ve yaratılan.*

1. Ḳamu **muḥdes ü muḥdiş** oldur hemīn
   Gerek çarḫ olsun gerekse zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 145). [muḥdes ü muḥdiş,]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 37). [müheyyā,]*
2. Görür leşkeri cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 74). [müheyyā,]*

müheyyā ider: *Hazırlamak.*

1. Aña mīhmān-dār-ı şūḫ u ẓarīf
   Müheyyā ider bir maḳām-ı laṭīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 282). [müheyyā ider, -er]*
2. Müheyyā ider biñ şütür şehriyār
   Ki ḥāżır ola idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 767). [müheyyā ider, -er]*

müheyyā idüp: *Hazırlamak.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   Olur āhenīn espe cümle süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 779). [müheyyā idüp, -üp]*

müheyyā olup: *Hazırlanmak.*

1. Müheyyā olup ālet-i dār ü gīr
   Çekildi ʿalemler çalındı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 579). [müheyyā olup, -up]*

muḥibb: *Ar. Muhabbet edici, eden, dost.*

1. Hemīşe iden düşmenine ʿaṭā
   Muḥibbine itse degül mi revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 76). [muḥibbine, -i, -n, -e]*

muḥibbi: *Muhabbet edici, eden, dost.*

1. Muḥibbiñi ḳılma ʿadūña zebūn
   Ola nuṣretüñ dāyimā reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 493). [muḥibbiñi, -ni]*
2. İden ḥācetin düşmeninüñ ḳabūl
   İde mi **muḥibbini** hergiz melūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 774). [muḥibbini, -ni]*

muḥīṭ: *İhata eden, etrafını kuşatan, çeviren.* || *Büyük deniz, okyanus.*

1. Ḳaçan kim **muḥīṭi** anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḥamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 37). [muḥīṭi, --i]*
2. Eline sinān alsa ol nām-ver
   Muḥīṭuñ olur cūyı ḥasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 46). [muḥīṭuñ, -üñ]*
3. Ne leşker **muḥīṭ** idi ol bī-girān
   Görinmezdi ādemden aṣlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 133). [muḥīṭ,]*

muḥkem: *(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.*

1. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda **muḥkem** kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 62). [muḥkem,]*
2. Feżā-yı cihān gerçi ḫurrem-dürür
   Esās-ı cinān līk **muḥkem-dürür** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 96). [muḥkem-dürür, --durur]*

mühr: *Mühür.*

1. Dürüp nāmeyi **mührini** urdı şāh
   Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 273). [mührini, -i, -n, -i]*

muḫtāc ola: *Muhtaç olmak.*

1. Felek saña taḫt u güneş tāc ola
   Cihān şehleri cümle **muḫtāc ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 140). [muḫtāc ola, --a]*

muḫtāc olur: *Muhtaç olmak.*

1. Cihān şehleri aña **muḫtāc olur**
   Ḳamusına ol dürretü't-tāc olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 33). [muḫtāc olur, --ur]*

muḫtāc-ı nān: *Bir ekmeğe muhtaç.*

1. Virür kimine taḫt u tāc-ı mihān
   İder kimini ḫōr **muḫtāc-ı nān** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 12). [muḫtāc-ı nān,]*

muḫteliṭ olup: *Karışmış olmak.*

1. Olup muḫteliṭ leşker-i zāġ u bāz
   Girer biri birine gürg ü gürāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 913). [muḫteliṭ olup, -up]*

muʿīn: *Yardımcı.*

1. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
   Bilürsin **muʿīni** ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 130). [muʿīni, -i]*
2. Çü furṣatda olmaya nuṣret **muʿīn**
   Olur elde bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 67). [muʿīn,]*
3. Ölenler gelüp saña olmaz **muʿīn**
   Ne dirsen añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 167). [muʿīn,]*
4. Ġuzātız bize Ḥaḳ Teʿālā **muʿīn**
   Zer ü sīm içün çekmezüz tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 201). [muʿīn,]*
5. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek yā **Muʿīn**
   Ki luṭfuñ-durur mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 479). [muʿīn,]*
6. Yine şübhesüz size Ḥaḳdur **muʿīn**
   Olısar yine feṭḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 537). [muʿīn,]*

muʿīn ol: *Yardımcı olmak.*

1. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
   Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 129). [muʿīn ol,]*

muʿʿīnā: *Ey herkesin yardımcısı, herkese yardım eden Allah'ım.*

1. Bunı yazmada dest-gīr ol baña
   Muʿʿīnā ṣıġındum bilürsin saña *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 126). [muʿʿīnā,]*

müjdād: *Müjde veren.*

1. Alur peykden çünki Ṭūrī ḫaber
   Virür müjde **Müjdād** çoḳ sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1202). [müjdād,]*

müjde virür: *Güzel haber vermek.*

1. Alur peykden çünki Ṭūrī ḫaber
   Virür müjde Müjdād çoḳ sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1202). [müjde virür, -ür]*

müjgān-ı dil-dār sīne-güzār: *Göğsü delip geçen güzelin kirpikleri.*

1. Muṣayḳal dıraḫşende berḳ-vār
   Çü **müjgān-ı dil-dār sīne-güẕār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 522). [müjgān-ı dil-dār sīne-güẕār,]*

müjgān-ı yār: *Sevgilinin kirpikleri.*

1. Ciger-dūz mānendi **müjgān-ı yār**
   Çü şemşīr-i hicrān sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 823). [müjgān-ı yār,]*

muḳābil ola: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

1. Muḳābil ola aña ger āfītāb
   Ola rīze rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 51). [muḳābil ola, --a]*

muḳābil olıcak: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

1. Muḳābil olıcak çeriye çeri
   Süresin pīle ḳarşu üştürleri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 759). [muḳābil olıcak, -ıcak]*

muḳābil olursa: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

1. Olursa muḳābil aña ejdehā
   Bulamaz anuñ ḫançerinden rehā *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 37). [muḳābil olursa, --ur, --sa]*

muḳadder: *(Ar.) Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan (şey).*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 11). [muḳadder,]*

muḳarreb: *Yakın.*

1. Oturmış müşerref idüben serīr
   Yanında Arisṭō **muḳarreb** vezīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 80). [muḳarreb,]*

muḳarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

1. Çü bildüm **muḳarrer** irişür memāt
   Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 11). [muḳarrer,]*
2. Ḳamu muḥdeṣ ü ẕāt-ı vācib hemīn
   Muḳarrer ḥudūṣ-ı semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 42). [muḳarrer,]*
3. Mukarrer anı bil ki sen enbiyā
   Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 187). [mukarrer,]*

muḳarrer: *(Ar. taḳrir "karar vermek, anlatıp açıklamak, tâyin etmek"ten muḳarrer) 1. Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış 2. Olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.*

1. İşitdüñ **muḳarrer** ki Cemşīd Şāh
   Nice aldı tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 95). [muḳarrer,]*

mukarrer ider: *Karar etmek, vermek.*

1. Gerek ked-ḫudā vü gerekse vezīr
   Muḳarrer ider yine ṣāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1166). [muḳarrer ider, -er]*

mukarrer olur: *Kararlaştırılmış olmak, kesinleşmek.*

1. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur merg-i ādem o dem *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 178). [muḳarrer olur, --ur]*

mükerrem iden: *Yüce eden.*

1. Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
   Suḫendür **mükerrem iden** ādemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 86). [mükerrem iden, --en]*

mükerremleri: *Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.*

1. Ḫuṣūṣā **mükerremleri** çār-yār
   Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 151). [mükerremleri,]*

muḳtedā: *1.Fikir ve davranışları ölçü olarak benimsenen, örnek alınan (kimse) 2. Rehber, kumandan, lider, imam vb. durumunda olup önde bulunan, uyulan, tâbi olunan kimse II Hz. Muhammed aleyhis'selam.*

1. Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu yaradılmışlara **muḳtedā** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 22). [muḳtedā,]*

muḳtedā ola: *Kendisine uyulan, tâbi olunan kimse olmak.*

1. Ḫalīfelıḳ ol ādemedür revā
   Ki ola yaradılmışa muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 188). [muḳtedā ola, --a]*

mülevven: *Ar. Renkli, telvîn olunmuş, rengarenk, gûn-â-gûn, boyalı.*

1. Güher didügüñ bir **mülevven** ḥacer
   Güher budur iy ehl-i ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 41). [mülevven,]*

mülḥak: *Bağlı, tâbi.*

1. Degül ġayrı iḳlīme **mülḥaḳ** bu būm
   ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 231). [mülḥaḳ,]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

1. Cihān **mülkine** ʿadli miʿmārdur
   Nigeh-dār aña baḫt-ı bīdārdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 159). [mülkine, -i, -n, -e]*
2. Beni itdi Ḥaḳ çünki ṣāḥib-ḳırān
   Gerek **mülküm** ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 84). [mülküm, -üm]*
3. Ne bilsün o şehlūḳ ya çekmek sipāh
   Aña müft virmiş bu **mülki** İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 320). [mülki, -i]*

mülk: *Sahip olunan yer.*

1. Ne **mülke** ki ʿazm itse ol nām-ver
   Olur hem-ʿinān aña feth u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 111). [mülke, --e]*

mülk: *Memleket, diyar.*

1. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
   Cihān **mülkine** virdiler ḫōş-niẓām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 182). [mülkine, -i, -ne]*
2. Suḫen **mülkine** māliküm ser-be-ser
   Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 29). [mülkine, -i, -n, -e]*
3. Naṣīb itdi Ḥaḳ baña rūz-ı elest
   İdindüm suḫen **mülkini** zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 48). [mülkini, -i, -n, -i]*
4. Çü çeşm-i kemāna işāret ide
   Cihān **mülkini** cümle ġāret ide *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 70). [mülkini, --i, --ni]*
5. Gidüp Cāmī degdi saña taḫt u tāc
   Suḫen **mülki** nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 14). [mülki, -i]*
6. Çeküp leşker olsa ne **mülke** revān
   Olurdı Ḫıżır ḥażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 49). [mülke, -e]*
7. Degüldür baña **mülk** almaḳ murād
   Murād ol idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 227). [mülk,]*

8. Süvār olup olsa ne **mülke** revān
Olur feṯḥ u nuṣret aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 5). [mülke, -e]*
9. Ne **mülke** ki feṯḥ eylemege gider
Bulur varmadan daḫı aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 21). [mülke, -e]*
10. Münāṣib meşeldür çü peymānedür
Ṣanan **mülki** ġāyetde dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 166). [mülki, -i]*
11. Bu **mülki** baña virdi Rabbü'l-beşer
Elümden ol alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 191). [mülki, -i]*
12. Eger baña furṣat virürse Ḫudā
Olursam ʿAcem **mülkine** ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 338). [mülkine, -in, -e, -]*
13. Bilürsin degül **mülküñüz** ol diyār
Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 163). [mülküñüz, -ü, -ñüz]*
14. Ḥaḳuñ luṭfı baña eger ola yār
Oluram cihān **mülkine** şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 78). [mülkine, -i, -n, -e]*
15. Olup raḥmet ol **mülke** ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olur cümle Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1237). [mülke, -e]*
16. Gidüp ḫışm ile niçe müddet sipāh
ʿAdū **mülki** serḥaddine başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 132). [mülki, -i]*
17. Birimüz ölüp çün birimüz ḳala
Cihān **mülkine** cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1064). [mülkine, -i, -n, -e]*
18. Cihān **mülkine** biñ yıl olursa şāh
Gider āḫır elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1131). [mülkine, -i, -n, -e]*
19. Yıḳardı cihān **mülkini** ser-be-ser
Cihān baḫr olur idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1013). [mülkini, -i, -n, -i]*

mülk: *Bir padişahın hakimiyeti altında bulunan topraklar.*

1. Bulur ʿadliyile ʿimāret bu ḫāk
ʿAdū **mülki** ḳahr ile dāyim ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 162). [mülki, -i]*

mülk ü māl: *Mal, mülk ll dünyalıklar.*

1. Nedür cāh-ı dünyā nedür **mülk ü māl**
Olur āḫır elbette çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 173). [mülk ü māl,]*
2. Alam tīġum ile başuñdan külāh
Müfīd olmaya **mülk ü māl** [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 94). [mülk ü māl,]*

mülk ü māl: *Mal ve mülk.*

1. ʿAṭāsıyla pürdür cihān **mülk ü māl**
Degül luṭfı mevḳūf-ı cüzʾī suʾāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 143). [mülk ü māl,]*

mülk ü māl ü sipāh: *Mülk, mal ve asker.*

1. Baña kendünüñ iḫtiyār [ile] şāh
Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 312). [mülk ü māl ü sipāh,]*

mülk ü māl virürdi: *Mal ve mülk verirdi.*

1. İşitse nerede bir ehl-i kemāl
Getürüp virürdi aña mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 28). [mülk ü māl virürdi, --ür, --di]*

mülk ü māl-i cihān: *Dünyanın mal ve mülkü.*

1. Gözükmez baña **mülk ü māl-i cihān**
Murādum hemīn nāmdur cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 175). [mülk ü māl-i cihān,]*

mülk ü maluñ: *Kalıcı varlık, mal, eşya.*

1. Ḫudānuñ-durur **mülk ü maluñ** Ḫudā
Virür her kime kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 193). [mülk ü maluñ, --un]*

mülk-i cān: *Can yeri.*

1. Mekān-ı metāʿ-ı suḫen **mülk-i cān**
Velī reh-güẕārı suḫen-ver zebān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 93). [mülk-i cān,]*

mülk-i hinde: *Hindistan ülkesi.*

1. İder himmet ol server-i kām-kār
İder **mülk-i Hinde** anı şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1186). [mülk-i hinde, -e]*

mülk-i hindi: *Hindistan ülkesi.*

1. Ne müşkillerüñ var ise ḥal idem
Ḳoyup **mülk-i Hindi** yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 210). [mülk-i hindi, -i]*

mülk-i hindūstān: *Hindistan ülkesi.*

1. Müselmān olursañ bulursın emān
   Vʾegerni gider **mülk-i Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 194). [mülk-i hindūstān,]*
2. Gerekmez baña **mülk-i Hindūstān**
   Seni dīne daʿvet ḳıluram hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 255). [mülk-i hindūstān,]*

mülk-i maġrib-zemīn: *Batı memleketlerinin mülkü.*

1. Ḫuceste imiş **mülk-i maġrib-zemīn**
   Ki sencileyin şāhı var pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 185). [mülk-i maġrib-zemīn,]*

mülk-i rūm: *Anadolu diyarı.*

1. İdesin ḳadīmī neyise rüsūm
   Dilerseñ ki saña ḳala **mülk-i Rūm** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 160). [mülk-i rūm,]*

mülk-i rūma: *Anadolu yurdu.*

1. Ḳurup mürden idem zemīni esīr
   Ekem ser-be-ser **mülk-i Rūma** şaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 46). [mülk-i rūma,]*

mülk-i rūma: *Rum ülkesi, Anadolu.*

1. Ḳılup ḫayli ġāret idüp şūr u şer
   İderler ḳatı **mülk-i Rūma** żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 408). [mülk-i rūma, --a]*

mülk-i sind: *Sind mülkü. ll Pakistan'da bir eyalet.*

1. Biri şāh-ı Hindū biri şāh-ı Sind
   Bir oldı hemīn **mülk-i Sind** ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1204). [mülk-i sind,]*

mūm: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.*

1. Bu şūlḥına şāhuñ çü **mūm** idi Fūr
   Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [mūm,]*

mūm: *Mum.*

1. Ḥadīd ile birdür oda çünki **mūm**
   Demürden imiş dut ki sen ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 49). [mūm,]*
2. Ḳara tozda şan rumḥ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede **mūm** idi tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 140). [mūm,]*
3. Didi iy süvārān-ı Īrān u Rūm
   Kim olur elüñüzde āhen çü **mūm** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 532). [mūm,]*

mümās: *Temas eden, dokunan. || Dokunmak, temas etmek.*

1. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
   Olur sīnesi ẓahr-ı ḥūta **mümās** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 176). [mümās,]*

müʾmin: *(Ar.) İman eden, dindar.*

1. Bulur **müʾmin** olan kişi Ḥaḳḳa rāh
   Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 257). [müʾmin,]*

mūmiyā: *Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.*

1. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
   Gehī **mūmiyā** oldı hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 84). [mūmiyā,]*

mümkin: *Ar. Olur şey, hadd-i imkânda, kudret yeter, olağan. mümkinât: Mümkin olan şeyler: "Kitâb-ı mümkinât esrâr-ı Hakk'ı bî-dehen söyler -Nâbî". gayr-i mümkin, nâ-mümkin: Mümkin olmayan. ("mümkinsiz, mümkini yok" galattır.).*

1. Cihān **mümkin** ol vācib ü ḫālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 39). [mümkin,]*
2. Velī sen yaşarsañ cihānda hezār
   Ne **mümkin** olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 190). [mümkin,]*

mümkin: *İmkan dahilinde.*

1. İdüp vācibe **mümkini** āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 29). [mümkini, -i]*
2. Ne kim istese ḳādir-i ber-kemāl
   Degül hīç **mümkin** yanında muḫāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 38). [mümkin,]*
3. Olan peyrev-i Şeyḫī vü Aḥmedī
   Ne **mümkin** bula devlet-i sermedī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 78). [mümkin,]*

4. Ḳıyās eyleme **mümkine** anı sen
Ḳıyās eylemek ḫalḳa Ḥaḳḳı neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 165). [mümkine, -e]*

mümteniʿ olanı: *Imkansız olmak, mümkün olmamak.*

1. Niçün şāh olan ola beyhūde-gū
İde **mümteniʿ olanı** cüst ü cū *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 178). [mümteniʿ olanı, --an, --ı]*

mümtezic olur: *İç içe geçmiş olmak, kaynaşmak. II Su ve ateşin birbirine karışması.*

1. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
Olur mümtezic luṭfuñ olsa eger *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 38). [mümtezic olur, --ur]*

münaḳḳaş: *Nakışlı, süslü.*

1. Getürmiş bile bir direfş-i bülend
Ṭırāzı **münaḳḳaş** çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 392). [münaḳḳaş,]*

münāsib: *Uygun.*

1. Münāṣib meṣeldür çü peymānedür
Ṣanan mülki ġāyetde dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 165). [münāṣib,]*

münāṣib olur: *Uygun ve yerinde olmak, yakışmak II ilgi göstermek, meyletmek.*

1. Yigitlikde olur münāṣib ṣafā
Gelür pīr olana velīkin belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1213). [münāṣib olur, -ur]*

mündefiʿ olur: *Savuşturulmuş olur.*

1. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 137). [mündefiʿ olur, --ur]*

münevver: *Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.*

1. Muṭabbaḳdur emr ile ṭāḳ-ı sipihr
Münevverdür emr ile mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 22). [münevverdür, -dür]*
2. Dıraḫşende pūlād āyīne-veş
Münevver müdevver idi çün güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 854). [münevver,]*

münevver oldı: *Nurlanmak, ışık ile dolmak.*

1. Çü ṣubḥ oldı oldı münevver cihān
Getürdi anı şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 287). [münevver oldı, -dı]*

münīr: *Aydınlatan, ışık veren, ışıklı, parlak.*

1. Siyeh gerd içinde **münīr** āfitāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 167). [münīr,]*

münşī: *İnşa eden; yazan, yazıcı.*

1. Murādı neyse didi şehriyār
Yazup itdi **münşī** leʾālī niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 138). [münşī,]*

münteşir ider: *Yayar.*

1. Riʿāyet idüp resm-i ecdādını
İder münteşir ʿadl ile adını *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 20). [münteşir ider, --er]*

mūr: *Karınca.*

1. Degül gerçi ḥālince ḳuvvetde **mūr**
İdemez velī pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 265). [mūr,]*
2. Ḳaçan kim ḳanatlasa uçmaġa **mūr**
Gelür bāline kesr başına şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 273). [mūr,]*
3. Egerçi ki yoḳ **mūrda** hīç tāb
Getürmez velī şīr çeşmine ḫˇāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 35). [mūrda, --da]*
4. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler **mūr** ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 236). [mūr,]*
5. Bulınurdı **mūra** zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 135). [mūra, -a]*
6. Degül **mūr** rencīde andan şehā
Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1193). [mūr,]*
7. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
Velī başdan ayaḳ **mūra** ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 924). [mūra, -a]*

murād: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

1. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
   Velī māl içün gelmez imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 169). [murādı, -ı]*
2. BEHİŞTİ̱ye luṭfuñı idüp refīḳ
   Murādına göster İlāhī ṭarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 128). [murādına, -ın, -a]*
3. Gözükmez baña mülk ü māl-i cihān
   Murādum hemīn nāmdur cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 176). [murādum, --um]*
4. Degüldür baña mülk almaḳ murād
   Murād ol idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 228). [murād,]*
5. Ulusına itse müdārā kişi
   Murādınca olur hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 78). [murādınca, -ın, -ca]*
6. Murādumca gelmezse senden cevāb
   İrişdüm saña tīġ ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 83). [murādumca, -um, -ca]*
7. Aramaḳ **murādum** degüldi seni
   Yirümden yine sen ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 195). [murādum, -um]*
8. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
   Murādum bu kim dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 106). [murādum, -um]*
9. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
   Murādum bu kim dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 105). [murādum, -um]*
10. Murād atına bindürür gāh çüst
    Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 3). [murād,]*
11. Murād ol bu müşrikleri yā İlāh
    Muvaḥḥid idem ḥażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 495). [murād,]*
12. Murādı neyse didi şehriyār
    Yazup itdi münşī leʾālī niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 137). [murādı, -ı]*
13. Murādın duyup Ḫıżr çün kim gider
    Ḳamu didügin şāh ḥāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 765). [murādın, -ın]*
14. Zebānun bilen bī-zebānuñ ṭapuñ
    Murādın viren ins ü cānuñ ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 788). [murādın, -ıñ]*
15. Murādum edā eyledüm ben tamām
    Bilür bāḳīsin ḥażretüñ ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 271). [murādum, -um]*
16. Murādumca göndermez iseñ cevāb
    İrişdüm saña dil ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 263). [murādumca, -um, -ca]*
17. Murād[ını] söyleşdi çün şehriyār
    İcāzet virür kim gide nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 743). [murād[ını], -ı, -nı]*

murād degüldür: *Muradım değil.*

1. Degüldür baña mülk almaḳ murād
   Murād ol idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 227). [murād degüldür, --dür]*

murād idesin: *Arzu etmek.*

1. Cihān devletine çü yoḳ iʿtimād
   BEHİŞTİ̱ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 178). [murād idesin, --e, --sin]*

murād idindüm: *Arzu etmek, istemek.*

1. Bilürsin rıżāñı idindüm murād
   Senüñ luṭfuña eyledüm iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 489). [murād idindüm, -dü, -m]*

murād-ı ḳamu: *Herkesin -ulaşmak- istediği.*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür ol
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 30). [murād-ı ḳamu,]*

murādumca: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

1. Yolında anuñ oynadum gerçi baş
   Murādumca olma[ya] ḥayfā savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 698). [murādumca,]*

murassaʿ: *Mücevherlerle bezenmiş.*

1. Müselmān idüp çözdi bendini şāh
   Muraṣṣaʿ kemer virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 726). [muraṣṣaʿ,]*

mürçe: *Karınca.*

1. Sinānın görüp vehm ider ṭūs-ı gīv
   Yanında degül **mürçe** nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1094). [mürçe,]*

mürde: *Ölü.*

1. Sezā-yı perestiş perestendeye
   ʿİnāyetger ol **mürdeye** zindeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 102). [mürdeye, -ye]*
2. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
   Olur **mürdeler** mūr ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 236). [mürdeler, -ler]*
3. Yatur **mürde** peyker çü berg-i ḫazān
   Kimi zaʿferānī kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 955). [mürde,]*

4. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne sed
   Olur olmasa idi **mürde** cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1012). [mürde,]*
5. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
   Zemīn **mürdeden** oldı çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1040). [mürdeden, -den]*
6. Ṭolar şöyle **mürdeyle** ol rezm-gāh
   Bulamaz olur kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1007). [mürdeyle, -y, -le]*

mürde-diller: *Cansız gönül, gönlü ölmüş, katı gönüllü, duygusuz.*

1. Bulur **mürde-diller** demüñden ḥayāt
   Sözüñ cevherinden ġanī kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 5). [mürde-diller,]*

mürden idem: *Ölü kılmak, öldürmek.*

1. Ḳurup **mürden idem** zemīni esīr
   Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma şaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 45). [mürden idem,]*

mürden idem: *Ölü kılmak, öldürmek.*

1. Ḳurup **mürden idem** zemīni esīr
   Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma şaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 45). [mürden idem,]*

mürebbī-yi ḫalḳ u muʿīn u fetūḥ: *Halkı eğiten, yardım eden ve açan.*

1. Müzekki'n-nüfūs u mücellā-yı rūḥ
   Mürebbī-yi ḫalḳ u muʿīn u fetūḥ *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 6). [mürebbī-yi ḫalḳ u muʿīn u fetūḥ,]*

mürġ: *Kuş.*

1. Yidi erzeni **murġ** çünkim dürüst
   Ele aldı şeh gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 305). [murġ,]*
2. Saʿādet anuñ kim geh-i kār-zār
   İder fetḥ **murġını** āsān şikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 72). [murġını, -ı, -n, -ı]*
3. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
   Düşerdi yire **murġ** iderken güẕer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 150). [murġ,]*

murġı: *Kuş.*

1. Naẓar **murġı** ırmez açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 133). [murġı,]*

murġ-ı gūyā-yı gevher-nisār: *Gevher saçan konuşan kuş.*

1. Eyā **murġ-ı gūyā-yı gevher-nisār**
   Hümā-yı şeref-baḫş-ı ʿAnḳā-şikār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 1). [murġ-ı gūyā-yı gevher-nisār,]*

mūr-ı ḥor: *Küçük, değersiz karınca.*

1. Eger eylese pīl-i Hindūya zūr
   Olur pīl pā-māl çün **mūr-ı ḫor** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 36). [mūr-ı ḫor,]*

mūr-ı żaʿīf: *Kuvvetsiz karınca ‖ hem fiziken hem de kudret bakımından güçsüz karınca: âşık.*

1. Ne mikdārı var kim bu **mūr-ı żaʿīf**
   Ola pīl-i Hindū-yı meste ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 483). [mūr-ı żaʿīf,]*

murteżā: *Hz. Ali.*

1. İmām-ı çehārum velī **murteżā**
   Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 167). [murteżā,]*
2. Ṣadāḳatde Bū Bekr ü ʿOsmān-ḥayā
   ʿAdilde ʿÖmer tīġde **Mürteżā** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 26). [mürteżā,]*

mūş: *Fare.*

1. Beni devletüñ itdi şāhā esīr
   Vʾegerni baña **mūşdur** nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 692). [mūşdur, -dur]*

mūsā: *Hz. Musa.*

1. Muṣāḥib olur anda **Mūsā** ile
   Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 91). [mūsā,]*

musahhar idüp: *Ele geçirilmiş, zaptedilmiş.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 159). [musaḫḫar idüp, --üp]*

musahhar olur: *İtaat etmek, emrine girmek.*

1. Şu vaż‘ı ider geçmedin az zamān
   Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 32). [musaḫḫar olur, --ur]*

muṣāḥib: *Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.*

1. Cihān ġuṣṣasından buluban ferāġ
   Muṣāḥibleri ile eylerdi lāġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 82). [muṣāḥibleri, --ler, --i]*

muṣāḥib olup: *Sohbette bulunmak, görüşmek, bir araya gelmek.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
   Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 95). [muṣāḥib olup, --up]*

muṣāḥib olur: *Sohbette bulunmak, görüşmek, bir araya gelmek.*

1. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
   Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 91). [muṣāḥib olur, --ur]*

müsāvī: *Eşit, denk olmak.*

1. Berāber aña bāṭın ile ẓuhūr
   Müsāvī aña ġaybet ile ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 154). [müsāvī,]*
2. Müsāvīleri gerçi düşmez bize
   Ḳurı naẓmdur sözleri bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 79). [müsāvīleri, -ler, -i]*

müsāvīdür: *Birbirine denk olmak, aynı seviyede olmak. Denk, aynı derecede.Eşit, eş olmak.*

1. Berāber-durur aña kūh ile berg
   Müsāvīdür aña ḥayāt ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 108). [müsāvīdür, -dür]*

muṣaykal: *Parlak, cilalı.*

1. Muṣayḳal dıraḫşende berḳ-vār
   Çü müjgān-ı dil-dār sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 521). [muṣayḳal,]*

müşebbek: *Ağ ve kafes gibi örülmüş olan.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
   Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 9). [müşebbek,]*

müşebbek ider: *Kafes gibi örer.*

1. Müşebbek ider tārı tīri şehüñ
   Urur dāġ baġrına tīġı mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 79). [müşebbek ider, --er]*

müşebbek olur: *Ağ ve kafes gibi örülmüş olmak II yaralanmak, delik deşik olmak.*

1. Biri birine şöyle urdı ḫadeng
   Müşebbek olur çerm-i bebr ü peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 604). [müşebbek olur, -ur]*

müselmān: *Müslüman.*

1. İnanmaḳ gerek cümlesine beşer
   İder sū-yi ẓandan **müselmān** ḫaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 176). [müselmān,]*
2. Müselmān olursañ bulursın emān
   Vʾegerni gider mülk-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 193). [müselmān,]*
3. Müselmān idüp çözdi bendini şāh
   Muraṣṣaʿ kemer virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 725). [müselmān,]*

müselmān ider: *Müslüman etmek.*

1. Müselmān ider Hind ḫalḳın tamām
   Ḳamu farḳ iderler ḥalāl u ḥarām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1235). [müselmān ider, -er]*

müselmān olayum: *Müslüman olmak, imana gelmek.*

1. Didi kim eyā şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Müselmān olayum baña vir emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 720). [müselmān olayum, -a, -yum]*

müselmān olup: *Müslüman olmak, imana gelmek.*

1. Müselmān olup eyle tek inḳıyād
   İdeyem saña ben daḫı iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 717). [müselmān olup, -up]*

müselmān olur: *Müslüman olmak, imana gelmek.*

1. Olup raḥmet ol mülke ṣāḥib-ḳırān
   Müselmān olur cümle Hindūstān *(İskender-*

name, Mesnevi 18, Mısra 1238). [müselmān olur, -ur]

müselsel: *(Ar.) Zincir gibi birbirine bağlı olan, birbiri ardınca sıralanan, zincirleme.*

1. Kemend ejdehādur **müselsel** şiken
   İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 227). [müselsel,]*

müşerref idüben: *Şereflenerek.*

1. Oturmış **müşerref idüben** serīr
   Yanında Arisṭō muḳarreb vezīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 79). [müşerref idüben,]*

müşerref olur: *Şereflenmek.*

1. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
   Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 30). [müşerref olur, --ur]*
2. Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafī
   Olur aña tābende sırr-ı ḫafī *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 73). [müşerref olur, --ur]*

müşg: *Misk, misk kokusu.*

1. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḫayāl
   Daḳar **müşgden** zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 108). [müşgden, --den]*
2. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk ola
   Ṣuyı kevşer ola gili **müşg** ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 12). [müşg,]*
3. Ter-āteş ala pür olup āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı çü **müşg** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 90). [müşg,]*

müşg ü ʿanber-sirişt: *Misk ve anber kokulu.*

1. Olur sāye ṣalduġı yirler behişt
   Ġubār-ı rehi **müşg ü ʿanber-sirişt** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 170). [müşg ü ʿanber-sirişt,]*

müşg-i siyāh: *Gecenin misk kokusu.*

1. Çözer tūġ ol şu ki **müşg-i siyāh**
   Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 111). [müşg-i siyāh,]*

müşg-nāb: *Saf, halis misk.*

1. Pür iken senüñ maḫzenüñ **müşg-nāb**
   Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 39). [müşg-nāb,]*

müş-ı naḥīf: *Zayıf fare.*

1. Olur ḫōr gerçi ki **müş-ı naḥīf**
   Dem olur düşer pīli eyler ża ʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 33). [müş-ı naḥīf,]*

mü-şikāf: *Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran II titiz, özenli.*

1. Sözümi şaḳın şanma lāf-ı güzāf
   Cihānda benüm gibi yoḳ **mü-şikāf** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 54). [mü-şikāf,]*

müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ: *Şefaat eden, müjdeleyen ve ahireti (insanlara) işaret eden.*

1. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
   Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 8). [müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ,]*

müşk: *Misk, misk kokusu.*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıṭā **müşki** her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 64). [müşki, -i]*

müşkil: *Sorun, mesele.*

1. Olur reʾyi her **müşkil** işe kilīd
   Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 245). [müşkil,]*
2. Taʾzarruʿ idüp ḳıldı Ḥaḳḳa niyāz
   Ki bu **müşkil** işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 748). [müşkil,]*
3. Ne **müşkillerüñ** var ise ḫal idem
   Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 209). [müşkillerüñ, -ler, -üñ]*

müşkil-güşā: *Zor işleri çözmek, müşkilleri halletme.*

1. Meʿānī-yi münzelde **müşkil-güşā**
   Muvāfıḳda maḳṣūd u menzil-nümā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 15). [müşkil-güşā,]*

müşrik: *Müşrik(a.s. şirk'ten): Allah'a şerik, ortak koşan.*

1. Murād ol bu **müşrikleri** yā İlāh
   Muvaḥḥid idem ḥażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 495). [müşrikleri, -ler, -i]*

muşt: *Avuç; yumruk.*

1. Degüldi siper müşte bāzūya **müşt**
   Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 461). [müşt,]*
2. İrüp **müşte** peykān u gūşa sufār
   Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 457). [müşte, -e]*
3. Degüldi siper **müşte** bāzūya müşt
   Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 461). [müşte, -e]*
4. Yoġ idi çerisinde andan dilīr
   Ki döymezdi bir **muştına** nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 438). [muştına, -ın, -a]*

mustafā: *1. Seçilmiş, güzide. 2. Hz. Muhammed'in adı.*

1. Olup **Muṣṭafāya** muṣāḥib Ḫalīl
   Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 95). [muṣṭafāya, -y, -a]*

mustafā: *Hazreti Muhammet.*

1. Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
   Ki hem-rāz idindi anı **Muṣṭafā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 162). [muṣṭafā,]*

mustafā: *"Has ve seçilmiş, güzide" anlamlarında Hz. Muhammed'in isimlerindendir.*

1. BEHİŞTḪ bulınmaz ẓalūmdan rehā
   Şefāʿat eger itmeye **Muṣṭafā** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 102). [muṣṭafā,]*

müştāḳ: *Şevkli, büyük bir şevkle istemek.*

1. Niçe şeh Süleymān-ı āfāḳdur
   Melāyik cemāline **müştāḳdur** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 18). [müştāḳdur, -dur]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

1. Açup dirʿada ḫalḳalar hep dehān
   Didiler duʿā idüp iy **Müsteʿān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 786). [müsteʿān,]*

müstecāb it: *Kabul et.*

1. Duʿāsın BEHİŞTḪnüñ it müstecāb
   Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 95). [müstecāb it,]*

müştemil: *Ar. Bürünmüş, kavramış, içine almış, şamil.*

1. Egerçi ki fiʿlinde iġrāż yoḳ
   Velī ḥikmete **müştemil** fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 34). [müştemil,]*

müşterī: *İştirâ eden, satın alan.*

1. Virüp **Müşterī** cānı çün **Müşterī**
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 89). [müşterī,]*
2. Virüp **Müşterī** cānı çün **Müşterī**
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 89). [müşterī,]*
3. Şu kim pür ola maḫzeni sīm ü zer
   Olup **müşterī** ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 38). [müşterī,]*

müşterī: *(Ar.) Alıcı.*

1. Ṣatarken cihān ḫalḳına sen güher
   Ḳaçan **müşterī** bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 36). [müşterī,]*

muṭāʿ u muṭīʿ: *Kendisine itaat edilen ve itaat eden.*

1. Maḳarr-ı nübüvvet **muṭāʿ u muṭīʿ**
   Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 7). [muṭāʿ u muṭīʿ,]*

mutabbak: *Ar. Tatbik olunmuş, kapak gibi kapanmış. gül-i mutabbak.*

1. Muṭabbaḳdur emr ile ṭāḳ-ı sipihr
   Münevverdür emr ile mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 21). [muṭabbaḳdur, -dur]*

mutallā olur: *Yaldızlanır.*

1. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 14). [muṭallā olur, --ur]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

1. Nʾola aṣlı olsa anuñ **muʿteber**
   Velī anda yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 179). [muʿteber,]*
2. Senüñ aṣl u neslüñ degül **muʿteber**
   Ḳaçan būriyā vire Mıṣrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 339). [muʿteber,]*

muʿteber eyledi: *Değerli kılmak.*

1. İdüp ṭopraġı faẕlı ile beşer
   Ḫalīfe ḳılup eyledi muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 156). [muʿteber eyledi, --di]*

muṭī: *Itaat eden.*

1. Muṭīʿdür baña cümle Hindūstān
   Ḳaçan rām olam saña iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 335). [muṭīʿdür, --dür]*

muṭīʿ ol: *Tabi olmak, birinin hükmü altında bulunmak.*

1. Kerem eyle iy şāh-ı Hindūstān
   Muṭīʿ ol baña dīn-i Ḥaḳḳa inan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 204). [muṭīʿ ol,]*

muṭīʿ olmaz: *Tabi olmak, birinin hükmü altında bulunmak.*

1. Eger emrüme olmaz iseñ muṭīʿ
   Bulamazsın aṣlā melāẕ u menīʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 213). [muṭīʿ olmaz, -maz]*

muṭīʿüm olur: *Itaatkar olur.*

1. Dutar ʿālemi leşker ile güher
   Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 36). [muṭīʿüm olur, --ur]*

muṭrib-i naġme-ger: *Hoş nağmeler terennüm eden sazende.*

1. Sürūd eyle iy **muṭrib-i naġme-ger**
   Ki nāyuñ virür bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 209). [muṭrib-i naġme-ger,]*

muvāfıḳ: *Layık, yaraşır.*

1. Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşā
   Muvāfıḳda maḳṣūd u menzil-nümā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 16). [muvāfıḳda, --da]*
2. Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 118). [muvāfıḳda, --da]*

muvahhid: *(Ar.) Allah'ın birliğine inanan.*

1. Diyānet diyüp eyledi ehl-i dīn
   Muvaḥḥid ḳılup itdi ehl-i yaḳīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 184). [muvaḥḥid,]*
2. Murād ol bu müşrikleri yā İlāh
   Muvaḥḥid idem ḥażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 496). [muvaḥḥid,]*

müy: *Kıl, saç.*

1. Çeke seyf-i Ḍaḥḥākı çün şehriyār
   Olur dūş-ı düşmende her **müy** mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 58). [müy,]*

muẓaffer ḳıldı: *Üstün getirmek, zaferler kazandırmak.*

1. Kimüñ ile itdüñüz ise ḳıtāl
   Muẓaffer sizi ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 536). [muẓaffer ḳıldı, -dı]*

muzaffer olur: *Zafer kazanmak, yenmek.*

1. Başup iki yüz [ol] eri pehlevān
   Muẓaffer olur ḫayl-i şāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 466). [muẓaffer olur, -ur]*

müzekki'n-nüfūs u mücellā-yı rūḥ: *Nefisleri temizleyen ve ruhu parlatan.*

1. Müzekki'n-nüfūs u mücellā-yı rūḥ
   Mürebbī-yi ḫalḳ u muʿīn u fetūḥ *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 5). [müzekki'n-nüfūs u mücellā-yı rūḥ,]*

müzeyyen: *(Ar.) Süslenmiş, bezenmiş, süslü.*

1. Tüvānā vü dānā iden ādemi
   Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 8). [müzeyyen,]*

2. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 156). [müzeyyen,]*
3. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol şehsuvār
   Müzeyyen o şeh nʾola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 814). [müzeyyen,]*

müzeyyen iden: *Süslemek, tezyin etmek.*

1. Suḫendür **müzeyyen iden** ʿālemi
   Suḫendür mükerrem iden ādemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 85). [müzeyyen iden, --en]*

müzeyyen ider: *Süslemek, tezyin etmek.*

1. Virüp zīnet ol cevşen-i zer-nigār
   Müzeyyen ider anı ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 812). [müzeyyen ider, -er]*

müzeyyen idüp: *Süslemek, tezyin etmek.*

1. Gelüp bir bir oturdı erkānlar
   Müzeyyen idüp ṣadrı aʿyānlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 124). [müzeyyen idüp, --üp]*

müzeyyen idüp: *Süsleyip.*

1. Sirişte idüp ṭıynet-i ādemi
   Müzeyyen idüp gülşen-i ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 26). [müzeyyen idüp, -ip]*

mużmaḥil idem: *Yok etmek.*

1. İderseñ girüp baḥr-i şūrāba ceng
   İrişüp idem mużmaḥil çün neheng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 218). [mużmaḥil idem, -em]*

nā-būd u būd: *Yokluk ve varlık.*

1. Olupdur suḫen kīmyā-yı vücūd
Anuñ cümle maʿlūlı **nā-būd u būd** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 90). [nā-būd u būd,]*

nabż: *Atardamarın vuruşu.*

1. Bulup ġuṣṣadan **nabż** çün dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 9). [nabż,]*

nādān: *Cahil, bilgisiz.*

1. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez velī ol ki **nādāndur** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 88). [nādāndur, -dur]*

nā-ehl: *Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.*

1. Sürūş olmaya dem ki **nā-ehle** yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 61). [nā-ehle, -e]*

nāfe-feşān: *Güzel koku saçan.*

1. Degül āhu ammā ki **nāfe-feşān**
Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 63). [nāfe-feşān,]*

nāfe-i çīni: *Çin miski.*

1. Ṣaçundan alup **nāfe-i Çīni** bū
Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 53). [nāfe-i çīni, --i]*

nāfiz: *Sözü geçen.*

1. Felek gibi **nāfiẕdür** aḥkām-ı şāh
Ki geh tīġ olur geh baġışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 41). [nāfiẕdür, --dür]*

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

1. Nefīrüñ ṭolup **naġmesiyle** cihān
Urur raḳṣ meydānda esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 961). [naġmesiyle, -si, -yle]*

naġme-ger ola: *Güzel sesle ötmeye başlamak.*

1. Ḫadeng-i neyi çün ola naġme-ger
İder raḳṣ elinde sipihrüñ siper *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 77). [naġme-ger ola, --a]*

naġme-i dil-firīb: *Gönül aldatan nağme.*

1. Yine başla bir **naġme-i dil-firīb**
Ola tā ki dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 3). [naġme-i dil-firīb,]*

nā-hirāsān: *Korkusuz.*

1. Çü cāndan kişi **nā-hirāsān** olur
Helāk-i ʿadū aña āsān olur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 23). [nā-hirāsān,]*

nakāra: *Tekrar eden.*

1. Dögüldi **naḳāra** fiġān itdi būḳ
Ḫurūşiyle cūşiyle ṭoldı ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 873). [naḳāra,]*
2. Süvār oluban dizdi düzdi alāy
Naḳāra dögüp çaldı rūyīne-nāy *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 880). [naḳāra,]*

nākış olanı: *Noksan olanı.*

1. İder luṭf ile **nāḳış olanı** tām
Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 111). [nāḳış olanı, --an, --ı]*

naks: *Eksiklik.*

1. İñen daḫı germ olma fikr it meʾāl
Kişiye gelür kendü **naḳṣı** kemāl *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 76). [naḳṣı,]*

naks u zevāl: *Yokluk ve fenalık.*

1. Ne deñlü ki kesb itdüm ise kemāl
Mezīd oldı rūzīde **naḳṣ u zevāl** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 166). [naḳṣ u zevāl,]*

nāl: *Ar. 1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḫayāl
Daḳar müşgden zīb içün aña **nāl** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 108). [nāl,]*

nāl: *Far. 1. Kamış kalem. 2. Kalem içindeki ince tel. 3. Düdük, mizmâr. 4. Kamış.*

1. Şu tirkeş [ki] bağlandı ol ẕülʾ-celāl
   Şanasın ney idi içi ṭolu **nāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 842). [nāl,]*

naʿl: *Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
   İderlerdi Işṭaḥrı **naʿl** ile gerd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 142). [naʿl,]*
2. Çıḳan **naʿl** ile sengden her şerer
   Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 201). [naʿl,]*
3. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
   Ki at **naʿlı** meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 234). [naʿlı, -ı]*
4. Biner bir ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
   Ki **naʿli** doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1088). [naʿli, -i]*

nālān ola: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

1. Yükün çekmeden ḫar çü **nālān ola**
   Revā mı aña ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 53). [nālān ola, --a]*

nāle: *(Âşığın) feryadı, iniltisi.*

1. Ṣaġup ṣaġular itdi **nāle** nefīr
   Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 109). [nāle,]*

nāle-i būḳ u nāy: *Kaval ve ney iniltileri.*

1. Ṣadā-yı dühül **nāle-i būḳ u nāy**
   Süheyl-i semend ü çiring-i derāy *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 147). [nāle-i būḳ u nāy,]*

naʿleyn: *Bir çift ayakkabı.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc **naʿleynin** anuñ felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 48). [naʿleynin, --in]*

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.*

1. Çü **nāmuñ** senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 77). [nāmuñ, -uñ]*
2. Gözükmez baña mülk ü māl-i cihān
   Murādum hemīn **nāmdur** cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 176). [nāmdur, -dur]*
3. Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
   Diledüm ki **nāmum** idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 16). [nāmum, --um]*
4. Gidüp Cāmī degdi saña taḫt u tāc
   Suḫen mülki **nāmuñla** buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 14). [nāmuñla, -uñ, -la]*
5. Gerek iḥtiyāṭ olana rūz-ı ceng
   Degül şol ḳadar kim vire **nāma** neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 56). [nāma, --a]*

nām u nişān bulup: *Ad ve san bulup.*

1. Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
   Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 15). [nām u nişān bulup, --up]*

nāma vire: *Ünlenmek, meşhur olmak.*

1. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
   Ko ol pendi kim **nāma vire** gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 214). [nāma vire, --a, --e]*

nām-āverān: *Ünlüler, anlı şanlı kişiler.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz **nām-āverān**
   ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 47). [nām-āverān,]*

namāz: *Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.*

1. Namāzın tamām eyleyüp ol dilīr
   Ṭurup geydi cevşen çıḳardı ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 503). [namāzın, -ın]*

namāz kıldı: *Namaz kılmak.*

1. Gelüp iḥtirām ile ol ser-firāz
   Öñinde niyāz ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 134). [namāz ḳıldı, --dı]*
2. Çü yüz biñ niyāz ile ḳıldı namāz
   Niyāzın ḳabūl itdi ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 501). [namāz ḳıldı, -dı]*

namāz kılur: *Namaz kılmak.*

1. Ḳılur ol gice ṣubḥ olınca namāz
   Sikender idüp Ḫālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 769). [namāz ḳılur, -ur]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Ayıtdı nʾola gelsün ol **nām-dār**
   Ṣafālar virür yār-ı peyġāmbār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 115). [nām-dār,]*
2. Murād[ını] söyleşdi çün şehriyār
   İcāzet virür kim gide **nām-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 744). [nām-dār,]*

nāme: *Mektup.*

1. Nice **nāme** kim tīr-i dil-dūz ola
   Çü tīz-āb ġāyet ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 415). [nāme,]*
2. Tamām oldı çün **nāmeyi** aldı şāh
   Virür ḳāṣıda kim ideʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 85). [nāmeyi, -yi]*
3. Alup **nāmeyi** ḳāṣıd oldı revān
   İrişdi şehe gördi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 87). [nāmeyi, -yi]*
4. Açup oḳıdı **nāmeyi** nāme-ḫʷān
   İşidüp anı geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 89). [nāmeyi, -yi]*
5. Yazup **nāmede** nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden ḫāki insān ü insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 1). [nāmede, -de]*
6. Yazup **nāmede** ibtidā nām-ı Ḥaḳ
   Ki oldı dil ü cāna ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 297). [nāmede, -de]*
7. Debīr[e] oḳıtdı didi yaz cevāb
   Şehüñ **nāmesine** velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 296). [nāmesine, -si, -ne]*
8. Dürüp **nāmeyi** mühri ile urdı şāh
   Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 273). [nāmeyi, -y, -i]*
9. Yüz urdı varup eyledi iḫtirām
   Virüp **nāmeyi** didi neyse peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 290). [nāmeyi, -y, -i]*
10. Açup **nāmeyi** çünki oḳıtdı Fūr
    Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 291). [nāmeyi, -y, -i]*
11. Alup **nāmeyi** elçi oldı revān
    Varur şāhına geçmedin az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 385). [nāmeyi, -y, -i]*

nāme-ḫʷān: *Mektup okuyucu.*

1. Açup oḳıdı nāmeyi **nāme-ḫʷān**
   İşidüp anı geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 89). [nāme-ḫʷān,]*

nāme-i dil-ḥırāş: *Gönül yırtan bir mektup.*

1. Ki ele alup ḫāme ḫāme-tırāş
   Yaza şāha bir **nāme-i dil-ḫırāş** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 414). [nāme-i dil-ḫırāş,]*

nāmeler yazıldı: *Mektup yazmak.*

1. Buyurdı ele aldılar ḫā[me]ler
   Yazıldı selāṭīn içün nāmeler *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 352). [nāmeler yazıldı, --ıl, --dı]*

nām-ı anūşīnrevān: *Anūşīnrevān'ın adı.*

1. Ḳudūmıyla maʿmūr olaldan cihān
   Unuduldı **nām-ı Anūşīnrevān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 164). [nām-ı anūşīnrevān,]*

nām-ı cān-āferīn: *Can bağışlayan ad.*

1. Yazar ibtidā **nām-ı Cān-āferīn**
   Ki ḫalḳ iden oldur semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 139). [nām-ı cān-āferīn,]*

nām-ı ḥaḳ: *Allah'ın adı.*

1. Yazup nāmede ibtidā **nām-ı Ḥaḳ**
   Ki oldı dil ü cāna ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 297). [nām-ı ḥaḳ,]*

nām-ı ḥayy-ı ḳadīm: *Kadim ve Hayy olan Hazret-i Allah'ın ismi, şöhreti.*

1. Yazar ibtidā **nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm**
   Ki yoḳdur anuñ żıddı miṣli ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 1). [nām-ı ḥayy-ı ḳadīm,]*

nām-ı nīküñ: *Güzel nam.*

1. Ne Dārā ne Cemşīd adı yād ola
   Senüñ ḫaşre dek **nām-ı nīküñ** ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 180). [nām-ı nīküñ, --ün]*

nām-ı yezdān-ı pāk: *Hazret-i Allah'ın her şeyden münezzeh ismi.*

1. Yazup nāmede **nām-ı Yezdān-ı pāk**
   İden ḫāki insān ü insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 1). [nām-ı yezdān-ı pāk,]*

nā-murād olmayasın: *İstediğine ulaşamamak.*

1. Gel itme velī-niʿmetüñe ʿināد
   Dilerseñ kim olmayasın nā-murād *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 26). [nā-murād olmayasın,]*

nām-ver: *Meşhur, ünlü.*

1. Ne mülke kiʿazm itse ol **nām-ver**
   Olur hem-ʿinān aña feṯḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 111). [nām-ver,]*
2. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy **nām-ver**
   Yürür gündüzün gün giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 187). [nām-ver,]*
3. Eline sinān alsa ol **nām-ver**
   Muḥīṭuñ olur cūyı ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 45). [nām-ver,]*

nār: *Ateş, od.*

1. Eger ehl-i idrāk şeh-i şehriyār
   Koyup Ḥaḳḳı maʿbūd idinmezdi **nār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 336). [nār,]*
2. Çü zūpīn-i serkūb-i serdārlar
   Bezimde bulut rezmde **nārlar** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 382). [nārlar, -lar]*
3. Anuñ ḥaḳḳı içün ki yaratdı **nār**
   Senüñ eylerem yoḳsa taḥtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 41). [nār,]*
4. Nedür **nār** bir ʿunṣur-ı kemterīn
   Revā mı diyesin cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 67). [nār,]*
5. Ḥudāyı Ḥudā bil seni sen ġulām
   Ḳo **nārı** perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 66). [nārı, -ı]*
6. İdem ḫalḳ-ı Īrānı Yezdān-şināس
   Ḳoyup **nārı** Ḥaḳḳa ideler sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 176). [nārı, -ı]*
7. Anuñ birliginde kim itse gümān
   Muḫalled ḳalur **nār** içinde hemāñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 160). [nār,]*
8. Ne bāde ki hem **nār** ü hem bād idi
   Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [nār,]*
9. Görür pīl çün dutdı dünyāyı **nār**
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 905). [nār,]*

nār ola: *Ateş olmak; cehennem olmak.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 85). [nār ola, --a]*

nār yanar: *Ateş yanar.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
   Yanar cā-be-cā şanki şaḥrāda nār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 16). [nār yanar, --ar]*

naʿra: *Haykırma, bağırma II Sarhoş veya külhanbeyi bağırması.*

1. Mübārizlerüñ **naʿrası** ṣavt-ı pīl
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 229). [naʿrası, -sı]*

naʿra idüp: *Bağırmak, haykırmak.*

1. İdüp naʿra feryād ider gāv-dum
   Urur raʿd-veş naʿra Rūmiye-ḫum *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 883). [naʿra idüp, -üp]*

naʿra urup: *Haykırmak, bağırmak; ötmek; yüksek sesle şiir söylemek.*

1. Urup naʿra ol cūş ider pīl-i mest
   Didi ḳanı Ḳayṭās-ı Yezdān-perest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 597). [naʿra urup, -up]*

naʿra urur: *Haykırmak, bağırmak; ötmek; yüksek sesle şiir söylemek.*

1. İdüp naʿra feryād ider gāv-dum
   Urur raʿd-veş naʿra Rūmiye-ḫum *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 884). [naʿra urur, -ur]*
2. Sikender daḫı çekdi şemşīr-i kīn
   Urur naʿra ditrer semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1106). [naʿra urur, -ur]*

naʿra urur: *Haykırmak, çığlık atmak.*

1. Ḳaçan kim şehinşāh **naʿra urur**
   Öli dirgirüp diriyi öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1113). [naʿra urur, -ur]*

naʿrahā-yı bülend: *Yüce naralar, bağırışlar.*

1. Ciger çāk idüp **naʿrahā-yı bülend**
   Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 163). [naʿrahā-yı bülend,]*

nār-ı hicrān-remād: *Ayrılık küllerinin ateşi.*

1. Beni itmedin **nār-ı hicrān-remād**
   Dilüm vaṣl-ı ḳavli ile eyle şād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 211). [nār-ı hicrān-remād,]*

nār-ı pāk: *Temiz, saf ateş.*

1. Muʿāvin-dürür baña çün **nār-ı pāk**
İdem mi ḫas u ḫārdan hīç bāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 47). [nār-ı pāk,]*

nās: *İnsan, beniâdem, halk.*

1. Bulur dürleri çoḳ egerçi ki **nās**
Velī ḳanı şārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 23). [nās,]*

nās: *İnsan.*

1. Anıñçün Ḫudā virdi ʿaḳl ü şinās
Ki farḳ eyleye ḫayr ile şerri **nās** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 212). [nās,]*
2. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şinās
Ne deñlü teveccüh ide aña **nās** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 72). [nās,]*

nasb: *Ar. Bir kimseyi bir hizmete geçirme, yerleştirme, tâyin etme.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine **naṣb**
Biri yir ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 15). [naṣb,]*

nā-sezā: *Münasib olmayan, layık olmayan.*

1. Şu ʿādet ki bidʿat ola **nā-sezā**
Aña resm dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 209). [nā-sezā,]*
2. Virür naẓma memdūḥ ġāyet şeref
İder **nā-sezā** medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 98). [nā-sezā,]*

naṣīb: *(Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey, hisse II. Allah'ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.*

1. İki şīrüz ortada bir gūr var
Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [naṣīb,]*
2. Çü Ḫrān **naṣīb** ola iy şeh baña
İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [naṣīb,]*

naṣīb eyleye: *Nasip etmek, kısmet etmek.*

1. Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki ḫamse **naṣīb eyleye** Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 72). [naṣīb eyleye, --ye]*

naṣīb itdi: *Nasip etmek: (Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) eriştirmek, kısmet etmek.*

1. Naṣīb itdi Ḥaḳ baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 47). [naṣīb itdi, --di]*

naṣīhat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Eyā Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
Naṣīḥat dutan eylemedi ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 254). [naṣīḥat,]*
2. İdüp begleri ḫaymeye cümle cemʿ
Naṣīḥatlerine dutar idi semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 660). [naṣīḥatlerine, -ler, -i, -ne]*

nāṣır olsun: *Yardımcı ol.*

1. Ayaḳ baġıdur çoḳlıḳ olmaḳ sipāh
Yiter bu ḳadar **nāṣır olsun** İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 372). [nāṣır olsun, --sun]*

nāṣır-ı dīn-i ḥaḳ: *Hak dinin yardımcısıdır.*

1. Cihān-pehlevān **nāṣır-ı dīn-i Ḥaḳ**
Simāṭında bu çerḫ-ı çīnī çanaḳ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 139). [nāṣır-ı dīn-i ḥaḳ,]*

natʿ: *Satranç tahtası.*

1. Revān ol iki leşker-i kīne-dār
Ḳarışur o **naṭ**ʿ üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 996). [naṭʿ,]*

naṭʿa: *Övgü II övgü şiiri.*

1. İdüp pençe bāzīçeler pīl at
Biri olmadı **naṭʿada** şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 626). [naṭʿada, -da]*

nā-tamām: *Kusurlu.*

1. İder luṭf ile nāḳıṣ olanı tām
Tamām ol-durur bāḳīsi **nā-tamām** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 112). [nā-tamām,]*

nā-ümīd: *Ümitsiz, umutsuz.*

1. Ḳapusında yoḳ bir ḳulı **nā-ümīd**
   Her engüşti ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 151). [nā-ümīd,]*

nā-ümīd eyleme: *Ümitsiz etmek.*

1. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
   Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 74). [nā-ümīd eyleme, --me]*

nāvdān: *Oluk.*

1. Sinānı ecel zehrine **nāvdān**
   ʿAdūya olur mār-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 83). [nāvdān,]*

nāvek: *Ok.*

1. Ola **nāveki** çünki çeşme-güşā
   Ṭolar seyl-i ḫūniyle ṭās-ı semā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 75). [nāveki, -i]*
2. Yüridi görüp anı ṣāḥib-ḳırān
   Ele aldılar **nāvek** ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 644). [nāvek,]*

nāy: *Ar. 1. Kamış, kasb. 2. Kamıştan yapılan maruf düdük. nây-zen: Ney çalan üstat. 3. Edât-ı mahal: teng-nây, pehnây. (Ekseriya muhaffefleri olan "teng-nâ", "pehnâ" kullanılır). nây-enbân, nânbân: Tulum borusu, gayda. "Nây-meşk" de denilir. nây-ı güluv: Boğaz, hulkum.*

1. Sürūd eyle iy muṭrib-i naġme-ger
   Ki **nāyuñ** virür bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 210). [nāyuñ, -u, -n]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

1. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
   Gehī **nāy** u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1172). [nāy,]*

nāy-ı rūyīn ü köს: *Tunç ney ve köс.*

1. Çalınur iken **nāy-ı rūyīn ü köს**
   Ne deñlü ṣadā vire bang-ı ḫorus *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 31). [nāy-ı rūyīn ü köс,]*

nāyib: *Vekil.*

1. Ḥaḳuñ **nāyibi** kāmil insāndur
   Cihān cismdür aña ol cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 195). [nāyibi, -i]*

nāyib-i ḥażret-i ḥaḳ ola: *Hz. Allah'ın vekili ola.*

1. Şu kim **nāyib-i Ḥażret-i Ḥaḳ ola**
   Benī-nevʿine ola mı ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 199). [nāyib-i ḥażret-i ḥaḳ ola, --a]*

naẓar: *Bakış.*

1. Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
   Ki bir ḥaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 45). [naẓar,]*
2. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 133). [naẓar,]*
3. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
   İderdi bu ceng-i ʿaẓīme **naẓar** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 238). [naẓar,]*
4. Ben ol kīmyā-dānem ehl-i hüner
   Olur laʿl senge idersem **naẓar** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 30). [naẓar,]*
5. Süheyl-i semend eyleyüp gūş[ı] ker
   Olur ḫıyre tāb-ı ışıḳdan **naẓar** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 128). [naẓar,]*

naẓar eyle: *Bakmak.*

1. Ḳo māżīleri ḥāle eyle naẓar
   Eger ʿāḳıl iseñ eyā tāc-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 215). [naẓar eyle,]*
2. Naẓar eyle kim pīl-i Hindūstān
   Saña mevtden nice virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1101). [naẓar eyle,]*

naẓar iderken: *Bakmak, bakış.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḫı ser
   Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 28). [naẓar iderken, --er, --ken]*

naẓar iderse: *Bakmak.*

1. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẓar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 82). [naẓar iderse, --er, --se]*

naẕar idüp: *Göz atmak.*

1. Behāyimden ol kişi olur beter
   Ki farḳ itmez anları idüp naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 62). [naẕar idüp, -üp]*

nazar itdi: *Bakmak.*

1. Gelüp şāha itdi duʿā öpdi yer
   Naẕar itdi diḳḳatle şāḥib-naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 680). [naẕar itdi, -di]*

nazar itmek: *Bakmak, görmek.*

1. Büyüklügüne itmek anuñ naẕar
   Hünersüzdürür yoḳdur anda ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 549). [naẕar itmek, -mek]*

nazar itmez: *Bakmak.*

1. Yanında muʿazzedür ol çün güher
   Güher gösterirlerse itmez naẕar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 56). [naẕar itmez, -mez]*

nāẕım-ı vaḥy-i ḥayy-ı ḳadīm odur: *Evveli belli olmayan, diri vahiyleri düzenleyen -kitap haline getiren- O'dur.*

1. Odur nāẕım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ḥalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 163). [nāẕım-ı vaḥy-i ḥayy-ı ḳadīm odur, --dur]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Cihān şāhıdur hem cihān-pehlevān
   Naẕīrin getürmiş degüldür cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 56). [naẕīrin, -in]*

naẓm: *Vezinli ve kafiyeli söz, manzume, nesir karşıtı.*

1. Geyüre çü **naẓm** aña dībā libās
   Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 103). [naẓm,]*
2. Çü **naẓmum** gülistāndur iy bü'l-heves
   Kimi gül-dürür kimisi ḫār u ḫas *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 143). [naẓmum, -u, -m]*
3. Ḳo daʿvīleri **naẓma** ḳıl ibtidā
   BEHİŞTḶ degül ehle daʿvī revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 73). [naẓma, -a]*
4. Şütür-gürbe olmasa līkin kelām
   Maʿānīsi ḫūb olsa **naẓmı** tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 64). [naẓmı, --ı]*
5. Şu resm ile **naẓm** ile bu cevheri
   Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [naẓm,]*
6. Virür **naẓma** memdūḥ ġāyet şeref
   İder nā-sezā medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 97). [naẓma, -a]*
7. Müsāvīleri gerçi düşmez bize
   Ḳurı **naẓmdur** sözleri bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 80). [naẓmdur, -dur]*
8. Ki reşk eylesün **naẓmına** silk-i dür
   El uzatmasun ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 65). [naẓmına, -ına]*

naẓm-ı ḫūb: *Güzel şiir.*

1. Bulup **naẓm-ı ḫūb** ile nām u nişān
   Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 15). [naẓm-ı ḫūb,]*

ne: *Nasıl.*

1. Ne emr itdi ise şeh-i muḥterem
   İder ḫōş-nüvīs (hattat) anı ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 419). [ne,]*
2. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 152). [ne,]*
3. Ne cevşen olup ḳavs-i Rüstem-kemān
   Anı tīri berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 793). [ne,]*
4. Ne serdāra kim irse ursan sinān
   İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 933). [ne,]*
5. Degül mür rencīde andan şehā
   Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1194). [ne,]*
6. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
   Nereye ki varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [ne,]*

ne: *T. Öyle bir.*

1. Ne ṣarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner
   Ki bulduġı dürri bulamaz beşer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 9). [ne,]*
2. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 151). [ne,]*
3. İrişürse senden velīkin meded
   ʿAdūdan **ne** ġam gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 486). [ne,]*

ne: *Far. Edât-ı sebeb ve inkâr, değil, yok.*

1. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
   Ne ġam çünki baña muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 322). [ne,]*
2. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
   Ne ġam çünki sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 242). [ne,]*
3. Ne ejder döyer tīġuñuza ne bebr
   Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 533). [ne,]*
4. Ne ejder döyer tīġuñuza **ne** bebr
   Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 533). [ne,]*
5. Ne gürzi ne tīri ne şemşīri var
   Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [ne,]*
6. Ne gürzi **ne** tīri **ne** şemşīri var
   Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [ne,]*
7. Ne gürzi **ne** tīri **ne** şemşīri var
   Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [ne,]*
8. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
   Ne nefʿ olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 921). [ne,]*
9. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür **ne** yiter
   Ne nefʿ olur iden kişiye **ne** żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 921). [ne,]*
10. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
    Ne nefʿ olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [ne,]*
11. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür **ne** yiter
    Ne nefʿ olur iden kişiye **ne** żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [ne,]*
12. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
    Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [ne,]*
13. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
    Ne ḫod hāyil olurdı **ne** ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [ne,]*

ne: .

1. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
   Ne ḫod bunı ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 15). [ne,]*
2. Ne anı ider cidd ü cehdi ġanī
   Ne ḫod bunı ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 16). [ne,]*
3. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
   Ne ceng olsun aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 40). [ne,]*
4. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
   Ne ceng olsun aḳsun **ne** yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 40). [ne,]*
5. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
   Ne şehr ü ne dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [ne,]*
6. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
   Ne şehr ü **ne** dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [ne,]*
7. Ne miḳdāruñ ola senüñ iy faḳīr
   Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 57). [ne,]*
8. Ne deñlü ki ḫalḳ eyler ise beşer
   Biri birine beñzemez bu ṣuver *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 27). [ne,]*
9. Ne kim istese ḳādir-i ber-kemāl
   Degül hīç mümkin yanında muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 37). [ne,]*
10. Ne deñlü ulu olsañ iy pādişāh
    İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 59). [ne,]*
11. Velī niʿmetüñe çü yoḳ minnetüñ
    Ne deñlü ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 70). [ne,]*
12. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şinās
    Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 72). [ne,]*
13. Bir avuc zemīne de iy pādişāh
    Ne lāzım ola iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 80). [ne,]*
14. Ele tīġ alındı çün iy şehriyār
    Müdārā-yı Dārāya **ne** iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 142). [ne,]*
15. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
    Ne dirsen añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 168). [ne,]*
16. Velī sen yaşarsañ cihānda hezār
    Ne mümkin olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 190). [ne,]*

ne: *Ne.*

1. Daḫı elçiye her **ne** ise ḫaber
   Virüp eyle irsāl kālā vü zer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 167). [ne,]*
2. Sözi şol kişinüñ ki maʿḳūl ola
   Ne kim dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 176). [ne,]*
3. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
   O ḫāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 347). [ne,]*
4. Ne bilsün güher baḫşını pīyle-ver
   Olur şedde düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 27). [ne,]*
5. Ne bilsün benüm ḳadrümi kec-naẓar
   Hüner ehlini bilmek olur hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 33). [ne,]*
6. Şu kim yoḳ elinde **ne** sīm ü **ne** zer
   Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [ne,]*
7. Şu kim yoḳ elinde **ne** sīm ü **ne** zer
   Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [ne,]*
8. Ne bilsün şu ekmeh olan ādemi
   Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 51). [ne,]*
9. Benüm oġlum olmaz saña çün ʿıyāl
   Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 70). [ne,]*

10. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
Cihān ḫalḳı alsa nevāle **ne** ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 72). [ne,]*
11. Olan peyrev-i Şeyḫī vü Aḥmedī
Ne mümkin bula devlet-i sermedī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 78). [ne,]*
12. Ḫaṭāyı ṣavābı **ne** bilsün ʿavām
ʿAvāma dimişler olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 81). [ne,]*
13. Bilürsin ki sulṭān-ı Ḫırān-zemīn
Ne fāyide itdi idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 196). [ne,]*
14. Ne müşkillerüñ var ise ḥal idem
Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 209). [ne,]*
15. Ne itdüñ cihānda ne gördüñ ʿaceb
Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 305). [ne,]*
16. Ne itdüñ cihānda **ne** gördüñ ʿaceb
Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 305). [ne,]*
17. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 319). [ne,]*
18. Ne Ḫırān ḳala vü ne iḳlīm-i Rūm
Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 357). [ne,]*
19. Ne Ḫırān ḳala vü **ne** iḳlīm-i Rūm
Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 357). [ne,]*
20. Daḫı dün yaradılduñ iy bī-ḫaber
Ne ḥaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 362). [ne,]*
21. Çekem cenge meydāna çün kim seni
Ne ser-dār idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 372). [ne,]*
22. Yatup ol gice leşker ārām ider
Ne yatmaḳ gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 474). [ne,]*
23. Ne mikdārı var kim bu mūr-ı żaʿīf
Ola pīl-i Hindū-yı meste ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 483). [ne,]*
24. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
Ne kişisin aṣlıñ nedür iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 682). [ne,]*
25. Ne ġam bir kişide osa ḳadr-i pest
Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 705). [ne,]*
26. Ne dīnde iseñ eylerem iḫtiyār
Baña eyle telḳīn eyā tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 723). [ne,]*
27. Alur şemşīrini ele ol dilīr
Ne şemşīr geh el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 844). [ne,]*
28. Ne bāde ki hem nār ü hem bād idi
Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [ne,]*
29. Ne maḳṣūda kim eyleye ol heves
Taʿab çekmeyüben bula dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1211). [ne,]*

ne: *Ne.*

1. Murādı **neyse** didi şehriyār
Yazup itdi münşī leʾālī niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 137). [neyse, -y, -se]*

ne: *"Her ne, ne kadar" anlamlarında soru sıfatı.*

1. Vʾegerni **ne** deñlü ki eylerse zūr
Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 67). [ne,]*

ne: *1. Ne kadar 2. Öyle bir.*

1. Ne raddeki genc olur ise bedīd
Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 61). [ne,]*

ne: *Ne... ne ... bağlacı.*

1. Ne virür beşer mergi aña gezend
Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 110). [ne,]*
2. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
Ne noḳṣān gelür luṭfuña **ne** ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 84). [ne,]*

ne: *"Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.*

1. Nedür cāh-ı dünyā **nedür** mülk ü māl
Olur āḫır elbette çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 173). [nedür, -dür]*

ne: *"Değildir" anlamında olumsuz anlamdadır.*

1. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ kelāmında var
Bizüm gibiye daḫı **ne** iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 62). [ne,]*

ne: *" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz ḳalanına **ne** iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 74). [ne,]*
2. Ne ṭāyir ki çetrinde idindi cā
Hümāyūn olur sāyesinde Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 99). [ne,]*
3. Temevvüc idüp baḫr ide çün ḫurūş
Nedür seyl kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 28). [nedür, -dür]*
4. Ne maḳṣūdı kim Ḥaḳdan ide ümīd
Der-i beste ise bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 3). [ne,]*

5. İde dest-būs-i şeh-i tāc-ver
   Diye şāha **neyise** şehden ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 132). [neyise, -yise]*
6. İdesin ḳadīmī **neyise** rüsūm
   Dilerseñ ki saña ḳala mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 159). [neyise, -yise]*
7. Olardan **nem** eksük benüm Ḫusrevā
   Nʾiçün şehlüḳ olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 101). [nem, -m]*
8. Neñe ġarresin iy bir avuc türāb
   Olur herʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 61). [neñe, -ñ, -e]*
9. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin baña
   Velī ḫışmı ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 169). [nesin, -si, -n]*

ne: *"Değildir" olumsuz anlamında edat.*

1. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
   Ne ġam çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 138). [ne,]*
2. Yiter bize bizi bilen iy ʿazīz
   Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 140). [ne,]*

ne: *"Gerek yok, ne gerek var, ne hâcet" anlamlarına gelen bir ifade.*

1. Vʾegerni ne deñlü ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 68). [ne,]*

ne: *"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri?.*

1. Nedür cāh-ı dünyā nedür mülk ü māl
   Olur āḫır elbette çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 173). [nedür, -dür]*

ne: *"ne ... ne" bağlacı.*

1. Ne virür beşer mergi aña gezend
   Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 109). [ne,]*
2. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 84). [ne,]*
3. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 43). [ne,]*
4. Ne Dārā ne Cemşīd adı yād ola
   Senüñ ḥaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 179). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren zarf.*

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
   Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 37). [ne,]*

ne: *"Ne" soru zamiri.*

1. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben şehā
   Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 154). [neden, -den]*

ne: *"Birçok, pek çok" anlamında belgisiz sıfat (ne ḫānmān).*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 15). [ne,]*

ne: *Ne kadar.*

1. Ne deñlü ola peşşede ya mecāl
   Getürdi ki Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 31). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok" anlamı katmıştır.*

1. Ne deñlü ki kesb itdüm ise kemāl
   Mezīd oldı rūzīde naḳṣ u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 165). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 57). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şey ?" anlamında kelime.*

1. Muḳadder **ne** ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 11). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.*

1. Ne deñlü ki fikr eyleye ʿaḳl-ı nās
   ʿAṭāsına şāhuñ bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 123). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 55). [ne,]*

ne: *Ne...ne... bağlacı.*

1. Ne Dārā **ne** Cemşīd adı yād ola
   Senüñ ḥaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 179). [ne,]*

ne: *" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.*

1. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
   Ne aṣṣı velī ʿilmden ḥaẕẕı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 54). [ne,]*
2. Nedür nār bir ʿunṣur-ı kemterīn
   Revā mı diyesin cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 67). [nedür, -dür]*

ne: *"Değildir, yoktur" anlamı katan olumsuzluk ifadesi.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
   Ḫasūd olsa küfrān velīkin **ne** ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 134). [ne,]*

ne: *" Hangi " anlamında kullanılmıştır.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 51). [ne,]*
2. Ne mülke ki ʿazm itse ol nām-ver
   Olur hem-ʿinān aña feṭḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 111). [ne,]*
3. Cihān ṣuffasına döşedüñ ḥarīr
   Ne işe gerek ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 52). [ne,]*
4. Çeküp leşker olsa **ne** mülke revān
   Olurdı Ḫıżır ḥażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 49). [ne,]*
5. Süvār olup olsa **ne** mülke revān
   Olur feṭḥ u nuṣret aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 5). [ne,]*
6. Ne vādīye kim uġraya ḫuṣk ola
   Ṣuyı kevşer ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 11). [ne,]*
7. Ne mülke ki feṭḥ eylemege gider
   Bulur varmadan daḫı aña ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 21). [ne,]*
8. Ne yire ki iy şeh başarsañ ḳadem
   Cebīn-i Keyūmerşdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [ne,]*
9. Zamān u felek līk esbābdur
   Ḥaḳuñ emri olmasa **ne** tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 20). [ne,]*
10. İş anuñ-durur ġayra **ne** iʿtibār
    Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 21). [ne,]*
11. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
    Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 85). [ne,]*
12. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
    Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 91). [ne,]*
13. Uvaḳ ḫalḳdur anlara **ne** şümār
    Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 93). [ne,]*
14. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
    Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 95). [ne,]*
15. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
    Görinmezdi ādemden aşlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 133). [ne,]*
16. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
    Ne ser ḳor şikest eylemedük ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [ne,]*
17. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
    Ne ser ḳor şikest eylemedük **ne** dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [ne,]*
18. Ṭolar toz [ile] çeşm ü güş-ı cihān
    Ne ʿālem görinür ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 188). [ne,]*
19. Ṭolar toz [ile] çeşm ü güş-ı cihān
    Ne ʿālem görinür **ne** söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 188). [ne,]*
20. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
    Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [ne,]*
21. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
    Ne pā pāy-dār ü **ne** dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [ne,]*

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

1. Güneş ʿāleme virür iñen żıyā
   Fetīle **ne deñlü** vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 30). [ne deñlü,]*
2. Çalınur iken nāy-ı rūyīn ü kös
   Ne deñlü ṣadā vire bang-ı ḫorus *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 32). [ne deñlü,]*

ne deñlü ki: *Ne kadar çok.*

1. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
   Ne ġam çünki sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 241). [ne deñlü ki,]*
2. Ne deñlü ki Dārāya itdümse pend
   Ecel irdi çün olmadı sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 243). [ne deñlü ki,]*
3. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
   Gelür şāha virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1163). [ne deñlü ki,]*

ne deñlü ki: *Her nasıl ki.*

1. Ne deñlü ki var feylesūf u ḥakīm
İdem her birine ʿaẕāb-ı ʿaẕīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 359). [ne deñlü ki,]*

ne ise: *Ne varsa.*

1. Gelüp didi bir bir **ne ise** kelām
Cevābını bildi şehin-şeh tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 259). [ne ise,]*

ne ise: *Ne ise.*

1. Çü ḳāṣıd işitdi **ne ise** cevāb
Revān döndi Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 257). [ne ise,]*

ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem: *Ne mülk ve ne mal ve ne asker ve ne maiyeti.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 21). [ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl [ü] ḥaşem,]*

ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc: *Ne mülk ne mal ne taht ne taç.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc
Ḳorum saña ayruḳ añarsañ ḥarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 249). [ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc,]*

ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend: *Ne nal ve ne yular ve ne ayak bağı.*

1. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
Tenine anuñ virmemişdi gezend *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 53). [ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend,]*

ne ... (ne): *Ne ... ne bağlacı.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 44). [ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı.*

1. Ne āteş ḳoyam ne ḫod āteş-gede
Uram tīġı ızlāl iden mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 339). [ne ne,]*
2. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
Dutam sīnemi her kim ururs seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 207). [ne ne,]*

ne taht ü ne tāc ü ne dārā ḳalur: *Ne taht ne taç ne Dārā kalır.*

1. Vʾegerni ki bil çoḳ temāşā olur
Ne taḫt ü ne tāc ü ne Dārā ḳalur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 254). [ne taḫt ü ne tāc ü ne dārā ḳalur,]*

neʿam: *Nimetler.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum **neʿam**
Ḥasūd olsa küfrān velīkin ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 133). [neʿam,]*

neberd: *Savaş, cenk, mücâdele.*

1. İki merd-i meydānuz ehl-i **neberd**
Biline **neberd** olıcak ḳadr-i merd *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 126). [neberd,]*
2. Çekerler şehe raḫş-ı gerdūn-gerd
Şitābende vü āzmūde **neberd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 524). [neberd,]*

neberd itme: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Ṣaḳın benden itme benümle neberd
Ki şīr ile ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 247). [neberd itme, --me]*

neberd idelüm: *Savaşmak, muharabe etmek.*

1. İdelüm öñüñde bu gün bir neberd
Ki gerdūna yir yir sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 563). [neberd idelüm, -e, -lüm]*

neberd ider: *Savaşmak, muharabe etmek.*

1. İder iki şeh şöyle cāndan neberd
Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1109). [neberd ider, -er]*

neberd iderler: *Savaşmak, muharabe etmek.*

1. Dutup her biri başa āhen-siper
İderler neberd ol iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1108). [neberd iderler, -er, -ler]*

nebi: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.*

1. Ḫudādan **nebiyye** gelen armaġan
   Suḫen şeb çerāġı-durur bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 91). [nebiyye, --y, --ye]*
2. Nebī ḥaḳ ṣırāṭ u ḥisāb oldı ḥaḳ
   Behişt-i berīn ḥaḳ ʿaẕāb oldı ḥaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 173). [nebī,]*
3. Nebīler revānına yüz biñ selām
   Ki anlar-durur pīşvā-yı enām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 185). [nebīler, -ler]*
4. Nebiyye kitāba ide iʿtiḳād
   Biri emrüñe eylemez inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 497). [nebiyye, -y, -ye]*

nebīd: *Hurma ve kuru üzümden yapılan bir çeşit şarap.*

1. O bezmüñ içinde olup ḳan **nebīd**
   Ṣararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1035). [nebīd, -'da]*

necāt bulur: *Kurtuluş yolu bulmak, çözüme kavuşmak, derman bulmak.*

1. Siyeh-pūş olup geh çü Āb-ı Ḥayāt
   Bulur ölmeden nūş idenler necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 114). [necāt bulur, --ur]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Saña dönmedüġüm degül mi kerem
   Bu cürʾet **neden** iy şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 234). [neden,]*
2. Ḳıyās eyleme mümkine anı sen
   Ḳıyās eylemek ḫalḳa Ḥaḳḳı **neden** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 166). [neden,]*
3. Ayaġuñ ile dāma girmek **neden**
   Elüñ ile kendüñe biçdüñ kefen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 363). [neden,]*

neden: *"Neden kaynaklanır, hangi maddeden yapılmıştır?" anlamlarında soru zarfı.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
   Beş on gün ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 49). [neden,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür gürgden gāv-ı deşti şehā
   Olur aña Rūmī-kemend ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 239). [nedür,]*
2. Nedür pīl-i gerdūn pür ḫār u ḫas
   Olur āteş-i tīġ defʿine pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 545). [nedür,]*
3. Nedür pīl maʿnīde bir gāv-mīş
   Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 551). [nedür,]*
4. Didi aña İskender-i ṭaḫt-gīr
   Ne kişisin aşlıñ **nedür** iy esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 682). [nedür,]*
5. Dirīġā ki żāyiʿ ḳılur rūzigār
   Cihānda **nedür** bilmedük nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1218). [nedür,]*

nefʿ: *Menfaat, fayda, çıkar.*

1. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
   Ne **nefʿ** olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [nefʿ,]*

nefes: *Soluk.*

1. Delinüp dil-i ney viricek **nefes**
   Dimāġa ṭolardı hevā vü heves *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 97). [nefes,]*
2. Havāda **nefesden** gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 171). [nefesden, -den]*

nefīr: *Ar. Boru şeklindeki nefesli mûsikî âleti.*

1. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle **nefīr**
   Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 109). [nefīr,]*
2. Müheyyā olup ālet-i dār ü gīr
   Çekildi ʿalemler çalındı **nefīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 580). [nefīr,]*
3. Nefīrüñ ṭolup naġmesiyle cihān
   Urur raḳṣ meydānda esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 961). [nefīrüñ, -üñ]*

nefrīn ider: *Lanet okumak sövüp saymak.*

1. Şu kim bilmedin baña taḥsīn ider
   Degül āferīn bil ki **nefrīn ider** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 146). [nefrīn ider, --er]*

nefs-i kāfir: *Kâfir nefis.*

1. İdübdür beni **nefs-i kāfir** esīr
   Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 33). [nefs-i kāfir,]*

neft: *Neft oku. Eskiden savaşlarda yangın çıkarmak için,*

ucuna bez sarılıp nefte batırıldıktan sonra ateşlenerek düşman tarafına atılan bir savaş silâhı, ateş oku.

1. Demed ile bağla şütür üzre sāz
   Aña **nefṭ** sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 758). [nefṭ,]*
2. Düşer çünki ol **nefṭlü** sāza sūz
   Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 901). [nefṭlü, -lü]*

neheng: *Timsah.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
   Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 225). [nehengi, -i]*
2. İderseñ girüp baḥr-i şūrāba ceng
   İrişüp idem mużmaḥil çün **neheng** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 218). [neheng,]*
3. Aḳan seyl-i ḫūn içre ḫorṭūm-ı pīl
   Şināver **neheng** idi vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 994). [neheng,]*

nejād: *II Soy.*

1. Nejādum cihān ṭuralı Hinde şāh
   Ḳamusı cihān-gīr ü ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 337). [nejādum, -um]*

nejend ide: *Alçaltmak.*

1. Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
   İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 51). [nejend ide, --e]*

nejend kılma: *Alçak kılma.*

1. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
   ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 44). [nejend ḳılma, --ma]*

nemrūd: *Babil'in kurucusu olan ve Hz. İbrahim'i âteşe attıran hükümdâr.*

1. Ne deñlü ola peşşede ya mecāl
   Getürdi ki **Nemrūda** bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 32). [nemrūda, -a]*
2. Eger ʿavnı ola anuñ reh-nümūn
   İder peşşe **Nemrūd[ı]** ḫ˘ōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 18). [nemrūd[ı], -ı]*

neng vire: *Kötü nam vermek.*

1. Gerek iḥtiyāṭ olana rūz-ı ceng
   Degül şol ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 56). [neng vire, --e]*

nerede: *Hangi yerde.*

1. Nerede ki işitse bir ser-fīrāz
   Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 25). [nerede,]*

nerede: *Hangi yerde.*

1. İşitse **nerede** bir ehl-i kemāl
   Getürüp virürdi aña mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 27). [nerede,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki ʿazm itse ol şeh-süvār
   Giderdi bile serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 397). [nereye,]*
2. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
   Nereye ki varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1232). [nereye,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. Didi şāh-ı Sind o ʿalīm iy Ḫıdīv
   Döyemezdi şemşīrine **nerre-dīv** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 690). [nerre-dīv,]*
2. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle ġırīv
   Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban **nerre-dīv** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 954). [nerre-dīv,]*
3. Sinānın görüp vehm ider ṭūs-ı gīv
   Yanında degül mürçe **nerre-dīv** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1094). [nerre-dīv,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
   Senüñ gibi yoḳ anda bir **nerre-şīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 688). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Yoġ idi çerisinde andan dilīr
   Ki döymezdi bir muştına **nerre-şīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 438). [nerre-şīr,]*
2. Beni devletüñ itdi şāhā esīr
   Vʾegerni baña mūşdur **nerre-şīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 692). [nerre-şīr,]*
3. Gider rāḥat olmaġ içün ol dilīr
   Ḳalur yalıñuz ḫaymede **nerre-şīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 746). [nerre-şīr,]*

neseb: *Soy, nesil, sülale.*

1. Kişiden kişiyi hüner yeg ider
   Neseb didügüñ unudulur gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 184). [neseb,]*
2. Neseb daʿvisin ḳo getür tīġ u tīr
   Ki tīġ ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 237). [neseb,]*

nesl-i rūyīn-tenem: *Güçlü, kuvvetli bir nesil.*

1. Bilürsin beni **nesl-i Rūyīn-tenem**
   Zamānumda ben daḫı bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 79). [nesl-i rūyīn-tenem,]*

nesl-i rūyīn-tenem: *Güçlü, kuvvetli bir nesil.*

1. Bilürsin beni **nesl-i Rūyīn-tenem**
   Zamānumda ben daḫı bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 79). [nesl-i rūyīn-tenem,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. ʿAbeş **nesne** ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
   Anuñ daḫı ehli bulınur nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 57). [nesne,]*
2. Ecel kimseye çünki virmez emān
   ʿAbeş **nesne** ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 110). [nesne,]*

nesr: *1.Akbaba, kerkes 2.Kartal.*

1. Felek şīri tīrinden idüp ḫaẕer
   Dökerdi kemānın görüp **nesr** per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 40). [nesr,]*

nesr-i şemʿine: *Işık yayışına.*

1. Süreyyā idüp silk-i lüʾlüʾ-niṣār
   Yanar **nesr-i şemʿine** pervāne-vār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 100). [nesr-i şemʿine, --in, --e]*

nevʿ: *Çeşit, cins.*

1. Sürerken bu **nevʿ** ile ẕevḳ ü ṣāfā
   Gelüp didi bir bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 109). [nevʿ,]*

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

1. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
   Cihān ḫalḳı alsa **nevāle** ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 72). [nevāle,]*

nevāzende-i cān-ı ādemdür: *Beşeriyetin canını okşayan.*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
   Ḳamu ehl-i peyġāma ḫātemdür ol *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 51). [nevāzende-i cān-ı ādemdür, --dür]*

nev-bahār: *İlkbahar.*

1. Dirīġā ki żāyiʿ ḳılur rūzigār
   Cihānda nedür bilmedük **nev-bahār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1218). [nev-bahār,]*

nevbet-i feyleḳūs: *Feylekus'un nöbeti.*

1. Tamām oldı çün **nevbet-i Feyleḳūs**
   Sikender derinde felek çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 3). [nevbet-i feyleḳūs,]*

nev-cüvān: *Genç delikanlı.*

1. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
   Didi bunı git ki ol **nev-cuvān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 292). [nev-cuvān,]*
2. Ḫaẕer eyle ḫışmumdan iy **nev-cuvān**
   Yidi başlu ṣuʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 53). [nev-cuvān,]*
3. İki pehlevānuz iki **nev-cuvān**
   İkimiz ḳıtāl eyleyelüm hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1055). [nev-cuvān,]*
4. Saʿādet anuñ kim daḫı **nev-cuvān**
   İñen ola ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1209). [nev-cuvān,]*

nev-hāste ola: *Yeni hasta ola.*

1. Suḫen bir perī-veşdür ārāste
   Ḫuṣūṣā ola daḫı nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 98). [nev-ḫāste ola, --a]*

nevk: *Sivri uç.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
   Çeker ṣafḥa-i çarḫa **nevk** ile ḫak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 68). [nevk,]*
2. Degül **nevkine** seng-i ḫārā ḫarīr
   Olur çalsa pūlād-ı çīnī ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 829). [nevkine, -i, -ne]*

nevk-i hāmem: *Kalem ucu.*

1. Zebānum sürūşa olup tercümān
İder **nevḳ-i ḫāmem** ḥaḳāyıḳ beyān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 56). [nevḳ-i ḫāmem, --m]*

nevmīd olur: *Karamsar olmak, ümitsizliğe düşmek.*

1. Ḳamu varlıġından çü **nevmīd olur**
Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 121). [nevmīd olur, --ur]*

nev-sitīz: *Kavga eden.*

1. İletdi şehin-şāh-ı Īrāna tīz
Görür eylemiş Ḫusrevi **nev-sitīz** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 96). [nev-sitīz,]*

ney: *Ney.*

1. Şu tirkeş [ki] baġlandı ol ẕülʾ-celāl
Ṣanasın **ney** idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 842). [ney,]*

ney: *İçi yanık kamış, nay.*

1. Suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
İdüp **neyden** engüşt-i muʿciz-nümā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 26). [neyden, -den]*

ney çalınsa: *Ney çalmak.*

1. Ḳaçan **ney çalınsa** o şeh bezm-i mül
Ṣafā vire mi ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 33). [ney çalınsa, --ın, --sa]*

neyse: *Ne olursa olsun.*

1. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
Olur bāyiʿi **neyse** bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 40). [neyse,]*

neyse: *Her ne ise.*

1. Yüz urdı varup eyledi iḫtirām
Virüp nāmeyi didi **neyse** peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 290). [neyse,]*

neyyir-i lāmiʿi: *Parlak nuru.*

1. Der-i ḳalʿa-i Ḫayberüñ ḳāmiʿi
Ṣafā çarḫınuñ **neyyir-i lāmiʿi** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 170). [neyyir-i lāmiʿi,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Cihān ʿahd-i ʿadlinde olur cinān
Niʿam keşretinden olur rāygān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 18). [niʿam,]*
2. Gelüp ol maḳāma çü başdı ḳadem
Dökildi gelüp dürlü dürlü **niʿam** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 284). [niʿam,]*

niʿam kıldum: *Nimetler kıldım.*

1. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
Cihān ḫalḳı alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 71). [niʿam ḳıldum, -dum]*

niʿam-vāfir u mīhmān bī-şümār: *Nimetler veren ve sayısız misafîr (eden).*

1. Niʿam-vāfir u mīhmān bī-şümār
İlāhī ziyāde ide Kird-gār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 131). [niʿam-vāfir u mīhmān bī-şümār,]*

nice: *T. Öyle bir, nasıl.*

1. Nice nāme kim tīr-i dil-dūz ola
Çü tīz-āb ġāyet ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 415). [nice,]*
2. Eger ṭopraġa eylesem iltifāf
Nice zer olur bil ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 32). [nice,]*
3. Olan kimse dānā vü şāḥib-naẓar
Bile kim **nice** ʿıḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 22). [nice,]*

nice: *Nasıl.*

1. Nice çaḳdu[ġı]nı göre tīġ-ı tīz
Bile nice olur gehī rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 317). [nice,]*
2. Göre ol da çün rūz-ı meydān ola
Ki ejder **nice** āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 320). [nice,]*
3. Anuñ ögdügi bir **niçe** büt-perest
Gelüp ʿāleme her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 95). [niçe,]*
4. Nice itdügin kendü ile ḳıtāl
Nice olduġın ʿāḳıbet pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1178). [nice,]*

5. Nice itdügin kendü ile ḳıtāl
Nice olduġın ʿāḳıbet pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1177). [nice,]*
6. Anadan göre **nice** ṭoġarmış er
Nice ceng ider pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1071). [nice,]*
7. Gidüp ḫışm ile **niçe** müddet sipāh
ʿAdū mülki serḥaddine başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 131). [niçe,]*
8. Ne bilsün şu ekmeh olan ādemi
Eyüsi **nicedür** nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 52). [nicedür, -dür]*
9. Ne bilsün şu ekmeh olan ādemi
Eyüsi **nicedür** nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 52). [nicedür, -dür]*

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.*

1. Ki **niçe** ki endīşe ola bülend
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 43). [niçe,]*
2. Sikender çeküp **niçe** yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 17). [niçe,]*
3. Faḳīrāne isbāt idüp ben zelīl
Getürdüm **niçe** yirde rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 120). [niçe,]*
4. Niçe şeh Süleymān-ı āfāḳdur
Melāyik cemāline müştāḳdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 17). [niçe,]*
5. Niçe zerre-i kemterī luṭf-ı şāh
İder mihr mānendi ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 149). [niçe,]*
6. Öñince çekilüp **niçe** bād-pā
Yürür der-peyince **niçe** dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 402). [niçe,]*
7. Öñince çekilüp **niçe** bād-pā
Yürür der-peyince **niçe** dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 401). [niçe,]*
8. Niçe müddet idi iderdüñ ḥużūr
Diledi velī ḫāṭıruñ ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 223). [niçe,]*
9. İderseñ **niçe** ḫalḳı maʿzūl sen
Seni daḫı maʿzūl ider Żü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 53). [niçe,]*
10. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd Şāh
Nice aldı tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 96). [nice,]*
11. Ya Şāh-ı Ferīdūn-ı fīrūz-baḫt
Yaluñuz **nice** aldı tāc ile taḫt *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 98). [nice,]*
12. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide **niçe** ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 72). [niçe,]*
13. Şadā-yı ʿuyūnān şaḥrā-neberd
Niçe kehrubāyı ider lāciverd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 196). [niçe,]*
14. Anadan göre nice ṭoġarmış er
Nice ceng ider pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1072). [nice,]*
15. Saña virdigüm pendi iy şehriyār
Nice düşmenüm virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 262). [nice,]*
16. Yazup aña tārīḫ şāh-ı cihān
İder **nice** oldugın anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1176). [nice,]*
17. İder anda şeh bir **niçe** gün ḥużūr
Ḳarīn feth u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1169). [niçe,]*
18. Naẓar eyle kim pīl-i Hindūstān
Saña mevtden **nice** virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1102). [nice,]*
19. Nice ceng ide gürbe ile hizebr
Yanınca ḳıtāl ide dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1099). [nice,]*
20. Didi Fūr iy zāde-i Feyleḳūs
Nice ceng ide şāhin ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1098). [nice,]*
21. Nice atılur oḳ dutılur kemān
Nice raḳṣ urur elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1074). [nice,]*
22. Nice atılur oḳ dutılur kemān
Nice raḳṣ urur elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1073). [nice,]*
23. Ḥisāb u ʿadedden sipāhum füzūn
Nice ḫaşm ola itmeyeler zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 334). [nice,]*
24. Cevāhir çıḳar çünki ġavvāṣsın
Nice cevheri cevher-i ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 16). [nice,]*
25. Göre sen de iy şāh-ı Hindūstān
Nice ḳopduġun Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1070). [nice,]*
26. Niçe bizüm içün ola seyl ḳān
Senüñ ile ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1061). [niçe,]*
27. Didi Fūra kim iy cihān-gīr şāh
Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1054). [niçe,]*
28. Olur pīle vü bebre vü şīre dām
İder **niçe** ser-keş olan şaḫṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 850). [niçe,]*
29. Niçe perlü peykānları zehr-i nāk
İder her birisi bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 839). [niçe,]*
30. Yaraşur aña tāc mānendi terk
Nice terk ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 808). [nice,]*
31. İder vaż' üstinde günden ḥişār
Ḳoyar her ḥişāra **niçe** tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 404). [niçe,]*

nice ider imiş: *Nasıl yaparmış.*

1. İdelüm anuñ ile şīrāne ceng
Göre kim **nice ider imiş** peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 316). [nice ider imiş,]*

niçe olur: *Nasıl olmak.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
   Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 96). [niçe olur, --ur]*
2. Berü gel göresin kim imiş ki şāh
   Ya **nice olur** leşker-i kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 324). [nice olur, -ur]*

niçe olur: *Nasıl olmak; ne şekilde olmak.*

1. Nice çaḳdu[ġı]nı göre tīġ-ı tīz
   Bile **nice olur** gehī rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 318). [nice olur,]*

niçün: *Neden.*

1. Niçün şāh olan ola beyhūde-gū
   İde mümteniʿ olanı cüst ü cū *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 177). [niçün,]*
2. Hünerde çü andan Ḫaḳ itdi füzūn
   Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 206). [niçün,]*
3. Didi iy ser-efrāz ü ser-keş cuvān
   Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 20). [niçün,]*

nʾiçün: *Neden, niçin.*

1. Olardan nem eksük benüm Ḫusrevā
   Nʾiçün şehlüḳ olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 102). [nʾiçün,]*

nʾider: *Ne eder.*

1. Çemende çü ṭāvūs cevlān ider
   Ḳonup zāġ-ı bed-çehre anda **nʾider** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 46). [nʾider,]*

nigāh iden: *Bakmak.*

1. Şu vech ile düzdi alayını şāh
   Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 570). [nigāh iden, -en]*

nigār: *1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.*

1. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
   Cemālini çün ʿarż ḳıldı **nigār** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 138). [nigār,]*

nigārende-i āferīniş: *Yaratılış ressamı.*

1. Güşāyende-i çeşm-i bīniş ṭapuñ
   Nigārende-i āferīniş ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 12). [nigārende-i āferīniş,]*

nigārende-i ṭāḳ-i her: *Her iki yerin kubbesinin resamı.*

1. Suḫen pīşvādur suḫen reh-nümā
   Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 78). [nigārende-i ṭāḳ-i her,]*

nigeh-dār: *Gözcü, koruyucu.*

1. Cihān mülkine ʿadli miʿmārdur
   Nigeh-dār aña baḫt-ı bīdārdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 160). [nigeh-dār,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Velī olmaz anuñla tāc u **nigīn**
   Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 59). [nigīn,]*

nihān: *Saklı, gizli.*

1. Melekdür velīkin ḳabāda **nihān**
   Ṣanurlar beşer anı ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 47). [nihān,]*
2. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] **nihān**
   İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 23). [nihān,]*
3. İde düzd her dānesin ger **nihān**
   Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 67). [nihān,]*
4. O ḳurban içindeki Çāçī-kemān
   Hilāl idi nıṣf-ı bulutda **nihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 516). [nihān,]*

nihān degüldür: *Gizli değildir.*

1. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 64). [nihān degüldür, --dür]*

nihān olsañ: *Gizlenmek, saklanmak.*

1. Zemīn gāvı ḳarnında olsañ nihān
   Buluram eyā şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 221). [nihān olsañ, -sa, -ñ]*

nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn: *Gizli ve aşikar; batını ve zahiri I içinde ve dışında.*

1. Nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn
   Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 23). [nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn,]*

nihāyet bulur: *Son bulmak, neticeye ulaşmak.*

1. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña kim **nihāyet bulur** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 68). [nihāyet bulur, --ur]*

nijend: *Sefil, perişan, acınası.*

1. Bülendī-dih-i bende-i ser-bülend
   Gehī ercümend eyleyen geh **nijend** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 10). [nijend,]*

nīk ü bed ider: *Iyi veya kötü eder.*

1. Kişiyi ider hem-nişīn nīk ü bed
   Ṣaḳın bed-muṣāḥib idinme ebed *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 53). [nīk ü bed ider, --er]*

niḳāb giderdi: *(Beyitte) sevgilinin yüzünü görünür hale getirmesi,peçenin kalkması kastedilmiştir.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
   Kʾide germ olup iḳtibās āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 81). [niḳāb giderdi, --er, --di]*

nīk-baht: *Bahtı iyi, talihli.*

1. Uṣandı meger Fūrdan tāc u taḫt
   Cuvān-baḫt esīr oldı iy **nīk-baḫt** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 694). [nīk-baḫt,]*

nīk-nām olup: *Namı iyi olmak.*

1. Cihān şehlerinden olup nīk-nām
   Olur cümle ser-keşler aña ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 21). [nīk-nām olup, --up]*

nīl-gūn: *Çivit rengi, mavi.*

1. Egerçi ki şemşīridür āb-gūn
   İder **nīl-gūn** līk jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 62). [nīl-gūn,]*

nīlūfer: *(Ar.) Su bitkilerine verilen genel ad; nilüfer çiçeği, göl süseni, su zambağı. (nymphaea alba).*

1. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
   Çü **nīlūfer** altında raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 218). [nīlūfer,]*

niʿmet: *1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah, meserret: ni'met-i ilâhiyye.3. Allâh'ın kuluna verdiği her şey.*

1. Ḳaçan **niʿmet** iḥsān idesin baña
   Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 63). [niʿmet,]*
2. Velī **niʿmetüñe** çü yoḳ minnetüñ
   Ne deñlü ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 69). [niʿmetüñe, -ü, -ñ, -e]*

niʿmet: *İyilik, lütuf, ihsan.*

1. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur iy şeh benüm
   Ki perverdedür **niʿmetiyle** tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 152). [niʿmetiyle, -+iyle]*

nişân: *Iz, işaret, belirti.*

1. Kefinden virür idi deryā **nişān**
   Eger olsa dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 133). [nişān,]*
2. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
   Ne şehr ü ne dihden ḳoram bir **nişān** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [nişān,]*
3. Görinmezdi arż u semādan **nişān**
   Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 131). [nişān,]*
4. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
   İdindi dil ü dīdeyi oḳ **nişān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 180). [nişān,]*
5. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ şaḫṣa eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 208). [nişān,]*
6. Ṣadef [gibi] sen açmayıcak dehān
   Cihānda görinmez güherden **nişān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 8). [nişān,]*
7. Daḳar beline ḫançer-i ḫūn-feşān
   Ki virür helāk-i felekden **nişān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 822). [nişān,]*
8. Kime ursa ḫışm ile gürz-i girān
   Belürmezdi atından andan **nişān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 930). [nişān,]*

nişān iderse: *Işaret koymak ‖ nişan dikmek, işaret bırakmak.*

1. Ne cevşen olup ḳavs-i Rüstem-kemān
   Anı tīri berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 794). [nişān iderse, -er, -se]*

nişān vire: *İşaret, iz vermek.*

1. Görüp ḫavf ider yalmanından yılan
   Meger vire Merrīḫ andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 832). [nişān vire, -e]*

nişān virür: *İşaret, iz vermek.*

1. Olup Ḥaḳḳile ḫalḳa ol tercümān
   Virür cāna maḳṣūd-ı cāndan nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 96). [nişān virür, --ür]*
2. Hümāyūn-ı ṭuġrā-yı şāh-ı cihān
   Virür māh-ı nevden hemīşe nişān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 44). [nişān virür, --ür]*
3. Naẓar eyle kim pīl-i Hindūstān
   Saña mevtden nice virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1102). [nişān virür, -ür]*

nişānende: *1- Oturmaya zorlayan: Oturtan 2- Cülus ettiren 3- Yer veren 4- Eken 5- Diken, dikili yapan 6- Koyan, bırakan 7- Söndüren 8- Defeden, yatıştıran.*

1. Feşānende ol dūddan āb-ı pāk
   Nişānende āb üzre ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 6). [nişānende,]*

nisār: *Saçmak.*

1. Feṣāḥat cevāhirlerini **nis̲ār**
   İdüp dimiş ol pīr-i üstād-kār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 111). [nis̲ār,]*
2. Murādı neyse didi şehriyār
   Yazup itdi münşī leʾālī **nis̲ār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 138). [nis̲ār,]*

nisār eylemege: *Saçmak.*

1. Be-ġāyet s̲emīniyle zeyn eyle tār
   Şehüñ eylemege rehine nis̲ār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 16). [nis̲ār eylemege, --meg, --e]*

nisār eyleyüp: *Saçmak.*

1. Suḫen-gū-yı pīşīne üstād-ı kār
   Dimiş eyleyüp laʿl ü lüʾlüʾ nis̲ār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 2). [nis̲ār eyleyüp, --yüp]*

nisār it: *Saçmak; feda etmek.*

1. Daḫı virdi hem küncüd-i bī-şümār
   Didi bunı ayaġına [it] nis̲ār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 296). [nis̲ār it,]*

nisār itdi: *Saçmak; feda etmek.*

1. S̲evābit sipihrine başdı ḳadem
   Yolına **nis̲ār itdi** encüm direm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 98). [nis̲ār itdi, --di]*

nisār ider: *Saçmak, dağıtmak.*

1. İdüp ḳalʿasın kāfirüñ tār-mār
   İder malını Ḥaḳ yolı[na] nis̲ār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 116). [nis̲ār ider, --er]*

nisār iderken: *Saçmak, dağıtmak.*

1. İderken ṭapuñ sīm ile zer nis̲ār
   Ala mı mis-i āheni hūş-yār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 37). [nis̲ār iderken, --er, --ken]*

nisār ḳıl: *Saçmak, serpmek, dağıtmak, vermek.*

1. Çü ṭabʿuñ yanında ḥacīldür biḥār
   Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl nis̲ār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 10). [nis̲ār ḳıl,]*

nisbet: *"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.*

1. Celāline **nisbet** bu heft āsumān
   Degüldür şehüñ pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 45). [nisbet,]*

nışf-ı bulutda: *Bulutun yarısı.*

1. O ḳurban içindeki Çāçī-kemān
   Hilāl idi **nışf-ı bulutda** nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 516). [nışf-ı bulutda, -da]*

nışf-ı gerdūn: *Semânın yarısı, kavsi.*

1. Kemānı anuñ **nıṣf-ı gerdūn** idi
   Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 61). [nıṣf-ı gerdūn,]*

nīstlik: *Yokluk.*

1. Ḳamu varlıġından çü nevmīd olur
   Gider **nīstlik** hest-i cāvid olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 122). [nīstlik,]*

nite: *Nasıl ki.*

1. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
   Nite kim bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 120). [nite,]*

niyābet: *Vekillik etmek.*

1. Bilürsin degül mülküñüz ol diyār
   Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 164). [niyābet,]*

niyām: *Kılıç kını, kılıf.*

1. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
   Şafaḳdur niyāmı ṣan ol āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 63). [niyāmı, -ı]*
2. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
   Şafaḳdur **niyāmı** ṣan ol āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 64). [niyāmı, -ı]*
3. İden tīġ-ı ḫurşīde mīġı **niyām**
   Ḳılan tevsen-i çarḫa emri licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 23). [niyām,]*

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

1. Gelüp iḫtirām ile ol ser-firāz
   Öñinde **niyāz** ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 134). [niyāz,]*
2. Niyāzı aña ḫalḳuñ ol bī-niyāz
   Ḳamu çāresüzlerdür ol çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 19). [niyāzı,]*
3. Şu deñlü idem ḫażretine **niyāz**
   İde ḫaşm içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 99). [niyāz,]*
4. Çü yüz biñ **niyāz** ile ḳıldı namāz
   Niyāzın ḳabūl itdi ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 501). [niyāz,]*
5. Çü yüz biñ niyāz ile ḳıldı namāz
   Niyāzın ḳabūl itdi ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 502). [niyāzın, -ın]*

niyāz idüp: *Yalvarmak.*

1. Ḳılur ol gice ṣubḥ olınca namāz
   Sikender idüp Ḫālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 770). [niyāz idüp, -üp]*

niyāz itdi: *Dua etmek, dilemek.*

1. Turup Ḥaḳḳa İskender itdi niyāz
   Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 477). [niyāz itdi, -di]*

niyāz kıldı: *Niyaz etmek, yalvarmak.*

1. Tażarruʿ idüp ḳıldı Ḥaḳḳa niyāz
   Ki bu müşkil işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 747). [niyāz ḳıldı, -dı]*

niyāziş-ger-i hālıḳ u ehl-i nāz: *Yaratandan isteyen ve naz ehli.*

1. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
   Kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 19). [niyāziş-ger-i ḫālıḳ u ehl-i nāz,]*

niyyet: *Kurma, kasıt, meram, maksat.*

1. Sikender degül peşşe-i ḫasteyem
   Ġazā **niyyetine** kemer-besteyem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 492). [niyyetine, -i, -n, -e]*

niẓāmī: *Nizamî-i Gencevî: Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır. Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğdu.*

1. Niẓāmī vu Ḫusrev baña pīşvā
   Olupdur olursam nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 83). [niẓāmī,]*

niẓāmī vü ḫusrev: *Nizami ve Hüsrev.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 41). [niẓāmī vü ḫusrev,]*

nīze: *Mızrak.*

1. ʿAceb mārdur **nīzesi** cān-sitān
   Ki olur ġıdā aña maġz-ı yılan *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 87). [nīzesi, -si]*

2. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
   Çeker çeşmüñe **nīzemüñ** mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 202). [nīzemüñ, -müñ]*
3. İdüp cenge destini **nīze** dırāz
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 181). [nīze,]*
4. Şu deñlü dikildi yire **nīzeler**
   Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 209). [nīzeler, -ler]*

nīze vü tīġ-ı tīz: *Çabuk, tez kılıç ve kargı.*

1. Degül bāziçe ḫışm ü kīn ü sitīz
   Alalum ele **nīze vü tīġ-ı tīz** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 144). [nīze vü tīġ-ı tīz,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

1. Olup her yañadan ṭalāye süvār
   Ḳamu kīne-ḫˇāh u ḳamu **nīze-dār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 34). [nīze-dār,]*
2. Didi Ḥaḳ budur kim eyā şehriyār
   Bulınmaz anuñ misli bir **nīze-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 734). [nīze-dār,]*
3. O meydānuñ içinde her **nīze-dār**
   Yürür tīġlar üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1043). [nīze-dār,]*

nīze-i tāb-dār: *Parlak mızrak.*

1. Toz içinde her **nīze-i tāb-dār**
   Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 169). [nīze-i tāb-dār,]*

nīze-i tāb-dār: *Parlak süngü.*

1. Toz içinde her **nīze-i tāb-dār**
   Virür şuʿlelerüm şeb-i tāb-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 121). [nīze-i tāb-dār,]*

nokṣān: *(Ar.) Eksiklik, kusur.*

1. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne **noḳṣān** gelür luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 84). [noḳṣān,]*

nʾola: *"Ne çıkar , ne fayda sağlar " anlamına gelir.*

1. Nʾola mehl buldıysa aʿdā-yı dīn
   Ve ümlī lehüm inne keydī metīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 179). [nʾola,]*
2. Ayıtdı **nʾola** gelsün ol nām-dār
   Ṣafālar virür yār-ı peyġāmbār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 115). [nʾola,]*
3. Nʾola aṣlı olsa anuñ muʿteber
   Velī anda yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 179). [nʾola,]*
4. Tel-i rīk ile hem-ser ola mı Ḳāf
   Dilüñ yoḳ kemügi **nʾola** itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 278). [nʾola,]*
5. Nʾola ḫışm itdüm ise saña ben
   Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 75). [nʾola,]*
6. ʿAbeş nesne ḫalḳ itmemişdir Ḫudā
   Anuñ daḫı ehli bulınur **nʾola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 58). [nʾola,]*
7. Niẓāmī vu Ḫusrev baña pīşvā
   Olupdur olursam **nʾola** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 84). [nʾola,]*
8. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol şehsuvār
   Müzeyyen o şeh **nʾola** ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 814). [nʾola,]*
9. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ şehā
   Bizüm cengimüz görsün anlar **nʾola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1058). [nʾola,]*

nʿola: *"Ne çıkar , ne fayda sağlar " anlamına gelir.*

1. Nʿola baḫt oldı ise saña yār
   Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 197). [nʿola,]*

nücūm: *Yıldızlar.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 47). [nücūmı, -ı]*
2. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
   Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 6). [nücūm,]*
3. Güneş gibi rūşendür aña ʿulūm
   ʿAdūsı perīşān hem-çün **nücūm** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 178). [nücūm,]*

nüfūr: *Ürküp kaçma.*

1. Görüp anı incindi ġāyetde Fūr
   Ġamīn oldı ḳalbine irdi **nüfūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 470). [nüfūr,]*

nüfūr eylemedi: *Ürküp kaçmak.*

1. Bu ṣūlḥına şāhuñ çü mūm idi Fūr
   Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1082). [nüfūr eylemedi, -me, -di]*

nükhet-i müşg-būyī: *Misk kokulu temiz koku.*

1. Geyüp câme-i sebz ü zerrîn semâ
   Virür **nükhet-i müşg-būyī** havâ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 18). [nükhet-i müşg-būyī, --i]*

nuḳl-i ḫurmâ-yı ter: *Taze hurma mezesi.*

1. Mey-i surḫ ile **nuḳl-i ḫurmâ-yı ter**
   Virür meclisine şehüñ zîb ü fer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 107). [nuḳl-i ḫurmâ-yı ter,]*

nümâ: *Far. Gösterici. (Terkip ile kullanılır: cihan-nümâ, reh-nümâ, kıble-nümâ. âyende-nümâ: Gelenleri görmek için hane kapıları üzerine konulan çifte ayna).*

1. Ṭırāz idi berg ü şemer idi ser
   Virürdi **nümâ** aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 860). [nümâ,]*

nümâyende: *Gösterici, görünücü.*

1. Bilinmeyicek yol **nümâyende** sen
   Çü iş beste ola güşâyende sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 31). [nümâyende,]*
2. Fürūzende-i meşʿal-i âfîtâb
   Nümâyende dânâya râh-ı ṣavâb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 6). [nümâyende,]*

nūr: *Aydınlık, ışık.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
   Velī diḳḳate dîdede ḳanı **nūr** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 24). [nūr,]*
2. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur **nūr** ile her cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 14). [nūr,]*
3. Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
   Sitāmı çü mihr-i felek **nūra** ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 62). [nūra, -a]*

nūr u fer alur: *Işık ve parlaklık almak/edinmek.*

1. Semâ perdesinden çün itdi güẕer
   Cemâlinden alur ḳamer nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 72). [nūr u fer alur, --ur]*

nūr u ṣafā: *Nur ve safa. II Nur (tas.): Cenabıhakk'ın bütün mahlukatı yokluk zulmetinden çıkarıp idrak edilebilecek, hissedilebilecek, görülebilecek duruma getiren ilahi tecellisi. II Safa: Saflık, berraklık.*

1. Viren ʿaḳl āyînesine cilâ
   Viren rūḥ şemʿine **nūr u ṣafā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 32). [nūr u ṣafā,]*

nūr u żıyā vü ṣafā: *Nur ve ışık ve temizlik.*

1. Tecelliyle mirʾâtı buldı cilâ
   Mezîd oldı **nūr u żıyā vü ṣafā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 126). [nūr u żıyā vü ṣafā,]*

nūr virmeye: *Işık vermek, aydınlatmak.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşîdi nūr
   Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 31). [nūr virmeye, --me, --ye]*

nūr-ı baṣar: *Göz nuru.*

1. Olur ʿaḳl bağında geh cilve-ger
   Virür cilvesi câna **nūr-ı baṣar** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 110). [nūr-ı baṣar,]*

nūr-ı mihrüñ: *Güneşin nuru. II Sevgilinin göz alıcı nuru.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübâ
   Virür gözlere **nūr-ı mihrüñ** cilâ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 26). [nūr-ı mihrüñ, --ün]*

nūr-ı vaḥdet: *Hz. Allah'ın nuru.*

1. Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
   Ḳomaz **nūr-ı vaḥdet** yemîn ü yesâr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 112). [nūr-ı vaḥdet,]*

nūş eyleyüp: *İçmek.*

1. Ecel câmını eyleyüp ḫalḳ nūş
   Yaturlardı bîhūş u mest ü ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1021). [nūş eyleyüp, -yüp]*

nūş ide: *İçmek, yudumlamak.*

1. Bilüp **nūş ide** mi kişi hîç sem
   Meger kim ola ʿaḳlı ġâyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 67). [nūş ide, --e-e]*

nūş idem: *İçmek, yudumlamak.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
   Diledüm ki **nūş idem** Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 12). [nūş idem, --em]*

nūş idenler: *İçmek, yudumlamak.*

1. Siyeh-pūş olup geh çü Āb-ı Ḥayāt
   Bulur ölmeden **nūş idenler** necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 114). [nūş idenler, --en, --ler]*

nuṣret: *Zafer, galibiyet.*

1. Çü furṣatda olmaya **nuṣret** muʿīn
   Olur elde bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 67). [nuṣret,]*
2. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
   Ümīd ol ki **nuṣret** vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 88). [nuṣret,]*
3. Ḥudā yarıyıcuñ çü **nuṣret** senüñ
   ʿAdūya göre cedr-i furṣat senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 561). [nuṣret,]*
4. Ki **nuṣret** virüp aña Yezdān-ı pāk
   İde ḳahrıla düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 771). [nuṣret,]*
5. Serīrine döndi velī pür-sürūr
   Velī virmedi aña **nuṣret** ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1152). [nuṣret,]*
6. Muḥibbiñi ḳılma ʿadūña zebūn
   Ola **nuṣretüñ** dāyimā reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 494). [nuṣretüñ, -üñ]*

nüvīsende: *Yazar, katip.*

1. Oḳıtdı **nüvīsendeyi** yanına
   Didi ol suḫen cevheri kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 411). [nüvīsendeyi, -yi]*

nüzūl itdi: *Nâzil olmak, inmek.*

1. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 142). [nüzūl itdi, --di]*

o: *" O" kişi zamiri.*

1. Ki niçe ki endīşe ola bülend
   Añа saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 44). [añа, -ñ, -a]*
2. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
   İdemez **anı** pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 50). [anı, --nı]*
3. Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
   İdemez **anı** şāhlar ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 52). [anı, --nı]*
4. Duʿāsın BEHİŞTI̱nüñ it müstecāb
   Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 96). [anı, --nı]*
5. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı kimse ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 46). [anı, -n, -ı]*
6. Ḳaçan kim muḥīṭi **anuñ** ide cūş
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 37). [anuñ, -nuñ]*
7. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin **anuñ** felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 48). [anuñ, -nuñ]*
8. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış ruḫından **anuñ** āb-rū *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 54). [anuñ, -nuñ]*
9. Muḥammed **o** ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 21). [o,]*
10. Kamu enbiyānuñ odur serveri
    Ḳamu evliyānuñ **o** ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 40). [o,]*
11. Kamu enbiyānuñ **odur** serveri
    Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 39). [odur, -dur]*
12. Naẓar murġı irmez açup **añа** bāl
    Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 133). [añа, -ñ, -a]*
13. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
    Ki biñ cān ile ümmet olduñ **añа** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [añа, -ñ, -a]*
14. Alup behre Behrām çün buldı kām
    Kemend-i maḥabbet **anı** ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 86). [anı, --nı]*
15. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
    Pür eyler **anı** daḫı sevdā ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 92). [anı, --nı]*
16. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
    Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 132). [anı, --nı]*
17. Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
    Ki hem-rāz idindi **anı** Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 162). [anı, --nı]*
18. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
    Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 166). [anı, --nı]*
19. ʿUṭārid görüp anı ḫayrān olur
    Öñünde **anuñ** levḥa-gerdān olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 76). [anuñ, -nuñ]*
20. Göremez kimesne **anuñ** sāyesin
    Bulamaz kimesne **anuñ** pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 116). [anuñ, --nuñ]*
21. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
    Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 131). [anuñ, --nuñ]*
22. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
    Çü pervāne anlar **o** raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 106). [o,]*
23. Ḳavāfī **añа** çünki ḫalḫal olur
    Görür ʿāşıḳı anı ḫōş-ḥāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 101). [añа, -ñ, -a]*
24. Geyüre çü naẓm **añа** dībā libās
    Ḳamer pertevinden ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 103). [añа, -ñ, -a]*
25. Daḳa yāre çün **añа** tāze ḫayāl
    Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 105). [añа, -ñ, -a]*
26. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḫayāl
    Daḳar müşgden zīb içün **añа** nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 108). [añа, -ñ, -a]*
27. Her işünde ol yā Rab **añа** muʿīn
    Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 129). [añа, -ñ, -a]*
28. Ola ṭıfl çün kendüden bī-ḫaber
    Belūṭ ile bir **añа** ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 154). [añа, -ñ, -a]*
29. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
    Bulur **anı** vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 64). [anı, --nı]*
30. Ḳavāfī añа çünki ḫalḫal olur
    Görür ʿāşıḳı **anı** ḫōş-ḥāl olur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 102). [anı, --nı]*
31. Olur çün suḫen gevheri pür-bahā
    Anı sīme ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 162). [anı, --nı]*
32. Olupdur suḫen kīmyā-yı vücūd
    Anuñ cümle maʿlūlı nā-būd u būd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 90). [anuñ, --nuñ]*
33. Me̱seldür söz ehlini **o** ḫūb bilür
    Her ādem kemālince ḥiṣṣe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 141). [o,]*
34. [O kim ki] ḫasedden bulur biñ ʿuyūb
    Görinür gözine muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 149). [[o,]*
35. Cemāl ü kemāl ü celāl ü ḫışāl
    Kemālünde virmiş **añа** Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 38). [añа, -ñ, -a]*
36. Muḳābil ola **añа** ger āfītāb
    Ola rīze rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 51). [añа, -ñ, -a]*
37. Cihān mülkine ʿadli miʿmārdur
    Nigeh-dār **añа** baḫt-ı bīdārdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 160). [añа, -ñ, -a]*
38. Güneş gibi rūşendür **añа** ʿulūm
    ʿAdūsı perīşān hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 177). [añа, -ñ, -a]*
39. Ki seyr idicek anı gevher-şinās
    İde baḫr-i ṭabʿuñı **andan** ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 12). [andan, -n, -dan]*
40. Ki seyr idicek **anı** gevher-şinās
    İde baḫr-i ṭabʿuñı andan ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 11). [anı, --nı]*
41. Melekdür velīkin ḳabāda nihān
    Ṣanurlar beşer **anı** ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 48). [anı, --nı]*
42. Çeker ṣaydı göre Erdeşīr-i zūr
    Anuñ ṣayd-ı fitrākı Behrām-ı Gūr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 108). [anuñ, --nuñ]*

43. Degüldür ḳatında **anuñ** peşşe pīl
Cihān malı yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 117). [anuñ, --nuñ]*
44. Olup sīr ḫ˘ānıyla bernā vü pīr
Görür luṭfun **anuñ** gedā vü emīr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 148). [anuñ, --nuñ]*
45. Olur ḫalḳ ḫulḳına **anuñ** ʿibād
Be-ġāyet kemīn bendesi Key-ḳubād *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 175). [anuñ, --nuñ]*
46. Ola esb-i tāzī yola çün revān
Ḫar-ı leng irişmez **aña** bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 50). [aña, -ñ, -a]*
47. İde çünki şāhīn havāya heves
Göremez **anuñ** ẓıllını cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 48). [anuñ, --nuñ]*
48. Ḳaçan ney çalınsa **o** şeh bezm-i mül
Ṣafā vire mi ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 33). [o,]*
49. Cihān şehlerinden olup nīk-nām
Olur cümle ser-keşler **aña** ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 22). [aña, -ñ, -a]*
50. İşitse nerede bir ehl-i kemāl
Getürüp virürdi **aña** mülk ü māl *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 28). [aña, -ñ, -a]*
51. Cihān şehleri **aña** muḥtāc olur
Ḳamusına ol dürretü't-tāc olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 33). [aña, -ñ, -a]*
52. Olursa muḳābil **aña** ejdehā
Bulamaz anuñ ḫançerinden rehā *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 37). [aña, -ñ, -a]*
53. ʿUlūmuñ ḳamusından āgāh olur
Hemīşe sürūş **aña** hem-rāh olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 48). [aña, -ñ, -a]*
54. Nerede ki işitse bir ser-firāz
Getürüp iderdi **anı** bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 26). [anı, --nı]*
55. Olursa muḳābil aña ejdehā
Bulamaz **anuñ** ḫançerinden rehā *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 38). [anuñ, --nuñ]*
56. Ebed irmeye olʿazīze gezend
Ki gitmeye gūşından **anuñ** bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 56). [anuñ, --nuñ]*
57. Çü fīrūz-mend ola bir ser-firāz
Olamazʿadūlar **aña** çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]*
58. Süvār olup olsa ne mülke revān
Olur feṭḥ u nuṣret **aña** hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]*
59. Ne mülke ki feṭḥ eylemege gider
Bulur varmadan daḫı **aña** ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 22). [aña, -ñ, -a]*
60. Çü cāndan kişi nā-hirāsān olur
Helāk-iʿadū **aña** āsān olur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 24). [aña, -ñ, -a]*
61. Ġalīvājda daḫı var çenk ü bāl
Velī şāhin eyler **anı** bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 40). [anı, --nı]*
62. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
O ḫāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 348). [o,]*
63. Şuʿādet ki meşrūʿu maʿḳūl ola
Revāsı **odur** kim o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 208). [odur, -dur]*
64. Ne **anı** ider cidd ü cehdi ġanī
Ne ḫod bunı ihmāli eyler denī *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 15). [anı, --nı]*
65. Açup oḳıdı nāmeyi nāme-ḫ˘ān
İşidüp **anı** geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 90). [anı, --nı]*
66. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
Revān oldı **anı** alup bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 94). [anı, --nı]*
67. Şu kim bilmeye kendü miḳdārını
Digergūn ider devr **anuñ** kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 24). [anuñ, --nuñ]*
68. Anuñ ḥaḳḳı içün ki yaratdı nār
Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 41). [anuñ, --nuñ]*
69. Eger ʿavnı ola **anuñ** reh-nümūn
İder peşşe Nemrūd[ı] ḫ˘ōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 17). [anuñ, --nuñ]*
70. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe cihān
Dutar ʿālemi kim **o** şeh-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 166). [o,]*
71. Ḳoma[yam] **o** milketde cevr ü sitem
Ḥüküm defter-i cebr ü ẓulme raḳam *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 181). [o,]*
72. Çe ger şaʿbede-bāz olur[sa] nihān
İder **anı** evżāʿ-ı şūretʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 24). [anı, --nı]*
73. Ne yirde düşerse **anuñ** mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 85). [anuñ, --nuñ]*
74. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līkʿaddine ḫad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 136). [anuñ, --nuñ]*
75. Belinde **o** ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 53). [o,]*
76. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum **o** yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 86). [o,]*
77. O deryālar içinde her pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 161). [o,]*
78. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 215). [o,]*
79. Eger Keyd dirseñ **o** bir feylesūf
Felek ḫāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 317). [o,]*
80. İñen daḫı olma anuñ ile şād
Ki şehler içinde olınmaz **o** yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 322). [o,]*
81. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
O durdı pes ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 900). [o,]*
82. Ne ġam bir kişide **osa** ḳadr-i pest
Olur dest elbette bālā-yı dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 705). [osa, -sa]*

o: *" O" III. tekil kişi zamiri.*

1. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn **aña** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 84). [aña, -ñ, -a]*

o: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

1. ʿUṭārid görüp **anı** ḥayrān olur
   Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 75). [anı, -n, -ı]*

o: *" O" III. tekil kişi zamiri (Allah).*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
   Aña āferīn kʾĀferīnendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 100). [aña, -ñ, -a]*
2. Berāber-durur **aña** kūh ile berg
   Müsāvīdür **aña** ḥayāt ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 107). [aña, -ñ, -a]*
3. Berāber-durur **aña** kūh ile berg
   Müsāvīdür **aña** ḥayāt ile merg *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 108). [aña, -ñ, -a]*
4. Ne virür beşer mergi **aña** gezend
   Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 109). [aña, -ñ, -a]*

o: *" O" III. tekil kişi zamiri (Hz. Muhammed).*

1. İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb **aña**
   ʿAyān oldı dībāce-i ġayb **aña** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 43). [aña, -ñ, -a]*
2. İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb **aña**
   ʿAyān oldı dībāce-i ġayb **aña** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 44). [aña, -ñ, -a]*

o: *" O" işaret sıfat.*

1. O demde ki faẕluñ idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 93). [o,]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı köhne serā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 12). [o,]*
3. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 21). [o,]*
4. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur merg-i ādem **o** dem *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 178). [o,]*
5. Felekden **o** şeh baḫtı tañ mı füzūn
   Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [o,]*
6. Ki bir gün Sikender **o** ṣāḥib-ḳırān
   Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 77). [o,]*
7. Şu ʿādet ki meşrūʿ u maʿḳūl ola
   Revāsı odur kim **o** maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 208). [o,]*
8. O ḥışm ile emr eyledi yine şāh
   Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 289). [o,]*
9. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 253). [o,]*
10. O kan baḥri içinde her küşte pīl
    Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [o,]*
11. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ şām
    Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 125). [o,]*
12. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
    Gele itdügüñ başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 311). [o,]*
13. Ne bilsün **o** şehlüḳ ya çekmek sipāh
    Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 319). [o,]*
14. Anuñ Ḥaḳḳı kim baña māʿbūddur
    Sücūdum añadur **o** mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 344). [o,]*
15. O ḳurban içindeki Çāçī-kemān
    Hilāl idi nıṣf-ı bulutda nihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 515). [o,]*
16. Yıḳılur başı üzre pīl-i sütürg
    Özin düşürünce **o** derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 630). [o,]*
17. Didi şāh-ı Sind **o** ʿalīm iy Ḫıdīv
    Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 689). [o,]*
18. Kevākib idi cā-be-cā zer-nişān
    O terk-i zer-endūd üzre hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 810). [o,]*
19. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol şehsuvār
    Müzeyyen **o** şeh nʾola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 814). [o,]*
20. O cānibde serdār-ı Hindūstān
    Durup ṣubḥ olur cenge beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 875). [o,]*
21. Ser-ā-ser **o** meydān içi tīr olur
    Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 919). [o,]*
22. O bāzārda pilelerdür siper
    Ṣatuban alurlardı cān u ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 981). [o,]*
23. Revān ol iki leşker-i kīne-dār
    Ḳarışur **o** naṭʿ üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 996). [o,]*
24. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne sed
    Olur olmasa idi mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1011). [o,]*
25. Döker tīr ü şemşīr **o** meydānda per
    Olur künd dendān-ı tīġ u teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1015). [o,]*
26. O bezmüñ içinde olup ḳan nebīd
    Ṣararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1035). [o,]*
27. O meydānuñ içinde her nīze-dār
    Yürür tīġlar üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1043). [o,]*

28. Didi olmadın iki leşker tebāh
O yeg kim helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1048). [o,]*
29. Velī mevte ḥāyil mi olur siper
O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1120). [o,]*

od: *T. Ateş.*

1. Ḳaḳıtma beni itmeyem tā ki kīn
Ṣaḳın yanmasun **oda** Īrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 246). [oda, -a]*
2. Ḥadīd ile birdür **oda** çünki mūm
Demürden imiş dut ki sen ḥalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 49). [oda, -a]*
3. Oda kendüyi ṣarʿa olan atar
Ṣarābına dīvāne aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 71). [oda, -a]*
4. Olalar ṣütür[ler] çü pīle ḳarīb
Od ur sāza daḫı göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 762). [od,]*
5. Saña bildürem kendü miḳdāruñı
Uram **oda** evsān u zünnāruñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 266). [oda, -a]*
6. Ḳılıcdan ṣaḳın **oddan** eyle ḥaẕer
Ki vardur ikisinde ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 259). [oddan, -dan]*
7. İder pīl otdan be-ġāyet ḥaẕer
Anuñ çāresi **oddur** iy ṣīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 764). [oddur, -dur]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Benüm Feylaḳos **oġlı** Rūmī-nijād
Göre ḥālini çünki eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 331). [oġlı, -ı]*
2. Benem Feyleḳūs **oġlı** leşker-şiken
Yanumda degül Zālçe pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1077). [oġlı, -ı]*
3. Atasına bir peyk defʿi gider
Şeh oldı diyü **oġlı** eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1200). [oġlı, -ı]*

oġul: *Evlat.*

1. Çü ḳul **oġlı** ḳulsın bil aṣluñı sen
Eban ʿan cedim şāh-ı Īrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 59). [oġlı, -ı]*
2. Benüm **oġlum** olmaz saña çün ʿıyāl
Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 69). [oġlum, -um]*
3. Görinmez idi şuḳḳadan māh u mihr
Ata **oġula** itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1010). [oġula, -a]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Eline daḫı almadan ol kemān
Ṭolar düşmenüñ **oḳ** gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 18). [oḳ,]*
2. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi **oḳ** nişān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 180). [oḳ,]*
3. Nice atılur **oḳ** dutılur kemān
Nice raḳṣ urur elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1073). [oḳ,]*
4. Velī **oḳda** olmaz iken kār-ger
Kişi ṭop ile ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 667). [oḳda, -da]*
5. İdüp tīr-i bārān ile pīli sed
İrişdi şeh-i Rūma **oḳdan** meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 646). [oḳdan, -dan]*
6. Seḥerden durup geydi zerrīn-zirih
Ki ḳalmaya ḳalbinde **oḳdan** girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 784). [oḳdan, -dan]*
7. İrüp müşte peykān u gūşa sufār
Çıkar şaṣtdan ḫod **oḳı** berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 458). [oḳı, -ı]*
8. Kecim Gāvesi terk-i Lührāsbī
Oḳı yayı ammā ki Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 802). [oḳı, -ı]*
9. Velī virmez at aña döymez ciger
Oḳıla urasın ıraḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 666). [oḳıla, -ıla]*
10. Degül şāhlıḳ mevt **oḳına** siper
Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1133). [oḳına, -ı, -n, -a]*
11. Ki **oḳlarına** çarḫ olursa siper
Geçer tīr şöyle ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 405). [oḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ok: *Okumak; çağırmak, davet etmek.*

1. Oḳur Fūrı meydānda ol pehlevān
Żarūrī gelür Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1051). [oḳur, -ur]*

oḳı-: *Bir metinde anlatılanları kavrama; okumak, anlamak, II Yazmak III Söylemek.*

1. Açup **oḳıdı** nāmeyi nāme-ḫʿān
İşidüp anı geldi şāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 89). [oḳıdı, -dı]*

okı-: *(Büyüleyici, sihirli sözler) Söylemek.*

1. Kemānı anuñ nıṣf-ı gerdūn idi
Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 62). [oḳı,]*

oḳıt: *Çağırmak.*

1. Oḳıtdı nüvīsendeyi yanına
   Didi ol suḫen cevheri kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 411). [oḳıtdı,]*

okıt: *Okutmak.*

1. Açup nāmeyi çünki **oḳıtdı** Fūr
   Fütūr irdi oldı ḳatı bī-ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 291). [oḳıtdı, -dı]*
2. Debīr[e] **oḳıtdı** didi yaz cevāb
   Şehüñ nāmesine velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 295). [oḳıtdı, -dı]*

ol: *O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

1. Ḥaḳuñ nāyibi kāmil insāndur
   Cihān cismdür aña **ol** cāndur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 196). [ol,]*
2. Göre **ol** da çün rūz-ı meydān ola
   Ki ejder nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 319). [ol,]*
3. Murād **ol** bu müşrikleri yā İlāh
   Muvaḥḥid idem ḥażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 495). [ol,]*
4. Diñiz gelsün andan ṣoralum ḫaber
   Bu işe ola şāyed **ol** çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 674). [ol,]*
5. Kime kim saʿādet olursa ḳarīn
   Ola **ol** şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1068). [ol,]*
6. Ne maḳṣūda kim eyleye **ol** heves
   Taʿab çekmeyüben bula dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1211). [ol,]*
7. Yazar ibtidā nām-ı Cān-āferīn
   Ki ḫalḳ iden **oldur** semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 140). [oldur, -dur]*

ol: *Odur.*

1. Ḳamu muḥdeş ü muḥdiş **oldur** hemīn
   Gerek çarḫ olsun gerekse zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 145). [oldur, -dur]*

ol: *Ölmek.*

1. Uyursan daḫı uyarayam seni
   Eger **ölmez** iseñ añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 380). [ölmez, -mez]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

1. Siyeh-pūş olup geh çü Āb-ı Ḥayāt
   Bulur **ölmeden** nūş idenler necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 114). [ölmeden, -meden]*

ol: *"Ol" yardımcı fiil.*

1. Şu resme **ola** zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd **ola** aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 91). [ola, -a]*
2. Bu maḫlūḳ **olan** cümle bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 97). [olan, -an]*
3. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 87). [olup, -up]*
4. Olupdur be-ġāyet ḥaṣīn ol ḥışār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 45). [olupdur, -up, -dur]*
5. Eger bir ḳalemde **ola** biñ zebān
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 7). [ola, -a]*
6. Ḥelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim **ola** ki vire cevāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 76). [ola, -a]*
7. Sürūş **olmış** iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 41). [olmış, -mış]*
8. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
   Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 27). [olup, -up]*
9. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ cān ile ümmet **olduñ** aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [olduñ, -du, -ñ]*
10. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
    Belāġatda **oldum** be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 50). [oldum, -du, -m]*
11. Bu ṣanʿatda **oldum** bulınur kemāl
    Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 71). [oldum, -du, -m]*
12. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
    Muḥāl oldı **olmaḳ** baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 8). [olmaḳ, -maḳ]*
13. Benüm gibi **olmaḳ** gerekdür kişi
    Ki bile benüm işledügüm işi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 157). [olmaḳ, -maḳ]*
14. Serāyende **olsa** ḳaçan ol sürūş
    Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 57). [olsa, -sa]*
15. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
    Ḥasūd **olsa** küfrān velīkin ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 134). [olsa, -sa]*
16. Sözüñ rūḥ-baḫşı **olur** ol sürūş
    Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 63). [olur, -ur]*
17. Olur gerçi ḥanẕal da rengīn ü ter
    Degül sīb-i rūmī gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 155). [olur, -ur]*
18. Dutubdur bu söz şöhreti ʿālemi
    Olur keşret-i ʿilm rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 168). [olur, -ur]*
19. Cihān **olsa** ṣandūḳ-ı pür sīm ü zer
    ʿAṭā-yı şehe kīse bir gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 129). [olsa, -sa]*

20. Kefinden virür idi deryā nişān
Eger **olsa** dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 134). [olsa, -sa]*
21. Olup çetr [çünkim] bu heft āsumān
İşigünde Keyvān olur pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 95). [olup, -up]*
22. Felek defterinde kevākib eger
Raḳam ṣıfrı **olur** ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 126). [olur, -ur]*
23. Kim **ola** ki itmeye hergiz ḫaṭā
Ḫaṭāda velīkin gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 59). [ola, -a]*
24. Pür iken senüñ maḥzenüñ müşg-nāb
Meşāmı **olan** hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 40). [olan, -an]*
25. Şütür-gürbe **olmasa** līkin kelām
Maʿānīsi ḫūb olsa naẓmı tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 63). [olmasa, -ma, -sa]*
26. Terāzū gerek dest-i her tāc-ver
Birinde ḥadīd **ola** birinde zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 68). [ola, -a]*
27. Sikender şeh **ola** Arisṭō vezīr
ʿAceb midür olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 71). [ola, -a]*
28. Şeref bulup anuñ ile taḫt-ı Rūm
Behişt-i berīn **oldı** ol merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 6). [oldı, -dı]*
29. Çeküp leşker **olsa** ne mülke revān
Olurdı Ḫıżır ḥażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 49). [olsa, -sa]*
30. Olup mārlar ḥāfıẓ-ı āşiyān
Zemīn emniden oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 13). [olup, -up]*
31. Eline sinān alsa ol nām-ver
Muḥīṭuñ **olur** cūyı ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 46). [olur, -ur]*
32. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk **ola**
Ṣuyı kevşer **ola** gili müşg **ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 11). [ola, -a]*
33. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk **ola**
Ṣuyı kevşer **ola** gili müşg **ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 12). [ola, -a]*
34. Cihān-gīr **ola** çünki bir şehriyār
Olur bir kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 19). [ola, -a]*
35. Bilüp nūş ide mi kişi hīç sem
Meger kim **ola** ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 68). [ola, -a]*
36. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
Ne şehr ü ne dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 43). [olup, -up]*
37. Dimiş daḫı iy şāh-ı Īrān-zemīn
Gerek şāh **olanlar** ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 46). [olanlar, -an, -lar]*
38. Günāhum benüm yoḳ sen itdüñ günāh
Gerek sen **olasın** yine ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 158). [olasın, -a, -sın]*
39. Velī sen yaşarsañ cihānda hezār
Ne mümkin **olasın** çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 190). [olasın, -a, -sın]*
40. Nʿola baḫt **oldı** ise saña yār
Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 197). [oldı, -dı]*
41. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben şehā
Neden sen velī-niʿmet **olduñ** bana *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 154). [olduñ, -du, -ñ]*
42. İki merd-i meydānuz ehl-i neberd
Biline neberd **olıcak** ḳadr-i merd *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 126). [olıcak, -ıcaḳ, -]*
43. Şaḳın mevtden **olma** iñen emīn
Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 55). [olma, -ma]*
44. Şaḳın ḫātemī **olma** dīve ḳarīb
Hemīşe iden hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 193). [olma, -ma]*
45. Şu kimse ki **olmaya** Yezdān-şinās
Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 71). [olmaya, -ma, -y, -a]*
46. Alam tīġum ile başuñdan külāh
Müfīd **olmaya** mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 94). [olmaya, -ma, -y, -a]*
47. Olardan nem eksük benüm Ḫusrevā
Nʾiçün şehlüḳ **olmaya** baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 102). [olmaya, -ma, -y, -a]*
48. Ne deñlü ulu **olsañ** iy pādişāh
İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 59). [olsañ, -sa, -ñ]*
49. Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn **oldı** esb ü amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 132). [oldı, -dı]*
50. Hümā gibi **olduḳca** sāye-figen
Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 145). [olduḳca, -duḳça]*
51. Ṭoḳunup peleng pīle **olduḳça** ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 249). [olduḳça, -duḳça]*
52. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
Nişān **olıcaḳ** ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 208). [olıcaḳ, -ıcaḳ, -]*
53. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
Daḫı **olmadan** arada dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 110). [olmadan, -ma, -dan]*
54. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ emri **olmasa** ne tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 20). [olmasa, -ma, -sa]*
55. Daḫı çarḫ vażʿında çarḫī siper
Getürür ki tīġ **olmaya** kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 58). [olmaya, -ma, -y, -a]*
56. Görür leşkeri cümle **olmış** süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 73). [olmış, -mış]*
57. Olup leşker-i ins ü cin encümen
Şan **olmış** sipāh-ı şehe ṣaf-şiken *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 130). [olmış, -mış]*
58. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
Belā seyline cümle **olmışdı** sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 76). [olmışdı, -mış, -dı]*

59. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
Gulū-gīr **olmışdı** ḫamm-i kemend *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 164). [olmışdı, -mış, -dı]*
60. Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫˇāh u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 33). [olup, -up]*
61. Olup leşker-i ins ü cin encümen
Ṣan olmış sipāh-ı şehe ṣaf-şiken *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 129). [olup, -up]*
62. Bilinmez **olup** gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 189). [olup, -up]*
63. Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 191). [olup, -up]*
64. Nehengi ḫadengüñ **olup** bāl-ver
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 225). [olup, -up]*
65. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
İderdi bu ceng-i ʿaẕīme naẕar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 237). [olup, -up]*
66. Kemend ejdehādur müselsel şiken
İder bend **olursa** ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 228). [olursa, -ur, -sa]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

1. Ḳaçan ḳılsa altında cevlān raḫş
Olur taḫt-gīr u olur tāc-baḫş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 104). [olur, -ur]*
2. Şu kim ʿilm ile olmaya āşinā
Ḫaṭāsı **olur** lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 58). [olur, -ur]*
3. Baş ortaya ḳoyan **olur** yine baş
Muḫanneṣ kişiye güç **olur** savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 27). [olur, -ur]*
4. Olur ḫōr gerçi ki müş-ı naḥīf
Dem **olur** düşer pīli eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 34). [olur, -ur]*

ol: *" Olmak".*

1. Feşānende **ol** dūddan āb-ı pāk
Nişānende āb üzre **ol** tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 5). [ol,]*
2. Feşānende **ol** dūddan āb-ı pāk
Nişānende āb üzre **ol** tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 6). [ol,]*
3. Niyāzı aña ḫalḳuñ **ol** bī-niyāz
Ḳamu çāresüzlerdür **ol** çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 19). [ol,]*
4. Niyāzı aña ḫalḳuñ **ol** bī-niyāz
Ḳamu çāresüzlerdür **ol** çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 20). [ol,]*
5. Bize gönderüp āsumāndan kitāb
ʿAyān eyleyen **ol** ḫaṭā vü ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 26). [ol,]*
6. Dutup tīġ ile ʿālemi **ol** emīr
Edindi selāṭīni fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 99). [ol,]*
7. Bu maḳṣūd **ol** dem virür saña dest
Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [ol,]*
8. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
Sebebdür ḳamu **ol** Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 22). [ol,]*
9. Dimiş çün **ol** iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 29). [ol,]*
10. Elinde ya **ol** ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 69). [ol,]*
11. Biner gāv-ser raḫşa çüst **ol** esed
Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 71). [ol,]*
12. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
Ümīd **ol** ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 88). [ol,]*
13. Cenāḥeyn olur **ol** iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 105). [ol,]*
14. Çözer tūġ **ol** şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 111). [ol,]*
15. Yüridi çün **ol** ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 119). [ol,]*
16. Ne leşker muḥīṭ idi **ol** bī-girān
Görinmezdi ādemden aṣlā cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 133). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

1. İder luṭf ile nāḳış olanı tām
Tamām **ol-durur** bāḳīsi nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 112). [ol-durur, -durur]*
2. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez velī **ol** ki nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 88). [ol,]*
3. Girān-māyedür **ol** ṣadefdür cihān
Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 13). [ol,]*
4. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan **ol** şemʿ dür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 32). [ol,]*
5. Nevāzende-i cān-ı ādemdür **ol**
Ḳamu ehl-i peyġāma ḫātemdür **ol** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 51). [ol,]*
6. Nevāzende-i cān-ı ādemdür **ol**
Ḳamu ehl-i peyġāma ḫātemdür **ol** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 52). [ol,]*
7. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
Günāh ümmeti işler **ol** ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 56). [ol,]*
8. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya **ol**
ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya **ol** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 70). [ol,]*

9. Üçüncisi ʿOs̲mān **ol** ehl-i ḥayā
   Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 161). [ol,]*
10. Olup Ḥaḳḳile ḫalḳa **ol** tercümān
    Virür cāna maḳṣūd-ı cāndan nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 95). [ol,]*
11. Güher delmege eyle elmāsı tīz
    Cihān ḫalḳına **ol** yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 8). [ol,]*
12. Ne mülke ki ʿazm itse **ol** nām-ver
    Olur hem-ʿinān aña feṯḥ u ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 111). [ol,]*
13. Seḥā kānı olmışdı ġāyet ḫarāb
    Yine ḳıldı pür-cevher **ol** āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 136). [ol,]*
14. Ṣu resm ile ʿadl itdi **ol** dād-ḫ̆āh
    Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı her ḫ̆āb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 155). [ol,]*
15. Cihān şehleri aña muḥtāc olur
    Ḳamusına **ol** dürretü't-tāc olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 34). [ol,]*
16. Ḳaçan olsa cevşen-ver **ol** şeh-süvār
    Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 43). [ol,]*
17. Eline sinān alsa **ol** nām-ver
    Muḥīṭuñ olur cūyı ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 45). [ol,]*
18. Eline daḫı almadan **ol** kemān
    Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 17). [ol,]*
19. Her işüñ egerçi ki esbābı var
    İden **oldur** esbābı ammā ki var *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 30). [oldur, -dur]*
20. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
    Şu mīz-āba beñzer **ola** ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 70). [ola, -a]*
21. Ne deñlü ki güncişk **ola** bī-şümār
    Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 95). [ola, -a]*

ol: *"-dır, -dir, -dur, -dür".*

1. Ölenler gelüp saña **olmaz** muʿīn
   Ne dirsen añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 167). [olmaz, -maz]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri (Hz. Muhammed).*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḥaḳīḳatde aṣl **ol** ḳamu ferʿdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 26). [ol,]*
2. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür **ol**
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür **ol** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 29). [ol,]*
3. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür **ol**
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür **ol** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 30). [ol,]*

ol: *" O" 3. tekil şahıs zamiri (kişi).*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya **ol**
   ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya **ol** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 69). [ol,]*
2. İkincisi ʿÖmerdür **ol** ehl-i dād
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 157). [ol,]*

ol: *" O" işaret işaretı.*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı **ol** ġayret-i āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 58). [ol,]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat.*

1. Güşāyiş viren **ol** der-i besteye
   Şifā-sāz u ṣıḥḥatda **ol** ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 9). [ol,]*
2. Cihān mümkin **ol** vācib ü ḫālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cüyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 39). [ol,]*

ol: .

1. Oda kendüyi ṣarʿa **olan** atar
   Şarābına dīvāne aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 71). [olan, -an]*
2. İki şāh-bāzuz s̲emīn kebk-vār
   İder çüst **olan** her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [olan, -an]*
3. Olan kimsene başına tāc-dār
   Üzengüñi çekmekden itmez mi ʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 159). [olan, -an]*

ol: *" O " işaret sıfatı.*

1. Olupdur be-ġāyet ḫaṣīn **ol** ḥışār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 45). [ol,]*
2. Her işde felek daḫı mecbūrdur
   İder **ol** işi kʾanda meʾmūrdur *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 66). [ol,]*
3. İder her kişi vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz **ol** baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 36). [ol,]*
4. Baña eyle **ol** bāġ içinde mekān
   Ḳi cār ola anda Emīr-i cinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 97). [ol,]*
5. Gelür **ol** gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 31). [ol,]*
6. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib **ol** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 108). [ol,]*

7. Serāyende olsa ḳaçan **ol** sürūş
Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 57). [ol,]*
8. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur **ol** sürūş
Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 63). [ol,]*
9. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
Şafaḳdur niyāmı şan **ol** āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 64). [ol,]*
10. Eline sinān alsa **ol** şeh-süvār
Ḳafeş gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 81). [ol,]*
11. Şeref bulup anuñ ile taḫt-ı Rūm
Behişt-i berīn oldı **ol** merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 6). [ol,]*
12. Ebed irmeye **ol** ʿazīze gezend
Ki gitmeye gūşından anuñ bu pend *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 55). [ol,]*
13. Virür bīde uġrar ise daḫı bār
Olur seng dür giçse **ol** kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 10). [ol,]*
14. Çıḳarmadan **ol** ḫançer-i āb-gūn
Düşer ḫaşm atından yire ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 13). [ol,]*
15. Ayıtdı nʾola gelsün **ol** nām-dār
Şafālar virür yār-ı peyġāmbār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 115). [ol,]*
16. Gelüp iḫtirām ile **ol** ser-firāz
Öñinde niyāz ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 133). [ol,]*
17. Bilürsin degül mülküñüz **ol** diyār
Niyābet içün itdiler iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 163). [ol,]*
18. Ḫalīfelıḳ **ol** ādemedür revā
Ki ola yaradılmışa muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 187). [ol,]*
19. Bu mülki baña virdi Rabbü'l-beşer
Elümden **ol** alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 192). [ol,]*
20. Şeh olan kişi virmedinse ḫarāc
Yeg **ol** künc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 202). [ol,]*
21. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
Ko **ol** pendi kim nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 214). [ol,]*
22. Degüldür baña mülk almaḳ murād
Murād **ol** idem defʿ-i şūr u fesād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 228). [ol,]*
23. Çü bilmedi ḥaddini **ol** bī-ḥayā
Anı oldı teʾdīb ḳılmaḳ revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 281). [ol,]*
24. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
Didi bunı git ki **ol** nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 292). [ol,]*
25. Nereye ki ʿazm itse **ol** şeh-süvār
Giderdi bile serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 397). [ol,]*
26. Oḳıtdı nüvīsendeyi yanına
Didi **ol** suḫen cevheri kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 412). [ol,]*
27. Güşāyiş viren **ol** der-i besteye
Şifā-sāz u ṣıḥḥatda **ol** ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 10). [ol,]*
28. Senüñ gibi biñ var ola tāc-dār
Üzengim çeker olıcak **[ol]** süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 30). [[ol],]*
29. Ben **ol** kīmyā-dānem ehl-i hüner
Olur laʿl senge idersem naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 29). [ol,]*
30. Yanında muʿazzedür **ol** çün güher
Güher gösterirlerse itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 55). [ol,]*
31. Behāyimden **ol** kişi olur beter
Ki farḳ itmez anları idüp naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 61). [ol,]*
32. Feṣāḥat cevāhirlerini niṣār
İdüp dimiş **ol** pīr-i üstād-kār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 112). [ol,]*
33. Ḳonup anda ārām ider şehriyār
Olur rāḥat **ol** leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 134). [ol,]*
34. Gelüp **ol** maḳāma çü başdı ḳadem
Dökildi gelüp dürlü dürlü niʿam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 283). [ol,]*
35. Yiyüp içdi diñlendi buldı ḫużūr
Yatup uyıdı **ol** gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 286). [ol,]*
36. ʿİtāb eyleyüp elçiye **ol** fużūl
Şehüñ ḳılmadı armaġanın ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 293). [ol,]*
37. Anı bendesi eyledi zaḫm-dār
Helāk oldı ḫīleyle **ol** şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 310). [ol,]*
38. Ṭoya etleriyle vuḥūş u ṭuyūr
Tamām ola **ol** ḥizb-i ehl-i şurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 350). [ol,]*
39. Gelüp encümen oldı çün kim çeri
Şehe ʿarż ḳıldılar **ol** defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 392). [ol,]*
40. Yatup **ol** gice anda ārām ider
Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 421). [ol,]*
41. İder ḫalḳa Ḳayṭās-ı Rūmī-i mīr
Ki ḥıfẓ eyleye leşkeri **ol** dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 430). [ol,]*
42. Olup ġarḳ-ı āhen **ol** elli biñ er
Cihān-pehlevān ile cümle beber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 431). [ol,]*
43. Geyüp cevşenin bendi **ol** pehlevān
Ala ile geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 445). [ol,]*
44. Çü gördi cuvān-baḫtı **ol** pehlevān
Ḳodı zihde bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 455). [ol,]*
45. Yatup **ol** gice leşker ārām ider
Ne yatmaḳ gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 473). [ol,]*
46. Çü yüz biñ niyāz ile ḳıldı namāz
Niyāzın ḳabūl itdi **ol** bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 502). [ol,]*
47. Namāzın tamām eyleyüp **ol** dilīr
Ṭurup geydi cevşen çıḳardı ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 503). [ol,]*
48. Ṭabanup sinānīne **ol** şehriyār
Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [ol,]*

49. Kimüñ ile itdüñüz ise ḳıtāl
Muẓaffer sizi ḳıldı **ol** Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 536). [ol,]*
50. Gürāz ile ceng itmeyen şīr-i ner
Degül ṣaf-der **ol** kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 558). [ol,]*
51. Hele bu ʿadū[yı] görümez yeñer
ʿAlāmetdür **ol** kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 566). [ol,]*
52. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi sinān
Elinde gelür cenge **ol** pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 596). [ol,]*
53. Urup naʿra **ol** cūş ider pīl-i mest
Didi ḳanı Ḳayṭās-ı Yezdān-perest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 597). [ol,]*
54. Ṣunarlar biri birisine sinān
ʿAceb ceng ider **ol** iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 608). [ol,]*
55. Ele aldılar ṣoñra gürz-i girān
Hubūṭ u ṣuʿūd itdi **ol** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 614). [ol,]*
56. Urup raḫşe mihmīz uçurdı hemān
Yanınca bile **ol** dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 634). [ol,]*
57. Sikender didi kim ḳanı **ol** esīr
Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 671). [ol,]*
58. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile **ol** dilīr
Gelür şāha zencīr ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 677). [ol,]*
59. Virüp eyledi **ol** cihān-gīri şād
Şu vech ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 729). [ol,]*
60. Gider rāḥat olmaġ içün **ol** dilīr
Ḳalur yalıñuz ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 745). [ol,]*
61. Ḳılur **ol** gice ṣubḥ olınca namāz
Sikender idüp Ḫālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 769). [ol,]*
62. Geyer üstine cevşen **ol** pehlevān
Ki kār itmeye aña tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 791). [ol,]*
63. Geyüp begter **ol** server-i kām-yāb
Geyer üstine terk-i Efrāsiyāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 805). [ol,]*
64. Virüp zīnet **ol** cevşen-i zer-nigār
Müzeyyen ider anı ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 811). [ol,]*
65. Çü ṭāvūs-ı meydāndur **ol** şehsuvār
Müzeyyen o şeh nʾola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 813). [ol,]*
66. İdüp ḳolçaġın dirlikin üstüvār
Olur āhenīn **ol** [şeh-i]tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 816). [ol,]*
67. Ṣalup anı ḳurbānına **ol** dilīr
Pür itdi içi terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 837). [ol,]*
68. Şu tirkeş [ki] baġlandı **ol** ẕülʾ-celāl
Ṣanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 841). [ol,]*
69. Alur şemşīrini ele **ol** dilīr
Ne şemşīr geh el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 843). [ol,]*
70. Geyer yidi ḳat cevşen **ol** tāc-dār
İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 877). [ol,]*
71. Dizildi felek gibi fīl-i siyāh
İdindi ḥişār anları **ol** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 896). [ol,]*
72. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
O durdı pes **ol** sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 900). [ol,]*
73. Düşer çünki **ol** neft̠lü sāza sūz
Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 901). [ol,]*
74. Kime kim ata tīr **ol** şīr-i ner
Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 935). [ol,]*
75. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
ʿAdū ḫūk idi **ol** ikisi peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 946). [ol,]*
76. Revān **ol** iki leşker-i kīne-dār
Ḳarışur o naṭʿ üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 995). [ol,]*
77. Ṭolar şöyle mürdeyle **ol** rezm-gāh
Bulamaz olur kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1007). [ol,]*
78. Döker tīr-keş **ol** ḳadar tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1023). [ol,]*
79. Oḳur Fūrı meydānda **ol** pehlevān
Żarūrī gelür Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1051). [ol,]*
80. Dutup her biri başa āhen-siper
İderler neberd **ol** iki şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1108). [ol,]*
81. İder ceng meydānda **ol** iki şāh
Temāşā iderler duruban sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1111). [ol,]*
82. Urur ṣoñra bir tīġ ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı tīġına **ol** pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1118). [ol,]*
83. İdüp Hindüñ ululaın cemʿ şāh
Cuvān-baḫtı şāh eyler **ol** tāc-ḫʿāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1184). [ol,]*
84. İder himmet **ol** server-i kām-kār
İder mülk-i Hinde anı şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1185). [ol,]*
85. Saʿādet anuñ kim daḫı nev-cuvān
İñen ola ʿālemde **ol** kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1210). [ol,]*
86. İcāzet virür Keyd-i Hindūya şāh
Ḳılup Delhide ḳışlar **ol** ḳışı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1226). [ol,]*
87. Olup raḥmet **ol** mülke ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olur cümle Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1237). [ol,]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri. (Allah).*

1. Yine ḥikmetin **ol** bilür ḫākim **ol**
Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 17). [ol,]*

2. Yine ḥikmetin **ol** bilür ḥākim **ol**
Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 17). [ol,]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil, haline gelmek.*

1. Şu resme **ola** zinde cān-ı ʿazīz
Ki ʿīd **ola** aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 92). [ola, -a]*
2. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
Olur mümtezic luṭfuñ **olsa** eger *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 38). [olsa, -sa]*
3. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
Ḳamu pey-rev **olanları** eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 50). [olanları, -an, -lar, -ı]*
4. Kişi ben dimek olur **olsa** vücūd
Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 39). [olsa, -sa]*
5. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 12). [ola, -a]*
6. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder ġāyet ehl **olanı** iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 62). [olanı, -an, -ı]*
7. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī mūmiyā **oldı** hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 84). [oldı, -dı]*
8. Olur lāl ü sākit **olıcaḳ** zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 59). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*
9. Olupdur suḫen kīmyā-yı vücūd
Anuñ cümle maʿlūlı nā-būd u būd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 89). [olupdur, -up, -dur]*
10. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 58). [oluram, -ur, -am]*
11. Ele alsa yayın gehī kār-zār
Ḳaçar ḫaṣmı **olursa** İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 68). [olursa, -ur, -sa]*
12. Gerek ḳudret envāʿ-ı naẓma tamām
Ki kişi **ola** şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 66). [ola, -a]*
13. Bu kāra maʿānī maʿārif gerek
Çü esbāb **olmaya** çekme emek *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 56). [olmaya, -ma, -ya]*
14. Şu kim ʿilm ile **olmaya** āşinā
Ḫaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 57). [olmaya, -ma, -ya]*
15. Şu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
Ki kān **olmış** idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 62). [olmış, -mış]*
16. Ḳaçan **olsa** cevşen-ver ol şeh-süvār
Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 43). [olsa, -sa]*
17. Sikender şeh ola Arisṭō vezīr
ʿAceb midür **olsalar** āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 72). [olsalar, -sa, -lar]*
18. Çeküp leşker olsa ne mülke revān
Olurdı Ḫıżır ḫażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 50). [olurdı, -ur, -dı]*
19. Çü fīrūz-mend ola bir ser-fīrāz
Olamaz ʿadūlar aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 2). [olamaz, -amaz]*
20. Niçün şāh **olan** ola beyhūde-gū
İde mümteniʿ olanı cüst ü cū *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 177). [olan,]*
21. Nʾola aṣlı olsa anuñ muʿteber
Velī anda yoḳ bende **olan** hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 180). [olan,]*
22. Cuvān **olana** yaraşur duta pend
Vʾegerni ider devletine gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 161). [olana, -an, -a]*
23. Buyurdı hemān **oldı** dīvān-ı şāh
Olur ḳapuya cemʿ cümle sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 119). [oldı, -dı]*
24. İşitdi çü peyġām-ı İskenderi
Dıraḫşende **oldı** gözi aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 262). [oldı, -dı]*
25. Çün on iki kez yüz biñ **oldı** sipāh
Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [oldı, -dı]*
26. Ayıtdı benüm **olıcaḳdur** cihān
Zemīn gūydur himmetüm ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 307). [olıcaḳdur, -ıcaḳdur]*
27. Anuñ çünki şāh **olmadın** ḥaẓẓı yoḳ
Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 285). [olmadın, -ma, -dı, -n]*
28. Anuñ çünki şāh olmadın ḥaẓẓı yoḳ
Velī-ʿahd-i Rūm **olmaġa** bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 286). [olmaġa, -mak, -a]*
29. Sebeb olmayayum hele cenge ben
Bu cānibden **olmasun** evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 256). [olmasun, -ma, -sun]*
30. Ẓafer **olmaya** çünki bir şāha yār
Başılur ola ḫayli ger ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 65). [olmaya, -maya]*
31. Çü furṣatda **olmaya** nuṣret muʿīn
Olur elde bī-kār şemşīr-i kīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 67). [olmaya, -ma, -y, -a]*
32. Nʾola aṣlı **olsa** anuñ muʿteber
Velī anda yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 179). [olsa,]*
33. Elinde **olup** sūzen anuñ sinān
Olur leng altında esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 69). [olup,]*
34. Ki Çīn ile Māçīn Ḫıṭā vü Ḫoten
Sipāhī **olup** bir yire encümen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 354). [olup,]*
35. Çü cāndan kişi nā-hirāsān **olur**
Helāk-i ʿadū aña āsān **olur** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 23). [olur, -ur]*
36. Zamān ile efʿī **olur** ejdehā
Siyeh-seng **olur** gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 217). [olur, -ur]*
37. Zamān ile efʿī **olur** ejdehā
Siyeh-seng **olur** gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 218). [olur, -ur]*

38. Eger baña furṣat virürse Ḫudā
Olursam ʿAcem mülkine ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 338). [olursam, -ur, -sa, -m]*
39. Göre ḥāli çün rūz-ı meydān **[ola]**
Şütürbān ile ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 327). [[ola], -a]*
40. Uran tīġa kendüyi mecnūn **olur**
Ḥıyābetde elbetde maġbūn **olur** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 69). [olur, -ur]*
41. Uran tīġa kendüyi mecnūn **olur**
Ḥıyābetde elbetde maġbūn **olur** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 70). [olur, -ur]*
42. Ulusına itse müdārā kişi
Murādınca **olur** hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 78). [olur, -ur]*
43. Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
Olur āsumān [u] zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 82). [olur, -ur]*
44. Olalum bu meydānda zūr-āzmāy
Görelüm kimüñ māderi ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 117). [olalum, -alum]*
45. Ḳılıç ayırur bizi şimdengirü
Çü ʿazm eyledük **olalum** rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 146). [olalum, -alum]*
46. Neñe ġarresin iy bir avuc türāb
Olur her ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 62). [olur, -ur]*
47. Mizācuñ **olur** ise sengīn ḥisār
İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 63). [olur, -ur]*
48. Bir evde yaraşmaz iki ked-ḫudā
Hemīn bir **olur** ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 82). [olur, -ur]*
49. İki şīrüz ortada bir gūr var
Naṣīb aña **olur** ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [olur, -ur]*
50. Çü ʿuḳāb ṣayda ide tīz-çeng
Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 132). [olur, -ur]*
51. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy şehriyār
Bu ʿālem-dürür çoḳ **olur** tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 136). [olur, -ur]*
52. Begenmedügüñ ḫār içinden ʿayān
Olur Ḫusrevā efʿi-yi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 140). [olur, -ur]*
53. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed ola bir kişi
Olur feteḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 172). [olur, -ur]*
54. Ḥaḳuñ luṭfı baña eger ola yār
Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 78). [oluram, -ur, -am]*
55. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim **olalar** rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 30). [olalar, -alar]*
56. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür **oldı** kerāmāt bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 28). [oldı, -dı]*
57. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı gird **oldı** mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 40). [oldı, -dı]*
58. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı ġulġul-i kūs **oldı** cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 108). [oldı, -dı]*
59. Tamām **oldı** çün meymene meysere
Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 113). [oldı, -dı]*
60. Çü vaḳt **oldı** ʿarż eyledi vaḳt-dān
Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 117). [oldı, -dı]*
61. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
Pür **oldı** zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 122). [oldı, -dı]*
62. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen **oldı** seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 124). [oldı, -dı]*
63. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿAyān **oldı** pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 178). [oldı, -dı]*
64. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür **oldı** nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 190). [oldı, -dı]*
65. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā **oldı** kimi yılan *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 222). [oldı, -dı]*
66. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile **olınmaz** beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 12). [olınmaz, --ın, -maz]*
67. Demirden sütūn **oluban** iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 65). [oluban, -uban]*
68. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 151). [olup, -up]*
69. İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 10). [olur, -(u)r]*
70. Birinüñ **olur** ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 15). [olur, -(u)r]*
71. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
Olur āhene ġarḳ mānend-i nār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 44). [olur, -(u)r]*
72. Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 80). [olur, -(u)r]*
73. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 96). [olur, -(u)r]*
74. Cenāḥeyn **olur** ol iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 105). [olur, -(u)r]*
75. Biner leşker-i şāh-ı Īrān-zemīn
Olur āsumān u zemīn āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 126). [olur, -(u)r]*
76. Gelüp iki ʿasker **olur** rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 153). [olur, -ur]*
77. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen **olur** anlaruñla meṣāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 156). [olur, -ur]*

78. Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp ḫavf **olur** elde lerzende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 172). [olur, -ur]*
79. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 176). [olur, -(u)r]*
80. İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 182). [olur, -(u)r]*
81. Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd **olur** tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 192). [olur, -(u)r]*
82. Çü esb-i dilīrān pūyān **olur**
Zemīn mehd mānendi cünbān **olur** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 197). [olur, -(u)r]*
83. Çü esb-i dilīrān pūyān **olur**
Zemīn mehd mānendi cünbān **olur** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 198). [olur, -(u)r]*
84. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
Olur lüʿle her mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 200). [olur, -(u)r]*
85. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki **olur** zemīn zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 232). [olur, -(u)r]*
86. Görinür idi raḫneden gāv u ḫūt
Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 236). [olur, -(u)r]*
87. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
Çıḳar miġfer ü gözler[in]den şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 243). [olur, -(u)r]*
88. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte **olur** pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 248). [olur, -(u)r]*
89. Kebūter eger açsa meydānda bāl
Ḳalur der-peyince **olamaz** hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 868). [olamaz, -a, -maz]*
90. Yigitlikde olur münāşib şafā
Gelür pīr **olana** velīkin belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1214). [olana, -an, -a]*
91. Olayum her emrüñde yār ü muʿīn
İkilik gidüp bir olalum hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 211). [olayum, -a, -y, -um]*
92. Çü ṣubḥ **oldı** oldı münevver cihān
Getürdi anı şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 287). [oldı, -dı]*
93. Direk **oldı** yir yir semāya şerār
Gören şandı kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 903). [oldı, -dı]*
94. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
Zemīn mürdeden **oldı** çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1040). [oldı, -dı]*
95. Siperler daḫı **oldılar** sedd-i rāh
Sipāh-ı Sikender idindi penāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 897). [oldılar, -dı, -lar]*
96. Bi-ḥamdillāh **olduñ** bizüm iy dilīr
Senüñ gibi yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 687). [olduñ, -du, -ñ]*
97. İde düzd her dānesin ger nihān
Ola ẓāhir işi **olıcak** ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 68). [olıcak, -ıcak]*
98. Çeküp üstüme pīl **olma** dilīr
Ki ḳullāb olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 231). [olma, -ma]*
99. Ne deñlü ki Dārāya itdümse pend
Ecel irdi çün **olmadı** sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 244). [olmadı, -ma, -dı]*
100. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne sed
Olur **olmasa** idi mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1012). [olmasa, -ma, -sa]*
101. Eger pīlden **olmasaydı** ḫışār
İderdük ḳamu leşkerin tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 663). [olmasaydı, -ma, -sa, -y, -dı]*
102. Aña dir kemāl ehl-i şāḥib-kemāl
Ki birinde **olmaya** aña hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 50). [olmaya, -maya]*
103. Cihān devletinde çe ger var sürūr
Velī **olmaya** terkden yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 106). [olmaya, -ma, -y, -a]*
104. Yolında anuñ oynadum gerçi baş
Murādumca **olma[ya]** ḫayfā savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 698). [olma[ya], -ma, -ya]*
105. Görinmez idi şuḳḳadan māh u mihr
Ata oġula itmez **olmışdı** mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1010). [olmışdı, -mış, -dı]*
106. Eger ẕerrece **olsa** anda yürek
Żaʿīf itmez idi anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 553). [olsa, -sa]*
107. Senüñ gibi bir daḫı **olsa** eger
Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 685). [olsa, -sa]*
108. Varur yalıñuz **olsa** yüz biñ çeri
Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 735). [olsa, -sa]*
109. Elindeki zūpīn-i sām-süvār
İder ḫurd ḫaşm **olsa** İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1090). [olsa, -sa]*
110. Eger peşşe mānendi çoġ **olsa** pīl
Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 227). [olsa, -sa]*
111. Alay **oluban** leşker-i şeh tamām
Bulur sübḥa-i seyr-veş intiẓām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 581). [oluban, -uban]*
112. Ne cevşen **olup** ḳavs-i Rüstem-kemān
Anı tīri berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 793). [olup, -up]*
113. Demürden iki mīl **olup** iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 819). [olup, -up]*
114. Olur laʿl-gūn tīġı elmās-gūn
Aḳar baḥr-i mercān **olup** seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 992). [olup, -up]*
115. O bezmüñ içinde **olup** ḳan nebīd
Şararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1035). [olup, -up]*
116. İki pāre **olup** yıḳıldı çü şāh
Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1123). [olup, -up]*

117. Şu kim pür ola maḫzeni sīm ü zer
Olup müşterī ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 38). [olup, -up]*
118. Olup rūy-i Hindū gibi ḳīr-fām
İder gird-i tīre cihānı tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 123). [olup, -up]*
119. Öñince **olup** Keyd şehe pīşvā
Olur şāh ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 129). [olup, -up]*
120. Olup baḥr-i şūrāba āb-ı zülāl
Ara yirde olmaya tā kim ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 205). [olup, -up]*
121. Velī olmaz anuñla tāc u nigīn
Behāyim içün ḫalḳ **olupdur** hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 60). [olupdur, -up, -dur]*
122. Ne bilsün güher baḫşını pīyle-ver
Olur şedde düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 28). [olur, -ur]*
123. Ben ol kīmyā-dānem ehl-i hüner
Olur laʿl senge idersem naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 30). [olur, -ur]*
124. Eger ṭopraġa eylesem iltifāf
Nice zer **olur** bil ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 32). [olur, -ur]*
125. Ne bilsün benüm ḳadrümi kec-naẓar
Hüner ehlini bilmek **olur** hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 34). [olur, -ur]*
126. Süheyl-i semend eyleyüp güş[ı] ker
Olur ḫıyre tāb-ı ışıḳdan naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 128). [olur, -ur]*
127. Öñince olup Keyd şehe pīşvā
Olur şāh ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 130). [olur, -ur]*
128. Şu kim ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
Enīsi **olur** tā ebed ḫūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 162). [olur, -ur]*
129. Cihānda olur ḫūk gibi ḫaḳīr
Olur āḫırında maḳām-ı saġīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 180). [olur, -ur]*
130. Çeküp üstüme pīl olma dilīr
Ki ḳullāb **olur** pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 232). [olur, -ur]*
131. Olur tīġ-ı Ḥindū daḫı gerçi tīz
Olur berg bir file itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 238). [olur, -ur]*
132. Nedür gürgden gāv-ı deşti şehā
Olur aña Rūmī-kemend ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 240). [olur, -ur]*
133. Ḳoyar cevşene anları şehriyār
Olur her birisi demürden ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 398). [olur, -ur]*
134. Didi furṣat **olur** ise ḳıl ḳıtāl
Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 441). [olur, -ur]*
135. Didi iy süvārān-ı Īrān u Rūm
Kim **olur** elüñüzde āhen çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 532). [olur, -ur]*
136. Çalışmaḳdan erre **olur** tīġ-ı tīz
Beri dönmeyüp eyleldiler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 611). [olur, -ur]*
137. Ele aldılar ṣoñra pīçān kemend
Olur pīl gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 624). [olur, -ur]*
138. Gice irişince iderler ḳıtāl
Ḳarañu **olur** buldılar infiṣāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 652). [olur, -ur]*
139. Ṭılāya **olur** her yañadan süvār
Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 655). [olur, -ur]*
140. Olur her ḳolı āhenīn bir sütūn
Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 817). [olur, -ur]*
141. Degül nevkine seng-i ḫārā ḫarīr
Olur çalsa pūlād-ı çīnī ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 830). [olur, -ur]*
142. Düşer çünki ol nefṭlü sāza sūz
Şütürler **olur** cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 902). [olur, -ur]*
143. ʿAlem deprenüp çün yüridi sipāh
Görinmez **olur** tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 912). [olur, -ur]*
144. Ser-ā-ser o meydān içi tīr **olur**
Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr **olur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 919). [olur, -ur]*
145. Ser-ā-ser o meydān içi tīr **olur**
Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr **olur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 920). [olur, -ur]*
146. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
Ne nefʿ **olur** iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [olur, -ur]*
147. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
Ki ḫorṭūm çevgān **olur** güy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 926). [olur, -ur]*
148. Aḳar şöyle cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
Ki ṭolmalu **olur** bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 952). [olur, -ur]*
149. Ḳara toza ġarḳ oldı cümle sipāh
Olur Hindū mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 984). [olur, -ur]*
150. Olur laʿl-gūn tīġı elmās-gūn
Aḳar baḥr-i mercān olup seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 991). [olur, -ur]*
151. Ṭolar şöyle mürdeyle ol rezm-gāh
Bulamaz **olur** kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1008). [olur, -ur]*
152. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne sed
Olur olmasa idi mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1012). [olur, -ur]*
153. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
Cihān baḥr **olur** idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1014). [olur, -ur]*
154. Velī mevte ḫāyil mi **olur** siper
O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1119). [olur, -ur]*
155. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
Ne ḫod hāyil **olurdı** ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [olurdı, -ur, -dı]*
156. Olan kimse dānā vü ṣāḥib-naẓar
Bile kim nice ʿıḳd **olurmış** güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 22). [olurmış, -ur, -mış]*

157. Niẓāmī vu Ḫusrev baña pīşvā
Olupdur **olursam** nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 84). [olursam, -ur, -sa, -m]*
158. Müselmān **olursañ** bulursın emān
Vʾegerni gider mülk-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 193). [olursañ, -ur, -sa, -ñ]*
159. İder ḫāżır **[ol]** on iki pīl-i mest
Ki her birinüñ çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 395). [[ol],]*
160. Başup iki yüz **[ol]** eri pehlevān
Muẓaffer olur ḫayl-i şāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 465). [[ol],]*
161. Sürer **[ol]** ʿalem üzre Hindūyı çüst
Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1005). [[ol],]*

ol: *Ölmek.*

1. Birimüz **ölüp** çün birimüz ḳala
Cihān mülkine cümle sulṭān ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1063). [ölüp, -üp]*

ol-: *1. Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek. 2. Çok acı veya sıkıntı çekmek, acı, sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek.*

1. Ölenler gelüp saña olmaz muʿīn
Ne dirsen añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 167). [ölenler, -en, -ler]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiil, haline gelmek.*

1. Ki niçe ki endīşe **ola** bülend
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 43). [ola, -a]*
2. Kim **olam** bu ben ẕerre-i ḫāksār
Ki maʿdūd **olam** ben de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 89). [olam, --am]*
3. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr **olmaġ** içün dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 18). [olmaġ, -maġ]*
4. Olup Cāmi-veş bunlaruñ pey-revi
Suḫan-gülaruñ **olmışam** serveri *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 44). [olmışam, -mış, -am]*
5. Cihān ṣuffasına döşedüñ ḫarīr
Ne işe gerek **ola** köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 52). [ola, -a]*
6. Getürdüñ çü dükkāna ḫurmā-yı ter
Gözi **olmıyan** ḫanẓal ala meger *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 42). [olmıyan, --mı, --yan]*
7. Gedā-zāde kim **ola** ṣāḥib-hüner
Şu şeh-zādeden yeg kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 185). [ola, -a]*
8. Göre ol da çün rūz-ı meydān **ola**
Ki ejder nice āteş-efşān **ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 319). [ola, -a]*
9. Ẓafer olmaya çünki bir şāha yār
Başılur **ola** ḫayli ger ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 66). [ola, -a]*
10. Yükün çekmeden ḫar çü nālān **ola**
Revā mı aña ḫazz pālān **ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 54). [ola, -a]*
11. Çü fīrūz-mend **ola** bir ser-fīrāz
Olamaz ʿadūlar aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 1). [ola, --a]*
12. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk **ola**
Ṣuyı kevşer **ola** gili müşg **ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 12). [ola, --a]*
13. Çü ṣayd eylemekde **ola** yūz süst
Yeg andan şu sinnevr kim **ola** çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [ola, --a]*
14. Şu kimse ki ḫavf ide rūz-ı neberd
Dimez merd **olan** kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 44). [olan, -an]*
15. Didi kim **olan** kimse fermān-revā
Diline geleni dimek ʿayb ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 173). [olan, -an]*
16. Şeh **olan** kişi virmedinse ḫarāc
Yeg ol künc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 201). [olan, -an]*
17. Gerek iḥtiyāṭ **olana** rūz-ı ceng
Degül şol ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 55). [olana, --an, --a]*
18. Degül mest-i şīr **olmışam** şīr-mest
Uramaz kemer-bendüme kimse dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 219). [olmışam, -mış, -am]*
19. Ḳolı her birinüñ çü ḫamm-ı kemend
Kime **olsa** pīçān ider defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 386). [olsa, --sa]*
20. Süvār **olup** olsa ne mülke revān
Olur feṭḥ u nuṣret aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 5). [olup, --up]*
21. Cihān-gīr ola çünki bir şehriyār
Olur bir kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 20). [olur, --ur]*
22. Gice ṣubḥa dek **oldılar** pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 35). [oldılar, -dı, -lar]*
23. Ḳızıl ḳan **olup** aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 261). [olup, --up]*
24. Ne şeh kim **ola** ḳaṣdı dāyim ġazā
Nereye ki varursa Ḫaḳ yār **ola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [ola, -a]*
25. Saʿādet anuñ kim daḫı nev-cuvān
İñen **ola** ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1210). [ola, -a]*
26. Kime kim saʿādet olursa ḳarīn
Ola ol şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1068). [ola, -a]*
27. Olan şāh-zād u cihān-pehlevān
Revādur **ola** şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 712). [ola, -a]*
28. Ki görmiş degül mişlini bu cihān
Yüzüñ aġ **ola** iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 684). [ola, -a]*
29. Çü İskender-i Rūmī ḳandīl **ola**
Cihān ṭurduġınca bu temsīl **ola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 351). [ola, -a]*

30. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
Ola her biri şāḫda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 348). [ola, -a]*
31. Getürem saña şīr mānendi ceyş
Kaçan şīre hem-zūr **ola** gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 234). [ola, -a]*
32. Bu baḥr üzre yazdum anıñçün kitāb
Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 86). [ola, -a]*
33. Senüñ bulduġuñ cevheri pür-bahā
Selāṭīnlere dürretü't-tāc **ola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 14). [ola, -a]*
34. İden ḥaẕẕ-ı ednā sözinden ʿazīz
Bu şanʿatda **ola** mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 74). [ola, -a]*
35. Şu resm ile naẓm ile bu cevheri
Ki ḫayrān **ola** her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 20). [ola, -a]*
36. İde düzd her dānesin ger nihān
Ola ẓāhir işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 68). [ola, -a]*
37. Olan peyrev-i Şeyḫī vü Aḥmedī
Ne mümkin bula devlet-i sermedī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 77). [olan, -an]*
38. Olan kimse dānā vü şāḥib-naẓar
Bile kim nice ʿıḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 21). [olan, -an]*
39. Olan şāh-zād u cihān-pehlevān
Revādur ola şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 711). [olan, -an]*
40. Ne bilsün şu ekmeh **olan** ādemi
Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 51). [olan, -an]*
41. Bulur müʾmin **olan** kişi Ḥaḳḳa rāh
Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 257). [olan, -an]*
42. Olur pīle vü bebre vü şīre dām
İder niçe ser-keş **olan** şaḫṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 850). [olan, -an]*
43. Cemāda **olan** bende mecnūn olur
Düşüp küfr bendine maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 167). [olan, -an]*
44. Ben **oldum** iki servere medḥ-ḫˇān
Çü mihr ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 89). [oldum, -dum]*
45. Ḳılur ol gice ṣubḥ **olınca** namāz
Sikender idüp Ḫālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 769). [olınca, -ınca]*
46. İkindü **olınca** iderler ḳıtāl
Biri ġālib olmaz ikisi hemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 619). [olınca, -ınca]*
47. Seni sevmeyen cānı gibi ʿazīz
Ḥaḳīr olsun **olınca** tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 710). [olınca, -ınca]*
48. Gözet ṭarzum iy pīr ü pāk-dil
Dilerseñ eger **olmayasın** ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 76). [olmayasın, -ma, -ya, -sın]*
49. Velī **olmaz** anuñla tāc u nigīn
Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 59). [olmaz, -maz]*
50. Benüm oġlum **olmaz** saña çün ʿıyāl
Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 69). [olmaz, -maz]*
51. O ẓulmetden **olmış** idi ṣubḥ şām
Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 125). [olmış, -mış]*
52. Meger saña İlyās-durur reh-nümā
Kim **olur** güher kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 12). [olur, -ur]*
53. Ḫaṭāyı ṣavābı ne bilsün ʿavām
ʿAvāma dimişler **olurlar** havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 82). [olurlar,]*
54. Olursa felek heft-bāre ḫışār
Ḫalāṣa meded yoḳ eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 223). [olursa, -sa, -ur]*

[ol]: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

1. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence **[ol]** düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 52). [[ol],]*

ola: *"Ol-" yardımcı fiil, haline gelmek.*

1. Ne miḳdāruñ **ola** senüñ iy faḳīr
Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 57). [ola,]*
2. Buyurdı debīre yaza bir cevāb
Ki her bir cevābı **ola** bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 92). [ola,]*
3. Eger ʿavnı **ola** anuñ reh-nümūn
İder peşşe Nemrūd[ı] ḫˇōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 17). [ola,]*
4. Dimiş daḫı iy şāh-ı Ḫrān-zemīn
Gerek şāh olanlar **ola** dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 46). [ola,]*
5. Velī niʿmetüñe çü yoḳ minnetüñ
Ne deñlü ziyāde **ola** ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 70). [ola,]*
6. Ḥaḳuñ luṭfı baña eger **ola** yār
Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 77). [ola,]*
7. Bir avuc zemīne de iy pādişāh
Ne lāzım **ola** iki şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 80). [ola,]*
8. Beni itdi Ḥaḳ çünki şāḥib-ḳırān
Gerek mülküm **ola** ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 84). [ola,]*
9. Ola raḫşum altumda çün kim çemān
Yidi ḫatvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 89). [ola,]*
10. Çü [ ]
Şu kim zūr-mend **ola** ẓāhir **ola** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 114). [ola,]*
11. Çü [ ]
Şu kim zūr-mend **ola** ẓāhir **ola** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 114). [ola,]*
12. İki şīrüz ortada bir gūr var
Naṣīb aña olur ki baḫt **ola** yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [ola,]*

13. İki esb-i tāzīlüvüz bād-pāy
Ola kim bu meydānda pāy-āzmāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 124). [ola,]*
14. Çü Ḥaḳdan müʾeyyed **ola** bir kişi
Olur feṯḥ u nuṣret hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 171). [ola,]*
15. Çü Ḫrān naṣīb **ola** iy şeh baña
İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [ola,]*
16. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
Ki sindān **ola** şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 184). [ola,]*

ola kim: *Ola ki.*

1. Didi furṣat olur ise ḳıl ḳıtāl
Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 442). [ola kim,]*

ola mı: *Olur mu?.*

1. Şu kim nāyib-i Ḫażret-i Ḥaḳ ola
Benī-nevʿine **ola mı** ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 200). [ola mı,]*

ola mı: *Olur mu? II mümkün mü?.*

1. Bir **ola mı** baḥr ile bir ḳatre āb
Ya hem-çenk **ola mı** megesleʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 280). [ola mı,]*

olanca: *Bütün, tamamıyla.*

1. Muḥabbet iderseñ eger sen baña
Olanca ḳul olam ḳoluñda saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 722). [olanca,]*

olar: *T. Çokluk üçüncü şahıs zamiri, onlar.*

1. Olardan nem eksük benüm Ḫusrevā
Nʾiçün şehlüḳ olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 101). [olardan, -dan]*
2. Eger mehl virür ise rūzigār
Görüp sen daḫı **oların** şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1076). [oların,]*

olduġın: *Olduğunu.*

1. Yazup aña tārīḫ şāh-ı cihān
İder nice **oldugın** anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1176). [oldugın,]*

olma: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

1. Eger **olmasa** bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 11). [olmasa, -sa]*

olmak: *Olmak.*

1. Ayaḳ bağıdur çoḳlıḳ **olmaḳ** sipāh
Yiter bu ḳadar nāṣır olsun İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 371). [olmaḳ,]*
2. Cevāhir-şinās ü cevāhir-fürūş
Ṣadef gibi **olmaḳ** revā mı ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 4). [olmaḳ,]*

olmaḳ: .

1. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
Benüm ile sen ḳandan **olmaḳ** ḫarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 56). [olmaḳ,]*

olmaz: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.*

1. Ṭapuñ **olmaz** ise baña reh-nümā
Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 13). [olmaz,]*
2. Raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] Ṣefīʿüʾẕ-ẕünūb
Sen **olmaz** iseñ yā Ṭabībe'l-ḳulūb *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 60). [olmaz,]*

olmış idi: *Olmuştu.*

1. Meger bir gün **olmış idi** dil dijem
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 1). [olmış idi, --di]*

olsa: *Olsa.*

1. Ne deñlü ki çoġ **[olsa]** Hindī-sipāh
Ne ġam çünki sensin ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 241). [[olsa],]*

olup pāy-dār ü olup üstüvār: *Devamlı ve sağlam olup.*

1. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 101). [olup pāy-dār ü olup üstüvār, --up]*

olup pāy-dār ü olup üstüvār: *Devamlı ve sağlam olup.*

1. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 101). [olup pāy-dār ü olup üstüvār, --up]*

olupdur: *Olmuştur.*

1. Niẓāmī vu Ḫusrev bañа pīşvā
   Olupdur olursam nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 84). [olupdur,]*

olur: *Olur: Ol-, olur.*

1. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
   Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 40). [olur,]*
2. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
   Olur zeyn ḳalb ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 118). [olur,]*
3. Ḳonup anda ārām ider şehriyār
   Olur rāḥat ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 134). [olur,]*

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

1. Baş ortaya ḳoyan **olur** yine baş
   Muḫanneṣ kişiye güç **olur** savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 28). [olur,]*
2. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
   Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 94). [olurlar, -lar]*

olur[sa]: *Ol: ol-.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz **olur[sa]** nihān
   İder anı evżāʿ-ı şūret ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 23). [olur[sa],]*

on iki: *On iki.*

1. İder ḫāżır [ol] **on iki** pīl-i mest
   Ki her birinüñ çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 395). [on iki,]*

ormān: *Ağaçlarla kaplı geniş alan.*

1. Yıḳup beyʿasın yaḳdı **ormānını**
   Helāk eyledi cümle ruhbānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1233). [ormānını, -ı, -nı]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Baş **ortaya** ḳoyan olur yine baş
   Muḫanneṣ kişiye güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 27). [ortaya, -y, -a]*
2. Gelüp **ortaya** aldılar şāhı heb
   Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 577). [ortaya, -y, -a]*
3. Ḳoyup **ortaya** başın eyler savaş
   Ki ḫorṭūm çevgān olur gūy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 925). [ortaya, -y, -a]*

ortada: *Ara yer, meydan.*

1. İki şīrüz **ortada** bir gūr var
   Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 119). [ortada,]*

ortaya: *Başlangıçla sondan veya etraftaki yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer // Herkesin görebileceği yer.*

1. Alup **ortaya** ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 75). [ortaya,]*

ʿosmān: *Hz Osman.*

1. Üçüncisi ʿ**Osmān** ol ehl-i ḫayā
   Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 161). [ʿosmān,]*

ot: *Ateş, od.*

1. İder pīl **otdan** be-ġāyet ḥaẕer
   Anuñ çāresi oddur iy şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 763). [otdan, -dan]*

otur: *Oturmak.*

1. İki cānibe ḳondı kürsī-i zer
   Otur aña iki yel-i nām-ver *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 122). [otur,]*
2. Gelüp bir bir **oturdı** erkānlar
   Müzeyyen idüp ṣadrı aʿyānlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 123). [oturdı, -dı]*

otuz: *Yirmi dokuzdan sonra gelen sayinin adi ve bu sayiyi gösteren işaret.*

1. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
   Bilüp anı şād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 393). [otuz,]*

oynad-: *Hareket ettirmek.*

1. Olur Hind ü Hindū-yı bāzī ger
   Kimi **oynadur** tīġ kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 964). [oynadur, -ur]*

öğdüği: *Övmek, methetmek.*

1. Anuñ **ögdügi** bir niçe büt-perest
   Gelüp ʿāleme her biri gitdi mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 95). [ögdügi,]*

ögred: *Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.*

1. Benüm daḫı göñlüm dilerdi ḳıtāl
   Gel **ögredeyem** saña ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 378). [ögredeyem, -e, -yem]*
2. Di kim Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
   Baña şimdi mi **ögredür** iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 300). [ögredür, -ür]*

öldür: *Öldürmek, yok etmek.*

1. Ḳaçan kim şehinşāh naʿra urur
   Öli dirgirüp diriyi **öldürür** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1114). [öldürür, -ür]*

ölen: *Ölen kişi.*

1. Ölenler içün yās ider gūyiyā
   Zemīn yüzini yırtar aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 969). [ölenler, -ler]*

öli: *Ölü.*

1. Ḳaçan kim şehinşāh naʿra urur
   Öli dirgirüp diriyi öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1114). [öli,]*

ölü: *Ölmüş olan.*

1. Görür şeh ki ġāyet ḳırıldı sipāh
   Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1046). [ölü,]*

ölüm: *Ölüm, hayâtın son bulması.*

1. Ölüm yoḳdur elçiye iy bed-gümān
   Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 343). [ölüm,]*

ʿömer: *Hz. Ömer.*

1. İkincisi ʿ**Ömerdür** ol ehl-i dād
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 157). [ʿömerdür, -dür]*
2. Ṣadāḳatde Bū Bekr ü ʿOs̱mān-ḥayā
   ʿAdilde ʿ**Ömer** tīġde Mürteżā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 26). [ʿömer,]*

ʿömr: *Ömür, hayat.*

1. Virem ben de dīn-i Ḫalīle şeref
   ʿAbe̲s yire ʿ**ömr** eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 108). [ʿömr,]*
2. Virür naẓma memdūḥ ġāyet şeref
   İder nā-sezā medḥi ʿ**ömri** telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 98). [ʿömri, -i]*

ön: *Huzurunda, önünden, önü sıra.*

1. Gelüp iḥtirām ile ol ser-firāz
   Öñinde niyāz ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 134). [öñinde, -i, -n, -de]*
2. Çekildi ḳamū leşker **öñince** pīl
   Revān oldı ardınca deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 887). [öñince, -ince]*
3. Sipāhuñ **öñince** yürür pīl-i mest
   Düşer heybetinden ḳulūba şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 641). [öñince, -ince]*
4. Getürdi bile bir direfş-i siyāh
   Öñince direfşüñ geẕer Fūr-ı Şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 418). [öñince, -ince]*
5. Sipāhuñ **öñince** yürür ḫayl-i pīl
   Ḳılur gerdi dünyā yı deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 583). [öñince, -ince]*
6. Öñince yürür pīl Elbürz-vār
   Giderler sipeh idinüben ḥişār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 587). [öñince, -ince]*
7. Getürüp şeh **öñinde** öpdi zemīn
   Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 635). [öñinde, -i, -n, -de]*
8. Ḫalāṣ idemez tīġ **öñinden** çü ser
   İrişince zer zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1121). [öñinden, -i, -n, -den]*
9. Geçer pīlüñ **öñine** Hindū-sipāh
   Ṭolar tīġ-ı zūpīn ile rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 647). [öñine, -i, -n, -e]*
10. Varup ḳondı Ḳannūc **öñine** çü şāh
    Sikender daḫı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 423). [öñine, -i, -n, -e]*
11. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
    Geçer pīl **öñine** demān hem-çü bād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 594). [öñine, -i, -n, -e]*
12. İdelüm **öñüñde** bu gün bir neberd
    Ki gerdūna yir yir sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 563). [öñüñde, -üñ, -de]*

ön: *Bir şeyin esas tutulan yüzünün baktığı yer, karşı. Bir kimsenin ilerisi.*

1. Piyāde **öñince** ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 107). [öñince, -ince]*

ön: *On.*

1. Çün **on** iki kez yüz biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [on,]*

ön: *İyileşmek, şifa bulmak.*

1. Aña **oñmaya** z̲errece kār-ger
   Degül kim ide [hem] ṣaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 795). [oñmaya, -ma, -ya]*

ön: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḥayrān olur
   Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 76). [öñünde, -üñ, -de]*

ön: .

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
   Beş **on** gün ululıġa böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 50). [on,]*
2. Cihān şahlıġı ked-ḫudālıḳdur[ur]
   Beş **on** ṣaḫṣa fermān-revālıḳdur[ur] *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 48). [on,]*

ön: *Arka, sağ ve soldan başka dördüncü yön, görünen ileri taraf.*

1. Şeh evvel sürer leşker **öñince** pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 245). [öñince, --ince, -]*

öñince: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

1. Öñince çekilüp niçe bād-pā
   Yürür der-peyince niçe dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 401). [öñince,]*
2. Öñince olup Keyd şehe pīşvā
   Olur şāh ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 129). [öñince,]*

öñinde: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

1. Rükūʿ eyleyüp itdi çoḳ āferīn
   Sücūd idüp öpdi **öñinde** zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 136). [öñinde,]*
2. Gelüp şāhuñ **öñinde** öpdi zemīn
   Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 299). [öñinde,]*

öñünce: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

1. Şeh **öñünce** esbān-ı ṣaḥrā-neverd
   İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 141). [öñünce,]*

öp-: *Öpmek.*

1. Gelüp şāhuñ öñinde **öpdi** zemīn
   Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 299). [öpdi, --di]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Getürüp şeh öñinde **öpdi** zemīn
   Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 635). [öpdi, -di]*
2. Gelüp şāha itdi duʿā **öpdi** yer
   Naẓar itdi diḳḳatle ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 679). [öpdi, -di]*
3. Öpüp geydi şāhuñ elinden külāh
   Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1195). [öpüp, -üp]*

öt-: *(Kuş ve böcek için) değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 158). [öter, -er]*

öyle: *Öğle vakti.*

1. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu söz
   Olur **öyleden** ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1216). [öyleden, -den]*

öz: *T. Kendi, şahsı, zatı. Düşüben kūy-ı ḫarābāta özin ḫāk eyler Düşüben kūy-ı ḫarābāta özin ḫāk eyler.*

1. Yıḳılur başı üzre pīl-i sütürg
   Özin düşürünce o derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 630). [özin, -i, -n]*

ʿ**özr-ḫ̌āh:** *Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.*

1. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿ**özr-ḫ̌āh** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 56). [ʿözr-ḫ̌āh,]*
2. Günāhum benüm yoḳ sen itdüñ günāh
   Gerek sen olasın yine ʿ**özr-ḫ̌āh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 158). [ʿözr-ḫ̌āh,]*

ʿ**özr-ḫ̌āh olmışam:** *Özür bildirerek af isteyen olmak.*

1. Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
   ʿİtāb itme kim ʿ**özr-ḫ̌āh olmışam** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 72). [ʿözr-ḫ̌āh olmışam, --mış, --am]*

pā: *Ayak*

1. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne **pā** pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [pā,]*

pādişāh: *Hükümdar.*

1. Saña yaraşur **pādişahlıḳ** hemān
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 5). [pādişahlıḳ, --lıḳ]*
2. Başın ḳaldurup didi iy **pādişāh**
   Saña yaraşur taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 137). [pādişāh,]*
3. Hemīşe günüñ günden iy **pādişāh**
   Yeg itsün Ḫudāvend-i ḫurşīd ü māh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 143). [pādişāh,]*
4. Gelüp leşkeri ile her **pādişāh**
   Derinde olur cemʿ ḫayli sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 361). [pādişāh,]*
5. Ne deñlü ulu olsañ iy **pādişāh**
   İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 59). [pādişāh,]*
6. Seni cehlüñ ile iden **pādişāh**
   ʿAceb mi baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 73). [pādişāh,]*
7. Didi olmadın iki leşker tebāh
   O yeg kim helāk ola bir **pādişāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1048). [pādişāh,]*

pādişāh: *1. Büyük hükümdar. 2. Sevgili. 3. Allah.*

1. Bir avuc zemīne de iy **pādişāh**
   Ne lāzım ola iki şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 79). [pādişāh,]*

pādişāh olur: *Padişah olmak.*

1. Öpüp geydi şāhuñ elinden külāh
   Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1196). [pādişāh olur, -ur]*

pāk-dil: *Gönlü temiz.*

1. Gözet ṭarzum iy pīr ü **pāk-dil**
   Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 75). [pāk-dil,]*

pāk-dīn: *İnancın temiz dini; kutsal inanç.*

1. Ḫuceste imiş mülk-i maġrib-zemīn
   Ki sencileyin şāhı var **pāk-dīn** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 186). [pāk-dīn,]*

pālān: *Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan,kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir çeşit eyer.*

1. Yükün çekmeden ḫar çü nālān ola
   Revā mı aña ḫazz **pālān** ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 54). [pālān,]*

pā-māl: *Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.*

1. Zemīni sipeh şöyle **pā-māl** ider
   Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 233). [pā-māl,]*

pā-māl idüp: *Ayak altına almak, çiğnemek.*

1. İdüp ḫaşmı pā-māl şāḥib-ḳırān
   Olur ḥükmine rām Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1147). [pā-māl idüp, -üp]*

pā-māl olıcak: *Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.*

1. Egerçi ki var peşşede vaż̇ʿ-ı pīl
   Olur līk **pā-māl olıcak** ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 268). [pā-māl olıcak, --ıcak]*

pā-māl olur: *Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.*

1. Eger eylese pīl-i Hindūya zūr
   Olur pīl pā-māl çün mūr-ı ḫor *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 36). [pā-māl olur, --ur]*

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

1. İki **pāre** olup yıḳıldı çü şāh
   Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1123). [pāre,]*

pās-bān: *Gece bekçisi.*

1. Olup çetr [çünkim] bu heft āsumān
   İşigünde Keyvān olur **pās-bān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 96). [pās-bān,]*
2. Gice şubḥa dek oldılar **pās-bān**
   Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 35). [pās-bān,]*

pās-bān olur: *Nöbetçi, gece bekçisi olmak.*

1. Yaḳup şemʿler şaḫne-i āsumān
   Olur her gice ḳaṣrına pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 166). [pās-bān olur, --ur]*

pāy: *Far. Ayak, kadem.*

1. İdüp çarḫı ker kūs u būḳ u nefīr
   Zemīni ider pīl **pāyı** ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 416). [pāyı, -ı]*

pāy-dār: *Kalıcı, sürekli.*

1. Cihānda degül kimsene **pāy-dār**
   Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ ber-ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 69). [pāy-dār,]*
2. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne pā **pāy-dār** ü ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [pāy-dār,]*

pāy-dār olmadı: *Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.*

1. Şehin-şāh-ı Īrān gibi tāc-dār
   Size cengde olmadı pāy-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 540). [pāy-dār olmadı, -ma, -dı]*

pāye: *Far. Basamak, merdiven basamağı.*

1. Hümāya şeref-baḫşdur sāyesi
   Sipihr-i berīn kemterīn **pāyesi** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 34). [pāyesi, --si]*

pāye-i bihterīn: *En iyi derecesi.*

1. Suḫen **pāye-i bihterīn** beşer
   Suḫenden füzūnı suḫenden żarar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 81). [pāye-i bihterīn,]*

pāye-i nerdübān: *Merdiven basmağı.*

1. Celāline nisbet bu heft āsumān
   Degüldür şehüñ **pāye-i nerdübān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 46). [pāye-i nerdübān,]*

pāyesin bulamaz: *Derecesine ulaşamaz.*

1. Göremez kimesne anuñ sāyesin
   Bulamaz kimesne anuñ pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 116). [pāyesin bulamaz, --si, --n, --a, --maz]*

pāy-gāh ider: *Derece eder.*

1. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 103). [pāy-gāh ider, --er]*

pāy-gāh-ı bülend virdüñ: *Yüksek mertebeler verdin.*

1. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
   ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 43). [pāy-gāh-ı bülend virdüñ, --dü, --n]*

pā-yi mūr: *Karıncanın ayağı.*

1. Vʾegerni ne deñlü ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye **pā-yi mūr** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 68). [pā-yi mūr,]*

pāy-ı pīl: *Filin ayağı.*

1. Ḫaṭā itmeseydi eger **pāy-ı pīl**
   Beni kim iderdi esīr ü dilīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 699). [pāy-ı pīl,]*

pāy-ı pīl-i demān: *Güçlü filin ayağı.*

1. İderken bu cengi iki pehlevān
   Ḫaṭā eyledi **pāy-ı pīl-i demān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 628). [pāy-ı pīl-i demān,]*

pāy-māl itmege: *Ayaklar altına almak ll yok etmek (gam zulmeti bağlamında).*

1. Seḥerden ṭurup geydi Hindī çuḳal
   Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 574). [pāy-māl itmege, -me, -ge]*

pāy-māl idem: *Ayak altına almak, ezmek.*

1. Virür ise furṣat baña Ẕü'l-Celāl
   İdem yarın anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 742). [pāy-māl idem, -em]*

pāy-māl ola: *Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.*

1. Didi furṣat olur ise ḳıl ḳıtāl
   Ola kim ṭılāya ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 442). [pāy-māl ola, -a]*

pāy-māl olduġın: *Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.*

1. Nice itdügin kendü ile ḳıtāl
   Nice olduġın ʿāḳıbet pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1178). [pāy-māl olduġın, -duġ, -ın]*

pāy-māl olur: *Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yok olmak, ortadan kalkmak.*

1. Nedür cāh-ı dünyā nedür mülk ü māl
   Olur āḫır elbette çün pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 174). [pāy-māl olur, --ur]*

peder-pādiṣāh u püser-pādiṣāh: *Padişahın babası ve padişahın oğlu.*

1. Peder-pādiṣāh u püser-pādiṣāh
   İkisi daḫı iki ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1205). [peder-pādiṣāh u püser-pādiṣāh,]*

pedīd: *Açık, belli.*

1. Zebān-ı güher-pāṣa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ **pedīd** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 28). [pedīd,]*

pehlevān: *Yiğit.*

1. Ḳaçan Rūmda ḳopsa bir **pehlevān**
   Olur idi iḳlīme ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 15). [pehlevān,]*
2. Ne deñlü ki ʿālemde var **pehlevān**
   Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 91). [pehlevān,]*
3. Sikender yanında iki **pehlevān**
   Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 101). [pehlevān,]*
4. Cenāḥeyne ḳodı iki **pehlevān**
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 127). [pehlevān,]*
5. Gelür bār-gāhına ṣāḥib-ḳırān
   İder dest-būs anda her **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1154). [pehlevān,]*
6. Urur ṣoñra bir tīġ ṣāḥib-ḳırān
   Siper dutdı tīġına ol **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1118). [pehlevān,]*
7. Göre sen de iy şāh-ı Hindūstān
   Nice ḳopduġun Rūmda **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1070). [pehlevān,]*
8. Oḳur Fūrı meydānda ol **pehlevān**
   Żarūrī gelür Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1051). [pehlevān,]*
9. Geyer üstine cevşen ol **pehlevān**
   Ki kār itmeye aña tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 791). [pehlevān,]*
10. Ḫudā ḥaḳḳı içün eyā **pehlevān**
    Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 715). [pehlevān,]*
11. Sikender didi kim eyā **pehlevān**
    Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 707). [pehlevān,]*
12. Varup didiler aña iy **pehlevān**
    Gel ister seni şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 675). [pehlevān,]*
13. Ṣalar **pehlevān** aña defʿī kemend
    İder ḳullarını kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 631). [pehlevān,]*
14. İderken bu cengi iki **pehlevān**
    Ḫaṭā eyledi pāy-ı pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 627). [pehlevān,]*
15. Ezildi siper gitdi gürz-i girān
    Tehī-dest ḳaldı iki **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 622). [pehlevān,]*
16. Ṣunarlar biri birisine sinān
    ʿAceb ceng ider ol iki **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 608). [pehlevān,]*
17. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi sinān
    Elinde gelür cenge ol **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 596). [pehlevān,]*
18. Başup iki yüz [ol] eri **pehlevān**
    Muẓaffer olur ḫayl-i şāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 465). [pehlevān,]*
19. Çü gördi cuvān-baḫtı ol **pehlevān**
    Ḳodı zihde bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 455). [pehlevān,]*
20. Geyüp cevşenin bendi ol **pehlevān**
    Ala ile geydi çü bād-ı demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 445). [pehlevān,]*
21. Bu cānibde sulṭān-ı Hindūstān
    İki yüz biñ ola yarar **pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 434). [pehlevān,]*
22. Girürse ele **pehlevānı** eger
    Tereddüd yoḳ anda bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 443). [pehlevānı, -ı]*
23. İki **pehlevānuz** iki nev-cuvān
    İkimiz ḳıtāl eyleyelüm hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1055). [pehlevānuz, -uz]*

pehlevān giçer: *Pehlivan geçinir.*

1. Cihānda giçer çoḳ kişi pehlevān
   Meşeldür bu kim dilde yoḳ üstüḫ̇ān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 21). [pehlevān giçer, --er]*

pehlevān-ı güzīn: *Seçilmiş yiğit.*

1. İder elli biñ **pehlevān-ı güzīn**
   Didi kim yiter baña bunlar hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 369). [pehlevān-ı güzīn,]*

peleng: *Kaplan.*

1. İdelüm anuñ ile şīrāne ceng
   Göre kim nice ider imiş **peleng** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 316). [peleng,]*
2. Ṭoḳunup **peleng** pīle olduḳça ġarḳ
   Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 249). [peleng,]*
3. Ḳaçarsañ eger kūha hem-çün **peleng**
   Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 215). [peleng,]*
4. Cuvān-baḫt u Ḳayṭās iderlerdi ceng
   ʿAdū ḫūk idi ol ikisi **peleng** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 946). [peleng,]*

pelenk: *Kaplan.*

1. Ḳaçan kirm ide ejdehā ile ceng
   Ḳaçan ceng ide gürbe ile **peleng** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 36). [peleng,]*

penāh: *Sığınacak yer, melce.*

1. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya **penāh** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 80). [penāh,]*
2. Livāsı ḳamu ümmetine **penāh**
   Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 55). [penāh,]*
3. Ḫudāvend-i şemşīr-i şāḥib-külāh
   İşigi cihān şehlerine **penāh** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 20). [penāh,]*

penāh idindi: *Sığınmak; sığınacak yer etmek.*

1. Siperler daḫı oldılar sedd-i rāh
   Sipāh-ı Sikender idindi penāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 898). [penāh idindi, -in, -di]*

penāh idinem: *Sığınılacak yer edineyim.*

1. O demde ki faẓluñ idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 93). [penāh idinem, --in, --em]*

penāhende-i ḥalḳ: *Halkın sığındığı melce.*

1. Ḫudāvend-i devlet-dih-i dest-gīr
   Penāhende-i ḫalḳ bālā vezīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 4). [penāhende-i ḫalḳ,]*

pençe: *Pençe.*

1. İdüp **pençe** bāzīçeler pīl at
   Biri olmadı naṭʿada ṣāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 625). [pençe,]*

pençe ura: *Pençe vurmak/atmak.*

1. Bunuñ gibi sevdāya itdüñ heves
   Ḳaçan ura Sīmurġa pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 22). [pençe ura,]*

pence-i şīre: *Aslan pençesi.*

1. Degül gerçi ḥālince ḳuvvetde mūr
   İdemez velī **pence-i şīre** zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 266). [pence-i şīre, --e]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Ebed irmeye olʿazīze gezend
   Ki gitmeye gūşından anuñ bu **pend** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 56). [pend,]*
2. Dutarlar şu **pendi** kʾola sūd-mend
   Ko ol **pendi** kim nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 214). [pendi, -i]*
3. Saña virdigüm **pendi** iy şehriyār
   Nice düşmenüm virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 261). [pendi, -i]*

pend duta: *Öğüt dinlemek.*

1. Cuvān olana yaraşur duta pend
   Vʾegerni ider devletine gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 161). [pend duta, --a]*

pend itdümse: *Öğüt vermek, nasihatte bulunmak.*

1. Ne deñlü ki Dārāya itdümse pend
   Ecel irdi çün olmadı sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 243). [pend itdümse, -düm, -se]*

pendi dutarlar: *Öğüt dinlemek.*

1. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
   Ko ol pendi kim nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 213). [pendi dutarlar, --i, --ar, --lar]*

per: *Kanat.*

1. Döker tīr ü şemşīr o meydānda **per**
   Olur künd dendān-ı tīġ u teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1015). [per,]*

per: *Parça.*

1. Niçe **perlü** peykānları zehr-i nāk
   İder her birisi bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 839). [perlü, -lü]*

per dökerdi: *Kanat dökmek.*

1. Felek şīri tīrinden idüp ḫaẕer
   Dökerdi kemānın görüp nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 40). [per dökerdi, --er, --di]*

per oldı: *Kanat olmak.*

1. Zirih ḥalḳası oldı tīr ile per
   Ṣanasın zirih cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 965). [per oldı, -dı]*

perde: *Hicap, örtü.*

1. Semā **perdesinden** çün itdi güẕer
   Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 71). [perdesinden, -si, -n, -den]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O **perdeyle** zeyn oldı köhne serā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 12). [perdeyle, --yle]*

perde-dār olur: *Örtücü, örten olmak.*

1. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
   Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 27). [perde-dār olur, --ur]*

perde-i cism ü cān: *Can ve cisim perdesi.*

1. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
   Aradan gider **perde-i cism ü cān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 120). [perde-i cism ü cān,]*

perde-i kibriyā: *Büyüklük, yücelik perdesi.*

1. Refīʿdür serā **perde-i kibriyā**
   Girilmez dimeyince luṭfuñ derā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 29). [perde-i kibriyā,]*

perde-rübā olursa: *Perde çeken olursa.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 25). [perde-rübā olursa, --ur, --sa]*

perde-serā çeker: *Çadır çeker.*

1. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı köhne serā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 11). [perde-serā çeker, --er]*

perestende: *(Fars. perestiden "tapmak"tan perestide > pereste) Kendisine tapınılan, mâbut, ilâh.*

1. Sezā-yı perestiş **perestendeye**
   ʿİnāyetger ol mürdeye zindeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 101). [perestendeye, -y, -e]*

perestiş: *Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.*

1. Ḫudāyı Ḫudā bil seni sen ġulām
   Ḳo nārı **perestiş** Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 66). [perestiş,]*

perişân: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

1. Güneş gibi rūşendür aña ʿulūm
   ʿAdūsı **perīşān** hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 178). [perīşān,]*

perīşanlıġ: *Dağınık, düzensiz, karmakarışık. II Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

1. Günāhuma vardur **perīşānlıġum**
   Helāk itdi cürme **perīşānlıġum** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 69). [perīşānlıġum, -um]*
2. Günāhuma vardur **perīşānlıġum**
   Helāk itdi cürme **perīşānlıġum** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 70). [perīşānlıġum, -um]*

perï-veş: *Peri gibi güzel II görülemeyen tutulamayan varlık gibi güzel.*

1. Suḫen bir **perī-veşdür** ārāste
   Ḫuşūşā ola daḫı nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 97). [perī-veşdür, -dür]*

perr-i ʿukāb: *Kartalın kanadı.*

1. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
   Havāyı pür itmişdi **perr-i ʿuḳāb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 138). [perr-i ʿuḳāb,]*

pertāb: *(Pertav) Savaş oku.*

1. Havāya ṣaḳın atma **pertāb** seng
   Yılan aġzına ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 61). [pertāb,]*

pertev: *1. Ziya, aks-i ziya. 2. Parlaklık, revnak. pertev almak: Feyz almak, terakki, tefeyyüz.*

1. Geyüre çü naẓm aña dībā libās
   Ḳamer **pertevinden** ide iḳtibās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 104). [pertevinden, -i, -n, -den]*

pertev-figen: *Işık veren.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre āb
   Güzellikde **pertev-figen** āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 36). [pertev-figen,]*
2. Eger ẕerreye mihri virürse tāb
   Olur ẕerre **pertev-figen** āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 50). [pertev-figen,]*

pervâne: *Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü **pervāne** gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 8). [pervāne,]*
2. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü **pervāne** anlar o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 106). [pervāne,]*
3. Çü **pervāne** pür-suḫte-i Cebreīl
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 117). [pervāne,]*

pervāne-vār yanar: *Pervane (geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek) gibi yanmak.*

1. Süreyyā idüp silk-i lüʾlüʾ-niṣār
   Yanar nesr-i şemʿine pervāne-vār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 100). [pervāne-vār yanar, --ar]*

pervāz ider: *Uçmak, uçuş.*

1. Zamānında çün ʿadlle āġāz ider
   Ḥamāme ile bāz **pervāz ider** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 12). [pervāz ider, --er]*

perverde: *(Fa.) Beslenmiş.*

1. Velī-niʿmetüm Ḫaḳdur iy şeh benüm
   Ki **perverdedür** niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 152). [perverdedür, -dür]*

perverdigār: *(Fa.) Besleyici, rızk verici(Allah).*

1. İki ẕiʾb-i ceyʿān u bir dönbe var
   Görelüm kime vire **Perverdigār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 122). [perverdigār,]*

perveriş: *Far. Terbiye, bakım, büyütme.*

1. Ele bir sinān aldı elli arış
   Ki ḫūn ile bulmış idi **perveriş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 858). [perveriş,]*

perveriş virür: *Far. Terbiye, bakım, büyütme, yetiştirme.*

1. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
   Virür perveriş emr ü nehye suḫen *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 80). [perveriş virür, --ür]*

pervīn: *Süreyya yıldızı.*

1. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
   İdinmişdi **Pervīni** sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 20). [pervīni, -i]*

pes: *Sonra.*

1. Gidicek şeh elçisi **pes** Fūr-ı şāh
   Buyurdı ki gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 389). [pes,]*
2. Degüldi siper müşte bāzūya müşt
   Żaʿīf oldı **pes** ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 462). [pes,]*
3. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
   O durdı **pes** ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 900). [pes,]*
4. Muhanṭās u Ḳayṭās urup tīġ-ı tīz
   Ḳoparur cuvān-baḫt **pes** rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1004). [pes,]*

pes: *"İmdi, o halde, öyle ise" anlamlarında edat.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 69). [pes,]*
2. Yüzinden giderdi **pes** andan niḳāb
Kʾide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 81). [pes,]*
3. Çü baḫr-i ʿaṭāsı şehüñ ide cūş
İder **pes** zer [ü] sīm-i ṣāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 142). [pes,]*
4. Bu cānibde **pes** pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 123). [pes,]*

pes: *Akabinde, sonra, ardından.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı **pes** buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 66). [pes,]*

pes: *"Ancak, fakat" anlamında bağlaç.*

1. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı **pes** ḥālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 178). [pes,]*

pes olur: *Yeter, kâfî.*

1. Nedür pīl-i gerdūn pür ḫār u ḫas
Olur āteş-i tīġ defʿine pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 546). [pes olur, -ur]*

pesendīde: *Beğenilmiş, makbul.*

1. Pesendīde maṭbūʿ u mevzūndur
Ki her ʿişvesi siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 99). [pesendīde,]*

peşīmān: *Yaptığına üzülüp hayıflanan, esefʿeden, nâdim, pişman.*

1. Olur reʾyi her müşkil işe kilīd
Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 246). [peşīmānlıḳ, -lık]*

peşşe: *Far. Sivrisinek.*

1. Degüldür ḳatında anuñ **peşşe** pīl
Cihān malı yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 117). [peşşe,]*
2. Ne deñlü ola **peşşede** ya mecāl
Getürdi ki Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 31). [peşşede, -de]*
3. Egerçi ki var **peşşede** vażʿ-ı pīl
Olur līk pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 267). [peşşede, -de]*
4. Eger ʿavnı ola anuñ reh-nümūn
İder **peşşe** Nemrūd[ı] ḫ̆ōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 18). [peşşe,]*
5. Eger **peşşe** mānendi çoġ olsa pīl
Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 227). [peşşe,]*
6. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
İder pīli bir **peşşe** ḫ̆ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 488). [peşşe,]*

peşşe-i ḫasteyem: *Yorgun sinek.*

1. Sikender degül **peşşe-i ḫasteyem**
Ġazā niyyetine kemer-besteyem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 491). [peşşe-i ḫasteyem, -yem]*

pest: *Alçak, adi, bayağı, deni.*

1. İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur **pest** zaḫmıyla çoḳ ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 182). [pest,]*
2. İder ḥāżır [ol] on iki pīl-i mest
Ki her birinüñ çarḫ yanında **pest** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 396). [pest,]*

pest eyle: *Aşağı duruma getirmek, değerini düşürmek, alçaltmak.*

1. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
Ḳamu pey-rev olanları eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 50). [pest eyle,]*

pest idem: *Alçaltmak, boyun eğdirmek.*

1. İdüp cümle Ḫırānı Yezdān-perest
İdem ḳadr-i āyīn-i bī-dīni pest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 342). [pest idem, --em]*

pest idemez: *Alçaltamaz.*

1. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 50). [pest idemez, --e, --mez]*

pest idemez: *Alçaltamaz.*

1. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 50). [pest idemez, --e, --mez]*

pest ola: *Yere düşmek (metinde).*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 86). [pest ola, --a]*

peyām: *Haber.*

1. İcāzet diler dest-būs itmege
   Diyüben **peyāmın** dönüp gitmege *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 114). [peyāmın, -ıñ]*
2. Yüz urdı varup eyledi iḫtirām
   Virüp nāmeyi didi neyse **peyām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 290). [peyām,]*

peyām gönderdi: *Haber göndermek.*

1. İdüp ḥażret-i şāha çok çoḳ selām
   Ḳuluñ ile gönderdi bir ḳaç peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 148). [peyām gönderdi, --di]*

peyġām-ı iskenderi: *İskender'in haberini.*

1. İşitdi çü **peyġām-ı İskenderi**
   Dıraḫşende oldı gözi aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 261). [peyġām-ı iskenderi,]*

peyk: *Haberci.*

1. Atasına bir **peyk** defʿi gider
   Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1199). [peyk,]*
2. Alur **peykden** çünki Ṭūrī ḫaber
   Virür müjde Müjdād çoḳ sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1201). [peykden, -den]*

peykân: *Okun ucundaki sivri demir; kirpik.*

1. İrüp müşte **peykān** u gūşa sufār
   Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 457). [peykān,]*
2. Daḳar beline kīş ü ḳurbanını
   İder zehrlü tīri **peykānını** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 514). [peykānını, -ı, -nı]*
3. Niçe perlü **peykānları** zehr-i nāk
   İder her birisi bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 839). [peykānları, -lar, -ı]*

peykān-ı surḫ u sepīd: *Kırmızı ok temreni ve aydınlık.*

1. Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
   Dökilürdi **peykān-ı surḫ u sepīd** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 194). [peykān-ı surḫ u sepīd,]*

peykān-ı tīr: *Okun temreni.*

1. Çeküp üstüme pīl olma dilīr
   Ki ḳullāb olur pīle **peykān-ı tīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 232). [peykān-ı tīr,]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Yatur mürde **peyker** çü berg-i ḫazān
   Kimi zaʿferānī kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 955). [peyker,]*

peyk-i endīşe-i sengsār ider: *Taşlık düşüncesinin habercisi eder.*

1. Olupdur be-ġāyet ḥaṣīn ol ḥiṣār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 46). [peyk-i endīşe-i sengsār ider, --er]*

peyk-i rūḥu'l-emīn: *Cebrail'in (a.s) haberi.*

1. Gelür ol gice **peyk-i Rūḥu'l-Emīn**
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 31). [peyk-i rūḥu'l-emīn,]*

peyk-i rūḥu'l-emīn: *Cebrail'in (a.s) haberi.*

1. Gelür ol gice **peyk-i Rūḥu'l-Emīn**
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 31). [peyk-i rūḥu'l-emīn,]*

peymāne: *Kadeh.*

1. Münāṣib meşeldür çü **peymānedür**
   Ṣanan mülki ġāyetde dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 165). [peymānedür, --dür]*

pey-rev: *Ardı sıra giden, tâbi olan, izinden giden, uyan.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her **pey-revi** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 110). [pey-revi, -i]*

pey-rev: *Takip eden, arkasından giden, uyan.*

1. ʿAdūlar bāña olmasun çīre-dest
   Ḳamu **pey-rev** olanları eyle pest *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 50). [pey-rev,]*

pey-revi olup: *Arkasından giden olup.*

1. Olup Cāmi-veş bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 43). [pey-revi olup, --i, --up, -]*

peyrev-i şeyhī vü aḥmedī: *Şeyhi ve Ahmedi'nin izinde olan, tabii olan.*

1. Olan **peyrev-i Şeyḫī vü Aḥmedī**
   Ne mümkin bula devlet-i sermedī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 77). [peyrev-i şeyḫī vü aḥmedī,]*

pīç: *Kıvrım, büklüm.*

1. Kemendine bende zemīn ü zamān
   Olur bend **pīçine** pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 92). [pīçine, --in, --e]*
2. Ṭaḳar yanına ibrişimden kemend
   Ki **pīçine** döymez sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 848). [pīçine, --in, --e]*

pīçān: *Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım olan; kıvrılmış, bükümlü.*

1. Kemendi çeker mār-ı **pīçāndur**
   ʿAdū boynuna līk **pīçāndur** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 90). [pīçāndur, --dur]*
2. İki pīl-i mestüz iki zūr-mend
   İdüp ḫam ḫorṭūmı **pīçān** kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 116). [pīçān,]*
3. Ele aldılar ṣoñra **pīçān** kemend
   Olur pīl gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 623). [pīçān,]*

pīçān ider: *Kıvrım yapmak.*

1. Ḳolı her birinüñ çü ḫamm-ı kemend
   Kime olsa **pīçān ider** defʿi bend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 386). [pīçān ider, --er]*

pil: *Fil.*

1. Degüldür ḳatında anuñ peşşe **pīl**
   Cihān malı yanında şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 117). [pīl,]*
2. Eger eylese pīl-i Hindūya zūr
   Olur **pīl** pā-māl çün mūr-ı ḫor *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 36). [pīl,]*
3. Olur ḫōr gerçi ki mūş-ı naḥīf
   Dem olur düşer **pīli** eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 34). [pīli, --i]*
4. Şeh evvel sürer leşker öñince **pīl**
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 245). [pīl,]*
5. O kan baḥri içinde her küşte **pīl**
   Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 255). [pīl,]*
6. Çeker gūşını **pīl** iderdi siper
   Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 259). [pīl,]*
7. Anadan göre nice ṭoġarmış er
   Nice ceng ider **pīl** ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1072). [pīl,]*
8. Görür **pīl** çün dutdı dünyāyı nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 905). [pīl,]*
9. Çekildi ḳamū leşker öñince **pīl**
   Revān oldı ardınca deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 887). [pīl,]*
10. Ḳuşandı iki başlu bir ejdehā
    Deminden demān **pīl** bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 826). [pīl,]*
11. İder **pīl** otdan be-ġāyet ḫaẕer
    Anuñ çāresi oddur iy şīr-i ner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 763). [pīl,]*
12. İdüp Ḫıżr ile ṣoḥbet-i ḫāṣ şāh
    Didi **pīl** cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 754). [pīl,]*
13. İdüp pençe bāzīçeler **pīl** at
    Biri olmadı naṭʿada şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 625). [pīl,]*
14. Ele aldılar ṣoñra pīçān kemend
    Olur **pīl** gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 624). [pīl,]*
15. Cuvān-baḫt-ı şehzād-ı ʿālī-nejād
    Geçer **pīl** öñine demān hem-çü bād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 594). [pīl,]*
16. Öñince yürür **pīl** Elbürz-vār
    Giderler sipeh idinüben ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 587). [pīl,]*
17. İdüp çarḫı ker kūs u būḳ u nefīr
    Zemīni ider **pīl** pāyı ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 416). [pīl,]*
18. Eger peşşe mānendi çoġ olsa **pīl**
    Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 227). [pīl,]*

19. Çeküp üstüme **pīl** olma dilīr
Ki ḳullāb olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 231). [pīl,]*
20. Mehābetlüdür **pīl** gerçi şehā
Mehīb olur ammā ḳatı ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 235). [pīl,]*
21. Nedür **pīl** maʿnīde bir gāv-mīş
Bu pūlād ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 551). [pīl,]*
22. Eger **pīlden** olmasaydı ḥişār
İderdük ḳamu leşkerin tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 663). [pīlden, -den]*
23. Ṣaḳın **pīlden** gelmesün size bīm
Ki insāna ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 543). [pīlden, -den]*
24. Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Saña **pīldür** saḫt-ı düşmen hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 662). [pīldür, -dür]*
25. Muḳābil olıcak çeriye çeri
Süresin **pīle** ḳarşu üştürleri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 760). [pīle, -e]*
26. Olalar şütür[ler] çü **pīle** ḳarīb
Od ur sāza daḫı göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 761). [pīle, -e]*
27. Olur **pīle** vü bebre vü şīre dām
İder niçe ser-keş olan ṣaḫṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 849). [pīle, -e]*
28. Çeküp üstüme pīl olma dilīr
Ki ḳullāb olur **pīle** peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 232). [pīle, -e]*
29. Seḥerden ṭurup geydi Hindī çuḳal
Biner **pīle** ḥaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 574). [pīle, -e]*
30. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
İder **pīli** bir peşşe ḫ˘ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 488). [pīli, -i]*
31. İdüp tīr-i bārān ile **pīli** sed
İrişdi şeh-i Rūma oḳdan meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 645). [pīli, -i]*
32. Yürür **pīliñ** ardınca cengī sipāh
Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 585). [pīliñ, -iñ]*
33. Geçer **pīlüñ** öñine Hindū-sipāh
Ṭolar tīġ-ı zūpīn ile rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 647). [pīlüñ, -ün]*
34. Daḳar sīnesine **pilüñ** pīl-bān
Geçer seng-i ḫārādan āhen-sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 399). [pilüñ, -ün]*
35. Ser-ā-ser o meydān içi tīr olur
Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 920). [pilüñ, -ün]*

pīl-bān: *Fil seyisi.*

1. Daḳar sīnesine pilüñ **pīl-bān**
Geçer seng-i ḫārādan āhen-sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 399). [pīl-bān,]*

pile: *Far. İpek, ipek kozası.*

1. O bāzārda **pilelerdür** siper
Ṣatuban alurlardı cān u ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 981). [pilelerdür, -ler, -dür]*

pile: *Bulg. Piliç.*

1. Urur Rūmiler **pīle** tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 247). [pīle,]*
2. Ṭoḳunup peleng **pīle** oldukça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 249). [pīle,]*

pīlever: *Far. İğne, boncuk gibi ufak tefek şeyler satan, çerçi.*

1. Ṣatarken cihān ḫalḳına sen güher
Ḳaçan müşterī bula her **pīle-ver** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 36). [pīle-ver,]*

pīl-i demān: *Güçlü, heybetli fil.*

1. Kemendine bende zemīn ü zamān
Olur bend pīçine **pīl-i demān** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 92). [pīl-i demān,]*

pīl-i gerdūn: *Dünyanın fili.*

1. Nedür **pīl-i gerdūn** pür ḫār u ḫas
Olur āteş-i tīġ defʿine pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 545). [pīl-i gerdūn,]*

pīl-i hindūstān: *Hindistan fili.*

1. Naẓar eyle kim **pīl-i Hindūstān**
Saña mevtden nice virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1101). [pīl-i hindūstān,]*

pīl-i hindūya: *Hint fili.*

1. Eger eylese **pīl-i Hindūya** zūr
   Olur pīl pā-māl çün mūr-ı ḫor *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 35). [pīl-i hindūya, --ya]*

pīl-i hindū-yı meste: *Kendinden geçmiş Hint fili.*

1. Ne mikdārı var kim bu mūr-ı żaʿīf
   Ola **pīl-i Hindū-yı meste** ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 484). [pīl-i hindū-yı meste, -e]*

pīl-i mest: *Çıldırmış, kızgın fil (Beyitte, kızgın filin önüne çıkan her şeyi altüst edecek güce sahip olması bağlamında kullanılmıştır.).*

1. O deryālar içinde her **pīl-i mest**
   Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 161). [pīl-i mest,]*
2. Ḳarīb oldı çün üştüre **pīl-i mest**
   O durdı pes ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 899). [pīl-i mest,]*

pīl-i mest: *Güçlü fil.*

1. Uzadam çü ben tīġ-ı Rūmīye dest
   Yanumda ḳarıncaca yoḳ **pīl-i mest** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 324). [pīl-i mest,]*
2. Çekem ceng içün çünki ben **pīl-i mest**
   Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 331). [pīl-i mest,]*
3. Eger ejdehā vü eger **pīl-i mest**
   Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 373). [pīl-i mest,]*
4. İder ḫāżır [ol] on iki **pīl-i mest**
   Ki her birinüñ çarḫ yanında pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 395). [pīl-i mest,]*
5. Urup naʿra ol cūş ider **pīl-i mest**
   Didi ḳanı Ḳayṭās-ı Yezdān-perest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 597). [pīl-i mest,]*
6. Sipāhuñ öñince yürür **pīl-i mest**
   Düşer heybetinden ḳulūba şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 641). [pīl-i mest,]*
7. Sikender görür ḳılmadı **pīl-i mest**
   Ura dur revān tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 909). [pīl-i mest,]*
8. Görür Fūrı sulṭān-ı Yezdān-perest
   Dili şīr cismi velī **pīl-i mest** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1092). [pīl-i mest,]*
9. Bunı didi şemşīrine urdı dest
   Yüridi şeh üstine çün **pīl-i mest** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1104). [pīl-i mest,]*

pīl-i meste: *Çıldırmış, kızgın fil (Beyitte, kızgın filin önüne çıkan her şeyi altüst edecek güce sahip olması bağlamında kullanılmıştır.).*

1. Eger **pīl-i meste** atarsa kemend
   İder pīl-i mesti kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 109). [pīl-i meste, --e]*

pīl-i mesti: *Güçlü fil.*

1. Eger pīl-i meste atarsa kemend
   İder **pīl-i mesti** kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 110). [pīl-i mesti, --i]*

pīl-i mestüz: *Çıldırmış, kızgın fil (Beyitte, kızgın filin önüne çıkan her şeyi altüst edecek güce sahip olması bağlamında kullanılmıştır.).*

1. İki **pīl-i mestüz** iki zūr-mend
   İdüp ḫam ḫorṭūmı pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 115). [pīl-i mestüz, -üz]*

pīl-i sepīd: *Beyaz fil.*

1. Biner bir şitābende **pīl-i sepīd**
   Ki ḫavf eyleye görse dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1095). [pīl-i sepīd,]*

pīl-i sütürg: *Büyük, muazzam fil.*

1. Yıḳılur başı üzre **pīl-i sütürg**
   Özin düşürünce o derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 629). [pīl-i sütürg,]*

pīl-i tekāverler: *Koşucu, seğirtici fil.*

1. Çü **pīl-i tekāverler** itdi ḫurūş
   Şanasın ki deryā-yı Hind itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 413). [pīl-i tekāverler, -ler]*

pil-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Kemend ejdehādur müselsel şiken
   İder bend olursa ʿadū **pīl-ten** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 228). [pīl-ten,]*

2. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken **pīl-ten**
   Cihān-pehlevān gurd-ı şemşīr-zen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 939). [pīl-ten,]*
3. Benem Feyleḳūs oġlı leşker-şiken
   Yanumda degül Zālçe **pīl-ten** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1078). [pīl-ten,]*

pīlūn: *Bir çeşit kıyafet.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
   Kimi küşte olur **pilüñ** kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 248). [pilüñ,]*

pīl-ver: *Çerçi, köy, pazar gibi yerlerde dolaşarak ufak tefek tuhafiye eşyası satan kimse.*

1. Şu kim pür ola maḫzeni sīm ü zer
   Olup müşterī ala **pīl-ver** güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 38). [pīl-ver,]*
2. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
   Olur bāyiʿi neyse bir **pīl-ver** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 40). [pīl-ver,]*

pir: *İhtiyar, yaşlı.*

1. Yazan **pīr** tārīḫ-i İskenderi
   Şu resme raḳam itdi bu defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 75). [pīr,]*
2. Şitābuñ direngüñ daḫı **pīri** var
   Gelür rāst olsa maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 61). [pīri, -i]*
3. Gözet ṭarzum iy **pīr** ü pāk-dil
   Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 75). [pīr,]*
4. İki şāh ile buldı zīnet serīr
   Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende **pīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1208). [pīr,]*
5. Yigitlikde olur münāşib ṣafā
   Gelür **pīr** olana velīkin belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1214). [pīr,]*

pīrāhen: *Gömlek, kamis.*

1. Müşebbek idi köhne **pīrāheni**
   Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 9). [pīrāheni, -i]*

pīrāhen-i hākiden: *Topraktan gömlek.*

1. Bu **pīrāhen-i ḫākiden** rūḥı ser
   Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 27). [pīrāhen-i ḫākiden, --den]*

pīrehen: *Gömlek, kamis.*

1. Geyüp **pīrehen** üzre evvel zirih
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 45). [pīrehen,]*

pīr-i üstād-kār: *Maharetli, yetenekli ihtiyar.*

1. Feṣāḥat cevāhirlerini niṣār
   İdüp dimiş ol **pīr-i üstād-kār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 112). [pīr-i üstād-kār,]*

pīşe: *Sanat, meslek.*

1. Dizer yine senge urur şīşeyi
   Ṣınāʿat idinmiş bu kim **pīşeyi** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 8). [pīşeyi, -y, -i]*

pīşvā: *Önder, haberci; yol gösterici, kılavuz.*

1. Suḫen **pīşvādur** suḫen reh-nümā
   Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 77). [pīşvādur, -dur]*
2. Meger saña İlyās-durur reh-nümā
   Kim olur güher kānına **pīşvā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 12). [pīşvā,]*
3. Niẓāmī vu Ḫusrev baña **pīşvā**
   Olupdur olursam nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 83). [pīşvā,]*
4. Öñince olup Keyd şehe **pīşvā**
   Olur şāh ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 129). [pīşvā,]*

pīşvā oldum: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
   Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 66). [pīşvā oldum, --du, --m]*

pīşvā olup: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 41). [pīşvā olup, --up]*

pīşvā olur: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Şütürler olur leşkere pīşvā
   Yürür leşker ardınca fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 871). [pīşvā olur, -ur]*
2. Çü meydāna geldi iki ejdehā
   Olur üştür ü pīller pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 894). [pīşvā olur, -ur]*

pīşvā-yı enām: *Insanların,halkın önderi.*

1. Nebīler revānına yüz biñ selām
   Ki anlar-durur **pīşvā-yı enām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 186). [pīşvā-yı enām,]*

piyâde: *Yaya.*

1. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 107). [piyāde,]*

piyāde olup: *Yaya olmak, yürüyerek ilerlemek.*

1. Daḫı dönmege olmadı iḫtimāl
   Piyāde olup Hindi ḳıldı ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 908). [piyāde olup, -up]*

piyāde olup: *1. Yaya savaşan asker olmak, 2. satrançtaki piyon.*

1. Gelüp Hind serverleri bī-ḥisāb
   Piyāde olup öpdi cümle rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1150). [piyāde olup, -up]*

piyāle: *Kadeh.*

1. Müdām işdügünce güzeller şarāb
   Piyālenüñ aġzı ṭolardı luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 102). [piyālenüñ, --nün]*
2. Ne bilsün güher baḫşını **pīyle-ver**
   Olur şedde düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 27). [pīyle-ver, -ver]*

pūlād: *Çelik.*

1. Nedür pīl maʿnīde bir gāv-mīş
   Bu **pūlād** ceyşe ḳoyurmaya diş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 552). [pūlād,]*

pūlād: *Çelik. || Sine.*

1. Dıraḫşende **pūlād** āyīne-veş
   Münevver müdevver idi çün güneş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 853). [pūlād,]*

pūlād-ı çīnī: *Çin çeliği.*

1. Çıḳup ḫaymesinden cihān-pehlevān
   Ele aldı **pūlād-ı çīnī** sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 520). [pūlād-ı çīnī,]*
2. Degül nevkine seng-i ḫārā ḫarīr
   Olur çalsa **pūlād-ı çīnī** ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 830). [pūlād-ı çīnī,]*

pūlād-ı çīnīyi: *Çin çeliği.*

1. Velī mevte ḥāyil mi olur siper
   O **pūlād-ı çīnīyi** iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1120). [pūlād-ı çīnīyi, -yi]*

pül-i tārdan: *Ipten köprü II sırat köprüsü.*

1. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẓar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 81). [pül-i tārdan, --dan]*

pūr: *Dolu.*

1. Olup saḳfı **pür** şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 13). [pür,]*
2. ʿAṭāsıyla **pürdür** cihān mülk ü māl
   Degül luṭfı mevḳūf-ı cüẕʾī suʾāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 143). [pürdür, -dür]*
3. Pür iken senüñ maḫzenüñ müşg-nāb
   Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 39). [pür,]*
4. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 28). [pür,]*
5. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 122). [pür,]*
6. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
   Havāyı **pür** itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 138). [pür,]*
7. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
   Ġubār ile **pür** oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 190). [pür,]*
8. Cihān içi gerçi kemāl ehli **pür**
   Kimi baḫrī[dür] kimi şarrāfdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 45). [pür,]*
9. Nedür pīl-i gerdūn **pür** ḫār u ḫas
   Olur āteş-i tīġ defʿine pes *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 545). [pür,]*

pür eyler: *Çoğaltmak, arttırmak.*

1. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
   Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 92). [pür eyler, --r]*

pür eyleyüp: *Doldurmak (kadeh bağlamında).*

1. İdüp cāmı geh laʿl laʿl-i müẕāb
   Geh elmās iderdi **pür eyleyüp** āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 88). [pür eyleyüp, --yüp]*

pür ider idi: *Doldururdu.*

1. Eline alup cām-ı şāhen-şehi
   Gehī **pür ider idi** gāhī tehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 86). [pür ider idi,]*

pür itdi: *Doldurmak.*

1. Ṣalup anı ḳurbānına ol dilīr
   Pür itdi içi terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 838). [pür itdi, -di]*

pür itmişdi: *Doldurmak.*

1. ʿAḳīḳüñ ṭolup kānı yüsr-i siyeh
   Pür itmişdi meydānı Hindū sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 978). [pür itmişdi, -miş, -di]*

pür ola: *Dolmak. Bir yere iyice yayılmak, bir yeri kaplamak.*

1. Şu kim **pür ola** maḫzeni sīm ü zer
   Olup müşterī ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 37). [pür ola, -a]*

pür ola: *Dolu olmak.*

1. Muḫanneṣ ki **pür ola** ḳalbinde bīm
   Ḥarām ola aña virürlerse sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 47). [pür ola, --a]*

pür oldı: *Dolmak.*

1. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
   Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 80). [pür oldı, --dı]*

pür oldı: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Görür şeh ki ġāyet ḳırıldı sipāh
   Ölü ile **pür oldı** āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1046). [pür oldı, -dı]*

pür olup: *Dolmak.*

1. Ter-āteş ala **pür olup** āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı çü müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 89). [pür olup, --up]*

pür-bahā: *Değerli.*

1. Senüñ bulduġuñ cevheri **pür-bahā**
   Selāṭīnlere dürretü't-tāc ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 13). [pür-bahā,]*

pür-bahā olur: *Parıldamak.*

1. Olur çün suḫen gevheri pür-bahā
   Anı sīme ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 161). [pür-bahā olur, --ur]*

pür-cāmiʿ: *Dopdolu.*

1. Çerāġ ile **pür-cāmiʿ** idi felek
   İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 19). [pür-cāmiʿ,]*

pür-cevher kıldı: *Cevher dolu kıldı.*

1. Seḫā kānı olmışdı ġāyet ḫarāb
   Yine ḳıldı pür-cevher ol āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 136). [pür-cevher ḳıldı, --dı]*

pür-dıraḫş: *Çok parlak.*

1. Olup şekker-efşān u hem nūş-baḫş
   Güneş gibi meyden ḳadeḥ **pür-dıraḫş** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 92). [pür-dıraḫş,]*

pür-envār: *Parıl parıl parlayan nur dolu.*

1. Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
   Dili āyinesi **pür-envār** idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 24). [pür-envār,]*

pür-genc-i ihsānıdur: *Hazine dolu ihsanıdır.*

1. Simāṭ-ı semā şofra-i ḫʿānıdur
Cihān genci **pür-genc-i iḥsānıdur** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 122). [pür-genc-i iḥsānıdur, --ı, --dur]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Eger düşmenüme bulursam ẓafer
Seni şāh idem Hinde iy **pür-hüner** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 714). [pür-hüner,]*

pūr-ı isfendiyār: *İsfendiyâr'ın oğlu.*

1. Bu cānibde pes **pūr-ı İsfendiyār**
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 123). [pūr-ı isfendiyār,]*

pür-iştiyāḳ olmışdı: *Çok istekli olmuştu.*

1. Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 135). [pür-iştiyāḳ olmışdı, --mış, -dı]*

pür-ʿitāb: *Sürekli azarlayan, azar dolu.*

1. Debīr[e] oḳıtdı didi yaz cevāb
Şehüñ nāmesine velī **pür-ʿitāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 296). [pür-ʿitāb,]*

pür-nūr kıl: *Nurla dolu kıl.*

1. Çerāġ-ı dil ü cānı **pür-nūr ḳıl**
Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 3). [pür-nūr ḳıl,]*

pür-ṣadā eyleyüp: *Ses, seda ile dolu hale getirmek.*

1. Cihān gülşenin eyleyüp pür-ṣadā
Yine eyle bir ḫūb-ı dil-keş edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 5). [pür-ṣadā eyleyüp, --yüp]*

pür-ṣafā: *Neşe dolu, bol eğlenceli.*

1. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
Mekānına ʿavdet ider **pür-ṣafā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 144). [pür-ṣafā,]*

pür-şeker: *Şeker dolu.*

1. Olur gerçi ḥanẓal da rengīn ü ter
Degül sīb-i rūmī gibi **pür-şeker** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 156). [pür-şeker,]*

pür-şitāb: *Çok acele, hemen.*

1. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise cevāb
Revān döndi Dārāya dil **pür-şitāb** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 258). [pür-şitāb,]*
2. Murādumca gelmezse senden cevāb
İrişdüm saña tīġ ile **pür-şitāb** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 84). [pür-şitāb,]*

pür-sitīz: *Çok kavgacı.*

1. Geçüp anı şūrī gider şāh-ı tīz
Dimāġı ṭolu kīne dil **pür-sitīz** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 404). [pür-sitīz,]*

pür-suḫte-i cebreīl: *(pervane böceği gibi) yanmış Cebrail.*

1. Çü pervāne **pür-suḫte-i Cebreīl**
Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 117). [pür-suḫte-i cebreīl,]*

pür-sürūr: *Sevinçle dolu.*

1. Yiyüp içdi diñlendi buldı ḥużūr
Yatup uyıdı ol gice **pür-sürūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 286). [pür-sürūr,]*
2. Serīrine döndi velī **pür-sürūr**
Velī virmedi aña nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1151). [pür-sürūr,]*
3. İder anda şeh bir niçe gün ḥużūr
Ḳarīn feṭḥ u nuṣret dili **pür-sürūr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1170). [pür-sürūr,]*

pür-sürūr oldılar: *Sevinçle dolmak.*

1. Virür istimāle çerisini Fūr
Ḳamu şād olup oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 410). [pür-sürūr oldılar, -dı, -lar]*

püşt: *Arka, sırt || Dayanak, yardımcı.*

1. Çü şeş-per urup cümlesi saḫt-müşt
Zirih gibi biri birisine **püşt** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 376). [püşt,]*

2. Degüldi siper müşte bāzūya müşt
   Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi **püşt** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 462). [püşt,]*

pūyān: *Hızlı koşan, çevik.*

1. Çü esb-i dilīrān **pūyān** olur
   Zemīn mehd mānendi cünbān olur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 197). [pūyān, -de]*

rāb: *(Ar. Rabb) "Bir şeyi yetkinlik noktasına varıncaya kadar kademe kademe inşa edip geliştirmek" anlamında olup "mâlik, seyyid, idare eden, terbiye eden, gözetip koruyan, nimet veren, ıslah edip geliştiren, mâbud" olan Allah.*

1. Ḳamu şeyʾe yā **Rab** virürsin vücūd
   İder ẕātuña cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 115). [rab,]*
2. Her işünde ol yā **Rab** aña muʿīn
   Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 129). [rab,]*

rabbü'l-beşer: *Insanların Rabbi.*

1. Bu mülki baña virdi **Rabbü'l-beşer**
   Elümden ol alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 191). [rabbü'l-beşer,]*

raʿd: *(a.i.) Gök gürlemesi.*

1. Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
   Dühül **raʿd** olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 192). [raʿd,]*

radde: *(ردّه) i. (Ar. rādde) [Arapça'da "fayda" anlamına gelen kelime aşağıdaki mânâyı Türkçe'de kazanmıştır] Derece, mertebe, kerte.*

1. Ne **raddeki** genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 61). [raddeki, --ki]*

rādi vü merdi vü rest-gār varam: *Nefs-i raziye ve nefs-i merziye ve kurtuluşa varayım.*

1. Baña raḥmet it tā ki encām-ı kār
   Varam rāḍi vü merḍi vü rest-gār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 94). [rāḍi vü merḍi vü rest-gār varam, --am]*

raʿd-veş: *Gök gürlemesi gibi.*

1. İdüp naʿra feryād ider gāv-dum
   Urur **raʿd-veş** naʿra Rūmiye-ḫum *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 884). [raʿd-veş,]*

raġbet idüp: *Meyletmek,arzu etmek.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 47). [raġbet idüp, --üp]*

rāh: *Far. Yol.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
   Bulamaz senüñ künhüñe hīç **rāh** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 14). [rāh,]*
2. Ḳamu **rāhına** oldı lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 103). [rāhına, -ı, -n, -a]*
3. Gül-i feṯḥ **rāhın** idüp gül-sitān
   Olur ḳanda kim ḳonsa bāġ-ı cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 7). [rāhın, --ın]*
4. Bulur müʾmin olan kişi Ḥaḳḳa **rāh**
   Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 257). [rāh,]*
5. Dürüp nāmeyi mührini urdı şāh
   Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle **rāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 274). [rāh,]*
6. Ṭolar şöyle mürdeyle ol rezm-gāh
   Bulamaz olur kimsene cenge **rāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1008). [rāh,]*

rāh bulmasun: *Yol bulmak, yol almak.*

1. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence [ol] düzd rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 52). [rāh bulmasun, --ma, --sun]*

rāh idesin: *Yol edesin.*

1. O demde ki faẕluñ idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 94). [rāh idesin, --e, --sin]*

rāh itse: *Yola koymak, yanında götürmek.*

1. Görüben anı heybet aldı sipāh
   İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 938). [rāh itse, -se]*

rāḥat: *Rahat, gönül huzûru.*

1. Ḳonup anda ārām ider şehriyār
   Olur **rāḥat** ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 134). [rāḥat,]*

rāḥat olmaġ: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Gider **rāḥat olmaġ** içün ol dilīr
   Ḳalur yalıñuz ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 745). [rāḥat olmaġ, -maġ]*

rāh-ı ṣavāb: *Doğru yol.*

1. Fürūzende-i meşʿal-i āfītāb
   Nümāyende dānāya **rāh-ı ṣavāb** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 6). [rāh-ı ṣavāb,]*

raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] ṣefīʿüʾẕ-ẕünūb: *Asilere merhamet eden ve günahkarlara şefaat eden.*

1. Raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] Ṣefīʿüʾẕ-ẕünūb
   Sen olmaz iseñ yā Ṭabîbe'l-ḳulūb *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 59). [raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] ṣefīʿüʾẕ-ẕünūb,]*

rahm: *Acımak,merhamet etmek.*

1. Bula **raḥm** eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 83). [raḥm,]*

raḥmet it: *Merhamet etmek, bağışlamak.*

1. Baña **raḥmet it** tā ki encām-ı kār
   Varam rāḍi vü merḍi vü rest-gār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 93). [raḥmet it,]*

raḥmet olup: *Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.*

1. Olup raḥmet ol mülke ṣāḥib-ḳırān
   Müselmān olur cümle Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1237). [raḥmet olup, -up]*

rahne: *Delik, yarık.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
   Virürdi ızıyā **raḫneler** revzeni *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 10). [raḫneler, -ler]*
2. Görinür idi **raḫneden** gāv u ḫūt
   Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 235). [raḫneden, -den]*
3. Olup **raḫnelerden** zemīn dīde-ver
   İderdi bu ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 237). [raḫnelerden, -ler, -den]*

rahne-dār ider: *Yaralı eder.*

1. Eline sinān alsa ol şeh-süvār
   Ḳafeş gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 82). [raḫne-dār ider, --er]*

rahş: *At.*

1. Ḳaçan ḳılsa altında cevlān **raḫş**
   Olur taḫt-gīr u olur tāc-baḫş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 103). [raḫş,]*
2. Ola **raḫşum** altumda çün kim çemān
   Yidi ḫaṭvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 89). [raḫşum, -um]*
3. Biner gāv-ser **raḫşa** çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 71). [raḫşa, -a]*
4. Urup **raḫşe** mihmīz uçurdı hemān
   Yanınca bile ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 633). [raḫşe, -e]*

raḫş sürer: *At sürmek.*

1. Alup yanına defʿi bir tercümān
   Sürer raḫş meydāna ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1050). [raḫş sürer, -er]*

rahş sürer: *At sürmek II yola çıkmak.*

1. Görüp anı ġayret ider tāc-bāḫş
   Sürer düşmene ḫışm u kīn ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1002). [raḫş sürer, -er]*

rahşen: *Parlak, parlayan.*

1. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
   Çü nīlūfer altında **raḫşende** āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 218). [raḫşende, -de]*
2. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
   Nite kim bulut içre **raḫşende** māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 120). [raḫşende, -de]*

rahşende: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

1. Burāḳ idi ammā çü **raḫşende** berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 39). [raḫşende,]*
2. Ḫudā birdürür birligine güvāh
   Yiter seyr-i ḫurşīd ü **raḫşende** māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 44). [raḫşende,]*

rahşende: *Parlayan, parlak.*

1. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o **raḫşende** şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 106). [raḫşende,]*

raḥş-ı dil: *Gönül atı.*

1. İrer maḳṣada tīz çün **raḫş-ı dil**
   Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 51). [raḫş-ı dil,]*

raḫş-ı gerdūn-gerd: *Dünyayı dolaşan at.*

1. Çekerler şehe **raḫş-ı gerdūn-gerd**
   Şitābende vü āzmūde neberd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 523). [raḫş-ı gerdūn-gerd,]*

rāh-vār: *Rahvan, atın sarsmadan yürüyüşü.*

1. Cihān-gīr rākib feres **rāh-vār**
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 67). [rāh-vār,]*

raḳam: *Miktar.*

1. Felek defterinde kevākib eger
   Raḳam ṣıfrı olur ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 126). [raḳam,]*
2. Ḳoma[yam] o milketde cevr ü sitem
   Ḥüküm defter-i cebr ü ẓulme **raḳam** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 182). [raḳam,]*

rakam itdi: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazan pīr tārīḫ-i İskenderi
   Şu resme **raḳam itdi** bu defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 76). [raḳam itdi, --di]*

rakam ider: *Yazmak.*

1. Ne emr itdi ise şeh-i muḥterem
   İder ḫōş-nüvīs (hattat) anı ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 420). [raḳam ider, --er]*

raḳamhā-yı menşūr-ı şāh-ı cihān: *Cihan şahının yayılmış rakamları.*

1. Raḳamhā-yı menşūr-ı şāh-ı cihān
   Olur sedd-i Yeʾcūc-ı āḫır-zamān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 39). [raḳamhā-yı menşūr-ı şāh-ı cihān,]*

rākib: *Binici, binen.*

1. Cihān-gīr **rākib** feres rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 67). [rākib,]*

rākib: *Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.*

1. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi **rākib** ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 108). [rākib,]*

raḳs ider: *Dans etmek.*

1. Ḫadeng-i neyi çün ola naġme-ger
   İder raḳṣ elinde sipihrüñ siper *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 78). [raḳṣ ider, --er]*

raḳs urur: *Dansetmek, oynamak.*

1. Nefīrüñ ṭolup naġmesiyle cihān
   Urur raḳṣ meydānda esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 962). [raḳṣ urur, -ur]*

raḳs urur: *Sema etmek, dönmek.*

1. Nice atılur oḳ dutılur kemān
   Nice **raḳṣ urur** elde ḫūnī sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1074). [raḳṣ urur, -ur]*

rām: *Far. Uyan, buyruk altına giren.*

1. Süleymāna kim **rām** idi ins ü cān
   İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1141). [rām,]*

rām idüp: *Uymak,boyun eğmek.*

1. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
   Baña **rām idüp** eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 32). [rām idüp, --üp]*

rām ider: *Uymak,boyun eğmek.*

1. Olur pīle vü bebre vü şīre dām
   İder niçe ser-keş olan şaḥṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 850). [rām ider, -er]*

rām kıldı: *Itaatkar kıldı.*

1. Alup behre Behrām çün buldı kām
   Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 86). [rām ḳıldı,]*

rām olam: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Muṭīʿdür baña cümle Hindūstān
   Ḳaçan **rām olam** saña iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 336). [rām olam, -am]*

rām oldı: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Elin öpdi erkān u aʿyān tamām
   Dilāverler emrine hep oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1198). [rām oldı, -dı]*

rām olur: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Olur ḥükmüne tevsen-i çerḫ rām
   Virür destine esb-i devlet zimām *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 53). [rām olur, --ur]*
2. Dutar ʿadl ile ʿālemi ser-be-ser
   Olur ḥükmine rām baḫr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 8). [rām olur, --ur]*
3. İdüp ḥaşmı pā-māl ṣāḥib-ḳırān
   Olur ḥükmine rām Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1148). [rām olur, -ur]*

rān: *Güzel, latif, hoş görünen.*

1. Demirden sütūn oluban iki **rān**
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 65). [rān,]*

rān: *Bacak, but.*

1. Demürden iki mīl olup iki **rān**
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 819). [rān,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
   Sözüñ **rāstın** didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 738). [rāstın,]*

rāst olsa: *Uygun gelmek, uygun düşmek.*

1. Ṣitābuñ direngüñ daḫı pīri var
   Gelür **rāst olsa** maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 62). [rāst olsa, --sa]*

rāst-bīn ola: *Doğruyu görmek.*

1. Şu kim ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
   Enīsi olur tā ebed ḥūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 161). [rāst-bīn ola, --a]*

rasūl: *Elçi.*

1. Rasūle virüp gūy ile ṣavlecān
   Didi bunı git ki ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 291). [rasūle, -e]*

rasūl: *Allah'ın resulü Hz. Muhammed.*

1. Egerçi ki oldum ẓalūm u cehūl
   Ümīdüm var ide şefāʿat **Rasūl** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 100). [rasūl,]*
2. Tamām itdi Miʿrāc çünki **Rasūl**
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 141). [rasūl,]*
3. İdüp baḫş aṣḥāba genci **Rasūl**
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 145). [rasūl,]*
4. İki kerre dāmād idinüp **Rasūl**
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 165). [rasūl,]*
5. Şeh-i şāh-ı Ḫırān u Tūrān-zemīn
   Rasūl itmiş irsāl hem āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 112). [rasūl,]*
6. Bizüm rūḥumuzdur şehin-şāh-ı şarḳ
   Rasūlün ḳılalum zer ü sīme ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 118). [rasūlün, -üñ]*

rasūl-i hudā: *Allah'ın Peygamberi, Hazret-i Muhammed.*

1. O ferḫunde şebde **Rasūl-i Ḫudā**
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 21). [rasūl-i ḫudā,]*
2. Saña ümmetem iy **Rasūl-i Ḫudā**
   Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 191). [rasūl-i ḫudā,]*

rasūl-i şeh-i muʿteber: *İtibar gören şahın temsilcisi.*

1. Varup şāhdan ḫācib itdi ḫaber
   Ki gele **rasūl-i şeh-i muʿteber** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 130). [rasūl-i şeh-i muʿteber,]*

raṭb u yābis: *Yaş ve kuru, her şey.*

1. Ḳamu **raṭb u yābis** sepīd ü siyāh
   Ḥaḳı birlemeklikde ʿādil-güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 157). [raṭb u yābis,]*

rāygān olur: *Karşılıksız, bedâva olmak.*

1. Cihān ʿahd-i ʿadlinde olur cinān
   Niʿam kesretinden olur rāygān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 18). [rāygān olur, --ur]*

rāz-dār ola: *Sır tutan olmak.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 55). [rāz-dār ola, --a]*

rāz-dār olur: *Razdar olmak, sırdaş olmak.*

1. Mübārizler ile idüp geh şikār
   Olur idi dānāya geh rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 60). [rāz-dār olur, --ur]*

rāz-ı encüm: *Gizli yıldızlar.*

1. İderdi gehī **rāz-ı encüm** ḥisāb
   İçerdi gehī encümenle şarāb *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 57). [rāz-ı encüm,]*

rāżı ola: *Razı olmak.*

1. Ola rāżı Ḥaḳ cümle aṣḥābdan
   Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 183). [rāżı ola, --a]*

rāz-ı pinhānuñı: *Gizli tutulan sır.*

1. Sevāb ol dutup cümle fermānuñı
   Dimeyem senüñ **rāz-ı pinhānuñı** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 58). [rāz-ı pinhānuñı, --un, --ı]*

rāzık: *Rızık veren, nimetlendiren; "rızık veren" anlamında Allah'ın sıfatıdır.*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḫālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cüyālaruñ **Rāzıḳı** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 22). [rāzıḳı, -ı]*
2. Cihān mümkin ol vācib ü ḫālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cüyālaruñ **rāzıḳı** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 40). [rāzıḳı, -ı]*

reʿāyā: *Bütün halk.*

1. Alınmadı devrinde yollarda bac
   Reʿāyāya iḥsān olındı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 66). [reʿāyāya, -ya]*
2. Yaḳın geldi çün Rūma şāh-ı ʿAcem
   Reʿāyāya itdi sipāhı sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 406). [reʿāyāya, -ya]*
3. Kılıcdan geçer eyleyen dār ü gīr
   Düşüp bende ola **reʿāyā** esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 252). [reʿāyā,]*

redd: *Kabul etmeme.*

1. Beni eyleme **reddüñ** ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 195). [reddüñ, -üñ]*

refīʿ: *Yüksek, yüce.*

1. Refīʿdür serā perde-i kibriyā
   Girilmez dimeyince luṭfuñ derā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 29). [refīʿdür, -dür]*

refīk idüp: *Arkadaşlık etme, yoldaş olma.*

1. BEHİŞTİye luṭfuñı idüp refīḳ
   Murādına göster İlāhī ṭarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 127). [refīḳ idüp, --üp]*

reh: *Yol.*

1. Be-ġāyet şemīniyle zeyn eyle tār
   Şehüñ eylemege **rehine** nişār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 16). [rehine, -in, -e]*

rehā bul-: *Kurtulmak.*

1. BEHİŞTİ bulınmaz ẓalūmdan rehā
   Şefāʿat eger itmeye Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 101). [rehā bul-, --ın, --maz]*

rehā bulamaz: *Kurtulmak, kurtuluşa ermek.*

1. Olursa muḳābil aña ejdehā
   Bulamaz anuñ ḫançerinden rehā *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 38). [rehā bulamaz, --a, --maz]*

rehā bulmaz: *Kurtulmak II uzaklaşmak.*

1. Ḳuşandı iki başlu bir ejdehā
   Deminden demān pīl bulmaz rehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 826). [rehā bulmaz, -maz]*

rehber ü çāre-sāz: *Yol gösteren ve çare bulan.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
   Ḫıredsüzlere **rehber ü çāre-sāz** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 8). [rehber ü çāre-sāz,]*

rehber ü çāre-sāz: *Yol gösteren ve çare bulan.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
   Ḫıredsüzlere **rehber ü çāre-sāz** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 8). [rehber ü çāre-sāz,]*

reh-güzār: *Geçecek yol, geçit.*

1. Mekān-ı metāʿ-ı suḫen mülk-i cān
   Velī **reh-güẕārı** suḫen-ver zebān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 94). [reh-güẕārı, -ı]*

reh-nümā: *Yol gösteren, kılavuz.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña **reh-nümā**
   Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 13). [reh-nümā,]*
2. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol **reh-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 108). [reh-nümā,]*
3. Sürūş-ı Ḫudādur baña **reh-nümā**
   Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 65). [reh-nümā,]*
4. Suḫen pīşvādur suḫen **reh-nümā**
   Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 77). [reh-nümā,]*
5. Çü İskender-i Rūmi kişver-güşā
   Çü Ḫıżr-ı Nebī güm-rehe **reh-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 102). [reh-nümā,]*
6. Meger saña İlyās-durur **reh-nümā**
   Kim olur güher kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 11). [reh-nümā,]*
7. Niẕāmī vu Ḫusrev baña pīşvā
   Olupdur olursam nʾola **reh-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 84). [reh-nümā,]*
8. Öñince olup Keyd şehe pīşvā
   Olur şāh ile ḫayline **reh-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 130). [reh-nümā,]*
9. Mukarrer anı bil ki sen enbiyā
   Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur **reh-nümā** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 188). [reh-nümā,]*

reh-nümā ola: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Her işüñde yārīger olup Ḫudā
   Ola Ḫıżr dāyim saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 192). [reh-nümā ola, --a]*

reh-nümā oldılar: *Yol gösterici oldular.*

1. Niẕāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 42). [reh-nümā oldılar, --dı, --lar]*

reh-nümā olmaġ: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. İşitdüm büte dir imişsin Ḫudā
   Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 192). [reh-nümā olmaġ, -maġ]*

reh-nümūn: *Yol gösteren, kılavuz.*

1. Nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn
   Bu eşyāya cümle ṭapuñ **reh-nümūn** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 24). [reh-nümūn,]*
2. Eger ʿavnı ola anuñ **reh-nümūn**
   İder peşşe Nemrūd[ı] ḫ̆ōr [u] zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 17). [reh-nümūn,]*

reh-nümūn ola: *Kılavuz, yol gösteren olmak.*

1. Muḥibbiñi ḳılma ʿadūña zebūn
   Ola nuṣretüñ dāyimā reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 494). [reh-nümūn ola, -ūn, -a]*

reh-nümūn olur: *Kılavuz, yol gösteren olmak.*

1. Eger ʿavnüñ olur ise reh-nümūn
   İder pīli bir peşşe ḫ̆ār u zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 487). [reh-nümūn olur, -ūn, -ur]*

rehvār: *Sarsmadan yürüyen at, rahvan at.*

1. Biner bir şitābende **rehvāre** çüst
   Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 861). [rehvāre, -e]*

remḥ-i isfendiyār: *İsfendiyār süngüsü.*

1. Minū-çihrden ḫançeri yādigār
   Sinānı velī **remḥ-i İsfendiyār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 804). [remḥ-i isfendiyār,]*

remz: *Gizlice işaret, ima.*

1. Bilüp **remzini** itdi ġāyet ġażab
   Bir iki ḫorūs itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 303). [remzini, -i, -, -i]*

renc-i rāh: *Yolun eziyeti, zahmeti, sıkıntısı.*

1. İletsem gerek idi saña sipāh
   Hele baña çekdirmedüñ **renc-i rāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 316). [renc-i rāh,]*

rencīde: *Gönlü kırık, incinmiş.*

1. Degül mūr **rencīde** andan şehā
   Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1193). [rencīde,]*

rengìn: *Çeşitli, farklı.*

1. Çü ṭāvūs idüp gāh **rengīn** ḫayāl
   Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 107). [rengīn,]*

rengīn ü ter: *Renkli ve taze, diri.*

1. Olur gerçi ḫanẓal da **rengīn ü ter**
   Degül sīb-i rūmī gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 155). [rengīn ü ter,]*

resānende-i emr-i āmurz-gār: *Affedicinin (Hz. Allah) emirlerini ulaştıran.*

1. Firistāde-i Ḥażret-i Girdigār
   Resānende-i emr-i Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 4). [resānende-i emr-i āmurz-gār,]*

reşk: *Kıskançlık.*

1. Ki **reşk** eylesün naẓmına silk-i dür
   El uzatmasun ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 65). [reşk,]*

resm: *Görüntü, şekil.*

1. Şu **resme** yaratduñ zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 41). [resme, -e]*
2. Şu **resme** ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 91). [resme, -e]*
3. Şu **resm** ile ʿadl itdi ol dād-ḫˇāh
   Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı her ḫˇāb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 155). [resm,]*
4. Budur **resm** kim Rūma olursa şāh
   Geyer şāh-ı Ḫırān-zemīnden külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 151). [resm,]*
5. Şu ʿādet ki bidʿat ola nā-sezā
   Aña **resm** dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 210). [resm,]*
6. Yazan pīr tārīḫ-i İskenderi
   Şu **resme** raḳam itdi bu defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 76). [resme, -e]*
7. Şu **resme** ṭolar ʿāleme çākaçāk
   Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 231). [resme, -e]*
8. Şu **resm** ile naẓm ile bu cevheri
   Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [resm,]*

resm eylemiş: *Resmetmek, resmini çizmek.*

1. Anı eylemiş resm encüm felek
   Yazılmış kenārında bāl-i melek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 855). [resm eylemiş, -miş]*

resme kıl: *Surete getir.*

1. Şu **resme ḳıl** iy Dāver-i kār-sāz
   Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 53). [resme ḳıl,]*

resme kıl: *Surete getir.*

1. Şu **resme ḳıl** iy Dāver-i kār-sāz
   Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 53). [resme ḳıl,]*

resm-i ecdādını: *Ecdadın resmi.*

1. Riʿāyet idüp **resm-i ecdādını**
   İder münteşir ʿadl ile adını *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 19). [resm-i ecdādını, --ı, --nı]*

resm-i ecdādını: *Ecdadının usulünü.*

1. Riʿāyet iden **resm-i ecdādını**
   Müdām añ-durur ḫayr ile adını *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 155). [resm-i ecdādını, --ı, --nı]*

revā: *Layık, uygun, münasip.*

1. Bu kişverde sensin cihān-pehlevān
   Revādur disem saña ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 18). [revādur, -dur]*
2. Yükün çekmeden ḫar çü nālān ola
   Revā mı aña ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 54). [revā,]*
3. Ḫalīfelıḳ ol ādemedür **revā**
   Ki ola yaradılmışa muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 187). [revā,]*
4. Şu ʿādet ki meşrūʿ u maʿḳūl ola
   Revāsı odur kim o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 208). [revāsı, -sı]*

5. Nedür nār bir ʿunṣur-ı kemterīn
   Revā mı diyesin cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 68). [revā,]*
6. Cevāhir-şinās ü cevāhir-fürūş
   Ṣadef gibi olmaḳ **revā** mı ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 4). [revā,]*
7. Olan şāh-zād u cihān-pehlevān
   Revādur ola şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 712). [revādur, -dur]*

revā: *(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

1. Hemīşe iden düşmenine ʿaṭā
   Muḥibbine itse degül mi **revā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 76). [revā,]*
2. Olardan nem eksük benüm Ḫusrevā
   Nʾiçün şehlüḳ olmaya baña **revā** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 102). [revā,]*

revā degül: *Layık değil.*

1. Ḳo daʿvīleri naẓma ḳıl ibtidā
   BEHİŞTḲ degül ehle daʿvī revā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 74). [revā degül,]*

revā görürse: *Uygun görmek, yakıştırmak.*

1. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ Ḫudā
   Virür her kime kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 194). [revā görürse, --ür, --se]*

revā itdi: *Uygun görmek.*

1. Dilerdi çü ṣıdḳ ile Ḫaḳdan duʿā
   Duʿāsın **revā itdi** anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 776). [revā itdi, -di]*

revā ola: *Uygun olmak.*

1. Olur çün suḥen gevheri pür-bahā
   Anı sīme ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 162). [revā ola, --a]*

revā oldı: *Layık, uygun, münasip olmak.*

1. Çü bilmedi ḥaddini ol bī-ḥayā
   Anı oldı teʾdīb ḳılmaḳ revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 282). [revā oldı, --dı]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
   Murādum bu kim dīne virem **revāc** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 106). [revāc,]*

revāc buldı: *Değer kazanmak, aranır, istenir olmak, sürümü, değeri artmak.*

1. Gidüp Cāmī degdi saña taḫt u tāc
   Suḥen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 14). [revāc buldı, --dı]*

revān: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 38). [revān,]*
2. Çeküp leşker olsa ne mülke **revān**
   Olurdı Ḫıżır ḫażreti hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 49). [revān,]*
3. Çü ḳāṣıd işitdi ne ise cevāb
   Revān döndi Dārāya dil pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 258). [revān,]*
4. Sikender görür ḳılmadı pīl-i mest
   Ura dur **revān** tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 910). [revān,]*
5. Kime kim ata tīr ol şīr-i ner
   Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 936). [revān,]*
6. Revān ol iki leşker-i kīne-dār
   Ḳarışur o naṭʿ üzre şaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 995). [revān,]*
7. Nebīler **revānına** yüz biñ selām
   Ki anlar-durur pīşvā-yı enām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 185). [revānına, --ı, --n, --a]*

revān bulur: *Canlanmak.*

1. Olur kilkden çün şeker geh ʿayān
   Meẕāḳ ehli ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 112). [revān bulur, --ur]*

revān irdi: *Derhal ulaştı, hızlıca erişti.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 60). [revān irdi, --di]*

revān ider: *Akıtmak.*

1. Olursa güher tūde-i āsumān
   İder bir kemīne ḳulına revān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 132). [revān ider, --er]*

revān ola: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Ola esb-i tāzī yola çün revān
   Ḫar-ı leng irişmez aña bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 49). [revān ola, --a]*

revān oldı: *Gitmek, akmak.*

1. Alup nāmeyi ḳāṣıd oldı revān
   İrişdi şehe gördi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 87). [revān oldı,]*

revān oldı: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Duʿā eyleyüp ḳāṣıd oldı revān
   Şeh-i Rūma irdi velī bī-revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 297). [revān oldı, --dı]*
2. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
   Revān oldı anı alup bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 94). [revān oldı, --dı-dı]*

revān oldı: *Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.*

1. Çekildi ḳamū leşker öñince pīl
   Revān oldı ardınca deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 888). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Alup bunları elçi oldı revān
   Varur taḫtına geçmedin çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 277). [revān oldı, -dı]*
2. Alup nāmeyi elçi oldı revān
   Varur şāhına geçmedin az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 385). [revān oldı, -dı]*

revān olsa: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Süvār olup olsa ne mülke revān
   Olur feṯḥ u nuṣret aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 5). [revān olsa, --sa]*

revān olurdı: *Akmak, dökülmek.*

1. Enīn ile itdükce barbuṭ fiġān
   Olurdı ṣurāḥīnüñ eşki revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 100). [revān olurdı, --ur, --dı]*

revān olurdı: *Akıp gitmek.*

1. Sürūd eylese her ḳaçan arġanūn
   Cigerden olurdı revān rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 104). [revān olurdı, --ur, --dı]*

revān olurlar: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. İdüp ʿazm-i dārū olurlar revān
   Ġażab-nāk ü pür-kīn çü şīr-i jeyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 389). [revān olurlar, --ur, --lar]*

revān virdi: *Canlandırmak.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
   Deminden Mesīhāya virdi revān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 78). [revān virdi, --di]*

revzen: *Pencere.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
   Virürdi żıyā raḫneler **revzeni** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 10). [revzeni, -i]*

reʾy: *Görüş, düşünce, mütalaa.*

1. Olur **reʾyi** her müşkil işe kilīd
   Peşīmānlıḳ olmaz kişiye müfīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 245). [reʾyi, -i]*

rezim: *Cenk, muharebe.*

1. Bezimde çü deryā güher-rīz olur
   Rezimde velī āteş-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 30). [rezimde, -de]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Çü zūpīn-i serkūb-i serdārlar
   Bezimde bulut **rezmde** nārlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 382). [rezmde, -de]*
2. O **rezm** içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 253). [rezm,]*
3. Gelüp **rezmde** zihden āvāz-ı zih
   Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 205). [rezmde, -de]*

rezm-gāh: *Cenk yeri, muharebe meydanı.*

1. Geçer pīlüñ öñine Hindū-sipāh
   Ṭolar tīġ-ı zūpīn ile **rezm-gāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 648). [rezm-gāh,]*
2. Ṭolup cism-i Hindū ile **rezm-gāh**
   Olur surḫ iken rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 973). [rezm-gāh,]*
3. Ṭolar şöyle mürdeyle ol **rezm-gāh**
   Bulamaz olur kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1007). [rezm-gāh,]*
4. Ṭolup **rezm-gāhuñ** içi ser-be-ser
   Felek gūşını eyledi defʿi ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 989). [rezm-gāhuñ, -uñ]*

riʿāyet iden: *Uymak.*

1. Riʿāyet iden resm-i ecdādını
   Müdām añ-durur ḫayr ile adını *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 155). [riʿāyet iden, --en]*

riʿāyet idüp: *Uymak.*

1. Riʿāyet idüp resm-i ecdādını
   İder münteşir ʿadl ile adını *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 19). [riʿāyet idüp, --üp]*

ribāṭ: *Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya. İnsanlar iki kapılı bir ribāṭ'a bir kapısından girip diğer kapısından çıkanlara benzer.*

1. Degül bāḳī çün kim bu köhne **ribāṭ**
   Gerek ādemīde müdām iḥtiyāṭ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 171). [ribāṭ,]*

rikāb: *Üzengi.*

1. ʿİnānum çü süst ü **rikābum** girān
   İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 243). [rikābum, --um]*

rikāb: *Büyük bir kimsenin katı, huzuru.*

1. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 108). [rikābı, -ı]*

rikāb dutdı: *Padişahın atının üzengisinin yanında yürüdü.*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı ol ġayret-i āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 57). [rikāb dutdı, -dı]*

rikāb öpdi: *Ata binmeye yarayan demiri öpmek, Sultan Ahmed'in ayak bastığı yeri öpmek, saygı ve hürmet göstermek.*

1. Gelüp Hind serverleri bī-ḥisāb
   Piyāde olup öpdi cümle rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1150). [rikāb öpdi, -di]*

rikābı olup: *Naib olup.*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı ol ġayret-i āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 57). [rikābı olup, --ı, --up]*

rīv kılmasun: *Hile yapmak.*

1. Sürūş olmış iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 42). [rīv ḳılmasun, --ma, --sun]*

rıżā: *Ar. Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

1. Hevā vü hevesdür BEHİŞTḮ bu heb
   Ḳo lehvi **rıżā-yı** Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 102). [rıżā-yı, -yı]*
2. Bilürsin **rıżāñı** idindüm murād
   Senüñ luṭfuña eyledüm iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 489). [rıżāñı, -ñı]*

rīze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

1. Muḳābil ola aña ger āfītāb
   Ola **rīze** rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 52). [rīze,]*
2. Muḳābil ola aña ger āfītāb
   Ola **rīze** rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 52). [rīze,]*
3. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
   Ki ṭoldı cihānuñ içi **rīzeler** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 210). [rīzeler, -ler]*

rızḳ-cūyā: *Rızk arayan.*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḫālıḳı
   Ḳamu **rızḳ-cūyālaruñ** Rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 22). [rızḳ-cūyālaruñ, -lar, -uñ]*
2. Cihān mümkin ol vācib ü ḫālıḳı
   Ḳamu **rızḳ-cūyālaruñ** rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 40). [rızḳ-cūyālaruñ, -lar, -uñ]*

rū dutmaz: *Yüzü tutmak.*

1. İder her kişi vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 36). [rū dutmaz, --maz]*

rū-be-rū: *Far. Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Ḳılıç ayırur bizi şimdengirü
   Çü ʿazm eyledük olalum **rū-be-rū** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 146). [rū-be-rū,]*
2. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar **rū-be-rū** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 30). [rū-be-rū,]*
3. Gelüp iki ʿasker olur **rū-be-rū**
   El urur silāḥına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 153). [rū-be-rū,]*

rūd-ı furāt: *Fırat nehri.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı **rūd-ı Furāt**
   Kenārında lāle olur her nebāt *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 261). [rūd-ı furāt,]*

rūd-ı hūn: *Kan ırmağı.*

1. Sürūd eylese her ḳaçan arġanūn
   Cigerden olurdı revān **rūd-ı ḫūn** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 104). [rūd-ı ḫūn,]*
2. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
   Ki meydān içini ide **rūd-ı ḫūn** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 52). [rūd-ı ḫūn,]*

rūḥ: *Rūḥ.*

1. Bizüm **rūḥumuzdur** şehin-şāh-ı şarḳ
   Rasūlün ḳılalum zer ü sīme ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 117). [rūḥumuzdur, --umuz, --dur]*

rūh: *Yanak.*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış **ruḫından** anuñ āb-rū *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 54). [ruḫından, -ı, -n, -dan]*

rūh: *Gönül.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden **rūḥı** ser
   Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 27). [rūḥı, -ı]*

rūh: *Can, kişinin öz varlığı.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī **rūḥı** ʿarş üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 26). [rūḥı, -ı]*

rūh: *(Ar.) Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinemeyen ilâhî ve mânevî cevher.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola **rūḥ** mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 6). [rūḥ,]*
2. Viren ʿaḳl āyīnesine cilā
   Viren **rūḥ** şemʿine nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 32). [rūḥ,]*

rūḥ-baḫş: *Ruh veren, ruh bahşeden.*

1. Sözüñ **rūḥ-baḫşı** olur ol sürūş
   Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 63). [rūḥ-baḫşı, -ı]*

ruhbān: *Rahipler.*

1. Yıḳup beyʿasın yaḳdı ormānını
   Helāk eyledi cümle **ruhbānını** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1234). [ruhbānını, -ı, -nı]*

rūhı: *Can.*

1. Olur enbiyā **rūḥı** gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 105). [rūḥı, -ı]*

rūḥ-ı mücessem: *Şekle girmiş ruh.*

1. Çü **rūḥ-ı mücessem** mübārek teni
   Çü ḫurşīd-i tābān dil-i rūşeni *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 35). [rūḥ-ı mücessem,]*

rūh-ı pāk: *Temiz, arı ruh.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire cennete **rūḥ-ı pāk** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 180). [rūḥ-ı pāk,]*

rūh-ı pāk: *Tertemiz ruh.*

1. Olup faẓluñ ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur **rūḥ-ı pāk** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 18). [rūḥ-ı pāk,]*

rūḥ-ı pāk: *Temiz ruh.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān bāġına **rūḥ-ı pāk** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 88). [rūḥ-ı pāk,]*

rūḥu'l-emīn: *Dört büyük melekten biri olan Cebrail.*

1. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
   Ola mıdı **Rūḥu'l-emīn** bülbüli *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 12). [rūḥu'l-emīn,]*

rükūʿ eyleyüp: *Rükuya varmak.*

1. Rükūʿ eyleyüp itdi çoḳ āferīn
   Sücūd idüp öpdi öñinde zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 135). [rükūʿ eyleyüp, --yüp]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Yaḳın geldi çün **Rūma** şāh-ı ʿAcem
   Reʿāyāya itdi sipāhı sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 405). [rūma, -a]*
2. Gelüp **Rūmdan** bunda tamġa vü bāc
   Gelür tuḥfe diyü hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 153). [rūmdan, -dan]*
3. Ne Ḫırān ḳala vü ne iḳlīm-i **Rūm**
   Bulınmaya bir cānlu illā ki **Rūm** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 358). [rūm,]*
4. Göre sen de iy şāh-ı Hindūstān
   Nice ḳopduġun **Rūmda** pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1070). [rūmda, -da]*

rūm: *Anadolu.*

1. Budur resm kim **Rūma** olursa şāh
   Geyer şāh-ı Ḫırān-zemīnden külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 151). [rūma, -a]*

rūm: *Anadolu (Beyazlık bağlamında).*

1. Şu dem döndürem **Rūma** şāhā sipāh
   Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 133). [rūma, -a]*

rūm: *Anadolu toprakları.*

1. Ḳaçan **Rūmda** ḳopsa bir pehlevān
   Olur idi iḳlīme şāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 15). [rūmda, -da]*

rūm: *Anadolu bölgesi || Beyaz, aydınlık (sevgilinin yüzü/yanakları bağlamında).*

1. Günāhuñ dile kim idem çoḳ kerem
   Ḳılam **Rūma** anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 28). [rūma, -a]*

rūm u īrān-zemīn: *Anadolu bölgesi ve İran.*

1. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı kārum hemīn
   Vʾegerni ḳanı **Rūm u Ḫırān-zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 482). [rūm u ḫırān-zemīn,]*

rūm u īrān-zemīn: *Anadolu bölgesi ve İran.*

1. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı kārum hemīn
   Vʾegerni ḳanı **Rūm u Ḫırān-zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 482). [rūm u ḫırān-zemīn,]*

rūm u şām u ʿacem: .

1. Eger cemʿ ola **Rūm u Şām u ʿAcem**
   Baña zerre[ce] gelmeye hīç ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 365). [rūm u şām u ʿacem,]*

rumḥ-ı sīne-güẕār: *Sineye saplanmış mızrak.*

1. Ḳara tozda şan **rumḥ-ı sīne-güẕār**
   Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 139). [rumḥ-ı sīne-güẕār,]*
2. Şikeste olup **rumḥ-ı sīne-güẕār**
   Çıḳar ṭīġ-ı ḫūn-pāş u āteş-nisār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 609). [rumḥ-ı sīne-güẕār,]*

rūmi: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Urur **Rūmiler** pīle tīr-i ḫadeng
   Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 247). [rūmiler, -ler]*
2. Dimāġuñ ḫarāb itdi **Rūmī** şarāb
   Saña sen ʿilāc itdür oldur ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 341). [rūmī,]*

rūmī-kemend: *Anadolu kementi-kayışı.*

1. Nedür gürgden gāv-ı deşti şehā
   Olur aña **Rūmī-kemend** ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 240). [rūmī-kemend,]*

rūmī-nijād: *Rum soylu.*

1. Benüm Feylaḳos oġlı **Rūmī-nijād**
   Göre ḥālini çünki eyler ʿinād *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 331). [rūmī-nijād,]*

rūmī-siyāh: *Kara Rumi/Anadolu'da yaşayan.*

1. Ḳara toza ġarḳ oldı cümle sipāh
   Olur Hindū mānendi **Rūmī-siyāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 984). [rūmī-siyāh,]*

rūmiye-hum: *Rum küpü.*

1. İdüp naʿra feryād ider gāv-dum
   Urur raʿd-veş naʿra **Rūmiye-ḫum** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 884). [rūmiye-ḫum,]*

rūmiye-hum: *Rum trampeti.*

1. İdüp naʿra feryād ider gāv-dum
   Urur raʿd-veş naʿra **Rūmiye-ḫum** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 884). [rūmiye-ḫum,]*

rūşen: *1. aydın,. 2.açık, belli.*

1. Faḳīrāne işbāt idüp ben ẕelīl
   Getürdüm niçe yirde **rūşen** delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 120). [rūşen,]*
2. Güneş gibi **rūşendür** aña ʿulūm
   ʿAdūsı perīşān hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 177). [rūşendür, -dür]*

rūşenā: *Parlak, Işıklı.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
   Olur **rūşenālıḳdan** ol şemʿ dür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 32). [rūşenālıḳdan, --lık, --dan]*

rūşenā vire: *Aydınlık, canlılık vermek.*

1. Güneş ʿāleme virür iñen żıyā
   Fetīle ne deñlü vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 30). [rūşenā vire, --e]*

rūşenā virürsin: *Aydınlık vermek.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 30). [rūşenā virürsin, --ür, --sün]*

rū-siyāh: *Yüzü kara.*

1. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde yoḳ **rū-siyāh** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 200). [rū-siyāh,]*

rū-siyāh olmışam: *Yüzü kara olmak, yaptıklarından utanmak..*

1. Egerçi ḳatı **rū-siyāh olmışam**
   ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 71). [rū-siyāh olmışam, --mış, --am, -]*

rüste-hīz: *Kıyamet günü.*

1. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña gehī **rūste-ḫīz** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 92). [rūste-ḫīz,]*

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Nice çaḳdu[ġı]nı göre tīġ-ı tīz
   Bile nice olur gehī **rüsteḫīz** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 318). [rüsteḫīz,]*
2. Beni görme Rüstemden eksük ʿazīz
   Ki tā ḳopmaya başuña **rüsteḫīz** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 188). [rüsteḫīz,]*
3. Seni sevmeyen cānı gibi ʿazīz
   Ḥaḳīr olsun olınca tā **rüsteḫīz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 710). [rüsteḫīz,]*

rüstehīz koparur: *Kıyamet kopmak.*

1. Muhanṭās u Ḳayṭās urup tīġ-ı tīz
   Ḳoparur cuvān-baḫt pes rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1004). [rüsteḫīz ḳoparur, -ur]*

rüsteḫīz ḳopdı: *Kıyamet kopmak.*

1. İdüp aña şeypūr āheng-i tīz
   Çalar ṣūrı ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 882). [rüsteḫīz ḳopdı, -dı]*

rüstem: *Far. İran'ın ünlü savaşçısı ve pehlivanı (Adı Şehname'de geçer).*

1. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
   Getürür ki **Rüstem** helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 186). [rüstem,]*
2. Beni görme **Rüstemden** eksük ʿazīz
   Ki tā ḳopmaya başuña rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 187). [rüstemden, -den]*

rüstem-i dāstān: *Firdevsi'nin Şehnamesinde adı geçen Zal'ın oğlu olan Rüstem.*

1. Cihānda benem **Rüstem-i dāstān**
   Hüner-mend-i dānende ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 181). [rüstem-i dāstān,]*

rüstem-i dāstān: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlunun destanı.*

1. Didi bunlara şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Cihānda benem **Rüstem-i dāstān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 90). [rüstem-i dāstān,]*

rüsūm idesin: *Izleyesin.*

1. İdesin ḳadīmī neyise rüsūm
   Dilerseñ ki saña ḳala mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 159). [rüsūm idesin, --e, --sin]*

rūy u mū: *Yüz ve saç ('māh u sāl' paralelliğinde).*

1. Bilinmez olup gerdden **rūy u mū**
   Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 189). [rūy u mū,]*

rūy-i cem: *Cem'in yüzü.*

1. Ne yire ki iy şeh başarsañ ḳadem
   Cebīn-i Keyūmersdürür **rūy-i Cem** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 58). [rūy-i cem,]*

rūy-i cem: *Cem'in yüzü.*

1. Ne yire ki iy şeh başarsañ ḳadem
   Cebīn-i Keyūmersdürür **rūy-i Cem** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 58). [rūy-i cem,]*

rūy-i hindū: *Hintli sevgilinin yüzü.*

1. Olup **rūy-i Hindū** gibi ḳīr-fām
   İder gird-i tīre cihānı tamām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 123). [rūy-i hindū,]*

rūy-i meydān: *Meydan zemini.*

1. Ṭolup cism-i Hindū ile rezm-gāh
   Olur surḫ iken **rūy-i meydān** siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 974). [rūy-i meydān,]*

rū-yı siyāhum sepīd idüben: *Kapkara yüzümü beyaz ederek.*

1. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
   Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 73). [rū-yı siyāhum sepīd idüben, --um, --üben]*

rū-yı siyāhum sepīd idüben: *Kapkara yüzümü beyaz ederek.*

1. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
   Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 73). [rū-yı siyāhum sepīd idüben, --um, --üben]*

rūyīne-kūs: *Büyük metal davul.*

1. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi **rūyīne-kūs**
   Ḳara gülleler sāġar-ı ābnūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1037). [rūyīne-kūs,]*

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. Süvār oluban dizdi düzdi alāy
   Naḳāra dögüp çaldı **rūyīne-nāy** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 880). [rūyīne-nāy,]*

rūz: *Gündüz.*

1. Degül āhudan **rūzi** yūzuñ füzūn
   İder biñini bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 29). [rūzi, --i]*

rūz itmiş: *Gündüz etmek.*

1. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 2). [rūz itmiş, --miş]*

rūzī: *Gün, gündüz.*

1. Ne deñlü ki kesb itdüm ise kemāl
   Mezīd oldı **rūzīde** naḳş u zevāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 166). [rūzīde, --de]*

rūzī: *Bir gün.*

1. Dutubdur bu söz şöhreti ʿālemi
   Olur keşret-i ʿilm **rūzī** kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 168). [rūzī,]*

rūz-ı ceng: *Savaş günü.*

1. Gerek iḥtiyāṭ olana **rūz-ı ceng**
   Degül şol ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 55). [rūz-ı ceng,]*

rūz-ı elest: *Elest (ezeliyet) günü. (Rûz-ı Elest ile kastedilen "Bezm-i Elest"tir. Allah bütün ruhları yarattıktan sonra onlara "Elestü bi-rabbiküm: Ben sizin Rabbınız değil miyim?" diye sordu. Ruhlar "Kalû belâ: Evet dediler." Şeklinde tasdik ettiler. İşte yaratılışın başlangıcı olan bu meclise "Bezm-i Elest" adı verilmektedir.).*

1. Naṣīb itdi Ḥaḳ baña **rūz-ı elest**
   İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 47). [rūz-ı elest,]*

rūz-ı ḥisāb: *Hesap günü.*

1. Duʿāsın BEHİŞTİnüñ it müstecāb
   Anı ḳılma şermende **rūz-ı ḥisāb** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 96). [rūz-ı ḥisāb,]*

rūz-ı meydān: *Meydan günü,savaşılan yer.*

1. Göre ol da çün **rūz-ı meydān** ola
   Ki ejder nice āteş-efşān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 319). [rūz-ı meydān,]*
2. Göre ḫāli çün **rūz-ı meydān** [ola]
   Şütürbān ile ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 327). [rūz-ı meydān,]*

rūz-ı neberd: *Savaş günü.*

1. Şu kimse ki ḫavf ide **rūz-ı neberd**
   Dimez merd olan kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 43). [rūz-ı neberd,]*

rūz-ı şümār: *Hesap günü ǁ kıyamet günü.*

1. Kim olam bu ben ẕerre-i ḫāksār
   Ki maʿdūd olam ben de **rūz-ı şümār** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 90). [rūz-ı şümār,]*

rūzigār: *Zaman. || Rüzgar.*

1. Eger mehl virür ise **rūzigār**
   Görüp sen daḫı oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1075). [rūzigār,]*
2. Dirīġā ki żāyiʿ ḳılur **rūzigār**
   Cihānda nedür bilmedük nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1217). [rūzigār,]*
3. Baña ṭurfe iş eyledi **rūzigār**
   Ki ḫar teg ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1219). [rūzigār,]*

saʿādet: *Mutluluk.*

1. Cihān ṭurduġınca olup ser-firāz
   Olasın **saʿādetle** bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 190). [saʿādetle, --le]*
2. Saʿādet anuñ kim geh-i kār-zār
   İder feṯḥ murġını āsān ṣikār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 71). [saʿādet,]*
3. Hümā gibi olduḳca sāye-figen
   Bulurdı **saʿādet** ṣeh-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 146). [saʿādet,]*
4. Kime kim **saʿādet** olursa ḳarīn
   Ola ol ṣehin-ṣāh-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1067). [saʿādet,]*
5. Saʿādet anuñ kim daḫı nev-cuvān
   İñen ola ʿālemde ol kām-rān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1209). [saʿādet,]*

saʿādet-pez̲īrā vü devlet-ṣiʿār: *Saadetli ve devlet nişanlı.*

1. Ṣeh-i Bāyezīd Ḫān u nuṣret-ṣikār
   Saʿādet-pez̲īrā vü devlet-ṣiʿār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 22). [saʿādet-pez̲īrā vü devlet-ṣiʿār,]*

sabā: *Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr. sabâ-reftâr: Bâd-peymâ: esb-i sabâ-reftâr.*

1. Biner bir şitābende rehvāre çüst
   Ki irmez **ṣabā** ger ʿınān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 862). [ṣabā,]*
2. Biner bir **ṣabā** seyr-i gerdūn-gerd
   Ki naʿli doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1087). [ṣabā,]*

sabā irmez: *Rüzgar ermez.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 34). [ṣabā irmez, --mez]*

sābit-ḳadem: *Kararlı, sebat eden.*

1. Bilüp Ḥażret-i Ḥaḳḳı esmāyı hem
   Bile kim degül dehr **s̲ābit-ḳadem** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 190). [s̲ābit-ḳadem,]*
2. Çü ḫançer ḳamu tīz ü sīne-şikāf
   Ḳamu cengde **s̲ābit-ḳadem** hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 384). [s̲ābit-ḳadem,]*

saç: *Saç.*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 53). [ṣaçundan, -uñ, -dan]*
2. Aña oñmaya z̲errece kār-ger
   Degül kim ide [hem] **ṣaçına** żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 796). [ṣaçına, -ı, -n, -a]*

ṣaç: *Saçmak, dağıtmak, yaymak.*

1. Havāya **ṣaçan** kimse destiyle ḫāk
   Ḳaçan geye başına destār-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 65). [ṣaçan, -an]*

ṣadā: *Ses, avaz.*

1. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
   Pür oldı **ṣadāsıyla** heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 80). [ṣadāsıyla, --sı, --yla]*
2. Alup ʿūd ile bülbül-i ḫōş-nevā
   Virürdi **ṣadāsı** ḳulūba ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 96). [ṣadāsı, -sı]*
3. Giderken ḫadeng eyledügi **ṣadā**
   Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 207). [ṣadā,]*
4. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
   Ṣadālar virüp kūh iñler zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 968). [ṣadālar, -lar]*
5. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp fiġān
   Ṣadāsı ile ṭoldı kūsuñ cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 116). [ṣadāsı, -sı]*
6. Ṭutuldı çıġırtmaḳdan āvāz-ı kūs
   Ṣadāsı degül idi bang-ı ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1034). [ṣadāsı, -sı]*

sadā itmez: *Seslenmek, çağrıda bulunmak.*

1. Dühül ışlanur ḳandan itmez ṣadā
   Virür idi ġalbīr gibi [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1031). [ṣadā itmez, -mez]*

ṣadā vire: *Ses vermek, ses çıkarmak.*

1. Çalınur iken nāy-ı rūyīn ü kös
   Ne deñlü **ṣadā vire** bang-ı ḫorus *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 32). [ṣadā vire, --e]*

ṣadā virür: *Ses vermek, ses çıkarmak.*

1. Ṭolar ġulġul-i kūsı ile cihān
   Virür kūh gibi ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 172). [ṣadā virür, --ür]*

sad-āferīn: *Pek çok takdir.*

1. Cihān-gīr imiş aña **şad-āferīn**
   Anı ḫaşm gördüm cihānda hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 703). [şad-āferīn,]*

sadākat: *Doğruluk, bağlılık.*

1. Ṣadāḳatde çün ṣubḥ-ı ṣıddīḳdur
   Dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 153). [ṣadāḳatde, -de]*
2. Ṣadāḳatde Bū Bekr ü ʿOs̱mān-ḥayā
   ʿAdilde ʿÖmer tīġde Mürteżā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 25). [ṣadāḳatde, -de]*

sadā-yı çekāçāk: *Silah sesleri.*

1. Ḳo dīni getür tīġ u gürz-i girān
   Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 304). [ṣadā-yı çekāçāk,]*

sadā-yı dih ü zih enīn ü dirīġ: *Deh, yay kirişi ve inilti, eyvah sesi.*

1. Tereng-i kemān u çekāçāk-ı tīġ
   Ṣadā-yı dih ü zih enīn ü dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 988). [ṣadā-yı dih ü zih enīn ü dirīġ,]*

sadā-yı dühül: *Davul sesi.*

1. Ṣadā-yı dühül nāle-i būḳ u nāy
   Süheyl-i semend ü çiring-i derāy *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 147). [ṣadā-yı dühül,]*

sadef: *İçinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğudur:.*

1. Girān-māyedür ol **ṣadefdür** cihān
   Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 13). [ṣadefdür, -dür]*
2. Cevāhir-şināş ü cevāhir-fürūş
   Ṣadef gibi olmaḳ revā mı ḥamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 4). [ṣadef,]*
3. Aç aġzuñ dökilsün cihāna dürer
   Ṣadef gibi ṭolsun bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 6). [ṣadef,]*
4. Ṣadef [gibi] sen açmayıcak dehān
   Cihānda görinmez güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 7). [ṣadef,]*

sadef itmez: *İnciye dönüştürmek.*

1. Tenini idüp tīr-i māra hedef
   Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 156). [ṣadef itmez, --mez]*

ṣad-hezār: *Yüz bin, yüz bin kere.*

1. Ẓafer olmaya çünki bir şāha yār
   Başılur ola ḫayli ger **ṣad-hezār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 66). [ṣad-hezār,]*

ṣadr: *Gönül.*

1. Gelüp bir bir oturdı erkānlar
   Müzeyyen idüp **ṣadrı** aʿyānlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 124). [ṣadrı, -ı]*

ṣafā: *(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.*

1. Der-i ḳalʿa-i Ḫayberüñ ḳāmiʿi
   Ṣafā çarḫınuñ neyyir-i lāmiʿi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 170). [ṣafā,]*
2. Yigitlikde olur münāṣib **ṣafā**
   Gelür pīr olana velīkin belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1213). [ṣafā,]*

ṣafā irişdi: *Gönlü şenlenmek.*

1. Müberrā olup ẕātı imkāndan
   İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 128). [ṣafā irişdi,]*

ṣafā vire: *Rahatlatmak, mutlu etmek.*

1. Ḳaçan ney çalınsa o şeh bezm-i mül
   Ṣafā vire mi ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 34). [ṣafā vire, --e]*

ṣafā virürdi: *Rahatlatmak, mutlu etmek.*

1. Alup ʿūd ile bülbül-i ḫōş-nevā
   Virürdi ṣadāsı ḳulūba ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 96). [ṣafā virürdi, --ür, --di]*

ṣafālar virür: *Mutluluklar vermek.*

1. Ayıtdı nʾola gelsün ol nām-dār
   Ṣafālar virür yār-ı peyġāmbār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 116). [ṣafālar virür, --ür]*

ṣaf-ārā vü leşker-keş ü pehlevān: *Safları süsleyen ve asker çeken ve yiğit.*

1. Şeref virdi dīvāna ṣāḥib-ḳırān
   Ṣaf-ārā vü leşker-keş ü pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 128). [ṣaf-ārā vü leşker-keş ü pehlevān,]*

şaf-der: *Düşman saflarını yarıp geçen kahraman, yiğit.*

1. Gürāz ile ceng itmeyen şīr-i ner
   Degül **şaf-der** ol kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 558). [ṣaf-der,]*

şaff-ı niʿāl ol-: *Bir toplulukta oturulacak en aşağı ve en önemsiz yerde olmak.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
   Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 94). [ṣaff-ı niʿāl ol-, --ur]*

safḥa-i çarha: *Feleğin safhaları.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
   Çeker **ṣafḥa-i çarḥa** nevk ile ḥak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 68). [ṣafḥa-i çarḥa,]*

sāfī: *(Ar.) Saf, duru, temiz, katıksız.*

1. Müşerref olur ṣoḥbetinden **Ṣafī**
   Olur aña tābende sırr-ı ḫafī *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 73). [ṣafī,]*

saf-şiken: *Düşman saflarını bozan, düşman ordusunu dağıtan.*

1. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi **ṣaf-şiken**
   Ḳamu āhenīn-dil çü Ṣāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 373). [ṣaf-şiken,]*
2. Olup leşker-i ins ü cin encümen
   Ṣan olmış sipāh-ı şehe **ṣaf-şiken** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 130). [ṣaf-şiken,]*

sağ: *Koyun vb. hayvanların göğüslerinden sütün çıkmasını sağlamak.*

1. Ṣağup ṣağular itdi nāle nefīr
   Daḥı olmadan arada dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 109). [ṣağup, -up]*

sāġar-ı ābnūs: *Abanoz içki kadehi.*

1. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler **sāġar-ı ābnūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1038). [sāġar-ı ābnūs,]*

sāġar-ı ābnūs: *Abanoz içki kadehi.*

1. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler **sāġar-ı ābnūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1038). [sāġar-ı ābnūs,]*

sāġar-ı ābnūs: *Abanoz içki kadehi.*

1. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler **sāġar-ı ābnūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1038). [sāġar-ı ābnūs,]*

sāġar-ı ābnūs: *Abanoz içki kadehi.*

1. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler **sāġar-ı ābnūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1038). [sāġar-ı ābnūs,]*

sāḥib-firāş itmege: *Yatağa düşmüş etmeye.*

1. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-firāş
   Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 27). [ṣāḥib-firāş itmege, --me, --ge]*

ṣāḥib-hüner: *Hüner sahibi, maharetli.*

1. Gedā-zāde kim ola **ṣāḥib-hüner**
   Şu şeh-zādeden yeg kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 185). [ṣāḥib-hüner,]*

sāḥib-i tāc-ı levlākdür: *Levlak tacının sahibidir.((لولاك) (Ar. levlā "olmasaydı" ve ke "sen" zamiriyle levlā-ke) "Sen olmasaydın" anlamında olup, "Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" kudsî hadîsini telmîhen dîvan edebiyâtında çok kullanılmıştır.).*

1. Teni maḥrem-i taḫt-ı eflākdür
   Başı **ṣāḥib-i tāc-ı levlākdür** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 34). [ṣāḥib-i tāc-ı levlākdür, --dür]*

sāḥib-kırān: *Hükümdar; taht sahibi.*

1. Bu kişverde sensin cihān-pehlevān
   Revādur disem saña **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 18). [ṣāḥib-ḳırān,]*
2. Ki bir gün Sikender o **ṣāḥib-ḳırān**
   Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 77). [ṣāḥib-ḳırān,]*
3. Ṣeref virdi dīvāna **ṣāḥib-ḳırān**
   Ṣaf-ārā vü leşker-keş ü pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 127). [ṣāḥib-ḳırān,]*
4. Cihānda benem Rüstem-i dāstān
   Hüner-mend-i dānende **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 182). [ṣāḥib-ḳırān,]*
5. Beni çünki Ḥaḳ itdi **ṣāḥib-ḳırān**
   İdemez baña ḫalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 333). [ṣāḥib-ḳırān,]*
6. Alup nāmeyi ḳāṣıd oldı revān
   İrişdi şehe gördi **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 88). [ṣāḥib-ḳırān,]*
7. Açup oḳıdı nāmeyi nāme-ḫˇān
   İşidüp anı geldi **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 90). [ṣāḥib-ḳırān,]*
8. Beni itdi Ḥaḳ çünki **ṣāḥib-ḳırān**
   Gerek mülküm ola ser-ā-ser cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 83). [ṣāḥib-ḳırān,]*
9. Benüm gibi ser-dār ü **ṣāḥib-ḳırān**
   Vara mı ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 161). [ṣāḥib-ḳırān,]*
10. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
    Yüridi ʿadū üzre **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 118). [ṣāḥib-ḳırān,]*
11. Sikender yanında iki pehlevān
    Var idi ikisi de **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 102). [ṣāḥib-ḳırān,]*
12. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
    Ḳılubdur seni Tengri **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 560). [ṣāḥib-ḳırān,]*
13. Yüridi görüp anı **ṣāḥib-ḳırān**
    Ele aldılar nāvek ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 643). [ṣāḥib-ḳırān,]*
14. Sikender kemān-dār [u] **ṣāḥib-ḳırān**
    Ser-efrāz-ı merdān u kündāverān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 657). [ṣāḥib-ḳırān,]*
15. Alup yanına defʿi bir tercümān
    Sürer raḫş meydāna **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1050). [ṣāḥib-ḳırān,]*
16. Urur ṣoñra bir tīġ **ṣāḥib-ḳırān**
    Siper dutdı tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1117). [ṣāḥib-ḳırān,]*
17. İdüp ḫaşmı pā-māl **ṣāḥib-ḳırān**
    Olur ḥükmine rām Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1147). [ṣāḥib-ḳırān,]*
18. Gelür bār-gāhına **ṣāḥib-ḳırān**
    İder dest-būs anda her pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1153). [ṣāḥib-ḳırān,]*
19. Dökildi gelüp māl-i Hindūstān
    Çerisine baḫş itdi **ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1160). [ṣāḥib-ḳırān,]*
20. Olup raḥmet ol mülke **ṣāḥib-ḳırān**
    Müselmān olur cümle Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1237). [ṣāḥib-ḳırān,]*

ṣāḥib-kırān olur: *Her zaman üstünlük, başarı kazanan olmak.*

1. Ḳaçan Rūmda ḳopsa bir pehlevān
   Olur idi iḳlīme ṣāḥib-kırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 16). [ṣāḥib-kırān olur, --ur]*

ṣāḥib-külāh: *Hükümdar; taht sahibi.*

1. Niçe ẕerre-i kemterī luṭf-ı şāh
   İder mihr mānendi **ṣāḥib-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 150). [ṣāḥib-külāh,]*
2. Bir avuc zemīne de iy pādişāh
   Ne lāzım ola iki **ṣāḥib-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 80). [ṣāḥib-külāh,]*

ṣāḥib-külāh: *Makam sahibi, tahta oturan.*

1. İdüp Ḫıżr ile ṣoḥbet-i ḫāṣ şāh
   Didi pīl cengini **ṣāḥib-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 754). [ṣāḥib-külāh,]*
2. Yapup Fūr içün anda bir türbe şāh
   Anı defn ider anda **ṣāḥib-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1174). [ṣāḥib-külāh,]*
3. Varur şehr-i Dihlīve **ṣāḥib-külāh**
   Ki āsāyiş eyleye anda sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1181). [ṣāḥib-külāh,]*
4. Peder-pādişāh u püser-pādişāh
   İkisi daḫı iki **ṣāḥib-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1206). [ṣāḥib-külāh,]*

ṣāḥib-nazar: *1. görüşü kuvvetli 2. bakışı etkili ‖ isabetli görüşlü (manevi hâllerde).*

1. Olan kimse dānā vü **ṣāḥib-naẓar**
   Bile kim nice ʿıḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 21). [ṣāḥib-naẓar,]*
2. Gelüp şāha itdi duʿā öpdi yer
   Naẓar itdi diḳḳatle **ṣāḥib-naẓar** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 680). [ṣāḥib-naẓar,]*

ṣāḥib-serīr: *Taht sahibi sultan.*

1. Gerek ked-ḫudā vü gerekse vezīr
   Muḳarrer ider yine **ṣāḥib-serīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1166). [ṣāḥib-serīr,]*

sāḥil: *Kenar, kıyı. mec. Anlam denizinin etrafı.*

1. Bu **sāḥilde** çoḳdur egerçi biḥār
   Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 35). [sāḥilde, -de]*

sahrā: *1. Kasaba, köy vb. meskûn yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova. 2. Çöl.*

1. İder seyr **saḥrāda** āhū vü bebr
   Olur hem-nişīn gevzen ile hizevr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 15). [saḥrāda, -da]*

saht-ı düşmen: *Düşmanın gücü,sertliği.*

1. Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Saña pīldür **saḫt-ı düşmen** hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 662). [saḫt-ı düşmen,]*

saht-müşt: *Sert yumruk.*

1. Çü şeş-per urup cümlesi **saḫt-müşt**
   Zirih gibi biri birisine püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 375). [saḫt-müşt,]*

sakf: *Çatı, dam.*

1. Olup **saḳfı** pür şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 13). [sakfı, -ı]*

sākī: *(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse II. İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan kimse.*

1. Getür **sāḳiyā** cām-ı cān-perveri
   Ki kibr ile kīnden yuyam defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 205). [sāḳiyā, -ya]*

sāḳi-i ḫōş-ḥırām: *Hoş salınımlı saki.*

1. Ḫırāmān olup **sāḳi-i ḫōş-ḫırām**
   Ṣunardı yüz iġrāz u nāz ile cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 93). [sāḳi-i ḫōş-ḫırām,]*

saḳın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

1. Ṣaḳın benden itme benümle neberd
   Ki şīr ile ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 247). [ṣaḳın,]*
2. Ḳılıcdan **ṣaḳın** oddan eyle ḥaẕer
   Ki vardur ikisinde ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 259). [ṣaḳın,]*

sakın: *"Aman ha" anlamında bir uyarı sözü.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 176). [ṣaḳın,]*
2. Seni sen **ṣaḳın** ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 179). [ṣaḳın,]*
3. Sözümi **ṣaḳın** ṣanma lāf-ı güzāf
   Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 53). [ṣaḳın,]*
4. Kişiyi ider hem-nişīn nīk ü bed
   Ṣaḳın bed-muṣāḥib idinme ebed *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 54). [ṣaḳın,]*
5. Ḳaḳıtma beni itmeyem tā ki kīn
   Ṣaḳın yanmasun oda Ḫırān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 246). [ṣaḳın,]*
6. Havāya **ṣaḳın** atma pertāb seng
   Yılan aġzına ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 61). [ṣaḳın,]*
7. Ṣaḳın pīlden gelmesün size bīm
   Ki insāna ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 543). [ṣaḳın,]*

şaḳın: *"Aman ha!", "dikkat et!".*

1. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
   Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 55). [ṣaḳın,]*
2. Ṣaḳın ḫātemī olma dīve ḳarīb
   Hemīşe iden hem-nişīn-i lebīb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 193). [ṣaḳın,]*

sakkā-yı merg: *Mevta sucu.*

1. Ara yirde seyrāncı **saḳḳā-yı merg**
   İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 203). [saḳḳā-yı merg,]*

şal: *Bırakmak, yaymak.*

1. Ṣalar pehlevān aña defʿī kemend
   İder ḳullarını kemend ile bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 631). [ṣalar, -ar]*

şal: *Bırakmak, göndermek.*

1. Ṣalup anı ḳurbānına ol dilīr
   Pür itdi içi terkeşiñ tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 837). [ṣalup, -up]*

şal: *(saç için) koyvermek, salıvermek.*

1. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
   Ne ser ḳor şikest eylemedük ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 183). [ṣalup, -up]*

şal: *Salmak, bırakmak.*

1. Olur sāye **şalduġı** yirler behişt
   Ġubār-ı rehi müşg ü ʿanber-sirişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 169). [şalduġı, -duġ, -ı]*

sal: *Bırakmak, koyvermek, salıvermek.*

1. Şalā idi iḳlīme yoḳ bunda lāf
   Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meşāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 19). [şalā, -a]*

salāt: *Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle okunan duâ.*

1. Şalāt āl ü aṣḥābına her zamān
   Ola ḥaşre dek bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 185). [şalāt,]*

salın: *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

1. Şalınur ḳafasında zerrīn-ʿalem
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 143). [şalınur, -ur]*

san: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

1. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
   Şafaḳdur niyāmı **şan** ol āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 64). [şan,]*
2. Melekdür velīkin ḳabāda nihān
   Şanurlar beşer anı ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 48). [şanurlar, -ūr, -lar]*
3. Münāṣib meşeldür çü peymānedür
   Şanan mülki ġāyetde dīvānedür *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 166). [şanan,]*
4. Dıraḫtı **şanasın** sütūn-ı felek
   Ṭırāzı hemān sidre üzre melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 395). [şanasın, -a, -sın]*
5. Müdārā ide **şanma** Dārāya ben
   Şarılursa daḫı tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 325). [şanma, -ma]*
6. Cihān ḫāli mi **şanduñ** iy şehriyār
   Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 135). [şanduñ, -du, -ñ]*
7. Olup leşker-i ins ü cin encümen
   Şan olmış sipāh-ı şehe ṣaf-şiken *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 130). [şan,]*
8. Ḳara tozda **şan** rumḫ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 139). [şan,]*
9. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
   Şanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 250). [şanurlar, -ūr, -lar]*
10. Çü pīl-i tekāverler itdi ḫurūş
    Şanasın ki deryā-yı Hind itdi cūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 414). [şanasın, -a, -sın]*
11. Urur biri birine şemşīr-i tīz
    Şanasın ki irdi geh-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 650). [şanasın, -a, -sın]*
12. Şu tirkeş [ki] baġlandı ol ẕülʾ-celāl
    Şanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 842). [şanasın, -a, -sın]*
13. Zirih ḫalḳası oldı tīr ile per
    Şanasın zirih cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 966). [şanasın, -a, -sın]*
14. Şanasın dutup mātem āverd-gāh
    Yüzin yırtuban geymiş idi siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 975). [şanasın, -a, -sın]*
15. Direk oldı yir yir semāya şerār
    Gören **şandı** kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 904). [şandı, -dı]*
16. İdesin benüm ile çün kim ḳıtāl
    Gele leşkerü[ñe] **şanuban** zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 346). [şanuban, -uban]*
17. Şu vech ile düzdi alayını şāh
    Ki bir sicn **şanurdı** iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 570). [şanurdı, -ur, -dı]*

sanʿat: *Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip olunması gereken bilgi ve ustalık.*

1. Ne **şanʿat** ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 51). [şanʿat,]*
2. Bu **şanʿatda** oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕüʾl-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 71). [şanʿatda, -da]*
3. Çü ḫāżır degül bunda ṭop u tüfeng
   Anı **şanʿat** ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 670). [şanʿat,]*
4. İden ḫaẕẕ-ı ednā sözinden ʿazīz
   Bu **şanʿatda** ola mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 74). [şanʿatda, -da]*

sandarūs: *Tropikal bölgelerde yetişen bâzı ağaçlardan çıkarılan ve cilâ yapmakta kullanılan bir çeşit reçine.*

1. Biri ʿāc idi birisi ābnūs
   Cihān-gīrler bīmden **sandarūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 998). [sandarūs,]*
2. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
   Zemīn mürdeden oldı çün **sandarūs** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1040). [sandarūs,]*

sandūk-ı pür: *Dolu sandık.*

1. Cihān olsa **şandūḳ-ı pür** sīm ü zer
ʿAṭā-yı şehe kīse bir gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 129). [şandūḳ-ı pür,]*

sanki: *"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.*

1. Felek **şanki** fānūs idi māh şemʿ
Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 7). [şanki,]*
2. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
Yanar cā-be-cā **şanki** şaḥrāda nār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 16). [şanki,]*

sar-: *Örtmek, sarıp sarmalamak.*

1. Müdārā ide şanma Dārāya ben
Şarılursa daḫı tenüme kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 326). [şarılursa, --ıl, --ur, --sa]*

sarʿ: *Sara hastalığı.*

1. Oda kendüyi **şarʿa** olan atar
Şarābına dīvāne aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 71). [şarʿa, -a]*

sar: *Etrafını kuşatmak.*

1. Şarar berg ḫorṭūmına tīġ-i tīz
Ki kūhı bular çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 401). [şarar, -ar]*

şarar: *Rengi sarıya dönmek.*

1. O bezmüñ içinde olup ḳan nebīd
Şararmış bedenler idi şenbelīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1036). [şararmış, -mış]*

şarrāf: *1. Altın, mâdenî ve kâğıt paraları birbiriyle değiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verişi yapmayı meslek edinmiş kimse. 2. Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.*

1. Çü **şarrāf** u ḥakkāk ü ġavvāṣsın
Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 25). [şarrāf,]*
2. Cihān içi gerçi kemāl ehli pür
Kimi baḥrī[dür] kimi **şarrāfdur** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 46). [şarrāfdur, -dur]*

şārrāf-ı cevher-şinās: *Cevherden anlayan sarraf.*

1. Bulur dürleri çoḳ egerçi ki nās
Velī ḳanı **şārrāf-ı cevher-şinās** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 24). [şārrāf-ı cevher-şinās,]*

şarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner: *Hünerli inci avcısı sarraf.*

1. Ne **şarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner**
Ki bulduġı dürri bulamaz beşer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 9). [şarrāf-ı ġavvāṣ-ı şāḥib-hüner,]*

sarrāf-ı ṭabʿ-ı şerīf: *Şerefli yaratılışın sarrafı.*

1. Dilüñ baḥr-i ġavvāṣ-ı fikr-i laṭīf
Güher maʿnā **şarrāf-ı ṭabʿ-ı şerīf** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 18). [şarrāf-ı ṭabʿ-ı şerīf,]*

sat-: *Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.*

1. Olur çün suḫen gevheri pür-bahā
Anı sīme **şatmaḳ** ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 162). [şatmaḳ, --mak]*
2. Ṣatarken cihān ḫalḳına sen güher
Ḳaçan müşterī bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 35). [şatarken, --ar, --ken]*

şatuban: *Satıp, satarak.*

1. O bāzārda pilelerdür siper
Şatuban alurlardı cān u ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 982). [şatuban,]*

savāb: *Doğru, doğru davranış, doğru düşünce.*

1. Ḫaṭāyı **şavābı** ne bilsün ʿavām
ʿAvāma dimişler olurlar havām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 81). [şavābı, -ı]*

savāb oldur: *Doğru olmak.*

1. Dimāġuñ ḫarāb itdi Rūmī şarāb
Saña sen ʿilāc itdür oldur şavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 342). [şavāb oldur, -dur]*

savaş: *Devletler arasında cereyan eden silahlı çarpışma, cenk, harp, muharebe.*

1. Baş ortaya ḳoyan olur yine baş
   Muḫanneṣ kişiye güç olur **savaş** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 28). [savaş,]*
2. Yolında anuñ oynadum gerçi baş
   Murādumca olma[ya] ḥayfā **savaş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 698). [savaş,]*
3. Ziyāde olur vardūġınca **şavaş**
   Demürden görinmez olur ṭaġ u ṭaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1025). [şavaş,]*
4. Ne gürzi ne tīri ne şemşīri var
   Şavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 556). [şavaşda, -da]*
5. Urur leşker-i Hinde gürz-i girān
   Şavaşduġı yirlerde seyl idi ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 942). [şavaşduġı, -dug, -ı]*

savaş eyler: *Savaşmak.*

1. Ḳoyup ortaya başın eyler savaş
   Ki ḫorṭūm çevgān olur gūy baş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 925). [savaş eyler, -r]*

savaş ide: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

1. Güzīn idüp itdi cuvān-baḫtı baş
   Ki Ḳayṭās-ı Rūm ile ide savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 436). [savaş ide, -e]*

savaş ḳılma: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Gerek ise saña eger cān u baş
   Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 226). [savaş ḳılma, -ma]*

savlecān: *Çevğan, ucu eğri cirit.*

1. Ayıtdı benüm olıcaḳdur cihān
   Zemīn gūydur himmetüm **şavlecān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 308). [şavlecān,]*

savt-ı pīl: *Fil sesi.*

1. Mübārizlerüñ naʿrası **şavt-ı pīl**
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 229). [şavt-ı pīl,]*

saʿy: *Gayret, çalışma.*

1. Ki niçe ki endīşe ola bülend
   Aña **saʿy** ile irgüremez kemend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 44). [saʿy,]*
2. Viresin aña vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya **saʿy** ile sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 90). [saʿy,]*
3. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
   Ne **saʿy** ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 44). [saʿy,]*
4. Kime dest-i ḳudret geyürdiyse tāc
   Alınmadı **saʿy** ile andan ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 204). [saʿy,]*

saʿy ider: *Çalışmak, çabalamak.*

1. İder saʿy iki ḫaşm vaḳt-i ḳıtāl
   Birine virür feṭḥ u nuṣret Celāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 63). [saʿy ider, --er]*

sayd: *Av, avlama.*

1. Çeker **şaydı** göre Erdeşīr-i zūr
   Anuñ ṣayd-ı fitrākı Behrām-ı Gūr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 107). [şaydı, -ı]*
2. Çü ʿuḳāb **şayda** ide tīz-çeng
   Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 131). [şayda, -a]*

şayd eylemekde: *Avlanmak.*

1. Çü **şayd eylemekde** ola yūz süst
   Yeg andan şu sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 51). [şayd eylemekde, --mek, --de]*

şayd idüp: *Avlamak.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
   İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 66). [şayd idüp, --üp]*

şayd-ı fitrākı: *Atın terkisi ile ava gitmek; avlanmak.*

1. Çeker ṣaydı göre Erdeşīr-i zūr
   Anuñ **şayd-ı fitrākı** Behrām-ı Gūr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 108). [şayd-ı fitrākı, --ı]*

sāye: *Gölge.*

1. Göremez kimesne anuñ **sāyesin**
   Bulamaz kimesne anuñ pāyesin *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 115). [sāyesin, -si, -n]*
2. Olur **sāye** ṣalduġı yirler behişt
   Ġubār-ı rehi müşg ü ʿanber-sirişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 169). [sāye,]*

3. Hümāya şeref-baḫşdur **sāyesi**
   Sipihr-i berīn kemterīn pāyesi *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 33). [sāyesi, --si]*
4. Ne ṭāyir ki çetrinde idindi cā
   Hümāyūn olur **sāyesinde** Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 100). [sāyesinde, --si, --nde]*

sāye-bān dutar: *Gölgelik tutar.*

1. Cihān Ḫusrevā çetr-i heft āsumān
   Dutar ḫar-gehüñ üstine sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 182). [sāye-bān dutar, --ar]*

sāye-figen: *Gölge salan, gölge düşüren II koruyan, esirgeyen.*

1. Hümā gibi olduḳca **sāye-figen**
   Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 145). [sāye-figen,]*

sāyesinde: *(biri veya bir şey) sebebiyle.*

1. Ṣalınur ḳafasında zerrīn-ʿalem
   Gider **sāyesinde** şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 144). [sāyesinde,]*

şayrefī-i cevāhir-şinās: *Cevherlerden anlayan sarraf.*

1. Eyā **şayrefī-i cevāhir-şinās**
   Ki cevherlerüñe bulınmaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1). [şayrefī-i cevāhir-şinās,]*

sāz: *1. Çalgı aleti. 2. Maruf çalgı: "Bir kerre dokunsan teline sâz-ı derûnun / Bin türlü nevâzişle düzelmez bozulunca." -Râgıb. 3. Yapıcı, düzücü. (Bu manada aslen emr-i hâzırdır.) : hâtır-sâz, devâ-sâz, terennüm-sâz. sâz-kâr uygun, muvafık: baht-ı sâz-kâr.*

1. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
   O durdı pes ol **sāza** Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 900). [sāza, -a]*
2. Düşer çünki ol nefṭlü **sāza** sūz
   Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 901). [sāza, -a]*

sāz: *Kamış, kamışlık.*

1. Demed ile baġla şütür üzre **sāz**
   Aña nefṭ sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 757). [sāz,]*
2. Olalar şütür[ler] çü pīle ḳarīb
   Od ur **sāza** daḫı göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 762). [sāza, -a]*

sāz gūş ider: *Saz dinler.*

1. Ḳurup bezm-i şāhī idüp ʿīş ü nūş
   Gehī mey içüp geh ider sāz gūş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 84). [sāz gūş ider, --er]*

sebaḳ oldı: *Bir konuda ibret verici ders olmak.*

1. Yazup nāmede ibtidā nām-ı Ḥaḳ
   Ki oldı dil ü cāna ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 298). [sebaḳ oldı, -dı]*

sebeb: *Ar. sebep.*

1. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
   Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 22). [sebebdür, -dür]*

sebeb olduñ: *Vesile olmak, yol açmak.*

1. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
   Gele itdügüñ başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 311). [sebeb olduñ, -du, -ñ]*

sebeb olmayayum: *Vesile olmak, yol açmak.*

1. Sebeb olmayayum hele cenge ben
   Bu cānibden olmasun evvel fiten *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 255). [sebeb olmayayum, --ma, --ya, --yum]*

sebīl bulam: *Yol bulmak II çare, çözüm yolu bulmak.*

1. Baña feyż ḳıl kim daḫı çoḳ delīl
   Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 122). [sebīl bulam, --a, --m]*

sebīl bulamaz: *Yol bulmak II çare, çözüm yolu bulmak.*

1. Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 118). [sebīl bulamaz, --a, --maz]*

sebze-zār-ı felek: *Feleğin çimenlikleri.*

1. Olur **sebze-zār-ı felek** lāle-zār
   Yanar cā-be-cā ṣanki ṣaḥrāda nār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 15). [sebze-zār-ı felek,]*

sed: *Ar. 1. Kapamak, tıkamak, kapanmak, tıkanmak: sedd-i bâb, sedd-i rahne, kapının seddi, gediğin seddi. 2. Hâil, hâciz, mâni: sedd-i İskender, sedd-i râh.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı **sed** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 76). [sed,]*
2. Selāmet yoluna yapup gülle **sed**
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 213). [sed,]*

sed: *Engel.*

1. O seylāb-ı ḫūnīn cūşāne **sed**
   Olur olmasa idi mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1011). [sed,]*

sed idüp: *Set çekmek; (Bir şeyin önüne yâhut üzerine) Duvar, bent vb. bir engel koymak.*

1. İdüp tīr-i bārān ile pīli sed
   İrişdi şeh-i Rūma oḳdan meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 645). [sed idüp, -üp]*

sedd-i rāh: *Yolu kapama, yola set çekme.*

1. Siperler daḫı oldılar **sedd-i rāh**
   Sipāh-ı Sikender idindi penāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 897). [sedd-i rāh,]*

sedd-i sedīd: *Güçlü engel.*

1. Biri yapdı Yeʾcūce **sedd-i sedīd**
   Biri çekdi dīne ḥişār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 93). [sedd-i sedīd,]*

sedd-i yeʾcūc-ı āhır-zamān olur: *Son zaman Yecüc'ün seddi olur.*

1. Raḳamhā-yı menşūr-ı şāh-ı cihān
   Olur sedd-i Yeʾcūc-ı āḫır-zamān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 40). [sedd-i yeʾcūc-ı āḫır-zamān olur,]*

sefer itdüm: *Sefere çıkmak, savaşmak.*

1. Ne gördüñ işitdüñ ise vir ḫaber
   O ḫāżır osun ben de itdüm sefer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 348). [sefer itdüm, --dü, --m]*

sefer itmek: *Yolculuk, seyahat etmek.*

1. Daḫı dün yaradılduñ iy bī-ḫaber
   Ne ḫaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 362). [sefer itmek, -mek]*

sefīl ü zelīl: *Sefil ve hakir.*

1. O kan baḥri içinde her küşte pīl
   Dümensüz gezerdi [sefīl ü] ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 256). [sefīl ü ẕelīl,]*

segird-: *Hızlı hızlı hareket etmek.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki bāl açsa irmez **segirdüp** ṣabā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 34). [segirdüp, -üp]*

seḫā: *Far. Ey padişah.*

1. Mehābetlüdür pīl gerçi **şehā**
   Mehīb olur ammā ḳatı ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 235). [şehā,]*
2. Nedür gürgden gāv-ı deşti **şehā**
   Olur aña Rūmī-kemend ejdehā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 239). [şehā,]*
3. Biz anları ḫoş seyr ḳılduḳ **şehā**
   Bizüm cengimüz görsün anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1057). [şehā,]*
4. Degül mūr rencīde andan **şehā**
   Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1193). [şehā,]*

sehā: *Cömertlik, el açıklığı.*

1. Baña idecegüñ **seḫāyı** şehā
   Yanuñdaġı ḳullaruña ḳıl ʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 147). [seḫāyı, -y, -ı]*

sehā: *Cömertlik.*

1. Seḫā kānı olmışdı ġāyet ḫarāb
   Yine ḳıldı pür-cevher ol āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 135). [seḫā,]*

sehā: *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

1. Baña idecegüñ seḫāyı **şehā**
   Yanuñdaġı ḳullaruña ḳıl ʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 147). [şehā,]*
2. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben **şehā**
   Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 153). [şehā,]*
3. ʿAdū şātdur biz **şehā** gürg-i tīz
   Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 97). [şehā,]*

seḫāb: *Bulut.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
   İder seyr sürʿatle hem-çün **seḫāb** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 50). [seḫāb,]*
2. Seḥer çekdi çün tīġını āfītāb
   Sipihre siper dutdı yir yir **seḫāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 476). [seḫāb,]*

sehāb-ı semā-gīr-i gerdūn-gerd: *Dünyayı dolaşan ve gökyüzünü tutan bulutlar.*

1. Burāḳ-ı ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   Seḫāb-ı semā-gīr-i gerdūn-gerd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 36). [seḫāb-ı semā-gīr-i gerdūn-gerd,]*

sehāvet: *(Ar.) Cömertlik.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 171). [seḫāvetde, -de]*
2. Şecāʿatde ġāyet de merdānedür
   Seḫāvetde bī-miṣl ü ferzānedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 138). [seḫāvetde, -de]*

seher: *Ar. Tan yeri açılmadan evvelce olan vakit. ale's-seher: Erkenden.*

1. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 39). [seḥer,]*
2. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
   Geyüp cevşen oldı **seḥerden** süvār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 124). [seḥerden, -den]*
3. Yatup ol gice leşker ārām ider
   Ne yatmaḳ gözedürler irer **seḥer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 474). [seḥer,]*
4. Seḥer çekdi çün tīġını āfītāb
   Sipihre siper dutdı yir yir seḫāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 475). [seḥer,]*
5. Seḥerden ṭurup geydi Hindī çuḳal
   Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 573). [seḥerden, -den]*
6. Seḥerden durup çünki cūş itdi ceyş
   Ḳuruldı kemān u güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 777). [seḥerden, -den]*
7. Seḥerden durup geydi zerrīn-zirih
   Ki ḳalmaya ḳalbinde oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 783). [seḥerden, -den]*

sekiz: *Sekiz.*

1. Görinmez olup tozıdan mihr ü māh
   Sekiz itdi gerdūnı gerd-i siyāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 400). [sekiz,]*

selām: *Esenlik dileme sözü.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa **selām**
   Ḳamu baş urup itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 77). [selām,]*
2. Nebīler revānına yüz biñ **selām**
   Ki anlar-durur pīşvā-yı enām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 185). [selām,]*

selām idüp: *Selam etmek.*

1. İdüp ḫażret-i şāha çok çoḳ selām
   Ḳuluñ ile gönderdi bir ḳaç peyām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 147). [selām idüp, --üp]*

selām virdi: *Birini selamlamak; tas. tarikat ehlinin es-Salâtü ve's-selâmu aleyke ya Resulallah vb belli dualar okumak TTS, 311 (Selâm, "Her türlü ayıp ve noksandan uzak bulunan, kullarını huzur ve selâmete eriştiren" anlamlarında Allah'ın en güzel isimlerindendir).*

1. Gelüp virdi serverlerine selām
   Baş urup ḳamu itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 527). [selām virdi, -di]*

selāmet: *1. Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik 2. Tehlikeden uzak olma, güvenlik 3. Kurtulma, kurtuluş 4. edeb. (İfâde, fikir vb. için) Doğruluk, düzgünlük, sağlamlık.*

1. Selāmet yoluna yapup gülle sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 213). [selāmet,]*

selāṭīn: *Sultanlar.*

1. Ḳapusı **selāṭīne** miʿrācdur
   İşigi ṭaşı dürretü't-tācdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 29). [selāṭīne, -e]*

2. Buyurdı ele aldılar ḫā[me]ler
   Yazıldı **selāṭīn** içün nāmeler *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 352). [selāṭīn,]*
3. Dutup tīġ ile ʿālemi ol emīr
   Edindi **selāṭīni** fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 100). [selāṭīni, -i]*
4. Senüñ bulduġuñ cevheri pür-bahā
   Selāṭīnlere dürretü't-tāc ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 14). [selāṭīnlere, -lere]*

selāṭīn-i ʿālemden: *Cihanın padişahları.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 160). [selāṭīn-i ʿālemden, --den]*

sem: *Zehir, ağu.*

1. Semī gūşı daḫı ḳamu āhenīn
   Degül idi meydān-ı rūy-i zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 865). [semī, -i]*

sem: *Acı, zehir, dert.*

1. Bilüp nūş ide mi kişi hīç **sem**
   Meger kim ola ʿaḳlı ġāyetde kem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 67). [sem,]*

semʿ dutar: *Kulak tutmak, dinlemek.*

1. İdüp begleri ḫaymeye cümle cemʿ
   Naṣīḥatlerine dutar idi semʿ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 660). [semʿ dutar, -ar]*

semā: *Gökyüzü.*

1. Semānuñ mehi idi ḳufl-ı deri
   Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 45). [semānuñ, -nuñ]*
2. Direk oldı yir yir **semāya** şerār
   Gören ṣandı kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 903). [semāya, -(y)a]*

semā: *Gökyüzü.*

1. Geyüp cāme-i sebz ü zerrīn **semā**
   Virür nükhet-i müşg-būyī havā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 17). [semā,]*
2. Semā perdesinden çün itdi güẕer
   Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 71). [semā,]*
3. Semāyı iden zeyn envār ile
   Zemīne şeref viren ezhār ile *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 141). [semāyı, -y, -ı]*

semā vü zemīn: *Yeryüzü ve gökyüzü.*

1. Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
   Ki fermān-berüñdür **semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 2). [semā vü zemīn,]*
2. Yazar ibtidā nām-ı Cān-āferīn
   Ki ḫalḳ iden oldur **semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 140). [semā vü zemīn,]*
3. Sikender daḫı çekdi şemşīr-i kīn
   Urur naʿra ditrer **semā vü zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1106). [semā vü zemīn,]*

semāyiken: *Gök ehli.*

1. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 32). [semāyiken,]*

semek: *Balık, mâhi.*

1. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
   Ki emrindedür hem **semek** hem simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 12). [semek,]*

semend: *Çevik at.*

1. Ele aldılar ṣoñra pīçān kemend
   Olur pīl gāhī demān geh **semend** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 624). [semend,]*

semend sürem: *At sürmek.*

1. Benüm himmetüm şöyle eyle bülend
   Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 20). [semend sürem, --em-em]*

semer: *Meyve.*

1. Ṭırāz idi berg ü **semer** idi ser
   Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [semer,]*

semīn: *Değerli, kıymetli.*

1. Be-ġāyet **s̲emīniyle** zeyn eyle tār
   Şehüñ eylemege rehine niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 15). [s̲emīniyle, --i, --yle]*
2. Silāḥ u seleb ḫılʿat u esb ü zīn
   Girān-māye kālā güherler **s̲emīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 728). [s̲emīn,]*

s̲emīn: *Ar. Şişman, besili.*

1. İki şāh-bāzuz **s̲emīn** kebk-vār
   İder çüst olan her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 127). [s̲emīn,]*

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

1. Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 5). [saña, -a]*
2. Bilinmeyicek yol nümāyende **sen**
   Çü iş beste ola güşāyende **sen** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 31). [sen,]*
3. Bilinmeyicek yol nümāyende **sen**
   Çü iş beste ola güşāyende **sen** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 32). [sen,]*
4. Nücūmı iden zeyn eflāke **sen**
   Güli iden adın siyeh ḫāke **sen** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 47). [sen,]*
5. Nücūmı iden zeyn eflāke **sen**
   Güli iden adın siyeh ḫāke **sen** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 48). [sen,]*
6. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu zindeye **senden** irer ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 20). [senden, -den]*
7. ʿAṭādur olan **senden** iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü z̲ilel *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 71). [senden, -den]*
8. Ḫudāyā cihān şāhı **sensin** hemīn
   Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 1). [sensin, -sin]*
9. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ **senüñ**
   Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ **senüñ** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 3). [senüñ, -üñ]*
10. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ **senüñ**
    Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ **senüñ** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 4). [senüñ, -üñ]*
11. Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
    Ki sulṭānlıġuñdur **senüñ** cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 6). [senüñ, -üñ]*
12. Taşavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
    Bulamaz **senüñ** künhüñe hīç rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 14). [senüñ, -üñ]*
13. Felek daḫı bencileyin bendedür
    Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 60). [senüñ, -üñ]*
14. Çü nāmuñ **senüñ** cān-nüvāzī ide
    Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 77). [senüñ, -üñ]*
15. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
    Dilüm şükr-gū eyle defʿī **saña** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 64). [saña, -a]*
16. İlāhī şu derde ki döymeye ten
    Kerem eyle ben bendeye virme **sen** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 10). [sen,]*
17. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
    Bu ḥāl ile **senden** dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 38). [senden, -den]*
18. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
    Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 28). [seni, -i]*
19. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
    Bu ḥāl ile senden dileyem **seni** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 38). [seni, -i]*
20. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
    Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 8). [senüñ, -üñ]*
21. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
    İdem dergehüñe **senüñ** iḫtiṣāṣ *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 16). [senüñ, -üñ]*
22. S̲evāb ol dutup cümle fermānuñı
    Dimeyem **senüñ** rāz-ı pinhānuñı *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 58). [senüñ, -üñ]*
23. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
    İrādet **senüñ** zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 86). [senüñ, -üñ]*
24. Raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] Şefīʿüʾz̲-z̲ünūb
    Sen olmaz iseñ yā Ṭabībe'l-ḳulūb *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 60). [sen,]*
25. Seni **sen** ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
    Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 179). [sen,]*
26. Seni görmeden ümmet oldum saña
    Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 193). [seni, --i]*
27. Ġaraż yazmadan bu kitābı faḳīr
    Seni medḥ ḳılmaḳdur iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 124). [seni, -i]*
28. Her işünde ol yā Rab aña muʿīn
    Bilürsin muʿīni ki **sensin** hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 130). [sensin, -sin]*
29. Ne Dārā ne Cemşīd adı yād ola
    Senüñ ḫaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 180). [senüñ, -üñ]*
30. Her işüñde yārīger olup Ḫudā
    Ola Ḫıżr dāyim **saña** reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 192). [saña, -a]*
31. Şükür kim Ḫudāvend-i gītī-penāh
    Bize virdi **sencileyin** dād-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 184). [sencileyin, -cileyin]*
32. Ḫuceste imiş mülk-i maġrib-zemīn
    Ki **sencileyin** şāhı var pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 186). [sencileyin, -cileyin, -]*
33. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy nām-ver
    Yürür gündüzün gün giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 187). [senüñ, -üñ]*
34. Gidüp Cāmī degdi **saña** taḫt u tāc
    Suḫen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 13). [saña, -a]*
35. Bu kişverde sensin cihān-pehlevān
    Revādur disem **saña** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 18). [saña, -a]*

36. Saña minnet iy feyżi çoḳ Kird-gār
Ki virdüñ bańa külline iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 71). [saña, -a]*
37. Ṣatarken cihān ḫalḳına **sen** güher
Ḳaçan müşterī bula her pīle-ver *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 35). [sen,]*
38. Bu kişverde **sensin** cihān-pehlevān
Revādur disem saña ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 17). [sensin, -sin]*
39. ʿAceb oldı bostān-ı Ḫrān tehī
Senüñ gibi yoḳ anda serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 12). [senüñ, -üñ]*
40. Pür iken **senüñ** maḫzenüñ müşg-nāb
Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 39). [senüñ, -üñ]*
41. Şu yirde ki ḥīle gerek itme ceng
İderler **saña** yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 60). [saña,]*
42. Başın ḳaldurup didi iy pādişāh
Saña yaraşur taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 138). [saña, -a]*
43. İdesin ḳadīmī neyise rüsūm
Dilerseñ ki **saña** ḳala mülk-i Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 160). [saña, -a]*
44. Saña dönmedüġüm degül mi kerem
Bu cürʾet neden iy şeh-i muḫterem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 233). [saña, -a]*
45. Yiter **saña** bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 239). [saña, -a]*
46. Ne mülk ü ne māl ü ne taḫt ü ne tāc
Ḳorum **saña** ayruḳ añarsañ ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 250). [saña, -e]*
47. Ölüm yoḳdur elçiye iy bed-gümān
Yüri gelmesün **saña** bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 344). [saña, -e]*
48. Beni ḥālüme ḳo gel incitme **sen**
Dilerseñ ki başuñ ola saġ esen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 241). [sen,]*
49. Dilerseñ ki devlet ola **saña** yār
Baş ur işigüme benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 37). [saña, -a]*
50. Nʾola ḫışm itdüm ise **saña** ben
Müdārāyı elden ḳoma bāri sen *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 75). [saña, -a]*
51. Murādumca gelmezse senden cevāb
İrişdüm **saña** tīġ ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 84). [saña, -a]*
52. Ḥadīd ile birdür oda çünki mūm
Demürden imiş dut ki **sen** ḫalḳ-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 50). [sen,]*
53. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
Benüm ile **sen** ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 56). [sen,]*
54. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aşluñı **sen**
Ebanʿan cedim şāh-ı Ḫrān benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 59). [sen,]*
55. Nʾola ḫışm itdüm ise saña ben
Müdārāyı elden ḳoma bāri **sen** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 76). [sen,]*
56. Murādumca gelmezse **senden** cevāb
İrişdüm saña tīġ ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 83). [senden, -den]*
57. Senüñ gibi biñ var ola tāc-dār
Üzengim çeker olıcak [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 29). [senüñ, -üñ]*
58. Anuñ ḥaḳḳı içün ki yaratdı nār
Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 42). [senüñ, -üñ]*
59. Ne miḳdāruñ ola **senüñ** iy faḳīr
Ki benüm ile idesin dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 57). [senüñ, -üñ]*
60. Ölenler gelüp **saña** olmaz muʿīn
Ne dirsen añup anları gāh-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 167). [saña, -a]*
61. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin baña
Velī ḫışmı ben göstereyüm **saña** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 170). [saña, -a]*
62. Bu maḳṣūd ol dem virür **saña** dest
Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [saña, -a]*
63. Nʿola baḫt oldı ise **saña** yār
Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 197). [saña, -a]*
64. İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl **sen**
Seni daḫı maʿzūl ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 53). [sen,]*
65. Ḫudāyı Ḫudā bil seni **sen** ġulām
Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 65). [sen,]*
66. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben şehā
Neden **sen** velī-niʿmet olduñ bańa *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 154). [sen,]*
67. Günāhum benüm yoḳ **sen** itdüñ günāh
Gerek **sen** olasın yine ʿöẕr-ḫ̌āh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 157). [sen,]*
68. Günāhum benüm yoḳ **sen** itdüñ günāh
Gerek **sen** olasın yine ʿöẕr-ḫ̌āh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 158). [sen,]*
69. Nesin **sen** ki ḫışm eyleyesin baña
Velī ḫışmı ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 169). [sen,]*
70. Velī **sen** yaşarsañ cihānda hezār
Ne mümkin olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 189). [sen,]*
71. Aramaḳ murādum degüldi seni
Yirümden yine **sen** ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 196). [sen,]*
72. İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl sen
Seni daḫı maʿzūl ider Ẕü'l-Minen *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 54). [seni, -i]*
73. Ne deñlü ulu olsañ iy pādişāh
İder çarḫ āḫır **seni** ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 60). [seni, -i]*
74. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 56). [senüñ, -üñ]*
75. Urupdur yoluñı **senüñ** dīv-i dūn
İdiserdür aʿdāya āḫır zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 191). [senüñ, -üñ]*
76. Fidā yoluña baş u cān u cihān
Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 84). [senüñ, -üñ]*
77. Meger **saña** İlyās-durur reh-nümā
Kim olur güher kānına pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 11). [saña, -e]*

78. Benüm oġlum olmaz **saña** çün ʿıyāl
Ne lāzım kitābumdan almaḳ ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 69). [saña, -e]*
79. Ḳamu fānīdür mihri bāḳī hemān
Kime ḳaldı **saña** ḳala bu cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 108). [saña, -e]*
80. İşitdüm büte dir imişsin Ḫudā
Saña geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 192). [saña, -e]*
81. Senüñdür yine **saña** taḫt ile tāc
Gerekmez baña ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 207). [saña, -e]*
82. Gerek ise **saña** eger cān u baş
Benüm ile zinhār ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 225). [saña, -e]*
83. Getürem **saña** şīr mānendi ceyş
Kaçan şīre hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 233). [saña, -e]*
84. Saña virdigüm pendi iy şehriyār
Nice düşmenüm virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 261). [saña, -e]*
85. Murādumca göndermez iseñ cevāb
İrişdüm **saña** dil ṭolu ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 264). [saña, -e]*
86. Saña bildürem kendü miḳdāruñı
Uram oda evs̲ān u zünnāruñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 265). [saña, -e]*
87. İletsem gerek idi **saña** sipāh
Hele baña çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 315). [saña, -e]*
88. Muṭīʿdür baña cümle Hindūstān
Ḳaçan rām olam **saña** iy bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 336). [saña, -e]*
89. Dimāġuñ ḫarāb itdi Rūmī şarāb
Saña senʿilāc itdür oldur şavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 342). [saña, -e]*
90. Benüm daḫı göñlüm dilerdi ḳıtāl
Gel ögredeyem **saña** ceng ü cidāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 378). [saña, -e]*
91. Budur **saña** āḫır cevābum hemān
Berü gel dilerseñ seyil ola ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 381). [saña, -e]*
92. Ṣıġınup **saña** eylerem dār-ı gīr
Beni itme düşmen yanında ḫaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 499). [saña, -e]*
93. Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Saña pīldür saḫt-ı düşmen hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 662). [saña, -e]*
94. Müselmān olup eyle tek inḳıyād
İdeyem **saña** ben daḫı iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 718). [saña, -e]*
95. Muḥabbet iderseñ eger sen baña
Olanca ḳul olam ḳoluñda **saña** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 722). [saña, -e]*
96. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
Sözüñ rāstın didüm iy şeh **saña** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 738). [saña, -e]*
97. Naẓar eyle kim pīl-i Hindūstān
Saña mevtden nice virür nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1102). [saña, -e]*
98. Ṣadef [gibi] **sen** açmayıcak dehān
Cihānda görinmez güherden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 7). [sen,]*
99. Ḳıyās eyleme mümkine anı **sen**
Ḳıyās eylemek ḫalḳa Ḥaḳḳı neden *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 165). [sen,]*
100. Mukarrer anı bil ki **sen** enbiyā
Çü ḳıble-nümā ḫalḳadur reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 187). [sen,]*
101. Helāk itdi Dārāyı bir ḳaç laʿīn
Sen olduñ arada bahāne hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 308). [sen,]*
102. O fitneye līkin **sen** olduñ sebeb
Gele itdügüñ başıña şimdi heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 311). [sen,]*
103. Daḫı görmedüñ Hindi **sen** iy faḳīr
Daḫı ḫaşm ile itmedüñ dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 325). [sen,]*
104. Dimāġuñ ḫarāb itdi Rūmī şarāb
Saña **sen** ʿilāc itdür oldur şavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 342). [sen,]*
105. Muḥabbet iderseñ eger **sen** baña
Olanca ḳul olam ḳoluñda saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 721). [sen,]*
106. Belālardan eyle şehi **sen** emīn
Hemīşe aña feṯḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 789). [sen,]*
107. Göre **sen** de iy şāh-ı Hindūstān
Nice ḳopduġun Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1069). [sen,]*
108. Eger mehl virür ise rūzigār
Görüp **sen** daḫı oların şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1076). [sen,]*
109. İrişürse **senden** velīkin meded
ʿAdūdan ne ġam gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 485). [senden, -den]*
110. Gerekmez baña mülk-i Hindūstān
Seni dīne daʿvet ḳıluram hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 256). [seni, -i]*
111. Anuñ ḳanıdur bunda çaldı **seni**
Arada bahāne idiser beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 313). [seni, -i]*
112. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
Ola her biri şāḫda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 347). [seni, -i]*
113. Çekem cenge meydāna çün kim **seni**
Ne ser-dār idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 371). [seni, -i]*
114. Uyursan daḫı uyarayam **seni**
Eger ölmez iseñ añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 379). [seni, -i]*
115. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
Ḳılubdur **seni** Tengri ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 560). [seni, -i]*
116. Varup didiler aña iy pehlevān
Gel ister **seni** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 676). [seni, -i]*
117. Seni sevmeyen cānı gibi ʿazīz
Ḫaḳīr olsun olınca tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 709). [seni, -i]*
118. Eger düşmenüme bulursam ẓafer
Seni şāh idem Hinde iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 714). [seni, -i]*
119. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
Ne ġam çünki **sensin** ḳamusına şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 242). [sensin, -sin]*

120. Senüñ bulduġuñ cevheri pür-bahā
Selāṭīnlere dürretü't-tāc ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 13). [senüñ, -üñ]*
121. Didi daḫı iy Fūr-ı Hindūstān
Senüñ ḳaṣduña baġlamışam meyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 190). [senüñ, -üñ]*
122. Senüñ aṣl u neslüñ degül muʿteber
Ḳaçan būriyā vire Mıṣrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 339). [senüñ, -üñ]*
123. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı kārum hemīn
Vʾegerni ḳanı Rūm u Īrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 481). [senüñ, -üñ]*
124. Bilürsin rıżāñı idindüm murād
Senüñ luṭfuña eyledüm iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 490). [senüñ, -üñ]*
125. Ḫudā yarıyıcuñ çü nuṣret **senüñ**
ʿAdūya göre cedr-i furṣat **senüñ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 561). [senüñ, -üñ]*
126. Ḫudā yarıyıcuñ çü nuṣret **senüñ**
ʿAdūya göre cedr-i furṣat **senüñ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 562). [senüñ, -üñ]*
127. Senüñ gibi bir daḫı olsa eger
Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 685). [senüñ, -üñ]*
128. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
Senüñ gibi yoḳ anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 688). [senüñ, -üñ]*
129. Sikender didi kim eyā pehlevān
Kim ider **senüñ** bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 708). [senüñ, -üñ]*
130. Ḫudā ḥaḳḳı içün eyā pehlevān
Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 716). [senüñ, -üñ]*
131. Niçe bizüm içün ola seyl ḳān
Senüñ ile ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1062). [senüñ, -üñ]*
132. Senüñdür yine saña taḫt ile tāc
Gerekmez baña ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 207). [senüñdür, --üñ, --dür]*

sen: .

1. Ḫudāyı Ḫudā bil **seni** sen ġulām
Ḳo nārı perestiş Ḥaḳa ḳıl müdām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 65). [seni, -i]*
2. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
ʿAceb mi baña virse taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 73). [seni, -i]*
3. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
Getürür ki Rüstem helāk ide zār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 185). [seni, -i]*
4. Aramaḳ murādum degüldi **seni**
Yirümden yine sen ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 195). [seni, -i]*

sen-: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

1. Günāh itmese bendeler bī-şümār
Dinilmez idi **saña** Āmurz-gār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 82). [saña, -a]*
2. Ümīdüm bu ide şefāʿat **saña**
Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 189). [saña, -a]*
3. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 191). [saña, -a]*
4. Seni görmeden ümmet oldum **saña**
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 193). [saña, -a]*
5. Bunı yazmada dest-gīr ol baña
Muʿʿīnā ṣıġındum bilürsin **saña** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 126). [saña, -a]*

seng: *Taş.*

1. Virür bīde uġrar ise daḫı bār
Olur **seng** dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 10). [seng,]*
2. Cihānda gehī ṣulḥ olur gāh ceng
Ele ki güher alınur gāh **seng** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 222). [seng,]*
3. Havāya ṣaḳın atma pertāb **seng**
Yılan aġzına ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 61). [seng,]*
4. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
Dutam sīnemi her kim ursa **seng** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 208). [seng,]*
5. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir **seng** ile tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 96). [seng,]*
6. Çıḳan naʿl ile **sengden** her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 201). [sengden, -den]*
7. Dizer yine **senge** urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 7). [senge, -e]*
8. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar **sengi** hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 202). [sengi, -i]*
9. Ben ol kīmyā-dānem ehl-i hüner
Olur laʿl **senge** idersem naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 30). [senge, -e]*
10. Biner bir ṣabā seyr-i gerdūn-gerd
Ki naʿli doḳunsa ider **sengi** gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1088). [sengi, -i]*

seng-i hārā: *Çok sert, kara taş. || Rakibin gönlü.*

1. Degül nevkine **seng-i ḫārā** ḥarīr
Olur çalsa pūlād-ı çīnī ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 829). [seng-i ḫārā,]*

seng-i hārādan: *Çok sert, kara taş. || Rakibin gönlü.*

1. Daḳar sīnesine pilüñ pīl-bān
Geçer **seng-i ḫārādan** āhen-sinān *(İskender-*

name, Mesnevi 18, Mısra 400). [seng-i ḫārādan, -dan]

seng-i kažā: *Bela, musibet.*

1. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
   Çü **seng-i ḳažā** arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 48). [seng-i ḳažā,]*

seng-i ḳažā defʿī: *Kaza taşlarının bertaraf edilmesi.*

1. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
   Çü seng-i ḳažā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 48). [seng-i ḳažā defʿī,]*

sengīn: *Ağır, vakur, halim.*

1. Mizācuñ olur ise **sengīn** ḥisār
   İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 63). [sengīn,]*

sengīn: *Far. Sert.*

1. Mizācuñ olur ise **sengīn** ḥisār
   İder mencinīḳ-i zamān tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 63). [sengīn,]*

seni: *" Sen " ikici teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi veya metni muhatap olarak okuyanlar).*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 179). [seni,]*

sepīd: *Beyaz.*

1. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
   Biri tīre ġāyet birisi **sepīd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 916). [sepīd,]*

sepīd ü siyāh: *Beyaz ve siyah.*

1. Ḳamu raṭb u yābis **sepīd ü siyāh**
   Ḥaḳı birlemeklikde ʿādil-güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 157). [sepīd ü siyāh,]*

ser: *Baş, kafa.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı **ser**
   Çıḳarup iderken cināna naẕar *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 27). [ser,]*
2. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
   Ne **ser** ḳor şikest eylemedük ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [ser,]*
3. Ṭırāz idi berg ü s̱emer idi **ser**
   Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [ser,]*
4. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü **ser**
   İrişince zer zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1121). [ser,]*

serā: *Saray, konak, hâne.*

1. Suḫen pīşvādur suḫen reh-nümā
   Nigārende-i ṭāḳ-i her dü **serā** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 78). [serā,]*

serā: *Toprak, yeryüzü.*

1. Refīʿdür **serā** perde-i kibriyā
   Girilmez dimeyince luṭfuñ derā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 29). [serā,]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı köhne **serā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 12). [serā,]*

ser-ā-ser: *Baştan ayağa, tamamen.*

1. Beni itdi Ḥaḳ çünki ṣāḥib-ḳırān
   Gerek mülküm ola **ser-ā-ser** cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 84). [ser-ā-ser,]*
2. Ser-ā-ser o meydān içi tīr olur
   Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 919). [ser-ā-ser,]*
3. Geyimden kecimden görinmez zemīn
   Zemīn āhen idi **ser-ā-ser** hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1042). [ser-ā-ser,]*

serāyende: *Şarkı söyleyen, hânende.*

1. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 57). [serāyende,]*

ser-be-ser: *Baştan başa.*

1. Suḫen mülkine māliküm **ser-be-ser**
   Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 29). [ser-be-ser,]*
2. Felek defterinde kevākib eger
   Raḳam ṣıfrı olur ise **ser-be-ser** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 126). [ser-be-ser,]*

3. Ḳurup mürden idem zemīni esīr
   Ekem **ser-be-ser** mülk-i Rūma ṣaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 46). [ser-be-ser,]*
4. Ṭolar leşker ile cihān **ser-be-ser**
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 159). [ser-be-ser,]*
5. Ṭoḳunduḳca zūpīn iñiler siper
   Zemīn ḍarbdan deprenür **ser-be-ser** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 618). [ser-be-ser,]*
6. Ṭolup rezm-gāhuñ içi **ser-be-ser**
   Felek gūşını eyledi defʿi ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 989). [ser-be-ser,]*
7. Yıḳardı cihān mülkini **ser-be-ser**
   Cihān baḥr olur idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1013). [ser-be-ser,]*

ser-be-ser dutar: *Baştan başa tutar.*

1. Dutar ʿadl ile ʿālemi ser-be-ser
   Olur ḥükmine rām baḥr ile ber *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 7). [ser-be-ser dutar, --ar]*

ser-bülend idemez: *Yüceltemez.*

1. Kimi kim ide cevr ü ḥışmuñ nejend
   İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 52). [ser-bülend idemez, --e, --mez]*

ser-çeşme-i enbiyā: *Peygamberler pınarının başı.*

1. Muḥammed o **ser-çeşme-i enbiyā**
   Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 21). [ser-çeşme-i enbiyā,]*

ser-dār: *Komutan.*

1. Benüm gibi **ser-dār** ü ṣāḥib-ḳırān
   Vara mı ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 161). [ser-dār,]*
2. Çekem cenge meydāna çün kim seni
   Ne **ser-dār** idügüm bilesin beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 372). [ser-dār,]*

serdār: *Komutan.*

1. Ne **serdāra** kim irse ursan sinān
   İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 933). [serdāra, -a]*
2. Varınca şeh-i Hinde **serdārlar**
   Ururlardı geh tīr ü gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 467). [serdārlar, -lar]*

serdār-ı hindūstān: *Hindistan'ın komutanı.*

1. O cānibde **serdār-ı Hindūstān**
   Durup ṣubḥ olur cenge beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 875). [serdār-ı hindūstān,]*

serdār-ı şāh: *Şahın komutanı.*

1. Gelür çünki meydāna iki sipāh
   Ṭurur ḳalbde iki **serdār-ı şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 592). [serdār-ı şāh,]*

ser-defter: *Reis, önder.*

1. Kamu enbiyānuñ odur serveri
   Ḳamu evliyānuñ o **ser-defteri** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 40). [ser-defteri, --i]*

ser-efgende: *Başı önde, mahçup.*

1. Felek daḫı bencileyin bendedür
   Senüñ ḫıdmetüñde **ser-efgendedür** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 60). [ser-efgendedür, -dür]*

ser-efrāz: *1. Başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan. 2. mec. Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.*

1. Felekden o şeh baḫtı tañ mı füzūn
   Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 174). [ser-efrāzdur, --dur]*
2. Çü tīre **ser-efrāz** ü çün tīr çüst
   Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [ser-efrāz,]*

ser-efrāz itdüñ: *Yüceltmek, yükseltmek.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
   ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 47). [ser-efrāz itdüñ, --dü, --n]*

ser-efrāz ü ser-keş: *Başı yükseklerde ve dikbaşlı.*

1. Didi iy **ser-efrāz ü ser-keş** cuvān
   Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 19). [ser-efrāz ü ser-keş,]*

ser-efrāz ü ser-keş: *Başı yükseklerde ve dikbaşlı.*

1. Didi iy **ser-efrāz ü ser-keş** cuvān
   Niçün bilmedin ḳaç bucaḳdur cihān *(İskender-*

name, Mesnevi 10, Mısra 19). [ser-efrāz ü ser-keş,]

ser-efrāz-ı merdān u kündāverān: *Cesaretlilerin ve yiğitlerin başı.*

1. Sikender kemān-dār [u] ṣāḥib-ḳırān
   Ser-efrāz-ı merdān u kündāverān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 658). [ser-efrāz-ı merdān u kündāverān,]*

ser-efrāz-ı ṣāḥib-kırān: *Mümtaz hükümdar.*

1. Fidā yoluña baş u cān u cihān
   Senüñ iy **ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 84). [ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān,]*

ser-firāz: *1. Başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan. 2. mec. Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.*

1. Nerede ki işitse bir **ser-firāz**
   Getürüp iderdi anı bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 25). [ser-firāz,]*
2. Çü fīrūz-mend ola bir **ser-firāz**
   Olamaz ʿadūlar aña çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 1). [ser-firāz,]*
3. Gelüp iḥtirām ile ol **ser-firāz**
   Öñinde niyāz ile ḳıldı namāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 133). [ser-firāz,]*
4. Ḳamu şehlerüñ **ser-firāzı** benem
   Ḳamu gāvdur esb-i tāzī benem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 85). [ser-firāzı, -ı]*
5. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
   Düzer ḳalbde cān gibi **ser-firāz** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 106). [ser-firāz,]*
6. İdüp cenge destini nīze dırāz
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ **ser-firāz** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 182). [ser-firāz,]*
7. Şu deñlü idem ḥażretine niyāz
   İde ḫaşm içinde beni **ser-firāz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 100). [ser-firāz,]*
8. Çekildi ʿalemler çözüldi ṭıraz
   Yüridi ʿadū ḳaṣdına **ser-firāz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 886). [ser-firāz,]*
9. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Īrān-zemīn
   İder elli biñ **ser-firāzı** güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 428). [ser-firāzı, -ı]*

ser-firāz olup: *Önde/ileride gelmek, seçkin olmak.*

1. Cihān ṭurduġınca olup ser-firāz
   Olasın saʿādetle bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 189). [ser-firāz olup, --up]*

serhad: *Hudut, sınır.*

1. Gidüp ḫışm ile niçe müddet sipāh
   ʿAdū mülki **serḥaddine** başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 132). [serḥaddine, -dine]*

ser-i ceng-cūyān-ı āteş-feşān: *Ateş saçan savaşçıların başı.*

1. Ḫudāvend-i Īrān u Tūrāniyān
   Ser-i ceng-cūyān-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 146). [ser-i ceng-cūyān-ı āteş-feşān,]*

serīr: *Taht.*

1. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
   Anıñçün düzüldi bu çīnī **serīr** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 28). [serīr,]*
2. Ḫılāfet **serīrinde** mesned-nişīn
   Vücūdı şeref-baḫş-ı tāc u nigīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 23). [serīrinde, -i, -(n)de]*
3. İki şāh ile buldı zīnet **serīr**
   Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1207). [serīr,]*
4. Serīrine döndi velī pür-sürūr
   Velī virmedi aña nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1151). [serīrine, -i, -n, -e]*

serīr oturmış: *Tahta oturmuş.*

1. Oturmış müşerref idüben serīr
   Yanında Arisṭō muḳarreb vezīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 79). [serīr oturmış, --mış]*

serīr-i keyān: *Sultanların tahtı.*

1. Ecelden Ḫudā virür ise emān
   Elüme girerse **serīr-i Keyān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 174). [serīr-i keyān,]*

serīr-i şeh-i nām-dār: *Meşhur şahın tahtı.*

1. Arada **serīr-i şeh-i nām-dār**
   Yanında Arisṭō-yı dānā-yı kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 125). [serīr-i şeh-i nām-dār,]*

ser-keş: *İnatçı, isyan eden.*

1. Cihān şehlerinden olup nīk-nām
   Olur cümle **ser-keşler** aña ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 22). [ser-keşler, --ler]*
2. Olur pīle vü bebre vü şīre dām
   İder niçe **ser-keş** olan şaḫṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 850). [ser-keş,]*

ser-nigūn: *Baş aşağı olmuş, tersine dönmüş; talihsiz, bahtsız.*

1. Felekden o şeh baḫtı tañ mı füzūn
   Ser-efrāzdur şeh felek **ser-nigūn** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 174). [ser-nigūn,]*
2. Çıḳarmadan ol ḫançer-i āb-gūn
   Düşer ḫaşm atından yire **ser-nigūn** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 14). [ser-nigūn,]*

ser-nübişt: *Alın yazısı, kader (kelimenin aslı ser-nüvişt şeklindedir. Nüvişt, Farsça bir ek olup yazılı, yazılmış manalarına gelerek birleşik kelimeler yapar.).*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim **ser-nübişt** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 12). [ser-nübişt,]*

server: *Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.*

1. Kamu enbiyānuñ odur **serveri**
   Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 39). [serveri, -i]*
2. Olup Cāmi-veş bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gülaruñ olmışam **serveri** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 44). [serveri, -i]*
3. Ben oldum iki **servere** medḥ-ḫᵛān
   Çü mihr ikisi de cihānda ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 89). [servere, -e]*
4. Gelüp Hind **serverleri** bī-ḥisāb
   Piyāde olup öpdi cümle rikāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1149). [serverleri, -ler, -i]*
5. Gelüp virdi **serverlerine** selām
   Baş urup ḳamu itdiler iḥtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 527). [serverlerine, -ler, -i, -ne]*

server-i enbiyā: *Peygamberlerin başı.*

1. Şeh-i evliyā **server-i enbiyā**
   Ġubār-ı rehi gözlere tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 17). [server-i enbiyā,]*

server-i kām-kār: *Muradına ermiş önder.*

1. İder himmet ol **server-i kām-kār**
   İder mülk-i Hinde anı şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1185). [server-i kām-kār,]*

server-i kām-yāb: *Muradına ermiş, mutlu önder.*

1. Geyüp begter ol **server-i kām-yāb**
   Geyer üstine terk-i Efrāsiyāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 805). [server-i kām-yāb,]*

serv-i hurşīd-bār: *Güneş saçan servi.*

1. Nereye ki ʿazm itse ol şeh-süvār
   Giderdi bile **serv-i ḫurşīd-bār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 398). [serv-i ḫurşīd-bār,]*

serv-i riyāż-ı cinān: *Cennet bahçelerinin servisi.*

1. Çemānende **serv-i riyāż-ı cinān**
   Cehānende āhū-yı nāfe-feşān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 41). [serv-i riyāż-ı cinān,]*

serv-i sehī: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.*

1. ʿAceb oldı bostān-ı Ḫrān tehī
   Senüñ gibi yoḳ anda **serv-i sehī** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 12). [serv-i sehī,]*
2. Boyı istiḳāmetde **serv-i sehī**
   Güneş gibi başında tāc-ı mehī *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 393). [serv-i sehī,]*
3. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān u tir-keş tehī
   Dilāverler üftāde **serv-i sehī** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1020). [serv-i sehī,]*

sev-: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

1. Seni **sevmeyen** cānı gibi ʿazīz
   Ḥaḳīr olsun olınca tā rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 709). [sevmeyen, -me, -(y)en]*

sevāb: *Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

1. Günāhum keşīr ü **şevābum** ḳalīl
   Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 201). [şevābum, -um]*

sevāb ol: *Allah'ın mükafatlandırdığı işlerde bulunmak, sevap kazanmak.*

1. Sevāb ol dutup cümle fermānuñı
   Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 57). [sevāb ol,]*

sevābit: *Gezegenler dışında kalan ve yerinde durur gibi görünen yıldızlar.*

1. Sevābit sipihrine başdı ḳadem
   Yolına nişār itdi encüm direm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 97). [sevābit,]*

sevdā: *1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

1. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
   Pür eyler anı daḥı **sevdā** ile *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 92). [sevdā,]*
2. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı **sevdādan** olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 10). [sevdādan, -dan]*
3. Bunuñ gibi **sevdāya** itdüñ heves
   Ḳaçan ura Sīmurġa pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 21). [sevdāya, -y, -a]*

seyf-i ḍaḥḥāku: *Dahhak kılıcı.*

1. Çeke **seyf-i Ḍaḥḥāku** çün şehriyār
   Olur dūş-ı düşmende her mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 57). [seyf-i ḍaḥḥāku, --ı]*

seyf-i hāme tırāş: *Yontulmuş kalem kılıcı.*

1. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-firāş
   Elümde olur **seyf-i ḫāme tırāş** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 28). [seyf-i ḫāme tırāş,]*

seyil ola: *Sel olmak.*

1. Budur saña āḫır cevābum hemān
   Berü gel dilerseñ **seyil ola** ḳan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 382). [seyil ola, -a]*

seyl: *Sel.*

1. Temevvüc idüp baḥr ide çün ḫurūş
   Nedür **seyl** kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 28). [seyl,]*
2. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
   Belā **seyline** cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 76). [seyline, -i, -n, -e]*
3. Urur leşker-i Hinde gürz-i girān
   Ṣavaşduġı yirlerde **seyl** idi ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 942). [seyl,]*

seyl ola: *Sel olmak.*

1. Niçe bizüm içün ola seyl ḳān
   Senüñ ile ayru olalum hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1061). [seyl ola, -a]*

seylāb-ı hūnīn: *Kanlı sel suyu.*

1. O **seylāb-ı ḫūnīn** cūşāne sed
   Olur olmasa idi mürde cesed *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1011). [seylāb-ı ḫūnīn, -īn]*

seyl-i ḫūn: *Kan seli.*

1. Aḳar şöyle cūş eyleyüp **seyl-i ḫūn**
   Ki ṭolmalu olur bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 951). [seyl-i ḫūn,]*
2. Olur laʿl-gūn tīġı elmās-gūn
   Aḳar baḥr-i mercān olup **seyl-i ḫūn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 992). [seyl-i ḫūn,]*
3. Aḳan **seyl-i ḫūn** içre ḫorṭūm-ı pīl
   Şināver neheng idi vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 993). [seyl-i ḫūn,]*

seyl-i hūniyle: *Kan seli.*

1. Ola nāveki çünki çeşme-güşā
   Ṭolar **seyl-i ḫūniyle** ṭās-ı semā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 76). [seyl-i ḫūniyle, --i, --yle]*

seyr idicek: *Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.*

1. Ki **seyr idicek** anı gevher-şināş
   İde baḥr-i ṭabʿuñı andan ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 11). [seyr idicek, --icek]*

seyr itdi: *Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.*

1. İder Hind ḫalḳı ḳamu inḳıyād
   Gezüp şehr-i Ḳannūcı **seyr itdi** şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1168). [seyr itdi, -di]*

seyr ider: *Bakmak, izlemek.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
   İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 50). [seyr ider, --er]*
2. İder seyr saḥrāda āhū vü bebr
   Olur hem-nişīn gevzen ile hizevr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 15). [seyr ider, --er]*

seyr kılduk: *Seyretmek.*

1. Biz anları ḫoş **seyr ḳılduḳ** şehā
Bizüm cengimüz görsün anlar nʾola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1057). [seyr ḳılduḳ, -duḳ]*

seyrān: *Gezme, gezinme.*

1. Ara yirde **seyrāncı** saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 203). [seyrāncı, -cı]*

seyri felek: *Feleğin seyri.*

1. Naẓar gibi her laḥẓa **seyri felek**
Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 45). [seyri felek,]*

seyr-i gerdūn-gerd: *Dünyayı/gökyüzünü dolaşan/dönen gezinti.*

1. Biner bir ṣabā **seyr-i gerdūn-gerd**
Ki naʿli doḳunsa ider sengi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1087). [seyr-i gerdūn-gerd,]*

seyr-i ḫurşīd: *Güneşi izlemek.*

1. Ḫudā birdürür birligine güvāh
Yiter **seyr-i ḫurşīd** ü raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 44). [seyr-i ḫurşīd,]*

sezā olur: *Layık olmak.*

1. Degül mūr rencīde andan şehā
Ne himmet ki idesin olur sezā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1194). [sezā olur, -ur]*

sezā-vār-ı taḫtem: *Tahta oturmaya layık.*

1. Nʿola baḫt oldı ise saña yār
Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 198). [sezā-vār-ı taḫtem, -em]*

sezā-yı perestiş: *Tapınmaya layık.*

1. Sezā-yı perestiş perestendeye
ʿİnāyetger ol mürdeye zindeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 101). [sezā-yı perestiş,]*

sīb-i rūmī: *Rumi elması.*

1. Olur gerçi ḥanẓal da rengīn ü ter
Degül **sīb-i rūmī** gibi pür-şeker *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 156). [sīb-i rūmī,]*

sicn: *Zindan, hapishane.*

1. Şu vech ile düzdi alayını şāh
Ki bir **sicn** ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 570). [sicn,]*

sıdk: *Ar. Gerçeklik, doğruluk.*

1. Dilerdi çü **ṣıdḳ** ile Ḥaḳdan duʿā
Duʿāsın revā itdi anuñ Ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 775). [ṣıdḳ,]*

sidre: *Hz. Muhammed'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam.*

1. Açar **sidreden** bāl ṭāvus-ı ʿarş
Ḳudümünden olur müşerref bu ferş *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 29). [sidreden, -den]*
2. Dıraḫtı ṣanasın sütūn-ı felek
Ṭırāzı hemān **sidre** üzre melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 396). [sidre,]*

sıfāt: *(Ar.) Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona ait olan özellik, hal ve vasıf.*

1. Ḥudūṣın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez **ṣıfāt** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 124). [ṣıfāt,]*

sıfr: *Sıfır, hiç.*

1. Felek defterinde kevākib eger
Raḳam **ṣıfrı** olur ise ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 126). [ṣıfrı, --ı]*

sığın-: *Birinin veya bir makamın himayesine, kolu kanadı altına girmek.*

1. Bunı yazmada dest-gīr ol baña
Muʿʿīnā **ṣığındum** bilürsin saña *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 126). [ṣığındum, -du, -m]*

sığın: *Birinin veya bir makamın himayesine, kolu kanadı altına girmek.*

1. Ṣığınup saña eylerem dār-ı gīr
Beni itme düşmen yanında ḫaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 499). [ṣığınup, -up]*

sıhhat: *Sağlık, afiyet.*

1. Güşāyiş viren ol der-i besteye
   Şifā-sāz u **şıḥḥatda** ol ḥasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 10). [şıḥḥatda, --da]*
2. Selāmet yoluna yapup gülle sed
   Ḳomazdı ki **şıḥḥatden** ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 214). [şıḥḥatden, -den]*

sihr ü efsūndur: *Sihir ve büyü.*

1. Pesendīde maṭbūʿ u mevzūndur
   Ki her ʿişvesi **siḥr ü efsūndur** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 100). [siḥr ü efsūndur, --dur]*

sikender: *Büyük İskender.*

1. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
   Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 17). [sikender,]*
2. Tamām oldı çün nevbet-i Feyleḳūs
   Sikender derinde felek çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 4). [sikender,]*
3. Sikender şeh ola Arisṭō vezīr
   ʿAceb midür olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 71). [sikender,]*
4. Ki bir gün **Sikender** o ṣāḥib-ḳırān
   Cihān-gīr ü gerden-keş ü nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 77). [sikender,]*
5. Sikender cihān-gīr ü ṣāḥib-ḳırān
   Yel-i nām-dār-ı cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 365). [sikender,]*
6. Sikender cihān-gīr ü leşker-şiken
   Yel-i ser-firāz u ser-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 41). [sikender,]*
7. Sikender yanında iki pehlevān
   Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 101). [sikender,]*
8. Sikender daḫı çekdi şemşīr-i kīn
   Urur naʿra ditrer semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1105). [sikender,]*
9. Sikender görür ḳılmadı pīl-i mest
   Ura dur revān tīġ-ı Rūmīye dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 909). [sikender,]*
10. Sikender cihān-baḫş-ı leşker-şiken
    Kemān-dār ü merd-efgen ü tīġ-zen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 781). [sikender,]*
11. Ḳılur ol gice ṣubḥ olınca namāz
    Sikender idüp Ḫālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 770). [sikender,]*
12. Sikender didi ḫayr ola iy dilīr
    İdem yarın anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 739). [sikender,]*
13. Sikender didi kim eyā pehlevān
    Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 707). [sikender,]*
14. Sikender didi kim ḳanı ol esīr
    Ki Ḳayṭās ile eyledi dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 671). [sikender,]*
15. Sikender kemān-dār [u] ṣāḥib-ḳırān
    Ser-efrāz-ı merdān u kündāverān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 657). [sikender,]*
16. Sikender degül peşşe-i ḫasteyem
    Ġazā niyyetine kemer-besteyem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 491). [sikender,]*
17. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü şāh
    Sikender daḫı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 424). [sikender,]*
18. Birisi **Sikender** cihān-pehlevān
    Biri Bāyezīd Ḫān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 91). [sikender,]*

sikender-şükūh u süleymān-dem: *Büyük İskender ve Süleyman nefes.*

1. Sikender-şükūh u Süleymān-dem
   Şeh-i Rūm u Sulṭān-ı Mıṣr u ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 31). [sikender-şükūh u süleymān-dem,]*

silāḥ: *Ar. Silah, savaş aleti.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
   El urur **silāḥına** her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 154). [silāḥına, -ı , -n, -a]*

silāḥ u ʿinān: *Silah ve dizgin.*

1. Ḫun-ālūde idüp **silāḥ u ʿinān**
   Gehī tīġ alurdı ele geh sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 943). [silāḥ u ʿinān,]*

silāh u seleb: *Silah ve savaş aleti.*

1. Virürdi **silāḥ u seleb** şöyle tāb
   Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 219). [silāḥ u seleb,]*
2. Silāḥ u seleb ḫılʿat u esb ü zīn
   Girān-māye kālā güherler semīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 727). [silāḥ u seleb,]*

silk-i dür: *İnci yolu.*

1. Ki reşk eylesün naẓmına **silk-i dür**
   El uzatmasun ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 65). [silk-i dür,]*

silk-i lüʾlüʾ-nisār: *Inci dizilmiş ip.*

1. Süreyyā idüp **silk-i lüʾlüʾ-nisār**
   Yanar nesr-i şemʿine pervāne-vār *(İskender-*

name, Mesnevi 4, Mısra 99). [silk-i lüʾlüʾ-niṣār,]

silk-i pervīn: *Ülker takım yıldızının yolu.*

1. Düzüp yine bir **silk-i Pervīn** miṣāl
   Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 63). [silk-i pervīn,]*

sille: *Tokat, şamar.*

1. Ziyāde-dürür bāzdan ḳazda tāb
   İder līk **silleyle** baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 38). [silleyle, --yle]*

sīm: *Gümüş.*

1. Olur çün suḫen gevheri pür-bahā
   Anı **sīme** ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 162). [sīme, -e]*
2. Muḫanneṣ ki pür ola ḳalbinde bīm
   Ḥarām ola aña virürlerse **sīm** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 48). [sīm,]*
3. Şu kim yoḳ elinde ne **sīm** ü ne zer
   Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [sīm,]*

sīm ile zer: *Gümüş ve altın.*

1. İderken ṭapuñ **sīm ile zer** niṣār
   Ala mı mis-i āheni hūş-yār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 37). [sīm ile zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

1. Cihān olsa ṣandūḳ-ı pür **sīm ü zer**
   ʿAṭā-yı şehe kīse bir gün yiter *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 129). [sīm ü zer,]*
2. Şu deñlü dökerdi eli **sīm ü zer**
   Ki kān olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 61). [sīm ü zer,]*
3. Ḳılup her birine ʿaṭā **sīm ü zer**
   Kimesneye ḳılmayam aṣlā żarar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 179). [sīm ü zer,]*
4. Şu kim pür ola maḫzeni **sīm ü zer**
   Olup müşterī ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 37). [sīm ü zer,]*
5. Virüp elçiye Fūr çoḳ **sīm ü zer**
   Bu vech ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 383). [sīm ü zer,]*
6. Dilāverlere virdi çoḳ **sīm ü zer**
   Ki her biri itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1157). [sīm ü zer,]*
7. Alur peykden çünki Ṭūrī ḫaber
   Virür müjde Müjdād çoḳ **sīm ü zer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1202). [sīm ü zer,]*

simāk: *Başak burcunun en parlak yıldızı [Simâk-i aʿzel de denir]. (Kıymetin yüceliği bağlamında) II. Klasik Türk şiirinde Simâk yıldızı en yüksekte, semek (balık) ise en aşağıda, en dipte olmayı simgeler. Eski inanışlara göre toprağın en dip noktasında Semek adlı bir balık vardır. Bu nedenle "Simâk" ve "semek" kelimeleri "en yüksekten en alçağa, yerden göğe kadar, göğün doruğundan denizin dibine kadar" anlamlarına gelecek şekilde sık sık bir arada kullanılmıştır.*

1. Cihān-āferīn ü cihān-dār-ı pāk
   Ki emrindedür hem semek hem **simāk** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 12). [simāk,]*

simāk ü semek: *Gök ve yıldız.*

1. Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
   Ki bir ḫaṭvesidür **simāk ü semek** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 46). [simāk ü semek,]*

simāṭ: *(Ar.) Sofra.*

1. Cihān-pehlevān nāṣır-ı dīn-i Ḥaḳ
   Simāṭında bu çerḫ-ı çīnī çanaḳ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 140). [simāṭında, -ı, -n, -da]*

simāṭ-ı semā: *Sema sofrası.*

1. Simāṭ-ı semā ṣofra-i ḫˇānıdur
   Cihān genci pür-genc-i iḥsānıdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 121). [simāṭ-ı semā,]*

sīmurġ: *Kaf dağında yaşadığına inanılan efsanevî kuş; devrin büyük devletleri.*

1. Bunuñ gibi sevdāya itdüñ heves
   Ḳaçan ura **Sīmurġa** pençe meges *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 22). [sīmurġa, -a]*
2. Egerçi ki Sīmurġdur[ur]şehriyār
   İder līk **Sīmurġ[ı]** ʿAnḳā şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 156). [sīmurġ[ı], -ı]*

sīmurġdur[ur]şehriyār: *Hükümdar simurg kuşu gibidir.*

1. Egerçi ki **Sīmurġdur[ur]şehriyār**
İder lîk Sīmurġ[ı] ʿAnḳā şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 155). [sīmurġdur[ur]şehriyār,]*

sī-murġ-ı murtāż u ʿuzlet-güzīn: *Uzlet arayan ve razı olunan Simurg.*

1. Çü **sī-murġ-ı murtāż u ʿuzlet-güzīn**
Ḳanāʿat-peẕīrā vü tenhā-nişīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 3). [sī-murġ-ı murtāż u ʿuzlet-güzīn,]*

sīmurġ-ı rāyet: *Sancak Simurg'u.*

1. Açup yine **Sīmurġ-ı rāyet** cenāḥ
Olur zeyn ḳalb ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 117). [sīmurġ-ı rāyet,]*

sīmurġ-ı rāyet: *Sancak Simurg'u.*

1. Açup yine **Sīmurġ-ı rāyet** cenāḥ
Olur zeyn ḳalb ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 117). [sīmurġ-ı rāyet,]*

sīn: *Mezar, kabir.*

1. Kemānuñı ṣun çekme şemşīr-i kīn
Elüñ ile göndür ki ḳazıma **sīn** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 52). [sīn,]*

sınāʿat: *1. Zanâat, meslek. 2. Sanat, sanatkârlık, ustalık, mahâret.*

1. Dizer yine senge urur şîşeyi
Şınāʿat idinmiş bu kim pîşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 8). [şınāʿat,]*

sinān: *Mızrak, süngü.*

1. Sinānı ecel zehrine nāvdān
ʿAdūya olur mār-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 83). [sinānı, -ı]*
2. Eline **sinān** alsa ol nām-ver
Muḥīṭuñ olur cūyı ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 45). [sinān,]*
3. Elinde olup sūzen anuñ **sinān**
Olur leng altında esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 69). [sinān,]*
4. Elinde **sinānı** sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḫak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 67). [sinānı, -ı]*
5. Çıḳup ḫaymesinden cihān-pehlevān
Ele aldı pūlād-ı çînî **sinān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 520). [sinān,]*
6. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi **sinān**
Elinde gelür cenge ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 595). [sinān,]*
7. Tehī oldı tirkeş uvandı kemān
Ele aldılar cān alıcı **sinān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 606). [sinān,]*
8. Ṣunarlar biri birisine **sinān**
ʿAceb ceng ider ol iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 607). [sinān,]*
9. Ele bir **sinān** aldı elli arış
Ki ḫūn ile bulmış idi perveriş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 857). [sinān,]*
10. Döşi çün **sinān** çeşmi hem-çü ʿaḳīk
Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 923). [sinān,]*
11. Ne serdāra kim irse ursan **sinān**
İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 933). [sinān,]*
12. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
Gehī tīġ alurdı ele geh **sinān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 944). [sinān,]*
13. Nice atılur oḳ dutılur kemān
Nice raḳṣ urur elde ḫūnī **sinān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1074). [sinān,]*
14. Minū-çihrden ḫançeri yādigār
Sinānı velī remḥ-i İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 804). [sinānı, -ı]*
15. Sinānın görüp vehm ider ṭūs-ı gīv
Yanında degül mürçe nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1093). [sinānın, -ı, -n]*
16. Ṭabanup **sinānīne** ol şehriyār
Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [sinānīne, -ī, -ne]*

sinān: *Mızrak, süngü.*

1. Eline **sinān** alsa ol şeh-süvār
Ḳafeş gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 81). [sinān,]*

sind: *Hindistan'da bir eyalet.*

1. İdüp **Sind** ḫalḳını Yezdān-perest
Geçüp Sindden ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1229). [sind,]*
2. İdüp Sind ḫalḳını Yezdān-perest
Geçüp **Sindden** ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1230). [sindden, -den]*
3. Tevaḳḳuf ider kim irişse bahār
İde **Sindi** daʿvet varup şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1228). [sindi, -i]*

sindān: *Üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç, örs.*

1. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
   Ki **sindān** ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 184). [sindān,]*

sīne: *Göğüs, yürek.*

1. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
   Dutam **sīnemi** her kim ururs seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 208). [sīnemi, -m, -i]*
2. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
   Olur **sīnesi** ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 176). [sīnesi, -si]*
3. Gerer **sīnesini** siper çarḫ-vār
   Felek gibi çarḫı [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 185). [sīnesini, -si, -n, -i]*
4. Gelen bunda bulmış degüldür ẓafer
   İder tīġ-ı Hindīye **sīne** siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 370). [sīne,]*
5. Daḳar **sīnesine** pilüñ pīl-bān
   Geçer seng-i ḫārādan āhen-sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 399). [sīnesine, -si, -ne]*
6. Kime kim ata tīr ol şīr-i ner
   Revān mıḫlanur **sīnesine** siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 936). [sīnesine, -si, -ne]*

sīne-güzār: *Sineyi delip geçmek.*

1. Ciger-dūz mānendi müjgān-ı yār
   Çü şemşīr-i hicrān **sīne-güẕār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 824). [sīne-güẕār,]*

sīne-şikāf: *Göğüs parçalayan.*

1. Çü ḫançer ḳamu tīz ü **sīne-şikāf**
   Ḳamu cengde s̱ābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 383). [sīne-şikāf,]*

sinnevr: *Kedi.*

1. Çü ṣayd eylemekde ola yūz süst
   Yeg andan şu **sinnevr** kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [sinnevr,]*

sipāh: *Asker, ordu.*

1. ʿAdedsüz meʿārif **sipāhın** Ḫudā
   Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 31). [sipāhın, -üñ]*
2. Buyurdı hemān oldı dīvān-ı şāh
   Olur ḳapuya cemʿ cümle **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 120). [sipāh,]*
3. Gelüp leşkeri ile her pādişāh
   Derinde olur cemʿ ḫayli **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 362). [sipāh,]*
4. Çün on iki kez yüz biñ oldı **sipāh**
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [sipāh,]*
5. İder yanına cemʿ ḫayli **sipāh**
   Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 367). [sipāh,]*
6. Ayaḳ bağıdur çoḳlıḳ olmaḳ **sipāh**
   Yiter bu ḳadar nāşır olsun İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 371). [sipāh,]*
7. Yaḳın geldi çün Rūma şāh-ı ʿAcem
   Reʿāyāya itdi **sipāhı** sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 406). [sipāhı, -ı]*
8. Alam tīġum ile başuñdan külāh
   Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 94). [sipāh,]*
9. Şu dem döndürem Rūma şāhā **sipāh**
   Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 133). [sipāh,]*
10. İdüp anı āzürde mektūb-ı şāh
    Yürütdi şeh-i Rūm üzre **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 204). [sipāh,]*
11. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
    İki cānibe ḳondı geldi **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 32). [sipāh,]*
12. Sitāyiş ider beglere cümle şāh
    Olur istimāletle ḫōş-dil **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 80). [sipāh,]*
13. Bunı didi düzdi alayın dilīr
    Dizildi **sipāhı** çü tīr-keşde tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 100). [sipāhı, -ı]*
14. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
    Ṭolanup **sipāhı** çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 36). [sipāhı, -ı]*
15. Varur şehr-i Dihlīve ṣāḥib-külāh
    Ki āsāyiş eyleye anda **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1182). [sipāh,]*
16. Ne deñlü ki var ise Hindū **sipāh**
    Gelür şāha virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1163). [sipāh,]*
17. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin **sipāh**
    Ara yirde eksük hemīn Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1145). [sipāh,]*
18. İki pāre olup yıḳıldı çü şāh
    Şikeste olur anı görüp **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1124). [sipāh,]*
19. İder ceng meydānda ol iki şāh
    Temāşā iderler duruban **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1112). [sipāh,]*
20. Görür şeh ki ġāyet ḳırıldı **sipāh**
    Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1045). [sipāh,]*
21. Yürütdi iki şāh daḫı **sipāh**
    Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1029). [sipāh,]*

22. Ḳara toza ġarḳ oldı cümle **sipāh**
Olur Hindū mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 983). [sipāh,]*
23. Görüben anı heybet aldı **sipāh**
İderlerdi her ḳanda ʿazm itse rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 937). [sipāh,]*
24. ʿAlem deprenüp çün yüridi **sipāh**
Görinmez olur tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 911). [sipāh,]*
25. Dizildi felek gibi fīl-i siyāh
İdindi ḥışār anları ol **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 896). [sipāh,]*
26. Gelüp yirlü yirine iki **sipāh**
İner ḫaymesine iki kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 653). [sipāh,]*
27. Melūl oldı anı görüp Fūr-ı şāh
Yürütdi şeh-i Rūm üzre **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 640). [sipāh,]*
28. Gelür çünki meydāna iki **sipāh**
Ṭurur ḳalbde iki serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 591). [sipāh,]*
29. Yürür pīliñ ardınca cengī **sipāh**
Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 585). [sipāh,]*
30. Olup āhene ġarḳ cümle **sipāh**
Binerler görürler süvār oldı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 575). [sipāh,]*
31. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü şāh
Sikender daḫı çekdi geldi **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 424). [sipāh,]*
32. Otuz kerre yüz biñe irmiş **sipāh**
Bilüp anı şād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 393). [sipāh,]*
33. Gidicek şeh elçisi pes Fūr-ı şāh
Buyurdı ki gird ola Hindī **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 390). [sipāh,]*
34. Çü İskendere degdi mektūb-ı şāh
Buyurdı ki ḥāżır olalar **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 388). [sipāh,]*
35. İletsem gerek idi saña **sipāh**
Hele baña çekdirmedüñ renc-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 315). [sipāh,]*
36. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki şāh
Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün **sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 280). [sipāh,]*
37. Gidüp ḫışm ile niçe müddet **sipāh**
ʿAdū mülki serḥaddine başdı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 131). [sipāh,]*
38. Ala düzdi çü şaṭranc-ı ʿāc
Şeb-i tīre düşmen **sipāhı** sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 870). [sipāhı, -ı]*
39. Ḥisāb u ʿadedden **sipāhum** füzūn
Nice ḫaşm ola itmeyeler zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 333). [sipāhum, -um]*
40. Sipāhuñ öñince yürür pīl-i mest
Düşer heybetinden ḳulūba şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 641). [sipāhuñ, -uñ]*
41. Sipāhuñ öñince yürür ḫayl-i pīl
Ḳılur gerdi dünyā yı deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 583). [sipāhuñ, -uñ]*

sipāh çekmek: *Ordu sevk etmek.*

1. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 319). [sipāh çekmek, -mek]*

sipāh olursa: *Asker, ordu hâline gelmek.*

1. Aña cümle ʿālem olursa sipāh
Ne ġam çünki baña muʿāvin İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 321). [sipāh olursa, --ur, --sa]*

sipāhī: *Tımarlı süvari.*

1. Ki Çīn ile Māçīn Ḫıṭā vü Ḫoten
Sipāhī olup bir yire encümen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 354). [sipāhī,]*

sipāhī: *Far. Asker.*

1. Bu deñlü **sipāhiyle** bu māl ile
Olursın baña ḫaşm şu ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 31). [sipāhiyle, -y, -ile]*

sipāh-ı ʿacem türk ü sulṭān-ı sind: *Pakistan'ın şahı ve Türk Acem askeri.*

1. Ḥabeş leşkeri vü ʿArab ḫayli Hind
Sipāh-ı ʿAcem Türk ü sulṭān-ı Sind *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 358). [sipāh-ı ʿacem türk ü sulṭān-ı sind,]*

sipāh-ı şehe: *Padişahın ordusu.*

1. Olup leşker-i ins ü cin encümen
Ṣan olmış **sipāh-ı şehe** ṣaf-şiken *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 130). [sipāh-ı şehe,]*

sipāh-ı sikender: *İskender'in ordusu.*

1. Siperler daḫı oldılar sedd-i rāh
Sipāh-ı Sikender idindi penāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 898). [sipāh-ı sikender,]*

sipās: *(Allah için yapılan) şükür ve övgü, hamd ve sena.*

1. İdem ḫalḳ-ı Ḫrānı Yezdān-şinās
Ḳoyup nārı Ḥaḳḳa ideler **sipās** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 176). [sipās,]*
2. Hezārān şükr ü hezārān **sipās**
Aña kim bizi eyledi Ḥaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 181). [sipās,]*
3. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ **sipās**
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 1). [sipās,]*

sipās eyleyüp: *Şükretme, dua etme.*

1. Velī şāh-ı Rūm oldı ġāyetde şād
   Sipās eyleyüp eyledi Ḥaḳḳı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 472). [sipās eyleyüp, -yüp]*

sipeh: *Asker. "Sipâh"tan muhaffeftir. sipeh-bûd, sipeh-dâr, sipeh-sâlâr.*

1. Öñince yürür pīl Elbürz-vār
   Giderler **sipeh** idinüben ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 588). [sipeh,]*
2. ʿAḳīḳüñ ṭolup kānı yüsr-i siyeh
   Pür itmişdi meydānı Hindū **sipeh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 978). [sipeh,]*

sipeh: *Asker, ordu.*

1. Zemīni **sipeh** şöyle pā-māl ider
   Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 233). [sipeh,]*
2. Sipeh ḥıfẓına şāh-ı Īrān-zemīn
   İder elli biñ ser-firāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 427). [sipeh,]*

siper: *1. Kalkan 2. Korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.*

1. Ḫadeng-i neyi çün ola naġme-ger
   İder raḳṣ elinde sipihrüñ **siper** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 78). [siper,]*
2. Siperdür aña ḥırz-ı Perverdigār
   Her işde olur Ḫıżr āmūrz-gār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 93). [siperdür, -dür]*
3. Açа çünki ḫūnī kemānı kemīn
   Siperler dutar başa çarḫ-ı berīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 74). [siperler, -ler]*
4. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre **siper** dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 40). [siper,]*
5. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī **siper**
   Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 57). [siper,]*
6. Gerer sīnesini **siper** çarḫ-vār
   Felek gibi çarḫı [da] āyīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 185). [siper,]*
7. Degül şāhlıḳ mevt oḳına **siper**
   Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1133). [siper,]*
8. Velī mevte ḥāyil mi olur **siper**
   O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1119). [siper,]*
9. Urur şoñra bir tīġ ṣāḥib-ḳırān
   Siper dutdı tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1118). [siper,]*
10. O bāzārda pilelerdür **siper**
    Ṣatuban alurlardı cān u ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 981). [siper,]*
11. Olur Hind ü Hindū-yı bāzī ger
    Kimi oynadur tīġ kimi **siper** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 964). [siper,]*
12. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
    Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod **siper** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 948). [siper,]*
13. Kime kim ata tīr ol şīr-i ner
    Revān mıḫlanur sīnesine **siper** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 936). [siper,]*
14. Aşar ketfine bir müdevver **siper**
    Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide vü hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 851). [siper,]*
15. Ezildi **siper** gitdi gürz-i girān
    Tehī-dest ḳaldı iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 621). [siper,]*
16. Ṭoḳunduḳca zūpīn iñiler **siper**
    Zemīn ḍarbdan deprenür ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 617). [siper,]*
17. Degüldi **siper** müşte bāzūya müşt
    Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 461). [siper,]*
18. Siperler daḫı oldılar sedd-i rāh
    Sipāh-ı Sikender idindi penāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 897). [siperler, -ler]*

siper dutar: *Kalkan olarak tutmak.*

1. Dutar ḫaşm egerçi ḳarşu siper
   Mücenden geçer çün ḫarīrī eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 459). [siper dutar, -ar]*

siper dutdı: *Kalkan olarak tutmak.*

1. Seḥer çekdi çün tīġını āfitāb
   Sipihre **siper dutdı** yir yir seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 476). [siper dutdı, -dı]*

siper iderdi: *(Korunmak veya gizlenmek için bir şeyi) Siper gibi kullanmak.*

1. Çeker gūşını pīl iderdi siper
   Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 259). [siper iderdi, --er, --di]*

siper ider: *(Korunmak veya gizlenmek için bir şeyi) Siper gibi kullanmak.*

1. Gelen bunda bulmış degüldür ẓafer
İder tīġ-ı Hindīye sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 370). [siper ider, -er]*

siper olurdı: *Önüne geçmek, engel olmak.*

1. Senüñ gibi bir daḫı olsa eger
Olurdı belāsına Fūruñ siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 686). [siper olurdı, -ur, -dı]*

siper olursa: *Önüne geçmek, engel olmak.*

1. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
Geçer tīr şöyle ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 405). [siper olursa, -ur, -sa]*

sipihdār ü ser-ḫayl-i ḫayl-i rusül: *Peygamberler zümresinin başı ve gökyüzünü tutan.*

1. Sipihdār ü ser-ḫayl-i ḫayl-i rusül
Hüdā-baḫş-ı ümmet delīl-i sübül *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 1). [sipihdār ü ser-ḫayl-i ḫayl-i rusül,]*

sipihr: *Gök, sema.*

1. Kimine **sipihri** ider pāy-gāh
Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 103). [sipihri, -i]*
2. Sevābit **sipihrine** başdı ḳadem
Yolına niṣār itdi encüm direm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 97). [sipihrine, -i, -n, -e]*
3. Ḫadeng-i neyi çün ola naġme-ger
İder raḳṣ elinde **sipihrüñ** siper *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 78). [sipihrüñ, -üñ]*
4. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 40). [sipihre, -e]*
5. Çıḳarsañ **sipihre** eger çün ġurāb
İdem şāhbāzāne baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 219). [sipihre, -e]*
6. Biri birine urdılar tīġ-ı tīr
Sipihre irişdi fiġān-ı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 454). [sipihre, -e]*
7. Seḥer çekdi çün tīġını āfītāb
Sipihre siper dutdı yir yir seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 476). [sipihre, -e]*

sipihr-i berīn: *Yüce gökyüzü; en yüksek felek. İçinde herhangi bir yıldız veya nokta bulunmayan dokuzuncu felek, atlas feleği (Tanıkta, atlas feleği dolayısıyla dâmân ile birlikte eteğin atlas kumaştan oluşuna işaret edilir).*

1. Hümāya şeref-baḫşdur sāyesi
Sipihr-i berīn kemterīn pāyesi *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 34). [sipihr-i berīn,]*

sipihr-i bülend: *Yüce gök.*

1. Ṭaḳar yanına ibrişimden kemend
Ki pīçine döymez **sipihr-i bülend** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 848). [sipihr-i bülend,]*

sīr: *Aslan.*

1. Felek **şīri** tīrinden idüp ḫaẕer
Dökerdi kemānın görüp nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 39). [şīri, -i]*
2. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç tāb
Getürmez velī **şīr** çeşmine ḫˇāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 36). [şīr,]*
3. Ṣaḳın benden itme benümle neberd
Ki **şīr** ile ceng idemez şīr-merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 248). [şīr,]*
4. Ḳaçan cenk ide **[şīr** ile] gürg-i çaplus
Ḳaçan çıḳa bāz ile başa ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 275). [[şīr,]*
5. İki **şīrüz** ortada bir gūr var
Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 119). [şīrüz, -üz]*
6. Getürem saña **şīr** mānendi ceyş
Kaçan şīre hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 233). [şīr,]*
7. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol dilīr
Gelür şāha zencīr ile hem-çü **şīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 678). [şīr,]*
8. Benüm ile kim eylese dār ü gīr
Olur **şīr** ise daḫı gūra esīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1080). [şīr,]*
9. Durur ḳarşusında çü şīr-i dilīr
Ki vehm eyleye görse cengini **şīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1086). [şīr,]*
10. Görür Fūrı sulṭān-ı Yezdān-perest
Dili **şīr** cismi velī pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1092). [şīr,]*
11. Getürem saña şīr mānendi ceyş
Kaçan **şīre** hem-zūr ola gāv-mīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 234). [şīre, -e]*
12. Olur pīle vü bebre vü **şīre** dām
İder niçe ser-keş olan şaḫṣı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 849). [şīre, -e]*

sīr: *Davranış.*

1. Olup **sīr** ḫ˅ānıyla bernā vü pīr
   Görür luṭfun anuñ gedā vü emīr *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 147). [sīr,]*

sirāc: *Kandil, mum, meş'ale gibi aydınlatma aracı, ışık.*

1. Ala düzdi çü şaṭranc-ı ʿāc
   Şeb-i tīre düşmen sipāhı **sirāc** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 870). [sirāc,]*

sırāṭ u ḥisāb: *Sırat köprüsü ve hesap.*

1. Nebī ḥaḳ **ṣırāṭ u ḥisāb** oldı ḥaḳ
   Behişt-i berīn ḥaḳ ʿaẕāb oldı ḥaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 173). [ṣırāṭ u ḥisāb,]*

sirişte idüp: *Yoğurup.*

1. Sirişte idüp ṭıynet-i ādemi
   Müzeyyen idüp gülşen-i ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 25). [sirişte idüp, -ip]*

sirişte idüp: *Yoğurup.*

1. Sirişte idüp ṭıynet-i ādemi
   Müzeyyen idüp gülşen-i ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 25). [sirişte idüp, -ip]*

sirişte oldı: *Yoğruldu.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 5). [sirişte oldı, --dı]*

sırr-ı ḫafī: *Gizli sır.*

1. Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafī
   Olur aña tābende **sırr-ı ḫafī** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 74). [sırr-ı ḫafī,]*

sırr-ı sübḥāndan: *Her türlü noksanlıktan uzak olan Allah'a ait sır.*

1. Müberrā olup ẕātı imkāndan
   İrişdi ṣafā **sırr-ı Sübḥāndan** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 128). [sırr-ı sübḥāndan, --dan]*

sitām: *Altın veya gümüş işlemeli at başlığı.*

1. Burāḳ-ı ṣitābende altında berḳ
   Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 62). [sitāmı, -ı]*

sitāyiş: *Far. Methediş, öğüş.*

1. Sitāyiş ider beglere cümle şāh
   Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 79). [sitāyiş,]*

sitem: *Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.*

1. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
   Zemīn gāvına itdi ḫayli **sitem** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 174). [sitem,]*

sitem itdi: *Bir kimseye, bir davranışından ya da bir sözünden dolayı, üzüldüğünü, alındığını ya da kırıldığını yumuşak bir biçimde söylemek.*

1. Yaḳın geldi çün Rūma şāh-ı ʿAcem
   Reʿāyāya itdi sipāhı sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 406). [sitem itdi, --di]*

sitīz: *. İnat, Kavga, . kavgacı. kavga arayan,.*

1. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
   Başa mı çıḳa itmek ile **sitīz** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 98). [sitīz,]*

sitīz eylediler: *Tartışmak, kavga etmek, dövüşmek.*

1. Çalışmaḳdan erre olur tīġ-ı tīz
   Beri dönmeyüp eylediler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 612). [sitīz eylediler, -di, -ler]*

sitīz itse: *Kavga etmek,inat etmek.*

1. Olur tīġ-ı Ḥindū daḫı gerçi tīz
   Olur berg bir fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 238). [sitīz itse, -se]*

sitīz idemez: *Çekişmek.*

1. Eline ala çünki şemşīr-i tīz
   İdemez felek de anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 66). [sitīz idemez, --e, --mez]*

sitīz kʾide: *Çekişmek.*

1. Daḳar iki dişine elmās tīz
   İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 408). [sitīz kʾide, -e, -k]*

siyāh: *Far. Siyah, kara.*

1. Ṣanasın dutup mātem āverd-gāh
   Yüzin yırtuban geymiş idi **siyāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 976). [siyāh,]*

siyāh oldı: *Siyahlaşmak, kararmak.*

1. Yürütdi iki şāh daḥı sipāh
   Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1030). [siyāh oldı, -dı]*

siyāh olur: *Siyahlaşmak, kararmak.*

1. Ṭolup cism-i Hindū ile rezm-gāh
   Olur surḫ iken rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 974). [siyāh olur, -ur]*

siyāset: *Ar. Cezalandırma.*

1. Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
   Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 224). [siyāsetler, -ler]*

siyeh: *Far. Siyah, kara.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden adın **siyeh** ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 48). [siyeh,]*
2. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
   Ya ṣol germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 167). [siyeh,]*

siyeh-pūş olup: *Siyaha bürünmek, siyahlar giymek.*

1. Siyeh-pūş olup geh çü Āb-ı Ḥayāt
   Bulur ölmeden nūş idenler necāt *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 113). [siyeh-pūş olup, --up]*

siyeh-seng: *Kara taş.*

1. Zamān ile efʿī olur ejdehā
   Siyeh-seng olur gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 218). [siyeh-seng,]*

siz: *Siz.*

1. Yine şübhesüz **size** Ḥaḳdur muʿīn
   Olısar yine feṯḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 537). [size, -e]*
2. Şehin-şāh-ı Ḫırān gibi tāc-dār
   Size cengde olmadı pāy-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 540). [size, -e]*
3. Ṣaḳın pīlden gelmesün **size** bīm
   Ki insāna ḥayvān olamaz ġarīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 543). [size, -e]*
4. Kimüñ ile itdüñüz ise ḳıtāl
   Muẓaffer **sizi** ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 536). [sizi, -i]*
5. Sizüñ ile başa ḳaçan çıḳa Fūr
   Helāk itdürür āḫır anı ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 541). [sizüñ, -üñ]*
6. Ne gürzi ne tīri ne şemşīri var
   Ṣavaşda **sizüñ** tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 556). [sizüñ, -üñ]*
7. Eger ben de olmasa idim esīr
   Olurdı **sizüñ** ile çoḳ dār [u] gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 696). [sizüñ, -üñ]*

şofra-i hˇānıdur: *Hükümdar sofrası.*

1. Simāṭ-ı semā **şofra-i ḫˇānıdur**
   Cihān genci pür-genc-i iḥsānıdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 121). [şofra-i ḫˇānıdur, --ı, --dur]*

şoḥbet: *Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.*

1. Müşerref olur **şoḥbetinden** Ṣafī
   Olur aña tābende sırr-ı ḫafī *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 73). [şoḥbetinden, -i, -n, -den]*

sohbet-i hās: *Özel sohbet.*

1. İdüp Ḫıżr ile **şoḥbet-i ḫāṣ** şāh
   Didi pīl cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 753). [şoḥbet-i ḫāṣ,]*

şohbet-i hās idüp: *Baş başa sohbet etmek.*

1. İdüp Ḫıżr ile ṣoḥbet-i ḫāṣ şāh
   Didi pīl cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 753). [şoḥbet-i ḫāṣ idüp, -üp]*

sok: *Bir şeyin bir yere girmesini sağlamak.*

1. Gözüñe **ṣoḳup** iḫtiyārī iber
   Ayaġuña vurma elüñle teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 63). [ṣoḳup, -up]*

soḳ-: *Bir şeyin bir yere girmesini sağlamak.*

1. Havāya ṣaḳın atma pertāb seng
   Yılan aġzına **ṣoḳa** zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 62). [ṣoḳa, -a]*

soñra: *Sonra.*

1. Ele aldılar **ṣoñra** gürz-i girān
   Hubūṭ u ṣuʿūd itdi ol āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 613). [ṣoñra,]*
2. Ele aldılar **ṣoñra** pīçān kemend
   Olur pīl gāhī demān geh semend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 623). [ṣoñra,]*
3. Urur **ṣoñra** bir tīġ ṣāḥib-ḳırān
   Siper dutdı tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1117). [ṣoñra,]*
4. Ḳamu ʿāleme ṣāh idi Key-ḳubād
   Külāhın velī **ṣoñra** bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1138). [ṣoñra,]*
5. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu söz
   Olur öyleden **ṣoñra** her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1216). [ṣoñra,]*

sor: *Sormak, araştırmak.*

1. Geyüp ḫılʿati itdi çün dest-būs
   Ṣorar Fūrı İskender-i Feyleḳūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 732). [ṣorar, -ar]*

söyleş: *Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.*

1. Murād[ını] **söyleşdi** çün şehriyār
   İcāzet virür kim gide nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 743). [söyleşdi, -di]*

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.*

1. Viresin aña vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile **sözüm** telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 90). [sözüm, -üm]*
2. Meşeldür **söz** ehlini o ḫūb bilür
   Her ādem kemālince ḥışşe alur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 141). [söz,]*
3. Dutubdur bu **söz** şöhreti ʿālemi
   Olur keşret-i ʿilm rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 167). [söz,]*
4. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
   Ne ġam çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 137). [sözüme,]*
5. Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
   Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 53). [sözümi, -üm, -i]*
6. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
   Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 63). [sözüñ, -üñ]*
7. Bulur mürde-diller demüñden ḥayāt
   Sözüñ cevherinden ġanī kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 6). [sözüñ, -üñ]*
8. Mücerred **söze** olmaya iʿtibār
   Bilinür velīkin gehī kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 23). [söze, -e]*
9. Sözi ṣol kişinüñ ki maʿḳūl ola
   Ne kim dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 175). [sözi, -i]*
10. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu **söz**
    Olur öyleden ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1215). [söz,]*
11. İden ḥaẓẓ-ı ednā **sözinden** ʿazīz
    Bu ṣanʿatda ola mı ehl-i temīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 73). [sözinden, -i, -n, -den]*
12. Benüm **sözlerüm** dürr-i meknūn-durur
    Şu kim itmeye ḫuṭṭe mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 35). [sözlerüm, -lerüm]*
13. Bu **sözüme** eylemeyüp iʿtiḳād
    Ḥaḳuñ emrine itmeyen inḳıyād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 177). [sözüme, -ü, -m, -e]*
14. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
    Sözüñ rāstın didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 738). [sözüñ, -ün]*
15. Bu ṣūlḥına ṣāhuñ çü mūm idi Fūr
    Begendi **sözün** eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1082). [sözün, -ün]*

sözleri: *Söz, kelimelerden oluşan kavram bütünlüğü, kelâm, kavl.*

1. Müsāvīleri gerçi düşmez bize
   Ḳurı naẓmdur **sözleri** bī-meze *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 80). [sözleri, -leri]*

sözüm: *1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.*

1. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
   Sözüm līk kendü zebānumdadur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 68). [sözüm,]*

şu: *T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.*

1. Şu kim yoḳ şecāʿatden anda eşer
   Olur kār-zār olsa ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 45). [şu,]*

2. Şu deñlü idem ḥażretine niyāz
İde ḫaşm içinde beni ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 99). [şu,]*
3. Ne bilsün **şu** ekmeh olan ādemi
Eyüsi nicedür nicedür kemi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 51). [şu,]*
4. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne zer
Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [şu,]*
5. Şu kim pür ola maḫzeni sīm ü zer
Olup müşterī ala pīl-ver güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 37). [şu,]*
6. Benüm sözlerüm dürr-i meknūn-durur
Şu kim itmeye ḫuṭṭe mecnūn-durur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 36). [şu,]*
7. Şu resm ile naẓm ile bu cevheri
Ki ḫayrān ola her gören cevheri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 19). [şu,]*

<u>şu:</u> *Asker, ordu.*

1. İki **süden** idüp iki baḥr cūş
Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 891). [süden, -den]*

<u>şu:</u> *Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.*

1. Olup feyżüñ ile **şu** lüʾlüʾ-i pāk
Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 33). [şu,]*
2. Ne vādīye kim uġraya ḫuşk ola
Şuyı kevşer ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 12). [şuyı, --yı]*
3. Bir içim **şuyuñ** içmedüm ben şehā
Neden sen velī-niʿmet olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 153). [şuyuñ, -(y)uñ]*

<u>şu:</u> *" Şu " işaret sıfatı.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 41). [şu,]*
2. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 91). [şu,]*
3. İlāhī **şu** derde ki döymeye ten
Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 9). [şu,]*
4. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
Anı kimse ḫāşā ide ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 45). [şu,]*
5. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 53). [şu,]*
6. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 31). [şu,]*
7. Bu cām-ı mey olsun **şu** yāre ḥelāl
Ki dürdin daḫı bile āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 135). [şu,]*
8. Şu kim bilmedin baña taḥsīn ider
Degül āferīn bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 145). [şu,]*
9. Şu kimse ki dānende-i ṣarrāfdur
Daḳa mı ḫaruñ boynuna hīç dür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 163). [şu,]*
10. Şu resm ile ʿadl itdi ol dād-ḫˇāh
Ki ḥışn-ı ḥaṣīn oldı her ḫˇāb-gāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 155). [şu,]*
11. Şu kim baġlaya ḫıdmetinde kemer
Olur çün kemer başda ayaḳ güher *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 153). [şu,]*
12. Şu kim ʿilm ile olmaya āşinā
Ḫaṭāsı olur lā-cerem cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 57). [şu,]*
13. Şu vażʿı ider geçmedin az zamān
Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 31). [şu,]*
14. Şu deñlü dökerdi eli sīm ü zer
Ki kān olmış idi ḳamu ḫuşk u ter *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 61). [şu,]*
15. Şu ʿādet ki bidʿat ola nā-sezā
Aña resm dimek ḳatı cehl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 209). [şu,]*
16. Şu kimse ki ḫavfiyle eyleye ceng
Ḳaçan ide meydān içinde direng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 25). [şu,]*
17. Şu kimse ki ḫavf ide rūz-ı neberd
Dimez merd olan kimsene aña merd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 43). [şu,]*
18. Çü ṣayd eylemekde ola yūz süst
Yeg andan **şu** sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [şu,]*
19. Şu yirde ki ḥīle gerek itme ceng
İderler saña yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 59). [şu,]*
20. Yazan pīr tārīḫ-i İskenderi
Şu resme raḳam itdi bu defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 76). [şu,]*
21. Gedā-zāde kim ola ṣāḥib-hüner
Şu şeh-zādeden yeg kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 186). [şu,]*
22. Şu ʿādet ki meşrūʿ u maʿḳūl ola
Revāsı odur kim o maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 207). [şu,]*
23. Dutarlar **şu** pendi kʾola sūd-mend
Ko ol pendi kim nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 213). [şu,]*
24. Şu kim nāyib-i Ḫażret-i Ḥaḳ ola
Benī-nevʿine ola mı ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 199). [şu,]*
25. Şu kim bilmeye kendü miḳdārını
Digergūn ider devr anuñ kārını *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 23). [şu,]*
26. Bu deñlü sipāhiyle bu māl ile
Olursın baña ḫaşm **şu** ḥāl ile *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 32). [şu,]*

27. Çü [ ]
Şu kim zūr-mend ola ẓāhir ola *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 114). [şu,]*
28. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şinās
Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 71). [şu,]*
29. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 133). [şu,]*
30. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 231). [şu,]*
31. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 209). [şu,]*
32. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 175). [şu,]*
33. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 166). [şu,]*
34. O deryālar içinde her pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 162). [şu,]*
35. Çözer tūġ ol **şu** ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 111). [şu,]*
36. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 70). [şu,]*
37. Şu kim ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
Enīsi olur tā ebed ḫūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 161). [şu,]*
38. Şu vech ile düzdi alayını şāh
Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 569). [şu,]*
39. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
Şu vech ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 730). [şu,]*
40. Şu tirkeş [ki] baġlandı ol ẕülʾ-celāl
Ṣanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 841). [şu,]*

suʿbān: *Büyük yılan.*

1. Ḥaẕer eyle ḫışmumdan iy nev-cuvān
Yidi başlu **suʿbāna** döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 54). [suʿbāna, -a]*

suʿbān idi: *Ejderha idi.*

1. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın ki **suʿbān idi** cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 252). [suʿbān idi,]*

şubḥ: *Ar. Sabah vakti: subh u mesâ.*

1. O ẓulmetden olmış idi **şubḥ** şām
Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 125). [şubḥ,]*
2. Çü **şubḥ** oldı oldı münevver cihān
Getürdi anı şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 287). [şubḥ,]*
3. Yatup ol gice anda ārām ider
Geçüp **şubḥ** Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 422). [şubḥ,]*
4. Ḳılur ol gice **şubḥ** olınca namāz
Sikender idüp Ḥālıḳına niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 769). [şubḥ,]*
5. O cānibde serdār-ı Hindūstān
Durup **şubḥ** olur cenge beste-miyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 876). [şubḥ,]*

sübḥa: *(Ar.) Tespih.*

1. Gice **şubḥa** dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 35). [şubḥa,]*

sübḥa idinmişdi: *Tesbih edinmişlerdi.*

1. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 20). [sübḥa idinmişdi, --in, --miş, --ler, --di]*

sübḥa-i seyr-veş: *Seyir yeri gibi tesbih.*

1. Alay oluban leşker-i şeh tamām
Bulur **sübḥa-i seyr-veş** intiẓām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 582). [sübḥa-i seyr-veş,]*

subḥ-ı sıddīḳdur: *Doğruluk sabahıdır.*

1. Ṣadāḳatde çün **şubḥ-ı ṣıddīḳdur**
Dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 153). [şubḥ-ı ṣıddīḳdur, --dur]*

suç: *Kabahat, hata, günah.*

1. Giçeyüm **suçuñdan** vireyüm emān
Ne ceng olsun aḳsun ne yoḳ yire ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 39). [suçuñdan, -uñ, -dan]*

sücūd: *Secde.*

1. Anuñ Ḥaḳḳı kim baña māʿbūddur
Sücūdum añadur o mescūddur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 344). [sücūdum, -um]*

sücūd idüp: *Secde etmek.*

1. Rükūʿ eyleyüp itdi çoḳ āferīn
   Sücūd idüp öpdi öñinde zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 136). [sücūd idüp, --üp]*

sücūd ider: *Secde etmek.*

1. Ḳamu şeyʾe yā Rab virürsin vücūd
   İder ẕātuña cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 116). [sücūd ider, --er]*

sūd-mend: *Yararlı, kârlı, kazançlı, nasiplenmiş.*

1. Ne deñlü ki Dārāya itdümse pend
   Ecel irdi çün olmadı **sūd-mend** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 244). [sūd-mend,]*

sūd-mend kılur: *Fayda sağlar.*

1. Ne virür beşer mergi aña gezend
   Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 110). [sūd-mend ḳılur, --ur]*

sūd-mend kʾola: *Faydalı olması için.*

1. Dutarlar şu pendi kʾola sūd-mend
   Ko ol pendi kim nāma vire gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 213). [sūd-mend kʾola, --a]*

süfār: *Ok gezi, okun kiriş geçecek gediği, çentik.*

1. İrüp müşte peykān u gūşa **sufār**
   Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 457). [sufār,]*

şuffa: *Sofa, avlu.*

1. Cihān **şuffasına** döşedüñ ḥarīr
   Ne işe gerek ola köhne ḥaṣīr *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 51). [şuffasına, --sı, --na]*

suhan-der: *Söz yaran.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
   Güher-rīz olamaz **suḫan-der** dehān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 60). [suḫan-der,]*

suhan-gūlaruñ: *(سخن گو) birl. sıf. (Fars. gū "söyleyen" ile) Söz söyleyenler.*

1. Olup Cāmi-veş bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gūlaruñ olmışam serveri *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 44). [suḫan-gūlaruñ,]*

suḫen: *Söz.*

1. Suḫen pīşvādur **suḫen** reh-nümā
   Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 77). [suḫen,]*
2. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül zer ki zer tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 87). [suḫen,]*
3. Olupdur **suḫen** kīmyā-yı vücūd
   Anuñ cümle maʿlūlı nā-būd u būd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 89). [suḫen,]*
4. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 83). [suḫen,]*
5. Ḫudādan nebiyye gelen armaġan
   Suḫen şeb çerāġı-durur bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 92). [suḫen,]*
6. Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
   Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 29). [suḫen,]*
7. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
   Suḫenden füzūnı suḫenden żarar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 81). [suḫen,]*
8. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
   Virür perveriş emr ü nehye **suḫen** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 80). [suḫen,]*
9. Suḫen bir perī-veşdür ārāste
   Ḫuşūşā ola daḥı nev-ḫāste *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 97). [suḫen,]*
10. Suḫen pīşvādur suḫen reh-nümā
    Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 77). [suḫen,]*
11. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
    Ḳavālibdür insān **suḫen** cāndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 76). [suḫen,]*
12. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
    Ḳavālibdür insān suḫen cāndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 75). [suḫen,]*
13. Olur çün **suḫen** gevheri pür-bahā
    Anı sīme ṣatmaḳ ola mı revā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 161). [suḫen,]*
14. Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
    İdindüm **suḫen** mülkini zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 48). [suḫen,]*
15. Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātemem
    Suḫen taḫt u tācum **suḫen** hem-demem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 40). [suḫen,]*
16. Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātemem
    Suḫen taḫt u tācum suḫen hem-demem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 40). [suḫen,]*

17. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
Suḫenden füzūnı suḫenden żarar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 82). [suḫenden, -den]*
18. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
Suḫenden füzūnı **suḫenden** żarar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 82). [suḫenden, -den]*
19. Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
Suḫendür mükerrem iden ādemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 86). [suḫendür, -dür]*
20. Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
Suḫendür mükerrem iden ādemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 85). [suḫendür, -dür]*
21. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
Virür perveriş emr ü nehye suḫen *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 79). [suḫendür, -dür]*
22. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 73). [suḫendür, -dür]*
23. Gidüp Cāmī degdi saña taḫt u tāc
Suḫen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 14). [suḫen,]*
24. Kelāmı ḳamu ḥikmet-āmīz olur
Suḫende dili ḫançer-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 24). [suḫende, -de]*
25. Oḳıtdı nüvīsendeyi yanına
Didi ol **suḫen** cevheri kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 412). [suḫen,]*

suhen-gūlaruñ: *(سخن گو) birl. sıf. (Fars. gū "söyleyen" ile) Söz söyleyen.*

1. Zamānumda İskender-i s̱āniyem
Suḫen-gūlaruñ cümle sulṭāniyem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 38). [suḫen-gūlaruñ,]*

suhen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā: *Gönülleri fetheden efsanenin anlatıcısı.*

1. Suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
İdüp neyden engüşt-i muʿciz-nümā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 25). [suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā,]*

suḫen-gū-yı pīşīne: *Önceki söz söyleyenlere.*

1. Suḫen-gū-yı pīşīne üstād-ı kār
Dimiş eyleyüp laʿl ü lüʾlüʾ niṣ̱ār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 1). [suḫen-gū-yı pīşīne, --e]*

suhen-gūy-ı ṭūṭī-i şekker-feşān: *Şeker saçan ve söz söyleyen papağan.*

1. Eyā bülbül-i būstān-ı cihān
Suḫen-gūy-ı ṭūṭī-i şekker-feşān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 2). [suḫen-gūy-ı ṭūṭī-i şekker-feşān,]*

suhen-hātem: *Sözleri mühür gibi olan.*

1. Süleymān-ı devrem **suḫen-ḫātemem**
Suḫen taḫt u tācum suḫen hem-demem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 39). [suḫen-ḫātemem, --em]*

suhen-ver: *Düzgün ve güzel konuşan (kimse) II düzgün, güzel şiir söyleyen şair.*

1. Mekān-ı metāʿ-ı suḫen mülk-i cān
Velī reh-güz̲ārı **suḫen-ver** zebān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 94). [suḫen-ver,]*

süheylī: *Süheyl yıldızıyla ilgili.*

1. Dirüz şiʿr dise **Süheylī** dürer
Degül mes̱nevīden velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 69). [süheylī,]*

süheyl-i semend: *Çevik ve güzel atın kişnemesi.*

1. Süheyl-i semend eyleyüp gūş[ı] ker
Olur ḫıyre tāb-ı ışıḳdan naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 127). [süheyl-i semend,]*

süheyl-i semend ü çiring-i derāy: *Süheyl'in atı ve çan sesi.*

1. Ṣadā-yı dühül nāle-i būḳ u nāy
Süheyl-i semend ü çiring-i derāy *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 148). [süheyl-i semend ü çiring-i derāy,]*

sükūn bulup: *Sakinlik bulmak.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 9). [sükūn bulup, --up]*

süleymān: *Süleyman Peygamber.*

1. Süleymāna kim rām idi ins ü cān
İrüp virmedi mevt bir dem emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1141). [süleymāna, -a]*

süleymān-ı āfāḳdur: *Feleklerin Süleyman'ı.*

1. Niçe şeh **Süleymān-ı āfāḳdur**
Melāyik cemāline müştāḳdur *(İskender-name,*

Mesnevi 6, Mısra 17). [süleymān-ı āfāḳdur, --dur]

<u>süleymān-ı devrem:</u> *Devrin Süleymanıyım.*

1. Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātemem
   Suḫen taḫt u tācum suḫen hem-demem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 39). [süleymān-ı devrem, --em]*

<u>şulh:</u> *Barış.*

1. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr çüst
   Ḳamu cenge çālāklar **şulḥa** süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 378). [şulḥa, -a]*
2. Bu **şūlḥına** şāhuñ çü mūm idi Fūr
   Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [şūlḥına, -ı, -na]*

<u>şulh eyleyem:</u> *Barışmak, uzlaşmak.*

1. Ne **şulḥ eyleyem** kimse ile ne ceng
   Dutam sīnemi her kim ururs seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 207). [şulḥ eyleyem, --yem-(y)em]*

<u>şulh olur:</u> *Barışmak, uzlaşmak.*

1. Cihānda gehī **şulḥ olur** gāh ceng
   Ele ki güher alınur gāh seng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 221). [şulḥ olur, --ur]*

<u>sulṭān:</u> *Sultan, padişah, hükümdar.*

1. Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
   Ki **sulṭānlıġuñdur** senüñ cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 6). [sulṭānlıġuñdur, -lıġ, -un, -dur]*

<u>sulṭān ola:</u> *Sultan olmak.*

1. Birimüz ölüp çün birimüz ḳala
   Cihān mülkine cümle **sulṭān ola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1064). [sulṭān ola, -a]*

<u>sulṭān-ı hindūstān:</u> *Hindistan padişahı.*

1. Bu cānibde **sulṭān-ı Hindūstān**
   İki yüz biñ ola yarar pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 433). [sulṭān-ı hindūstān,]*

<u>sulṭān-ı īrān-zemīn:</u> *İran toprağının padişahı.*

1. Bilürsin ki **sulṭān-ı İrān-zemīn**
   Ne fāyide itdi idüp baña kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 195). [sulṭān-ı i̱rān-zemī̱n,]*

<u>sulṭān-ı şark:</u> *Şarkın sultanı.*

1. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
   Yüridi mehābetle **sulṭān-ı şarḳ** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 152). [sulṭān-ı şarḳ,]*

<u>sulṭān-ı şark:</u> *Şarkın sultanı.*

1. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
   Yüridi mehābetle **sulṭān-ı şarḳ** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 152). [sulṭān-ı şarḳ,]*

<u>sulṭān-ı yezdān-perest:</u> *Yezdan'a tapan padişah.*

1. Görür Fūrı **sulṭān-ı Yezdān-perest**
   Dili şīr cismi velī pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1091). [sulṭān-ı yezdān-perest,]*

<u>sulṭāniyem:</u> *Sultan, hükümdar.*

1. Zamānumda İskender-i s̱āniyem
   Suḫen-gūlaruñ cümle **sulṭāniyem** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 38). [sulṭāniyem,]*

<u>şun:</u> *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

1. Ṣunarlar biri birisine sinān
   ʿAceb ceng ider ol iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 607). [şunarlar, -ar, -lar]*

<u>şun:</u> *Ikram etmek, sunmak.*

1. Kemānuñı **şun** çekme şemşīr-i kīn
   Elüñ ile göndür ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 51). [şun,]*

<u>sür-:</u> *Sürmek.*

1. Demed ile baġla şütür üzre sāz
   Aña nefṭ **sür** iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 758). [sür,]*

<u>sür-:</u> *İleri doğru götürmek; binmek (ata binmek bağlamında).*

1. Görüp anı Ḳayṭās **sürdi** feres
Cumānında cevşen der ü pür-ceres *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 599). [sürdi, -di]*

sür-: *Yürümek, ilerlemek, mesafe katetmek.*

1. Muḳābil olıcak çeriye çeri
Süresin pīle ḳarşu üştürleri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 760). [süresin, -e, -sin]*

sür-: *(Sefa) sürmek.*

1. Şeh evvel **sürer** leşker öñince pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 245). [sürer, -er]*

sür-: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

1. Sürer [ol] ʿalem üzre Hindūyı çüst
Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1005). [sürer, -er]*

sūr: *(Ar.) Kıyamette, Hz. İsrafil'in üfleyeceği boru.*

1. İdüp aña şeypūr āheng-i tīz
Çalar **ṣūrı** ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 882). [ṣūrı, -ı]*

sūr ura: *Kıyamette Hz. İsrafil'in üfleyeceği boru üflenince.*

1. Çü **Ṣūr ura** dem ḳalmaya gözde ḫˇāb
Ṣaça ḳabrüme ebr-i luṭfuñ gül-āb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 91). [ṣūr ura, --a]*

surāḥī: *İçine şarap konan uzun boyunlu kap.*

1. Enīn ile itdükce barbuṭ fiġān
Olurdı **ṣurāḥīnüñ** eşki revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 100). [ṣurāḥīnüñ, -nüñ]*

sürʿatle: *Çabucak, hızlıca, hızlı bir şekilde.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
İder seyr **sürʿatle** hem-çün seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 50). [sürʿatle,]*

süreyyā idüp: *Ülker yıldızıyla aynı katta bulunmak.*

1. Süreyyā idüp silk-i lüʾlüʾ-niṣār
Yanar nesr-i şemʿine pervāne-vār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 99). [süreyyā idüp, --üp]*

sürh: *Kırmızı, kızıl.*

1. Ṭolup cism-i Hindū ile rezm-gāh
Olur **surḫ** iken rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 974). [surḫ,]*

sürūd: *(Fa.) Şarkı, türkü.*

1. Sürūd eyle iy muṭrib-i naġme-ger
Ki nāyuñ virür bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 209). [sürūd,]*

sürūd eylese: *Şarkı söylemek.*

1. Sürūd eylese her ḳaçan arġanūn
Cigerden olurdı revān rūd-ı ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 103). [sürūd eylese, --se]*

sürūr: *Sevinç, mutluluk.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
Beş on gün ululıġa böyle **sürūr** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 50). [sürūr,]*
2. Cihān devletinde çe ger var **sürūr**
Velī olmaya terkden yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 105). [sürūr,]*
3. Görüp Ḥażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
Sürūr ile ṭoldı vü gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 752). [sürūr,]*

sürūr ider: *Sevinmek. || Mutlu bir yaşam sürmek.*

1. İder şehliġe şol kimesne sürūr
Ki bulmaya aṣlā cihānda ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1143). [sürūr ider, -er]*

sürūş: *Melek.*

1. Sürūş olmış iken beni itme dīv
Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 41). [sürūş,]*
2. Serāyende olsa ḳaçan ol **sürūş**
Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 57). [sürūş,]*
3. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 61). [sürūş,]*
4. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol **sürūş**
Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 63). [sürūş,]*

5. Zebānum **sürūşa** olup tercümān
İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 55). [sürūşa, -a]*
6. ʿUlūmuñ ḳamusından āgāh olur
Hemīşe **sürūş** aña hem-rāh olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 48). [sürūş,]*

sürūş-ı hudādur: *Allah'ın meleği (Cebrail).*

1. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 65). [sürūş-ı ḫudādur, --dur]*

süst: *Gevşek.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını **süst**
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 59). [süst,]*
2. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ **süst**
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 7). [süst,]*
3. ʿİnānum çü **süst** ü rikābum girān
İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 243). [süst,]*
4. Çü tīre ser-efrāz ü çün tīr çüst
Ḳamu cenge çālāklar şulḥa **süst** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 378). [süst,]*

süst idüp: *Gevşekleştirmek, güçsüzleştirmek.*

1. Görür Fūrı çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Varur **süst idüp** aña ḳarşu ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 590). [süst idüp, -üp]*

süst itse: *Zayıf, güçsüz etmek.*

1. Biner bir şitābende rehvāre çüst
Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 862). [süst itse, -se]*

süst ola: *Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.*

1. Çü ṣayd eylemekde ola yūz süst
Yeg andan şu sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 51). [süst ola, --a]*

süst olurlardı: *Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.*

1. Sürer [ol] ʿalem üzre Hindūyı çüst
Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1006). [süst olurlardı, -ur, -lar, -dı]*

sütūn ola: *Direk olmak; dimdik, dosdoğru olmak.*

1. İdelüm öñüñde bu gün bir neberd
Ki gerdūna yir yir **sütūn ola** gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 564). [sütūn ola, -a]*

sütūn olmasaydı: *Direk olmak; dimdik, dosdoğru olmak.*

1. Felek ṭāḳına olmasaydı sütūn
Yıḳılurdı bu günbed-i ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 85). [sütūn olmasaydı, --ma, --sa, --ydı]*

sütūn-ı ʿalem: *Kainat sütunu.*

1. Yürütdi iki şāh daḫı sipāh
Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1030). [sütūn-ı ʿalem,]*

sütūn-ı bezr-hāne: *Keten tohumu yağı üretilen yerin sütunu.*

1. Sütūn-ı bezr-ḫāne gibi sinān
Elinde gelür cenge ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 595). [sütūn-ı bezr-ḫāne,]*

sütūn-ı felek: *Dünyanın direği.*

1. Elinde sinānı **sütūn-ı felek**
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḥak *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 67). [sütūn-ı felek,]*

sütūn-ı felek: *Gökyüzünün sütunu.*

1. Dıraḫtı ṣanasın **sütūn-ı felek**
Ṭırāzı hemān sidre üzre melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 395). [sütūn-ı felek,]*

suṭurlāb: *Gök cisimlerinin yükseltisini ölçmekte kullanılan araç.*

1. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
Ṣuṭurlāb ehli vü mevzūn-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 116). [ṣuṭurlāb,]*

süvār: *Ata binmiş, binici.*

1. Süvār olup olsa ne mülke revān
Olur feṭḥ u nuṣret aña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 5). [süvār,]*
2. Senüñ gibi biñ var ola tāc-dār
Üzengim çeker olıcak [ol] **süvār** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 30). [süvār,]*
3. Olup her yañadan ṭalāye **süvār**
Ḳamu kīne-ḫˇāh u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 33). [süvār,]*

4. Görür leşkeri cümle olmış **süvār**
   Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 73). [süvār,]*
5. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
   Geyüp cevşen oldı seḥerden **süvār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 124). [süvār,]*
6. Ṭabanup sinānīne ol şehriyār
   Olur devlet atına def`i **süvār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 526). [süvār,]*
7. Ṭılāya olur her yañadan **süvār**
   Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 655). [süvār,]*

süvār oldı: *Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı ol ġayret-i āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 58). [süvār oldı, --dı]*
2. Olup āhene ġarḳ cümle sipāh
   Binerler görürler **süvār oldı** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 576). [süvār oldı, -dı]*

süvār oluban: *Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.*

1. Süvār oluban dizdi düzdi alāy
   Naḳāra dögüp çaldı rūyīne-nāy *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 879). [süvār oluban, -uban]*

süvār olur: *Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.*

1. Geyüp cevşen olur ḳamusı süvār
   Çalup kūs-ı ḥarbī biner tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 411). [süvār olur, -ur]*
2. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   Olur āhenīn espe cümle süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 780). [süvār olur, -ur]*

süvārān-ı īrān u rūm: *Anadolu ve İran atlıları.*

1. Didi iy **süvārān-ı Īrān u Rūm**
   Kim olur elüñüzde āhen çü mūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 531). [süvārān-ı īrān u rūm,]*

suver: *Ata binmiş, binici.*

1. Ne deñlü ki ḥalḳ eyler ise beşer
   Biri birine beñzemez bu **şuver** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 28). [şuver,]*

sū-yi zandan: *Kötü kanıya düşmek.*

1. İnanmaḳ gerek cümlesine beşer
   İder **sū-yi ẓandan** müselmān ḥaẕer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 176). [sū-yi ẓandan, -dan]*

sūz: *Elem.*

1. Düşer çünki ol nefṭlü sāza **sūz**
   Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 901). [sūz,]*

sūz u fiġān arturdı: *Yandı ve feryadını artırdı.*

1. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
   Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 79). [sūz u fiġān arturdı, --ur, --dı]*

sūzen: *İğne.*

1. Elinde olup **sūzen** anuñ sinān
   Olur leng altında esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 69). [sūzen,]*

ṣahrāda: *Çöl.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
   Yanar cā-be-cā ṣanki **ṣaḥrāda** nār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 16). [ṣaḥrāda,]*

ṣanma: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

1. Sözümi ṣaḳın **ṣanma** lāf-ı güzāf
   Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 53). [ṣanma,]*

şaʿbede-bāzdur: *Hokkabaz.*

1. Zamāne ʿaceb **şaʿbede-bāzdur**
İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 1). [şaʿbede-bāzdur,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Beni itmedin nār-ı hicrān-remād
Dilüm vaṣl-ı ḳavli ile eyle **şād** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 212). [şād,]*
2. Cihāndur bu dihḳān u dihḳān- nejād
İder göñlini āb-gīneyle **şād** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 54). [şād,]*
3. İder Hind ḫalḳı ḳamu inḳıyād
Gezüp şehr-i Ḳannūcı seyr itdi **şād** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1168). [şād,]*

şād: *" Yüz, yüzlerce " anlamında belgisiz sıfat.*

1. Biri minnet ile birin **şād** ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 13). [şād,]*

şād eyledi: *Mutlu etmek.*

1. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
Şu vech ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 729). [şād eyledi, -di]*

şād itdi: *Sevindirmek.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi kiʿadliyle şād *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 158). [şād itdi, --di]*

şād oldı: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
Bilüp anı **şād oldı** ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 394). [şād oldı, -dı]*
2. Velī şāh-ı Rūm oldı ġāyetde şād
Sipās eyleyüp eyledi Ḫaḳḳı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 471). [şād oldı, -dı]*

şād olma: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. İñen daḫı olma anuñ ile şād
Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 321). [şād olma, -ma]*

şād olup: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Virür istimāle çerisini Fūr
Ḳamu **şād olup** oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 410). [şād olup, -up]*

şafak: *Gündoğumundan önceki ve günbatımından sonraki alaca karanlık ve kızıllık.*

1. Niyāmı olur maʿden-i laʿl-i nāb
Şafaḳdur niyāmı şan ol āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 64). [şafaḳdur, -dur]*

şāh: *Dal, budak.*

1. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
Ola her biri **şāḫda** berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 348). [şāḫda, -da]*

şāh: *Hükümdar, padişah.*

1. Ḫudāyā cihān **şāhı** sensin hemīn
Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 1). [şāhı, -ı, -]*
2. Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
İdemez anı **şāhlar** ser-bülend *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 52). [şāhlar, -lar]*
3. Ḫuceste imiş mülk-i maġrib-zemīn
Ki sencileyin **şāhı** var pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 186). [şāhı, -ı]*
4. Cihān **şāhıdur** hem cihān-pehlevān
Naẓīrin getürmiş degüldür cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 55). [şāhıdur, -ı, -dur]*
5. Ne deñlü ki fikr eyleye ʿaḳl-ı nās
ʿAṭāsına **şāhuñ** bulamaz ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 124). [şāhuñ, -uñ]*
6. O ḫışm ile emr eyledi yine **şāh**
Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 289). [şāh,]*
7. Baña kendünüñ iḫtiyār [ile] **şāh**
Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 311). [şāh,]*
8. Anuñ çünki **şāh** olmadın ḫaẓẓı yoḳ
Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 285). [şāh,]*
9. Bizüm ile iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
Diril eyle kim dirilür iki **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 252). [şāh,]*
10. Niçün **şāh** olan ola beyhūde-gū
İde mümteniʿ olanı cüst ü cū *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 177). [şāh,]*
11. İde dest-būs-i şeh-i tāc-ver
Diye **şāha** neyise şehden ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 132). [şāha, -a]*
12. Ki ele alup ḫāme ḫāme-tırāş
Yaza **şāha** bir nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 414). [şāha, -a]*
13. Ẓafer olmaya çünki bir **şāha** yār
Başılur ola ḫayli ger ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 65). [şāha, -a]*

14. Varup **şāhdan** ḥācib itdi ḫaber
Ki gele rasūl-i şeh-i muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 129). [şāhdan, -dan]*
15. Gelüp **şāhuñ** öñinde öpdi zemīn
Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 299). [şāhuñ, -uñ]*
16. Bu ʿādetdür elçiye yoḳdur zevāl
Yüri **şāhuña** itme bizden ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 346). [şāhuña, -u, -ña]*
17. Tamām oldı çün nāmeyi aldı **şāh**
Virür ḳāṣıda kim ide ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 85). [şāh,]*
18. Yidi kişverüñ **şāhıyam** iy żaʿīf
Benüm ile sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 55). [şāhıyam, -ı, -y, -am]*
19. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd **Şāh**
Nice aldı tīġ ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 95). [şāh,]*
20. Dimiş daḥı iy şāh-ı Ḫırān-zemīn
Gerek **şāh** olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 46). [şāh,]*
21. Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 64). [şāh,]*
22. Sitāyiş ider beglere cümle **şāh**
Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 79). [şāh,]*
23. İdüp bir yiri iḫtiyār iki **şāh**
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 31). [şāh,]*
24. Müselmān idüp çözdi bendini **şāh**
Muraṣṣaʿ kemer virdi zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 725). [şāh,]*
25. İdüp Ḫıżr ile ṣoḥbet-i ḫāṣ **şāh**
Didi pīl cengini ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 753). [şāh,]*
26. Murādın duyup Ḫıżr çün kim gider
Ḳamu didügin **şāh** ḫāżır ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 766). [şāh,]*
27. Yürütdi iki **şāh** daḥı sipāh
Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1029). [şāh,]*
28. Didi Fūra kim iy cihān-gīr **şāh**
Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1053). [şāh,]*
29. İder ceng meydānda ol iki **şāh**
Temāşā iderler duruban sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1111). [şāh,]*
30. İki pāre olup yıḳıldı çü **şāh**
Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1123). [şāh,]*
31. Ḳamu ʿāleme **şāh** idi Key-ḳubād
Külāhın velī ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1137). [şāh,]*
32. Ḳabūl itmedi hīç bir ḫabbe **şāh**
Didi kim yiter baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1161). [şāh,]*
33. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
Gelür şāha virür yirin yine **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1164). [şāh,]*
34. Yapup Fūr içün anda bir türbe **şāh**
Anı defn ider anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [şāh,]*
35. İdüp Hindüñ ulunların cemʿ **şāh**
Cuvān-baḫtı **şāh** eyler ol tāc-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1183). [şāh,]*
36. İki **şāh** ile buldı zīnet serīr
Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1207). [şāh,]*
37. İcāzet virür Keyd-i Hindūya **şāh**
Ḳılup Delhide ḳışlar ol ḳışı **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1225). [şāh,]*
38. İcāzet virür Keyd-i Hindūya **şāh**
Ḳılup Delhide ḳışlar ol ḳışı **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1226). [şāh,]*
39. Öñince olup Keyd şehe pīşvā
Olur **şāh** ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 130). [şāh,]*
40. Gidüp ḫışm ile niçe müddet sipāh
ʿAdū mülki serḥaddine başdı **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 132). [şāh,]*
41. Getürüp şeh öñinde öpdi zemīn
Duʿā eyleyüp itdi **şāh** āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 636). [şāh,]*
42. Ne deñlü ki çoġ [olsa] Hindī-sipāh
Ne ġam çünki sensin ḳamusına **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 242). [şāh,]*
43. Olup āhene ġarḳ cümle sipāh
Binerler görürler süvār oldı **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 576). [şāh,]*
44. Dürüp nāmeyi mührini urdı **şāh**
Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 273). [şāh,]*
45. Şu vech ile düzdi alayını **şāh**
Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 569). [şāh,]*
46. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü **şāh**
Sikender daḥı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 423). [şāh,]*
47. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki **şāh**
Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 279). [şāh,]*
48. Otuz kerre yüz biñe irmiş sipāh
Bilüp anı şād oldı ġāyet de **şāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 394). [şāh,]*
49. Berü gel göresin kim imiş ki **şāh**
Ya nice olur leşker-i kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 323). [şāh,]*
50. Nejādum cihān ṭuralı Hinde **şāh**
Ḳamusı cihān-gīr ü ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 337). [şāh,]*
51. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
Bu vech ile gönderdi **şāha** ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 384). [şāha, -ā]*
52. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
Gelür **şāha** virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1164). [şāha, -ā]*
53. Gelüp **şāha** her mīr ü her ked-ḫudā
Mübārek ola didi **şāha** ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1156). [şāha, -ā]*
54. Gelüp **şāha** her mīr ü her ked-ḫudā
Mübārek ola didi **şāha** ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [şāha, -ā]*

55. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol dilīr
Gelür **şāha** zencīr ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 678). [şāha, -ā]*
56. Beni devletüñ itdi **şāhā** esīr
Vʾegerni baña mūşdur nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 691). [şāhā, -ā]*
57. Gelüp **şāha** itdi duʿā öpdi yer
Naẓar itdi diḳḳatle ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 679). [şāha, -ā]*
58. Zirih Dāvudī cevşen-i pür-nigār
Cihān **şāhı** Cemşīdden yādigār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 798). [şāhı, -ı]*
59. Gelüp ortaya aldılar **şāhı** heb
Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 577). [şāhı, -ı]*
60. Alup nāmeyi elçi oldı revān
Varur **şāhına** geçmedin az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 386). [şāhına, -ı, -n, -a]*
61. Bu ṣūlḥına **şāhuñ** çü mūm idi Fūr
Begendi sözün eylemedi nüfūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1081). [şāhuñ, -uñ]*
62. Öpüp geydi **şāhuñ** elinden külāh
Çıḳup taḫt-ı Fūrā olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1195). [şāhuñ, -uñ]*

şāh eyler: *Padişah eylemek.*

1. İdüp Hindüñ ulуların cemʿ şāh
Cuvān-baḫtı **şāh eyler** ol tāc-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1184). [şāh eyler, -r]*

şāh idem: *Padişah etmek, sultan etmek.*

1. Eger düşmenüme bulursam ẓafer
Seni **şāh idem** Hinde iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 714). [şāh idem, -em]*

şāh māt: *Şah mat olmak, yenilmek.*

1. İdüp pençe bāzīçeler pīl at
Biri olmadı naṭʿada **şāh māt** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 626). [şāh māt,]*

şāh māt olmadı: *Yenilmek.*

1. İdüp pençe bāzīçeler pīl at
Biri olmadı naṭʿada şāh māt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 626). [şāh māt olmadı, -ma, -dı]*

şāh olur: *Padişah olmak, saltanatın başına geçmek.*

1. Bulur müʾmin olan kişi Ḥaḳḳa rāh
Olur dār-ı dünyāda ʿuḳbāya şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 258). [şāh olur, -ur]*

şāh olursa: *Padişah olmak, saltanatın başına geçmek.*

1. Cihān mülkine biñ yıl olursa şāh
Gider āḫır elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1131). [şāh olursa, -ur, -sa]*

şāh olursa: *Uyanık, ihtiyatlı olmak.*

1. Budur resm kim Rūma olursa şāh
Geyer şāh-ı Īrān-zemīnden külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 151). [şāh olursa, --ur, --sa]*

şāhā: *"Ey şah" anlamında hitap.*

1. Şu dem döndürem Rūma **şāhā** sipāh
Ki ya baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 133). [şāhā,]*

şāh-bāz: *Şahin.*

1. Göñül **şāh-bāzına** vir ḳūt-ı nāb
Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 17). [şāh-bāzına, --ı, --(n)a]*
2. İki **şāh-bāzuz** semīn kebk-vār
İder çüst olan her kim ise şikār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 127). [şāh-bāzuz, -uz]*
3. Cenāḥeyn olur ol iki **şāh-bāz**
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 105). [şāh-bāz,]*

şāhbāz: *Şahin.*

1. Çıḳarsañ sipihre eger çün ġurāb
İdem **şāhbāzāne** baġruñ kebāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 220). [şāhbāzāne, -e, -ān]*

şāh-ı ʿacem: *İran sultanı.*

1. Yaḳın geldi çün Rūma **şāh-ı ʿAcem**
Reʿāyāya itdi sipāhı sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 405). [şāh-ı ʿacem,]*

şāh-ı cihān: *Cihan şahı.*

1. Ḳoyup cengi leşker diledi emān
Emān virdi anlara **şāh-ı cihān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1128). [şāh-ı cihān,]*

2. Yazup aña tārīḫ **şāh-ı cihān**
İder nice oldugın anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1175). [şāh-ı cihān,]*
3. İder ʿazm-ı Dihlīv **şāh-ı cihān**
Ki Dihlīv idi taḫt-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1179). [şāh-ı cihān,]*

şāh-ı cihān: *Kainatın hükümdarı.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde kendü **şāh-ı cihān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 128). [şāh-ı cihān,]*

şāh-ı dervīş-nām olup: *Dervişlerin şahı olup.*

1. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 181). [şāh-ı dervīş-nām olup, --up]*

şāh-ı ferīdūn-ı fīrūz-baht: *Talihli sultan Feridun.*

1. Ya **Şāh-ı Ferīdūn-ı fīrūz-baḫt**
Yaluñuz nice aldı tāc ile taḫt *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 97). [şāh-ı ferīdūn-ı fīrūz-baḫt,]*

şāh-ı gerden-keşān: *Inatçı,kibirli şah.*

1. İdüp ḳāṣıdı tīr-i ḫışm-ı nişān
Ġażab eyleyüp **şāh-ı gerden-keşān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 172). [şāh-ı gerden-keşān,]*

şāh-ı gerden-keşān: *Asilerin padişahı.*

1. Zemīn gāvı ḳarnında olsañ nihān
Buluram eyā **şāh-ı gerden-keşān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 222). [şāh-ı gerden-keşān,]*

şāh-ı ḥātem-ḥışāl: *Hatem-i Tay hasletli şah.*

1. Çü iḥsān ide **şāh-ı ḥātem-ḫışāl**
Ümīd ile yoḳ intiẓāra mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 145). [şāh-ı ḥātem-ḫışāl,]*

şāh-ı hindū: *Hindistan'ın şahı.*

1. Biri **şāh-ı Hindū** biri şāh-ı Sind
Bir oldı hemīn mülk-i Sind ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1203). [şāh-ı hindū,]*

şāh-ı hindūstān: *Hindistan'ın şahı.*

1. Kerem eyle iy **şāh-ı Hindūstān**
Muṭīʿ ol baña dīn-i Ḥaḳḳa inan *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 203). [şāh-ı hindūstān,]*
2. Çü ṣubḥ oldı oldı münevver cihān
Getürdi anı **şāh-ı Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 288). [şāh-ı hindūstān,]*
3. Olan şāh-zād u cihān-pehlevān
Revādur ola **şāh-ı Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 712). [şāh-ı hindūstān,]*
4. Göre sen de iy **şāh-ı Hindūstān**
Nice ḳopduġun Rūmda pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1069). [şāh-ı hindūstān,]*

şāh-ı īrān: *İran hükümdarı.*

1. Çü ḳul oġlı ḳulsın bil aṣluñı sen
Eban ʿan cedim **şāh-ı Īrān** benem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 60). [şāh-ı īrān,]*

şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahı.*

1. Dimiş daḫı iy **şāh-ı Īrān-zemīn**
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [şāh-ı īrān-zemīn,]*
2. Sipeh ḥıfẓına **şāh-ı Īrān-zemīn**
İder elli biñ ser-firāzı güzīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 427). [şāh-ı īrān-zemīn,]*

şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahı.*

1. Dimiş daḫı iy **şāh-ı Īrān-zemīn**
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [şāh-ı īrān-zemīn,]*

şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahı.*

1. Dimiş daḫı iy **şāh-ı Īrān-zemīn**
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [şāh-ı īrān-zemīn,]*

şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahı.*

1. Dimiş daḫı iy **şāh-ı Īrān-zemīn**
Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [şāh-ı īrān-zemīn,]*

şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahı.*

1. Dimiş daḫı iy **şāh-ı Ḫırān-zemīn**
   Gerek şāh olanlar ola dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 45). [şāh-ı ḫırān-zemīn,]*

şāh-ı īrān-zemīnden: *İran padişahı.*

1. Budur resm kim Rūma olursa şāh
   Geyer **şāh-ı Ḫırān-zemīnden** külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 152). [şāh-ı ḫırān-zemīnden, --den]*

şāh-ı ḳurb: *Yakınlık dalı.*

1. İder **şāḫ-ı ḳurb** üzre çün āşiyān
   Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 119). [şāḫ-ı ḳurb,]*

şāh-ı mülk-i ʿacem: *Acem mülkünün sultanı.*

1. Degül şehliğüm kimseden hīç kem
   Gözüñi aç iy **şāh-ı mülk-i ʿAcem** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 200). [şāh-ı mülk-i ʿacem,]*

şāh-ı mülk-i kelām: *Kelam mülkünün şahı.*

1. Gerek ḳudret envāʿ-ı naẓma tamām
   Ki kişi ola **şāh-ı mülk-i kelām** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 66). [şāh-ı mülk-i kelām,]*

şāḫ-ı naḫle: *Ağaçların sultanı.*

1. Virür aña ḫurmā-yı naḫl-i bülend
   Ki irişdire **şāḫ-ı naḫle** kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 130). [şāḫ-ı naḫle,]*

şāh-ı pīrūz-ger: *Hayırlı padişah.*

1. Iṭāle idüp **şāh-ı pīrūz-ger**
   Görür zehre āmīz ḳılmış şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 97). [şāh-ı pīrūz-ger,]*

şāh-ı pīrūz-ger: *Hayırlı padişah.*

1. Iṭāle idüp **şāh-ı pīrūz-ger**
   Görür zehre āmīz ḳılmış şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 97). [şāh-ı pīrūz-ger,]*

şāh-ı rūm: *Rum, Anadolu hükümdarı.*

1. Velī **şāh-ı Rūm** oldı ġāyetde şād
   Sipās eyleyüp eyledi Ḥaḳḳı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 471). [şāh-ı rūm,]*

şāh-ı ṣāḥib-kırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.*

1. Görür Fūrı çün **şāh-ı ṣāḥib-ḳırān**
   Varur süst idüp aña ḳarşu ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 589). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
2. Didiler ki iy **şāh-ı ṣāḥib-ḳırān**
   Saña pīldür saḫt-ı düşmen hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 661). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
3. Varup didiler aña iy pehlevān
   Gel ister seni **şāh-ı ṣāḥib-ḳırān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 676). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
4. Didi kim eyā **şāh-ı ṣāḥib-ḳırān**
   Müselmān olayum baña vir emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 719). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*

şāh-ı ṣāḥib-kırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.*

1. Didi bunlara **şāh-ı ṣāḥib-ḳırān**
   Cihānda benem Rüstem-i dāstān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 89). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*

şāh-ı ṣāḥib-külāh: *Makam sahibi şah.*

1. Bizüm ile iy **şāh-ı ṣāḥib-külāh**
   Diril eyle kim dirilür iki şāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 251). [şāh-ı ṣāḥib-külāh,]*

şāh-ı şarḳ: *Doğu'nun pâdişâhı.*

1. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün **şāh-ı Şarḳ** ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 82). [şāh-ı şarḳ,]*

şāh-ı sind: *Sind padişahı Hindistan'da bir eyalet. (Günümüzde Pakistan'ın bir eyaleti).*

1. Didi **şāh-ı Sind** o ʿalīm iy Ḫıdīv
   Döyemezdi şemşīrine nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 689). [şāh-ı sind,]*
2. Biri şāh-ı Hindū biri **şāh-ı Sind**
   Bir oldı hemīn mülk-i Sind ile Hind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1203). [şāh-ı sind,]*

şāh-ı tīz: *Keskin şah.*

1. Geçüp anı şūrī gider **şāh-ı tīz**
   Dimāġı ṭolu kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 403). [şāh-ı tīz,]*

şāh-ı zemīn: *Yeryüzünün sultanı II Hz. Muhammed.*

1. Daḫı dürlü dürlü metāʿ-ı ş̱emīn
   Virür armaġan Fūra **şāh-ı zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 276). [şāh-ı zemīn,]*

şāhid olsun: *Hazır bulunmak, tanık olmak.*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña **şāhid olsun** zemīn ü semā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 192). [şāhid olsun, --sun]*

şahin: *Doğana benzer yırtıcı avcı kuş.*

1. İde çünki **şāhīn** havāya heves
   Göremez anuñ ẕıllını cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 47). [şāhīn,]*
2. Ġalīvājda daḫı var çenk ü bāl
   Velī **şāhin** eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 40). [şāhin,]*
3. Çü var māye **şāhīn** şikārına çüst
   Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 49). [şāhīn,]*
4. Didi Fūr iy zāde-i Feyleḳūs
   Nice ceng ide **şāhin** ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1098). [şāhin,]*

şāhlıġ: *Sultanlık, padişahlık.*

1. Cihān **şahlıġı** ked-ḫudālıḳdur[ur]
   Beş on şaḫṣa fermān-revālıḳdur[ur] *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 47). [şahlıġı, -ı]*

şāhlık: *Sultanlık, padişahlık.*

1. Degül **şāhlıḳ** mevt oḳına siper
   Hemīn yoḳ yire ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1133). [şāhlıḳ,]*
2. Gider **şāhlıḳ** çün irişse ecel
   Müfīd olmaz aṣlā külāh u kemer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1135). [şāhlıḳ,]*

şaḫne-i āsumān: *Gökyüzünün zabıtası.*

1. Yaḳup şemʿler **şaḫne-i āsumān**
   Olur her gice ḳaṣrına pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 165). [şaḫne-i āsumān,]*

şaḥṣ: *(Ar.) Kişi.*

1. Cihān şahlıġı ked-ḫudālıḳdur[ur]
   Beş on **şaḫṣa** fermān-revālıḳdur[ur] *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 48). [şaḫṣa, -a]*
2. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ **şaḫṣa** eyler ġazā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 208). [şaḫṣa, -a]*
3. Hirāsān ola şehler içre tamām
   Ulusına her **şaḫṣ** ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 356). [şaḫṣ,]*
4. Olur pīle vü bebre vü şīre dām
   İder niçe ser-keş olan **şaḫṣı** rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 850). [şaḫṣı, -ı]*

şāh-zād u cihān-pehlevān: *Şehzade ve cihan pehlivanı.*

1. Olan **şāh-zād u cihān-pehlevān**
   Revādur ola şāh-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 711). [şāh-zād u cihān-pehlevān,]*

şaʿīr: *Arpa.*

1. Ḳurup mürden idem zemīni esīr
   Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma **şaʿīr** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 46). [şaʿīr,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. O ẓulmetden olmış idi ṣubḥ **şām**
   Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 125). [şām,]*

şāmī: *Şamlı, Şam'da yapılmış.*

1. Ḳamu tīġ-ı Hindū gibi ṣaf-şiken
   Ḳamu āhenīn-dil çü **Şāmī** micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 374). [şāmī,]*
2. Alam tīġ-ı Hindū elüme çü ben
   Aña māyil olmaya **Şāmī** micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 330). [şāmī,]*

şarāb: *Şarap.*

1. Müdām işdügünce güzeller **şarāb**
   Piyālenüñ aġzı ṭolardı luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 101). [şarāb,]*
2. Oda kendüyi ṣarʿa olan atar
   Şarābına dīvāne aġu ḳatar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 72). [şarābına, -ı, -n, -a]*

3. Dimāġuñ ḫarāb itdi Rūmī **şarāb**
Saña sen ʿilāc itdür oldur ṣavāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 341). [şarāb,]*

şarāb içerdi: *Şarap içmek.*

1. İderdi gehī rāz-ı encüm ḥisāb
İçerdi gehī encümenle şarāb *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 58). [şarāb içerdi, --er, --di]*

şark: *Ar. Doğu.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki **şarḳ** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [şarḳ,]*

şaşt: *Başparmağın yay çekilen yeri.*

1. İrüp müşte peykān u gūşa sufār
Çıkar **şaştdan** ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 458). [şaştdan, -dan]*

şaṭ: *Dicle (Şat-Bağdad paralelliğinde).*

1. ʿAdū **şātdur** biz şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 97). [şātdur, -dur]*

şaṭranc-ı ʿāc: *Fil dişi satranc.*

1. Ala düzdi çü **şaṭranc-ı ʿāc**
Şeb-i tīre düşmen sipāhı sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 869). [şaṭranc-ı ʿāc,]*

şaṭranc-vār: *Satranç oyunu gibi.*

1. Revān ol iki leşker-i kīne-dār
Ḳarışur o naṭʿ üzre **şaṭranc-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 996). [şaṭranc-vār,]*

şāyed: *Ola ki.*

1. Diñiz gelsün andan ṣoralum ḫaber
Bu işe ola **şāyed** ol çāre-ger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 674). [şāyed,]*

şeb: *Akşam, gece.*

1. O ferḫunde **şebde** Rasūl-i Ḫudā
Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 21). [şebde, -de]*
2. Ḫudādan nebiyye gelen armaġan
Suḫen **şeb** çerāġı-durur bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 92). [şeb,]*
3. Toz içinde her ḫançer-i tāb-dār
Virür tāb **şebde** hemīn berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1028). [şebde, -de]*

şeb-i tāb-vār: *Aydınlık gibi gece.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Virür şuʿlelerüm **şeb-i tāb-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 122). [şeb-i tāb-vār,]*

şeb-i tīre: *Karanlık gece.*

1. Ala düzdi çü şaṭranc-ı ʿāc
Şeb-i tīre düşmen sipāhı sirāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 870). [şeb-i tīre,]*

şeb-i tīrede: *Karanlık gece.*

1. Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 140). [şeb-i tīrede, -de]*

şeb-i tīreyi: *Karanlık gece.*

1. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 2). [şeb-i tīreyi, --yi]*

şebke: *Ağ, ızgara.*

1. Ḳurup **şebke** meydānda dām-ı kemend
Keder-gāhını ḫalḳuñ itmişdi bend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 957). [şebke,]*

şeb-pere: *Gece kuşu. II Yarasa.*

1. Ḳaçan bāza hem-bāl ola **şeb-pere**
Ḳaçan ura dendān gürge bere *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 33). [şeb-pere,]*

secāʿat: *Yiğitlik.*

1. Seḫāvetde ebr ü **şecāʿatde** berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 171). [şecāʿatde, -de]*
2. Şecāʿatde ġāyet de merdānedür
Seḫāvetde bī-mi<u>s</u>l ü ferzānedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 137). [şecāʿatde, -de]*

3. Şu kim yoḳ **şecāʿatden** anda eser
Olur kār-zār olsa ḫasta-ciger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 45). [şecāʿatden, --den]*

secer: *Ağaç II İnsân-ı kâmil.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün **şecer** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 202). [şecer,]*

sedde: *Arapça ve Farsça kelimelerde bir harfin çift okunacağını gösteren işaret.*

1. Ne bilsün güher baḫşını pīyle-ver
Olur **şedde** düzmek be-ġāyet hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 28). [şedde,]*
2. Bilür kimi ḥakkāklıgı hemīn
İder kimisi **şedde** dürr-i semīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 48). [şedde,]*

şefāʿat id: *Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.*

1. Egerçi ki oldum ẓalūm u cehūl
Ümīdüm var ide şefāʿat Rasūl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 100). [şefāʿat id, --e]*

şefāʿat ide: *Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.*

1. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 189). [şefāʿat ide, --e]*

şefāʿat itmeye: *Af için vesile olmak.*

1. BEHİŞTḮ bulınmaz ẓalūmdan rehā
Şefāʿat eger itmeye Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 102). [şefāʿat itmeye, --me, --ye]*

şefāʿat ḳıl: *Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası etmek.*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 194). [şefāʿat ḳıl,]*

şefāʿat-ger: *Şefa'at eden, Şefa'atçi.*

1. BEHİŞTḮ imām-ı firistāde-gān
Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 188). [şefāʿat-geri, -i]*

şefḳat: *Acıyıp esirgemek.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu ümmete **şefḳatüñdür** ümīd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 198). [şefḳatüñdür, --ün, --dür]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Niçe **şeh** Süleymān-ı āfāḳdur
Melāyik cemāline müştāḳdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 17). [şeh,]*
2. Felekden o **şeh** baḫtı tañ mı füzūn
Ser-efrāzdur **şeh** felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 174). [şeh,]*
3. Felekden o **şeh** baḫtı tañ mı füzūn
Ser-efrāzdur **şeh** felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [şeh,]*
4. Şehe bār-geh ḳurmaġa āfitāb
Ṣalar her gün eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 97). [şehe, -e]*
5. Ḫudāvend-i şemşīr-i ṣāḥib-külāh
İşigi cihān **şehlerine** penāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 20). [şehlerine, -ler, -in, -e]*
6. Be-ġāyet semīniyle zeyn eyle tār
Şehüñ eylemege rehine nisār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 16). [şehüñ, -üñ]*
7. Müşebbek ider tārı tīri **şehüñ**
Urur dāġ baġrına tīġı mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 79). [şehüñ, --ün]*
8. Celāline nisbet bu heft āsumān
Degüldür **şehüñ** pāye-i nerdübān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 46). [şehüñ, -üñ]*
9. Çü baḫr-i ʿaṭāsı **şehüñ** ide cūş
İder pes zer [ü] sīm-i ṣāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 141). [şehüñ, -üñ]*
10. Ḳaçan ney çalınsa o **şeh** bezm-i mül
Ṣafā vire mi ṭabʿa bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 33). [şeh,]*
11. Sikender **şeh** ola Arisṭō vezīr
ʿAceb midür olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 71). [şeh,]*
12. Cihān **şehleri** aña muḫtāc olur
Ḳamusına ol dürretü't-tāc olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 33). [şehleri, -leri]*
13. Cihān **şehlerinden** olup nīk-nām
Olur cümle ser-keşler aña ġulām *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 21). [şehlerinden, --ler, --in, --den]*
14. Yidi erzeni murġ çünkim dürüst
Ele aldı **şeh** gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 306). [şeh,]*
15. Şeh olan kişi virmedinse ḫarāc
Yeg ol künc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 201). [şeh,]*
16. İde dest-būs-i şeh-i tāc-ver
Diye şāha neyise **şehden** ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 132). [şehden, -den]*
17. Felek saña taḫt u güneş tāc ola
Cihān **şehleri** cümle muḫtāc ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 140). [şehleri, -ler, -i]*

18. Degül ġayrı iḳlīme mülḥaḳ bu būm
ʿAlā-ḥaddi **şehlük-dürür** taḫt-ı Rūm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 232). [şehlük-dürür, --lük, --dürür]*
19. Mey-i surḫ ile nuḳl-i ḫurmā-yı ter
Virür meclisine **şehüñ** zīb ü fer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 108). [şehüñ, -üñ]*
20. Melek sāḳi vü ḥūr rāmişgerān
İderler **şehüñ** meclisini cinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 106). [şehüñ, --ün]*
21. Geleler ḳamu ḫıdmetine **şehüñ**
Ola cemʿ girdinde encüm mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 359). [şehüñ, -üñ]*
22. Uyur ejdehā ḳuyruġını başar
Felek yüz çevürdi **şehüñden** meger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 330). [şehüñden, --üñ, --den]*
23. Alup nāmeyi ḳāṣıd oldı revān
İrişdi **şehe** gördi ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 88). [şehe, -e]*
24. Çü Ḫrān naṣīb ola iy **şeh** baña
İdem eñ faḳīrini fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 177). [şeh,]*
25. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur iy **şeh** benüm
Ki perverdedür niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 151). [şeh,]*
26. Yigitlikde bulınur iy **şeh** kemāl
Bedīhī-dürür [hem] degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 149). [şeh,]*
27. Ne yire ki iy **şeh** başarsañ ḳadem
Cebīn-i Keyūmersdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [şeh,]*
28. Berāber yanında **şeh** ile gedā
İder her kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 13). [şeh,]*
29. Cihān **şehlerinden** alup taḫt u tāc
Memālikden alsam gerekdür ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 91). [şehlerinden, --ler, --in, --den]*
30. Ḳamu **şehlerüñ** ser-firāzı benem
Ḳamu gāvdur esb-i tāzī benem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 85). [şehlerüñ, --ler, -üñ]*
31. Olardan nem eksük benüm Ḫusrevā
Nʾiçün **şehlüḳ** olmaya baña revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 102). [şehlüḳ, -lük]*
32. Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
İderlerdi Işṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 141). [şeh,]*
33. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 245). [şeh,]*
34. Didiler **şehe** iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 81). [şehe, -e, -]*
35. Ne **şeh** kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
Nereye ki varursa Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1231). [şeh,]*
36. İder anda **şeh** bir niçe gün ḫużūr
Ḳarīn feṭḥ u nuṣret dili pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1169). [şeh,]*
37. İder iki **şeh** şöyle cāndan neberd
Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1109). [şeh,]*
38. Bunı didi şemşīrine urdı dest
Yüridi **şeh** üstine çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1104). [şeh,]*
39. Görür **şeh** ki ġāyet ḳırıldı sipāh
Ölü ile pür oldı āverd-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1045). [şeh,]*
40. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol şehsuvār
Müzeyyen o **şeh** nʾola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 814). [şeh,]*
41. Bahāne yoḳ erlikde hergiz aña
Sözüñ rāstın didüm iy **şeh** saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 738). [şeh,]*
42. Getürüp **şeh** öñinde öpdi zemīn
Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 635). [şeh,]*
43. Gidicek **şeh** elçisi pes Fūr-ı şāh
Buyurdı ki gird ola Hindī sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 389). [şeh,]*
44. Çekerler **şehe** raḫş-ı gerdūn-gerd
Şitābende vü āzmūde neberd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 523). [şehe, -e]*
45. Gelüp encümen oldı çün kim çeri
Şehe ʿarż ḳıldılar ol defteri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 392). [şehe, -e]*
46. Ayıtdı **şehe** Ḫıżr kim iy dilīr
Ḳaçan idesin Fūr ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 755). [şehe, -e]*
47. Şehe gönderür çoḳ metāʿ-ı ġarīb
Girān-māye-ter her birisi ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1221). [şehe, -e]*
48. Şehe bulduġın itdi hep armaġan
Metāʿ-ı semīn ile ṭoldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1223). [şehe, -e]*
49. Öñince olup Keyd **şehe** pīşvā
Olur şāh ile ḫayline reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 129). [şehe, -e]*
50. Belālardan eyle **şehi** sen emīn
Hemīşe aña feṭḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 789). [şehi, -i]*
51. Hirāsān ola **şehler** içre tamām
Ulusına her şaḫṣ ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 355). [şehler, -ler]*
52. İñen daḫı olma anuñ ile şād
Ki **şehler** içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 322). [şehler, -ler]*
53. Ne bilsün o **şehlüḳ** ya çekmek sipāh
Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 319). [şehlüḳ, -lük]*
54. Debīr[e] oḳıtdı didi yaz cevāb
Şehüñ nāmesine velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 296). [şehüñ, -üñ]*
55. ʿİtāb eyleyüp elçiye ol fużūl
Şehüñ ḳılmadı armaġanın ḳabūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 294). [şehüñ, -üñ]*
56. Ḳabūl eyleyüp anı erkān-ı Hind
Didiler **şehüñdür** ḳamu Hind ü Sind *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1188). [şehüñdür, -üñ, -dür]*

şeh oldı: *Padişah olmak, sultan olmak.*

1. Ayıtdı ki İskender-i Feylaḳos
   Şeh oldı gelüp itmedi dest-büs *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 150). [şeh oldı, --dı]*
2. Atasına bir peyk defʿi gider
   Şeh oldı diyü oġlı eyler ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1200). [şeh oldı, -dı]*

şehādet ider: *Doğruluğunu tasdik etmek, desteklemek, tanıklık etmek.*

1. Bu maḫlūḳ olan cümle bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 98). [şehādet ider, --er]*

şeh-bāz: *Doğan kuşu.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
   İdüp ṣayd **şeh-bāzı** pes buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 66). [şeh-bāzı, -ı]*
2. Benüm ile gel cenge itme heves
   Ki **şeh-bāz** ile başa çıḳmaz meges *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 226). [şeh-bāz,]*

şeh-i bāyezīd hān u nuṣret-şikār: *Sultan Bayezid Han ve yardım avlayan.*

1. Şeh-i Bāyezīd Ḫān u nuṣret-şikār
   Saʿādet-peẕīrā vü devlet-şiʿār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 21). [şeh-i bāyezīd ḫān u nuṣret-şikār,]*

şeh-i çāre-sāz: *Çare bulan şah.*

1. Demed ile bağla şütür üzre sāz
   Aña neft sür iy **şeh-i çāre-sāz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 758). [şeh-i çāre-sāz,]*

şeh-i ceng-cū: *Savaş arayan hükümdar.*

1. Eger Ḫayber olsa ḥiṣār-ı ʿadu
   İder ḳalʿ bābın **şeh-i ceng-cū** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 114). [şeh-i ceng-cū,]*
2. Dimiş çün ol iki **şeh-i ceng-cū**
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 29). [şeh-i ceng-cū,]*

şeh-i encümen: *Yıldızlar, halk şâhı.*

1. Hümā gibi olduḳca sāye-figen
   Bulurdı saʿādet **şeh-i encümen** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 146). [şeh-i encümen,]*

şeh-i evliyā: *Evliyaların şahı.*

1. Şeh-i evliyā server-i enbiyā
   Ġubār-ı rehi gözlere tūtiyā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 17). [şeh-i evliyā,]*

şeh-i hinde: *Hindistan şahı.*

1. Varınca **şeh-i Hinde** serdārlar
   Ururlardı geh tīr ü gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 467). [şeh-i hinde, -e]*

şeh-i kām-yāb: *I. Arzusuna erişmiş padişah II. Sevgili.*

1. Şeh-i kām-yāb idi Efrāsiyāb
   Velī eyledi mevt anı türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1139). [şeh-i kām-yāb,]*

şeh-i kürd ü şirvān āzar-baycān: *Azerbaycan Şirvan ve Kürt şahı.*

1. ʿIrāḳ u Semerḳand u Māzenderān
   Şeh-i Kürd ü Şirvān Āẕar-baycān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 356). [şeh-i kürd ü şirvān āẕar-baycān,]*

şeh-i muḥterem: *Itibarlı padişah.*

1. Saña dönmedüġüm degül mi kerem
   Bu cürʾet neden iy **şeh-i muḥterem** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 234). [şeh-i muḥterem,]*

şeh-i muḥterem: *Yüce padişah.*

1. Ne emr itdi ise **şeh-i muḥterem**
   İder ḫōş-nüvīs (hattat) anı ānī raḳam *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 419). [şeh-i muḥterem,]*
2. Şalınur ḳafasında zerrīn-ʿalem
   Gider sāyesinde **şeh-i muḥterem** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 144). [şeh-i muḥterem,]*
3. Çalup kūs-ı ḥarbī çizildi ʿalem
   Alayını düzdi **şeh-i muḥterem** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 568). [şeh-i muḥterem,]*

şeh-i rūm: *Rum ülkesinin padişahı.*

1. Melūl oldı anı görüp Fūr-ı şāh
   Yürütdi **şeh-i Rūm** üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 640). [şeh-i rūm,]*

şeh-i rūm: *Rum diyarının şahı, Anadolu'nun padişahı.*

1. İdüp anı āzürde mektūb-ı şāh
   Yürütdi **şeh-i Rūm** üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 204). [şeh-i rūm,]*

şeh-i rūm u sulṭān-ı mıṣr u ʿacem: *Rum diyarının şahı ve Mısır ve Acem'in sultanı.*

1. Sikender-şükūh u Süleymān-dem
   Şeh-i Rūm u Sulṭān-ı Mıṣr u ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 32). [şeh-i rūm u sulṭān-ı mıṣr u ʿacem,]*

şeh-i rūma: *Rum ülkesinin padişahı.*

1. Duʿā eyleyüp ḳāṣıd oldı revān
   Şeh-i Rūma irdi velī bī-revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 298). [şeh-i rūma, --a]*

şeh-i rūma: *Anadolu'nun padişahı.*

1. İdüp tīr-i bārān ile pīli sed
   İrişdi **şeh-i Rūma** oḳdan meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 646). [şeh-i rūma, -a]*

şeh-i rūm-ı dārā-şiken: *Dara'yı yıkan Anadolu'un hükümdarı.*

1. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pīl-ten
   Cihān-pehlevān gurd-ı şemşīr-zen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 939). [şeh-i rūm-ı dārā-şiken,]*

şeh-i şāh-ı īrān u tūrān-zemīn: *Turan ve İran ülkesinin şahlarının şahı.*

1. Şeh-i şāh-ı Ī̇rān u Tūrān-zemīn
   Rasūl itmiş irsāl hem āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 111). [şeh-i şāh-ı ī̇rān u tūrān-zemīn,]*

şeh-i şehriyār: *Hükümdarların şahı.*

1. Eger ehl-i idrāk **şeh-i şehriyār**
   Koyup Ḥaḳḳı maʿbūd idinmezdi nār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 335). [şeh-i şehriyār,]*

şeh-i tāc-dār: *Taç sahibi hükümdar, büyük padişah.*

1. Gav-ı pīl-zūr u **şeh-i tāc-dār**
   Olur āhene ġarḳ mānend-i nār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 43). [şeh-i tāc-dār,]*
2. İdüp ḳolçaġın dirlikin üstüvār
   Olur āhenīn ol **[şeh-i]tāc-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 816). [[şeh-i]tāc-dār,]*

şehinşāh: *Padişahların padişahı.*

1. Ḳaçan kim **şehinşāh** naʿra urur
   Öli dirgirüp diriyi öldürür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1113). [şehinşāh,]*

şehinşāh-ı āteş-perest: *Ateşe tapan sultanlar sultanı.*

1. Begenmedügüñ mīşeden şīr-i mest
   Çıḳar iy **şehinşāh-ı āteş-perest** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 138). [şehinşāh-ı āteş-perest,]*

şehin-şāh-ı ġarb: *Batı'nın pâdişahlar pâdişâhı.*

1. Didiler şehe iy **şehin-şāh-ı ġarb**
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 81). [şehin-şāh-ı ġarb,]*

şehin-şāh-ı īrān: *İran padişahı.*

1. Şehin-şāh-ı Ī̇rān gibi tāc-dār
   Size cengde olmadı pāy-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 539). [şehin-şāh-ı ī̇rān,]*

şehin-şāh-ı īrāna: *İran padişahı.*

1. İletdi **şehin-şāh-ı Ī̇rāna** tīz
   Görür eylemiş Ḫusrevi nev-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 95). [şehin-şāh-ı ī̇rāna, -a]*

şehin-şāh-ı rūy-i zemīn: *Yeryüzünün padişahı.*

1. Kime kim saʿādet olursa ḳarīn
   Ola ol **şehin-şāh-ı rūy-i zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1068). [şehin-şāh-ı rūy-i zemīn,]*

şehin-şāh-ı şarḳ: *Doğunun sultanlarının sultanı.*

1. Bizüm rūḥumuzdur **şehin-şāh-ı şarḳ**
   Rasūlün ḳılalum zer ü sīme ġarḳ *(İskender-*

name, Mesnevi 9, Mısra 117). [şehin-şāh-ı şarḳ,]

<u>şehin-şeh:</u> *Padişahların padişahı.*

1. Gelüp didi bir bir ne ise kelām
   Cevābını bildi **şehin-şeh** tamām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 260). [şehin-şeh,]*
2. Buyurdı **şehin-şeh** ki geldi debīr
   Getürdi devāt ile çīnī ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 135). [şehin-şeh,]*
3. Şehin-şeh kimi kim ide ked-ḫudā
   Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1189). [şehin-şeh,]*

<u>sehlig:</u> *Hükümdarlık, padişahlık.*

1. Degül **şehliġüm** kimseden hīç kem
   Gözüñi aç iy şāh-ı mülk-i ʿAcem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 199). [şehliġüm, -üm]*
2. İder **şehliġe** şol kimesne sürūr
   Ki bulmaya aṣlā cihānda ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1143). [şehliġe, -e]*

<u>şehnāme:</u> *İran Şairi Firdevsî'nin büyük hükümdarların kahramanlık maceralarını anlattığı büyük manzum eseri.*

1. Bu baḥr üzre yazdum anıñçün kitāb
   Ola Ṭūsī **Şehnāmesine** cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 86). [şehnāmesine, -si, -n, -e]*

<u>seh-pehlevān:</u> *Kahraman padişah, sultan.*

1. Ḳılıc ehlinüñdür hemīşe cihān
   Dutar ʿālemi kim o **şeh-pehlevān** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 166). [şeh-pehlevān,]*

<u>şehr:</u> *Kent, şehir.*

1. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
   Ne **şehr** ü ne dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [şehr,]*
2. Virüp leşkerin Ḫusrev-i şarḳ u Rūm
   Çıḳup **şehrden** itdi Fūra hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 114). [şehrden, -den]*

<u>şehr-i dihlīve:</u> *Dihlī şehri.*

1. Varur **şehr-i Dihlīve** ṣāḥib-külāh
   Ki āsāyiş eyleye anda sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1181). [şehr-i dihlīve, -e]*

<u>şehr-i ḳannūcı:</u> *Ḳannūc şehri.*

1. İder Hind ḥalḳı ḳamu inḳıyād
   Gezüp **şehr-i Ḳannūcı** seyr itdi şād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1168). [şehr-i ḳannūcı, -ı]*

<u>şehriyār:</u> *Hükümdar, padişah (sevgili).*

1. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy **şehriyār**
   Bu ʿālem-dürür çoḳ olur tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 135). [şehriyār,]*

<u>şehriyār:</u> *Hükümdar, padişah.*

1. Çeke seyf-i Ḍaḥḥākı çün **şehriyār**
   Olur dūş-ı düşmende her mūy mār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 57). [şehriyār,]*
2. Cihān-gīr ola çünki bir **şehriyār**
   Olur bir kişisi ʿadūya hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 19). [şehriyār,]*
3. Bir iki gün ārām idüp **şehriyār**
   İderler[di] āsāyiş içün ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 409). [şehriyār,]*
4. Ḥaḳuñ luṭfı baña eger ola yār
   Oluram cihān mülkine **şehriyār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 78). [şehriyār,]*
5. Ele tīġ alındı çün iy **şehriyār**
   Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 141). [şehriyār,]*
6. Tevaḳḳuf ider kim irişse bahār
   İde Sindi daʿvet varup **şehriyār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1228). [şehriyār,]*
7. Eger mehl virür ise rūzigār
   Görüp sen daḫı oların **şehriyār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1076). [şehriyār,]*
8. Müheyyā ider biñ şütür **şehriyār**
   Ki ḫāżır ola idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 767). [şehriyār,]*
9. Murād[ını] söyleşdi çün **şehriyār**
   İcāzet virür kim gide nām-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 743). [şehriyār,]*
10. Didi Ḥaḳ budur kim eyā **şehriyār**
    Bulınmaz anuñ miṣli bir nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 733). [şehriyār,]*
11. Ṭabanup sinānīne ol **şehriyār**
    Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [şehriyār,]*
12. Ḳoyar cevşene anları **şehriyār**
    Olur her birisi demürden ḥiṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 397). [şehriyār,]*
13. Anı bendesi eyledi zaḫm-dār
    Helāk oldı ḫīleyle ol **şehriyār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 310). [şehriyār,]*
14. Saña virdigüm pendi iy **şehriyār**
    Nice düşmenüm virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 261). [şehriyār,]*
15. Olursa felek heft-bāre ḫışār
    Ḥalāṣa meded yoḳ eyā **şehriyār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 224). [şehriyār,]*

16. Murādı neyse didi **şehriyār**
Yazup itdi münşī leʾālī niṣār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 137). [şehriyār,]*
17. Ḳonup anda ārām ider **şehriyār**
Olur rāḥat ol leşker-i kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 133). [şehriyār,]*

şehriyār ider: *Padişah etmek, en iktidarlı hale getirmek.*

1. İder himmet ol server-i kām-kār
İder mülk-i Hinde anı şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1186). [şehriyār ider, -er]*

şeh-süvār: *Iyi, usta süvari.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
Zihī merkeb-i ḫōş zihī **şeh-süvār** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 68). [şeh-süvār,]*
2. Eline sinān alsa ol **şeh-süvār**
Ḳafeş gibi Ḳāfı ider raḫne-dār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 81). [şeh-süvār,]*
3. Ḳaçan olsa cevşen-ver ol **şeh-süvār**
Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 43). [şeh-süvār,]*
4. Nereye ki ʿazm itse ol **şeh-süvār**
Giderdi bile serv-i ḫurşīd-bār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 397). [şeh-süvār,]*

şehsüvār: *Çok usta binici.*

1. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol **şehsuvār**
Müzeyyen o şeh nʾola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 813). [şehsuvār,]*

şeh-zāde: *Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi.*

1. Gedā-zāde kim ola ṣāḥib-hüner
Ṣu **şeh-zādeden** yeg kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 186). [şeh-zādeden, -den]*

şeker: *Şeker.*

1. Olur kilkden çün **şeker** geh ʿayān
Meẕāḳ ehli ẕevḳ ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 111). [şeker,]*
2. Iṭāle idüp şāh-ı pīrūz-ger
Görür zehre āmīz ḳılmış **şeker** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 98). [şeker,]*
3. Senüñ aṣl u neslüñ degül muʿteber
Ḳaçan būriyā vire Mıṣrī **şeker** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 340). [şeker,]*

şeker yi: *Şeker ye.*

1. Yi iy ṭūṭi-i Rūmī Mıṣrī şeker
Ki cān gülşenünden virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 7). [şeker yi,]*

şekker-efşān u hem nūş-baḫş olup: *Şeker saçan ve içmeyi ihsan eden olup.*

1. Olup şekker-efşān u hem nūş-baḫş
Güneş gibi meyden ḳadeḥ pür-dıraḫş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 91). [şekker-efşān u hem nūş-baḫş olup, --up]*

şekl: *Biçim.*

1. Ki didi kürī **şekldür** bu zemīn
Yazup deftere mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 309). [şekldür, --dür]*

şemʿ: *Mum.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol **şem**ʿ dür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 32). [şemʿ,]*
2. Felek ṣanki fānūs idi māh **şem**ʿ
Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 7). [şemʿ,]*
3. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
Çü pervāne anlar o raḫşende **şem**ʿ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 106). [şemʿ,]*
4. Yaḳup **şem**ʿ**ler** ṣaḫne-i āsumān
Olur her gice ḳaṣrına pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 165). [şemʿler, -ler]*
5. Viren ʿaḳl āyīnesine cilā
Viren rūḥ **şem**ʿ**ine** nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 32). [şemʿine, -i, -n, -e]*

şemʿa: *Mum.*

1. Şu **şem**ʿ**a** ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 31). [şemʿa,]*

şemse-yi zer-nigār olup: *Altın işlemeli şemse olup.*

1. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 13). [şemse-yi zer-nigār olup, --up]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Dıraḫşende **şemşīr** iken āfitāb
Degül tīġı yanında bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 59). [şemşīr,]*

2. Egerçi ki **şemşīridür** āb-gūn
İder nīl-gūn līk jengār ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 61). [şemşīridür, --i, --dür]*
3. Virür ḳalḳan altında **şemşīr** tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 217). [şemşīr,]*
4. Alur şemşīrini ele ol dilīr
Ne **şemşīr** geh el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 844). [şemşīr,]*
5. Ne gürzi ne tīri ne **şemşīri** var
Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [şemşīri, -i]*
6. Didi şāh-ı Sind o ʿalīm iy Ḥıdīv
Döyemezdi **şemşīrine** nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 690). [şemşīrine, -i, -n, -e]*
7. Bunı didi **şemşīrine** urdı dest
Yüridi şeh üstine çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1103). [şemşīrine, -i, -(n)e]*
8. Alur **şemşīrini** ele ol dilīr
Ne şemşīr geh el bir eyler faṭīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 843). [şemşīrini, -i, -n, -i]*

şemşīr ü tīr: *Kılıç ve ok.*

1. Yemīn ü yesārında iki dilīr
Ṭurup urdılar ḫaşma **şemşīr ü tīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 950). [şemşīr ü tīr,]*

şemşīr-i hicrān: *Ayrılık kılıcı.*

1. Ciger-dūz mānendi müjgān-ı yār
Çü **şemşīr-i hicrān** sīne-güẕār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 824). [şemşīr-i hicrān,]*

şemşīr-i kīn: *Kin tutmuş kılıç, düşmanlık besleyen kılıç.*

1. Kemānuñı şun çekme **şemşīr-i kīn**
Elüñ ile göndür ki ḳazıma sīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 51). [şemşīr-i kīn,]*
2. Sikender daḫı çekdi **şemşīr-i kīn**
Urur naʿra ditrer semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1105). [şemşīr-i kīn,]*

şemşīr-i rūşen: *Parlak kılıç.*

1. Demürden çekilmiş görür bir cidār
Çü **şemşīr-i rūşen** velī tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 530). [şemşīr-i rūşen,]*

şemşīr-i tīz: *Keskin kılıç.*

1. Eline ala çünki **şemşīr-i tīz**
İdemez felek de anuñla sitīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 65). [şemşīr-i tīz,]*
2. Urur biri birine **şemşīr-i tīz**
Ṣanasın ki irdi geh-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 649). [şemşīr-i tīz,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. O bezmüñ içinde olup ḳan nebīd
Ṣararmış bedenler idi **şenbelīd** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1036). [şenbelīd,]*

şerār: *Kıvılcım.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā **şerār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 170). [şerār,]*
2. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
Çıḳar miġfer ü gözler[in]den **şerār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 244). [şerār,]*
3. Direk oldı yir yir semāya **şerār**
Gören ṣandı kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 903). [şerār,]*

şerbet: *1. ilaç 2. şerbet.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen **şerbetinden** ider cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 204). [şerbetinden, -inden]*

şeref: *Manevî yükseklik, ululuk.*

1. Virem ben de dīn-i Ḥalīle **şeref**
ʿAbeş yire ʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 107). [şeref,]*
2. Virür naẓma memdūḥ ġāyet **şeref**
İder nā-sezā medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 97). [şeref,]*

şeref bulup: *Şeref bulmak, şereflenmek.*

1. Şeref bulup anuñ ile taḫt-ı Rūm
Behişt-i berīn oldı ol merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 5). [şeref bulup, --up]*

şeref virdi: *Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.*

1. Şeref virdi dīvāna ṣāḥib-ḳırān
Ṣaf-ārā vü leşker-keş ü pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 127). [şeref virdi, --di]*

şeref vire: *Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.*

1. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 104). [şeref vire, --e]*

şeref viren: *Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.*

1. Semāyı iden zeyn envār ile
Zemīne **şeref viren** ezhār ile *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 142). [şeref viren, -en]*

şeref viresin: *Şereflendiresin.*

1. Viresin aña vaṣluñ ile şeref
Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 89). [şeref viresin, --e, --sin]*

şeref-bahş: *Şeref veren.*

1. Hümāya **şeref-baḫşdur** sāyesi
Sipihr-i berīn kemterīn pāyesi *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 33). [şeref-baḫşdur, --dur]*

şeref-bahş-ı tāc u nigīn: *Taç ve mührün şerefi bahşedilmiş.*

1. Ḫılāfet serīrinde mesned-nişīn
Vücūdı **şeref-baḫş-ı tāc u nigīn** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 24). [şeref-baḫş-ı tāc u nigīn,]*

şerer: *Ar. Kıvılcım.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her **şerer**
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 201). [şerer,]*

şerh: *1. Şerh etme 2. İlâhî sırrı idrâk etme.*

1. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki **şerḥ** itmek ile olınmaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 12). [şerḥ,]*

şerīk: *Ortak,.*

1. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
Görinmez anuñ ġayrı ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 163). [şerīki, -i]*

şerīk itme: *Ortak etmek.*

1. Şerīki yoḳ itme şerīk aña ġayr
Görinmez anuñ ġayrı ʿālemde ḫayr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 163). [şerīk itme, --me]*

şermende ḳılma: *Mahcup etme.*

1. Duʿāsın BEHİŞTḪnüñ it müstecāb
Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 96). [şermende ḳılma, --ma]*

şeş-per urup: *Topuz vurup.*

1. Çü **şeş-per urup** cümlesi saḫt-müşt
Zirih gibi biri birisine püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 375). [şeş-per urup, --up]*

şeyʾ: *Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime || Bütün mahlûkât, kainât.*

1. Ḳamu **şeyʾe** yā Rab virürsin vücūd
İder ẕātuña cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 115). [şeyʾe, -e]*
2. Eger peşşe mānendi çoġ olsa pīl
Yanumda degül **şeyʾ** bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 228). [şeyʾ,]*
3. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu söz
Olur öyleden ṣoñra her **şeyʾ** ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1216). [şeyʾ,]*

şeyʾ-i ḳalīl: *Az bulunan şey.*

1. Degüldür ḳatında anuñ peşşe pīl
Cihān malı yanında **şeyʾ-i ḳalīl** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 118). [şeyʾ-i ḳalīl,]*

şeypūr: *Borozan.*

1. İdüp aña **şeypūr** āheng-i tīz
Çalar ṣūrı ḳopdı diyü rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 881). [şeypūr,]*

şifā-sāz: *İyileştiren, iyi eden.*

1. Güşāyiş viren ol der-i besteye
Şifā-sāz u ṣıḥḥatda ol ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 10). [şifā-sāz,]*

şikār: *Av.*

1. Saʿādet anuñ kim geh-i kār-zār
İder fetḥ murġını āsān **şikār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 72). [şikār,]*
2. Çü var māye şāhīn **şikārına** çüst
Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 49). [şikārına, --ı, --na]*
3. İki şāh-bāzuz s̲emīn kebk-vār
İder çüst olan her kim ise **şikār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 128). [şikār,]*
4. Egerçi ki Sīmurġdur[ur]şehriyār
İder līk Sīmurġ[ı] ʿAnḳā **şikār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 156). [şikār,]*

şikār eyleye: *Avlanmak.*

1. Ciger yoḳ kim eyleye zinde şikār
Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫ̆ār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 41). [şikār eyleye, --ye]*

şikār idüp: *Avlamak.*

1. Mübārizler ile idüp geh şikār
Olur idi dānāya geh rāz-dār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 59). [şikār idüp, --üp]*

şiken: *Far. 1. Kıvrım, kırma, büklüm: şiken-i kâkül. 2. Kırıcı, kıran. (Bu manada vasf-ı terkîbî suretinde kullanılır: hâtır-şiken, saf-şiken).*

1. Kemend ejdehādur müselsel **şiken**
İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 227). [şiken,]*

şikest: *Far.kırılmış,kırma,kırılma.*

1. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
Ki sindān ola şīşe ile **şikest** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 184). [şikest,]*
2. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
Ne ser ḳor **şikest** eylemedük ne dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 184). [şikest,]*
3. Sipāhuñ öñince yürür pīl-i mest
Düşer heybetinden ḳulūba **şikest** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 642). [şikest,]*

sikest düşe: *Yenildi, kırıldı.*

1. Çekem ceng içün çünki ben pīl-i mest
Çeriñe düşe heybetinden şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 332). [şikest düşe, -e]*

şikest eyleye: *Kırabile.*

1. Vʾegerni ne deñlü ki eylerse zūr
Ne çāre **şikest eyleye** pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 68). [şikest eyleye, --ye]*

şikeste idi: *Kırıktı.*

1. Olup derd ü ġam ḫ̆ılʿat-i fāḫ̆ırum
Şikeste idi ḫ̆āṭır-ı fātırum *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 6). [şikeste idi, --di]*

şikeste olup: *Kırılmak, çatlamak II yıkılmak.*

1. Şikeste olup rumḥ-ı sīne-güz̲ār
Çıḳar ṭīġ-ı ḫ̆ūn-pāş u āteş-nis̲ār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 609). [şikeste olup, -up]*

şikeste olur: *Kırılmak, çatlamak II yıkılmak.*

1. İki pāre olup yıḳıldı çü şāh
Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1124). [şikeste olur, -ur]*

şimdengirü: *Artık / bundan sonra.*

1. Ḳılıç ayırur bizi **şimdengirü**
Çü ʿazm eyledük olalum rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 145). [şimdengirü,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm **şimdi** yanumda hep bī-gümān
(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 92). [şimdi,]
2. Di kim Feyleḳūs oġlı Rūmī-nejād
Baña **şimdi** mi ögredür iʿtiḳād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 300). [şimdi,]*
3. O fitneye līkin sen olduñ sebeb
Gele itdügüñ başıña **şimdi** heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 312). [şimdi,]*

şinās: *Anlayan, tanıyan, bilen.*

1. Giçer her kişi gerçi gevher-şinās
Ḳalīl olur ammā **şinās** ehl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 148). [şinās,]*

sināṣ: *Cevahirden anlayan kişi, kuyumcu.*

1. Ki seyr idicek anı **gevher-şināṣ**
İde baḥr-i ṭabʿuñı andan ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 11). [gevher-şināṣ,]*

şināver: *Yüzücü II dert, ateş denizinde yüzen aşık.*

1. Aḳan seyl-i ḫūn içre ḫorṭūm-ı pīl
Şināver neheng idi vü baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 994). [şināver,]*

şiʿr: *Ar. Şiir.*

1. Dirüz **şiʿr** dise Süheylī dürer
Degül meşnevīden velī behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 69). [şiʿr,]*

şīrāne: *Arslan gibi.*

1. İdelüm anuñ ile **şīrāne** ceng
Göre kim nice ider imiş peleng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 315). [şīrāne,]*

şīr-i dilīr: *Cesur aslan.*

1. Durur ḳarşusında çü **şīr-i dilīr**
Ki vehm eyleye görse cengini şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1085). [şīr-i dilīr,]*

şīr-i jeyān: *Kükremiş aslan.*

1. İdüp ʿazm-i dārū olurlar revān
Ġażab-nāk ü pür-kīn çü **şīr-i jeyān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 390). [şīr-i jeyān,]*

şīr-i jiyān: *Kükremiş aslan. II Ele avuca girmez aslan.*

1. Cihān-pehlevānam cihān-pehlevān
Degül gürbe yanumda **şīr-i jiyān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 376). [şīr-i jiyān,]*

şīr-i mest: *Kendinden geçmiş, azgın arslan.*

1. Begenmedügüñ mīşeden **şīr-i mest**
Çıḳar iy şehinşāh-ı āteş-perest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 137). [şīr-i mest,]*

şīr-i ner: *Erkek aslan II cesur ve kendine güvenen kimse.*

1. Gürāz ile ceng itmeyen **şīr-i ner**
Degül ṣaf-der ol kelbdür bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 557). [şīr-i ner,]*
2. İder pīl otdan be-ġāyet ḥaẕer
Anuñ çāresi oddur iy **şīr-i ner** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 764). [şīr-i ner,]*
3. Kime kim ata tīr ol **şīr-i ner**
Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 935). [şīr-i ner,]*
4. Dutup her biri başa āhen-siper
İderler neberd ol iki **şīr-i ner** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1108). [şīr-i ner,]*

şīr-merd: *Aslan yürekli,cesur.*

1. Ṣaḳın benden itme benümle neberd
Ki şīr ile ceng idemez **şīr-merd** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 248). [şīr-merd,]*

şīr-mest: *Sütün tesiriyle kendinden geçmiş kimse.*

1. Degül mest-i şīr olmışam **şīr-mest**
Uramaz kemer-bendüme kimse dest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 219). [şīr-mest,]*

şişe: *Ağzı dar cam kap II Şişenin içindeki şarabın rengi kastedilir.*

1. Bu maḳṣūd ol dem virür saña dest
Ki sindān ola **şīşe** ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 184). [şīşe,]*

şişe: *Ağzı dar cam kap.*

1. Dizer yine senge urur **şīşeyi**
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 7). [şīşeyi, -y, -i]*

şitāb: *Çabukluk, acele.*

1. Şitābuñ direngüñ daḫı pīri var
Gelür rāst olsa maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 61). [şitābuñ, --un]*
2. Tek-u-pūyada atlar idüp **şitāb**
Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 199). [şitāb,]*

şitāb ḳılma: *Acele etmek.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 176). [şitāb ḳılma, --ma]*

şitāben: *Acele etmek, seğirtmek, koşmak.*

1. Çekerler şehe raḫş-ı gerdūn-gerd
   Şitābende vü āzmūde neberd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 524). [şitābende, -de]*
2. Biner bir **şitābende** rehvāre çüst
   Ki irmez ṣabā ger ʿinān itse süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 861). [şitābende, -de]*
3. Biner bir **şitābende** pīl-i sepīd
   Ki ḫavf eyleye görse dīv-i sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1095). [şitābende, -de]*

şöhret: *Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.*

1. Dutubdur bu söz **şöhreti** ʿālemi
   Olur keşret-i ʿilm rūzī kemi *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 167). [şöhreti, -i]*

şol: *Şu.*

1. Gerek iḥtiyāṭ olana rūz-ı ceng
   Degül **şol** ḳadar kim vire nāma neng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 56). [şol,]*
2. Sözi **şol** kişinüñ ki maʿḳūl ola
   Ne kim dirse elbette maḳbūl ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 175). [şol,]*
3. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
   Ya **şol** germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [şol,]*
4. İder şehliğe **şol** kimesne sürūr
   Ki bulmaya aşlā cihānda ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1143). [şol,]*

söyle: *Şöyle.*

1. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
   Geçer tīr **şöyle** ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 406). [şöyle,]*
2. Biri birine **şöyle** urdı ḫadeng
   Müşebbek olur çerm-i bebr ü peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 603). [şöyle,]*
3. Aḳar **şöyle** cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
   Ki ṭolmalu olur bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 951). [şöyle,]*
4. Ṭolar ʿālemüñ içi **şöyle** ġırīv
   Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 953). [şöyle,]*
5. Kemāndan çıḳar **şöyle** ḫışm ile tīr
   Bir olur aña cevşen ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 971). [şöyle,]*
6. Ṭolar **şöyle** mürdeyle ol rezm-gāh
   Bulamaz olur kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1007). [şöyle,]*
7. İder iki şeh **şöyle** cāndan neberd
   Ki gerdūn-ı gerdāna irişdi gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1109). [şöyle,]*

şöyle: *"Konuş, anlat!" anlamlarına gelen bir emir veya istek ifadesi.*

1. Ṭolar toz [ile] çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne **söyler** zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 188). [söyler, -r]*

söyle: *"Bu, bu şekilde ki" anlamına gelmektedir.*

1. Benüm himmetüm **şöyle** eyle bülend
   Sürem ʿarşa-i āsumāna semend *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 19). [şöyle,]*
2. Pül-i tārdan **şöyle** ider güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẕar *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 81). [şöyle,]*
3. Virürdi silāḥ u seleb **şöyle** tāb
   Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 219). [şöyle,]*
4. Zemīni sipeh **şöyle** pā-māl ider
   Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 233). [şöyle,]*
5. Olur **şöyle** germ āteş-i kār-zār
   Çıḳar miġfer ü gözler[in]den şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 243). [şöyle,]*

şübhesüz: *Elbette, şüphesiz.*

1. Yine **şübhesüz** size Ḥaḳdur muʿīn
   Olısar yine feth u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 537). [şübhesüz,]*

şukka: *Bayrak.*

1. Görinmez idi **şuḳḳadan** māh u mihr
   Ata oġula itmez olmışdı mihr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1009). [şuḳḳadan, -dan]*

şükr: *Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.*

1. Şükür kim Ḫudāvend-i gītī-penāh
   Bize virdi sencileyin dād-ḫᵛāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 183). [şükür,]*
2. Hezārān **şükr** ü hezārān sipās
   Aña kim bizi eyledi Ḥaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 181). [şükr,]*

şükr-gū eyle: *Şükreder.*

1. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
   Dilüm **şükr-gū eyle** defʿī saña *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 64). [şükr-gū eyle,]*

şukūh: *Ululuk, görkem, heybet, azamet.*

1. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
   Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 102). [şükūhı, -ı]*

şuʿle: *Alev, ateş alevi.*

1. Virür tozda **şuʿle** ʿalem gāh gāh
   Nite kim bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 119). [şuʿle,]*
2. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Virür **şuʿlelerüm** şeb-i tāb-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 122). [şuʿlelerüm, -ler, -üm]*

şümār: *Addetme.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne **şümār**
   Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 93). [şümār,]*

şumūl: *Kapsam.*

1. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine vara demīde **şumūl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 152). [şumūl,]*

şūr gelür: *Karışıklık gelir.*

1. Ḳaçan kim ḳanatlasa uçmaġa mūr
   Gelür bāline kesr başına şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 274). [şūr gelür, --ur]*

şūr u fesād: *Bozgunculuk ve fitne.*

1. Degüldür baña mülk almaḳ murād
   Murād ol idem defʿ-i **şūr u fesād** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 228). [şūr u fesād,]*

şūr u şer: *Kargaşalık, karışıklık.*

1. Ḳılup ḫayli ġāret idüp **şūr u şer**
   İderler ḳatı mülk-i Rūma żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 407). [şūr u şer,]*

şūri: *Kavga.*

1. Geçüp anı **şūrī** gider şāh-ı tīz
   Dimāġı ṭolu kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 403). [şūrī,]*

şutūn: *Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.*

1. Olur her ḳolı āhenīn bir **sütūn**
   Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 817). [sütūn,]*

şutūn: *Bitki alkolü.*

1. Demirden **sütūn** oluban iki rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 65). [sütūn,]*

şütür: *Deve.*

1. Demed ile baġla **şütür** üzre sāz
   Aña nefṭ sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 757). [şütür,]*
2. Müheyyā ider biñ **şütür** şehriyār
   Ki ḥāżır ola idicek kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 767). [şütür,]*
3. Şütürler olur leşkere pīşvā
   Yürür leşker ardınca fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 871). [şütürler, -ler]*
4. Düşer çünki ol nefṭlü sāza sūz
   Şütürler olur cümle āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 902). [şütürler, -ler]*
5. Olalar **şütür[ler]** çü pīle ḳarīb
   Od ur sāza daḫı göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 761). [şütür[ler], -ler]*

şütürbān: *Deveci.*

1. Göre ḥāli çün rūz-ı meydān [ola]
   Şütürbān ile ḳadri yeksān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 328). [şütürbān,]*

sütür-gürbe: *Karışık.*

1. Şütür-gürbe olmasa līkin kelām
   Maʿānīsi ḫūb olsa naẓmı tamām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 63). [şütür-gürbe,]*

tā: *"-e kadar" anlamında edat.*

1. Baña raḥmet it **tā** ki encām-ı kār
   Varam rāḍi vü merḍi vü rest-gār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 93). [tā,]*
2. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire **tā** eşref-i ins ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 104). [tā,]*
3. Yine başla bir naġme-i dil-firīb
   Ola **tā** ki dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 4). [tā,]*
4. Seni sevmeyen cānı gibi ʿazīz
   Ḥaḳīr olsun olınca **tā** rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 710). [tā,]*

tā ebed: *Ebede kadar.*

1. Şu kim ehl-i tevḥīd ola rāst-bīn
   Enīsi olur **tā ebed** ḥūr-ı ʿīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 162). [tā ebed,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

1. Ḳaḳıtma beni itmeyem **tā ki** kīn
   Şaḳın yanmasun oda Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 245). [tā ki,]*

tā kim: *Ne zaman ki.*

1. Olup baḥr-i şūrāba āb-ı zülāl
   Ara yirde olmaya **tā kim** ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 206). [tā kim,]*

taʿab: *Ar. Zahmet, meşakkat.*

1. Taʿabsuz virür kimine gāh u genc
   Kimine ʿabeş çekdürür derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 13). [taʿabsuz, -suz]*

taʿab çekmeyüben: *Zahmet ve sıkıntı çekmek, zorluk içinde yaşamak.*

1. Ne maḳṣūda kim eyleye ol heves
   Taʿab çekmeyüben bula dest-res *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1212). [taʿab çekmeyüben, -me, -(y)üben]*

ṭabʿ: *1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.*

1. Çü **ṭabʿuñ** yanında ḥacīldür biḥār
   Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 9). [ṭabʿuñ, -uñ]*
2. Çü **ṭabʿuñ** ʿarūsı degüldür ʿaḳīm
   Vücūda getürsün ḳo dürr-i yetīm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 13). [ṭabʿuñ, -uñ]*

ṭabʿ: *Huy, mizaç, karakter, yaratılış.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu **ṭabʿ** süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 7). [ṭabʿ,]*

ṭabʿ: *Tabiat, huy.*

1. Ḳaçan ney çalınsa o şeh bezm-i mül
   Ṣafā vire mi **ṭabʿa** bang-ı dühül *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 34). [ṭabʿa, -a]*

tāb: *1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.*

1. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç **tāb**
   Getürmez velī şīr çeşmine ḫ̆āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 35). [tāb,]*
2. Ziyāde-dürür bāzdan ḳazda **tāb**
   İder līk silleyle baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 37). [tāb,]*
3. Ṭırāz-ı sināna virüp bād **tāb**
   Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 137). [tāb,]*
4. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
   Ya şol germ idi kim virür gīce **tāb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [tāb,]*
5. Virür ḳalḳan altında şemşīr **tāb**
   Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 217). [tāb,]*
6. Virürdi silāḥ u seleb şöyle **tāb**
   Ki ḳomaz idi dīdede **tāb** u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 219). [tāb,]*
7. Zamān u felek līk esbābdur
   Ḥaḳuñ emri olmasa ne **tābdur** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 20). [tābdur, -dur]*
8. Toz içinde her ḫançer-i tāb-dār
   Virür **tāb** şebde hemīn berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1028). [tāb,]*

tāb u nāb: *Parlaklık ve berraklık.*

1. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
   Ki ḳomaz idi dīdede **tāb u nāb** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 220). [tāb u nāb,]*

tāb virürse: *Parlatmak, güç vermek.*

1. Eger z̲erreye mihri virürse tāb
   Olur z̲erre pertev-fi̲gen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 49). [tāb virürse, --ür, --se]*

ṭaban-: *?.*

1. Ṭabanup sinānîne ol şehriyār
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [ṭabanup, --up]*

ṭaban-: *?.*

1. Ṭabanup sinānîne ol şehriyār
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [ṭabanup, --up]*

ṭaban-: *?.*

1. Ṭabanup sinānîne ol şehriyār
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [ṭabanup, --up]*

ṭaban-: *?.*

1. Ṭabanup sinānîne ol şehriyār
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [ṭabanup, --up]*

ṭaban-: *Ayağının tabanını diremek.*

1. Ṭabanup sinānîne ol şehriyār
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 525). [ṭabanup, --up]*

tāb-dār: *Parlak.*

1. Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sîne-güẕār
   Şeb-i tîrede mûm idi **tāb-dār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 140). [tāb-dār,]*
2. Demürden çekilmiş görür bir cidār
   Çü şemşîr-i rūşen velî **tāb-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 530). [tāb-dār,]*

tābende olur: *Parlamak, parıl parıl olmak.*

1. Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafî
   Olur aña tābende sırr-ı ḫafî *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 74). [tābende olur, --ur]*

tāb-ı ışıkdan: *Aşk ateşi.*

1. Süheyl-i semend eyleyüp gūş[ı] ker
   Olur ḫıyre **tāb-ı ışıḳdan** naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 128). [tāb-ı ışıḳdan, -dan]*

ṭabîbe'l-ḳulūb: *Kalplerin doktoru.*

1. Raḥîmü'l-ʿuṣāt [u] Şefîʿüʾẕ-ẕünūb
   Sen olmaz iseñ yā **Ṭabîbe'l-ḳulūb** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 60). [ṭabîbe'l-ḳulūb,]*

tāc: *(Fars.) Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi II. Üstünlük, kudret ve kuvvet âlameti olarak başa konan başlık.*

1. Geyer begter üstine āhen-külāh
   Ki **tāc** ala āhen külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 64). [tāc,]*
2. Velî olmaz anuñla **tāc** u nigîn
   Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemîn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 59). [tāc,]*
3. Senüñdür yine saña taḫt ile **tāc**
   Gerekmez baña ehl-i dînden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 207). [tāc,]*
4. Yaraşur aña **tāc** mānendi terk
   Nice terk ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 807). [tāc,]*

tāc geyürdiyse: *Sultan olmak, şereflenmek.*

1. Kime dest-i ḳudret geyürdiyse tāc
   Alınmadı saʿy ile andan ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 203). [tāc geyürdiyse, --ür, --di, --(y)se]*

tāc ile taht: *Tac ve taht (hükümdarlık sembolleri).*

1. Ya Şāh-ı Ferîdūn-ı fîrūz-baḫt
   Yaluñuz nice aldı **tāc ile taḫt** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 98). [tāc ile taḫt,]*

tāc kılur: *Taç yapmak.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 48). [tāc ḳılur, --ur]*

tāc u taht: *Taç ve taht II Mal mülk.*

1. Uṣandı meger Fūrdan **tāc u taḫt**
   Cuvān-baḫt esîr oldı iy nîk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 693). [tāc u taḫt,]*
2. Kime virür ise Ḫudā **tāc u taḫt**
   Muʿāvin ola aña ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1065). [tāc u taḫt,]*

tāc-baḫş: *Taç bağışlayan, veren.*

1. Görüp anı ġayret ider **tāc-bāḫş**
   Sürer düşmene ḫışm u kīn ile raḫş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1001). [tāc-bāḫş,]*

tāc-dār: *1. tac sahibi 2. hükümdar.*

1. Senüñ gibi biñ var ola **tāc-dār**
   Üzengim çeker olıcak [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 29). [tāc-dār,]*
2. Cihān ḫāli mi ṣanduñ iy şehriyār
   Bu ʿālem-dürür çoḳ olur **tāc-dār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 136). [tāc-dār,]*
3. Olan kimsene başına **tāc-dār**
   Üzengüñi çekmekden itmez mi ʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 159). [tāc-dār,]*
4. Nʿola baḫt oldı ise saña yār
   Sezā-vār-ı taḫtem ben iy **tāc-dār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 198). [tāc-dār,]*
5. İder vażʿ üstinde günden ḥişār
   Ḳoyar her ḥişāra niçe **tāc-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 404). [tāc-dār,]*
6. Geyüp cevşen olur ḳamusı süvār
   Çalup kūs-ı ḥarbī biner **tāc-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 412). [tāc-dār,]*
7. Şehin-şāh-ı Ḫrān gibi **tāc-dār**
   Size cengde olmadı pāy-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 539). [tāc-dār,]*
8. Ne dīnde iseñ eylerem iḫtiyār
   Baña eyle telḳīn eyā **tāc-dār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 724). [tāc-dār,]*
9. Geyer yidi ḳat cevşen ol **tāc-dār**
   İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 877). [tāc-dār,]*

tāc-hāh: *Tac isteyen.*

1. İdüp Hindüñ ululaın cemʿ şāh
   Cuvān-baḫtı şāh eyler ol **tāc-ḫ̆āh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1184). [tāc-ḫ̆āh,]*

tāc-ı mehī: *Ay tacı.*

1. Boyı istiḳāmetde serv-i sehī
   Güneş gibi başında **tāc-ı mehī** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 394). [tāc-ı mehī,]*

tāc-ı mihān: *Mihnet tacı.*

1. Virür kimine taḫt u **tāc-ı mihān**
   İder kimini ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 11). [tāc-ı mihān,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ḳo māżīleri ḥāle eyle naẓar
   Eger ʿāḳıl iseñ eyā **tāc-ver** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 216). [tāc-ver,]*
2. Çü bir deşte ḳondı iki **tāc-ver**
   İderler biri birisinden ḥaẓer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 425). [tāc-ver,]*

tafsīl: *Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.*

1. İdemez ʿaṭāsını mücmel ʿayān
   Degül ki ide **tafṣiliyle** beyān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 128). [tafṣiliyle, -iy, -le]*

taġ u taş: *Dağ, taş.*

1. Ziyāde olur vardıġınca şavaş
   Demürden görinmez olur **ṭaġ u ṭaş** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1026). [ṭaġ u ṭaş,]*

taġ'a: *Dağ.*

1. İrişdi Demür **Ṭaġ'a** çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 121). [ṭaġ'a,]*

taġıt: *Dağıtmak, saçmak, yaymak.*

1. Çü ḥāżır degül bunda ṭop u tüfeng
   Anı ṣanʿat ile **ṭaġıtmaḳ** gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 670). [ṭaġıtmaḳ, -mak]*

taḥsīn ider: *Beğenmek, takdir etmek.*

1. Şu kim bilmedin baña **taḥsīn ider**
   Degül āferīn bil ki nefrīn ider *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 145). [taḥsīn ider, --er]*

taḥsīn kıldı: *Övmek, takdir etmek.*

1. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 84). [taḥsīn ḳıldı, --dı]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.*

1. Virür kimine **taḫt** u tāc-ı mihān
   İder kimini ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 11). [taḫt,]*
2. Anuñ ḥaḳḳı içün ki yaratdı nār
   Senüñ eylerem yoḳsa **taḫtuñı** dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 42). [taḫtuñı, -uñ, -ı]*

3. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
ʿAceb mi baña virse **taḫt** ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [taḫt,]*
4. Senüñdür yine saña **taḫt** ile tāc
Gerekmez baña ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 207). [taḫt,]*
5. Alup bunları elçi oldı revān
Varur **taḫtına** geçmedin çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 278). [taḫtına, -ı, -(n)a]*

taht u külāh: *Tac ve taht.*

1. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd Şāh
Nice aldı tīġ ile **taḫt u külāh** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 96). [taḫt u külāh,]*
2. Cihān mülkine biñ yıl olursa şāh
Gider āḫır elden bu **taḫt u külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1132). [taḫt u külāh,]*
3. Ḳabūl itmedi hīç bir ḥabbe şāh
Didi kim yiter baña **taḫt u külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1162). [taḫt u külāh,]*

taht u tāc: *Bkz. 'tāc u taḫt' md.*

1. Cihān şehlerinden alup **taḫt u tāc**
Memālikden alsam gerekdür ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 91). [taḫt u tāc,]*
2. Murādum degüldür hemīn **taḫt u tāc**
Murādum bu kim dīne virem revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 105). [taḫt u tāc,]*

taht u tāc: *Taht ve tâc.*

1. Gidüp Cāmī degdi saña **taḫt u tāc**
Suḫen mülki nāmuñla buldı revāc *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 13). [taḫt u tāc,]*

taḫt u tāc u ḫazāyin: *Taht,tac ve hazine.*

1. Durur **taḫt u tāc u ḫazāyin** sipāh
Ara yirde eksük hemīn Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1145). [taḫt u tāc u ḫazāyin,]*

taht u tāc u sipāh: *Taht,tac ve ordu.*

1. Başın ḳaldurup didi iy pādişāh
Saña yaraşur **taḫt u tāc u sipāh** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 138). [taḫt u tāc u sipāh,]*

taht u tācum: *Taht ve tâc.*

1. Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātemem
Suḫen **taḫt u tācum** suḫen hem-demem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 40). [taḫt u tācum, --um]*

taht-gīr u tāc-bahş olur: *Taht tutan ve taç bağışlayan olur.*

1. Ḳaçan ḳılsa altında cevlān raḫş
Olur taḫt-gīr u olur tāc-baḫş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 104). [taḫt-gīr u tāc-baḫş olur, --ur]*

taḫt-ı fūrā: *Fur tahtına.*

1. Öpüp geydi şāhuñ elinden külāh
Çıḳup **taḫt-ı Fūrā** olur pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1196). [taḫt-ı fūrā, -ā]*

taht-ı hindūstān: *Hindūstān başkenti.*

1. İder ʿazm-ı Dihlīv şāh-ı cihān
Ki Dihlīv idi **taḫt-ı Hindūstān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1180). [taḫt-ı hindūstān,]*

taht-ı rūm: *Rum/Anadolu tahtı/hükümdarlığı.*

1. Şeref bulup anuñ ile **taḫt-ı Rūm**
Behişt-i berīn oldı ol merzubūm *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 5). [taḫt-ı rūm,]*
2. Degül ġayrı iḳlīme mülḥaḳ bu būm
ʿAlā-ḥaddi şehlük-dürür **taḫt-ı Rūm** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 232). [taḫt-ı rūm,]*

ṭāḳ: *Asmak, iliştirmek.*

1. Ṭaḳar yanına ibrişimden kemend
Ki pīçine döymez sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 847). [ṭaḳar, -ar]*

tāk: *(Yapılarda) Kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü II Kubbe, kümbet II Feleğin kubbesi, sema, gökyüzü.*

1. Felek **ṭāḳına** olmasaydı sütūn
Yıḳılurdı bu günbed-i ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 85). [ṭāḳına, -ı, -n, -a]*

tāk-ı gerdūna: *Feleğin kubbesi; gökyüzü.*

1. Ṭutup ʿālemi tīġ ile çün güneş
   Dikem **ṭāḳ-ı gerdūna** zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 88). [ṭāḳ-ı gerdūna, -a]*

ṭāk-ı sipihr: *Gökyüzü kubbesi. II Gökyüzü.*

1. Muṭabbaḳdur emr ile **ṭāḳ-ı sipihr**
   Münevverdür emr ile mirʾāt-ı mihr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 21). [ṭāḳ-ı sipihr,]*

talā: *Step, kır, tarla, arazi, ıssız yer.*

1. Olup her yañadan **ṭalāye** süvār
   Ḳamu kīne-ḫˇāh u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 33). [ṭalāye, -ye]*

taleb iderler: *İstemek, dilemek.*

1. Gelüp ortaya aldılar şāhı heb
   Ḳamu ceng ü āşūb iderler ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 578). [ṭaleb iderler, -er, -ler]*

taleb iderseñ: *İstemek, dilemek.*

1. Eger cehl ile ceng iderseñ ṭaleb
   Bu ḫalḳuñ senüñ boynuña ḳanı heb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 249). [ṭaleb iderseñ, -er, -se, -ñ]*

taleb idersin: *İstemek, dilemek.*

1. Ne itdüñ cihānda ne gördüñ ʿaceb
   Cihān-gīrlige idersin ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 306). [ṭaleb idersin, -er, -sin]*

taleb itdi: *Istemek, dilemek.*

1. Bilüp remzini itdi ġāyet ġażab
   Bir iki ḫorūs itdi defʿī ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 304). [ṭaleb itdi, --di]*

taleb kıl: *Rağbet kıl.*

1. Hevā vü hevesdür BEHİŞTḲ bu heb
   Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 102). [ṭaleb ḳıl,]*

tālib-i vaṣl olan: *Hz. Allah'a kavuşmayı isteyen.*

1. Olur dūn-himmet ḳapuñdan baʿīd
   Bulur **ṭālib-i vaṣl olan** ẕevḳ-i ʿīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 22). [ṭālib-i vaṣl olan, --an]*

tām ider: *Tamamlar.*

1. İder luṭf ile nāḳış olanı tām
   Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 111). [tām ider, --er]*

tamām: *Ar. tam, noksansız.*

1. İder luṭf ile nāḳış olanı tām
   Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 112). [tamām,]*
2. Şütür-gürbe olmasa līkin kelām
   Maʿānīsi ḫūb olsa naẓmı **tamām** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 64). [tamām,]*
3. Gerek ḳudret envāʿ-ı naẓma **tamām**
   Ki kişi ola şāh-ı mülk-i kelām *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 65). [tamām,]*
4. Gelüp didi bir bir ne ise kelām
   Cevābını bildi şehin-şeh **tamām** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 260). [tamām,]*
5. Yapub bir bināyı ide çün **tamām**
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 5). [tamām,]*
6. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 113). [tamām,]*
7. Olup rūy-i Hindū gibi ḳīr-fām
   İder gird-i tīre cihānı **tamām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 124). [tamām,]*
8. Murādum edā eyledüm ben **tamām**
   Bilür bāḳīsin ḥażretüñ ve's-selām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 271). [tamām,]*
9. Hirāsān ola şehler içre **tamām**
   Ulusına her şaḫṣ ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 355). [tamām,]*
10. Alay oluban leşker-i şeh **tamām**
    Bulur sübḥa-i seyr-veş intiẓām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 581). [tamām,]*
11. Elin öpdi erkān u aʿyān **tamām**
    Dilāverler emrine hep oldı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1197). [tamām,]*
12. Müselmān ider Hind ḫalḳın **tamām**
    Ḳamu farḳ iderler ḥalāl u ḥarām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1235). [tamām,]*

tamām eyleyüp: *Tamamlamak.*

1. Namāzın **tamām eyleyüp** ol dilīr
   Ṭurup geydi cevşen çıḳardı ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 503). [tamām eyleyüp, -yüp]*

tamām itdi: *Tamamlamak.*

1. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 141). [tamām itdi, --di]*
2. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
   Revān oldı anı alup bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 93). [tamām itdi, --di]*

tamām ol-: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Tamām oldı çün nāmeyi aldı şāh
   Virür ḳāṣıda kim ide ʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 85). [tamām ol-, --dı-dı]*

tamām ola: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Ṭoya etleriyle vuḥūş u ṭuyūr
   Tamām ola ol ḥizb-i ehl-i şurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 350). [tamām ola, -a]*

tamām oldı: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 139). [tamām oldı, --dı]*
2. Tamām oldı çün nevbet-i Feyleḳūs
   Sikender derinde felek çaldı kūs *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 3). [tamām oldı, --dı]*

tamġa vü bāc: *Damga ve vergi.*

1. Gelüp Rūmdan bunda **tamġa vü bāc**
   Gelür tuḥfe diyü hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 153). [tamġa vü bāc,]*

tañ: *Ayıp, ayıplama.*

1. Felekden o şeh baḫtı **tañ** mı füzūn
   Ser-efrāzdur şeh felek ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 173). [tañ,]*

ṭaʿn ide: *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

1. Sözüme eger **ṭaʿn ide** kem ʿayār
   Ne ġam çünki yoḳ cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 137). [ṭaʿn ide, --e]*

ṭap: *Huzur, nezd, makam, kat.*

1. Çü ṣarrāf u ḥakkāk ü ġavvāṣsın
   Ḳamusı ʿavām u **ṭapuñ** ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 26). [ṭapuñ, -uñ]*
2. Zebānun bilen bī-zebānuñ **ṭapuñ**
   Murādın viren ins ü cānuñ **ṭapuñ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 787). [ṭapuñ, -uñ]*
3. ʿİnāyet **ṭapuñdan** gerek yā Muʿīn
   Ki luṭfuñ-durur mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 479). [ṭapuñdan, -uñ, -dan]*

ṭap-: *Kulluk etmek, Tapmak.*

1. Zebānun bilen bī-zebānuñ **ṭapuñ**
   Murādın viren ins ü cānuñ **ṭapuñ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 788). [ṭapuñ, -un]*

ṭapu: *Huzur.*

1. Nihān [u] ʿayān [u] derūn u birūn
   Bu eşyāya cümle **ṭapuñ** reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 24). [ṭapuñ, --n]*

ṭapu: *Kapı, eşik, huzur, nezd.*

1. Güşāyende-i çeşm-i bīniş **ṭapuñ**
   Nigārende-i āferīniş **ṭapuñ** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 11). [ṭapuñ, -ñ]*
2. Güşāyende-i çeşm-i bīniş **ṭapuñ**
   Nigārende-i āferīniş **ṭapuñ** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 12). [ṭapuñ, -ñ]*
3. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
   Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 7). [ṭapuñdur, -n, -dur]*
4. Ṭapuñdur fürūzende-i şemʿ-i cān
   Cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 9). [ṭapuñdur, -n, -dur]*
5. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 13). [ṭapuñ, -ñ]*
6. Ḫudāyā ʿaceb güm-reh ü bī-kesem
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 2). [ṭapuñdur, -ñ, -dur]*
7. İderken **ṭapuñ** sīm ile zer niṣār
   Ala mı mis-i āheni hūş-yār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 37). [ṭapuñ, -ñ]*

tār: *İp, iplik.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde **tār** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 52). [tār,]*
2. Be-ġāyet ṣemīniyle zeyn eyle **tār**
   Şehüñ eylemege rehine niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 15). [tār,]*
3. Müşebbek ider **tārı** tīri şehüñ
   Urur dāġ baġrına tīġı mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 79). [tārı, -ı]*

tār ü mār: *Dağınık, karmakarışık, perişan.*

1. Görür pīl çün dutdı dünyāyı nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar **tār ü mār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 906). [tār ü mār,]*

tār ü mār oldılar: *Darmadağınık olmak, dağılmak.*

1. Görür pīl çün dutdı dünyāyı nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 906). [tār ü mār oldılar, -dı, -lar]*

ṭarāḳ: *Toprağın taşını ayıklamak için kullanılan, ucu bu biçimde olan araç, tırmık.*

1. Doḳunduḳca ḳalḳana gürz-i girān
   Ṭolardı **ṭarāḳıyla** hep āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 616). [ṭarāḳıyla, -ı, -(y) la]*

ṭarī: *Taze.*

1. Ki vācibdür anuñ vücūdı hemān
   Vücūdına **ṭārī** degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 144). [ṭārī,]*

tārīh: *Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.*

1. Yazup aña **tārīḫ** şāh-ı cihān
   İder nice oldugın anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1175). [tārīḫ,]*

tārīh-i iskenderi: *İskender tarihi.*

1. Yazan pīr **tārīḫ-i İskenderi**
   Şu resme raḳam itdi bu defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 75). [tārīḫ-i iskenderi, --i]*

tarīk: *(Ar.) Yol.*

1. BEHİŞTḮye luṭfuñı idüp refīḳ
   Murādına göster İlāhī **ṭarīḳ** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 128). [ṭarīḳ,]*

tarīkat-nümā: *Yol gösteren.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḥaḳīḳatde aṣl ol ḳamu ferʿdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 25). [ṭarīḳat-nümā,]*

tār-mār: *Darmadağın, karışık, perişan.*

1. Mizācuñ olur ise sengīn ḥisār
   İder mencinīḳ-i zamān **tār-mār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 64). [tār-mār,]*
2. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
   Olurlar ḳılıc göricek **tār-mār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 94). [tār-mār,]*
3. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
   Olur cümle bir seng ile **tār-mār** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 96). [tār-mār,]*

tār-mār eyledi: *Perişan etmek, dağıtmak.*

1. Ẓafer virdi Ḳayṭāsa çün Kird-gār
   ʿAdū leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 464). [tār-mār eyledi, -di]*

tār-mār iderdük: *Dağıtmak, yıkmak.*

1. Eger pīlden olmasaydı ḥişār
   İderdük ḳamu leşkerin tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 664). [tār-mār iderdük, -er, -dük]*

tār-mār idüp: *Dağıtmak, yıkmak.*

1. İdüp ḳalʿasın kāfirüñ tār-mār
   İder malını Ḥaḳ yolı[na] niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 115). [tār-mār idüp, --üp]*

ṭarz: *Üslup, edâ.*

1. Gözet **ṭarzum** iy pīr ü pāk-dil
   Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 75). [ṭarzum, -um]*

ṭarz-ı ʿacīb idüp: *Şaşırtıcı bir tarz edip.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 49). [ṭarz-ı ʿacīb idüp, --üp]*

taş: *Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde.*

1. Ḳapusı selāṭīne miʿrācdur
İşigi **ṭaşı** dürretü't-tācdur *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 30). [ṭaşı, -ı]*

taṣavvur idüp: *Düşünüp.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 13). [taṣavvur idüp, --üp]*

taṣavvur olunsa: *Zihinde canlandırılma, tahayyül edilmek.*

1. Taṣavvur olunsa günāhum olur
Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 67). [taṣavvur olunsa, --un, --sa]*

ṭās-ı felek: *Felek tası. || Dünya.*

1. Yaraşur aña tāc mānendi terk
Nice terk **ṭās-ı felek** gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 808). [ṭās-ı felek,]*

ṭās-ı nigūn: *Ters dönmüş tas (kadeh).*

1. Aḳar şöyle cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
Ki ṭolmalu olur bu **ṭās-ı nigūn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 952). [ṭās-ı nigūn,]*

ṭās-ı semā ṭolar: *Gökyüzü tası dolar.*

1. Ola nāveki çünki çeşme-güşā
Ṭolar seyl-i ḫūniyle ṭās-ı semā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 76). [ṭās-ı semā ṭolar, --ar]*

ṭās-veş: *Tas gibi.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
Öter **ṭas-veş** çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 158). [ṭas-veş,]*

ṭavḳ u tāc: *Halka ve taç.*

1. Gerek gönderüben bize **ṭavḳ u tāc**
Hedāyā diyü gönderesin ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 157). [ṭavḳ u tāc,]*

ṭāvus: *Far. Sülüngiller familyasından, tiz sesli, erkeğinin kuyruğu çok uzun, süslü, parlak ve güzel renkli çok büyük kuş.*

1. Çü **ṭāvūs** idüp gāh rengīn ḫayāl
Daḳar müşgden zīb içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 107). [ṭāvūs,]*
2. Çemende çü **ṭāvūs** cevlān ider
Ḳonup zāġ-ı bed-çehre anda nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 45). [ṭāvūs,]*

tāvus-ı ʿarş: *Arşın tavus kuşu(Cebrâil kastedilmiştir.).*

1. Açar sidreden bāl **ṭāvus-ı ʿarş**
Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 29). [ṭāvus-ı ʿarş,]*

tāvūs-ı meydāndur: *Meydan-ortalık Tavus Kuşu.*

1. Çü **ṭāvūs-ı meydāndur** ol şehsuvār
Müzeyyen o şeh nʾola ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 813). [ṭāvūs-ı meydāndur, -dur]*

ṭāvus-ı mīnū: *Minû cennetinin (Niam cenneti, cennetlerden birinin adı) tavus kuşu.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
Çü **ṭāvus-ı mīnū** velī ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 38). [ṭāvus-ı mīnū,]*

ṭāvus-vār: *Tavus kuşu gibi.*

1. Virüp zīnet ol cevşen-i zer-nigār
Müzeyyen ider anı **ṭāvūs-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 812). [ṭāvūs-vār,]*
2. Çü ṭāvūs-ı meydāndur ol şehsuvār
Müzeyyen o şeh nʾola **ṭāvūs-vār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 814). [ṭāvūs-vār,]*

ṭay eyle: *Aşmak, geçmek, katetmek.*

1. Dürüp nāmeyi mührini urdı şāh
Virüp ḳāşıda didi **ṭay eyle** rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 274). [ṭay eyle,]*

ṭāvir: *Uçan, Uçucu.*

1. Ne **ṭāyir** ki çetrinde idindi cā
Hümāyūn olur sāyesinde Hümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 99). [ṭāyir,]*

tayy: *1. Dürüp bükmek, dürülüp bükülmek: tayy-ı sicill. "Tayy-i mesâfe"deki "tayy" teşbihîdir. 3. Aradan çıkarmak, çıkarılmak: tayy-i zevâ'id.*

1. Cihetden ider çünki **ṭayy** defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 109). [ṭayy,]*

ṭayy kılur: *Katlayıp kaldırma.*

1. İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
   Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 52). [ṭayy ḳılur, --ur]*

taẕarruʿ ider: *Yalvarmak, yakarmak.*

1. Çıḳarup dilin mār-ı nīze meger
   İdüp vehm ḫalḳa **taẕarruʿ ider** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 980). [taẕarruʿ ider, -er]*

taẕarruʿ idüp: *Yalvarmak, yakarmak.*

1. Taẕarruʿ idüp ḳıldı Ḥaḳḳa niyāz
   Ki bu müşkil işe ola çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 747). [taẕarruʿ idüp, -üp]*

taze: *"Yeni" anlamında sıfat.*

1. Daḳa yāre çün aña **tāze** ḫayāl
   Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 105). [tāze,]*
2. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
   Ki **tāze** kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 56). [tāze,]*

tebāh itsün: *Mahvetmek, perişan etmek.*

1. Velī iy cihān-gīr-i ṣāḥib-külāh
   Beni bend iden yine itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 702). [tebāh itsün, -sün]*

tebāh ola: *Harap olmak, yıkılmak, yok olmak.*

1. Didi Fūra kim iy cihān-gīr şāh
   Niçe bir ola ḫalḳ arada tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1054). [tebāh ola, -a]*

tebāh olmadın: *Harap olmak, yıkılmak, yok olmak.*

1. Didi olmadın iki leşker tebāh
   O yeg kim helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1047). [tebāh olmadın, -ma, -dın]*

teber: *Balta.*

1. Gözüñe ṣoḳup iḫtiyārī iber
   Ayaġuña vurma elüñle **teber** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 64). [teber,]*
2. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
   Ururlardı geh tīr ü gāhī **teber** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 468). [teber,]*
3. Ururlardı geh tīġ u gāhī **teber**
   Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 947). [teber,]*

tecelli: *Görünme, zahir olma. kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.*

1. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
   Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 125). [tecelliyle, -yle]*

teʾdīb ḳılmaḳ: *Edeplendirmek.*

1. Çü bilmedi ḥaddini ol bī-ḥayā
   Anı oldı **teʾdīb ḳılmaḳ** revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 282). [teʾdīb ḳılmaḳ,]*

tefāvüt: *Farklı.*

1. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ kelāmında var
   Bizüm gibiye daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 61). [tefāvüt,]*

teg: *Gibi.*

1. Baña ṭurfe iş eyledi rūzigār
   Ki ḫar **teg** ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1220). [teg,]*

tehī: *Boş.*

1. Eline alup cām-ı şāhen-şehi
   Gehī pür ider idi gāhī **tehī** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 86). [tehī,]*
2. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān u tir-keş **tehī**
   Dilāverler üftāde serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1019). [tehī,]*

tehī: *Ayrı.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden **tehī** ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 84). [tehī,]*

tehī oldı: *Boş olmak.*

1. ʿAceb oldı bostān-ı Ir̲ān tehī
   Senüñ gibi yoḳ anda serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 11). [tehī oldı, --dı]*
2. Tehī oldı tirkeş uvandı kemān
   Ele aldılar cān alıcı sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 605). [tehī oldı, -dı]*

tehī-dest: *Eli boş ‖ fakir, züğürt.*

1. Ezildi siper gitdi gürz-i girān
   Tehī-dest ḳaldı iki pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 622). [tehī-dest,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. Müselmān olup eyle **tek** inḳıyād
   İdeyem saña ben daḫı iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 717). [tek,]*

tek-u-pūya: *Koşma ve koşan.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 110). [tek-u-pūyadan, --dan]*

tek-u-pūyada: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 199). [tek-u-pūyada,]*

telef: *Bitirme, harcama.*

1. Virem ben de dīn-i Ḫalīle şeref
   ʿAbeş yire ʿömr eylemeyem **telef** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 108). [telef,]*
2. Virür naẓma memdūḥ ġāyet şeref
   İder nā-sezā medḥi ʿömri **telef** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 98). [telef,]*

telef olmaya: *Yok olmasın.*

1. Viresin aña vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 90). [telef olmaya, --ma, --ya]*

tel-i rīk: *Kum tepeciği.*

1. Tel-i rīk ile hem-ser ola mı Ḳāf
   Dilüñ yoḳ kemügi nʾola itse lāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 277). [tel-i rīk,]*

telḳīn eyle: *(Birine bir fikri) aşılamak, öğretmek || öğüt vermek.*

1. Ne dīnde iseñ eylerem iḫtiyār
   Baña eyle telḳīn eyā tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 724). [telḳīn eyle,]*

temāşā iderler: *İzlemek, hayranlıkla seyretmek.*

1. İder ceng meydānda ol iki şāh
   Temāşā iderler duruban sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1112). [temāşā iderler, -er, -ler]*

temāşā olur: *Görülmek, şahit olunmak.*

1. Vʾegerni ki bil çoḳ **temāşā olur**
   Ne taḫt ü ne tāc ü ne Dārā ḳalur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 253). [temāşā olur, --ur]*

temevvüc idüp: *Dalgalanmak.*

1. Temevvüc idüp baḥr ide çün ḫurūş
   Nedür seyl kim ide yanında cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 27). [temevvüc idüp, --üp]*
2. İki sūden idüp iki baḥr cūş
   Temevvüc idüp eylediler ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 892). [temevvüc idüp, -üp]*

temmuz: *Yaz aylarının ikincisi.*

1. Geçüp çün **temmūz** irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān *(İskender-name, Mesnevi 23, Mısra 1). [temmūz,]*

temsīl ola: *En belirgin özellikleriyle aksettirmek, örneği olmak.*

1. Çü İskender-i Rūmī ḳandīl ola
   Cihān ṭurduġınca bu **temsīl ola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 352). [temsīl ola, -a]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

1. Tenini idüp tīr-i māra hedef
   Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 155). [tenini, -ini]*
2. Müdārā ide ṣanma Dārāya ben
   Ṣarılursa daḫı **tenüme** kefen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 326). [tenüme, -üme]*

ten: *Beden, gövde, vücut.*

1. İlāhī ṣu derde ki döymeye **ten**
   Kerem eyle ben bendeye virme sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 9). [ten,]*
2. Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
   Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 4). [teni, -i]*
3. Teni maḥrem-i taḫt-ı eflākdür
   Başı ṣāḥib-i tāc-ı levlākdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 33). [teni, -i]*
4. Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 23). [teni, -i]*
5. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 40). [teni, -i]*
6. Seḫāvetde ebr ü ṣecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki ṣarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 172). [teni, -i]*
7. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 25). [tenine, -i, -n, -e]*
8. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
   Tenine anuñ virmemişdi gezend *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 54). [tenine, --i, --ne]*
9. Çü rūḥ-ı mücessem mübārek **teni**
   Çü ḫurşīd-i tābān dil-i rūşeni *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 35). [teni, -i]*
10. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur iy şeh benüm
    Ki perverdedür niʿmetiyle **tenüm** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 152). [tenüm, -üm]*

ten-dürüst: *Sağlam, güçlü, dayanıklı.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ bāña **ten-dürüst** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 8). [ten-dürüst,]*

teng: *Arkadaş, eş, dost.*

1. Çü ʿuḳāb ṣayda ide tīz-çeng
   Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja **teng** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 132). [teng,]*

teng eylerem: *Dar hâle getirmek, darlaştırmak.*

1. Ḳaçarsañ eger kūha hem-çün peleng
   Çıḳup eylerem ḳulle-i kūhı teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 216). [teng eylerem, -rem]*

teng olur: *Dar olmak.*

1. İderler ikindü irişince ceng
   Olur arż-ı vāsiʿ ikisine teng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1116). [teng olur, -ur]*

ten-i nāzenīni: *Narin ten.*

1. Olur her ḳolı āhenīn bir sütūn
   Ten-i nāzenīni Ḳūh-ı Bīsütūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 818). [ten-i nāzenīni, -i]*

tengri: *Tanrı.*

1. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
   Ḳılubdur seni **Tengri** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 560). [tengri,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Görüp Ḥażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
   Sürūr ile ṭoldı vü gitdi **teraḥ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 752). [teraḥ,]*

teraḥḥum idüp: *Acımak, merhamet etmek.*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
   Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat bāña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 194). [teraḥḥum idüp, --üp]*

ter-āteş: *Şarap.*

1. Ter-āteş ala pür olup āb-ı ḫuşk
   Muʿaṭṭar iderdi dimāġı çü müşg *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 89). [ter-āteş,]*

terāzū: *Terazi, tartı || Hesap.*

1. Terāzū gerek dest-i her tāc-ver
   Birinde ḥadīd ola birinde zer *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 67). [terāzū,]*

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Alup yanına defʿi bir **tercümān**
   Sürer raḫş meydāna ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1049). [tercümān,]*

tercümān olup: *Başkasının düşüncesini ve duygusunu bildirmek, dile getirmek, anlatmak.II Tercüme etmek.*

1. Zebānum sürūşa olup tercümān
   İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 55). [tercümān olup, --up]*
2. Olup Ḥaḳḳile ḫalḳa ol tercümān
   Virür cāna maḳṣūd-ı cāndan nişān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 95). [tercümān olup, --up]*

tereddüd: *Kararsızlık, duraksama.*

1. Girürse ele pehlevānı eger
   Tereddüd yoḳ anda bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 444). [tereddüd,]*

tereng-i kemān: *Kemanın sesi.*

1. Tereng-i kemān u çekāçāk-ı tīġ
   Ṣadā-yı dih ü zih enīn ü dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 987). [tereng-i kemān,]*

terk: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

1. Cihān devletinde çe ger var sürūr
   Velī olmaya **terkden** yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 106). [terkden, -den]*

terk: *(Ar.) Bırakmak, terk etmek.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
   İçen şerbetinden ider cānı **terk** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 204). [terk,]*
2. Göñülden idüp mihr-i āzermi **terk**
   Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 223). [terk,]*

terk: *Miğfer.*

1. Yaraşur aña tāc mānendi **terk**
   Nice **terk** ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 807). [terk,]*
2. Yaraşur aña tāc mānendi **terk**
   Nice **terk** ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 808). [terk,]*

terkeş: *Ok kabı, okluk, sadak, ok çantası.*

1. Çıḳa geldi Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
   Elinde kemān **terkeş** itmiş güşād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 450). [terkeş,]*
2. Ṣalup anı ḳurbānına ol dilīr
   Pür itdi içi **terkeşiñ** tīz-i tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 838). [terkeşiñ, -iñ]*

terk-i efrāsiyāb: *Efrāsiyāb miğferi.*

1. Geyüp begter ol server-i kām-yāb
   Geyer üstine **terk-i Efrāsiyāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 806). [terk-i efrāsiyāb,]*

terk-i lührāsbī: *Eyeri Fars hükümdarının eyeri.*

1. Kecim Gāvesi **terk-i Lührāsbī**
   Oḳı yayı ammā ki Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 801). [terk-i lührāsbī,]*

terk-i zer-endūd: *Yaldızlı miğfer.*

1. Kevākib idi cā-be-cā zer-nişān
   O **terk-i zer-endūd** üzre hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 810). [terk-i zer-endūd,]*

tevaḳḳuf ider: *Durmak. Eğlenip kalmak. Duraklamak.*

1. Tevaḳḳuf ider kim irişse bahār
   İde Sindi daʿvet varup şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1227). [tevaḳḳuf ider, -er]*

teveccüh: *Bir şeye doğru yönelme II Harekete geçme, işe koyulma.*

1. Şu kimse ki olmaya Yezdān-şinās
   Ne deñlü **teveccüh** ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 72). [teveccüh,]*

tevkīʿ-i lā-rayb: *Kendisinde şüphe olmayan ferman.*

1. İrişdi çü **tevḳīʿ-i lā-rayb** aña
   ʿAyān oldı dībāce-i ġayb aña *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 43). [tevḳīʿ-i lā-rayb,]*

tevsen-i çarḫ: *Feleğin dik başlı atı.*

1. Olur zūr-mend ü cihān-pehlevān
   Virür **tevsen-i çarḫ** eline ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 42). [tevsen-i çarḫ,]*

tevsen-i çarha: *Feleğin dik başlı atı.*

1. İden tīġ-ı ḫurşīde mīġı niyām
   Ḳılan **tevsen-i çarḫa** emri licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 24). [tevsen-i çarḫa, -a]*

tevsen-i çerḫ: *Azgın felek.*

1. Olur ḥükmüne **tevsen-i çerḫ** rām
   Virür destine esb-i devlet zimām *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 53). [tevsen-i çerḫ,]*

tezerv-i hırāmende: *Salına salına yürüyen sülün.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
   İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 65). [tezerv-i ḫırāmende,]*

ṭıfl: *Çocuk.*

1. Ola **ṭıfl** çün kendüden bī-ḫaber
   Belūṭ ile bir aña ḫurmā-yı ter *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 153). [ṭıfl,]*

tīġ: *Kılıç.*

1. Bir elinde zer beẕlde hem-çü mīġ
   Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende **tīġ** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 120). [tīg̃,]*
2. Ṣadāḳatde Bū Bekr ü ʿOs̱mān-ḥayā
   ʿAdilde ʿÖmer **tīġde** Mürteżā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 26). [tīg̃de, -de]*
3. Dıraḫşende şemşīr iken āfītāb
   Degül **tīġı** yanında bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 60). [tīg̃ı, -ı]*
4. Bir elinde cām ü birisinde **tīġ**
   Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 63). [tīg̃,]*
5. Deminde gerek ḥīle vaḳtinde **tīġ**
   Ki dönmeye furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 57). [tīg̃,]*
6. Neseb daʿvisin ḳo getür **tīġ** u tīr
   Ki **tīġ** ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 238). [tīg̃,]*
7. Murādumca gelmezse senden cevāb
   İrişdüm saña **tīġ** ile pür-şitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 84). [tīg̃,]*
8. Uran **tīġa** kendüyi mecnūn olur
   Ḥıyābetde elbetde maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 69). [tīg̃a, -a]*
9. Ṭutup ʿālemi **tīġ** ile çün güneş
   Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 87). [tīg̃,]*
10. İşitdüñ muḳarrer ki Cemşīd Şāh
    Nice aldı **tīġ** ile taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 96). [tīg̃,]*
11. Dutup **tīġ** ile ʿālemi ol emīr
    Edindi selāṭīni fermān-peẕīr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 99). [tīg̃,]*
12. Ele **tīġ** alındı çün iy şehriyār
    Müdārā-yı Dārāya ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 141). [tīg̃,]*
13. Alam **tīġum** ile başuñdan külāh
    Müfīd olmaya mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 93). [tīg̃um, -üm]*
14. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
    Getürür ki **tīġ** olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 58). [tīg̃,]*
15. Havāda nefesden gürīzende mīġ
    İdüp ḫavf olur elde lerzende **tīġ** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 172). [tīg̃,]*
16. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende **tīġ**
    Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 39). [tīg̃,]*
17. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
    Bulınmazdı deprenmege **tīġa** yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 160). [tīg̃a, -a]*
18. Ḫun-ālūde idüp silāḥ u ʿinān
    Gehī **tīġ** alurdı ele geh sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 944). [tīg̃,]*
19. Ururlardı geh **tīġ** u gāhī teber
    Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 947). [tīg̃,]*
20. Olur Hind ü Hindū-yı bāzī ger
    Kimi oynadur **tīġ** kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 964). [tīg̃,]*
21. Urur ṣoñra bir **tīġ** ṣāḥib-ḳırān
    Siper dutdı tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1117). [tīg̃,]*
22. Ḫalāṣ idemez **tīġ** öñinden çü ser
    İrişince zer zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1121). [tīg̃,]*
23. Olur laʿl-gūn **tīġı** elmās-gūn
    Aḳar baḥr-i mercān olup seyl-i ḫūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 991). [tīg̃ı, -ı]*
24. Urur ṣoñra bir tīġ ṣāḥib-ḳırān
    Siper dutdı **tīġına** ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1118). [tīg̃ına, -ı, -n, -a]*
25. Seḥer çekdi çün **tīġını** āfītāb
    Sipihre siper dutdı yir yir seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 475). [tīg̃ını, -ı, -n, -ı]*

26. Ne gürzi ne tīri ne şemşīri var
Ṣavaşda sizüñ **tīġıñuz** Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 556). [tīġıñuz, -ıñuz]*
27. O meydānuñ içinde her nīze-dār
Yürür **tīġlar** üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1044). [tīġlar, -lar]*
28. Çü ʿüryān olup **tīġum** ola ʿayān
Yunur ḳana iḳlīm-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 247). [tīġum, -üm]*
29. Ne ejder döyer **tīġuñuza** ne bebr
Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 533). [tīġuñuza, -uñuz, -a]*

tīġ olur: *Kılıç olur.*

1. Felek gibi nāfiẕdür aḥkām-ı şāh
Ki geh **tīġ olur** geh bağışlar külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 42). [tīġ olur, --ur]*

tīġ u gürz-i girān: *Kılıç ve ağır topuz.*

1. Ḳo dīni getür **tīġ u gürz-i girān**
Ṣadā-yı çekāçāk ṭolsun cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 303). [tīġ u gürz-i girān,]*

tīġ u sinān: *Kılıç ve mızrak.*

1. Geyer üstine cevşen ol pehlevān
Ki kār itmeye aña **tīġ u sinān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 792). [tīġ u sinān,]*

tīġ u tīr: *Ok ve kılıç.*

1. Neseb daʿvisin ḳo getür **tīġ u tīr**
Ki tīġ ile faḫr eyler āfāḳ-gīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 237). [tīġ u tīr,]*

tīġı: *Kılıç.*

1. Müşebbek ider tārı tīri şehüñ
Urur dāġ bağrına **tīġı** mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 80). [tīġı,]*

tīġ-ı āteş-feşān: *Ateş saçan ok.*

1. Daḫı çekmedin **tīġ-ı āteş-feşān**
Dil-i ḥaşm yanup virür defʿ-i cān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 15). [tīġ-ı āteş-feşān,]*

tīġ-ı ḫārā-şikāf: *Mermer yarıcı keskin kılıç.*

1. Ḳuşandı iki **tīġ-ı ḫārā-şikāf**
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 55). [tīġ-ı ḫārā-şikāf,]*

tīġ-ı hindīye: *Hint yapımı kılıç.*

1. Gelen bunda bulmış degüldür ẓafer
İder **tīġ-ı Hindīye** sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 370). [tīġ-ı hindīye, -ye]*

tīġ-ı hindū: *Hint kılıcı.*

1. Ḳamu **tīġ-ı Hindū** gibi ṣaf-şiken
Ḳamu āhenīn-dil çü Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 373). [tīġ-ı hindū,]*
2. Olur **tīġ-ı Ḥindū** daḫı gerçi tīz
Olur berg bir fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 237). [tīġ-ı ḥindū,]*
3. Alam **tīġ-ı Hindū** elüme çü ben
Aña māyil olmaya Şāmī micen *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 329). [tīġ-ı hindū,]*
4. Kime kim irüp **tīġ-ı Hindū** çalar
Atıyıla kendüyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 931). [tīġ-ı hindū,]*

tīġ-ı hindū-yı zerrīn-niyām: *Altın kılıflı Hint kılıcı.*

1. Baña **tīġ-ı Ḥindū-yı zerrīn-niyām**
Görinür gehī āyine gāh cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 229). [tīġ-ı ḥindū-yı zerrīn-niyām,]*

tīġ-ı hūn-pāş u āteş-nisār: *Kan döken ve ateş saçan kılıç.*

1. Şikeste olup rumḥ-ı sīne-güẕār
Çıḳar **ṭīġ-ı ḫūn-pāş u āteş-niṣār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 610). [ṭīġ-ı ḫūn-pāş u āteş-niṣār,]*

tīġ-ı hurşīde: *Güneş kılıcı.*

1. İden **tīġ-ı ḫurşīde** mīġı niyām
   Ḳılan tevsen-i çarḫa emri licām *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 23). [tīġ-ı ḫurşīde, -e]*

tīġ-ı kīn: *Kin kılıcı.*

1. Ġuzātız bize Ḥaḳ Teʿālā muʿīn
   Zer ü sīm içün çekmezüz **tīġ-ı kīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 202). [tīġ-ı kīn,]*

tīġ-ı kīn çeküp: *Kin kılıcını çekip.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 19). [tīġ-ı kīn çeküp, --üp]*

tīġ-ı rahşende: *Parlayan kılıç.*

1. Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
   Dühül raʿd olur **tīġ-ı raḫşende** berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 192). [tīġ-ı raḫşende,]*

tīġ-ı rūmīye: *Anadolu'ya ait kılıç.*

1. Sikender görür ḳılmadı pīl-i mest
   Ura dur revān **tīġ-ı Rūmīye** dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 910). [tīġ-ı rūmīye, -ye]*

tīġ-ı rūmīye: *Rūmī kılıç.*

1. Uzadam çü ben **tīġ-ı Rūmīye** dest
   Yanumda ḳarıncaca yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 323). [tīġ-ı rūmīye, --ye]*

tīġ-ı tīr: *Okun sivri ucu.*

1. Biri birine urdılar **tīġ-ı tīr**
   Sipihre irişdi fiġān-ı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 453). [tīġ-ı tīr,]*

tīġ-ı tīz: *Keskin kılıç.*

1. Ṣarar berg ḫorṭūmına **tīġ-i tīz**
   Ki kūhı bular çalsa gāh-ı sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 401). [tīġ-i tīz,]*
2. Çalışmaḳdan erre olur **tīġ-ı tīz**
   Beri dönmeyüp eylediler sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 611). [tīġ-ı tīz,]*
3. Muhanṭās u Ḳayṭās urup **tīġ-ı tīz**
   Ḳoparur cuvān-baḫt pes rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1003). [tīġ-ı tīz,]*

tīġ-ı tīz: *Aceleci kılıç.*

1. Alup her mübāriz ele **tīġ-ı tīz**
   ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 177). [tīġ-ı tīz,]*

tīġ-ı tīz: *Keskin, parlak kılıç.*

1. Nice çaḳdu[ġı]nı göre **tīġ-ı tīz**
   Bile nice olur gehī rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 317). [tīġ-ı tīz,]*

tīġ-ı üftāde: *Düşkün/düşmüş kılıç.*

1. Olup cā-be-cā **tīġ-ı üftāde** dās
   Demed gibi yaturdı maḳbūl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 959). [tīġ-ı üftāde,]*

tīġı uram: *Kılıç vurmak.*

1. Ne āteş ḳoyam ne ḫod āteş-gede
   Uram tīġı ızlāl iden mūbede *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 340). [tīġı uram, --am]*

tīġ-ı zūpīn: *Çatallı kılıç.*

1. Geçer pīlüñ öñine Hindū-sipāh
   Ṭolar **tīġ-ı zūpīn** ile rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 648). [tīġ-ı zūpīn,]*

ṭılā: *Altın.*

1. Didi furṣat olur ise ḳıl ḳıtāl
   Ola kim **ṭılāya** ola pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 442). [ṭılāya, --ya]*
2. Ṭılāya olur her yañadan süvār
   Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 655). [ṭılāya, --ya]*

tīmār: *Tedavi, deva.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya **tīmār** yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [tīmār,]*

tınāb şalar: *Çadırı bağlayan ip salar.*

1. Şehe bār-geh ḳurmaġa āfītāb
   Ṣalar her gün eṭrāf-ı arża ṭınāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 98). [ṭınāb ṣalar, --ar]*

tīr: *Ok.*

1. Müşebbek ider tārı **tīri** şehüñ
   Urur dāġ bağrına tīġı mehüñ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 79). [tīri, -i]*
2. Felek şīri **tīrinden** idüp ḥaẕer
   Dökerdi kemānın görüp nesr per *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 39). [tīrinden, -inden]*
3. Çü tīre ser-efrāz ü çün **tīr** çüst
   Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [tīr,]*
4. Çü **tīre** ser-efrāz ü çün tīr çüst
   Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [tīre, -e]*
5. Bunı didi düzdi alayın dilīr
   Dizildi sipāhı çü tīr-keşde **tīr** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 100). [tīr,]*
6. Ki oḳlarına çarḫ olursa siper
   Geçer **tīr** şöyle ki bezden eber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 406). [tīr,]*
7. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
   Ururlardı geh **tīr** ü gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 468). [tīr,]*
8. Ser-ā-ser o meydān içi **tīr** olur
   Pilüñ tīrden gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 919). [tīr,]*
9. Kime kim ata **tīr** ol şīr-i ner
   Revān mıḫlanur sīnesine siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 935). [tīr,]*
10. Zirih ḥalḳası oldı **tīr** ile per
    Ṣanasın zirih cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 965). [tīr,]*
11. Kemāndan çıḳar şöyle ḫışm ile **tīr**
    Bir olur aña cevşen ile ḥarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 971). [tīr,]*
12. Ser-ā-ser o meydān içi tīr olur
    Pilüñ **tīrden** gūşı ġalbīr olur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 920). [tīrden, -den]*
13. Daḳar beline kīş ü ḳurbanını
    İder zehrlü **tīri** peykānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 514). [tīri, -i]*
14. Ne gürzi ne **tīri** ne şemşīri var
    Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [tīri, -i]*
15. Ne cevşen olup ḳavs-i Rüstem-kemān
    Anı **tīri** berḳa iderse nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 794). [tīri, -i]*

tīr ü şemşīr: *Ok ve kılıç.*

1. Döker **tīr ü şemşīr** o meydānda per
   Olur künd dendān-ı tīġ u teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1015). [tīr ü şemşīr,]*

tīr ü tīġ u teber: *Ok, kılıç ve balta.*

1. Ele almadan **tīr ü tīġ u teber**
   Kemīnden kemānını ṣunar ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 73). [tīr ü tīġ u teber,]*

ṭırāz: *Elbiselere nakışla yapılan süs.*

1. Getürmiş bile bir direfş-i bülend
   Ṭırāzı münaḳḳaş çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 392). [ṭırāzı, -ı]*
2. Dıraḫtı ṣanasın sütūn-ı felek
   Ṭırāzı hemān sidre üzre melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 396). [ṭırāzı, -ı]*
3. Ṭırāz idi berg ü ṣemer idi ser
   Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [ṭırāz,]*
4. Çekildi ʿalemler çözüldi **ṭırāz**
   Yüridi ʿadū ḳaṣdına ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 885). [ṭırāz,]*

ṭırāz virdüñ: *Süs vermek.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 39). [ṭırāz virdüñ, --dü, --n]*

ṭırāz-ı sināna: *Mızrağın süsü.*

1. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
   Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 137). [ṭırāz-ı sināna,]*

tīre: *(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.*

1. Bir oldı iki mīġ oluban bedīd
   Biri **tīre** ġāyet birisi sepīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 916). [tīre,]*

tīre çāh ider: *Kara kuyu eder.*

1. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 104). [tīre çāh ider, --er]*

tīre çāh ider: *Kara kuyu eder.*

1. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 104). [tīre çāh ider, --er]*

tīre-ḫāk: *Kara toprak.*

1. Olup feyżüñ ile ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile zer **tīre-ḫāk** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 34). [tīre-ḫāk,]*
2. Libās eyleyüben bize **tīre-ḫāk**
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 73). [tīre-ḫāk,]*
3. Olup ḫāk-i tīre yine **tīre-ḫāk**
   Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 87). [tīre-ḫāk,]*
4. Feşānende ol dūddan āb-ı pāk
   Nişānende āb üzre ol **tīre-ḫāk** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 6). [tīre-ḫāk,]*

tīre-ḫāk olup: *Kara toprak ol-.*

1. Olup fażluñ ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 17). [tīre-ḫāk olup, -up]*

tīre-ḫāk olup: *Kara toprak ol-.*

1. Olup fażluñ ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 17). [tīre-ḫāk olup, -up]*

tīre-kān: *Karanlık maden.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül zer ki zer **tīre-kāndan** gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 88). [tīre-kāndan, --dan]*

tīr-endāz u āteş-feşān: *Ok atıcı ve ateş saçan.*

1. Ḳamunuñ ḳaşı kīneden çün kemān
   Ḳamu **tīr-endāz u āteş-feşān** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 380). [tīr-endāz u āteş-feşān,]*

tīre-seḥāb ola: *Koyu bulut ola.*

1. Muḳābil ola aña ger āfītāb
   Ola rīze rīze çü tīre-seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 52). [tīre-seḥāb ola, --a]*

tīr-i āteş-feşān: *Ateş saçan ok.*

1. Çü gördi cuvān-baḫtı ol pehlevān
   Ḳodı zihde bir **tīr-i āteş-feşān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 456). [tīr-i āteş-feşān,]*

tīr-i bārān: *Ok yağmuru.*

1. İdüp **tīr-i bārān** ile pīli sed
   İrişdi şeh-i Rūma oḳdan meded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 645). [tīr-i bārān,]*

tīr-i dil-dūz ola: *Kalbe batan kılıç ola.*

1. Nice nāme kim **tīr-i dil-dūz ola**
   Çü tīz-āb ġāyet ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 415). [tīr-i dil-dūz ola, --a]*

tīr-i duʿā: *Dua oku.*

1. Çü **tīr-i duʿā** gögden ider güẕer
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 47). [tīr-i duʿā,]*

tīr-i ḫadeng: *Sevgilinin kirpiği.*

1. Urur Rūmiler pīle **tīr-i ḫadeng**
   Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 247). [tīr-i ḫadeng,]*

tīr-i ḥışm-ı nişān idüp: *Gazap kılıcını işaret edip.*

1. İdüp ḳāṣıdı tīr-i ḥışm-ı nişān
Ġażab eyleyüp şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 171). [tīr-i ḥışm-ı nişān idüp, --üp]*

tīr-i ḳażā: *Kaza oku.*

1. Kemān-ı keyānīsi ebr-i belā
Ḫadeng-i ciger-dūzı **tīr-i ḳażā** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 72). [tīr-i ḳażā,]*

tīr-i kīn: *Düşmanlık oku.*

1. Döker tīr-keş ol ḳadar **tīr-i kīn**
Ki kirpiye döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1023). [tīr-i kīn,]*

tīr-i māra: *Yılan oku.*

1. Tenini idüp **tīr-i māra** hedef
Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 155). [tīr-i māra, --a]*

tīr-keş: *Okluk.*

1. Bunı didi düzdi alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü **tīr-keşde** tīr *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 100). [tīr-keşde, -de]*
2. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān u **tir-keş** tehī
Dilāverler üftāde serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1019). [tir-keş,]*
3. Döker **tīr-keş** ol ḳadar tīr-i kīn
Ki kirpiye döndi hemīn bu zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1023). [tīr-keş,]*

tīrkeş: *Ok atan kimse, okçu II savaşçı.*

1. Tehī oldı **tirkeş** uvandı kemān
Ele aldılar cān alıcı sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 605). [tirkeş,]*
2. Şu **tirkeş** [ki] baġlandı ol ẕülʾ-celāl
Ṣanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 841). [tirkeş,]*

tiryāk: *İlaç, panzehir.*

1. Kime zehr-i ġamdan irişse memāt
Virür luṭfı **tiryāḳı** yine ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 158). [tiryāḳı, --ı]*

ṭıynet-i ādemi: *Hz. Adem'in mayası.*

1. Sirişte idüp **ṭıynet-i ādemi**
Müzeyyen idüp gülşen-i ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 25). [ṭıynet-i ādemi, --i]*

tīz: *Keskin.*

1. Çü ḫançer ḳamu **tīz** ü sīne-şikāf
Ḳamu cengde s̱ābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 383). [tīz,]*
2. Daḳar iki dişine elmās **tīz**
İki dişi ḳalınca kʾide sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 407). [tīz,]*

tīz: *Atik, çevik, hızlı.*

1. İrer maḳṣada **tīz** çün raḫş-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 51). [tīz,]*
2. İletdi şehin-şāh-ı Ḫrāna **tīz**
Görür eylemiş Ḫusrevi nev-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 95). [tīz,]*
3. İñen daḫı **tīz** eyleme cenge çeng
Ki maḫfī degül ḥāl-i gūr u peleng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 111). [tīz,]*

tīz eyle: *Keskinleştirmek.*

1. Güher delmege eyle elmāsı tīz
Cihān ḫalḳına ol yine genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 7). [tīz eyle,]*

tīz olur: *(Kılıcın) keskin olması.*

1. Olur tīġ-ı Ḫindū daḫı gerçi tīz
Olur berg bir fīle itse sitīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 237). [tīz olur, -ur]*

tīz-āb: *Kezzap.*

1. Nice nāme kim tīr-i dil-dūz ola
Çü **tīz-āb** ġāyet ciger-sūz ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 416). [tīz-āb,]*

tīz-çeng: *Hızlı pençeli.*

1. Çü ʿuḳāb ṣayda ide **tīz-çeng**
   Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 131). [tīz-çeng,]*

tīz-i tīr: *Okun sivri ucu.*

1. Ṣalup anı ḳurbānına ol dilīr
   Pür itdi içi terkeşiñ **tīz-i tīr** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 838). [tīz-i tīr,]*

tīz-kām: *Hızlı, seri.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek **tīz-kām**
   Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 37). [tīz-kām,]*

toġ: *T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.*

1. Anadan göre nice **ṭoġarmış** er
   Nice ceng ider pīl ile gör hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1071). [ṭoġarmış, -ar, -mış]*

tokun: *Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.*

1. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
   Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 249). [ṭoḳunup, -up]*
2. Ṭoḳunduḳca zūpīn iñiler siper
   Zemīn ḍarbdan deprenür ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 617). [ṭoḳunduḳca, -duk, -ça]*

ṭoḳun-: *Değmek, el sürmek, temas etmek.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
   Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 202). [ṭoḳunsa, -sa]*

tol-: *Dolmak.*

1. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
   Ḳamu genc-i esrār ile **ṭoldılar** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 148). [ṭoldılar, --dı, --lar]*
2. Delinüp dil-i ney viricek nefes
   Dimāġa **ṭolardı** hevā vü heves *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 98). [ṭolardı, --ar, --dı]*
3. Ṭola ʿāleme ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
   İṭāʿat kim itmezse idem ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 109). [ṭola, -a]*
4. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
   Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 108). [ṭolı, -ı]*
5. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 157). [tolup, -up]*
6. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
   Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 241). [ṭolup, -up]*
7. Aç aġzuñ dökilsün cihāna dürer
   Ṣadef gibi **ṭolsun** bu ʿālem dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 6). [ṭolsun, -sun]*
8. Ḳo dīni getür tīġ u gürz-i girān
   Ṣadā-yı çekāçāk **ṭolsun** cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 304). [ṭolsun, -sun]*

ṭol: *T. Birikmek, bir araya gelmek.*

1. Müdām işdügünce güzeller şarāb
   Piyālenüñ aġzı **ṭolardı** luʿāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 102). [ṭolardı, -ar, -dı]*
2. Geçer pīlüñ öñine Hindū-sipāh
   Ṭolar tīġ-ı zūpīn ile rezm-gāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 648). [ṭolar, -ar]*
3. Ṭolar şöyle mürdeyle ol rezm-gāh
   Bulamaz olur kimsene cenge rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1007). [ṭolar, -ar]*
4. Ṭolar ʿālemüñ içi şöyle ġırīv
   Ki Ḳāfa ḳaçar ḳorḳuban nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 953). [ṭolar, -ar]*
5. Doḳunduḳca ḳalḳana gürz-i girān
   Ṭolardı ṭarāḳıyla hep āsumān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 616). [ṭolardı, -ar, -dı]*
6. Nefīrüñ **ṭolup** naġmesiyle cihān
   Urur raḳṣ meydānda esb-i devān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 961). [ṭolup, -up]*
7. Ṭolup cism-i Hindū ile rezm-gāh
   Olur surḫ iken rūy-i meydān siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 973). [ṭolup, -up]*
8. ʿAḳīḳüñ **ṭolup** kānı yüsr-i siyeh
   Pür itmişdi meydānı Hindū sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 977). [ṭolup, -up]*

tol: *Dolmak.*

1. Ṭolar ġulġul-i kūsı ile cihān
   Virür kūh gibi ṣadā āsumān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 171). [ṭolar, -ar]*
2. Eline daḫı almadan ol kemān
   Ṭolar düşmenüñ oḳ gibi aġzı ḳan *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 18). [ṭolar, -ar]*
3. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 159). [ṭolar, -ar]*
4. Ṭolar toz [ile] çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 187). [ṭolar, -ar]*

5. Şu resme **ṭolar** ʿāleme çākaçāk
   Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 231). [ṭolar, -ar]*
6. Şehe bulduġın itdi hep armaġan
   Metāʿ-ı s̱emīn ile **ṭoldı** cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1224). [ṭoldı, -dı]*
7. Toz içinde cūş itdi deryā-yı ḳīr
   Cihān **ṭoldı** āvāze-i dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 986). [ṭoldı, -dı]*
8. Dögüldi naḳāra fiġān itdi būḳ
   Ḫurūşiyle cūşiyle **ṭoldı** ʿurūḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 874). [ṭoldı, -dı]*
9. Görüp Ḫażret-i Ḫıżrı oldı feraḥ
   Sürūr ile **ṭoldı** vü gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 752). [ṭoldı, -dı]*
10. Dem-i nāy-ı rūyīne idüp fiġān
    Ṣadāsı ile **ṭoldı** kūsuñ cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 116). [ṭoldı, -dı]*
11. Ṭolup rezm-gāhuñ içi ser-be-ser
    Felek gūşını eyledi defʿi ker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 989). [ṭolup, -up]*

tolan: *(bir şeyin etrafında) dönmek, dolaşmak.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
   Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 36). [ṭolanup, -up]*

toldı: *"Dolmak"; dolu duruma gelmek || Etkisi altına almak.*

1. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
   Ki **ṭoldı** cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 210). [ṭoldı,]*

ṭolma: *Dolmak, dolup taşmak.*

1. Aḳar şöyle cūş eyleyüp seyl-i ḫūn
   Ki **ṭolmalu** olur bu ṭās-ı nigūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 952). [ṭolmalu,]*

tolu: *Dolu.*

1. Geçüp anı ṣūrī gider ṣāh-ı tīz
   Dimāġı **ṭolu** kīne dil pür-sitīz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 404). [ṭolu,]*
2. Murādumca göndermez iseñ cevāb
   İrişdüm saña dil **ṭolu** ḫışm u tāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 264). [ṭolu,]*
3. Şu tirkeş [ki] baġlandı ol ẕülʾ-celāl
   Ṣanasın ney idi içi **ṭolu** nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 842). [ṭolu,]*
4. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān u tir-keş tehī
   Dilāverler üftāde serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1019). [ṭolu,]*
5. Ṭolu ḫamr-ı ḫum idi rūyīne-kūs
   Ḳara gülleler sāġar-ı ābnūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1037). [ṭolu,]*

ṭoña kaldı: *Şaşırıp kalmak.*

1. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 83). [ṭoña ḳaldı, --dı]*

top: *Top, çevgan topu, guy.*

1. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
   Kişi **ṭop** ile ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 668). [ṭop,]*

ṭop u tüfeng: *Top ve tüfek.*

1. Çü ḥāżır degül bunda **ṭop u tüfeng**
   Anı ṣanʿat ile ṭaġıtmaḳ gerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 669). [ṭop u tüfeng,]*

toprağ: *Toprak.*

1. Eger **ṭoprağa** eylesem iltifāf
   Nice zer olur bil ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 31). [ṭoprağa, -a]*
2. İdüp **ṭoprağı** fażlı ile beşer
   Ḫalīfe ḳılup eyledi muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 155). [ṭoprağı, -ı]*

toy: *Doymak.*

1. Ṭoya etleriyle vuḫūş u ṭuyūr
   Tamām ola ol ḥizb-i ehl-i şurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 349). [ṭoya, -a]*

toz: *Toz.*

1. Ḳoparma yirümden ki ḳopmaya **toz**
   Beni itme zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 229). [toz,]*
2. Görinmez olup **tozıdan** mihr ü māh
   Sekiz itdi gerdūnı gerd-i siyāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 399). [tozıdan, --ıdan]*
3. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 169). [toz,]*
4. Ṭolar **toz** [ile] çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne söyler zebān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 187). [toz,]*
5. Ḳara **tozda** ṣan rumḥ-ı sīne-güz̲ār
   Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 139). [tozda, -da]*

6. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Virür ṣuʿlelerüm şeb-i tāb-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 121). [toz,]*
7. Toz içinde cūş itdi deryā-yı ḳīr
   Cihān ṭoldı āvāze-i dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 985). [toz,]*
8. Toz içinde her ḫançer-i tāb-dār
   Virür tāb şebde hemīn berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1027). [toz,]*
9. Ḳara **toza** ġarḳ oldı cümle sipāh
   Olur Hindū mānendi Rūmī-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 983). [toza, -a]*
10. Virür **tozda** ṣuʿle ʿalem gāh gāh
    Nite kim bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 119). [tozda, -da]*
11. ʿAlem deprenüp çün yüridi sipāh
    Görinmez olur **tozdan** mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 912). [tozdan, -dan]*
12. Havānuñ olup yüzi **tozdan** ʿabūs
    Zemīn mürdeden oldı çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1039). [tozdan, -dan]*

tozıdan: *Toz.*

1. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
   Ḳarardı ḳara **tozıdan** āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 120). [tozıdan,]*

tozıt-: *Tozutmak, etrafı tozla doldurmak.*

1. Ḳara **tozıda** ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 165). [tozıda, -a]*

tūde-i āsumān: *Gökyüzü kümesi.*

1. Olursa güher **tūde-i āsumān**
   İder bir kemīne ḳulına revān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 131). [tūde-i āsumān,]*

tūfān-ı nār: *Ateş tufanı.*

1. Direk oldı yir yir semāya şerār
   Gören ṣandı kim ḳopdı **ṭūfān-ı nār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 904). [ṭūfān-ı nār,]*

tuġ: *At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.*

1. Çözer **tūġ** ol şu ki müşg-i siyāh
   Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 111). [tūġ,]*

tuhfe: *Armağan, hediye.*

1. Gelüp Rūmdan bunda tamġa vü bāc
   Gelür **tuḥfe** diyü hemīşe ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 154). [tuḥfe,]*

tur: *Durmak.*

1. Nejādum cihān **ṭuralı** Hinde şāh
   Ḳamusı cihān-gīr ü ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 337). [ṭuralı, -alı]*
2. Turup Ḫaḳḳa İskender itdi niyāz
   Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 477). [turup, -up]*
3. Namāzın tamām eyleyüp ol dilīr
   Ṭurup geydi cevşen çıḳardı ḫarīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 504). [ṭurup, -up]*
4. Seḥerden **ṭurup** geydi Hindī çuḳal
   Biner pīle ḫaşm itmege pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 573). [ṭurup, -up]*
5. Yemīn ü yesārında iki dilīr
   Ṭurup urdılar ḫaşma şemşīr ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 950). [ṭurup, -up]*
6. Gelür çünki meydāna iki sipāh
   Ṭurur ḳalbde iki serdār-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 592). [ṭurur, -ur]*

tur-: *Durmak.*

1. Çü İskender-i Rūmī ḳandīl ola
   Cihān **ṭurduġınca** bu temsīl ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 352). [ṭurduġınca, -duġ, -ınca]*

türāb: *Toprak, hâk.*

1. Neñe ġarresin iy bir avuc **türāb**
   Olur her ʿimāret bilürsin ḫarāb *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 61). [türāb,]*
2. Şeh-i kām-yāb idi Efrāsiyāb
   Velī eyledi mevt anı **türāb** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1140). [türāb,]*

türāb almaz: *Toprak almaz.*

1. Pür iken senüñ maḫzenüñ müşg-nāb
   Meşāmı olan hergiz almaz türāb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 40). [türāb almaz, --maz]*

türbe: *Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.*

1. Yapup Fūr içün anda bir **türbe** şāh
Anı defn ider anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [türbe,]*

turduġınca: *Durdukça.*

1. Cihān **ṭurduġınca** olup ser-firāz
Olasın saʿādetle bende-nüvāz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 189). [ṭurduġınca,]*

turfe: *Yeni, görülmemiş, acayip.*

1. Baña **ṭurfe** iş eyledi rūzigār
Ki ḫar teg ḫazān ile geçdi bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1219). [ṭurfe,]*

ṭūrī: *Duru, saf, berrak.*

1. Alur peykden çünki **Ṭūrī** ḫaber
Virür müjde Müjdād çoḳ sīm ü zer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1201). [ṭūrī,]*

ṭūs: *İran'da tarihî bir şehir.*

1. Bu baḥr üzre yazdum anıñçün kitāb
Ola **Ṭūsī** Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 86). [ṭūsī, -i]*

ṭūs-ı gīv: *Hayvan başlı.*

1. Sinānın görüp vehm ider **ṭūs-ı gīv**
Yanında degül mürçe nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1093). [ṭūs-ı gīv,]*

tut: *(mec) Almak, tutmak.*

1. Ṭutup ʿālemi tīġ ile çün güneş
Dikem ṭāḳ-ı gerdūna zerrīn direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 87). [ṭutup, -up]*

ṭūti-i nuṭḳ: *Söz; kelam papağanı.*

1. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
Olur **ṭūti-i nuṭḳ** vaşfında lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 134). [ṭūti-i nuṭḳ,]*

ṭūṭi-i rūmī mışrī: *Rum ve Mısır papağanı.*

1. Yi iy **ṭūṭi-i Rūmī Mışrī** şeker
Ki cān gülşenünden virürsin ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 7). [ṭūṭi-i rūmī mışrī,]*

tūtiyā: *1. madeniyle yapılan ve göz hastalıklarında kullanılan bir tür ilaç, 2. göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.*

1. Şeh-i evliyā server-i enbiyā
Ġubār-ı rehi gözlere **tūtiyā** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 18). [tūtiyā,]*
2. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī mūmiyā oldı hem **tūtiyā** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 84). [tūtiyā,]*

tutul: *Tutulmak, yakalanmak II aşık olmak; tuzağa düşmek.*

1. Ṭutuldı çıġırtmaḳdan āvāz-ı kūs
Ṣadāsı degül idi bang-ı ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1033). [ṭutuldı, -dı]*

tüvānā vü dānā: *Akıllı ve bilgili.*

1. Tüvānā vü dānā iden ādemi
Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 7). [tüvānā vü dānā,]*

ṭuv: *İşitmek, ses almak; bilgi almak, öğrenmek, haber almak.*

1. Ṭuyar ḳāṣıduñ geldügin çünki şāh
Çıḳup ḳarşular ʿizzet içün sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 279). [ṭuyar, -ar]*

u: *" Ve" bağlacı.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd **ü** ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [ü,]*
2. İmām-ı çehārum velī mürteżā
   Yem-i ʿilm-i Sübḥān **ü** kān-ı seḫā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 168). [ü,]*
3. Günāhum keşīr **ü** şevābum ḳalīl
   Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 201). [ü,]*
4. Seḫāvetde ebr **ü** şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 171). [ü,]*
5. Pesendīde maṭbūʿ **u** mevzūndur
   Ki her ʿişvesi siḥr ü efsūndur *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 99). [u,]*
6. Bir elinde cām **ü** birisinde tīġ
   Biri mihr-i raḫşendedür biri mīġ *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 63). [ü,]*
7. ʿİnānum çü süst **ü** rikābum girān
   İdem ben kim olur baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 243). [ü,]*
8. Çü tīre ser-efrāz **ü** çün tīr çüst
   Ḳamu cenge çālāklar ṣulḥa süst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 377). [ü,]*
9. Çü ḫançer ḳamu tīz **ü** sīne-şikāf
   Ḳamu cengde ṣābit-ḳadem hem-çü Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 383). [ü,]*
10. Güşāyiş viren ol der-i besteye
    Şifā-sāz **u** ṣıḥḥatda ol ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 10). [u,]*
11. Virür kimine taḫt **u** tāc-ı mihān
    İder kimini ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 11). [u,]*
12. Olup kişver-i Rūma āteş-feşān
    Ne şehr **ü** ne dihden ḳoram bir nişān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 44). [ü,]*
13. Cihān-āferīn **ü** cihān-dār-ı pāk
    Ki emrindedür hem semek hem simāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 11). [ü,]*
14. Benüm gibi ser-dār **ü** ṣāḥib-ḳırān
    Vara mı ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 161). [ü,]*
15. İki ẕiʾb-i ceyʿān **u** bir dönbe var
    Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 121). [u,]*
16. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
    ʿAceb mi baña virse taḫt **ü** külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [ü,]*
17. Ḫudā birdürür birligine güvāh
    Yiter seyr-i ḫurşīd **ü** raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 44). [ü,]*
18. Ḳamu muḥdeş **ü** ẕāt-ı vācib hemīn
    Muḳarrer ḥudūş-ı semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 41). [ü,]*
19. Cihān mümkin ol vācib **ü** ḫālıḳı
    Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 39). [ü,]*
20. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
    İden ḫāki insān **ü** insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 2). [ü,]*
21. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
    Ne pā pāy-dār **ü** ne dutardı dest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 240). [ü,]*
22. Görinmezdi arż u semādan nişān
    Zemīn oldı esb **ü** amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 132). [ü,]*
23. Muhanṭās **u** Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
    İderdi ḳatı anlara iʿtimād *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 103). [u,]*
24. Olup her yañadan ṭalāye süvār
    Ḳamu kīne-ḫˇāh **u** ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 34). [u,]*
25. Gav-ı pīl-zūr **u** şeh-i tāc-dār
    Olur āhene ġarḳ mānend-i nār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 43). [u,]*
26. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
    Gehī nāy **u** geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1172). [u,]*
27. Gelüp şāha her mīr **ü** her ked-ḫudā
    Mübārek ola didi şāha ġazā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1155). [ü,]*
28. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān **u** tir-keş tehī
    Dilāverler üftāde serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1019). [u,]*
29. Tereng-i kemān **u** çekāçāk-ı tīġ
    Ṣadā-yı dih ü zih enīn ü dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 987). [u,]*
30. Olur Hind **ü** Hindū-yı bāzī ger
    Kimi oynadur tīġ kimi siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 963). [ü,]*
31. Ururlardı geh tīġ **u** gāhī teber
    Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 947). [u,]*
32. Ne bāde ki hem nār **ü** hem bād idi
    Muʿallim idi ġāyet üstād idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 863). [ü,]*
33. Ṭırāz idi berg **ü** ṣemer idi ser
    Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 859). [ü,]*
34. Seḫerden durup çünki cūş itdi ceyş
    Ḳuruldı kemān **u** güşād oldı kīş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 778). [u,]*
35. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
    Ururlardı geh tīr **ü** gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 468). [ü,]*
36. İrüp müşte peykān **u** gūşa sufār
    Çıkar şaṣtdan ḫod oḳı berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 457). [u,]*
37. Hezārān şükr **ü** hezārān sipās
    Aña kim bizi eyledi Ḥaḳ-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 181). [ü,]*
38. Çü bunlar viṣāle degül dest-res
    Dil **ü** cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 104). [ü,]*
39. Gözet ṭarzum iy pīr **ü** pāk-dil
    Dilerseñ eger olmayasın ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 75). [ü,]*
40. Velī olmaz anuñla tāc **u** nigīn
    Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 59). [u,]*

41. Cihāndur bu dihḳān **u** dihḳān- nejād
İder göñlini āb-gīneyle ṣād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 53). [u,]*
42. Şu kim yoḳ elinde ne sīm **ü** ne zer
Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [ü,]*
43. Çü ṣarrāf u ḥakkāk **ü** ġavvāṣsın
Ḳamusı ʿavām u ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 25). [ü,]*
44. Çü ṣarrāf **u** ḥakkāk ü ġavvāṣsın
Ḳamusı ʿavām **u** ṭapuñ ḫāṣsın *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 25). [u,]*
45. Cevāhir-şinās **ü** cevāhir-fürūş
Ṣadef gibi olmaḳ revā mı ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 3). [ü,]*

uç-: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

1. Ḳaçan kim ḳanatlasa **uçmaġa** mūr
Gelür bāline kesr başına şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 273). [uçmaġa, --ma, --ġa]*

uçur: *Uçurmak, özgür bırakmak, uçmasına sebep olmak.*

1. Urup raḫşe mihmīz **uçurdı** hemān
Yanınca bile ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 633). [uçurdı, -dı]*

ucuz olur: *Ucuz olmak, ucuza gelmek.*

1. Laṭīfedür ammā ki Ḥaḳdur bu söz
Olur öyleden ṣoñra her şeyʾ ucuz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1216). [ucuz olur, -ur]*

ʿūd: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç.*

1. Alup ʿ**ūd** ile bülbül-i ḫōş-nevā
Virürdi ṣadāsı ḳulūba ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 95). [ʿūd,]*

uġra-: *Uğramak.*

1. Virür bīde **uġrar** ise daḫı bār
Olur seng dür giçse ol kūhsār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 9). [uġrar, --r]*

uġra-: *Uğramak, gitmek.*

1. Ne vādīye kim **uġraya** ḫuşk ola
Ṣuyı kevşer ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 11). [uġraya, -y, -a]*

ʿukāb: *Kartal.*

1. Bir ola mı baḫr ile bir ḳatre āb
Ya hem-çenk ola mı megesle ʿ**uḳāb** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 280). [ʿuḳāb,]*
2. Çü ʿ**uḳāb** ṣayda ide tīz-çeng
Olur cevf-i ʿālem ġalīvāja teng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 131). [ʿuḳāb,]*

ʿukbā: *Ar. Öbür dünya, âhiret.*

1. Bulur müʾmin olan kişi Ḥaḳḳa rāh
Olur dār-ı dünyāda ʿ**uḳbāya** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 258). [ʿuḳbāya, -y, -a]*

ʿukūl: *Akıllar,.*

1. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿ**uḳūl**
Ne ʿilmine vara demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 151). [ʿuḳūl,]*

ulu: *Büyüklük, yücelik.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc **ulu** ṭabʿ süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 7). [ulu,]*
2. Ulusına itse müdārā kişi
Murādınca olur hemīşe işi *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 77). [ulusına, -sına]*
3. Ne deñlü **ulu** olsañ iy pādişāh
İder çarḫ āḫır seni ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 59). [ulu,]*
4. İdüp Hindüñ **ulu**ların cemʿ şāh
Cuvān-baḫtı şāh eyler ol tāc-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1183). [ulu**ların**, -lar, -ı, -n]*

ululık: *Büyüklük, yücelik.*

1. Neden ked-ḫudālıġa bunca ġurūr
Beş on gün **ululıġa** böyle sürūr *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 50). [ululıġa, -a]*

ululıḳ revā görmez: *Büyüklüğü reva görmez.*

1. Çü kendüye görmez ululıḳ revā
Ḳılayum anı ben daḫı bī-nevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 283). [ululıḳ revā görmez,]*

ʿulūm: *İlimler.*

1. Güneş gibi rūşendür aña ʿ**ulūm**
ʿAdūsı perīşān hem-çün nücūm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 177). [ʿulūm,]*
2. ʿUlūmuñ ḳamusından āgāh olur
Hemīşe sürūş aña hem-rāh olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 47). [ʿulūmuñ, -uñ]*

ulus: *Millet, halk.*

1. Bile kendü ḳadrini her zīr-i dest
Uzatmaya kimse **ulusına** dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 354). [ulusına, -ı, -na]*
2. Hirāsān ola şehler içre tamām
Ulusına her şaḫṣ ide iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 356). [ulusına, -ı, -na]*

ʿ**ulvī:** *(Ar.) Yüksek, yüce.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿ**ulvī** ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 65). [ʿulvī,]*

umūr: *İşler, hususlar, maddeler, şeyler.*

1. Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 149). [umūra, -a]*

ʿ**unṣur-ı kemterīn:** *Kıymetsiz, ucuz, bayağı madde.*

1. Nedür nār bir ʿ**unṣur-ı kemterīn**
Revā mı diyesin cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 67). [ʿunṣur-ı kemterīn,]*

unud: *Unutmak, akıldan çıkarmak.*

1. Ḳudūmıyla maʿmūr olaldan cihān
Unuduldı nām-ı Anūşīnrevān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 164). [unuduldı, --ul, --dı]*

unut-: *Akılda kalmamak.*

1. Kişiden kişiyi hüner yeg ider
Neseb didügüñ **unudulur** gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 184). [unudulur, --ul, --ur]*

ur: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Ne ṣulḥ eyleyem kimse ile ne ceng
Dutam sīnemi her kim **urursa** seng *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 208). [urursa, -ur, -sa]*

ur: *Üflemek.*

1. Olalar şütür[ler] çü pīle ḳarīb
Od **ur** sāza daḫı göremez ʿacīb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 762). [ur,]*

ur: *Vurmak.*

1. Uran tīġa kendüyi mecnūn olur
Ḥıyābetde elbetde maġbūn olur *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 69). [uran, -an]*
2. Urupdur yoluñı senüñ dīv-i dūn
İdiserdür aʿdāya āḫır zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 191). [urupdur, -up, -dur]*
3. Dizer yine senge **urur** şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 7). [urur, -+ur]*
4. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El **urur** silāḫına her ceng-cū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 154). [urur, -+ur]*
5. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 247). [urur, -+ur]*
6. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
Kişi ṭop ile **ura** anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 668). [ura, -a]*
7. Velī virmez at aña döymez ciger
Oḳıla **urasın** ıraḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 666). [urasın, -a, -sın]*
8. Ne serdāra kim irse **ursan** sinān
İçerdi iki çeşme-i ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 933). [ursan, -ñ, -sa]*
9. Urup raḫşe mihmīz uçurdı hemān
Yanınca bile ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 633). [urup, -up]*
10. Muhanṭās u Ḳayṭās **urup** tīġ-ı tīz
Ḳoparur cuvān-baḫt pes rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1003). [urup, -up]*
11. Urur biri birine şemşīr-i tīz
Ṣanasın ki irdi geh-i rüsteḫīz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 649). [urur, -ur]*
12. Urur leşker-i Hinde gürz-i girān
Ṣavaşduġı yirlerde seyl idi ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 941). [urur, -ur]*
13. Urur ṣoñra bir tīġ ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı tīġına ol pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1117). [urur, -ur]*

ur-: *Vurmak.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş **urup** itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 78). [urup, -up]*

2. Saña bildürem kendü miḳdāruñı
Uram oda evs̱ān u zünnāruñı *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 266). [uram, -am]*
3. Dürüp nāmeyi mührini **urdı** şāh
Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 273). [urdı, -dı]*
4. Biri birine şöyle **urdı** ḥadeng
Müşebbek olur çerm-i bebr ü peleng *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 603). [urdı, -dı]*
5. Biri birine **urdılar** tīġ-ı tīr
Sipihre irişdi fiġān-ı nefīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 453). [urdılar, -dı, -lar]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Yemīn ü yesārında iki dilīr
Ṭurup **urdılar** ḫaşma şemşīr ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 950). [urdılar, -dı, -lar]*
2. Kime **ursa** ḫışm ile gürz-i girān
Belürmezdi atından andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 929). [ursa, -sa]*
3. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
Ururlardı geh tīr ü gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 468). [ururlardı, -ur, -lar, -dı]*
4. Ururlardı geh tīġ u gāhī teber
Ne ḫod hāyil olurdı ne ḫod siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 947). [ururlardı, -ur, -lar, -dı]*

ʿ**urūk:** *Damarlar.*

1. Dögüldi naḳāra fiġān itdi būḳ
Ḫurūşiyle cūşiyle ṭoldı ʿ**urūḳ** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 874). [ʿurūḳ,]*

uṣan: *Bıkmak, sıkılmak.*

1. Uṣandı meger Fūrdan tāc u taḫt
Cuvān-baḫt esīr oldı iy nīk-baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 693). [uṣandı, -dı]*

ʿ**utarid:** *Merkür gezegeni.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḥayrān olur
Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 75). [ʿuṭārid,]*

uvak: *Hafif, ufak.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 93). [uvaḳ,]*

uvan: *Ufalanmak.*

1. Tehī oldı tirkeş **uvandı** kemān
Ele aldılar cān alıcı sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 605). [uvandı, -dı]*

uyar: *Uyarmak || Uyandırmak.*

1. Uyursan daḫı **uyarayam** seni
Eger ölmez iseñ añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 379). [uyarayam, -a, -yam]*

uyı-: *Uykuya dalmak, uyku halinde olmak.*

1. Yiyüp içdi diñlendi buldı ḫużūr
Yatup **uyıdı** ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 286). [uyıdı, -dı]*

uyu: *Uyumak.*

1. Uyur ejdehā ḳuyruġını başar
Felek yüz çevürdi şehüñden meger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 329). [uyur, -r]*

ʿ**uyūb bulur:** *Ayıplar bulur.*

1. [O kim ki] ḥasedden bulur biñ ʿuyūb
Görinür gözine muḥaḳḳar bu ḫūb *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 149). [ʿuyūb bulur,]*

uyur: *Uyumak.*

1. Uyursan daḫı uyarayam seni
Eger ölmez iseñ añasın beni *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 379). [uyursan, -r, -sa, -n]*

uzad: *Uzatmak.*

1. Uzadam çü ben tīġ-ı Rūmīye dest
Yanumda ḳarıncaca yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 323). [uzadam, -am]*

uzat: *Bir şeyi vermek için birine yöneltmek. Eli bir yere yöneltmek.*

1. Ki reşk eylesün naẓmına silk-i dür
El **uzatmasun** ʿaḳdine kīse-pür *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 66). [uzatmasun, -ma, -sun]*

üç: *Sayı; üç.*

1. Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
   Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 161). [üçüncisi, -ünci, -si]*

üftāde: *Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.*

1. Ṭolu ḳan-ı ḳurbān u tir-keş tehī
   Dilāverler **üftāde** serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1020). [üftāde,]*

üftāde-gān: *Düşkünler || Aşıklar.*

1. BEHİŞTḬ imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri cümle **üftāde-gān** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 188). [üftāde-gān,]*

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

1. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
   Ümīdüm bu faẕluñ ide feṯḥ-i bāb *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 78). [ümīdüm, -üm]*
2. Egerçi ki oldum ẓalūm u cehūl
   Ümīdüm var ide şefāʿat Rasūl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 100). [ümīdüm, --üm]*
3. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
   Ḳamu ümmete şefḳatüñdür **ümīd** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 198). [ümīd,]*
4. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 189). [ümīdüm, -üm]*
5. Ümīdüm bu Feyyāż-ı envār-ı dil
   Beni itmeye ḫalḳ içinde ḫacil *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 87). [ümīdüm, -üm]*

ümīd: *1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 83). [ümīdüm, -üm]*
2. Çü iḥsān ide şāh-ı ḥātem-ḫışāl
   Ümīd ile yoḳ intiẓāra mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 146). [ümīd,]*
3. Ümīdüm bu kim cümlesinden güzīn
   İde ben ḳulını cihān-āferīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 103). [ümīdüm, -ü, -m]*
4. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
   Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 88). [ümīd,]*

ümīd ide: *Ümit etmek.*

1. Ne maḳṣūdı kim Ḥaḳdan ide ümīd
   Der-i beste ise bulınur kilīd *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 3). [ümīd ide, --e]*

ümmet: *(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk.*

1. Egerçi ki **ümmet** ider kār-ı zişt
   Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 57). [ümmet,]*
2. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh **ümmeti** işler ol ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 56). [ümmeti, -i]*
3. Livāsı ḳamu **ümmetine** penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 55). [ümmetine, -i, -ne]*
4. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ cān ile **ümmet** olduñ aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 190). [ümmet,]*
5. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi **ümmetde** yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 200). [ümmetde, --de]*
6. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
   Ḳamu **ümmete** şefḳatüñdür ümīd *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 198). [ümmete, --e]*
7. Saña **ümmetem** iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 191). [ümmetem, --em]*
8. Ḳamu **ümmetüñ** deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 199). [ümmetüñ, --ün]*

ümmet oldum: *Ümmet olmak, bağlanmak.*

1. Seni görmeden **ümmet oldum** saña
   Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 193). [ümmet oldum, --du, --m]*

ʿüryān olup: *Soyunmak, çıplak duruma gelmek.*

1. Çü ʿ**üryān olup** tīġum ola ʿayān
   Yunur ḳana iḳlīm-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 247). [ʿüryān olup, -up]*

üst: *Üzerine.*

1. Geyer **üstine** cevşen ol pehlevān
   Ki kār itmeye añа tīġ u sinān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 791). [üstine, -i, -n, -e]*
2. Geyüp begter ol server-i kām-yāb
   Geyer **üstine** terk-i Efrāsiyāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 806). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. İder vaż‘ **üstinde** günden ḥişār
   Ḳoyar her ḥişāra niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 403). [üstinde, -in, -de]*

üst: *Üstü, üzeri.*

1. Çeküp **üstüme** pīl olma dilīr
   Ki ḳullāb olur pīle peykān-ı tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 231). [üstüme, -üm, -e]*

üst: *(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.*

1. Cihān Ḫusrevā çetr-i heft āsumān
   Dutar ḫar-gehüñ **üstine** sāye-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 182). [üstine, --i ,-(n) ,-e]*

üstād: *Öğretici, öğretmen.*

1. Ne bāde ki hem nār ü hem bād idi
   Muʿallim idi ġāyet **üstād** idi *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 864). [üstād,]*

üstād-ı kār: *Sanat üstadı.*

1. Suḫen-gū-yı pīşīne **üstād-ı kār**
   Dimiş eyleyüp laʿl ü lüʾlüʾ niṣār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 1). [üstād-ı kār,]*

üstād-kār: *Maharetli, yetenekli.*

1. Ne şanʿat ki itdiyse **üstād-kār**
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 51). [üstād-kār,]*

üstine: *Üzerine.*

1. Bunı didi şemşīrine urdı dest
   Yüridi şeh **üstine** çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1104). [üstine,]*

üstine: *"-a/-e".*

1. Geyer **üstine** cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 47). [üstine,]*
2. Geyer begter **üstine** āhen-külāh
   Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 63). [üstine,]*

üştür: *Deve.*

1. Ḳarīb oldı çün **üştüre** pīl-i mest
   O durdı pes ol sāza Yezdān-[perest] *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 899). [üştüre, -e]*
2. Muḳābil olıcak çeriye çeri
   Süresin pīle ḳarşu **üştürleri** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 760). [üştürleri, -ler, -i]*

üştür ü pīller: *Develer ve filler.*

1. Çü meydāna geldi iki ejdehā
   Olur **üştür ü pīller** pīşvā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 894). [üştür ü pīller, -ler]*

üstüvār idüp: *Sağlam ve dayanıklı hale getirmek.*

1. İdüp ḳolçaġın dirlikin üstüvār
   Olur āhenīn ol [şeh-i]tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 815). [üstüvār idüp, -üp]*

üzengi: *Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.*

1. Senüñ gibi biñ var ola tāc-dār
   Üzengim çeker olıcak [ol] süvār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 30). [üzengim, -m]*

üzengü: *Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.*

1. Olan kimsene başına tāc-dār
   Üzengüñi çekmekden itmez miʿār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 160). [üzengüñi, -ni]*

üzre: *Üzere.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş **üzre** cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 26). [üzre,]*

2. İder şāḫ-ı ḳurb **üzre** çün āşiyān
   Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 119). [üzre,]*
3. Olup levḥ-i sebz **üzre** meh zer-feşān
   Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 5). [üzre,]*
4. Dıraḫtı şanasın sütūn-ı felek
   Ṭırāzı hemān sidre **üzre** melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 396). [üzre,]*
5. Feşānende ol dūddan āb-ı pāk
   Nişānende āb **üzre** ol tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 6). [üzre,]*
6. İdüp anı āzürde mektūb-ı şāh
   Yürütdi şeh-i Rūm **üzre** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 204). [üzre,]*
7. Başındaki ḳullāb lenger-miş̲āl
   Görinürdi kūh **üzre** gūyā hilāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 258). [üzre,]*
8. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿadū **üzre** ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 118). [üzre,]*
9. Ḳuşandı geyim **üzre** zencīr-i zer
   Ki vaż̇ʿı virür ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 49). [üzre,]*
10. Geyüp pīrehen **üzre** evvel zirih
    İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 45). [üzre,]*
11. Bu baḥr **üzre** yazdum anıñçün kitāb
    Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 85). [üzre,]*
12. Yıḳılur başı **üzre** pīl-i sütürg
    Özin düşürünce o derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 629). [üzre,]*
13. Melūl oldı anı görüp Fūr-ı şāh
    Yürütdi şeh-i Rūm **üzre** sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 640). [üzre,]*
14. Demed ile baġla şütür **üzre** sāz
    Aña neft̤ sür iy şeh-i çāre-sāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 757). [üzre,]*
15. Kevākib idi cā-be-cā zer-niş̲ān
    O terk-i zer-endūd **üzre** hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 810). [üzre,]*
16. Revān ol iki leşker-i kīne-dār
    Ḳarışur o naṭʿ **üzre** ṣaṭranc-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 996). [üzre,]*
17. Sürer [ol] ʿalem **üzre** Hindūyı çüst
    Olup geh ḳavī gāh olurlardı süst *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1005). [üzre,]*
18. O meydānuñ içinde her nīze-dār
    Yürür tīġlar **üzre** cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1044). [üzre,]*

vācib: *Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.*

1. İdüp **vācibe** mümkini āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 29). [vācibe, -e]*
2. Cihān mümkin ol **vācib** ü ḫālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ rāzıḳı *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 39). [vācib,]*
3. Ki **vācibdür** anuñ vücūdı hemān
   Vücūdına ṭārī degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 143). [vācibdür, -dür]*

vādī: *İki dağ arası veya ova, yer, taraf.*

1. Ne **vādīye** kim uġraya ḫuşk ola
   Ṣuyı kevşer ola gili müşg ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 11). [vādīye, -y, -e]*

vādī-i dūzahda: *Cehennem vadisi.*

1. BEHİŞTĮ-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
   Ebed ḳaldı **vādī-i dūzaḫda** āh *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 62). [vādī-i dūzaḫda, --da]*

vakf: *Adama, vakfetme.*

1. Bilürem ki aṣlında vardur keyān
   Keyāna degül **vaḳf** līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 164). [vakf,]*

vaḳit: *An / zaman.*

1. Çü **vaḳt** oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 117). [vaḳt,]*

vaḳt: *Zaman.*

1. Deminde gerek ḥīle **vaḳtinde** tīġ
   Ki dönmeye furṣat geçürdüñ dirīġ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 57). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

vakt-dān: *Tan vakti.*

1. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi **vaḳt-dān**
   Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 117). [vaḳt-dān,]*

vakt-i kıtāl: *Savaş zamanı.*

1. İder saʿy iki ḫaşm **vaḳt-i ḳıtāl**
   Birine virür feṭḥ u nuṣret Celāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 63). [vaḳt-i ḳıtāl,]*

vaḳt-i meydān u tīġ u feres: *At, kılıç ve savaş meydanı çağı.*

1. Cuvāndur daḫı buña itsün heves
   Degül **vaḳt-i meydān u tīġ u feres** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 294). [vaḳt-i meydān u tīġ u feres,]*

vakt-i sitīz: *Savaş zamanı.*

1. Hemīn berḳ mānend-i berrāḳ u tīz
   Ciger-dūz u ḫūn-pāş **vaḳt-i sitīz** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 828). [vaḳt-i sitīz,]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 88). [varıcaḳ, --ıcak]*
2. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 129). [varur, -ur]*
3. Varup şāhdan ḫācib itdi ḫaber
   Ki gele rasūl-i şeh-i muʿteber *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 129). [varup, -up]*
4. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne ʿilmine **vara** demīde şumūl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 152). [vara, -a]*
5. Varınca şeh-i Hinde serdārlar
   Ururlardı geh tīr ü gāhī teber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 467). [varınca, -ınca]*
6. Tevaḳḳuf ider kim irişse bahār
   İde Sindi daʿvet **varup** şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1228). [varup, -up]*
7. Varup didiler aña iy pehlevān
   Gel ister seni şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 675). [varup, -up]*
8. Varup ḳondı Ḳannūc öñine çü şāh
   Sikender daḫı çekdi geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 423). [varup, -up]*
9. Yatup ol gice anda ārām ider
   Geçüp ṣubḥ Ḳannūca **varup** gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 422). [varup, -up]*
10. Yüz urdı **varup** eyledi iḫtirām
    Virüp nāmeyi didi neyse peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 289). [varup, -up]*
11. Varur şehr-i Dihlīve ṣāḥib-külāh
    Ki āsāyiş eyleye anda sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1181). [varur, -ur]*
12. Varur yalıñuz olsa yüz biñ çeri
    Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 735). [varur, -ur]*

13. Görür Fūrı çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Varur süst idüp aña ḳarşu ʿınān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 590). [varur, -ur]*
14. Alup nāmeyi elçi oldı revān
Varur şāhına geçmedin az zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 386). [varur, -ur]*
15. Alup bunları elçi oldı revān
Varur taḫtına geçmedin çoḳ zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 278). [varur, -ur]*
16. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
Nereye ki **varursa** Ḥaḳ yār ola *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1232). [varursa, -ur, -sa]*

var: *Bulunan, mevcut olan.*

1. Tefāvüt çü Ḥaḳḳuñ kelāmında **var**
Bizüm gibiye daḫı ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 61). [var,]*

var: *Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade.*

1. Ḫuceste imiş mülk-i maġrib-zemīn
Ki sencileyin şāhı **var** pāk-dīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 186). [var,]*

var: *"Harekete geç, ilerle".*

1. İki ẕiʾb-i ceyʿān u bir dönbe **var**
Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 121). [var,]*

var: *Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut.*

1. Ne deñlü ki **var** ise bālā vü pest
ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 15). [var,]*

var: *1-Bulunma durumu, mevcut.*

1. Ġalīvājda daḫı **var** çenk ü bāl
Velī şāhin eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 39). [var,]*

var: *(Bir şeyin) Sahibi olmak. II. Bulunma durumu, mevcut.*

1. Egerçi ki oldum ẓalūm u cehūl
Ümīdüm **var** ide şefāʿat Rasūl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 100). [var,]*
2. Günāhuma **vardur** perīşānlıġum
Helāk itdi cürme perīşānlıġum *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 69). [vardur, -dur]*
3. Egerçi ki **var** peşşede vażʿ-ı pīl
Olur līk pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 267). [var,]*
4. Çü **var** māye şāhīn şikārına çüst
Aña zeng-i zerrīn degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 49). [var,]*
5. Şitābuñ direngüñ daḫı pīri **var**
Gelür rāst olsa maḥallinde kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 61). [var,]*
6. Her işüñ egerçi ki esbābı **var**
İden oldur esbābı ammā ki **var** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 29). [var,]*
7. Her işüñ egerçi ki esbābı **var**
İden oldur esbābı ammā ki **var** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 30). [var,]*
8. Bilürem ki aṣlıñda **vardur** keyān
Keyāna degül vaḳf līkin cihān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 163). [vardur, -dur]*
9. Ne deñlü ki **var** feylesūf u ḥakīm
İdem her birine ʿaẕāb-ı ʿaẕīm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 359). [var,]*
10. Ne mikdārı **var** kim bu mūr-ı żaʿīf
Ola pīl-i Hindū-yı meste ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 483). [var,]*
11. Ne gürzi ne tīri ne şemşīri **var**
Ṣavaşda sizüñ tīġıñuz Ẕü'l-fiḳār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 555). [var,]*
12. Ne müşkillerüñ **var** ise ḥal idem
Ḳoyup mülk-i Hindi yoluma gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 209). [var,]*
13. Ne deñlü ki **var** ise Hindū sipāh
Gelür şāha virür yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1163). [var,]*
14. Cihān devletinde çe ger **var** sürūr
Velī olmaya terkden yeg ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 105). [var,]*
15. Ḳılıcdan ṣaḳın oddan eyle ḥaẕer
Ki **vardur** ikisinde ġāyet ḫaṭar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 260). [vardur, -dur]*

var: *"Git" anlamında emir bildiren söz.*

1. İki ṣīrüz ortada bir gūr **var**
Naṣīb aña olur ki baḫt ola yār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 119). [var,]*
2. Sikender yanında iki pehlevān
Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 102). [var,]*
3. Ne deñlü ki ʿālemde **var** pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 91). [var,]*

var-: *Zaman geçmek, vakti gelmek.*

1. Ziyāde olur **varduġınca** ṣavaş
Demürden görinmez olur ṭaġ u ṭaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1025). [varduġınca, -duġ, -ınca]*

var-: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

1. Ne mülke ki feṯḥ eylemege gider
   Bulur **varmadan** daḫı aña ẕafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 22). [varmadan, -ma, -dan]*
2. Benüm gibi ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
   Vara mı ḳapuña eyā bed-gümān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 162). [vara, -a]*

varlıġ: *Yaratılmış şeylerin tamâmı, kâinat, mevcûdat.*

1. Ḳamu **varlığından** çü nevmīd olur
   Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 121). [varlığından, --ın, --dan]*

varmaġ: *Varmak, erişmek.*

1. Gelürse eger Zāl-i sām-süvār
   İdem yalıñuz **varmağı** iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 368). [varmağı, -ı]*

vasf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.*

1. Naẕar murġı irmez açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ **vaṣfında** lāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 134). [vaṣfında, -ıñ, -da]*

vaṣl: *(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.*

1. Viresin aña **vaṣluñ** ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 89). [vaṣluñ, -uñ]*
2. İder her kişi **vaṣluñı** ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 35). [vaṣluñı, -uñ, -ı]*
3. Çü **vaṣl** idi maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 139). [vaṣl,]*

vaṣl-ı ḳavli: *Kavuşma sözleri.*

1. Beni itmedin nār-ı hicrān-remād
   Dilüm **vaṣl-ı ḳavli** ile eyle şād *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 212). [vaṣl-ı ḳavli, -i]*

vaṣl-ı nīg-aḫteri: *İyi yıldıza kavuşmak.*

1. Virüp Müşterī cānı çün Müşterī
   Ḫarīdār olur **vaṣl-ı nīg-aḫteri** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 90). [vaṣl-ı nīg-aḫteri,]*

vay: *"Eyvah!" manasında bir ünlem.*

1. Olalum bu meydānda zūr-āzmāy
   Görelüm kimüñ māderi ide **vāy** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 118). [vāy,]*

vaż: *Anlatım, konuşma, bahsetme.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
   Ki **vażʿı** virür ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 50). [vażʿı, -ı]*

vażʿ: *(İsim) Koyma, belirleme.*

1. Daḫı çarḫ **vażʿında** çarḫī siper
   Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 57). [vażʿında, -ı, -n, -da]*

vażʿ ider: *Koymak, düzenlemek, tertip ve tedvin etmek.*

1. İder vażʿ üstinde günden ḥişār
   Ḳoyar her ḥişāra niçe tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 403). [vażʿ ider, -er]*

vażʿı ider: *Koymak.*

1. Şu **vażʿı ider** geçmedin az zamān
   Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 31). [vażʿı ider, --er]*

vażʿ-ı pīl: *Fil vaziyeti.*

1. Egerçi ki var peşşede **vażʿ-ı pīl**
   Olur līk pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 267). [vażʿ-ı pīl,]*

vāżıʿ-ı şerʿdür: *Şeriat koyan.*

1. Ṭarīḳat-nümā **vāżıʿ-ı şerʿdür**
   Ḥaḳīḳatde aṣl ol ḳamu ferʿdür *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 25). [vāżıʿ-ı şerʿdür, --dür]*

ve ümlī lehüm inne keydī metīn: *Ve ben onların ipini uzatırım, çünkü fendim sağlamdır.*

1. Nʾola mehl buldıysa aʿdā-yı dīn
   Ve ümlī lehüm inne keydī metīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 180). [ve ümlī lehüm inne keydī metīn,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
   Bu **vech** ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 384). [vech,]*
2. Şu **vech** ile düzdi alayını şāh
   Ki bir sicn ṣanurdı iden nigāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 569). [vech,]*
3. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
   Şu **vech** ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 730). [vech,]*

vʾegerni: *Ve eğer ki.*

1. Vʾegerni ne deñlü ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 67). [vʾegerni,]*
2. Cuvān olana yaraşur duta pend
   Vʾ**egerni** ider devletine gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 162). [vʾegerni,]*
3. Vʾegerni ki bil çoḳ temāṣā olur
   Ne taḫt ü ne tāc ü ne Dārā ḳalur *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 253). [vʾegerni,]*
4. Müselmān olursañ bulursın emān
   Vʾ**egerni** gider mülk-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 194). [vʾegerni,]*
5. Senüñ ʿavnüñe ḳaldı kārum hemīn
   Vʾ**egerni** ḳanı Rūm u Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 482). [vʾegerni,]*
6. Beni devletüñ itdi şāhā esīr
   Vʾ**egerni** baña mūşdur nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 692). [vʾegerni,]*

vehhām: *Fazla şüphe eden.*

1. Mehābetlüdür gerçi **vehhāmdur**
   Döner ḫavf ide çünki bed-nāmdur *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 547). [vehhāmdur, -dur]*

vehm eyleye: *Sakınmak, temkinli olmak.*

1. Durur ḳarşusında çü şīr-i dilīr
   Ki **vehm eyleye** görse cengini şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1086). [vehm eyleye, -ye]*

vehm ider: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. Sinānın görüp **vehm ider** ṭūs-ı gīv
   Yanında degül mūrçe nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1093). [vehm ider, -er]*

vehm idüp: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. Ḳurup ḳoydı ḳurbānına bir kemān
   Virür **vehm idüp** ejdehā görse cān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 834). [vehm idüp, -üp]*

vehm idüp: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. Çıḳarup dilin mār-ı nīze meger
   İdüp vehm ḫalḳa taẕarruʿ ider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 980). [vehm idüp, -üp]*

velí: *"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 76). [velī,]*
2. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḫażretüñ bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 40). [velī,]*
3. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 80). [velī,]*
4. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
   Velī dikḳate dīdede ḳanı nūr *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 24). [velī,]*
5. İder her kişi vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 36). [velī,]*
6. Ne bī-çāreyem ben **Velī** iy Ġanī
   Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 37). [velī,]*
7. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 40). [velī,]*
8. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 66). [velī,]*
9. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 68). [velī,]*
10. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
    Bilemez **velī** ol ki nādāndur *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 88). [velī,]*
11. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
    Yanında ḳamusı **velī** ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 36). [velī,]*
12. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
    Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 26). [velī,]*
13. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
    Çü ṭāvus-ı mīnū **velī** ḫōş-ḫırām *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 38). [velī,]*
14. İmām-ı çehārum **velī** mürteżā
    Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 167). [velī,]*

15. Mekān-ı metāʿ-ı suḫen mülk-i cān
Velī reh-güẕārı suḫen-ver zebān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 94). [velī,]*
16. Murādı kişinüñ olıcaḳ kemāl
Velī māl içün gelmez imiş kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 170). [velī,]*
17. İder gerçi deryā-yı cevher ḫurūş
Degülem **velī** ben de gevher-fürūş *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 160). [velī,]*
18. Zemīn dūzaḫ olmışdı bī- kār ü kişt
Velī itdi ebr-i ʿaṭāsı behişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 168). [velī,]*
19. ʿAcemde daḫı gerçi çoḳ Zend-vāf
İderler **velī** faẓluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 10). [velī,]*
20. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
Ne aṣṣı **velī** ʿilmden ḥaẓẓı yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 54). [velī,]*
21. İder meṉneviyle fuḥūl iftiḫār
Velī cümlesine gerek iḳtidār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 68). [velī,]*
22. Dirüz şiʿr dise Süheylī dürer
Degül meṉnevīden **velī** behrever *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 70). [velī,]*
23. Bezimde çü deryā güher-rīz olur
Rezimde **velī** āteş-i tīz olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 30). [velī,]*
24. Duʿā eyleyüp ḳāṣıd oldı revān
Şeh-i Rūma irdi **velī** bī-revān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 298). [velī,]*
25. Degül gerçi ḫālince ḳuvvetde mūr
İdemez **velī** pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 266). [velī,]*
26. Nʾola aṣlı olsa anuñ muʿteber
Velī anda yoḳ bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 180). [velī,]*
27. Ġalīvājda daḫı var çenk ü bāl
Velī şāhin eyler anı bī-mecāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 40). [velī,]*
28. Egerçi ki yoḳ mūrda hīç tāb
Getürmez **velī** şīr çeşmine ḫʷāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 36). [velī,]*
29. Niçe müddet idi iderdüñ ḫużūr
Diledi **velī** ḫāṭıruñ ceng ü şūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 224). [velī,]*
30. Egerçi ki fiʿlinde iġrāż yoḳ
Velī ḥikmete müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 34). [velī,]*
31. Velī niʿmetüñe çü yoḳ minnetüñ
Ne deñlü ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 69). [velī,]*
32. Nesin sen ki ḫışm eyleyesin baña
Velī ḫışmı ben göstereyüm saña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 170). [velī,]*
33. Velī sen yaşarsañ cihānda hezār
Ne mümkin olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 189). [velī,]*
34. Serīrine döndi velī pür-sürūr
Velī virmedi aña nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1152). [velī,]*
35. Serīrine döndi **velī** pür-sürūr
Velī virmedi aña nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1151). [velī,]*
36. Şeh-i kām-yāb idi Efrāsiyāb
Velī eyledi mevt anı türāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1140). [velī,]*
37. Ḳamu ʿāleme şāh idi Key-ḳubād
Külāhın **velī** ṣoñra bād itdi ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1138). [velī,]*
38. Velī mevte ḥāyil mi olur siper
O pūlād-ı çīnīyi iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1119). [velī,]*
39. Görür Fūrı sulṭān-ı Yezdān-perest
Dili şīr cismi **velī** pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1092). [velī,]*
40. Döşi çün sinān çeşmi hem-çü ʿaḳīk
Velī başdan ayaḳ mūra ġarīḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 924). [velī,]*
41. Minū-çihrden ḫançeri yādigār
Sinānı **velī** remḥ-i İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 804). [velī,]*
42. Velī iy cihān-gīr-i ṣāḥib-külāh
Beni bend iden yine itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 701). [velī,]*
43. Velī oḳda olmaz iken kār-ger
Kişi ṭop ile ura anı meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 667). [velī,]*
44. Velī virmez at aña döymez ciger
Oḳıla urasın ırakdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 665). [velī,]*
45. Demürden çekilmiş görür bir cidār
Çü şemşīr-i rūşen **velī** tāb-dār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 530). [velī,]*
46. Velī şāh-ı Rūm oldı ġāyetde şād
Sipās eyleyüp eyledi Ḥaḳḳı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 471). [velī,]*
47. Debīr[e] oḳıtdı didi yaz cevāb
Şehüñ nāmesine **velī** pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 296). [velī,]*
48. Cihān devletinde çe ger var sürūr
Velī olmaya terkden yeg ḫużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 106). [velī,]*
49. Velī çünki ben beẕl ḳıldum niʿam
Cihān ḫalḳı alsa nevāle ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 71). [velī,]*
50. Velī olmaz anuñla tāc u nigīn
Behāyim içün ḫalḳ olupdur hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 59). [velī,]*

51. Bulur dürleri çoḳ egerçi ki nās
Velī ḳanı şārrāf-ı cevher-şinās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 24). [velī,]*

velī-ʿahd-i rūm: .

1. Anuñ çünki şāh olmadın ḥaẕẕı yoḳ
Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 286). [velī-ʿahd-i rūm,]*

velīkin: *Velâkin, ama, fakat.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
Ḥasūd olsa küfrān **velīkin** ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 134). [velīkin,]*
2. Melekdür **velīkin** ḳabāda nihān
Ṣanurlar beşer anı ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 47). [velīkin,]*
3. Mücerred söze olmaya iʿtibār
Bilinür **velīkin** gehī kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 24). [velīkin,]*
4. Kim ola ki itmeye hergiz ḫaṭā
Ḫaṭāda **velīkin** gerekdür ḫafā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 60). [velīkin,]*
5. İrişürse senden **velīkin** meded
ʿAdūdan ne ġam gerçi çoḳdur ʿaded *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 485). [velīkin,]*
6. Yigitlikde olur münāşib ṣafā
Gelür pīr olana **velīkin** belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1214). [velīkin,]*

velī-niʿmet: *Nimet sahibi, birine yaşadığı müddetçe, tesiri devam edecek olan iyilik ve bağışlarda bulunan kimse.*

1. Velī-niʿmetüm beẕl ḳıldum neʿam
Ḥasūd olsa küfrān velīkin ne ġam *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 133). [velī-niʿmetüm, --üm]*
2. Bir içim ṣuyuñ içmedüm ben şehā
Neden sen **velī-niʿmet** olduñ baña *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 154). [velī-niʿmet,]*
3. Velī-niʿmetüm Ḥaḳdur iy şeh benüm
Ki perverdedür niʿmetiyle tenüm *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 151). [velī-niʿmetüm, --üm]*

velī-niʿmetüñe: *En kıymetli, en çok sevilen kimse.*

1. Gel itme **velī-niʿmetüñe** ʿinād
Dilerseñ kim olmayasın nā-murād *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 25). [velī-niʿmetüñe,]*

velvele: *Ar. Gürültü patırtı.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān **velvele** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 122). [velvele,]*

ve's-selām: *"İşte o kadar, son söz bu" anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Murādum edā eyledüm ben tamām
Bilür bāḳīsin ḥażretüñ **ve's-selām** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 272). [ve's-selām,]*

veted: *Kazık, mih.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün **veted**
Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 75). [veted,]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Arisṭō ki her işden āgāh idi
Vezīr idi vü maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 70). [vezīr,]*
2. Sikender şeh ola Arisṭō **vezīr**
ʿAceb midür olsalar āfāk-gīr *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 71). [vezīr,]*
3. Oturmış müşerref idüben serīr
Yanında Arisṭō muḳarreb **vezīr** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 80). [vezīr,]*
4. Ḫudāvend-i devlet-dih-i dest-gīr
Penāhende-i ḫalḳ bālā **vezīr** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 4). [vezīr,]*
5. Gerek ked-ḫudā vü gerekse **vezīr**
Muḳarrer ider yine ṣāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1165). [vezīr,]*

vicdān-ı gevher-fürūş: *Kuyumcunun vicdanı.*

1. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
Bulur anı **vicdān-ı gevher-fürūş** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 64). [vicdān-ı gevher-fürūş,]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Zebān-ı güher-pāşa **virdüñ** kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 27). [virdüñ, -dü, -ñ]*
2. İlāhī şu derde ki döymeye ten
   Kerem eyle ben bendeye **virme** sen *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 10). [virme, -me]*
3. Olurʿaḳl bağında geh cilve-ger
   Virür cilvesi cāna nūr-ı başar *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 110). [virür, -ür]*
4. Bu mülki baña **virdi** Rabbü'l-beşer
   Elümden ol alur alursa eger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 191). [virdi, -di]*
5. Anıñçün Ḫudā **virdi** ʿaḳl ü şināsı
   Ki farḳ eyleye ḫayr ile şerri nās *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 211). [virdi,]*
6. Delinüp dil-i ney **viricek** nefes
   Dimāġa ṭolardı hevā vü heves *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 97). [viricek, -icek]*
7. Rasūle **virüp** gūy ile ṣavlecān
   Didi bunı git ki ol nev-cuvān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 291). [virüp, -üp]*
8. Virüp armaġanını idüp duʿā
   Hep emr itdügün didi fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 301). [virüp, -üp]*
9. Daḫı çekmedin tīġ-ı āteş-feşān
   Dil-i ḫaşm yanup **virür** defʿ-i cān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 16). [virür, -ür]*
10. Ḫudānuñ-durur mülk ü maluñ Ḫudā
    Virür her kime kim görürse revā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 194). [virür, -ür]*
11. Muḫanneṉ ki pür ola ḳalbinde bīm
    Ḥarām ola aña **virürlerse** sīm *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 48). [virürlerse, -ür, -ler, -se]*
12. Güşāyiş **viren** ol der-i besteye
    Şifā-sāz u ṣıḥḥatda ol ḫasteye *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 9). [viren, -en]*
13. Virür kimine taḫt u tāc-ı mihān
    İder kimini ḫōr muḥtāc-ı nān *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 11). [virür, -ür]*
14. Taʿabsuz **virür** kimine gāh u genc
    Kimine ʿabeṉ çekdürür derd ü renc *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 13). [virür, -ür]*
15. Yine ḥikmetin ol bilür ḥākim ol
    Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 18). [virür, -ür]*
16. Tamām oldı çün nāmeyi aldı şāh
    Virür ḳāṣıda kim ideʿazm-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 86). [virür, -ür]*
17. İki ẓiʾb-i ceyʿān u bir dönbe var
    Görelüm kime **vire** Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 122). [vire, -e]*
18. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
    Ki ya baş **virem** yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [virem, -em]*
19. Virem ben de dīn-i Ḫalīle şeref
    ʿAbeṉ yireʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 107). [virem, -em]*
20. Murādum degüldür hemīn taḫt u tāc
    Murādum bu kim dīne **virem** revāc *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 106). [virem, -em]*
21. Viren ʿaḳl āyīnesine cilā
    Viren rūḥ şemʿine nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 32). [viren, -en]*
22. Viren ʿaḳl āyīnesine cilā
    Viren rūḥ şemʿine nūr u ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 31). [viren, -en]*
23. Seni cehlüñ ile iden pādişāh
    ʿAceb mi baña **virse** taḫt ü külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 74). [virse, -se]*
24. Virür ḥikmeti ḥükm-i dünyāya fer
    Görür ḥükmin[i] çeşm-i şāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 35). [virür, -ür]*
25. Virür aña ḫurmā-yı naḫl-i bülend
    Ki irişdire şāḫ-ı naḫle kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 129). [virür, -ür]*
26. Ecelden Ḫudā **virür** ise emān
    Elüme girerse serīr-i Keyān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 173). [virür, -ür]*
27. Bu maḳṣūd ol dem **virür** saña dest
    Ki sindān ola şīşe ile şikest *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 183). [virür, -ür]*
28. Sürūd eyle iy muṭrib-i naġme-ger
    Ki nāyuñ **virür** bezm-i cāndan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 210). [virür, -ür]*
29. Çıḳup ḫaymeden **virdi** ḫalḳa selām
    Ḳamu baş urup itdiler iḫtirām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 77). [virdi, -di]*
30. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
    Ümīd ol ki nuṣret **vire** Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 88). [vire, -e]*
31. Ṭırāz-ı sināna **virüp** bād tāb
    Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 137). [virüp, -üp, -]*
32. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
    Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 226). [virür, -ür]*
33. Siyeh gerd içinde münīr āfītāb
    Ya şol germ idi kim **virür** gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [virür, -ür]*
34. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
    Ki vaż'ı **virür** ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 50). [virür, -ür]*
35. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
    Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 217). [virür, -ür]*
36. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
    Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 219). [virürdi, -ü, -r, -di]*
37. Didi kim eyā şāh-ı şāḥib-ḳırān
    Müselmān olayum baña **vir** emān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 720). [vir,]*
38. Dilāverlere **virdi** çoḳ sīm ü zer
    Ki her biri itmiş idi çoḳ hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1157). [virdi, -di]*
39. Müselmān idüp çözdi bendini şāh
    Muraṣṣaʿ kemer **virdi** zerrīn-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 726). [virdi, -di]*
40. Ẓafer **virdi** Ḳayṭāsa çün Kird-gār
    ʿAdū leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 463). [virdi, -di]*
41. Saña **virdigüm** pendi iy şehriyār
    Nice düşmenüm virmeye yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 261). [virdigüm, -dig, -üm]*
42. Senüñ aṣl u neslüñ degül muʿteber
    Ḳaçan būriyā **vire** Mıṣrī şeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 340). [vire, -e]*

43. Zebānun bilen bī-zebānuñ ṭapuñ
Murādın **viren** ins ü cānuñ ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 788). [viren, -en]*
44. Ne bilsün o şehlüḳ ya çekmek sipāh
Aña müft **virmiş** bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 320). [virmiş, -miş]*
45. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
Ṣadālar **virüp** kūh iñler zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 968). [virüp, -üp]*
46. Virüp zīnet ol cevşen-i zer-nigār
Müzeyyen ider anı ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 811). [virüp, -üp]*
47. Ki nuṣret **virüp** aña Yezdān-ı pāk
İde ḳahrıla düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 771). [virüp, -üp]*
48. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
Şu vech ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 729). [virüp, -üp]*
49. Virüp elçiye Fūr çoḳ sīm ü zer
Bu vech ile gönderdi şāha ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 383). [virüp, -üp]*
50. Yüz urdı varup eyledi iḫtirām
Virüp nāmeyi didi neyse peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 290). [virüp, -üp]*
51. Dürüp nāmeyi mührini urdı şāh
Virüp ḳāṣıda didi ṭay eyle rāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 274). [virüp, -üp]*
52. Virüp leşkerin Ḫusrev-i şarḳ u Rūm
Çıḳup şehrden itdi Fūra hücūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 113). [virüp, -üp]*
53. Dühül ışlanur ḳandan itmez ṣadā
Virür idi ġalbīr gibi [bed]-nevā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1032). [virür, -ür]*
54. Kime **virür** ise Ḫudā tāc u taḫt
Muʿāvin ola aña ıḳbāl u baḫt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1065). [virür, -ür]*
55. Toz içinde her ḫançer-i tāb-dār
Virür tāb şebde hemīn berḳ-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1028). [virür, -ür]*
56. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
Gelür şāha **virür** yirin yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1164). [virür, -ür]*
57. Elindeki zūpīn künbed-miṣāl
Virür çarḫ ḳalḳanına infiʿāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 518). [virür, -ür]*
58. Daḳar beline ḫançer-i ḫūn-feşān
Ki **virür** helāk-i felekden nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 822). [virür, -ür]*
59. Virür ise furṣat baña Ẕü'l-Celāl
İdem yarın anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 741). [virür, -ür]*
60. Virür istimāle çerisini Fūr
Ḳamu şād olup oldılar pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 409). [virür, -ür]*
61. Daḫı dürlü dürlü metāʿ-ı ṣemīn
Virür armaġan Fūra şāh-ı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 276). [virür, -ür]*
62. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Virür şuʿlelerüm şeb-i tāb-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 122). [virür, -ür]*
63. Virür tozda şuʿle ʿalem gāh gāh
Nite kim bulut içre raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 119). [virür, -ür]*
64. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa yüz biñ sipās
Ki **virdi** baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 2). [virdi, -di]*

vir-: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp Müşterī cānı çün Müşterī
Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 89). [virüp, --üp]*
2. Cemāl ü kemāl ü celāl ü ḥışāl
Kemālünde **virmiş** aña Ẕü'l-Celāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 38). [virmiş, -miş]*
3. Kefinden **virür** idi deryā nişān
Eger olsa dīnār ü dirhem-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 133). [virür, -ür]*
4. Baña kendünüñ iḫtiyār [ile] şāh
Virecekdürür mülk ü māl [ü] sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 312). [virecekdürür, --ecek, --dürür]*
5. Şeh olan kişi **virmedinse** ḫarāc
Yeg ol künc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 201). [virmedinse, --me, --din, --se]*
6. Serīrine döndi velī pür-sürūr
Velī **virmedi** aña nuṣret ġurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1152). [virmedi, -me, -di]*
7. Saña virdigüm pendi iy şehriyār
Nice düşmenüm **virmeye** yāre yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 262). [virmeye, -me, -y, -e]*
8. Ecel kimseye çünki **virmez** emān
ʿAbeṣ nesne ile geçürme zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 109). [virmez, -mez]*
9. Velī **virmez** at aña döymez ciger
Oḳıla urasın ırāḳdan meger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 665). [virmez, -mez]*
10. Ṭırāz idi berg ü ṣemer idi ser
Virürdi nümā aña ḫūn-ı ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 860). [virürdi, -ür, -di]*

virür: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virür naẓma memdūḥ ġāyet şeref
İder nā-sezā medḥi ʿömri telef *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 97). [virür,]*

viṣāl: *Ulaşmak, kavuşmak.*

1. Çü bunlar **viṣāle** degül dest-res
Dil ü cāndan itme iñende heves *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 103). [viṣāle, -e]*

vü: *" Ve" bağlacı.*

1. Ne hem-rāh olur aña **vü** hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 43). [vü,]*

2. Teni ḫufte **vü** cānı bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 23). [vü,]*
3. Arisṭō ki her işden āgāh idi
   Vezīr idi **vü** maḥrem-i şāh idi *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 70). [vü,]*
4. Görür leşkeri cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge **vü** kīne-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 74). [vü,]*
5. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Şuṭurlāb ehli **vü** mevzūn-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 116). [vü,]*
6. Gerek ked-ḫudā **vü** gerekse vezīr
   Muḳarrer ider yine şāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1165). [vü,]*
7. Aḳan seyl-i ḫūn içre ḫorṭūm-ı pīl
   Şināver neheng idi **vü** baḥr-i Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 994). [vü,]*
8. Aşar ketfine bir müdevver siper
   Ki hem ḥıfẓ-ı ser ide **vü** hem ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 852). [vü,]*
9. Olur pīle **vü** bebre **vü** şīre dām
   İder niçe ser-keş olan şaḫşı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 849). [vü,]*
10. Olur pīle **vü** bebre **vü** şīre dām
    İder niçe ser-keş olan şaḫşı rām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 849). [vü,]*
11. Kemend-i Ḳubādī **vü** Daḥḥāk-ı tīġ
    Ferīdūnī gürz-i girānī çü mīġ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 799). [vü,]*
12. Görüp Ḥażret-i Ḥıżrı oldı feraḥ
    Sürür ile ṭoldı **vü** gitdi teraḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 752). [vü,]*
13. Çekerler şehe raḫş-ı gerdūn-gerd
    Şitābende **vü** āzmūde neberd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 524). [vü,]*
14. Ḳuşandı cihān-suz u ḫārā-şikāf
    Mücevher ḥadīdi **vü** zerrīn-ġılāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 512). [vü,]*
15. Eger ejdehā **vü** eger pīl-i mest
    Benüm ile meydānda urmaya dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 373). [vü,]*
16. Ne Ḫrān ḳala **vü** ne iḳlīm-i Rūm
    Bulınmaya bir cānlu illā ki Rūm *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 357). [vü,]*
17. Hevā **vü** hevesdür BEHİŞTḪ bu heb
    Ḳo lehvi rıżā-yı Ḥaḳı ḳıl ṭaleb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 101). [vü,]*
18. Niẓāmī **vu** Ḫusrev baña pīşvā
    Olupdur olursam nʾola reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 83). [vu,]*
19. Olan kimse dānā **vü** şāḥib-naẓar
    Bile kim nice ʿıḳd olurmış güher *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 21). [vü,]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

1. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 63). [vücūdına, -ı, -n, -a]*
2. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 24). [vücūdı, -ı]*
3. Ḫılāfet serīrinde mesned-nişīn
   Vücūdı şeref-baḫş-ı tāc u nigīn *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 24). [vücūdı, --ı]*
4. Ki vācibdür anuñ **vücūdı** hemān
   Vücūdına ṭārī degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 143). [vücūdı, -ı]*
5. Ki vācibdür anuñ vücūdı hemān
   Vücūdına ṭārī degüldür zamān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 144). [vücūdına, -ı, -na]*

vücūd olur: *Var, mevcut olmak.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī laġv olur çünki olmaya būd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 39). [vücūd olur, --ur]*

vücūd virürsin: *Kıymet/değer vermek, önemsemek.*

1. Ḳamu şeyʾe yā Rab virürsin vücūd
   İder ẕātuña cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 115). [vücūd virürsin, --ür, --sin]*

vücūda getürsün: *Oluşturmak, meydana getirmek, var etmek. II Yaratmak.*

1. Çü ṭabʿuñ ʿarūsı degüldür ʿaḳīm
   Vücūda getürsün ḳo dürr-i yetīm *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 14). [vücūda getürsün, --sün]*

vuḥūş u ṭuyūr: *Vahşi hayvanlar ve kuşlar.*

1. Ṭoya etleriyle **vuḥūş u ṭuyūr**
   Tamām ola ol ḥizb-i ehl-i şurūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 349). [vuḥūş u ṭuyūr,]*

vukūf bulmış: *Anlamak, bilmek, bilgilenmek, haberli olmak.*

1. Eger Keyd dirseñ o bir feylesūf
   Felek ḥāline bulmış ancaḳ vuḳūf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 318). [vuḳūf bulmış, -mış]*

vurma: *Vurmak.*

1. Gözüñe şoḳup iḫtiyārī iber
   Ayaġuña **vurma** elüñle teber *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 64). [vurma,]*

yā: *Ve yahut.*

1. Bir ola mı baḥr ile bir ḳatre āb
   Ya hem-çenk ola mı megesle ʿuḳāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 280). [ya,]*
2. Ne bilsün o şehlüḳ **ya** çekmek sipāh
   Aña müft virmiş bu mülki İlāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 319). [ya,]*

yā: *Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan gerek **yā** Muʿīn
   Ki luṭfuñ-durur mesned-i Müslimīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 479). [yā,]*
2. Murād ol bu müşrikleri **yā** İlāh
   Muvaḥḥid idem ḥażretüñdür güvāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 495). [yā,]*

yā: *Yahut, veya.*

1. Berü gel göresin kim imiş ki şāh
   Ya nice olur leşker-i kīne-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 324). [ya,]*

yā: *"Ya" bağlacı.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda **ya** derd ü **ya** tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [ya,]*
2. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda **ya** derd ü **ya** tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*

1. Raḥīmü'l-ʿuṣāt [u] Ṣefīʿüʾẕ-ẕünūb
   Sen olmaz iseñ **yā** Ṭabībe'l-ḳulūb *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 60). [yā,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*

1. Ḳamu şeyʾe **yā** Rab virürsin vücūd
   İder ẕātuña cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 115). [yā,]*
2. Her işünde ol **yā** Rab aña muʿīn
   Bilürsin muʿīni ki sensin hemīn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 129). [yā,]*
3. Ne deñlü ola peşşede **ya** mecāl
   Getürdi ki Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 31). [ya,]*
4. Ya Şāh-ı Ferīdūn-ı fīrūz-baḫt
   Yaluñuz nice aldı tāc ile taḫt *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 97). [ya,]*
5. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
   Ki **ya** baş virem yāḫud alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [ya,]*
6. Elinde **ya** ol ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 69). [ya,]*
7. Siyeh gerd içinde münīr āfītāb
   Ya şol germ idi kim virür gīce tāb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 168). [ya,]*

yād eyledi: *Hatırlamak, anmak.*

1. Velī şāh-ı Rūm oldı ġāyetde şād
   Sipās eyleyüp eyledi Ḥaḳḳı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 472). [yād eyledi, -di]*

yād itmedi: *Hatırlamak, anmak.*

1. Virüp eyledi ol cihān-gīri şād
   Şu vech ile kim itmedi Fūrı yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 730). [yād itmedi, -, -di]*

yād ola: *Hatırlanmak.*

1. Ne Dārā ne Cemşīd adı **yād ola**
   Senüñ ḥaşre dek nām-ı nīküñ ḳala *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 179). [yād ola, --a]*

yād olınmaz: *Hatırlanmak.*

1. İñen daḫı olma anuñ ile şād
   Ki şehler içinde olınmaz o yād *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 322). [yād olınmaz, -ın, -maz]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Zirih Dāvudī cevşen-i pür-nigār
   Cihān şāhı Cemşīdden **yādigār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 798). [yādigār,]*
2. Minū-çihrden ḫançeri **yādigār**
   Sinānı velī remḥ-i İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 803). [yādigār,]*

yādigār: *(Fars.) Bir kimseyi veya olayı hatırlatmak üzere verilen yâhut onlardan kalan şey.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan **yādigār**
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 73). [yādigār,]*

yāhūd: *"Veya" bağlacı.*

1. Şu dem döndürem Rūma şāhā sipāh
   Ki ya baş virem **yāḫud** alam külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 134). [yāḫud,]*

yaḥyā: *Yahya Peygamber.*

1. Ḳudūmünden irişdi **Yaḥyāya** cān
   Deminden Mesīhāya virdi revān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 77). [yaḥyāya, -ya]*

yaḳ-: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 45). [yaḳup, -up]*
2. Yaḳup şemʿler şaḫne-i āsumān
   Olur her gice ḳaşrına pās-bān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 165). [yaḳup, -up]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Kilīsālaruñ eyleyüp hep ḫarāb
   Yaḳam ḳomayam hīç bāṭıl kitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 268). [yaḳam, -am]*
2. Yıḳup beyʿasın **yaḳdı** ormānını
   Helāk eyledi cümle ruhbānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1233). [yaḳdı, -dı]*

yaḳar: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
   Ṭoḳunsa **yaḳar** sengi hem-çün şecer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 202). [yaḳar,]*

yaḳīn: *(Bir şeyin) Hakikatı, aslı.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 30). [yaḳīn,]*

yakın geldi: *Yaklaşmak.*

1. Yaḳın geldi çün Rūma şāh-ı ʿAcem
   Reʿāyāya itdi sipāhı sitem *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 405). [yaḳın geldi, --di]*

yakīn oldı: *Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 10). [yaḳīn oldı, --dı]*

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Gelürse eger Zāl-i sām-süvār
   İdem **yalıñuz** varmaġı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 368). [yalıñuz,]*
2. Varur **yalıñuz** olsa yüz biñ çeri
   Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 735). [yalıñuz,]*
3. Gider rāḫat olmaġ içün ol dilīr
   Ḳalur **yalıñuz** ḫaymede nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 746). [yalıñuz,]*

yalman: *Bıçak, kılıç vb. kesici âletlerin kesen ve batan kısmı, ağzı veya ucu.*

1. Görüp ḫavf ider **yalmanından** yılan
   Meger vire Merrīḫ andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 831). [yalmanından, -ı, -n, -dan]*

yaluñuz: *"Yalnız, sadece" anlamında edat.*

1. Ya Şāh-ı Ferīdūn-ı fīrūz-baḫt
   Yaluñuz nice aldı tāc ile taḫt *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 98). [yaluñuz,]*

yan: *Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.*

1. Alup **yanına** defʿi bir tercümān
   Sürer raḫş meydāna şāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1049). [yanına, -ı, -n, -a]*
2. Ṭaḳar **yanına** ibrişimden kemend
   Ki pīçine döymez sipihr-i bülend *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 847). [yanına, -ın, -a]*
3. Nice ceng ide gürbe ile hizebr
   Yanınca ḳıtāl ide dimneyle bebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1100). [yanınca, -ı, -n, -ca]*
4. Yanında muʿazzedür ol çün güher
   Güher gösterirlerse itmez naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 55). [yanında, -ında]*
5. Sinānın görüp vehm ider ṭūs-ı gīv
   Yanında degül mürçe nerre-dīv *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1094). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan: *Beraberinde olma.*

1. Uzadam çü ben tīġ-ı Rūmīye dest
   Yanumda ḳarıncaca yoḳ pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 324). [yanumda, -u, -m, -da]*
2. Cihān-pehlevānam cihān-pehlevān
   Degül gürbe **yanumda** şīr-i jiyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 376). [yanumda, -u, -m, -da]*
3. Benem Feyleḳūs oġlı leşker-şiken
   Yanumda degül Zālçe pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1078). [yanumda, -u, -m, -da]*
4. Eger peşşe mānendi çoġ olsa pīl
   Yanumda degül şeyʾ bi-ḥaḳḳ-ı Ḫalīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 228). [yanumda, -u, -m, -da]*

yan: *Yanmak.*

1. Ḳaḳıtma beni itmeyem tā ki kīn
   Şaḳın **yanmasun** oda Ḫrān-zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 246). [yanmasun, -ma, -sun]*

yan: *Taraf, yön.*

1. Hele eylemiş kendüye fāl-i bed
   Aña ḫayli **yaña** Ḥaḳ ide meded *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 314). [yaña, -a]*
2. Oḳıtdı nüvīsendeyi **yanına**
   Didi ol suḫen cevheri kānına *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 411). [yanına, -ı, -n, -a]*
3. İder **yanına** cemʿ ḫayli sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 367). [yanına, --ı, --na]*
4. Olup her **yañadan** ṭalāye süvār
   Ḳamu kīne-ḫˇāh u ḳamu nīze-dār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 33). [yañadan, -a, -dan]*
5. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki **yañadan** leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 38). [yañadan, -a, -dan]*
6. Ṭılāya olur her **yañadan** süvār
   Ḥużūr eyleyüp leşker itdi ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 655). [yañadan, -a, -dan]*
7. Ne ejder döyer tīġuñuza ne bebr
   Yanıñızda gürbe degüldür hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 534). [yanıñızda, -ı, -nız, -da]*

yan: *Birlikte, beraberinde olma.*

1. Urup raḫşe mihmīz uçurdı hemān
   Yanınca bile ol dilāver demān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 634). [yanınca, -ınca]*

yan: *1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.*

1. Daḫı çekmedin tīġ-ı āteş-feşān
   Dil-i ḫaşm **yanup** virür defʿ-i cān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 16). [yanup, -up]*

yan: *(birinin) yanı, yakını.*

1. Degüldür ḳatında anuñ peşşe pīl
   Cihān malı **yanında** şeyʾ-i ḳalīl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 118). [yanında, -ın, -da]*
2. Dıraḫşende şemşīr iken āfītāb
   Degül tīġı **yanında** bir ḳaṭre āb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 60). [yanında, -ın, -da]*

yan: *"Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
   Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 36). [yanında, -ın, -da]*

yanında: *Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.*

1. Bulur zīnet anuñla her-dem meşāf
   Yanında degül ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 846). [yanında,]*

yanında: *Yanında.*

1. Oturmış müşerref idüben serīr
   Yanında Arisṭō muḳarreb vezīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 80). [yanında,]*
2. Arada serīr-i şeh-i nām-dār
   Yanında Arisṭō-yı dānā-yı kār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 126). [yanında,]*

yanında: *-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.*

1. İder ḥāżır [ol] on iki pīl-i mest
   Ki her birinüñ çarḫ **yanında** pest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 396). [yanında,]*
2. Ṣıġınup saña eylerem dār-ı gīr
   Beni itme düşmen **yanında** ḫaḳīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 500). [yanında,]*
3. Bulur zīnet anuñla her-dem meşāf
   Yanında degül ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 846). [yanında,]*

yanında: *"-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda" anlamına gelir.*

1. Çü ṭabʿuñ **yanında** ḥacīldür biḥār
   Cevāhirlerüñ ḫāṣını ḳıl niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 9). [yanında,]*
2. Temevvüc idüp baḥr ide çün ḫurūş
   Nedür seyl kim ide **yanında** cūş *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 28). [yanında,]*
3. Berāber **yanında** şeh ile gedā
   İder her kimi istese ked-ḫudā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 13). [yanında,]*
4. Ne kim istese ḳādir-i ber-kemāl
   Degül hīç mümkin **yanında** muḥāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 38). [yanında,]*
5. Sikender **yanında** iki pehlevān
   Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 101). [yanında,]*
6. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Ṣuṭurlāb ehli vü mevzūn-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 115). [yanında,]*
7. O deryālar içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi **yanında** gerdūn-ı pest *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 162). [yanında,]*

yanum: *(Bir durum veya olayda) Birisine eşlik etmek.*

1. Ne deñlü kiʿālemde var pehlevān
   Benüm şimdi **yanumda** hep bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 92). [yanumda, -da]*

yanuñdagı: *Yanındaki.*

1. Baña idecegüñ seḫāyı şehā
   Yanuñdaġı ḳullaruña ḳılʿaṭā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 148). [yanuñdaġı,]*

yap: *Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.*

1. Biri **yapdı** Yeʾcūce sedd-i sedīd
   Biri çekdi dīne ḥışār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 93). [yapdı, -dı]*

yap: *Yapmak, bina etmek.*

1. Yapup Fūr içün anda bir türbe şāh
   Anı defn ider anda ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1173). [yapup, -up]*

yap: *Bina etme.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 5). [yapub, -ub]*
2. Selāmet yoluna **yapup** gülle sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 213). [yapup, -up]*

yār: *Arkadaş, dost.*

1. Daḳa **yāre** çün aña tāze ḫayāl
   Cemāline virür be-ġāyet kemāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 105). [yāre, -e]*
2. Bu cām-ı mey olsun şu **yāre** ḥelāl
   Ki dürdin daḫı bile āb-ı ẕülāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 135). [yāre, -e]*
3. Ẓafer olmaya çünki bir şāha **yār**
   Başılur ola ḫayli ger ṣad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 65). [yār,]*
4. Ḥaḳuñ luṭfı baña eger ola **yār**
   Oluram cihān mülkine şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 77). [yār,]*
5. İki şīrüz ortada bir gūr var
   Naṣīb aña olur ki baḫt ola **yār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 120). [yār,]*
6. Nʿola baḫt oldı ise saña **yār**
   Sezā-vār-ı taḫtem ben iy tāc-dār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 197). [yār,]*
7. Saña virdigüm pendi iy şehriyār
   Nice düşmenüm virmeye yāre **yār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 262). [yār,]*
8. Saña virdigüm pendi iy şehriyār
   Nice düşmenüm virmeye **yāre** yār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 262). [yāre, -e]*

yār ola: *Nasip olmak.*

1. Dilerseñ ki devlet ola saña yār
   Baş ur işigüme benüm bende-vār *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 37). [yār ola,]*

yār ola: *Dost olmak.*

1. Ne şeh kim ola ḳaṣdı dāyim ġazā
   Nereye ki varursa Ḥaḳ **yār ola** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1232). [yār ola, -a]*

yār olmaya: *Sevgili, dost olmak.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
   İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 61). [yār olmaya, --ma, --ya]*

yār ü muʿīn: *Dost ve yardımcı olmak.*

1. Olayum her emrüñde **yār ü muʿīn**
   İkilik gidüp bir olalum hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 211). [yār ü muʿīn,]*

yarad: *1. Allah tarafından halkedilenler, var edilenler, yaratılanlar.*

1. Ḫalīfelıḳ ol ādemedür revā
   Ki ola **yaradılmışa** muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 188). [yaradılmışa, -ılmışa]*

yaradıl: *1. Allah tarafından halkedilenler, var edilenler, yaratılanlar.*

1. Daḫı dün **yaradılduñ** iy bī-ḫaber
   Ne ḥaddüñ idi Hinde itmek sefer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 361). [yaradılduñ, -du, -ñ]*

yaradılmış: *1. Allah tarafından halkedilenler, var edilenler, yaratılanlar.*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
   Aña āferīn kʾĀferīnendedür *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 99). [yaradılmışuñ, -uñ]*

yaradılmışlar: *1. Allah tarafından halkedilenler, var edilenler, yaratılanlar.*

1. Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu **yaradılmışlara** muḳtedā *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 22). [yaradılmışlara, -a]*

yarar ola: *Yakışmak, uygun olmak.*

1. Bu cānibde sulṭān-ı Hindūstān
   İki yüz biñ ola yarar pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 434). [yarar ola, -a]*

yaraş: *Uygun düşmek, münasip, yakışmak.*

1. Saña **yaraşur** pādişahlıḳ hemān
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 5). [yaraşur, -ur]*
2. Başın ḳaldurup didi iy pādişāh
   Saña **yaraşur** taḫt u tāc u sipāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 138). [yaraşur, -ur]*
3. Cuvān olana **yaraşur** duta pend
   Vʾegerni ider devletine gezend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 161). [yaraşur, -ur]*
4. Bir evde **yaraşmaz** iki ked-ḫudā
   Hemīn bir olur ḫalḳa fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 81). [yaraşmaz, -maz]*
5. Yaraşur aña tāc mānendi terk
   Nice terk ṭās-ı felek gibi berk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 807). [yaraşur, -ur]*

yarat: *T. Yoktan var etmek.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḫażretüñ bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 39). [yaratduñ, -du, -ñ]*
2. Şu resme **yaratduñ** zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 41). [yaratduñ, -du, -ñ]*
3. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 62). [yaratmaḳda, -maḳ, -da]*
4. Anuñ ḫaḳḳı içün ki **yaratdı** nār
   Senüñ eylerem yoḳsa taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 41). [yaratdı, -dı]*

yarı: *Dost, arkadaş, muhip. Sevgili, mahbup ve mahbube, maşuk, maşuka. bildik, tanıdık, aşina.*

1. Ḫudā **yarıyıcuñ** çü nuṣret senüñ
   ʿAdūya göre cedr-i furṣat senüñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 561). [yarıyıcuñ, -yıcuñ]*

yār-ı ġār olmış-durur: *Mağara arkadaşı olmak. II Hz. Peygamber ile Hz. Ebubekir'in Mekke'den Medine'ye hicretleri sırasında onları takip eden müşriklerden korunmak için bir mağaraya sığınmaları.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
   Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 152). [yār-ı ġār olmış-durur, --mış, --durur]*

yār-ı peyġāmbār: *Peygamber dostu.*

1. Ayıtdı nʾola gelsün ol nām-dār
   Ṣafālar virür **yār-ı peyġāmbār** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 116). [yār-ı peyġāmbār,]*

yārīger olup: *Yardımcı olmak.*

1. Her işüñde **yārīger olup** Ḫudā
   Ola Ḫıżr dāyim saña reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 191). [yārīger olup, --up]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Sikender didi ḫayr ola iy dilīr
   İdem **yarın** anuñ ile dār ü gīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 740). [yarın,]*

2. Virür ise furṣat bańa Ẕü'l-Celāl
İdem **yarın** anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 742). [yarın,]*

yās ider: *Kederlenmek.*

1. Ölenler içün **yās ider** gūyiyā
Zemīn yüzini yırtar aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 969). [yās ider, -er]*

yaşarsañ: *Yaşar isen.*

1. Velī sen **yaşarsañ** cihānda hezār
Ne mümkin olasın çü İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 189). [yaşarsañ,]*

yat-: *Uzanmak.*

1. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḥudā
Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 22). [yatur, --ur]*

yat: *Yatırmak, uyutmak.*

1. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın ki s̱uʿbān idi cān-sitān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 251). [yatur, --ur]*
2. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 254). [yatur, -ur]*
3. Yatup ol gice leşker ārām ider
Ne **yatmaḳ** gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 474). [yatmaḳ, -maḳ]*
4. Yiyüp içdi diñlendi buldı ḫużūr
Yatup uyıdı ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 286). [yatup, -up]*
5. Yatup ol gice anda ārām ider
Geçüp ṣubḥ Ḳannūca varup gider *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 421). [yatup, -up]*
6. Yatup ol gice leşker ārām ider
Ne yatmaḳ gözedürler irer seḥer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 473). [yatup, -up]*
7. Yatur mürde peyker çü berg-i ḫazān
Kimi zaʿferānī kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 955). [yatur, -ur]*
8. Ecel cāmını eyleyüp ḫalḳ nūş
Yaturlardı bīhūş u mest ü ḫamūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1022). [yaturlardı, -u, -r, -lar, -dı]*

yatur: *Yatırmak, uyutmak.*

1. Olup cā-be-cā tīġ-ı üftāde dās
Demed gibi **yaturdı** maḳbūl-i nās *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 960). [yaturdı, -dı]*

yavuz: *Kötü, fena.*

1. Yavuz başlulıḳ gütdürür çoḳ gürāz
Gerek ḫūy-ı bedden ḳatı iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 271). [yavuz,]*

yavuz sirke ḫumına ziyān eyler: *Keskin sirke kabına zarar verir.*

1. Meş̱eldür bu dirler duraldan cihān
Yavuz sirke eyler ḫumına ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 270). [yavuz sirke ḫumına ziyān eyler,]*

yāy: *Yay, ok atma aracı.*

1. Ele alsa **yayın** gehī kār-zār
Ḳaçar ḫaṣmı olursa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 67). [yayın, -ın]*
2. İki **yayılu** iki cevşenlüler
Geyimlü yedeklü atı ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 387). [yayılu, --lu]*
3. Kecim Gāvesi terk-i Lührāsbī
Oḳı **yayı** ammā ki Gerşāsbī *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 802). [yayı, -ı]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Bunı **yazmada** dest-gīr ol bańa
Muʿʿīnā ṣıġındum bilürsin sańa *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 125). [yazmada, -ma, -da]*
2. Murādı neyse didi şehriyār
Yazup itdi münşī leʾālī niş̱ār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 138). [yazup, -up]*
3. Yazup nāmede ibtidā nām-ı Ḥaḳ
Ki oldı dil ü cāna ẕikri sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 297). [yazup, -up]*
4. Yazup aña tārīḫ şāh-ı cihān
İder nice oldugın anuñ beyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1175). [yazup, -up]*

yaz: *Yazmak.*

1. Ki ele alup ḫāme ḫāme-tırāş
Yaza şāha bir nāme-i dil-ḫırāş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 414). [yaza, -a]*
2. Ki didi kürī şekldür bu zemīn
Yazup deftere mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 310). [yazup, -up]*
3. Debīr[e] oḳıtdı didi **yaz** cevāb
Şehüñ nāmesine velī pür-ʿitāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 295). [yaz,]*

yaz: *Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir*

yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm **yazup** ben de diḳḳatde tār
   (İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 52). [yazup, -up]
2. Yazup itdi mektūbı kātib tamām
   Revān oldı anı alup bir ġulām *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 93). [yazup, -up]*
3. Yazup nāmede nām-ı Yezdān-ı pāk
   İden ḫāki insān ü insānı ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 1). [yazup, -up]*
4. Yazar ibtidā nām-ı Cān-āferīn
   Ki ḫalḳ iden oldur semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 139). [yazar, -ar]*
5. Bu baḥr üzre **yazdum** anıñçün kitāb
   Ola Ṭūsī Şehnāmesine cevāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 85). [yazdum, -du, -m]*

yaz-: *Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
   Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 70). [yazup, --up]*
2. Baña feyż ḳıl kim daḥı çoḳ delīl
   Yazup cennet-i ʿAdni bulam sebīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 122). [yazup, -up]*
3. Yazan pīr tārīḫ-i İskenderi
   Şu resme raḳam itdi bu defteri *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 75). [yazan, --an]*
4. Buyurdı debīre **yaza** bir cevāb
   Ki her bir cevābı ola bir kitāb *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 91). [yaza, -a]*
5. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ki yoḳdur anuñ żıddı mi<u>ş</u>li ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 1). [yazar, -ar]*

vazıl: *Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.*

1. Anı eylemiş resm encüm felek
   Yazılmış kenārında bāl-i melek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 856). [yazılmış, -mış]*

yazmadan: *Yazmak, yazıya geçirmek, kaleme almak.*

1. Ġaraż **yazmadan** bu kitābı faḳīr
   Seni medḥ ḳılmaḳdur iy dest-gīr *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 123). [yazmadan,]*

yeʾcüc: *Kısa boylu kavim, Çinliler.*

1. Biri yapdı **Yeʾcūce** sedd-i sedīd
   Biri çekdi dīne ḥiṣār-ı cedīd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 93). [yeʾcūce, -e]*

yedek: *Gereğinde kullanılmak için elde bulundurulan, asıl karşıtı.*

1. İki yayılu iki cevşenlüler
   Geyimlü **yedeklü** atı ikişer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 388). [yedeklü, --lü]*

yeg: *Üstün.*

1. Çü ṣayd eylemekde ola yüz süst
   Yeg andan şu sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 52). [yeg,]*
2. Gedā-zāde kim ola ṣāḥib-hüner
   Şu şeh-zādeden **yeg** kʾola bed-güher *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 186). [yeg,]*
3. Şeh olan kişi virmedinse ḫarāc
   Yeg ol künc-i külḫanda cān vire aç *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 202). [yeg,]*
4. Cihān devletinde çe ger var sürūr
   Velī olmaya terkden **yeg** ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 106). [yeg,]*
5. Didi olmadın iki leşker tebāh
   O **yeg** kim helāk ola bir pādişāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1048). [yeg,]*

yeg ider: *Daha iyi.*

1. Kişiden kişiyi hüner **yeg ider**
   Neseb didügüñ unudulur gider *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 183). [yeg ider, --er]*

yeg itdüm: *Üstün tutmak,.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
   (İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 52). [yeg itdüm, --dü, --m]

yeksān ola: *Yerle bir olmak ; toprak olmak.*

1. Göre ḫāli çün rūz-ı meydān [ola]
   Şütürbān ile ḳadri **yeksān ola** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 328). [yeksān ola, --a]*

yek-ser: *Ansızın.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya çeri **yek-sere** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 114). [yek-sere, -e]*

yel-i nām-dār-ı cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanlarının meşhur bahadırı.*

1. Sikender cihān-gīr ü ṣāḥib-ḳırān
   Yel-i nām-dār-ı cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 366). [yel-i nām-dār-ı cihān-pehlevān,]*

yel-i nām-ver: *Ünlü pehlivan.*

1. İki cānibe ḳondı kürsī-i zer
   Otur aña iki **yel-i nām-ver** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 122). [yel-i nām-ver,]*

yel-i ser-firāz u ser-i encümen: *Başları kaldıran ve yücelten rüzgâr.*

1. Sikender cihān-gīr ü leşker-şiken
   Yel-i ser-firāz u ser-i encümen *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 42). [yel-i ser-firāz u ser-i encümen,]*

yem-i ʿilm-i sübḥān: *Sübhanlık ilminin denizi.*

1. İmām-ı çehārum velī mürteżā
   Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 168). [yem-i ʿilm-i sübḥān,]*

yemīn ü yesār ḳomaz: *Sağ ve sol koymaz.*

1. Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
   Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 112). [yemīn ü yesār ḳomaz, --maz]*

yemīn ü yesārında: *Sağ ve sol.*

1. Yemīn ü yesārında iki dilīr
   Ṭurup urdılar ḥaşma şemşīr ü tīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 949). [yemīn ü yesārında, -ın, -da]*

yeñ: *Üstesinden gelmek, mağlup etmek.*

1. Hele bu ʿadū[yı] görümez **yeñer**
   ʿAlāmetdür ol kim bizümdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 565). [yeñer, -er]*

yer: *Yer, Mekan.*

1. Gelüp şāha itdi duʿā öpdi **yer**
   Naẓar itdi diḳḳatle ṣāḥib-naẓar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 679). [yer,]*

yezdān-ı pāk: *Pak, temiz Yaradan.*

1. Ki nuṣret virüp aña **Yezdān-ı pāk**
   İde ḳahrıla düşmenini helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 771). [yezdān-ı pāk,]*

yezdān-perest: *Allah'a tapan.*

1. İdüp cümle Ḫrānı **Yezdān-perest**
   İdem ḳadr-i āyīn-i bī-dīni pest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 341). [yezdān-perest,]*
2. İdüp Sind ḫalḳını **Yezdān-perest**
   Geçüp Sindden ura Ḫāḳāna dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1229). [yezdān-perest,]*
3. Ḳarīb oldı çün üştüre pīl-i mest
   O durdı pes ol sāza **Yezdān-[perest]** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 900). [yezdān-[perest],]*

yezdān-şinās: *Hakkı tanıyan, Hazret-i Allah'ı bilen.*

1. Şu kimse ki olmaya **Yezdān-şinās**
   Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 71). [yezdān-şinās,]*
2. İdem ḫalḳ-ı Ḫrānı **Yezdān-şinās**
   Ḳoyup nārı Ḥaḳḳa ideler sipās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 175). [yezdān-şinās,]*

yezdān-şinās: *Hakkı tanıyan, Hazret-i Allah'ı bilen.*

1. Şu kimse ki olmaya **Yezdān-şinās**
   Ne deñlü teveccüh ide aña nās *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 71). [yezdān-şinās,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içdi diñlendi buldı ḫużūr
   Yatup uyıdı ol gice pür-sürūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 285). [yiyüp, -yüp, -]*
2. Yiyüp içüben eyledi ʿayş ü nūş
   Gehī nāy u geh çeng eylerdi gūş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1171). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağızda çiğneyerek yutmak, yemek.*

1. Yiyen cāh u dünyā içün līk ġam
   Meʿārifden ururs ʿayb ola dem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 171). [yiyen, -y, -en]*

2. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
   Senüñ gibi çoḳ [cān] **yimişdür** zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 56). [yimişdür, -miş, -dür]*

yi-: *Ağızda çiğneyerek yutmak, yemek.*

1. Yidi erzeni murġ çünkim dürüst
   Ele aldı şeh gūy u çevgānı çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 305). [yidi, -di]*
2. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
   Biri **yir** ider biri [birini] kesb *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 16). [yir, -r]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Geyüp **yidi** ḳat cevşen-i zer-nigār
   Geyer başa zerrīn-küleh mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 505). [yidi,]*
2. Geyer **yidi** ḳat cevşen ol tāc-dār
   İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 877). [yidi,]*

yidi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

1. Ḥaẕer eyle ḫışmumdan iy nev-cuvān
   Yidi başlu s̲uʿbāna döymez yılan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 54). [yidi,]*
2. Yidi kişverüñ şāhıyam iy żaʿīf
   Benüm ile sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 55). [yidi,]*
3. Ola raḫşum altumda çün kim çemān
   Yidi ḫaṭvesidür bu heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 90). [yidi,]*
4. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi **yidi** ḳat āyīne-vār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 48). [yidi,]*

yigitlik: *Yiğit olma durumu, yiğitçe davranış, erkeklik, yüreklilik, cesaret, mertlik.*

1. Yigitlikde bulınur iy şeh kemāl
   Bedīhī-dürür [hem] degüldür zevāl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 149). [yigitlikde, -de]*
2. Yigitlikde olur münāṣib ṣafā
   Gelür pīr olana velīkin belā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1213). [yigitlikde, -de]*

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳardı cihān mülkini ser-be-ser
   Cihān baḥr olur idi ḳalmazdı ber *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1013). [yıḳardı, -ar, -dı]*
2. Yıḳup beyʿasın yaḳdı ormānını
   Helāk eyledi cümle ruhbānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1233). [yıḳup, -up]*

yıkıl-: *Yıkılmak, virane olmak.*

1. Yıḳılur başı üzre pīl-i sütürg
   Özin düşürünce o derrende gürg *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 629). [yıḳılur, -ur]*

yıḳıl-: *Viran olmak II Perişan hal olmak.*

1. İki pāre olup **yıḳıldı** çü şāh
   Şikeste olur anı görüp sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1123). [yıḳıldı, -dı]*

yıḳmak: *Yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine **yıḳmasına** ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 6). [yıḳmasına,]*

yıl: *Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman.*

1. Sikender çeküp niçe **yıl** derd ü renc
   Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 17). [yıl,]*
2. Cihān mülkine biñ **yıl** olursa şāh
   Gider āḫır elden bu taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1131). [yıl,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Ḥaẕer eyle ḫışmumdan iy nev-cuvān
   Yidi başlu s̲uʿbāna döymez **yılan** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 54). [yılan,]*
2. Havāya ṣaḳın atma pertāb seng
   Yılan aġzına ṣoḳa zinhār ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 62). [yılan,]*
3. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
   Kimi ejdehā oldı kimi **yılan** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 222). [yılan,]*
4. Görüp ḫavf ider yalmanından **yılan**
   Meger vire Merrīḫ andan nişān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 831). [yılan,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

1. Olup ḫāk-i tīre **yine** tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 87). [yine,]*

2. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 142). [yine,]*
3. Güher delmege eyle elmāsı tīz
Cihān ḫalḳına ol **yine** genc-rīz *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 8). [yine,]*
4. Seḫā kānı olmışdı ġāyet ḫarāb
Yine ḳıldı pür-cevher ol āfītāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 136). [yine,]*
5. Kime zehr-i ġamdan irişse memāt
Virür luṭfı tiryāḳı **yine** ḫayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 158). [yine,]*
6. Yine başla bir naġme-i dil-firīb
Ola tā ki dem-beste her ʿandelīb *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 3). [yine,]*
7. Cihān gülşenin eyleyüp pür-ṣadā
Yine eyle bir ḫūb-ı dil-keş edā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 6). [yine,]*
8. Baş ortaya ḳoyan olur **yine** baş
Muḫanneṣ kişiye güç olur savaş *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 27). [yine,]*
9. O ḫışm ile emr eyledi **yine** ṣāh
Ki ḳāṣıd ide ḳaṭʿ-ı tekrār-ı rāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 289). [yine,]*
10. Yine ḥikmetin ol bilür ḥākim ol
Virür kimine az u kimine bol *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 17). [yine,]*
11. Aramaḳ murādum degüldi seni
Yirümden **yine** sen ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 196). [yine,]*
12. Günāhum benüm yoḳ sen itdüñ günāh
Gerek sen olasın **yine** ʿöẕr-ḫˇāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 158). [yine,]*
13. Yapub bir bināyı ide çün tamām
Ḳılur **yine** yıḳmasına ihtimām *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 6). [yine,]*
14. Dizer **yine** senge urur ṣīṣeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 7). [yine,]*
15. Düzüp **yine** bir silk-i Pervīn miṣāl
Cihān ḫalḳına ʿarż ideyüm kemāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 63). [yine,]*
16. Açup **yine** Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
Olur zeyn ḳalb ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 117). [yine,]*
17. Senüñdür **yine** saña taḫt ile tāc
Gerekmez baña ehl-i dīnden ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 207). [yine,]*
18. Yine şübhesüz size Ḥaḳdur muʿīn
Olısar yine fetḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 537). [yine,]*
19. Yine şübhesüz size Ḥaḳdur muʿīn
Olısar **yine** fetḥ u nuṣret ḳarīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 538). [yine,]*
20. Velī iy cihān-gīr-i ṣāḥib-külāh
Beni bend iden **yine** itsün tebāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 702). [yine,]*
21. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
Gelür şāha virür yirin **yine** şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1164). [yine,]*
22. Gerek ked-ḫudā vü gerekse vezīr
Muḳarrer ider **yine** ṣāḥib-serīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1166). [yine,]*

yir: *Yer, mekan.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
Olur meh gibi **yiri** ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 94). [yiri, --i]*
2. Şu **yirde** ki ḥīle gerek itme ceng
İderler saña yoḳsa dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 59). [yirde, -de]*
3. Ki Çīn ile Māçīn Ḫıṭā vü Ḫoten
Sipāhī olup bir **yire** encümen *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 354). [yire, -e]*
4. Ḳoparma **yirümden** ki ḳopmaya toz
Beni itme zinhār āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 229). [yirümden, -üm, -den]*
5. Durur taḫt u tāc u ḫazāyin sipāh
Ara **yirde** eksük hemīn Fūr-ı şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1146). [yirde, -de]*
6. Olup baḥr-i şūrāba āb-ı zülāl
Ara **yirde** olmaya tā kim ḳıtāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 206). [yirde, -de]*
7. Urur leşker-i Hinde gürz-i girān
Ṣavaşduġı **yirlerde** seyl idi ḳān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 942). [yirlerde, -ler, -de]*

yir: *Toprak, zemin, yeryüzü.*

1. Çıḳarmadan ol ḫançer-i āb-gūn
Düşer ḫaşm atından **yire** ser-nigūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 14). [yire, --e]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
Ara **yirde** olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 96). [yirde, -de]*
2. Olur sāye ṣalduġı **yirler** behişt
Ġubār-ı rehi müşg ü ʿanber-sirişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 169). [yirler, -ler]*
3. Ara **yirde** seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 203). [yirde, -de]*
4. Ne **yirde** düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 85). [yirde, -de]*
5. İdüp bir **yiri** iḫtiyār iki şāh
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 31). [yiri, -i]*
6. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o **yirüñ** ḥuṣīsini laʿl *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 86). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Makam, mevki.*

1. Ne deñlü ki var ise Hindū sipāh
Gelür şāha virür **yirin** yine şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1164). [yirin, -in]*

yir: *Hakir görmek.*

1. Hüner-mendi elbet daḫı bī-hüner
   Ḳadīmī bu ʿādet-dürür kim **yirer** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 152). [yirer, -er]*

yir: *Durum, vaziyet, hal.*

1. Faḳīrāne i̲sbāt idüp ben z̲elīl
   Getürdüm niçe **yirde** rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 120). [yirde, -de]*

yir: *(Bir) araya, yere.*

1. Varur bir **yire** yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 129). [yire, -e]*
2. Virem ben de dīn-i Ḫalīle şeref
   ʿAbe̲s **yire** ʿömr eylemeyem telef *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 108). [yire, -e]*
3. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
   Düşerdi **yire** murġ iderken güz̲er *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 150). [yire, -e]*
4. Şu deñlü dikildi **yire** nīzeler
   Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 209). [yire, -e]*

yir: *Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.*

1. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa **yir** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 160). [yir,]*

yir-: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*

1. Ne **yire** ki iy şeh başarsañ ḳadem
   Cebīn-i Keyümer̲sdürür rūy-i Cem *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 57). [yire, -e]*

yir yir: *Yer yer, taraf taraf.*

1. Seḥer çekdi çün tīġını āfitāb
   Sipihre siper dutdı **yir yir** seḥāb *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 476). [yir yir,]*
2. İdelüm öñüñde bu gün bir neberd
   Ki gerdūna **yir yir** sütūn ola gerd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 564). [yir yir,]*
3. Direk oldı **yir yir** semāya şerār
   Gören ṣandı kim ḳopdı ṭūfān-ı nār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 903). [yir yir,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. İdüp aḳrabāsıyla anı esīr
   Yirine idem bir ḳulumı emīr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 288). [yirine,]*

yirlü yirine: *Yerli yerine.*

1. Gelüp **yirlü yirine** iki sipāh
   İner ḫaymesine iki kīne-ḫ̆āh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 653). [yirlü yirine,]*

yirlü yirine: *Gereği gibi.*

1. Gelüp **yirlü yirine** iki sipāh
   İner ḫaymesine iki kīne-ḫ̆āh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 653). [yirlü yirine,]*

yırt: *Yırtmak, parçalamak.*

1. Ölenler içün yās ider gūyiyā
   Zemīn yüzini **yırtar** aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 970). [yırtar, -ar]*
2. Ṣanasın dutup mātem āverd-gāh
   Yüzin **yırtuban** geymiş idi siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 976). [yırtuban, -uban]*

yirümden: *Yer, mekan, ülke.*

1. Aramaḳ murādum degüldi seni
   Yirümden yine sen ḳoparduñ beni *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 196). [yirümden,]*

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.*

1. Cihān olsa ṣandūḳ-ı pür sīm ü zer
   ʿAṭā-yı şehe kīse bir gün **yiter** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 130). [yiter, -(e)r]*

yit: *Kâfî gelmek, yeterli olmak.*

1. Yiter bize bizi bilen iy ʿazīz
   Ne itse gerek cāhil-i nā-temīz *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 139). [yiter, -er]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter saña bāġuñ ḳo bu ḫūşeyi
   Bize çoḳ mı gördüñ bu bir kūşeyi *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 239). [yiter,]*
2. İder elli biñ pehlevān-ı güzīn
   Didi kim **yiter** baña bunlar hemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 370). [yiter,]*
3. Ayaḳ baġıdur çoḳlıḳ olmaḳ sipāh
   Yiter bu ḳadar nāşır olsun İlāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 372). [yiter,]*
4. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne **yiter**
   Ne nefʿ olur iden kişiye ne żar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 921). [yiter,]*
5. Ḳabūl itmedi hīç bir ḥabbe şāh
   Didi kim **yiter** baña taḫt u külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1162). [yiter,]*

yiter: *-diğin kâfi / artık dur / gerek yok.*

1. Ḫudā birdürür birligine güvāh
   Yiter seyr-i ḫurşīd ü raḫşende māh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 44). [yiter,]*

yoġ: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
   Anuñ **yoġ** idi līk ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 136). [yoġ,]*
2. Yoġ idi çerisinde andan dilīr
   Ki döymezdi bir muştına nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 437). [yoġ,]*

yok: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fikdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār **yoḳ**
   Ki anda ya derd ü ya tīmār **yoḳ** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 56). [yoḳ,]*
2. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār **yoḳ**
   Ki anda ya derd ü ya tīmār **yoḳ** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 55). [yoḳ,]*
3. Varur bir yire **yoḳ** zemīn ü semā
   Daḫı anda **yoḳ** ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 129). [yoḳ,]*
4. Varur bir yire **yoḳ** zemīn ü semā
   Daḫı anda **yoḳ** ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 130). [yoḳ,]*
5. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde **yoḳ** rū-siyāh *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 200). [yoḳ,]*
6. Sözümi şaḳın şanma lāf-ı güzāf
   Cihānda benüm gibi **yoḳ** mū-şikāf *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 54). [yoḳ,]*
7. Sözüme eger ṭaʿn ide kem ʿayār
   Ne ġam çünki **yoḳ** cāhile iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 138). [yoḳ,]*
8. Cihān devletine çü **yoḳ** iʿtimād
   BEHİŞTİ kemāli idesin murād *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 177). [yoḳ,]*
9. Çü iḥsān ide şāh-ı ḥātem-ḫışāl
   Ümīd ile **yoḳ** intiẓāra mecāl *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 146). [yoḳ,]*
10. Ḳapusında **yoḳ** bir ḳulı nā-ümīd
    Her engüşti ḳufl-ı seḫāya kilīd *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 151). [yoḳ,]*
11. ʿAceb oldı bostān-ı Īrān tehī
    Senüñ gibi **yoḳ** anda serv-i sehī *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 12). [yoḳ,]*
12. Şalā idi iḳlīme **yoḳ** bunda lāf
    Cihān-pehlevān ḳanı hāẕā meşāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 19). [yoḳ,]*
13. Ḫayālī bulur Hātifī daḫı çoḳ
    Ne aşşı velī ʿilmden ḥaẕẕı **yoḳ** *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 54). [yoḳ,]*
14. Anuñ çünki şāh olmadın ḥaẕẕı **yoḳ**
    Velī-ʿahd-i Rūm olmaġa bende çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 285). [yoḳ,]*
15. Uzadam çü ben tīġ-ı Rūmīye dest
    Yanumda ḳarıncaca **yoḳ** pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 324). [yoḳ,]*
16. Ciger **yoḳ** kim eyleye zinde şikār
    Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫ̌ār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 41). [yoḳ,]*
17. Egerçi ki **yoḳ** mūrda hīç tāb
    Getürmez velī şīr çeşmine ḫ̌āb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 35). [yoḳ,]*
18. Nʾola aşlı olsa anuñ muʿteber
    Velī anda **yoḳ** bende olan hüner *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 180). [yoḳ,]*
19. Ölüm **yoḳdur** elçiye iy bed-gümān
    Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 343). [yoḳdur, -dur]*
20. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
    Ki **yoḳdur** anuñ żıddı miṣli ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 2). [yoḳdur, -dur]*
21. Egerçi ki fiʿlinde iġrāż **yoḳ**
    Velī ḥikmete müştemil fiʿli çoḳ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 33). [yoḳ,]*
22. Velī niʿmetüñe çü **yoḳ** minnetüñ
    Ne deñlü ziyāde ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 69). [yoḳ,]*
23. Günāhum benüm **yoḳ** sen itdüñ günāh
    Gerek sen olasın yine ʿöẕr-ḫ̌āh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 157). [yoḳ,]*
24. Bahāne **yoḳ** erlikde hergiz aña
    Sözüñ rāstın didüm iy şeh saña *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 737). [yoḳ,]*
25. Bi-ḥamdillāh olduñ bizüm iy dilīr
    Senüñ gibi **yoḳ** anda bir nerre-şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 688). [yoḳ,]*
26. Girürse ele pehlevānı eger
    Tereddüd **yoḳ** anda bizimdür ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 444). [yoḳ,]*
27. Olursa felek heft-bāre ḫışār
    Ḫalāṣa meded **yoḳ** eyā şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 224). [yoḳ,]*

28. Müʾeyyed idüpdür beni Ẕü'l-Celāl
ʿAdūdan benüm ḫaylüme **yoḳ** zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 198). [yoḳ,]*
29. Bir evveldürür **yoḳ** aña ibtidā
Bir āḫır-durur **yoḳ** aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 148). [yoḳ,]*
30. Bir evveldürür **yoḳ** aña ibtidā
Bir āḫır-durur **yoḳ** aña intihā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 147). [yoḳ,]*
31. Şu kim **yoḳ** elinde ne sīm ü ne zer
Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [yoḳ,]*
32. Büyüklügüne itmek anuñ naẓar
Hünersüzdürür **yoḳdur** anda ciger *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 550). [yoḳdur, -dur]*
33. Benüm ile her kim ki itse ḳıtāl
Ḫalāṣ olmaġa **yoḳdur[ur]** iḫtimāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 200). [yoḳdur[ur], -dur, -[ur]]*

yoḳ yire: *Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.*

1. Degül şāhlıḳ mevt oḳına siper
Hemīn **yoḳ yire** ḳurı ġavġā çeker *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1134). [yoḳ yire,]*

yoḳ yire: *Gereği yokken, boşu boşuna.*

1. Giçeyüm suçuñdan vireyüm emān
Ne ceng olsun aḳsun ne **yoḳ yire** ḳan *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 40). [yoḳ yire,]*

yoḳsa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Şu yirde ki ḥīle gerek itme ceng
İderler saña **yoḳsa** dünyāyı teng *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 60). [yoḳsa,]*

yoḳsa: *"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz.*

1. Anuñ ḥaḳḳı içün ki yaratdı nār
Senüñ eylerem **yoḳsa** taḫtuñı dar *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 42). [yoḳsa, -sa]*

yol: *Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.*

1. Bilinmeyicek **yol** nümāyende sen
Çü iş beste ola güşāyende sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 31). [yol,]*
2. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
Bu **yolda** ḳalur cān u dil mübtelā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 14). [yolda, -da]*
3. Bu **yoluñ** olur düşmeni bī-kerān
Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 31). [yoluñ, -uñ]*
4. Sevābit sipihrine başdı ḳadem
Yolına niṣār itdi encüm direm *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 98). [yolına, -ı, -n, -a]*
5. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
Bu **yolda** baña oldılar reh-nümā *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 42). [yolda, -da]*
6. İdüp ḳalʿasın kāfirüñ tār-mār
İder malını Ḥaḳ **yolı[na]** niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 116). [yolı[na], --ı, --na]*
7. Ola esb-i tāzī **yola** çün revān
Ḫar-ı leng irişmez aña bī-gümān *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 49). [yola, --a]*
8. Alınmadı devrinde **yollarda** bac
Reʿāyāya iḥsān olındı ḫarāc *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 65). [yollarda, -lar, -da]*
9. Urupdur **yoluñı** senüñ dīv-i dün
İdiserdür aʿdāya āḫır zebūn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 191). [yoluñı, -uñ, -ı]*
10. Fidā **yoluña** baş u cān u cihān
Senüñ iy ser-efrāz-ı şāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 83). [yoluña, -un, -a]*
11. Selāmet **yoluna** yapup gülle sed
Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 213). [yoluna, -un, -a]*
12. Yolında anuñ oynadum gerçi baş
Murādumca olma[ya] ḥayfā savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 697). [yolında, -da, -n, -ı]*
13. Ne müşkillerüñ var ise ḥal idem
Ḳoyup mülk-i Hindi **yoluma** gidem *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 210). [yoluma, -um, -a]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. Getür sāḳiyā cām-ı cān-perveri
Ki kibr ile kīnden **yuyam** defteri *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 206). [yuyam, -y, -am]*

yükün çekmeden: *Derde katlanmak, sıkıntı çekmek.*

1. Yükün çekmeden ḫar çü nālān ola
Revā mı aña ḫazz pālān ola *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 53). [yükün çekmeden, --ün, --me, --den]*

yun: *Yıkanmak.*

1. Çü ʿüryān olup tīġum ola ʿayān
Yunur ḳana iḳlīm-i Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 248). [yunur, -ur]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Sipāhuñ öñince **yürür** ḫayl-i pīl
   Ḳılur gerdi dünyā yı deryā-yı Nīl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 583). [yürür, -ür]*
2. Yürür pīliñ ardınca cengī sipāh
   Ḳamu āhenīn-cāme āhen-külāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 585). [yürür, -ür]*
3. Öñince **yürür** pīl Elbürz-vār
   Giderler sipeh idinüben ḥışār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 587). [yürür, -ür]*
4. Sipāhuñ öñince **yürür** pīl-i mest
   Düşer heybetinden ḳulūba şikest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 641). [yürür, -ür]*
5. Şütürler olur leşkere pīşvā
   Yürür leşker ardınca fermān-revā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 872). [yürür, -ür]*
6. ʿAyān oldı iki mehābetlü ebr
   Yürür biri birine iki hizebr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 890). [yürür, -ür]*
7. O meydānuñ içinde her nīze-dār
   Yürür tīġlar üzre cānbāz-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1044). [yürür, -ür]*

yürek: *Gönül, kalp.*

1. Eger ẕerrece olsa anda **yürek**
   Żaʿīf itmez idi anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 553). [yürek,]*

yüri-: *Yürümek.*

1. Ölüm yoḳdur elçiye iy bed-gümān
   Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 344). [yüri,]*
2. Bu ʿādetdür elçiye yoḳdur zevāl
   Yüri şāhuña itme bizden ḫayāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 346). [yüri,]*

yüri: *Yürümek.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 114). [yüridi, -di]*
2. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 118). [yüridi, -di]*
3. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
   Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 119). [yüridi, -di]*
4. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
   Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 152). [yüridi, -di]*
5. Yüridi görüp anı ṣāḥib-ḳırān
   Ele aldılar nāvek ile kemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 643). [yüridi, -di]*
6. Çekildi ʿalemler çözüldi ṭırāz
   Yüridi ʿadū ḳaṣdına ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 886). [yüridi, -di]*
7. ʿAlem deprenüp çün **yüridi** sipāh
   Görinmez olur tozdan mihr ü māh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 911). [yüridi, -di]*
8. Bunı didi şemşīrine urdı dest
   Yüridi şeh üstine çün pīl-i mest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1104). [yüridi, -di]*

yürü: *Yürümek.*

1. Senüñ ʿahd-i ʿadlüñde iy nām-ver
   Yürür gündüzün gün giceler ḳamer *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 188). [yürür, -r]*

yürü-: *Yürümek.*

1. Öñince çekilüp niçe bād-pā
   Yürür der-peyince niçe dil-rübā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 402). [yürür, -r]*

yürüt-: *Yürümek.*

1. İdüp anı āzürde mektūb-ı şāh
   Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 204). [yürütdi, -di]*
2. Melūl oldı anı görüp Fūr-ı şāh
   Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 640). [yürütdi, -di]*
3. Yürütdi görüp anı fīlini Fūr
   Ziyāde olur ceng ü āşūb-ı şūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 917). [yürütdi, -di]*
4. Yürütdi iki şāh daḫı sipāh
   Sütūn-ı ʿalem oldı ḳandan siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1029). [yürütdi, -di]*

yüsr-i siyeh: *Siyah zenginlik.*

1. ʿAḳīḳüñ ṭolup kānı **yüsr-i siyeh**
   Pür itmişdi meydānı Hindū sipeh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 977). [yüsr-i siyeh,]*

yūsuf: *Hz. Yakup'un oğlu, İsrailoğulları'na gönderilen bir peygamber.*

1. Cemālün görüp ḳaldı **Yūsuf** ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 83). [yūsuf,]*

yüz: *"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.*

1. Ḫırāmān olup sāḳi-i ḫōş-ḫırām
   Şunardı **yüz** iġrāz u nāz ile cām *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 94). [yüz,]*
2. Çün on iki kez **yüz** biñ oldı sipāh
   Çaḳup deldiler deştde bār-gāh *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 363). [yüz,]*

3. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa **yüz** biñ sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskender-name, Mesnevi 36, Mısra 1). [yüz,]*

yüz: *Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 81). [yüzinden, -i, -n, -den]*
2. Çü ṣayd eylemekde ola **yūz** süst
Yeg andan şu sinnevr kim ola çüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 51). [yūz,]*
3. Degül āhudan rūzi **yūzuñ** füzūn
İder biñini bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 29). [yūzuñ, -üñ]*
4. Havānuñ olup **yüzi** tozdan ʿabūs
Zemīn mürdeden oldı çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1039). [yüzi, -i]*
5. Ṣanasın dutup mātem āverd-gāh
Yüzin yırtuban geymiş idi siyāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 976). [yüzin, -in]*
6. Ölenler içün yās ider gūyiyā
Zemīn **yüzini** yırtar aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 970). [yüzini, -i, -n, -i]*
7. Ki görmiş degül miṣlini bu cihān
Yüzüñ aġ ola iy cihān-pehlevān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 684). [yüzüñ, -üñ]*

yüz biñ: *Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.*

1. Çü **yüz biñ** niyāz ile ḳıldı namāz
Niyāzın ḳabūl itdi ol bī-niyāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 501). [yüz biñ,]*
2. Varur yalıñuz olsa **yüz biñ** çeri
Dil-i ejdehā çāk ider ḫançeri *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 735). [yüz biñ,]*

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

1. Nebīler revānına **yüz biñ** selām
Ki anlar-durur pīşvā-yı enām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 185). [yüz biñ,]*

yüz biñe: *Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.*

1. Otuz kerre **yüz biñe** irmiş sipāh
Bilüp anı şād oldı ġāyet de şāh *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 393). [yüz biñe, -e]*

yüz çevürdi: *Gösterdiği ilgiyi kesmek.*

1. Uyur ejdehā ḳuyruġını başar
Felek **yüz çevürdi** şehüñden meger *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 330). [yüz çevürdi, --di]*

yüz urdı: *Yüz sürmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.*

1. Yüz urdı varup eyledi iḥtirām
Virüp nāmeyi didi neyse peyām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 289). [yüz urdı, -dı]*

zāde-i feyleḳūs: *Feyleḳūs oğlu.*

1. Didi Fūr iy **zāde-i Feyleḳūs**
   Nice ceng ide şāhin ile ḫorūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1097). [zāde-i feyleḳūs,]*

żaʿf u zūr: *Güçsüzlüğü ve gücü.*

1. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu ḥażretüñden bulur **żaʿf u zūr** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 54). [żaʿf u zūr,]*

ẓafer: *Galibiyet.*

1. Ne mülke ki fetḥ eylemege gider
   Bulur varmadan daḫı aña **ẓafer** *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 22). [ẓafer,]*
2. Ẓafer olmaya çünki bir şāha yār
   Başılur ola ḫayli ger şad-hezār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 65). [ẓafer,]*
3. Gelen bunda bulmış degüldür **ẓafer**
   İder tīġ-ı Hindīye sīne siper *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 369). [ẓafer,]*
4. Girürse ele pehlevānı eger
   Tereddüd yoḳ anda bizimdür **ẓafer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 444). [ẓafer,]*
5. Ẓafer virdi Ḳayṭāsa çün Kird-gār
   ʿAdū leşkerin eyledi tār-mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 463). [ẓafer,]*
6. Hele bu ʿadū[yı] görümez yeñer
   ʿAlāmetdür ol kim bizümdür **ẓafer** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 566). [ẓafer,]*
7. Eger düşmenüme bulursam **ẓafer**
   Seni şāh idem Hinde iy pür-hüner *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 713). [ẓafer,]*

ẓafer şunar: *Zafer sunar.*

1. Ele almadan tīr ü tīġ u teber
   Kemīnden kemānını şunar ẓafer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 74). [ẓafer şunar, --ar]*

zaʿferān: *Safran gibi, safran sarısı.*

1. Yatur mürde peyker çü berg-i ḫazān
   Kimi **zaʿferānī** kimi erġuvān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 956). [zaʿferānī, -ī]*

zafer-ṣayd-ı şāhīn: *Zafer avcısı şahin.*

1. Çü kān ü çü deryā girān-māyedür
   Ẓafer-ṣayd-ı şāhīn Hümā-sāyedür *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 106). [ẓafer-ṣayd-ı şāhīn,]*

zāġ-ı bed-çehre: *Kötü yüzlü karga.*

1. Çemende çü ṭāvūs cevlān ider
   Ḳonup **zāġ-ı bed-çehre** anda nʾider *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 46). [zāġ-ı bed-çehre,]*

zāhid: *Devamlı ibadetle meşgul olan, dinin emir ve yasaklarına uyan, ancak İslamı hakiki manada kavrayamamış kaba sofu, zahit.*

1. Eger meskeni **zāhidüñ** ola nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 85). [zāhidüñ, -üñ]*

zaḫım-dār: *Yaralı.*

1. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
   Ṣadālar virüp kūh iñler zemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 967). [zaḫım-dārlar, -lar]*

zāhir: *(Ar. ẓuhūr "âşikâr olmak, görünmek"ten ẓāhir) 1. Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey).*

1. Çü [ ]
   Şu kim zūr-mend ola **ẓāhir** ola *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 114). [ẓāhir,]*
2. İde düzd her dānesin ger nihān
   Ola **ẓāhir** işi olıcak ʿayān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 68). [ẓāhir,]*

zaḫm: *Yara.*

1. İdüp cenge destini nīze dırāz
   Olur pest **zaḫmıyla** çoḳ ser-fırāz *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 182). [zaḫmıyla, -ı, -(y)la]*

zaḫm-dār eyledi: *Yaralamak.*

1. Anı bendesi eyledi zaḫm-dār
   Helāk oldı ḫīleyle ol şehriyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 309). [zaḫm-dār eyledi, -di]*

zahr-ı ḥūta: *Balık sırtı.*

1. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
   Olur sīnesi **ẓahr-ı ḥūta** mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 176). [ẓahr-ı ḥūta,]*

żaʿīf: *Ar. Zayıf, güçsüz.*

1. Yidi kişverüñ şāhıyam iy **żaʿīf**
   Benüm ile sen ḳandan olmaḳ ḥarīf *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 55). [żaʿīf,]*

żaʿīf eyler: *Zayıf düşürmek.*

1. Olur ḫōr gerçi ki mūş-ı naḥīf
   Dem olur düşer pīli eyler żaʿīf *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 34). [żaʿīf eyler, --r]*

żaʿīf itmez: *Zayıflatmak, güçsüz bırakmak.*

1. Eger ẕerrece olsa anda yürek
   Żaʿīf itmez idi anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 554). [żaʿīf itmez, -mez]*

żaʿīf oldı: *Güçsüz, dermansız kalmak, hastalanmak; aşk hastalığı sebebiyle düşkün, zavallı hale gelmek.*

1. Degüldi siper müşte bāzūya müşt
   Żaʿīf oldı pes ḫaşm gösterdi püşt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 462). [żaʿīf oldı, -dı]*

żaʿīf oldı: *Zayıf oldu.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 7). [żaʿīf oldı, --dı]*

zālçe: *Zālçe.*

1. Benem Feyleḳūs oġlı leşker-şiken
   Yanumda degül **Zālçe** pīl-ten *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1078). [zālçe,]*

zāl-i sām-süvār: *Sam gibi at süren Zal.*

1. Gelürse eger **Zāl-i sām-süvār**
   İdem yalıñuz varmaġı iḫtiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 367). [zāl-i sām-süvār,]*

zalūm: *Zulüm II cehennem azabı.*

1. BEHİŞTḪ bulınmaz **ẕalūmdan** rehā
   Şefāʿat eger itmeye Muṣṭafā *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 101). [ẕalūmdan, --dan]*

zalūm u cehūl oldum: *Çok zalim ve çok cahil ol-.*

1. Egerçi ki oldum ẕalūm u cehūl
   Ümīdüm var ide şefāʿat Rasūl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 99). [ẕalūm u cehūl oldum, --du, --m]*

żam ḳılam: *İlave etmek, eklemek.*

1. Günāhuñ dile kim idem çoḳ kerem
   Ḳılam Rūma anca eḳālīm żam *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 28). [żam ḳılam,]*

zamān: *Ar. Zaman, vakit.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her **zamān**
   Ola ḥaşre dek bendeden armaġan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 185). [zamān,]*
2. Zamānumda İskender-i s̱āniyem
   Suḫen-gülaruñ cümle sulṭāniyem *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 37). [zamānumda, -um, -da]*
3. Cihān ʿadl ü dādıyla ābād olur
   Zamān ẓulm bendinden āzād olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 10). [zamān,]*
4. Şu vaż'ı ider geçmedin az **zamān**
   Ki ḥükmine olur musaḫḫar cihān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 31). [zamān,]*
5. Zamānında çün ʿadlle āġāz ider
   Ḥamāme ile bāz pervāz ider *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 11). [zamānında, -ı , -n, -da]*
6. Zamān ile efʿī olur ejdehā
   Siyeh-seng olur gevher-i pür-bahā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 217). [zamān,]*
7. Bilürsin beni nesl-i Rūyīn-tenem
   Zamānumda ben daḫı bir Behmenem *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 80). [zamānumda, -um, -da]*
8. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
   İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 17). [zamānuñ, -uñ]*
9. Ecel kimseye çünki virmez emān
   ʿAbeş nesne ile geçürme **zamān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 110). [zamān,]*
10. Ki vācibdür anuñ vücūdı hemān
    Vücūdına ṭārī degüldür **zamān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 144). [zamān,]*
11. Alup bunları elçi oldı revān
    Varur taḫtına geçmedin çoḳ **zamān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 278). [zamān,]*
12. Alup nāmeyi elçi oldı revān
    Varur şāhına geçmedin az **zamān** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 386). [zamān,]*

zamān u felek: *Dünya zamanı.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
   Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 19). [zamān u felek,]*

zamāne: *(Düğün anına şahit olanlar için) O dönemde yaşayan halk.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
   İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 1). [zamāne,]*

zār: *(Fars.) Ağlayan, inleyen.*

1. Seni baḫt-ı bed hem-çü İsfendiyār
   Getürür ki Rüstem helāk ide **zār** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 186). [zār,]*
2. Ne ḳaçmaḳ elinden gelür ne yiter
   Ne nefʿ olur iden kişiye ne **żar** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 922). [żar,]*

zār olurdı: *Ağlayıp inlemek.*

1. Ḳaçan olsa cevşen-ver ol şeh-süvār
   Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 44). [zār olurdı, --ur, --dı]*

zār ü ġam-gīn ü süst: *Gamlı ve zayıf yakarış.*

1. Murād atına bindürür gāh çüst
   Gehī indürür **zār ü ġam-gīn ü süst** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 4). [zār ü ġam-gīn ü süst,]*

zār ü süst: *Feryat figan.*

1. Elini ḳafasında baġladı çüst
   İletdi ʿalem dibine **zār ü süst** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 638). [zār ü süst,]*

żarar: *Ar. Zarar, ziyan.*

1. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
   Suḫenden füzūnı suḫenden **żarar** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 82). [żarar,]*
2. Ġarūr-ı cevānīden eyle ḥaẕer
   Dilerseñ ki irmeye benden **żarar** *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 74). [żarar,]*
3. Ḳılup her birine ʿaṭā sīm ü zer
   Kimesneye ḳılmayam aṣlā **żarar** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 180). [żarar,]*

żarar ide: *Bir şey veya kimse kötü tesir edip birinin veya bir şeyin kayba uğramasına sebep olmak.*

1. Aña oñmaya ẕerrece kār-ger
   Degül kim ide [hem] şaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 796). [żarar ide, -e]*

żarar iderler: *Zarar vermek, zarara uğratmak.*

1. Ḳılup ḫayli ġāret idüp şūr u şer
   İderler ḳatı mülk-i Rūma żarar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 408). [żarar iderler, --er, --ler]*

żarūrī: *Mecburen,kaçınılmaz olarak.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 12). [żarūrī,]*
2. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 62). [żarūrī,]*
3. Ciger yoḳ kim eyleye zinde şikār
   Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫʿār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 42). [żarūrī,]*
4. Görür pīl çün dutdı dünyāyı nār
   Żarūrī ḳaçup oldılar tār ü mār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 906). [żarūrī,]*
5. Oḳur Fūrı meydānda ol pehlevān
   Żarūrī gelür Fūr-ı Hindūstān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1052). [żarūrī,]*
6. Şehin-şeh kimi kim ide ked-ḫudā
   Żarūrī aña eylerüz iḳtidā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1190). [żarūrī,]*

zāt: *Allah'ın varlığı.*

1. Müberrā olup **ẕātı** imkāndan
   İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 127). [ẕātı, -ı]*
2. Ḳamu şeyʾe yā Rab virürsin vücūd
   İder **ẕātuña** cümle eşyā sücūd *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 116). [ẕātuña, -uña]*

ẕāt: *1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. 2. Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık. 3. Bir varlığın hakîkati, hüviyeti, mâhiyeti.*

1. Eger **ẕātı** olmasa Āb-ı Ḥayāt
   Ẓulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 49). [ẕātı, -ı]*

ẕāt u ṣıfāt: *Varlık ve (varlığın) sıfatları.*

1. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı **ẕāt u ṣıfāt** *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 24). [ẕāt u ṣıfāt,]*

zāt-ı bī-çūn-ı ḫaḳ: *Zatı emsalsiz Hah (Hz. Allah).*

1. Cihānda degül kimsene pāy-dār
   Hemīn **ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ** ber-ḳarār *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 70). [ẕāt-ı bī-çūn-ı ḥaḳ,]*

zāt-ı vācib: *Varlığı zorunlu olan zat (Allah).*

1. Ḥudūs̱ın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
   Ḳalur **ẕāt-ı vācib** görünmez ṣıfāt *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 124). [ẕāt-ı vācib,]*
2. Ḳamu muḥdes̱ ü **ẕāt-ı vācib** hemīn
   Muḳarrer ḥudūs̱-ı semā vü zemīn *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 41). [ẕāt-ı vācib,]*

żāyiʿ ḳılur: *Ziyan etmek, harcamak.*

1. Dirīġā ki **żāyiʿ ḳılur** rūzigār
   Cihānda nedür bilmedük nev-bahār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1217). [żāyiʿ ḳılur, -ur]*

zebān: *Dil.*

1. Eger bir ḳalemde ola biñ **zebān**
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 7). [zebān,]*
2. Olur lāl ü sākit olıcaḳ **zebān**
   Güher-rīz olamaz suḥan-der dehān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 59). [zebān,]*
3. Mekān-ı metāʿ-ı suḫen mülk-i cān
   Velī reh-güẕārı suḫen-ver **zebān** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 94). [zebān,]*
4. Zebānum sürūşa olup tercümān
   İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 55). [zebānum, -um]*
5. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
   Sözüm līk kendü **zebānumdadur** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 68). [zebānumdadur, -um, -, -dur]*
6. Ṭolar toz [ile] çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne söyler **zebān** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 188). [zebān,]*
7. Zebānun bilen bī-zebānuñ ṭapuñ
   Murādın viren ins ü cānuñ ṭapuñ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 787). [zebānun, -uñ]*

zebān-ı güher-pāşa: *Cevherler saçan dil.*

1. Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 27). [zebān-ı güher-pāşa, --a]*

zebān-ı güher-pāşa: *Cevherler saçan dil.*

1. Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 27). [zebān-ı güher-pāşa, --a]*

zebūn: *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*

1. Degül bir cüzüñ bir gedādañ füzūn
   Anı ġayet-i faḳrı itmiş **zebūn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 52). [zebūn,]*
2. Urupdur yoluñı senüñ dīv-i dūn
   İdiserdür aʿdāya āḫır **zebūn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 192). [zebūn,]*

zebūn idem: *Güçsüz bırakmak, zavallı duruma düşürmek veya getirmek.*

1. Hünerde çü andan Ḥaḳ itdi füzūn
   Niçün ben beni aña idem zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 206). [zebūn idem, --em]*

zebūn itmeye: *Güçsüz, çaresiz, aciz etmek.*

1. Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
   Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 14). [zebūn itmeye, --me, --ye]*

zebūn itmeyeler: *Âciz, karşı koyamaz duruma getirmek.*

1. Ḥisāb u ʿadedden sipāhum füzūn
   Nice ḫaşm ola itmeyeler zebūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 334). [zebūn itmeyeler, -me, -ye, -ler]*

zebūn ider: *Güçsüz bırakmak, zavallı duruma düşürmek veya getirmek.*

1. Degül āhudan rūzi yūzuñ füzūn
   İder biñini bulsa günde zebūn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 30). [zebūn ider, --er]*

zebūn ḳılma: *Âciz, karşı koyamaz duruma getirmek.*

1. Muḥibbiñi ḳılma ʿadūña zebūn
   Ola nuṣretüñ dāyimā reh-nümūn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 493). [zebūn ḳılma, -ma]*

zehr: *Organizmaya girdiğinde kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde, ağı, sem.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña **zehr** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 4). [zehr,]*
2. Sinānı ecel **zehrine** nāvdān
ʿAdūya olur mār-ı āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 83). [zehrine, -i, -n, -e]*
3. Iṭāle idüp şāh-ı pīrūz-ger
Görür **zehre** āmīz ḳılmış şeker *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 98). [zehre, -e]*

zehr-i ġamdan: *Gam zehri.*

1. Kime **zehr-i ġamdan** irişse memāt
Virür luṭfı tiryāḳı yine ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 157). [zehr-i ġamdan, --dan]*

zehr-i nāk: *Zehirli.*

1. Niçe perlü peykānları **zehr-i nāk**
İder her birisi bir ejder helāk *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 839). [zehr-i nāk,]*

zehrlü ider: *Zehirli hale getirmek.*

1. Daḳar beline kīş ü ḳurbanını
İder zehrlü tīri peykānını *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 514). [zehrlü ider, -er]*

zelīl: *Alçak, hor, hakir.*

1. Faḳīrāne iṣbāt idüp ben **ẕelīl**
Getürdüm niçe yirde rūşen delīl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 119). [ẕelīl,]*
2. Ṭola ʿāleme ḥükm-i ṣuḥf-ı Ḫalīl
İṭāʿat kim itmezse idem **ẕelīl** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 110). [ẕelīl,]*

zelīl kılma: *Hor ve hakir etmek, aşağılamak.*

1. Günāhum keṣīr ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 202). [ẕelīl ḳılma, --ma]*

zelīl olur: *Hor görülmek, aşağılanmak.*

1. Egerçi ki var peşşede vaż'-ı pīl
Olur līk pā-māl olıcak ẕelīl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 268). [ẕelīl olur, --ur]*

zelīl olursın: *Hor görülmek, aşağılanmak.*

1. Gözüñ açmaz iseñ olursın ẕelīl
Çeker çeşmüñe nīzemüñ mīli mīl *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 201). [ẕelīl olursın, --ur, --sın-ur, -sın]*

zelzele: *Ar. Deprem.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün **zelzele**
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 121). [zelzele,]*

zem: *(زَمّ) (Ar. ẕemm) Kötülüğünü söyleme, yerme, çekiştirme.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
Zemīn mehd mānendi cünbān olur *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 198). [zemīn, -i, -n]*
2. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur **zemīn** zümresi defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 232). [zemīn, -i, -n]*
3. Olup raḫnelerden **zemīn** dīde-ver
İderdi bu ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 237). [zemīn, -i, -n]*

zemīn: *Dünya, alem, yeryüzü.*

1. Zemīn dūzaḫ olmışdı bī- kār ü kişt
Velī itdi ebr-i ʿaṭāsı behişt *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 167). [zemīn,]*
2. Olup mārlar ḫāfıẓ-ı āşiyān
Zemīn emniden oldı çün āsumān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 14). [zemīn,]*
3. Ḳaçan olsa cevşen-ver ol şeh-süvār
Zemīn gāvı gerdūn-veş olurdı zār *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 44). [zemīn,]*
4. Gelüp şāhuñ öñinde öpdi **zemīn**
Duʿālar idüp ḳıldı çoḳ āferīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 299). [zemīn,]*
5. Ayıtdı benüm olıcaḳdur cihān
Zemīn gūydur himmetüm ṣavlecān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 308). [zemīn,]*
6. Ki didi kürī şekldür bu **zemīn**
Yazup deftere mūbed-i dūr-bīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 309). [zemīn,]*
7. Çü ben deprenem deprenür bu **zemīn**
Olur āsumān [u] **zemīn** āhenīn *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 81). [zemīn,]*

8. Ḳurup mürden idem **zemīni** esīr
   Ekem ser-be-ser mülk-i Rūma ṣaʿīr *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 45). [zemīni, -i]*
9. Ṣaḳın mevtden olma iñen emīn
   Senüñ gibi çoḳ [cān] yimişdür **zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 56). [zemīn,]*
10. Bir avuc **zemīne** de iy pādişāh
    Ne lāzım ola iki şāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 79). [zemīne, -e]*
11. Görinmezdi arż u semādan nişān
    Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 132). [zemīn,]*
12. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
    Düşerdi yire murġ iderken güzer *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 149). [zemīn,]*
13. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
    Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 233). [zemīni, -i]*
14. Ḳamu muḥdeş ü muḥdiş oldur hemīn
    Gerek çarḫ olsun gerekse **zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 146). [zemīn,]*
15. Zemīn gāvı ḳarnında olsañ nihān
    Buluram eyā şāh-ı gerden-keşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 221). [zemīn,]*
16. Ṭoḳunduḳca zūpīn iñiler siper
    Zemīn ḍarbdan deprenür ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 618). [zemīn,]*
17. Getürüp şeh öñinde öpdi **zemīn**
    Duʿā eyleyüp itdi şāh āferīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 635). [zemīn,]*
18. Zaḫım-dārlar itdüginden enīn
    Ṣadālar virüp kūh iñler **zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 968). [zemīn,]*
19. Ölenler içün yās ider gūyiyā
    Zemīn yüzini yırtar aġlar havā *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 970). [zemīn,]*
20. Döker tīr-keş ol ḳadar tīr-i kīn
    Ki kirpiye döndi hemīn bu **zemīn** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1024). [zemīn,]*
21. Havānuñ olup yüzi tozdan ʿabūs
    Zemīn mürdeden oldı çün sandarūs *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1040). [zemīn,]*
22. Geyimden kecimden görinmez **zemīn**
    Zemīn āhen idi ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1041). [zemīn,]*
23. Geyimden kecimden görinmez zemīn
    Zemīn āhen idi ser-ā-ser hemīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1042). [zemīn,]*
24. Semāyı iden zeyn envār ile
    Zemīne şeref viren ezhār ile *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 142). [zemīne, -e]*
25. İdüp çarḫı ker kūs u būḳ u nefīr
    Zemīni ider pīl pāyı ḫamīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 416). [zemīni, -i]*

zemīn: *Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam, yer.*

1. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
   Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 174). [zemīn,]*

zemīn olur: *Yer olmak, mekân hâlini almak, zemin teşkil etmek.*

1. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 32). [zemīn olur, --ur]*

zemīn öpdi: *Yeri öpmek II bağlılığını göstermek.*

1. Rükūʿ eyleyüp itdi çoḳ āferīn
   Sücūd idüp öpdi öñinde zemīn *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 136). [zemīn öpdi, --di]*

zemīn ü semā: *Yer yüzü ve gök yüzü.*

1. Varur bir yire yoḳ **zemīn ü semā**
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 129). [zemīn ü semā,]*
2. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña şāhid olsun **zemīn ü semā** *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 192). [zemīn ü semā,]*

zemīn ü zamān: *Yer ve zaman.*

1. Kemendine bende **zemīn ü zamān**
   Olur bend pīçine pīl-i demān *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 91). [zemīn ü zamān,]*

zemīn ü zamān: *Mekan ve zaman.*

1. Şu resme yaratduñ **zemīn ü zamān**
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 41). [zemīn ü zamān,]*

zemīn ü zamān: *Yeryüzü ve vakit.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı **zemīn ü zamān** velvele *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 122). [zemīn ü zamān,]*

zemīn ü zamān ü simāk ü semek: *Zemin ve zaman ve balık ve balıklar.*

1. Zemīn ü zamān ü simāk ü semek
   Anuñ cümle maḥkūmı cinn ü melek *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 197). [zemīn ü zamān ü simāk ü semek,]*

zencīr: *Zincir.*

1. Durup ḳuvvet-i ḳalb ile ol dilīr
   Gelür şāha **zencīr** ile hem-çü şīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 678). [zencīr,]*

zencīr-i zer: *Altın zincir.*

1. Ḳuşandı geyim üzre **zencīr-i zer**
   Ki vażʿı virür ejdehādan ḫaber *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 49). [zencīr-i zer,]*

zend-vāf: *İlim okuyan.*

1. ʿAcemde daḫı gerçi çoḳ **Zend-vāf**
   İderler velī fażluña iʿtirāf *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 9). [zend-vāf,]*

zeng-i zerrīn: *Paslı altın.*

1. Çü var māye şāhīn şikārına çüst
   Aña **zeng-i zerrīn** degüldür dürüst *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 50). [zeng-i zerrīn,]*

zer: *Altın.*

1. Eger ṭopraġa eylesem iltifāf
   Nice **zer** olur bil ki Āb-ı Ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 32). [zer,]*
2. Şu kim yoḳ elinde ne sīm ü ne **zer**
   Olur bāyiʿi neyse bir pīl-ver *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 39). [zer,]*
3. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü ser
   İrişince **zer** zīne iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1122). [zer,]*

zer olur: *Altın olmak.*

1. Olup feyżüñ ile şu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 34). [zer olur, --ur]*

zer ü sīm: *Altın ve gümüş.*

1. Ġuzātız bize Ḥaḳ Teʿālā muʿīn
   Zer ü sīm içün çekmezüz tīġ-ı kīn *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 202). [zer ü sīm,]*

zer ü sīme: *Altın ve gümüş.*

1. Bizüm rūḥumuzdur şehin-şāh-ı şarḳ
   Rasūlün ḳılalum **zer ü sīme** ġarḳ *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 118). [zer ü sīme, --e]*

zer ü sīm-i şāmit: *Altın ve gümüş sofra.*

1. Çü baḥr-i ʿaṭāsı şehüñ ide cūş
   İder pes zer [ü] sīm-i şāmit ḫurūş *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 142). [zer ü sīm-i şāmit,]*

zer-āhen: *Altın demirdir.*

1. Didügüñ **zer-āhendür** ammā ki zerd
   Bunı ḳoyup itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 43). [zer-āhendür, -dür]*

zerd: *Sarı.*

1. Didügüñ zer-āhendür ammā ki **zerd**
   Bunı ḳoyup itmez aña meyl merd *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 43). [zerd,]*

zer-feşān olup: *Altın saçıcı olmak.*

1. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
   Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 5). [zer-feşān olup, --up]*

zer-nigār ider: *Altın işlemeli hale getirir.*

1. Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
   Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 111). [zer-nigār ider, --er]*

zer-nişān: *Altın işlemeli.*

1. Kevākib idi cā-be-cā **zer-nişān**
   O terk-i zer-endūd üzre hemān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 809). [zer-nişān,]*

zerr: *Altın.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül **zer** ki **zer** tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 88). [zer,]*
2. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül **zer** ki **zer** tīre-kāndan gelür *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 88). [zer,]*
3. Bir elinde **zer** beẕlde hem-çü mīġ
   Birinde çü ḫurşīd-i raḫşende tīġ *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 119). [zer,]*
4. Terāzū gerek dest-i her tāc-ver
   Birinde ḥadīd ola birinde **zer** *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 68). [zer,]*

zerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık.*

1. Bu eşyāda bir **ẕerre** bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 55). [ẕerre,]*
2. Eger ẕerreye mihri virürse tāb
   Olur **ẕerre** pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 50). [ẕerre,]*
3. Eger **ẕerreye** mihri virürse tāb
   Olur ẕerre pertev-figen āfitāb *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 49). [ẕerreye, -ye]*

zerre[ce]: *(Ar.) Çok küçük parçacık.*

1. Eger cemʿ ola Rūm u Şām u ʿAcem
   Baña **zerre[ce]** gelmeye hīç ġam *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 366). [zerre[ce],]*

zerrece: *Zerre kadar.*

1. Eger **ẕerrece** olsa anda yürek
   Żaʿīf itmez idi anı bir kerek *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 553). [ẕerrece,]*
2. Aña oñmaya **ẕerrece** kār-ger
   Degül kim ide [hem] şaçına żarar *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 795). [ẕerrece,]*

zerre-i hāksār: *Toprak zerresi, parçacığı.*

1. Kim olam bu ben **ẕerre-i ḫāksār**
   Ki maʿdūd olam ben de rūz-ı şümār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 89). [ẕerre-i ḫāksār,]*

zerre-i kemterī: *Değersiz zerre.*

1. Niçe **ẕerre-i kemterī** luṭf-ı şāh
   İder mihr mānendi ṣāḥib-külāh *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 149). [ẕerre-i kemterī, --i]*

zerrīn: *(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.*

1. Ṭutup ʿālemi tīġ ile çün güneş
   Dikem ṭāḳ-ı gerdūna **zerrīn** direfş *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 88). [zerrīn,]*

zerrīn-ʿalem: *Altından bayrak/sancak.*

1. Şalınur ḳafasında **zerrīn-ʿalem**
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 143). [zerrīn-ʿalem,]*

zerrīn-ġılāf: *Altın kın.*

1. Ḳuşandı cihān-suz u ḥārā-şikāf
   Mücevher ḥadīdi vü **zerrīn-ġılāf** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 512). [zerrīn-ġılāf,]*

zerrīn-kemer: *Altın kemer.*

1. Ḳuşandı girān-māye **zerrīn-kemer**
   kemer gibi laʿl ü dürer *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 507). [zerrīn-kemer,]*

zerrīn-külāh: *Altın külah, taç.*

1. Müselmān idüp çözdi bendini şāh
   Muraṣṣaʿ kemer virdi **zerrīn-külāh** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 726). [zerrīn-külāh,]*

zerrīn-küleh: *Altın külah, taç.*

1. Geyüp yidi ḳat cevşen-i zer-nigār
   Geyer başa **zerrīn-küleh** mihr-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 506). [zerrīn-küleh,]*

zerrīn-zirih: *Altından yapılmış zırh.*

1. Seḥerden durup geydi **zerrīn-zirih**
   Ki ḳalmaya ḳalbinde oḳdan girih *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 783). [zerrīn-zirih,]*

zevāl: *(Ar.) Sona erme, tükenme.*

1. Yigitlikde bulınur iy şeh kemāl
   Bedīhī-dürür [hem] degüldür **zevāl** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 150). [zevāl,]*

2. Müʾeyyed idüpdür beni Ẕü'l-Celāl
ʿAdūdan benüm ḫaylüme yoḳ **zevāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 198). [zevāl,]*
3. İdesin benüm ile çün kim ḳıtāl
Gele leşkerü[ñe] ṣanuban **zevāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 346). [zevāl,]*

zevāl getürdi: *Zarar verdi.*

1. Ne deñlü ola peşşede ya mecāl
Getürdi ki Nemrūda bunca zevāl *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 32). [zevāl getürdi, -, --di]*

zevḳ: *1. Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu. 2. Hoşa giden veya eğlendiren şey.*

1. Olur kilkden çün şeker geh ʿayān
Meẕāḳ ehli **zevḳ** ile bulur revān *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 112). [ẕevḳ,]*

zevḳ ü ṣāfā sürerken: *Zevk ve sefa sürmek.*

1. Sürerken bu nevʿ ile ẕevḳ ü ṣāfā
Gelüp didi bir bende kim Ḫusrevā *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 109). [ẕevḳ ü ṣāfā sürerken, --er, --ken]*

zevḳ-i ʿīd bulur: *Bayram zevki bulur.*

1. Olur dūn-himmet ḳapuñdan baʿīd
Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 22). [ẕevḳ-i ʿīd bulur, --ur]*

zeyn: *Ar. Ziynet.*

1. Açup yine Sīmurġ-ı rāyet cenāḥ
Olur **zeyn** ḳalb ile iki cenāḥ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 118). [zeyn,]*

zeyn eyle: *Süslemek, donatmak.*

1. Be-ġāyet ṣemīniyle **zeyn eyle** tār
Şehüñ eylemege rehine niṣār *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 15). [zeyn eyle,]*

zeyn iden: *Süslemek.*

1. Semāyı iden zeyn envār ile
Zemīne şeref viren ezhār ile *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 141). [zeyn iden, -en]*

zeyn iden: *Süsleyen.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 47). [zeyn iden, --en]*

zeyn ider: *Süslemek; neşelendirmek, eğlence katmak.*

1. Geyer yidi ḳat cevşen ol tāc-dār
İder anı zeyn ālet-i kār-zār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 878). [zeyn ider, -er]*

zeyn oldı: *Süslenmek, bezenmek.*

1. Çeker gevher-āmūde perde-serā
O perdeyle **zeyn oldı** köhne serā *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 12). [zeyn oldı, --dı]*

zeyn olmış: *Süslenmek, bezenmek.*

1. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
Nücūm ile **zeyn olmış** idi cihān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 6). [zeyn olmış, --mış]*

zeyn-i dār: *Kutlu bir savaş.*

1. Seni eyleyem evvelā **zeyn-i dār**
Ola her biri ṣāḥda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 347). [zeyn-i dār,]*

zeyn-i dār eyleyem: *Kutlu savaş yapmak.*

1. Seni eyleyem evvelā zeyn-i dār
Ola her biri ṣāḥda berg-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 347). [zeyn-i dār eyleyem, -yem]*

zīb: *Far. Ziynet.*

1. Çü ṭāvūs idüp gāh rengīn ḫayāl
Daḳar müşgden **zīb** içün aña nāl *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 108). [zīb,]*

zīb ü fer virür: *Süs, güzellik, aydınlık veren.*

1. Mey-i surḫ ile nuḳl-i ḫurmā-yı ter
Virür meclisine şehüñ zīb ü fer *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 108). [zīb ü fer virür, --ür]*

zībā-ı perend: *Güzel kumaş.*

1. Getürmiş bile bir direfş-i bülend
   Ṭırāzı münaḳḳaş çü zībā- perend *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 392). [zībā-ı perend,]*

ziʾb-i ceyʿān: *Cey'an kurdu.*

1. İki **ẕiʾb-i ceyʿān** u bir dönbe var
   Görelüm kime vire Perverdigār *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 121). [ẕiʾb-i ceyʿān,]*

żıdd: *Ar. Bir şeyin aksi, muhalifi, muarızı.*

1. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy-ı Ḳadīm
   Ki yoḳdur anuñ **żıddı** miṣli ʿadīm *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 2). [żıddı, -ı]*

zih: *Far. 1. Kiriş, yay kirişi. 2. Şerit, kaytan 3. Bir şeyin kenarına çekilen hat.*

1. Çü gördi cuvān-baḫtı ol pehlevān
   Ḳodı **zihde** bir tīr-i āteş-feşān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 456). [zihde, -de]*

zihī: *"Ne acayip, ne kadar garip" manasında şaşkınlık bildirir.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 68). [zihī,]*
2. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş **zihī** şeh-süvār *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 68). [zihī,]*

zikr: *Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.*

1. Yazup nāmede ibtidā nām-ı Ḥaḳ
   Ki oldı dil ü cāna **ẕikri** sebaḳ *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 298). [ẕikri, -i]*

zıll: *Ar. Gölge.*

1. İde çünki şāhīn havāya heves
   Göremez anuñ **ẓıllını** cüz meges *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 48). [ẓıllını, -ın, -ı]*

zıllın görür: *Gölgeni görür.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile **ẓıllın görür** çeşm-i nās *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 44). [ẓıllın görür, --ın, --ür]*

zimām virür: *(Eline) yuları vermek.*

1. Olur ḥükmüne tevsen-i çerḫ rām
   Virür destine esb-i devlet zimām *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 54). [zimām virür, --ür]*

zīn: *Eyer.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma **zīnini** laḥd *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 72). [zīnini, -i, -ni]*
2. Ḫalāṣ idemez tīġ öñinden çü ser
   İrişince zer **zīne** iki böler *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1122). [zīne, -e]*

zinde: *Canlı / diri.*

1. ʿAṭāñ iledür **zinde** bu kāyināt
   Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 19). [zinde,]*
2. Şu resme ola **zinde** cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 91). [zinde,]*
3. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu **zindeye** senden irer ḥayāt *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 20). [zindeye,]*
4. Sezā-yı perestiş perestendeye
   ʿİnāyetger ol mürdeye **zindeye** *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 102). [zindeye,]*
5. Ciger yoḳ kim eyleye **zinde** şikār
   Żarūrī ġalīvāj olur cīfe-ḫˇār *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 41). [zinde,]*
6. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥışār
   Ki ḳaçaġa bulmaya **zinde** kenār *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 212). [zinde,]*

zīnet: *Süs.*

1. Virüp **zīnet** ol cevşen-i zer-nigār
   Müzeyyen ider anı ṭāvūs-vār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 811). [zīnet,]*
2. Bulur **zīnet** anuñla her-dem meşāf
   Yanında degül ḥabbece kūh-ı Ḳāf *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 845). [zīnet,]*
3. İki şāh ile buldı **zīnet** serīr
   Cuvān-baḫtı ammā ki dānişmende pīr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1207). [zīnet,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ḳoparma yirümden ki ḳopmaya toz
   Beni itme **zinhār** āteş-fürūz *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 230). [zinhār,]*
2. Havāya ṣaḳın atma pertāb seng
   Yılan aġzına ṣoḳa **zinhār** ceng *(İskender-name, Mesnevi 10, Mısra 62). [zinhār,]*
3. Gerek ise saña eger cān u baş
   Benüm ile **zinhār** ḳılma savaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 226). [zinhār,]*

zīr kalur: *Aşağı kalur.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 114). [zīr ḳalur, --ur]*

zīr-i dest: *El altında bulunan, tâbi.*

1. Bile kendü ḳadrini her **zīr-i dest**
   Uzatmaya kimse ulusına dest *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 353). [zīr-i dest,]*

zīr-i dest idindüm: *El altında edindim.*

1. Naṣīb itdi Ḥaḳ baña rūz-ı elest
   İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 48). [zīr-i dest idindüm, --in, --dü, --m]*

zīr-i destüm: *El altında.*

1. Benem Fūr-ı Fürān-ı Hindūstān
   Benüm **zīr-i destüm** bu ḫalḳ-ı cihān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 328). [zīr-i destüm, -üm]*

zirih: *Zırh.*

1. Çü şeş-per urup cümlesi saḫt-müşt
   Zirih gibi biri birisine püşt *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 376). [zirih,]*
2. Zirih Dāvudī cevşen-i pür-nigār
   Cihān şāhı Cemşīdden yādigār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 797). [zirih,]*
3. Zirih ḫalḳası oldı tīr ile per
   Ṣanasın zirih cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 965). [zirih,]*
4. Zirih ḫalḳası oldı tīr ile per
   Ṣanasın **zirih** cāy-ı zenbūr-i der *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 966). [zirih,]*
5. Zirih eyleyüp bunca çeşmini bāz
   Gözedürdi eṭrāf idüp iḫtirāz *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1017). [zirih,]*

zirih: *Tulum; hayvan derisinden yapılan içine bir şeyler konan deri kap.*

1. Geyüp pīrehen üzre evvel **zirih**
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 45). [zirih,]*

zişt-ruhsār: *Çirkin yanağına.*

1. İder ʿarż-ı ʿārıż çü bī-perde ḫūr
   Baḳan **zişt-ruḫsārına** ola kör *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 44). [zişt-ruḫsārına, --ın, --a]*

zīver-i tāc-ı şāh: *Pâdişahın süslü tâcı.*

1. İder laʿli geh **zīver-i tāc-ı şāh**
   Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 9). [zīver-i tāc-ı şāh,]*

żıyā virür: *Aydınlatmak, ışık vermek.*

1. Güneş ʿāleme virür iñen żıyā
   Fetīle ne deñlü vire rūşenā *(İskender-name, Mesnevi 7, Mısra 29). [żıyā virür, --ür]*

żıyā virürdi: *Işık vermek, nurlandırmak.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
   Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 10). [żıyā virürdi, --ür, --di]*

ziyāde: *Çok.*

1. Zuḥal gördi anda **ziyāde** celāl
   Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 93). [ziyāde,]*
2. Velī niʿmetüñe çü yoḳ minnetüñ
   Ne deñlü **ziyāde** ola ʿizzetüñ *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 70). [ziyāde,]*

ziyāde: *(Ar.) Fazla, çok.*

1. Şu deñlü **ziyāde** idi esb ü nās
   Olur sīnesi ẓahr-ı ḥūta mümās *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 175). [ziyāde,]*

ziyāde ide: *Artırmak, çoğaltmak.*

1. Niʿam-vāfir u mīhmān bī-şümār
İlāhī **ziyāde ide** Kird-gār *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 132). [ziyāde ide, --e]*

ziyāde olur: *Artmak, fazlalaşmak.*

1. Yürütdi görüp anı fīlini Fūr
Ziyāde olur ceng ü āşūb-ı şūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 918). [ziyāde olur, -ur]*
2. Ziyāde olur vardugınca şavaş
Demürden görinmez olur ṭaġ u ṭaş *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1025). [ziyāde olur, -ur]*

ziyāde-dürür: *Çok.*

1. Ziyāde-dürür bāzdan ḳazda tāb
İder līk silleyle baġrın kebāb *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 37). [ziyāde-dürür,]*

ziyān: *Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.*

1. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne **ziyān** *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 84). [ziyān,]*

ziyān eylemedi: *Ziyan etmek, zarar etmek.*

1. Eyā Fūr-ı Fūrān-ı Hindūstān
Naṣīḥat dutan eylemedi ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 254). [ziyān eylemedi, -me, -di]*

ziyān gelmesün: *Zarar gelmek. Kötülük gelmek; maddî kayba uğramak.*

1. Ölüm yoḳdur elçiye iy bed-gümān
Yüri gelmesün saña bizden ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 344). [ziyān gelmesün, --me, --sün]*

ziyān ider: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. Sikender didi kim eyā pehlevān
Kim ider senüñ bir ḳuluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 708). [ziyān ider, -er]*

ziyān itmeyem: *Zarar etmek, şeklini bozmak, yok etmek, eritmek.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı içün eyā pehlevān
Senüñ itmeyem bir ḳıluña ziyān *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 716). [ziyān itmeyem, -me, -yem]*

ziyān idemez: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. Beni çünki Ḥaḳ itdi şāḥib-ḳırān
İdemez baña ḫalḳ-ı ʿālem ziyān *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 334). [ziyān idemez, --e, --mez]*

zübāb: *Sinek.*

1. Bulınurdı mūra **zübāba** ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 135). [zübāba, -a]*

züḥal: *Satürn gezegeni olup yedinci felekte yer alır.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 93). [zuḥal,]*

zühd: *Aşırı sofuluk.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ **zühde** yoḳ iʿtibār *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 86). [zühde, -e]*

zühre: *3. kat göğe hakim olduğu söylenilen Çoban yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız;.*

1. Görüp **Zühre** arturdı sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskender-name, Mesnevi 4, Mısra 79). [zühre,]*

ẓuhūr: *Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*

1. Berāber aña bāṭın ile **ẓuhūr**
Müsāvī aña ġaybet ile ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 153). [ẓuhūr,]*

ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr: *Açıklığı gizli ve gizliliği açık.*

1. Ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
Ḥużūrı ḫafī ġaybetinde ḥużūr *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 149). [ẓuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr,]*

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse naşīb eyleye **Ẕü'l-Celāl** *(İskender-name, Mesnevi 5, Mısra 72). [ẕü'l-celāl,]*
2. Cemāl ü kemāl ü celāl ü ḫışāl
   Kemālünde virmiş aña **Ẕü'l-Celāl** *(İskender-name, Mesnevi 6, Mısra 38). [ẕü'l-celāl,]*
3. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
   Ümīd ol ki nuṣret vire **Ẕü'l-Celāl** *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 88). [ẕü'l-celāl,]*
4. Müʾeyyed idüpdür beni **Ẕü'l-Celāl**
   ʿAdūdan benüm ḫaylüme yoḳ zevāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 197). [ẕü'l-celāl,]*
5. Kimüñ ile itdüñüz ise ḳıtāl
   Muẓaffer sizi ḳıldı ol **Ẕü'l-Celāl** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 536). [ẕü'l-celāl,]*
6. Virür ise furṣat bāña **Ẕü'l-Celāl**
   İdem yarın anuñ başın pāy-māl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 741). [ẕü'l-celāl,]*

ẕülʾ-celāl: *Ar. ẕū "sâhip", harf-i târif el- ve celāl ile ẕū'l-celāl) "Celâl sâhibi" Allah.*

1. Şu tirkeş [ki] bağlandı ol **ẕülʾ-celāl**
   Şanasın ney idi içi ṭolu nāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 841). [ẕülʾ-celāl,]*

zulemde kalurdı: *Karanlıklarda kalmak.*

1. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
   Ẓulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskender-name, Mesnevi 3, Mısra 50). [ẓulemde ḳalurdı, --de, --ur, --dı]*

zü'l-fiḳār: *Kılıç. (Hz. Ali'nin kılıcının adı.).*

1. Ne gürzi ne tīri ne şemşīri var
   Şavaşda sizüñ tīğıñuz **Ẕü'l-fiḳār** *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 556). [ẕü'l-fiḳār,]*

zulm: *(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.*

1. Cihān ʿadl ü dādıyla ābād olur
   Zamān **ẓulm** bendinden āzād olur *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 10). [ẓulm,]*

zulmet: *Karanlık.*

1. O **ẓulmetden** olmış idi ṣubḥ şām
   Görinür güneş gicede hem-çü cām *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 125). [ẓulmetden, -den]*

zulmet-i cürmden: *Günah karanlığından.*

1. Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
   Teni **ẓulmet-i cürmden** dūr ḳıl *(İskender-name, Mesnevi 2, Mısra 4). [ẓulmet-i cürmden, --den]*

zü'l-minen: *İyilik ve bağış sahibi (Allah).*

1. İderseñ niçe ḫalḳı maʿzūl sen
   Seni daḫı maʿzūl ider **Ẕü'l-Minen** *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 54). [ẕü'l-minen,]*

zümre: *Ar. Topluluk.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
   Ki olur zemīn **zümresi** defʿi çāk *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 232). [zümresi, -si]*

zūpīn: *Mızrak.*

1. Elindeki **zūpīn** künbed-miṣāl
   Virür çarḫ ḳalḳanına infiʿāl *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 517). [zūpīn,]*
2. Ṭoḳunduḳca **zūpīn** iñiler siper
   Zemīn ḍarbdan deprenür ser-be-ser *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 617). [zūpīn,]*

zūpīn-i sām-süvār: *Mızrağı öldürücü binici.*

1. Elindeki **zūpīn-i sām-süvār**
   İder ḫurd ḫaşm olsa İsfendiyār *(İskender-name, Mesnevi 18, Mısra 1089). [zūpīn-i sām-süvār,]*

zūpīn-i serkūb-i serdārlar: *Kafasına mızrak vuran serdarlar.*

1. Çü **zūpīn-i serkūb-i serdārlar**
   Bezimde bulut rezmde nārlar *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 381). [zūpīn-i serkūb-i serdārlar, --lar]*

zūr: *Güç, kuvvet.*

1. Vʾegerni ne deñlü ki eylerse **zūr**
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskender-name, Mesnevi 1, Mısra 67). [zūr,]*

zūr eylese: *Güç eylese.*

1. Eger eylese pīl-i Hindūya zūr
   Olur pīl pā-māl çün mūr-ı ḫor *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 35). [zūr eylese,]*

zūr idemez: *Zorluk çıkarmak.*

1. Degül gerçi ḥālince ḳuvvetde mūr
   İdemez velī pence-i şīre zūr *(İskender-name, Mesnevi 9, Mısra 266). [zūr idemez, --e, --mez]*

zūr-āzmāy: *Gücünü denemek, zorlamak.*

1. Olalum bu meydānda **zūr-āzmāy**
   Görelüm kimüñ māderi ide vāy *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 117). [zūr-āzmāy,]*

zūr-mend: *Güçlü.*

1. Çü [ ]
   Şu kim **zūr-mend** ola ẓāhir ola *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 114). [zūr-mend,]*
2. İki pīl-i mestüz iki **zūr-mend**
   İdüp ḫam ḫorṭūmı pīçān kemend *(İskender-name, Mesnevi 11, Mısra 115). [zūr-mend,]*

zūr-mend ü cihān-pehlevān olur: *Güçlü kuvvetli ve cihan pehlivanı olur.*

1. Olur zūr-mend ü cihān-pehlevān
   Virür tevsen-i çarḫ eline ʿinān *(İskender-name, Mesnevi 8, Mısra 41). [zūr-mend ü cihān-pehlevān olur, --ur]*

zurna: *Ağaçtan yapılan, iki karış boyunda, ağız bölümü yayvan, keskin bir ses çıkaran ve çoğu zaman davulla veya dümbelekle birlikte çalınan nefesli çalgı.*

1. Çalındı dühül ḳıldı **zurnā** fiġān
   Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskender-name, Mesnevi 12, Mısra 107). [zurnā,]*

BEHİŞTİ AHMED SİNAN'IN İSKENDERNAMESİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

(II)

a: *Edât-ı nidâdır: A birader! Bana baksan a ! Tekdirde kullanılır.*

1. N'ola görmez ise eger bī-baṣar
   Görür **a** hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 12). [a,]
2. Degül cümle aʿmā benī ādemi
   Kimi gözsüz ise görür **a** kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 10). [a,]*

a: *"O" işaret zamiri.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın hedmine ḳılma **anuñ** şitāb
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 26). [anuñ, -nuñ]

a: *" O" işaret zamiri.*

1. ʿUṭārid görüp **anı** ḫayrān olur
   Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 75). [anı, -n, -ı]*
2. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
   Pür eyler **anı** daḫı sevdā ile *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 92). [anı, -n, -ı]*
3. Alup behre Behrām çün buldı kām
   Kemend-i maḥabbet **anı** ḳıldı rām
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 86). [anı, -n, -ı]
4. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 16). [anı, -n, -ı]*
5. Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḫayā
   Ki hem-rāz idindi **anı** Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 12). [anı, -n, -ı]*
6. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
   Bulur **anı** vicdān-ı gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 64). [anı, -n, -ı]*

a: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

1. Viresin **aña** vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 89). [aña, -ñ, -a]*
2. Ne cevher ki ḫıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ **anda** bir kīmyā-yı şigerf
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 58). [anda, -+(n)da]
3. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki **anda** ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [anda, -+(n)da]*
4. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek **anda** muḥkem kilīd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 62). [anda, -+(n)da]
5. İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb **aña**
   ʿAyān oldı dībāce-i ġayb **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 40). [aña, --ñ, --a]*
6. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin **anuñ** felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 45). [anuñ, -nuñ]*
7. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış ruḫından **anuñ** āb-rū *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 51). [anuñ, -nuñ]*
8. Naẓar murġı irmez açup **aña** bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaşfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 133). [aña, -n, -a]*
9. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
   İfāde ider **aña** ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 88). [aña, -n, -a]*
10. Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafī
    Olur **aña** tābende sırr-ı ḫafī *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 74). [aña, -n, -a]*
11. Zuḥal gördi **anda** ziyāde celāl
    Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 93). [anda, -+(n)da]*
12. Olup **anda** Hārūn ile hem-nişīn
    İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 87). [anda, -+(n)da]*
13. Yüzinden giderdi pes **andan** niḳāb
    K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 81). [andan, -(n)dan]*
14. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
    Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 132). [anı, -nı]*
15. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
    Çü pervāne **anlar** o raḫşende şemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 106). [anlar, -n, -lar]*
16. ʿUṭārid görüp anı ḫayrān olur
    Öñünde **anuñ** levḥa-gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 76). [anuñ, -nuñ]*
17. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
    Tenine **anuñ** virmemişdi gezend *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 54). [anuñ, --n, -uñ]*
18. Göremez kimesne **anuñ** sāyesin
    Bulamaz kimesne **anuñ** pāyesin *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 115). [anuñ, -nuñ]*
19. Göremez kimesne **anuñ** sāyesin
    Bulamaz kimesne **anuñ** pāyesin *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 116). [anuñ, -nuñ]*
20. Hemīn ser-i meşḳ idi pīçān kemend
    Olurdı **anuñla** niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 136). [anuñla, -nuñ, -la]*

āb: *Su.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre **āb**
   Güzellikde pertev-fīgen āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 35). [āb,]*
2. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
   Çü nīlūfer altında raḫşende **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [āb,]*
3. Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
   Ola **āb** görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [āb,]*

4. Bir elüm bulutdur biri āfītāb
Ṣaçar biri āteş ṣunar biri **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 298). [āb,]*
5. Ḫaṣāsı cevāhir nebātı nebāt
Havāsı güzel **ābı** Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 112). [ābı, -ı]*
6. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
Havāsı vü **ābı** leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [ābı, -ı]*
7. İdüp baḥride tābe-i āz rū
Ḳoyup **ābı** dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [ābı, -ı]*
8. Olur eşrübe **āb** gibi sebīl
Niçe eşrübe lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 489). [āb,]*
9. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [āb,]*
10. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
İçer **āb** çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [āb,]*
11. Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerīf
Havāsı vü **ābı** be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 242). [ābı, -ı]*
12. Ḫıżır çeşmesinden idüp **āb** nūş
Olup zinde olmış şecer sebze-pūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 7). [āb,]*
13. Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [āb,]*
14. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende çü āteş revende çü **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [āb,]*
15. Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız oldı **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 356). [āb,]*
16. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
Olurdı pür **ābiyle** çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [ābiyle, -i, -(y)le]*
17. Ḫakīmāne iç çün içersen şarāb
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 370). [āb,]*
18. Leẕīẕ olsun **ābı** bināsı ḳadīm
Gerek vüsʿati kʼola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [ābı, -ı]*
19. Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfītāb
Ḳaçan haẓm ide baḥri bir ḳaṭre **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [āb,]*
20. Gider iki günlük yola dek ol **āb**
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [āb,]*
21. Aña āhen olmaya hergiz ḥicāb
Seḥāb olmaya merdüm-i çeşme **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 86). [āb,]*
22. Seḥer çünki ṭāliʿ ola āfītāb
Olur tābı ile anuñ germ **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 384). [āb,]*
23. Ṣala **āba** āteş ḳaçan baḥr-i telḫ
Deñiz ṣuyı gibi ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 167). [āba, -a]*
24. Begendi sürūşuñ sözin şehriyār
Dili **āba** meyl itdi bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 280). [āba, -a]*
25. Çü ṭıfl esb-i çūbīne idüp heves
İderlerdi **ābīyle** bāzī çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 152). [ābīyle, -i, -(y)le]*
26. Eger baḥr olmasa iy kām-yāb
Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 56). [āb,]*
27. Kim ol çeşmeden içe bir ḳaṭre **āb**
Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [āb,]*
28. Bulur Ḫıżır bir çeşme çün āfītāb
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 208). [āb,]*
29. Ḫıżır ṭūṭī āyīne-i şāfī **āb**
Cemālini gördi ṣuda bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 209). [āb,]*
30. Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña hem **āb** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [āb,]*
31. Çü söylendi sulṭāna evṣāf-ı āb
İder meyl **āba** şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 130). [āba, -a]*
32. Gider birine Ḫıżır birine şāh
Naṣīb eyledi Ḫıżra **ābı** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 206). [ābı, -ı]*
33. Elinden düşüp şīşesi nā-gehān
Şikeste olup oldı **ābı** revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 242). [ābı, -ı]*
34. Olur bir binānuñ esāsı çü **āb**
ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 101). [āb,]*

ābād: *F. Mâmur, şen.*

1. Ol **ābād** u ferḫunde iy mülk-i Rūm
Naẓar eylemeye saña çeşm-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 173). [ābād,]*

ābād ider: *Bina etmek, mamur hale getirmek, şenlendirmek. Bayındır duruma getirmek, îmar etmek.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh **ābād ider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 176). [ābād ider, -er]*

ābād olur: *Bayındır hale gelmek, imar olmak.*

1. Kim ol çeşmeden içe bir ḳaṭre āb
Ol **ābād olur** olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 14). [ābād olur, -ur]*

ʿabā-pūş: *Aba giyen, derviş, kalender.*

1. ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne var kimsede kimse bilmez şehā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 97). [ʿabā-pūşe, -e]*

ʿ**abbāsī-vār:** *Abbasi gibi.*

1. Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh ġubār
Büründi cihān yine ʿ**Abbāsī-vār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 424). [ʿabbāsī-vār,]

ʿ**abd:** *Kul, Allah'ın yarattığı kul.*

1. Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur geh kişi ʿ**abdine** mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [ʿabdine, -i, -, -e]*

ʿ**abd:** *Kul, Allah'ın yarattığı kul.*

1. Meger yine luṭfından ola meded
ʿİnāyet ide ʿ**abde** Ferd ü Ṣamed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 166). [ʿabde, -e]*

ʿ**abd:** *Kul, köle, hizmetkar.*

1. Gerek ʿ**abde** tedrīc ile pāy-gāh
Ḳadīmī budur resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 49). [ʿabde, -e]*

ʿ**abd:** *Kul, Allah'ın yarattığı kul.*

1. Muʿīni ola ʿ**abdinüñ** çünki Rab
Meyāncı gerekmez arada sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 249). [ʿabdinüñ, -i, -n, -üñ]*

ʿ**abes:** *Boş, anlamsız, saçma.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
ʿ**Abeş** ḫarc ḳılma ġazā mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 164). [ʿabeş,]*

ʿ**abes:** *Boş, anlamsız, saçma.*

1. ʿAbeş dimedi bu kelāmı diyen
Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 167). [ʿabeş,]*

ʿ**abes:** *Boş, anlamsız, saçma.*

1. Ne yir ne yidürür ʿ**abeş** ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẓ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 7). [ʿabeş,]*

ʿ**abes olur:** *Uygun düşmemek.*

1. Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
ʿAbeş geçmek içün olur bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 94). [ʿabeş olur, -ur]

āb-gine: *Sürahi/kadeh.*

1. İdüp māh ile **āb-gīne** ḥişār
Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿırına girdi mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 25). [āb-gīne,]

āb-gine: *Sürahi/kadeh.*

1. Döker **āb-gīne** de ʿadv-i şitā
Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 129). [āb-gīne,]*

āb-gūn: *Su rengi.*

1. İde mevc çün tīġ-ı zehr **āb-gūn**
Olurdı revān seyl olup cūy-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 809). [āb-gūn,]

āb-gūn olup: *Su renginde olmak.*

1. Hezāhizden **āb-gūn olup** āsumān
Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 769). [āb-gūn olup, -up]*

ʿ**abher:** *Nergis.*

1. Ḳaçan ʿ**abherin** açsa itse naẓar
Olur ol hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 633). [ʿabherin, -iñ]*

ābī: *Su renginde.*

1. Şu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
Yürür idi şöyle ki **ābī** yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [ābī,]*

ābī: *Su renginde.*

1. Leb-i cūda sūsen çü ḫançer çeker
Görüp dutdı nīlūfer **ābī** siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 34). [ābī,]*

āb-ı ʿalef: *Ot suyu.*

1. Virürler aña geh geh **āb-ı ʿalef**
   Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 35). [āb-ı ʿalef,]*

āb-ı cū: *Akarsu, ırmak.*

1. Yanup issiden mār-ı pīçān çü mū
   Yire girdi ḫavf eyleyüp **āb-ı cū** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 16). [āb-ı cū,]*

āb-ı germābeye: *Hamam-kaplıca suyu.*

1. Döner **āb-ı germābeye** māy-ı ṣaṭ
   Kebābī olur ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 25). [āb-ı germābeye, -y, -e]*

āb-ı ḥayāt: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.*

1. Eger ẕātı olmasa **Āb-ı Ḫayāt**
   Žulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 46). [āb-ı ḥayāt,]*
2. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
   Diledüm ki nūş idem **Āb-ı Ḫayāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 12). [āb-ı ḥayāt,]
3. İde çeşme-i ḥuşka çün iltifāt
   Aḳıdur ṣu yirine **Āb-ı Ḫayāt** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 14). [āb-ı ḥayāt,]*
4. Ḫaṣāsı cevāhir nebātı nebāt
   Havāsı güzel ābı **Āb-ı Ḫayāt** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 112). [āb-ı ḥayāt,]*
5. Mey-i ḫōş-güvār oldı **Āb-ı Ḫayāt**
   Ṣunar zindegānīye şāha berāt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 45). [āb-ı ḥayāt,]*
6. Niçün irişemez sürūşa memāt
   Ne yirde bulınur ya **āb-ı ḥayāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 56). [āb-ı ḥayāṭ,]*
7. Meger var imiş anda bir sülḥafāt
   Ki ol cūy idi aña **Āb-ı Ḫayāt** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [āb-ı ḥayāt,]*
8. Cihān seyrin itmege iy pāk-ẕāt
   Gerek kim kişi içe **Āb-ı Ḫayāt** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 274). [āb-ı ḥayāt,]*
9. Getür sāḳiyā baña **Āb-ı Ḫayāt**
   Ki ġam-gīn ider ḳalbi fikr-i memāt
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 125). [āb-ı ḥayāt,]
10. Dilerseñ ki irmeye hergiz memāt
    Olup ḥāle vāḳıf iç **āb-ı ḥayāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 6). [āb-ı ḥayāṭ,]*
11. Dimişler ki var anda **Āb-ı Ḫayāt**
    İçen ādeme hergiz irmez memāt
    (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 119). [āb-ı ḥayāt,]
12. Çü yüz biñ yaşarsañ irişür memāt
    Ne lāzım kişi içmek **Āb-ı Ḫayāt**
    (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 124). [āb-ı ḥayāt,]
13. Yuyup ḫıngini virdi **Āb-ı Ḫayāt**
    Remīm itmeye tā ki anı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 231). [āb-ı ḥayāt,]*
14. Velī eylemez kimsene iltifāt
    Berāber Furāt ile **Āb-ı Ḫayāt** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 22). [āb-ı ḥayāt,]*

āb-ı ḥayāt: *İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.*

1. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı **Āb-ı Ḫayāt**
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 27). [āb-ı ḥayāt,]*

āb-ı ḥayvān: *İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları.*

1. Ya ol ẓulmet içinde şāh-ı cihān
   Olur **Āb-ı Ḫayvān** gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 156). [āb-ı ḥayvān,]*
2. Dinilse n'ola **Āb-ı Ḫayvān** nām
   Ki leẕẕet alur kevs̱er andan müdām
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 215). [āb-ı ḥayvān,]

āb-ı kebūd: *Mavi su.*

1. Muḥīṭi havā-gīr idi mevc-i dūd
   Sipāh ebre virürdi **Āb-ı Kebūd** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 164). [āb-ı kebūd,]*

āb-ı revān: *1. Akarsu.*

1. Ṭolu māhī ile ol **āb-ı revān**
   Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [āb-ı revān,]*

āb-ı revān: *Akar su.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
   Geçer şebkeden ṣanki **āb-ı revān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 662). [āb-ı revān,]
2. Süleymān serīriydi keştī hemān
   Getürmiş idi anı **āb-ı revān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 72). [āb-ı revān,]*
3. Gelüp geçmede ḫalḳ **āb-ı revān**
   Muḳarrer velī ḥāli üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 83). [āb-ı revān,]*

āb-ı serd: *Soğuk su.*

1. İçi **āb-ı serd** ile pürdür şarāb
Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [āb-ı serd,]

āb-ı şūr: *Tuzlu su.*

1. Mübārek teninden gidüp tāb-ı zūr
Arıtmış nemek gibi ol **āb-ı şūr** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 300). [āb-ı şūr,]*

āb-ı zülāl: *Berrak su; kar suyu.*

1. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
İçer āb çün çūr **āb-ı zülāl** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [āb-ı zülāl,]*
2. Ṭolu müşg ü vādīsi nāfe-miṣāl
Aḳan cūları cümle **āb-ı zülāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 82). [āb-ı zülāl,]*
3. Ola gül-sitān aḳa **āb-ı zülāl**
Getürmeye baḳsañ ne sūya melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 403). [āb-ı zülāl,]
4. Yürür baḥrde çün felekde hilāl
İder şūr-ı deryāyı **āb-ı zülāl** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 44). [āb-ı zülāl,]*
5. Egerçi ki şīrīndür **āb-ı zülāl**
Ziyāde olıcak getürür melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 165). [āb-ı zülāl,]*

ʿ**abid:** *Kul, köle, âşık.*

1. ʿAbīd olur iḥsāna insān olan
Velī bilmez iḥsānı ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 73). [ʿabīd,]*

ʿ**ābid:** *İbadet eden, ibadetle meşgul olan.*

1. İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿ**abīd**
Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 205). [ʿabīd,]*

ābile: *Su kabarcığı, sivilce, çıban.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc **ābile**
Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 241). [ābile,]*

ʿ**abīr:** *(Ar.) Ak sandal kökü, sünbül kökü, kırmızı gül, turunç ve iğde çiçekleri, ve misk karıştırılarak yapılan güzel koku.*

1. Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿ**abīr** ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [ʿabīr,]*

ābnūs: *Malûm bir nevi sert ve siyah ağaç, abanoz.*

1. Ḳamu derleri **ābnūsīyle** ʿāc
Zemīni müzeyyen müẕehheb zücāc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 153). [ābnūsīyle, -ī, -y, -le]

ābnūs: *Malûm bir nevi sert ve siyah ağaç, abanoz.*

1. Felek sandarūs oldı yir **ābnūs**
Sirāfīl ṣūrını çaldı ḥorūs *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 19). [ābnūs,]*

āb-rū: *Yüz suyu, haysiyet, şeref.*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
Gül almış ruḫından anuñ **āb-rū** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 51). [āb-rū,]*

ʿ**abūs:** *Ekşi ve asık yüzlü kimse.*

1. ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna oldur besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 83). [ʿabūs,]*

ʿ**abūs oldı:** *Ekşi ve asık yüzlü kimse olmak.*

1. Görüp anı ġam-gīn olur Ṣanṭalūs
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 514). [ʿabūs oldı, -dı]*

aç: *Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.*

1. Olur **aç** olan gerçi şāhā zebūn
Velī ḥayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 139). [aç,]*

aç: *Açmak, çiçeklenmek.*

1. Bunı dimege çünki **açdı** dehān
İner āsumāndan zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 311). [açdı, -dı]*

aç: *Yara açmak.*

1. Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
   İki revzen **açardı** defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 234). [açardı, -ar, -dı]*

aç: *Açmak.*

1. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
   Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 29). [açar, -ar]*
2. Naẓar murġı irmez **açup** aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 133). [açup, -up]*
3. Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
   Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [açılmaz, -ıl, -maz]*
4. Eger seng ü āhen olursa mizāc
   Bozulur çü mevt ire gözüñi **aç** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [aç,]*
5. Silüp yüzini didi iy tāc-ver
   Gözüñi **aç** eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 376). [aç,]*
6. Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
   Bize söyle ḥālüñi gözüñi **ac** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [ac,]*
7. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
   Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [açar, -ar]*
8. Açа ḫışm ile çünki ʿuḳāb per
   Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [açа, -a]*
9. Havāda **açarken** çü Sīmurġ per
   Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 349). [açarken, -ar, -ken]*
10. Müʾessir görimezse ẓāhir eser
    Gözüñi **aç** eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 212). [aç,]*
11. Kevākib **açamazdı** tozdan gözin
    Kimesne göremezdi mihrüñ yüzin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 785). [açamazdı, -a, -maz, -dı]*
12. Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn
    Ḳoyup meclisi **açdı** genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 74). [açdı, -dı]*
13. Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
    Açа ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [açа, -a]*
14. Açup cān u dil çeşmini gör şehā
    Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [açup, -up]*
15. Ḳaçan kim **açа** esneyüben dehān
    Şafaḳdur olur şan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [açа, -a]*
16. Gide ġuṣṣamuz göñlümüz **açа** gül
    Olup şād u ḫandān olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [açа, -a]*
17. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
    Şināver gehī geh **açar** bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [açar, -ar]*
18. Bu sözi diyüp **açdı** pes bir ḥarīr
    Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [açdı, -dı]*
19. Çü ṣandal ḳalur der-peyince felek
    İrişmez **açup** nūrı şeh-per melek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 100). [açup, -up]*
20. Açup bāl uçup irmez aña ṭuyūr
    Ḳonup bulmaz irişse yelden ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 77). [açup, -up]*
21. Getürdi şehe bir ṭabaḳ bir ʿazīz
    Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 90). [açar, -ar]*
22. Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫʷāb
    Yine **açdı** çeşmini ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 144). [açdı, -dı]*
23. Ḳara çul geyüp ebr ü ḫıng-ı felek
    Başın **açdı** aġladı ḫūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 198). [açdı, -dı]*

aç-: *Göstermek.*

1. Eger **açsa** meydānda bir peşşe per
   İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [açsa, -sa]*

aç-: *Oluşmak, ortaya çıkmak.*

1. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
   Güneş tābı virmiye tā kim elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 149). [açar, -ar]*
2. Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
   Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 223). [açar, -ar]*

aç-: *Açmak.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki bāl **açsa** irmez segirdüp ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 34). [açsa, -sa]*
2. Gözini **açup** didi iy pādişāh
   Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 417). [açup, -up]*
3. Ḳaçan ʿabherin **açsa** itse naẓar
   Olur ol hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 633). [açsa, -v]*
4. Açup aġzını göstere çünki tāb
   Şanurlar cehennemden **açıldı** bāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 160). [açıldı, --ıl, --dı]*
5. Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred **açsa** bāl
   Zevāyā-yı vaṣla irişmek muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 163). [açsa, -sa]*
6. Ḳaçan **açsa** uçmaġa gerdüne per
   Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [açsa, -sa]*

7. Gül-i surḫ **açup** ḫārı tīri sinān
   O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 325). [açup, -up]*
8. Ṣuda baṭ **açup** zāġ gibi dehān
   Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [açup, -up]
9. Açup her biri keştinüñ bād-bān
   Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [açup, -up]*
10. Açup her biri bāl hem-çün ʿuḳāb
    Revān oldı deryāda mānend-i āb
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [açup, -up]
11. İdüp sīnede yir şehe çün revān
    Açup bād-bān keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 90). [açup, -up]*
12. Mübārek gözini **açup** şehriyār
    Didi kim günüñ ne ʿaceb ḥāli var
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 411). [açup, -up]
13. Açup bunca ʿibret gözini semā
    Temāşā ider ʿālemi Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 77). [açup, -up]*

ʿ**āc:** *Fil kemiği, fil dişi.*

1. Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿ**āc**
   Zemīni müzeyyen müẕehheb zücāc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 153). [ʿāc,]

ʿ**acāc:** *Sis.*

1. Kimi bac virsün kimisi ḫarāc
   V'egerni sipihre irişür ʿ**acāc** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 194). [ʿacāc,]*

ʿ**acāyib:** *Ar. acayip, şaşırtıcı.*

1. Görürler ʿ**acāyib** ġarāyib cihān
   Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 237). [ʿacāyib,]

ʿ**acāyib:** *Ar. acayip, şaşırtıcı.*

1. Görürler ʿ**acāyib** ġarāyib cihān
   Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 237). [ʿacāyib,]

ʿ**acāyib:** *Ar. acayip, şaşırtıcı.*

1. ʿAcāyib ġarāyib göresin cihān
   Senüñ ola seyrān-gehüñ bu cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 115). [ʿacāyib,]

ʿ**acāyib:** *Ar. acayip, şaşırtıcı.*

1. Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
   ʿ**Acāyib** ġarāyib niʿam gönderür
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [ʿacāyib,]

ʿ**acāyib:** *Ar. acayip, şaşırtıcı.*

1. ʿAcāyib ġarāyiblerinden cihān
   Görür baḥrüñ ol şāh-ı şāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 197). [ʿacāyib,]

ʿ**acāyib:** *Hayret verici, şaşırtıcı şeyler; yıldızlar, gezegenler vb.*

1. Görür çoḳ ʿ**acāyibler** o ser-fırāz
   Olur ketb olunursa ḳıṣṣa dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 163). [ʿacāyibler, -ler]*

ʿ**acāyiblerin:** *1. Garip, tuhaf, alışılanın dışında, değişik 2. Hayretler içinde bırakan garip şey [Eskimiştir].*

1. Göre Kūh-ı Sindüñ ʿ**acāyiblerin**
   Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 107). [ʿacāyiblerin, --ler -in]*

ʿ**acāyiblerin:** *1. Garip, tuhaf, alışılanın dışında, değişik 2. Hayretler içinde bırakan garip şey [Eskimiştir].*

1. Göre Kūh-ı Sindüñ ʿ**acāyiblerin**
   Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 107). [ʿacāyiblerin, --ler -in]*

ʿ**aceb:** *Acaba, ...mıdır/midir, ...mudur/müdür?.*

1. Suḫen cevherīdür ʿ**aceb** kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 83). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Zamāne ʿ**aceb** şaʿbede-bāzdur
   İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 1). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Zamāne ʿ**aceb** şaʿbede-bāzdur
İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 1). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. ʿAceb ḫarman idi ʿaceb kişt-zār
Ki dās idi şemşīr-i āteş-niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 545). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.*

1. Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿ**Aceb** itdi devrān bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.*

1. Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿ**Aceb** itdi devrān bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba.*

1. ʿAceb fitnedür çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder niçe cemʿiyyeti tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 1). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿ**Aceb** mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿ**Aceb** mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.*

1. Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿ**Aceb** mi duʿā eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.*

1. Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿ**Aceb** mi duʿā eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Zamāna ʿ**aceb** Dey ne taʿlīm ider
Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 23). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba.*

1. Nesi var idi bizde anuñ ʿ**aceb**
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 129). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.*

1. Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
ʿ**Acebdür** eger ġarḳ olmazsa Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 110). [ʿacebdür, -dür]

ʿ**aceb:** *Acaba.*

1. Ne olur bu beyhūde sözden ʿ**aceb**
Berü gel çü şehlüḳ idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 447). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.*

1. ʿAceb şaʿbede-bāzdur bu cihān
İder dürlü dürlü ṣanāyiʿ ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 625). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿ**Aceb** mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 96). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. ʿAceb miḥnete uġradum ben faḳīr
Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. İder cümle eşyā viṣālin ṭaleb
   Müyesser degül birine bu ʿ**aceb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 136). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
   ʿAcebter velī bu deminde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 49). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Çü vādī-i dūzaḫ ʿ**aceb** sehm-nāk
   Olur zümresi kim naẓar itse çāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 23). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Acaba.*

1. ʿAceb midür itdügi deryā żarar
   Taḥammül mi eyler ṣu içre şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 301). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Acaba.*

1. Mübārek gözini açup şehriyār
   Didi kim günüñ ne ʿ**aceb** ḥāli var
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Ḫudā vaḳfıdur gele iy dūr-bīn
   Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿ**aceb** mi emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 80). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. ʿAceb ġāfil olur benī ādemi
   Müʾebbed ṣanur kendünüñ ʿālemi
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 1). [ʿaceb,]

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Yaḳup bozmadan eyleyüp būstān
   ʿAraż ne idinür ʿ**aceb** bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 92). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Olur bir binānuñ esāsı çü āb
   ʿ**Aceb** olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 102). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
   ʿ**Aceb** mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 36). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *Saşılır.*

1. Beşerden ʿ**aceb** midür olsa ḳuṣūr
   Ḫuṣūṣā ki olmaya ehl-i ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 111). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb eyler:** *Şaşılacak iş, hareket yapmak.*

1. Bir iñen ṭutar şemʿ deryāyı heb
   Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 52). [ʿaceb eyler, -r]*

ʿ**aceb mi:** *Şaşılır mı.*

1. Çü ḫāküz ʿ**aceb mi** ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 75). [ʿaceb mi,]*

ʿ**acebter:** *Çok tuhaf, çok garip.*

1. ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
   ʿ**Acebter** velī bu deminde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 50). [ʿacebter,]*

ʿ**acem:** *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. Gerek Hindī olsun gerekse ʿ**Acem**
   Budur emr Ḫaḳdan ki başın kesem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [ʿacem,]

ʿ**acem:** *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. Gerek Hindī olsun gerekse ʿ**Acem**
   Budur emr Ḫaḳdan ki başın kesem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [ʿacem,]

ʿ**acem:** *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. ʿAcem mülkine cümle sulṭān imiş
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1149). [ʿacem,]*

ʿacem: *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿ**Acem** mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [ʿacem,]*

ʿacem: *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿ**Acem** mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [ʿacem,]*

ʿacem: *İranlı, Arap olmayan halk için kullanılır.*

1. Ḳarışup ʿ**Acem** Rūm Rūs Engerūs
Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [ʿacem,]*

ʿāc-ı sindī: *Sindli fildişi Hindistan'da bir eyalet. (Günümüzde Pakistan'ın bir eyaleti).*

1. Gümüş bilegi ʿ**āc-ı Sindī** idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 637). [ʿāc-ı sindī,]*

ʿacīb: *Şaşılacak ve garipsenecek tuhaf şey.*

1. Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿ**acīb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 464). [ʿacīb,]*

açık: *Açmak.*

1. Açıḳdur der-i feyż yoḳdur gümān
Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 51). [açıḳdur, -dur]*

açıl: *Açmak.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [açılmazdı, -maz, -dı]*

açıl: *Açmak.*

1. İki yañadan **açıluban** kemīn
Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 535). [açıluban, -uban]*

açıl-: *Açmak, çiçeklenmek.*

1. Açılmış idi ḫīrī vü erġuvān
Çü ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 47). [açılmış, -mış]*

açıl-: *Açmak.*

1. Açıldı şaḳāyıḳ gibi şuḳḳalar
Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 119). [açıldı, -dı]*
2. İçüp at ḳulaġı vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 92). [açıldı, -dı]*
3. Açıldı ṣadef gitdi çünkim seḥāb
Çıḳar burc-ı ābīden ol āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 291). [açıldı, -dı]*

açıl: *Açmak.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
Açılmış nihāl üzre ṣan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 42). [açılmış, -mış]*

açıl: *Açık hale gelmek, çiçeklenmek II Huzura, meydana çıkmak.*

1. Muġannī virür bezme ṣevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur **açıla** iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 522). [açıla, -a]*

ʿāciz: *Güçsüz, kudretsiz, zayıf.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿ**āciz** ḫayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 131). [ʿāciz,]*

ʿāciz: *Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.*

1. Odur baḫş iden ḫayāt u memāt
Bu ikide ʿ**āciz** ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 960). [ʿāciz,]*

ʿāciz olur: *Dayanamamak, tahammül edememek.*

1. Görürler ʿacāyib ġarāyib cihān
Ki vaṣf itmeden ʿ**āciz olur** zebān

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 238). [ʿāciz olur, -ur]

<u>açuk:</u> *Açmak.*

1. Çıḳup cān içinden ḳalur kendüzi
   Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 310). [açuḳ,]*
2. Açuḳ ḳapusı hem-çü bāb-ı kerīm
   Hem eṭrāfı anuñ çü bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 35). [açuḳ,]*

<u>açup:</u> *Açmak.*

1. Açup aġzını göstere çünki tāb
   Ṣanurlar cehennemden açıldı bāb
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 159). [açup,]

<u>ʿacz:</u> *Güçsüzlük, çaresizlik.*

1. Bilür nabżı ġāyetde ḳārūre-dān
   Viremez budur **ʿaczi** ölmişe cān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 556). [ʿaczi, -i]

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Ya bir **ad** idevüz vire ya baş
   Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [ad,]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Adın sikkede yazdı her şehriyār
   Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 49). [adın, -(ı)n]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Münezzeh mekāyidden ü **adı** Keyd
   Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [adı, -ı]

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Saña yaraşur pehlevānlıḳ hemān
   Bize pehlevānlıḳ **adıdır** yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 178). [adıdır, --ı, --dır]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Ya gelsün ya varup buluram anı
   İşidüpdür **adum** bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 986). [adum, -um]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Nigār-ı semen-sīne **adı** Nigār
   Ruḫı verd-i zībā cemāli bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 103). [adı, -ı]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Nigār-ı semen-sīne **adı** Nigār
   Ruḫı verd-i zībā cemāli bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 103). [adı, -ı]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
   Ki olmaya tārācuñ **adı** ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [adı, -ı]*

<u>ad:</u> *İsim.*

1. Cabulḳādur **adı** bu şehrüñ şehā
   Cehennem olur ḳuşluġa dek havā
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 387). [adı, -ı]

<u>ad koyam:</u> *Adlandırmak, isim takmak.*

1. Bunı yazmadan zer degüldür murād
   Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [ad ḳoyam, -am]

<u>aʿdā:</u> *Düşman.*

1. İder şükr Yezdāna Yezdān-perest
   Ki **aʿdāsını** eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 674). [aʿdāsını, -sı, -n, -ı]*

<u>aʿdā:</u> *Düşman.*

1. Sipāha virür yine māl ü menāl
   Ki **aʿdāyı** ide yine pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 952). [aʿdāyı, -y, -ı]*

aʿdā: *Düşman.*

1. Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda kemend
   Ki eyler anuñ ile **aʿdāyı** bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 332). [aʿdāyı, -y, -ı]*

aʿdā: *Düşman.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
   Vire yine **aʿdāña** şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [aʿdāña, -ñ, -a]*

aʿdā: *Düşman.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
   Vire yine **aʿdāña** şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [aʿdāña, -ñ, -a]*

aʿdā: *Düşman.*

1. Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
   Ne **aʿdāya** ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 16). [aʿdāya, -y, -a]*

aʿdā: *Düşman.*

1. Ne üslūb ile ḫaşm eyler ḳıtāl
   Ne mekr ile **aʿdā** olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 106). [aʿdā,]*

aʿdā-yı dīn: *Din düşmanları.*

1. Ne deñlü ki var ise **aʿdā-yı dīn**
   İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [aʿdā-yı dīn,]*

ʿadd: *Sayma, sayılma. öyle görme, öyle bilme.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
   Anuñ yoġ idi līk ʿ**addine** ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [ʿaddine, -ine]*

ʿadd: *Saymak.*

1. Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
   Anuñ ʿ**addi** ḥaddine yoḳdur meded *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 108). [ʿaddi, -i]*

ʿaded: *Sayı.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿ**aded**
   Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [ʿaded,]*
2. Bulınur reg-i kūhsāra ʿ**aded**
   Anuñ ʿaddi ḥaddine yoḳdur meded *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 107). [ʿaded,]*
3. Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
   Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿ**aded** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [ʿaded,]*
4. Olur bu metāʿa ʿ**adedsüz** ʿadū
   Bu lāzım degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 147). [ʿadedsüz, -süz]*
5. Bulınmaz idi ol siyāha ʿ**aded**
   Velī ḥażret-i Ḫaḳdan irdi meded *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 375). [ʿaded,]*
6. Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
   O ḥalḳa bulınmazdı aṣlā ʿ**aded** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [ʿaded,]*
7. Degüldür ʿ**aded** çoḳlıġı muʿteber
   Eyü naẓm itmekdür ammā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 57). [ʿaded,]*

ʿaded: *Sayı.*

1. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
   ʿ**Adedde** yoġ imiş ne zāyid ne kāst *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [ʿadedde, -de]*

ʿaded: *Sayı bildiren işâret, rakam.*

1. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿ**aded**
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 65). [ʿaded,]*

ʿadedsüz: *Sayısız.*

1. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
   Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 31). [ʿadedsüz,]*

ādem: *İnsan, beşer.*

1. Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
   Suḫendür mükerrem iden **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 86). [ādemi, -i]*

adem: *Hz. Âdem.*

1. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
   Görinmezdi **ādemden** aṣlā cihān

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [ādemden, -den]

adem: *Hz. Âdem.*

1. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi **ādemden** aşlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [ādemden, -den]

ādem: *Insan.*

1. İder **ādemi** gerçi ṭūl-i emel
Velī reʾye nāẓır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 65). [ādemi, -i]*

ādem: *Insan.*

1. İder **ādemi** gerçi ṭūl-i emel
Velī reʾye nāẓır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 65). [ādemi, -i]*

ādem: *1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı **ādem** ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [ādem,]*

ādem: *1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı **ādem** ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [ādem,]*

ādem: *Insan.*

1. Ṭoyup **ādeme** kūhda bebr ü peleng
Alur ḥışşesin şu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 301). [ādeme, --e]*

ādem: *Insan.*

1. Ṭoyup **ādeme** kūhda bebr ü peleng
Alur ḥışşesin şu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 301). [ādeme, --e]*

ʿadem: *1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh
ʿ**Adem** milketine ḳadem başdı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 358). [ʿadem,]

ʿadem: *1. insan 2. kişi ‖ adam 3. insan ‖ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh
ʿ**Adem** milketine ḳadem başdı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 358). [ʿadem,]

ādem: *Insan.*

1. Bu mevsimde ol kimsedür **ādemi**
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [ādemi, -i]

ādem: *Insan.*

1. Bu mevsimde ol kimsedür **ādemi**
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [ādemi, -i]

ādem: *İnsan.*

1. Siyeh ḫākdendür ḳamu **ādemi**
Velī ʿilm iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 231). [ādemi, -i]*

ādem: *İnsan.*

1. Siyeh ḫākdendür ḳamu **ādemi**
Velī ʿilm iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 231). [ādemi, -i]*

ādem: *İnsan.*

1. İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi **ādemi** çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [ādemi, -i]*

ādem: *İnsan.*

1. İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi **ādemi** çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [ādemi, -i]*

ādem: *Insan.*

1. Olup **ādemi** āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı meydānı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 799). [ādemi, -i]

ādem: *Insan.*

1. Olup **ādemi** āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı meydānı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 799). [ādemi, -i]

ʿadem: *Yokluk.*

1. ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi ḫufte vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 139). [ʿademden, -den]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi ḫufte vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 139). [ʿademden, -den]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿ**Adem** olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [ʿadem,]

ʿadem: *Yokluk.*

1. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿ**Adem** olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [ʿadem,]

ādem: *Insan.*

1. Aşup bir ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [ādemi, -i]*

ādem: *Insan.*

1. Aşup bir ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [ādemi, -i]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ṣanasın terk eyleyüp kūh-ı Ḳāf
Gelür itmege **ādem** ile meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 482). [ādem,]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ṣanasın terk eyleyüp kūh-ı Ḳāf
Gelür itmege **ādem** ile meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 482). [ādem,]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ne **ādem** ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ādem,]

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ne **ādem** ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ādem,]

ʿadem: *Yokluk.*

1. Baña yār ol iy yaradan āsumān
ʿ**Ademden** bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 274). [ʿademden, -den]

ʿadem: *Yokluk.*

1. Baña yār ol iy yaradan āsumān
ʿ**Ademden** bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 274). [ʿademden, -den]

ādem: *Insan.*

1. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
İderler benī **ādeme** çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 64). [ādeme, --e]*

ādem: *Insan.*

1. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
İderler benī **ādeme** çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 64). [ādeme, --e]*

ādem: *Insan.*

1. Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi
   Müşerref iden ʿilm ile **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 160). [ādemi, -i]*

ādem: *Insan.*

1. Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi
   Müşerref iden ʿilm ile **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 160). [ādemi, -i]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
   Ne **ādem** ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [ādem,]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
   Ne **ādem** ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [ādem,]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
   Vücūdı vücūd u **ʿadem** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 114). [ʿadem,]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
   Vücūdı vücūd u **ʿadem** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 114). [ʿadem,]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. Ḫakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
   Vücūda gelür emri ile **ʿadem** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [ʿadem,]*

ʿadem: *Yokluk.*

1. Ḫakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
   Vücūda gelür emri ile **ʿadem** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [ʿadem,]*

ādem: *Insan.*

1. Olur **ādeme** feyż andan kemāl
   Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [ādeme, --e]

ādem: *Insan.*

1. Olur **ādeme** feyż andan kemāl
   Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [ādeme, --e]

ādem: *İnsan.*

1. Muḥalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
   Velī ejdehādur yudar **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [ādemi, -i]*

ādem: *İnsan.*

1. Muḥalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
   Velī ejdehādur yudar **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [ādemi, -i]*

ādem: *İnsan, beşer.*

1. Çü ardıncadur **ādemīnüñ** ecel
   Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [ādemīnüñ, -i, -nüñ]*

ādem: *İnsan, beşer.*

1. Çü ardıncadur **ādemīnüñ** ecel
   Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [ādemīnüñ, -i, -nüñ]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
   Ne **ādem** bulamaz peleng aña rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [ādem,]

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
   Ne **ādem** bulamaz peleng aña rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [ādem,]

ādem: *İnsan.*

1. Görür anda bir ḳavm şāh-ı cihān
Başı **ādemī** cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 212). [ādemī, -i]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Gice olsa iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ **ādem** olur pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 400). [ādem,]*

ādem: *Insan.*

1. Elin ṣundı yimege gördi güher
Didi bu ḳaçan **ādemi** sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 92). [ādemi, -i]*

ādem: *Insan.*

1. Dimişler ki var anda Āb-ı Ḥayāt
İçen **ādeme** hergiz irmez memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 120). [ādeme, --e]*

ādem: *Insan ǁ Hz. Âdem.*

1. İdüp dāyimā raḳṣ bu āsiyā
İder **ādemüñ** ḫākini tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 30). [ādemüñ, -ün]*

ādem: *Insan.*

1. Ḳoyupdur velī şīşeye ʿālemi
Perī gibi maḥbūs idüp **ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 74). [ādemi, -i]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Giyer sebz ṣayyād-vār-ı felek
Şikār eyler olursa **ādem** melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 120). [ādem,]*

ādem: *1. insan 2. kişi ǁ adam 3. insan ǁ Hz. Âdem 4. yaşam, insan ömrü.*

1. Muʿazzezdür **ādem** var iken ḥayāt
Velī zindegānīde yoḳdur ṣebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 227). [ādem,]*

ādem oġlı: *İnsanoğlu.*

1. Ḫaṭā eylese **ādem oġlı** n'ola
Velī ʿayb-cūluḳdur ulu ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 115). [ādem oġlı,]*

ādem ü esb: *Kişi ve at/binek.*

1. Geçer biñ belā ile ol yiri şāh
Niçe **ādem ü esb** olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 202). [ādem ü esb,]*

ʿademde: *Hiçlik, yokluk.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
ʿ**Ademde** iken oldı feyżüñle mest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 16). [ʿademde, -de]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Degül cümle aʿmā benī **ādemi**
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [ādemi,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Degül cümle aʿmā benī **ādemi**
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [ādemi,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Aña ʿāşıḳ ola gören **ādemī**
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Aña ʿāşıḳ ola gören **ādemī**
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Ḳolı **ādemi** çengi mānend-i şīr
Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [ādemi,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Ḳolı **ādemi** çengi mānend-i şīr
   Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [ādemi,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Nebātı iden **ādemīye** ṭabīb
   İden çeşm-i bīnā ke-şāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [ādemīye, -y, -e]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Nebātı iden **ādemīye** ṭabīb
   İden çeşm-i bīnā ke-şāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [ādemīye, -y, -e]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Bir avuc türāba virüp ʿālemi
   Aña rām ḳıldı benī **ādemī** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 350). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Bir avuc türāba virüp ʿālemi
   Aña rām ḳıldı benī **ādemī** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 350). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Gidüp **ādemī** çün ḳalur nīk-nām
   Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Gidüp **ādemī** çün ḳalur nīk-nām
   Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
   Yiter **ādemiye** olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 234). [ādemiye, -y, -e]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
   Yiter **ādemiye** olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 234). [ādemiye, -y, -e]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Bulur nuṭḳ ile **ādemī** imtiyāz
   Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Bulur nuṭḳ ile **ādemī** imtiyāz
   Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [ādemī,]*

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. Degül **ādemī** līk aṣl-ı beşer
   Ḳatı muʾẕī her biri dedden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 23). [ādemī,]

ādemī: *Ademoğlu, insanlar.*

1. ʿAceb ġāfil olur benī **ādemi**
   Müʾebbed ṣanur kendünüñ ʿālemi
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 1). [ādemi,]

ādemī-āferīn: .

1. Çe ger ḥükmüñe rām rūy-i zemīn
   Degülsin velī **ādemī-āferīn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 146). [ādemī-āferīn,]*

ādemī-āferīn: .

1. Çe ger ḥükmüñe rām rūy-i zemīn
   Degülsin velī **ādemī-āferīn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 146). [ādemī-āferīn,]*

ādemī-hōre: *İnsan yiyen.*

1. Ḳamu **ādemī-ḫōreler** çün peleng
   Dedi ejdehā ḫōr-i elmās çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 27). [ādemī-ḫōreler, --ler]*

ādemī-zād: *İnsanoğlu.*

1. Sitebr ü dırāz u mehīb ol pelīd
   Degül **ādemī-zāde** Dīv-i Sefīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 480). [ādemī-zāde, -e]*

ādemī-zād: *İnsanoğlu.*

1. Sitebr ü dırāz u mehīb ol pelīd
   Degül **ādemī-zāde** Dīv-i Sefīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 480). [ādemī-zāde, -e]*

ādemī-zād: *İnsanoğlu.*

1. Görür bir daḫı ḳavm ṣāḥib-ḳırān
   Yüzi **ādemī-zāde** vażʿı yılān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 214). [ādemī-zāde, -e]*

ādemī-zād: *İnsanoğlu.*

1. Döker **ādemī-zād** içün çeşmi seyl
   Velī remzin añlara ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 25). [ādemī-zād,]*

ādemī-zāde: *İnsanoğlu.*

1. Çü bir şaḫṣa Yezdān ola kār-sāz
   Olur **ādemī-zādeden** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 248). [ādemī-zādeden, -den]*

ādemī-zāde: *İnsanoğlu.*

1. Çü bir şaḫṣa Yezdān ola kār-sāz
   Olur **ādemī-zādeden** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 248). [ādemī-zādeden, -den]*

ādemī-zādegān: *Soylu insan, kişi.*

1. Girân-mâyedür ol ṣadefdür cihān
   Girāmī-terī **ādemī-zādegān** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 11). [ādemī-zādegān,]*

ʿādet: *Alışılmış durum, olay.*

1. Güreşciler içer bu **ʿādetde** var
   Baṣar ṣoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [ʿādetde, -de]*

ʿādet: *Alışılmış durum, olay.*

1. Güreşciler içer bu **ʿādetde** var
   Baṣar ṣoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [ʿādetde, -de]*

ʿādet: *Alışılmış durum, olay.*

1. Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb
   Muḫālifliġi **ʿādete** müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 612). [ʿādete, -e]*

ʿādet: *Alışılmış durum, olay.*

1. Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb
   Muḫālifliġi **ʿādete** müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 612). [ʿādete, -e]*

ʿādil: *(Ar.) Adaletli.*

1. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
   Saña **ʿādil** olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 178). [ʿādil,]*

ʿādil: *(Ar.) Adaletli.*

1. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
   Saña **ʿādil** olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 178). [ʿādil,]*

adım: *Adım. Kadem.*

1. Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
   Her **adımda** bir çeşmesārı revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [adımda, -da]*

adım: *Adım. Kadem.*

1. Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
   Her **adımda** bir çeşmesārı revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [adımda, -da]*

ādın: *(onun) adını.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden **adın** siyeh ḫāke sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 48). [adın,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Bu ʿ**adl** ile feṯḥ idüp īrānı Şāh
   Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet, doğruluk.*

1. Beni bunda şaldı anıñçün Ḫudā
   Ki ʿ**adliyle** ḫalḳa olam reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 300). [ʿadliyle, -i, -y, -le]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde farḳ
   Ṭola ʿ**adl** ü dādumla iḳlīm-i şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 302). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Virem ʿ**adl** ile dāda şöyle revāc
   Ki şemʿ ile şarşar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Nereye ki varsaydı manşūr idi
   İşi ʿ**adl** idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
   Velī buldı ʿ**adl** ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Diler kim varup Rūma ide şalā
   İdüp ʿīş ide ʿ**adl** ü dāda şalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet.*

1. İder ʿ**adlde** şol ḳadar ihtimām
   Ki muḥtāc olmaz ḫavāṣa ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 167). [ʿadlde, -de]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Cihān-āferīne hezārān sipās
   Saña ʿ**adl** ile dād itmiş esās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 176). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Raḥīm ola ʿ**adl** ide ola Kerīm
   ʿİbāduñ ola ḫāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Çü vāḳiʿ ola ḳıl berāber hemīn
   Budur ʿ**adl** iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 74). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿ**adl** ile dād
   Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [ʿadl,]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Olup nāyib-i şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Ola ʿ**adliyile** müşerref cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 96). [ʿadliyile, -iyile]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet.*

1. Çü ḳassāmsın ʿ**adl** ile ol ḳasīm
   Kerīm ol ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 43). [ʿadl,]*

ʿ**adl iderseydi:** *Eşit muamelede bulunmak, adaletli olmak.*

1. Nice ʿ**adl iderseydi** şāḥib-ḳırān
   İde bī-ḳuṣūr anı Pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 97). [ʿadl iderseydi, -er, -sey, -di]*

ʿ**adl ile dād eyle:** *Adalet ve doğrulukla muamele etmek.*

1. Şaḳın ẓulmden eyle ʿadl ile dād
   Nice oldı Firʿavn u Şeddād-ı ʿĀd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 87). [ʿadl ile dād eyle,]*

ʿ**adl ü dād:** *Hakkaniyet ve (başkasından gelecek zulmü kaldıracak şekilde) adaletle muamele etme.*

1. Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿ**adl ü dād**
   Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [ʿadl ü dād,]

ʿ**adl ü dād:** *Adalet ve doğruluk.*

1. Saña ögredem dīn ile ʿ**adl ü dād**
   Ḳomayam bu milketde cevr ü fesād
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 293). [ʿadl ü dād,]
2. Gözet kimseye eylemeye sitem
   İşi ʿ**adl ü dād** ola luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 106). [ʿadl ü dād,]*
3. İdüp anda bir niçe gün ʿ**adl ü dād**
   Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [ʿadl ü dād,]

ʿ**adl ü dād idüp:** *Adaletli davranmak.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
   Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [ʿadl ü dād idüp, -üp]

ʿ**adl ü dād ḳıl:** *Adil ve doğru olmak, adalet ve doğrulukla mukabele etmek.*

1. Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
   Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [ʿadl ü dād ḳıl,]

ʿ**adl ü iḥsāndur:** *Adalet ve bağışlama.*

1. *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 87). [ʿadl ü iḥsāndur,]*

ʿ**adli:** *Adalet, doğruluk ve hakkaniyet.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿ**adliyle** şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 8). [ʿadliyle, -yle]*

ʻadn: *Sekizinci cennetin adı.*

1. Ḳuṣūrı gibi **ʻAdnde** yoḳ ḳuṣūr
   İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [ʿadnde, -de]

ʿ**adn:** *Cennet.*

1. Aḳar her yaña çeşme-i Selsebīl
   Riyāżında ol ʿ**Adnüñ** olup sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 178). [ʿadnüñ, -üñ]*

ʿ**adn:** *Cennet.*

1. Bu kāfirler Allāhı tekẕīb ider
   Birin öldüren ṭoġrı ʿ**Adne** gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 702). [ʿadne, -e]*

ʿ**adn:** *Sekizinci cennetin adı.*

1. ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
   Mücāhid ḳalur ʿ**Adnde** tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 708). [ʿadnde, -de]*

ʿ**adn:** *Sekizinci cennetin adı.*

1. Cihān durduġınca ola pādişāh
   İde cār Aḥmed ʿ**Adnde** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 182). [ʿadnde, -de]*

ʿ**adn:** *Cennetin en yüksek mevkine veya değişik yerlerinin tamamına verilen ad. II Adn Kur'an'da cennat kelimesiyle birlikte zikredilerek insanın aslının (Adem'in) yaratıldığı ve ahirette müminlerin sonsuza kadar kalacağı çeşitli cennetleri tasvir etmek üzere kullanılır. Kur'an'da on bir yerde bahis konusu edilen adn cennetleri, "içinde güzel meskenlerin,tahtların, altın ve incilerle süslenmiş ince ipekten yeşil elbiselerin, sabah akşam ikram edilen türlü yiyeceklerin, gözleri başkasını görmeyecek kadar eşlerine bağlı hurilerin ve çeşitli ırmakların bulunduğu ebedi bir yurt" olarak tasvir edilir.*

1. Mekānuñ senüñ ʿ**Adn** idi ibtidā
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 241). [ʿadn,]*

ʿ**adn-i şerīf:** *Kutsal Adn (Cennetin en yüksek mevkiine veya değişik yerlerinin tamamına verilen ad).*

1. Gerek ola bezm-gāh-ı laṭīf
   Müzeyyen ola hem-çü ʿ**Adn-i şerīf**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 402). [ʿadn-i şerīf,]

ʿ**adn-veş:** *Adn gibi.*

1. Şaḳāyıḳdan olur zemīn āsumān
   Müzeyyen olur ʿ**Adn-veş** būstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 4). [ʿadn-veş,]

ʿadū: *Düşman.*

1. ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
   Dilerseñ olasın belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 831). [ʿadū,]*
2. ʿAdū ṣātdur biz şehā gürg-i tīz
   Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 97). [ʿadū,]*
3. ʿAdū işini itmedi mülke ol
   Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 817). [ʿadū,]*
4. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿ**adū** üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 118). [ʿadū,]*
5. Kemend ejdehādur müselsel şiken
   İder bend olursa ʿ**adū** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 228). [ʿadū,]*
6. Muhanṭās daḫı çeküp tīġ-ı tīz
   Ḳopardı ʿ**adū** başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 294). [ʿadū,]*
7. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
   ʿAdūña ʿ**adū** yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [ʿadū,]*
8. Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
   ʿ**Adū** meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 492). [ʿadū,]*
9. Murādum benüm bu çekem derd ü renc
   ʿ**Adū** yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 580). [ʿadū,]*
10. ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn
    Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [ʿadū,]*
11. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
    ʿ**Adūña** ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [ʿadūña, -n, -a]*
12. Demidür olasın benüm ile yār
    ʿ**Adūnuñ** idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [ʿadūnuñ, -ñ, -uñ]*
13. Tamām oldı çün meymene meysere
    Yüridi ʿ**adūya** çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [ʿadūya, -ya]*
14. Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
    ʿ**Adū** kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [ʿadū,]*
15. ʿAdū ṣanma kim nīk-ḫāhem saña
    Murāduñı neyse di ṣāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 391). [ʿadū,]*
16. Çü devlet döne dost olur ʿ**adū**
    Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [ʿadū,]*
17. Yüz urup didiler ki iy pādişāh
    Hemīşe ʿ**adūñı** Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 348). [ʿadūñı, -n, -ı]*
18. Bulamaz zebūn olıcak çün ḥişār
    ʿ**Adūnuñ** elinde olur ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 60). [ʿadūnuñ, -ñ, -uñ]*
19. Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā
    Görinür ʿ**adū** çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 144). [ʿadū,]*
20. Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
    ʿ**Adū** olanuñ ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [ʿadū,]*
21. Bu kārını şāhuñ görüp ṣāh-ı Çīn
    ʿ**Adū** ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1072). [ʿadū,]*
22. Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿ**adū**
    Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 413). [ʿadū,]*
23. Didi ġırra olduġı yegdür ʿ**adū**
    Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 497). [ʿadū,]*
24. Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿ**adū**
    Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [ʿadū,]*
25. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne ġam
    ʿ**Adū** çoḳlıġından saña yoḳ elem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 580). [ʿadū,]*
26. Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫᵛōr u zār
    İdersin ʿ**adū** leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 586). [ʿadū,]*
27. Muʿīn oldı çün kim bize Kird-gār
    ʿ**Adū** bī-ʿaded olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 692). [ʿadū,]*
28. Tüvānā ʿ**adū** çün ola nā-tuvān
    Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1119). [ʿadū,]*
29. Ele almadan remḥ-i sīne-güẕār
    ʿ**Adūnuñ** sipāhı olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 358). [ʿadūnuñ, -ñ, -uñ]*
30. Sikender olur mest çün ejdehā
    ʿ**Adūya** ʿinānını eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1102). [ʿadūya, -ya]*
31. ʿAdū cānibinden meger nā-gehān
    İrer gūşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 13). [ʿadū,]*
32. Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān olur
    Taʿabsuz ʿ**adūlar** hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 26). [ʿadūlar, -lar]*
33. Meger ol ʿ**adūsı** şeh-i şīr-gīr
    Biner faḫle kim eyleye dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 9). [ʿadūsı, -sı]*
34. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
    Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 563). [ʿadū,]*
35. İrişdürme ḫayl-i ġuzāta şikest
    Olalum ʿ**adūña** senüñ çīre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 276). [ʿadūña, -n, -a]*
36. İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
    Görinür ʿ**adūya** velī çün hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [ʿadūya, -ya]*
37. Alāyı düzüp şāh-ı leşker-şiken
    ʿ**Adūya** hücūm itdi çün pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 290). [ʿadūya, -ya]*
38. Ḳala ẓulmet ü toz içinde sipāh
    ʿ**Adū** bulmaya ḫaylüñe saña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 106). [ʿadū,]*
39. Çe ger yoḳ saña ḫaṣm olacaḳ ʿ**adū**
    Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 137). [ʿadū,]*

40. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿ**adū** ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [ʿadū,]
41. Diye bunlara kör olsun ʿ**adū**
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [ʿadū,]
42. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ olursa ʿ**adū** baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 250). [ʿadū,]
43. Fütāde olursa ʿ**adū** olma şād
Düşe dura işin bitürür ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 259). [ʿadū,]*
44. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 261). [ʿadū,]*
45. ʿAdūya göz açtırma virme emān
Ki ḥükmüñe rām ola cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 95). [ʿadūya, -ya]
46. Görür şāh kim geldi bī-ḥad ʿ**adū**
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 59). [ʿadū,]

ʿ**adū:** *Düşman.*

1. Cihān şehlerinde aña yoḳ hemāl
ʿ**Adūsın** ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 972). [ʿadūsın, -sı, -n]*

ʿ**adū:** *Düşman. II Rakip.*

1. Velī cehd ḳıl gitmedin bu ʿ**adū**
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [ʿadū,]*
2. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 889). [ʿadū,]
3. Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿ**adū**
Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [ʿadū,]*

ʿ**adū:** *Düşman.*

1. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
Ḳamu pey-rev olanları eyle pest
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 49). [ʿadūlar, -lar]
2. Müheyyā ider ālet-i dār ü gīr
Ki ide ʿ**adūsını** ḫōr u ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 954). [ʿadūsını, -sı, -n, -ı]*
3. Bulup ḳuvvet-i ḳalb anuñla sipāh
İderler niçe biñ ʿ**adūyı** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 296). [ʿadūyı, -y, -ı]*
4. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 587). [ʿadūyı, -y, -ı]
5. ʿAdūsını şāhuñ biz itdük helāk
Yatur ḫasta ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 359). [ʿadūsını, -sı, -n, -ı]*
6. ʿAdūyı göricek olur mı firār
Alur nīzesini ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 167). [ʿadūyı, -y, -ı]*
7. ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [ʿadūyı, -y, -ı]*
8. ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
Helāk idici olma iñen zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 207). [ʿadūyı, -y, -ı]*

ʿ**adū:** *Düşman II Rakip.*

1. Nice geldügin ġaflet ile ʿ**adū**
Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 881). [ʿadū,]*
2. Ne gitmege furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿ**adūda** eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 892). [ʿadūda, -da]*
3. Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿ**Adūdan** alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 854). [ʿadūdan, -dan]*
4. Olup tīre ʿālem çü baġlandı göz
ʿ**Adūdan** ḳaçup şāh döndürdi yüz
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [ʿadūdan, -dan]
5. Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ide ʿ**adūsına** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [ʿadūsına, -sı, -n, -a]*
6. Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim ʿ**adūdan** ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [ʿadūdan, -dan]*
7. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿ**adūdan** ne ġam
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ elem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 579). [ʿadūdan, -dan]
8. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [ʿadūdan, -dan]
9. Muḳābil oluban ʿ**adūsıyla** şāh
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 7). [ʿadūsıyla, -sı, -(y)la]*
10. ʿAdūdan emīn oldı pes ol zemīn
Şeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 151). [ʿadūdan, -dan]*
11. Virür Kâbe yoluna emn ü emān
ʿ**Adūdan** kimesneye irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 204). [ʿadūdan, -dan]

ʿ**adū:** *Düşman II rakip.*

1. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
ʿ**Adūlar** arasında ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 44). [ʿadūlar, -lar]*

ʿadū olur: *Nefret etmek, hakkında kötü duygular beslemek II-düşman olmak.*

1. Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
   Bu lāzım degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 147). [ʿadū olur, -ur]*

ʿadū-küş: *Düşmanı öldüren, yok eden.*

1. İşidüp anı şāh-ı şāḥib-ḳırān
   ʿ**Adū-küş** dilīr ü cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 946). [ʿadū-küş,]

ʿadū-yı hudā: *Allah'ın düşmanı.*

1. Saña ḫod muḳārin ʿ**adū-yı Ḫudā**
   Revā ola mı olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 291). [ʿadū-yı ḫudā,]*

ʿadv-i şitā: *Kış düşmanı.*

1. Döker āb-gīne de ʿ**adv-i şitā**
   Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 129). [ʿadv-i şitā,]*

āfāk: *Ar. 1. Ufuk'lar, etraf, dünyanın köşesi bucağı. 2. Göğün etrafı, göze görünen kenarları. 3. Nefs-i nâtıkadan maada mevcudat.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
   Aña bil ki eyler bu **āfāḳı** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [āfāḳı, -ı]*

āfāk: *Ar. 1. Ufuk'lar, etraf, dünyanın köşesi bucağı. 2. Göğün etrafı, göze görünen kenarları. 3. Nefs-i nâtıkadan maada mevcudat.*

1. Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
   Ki itmişdür **āfāḳı** efsürde Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [āfāḳı, -ı]*

āfāk: *Ar. 1. Ufuk'lar, etraf, dünyanın köşesi bucağı. 2. Göğün etrafı, göze görünen kenarları. 3. Nefs-i nâtıkadan maada mevcudat.*

1. Olur cümle **āfāḳa** pertev-figen
   Şeref bulur anunla her encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 3). [āfāḳa, -a]*

āfāk-gīr: *Ufukları tutmuş, her tarafa yayılmış.*

1. Sikender gibi oldı **āfāḳ-gīr**
   Ne tedbīr iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 55). [āfāḳ-gīr,]*

āfāk-gīr: *Ufukları tutmuş, her tarafa yayılmış.*

1. Sikender gibi oldı **āfāḳ-gīr**
   Ne tedbīr iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 55). [āfāḳ-gīr,]*

āfāk-gīr olur: *Ufukları tutmak.*

1. Egerçi ki ḳātil olur zaḫm-ı tīr
   Olur rāy āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 196). [āfāḳ-gīr olur, -ur]*

āfāk-ı şāḥib-ḳırān: *Ufukların şahı.*

1. İlāhī mürūr itdügünce zamān
   Ola şāh **āfāḳ-ı şāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 130). [āfāḳ-ı şāḥib-ḳırān,]*

ʿafārīt: *Şeytanlar,İfritler.*

1. Çü cünd-i şeyāṭīn ḳamu zişt-rū
   ʿ**Afārīt** gibi ḳamu zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 298). [ʿafārīt,]*

āferīn: *Far. e. Tahsin için kullanılır.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar ḳılup itdi çoḳ **āferīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 924). [āferīn,]*
2. Emīrān-ı īrān u Tūrān-zemīn
   Gelüp eylediler şehe **āferīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 352). [āferīn,]*
3. Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
   Saña cān u dilden hezār **āferīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 370). [āferīn,]*
4. Eyā Mānī-i sānī Nāḳḳāş-ı Çīn
   Senüñ naḳşuña ṣad hezār **āferīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 2). [āferīn,]
5. O şāḥib-ḳırāna hezār **āferīn**
   Ki üftādeye raḥm ide rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1141). [āferīn,]*

āferīn: *Beğeni ifade etmek.*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
   Aña **āferīn** k'Āferīnendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 100). [āferīn,]*

āferīn ider: *Tebrik etmek.*

1. Görüp şāhı şehler ider āferīn
   Didiler ki iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 677). [āferīn ider, -er]*
2. Bu kārını şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
   ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1072). [āferīn ider, -er]*

āferīn idüp: *Tebrik etmek.*

1. Varup pādişāha idüp āferīn
   Öpesin çü bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 171). [āferīn idüp, -üp]*
2. Ḳılup şāha ol ḫalḳ idüp āferīn
   Didiler ki gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 113). [āferīn idüp, -üp]*

āferīn itdiler: *Aferin demek, tebrik etmek.*

1. Duʿālar idüp itdiler āferīn
   Didiler ki iy pādişāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 497). [āferīn itdiler, -di, -ler]*
2. ʿAdūdan emīn oldı pes ol zemīn
   Şeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 152). [āferīn itdiler, -di, -ler]*

āferīn idüp: *Tebrik etmek.*

1. İdüp āferīn şeh yüritdi sipāh
   Cihān oldı gird-i sipehden siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 745). [āferīn idüp, -üp]*

āferīn ḳıldılar: *Aferin diyerek tebrik etmek.*

1. Duʿālar idüp ḳıldılar āferīn
   Feraḥ oldı ġāyetde şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 181). [āferīn ḳıldılar, --dı, --lar]*

āferīnende: *Yaratıcıya.*

1. Didi **āferīnendeye** ṣad sipās
   Ki ben bendesin eyledi Ḫaḳ-şinās *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 261). [āferīnendeye, --ye]*

āferīnende: *Yaratıcıya.*

1. Didi **āferīnendeye** ṣad sipās
   Ki ben bendesin eyledi Ḫaḳ-şinās *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 261). [āferīnendeye, --ye]*

āfet: *Bela. || Güzel.*

1. Cihān **āfeti** şemʿ-i ḫūbān-ı Çīn
   Ḫaṭā eyledüm āfitāb-ı zemīñ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 125). [āfeti, -i]*

āfet-i intiẓār: *Bekleme afeti, felaketi.*

1. Olur mündefiʿ **āfet-i intiẓār**
   Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 137). [āfet-i intiẓār,]*

āfil olur: *Batmak, gurub etmek.*

1. Ḫudā dir imiş şemse ol bī-ḥayā
   Zihī ġāfil **āfil olur** mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 210). [āfil olur, --ur]*

āfitāb: *Güneş.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre āb
   Güzellikde pertev-figen **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 36). [āfitāb,]*
2. Cihān-gerdlikde hemīn **āfitāb**
   İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 49). [āfitāb,]*
3. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
   K'ide germ olup iḳtibās **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 82). [āfitāb,]*
4. Siyeh gerd içinde münīr **āfitāb**
   Ya şol germ idi kim virür gīce tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [āfitāb,]*
5. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
   Ki ne yir göyinürdi ne **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [āfitāb,]*
6. Giçer cevşeni tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
   Ṣanasın geyer raḫneden **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 660). [āfitāb,]*
7. Ol āyīneden ʿāleme irdi tāb
   Sipihr oldı ol tābdan **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 96). [āfitāb,]*

8. Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı tāb
Görinmez idi nīzeden **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 220). [āfitāb,]*
9. İdüp hinduvāneyi çāk **āfitāb**
Nice üşse çākine mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 261). [āfitāb,]*
10. Bir elüm bulutdur biri **āfitāb**
Şaçar biri āteş şunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [āfitāb,]*
11. Gice olıcak baġrı olur kebāb
Ne vaḳtin doġa duyuban **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [āfitāb,]*
12. Ḫuşūşā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür ẕihni çün **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [āfitāb,]*
13. Muḳābil olursa aña **āfitāb**
Ḳarara yüzi itdügünden ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 535). [āfitāb,]*
14. Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 594). [āfitāb,]*
15. Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi **āfitāb** ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [āfitāb,]*
16. Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 148). [āfitāb,]*
17. Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
Göricek ki reşk itmeye **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 100). [āfitāb,]*
18. Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer ʿārıżı **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 142). [āfitāb,]*
19. Bilür **āfitāba** bilūrīn ṭaşt
Naẓīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 153). [āfitāba, -a]*
20. Zer-evrāḳı eyler muraṣṣaʿ seḥāb
Şu rūşenliginden olur **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 20). [āfitāb,]*
21. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma ciger yaḳduġın **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 224). [āfitāb,]*
22. Görür kendüden gitdi ol perr ü bāl
Bulup ṭāliʿi **āfitābı** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 38). [āfitābı, -ı]*
23. Ne mümkin ışıġa ẕerreye **āfitāb**
Ḳaçan hażm ide baḥri bir ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 123). [āfitāb,]*
24. Bu himmetler ile göre **āfitāb**
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 255). [āfitāb,]*
25. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem **āfitāb** idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [āfitāb,]*
26. Göre hem nice batduġın **āfitāb**
Şu mı maġrib-i şems yāḫud türāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [āfitāb,]*
27. Ġurūb ide çün çeşmde **āfitāb**
Düşer tābişinden günüñ ṣuya tāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 95). [āfitāb,]*
28. O ḳavmiyle varup şeh-i kām-yāb
Görür nice batduġını **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 90). [āfitāb,]*
29. İdüp baḥrüñ içinde māhī şitāb
Şitābān olur çerḫde **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 96). [āfitāb,]*
30. Şaçın meyzer idüp iderler şitāb
İder şek görürse birin **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 210). [āfitāb,]*
31. Açıldı ṣadef gitdi çünkim seḥāb
Çıḳar burc-ı ābīden ol **āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 292). [āfitāb,]*
32. Seḥer çünki ṭāliʿ ola **āfitāb**
Olur tābı ile anuñ germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 383). [āfitāb,]*
33. Seḥer geh doġuncaḳ ṣudan **āfitāb**
Yaḳar her neye kim ṭoḳunursa tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 393). [āfitāb,]*
34. Ki göre nice ṭoġduġın **āfitāb**
İrüp tāb bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 407). [āfitāb,]*
35. Bulur Ḫıżr bir çeşme çün **āfitāb**
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 207). [āfitāb,]*
36. Çıḳup ẓulmet içinde ol **āfitāb**
Yine tābişi ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 131). [āfitāb,]*

āfitāb dögdi: *Güneş doğsun.*

1. Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfitāb
Gidüp ḫʷāb bīdār olur şeyḫ u şāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 551). [āfitāb dögdi, -di]*

āfitāb-ı cemāl: *(Sevgilinin) güneş gibi (parlak) yüzü.*

1. Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı bir hilāl
Mehi evc-i ḥüsn **āfitāb-ı cemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 636). [āfitāb-ı cemāl,]*

āfitāb-ı zemīñ: *Yeryüzünün güneşi (güzeli).*

1. Cihān āfeti şemʿ-i ḫūbān-ı Çīn
Ḫaṭā eyledüm **āfitāb-ı zemīñ** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 126). [āfitāb-ı zemīñ,]*
2. Geyer her biri bir birinden s̱emīn
Meh-i evc-i ḥüsn **āfitāb-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 138). [āfitāb-ı zemīn,]*

ʿ**afv:** *(Ar.) Af, bağışlama.*

1. Şu cirmi ki ʿafv idesin ḳılma yād
Ki ʿ**afvuña** olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 40). [ʿafvuña, -ū, -ñ, -a]*

ʿ**afv:** *Af, bağışlama.*

1. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
Velī ʿ**afv** u luṭfuñ ḳamuya penāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 80). [ʿafv,]

ʿ**afv idesin:** *Affetme,bağışlama.*

1. Şu cirmi ki ʿ**afv idesin** ḳılma yād
Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 39). [ʿafv idesin, --e, --sin]*

ʿ**afv-i şāh:** *Şahın affetmesi.*

1. Velī faẕl olur eylese ʿ**afv-i şāh**
Bedīhī olur faẕl-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1161). [ʿafv-i şāh,]*

ʿ**afv-i şāh eylese:** *Şah affederse.*

1. Velī faẕl olur eylese ʿafv-i şāh
Bedīhī olur faẕl-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1161). [ʿafv-i şāh eylese, -se]*

aġ u karaya: *Beyaz ve siyahtan, her şeyden vazgeçmek.*

1. İdüp yazmadan oḳumadan güẕer
Pes itmeye **aġ u ḳaraya** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 98). [aġ u ḳaraya, -ya]*

aġaç: *Gövdesi kuvvetli, büyük, dalları sert fidan.*

1. Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 68). [aġaçdan, -dan]*

āgāh: *Haberi olan, haberli, haberdar.*

1. ʿUlūmıñ cemīʿinden **āgāhdur**
Kemāl ehlidür gerçi kim ṣāhdur *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 29). [āgāhdur, -dur]*

āgeh: *Haberi olan, haberli, haberdar.*

1. Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
Ḳamu ḫalḳ ġafletde yoḳ **āgehī** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 6). [āgehī, -i]*

aġ(ı)z: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Dişi seyrek **aġzı** büyük başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [aġzı, -ı]*

aġ(ı)z: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Ṭolar ḳalbine dāyimā ıżṭırāb
Olur ejdehā **aġzı** aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 62). [aġzı, -ı]*

aġ(ı)z: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Dutup **aġzı** ile üçi daḫı berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 293). [aġzı, -ı]*

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
Silem ẓulmden **aġlayan** yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 288). [aġlayan, -y, -an]*

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
Silem ẓulmden **aġlayan** yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 288). [aġlayan, -y, -an]*

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Birin **aġladup** itme birini şād
İñen eyleme devlete iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 49). [aġladup, -t, -up]*

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Yanup yaḳıluban remād oldı nār
Döküp eşk seylin ṣu **aġlardı** zār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 194). [aġlardı, -r, -dı]

aġla: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Ḳara çul geyüp ebr ü ḫıng-ı felek
Başın açdı **aġladı** ḥūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 198). [aġladı, -dı]*

aġla-: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Çe ger geldi dünyāya **aġlayı** zār
Tebessüm ile gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 189). [aġlayı, -y, -ı]*

aġniyā: *Zenginler.*

1. İṭāʿat idüp **aġniyā** oldılar
Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 147). [aġniyā,]*

aġniyā olur: *Zenginleşmek.*

1. Şu deñlü döker sīm fermān-revā
Olur cümle müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 178). [aġniyā olur, -ur]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Çü tīr olsa **aġzından** āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [aġzından, -ın, -dan]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Öpüp **aġzını** leblerini emer
Gehī piste nuḳl idinür geh şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [aġzını, -ı, -n, -ı]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Açup **aġzını** göstere çünki tāb
Şanurlar cehennemden açıldı bāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 159). [aġzını, -ını]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi **aġzına** alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1048). [aġzına, -ı, -na]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. O ẓulmet içinde şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder **aġzında** gūyā güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 148). [aġzında, -ında]*

aġz: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

1. Cihān ḥāline itdügümce naẓar
Sem olurdı **aġzumda** olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 32). [aġzumda, -um, -da]*

āh: *Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.*

1. Behiştī-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
Ebed ḳaldı vādī-i dūzaḫda **āh** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 59). [āh,]*
2. Bu zībā gülistānı terk itdüm **āh**
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [āh,]*
3. Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi **āh** vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 70). [āh,]*
4. İder fāḫte nāle mūsīçe **āh**
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [āh,]*

āh ider: *Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [āh ider, -er]*

āh itdi: *İç çekmek, figan etmek.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün yumdı teslīm-i rūḥ itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 489). [āh itdi, -di]*
2. Ne cān nezġinüñ zaḥmetin çekdi şāh
Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 188). [āh itdi, -di]*

āh olur: *Feryat, inilti ile dolmak.*

1. Çe ger her kişinüñ işi **āh olur**
Hemīn gūra dek līk hem-rāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 223). [āh olur, -ur]*

āh u nāleyle: *Ah etme ve inleme.*

1. Dolup dilleri **āh u nāleyle** ney
   Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 63). [āh u nāleyle, -y, -le-yle]*

aḥbāb: *Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.*

1. Ḳalup ṭaşra **aḥbāb** oldı ġamīn
   Ḥazīn olup eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 137). [aḥbāb,]*
2. Görüp cümle **aḥbābını** oldı şād
   Ḥazāyinüñ ebvābın itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 357). [aḥbābını, -ı, -n, -ı]*

ʿahd: *Söz, yemin.*

1. Dururs a eger ʿ**ahdine** şehriyār
   Olınca olam cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 795). [ʿahdine, -i, -n, -e]*

ʿahd: *Yemin, ant, söz verme.*

1. Bozarsa velī ʿ**ahdini** pādişāh
   İderse yine cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 797). [ʿahdini, -in, -i]*

ʿahd: *Söz, yemin.*

1. Bilür kim yine ʿ**ahd** bozdı ʿadū
   Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [ʿahd,]*

ʿahd: *Söz, yemin.*

1. Oḳıdup didi beglere şīr-i ner
   Ki ʿ**ahdine** durmadı ol bed-güher *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 956). [ʿahdine, -i, -n, -e]*

ʿahd: *Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2. Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3. Zaman, devr: ahd-i şebâb.*

1. Buyuruḳlaruñ hep ideyüm şehā
   Bu ʿ**ahdümüze** şāhid olsun Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 480). [ʿahdümüze, -ü, -müz, -e]*

ʿahd: *Söz, yemin.*

1. İdüp nāmede ʿ**ahd** ü peymānlar
   Ġılāẓıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [ʿahd,]*

ʿahd: *Söz, yemin.*

1. Ḳamusı bu ʿ**ahd** ile dilşād olur
   Üsārā idi şanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [ʿahd,]*

ʿahd: *Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2. Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3. Zaman, devr: ahd-i şebâb.*

1. Ḳamu iʿtiḳādātlar şehriyār
   Ki sevgend ü ʿ**ahdindedür** üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 350). [ʿahdindedür, -in, -de, -dür]*

ʿahd: *Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2. Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3. Zaman, devr: ahd-i şebâb.*

1. Ḳamu iʿtiḳādātlar şehriyār
   Ki sevgend ü ʿ**ahdindedür** üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 350). [ʿahdindedür, -in, -de, -dür]*

ʿahd: *Söz, yemin.*

1. Bilüp rāst ʿ**ahd** ile peymānumı
   Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [ʿahd,]*

ʿahd: *Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2. Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3. Zaman, devr: ahd-i şebâb.*

1. Elestüñ güninde olan ʿ**ahdi** sen
   Unutma şaḳın iy şeh-i büt-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 259). [ʿahdi, -i]*

ʿahd eyle: *Bir şeyi yapmak için kendi kendine söz vermek.*

1. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
   İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 213). [ʿahd eyle,]*

ʿahd ü peymān: *Kuvvetle verilen söz, yemin.*

1. İder ʿ**ahd ü peymān** ol tāc-ver
   Ki çekmeye ḳaṣdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 217). [ʿahd ü peymān,]*

ʿahd ü peymān ider: *Söz vermek.*

1. İder ʿahd ü peymān ol tāc-ver
   Ki çekmeye ḳaṣdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 217). [ʿahd ü peymān ider, -er]*

ʿahd ü peymānumı: *Kuvvetle verilen söz, yemin.*

1. Dürüst eylerem itsem īmānumı
   Ne mümkin bozam ʿ**ahd ü peymānumı** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 332). [ʿahd ü peymānumı, -um, -ı]*

ʿahd ü peymānumı bozam: *Yemini verilen sözü bozmak, yerine getirmemek.*

1. Dürüst eylerem itsem īmānumı
   Ne mümkin bozam ʿahd ü peymānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 332). [ʿahd ü peymānumı bozam, -um, -ı, -am]*

ʿahde vefā eyle: *Sözünde durmak.*

1. Vefā-kīş ol eyle ʿahde vefā
   Sözüñ muʿteber ola tā kim şehā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 217). [ʿahde vefā eyle,]*

ʿahdi bozup: *Verdiği söz yerine getirmemek.*

1. Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
   Bize andan irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 273). [ʿahdi bozup, -up]*

ʿahd-nāme: *Antlaşma belgesi, sözleşme.*

1. Yazup ʿ**ahd-nāme** cihān-pehlevān
   Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 801). [ʿahd-nāme,]*

ʿahd-nāme: *Antlaşma belgesi, sözleşme.*

1. Yazup ʿ**ahd-nāme** cihān-pehlevān
   Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 801). [ʿahd-nāme,]*

āhen: *Demir.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur **āhene** ġarḳ mānend-i nār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 44). [āhene, -e]*

āhen: *Demir.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur **āhene** ġarḳ mānend-i nār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 44). [āhene, -e]*

āhen: *Demir.*

1. Geyer begter üstine āhen-külāh
   Ki tāc ala **āhen** külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 64). [āhen,]*

āhen: *Demir.*

1. Olup **āhene** esb ü insān ġarḳ
   Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 151). [āhene, -e]*

āhen: *Demir.*

1. Olur oḳdan **āhen** gele ḫār-püşt
   Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [āhen,]*

āhen: *Demir.*

1. Zer-endūd olur idi **āhen** müdām
   Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 613). [āhen,]*

āhen: *Demir.*

1. Olur **āhene** başdan ayaġa ġarḳ
   Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 219). [āhene, -e]*

āhen: *Demir.*

1. Olup **āhene** başdan ayaġa ġarḳ
   Görinmezdi hergiz ne pāy ü ne farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 405). [āhene, -e]*

āhen: *Demir.*

1. Havā kesbine ʿankebūt itdi ṭāk
İder **āhene** peşşe-kār iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 30). [āhene, -e]*

āhen: *Demir.*

1. Aña **āhen** olmaya hergiz ḥicāb
Seḥāb olmaya merdüm-i çeşme āb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 85). [āhen,]

āhen: *Demir.*

1. Didi şeh Ḫudādan irişdi meded
Buña yoḳsa **āhenden** olmazdı sed
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 120). [āhenden, -den]

āhen: *Demir.*

1. Görinüp sipihr aña zerrīn siper
Görür bisterin **āhen** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 146). [āhen,]*

āhen: *Demir.*

1. Zemīn **āhen** ola sipihr ola zer
Unutma ṣaḳın iy şeh-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 151). [āhen,]

āhen-cidār: *Demirden duvar.*

1. Durur her biri hem-çün **āhen-cidār**
Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 719). [āhen-cidār,]

āheng: *Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş.*

1. Saña reşk idüp ben de **āheng** idem
Terānem ḳıla bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [āheng,]

āheng dutar: *Aynı ahenge katılmak, ahenge iştirak etmek, refakat etmek.*

1. Olup naġme-ger bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar aña āheng destān-serā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 52). [āheng dutar, -ar]*

āheng-i rūd: *Irmağın ezgisi nağmesi.*

1. İder dilberüñ her biri bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi **āheng-i rūd** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 44). [āheng-i rūd,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Demirden sütūn oluban iki rān
Döner **āhenīn** Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Demirden sütūn oluban iki rān
Döner **āhenīn** Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Biner leşker-i şāh-ı īrān-zemīn
Olur āsumān u zemīn **āhenīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 126). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Biner leşker-i şāh-ı īrān-zemīn
Olur āsumān u zemīn **āhenīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 126). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur **āhenīn** bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 530). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur **āhenīn** bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 530). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Yine ḳopdı ṭūfān velī **āhenīn**
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa Çīn

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 109). [āhenīn,]

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Yine ḳopdı ṭūfān velī **āhenīn**
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 109). [āhenīn,]

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. İdüp bu duluḳ ḳolçaḳ ārāste
Olur **āhenīn** şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 646). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur kīneden **āhenīñ** baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [āhenīñ,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur kīneden **āhenīñ** baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [āhenīñ,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Olup ādemi **āhenīn** baḫre ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı meydānı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 799). [āhenīn,]

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Lekedler yiyüp esblerden zemīn
Çü bīmār-ı Hindī ider **āhenīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 314). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Neyistān olup nīzelerden zemīn
Havā nevklerinden olur **āhenīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 316). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni laʿl
Muṭallā olur **āhenīn** mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 534). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Binā **āhenīn** olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 171). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder **āhenīn** kūh ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 188). [āhenīn,]*

āhenīn: *Demirden yapılmış; çok kuvvetli, pek sağlam.*

1. Ḳamu **āhenīn** çeng ü elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün kilāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 25). [āhenīn,]

āhenīn olmış: *Demirden yapılmış olmak.*

1. Görür cümle olmış sipāh āhenīn
Görinmez silāḥ u selebden zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 753). [āhenīn olmış, -mış]

āhenīn olup: *Demirden yapılmak.*

1. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
Gelüp öpdi şāhuñ öñinde zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 539). [āhenīn olup, -up]*

āhenīn-dil: *Acımasız, zalim.*

1. Ne bīm-i ḫadeng ü ne vehm-i sinān
Gezer **āhenīn-dil** cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 200). [āhenīn-dil,]

āhen-külāh: *Demir şapka.*

1. Geyer begter üstine **āhen-külāh**
   Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [āhen-külāh,]*

āhen-külāh: *Demir şapka.*

1. Olup bir ol iki cihān-cū sipāh
   Cihān olmış idi şan **āhen-külāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 220). [āhen-külāh,]

āhen-micen: *Demir zırh.*

1. Ele çün alam gürz-i ser-kūb ben
   Degül kāġıẕ-ı Hindī **āhen-micen**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1046). [āhen-micen,]

āhen-sinān: *Demirden ok.*

1. Şitābān olup pes cihān-pehlevān
   Ḥavāle ider ḫaşma **āhen-sinān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 998). [āhen-sinān,]*

āhen-sinān: *Demirden ok.*

1. Olur pāre pāre çü **āhen-sinān**
   Ele aldılar tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1021). [āhen-sinān,]*

āhen-siper: *Demirden kalkan.*

1. Virür şuʿle gün gibi **āhen-siper**
   Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [āhen-siper,]*

āhen-siper: *Demirden kalkan.*

1. Dönüp elde ġalbīre **āhen-siper**
   İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [āhen-siper,]*

āhen-siper: *Demirden kalkan.*

1. Sipāha ḥişār oldı **āhen-siper**
   Virür berḳ mānendi şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 535). [āhen-siper,]*

āhen-zirih: *Demirden zırh.*

1. Ḳurar māhiye şebke **āhen-zirih**
   Olur şaşt bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [āhen-zirih,]*

āhen-zirih: *Demirden zırh.*

1. Ḳurar māhiye şebke **āhen-zirih**
   Olur şaşt bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [āhen-zirih,]*

ahger: *Far. Ateş koru.*

1. Döner manḳal-ı āhene āsumān
   Dıraḫşende **aḫgerleri** aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 42). [aḫgerleri, -ler, -i]*

āhır: *Ar. 1. Son. 2. Sondaki.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
   Olur menzili **āḫır** ammā behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 55). [āḫır,]*
2. Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet çe ger
   Olur dest-i merd **āḫır** ammā ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 468). [āḫır,]
3. Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
   Büküp ḳaddini **āḫır** eyler kemān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [āḫır,]
4. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
   Naşīb ola ʿuḳbāda **āḫır** cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [āḫır,]*
5. Şehā itme muḳbiller ile sitīz
   Sitīzüñ olur **āḫırı** çün gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 402). [āḫırı, -ı]*
6. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
   Yazar **āḫırına** anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 406). [āḫırına, -ı, -n, -a]*
7. Kime kim şefāʿat ide enbiyā
   ʿAẕāb eylemez **āḫırında** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 226). [āḫırında, -ı, -n, -da]*
8. Olup **āḫır** ol yārelerden helāk
   Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 105). [āḫır,]
9. Alup **āḫır** anuñ başından külāh
   ʿAcem mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 201). [āḫır,]*
10. O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
    Ecel dāmına itdi **āḫır** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 372). [āḫır,]*
11. Şoñı ẕillet olur velī devletüñ
    Ḫaḳāret-durur **āḫırı** ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 642). [āḫırı, -ı]*
12. Ki ne evveli var ne ḫod **āḫırı**
    Ne peydā buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [āḫırı,]*
13. Olur **āḫırı** pīrligüñ çü merk
    Cihāna göñül baġlama eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 181). [āḫırı, -ı]*

āhıret: *Öbür dünya. öldükten sonraki âlem.*

1. Eger faẕluñ itmez ise feṯḥ-i bāb
   Çeker cān u ten **āḫıretde** ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 80). [āḫıretde, -de]*
2. Kitāba inan ol Rasūle muṭīʿ
   Ki saña ola **āḫıretde** şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 224). [āḫıretde, -de]*
3. Olup aña maʿlūm iki mekān
   Olur **āḫıret** biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 76). [āḫıret,]*
4. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
   Virür **āḫıretde** cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 154). [āḫıretde, -de]*
5. Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
   Baña **āḫıret** ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 120). [āḫıret,]*
6. Ki anı ide çünki mücrim ṭavāf
   Olur şübhesiz **āḫıretde** muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 166). [āḫıretde, -de]*

ahker: *Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.*

1. Ḳızup **aḫker** olmışdı her bir ḥaṣā
   Yire issiden kimse baṣmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [aḫker,]*

ahker: *Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.*

1. Ḳızup **aḫker** olmışdı her bir ḥaṣā
   Yire issiden kimse baṣmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [aḫker,]*

ahker: *Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.*

1. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
   Olur deşt **aḫker** ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 62). [aḫker,]*

ahlāk-ı perverdigār: *Allah'ın yaratılışı.*

1. Çü nāyib ola Ḫaḳḳa bir şehriyār
   Gerek anda **aḫlāk-ı Perverdigār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 198). [aḫlāk-ı perverdigār,]*

ahmed: *En çok methedilmiş olan || Hz. Muhammed.*

1. Cihān durduġınca ola pādişāh
   İde cār **Aḫmed** ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 182). [aḫmed,]*

aḫmed: *En çok methedilmiş olan || Hz. Muhammed.*

1. Cihān durduġınca ola pādişāh
   İde cār **Aḫmed** ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 182). [aḫmed,]*

ahşa: *Gümüş para, para.*

1. Naẓar ḳanda kim ṣalsañ **aḫşā** idi
   Güẕer ḳanda kim ḳılsañ emʿā idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 243). [aḫşā,]*

ahşa: *Gümüş para, para.*

1. Bu meşhūr-durur **aḫşā** ḳulunc iner
   Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [aḫşā,]*

ahter: *Yıldız.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her **aḫter** fürūzende ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 4). [aḫter,]*

ahterān: *Yıldızlar.*

1. Döner manḳal-ı āhene āsumān
   Dıraḫşende aḫgerleri **aḫterān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 42). [aḫterān,]*

āhū: *Ceylan.*

1. Degül **āhu** ammā ki nāfe-feşān
   Ḫıtā müşki her-dem deminden demān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 63). [āhu,]*
2. Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
   Ṭoñup **āhunuñ** ḳanı müşgīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [āhunuñ, -nuñ]*
3. Gözi **āhū** kirpügi ṣaf-der-figen
   Derilmiş ʿiẕārında beñ çün Peren *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 119). [āhū,]*
4. Eger deştde **āhū** pūyān ola
   Muḥirren bişüp tāba büryān ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 57). [āhū,]*
5. Murādınca **āhūnuñ** eyler ṣadā
   Velī mevtdür kim ider merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 113). [āhūnuñ, -nuñ]*

āhū-firīb: *Güzeli/ceylanı aldatan.*

1. Felek naġmesi itmesün nā-şikīb
   Ki ol laḥn-i Hindūdur **āhū-firīb** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 112). [āhū-firīb,]*

āhū-yı çīn: *Çin gazâli, ceylanı.*

1. Olup **āhū-yı Çīn** çemende çemān
   Olur ḥokḳa-veş nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 95). [āhū-yı çīn,]*

āhū-yı nāfe-feşān: *Güzel koku şaçan ceylan.*

1. Çemānende serv-i riyāż-ı cinān
   Cehānende **āhū-yı nāfe-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 42). [āhū-yı nāfe-feşān,]*

aḥvāl: *Olup biten işler, olaylar.*

1. Ola muṭṭaliʿ cümle **aḥvāline**
   Tafaṭṭun bula cümle aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 107). [aḥvāline, -i, -ne]*

ak: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

1. Ḳızıl ḳan olup **aḳdı** rūd-ı Furāt
   Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [aḳdı, -dı]*

ak-: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū **aḳar** germ-āb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [aḳar, -ar]

ak: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

1. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü cū
   Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [aḳup, -up]*

ak: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

1. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü cū
   Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [aḳup, -up]*

ak: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

1. Aḳup ḳanı bī-cān olur pīl-i zūr
   Yatur ḫāk u ḫūn içre efkār-ı ḫʷūr
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 343). [aḳup, -up]

ak-: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Aḳar her yañā çeşme-i Selsebīl
   Riyāżında olʿ Adnüñ olup sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 177). [aḳar, -ar]*

ak: *Beyaz.*

1. Ṭolu **aḳ** gülüñ ġoncası būstān
   Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [aḳ,]

ak: *Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

1. Ṭolu müşg ü vādīsi nāfe-miṣāl
   Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 82). [aḳan, -an]*

ak: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Ṣanasın behişt idi ol murġ-zār
   Veyā kevṣer idi **aḳan** ḫōş-güvār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [aḳan, -an]

ak-: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Düşüp Rūs ile Leh **aḳar** baḥr-i dem
   Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [aḳar, -ar]

ak: *Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

1. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
   Velīkin **aḳan** ṣu degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [aḳan, -an]*

ak: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Ki var idi maġribde bir murġ-zār
   Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [aḳardı, -ar, -dı]*

ak: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Ki var idi maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [aḳardı, -ar, -dı]*

ak: *Beyaz.*

1. Egerçi ki dil laʿl-i rengīn diler
Olur **aḳı** ṭıbna velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 390). [aḳı, -ı]*

ak: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Ola gül-sitān **aḳa** āb-ı zülāl
Getürmeye baḳsañ ne sūya melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 403). [aḳa, -a]*

ak-: *(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.*

1. Yanında degül ḳaṭrece selsebīl
Aḳar her yaña olmış ammā sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 214). [aḳar, -ar]*

aka olup: *Akmak.*

1. Olursa aramuzda āşūb u kīn
Ḳızıl ḳan olup aḳa deryā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 390). [aḳa olup, -up]*

ʿakārīb: *Akrepler.*

1. ʿAnāşır cemādāt ü ḥayvānlar
ʿ**Aḳārībler** dīv ü şeyṭānlar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 12). [ʿaḳārībler, -ler]*

akça: *Para, nakit.*

1. Yetīm **aḳçası** māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 201). [aḳçası, -sı]*

akça: *Para, nakit.*

1. Yetīm **aḳçası** māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 201). [aḳçası, -sı]*

akdāḥ: *Ar. Kadeh'ler, câmlar, bardaklar.*

1. Gerekdir ki **aḳdāḥ** ola şıġār
Virür imtilā çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 391). [aḳdāḥ,]*

akdur: *Akıtmak.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice nīze ḳan **aḳdurur** nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [aḳdurur, -ur]*

ʿākıbet: *Sonunda, nihayet.*

1. Eger küngür-i çarḫa şalsa kemend
Olur ʿ**āḳıbet** ol kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 16). [ʿāḳıbet,]*
2. Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
ʿİnādı ider ʿ**āḳıbet** nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 70). [ʿāḳıbet,]*
3. Olur ʿ**āḳıbet** cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 493). [ʿāḳıbet,]*
4. Ölür ʿ**āḳıbet** bu cihāna gelen
Yanında yeg olur meşeldür yelen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [ʿāḳıbet,]*
5. Gelüp itdügün ejder ile ḳıtāl
Nice itdügin ʿ**āḳıbet** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 186). [ʿāḳıbet,]*
6. Ne şeh ser-keş olup ki itse ḳıtāl
İder devletüm ʿ**āḳıbet** pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 354). [ʿāḳıbet,]*
7. Şu kim itmeye reʾy-i pāk ile kār
İder ʿ**āḳıbet** ser-nigūn rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 398). [ʿāḳıbet,]*
8. Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb
Ḳoyup ʿ**āḳıbet** ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 736). [ʿāḳıbet,]*
9. Ele aldılar ʿ**āḳıbet** nīzeler
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 903). [ʿāḳıbet,]*
10. Ḳalur ʿ**āḳıbet** çünki bīgāneye
Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 233). [ʿāḳıbet,]*
11. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
Virür ʿ**āḳıbet** ḳalbe vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 108). [ʿāḳıbet,]*

ʿākıbet: *Sonunda; nihayet.*

1. Olup ʿ**āḳibet** sīne-i keştī çāk
Ḫalāṣ olamaz ḫalḳ olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 327). [ʿāḳibet,]*

ʿākıbet: *Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç. II En sonunda.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
Ola ʿ**āḳıbet** çünki ḫāk içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 86). [ʿāḳıbet,]*

akıd: *Akıtmak.*

1. Ḫıyāżı fırāḳıyla ḥavż-ı cinān
Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 166). [aḳıdurdı, -ur, -dı]*

akıd: *Akıtmak.*

1. Dimiş ṭūṭī-i Gence şekker-maḳāl
Ḳalem çeşmesinden **aḳıdup** zülāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 10). [aḳıdup, -up]

ʿ**akīk:** *Değerli kırmızı taş.*

1. Olup ḫūn-ı insān u espe ġarīḳ
Tekāverler olmış idi çün ʿ**aḳīḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 532). [ʿaḳīḳ,]*

ʿ**akīk-i yemen:** *Yemen akiği. II Akik: Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bazı eşyalarda süsleme unsuru olarak kullanılan kırmızı renkli ve oldukça kıymetli süs taşı.*

1. Gözi her birinüñ ʿ**aḳīḳ-i Yemen**
Mehābetde her biri bir Ehremen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 259). [ʿaḳīḳ-i yemen,]

ʿ**āḳıl:** *Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

1. Bilinmez n'ola ʿ**āḳıl** itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 53). [ʿāḳıl,]

ʿ**ākil:** *Akıllı kimse, arif, irfan sahibi, olgun insan.*

1. Velī ʿ**āḳīl** oldur ʿibādet ide
Ḳamu ehl-i ḥālüñ yolınca gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 95). [ʿāḳīl,]*

ʿ**ākıl:** *Arif, irfan sahibi, olgun insan ("ʿāḳil" dünya isteklerine karşı mesafeli, hikmet sahibi, yarın kaygısı taşımayan, cömert ve bu yönleriyle de "rind"i hatırlatan kişi).*

1. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿ**āḳıl** ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 250). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākıl:** *Arif, irfan sahibi, olgun insan ("ʿāḳil" dünya isteklerine karşı mesafeli, hikmet sahibi, yarın kaygısı taşımayan, cömert ve bu yönleriyle de "rind"i hatırlatan kişi).*

1. İden iʿtimād aña ʿ**āḳıl** degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 627). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākıl:** *Akıllı.*

1. Ḳo ṭıfl işini ʿ**āḳıl** ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākıl:** *Akıllı.*

1. İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿ**āḳıl** olan niçün ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 208). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākıl:** *Akıllı.*

1. ʿAdū mergine ʿ**āḳıl** olmaya şād
Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 261). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākıl:** *Akıllı.*

1. Olan ʿ**āḳıl** iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
Cihān būstānın temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 41). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākıl:** *Akıllı.*

1. Olur ʿaḳl-ı cüzʾī çü vehme sebeb
Gidermek anı ʿ**āḳıle** müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 22). [ʿāḳıle, -e]*

ʿ**ākıl:** *Arif, irfan sahibi, olgun insan ("ʿāḳil" dünya isteklerine karşı mesafeli, hikmet sahibi, yarın kaygısı taşımayan, cömert ve bu yönleriyle de "rind"i hatırlatan kişi).*

1. Olan şehlüġe ġarre ʿ**āḳıl** degül
Zeri bilmeyen faẓla fāẓıl degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 13). [ʿāḳıl,]*

ʿ**ākil ola:** *Akıllı olmak.*

1. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
   Gerek çünki ʿ**āḳil ola** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 24). [ʿāḳil ola, --a]*

akıser: *Akacak.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
   Olup ceng **aḳıser** firāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [aḳıser,]*

aḳıser: *Akacak.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
   Olup ceng **aḳıser** firāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [aḳıser,]*

aḳıt-: *Akıtmak işi, isale.*

1. Ḳılup çeşmeyi **aḳıtdı** Āb-ı Ḥayāt
   Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 27). [aḳıtdı, -dı]*

akıt: *Dökmek (su), sulamak.*

1. İde çeşme-i ḫuşka çün iltifāt
   Aḳıdur şu yirine Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 14). [aḳıdur, -ur]*

akıt-: *Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak.*

1. Ṭaḳar beline deşne-i āb-gūn
   Aḳıtmaġ içün rezmde seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 622). [aḳıtmaġ, -maġ]

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

1. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
   Olur ʿ**aḳl** ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [ʿaḳl,]*
2. Kime kim ola devlet ü ʿ**aḳl** yār
   ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [ʿaḳl,]*
3. Bulınmaz bu ʿ**aḳl** ile maṭlūba rāh
   Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [ʿaḳl,]*
4. Boyun rıḫtesiyle alup ʿ**aḳl** ü hūş
   Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [ʿaḳl,]
5. İden ʿ**aḳl** āyīnesin pür-ṣafā
   Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 157). [ʿaḳl,]*
6. Olup midhan içme ziyāde şarāb
   Ki seyli ider ʿ**aḳl** evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 132). [ʿaḳl,]*
7. Vücūdına oldı bu eşyā güvāh
   Velī künhüne bulmadı ʿ**aḳl** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 120). [ʿaḳl,]*
8. Bu ʿ**aḳl** ile olmaḳdan ise ḥekīm
   Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [ʿaḳl,]*
9. Bilinen bu ʿ**aḳl** ile iy pādişāh
   Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [ʿaḳl,]*
10. Bu beyhūde fikr ile ʿ**aḳl** oldı süst
    İdersem neyi fikr gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 83). [ʿaḳl,]*
11. Ṭaġıtmadı ʿ**aḳlını** ol ser-fırāz
    Daḫı ḳılmadı ölmeden iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 195). [ʿaḳlını, -ı, -n, -ı]*
12. Odur ʿ**aḳl** kim rūḥa hem-rāh ola
    Olur nefs-i dūn çünki güm-rāh ola
    (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 23). [ʿaḳl,]
13. Yaḳup ʿ**aḳlı** vir ḫāne-i ḳalbe nūr
    Dilerseñ ki ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 25). [ʿaḳlı, -ı]*

ʿ**akl:** *Akıl.*

1. Bu eşyāya lā-büd müʾessir gerek
   Ne ʿ**aḳlı** ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [ʿaḳlı, -ı]*
2. Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
   Ḳamu ʿ**aḳlı** mīzān u mevzūn-ḳıyās
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [ʿaḳlı, -ı]
3. Yime beng kim ʿ**aḳla** virür keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [ʿaḳla, -a]*
4. Çü yoḳ ʿ**aḳlı** ide ferādīsi yād
   Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 45). [ʿaḳlı, -ı]*

ʿ**akl:** *Akıl.*

1. Taṣavvur idüp ʿ**aḳl** ü dāniş penāh
   Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 13). [ʿaḳl,]
2. Eger ʿavn ideyidi ʿ**aḳl** ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 61). [ʿaḳl,]

ʿ**aḳl itmez:** *Düşünmek.*

1. Şu eşyāya kim ola ṭārī ufūl
   Ḫudālıġa ʿ**aḳl itmez** anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 242). [ʿaḳl itmez, -mez]*

ʿ**akl ü cān:** *Akıl ile ruh.*

1. Ki tā aña meşġūl ola ʿ**aḳl ü cān**
   Ola ġamdan āsūde dil bir zamān

(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 85). [ʿaḳl ü cān,]

ʿaḳl-ı cüzʾī: *Cüz'i akıl, insana mahsus akıl.*

1. Olur ʿ**aḳl-ı cüzʾī** çü vehme sebeb
   Gidermek anı ʿāḳıle müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 21). [ʿaḳl-ı cüzʾī,]*

ʿaḳl-ı cüzʿīye: *Cüz'i akıl, insana mahsus akıl.*

1. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿ**aḳl-ı cüzʿīye** cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 130). [ʿaḳl-ı cüzʿīye, -ye]*

ʿakl-ı kāṣır: *Eksik, kusurlu akıl.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
   Anı bilmede ʿ**aḳl-ı ḳāṣır** muḫāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 132). [ʿaḳl-ı ḳāṣır,]*

ʿaḳl-ı rūşen: *Aydınlık, parlak bir akıl.*

1. Olup fażluñ ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿ**aḳl-ı rūşen** bulur rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 18). [ʿaḳl-ı rūşen,]*

akrabā: *Aralarında soy yakınlığı olanlar.*

1. Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿizz ü cāh
   Ḳanı **aḳrabā** vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 442). [aḳrabā,]*

aḳrabā: *Aralarında soy yakınlığı olanlar.*

1. Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿizz ü cāh
   Ḳanı **aḳrabā** vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 442). [aḳrabā,]*

aḳrān: *Denk, eş; mevki, rütbe bakımından birbirine eşit olanlardan her biri.*

1. Bulup kendü **aḳrānını** niçe yār
   İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [aḳrānını, -ı, -n, -ı]*

aḳrān: *Denk, eş; mevki, rütbe bakımından birbirine eşit olanlardan her biri.*

1. Bulup kendü **aḳrānını** niçe yār
   İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [aḳrānını, -ı, -n, -ı]*

akṣā: *Mescid-i Aksa.*

1. Pes **Aḳṣādan** irişdi bālāya ol
   ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 69). [aḳṣādan, -dan]*
2. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi Baṭḥādan **Aḳṣāya** cüst *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 60). [aḳṣāya, -ya]*

ʿaks-i hilāl: *Hilalin yansıması.*

1. Ya ʿ**aks-i hilāl** idi ṣuda ʿayān
   İçinde anuñ şems-i devlet nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 45). [ʿaks-i hilāl,]*

ʿaks-i tīġ u sinān: *Kılıç ve mızrak görüntüsü.*

1. Zemīne düşüp ʿ**aks-i tīġ u sinān**
   Muṭallāya dönmişdi ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 521). [ʿaks-i tīġ u sinān,]*

ʿaksine: *Tersi olarak.*

1. Zer-endūd olur idi āhen müdām
   Żarūrī ider ʿ**aksine** iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 614). [ʿaksine,]*

ʿaksine: *Tersi olarak.*

1. Zer-endūd olur idi āhen müdām
   Żarūrī ider ʿ**aksine** iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 614). [ʿaksine,]*

al: *Almak.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [alalum, -a, -lum]*
2. Ġanī oldı māl ile cümle sipāh
   Cebe-ḫānesini ḳamu **aldı** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 490). [aldı, -dı]*
3. Ele **aldılar** yine gürz-i girān
   Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 637). [aldılar, -dı, -lar]*
4. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [alup, -up]*

5. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [alup, -up]*
6. Alup ḳaçdı başını şāh-ı ʿAcem
Bulınmadı pinhān idüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 675). [alup, -up]*
7. Cevābın **alup** elçi oldı revān
Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 803). [alup, -up]*
8. Metāʿı **alup** elçi oldı revān
İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [alup, -up]*
9. Cevābın **alup** elçi oldı revān
İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 939). [alup, -up]*
10. Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne gürz **alur** idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [alur, -ur]*
11. Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze **aldı** ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [aldı, -dı]*
12. İnüp atdan **aldı** başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [aldı, -dı]*
13. Muhanṭās u Ḳayṭās iki alāy
Olup **aldılar** deste şemşīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 112). [aldılar, -dı, -lar]*
14. Ele şeş-per **alup** düzer şeh alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [alup, -up]*
15. ʿAdūyı göricek olur mı firār
Alur nīzesini ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [alur, -ur]*
16. Biri daḫı anı elinden **alur**
Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [alur, -ur]*
17. Ele muṭribā şevḳ ile **al** rebāb
Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [al,]*
18. Olup zīr-i desti diyār-ı ʿAcem
Ele **aldı** ṣāḥib-ḳırān cām-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 258). [aldı, -dı]*
19. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele **aldı** ḳırṭās ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [aldı, -dı]*
20. Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem deh niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [alursam, -ur, -sam]*
21. Olup yidi iḳlīme ben pādişāh
Alam şehlerinüñ başından külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 158). [alam, -am]*
22. Ele tīġ-ı Rūmī **alam** çünki ben
Cihān ḫalḳı olsa ne ġam encümen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 303). [alam, -am]*
23. Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola iş tamām
Alavuz ele bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 190). [alavuz, -avuz]*
24. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
İki şeh ḳalup **aldılar** ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [aldılar, -dı, -lar]*
25. Boyun rıḫtesiyle **alup** ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [alup, -up]*
26. Kurup şāh-ı ʿālem içün bār-gāh
Araya **alur** bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 222). [alur, -ur]*
27. Araya **alur** pādişāhlar şehi
Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 451). [alur, -ur]*
28. Alup pes ele gürzini şehriyār
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [alup, -up]*
29. Alam ḫışm ile çün ele tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [alam, -am]*
30. Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola ḫükmime rām baḫr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 307). [alam, -am]*
31. Ele çün **alam** gürz-i ser-kūb ben
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1045). [alam, -am]*
32. Ele ben **alam** çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [alam, -am]*
33. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına **alan** yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1048). [alan, -an]*
34. Çıḳup ḫaymeden **aldı** ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 649). [aldı, -dı]*
35. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele **aldı** şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [aldı, -dı]*
36. Görüp anı **aldı** ele şeh kemend
ʿAlem çekdi vü şaldı ḫaşma semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [aldı, -dı]*
37. Ele **aldılar** ʿāḳıbet nīzeler
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 903). [aldılar, -dı, -lar]*
38. Olur pāre pāre çü āhen-sinān
Ele **aldılar** tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1022). [aldılar, -dı, -lar]*
39. İder vehm ele ben **alıcaḳ** sinān
Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1047). [alıcaḳ, -ıcaḳ]*
40. Ele **almadan** remḥ-i sīne-güẕār
ʿAdūnuñ sipāhı olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 357). [almadan, -ma, -dan]*
41. Ele ḫançer **almış** idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [almış, -mış]*
42. Eline **aluban** kemān u ḫadeng
İder ʿazm meydāna itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 887). [aluban, -uban]*
43. Eline **alup** ḫāmeyi nāme-vār
Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [alup, -up]*

44. Ele nevk-i nāvek **alup** rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü püşt-i peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 287). [alup, -up]
45. Alur ortaya şāhı Rūmī-sipāh
Olur gerdden ḫayl-i Rūmī siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 67). [alur, -ur]*
46. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 489). [alur, -ur]*
47. Araya **alur** Çīn ḫaylin sipāh
Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 547). [alur, -ur]*
48. Eline **alur** gürz-i gerdūn-miṣāl
Nice gürz ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 647). [alur, -ur]*
49. İder her biri leşkerini alay
Ele kimi nāçaḫ **alur** kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [alur, -ur]*
50. Ol encümeñ ile cihān-pehlevān
Eline **alur** defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 912). [alur, -ur]*
51. Çü mihmānumuzsın bize ḳılʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 488). [alurlar, -ur, -lar]*
52. Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1002). [alurlar, -ur, -lar]*
53. Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 48). [alur, -ur]*
54. Ele muṭrib **al** yineʿışḳ ileʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [al,]*
55. Çü ḳalmaya benlikden aşlā eser
Alam ʿālem-iʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 8). [alam, -am]*
56. Ele çünki ben tīġ **alam** gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [alam, -am]*
57. Sinānı ḳoyup **aldılar** tīġ-ı tīz
Biraz tīġ ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 393). [aldılar, -dı, -lar]*
58. Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 201). [alup, -up]*
59. Alup her mübāriz eline sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 287). [alup, -up]*
60. Araya **alur** şāhı cengī sipāh
ʿAlem sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 131). [alur, -ur]*
61. Velī ḳanda kim var idi pehlevān
Alur yanına şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 150). [alur, -ur]*
62. Ḳoyup gürzi ele **alurlar** sinān
Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [alurlar, -ur, -lar]*
63. Olur çünki dervīşe muḥtāc şāh
Ḫudā-dōstdan **al** duʿā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 94). [al,]*
64. Meṣeldür bu iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Çü cān viremezsin ḳo **almaġı** cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 210). [almaġı, -maġ, -ı]*
65. Eline **alup** ḫāme gevher-niṣār
İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [alup, -up]*
66. Seni bile **alup** olalum revān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 287). [alup, -up]*
67. Alup bir gez urına iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [alup, -up]*
68. Şaḳın ẓulm ile kimseden **alma** māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [alma, -ma]*
69. Eline **alup** mūrı itdi suʾāl
Didi bir benüm gibi şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 17). [alup, -up]*
70. Eline **alup** ḫāme Hermes ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [alup, -up]*
71. Behiştī elüñe yine **al** ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [al,]*
72. Yine muṭribā **al** ele arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [al,]*
73. Yine muṭribā **al** çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [al,]*
74. Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı keştīye bī-ḥad kenūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [alup, -up]*
75. Eline **alup** gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 253). [alup, -up]*
76. Alup ḳaṣrı ortaya bir būstān
Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [alup, -up]*
77. Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [alur, -ur]*
78. Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh
Buyurdı **alur** ḥışşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [alur, -ur]*
79. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 264). [alurlar, -ur, -lar]*
80. Yine mūsiḳār **al** ele muṭribā
Nevā başla kim göñlüm ister nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 123). [al,]*
81. Çıḳup şehrden bağladılar alāy
Mübārizler **aldı** ele oḳ u yāy *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 68). [aldı, -dı]*
82. ʿUḳābı ḳovup etleri **aldılar**
Kamu döşürüben şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 39). [aldılar, -dı, -lar]*
83. Ele muṭrib **al** sen de miṣḳālüñi
Birez yan yaḳıl da baña ḫālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 433). [al,]*

84. Bozup şeh büti **aldı** gevherleri
Feraḥ itdi cismiyle serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 31). [aldı, -dı]*
85. O ṣandūḳı **alur** ḳuçaġa melek
Żarar eylemeye ki aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 181). [alur, -ur]*
86. Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab **al**
Bizi germ eyle birez çīnī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 129). [al,]*
87. Bu sözden naṣīḥat **alup** şehriyār
İder ḥaḳ söze meyl bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 99). [alup, -up]*
88. Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
Cuvān-sāl ü her biri dānişde bir *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 133). [alur, -ur]*
89. Alup dūşa anı getürdi keyān
Ḳamu cism-i mürdeydi ol mürde-cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 213). [alup, -up]*
90. Vaṣiyyet içün şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline **alur** kāġıd ile ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 164). [alur, -ur]*

al: *Temin etmek, edinmek.*

1. Göricek anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ele **aldı** şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 288). [aldı, -dı]*
2. Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi nīz **aldı** ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [aldı, -dı]*
3. Çü dār-ı Sikenderden **aldı** ḫaber
Żarūrī olur leşker ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 975). [aldı, -dı]*
4. ʿAlem gibi **almış** iken ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 3). [almış, -mış]*
5. Varup aña ḳarşu cihān-pehlevān
Ele **aldı** tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 898). [aldı, -dı]*
6. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
Kemend **aldı** ele iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [aldı, -dı]*
7. Ele **aldı** şeş pehlū-yı heft-cūş
Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1041). [aldı, -dı]*
8. Selāṭīn-i küffāruñ **aldı** ḫaber
Ki irişdi leşker çeküp tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 161). [aldı, -dı]*
9. Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele **aldı** şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [aldı, -dı]*
10. Ele **aldı** Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 109). [aldı, -dı]*
11. Çihil-pā ile **aldı** pīçān kemend
Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 309). [aldı, -dı]*
12. Żarūrī olanı bile **aldı** heb
Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 131). [aldı, -dı]*
13. Güherden murādınca **aldı** sipāh
Süvār oluban itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 197). [aldı, -dı]*

al: *Kırmızı.*

1. Ele ʿūd **ala** bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 5). [ala, -a]*
2. Ṭurur **al** güli baġda ṭutmış ḳarār
Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 39). [al,]*

al: *(kadehi) tutmak.*

1. Alur cām ele sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
Ṣurāḥī gelüp bezme virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 27). [alur, -ur]*

al: *Elde etmek.*

1. Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc **ala** āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 64). [ala, -a]*
2. Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan **alavuz** anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 854). [alavuz, -avuz]*
3. Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
Alur ḫişşesin şu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [alur, -ur]*
4. Ḳomaz kim **ala** kimse mülkinde bāc
Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [ala, -a]*
5. Mübārek eline **ala** çün ḳalem
Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [ala, -a]*
6. Ḳomaz kim ala kimse mülkinde bāc
Eʿādī-yi dīnden **alur** ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 38). [alur, -ur]*
7. Ele **ala** cām-ı direfşendeyi
Ḳoya içine laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 17). [ala, -a]*
8. Gehī mey vire gāh ola naġme-kār
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [alup, -up]*
9. Görürse daḫı yeg **ala** sīm ü zer
ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 203). [ala, -a]*
10. Ṣadef dürci ṭoldurdı dürr-i yetīm
Pür oldı o sīmāt **ala** cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 678). [ala, -a]*
11. Didi çün şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ser-ā-ser **alup** oldı īrāna ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 4). [alup, -up]*

12. Alup ġamzesi gibi geh tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [alup, -up]*
13. Eline **alup** kündesinden dutar
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 353). [alup, -up]*
14. Alındı şu deñlü külüng ü peleng
Ki Sindi külüng ü peleng itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 143). [alındı, -ın, -dı]*
15. Ala ḳavs ele çünki ḫayl-i Tatar
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [ala, -a]*
16. Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan **ala** kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [ala, -a]*
17. Gideyem şehā himmetüñ ile ben
Esen ḳal saʿādet **ala** bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 120). [ala, -a]*
18. Selāṭīn **ala** çünki pedrūd ider
Sirişk ile deşti ḳamu rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 151). [ala, -a]*
19. Alınmazdı devrinde gerçi ki bāc
Gelürdi velī her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 157). [alınmazdı, -ın, -maz, -dı]*
20. Naṣīḥat **alup** baḫt-ı bīdārdan
Velī eyleme ḫāli efkārdan *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 159). [alup, -up]*
21. Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 109). [alup, -up]*
22. Żıyāsı **ala** anuñ ol ḳavm-i ʿāḳ
Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 27). [ala, -a]*
23. Velīkin göricek **ala** rāygān
Bilinmez bahā-yı metāʿ-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 173). [ala, -a]*

al: *Tutmak.*

1. Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile **al** Muhanṭās iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [al,]*

al: *Almak.*

1. Alup behre Behrām çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 85). [alup, -up]*

al: *Almak.*

1. Ki bir nesne **almayalar** bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [almayalar, -ma, -y, -a, -lar]*
2. Ele muṭribā nāyuñ **al** ḳıl enīn
ʿÖmür didügüñ bir dem imiş hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 273). [al,]*

al: *(güzelliğini) almak.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
Cemālinden **alur** ḳamer nūr u fer *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 72). [alur, -ur]*

al: *Almak, eline almak.*

1. Çün **almayavuz** tāze tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [almayavuz, -ma, -y, -a, -vuz]*

al: *(Aklı) Almak.*

1. Ṣaçundan **alup** nāfe-i Çīni bū
Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 50). [alup, -up]*

al: *(Beri) Almak.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
Selāṭīn-i ʿālemden **aldı** ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 10). [aldı, -dı]*

al-: *Almak.*

1. Ṣudan **aluram** gerçi dōlāb-vār
Yine eylerem ṣuya ammā niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 291). [aluram, -ur, -am]*

al-: *Almak.*

1. Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele **almazam** tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [almazam, -maz, -am]*

al-: *Almak.*

1. Ḫadeng ile **alsam** elüme sinān
Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1051). [alsam, -sa, -m]*

al-: *Nasiplenmek.*

1. Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
Bize eyle **alduḳça** geh geh duʿā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 118). [alduḳça, -duḳça]

al-: *Almak.*

1. Ne **almaḳ** ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 637). [almaḳ, -maḳ]*

al-: *Almak.*

1. Alasın çü bir mülki itme sitem
Ḳamu ḫalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 69). [alasın, -a, -sın]*

al-: *Almak.*

1. Rüsūmıñı **al** iy Ḫudāvend-i tāc
Ki olmaya tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 183). [al,]*

al-: *Almak.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [alup, --up]*

āl ü aṣḥābına: *Hz. Muhammed'in ailesi ve dostları.*

1. Ṣalāt **āl ü aṣḥābına** her zamān
Ola ḥaşre dek bendeden armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 35). [āl ü aṣḥābına,]

ālā: *Güzellikler.*

1. Ḫaḳ **ālāsına** merd-i Yezdān-şinās
Gerek dāyimā ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 233). [ālāsına, -sına]*

ālā: *Güzellikler.*

1. Ḫaḳ **ālāsına** merd-i Yezdān-şinās
Gerek dāyimā ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 233). [ālāsına, -sına]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Seḥerden gelür ḫᵛāce k'ide devā
Tecessüs ider kim **ʿalāmet** bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 20). [ʿalāmet,]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Seḥerden gelür ḫᵛāce k'ide devā
Tecessüs ider kim **ʿalāmet** bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 20). [ʿalāmet,]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı **ʿalāmet** delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [ʿalāmet,]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı **ʿalāmet** delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [ʿalāmet,]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 54). [ʿalāmet,]*

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 54). [ʿalāmet,]*

ʿalāmet: *Ar. is. Nişan, işaret. Eser. İz. Remiz. Bir şeyin bilinmesine vasıta olan şey.*

1. Diger-gūn ola çünki iy şeh ḫışāl
ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 220). [ʿalāmet-durur, -durur]

ʿalāmet: *İz, nişân, işâret.*

1. Nice siḥr bil kim kerāmetdür ol
Velī olduġına **ʿalāmetdür** ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 4). [ʿalāmetdür, -dür]*

alay: *Topluluk, kalabalık.*

1. Binüp leşker-i Rūm düzdi **alāy**
Kimi nīz aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 531). [alāy,]*

alāy: *Bölük, grup.*

1. Muhanṭās u Ḳayṭās iki **alāy**
Olup aldılar deste şemşīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 111). [alāy,]*

alāv: *Bölük, grup.*

1. Muhanṭās u Ḳayṭās iki **alāy**
Olup aldılar deste şemşīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 111). [alāy,]*

alay: *Topluluk, kalabalık.*

1. Temāşā ider ṭurup iki **alāy**
Ki kim ibtidā başa meydāna pāy *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 831). [alāy,]*

alay: *Topluluk, kalabalık.*

1. Çü ṭāvūs olup ceng içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 12). [alayın, -ı, -n]*

alay: *Bölük, grup.*

1. Alāyı düzüp şāh-ı leşker-şiken
ʿAdūya hücūm itdi çün pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 289). [alāyı, -ı]*

alay: *İnsan topluluğu, güruh, cemaat II Beş süvari bölüğünden yahut dört piyade taburundan oluşan askerî takım.*

1. Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
Dönüp ol ser-efrāz **alāya** gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 400). [alāya, -a]*

alāy düzer: *Askeri birlik düzene koymak, sıralamak II orduyu düzenlemek, orduyu dizmek.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [alāy düzer, -er]*

alay ider: *Topluluk halinde ve belli bir düzen içinde geçiş yapmak.*

1. İder her biri leşkerini alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 717). [alay ider, -er]*

alāy oldı: *Alay, bölük, grup olmak.*

1. Olup cemʿ bir yire oldı alāy
Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 303). [alāy oldı, -dı]*

alāy oluban: *Alay, bölük, grup olmak.*

1. Alāy oluban ol girān-ser çeri
Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 683). [alāy oluban, -uban]*

alayın dilīr: *Hepsini cesur.*

1. Bunı didi düzdi **alayın dilīr**
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 99). [alayın dilīr,]*

alayın düzer: *Üç taburdan oluşan askeri birlik oluşturmak.*

1. Alayın düzer şöyle Sulṭān-ı Rūm
Felekde düzüldi şanasın nücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 117). [alayın düzer, -e, -r-ın, -er]*

alda: *Aldatmak, kandırmak.*

1. İñen **aldamasun** şaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 99). [aldamasun, -ma, -sun]*

alda: *Aldatmak, kandırmak.*

1. İñen **aldamasun** şaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 99). [aldamasun, -ma, -sun]*

aldan: *Aldanmak, kanmak.*

1. Bu şehlige **aldanma** zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [aldanma, -ma]*

ʿālem: *(علم) i. (Ar. ʿalem) 1. İşâret, alâmet, nişan, sembol. 2. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren: 3. Sancak, bayrak: 4. Kubbe, minâre ve bayrak direklerinin en üst kısmında bulunan ay veya lâle biçimindeki süslü tepelik, mahçe: 5. Yeryüzü, dünya:.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
ʿ**Alem** dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 70). [ʿalem,]*

ʿālem: *(fâni) dünyâ.*

1. Elümde ʿ**alem** ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 25). [ʿalem,]*

ʿālem: *(fâni) dünyâ.*

1. Elümde ʿ**alem** ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 25). [ʿalem,]*

ʿālem: *(fâni) dünyâ.*

1. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿ**ālemde** eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 26). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Alem, dünya, cihan.*

1. Suḫendür müzeyyen iden ʿ**ālemi**
Suḫendür mükerrem iden ādemi
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 85). [ʿālemi, -i]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ne deñlü ki ʿ**ālemde** var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 91). [ʿālemde, -de]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ṭolar toz ile çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿ**ālem** görinür ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [ʿālem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Şu resme ṭolar ʿ**āleme** çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 231). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. ʿAlem gerdenine daḳuban kefen
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. ʿAlem gerdenine daḳuban kefen
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. İdem bir daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿ**ālemde** tūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 582). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿ**ālem** yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [ʿālem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Olup tīre ʿ**ālem** çü baġlandı göz
ʿAdūdan ḳaçup şāh döndürdi yüz
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 667). [ʿālem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Alup ḳaçdı başını şāh-ı ʿAcem
Bulınmadı pinhān idüben ʿ**alem**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 676). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ne deñlü ki ʿ**ālemde** ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿ**ālemi**
   Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 727). [ʿālemi, -i]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Bu defʿa eger irmey'aña żarar
   Dutar ʿ**ālemi** tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 860). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Bu defʿa eger irmey'aña żarar
   Dutar ʿ**ālemi** tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 860). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. ʿAlem gibi almış iken ser-fırāz
   İder pest ḳadri çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 3). [ʿalem,]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Ol āyīneden ʿ**āleme** irdi tāb
   Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [ʿāleme, -e]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Olup peyrev-i şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   ʿ**Alem** ser-fırāz olup oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 100). [ʿalem,]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Dutar ʿ**ālemi** gerd mānend-i mīġ
   Kimi nīze aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 105). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿ**alem**
   Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da kem
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 123). [ʿalem,]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Dutar ʿ**ālemi** leşker-i şehriyār
   Şehe nīzelerden çekerler ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 145). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh
   Ġubār itdi ʿ**ālem** yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 208). [ʿālem,]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. ʿAlemdār olup iki şaḳ ḫāme-vār
   Olur ser-nigūn yire düşer ʿ**alem** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 316). [ʿalem,]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
   Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī rezm-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 317). [ʿalem,]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
   Kesilmeye ʿ**ālemde** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
   Kesilmeye ʿ**ālemde** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.*

1. İledüp seni taḫta iy tāc-dār
   Ḳılayum yine ʿ**āleme** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 400). [ʿāleme, -e]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
   Kesilürse ʿ**ālemde** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 404). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Daḫı doymadan ʿ**āleme** iy dirīġ
   Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 431). [ʿāleme, -e]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
   Yiri iki ʿ**ālemde** gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
   Olur meskeni iki ʿ**ālemde** nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 454). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ṭuralı bu ʿ**ālem** cemāl ü celāl
   Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [ʿālem,]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
   Murādum bu ıṣlāḥ idem ʿ**ālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 270). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ṭolar ʿ**āleme** tīr-i berfīne-baḳ
   Olur ḫalḳa cevşen samūr u vaşaḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 33). [ʿāleme, -e]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ṭolar ʿ**āleme** tīr-i berfīne-baḳ
   Olur ḫalḳa cevşen samūr u vaşaḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 33). [ʿāleme, -e]

ʿ**ālem:** *Dünyâ.*

1. Olur ʿ**āleminde** gedā daḫı şāh
   Ḳanāʿat ider virdügine İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 61). [ʿāleminde, -i, -n, -de]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ṭolup ʿ**āleme** bang-ı kūs u derāy
   Ḳulaḳları ker itdi rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 215). [ʿāleme, -e]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı ş̲emīn
   Ki bezzāz-sitān oldı ʿ**ālem** hemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 414). [ʿālem,]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Süheyl-i semendüñ dutup ʿ**ālemi**
   Ker eylerdi gūşı tebīre demi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 429). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Saʿādet anuñ kim göre ol demi
   Hemīn görmiş olur iki ʿ**ālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 456). [ʿālemi, -i]*

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Hemīn şāha lāyıḳ-durur o çehār
   Bu ʿ**ālemde** iy tāc-ver-i şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 530). [ʿālemde, -de]

ʿ**ālem:** *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿ**ālemi** seyle Hindī şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Çü ṭāvus-ı Hindī ṣaçı cilve-ger
Ṣalınsa ṣaçar ʿ**āleme** müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 610). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Aña ḳul olan ʿ**āleme** şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 71). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.*

1. Ṭutuldı şeh üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿ**alemler** yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 62). [ʿalemler, -le]*

ʿalem: *Sancak. || Sancak gibi önde gitmek.*

1. Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker her biri başına bir ʿ**alem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. İder Kâbe-i vaṣla ʿ**ālem** heves
Degül ẓāhir illā ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 159). [ʿālem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿAdem olsa ʿ**ālem** aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [ʿālem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. ʿAlem ber-keş-i mihr-i rūşen-ṭırāz
İden ser-nigūn u ḳılan ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 185). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç ola mı ʿ**ālemde** iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿ**ālemi**
Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 299). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Bir iş ideyüm aña kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿ**ālemde** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 424). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿ**ālemi** ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿ**alem** āfītāb
Gidüp ḫᵛāb bīdār olur ṣeyḫ u ṣāb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 551). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Virüp istimālet düzer şāh ṣaf
Ṭolar ʿ**āleme** ġulġul u kūs u ʿaf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 714). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren, dünya.*

1. Düzilür ḳafasında zerrīn-ʿalem
ʿ**Alem** sāyesinde şeh-i muḥterem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 730). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Çü şūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿ**alem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Çü şūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿ**alem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿ**alem** yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1070). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿ**alem**
Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1073). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
Tozup pür yüzi ṭoldı ʿ**ālem** ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [ʿālem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Görüp anı aldı ele şeh kemend
ʿ**Alem** çekdi vü ṣaldı ḫaşma semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1078). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Görüp anı aldı ele şeh kemend
ʿ**Alem** çekdi vü ṣaldı ḫaşma semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1078). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Müselmān ol iki ʿ**ālemde** şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Ne deñlü bu ʿ**ālemde** naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Aşup bir ḳıl ile iki ʿ**ālemi**
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Virüp ʿ**āleme** zeyn bahār
Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 5). [ʿāleme, -e]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿ**alem**
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿ**alem**
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [ʿalem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Araya alur şāhı cengī sipāh
ʿ**Alem** sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 132). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* ‖ *yeryüzü, dünya.*

1. Araya alur şāhı cengī sipāh
ʿ**Alem** sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 132). [ʿalem,]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Ṭolup ʿ**ālemüñ** içine ceng ü şūr
   Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 309). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Ṭolup ʿ**ālemüñ** içine ceng ü şūr
   Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 309). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Yile virmeseydi Süleymān külāh
   Kimesne olur mıydı ʿ**ālemde** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Yile virmeseydi Süleymān külāh
   Kimesne olur mıydı ʿ**ālemde** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān
   Muṭallāya dönmişdi ʿ**ālem** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 522). [ʿālem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān
   Muṭallāya dönmişdi ʿ**ālem** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 522). [ʿālem,]*

ʿālem: *Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.*

1. Bu ʿ**ālem-durur** ḫod gelür bir zamān
   Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [ʿālem-durur, --durur]*

ʿālem: *Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.*

1. Bu ʿ**ālem-durur** ḫod gelür bir zamān
   Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [ʿālem-durur, --durur]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Yaḳup ʿ**ālemi** āteş-i āfitāb
   Düşer ʿālemüñ ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 11). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Yaḳup ʿ**ālemi** āteş-i āfitāb
   Düşer ʿālemüñ ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 11). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Yaḳup ʿālemi āteş-i āfitāb
   Düşer ʿ**ālemüñ** ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 12). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Yaḳup ʿālemi āteş-i āfitāb
   Düşer ʿ**ālemüñ** ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 12). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Süleymānlıġı gördi Ḫaḳ çün revā
   Gerek olasın ʿ**āleme** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 136). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Süleymānlıġı gördi Ḫaḳ çün revā
   Gerek olasın ʿ**āleme** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 136). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿ**ālemi**
   Müşerref iden ʿilm ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 159). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Müzeyyen iden ḫalḳ ile **ʿālemi**
   Müşerref iden ʿilm ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 159). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
   İden cāh ile **ʿālemi** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 162). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
   İden cāh ile **ʿālemi** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 162). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. İden **ʿāleme** ʿilmi yār ü enīs
   Saʿādetlü hem-rāz u ḫayrü'l-celīs
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 167). [ʿāleme, -e]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. İden **ʿāleme** ʿilmi yār ü enīs
   Saʿādetlü hem-rāz u ḫayrü'l-celīs
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 167). [ʿāleme, -e]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
   Olur iki **ʿālemde** saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
   Olur iki **ʿālemde** saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ḳo ḫᵛābı gicelerde bīdār ol
   Gözet **ʿālemi** vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ḳo ḫᵛābı gicelerde bīdār ol
   Gözet **ʿālemi** vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Bir avuc türāba virüp **ʿālemi**
   Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Bir avuc türāba virüp **ʿālemi**
   Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ḳoyan kimse **ʿālemde** bir yādigār
   Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [ʿālemde, -de]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ḳoyan kimse **ʿālemde** bir yādigār
   Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [ʿālemde, -de]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Şu kim ide **ʿālemde** fikr-i ʿamīḳ
   Ḥarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 41). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Şu kim ide ʿ**ālemde** fikr-i ʿamīḳ
   Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 41). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Bilüp ʿ**ālemüñ** ḫalḳını cümle ḫ̬ïş
   Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Bilüp ʿ**ālemüñ** ḫalḳını cümle ḫ̬ïş
   Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿ**ālemi**
   Velī ejdehādur yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 101). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿ**ālemi**
   Velī ejdehādur yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 101). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Olur ẓulm idicek çü ʿ**ālem** ḫarāb
   Ṣaḳın ẓulmden iy şeh-i kām-yāb
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 181). [ʿālem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Olur ẓulm idicek çü ʿ**ālem** ḫarāb
   Ṣaḳın ẓulmden iy şeh-i kām-yāb
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 181). [ʿālem,]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ser-ā-ser bu ʿ**ālem** nişīb ü firāz
   Degül kāmile zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 203). [ʿālem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Ser-ā-ser bu ʿ**ālem** nişīb ü firāz
   Degül kāmile zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 203). [ʿālem,]*

ʿālem: *Dünya.*

1. Didügi gibi ol eyā şehriyār
   Degül mülki bu ʿ**ālemüñ** pāy-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [ʿālemüñ, -üñ]

ʿālem: *Dünya.*

1. Didügi gibi ol eyā şehriyār
   Degül mülki bu ʿ**ālemüñ** pāy-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [ʿālemüñ, -üñ]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Virür ʿ**āleme** mihr-i tābān żıyā
   Anı şeb-pere görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 51). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Virür ʿ**āleme** mihr-i tābān żıyā
   Anı şeb-pere görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 51). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Bunı yazmadan zer degüldür murād
   Murādum bu ʿ**ālemde** ḳoyam bir ad
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [ʿālemde, -de]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Bunı yazmadan zer degüldür murād
   Murādum bu ʿ**ālemde** ḳoyam bir ad
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [ʿālemde, -de]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.*

1. Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ kemini ki hep ʿ**ālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ kemini ki hep ʿ**ālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿ**alem**
ʿAlem āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿ**Alem** āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿ**Alem** āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Tutup ʿ**ālemi** tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [ʿālemi, -i]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Tutup ʿ**ālemi** tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [ʿālemi, -i]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Ki çün şehr-i meşhūra ire ḥaşem
İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿ**alem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 286). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Ki çün şehr-i meşhūra ire ḥaşem
İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿ**alem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 286). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Ne deñlü ki ʿ**ālemde** vardur ṣuver
Naẓīri var anda velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 343). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Resenler virürler ṣadā hem-çü çeng
İder ʿ**ālemi** devr vaḳt-i zaġenk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 102). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Çe ger teşne yanında merġūb-ı āb
İder ʿ**ālemi** līk çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 170). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Virür gerçi kim ʿ**āleme** nūr u fer
Var evvel ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 413). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Eger baḥr olmasa iy kām-yāb
Ḳomazlardı ʿ**ālemde** bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 56). [ʿālemde, -de]

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü* | *yeryüzü, dünya.*

1. Kim ol çeşmeden içe bir ḳaṭre āb
Ol ābād olur olsa ʿ**ālem** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 14). [ʿālem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Ayıtdılar iy Ḫusrev-i tāc-dār
   Bunuñ ʿaşḳına **ʿālemi** çarḫ-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 94). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. ʿAceb ġāfil olur benī ādemi
   Müʿebbed şanur kendünüñ **ʿālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 2). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Nedür bilmez aṣlın benī ādemi
   Şanur gördügi gibi bu **ʿālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 56). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Gelüp geçdi **ʿālemde** çoḳ pādişāh
   Göze görinen yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 67). [ʿālemde, -de]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Ḳoyupdur velī şīşeye **ʿālemi**
   Perī gibi maḥbūs idüp ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 73). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Açup bunca ʿibret gözini semā
   Temāşā ider **ʿālemi** Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 78). [ʿālemi, -i]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Çıḳup ẓulmet içinde ol āfitāb
   Yine tābişi **ʿāleme** virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 132). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Gelüp dikdi ṣaḥrāda gerçi **ʿalem**
   Velī geldi yādına rāh-ı ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 133). [ʿalem,]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Velī vaṣl ü dīdārı iden murād
   İki **ʿāleme** eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 184). [ʿāleme, -e]*

ʿālem: *Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü || yeryüzü, dünya.*

1. Keser perçemin ṭūġ olur ḳaddi ḫam
   İrişdürdi dāmāne ceybi **ʿalem** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 216). [ʿalem,]*

ʿalem dikdüm: *İşaret, alamet, nişan, sembol koymak. || Sancak, bayrak dikmek.*

1. Gelüp şimdi buraya dikdüm ʿalem
   Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [ʿalem dikdüm, -dü, -m]*

ʿalemdār: *Bayrak taşıyan, sancaktar.2.Bir işe önderlik eden.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
   Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [ʿalemdāra, -a]*

ʿalemdār: *Bayrak taşıyan, sancaktar.2.Bir işe önderlik eden.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
   Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [ʿalemdāra, -a]*

ʿalemdār: *Bayrak taşıyan, sancaktar.*

1. ʿAlemdār olup iki şaḳ ḫāme-vār
   Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [ʿalemdār,]*

ʿalemdār: *Bayrak taşıyan, sancaktar.*

1. ʿAlemdār olup iki şaḳ ḫāme-vār
Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [ʿalemdār,]*

ʿâlemi: *Alem, dünya.*

1. Dutar ʿ**ālemi** leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [ʿālemi,]

ʿâlemi: *Alem, dünya.*

1. Dutar ʿ**ālemi** leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [ʿālemi,]

ʿālem-i hāke: *Yeryüzü, toprak alemi.*

1. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
Yine ʿ**ālem-i ḫāke** itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 142). [ʿālem-i ḫāke,]*

ʿālem-i ʿışḳdan: *Aşk âlemi, âşıklar âlemi.*

1. Çü ḳalmaya benlikden aṣlā eṣer
Alam ʿ**ālem-i ʿışḳdan** bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 8). [ʿālem-i ʿışḳdan, -dan]*

ʿālemüñ ḫalkı: *Dünya halkı, bütün insanlar.*

1. Ola ʿ**ālemüñ ḫalḳı** Yezdān-şināṣ
Ḳamu Ḫażret-i Ḫaḳḳa ide sipās *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 37). [ʿālemüñ ḫalḳı, -üñ]*

ālet: *Nesne ǁ herhangi bir şey.*

1. Urup her biri **āleti** rezme çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 369). [āleti, -i]*

ālet: *Nesne ǁ herhangi bir şey.*

1. Urup her biri **āleti** rezme çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 369). [āleti, -i]*

ālet-i dār ü gīr: *Savaş aletleri,edevatları.*

1. Müheyyā ider **ālet-i dār ü gīr**
Ki ide ʿadūsını ḫōr u ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 953). [ālet-i dār ü gīr,]*

ālet-i dār ü gīr: *Savaş aletleri,edevatları.*

1. Müheyyā ider **ālet-i dār ü gīr**
Ki ide ʿadūsını ḫōr u ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 953). [ālet-i dār ü gīr,]*

ālet-i ḥarb: *Savaş aleti II büyü, nazar, hastalık vb. zararlı etkiler.*

1. İki yañada baġladı ṣaf sipāh
Ṭolar **ālet-i ḥarb** āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 534). [ālet-i ḥarb,]*

ālet-i ḫarb: *Savaş aleti.*

1. Seḥerden durup vehm ile şehriyār
Geyüp **ālet-i ḫarb** olur çün süvār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 240). [ālet-i ḫarb,]

ālet-i ḫarbi: *Savaş aleti.*

1. Çü cāyiz idi aña almaḳ ṣafā
Olur **ālet-i ḫarbi** ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 600). [ālet-i ḫarbi,]*

ālet-i kār-zār: *Savaş aleti.*

1. Müheyyā idüp **ālet-i kār-zār**
İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 37). [ālet-i kār-zār,]*
2. İder zeyn anı **ālet-i kār-zār**
Ne keştī olur bir demürden ḥiṣār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 79). [ālet-i kār-zār,]

ʿaleyhi's-selām: *"ona selam olsun!" manasında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.*

1. İşitdüm Süleymān ʿ**aleyhi's-selām**
Bu maḫlūḳa ḥükm eyler iken tamām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 1). [ʿaleyhi's-selām,]

ālī: *Yüce, ulu.*

1. Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü **ālī** güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [ālī,]*

ālī: *Yüce, ulu.*

1. Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü **ālī** güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [ālī,]*

ʿālī: *Yüce, ulu.*

1. Çü ʿ**ālī-dürür** şāhlar pāyesi
Gerek rāstlıḳ ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 141). [ʿālī-dürür, -dürür]*

ʿālī: *Yüce, ulu.*

1. Çü ʿ**ālī-dürür** şāhlar pāyesi
Gerek rāstlıḳ ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 141). [ʿālī-dürür, -dürür]*

ʿālī: *Yüce, ulu.*

1. Ulu şāh ḳılmasa ʿ**ālī** hüner
Bu ẓāhirdür olmaz iñen muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [ʿālī,]

ʿālī: *Yüce, ulu.*

1. Ulu şāh ḳılmasa ʿ**ālī** hüner
Bu ẓāhirdür olmaz iñen muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [ʿālī,]

ʿālī: *Yüce, ulu.*

1. Yapan itmiş ol şehre biñ ʿ**ālī** bāb
Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [ʿālī,]*

ʿālī: *Yüce, ulu.*

1. İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol tāc-ver
Eline virür iki ʿ**ālī** güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 138). [ʿālī,]*

āl-i aḥmedden: *Hz. Muhammed'in ailesi, soyu.*

1. Ola rāżı Ḫaḳ cümle aṣḥābdan
Daḫı **āl-i Aḥmedden** aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 34). [āl-i aḥmedden, -den]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [ʿalīl,]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [ʿalīl,]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
Eli baġlu vü zaḫmlardan ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 608). [ʿalīl,]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
Eli baġlu vü zaḫmlardan ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 608). [ʿalīl,]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Ṣafāda ḥalāvetde çün selsebīl
Bulur ṣıḥḥat andan içicek ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 106). [ʿalīl,]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Ṣafāda ḥalāvetde çün selsebīl
Bulur ṣıḥḥat andan içicek ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 106). [ʿalīl,]*

ʿalīl: *Hasta.*

1. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
   Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿ**alīl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Yatup olmadan fırḳat ile ʿ**alīl**
   Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Yatup olmadan fırḳat ile ʿ**alīl**
   Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Bile tā ki ne yidügini ʿ**alīl**
   Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Bile tā ki ne yidügini ʿ**alīl**
   Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿ**alīl**
   Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿ**alīl**
   Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Ṭabībe ider bir marīż iḥtiyāc
   Varur ol ʿ**alīle** ki ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 64). [ʿalīle, -e]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Ṭabībe ider bir marīż iḥtiyāc
   Varur ol ʿ**alīle** ki ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 64). [ʿalīle, -e]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Bunı diyüben ḳodı anı ʿ**alīl**
   Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl:** *Hasta.*

1. Bunı diyüben ḳodı anı ʿ**alīl**
   Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [ʿalīl,]*

ʿ**alīl eyler:** *Hasta etmek; kör, sakat bırakmak.*

1. O cūşuñ şadāsı gider elli mīl
   İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 112). [ʿalīl eyler, -r]*

ʿ**alīl itdi:** *Hasta etmek; harap etmek.*

1. Mübārizlerüñ naʿrası şavt-ı pīl
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [ʿalīl itdi, -di]*

ʿ**alīl oldı:** *Hastalıklı, problemli olmak.*

1. Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi pīl
   Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 508). [ʿalīl oldı, -dı]*
2. Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 572). [ʿalīl oldı, -dı]*

alīl olur: *Hastalıklı, problemli olmak.*

1. Gelür gūşına çünki bang-ı raḥīl
Żarūrī olur şāh-ı ʿālem alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 138). [alīl olur, -ur]*

ʿalīl olur: *Hastalıklı, problemli olmak.*

1. Döger sīnesin kūs u yüzini zīl
Olur nevḥadan ḫalḳ-ı ʿālem ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 218). [ʿalīl olur, -ur]*

ʿālim: *1. Çok bilen (kimse), bilici 2. "İlmi ezelî ve ebedî olan" mânâsına esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḫayy-ı Ḳadīm
Ḫalīm ü ʿ**alīm** ü selīm ü kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ʿalīm,]*

ʿālim: *1. Çok bilen (kimse), bilici 2. "İlmi ezelî ve ebedî olan" mânâsına esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

1. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḫayy-ı Ḳadīm
Ḫalīm ü ʿ**alīm** ü selīm ü kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿ**Alīm**
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 63). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿ**Alīm**
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 63). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿ**Alīm** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿ**Alīm** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿ**alīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 460). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿ**alīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 460). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Gerek ʿ**ālim** olsun gerek feylesūf
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [ʿālim,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Gerek ʿ**ālim** olsun gerek feylesūf
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [ʿālim,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāṣına eşyānuñ ol tek ʿ**alīm** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [ʿalīm,]*

ʿalīm: *Çok bilen. Bilgisi ezeli ve ebedi olan, Allah.*

1. Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāṣına eşyānuñ ol tek ʿ**alīm** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [ʿalīm,]*

ʿālī-nejād: *Yüce yaratılışlı.*

1. Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
Çıḳardı olan mālı ʿ**ālī-nejād** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 76). [ʿālī-nejād,]*

ʿālī-nejād: *Yüce yaratılışlı.*

1. Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
   Çıḳardı olan mālı **ʿālī-nejād** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 76). [ʿālī-nejād,]*

allāh: *Yüce yaratıcı.*

1. Dürüp süfre-i itdiler çünki çīn
   Sipās itdi **Allāha** şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 494). [allāha, -a]*

allāh: *Yüce yaratıcı.*

1. Dürüp süfre-i itdiler çünki çīn
   Sipās itdi **Allāha** şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 494). [allāha, -a]*

allāh: *Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.*

1. Bu kāfirler **Allāhı** tekẕīb ider
   Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 701). [allāhı, -ı]*

allāh: *Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.*

1. Bu kāfirler **Allāhı** tekẕīb ider
   Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 701). [allāhı, -ı]*

allah: *Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.*

1. Şu kim ḳorḳa **Allāhdan** iy ḫıdīv
   Göricek anı vehm ider nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 245). [allāhdan, -dan]

allāh: *Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.*

1. Añup mevtini eyler **Allāhı** yād
   ʿİbādātı terk idüp itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 71). [allāhı, -ı]*

allāh-bīn: *Allah'ı gören.*

1. Neye baḳsañ anı göresin hemīn
   Ola dīde-i cānuñ **Allāh-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 178). [allāh-bīn,]*

allāh-bīn: *Allah'ı gören.*

1. Neye baḳsañ anı göresin hemīn
   Ola dīde-i cānuñ **Allāh-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 178). [allāh-bīn,]*

alt: *Alt.*

1. Virür ḳalḳan **altında** şemşīr tāb
   Çü nīlūfer **altında** raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [altında, -da, -n, -ı]*

alt: *Alt.*

1. Virür ḳalḳan **altında** şemşīr tāb
   Çü nīlūfer **altında** raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [altında, -da, -n, -ı]*

alt: *Alt.*

1. Virür ḳalḳan **altında** şemşīr tāb
   Çü nīlūfer **altında** raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [altında, -ın, -da]*

alt: *Alt.*

1. Virür ḳalḳan **altında** şemşīr tāb
   Çü nīlūfer **altında** raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [altında, -ın, -da]*

alt: *Alt.*

1. Çü raʿd eyler **altında** eblaḳ ḫurūş
   Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 179). [altında, -ı, -n, -da]

alt: *Alt.*

1. Çü raʿd eyler **altında** eblaḳ ḫurūş
   Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 179). [altında, -ı, -n, -da]

alt: *Alt.*

1. Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı **altında** ḫad
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [altında, -ı, -n, -da]

alt: *Alt.*

1. Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı **altında** ḫad
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [altında, -ı, -n, -da]

alt: *Alt.*

1. Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt **altı** ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [altı, -ı]*

alt: *Alt.*

Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt **altı** ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [altı, -ı]*

alt: *Alt.*

Şitābende **altında** pīl-i sütürg
Şitābān hem üstinde derrende gürg
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 947). [altında, -ın, -da]

alt: *Alt.*

Şitābende **altında** pīl-i sütürg
Şitābān hem üstinde derrende gürg
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 947). [altında, -ın, -da]

alt: *Alt.*

Şitābān olup raʿd-veş pehlevān
Demān oldı **altında** esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1030). [altında, -da, -n, -ı]*

alt: *Alt.*

Şitābān olup raʿd-veş pehlevān
Demān oldı **altında** esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1030). [altında, -da, -n, -ı]*

alt: *Alt.*

Yine ḥilmüñ **altuñdadur** mülk-i Çīn
Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 59). [altuñdadur, -un, -da, -dur]

alt: *Alt.*

Yine ḥilmüñ **altuñdadur** mülk-i Çīn
Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 59). [altuñdadur, -un, -da, -dur]

alt: *Alt.*

Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt **altına** naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [altına, -ı, -n, -a]*

alt: *Alt.*

Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt **altına** naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [altına, -ı, -n, -a]*

alt: *Alt.*

ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı **altında** gerdūn-ı gerd
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 154). [altında, -ı, -n, -da]

alt: *Alt.*

ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı **altında** gerdūn-ı gerd
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 154). [altında, -ı, -n, -da]

alt: *Alt.*

Ḳabāḥat virür bu mülevveş palās
Bunuñ vardur **altında** dībā libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [altında, -ın, -da]

alt: *Alt.*

Ḳabāḥat virür bu mülevveş palās
Bunuñ vardur **altında** dībā libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [altında, -ın, -da]

alt: *Alt.*

Çıḳar kānuñ **altında** bir yerlü ṭaş
Ki ṣalmışdı pehnāsı arża firāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 97). [altında, -da, -n, -ı]*

alt: *Alt.*

Degül taḫt **altuñda** çünkim muḳīm
Muḳarrer ṣanan anı olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 233). [altuñda, -uñ, -da]*

altı: *Sayı, altı.*

Gider **altı** ay eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 239). [altı,]*

altı: *Sayı, altı.*

Gider **altı** ay eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 239). [altı,]*

altına: *Alt.*

İdüp sāyebān aña zerrīn siper
Dilāverler **altına** cevşen döşer *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 142). [altına, -ı, -na]*

altında: *Alt.*

Burāḳ-ı şitābende **altında** berḳ
Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 61). [altında,]

altun: *Altın.*

Ṣalup mey deñizine **altun** gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [altun,]*

altun: *Altın.*

Ṣalup mey deñizine **altun** gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [altun,]*

altun: *Altın.*

Ya ġarḳ olup **altuna** ol nām-dār
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [altuna, -a]*

altun: *Altın.*

Ya ġarḳ olup **altuna** ol nām-dār
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [altuna, -a]*

ālūde: *Bulaşmış, karışmış, karışık II günahkar, suçlu.*

Çü ḫāküz ʿaceb mi ger **ālūdeyüz**
Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 75). [ālūdeyüz, -y, -üz]*

ālūde-i ḫūn u ḫāk: *Toprak ve kan ile karıştırmak.*

ʿAdūsını şāhuñ biz itdük helāk
Yatur ḫasta **ālūde-i ḫūn u ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 360). [ālūde-i ḫūn u ḫāk,]*

ʿam: *İsteyerek.*

Seni sen şaḳın ḳılma ʿ**amden** helāk
Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 29). [ʿamden,]*

ʿam: *İsteyerek.*

Seni sen şaḳın ḳılma ʿ**amden** helāk
Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 29). [ʿamden,]*

ʿām: *Sıradan halk, avam.*

Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir ḫāṣ u ʿ**ām**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [ʿām,]

ʿām: *Sıradan halk, avam.*

Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir ḫāṣ u ʿ**ām**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [ʿām,]

ʿām: *Sıradan halk, avam.*

Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿ**ām**
Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [ʿām,]

ʿām: *Sıradan halk, avam.*

Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿ**ām**
Disün ḫarresallāh ʿani'l-inhidām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [ʿām,]

ʿām: *Sıradan halk, avam.*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿ**ām**
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [ʿām,]*

ʿām: *Sıradan halk, avam.*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿ**ām**
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [ʿām,]*

ʿam: *İsteyerek.*

Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
İrüp şaçdı ʿ**amden** anı bād-ı saḫt
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 66). [ʿamden, -den]

ʿam: *İsteyerek.*

Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
İrüp şaçdı ʿ**amden** anı bād-ı saḫt
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 66). [ʿamden, -den]

aʿmā: *Kör, görmeyen.*

Degül cümle **aʿmā** benī ādemi
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [aʿmā,]*

aʿmā: *Kör, görmeyen.*

Degül cümle **aʿmā** benī ādemi
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [aʿmā,]*

aʿmā: *Kör, görmeyen.*

Olup hem-nişīn ehl-i dānā ile
Refīḳ olma zinhār **aʿmā** ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 170). [aʿmā,]*

aʿmā: *Kör, görmeyen.*

Olup hem-nişīn ehl-i dānā ile
Refīḳ olma zinhār **aʿmā** ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 170). [aʿmā,]*

āmāc: *Ar. Atılacak şey ile vurmak üzere dikilen nişan, nişan tahtası.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü **amac** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [amac,]*

āmāc: *Ar. Atılacak şey ile vurmak üzere dikilen nişan, nişan tahtası.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü **amac** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [amac,]*

aʿmāl: *Ameller, işler.*

Ola muṭṭaliʿ cümle aḥvāline
Tafaṭṭun bula cümle **aʿmāline** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 108). [aʿmāline, --i, --n, --e]*

aʿmāl: *Ameller, işler.*

Ola muṭṭaliʿ cümle aḥvāline
Tafaṭṭun bula cümle **aʿmāline** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 108). [aʿmāline, --i, --n, --e]*

āmān: *Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.*

Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [amān,]*

āmān: *Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.*

Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [amān,]*

āmān: *İmdat.*

Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola **amān**
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [amān,]*

āmān: *İmdat.*

Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola **amān**
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [amān,]*

amān vire: *Canını bağışlamak, öldürmemek, merhamet etmek.*

Eger ḥükmüñe rām olursa cihān
Ne mümkin vire merg bir dem amān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 224). [amān vire, -e]

ʿamel: *Iş; hayır.*

Gerekdür ʿ**amel** ʿilm olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿilm olur ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 101). [ʿamel,]*

ʿamel: *Iş; hayır.*

Gerekdür ʿ**amel** ʿilm olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿilm olur ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 101). [ʿamel,]*

ʿamel: *1. İş, fiil, kâr: amel-i sâlih. 2. İş işleme: sa'y ü amel. amelen işçe, amelce.*

Buyurdı ki bir niçe esb-i naḫīf
ʿ**Āmelden** ḳalub olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 32). [ʿāmelden, -den]*

āmīhte olur: *Karışmış, karıştırmış olmak.*

Olup naʿlden gerd engīḫte
Olur ol iki baḫr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1082). [āmīḫte olur, -ur]*

āmirz-gār: *Far. Affedici, eden, Cenab-ı Allah.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem **āmirz-gār**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [āmirz-gār,]

āmirz-gār: *Far. Affedici, eden, Cenab-ı Allah.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem **āmirz-gār**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [āmirz-gār,]

ammā: *Ancak, ama.*

Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
Olur menzili āḫır **ammā** behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 55). [ammā,]*

Burāḳ idi **ammā** çü raḫşende berḳ
Teni mihr tābından olmazdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 39). [ammā,]

Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet çe ger
Olur dest-i merd āḫır **ammā** ciger
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 468). [ammā,]

Ṣudan aluram gerçi dōlāb-vār
Yine eylerem ṣuya **ammā** niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 292). [ammā,]*

Seferde çoḳ olur egerçi ḫaṭar
Mübārek olur dirler **ammā** sefer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 168). [ammā,]

Olur gerçi kim Türkler mū-şikāf
Sinānumdan **ammā** olur raḫne Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 364). [ammā,]

Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı **ammā** bu kez uyanur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [ammā,]

Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
Olur elde pervīzen **ammā** siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1024). [ammā,]*

Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
Perī-çehre **ammā** ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 118). [ammā,]*

Olur müttehem gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan **ammā** ki cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [ammā,]

Mücāz itse **ammā** beni şehriyār
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [ammā,]*

Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet **ammā** hevā-yı laṭīf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 160). [ammā,]

Anuñ daḫı **ammā** ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [ammā,]*

Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi **ammā** ki destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [ammā,]

Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
Anı itdi bir peşşe **ammā** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 90). [ammā,]*

Budur şarṭ **ammā** ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [ammā,]*

Egerçi ki ḳātil olur zaḫm-ı tīr
Olur rāy **āmmā** ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 196). [āmmā,]*

Marīż oldı gün günden **ammā** żaʿīf
Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 5). [ammā,]*

Yoḳ anuñ vücūdını bilmez beşer
Virürler ṣıfātından **ammā** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 120). [ammā,]

Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur **ammā** hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [ammā,]*

Żuʿā eyleyüp didi kim iy rasūl
Direm bildigüm olma **ammā** melūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 22). [ammā,]

Dirīġā ki bulmadum **ammā** revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [ammā,]

Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr **ammā** ki nıṣf-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 46). [ammā,]

Olur rūz gerçi ki perde-rübā
İder bend **ammā** ki şeb dest ü pā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 8). [ammā,]

Yanında degül ḳaṭrece selsebīl
Aḳar her yaña olmış **ammā** sebīl
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 214). [ammā,]

Binüp Ḫıżr u İlyās oldı revān
Belirmez Sikenderden **ammā** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 240). [ammā,]

Degüldür ʿaded çoḳlıġı muʿteber
Eyü naẓm itmekdür **ammā** hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 58). [ammā,]

Ḫased eyleyen gerçi kim ṭaʿn ider
Naẓīrin getürmekdür **ammā** hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 118). [ammā,]

ammā ki: *Ama, ancak.*

Degül āhu **ammā ki** nāfe-feşān
Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 63). [ammā ki,]

ammā ki: *Ama sözünün daha kuvvetli şekli, fakat, buna karşılık.*

Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi **ammā ki** şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [ammā ki,]

ʿamūd-ı girān-vār: *Sütun, direğin dik olması gibi.*

Ne tīġ u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿ**Amūd-ı girān-vār** elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 488). [ʿamūd-ı girān-vār,]

āmūhte: *(آموخته) sıf. ve i. (Fars. āmūḫten "öğrenmek"ten āmūḫte) Öğrenmiş, okumuş, bilgili (kimse).*

Kim olursa esrāruñ **āmūḫte**
Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 59). [āmūḫte,]*

āmurz-gār: *Affeden, bağışlayan.*

Günāh itmese bendeler bī-şümār
Dinilmez idi saña **Āmurz-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 82). [āmurz-gār,]*

Olur mücrime luṭf dāyim ḥişār
Raḥīm ol ki raḥm ide **Āmurz-gār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1128). [āmurz-gār,]

āmūz-gār: *Hoca, öğretmen.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem **āmūz-gār** ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [āmūz-gār,]

āmūz-gār: *Hoca, öğretmen.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem **āmūz-gār** ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [āmūz-gār,]

āmūz-gār: *Hoca, öğretmen.*

Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān olur **āmūz-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 226). [āmūz-gār,]*

āmūz-gār: *Hoca, öğretmen.*

Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān olur **āmūz-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 226). [āmūz-gār,]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek.*

Adın sikkede yazdı her şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [añar, -ar]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek.*

Adın sikkede yazdı her şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [añar, -ar]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Anup çün ṭoḳundı başına siper
Ser-i ser-firāzı iki şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1063). [anup, -up]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Anup çün ṭoḳundı başına siper
Ser-i ser-firāzı iki şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1063). [anup, -up]*

an-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Yine **añdı** Rūmı şeh-i encümen
Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 83). [añdı, -dı]*

an-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Yine **añdı** Rūmı şeh-i encümen
Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 83). [añdı, -dı]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Bu şādılıġa gāh ḥandān olur
Añup fürḳati gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [añup, -up]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Bu şādılıġa gāh ḥandān olur
Añup fürḳati gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [añup, -up]*

an: *Zaman, dem.*

Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki bir mīl menzil olurdı her **an** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [an,]*

ān: *Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.*

Ki efkār ü vehm ile her nām-dār
Olur idi her **ānda** Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 298). [ānda, -da]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Añup mevtini eyler Allāhı yād
ʿİbādātı terk idüp itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 71). [añup, -up]*

añ-: *Hatırlamak, akla getirmek.*

Anup Ḫıżr u İlyās içüp oldı sīr
Çıḳardı ne deñlü giyerse ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 227). [anup, -up]*

aña: *T. Ona.*

Olur cāy-ı meydān çün kān-ı laʿl
Başar mühr **aña** cā-be-cā mīḫ-i naʿl

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 282). [añа,]

Ne Rüstem döyer **añа** ne Zāl-i zer
Geyimlü fîli çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [añа,]*

Didi şeh kim eylerse anı tebāh
Virüp **añа** Rūmı idem Rūma şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [añа,]

Eger ḥamle ḳılsa idi **añа** şīr
Ne gürz alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 335). [añа,]*

Gev-i Hind ü Sind ü Ḥıṭā vü ʿArab
Añа ḳorḳuban baş egerlerdi heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 340). [añа,]

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide **añа** ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [añа,]*

Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz imişüz biz **añа** ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 694). [añа,]*

Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben **añа** yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [añа,]*

Anuñ **añа** bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 793). [añа,]*

Duralı cihān vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden **añа** ne iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [añа,]*

Añа saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [añа,]*

Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Añа bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [añа,]*

Varınca **añа** bu sipāh-ı sipāh
Sipāhın ḳamu eylesün cemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 937). [añа,]*

Varalum **añа** gelmedin şāh-ı Hind
Muʿīn olmadın leşker-i Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 959). [añа,]

Göz açdırmayalum varalum **añа**
Eyü rāy ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 971). [añа,]*

Çü devlet döne dost olur ʿadū
Çıḳar her kemīnden **añа** kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [añа,]

Cihān devletinde çü yoḳdur ḳarār
Añа ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 28). [añа,]*

ʿİbādet gibi nesne yoḳdur laṭīf
Añа saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 78). [añа,]*

Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Añа ḥikmet ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [añа,]*

Şehādet idüp **añа** telḳīn-i şāh
Olup reh-nümā gösterür şāh rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 457). [añа,]*

Hidāyet ider **añа** çünkim İlāh
İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 461). [añа,]*

Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-serīr
Cihānda **añа** şimdi yoḳdur naẓīr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [añа,]

Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet **añа** ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [añа,]*

Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
Olur **añа** mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [añа,]*

Ḫaḳuñ nuṣreti **añа** oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 27). [añа,]*

Şehin-şāh Ebu'l-Feṯḥ-i Ḫān Bāyezīd
Saʿādet **añа** bende devlet mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 30). [añа,]*

Añа pādişehler kemer-bestedür
Olan bendesi tīġdan restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 47). [añа,]*

Cihān devr-i ġonca olup müstedām
Cihān şehleri olsun **añа** ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [añа,]*

Olup devlet-i ṣıḥḥat **aña** ḳarīn
Ḫudā her murādına olsun muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 93). [aña,]*

Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
Ki Firdevs ider **aña** ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 110). [aña,]*

Hümāyūn deri āsumān u zemīn
Sürer şāhlar **aña** rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [aña,]*

Güneş **aña** bir şemsedür zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḥalḳa-vār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [aña,]*

Selāṭīn-i devr **aña** der-bān olur
Ki der-bān olan **aña** sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 141). [aña,]*

Selāṭīn-i devr **aña** der-bān olur
Ki der-bān olan **aña** sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 142). [aña,]*

Duʿālar idüben **aña** ḫāṣ u ʿām
Disün ḫarresallāh ʿani'l-inhidām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [aña,]*

Egerçi ki Şīrāzı Saʿdī öger
Bunı görse itmezdi **aña** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 226). [aña,]*

Aña bir degül ʿişret iden hemān
Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 57). [aña,]*

Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm ola kim **aña** maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [aña,]*

İşigine yüz sürse bir ḫasta mūr
İdemez **aña** pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 40). [aña,]*

Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 76). [aña,]*

Aña dest-yāram cihān-pehlevān
Ṣafāsı olan işte gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 77). [aña,]*

Miḥekdür çalınmaḳ gerek **aña** fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [aña,]*

Velī itmedüm ben ḫod **aña** günāh
Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 127). [aña,]*

Çün ol gelmedi ben varayum **aña**
Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 131). [aña,]*

Eger ʿizzet idüp olur ise rām
Ḳılayum **aña** ben daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 134). [aña,]*

Çeküp baş iderse benüm ile ceng
İdeyüm **aña** Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 138). [aña,]*

Ḳılavuz olup Ḫıżr u İlyās **aña**
Ḫakuñ emri ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 223). [aña,]*

Aña rām imiş nıṣf-ı Hindūstān
Ne Hindūstān belki nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 257). [aña,]*

Çü evṣāfın işitdi ṣāḥib-ḳırān
Didi **aña** elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 270). [aña,]*

Be-ġāyet **aña** ʿāṣıḳam mübtelā
Nedür māl ü milket **aña** cān fidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 369). [aña,]*

Be-ġāyet **aña** ʿāṣıḳam mübtelā
Nedür māl ü milket **aña** cān fidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [aña,]*

Ne şehre ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
Çıḳup yüz süre **aña** pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 398). [aña,]*

Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
Ola ṭāḳ **aña** dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [aña,]*

Ḳarīb **aña** çoḳ server-i ṣaf-şiken
Gelüp bezm-i şāha olur encümen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 469). [aña,]*

N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [aña,]*

Muḳābil olursa **aña** āfitāb
Ḳarara yüzi itdügünden ḫicāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 535). [aña,]*

Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi Çīnde **aña** naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [aña,]*

Hemīn ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān idi
Ki sulṭān **aña** bende-fermān idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 660). [aña,]*

Girü **aña** hem dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [aña,]*

Aña ʿāṣıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [aña,]*

Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 71). [aña,]*

Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi **aña** kūhı tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [aña,]*

İdüp sengden ejdehāya naẕīr
Yazar **aña** tārīḫ ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 184). [aña,]*

Ṣabūḥı çeker nergis-i ser-girān
ʿAnādil **aña** ʿarż ider dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 16). [aña,]*

Olup naġme-ger bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar **aña** āheng destān-serā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 52). [aña,]*

Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿAdem olsa ʿālem **aña** yoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [aña,]*

Vay anuñ başına ki merdūd ola
Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 202). [aña,]*

Aña hīç lāzım degül tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [aña,]*

Eger olmasaydı peyām-ber Ḫalīl
Aña gülşen itmezdi nārı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 252). [aña,]*

Niyāzum sipāsum añadur **aña**
Ki ne ibtidā var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 257). [aña,]*

Baña her kişi kim ola nīk-ḫāh
Muḳarrer olur **aña** taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 330). [aña,]*

Sipās olsun **aña** ki ol Kird-gār
Muḳābil olanı ider ḫˇōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 349). [aña,]*

Urup mühr **aña** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
İder çoḳ metāʿ ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 407). [aña,]*

Bir iş ideyüm **aña** kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [aña,]*

İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh geymeden yegdür **aña** külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [aña,]

Ṣıġındum Ḫudāya muʿīnüm Ḫudā
Varayum **aña** ḫāżır olsun n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 502). [aña,]*

İder istimālet **aña** tāc-dār
Sürūr ile ol daḫı olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 541). [aña,]*

Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿadū
Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta **aña** rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 562). [aña,]*

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḫażreti irdi defʿi **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [aña,]*

Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 618). [aña,]

Degül tīġ-ı ejder idi cān-sitān
Berāber **aña** pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 630). [aña,]*

Uzunlıḳda olur sütūn-ı felek
Ṭırāz eylemiş **aña** bālin melek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 652). [aña,]*

Ki vaḳt oldı ol devlet ile süvār
Sikender ẓafer **aña** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 660). [aña,]*

Degül idi iḳlīm **aña** kām
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 671). [aña,]

Peyām-ber ḫaber-ber ola çün baña
Hirāsān olur ḫayr gelmez **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 694). [aña,]*

Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 695). [aña,]

Virürse ẓafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muhanṭās ile ben yiterüm **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [aña,]*

Urup naʿra didi ki iy şāh-ı Çīn
Degüldür **aña** seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 840). [aña,]*

Bu ḥāliyle oldum şehe bende ben
Ne kişisin olduñ **aña** ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 846). [aña,]*

Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [aña,]*

Çıḳar yine bir pīl-i ṣāḥib-şükūh
Muḳābil olur **aña** mānend-i kūh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 866). [aña,]

Dönüp urdı bir gürz **aña** pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [aña,]*

Urur **aña** bir tīġ ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [aña,]*

Varup **aña** ḳarşu cihān-pehlevān
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 897). [aña,]*

Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
Dutar ḳarşu şemşīr **aña** şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [aña,]*

Diledi yine ide meydāna ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 944). [aña,]*

İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet **aña** ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [aña,]*

Nereye ki ʿazm ide ṣāḥib-ḳırān
Aña feṭḥ u nuṣret ola hem-ʿinān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 966). [aña,]

Ola devleti dāyim anuñ füzūn
Aña ḫaşm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 968). [aña,]*

Cihān şehlerinde **aña** yoḳ hemāl
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [aña,]*

İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
İder rāst meydānda **aña** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 988). [aña,]*

Didi **aña** destūr-ı destūr-dān
Ki iy Ḫusrev-i Ḫusrevān-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1153). [aña,]

Şehādet ider ʿarż **aña** şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [aña,]*

Çeker bir semend **aña** gerdūn-ḫırām
Şu gibi revān yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 157). [aña,]*

Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān devān
Degül **aña** bir ḫaṭve devr-i cihān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 164). [aña,]

İder fāḫte nāle mūsīçe āh
Olur **aña** ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 62). [aña,]*

Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [aña,]

Urur **aña** bir tīġ-ı Hindī dilīr
Siper ḳarşu dutdı **aña** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [aña,]*

Urur **aña** bir tīġ-ı Hindī dilīr
Siper ḳarşu dutdı **aña** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 340). [aña,]*

Muḳābil olur **aña** ol pehlevān
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 347). [aña,]*

İrüp **aña** ḫışm ile ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [aña,]*

Urur ṣoñra bir gürz **aña** şīr-gīr
Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [aña,]*

Dürüldi ki çün serverüñ defteri
Müfīd olmadı **aña** māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 444). [aña,]*

Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür **aña** şeh ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [aña,]*

Urur **aña** bir nīze ol pehlevān
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 459). [aña,]*

Sürer şeh daḫı ġūlla defʿi semend
Ṣalar ẕikr idüp Ḫaḳḳı **aña** kemend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 492). [aña,]*

Görüp ḫīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur **aña** ḳarşu ḫurūşān çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [aña,]*

Muʿāvin olamadı **aña** sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 573). [aña,]*

Çü cāyiz idi **aña** almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 599). [aña,]*

Getürdür **aña** şāh bir tercümān
Suḫen-dān u dānā vü şīrīn-zebān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 611). [aña,]*

Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh idüp **aña** tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 614). [aña,]*

İden iʿtimād **aña** ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 627). [aña,]*

Aras Şaṭ **aña** nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [aña,]*

İder ʿarż ḥālin **aña** her faḳīr
Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 169). [aña,]*

Olur **aña** her cüzvī çünkim suʾāl
Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 171). [aña,]*

Ṣorup cümlesin bildi şāh-ı cihān
Olur ḳamu maḫfīler **aña** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 58). [aña,]*

Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur **aña** her ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [aña,]*

Yine gelmege eylemez biri cezm
İderler **aña** göre esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 144). [aña,]*

Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf **aña** bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 174). [aña,]*

Ola şāh olan çünki ṣāliḥ-nihād
İder ḫalḳ-ı ʿālem **aña** inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 218). [aña,]*

Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ **aña** ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [aña,]*

İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren cehl zenginden **aña** cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [aña,]*

Olup **aña** maʿlūm iki mekān
Olur āḫıret biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 75). [aña,]*

Gerek şerbet içen ide iḫtimā
Olur dā **aña** yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 458). [aña,]*

Aña rūḥ dir çünki iy şeh ḥekīm
İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [aña,]*

Demi ḫarḳ idüp ṣarfı bozar mizāc
Żarūrī olur itmek **aña** ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 372). [aña,]*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña eylemez aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 366). [aña,]*

Bir avuc türāba virüp ʿālemi
Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 350). [aña,]*

Meger var imiş anda bir sülḥafāt
Ki ol cūy idi **aña** Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [aña,]*

Velī dest-res bulmaz **aña** beşer
Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 237). [aña,]*

Aña vir şehā manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 179). [aña,]*

Şehā saʿy ḳıl himmet ile **aña**
Ki hīç nesne olmaya maḫfī saña
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 127). [aña,]

Gidüp ḫod-nümālıḳ Ḫudā-bīn olur
Mekānı yine **aña** taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 72). [aña,]*

Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [aña,]*

Ṭolar ḳalbine dāyimā ıżṭırāb
Olur ejdehā aġzı **aña** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 62). [aña,]*

Görür şeh ki gönline gelmez mekān
Olur **aña** vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 52). [aña,]*

Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı **aña** ḥasen
Ḫużūr olur **aña** o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 42). [aña,]*

Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı **aña** ḥasen
Ḫużūr olur **aña** o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 41). [aña,]*

Virürler **aña** geh geh āb-ı ʿalef
Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 35). [aña,]*

Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden **aña** şeh libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [aña,]

Sarāyında eyletdi bir būstān
Ki reşk eyleye **aña** bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 4). [aña,]*

Sürür ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi **aña** şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [aña,]*

Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
Amān virme **aña** dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [aña,]*

Aña himmet eyle ki dānā ola
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 173). [aña,]*

Ne niʾmet virür ise Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 148). [aña,]

Muḳarrer bilüp itdüm **aña** ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez **aña** kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 54). [aña,]*

Muḳarrer bilüp itdüm **aña** ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez **aña** kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 53). [aña,]*

Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki ne żıd var **aña** ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [aña,]

Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine bu ʿizz ü celāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 39). [aña,]

Aña saʿy ḳıl iy şeh-i kām-yāb
Yiyüp ḫalḳ sen çekmeyesin ʿaẕāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 157). [aña,]

Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne lāzım **aña** ḫāricī kīne-ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [aña,]*

Sözine çü şeh ḳılmaya iʿtimād
Kimesne **aña** eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 26). [aña,]*

Vezīr ol-durur kim ola ked-ḫudā
İde ḫalḳ-ı ʿālem **aña** iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 30). [aña,]*

Ki tā **aña** meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola ġamdan āsūde dil bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 85). [aña,]

Aña vaż'-ı ḫuddām ider şehriyār
İder bir niçe ṣāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 211). [aña,]*

İder vaḳf **aña** Mıṣr ile Şāmı şāh
İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [aña,]*

Kimesne ne **aña** ne māla naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [aña,]

Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi yaḳın **aña** bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 142). [aña,]*

Geçüp taḫta oturdı çün ol cuvān
İṭāʿat ider **aña** ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 100). [aña,]*

Aña lîk ṣarrāf-ı dānā gerek
Cemāl itmege seyr-i dānā gerek *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 11). [aña,]*

Arada şehüñ fülki hem-çün felek
Velī bād-bān **aña** bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 38). [aña,]*

Tenende gibi ṣāʿid oldı hemān
Ne ḳulle **aña** pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [aña,]*

Ki olmadı maʿlūm **aña** hīç ḥāl
Gelür ḫāṭırına niçe iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 317). [aña,]*

İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī bulmadı girmege **aña** der *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 308). [aña,]*

Şu kim dūr-ı endīş ü dānā ola
Bunuñ gibi fiʿl olmaz **aña** revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 204). [aña,]*

Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez ḳıyās **aña** ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 98). [aña,]*

Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ ile evc **aña** dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [aña,]*

İder **aña** Ḳaydāfe ġāyet ʿitāb
Ḫacīl olduġından viremez cevāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 269). [aña,]

Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem bulamaz peleng **aña** rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [aña,]

Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
Nice vādī cin bulamaz **aña** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 22). [aña,]*

Geçüp gitdi Cablusa şehrine şāh
Geçüp māh u sāl irdi **aña** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 44). [aña,]*

Çü mellāḥ **aña** vara ḫayrān olur
Hemīşe felek gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 325). [aña,]*

Belīsān sürüben Belīnās **aña**
Duʿā eyledi Ḫıżr u İlyās **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 410). [aña,]*

Belīsān sürüben Belīnās **aña**
Duʿā eyledi Ḫıżr u İlyās **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 409). [aña,]*

Bulur bir kişi yolda pes tāc-ver
Ṣorar şehr ḥālinden **aña** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 378). [aña,]*

Ḳo deryāyı ḳıl **aña** iy şeh heves
Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 277). [aña,]*

Münaḳḳaş per ü bāli hem-çün teẕerv
Olur tīre baḳup **aña** çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 220). [aña,]*

Çü oġlan-ı ṭıfl ola āzürde-ser
Aña ṣoñra laṭme ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 196). [aña,]*

Yaḳar çünki pervāne-i sūz u tāb
Ne fāyide virürse şemʿ **aña** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 194). [aña,]*

O ṣandūḳı alur ḳuçaġa melek
Żarar eylemeye ki **aña** semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 182). [aña,]*

Ṭaḳup **aña** zencīr-i ḳandīl-vār
Ṣalarlar anı baḥre bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 135). [aña,]*

İrişmez biri **aña** pūyān olup
Ḳalurlar çü iẕlāl ḫayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 97). [aña,]*

İder pūya deryāda ol bād-pā
Olur hem-ʿinān **aña** bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 92). [aña,]*

Aña āhen olmaya hergiz ḥicāb
Seḫāb olmaya merdüm-i çeşme āb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 85). [aña,]

Var ol şehrde bir put-i muʿteber
Ki ol ḳavm **aña** ʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 22). [aña,]*

Ne aṣṣı velīkin dirīġā hicāb
Oluban olur ġuṣṣa **aña** seḫāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 8). [aña,]*

Ṣorar gördügini **aña** tāc-ver
Virür her ne kim ṣorsa elbet ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 183). [aña,]

ʿAvāmuñ kelāmı çü ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı naẕmdur **aña** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 8). [aña,]*

Açup bāl uçup irmez **aña** ṭuyūr
Ḳonup bulmaz irişse yelden ḥuẓūr
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 77). [aña,]

Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
Ki olmış **aña** Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 154). [aña,]*

Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz **aña** hem āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [aña,]

Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü faẕluñ ʿaẓīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 191). [aña,]

Aña oldı şākird üç üstād-ı fen
Biri Cāmi Ḫusrev biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 171). [aña,]*

Çü şākird-i sāliş ṭapuñdur **aña**
Sebaḳ-dāşa baḳ düşdi ġayret saña
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 169). [aña,]

Çü Ḫaḳ yoluna vaḳf ola būstān
Gerekmez **aña** Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 78). [aña,]*

Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
Ne ise kühen oldurur **aña** nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 90). [aña,]*

Şu göz kim **aña** cevheri tūtiyā
Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 93). [aña,]*

İşidüp ider murġ ṭūl-i emel
Olur ol nevā **aña** şūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 118). [aña,]*

Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
Ki ʿömri günine irişür zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 135). [aña,]*

İdüp sāyebān **aña** zerrīn siper
Dilāverler altına cevşen döşer *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 141). [aña,]*

Görinüp sipihr **aña** zerrīn siper
Görür bisterin āhen ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 145). [aña,]*

Ki dimiş idi **aña** encüm-şümār
Senüñ ölecegüñ yir iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 149). [aña,]*

aña: *" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Ki niçe ki endīşe ola bülend
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 44). [aña,]*

Berāber-durur **aña** kūh ile berg
Müsāvīdür **aña** ḥayāt ile merg *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 108). [aña,]*

Ne virür beşer mergi **aña** gezend
Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 109). [aña,]

İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb **aña**
ʿAyān oldı dībāce-i ġayb **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 41). [aña,]*

Ne hem-rāh olur **aña** vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 43). [aña,]

Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 84). [aña,]*

Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile ümmet olduñ **aña** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [aña,]*

Şu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ **aña** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [aña,]*

Niyāzum sipāsum **añadur** aña
Ki ne ibtidā var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 257). [añadur, -dur]*

aña karşu: *Ona karşı.*

Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
Yürür **aña ḳarşu** çü ġurrende mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [aña ḳarşu,]

ʿanādil: *Bülbüller.*

Şabūḥı çeker nergis-i ser-girān
ʿAnādil aña ʿarż ider dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 16). [ʿanādil,]*

ʿanāsır: *Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).*

Birisi **ʿanāşırdan** olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem

(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [ʿanāṣırdan, -dan]

ʿ**anāsır:** *Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).*

Birisi ʿ**anāşırdan** olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [ʿanāṣırdan, -dan]

ʿ**anāsır:** *Unsurlar.*

ʿAnāṣır cemādāt ü ḥayvānlar
ʿAḳārībler dīv ü şeyṭānlar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 11). [ʿanāṣır,]*

ʿ**anāşır:** *Unsurlar.*

ʿAnāṣır cemādāt ü ḥayvānlar
ʿAḳārībler dīv ü şeyṭānlar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 11). [ʿanāṣır,]*

ʿ**anāşır:** *Unsurlar.*

ʿAnāṣır cemādāt olup sūgvār
Ḳara geydi gerdūn olup bī-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 195). [ʿanāṣır,]

ʿ**anber:** *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿ**anberi** cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 222). [ʿanberi, -i]*

ʿ**anber:** *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿ**anberi** cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 222). [ʿanberi, -i]*

ʿ**anber:** *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

Zemīn müşg olup ʿ**anber** olmış havā
Virür bād-ı nevrūzı cāna ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [ʿanber,]*

ʿ**anber:** *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

ʿ**anber:** *Güzel koku.*

Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿ**anber** ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [ʿanber,]

ʿ**anber:** *Güzel koku.*

Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿ**anber** ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [ʿanber,]

ʿ**anber-feşān:** *Amber saçan / Güzel koku saçan.*

Urur raḳṣ raḳḳāṣ-ı ʿ**anber-feşān**
Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [ʿanber-feşān,]

ʿ**anber-feşān:** *Amber saçan / Güzel koku saçan.*

Urur raḳṣ raḳḳāṣ-ı ʿ**anber-feşān**
Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [ʿanber-feşān,]

ʿ**anber-feşān olur:** *Güzel kokular saçar olmak.*

Oluban dümi dāmenini keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 12). [ʿanber-feşān olur, -ur]

anca: *O kadar, onca.*

Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar **ança** dürlü nifāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [ança,]

anca: *O kadar, onca.*

Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar **ança** dürlü nifāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [ança,]

ancak: *Yalnızca, sadece.*

Şehi ḳarşular begler ile hemān
Sipeh yoḳ bilesince **ancaḳ** mihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 422). [ancaḳ,]

Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe **ancaḳ** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [ancaḳ,]

Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber
Mülūkıdur **ancaḳ** olan muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 74). [ancaḳ,]

Nemedde olur cümle cismi nihān
Ayaġı ḳalur **ancaḳ** olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 30). [ancaḳ,]*

Melek didi İskendere Ḫusrevā
Deñiz ḳaʿrınuñ seyri **ancaḳ** ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 270). [ancaḳ,]*

ʿan-ced: *Dededen beri.*

Ebā ʿ**an-ced** ol mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [ʿan-ced,]*

ʿan-ced: *Dededen beri.*

Ebā ʿ**an-ced** ol mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [ʿan-ced,]*

anda: *T. Orada.*

Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder bir niçe müddet **anda** ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 494). [anda,]

Bir ay **anda** durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [anda,]*

Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur **anda** āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [anda,]*

Eline ne girdi ise **anda** şāh
Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [anda,]*

Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz **anda** ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 700). [anda,]*

Cevābın alup elçi oldı revān
Oturdı bir ay **anda** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 804). [anda,]*

Gelüp **anda** aṣḥāb olmış şehīd
Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [anda,]*

Felek gibi sūrī çe ger üstüvār
Bu ṯābit velī **anda** yoḳdur ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 232). [anda,]

Biri yüze yazılur **anda** namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [anda,]

Mülevven iki reng ile **anda** sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [anda,]*

Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü **anda** ider bunda zerʿ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [anda,]

Nereden güẕer eyleseydi sipāh
Görinmezdi **anda** giyāh u miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 228). [anda,]

Bulur **anda** bir kūşe ḫūb u şerīf
Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [anda,]*

Oṯurur bir ay **anda** ṣāḥib-külāh
Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 243). [anda,]*

Görür kim götürmege yoḳ iḳtidār
İder ekṣerin **anda** ḫalḳa niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 380). [anda,]*

Sürer ol ḳış **anda** ṣafā şehriyār
Geçüp ḳış gelür çün yaḳīn nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 195). [anda,]

İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki yoḳ **anda** dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [anda,]*

İdüp **anda** bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 103). [anda,]*

Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
Durup **anda** itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 76). [anda,]*

İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe müddet **anda** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [anda,]*

Durup **anda** ʿīş itdi birḳaç zamān
Yine ʿazm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 661). [anda,]*

Leb-i Ṭūnaya ḳondı geldi sipāh
Bir iki gün ārām ider **anda** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 94). [anda,]*

Çü nāyib ola Ḫaḳḳa bir şehriyār
Gerek **anda** aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 198). [anda,]*

Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem **anda** vü hem bunda pādaş olur *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [anda,]*

Meger var imiş **anda** bir sülḥafāt
Ki ol cūy idi aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 255). [anda,]*

O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar **anda** çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [anda,]*

Gelürler o cūya ola çün bahār
Ḳalurlardı irince **anda** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 254). [anda,]*

ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
Ki maʿlūmıdur **anda** var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 262). [anda,]*

Gelür çünki İskenderiyyeye şāh
Ḳonup **anda** āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 134). [anda,]*

Nereye ki keştiyle gelse fireng
Muḳābil varup ideler **anda** ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 150). [anda,]*

İdüp **anda** bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mışra şehin-şāh şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [anda,]*

Geçüp Maḳdese vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider **anda** niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 160). [anda,]*

Zamān ile deryāya irişdi şāh
Ḳonar diñlenür **anda** cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 222). [anda,]*

Ne deñlü ki ʿālemde vardur şuver
Naẓīri var **anda** velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 344). [anda,]*

Görür ṣūretin **anda** ʿaynen hemān
Ṣarīḥ oldı ḳalmadı şekk ü gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 193). [anda,]*

Bulur **anda** bir şāh-ı Ḳaydāfe-nām
Çü ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 91). [anda,]*

Görür **anda** bir ḳavm şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 211). [anda,]*

Görür **anda** bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 205). [anda,]*

Görür **anda** bir ḫalḳ būzīne-ser
Żarūrī güler her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 199). [anda,]*

Kenārında baḥrüñ ḳonup pādişāh
Olur **anda** āsūde ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 48). [anda,]*

Görür **anda** hem bir ulu ejdehā
Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 231). [anda,]*

Düzer **anda** bir nāy ol pādişā
Ki virür bir aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 335). [anda,]*

İdüp **anda** asāyiş ol gün sipāh
Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 363). [anda,]*

Yatup ol gice **anda** ārām ider
Seḥerden ṭurur Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 405). [anda,]*

Durup elli gün **anda** ol tāc-ver
İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 415). [anda,]*

Bir ay **anda** āsāyiş itdi sipāh
Yine leşkere eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 121). [anda,]*

Dimişler ki var **anda** Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme hergiz irmez memāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 119). [anda,]

Ḳoyup ḫaylini **anda** ṣāḥib-ḳırān
Olur mādiyāna binüben revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 143). [anda,]*

Nice çeşme ṣāfī vü sīm-āb-reng
Var **anda** ḫaṣı laʿl ü yāḳūt seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 212). [anda,]*

Gelür şāha hātifden **anda** ḫıṭāb
Ki dön menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 251). [anda,]*

Ne reh bellü **anda** ne olur ḳıyās
Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 109). [anda,]*

anda: *1. orada, o tarafta 2. oraya.*

Görürse daḫı yeg ala sīm ü zer
ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ **anda** żarar
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 204). [anda,]

Sübūṭ u süʿūd oldı kārı hemān
Taḳarrurdan aṣlā yoḳ **anda** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 22). [anda,]

anda: *Onda.*

Cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb
Ṣıfāt-ı ḥüsün müctemiʿ **anda** heb
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 468). [anda,]

Ḫisāb **andadur** ʿömr defʿi geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [andadur, -dur]*

anda: *Oraya.*

Eker fitne toḫmını **anda** zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [anda,]*

Durup **anda** bir ay daḫı pādişāh
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 425). [anda,]

anda: *Orada, o tarafta.*

Şu deñlü ʿuḳāb **anda** dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 293). [anda,]*

anda: *"A-nda: o-nda", işaret zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi. (Hakikat kastedilerek).*

Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
Daḫı **anda** yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 130). [anda,]

andan: *Ondan.*

Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola rāżı **andan** sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 766). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola rāżı **andan** sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 766). [andan,]*

andan: *Ondan.*

İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes **andan** didi her ne ise peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [andan,]

andan: *Ondan.*

İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes **andan** didi her ne ise peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [andan,]

andan: *Ondan.*

Gele **andan** ola ki bir şehriyār
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Gele **andan** ola ki bir şehriyār
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf **andan** o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf **andan** o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki **andan** ider ol dile iḥtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 468). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki **andan** ider ol dile iḥtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 468). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẓīm
Ki **andan** ide ḫavf ʿaẓm-i remīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 692). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẓīm
Ki **andan** ide ḫavf ʿaẓm-i remīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 692). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben **andan** muḥīṭ ise gerd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben **andan** muḥīṭ ise gerd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Olur müttehem gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler **andan** ammā ki cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Olur müttehem gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler **andan** ammā ki cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Süleymān dīvine beñzer hemān
Görüp ḫavf ider **andan** elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Süleymān dīvine beñzer hemān
Görüp ḫavf ider **andan** elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Ṣafāda ḫalāvetde çün selsebīl
Bulur ṣıḥḥat **andan** içicek ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 106). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Ṣafāda ḫalāvetde çün selsebīl
Bulur ṣıḥḥat **andan** içicek ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 106). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
Meded iste **andan** ki oldur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
Meded iste **andan** ki oldur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Bu eşyāya **andan** olur feyż-i cūd
Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 115). [andan,]

andan: *Ondan.*

Bu eşyāya **andan** olur feyż-i cūd
Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 115). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki **andan** ḳopar ança dürlü nifāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki **andan** ḳopar ança dürlü nifāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ḳo ol sözi kim ola **andan** ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ḳo ol sözi kim ola **andan** ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [andan,]

andan: *Ondan.*

Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür **andan** olur çoḳ fütūḥ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [andan,]

andan: *Ondan.*

Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür **andan** olur çoḳ fütūḥ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [andan,]

andan: *Ondan.*

Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın **andan** gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın **andan** gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Olur ādeme feyż **andan** kemāl
Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [andan,]

andan: *Ondan.*

Olur ādeme feyż **andan** kemāl
Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [andan,]

andan: *Ondan.*

Şikeste osa mīve içün şecer
Ḳaçan vire bir daḫı **andan** şemer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [andan,]

andan: *Ondan.*

Şikeste osa mīve içün şecer
Ḳaçan vire bir daḫı **andan** şemer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [andan,]

andan: *Ondan.*

Senüñ ile ölmekde birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan **andan** emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 226). [andan,]

andan: *Ondan.*

Senüñ ile ölmekde birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan **andan** emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 226). [andan,]

andan: *Ondan.*

Pes **andan** geçüp eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Pes **andan** geçüp eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
Bize **andan** irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 274). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
Bize **andan** irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 274). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur ḥişşe **andan** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur ḥişşe **andan** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [andan,]*

andan: *Ondan.*

Hemīn āteşīn kūh līkin revān
Ḳaçar **andan** olan teninde revān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 268). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ġıdāmuz hemīn ḥūtdur Ḫusrevā
Daḫı bilmezüz **andan** artuḳ ġıdā
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 390). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ki varup şimāli temāşā ide
Yapa sedd-i Yeʾcūc **andan** gide
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 428). [andan,]

andan: *Ondan.*

Ḳaçarsa niçe gürgden gūsfend
Ḳaçar ḫalḳuz **andan** iy ercümend
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 70). [andan,]

andan: *Ondan.*

Dinilse n'ola Āb-ı Ḫayvān nām
Ki leẕẕet alur kevs̱er **andan** müdām
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 216). [andan,]

andan: *Ondan.*

Niẓāmī daḫı olsa zinde eger
Ḫasanoġlı **andan** olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 24). [andan,]*

ʿandelīb: *Bülbül II Aşık.*

Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫ̌ān olup **ʿandelīb**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [ʿandelīb,]

ʿandelīb: *Bülbül II Aşık.*

Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫ̌ān olup **ʿandelīb**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [ʿandelīb,]

anı: *Onu.*

Çe ger şaʿbede-bāz olursa nihān
İder **anı** evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 24). [anı,]*

Göricek **anı** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ele aldı şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 287). [anı,]*

Anı ṣoñra bildük Sikender imiş
Bu işi iden ol dilāver imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 327). [anı,]*

Didi şeh kim eylerse **anı** tebāh
Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 331). [anı,]*

Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi **anı** gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 338). [anı,]*

Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
Didi yārın iy şeh idem **anı** ḫ'ōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [anı,]*

İdüp **anı** muḥkem kemend ile bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 343). [anı,]*

Velī ḥāyil olmadı aṣlā siper
İder zaḫm ile **anı** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 414). [anı,]*

Görüp **anı** Rūmīler itdi savaş
Ḳoyup şeh yoluna ḳamu cān u baş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 423). [anı,]*

Anı büt idinmişdi Dārā-yı şūm
Üleşdürdi ḫalḳına Dārā-yı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 487). [anı,]*

Geye cevşen **anı** görüp şehriyār
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [anı,]*

Görüp **anı** ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 551). [anı,]*

Eger açsa meydānda bir peşşe per
İder **anı** biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [anı,]*

İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder **anı** kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [anı,]*

Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
Oḳıtdı **anı** yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 704). [anı,]*

İdinür ise **anı** dāmān-ı şāh
N'ola ol da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 825). [anı,]*

İşidüp **anı** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş dilīr ü cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 945). [anı,]*

Anı gördi Dārā daḫı çekdi tīġ
Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [anı,]*

Aṣābiʿler olmış idi çün ḳaṣā
İder **anı** sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 258). [anı,]*

Biri daḫı **anı** elinden alur
Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [anı,]*

Görüp **anı** şād oldı fermān-revā
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 487). [anı,]*

Görüp **anı** ġam-gīn olur şehriyār
Bilür yoḳ cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 495). [anı,]*

Ḫalīl āyinince **anı** pāk ider
Yapup türbe defn eyleyüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 497). [anı,]*

Neyi māl-i ḫulyā ki itse olur
İder cüst ü cū kāmı **anı** bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 16). [anı,]*

Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
Ki her kim **anı** görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [anı,]*

Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
Perīler idinmişdürür **anı** cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 190). [anı,]*

Degül pādişeh bir ḳuluñdur faḳīr
Anı rūz-ı maḥşerde itme ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 240). [anı,]*

Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem **anı** iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 282). [anı,]*

İde dilberi ʿaşḳına **anı** nūş
İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 19). [anı,]*

Yine eyle bir naḳş kim ḫūr-ı ʿīn
Görüp **anı** reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 4). [anı,]*

Terāzūsına urayum ben beni
Bileyüm beni de bilürem **anı** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 88). [anı,]*

Anı ṣaḳınup bīmden Zühre çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 53). [anı,]*

İderse eger ceng içün cemʿ fīl
İdem **anı** pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 144). [anı,]*

Baña kim ki göñlinde eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler **anı** cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 308). [anı,]*

İdüp ḫoş-dil elçiyi ol ser-firāz
İder sīm ü zerden **anı** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 376). [anı,]*

Anuñ gibi olmış degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm **anı** seyr ben
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 480). [anı,]

Ṣoyup cāmeden **anı** ʿüryān ider
Teni gül-sitānını seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 665). [anı,]*

Ṭolar şevḳi cismine ḳanı gibi
Baṣar baġrına **anı** cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 668). [anı,]*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [anı,]*

Ṣala çünki dünbālini vaḳtehā
Ṣanurdı görenler **anı** ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 162). [anı,]*

Görüp **anı** şeh sürdi defʿi semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 165). [anı,]*

Ele ḫançer almış idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı **anı** görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 6). [anı,]*

Ne deñlü ki saʿy eyler ise fuḥūl
Anı bilmede ḳāṣır olur ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 162). [anı,]*

Şu eşyāya kim ola ṭārī ufūl
Ḫudālıġa ʿaḳl itmez **anı** ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 242). [anı,]*

Olup ṣayda minḳārı berrende tīġ
Ḫalāṣ idemez **anı** gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 388). [anı,]*

Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar **anı** ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 488). [anı,]*

Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [anı,]*

Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
Ṣalar **anı** ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 634). [anı,]*

Durur ḳalbde şāh-ı Tūrān-gürūh
İḫāṭa ider **anı** pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 768). [anı,]*

Görüp **anı** ḫavf itdi Çīnī sipāh
Biri itmedi ʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 883). [anı,]*

Ġażanfer-i gūr eyleyüp dutdı çüst
Yire eyledi **anı** şāh oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 938). [anı,]*

Anı menʿ ḳıldı cihān-pehlevān
Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 945). [anı,]*

Ya gelsün ya varup buluram **anı**
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [anı,]*

Anı ortasından şikeste ider
Sütūnı sinānı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 995). [anı,]*

Süriyüp **anı** Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh öñine vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1013). [anı,]*

Görüp **anı** meydāna çıḳdı hizebr
Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [anı,]*

Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
Velī gürzi şāhuñ **anı** ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [anı,]*

İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı **anı** pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1068). [anı,]*

Görüp **anı** aldı ele şeh kemend
ʿAlem çekdi vü ṣaldı ḫaşma semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [anı,]

Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1120). [anı,]*

İşidüp **anı** bād-rev-i tīz-kām
Çeker başın olur güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 15). [anı,]*

Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına **anı** ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 48). [anı,]*

Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
Leẕīẕ eylemiş **anı** bādām-ı maġz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 30). [anı,]*

Meh idi velī gezdirür **anı** serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 135). [anı,]*

Çü fikr ü naẕar tīz **anı** ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [anı,]*

Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
İrüp ṣaçdı ʿamden **anı** bād-ı saḫt *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 66). [anı,]*

İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı döndürür yine müye-künān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 148). [anı,]*

Benüm ile ḫaṣm oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm **anı** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [anı,]*

Ḳoyup **anı** çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [anı,]*

Muʿīn oldı çün baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 210). [anı,]*

Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü neft ider **anı** yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [anı,]*

Süvār oldı çün gāv-serāsīme şāh
Görüp **anı** bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 284). [anı,]*

Siper ḫāyil olmadı tīġı iner
Kesüp miġferin **anı** iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [anı,]*

Birisi daḫı geldi ṣaldı semend
İder Hindī **anı** kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 344). [anı,]*

Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın **anı** da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 378). [anı,]*

Görüp **anı** Ḳanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh
Revān oldı meydāna mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 421). [anı,]*

Muhanṭās sürdi görüp **anı** pīl
Neheng idi ammā ki destinde bīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 425). [anı,]*

Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
Meyānına dek eyler **anı** ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 438). [anı,]*

Getürdi **anı** nīze ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [anı,]*

İdüp **anı** da gürz ile ser-nigūn
İder ṣaḫn-ı meydān için rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 469). [anı,]*

Getürdi keşān-ber-keşān **anı** şāh
Taʿaccübler itdi görüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 495). [anı,]*

Görüp **anı** ġam-gīn olur Ṣanṭalūs
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 513). [anı,]*

Yine çalmaġa ḳaldırur çünki dest
Ögürdir **anı** şāh-ı Yezdān-perest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 550). [anı,]*

Muḥarref çalup **anı** ḫāme miṣ̲āl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [anı,]*

Olur Ṣanṭalūs oġlı anda esīr
Helāk eylemez **anı** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 594). [anı,]*

İder ḳayd u bend ile ḥabs **anı** şāh
İder şükr Yezdāna ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 595). [anı,]*

Getürdiler **anı** ḫaḳīr ü ẕelīl
Eli baġlu vü zaḫmlardan ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 607). [anı,]*

Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki ister selīm olsa **anı** meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [anı,]*

Gelüp bir melek şāha virdi selām
Görüp şāh **anı** eyledi iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 38). [anı,]*

Niçün recm ider dāyim **anı** şihāb
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [anı,]*

Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse **anı** Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 96). [anı,]*

Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
Buyur kim helāk ide **anı** ẕalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [anı,]*

Neye baḳsañ **anı** göresin hemīn
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 177). [anı,]*

Seve Ḫālıḳı her ki iy şehriyār
Sever cümle ḫalḳ **anı** bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 222). [anı,]*

Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
Ne ādem ide ḫavf **anı** görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [anı,]*

Buyurdı ṭutup **anı** pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [anı,]*

Götürür **anı** çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña şeh libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 27). [anı,]

Ḳoyar bir ḫarāba **anı** şehriyār
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [anı,]*

Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
Anı itdi bir peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 90). [anı,]*

Ne ḫayra ne şerre yarar bī-ḫıred
Yanından ider ehl-i ʿaḳl **anı** red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 184). [anı,]*

Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma **anı** ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [anı,]*

O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar anda çoḳ murġ **anı** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [anı,]*

Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 316). [anı,]*

Unutma **anı** rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 347). [anı,]*

Miʿīde olur süst **anı** fec ider
Aña eylemez aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 365). [anı,]*

Ḫakīmāne iç çün içersen şarāb
İdüp **anı** memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 370). [anı,]*

Az iç geh geh iç **anı** iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [anı,]*

Żarūrī ider **anı** tenfīẕ-i mey
Getürür ṣudāʿiyle elbette ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 397). [anı,]*

Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ itmek **anı** ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [anı,]*

Görüp **anı** nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 25). [anı,]

Anı gösterür et yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [anı,]*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [anı,]

Bunı diyüben ḳodı **anı** ʿalīl
Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [anı,]*

Çü ḥāẕıḳ ṭabīb ele gire şehā
İdinmek gerekdür **anı** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 94). [anı,]*

Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba müdām
Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 96). [anı,]*

Zer āteşdür idinmesin **anı** yār
Ki maḥşerde müşkil olur sūz-ı nār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 193). [anı,]

İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl olan niçün ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 208). [anı,]*

Şu kim ne ḳalem ehli ola ne tīr
Ṣaḳın **anı** zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 90). [anı,]*

Göresin çü bir resmde var sitem
Götür **anı** iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 176). [anı,]*

Şehā müsteʿār oldı çün bu libās
Çıḳar sen çıḳarmadın **anı** inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 210). [anı,]*

Şu dōlāb kim döndüre **anı** bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [anı,]*

Şehā çün gele mülkiñe bir ġarīb
Nevālüñden itme **anı** bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 36). [anı,]*

Ki Pervīn görüp **anı** şermendedür
Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 7). [anı,]*

Birine degül gerçi ḳıymet cihān
Velī beẕl iderem **anı** rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 10). [anı,]*

Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam **anı** ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [anı,]*

Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı şeb-pere görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [anı,]*

Nice ʿadl iderseydi ṣāḥib-ḳırān
İde bī-ḳuṣūr **anı** Pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 98). [anı,]*

Nice terbiyet eyledüñse beni
Gözet terbiyet eyle Lillāh **anı** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 118). [anı,]*

Ṭılısımla ḳor **anı** üstine şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [anı,]*

Ki **anı** ide çünki mücrim ṭavāf
Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 165). [anı,]*

Civārında bir şehr bünyād ider
Ki **anı** mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 216). [anı,]*

Süleymān serīriydi keştī hemān
Getürmiş idi **anı** āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 72). [anı,]*

İder zeyn **anı** ālet-i kār-zār
Ne keştī olur bir demürden ḥiṣār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 79). [anı,]

Ne fāyide endīşe-i Dārufūr
İdersen sen **anı** düşer şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 142). [anı,]*

Benüm bir ḳarındaşum olmış esīr
Ḫalāṣ eylemiş **anı** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 208). [anı,]*

Geçüben **anı** gitdi niçe zamān
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 301). [anı,]*

Atar kendüyi şehre mānend-i tīr
Görüp incinür **anı** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 316). [anı,]*

Görüp **anı** ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 345). [anı,]

Oḳuyup **anı** vāriṣ-i Key-ḳubād
Bilür yapmış ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 353). [anı,]

Yazuban getürmiş idi armaġan
Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 152). [anı,]*

Geçüp **anı** bir vādiye irdi şāh
Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 21). [anı,]*

Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp **anı** aṭyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 36). [anı,]*

Ḳoyup **anı** geldi mekānına bāz
Bulur āṣiyānını gūyā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 341). [anı,]*

Olur keştīyi şeh ırаḳdan ʿayān
Görür muntaẓırlar **anı** nā-gehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 344). [anı,]*

İdüp şeh didügini fermān-peẕīr
İder **anı** ġaybet naẓardan çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 284). [anı,]*

Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 275). [anı,]*

Şu kim ḳorḳa Allāhdan iy ḫıdīv
Göricek **anı** vehm ider nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 246). [anı,]

Şināver gemi gāh perrān olur
Şehin-şeh görüp **anı** ḥayrān olur
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 222). [anı,]

Ṭaḳup aña zencīr-i ḳandīl-vār
Ṣalarlar **anı** baḥre bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 136). [anı,]*

Görüp **anı** şād oldı ġāyetde şāh
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 87). [anı,]*

Nice ḫışt her birisi bir cidār
Anı cerr-i eṣḳāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 94). [anı,]*

Ḫaḳīḳatdür ol iy ṭarīḳat-şināş
Mecāzī ṣanur gerçi kim **anı** nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 12). [anı,]*

Olur ʿaḳl-ı cüzʾī çü vehme sebeb
Gidermek **anı** ʿāḳıle müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 22). [anı,]*

Yuyup ḫıngini virdi Āb-ı Ḫayāt
Remīm itmeye tā ki **anı** memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 232). [anı,]*

Hemīşe ider ḫalḳ içün ol enīn
İşidür **anı** gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 24). [anı,]*

Yapup çünki bir ḳaṣrı maʿmūr ider
Dönüben ider **anı** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 58). [anı,]*

Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider **anı** çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 60). [anı,]*

Żaʿīf olmış idi **anı** aldı ḫˇāb
Yine açdı çeşmini ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 143). [anı,]*

Alup dūşa **anı** getürdi keyān
Ḳamu cism-i mürdeydi ol mürde-cān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 213). [anı,]

Degül taḫt altuñda çünkim muḳīm
Muḳarrer ṣanan **anı** olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 234). [anı,]*

anı: *Bir anda oluveren, birden, apansız.*

Virür derd-i ser ḫod bilürsin ḫumār
Bu **ānī** ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 650). [ānī,]*

anı: *" O" üçüncü teklik şahıs zamirinin belirtme durum eki almış hali (güzel).*

Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez **anı** pest ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 50). [anı,]*

Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
İdemez **anı** şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 52). [anı,]*

anı: *" O" üçüncü teklik şahıs zamirinin belirtme durum eki almış hali.*

Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
Anı kimse ḫāṣā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 46). [anı,]*

añıl-: *Anılmak, zikredilmek, hatırlanmak.*

İde cümlesi dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [añılmaya, -ma, -(y)a]

añıl-: *Anılmak, zikredilmek, hatırlanmak.*

İde cümlesi dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [añılmaya, -ma, -(y)a]

añıl: *Hatırlanmak.*

Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḫaşre dek z̧ikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [añılmaz, -maz]

anıñ: *Onun.*

Beş on ger ṣımışken ṣıdılar bizi
Penāh **anıñ** içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 330). [anıñ,]*

anıñ: *Onun.*

Beş on ger ṣımışken ṣıdılar bizi
Penāh **anıñ** içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 330). [anıñ,]*

anıñ: *Onun.*

Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
Biri Rūminüñ itdi **anın** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 470). [anın,]*

anıñ: *Onun.*

Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
Biri Rūminüñ itdi **anın** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 470). [anın,]*

anıñ: *Onun.*

Baña **anıñ** içün virildi serīr
Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [anıñ,]*

anıñ: *Onun.*

Baña **anıñ** içün virildi serīr
Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [anıñ,]*

anıñ: *Onun.*

Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı **anıñ** içün ḫᵛōr olam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [anıñ,]*

anıñ: *Onun.*

Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı **anıñ** içün ḫᵛōr olam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [anıñ,]*

anıñçün: *Bu sebepten dolayı, bu nedenle.*

Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 25). [anıñçün,]*

Beni bunda ṣaldı **anıñçün** Ḫudā
Ki ʿadliyle ḫalḳa olam reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 299). [anıñçün,]*

İdem ceng içün cemʿ **anıñçün** sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 431). [anıñçün,]*

Anı gösterür et yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 28). [anıñçün,]*

Anıñçün Ḫaḳ itdi seni ser-bülend
Ki irişmeye zīr-deste gezend *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 193). [anıñçün,]*

ʿ**anka-şikār:** *Anka avlayıcı olmak.*

Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿ**Anḳā-şikār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [ʿanḳā-şikār,]*

ʿ**anka-şikār:** *Anka avlayıcı olmak.*

Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿ**Anḳā-şikār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [ʿanḳā-şikār,]*

ʿ**ankebūt:** *Örümcek.*

Havā kesbine ʿ**ankebūt** itdi ṭāk
İder āhene peşşe-kār iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 29). [ʿankebūt,]*

ʿ**ankebūt:** *Örümcek.*

Havā kesbine ʿ**ankebūt** itdi ṭāk
İder āhene peşşe-kār iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 29). [ʿankebūt,]*

añla: *Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

Yedükleri ol ḳavmüñ **anlar** hemān
Ne şorbā ne büryān bilürler ne nān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 105). [anlar, -r]*

añla: *Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

Yedükleri ol ḳavmüñ **anlar** hemān
Ne şorbā ne büryān bilürler ne nān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 105). [anlar, -r]*

anlar: *Onlar.*

Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez **anlara** Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez **anlara** Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Uvaḳ ḫalḳdur **anlara** ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Uvaḳ ḫalḳdur **anlara** ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur **anlaruñla** meşāf
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 156). [anlaruñla, -uñ, -la]

anlar: *Onlar.*

Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur **anlaruñla** meşāf
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 156). [anlaruñla, -uñ, -la]

anlar: *Onlar.*

İrişmiş iken cümlesine şikest
Yine oldı **anlar** bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 312). [anlar,]*

anlar: *Onlar.*

İrişmiş iken cümlesine şikest
Yine oldı **anlar** bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 312). [anlar,]*

anlar: *Onlar.*

Biz **anlara** ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Biz **anlara** ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

İki pehlevānı da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi **anlar** çü gürg
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [anlar,]

anlar: *Onlar.*

İki pehlevānı da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi **anlar** çü gürg
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [anlar,]

anlar: *Onlar.*

Baṣar **anları** gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Baṣar **anları** gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Baṣar **anları** gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Baṣar **anları** gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
Ya **anlar** tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [anlar,]

anlar: *Onlar.*

İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
Ya **anlar** tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [anlar,]

anlar: *Onlar.*

Bilür **anları** şeh ki maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Bilür **anları** şeh ki maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Sikender idüp cümlesine ʿaṭā
İder **anlara** ʿarż-ı cūd u seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 786). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Sikender idüp cümlesine ʿaṭā
İder **anlara** ʿarż-ı cūd u seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 786). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet tamām
Arañuzda siz saġ ü **anlar** selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 820). [anlar,]*

anlar: *Onlar.*

Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet tamām
Arañuzda siz saġ ü **anlar** selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 820). [anlar,]*

anlar: *Onlar.*

Cihānda geze ḳātili şād-kām
Hemīn **anlara** ṣıḥḥat oldı ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 386). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Cihānda geze ḳātili şād-kām
Hemīn **anlara** ṣıḥḥat oldı ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 386). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
Dirüm **anlara** daḫı naḳl-i kelām
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 72). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
Dirüm **anlara** daḫı naḳl-i kelām
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 72). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
Bize **anlaruñ** mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
Bize **anlaruñ** mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Olur dir ise cāhili nā-tamām
Direm **anlara** daḫı naḳl-i kelām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 218). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Olur dir ise cāhili nā-tamām
Direm **anlara** daḫı naḳl-i kelām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 218). [anlara, -a]

anlar: *Onlar.*

Ḳamu enbiyāsına yüz biñ ṣalʿāt
Şeref **anlaruñla** bulur kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 246). [anlaruñla, -uñ, -la]*

anlar: *Onlar.*

Ḳamu enbiyāsına yüz biñ ṣalʿāt
Şeref **anlaruñla** bulur kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 246). [anlaruñla, -uñ, -la]*

anlar: *Onlar.*

Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne dīn vardur **anlarda** ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [anlarda, -da]

anlar: *Onlar.*

Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne dīn vardur **anlarda** ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [anlarda, -da]

anlar: *Onlar.*

Ṭolaşmaḳ neden **anlara** iy ḫıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Ṭolaşmaḳ neden **anlara** iy ḫıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Hele **anları** yigdi ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [anları, -ı]

anlar: *Onlar.*

Hele **anları** yigdi ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [anları, -ı]

anlar: *Onlar.*

Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu **anlaruñ** ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu **anlaruñ** ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Varup **anları** daʿvet itmek gerek
İderler ki Ḫaḳḳuñ vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 83). [anları, -ı]

anlar: *Onlar.*

Varup **anları** daʿvet itmek gerek
İderler ki Ḫaḳḳuñ vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 83). [anları, -ı]

anlar: *Onlar.*

Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu **anlaruñ** ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu **anlaruñ** ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Varup daʿvet itmek gerek **anları**
Ebed ḳalmaya nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 91). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Varup daʿvet itmek gerek **anları**
Ebed ḳalmaya nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 91). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Ḫaḳuñ maḫzeni **anları** bil hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Ḫaḳuñ maḫzeni **anları** bil hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki biri olur **anlaruñ** ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 170). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki biri olur **anlaruñ** ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 170). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

Velī **anlaruñ** cümlesi büt-perest
Mey-i şirkden olmış ol ḳavm mest *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 19). [anlaruñ, -uñ]*

anlar: *Onlar.*

İder **anlara** dīn-i İslāmı ʿarż
Olur ḫalḳa maʿlūm sünnetle farż *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 33). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Bir iñen ṭutar şemʿ deryāyı heb
Görür **anları** şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 52). [anları, -ı]*

anlar: *Onlar.*

İder **anlara** çünki ẓulmet ʿaẕāb
Gidüp ġıll u ġış oldılar sīm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 421). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Döke sīm ü zer pādişāh-ı zemīn
Muʿīn ola yapmaġa **anlar** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 84). [anlar,]*

anlar: *Onlar.*

Rumūzına gördi irişmez naẓar
Ṣorar **anlara** şāh-ı ʿālem ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 52). [anlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Döker ādemī-zād içün çeşmi seyl
Velī remzin **añlara** ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 26). [añlara, -a]*

anlar: *Onlar.*

Bu ṣanʿatda **anlardur** engüşterīn
Faḳīrem ol engüşterīne nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 65). [anlardur, -dur]*

anlara iʿtimād: *Onlara güvenirdi.*

Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
İderdi ḳatı **anlara iʿtimād** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 104). [anlara iʿtimād,]*

anuñ: *Onun.*

Ne yirde düşerse **anuñ** mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 85). [anuñ,]*

Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [anuñ,]*

Şu genci ki yıġmışdı Dārāb-Şah
Anuñ ẕerresin görmez idi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 486). [anuñ,]*

Ḳonar ḫar-gehine **anuñ** tāc-dār
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [anuñ,]*

İdem bir daḫı **anuñ** ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 581). [anuñ,]*

İderseñ **anuñ** ile bir daḫı ceng
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [anuñ,]*

Kimüñ kim sarāyında olmaya zen
Saʿādet **anuñ** iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 742). [anuñ,]*

Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 793). [anuñ,]*

Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz **anuñ** ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 854). [anuñ,]*

Gelüp Fūr iderse **anuñ** ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [anuñ,]*

Yine **anuñ** ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 867). [anuñ,]*

Bilicek peyāmını **anuñ** tamām
Ayıtdı ilet şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 929). [anuñ,]*

Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur **anuñ** ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 948). [anuñ,]*

Ḳılalum **anuñ** ile bir dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 961). [anuñ,]*

Bulup ḳuvvet-i ḳalb **anuñla** sipāh
İderler niçe biñ ʿadūyı tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 295). [anuñla, -la]*

Ya bir ad idevüz vire ya baş
Ḳılalum ölince **anuñla** savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 610). [anuñla, -la]*

Müdārā gerekdür **anuñla** hemān
Ki ceng ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 689). [anuñla, -la]*

Murādum degüldi **anuñla** ḳıtāl
Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 761). [anuñla, -la]*

Eger eyler iseñ **anuñla** ḳıtāl
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [anuñla, -la]*

Ḫavādiṯ ṭaşından uşanan sebū
İçinde ḳala mı **anuñ** hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [anuñ,]*

Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr
Bulurlar **anuñ** devletinde ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 34). [anuñ,]*

Sipāhı **anuñ** her gün eyler ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [anuñ,]*

Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿUḳābı **anuñ** bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 62). [anuñ,]*

Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür **anuñ** çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [anuñ,]*

İşigi **anuñ** merkez-i ʿizz ü nāz
Biri pest dildür biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 139). [anuñ,]*

Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [anuñ,]*

Riyāżı **anuñ** Ravża gibi şerīf
Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [anuñ,]*

Ḫıyāżı **anuñ** ḥavż-ı Kevs̱er-miş̱āl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 179). [anuñ,]*

Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 205). [anuñ,]*

Çü İslām seddidür ol ser-firāz
İlāhī **anuñ** eyle ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 246). [anuñ,]*

Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [anuñ,]*

Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ **anuñ** ile her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [anuñ,]*

Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar penbesiyle **anuñ** her kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [anuñ,]*

Fütüvvet mürüvvet şecāʿat-seḫā
Anuñ ẕātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 32). [anuñ,]*

Anuñ ṭarzına ben de yazdum kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [anuñ,]*

Ziyādesini itme **anuñ** ṭaleb
Ḫased mūcibi olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 103). [anuñ,]*

Nesi var idi bizde **anuñ** ʿaceb
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 129). [anuñ,]*

Müselmān idüp eyleyem yine şāh
Olınca **anuñ** ola taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 136). [anuñ,]*

Anuñ gözlerine bu vāsiʿ cihān
Ola ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 139). [anuñ,]*

Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür **anuñ** ḥāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 162). [anuñ,]*

Ḫekīm ü eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında **anuñ** cümle ehl-i ʿulūm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 268). [anuñ,]*

Cihānda **anuñ** gibi yoḳ pādişāh
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 361). [anuñ,]*

Anuñ mihri dilde dutubdur ḳarār
Felek gibi olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 363). [anuñ,]*

Degül cāyiz **anuñ** ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [anuñ,]*

Velī idüginde **anuñ** yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 441). [anuñ,]*

Saʿādet **anuñ** kim göre ol demi
Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 455). [anuñ,]*

Çekicek güli fetḥi içün sipāh
Rikābınca gitdi **anuñ** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 460). [anuñ,]*

Biri ḥażret-i ḫān-ı şāḥib-celāl
Ki ḳorḳar oḳından **anuñ** yüz Zāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [anuñ,]*

Anuñ gibi olmış degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 479). [anuñ,]*

Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
Ki vaṣfını **anuñ** yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 482). [anuñ,]*

Cebīni **anuñ** çīn idi zülfi şām
Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [anuñ,]*

Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı bir hilāl
Mehi evc-i ḥüsn āfītāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [anuñ,]*

İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
İdelüm **anuñ** çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [anuñ,]*

Anuñ her ḳılı sibletīnüñ sinān
Rimāḥ-ı eʿādī gibi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 163). [anuñ,]*

Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem **anuñ** gulūsında bend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 168). [anuñ,]*

Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
Anuñ ʿaddi ḥaddine yoḳdur meded *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 108). [anuñ,]*

Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
Mürīd ol meşiyyet **anuñ** ol Ḫakīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [anuñ,]*

Anuñ emri ile olur ṣulḥ u ceng
Olur tūtiyā ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 177). [anuñ,]*

Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk ẕāt
Ṭufeylīdür **anuñ** ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 196). [anuñ,]*

Saʿādet **anuñ** kim bula ḳurba rāh
Olur mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 199). [anuñ,]*

Vay **anuñ** başına ki merdūd ola
Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 201). [anuñ,]*

Anuñ ḳudreti kilki ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [anuñ,]*

Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
Yazar āḫırına **anuñ** ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 406). [anuñ,]*

Murādı eger itmek ise ḳıtāl
İdelüm **anuñ** ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 416). [anuñ,]*

Gidüben elinden **anuñ** mülk ü māl
Olısar elümde benüm pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 499). [anuñ,]*

Sipihr olsa zaḫmına **anuñ** siper
İdüp sīnesin çāk ola kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 631). [anuñ,]*

Demürden deñiz idi ʿasker meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 792). [anuñ,]

Urar sīnesine **anuñ** bir sinān
Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 863). [anuñ,]*

Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile **anuñ** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [anuñ,]*

Anuñ naʿrasın işiden pehlevān
Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [anuñ,]

Ola devleti dāyim **anuñ** füzūn
Aña ḫaşm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 967). [anuñ,]*

İşidüp **anuñ** sözlerin pehlevān
İder rāst meydānda aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 987). [anuñ,]*

Sinānını çalup **anuñ** ḫāme-vār
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 999). [anuñ,]*

Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1001). [anuñ,]*

Piyāde olup itdügün kār-zār
Görür **anuñ** İskender-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1040). [anuñ,]*

Düşüp boynuna **anuñ** ol pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [anuñ,]*

İdüp bir ḳavī-dest ḫaşmı esīr
İder ḳatline emr **anuñ** ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [anuñ,]*

İdelüm berü gelsün **anuñla** ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 975). [anuñla, -la]

Çü düşdi hayūn ṣıçradı ol peleng
Piyāde olup itdi **anuñla** ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1036). [anuñla, -la]*

İdüp ʿişret **anuñ** ile şehriyār
Dutar bir niçe müddet anda ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [anuñ,]

Alup āḫır **anuñ** başından külāh
ʿAcem mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 201). [anuñ,]*

İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [anuñ,]

Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [anuñ,]*

Virür ḫaşmı **anuñ** sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 223). [anuñ,]

Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda kemend
Ki eyler **anuñ** ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 332). [anuñ,]*

Elinde **anuñ** daḫı gürz-i girān
İder ḫamle iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 387). [anuñ,]*

Giderdi **anuñ** bend ü baġını şāh
Eli ile geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 619). [anuñ,]*

Ṣanasın ki tennūr idi āsumān
İçinde **anuñ** ay u gün puḫte-nān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 48). [anuñ,]

Ḫalāṣ ola **anuñ** şerinden beşer
İderler benī ādeme çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 63). [anuñ,]*

Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [anuñ,]

Ne idrāk ider künhün **anuñ** ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 173). [anuñ,]*

Gülistān idi cismi **anuñ** hemān
Bezenmişdi necm ile çün āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [anuñ,]

Meşāmına irdikce **anuñ** nesīm
Görinür olur künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 59). [anuñ,]*

Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
Olur iki ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 125). [anuñ,]*

Ki var idi maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden **anuñ** cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [anuñ,]*

Alup bir gez urına iki ṭayr
Dilerler ide **anuñ** ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 290). [anuñ,]*

Bu meşhūr-durur aḥşā ḳulunc iner
Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 380). [anuñ,]*

Ṣaḳın ḳanı oldur bedendeki cān
Virür ṣıḥḥate naḳṣı **anuñ** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 444). [anuñ,]*

Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
Vücūdı güvāhı **anuñ** kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 116). [anuñ,]*

Yoḳ **anuñ** vücūdını bilmez beşer
Virürler ṣıfātından ammā ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 119). [anuñ,]*

Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
Tefekkürde ḥayretden olur melūl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 121). [anuñ,]*

Ne deñlü ki derk ide derrāklar
Anuñ künhüne irmez idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 126). [anuñ,]*

Gidüp ādemī çün ḳalur nīk-nām
Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 162). [anuñ,]*

Beḳādur **anuñ** şarṭı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [anuñ,]*

Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar **anuñ** ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 174). [anuñ,]*

Şu dōlāb kim döndüre anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 220). [anuñ,]*

Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya **anuñ** hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [anuñ,]*

Selāmet **anuñdur** ki āsūdedür
Cihān-gīrlik fikri beyhūdedür *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 235). [anuñdur, -dur]*

İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki **anuñ** ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [anuñ,]*

Ki kānī **anuñ** levḥ-i maḥfūẓdur
Bilür ḳadrini her ki maḥfūẓdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 3). [anuñ,]*

Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı **anuñ** farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [anuñ,]*

Ya ʿaks-i hilāl idi ṣuda ʿayān
İçinde **anuñ** şems-i devlet nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 46). [anuñ,]*

Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
Atup ḳullesine **anuñ** itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 310). [anuñ,]*

Zemīni **anuñ** ser-be-ser seng idi
Ṣabā peykine yolları teng idi *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 17). [anuñ,]*

Anuñ içi elmās ile līk pür
Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 27). [anuñ,]*

Anuñ gibi görmiş degüldi ḥişār
Göricek taʿaccüb ider şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 49). [anuñ,]*

Giderken görür bir muʿaẓẓam diyār
İçinde **anuñ** bir ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 16). [anuñ,]*

Żıyāsı ala **anuñ** ol ḳavm-i ʿāḳ
Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 27). [anuñ,]*

Görüp ol büti şeh taʿaccüb ider
Ki **anuñ** gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 30). [anuñ,]*

Nice baḥr yanında lücce muḥīṭ
Degül ʿöşri **anuñ** bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 46). [anuñ,]*

Bir ay idüp üstinden **anuñ** güẕer
Dümine güciyle irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 235). [anuñ,]*

Ṣadef līk çün ḥāṣıl eyleye dür
Anuñ ḫāli elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 314). [anuñ,]*

Seḥer çünki ṭāliʿ ola āfitāb
Olur tābı ile **anuñ** germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 384). [anuñ,]*

Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki tābında **anuñ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 414). [anuñ,]*

Olur cümle āfāḳa pertev-figen
Şeref bulur **anunla** her encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 4). [anunla, -la]*

Ḳo deryāyı ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 278). [anuñla, -la]*

Ṣudan kim degildür şarāb-ı hevā
Saʿādet **anuñ** kim içüp mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 18). [anuñ,]*

İder çünki pervāne şemʿa ziyān
Ziyānını aṣṣı bil **anuñ** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 28). [anuñ,]*

Ḫicāb olan oldur çe ger nūrdur
Anuñ ile dil-dār mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 30). [anuñ,]*

Açuḳ ḳapusı hem-çü bāb-ı kerīm
Hem eṭrāfı **anuñ** çü bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 36). [anuñ,]*

Olur eylüge pīş-vā ehl-i dīn
Bulur emn **anuñla** zamān ü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 48). [anuñla, -la]*

anuñ: *Onun (Allah kastedilerek).*

İş **anuñ-durur** ġayra ne iʿtibār
Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 21). [anuñ-durur, --dur, -ur]*

Benüm nemdür **anuñ-durur** bu diyār
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [anuñ-durur, --dur, -ur]*

anuñ: *"O" 3. tekil şahıs zamiri (kişi).*

Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
Ḫaṭāsı **anuñ** ḫod degüldür nihān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 64). [anuñ,]*

Ḳaçan kim muḫīṭı **anuñ** ide cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḥamūş *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 34). [anuñ,]*

anuñ: *"O" 3. tekil şahıs zamiri II Allah.*

Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḥayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 131). [anuñ,]*

anūşīnrevān: *Enuşirevan (özel isim).*

Degül idi müʾmin **Anūşīnrevān**
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 475). [anūşīnrevān,]*

anūşînrevān: *Enuşirevan (özel isim).*

Degül idi müʾmin **Anūşînrevān**
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 475). [anūşīnrevān,]*

ʿār: *Utanılacak şey, ayıp.*

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿ**ār**
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [ʿār,]*

ʿār: *Utanılacak şey, ayıp.*

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿ**ār**
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [ʿār,]*

ʿār eylerdi: *Utanmak, çekinmek, sakınmak.*

Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur līk ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 321). [ʿār eylerdi, -r, -di]*

ʿār itme: *Utanmak.*

ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 100). [ʿār itme, -me]*

ʿār itmez: *Utanmak.*

Çü ṭopraḳdan itmez ten-i ḫāki ʿār
İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 51). [ʿār itmez, -mez]

ara: *Bazen, vakit vakit, ara sıra.*

O kungurlaruñ **ara** yiri ki var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [ara,]

Olup bezm-i ʿālī çü bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı kevs̱er revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 36). [ara,]*

ara: *İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe.*

Araya alur pādişāhlar şehi
Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 451). [araya, -y, -a]*

ara: *Ara, orta, iç, arasına.*

Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 203). [ara,]*

Niçe bir ola **ara** yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [ara,]*

Şehe lāyıḳ olanı gönderdi heb
Kim ola **ara** yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 752). [ara,]*

Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
Ara yirde şehbāz bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [ara,]*

Kurup şāh-ı ʿālem içün bār-gāh
Araya alur bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 222). [araya, -ya]*

Degül iki leşker iki kūh-ı Ḳāf
Ara yirleri cilve-gāh-ı meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 828). [ara,]*

Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
Çü şaṭranc-ı şāhī **ara** yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 826). [ara,]*

Araya alur Çīn ḫaylin sipāh
Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 547). [araya, -ya]*

Araya alur şāhı cengī sipāh
ʿAlem sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 131). [araya, -ya]*

İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
Ara yirde hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 254). [ara,]*

Hemīn var **ara** yirde bir reh-güẕer
O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 79). [ara,]

Ne duḫter ne māder ne hemşīre-vār
Müsāvī **ara** yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 42). [ara,]*

ara: *Kişilerin veya toplulukların birbirlerine karşı olan durum veya ilgileri.*

Çü vardur **aramızda** ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 905). [aramızda, -mız, -da]*

ara: *1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe, iki şeyin arası. 2. İki vakit arasında zaman dilimi.*

İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
Aradan gider perde-i cism ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 120). [aradan, -dan]

ara: *(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.*

Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı naẕīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 36). [arayan, -y, -an]*

ara: *Ara, arasında.*

Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar **arasında** ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 44). [arasında, -sı, -(n), -da]*

Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet tamām
Arañuzda siz saġ ü anlar selām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 820). [arañuzda, -ñuz, -da]

Sipāh içre Sulṭān-ı Yezdān-perest
Gezer gürg **arasında** ṣan ṣīr-i mest
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 172). [arasında, -sın, -da]

Didi şāh ile yoḳ **aramızda** kīn
Görelüm mübārek yüzini hemīn

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [aramızda, -mız, -da]

Arañuzda olsa eger bir dilīr
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 857). [arañuzda, -ñuz, -da]

Görüp ḫaşmı meydānda itmek direng
Olur nām-verler **arasında** neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 984). [arasında, -sın, -da]*

Geçe her ḳadeḥ **arasında** zamān
Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [arasında, -sın, -da]*

Dişi **arasında** ḳalur et meger
Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [arasında, -sın, -da]*

Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi **arasında** et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [arasında, -sın, -da]*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi **arasında** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [arasında, -sın, -da]*

İki ḫaşm **arasında** olsa cidāl
Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [arasında, -sın, -da]*

ara: *İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe. // Kişilerin birbirleri ile ilgili yakınlıkları, dostluk, samimiyet.*

Olursa **aramuzda** āşūb u kīn
Ḳızıl ḳan olup aḳa deryā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 389). [aramuzda, -muz, -da]*

ara-: *Bulmaya çalışmak.*

Neyi isteyüp devr ider āsumān
Nişānın **arar** sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 128). [arar, -r]*

ara-: *Bulmaya çalışmak.*

Neyi isteyüp devr ider āsumān
Nişānın **arar** sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 128). [arar, -r]*

ara yirde: *Ara yer.*

Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 96). [ara yirde,]*

ara yirde: *Ara yerden; aradan.*

Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider bunları tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 433). [ara yirde, -de]*

ʿarab: *Arap kavminin genel adı.*

İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
Ki uġurluġa tevbe eyler ʿ**Arab** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 196). [ʿarab,]*

ʿarab: *Arap kavminin genel adı.*

İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
Ki uġurluġa tevbe eyler ʿ**Arab** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 196). [ʿarab,]*

arada: *İki şeyin arası.*

Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada dahı olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [arada,]*

Bu peyvend olursa **arada** eger
Olursın şehā Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 827). [arada,]

Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [arada,]*

Muʿīni ola ʿabdinüñ çünki Rab
Meyāncı gerekmez **arada** sebeb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 250). [arada,]

Olur biri nān ile evveli sīr
Arada budur olmaduġı faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 66). [arada,]*

arada: *Orada.*

Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
Daḫı olmadan **arada** dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 110). [arada,]*

Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿāyid ayruḳ **arada** ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [arada,]*

Bu resm ile ceng eyledi iki şāh
Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 542). [arada,]*

Arada şehüñ fülki hem-çün felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [arada,]*

Görür şerʿde bunları müstaḳīm
Ḳamusı ṣaḥīḥ **arada** yoḳ saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 84). [arada,]*

ʿarak: *Ter.*

O kesretde kūşişde her kīne-ver
ʿ**Araḳ** seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 796). [ʿaraḳ,]

ʿarak: *Ter.*

O kesretde kūşişde her kīne-ver
ʿ**Araḳ** seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 796). [ʿaraḳ,]

ārām: *Rahat, huzur.*

Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u ne **ārām** ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ārām,]

ārām: *Rahat, huzur.*

Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u ne **ārām** ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ārām,]

ārām: *Rahat, huzur.*

Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz anda **ārām** ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 700). [ārām,]*

ārām: *Rahat, huzur.*

Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz anda **ārām** ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 700). [ārām,]*

ārām ider: *Rahatlatmak, huzur vermek.*

Yatup ol gice şāh **ārām ider**
Tefekkür ider tā irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 115). [ārām ider, -er]*

Yatup ol gice anda **ārām ider**
Seḥerden ṭurur Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 405). [ārām ider, -er]

ārām ider: *Durup dinlenmek, nefeslenmek.*

Leb-i Ṭūnaya ḳondı geldi sipāh
Bir iki gün **ārām ider** anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 94). [ārām ider, -er]*

ārām itdi: *Dinlenmek, istirahat etmek.*

Yatup o gice itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim ʿayān oldı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 257). [ārām itdi, -di]

ārām-geh: *Dinlenilecek yer.*

Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni oldı **ārām-gehi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 492). [ārām-gehi, -i]*

ārām-geh: *Dinlenilecek yer.*

Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni oldı **ārām-gehi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 492). [ārām-gehi, -i]*

aras: *Aras nehri.*

Aras Şaṭ aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [aras,]*

aras: *Aras nehri.*

Aras Şaṭ aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [aras,]*

ārāste: *Süslenmiş, bezenmiş.*

Firiştedür **ārāste** peykeri
Feraḥ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 43). [ārāste,]*

Yine eyle bir dilber **ārāste**
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 3). [ārāste,]*

Çü **ārāste** oldı dīvān-ı şāh
Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 41). [ārāste,]*

İdüp meclis **ārāste** şehriyār
Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 23). [ārāste,]*

Büt-i Çīn gibi cismi **ārāste**
Ruḫ-ı neyyiri māhı nā-kāste *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 133). [ārāste,]*

Hemīn māh idi līk nākāste
Zülāl idi laʿl ile **ārāste** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 222). [ārāste,]*

ārāste ider: *Süslemek, bezemek.*

İder bezmi dilberler ārāste
Füzūn oldı şādī vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 23). [ārāste ider, -er]*

ārāste idüp: *Süslemek, bezemek.*

İdüp bu duluḳ ḳolçaḳ ārāste
Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 645). [ārāste idüp, -üp]*

ārāyiş: *Zinet, süs.*

Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
Olur lā-büd **ārāyişi** tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [ārāyişi, -i]*

ārāyiş: *Zinet, süs.*

Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
Olur lā-büd **ārāyişi** tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [ārāyişi, -i]*

ʿ**arāż:** *Alamet, belirti, işaret.*

Yaḳup bozmadan eyleyüp būstān
ʿ**Arāż** ne idinür ʿaceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 92). [ʿaraż,]*

ard: *Peş.*

Açar şol ḳadar murġ **ardınca** bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [ardınca, -ınca]*

ard: *Peş.*

Açar şol ḳadar murġ **ardınca** bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [ardınca, -ınca]*

ārd: *Değirmenin buğdayı azar azar döken hunisi.*

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi **ārddan** bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [ārddan, --dan]*

ārd: *Değirmenin buğdayı azar azar döken hunisi.*

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi **ārddan** bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [ārddan, --dan]*

ard: *Peş.*

Biri biri **ardınca** tāze kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [ardınca, -ınca]*

ard: *Peş.*

Biri biri **ardınca** tāze kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [ardınca, -ınca]*

ard: *Peş.*

Yürür leşker **ardınca** biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [ardınca, -ınca]*

ard: *Peş.*

Yürür leşker **ardınca** biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [ardınca, -ınca]

ard: *Arka.*

Çü **ardıncadur** ādemīnüñ ecel
Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [ardıncadur, -ın, -ca, -du, -r]*

ard: *Arka.*

Çü **ardıncadur** ādemīnüñ ecel
Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [ardıncadur, -ın, -ca, -du, -r]*

arduñca: *Arkandan.*

Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki **arduñca** itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 240). [arduñca,]*

arduñca: *Arkandan.*

Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki **arduñca** itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 240). [arduñca,]*

arduñca: *Arkandan.*

Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü baṭ beççe **ardunca** cümle revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [ardunca,]

arduñca: *Arkandan.*

Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü baṭ beççe **ardunca** cümle revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [ardunca,]

arġanūn: *Org denen çalgı.*

Çalar naġme-ger **arġanūn** u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫˇāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [arġanūn,]

arġanūn: *Org denen çalgı.*

Çalar naġme-ger **arġanūn** u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫˇāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [arġanūn,]

arġanūn: *Org denen çalgı.*

Yine muṭribā al ele **arġanūn**
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [arġanūn,]*

arġanūn: *Org denen çalgı.*

Yine muṭribā al ele **arġanūn**
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [arġanūn,]*

aristō: *Yunan filozofu, akıl, hikmet ve doğrunun sembolü.*

Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün baña bir nāme yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 145). [arisṭōya, -ya]*

aristō: *Yunan filozofu, akıl, hikmet ve doğrunun sembolü.*

Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün baña bir nāme yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 145). [arisṭōya, -ya]*

arisṭō: *Yunan filozofu, akıl, hikmet ve doğrunun sembolü.*

Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 107). [arisṭōya, -ya]*

arisṭō: *Yunan filozofu, akıl, hikmet ve doğrunun sembolü.*

Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 107). [arisṭōya, -ya]*

arisṭō-yı esrār-dān: *Sırları bilen Aristo.*

Saġında selāṭīn olurlar revān
Ṣolunda **Arisṭō-yı esrār-dān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 60). [arisṭō-yı esrār-dān,]*

aristō-yı sāʿat-şinās: *Zamanı bilen Aristo.*

Yanında **Arisṭō-yı sāʿat-şinās**
Ṣuṭurlāb ehli vü mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 115). [arisṭō-yı sāʿat-şinās,]*

arıt: *T. f. Yıkamak, temizlemek.*

Mübārek teninden gidüp tāb-ı zūr
Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 300). [arıtmış, -mış]*

ʿārıż: *Yanak.*

Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ **ʿārıżı** lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ **ʿārıżı** lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Mey-i surḫ idi **ʿārıżı** laʿl-i cām
Şeker-nuḳl idi söyledügi kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 645). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Mey-i surḫ idi **ʿārıżı** laʿl-i cām
Şeker-nuḳl idi söyledügi kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 645). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Cebīni semen **ʿārıżı** verd-i ter
Dehānı çü ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 105). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Cebīni semen **ʿārıżı** verd-i ter
Dehānı çü ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 105). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer **ʿārıżı** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 142). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Yanak.*

Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer **ʿārıżı** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 142). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Bir şeyi arz ve takdim edici olmak.*

Ḫudāvendden irdi çünkim meded
Gider **ʿārıżı** yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [ʿārıżı, -ı]*

ʿārıż: *Bir şeyi arz ve takdim edici olmak.*

Ḫudāvendden irdi çünkim meded
Gider **ʿārıżı** yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [ʿārıżı, -ı]*

ʿarīż: *Ar. Enli, geniş.*

Daḫı gördi bir ḫūt ol ser-fırāz
Ziyāde **ʿarīż** ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 228). [ʿarīż,]*

ʿārıż: *Yanak.*

Bu żaʿf ile yaturken ol kām-yāb
Ruʿāf oldı **ʿārıż** ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 172). [ʿārıż,]*

ʿārıż-ı dil-sitān: *Gönlü alan yanak.*

Riyāḥīn-i ḫōş böyle būstān
Ḫaṭ-ı sebz idi **ʿārıż-ı dil-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 28). [ʿārıż-ı dil-sitān,]*

ʿārıż-ı ḳubḥı: *Çirkinliğin, kötülüğün sonradan ortaya çıkması.*

Gelür **ʿārıż-ı ḳubḥı** aña ḥasen
Ḫużūr olur aña o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 41). [ʿārıż-ı ḳubḥı, -ı]*

arḳa: *Sırt, arka.*

Çü dil bir idüp idevüz **arḳa** düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 169). [arḳa,]*

arḳa: *Sırt, arka.*

Çü dil bir idüp idevüz **arḳa** düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 169). [arḳa,]*

arka: *Sırt, arka.*

Göñül bir idüp idelüm **arḳa** düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [arḳa,]*

arka: *Sırt, arka.*

Göñül bir idüp idelüm **arḳa** düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [arḳa,]*

arka: *Art, peş.*

Urur aña bir nīze ol pehlevān
Geçer **arḳasından** ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 460). [arḳasından, -sı, -n, -dan]*

arka: *Art, peş.*

Urur aña bir nīze ol pehlevān
Geçer **arḳasından** ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 460). [arḳasından, -sı, -n, -dan]*

armaġan: *Hediye II Yolculuğa çıkanlar için "azık".*

Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola ḥaşre dek bendeden **armaġan** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye II Yolculuğa çıkanlar için "azık".*

Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola ḥaşre dek bendeden **armaġan** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Şehe gönderür daḫı çoḳ **armaġan**
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Şehe gönderür daḫı çoḳ **armaġan**
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür bī-ḳıyās **armaġan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür bī-ḳıyās **armaġan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Virür **armaġan** sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez ḳıyāsıyla geleye ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 915). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Virür **armaġan** sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez ḳıyāsıyla geleye ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 915). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur **armaġanı** şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [armaġanı, -ı]*

armaġan: *Hediye.*

İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur **armaġanı** şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [armaġanı, -ı]*

armaġan: *Hediye.*

İdüp mülk ü mālin ḳamu **armaġān**
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [armaġān,]*

armaġan: *Hediye.*

İdüp mülk ü mālin ḳamu **armaġān**
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [armaġān,]*

armaġan: *Hediye.*

Olup **armaġan** ile elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 311). [armaġan,]

armaġan: *Hediye.*

Olup **armaġan** ile elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 311). [armaġan,]

armaġan: *Hediye.*

Ne deñlü ki var ise taʿẓīm ider
Şehüñ **armaġanını** teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 324). [armaġanını, -ı, -nı]*

armaġan: *Hediye.*

Ne deñlü ki var ise taʿẓīm ider
Şehüñ **armaġanını** teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 324). [armaġanını, -ı, -nı]*

armaġan: *Hediye.*

Şehe şol ḳadar gönderür **armaġan**
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Şehe şol ḳadar gönderür **armaġan**
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Getürdüñ bize **armaġan** ḫayl ü raḫt
Selāmet ol iy zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 483). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Getürdüñ bize **armaġan** ḫayl ü raḫt
Selāmet ol iy zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 483). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Yazuban getürmiş idi **armaġan**
Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [armaġan,]*

armaġan: *Hediye.*

Yazuban getürmiş idi **armaġan**
Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [armaġan,]*

ʿ**arş:** *Gök, gökyüzü; dokuzuncu gök, islâm inancına göre göğün en yüksek katı.*

Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
Velī rūḥı ʿ**arş** üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 26). [ʿarş,]*

ʿ**arş:** *Gök, gökyüzü; dokuzuncu gök, islâm inancına göre göğün en yüksek katı.*

Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
Velī rūḥı ʿ**arş** üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 26). [ʿarş,]*

ʿ**arş:** *İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

Serer kungurı dāmeni ʿ**arşa** bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [ʿarşa, -a]*

ʿ**arş:** *İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

Serer kungurı dāmeni ʿ**arşa** bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [ʿarşa, -a]*

ʿ**arş u kürsī:** *Yer ve gök. II Allah'ın büyüklük ve yüceliğinin ve her şeyi kuşatan sınırsız egemenliğinin tecelli ettiği iki yer.*

Nedür ʿ**arş u kürsī** nedür ḥāmilān
Ḳalem ne nedür levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [ʿarş u kürsī,]

ʿarşa-i āsumāna: *Gökyüzü arsası.*

Benüm himmetüm şöyle eyle bülend
Sürem ʿ**arşa-i āsumāna** semend
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 20). [ʿarşa-i āsumāna,]

art-: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

Olur ḫastanuñ derd ü dāġı füzūn
Olur derd **artup** ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 36). [artup, -up]*

art-: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

Olur ḫastanuñ derd ü dāġı füzūn
Olur derd **artup** ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 36). [artup, -up]*

artuk: *Bundan böyle, sonra, daha, yeter.*

Yatur naʿl resminden **artuḳ** kemān
Virür her biri māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [artuḳ,]

artuk: *Bundan böyle, sonra, daha, yeter.*

Yatur naʿl resminden **artuḳ** kemān
Virür her biri māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [artuḳ,]

artuk: *Bundan böyle, sonra, daha, yeter.*

Ġıdāmuz hemīn ḥūtdur Ḫusrevā
Daḫı bilmezüz andan **artuḳ** ġıdā
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 390). [artuḳ,]

artuk: *Bundan böyle, sonra, daha, yeter.*

Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
Ki ḳalmaya nāmuñdan **artuḳ** metāʿ
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 106). [artuḳ,]

arturdı: *Artırmak, çoğaltmak. Üzüntü ve gamı günden güne artırmak.*

Görüp Zühre **arturdı** sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 79). [arturdı,]*

ʿarūs: *Gelin.*

Eri cümle dāmād ü zenler ʿ**arūs**
Ḳarışmış ḳamu çün dücāc ü ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 35). [ʿarūs,]

arż: *Yeryüzü.*

Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
Çü seng-i ḳażā **arża** defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 48). [arża, -a]*

Nice tīr kim **arż** olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 639). [arż,]*

Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
Naẓīrini görmez iden **arżı** geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 154). [arżı, -ı]*

Ki çün ol cihān-gīr-i gītī-neverd
İdüp devr **arżı** çeküp germ ü serd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 12). [arżı, -ı]

Çıḳar kānuñ altında bir yerlü ṭaş
Ki ṣalmışdı pehnāsı **arża** firāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 98). [arża, -a]*

ʿarż: *Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.*

İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿ**arż**
Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 927). [ʿarż,]*

ʿarż: *Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.*

İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿ**arż**
Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 927). [ʿarż,]*

ʿarż: *Sunma, teşhir etme.*

Şehādet ider ʿ**arż** aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [ʿarż,]*

ʿarż: *Sunma, teşhir etme.*

Şehādet ider ʿ**arż** aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [ʿarż,]*

ʿarż: *Sunmak, göstermek.*

Ne ṭūl u ne ʿ**arżına** vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ʿarżına, -ı, -n, -a]*

ʿarż: *Sunmak, göstermek.*

Ne ṭūl u ne ʿ**arżına** vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ʿarżına, -ı, -n, -a]*

ʿarż eyledi: *Sunmak, göstermek.*

Çü vaḳt oldı ʿ**arż eyledi** vaḳt-dān
Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 117). [ʿarż eyledi, -di]*

ʿarż eyleye: *Sunmak, göstermek.*

ʿİlimden geçüre kemāliyle ḥāl
Cemālini ʿ**arż eyleye** Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 100). [ʿarż eyleye, -y, -e-ye]*

ʿarż ide: *Söylemek, bildirmek, ilan etmek.*

Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
Melek ʿ**arż ide** ḫacletinden ḳuṣūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 6). [ʿarż ide, -e]*

ʿarż ider: *Söylemek, bildirmek, ilan etmek.*

Ṣabūḥı çeker nergis-i ser-girān
ʿAnādil aña ʿ**arż ider** dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 16). [ʿarż ider, -er]*

ʿarż ider: *Söylemek, bildirmek, ilan etmek.*

İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 169). [ʿarż ider, -er]*

İder anlara dīn-i İslāmı ʿarż
Olur ḫalḳa maʿlūm sünnetle farż *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 33). [ʿarż ider, -er]*

ʿarż kıldı: *Arz etmek; sunmak.*

Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
Cemālini çün ʿ**arż ḳıldı** nigār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 138). [ʿarż ḳıldı,]*

ʿarż kılmak: *Arz etmek, sunmak, takdim etmek.*

Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿ**arż ḳılmaḳ** hüner *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 70). [ʿarż ḳılmaḳ, -maḳ]*

arż u semādan: *Yer ve Gök.*

Görinmezdi **arż u semādan** nişān
Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 131). [arż u semādan, -dan]*

ʿarż-ı cemāl: *Güzel yüzünü göstermek.*

Yanup yaḳılur ḥasreti ile nār
Ki ʿ**arż-ı cemāl** eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 130). [ʿarż-ı cemāl,]*

ʿarż-ı cūd u seḫā: *Cömertlik arzetmek/bildirmek.*

Sikender idüp cümlesine ʿaṭā
İder anlara ʿ**arż-ı cūd u seḫā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 786). [ʿarż-ı cūd u seḫā,]*

ʿarż-ı ḥāl itseler: *Halini arz etmek.*

Olur aña her cüzvī çünkim suʾāl
Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 172). [ʿarż-ı ḥāl itseler, -se, -ler]*

ʿarż-ı yezdān: *Allah'a sunmak.*

Aña kim ide ʿ**arż-ı Yezdān** cemāl
Görinmez gözine bu ʿizz ü celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 39). [ʿarż-ı yezdān,]*

arzū: *Arzu, dilek, istek.*

İder her kişi vaṣluñı **ārzū**
Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 35). [ārzū,]*

ārzu eyledi: *Heves etmek, hasret çekmek ǁ özlemek.*

Gürisneyidi Ḫusrev-i tāc-ver
Ṭaʿām **ārzu eyledi** mā-ḥażar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 88). [ārzu eyledi, -di]*

as: *Asmak.*

Ziyāde olur varduġınca neberd
Aşar nīlgūn perde gerdūna gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [aşar, -ar]

as: *Asmak.*

Ziyāde olur varduġınca neberd
Aşar nīlgūn perde gerdūna gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [aşar, -ar]

as: *Asmak.*

Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş **aşam** ya virem bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [aşam, -am]

as: *Asmak.*

Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş **aşam** ya virem bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [aşam, -am]

aş: *Yemek.*

İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice zehr ḳatılduġın **aşuma** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [aşuma, -um, -a]*

aş: *Yemek.*

İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice zehr ḳatılduġın **aşuma** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [aşuma, -um, -a]*

aş-: *Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.*

Aşup şol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [aşup, -up]*

aş-: *Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.*

Aşup şol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [aşup, -up]*

as: *Asmak.*

Aşup zülf her tārına niçe cān
Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [aşup,]*

as: *Asmak.*

Aşup zülf her tārına niçe cān
Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [aşup,]*

aş-: *Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.*

Aşup bir ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [aşup, -up]*

aş-: *Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.*

Aşup bir ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [aşup, -up]*

as: *Bir eşyayı nizami olarak bir yere düzmek.*

Sipāha ider baḫş ṣāḥib-ḳırān
Aşup levḥi yine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 360). [aşup, -up]*

as: *Bir eşyayı nizami olarak bir yere düzmek.*

Sipāha ider baḫş ṣāḥib-ḳırān
Aşup levḥi yine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 360). [aşup, -up]*

aş: *Yemek.*

Ne fāyide ġamdan olan oldı līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 190). [aşı, -ı]

as: *?.*

Çıḳup cān içinden ḳalur kendüzi
Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 310). [.....,]*

ʿāşā: *Ar. Uzun çomak, el değneği.*

Elindeki der-bānlaruñ her **ʿaşā**
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [ʿaşā,]*

ʿāşā: *Ar. Uzun çomak, el değneği.*

Elindeki der-bānlaruñ her **ʿaşā**
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [ʿaşā,]*

aʿşāb: *Sinir, pey.*

İder süddе şīrīn olıcak şarāb
Çü turş ola **aʿşābı** eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [aʿşābı, -ı]*

aʿşāb: *Sinir, pey.*

İder süddе şīrīn olıcak şarāb
Çü turş ola **aʿşābı** eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [aʿşābı, -ı]*

aʿşāb: *Sinir, pey.*

Ne **aʿşāb** ḳalur ne ḳalb ü miyān
İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 439). [aʿşāb,]*

aʿşāb: *Sinir, pey.*

Ne **aʿşāb** ḳalur ne ḳalb ü miyān
İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 439). [aʿşāb,]*

aşābiʿ: *Parmaklar.*

Aşābiʿler olmış idi çün ḳaşā
İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [aşābiʿler,]*

aşābiʿ: *Parmaklar.*

Aşābiʿler olmış idi çün ḳaşā
İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [aşābiʿler,]*

ʿaşāfīr: *Kuşlar.*

ʿAşāfīr idi kungurında melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 129). [ʿaşāfīr,]*

ʿaşāfīr: *Kuşlar.*

ʿAşāfīr idi kungurında melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 129). [ʿaşāfīr,]*

ʿaşāfīr: *Kuşlar.*

ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿ**Aşāfīri** daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 90). [ʿaşāfīri, -i]*

ʿaşāfīr: *Kuşlar.*

ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿ**Aşāfīri** daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 90). [ʿaşāfīri, -i]*

aşaġa: *Aşağıya, aşağıya doğru.*

Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
Ṭurur başı **aşaġa** ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 480). [aşaġa,]*

aşaġa: *Aşağıya, aşağıya doğru.*

Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
Ṭurur başı **aşaġa** ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 480). [aşaġa,]*

aşam: *Sağır, işitmez; sessiz sedasız; umursamaz.*

Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aşam olmadadur meşeldür necāt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [aşam,]

aşam: *Sağır, işitmez; sessiz sedasız; umursamaz.*

Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aşam olmadadur meşeldür necāt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [aşam,]

āsān: *Kolay.*

Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş **āsān** olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [āsān,]*

āsān: *Kolay.*

Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş **āsān** olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [āsān,]*

āsār: *Ar. Eser'ler, izler.*

Bilür ḳadr-i naẓmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle **āsārı** durma hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [āsārı, -ı]*

āsār: *Ar. Eser'ler, izler.*

Bilür ḳadr-i naẓmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle **āsārı** durma hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [āsārı, -ı]*

āsāyiş: *Rahat, huzur, sükûnet.*

Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda **āsāyiş** eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [āsāyiş,]*

āsāyiş: *Rahat, huzur, sükûnet.*

Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda **āsāyiş** eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [āsāyiş,]*

āsāyīş: *Rahat, huzur, sükûnet.*

Ki fi'l-cümle **āsāyiş** idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 805). [āsāyiş,]

āsāyīş: *Rahat, huzur, sükûnet.*

Ki fi'l-cümle **āsāyiş** idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 805). [āsāyiş,]

āsāyiş: *Rahat, huzur, sükûnet.*

Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh
Ḫużūr itdi **āsāyiş** idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 102). [āsāyiş,]*

āsāyiş: *Rahat, huzur, sükûnet.*

Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh
Ḫużūr itdi **āsāyiş** idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 102). [āsāyiş,]*

āsāyiş eyler: *Dinlenmek, rahata ermek, huzur bulmak .*

Gelür çünki İskenderiyyeye şāh
Ḳonup anda **āsāyiş eyler** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 134). [āsāyiş eyler, -r]*

āsāyiş itdi: *Dinlenmek, rahata ermek, huzur bulmak.*

Bir ay anda **āsāyiş itdi** sipāh
Yine leşkere eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 121). [āsāyiş itdi, -di]*

asāyiş idüp: *Dinlenmek II rahata ermek II huzur bulmak.*

İdüp anda asāyiş ol gün sipāh
Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 363). [asāyiş idüp, -üp]

aṣdıḳā: *Sâdık, samîmî, gerçek dostlar.*

Ḫarīfān-ı meclis gerek **aṣdıḳā**
V'egerni ki meyden bulınmaz ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 407). [aṣdıḳā,]

aṣdıḳā: *Sâdık, samîmî, gerçek dostlar.*

Ḫarīfān-ı meclis gerek **aṣdıḳā**
V'egerni ki meyden bulınmaz ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 407). [aṣdıḳā,]

ʿases: *Gece bekçisi.*

Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʷāba varmış idi her **ʿases**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [ʿases,]

ʿases: *Gece bekçisi.*

Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʿāba varmış idi her ʿ**ases**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [ʿases,]

aşfer-i bī-uṣūl: *Usulsüz, yöntemsiz Asfer.*

Biner cümlesi ittifāḳī fuḥūl
Çü ḳavm-i Benī **Aşfer-i bī-uṣūl** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 302). [aşfer-i bī-uṣūl,]*

aṣḥāb: *Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.*

Ola rāżı Ḫaḳ cümle **aṣḥābdan**
Daḫı āl-i Aḥmedden **aṣḥābdan** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 33). [aṣḥābdan, -dan]*

Ola rāżı Ḫaḳ cümle **aṣḥābdan**
Daḫı āl-i Aḥmedden **aṣḥābdan** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 34). [aṣḥābdan, -dan]*

aṣḥāb: *Ar. 1. Sahib'ler, malik, muttasıf olanlar. 2. Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler. 3. Bir büyük zat ile sohbet ve mesleğine mutabaat edenler.*

İki kerre dāmād idinüp Rasūl
Anı itdi **aṣḥāb** içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 16). [aṣḥāb,]*

aṣḥāb: *Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefine sahip kimseler. (Sıralanmak bağlamında).*

Gelüp anda **aṣḥāb** olmış şehīd
Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [aṣḥāb,]*

aṣḥāb: *Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.*

İdüp baḫş **aṣḥāba** genci Rasūl
Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 145). [aṣḥāba, -a]*

ʿ**āşık:** *Seven, aşık.*

Be-ġāyet aña ʿ**āşıḳam** mübtelā
Nedür māl ü milket aña cān fidā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 369). [ʿāşıḳam, -am]

ʿ**āşık:** *Seven, aşık.*

Be-ġāyet aña ʿ**āşıḳam** mübtelā
Nedür māl ü milket aña cān fidā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 369). [ʿāşıḳam, -am]

ʿ**āşık:** *Seven, aşık.*

Aña ʿ**āşıḳ** ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşık:** *Seven, aşık.*

Aña ʿ**āşıḳ** ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [ʿāşıḳ,]*

ʿ**āşıḳāne:** *'âşığa yaraşır şekilde ‖ kendinden geçmiş bir şekilde.*

Geyer ʿ**āşıḳāne** libāsını bih
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [ʿāşıḳāne,]*

ʿ**āşıḳāne:** *'âşığa yaraşır şekilde ‖ kendinden geçmiş bir şekilde.*

Geyer ʿ**āşıḳāne** libāsını bih
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [ʿāşıḳāne,]*

āşikār: *Belli, meydanda, açık.*

Ḳamu şāhidin şükr idüp **āşikār**
Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [āşikār,]*

āşikār: *Belli, meydanda, açık.*

Ḳamu şāhidin şükr idüp **āşikār**
Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [āşikār,]*

āşikār idem: *Görünür kılmak, belli etmek.*

İdüp himmeti saʿyi leyl ü nehār
Kerāmetler idem besā āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 20). [āşikār idem, -e, -m]*

āşikār idesin: *Görünür kılmak, belli etmek.*

Eger gelse tenhā cihānuñ ġamı
Gerek **āşikār idesin** ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 80). [āşikār idesin, -e, -sin]*

āşikār ider: *Görünür kılmak, belli etmek.*

Çevirdi sinānını ṭōlāb-vār
İder niçe bāzīçeler āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 838). [āşikār ider, -er]*

āşikār oldı: *Ortaya çıkmak.*

Ḳamu ṣandılar kim ṭutuldı güneş
Velī **āşikār oldı** zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 426). [āşikār oldı, -dı]*

ʿāşık-ı şemʿ: *Mum aşığı.*

Ḳamu ʿ**āşıḳ-ı şem**ʿ ü cūyā-yı şemʿ
Olurlar ḳamu gird-i fānūsa cemʿ
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 91). [ʿāşıḳ-ı şemʿ,]

ʿāşık-ı sūḫte-dil: *Gönlü yanık âşık.*

Enīn itdügünce cigerden rebāb
İder ʿ**āşıḳ-ı sūḫte-dil** hem kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 68). [ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil,]

aşıl: *Asılmak, tutunmak.*

Refīʿ ḳubbesi çarḫ-ı mīnā gibi
Aşılmışdı subḥa Şüreyyā gibi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 210). [aşılmışdı, -mış, -dı]*

aşıl: *Asılmak, tutunmak.*

Refīʿ ḳubbesi çarḫ-ı mīnā gibi
Aşılmışdı subḥa Şüreyyā gibi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 210). [aşılmışdı, -mış, -dı]*

aşıl-: *Asılmak.*

Gezerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [aşılmış, -mış]*

aşıl-: *Asılmak.*

Gezerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [aşılmış, -mış]*

āşinā: *Bildik, tanıdık.*

İdüp vācibe mümkini **āşinā**
Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 29). [āşinā,]*

Koyup gitmek imiş murāduñ şehā
Dirīġ olmasaḳ kāşki **āşinā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 102). [āşinā,]*

āşinā olan: *Dost olmak, tanıdık olmak, anlamak.*

Olan ölmeden yār ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḥaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 47). [āşinā olan, -an]*

āsitān: *Eşik, huzur, makam.*

Şu kim ḳomaya **āsitānumda** baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 329). [āsitānumda, -um, -da]*

āsitān: *Eşik, huzur, makam.*

Şu kim ḳomaya **āsitānumda** baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 329). [āsitānumda, -um, -da]*

āsiyā: *Su değirmeni. II felek,dünya.*

İdüp dāyimā raḳṣ bu **āsiyā**
İder ādemüñ ḫākini tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 29). [āsiyā,]*

āsiyāb: *Su değirmeni. II felek,dünya.*

O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
Felek **āsiyābın** ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 216). [āsiyābın, -ın]*

āsiyāb: *Su değirmeni. II felek,dünya.*

O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
Felek **āsiyābın** ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 216). [āsiyābın, -ın]*

āsiyāb: *Değirmen.*

Zemīn ü semā oluban **āsiyāb**
Görinmezidi ārddan bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 121). [āsiyāb,]*

āsiyāb: *Değirmen.*

Zemīn ü semā oluban **āsiyāb**
Görinmezidi ārddan bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 121). [āsiyāb,]*

āşiyān: *Yuva, kuş yuvası.*

İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün **āşiyān**
Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 119). [āşiyān,]*

Olup nīzeler anda serv-i revān
Olur feṯḥ murġına tūġ **āşiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 122). [āşiyān,]*

İdüp küşte üstinde kerkes mekān
Yapar küşte-yi küstede **āşiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 292). [āşiyān,]*

İdüp terk cümle ṭuyūr **āşiyān**
Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 107). [āşiyān,]*

Sürūşuñ degül meskeni **āşiyān**
Meger luṭf ide şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 359). [āşiyān,]*

Ḳoyup anı geldi mekānına bāz
Bulur **āşiyānını** gūyā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 342). [āşiyānını, -ı, -n, -ı]*

āşiyān idinür: *Yuva edinmek.*

Ne şehbāzdur nāvek-i cān-sitān
Dil-i düşmeni idinür āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 642). [āşiyān idinür, -ür]*

ʿaşk: *Aşk.*

İde dilberi ʿ**aşḳına** anı nūş
İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 19). [ʿaşḳına, -ı, -na]*

ʿaşk: *Aşk.*

İde dilberi ʿ**aşḳına** anı nūş
İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 19). [ʿaşḳına, -ı, -na]*

ʿaşk: *Aşk.*

Melek şevḳi şemʿine pervānedür
Felek ʿ**aşḳı** ḫamrına peymānedür
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [ʿaşḳı, -ı]

ʿaşk: *Aşk.*

Melek şevḳi şemʿine pervānedür
Felek ʿ**aşḳı** ḫamrına peymānedür
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [ʿaşḳı, -ı]

ʿaşk: *Aşk.*

Ayıtdılar iy Ḫusrev-i tāc-dār
Bunuñ ʿ**aşḳına** ʿālemi çarḫ-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 94). [ʿaşḳına, -ı, -na]*

āşkār: *Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.*

İçüp at ḳulaġı vü **aşḳar** gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [aşḳar,]*

āşkār: *Ortaya çıkarmak, görünür kılmak.*

İçüp at ḳulaġı vü **aşḳar** gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [aşḳar,]*

ʿasker: *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Gelüp iki ʿ**asker** olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [ʿasker,]*

ʿasker: *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Gelüp iki ʿ**asker** olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [ʿasker,]*

ʿasker: *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Bütün ʿ**askeri** deñlü eylerdi ceng
Ne ḫʿāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [ʿaskeri, -i]

ʿ**asker:** *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Bütün ʿ**askeri** deñlü eylerdi ceng
Ne ḫᵛāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [ʿaskeri, -i]

ʿ**asker:** *Orduda görev yapan erden generale kadar herkes, leşker.*

Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿ**askerin** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 868). [ʿaskerin, -i, -n]*

ʿ**asker:** *Orduda görev yapan erden generale kadar herkes, leşker.*

Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿ**askerin** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 868). [ʿaskerin, -i, -n]*

ʿ**asker:** *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Demürden deñiz idi ʿ**asker** meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [ʿasker,]

ʿ**asker:** *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Demürden deñiz idi ʿ**asker** meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [ʿasker,]

ʿ**asker:** *Asker, ordu.*

Ola peyrevüñ ẓulmeti ḳīr-fām
İḥāṭa ide ʿ**askerüñi** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 104). [ʿaskerüñi, -ü, -ñi]*

ʿ**asker:** *Asker, ordu.*

Ola peyrevüñ ẓulmeti ḳīr-fām
İḥāṭa ide ʿ**askerüñi** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 104). [ʿaskerüñi, -ü, -ñi]*

ʿ**asker:** *Resmi kıyafetli silahlı topluluk.*

Alur ʿ**askerinden** iki biñ dilīr
Cuvān-sāl ü her biri dānişde bir *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 133). [ʿaskerinden, -i, -n, -den]*

ʿ**asker:** *Ordunun her kademesinde görevli subay, as subay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker.*

Gehī mevte ġam-gīn gehī vaṣla şād
Gelür ʿ**askerine** yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 268). [ʿaskerine, -i, -n, -e]*

asl: *Öz, menşe.*

Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
Ḥaḳīḳatde **aşl** ol ḳamu ferʿdür *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 23). [aşl,]*

Çe ger Hindu **aşl** idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi Çīnde aña naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [aşl,]*

Ne kişisin **aşluñda** hīç var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [aşluñda, -uñ, -da]

Ser-ā-ser idüp sırrı şāha ʿayān
Rumūz **aşlını** eylediler beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 54). [aşlını, -ı, -n, -ı]*

Naṣībüñ degül çünki çekme belā
Rücūʿ eyle **aşluña** iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 254). [aşluña, -uñ, -a]*

Ḳalur ḫāk içinde niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi **aşlı** olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [aşlı, -ı]*

Nedür bilmez **aşlın** benī ādemi
Ṣanur gördügi gibi bu ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 55). [aşlın, -ın]*

asl: *Asıl || Soy.*

Ne şāhem ne **aşlumda** var pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [aşlumda, -um, -da]

aşlā: *Asla.*

Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden **aşlā** cihān

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [aṣlā,]

aṣlā: *Asla.*

Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden **aṣlā** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [aṣlā,]

aṣlā: *Asla.*

Velī ḥāyil olmadı **aṣlā** siper
İder zaḫm ile anı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 413). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Velī ḥāyil olmadı **aṣlā** siper
İder zaḫm ile anı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 413). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Diger-gūn olursa daḫı bu cihān
Saña gelmeye benden **aṣlā** ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 726). [aṣlā,]

aṣlā: *Asla.*

Diger-gūn olursa daḫı bu cihān
Saña gelmeye benden **aṣlā** ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 726). [aṣlā,]

aṣlā: *Asla.*

Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre virmeyem **aṣlā** emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 268). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre virmeyem **aṣlā** emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 268). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Ne deñlü ki eyledi ise nidā
O cānibden olmadı **aṣlā** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 854). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Ne deñlü ki eyledi ise nidā
O cānibden olmadı **aṣlā** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 854). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Çü ḳalmaya benlikden **aṣlā** eṣer
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Çü ḳalmaya benlikden **aṣlā** eṣer
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
Çü cān alıcı bilmez **aṣlā** emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
Çü cān alıcı bilmez **aṣlā** emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Görinmez birisinden **aṣlā** eṣer
Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 657). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Görinmez birisinden **aṣlā** eṣer
Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 657). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Hedāyāya **aṣlā** bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 159). [aṣlā,]*

aṣlā: *Asla.*

Hedāyāya **aṣlā** bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 159). [aṣlā,]*

aşlā: *Asla.*

Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿİlāc ile bulmadı **aşlā** şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 8). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿİlāc ile bulmadı **aşlā** şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 8). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden **aşlā** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden **aşlā** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Bu iḳlīmi feṯḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye **aşlā** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 234). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Bu iḳlīmi feṯḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye **aşlā** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 234). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı **aşlā** ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı **aşlā** ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Belā seyline ejder olmasa sed
Bu cānibde ḳılmazdı **aşlā** eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 62). [aşlā,]*

aşlā: *Asla.*

Sübūṭ u süʿūd oldı kārı hemān
Taḳarrurdan **aşlā** yoḳ anda nişān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 22). [aşlā,]

aşlā: *Asla.*

Eger ʿömrüñ olursa daḫı hezār
Ṣanasın ki ṭutmaduñ **aşlā** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 124). [aşlā,]*

aşl-ı beşer: *Insanlığın kökü, kaynağı.*

Degül ādemī līk **aşl-ı beşer**
Ḳatı muʾẕī her biri dedden beter
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 23). [aşl-ı beşer,]

aşl-ı metāʿ-ı semīn: *Kıymetli kumaşın aslı.*

Bu dünyāyile olma ḳāniʿ hemīn
Ki maḫfīdür **aşl-ı metāʿ-ı semīn**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 132). [aşl-ı metāʿ-ı semīn,]

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne **aşşı** muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne **aşşı** muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne **aşşı** muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne **aşşı** muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden **aşşıñ** bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [aşşıñ, -ñ]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden **aşşıñ** bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [aşşıñ, -ñ]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña eylemez **aşşı** sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 366). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña eylemez **aşşı** sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 366). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

Ne **aşşı** velīkin dirīġā hicāb
Oluban olur ġuṣṣa aña seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 7). [aşşı,]*

aşşı: *Fayda, yarar, kar.*

İder çünki pervāne şemʿa ziyān
Ziyānını **aşşı** bil anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 28). [aşşı,]*

assı ider: *Fayda etmek, kâfi gelmek.*

Çü oġlan-ı ṭıfl ola āzürde-ser
Aña ṣoñra laṭme ne **aşşı ider** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 196). [aşşı ider, -er]*

āşūb: *Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hâle sebep olan.*

Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü **āşūb** u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [āşūb,]*

āşūb: *Far. 1. Kavga, kargaşalık, gürültü. 2. Bu hâle sebep olan.*

Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü **āşūb** u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [āşūb,]*

āşūb u kīn: *Kargaşa ve kin.*

Olursa aramuzda **āşūb u kīn**
Ḳızıl ḳan olup aḳa deryā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 389). [āşūb u kīn,]*

āşūb u kīn olursa: *Kargaşa ve kin olması.*

Olursa aramuzda āşūb u kīn
Ḳızıl ḳan olup aḳa deryā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 389). [āşūb u kīn olursa, -ur, -sa]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı **āsūde** olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 12). [āsūde,]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı **āsūde** olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 12). [āsūde,]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Selāmet anuñdur ki **āsūdedür**
Cihān-gīrlik fikri beyhūdedür *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 235). [āsūdedür, -dür]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Selāmet anuñdur ki **āsūdedür**
Cihān-gīrlik fikri beyhūdedür *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 235). [āsūdedür, -dür]*

āsūde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

Kenārında baḥrüñ ḳonup pādişāh
Olur anda **āsūde** ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 48). [āsūde,]*

āsūde ola: *Rahat olmak, huzurlu olmak.*

Siper perde dutdı ki irmeye tīr
Ola tīr zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [āsūde ola, -a]*

Oṭurur bir ay anda ṣāḥib-külāh
Ki **āsūde ola** sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 244). [āsūde ola, -a]*

Ki tā aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola ġamdan āsūde dil bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 86). [āsūde ola, -a]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü amac **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü amac **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper çarḫı çün **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper çarḫı çün **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Zemīn oldı ol cengden **āsumān**
Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Zemīn oldı ol cengden **āsumān**
Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Olup rīze-i nīzeden kehkeşān
Zemīne mübeddel olur **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 454). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Olup rīze-i nīzeden kehkeşān
Zemīne mübeddel olur **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 454). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft **āsumān**

(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
Zemīni velīkin bunuñ **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 146). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
Zemīni velīkin bunuñ **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 146). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft **āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft **āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Yüzi mihr idi tevseni **āsumān**
Süleymān mehābetlü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Yüzi mihr idi tevseni **āsumān**
Süleymān mehābetlü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Şaḳāyıḳdan olur zemīn **āsumān**
Müzeyyen olur ʿAdn-veş būstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 3). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Şaḳāyıḳdan olur zemīn **āsumān**
Müzeyyen olur ʿAdn-veş būstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 3). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Hezāhizden āb-gūn olup **āsumān**
Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 769). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Hezāhizden āb-gūn olup **āsumān**
Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 769). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 776). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 776). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Revār u hezāhiz ṭoluban cihān
Pür oldı zih ü dih ile **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1092). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Revār u hezāhiz ṭoluban cihān
Pür oldı zih ü dih ile **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1092). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
Çü germābe virdi ṣadā **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
Çü germābe virdi ṣadā **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Gören berg-i sebz içre ṣanur hemān
Nücūm-ı dıraḫşende vü **āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 78). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Gören berg-i sebz içre ṣanur hemān
Nücūm-ı dıraḫşende vü **āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 78). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Baña yār ol iy yaradan **āsumān**
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Baña yār ol iy yaradan **āsumān**
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Döner manḳal-ı āhene **āsumān**
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 41). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Döner manḳal-ı āhene **āsumān**
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 41). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ṣanasın ki tennūr idi **āsumān**
İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 47). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ṣanasın ki tennūr idi **āsumān**
İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 47). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Meger bir gice ḫurrem idi cihān
Müzeyyen idi necm ile **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 2). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Meger bir gice ḫurrem idi cihān
Müzeyyen idi necm ile **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 2). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Nice devr ḳılduġını **āsumān**
Nice ḫalḳ olduġını ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 43). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Nice devr ḳılduġını **āsumān**
Nice ḫalḳ olduġını ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 43). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Olur mihr tābiyle rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 124). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Olur mihr tābiyle rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 124). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün **āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün **āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [āsumān,]

āsumān: *Gökyüzü.*

Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
Çıḳa **āsumāna** çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 302). [āsumāna, -a]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
Çıḳa **āsumāna** çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 302). [āsumāna, -a]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Bunı dimege çünki açdı dehān
İner **āsumāndan** zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 312). [āsumāndan, -dan]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Bunı dimege çünki açdı dehān
İner **āsumāndan** zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 312). [āsumāndan, -dan]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Neyi isteyüp devr ider **āsumān**
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 127). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Neyi isteyüp devr ider **āsumān**
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 127). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Dilerseñ ki pāyüñ ola **āsumān**
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Dilerseñ ki pāyüñ ola **āsumān**
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Döge sīne çün sitem-dīdegān
Nice taḫt-ı şāhī yıḳar **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 186). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Döge sīne çün sitem-dīdegān
Nice taḫt-ı şāhī yıḳar **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 186). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Tenende gibi ṣāʿid oldı hemān
Ne ḳulle aña pāyeler **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Tenende gibi ṣāʿid oldı hemān
Ne ḳulle aña pāyeler **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Ḫuṭūr itmeye ḫāṭıra bīm-i cān
Zemīnden olınmaya farḳ **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 128). [āsumān,]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Bu deñlü göz ile olup dīde-bān
Gözedür ḳażā tīrini **āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 76). [āsumān,]*

āsumān u zemīn: *Yeryüzü ve gökyüzü.*

Hümāyūn deri **āsumān u zemīn**
Sürer şāhlar aña rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 131). [āsumān u zemīn,]*

Bedīd-āver **āsumān u zemīn**
Ṭolu feyż ü cūdı mekān u mekīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 183). [āsumān u zemīn,]*

āsumān u zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzü.*

Biner leşker-i şāh-ı īrān-zemīn
Olur **āsumān u zemīn** āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 126). [āsumān u zemīn,]*

āsumān-ı bülend: *Yüce gökyüzü.*

Görelüm ki bu **āsumān-ı bülend**
Kimüñ gerdenine ṭaḳısar kemend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 455). [āsumān-ı bülend,]

āsumān-ı ḳażāya: *Gökyüzünden gelen emir, hüküm.*

Çü iḥsānı çoḳ eyleye şehriyār
Olur **āsumān-ı ḳażāya** ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 206). [āsumān-ı ḳażāya, -ya]*

āşyān: *Kuş yuvası.*

Ḫaḳīḳatde **āşyāndurur** bir ḫayāl
Ki olur peẕīrā-yı naḳş-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 45). [āşyāndurur, --durur]*

āşyān: *Kuş yuvası.*

Ḫaḳīḳatde **āşyāndurur** bir ḫayāl
Ki olur peẕīrā-yı naḳş-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 45). [āşyāndurur, --durur]*

at: *At, binek hayvanı.*

Tek-u-pūyada **atlar** idüp şitāb
Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 199). [atlar, -lar]*

at: *At, binek hayvanı.*

Tek-u-pūyada **atlar** idüp şitāb
Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 199). [atlar, -lar]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki **at** naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [at,]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki **at** naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [at,]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās **at**
Nice **at** ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [at,]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās **at**
Nice **at** ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [at,]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās **at**
Nice **at** ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [at,]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās **at**
Nice **at** ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [at,]*

at: *Fırlatmak.*

Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg **atdı** başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [atdı, -dı]*

at: *Fırlatmak.*

Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg **atdı** başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [atdı, -dı]*

at: *At, binek hayvanı.*

Düşüp **atdan** ayru yaturdı eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [atdan, -dan]*

at: *At, binek hayvanı.*

Düşüp **atdan** ayru yaturdı eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [atdan, -dan]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Ne serdāra kim vurdı ise sinān
Atından daḫı düşmeden virdi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 394). [atından, -ı, -n, -dan]

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Ne serdāra kim vurdı ise sinān
Atından daḫı düşmeden virdi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 394). [atından, -ı, -n, -dan]

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

İderken şehin-şāh-ı īrān ceng
Saʿādet **atın** gördi kim oldı leng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 434). [atın, -ı, -n]

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

İderken şehin-şāh-ı īrān ceng
Saʿādet **atın** gördi kim oldı leng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 434). [atın, -ı, -n]

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [atı, -ı]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [atı, -ı]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Çü devlet **atı** ayağı ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [atı, -ı]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Çü devlet **atı** ayağı ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [atı, -ı]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki pīle **atarsa** ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [atarsa, -ar, -sa]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki pīle **atarsa** ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [atarsa, -ar, -sa]*

at: *At, binek hayvanı.*

İnüp **atdan** aldı başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [atdan, -dan]

at: *At, binek hayvanı.*

İnüp **atdan** aldı başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [atdan, -dan]

at: *Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.*

İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 108). [atarlar, -ar, -lar]*

at: *Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.*

İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 108). [atarlar, -ar, -lar]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

İçüp **at** ḳulaġı vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [at,]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

İçüp **at** ḳulaġı vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [at,]*

at: *At, binek hayvanı.*

Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle **atdan** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 118). [atdan, -dan]*

at: *At, binek hayvanı.*

Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle **atdan** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 118). [atdan, -dan]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Hilālī rikāba başup şehriyār
Olur devlet **atına** defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 674). [atına, -ı, -n, -a]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Hilālī rikāba başup şehriyār
Olur devlet **atına** defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 674). [atına, -ı, -n, -a]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Urur aña bir tīġ ol nām-dār
İder **atı** ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 880). [atı, -ı]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Urur aña bir tīġ ol nām-dār
İder **atı** ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 880). [atı, -ı]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Atup tīġı şemşīrin iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [atup, -up]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Atup tīġı şemşīrin iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [atup, -up]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Ne şemşīr çıḳdı ne **atıldı** tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [atıldı, -ıl, -dı]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Ne şemşīr çıḳdı ne **atıldı** tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [atıldı, -ıl, -dı]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Sen ur himmet **atına** merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [atına, -ı, -n, -a]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Sen ur himmet **atına** merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [atına, -ı, -n, -a]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
Urup itdi **atıyla** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 382). [atıyla, -ıyla]*

at: *Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*

Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
Urup itdi **atıyla** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 382). [atıyla, -ıyla]*

at: *Fırlatmak.*

Atar Rūslardan yaña ser-firāz
Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider iḥtirāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 463). [atar, -ar]

at: *Fırlatmak.*

Atar Rūslardan yaña ser-firāz
Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider iḥtirāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 463). [atar, -ar]

at: *Fırlatmak.*

Şehin-şāha bir seng **atar** ol laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [atar, -ar]

at: *Fırlatmak.*

Şehin-şāha bir seng **atar** ol laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [atar, -ar]

at: *Atmak, fırlatmak.*

Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 310). [atup, -up]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 310). [atup, -up]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Atar kendüyi şehre mānend-i tīr
Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [atar, -ar]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Atar kendüyi şehre mānend-i tīr
Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [atar, -ar]*

at: *Atmak.*

Çıḳarur düri baḥrden cevheri
Kişi baḥre **atmaḳ** neden gevheri
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 172). [atmaḳ, -maḳ]

at-: *Atmak, fırlatmak.*

Dıraḫşān direfşi göricek sipāh
Göge **atdılar** ṣād oluban külāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 348). [atdılar, -dı, -lar]*

at u pīl: *At ve fil.*

Ṭolu **at u pīl** oldı naṭʿ-ı zemīn
Piyādeydi ferzāneler ḫāli zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 459). [at u pīl,]*

ʿ**atā:** *Bağışlama, vergi, ihsan.*

Sikender idüp cümlesine ʿ**aṭā**
İder anlara ʿarż-ı cūd u seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 785). [ʿaṭā,]*

Gerek şükr idesin Ḫudāya şehā
Ziyāde olur şükr idicek ʿ**aṭā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 124). [ʿaṭā,]*

ʿ**atā:** *Bağış, ihsan, bahşiş.*

ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
Ḳamu zindeye senden irer ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 19). [ʿaṭāñ, -ñ]

Ṣunan ehl-i İslām eline ḥadīd
İden şākirīne ʿ**aṭāsın** mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 192). [ʿaṭāsın, -sın]*

İdüp cemʿ serverleri ser-firāz
ʿ**Aṭālar** idüp oldı bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 184). [ʿaṭālar, -lar]*

ʿ**atā:** *Bağış, ihsan, bahşiş.*

Duʿāsı ile eyle naẓmuñ tamām
Duʿā itmeyene ʿ**aṭāyā** ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 128). [ʿaṭāyā, -ya]*

ʿaṭā: *Bağış, ihsan, lütuf.*

ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü z̲ilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 71). [ʿaṭādur, -dur]*

ʿaṭā baḫş eyle: *Ihsanda bulun,bağışla.*

Bilürsin ki yoḳ bende-i bī-ḫaṭā
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 46). [ʿaṭā baḫş eyle,]*

ʿaṭā eyle: *Bağışlamak, vermek, ihsan etmek; aşık ile bir araya gelmek, buluşmak.*

Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 203). [ʿaṭā eyle,]*

ʿaṭā itdi: *Bağış yapmak, yardım etmek.*

Şu deñlü ʿ**aṭā itdi** şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 107). [ʿaṭā itdi, -di]*

ʿaṭā itdi: *Bağışlamak, vermek, ihsan etmek, lutfetme.*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿ**Aṭā itdi** her birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 96). [ʿaṭā itdi, -di]*

ʿAṭāyāsını çekmek içün hemān
Maṭāyā ʿ**aṭā itdi** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 106). [ʿaṭā itdi, -di]*

ʿaṭā itseñ: *Bağış yapmak, yardım etmek.*

ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
Virür saña ecrini elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 141). [ʿaṭā itseñ, -se, -ñ]*

ʿaṭā iderdi: *Ihsan etmek, bağışlamak.*

Yimeyen kişi ʿömri içinde nān
İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 194). [ʿaṭā iderdi, -er, -di]*

ʿaṭā kıl: *Cömert davranmak.*

Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 487). [ʿaṭā ḳıl,]*

ʿaṭā kıl: *Cömert davranmak, ihsanda bulunmak, lutfetmek.*

ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
Ki küfre yaḳīn olur olmasa māl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 227). [ʿaṭā ḳıl,]*

ʿaṭā olana: *Bağışta, ihsanda bulunmak.*

Olana ululuḳ Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez gözine ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1133). [ʿaṭā olana, -an, -a]*

atalık ide: *Ata olma.*

Atalık ide luṭf idüp bize şāh
Olup pīşvā göstere ḫaşma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 281). [atalık ide, -e]*

ʿatāyā: *Bağış, ihsan, bahşiş.*

Şükür ki ʿ**aṭāyāsı** bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [ʿaṭāyāsı, -sı]*

ʿatāyā: *Bağış, ihsan, bahşiş.*

Şükür ki ʿ**aṭāyāsı** bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [ʿaṭāyāsı, -sı]*

ʿaṭāyā: *Bağış, ihsan, bahşiş.*

ʿAṭāyāsını çekmek içün hemān
Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 105). [ʿaṭāyāsını, -sı, -(n)ı]*

ʿaṭāyā: *Bağış, ihsan, bahşiş.*

ʿAṭāyāsını çekmek içün hemān
Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 105). [ʿaṭāyāsını, -sı, -(n)ı]*

ʿatāyā: *Bağış, ihsan, bahşiş.*

ʿAṭāyāsı çoḳ Ḫaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 1). [ʿaṭāyāsı, -sı]*

ʿaṭā-yı hudādur: *Allah'ın bahşişi, lütfu.*

Görürse daḫı yeg ala sīm ü zer
ʿ**Aṭā-yı Ḫudādur** yoḳ anda żarar
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 204). [ʿaṭā-yı ḫudādur, -dur]

ʿaṭāyı ider: *Bahşişte bulunmak.*

İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
Ki uġurluġa tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 195). [ʿaṭāyı ider, -er]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende **āteş** gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende **āteş** gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup **āteşi** ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 764). [āteşi, -i]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup **āteşi** ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 764). [āteşi, -i]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Bir elüm bulutdur biri āfitāb
Ṣaçar biri **āteş** ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 298). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Bir elüm bulutdur biri āfitāb
Ṣaçar biri **āteş** ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 298). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Çeküp tīġ ider çünki Dey türk-tāz
İder **āteşi** caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 32). [āteşi, -i]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Çeküp tīġ ider çünki Dey türk-tāz
İder **āteşi** caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 32). [āteşi, -i]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Düşüp nāra Hindū gibi her kişi
Semender gibi **āteş** ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 38). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Düşüp nāra Hindū gibi her kişi
Semender gibi **āteş** ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 38). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Tehī manḳalını pür **āteş** ide
Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 53). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Tehī manḳalını pür **āteş** ide
Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 53). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl idi **āteş** içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl idi **āteş** içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende çü **āteş** revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende çü **āteş** revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam **āteş** ü nefṭ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam **āteş** ü nefṭ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [āteş,]*

āteş: *1. ateş rengi, kor 2. ud, misk ve anberin üzerine koyulduğu kor 3. şarap rengi 4. kızıllık, kor rengi 5. kızgın, yakıcı 6. aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi bağlamında.*

Zer **āteşdür** idinmesin anı yār
Ki maḥşerde müşkil olur sūz-ı nār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 193). [āteşdür, -dür]*

āteş: *1. ateş rengi, kor 2. ud, misk ve anberin üzerine koyulduğu kor 3. şarap rengi 4. kızıllık, kor rengi 5. kızgın, yakıcı 6. aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi bağlamında.*

Zer **āteşdür** idinmesin anı yār
Ki maḥşerde müşkil olur sūz-ı nār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 193). [āteşdür, -dür]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Ṣala āba **āteş** ḳaçan baḥr-i telḫ
Deñiz ṣuyı gibi ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 167). [āteş,]*

āteş: *1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.*

Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem **āteş** dimek cāyiz aña hem āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [āteş,]*

āteş ola: *Ateş gibi kızarmak; yakıcı duruma gelmek II coşmak, şiddetli arzu duymak; kızmak, öfkelenmek.*

Kebāb ola nuḳl ola **āteş ola**
Ruḫ-ı mehveş ü ʿūd-ı dil-keş ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 11). [āteş ola, -a]*

āteş-feşān: *Ateş saçan.*

Çü tīr olsa aġzından **āteş-feşān**
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [āteş-feşān,]*

āteş-feşān: *Ateş saçan.*

Çü tīr olsa aġzından **āteş-feşān**
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [āteş-feşān,]*

āteş-fürūz iden: *Tutuşturmak,yakmak.*

İden gürzi ser-dār oḳı sīne-dūz
İden tīġ-ı ḫūn-rīzi āteş-fürūz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 188). [āteş-fürūz iden, -en]*

āteş-i āfitāb: *Güneşin ateşi-hiddeti.*

Yaḳup ʿālemi **āteş-i āfitāb**
Düşer ʿālemüñ ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 11). [āteş-i āfitāb,]*

āteş-i dār ü gīr: *Zamanın ateşi, sıkışmanın ateşi.*

ʿAv-i kūs ile nālehā-yı nefīr
Ziyāde ider **āteş-i dār ü gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 226). [āteş-i dār ü gīr,]*

āteş-i ḫışm: *Öfke ateşi.*

Ne ḥācet vire **āteş-i ḫışm** tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [āteş-i ḫışm,]*

āteş-i iştiyāḳ: *Özlem ateşi.*

Yaḳardı oda **āteş-i iştiyāḳ**
Olup ḳurbet-i vaṣl gitdi firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 179). [āteş-i iştiyāḳ,]*

āteş-i kār-zār: *Savaş yeri ateşi.*

Olur şöyle germ **āteş-i kār-zār**
Çıḳar miġfer ü gözlerinden şerār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 243). [āteş-i kār-zār,]

āteş-i tīġ-ı key: *Padişah kılıcının ateşi.*

Urup cānlara **āteş-i tīġ-ı key**
Zirihden revān itdi ḳan hem-çü ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1087). [āteş-i tīġ-ı key,]

āteşīn: *Far. 1. Ateşli, hararetli. 2. Müessir, muhrik. 3. Ateş renginde. 4. Ateşten.*

Giderken görür yine ol tāc-ver
Teni **āteşīn** çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 264). [āteşīn,]*

Hemīn **āteşīn** kūh līkin revān
Ḳaçar andan olan teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 267). [āteşīn,]*

atıl: *Bir şeye doğru birden gitmek.*

Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki rāh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 641). [atıldı, -dı]*

atıl: *Bir şeye doğru birden gitmek.*

Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki rāh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 641). [atıldı, -dı]*

atıl: *Öne doğru hareket etmek ‖ saldırmak (düşman bağlamında).*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [atılsa, -sa]*

atıl: *Öne doğru hareket etmek ‖ saldırmak (düşman bağlamında).*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [atılsa, -sa]*

atlas: *İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.*

Muʿazzez idi ġāyet ol şehriyār
Siyeh **aṭlasa** girdi ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 152). [aṭlasa, -a]*

atlas: *1. (اطلس) i. (Ar. aṭles): İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi. 2. i. (Fr. atlas) [Eski Yunan mitolojisine göre gökyüzünü taşıyan Atlas isimli devin adından] Dünyâya, bir bölgeye veya memlekete âit coğrafya haritalarını bir araya toplayan dergi. Haritalar Kitabı.*

Ḳudūmı ider **aṭlası** zer-nigār
Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 111). [aṭlası, --ı]

atlas: *Ipek(ten).*

Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn **aṭlas** u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [aṭlas,]*

Boyanup siyeh renge **aṭlas** libās
Ne zer-beft bellü ne çil ne palās *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 203). [aṭlas,]*

aṭlas-ı sebzini: *Yeşil kumaş. ll Yeni çıkan ayva tüyleri.*

Boyar **aṭlas-ı sebzini** zerde yer
Muʿaşfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [aṭlas-ı sebzini, -i, -ni]

aṭyār: *Kuşlar.*

Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp anı **aṭyār** eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 36). [aṭyār,]*

aṭyār: *Kuşlar.*

Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp anı **aṭyār** eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 36). [aṭyār,]*

ʿavām: *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi **ʿavām**
İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 517). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿ**avām**
İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 517). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki muḥtāc olmaz ḫavāṣa ʿ**avām** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki muḥtāc olmaz ḫavāṣa ʿ**avām** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

Şu şehlügi kim virdi saña ʿ**avām**
Ṣaḳın kim elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [ʿavām,]

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

Şu şehlügi kim virdi saña ʿ**avām**
Ṣaḳın kim elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [ʿavām,]

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

Sipehden göre ẓulm çünkim ʿ**avām**
İderler şehe bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [ʿavām,]

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

Sipehden göre ẓulm çünkim ʿ**avām**
İderler şehe bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [ʿavām,]

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

ʿAvām eylediyse n'ola şehriyār
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

ʿAvām eylediyse n'ola şehriyār
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halk, umum, herkes.*

Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿ**avām**
Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 27). [ʿavām,]

ʿ**avām:** *Halk, umum, herkes.*

Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿ**avām**
Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 27). [ʿavām,]

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

O vech ile şīrīn ü muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿ**avām** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 6). [ʿavām,]*

ʿ**avām:** *Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından.*

ʿAvāmuñ kelāmı çü ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı naẓmdur aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 7). [ʿavāmuñ, -uñ]*

āvāz: *Ses, sada.*

Tolup çāvuş **āvāzı** ile cihān
Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [āvāzı, -ı]*

āvāz: *Ses, sada.*

Tolup çāvuş **āvāzı** ile cihān
Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [āvāzı, -ı]*

āvāz: *Ses, sada.*

Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi **āvāzlar** çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [āvāzlar, -lar]*

āvāz: *Ses, sada.*

Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi **āvāzlar** çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [āvāzlar, -lar]*

āvāz-ı zih: *Yay kirişinin sesi.*

Gelüp rezmde zihden **āvāz-ı zih**
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [āvāz-ı zih,]*

avc: *Avuç.*

Çü nīze irerse yine ṣunsa el
Żarūrī ḳalur ṣoñra **avcunda** yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 8). [avcunda, -un, -da]*

avc: *Avuç.*

Çü nīze irerse yine ṣunsa el
Żarūrī ḳalur ṣoñra **avcunda** yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 8). [avcunda, -un, -da]*

ʿavdet ider: *Dönmek.*

Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
Mekānına ʿ**avdet ider** pür-ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 144). [ʿavdet ider,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

İki yañadan ṣaf dutuban sipāh
Sipāh ile zeyn oldı **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 352). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

İki yañadan ṣaf dutuban sipāh
Sipāh ile zeyn oldı **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 352). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

İki yañada baġladı ṣaf sipāh
Ṭolar ālet-i ḥarb **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 534). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

İki yañada baġladı ṣaf sipāh
Ṭolar ālet-i ḥarb **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 534). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı tīġ ile **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı tīġ ile **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

El ayaġ ile doldı **āverd-gāh**
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [āverd-gāh,]

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

El ayaġ ile doldı **āverd-gāh**
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [āverd-gāh,]

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 310). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 310). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

V’egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 162). [āverd-gāh,]*

āverd-gāh: *Savaş alanı.*

V’egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile **āverd-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 162). [āverd-gāh,]*

ʿav-i kūs: *Savaş davulu sesi.*

ʿAv-i kūs ile nālehā-yı nefīr
Ziyāde ider āteş-i dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 225). [ʿav-i kūs,]*

ʿavn: *Yardım.*

Eger ʿ**avn** ideyidi ʿaḳl ü felek
Yaratmaḳda insān u cinn ü melek
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 61). [ʿavn,]

ʿavn: *Yardım, imdat.*

Ṣaḳın vehm ḳılma gidelüm hemān
Ḫaḳuñ ʿ**avni** ile saña yoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 126). [ʿavni, -i]*

ʿavn kıldı: *Yardımda bulunmak;yardım etmek.*

Görüp anı şād oldı ġāyetde şāh
Ayıtdı yine ʿ**avn ḳıldı** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 88). [ʿavn ḳıldı, -dı]*

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Ṭolup ḳabżalardan **avuc** ābile
Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 241). [avuc,]*

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Ṭolup ḳabżalardan **avuc** ābile
Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 241). [avuc,]*

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Bir **avuc** kişidür sipāh-ı ʿadū
Ḳamu cāndan olduġ içün ceng-cū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 309). [avuc,]

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Bir **avuc** kişidür sipāh-ı ʿadū
Ḳamu cāndan olduġ içün ceng-cū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 309). [avuc,]

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Ne miḳdārum ola bir **avuc** türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [avuc,]*

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Ne miḳdārum ola bir **avuc** türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [avuc,]*

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Nice Rūm u īrān u Hindūstān
Bir **avuc** degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [avuc,]

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Nice Rūm u īrān u Hindūstān
Bir **avuc** degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [avuc,]

avuç: *Avuç, elin iç kısmı.*

Niçün gözde ḳala bir **avuç** türāb
Görinmez cemāl olsa gözde niḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 257). [avuç,]

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Cevābın alup elçi oldı revān
Oturdı bir **ay** anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 804). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Cevābın alup elçi oldı revān
Oturdı bir **ay** anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 804). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Gider altı **ay** eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 239). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Gider altı **ay** eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 239). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Oṭurur bir **ay** anda ṣāḥib-külāh
Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 243). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Oṭurur bir **ay** anda ṣāḥib-külāh
Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 243). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Durup Keyd ile ʿişret itdi bir **ay**
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Durup Keyd ile ʿişret itdi bir **ay**
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** gice gündüz żıyāfet ider
Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** gice gündüz żıyāfet ider
Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **aylıḳ** yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 113). [aylıḳ, -lıḳ]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **aylıḳ** yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 113). [aylıḳ, -lıḳ]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** idüp üstinden anuñ güẕer
Dümine güciyle irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 235). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Düzer anda bir nāy ol pādişā
Ki virür bir **aylıḳ** yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 336). [aylıḳ, -lıḳ]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Durup anda bir **ay** daḫı pādişāh
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 425). [ay,]

ay: *Ay, kamer.*

Beyābānda olur idi **ay** revān
Perende vü cünbendeden yoḳ nişān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 11). [ay,]

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** anda āsāyiş itdi sipāh
Yine leşkere eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 121). [ay,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bir **ay** itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler o şu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 247). [ay,]*

ay u gün: *Ay ve güneş.*

Şanasın ki tennūr idi āsumān
İçinde anuñ **ay u gün** puḫte-nān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 48). [ay u gün,]

ayaġ: *Ayak.*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās at
Nice at ki her **ayaġıydı** ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [ayaġıydı, -ı, -y, -dı]*

ayaġ: *Ayak.*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās at
Nice at ki her **ayaġıydı** ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [ayaġıydı, -ı, -y, -dı]*

ayaġ: *Ayak.*

El **ayaġ** ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [ayaġ,]

ayaġ: *Ayak.*

El **ayaġ** ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [ayaġ,]

ayaġ: *1. Ayak.*

Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [ayaġını, -ı, -n, -ı]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [ayaġını, -ı, -n, -ı]*

ayaġ: *Ayak.*

Ḳışın yir yazın eyledügini şayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [ayaġında, -ın, -da]

ayaġ: *Ayak.*

Ḳışın yir yazın eyledügini şayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [ayaġında, -ın, -da]

ayag: *1. Ayak.*

Uzadup **ayaġın** o da hem-çü ʿūd
Olur ḥalḳ nār üzre lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [ayaġın, -ın]

ayag: *1. Ayak.*

Uzadup **ayaġın** o da hem-çü ʿūd
Olur ḥalḳ nār üzre lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [ayaġın, -ın]

ayag: *1. Ayak.*

Olur ḥalḳa çün mār yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [ayaġın, -ın]

ayag: *1. Ayak.*

Olur ḥalḳa çün mār yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [ayaġın, -ın]

ayaġ: *1. Ayak.*

Olup cevhere başdan **ayaġa** ġarḳ
Güherden teni olmaz olmışdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 643). [ayaġa, -a]

ayaġ: *1. Ayak.*

Olup cevhere başdan **ayaġa** ġarḳ
Güherden teni olmaz olmışdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 643). [ayaġa, -a]

ayaġ: *Ayak.*

Ayaġında ḫalḫalı hāle-miṣāl
İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 657). [ayaġında, -ın, -da]*

ayaġ: *Ayak.*

Ayaġında ḫalḫalı hāle-miṣāl
İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 657). [ayaġında, -ın, -da]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan **ayaġa** eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [ayaġa, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan **ayaġa** eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [ayaġa, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle **ayaġuña** urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [ayaġuña, -uñ, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle **ayaġuña** urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [ayaġuña, -uñ, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan **ayaġa** nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [ayaġa, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan **ayaġa** nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [ayaġa, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Olur āhene başdan **ayaġa** ġarḳ
Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 219). [ayaġa, -a]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Olur āhene başdan **ayaġa** ġarḳ
Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 219). [ayaġa, -a]*

ayag: *1. Ayak.*

Gelüp şāha pūşīde-rūlar tamām
Öpüp **ayaġın** itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 146). [ayaġın, -ın]*

ayag: *1. Ayak.*

Gelüp şāha pūşīde-rūlar tamām
Öpüp **ayaġın** itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 146). [ayaġın, -ın]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Turup bir **ayaġınuñ** üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [ayaġınuñ, -ı, -n, -uñ]*

ayaġ: *1. Ayak.*

Turup bir **ayaġınuñ** üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [ayaġınuñ, -ı, -n, -uñ]*

ayaġ: *Far. Kadeh: ayâğ-ı bâde.*

Nemedde olur cümle cismi nihān
Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 30). [ayaġı, -ı, -]*

ayaġ: *Far. Kadeh: ayâğ-ı bâde.*

Nemedde olur cümle cismi nihān
Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 30). [ayaġı, -ı, -]*

ayaġ: *Ayak.*

Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan **ayaġ** ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 68). [ayaġ,]*

ayaġ: *Ayak.*

Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan **ayaġ** ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 68). [ayaġ,]*

ayaġ: *Ayak.*

Dudaġı **ayaġı** hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [ayaġı, -ı]*

ayaġ: *Ayak.*

Dudaġı **ayaġı** hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Çü devlet atı **ayaġı** ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Çü devlet atı **ayaġı** ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [ayaġı, -ı]*

ayak: *Ayak.*

Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 667). [ayaḳlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*

ayak: *Ayak.*

Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 667). [ayaḳlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ]*

ayak: *Ayak.*

Egerçi eli vü **ayaġı** ḳaṣīr
Velī pençesinde olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 29). [ayaġı, -ı]*

ʿayān: *Apaçık, aşikar.*

İder dürlü dürlü ġarāyib **ʿayān**
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 11). [ʿayān,]

Çe ger şaʿbede-bāz olursa nihān
İder anı evżāʿ-ı ṣūret **ʿayān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 24). [ʿayān,]*

O daʿvī iden pehlivāna **ʿayān**
Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 399). [ʿayān,]*

Nereden ki düşmen olursa **ʿayān**
O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 517). [ʿayān,]*

ʿAyān oldı nāgeh berāber sipāh
Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 525). [ʿayān,]*

Dilümdekin itdüm size ben **ʿayān**
Diñüz fikrüñüz siz de itmeñ nihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 589). [ʿayān,]

Benüm olduġum şāh-ı şāḥib-ḳırān
Kerāmāt-ı dīnden-dürür bil **ʿayān**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 70). [ʿayān,]

Yatup o gice itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim **ʿayān** oldı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 258). [ʿayān,]

ʿAceb ṣaʿbede-bāzdur bu cihān
İder dürlü dürlü ṣanāyiʿ **ʿayān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 626). [ʿayān,]*

Nemedde olur cümle cismi nihān
Ayaġı ḳalur ancaḳ olan **ʿayān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 30). [ʿayān,]*

Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u **ʿayān**
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [ʿayān,]*

Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında et olur **ʿayān** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [ʿayān,]*

Ya ʿaks-i hilāl idi ṣuda **ʿayān**
İçinde anuñ şems-i devlet nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 45). [ʿayān,]*

Cemāli kemālinde vü her biri
Olur geh nihān geh **ʿayān** çün perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 56). [ʿayān,]

ʿayān: *Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.*

Vücūdına ʿillet olurdı **ʿayān**
Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 63). [ʿayān,]*

Nihān u **ʿayān** u derūn u birūn
Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [ʿayān,]

Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize hep **ʿayān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [ʿayān,]

aʿyān: *Belli, açık.*

Müşerref-durur içi erkānla
Müzeyyendür eṭrāfı **aʿyānla** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 230). [aʿyānla, -la]*

aʿyān: *Belli, açık.*

Müşerref-durur içi erkānla
Müzeyyendür eṭrāfı **aʿyānla** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 230). [aʿyānla, -la]*

ʿayān eyle: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

Bilür ḳadr-i naẓmı o şāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı durma hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [ʿayān eyle,]*

ʿayān eyledi: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

Cemālin **ʿayān eyledi** Ẕü'l-celāl
Gider ıżṭırāb buluban ol viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 177). [ʿayān eyledi, -di]*

ʿayān eyler: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

Miḥekdür çalınmaḳ gerek añа fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 90). [ʿayān eyler, -r]*

ʿayān eyleyen: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

Bize gönderüben rasūl u kitāb
ʿAyān eyleyen ol ḥaṭā vü ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 244). [ʿayān eyleyen, -y, -en]*

ʿayān ider: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

Ḫıṭāb eyleyüp şāh-ı şāḥib-ḳırān
Bu rāzı ider cümlesine ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 132). [ʿayān ider, -er]*

Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [ʿayān ider, -er]*

ʿayān idüp: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

Ser-ā-ser idüp sırrı şāha ʿayān
Rumūz aṣlını eylediler beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 53). [ʿayān idüp, -üp]*

ʿayān itdi: *Göstermek, açıklamak.*

Yine vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt
ʿ**Ayān itdi** yazup kühen ser-nüviş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 2). [ʿayān itdi, -di]

ʿayān itmeyem: *Göstermek, açıklamak.*

Beni çün Ḫudā itdi şāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem ḳudretümi ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 156). [ʿayān itmeyem, -me, -yem]

ʿayān ider: *Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.*

İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿayān
Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 3). [ʿayān ider, -er]*

ʿayān oldı: *Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.*

İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb aña
ʿ**Ayān oldı** dībāce-i ġayb aña *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 41). [ʿayān oldı, -dı]*

Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿ**Ayān oldı** pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 178). [ʿayān oldı, -dı]*

Seḥer çünki ḳaldırdı yüzden niḳāb
ʿ**Ayān oldı** āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 94). [ʿayān oldı, -dı]*

Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu mülke gelicegi şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 341). [ʿayān oldı, -dı]*

Direfş-i dıraḫşān toz içre hemān
Ḳamerdür gicede şan oldı ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 428). [ʿayān oldı, -dı]*

Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
ʿ**Ayān oldı** toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 434). [ʿayān oldı, -dı]*

ʿayān olıcak: *Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.*

Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan virür tīre günden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 369). [ʿayān olıcak, -ıcak]

ʿayān olur: *Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.*

Şorup cümlesin bildi şāh-ı cihān
Olur ḳamu maḫfīler aña ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 58). [ʿayān olur, -ur]*

Ne semte ki keştī olursa revān
Olur idi mirʾāt içinde ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 144). [ʿayān olur, -ur]*

Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
Şafaḳdur olur şan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 372). [ʿayān olur, -ur]*

Olur keştīyi şeh ıraḳdan ʿayān
Görür muntaẓırlar anı nā-gehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 343). [ʿayān olur, -ur]*

ayāṣūfi: *Ayasofya Camii.*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 193). [ayāṣūfiye, -y, -e]

ayāṣūfi: *Ayasofya Camii.*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 193). [ayāṣūfiye, -y, -e]

ʿayb: *Utanılacak şey; kusur.*

Ḳoma ḫaṣmuñı itmedüñ ise lāf
Velī ʿ**ayb** olur merde lāf-ı güzāf
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [ʿayb,]

ʿayb: *Utanılacak şey; kusur.*

Ḳoma ḫaṣmuñı itmedüñ ise lāf
Velī ʿ**ayb** olur merde lāf-ı güzāf
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [ʿayb,]

ʿayb: *Utanç veren kusur, hata.*

Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿ**aybı** budur ki yoḳ bir ḫarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [ʿaybı, -ı]

ʿayb: *Utanç veren kusur, hata.*

Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿ**aybı** budur ki yoḳ bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [ʿaybı, -ı]

ʿayb iden: *Ayıplayan.*

İden ʿayb isnād maʿyūb ola
Cihānda vü ʿuḳbāda maġḍūb ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 109). [ʿayb iden, -en]

ʿayb ola: *Ayıp olmak, utandıracak bir halin oluşması.*

Ṭamaʿ eylemek mala ʿ**ayb ola** şāh
Beni kendüme līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 491). [ʿayb ola, -a]*

ʿayb olur: *Ayıp olmak, utandıracak bir halin oluşması.*

Ḳamu ʿ**ayb olur** anda olan hüner
Hüner işlese kimse itmez naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 23). [ʿayb olur, -ur]*

Ḳatı ʿ**ayb olur** tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 451). [ʿayb olur, -ur]*

ʿayb-cūluḳ: *Kişinin ayıplarını araştırma işi.*

Ḫaṭā eylese ādem oġlı n'ola
Velī ʿ**ayb-cūluḳdur** ulu ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 116). [ʿayb-cūluḳdur, -dur]*

ʿayb-ı ḫafī: *Gizli ayıp.*

Olur merde zen naḳṣ u ʿ**ayb-ı ḫafī**
Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [ʿayb-ı ḫafī, -i]*

āyende: *Gelen (şey veya kimse).*

Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki **āyendede** gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [āyendede, -de]*

āyende: *Gelen (şey veya kimse).*

Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki **āyendede** gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [āyendede, -de]*

ʿāyid: *İlgilendiren, ilgili.*

Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿ**āyid** ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [ʿāyid,]*

āyīn: *Adet, kanun.*

Ḫalīl **āyinince** anı pāk ider
Yapup türbe defn eyleyüben gider
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 497). [āyinince, -ince]

āyīn: *Adet, kanun.*

Ḫalīl **āyinince** anı pāk ider
Yapup türbe defn eyleyüben gider
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 497). [āyinince, -ince]

āyīn: *Merasim, tören.*

Ḫalīl **āyinin** eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [āyinin, -i, -n]*

āyīn: *Merasim, tören.*

Ḫalīl **āyinin** eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [āyinin, -i, -n]*

āyīne: *Ayna.*

Ol **āyīneden** ʿāleme irdi tāb
Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [āyīneden, -den]*

āyīne: *Ayna.*

Ol **āyīneden** ʿāleme irdi tāb
Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [āyīneden, -den]*

āyīne: *Ayna.*

Mey-i surḫ ile sāḳi-i meh-liḳā
Vire ḳalb **āyīnesine** ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 4). [āyīnesine, -si, -n, -e]*

āyīne: *Ayna.*

Mey-i surḫ ile sāḳi-i meh-liḳā
Vire ḳalb **āyīnesine** ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 4). [āyīnesine, -si, -n, -e]*

āyīne: *Ayna.*

Ḍamīridür İskender **āyīnesi**
Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 21). [āyīnesi, -si]*

āyīne: *Ayna.*

Ḍamīridür İskender **āyīnesi**
Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 21). [āyīnesi, -si]*

āyīne: *Ayna.*

Ḳamu **āyine** sīnesi ṣānesi
Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 295). [āyine,]*

āyīne: *Ayna.*

Ḳamu **āyine** sīnesi ṣānesi
Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 295). [āyine,]*

āyīne: *Ayna.*

İden ʿaḳl **āyīnesin** pür-ṣafā
Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 157). [āyīnesin, -si, -n]*

āyīne: *Ayna.*

İden ʿaḳl **āyīnesin** pür-ṣafā
Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 157). [āyīnesin, -si, -n]*

āyīne: *Ayna.*

Bu **āyīnelerde** görinen ṣuver
Hemīn oldı iy ṣāh-ı ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 181). [āyīnelerde, -ler, -de]*

āyīne: *Ayna.*

Bu **āyīnelerde** görinen ṣuver
Hemīn oldı iy ṣāh-ı ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 181). [āyīnelerde, -ler, -de]*

āyīne: *Ayna.*

İre çünki **āyīneye** inkisār
Olur ol görinen ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 239). [āyīneye, -ye]*

āyīne: *Ayna.*

İre çünki **āyīneye** inkisār
Olur ol görinen ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 239). [āyīneye, -ye]*

āyīne: *Ayna.*

İder vażʿ-ı fi'l-ḥāl fermān-revā
Bir **āyīne** kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [āyīne,]*

āyīne: *Ayna.*

İder vażʿ-ı fi'l-ḥāl fermān-revā
Bir **āyīne** kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [āyīne,]*

āyīne: *Ayna.*

İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol **āyīne** içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [āyīne,]*

āyīne: *Ayna.*

İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol **āyīne** içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [āyīne,]*

āyīne: *Ayna.*

İde şāha ṣandūḳ-ı āyīne-vār
Göre baḥri **āyīneden** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 82). [āyīneden, -den]*

āyine-dār: *Osmanlı toplumunda özellikle varlıklı kimseler giyinirken onlara ayna tutanlar hakkında kullanılır. Hamam ve berber kültüründe "āyīne-dār"ın işlevi için bkz. PAKALIN, C. I, s.125.*

Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek gibi çarḫı da **āyīne-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 186). [āyīne-dār,]*

āyine-dār: *Osmanlı toplumunda özellikle varlıklı kimseler giyinirken onlara ayna tutanlar hakkında kullanılır. Hamam ve berber kültüründe "āyīne-dār"ın işlevi için bkz. PAKALIN, C. I, s.125.*

Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek gibi çarḫı da **āyīne-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 186). [āyīne-dār,]*

āyīne-i āfitāb: *Güneş aynası.*

Seḥer çünki ḳaldırdı yüzden niḳāb
ʿAyān oldı **āyīne-i āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 94). [āyīne-i āfitāb,]*

āyīne-i ṣāfī: *Saf ayna (kalp kastedilerek).*

Ḫıżır ṭūṭī **āyīne-i ṣāfī** āb
Cemālini gördi ṣuda bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 209). [āyīne-i ṣāfī,]*

āyine-vār: *Ayna gibi, ayna misali.*

Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi yidi ḳat **āyīne-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [āyīne-vār,]*

āyine-vār: *Ayna gibi, ayna misali.*

Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi yidi ḳat **āyīne-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [āyīne-vār,]*

āyine-vār: *Ayna gibi, ayna misali.*

Buyurdı Belīnāsa hem şehriyār
Ḫadīde cilā vire **āyīne-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 80). [āyīne-vār,]*

āyine-vār: *Ayna gibi, ayna misali.*

İder şīşeler gerçi **āyīne-vār**
Ḫavādiṯ ṭaşıyla virür inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 63). [āyīne-vār,]*

āyīne-veş: *Ayna gibi.*

Muṣayḳal olur çarḫ **āyīne-veş**
Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 5). [āyīne-veş,]*

āyīne-veş: *Ayna gibi.*

Muṣayḳal olur çarḫ **āyīne-veş**
Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 5). [āyīne-veş,]*

ayırd olalum: *Iki ya da daha çok şeyin aralarındaki ayrımı anlamak, şeyleri birbirinden ayıran nitelikleri görmek.*

Ayırd olalum bunlaruñla bugün
Ya yeʾs idevüz ya ḳılavuz dügün
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 161). [ayırd olalum, -a, -lum]

ayıt: *Söylemek, demek.*

Bilicek peyāmını anuñ tamām
Ayıtdı ilet şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 930). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Bilicek peyāmını anuñ tamām
Ayıtdı ilet şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 930). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı ki iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi muʿīn it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 741). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı ki iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi muʿīn it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 741). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı benem Ḫusrev-i Ḫusrevān
Ser-keşān-ı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1043). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı benem Ḫusrev-i Ḫusrevān
Ser-keşān-ı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1043). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı sipāhı ki iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 237). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı sipāhı ki iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 237). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 613). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 613). [ayıtdı, -dı]*

ayıt-: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy pür-hüner
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [ayıtdı, -dı]*

ayıt-: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy pür-hüner
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [ayıtdı, -dı]*

ayıt-: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [ayıtdı, -dı]*

ayıt-: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı ki İskender-i Feyleḳūs
Şeh-i Rūm u īrān u Bulġār u Rūs
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 123). [ayıtdı, -dı]

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı ki İskender-i Feyleḳūs
Şeh-i Rūm u īrān u Bulġār u Rūs
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 123). [ayıtdı, -dı]

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı ki bir ceng-cū serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 183). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdı ki bir ceng-cū serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 183). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Görüp anı şād oldı ġāyetde şāh
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 88). [ayıtdı, -dı]*

ayıt: *Söylemek, demek.*

Ayıtdılar iy Ḫusrev-i tāc-dār
Bunuñ ʿaşḳına ʿālemi çarḫ-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 93). [ayıtdılar, -dı, -lar]*

ʿ**ayn:** *Asıl, öz, kaynak.*

Girüp ḫāmeye ʿayna eyler ġurūb
Nice ʿ**ayn** mānend-i kevs̱er ʿuẕūb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 94). [ʿayn,]*

Girüp ḫāmeye ʿ**ayna** eyler ġurūb
Nice ʿayn mānend-i kevs̱er ʿuẕūb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 93). [ʿayna, -a]*

ʿ**aynen:** *Tıpkısı, tamamı, aynı olarak.*

Görür ṣūretin anda ʿ**aynen** hemān
Ṣarīḥ oldı ḳalmadı şekk ü gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 193). [ʿaynen,]*

ʿ**aynen:** *Tıpkısı, tamamı, aynı olarak.*

Görür ṣūretin anda ʿ**aynen** hemān
Ṣarīḥ oldı ḳalmadı şekk ü gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 193). [ʿaynen,]*

ʿ**ayn-ı viṣāl:** *Kavuşma pınarı.*

Bilürdi nebī mevti ʿ**ayn-ı viṣāl**
Dil-i rūşeni dutdı fi'l-cümle hāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 211). [ʿayn-ı viṣāl,]*

ʿ**ayn-ı ẕāt:** *Zatın aynısı, bizzat kendisi.*

Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿ**ayn-ı ẕāt** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 186). [ʿayn-ı ẕāt,]*

ayru: *Ayrı, uzak.*

Düşüp atdan **ayru** yaturdı eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [ayru,]*

ayru: *Ayrı, uzak.*

Düşüp atdan **ayru** yaturdı eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [ayru,]*

ayruk: *1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.*

Ne vech ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem **ayruḳ** saña tīġ-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 722). [ayruḳ,]*

ayruk: *1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.*

Ne vech ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem **ayruḳ** saña tīġ-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 722). [ayruḳ,]*

ayruk: *1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.*

Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿāyid **ayruḳ** arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [ayruḳ,]*

ayruk: *1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.*

Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿāyid **ayruḳ** arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [ayruḳ,]*

ayruk: *1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.*

Ne ḥayvān var **ayruḳ** vü ne ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [ayruḳ,]*

ayruk: *1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.*

Ziyāde seven bekler üç gün mezār
Çün üç gün geçe ṭutmaz **ayruḳ** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 226). [ayruḳ,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

ʿAlem gibi almış iken ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola **az** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

ʿAlem gibi almış iken ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola **az** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli **az**
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli **az**
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Düni firḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi **az** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Düni firḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi **az** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur **azı** ḫōş-ḫ˅ār hem-çün şeker
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 60). [azı, -ı]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur **azı** ḫōş-ḫ˅ār hem-çün şeker
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 60). [azı, -ı]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Yed'olanını dime zinhār **az**
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Yed'olanını dime zinhār **az**
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Düşe çün sarāyına bir ince tār
Olur **az** zamān geçmedin zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [az,]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Düşe çün sarāyına bir ince tār
Olur **az** zamān geçmedin zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [az,]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri **az** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri **az** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti **az**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [az,]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti **az**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [az,]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

İder çoḳ yimek kişiye çoḳ ziyān
Olur **az** yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [az,]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

İder çoḳ yimek kişiye çoḳ ziyān
Olur **az** yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [az,]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç **az** ye **az** it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç **az** ye **az** it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç **az** ye **az** it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Geyüp cāme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl **az** içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Geyüp cāme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl **az** içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Behiştī olur çün beşer ʿömri **az**
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 165). [az,]*

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

Bu luṭfa velī kimse itmez sipās
Sebeb bu ki **azdur** şināsā-yı nās
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 18). [azdur, -dur]

aʿżā: *Organlar.*

Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüḫᵛān
Virür ol ribāṭiyle **aʿżāya** cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 340). [aʿżāya, -y, -a]*

aʿżā: *Organlar.*

Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüḫᵛān
Virür ol ribāṭiyle **aʿżāya** cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 340). [aʿżāya, -y, -a]*

ʿazāb: *Pek büyük sıkıntı, eziyet.*

Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi lîkin olmaz **ʿaẕāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [ʿaẕāb,]*

ʿazāb: *Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.*

Ḫelāle ḥisāb u ḥarāma **ʿaẕāb**
Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 75). [ʿaẕāb,]*

Eger fażluñ itmez ise feṯḥ-i bāb
Çeker cān u ten āḫıretde **ʿaẕāb** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 80). [ʿaẕāb,]*

ʿazāb çekmeyesin: *Pişmanlık, üzüntü korku gibi şeylerin verdiği manevi sıkıntıyı hissetmek.*

Aña saʿy ḳıl iy şeh-i kām-yāb
Yiyüp ḫalḳ sen çekmeyesin ʿaẕāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 158). [ʿaẕāb çekmeyesin, -me, -ye, -sin]

ʿaẕāb eylemez: *Azap vermek. Acı çektirmek, üzmek.*

Kime kim şefāʿat ide enbiyā
ʿAẕāb eylemez āḫırında Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 226). [ʿaẕāb eylemez, -mez]*

ʿaẕāb ider: *İşkence etmek, eziyet etmek, acı çektirmek.*

İder anlara çünki ẓulmet ʿaẕāb
Gidüp ġıll u ġış oldılar sīm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 421). [ʿaẕāb ider, -er]

ʿazāb-ı cehennem: *Cehennem azabı.*

Çü yār ile şoḥbet ola ittifāḳ
ʿAẕāb-ı cehennem olur iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 262). [ʿaẕāb-ı cehennem,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini **āzād** ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini **āzād** ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫᵛāh
Ḳamusın yine itdi **āzād** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 472). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫᵛāh
Ḳamusın yine itdi **āzād** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 472). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Görüp ehl-i beytini dil-şād olur
Ṣanasın esīr idi **āzād** olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 810). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Görüp ehl-i beytini dil-şād olur
Ṣanasın esīr idi **āzād** olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 810). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād olur
Üsārā idi şanki **āzād** olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 346). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād olur
Üsārā idi şanki **āzād** olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 346). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Dürüst ide saʿy idüp īmānını
Cehennemden **āzād** ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 44). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Dürüst ide saʿy idüp īmānını
Cehennemden **āzād** ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 44). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılığı ḫaşmı **āzād** ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [āzād,]*

āzād: *Far. Kurtulmuş, kurtulan.*

Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılığı ḫaşmı **āzād** ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [āzād,]*

āzād itdi: *Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.*

Sözini ḳabūl itdi şāh-ı cihān
Giriftārı **āzād itdi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1166). [āzād itdi, -di]*

āzār iderdi: *Sövmek, azarlamak, incitmek.*

Niçe bir ki **āzār iderdi** ḥarīr
Yatup ḫāk üstinde bulmaz ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 97). [āzār iderdi, -er, -di]*

āzer: *Ateş.*

Meʿādin içinde eridi ẕeheb
Ne sūzuna **āẕer** ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 34). [āẕer,]*

āzer: *Ateş.*

Meʿādin içinde eridi ẕeheb
Ne sūzuna **āẕer** ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 34). [āẕer,]*

ʿaẕīm: *Büyük.*

Ḳılup ol selāṭīne ṣalmaġa bīm
Ḳışāṣ-ı ʿadū sünnet oldı **ʿaẕīm** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1156). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Büyük.*

Ḳılup ol selāṭīne ṣalmaġa bīm
Ḳışāṣ-ı ʿadū sünnet oldı **ʿaẕīm** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1156). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Yüce, ulu, haşmetli.*

Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
Gerek vüsʿati k'ola nefʿi **ʿaẕīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Yüce, ulu, haşmetli.*

Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
Gerek vüsʿati k'ola nefʿi **ʿaẕīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Yüce, ulu, haşmetli.*

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet **ʿaẕīm**
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Yüce, ulu, haşmetli.*

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet **ʿaẕīm**
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Yüce, ulu, haşmetli.*

Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi teng ü ġāyetde başı **ʿaẕīm** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 46). [ʿaẓīm,]*

ʿazīm: *Yüce, ulu, haşmetli.*

- Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm

Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü faẕluñ **ʿaẕīm** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [ʿaẓīm,]*

ʿazīmet: *Bir yere doğru yönelme, yola çıkma, üzerine yürüme.*

• Çün itdi ʿ**azīmet** ʿinānını süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 59). [ʿazīmet,]*

ʿ**azīmet:** *Bir yere doğru yönelme, yola çıkma, üzerine yürüme.*
• Çün itdi ʿ**azīmet** ʿinānını süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 59). [ʿazīmet,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Didi ölmedin dirlik oldı ʿ**azīz**
Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Didi ölmedin dirlik oldı ʿ**azīz**
Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• ʿAzīz olasın durduġınca cihān
Naṣīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 243). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• ʿAzīz olasın durduġınca cihān
Naṣīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 243). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿ**azīz**
Temīz ehli çoḳ çoḳ ise nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 17). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿ**azīz**
Temīz ehli çoḳ çoḳ ise nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 17). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿ**azīz**
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿ**azīz**
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• ʿAzīz ol-durur kim ola Ḫaḳ-şinās
İde ḥażretine hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 117). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• ʿAzīz ol-durur kim ola Ḫaḳ-şinās
İde ḥażretine hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 117). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿ**azīz**
Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 77). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿ**azīz**
Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 77). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• Getürdi şehe bir ṭabaḳ bir ʿ**azīz**
Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 89). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*
• İnanmaz iseñ imtiḥān it ʿ**azīz**
Temīz eyler olanlar ehl-i temīz *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 75). [ʿazīz,]*

ʿ**azīz eyler:** *Değerli, saygın eylemek.*
• Beni ḳanḳı şeh kim sevüp ola yār
ʿ**Azīz eyler** ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 306). [ʿazīz eyler, -r]*

ʿ**azīz eyleyen:** *Değerli, saygın eylemek.*
• Ġanī eyleyen ol faḳīr iden ol
ʿ**Azīz eyleyen** ol ḥaḳīr iden ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 116). [ʿazīz eyleyen, -yen]*

ʿ**azīz itse:** *Değerini yükseltmek.*
• Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿ**azīz itse** anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 96). [ʿazīz itse, -se]*

ʿ**azīz olmak:** *Değerli, izzetli olmak.*
• ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 99). [ʿazīz olmaḳ, -maḳ]*

ʿ**azl:** *Görevden uzaklaştırılmak.*

• Birinüñ olur ʿ**azli** birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [ʿazli, -i]*

ʿ**azl:** *Görevden uzaklaştırılmak.*
• Birinüñ olur ʿ**azli** birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [ʿazli, -i]*

ʿ**azl ider:** *İşten çıkarmak, görevine son vermek.*
• Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿ**azl ider**
Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 161). [ʿazl ider, -er]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Binüp leşker ile ider ol da ʿ**azm**
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Binüp leşker ile ider ol da ʿ**azm**
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Kasıt, niyet, karar; gitme, yönelme.*
• Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿ**azm** şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Kasıt, niyet, karar; gitme, yönelme.*
• Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿ**azm** şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿ**azm**
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿ**azm**
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿ**azm**
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [ʿazm,]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿ**azm**
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [ʿazm,]*

ʿ**azm eyledi:** *Yola çıkma, kesin karar vererek bir yere yönelmek.*
• Olur ol gice yine ḥāżır sipāh
Seḥerden ṭurup eyledi ʿazm şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 510). [ʿazm eyledi, -di]*

ʿ**azm ide:** *Gitmek, yola çıkmak.*
• Ne ḳalbe ki ʿ**azm ide** ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 319). [ʿazm ide, -e]*

• Çeriye virür ḥamlesi inşiḳāḳ
Nereye ki ʿ**azm ide** olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 324). [ʿazm ide, -e]*
• Diledi yine ide meydāna ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 943). [ʿazm ide, -e]*
• Nereye ki ʿ**azm ide** ṣāḥib-ḳırān
Aña feṭḥ u nuṣret ola hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 965). [ʿazm ide, -e]*

ʿ**azm itdi:** *Yönelmek II yola çıkmak II gitmek.*
• İdüben tekāver ʿinānını süst
Biri daḫı meydāna ʿ**azm itdi** çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 874). [ʿazm itdi, -di]*

ʿ**azm itse:** *Yönelmek II yola çıkmak II gitmek.*
• Süleymān idi şāh yil-i bād-pā
Varur ḳanda ʿ**azm itse** fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 214). [ʿazm itse, -se]*

ʿ**azm itseñ:** *Yönelmek II yola çıkmak II gitmek.*
• Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
Nereye ki ʿ**azm itseñ** ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 102). [ʿazm itseñ, -se, -ñ]*

ʿ**azm ider:** *Gitmek, yola çıkmak.*
• İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 104). [ʿazm ider, -er]*
• Eline aluban kemān u ḫadeng
İder ʿazm meydāna itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 888). [ʿazm ider, -er]*
• İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
Görür Ḳays kim geldi bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 383). [ʿazm ider, -er]*

ʿ**azm iderler:** *Gitmek, yola çıkmak.*
• Yine gelmege eylemez biri cezm
İderler aña göre esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 144). [ʿazm iderler, -er, -ler]*

ʿ**azm kıldı:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*
• Geçüp bā-şükūh ʿ**azm ḳıldı** sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 283). [ʿazm ḳıldı, -dı]*

ʿ**azm-i āverd-gāh itmedi:** *Savaş yoluna gitmek.*
• Görüp anı ḫavf itdi Çīnī sipāh
Biri itmedi ʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 884). [ʿazm-i āverd-gāh itmedi, -me, -di]*

ʿ**azm-i ceng ider:** *Cenge, savaşa gitmek.*
• Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
Biner şīre ejder elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 401). [ʿazm-i ceng ider, -er]*

ʿ**azm-i ceng ider:** *Cenge, savaşa gitmek.*
• İder Cendel-i Aṣġarı ʿazm-i ceng
Olur çeşmine līk meydān teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 467). [ʿazm-i ceng ider, -er]*

ʿ**azm-i dürüst:** *Dürüst olma gayreti.*
• Çü daʿvet içün oldı meʾmūr çüst
İder cümle esbāb ʿ**azm-i dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 92). [ʿazm-i dürüst,]*

ʿ**azm-i dürüst ider:** *Dürüst olma gayretinde olmak.*
- Çü daʿvet içün oldı meʾmūr çüst

İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 92). [ʿazm-i dürüst ider, -er]*

ʿ**azm-i fūr:** *Fur yoluna gitmek.*
- Di ki iy şehin-şāh-ı Hindūstān

Gelür ʿ**azm-i Fūr** itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 276). [ʿazm-i fūr,]*

ʿ**azm-i hindūstān:** *Hindistan'a doğru yönelmek.*
- Metāʿı alup elçi oldı revān

İdüp ḫıfyeten ʿ**azm-i Hindūstān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 918). [ʿazm-i hindūstān,]*

ʿ**azm-i ʿirāḳ:** *Irak'a gitmek.*
- Furātı geçüp itdi ʿ**azm-i ʿIrāḳ**

Velī leşkere itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 617). [ʿazm-i ʿirāḳ,]*

ʿ**azm-i meṣāf:** *Savaş alanına attı, yolladı.*
- Elinde sinān itdi ʿ**azm-i meṣāf**

Ḳanat bükdi ḫıngi çü Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 835). [ʿazm-i meṣāf,]*

ʿ**azm-i meṣāf itdi:** *Savaş alanına attı, yolladı.*
- Elinde sinān itdi ʿazm-i meṣāf

Ḳanat bükdi ḫıngi çü Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 835). [ʿazm-i meṣāf itdi, -di]*

ʿ**azm-i meydān ider:** *-Meydana doğru yola çıkmak, hareket etmek.*
- Çeküp Hindîlerden biri Hindī-tīġ

İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 330). [ʿazm-i meydān ider, -er]*

ʿ**azm-i rāh:** *Yola yönelmek, yola niyetlenmek.*
- Ki fi'l-cümle āsāyiş idüp sipāh

Döne mülk-i Rūma ide ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 806). [ʿazm-i rāh,]*
- Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh

Ḳaçup ʿ**azm-i rāh** itdi ol kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [ʿazm-i rāh,]*
- İdüp ehl-i beytine bedrūd şāh

Çeküp leşkerin eyledi ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 130). [ʿazm-i rāh,]*
- Pes andan geçüp eyledi ʿ**azm-i rāh**

Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [ʿazm-i rāh,]*
- İdüp cānib-i şarḳa pes meyl şāh

Geçüp ġarbdan eyledi ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 118). [ʿazm-i rāh,]*
- Yapar ol boġazda iki mīl şāh

K'ide iḥtiyāṭ eyleyen ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 330). [ʿazm-i rāh,]*
- İdüp anda asāyiş ol gün sipāh

Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 364). [ʿazm-i rāh,]*
- Durup anda bir ay daḫı pādişāh

Düzüp berg-i rāhın ider ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 426). [ʿazm-i rāh,]*
- Ḳoyup gürg ol ṭoġdı nerre-i şāh

Sipāhı çeküp eyledi ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 124). [ʿazm-i rāh,]*
- Güherden murādınca aldı sipāh

Süvār oluban itdiler ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 198). [ʿazm-i rāh,]*

ʿ**azm-i rāh:** *Yola düşmek, yola çıkmak.*
- Didiler ki iy şāh-ı ʿālem-penāh

Hemīn farżdur idevüz ʿ**azm-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 968). [ʿazm-i rāh,]*

ʿ**azm-i rāh eyledi:** *Yola düşmek, yola çıkmak.*
- İdüp ehl-i beytine bedrūd şāh

Çeküp leşkerin eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 130). [ʿazm-i rāh eyledi, -di]*
- Pes andan geçüp eyledi ʿazm-i rāh

Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [ʿazm-i rāh eyledi, -di]*
- İdüp cānib-i şarḳa pes meyl şāh

Geçüp ġarbdan eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 118). [ʿazm-i rāh eyledi, -di]*
- Ḳoyup gürg ol ṭoġdı nerre-i şāh

Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 124). [ʿazm-i rāh eyledi, -di]*

ʿ**azm-i rāh eyleyen:** *Yola düşmek, yola çıkmak.*
- Żarūrī olup eyleyen ʿazm-i rāh

Olur tābdan sāye gibi siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 77). [ʿazm-i rāh eyleyen, -yen]*

ʿ**azm-i rāh ider:** *Yola koyulmak.*
- Bu mevsimde sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān

Ḳoyup dār-ı ḥarbi ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 92). [ʿazm-i rāh ider, -er]*
- Durup anda bir ay daḫı pādişāh

Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 426). [ʿazm-i rāh ider, -er]*

ʿ**azm-i rāh itdi:** *Yola düşmek, yola çıkmak.*
- Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh

Ḳaçup ʿ**azm-i rāh itdi** ol kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [ʿazm-i rāh itdi, -di]*

ʿ**azm-i rāh itdiler:** *Yola düşmek, yola çıkmak.*
- İdüp anda asāyiş ol gün sipāh

Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 364). [ʿazm-i rāh itdiler, -di, -ler]*
- Güherden murādınca aldı sipāh

Süvār oluban itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 198). [ʿazm-i rāh itdiler, -di, -ler]*

ʿ**aẓm-i remīm:** *Çürümüş kemik; sonbaharda ölen doğa; yardıma muhtaç, aciz kimseler.*
- Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẓīm

Ki andan ide ḫavf ʿ**aẓm-i remīm** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 692). [ʿaẓm-i remīm,]*

ʿ**azm-i rūm itdi:** *Rum ülkesine gitmek.*
- Durup anda ʿīş itdi birḳaç zamān

Yine ʿ**azm-i Rūm itdi** şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 662). [ʿazm-i rūm itdi, -di]*

ʿ**azm-i sefer:** *Yolculuğa çıkma.*

• Didiler ki ʿ**azm-i sefer** idelüm
Ḳoyup vādiyi sāḥile gidelüm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 285). [ʿazm-i sefer,]*

ʿazm-i sefer idelüm: *Yola çıkmak.*
• Didiler ki ʿ**azm-i sefer idelüm**
Ḳoyup vādiyi sāḥile gidelüm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 285). [ʿazm-i sefer idelüm, -e, -lüm]*

āzürde: *Far. İncitilmiş, incitilen.*
• Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
Ḳaçar şehre sehminden **āzurde** ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 76). [āzurde,]*

āzürde: *Far. İncitilmiş, incitilen.*
• Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
Ḳaçar şehre sehminden **āzurde** ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 76). [āzurde,]*

āzürde-ser: *Incinmiş.*
• Çü oġlan-ı ṭıfl ola **āzürde-ser**
Aña ṣoñra laṭme ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 195). [āzürde-ser,]*

bāb: *1. Kapı: Bâb-ı hak, bâbü's-selâm. 2. Mebhas: Kitâbü'l-büyû'un bâb-ı sâlisi semene müteallik mesâ'il beyanındadır. 3. Dâire-i resmiyye: bâb-ı fetvâ, Babıali. 4. Husus: Bu bapta bir diyeceği var mı yok mu sorulsun.*

1. Çün ol ḫalḳa Ḥaḳdan irişdi meded
   Yapar fitne **bābına** sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 108). [bābına, -ı, -n, -a]*

bāb: *Kapı.*

1. Açup aġzını göstere çünki tāb
   Ṣanurlar cehennemden açıldı **bāb** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 160). [bāb,]*
2. Vay anuñ başına ki merdūd ola
   Aña raḥmeti **bābı** mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 202). [bābı, -ı]*
3. Ḳıyāmet idüp fitne **bābını** bāz
   Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1085). [bābını, -ı, -n, -ı]*
4. Der-i feyżden feṭḥ idüp saña **bāb**
   İde cümle eşyāyı saña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 233). [bāb,]*
5. Zemīnüñ esāsın güneş tābını
   Melek indügini felek **bābını** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 46). [bābını, -ı, -n, -ı]*
6. Yapan itmiş ol şehre biñ ʿālī **bāb**
   Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [bāb,]*

bāb-ı cinān: *Cennetlerin kapısı.*

1. İki ḳıṭʿası iki **bāb-ı cinān**
   Yücelikde hem-çün der-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [bāb-ı cinān,]*

bāb-ı kerīm: *Kerem sahibinin kapısı.*

1. Açuḳ ḳapusı hem-çü **bāb-ı kerīm**
   Hem eṭrāfı anuñ çü bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 35). [bāb-ı kerīm,]*

bāb-ı muʿlaḳ: *Kapalı kapı.*

1. Sürūşı göricek olur şāh şād
   Bilür kim bulur **bāb-ı muʿlaḳ** güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 116). [bāb-ı muʿlaḳ,]*

bāc: *Vergi.*

1. Ḳomaz kim ala kimse mülkinde **bāc**
   Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [bāc,]*

bāc: *Vergi.*

1. Kimi **bac** virsün kimisi ḫarāc
   V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [bac,]*

bāc: *Vergi.*

1. Alınmazdı devrinde gerçi ki **bāc**
   Gelürdi velī her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 157). [bāc,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Ṭırāz-ı sināna virüp **bād** tāb
   Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 137). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. İde tīr-keşin **bād** çün kim güşād
   İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 35). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı remād
   Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi **bād** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 82). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Zemīn oldı dükkān-ı şīşe-fürūş
   İder **bāddan** baḥr cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 98). [bāddan, -dan]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Süleymāndur ol taḫt-ı zīn raḫş-bād
   Niçe **bād** idi gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1080). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Degül esb **bād** idi ol dīv-zād
   Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş **bād**
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh **bād**
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Şu dōlāb kim döndüre anı **bād**
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [bād,]*

bād: *Yel, Rüzgar.*

1. Fütāde olursa ʿadū olma şād
Düşe dura işin bitürür ki **bād** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 260). [bād,]*

baʿd ez-īn: *...den/dan sonra.*

1. Anuñ aña bizüm bize **baʿd ez-īn**
Arada daḫı olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 793). [baʿd ez-īn,]*

bādām-ı maġz: *Badem içi.*

1. Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
Leẕīẕ eylemiş anı **bādām-ı maġz** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 30). [bādām-ı maġz,]*

bād-āverde: *Rüzgâr tarafından getirilmiş, kolay elde edilmiş.*

1. Döküp **bād-āverde** genci ṣabā
İder müflis ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 23). [bād-āverde,]*

bād-āverde: *Rüzgâr tarafından getirilmiş, kolay elde edilmiş.*

1. Döküp **bād-āverde** genci ṣabā
İder müflis ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 23). [bād-āverde,]*

bād-bān: *Yelken.*

1. Açup her biri keştinüñ **bād-bān**
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [bād-bān,]*

bād-bān: *Yelken.*

1. Arada şehüñ fülki hem-çün felek
Velī **bād-bān** aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 38). [bād-bān,]*

bād-bān: *Yelken.*

1. Olup şāha ol keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem **bād-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 74). [bād-bān,]*

bād-bān: *Yelken.*

1. İdüp sīnede yir şehe çün revān
Açup **bād-bān** keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 90). [bād-bān,]*

bāde: *Şarap.*

1. Elinden iden sāḳinüñ **bāde** nūş
İder tāze mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 43). [bāde,]*

bāde: *Şarap.*

1. İdüp lālenüñ içini jāle pür
Biri cām-ı laʿlīn biri **bādedür** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 14). [bādedür, -dür]*

bāde: *Şarap.*

1. Gider bu cihāna gelen yine mest
Tehī olmasun **bādeden** bāri dest
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 272). [bādeden, -den]

bāde-hˇār olup: *İçki içmek, sarhoş olmak.*

1. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫˇār
İder geh ḥakīm ile encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 163). [bāde-ḫˇār olup, -up]

bāde-i āteşīn: *Kırmızı şarap.*

1. Getür sāḳiyā **bāde-i āteşīn**
   Ki serd oldı ġāyet bu ḳalb-i ḥazīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 1). [bāde-i āteşīn, -īn, -]

bāde-i hōş-güvār: *Hoş içimli/lezzetli şarap.*

1. Getür sāḳiyā **bāde-i ḫōş-güvār**
   Ki yir lāle-zār oldı gög müşg-bār
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 499). [bāde-i ḫōş-güvār,]

bāde-i lāle-fām: *Lale renkli şarap.*

1. Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola iş tamām
   Alavuz ele **bāde-i lāle-fām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 190). [bāde-i lāle-fām,]*

bāde-i laʿl-fām: *Kırmızı renkli şarap.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
   Alurlar ele **bāde-i laʿl-fām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 264). [bāde-i laʿl-fām,]*

bāde-i laʿl-fām: *Kırmızı renkli şarap.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
   Alurlar ele **bāde-i laʿl-fām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 264). [bāde-i laʿl-fām,]*

bāde-i müşg-bū: *Misk kokulu şarap-içki.*

1. Getür sāḳiyā **bāde-i müşg-bū**
   Ki itdi bizi ġuṣṣa kāfūr-mū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 183). [bāde-i müşg-bū, -di]*

bādemi: *Badem şeklinde.*

1. Gözi **bādemī** idi hem beste-leb
   Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [bādemī,]*

bāde-yi kibr: *Kibir şarabı.*

1. Saña ʿizz ü devlet ġınā virdi dest
   Ṣaḳın itmesün **bāde-yi kibr** mest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 228). [bāde-yi kibr,]

bād-ı ecel: *Ecel rüzgârı.*

1. Ḫazān oldı esdi çü **bād-ı ecel**
   Niçe ṣāḥı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [bād-ı ecel,]*

bād-ı hazān: *Sonbahar rüzgarı.*

1. Olur müttehem gerçi **bād-ı ḫazān**
   Bulur mürdeler andan ammā ki cān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 47). [bād-ı ḫazān,]

bād-ı leyl: *Gece rüzgarı.*

1. Niçe mīl yirden görinürdi meyl
   Ola tā ki gümrāh ola **bād-ı leyl** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 334). [bād-ı leyl,]*

bād-ı nevrūzı: *Bahar rüzgarı II hafîf, serin, tatlı esen rüzgar; bâd-ı sabâ.*

1. Zemīn müşg olup ʿanber olmış havā
   Virür **bād-ı nevrūzı** cāna ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 22). [bād-ı nevrūzı, -ı]*

bād-ı ṣabā: *Sabah rüzgarı.*

1. Nice esb çün ebr-i gerdūn-gerd
   Çü **bād-ı ṣabā** kūh u ṣaḥrā-neverd
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 664). [bād-ı ṣabā,]
2. Ese çünki bāġ içre **bād-ı ṣabā**
   Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 29). [bād-ı ṣabā,]*
3. Olurdı semūm esse **bād-ı ṣabā**
   Muḥīṭ oldı gün tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 55). [bād-ı ṣabā,]*
4. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
   Gemisüz geçemezdi **bād-ı ṣabā** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 118). [bād-ı ṣabā,]*
5. İder pūya deryāda ol bād-pā
   Olur hem-ʿinān aña **bād-ı ṣabā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 92). [bād-ı ṣabā,]*

bād-ı saht: *Sert rüzgar.*

1. Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
   İrüp ṣaçdı ʿamden anı **bād-ı saḫt**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 66). [bād-ı saḫt,]

bād-ı şarşar: *Şiddetli rüzgar, fırtına.*

1. Çü ḥiddet ile **bād-ı şarşar** eser
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [bād-ı şarşar,]*

bād-ı seḥer: *Seher rüzgarı.*

1. Ṭaġıtdı ġubārı çü **bād-ı seḥer**
ʿAyān oldı toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 433). [bād-ı seḥer,]*
2. Hemīn var ara yirde bir reh-güẕer
O sed olsa geçmezdi **bād-ı seḥer**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 80). [bād-ı seḥer,]

bād-ı vezān: *Esen yel.*

1. Getürdür revān iki biñ mādiyān
Yürimekde her biri **bād-ı vezān**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 132). [bād-ı vezān,]

bādıncān: *Patlıcan.Patlıcangiller (Solanaceae) familyasından, çiçekleri tekli, uzun, yuvarlaksı, mor ya da siyahımsı bakka tipi meyveleri olan ve kültürü yapılan, tek yıllık, otsu bitki.*

1. Ṣanasın ṣararmış kedū idi ser
Badıncān idi cā-be-cā gurdeler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 256). [badıncān,]*

bād-pā: *Ayağına çabuk, çabuk koşan.Genellikle at için kullanılır. (At).*

1. İder pūya deryāda ol **bād-pā**
Olur hem-ʿinān aña bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 91). [bād-pā,]*

bād-pāy: *Ayağına çabuk, çabuk koşan.Genellikle at için kullanılır. (At).*

1. Tek-u-pūyada her biri **bād-pāy**
Dil-i tefte sindān-ı pūlād ḫāy *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 57). [bād-pāy,]*

bād-pāya: *Ayağına çabuk, çabuk koşan.Genellikle at için kullanılır. (At).*

1. Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur āhenīn **bād-pāya** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 530). [bād-pāya,]*

bād-pāya: *Ayağına çabuk, çabuk koşan.Genellikle at için kullanılır. (At).*

1. Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur āhenīn **bād-pāya** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 530). [bād-pāya,]*

bād-reftār ü gerdūn-hırām: *-Rüzgar gibi koşan ve gökyüzünde dolaşan.*

1. Yidildi niçe esb-i zerrīn-licām
Ḳamu **bād-reftār ü gerdūn-ḫırām**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 104). [bād-reftār ü gerdūn-ḫırām,]

bād-rev-i tīz-kām: *Muradını rüzgar gibi yerine getiren.*

1. İşidüp anı **bād-rev-i tīz-kām**
Çeker başın olur güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 15). [bād-rev-i tīz-kām,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü cū
Revān oldı ol **bāġda** sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 134). [bāġda, -da]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü cū
Revān oldı ol **bāġda** sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 134). [bāġda, -da]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi **bāġ**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [bāġ,]

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi **bāġ**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [bāġ,]

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ṭolu ḳumrı ile gülistān u **bāġ**
Pür olmış-durur fāḫte **bāġ** u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ṭolu ḳumrı ile gülistān u **bāġ**
Pür olmış-durur fāḫte **bāġ** u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 106). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne **bāġ**
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne **bāġ**
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ṭurur al güli **baġda** ṭutmış ḳarār
Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 39). [baġda, -da]*

baġ: *İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.*

1. Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna kibri **bāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ese çünki **bāġ** içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 29). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
İder **bāġ** u deşti müzeyyen-perend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 126). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. O **bāġuñ** içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 127). [bāġuñ, -uñ]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. O **bāġuñ** içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 127). [bāġuñ, -uñ]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Bu dībā libās u bu ferḫunde **bāġ**
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Bu dībā libās u bu ferḫunde **bāġ**
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Buyurdı ki ol **bāġdan** şehriyār
Aça ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [bāġdan, -dan]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Buyurdı ki ol **bāġdan** şehriyār
Aça ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [bāġdan, -dan]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Gelüp **baġdan** künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [baġdan, -dan]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Gelüp **baġdan** künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [baġdan, -dan]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Aña dek ki ol **bāġdan** nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [bāġdan, -dan]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Aña dek ki ol **bāġdan** nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [bāġdan, -dan]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ebed oldı ol **bāġ** içinde muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 79). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Dıraḫtı o **bāġuñ** ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 333). [bāġuñ, -uñ]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Dıraḫtı o **bāġuñ** ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 333). [bāġuñ, -uñ]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Ne keşt ü ne **bāġ** u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Egerçi ki çoḳ **bāġ** ile būstān
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 43). [bāġ,]*

bāġ: *Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Seḥer-gāh idi şāh-ı şāḥib-ḳırān
Cinān **bağına** olduġında revān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 186). [bağına, -ı, -n, -a]*

bāġ-bān: *Bağcı, bahçıvan.*

1. Çü ġāfil yata mest olup **bāġ-bān**
Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 153). [bāġ-bān,]*

bāġ-bān: *Bağcı, bahçıvan.*

1. Egerçi ki çoḳ bāġ ile būstān
Velī yoḳ birinde daḫı **bāġ-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 44). [bāġ-bān,]*

bāġbān: *Bağcı, bahçıvan.*

1. Çü Ḫaḳ yoluna vaḳf ola būstān
Gerekmez aña Ḫusrevā **bāġbān** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 78). [bāġbān,]*

bāġ-bān: *Bağcı, bahçıvan.*

1. Yaḳup bozmadan eyleyüp būstān
ʿAraż ne idinür ʿaceb **bāġ-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 92). [bāġ-bān,]*

bāġ-ı ʿarşuñ: *Gökyüzü bahçesi.*

1. Eger olmasa **bāġ-ı ʿarşuñ** güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 10). [bāġ-ı ʿarşuñ,]*

bāġ-ı cinān: *Cennet bahçesi.*

1. Ḫuşūşā ol içindeki būstān
Ki her kūşesi oldı **bāġ-ı cinān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 164). [bāġ-ı cinān,]*
2. Olup bezm-i ʿālī çü **bāġ-ı cinān**
Ara yirde olmışdı kevser revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 35). [bāġ-ı cinān,]*
3. Sarāyında eyletdi bir būstān
Ki reşk eyleye aña **bāġ-ı cinān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 4). [bāġ-ı cinān,]*
4. Olup meskeni ol muḳassī mekān
Görinür gözine çü **bāġ-ı cinān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 44). [bāġ-ı cinān,]*
5. Alup ḳaşrı ortaya bir būstān
Şeref virmiş ol ṭāḳa **bāġ-ı cinān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 332). [bāġ-ı cinān,]*

bāġ-ı firdevs: *Cennet bahçesi. II. Şirin'in bulunduğu yer, işret meclisi.*

1. Dileyen kişi bundan özge ṣafā
Meger **bāġ-ı Firdevs** içinde bula *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 16). [bāġ-ı firdevs,]*

bāġ-ı naʿīm: *Cennet bahçesi.*

1. Açuḳ ḳapusı hem-çü bāb-ı kerīm
Hem eṭrāfı anuñ çü **bāġ-ı naʿīm** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 36). [bāġ-ı naʿīm,]*

bāġ-ı vaṣluña: *Vuslat bahçesi, kavuşma bahçesi.*

1. O demde ki fażluñ idinem penāh
Meded idesin **bāġ-ı vaṣluña** rāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 94). [bāġ-ı vaṣluña,]

bağışla-: *T. f. İhsan etmek, affetmek, alacağından vazgeçmek.*

1. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
Bağışlar ṣurāḥī vü memzūc u cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 102). [bağışlar, -r]

bağla: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Olup tīre ʿālem çü **bağlandı** göz
ʿAdūdan ḳaçup şāh döndürdi yüz
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 667). [bağlandı, -n, -dı]

bağla-: *Düzene girmek, yer tutmak.*

1. İki yañada **bağladı** ṣaf sipāh
Ṭolar ālet-i ḥarb āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 533). [bağladı, -dı]*

bağla-: *Düzene girmek, yer tutmak.*

1. İki yañada **bağladı** ṣaf sipāh
Ṭolar ālet-i ḥarb āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 533). [bağladı, -dı]*

bağla-: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn **bağla** fīl üstine taḫt u kös
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [bağla,]

bağla: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Eyer ḳaşına **bağlamış** bir kemend
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [bağlamış, -mış]*

bağla: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine **bağlamaz** līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [bağlamaz, -maz, -]*

bağla: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine **bağlamaz** līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [bağlamaz, -maz, -]*

bağla: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Şu kim **bağlaya** ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 331). [bağlaya, -y, -a]*

bağla: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Gelüñ **bağlayalum** bu yolda kemer
Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 173). [bağlayalum, -(y)a, -lum]

bağla-: *Dizilmek, sıralanmak, toplanmak.*

1. Silāḥ u seleb **bağlayup** ol dilīr
Çıḳar ḫaymeden şöyle kim mest-i şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 749). [bağlayup, -y, -up]

bağla-: *Raptolunmak. Tutulmak, ayrılamamak. Mecbur ve merbut olmak, taahhüt altına girmek.*

1. Çihil-pāya **bağladılar** bir kemend
Kemendüñ ucın itdiler yirde bend
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 323). [bağladılar, -dı, -lar]

bağlan: *Bağlanmak.*

1. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney **bağlanur** ol mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [bağlanur, -ur]

bağr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı itdi **bağrum** kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [bağrum, -um]

baġr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
   Ki devrān ġamı itdi **baġrum** kebāb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [baġrum, -um]

baġr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Gice olıcak **baġrı** olur kebāb
   Ne vaḳtin doġa duyuban āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 41). [baġrı, -ı]*

baġr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Ṭolar şevḳi cismine ḳanı gibi
   Başar **baġrına** anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 668). [baġrına, -ı, -n, -a]*

baġr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Didi fikr-i hecr ile oldum ḫarāb
   Sizüñ gitmeñüz itdi **baġrum** kebāb
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 268). [baġrum, -um]

baġr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Didi fikr-i hecr ile oldum ḫarāb
   Sizüñ gitmeñüz itdi **baġrum** kebāb
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 268). [baġrum, -um]

baġr: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. İdüp üstüḫ ̌ānıyle **baġrını** çāk
   Niçe serveri eylediler helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 85). [baġrını, -ı, -n, -ı]*

baġrı: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

1. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u ṭaş
   Çıḳar **baġrımuzda** bu derd ile baş
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 104). [baġrımuzda, -muz, -da]

bahā: *Far. Kıymet, değer, bedel.*

1. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
   Degüldür **bahā** naẓma iy pür-hüner
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [bahā,]
2. Yitürmez kelāma kimesne **bahā**
   Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 65). [bahā,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Geyer bir münaḳḳaş zirih çün **bahār**
   Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Geyer bir münaḳḳaş zirih çün **bahār**
   Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola **bahār**
   Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 107). [bahār,]*

bahar: *Bahar mevsimi.*

1. Ki çün kim **bahār** oldı ṣāḥib-ḳırān
   Selāṭīn ile oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 55). [bahār,]*

bahar: *Bahar mevsimi.*

1. Ki çün kim **bahār** oldı ṣāḥib-ḳırān
   Selāṭīn ile oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 55). [bahār,]*

bahār: *Bahar mevsimi.*

1. Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
   Baña fikrüñ ile **bahār** oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 568). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Nigār-ı semen-sīne adı Nigār
   Ruḫı verd-i zībā cemāli **bahār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 104). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Virüp ʿāleme zeyn **bahār**
Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 5). [bahār,]

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Virüp ʿāleme zeyn **bahār**
Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 5). [bahār,]

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün **bahār**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [bahār,]

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün **bahār**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [bahār,]

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Gelürler o cūya ola çün **bahār**
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Gelürler o cūya ola çün **bahār**
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Yine muṭribā al ele arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [bahār,]*

bahār: *Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.*

1. Yine muṭribā al ele arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [bahār,]*

bahār: *Bahar mevsimi.*

1. Çıḳup tīre-deryā içinden **bahār**
Şeref buldı ẕātı ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 289). [bahār,]*

bahār: *Bahar mevsimi.*

1. Ḫazān ile geçdi **bahārum** dirīg
Şerīf olmadı rūzigārum dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 183). [bahārum, -u, -m]*

bahā-yı metāʿ-ı girān: *Pahalı ürünün ederi.*

1. Velīkin göricek ala rāygān
Bilinmez **bahā-yı metāʿ-ı girān**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 174). [bahā-yı metāʿ-ı girān,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher **baḥrı** gönlümle enbāzdur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [baḥrı, -ı]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher **baḥrı** gönlümle enbāzdur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [baḥrı, -ı]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle **baḥr** ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [baḥr,]

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle **baḥr** ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. O kan **baḥri** içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [baḥri, -i]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. O kan **baḥri** içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [baḥri, -i]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Ḳamu berre **baḥre** olupdur kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [baḥre, -e]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Ḳamu berre **baḥre** olupdur kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen **baḥr** ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen **baḥr** ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [baḥr,]

baḥr: *Deniz, derya.*

1. İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
Şerīf eylemiş **baḥri** ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [baḥri, -i]

bahr: *Deniz, derya.*

1. İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
Şerīf eylemiş **baḥri** ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [baḥri, -i]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Olup berf ü bārāndan rūd **baḥr**
Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 85). [baḥr,]

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Olup berf ü bārāndan rūd **baḥr**
Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 85). [baḥr,]

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı **baḥr**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 88). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı **baḥr**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 88). [baḥr,]

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Zemīn oldı dükkān-ı şīşe-fürūş
İder bāddan **baḥr** cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 98). [baḥr,]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Zemīn oldı dükkān-ı şīşe-fürūş
İder bāddan **baḥr** cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 98). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. İdüp **baḥride** tābe-i āz rū
Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 101). [baḥride, -i, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. İdüp **baḥride** tābe-i āz rū
Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 101). [baḥride, -i, -de]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola ḥükmime rām **baḥr** ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [baḥr,]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola ḥükmime rām **baḥr** ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Eger **baḥr** iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise gerd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 391). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Eger **baḥr** iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise gerd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 391). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur kīneden āhenīñ **baḥr** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur kīneden āhenīñ **baḥr** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Olup ādemi āhenīn **baḥre** ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı meydānı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 799). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Olup ādemi āhenīn **baḥre** ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı meydānı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 799). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Olup naʿlden gerd engīḫte
Olur ol iki **baḥr** āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1082). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Olup naʿlden gerd engīḫte
Olur ol iki **baḥr** āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1082). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer **baḥre** tīġum görürse neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer **baḥre** tīġum görürse neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Urup **baḥrde** püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 17). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Urup **baḥrde** püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 17). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfitāb
Ḳaçan haẓm ide **baḥri** bir ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [baḥri, -i]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfîtāb
Ḳaçan haẓm ide **baḥri** bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [baḥri, -i]

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Ne şarḳ u ġarb u ne **baḥr** ü ne ber
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Ne şarḳ u ġarb u ne **baḥr** ü ne ber
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Bulur niçe mellāḥ deryā-şinās
Sefer eylemiş **baḥrde** bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 28). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Bulur niçe mellāḥ deryā-şinās
Sefer eylemiş **baḥrde** bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 28). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Yürür **baḥrde** çün felekde hilāl
İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Yürür **baḥrde** çün felekde hilāl
İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Gerek olıcak yine keştī ider
Nice **baḥre** uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 292). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Gerek olıcak yine keştī ider
Nice **baḥre** uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 292). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
İrer bir ulu **baḥre** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 44). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Nice **baḥr** yanında lücce muḥīṭ
Degül ʿöşri anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 45). [baḥr,]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Kenārında **baḥrüñ** ḳonup pādişāh
Olur anda āsūde ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 47). [baḥrüñ, -uñ]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. İşiden ol elḥānı ḥayrān olur
Żarūrī olup **baḥre** pūyān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 60). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Girer mest olup **baḥre** bī-vehm ü pāk
Düşüp **baḥre** ġarḳ olup olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 61). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Girer mest olup **baḥre** bī-vehm ü pāk
Düşüp **baḥre** ġarḳ olup olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 62). [baḥre, -e]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Çü ḫurşīd gösterdi zerrīne-def
Görinmez olur **baḥrde** līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 72). [baḥrde, -de]*

baḥr: *Deniz, derya.*

1. Murādum bu deryāyı seyrān idem
Görem **baḥr** ḫalḳın yoluma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 78). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. İde şāha ṣandūḳ-ı āyīne-vār
Göre **baḥri** āyīneden şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 82). [baḥri, -i]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. İdüp **baḥrüñ** içinde māhī ṣitāb
Ṣitābān olur çerḫde āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 95). [baḥrüñ, -uñ]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür **baḥr** yüzinde her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Murāduñca seyr eyle **baḥri** şehā
Ki çoḳ baḥrde daḫı ḫalḳ-ı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 121). [baḥri, -i]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Murāduñca seyr eyle baḥri şehā
Ki çoḳ **baḥrde** daḫı ḫalḳ-ı Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 122). [baḥrde, -de]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Ṭaḳup aña zencīr-i ḳandīl-vār
Ṣalarlar anı **baḥre** bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 136). [baḥre, -e]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Görür kendüyi itmek ister helāk
İder **baḥr** ceybini ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 158). [baḥr,]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Çıḳarur düri **baḥrden** cevheri
Kişi baḥre atmaḳ neden gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 171). [baḥrden, -den]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Çıḳarur düri baḥrden cevheri
Kişi **baḥre** atmaḳ neden gevheri
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 172). [baḥre, -e]

bahr: *Deniz, derya.*

1. ʿAcāyib ġarāyiblerinden cihān
Görür **baḥrüñ** ol şāh-ı şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 198). [baḥrüñ, -uñ]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Görür bir keşef şāh-ı şāḥib-şükūh
Gezer **baḥr** içinde mānend-i kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 224). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol ḳamer
Münevver olur cümle **baḥr** ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 304). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Firāḳıyla olmışlar idi melūl
Revān oldılar **baḥre** mānend-i seyl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 350). [baḥre, -e]

bahr: *Deniz, derya.*

1. Çü deryāya ol **baḥr** oldı revān
Ḫurūşıyla cūşıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 351). [baḥr,]*

bahr: *Deniz, derya.*

1. Eger **baḥr** olmasa iy kām-yāb
Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 55). [baḥr,]

bahr: *Deniz, derya.*

1. İder ḳaṭreden **baḥr** cevher ʿayān
Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 3). [baḥr,]*

baḥr ü ber: *Deniz ve kara ǁ bütün varlık âlemi; kâinat.*

1. Gerek evc-i gerdūn gerek **baḥr ü ber**
Ḳamu emrüme rām ü fermān-ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 13). [baḥr ü ber,]
2. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ olursa ʿadū **baḥr ü ber**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 250). [baḥr ü ber,]
3. Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol **baḥr ü ber**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 132). [baḥr ü ber,]

baḥrī: *Bir deniz.*

1. Çalup cümlesin eylediler ṣadā
Ki irişmeye gūşa **baḥrī** nevā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 70). [baḥrī,]*

baḥr-i aḥder: *Hint Okyanusu.*

1. Piyāde gelür cenge ol jende-pūş
İder **Baḥr-i Aḫḍer** gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 478). [baḥr-i aḫḍer,]*

bahr-i aḥderde: *Hint Okyanusu.*

1. Olup Ḫıżr mellāḥ-ı şāh-ı cihān
Olur **Baḥr-i Aḫḍerde** keştī revān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 178). [baḥr-i aḫḍerde, -de]

bahr-i çīn: *Çin denizi II Saç kıvrımları.*

1. Çü ben cūş idem cūş ider **baḥr-i Çīn**
Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 297). [baḥr-i çīn,]
2. Olup encümen leşker-i Hind u Sind
Revān oldılar Çīne çün **baḥr-i Çīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 70). [baḥr-i çīn,]

bahr-i dem: *Kan denizi.*

1. Düşüp Rūs ile Leh aḳar **baḥr-i dem**
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [baḥr-i dem,]

bahr-i efkāra düşer: *Düşüncelere dalmak.*

1. Melek bunları didi oldı nihān
Düşer baḥr-i efkāra şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 118). [baḥr-i efkāra düşer, -a-a, -er-er]*

bahr-i güher: *Mücevher denizi.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
İde cūş **baḥr-i güher** mevc mevc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 34). [baḥr-i güher,]

baḥr-i hūn: *Kan denizi.*

1. Olur **baḥr-i ḫūn** sedd-i rāh-ı gürīz
Ḳopar tīġ-ı ṭūfānı vü rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1097). [baḥr-i ḫūn,]*

baḥr-i hūn olur: *Kan gölüne dönmek.*

1. Olur baḥr-i ḫūn sedd-i rāh-ı gürīz
Ḳopar tīġ-ı ṭūfānı vü rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1097). [baḥr-i ḫūn olur, -ur]*

baḥr-i jerfi: *Derin deniz.*

1. Ki her şemʿ yanında bir dil-peẕīr
Oturdı idüp **baḥr-i jerfi** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 54). [baḥr-i jerfi, -i]*

baḥr-i mey: *Şarap denizi.*

1. Yine eyledi iki şeh ʿīş ü nūş
Yine mevc urup **baḥr-i mey** itdi cūş
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 192). [baḥr-i mey,]

baḥr-i muḫīṭ: *Okyanus.*

1. Neden çarḫ oldı kürī yir basīṭ
Zemīni muḥīṭ oldı **baḥr-i muḫīṭ**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 54). [baḥr-i muḫīṭ,]

bahr-i şūrāba: *Acı su denizi.*

1. Eger **baḥr-i şūrāba** itse naẓar
Olur telḫ ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 11). [baḥr-i şūrāba, -a]*

baḥr-i telḫ: *Acı deniz.*

1. Şala āba āteş ḳaçan **baḥr-i telḫ**
Deñiz ṣuyı gibi ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 167). [baḥr-i telḫ,]*

baḫş: *Far. Bağışlama, bilâbedel verme, hibe etme, ihsan etme. 2. Bahşende.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı **baḫş**
Süre tā ki yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 501). [baḫş,]*

baḫş: *İkram, iltifat.*

1. İdüp **baḫş** aṣḥāba genci Rasūl
Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 145). [baḫş,]*

baḫş eyle: *Ver,bağışla, ihsan et.*

1. Bilürsin ki yoḳ bende-i bī-ḫaṭā
Ḫaṭā-pūşsın **baḫş eyle** ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 46). [baḫş eyle,]*

baḫş iden: *İhsan etmek.*

1. Odur **baḫş iden** ḥayāt u memāt
Bu ikide ʿāciz ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 959). [baḫş iden, -en]*

baḫş ider: *Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.*

1. Sipāha ider baḫş ṣāḥib-ḳırān
Aşup levḥi yine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 359). [baḫş ider, -er]*

baḫş itdi: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. Ḳamusını **baḫş itdi** ḫumsin hemān
Ḳodı fey içün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 597). [baḫş itdi, -di]*

baht: *Şans talih.*

1. Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ **baḫtum** oldı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [baḫtum, -um]*

baht: *Şans talih.*

1. Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ **baḫtum** oldı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [baḫtum, -um]*

baht: *Şans talih.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
Varalum ya **baḫt** ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [baḫt,]*

baht: *Şans talih.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
Varalum ya **baḫt** ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [baḫt,]*

baht: *Şans talih.*

1. Ya taḫt ola ya **baḫt** iy ser-firāz
Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [baḫt,]*

baht: *Şans talih.*

1. Ya taḫt ola ya **baḫt** iy ser-firāz
Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [baḫt,]*

baht: *Şans talih.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
Ḥased ehlinüñ **baḫtı** dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [baḫtı, -ı]*

baht: *Şans talih.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
Ḥased ehlinüñ **baḫtı** dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [baḫtı, -ı]*

baht u devlet: *Şans, talih ve mutluluk, talih; makam, haşmet, şan.*

1. Didi ġırra olduġı yegdür ʿadū
Yine **baḫt u devlet** bize dutdı rū

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 498). [baḫt u devlet,]

2. Zihī **baḫt u devlet** ki bir tāc-ver
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 147). [baḫt u devlet,]*

baht-ı bīdārdan: *İyi talih. ‖ Bahtı uyanık, talihi açık.*

1. Naṣīḥat alup **baḫt-ı bīdārdan**
Velī eyleme ḫāli efkārdan *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 159). [baḫt-ı bīdārdan, -dan]*

baʿīd: *(maddi ve manevi anlamda) uzak, ırak, arası çok.*

1. Olur dūn-himmet ḳapuñdan **baʿīd**
Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 21). [baʿīd,]

bāʿis: *Ar. Sebep olucu, olan, bâdî.*

1. Didi elçiye şāh-ı ṣāhib-ḳırān
Ki şāh oldı **bāʿiş** bu cenge hemān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [bāʿiş,]

bāʿis: *Ar. Sebep olucu, olan, bâdî.*

1. Didi elçiye şāh-ı ṣāhib-ḳırān
Ki şāh oldı **bāʿiş** bu cenge hemān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [bāʿiş,]

bāʿis-i şūr ü cevr ü feṣād: *Fesat,zulüm ve kavga sebebi.*

1. Olur cemʿ Etrāk-ı bī-dīn ü dād
Ḳamu **bāʿiş-i şūr ü cevr ü fesād**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 124). [bāʿiş-i şūr ü cevr ü fesād,]

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Ḳayā **baḳduġınca** delinür ciger
Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [baḳduġınca, -duġ, -ınca]*

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Ḳayā **baḳduġınca** delinür ciger
Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [baḳduġınca, -duġ, -ınca]*

bak: *Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).*

1. Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
Yüzi çün **baḳam** çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 376). [baḳam, -am]

bak: *Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).*

1. Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
Yüzi çün **baḳam** çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 376). [baḳam, -am]

bak: *Görmek, dikkat etmek.*

1. Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn şan olur taḫte-pūşī **baḳam**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 558). [baḳam, -am]

bak: *Görmek, dikkat etmek.*

1. Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn şan olur taḫte-pūşī **baḳam**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 558). [baḳam, -am]

bak-: *Bakmak, seyretmek.*

1. Neye **baḳsañ** anı göresin hemīn
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 177). [baḳsañ, -sa, -ñ]*

bak-: *Bakmak, seyretmek.*

1. Neye **baḳsañ** anı göresin hemīn
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 177). [baḳsañ, -sa, -ñ]*

bak-: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 69). [baḳup, -up]*

bak-: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 69). [baḳup, -up]*

bak-: *Seyretmek, temaşa etmek (hikmet dolu gözlerle).*

1. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye **baḳsañ** ne sūya melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [baḳsañ, -sañ]

bak-: *Seyretmek, temaşa etmek (hikmet dolu gözlerle).*

1. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye **baḳsañ** ne sūya melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [baḳsañ, -sañ]

bāk: *Korku, kaygı, çekinme.*

1. Şu reh kim dırāz ola olmaya **bāk**
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [bāk,]

bāk: *Korku, kaygı, çekinme.*

1. Şu reh kim dırāz ola olmaya **bāk**
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [bāk,]

bak-: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Münaḳḳaş per ü bāli hem-çün teẕerv
Olur tīre **baḳup** aña çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 220). [baḳup, -up]*

baḳ: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Çü şākird-i sālis ṭapuñdur aña
Sebaḳ-dāşa **baḳ** düşdi ġayret saña
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 170). [baḳ,]

bak-: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Çü yinmez ne dirsin idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 98). [baḳup, -up]

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Söze **baḳ** gözetme ḥudūs u ḳadem
Degül muʿteber çün vücūd u ʿadem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 69). [baḳ,]

bak: *Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).*

1. Baña **baḳmasun** naẕma ḳılsun naẕar
Bu fenden olan kimsene behre-ver
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 71). [baḳmasun, -ma, -sun]

bak: *Bak-: Bakma, bakmak eylemi.*

1. Ḳo söyleyeni söylenen söze **baḳ**
Eger var ise sende dehn ü meẕāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 89). [baḳ,]

baḳar olmaya: *Dikkate almak, önemsemek.*

1. Küfürden **baḳar olmaya** derd hīç
Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 343). [baḳar olmaya, -ma, -ya]*

bakī: *Kalan, diğer.*

1. Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
Ara yirde şehbāz **bāḳīsi** būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [bāḳīsi, -si]*

bakī: *Kalan, diğer.*

1. Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
Ara yirde şehbāz **bāḳīsi** būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [bāḳīsi, -si]*

bākī: *1. Şairin mahlası, 2. Ezeli, ebedî, ölümsüz.*

1. Bilen bildiren enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür **bāḳī** ẓann u gümān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [bāḳī,]

bākī: *1. Şairin mahlası, 2. Ezeli, ebedî, ölümsüz.*

1. Bilen bildiren enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür **bāḳī** ẓann u gümān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [bāḳī,]

bāḳī: *Kalan (geriye kalan).*

1. Budur bildügimüz bizüm ve's-selām
   Bilür **bāḳisin** şāh temme'l-kelām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 326). [bāḳisin, -si, -n]

bāḳī: *Kalan (geriye kalan).*

1. Budur bildügimüz bizüm ve's-selām
   Bilür **bāḳisin** şāh temme'l-kelām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 326). [bāḳisin, -si, -n]

bāki: *Ebedî, sonsuz.*

1. Budur ḥażretüñe hemānā ḫaber
   Bilür **bāḳisin** Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 144). [bāḳisin, -sin]*

bāki: *Ebedî, sonsuz.*

1. Budur ḥażretüñe hemānā ḫaber
   Bilür **bāḳisin** Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 144). [bāḳisin, -sin]*

bakī: *Kalan, diğer.*

1. Gelüp **bāḳisi** şāh ile şād-kām
   Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [bāḳisi, -si]*

bakī: *Kalan, diğer.*

1. Gelüp **bāḳisi** şāh ile şād-kām
   Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [bāḳisi, -si]*

bākī olmaya: *Daimi, devamlı, sonsuz olmak.*

1. Bunı şöyle ḫalḳ eylemişdür Ḫudā
   Ki kimseye olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 114). [bāḳī olmaya, -ma, -ya]*

bākīsin: *Kalan, diğer.*

1. Didüm bildügümi ben iy tāc-dār
   Ḳıyās eylesün **bāḳīsin** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 54). [bāḳīsin,]*

bākīsin: *Kalan, diğer.*

1. Didüm bildügümi ben iy tāc-dār
   Ḳıyās eylesün **bāḳīsin** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 54). [bāḳīsin,]*

bāl: *Kanat.*

1. Bu **bāl** ü bu ḥāl ile ben çün meges
   Sarāyında buldum şehüñ dest-res
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [bāl,]
2. Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider bāli **bāl** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 262). [bāl,]*
3. Ayaḳlarınuñ her biri **bāl** idi
   Egerçi ki heyʾetde gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 667). [bāl,]*
4. Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred açsa **bāl**
   Zevāyā-yı vaṣla irişmek muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 163). [bāl,]*
5. Açup her biri **bāl** hem-çün ʿuḳāb
   Revān oldı deryāda mānend-i āb
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [bāl,]
6. Açup **bāl** uçup irmez aña ṭuyūr
   Ḳonup bulmaz irişse yelden ḫużūr
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 77). [bāl,]

bāl: *Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.*

1. Açar şol ḳadar murġ ardınca **bāl**
   Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [bāl,]
2. Gelüñ baġlayalum bu yolda kemer
   Belāsuz **bal** olmaz sitemsüz şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 174). [bal,]

bāl: *Far. 1. Kanat: 2. Kol.*

1. Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
   Ki **bāl** açsa irmez segirdüp şabā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 34). [bāl,]
2. Naẓar murġı irmez açup aña **bāl**
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 133). [bāl,]*
3. Açar sidreden **bāl** ṭāvus-ı ʿarş
   Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 29). [bāl,]

bāl: *Arının yaptığı tatlı madde.*

1. Bilesinde **balı** vü nūşunda nʿīş
   Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [balı, -ı]*

bāl: *Kanat.*

1. ʿUḳāb itmese **bālini** sāye-bān
   Yanardı güneş tābına her cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 465). [bālini, -i, -n, -i]*
2. Megesden görinmez oluban beden
   Dilāverlere **bāli** oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 286). [bāli, -i]*
3. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
   Ki uçmaġa **bālinde** ḳalmaz mecāl
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [bālinde, -i, -n, -de]
4. Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider **bāli** bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 262). [bāli, -i]*
5. Daḳup miġferine cihān-pehlevān
   İdinür Hümā **bālini** sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 654). [bālini, -i, -n, -i]*

bāl: *Kalp, gönül, yürek.*

1. Olup ḳapu öñinde ḥalḳa kilāb
   Başın **bāline** ṣoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 16). [bāline, -i, -n, -e]*

bāl ü per: *Kanat.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
   Şināver gehī geh açar **bāl ü per** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [bāl ü per,]*

bāl ü per: *Kol kanat.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri **bāl ü per**
   O rezmüñ içinden ki ḳapsa ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 275). [bāl ü per,]

bālā: *Uzun, yüksek, yukarı.*

1. Sehī-serv muḥtāc **bālāsına**
   Semen bendedür verd-i zībāsına
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 139). [bālāsına, -sı, -n, -a]

bālā: *Yüksek, yüce, âlî.*

1. Ne deñlü ki var ise **bālā** vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 15). [bālā,]

bālā: *Bir şeyin yüksek yeri, yukarı, üst.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi **bālāya** ol
   ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 69). [bālāya, -y, -a]*

bālā vü zīr: *Yüksek ve alçak.*

1. Ne deñlü ki var ḫalḳ **bālā vü zīr**
   Ḳamu ʿışḳı zencīrinedir esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 209). [bālā vü zīr,]*

bālā-vezīr: *Yüksek bakan.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
   Ḫadenge yir olmışdı **bālā-vezīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 230). [bālā-vezīr,]*

bālā-vezīr: *Yüksek bakan.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
   Ḫadenge yir olmışdı **bālā-vezīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 230). [bālā-vezīr,]*

bālā-yı dest: *El üstünde el (İyinin daha iyisi vardır bağlamında).*

1. Yime ġam saña irdügine şikest
   Cihāndur olur dest **bālā-yı dest** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 56). [bālā-yı dest,]*

balġam: *Solunum organlarının salgıladığı, ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.*

1. Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿilāc
   Düşe **balġamiyye** daḫı iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 434). [balġamiyye, --iyye]*

balġam: *Solunum organlarının salgıladığı, ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.*

1. Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿilāc
   Düşe **balġamiyye** daḫı iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 434). [balġamiyye, --iyye]*

bāl-i melek: *Melek kanadı.*

1. Arada şehüñ fülki hem-çün felek
   Velī bād-bān aña **bāl-i melek** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 38). [bāl-i melek,]*

bāl-i mūr: *Karıncanın kanadı.*

1. Gerek pāy-ı pīl ü gerek **bāl-i mūr**
   Ḳamu ḫażretüñden bulur żaʿf u zūr

(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 53). [bāl-i mūr,]

bāl-i murġ-ı ʿalem: *Alem kuşunun kanadı.*

1. Açar üstine **bāl-i murġ-ı ʿalem**
Güneş tābı virmiye tā kim elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 149). [bāl-i murġ-ı ʿalem,]*

balık: *Balık: Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz rū
Ḳoyup ābı dutdı **balıḳ** ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [balıḳ,]*

balık: *Balık: Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz rū
Ḳoyup ābı dutdı **balıḳ** ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [balıḳ,]*

balık: *Balık: Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.*

1. Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 242). [balıḳ,]*

bālīn: *Yastık.*

1. Uzunlıḳda olur sütūn-ı felek
Ṭırāz eylemiş aña **bālin** melek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 652). [bālin,]*

bāl-rīzān: *Bal döken.*

1. Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿUḳābı anuñ **bāl-rīzān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 62). [bāl-rīzān,]*

bāl-rīzān: *Bal döken.*

1. Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿUḳābı anuñ **bāl-rīzān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 62). [bāl-rīzān,]*

bāl-ver: *Kanat sahibi.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup **bāl-ver**
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [bāl-ver,]

bāl-ver: *Kanat sahibi.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup **bāl-ver**
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [bāl-ver,]

bāl-ver: *Kanat sahibi.*

1. Ṭutup iki ucın iki **bāl-ver**
Dutar sülḥafāt ortasından meger
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [bāl-ver,]

bāl-ver: *Kanat sahibi.*

1. Ṭutup iki ucın iki **bāl-ver**
Dutar sülḥafāt ortasından meger
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [bāl-ver,]

bāl-ver: *Kanat sahibi.*

1. Veyāḫud neheng idi ol **bāl-ver**
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [bāl-ver,]*

bāl-ver: *Kanat sahibi.*

1. Veyāḫud neheng idi ol **bāl-ver**
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [bāl-ver,]*

bām: *Dam, Çatı, Kubbe, Kemer, Sakf.*

1. Ḳona **bāmına** zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [bāmına, -ı, -n, -a]*

bām: *Dam, Çatı, Kubbe, Kemer, Sakf.*

1. Ḳona **bāmına** zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [bāmına, -ı, -n, -a]*

bām: *Dünya.*

1. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile ṣām
Seḥer ḫāne mesken olur gīce **bām**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [bām,]

bām: *Dünya.*

1. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile ṣām
   Seḥer ḫāne mesken olur gīce **bām**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [bām,]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña ṣāhid olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 42). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña ṣāhid olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 42). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
   Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
   Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü **baña** zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü **baña** zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ **baña** ten-dürüst
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ **baña** ten-dürüst
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
   Cihān dutmaġa **baña** bes bir ḳalem
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
   Cihān dutmaġa **baña** bes bir ḳalem
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
   Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
   Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda **baña** oldılar reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda **baña** oldılar reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ **baña** rūz-ı elest
   İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 47). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ **baña** rūz-ı elest
   İdindüm suḥen mülkini zīr-i dest
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 47). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sürūş-ı Ḫudādur **baña** reh-nümā
   Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 65). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sürūş-ı Ḫudādur **baña** reh-nümā
   Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 65). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne tedbīr idersüz **baña** diñ hemān
   Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne tedbīr idersüz **baña** diñ hemān
   Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didi **baña** bu mülki virdi Ḫudā
   Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didi **baña** bu mülki virdi Ḫudā
   Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Kerem idüp iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Baña ehl-i beytim idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 738). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Kerem idüp iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Baña ehl-i beytim idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 738). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
   Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gerekmez **baña** mülk-i īrān-zemīn
   Revān eyledük yine şāha hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 767). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
   Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gerek yas şāhā gerekse dügün
   Yarın sañadur **baña** ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gerekmez **baña** mülk-i īrān-zemīn
   Revān eyledük yine şāha hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 767). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gerek yas şāhā gerekse dügün
   Yarın sañadur **baña** ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. İlāhī hidāyet refīḳ it **baña**
   Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. İlāhī hidāyet refīḳ it **baña**
   Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didi leşkere iy ser-efrāzlar
   Her işde **baña** yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 158). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didi leşkere iy ser-efrāzlar
   Her işde **baña** yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 158). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña di murādātuñı hep şehā
   Ne emr itseñ olur yanumda revā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [bağa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña di murādātuñı hep şehā
   Ne emr itseñ olur yanumda revā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [bağa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan unutma hemīn gāh gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 421). [bana, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan unutma hemīn gāh gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 421). [bana, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Dirīġā **baña** da iki Ehrimen
   Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Dirīġā **baña** da iki Ehrimen
   Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bu ḥāletde ḥayfā **baña** hīç-kes
   İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bu ḥāletde ḥayfā **baña** hīç-kes
   İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Daḫı bir murādum bu iy pādişāh
   Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 474). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Daḫı bir murādum bu iy pādişāh
   Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 474). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
   İñen virdi **baña** zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
   İñen virdi **baña** zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ṭamaʿ virmedi **baña** Yezdān-ı pāk
   Baña bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 273). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ṭamaʿ virmedi **baña** Yezdān-ı pāk
   Baña bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 273). [bağa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ṭamaʿ virmedi bańa Yezdān-ı pāk
   Bańa bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ṭamaʿ virmedi bańa Yezdān-ı pāk
   Bańa bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ḫudā virdi **bańa** çü ferḫunde huş
   Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ḫudā virdi **bańa** çü ferḫunde huş
   Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bańa anıñ içün virildi serīr
   Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bańa anıñ içün virildi serīr
   Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Dinürse **bańa** ḫāmsen nā-tamām
   Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Dinürse **bańa** ḫāmsen nā-tamām
   Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bańa pehlevānlıġı virdi Ḫudā
   Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bańa pehlevānlıġı virdi Ḫudā
   Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Eger luṭfuñ olmaya hādī **bańa**
   Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Eger luṭfuñ olmaya hādī **bańa**
   Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Naṣīb oluban **bańa** taḫt-ı ʿAcem
   Virildi külāh-ı Ferīdūn u Cem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 125). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Naṣīb oluban **bańa** taḫt-ı ʿAcem
   Virildi külāh-ı Ferīdūn u Cem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 125). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Çün ol gelmedi ben varayum aña
   Göreyüm ki ḳarşu gelür mi **bańa**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Çün ol gelmedi ben varayum aña
   Göreyüm ki ḳarşu gelür mi **bańa**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [bańa, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Nice Rūm u īrān u Hindūstān
   Bir avuc degül **baña** cümle cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Nice Rūm u īrān u Hindūstān
   Bir avuc degül **baña** cümle cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sürūş-ı Ḫudā **baña** olur refīḳ
   Bulur ol n'ola bilmesem ben ṭarīḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 159). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sürūş-ı Ḫudā **baña** olur refīḳ
   Bulur ol n'ola bilmesem ben ṭarīḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 159). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña kim ki göñlinde eyleye kīn
   Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña kim ki göñlinde eyleye kīn
   Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Murāḳıb iken oldı **baña** ʿayān
   Bu mülke gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 341). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Murāḳıb iken oldı **baña** ʿayān
   Bu mülke gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 341). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Getür sāḳiyā **baña** māʾ-i ʿineb
   Ki oldum ġam-ı devr ile teşne-leb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 703). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Getür sāḳiyā **baña** māʾ-i ʿineb
   Ki oldum ġam-ı devr ile teşne-leb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 703). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
   Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
   Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
   Baña ʿāyid ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
   Baña ʿāyid ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Yiter **baña** iy şāh-ı īrān u Rūm
   Mübārek ola saña bu merz ü būm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 229). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Yiter **baña** iy şāh-ı īrān u Rūm
   Mübārek ola saña bu merz ü būm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 229). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. İdüp Hindi Sindi **baña** zīr-i dest
   Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 265). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. İdüp Hindi Sindi **baña** zīr-i dest
   Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 265). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña şöyle emr eylemişdür Ḫudā
   Olam cümle mekrūhlara reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 267). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña şöyle emr eylemişdür Ḫudā
   Olam cümle mekrūhlara reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 267). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didiler **baña** mihre ṭapar seni
   Ḫudā daʿvete ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 269). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didiler **baña** mihre ṭapar seni
   Ḫudā daʿvete ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 269). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿālemi
   Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 300). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿālemi
   Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 300). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
   Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum neheng
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
   Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum neheng
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña her kişi kim ola nīk-ḫāh
   Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña her kişi kim ola nīk-ḫāh
   Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña gönderecek iken māl ü genc
   Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña gönderecek iken māl ü genc
   Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
   Velī irmedi **baña** hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 352). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
   Velī irmedi **baña** hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 352). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
   Baña beglerüm söyler imiş yalan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
   Baña beglerüm söyler imiş yalan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [bañ, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Çekem çünki ben leşker-i bī-kerān
   Duramaz **baña** Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 430). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Çekem çünki ben leşker-i bī-kerān
   Duramaz **baña** Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 430). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gelüp lābe ile **baña** ʿöz̲r ide
   Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gelüp lābe ile **baña** ʿöz̲r ide
   Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Eger ġālib olur iseñ sen **baña**
   Żarūrī iṭāʿat idem ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 457). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Eger ġālib olur iseñ sen **baña**
   Żarūrī iṭāʿat idem ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 457). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
   Yirü göklere olmasun **baña** ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
   Yirü göklere olmasun **baña** ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Yine sen ẓafer vir **baña** yā Muʿīn
   Ki bī-dīne ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 559). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Yine sen ẓafer vir **baña** yā Muʿīn
   Ki bī-dīne ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 559). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
   Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 568). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
   Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 568). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
   Her emrüñde yāri görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 587). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
   Her emrüñde yāri görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 587). [bañ, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Benümdür ẓafer müjde oldı **baña**
Size Ḫıżr u İlyās olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 689). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Benümdür ẓafer müjde oldı **baña**
Size Ḫıżr u İlyās olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 689). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Peyām-ber ḫaber-ber ola çün **baña**
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 693). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Peyām-ber ḫaber-ber ola çün **baña**
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 693). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Esīr olmaduñ **baña** mihmānsın
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 57). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Esīr olmaduñ **baña** mihmānsın
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 57). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
Gerekmez **baña** ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 62). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
Gerekmez **baña** ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 62). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter **baña** şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter **baña** şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Muʿīn oldı çün **baña** Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 209). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Muʿīn oldı çün **baña** Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 209). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 265). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 265). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña yār ol iy yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña yār ol iy yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 354). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 354). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 356). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 356). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Cihānda ḫużūr oldı **baña** ḥarām
Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Cihānda ḫużūr oldı **baña** ḥarām
Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün **baña** bir nāme yaz
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün **baña** bir nāme yaz
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ki her birisi ola bir yādigār
Nereye ki gitsem ola **baña** yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ki her birisi ola bir yādigār
Nereye ki gitsem ola **baña** yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet **baña** dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 306). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet **baña** dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 306). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
Ḫased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 307). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
Ḫased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 307). [bağa, -a]

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [bağa, -a]*

<u>bañ:</u> *"Bana" kişi zamiri .*

1. Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
   Birez iltifāt eyle luṭf it **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 26). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
   Birez iltifāt eyle luṭf it **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 26). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña daḫı ṣol ʿizzi virdi İlāh
   İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña daḫı ṣol ʿizzi virdi İlāh
   İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [baña, -a]

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir **baña**
   Nice cām rıṭl-ı girān vir **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 61). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir **baña**
   Nice cām rıṭl-ı girān vir **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 61). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir **baña**
   Nice cām rıṭl-ı girān vir **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir **baña**
   Nice cām rıṭl-ı girān vir **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
   Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 25). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
   Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 25). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
   Baña āḫıret ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 120). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
   Baña āḫıret ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 120). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
   Var ise **baña** oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 130). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
   Var ise **baña** oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 130). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
   İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 213). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
   İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 213). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Getür sāḳiyā luṭf ḳıl **baña** cām
   Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 119). [baña, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Getür sāḳiyā luṭf ḳıl **bańa** cām
Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 119). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didi iy Sikender buyurdı Ḫudā
Bańa tā ki olam saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 120). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
Bańa rāmdur ṣuda her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bańa sāḳiyā câme ile meded
Ki Yeʿcūc-i vehme olur seyli sed *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 429). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ele muṭrib al sen de miṣḳālüñi
Birez yan yaḳıl da **bańa** ḥālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 434). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Diyeyin saña sırrumı **bańa** sen
Dutuşup tutayum senüñ ile ben *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 435). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Getür sāḳiyā **bańa** Āb-ı Ḫayāt
Ki ġam-gīn ider ḳalbi fikr-i memāt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 125). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Getür sāḳiyā **bańa** rengīn-şarāb
Ecel eylemedin tenümi türāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 269). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Didi vaṣla māniʿ-dürür çün ʿilāc
Bańa dā devādur gerekmez mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 158). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Gidicek Sikender gibi şehriyār
Behiştī saña **bańa** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 236). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḫaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi **bańa** cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 2). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ṣunaldan bu iḳbāl eli **bańa** dest
Yanumda semā pāyesi oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 11). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Şu kāmil ki her ḥaḳḳa inṣāf ider
Dimez **bańa** kim ögünür lāf ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 42). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bańa baḳmasun naẓma ḳılsun naẓar
Bu fenden olan kimsene behre-ver *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 71). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bu fende Niẓāmī-yi devrem hemān
Bańa pīr olan-durur rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 92). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Bu meydānda öñdül **bańa** oldı Ḫaḳ
Ki sābıḳlara naẓm oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 107). [bańa, -a]*

bañ: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Ġam ile yazıldı bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme **baña** ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 114). [baña, -a]*

baña: *"Bana" kişi zamiri .*

1. Sürūş olmış iken beni itme dīv
Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 42). [baña,]
2. Çü virdüñ **baña** pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 43). [baña,]*

bang-ı ceres: *Çan sesi.*

1. Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya **bang-ı ceres**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 54). [bang-ı ceres,]
2. İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül ẓāhir illā ki **bang-ı ceres** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [bang-ı ceres,]*

bang-ı derāy: *Çan sesi.*

1. Yine dutdı dünyāyı **bang-ı derāy**
Fiġān eyledi kūs u rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 355). [bang-ı derāy,]*

bang-ı dirīġ: *Eyvah sesi.*

1. O ṭūfān-ı āteşde seylāb-ı tīġ
Maṭar tīr ü raʿd idi **bang-ı dirīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 804). [bang-ı dirīġ,]*

bang-ı ġaf: *Karşısındakinin eksik ve kusurlu tarafına dokunacak bir söz söylemek, söylenmemesi gereken şeyi ağzından kaçırmak, pot kırmak, çam devirmek.*

1. Feṣāḥat-durur nuṭḳa viren şeref
Olur bī-feṣāḥat suḫen **bang-ı ġaf**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 16). [bang-ı ġaf,]

bang-ı horūs: *Horozun sesi.*

1. Bilürsin ki ferzendüm İskenderūs
İşitmiş degül daḫı **bang-ı ḫorūs**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 104). [bang-ı ḫorūs,]

bang-ı kūs u derāy: *Büyük davul ve çan sesi.*

1. Ṭolup ʿāleme **bang-ı kūs u derāy**
Ḳulaḳları ker itdi rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 215). [bang-ı kūs u derāy,]*

bang-ı raḥīl: *Göç sesi.*

1. Gelür gūşına çünki **bang-ı raḥīl**
Żarūrī olur şāh-ı ʿālem alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 137). [bang-ı raḥīl,]*

bang-ı rebāb: *Saz, çalgı sesi.*

1. Ṭolup künbed-i çarḫ **bang-ı rebāb**
Virür ʿālemi seyle Hindī şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 573). [bang-ı rebāb,]*

bānū: *Far. Kadın, hanım.*

1. Didi daḫı **Bānū** ki iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 821). [bānū,]*
2. Görüp yüzüni oldı **Bānū** feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 135). [bānū,]
3. Ḫelāl eyleyüp itdi **Bānū** enīn
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 121). [bānū,]*
4. Seḥerden durup itdi **Bānū** ḫaber
Ki gele rasūl-i şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 119). [bānū,]*
5. Kelāmını **Bānū** çün itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 175). [bānū,]*
6. Didi **Bānū** kim şāh olana yalan
Degüldür revā iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [bānū,]
7. Didi **Bānū** iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı ki elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 201). [bānū,]*

bānū: *Banu (kadın, hanım, soylu ve asil kadınlara verilen unvan); özel isim.*

1. Begenüp sözin didi **Bānūya** şāh
Bu pendi ḳabūl itdüm iy yüzi māh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 833). [bānūya, -ya]

bānū-yı bānuvān: *?.*

1. Yazuban getürmiş idi armaġan
Anı ṣaḳlamış **Bānū-yı bānuvān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 152). [bānū-yı bānuvān,]

bānū-yı bānuvān: *Güzel kadınların Banu'su.*

1. Yazuban getürmiş idi armaġan
   Anı ṣaḳlamış **Bānū-yı bānuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 152). [bānū-yı bānuvān,]

bānū-yı īrān-zemīn: *İran'ın büyük hanımı.*

1. Nikāḥ eyledi geldi mūbed hemīn
   Olur Māh **Bānū-yı īrān-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 542). [bānū-yı īrān-zemīn,]*

bānū-yı maġrib-zemīn: *Batı topraklarının melikesi.*

1. Ḳalur çünki tenhā ikisi hemīn
   Didi şāha **Bānū-yı maġrib-zemīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 180). [bānū-yı maġrib-zemīn,]

bānu-yı muʿteber: *Saygı gören, hatırı sayılır, saygın, îtibarlı hanım (Banu:Soylu ve asil kadınlara verilen unvan: "Şah Bânû.").*

1. Budur ḥażretüñe hemānā ḫaber
   Bilür bāḳisin **Bānu-yı muʿteber**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 144). [bānu-yı muʿteber,]

bār: *Yük ‖ keder, ıztırap.*

1. El ile iki el yüzi yur şehā
   Odur yār vaḳtinde kim **bār** ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [bār,]*
2. Çeküp bu girān **bārı** gāv-ı zemīn
   Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 787). [bārı, -ı]*
3. Yatup ol gice şehrde şehriyār
   Seḥerden biner yüklenür cümle **bār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 224). [bār,]

bār: *Yük, ağırlık.*

1. Ne **bāre** çü taḫt-ı Süleymān devān
   Degül aña bir ḫatve devr-i cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 163). [bāre, -e]

bārān-ı tīr: *Ok yağmuru.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine **bārān-ı tīr**
   Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 229). [bārān-ı tīr,]*

bār-gāh: *Çadır, yüksek divan.*

1. Kurup şāh-ı ʿālem içün bār-gāh
   Araya alur **bār-gāhı** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 222). [bār-gāhı, -ı]*
2. Ḳuruldı iki şāh içün **bār-gāh**
   Sipeh hāle oldı iki şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [bār-gāh,]*
3. Siper ġam şehi düşirüp **bār-gāh**
   Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [bār-gāh,]*
4. Çıḳup keştiden ḳurdı şeh **bār-gāh**
   İḫāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [bār-gāh,]*
5. Çıḳup keştiden ḳurdı şeh bār-gāh
   İḫāṭa ider **bār-gāhı** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 100). [bār-gāhı, -ı]*

bār-gāh: *Yüce divan (makam) II Allah'ın huzuru.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
   Yine **bār-gāhında** çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 82). [bār-gāhında, -ı, -n, -da]*

bār-gāh: *Makam II yer.*

1. Kime kim melāẕ ola bu **bār-gāh**
   Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [bār-gāh,]
2. Kurup şāh-ı ʿālem içün **bār-gāh**
   Araya alur bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 221). [bār-gāh,]*

bār-gāh: *Girmek için izin alınması gereken yer, izinle girilebilecek makam, huzur, Allah'ın huzûru.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu **bār-gāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 84). [bār-gāh,]

bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb: *Padişahın ipekten makamı.*

1. Ḳurup **bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb**
   Unutma ciger yaḳduġın āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 223). [bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb,]*

bārī: *Bari, hiç olmazsa.*

1. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege şīre zūr
   Ḳo **bāri** şikest eyleme pāy-ı mūr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 200). [bāri,]
2. Gider bu cihāna gelen yine mest
   Tehī olmasun bādeden **bāri** dest
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 272). [bāri,]
3. Ḳılalum bu bir demde **bāri** ḥużūr
   Cihān ġuṣṣasiçün niçe bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 275). [bāri,]*

bār-ı āhen: *Demir yükü.*

1. İdüp **bār-ı āhen** miyānını ḫam
   Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 173). [bār-ı āhen,]*

bār-ı girān: *Ağır yük.*

1. Aşup zülf her tārına niçe cān
   Düşer şemʿ-i kāfūra **bār-ı girān** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 124). [bār-ı girān,]*

bār-ı girān: *Ağır yük. II manevi sıkıntı.*

1. Bu **bār-ı girān** ile iy tāc-ver
   Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 193). [bār-ı girān,]*

bār-i ḥasān: *Güzel yemiş,meyve.*

1. Çü miʿdeñ ṭolusını yirsen hemān
   Ziyāde içün çekme **bār-i ḥasān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 80). [bār-i ḥasān,]*

bārīk ü teng: *Ince/narin.*

1. Çü zülf ü dehān u nigārın şebk
   Gider gāhi ġāyetde **bārīk ü teng** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 16). [bārīk ü teng,]*

barış: *Barışmak, anlaşmak, uzlaşmak.*

1. Savaşmaḳ ḫaṭādur **barışmaḳ** hüner
   Dimişlerdür iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 715). [barışmaḳ, -maḳ]

barış: *Barışmak, anlaşmak, uzlaşmak.*

1. Savaşmaḳ ḫaṭādur **barışmaḳ** hüner
   Dimişlerdür iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 715). [barışmaḳ, -maḳ]

bār-keş: *Yük çeken , hamal.*

1. Nedür şāhlıḳ **bār-keşlik** hemān
   Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [bār-keşlik, -lik]

bār-keş: *Yük çeken , hamal.*

1. Nedür şāhlıḳ **bār-keşlik** hemān
   Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [bār-keşlik, -lik]

bartās-ı rūs: *Rus Bartas.*

1. Hücūm eyledi ṣoñra **Bartās-ı Rūs**
   Gelür bāza ceng eylemege ḫorūs
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 457). [bartās-ı rūs,]

bārū: *Far. is. Duvar, kale duvarı, hisar, siper, sığınacak yer, melce.*

1. Serer kungurı dāmeni ʿarşa **bārū**
   Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [bārū,]*

bārū: *Far. is. Duvar, kale duvarı, hisar, siper, sığınacak yer, melce.*

1. Serer kungurı dāmeni ʿarşa **bārū**
   Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [bārū,]*

baş: *T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.*

1. Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
   Ṭurur **başı** aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 480). [başı, -ı]*
2. İdinür ise anı dāmān-ı şāh
   N'ola ol da **başına** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 826). [başına, -ı, -n, -a]*
3. Muhanṭās daḫı çeküp tīġ-ı tīz
   Ḳopardı ʿadū **başına** rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 294). [başına, -ı, -n, -a]*
4. İşitdüñ neler geldügin **başuma**
   Nice zehr ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 879). [başuma, -um, -a]*

5. Başında şehüñ şeh-per-i Cebreīl
Dilīr olduġına olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 181). [başında, -ı, -n, -da]*
6. Geyer **başına** tāc-ı Key-ḫusrevi
Bulur mülk-i Kāvūs şāh-ı nevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 255). [başına, -ı, -n, -a]*
7. Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi **başına** ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [başına, -ı, -n, -a]*
8. Olur şaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer **başına** ḫalḳ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 48). [başına, -ı, -n, -a]*
9. Olup cevhere **başdan** ayaġa ġarḳ
Güherden teni olmaz olmışdı farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 643). [başdan, -dan]*
10. Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker her biri **başına** bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [başına, -ı, -n, -a]*
11. Geyer **başına** miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile pür-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 625). [başına, -ı, -n, -a]*
12. Anup çün ṭoḳundı **başına** siper
Ser-i ser-firāzı iki şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1063). [başına, -ı, -n, -a]*
13. Esīr olmaduñ baña mihmānsın
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 58). [başuñda, -da, -uñ]*
14. Olur āhene **başdan** ayaġa ġarḳ
Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 219). [başdan, -dan]*
15. Dişi seyrek aġzı büyük **başı** den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [başı, -ı]*
16. Müdām şarf ḳıl himmet iy şehriyār
Ki **başında** duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 190). [başında, -ı, -n, -da]*
17. Görür anda bir ḳavm şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 212). [başı, -ı]*
18. Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi **başı** var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 232). [başı, -ı]*
19. Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr ü **başı** hem-çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 258). [başı, -ı]*
20. Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi teng ü ġāyetde **başı** ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 46). [başı, -ı]*
21. Ḳara çul geyüp ebr ü ḫıng-ı felek
Başın açdı aġladı ḫūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 198). [başın,]*
22. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
Havā derd ile **başına** ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 192). [başına, -ı, -n, -a]*

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

1. Şu **başa** ki luṭfuñ geyüre külāh
Anı kimse ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 45). [başa, -a]*
2. Teni maḥrem-i taḫt-ı eflākdür
Başı ṣāḥib-i tāc-ı levlākdür *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 31). [başı, -ı]*
3. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī **baş** gider geh girer deste māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [baş,]*
4. Çü miġferlü **baş** rūda ġalṭān olur
Hemīn çaġz mānendi pinhān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [baş,]*
5. Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben **baş** u cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 576). [baş,]*
6. Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi yine **baş** revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [baş,]*
7. Ya bir ad idevüz vire ya **baş**
Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [baş,]*
8. Çaḳıl taşları gibi yaturdı **baş**
Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [baş,]*
9. Gelüp **baş** urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [baş,]*
10. Gelicek bir iş **başa** iy tāc-dār
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [başa, -a]*
11. Kimi merhem ile **başın** bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 303). [başın, -ın]*
12. Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 257). [başındaki, -ı, -n, -da, -ki]*
13. Alup ḳaçdı **başını** şāh-ı ʿAcem
Bulınmadı pinhān idüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 675). [başını, -ı, -n, -ı]*
14. Şalup **başını** gürz-i gerden-şikest
Ne ser ḳor şikest eylemedük ne dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 183). [başını, -ı, -n, -ı]*
15. Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
Kesip **başını** ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 416). [başını, -ı, -n, -ı]*
16. Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda **baş**
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 245). [baş,]*
17. Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu **başa** mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 264). [başa, -a]*
18. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
Yatur **başı** başlu vü pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [başı, -ı]*
19. İnüp atdan aldı **başın** dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [başın, -ın]*
20. Şu kim ḳomaya āsitānumda **baş**
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 329). [baş,]*
21. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
Silem ẓulmden aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 287). [başın, -ın]*

22. Başın ḳaldıranuñ kesem **başını**
Silem ẓulmden aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 287). [başını, -ı, -nı]*
23. Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı **baş**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 110). [baş,]
24. Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar **başa** dūd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [başa, -a]
25. Olup yidi iḳlīme ben pādişāh
Alam şehlerinüñ **başından** külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 158). [başından, -ı, -n, -dan]
26. Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı **başdan** ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [başdan,]*
27. Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan ki **başın** kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [başın, -ın]
28. Kesilür **başuñ** mülküñ oda yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [başuñ, -uñ]*
29. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [başın, -ın]*
30. Vay anuñ **başına** ki merdūd ola
Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 201). [başına, -ı, -(n)a]*
31. Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını şāh
Giderdi **başından** keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 600). [başından, -ı, -n, -dan]*
32. Kesüp **başuñı** Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 283). [başuñı, -uñ, -ı]
33. İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
Çeker **başın** olur güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [başın, -ın]*
34. Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp **başın** anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 378). [başın, -ın]*
35. Alup āḫır anuñ **başından** külāh
ʿAcem mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 201). [başından, -ı, -n, -dan]*
36. Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
Kesüp **başını** itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 396). [başını, -ı, -nı]*
37. Velāyet eli ile şāh-ı cihān
Kesüp **başını** itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 512). [başını, -ı, -nı]*
38. Kenārında her gāh olurdı savaş
İçinde çaġızdan ziyādeydi **baş** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 114). [baş,]*
39. Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya **baş** iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 18). [baş,]*
40. Olup ḳapu öñinde ḥalḳa kilāb
Başın bāline şoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 16). [başın, -ıñ]*

baş: *Yere basmak.*

1. Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaşā
Yire issiden kimse **başmazdı** pā
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 14). [başmazdı, -maz, -dı]

baş: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

1. Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz yine virür ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 165). [başa, -a]*

baş: *Örtmek, bürümek, kaplamak.*

1. Ṭolar şevḳi cismine ḳanı gibi
Başar baġrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 668). [başar, -ar]*
2. Yüzüm üzre her maḳdemi kim **başar**
Fidā yoluna memleket sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [başar, -ar]

baş: *Kişinin kendi şahsı, zâtı.*

1. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
Gelür **başımuza** yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [başımuza, -ı, -muz, -a]*
2. Eger bir ḳuluña dilersem ziyān
Benüm **başuma** itme benden gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 402). [başuma, -um, -a]
3. Ṣanursam eger ḫażretüñe ziyān
Benüm **başuma** iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 346). [başuma, -um, -a]
4. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam **bāşuma** üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 60). [bāşuma, -um, -a]*

baş: *Basmak.*

1. Hilālī rikāba **başup** şehriyār
Olur devlet atına def i süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 673). [başup, -up]*

baş: *Baş. || Yüz.*

1. Bize görmedin bunca iden kerem
Yüzümüze **başa** revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 68). [başa, -a]*

baş: *Baskın yapmak.*

1. Sekizinci gün şāh-ı nuṣret-şikār
Başup şarḳ ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 432). [baṣup, -up]*

baş: *Basmak.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [başarsa, -ar, -sa]*

baş: *Üst üste gelmek, birbirini kovalamak.*

1. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi kim **başa** gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 166). [başa, -a]*

baş: *(Ayak) basmak.*

1. Şevābit sipihrine **başdı** ḳadem
Yolına nişār itdi encüm direm *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 97). [başdı, -+dı]*

baş: *Baskın yapmak.*

1. Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz yine virür ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 166). [başaruz, -uz, -ar]*

baş: *Basmak, adım atmak.*

1. Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [başarına, -ar, -ı, -n, -a]*

baş: *Basmak.*

1. Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki kim ibtidā **başa** meydāna pāy *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [başa, -a]*

baş-: *Ezmek, çiğnemek.*

1. Başar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [başar, -ar]*

baş-: *Ezmek, çiğnemek.*

1. Başar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [başar, -ar]*

baş-: *Ezmek, çiğnemek.*

1. Güreşciler içer bu ʿādetde var
Başar şoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 60). [başar, -ar]*

baş-: *Ezmek, çiğnemek.*

1. Güreşciler içer bu ʿādetde var
Başar şoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 60). [başar, -ar]*

baş başa ḳoyup: *Bir veya daha fazla kişinin birlikte işbirliği yaparak bir problemi çözmeye çalışması veya bir konuda fikir alışverişinde bulunması.*

1. Temāşā ider ḫalḳ iki pīl-i mest
Ḳoyup baş başa urdılar deste dest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 934). [baş başa ḳoyup, -up]*

baş çıkar: *Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.*

1. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar bağrımuzda bu derd ile baş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 104). [baş çıḳar, -ar]*

baş egerlerdi: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.*

1. Gev-i Hind ü Sind ü Ḫıṭā vü ʿArab
Aña ḳorḳuban **baş egerlerdi** heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 340). [baş egerlerdi, -er, -ler, -di]*

baş iderse: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak.*

1. Çeküp **baş iderse** benüm ile ceng
İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [baş iderse, -er, -se]*

baş u cān: *Baş ve can.*

1. Didiler ki iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Yoluña fidā idelüm **baş u cān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 164). [baş u cān,]*
2. Sipāhuñ murādı bu iy pehlevān
Ki öñüñde oynayalar **baş u cān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 182). [baş u cān,]*

3. Fedā idelüm Ḫaḳ içün **baş u cān**
   Buyur ḥāżıruz cümle beste-miyān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 701). [baş u cān,]
4. Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
   Didi kim fidā yoluña **baş u cān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 536). [baş u cān,]*
5. ʿİnāyet ṭapuñdan eyā Müsteʿān
   Rasūlüñ yoluna fidā **baş u cān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 558). [baş u cān,]*
6. Didi beglere şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Sizüñ yoluñızda ḳodum **baş u cān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 688). [baş u cān,]

baş u cān: *Baş ve can , akıl ve kalp.*

1. Göre ben ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
   Öñinde nice oynayam **baş u cān**
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 84). [baş u cān,]

baş u cān hānumān: *Baş,can,ev,bark.*

1. Fidā yoluña **baş u cān ḫānumān**
   Senüñ iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 241). [baş u cān ḫānumān,]

baş u cān ḳodum: *Bir şey uğruna canını ve başını vermek.*

1. Didi beglere şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Sizüñ yoluñızda ḳodum baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 688). [baş u cān ḳodum, -dum]

baş u cān u cihān: *Başı, canı ve kainatı.*

1. Fidā yoluña **baş u cān u cihān**
   Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 83). [baş u cān u cihān,]*
2. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
   Fidā yoluña **baş u cān u cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 176). [baş u cān u cihān,]*

baş urup: *Başvurmak, seslenmek, bakmak.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
   Ḳamu **baş urup** itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 78). [baş urup,]*

baş virem: *Canını feda et.*

1. Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
   Ya **baş virem** alam ya Ḫāndan külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 208). [baş virem, --em]

başa geldi: *Kötü bir duruma uğramak.*

1. Başa geldi Tūrānı īrān-sipāh
   Bu sözüme efsāneler hep güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 737). [başa geldi, -di]*

başa mı çıḳa: *Başa mı çıksın.*

1. ʿAdū şātdur biz şehā gürg-i tīz
   Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 98). [başa mı çıḳa,]*

başar: *Ar. Gözdeki görme hassası, göz.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
   Başīret viren rūḥa cisme **başar** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [başar,]*

başçı: *Başçı, önder.*

1. Dönüp **başcı** dükkānına ol zemīn
   Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [başcı,]*

başçı: *Başçı, önder.*

1. Dönüp **başcı** dükkānına ol zemīn
   Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [başcı,]*

başdan: *Baştan, yine, yeniden.*

1. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
   Firişte gibi **başdan** ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [başdan,]*

başdan: *Baştan, yine, yeniden.*

1. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
   Firişte gibi **başdan** ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [başdan,]*

başdan ayaġa: *Bütünüyle, tamamıyla.*

1. Geyer bir zirih **başdan ayaġa** zer
   Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [başdan ayaġa,]

2. Olup āhene **başdan ayaġa** ġarḳ
Görinmezdi hergiz ne pāy ü ne farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 405). [başdan ayaġa, -a]

başı virür: *Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.*

1. Ṭılāya olur ol sipāha ḥişār
Virür başı ġāfil olan tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 534). [başı virür, -ı, -ür]*

başıl: *Basılmak, kapatılmak, yıkılmak, tahrip edilmek.*

1. Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [başılmış, -mış]*

başıl: *Basılmak, kapatılmak, yıkılmak, tahrip edilmek.*

1. Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [başılmış, -mış]*

başını urup: *Öldürmek.*

1. Alup pes ele gürzini şehriyār
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 174). [başını urup, --up]*

başīret: *Anlayış, ileri görüşlülük.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
Başīret viren rūḥa cisme başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [başīret,]*

başīret: *Anlayış, ileri görüşlülük.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
Başīret viren rūḥa cisme başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [başīret,]*

basīt: *Düz, arızasız, açık, geniş.*

1. Neden çarḫ oldı kürī yir **basīṭ**
Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [basīṭ,]*

basīt: *Düz, arızasız, açık, geniş.*

1. Neden çarḫ oldı kürī yir **basīṭ**
Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [basīṭ,]*

başla: *Başlamak.*

1. Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg atdı **başlar** iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [başlar, -r]*

başla: *Başlamak.*

1. Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg atdı **başlar** iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [başlar, -r]*

başla-: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

1. Yine muṭribā **başla** sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 707). [başla,]*

başla-: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

1. Yine muṭribā **başla** sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 707). [başla,]*

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa **başladı** her meh-cebīn
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [başladı, -dı]

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa **başladı** her meh-cebīn
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [başladı, -dı]

başla-: *Girişmek.*

1. Ḳoyup cengi tārāca **başlar** sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [başlar, -r]*

başla-: *Girişmek.*

1. Ḳoyup cengi tārāca **başlar** sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [başlar, -r]*

başla-: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

1. Yine mūsiḳār al ele muṭribā
Nevā **başla** kim göñlüm ister nevā
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [başla,]

başla-: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

1. Yine mūsiḳār al ele muṭribā
Nevā **başla** kim göñlüm ister nevā
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [başla,]

başlu: *Yaralı.*

1. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
Yatur başı **başlu** vü pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [başlu,]*

başlu: *Yaralı.*

1. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
Yatur başı **başlu** vü pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [başlu,]*

bā-şukūh: *Görkemle.*

1. Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
Daḳındı biri birine **bā-şukūh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [bā-şukūh,]*

bā-şukūh: *Görkemle.*

1. Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
Daḳındı biri birine **bā-şukūh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [bā-şukūh,]*

bā-şukūh: *Görkemle.*

1. Geçüp **bā-şükūh** ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 283). [bā-şükūh,]*

bā-şukūh: *Görkemle.*

1. Geçüp **bā-şükūh** ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 283). [bā-şükūh,]*

başum: *Baş, kafa.*

1. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm **başum** üzre gelicek iner
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [başum, --um]

başum: *Baş, kafa.*

1. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm **başum** üzre gelicek iner
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [başum, --um]

başum: *Baş, kafa.*

1. Oturur idi **başum** üstinde bāz
Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [başum, --um]

başum: *Baş, kafa.*

1. Oturur idi **başum** üstinde bāz
Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [başum, --um]

başuña belā alma: *Bir sorunla karşılaşmak, kötü bir duruma düşmek.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 319). [başuña belā alma, -ma]*

bat: *Gömülmek, içe doğru gitmek.*

1. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
Bata ḫāk-i ḫūn içre zār ü ḫazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 384). [bata, -a]*

bat: *Gömülmek, içe doğru gitmek.*

1. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
Bata ḫāk-i ḫūn içre zār ü ḫazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 384). [bata, -a]*

bat: *Ar. is. Kaz. Kaz şeklinde kap, sürahi.*

1. Ṣuda **baṭ** açup zāġ gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [baṭ,]

bat: *Ar. is. Kaz. Kaz şeklinde kap, sürahi.*

1. Ṣuda **baṭ** açup zāġ gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [baṭ,]

bat: *Ar. is. Kaz. Kaz şeklinde kap, sürahi.*

1. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü **baṭ** beççe ardunca cümle revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [baṭ,]

bat: *Ar. is. Kaz. Kaz şeklinde kap, sürahi.*

1. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü **baṭ** beççe ardunca cümle revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [baṭ,]

bat: *Batmak.*

1. Göre hem nice **batduġın** āfitāb
Ṣu mı maġrib-i şems yāḫud türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [batduġın, -duġ, -ın]

bat: *Batmak.*

1. Göre hem nice **batduġın** āfitāb
Ṣu mı maġrib-i şems yāḫud türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [batduġın, -duġ, -ın]

batduk: *Batmak.*

1. O ḳavmiyle varup şeh-i kām-yāb
Görür nice **batduġını** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 90). [batduġını, -ı, -nı]*

batduk: *Batmak.*

1. O ḳavmiyle varup şeh-i kām-yāb
Görür nice **batduġını** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 90). [batduġını, -ı, -nı]*

baṯhā: *Mekke'de dağ arasında bulunan bir dere; Mekke.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
Revān irdi **Baṯḥādan** Aḳṣāya cüst
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 60). [baṯḥādan, -dan]

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. İdem ḥaḳḳı **bāṭıldan** elbetde farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [bāṭıldan, -dan]

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. İdem ḥaḳḳı **bāṭıldan** elbetde farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [bāṭıldan, -dan]

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. Çü **bāṭıl-durur** dīni gibi ʿadū
Ḳaçan feṯḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [bāṭıl-durur, --dur, -ur]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. Çü **bāṭıl-durur** dīni gibi ʿadū
Ḳaçan feṯḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [bāṭıl-durur, --dur, -ur]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. Olur **bāṭıla** ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 563). [bāṭıla, -a]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

1. Olur **bāṭıla** ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 563). [bāṭıla, -a]*

bāyezīd: *Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olup 1481-1512 yılları arasında saltanatta kalmıştır. Adli mahlasıyla da şiirler yazmıştır.*

1. Cihān şehleri şāhı şeh **Bāyezīd**
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [bāyezīd,]*

bāyezīd: *Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olup 1481-1512 yılları arasında saltanatta kalmıştır. Adli mahlasıyla da şiirler yazmıştır.*

1. Cihān şehleri şāhı şeh **Bāyezīd**
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [bāyezīd,]*

bāyezīd: *Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olup 1481-1512 yılları arasında saltanatta kalmıştır. Adli mahlasıyla da şiirler yazmıştır.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh **Bāyezīd**
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [bāyezīd,]*

bāyezīd: *Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olup 1481-1512 yılları arasında saltanatta kalmıştır. Adli mahlasıyla da şiirler yazmıştır.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh **Bāyezīd**
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [bāyezīd,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
   ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
   ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
   Teẕerv ile pervāz ide tā ki **bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
   Teẕerv ile pervāz ide tā ki **bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
   Ṭuyūr içre bir **bāz** ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
   Ṭuyūr içre bir **bāz** ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
   Velī kimseye olmaz ol **bāz** rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 348). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
   Velī kimseye olmaz ol **bāz** rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 348). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Oturur idi başum üstinde **bāz**
   Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Oturur idi başum üstinde **bāz**
   Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Eline alup kündesinden dutar
   Velī **bāz** destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 354). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Eline alup kündesinden dutar
   Velī **bāz** destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 354). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Temāşāya ol server-i ser-firāz
   Bile oynadur niçe yüz ile **bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Temāşāya ol server-i ser-firāz
   Bile oynadur niçe yüz ile **bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Nice **bāzdur** ol ki Cibrīl-vār
   Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [bāzdur, -dur]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Nice **bāzdur** ol ki Cibrīl-vār
   Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [bāzdur, -dur]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Kiminüñ ider feyż çeşmini **bāz**
   Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Kiminüñ ider feyż çeşmini **bāz**
   Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Hücūm eyledi ṣoñra Bartās-ı Rūs
   Gelür **bāza** ceng eylemege ḫorūs
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 458). [bāza, -a]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Hücūm eyledi ṣoñra Bartās-ı Rūs
   Gelür **bāza** ceng eylemege ḫorūs
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 458). [bāza, -a]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Turup bir ayaġınuñ üstine **bāz**
   Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Turup bir ayaġınuñ üstine **bāz**
   Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü **bāz**
   Meger çeşm-i bīmār ola yidi **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü **bāz**
   Meger çeşm-i bīmār ola yidi **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü **bāz**
   Meger çeşm-i bīmār ola yidi **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü **bāz**
   Meger çeşm-i bīmār ola yidi **bāz**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [bāz,]

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Ḳoyup anı geldi mekānına **bāz**
   Bulur āşiyānını gūyā ki **bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 341). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Ḳoyup anı geldi mekānına **bāz**
   Bulur āşiyānını gūyā ki **bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 342). [bāz,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Ṭutup mātemin oldı her **bāz** zāġ
   Şeker-nūş ṭūṭīler oldı kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 201). [bāz,]*

bāz ider: *Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.*

1. Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü bāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 143). [bāz ider, -er]

bāz idüp: *Açmak.*

1. Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1085). [bāz idüp, -üp]

bāzār-ı maḥşer: *Maḥşer yeri.*

1. Biri birisine girüben sipāh
Çü **bāzār-ı maḥşer** olur rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 554). [bāzār-ı maḥşer,]

bāz-dār: *Sarayda avcı kuşları yetiştiren kimse; doğancı, avcı.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
Der-i her denīden anı **bāz-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 56). [bāz-dār,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Ḳabūl itdi **baʿżını** şāh-ı cihān
Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 515). [baʿżını, -(n)ı]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Ḳabūl itdi **baʿżını** şāh-ı cihān
Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 515). [baʿżını, -(n)ı]*

bāzī: *Oyun, eğlence.*

1. Firīb ile **bāzīde** hem-çün perī
Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [bāzīde, -de]*

bāzī: *Oyun, eğlence.*

1. Firīb ile **bāzīde** hem-çün perī
Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [bāzīde, -de]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Fevākihlerüñ **baʿżı** buldı vücūd
Ki **baʿżı** olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 37). [baʿżı,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Fevākihlerüñ **baʿżı** buldı vücūd
Ki **baʿżı** olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 37). [baʿżı,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Fevākihlerüñ **baʿżı** buldı vücūd
Ki **baʿżı** olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [baʿżı,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Fevākihlerüñ **baʿżı** buldı vücūd
Ki **baʿżı** olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [baʿżı,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü **baʿżısı** zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [baʿżısı, -sı]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü **baʿżısı** zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [baʿżısı, -sı]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. İdüp **baʿżı** ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [baʿżı,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. İdüp **baʿżı** ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [baʿżı,]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. İdüp baʿżı ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile **baʿżın** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 378). [baʿżın, -n]*

baʿżı: *Bazısı, bir kısmı.*

1. İdüp baʿżı ẕulmet ile ol tebāh
   Helāk itdi tīġ ile **baʿżın** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 378). [baʿżın, -n]*

bāz-ı haşīn: *Sert doğan,yırtıcı kuş, av kuşu.*

1. İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
   Görüp ḫaşmı döndi çü **bāz-ı ḫaşīn** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [bāz-ı ḫaşīn,]*

bāzī iderlerdi: *Oyun, eğlence, lehv yapmak.*

1. Çü ṭıfl esb-i çūbīne idüp heves
   İderlerdi ābīyle bāzī çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 152). [bāzī iderlerdi, -er, -ler, -di]*

bāz-ı sepīd: *Beyaz doğan kuşu. II Avcı.*

1. ʿUḳāb üzre gördi çü **bāz-ı sepīd**
   Ruḥı oldı vehm eyleyüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 191). [bāz-ı sepīd,]*
2. Bilürem ki şehdür o **bāz-ı sepīd**
   Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 355). [bāz-ı sepīd,]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*

1. Virüp bezme **bāzīçe** ile feraḥ
   Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [bāzīçe,]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*

1. Virüp bezme **bāzīçe** ile feraḥ
   Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [bāzīçe,]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*

1. Çevirdi sinānını ṭōlāb-vār
   İder niçe **bāzīçeler** āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 838). [bāzīçeler, -ler]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*

1. Çevirdi sinānını ṭōlāb-vār
   İder niçe **bāzīçeler** āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 838). [bāzīçeler, -ler]*

bāzīçe itdi: *Oynamak, eğlenmek.*

1. Baña ṭurfe **bāzīçe itdi** zamān
   Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 25). [bāzīçe itdi, -di]*

bazu: *Far. Üst kol.*

1. Çü ḍīḳu'n-nefes **bāzusunda** kemend
   Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 331). [bāzusunda, -su, -n, -da]*

bazu: *Far. Üst kol.*

1. Çü ḍīḳu'n-nefes **bāzusunda** kemend
   Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 331). [bāzusunda, -su, -n, -da]*

bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ: *Şevk kuvvetinin pazısı.*

1. Çü elmās ile deldi ẕerrini çüst
   Olur **bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ** süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 676). [bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ,]*

bebġā: *Papağan.*

1. Beñi şanki **bebġā** idi zülfi dām
   Şaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [bebġā,]*

bebġā: *Papağan.*

1. Beñi şanki **bebġā** idi zülfi dām
   Şaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [bebġā,]*

bebġā-yı hindī: *Hintli papağan.*

1. Lebi şekkeri Mıṣr-ı şīrīn maḳāl
   Çü **bebġā-yı Hindī** şaçı sebz-bāl

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 612). [bebġā-yı hindī,]

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Göre **bebr** çün kendü naḫçīrini
   Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [bebr,]*

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Göre **bebr** çün kendü naḫçīrini
   Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [bebr,]*

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
   Ki döymezdi müştine derrende **bebr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [bebr,]*

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
   Ki döymezdi müştine derrende **bebr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [bebr,]*

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
   Bulışdı biri birine iki **bebr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [bebr,]*

bebr: *(Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

1. Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
   Bulışdı biri birine iki **bebr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [bebr,]*

bebr ü peleng: *Böbür ve kaplan.*

1. Ṭoyup ādeme kūhda **bebr ü peleng**
   Alur ḥışṣesin ṣu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 301). [bebr ü peleng,]*

beççe: *Yavru.*

1. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
   Çü baṭ **beççe** ardunca cümle revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [beççe,]*

beççe: *Yavru.*

1. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
   Çü baṭ **beççe** ardunca cümle revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [beççe,]*

bed: *Fenalık, kötülük, çirkinlik.*

1. ʿİvaż bir **bede** eyleyem yine bed
   İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [bede, -e]*

bed: *Fenalık, kötülük, çirkinlik.*

1. ʿİvaż bir **bede** eyleyem yine bed
   İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [bede, -e]*

bed: *Fenalık, kötülük, çirkinlik.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine **bed**
   İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [bed,]*

bed: *Fenalık, kötülük, çirkinlik.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine **bed**
   İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [bed,]*

bed-ʿahd: *Sözünde durmayan, vaadine sadık kalmayan.*

1. Kim olursa **bed-ʿahd** ü peymān-şiken
   Ḫavāṣıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [bed-ʿahd,]*

bed-ʿahd: *Sözünde durmayan, vaadine sadık kalmayan.*

1. Kim olursa **bed-ʿahd** ü peymān-şiken
   Ḫavāṣıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [bed-ʿahd,]*

bed-duʿālar iderler: *Allah'tan birisi hakkında kötü isteklerde bulunmak.*

1. Sipehden göre ẓulm çünkim ʿavām
   İderler şehe bed-duʿālar müdām

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 162). [bed-duʿālar iderler, -lar , -er, -ler]

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

1. Geyer ʿāşıḳāne libāsını bih
Birisi **bedeldür** osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 72). [bedeldür, -dür]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

1. Geyer ʿāşıḳāne libāsını bih
Birisi **bedeldür** osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 72). [bedeldür, -dür]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

1. Yirine gele ḫarc olan mevād
Ki olur **bedel** olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [bedel,]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

1. Yirine gele ḫarc olan mevād
Ki olur **bedel** olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [bedel,]*

beden: *Gövde, cisim, ten.*

1. Megesle müşebbek **beden** oldı pür
Ṣan ol raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 283). [beden,]*

beden: *Gövde, cisim, ten.*

1. Megesle müşebbek **beden** oldı pür
Ṣan ol raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 283). [beden,]*

beden: *Gövde, cisim, ten.*

1. Megesden görinmez oluban **beden**
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 285). [beden,]*

beden: *Gövde, cisim, ten.*

1. Megesden görinmez oluban **beden**
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 285). [beden,]*

beden: *Ten ‖ cânı içinde taşıyan maddi varlık: ten duvarı.*

1. Ṣaḳın ḳanı oldur **bedendeki** cān
Virür ṣıḥḥate naḳṣı anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 443). [bedendeki, -deki]*

beden: *Ten ‖ cânı içinde taşıyan maddi varlık: ten duvarı.*

1. Ṣaḳın ḳanı oldur **bedendeki** cān
Virür ṣıḥḥate naḳṣı anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 443). [bedendeki, -deki]*

beden: *Gövde, cisim, ten.*

1. Zemīnden çü ḫāki **beden** aldı ḳarż
Edā eylemek ḳarżı insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 161). [beden,]*

bed-gevher: *Tabiatı fena, soysuz.*

1. Ḳo ḫarc itme **bed-gevhere** cevheri
Ki zer idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 175). [bed-gevhere, -e]*

bed-gevher: *Tabiatı fena, soysuz.*

1. Ḳo ḫarc itme **bed-gevhere** cevheri
Ki zer idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 175). [bed-gevhere, -e]*

bed-güher: *Soysuz; karaktersiz, mayası bozuk.*

1. Oḳıdup didi beglere şīr-i ner
Ki ʿahdine durmadı ol **bed-güher**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 956). [bed-güher,]

bed-güher: *Soysuz; karaktersiz, mayası bozuk.*

1. Oḳıdup didi beglere şīr-i ner
Ki ʿahdine durmadı ol **bed-güher**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 956). [bed-güher,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Dağılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol iki **bed-gümān**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Dağılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol iki **bed-gümān**

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Bu ḥāle ḥased eyleyen **bed-gümān**
   Ben istedügim gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 309). [bed-gümān,]*

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Bu ḥāle ḥased eyleyen **bed-gümān**
   Ben istedügim gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 309). [bed-gümān,]*

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Saña benden irmek ne mümkin ziyān
   Velī key ṣaḳın duymasun **bed-gümān**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 206). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Saña benden irmek ne mümkin ziyān
   Velī key ṣaḳın duymasun **bed-gümān**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 206). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Çıḳup şehrden defʿi olur revān
   Ki nāgeh ṭuyup sırrını **bed-gümān**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Çıḳup şehrden defʿi olur revān
   Ki nāgeh ṭuyup sırrını **bed-gümān**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Feżāḥat ile döndi ol **bed-gümān**
   Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [bed-gümān,]

bed-gümān: *Suizan sahibi, şüpheci.*

1. Feżāḥat ile döndi ol **bed-gümān**
   Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [bed-gümān,]

bedīd: *Görünmek, ortaya çıkmak.*

1. Ne raddeki genc olur ise **bedīd**
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 61). [bedīd,]

bedīd eyleyen: *Meşhur etmek, âşikar ve görünür kılmak.*

1. Vücūda getüren zemīn ü zamān
   Bedīd eyleyen cism ü cān u cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 138). [bedīd eyleyen, -yen]
2. Baña yār ol iy yaradan āsumān
   ʿAdemden **bedīd eyleyen** ins ü cān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 274). [bedīd eyleyen, -yen]

bedīd kılup: *Görünmek,ortaya çıkmak.*

1. Ḳılup ẕerreden şems-i rūşen bedīd
   Velī genc-i maḫfīye eyler kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 5). [bedīd ḳılup, -up]*

bedīd oldı: *Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.*

1. Çü seylāb-ı tīġ oldı nāgeh bedīd
   Çeker cevşen öñine sedd-i sedīd
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 147). [bedīd oldı, -dı]

bedīd olur: *Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
   Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 345). [bedīd olur, -ur]*

bedīd-āver: *Aşikar eden.*

1. Bedīd-āver āsumān u zemīn
   Ṭolu feyż ü cūdı mekān u mekīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 183). [bedīd-āver,]

bedīd-āver: *Aşikar eden.*

1. Bedīd-āver āsumān u zemīn
   Ṭolu feyż ü cūdı mekān u mekīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 183). [bedīd-āver,]

bedīhī olur: *Kesin delil olmak, su götürmez bir kanıt olmak.*

1. Velī fażl olur eylese ʿafv-i şāh
   Bedīhī olur fażl-ı şāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1162). [bedīhī olur, -ur]*

bed-liḳā: *Kötü huylu, huysuz.*

1. Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı **bed-liḳā**
   Beşer heyʾeti heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 485). [bed-liḳā,]*

bed-likā: *Kötü huylu, huysuz.*

1. Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı **bed-liḳā**
   Beşer heyʾeti heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 485). [bed-liḳā,]*

bed-nām: *Kötü şöhretli.*

1. Ḳo nādānı nādān vehhām ider
   İde çünki vehhām **bed-nām** ider
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [bed-nām,]

bed-nām: *Kötü şöhretli.*

1. Ḳo nādānı nādān vehhām ider
   İde çünki vehhām **bed-nām** ider
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [bed-nām,]

bed-nişān: *Kötü alamet.*

1. ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
   Ki insāna oldur besā **bed-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [bed-nişān,]*

bed-nişān: *Kötü alamet.*

1. ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
   Ki insāna oldur besā **bed-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [bed-nişān,]*

bedr-i münīr: *Parlak ay II sevgili.*

1. Hilāl idi içinde **bedr-i münīr**
   Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 41). [bedr-i münīr,]*

bedr-i tamām: *Tam dolunay.*

1. Felek idi taḫt u dürülmişdi cām
   Kimi māh-ı nev kimi **bedr-i tamām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 578). [bedr-i tamām,]*

bedrūd idüp: *Veda etmek.*

1. İdüp ehl-i beytine bedrūd şāh
   Çeküp leşkerin eyledi ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 129). [bedrūd idüp, -üp]

beg: *Bey, efendi.*

1. Sitāyiş ider **beglere** cümle şāh
   Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 79). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Sitāyiş ider **beglere** cümle şāh
   Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 79). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Varup bir ḥişārı idindi penāh
   Yine **beglere** nāme gönderdi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [beglere, -ler, -e]

beg: *Bey, efendi.*

1. Varup bir ḥişārı idindi penāh
   Yine **beglere** nāme gönderdi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [beglere, -ler, -e]

beg: *Bey, efendi.*

1. Oḳıdup didi **beglere** şīr-i ner
   Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 955). [beglere, -ler, -e]

beg: *Bey, efendi.*

1. Oḳıdup didi **beglere** şīr-i ner
   Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 955). [beglere, -ler, -e]

beg: *Bey, efendi.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
   Virür **beglere** şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
   Virür **beglere** şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Ḳamu **beglere** nāme gönderdi şāh
   Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Ḳamu **beglere** nāme gönderdi şāh
   Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Komutan, efendi.*

1. Çü dergāhına geldi **begler** tamām
   İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [begler, -ler]

beg: *Komutan, efendi.*

1. Çü dergāhına geldi **begler** tamām
   İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [begler, -ler]

beg: *Komutan, efendi.*

1. Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
   Murādınca yir **begler** ü şāh-ı nev
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [begler, -ler]

beg: *Komutan, efendi.*

1. Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
   Murādınca yir **begler** ü şāh-ı nev
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [begler, -ler]

beg: *Bey, efendi.*

1. Teveccüh idüp şāh-ı ʿālī-cenāb
   Didi **beglere** eyleyüben ḫıṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 112). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Teveccüh idüp şāh-ı ʿālī-cenāb
   Didi **beglere** eyleyüben ḫıṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 112). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. İder **beglere** Keyd defʿi ḫaber
   Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 389). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. İder **beglere** Keyd defʿi ḫaber
   Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 389). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Şehi ḳarşular **begler** ile hemān
   Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [begler, -ler]

beg: *Bey, efendi.*

1. Şehi ḳarşular **begler** ile hemān
   Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [begler, -ler]

beg: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey.*

1. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
   Baña **beglerüm** söyler imiş yalan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [beglerüm, -ler, -üm]

beg: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey.*

1. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
   Baña **beglerüm** söyler imiş yalan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [beglerüm, -ler, -üm]

beg: *Bey, efendi.*

1. Virür **beglere** şāh daḥı çoḳ selām
   İder luṭf u ikrām ile iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 681). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Virür **beglere** şāh daḥı çoḳ selām
   İder luṭf u ikrām ile iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 681). [beglere, -ler, -e]*

beg: *Bey, efendi.*

1. Didi **beglere** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Sizüñ yoluñızda ḳodum baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 687). [beglere, -ler, -e]

beg: *Bey, efendi.*

1. Didi **beglere** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Sizüñ yoluñızda ḳodum baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 687). [beglere, -ler, -e]

be-ġāyet: *Ziyadesiyle, haylice, gayet.*

1. Görür neng oldı **be-ġāyet** zamān
   İdindi vaṣī şāhı pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 463). [be-ġāyet,]*
2. Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerīf
   Havāsı vü ābı **be-ġāyet** laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 242). [be-ġāyet,]*
3. Be-ġāyet aña ʿāṣıḳam mübtelā
   Nedür māl ü milket aña cān fidā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 369). [be-ġāyet,]
4. Saña da gerek ise iy şeh seni
   Riʿāyet idesin **be-ġāyet** beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 52). [be-ġāyet,]*
5. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
   V'egerni olursın **be-ġāyet** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 54). [be-ġāyet,]*
6. Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü Çīnī-perend
   Müferriḥ **be-ġāyet** besā sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 82). [be-ġāyet,]
7. Daḫı gördi bir ḥūt ol ser-firāz
   Ziyāde ʿarīż ü **be-ġāyet** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 228). [be-ġāyet,]*

be-ġāyet: *Aşırı,son derece.*

1. Olupdur **be-ġāyet** ḥaṣīn ol ḥiṣār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 45). [be-ġāyet,]*
2. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum **be-ġāyet** ḫaṭīb
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 50). [be-ġāyet,]

beġāyet: *Ziyadesiyle, haylice, gayet.*

1. Feżāḥat ile döndi ol bed-gümān
   Taṣavvurdan idüp **beġāyet** ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 266). [beġāyet,]

beġāyet: *Ziyadesiyle, haylice, gayet.*

1. Feżāḥat ile döndi ol bed-gümān
   Taṣavvurdan idüp **beġāyet** ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 266). [beġāyet,]

begen: *Beğenmek.*

1. Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
   Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [begendi, -di]*

begen: *Beğenmek.*

1. Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
   Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [begendi, -di]*

begen: *Beğenmek.*

1. Begenüp sözin didi Bānūya şāh
   Bu pendi ḳabūl itdüm iy yüzi māh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 833). [begenüp, -üp]

begen: *Beğenmek.*

1. Begenüp sözin didi Bānūya şāh
   Bu pendi ḳabūl itdüm iy yüzi māh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 833). [begenüp, -üp]

begen: *Beğenmek.*

1. Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [begenüp, -üp]*

begen: *Beğenmek.*

1. Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [begenüp, -üp]*

begen: *Beğenmek.*

1. Begendi sürūşuñ sözin şehriyār
Dili āba meyl itdi bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 279). [begendi, -di]*

begen: *Beğenmek.*

1. Begendi o ḳavmi ḳatı tāc-ver
İmāretlerine idüben naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 49). [begendi, -di]*

begler ü şehriyār: *Bey ve padişah.*

1. Ṭolular içüp **begler ü şehriyār**
ʿAṭā itdi her birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 95). [begler ü şehriyār, -ler]*

begter: *Demirden yapılmış zırh.*

1. Geyer **begter** üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [begter,]*

begter: *Demirden yapılmış zırh.*

1. Geyer **begter** üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [begter,]*

behāmī: *Güzellik, zarafet.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 108). [behāmīde, -de]*

behāmī: *Güzellik, zarafet.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 108). [behāmīde, -de]*

behāyim: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [behāyim,]

behāyim: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [behāyim,]

behāyim: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. Kişi ḫord u ḫʷāb ile ḥayvān olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 108). [behāyim,]*

behāyim: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. Kişi ḫord u ḫʷāb ile ḥayvān olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 108). [behāyim,]*

behāyim: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. İderler daḫı çoḳ **behāyim** helāk
Necisden iderler bu iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 67). [behāyim,]*

behīme: *Dört ayaklı hayvan .*

1. Buña münkir olan degüldür beşer
Behīmedür ol belki daḫı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 84). [behīmedür, -dür]*

behişt: *Cennet.*

1. Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün **behişt**
Ser-ā-ser bināsı zer ü sīm ḫışt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 155). [behişt,]*
2. Ne deñlü ki var ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün **behişt** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 6). [behişt,]*

3. Ṣanasın **behişt** idi ol murġ-zār
Veyā kevs̱er idi aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 87). [behişt,]*
4. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem **behişt**
Cehennem celālī duḫāniyle zişt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 153). [behişt,]*
5. O ḥūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler şehüñ bezmini çün **behişt** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [behişt,]*
6. Ḳamusı perī-ḫ˅ūn u firişte-şikār
Behiştī ḳamu ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [behiştī, -i]*

behişt: *Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan, cennet.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
Olur menzili āḫır ammā **behişt** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 55). [behişt,]*

behiştī: *Behişti Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?) Divan şairi.*

1. Behiştī imām-ı firistāde-gān
Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 37). [behiştī,]*

behiştī: *Behişti Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?) Divan şairi.*

1. Behiştī imām-ı firistāde-gān
Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 37). [behiştī,]*

behiştī: *Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.?/?-ö.979/1571-72). Divan şairi.*

1. Behiştī şaḳın ġāfil olma iñen
Ne kimse ḳalur bu cihānda ne sen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 75). [behiştī,]*

behiştī: *Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.?/?-ö.979/1571-72). Divan şairi.*

1. Behiştī şaḳın ġāfil olma iñen
Ne kimse ḳalur bu cihānda ne sen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 75). [behiştī,]*

behiştī: *Sultan II.Bayezid devri şairlerindendir.*

1. Yaluñuz **Behiştī** degül daʿvi-dār
Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [behiştī,]*

behiştī: *Sultan II.Bayezid devri şairlerindendir.*

1. Yaluñuz **Behiştī** degül daʿvi-dār
Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [behiştī,]*

behiştī: *Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.?/?-ö.979/1571-72). Divan şairi.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [behiştī,]*

behiştī: *Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.?/?-ö.979/1571-72). Divan şairi.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [behiştī,]*

behiştī: *Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.?/?-ö.979/1571-72). Divan şairi.*

1. Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 165). [behiştī,]*

behiştī: *Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.?/?-ö.979/1571-72). Divan şairi.*

1. Gidicek Sikender gibi şehriyār
Behiştī saña baña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 236). [behiştī,]*

behiştī: *Cennete ait.*

1. Ḳo ʿöẕri **Behiştī** şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ duʿāsı ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 125). [behiştī,]*

behiştī-i dil-haste-i rū-siyāh: *Siyah yüzlü, hasta gönüllü Behişti.*

1. Behiştī-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
Ebed ḳaldı vādī-i dūzaḫda āh *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 58). [behiştī-i dil-ḫaste-i rū-siyāh,]*

behiştīnüñ: *Behişti Ahmed Sinan (ö. 917/1511-12?) Divan şairi.*

1. Duʿāsın **Behiştīnüñ** it müstecāb
Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 95). [behiştīnüñ,]*

behmen: *Behmen. (Behmen, İran hükümdarlarından İsfendiyâr'ın oğlu Erdşîr'in lakabıdır.).*

1. Cihān şāhı **Behmen** o fermān-revā
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [behmen,]*

behmen: *Behmen. (Behmen, İran hükümdarlarından İsfendiyâr'ın oğlu Erdşîr'in lakabıdır.).*

1. Cihān şāhı **Behmen** o fermān-revā
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [behmen,]*

behrām: *Eskiden bir İran padişahının adı II Eski İran dininde yolcuları korumakla görevli olduğuna inanılan melek.*

1. Alup behre **Behrām** çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 85). [behrām,]*

behre: *1. Pay, hiss. 2. Kısmet, nasip.*

1. Alup **behre** Behrām çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 85). [behre,]*

behre-ver: *Hisse ve nasibini almış.*

1. Baña baḳmasun naẓma ḳılsun naẓar
Bu fenden olan kimsene **behre-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 72). [behre-ver,]*

bekā: *Ar. 1. Bakilik, fani olmayış.*

1. Beḳādur anuñ şarṭı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [beḳādur, -dur]*

bekā: *Ar. 1. Bakilik, fani olmayış.*

1. Beḳādur anuñ şarṭı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [beḳādur, -dur]*

bekle: *Beklemek, durmak.*

1. Ziyāde seven **bekler** üç gün mezār
Çün üç gün geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 225). [bekler, -r]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Daḳar **beline** ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 51). [beline, -in, -e]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Daḳar **beline** ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 51). [beline, -in, -e]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 53). [belinde, -inde]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 53). [belinde, -inde]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine baġlamaz līk **bel** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [bel,]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine bağlamaz līk **bel** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [bel,]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belime idüp tīġ-ı Hindī kemer
İdem sīnemi Ḫaḳ yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 339). [belime, -im, -e]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belime idüp tīġ-ı Hindī kemer
İdem sīnemi Ḫaḳ yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 339). [belime, -im, -e]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Çü berg-i gül idi muḳanned **beli**
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [beli, -i]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Çü berg-i gül idi muḳanned **beli**
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [beli, -i]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn hāle vü necm idi gūyiyā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 641). [belinde, -in, -de]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn hāle vü necm idi gūyiyā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 641). [belinde, -in, -de]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belindeki hem ol muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [belindeki, -i, -n, -de, -ki]

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Belindeki hem ol muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [belindeki, -i, -n, -de, -ki]

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Yüzinde ṣaçı çīnī müşgīn-zirih
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 662). [belinde, -in, -de]

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Yüzinde ṣaçı çīnī müşgīn-zirih
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 662). [belinde, -in, -de]

bėl: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. İdüp **beline** sīm-sāḳın kemer
Olur boynuna ṭavḳ-ı ḫalḫal eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 673). [beline, -i, -n, -e]*

bėl: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. İdüp **beline** sīm-sāḳın kemer
Olur boynuna ṭavḳ-ı ḫalḫal eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 673). [beline, -i, -n, -e]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Ḳuşadup **beline** muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [beline, -in, -e]*

bel: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Ḳuşadup **beline** muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [beline, -in, -e]*

bėl: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Ṭaḳar **beline** deşne-i āb-gūn
   Aḳıtmaġ içün rezmde seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 621). [beline, -i, -n, -e]

bėl: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Ṭaḳar **beline** deşne-i āb-gūn
   Aḳıtmaġ içün rezmde seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 621). [beline, -i, -n, -e]

bėl: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Virür cümle geydügün ol tāc-ver
   Ḳuşadur **beline** muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [beline, -i, -n, -e]

bėl: *T. is. Vücudun kalça yukarısında olan en ince mahalli, kuşak yeri, karnın arkası.*

1. Virür cümle geydügün ol tāc-ver
   Ḳuşadur **beline** muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [beline, -i, -n, -e]

bel bağlamışam: *Bir kimsenin kendisine yardım edeceğine inanmak, güvenmek; hizmetine girmek.*

1. Şu saʿy ile bağlamışam ben de bel
   Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 49). [bel bağlamışam, -mış, --am-mış, -am]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna **belāyıla** oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 20). [belāyıla, -yıla]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna **belāyıla** oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 20). [belāyıla, -yıla]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 76). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 76). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
   Reʿāyā daḫı çekmesünler **belā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 718). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
   Reʿāyā daḫı çekmesünler **belā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 718). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

1. ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
   Dilerseñ olasın **belādan** emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [belādan, -dan]*

belā: *Felaket, afet.*

1. ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
   Dilerseñ olasın **belādan** emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [belādan, -dan]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Bugün de **belāyı** idüñ iḫtiyār
   Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [belāyı, -y, -ı]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Bugün de **belāyı** idüñ iḫtiyār
   Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [belāyı, -y, -ı]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Gelüñ bağlayalum bu yolda kemer
   Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 174). [belāsuz, -suz]

belā: *Felaket, afet.*

1. Gelüñ baġlayalum bu yolda kemer
   Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 174). [belāsuz, -suz]

belā: *Felaket, afet.*

1. Gelüp pehlevāna ḥavāle ider
   Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 870). [belāyı, -y, -ı]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Gelüp pehlevāna ḥavāle ider
   Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 870). [belāyı, -y, -ı]*

belā: *Felaket, musibet.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki ġayet **belā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [belā,]*

belā: *Felaket, musibet.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki ġayet **belā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [belā,]*

belā: *Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.*

1. Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
   Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [belā,]*

belā: *Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.*

1. Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
   Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [belā,]*

belā: *Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.*

1. Belā seyline ejder olmasa sed
   Bu cānibde ḳılmazdı aṣlā eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 61). [belā,]*

belā: *Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.*

1. Geçer biñ **belā** ile ol yiri şāh
   Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [belā,]*

belā: *Felaket, afet.*

1. Bu şehlüḳ didügüñ ḳurı iʿtibār
   Belāsına mevtüñ olamaz ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 16). [belāsına, -sı, -n, -a]*

belā çekme: *Sıkıntı ve zorluk yaşamak.*

1. Naṣībüñ degül çünki çekme belā
   Rücūʿ eyle aṣluña iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 253). [belā çekme, -me]*

belā vü cefā: *Sıkıntı ve eziyet.*

1. Geçüp sīney-i senge tīr-i şitā
   Çekerdi elinden **belā vü cefā** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 126). [belā vü cefā,]*

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 50). [belāġatda, -da]

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 50). [belāġatda, -da]

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. İki küşt-gīrüz iki pehlevān
   Belāġat meṣāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 56). [belāġat,]*

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. İki küşt-gīrüz iki pehlevān
   Belāġat meṣāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 56). [belāġat,]*

belāġat: *Düzgün, kusursuz ve yerinde söz söyleme.*

1. Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa cān
   Müşerref **belāġatla** ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 18). [belāġatla, -la]*

belāġat: *Düzgün, kusursuz ve yerinde söz söyleme.*

1. Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa cān
   Müşerref **belāġatla** ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 18). [belāġatla, -la]*

belāġat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

1. Suḥen-gūy-ı pīşîne siḥr-āferīn
   Belāġatda gösterdi siḥr-i mübīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 2). [belāġatda, -da]*

belā-yı ʿaẕīm: *Büyük ceza, gam, keder.*

1. Nedür ked-ḫudālıḳ **belā-yı ʿaẕīm**
   Olur ekṣerā müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 631). [belā-yı ʿaẕīm,]*

belīnās: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Kimüñ kim refīḳi **Belīnās** ola
   Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [belīnās,]*

belīnās: *Büyük İskender, İskenderiye şehrini kurduğu zaman, orada bulunan hakimlerden Belinas, Hermis ve Valines bir ayna yapmışlar ve yüksek bir yere koymuşlar.*

1. Belīnās ile Ḫıżra ol tāc-ver
   Virür gördügi nesnelerden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 315). [belīnās,]*
2. Belīsān sürüben **Belīnās** aña
   Duʿā eyledi Ḫıżr u İlyās aña *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 409). [belīnās,]*
3. Belīnāsa didi ki iy feylesūf
   Ḳamu ḫuṣḫ ḥāline buldum vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 75). [belīnāsa, -a]*
4. Buyurdı **Belīnāsa** hem şehriyār
   Ḫadīde cilā vire āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 79). [belīnāsa, -a]*

belīnās: *Hakim Belinas. İskender, İskender şehrini kurduğunda orada bulunan bilgelerden biri.*

1. Belīnās ile fikr idüp ser-fırāz
   Olurlar bu müşkil işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 137). [belīnās,]*

belir: *Ortaya çıkmak, tezahür etmek.*

1. Binüp Ḫıżr u İlyās oldı revān
   Belirmez Sikenderden ammā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 240). [belirmez, -mez]*

belīsān: *Merhem.*

1. Belīsān sürüben Belīnās aña
   Duʿā eyledi Ḫıżr u İlyās aña *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 409). [belīsān,]*

belki: *Hatta, üstelik.*

1. Aña rām imiş nıṣf-ı Hindūstān
   Ne Hindūstān **belki** nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 258). [belki,]*

belki: *Hatta, üstelik.*

1. Aña rām imiş nıṣf-ı Hindūstān
   Ne Hindūstān **belki** nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 258). [belki,]*

belki: *Bir ihtimal.*

1. Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
   Nice bendesi **belki** efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1116). [belki,]*

belki: *Bir ihtimal.*

1. Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
   Nice bendesi **belki** efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1116). [belki,]*

belki: *Bir ihtimal.*

1. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur **belki** cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 462). [belki,]*

belki: *Bir ihtimal.*

1. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur **belki** cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 462). [belki,]*

belki: *Hatta, üstelik.*

1. Buña münkir olan degüldür beşer
   Behīmedür ol **belki** daḫı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 84). [belki,]*

belki: *Bir ihtimal.*

1. Ulular irişdürdügi yire tīr
   İrişdürmişem **belki** geçdim faḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 102). [belki,]

belle: *Öğrenip akılda tutmak.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
   Budur **belledüm** pendler ve's-selām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [belledüm, -dü, -m]

belle: *Öğrenip akılda tutmak.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
   Budur **belledüm** pendler ve's-selām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [belledüm, -dü, -m]

belli: *T. sf. Aşikâr, zahir, meydanda.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne ḫaşmın görür kimse ne **bellü** rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [bellü,]

belli: *T. sf. Aşikâr, zahir, meydanda.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne ḫaşmın görür kimse ne **bellü** rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [bellü,]

belli: *T. sf. Aşikâr, zahir, meydanda.*

1. Ne reh **bellü** anda ne olur ḳıyās
   Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 109). [bellü,]*

belli: *T. sf. Aşikâr, zahir, meydanda.*

1. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
   Ne zer-beft **bellü** ne çil ne palās
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [bellü,]

bellü: *T. sf. Aşikâr, zahir, meydanda.*

1. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
   Ne ser idügi **bellü** ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [bellü,]*

bellü: *T. sf. Aşikâr, zahir, meydanda.*

1. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
   Ne ser idügi **bellü** ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [bellü,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 78). [benümle, -(ü)m, -le]*
2. Sürūş olmış iken **beni** itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 41). [beni, -i]
3. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
   Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 54). [beni, -i]
4. Benüm himmetüm şöyle eyle bülend
   Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 19). [benüm, -üm]*
5. Beni eyleme reddüñ ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [beni, -i]
6. İdüp **ben** de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [ben,]*
7. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup **ben** de diḳḳatde tār
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [ben,]
8. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān **ben** de gevher-fürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [ben,]
9. Meger bir gün olmış idi dil dijem
   Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 2). [beni, -i]*
10. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
    Ki ʿālemde eyler **beni** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 26). [beni, -i]*
11. Devātum **benüm** maḫzen-i rāzdur
    Güher baḥrı göñlümle enbāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 23). [benüm, -(ü)m]*
12. Sözümi şaḳın şanma lāf-ı güzāf
    Cihānda **benüm** gibi yoḳ mū-şikāf
    (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 54). [benüm, -(ü)m]

13. Didi **ben** size itmezem ḫışm u kīn
Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 473). [ben,]*
14. Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda **ben** baş u cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 576). [ben,]
15. Dilümdekin itdüm size **ben** ʿayān
Diñüz fikrüñüz siz de itmeñ nihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 589). [ben,]
16. Ne deñlü ki ʿālemde **ben** var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [ben,]*
17. Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem **ben** de heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [ben,]
18. Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde **ben** aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [ben,]*
19. Hele **ben** de ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [ben,]*
20. Diger-gün olursa daḫı bu cihān
Saña gelmeye **benden** aṣlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 726). [benden, -den]
21. ʿAdū ṣanma kim nīk-ḫāhem saña
Murāduñı neyse di şāhā **baña** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 392). [baña, -a]*
22. Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp **ben** de raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [ben,]
23. Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye **ben** ġamını teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 506). [ben,]*
24. Eger bir ḳuluña dilersem ziyān
Benüm başuma itme **benden** gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 402). [benden, -den]
25. Bilür şübhesüz līk şāh-ı cihān
Ki **benden** irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 408). [benden, -den]*
26. Bulınur ise bir ḫazīni eger
Ben olam bu ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [ben,]
27. Bu bāl ü bu ḫāl ile **ben** çün meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [ben,]
28. Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki **ben** bendesin eyledi Ḫaḳ-şinās
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [ben,]
29. Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ben,]*
30. Dimiş irmedi şāha **benden** ziyān
Yine ḳātili bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 323). [benden, -den]*
31. Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [beni, -i]*
32. Beni bunda ṣaldı anıñçün Ḫudā
Ki ʿadliyle ḫalḳa olam reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 299). [beni, -i]
33. Olup yirlü yirüñüze ked-ḫudā
Bilesin **beni** şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 342). [beni, -i]*
34. Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [ben,]*
35. Ben ol tāram olsam n'ola ejdehā
Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [ben,]*
36. Ben ol murġam üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 45). [ben,]*
37. Şu saʿy ile baġlamışam **ben** de bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 49). [ben,]*
38. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem **ben** de bīm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [ben,]
39. Cihān-pehlevān Ṭūsī **ben** dest-i yār
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 75). [ben,]*
40. Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 81). [ben,]*
41. Terāzūsına urayum **ben** beni
Bileyüm beni de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 87). [ben,]*
42. Anuñ ṭarzına **ben** de yazdum kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [ben,]
43. Degül cümle aʿmā **benī** ādemi
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [benī, -i]*
44. Ulu daʿvī itdüm eyā Müsteʿān
Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 66). [beni, -i]*
45. Terāzūsına urayum ben **beni**
Bileyüm **beni** de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 87). [beni, -i]*
46. Terāzūsına urayum ben **beni**
Bileyüm **beni** de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 88). [beni, -i]*
47. Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
Varuram sizüñ ile bī-bīm **ben** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 120). [ben,]*
48. Żarūrī olup **ben** de itdüm ḳıtāl
Muẓaffer beni ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 123). [ben,]
49. Velī itmedüm **ben** ḫod aña günāh
Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 127). [ben,]
50. Çün ol gelmedi **ben** varayum aña
Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 131). [ben,]
51. Eger ʿizzet idüp olur ise rām
Ḳılayum aña **ben** daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 134). [ben,]*
52. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü **ben**
Degül mūrçe fīl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 145). [ben,]*
53. Olup yidi iḳlīme **ben** pādişāh
Alam şehlerinüñ başından külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 157). [ben,]

54. Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol n'ola bilmesem **ben** ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [ben,]
55. Didi **ben** de sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 195). [ben,]
56. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem **ben** iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [ben,]
57. Çü **ben** cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
Çü **ben** deprenem deprenür bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 297). [ben,]
58. Çü **ben** cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
Çü **ben** deprenem deprenür bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 298). [ben,]
59. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki **ben**
Cihān ḫalḳı olsa ne ġam encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 303). [ben,]
60. İdüp **ben** daḫı cemʿ pīl ü sipāh
Gideyüm nereye buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 335). [ben,]*
61. Ger ol nāz ide eylerem **ben** niyāz
Ki **ben** zīr-i destem şehüm ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 371). [ben,]
62. Ger ol nāz ide eylerem **ben** niyāz
Ki **ben** zīr-i destem şehüm ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 372). [ben,]
63. Anuñ gibi olmış degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr **ben**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 480). [ben,]
64. Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
Eġānī ola **ben** marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 710). [ben,]*
65. Bilürsiz ki **bende** yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [bende, -de]*
66. Velī **bende** dört nesne var iy emīr
Bulınmaz cihānda birine naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [bende, -de]*
67. Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
Muẕaffer **beni** ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 124). [beni, -i]
68. Beni çün Ḫudā itdi ṣāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem ḳudretümi ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 155). [beni, -i]
69. Didi ben de sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz **beni**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 196). [beni, -i]
70. Müeyyed idüpdür **beni** bī-niyāz
Ki oldum bu resm ile gerden-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 301). [beni, -i]
71. Beni ḳanḳı şeh kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [beni, -i]*
72. Didi şeh **beni** çün sen itdüñ ḳabūl
Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 539). [beni, -i]*
73. Beñi ṣanki bebġā idi zülfi dām
Ṣaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [beñi, -i]*
74. Yine muṭribā başla sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi **beni** derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 708). [beni, -i]*
75. Göre **ben** ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
Öñinde nice oynayam baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 83). [ben,]*
76. Saña da gerek ise iy şeh seni
Riʿāyet idesin be-ġāyet **beni** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 52). [beni, -i]*
77. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile māla **ben**
Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [ben,]*
78. Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı **ben**
Niçün itmeyem rām Faġfūrı **ben**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 289). [ben,]
79. Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı **ben**
Niçün itmeyem rām Faġfūrı **ben**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 290). [ben,]
80. Ḳıtāl itmege gelmedüm idi **ben**
Sipāhı niçün eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 339). [ben,]*
81. Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam **ben** andan muḥīṭ ise gerd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [ben,]
82. Ḳurup Hind üzerinde **ben** taḫt-ı ʿāc
Selāṭīnden alsam gerekdür ḫarāc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [ben,]
83. Çü bildüm ki şehlüḳde inbāz var
Gerek ṣarf idem **ben** daḫı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 422). [ben,]
84. Çekem çünki **ben** leşker-i bī-kerān
Duramaz baña Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 429). [ben,]*
85. Eger ġālib olur iseñ sen baña
Żarūrī iṭāʿat idem **ben** saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 458). [ben,]*
86. Sizi Ḫaḳḳa ısmarladum **ben** faḳīr
Ümīdüm bu nuṣret vire ol Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 531). [ben,]*
87. Çeküp **ben** daḫı leşker-i evliyā
Olayum ṣavaşda saña pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 583). [ben,]*
88. Virürse ẕafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muhanṭās ile **ben** yiterüm aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [ben,]*
89. Bu ḫāliyle oldum şehe bende **ben**
Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 845). [ben,]*
90. Saña geldüm olmaġ içün gür-ken
Biçem rāst ḳaddüñe **ben** de kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [ben,]
91. Ele çün alam gürz-i ser-kūb **ben**
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1045). [ben,]
92. İder vehm ele **ben** alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1047). [ben,]*
93. Ele **ben** alam çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [ben,]*

94. Çekem çünki **ben** deşne-i tāb-dār
Geyer idi ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1053). [ben,]*
95. Benem Feyleḳūs oġlı ṣāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü leşker-şiken pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 261). [benem, -em]
96. Benem ṣāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup boynuna ol kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 439). [benem, -em]
97. Benem ol cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind
Ki fermān-berümdür ḳamu Ḫind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 841). [benem, -em]
98. Ayıtdı **benem** Ḫusrev-i Ḫusrevān
Ser-keşān-ı ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1043). [benem, -em]*
99. Kitāb ile daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet mi geldüm ṣanursın **beni**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 222). [beni, -i]
100. Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā daʿvete ṣaldı bunda **beni** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 270). [beni, -i]*
101. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile cengüm yoḳ iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 277). [beni, -i]
102. Ḳaḳıtma **beni** eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [beni, -i]*
103. Beni eyledi İzidi kār-sāz
Cihān şehlerinden ḳamu ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 347). [beni, -i]
104. Neden böyle görmek şehā sen seni
İşigüñe daʿvetler itmek **beni** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 446). [beni, -i]*
105. Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni kendüme līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 492). [beni, -i]*
106. Bilürsin günāh eylemedüm **beni**
İşüm cüst ü cū eylemedür seni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 569). [beni, -i]*
107. Ya gelsün ya varup buluram anı
İşidüpdür adum bilür ḫod **beni** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 986). [beni, -i]*
108. Gelüp şimdi buraya dikdüm ʿalem
Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 304). [benümdür, -ü, -m, -dür]
109. Tibet şehri vü Çāç u Māçīn ü Çīn
Benümdür çekerseñ eger tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 306). [benümdür, -üm, -dür]
110. Benümdür ẓafer müjde oldı baña
Size Ḫıżr u İlyās olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 689). [benümdür, -ü, -m, -dür]*
111. Eger baḫr iderse **benümle** neberd
Ḳoparam ben andan muḫīṭ ise gerd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 391). [benümle, -üm, -le]
112. Çü **ben** güm-rehem n'ola göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [ben,]
113. Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında **beñ** çün Peren
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [beñ,]
114. Getür bülbüle sāḳī el ur müle
Ki **ben** ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [ben,]*
115. Saña reşk idüp **ben** de āheng idem
Terānem ḳıla bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [ben,]
116. İdersem yüzüm döndürüp **ben** de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [ben,]
117. Gideyem şehā himmetüñ ile **ben**
Esen ḳal saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 119). [ben,]*
118. Ele çünki **ben** tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [ben,]
119. Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [ben,]
120. Urup naʿra didi ki iy nā-bekār
Gel ögredeyem **ben** saña kār-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 350). [ben,]
121. Mücāz itse ammā **beni** şehriyār
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [beni, -i]*
122. Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 190). [beni, -i]
123. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
İderler **benī** ādeme çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 64). [benī, -i]*
124. ʿAceb miḫnete uġradum **ben** faḳīr
Gidüp siz **ben** olsam gerekdür ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [ben,]
125. ʿAceb miḫnete uġradum **ben** faḳīr
Gidüp siz **ben** olsam gerekdür ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 274). [ben,]
126. Bu ḥāle ḫased eyleyen bed-gümān
Ben istedügim gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 310). [ben,]*
127. Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
Olur bu maraż **bende** daḫı yeter
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 270). [bende, -de]
128. Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 66). [benī, -i]*
129. Bir avuc türāba virüp ʿālemi
Aña rām ḳıldı **benī** ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 350). [benī, -i]*
130. Ne deñlü ki **ben** eyler isem devā
Müfīd olmadı çünki yoḳ iḫtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 29). [ben,]*
131. Didi **ben** giderken dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 77). [ben,]

132. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını **ben** faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 23). [ben,]
133. İşitdüñ ya gördüñ ise vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma **benden** ḫaẕer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 20). [benden, -den]
134. Getürür egerçi ki taḫtuñ havā
Beni sen getürürsin iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 28). [beni, -i]*
135. Didüm bildügümi **ben** iy tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 53). [ben,]*
136. Ṭamaʿ **bende** mālına iy pehlivān
Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [bende, -de]*
137. Żarūrīdür itsem gerek **ben** sefer
Gözet olmasun mülkde şūr u şer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 109). [ben,]
138. Ölürsem **ben** olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 115). [ben,]*
139. Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 49). [beni, -i]*
140. Nice terbiyet eyledüñse **beni**
Gözet terbiyet eyle Lillāh anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 117). [beni, -i]*
141. Teraḳḳī idüp miḫnet-i iştiyāḳ
Helāk idicekdür **beni** iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 124). [beni, -i]*
142. Büküp ḳaddüm itdi **beni** deyr pīr
Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [beni, -i]*
143. Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı **ben**
Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun merd ü zen
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [ben,]
144. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
İdem **ben** daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 214). [ben,]*
145. Çalam şevḳ-i sāz ile **ben** de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [ben,]*
146. Saña **benden** irmek ne mümkin ziyān
Velī key ṣaḳın duymasun bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 205). [benden, -den]
147. Żarūrī didi kim Sikender **benem**
Ḫudāvend-i dīhīm ü efser **benem**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 197). [benem, -em]
148. Żarūrī didi kim Sikender **benem**
Ḫudāvend-i dīhīm ü efser **benem**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 198). [benem, -em]
149. Ki daʿvet içün gönderübdür Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 128). [beni, -i]
150. Nevāñ ile **ben** de bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [ben,]*
151. Müselmān olıcak bulursız emān
Size ẕerrece **benden** irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 78). [benden, -den]
152. Yanuñca eger olmasam **ben** devān
Ḫudā ḫaḳḳı iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 239). [ben,]*
153. Çü ḫāfıẓ-durur **ben** ḳulına Ḫudā
Ne ḳorḳu melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 247). [ben,]*
154. Diyeyin saña sırrumı baña sen
Dutuşup tutayum senüñ ile **ben** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 436). [ben,]*
155. Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
Baña rāmdur ṣuda her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 123). [benem, -em]*
156. İder cemʿ genci ṣanur kim ḳala
Dimez **ben** ölicek bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 6). [ben,]*
157. Ben ol şeh idüm diyemez üstüḫ̱ān
İnanmaz dise daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 39). [ben,]*
158. ʿAceb ġāfil olur **benī** ādemi
Müʾebbed ṣanur kendünüñ ʿālemi
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 1). [benī, -i]
159. Çü **ben** muḳtedīyem üçi muḳtedā
Disem kelbühüm rābiʿühüm n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 63). [ben,]
160. Ecelden virür ise devrān emān
Bu menzilde **ben** de dikem bir nişān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [ben,]
161. Yazarken bu naẓm-ı şerīfī faḳīr
Zamāne **beni** itmiş idi ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 30). [beni, -i]*
162. Kimesne **beni** itmedi ser-nigūn
Kime dest urdumsa itdüm zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 99). [beni, -i]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Çü devlet **benüm** ile olmadı yār
Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Çü devlet **benüm** ile olmadı yār
Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Murādum **benüm** bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Murādum **benüm** bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden **benüm** söyle bir ḳaç peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden **benüm** söyle bir ḳaç peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Demidür olasın **benüm** ile yār
ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Demidür olasın **benüm** ile yār
ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Eger bir ḳuluña dilersem ziyān
Benüm başuma itme benden gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 402). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Eger bir ḳuluña dilersem ziyān
Benüm başuma itme benden gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 402). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Tamām oldı işüm **benüm** yime ġam
Zamāne **benüm** cāmuma ḳatdı sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 419). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Tamām oldı işüm **benüm** yime ġam
Zamāne **benüm** cāmuma ḳatdı sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 419). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Tamām oldı işüm **benüm** yime ġam
Zamāne **benüm** cāmuma ḳatdı sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 420). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Tamām oldı işüm **benüm** yime ġam
Zamāne **benüm** cāmuma ḳatdı sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 420). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm merd-i meydān ü cengī-peleng
Ṣafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 79). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm merd-i meydān ü cengī-peleng
Ṣafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 79). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Çeküp baş iderse **benüm** ile ceng
İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Çeküp baş iderse **benüm** ile ceng
İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Yanumda **benüm** pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Yanumda **benüm** pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Bu idi **benüm** niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Bu idi **benüm** niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ser-ā-ser **benüm** ḥükmime Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ser-ā-ser **benüm** ḥükmime Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. İderseñ **benüm** ile cehl ile ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. İderseñ **benüm** ile cehl ile ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ṣanursam eger ḫażretüñe ziyān
Benüm başuma iy cihān-pehlevān

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 346). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ṣanursam eger ḫażretüñe ziyān
   Benüm başuma iy cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 346). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
   Ḳılıcum **benüm** örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
   Ḳılıcum **benüm** örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm ṣanur idüm cihān ser-be-ser
   Daḫı var imiş ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 417). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm ṣanur idüm cihān ser-be-ser
   Daḫı var imiş ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 417). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Gidüben elinden anuñ mülk ü māl
   Olısar elümde **benüm** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 500). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Gidüben elinden anuñ mülk ü māl
   Olısar elümde **benüm** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 500). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm boynuma şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Senüñ itmeye bir ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 851). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm boynuma şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Senüñ itmeye bir ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 851). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Arañuzda olsa eger bir dilīr
   Çıḳardı **benüm** karşuma hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Arañuzda olsa eger bir dilīr
   Çıḳardı **benüm** karşuma hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm olduġum şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Kerāmāt-ı dīnden-dürür bil ʿayān
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 69). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm olduġum şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Kerāmāt-ı dīnden-dürür bil ʿayān
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 69). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm ile ḫaṣm oldı Dārā-yı dūn
   Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm ile ḫaṣm oldı Dārā-yı dūn
   Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Yeñile yine eski derdüm **benüm**
   Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Yeñile yine eski derdüm **benüm**
   Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm bildügüm budur iy şehriyār
   Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm bildügüm budur iy şehriyār
   Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Giderken gelür fikrine kim Ḫudā
   Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 6). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Giderken gelür fikrine kim Ḫudā
   Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 6). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Eline alup mūrı itdi suʾāl
   Didi bir **benüm** gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 18). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Eline alup mūrı itdi suʾāl
   Didi bir **benüm** gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 18). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Saña ʿizzet eyler çe ger cinn ü nās
   Benüm ʿizzetüm daḫı eyle ḳıyās
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 30). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Saña ʿizzet eyler çe ger cinn ü nās
   Benüm ʿizzetüm daḫı eyle ḳıyās
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 30). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
   Benüm defterümden yazalar miṣāl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
   Benüm defterümden yazalar miṣāl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm bir ḳarındaşum olmış esīr
   Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Benüm bir ḳarındaşum olmış esīr
   Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Murādum **benüm** bu ki daʿvet idem
   Müselmān olasız ḳoyuban gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 75). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Murādum **benüm** bu ki daʿvet idem
   Müselmān olasız ḳoyuban gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 75). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Dinür el-kelāmü yecürrü'l-kelām
   Murādum **benüm** ḫamse itmek tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 42). [benüm, -üm]

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Ṭolardı **benüm** naẓmum ile cihān
Müşerref olurdı ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 45). [benüm, -üm]*

ben-: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

1. Şu kim ola maṭlūbı bu kīmyā
Benüm cevherüm eylesün tūtiyā
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 94). [benüm, -üm]

benā-gūş: *Kulak memesi.*

1. Ṣalınmış **benā-gūşına** gūş-vār
Leʾālīsinüñ her biri şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 649). [benā-gūşına, -ı, -na]*

be-nām: *Far. Namlı, şan ve şöhret sahibi: fuzalâ-yı benâm.*

1. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla **be-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [be-nām,]*

be-nām: *Far. Namlı, şan ve şöhret sahibi: fuzalâ-yı benâm.*

1. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla **be-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [be-nām,]*

be-nām: *Far. Namlı, şan ve şöhret sahibi: fuzalâ-yı benâm.*

1. Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā olasın **be-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 168). [be-nām,]*

bencileyin: *Benim gibi, bana benzer.*

1. Felek daḫı **bencileyin** bendedür
Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 59). [bencileyin,]*

bend: *Kıvrım, bağ, düğüm ǁ Sevgili'nin saçındaki kıvrım.*

1. Biri minnet ile birin şād ider
Biri **bendi** birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [bendi, -i]*

bend: *Bölüm.*

1. Çalındı dühül **bendi** cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [bendi, -i]*

bend: *Bölüm.*

1. Çalındı dühül **bendi** cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [bendi, -i]*

bend: *Bağ.*

1. Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında **bend** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 168). [bend,]*

bend: *Bağ.*

Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında **bend** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 168). [bend,]*

bend: *Kıvrım, bağ, düğüm II sevgilinin saçındaki kıvrım.*

İrişüp kemer **bendine** urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [bendine, -in, -e]*

bend: *Kıvrım, bağ, düğüm II sevgilinin saçındaki kıvrım.*

İrişüp kemer **bendine** urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [bendine, -in, -e]*

bend: *Bağ, engel.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā **bendine** ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [bendine, -i, -(n)e]*

bend: *Bağ, engel.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā **bendine** ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [bendine, -i, -(n)e]*

bend: *Bağ, engel.*

Dutar mehd **bendini** Ḫıżr-ı nebī
Şeh içinde cünbān hem-çün ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 179). [bendini, -i, -n, -i]*

bend eyler: *Bağlamak.*

Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda kemend
Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 332). [bend eyler, -ler]*

bend ide: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 696). [bend ide, -e]*

bend ider: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [bend ider, -er]*

bend ider: *Bağlamak, zincirlemek.*

Kimi merhem ile başın **bend ider**
Geyim çākine kimi peyvend ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 303). [bend ider, -er]*

bend itdi: *Bağlamak, hükmü altına almak.*

Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 310). [bend itdi, -di]*

bend itdi: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile **bend itdi** defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1012). [bend itdi, -di]*

bend itdiler: *Bağlamak, hükmü altına almak.*

Çihil-pāya bağladılar bir kemend
Kemendüñ ucın itdiler yirde bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 324). [bend itdiler, -di, -ler]*

bend ider: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

Kemend ejdehādur müselsel şiken
İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 228). [bend ider, -er]*

Birisi daḫı geldi ṣaldı semend
İder Hindī anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 344). [bend ider, -er]*

Geçüp boynuna ol laʿīnüñ kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 494). [bend ider, -er]*

Olur rūz gerçi ki perde-rübā
İder bend ammā ki şeb dest ü pā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 8). [bend ider, -er]*

bend iderdi: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

Ḳaçan ṣalsa şīr-i jiyāna kemend
İderdi hemīn gürbe mānendi bend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 140). [bend iderdi, --er, --di]*

bend idüp: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

İdüp anı muḥkem kemend ile bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 343). [bend idüp, -üp]*

bend olur: *Bağlanmak, bağlı bulunmak II teslim olmak, boyun eğmek.*

Eger küngür-i çarḫa ṣalsa kemend
Olur ʿāḳıbet ol kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 16). [bend olur, -ur]*

bend ü bağını: *Set, bağ, engel.*

Giderdi anuñ **bend ü bağını** şāh
Eli ile geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 619). [bend ü bağını, -ı, -nı]*

bend ü zencīrini: *Pranga ve zincir.*

Göre bebr çün kendü naḫçīrini
Güsiste ider **bend ü zencīrini** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 382). [bend ü zencīrini, -i, -ni]*

bende: *Kul, köle.*

Yaradılmışuñ cümlesi **bendedür**
Aña āferīn k'Āferīnendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 99). [bendedür, -dür]*

Felek daḫı bencileyin **bendedür**
Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 59). [bendedür, -dür]*

Günāh itmese **bendeler** bī-şümār
Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 81). [bendeler, -ler]*

İlāhī şu derde ki döymeye ten
Kerem eyle ben **bendeye** virme sen *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 10). [bendeye, -y, -e]*

Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola ḥaşre dek **bendeden** armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [bendeden, -den]*

ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn
Ḫudānuñdur mülk ü **bende** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 624). [bende,]*

Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
Ola **bendesi** ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 912). [bendesi, -si]*

Şehin-şāh Ebu'l-Feṯḥ-i Ḫān Bāyezīd
Saʿādet aña **bende** devlet mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 30). [bende,]*

Şehā şāhumuzsın ḳamu **bendeñüz**
Ser-efrāz sensin perākendeñüz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 377). [bendeñüz, -ñüz]*

Aña pādişehler kemer-bestedür
Olan **bendesi** tīġdan restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 48). [bendesi, -si]*

Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben **bendesin** eyledi Ḫaḳ-şinās *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [bendesin, -si, -n]*

N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ **bende** fermān-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [bende,]*

İşāret iderse kemīn **bendesi**
Olayum ḳoyup tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 367). [bendesi, -si]*

Görürem ne dīnde ise şehriyār
Ḳamu **bendeyüz** ḥażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 76). [bendeyüz, -yüz]*

Görüp luṭfın ol şāh ola **bendesi**
Nice **bendesi** belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1116). [bendesi, -si]*

Odur feṯḥ u nuṣret viren **bendeye**
Odur dest-gīr olan efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 961). [bendeye, -y, -e]*

Sehī-serv muḫtāc bālāsına
Semen **bendedür** verd-i zībāsına *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 140). [bendedür, -dür]*

Kişi ölmedin şāh-ı şāḥib-külāh
Saña **bende** olmaḳ yeg iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [bende,]*

Gelen saña şanma saña **bendedür**
Ḳulıdur şehüñ saña efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 651). [bendedür, -dür]*

Nice **bendeler** her biri pādişāh
Şaçı efser-i müşg-i zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 139). [bendeler, -ler]*

Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı **bendeñe** ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 266). [bendeñe, -n, -e]*

Hemīn şeh ḳabūl eylesün **bendeyem**
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [bendeyem, -yem]*

Ne şol deñlü vir kim ola **bende** mest
Ne muḫtāc idüp ḳıl şehā teng-dest *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [bende,]*

Ferāset ile bildi **bende** degül
Ser-efrāza beñzer figende degül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 147). [bende,]*

Çü Yūsuf çıḳup ḥabsden şehriyār
Feraḥ oldı her **bende** Yaʿḳūb-vār
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 296). [bende,]

Dili yoḳ-durur söyleye çün mezār
Berāber olur **bende** vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 230). [bende,]*

bende oldum: *Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.*

Bu ḥāliyle oldum şehe bende ben
Ne kişisin olduñ aña ḥaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 845). [bende oldum, -du, -m]*

bende-fermān: *Emir kulu.*

Hemīn ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān idi
Ki sulṭān aña **bende-fermān** idi
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 660). [bende-fermān,]

bende-i bed-gümān: *Kötü zan sahibi, vesveseli köle/tutsak.*

Dimiş irmedi şāha benden ziyān
Yine ḳātili **bende-i bed-gümān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 324). [bende-i bed-gümān,]*

bende-i bī-haṭā: *Hatasız kul, köle.*

Bilürsin ki yoḳ **bende-i bī-ḫaṭā**
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 45). [bende-i bī-ḫaṭā,]*

bende-i eżʿafı: *Çok zayıf kul, köle.*

Budur **bende-i eżʿafı** ʿizzeti
Ḳavīdür ḳavī olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 33). [bende-i eżʿafı, -ı]*

bende-i kemterīn: *Çok aciz kul.*

Budur himmetüm Fūr u Ḫāḳān-ı Çīn
Kapumda ola **bende-i kemterīn**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 154). [bende-i kemterīn,]

bende-i nīk-hʷāh: *İyilik isteyen/yapan köle.*

Görüp şāhuñ iḥsānını ol sipāh
Olur cümlesi **bende-i nīk-ḫʷāh** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 366). [bende-i nīk-ḫʷāh,]*

bende-i şāha: *Padişahın kölesi.*

İder **bende-i şāha** düşmen nifāḳ
Her iş rāstdur çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 217). [bende-i şāha, -a]*

bendem: *Bağlı, köle, esir.*

Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste **bendem** her ehl-i hüner
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 30). [bendem, -m]

bendem: *Bağlı, köle, esir.*

Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste **bendem** her ehl-i hüner
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 30). [bendem, -m]

bendem: *Kul, köle.*

Ne deñlü ki **bendem** iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫʷāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [bendem, -m]

bendem: *Kul, köle.*

Ne deñlü ki **bendem** iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫʷāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [bendem, -m]

benden: *I. tekil şahıs zamiri.*

İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür **benden** elbet daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [benden, --den]

benden: *I. tekil şahıs zamiri.*

İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür **benden** elbet daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [benden, --den]

bende-nüvāz: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse.*

Ol ulular olur çü **bende-nüvāz**
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 61). [bende-nüvāz,]

bende-nüvāz: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse.*

Ol ulular olur çü **bende-nüvāz**
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 61). [bende-nüvāz,]

bende-nüvāz: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse.*

N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-firāz
Bir iki gün olursa **bende-nüvāz** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [bende-nüvāz,]*

bende-nüvāz: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse.*

N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-firāz
Bir iki gün olursa **bende-nüvāz** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [bende-nüvāz,]*

bende-nüvāz: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse.*

İdüp cemʿ serverleri ser-firāz
ʿAṭālar idüp oldı **bende-nüvāz** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 184). [bende-nüvāz,]*

bende-nüvāz: *Kölesine, kullarına iyilikte bulunan kimse.*

İdüp cemʿ serverleri ser-firāz
ʿAṭālar idüp oldı **bende-nüvāz** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 184). [bende-nüvāz,]*

bendesi ola: *Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.*

Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
Nice bendesi belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1115). [bendesi ola, -si, -a]*

bende-vār: *Köle gibi.*

Didi ol gelen elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür **bende-vār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 230). [bende-vār,]

bende-vār: *Köle gibi.*

Didi ol gelen elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür **bende-vār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 230). [bende-vār,]

bendi ide: *Bağlamak II etkisi altına almak; boyun eğdirmek, tutsak etmek.*

Bizüm neslimüze duraldan cihān
Bu **bendi ide** geldi devr-i zamān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 424). [bendi ide, -e]

bend-i pā: *Ayak bağı.*

Olup murġ-ı ābīye yaḥ **bend-i pā**
Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 89). [bend-i pā,]*

bend-i pek: *Sağlam set.*

Selāsiller ile idüp **bend-i pek**
Ḳodı ḳarcalarda ṭop ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 581). [bend-i pek,]*

bendin ider: *Kemer bağı yapmak.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder berg bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 102). [bendin ider, -er-iñ]*

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe geyüp cāme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 29). [benefşe,]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe geyüp cāme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 29). [benefşe,]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda,*

taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü müşgīn meges
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 35). [benefşe,]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü müşgīn meges
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 35). [benefşe,]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe ider ḳāmetin kūj u ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [benefşe,]*

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe ider ḳāmetin kūj u ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [benefşe,]*

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe idi reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [benefşe,]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Benefşe idi reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [benefşe,]

benem: *Benim.*

Didi bunlara şāh-ı şāḥib-ḳırān
Cihānda **benem** Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 90). [benem,]

benem: *Benim.*

Didi bunlara şāh-ı şāḥib-ḳırān
Cihānda **benem** Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 90). [benem,]

benem: *Benim.*

Sikender **benem** iy ser-efrāz-ı şāh
Murādum degül taḫt u mülk ü külāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 387). [benem,]

benem: *Benim.*

Sikender **benem** iy ser-efrāz-ı şāh
Murādum degül taḫt u mülk ü külāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 387). [benem,]

beng: *Esrar, haşhaş.*

Yidürmez yimek **beng** gibi şarāb
Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [beng,]*

beng: *Esrar, haşhaş.*

Yidürmez yimek **beng** gibi şarāb
Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [beng,]*

beng: *Esrar, haşhaş.*

Yime **beng** kim ʿaḳla virür keder
Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [beng,]*

beng: *Esrar, haşhaş.*

Yime **beng** kim ʿaḳla virür keder
Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [beng,]*

bengāli: *Hindistan'da kumaşlarıyla meşhur Bengâl şehrine ait.*

Çü **Bengāliye** elçi oldı ḳarīb
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [bengāliye, --y, -e]*

bengāli: *Hindistan'da kumaşlarıyla meşhur Bengâl şehrine ait.*

Çü **Bengāliye** elçi oldı ḳarīb
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [bengāliye, --y, -e]*

beni: *T. Birinci teklik şahıs zamiri.*

Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [beni,]

beni: *T. Birinci teklik şahıs zamiri.*

Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [beni,]

benī ādemi: *Ademoğulları, insanlar.*

Nedür bilmez aşlın **benī ādemi**
Ṣanur gördügi gibi bu ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 55). [benī ādemi, -i]*

benī aşferi: *Sarışın ırk; Rumlar, Bizanslılar (EMECEN, 197-198).*

Benī Aşferi gördi elli dilīr
Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 471). [benī aşferi, -i]*

benī-ādem: *İnsanoğlu.*

Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿālemi
Baña rām ḳıldum **benī-ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 300). [benī-ādemi, -i]*

benī-ādem: *İnsanoğlu.*

Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿālemi
Baña rām ḳıldum **benī-ādemi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 300). [benī-ādemi, -i]*

beñiz: *Yüz rengi, yüz.*

Eger müştümi görse diyü sepīd
Ola bīmden **beñzi** çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1058). [beñzi, -i]*

beñiz: *Yüz rengi, yüz.*

Eger müştümi görse diyü sepīd
Ola bīmden **beñzi** çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1058). [beñzi, -i]*

beñiz: *Yüz rengi. II Âşığın yüzünün rengi.*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam **beñzimüz** eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [beñzimüz, -imüz]

beñiz: *Yüz rengi. II Âşığın yüzünün rengi.*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam **beñzimüz** eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [beñzimüz, -imüz]

benlig: *Bir kimsenin kendisini kendisi yapan özellik, kişinin öz varlığı, kendilik, kişilik.*

Beni **benligümden** ḳılasın ḫalāṣ
İdem dergehüñe senüñ iḫtiṣāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 15). [benligümden, -ü, -m, -den]*

benlik: *Kendini herkesten üstün görme durumu, enâniyet, kibir, gurur, enâniyet.*

Çü ḳalmaya **benlikden** aşlā eşer
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [benlikden, -den]*

benlik: *Kendini herkesten üstün görme durumu, enâniyet, kibir, gurur, enâniyet.*

Çü ḳalmaya **benlikden** aşlā eşer
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [benlikden, -den]*

bennā: *Binâ yapan kimse, mîmar, usta.*

İder emr **bennālara** şehriyār
Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 145). [bennālara, -lar, -a]*

bennā: *Binâ yapan kimse, mîmar, usta.*

İder emr **bennālara** şehriyār
Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 145). [bennālara, -lar, -a]*

benüm: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 50). [benüm,]

benüm: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 50). [benüm,]

benüm: *Benim.*

Murādum degüldür **benüm** mülk-i Sind
Mübārek ola sizlere Sind ü Hind
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 205). [benüm,]

benüm: *Benim.*

Murādum degüldür **benüm** mülk-i Sind
Mübārek ola sizlere Sind ü Hind
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 205). [benüm,]

beñz: *1.Yüz, görünen kısım. 2.Yüzün rengi.*

Ṣararmışdı **beñzi** çü ehl-i ḥużūr
Virür rengi nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 73). [beñzi, -i]*

beñz: *1.Yüz, görünen kısım. 2.Yüzün rengi.*

Ṣararmışdı **beñzi** çü ehl-i ḥużūr
Virür rengi nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 73). [beñzi, -i]*

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne **beñzer** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 300). [beñzer, -r]*

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne **beñzer** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 300). [beñzer, -r]*

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Süleymān dīvine **beñzer** hemān
Görüp ḫavf ider andan elbette cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 483). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Süleymān dīvine **beñzer** hemān
Görüp ḫavf ider andan elbette cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 483). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Anı şöyle **beñzer** ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Anı şöyle **beñzer** ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Çü reg cevze **beñzer** şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Çü reg cevze **beñzer** şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Ferāset ile bildi bende degül
Ser-efrāza **beñzer** figende degül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 148). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Ferāset ile bildi bende degül
Ser-efrāza **beñzer** figende degül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 148). [beñzer, -r]

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

O ḳavmüñ saḳalını şāh-ı cihān
Görür liḫye-i teyse **beñzer** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 204). [beñzer, -r]

beñzed: *Benzetmek.*

Ṣafāda neye **beñzedürse** beşer
Ziyādedurur ṭabʿa virür keder *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 225). [beñzedürse, -ür, -se]*

beñzer: *Benzemek.*

Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba **beñzer** ola ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [beñzer,]

beñzer: *Benzemek.*

Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba **beñzer** ola ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [beñzer,]

be-pāzār-ı dāniş-āmūz: *Bilgi öğreten pazarı için.*

Felāṭūn idüp emrine imtiṣāl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol miṣāl
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 154). [be-pāzār-ı dāniş-āmūz,]

ber: *Kara, toprak.*

Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile **ber**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [ber,]

ber: *Kara, toprak.*

Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile **ber**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [ber,]

ber: *Yemiş, meyve, mahsul.*

Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme **ber** virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [ber,]*

ber: *Yemiş, meyve, mahsul.*

Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme **ber** virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [ber,]*

ber: *Kara, toprak.*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen baḥr ü **ber**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [ber,]

ber: *Kara, toprak.*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen baḥr ü **ber**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [ber,]

ber: *Kara, toprak.*

Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola ḥükmime rām baḥr ile **ber** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [ber,]*

ber: *Kara, toprak.*

Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola ḥükmime rām baḥr ile **ber** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [ber,]*

ber: *Göğüs, sine.*

Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne **ber**
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [ber,]*

ber: *Göğüs, sine.*

Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne **ber**
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [ber,]*

ber: *Kara, toprak.*

Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol ḳamer
Münevver olur cümle baḥr ile **ber**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 304). [ber,]

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

ʿAyān oldı nāgeh **berāber** sipāh
Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 525). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

ʿAyān oldı nāgeh **berāber** sipāh
Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 525). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḥūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḥūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [berāber,]*

berāber: *Beraber, birlikte II Eşit denk.*

Yanumda **berāber-durur** pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [berāber-durur,]

berāber: *Beraber, birlikte II Eşit denk.*

Yanumda **berāber-durur** pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [berāber-durur,]

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

Degül tīġ-ı ejder idi cān-sitān
Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 630). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

Degül tīġ-ı ejder idi cān-sitān
Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 630). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [berāber,]*

berāber: *Birlikte, beraber.*

Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña şeh ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [berāberdür, -dür]*

berāber: *Birlikte, beraber.*

Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña şeh ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [berāberdür, -dür]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [berāber,]*

berāber: *Far. 1. Birlikte, ma'an. 2. Müsavi, yeksan. 3. Karşı, mukabil.*

İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [berāber,]*

berāber: *Eşit, denk.*

Berāber degül bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa ḫūb olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 205). [berāber,]*

berāber: *Eşit, denk.*

Berāber degül bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa ḫūb olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 205). [berāber,]*

berāber: *Eşit, denk.*

Dili yoḳ-durur söyleye çün mezār
Berāber olur bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 230). [berāber,]*

berāber: *Eşit, denk.*

Velī eylemez kimsene iltifāt
Berāber Furāt ile Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 22). [berāber,]*

berāber ḳıl: *Birleştirmek, bir etmek.*

Çü vāḳiʿ ola ḳıl berāber hemīn
Budur ʿadl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 73). [berāber ḳıl,]*

berāt: *İmtiyaz, rütbe bildiren ferman.*

Mey-i ḫōş-güvār oldı Āb-ı Ḥayāt
Ṣunar zindegānīye şāha **berāt** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 46). [berāt,]*

berāt: *İmtiyaz, rütbe bildiren ferman.*

Mey-i ḫōş-güvār oldı Āb-ı Ḥayāt
Ṣunar zindegānīye şāha **berāt** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 46). [berāt,]*

berbeṭ: *(بربط) i. (Fars. ber "göğüs" ve Ar. baṭṭ "kaz, ördek"ten ber-baṭṭ "kaz göğüslü") mus. Büyük ve yuvarlak gövdesi kaz göğsüne benzetildiği için bu ismi alan, kopuza ve lavtaya benzer mızraplı çalgı.*

Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler çü **berbeṭ** fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [berbeṭ,]*

berbeṭ: *(بربط) i. (Fars. ber "göğüs" ve Ar. baṭṭ "kaz, ördek"ten ber-baṭṭ "kaz göğüslü") mus. Büyük ve yuvarlak gövdesi kaz göğsüne benzetildiği için bu ismi alan, kopuza ve lavtaya benzer mızraplı çalgı.*

Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler çü **berbeṭ** fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [berbeṭ,]*

bere: *Kuzu, koyun yavrusu.*

Getürdi anı nīze ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [bere,]*

bere: *Kuzu, koyun yavrusu.*

Getürdi anı nīze ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [bere,]*

bere: *Kuzu, koyun yavrusu.*

Gice itse pervāz eger şeb-pere
Olur idi büryān hem-çü **bere** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 50). [bere,]*

bere: *Kuzu, koyun yavrusu.*

Gice itse pervāz eger şeb-pere
Olur idi büryān hem-çü **bere** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 50). [bere,]*

berf ü bārāndan: *Kar ve yağmur.*

Olup **berf ü bārāndan** rūd baḥr
Ḳarardı felek şanki nūş itdi zehr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 85). [berf ü bārāndan, -dan]*

berg: *Yaprak.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder **berg** bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 102). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder **berg** bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 102). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi **berg** ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi **berg** ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Ese çünki bāġ içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş **berglerden** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 30). [berglerden, -ler, -den]*

berg: *Yaprak.*

Ese çünki bāġ içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş **berglerden** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 30). [berglerden, -ler, -den]*

berg: *Yaprak.*

Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
İder terk **bergin** żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [bergin, -in]*

berg: *Yaprak.*

Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
İder terk **bergin** żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [bergin, -in]*

berg: *Yaprak.*

Çemende olup her şecer erġuvān
Olur **berg** zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Çemende olup her şecer erġuvān
Olur **berg** zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur **berg** mānendi lerzān zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [berg,]*

berg: *Yaprak.*

Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur **berg** mānendi lerzān zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [berg,]*

ber-geşte: *Perişan, düşkün.*

Ola çünki **ber-geşte** ferḫunde-baḫt
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 143). [ber-geşte,]*

ber-geşte: *Perişan, düşkün.*

Ola çünki **ber-geşte** ferḫunde-baḫt
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 143). [ber-geşte,]*

berg-i bīd: *1. Söğüt yaprağı.*

Ḫazānda dökilür gibi **berg-i bīd**
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 193). [berg-i bīd,]*

Nışāl oldı ġonça ele **berg-i bīd**
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [berg-i bīd,]*

berg-i gül: *Gül yaprağı.*

Çü **berg-i gül** idi muḳanned beli
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [berg-i gül,]*

berg-i hazān: *Sonbaharda sararıp düşen veya düşmek üzere olan yaprak.*

İder tīr-i peykānını jeng ḳān
Dü-rengi hemānā ki **berg-i ḫazān**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 268). [berg-i ḫazān,]

O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü **berg-i ḫazān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 128). [berg-i ḫazān,]

berg-i nesrīn: *Nesrin, yaban gülü yaprağı.*

Zemīn ü semā **berg-i nesrīn** olur
Ṭoñup āhununñ ḳanı müşgīn olur
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 29). [berg-i nesrīn,]

berg-i nīlūfer: *Nilüfer yaprağı.*

Furātuñ ṭutup yüzini ser-be-ser
Yatur **berg-i nīlūfer** olup siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 270). [berg-i nīlūfer,]*

berg-i nīlūferi: *Nilüfer yaprağı.*

Nice tīr kim arż olursa siper
Gice **berg-i nīlūferi** çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 640). [berg-i nīlūferi, -i]*

berg-i rāh: *Yol azığı.*

Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün virem cümleye **berg-i rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [berg-i rāh,]

Müheyyā idüp cümlesi **berg-i rāh**
Göçe ḳaṣd-ı İskender idüp sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 509). [berg-i rāh,]

berg-i rāhın: *Yol azığı.*

Durup anda bir ay daḫı pādişāh
Düzüp **berg-i rāhın** ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 426). [berg-i rāhın, -ın]

berg-i sebz: *Yeşil yaprak.*

Gören **berg-i sebz** içre ṣanur hemān
Nücūm-ı dıraḫşende vü āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 77). [berg-i sebz,]*

berg-i sūsen: *Susen yaprağı (sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi yönüyle).*

Kılıc **berg-i sūsen** idi gül siper
Gülistān ṣanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 131). [berg-i sūsen,]*

berg-i tanbūl: *Piper (bitki türü) yaprağı.*

Olur **berg-i tanbūl** ile süfre pür
İçi süfrenüñ ṣanasın sebzedür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 483). [berg-i tanbūl,]*

berg-i zerd: *Sarı yaprak.*

Çemen **berg-i zerd** ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [berg-i zerd,]*

bergid: *Sağlamlaştırıp.*

Eyer kaşına **bergidüben** kemend
Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [bergidüben, --üben]

bergid: *Sağlamlaştırıp.*

Eyer kaşına **bergidüben** kemend
Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [bergidüben, --üben]

berhemen: *Mecûsîlerin ruhanî lideri. Ateşperest ve putprestlerin bilginlerine verilen ad.*

Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı ol **Berhemen** Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [berhemen,]

berhemen: *Mecûsîlerin ruhanî lideri. Ateşperest ve putprestlerin bilginlerine verilen ad.*

Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı ol **Berhemen** Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [berhemen,]

berhemen: *Mecûsîlerin ruhanî lideri. Ateşperest ve putprestlerin bilginlerine verilen ad.*

Ḫavāle ider **Berhemen** çün sinān
Sinānın urur remḥ ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 993). [berhemen,]*

berhemen: *Mecûsîlerin ruhanî lideri. Ateşperest ve putprestlerin bilginlerine verilen ad.*

Ḫavāle ider **Berhemen** çün sinān
Sinānın urur remḥ ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 993). [berhemen,]*

beri: *Bu taraf, bu yana.*

Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
Beriye olur hem-çü dārü's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [beriye, -y, -e]

beri: *Bu taraf, bu yana.*

Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
Beriye olur hem-çü dārü's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [beriye, -y, -e]

berk: *Şimşek.*

Burāḳ idi ammā çü raḫşende **berḳ**
Teni mihr tābından olmazdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 39). [berḳ,]

Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende **berḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 192). [berḳ,]

Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha **berḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 250). [berḳ,]

Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür **berḳ** mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [berḳ,]*

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her birinüñ rezmde tīġı **berḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [berḳ,]*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende **berḳ** idi berrende tīġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [berḳ,]

Olup ādemi āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı meydānı **berḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [berḳ,]

Hemīn **berḳ** idi eyleyicek şitāb
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [berḳ,]*

Sipāha ḥişār oldı āhen-siper
Virür **berḳ** mānendi şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [berḳ,]*

Ki müşkil olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki **berk** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 166). [berk,]*

Zümürrüd ile **berki** pīrūzeler
Çü taḫrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 335). [berki, -i]*

berk: *Işık.*

Dutup aġzı ile üçi daḫı **berk**
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 293). [berk,]*

berk: *Sert, katı, sağlam.*

Yarāġ eyledi Rūma pes pādişāh
Sefer **berkin** itdi müheyyā sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 122). [berkin,]

berḳ: *Hızlı, çabuk.*

Burāḳ-ı şitābende altında **berḳ**
Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 61). [berḳ,]

berk: *Sağlam, sıkı, muhkem, kuvvetli.*

Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde **berḳ**
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 21). [berḳ,]

ber-karār: *Kararlı, yerli, daimî, devamlı olsun.*

Cihānda degül kimsene pāy-dār
Hemīn z̄āt-ı bī-çūn-ı Ḫaḳ **ber-ḳarār**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 70). [ber-ḳarār,]

Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
Yine yirlü yirindedür **ber-ḳarār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 776). [ber-ḳarār,]

Ola cāhda her biri **ber-ḳarār**
Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 321). [ber-ḳarār,]*

Olur dürlü dürlü çe ger rūzigār
Velīkin bu köhne cihān **ber-ḳarār**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 86). [ber-ḳarār,]

Ki tā ḥaşr olınca ola **ber-ḳarār**
Beşer irmege bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 105). [ber-ḳarār,]*

ber-karār kılup: *Daimi etmek.*

Müselmān olanı ḳılup ber-ḳarār
İderdi ʿinād ideni tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 87). [ber-ḳarār ḳılup, -up]*

ber-keş-i mihr-i rūşen-ṭırāz: *Aydınlık,parlaklıla donatan güneşin yukarı çekmesi.*

ʿAlem **ber-keş-i mihr-i rūşen-ṭırāz**
İden ser-nigūn u ḳılan ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 185). [ber-keş-i mihr-i rūşen-ṭırāz,]*

berḳ-i felek: *Feleğin şimşeği.*

Burāḳı çü **berḳ-i felek** tīz-kām
Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 37). [berḳ-i felek,]*

berk-i tīġ: *Kılıcın şimşeği.*

Elinde dıraḫşende çün **berḳ-i tīġ**
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 197). [berḳ-i tīġ,]*

berr: *Kara, toprak.*

Ḳamu **berre** baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [berre, -e]*

berr: *Kara, toprak.*

Ḳamu **berre** baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [berre, -e]*

berrende: *Kesici.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi **berrende** tīġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [berrende,]

berrende: *Kesici.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi **berrende** tīġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [berrende,]

berrende olup: *Kesici olmak.*

Olup şayda minḳārı berrende tīġ
Ḥalāş idemez anı gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 387). [berrende olup, -up]*

bersütūn: *Sütun üzerinde, sütunda.*

Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi şan **ber-sütūn** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 202). [ber-sütūn,]*

bersütūn: *Sütun üzerinde, sütunda.*

Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi şan **ber-sütūn** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 202). [ber-sütūn,]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola gelsün **berū** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [berū,]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola gelsün **berū** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [berū,]*

berü: *-den bu yana.*

Didi kim gidelden **berü** Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [berü,]

berü: *-den bu yana.*

Didi kim gidelden **berü** Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [berü,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlük idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [berü,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlük idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [berü,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

İdelüm **berü** gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 975). [berü,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

İdelüm **berü** gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 975). [berü,]

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḥūr
Berü gel yaraşmaz ki ẓulmetde nūr
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 262). [berü,]

bes: *Far. yeter, yetişir, tamam, kâfî.*

Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña **bes** bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [bes,]

bes: *Far. yeter, yetişir, tamam, kâfî.*

Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña **bes** bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [bes,]

bėş: *T. is. Dörtten sonra gelen adet. beş kardeş tokat.*

Beş on ger ṣımışken ṣıdılar bizi
Penāh anıñ içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 329). [beş,]*

bėş: *T. is. Dörtten sonra gelen adet. beş kardeş tokat.*

Beş on ger ṣımışken ṣıdılar bizi
Penāh anıñ içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 329). [beş,]*

bes: *T. is. Dörtten sonra gelen adet. beş kardeş tokat.*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse **beş** mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [beş,]*

beş: *T. is. Dörtten sonra gelen adet. beş kardeş tokat.*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse **beş** mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [beş,]*

beş: *Beş.*

Onı elli kişinüñ olmış şehīd
Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [beşi, -i]*

bes: *Beş.*

Onı elli kişinüñ olmış şehīd
Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [beşi, -i]*

bes: *Artık, bundan sonra.*

Görinür gehī māʾī **bes** mehīb
Ṣalar ḳalbine ehl-i fülküñ nehīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 149). [bes,]*

bes: *Far. yeter, yetişir, tamam, kâfî.*

Ḳışa ḳāmeti dırnaġı **bes** dırāz
Dişi tīz ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 31). [bes,]*

besā: *Yeter, kâfî.*

Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü Çīnī-perend
Müferriḥ be-ġāyet **besā** sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 82). [besā,]

besā: *Yeter, kâfi.*

Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü Çīnī-perend
Müferriḥ be-ġāyet **besā** sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 82). [besā,]

besā: *Yeter, kâfi.*

ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna oldur **besā** bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [besā,]*

besā: *Yeter, kâfi.*

ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna oldur **besā** bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [besā,]*

besā: *Yeter, kâfi.*

Çü merġūl-ı cānān **besā** pīç pīç
Ḳadem başmamış farḳına kimse hīç
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 13). [besā,]

besā: *Yeter, kâfi.*

Çü merġūl-ı cānān **besā** pīç pīç
Ḳadem başmamış farḳına kimse hīç
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 13). [besā,]

besā: *Yeter, kâfi.*

Çemān-i çerende **besā** cānever
İdüp puḫte ol çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 103). [besā,]*

besā: *Yeter, kâfi.*

Çemān-i çerende **besā** cānever
İdüp puḫte ol çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 103). [besā,]*

besā: *Yeter, kâfi.*

İdüp himmeti saʿyi leyl ü nehār
Kerāmetler idem **besā** āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 20). [besā,]*

beşer: *İnsan.*

Ne virür **beşer** mergi aña gezend
Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 109). [beşer,]

Olup faẕluñ ile **beşer** tīre-ḫāk
Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 17). [beşer,]

Birinüñ yüzin görmemişdür **beşer**
Degül kimseden kim irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 777). [beşer,]*

Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl gibi mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 67). [beşer,]*

Ḫudāvend-i nām u Ḫudāvend-i hūş
Beşer ṣūreti sīreti çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 54). [beşer,]*

Ne gördi ne işitdi vaṣfın **beşer**
Bu ḥaylüñ naẕīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 115). [beşer,]*

Beşer itmiş idi günāh-ı ʿaẕīm
Dinilmezdi Ḫaḳḳa Ġafūr u Raḥīm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1125). [beşer,]

Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer heyʾeti heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [beşer,]*

Yaramaz iki kişiye bir **beşer**
Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [beşer,]

Ḫalāş ola anuñ şerinden **beşer**
İderler benī ādeme çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 63). [beşer,]*

Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye Ḫaḳḳı ḥayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 229). [beşerden, -den]

Gedā olmadan nefret eyler **beşer**
Velī şehlüġe her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 145). [beşer,]*

Velī dest-res bulmaz aña **beşer**
Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẕar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 237). [beşer,]

Yoḳ anuñ vücūdını bilmez **beşer**
Virürler ṣıfātından ammā ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 119). [beşer,]*

Ne rāha ki gitmiş degüldür **beşer**
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [beşer,]*

Ki bīdār olmasa şāhā **beşer**
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 127). [beşer,]*

Didi kim eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [beşer,]*

Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı naẓīrüm **beşer** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 36). [beşer,]*

Bu gird-ābdan ḳurtulur mı **beşer**
Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [beşer,]*

Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
Varur idi elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 85). [beşerden, -den]*

Görür bir daḫı ḳavm ol şehriyār
Beşer ṣūreti vażʿı ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 218). [beşer,]*

Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne ḫod **beşer**
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan **beşer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [beşer,]*

Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne ḫod **beşer**
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan **beşer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 382). [beşer,]*

Çü ḳāḍī Ḫudādur ne lāzum **beşer**
Bilür her ne kim işlesüñ ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 63). [beşer,]*

Çü yād ide mevtini dāyim **beşer**
Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 69). [beşer,]*

Behiştī olur çün **beşer** ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 165). [beşer,]*

Ṣafāda neye beñzedürse **beşer**
Ziyādedurur ṭabʿa virür keder *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 225). [beşer,]*

Buña münkir olan degüldür **beşer**
Behīmedür ol belki daḫı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 83). [beşer,]*

Ki tā ḥaşr olınca ola ber-ḳarār
Beşer irmege bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 106). [beşer,]*

Beşerden ʿaceb midür olsa ḳuṣūr
Ḫuṣūṣā ki olmaya ehl-i ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 111). [beşerden, -den]*

beşer iden: *İnsan olarak yaratan.*

Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
Viren bir iki ḳaṭre māya ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 331). [beşer iden, --en-en]*

beşīr: *Müjdeci (Hz. Muhammed).*

Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
Müşīr-i meʿād u **beşīr** ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 5). [beşīr,]*

beslen: *Yiyip içmek.*

Bu milketde çoḳdur şehā mādiyān
Bu ḫıdmet içün **beslenürler** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 112). [beslenürler, -ür, -ler]

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

Ölümden çü **beste** bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1135). [beste,]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

Ölümden çü **beste** bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1135). [beste,]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

Kemer **bestesi** zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer ʿārıżı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [bestesi, -si]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

Kemer **bestesi** zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer ʿārıżı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [bestesi, -si]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

Velī **beste** idi çekerler iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 347). [beste,]

beste: *Bağlı, bağlanmış.*

Velī **beste** idi çekerler iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 347). [beste,]

beste kıldı: *Kapamak, bağlamak.*

Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 26). [beste ḳıldı, -dı]*

beste vü ḫasta vü vehm-nāk: *Bağlı,hasta ve korkulu-vehimli.*

Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim nice ola helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 609). [beste vü ḫasta vü vehm-nāk,]*

beste-leb: *Dudağı kapalı. dudağı (dili) bağlanmış (tutulmuş), şaşkın.*

Gözi bādemī idi hem **beste-leb**
Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [beste-leb,]*

beste-leb: *Dudağı kapalı. dudağı (dili) bağlanmış (tutulmuş), şaşkın.*

Gözi bādemī idi hem **beste-leb**
Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [beste-leb,]*

beste-makāl: *Beste söyleyen.*

Derīde gelür kūs-ı gerdūn-miṣāl
Olur nāy-ı rūyīne **beste-maḳāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 476). [beste-maḳāl,]*

beste-makāl: *Beste söyleyen.*

Derīde gelür kūs-ı gerdūn-miṣāl
Olur nāy-ı rūyīne **beste-maḳāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 476). [beste-maḳāl,]*

beste-miyān: *Beli bağlanmış.*

İki küşt-gīrüz iki pehlevān
Belāġat meşāfında **beste-miyān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 56). [beste-miyān,]

beste-miyān: *Beli bağlanmış.*

İki küşt-gīrüz iki pehlevān
Belāġat meşāfında **beste-miyān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 56). [beste-miyān,]

beste-miyān: *Beli bağlanmış.*

Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān
Buyur ḫāżıruz cümle **beste-miyān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [beste-miyān,]

beste-miyān: *Beli bağlanmış.*

Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān
Buyur ḫāżıruz cümle **beste-miyān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [beste-miyān,]

beste-miyān: *Beli bağlanmış.*

Saʿādet o şāha ki şāh-ı cihān
Ḳul idine vü ola **beste-miyān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 70). [beste-miyān,]*

beste-miyān: *Beli bağlanmış.*

Saʿādet o şāha ki şāh-ı cihān
Ḳul idine vü ola **beste-miyān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 70). [beste-miyān,]*

beste-miyān olup: *Bir iş için hazır bulunmak.*

İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 209). [beste-miyān olup, -up]*

beter: *Çok fenâ, daha fenâ.*

Degül ādemī līk aṣl-ı beşer
Ḳatı muʾẕī her biri dedden **beter**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 24). [beter,]

Buña münkir olan degüldür beşer
Behīmedür ol belki daḫı **beter** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 84). [beter,]*

beter olur: *Mevcut durumdan daha kötü hâle düşmek.*

Er olan kişide gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre zenden beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 164). [beter olur, -ur]

Ki bīdār olmasa şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 128). [beter olur, -ur]*

beyābān: *Sahra, çöl.*

Beyābānda olur idi ay revān
Perende vü cünbendeden yoḳ nişān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 11). [beyābānda, -da]

Geçer ol **beyābānı** çün şehriyār
Bulur bir şerīf ü muʿaẓẓam diyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 13). [beyābānı, -ı]

beyābān u mīşe: *Çöl ve orman.*

Beyābān u mīşe ṭolu şīr olur
Cihānuñ içi remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 777). [beyābān u mīşe,]*

beyān: *Açıklama, anlatma, izah etme.*

Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz **beyān**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 8). [beyān,]

Zebānum sürūşa olup tercümān
İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ **beyān**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 56). [beyān,]

İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz **beyān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [beyān,]

beyān eylediler: *Açıklamak.*

Ser-ā-ser idüp sırrı şāha ʿayān
Rumūz aṣlını eylediler beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 54). [beyān eylediler, -di, -ler]*

beyān eyler: *Açıklamak.*

O bezmi eger eyler isem beyān
Ḳalur ḥaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 477). [beyān eyler, -r]*

beyān eyleyelüm: *Açıklamak.*

Didiler ki iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Size ḥikmetin eyleyelüm beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 56). [beyān eyleyelüm, -ye, -lüm]*

beyān idemez: *Bildirmek, anlatmak, söylemek.*

Şehe şol ḳadar gönderür armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 374). [beyān idemez, -e, -mez]*

beyān itmez: *Açıklamak.*

Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet **beyān itmez** aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 54). [beyān itmez, -mez]*

beyān idemez: *Bildirmek, anlatmak, söylemek.*

Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre ḫüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 538). [beyān idemez, -e, -mez]

beyāż: *Beyaz ll yıldızlar. (siyah beyaz benekli olan samurun kürkündeki beyazlar gecenin karanlığındaki yıldızlar şeklinde tasvir edilmiştir.).*

Gözinüñ **beyāżı** olıcak ʿayān
Ufuḳdan virür tīre günden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 369). [beyāżı, -ı]

beyāż: *Ak, beyaz. II Nur.*

Fürūzān-ı şemʿ idi şan gerdeni
Beyāż idi kāfūr gibi şan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 122). [beyāż,]*

beyhūde: *Boş, nafile, faydasız.*

Ne olur bu **beyhūde** sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlüḳ idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 447). [beyhūde,]

beyhūde: *Boş, nafile, faydasız.*

Ne olur bu **beyhūde** sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlüḳ idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 447). [beyhūde,]

beyhūde: *Boş, nafile, faydasız.*

Selāmet anuñdur ki āsūdedür
Cihān-gīrlik fikri **beyhūdedür** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 236). [beyhūdedür, -dür]*

beyhūde: *Boş, nafile, faydasız.*

Selāmet anuñdur ki āsūdedür
Cihān-gīrlik fikri **beyhūdedür** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 236). [beyhūdedür, -dür]*

beyhūde: *Boş, nafile, faydasız.*

Bu **beyhūde** fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 83). [beyhūde,]*

beyhūde: *Boş, nafile, faydasız.*

Bu **beyhūde** fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 83). [beyhūde,]*

beyt: *İki mısradan oluşan nazım birimi II ev.*

Virür idi her **beyte** miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [beyte, -e]*

beyt: *İki mısradan oluşan nazım birimi II ev.*

Virür idi her **beyte** miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [beyte, -e]*

beyt-i ʿatīḳi: *Kâbe.*

Pes andan geçüp eyledi ʿazm-i rāh
Ki **Beyt-i ʿAtīḳi** ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 164). [beyt-i ʿatīḳi, -i]*

beze: *Donatmak, süslemek.*

Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm
Buyurdı **bezer** bir sipāh-ı ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 546). [bezer, -r]*

beze: *Donatmak, süslemek.*

Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm
Buyurdı **bezer** bir sipāh-ı ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 546). [bezer, -r]*

bezen: *Süslenmek, donanmak.*

Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [bezenmişdi, -miş, -di]

bezen: *Süslenmek, donanmak.*

Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [bezenmişdi, -miş, -di]

bez-i güstüvān: *At zırhının bezi.*

Ḳılıcdan olup çāk **bez-i güstüvān**
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 373). [bez-i güstüvān,]*

bezl: *Gönül arzusuyla sarf etmek, esirgemeksizin bol bol sarf etme.*

Bir ay gice gündüz żıyāfet ider
Yoluna ider **bezl** çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 98). [bezl,]*

bezl: *Gönül arzusuyla sarf etmek, esirgemeksizin bol bol sarf etme.*

Bir ay gice gündüz żıyāfet ider
Yoluna ider **bezl** çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 98). [bezl,]*

bezl iderem: *Bol bol, cömertçe vermek, esirgemeden vermek.*

Birine degül gerçi ḳıymet cihān
Velī **beẕl iderem** anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 10). [beẕl iderem, -er, -em]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü **bezm** ola ebr-i dür-efşāndır ol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 60). [bezm,]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü **bezm** ola ebr-i dür-efşāndır ol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 60). [bezm,]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

İder **bezmi** dilberler ārāste
Füzūn oldı şādī vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 23). [bezmi, -i]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

İder **bezmi** dilberler ārāste
Füzūn oldı şādī vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 23). [bezmi, -i]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Alur cām ele sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
Ṣurāḥī gelüp **bezme** virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 28). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Alur cām ele sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
Ṣurāḥī gelüp **bezme** virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 28). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Döger gögsüni germ olup **bezme** def
Ṣadālar virür şevḳ-i zevḳ ile kef *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Döger gögsüni germ olup **bezme** def
Ṣadālar virür şevḳ-i zevḳ ile kef *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Alup ġamzesi gibi geh tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi **bezmde** rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 52). [bezmde, -de]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Alup ġamzesi gibi geh tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi **bezmde** rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 52). [bezmde, -de]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Virüp **bezme** bāzīçe ile feraḥ
Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Virüp **bezme** bāzīçe ile feraḥ
Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Döker **bezmine** şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur şan ol bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [bezmine, -i, -n, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Döker **bezmine** şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur şan ol bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [bezmine, -i, -n, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Şu deñlü niṣār itdi **bezm** içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eser *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [bezm,]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Şu deñlü niṣār itdi **bezm** içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [bezm,]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde bulut rezmde şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [bezmde, -de]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde bulut rezmde şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [bezmde, -de]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

O **bezmi** eger eyler isem beyān
Ḳalur ḥaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 477). [bezmi, -i]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

O **bezmi** eger eyler isem beyān
Ḳalur ḥaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 477). [bezmi, -i]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Şurāḥī gelüp **bezme** öpdi zemīn
Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Şurāḥī gelüp **bezme** öpdi zemīn
Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Muġannī virür **bezme** şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Muġannī virür **bezme** şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Dökilmiş idi **bezme** ḥelvā-yı naġz
Lezīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 29). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Dökilmiş idi **bezme** ḥelvā-yı naġz
Lezīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 29). [bezme, -e]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

İdüp kān-ı zer **bezmi** zerrīn-cām
İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 37). [bezmi, -i]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

İdüp kān-ı zer **bezmi** zerrīn-cām
İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 37). [bezmi, -i]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

O ḥūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler şehüñ **bezmini** çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [bezmini, -ini]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

O ḥūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler şehüñ **bezmini** çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [bezmini, -ini]*

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Saña reşk idüp ben de āheng idem
Terānem ḳıla **bezmden** çün gidem

(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [bezmden, -den]

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Saña reşk idüp ben de āheng idem
Terānem ḳıla **bezmden** çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [bezmden, -den]

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu **bezmin** ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [bezmin, -in]

bezm: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu **bezmin** ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [bezmin, -in]

bezme: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

İder emr İskender-i Feyleḳūs
Gele **bezme** tā zāde-i Şanṭalūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 606). [bezme, -e]*

bezme: *İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.*

İder emr İskender-i Feyleḳūs
Gele **bezme** tā zāde-i Şanṭalūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 606). [bezme, -e]*

bezm-gāh: *Sohbet, işret meclisi.*

Hemīn gülşen olmışdı ol **bezm-gāh**
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [bezm-gāh,]*

bezm-gāh: *Sohbet, işret meclisi.*

Hemīn gülşen olmışdı ol **bezm-gāh**
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [bezm-gāh,]*

bezm-gāh: *Sohbet, işret meclisi.*

Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur şan ol **bezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [bezm-gāh,]

bezm-gāh: *Sohbet, işret meclisi.*

Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur şan ol **bezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [bezm-gāh,]

bezm-gāh: *Sohbet, işret meclisi.*

Ol iki şehin-şāh-ı şāḥib-külāh
Ḳoyup rezmi zeyn itdiler **bezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [bezm-gāh,]

bezm-gāh: *Sohbet, işret meclisi.*

Ol iki şehin-şāh-ı şāḥib-külāh
Ḳoyup rezmi zeyn itdiler **bezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [bezm-gāh,]

bezm-gāh-ı laṭīf: *Hoş,latif sohbet ve işret için toplanılan, meclis kurulan yer.*

Gerek ola **bezm-gāh-ı laṭīf**
Müzeyyen ola hem-çü ʿAdn-i şerīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 401). [bezm-gāh-ı laṭīf,]

bezm-i ʿālī: *Yüce meclis.*

Olup **bezm-i ʿālī** çü bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı kevser revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 35). [bezm-i ʿālī,]*

bezm-i aṣḥāb: *Ashab meclisi.*

Olup **bezm-i aṣḥāb** ezhārlar
Ṣanasın ki nuḳl idi esmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 25). [bezm-i aṣḥāb,]*

bezm-i ḫālī: *Sâdık ve gerçek dost meclisi.*

Olur çünki düşmen işinden ḫalāṣ
İder **bezm-i ḫālī** gelürler ḫavāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 602). [bezm-i ḫālī,]*

bezm-i müşerref: *Şerefli onurlu meclisi.*

O **bezm-i müşerref** olınca tamām
İderler biri birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 71). [bezm-i müşerref,]*

bezm-i rūsīye: *Rus meclisi.*

Düşer bunlaruñ içine iḫtilāf
Hemīn **bezm-i Rūsīye** döndi meṣāf
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 82). [bezm-i rūsīye, -ye]

bezm-i şāha: *Şah meclisi.*

Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
Gelüp **bezm-i şāha** olur encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 470). [bezm-i şāha, -a]

bezm-i sāz: *Saz meclisi.*

Ne ḫōşdur gelüp bir yire iki şāh
Ola **bezm-i sāz** iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 454). [bezm-i sāz,]*

bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḫtirām: *Saygıdeğer sultanın meclisi.*

Çü dergāhına geldi begler tamām
İder **bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḫtirām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 22). [bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḫtirām,]*

bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḫtirām: *Saygıdeğer sultanın meclisi.*

Çü dergāhına geldi begler tamām
İder **bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḫtirām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 22). [bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḫtirām,]*

bezm-sāz: *Meclis kuran.*

Ḳıtāli ḳoyup olalum **bezm-sāz**
Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [bezm-sāz,]*

bezm-sāz: *Meclis kuran.*

Ḳıtāli ḳoyup olalum **bezm-sāz**
Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [bezm-sāz,]*

bezzāz-sitān: *Kumaşçı yeri.*

Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı s̲emīn
Ki **bezzāz-sitān** oldı ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 414). [bezzāz-sitān,]

bezzāz-sitān: *Kumaşçı yeri.*

Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı s̲emīn
Ki **bezzāz-sitān** oldı ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 414). [bezzāz-sitān,]

bī misl: *Eşsiz, benzersiz.*

Meger var imiş ṭabīb-i ẓarīf
Firāsetde **bī-mi**s̲**l** yār ü ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 2). [bī-mi*s̲*l,]*

bī misl: *Eşsiz, benzersiz.*

Meger var imiş ṭabīb-i ẓarīf
Firāsetde **bī-mi**s̲**l** yār ü ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 2). [bī-mi*s̲*l,]*

bī-ʿaded: *Sayısız.*

Virür armaġan sīm ü zer **bī-ʿaded**
Bilinmez ḳıyāsıyla geleye ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 915). [bī-ʿaded,]*

Sipeh **bī-ʿaded** mülk maʿmūrdur
Şehin-şāhı her laḥẓa manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 89). [bī-ʿaded,]*

Biri biri ardınca tāze kebāb
Gelür meclise **bī-ʿaded** bī-ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 78). [bī-ʿaded,]

Virür peyke şeh **bī-ʿaded** sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 85). [bī-ʿaded,]

Muʿīn oldı çün kim bize Kird-gār
ʿAdū **bī-ʿaded** olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 692). [bī-ʿaded,]*

Yaramaz iki kişiye bir beşer
Ḳaçan **bī-ʿaded** ḫalḳı ḫoşnūd ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 634). [bī-ʿaded,]

Varup Kâbeyi şeh ziyāret ider
Taṣadduḳ ider **bī-ʿaded** sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 176). [bī-ʿaded,]

Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ **bī-ʿaded** līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [bī-ʿaded,]*

Rasūle virür **bī-ʿaded** sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 221). [bī-ʿaded,]

bī-ʿaynihi: *Aynı ile.*

Gedā nice virürse derd ile cān
Virür cān **bi-ʿaynihī** şāh-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 62). [bi-ʿaynihī,]

bī-ʿaynihi: *Aynı ile.*

Gedā nice virürse derd ile cān
Virür cān **bi-ʿaynihī** şāh-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 62). [bi-ʿaynihī,]

bī-ʿaynihi: *Aynı ile.*

Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 263). [bi-ʿaynihi,]*

bī-ʿaynihi: *Aynı ile.*

Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 263). [bi-ʿaynihi,]*

bī-bahā: *Paha biçilemeyecek kadar değerli.*

Ki bir nesne almayalar **bī-bahā**
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [bī-bahā,]*

bī-bahā: *Paha biçilemeyecek kadar değerli.*

Ki bir nesne almayalar **bī-bahā**
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [bī-bahā,]*

bī-bāl ü per: *Kolsuz kanatsız.*

Ben ol murġam üftāde **bī-bāl ü per**
Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 45). [bī-bāl ü per,]*

bī-baṣar: *Görüş gücü zayıf olan; kör, ama.*

N'ola görmez ise eger **bī-baṣar**
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [bī-baṣar,]*

bī-baṣar: *Görüş gücü zayıf olan; kör, ama.*

N'ola görmez ise eger **bī-baṣar**
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [bī-baṣar,]*

bī-bedel: *Eşi benzeri olmayan.*

ʿAṭādur olan senden iy **bī-bedel**
Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü ẕilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 71). [bī-bedel,]*

bī-bīm: *Endişesiz.*

Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
Varuram sizüñ ile **bī-bīm** ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 120). [bī-bīm,]*

bī-bīm: *Endişesiz.*

Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
Varuram sizüñ ile **bī-bīm** ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 120). [bī-bīm,]*

bī-bīm: *Endişesiz.*

Gezer deşt ü vādīde **bī-bīm** mīş
Tenin eylemez gürg dendānı rīş *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 41). [bī-bīm,]*

biç: *Hasat etmek, devşirip toplamak.*

Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [biçem, -em]

biç: *Hasat etmek, devşirip toplamak.*

Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [biçem, -em]

biç: *Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.*

Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben de kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [biçem, -em]

biç: *Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.*

Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben de kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [biçem, -em]

biç-: *Kesmek, ayırmak, bölmek.*

Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe bir **biçersin** bu ḫalḳa kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [biçersin, -er, -sin]

biç-: *Kesmek, ayırmak, bölmek.*

Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe bir **biçersin** bu ḫalḳa kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [biçersin, -er, -sin]

bī-cān olup: *Ölmek.*

Düşüp zār ü mecrūḥ **bī-cān olup**
Yatur hem de ḫāk içre ġalṭān olup
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 361). [bī-cān olup, -up]

bī-cān olur: *Ölmek.*

Aḳup ḳanı **bī-cān olur** pīl-i zūr
Yatur ḫāk u ḫūn içre efkār-ı ḫʷūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 343). [bī-cān olur, -ur]

bīcān ü pīçān olur: *Cansız olmak ve kıvrılmak.*

Tehī-dest çün bīde lerzān olur
Yılan gibi **bīcān ü pīçān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 44). [bīcān ü pīçān olur, -ur]*

bī-çāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

Ne **bī-çāreyem** ben Velī iy Ġanī
Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 37). [bī-çāreyem, -yem]*

Bu **bī-çāreye** çāre-i kār ol
Her emrümde yār ü nigehdār ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 253). [bī-çāreye, -ye]*

Varup pādişāha idüp āferīn
Öpesin çü **bī-çāresinden** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 172). [bī-çāresinden, -sin, -den]*

bī-cüst ü cūlıḳ: *Araştırmadan.*

Ḳo bu güft ü gūyı gerek cüst ü cū
Ki **bī-cüst ü cūlıḳ** olur güft ü gū
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 106). [bī-cüst ü cūlıḳ,]

bī-cüst ü cūlıḳ olur: *Araştırıp soruşturmamak.*

Ḳo bu güft ü gūyı gerek cüst ü cū
Ki **bī-cüst ü cūlıḳ olur** güft ü gū
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 106). [bī-cüst ü cūlıḳ olur, -ur]

bīd: *Söğüt ağacı.*

Tehī-dest çün **bīde** lerzān olur
Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 43). [bīde, -e]*

bīd: *Söğüt ağacı.*

Tehī-dest çün **bīde** lerzān olur
Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 43). [bīde, -e]*

bīd: *Yokluk II Söğüt ağacı.*

Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye **bīd** ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [bīd,]*

bīd: *Yokluk II Söğüt ağacı.*

Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye **bīd** ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [bīd,]*

bī-dād ola: *Acımasız olmak, eziyet etmek.*

Çü **bī-dād ola** kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 197). [bī-dād ola, -a]*

bīdār: *Far. sf. Uyanık, uykusuz.*

Teni ḫufte vü cānı **bīdār** idi
Dili āyinesi pür-envār idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 23). [bīdār,]*

Ḳo ḫᵛābı gicelerde **bīdār** ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 149). [bīdār,]*

Gözüñ aç ḳo ḫᵛābı vü **bīdār** ol
Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [bīdār,]*

Ki **bīdār** olmasa şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 127). [bīdār,]*

bīdār iden: *Uyandırmak.*

ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi ḫufte vü kimi **bīdār iden** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 140). [bīdār iden, -en]*

bīdār olur: *Uyanık olmak.*

Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfītāb
Gidüp ḫᵛāb **bīdār olur** şeyḫ u şāb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 552). [bīdār olur, -ur]

bīdār olur: *Uyanık olmak, uykusuz kalmak.*

ʿAbeş dimedi bu kelāmı diyen
Şeh uyusa **bīdār olur** fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 168). [bīdār olur, -ur]*

bidʿat: *(Ar.) Peygamberden sonra dinden çıkan yenilik. Sonradan meydana çıkan şey.*

Ki **bidʿāt** ile mülke irer zevāl
Şaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [bidʿāt,]*

bidʿat: *(Ar.) Peygamberden sonra dinden çıkan yenilik. Sonradan meydana çıkan şey.*

Ki **bidʿāt** ile mülke irer zevāl
Şaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [bidʿāt,]*

bidih: *Aniden.*

Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet **bidih** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 206). [bidih,]*

bidih: *Aniden.*

Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet **bidih** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 206). [bidih,]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha ol iki **bī-dīn** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [bī-dīn,]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha ol iki **bī-dīn** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [bī-dīn,]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

Yine sen ẓafer vir baña yā Muʿīn
Ki **bī-dīne** ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 560). [bī-dīne, -e]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

Yine sen ẓafer vir baña yā Muʿīn
Ki **bī-dīne** ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 560). [bī-dīne, -e]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

Kim öldürse ġāzī ölendür şehīd
Ki **bī-dīnlerdür** bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 700). [bī-dīnlerdür, -ler, -dür]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

Kim öldürse ġāzī ölendür şehīd
Ki **bī-dīnlerdür** bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 700). [bī-dīnlerdür, -ler, -dür]*

bi-dirīġ: *(Fa.) Sakınmadan.*

Buyurdı ḳamu leşkeri **bī-dirīġ**
Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [bī-dirīġ,]*

bi-dirīġ: *(Fa.) Sakınmadan.*

Buyurdı ḳamu leşkeri **bī-dirīġ**
Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [bī-dirīġ,]*

bī-edeb: *Edepsiz.*

Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var di şāhuña iy **bī-edeb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [bī-edeb,]*

bī-edeb: *Edepsiz.*

Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var di şāhuña iy **bī-edeb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [bī-edeb,]*

bī-feṣāḥat: *Sözü açık, düzgün, hatadan ari olmama.*

Feṣāḥat-durur nuṭḳa viren şeref
Olur **bī-feṣāḥat** suḫen bang-ı ġaf
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 16). [bī-feṣāḥat,]

bī-feṣāḥat: *Sözü açık, düzgün, hatadan ari olmama.*

Feṣāḥat-durur nuṭḳa viren şeref
Olur **bī-feṣāḥat** suḫen bang-ı ġaf
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 16). [bī-feṣāḥat,]

bigāne: *Yabancı.*

Ḳalur ʿāḳıbet çünki **bīgāneye**
Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 233). [bīgāneye, -y, -e]*

bigāne: *Yabancı.*

Ḳalur ʿāḳıbet çünki **bīgāneye**
Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 233). [bīgāneye, -y, -e]*

bīgāne: *Yabancı.*

Şehā içme **bīgāne** mülkinde mey
Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [bīgāne,]

bīgāne: *Yabancı.*

Şehā içme **bīgāne** mülkinde mey
Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [bīgāne,]

bī-girān: *Tartıda hafîf, değeri az.*

Ne leşker muḥīṭ idi ol **bī-girān**
Görinmezdi ādemden aṣlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [bī-girān,]

bī-girān: *Tartıda hafîf, değeri az.*

Ne leşker muḥīṭ idi ol **bī-girān**
Görinmezdi ādemden aṣlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [bī-girān,]

bī-girān: *Tartıda hafif, değeri az.*

Gelür esterī üştürī **bī-girān**
Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [bī-girān,]*

bī-girān: *Tartıda hafif, değeri az.*

Gelür esterī üştürī **bī-girān**
Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [bī-girān,]*

bī-gümān: *Far. Şüphesiz.*

Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep **bī-gümān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [bī-gümān,]

bī-gümān: *Far. Şüphesiz.*

Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda hep **bī-gümān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [bī-gümān,]

bī-gümān: *Far. Şüphesiz.*

Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
Cibāl üzre teller idi **bī-gümān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [bī-gümān,]*

bī-gümān: *Far. Şüphesiz.*

Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
Cibāl üzre teller idi **bī-gümān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [bī-gümān,]*

bī-gümān: *Far. Şüphesiz.*

Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ farżdur **bī-gümān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [bī-gümān,]*

bī-gümān: *Far. Şüphesiz.*

Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ farżdur **bī-gümān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [bī-gümān,]*

bî-günâh: *Far. Şüphesiz.*

Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
Ne bilsün kerem ḳadrini **bī-günāh**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [bī-günāh,]

bî-günâh: *Far. Şüphesiz.*

Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
Ne bilsün kerem ḳadrini **bī-günāh**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [bī-günāh,]

bî-günâh: *Far. Şüphesiz.*

Eger ẓulm ü ḳahr idesin **bī-günāh**
İder Ḫaḳ seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 143). [bī-günāh,]*

bî-günâh: *Far. Şüphesiz.*

Eger ẓulm ü ḳahr idesin **bī-günāh**
İder Ḫaḳ seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 143). [bī-günāh,]*

bî-günâh: *Far. Şüphesiz.*

Gerek pür-günāh ol gerek **bī-günāh**
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [bī-günāh,]*

bî-günâh: *Far. Şüphesiz.*

Gerek pür-günāh ol gerek **bī-günāh**
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [bī-günāh,]*

bih: *İyi, güzel.*

Geyer ʿāşıḳāne libāsını **bih**
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [bih,]*

bih: *İyi, güzel.*

Geyer ʿāşıḳāne libāsını **bih**
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [bih,]*

bī-haber: *Habersiz.*

Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol pāreden **bī-ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [bī-ḫaber,]*

bī-haber: *Habersiz.*

Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol pāreden **bī-ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [bī-ḫaber,]*

bī-haber: *Habersiz.*

Yatup uyuma oluban **bī-ḫaber**
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 241). [bī-ḫaber,]

bī-haber: *Habersiz.*

Yatup uyuma oluban **bī-ḫaber**
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 241). [bī-ḫaber,]

bī-had: *Hadsiz hesapsız.*

İder ḳullaruñ gerçi **bī-ḥad** günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 79). [bī-ḥad,]

Ümīdüm bu iy luṭfı **bī-ḥad** İlāh
Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 83). [bī-ḥad,]*

Şükür ki ʿaṭāyāsı **bī-ḥad** İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [bī-ḥad,]*

Bu vech ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
Varup Çīne iltedi **bī-ḥad** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 74). [bī-ḥad,]*

İki kerre olmaḳ yiter ide mest
Mizāca virür sekr **bī-ḥad** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 382). [bī-ḥad,]*

Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı keştīye **bī-ḥad** kenūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [bī-ḥad,]

Görür şāh kim geldi **bī-ḥad** ʿadū
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 59). [bī-ḥad,]

bi-ḥamdillāh: *Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.*

Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet tamām
Arañuzda siz saġ ü anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 819). [bi-ḥamdillah,]*

bi-ḥamdillāh: *Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.*

Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet tamām
Arañuzda siz saġ ü anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 819). [bi-ḥamdillah,]*

bi-ḥamdillāh: *Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.*

Anuñ gibi olmış degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 480). [bi-ḥamdillāh,]

bi-ḥamdillāh: *Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.*

Anuñ gibi olmış degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 480). [bi-ḥamdillāh,]

bihār: *Denizler.*

Bu sāḥilde çoḳdur egerçi **biḥār**
Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 32). [biḥār,]*

Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
Çü üştür kef-endāzu eyler ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 151). [biḥār,]

Melāḥat **biḥārında** mellāḥ-ı çüst
Ki seyr eylemişdür muḥīṭi dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 1). [biḥārında, -ın, -da]

bī-haṭā: *Hatasız, yanılmaz.*

Olup keştiye ol melek reh-nümā
Getürdi yirine yine **bī-ḫaṭā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 322). [bī-ḫaṭā,]*

bī-hayā: *Utanmaz, edebsiz.*

Ḫudā dir imiş şemse ol **bī-ḥayā**
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [bī-ḥayā,]*

bī-hayā: *Utanmaz, edebsiz.*

Ḫudā dir imiş şemse ol **bī-ḥayā**
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [bī-ḥayā,]*

bī-hayā: *Utanmaz, edebsiz.*

Şeh olana yāfe degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür iy **bī-ḥayā**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 436). [bī-ḥayā,]

bī-hayā: *Utanmaz, edebsiz.*

Şeh olana yāfe degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür iy **bī-ḥayā**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 436). [bī-ḥayā,]

bihī: *Ayva.*

Virür zeyn eşcār-ı bāġa s̲imār
Müdevver **bihī** ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [bihī,]*

bihī: *Ayva.*

Virür zeyn eşcār-ı bāġa s̲imār
Müdevver **bihī** ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [bihī,]*

bīḫ-i giyāh: *Bitki kökü.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü **bīḫ-i giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [bīḫ-i giyāh,]*

bīh-i giyāh: *Bitki kökü.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü **bīḫ-i giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [bīḫ-i giyāh,]*

bīḫ-i giyāh: *Bitki kökü.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü **bīḫ-i giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [bīḫ-i giyāh,]*

bīh-i giyāh: *Bitki kökü.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü **bīḫ-i giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [bīḫ-i giyāh,]*

bīḫ-i giyāh: *Bitki kökü.*

Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü **bīḫ-i giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [bīḫ-i giyāh,]*

bī-ḥicāb: *Açık bir şekilde.*

Ḫıżır ṭūṭī āyīne-i ṣāfī āb
Cemālini gördi ṣuda **bī-ḥicāb** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 210). [bī-ḥicāb,]*

bī-ḥılāf: *Şüphesiz.*

Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi **bī-ḫılāf**
Ki olmış aña Mekke ẕarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 153). [bī-ḫılāf,]*

bī-ḫıred: *Akılsız.*

Ne ḫayra ne şerre yarar **bī-ḫıred**
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [bī-ḫıred,]*

bī-hıred: *Akılsız.*

Ne ḫayra ne şerre yarar **bī-ḫıred**
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [bī-ḫıred,]*

bî-hisâb: *Far. Hesaba gelmez, sayısız.*

Bilürem günāh işledüm **bī-ḥisāb**
Ümīdüm bu faẕluñ ide feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 77). [bī-ḥisāb,]*

Gelürse şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Eline ḫazāyin gire **bī-ḥisāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 894). [bī-ḥisāb,]*

Bi-ʿaynihi ol rezmde **bī-ḥisāb**
Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 263). [bī-ḥisāb,]*

Biri biri ardınca tāze kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded **bī-ḥisāb**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 78). [bī-ḥisāb,]

Virür elçiye sīm ü zer **bī-ḥisāb**
Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 377). [bī-ḥisāb,]

Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete girevüz **bī-ḥisāb**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [bī-ḥisāb,]

Ḳabūl eyleyüp pendi ol kām-yāb
Ḫakīme virür sīm ü zer **bī-ḥisāb**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 106). [bī-ḥisāb,]

Virüp neẕr ü ḳurbān ider **bī-ḥisāb**
Ḫalāṣına şükrāne ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 359). [bī-ḥisāb,]*

bıhred-nüvāz: *Akılsız.*

Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u **bıḫred-nüvāz**
Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 7). [bıḫred-nüvāz,]*

bi-hūş: *Far. Akılsız, aklı başından gitmiş, aklı başında yok. (be'nin fethiyle galattır).*

Ki göre nice ṭoġduġın āfitāb
İrüp tāb **bī-huş** olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 408). [bī-huş,]*

bī-ḫużūr olur: *Huzursuz olmak.*

Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 34). [bī-ḫużūr olur, -ur]*

bi-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
Esīr idi ḳul oldı **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 50). [bī-iḫtiyār,]*

bi-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
Esīr idi ḳul oldı **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 50). [bī-iḫtiyār,]*

bi-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Seve Ḫālıḳı her ki iy şehriyār
Sever cümle ḫalḳ anı **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 222). [bī-iḫtiyār,]*

bi-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Seve Ḫālıḳı her ki iy şehriyār
Sever cümle ḫalḳ anı **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 222). [bī-iḫtiyār,]*

bį-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Ṭaḳup aña zencīr-i ḳandīl-vār
Ṣalarlar anı baḥre **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 136). [bī-iḫtiyār,]*

bį-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Temāşā idüp bunları şehriyār
Niyāz itdi Ḫallāḳa **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 262). [bī-iḫtiyār,]*

bį-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Begendi sürūşuñ sözin şehriyār
Dili āba meyl itdi **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 280). [bī-iḫtiyār,]*

bį-ihtiyār: *Far. Kendinde olmayarak, kendisi istemeksizin.*

Bu sözden naṣīḥat alup şehriyār
İder ḥaḳ söze meyl **bī-iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 100). [bī-iḫtiyār,]*

bī-iştibāh: *Şüphesiz.*

Eger ẓulm ü ḳahr idesin bī-günāh
İder Ḫaḳ seni ḳahr **bī-iştibāh** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 144). [bī-iştibāh,]*

bī-iştibāh: *Şüphesiz.*

Eger ẓulm ü ḳahr idesin bī-günāh
İder Ḫaḳ seni ḳahr **bī-iştibāh** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 144). [bī-iştibāh,]*

bī-iştibāh: *Şüphesiz.*

Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi yaḳın aña **bī-iştibāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 142). [bī-iştibāh,]*

bī-iştibāh: *Şüphesiz.*

Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi yaḳın aña **bī-iştibāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 142). [bī-iştibāh,]*

bī-iştihā: *Isteksiz.*

Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime **bī-iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 352). [bī-iştihā,]*

bī-iştihā: *Isteksiz.*

Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime **bī-iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 352). [bī-iştihā,]*

bi-izn-i ilāh: *Allah'ın izniyle.*

İder ẓulmete emr-i pes pādişāh
Helāk itdi ḫaṣṣı **bi-iẕn-i İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 88). [bi-iẕn-i ilāh,]*

bī-ḳadr: *Değersiz, itibarsız.*

Gerekdür vezīr olana iḳtidār
Olınmaz ki **bī-ḳadrine** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 34). [bī-ḳadrine, --i, --ne]*

bī-ḳadr: *Değersiz, itibarsız.*

Gerekdür vezīr olana iḳtidār
Olınmaz ki **bī-ḳadrine** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 34). [bī-ḳadrine, --i, --ne]*

bī-ḳadr idügün: *Kadirsiz kıldığın.*

Bile çünki **bī-ḳadr idügün** ʿavām
Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 27). [bī-ḳadr idügün, --ügün]

bī-kār: *Amaçsız, boş, işsiz.*

Bu eşyāda bir ẕerre **bī-kār** yoḳ
Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 55). [bī-kār,]*

bī-kār idüp: *Çalışmaz duruma getirmek. II. Şaşkınlığa düşürmek.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre **bī-kār idüp** iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 10). [bī-kār idüp, -üp]*

bī-kār ola: *İşsiz, başıboş ol.*

Çü şeş-per ne deñlü ki ser-dār ola
Olur zeng-i ḫurde çü **bī-kār ola** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 14). [bī-kār ola, -a]*

bīkār olur: *İşsiz, başıboş ol.*

Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü çengi **bīkār olur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [bīkār olur, -ur]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Ḳamu cüst ü cū itmede **bī-ḳarār**
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 129). [bī-ḳarār,]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Ḳamu cüst ü cū itmede **bī-ḳarār**
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 129). [bī-ḳarār,]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Felek gibi ser-geşte vü **bī-ḳarār**
Serīʿ idi seyr eylese māh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 39). [bī-ḳarār,]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Felek gibi ser-geşte vü **bī-ḳarār**
Serīʿ idi seyr eylese māh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 39). [bī-ḳarār,]*

bī-karār: *Kararsız, huzursuz.*

Olur yüzlerini gören **bī-ḳarār**
Yanında melek ḫūr ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 207). [bī-ḳarār,]*

bī-ḳarār olup: *Kararsız ve huzursuz olmak.*

ʿAnāṣır cemādāt olup sūgvār
Ḳara geydi gerdūn olup bī-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 196). [bī-ḳarār olup, -up]*

bī-kerān: *Sonsuz II pek çok.*

Dimiş çünki deryāya irişdi şāh
Müheyyā ider **bī-kerān** zād-ı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 8). [bī-kerān,]*

bī-kerān: *Sınırsız, çok.*

Bu yoluñ olur düşmeni **bī-kerān**
Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 31). [bī-kerān,]*

bī-kıyās: *Emsalsiz.*

Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür **bī-ḳıyās** armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [bī-ḳıyās,]*

bī-kıyās: *Emsalsiz.*

Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür **bī-ḳıyās** armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [bī-ḳıyās,]*

bī-ḳıyās: *Emsalsiz.*

Bulur niçe mellāḥ deryā-şinās
Sefer eylemiş baḥrde **bī-ḳıyās** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 28). [bī-ḳıyās,]*

bī-ḳıyās: *Emsalsiz.*

Bulur niçe mellāḥ deryā-şināş
Sefer eylemiş baḥrde **bī-ḳıyās** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 28). [bī-ḳıyās,]*

bikr: *El değmemiş, dokunulmamış; temiz.*

Yine eyle bir dilber ārāste
Ki **bikr** oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [bikr,]*

bikr: *El değmemiş, dokunulmamış; temiz.*

Yine eyle bir dilber ārāste
Ki **bikr** oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [bikr,]*

bī-kuṣūr: *Kusursuz, mükemmel.*

Nice ʿadl iderseydi ṣāḥib-ḳırān
İde **bī-ḳuṣūr** anı Pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 98). [bī-ḳuṣūr,]*

bī-kuṣūr: *Kusursuz, mükemmel.*

Nice ʿadl iderseydi ṣāḥib-ḳırān
İde **bī-ḳuṣūr** anı Pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 98). [bī-ḳuṣūr,]*

bī-kuṣūr: *Kusursuz, mükemmel.*

Mühendislere yapdıra **bī-ḳuṣūr**
Ḫalāṣ olup ol ḫalḳ ide ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 95). [bī-ḳuṣūr,]*

bil: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
Ümīdüm bu faẓluñ ide feṯḥ-i bāb
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 77). [bilürem, -ür, -em]

Çü **bildüm** muḳarrer irişür memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [bildüm, -dü, -m]

Bunuñ gibi furṣat mı girer ele
Didük **bildügümizi** şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 872). [bildügümizi, -düg, -ü, -miz, -i]*

Anı ṣoñra **bildük** Sikender imiş
Bu işi iden ol dilāver imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 327). [bildük, -dü, -k]*

Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin ki **bildük** murādın tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 792). [bildük, -dü, -k]

Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu **bildük** oldı bize hep ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [bildük, -dü, -k]

Didi n'ola gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 756). [bilelüm, -e, -lüm]*

Bilicek şehī pīl-peyker hemān
Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 405). [bilicek, -icek]*

Bilicek peyāmını anuñ tamām
Ayıtdı ilet şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 929). [bilicek, -icek]*

Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez ḳıyāsıyla geleye ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 916). [bilinmez, -in, -mez, -]*

Bilinür çü Fūra varan her ḫaber
İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [bilinür, -in, -ür]

Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer **bilüñ** baḫtum oldı nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [bilüñ, -üñ]

Bu işi **bilüp** şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 515). [bilüp, -üp]*

Ne miġfer **bilür** gürzi ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [bilür, -ür]*

Bilür anları şeh ki maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [bilür, -ür]*

Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [bilür, -ür]*

Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 53). [bilinmez, -in, -mez, -]

Bilür şübhesüz lîk şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 407). [bilür, -ür]*

Görüp anı ġam-gîn olur şehriyār
Bilür yoḳ cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 496). [bilür, -ür]*

Olup yirlü yirüñüze ked-ḫudā
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 342). [bilesin, -e, -sin]*

Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [bileyüm, -e, -y, -üm]*

Terāzūsına urayum ben beni
Bileyüm beni de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 88). [bileyüm, -e, -y, -üm]*

Nücūmı **bilüp** ʿilm-i tencīm ile
Bilür rubʿ-ı meskūnı taḳsīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 25). [bilüp, -üp]*

Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm ile
Bilür rubʿ-ı meskūnı taḳsīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 26). [bilür, -ür]*

Bilür heyʾetiyle bu eflākı heb
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [bilür, -ür]*

Bilür ḳadr-i naẓmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı durma hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 33). [bilür, -ür]*

Terāzūsına urayum ben beni
Bileyüm beni de **bilürem** anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 88). [bilürem, -ür, -em]*

Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol n'ola **bilmesem** ben ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [bilmesem, -me, -sem]*

Peyāmı **bilüp** şāh-ı Hindūstān
Didi kim ṣafā geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 325). [bilüp, -üp]*

Bilür çün yoluna virür cümle cān
Ḳatı şād olur şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 193). [bilür, -ür]*

Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 551). [bilür, -ür]*

Bilür nabżı ġāyetde ḳārūre-dān
Viremez budur ʿaczi ölmişe cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 555). [bilür, -ür]*

Nebātuñ **bilür** lezzetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [bilür, -ür]*

Bilürem kiʿ şehdür o bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 355). [bilürem, -ür, -em]*

Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [bilürsiz, -ür, -siz]*

ʿAbīd olur iḥsāna insān olan
Velī **bilmez** iḥsānı ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 74). [bilmez, -mez]*

Bu cānibde serdār-ı īrān-zemīn
Yarāġ itdügün **bildi** Ḫāḳān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 130). [bildi, -di]*

Zebānın **bilen** cümle ḫāmūşuñ ol
Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 193). [bilen, -en]*

Bilen bildiren enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 219). [bilen, -en]*

Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
Ne **bilsün** kerem ḳadrini bī-günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [bilsün, -sün]*

Bu eşyāya lā-büd müʾessir gerek
Ne ʿaḳlı ola **bilü** ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [bilü, -ü]*

Bilüp rāst ʿahd ile peymānumı
Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [bilüp, -üp]*

Aña hīç lāzım degül tercümān
Murādı **bilür** söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 208). [bilür, -ür]*

Ya gelsün ya varup buluram anı
İşidüpdür adum **bilür** ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 986). [bilür, -ür]*

Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [bilürsin, -ür, -sin]*

Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
Naẓīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 153). [bilür, -ür]*

Bilür āfitāba **bilūrīn** ṭaşt
Naẓīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 153). [bilūrīn, -(ü)r, -()in]*

Niçe yıllar oldı ki itdüm sefer
Tevābiʿlerümden **bilinmez** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 90). [bilinmez, -in, -mez, -]

Ḳalanın ḳaraltu **biliñüz** hemān
Şebeḥden ne deñlü irişse ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 233). [biliñüz, -iñ, -üz]*

Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
Çü cān alıcı **bilmez** aşlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [bilmez, -mez]*

Gerekmez şeh olan kişiye ġurūr
Nice oldı **bilmez** mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 448). [bilmez, -mez]

Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 181). [bilüp, -üp]*

Bu ḥāli **bilüp** irişince sipāh
İder gebrden şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 575). [bilüp, -üp]*

Bilüp cümle esrārı ḫāmūş olam
Niçe bir zebān olayum gūş olam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 669). [bilüp, -üp]

Bilür devletin zillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 629). [bilür, -ür]*

Virür derd-i ser ḫod **bilürsin** ḫumār
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [bilürsin, -ür, -sin]*

Ṣorup cümlesin **bildi** şāh-ı cihān
Olur ḳamu maḫfīler aña ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 57). [bildi, -di]*

Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 72). [bilinmez, -in, -mez, -]*

Şehüñ cümle müşkillerin ḥal ider
Virür ḳamu **bilmedigünden** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 42). [bilmedigünden, -me, -dü, -gü, -n, -den]

Ḳamu elsine saña maʿlūm olur
Süleymān olan ḳuş dilini **bilür** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 100). [bilür, -ür]*

Budur **bildügimüz** bizüm ve's-selām
Bilür bāḳisin şāh temme'l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 325). [bildügimüz, -düg, -i, -müz]

Berāber degül bilmeyenle **bilen**
Silaḥşör osa ḫūb olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 205). [bilen, -en]*

İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile ḥadden füzūn
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [bilinmez, -in, -mez, -]

Berāber degül **bilmeyenle** bilen
Silaḥşör osa ḫūb olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 205). [bilmeyenle, -me, -yen, -le]*

ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne var kimsede kimse **bilmez** şehā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 98). [bilmez, -mez]

Ġanīnüñ faḳīrüñ **bilüp** ḥālini
ʿAbeş ḫarc ḳılma ġazā mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 163). [bilüp, -üp]*

Çü murdār ola lehce gelmez hüner
Bilür bir naẓar görse şāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 188). [bilür, -ür]

Budur bildügimüz bizüm ve's-selām
Bilür bāḳisin şāh temme'l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 326). [bilür, -ür]

Benüm **bildügüm** budur iy şehriyār
Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [bildügüm, -düg, -üm]*

Ne **bildüñ** yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [bildüñ, -dü, -n]*

Yoḳ anuñ vücūdını **bilmez** beşer
Virürler ṣıfātından ammā ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 119). [bilmez, -mez]*

Muḳarrer **bilüp** itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 53). [bilüp, -üp]*

Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḫabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [bilüp, -üp]*

Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 213). [bilüp, -üp]*

Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 140). [bilür, -ür]*

Żuʿā eyleyüp didi kim iy rasūl
Direm **bildigüm** olma ammā melūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 22). [bildigüm, -dig, -üm]

Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde **bilem** iy emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [bilem, -em]

Muḫalled şanur **bilmeyen** ʿālemi
Velī ejdehādur yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 101). [bilmeyen, -me, -y, -en]*

Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫ̬ʷīş
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [bilüp, -üp]*

Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz **bilür** bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [bilür, -ür]*

Bilürsin ki yoḳ bende-i bī-ḫaṭā
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 45). [bilürsin, -ür, -sin]*

Bilürsin bu meşhūrdur Ḫusrevā
Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 147). [bilürsin, -ür, -sin]*

Bilürsin bu gerdūn-ı merdüm-firīb
Her anda ider niçe vaż̌ʿ-ı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 215). [bilürsin, -ür, -sin]*

Didüm **bildügümi** ben iy tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 53). [bildügümi, -düg, -üm]*

Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer kim **bilür** ne ṭoġarsa gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 68). [bilür,]

Ne reng idügin **bilmeyen** sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 191). [bilmeyen, -me, -y, -en]*

Ki kānī anuñ levḥ-i maḥfūẓdur
Bilür ḳadrini her ki maḥfūẓdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 4). [bilür, -ür]*

Yola çıḳanuñ ḥālini kim **bilür**
Nicesi gelürse nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 111). [bilür, -ür]*

Bilürsin ki ferzendüm İskenderūs
İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 103). [bilürsin, -ür, -sin]*

Ferāset ile **bildi** bende degül
Ser-efrāza beñzer figende degül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 147). [bildi, -di]*

Göricek şehi **bildi** ol pür-hüner
Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [bildi, -di]*

Bilür ʿumḳını vü mesālikleri
Muvāfıḳları vü mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 29). [bilür, -ür]*

Budur ḥażretüñe hemānā ḫaber
Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 144). [bilür, -ür]*

Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ **bilür** budur ol tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [bilür, -ür]

Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur ḥişşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 299). [bilür, -ür]*

Oḳuyup anı vāriş-i Key-ḳubād
Bilür yapmış ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 354). [bilür, -ür]

Göricek ḳamusı olur vehm-nāk
Bilürler olurlar şavaşda helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 72). [bilürler, -ür, -ler]*

Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
Ne şorbā ne büryān **bilürler** ne nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [bilürler, -(ü)r, -ler]

Melek işidüp **bildi** itmiş günāh
Duʿā eyleyüp oldı pes ʿöẕr-ḫ̬ʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 255). [bildi, -di]*

Velīkin göricek ala rāygān
Bilinmez bahā-yı metāʿ-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 174). [bilinmez, -in, -mez, -]*

Ġıdāmuz hemīn ḥūtdur Ḫusrevā
Daḫı **bilmezüz** andan artuḳ ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 390). [bilmezüz, -mez, -üz]*

Sürūşı göricek olur şāh şād
Bilür kim bulur bāb-ı muʿlaḳ güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 116). [bilür, -ür]*

Bilüp ḥāl-i Yeʾcūcı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp leşkerin oldı kūha revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 71). [bilüp, -üp]*

Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
Ne cānibdedür **bilmediler** o ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 248). [bilmediler, -me, -di, -ler]*

Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu hemīn
Daḫı kār **bilmezler** iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 114). [bilmezler, -mez, -ler]*

Bilüp bunlaruñ ḥālini şehriyār
Didi kim zihī ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 81). [bilüp, -üp]*

Çü ḳāḍī Ḫudādur ne lāzum beşer
Bilür her ne kim işlesüñ ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 64). [bilür, -ür]*

Bilür gitdügi yolı yine hemīn
Yañılmaz ṭarīḳını iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 117). [bilür, -ür]*

Bilür şāhuñ ol itdügi maṭlabı
İder şīşesin pür ṣudan ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 237). [bilür, -ür]*

Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
Bilür şāha ol ṣu degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 244). [bilür, -ür]*

Bilür şeh daḫı vaḳt olmış yaḳīn
Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 263). [bilür, -ür]*

Ḳafeṣdür **bilürsin** saña zindelik
Neden ola maḳṣūd pāyendelik *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 255). [bilürsin, -ür, -sin]*

Teʾemmül idüp **bildi** ṣāḥib-ḳırān
Ki bu żaʿfdan virür elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 147). [bildi, -di]*

Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh olan
Bile tā ḥaḳīḳatsiz imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 10). [bile, -e]*

Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl degül
Zeri **bilmeyen** fażla fāżıl degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 14). [bilmeyen, -me, -y, -en]*

Nedür **bilmez** aṣlın benī ādemi
Ṣanur gördügi gibi bu ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 55). [bilmez, -mez]*

Bilür kim budur remz ehl-i nücūm
Tamām oldı ʿömr irdi ol vaḳt-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 153). [bilür, -ür]*

Ḳomadı ṭabībine k'ide devā
Bilürdi ki bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 156). [bilürdi, -ür, -di]*

Kelāmuñ **bilen** ḳadrini ehl olur
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı cehl olur *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 85). [bilen, -en]*

Bu ẕevḳi **bilen** yine rūḥānīdür
Ṣaḳın ṣanma kim ḥaẕẕ-ı nefsānīdür *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 87). [bilen, -en]*

Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl olur
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı cehl olur *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 86). [bilüp, -üp]*

Kerīm olan eyler bu ʿöẕri ḳabūl
Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 124). [bilür, -ür]*

bil-: *1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.*

Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 88). [bilemez, -emez]*

Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
Anı **bilmede** ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 132). [bilmede, -me, -de]*

Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña **bil** ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [bil,]*

Ḫudāyı Ḫudā **bil** Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 449). [bil,]*

Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp **bil** rasūli Ḫalīl
V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [bil,]*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir **bile** Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [bile, -e]*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile ḫayrı ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [bile, -e]*

Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde müdām ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 41). [bile, -e]

Ḫaḳı Ḫaḳ **bilüp** bil rasūli Ḫalīl
V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [bilüp,]*

Cevābın **bilüp** peyküñ ol tāc-dār
Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [bilüp,]*

Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir **bil** şehā
Dilerseñ kim ortada ceng olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [bil,]

Behāyim gibidür **bil** Etrāki heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [bil,]

Gerek Türk ḫaylinden itmek ḫaẕer
Şehā **bil** ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [bil,]

Çü **bildüm** ki şehlüḳde inbāz var
Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [bildüm, -dü, -m]

Ne deñlü ki saʿy eyler ise fuḥūl
Anı **bilmede** ḳāṣır olur ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 162). [bilmede, -me, -de]*

Günāhın **bilüben** ola ʿöẕr-ḫᵛāh
Hemīn itmemiş gibi olur günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1129). [bilüben, -üben]*

Bilürsin günāh eylemedüm beni
İşüm cüst ü cū eylemedür seni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 569). [bilürsin, --ür, --sin]*

Benüm olduġum şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Kerāmāt-ı dīnden-dürür **bil** ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 70). [bil,]

Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi ammā ki destinde **bīl**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [bīl,]

Nedür **bilmezem** şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 355). [bilmezem, -mez, -em]*

Ḳamu ḫayr işi **bil** Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [bil,]

Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim **bilmeye** Ḫaḳḳı ḫayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 230). [bilmeye, -me, -ye]

Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
Oturdı maḳāmın **bilüp** ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 128). [bilüp,]

Ḫaḳuñ maḥzeni anları **bil** hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [bil,]*

ʿAdūyı eger mūr ise pīl **bil**
Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [bil,]*

Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [bile, -e]*

Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi yaḳın aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 142). [bilürdi, -ür, -di]*

Görüp yolların tā ki ḫālin **bile**
Zevāli nedendür kemālin **bile** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 231). [bile, -e]*

Görüp yolların tā ki ḫālin **bile**
Zevāli nedendür kemālin **bile** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [bile, -e]*

Nice siḥr **bil** kim kerāmetdür ol
Velī olduġına ʿalāmetdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 3). [bil,]*

Ḫıżır çeşmesi kim virür zindegī
Nice zindegī **bil** ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 10). [bil,]*

İder çünki pervāne şemʿa ziyān
Ziyānını aşşı **bil** anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 28). [bil,]*

Ki meh-veş vire tīre içre żiyā
Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 140). [bile, -e]*

Bu devre irince zamān kim **bile**
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 33). [bile, -e]*

Bilürdi nebī mevti ʿayn-ı viṣāl
Dil-i rūşeni dutdı fi'l-cümle hāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 211). [bilürdi, -ür, -di]*

bildir: *Bildirmek.*

Bilen **bildiren** enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 219). [bildiren, -en]*

bildir: *Bildirmek.*

Bilen **bildiren** enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 219). [bildiren, -en]*

bile: *Dahi, de.*

Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
Yanınca **bile** kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 382). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
Yanınca **bile** kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 382). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Neye mālik ise hep ol şehriyār
Getürür **bile** itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 420). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Neye mālik ise hep ol şehriyār
Getürür **bile** itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 420). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Temāşāya ol server-i ser-firāz
Bile oynadur niçe yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Temāşāya ol server-i ser-firāz
Bile oynadur niçe yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Ne deñlü ki cūyende segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 128). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Ne deñlü ki cūyende segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 128). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
Ne cennet **bile** ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
Ne cennet **bile** ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al Muhanṭās iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al Muhanṭās iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Perende devende ḳamu bī-naẓīr
Bile pīş-keş itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 172). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Perende devende ḳamu bī-naẓīr
Bile pīş-keş itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 172). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

Mekānına geldi binüp pādişāh
Yanında **bile** ol güneş yüzlü māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [bile,]

bile: *Birlikte, beraber.*

Mekānına geldi binüp pādişāh
Yanında **bile** ol güneş yüzlü māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [bile,]

bile: *Dahi, de.*

Bu bār-ı girān ile iy tāc-ver
Ṣırāṭı nice ide **bile** güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 194). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Bu bār-ı girān ile iy tāc-ver
Ṣırāṭı nice ide **bile** güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 194). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber, yanında.*

Bilesinde balı vü nūşunda nʿīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [bilesinde, -si, -n, -de]*

bile: *Birlikte, beraber, yanında.*

Bilesinde balı vü nūşunda nʿīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [bilesinde, -si, -n, -de]*

bile: *Dahi, de.*

Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti evveline **bile** pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti evveline **bile** pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Seni **bile** alup olalum revān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 287). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Seni **bile** alup olalum revān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 287). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām
Ne ḫıdmet buyursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 27). [bile,]

bile: *Dahi, de.*

Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām
Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 27). [bile,]

bile: *Dahi, de.*

Didügim diyesin **bile** şehriyār
İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 173). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Didügim diyesin **bile** şehriyār
İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 173). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Görüp cūşına oldı defʿi süvār
Bile bindi üç biñ yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 238). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Görüp cūşına oldı defʿi süvār
Bile bindi üç biñ yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 238). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

İdüp taḫta-i keştīyi pīle-bār
Getürdür **bile** Ḫusrev-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 290). [bile,]*

bile: *Birlikte, beraber.*

İdüp taḫta-i keştīyi pīle-bār
Getürdür **bile** Ḫusrev-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 290). [bile,]*

bile: *Dahi, de.*

Żarūrī olanı **bile** aldı heb
Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 131). [bile,]

bileg: *Bilek:Elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.*

Gümüş **bilegi** ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 637). [bilegi, -i]*

bileg: *Bilek:Elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.*

Gümüş **bilegi** ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 637). [bilegi, -i]*

bilesince: *Yanında, beraberinde.*

Getürdi **bilesince** ferruḫ Hümā
Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 33). [bilesince,]*

Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya şāh
Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 218). [bilesince,]*

Şehi ḳarşular begler ile hemān
Sipeh yoḳ **bilesince** ancaḳ mihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 422). [bilesince,]

Bu şevket ile gitdi ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn **bilesince** oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 146). [bilesince,]*

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Çü devlet gele çoḳ **bilinür** sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [bilinür, -ür]

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Çü devlet gele çoḳ **bilinür** sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [bilinür, -ür]

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Ne yüz gösterür göre kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 58). [biline, -e]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Ne yüz gösterür göre kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 58). [biline, -e]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile **bilinür** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [bilinür, -ür]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile **bilinür** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [bilinür, -ür]*

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna **bilinmezdi** hergiz ʿaded
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [bilinmezdi, -mez, -di]

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna **bilinmezdi** hergiz ʿaded
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [bilinmezdi, -mez, -di]

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Ḫaḳāyıḳ **biline** çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [biline, -e]

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Ḫaḳāyıḳ **biline** çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [biline, -e]

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 185). [biline, -e]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 185). [biline, -e]*

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 186). [bilinür, -ür]*

bilin-: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 186). [bilinür, -ür]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [bilinür, -ür]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [bilinür, -ür]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Bilinen bu ʿaḳl ile iy pādişāh
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [bilinen, -en]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Bilinen bu ʿaḳl ile iy pādişāh
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [bilinen, -en]*

bilin: *Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.*

Bilinseydi eczā-yı ḫāk-i siyāh
Dinilürdi her cüzʾī bir nām-ı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 31). [bilinseydi, -se, -y, -di]

bilinmez olup: *Bilmeme, idrak edememe, fark edememe durumu. Her şeyin birbirine karışması.*

Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 189). [bilinmez olup, -up]*

bilürem: *Anlamak, bilmek, farkında olmak.*

Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
Velī luṭfuña daḥı yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 65). [bilürem,]*

bilūrīn-şikem: *Billur gibi karın.*

Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [bilūrīn-şikem,]*

bilūrīn-şikem: *Billur gibi karın.*

Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [bilūrīn-şikem,]*

bīm: *Korku.*

Anı ṣaḳınup **bīmden** Zühre çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 53). [bīmden, -den]*

bīm: *Korku.*

Anı ṣaḳınup **bīmden** Zühre çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 53). [bīmden, -den]*

bīm: *Korku.*

Eger müştümi görse diyü sepīd
Ola **bīmden** beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1058). [bīmden, -den]*

bīm: *Korku.*

Eger müştümi görse diyü sepīd
Ola **bīmden** beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1058). [bīmden, -den]*

bīm: *1. Korku. 2. Tehlike.*

İder şöyle gülbang ḫārā-şikāf
Ki **bīm** ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 520). [bīm,]*

bīm: *1. Korku. 2. Tehlike.*

İder şöyle gülbang ḫārā-şikāf
Ki **bīm** ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 520). [bīm,]*

bīm: *1. Korku. 2. Tehlike.*

Ḳaçan dursa bir yirde lenger-miṣāl
Virürlerdi **bīm** ile biñ iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 156). [bīm,]*

bīm eyleyem: *Korkmak.*

Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [bīm eyleyem, -yem]*

bīm idüp: *Korkmak.*

Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm
Buyurdı bezer bir sipāh-ı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 545). [bīm idüp, -üp]*

bīm ḳılup: *Korkmak, ürkmek, çekinmek.*

Ḳılup ol selāṭīne ṣalmaġa bīm
Ḳışāş-ı ʿadū sünnet oldı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1155). [bīm ḳılup, -up]*

bīmār-ı hindī: *Hintli hasta.*

Lekedler yiyüp esblerden zemīn
Çü **bīmār-ı Hindī** ider āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 314). [bīmār-ı hindī,]*

bī-mecāl: *Mecalsiz, kuvvetsiz, dermansız.*

Eger **bī-mecāl** ise şāh-ı cihān
İdelüm şehin-şāha taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 397). [bī-mecāl,]*

bī-mecāl: *Mecalsiz, kuvvetsiz, dermansız.*

Eger **bī-mecāl** ise şāh-ı cihān
İdelüm şehin-şāha taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 397). [bī-mecāl,]*

bī-meẕāḳ: *Zevk bilmez, tadını anlamaz (kimse) II rakip.*

İdem raġmına **bī-meẕāḳuñ** tehī
Gele cevdet ü ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 665). [bī-meẕāḳuñ, -uñ]*

bī-mezāk: *Zevk bilmez, tadını anlamaz (kimse) II rakip.*

İdem raġmına **bī-meẕāḳuñ** tehī
Gele cevdet ü ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 665). [bī-meẕāḳuñ, -uñ]*

bīm-i cān: *Can korkusu.*

Ḫuṭūr itmeye ḫāṭıra **bīm-i cān**
Zemînden olınmaya farḳ āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 127). [bīm-i cān,]

bīm-i ḥadeng: *Okun korkusu.*

Ne **bīm-i ḥadeng** ü ne vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 199). [bīm-i ḥadeng,]

bīm-i ḥaḳ: *Allah korkusu.*

Dilüñden şaḳın gitmesün **bīm-i Ḫaḳ**
Ḳo ḥāli vü al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 655). [bīm-i ḥaḳ,]*

bīm-i şemşīr: *Kılıç korkusu.*

Muʿīn ol ki bu çoḳ ṣūret-perest
Bula **bīm-i şemşīr** ile hep şikest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 268). [bīm-i şemşīr,]

bin: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

Bu rāy ile **bindi** cihān-pehlevān
Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [bindi, -di]*

Murād atına **bindürür** gāh çüst
Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 3). [bindürür, -dür, -ür]

Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaṣma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [biner, -er]*

Biner leşker-i şāh-ı īrān-zemīn
Olur āsumān u zemīn āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 125). [biner, -er]*

Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi nīz aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 531). [binüp, -üp]*

Binüp leşker ile ider ol daʿazm
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [binüp, -üp, -]*

Binüp ḳarşular cümle erkān-ı Hind
Olup encümen merdüm-i Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 921). [binüp, -üp, -]

İki yañadan **bindi** çünki sipāh
Yine ṭoldı tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 97). [bindi, -di]*

Geyer bir münaḳḳaş zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 178). [biner, -er]*

Meger olʿadūsı şeh-i şīr-gīr
Biner faḥle kim eyleye dār-ı gīr
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 10). [biner, -er]

Sözini ḳabūl eyleyüp **bindi** şāh
Süvār oldı şāh ile cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 17). [bindi, -di]*

Mekānına geldi **binüp** pādişāh
Yanında bile ol güneş yüzlü māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 175). [binüp, -üp, -]

Süvār oldı çün gāv-serāsīme şāh
Görüp anı **bindi** ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 284). [bindi, -di]*

Ulu oġlı Aṭvās iderʿazm-i ceng
Biner şīre ejder elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [biner, -er]*

Biner cümlesi ittifāḳī fuḥūl
Çü ḳavm-i Benī Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 301). [biner, -er]*

Görür itmege kendü ile meṣāf
Sipihre **binüp** geldi bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 428). [binüp, -üp, -]

Görüp cūşına oldı defʿi süvār
Bile **bindi** üç biñ yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 238). [bindi, -di]*

Yatup ol gice şehrde şehriyār
Seḥerden **biner** yüklenür cümle bār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 224). [biner, -er]

Gürūhı görüp eyledi emr şāh
Silāḥa girüp **bindi** cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 66). [bindi, -di]*

Binüp Ḫıżr u İlyās oldı revān
Belirmez Sikenderden ammā nişān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 239). [binüp, -üp, -]

bin: *Bin (kişi); pek çok (kişi), çok sayıda (kişi).*

Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz **biñinüñ** birisinde yay
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 218). [biñinüñ, -i, -nüñ]

bin: *1. 1000 sayısı. 2. "Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

Eger bir ḳalemde ola **biñ** zebān
Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 7). [biñ,]

Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki **biñ** cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [biñ,]*

Bulup ḳuvvet-i ḳalb anuñla sipāh
İderler niçe **biñ** ʿadūyı tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 296). [biñ,]*

Eger açsa meydānda bir peşşe per
İder anı **biñ** tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [biñ,]*

Şerefligine **biñ** var ola cihāt
Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 233). [biñ,]

Yidi yüz **biñ** er ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [biñ,]*

Daḫı Hindi **biñ** nār-pistān-nigār
Ki her biri dil murġın eyler şikār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 505). [biñ,]

Biten her çemende osa **biñ** zebān
İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [biñ,]

Eger **biñ** yıl içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [biñ,]

Getürdiler ol şūḫı **biñ** nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [biñ,]*

Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
Deger eñ kemīn tārı **biñ** Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [biñ,]

Gerek pīl-i Hindī gerek deşti-şīr
Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 118). [biñi, -i]*

İdüp ikisi daḫı **biñ** dürlü lāf
Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [biñ,]*

Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter **biñine** bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [biñine, -i, -n, -e]*

Yürür leşker ardınca **biñ** pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [biñ,]

Otuz kerre yüz **biñe** irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [biñe, -e]*

Ḳo ol sözi kim ola andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 320). [biñin,]

Getürdi ference şehi **biñ** gemi
Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [biñ,]*

Ḳaçan dursa bir yirde lenger-miṣāl
Virürlerdi bīm ile **biñ** iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 156). [biñ,]*

Yapan itmiş ol şehre **biñ** ʿālī bāb
Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [biñ,]*

Geçer **biñ** belā ile ol yiri şāh
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [biñ,]*

bin-: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [biner, -er]

bin-: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [biner, -er]

bin-: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

Ḳoyup ḫaylini anda ṣāḥib-ḳırān
Olur mādiyāna **binüben** revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 144). [binüben, -üben]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Yapub bir **bināyı** ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [bināyı, -y, -ı]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Yapub bir **bināyı** ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [bināyı, -y, -ı]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde **binā** vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [binā,]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde **binā** vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [binā,]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt
Ser-ā-ser **bināsı** zer ü sīm ḫışt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 156). [bināsı, -sı]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt
Ser-ā-ser **bināsı** zer ü sīm ḫışt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 156). [bināsı, -sı]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Leẕīẕ olsun ābı **bināsı** ḳadīm
Gerek vüsʿati k'ola nefʿi ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [bināsı, -sı]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Leẕīẕ olsun ābı **bināsı** ḳadīm
Gerek vüsʿati k'ola nefʿi ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [bināsı, -sı]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 171). [binā,]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 171). [binā,]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Binā olsa üstinde dutmaya mīl
Yanında degül mūr mānend-i pīl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 225). [binā,]

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Ḫadīd ile bunda yapam bir **binā**
Ki irişmeye ḫaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 89). [binā,]*

binā: *Yapı, inşa edilmiş.*

Olur bir **binānuñ** esāsı çü āb
ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 101). [binānuñ, -nuñ]*

binā eyledi: *İnşa etmek, yapmak.*

Ne deñlü ki var ise yaḳdı künişt
Mesācid **binā eyledi** çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 6). [binā eyledi, -di]*

bī-naṣīb: *Nasipsiz, talihsiz.*

Ḳoyup kāmil üstādı ol **bī-naṣīb**
Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [bī-naṣīb,]*

bî-naṣîb: *Nasipsiz, talihsiz.*

Ḳoyup kāmil üstādı ol **bî-naṣîb**
Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [bī-naṣīb,]*

bî-naṣîb itme: *Nasipsiz etmek. || Nasipsiz hâle getirmek.*

Şehā çün gele mülkiñe bir ġarīb
Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 36). [bī-naṣīb itme, --me]*

bināy-ı dehr: *Dünya alemi, dünya binası.*

Yapup pul ṣu yüzinde **bināy-ı dehr**
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı baḥr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [bināy-ı dehr,]

bî-nazîr: *Eşi benzeri olmayan.*

Biri birisinden çe ger dil-peẕīr
Birisi velīkin ḳatı **bī-naẓīr** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 102). [bī-naẓīr,]*

Perende devende ḳamu **bī-naẓīr**
Bile pīş-keş itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 171). [bī-naẓīr,]*

bînende: *Gören (kimse), görücü, Uyanık (kimse), basîretli.*

Bu maḳlūḳ olan cümle **bînendeye**
Şehādet ider Āferīnendeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 97). [bînendeye, -y, -e]*

bî-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Kimine viren ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl ile **bī-nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 142). [bī-nevā,]*

bī-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Kimine viren ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl ile **bī-nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 142). [bī-nevā,]*

bî-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder müflis ü **bî-nevāya** ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 24). [bī-nevāya, -y, -a]*

bî-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder müflis ü **bî-nevāya** ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 24). [bī-nevāya, -y, -a]*

bī-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Nevāñ ile ben de bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam **bī-nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 126). [bī-nevā,]*

bī-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Nevāñ ile ben de bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam **bī-nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 126). [bī-nevā,]*

bî-nevā: *Nasipsiz, mahrum, sessiz.*

Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur **bî-nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 66). [bī-nevā,]*

bīnī vü gūş: *Burun ve kulak.*

Zemīn sīnelerden olup taḫte-pūş
Pür olmışdı meydān **bīnī vü gūş**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 304). [bīnī vü gūş,]

bī-nişān: *Belirsiz.*

Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol **bī-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [bī-nişān,]*

bî-nişân: *Nişansız, işâretsiz.*

Nişānı çe ger çoḳ velī **bī-nişān**
Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [bī-nişān,]*

bī-niyāz: *Niyazsız, ihtiyaçsız, müstağni.*

Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
Velī cümleden ḫażretüñ **bī-niyāz**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 40). [bī-niyāz,]

Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
Beni kim olam ḫalḳdan **bī-niyāz**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 54). [bī-niyāz,]

Elümde ʿalem ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿālemde eyler beni **bī-niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 26). [bī-niyāz,]*

Cihān şehliği olmadur **bī-niyāz**
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 23). [bī-niyāz,]

Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān ile **bī-niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 282). [bī-niyāz,]*

Yed'olanını dime zinhār az
Ki daḫı ziyāde ide **bī-niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 74). [bī-niyāz,]*

Müeyyed idüpdür beni **bī-niyāz**
Ki oldum bu resm ile gerden-fırāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 301). [bī-niyāz,]

İdüp ḫoş-dil elçiyi ol ser-fırāz
İder sīm ü zerden anı **bī-niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 376). [bī-niyāz,]*

Ya taḫt ola ya baḫt iy ser-fırāz
Görelüm nice emr ider **bī-niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 696). [bī-niyāz,]*

Didi müjde olsun eyā ser-fırāz
Yine virdi nuṣret saña **bī-niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 280). [bī-niyāz,]*

bī-niyāz olur: *Duasız, ihtiyaçsız olmak.*

Çü bir şaḫṣa Yezdān ola kār-sāz
Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 248). [bī-niyāz olur, -ur]*

bir: *Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

Meger **bir** gice māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 1). [bir,]*

Varur **bir** yire yoḳ zemīn ü semā
Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 129). [bir,]*

Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes **bir** ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [bir,]

Bu kez ikimüzden **birimüz** ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [birimüz, -i, -müz]*

Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
Biri **birine** irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 496). [birine, -i, -n, -e]*

Döküp biri **birine** dāmen sipāh
Olup biri **birine** püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [birine, -i, -n, -e]*

Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi **birine** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [birine, -i, -n, -e]*

Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
Daḳındı biri **birine** bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [birine, -i, -n, -e]*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her **birine** bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 96). [birine, -i, -n, -e]*

Velī bende dört nesne var iy emīr
Bulınmaz cihānda **birine** naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 528). [birine, -i, -n, -e]*

Gelüp ceng meydānına iki şāh
Ḳonar biri **birine** ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 512). [birine, -i, -n, -e]*

Geyer her biri bir **birinden** ṣemīn
Meh-i evc-i ḥüsn āfītāb-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 137). [birinden, -i, -n, -den]*

İder cümle eşyā vişālin ṭaleb
Müyesser degül **birine** bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 136). [birine, -i, -n, -e]*

Birine degül gerçi ḳıymet cihān
Velī beẕl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 9). [birine, -i, -n, -e]*

Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki **birine** şāh ola İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 94). [birine, -i, -n, -e]*

Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
Ki her ḳavm biri **birinden** ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 38). [birinden, -i, -n, -den]*

Eger her **birinden** virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr ile ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 39). [birinden, -i, -n, -den]*

Gider **birine** Ḫıżr **birine** şāh
Naṣīb eyledi Ḫıżra ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 205). [birine, -i, -n, -e]*

Gider **birine** Ḫıżr **birine** şāh
Naṣīb eyledi Ḫıżra ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 205). [birine, -i, -n, -e]*

Gezer gelle gelle olup gūsfend
Şobānı yoḳ irmez **birine** gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 40). [birine, -i, -n, -e]*

Birinden girüben **birinden** çıḳar
Gerek nākes olsun gerek muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 127). [birinden, -i, -n, -den]*

Birinden girüben birinden çıḳar
Gerek nākes olsun gerek muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 127). [birinden, -i, -n, -den]*

Degül mülk ü manṣıb çün iy şehriyār
Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 52). [birine, -i, -n, -e]*

bir: *Aynı, ortak.*

Tamām ile **bir** mi olur nā-tamām
Müsāvī midür puḫte ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 189). [bir,]*

bir: *Bir, bir tane.*

Yapub **bir** bināyı ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [bir,]*

İdüp **bir** yiri iḫtiyār iki şāh
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 31). [bir,]*

Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaṣt **bir** māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [bir,]*

Bir avuc kişidür sipāh-ı ʿadū
Ḳamu cāndan olduġ içün ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 309). [bir,]*

Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar **bir** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 316). [bir,]*

O leşkerde var idi **bir** pehlevān
Ki muştına döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [bir,]*

Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper çarḫı çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 389). [bir,]*

Kime ursa **bir** ḍarb-ı tīġ ol dilīr
İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [bir,]*

O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
Şehī gösterür yine **bir** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [bir,]*

Dönüp **bir** ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [bir,]*

Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder **bir** niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 494). [bir,]*

Varup **bir** ḥişārı idindi penāh
Yine beglere nāme gönderdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 497). [bir,]

Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [bir,]*

Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi **bir** tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [bir,]

İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı **bir** dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [bir,]*

İdem **bir** daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde tūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 581). [bir,]*

Başılmış iken gāh olur **bir** sipāh
Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [bir,]*

Ya **bir** ad idevüz vire ya baş
Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [bir,]*

Ki **bir** nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [bir,]*

Eger açsa meydānda **bir** peşşe per
İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [bir,]*

İderseñ anuñ ile **bir** daḫı ceng
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [bir,]*

Ḳavī oldı varduḳca ol **bir** żaʿīf
Olamaz imişüz biz aña ḫarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [bir,]*

Yanında şehüñ var idi **bir** cuvān
Suḫen-gūy u dānā vü gevher-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [bir,]

Niçe **bir** ola ara yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [bir,]*

Gelicek **bir** iş başa iy tāc-dār
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [bir,]*

Bir ay olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [bir,]*

Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
Ne mümkin ki uġraya yaḳın **bir** er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [bir,]

Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya **bir** iş aşam ya virem bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [bir,]

Cevābın alup elçi oldı revān
Oturdı **bir** ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 804). [bir,]*

Hele ben de ṣabr ideyim **bir** zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [bir,]*

Velī **bir** gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḫaẓer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [bir,]*

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola **bir** dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [bir,]

İdüp cemʿ **bir** daḫı cenge sipāh
Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 865). [bir,]*

Ḳılalum anuñ ile **bir** dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 961). [bir,]*

İderken Sikender **biri** ile ḫarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 407). [biri, -i]*

Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür her **biri** māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [biri, -i]

Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 470). [biri, -i]*

Bu kez ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 964). [biri, -i]*

Biri minnet ile **birin** şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [birin, -i, -n]*

Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden **bir** nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [bir,]

Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [bir,]*

Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine **bir** eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 160). [bir,]*

Bir elinde gürz ü birinde siper
İder ḫaṣmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [bir,]*

Geyer **bir** münaḳḳaş zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [bir,]*

Eyer ḳaşına bağlamış **bir** kemend
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [bir,]*

Gire çünki **bir** revzeneden sinān
Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 235). [bir,]

ʿAlemdāra **bir** tīġ urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [bir,]*

Ḳoyup **bir** yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 327). [bir,]*

Birisi daḫı urdı **bir** zaḫm-ı tīġ
Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 331). [bir,]*

Eger **bir** ḳuluña dilersem ziyān
Benüm başuma itme benden gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 401). [bir,]

Gele andan ola ki **bir** şehriyār
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [bir,]*

Daḫı **bir** murādum bu iy pādişāh
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [bir,]*

Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
Şehüñ urdı pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 329). [birisi, -i, -si]*

Birisi daḫı urdı bir zaḫm-ı tīġ
Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 331). [birisi, -i, -si]*

Bulınur ise **bir** ḫazīni eger
Ben olam bu ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 75). [bir,]

Ki her kungurın **bir** melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [bir,]

Güneş aña **bir** şemsedür zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḫalḳa-vār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [bir,]

Hemīn ḫāne-i çīndür **bir** ṭarāf
Ḫaṣāsı münevver çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 157). [bir,]

Degül pādişeh **bir** ḳuluñdur faḳīr
Anı rūz-ı maḥşerde itme ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 239). [bir,]*

Ne miḳdārum ola **bir** avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [bir,]*

Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
Baña **bir** zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [bir,]*

ʿİvaż **bir** bede eyleyem yine bed
İdem līk **bir** nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [bir,]*

ʿİvaż **bir** bede eyleyem yine bed
İdem līk **bir** nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [bir,]*

Bir elüm bulutdur biri āfitāb
Ṣaçar biri āteş ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [bir,]*

İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz
Biri pest dildür biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 140). [biri, -i]*

İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz
Biri pest dildür **biri** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 140). [biri, -i]*

Bir elüm bulutdur **biri** āfitāb
Ṣaçar **biri** āteş ṣunar **biri** āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [biri, -i]*

Bir elüm bulutdur **biri** āfitāb
Ṣaçar **biri** āteş ṣunar **biri** āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 298). [biri, -i]*

Bir elüm bulutdur **biri** āfitāb
Ṣaçar **biri** āteş ṣunar **biri** āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 298). [biri, -i]*

Aña **bir** degül ʿişret iden hemān
Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 57). [bir,]

Yeñine çeküp destini her gedā
Virür şāḫda her çubuḳ **bir** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [bir,]*

İde tīr-keşin bād çün kim güşād
İder her **biri** fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 36). [biri, -i]*

Yine eyle **bir** naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 3). [bir,]*

Ḳona bāmına zāġ eger **bir** nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [bir,]*

Düşe çün sarāyına **bir** ince tār
Olur az zamān geçmedin zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [bir,]

İşigine yüz sürse **bir** ḫasta mūr
İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [bir,]*

Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
ʿAbeş geçmek içün olur **bir** zamān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 94). [bir,]

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine **bir** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 96). [bir,]*

Nice Rūm u īrān u Hindūstān
Bir avuc degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [bir,]

Bulur anda **bir** kūşe ḫūb u şerīf
Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [bir,]*

Oṭurur **bir** ay anda ṣāḥib-külāh
Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 243). [bir,]*

O serḥadde var idi **bir** şehriyār
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 245). [bir,]*

Bulurlar risālet içün **bir** cuvān
Suḫan-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 271). [bir,]

Bir iki gün olup şehe mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [bir,]*

Ḫudāmuz **bir** olduġı gibi hemīn
Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 287). [bir,]*

İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
Ki **bir** elçi geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 314). [bir,]*

Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre **bir** bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [bir,]*

İder beglere Keyd defʿi ḫaber
Ki ḥāżır oluñ irdi **bir** şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 390). [bir,]*

Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür **bir** cihān-gīr ü dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [bir,]

Ne ḫōşdur gelüp **bir** yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [bir,]*

Biri daḫı **bir** feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 549). [bir,]*

Biri **bir** cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [bir,]*

Olur sūrda **bir** ulu ictimāʿ
Ki Zühre çalup çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 569). [bir,]*

Görür **bir** perī kim perestārı ḫūr
Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [bir,]*

Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı **bir** hilāl
Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [bir,]*

Durup Keyd ile ʿişret itdi **bir** ay
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [bir,]*

Didi Keyde **bir** gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [bir,]

Varup ideyüm **bir** ġazā-yı ʿaẕīm
Ki andan ide ḫavfʿaẕm-i remīm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 691). [bir,]

Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn
Nebīmüz daḫı **birdür** iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [birdür, -dür]

Biri biri ardınca tāze kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [biri, -i]*

Biri **biri** ardınca tāze kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [biri, -i]*

İdüp her **biri** şāha yüz biñ duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 93). [biri, -i]*

İkisi daḫı şāḥib-i sikke şāh
Sürer her **biri** ṭarf-ı çarḫa külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 464). [biri, -i]*

Biri ḥażret-i ḫān-ı şāḥib-celāl
Ki ḳorḳar oḳından anuñ yüz Zāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 465). [biri, -i]

Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki andan ider ol dile iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 467). [biri, -i]*

Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
Ki her **biri** dil murġın eyler şikār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [biri, -i]

Biri duḫterümdür kenīzek şehā
Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [biri, -i]*

Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 549). [biri, -i]*

Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [biri, -i]*

Şalınmış benā-gūşına gūş-vār
Leʾālīsinüñ her **biri** şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 650). [biri, -i]*

Çü dil bir idüp idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz **birimüze** yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 170). [birimüze, -i, -müz, -e]*

Birindeki ol levḥa-i pür-güher
Hilāl idi taḳvīm içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 651). [birindeki, -i(n), -de, -ki]*

O devrden **birisi** daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 543). [birisi, -i, -si]

Yine eyle **bir** dilber ārāste
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 3). [bir,]*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki **bir** bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [bir,]*

Bir ay gice gündüz żıyāfet ider
Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [bir,]*

Yiyüp içdiler **bir** zamān iki şāh
Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [bir,]*

Durup ṣubḥ-dem **bir** gün ol iki şāh
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [bir,]*

Öñine eger gelse pīl-i demān
Hemīn **bir** kez ururdı gürz-i girān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [bir,]

Kime ḫışm ile göstereydi dehān
Hemīn **bir** naẕarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 158). [bir,]*

Ḳoyup zihde **bir** tīr şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [bir,]*

Durup **bir** gün İskender-i tāc-dār
Didi şāh-ı Müjdāda iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 203). [bir,]*

Olur yine **bir** vech ile encümen
Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [bir,]*

Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker her biri başına **bir** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [bir,]*

Varup ḳondı **bir** deşte ol encümen
Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [bir,]*

Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda **bir** çeşmesārı revān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [bir,]

Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür **bir** sipeh kim görinmez zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 106). [bir,]

Bir aylıḳ yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 113). [bir,]*

Egerçi ki her biri **bir** cān-sitān
Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [bir,]*

Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç ola mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [bir,]*

Ḫalīle inan Ḫaḳḳı **bir** bil şehā
Dilerseñ kim ortada ceng olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [bir,]

Bir iş ideyüm aña kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [bir,]*

İṭāʿat ide çünki **bir** şāha şāh
Küleh geymeden yegdür aña külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 449). [bir,]

Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm
Buyurdı bezer **bir** sipāh-ı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 546). [bir,]*

Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger **bir** gün olmazsa **bir** gün olur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [bir,]

Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger **bir** gün olmazsa **bir** gün olur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [bir,]

Geyer **bir** zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [bir,]

Diz urup ḳurar **bir** kemān-ı būs-vār
Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [bir,]*

Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki her biridür **bir** muṣavver ecel
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [bir,]

Eger gelse sencileyin **bir** çeri
Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 843). [bir,]*

Benüm boynuma şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Senüñ itmeye **bir** ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 852). [bir,]*

Arañuzda olsa eger **bir** dilīr
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 857). [bir,]

İşidüp çıḳar cenge **bir** pehlevān
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [bir,]*

Urar sīnesine anuñ **bir** sinān
Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 863). [bir,]*

Çıḳar yine **bir** pīl-i ṣāḥib-şükūh
Muḳābil olur aña mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 865). [bir,]*

Şeh-i Hind ile itmek içün meṣāf
Getürmişdi döşünde **bir** kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 868). [bir,]

Dönüp urdı **bir** gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [bir,]*

Urur aña **bir** tīġ ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [bir,]*

Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe **bir** biçersin bu ḫalḳa kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [bir,]

Cuvān-baḫta **bir** tīġ urur ol dilīr
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 907). [bir,]*

Bu ḳānunda var ḫaşmı **bir** nīk-nām
Olur ġāfil iken vurursa ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [bir,]*

Viren geçmiş efsānelerden ḫaber
Didi var imiş **bir** şeh-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1148). [bir,]

İdüp **bir** ḳavī-dest ḫaşmı esīr
İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1151). [bir,]*

Egerçi ki her **biri** bir cān-sitān
Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [biri, -i]*

Olayum dilāverlere genc-rīz
İde her **biri** cān u dilden sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 470). [biri, -i]*

Gelüp ceng meydānına iki şāh
Ḳonar **biri** birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 512). [biri, -i]*

Ayaḳlarınuñ her **biri** bāl idi
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 667). [biri, -i]*

İder her **biri** leşkerini alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 717). [biri, -i]*

Durur her **biri** hem-çün āhen-cidār
Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 719). [biri, -i]*

İdüben tekāverʿinānını süst
Biri daḫı meydāna ʿazm itdi çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 874). [biri, -i]*

Görüp anı ḫavf itdi Çīnī sipāh
Biri itmediʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 884). [biri, -i]*

İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
Bulamaz **biri** birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1004). [biri, -i]*

Biri birisīne uruban ḫadeng
İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [biri, -i]*

İdüp lālenüñ içini jāle pür
Biri cām-ı laʿlīn biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 14). [biri, -i]*

İdüp lālenüñ içini jāle pür
Biri cām-ı laʿlīn **biri** bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 14). [biri, -i]*

Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker her **biri** başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [biri, -i]*

Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki her **biridür** bir muṣavver ecel *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [biridür, -i, -dür]*

Bu kāfirler Allāhı tekẕīb ider
Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 702). [birin, -i, -n]*

Gözi her **birinüñ** çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 99). [birinüñ, -i, -nüñ]*

Geçer her **biriñüz** sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 739). [biriñüz, -i, -ñüz]*

Bir iḳlīmi feṯḥ itmege ol dilīr
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [bir,]*

Çü ḳalmaya benlikden aṣlā eṯer
Alam ʿālem-i ʿışḳdan **bir** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 8). [bir,]*

Gelüp şāha **bir** ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 9). [bir,]*

N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-firāz
Bir iki gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [bir,]*

İder dilberüñ her biri **bir** sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [bir,]*

Çalar çengde Zühre **bir** resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [bir,]*

Aşup **bir** ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [bir,]*

Çeker **bir** semend aña gerdūn-ḫırām
Ṣu gibi revān yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 157). [bir,]*

Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān devān
Degül aña **bir** ḫaṭve devr-i cihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 164). [bir,]*

İdüp ʿışret anuñ ile şehriyār
Dutar **bir** niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [bir,]*

İder ʿışret iki şeh-i bī-naẕīr
Bir oldı iki tāc u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [bir,]*

Muraṣṣaʿ libāce muraṣṣaʿ külāh
Olur her **birisi** sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 86). [birisi, -i, -si]*

Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her **birisi** çün teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [birisi, -i, -si]*

Biri birisinden çe ger dil-peẕīr
Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 102). [birisi, -i, -si]*

Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı her **bir** yañadan vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [bir,]

Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her **bir** kenār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [bir,]

Gerekdür bize līk **bir** pīşvā
Ola deştden Rūma dek reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [bir,]

Hemīn şeh ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn **bir** efgendeyem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 114). [bir,]

Geyer her biri **bir** birinden şemīn
Meh-i evc-i ḥüsn āfitāb-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 137). [bir,]*

Gelüp **bir** yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [bir,]*

ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne **bir** yaña çün gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [bir,]

Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
İder **bir** kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [bir,]*

Olup cemʿ **bir** yire oldı alāy
Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 303). [bir,]*

Girer çünki meydāna ol pīl-ten
Çıḳar Rūsdan daḫı **bir** ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [bir,]*

Urur aña **bir** tīġ-ı Hindī dilīr
Siper ḳarşu dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [bir,]*

Çıḳar Rūslardan yine **bir** Ḫıdīv
Ki görse ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [bir,]

Yine girdi meydāna **bir** nerre-şīr
Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [bir,]*

O serdārı **bir** tīr ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [bir,]*

Girer ṣoñra meydāna **bir** pehlevān
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 373). [bir,]

Görür gebr kim geldi **bir** Hindī fīl
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [bir,]

İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
Görür Ḳays kim geldi **bir** nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [bir,]

Urur kebre **bir** tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [bir,]*

Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [bir,]*

Görür itmege kendü ile meṣāf
Sipihre binüp geldi **bir** kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 428). [bir,]

Urur ṣoñra **bir** gürz aña şīr-gīr
Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [bir,]*

Urur aña **bir** nīze ol pehlevān
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 459). [bir,]*

Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür kim gelür cenge **bir** nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [bir,]

Şehin-şāha **bir** seng atar ol laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [bir,]

İder **bir** zamān bunlaruñ ile ceng
İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 571). [bir,]*

Getürdür aña şāh **bir** tercümān
Suḫen-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 611). [bir,]

Yaramaz iki kişiye **bir** beşer
Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [bir,]

Ḫuṣūṣā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ **bir** ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 636). [bir,]*

Bu ʿālem-durur ḫod gelür **bir** zamān
Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [bir,]*

Bilüp cümle esrārı ḫāmūş olam
Niçe **bir** zebān olayum gūş olam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 670). [bir,]

Birer ḍarb ile ol cihān-gīr şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [birer, -er]*

Birer ḫamle ile niçe nīze-dār
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 419). [birer, -er]*

Benī Aṣferi gördi elli dilīr
Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [birer, -er]*

Geyer her **biri** bir birinden ş̧emīn
Meh-i evc-i ḫüsn āfitāb-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 137). [biri, -i]*

Nice bendeler her **biri** pādişāh
Ṣaçı efser-i müşg-i zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 139). [biri, -i]*

Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül **biri** mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [biri, -i]

Çeküp Hindīlerden **biri** Hindī-tīġ
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 329). [biri, -i]

Urup her biri āleti rezme çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 370). [biri, -i]*

Urup her **biri** āleti rezme çeng
Biri **biri** ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 370). [biri, -i]*

Gidüp **biri** biri gelür yirine
Ziyāde sevinen ḳatı yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 645). [biri, -i]*

Gidüp **biri** biri gelür yirine
Ziyāde sevinen ḳatı yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 645). [biri, -i]*

Geyer ʿāṣıḳāne libāsını bih
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 72). [birisi, -i, -si]*

Birisi daḫı geldi ṣaldı semend
İder Hindī anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 343). [birisi, -i, -si]*

Aras Ṣaṭ aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar **bir** ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 102). [bir,]*

Zihī baḫt u devlet ki **bir** tāc-ver
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 147). [bir,]*

Muḫālif degül emrine kimse hīç
Ne mümkin ki **bir** şāh sarāyında pīç
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 154). [bir,]

Terennüm ḳıl iy muṭrib-i ḫōş-edā
Gerek nūş-ı cām idene **bir** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 188). [bir,]*

Meger **bir** gice ḫurrem idi cihān
Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [bir,]*

Turup **bir** ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [bir,]*

Der-āġūş idüp kimi **bir** nāzenīn
Kimi ṣubḥa dek ḫalḳuñ eyler enīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 25). [bir,]

Gelüp **bir** melek şāha virdi selām
Görüp şāh anı eyledi iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 37). [bir,]*

Ki maġribde var **bir** muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında **bir** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [bir,]*

Ki maġribde var **bir** muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında **bir** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 70). [bir,]*

Güneş doġduġı yirde var **bir** diyār
Anuñ müntehāsında **bir** şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [bir,]

Güneş doġduġı yirde var **bir** diyār
Anuñ müntehāsında **bir** şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [bir,]

Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün baña **bir** nāme yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [bir,]*

Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim her biri yaza **bir** dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [bir,]*

Ki her birisi ola **bir** yādigār
Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 151). [bir,]*

Çü nāyib ola Ḫaḳḳa **bir** şehriyār
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [bir,]*

Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [biri, -i]*

Biri Hābil ü **biri** Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [biri, -i]*

Yine gelmege eylemez **biri** cezm
İderler aña göre esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 143). [biri, -i]*

Sarāyında eyletdi **bir** būstān
Ki reşk eyleye aña bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 3). [bir,]*

Bulur şāh her ṭayrdan **bir** ṣafā
Kimi cilve-ger kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 7). [bir,]*

Ḳoyar **bir** ḫarāba anı şehriyār
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [bir,]*

Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ **bir** ḫarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [bir,]

Şehüñ emri ile gelüp üstād
İder ḫāyıṭ-ı bāġdan **bir** güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 56). [bir,]*

Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
Anı itdi **bir** peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 90). [bir,]*

Aristōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki **bir** yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [bir,]*

Eline alup ḫāme gevher-niṣār
İder ol da **bir** naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 110). [bir,]*

Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
Bir işde ḫaṭā olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [bir,]*

Deger māl-i ʿālem şehā **bir** ḫarīf
Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [bir,]*

Çü murdār ola lehce gelmez hüner
Bilür **bir** naẓar görse ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 188). [bir,]

Nedür bu cihān varlıġı **bir** ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [bir,]*

İşitdüm eyā şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Didi pīr-i dānende **bir** dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 246). [bir,]*

Ki var idi maġribde **bir** murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [bir,]*

Meger var imiş anda **bir** sülḥafāt
Ki ol cūy idi aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 255). [bir,]*

Saña fikr idelüm hele **bir** ṭarīḳ
Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 279). [bir,]*

Alup **bir** gez urına iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [bir,]*

İderken bu ḥāliyle bunlar sefer
İder **bir** kimesne bu ḥāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 298). [bir,]*

Bu ne ḥikmet olur ki **bir** ḳaṭre ḳan
Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [bir,]

Muġannī vü sāḳī gerek sāde-rū
Ola her **biri** serv-ḳad müşg-bū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 406). [biri, -i]*

Meger Hind mülkine iy şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ **biri** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 2). [biri, -i]*

Olup aña maʿlūm iki mekān
Olur āḫıret **biri** biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 76). [biri, -i]*

Olup aña maʿlūm iki mekān
Olur āḫıret **biri** biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 76). [biri, -i]*

Ḳo ol sözi kim ola andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle **birin** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 320). [birin, -i, -n]

Varur kim ide **bir** marīża devā
Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 3). [bir,]*

Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe **bir** olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [bir,]*

Ṭabībe ider **bir** marīż iḫtiyāc
Varur olʿalīle ki ideʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 63). [bir,]*

Ele aldı Soḳrāṭ daḫı **bir** ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 109). [bir,]

Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfitāb
Ḳaçan hażm ide baḥri **bir** ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [bir,]

Ḳoyan kimseʿālemde **bir** yādigār
Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [bir,]

Getürmişdi taḫtını **bir** gün Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [bir,]*

Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
Serīr üzre **bir** mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [bir,]*

Eline alup mūrı itdi suʾāl
Didi **bir** benüm gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 18). [bir,]*

Velī **bir** laṭīfe diyeyüm saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 25). [bir,]*

Alasın çü **bir** mülki itme sitem
Ḳamu ḥalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 69). [bir,]*

Gire çünki **bir** kīseye iki dest
Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [bir,]*

Göresin çü **bir** resmde var sitem
Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 175). [bir,]*

Şikeste osa mīve içün şecer
Ḳaçan vire **bir** daḫı andan s̱emer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [bir,]

Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
Ki **bir** ejdehādur yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 222). [bir,]*

Eger ḥükmüñe rām olursa cihān
Ne mümkin vire merg **bir** dem amān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 224). [bir,]

Çü **bir** loḳma **bir** ḫırḳa ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [bir,]*

Çü **bir** loḳma **bir** ḫırḳa ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [bir,]*

Çü **bir** şaḫṣa Yezdān ola kār-sāz
Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [bir,]*

Senüñ ile ölmekde **birdür** faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan andan emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 225). [birdür, -dür]

ʿAvām eylediyse n'ola şehriyār
İderler **birini** daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 212). [birini, -i, -n, -i]*

İki kişi **bir** ḥücre içün meger
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [bir,]*

Bu vech ile itdüklerini cidāl
Görüp vardı **bir** ehl-i ṣāḥib-kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 4). [bir,]

İledüp getürmek ile **bir** ḫaber
Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 31). [bir,]

Şehā çün gele mülkiñe **bir** ġarīb
Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 35). [bir,]*

Ḫaḳīḳatde āşyāndurur **bir** ḫayāl
Ki olur pez̲īrā-yı naḳş-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 45). [bir,]*

Çü söylemeye **bir** kelāmı faṣīḥ
Melīḥ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 19). [bir,]*

Bunı yazmadan zer degüldür murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam **bir** ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [bir,]

İder vaż'ʿ-ı fi'l-ḥāl fermān-revā
Bir āyīne kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [bir,]*

Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki **bir** kimsene dāyim ide nigāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 148). [bir,]

İdüp anda **bir** niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [bir,]

Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿazl ider
Yirine ider naṣb **bir** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 162). [bir,]*

Şu deñlü ider renc şāh-ı cihān
Dutar **bir** yüzin ṣanki ṭūfān-ı ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 180). [bir,]

Aña vaż'-ı ḫuddām ider şehriyār
İder **bir** niçe ṣāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 212). [bir,]*

Civārında **bir** şehr bünyād ider
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 215). [bir,]*

Ki her **biri** ḫıdmetde ḳāyim ola
Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 213). [biri, -i]*

Bulup **bir** hümāyūn u ferḫunde dem
Girer keştiye pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 19). [bir,]*

Hemīn vaż'da **bir** ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [bir,]*

İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne keştī olur **bir** demürden ḫişār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [bir,]

Bulur anda **bir** şāh-ı Ḳaydāfe-nām
Çü ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 91). [bir,]*

Gelür yādına **bir** zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde **bir** pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 149). [bir,]

Gelür yādına **bir** zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde **bir** pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [bir,]

Ayıtdı ki **bir** ceng-cū serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 183). [bir,]*

Bu sözi diyüp açdı pes **bir** ḫarīr
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [bir,]*

Benüm **bir** ḳarındaşum olmış esīr
Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [bir,]*

Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
Mebādā ki şāha ide **bir** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 212). [bir,]*

Tunus şehri içinde **bir** nev-cuvān
Meger şāhı görmiş imiş **bir** zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [bir,]

Tunus şehri içinde **bir** nev-cuvān
Meger şāhı görmiş imiş **bir** zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 226). [bir,]

İdüp **bir** tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket ile ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 277). [bir,]*

İrer **bir** yire şāh-ı āfāḳ-gerd
Görür ser-be-ser ḫāki geverd-i zerd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 293). [bir,]

Geçer sürʿatiyle o ṣaḥrāyı şāh
Gelür **bir** yire ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 298). [bir,]*

Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer **bir** feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 302). [bir,]*

Feżā ortasında **bir** ulu ḫişār
Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [bir,]

Buyurdı ki **bir** peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe olmaya ḫable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 311). [bir,]*

Çihil-pāya baġladılar **bir** kemend
Kemendüñ ucın itdiler yirde bend
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 323). [bir,]

Görür anda **bir** ḳaṣr ġāyet ʿaẓīm
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [bir,]*

Alup ḳaṣrı ortaya **bir** būstān
Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [bir,]*

O ḳaṣruñ ucında çü ḫavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi **bir** ḫavż-ı sīm
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 342). [bir,]

Giderken irişür **bir** iḳlīme şāh
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 361). [bir,]*

Açup her **biri** bāl hem-çün ʿuḳāb
Revān oldı deryāda mānend-i āb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [biri, -i]

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet ʿaẕīm
Zer idi **biri** ḫıştınuñ **biri** sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 330). [biri, -i]*

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet ʿaẕīm
Zer idi **biri** ḫıştınuñ **biri** sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 330). [biri, -i]*

Ne deñlü cezāyir ki var muʿteber
Varup her **birin** şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 84). [birin, -in]*

Çü ʿifrīt her **birisi** sehm-nāk
İder heybeti zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 363). [birisi, -i, -si]*

Varur **bir** yire şāh kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı **bir** ḫuşk-ser
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 7). [bir,]

Varur **bir** yire şāh kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı **bir** ḫuşk-ser
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 8). [bir,]

Gidüp **bir** ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem bulamaz peleng aña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 11). [bir,]

Geçüp anı **bir** vādiye irdi şāh
Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 21). [bir,]*

İnüp çünki her pāresin **bir** ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 37). [bir,]*

Görür ḳavm kim geldi **bir** encümen
Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 51). [bir,]

Olup encümen **bir** yire ol diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [bir,]*

Niçe ḫāmlar gibi cūş u ḫurūş
Olam puḫteler gibi **bir** dem ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 122). [bir,]

Elinde ḳamunuñ **birer** üstüḫ̌ān
Nice üstüḫ̌ān tīz hem-çün sinān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 61). [birer, -er]

Giderken görür **bir** muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ **bir** ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 15). [bir,]*

Giderken görür **bir** muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ **bir** ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 16). [bir,]*

Var ol şehrde **bir** put-i muʿteber
Ki ol ḳavm aña ʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 21). [bir,]*

Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
İrer **bir** ulu baḥre ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 44). [bir,]*

Bir iñen ṭutar şemʿ deryāyı heb
Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 51). [bir,]*

Ki her şemʿ yanında **bir** dil-peẕīr
Oturdı idüp baḥr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 53). [bir,]*

Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki **bir** mīl menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [bir,]*

Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
Görür **bir** melek geldi pes pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 114). [bir,]

Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
Ne **bir** dem gelüp caġd olur celīs
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [bir,]

Ḳaçan dursa **bir** yirde lenger-miṣāl
Virürlerdi bīm ile biñ iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 155). [bir,]*

Görür anda **bir** ḫalḳ būzīne-ser
Żarūrī güler her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 199). [bir,]*

Görür anda **bir** ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 205). [bir,]*

Görür anda **bir** ḳavm şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 211). [bir,]*

Görür **bir** keşef şāh-ı ṣāḥib-şükūh
Gezer baḥr içinde mānend-i kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 223). [bir,]

Daḫı gördi **bir** ḫūt ol ser-fīrāz
Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 227). [bir,]*

Görür anda hem **bir** ulu ejdehā
Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 231). [bir,]*

Bir ay idüp üstinden anuñ güẕer
Dümine güciyle irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 235). [bir,]*

Ne **bir** keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 241). [bir,]*

Gidüp gördi pes şeh yine **bir** gürūh
Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [bir,]

Gözi her birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde her biri **bir** Ehremen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 260). [bir,]

Düzer anda **bir** nāy ol pādişā
Ki virür **bir** aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 335). [bir,]*

Düzer anda **bir** nāy ol pādişā
Ki virür **bir** aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 336). [bir,]*

Gider **bir** niçe māh reh şehriyār
Görinür ıraḳdan **bir** ulu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 371). [bir,]*

Gider **bir** niçe māh reh şehriyār
Görinür ıraḳdan **bir** ulu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 372). [bir,]*

Bulur **bir** kişi yolda pes tāc-ver
Ṣorar şehr ḥālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 377). [bir,]*

Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile **bir** ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 392). [bir,]*

İder ẓulmete emr ṣāḥib-ḳırān
İḫāṭa ider bunları **bir** zamān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 420). [bir,]*

Durup anda **bir** ay daḫı pādişāh
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 425). [bir,]

Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
Ki her ḳavm **biri** birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 38). [biri, -i]*

Cemāli kemālinde vü her **biri**
Olur geh nihān geh ʿayān çün perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 55). [biri, -i]

Virür her **biri** tāb hem-çün güher
Kimi raḳṣ urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 57). [biri, -i]*

İrişmez **biri** aña pūyān olup
Ḳalurlar çü iẓlāl ḫayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 97). [biri, -i]*

Biri birisine ṭolaşup gider
Velī kimseye eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 215). [biri, -i]*

Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi başı var her **biri** çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 232). [biri, -i]*

Gözi her birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde her **biri** bir Ehremen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 260). [biri, -i]

Otuz yirde nevbet dögilür şehā
İrişmez **biri** birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 402). [biri, -i]*

Biri ḳılmadı daʿvetini ḳabūl
Ḳatı incinüp şāh oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 417). [biri, -i]*

Ṣaçın meyzer idüp iderler şitāb
İder şek görürse **birin** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 210). [birin, -i, -n]*

Geçer ol beyābānı çün şehriyār
Bulur **bir** şerīf ü muʿaẓẓam diyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 14). [bir,]

Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
Var ol kūhlardan öte **bir** gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 22). [bir,]*

Gelüp **bir** yire çün ola içtimāʿ
İder biri birine ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 37). [bir,]*

Eger baḥr olmasa iy kām-yāb
Ḳomazlardı ʿālemde **bir** ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 56). [bir,]

Deñizden çıḳar yılda **bir** ejdehā
İdinürler ol ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 59). [bir,]*

Hemīn var ara yirde **bir** reh-güẕer
O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 79). [bir,]

Ḫadīd ile bunda yapam **bir** binā
Ki irişmeye ḥaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 89). [bir,]*

Nice ḫışt her birisi **bir** cidār
Anı cerr-i eṣḳāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 93). [bir,]*

Çıḳar kānuñ altında **bir** yerlü ṭaş
Ki ṣalmışdı pehnāsı arża fırāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 97). [bir,]*

Tamām itdi **bir** yılda ol nīk-nām
Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 109). [bir,]*

Bir ay anda āsāyiş itdi sipāh
Yine leşkere eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 121). [bir,]*

Yapılınca tā Sedd-i İskenderī
Güẕer itmeyeler memerden **biri** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 102). [biri, -i]*

Ser-ā-pā teni seg gibi mūy-dār
Çü ḫınzīr her **biri** murdār-ḫᵛār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 44). [biri, -i]*

Biri bister ü biri yorġan olur
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 49). [biri, -i]*

Biri bister ü **biri** yorġan olur
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 49). [biri, -i]*

Üşüp yirler ölse ḳaçan **biri** fevt
Dügündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 53). [biri, -i]*

Tek-u-pūyada her **biri** bād-pāy
Dil-i tefte sindān-ı pūlād ḫāy *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 57). [biri, -i]*

Üşüp yirler ölse ḳaçan biri fevt
Dügündür birisine **birine** mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 54). [birine, -i, -n, -e]*

Birisi ṭoġurmaya çünkim hezār
Muḳarrerdür olmaz eyā şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 39). [birisi, -i, -si]

Nice ḫışt her **birisi** bir cidār
Anı cerr-i eṣḳāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 93). [birisi, -i, -si]*

Giderken bulur **bir** muʿaẓẓam ḥışār
Ne var pās-bānı ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 33). [bir,]*

Ḳılalum bu **bir** demde bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün niçe **bir** fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 276). [bir,]*

Ḳılalum bu **bir** demde bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün niçe **bir** fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 275). [bir,]*

Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
ʿÖmür didügüñ **bir** dem imiş hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 274). [bir,]

Niçün gözde ḳala **bir** avuç türāb
Görinmez cemāl olsa gözde niḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 257). [bir,]

Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler o ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 247). [bir,]*

Bulur Ḫıżr **bir** çeşme çün āfitāb
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 207). [bir,]

Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh **bir** yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 204). [bir,]*

Varur **bir** yire kim zemīni yılan
Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 199). [bir,]*

Kim ol çeşmeden içe **bir** ḳaṭre āb
Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [bir,]*

Getürdi şehe **bir** ṭabaḳ **bir** ʿazīz
Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 89). [bir,]*

Varur **bir** yire şeh ḥaşısı güher
Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 195). [bir,]*

Nedeñlü ki ḳurbunda deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli **bir** cümle bostān u bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 38). [bir,]

Getürdi şehe **bir** ṭabaḳ **bir** ʿazīz
Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 89). [bir,]*

Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş degül bunı **bir** tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 102). [bir,]

Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
Cuvān-sāl ü her biri dānişde **bir**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 134). [bir,]

Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
Cuvān-sāl ü her **biri** dānişde bir

(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 134). [biri, -i]

Getürdür revān iki biñ mādiyān
Yürimekde her **biri** bād-ı vezān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 132). [biri, -i]*

Olur her **biri** mādiyāna süvār
Getürdür gerek olanı şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 135). [biri, -i]*

Aña oldı şākird üç üstād-ı fen
Biri Cāmi Ḫusrev biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 172). [biri, -i]*

Aña oldı şākird üç üstād-ı fen
Biri Cāmi Ḫusrev **biri** biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 172). [biri, -i]*

Olur **biri** nān ile evveli sīr
Arada budur olmaduġı faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 65). [biri, -i]*

Aña oldı şākird üç üstād-ı fen
Biri Cāmi Ḫusrev **biri** biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 172). [biri, -i]*

Geçüp çünki **bir** yaşda ṭutmaz ḳarār
Bu tāc-ı keyānīye ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 231). [bir,]*

Gidüp sen gele çünki **bir** ked-ḫudā
Żarūrī gide ol da ol ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 45). [bir,]*

İki ḳapusı var cihān **bir** ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 125). [bir,]*

Olur **bir** binānuñ esāsı çü āb
ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 101). [bir,]*

Niçe **bir** ki āzār iderdi ḫarīr
Yatup ḫāk üstinde bulmaz ḫaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 97). [bir,]*

Urur yire **bir** göze olsa tamām
Urur senge pür mey ola çünki cām
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 65). [bir,]

Yazup çünki **bir** naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 59). [bir,]*

Yapup çünki **bir** ḳaṣrı maʿmūr ider
Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 57). [bir,]*

Bilinseydi eczā-yı ḫāk-i siyāh
Dinilürdi her cüzʾī **bir** nām-ı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 32). [bir,]

Bir iki gün olmaġ ile ked-ḫudā
Ṣanur kim olur ḥaşre dek muḳtedā
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 3). [bir,]

Görirsin ki gerdūn dōlābdur
Şehüñ her **biri** ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 18). [biri, -i]*

Biri de oluban ṭırāz-ı sinān
Şikeste perīşān çü zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 219). [biri, -i]*

Eger olsa her **bir** ḳalemde zebān
Ṣenā eylesem durduġunca cihān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 7). [bir,]

Ecelden virür ise devrān emān
Bu menzilde ben de dikem **bir** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [bir,]

Niẓāmī ile Ḫusrev-i Dihlevī
Biri Ṭūsi Şeh-nāmesi Pehlevī *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 62). [biri, -i]*

bir: *Eşi benzeri bulunmayan, tek (Allah için).*

Ḫudā **bir-dürür** birligine ne şek
İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 237). [bir-dürür, --dur, -ur]*

bir-: *Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.*

Birin aġladup itme **birini** şād
İñen eyleme devlete iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 49). [birini, -ini]*

Degül mülk ü manṣıb çün iy şehriyār
Birine virüp itme **birini** zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 52). [birini, -ini]*

bir arada: *Beraber.*

Ṭaġıtma sipāhuñ idersüñ sefer
Ki gelmez **bir arada** olsa żarar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 244). [bir arada,]*

bir arada olsa: *Birlikte bulunmak.*

Ṭaġıtma sipāhuñ idersüñ sefer
Ki gelmez **bir arada olsa** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 244). [bir arada olsa, -sa]*

bir araya gelüp: *Bir yerde buluşup görüşmek, toplanmak.*

Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 155). [bir araya gelüp, -üp]*

bir avuc: *Bir avuç dolduracak kadar.*

Bir avuc türāba virüp ʿālemi
Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [bir avuc,]*

bir birine: *Birbiri.*

İdüp ḥamle **bir birine** iki dīv
Ṭolar ṣaḥn-ı meydān ṣadā vü ġırīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 431). [bir birine, -ne]*

bir daḫı: *Bir daha, artık, bundan sonra.*

Görür **bir daḫı** ḳavm ṣāḥib-ḳırān
Yüzi ādemī-zāde vażʿı yılān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 213). [bir daḫı,]*

Görür **bir daḫı** ḳavm ol şehriyār
Beşer ṣūreti vażʿı ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 217). [bir daḫı,]*

bir dürlü: *Bir çeşit.*

Düzüp çīniler muṭribān ile sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 668). [bir dürlü,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Meger **bir gün** olmış idi dil dijem
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 1). [bir gün,]*

bir idüp: *Aynı yapmak, eşit yapmak.*

Çü dil **bir idüp** idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 169). [bir idüp, -üp]*

Göñül **bir idüp** idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [bir idüp, -üp]*

bir iki gün: *Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.*

Leb-i Ṭūnaya ḳondı geldi sipāh
Bir iki gün ārām ider anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 94). [bir iki gün,]*

bir iki ḳaṭre: *Bir iki damla.*

Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
Viren **bir iki ḳaṭre** māya ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 332). [bir iki ḳaṭre,]*

bir ḳaç: *Biraz, birkaç.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler diye **bir ḳaç** kelām-ı dürüşt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 304). [bir ḳaç,]*

İdüp ḥażretüñüze çoḳ çoḳ selām
Didi ḥikmet-āmīz **bir ḳaç** kelām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 126). [bir ḳaç,]*

Gelüp şehrde durdı **bir ḳaç** şühūr
Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 115). [bir ḳaç,]*

bir ḳaç: *Birkaç.Çok olmayan, az sayıda, az.*

Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden benüm söyle **bir ḳaç** peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [bir ḳaç,]*

bir niçe: *Bir hayli, birçok.*

İdüp anda **bir niçe** müddet ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 103). [bir niçe,]*

bir niçe: *Birçok, pek çok.*

Buyurdı ki **bir niçe** esb-i naḥīf
ʿĀmelden ḳalub olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 31). [bir niçe,]*

bir ola: *I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.*

İşiden ile **bir ola** mı gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 107). [bir ola, -a]*

bir olam: *Eş, denk olmak; birlikte olmak.*

Nevāñ ile ben de bulam tā nevā
Cihānda niçe **bir olam** bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 126). [bir olam, -am]*

bir oldı: *Eş, denk olmak; birlikte olmak.*

Ḫarāretde **bir oldı** ṣubḥ ile şām
Seḥer ḫāne mesken olur gīce bām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 51). [bir oldı, -dı]

bir olup: *I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.*

Olup bir ol iki cihān-cū sipāh
Cihān olmış idi ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 219). [bir olup, -up]*

bir olur: *I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.*

Kemānuñ kirişi **bir olur** hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 75). [bir olur, -ur]*

bir seng ile: *Bir taş ile.*

Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle **bir seng ile** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 96). [bir seng ile,]*

bir zamān: *Bir zaman.*

Olup gürz ile **bir zamān** ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [bir zamān,]

bir zamān: *Bir süreliğine.*

Ki tā aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola ġamdan āsūde dil **bir zamān**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 86). [bir zamān,]

bir zamān: *Bir süreliğine.*

Olur **bir zamān** şöyle meydān tehī
Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 455). [bir zamān,]

bī-raḥm: *Acımasız.*

Ki **bī-raḥmdur** oġlum iy pehlevān
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [bī-raḥmdur, -dur]*

bī-raḥm: *Acımasız.*

Ki **bī-raḥmdur** oġlum iy pehlevān
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [bī-raḥmdur, -dur]*

biraz: *Biraz.*

Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 700). [biraz,]*

biraz: *Biraz.*

Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 700). [biraz,]*

biraz: *Biraz.*

Sinānı ḳoyup aldılar tīġ-ı tīz
Biraz tīġ ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 394). [biraz,]*

biraz: *Biraz.*

Sinānı ḳoyup aldılar tīġ-ı tīz
Biraz tīġ ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 394). [biraz,]*

biregü: *Başkası.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ mülki olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [biregülerüñ, --ler, --üñ]*

biregü: *Başkası.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ mülki olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [biregülerüñ, --ler, --üñ]*

bī-revān: *Cansız.*

Düşüp çünki ol çeşme ola revān
İder irdügi vaḥşiyi **bī-revān** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 102). [bī-revān,]*

bī-revān: *Cansız.*

Düşüp çünki ol çeşme ola revān
İder irdügi vaḥşiyi **bī-revān** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 102). [bī-revān,]*

bī-revān: *Cansız.*

Deñiz vehmi vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı itmiş idi **bī-revān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 140). [bī-revān,]*

bī-revān iderdi: *Gitmemek, revan olmamak.*

Ḫurūş ile her ejder-i cān-sitān
İderdi niçe serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 366). [bī-revān iderdi, -er, -di]*

birez: *Biraz.*

Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 26). [birez,]*

birez: *Biraz.*

Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 26). [birez,]*

birez: *Biraz.*

Ele muṭrib al sen de miṣḳālüñi
Birez yan yaḳıl da baña ḥālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 434). [birez,]*

birez: *Biraz.*

Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab al
Bizi germ eyle **birez** çīnī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 130). [birez,]*

biri: *Biri.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [biri,]*

biri: *Biri.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [biri,]*

biri: *Biri.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [biri,]*

biri: *Biri.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [biri,]*

biri: *Biri.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi **birini** āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [birini, -ni]*

biri: *Biri.*

Biri minnet ile birin şād ider
Biri bendi **birini** āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [birini, -ni]*

biri: *Bir kimse, herhangi bir şahıs (belirsizlik zamiri).*

Birinüñ olur ʿazli **birine** naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [birine, -n, -e]*

biri: *Bir kimse, herhangi bir şahıs (belirsizlik zamiri).*

Birinüñ olur ʿazli **birine** naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [birine, -n, -e]*

biri: *Biri.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [biri,]*

biri: *Biri.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [biri,]*

biri: *Biri.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider **biri** birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [biri,]*

biri: *Biri.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider **biri** birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [biri,]*

biri: *Biri, kimi; kimisi.*

Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 87). [birimüz, -müz]

biri: *Biri, kimi; kimisi.*

Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 87). [birimüz, -müz]

biri: *Bir tanesi.*

.....Üşüp Rūmīnüñ **birisine** hezār
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

.....Üşüp Rūmīnüñ **birisine** hezār
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper çarḫı çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [birinde, -n, -de]*

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper çarḫı çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [birinde, -n, -de]*

biri: *Biri.*

Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 496). [biri,]*

biri: *Biri.*

Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 496). [biri,]*

biri: *Biri.*

Döküp **biri** birine dāmen sipāh
Olup **biri** birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [biri,]*

biri: *Biri.*

Döküp **biri** birine dāmen sipāh
Olup **biri** birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [biri,]*

biri: *Biri.*

Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
Degül kimseden kim irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 777). [birinüñ, -nün]*

biri: *Biri.*

Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
Degül kimseden kim irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 777). [birinüñ, -nün]*

biri: *Bir tanesi.*

Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm
Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 782). [birinüñ, -nüñ]

biri: *Bir tanesi.*

Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm
Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 782). [birinüñ, -nüñ]

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Bir elinde gürz ü **birinde** siper
İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [birinde, -n, -de]*

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Bir elinde gürz ü **birinde** siper
İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [birinde, -n, -de]*

biri: *Biri.*

Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
Daḳındı **biri** birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [biri,]*

biri: *Biri.*

Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
Daḳındı **biri** birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

Gire çünki bir revzeneden sinān
Çıḳardı **birinden** idüp ḫavf-ı cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 236). [birinden, -n, -den]

biri: *Bir tanesi.*

Gire çünki bir revzeneden sinān
Çıḳardı **birinden** idüp ḫavf-ı cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 236). [birinden, -n, -den]

biri: *Biri.*

Ḫun-ālūde idüp **biri** bāl ü per
O rezmüñ içinden ki ḳapsa ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 275). [biri,]

biri: *Biri.*

Ḫun-ālūde idüp **biri** bāl ü per
O rezmüñ içinden ki ḳapsa ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 275). [biri,]

biri: *Biri.*

Biri daḫı anı elinden alur
Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [biri,]*

biri: *Biri.*

Biri daḫı anı elinden alur
Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [biri,]*

biri: *Biri.*

Perī gibi her **biri** gözden nihān
Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [biri,]*

biri: *Biri.*

Perī gibi her **biri** gözden nihān
Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [biri,]*

biri: *Birisi.* || *Beylerden birisi.*

Perī gibi her biri gözden nihān
Naẓīrini görmez **birinüñ** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 162). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Birisi.* || *Beylerden birisi.*

Perī gibi her biri gözden nihān
Naẓīrini görmez **birinüñ** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 162). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Biri.*

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [biri,]

biri: *Biri.*

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [biri,]

biri: *Bir tanesi.*

Ki eylemeye **birisine** ziyān
Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 319). [birisine, -si, -n, -e]

biri: *Bir tanesi.*

Ki eylemeye **birisine** ziyān
Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 319). [birisine, -si, -n, -e]

biri: *Biri.*

Ola cāhda her **biri** ber-ḳarār
Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 321). [biri,]*

biri: *Biri.*

Ola cāhda her **biri** ber-ḳarār
Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 321). [biri,]*

biri: *Biri.*

Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
Kitābında her **birisinüñ** bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 70). [birisinüñ, -si, -nün]*

biri: *Biri.*

Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
Kitābında her **birisinüñ** bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 70). [birisinüñ, -si, -nün]*

biri: *"Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Gerek pīl-i Hindī gerek deşti-şīr
Biñi **biriñize** olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 118). [biriñize, --ñiz, --e]*

biri: *"Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Gerek pīl-i Hindī gerek deşti-şīr
Biñi **biriñize** olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 118). [biriñize, --ñiz, --e]*

biri: *Belgisiz zamir.*

Eger düşmene bulur isem ẓafer
İdem her **biriñüz** şeh-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 198). [biriñüz, -nüz]

biri: *Belgisiz zamir.*

Eger düşmene bulur isem ẓafer
İdem her **biriñüz** şeh-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 198). [biriñüz, -nüz]

biri: *Biri.*

Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her **biri** Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [biri,]*

biri: *Biri.*

Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her **biri** Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [biri,]*

biri: *Biri.*

Çeke her **biri** leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 215). [biri,]*

biri: *Biri.*

Çeke her **biri** leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 215). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
Bulamaz biri **birisine** mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1004). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
Bulamaz biri **birisine** mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1004). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Biri **birisīne** uruban ḫadeng
İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [birisīne, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Biri **birisīne** uruban ḫadeng
İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [birisīne, -si, -n, -e]*

biri: *Biri.*

İder dilberüñ her **biri** bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [biri,]*

biri: *Biri.*

İder dilberüñ her **biri** bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [biri,]*

biri: *Birisi. || Beylerden birisi.*

Çalup çār-pāre ciger-pāreler
Gözi her **birinüñ** yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Birisi. || Beylerden birisi.*

Çalup çār-pāre ciger-pāreler
Gözi her **birinüñ** yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Biri.*

Urur her **biri** çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [biri,]

biri: *Biri.*

Urur her **biri** çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [biri,]

biri: *Biri.*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer **biri** birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [biri,]*

biri: *Biri.*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer **biri** birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri **birine** pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [birine, -ne]*

biri: *Bir tanesi.*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri **birine** pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [birine, -ne]*

biri: *Biri.*

O bezm-i müşerref olınca tamām
İderler **biri** birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 72). [biri,]*

biri: *Biri.*

O bezm-i müşerref olınca tamām
İderler **biri** birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 72). [biri,]*

biri: *Bir kimse, herhangi bir şahıs (belirsizlik zamiri).*

O bezm-i müşerref olınca tamām
İderler biri **birine** iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 72). [birine, -n, -e]*

biri: *Bir kimse, herhangi bir şahıs (belirsizlik zamiri).*

O bezm-i müşerref olınca tamām
İderler biri **birine** iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 72). [birine, -n, -e]*

biri: *Birisi. || Beylerden birisi.*

Boyı her **birinüñ** çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün tezerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Birisi. || Beylerden birisi.*

Boyı her **birinüñ** çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün tezerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Biri.*

Biri birisinden çe ger dil-pezīr
Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [biri,]*

biri: *Biri.*

Biri birisinden çe ger dil-pezīr
Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

Biri **birisinden** çe ger dil-pezīr
Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [birisinden, -s, -i, -n, -den]*

biri: *Bir tanesi.*

Biri **birisinden** çe ger dil-pezīr
Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [birisinden, -s, -i, -n, -den]*

biri: *Bir tanesi.*

Semen yāsemen oldı gerçi ḥaḳīr
Velī geldi her **birisine** naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Semen yāsemen oldı gerçi ḥaḳīr
Velī geldi her **birisine** naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ **birisinde** yay
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 218). [birisinde, -si, -n, -de]

biri: *Bir tanesi.*

Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ **birisinde** yay
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 218). [birisinde, -si, -n, -de]

biri: *Bir tanesi.*

Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
Ki ola **birisine** yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
Ki ola **birisine** yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Bir elinde tīr ü **birinde** kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [birinde, -n, -de]*

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Bir elinde tīr ü **birinde** kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [birinde, -n, -de]*

biri: *Biri, belgisiz zamir.*

Görinmez **birisinden** aṣlā eser
Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 657). [birisinden, -si, -n, -den]*

biri: *Biri, belgisiz zamir.*

Görinmez **birisinden** aṣlā eser
Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 657). [birisinden, -si, -n, -den]*

biri: *Biri.*

Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ **biri** eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 66). [biri,]*

biri: *Biri.*

Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ **biri** eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 66). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
İnanma **birisine** iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
İnanma **birisine** iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

İder kīne tīġını tedbīr-i tīz
Çü **birinde** olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 92). [birinde, -n, -de]*

biri: *Bir tanesi.*

İder kīne tīġını tedbīr-i tīz
Çü **birinde** olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 92). [birinde, -n, -de]*

biri: *Bir tanesi.*

Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki **biri** olur anlaruñ ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 170). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki **biri** olur anlaruñ ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 170). [biri,]*

biri: *Biri.*

İki kişi bir ḥücre içün meger
Durup **biri** biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [biri,]*

biri: *Biri.*

İki kişi bir ḥücre içün meger
Durup **biri** biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [biri,]*

biri: *Biri.*

İki kişi bir ḥücre içün meger
Durup **biri** biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [biri,]*

biri: *Biri.*

İki kişi bir ḥücre içün meger
Durup **biri** biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [biri,]*

biri: *Bir tanesi.*

Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
Ki her **biridür** ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 22). [biridür, -dür]*

biri: *Bir tanesi.*

Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
Ki her **biridür** ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 22). [biridür, -dür]*

biri: *Biri.*

Açup her **biri** keştinüñ bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [biri,]*

biri: *Biri.*

Açup her **biri** keştinüñ bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [biri,]*

biri: *Birini.*

Didügim diyesin bile şehriyār
İde iki emrüñ **birin** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 174). [birin, -n]*

biri: *Birini.*

Didügim diyesin bile şehriyār
İde iki emrüñ **birin** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 174). [birin, -n]*

biri: *Bir tanesi.*

Yine emr ḳıldı **birisine** şāh
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 319). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Yine emr ḳıldı **birisine** şāh
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 319). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Bir tanesi.*

Biri **birisine** ṭolaşup gider
Velī kimseye eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 215). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Biri. || Aşıklardan biri.*

Gözi her **birinüñ** ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde her biri bir Ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 259). [birinüñ, -nüñ]*

biri: *Bir tanesi.*

Otuz yirde nevbet dögilür şehā
İrişmez biri **birisine** şadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 402). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *Biri.*

Ḳulaḳları her **birinüñ** çün kilim
Gözi teng ü ġāyetde başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 45). [birinüñ, -nün]*

biri: *Bir tanesi.*

Üşüp yirler ölse ḳaçan biri fevt
Dügündür **birisine** birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 54). [birisine, -si, -n, -e]*

biri: *"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Egerçi ki çoḳ bāġ ile būstān
Velī yoḳ **birinde** daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 44). [birinde, -n, -de]*

biri: *Bir tanesi.*

Birin aġladup itme birini şād
İñen eyleme devlete iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 49). [birin, -n]*

biri: *Bir tanesi.*

Cihānda egerçi ki çoḳdur ferīd
Birisine feṯḥ olmadı bu kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 70). [birisine, -si, -n, -e]*

biri birimüz: *Birbirimiz.*

Gelicek bir iş başa iy tāc-dār
Olalum **biri birimüz** ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 720). [biri birimüz,]*

biri birimüze: *Birbirimize.*

İdüp zindegānī iki pādişāh
Olalum **biri birimüze** penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 774). [biri birimüze, -e]*

biri birine: *Birbirine.*

Ḳamu ḳudretin itmeyüben dirīġ
Biri birine urdılar tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 426). [biri birine,]*

Yidi gün iderler bu resm ile ceng
İdüp **biri birine** meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 430). [biri birine,]*

Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
Yatur ol gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 83). [biri birine, -i, -n, -e]*

Görüp biri birini iki sipāh
Yüridi **biri birine** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 774). [biri birine,]*

Ol iki ser-efrāzlar du dilīr
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 900). [biri birine,]*

..... rezm-gehde semend
Biri birine ṣaldı pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 924). [biri birine,]*

Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
Bulışdı **biri birine** iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [biri birine,]*

İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
Doḳuşdı **biri birine** iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [biri birine,]*

Yine eyledi iki deryā sitīz
Biri birine urdılar tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 524). [biri birine,]*

biri birine: *Birbirine, biri diğerine/ile/nüñ.*

Gelüp bir yire çün ola içtimāʿ
İder **biri birine** ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 38). [biri birine, -ne]*

biri birine: *Birbiri.*

Döküp **biri birine** dāmen sipāh
Olup **biri birine** püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 607). [biri birine,]*

biri birine: *Birbirine.*

Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur **biri birine** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 544). [biri birine,]*

biri birini: *Birbirini.*

Eger naʿlden irmeseydi meded
Biri birini görmez idi eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 806). [biri birini,]*

Bulup **biri birini** iki dilīr
İder ḥamle ol iki ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 545). [biri birini,]*

biri birini: *Karşılıklı olarak bir diğeri.*

Görüp **biri birini** iki sipāh
Yüridi biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 773). [biri birini,]*

biri birisine: *Birbirine, biri diğerine/ile/nüñ.*

Biri birisine girüben sipāh
Çü bāzār-ı maḥşer olur rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 553). [biri birisine, -si, -ne]

biri birisine: *Bir birine.*

.....zūr ider
Biri birisine bulamaz ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 936). [biri birisine,]*

birin: *Bir, birini; birisini.*

İdüp her ḥadeng ile **birin** helāk
İderdi ciger-gāh u ḥaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [birin,]*

birin: *Bir, birini; birisini.*

İdüp her ḥadeng ile **birin** helāk
İderdi ciger-gāh u ḥaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [birin,]*

birin: *Bir, birini; birisini.*

Bu ʿālem-durur ḥod gelür bir zamān
Göricek **birin** senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 654). [birin,]*

birin: *Bir, birini; birisini.*

Bu ʿālem-durur ḥod gelür bir zamān
Göricek **birin** senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 654). [birin,]*

birini: *Birini.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri **birini** kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [birini,]*

birini: *Birini.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri **birini** kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [birini,]*

birinüñ: *Birinin, birisinin.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [birinüñ,]*

birinüñ: *Birinin, birisinin.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [birinüñ,]*

birinüñ: *Birinin, birisinin.*

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her **birinüñ** rezmde tīġı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [birinüñ,]

birinüñ: *Birinin, birisinin.*

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her **birinüñ** rezmde tīġı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [birinüñ,]

birisi: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir (Saygıdeğer kişilerden birisi).*

Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur **birisi** yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 2). [birisi,]*

birisi: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir (Saygıdeğer kişilerden birisi).*

Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur **birisi** yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 2). [birisi,]*

birisi: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir.*

Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [birisi,]

birisi: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir.*

Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [birisi,]

birisi: *Birisi.*

Virür her **birisine** tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [birisine, -n, -e]*

birisi: *Birisi.*

Virür her **birisine** tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [birisine, -n, -e]*

birisi: *Birisi.*

Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler gönli her **birisinüñ** ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 202). [birisinüñ, -nüñ]*

birisi: *Birisi.*

Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler gönli her **birisinüñ** ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 202). [birisinüñ, -nüñ]*

birisi: *Birisi.*

Saḳalı sürinürdi yirde çü düm
Ḳarınları her **birisinüñ** çü dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 52). [birisinüñ, -nüñ]*

birkaç: *"Bir iki, az sayıda" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Didi gide var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle **birkaç** peyām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 274). [birkaç,]

birkaç: *"Bir iki, az sayıda" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Didi gide var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle **birkaç** peyām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 274). [birkaç,]

birkaç: *"Bir iki, az sayıda" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Durup anda ʿīş itdi **birḳaç** zamān
Yine ʿazm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 661). [birḳaç,]

birkaç: *"Bir iki, az sayıda" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Durup anda ʿīş itdi **birḳaç** zamān
Yine ʿazm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 661). [birḳaç,]

birkaç: *Bir iki, birkaç defa.*

Bulur levḥada şāh **birkaç** rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künüz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [birkaç,]

birkaç: *Bir iki, birkaç defa.*

Bulur levḥada şāh **birkaç** rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künüz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [birkaç,]

birke: *Bir, tek.*

Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur **birke** Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [birke,]

birke: *Bir, tek.*

Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur **birke** Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [birke,]

birke: *Bir, tek.*

İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr
İder cā-be-cā **birkeler** müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 200). [birkeler, -ler]*

birke: *Bir, tek.*

İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr
İder cā-be-cā **birkeler** müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 200). [birkeler, -ler]*

birlig: *Vahdet, tek olma, yeganelik; Allah'ın tekliği, biricikliği.*

Ḫudā bir-dürür **birligine** ne şek
İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 237). [birligine, -i, -n, -e]*

birlig: *Vahdet, tek olma, yeganelik; Allah'ın tekliği, biricikliği.*

Ḫudā bir-dürür **birligine** ne şek
İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 237). [birligine, -i, -n, -e]*

bīrūn: *Far. Dışarı, hariç: derûn u bîrûn.*

Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü vaż'ı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 219). [birūnı, -ı]*

bīrūn: *Dış, dışarı.*

Nihān u ʿayān u derūn u **birūn**
Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [birūn,]

biş: *Pişmek: (Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmek.*

Eger deştde āhū pūyān ola
Muḥirren **bişüp** tāba büryān ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 58). [bişüp, -üp]*

bisāt: *Döşeme, kilim, halı.*

Döşendi zemīne zümürrüd **bisāṭ**
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [bisāṭ,]*

bisāt: *Döşeme, kilim, halı.*

Döşendi zemīne zümürrüd **bisāṭ**
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [bisāṭ,]*

bisāt: *Kilim, halı mecazen : Dünya.*

Maraż ṣıḥḥat ile **bisāṭ** ile ġam
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [bisāṭ,]*

bisāt: *Kilim, halı mecazen : Dünya.*

Maraż ṣıḥḥat ile **bisāṭ** ile ġam
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [bisāṭ,]*

bisāṭ oldı: *Serilmek.*

Dutup perde çarḫa ṭırāz-ı ʿalem
Zemīne **bisāṭ oldı** ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 756). [bisāṭ oldı, -dı]*

bisāṭ-ı basīṭ: *Sade dünya,yeryüzü,yeşillik- engebesiz arazi.*

Nice baḥr yanında lücce muḥīṭ
Degül ʿöşri anuñ **bisāṭ-ı basīṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 46). [bisāṭ-ı basīṭ,]*

bister: *Yatak, döşek.*

Biri **bister** ü biri yorġan olur
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 49). [bister,]*

Görinüp sipihr aña zerrīn siper
Görür **bisterin** āhen ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 146). [bisterin, -in]*

bī-şümār: *Far. Sayısız, hesaba gelmez.*

Günāh itmese bendeler **bī-şümār**
Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 81). [bī-şümār,]*

Ne deñlü ki güncişk ola **bī-şümār**
Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 95). [bī-şümār,]*

O serḥadde var idi bir şehriyār
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri **bī-şümār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 246). [bī-şümār,]

Hedāyā-yı Rūmī tuḥaf **bī-şümār**
İder gide irsāl ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 309). [bī-şümār,]*

Getürdür ne deñlü ki ḥaddād var
İderler demür ḫıştlar **bī-şümār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 92). [bī-şümār,]*

bīsütūn: *Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*

Demirden sütūn oluban iki rān
Döner āhenīn **Bīsütūna** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [bīsütūna, -a]*

bīsütūn: *Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*

Demirden sütūn oluban iki rān
Döner āhenīn **Bīsütūna** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [bīsütūna, -a]*

bīsütūn: *Ferhad'ın Şirin'e kavuşmak için deldiği dağ.*

Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī **Bīsütūn** idi şan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 202). [bīsütūn,]*

bīsütūn: *Ferhad'ın Şirin'e kavuşmak için deldiği dağ.*

Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī **Bīsütūn** idi şan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 202). [bīsütūn,]*

bisyār: *Çok.*

Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı **bisyār** ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 258). [bisyār,]*

bisyār: *Çok.*

Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı **bisyār** ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 258). [bisyār,]*

bit: *Sona ermek, bitmek.*

Çü īrān işi **bitdi** şāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 13). [bitdi, -di]*

bit: *Sona ermek, bitmek.*

Çü īrān işi **bitdi** şāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 13). [bitdi, -di]*

bit-: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [biten, -en]

bit-: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [biten, -en]

bī-taʿab: *Zahmetsiz, eziyetsiz.*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feth eyledüm **bī-taʿab**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [bī-taʿab,]

bī-taʿab: *Zahmetsiz, eziyetsiz.*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feth eyledüm **bī-taʿab**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [bī-taʿab,]

bī-tāb olup: *Çok yorulmak, bitkin duruma gelmek, gücü kalmamak.*

İderler kemend ile şol deñlü zūr
Ki **bī-tāb olup** düşdi iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [bī-tāb olup, -up]*

bī-tāb olur: *Çok yorulmak, bitkin duruma gelmek, gücü kalmamak.*

Biri daḫı anı elinden alur
Velī ḳaçmadan ol da **bī-tāb olur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 280). [bī-tāb olur, -ur]*

Tek-u-pūyadan raḫş **bī-tāb olur**
Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 399). [bī-tāb olur, -ur]*

bī-taḫt u tāc: *Tahtsız ve taçsız.*

Musaḫḫar idüp ḫalḳı **bī-taḫt u tāc**
Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 9). [bī-taḫt u tāc,]*

bî-tecrübe: *Tecrübesiz.*

Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
Ki **bī-tecrübe** ʿilm olur ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [bī-tecrübe,]*

bî-tecrübe: *Tecrübesiz.*

Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
Ki **bī-tecrübe** ʿilm olur ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [bī-tecrübe,]*

bitür-: *Bitmesini sağlamak, sona erdirmek, tüketmek, tamamlamak, sonuçlandırmak.*

Fütāde olursa ʿadū olma şād
Düşe dura işin **bitürür** ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 260). [bitürür, -ür]*

bitür-: *Bitmesini sağlamak, sona erdirmek, tüketmek, tamamlamak, sonuçlandırmak.*

Fütāde olursa ʿadū olma şād
Düşe dura işin **bitürür** ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 260). [bitürür, -ür]*

bī-vaḳt: *Far. Vakitsiz, münasebetsiz vakitte.*

Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
Ki **bī-vaḳt** sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [bī-vaḳt,]*

bī-vaḳt: *Far. Vakitsiz, münasebetsiz vakitte.*

Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
Ki **bī-vaḳt** sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [bī-vaḳt,]*

bī-vefā: *Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.*

Gice yüklüdür **bī-vefādur** felek
Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa gerek *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 67). [bī-vefādur, -dur]*

bī-vefā: *Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.*

Gice yüklüdür **bī-vefādur** felek
Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa gerek *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 67). [bī-vefādur, -dur]*

bī-vehm ü pāk: *Kuruntu etmeden ve temiz.*

Girer mest olup baḥre **bī-vehm ü pāk**
Düşüp baḥre ġarḳ olup olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 61). [bī-vehm ü pāk,]*

biz: *Birinci çoğul şahıs zamiri.*

ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü z̲ilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 72). [bizüm, -üm]*

ʿAdū şātdur **biz** şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 97). [biz,]*

Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz imişüz **biz** aña ḫarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 694). [biz,]*

İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
Ya anlar tamām ola ya **biz** tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [biz,]

Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [biz,]

Didiler ki iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
Dil ü cān ile eyledük **biz** de ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 314). [biz,]

Didi şāha var eyle **bizden** selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 705). [bizden, --den]

Bilicek peyāmını anuñ tamām
Ayıtdı ilet şāha **bizden** selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 930). [bizden, --den]*

İrişmiş iken cümlesine şikest
Yine oldı anlar **bize** çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 312). [bize, -e]*

Saʿādet **bize** olmadı çünki yār
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 695). [bize, -e]*

Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı **bize** hep ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [bize, -e]

Anuñ aña bizüm **bize** baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 793). [bize, -e]*

Bu işde ola k'ola **bize** muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [bize, -e]*

Bu defʿa olursa **bize** şeh muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [bize, -e]*

Beş on ger şımışken ṣıdılar **bizi**
Penāh anıñ içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 329). [bizi, -i]*

Bizi ḫōşca gördi o fermān-revā
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [bizi, -i]*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [bizüm, -üm]*

Anuñ aña **bizüm** bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 793). [bizüm, -üm]*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi devrān **bizüm** ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [bizüm, -üm]*

ʿAdūsını şāhuñ **biz** itdük helāk
Yatur ḫasta ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 359). [biz,]*

Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
Bize söyle ḫālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [bize, -e]*

Bizüm neslimüze duraldan cihān
Bu bendi ide geldi devr-i zamān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 423). [bizüm, -üm]

Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 380). [bize, -e]*

İñen olmayalum füsürde-revān
Bizi eylesün germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 384). [bizi, -i]*

Didi **biz** buña degmez idik şehā
Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [biz,]*

Nesi var idi **bizde** anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 129). [bizde, -de]*

Didi gide var **bizden** eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle birkaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 273). [bizden, --den]

Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
Viriser **bize** nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [bize, -e]*

Saʿādet bizüm şāh-ı şāḥib-ḳırān
Olursa **bize** luṭf idüp mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 328). [bize, -e]*

Atalıḳ ide luṭf idüp **bize** şāh
Olup pīşvā göstere ḫaşma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 281). [bize, -e]*

Eḳālīm-i sebʿī dutalum tamām
Bize yatmaḳ uyumaḳ olsun ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 188). [bize, -e]

Virürse **bize** luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [bize, -e]*

Ḫacel itdi iḥsānı ile **bizi**
Bizi itdügi gibi eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 395). [bizi, -i]*

Ḫacel itdi iḥsānı ile bizi
Bizi itdügi gibi eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 396). [bizi, -i]*

Ṣafā himmetiyle **bizi** ḳıl revān
Ki neng ola çeşmine Fūruñ cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 689). [bizi, -i]

Didi şübhe yoḳdur **bizimdür** ẓafer
Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 385). [bizimdür, -im, -ür]*

Nesi var idi bizde anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 130). [bizüm, -üm]*

Saʿādet **bizüm** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olursa bize luṭf idüp mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 327). [bizüm, -üm]*

Ki mihmānuz iy şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız **bize** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 32). [bize, -e]*

Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [bize, -e]*

Bize görmedin bunca iden kerem
Yüzümüze başa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 67). [bize, -e]*

Saña yaraşur pehlevānlıḳ hemān
Bize pehlevānlıḳ adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 178). [bize, -e]*

Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine **bizden** ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [bizden, --den]*

Çü mihmānumuzsın **bize** ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 487). [bize, -e]*

Ayıtdı ki iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi muʿīn it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 742). [bize, -e]*

Muʿīn oldı çün kim **bize** Kird-gār
ʿAdū bī-ʿaded olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 691). [bize, -e]*

Didi ġırra olduġı yegdür ʿadū
Yine baḫt u devlet **bize** dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 498). [bize, -e]*

Getürdüñ **bize** armaġan ḫayl ü raḫt
Selāmet ol iy zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 483). [bize, -e]*

Bize gönderüben rasūl u kitāb
ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 243). [bize, -e]*

Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 92). [bize, -e]*

Ḫudāya ṣıġındum muʿīnüm Ḫudā
Bize Ḫıżr u İlyās ola pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 236). [bize, -e]*

Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 189). [bize, -e]

Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
Bize eyle alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 118). [bize, -e]*

Gerekdür **bize** līk bir pīşvā
Ola deştden Rūma dek reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [bize, -e]

Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
Bize himmetüñi refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 88). [bize, -e]*

Didi mūye idüp şehin-şāh-ı Çīn
Bizi luṭfa muʿtād idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 100). [bizi, -i]*

Getür sāḳiyā bāde-i müşg-bū
Ki itdi **bizi** ġuṣṣa kāfūr-mū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 184). [bizi, -i]*

Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz
Gele zindegānī ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 185). [bizi, -i]*

Eṭibbāya gösterme sen iḫtiyāc
Bu derde yine **biz** ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 278). [biz,]*

Budur bildügimüz **bizüm** ve's-selām
Bilür bāḳisin şāh temme'l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 325). [bizüm, -üm]

Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ḳara ṭopraġ iken **bizi** itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [bizi, -i]*

Bize ol leʾālīden idüp niṣār
Şu vaż‘ ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 5). [bize, -e]*

Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ **bize** çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [bize, -e]*

Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
Bize andan irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 274). [bize, -e]*

Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab al
Bizi germ eyle birez çīnī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 130). [bizi, -i]*

bīzār ola: *Bıkmış; usanmış.*

Çü senden cihān ḫalḳı **bīzār ola**
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 163). [bīzār ola, -a]*

boġ: *Bir canlıyı, soluk almasına engel olarak öldürmek.*

Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [boġar, -ar]*

boġ: *Bir canlıyı, soluk almasına engel olarak öldürmek.*

Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [boġar, -ar]*

boġaz: *İki kara arasından geçerek iki denizi birbirine bağlayan deniz kolu.*

Yapar ol **boġazda** iki mīl şāh
K’ide iḥtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 329). [boġazda, -da]*

boġazla: *1. Eti yenecek hayvanı boğazını keserek öldürmek. 2. teşmil. Hâince, hunharca öldürmek.*

Getürdüp **boġazladuban** tāc-ver
İdüp çār yek ḫufre pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 33). [boġazladuban, -duban]*

boġazla: *1. Eti yenecek hayvanı boğazını keserek öldürmek. 2. teşmil. Hâince, hunharca öldürmek.*

Getürdüp **boġazladuban** tāc-ver
İdüp çār yek ḫufre pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 33). [boġazladuban, -duban]*

böl: *Geniş, çok, mebzul.*

Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
İçinde niʿam çoḳ meḥābīb **bol** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [bol,]*

böl: *Bölmek.*

Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki **böler** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [böler, -er]*

İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
Ḳılıcum benüm örsi iki **böler** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [böler, -er]*

Atup tīġı şemşīrin iki **böler**
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [böler, -er]*

Siper ḫāyil olmadı tīġı iner
Kesüp miġferin anı iki **böler** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [böler, -er]*

boşal: *Dışarıya akmak, dökülmek.*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [boşalup, -up]*

boşal: *Dışarıya akmak, dökülmek.*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [boşalup, -up]*

bostān u bāġ: *Bağ ve bahçe.*

Nedeñlü ki ḳurbunda deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli bir cümle **bostān u bāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 38). [bostān u bāġ,]*

boy: *Vücut, beden.*

Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [boyun, -uñ]

boy: *Vücut, beden.*

Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [boyun, -uñ]

boy: *Boy.*

Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [boyı, -ı]*

boy: *Boy.*

Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [boyı, -ı]*

boy: *Boy.*

Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [boyı, -ı]

boy: *Boy.*

Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [boyı, -ı]

boy: *Boy.*

Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ **boyı** serv ü ḫaddi semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 136). [boyı, -ı]

boy: *Boy.*

Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ **boyı** serv ü ḫaddi semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 136). [boyı, -ı]

boya: *Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek.*

Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
Muʿaşfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [boyar, -r]

boya: *Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek.*

Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
Muʿaşfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [boyar, -r]

boya: *Boyanmak.*

Boyanup siyeh renge aṭlas libās
Ne zer-beft bellü ne çil ne palās *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 203). [boyanup, -nup]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Geçer **böyle** ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [böyle,]

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Geçer **böyle** ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [böyle,]

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Riyāḥīn-i ḫōş **böyle** būstān
Ḫaṭ-ı sebz idi ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 27). [böyle,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Riyāḥīn-i ḫōş **böyle** būstān
Ḫaṭ-ı sebz idi ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 27). [böyle,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Neden **böyle** görmek şehā sen seni
İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 445). [böyle,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Neden **böyle** görmek şehā sen seni
İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 445). [böyle,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Süleymān ile ḥażretüñe hemīn
Naṣīb itdi Ḫaḳ **böyle** taḫt u nigīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 98). [böyle,]

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Süleymān ile ḥażretüñe hemīn
Naṣīb itdi Ḫaḳ **böyle** taḫt u nigīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 98). [böyle,]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

İdüp beline sīm-sāḳın kemer
Olur **boynuna** ṭavḳ-ı ḫalḫal eber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 674). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

İdüp beline sīm-sāḳın kemer
Olur **boynuna** ṭavḳ-ı ḫalḫal eber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 674). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Geçer **boynuna** çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 167). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Geçer **boynuna** çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 167). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar **boynuna** kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar **boynuna** kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup **boynuna** ol kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup **boynuna** ol kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [boynuna, -uñ, -a]

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi **boynı** dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [boynı, -ı]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi **boynı** dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [boynı, -ı]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Benüm **boynuma** şāh-ı şāḥib-ḳırān
Senüñ itmeye bir ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 851). [boynuma, -um, -a]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Benüm **boynuma** şāh-ı şāḥib-ḳırān
Senüñ itmeye bir ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 851). [boynuma, -um, -a]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Düşüp **boynuna** anuñ ol pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [boynuna, -uñ, -a]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Düşüp **boynuna** anuñ ol pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [boynuna, -uñ, -a]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
Çü ḳavs-i ḳuzaḥ **boynı** ḳaddi bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [boynı, -ı]*

boyn: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
Çü ḳavs-i ḳuzaḥ **boynı** ḳaddi bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [boynı, -ı]*

boyun: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Bilüp rāst ʿahd ile peymānumı
Geçür **boynuña** tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 318). [boynuña, -uñ, -a]*

boyun: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Bilüp rāst ʿahd ile peymānumı
Geçür **boynuña** tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 318). [boynuña, -uñ, -a]*

boyun: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Öpüp **boynunı** didi şāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 115). [boynunı, -u, -n, -ı]*

boyun: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Öpüp **boynunı** didi şāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 115). [boynunı, -u, -n, -ı]*

boyun: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Geçüp **boynuna** ol laʿīnüñ kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [boynuna, -uñ, -a]*

boyun: *Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Geçüp **boynuna** ol laʿīnüñ kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [boynuna, -uñ, -a]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Mizācım **bozup** derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [bozup, -up]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Mizācım **bozup** derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [bozup, -up]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Mübārizlerüñ naʿrası şavt-ı pīl
Dimāġun **bozup** çarḫuñ itdi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [bozup, -up]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun **bozup** çarḫuñ itdi ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [bozup, -up]

boz: *Bozmak, çözmek.*

Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
İderse yine cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 797). [bozarsa, -ar, -sa]*

boz: *Bozmak, çözmek.*

Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
İderse yine cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 797). [bozarsa, -ar, -sa]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Bilür kim yine ʿahd **bozdı** ʿadū
Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [bozdı, -dı]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Bilür kim yine ʿahd **bozdı** ʿadū
Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [bozdı, -dı]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Çü mīs̱āḳı **bozdı** o peymān-şiken
Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [bozdı, -dı]

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Çü mīs̱āḳı **bozdı** o peymān-şiken
Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [bozdı, -dı]

boz-: *Bozmak, çözmek.*

Yıḳup ḳalbini ṣadrını **bozdı** şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [bozdı, -dı]

boz-: *Bozmak, çözmek.*

Yıḳup ḳalbini ṣadrını **bozdı** şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [bozdı, -dı]

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü mevt ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [bozulur, -ul, -ur]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü mevt ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [bozulur, -ul, -ur]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

İder cengde ḥamle Dārāya şāh
Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 312). [bozar, -ar]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

İder cengde ḥamle Dārāya şāh
Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 312). [bozar, -ar]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 27). [bozup, -up]

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 27). [bozup, -up]

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Bu sözi diyüp meclisi **bozdı** şāh
Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [bozdı, -dı]

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Bu sözi diyüp meclisi **bozdı** şāh
Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [bozdı, -dı]

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥışārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 588). [bozar, -ar]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥışārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 588). [bozar, -ar]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Yemek olmadan hażm içme şarāb
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [bozup, -up]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Yemek olmadan hażm içme şarāb
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [bozup, -up]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Demi ḫarḳ idüp ṣarfı **bozar** mizāc
Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 371). [bozar, -ar]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek.*

Demi ḫarḳ idüp ṣarfı **bozar** mizāc
Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 371). [bozar, -ar]*

boz: *Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.*

Bozup şeh büti aldı gevherleri
Feraḥ itdi cismiyle serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 31). [bozup, -up]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

Yaḳup **bozmadan** eyleyüp būstān
ʿAraż ne idinür ʿaceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 91). [bozmadan, -ma, -dan]*

boza ile kımız: *Boza ve kımız.*

Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña **boza ile ḳımız** oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 356). [boza ile ḳımız,]*

bozul: *İlyi ve düzenli olmaktan çıkmak, gidişi aksamak.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ **bozulmaya** iş bu niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [bozulmaya, -ma, -y, -a]

bozul: *İlyi ve düzenli olmaktan çıkmak, gidişi aksamak.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ **bozulmaya** iş bu niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [bozulmaya, -ma, -y, -a]

bozul: *Niteliğini kaybetmek, bozulmak, dağılmak.*

Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak **bozulur** mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [bozulur, -ur]*

bozul: *Niteliğini kaybetmek, bozulmak, dağılmak.*

Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak **bozulur** mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [bozulur, -ur]*

bozul: *Bozulmak.*

Mizācı **bozulup** olur nātüvān
Żarūrī ḳonar şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 139). [bozulup, -up]*

bu: *Bu, ikinci teklik şahıs işaret zamiri.*

Dizer yine senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş **bu** kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 8). [bu,]*

Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [bu,]

Zamānuñ **bunuñ** gibi çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 17). [bunuñ, -nuñ]*

Bunuñ gibi furṣat mı girer ele
Didük bildügümizi şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [bunuñ, -nuñ]*

Felek gibi sürī çe ger üstüvār
Bu s̱ābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 232). [bu,]*

Şerefligine biñ var ola cihāt
Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [bu,]*

Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
Zemīni velīkin **bunuñ** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 146). [bunuñ, -nuñ]*

Sipāhuñ murādı **bu** iy pehlevān
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 181). [bu,]*

Ḫadīs̱-i nebīdür **bu** yoḳ iştibāḥ
Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1131). [bu,]*

Didi farż-ı evvel **bu** iy şehriyār
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 175). [bu,]*

Kişi ṣanma doġandan irer ziyān
Bu meşhūrdur iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 140). [bu,]*

Me̱seldür **bu** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çü cān viremezsin ḳo almaġı cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 209). [bu,]*

Diye **bunlara** kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Ḳabāḥat virür bu mülevve̱s palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [bunuñ, -nuñ]*

Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāṣına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [bu,]*

İder cümle eşyā viṣālin ṭaleb
Müyesser degül birine **bu** ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 136). [bu,]*

İnanma her işitdügüñe şehā
Bu dünyā-durur çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [bu,]*

Bilürsin **bu** meşhūrdur Ḫusrevā
Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 147). [bu,]*

Ulu şāh ḳılmasa ʿālī hüner
Bu ẓāhirdür olmaz iñen muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 168). [bu,]*

Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [bunuñ, -nuñ]*

Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
Ḳadīmī **budur** resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 50). [budur,]*

Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [bunuñ, -nuñ]*

Şu kim dūr-ı endīş ü dānā ola
Bunuñ gibi fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 204). [bunuñ, -nuñ]*

Dilince didi **bunlara** şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine iş bu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 73). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Çıḳardı elinden **bunuñ** gibi dür
N'ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 311). [bunuñ, -nuñ]*

Didi kim budur maṭlaʿ-ı āfitāb
Bunuñ māverāsı ser-ā-ser ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 380). [bunuñ, -nuñ]*

Didi şeh Ḫudādan irişdi meded
Buña yoḳsa āhenden olmazdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 120). [buña, -ña]*

Bu ḫalḳuñ ticāretleri **bu** hemīn
Daḫı kār bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 113). [bu,]*

Ayıtdılar iy Ḫusrev-i tāc-dār
Bunuñ ʿaşḳına ʿālemi çarḫ-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 94). [bunuñ, -nuñ]*

İder cemʿ genci ṣanur kim ḳala
Dimez ben ölicek **bu** nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 6). [bu,]*

Üçinüñ kitābından oldı **bu** ḫūb
Ḫased ehli bula meger kim ʿuyūb
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 73). [bu,]

Buña münkir olan degüldür beşer
Behīmedür ol belki daḫı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 83). [buña, -ña]*

bu: *Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.*

Naṣīḥat-durur ḫalḳa **bundan** murād
Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 37). [bundan, -n, -dan]*

bu: *Bu, işaret zamiri.*

Dileyen kişi **bundan** özge ṣafā
Meger bāġ-ı Firdevs içinde bula
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 15). [bundan, -n, -dan]

Velāyetsüz olmaz **bu** vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [bu,]*

Bulardan iderler nicesin şikār
Temāşā ider ḫażret-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 101). [bulardan, -lar, -dan]*

Bunı diyüben elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 493). [bunı, -nı]*

Eḳānīmedir çünki **bunlar** Ḫudā
Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 245). [bunlar, -n, -lar]*

Bunı dimege çünki açdı dehān
İner āsumāndan zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 311). [bunı, -nı]*

Bunı diyüp ol cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ olduġı gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 69). [bunı, -nı]*

Bunı diyüben ḳodı anı ʿalīl
Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [bunı, -nı]*

Bunı diyüben secde itdi rasūl
Ḫudā itdi nāz u niyāzın ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 49). [bunı, -nı]*

Bunı yazmadan zer degüldür murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [bunı, -nı]

İdüp devr idersin **bunı** cüst ü cū
Zemīni gezüp yel gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 95). [bunı, -nı]*

Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş degül **bunı** bir tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 102). [bunı, -nı]

bu: *Bu.*

Murādum **bu** kim Çīne iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [bu,]

bu: *Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.*

Didi **budur** ol istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [budur, -dur]*

Murādum **budur** kim müselmān ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [budur, -dur]*

Anuñ ṭarzına ben de yazdum kitāb
Ümīdüm **budur** kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 92). [budur, -dur]

Budur himmetüm Fūr u Ḫāḳān-ı Çīn
Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 153). [budur, -dur]*

Bilür nabżı ġāyetde ḳārūre-dān
Viremez **budur** ʿaczi ölmişe cān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 556). [budur, -dur]

Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan ki başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [budur, -dur]

Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [budur, -dur]

Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı **budur** ki yoḳ bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [budur, -dur]

Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
Budur belledüm pendler ve's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [budur, -dur]

Budur bildügimüz bizüm ve’s-selām
Bilür bāḳisin şāh temme’l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 325). [budur, -dur]

Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [budur, -dur]*

Benüm bildügüm **budur** iy şehriyār
Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [budur, -dur]*

Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
Ḳavīdür ḳavī olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 33). [budur, -dur]*

Çü iḥsān idesin şehā ḳıl tamām
Budur luṭf iy Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 68). [budur, -dur]*

Çü vāḳiʿ ola ḳıl berāber hemīn
Budur ʿadl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 74). [budur, -dur]*

Virür ṣubḥ-ı kāẕib ṣalʸāta fesād
Budur resm olur ṣādıḳa iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 144). [budur, -dur]*

Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum **budur** kim yazam Penc-genc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [budur, -dur]*

Budur ḥażretüñe hemānā ḫaber
Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 143). [budur, -dur]*

Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür **budur** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [budur, -dur]*

Didi kim **budur** maṭlaʿ-ı āfitāb
Bunuñ māverāsı ser-ā-ser ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 379). [budur, -dur]*

Budur ḥıfẓ olmaduġı bu ḥişār
Ki bu ḳavme yoḳ düşmen-i kīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 57). [budur, -dur]*

Olur biri nān ile evveli sīr
Arada **budur** olmaduġı faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 66). [budur, -dur]*

Ḫaşīsi **budur** ẓulmetüñ Ḫusrevā
Getürüp gideler idinür nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 105). [budur, -dur]*

Bilür kim **budur** remz ehl-i nücūm
Tamām oldı ʿömr irdi ol vaḳt-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 153). [budur, -dur]*

Yoḳ üçünde bunda bulunan ḫayāl
Ḳo taʿbīri elfāẓı **budur** kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 78). [budur, -dur]*

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt **bu** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 28). [bu,]*

Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 123). [bu,]*

Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
İderdi **bu** ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 238). [bu,]*

Anı ṣoñra bildük Sikender imiş
Bu işi iden ol dilāver imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [bu,]*

Göricek **bu** cengi sipāh-ı ʿadū
Ḳamu ḫavf idüp dutdı ḳaçmaġa rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 417). [bu,]*

Yidi gün iderler **bu** resm ile ceng
İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [bu,]*

Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı ki ḫāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 515). [bu,]*

Ne dirsüz **bu** işüñ nedür çāresi
Nice oñıla **bu** ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [bu,]*

Ne dirsüz **bu** işüñ nedür çāresi
Nice oñıla **bu** ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [bu,]*

Murādum benüm **bu** çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [bu,]*

Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [bu,]*

Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur **bu** īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [bu,]*

Saña yaraşur olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña **bu** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 596). [bu,]

İdelüm **bu** defʿa daḫı ihtimām
Ya anlar tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [bu,]

İşidüp **bu** sözi olur şād şāh
Durur şehr-i Iştaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 611). [bu,]*

Bu cānibde Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü leşker-şiken pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 615). [bu,]

Didi baña **bu** mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [bu,]*

Bu ʿadl ile feṯḥ idüp īrānı Şāh
Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [bu,]*

İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [bu,]*

Bu yaña ḳaçup Ḫusrev-i baḥr ü ber
Varur şehr-i Kirmāna ḫasta-ciger
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 683). [bu,]

Diger-gūn olursa daḫı **bu** cihān
Saña gelmeye benden aṣlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 725). [bu,]

Didi elçiye şāh-ı ṣāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiṣ **bu** cenge hemān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [bu,]

Bu peyvend olursa arada eger
Olursın şehā Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 827). [bu,]

Begenüp sözin didi Bānūya şāh
Bu pendi ḳabūl itdüm iy yüzi māh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [bu,]

Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [bu,]*

Bu defʿa eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [bu,]*

Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler **bu** āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [bu,]*

Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [bu,]*

Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 896). [bu,]*

Velī cehd ḳıl gitmedin **bu** ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [bu,]*

Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [bu,]*

Ḳabūl eyler ise **bu** sözümi şāh
Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 913). [bu,]*

Varınca aña **bu** sipāh-ı sipāh
Sipāhın ḳamu eylesün cemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 937). [bu,]*

Bu kez ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [bu,]*

Bu rāy ile bindi cihān-pehlevān
Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [bu,]*

Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 978). [bu,]

Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer **bu** dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [bu,]

Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
Olur cisme mesken **bu** ḫāk-ı maġāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 50). [bu,]

Ten-i nākes içün **bu** nefs-i ḫasīs
Ṣaḳın ḳabride dīve eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 55). [bu,]*

Behiştī ṣaḳın ġāfil olma iñen
Ne kimse ḳalur **bu** cihānda ne sen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 76). [bu,]

Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki **bu** resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [bu,]*

Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
Olur Rūma mülḥaḳ **bu** īrān-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 356). [bu,]

Gelüñ gösterelüm ölüsin size
Ki tā iʿtiḳād idesüz **bu** söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 364). [bu,]*

Murādum **bu** kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 389). [bu,]*

Seni kāşki görmeseyidüm şehā
Bu miḥnet degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 410). [bu,]*

Bizüm neslimüze duraldan cihān
Bu bendi ide geldi devr-i zamān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 424). [bu,]

Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm **bu** yirden göçüp ben de raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [bu,]

Bu zībā gülistānı terk itdüm āh
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [bu,]*

Bu ḥāletde ḥayfā baña hīç-kes
İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [bu,]*

Daḫı bir murādum **bu** iy pādişāh
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [bu,]*

Buyuruḳlaruñ hep ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 480). [bu,]

Hemīşe **bu** ḥāl-i sarāy-ı sipenc
Gehī genc kısmet ider gāh renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 491). [bu,]*

Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur **bu** meşeldür ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [bu,]

Ṭuralı **bu** ʿālem cemāl ü celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [bu,]

Bulınur ise bir ḥazīni eger
Ben olam **bu** ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [bu,]

Velī çünki var ḫıdmetinde şeref
Ümīdüm **bu** olmaya saʿyüm telef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 80). [bu,]

Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [bu,]

Bu bāl ü **bu** ḥāl ile ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [bu,]

Girürse içine **bu** ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 199). [bu,]*

Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam **bu** yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [bu,]*

Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
Murādum **bu** ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 270). [bu,]*

Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
Virürem **bu** ḫalḳa ki çekmeye renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [bu,]

Kime kim melāz̲ ola **bu** bār-gāh
Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [bu,]

Ḳamusı **bu** ʿahd ile dilşād olur
Üsārā idi şanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [bu,]*

Bu sözi yine sāz teskīn ider
Ölür sīnede yoḳsa büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 387). [bu,]*

Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü z̲evḳ ile kim her demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [bu,]

Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [bu,]*

Aña bir degül ʿişret iden hemān
Cihāndur **bu** zindān-ı ʿālem cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 58). [bu,]

Düşer çün Ḫalīl oda **bu** ḫalḳ-ı zār
Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [bu,]

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi ārddan **bu** türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [bu,]*

Bu kālāyı nesc eyleyen pür-hüner
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 131). [bu,]*

Bu kālāyı nesc eyleyen pür-hüner
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 132). [bu,]*

Bilür heyʾetiyle **bu** eflākı heb
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [bu,]*

Ne yüz gösterür göre kim **bu** zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [bu,]*

Güreşciler içer **bu** ʿādetde var
Başar şoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [bu,]*

Bu neskiyle geldi gider bu cihān
Öger kendüyi her gelen pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [bu,]*

Bu neskiyle geldi gider **bu** cihān
Öger kendüyi her gelen pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [bu,]*

Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
Kitābında her birisinüñ **bu** var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 70). [bu,]*

Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
ʿAbes geçmek içün olur bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 93). [bu,]*

Ḳo **bu** güft ü gūyı gerek cüst ü cū
Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur güft ü gū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 105). [bu,]*

Bulınmaz **bu** ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [bu,]*

Anuñ gözlerine **bu** vāsiʿ cihān
Ola ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 139). [bu,]*

Ölür ʿāḳıbet **bu** cihāna gelen
Yanında yeg olur meseldür yelen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [bu,]*

Gelüñ baġlayalum **bu** yolda kemer
Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 173). [bu,]*

Bu sözi diyüp meclisi bozdı şāh
Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [bu,]*

Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle **bu** ḫūn-rīz ḫayl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [bu,]*

Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [bu,]*

Çü ben cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
Çü ben deprenem deprenür **bu** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 298). [bu,]*

Müeyyed idüpdür beni bī-niyāz
Ki oldum **bu** resm ile gerden-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 302). [bu,]*

Benüm nemdür anuñ-durur **bu** diyār
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [bu,]*

Düşişür cihāndur **bu** iy mīz-bān
Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [bu,]*

Ümīdüm **bu** kim Fūr-ı āteş-perest
Bula şāh-ı Rūmuñ elinde şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 337). [bu,]*

Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu mülke gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 342). [bu,]*

Bilürem ki şehdür o bāz-ı sepīd
Ümīdüm **bu** kim olmayam nā-ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 356). [bu,]*

Murād-ı şeh ise **bu** taḫt u külāh
Ne lāzım çeke cenge tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 365). [bu,]*

Hemīn şāha lāyıḳ-durur o çehār
Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 530). [bu,]*

Bu evṣāfı işitdi çün ser-firāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 557). [bu,]*

Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ **bu** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 586). [bu,]*

Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meseldür **bu** iy dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [bu,]*

İder ol gice Māh ile ʿīş şāh
Sürer **bu** ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 680). [bu,]*

Gele mürde çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye **bu** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 706). [bu,]*

Murādum **bu** gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [bu,]*

Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [bu,]

Başarsa **bu** iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [bu,]

Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm **bu** ṭaġlarda daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [bu,]

İderken **bu** resm ile ṣayd ol dilīr
Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 145). [bu,]

Bu vech ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 73). [bu,]*

Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [bu,]*

Bu cānibde serdār-ı īrān-zemīn
Yarāġ itdügün bildi Ḫāḳān-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 129). [bu,]

Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 174). [bu,]*

Bu eşyāya lā-büd müʾeşşir gerek
Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 215). [bu,]*

Yiter baña iy şāh-ı īrān u Rūm
Mübārek ola saña **bu** merz ü būm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 230). [bu,]

Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [bu,]*

Bu bī-çāreye çāre-i kār ol
Her emrümde yār ü nigehdār ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 253). [bu,]*

Saña ögredem dīn ile ʿadl ü dād
Ḳomayam **bu** milketde cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 294). [bu,]

Ḳudūmümden ola **bu** iḳlīm şād
İde ḫalḳı Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 295). [bu,]*

Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün ġırra **bu** Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 394). [bu,]*

Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 413). [bu,]

Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
Neden geldi **bu** Ḫusrev-i kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 414). [bu,]

Şeh olana yāfe degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 436). [bu,]

Ne olur **bu** beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlüḳ idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 447). [bu,]

Görelüm ki **bu** āsumān-ı bülend
Kimüñ gerdenine ṭaḳısar kemend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 455). [bu,]

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy ḫıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 476). [bu,]*

Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 477). [bu,]

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aṣṣıñ **bu** olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [bu,]*

Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı ammā **bu** kez uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [bu,]*

Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [bu,]

Sizi Ḫaḳḳa ışmarladum ben faḳīr
Ümīdüm **bu** nuṣret vire ol Naṣīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 532). [bu,]

Bu şādīliġile şeh-i baḥr ü ber
Sücūd eyleyüp ṭopraġa yüz sürer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 591). [bu,]

İdüp **bu** duluḳ ḳolçaḳ ārāste
Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 645). [bu,]*

Kim öldürse ġāzī ölendür şehīd
Ki bī-dīnlerdür **bu** ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 700). [bu,]*

Bu kāfirler Allāhı tekẕīb ider
Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 701). [bu,]*

Hele anları yigdi ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [bu,]*

Başa geldi Tūrānı īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler hep güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [bu,]*

Yüridi çeküp ḫayli Ḫāḳān-ı Çīn
Şalındı şalıncaḳ gibi **bu** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 772). [bu,]*

Çeküp **bu** girān bārı gāv-ı zemīn
Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 787). [bu,]*

Bu ḥāliyle oldum şehe bende ben
Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 845). [bu,]*

Bu vech ile yüz elli gürd-i dilīr
Helāk itdi meydānda şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 881). [bu,]*

Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe bir biçersin **bu** ḫalḳa kefen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [bu,]*

Tamām oldı işüñ senüñ iy cuvān
Bu demdür cihān görecegüñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 896). [bu,]*

Odur baḫş iden ḫayāt u memāt
Bu ikide ʿāciz ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 960). [bu,]*

Bu ḳānunda var ḫaşmı bir nīk-nām
Olur ġāfil iken vurursa ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [bu,]*

Bu kārını şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1071). [bu,]*

Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılıġı ḫaşmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [bu,]*

Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılıġı ḫaşmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [bu,]*

Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
Ki serd oldı ġāyet **bu** ḳalb-i ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 2). [bu,]*

Ne deñlü **bu** ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḫāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [bu,]*

Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [bu,]*

Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [bu,]*

Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda **bu** derd ile baş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 104). [bu,]*

Bu şevket ile gitdi şāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 145). [bu,]*

Muʿīn ol ki **bu** çoḳ şūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 267). [bu,]*

Bu şādılıġıla durup şehriyār
Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 281). [bu,]*

Bu cānibde küffār-ı bī-dīn ü dād
Muʿāvīn-i fısḳ u fücūr u fesād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 291). [bu,]*

Bu resm ile ceng eyledi iki şāh
Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [bu,]*

Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder gebrden şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 575). [bu,]*

ʿAceb şaʿbede-bāzdur **bu** cihān
İder dürlü dürlü ṣanāyiʿ ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 625). [bu,]*

Virürse **bu** devlet eger saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 647). [bu,]*

Virür derd-i ser ḫod bilürsin ḫumār
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 650). [bu,]*

Bu ʿālem-durur ḫod gelür bir zamān
Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [bu,]*

Bu mevsimde sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān
Ḳoyup dār-ı ḥarbi ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 91). [bu,]

Bu şādılıġa gāh ḫandān olur
Añup fürḳati gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 137). [bu,]*

Ḳamusına sen şāh olursın şehā
Saña gördi **bu** ʿizzeti Ḫaḳ revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 94). [bu,]*

Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [bu,]

Muḥīṭi vü Ḳāfı varup eyle seyr
Hemīn seyr içündür **bu** pür-naḳş-ı deyr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 112). [bu,]

ʿAcāyib ġarāyib göresin cihān
Senüñ ola seyrān-gehüñ **bu** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 116). [bu,]

Ḫıṭāb eyleyüp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Bu rāzı ider cümlesine ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 132). [bu,]*

Bu āyīnelerde görinen ṣuver
Hemīn oldı iy şāh-ı ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 181). [bu,]*

Bu şehlige aldanma zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [bu,]*

Bu bār-ı girān ile iy tāc-ver
Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 193). [bu,]*

Olan kimse maġrūr **bu** ʿizzete
Ne yüz ile varabilür Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [bu,]*

Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe **bu** tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 236). [bu,]*

Mekānuñ senüñ ʿAdn idi ibtidā
Rıżā **bu** caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 242). [bu,]*

Bu dībā libās u bu ferḫunde bāġ
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [bu,]

Bu dībā libās u **bu** ferḫunde bāġ
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [bu,]

Dir idi **bu** resme müşerref mekān
Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 47). [bu,]*

Ḳabāḫat virür **bu** mülevveṣ palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [bu,]*

Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 115). [bu,]

Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı **bu** eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [bu,]*

Vücūdına oldı **bu** eşyā güvāh
Velī künhüne bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 119). [bu,]*

Olur **bu** metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 147). [bu,]*

Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [bu,]*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş **bu** niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [bu,]

ʿAbeṣ dimedi **bu** kelāmı diyen
Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 167). [bu,]*

Nedür **bu** cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [bu,]*

Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
Olur **bu** maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 270). [bu,]*

Eṭibbāya gösterme sen iḥtiyāc
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 278). [bu,]*

İşitdi çü **bu** sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḫmeti buldı tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 281). [bu,]*

İderken **bu** ḥāliyle bunlar sefer
İder bir kimesne **bu** ḥāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 297). [bu,]*

İderken **bu** ḥāliyle bunlar sefer
İder bir kimesne **bu** ḥāle naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 298). [bu,]*

Bu ḥāle ḥased eyleyen bed-gümān
Ben istedügim gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 309). [bu,]*

Me̲seldür **bu** söz daḫı dirler şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 321). [bu,]*

Bu ne ḥikmet olur ki bir ḳaṭre ḳan
Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫ̲ᵛān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [bu,]*

Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz mevād
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 345). [bu,]*

Bu meşhūr-durur aḥşā ḳulunc iner
Anuñ ke̲sretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [bu,]*

Görüp anı nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi kim **bu** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 26). [bu,]*

İşidüp **bu** sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep fünūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 55). [bu,]*

Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [bu,]*

İşitdüm Süleymān ʿaleyhi's-selām
Bu maḫlūḳa ḥükm eyler iken tamām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 2). [bu,]*

Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine **bu** ʿizz ü celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 40). [bu,]*

Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür **bu** ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [bu,]*

Bilinen **bu** ʿaḳl ile iy pādişāh
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [bu,]*

Didi şoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi **bu** devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [bu,]*

Bu dünyāyile olma ḳāniʿ hemīn
Ki maḫfīdür aṣl-ı metāʿ-ı s̲emīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 131). [bu,]*

Şu deñlü gelüpdür **bu** dünyāya şāh
Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [bu,]*

Ser-ā-ser **bu** ʿālem nişīb ü firāz
Degül kāmile zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 203). [bu,]*

Olur iş **bu** eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [bu,]*

Şehā müsteʿār oldı çün **bu** libās
Çıḳar sen çıḳarmadın anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 209). [bu,]*

Bilürsin **bu** gerdūn-ı merdüm-firīb
Her anda ider niçe vaẕʿ-ı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 215). [bu,]*

Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 242). [bu,]*

Bu himmetler ile göre āfitāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 255). [bu,]*

Bu vech ile itdüklerini cidāl
Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [bu,]*

Degül kimsenüñ mülki ḫod **bu** ribāṭ
Bu deñlü neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [bu,]*

Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [bu,]*

Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
Ḳalur yine ḫālī **bu** ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 10). [bu,]*

Didügi gibi ol eyā şehriyār
Degül mülki **bu** ʿālemüñ pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [bu,]*

Yine ḫaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
Geçenden geçelüm **bu** demdür ki dem *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [bu,]*

Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẕar
Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [bu,]*

Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü e̲ser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [bu,]*

Bu mülk ü **bu** māl ü **bu** manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [bu,]*

Bu mülk ü **bu** māl ü **bu** manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [bu,]*

Bu dilde Niẓāmī gibi reh-nümā
Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 41). [bu,]*

Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz **bu** bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [bu,]

Gice gündüz itdüm **bu** fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭıʿ çün ceres
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [bu,]

Dirīġā ki **bu** fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler idi vażīʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 53). [bu,]*

Bunı yazmadan zer degüldür murād
Murādum **bu** ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [bu,]

Bu beyhūde fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 83). [bu,]*

Cemālüñi **bu** çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi yine iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 125). [bu,]*

Belīnās ile fikr idüp ser-firāz
Olurlar **bu** müşkil işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 138). [bu,]*

Bu gird-ābdan ḳurtulur mı beşer
Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [bu,]*

ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
ʿAcebter velī **bu** deminde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 50). [bu,]*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [bu,]*

Bu işine olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz ḫalāṣa çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 117). [bu,]*

Sözüme eger eyleyüben ʿinād
Bu emrüme ḳılmaz iseñ inḳıyād
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 140). [bu,]

Bu yir ḫalḳı görmiş degüldür sitem
Cefā itmesün şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 159). [bu,]*

Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi şāh
Ki rāżī degüldür **bu** ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 164). [bu,]*

Bu sözi diyüp açdı pes bir ḥarīr
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [bu,]*

Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı ben
Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun merd ü zen
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 210). [bu,]

Didi ol gelen elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 230). [bu,]

Bu iḳlīmi feṭḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 233). [bu,]*

İşitdi çü **bu** sözleri Ḳandarūş
Ṣecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 235). [bu,]*

Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
Bu işden olur kīne-ver hem-çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 275). [bu,]

Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
Bu işden olur kīne-ver hem-çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [bu,]

Bu defterleri eyleyicek raḳam
Dimiş kim ser-efrāz-ı Rūm u ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 3). [bu,]

Dilince didi bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine iş **bu** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 74). [bu,]*

Murādum benüm **bu** ki daʿvet idem
Müselmān olasız ḳoyuban gidem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 75). [bu,]

Eger her birinden virürsem nişān
Yalıñuz **bu** sifr ile ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 40). [bu,]*

Çü maʿlūm oldı şehe iş **bu** ḥāl
Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 63). [bu,]*

Murādum **bu** deryāyı seyrān idem
Görem baḥr ḫalḳın yoluma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 77). [bu,]

Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu deryānuñ içinde ne var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 84). [bu,]*

İşidüp **bu** sözi olur şādumān
Getürdür o ṣandūḳı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 127). [bu,]*

Melek didi iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu deryāda ġāyet çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 238). [bu,]*

Görüp ḫalḳ ṣandūḳı eyler duʿā
Bu iḳbāli itmezler idi recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 286). [bu,]*

Cabulḳādur adı **bu** şehrüñ şehā
Cehennem olur ḳuşluġa dek havā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 387). [bu,]*

Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 391). [bu,]*

Didiler ki iy Ḫusrev-i kām-yāb
Bu mülküñ nihāyetde ḫāli ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 20). [bu,]*

Belā seyline ejder olmasa sed
Bu cānibde ḳılmazdı aṣlā eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 62). [bu,]*

Geçüp kūhdan iy şeh-i kām-yāb
Gelüp geh iderler **bu** mülki ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 64). [bu,]*

İderler daḫı çoḳ behāyim helāk
Necisden iderler **bu** iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 68). [bu,]*

Çü ġālib zamān ile **bu** ḳavm-i dūn
İderlerdi ḫalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 115). [bu,]*

Ne insān ḳalurdı ne ḫod cānever
İrişürdi **bu** ḳavm-i dūndan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 118). [bu,]*

Sipihrüñ çü ḫord olısar kāsesi
Nemize gerek **bu** cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 132). [bu,]*

Bu hüşyārlıḳdan irişür ziyān
Yitişür murādına ser-mest olan *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 19). [bu,]*

Budur ḥıfẓ olmaduġı **bu** ḥişār
Ki **bu** ḳavme yoḳ düşmen-i kīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 57). [bu,]*

Budur ḥıfẓ olmaduġı **bu** ḥişār
Ki **bu** ḳavme yoḳ düşmen-i kīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 58). [bu,]*

Elin ṣundı yimege gördi güher
Didi **bu** ḳaçan ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 92). [bu,]*

Bu sözden naṣīḥat alup şehriyār
İder ḥaḳ söze meyl bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 99). [bu,]*

Didi kim buradan çıḳar **bu** güher
Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 101). [bu,]*

Bu milketde çoḳdur şehā mādiyān
Bu ḫıdmet içün beslenürler hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 111). [bu,]*

Bu milketde çoḳdur şehā mādiyān
Bu ḫıdmet içün beslenürler hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 112). [bu,]*

Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu hemīn
Daḫı kār bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 113). [bu,]*

Muḳarrer-dürür gerçi kim **bu** ḫaber
Velī kimse görmiş degüldür eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 121). [bu,]*

İdemez **bu** semte kimesne sefer
Ki ẓulmet içinde çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 125). [bu,]*

Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo **bu** ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 166). [bu,]*

Çün olduñ **bu** sinde iñen mū-sepīd
Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 175). [bu,]*

Niẓāmī yazarken **bu** efsāneyi
Pür itmelü olmışdı peymāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 185). [bu,]*

Dimişler yazanlar **bu** efsāneyi
İdüp medḥ ol şāh-ı ferzāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 193). [bu,]*

Olur şīşeye çün **bu** sırr-ı ʿacīb
Bilür şāha ol şu degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 243). [bu,]*

Gider **bu** cihāna gelen yine mest
Tehī olmasun bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 271). [bu,]*

Ḳılalum **bu** bir demde bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün niçe bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 275). [bu,]*

Bu şehlük didügüñ ḳurı iʿtibār
Belāsına mevtüñ olamaz ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 15). [bu,]*

İdüp dāyimā raḳṣ **bu** āsiyā
İder ādemüñ ḫākini tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 29). [bu,]*

Bu devre irince zamān kim bile
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 33). [bu,]*

Nedür ḥikmeti rūz u şeb **bu** cihān
Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 53). [bu,]*

Nedür bilmez aşlın benī ādemi
Ṣanur gördügi gibi **bu** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 56). [bu,]*

Cihānda egerçi ki çoḳdur ferīd
Birisine feṯḥ olmadı **bu** kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 70). [bu,]*

Egerçi ki **bu** manẓar-ı şīşe-fām
Görinür müzeyyen çü zerrīn-cām
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 71). [bu,]

Ḫaẕer it ki **bu** şīşe-bāz-ı sipihr
Ṣunar zehr itmez kimesneye mihr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 79). [bu,]

Olur dürlü dürlü çe ger rūzigār
Velīkin **bu** köhne cihān ber-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 86). [bu,]

Olur köhne elbet daḫı nev olan
Yeñidür hemīşe **bu** köhne cihān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 88). [bu,]

Teʾemmül idüp bildi ṣāḥib-ḳırān
Ki **bu** żaʿfdan virür elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 148). [bu,]*

Bu żaʿf ile yaturken ol kām-yāb
Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 171). [bu,]*

Bu dünyāyı ṭutmış idi şeh tamām
Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 181). [bu,]*

Ḳoyup cevşeni şāh-ı leşker-şiken
Cihāndur **bu** geydi żarūrī kefen *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 206). [bu,]*

Geçüp çünki bir yaşda ṭutmaz ḳarār
Bu tāc-ı keyānīye ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 232). [bu,]*

Bu iḥsānuñ olmaya şükri tamām
Ola şükr-i iḥsān yanında künām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 9). [bu,]*

Ṣunaldan **bu** iḳbāl eli baña dest
Yanumda semā pāyesi oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 11). [bu,]*

Bu luṭfa velī kimse itmez sipās
Sebeb bu ki azdur şināsā-yı nās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 17). [bu,]*

Bu luṭfa velī kimse itmez sipās
Sebeb **bu** ki azdur şināsā-yı nās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 18). [bu,]*

Yazarken **bu** naẓm-ı şerīfī faḳīr
Zamāne beni itmiş idi ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 29). [bu,]*

Bu Türkī dile virdi naẓmum şeref
Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 37). [bu,]*

İderken **bu** naẓm-ı şerīfi raḳam
Gice ṣubḥa dek silmez idüm ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 47). [bu,]

Bu yolda sürinür idüm ḫāme-vār
Geçerdi ġam u derd ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 53). [bu,]*

Bu efsāneyi yazdı üç pehlevān
Üçi daḫı devrinde ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 59). [bu,]*

Bu ṣanʿatda anlardur engüşterīn
Faḳīrem ol engüşterīne nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 65). [bu,]*

Baña baḳmasun naẓma ḳılsun naẓar
Bu fenden olan kimsene behre-ver
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 72). [bu,]

Gerekmez **bu** ilhām-ı Ḫaḳdan ʿudūl
Göñül levḥine eylemişdür nüzūl
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 81). [bu,]

Bu ẕevḳi bilen yine rūḥānīdür
Ṣaḳın ṣanma kim ḥaẓẓ-ı nefsānīdür
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 87). [bu,]

Bu fende Niẓāmī-yi devrem hemān
Baña pīr olan-durur rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 91). [bu,]*

Şu kim ola maṭlūbı **bu** kīmyā
Benüm cevherüm eylesün tūtiyā
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 93). [bu,]

Eger virmesem Türkī naẓma niẓām
Bu ṭarzı bulamazdı ṭabʿ-ı ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 96). [bu,]

Ecelden virür ise devrān emān
Bu menzilde ben de dikem bir nişān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [bu,]

Bu meydānda öñdül baña oldı Ḥaḳ
Ki sābıḳlara naẓm oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 107). [bu,]*

Ġam ile yazıldı **bu** ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 113). [bu,]*

Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 121). [bu,]*

Kerīm olan eyler **bu** ʿöẕri ḳabūl
Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 123). [bu,]*

Tamām olduġına **bu** silk-i dürer
Ṣorar ise tārīḫ-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 131). [bu,]*

Ṭoḳuz yüz ṭoḳuzında oldı tamām
Bu naẓm-ı ḫoş-āyende temme'l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 134). [bu,]

bu: *1. İşaret Zamiri, bu.*

Egerçi ki Şīrāzı Saʿdī öger
Bunı görse itmezdi aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 226). [bunı, -n, -ı]*

Didi ben de sizden dilerem **bunı**
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 195). [bunı, -n, -ı]

Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var di ṣāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 433). [bunı, -n, -ı]*

Bunı didi vü ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı ṣāh olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 589). [bunı, -n, -ı]*

Bunı diyüben irdi ṣāḥib-ḳırān
Ḫavāle ider ḫaṣma gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1059). [bunı, -n, -ı]*

İderse **bunı** ḳatl ṣāh-ı cihān
Müsāvī olur şehler ile hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1159). [bunı, -n, -ı]*

Diyüp **bunı** zihde ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [bunı, -n, -ı]

Bunı şöyle ḫalḳ eylemişdür Ḫudā
Ki kimseye olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 113). [bunı, -n, -ı]*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [bunı, -n, -ı]*

Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
Serīr üzre bir mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 15). [bunı, -n, -ı]*

bu: *Bunlar.*

Didi **bunlara** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cihānda benem Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 89). [bunlara, -n, -lar, -a]

bu: *Koku.*

Şaçundan alup nāfe-i Çīni **bū**
Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 50). [bū,]*

Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
Ki **būyı** ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 132). [būyı, -y, -ı]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Olup Cāmi-veş **bunlaruñ** pey-revi
Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 43). [bunlaruñ, -nlaruñ]*

Yaḳup **bunlaruñ** meşʿalinden çerāġ
Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 45). [bunlaruñ, -nlaruñ]*

Didi biz **buña** degmez idik şehā
Meger kim **buña** İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [buña, -ñ, -a]*

Didi biz **buña** degmez idik şehā
Meger kim **buña** İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 562). [buña, -ñ, -a]*

bu: *"Bu işaret sıfat.*

Ezel tā ebed cümle **bu** kāyināt
Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 20). [bu,]*

Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
Anıñçün düzüldi **bu** çīnī serīr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 25). [bu,]*

Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 32). [bu,]*

Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 27). [bu,]*

Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
Ḳudūmünden olur müşerref **bu** ferş *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 30). [bu,]*

Ümīdüm **bu** ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 39). [bu,]*

Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [bu,]*

İdüp ben de **bu** fende ṭarz-ı ʿacīb
Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [bu,]*

Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki oldum **bu** fen ehline pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 66). [bu,]*

Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 71). [bu,]

bu defʿa: *Bu defa, bu kez.*

Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe ol muʿīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 266). [bu defʿa,]

bu deñlü: *Bu kadar, bu kadar çok.*

Bu deñlü göz ile olup dīde-bān
Gözedür ḳażā tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 75). [bu deñlü,]*

būd: *Far. Vücut, keynûnet, varlık.*

Kişi ben dimek olur olsa vücūd
Velī laġv olur çünki olmaya **būd**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 40). [būd,]

budur: *Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.*

Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 603). [budur,]

budur: *Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.*

Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 603). [budur,]

bugün: *Bugün.*

Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum **bugün** şāh-ı Şarḳ ile ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 82). [bugün,]

bugün: *Bugün.*

Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum **bugün** şāh-ı Şarḳ ile ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 82). [bugün,]

bugün: *Bugün.*

Gerek yas şāhā gerekse dügün
Yarın sañadur baña ise **bugün** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Gerek yas şāhā gerekse dügün
Yarın sañadur baña ise **bugün** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Ayırd olalum bunlaruñla **bugün**
Ya yeʾs idevüz ya ḳılavuz dügün *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 161). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Ayırd olalum bunlaruñla **bugün**
Ya yeʾs idevüz ya ḳılavuz dügün *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 161). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
Bugün bulmayan ecri yarın bula *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
Bugün bulmayan ecri yarın bula *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [bugün,]*

bugün: *Bugün.*

Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [bugünüm, -üm]*

bugün: *Bugün.*

Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [bugünüm, -üm]*

bugün: *Bugün.*

Bugün yarın eyle geçer rūzigār
Yigitlikde ṣıḥḥatde yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 239). [bugün,]*

buhār: *Isı etkisiyle sıvı ve bâzı katı cisimlerin gaz durumuna geçmiş hâli.*

Çıḳar şöyle ḳandan sipihre **buḫār**
Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 813). [buḫār,]*

buhār: *Isı etkisiyle sıvı ve bâzı katı cisimlerin gaz durumuna geçmiş hâli.*

Çıḳar şöyle ḳandan sipihre **buḫār**
Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 813). [buḫār,]*

buhārā: *Orta Asya'nın en eski yerleşim bölgelerinden olan ve günümüzde Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihî şehir.*

Ḳala taña yegdür **Buḫārādan** ol
İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [buḫārādan, --dan]*

buhārā: *Orta Asya'nın en eski yerleşim bölgelerinden olan ve günümüzde Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihî şehir.*

Ḳala taña yegdür **Buḫārādan** ol
İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [buḫārādan, --dan]*

būk: *Boru, düdük.*

Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider **būḳ** āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [būḳ,]*

būk: *Boru, düdük.*

Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider **būḳ** āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [būḳ,]*

bük-: *Eğmek; kıvırmak, burmak.*

Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [büküp, -üp]*

bük-: *Eğmek; kıvırmak, burmak.*

Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [büküp, -üp]

būk: *Boru, düdük.*

Çü ṣūr-ı Sirāfīl **būḳ** urdı dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 819). [būḳ,]*

būk: *Boru, düdük.*

Çü ṣūr-ı Sirāfīl **būḳ** urdı dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 819). [būḳ,]*

bük-: *Eğmek; kıvırmak, burmak.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [büküp, -üp]*

bük-: *Eğmek; kıvırmak, burmak.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [büküp, -üp]*

būḳ u nefīr ü derāy: *Boru,maruf boru, bazı dervişlerin taşıdıkları boynuz boru, yuf borusu ve çan.*

Ṣadā itdi **būḳ u nefīr ü derāy**
İder zindeler mürde rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 307). [būḳ u nefīr ü derāy,]*

bul: *Ermek, ulaşmak.*

Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [bulamaz, -amaz]

Hümā gibi olduḳca sāye-figen
Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 146). [bulurdı, -u, -r, -dı]*

Nihāyet **bulup** ceng ü āşūb u kīn
Olur Rūma mülḥaḳ bu īrān-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 355). [bulup, -up]

Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
Ki şemʿ ile ṣarṣar **bula** imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 304). [bula, -a]*

Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün meges
Sarāyında **buldum** şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 84). [buldum, -dum]

Olup laṭme-i bāddan rū siyāh
Bulut tīrelikden **bulamazdı** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 100). [bulamazdı, -a, -maz, -dı]*

Eger luṭfuñ olmaya hādī baña
Ḳaçan yol **bula** leng ü aʿmā saña
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 112). [bula, -a]

Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
Deminden **bula** mı ḳaçuban rehā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [bula, -a]

Muʿīn ol ki bu çoḳ ṣūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 268). [bula, -a]*

Bulup biri birini iki dilīr
İder ḥamle ol iki ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 545). [bulup, -up]*

Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
Bugün bulmayan ecri yarın **bula**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [bula, -a]

Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki **bulamaz** ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [bulamaz, -amaz]*

Zamānuñda **bulmasa** ḥalḳuñ ḥużūr
İderler ḳamusından iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 155). [bulmasa, -ma, -sa]*

Dirīġā ki **bulmadum** ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [bulmadum, -ma, -du, -m]

Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem **bulamaz** peleng aña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [bulamaz, -amaz]

Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
Nice vādī cin **bulamaz** aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 22). [bulamaz, -amaz]*

Belīnāsa didi ki iy feylesūf
Ḳamu ḫuşk ḫāline **buldum** vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 76). [buldum, -du, -m]

Şu göz kim aña cevheri tūtiyā
Vesīle **bulamazdı** idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 94). [bulamazdı, -a, -maz, -dı]*

Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
Ḥased ehli **bula** meger kim ʿuyūb
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 74). [bula, -a]

Eger virmesem Türkī naẓma niẓām
Bu ṭarzı **bulamazdı** ṭabʿ-ı ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 96). [bulamazdı, -a, -maz, -dı]

bul: *(Yol) bulma.*

Alup behre Behrām çün **buldı** kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 85). [buldı, -dı]

bul: *Yaşamak, yaşayarak görmek.*

Şaḳın şanma kim ẓulm idesin ḳula
Bugün **bulmayan** ecri yarın bula
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [bulmayan, -ma, -yan]

bul: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma **bulmasun** gence ol düzd rāh
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 52). [bulmasun, -ma, -sun]

Taşavvur olunsa günāhum olur
Velī luṭfuña kim nihāyet **bulur** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 68). [bulur, -u, -r]*

Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
Vücūdı içün **buldı** ẕāt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 21). [buldı, -dı]*

Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
Muvāfıḳda ḳalur **bulamaz** sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 118). [bulamaz, -a, -maz]*

Olup pāy-dār ü olup üstüvār
Şükūhı ile **buldı** cümle ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 102). [buldı, -dı]*

Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 13). [bulam, -a, -m]*

Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 9). [bulup, -up]

Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
Diledüm ki nāmum idem cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 15). [bulup, -up]

Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 64). [bulur, -ur]

Ecelden eger **bulur** isem emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [bulur, -ur]

Sipāha ider **bulduġı** mālı baḫş
Süre tā ki yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 501). [bulduġı, -duġ, -ı]*

Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥişār
Ki ḳaçaġa **bulmaya** zinde kenār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [bulmaya, -ma, -ya]

Bulup ḳuvvet-i ḳalb anuñla sipāh
İderler niçe biñ ʿadūyı tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 295). [bulup, -up]*

Bulamaz zebūn olıcak çün ḥişār
ʿAdūnuñ elinde olur ḫ̆ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 59). [bulamaz, -a, -maz]*

Öñinde çeker tīġ-ı āhen ḥişār
Bulamaz ṣabā nīzeden reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 128). [bulamaz, -a, -maz]

Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Aña ḥikmet ile **bulınmaz** ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [bulınmaz, -ın, -maz]*

Sitiz eyle çünkim çeke tīġ-ı tīz
Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 68). [bulamaz, -a, -maz]*

Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
Şeref **buldı** şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 254). [buldı, -dı]*

Bulınur ise bir ḥazīni eger
Ben olam bu ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 75). [bulınur, -ı, -n, -ur]

Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
Selāṭīnde şehde **bulupdur** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 72). [bulupdur, -up, -dur]

Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr
Bulurlar anuñ devletinde ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 34). [bulurlar, -u, -r, -lar]

Dileyen kişi bundan özge şafā
Meger bāġ-ı Firdevs içinde **bula**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 16). [bula, -a]

Bulup kendü aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [bulup, -up]*

Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [bulınmaz, -ın, -maz]*

Ümīdüm bu kim Fūr-ı āteş-perest
Bula şāh-ı Rūmuñ elinde şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 338). [bula, -a]*

Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [bulam, -am]*

Şeref **buldı** şāh ile īrān tamām
Ḫarāb idi dīn ile **buldı** niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [buldı, -dı]*

Şeref **buldı** şāh ile īrān tamām
Ḫarāb idi dīn ile **buldı** niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [buldı, -dı]*

Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī **buldı** ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [buldı, -dı]*

Velī bende dört nesne var iy emīr
Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 528). [bulınmaz, -ın, -maz]*

Riyāżetde şol deñlü **bulmış** kemāl
Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [bulmış, -mış]*

Bulurlar risālet içün bir cuvān
Suḫan-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 271). [bulurlar, -ur, -lar]

Hele cengde siz ḳomañuz ḳuṣūr
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 698). [bula, -a]*

Dilāverlerüm çün olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ yir ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 506). [bulamaz, -a, -maz]

.....zūr ider
Biri birisine **bulamaz** ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 936). [bulamaz, -a, -maz]*

İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1004). [bulamaz, -a, -maz]*

Selāṭīn cemminde iy ser-firāz
Gerek luṭf ile **bulasın** imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1164). [bulasın, -a, -sın]*

Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
Anuñ ʿaddi ḥaddine yoḳdur meded
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 107). [bulınur, -ı, -n, -ur]

Sinān ile **bulmadılar** çün ẓafer
Ele aldı şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 905). [bulmadılar, -ma, -dı, -lar]*

Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki İskendere **bulmaya** yol eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [bulmaya, -ma, -ya]*

Ya gelsün ya varup **buluram** anı
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [buluram, -ur, -am]*

Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref **buldı** şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 20). [buldı, -dı]*

İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
Ṣadā-yı ney ile şeref **buldı** evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [buldı, -dı]*

Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe cāy
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [bulınmaz, -ın, -maz]

Fevākihlerüñ baʿżı **buldı** vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 37). [buldı, -dı]*

Ḳoyup cengi tārāca başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer **buldı** kimi külāh

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 562). [buldı, -dı]

Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 218). [bulınmaz, -ın, -maz]

Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr ile **bulmadı** kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 452). [bulmadı, -ma, -dı]*

İdüp ittifāḳ oldılar encümen
Ki yol **bulmaya** leşker-i ṣaf-şiken
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 166). [bulmaya, -ma, -y, -a]

İder şöyle gerdūnlarından ḥişār
Ki **bulmaz** ṣabā geçmege reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 580). [bulmaz, -maz]

Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 567). [bulup, -up]*

Şu vaḳtin yeg olur kebehden ḥarīr
Ki devlet **bulup** olmayasın ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 640). [bulup, -up]

Ne durmaġa tāb u ne ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 592). [bulurlar, -u, -r, -lar]*

Yudardı kimi **bulsa** çün ejdehā
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [bulsa, -sa]*

Niçün irişemez sürūşa memāt
Ne yirde **bulınur** ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 56). [bulınur, -ı, -n, -ur]*

Yanuñdan ṣaḳın itme dānāyı dūr
Bulam dir iseñ şāhlıḳda ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 174). [bulam, -am]*

Levāzımları çoḳ ṣarābuñ ṣehā
Riʿāyet gerek kim **bulasın** ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 400). [bulasın, -a, -sın]*

İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḥmeti **buldı** tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [buldı, -dı]*

Ḫarīfān-ı meclis gerek aṣdıḳā
V'egerni ki meyden **bulınmaz** ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 408). [bulınmaz, -ın, -maz]

Ḳo ʿucbı saña **bulmasun** diyü dest
İrişmez viṣāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [bulmasun, -ma, -sun]*

Velī dest-res **bulmaz** aña beşer
Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẕar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 237). [bulmaz, -maz]

Seḥerden gelür ḫᵛāce k'ide devā
Tecessüs ider kim ʿalāmet **bula** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 20). [bula, -a]*

Gedā kim ḳala nāmı **bulmaya** nān
Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [bulmaya, -ma, -ya]

Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [bulınmaz, -ın, -maz]

Ola muṭṭaliʿ cümle aḥvāline
Tafaṭṭun **bula** cümle aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 108). [bula, -a]*

Bulınmaz idi ol siyāha ʿaded
Velī ḥażret-i Ḫaḳdan irdi meded
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 375). [bulınmaz, -ın, -maz]

Bulup bir hümāyūn u ferḫunde dem
Girer keştiye pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 19). [bulup, -up]*

Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki vār sür ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [bulur, -ur]

Nevāñ ile ben de **bulam** tā nevā
Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [bulam, -am]*

Müselmān olıcak **bulursız** emān
Size ẕerrece benden irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 77). [bulursız, -ur, -sız]

Tevekkül idüp Ḫaḳḳa ġavvāṣ-vār
Bulam ḳaʿrda lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 110). [bulam, -am]*

Çıḳup tīre-deryā içinden bahār
Şeref **buldı** ẕātı ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 290). [buldı, -dı]*

Melek ḳurb **bulup** olur muʿteber
Dimiş lī maʿallāhi ḫayrü'l-beşer

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 251). [bulup, -up]

Açup bāl uçup irmez aña ṭuyūr
Ḳonup **bulmaz** irişse yelden ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 78). [bulmaz, -maz]

Geçer ol beyābānı çün şehriyār
Bulur bir şerīf ü muʿaẓẓam diyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 14). [bulur, -ur]

Bulup şāhı ẓulmetde pīrūz-ger
Virür çeşmeyi **bulduġundan** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 246). [bulduġundan, -du, -ġuñ, -dan]

Giderken **bulur** bir muʿaẓẓam ḥişār
Ne var pās-bānı ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 33). [bulur, -ur]*

Çü **bulmadı** maḳṣūdına şeh vuṣūl
Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 129). [bulmadı, -ma, -dı]*

Niçe bir ki āzār iderdi ḥarīr
Yatup ḫāk üstinde **bulmaz** ḥaşīr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 98). [bulmaz, -maz]

Cemālin ʿayān eyledi Ẕü'l-celāl
Gider ıżṭırāb **buluban** ol viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 178). [buluban, -uban]*

Olur eylüge pīş-vā ehl-i dīn
Bulur emn anuñla zamān ü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 48). [bulur, -ur]

Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ ne var
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 43). [bulaydum, -a, -y, -du, -m]

Ki tā ḥaşr olınca ola ber-ḳarār
Beşer irmege **bulmaya** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 106). [bulmaya, -ma, -ya]*

Ġam ile yazıldı bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın **bulup** itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 114). [bulup, -up]*

bul-: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 83). [bula, -a]

Tecelliyle mirʾātı **buldı** cilā
Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 125). [buldı, -dı]*

Alup ḳaçdı başını şāh-ı ʿAcem
Bulınmadı pinhān idüben ʿalem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 676). [bulınmadı, -ın, -ma, -dı]

Cihānda ne deñlü ki var ehl-i ḥāl
Bulur dest-res çekmek ile zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 46). [bulur, -ur]

El ayaġ ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [bulur, -ur]

Neyi māl-i ḫulyā ki itse olur
İder cüst ü cū kāmı anı **bulur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 16). [bulur, -ur]*

Geyer başına tāc-ı Key-ḫusrevi
Bulur mülk-i Kāvūs şāh-ı nevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 256). [bulur, -ur]*

Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [bulur, -ur]

Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol n'ola bilmesem ben ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [bulur, -ur]

Eger düşmene **bulur** isem ẓafer
İdem her biriñüz şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 197). [bulur, -ur]*

Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerīf
Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [bulur, -ur]*

Varup şāha çün kim mülāḳī olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar **bulur**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 94). [bulur, -ur]

Olur müttehem gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan ammā ki cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [bulur, -ur]

Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 500). [bulur, -ur]

Kişi her ne kim eyler ise **bulur**
Hem anda vü hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 213). [bulur, -ur]

Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 7). [bulur, -ur]*

Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿılāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 361). [bulur, -ur]*

Kişi **bulduġın** yimek olmaz hemān
Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 197). [bulduġın, -duġ, -ı, -n]*

Bulur nuṭḳ ile ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [bulur, -ur]*

Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne ber
Arayan **bulurdı** naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 36). [bulurdı, -ur, -dı]*

İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī **bulmadı** girmege aña der *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 308). [bulmadı, -ma, -dı]*

Bulur niçe mellāḥ deryā-şinās
Sefer eylemiş baḥrde bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 27). [bulur, -ur]*

Bulur anda bir şāh-ı Ḳaydāfe-nām
Çü ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 91). [bulur, -ur]*

Anı her ki **bulup** içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 275). [bulup, -up]*

Olur cümle āfāḳa pertev-figen
Şeref **bulur** anunla her encümen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 4). [bulur, -ur]

Sürūşı göricek olur şāh şād
Bilür kim **bulur** bāb-ı muʿlaḳ güşād
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 116). [bulur, -ur]

Ḳoyup anı geldi mekānına bāz
Bulur āşiyānını gūyā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 342). [bulur, -ur]*

Bulur bir kişi yolda pes tāc-ver
Ṣorar şehr ḥālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 377). [bulur, -ur]*

Bulup şāhı ẓulmetde pīrūz-ger
Virür çeşmeyi bulduġundan ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 245). [bulup, -up]

Bulur Ḫıżr bir çeşme çün āfitāb
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 207). [bulur, -ur]

bulama-: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

Göremez kimesne anuñ sāyesin
Bulamaz kimesne anuñ pāyesin
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 116). [bulamaz, -z]

bulaş: *Erişmek, değmek.*

İnüp atdan aldı başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 374). [bulaşmış, -mış]

bulaş: *Erişmek, değmek.*

İnüp atdan aldı başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 374). [bulaşmış, -mış]

bülbül: *Güzel sesiyle bilinen kuş.*

Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn **bülbüli** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 9). [bülbüli, -i]*

Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı **bülbül** gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 28). [bülbül,]

Çü **bülbül** ṣadālar idüp bülbüle
Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 41). [bülbül,]*

Çü bülbül ṣadālar idüp **bülbüle**
Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 41). [bülbüle, -e]*

Getür **bülbüle** sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre **bülbüle**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [bülbüle, -e]

Getür **bülbüle** sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre **bülbüle**

(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [bülbüle, -e]

Getürdi çü gül būstāndan serīr
Görüp oldı **bülbül** daḫı gūşe-gīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 56). [bülbül,]

Beni itdi Ḫaḳ **bülbülī** naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 49). [bülbülī, -i]*

Cihān gülşeni **bülbülidür** faṣīḥ
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 21). [bülbülidür, -i, -dür]

Yine muṭribā al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün **bülbüle**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 386). [bülbüle, -e]

bülbül-i gence: *Genç bülbül.*

Dimiş **bülbül-i gence** ol rāst-gūy
İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 81). [bülbül-i gence, -e]*

bülbül-i hōş-nevā: *Güzel sesli bülbül.*

Ele ʿūd ala **bülbül-i ḫōş-nevā**
Gele ʿūddan dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 5). [bülbül-i ḫōş-nevā,]*

Olup naġme-ger **bülbül-i ḫōş-nevā**
Dutar aña āheng destān-serā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 51). [bülbül-i ḫōş-nevā,]*

bülend: *Yüksek, yüce, ulu.*

Ki niçe ki endīşe ola **bülend**
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 43). [bülend,]*

Kimi kim ide dest-i luṭfuñ **bülend**
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 49). [bülend,]*

Benüm himmetüm şöyle eyle **bülend**
Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 19). [bülend,]*

Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol **bülendi** olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 34). [bülendi, -i]*

Boyı nīzesi müstaḳīm ü **bülend**
Pelek ġamzesi zülfī müşgīn kemend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [bülend,]

Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı ḳaddi **bülend**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [bülend,]

bülend-āsumān: *Yüksek, büyük gökyüzü.*

Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
Meh ü mihr ü encüm **bülend-āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 42). [bülend-āsumān,]

Virürem hüner-mende māl-i cihān
İdüp pā yañasın **bülend-āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 280). [bülend-āsumān,]

bulı: *Elde etmek; ulaşmak.*

Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen **bulıvuz** ne cāy-ı gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [bulıvuz, -vuz]

bulı: *Elde etmek; ulaşmak.*

Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen **bulıvuz** ne cāy-ı gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [bulıvuz, -vuz]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bu şanʿatda oldum **bulınur** kemāl
Ki ḫamse naşīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 71). [bulınur, -ur]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bu şanʿatda oldum **bulınur** kemāl
Ki ḫamse naşīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 71). [bulınur, -ur]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [bulınurdı, -ur, -dı]*

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [bulınurdı, -ur, -dı]*

bulın: *Sağlanmak, tedarik ve temin edilmek.*

Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa yir
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 160). [bulınmazdı, -maz, -dı]

bulın: *Sağlanmak, tedarik ve temin edilmek.*

Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa yir
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 160). [bulınmazdı, -maz, -dı]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [bulınurdı, -ur, -dı]*

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [bulınurdı, -ur, -dı]*

bulın: *Görülmek, bulunmak.*

Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer **bulınmazdı** hergiz Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [bulınmazdı, -maz, -dı]

bulın: *Görülmek, bulunmak.*

Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer **bulınmazdı** hergiz Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [bulınmazdı, -maz, -dı]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 524). [bulınmadı, -ma, -dı]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 524). [bulınmadı, -ma, -dı]

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne **bulınur** merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [bulınur, -ur]

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne **bulınur** merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [bulınur, -ur]

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa **bulınmazdı** aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [bulınmazdı, -maz, -dı]*

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa **bulınmazdı** aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [bulınmazdı, -maz, -dı]*

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 63). [bulınur, -ur]*

bulın-: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 63). [bulınur, -ur]*

bulış: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [bulışdı, -dı]*

bulış: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [bulışdı, -dı]*

bulış: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*
• Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 544). [bulışur, -ur]*

bulış: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*
• Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 544). [bulışur, -ur]*

bulun: *Var olmak, mevcut olmak.*
• Yoḳ üçünde bunda **bulunan** ḫayāl
Ḳo taʿbīri elfāẓı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 77). [bulunan, -an]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Yaturdı **bulut** gibi her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Yaturdı **bulut** gibi her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [bulut,]*

bulut: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [bulut,]*

bulut: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [bulut,]*

bulut: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Bir elüm **bulutdur** biri āfītāb
Ṣaçar biri āteş ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [bulutdur, -dur]*

bulut: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Bir elüm **bulutdur** biri āfītāb
Ṣaçar biri āteş ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [bulutdur, -dur]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Olup laṭme-i bāddan rū siyāh
Bulut tīrelikden bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 100). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Olup laṭme-i bāddan rū siyāh
Bulut tīrelikden bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 100). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 110). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 110). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde **bulut** rezmde şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde **bulut** rezmde şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Olup ādemi āhenīn baḫre ġarḳ
Havāyı **bulut** ṭutdı meydānı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [bulut,]*

bulut: *Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb.*
• Olup ādemi āhenīn baḫre ġarḳ
Havāyı **bulut** ṭutdı meydānı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [bulut,]*

bulut-: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü **bulutlar** duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [bulutlar, -lar]*

bulut-: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü **bulutlar** duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [bulutlar, -lar]*

bulut: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
Şafaḳdur olur ṣan **bulutda** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 372). [bulutda, -da]*

bulut: *Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi.*
• Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
Şafaḳdur olur ṣan **bulutda** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 372). [bulutda, -da]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
Ara yirde şehbāz bāḳīsi **būm** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
Ara yirde şehbāz bāḳīsi **būm** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• İdüp mürdeyi ġaflet içün fiġān
İder nevḥalar **būm** müye -künān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 14). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• İdüp mürdeyi ġaflet içün fiġān
İder nevḥalar **būm** müye -künān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 14). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• Olup **būm** nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi gehī ḫalḳa kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 21). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• Olup **būm** nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi gehī ḫalḳa kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 21). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• Diker **būm** çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
Meger çeşm-i bīmār ola yidi bāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [būm,]*

būm: *Ar. is. Baykuş.*
• Diker **būm** çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
Meger çeşm-i bīmār ola yidi bāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [būm,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Didi kim sebeb ne ki **bunca** sipāh
Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 307). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Didi kim sebeb ne ki **bunca** sipāh
Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 307). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr için **bunca** ġam *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr için **bunca** ġam *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Bize görmedin **bunca** iden kerem
Yüzümüze başa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 67). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Bize görmedin **bunca** iden kerem
Yüzümüze başa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 67). [bunca,]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*
• Açup **bunca** ʿibret gözini semā
Temāşā ider ʿālemi Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 77). [bunca,]*

buncılayın: *Bunun gibi, böyle.*
• Zihī ser-firāz u zihī tāc-dār
Ki feṯḥ eyleye **buncılayın** ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [buncılayın,]*

buncılayın: *Bunun gibi, böyle.*
• Zihī ser-firāz u zihī tāc-dār
Ki feṯḥ eyleye **buncılayın** ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [buncılayın,]*

bunda: *Burada.*
• Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aşam ya virem **bunda** ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aşam ya virem **bunda** ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Gelen **bunda** şāh ile her pehlevān
Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Gelen **bunda** şāh ile her pehlevān
Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider **bunda** zerʿ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider **bunda** zerʿ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Beni Rūmdan **bunda** itdi revān
Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [bunda,]*

bunda: *Burada.*

• Beni Rūmdan **bunda** itdi revān
Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Beni **bunda** ṣaldı anıñçün Ḫudā
Ki ʿadliyle ḫalḳa olam reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 299). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Beni **bunda** ṣaldı anıñçün Ḫudā
Ki ʿadliyle ḫalḳa olam reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 299). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā daʿvete ṣaldı **bunda** beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 270). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā daʿvete ṣaldı **bunda** beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 270). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Gideyem şehā himmetüñ ile ben
Esen ḳal saʿādet ala **bunda** sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 120). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Gideyem şehā himmetüñ ile ben
Esen ḳal saʿādet ala **bunda** sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 120). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü hem **bunda** pādaş olur *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü hem **bunda** pādaş olur *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Ḫadīd ile **bunda** yapam bir binā
Ki irişmeye ḥaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 89). [bunda,]*

bunda: *Burada.*
• Yoḳ üçünde **bunda** bulunan ḫayāl
Ḳo taʿbīri elfāẓı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 77). [bunda,]*

bunı didi: *Böyle söyledi.*
• Bunı didi düzdi alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 99). [bunı didi,]*

bün-i ḫārlar: *Diken kökü.*
• Ḳulaġı ḳabası vü pīrāheni
Çü ḫayvān **bün-i ḫārlar** meskeni *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 48). [bün-i ḫārlar, -lar]*

bunlar: *Bu zamirinin çokluk biçimi.*
• Ayırd olalum **bunlaruñla** bugün
Ya yeʾs idevüz ya ḳılavuz dügün *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 161). [bunlaruñla, -uñla]*

bunlar: *Bu zamirinin çokluk biçimi.*
• Ayırd olalum **bunlaruñla** bugün
Ya yeʾs idevüz ya ḳılavuz dügün *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 161). [bunlaruñla, -uñla]*

bunlar: *Bunlar.*
• Sikender olup **bunlaruñla** revān
Varur düşdügi yire şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 365). [bunlaruñla, -uñ, -la]*

bunlar: *Bunlar.*
• Sikender olup **bunlaruñla** revān
Varur düşdügi yire şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 365). [bunlaruñla, -uñ, -la]*

bunlar: *Bunlar.*
• Olup **bunlaruñ** geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 353). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Olup **bunlaruñ** geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 353). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Getürüp şehe virdi **bunları** Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Getürüp şehe virdi **bunları** Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege **bunları** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 740). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege **bunları** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 740). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Bilüp **bunlaruñ** ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 181). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Bilüp **bunlaruñ** ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 181). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider **bunları** tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*

• Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider **bunları** tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar **bunları** isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar **bunları** isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• İder bir zamān **bunlaruñ** ile ceng
İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 571). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• İder bir zamān **bunlaruñ** ile ceng
İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 571). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Melek **bunları** didi oldı nihān
Düşer baḥr-i efkāra şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 117). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Melek **bunları** didi oldı nihān
Düşer baḥr-i efkāra şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 117). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• İderken bu ḥāliyle **bunlar** sefer
İder bir kimesne bu ḥāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 297). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar.*
• İderken bu ḥāliyle **bunlar** sefer
İder bir kimesne bu ḥāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 297). [bunlar,]*

bunlar: *Bunlar.*
• İşidüp sözin **bunlaruñ** seng-puşt
Diler diye bir ḳaç kelām-ı dürüşt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 303). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• İşidüp sözin **bunlaruñ** seng-puşt
Diler diye bir ḳaç kelām-ı dürüşt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 303). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Düşer **bunlaruñ** içine iḫtilāf
Hemīn bezm-i Rūsīye döndi meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 81). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Düşer **bunlaruñ** içine iḫtilāf
Hemīn bezm-i Rūsīye döndi meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 81). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Temāşā idüp **bunları** şehriyār
Niyāz itdi Ḫallāḳa bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 261). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• İder ẓulmete emr ṣāḥib-ḳırān
İḥāṭa ider **bunları** bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 420). [bunları, -ı]*

bunlar: *Bunlar.*
• Bilüp **bunlaruñ** ḥālini şehriyār
Didi kim zihī ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 81). [bunlaruñ, -uñ]*

bunlar: *Bunlar.*
• Görür şerʿde **bunları** müstaḳīm
Ḳamusı ṣaḥīḥ arada yoḳ saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 83). [bunları, -ı]*

bünyād: *Far. 1. Temel, esas. bî-bünyâd: Esassız. süst-bünyâd: Temeli gevşek, itimada şayan değil. 2. Bina, (bünyâd etmek tabiri bina etmek yerinde kullanılır).*
• Urur sedde seng üzre **bünyād** şāh
İder rūz u şeb saʿyi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 103). [bünyād,]*

bünyād ider: *Inşâ etmek, kurmak.*
• Civārında bir şehr **bünyād ider**
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 215). [bünyād ider, -er]*

bünyād-ı sedd-i şedīd: *Güçlü sed yapısı.*
• Ḳazıldı çü **bünyād-ı sedd-i şedīd**
Çıḳar ḫufreden anda kān-ı ḥadīd *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 85). [bünyād-ı sedd-i şedīd,]*

bura: *Bu yer, burası.*
• Gelüp şimdi **buraya** dikdüm ʿalem
Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [buraya, -(y)a]*

bura: *Bu yer, burası.*
• Gelüp şimdi **buraya** dikdüm ʿalem
Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [buraya, -(y)a]*

bura: *Bu yer; bu makam.*
• Tefekkür idüp Ḫusrev-i kām-yāb
Burayı görür fikr idicek ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 102). [burayı, -y, -ı]*

bura: *Bu yer; bu makam.*
• Tefekkür idüp Ḫusrev-i kām-yāb
Burayı görür fikr idicek ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 102). [burayı, -y, -ı]*

buradan: *Buradan.*
• Didi kim **buradan** çıḳar bu güher
Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 101). [buradan,]*
• Didiler cevāhirler idüp nişār
Buradan şehā ẓulmete rāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 104). [buradan,]*

burāk: *Burak. Hz. Muhammed'in, üzerine binerek miraca çıkması için emrine verilen binek.*
- Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ

Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 39). [burāḳ,]*
- Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām

Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 37). [burāḳı, -ı]*

burāk-ı ṣabā-seyr ü ṣahrā-neverd: *Çölde ve sabah esen serin rüzgarda dolaşan Burak (Hz. Muhammed'in miraca çıkarken bindiği binek).*
- Burāḳ-ı ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd

Seḥāb-ı semā-gīr-i gerdūn-gerd *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 35). [burāḳ-ı ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd,]*

burāk-ı şitābende: *Çok hızlı giden Burak (Hz. Muhammed'in Mirac'a çıkarken bindiği binek).*
- Burāḳ-ı şitābende altında berḳ

Sitāmı çü mihr-i felek nūra ġarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 61). [burāḳ-ı şitābende,]*

burc: *Kale,hisar, sur.*
- Ṣan evc-i saʿādetde **burc** idi gāh

Dü peyker idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 51). [burc,]*

burc: *Kale,hisar, sur.*
- Ṣan evc-i saʿādetde **burc** idi gāh

Dü peyker idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 51). [burc,]*

burc-ı ābīden: *Sudan kale.*
- Açıldı ṣadef gitdi çünkim seḥāb

Çıḳar **burc-ı ābīden** ol āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 292). [burc-ı ābīden, -den]*

burc-ı vāḥidde: *Bir burçta bir kalede.*
- Ṭoġup **burc-ı vāḥidde** mihr ile māh

İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 69). [burc-ı vāḥidde,]*

burūc: *Hisarlar, kuleler.*
- Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm

Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 781). [burūcında, -ı, -n, -da]*

burūc: *Hisarlar, kuleler.*
- Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm

Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 781). [burūcında, -ı, -n, -da]*

burūc: *Hisarlar, kuleler.*
- Yapan itmiş ol şehre biñ ʿālī bāb

Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 376). [burūcına, -ı, -na]*

burun: *Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı II kibir, büyüklenme.*
- Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān

Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 119). [burunlar, -lar]*

bürün-: *Sarılmak, örtünmek.*
- Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh ġubār

Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 424). [büründi, -di]*

bürün-: *Sarılmak, örtünmek.*
- Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh ġubār

Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 424). [büründi, -di]*

büryān: *Kavrulmuş, yanmış.*
- Bu sözi yine sāz teskīn ider

Ölür sīnede yoḳsa **büryān** ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 388). [büryān,]*
- Ciger sīnede tābe **büryān** olur

Döner zengine kim ki ʿuryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 37). [büryān,]*
- Eger deştde āhū pūyān ola

Muḥirren bişüp tāba **büryān** ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 58). [büryān,]*
- Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān

Ne şorbā ne **büryān** bilürler ne nān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [büryān,]*

büryān olur: *Yanıp kavrulmak.*
- Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur

Melāyik çü güncişk **büryān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 20). [büryān olur, -ur]*
- Gice itse pervāz eger şeb-pere

Olur idi büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 50). [büryān olur, -ur]*

būs: *Öpme, öpüş.*
- Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ

Zemīn **būs** ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 146). [būs,]*

būs: *Öpme, öpüş.*
- Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ

Zemīn **būs** ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 146). [būs,]*

būs itmez: *I. Öpmek, öpücük vermek II. Sevmek, sevgi göstermek.*
- Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs

Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 311). [būs itmez, -mez]*

busa: *Olsa.*
- Getürdi anı nīze ile dilīr

Bere idi ol **busa** derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [busa,]*

busa: *Olsa.*
- Getürdi anı nīze ile dilīr

Bere idi ol **busa** derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [busa,]*

būse: *Öpme, öpücük.*
- Gehī mey vire gāh ola naġme-kār

Alup **būse** geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [būse,]*

būse: *Öpme, öpücük.*

• Gehī mey vire gāh ola naġme-kār
Alup **būse** geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [būse,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Zemīn **būstān** idi itsen naẓar
Yatur ḫarbuze gibi her yirde ser *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 253). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Zemīn **būstān** idi itsen naẓar
Yatur ḫarbuze gibi her yirde ser *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 253). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür ol **būstān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür ol **būstān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Ḫuṣūṣā ol içindeki **būstān**
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Ḫuṣūṣā ol içindeki **būstān**
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Şaḳāyıḳdan olur zemīn āsumān
Müzeyyen olur ʿAdn-veş **būstān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 4). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Şaḳāyıḳdan olur zemīn āsumān
Müzeyyen olur ʿAdn-veş **būstān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 4). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Riyāḥīn-i ḫōş böyle **būstān**
Ḫaṭ-ı sebz idi ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 27). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Riyāḥīn-i ḫōş böyle **būstān**
Ḫaṭ-ı sebz idi ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 27). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası **būstān**
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası **būstān**
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [būstān,]*

<u>bustān:</u> *Bahçe.*
• Getürdi çü gül **būstāndan** serīr
Görüp oldı bülbül daḫı gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 55). [būstāndan, -dan]*

<u>bustān:</u> *Bahçe.*
• Getürdi çü gül **būstāndan** serīr
Görüp oldı bülbül daḫı gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 55). [būstāndan, -dan]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Semenden tehī oldı çün **būstān**
Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 59). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Semenden tehī oldı çün **būstān**
Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 59). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Olan ʿāḳıl iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
Cihān **būstānın** temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 42). [būstānın, -ın]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Olan ʿāḳıl iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
Cihān **būstānın** temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 42). [būstānın, -ın]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Alup ḳaşrı ortaya bir **būstān**
Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Alup ḳaşrı ortaya bir **būstān**
Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Egerçi ki çoḳ bāġ ile **būstān**
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 43). [būstān,]*

<u>būstān:</u> *Bahçe.*
• Çü Ḫaḳ yoluna vaḳf ola **būstān**
Gerekmez aña Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 77). [būstān,]*

<u>bûstân:</u> *Bahçe.*
• Yaḳup bozmadan eyleyüp **būstān**
ʿAraż ne idinür ʿaceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 91). [būstān,]*

<u>būstān eyletdi:</u> *Bahçeye çevirmek.*
• Sarāyında eyletdi bir būstān
Ki reşk eyleye aña bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 3). [būstān eyletdi, -t, -di]*

<u>büt:</u> *Put.*
• Nice bütdür ol **büt** heyūlāsı zer
Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 23). [büt,]*

• Nice **bütdür** ol büt heyūlāsı zer
Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 23). [bütdür, -dür]*
• Görüp ol **büti** şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 29). [büti, -i]*
• Bozup şeh **büti** aldı gevherleri
Feraḥ itdi cismiyle serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 31). [büti, -i]*

büt idinmişdi: *Put edinmişti.*
• Anı **büt idinmişdi** Dārā-yı şūm
Üleşdürdi ḥalḳına Dārā-yı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 487). [büt idinmişdi,]*

büt-i çīn: *Çin putu (güzellik bağlamında) II Çin güzeli.*
• Büt-i Çīn gibi cismi ārāste
Ruḥ-ı neyyiri māhı nā-kāste *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 133). [büt-i çīn,]*

büt-perest: *Puta tapmak ǁ dinden çıkmak.*
• Velī anlaruñ cümlesi **büt-perest**
Mey-i şirkden olmış ol ḳavm mest *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 19). [büt-perest,]*

bütün: *Tamamıyla.*
• Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫᵛāb u ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [bütün,]*

bütün: *Tamamıyla.*
• Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫᵛāb u ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [bütün,]*

bütün: *Tamamıyla.*
• Žuhūrı **buṭūn** u buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [buṭūn,]*

bütün: *Tamamıyla.*
• Žuhūrı **buṭūn** u buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [buṭūn,]*

büṭūn: *Hep, tamamen.*
• Žuhūrı buṭūn u **buṭūnı** ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [buṭūnı, -ı]*

büṭūn: *Hep, tamamen.*
• Žuhūrı buṭūn u **buṭūnı** ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [buṭūnı, -ı]*

büṭūn: *Hep, tamamen.*
• Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne peydā **buṭūnı** ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [buṭūnı, -ı]*

büṭūn: *Hep, tamamen.*

büy-i cinān: *Cennet kokusu.*
• Nesīm-i ṣabā virdi **büy-i cinān**
Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 501). [büy-i cinān,]*

büy-ı müşg-i ḫoten: *Hoten miskinin kokusu.*
• Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup **büy-ı müşg-i Ḫoten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [büy-ı müşg-i ḫoten,]*

büy-ı müşg-i hoten: *Hoten miskinin kokusu.*
• Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup **büy-ı müşg-i Ḫoten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [büy-ı müşg-i ḫoten,]*

büy-ı müşg-i hoten: *Hoten miskinin kokusu.*
• Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup **büy-ı müşg-i Ḫoten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [büy-ı müşg-i ḫoten,]*

büy-ı müşg-i hoten: *Hoten miskinin kokusu.*
• Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup **büy-ı müşg-i Ḫoten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [büy-ı müşg-i ḫoten,]*

büy-ı müşg-i hoten: *Hoten miskinin kokusu.*
• Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup **büy-ı müşg-i Ḫoten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [büy-ı müşg-i ḫoten,]*

büyük: *Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne).*
• Dişi seyrek aġzı **büyük** başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [büyük,]*

büyük: *Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne).*
• Dişi seyrek aġzı **büyük** başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [büyük,]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
• Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
• Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
• Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 516). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh

Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 516). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Didi n'ola gelsün ne **buyurdı** şāh

Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Didi n'ola gelsün ne **buyurdı** şāh

Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Buyurdı hemīn dikdiler iki dār

Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Buyurdı hemīn dikdiler iki dār

Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr

Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 313). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr

Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 313). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Didi ḳanı elçi-yi şāḥib-ḳırān

Görelüm ne **buyurmış** ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [buyurmış, -mış]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Didi ḳanı elçi-yi şāḥib-ḳırān

Görelüm ne **buyurmış** ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [buyurmış, -mış]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān

Buyur ḥāżıruz cümle beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [buyur,]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān

Buyur ḥāżıruz cümle beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [buyur,]*

buyur-: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Nereye **buyurursa** şāh-ı cihān

Ḳamu ḥāżır olduḳ gidelüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 183). [buyurursa, -ur, -sa]*

buyur-: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Nereye **buyurursa** şāh-ı cihān

Ḳamu ḥāżır olduḳ gidelüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 183). [buyurursa, -ur, -sa]*

buyur-: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh

Gideyüm nereye **buyurursa** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 336). [buyurursa, -ur, -sa]*

buyur-: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh

Gideyüm nereye **buyurursa** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 336). [buyurursa, -ur, -sa]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh

Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh

Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd

Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye şayd *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 213). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd

Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye şayd *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 213). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm

Buyurdı bezer bir sipāh-ı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 546). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*
- Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm

Buyurdı bezer bir sipāh-ı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 546). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem

Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1073). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem

Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1073). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Çü ārāste oldı dīvān-ı şāh

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 42). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Çü ārāste oldı dīvān-ı şāh

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 42). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Yaḳīn ḳıldı çün düşmene şehriyār

Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 254). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Yaḳīn ḳıldı çün düşmene şehriyār

Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 254). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı sipāhına itdi hücūm

Hücūmın görüp şāh-ı īrān u Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 515). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı sipāhına itdi hücūm

Hücūmın görüp şāh-ı īrān u Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 515). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum

Yine itdi gülbang rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 517). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum

Yine itdi gülbang rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 517). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc

İdüp emr cizye **buyurdı** ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc

İdüp emr cizye **buyurdı** ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Ne leşker ki emrüñe olmaya rām

Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [buyur,]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Ne leşker ki emrüñe olmaya rām

Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [buyur,]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh

Ki ḥāżır ola cümle mīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 139). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh

Ki ḥāżır ola cümle mīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 139). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān

Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān

Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār

Aça ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār

Aça ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām

Ne ḫıdmet **buyurursañ** olmaz tamām *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 28). [buyurursañ, -ur, -sa, -ñ]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām

Ne ḫıdmet **buyurursañ** olmaz tamām *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 28). [buyurursañ, -ur, -sa, -ñ]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng

Ki keştīler iḥżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 9). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng

Ki keştīler iḥżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 9). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Çü Ḳaydāfenüñ işi oldı tamām

Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 282). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Çü Ḳaydāfenüñ işi oldı tamām

Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 282). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh

Buyurdı alur ḥışşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh

Buyurdı alur ḥışşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük

Çıḳa ol ipe olmaya ḫable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 311). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük

Çıḳa ol ipe olmaya ḫable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 311). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ki bir niçe esb-i naḥīf

ʿĀmelden ḳalub olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 31). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı ki bir niçe esb-i naḥīf

ʿĀmelden ḳalub olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 31). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- İnüp çünki her pāresin bir ʿuḳāb

Çıḳardı **buyurdı** şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 38). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- İnüp çünki her pāresin bir ʿuḳāb

Çıḳardı **buyurdı** şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 38). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh

Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 54). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh

Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 54). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Çü maʿlūm oldı şehe iş bu ḥāl

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 64). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner

Ki düzdi yine keştiyi keşti-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 73). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı Belīnāsa hem şehriyār

Ḫadīde cilā vire āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 79). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Didi iy Sikender **buyurdı** Ḫudā

Baña tā ki olam saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 119). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Buyurdı hemīn şāh-ı āfāḳ-gīr

Ki cünbiş ide yine çūbīn serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 319). [buyurdı, -dı]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

- Nebī meyyit öñine düşüp gider

Buyurdıġı yirde şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 222). [buyurdıġı, -dıġ, -ı]*

buyuruḳ: *Buyruk, emir, sınır.*

- Buyuruḳlaruñ hep ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [buyuruḳlaruñ, -lar, -un]*

buyuruḳ: *Buyruk, emir, sınır.*
- Buyuruḳlaruñ hep ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [buyuruḳlaruñ, -lar, -un]*

buyūt: *Ar. Beyt'ler, haneler, meskenler || Satranç oyun alanı.*
- Çü kimseneye kimse itmez żarar
Gerekmez **buyūta** ḥişārına der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 62). [buyūta, -a]*

būzīne-ser: *Maymun başlı.*
- Görür anda bir ḫalḳ **būzīne-ser**

Żarūrī güler her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 199). [būzīne-ser,]*

cā: *Far. Yer, makam, mahal, mevki.*

1. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye **cā** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 130). [cā,]*

caʿbe ider: *Ok kuburu, tirkeş etmek.*

1. Çeküp tīġ ider çünki Dey türk-tāz
   İder āteşi caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 32). [caʿbe ider, -er]*

cā-be-cā: *Far. Yer yer, mahal-be-mahal.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
   Yanar **cā-be-cā** ṣanki ṣaḥrāda nār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 16). [cā-be-cā,]*
2. Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
   İder **cā-be-cā** ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 46). [cā-be-cā,]*
3. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi **cā-be-cā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [cā-be-cā,]*
4. Olur cāy-ı meydān çün kān-ı laʿl
   Baṣar mühr aña **cā-be-cā** mīḫ-i naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 282). [cā-be-cā,]*
5. Tuġulġa yatur **cā-be-cā** çün nücūm
   Virür tāb günden gicede çü mūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 451). [cā-be-cā,]*
6. Durur **cā-be-cā** şeş-per-i ser-şiken
   Gül-i zanbaḳ idi o meydān çemen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 129). [cā-be-cā,]*
7. Ṣanasın ṣararmış kedū idi ser
   Badıncān idi **cā-be-cā** gurdeler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 256). [cā-be-cā,]*
8. Olup **cā-be-cā** küşteden püşteler
   Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 297). [cā-be-cā,]*
9. Ṣaḳāyıḳ idi **cā-be-cā** cāmlar
   Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 31). [cā-be-cā,]*
10. Çinī kāseler pür olup **cā-be-cā**
    Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 81). [cā-be-cā,]*
11. Şütür püşte gibi yatur **cā-be-cā**
    Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [cā-be-cā,]*
12. İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr
    İder **cā-be-cā** birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 200). [cā-be-cā,]*

cāblūs: *Dalkavuk, el etek öpen.*

1. Yatan gürgden yeg yılan **cāblūs**
   Hemīn bağla fīl üstine taḫt u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [cāblūs,]*

cablus: *Bir yer ismi.*

1. Geçüp gitdi **Cablusa** şehrine şāh
   Geçüp māh u sāl irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 43). [cablusa, -a]*

cabulkā: *En uzak doğuda bin kapısı olan şehir ve en uzak batıda bin kapısı olan şehir.*

1. Cabulḳādur adı bu şehrüñ şehā
   Cehennem olur ḳuşluġa dek havā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 387). [cabulḳādur, -dur]*

cabulsā cabulkā: *En uzak doğuda bin kapısı olan şehir ve en uzak batıda bin kapısı olan şehir.*

1. Cabulsā Cabulḳā ol iki şehir
   Ki sālişlerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 81). [cabulsā cabulḳā,]*

cādū: *Büyücü, cadı.*

1. Ḳamu gözleri **cādū** mekkāreler
   Ḳamu ġamzesi ḫūnī ḫūn-ḫʷāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 93). [cādū,]*

caġd: *Baykuş.*

1. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
   Ne bir dem gelüp **caġd** olur celīs *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [caġd,]*

cāhil: *Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.*

1. Olur dir ise **cāhili** nā-tamām
   Direm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 217). [cāhili, -i]*

cāhil: *Cehil içinde kalan, bilmeyen, okumayan. Genç, tecrübesiz, acemi.*

1. Bunı diyüp ol **cāhil** oldı revān
   Gelür ṣubḥ olduġı gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 69). [cāhil,]*

cahīm: *Cehennem.*

1. Ne vaż‘ iledür cennet ile **caḥīm**
   Ne hey’etde ḫalḳ oldı diyü racīm
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [caḥīm,]

cahīm: *Cehennem.*

1. Mekānuñ senüñ ‘Adn idi ibtidā
   Rıżā bu **caḥīme** ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 242). [caḥīme, -e]*

cām: *Kadeh.*

1. Alalum ele tīġ yirine **cām**
   Günümüz ki ‘īd ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Tamām oldı işüm benüm yime ġam
   Zamāne benüm **cāmuma** ḳatdı sem
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 420). [cāmuma, -um, -a]

cām: *Kadeh.*

1. Alur **cām** ele sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
   Ṣurāḥī gelüp bezme virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 27). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā **cāmlar**
   Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 31). [cāmlar, -lar]*

cām: *Kadeh.*

1. Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā **cāmlar**
   Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 31). [cāmlar, -lar]*

cām: *Kadeh.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande **cām**
   Çalar çengi raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 37). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
   Bağışlar ṣurāḥī vü memzūc u **cām**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 102). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ‘avām
   İki şeh ḳalup aldılar ele **cām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Çü devr itdi üç kerre la‘līn **cām**
   Olur şehlerüñ ‘ārıżı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Şehā ni‘metüñ ḥaḳḳı māh-ı tamām
   Yanına gelicek olur hem-çü **cām**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 534). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Felek idi taḫt u dürülmişdi **cām**
   Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü **cām** ü şarāb
   Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Diler kim vara Rūma şeh şād-kām
   Ḫużūr eyleyüben ide nūş **cām** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh **cām**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh **cām**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [cām,]

cām: *Kadeh.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Elinde gehī **cām** gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir baña
Nice **cām** rıṭl-ı girān vir baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Getür sāḳiyā luṭf ḳıl baña **cām**
Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 119). [cām,]*

cām: *Kadeh.*

1. Urur yire bir göze olsa tamām
Urur senge pür mey ola çünki **cām**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 66). [cām,]

cāme: *Libas, elbise.*

1. Ṣoyup **cāmeden** anı ʿüryān ider
Teni gül-sitānını seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 665). [cāmeden, -den]*

cāme: *Libas, elbise.*

1. Çü şerbet libāsı yumaḳ gibidür
Ziyāde yumaḳ **cāmeyi** eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [cāmeyi, -y, -i]*

cāme: *Libas, elbise.*

1. Çü şerbet libāsı yumaḳ gibidür
Ziyāde yumaḳ **cāmeyi** eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [cāmeyi, -y, -i]*

cāme: *Libas, elbise.*

1. O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür **cāme** görmiş degüldür eḥad
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 108). [cāme,]

cāme: *Libas, elbise.*

1. Baña sāḳiyā **cāme** ile meded
Ki Yeʿcūc-i vehme olur seyli sed
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 429). [cāme,]

cāme-i nev: *Yeni giysi.*

1. Geyüp **cāme-i nev** yiye ol ġıdā
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [cāme-i nev,]*

cāme-i sebz ü zerrīn: *Altın renkli ve yeşil elbise.*

1. Geyüp **cāme-i sebz ü zerrīn** semā
Virür nükhet-i müşg-būyī havā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 17). [cāme-i sebz ü zerrīn,]*

cāme-i sūg-vār: *Matem elbisesi.*

1. Benefşe geyüp **cāme-i sūg-vār**
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 29). [cāme-i sūg-vār,]

cāmiʿ: *Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan..*

1. Yeñi **Cāmiʿi** medḥe yoḳ iḥtiyāc
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [cāmiʿi, -i]*

cām-ı ʿālem-nümā: *Dünyayı aydınlatan cam, kadeh.*

1. Dimāġı-durur **cām-ı ʿālem-nümā**
Ne ʿilm ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 23). [cām-ı ʿālem-nümā,]*

cām-ı ʿālem-nümā: *Dünyayı aydınlatan cam, kadeh.*

1. Dimāġı-durur **cām-ı ʿālem-nümā**
Ne ʿilm ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 23). [cām-ı ʿālem-nümā,]*

cām-ı billūr-ı mey: *Taze, pürüzsüz şarabın kadehi.*

1. Getür sāḳiyā **cām-ı billūr-ı mey**
Ki itmişdür āfāḳı efsürde Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 381). [cām-ı billūr-ı mey,]*

cām-ı cem: *Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.*

1. Eline kişinüñ şunar **cām-ı Cem**
Meyine ḳatar ḫıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 29). [cām-ı cem,]*
2. Olup zīr-i desti diyār-ı ʿAcem
Ele aldı şāḥib-ḳırān **cām-ı Cem** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 258). [cām-ı cem,]*

cām-ı cem: *Cemşid'in kadehi.*

1. O devrden birisi daḫı **cām-ı Cem**
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 543). [cām-ı cem,]*

cām-ı direfşendeyi: *Taşan kadeh.*

1. Ele ala **cām-ı direfşendeyi**
Ḳoya içine laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 17). [cām-ı direfşendeyi, -(y) i]*

cāmi husrev: *Cāmi Ḫusrev (özel isim).*

1. Aña oldı şākird üç üstād-ı fen
Biri **Cāmi Ḫusrev** biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 172). [cāmi ḫusrev,]*

cām-ı laʿlīn: *Lal gibi kırmızı renkli şarap kadehi. II Sevgilinin kırmızı dudağı.*

1. İdüp lālenüñ içini jāle pür
Biri **cām-ı laʿlīn** biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 14). [cām-ı laʿlīn,]*

cām-ı mül: *Şarap kadehi, şarap.*

1. Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü Key-ḫusrev elde dutar **cām-ı mül** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [cām-ı mül,]*

cām-ı nebīd: *Hurma şarabı.*

1. Getür lāle-veş sāḳi **cām-ı nebīd**
Ki ġam beñzimüz eyledi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 381). [cām-ı nebīd,]*

cām-ı pür: *Dolu kadeh.*

1. Elinde perī-peykerüñ **cām-ı pür**
Açılmış nihāl üzre şan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 41). [cām-ı pür,]*

cām-ı revān: *Akan kadeh.*

1. Gel ā sāḳī **cām-ı revān** vir baña
Nice cām rıṭl-ı girān vir baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 61). [cām-ı revān,]*

cām-ı sīm: *Gümüş kadeh.*

1. Ṣadef dürci ṭoldurdı dürr-i yetīm
Pür oldı o sīmāt ala **cām-ı sīm** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 678). [cām-ı sīm,]*

cām-ı zer: *Altın kadeh.*

1. Ḳodı her yek öñine ol sīm-ber
Ṣurāḥī-i zerrīn ele **cām-ı zer** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 34). [cām-ı zer,]*
2. İdüp meclisi zeyn nuḳl ü şeker
Sipihr itmiş idi hemīn **cām-ı zer** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 26). [cām-ı zer,]*

cām-ı zer: *Altın kadeh.*

1. Olur **cām-ı zer** deste zerrīn-ḳadeḥ
Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 17). [cām-ı zer,]*

cām-ı zerrīn: *Altın kadeh.*

1. Ṣurāḥī çü ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında durur **cām-ı zerrīn** çü def *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [cām-ı zerrīn,]*

cāmid: *Ruhsuz, sert, katı madde. Cansız.*

1. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
   Neden oldı **cāmid** neden oldı ḥay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 214). [cāmid,]

cāmid: *Ruhsuz, sert, katı madde. Cansız.*

1. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
   Neden oldı **cāmid** neden oldı ḥay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 214). [cāmid,]

cāmiʿ-i her ṣıfāt: *Her sıfatı toplayan.*

1. Yazar ibtidā nāmede ism-i ẕāt
   Ki oldur olan **cāmiʿ-i her ṣıfāt** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 112). [cāmiʿ-i her ṣıfāt,]*

cāmiʿ-i muʿteber: *Itibarlı cami.*

1. Ayāṣūfiye **cāmiʿ-i muʿteber**
   Naẓīrini görmez gezen baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 193). [cāmiʿ-i muʿteber,]

cāmi-veş: *Câmi gibi (İranlı büyük şairlerden biri).*

1. Olup **Cāmi-veş** bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 43). [cāmi-veş,]*

cāmi-veş: *Câmi gibi (İranlı büyük şairlerden biri).*

1. Olup **Cāmi-veş** bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 43). [cāmi-veş,]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu yolda ḳalur **cān** u dil mübtelā
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 14). [cān,]
2. Çerāġ-ı dil ü **cānı** pür-nūr ḳıl
   Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 3). [cānı, -ı]*
3. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya **cān**
   Deminden Mesīhāya virdi revān
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 77). [cān,]
4. Teni ḫufte vü **cānı** bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 23). [cānı, -ı]*
5. Virüp Müşterī **cānı** çün Müşterī
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 89). [cānı, -ı]*
6. Dil ü **cānı** olmışdı pür-iştiyāḳ
   Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 135). [cānı, -ı]
7. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ **cān** ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [cān,]*
8. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
   Ḳavālibdür insān suḫen **cāndur** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 76). [cāndur, -dur]*
9. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
   Düzer ḳalbde **cān** gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 106). [cān,]*
10. Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
    Ḳomışam yoluñuzda ben baş u **cān**
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 576). [cān,]
11. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
    İçen şerbetinden ider **cānı** terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 204). [cānı, -ı]*
12. Neler itdügin tīġ-ı āteş-feşān
    Müşebbekden eylerdi seyrān **cān**
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 240). [cān,]
13. İşidüp şehüñ sözlerin ḫāş u ʿām
    Dil ü **cān** ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [cān,]*
14. Ki eylemeye birisine ziyān
    Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa **cān**
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [cān,]
15. Olup ḥükmüne cümle **cān** ile rām
    Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [cān,]
16. Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
    Saña **cān** u dilden hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 370). [cān,]*
17. İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
    Atarlar semender gibi oda **cān** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 108). [cān,]*
18. Ḳara ḳaşları şan kurulmış kemān
    Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı **cān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 600). [cān,]*
19. Bilür nabżı ġāyetde ḳārūre-dān
    Viremez budur ʿaczi ölmişe **cān**
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 556). [cān,]
20. Be-ġāyet aña ʿāşıḳam mübtelā
    Nedür māl ü milket aña **cān** fidā
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [cān,]
21. Dolup dilleri āh u nāleyle ney
    Ciger çāk idüp **cāna** ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [cāna, -a]*
22. Yaḳup ʿūd oda **cānı** mānendi ʿūd
    Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [cānı, -ı]*
23. Ṭolar şevḳi cismine ḳanı gibi
    Başar bağrına anı **cānı** gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 668). [cānı, -ı]*
24. Dürüst ide saʿy idüp īmānını
    Cehennemden āzād ide **cānını** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 44). [cānını, -ını]*
25. Ṭaleb eyledi yine **cānlar** cidāl
    Diler göñli her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 201). [cānlar, -lar]*
26. Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
    Diledi elinden ki ḳurtara **cān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [cān,]*
27. Urup **cānlara** āteş-i tīġ-ı key
    Zirihden revān itdi ḳan hem-çü ḫay

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1087). [cānlara, -lar, -a]

28. Ḫalīl āyinin eyle **cāndan** ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [cāndan, -dan]*
29. Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil ü **cān** gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [cān,]*
30. Aşup zülf her tārına niçe **cān**
Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [cān,]*
31. Olur müttehem gerçi bād-ı ḥazān
Bulur mürdeler andan ammā ki **cān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [cān,]
32. Süleymān dīvine beñzer hemān
Görüp ḫavf ider andan elbette **cān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [cān,]
33. Degül tīr ḥarbe idi **cān** sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [cān,]*
34. Yeñile yine eski derdüm benüm
Ki **cān** tār olup cüng olupdur tenüm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [cān,]
35. Varup daʿvet itmek gerek anları
Ebed ḳalmaya nārda **cānları** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 92). [cānları, -lar, -ı]*
36. Açup **cān** u dil çeşmini gör şehā
Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [cān,]*
37. Meşeldür bu iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çü **cān** viremezsin ḳo almaġı **cān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 210). [cān,]
38. Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
Ne **cān** ḳurtılur ne bulınur merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [cān,]
39. Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa **cān**
Müşerref belāġatla ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 17). [cān,]*
40. Çü deryāya ṣandūḳ oldı revān
İrişdi ten-i mürde-i baḥre **cān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 176). [cān,]*
41. Çıḳup **cān** içinden ḳalur kendüzi
Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 309). [cān,]*
42. Ne **cān** nezġinüñ zaḥmetin çekdi şāh
Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 187). [cān,]*

cān alıcı: *Öldüren, yok eden.*

1. Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
Çü **cān alıcı** bilmez aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [cān alıcı,]*

cān alıcı: *Kahredici, kendinden geçirici, aşırı çekici.*

1. Çeküp tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz
İder ol iki **cān alıcı** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1006). [cān alıcı,]*

cān alur: *Öldürmek.*

1. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 462). [cān alur, -ur]*

cān oldur: *Hayat vermek, cana can katmak; çok sevindirmek.*

1. Ṣaḳın ḳanı oldur bedendeki cān
Virür ṣıḥḥate naḳṣı anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 443). [cān oldur, -dur]*

cān u baş: *Gönül ve baş.*

1. Çü dīn yoluna ḳomışam **cān u baş**
Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 693). [cān u baş,]*

cān u baş: *Can ve baş. II hayat.*

1. Görüp anı Rūmīler itdi savaş
Ḳoyup şeh yoluna ḳamu **cān u baş**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 424). [cān u baş,]
2. Komışuz yoluñda ḳamu **cān u baş**
Saʿādetdür itmek öñüñde savaş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 177). [cān u baş,]*
3. Komışam yoluna şehüñ **cān u baş**
Kimüñle dir ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 79). [cān u baş,]*
4. V'egerni ki elden gider **cān u baş**
Müfīd olmaz itmek diyesin savaş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 443). [cān u baş,]

cān u dilden: *Can ve gönül.*

1. Olayum dilāverlere genc-rīz
İde her biri **cān u dilden** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 470). [cān u dilden, -den]*

cān virdi: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Ne serdāra kim vurdı ise sinān
Atından daḫı düşmeden virdi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 394). [cān virdi, -di]
2. Yire düşmeden virdi Ḳanṭāl cān
Ṣanasın yoġ idi teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 439). [cān virdi, -di]*

cān viremezsin: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Meşeldür bu iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Çü **cān viremezsin** ḳo almağı cān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 210). [cān viremezsin, -e, -mez, -sin]

cān virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Gedā nice virürse derd ile cān
   Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 62). [cān virür, -ür]*
2. Bilür çün yoluna virür cümle cān
   Ḳatı şād olur şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 193). [cān virür, -ür]*
3. Urar sīnesine anuñ bir sinān
   Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 864). [cān virür, -ür]*
4. Teʾemmül idüp bildi ṣāḥib-ḳırān
   Ki bu żaʿfdan virür elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 148). [cān virür, -ür]*

cān virür: *Ölmek.*

1. Kime ḫışm ile göstereydi dehān
   Hemīn bir naẓarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 158). [cān virür, --ür]*

cān virür: *Hayat vermek, canlandırmak; ihsanda bulunmak.*

1. Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüḫ̬ān
   Virür ol ribāṭiyle aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 340). [cān virür, -ür]*

cān virürdi: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
   Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1108). [cān virürdi, -ür, -di]*

cān virürse: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

1. Gedā nice virürse derd ile cān
   Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 61). [cān virürse, -ür, -se]*

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

1. Zemīn müşg olup ʿanber olmış havā
   Virür bād-ı nevrūzı **cāna** ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 22). [cāna,]*

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

1. Zemīn müşg olup ʿanber olmış havā
   Virür bād-ı nevrūzı **cāna** ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 22). [cāna,]*

cān-bāz-vār: *Cambaz gibi.*

1. Çıḳup pes ol ipiyle **cān-bāz-vār**
   Naẓar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [cān-bāz-vār,]*

cān-bāz-vār: *Cambaz gibi.*

1. Çıḳup pes ol ipiyle **cān-bāz-vār**
   Naẓar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [cān-bāz-vār,]*

cāndan olduġ: *Canından olmak, hayatını kaybetmek.*

1. Bir avuc kişidür sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu **cāndan olduġ** içün ceng-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 310). [cāndan olduġ, -duġ]

cānever: *Canlı, hayvan.*

1. Çemān-i çerende besā **cānever**
   İdüp puḫte ol çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 103). [cānever,]*

cānever: *Canlı, hayvan.*

1. Çemān-i çerende besā **cānever**
   İdüp puḫte ol çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 103). [cānever,]*

cānever: *Canlı, hayvan.*

1. Ne insān ḳalurdı ne ḫod **cānever**
   İrişürdi bu ḳavm-i dūndan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 117). [cānever,]*

cān-ı ʿazīz: *Aziz can.*

1. Şu resme ola zinde **cān-ı ʿazīz**
   Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 91). [cān-ı ʿazīz,]*

cān-ı pāk: *Temiz (saf) can.*

1. Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
Virensin dil-i rūşen ü **cān-ı pāk** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 74). [cān-ı pāk,]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki **cānibe** ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [cānibe, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki **cānibe** ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [cānibe, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 123). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 123). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Nereden ki düşmen olursa ʿayān
O **cāniblere** süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 518). [cāniblere, -ler, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Nereden ki düşmen olursa ʿayān
O **cāniblere** süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 518). [cāniblere, -ler, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** Rūmī-i şāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü leşker-şiken pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 615). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** Rūmī-i şāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü leşker-şiken pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 615). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. O **cānibde** sulṭān-ı īrān-zemīn
Süvār oldı pür sīnesi ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 139). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. O **cānibde** sulṭān-ı īrān-zemīn
Süvār oldı pür sīnesi ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 139). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
İki **cānibine** ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 186). [cānibine, -i, -n, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
İki **cānibine** ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 186). [cānibine, -i, -n, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Çü çıḳdı serīrine şāḥib-külāh
Oturdı iki **cānibe** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [cānibe, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Çü çıḳdı serīrine şāḥib-külāh
Oturdı iki **cānibe** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [cānibe, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** serdār-ı īrān-zemīn
Yarāġ itdügün bildi Ḫāḳān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 129). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** serdār-ı īrān-zemīn
Yarāġ itdügün bildi Ḫāḳān-ı Çīn

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 129). [cānibde, -de]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. O **cānibde** Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
   Seḥerden durup maġzı pür ḫışm u kīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 747). [cānibde, -de]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. O **cānibde** Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
   Seḥerden durup maġzı pür ḫışm u kīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 747). [cānibde, -de]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Ne deñlü ki eyledi ise nidā
   O **cānibden** olmadı aṣlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 854). [cānibden, -den]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Ne deñlü ki eyledi ise nidā
   O **cānibden** olmadı aṣlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 854). [cānibden, -den]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. ʿAdū **cānibinden** meger nā-gehān
   İrer gūşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 13). [cānibinden, -i, -(n)den]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. ʿAdū **cānibinden** meger nā-gehān
   İrer gūşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 13). [cānibinden, -i, -(n)den]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** küffār-ı bī-dīn ü dād
   Muʿāvīn-i fısḳ u fücūr u fesād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 291). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** küffār-ı bī-dīn ü dād
   Muʿāvīn-i fısḳ u fücūr u fesād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 291). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Var ol iki **cānibde** iki gürūh
   Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Var ol iki **cānibde** iki gürūh
   Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Ne **cānibde** cemʿiyyet itse sipāh
   Bilürdi yaḳın aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 141). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Ne **cānibde** cemʿiyyet itse sipāh
   Bilürdi yaḳın aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 141). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Göreñler virür keştiye zīb ü fer
   Dizilür iki **cānibe** hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [cānibe, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Göreñler virür keştiye zīb ü fer
   Dizilür iki **cānibe** hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [cānibe, -e]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Beşerden ne **cānibde** alsa ḫaber
   Varur idi elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 85). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Beşerden ne **cānibde** alsa ḫaber
   Varur idi elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 85). [cānibde, -de]*

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
   Bu işden olur kīne-ver hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 275). [cānibde, -de]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bu **cānibde** sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
   Bu işden olur kīne-ver hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 275). [cānibde, -de]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Giderken irişür bir iḳlīme şāh
   Ḳamu ḫalḳı ol **cānibüñ** rū-siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 362). [cānibüñ, -üñ]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Giderken irişür bir iḳlīme şāh
   Ḳamu ḫalḳı ol **cānibüñ** rū-siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 362). [cānibüñ, -üñ]

cānib: *Taraf, cihet, yön.*

1. Belā seyline ejder olmasa sed
   Bu **cānibde** ḳılmazdı aṣlā eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 62). [cānibde, -de]*

cānibde: *Taraf, cihet, yön.*

1. Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
   Ne **cānibdedür** bilmediler o ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 248). [cānibdedür, -dür]*

cānib-i ġarbe: *Batı yönü, tarafı.*

1. Görür şāh kim çün ola gāh-ı şām
   Güneş **cānib-i ġarbe** ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 92). [cānib-i ġarbe, -e]*

cānib-i şarḳa: *Doğu tarafı.*

1. İdüp **cānib-i şarḳa** pes meyl şāh
   Geçüp ġarbdan eyledi ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 117). [cānib-i şarḳa, -a]

cānın ala: *Öldürmek, canını almak II Bıktırmak.*

1. Yatup olmadan fırḳat ile ʿalīl
   Yeg ol **cānın ala** kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [cānın ala, -a]*

cān-sipār: *Canını feda eden.*

1. Bu ḥīleyle māhār ile **cān-sipār**
   Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [cān-sipār,]*

cān-sipār: *Canını feda eden.*

1. Bu ḥīleyle māhār ile **cān-sipār**
   Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [cān-sipār,]*

cān-sipār: *Canını feda eden.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
   Didi ḳanı māhār ile **cān-sipār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [cān-sipār,]*

cān-sipār: *Canını feda eden.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
   Didi ḳanı māhār ile **cān-sipār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [cān-sipār,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
   Ṣanasın ki s̱uʿbān idi **cān-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 252). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
   Ṣanasın ki s̱uʿbān idi **cān-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 252). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Anuñ her ḳılı sibletīnüñ sinān
   Rimāḥ-ı eʿādī gibi **cān-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 164). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Anuñ her ḳılı sibletīnüñ sinān
   Rimāḥ-ı eʿādī gibi **cān-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 164). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Egerçi ki her biri bir **cān-sitān**
   Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Egerçi ki her biri bir **cān-sitān**
   Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Degül tīġ-ı ejder idi **cān-sitān**
   Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 629). [cān-sitān,]*

cān-sitān: *Can alıcı.*

1. Degül tīġ-ı ejder idi **cān-sitān**
   Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 629). [cān-sitān,]*

cār: *Far. Yār: Sevgili. Eş.*

1. Urur sīnesini yire sāyeler
   Varamazdı **cārına** hem-sāyeler *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 28). [cārına, -ı, -na]*

cār: *Far. Yār: Sevgili. Eş.*

1. Urur sīnesini yire sāyeler
   Varamazdı **cārına** hem-sāyeler *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 28). [cārına, -ı, -na]*

cār ide: *Çare vermek, deva bulmak.*

1. Cihān durduġınca ola pādişāh
   İde cār Aḥmed ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 182). [cār ide, -e]*

cārūb: *Far. is. Süpürge.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
   Ṣabā gibi **cārūb** idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 86). [cārūb,]*

cārūb: *Far. is. Süpürge.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
   Ṣabā gibi **cārūb** idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 86). [cārūb,]*

cāvidān: *Daimî, ebedî.*

1. Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ **cāvidān** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 6). [cāvidān,]*
2. Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
   Diledüm ki nāmum idem **cāvidān** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 16). [cāvidān,]*

cāv: *Yer, mahal, makam.*

1. Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
   Yaraşmaz ki **cāy** ola ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [cāy,]*

cāv: *Yer, mahal, makam.*

1. Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
   Yaraşmaz ki **cāy** ola ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [cāy,]*

cāv: *Yer, mahal, makam.*

1. Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
   Perīler idinmişdürür anı **cāy** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 190). [cāy,]*

cāv: *Yer, mahal, makam.*

1. Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
   Perīler idinmişdürür anı **cāy** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 190). [cāy,]*

cāv: *Yer, mahal, makam.*

1. Ser-i taḫt-ı Cemşīd **cāyıñ** ola
   Serīr-i serān zīr-i pāyıñ ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 373). [cāyıñ, -ı, -n]*

cāv: *Yer, mahal, makam.*

1. Ser-i taḫt-ı Cemşīd **cāyıñ** ola
   Serīr-i serān zīr-i pāyıñ ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 373). [cāyıñ, -ı, -n]*

cāy: *Yer, mahal, makam.*

1. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe **cāy**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [cāy,]

cāy: *Yer, mahal, makam.*

1. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe **cāy**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [cāy,]

cāy-ı genc ü defīn: *Hazine ve gömülü yeri.*

1. Ḫaḳuñ maḫzeni anları bil hemīn
Ki vīrānedür **cāy-ı genc ü defīn**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 96). [cāy-ı genc ü defīn,]

cāy-ı geşt ü direv: *Ekin biçme ve gezip dolaşma yeri.*

1. Cihān oldı çün **cāy-ı geşt ü direv**
Ne ise kühen oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 89). [cāy-ı geşt ü direv,]*

cāy-ı gürīz: *Kaçış mekanı.*

1. Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen bulıvuz ne **cāy-ı gürīz**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [cāy-ı gürīz,]

cāy-ı meydān: *Meydan yerinde.*

1. Olur **cāy-ı meydān** çün kān-ı laʿl
Baṣar mühr aña cā-be-cā mīḫ-i naʿl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 281). [cāy-ı meydān,]

cāy-ı zenbūrdur: *Arı yeri, mekanı.*

1. Megesle müşebbek beden oldı pür
Ṣan ol raḫneler **cāy-ı zenbūrdur**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 284). [cāy-ı zenbūrdur, -dur]

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Degül **cāyiz** anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [cāyiz,]*

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Degül **cāyiz** anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [cāyiz,]*

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
Bu **cāyiz** ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [cāyiz,]

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
Bu **cāyiz** ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [cāyiz,]

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Çü **cāyiz** idi aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 599). [cāyiz,]*

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Çü **cāyiz** idi aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 599). [cāyiz,]*

cāyiz: *Olabilir, yapılması uygun.*

1. Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş dimek **cāyiz** aña hem āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [cāyiz,]

cebe-ḫāne: *Savaş araç ve gereçlerinin saklanıp korunduğu yer.*

1. Ġanī oldı māl ile cümle sipāh
Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 490). [cebe-ḫānesini, -si, -n, -i]*

cebe-ḫāne: *Savaş araç ve gereçlerinin saklanıp korunduğu yer.*

1. Ġanī oldı māl ile cümle sipāh
Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme,*

Mesnevi 13, Mısra 490). [cebe-ḫānesini, -si, -n, -i]

cebīn: *Alın.*

1. Hümāyūn deri āsumān u zemīn
   Sürer şāhlar aña rūy u **cebīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [cebīn,]*

cebīn: *Alın.*

1. Hümāyūn deri āsumān u zemīn
   Sürer şāhlar aña rūy u **cebīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [cebīn,]*

cebīn: *Alın.*

1. Müşaʿşaʿ **cebīninde** nūr-ı İlāh
   Nebī ṣūretinde velī yüzi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 439). [cebīninde, -in, -de]*

cebīn: *Alın.*

1. Müşaʿşaʿ **cebīninde** nūr-ı İlāh
   Nebī ṣūretinde velī yüzi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 439). [cebīninde, -in, -de]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḥaḳ
   Ṭarāvetde ḥaddi çü sīmīn-varaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 597). [cebīninde, -in, -de]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḥaḳ
   Ṭarāvetde ḥaddi çü sīmīn-varaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 597). [cebīninde, -in, -de]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīni anuñ çīn idi zülfi şām
   Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [cebīni, -i]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīni anuñ çīn idi zülfi şām
   Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [cebīni, -i]*

cebīn: *Alın.*

1. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
   Ki nesrīn **cebīn** ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [cebīn,]*

cebīn: *Alın.*

1. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
   Ki nesrīn **cebīn** ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [cebīn,]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
   Dehānı çü ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 105). [cebīni, -i]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
   Dehānı çü ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 105). [cebīni, -i]*

cebīn: *Alın.*

1. Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
   Cebīni ḳamer ʿārıżı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 142). [cebīni, -i]*

cebīn: *Alın.*

1. Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
   Cebīni ḳamer ʿārıżı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 142). [cebīni, -i]*

cebīn: *Alın.*

1. Cebīninde var şāḫī çün gürgden
   Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [cebīninde, -in, -de]

cebīn: *Alın.*

1. Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [cebīninde, -in, -de]

cebīn: *Alın.*

1. Cebīninde var idi nūr-ı Ḫudā
Virür idi ẓulmet içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 159). [cebīninde, -in, -de]*

cedd: *Ata, soy.*

1. Çü ḳalmışdı **ceddinden** ol yādigār
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [ceddinden, -i, -n, -den]*

cedd: *Ata, soy.*

1. Çü ḳalmışdı **ceddinden** ol yādigār
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [ceddinden, -i, -n, -den]*

cedd-i isḥāḳ: *Hz.İshak'ın (a.s.) atası.*

1. Şu kim **cedd-i İsḥāḳ** ola hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [cedd-i isḥāḳ,]*

cedīd: *Ar. Yeni, nev.*

1. Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [cedīd,]*

cedīd: *Ar. Yeni, nev.*

1. Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [cedīd,]*

cefā: *Ar. İncitme, eziyet.*

1. Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse **cefā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 620). [cefā,]*

cefā: *Ar. İncitme, eziyet.*

1. Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse **cefā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 620). [cefā,]*

cefā itmesün: *Eziyet etmek, üzmek, acı çektirmek.*

1. Bu yir ḫalḳı görmiş degüldür sitem
Cefā itmesün şāh-ı şāḥib-kerem
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 160). [cefā itmesün, -me, -sün]

cefā-cūy-i ḫūn-rīz: *Kan dökenin,zalimin cefâ arayanı.*

1. Girer ṣoñra meydāna bir pehlevān
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 374). [cefā-cūy-i ḫūn-rīz,]

cefā-keş: *Cefa çeken.*

1. Çü bī-dād ola kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler **cefā-keş** fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 198). [cefā-keş,]*

cefā-keş: *Cefa çeken.*

1. Çü bī-dād ola kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler **cefā-keş** fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 198). [cefā-keş,]*

cehd: *Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.*

1. Velī **cehd** ḳıl gitmedin bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [cehd,]*

cehd: *Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.*

1. Velī **cehd** ḳıl gitmedin bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [cehd,]*

cehd idem: *Çalışmak, çabalamak, uğraşmak.*

1. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 214). [cehd idem, -em]*

cehende: *Sıçramak, fırlamak.*

1. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [cehende,]*

cehende: *Sıçramak, fırlamak.*

1. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [cehende,]*

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Dürüst ide saʿy idüp īmānını
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 44). [cehennemden, -den]*

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Dürüst ide saʿy idüp īmānını
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 44). [cehennemden, -den]*

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Açup aġzını göstere çünki tāb
Ṣanurlar **cehennemden** açıldı bāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 160). [cehennemden, --den]

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Açup aġzını göstere çünki tāb
Ṣanurlar **cehennemden** açıldı bāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 160). [cehennemden, --den]

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem celālī duḫāniyle zişt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [cehennem,]

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem celālī duḫāniyle zişt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [cehennem,]

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Ura ḳalbine ḫatm Perverdigār
Cehennemde ḳala ebed ḫ̌ōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 206). [cehennemde, -de]

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Ura ḳalbine ḫatm Perverdigār
Cehennemde ḳala ebed ḫ̌ōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 206). [cehennemde, -de]

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1048). [cehennemi, -i]*

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1048). [cehennemi, -i]*

cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. Cabulḳādur adı bu şehrüñ şehā
Cehennem olur ḳuşluġa dek havā
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 388). [cehennem,]

cehl: *Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfi **cehl**
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [cehl,]

cehl: *Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfī **cehl**
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [cehl,]

cehl: *Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.*

1. İderseñ benüm ile **cehl** ile ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [cehl,]

cehl: *Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.*

1. İderseñ benüm ile **cehl** ile ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [cehl,]

cehl: *Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren **cehl** zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [cehl,]*

cehl: *Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren **cehl** zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [cehl,]*

cehl iden: *Bilmemek.*

1. Kimine viren ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 142). [cehl iden, -en]*

cehl olur: *Cahillik etmek, yanlış bir davranış olmak, hata etmek.*

1. Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl olur
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı **cehl olur**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 86). [cehl olur, -ur]

cehrem: *Cehrem adında yer ismi.*

1. Varup **Cehreme** şāh-ı īrān-zemīn
Ne deñlü ki var ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 565). [cehreme, -e]*

cehrem: *Cehrem adında yer ismi.*

1. Varup **Cehreme** şāh-ı īrān-zemīn
Ne deñlü ki var ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 565). [cehreme, -e]*

cehrem: *Cehrem adında yer ismi.*

1. Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
Ḳoyup **Cehremi** vardı Iṣṭaḫra şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [cehremi, -i]

cehrem: *Cehrem adında yer ismi.*

1. Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
Ḳoyup **Cehremi** vardı Iṣṭaḫra şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [cehremi, -i]

celâl: *Ar. Nihayet derecede kadr ü şân ve azamet. (Bunlarla Cenabıhak dahi mevsuf olur. Ekseriyyet-i istimali "celâl" dedir. zü'l-celâl: Celâl sahibi, Cenabıhak).*

1. Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 710). [celāli, -i]*

celâl: *Yücelik, ululuk.*

1. Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü **celāl**
Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [celāl,]

celâl: *Ar. büyüklük.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde **celāl**
Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 93). [celāl,]*

celâl: *Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.*

1. Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [celāline, -i, -n, -e]*

celāl ü cemāl: *Büyüklük ve güzellik.*

1. İdüp saʿy kesb eyle dāyim kemāl
Ki eyler ziyāde **celāl ü cemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 124). [celāl ü cemāl, -r]*

celāli: *Ar. büyüklük.*

1. Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [celāli,]*

celāli: *Ar. büyüklük.*

1. Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [celāli,]*

celāli: *Ar. büyüklük.*

1. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem **celālī** duḫāniyle zişt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [celālī,]*

celāli: *Ar. büyüklük.*

1. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem **celālī** duḫāniyle zişt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [celālī,]*

celd olur: *Enerjik olur.*

1. Yine **celd olur** cümle ceng-āverān
Sebük olur ellerde gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 197). [celd olur, --ur]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Eger olmasaydı peyām-ber Ḫalīl
Aña gülşen itmezdi nārı **Celīl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 252). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Eger olmasaydı peyām-ber Ḫalīl
Aña gülşen itmezdi nārı **Celīl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 252). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı **Celīl** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 96). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı **Celīl** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 96). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Yatup olmadan firḳat ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ **celīl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Yatup olmadan firḳat ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ **celīl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden **Celīl**
Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [celīl,]*

celīl: *Allah, Ar. Celâletli, büyük: makam-ı celîl, nezâret-i celîle.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden **Celīl**
Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [celīl,]*

celīs: *Ar. is. Beraber, birlikte oturan, refik.*

1. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd olur **celīs** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [celīs,]*

cellād-ı merk: *Ölüm celladı.*

1. Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
   Siyāsetler eylerdi **cellād-ı merk**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 224). [cellād-ı merk,]

cemʿ: *Derlitoplu ;Düzenli, dağınık olmayan, düzen verilmiş.*

1. Varınca aña bu sipāh-ı sipāh
   Sipāhın ḳamu eylesün **cem**ʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 938). [cemʿ,]*

cemʿ: *Bir arada, beraber.(Cem'in çoğulu).*

1. Felek şanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende **cem**ʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 8). [cemʿ,]

cemʿ: *Topluluk, yığın.*

1. Olup **cem**ʿ yanına kār-āgehān
   Didiler ki iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 685). [cemʿ,]*
2. Olupdur o cennet perīler yiri
   Olur şīşeye **cem**ʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [cemʿ,]*

cemʿ: *Bütün, tüm, cümle.*

1. Olur enbiyā rūḥı gerdende **cem**ʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 105). [cemʿ,]
2. Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
   İderse yine **cem**ʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 798). [cemʿ,]*
3. İdüp **cem**ʿ bir daḫı cenge sipāh
   Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 865). [cemʿ,]*
4. Ṭabıl-bāz üniyle idüp **cem**ʿ genc
   Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye renc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 293). [cemʿ,]
5. Yine cümle olduġını virdi şāh
   Yine yanına **cem**ʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 80). [cemʿ,]*
6. İdüp **cem**ʿ serverleri ser-firāz
   ʿAṭālar idüp oldı bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 183). [cemʿ,]*
7. Gelüp bir yire dīn düşmenleri
   Ḳıtāl itmege **cem**ʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [cemʿ,]*
8. V'egerni olur **cem**ʿ ġarbī sipāh
   Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 161). [cemʿ,]*

cemʿ: *Toplama, bir araya getirme.*

1. Yine yanına **cem**ʿ ḳıldı sipāh
   Pes oldı siyeh cemʿi cenge güvāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 943). [cemʿ,]

cemʿ eylemiş: *Toplanmak.*

1. Sikender görür şāh-ı īrān-penāh
   Yine eylemiş cemʿ ḫayli sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 154). [cemʿ eylemiş, -miş]*

cemʿ idüp: *Toplamak, birleştirmek.*

1. Degül şehlüḳ ol kim idüp mālı cemʿ
   Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [cemʿ idüp, -üp]*

cemʿ idem: *Toplamak, birleştirmek.*

1. İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
   Dutar ʿālemi ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 431). [cemʿ idem, -em]*

cemʿ ider: *Toplamak, birleştirmek.*

1. İder cemʿ genci şanur kim ḳala
   Dimez ben ölicek bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 5). [cemʿ ider, -er]*

cemʿ iderler: *Toplamak.*

1. İderler şu deñlü ġanāyīmi cemʿ
   Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 483). [cemʿ iderler, -er, -ler]

cemʿ iderse: *Toplamak.*

1. İderse eger ceng içün cemʿ fīl
   İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [cemʿ iderse, -er, -se]*

cemʿ idüp: *Toplamak.*

1. İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh
   Gideyüm nereye buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 335). [cemʿ idüp, -üp]*

cemʿ idüp: *Toplamak, birleştirmek.*

1. Durup elli gün anda ol tāc-ver
İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 416). [cemʿ idüp, -üp]*

cemʿ leşkerin: *Ordunun/askerin tümünü.*

1. Bilinür çü Fūra varan her ḫaber
İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 950). [cemʿ leşkerin,]

cemʿ olup: *Toplanıp.*

1. Olup cemʿ bir yire oldı alāy
Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 303). [cemʿ olup,]*

cemʿ olur: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Olur cemʿ Etrāk-ı bī-dīn ü dād
Ḳamu bāʿiş-i şūr ü cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 123). [cemʿ olur, -ur]*
2. Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
Ḳamu ʿaḳlı mīzān u mevzūn-ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 129). [cemʿ olur, -ur]

cemʿ olurlar: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Ḳamu ʿāşıḳ-ı şemʿ ü cūyā-yı şemʿ
Olurlar ḳamu gird-i fānūsa cemʿ
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 92). [cemʿ olurlar, -ur, -lar]

cemādāt: *Cansız varlıklar II taşlar.*

1. ʿAnāṣır **cemādāt** olup sūgvār
Ḳara geydi gerdūn olup bī-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 195). [cemādāt,]

cemādāt ü ḥayvānlar: *Cansız varlıklar ve hayvanlar.*

1. ʿAnāṣır **cemādāt ü ḥayvānlar**
ʿAḳārībler dīv ü şeyṭānlar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 11). [cemādāt ü ḥayvānlar,]*

cemāl: *Ar. Zahirî ve batınî güzellik, Allah'ın lütuf ve rahmet nedeni olan vasıfları.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [cemāli, -i]*
2. Nigār-ı semen-sīne adı Nigār
Ruḫı verd-i zībā **cemāli** bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 104). [cemāli, -i]*
3. Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 163). [cemāli, -i]*
4. Cemāli kemālinde vü her biri
Olur geh nihān geh ʿayān çün perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 55). [cemāli, -i]

cemāl: *Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.*

1. Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup gösterelüm **cemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 710). [cemāl,]*
2. Ṭuralı bu ʿālem **cemāl** ü celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [cemāl,]
3. Cemāline ḫayrān olur tāc-dār
Ṭolar şevḳ ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 663). [cemāline, -i, -n, -e]
4. Ṣaçınuñ şeb-i tārı Hindū-şiʿār
İder devr genci **cemālün** çü mār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 608). [cemālün, -üñ]
5. Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
Cemāli güni zerresi āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 148). [cemāli, -i]*
6. Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol **cemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [cemāl,]*
7. Niçün gözde ḳala bir avuç türāb
Görinmez **cemāl** olsa gözde niḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 258). [cemāl,]
8. Ḫıżır ṭūṭī āyīne-i ṣāfī āb
Cemālini gördi ṣuda bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 210). [cemālini, -i, -n, -i]*
9. Cemālin ʿayān eyledi Ẕü'l-celāl
Gider ıżṭırāb buluban ol viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 177). [cemālin, -in]*

cemāl: *Güzellik, sevgilinin yüzü.*

1. Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi yine iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 125). [cemālüñi, -üñ, -i]*

cemāl: *Güzel yüz.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
Cemālinden alur ḳamer nūr u fer
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 72). [cemālinden, -i, -n, -den]

cemāl: *Allah'ın lütuf, ihsan, rıza sıfatlarının karşılığı.*

1. ʿİlimden geçüre kemāliyle ḥāl
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 100). [cemālini, -i, -n, -i]

cemāl: *Allah'ın lütuf ve rızasına delalet eden isim ve sıfatlarını ve O'nun mutlak güzelliğini ifade etmek için kullanılan bir tasavvuf terimi.*

1. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 138). [cemālini, -i, -n, -i]*

cemāl: *Güzel (Hz. Muhammed'in) yüz.*

1. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 83). [cemālün, --üñ]*

cemāl ide: *Yüz göstermek.*

1. Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine bu ʿizz ü celāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 39). [cemāl ide, -e]

cemāl itmege: *Güzelliğini göstermek.*

1. Aña līk ṣarrāf-ı dānā gerek
Cemāl itmege seyr-i dānā gerek
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 12). [cemāl itmege, -me, -ge]

cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb: *Güzellik,olgunluk, dürüstlük,edep.*

1. Cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb
Ṣıfāt-ı ḥüsün müctemiʿ anda heb
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 467). [cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb,]

cemīʿ: *Bütün, tüm, cümle.*

1. ʿUlūmıñ **cemīʿinden** āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi kim şāhdur *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 29). [cemīʿinden, -inden]*

cemīʿ: *Bütün, tüm, cümle.*

1. ʿUlūmıñ **cemīʿinden** āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi kim şāhdur *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 29). [cemīʿinden, -inden]*

cemīʿ: *Bütün, tüm, cümle.*

1. Ne durmaġa tāb u ne ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler **cemīʿin** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 592). [cemīʿin, -i, -n]*

cemīʿ: *Bütün, tüm, cümle.*

1. Ne durmaġa tāb u ne ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler **cemīʿin** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 592). [cemīʿin, -i, -n]*

cemʿi cenge: *Tüm savaşın.*

1. Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh
Pes oldı siyeh **cemʿi cenge** güvāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 944). [cemʿi cenge,]

cem-iktidār: *Cem'in gücüne sahip padişah.*

1. Ayıtdı sipāhı ki iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u **Cem-iḳtidār**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 238). [cem-iḳtidār,]

cem-iktidār: *Cem'in gücüne sahip padişah.*

1. Ayıtdı sipāhı ki iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u **Cem-iḳtidār**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 238). [cem-iḳtidār,]

cemʿiyyet: *Topluluk.*

1. ʿAceb fitnedür çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder niçe **cemʿiyyeti** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 2). [cemʿiyyeti, -i]*

cemʿiyyet: *Topluluk.*

1. ʿAceb fitnedür çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder niçe **cemʿiyyeti** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 2). [cemʿiyyeti, -i]*

cemʿiyyet: *Topluluk.*

1. Ne cānibde **cemʿiyyet** itse sipāh
Bilürdi yaḳın aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 141). [cemʿiyyet,]*

cemʿiyyet: *Topluluk.*

1. Ne cānibde **cemʿiyyet** itse sipāh
Bilürdi yaḳın aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 141). [cemʿiyyet,]*

cemʿiyyet: *Topluluk.*

1. İder emr sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Ki **cemʿiyyet** eyleyeler ol gürūh
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 82). [cemʿiyyet,]

cemm: *Bolluk, bereket.*

1. Selāṭīn **cemminde** iy ser-firāz
Gerek luṭf ile bulasın imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1163). [cemminde, --in, --de]*

cemm: *Bolluk, bereket.*

1. Selāṭīn **cemminde** iy ser-firāz
Gerek luṭf ile bulasın imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1163). [cemminde, --in, --de]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 105). [cenāḥeyn,]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 105). [cenāḥeyn,]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [cenāḥeyne,]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [cenāḥeyne,]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Çü ḳandīl-i rūze düzüp leşkeri
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 142). [cenāḥeyne,]*

cenāḥeyn: *İki kanat, iki yön.*

1. Çü ḳandīl-i rūze düzüp leşkeri
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 142). [cenāḥeyne,]*

cenb: *Ar. Yan, yan taraf.*

1. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
Ola şāh **cenbinde** mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 44). [cenbinde, -i, -n, -de]*

cenb: *Ar. Yan, yan taraf.*

1. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
Ola şāh **cenbinde** mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 44). [cenbinde, -i, -n, -de]*

cendel-i aṣġarı: *En küçük taş.*

1. İder **Cendel-i Aṣġarı** ʿazm-i ceng
Olur çeşmine līk meydān teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 467). [cendel-i aṣġarı, --ı]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu **cenge** vü kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu **cenge** vü kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp **cenge** destini nīze dırāz
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fírāz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 181). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp **cenge** destini nīze dırāz
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fírāz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 181). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḫurūş eylese **cengde** pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 239). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḫurūş eylese **cengde** pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 239). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
   İki şeh ider **cengde** ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
   İki şeh ider **cengde** ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Yine girdi meydāna **cengī** serān
   Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 353). [cengī, -i]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Yine girdi meydāna **cengī** serān
   Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 353). [cengī, -i]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. O **ceng** içre sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān
   Ser-i tāc-dārān-ı leşker-keşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 383). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. O **ceng** içre sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān
   Ser-i tāc-dārān-ı leşker-keşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 383). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Göricek bu **cengi** sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu ḫavf idüp dutdı ḳaçmaġa rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 417). [cengi, -i]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Göricek bu **cengi** sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu ḫavf idüp dutdı ḳaçmaġa rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 417). [cengi, -i]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Yanında görür ḳalmadı **cenge** er
   Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Yanında görür ḳalmadı **cenge** er
   Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Zemīn oldı ol **cengden** āsumān
   Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [cengden, -den]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Zemīn oldı ol **cengden** āsumān
   Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [cengden, -den]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde **ceng**
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde **ceng**
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gerek olanı **cenge** iḥżār ider
Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gerek olanı **cenge** iḥżār ider
Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bu ʿadl ile feth idüp īrānı Şāh
Çeker yine Dārāya **cenge** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 630). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bu ʿadl ile feth idüp īrānı Şāh
Çeker yine Dārāya **cenge** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 630). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi **cenge** o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi **cenge** o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderler şunuñ gibi ol günde **ceng**
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderler şunuñ gibi ol günde **ceng**
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi **ceng**
Ne ḫʷāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi **ceng**
Ne ḫʷāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde **ceng**
Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde **ceng**
Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḫudā virmedi **cengde** çün ẓafer
Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 687). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḫudā virmedi **cengde** çün ẓafer
Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 687). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki **ceng** ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki **ceng** ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderseñ anuñ ile bir daḫı **ceng**
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderseñ anuñ ile bir daḫı **ceng**
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Didi elçiye şāh-ı ṣāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiş bu **cenge** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Didi elçiye şāh-ı ṣāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiş bu **cenge** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
İderse yine cemʿ **cenge** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 798). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
İderse yine cemʿ **cenge** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 798). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile **ceng**
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile **ceng**
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp cemʿ bir daḫı **cenge** sipāh
Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 865). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp cemʿ bir daḫı **cenge** sipāh
Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 865). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
Olup **ceng** aḳıser firāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
Olup **ceng** aḳıser firāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gezer **ceng** içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gezer **ceng** içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İkisü olup **cenge** beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 209). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İkisü olup **cenge** beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 209). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Dökildi yire **cengde** şöyle tīr
   Döşendi yire şanki oḳdan ḥaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Dökildi yire **cengde** şöyle tīr
   Döşendi yire şanki oḳdan ḥaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İder **cengde** ḥamle Dārāya şāh
   Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 311). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İder **cengde** ḥamle Dārāya şāh
   Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 311). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
   Cihāndan gider **ceng** ü āşūb u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
   Cihāndan gider **ceng** ü āşūb u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Nesi var idi bizde anuñ ʿaceb
   Bizüm ile **ceng** ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 130). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Nesi var idi bizde anuñ ʿaceb
   Bizüm ile **ceng** ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 130). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çeküp baş iderse benüm ile **ceng**
   İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çeküp baş iderse benüm ile **ceng**
   İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderse eger **ceng** içün cemʿ fīl
   İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderse eger **ceng** içün cemʿ fīl
   İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
   Ne lāzım çeke **cenge** tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
   Ne lāzım çeke **cenge** tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Degül cāyiz anuñ ile **ceng** sitīz
   Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Degül cāyiz anuñ ile **ceng** sitīz
   Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderse eger şāh-ı Çīn ile **ceng**
İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 81). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İderse eger şāh-ı Çīn ile **ceng**
İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 81). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile **cengüm** yoḳ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [cengüm, -üm]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile **cengüm** yoḳ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [cengüm, -üm]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdem **ceng** içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 431). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdem **ceng** içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 431). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gelüp **ceng** meydānına iki şāh
Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gelüp **ceng** meydānına iki şāh
Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Hele **cengde** siz ḳomañuz ḳuṣūr
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Hele **cengde** siz ḳomañuz ḳuṣūr
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [cengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp nāy-ı rūyīne evvel nidā
Dilāverlere **cenge** eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 816). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İdüp nāy-ı rūyīne evvel nidā
Dilāverlere **cenge** eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 816). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İşidüp çıḳar **cenge** bir pehlevān
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. İşidüp çıḳar **cenge** bir pehlevān
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Anı menʿ ḳıldı cihān-pehlevān
Elinde sinān oldı **cenge** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 946). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Anı menʿ ḳıldı cihān-pehlevān
Elinde sinān oldı **cenge** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 946). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḳanı **cenge** gelsün o düzdi ḳıtāl
Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḳanı **cenge** gelsün o düzdi ḳıtāl
Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çü ṭāvūs olup **ceng** içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çü ṭāvūs olup **ceng** içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çalar **çengde** Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [çengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Çalar **çengde** Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [çengde, -de]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Şitābān **cenge** fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 161). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Şitābān **cenge** fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 161). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine **cenge** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 182). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine **cenge** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 182). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki **ceng**
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 213). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki **ceng**
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 213). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger **ceng** ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger **ceng** ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Anuñ daḫı ammā ki **cengi** ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [cengi, -i]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Anuñ daḫı ammā ki **cengi** ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [cengi, -i]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür kim gelür **cenge** bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
   Görür kim gelür **cenge** bir nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [cenge, -e]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Piyāde gelür **cenge** ol jende-pūş
   İder Baḥr-i Aḫder gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 477). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Piyāde gelür **cenge** ol jende-pūş
   İder Baḥr-i Aḫder gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 477). [cenge, -e]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḳoyup **cengi** tārāca başlar sipāh
   Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [cengi, -i]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Ḳoyup **cengi** tārāca başlar sipāh
   Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [cengi, -i]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gerek gāh **ceng** gerek gāh sūr
   Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 251). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Gerek gāh **ceng** gerek gāh sūr
   Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 251). [ceng,]

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Onı elli kişinüñ olmış şehīd
   Beşi **ceng** içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [ceng,]*

ceng: *Savaş, muharebe.*

1. Onı elli kişinüñ olmış şehīd
   Beşi **ceng** içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [ceng,]*

ceng eyle: *Savaşmak.*

1. Bu resm ile ceng eyledi iki şāh
   Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [ceng eyle, -di]*

ceng eyledi: *Savaşmak.*

1. Olup encümen eyledi deşti ceng
   Şu resme ki şāha zemīn oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 83). [ceng eyledi, -di]

ceng eylemege: *Savaşmak.*

1. Hücūm eyledi ṣoñra Bartās-ı Rūs
   Gelür bāza **ceng eylemege** ḫorūs
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 458). [ceng eylemege, -me, -ge]

ceng eylerseñ: *Savaşmak.*

1. Eger **ceng eylerseñ** iy pādişāh
   İrişdüm saña ḥāżır eyle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 295). [ceng eylerseñ, -r, -se, -ñ]*

ceng ideler: *Savaşmak.*

1. Nereye ki keştiyle gelse fireng
   Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 150). [ceng ideler, -e, -ler]*

ceng ider: *Savaşmak.*

1. Urup her biri āleti rezme çeng
   Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 370). [ceng ider, -er]*
2. İki kişi bir ḫücre içün meger
   Durup biri biri ile **ceng ider** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [ceng ider, --er]*

ceng iderler: *Savaşmak.*

1. Yidi gün iderler bu resm ile ceng
   İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [ceng iderler, -er, -ler]*

ceng itdi: *Savaşmak.*

1. Çü düşdi hayūn şıçradı ol peleng
   Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1036). [ceng itdi, -di]*

ceng itdükde: *Savaşmak.*

1. Gerek ṣaf-der olsun gerekse peleng
   Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1038). [ceng itdükde, -dük, -de]*

ceng itmege: *Tartışmak, çekişmek.*

1. Benüm merd-i meydān ü cengī-peleng
   Ṣafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 80). [ceng itmege, -meg, -e]*

ceng itmege: *Savaşmak.*

1. Eline aluban kemān u ḫadeng
   İder ʿazm meydāna itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 888). [ceng itmege, -me, -ge]*

ceng idelüm: *Savaşmak.*

1. İdelüm berü gelsün anuñla ceng
   Göre gürbe kimdür kim imiş peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 975). [ceng idelüm, -e, -lüm]*

ceng idem: *Savaşmak.*

1. İdüp tīr-peykānını zehr-nāk
   İdem ceng olınca sipāhum helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 462). [ceng idem, -em]*

ceng ider: *Savaşmak.*

1. İder ceng ol iki cihān-pehlevān
   Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 423). [ceng ider, -er]*
2. İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
   İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 571). [ceng ider, -er]*
3. Ol üç biñ cihān-gīr ile nīk-nām
   İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 256). [ceng ider, -er]*

ceng iderken: *Savaşmak.*

1. İderken şehin-şāh-ı īrān ceng
   Saʿādet atın gördi kim oldı leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 433). [ceng iderken, -er, -ken]*

ceng iderseñ: *Savaşmak.*

1. İderseñ benüm ile cehl ile ceng
   İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [ceng iderseñ, -er, -se, -ñ]*

ceng olmaya: *Savaş olmak.*

1. Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
   Dilerseñ kim ortada **ceng olmaya** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 272). [ceng olmaya, -ma, -y, -a]*

ceng ü āşūb u kīn: *Savaş,karışıklık ve kin.*

1. Nihāyet bulup **ceng ü āşūb u kīn**
   Olur Rūma mülḥaḳ bu īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 355). [ceng ü āşūb u kīn,]*

ceng ü cidāl: *Savaş ve mücadele.*

1. Murādı eger itmek ise ḳıtāl
   İdelüm anuñ ile **ceng ü cidāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 416). [ceng ü cidāl,]*
2. Dilerse ki olmaya **ceng ü cidāl**
   Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 157). [ceng ü cidāl,]*

ceng ü cidāl: *Kavga ve savaş.*

1. Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
   Bu defʿa tamām ola **ceng ü cidāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 978). [ceng ü cidāl,]*

ceng ü cidāl idelüm: *Savaşmak, vuruşmak, kavga etmek.*

1. Murādı eger itmek ise ḳıtāl
   İdelüm anuñ ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 416). [ceng ü cidāl idelüm, -e, -lüm]*

ceng ü cidāl olmaya: *Savaş ve mücadele olması.*

1. Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 157). [ceng ü cidāl olmaya, -ya, -ma]

ceng ü şūr: *Savaş ve kargaşa.*

1. Ṭolup ʿālemüñ içine **ceng ü şūr**
Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 309). [ceng ü şūr,]*

ceng-āver: *Cengaver.II Savaşçı.*

1. Yine celd olur cümle **ceng-āverān**
Sebük olur ellerde gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 197). [ceng-āverān, -ān]*

ceng-āver: *Cengaver.II Savaşçı.*

1. Yine celd olur cümle **ceng-āverān**
Sebük olur ellerde gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 197). [ceng-āverān, -ān]*

ceng-āzmā olurlar: *Savaş tecrübesi olan, savaşa katılmış, gazi savaşçı olmak.*

1. İdüp ḥamleler iki ner-ejdehā
Olurlar sinān ile ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 992). [ceng-āzmā olurlar, -ur, -lar]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her **ceng-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 154). [ceng-cū,]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her **ceng-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 154). [ceng-cū,]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Bir avuc kişidür sipāh-ı ʿadū
Ḳamu cāndan olduġ içün **ceng-cū**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 310). [ceng-cū,]

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Bir avuc kişidür sipāh-ı ʿadū
Ḳamu cāndan olduġ içün **ceng-cū**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 310). [ceng-cū,]

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Çü baṣduñ ḳadem Çīne iy **ceng-cū**
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [ceng-cū,]

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Çü baṣduñ ḳadem Çīne iy **ceng-cū**
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [ceng-cū,]

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. İki ḫaṣm olmaya çün rū-be-rū
İnanma birisine iy **ceng-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [ceng-cū,]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. İki ḫaṣm olmaya çün rū-be-rū
İnanma birisine iy **ceng-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [ceng-cū,]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Ayıtdı ki bir **ceng-cū** serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 183). [ceng-cū,]*

ceng-cū: *Cenk arayıcı, kavgacı.*

1. Ayıtdı ki bir **ceng-cū** serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 183). [ceng-cū,]*

ceng-cūy: *Savaş için vesîle arayan, kavgaya hazır.*

1. Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu **ceng-cūy** u ḳamu kīne ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [ceng-cūy,]

ceng-cūy: *Savaş için vesîle arayan, kavgaya hazır.*

1. Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu **ceng-cūy** u ḳamu kīne ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [ceng-cūy,]

ceng-cūy: *Savaş için vesîle arayan, kavgaya hazır.*

1. Ḳamu **ceng-cūy** u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [ceng-cūy,]*

ceng-cūy: *Savaş için vesîle arayan, kavgaya hazır.*

1. Ḳamu **ceng-cūy** u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [ceng-cūy,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o **cengī** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o **cengī** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Ne ḫōşdur gelüp bir yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki **cengī** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 454). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Ne ḫōşdur gelüp bir yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki **cengī** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 454). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki **cengī** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki **cengī** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Araya alur şāhı **cengī** sipāh
ʿAlem sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 131). [cengī,]*

cengī: *Savaş hâlinde bulunan.*

1. Araya alur şāhı **cengī** sipāh
ʿAlem sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 131). [cengī,]*

ceng-i ʿaẓīme: *Büyük savaş.*

1. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
İderdi bu **ceng-i ʿaẓīme** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 238). [ceng-i ʿaẓīme, -e]*

ceng-i serān: *Başların savaşı, kafaların savaşı, her bir başın savaşı.*

1. O ḫarmanda **ceng-i serān** hem-çü mūr
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [ceng-i serān,]*

cengī-peleng: *Asvaş kaplanı.*

1. Benüm merd-i meydān ü **cengī-peleng**
Ṣafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 79). [cengī-peleng,]*

cengī-peleng: *Asvaş kaplanı.*

1. Benüm merd-i meydān ü **cengī-peleng**
Ṣafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 79). [cengī-peleng,]*

cenk eyleyeler: *Savaşmak.*

1. Gide yoluna eylemeye ziyān
Ne **cenk eyleyeler** ne seyl ola ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 220). [cenk eyleyeler, -ye, -ler]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire **cennete** rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 30). [cennete, -e]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire **cennete** rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 30). [cennete, -e]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Olupdur o **cennet** perīler yiri
   Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Olupdur o **cennet** perīler yiri
   Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Sekiz **cennetüñ** ortasında mekīn
   Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 203). [cennetüñ, -üñ]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Sekiz **cennetüñ** ortasında mekīn
   Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 203). [cennetüñ, -üñ]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
   Ne **cennet** bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
   Ne **cennet** bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [cennet,]*

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
   Yeg ol **cennete** girevüz bī-ḥisāb
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [cennete, -e]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
   Yeg ol **cennete** girevüz bī-ḥisāb
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [cennete, -e]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Ne vaż ʿ iledür **cennet** ile caḥīm
   Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü racīm
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [cennet,]

cennet: *Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.*

1. Ne vaż ʿ iledür **cennet** ile caḥīm
   Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü racīm
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [cennet,]

cennet-ābād: *Cennet gibi bir yer.*

1. Çü mihmānı ol serv-i āzād olur
   Sarāyı şehüñ **cennet-ābād** olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 626). [cennet-ābād,]*

cennet-ābād: *Cennet gibi bir yer.*

1. Çü mihmānı ol serv-i āzād olur
   Sarāyı şehüñ **cennet-ābād** olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 626). [cennet-ābād,]*

cenūb: *Ar. Güney.*

1. Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
   Ki döymezdi şemşīrine Ehrimen

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 759). [cenūbunda, -ı , -n, -da]

cenūb: *Ar. Güney.*

1. Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
   Ki döymezdi şemşīrine Ehrimen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 759). [cenūbunda, -ı , -n, -da]

cenūb: *Güney.*

1. Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
   Cenūba şimāle idesin naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 68). [cenūba, -a]*

cenūb: *Güney.*

1. Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
   Cenūba şimāle idesin naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 68). [cenūba, -a]*

cenūb: *Güney.*

1. Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
   Varup daʿvet it dīne iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 85). [cenūba, -a]*

cenūb: *Güney.*

1. Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
   Varup daʿvet it dīne iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 85). [cenūba, -a]*

cenūb: *Güney.*

1. Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
   Şimāli ḳoyuban **cenūba** gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [cenūba, -a]*

cenūb: *Güney.*

1. Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
   Şimāli ḳoyuban **cenūba** gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [cenūba, -a]*

cenūb: *Güney.*

1. Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
   Diledi **cenūbı** daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 6). [cenūbı, -ı]*

cenūb: *Güney.*

1. Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
   Diledi **cenūbı** daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 6). [cenūbı, -ı]*

cenūb: *Güney.*

1. O ḫalḳı ḳoyup geçdi şāh-ı cihān
   Olur pes **cenūbına** şarḳuñ revān
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 36). [cenūbına, -ı, -n, -a]

ceres: *Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.*

1. Dilini dutub güft ü gūdan **ceres**
   Şeker-ḫʷāba varmış idi her ʿases
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 29). [ceres,]

ceres: *Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.*

1. Dilini dutub güft ü gūdan **ceres**
   Şeker-ḫʷāba varmış idi her ʿases
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 29). [ceres,]

ceres: *Çan, çıngırak.*

1. Gice gündüz itdüm bu fenne heves
   Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün **ceres**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 48). [ceres,]

ceres: *Çan, çıngırak.*

1. Gice gündüz itdüm bu fenne heves
   Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün **ceres**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 48). [ceres,]

cerrāḥ: *Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen.*

1. Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
   Ki **cerrāḥ** u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [cerrāḥ,]*

cerrāḥ: *Yara tabibi, yara tımar eden, vücut üzerinde ameliyat icrası fennini bilen.*

1. Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
   Ki **cerrāḥ** u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [cerrāḥ,]*

cerr-i eskāl: *Ağır kale hendeği.*

1. Nice ḫışt her birisi bir cidār
   Anı **cerr-i eskāl** ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 94). [cerr-i eskāl,]*

cesāmet: *Büyüklük.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [cesāmet,]*

cesāmet: *Büyüklük.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [cesāmet,]*

ceşn: *Ziyafet.*

1. Tamām eyleyüp **ceşni** ṣāḥib-külāh
   Çeke Fūr-ı Hindūya tā kim sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 565). [ceşni, -i]*

ceşn: *Ziyafet.*

1. Tamām eyleyüp **ceşni** ṣāḥib-külāh
   Çeke Fūr-ı Hindūya tā kim sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 565). [ceşni, -i]*

cevāb: *Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

1. Ḫelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim ola ki vire **cevāb** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 76). [cevāb,]*
2. Cevābın alup elçi oldı revān
   Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 803). [cevābın, -ın]*
3. Cevābın alup elçi oldı revān
   İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 939). [cevābın, -ın]*
4. Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
   Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [cevābın, -ın]*
5. Eger defʿi gelmezse senden **cevāb**
   Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 371). [cevāb,]*
6. Ṣorar ẕerre ẕerre saña çünki Ḫaḳ
   Cevābını ezberle hem-çün sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 208). [cevābını, -ı, -nı]*
7. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
   Virür āḫıretde **cevābını** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 154). [cevābını, -ı, -nı]*
8. İder aña Ḳaydāfe ġāyet ʿitāb
   Ḫacīl olduġından viremez **cevāb** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 270). [cevāb,]*

cevāhir: *Cevherler; "cevher"in cem'idir.*

1. Ḫaṣāsı **cevāhir** nebātı nebāt
   Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [cevāhir,]*

cevāhir: *Cevherler; "cevher"in cem'idir.*

1. Ḫaṣāsı **cevāhir** nebātı nebāt
   Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [cevāhir,]*

cevāhir: *I. Cevherler. II. Değerli, kıymetli.*

1. Cevāhirlerini ne deñlü ki var
   Çıḳardı ki eyleye şāha nisār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [cevāhirlerini, -ler, -i, -ni]*

cevāhir: *I. Cevherler. II. Değerli, kıymetli.*

1. Cevāhirlerini ne deñlü ki var
   Çıḳardı ki eyleye şāha nisār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [cevāhirlerini, -ler, -i, -ni]*

cevāhir: *Cevherler; "cevher"in cem'idir.*

1. Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
   Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 340). [cevāhir,]*

cevāhir: *Cevherler; "cevher"in cem'idir.*

1. Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
   Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 340). [cevāhir,]*

cevāhir: *I. Cevherler. II. Değerli, kıymetli.*

1. Didiler **cevāhirler** idüp niṣār
   Buradan şehā ẓulmete rāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 103). [cevāhirler, -ler]*

cevāriş: *Sindirimi kolaylaştırıcı bir grup macuna verilen genel bir ad.*

1. Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
   Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 222). [cevārişleri, -ler, -i]*

cevāriş: *Sindirimi kolaylaştırıcı bir grup macuna verilen genel bir ad.*

1. Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
   Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 222). [cevārişleri, -ler, -i]*

cevdet: *İyilik, güzellik. II Olgunluk, erdem.*

1. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
   Gele **cevdet** ü ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 666). [cevdet,]*

cevf: *İç, içteki boşluk.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān **cevfi** cehl
   Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [cevfî, -i]*

cevf: *İç, içteki boşluk.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān **cevfi** cehl
   Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [cevfî, -i]*

cevf-i gerdūna: *Gökyüzü, sema boşluğu.*

1. Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
   Ṭolar **cevf-i gerdūna** müşgīn dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 362). [cevf-i gerdūna, -a]*

cevher: *Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*

1. Ne **cevher** ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 57). [cevher,]*
2. Suḥen **cevheri** baḥr-i cāndan gelür
   Degül zer ki zer tīre-kāndan gelür
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 87). [cevheri, -i]
3. Suḥen **cevherīdür** ʿaceb kīmyā
   Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 83). [cevherīdür, -i, -dür, -]*
4. Olup **cevhere** başdan ayaġa ġarḳ
   Güherden teni olmaz olmışdı farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 643). [cevhere, -e]*
5. Ḳo ḫarc itme bed-gevhere **cevheri**
   Ki zer idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 175). [cevheri, -i]*
6. Eger ʿöẕrüm olmasa iy ḳadr-dān
   Ṭolardı sözüm **cevher** ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 34). [cevher,]*
7. Çıḳarur düri baḥrden **cevheri**
   Kişi baḥre atmaḳ neden gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 171). [cevheri, -i]*
8. Şu göz kim aña **cevheri** tūtiyā
   Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 93). [cevheri, -i]*
9. İder ḳaṭreden baḥr **cevher** ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 3). [cevher,]*
10. Şu kim ola maṭlūbı bu kīmyā
    Benüm **cevherüm** eylesün tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 94). [cevherüm, -üm]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

1. Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
   Cevārişleri ʿanberi **cevheri** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 222). [cevheri,]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

1. Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
   Cevārişleri ʿanberi **cevheri** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 222). [cevheri,]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

1. Murabbā vü perverdeler şekkeri
   Meʿācīn ü tiryāḳlar **cevheri** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 486). [cevheri,]*

cevherī: *Cevher, elmas.*

1. Murabbā vü perverdeler şekkeri
   Meʿācīn ü tiryāḳlar **cevheri** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 486). [cevheri,]*

cevher-i bī-ḳıyās: *Emsalsiz mücevherler(kıymetler).*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḫaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña **cevher-i bī-ḳıyās** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 2). [cevher-i bī-ḳıyās,]*

cevher-i çeşmine: *Göz cevheri.*

1. Ura **cevher-i çeşmine** çün kilīd
   Güher dürci ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 157). [cevher-i çeşmine, -i, -ne]*

cevlān: *Gezmek, dolaşmak.*

1. Ṣanasın ki tāvūs-ı meydān idi
   İşi rezmüñ içinde **cevlān** idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [cevlān,]*

cevlān: *Gezmek, dolaşmak.*

1. Ṣanasın ki tāvūs-ı meydān idi
   İşi rezmüñ içinde **cevlān** idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [cevlān,]*

cevlān ider: *Dolaşmak,gezip dolaşmak.*

1. Çü ṭāvūs-ı raḳḳāṣ **cevlān ider**
   Ṣaçından ṣaçup müşgi erzān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 45). [cevlān ider, -er]*
2. Varur bir yire kim zemīni yılan
   Yılan üzre **cevlān ider** mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 200). [cevlān ider, -er]*

cevlān-geh: *Gezilip dolaşılan yer, dolaşma yeri.*

1. Meh ü mihr-i gerdūn ġubār-i rehi
   Gülistān-ı Firdevs **cevlān-gehi** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 39). [cevlān-gehi, -i]*

cevlān-ger: *Dönme, dolaşma.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre **cevlān-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 26). [cevlān-ger,]*

cevr: *Eza, cefa, eziyet.*

1. Kimi kim ide **cevr** ü ḫışmuñ nejend
   İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 51). [cevr,]*
2. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
   Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ **cevr** ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [cevr,]*

cevr ü fesād: *Eza,zulüm, fesat.*

1. Saña ögredem dīn ile ʿadl ü dād
   Ḳomayam bu milketde **cevr ü fesād** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 294). [cevr ü fesād,]*
2. Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
   Ki olmaya devrüñde **cevr ü fesād** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 54). [cevr ü fesād,]*

cevr ü sitem: *Incitici söz veya davranışlar.*

1. Kimesneye ḳılmaya **cevr ü sitem**
   Ola rāżı andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 765). [cevr ü sitem,]*

cevr-i sipāh: *Asker eziyeti.*

1. Ne derd-i ḫazāyin ne **cevr-i sipāh**
   Ne iḳlīm fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 67). [cevr-i sipāh,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
   Geyüp **cevşen** oldı seḥerden süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 124). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
   Geyüp **cevşen** oldı seḥerden süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 124). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
   Ne **cevşen** ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 290). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
   Ne **cevşen** ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 290). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Kesüp **cevşenin** eylemedi ziyān
   Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 409). [cevşenin, -in]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Kesüp **cevşenin** eylemedi ziyān
   Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 409). [cevşenin, -in]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Geye **cevşen** anı görüp şehriyār
   Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Geye **cevşen** anı görüp şehriyār
   Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Giçer **cevşeni** tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
   Ṣanasın geyer raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 659). [cevşeni, -i]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Giçer **cevşeni** tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
   Ṣanasın geyer raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 659). [cevşeni, -i]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Çü seylāb-ı tīġ oldı nāgeh bedīd
   Çeker **cevşen** öñine sedd-i sedīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 148). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Çü seylāb-ı tīġ oldı nāgeh bedīd
   Çeker **cevşen** öñine sedd-i sedīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 148). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Ṭolar ʿāleme tīr-i berfīne-baḳ
   Olur ḫalḳa **cevşen** samūr u vaşaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 34). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Ṭolar ʿāleme tīr-i berfīne-baḳ
   Olur ḫalḳa **cevşen** samūr u vaşaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 34). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Atup tīġı şemşīrin iki böler
   Kesüp **cevşenini** olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 910). [cevşenini, -i, -ni]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Atup tīġı şemşīrin iki böler
   Kesüp **cevşenini** olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 910). [cevşenini, -i, -ni]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
   Geyer idi ḳat **cevşen** İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
   Geyer idi ḳat **cevşen** İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Zer ü sīm ü **cevşen** muraṣṣaʿ kemer
   Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Zer ü sīm ü **cevşen** muraṣṣaʿ kemer
   Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. İdüp sāyebān aña zerrīn siper
Dilāverler altına **cevşen** döşer *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 142). [cevşen,]*

cevşen: *Zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Ḳoyup **cevşeni** şāh-ı leşker-şiken
Cihāndur bu geydi żarūrī kefen *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 205). [cevşeni, -i]*

cevşen-i pür-girih: *Çok düğümlü zincir ve puldan yapılan örme zırh.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep zirih
Zirih üstine **cevşen-i pür-girih** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 294). [cevşen-i pür-girih,]*

cevşen-i pür-nigār: *Nakış dolu zırh.*

1. Zirih üstine **cevşen-i pür-nigār**
Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 609). [cevşen-i pür-nigār,]*

cevşen-i zer-nigār: *Altın işlemeli zırh.*

1. Geyer üstine **cevşen-i zer-nigār**
Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 47). [cevşen-i zer-nigār, -i]*

cevz: *(Ar.) Ceviz.*

1. Çü reg **cevze** beñzer şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [cevze, -e]*

cevz: *(Ar.) Ceviz.*

1. Çü reg **cevze** beñzer şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [cevze, -e]*

cevzā: *İkizler burcu (Yükseklik ve yücelikle anılır.).*

1. Varup mihr **cevzāya** ṭutdı ḳarār
Felek tābişinden ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 3). [cevzāya, -(y), -a]*

cevzā: *İkizler burcu (Yükseklik ve yücelikle anılır.).*

1. Varup mihr **cevzāya** ṭutdı ḳarār
Felek tābişinden ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 3). [cevzāya, -(y), -a]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. Çemende ṭolu jāle gül **ceybi** çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [ceybi,]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. Çemende ṭolu jāle gül **ceybi** çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [ceybi,]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen **ceybin** idem ḳıyāmetde çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [ceybin, -in]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen **ceybin** idem ḳıyāmetde çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [ceybin, -in]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. Görür kendüyi itmek ister helāk
İder baḥr **ceybini** ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 158). [ceybini, -i, -n, -i]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. O şeh ki idüp **ceybini** ṣubḥ çāk
Havā derd ile başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 191). [ceybini, -i, -n, -i]*

ceyb: *Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.*

1. Keser perçemin ṭūġ olur ḳaddi ḫam
İrişdürdi dāmāne **ceybi** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 216). [ceybi, -i]*

ceyhūn: *Ceyhun nehri. Asya'nın en büyük ırmaklarından olup Hindistan'ın kuzeyindeki Pamir dağlarından doğan ve birçok çaylardan müteşekkil, 4800 metreye yakın irtifas olan yerlerden kuzeye ve güneye meylettikten*

sonra batıya doğru akan bir ırmaktır. Ceyhun nehri coştuğu zamanlarda, onun suyundan çeşitli kanallar ve dolaplar yapılarak istifade edilirmiş; ayrıca yatağının her iki tarafı oldukça verimli imiş. Bu nehrin suyu 203 kışın azalırsa da yatağının genişliği 350-400 metreden aşağı düşmezmiş. Kış olup da donmadıktan sonra geçit vermezmiş. Sözcük, "büyük ırmak" anlamında genel bir anlam da kazanmıştır.

1. Egerçi ki ṣūretde **Ceyḥūn** idi
   Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 109). [ceyḥūn,]*

ceyhūn: *Ceyhun nehri. Asya'nın en büyük ırmaklarından olup Hindistan'ın kuzeyindeki Pamir dağlarından doğan ve birçok çaylardan müteşekkil, 4800 metreye yakın irtifas olan yerlerden kuzeye ve güneye meylettikten sonra batıya doğru akan bir ırmaktır. Ceyhun nehri coştuğu zamanlarda, onun suyundan çeşitli kanallar ve dolaplar yapılarak istifade edilirmiş; ayrıca yatağının her iki tarafı oldukça verimli imiş. Bu nehrin suyu 203 kışın azalırsa da yatağının genişliği 350-400 metreden aşağı düşmezmiş. Kış olup da donmadıktan sonra geçit vermezmiş. Sözcük, "büyük ırmak" anlamında genel bir anlam da kazanmıştır.*

1. Egerçi ki ṣūretde **Ceyḥūn** idi
   Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 109). [ceyḥūn,]*

ceyş-i meʿānī: *Mana orduları.*

1. Çü **ceyş-i meʿānī** gele fevc fevc
   İde cūş baḥr-i güher mevc mevc
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 33). [ceyş-i meʿānī,]

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

1. Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
   Ki ola birisine yüz biñ **cezā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [cezā,]*

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

1. Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
   Ki ola birisine yüz biñ **cezā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [cezā,]*

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

1. Eḳānīmedir çünki bunlar Ḫudā
   Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 246). [cezā,]*

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

1. Eḳānīmedir çünki bunlar Ḫudā
   Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 246). [cezā,]*

cezā ide: *Cezalandırmak.*

1. Didi biz buña degmez idik şehā
   Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 562). [cezā ide, -e]*

cezāyir: *Cezireler, adalar.*

1. Ne deñlü **cezāyir** ki var muʿteber
   Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [cezāyir,]*

cezāyir: *Cezireler, adalar.*

1. Ne deñlü **cezāyir** ki var muʿteber
   Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [cezāyir,]*

cezāyir: *Cezireler, adalar.*

1. Cezāyir işi çünki oldı tamām
   Varur Tūnusa Ḫusrev-i nīk-nām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 89). [cezāyir,]

cezāyir: *Cezireler, adalar.*

1. Cezāyir işi çünki oldı tamām
   Varur Tūnusa Ḫusrev-i nīk-nām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 89). [cezāyir,]

cezm eylemez: *Katî bir şekilde istemek, niyet etmek, kararlaştırmak.*

1. Yine gelmege eylemez biri cezm
   İderler aña göre esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 143). [cezm eylemez, -mez]*

cibāl: *Cebeller, dağlar.*

1. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
   Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [cibāl,]*

cibāl: *Cebeller, dağlar.*

1. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
   Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [cibāl,]*

cibāl-i cihān: *Dünya dağları.*

1. Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
   Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 21). [cibāl-i cihān,]*

cibrīl-vār: *Cebrail gibi.*

1. Nice bāzdur ol ki **Cibrīl-vār**
   Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [cibrīl-vār,]*

cibrīl-vār: *Cebrail gibi.*

1. Nice bāzdur ol ki **Cibrīl-vār**
   Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [cibrīl-vār,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
   Żarūrī-dürür eyledügüm **cidāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 762). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
   Żarūrī-dürür eyledügüm **cidāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 762). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. Ṭaleb eyledi yine cānlar **cidāl**
   Diler göñli her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 201). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. Ṭaleb eyledi yine cānlar **cidāl**
   Diler göñli her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 201). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. İki ḫaşm arasında olsa **cidāl**
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. İki ḫaşm arasında olsa **cidāl**
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. Bu vech ile itdüklerini **cidāl**
   Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [cidāl,]*

cidāl: *Savaş, mücadele.*

1. Bu vech ile itdüklerini **cidāl**
   Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [cidāl,]*

cidāl eylemeñüz: *Kavga etmek.*

1. Velī dīn içün eyleyelüm ḳıtāl
   Zer ü sīm içün eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 200). [cidāl eylemeñüz, -me, -ñüz]*

cidāl eylemezler: *Kavga etmek.*

1. Çü kimse ile eylemezler cidāl
   Kimesne daḫı eylemez pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 59). [cidāl eylemezler, -mez, -ler]*

cidāl eyleyelüm: *Kavga etmek.*

1. Ḳanı cenge gelsün o düzdi ḳıtāl
   Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 982). [cidāl eyleyelüm, -ye, -lüm]*

cidāl iderek: *Kavga etmek, mücadele etmek.*

1. Cidāl iderek leşkere geldi şāh
   Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 259). [cidāl iderek, -erek]*

cidāl kılavuz: *Kavga etmek.*

1. Ḫuṣūṣā ki farż eyledi Ẕü'l-Celāl
Ki müşrikler ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 706). [cidāl ḳılavuz, -avuz]*

cidāl ü kıtāl: *Savaş ve kavga.*

1. Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 543). [cidāl ü ḳıtāl,]*

cidār: *Duvar.*

1. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
Muṭallā olur nūr ile her **cidār** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 14). [cidār,]*
2. Çü dīn dārına oldı dördi **cidār**
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [cidār,]*
3. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
Ṭayanup **cidāra** ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 8). [cidāra, -a]*
4. Cihānı idüp devr perkār-vār
Eḳālīm serḥaddinedür **cidār** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 98). [cidār,]*
5. Nice ḫışt her birisi bir **cidār**
Anı cerr-i eşḳāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 93). [cidār,]*

cidd ü cehd itdi: *Çalışmak ve çabalamak.*

1. Egerçi ki çoḳ **cidd ü cehd itdi** şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 319). [cidd ü cehd itdi, -di]*

cidd ü cehd idüp: *Çalışmak ve çabalamak.*

1. Çü ṭopraḳdan itmez ten-i ḫāki ʿār
İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 52). [cidd ü cehd idüp, -üp]*

cîfe: *(ölüm sebebiyle) kokmuş, leş.*

1. Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
Niçün **cîfe** içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 44). [cîfe,]*

cîfe: *Leş; iğrenç şey.*

1. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
Ki bu **cîfeden** eyleye ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 18). [cîfeden,]*

cîfe-ḫʿār: *(Ar. Fa.) Leş yiyen.*

1. Getürüp ten-i küşteyi **cîfe-ḫʿār**
Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 295). [cîfe-ḫʿār,]*

cîfe-ḫʿār: *(Ar. Fa.) Leş yiyen.*

1. Getürüp ten-i küşteyi **cîfe-ḫʿār**
Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 295). [cîfe-ḫʿār,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 163). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 163). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. İdüp küşteyi nīm-küşte seyr
Ṣaçılmış yatur dest pā vü **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 462). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. İdüp küşteyi nīm-küşte seyr
Ṣaçılmış yatur dest pā vü **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 462). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
Nice oñıla bu **ciger** yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
Nice oñıla bu **ciger** yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Müşebbek olup sīneler tīrden
   Cigerler olur çāk şemşīrden *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 238). [cigerler, -ler]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Müşebbek olup sīneler tīrden
   Cigerler olur çāk şemşīrden *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 238). [cigerler, -ler]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
   O rezmüñ içinden ki ḳapsa **ciger**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
   O rezmüñ içinden ki ḳapsa **ciger**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Kimi evce ṣāʿid kimisi iner
   Havādan yire yaġdururlar **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 282). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Kimi evce ṣāʿid kimisi iner
   Havādan yire yaġdururlar **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 282). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Enīn itdügünce delinür **ciger**
   Ḫudā ḥaḳḳı iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 413). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Enīn itdügünce delinür **ciger**
   Ḫudā ḥaḳḳı iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 413). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Bu sözi yine sāz teskīn ider
   Ölür sīnede yoḳsa büryān **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 388). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Bu sözi yine sāz teskīn ider
   Ölür sīnede yoḳsa büryān **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 388). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Dolup dilleri āh u nāleyle ney
   Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Dolup dilleri āh u nāleyle ney
   Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Enīn itdügünce **cigerden** rebāb
   İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil hem kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 67). [cigerden, -den]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Enīn itdügünce **cigerden** rebāb
   İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil hem kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 67). [cigerden, -den]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Er olan kişide gerekdür **ciger**
   Ciger-sūz olur pīre zenden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Er olan kişide gerekdür **ciger**
   Ciger-sūz olur pīre zenden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḳayā baḳduġınca delinür **ciger**
Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḳayā baḳduġınca delinür **ciger**
Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Şeker gibi ḫōş-ḫʸōr idi her şemer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 94). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Şeker gibi ḫōş-ḫʸōr idi her şemer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 94). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan **ciger**
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan **ciger**
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz **ciger**
Hemīn mest olup o da ġavġā ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz **ciger**
Hemīn mest olup o da ġavġā ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner zengine kim ki ʿuryān olur
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 37). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner zengine kim ki ʿuryān olur
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 37). [ciger,]

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma **ciger** yaḳduġın āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 224). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma **ciger** yaḳduġın āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 224). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki bulamaz **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [ciger,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

1. Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki bulamaz **ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [ciger,]*

ciger olur: *Sıkıntılı olmak.*

1. Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet çe ger
Olur dest-i merd āḫır ammā ciger
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 468). [ciger olur, -ur]

ciger-dār: *Yürekli, cesaretli.*

1. Çü başduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 466). [ciger-dār,]

ciger-dār: *Yürekli, cesaretli.*

1. Çü başduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
   Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 466). [ciger-dār,]

ciger-dār: *Yürekli, cesaretli.*

1. Dilerseñ ki yār ola saña ẓafer
   Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 88). [ciger-dārı, -ı]

ciger-dār: *Yürekli, cesaretli.*

1. Dilerseñ ki yār ola saña ẓafer
   Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 88). [ciger-dārı, -ı]

ciger-dūz: *Ciğeri delen.*

1. İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
   Elinde **ciger-dūz** tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 860). [ciger-dūz,]*

ciger-dūz: *Ciğeri delen.*

1. İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
   Elinde **ciger-dūz** tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 860). [ciger-dūz,]*

ciger-gāh: *Gönül.*

1. Daḫı doymadan ʿāleme iy dirīġ
   Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 432). [ciger-gāhumı, -u, -mı]*

ciger-gāh: *Gönül.*

1. Daḫı doymadan ʿāleme iy dirīġ
   Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 432). [ciger-gāhumı, -u, -mı]*

ciğer-gâh: *Bağır, yürek ‖ acı ve kederin hissedilme merkezi: kalp.*

1. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
   İderdi **ciger-gāh** u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [ciger-gāh,]*

ciğer-gâh: *Bağır, yürek ‖ acı ve kederin hissedilme merkezi: kalp.*

1. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
   İderdi **ciger-gāh** u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [ciger-gāh,]*

ciger-pāre: *Ciğer parçası. II Çok sevilen kimse; sevgili.*

1. Çalup çār-pāre **ciger-pāreler**
   Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 65). [ciger-pāreler, -ler]*

ciger-pāre: *Ciğer parçası. II Çok sevilen kimse; sevgili.*

1. Çalup çār-pāre **ciger-pāreler**
   Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 65). [ciger-pāreler, -ler]*

ciger-sūz: *Gönül yakan.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
   Ciger-sūz olur pīre zenden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 164). [ciger-sūz,]

ciger-sūz: *Gönül yakan.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
   Ciger-sūz olur pīre zenden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 164). [ciger-sūz,]

cihān: *Far. 1. Dünya, âlem, cihân.*

1. Didi bunlara şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Cihānda benem Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 90). [cihānda, -da]
2. Yine oldı deryā-yı cevşen revān
   Cihānda ḳopa tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 514). [cihānda, -da]*
3. Cihānda ne deñlü ki var ehl-i ḥāl
   Bulur dest-res çekmek ile zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 45). [cihānda, -da]*
4. Behiştī ṣaḳın ġāfil olma iñen
   Ne kimse ḳalur bu **cihānda** ne sen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 76). [cihānda, -da]
5. Cihānda geze ḳātili şād-kām
   Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [cihānda, -da]*

6. Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [cihānda, -da]
7. Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-serīr
Cihānda aña şimdi yoḳdur naẓīr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [cihānda, -da]
8. Cihānda anuñ gibi yoḳ pādişāh
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 361). [cihānda, -da]
9. Velī bende dört nesne var iy emīr
Bulınmaz **cihānda** birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 528). [cihānda, -da]*
10. Ki Türk ü Ḥabeşden ziyāde sipāh
Cihānda dimişler yoḳ iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [cihānda, -da]
11. Cihānda ḫużūr oldı baña ḥarām
Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [cihānda, -da]
12. Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden **cihānda** rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 500). [cihānda, -da]
13. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma iy pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 63). [cihānda, -da]
14. Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
Var ise baña oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 129). [cihānda, -da]*
15. Nevāñ ile ben de bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 126). [cihānda, -da]*
16. Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü gitmek olur işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 121). [cihānda, -da]*
17. Cihānda egerçi ki çoḳdur ferīd
Birisine fetḥ olmadı bu kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 69). [cihānda, -da]*

cihān: *Far. 1. Dünya. 2. Alelıtlak âlem. cihân cihân: Külliyetli, pek çok olmak üzere, takım takım.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi **cihāna** olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [cihāna,]*

cihān: *Dünya.*

1. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aṣlā **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [cihān,]
2. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı **cihānuñ** içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [cihānuñ, -uñ]*
3. Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr
Bulurlar anuñ devletinde ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 33). [cihānuñ, -uñ]*
4. Ṭolu ise nʿola **cihān** cevfi cehl
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [cihān,]
5. Beyābān u mīşe ṭolu şīr olur
Cihānuñ içi remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 778). [cihānuñ, -uñ]*
6. Eger gelse tenhā **cihānuñ** ġamı
Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [cihānuñ, -uñ]*
7. Olan ʿāḳıl iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
Cihān būstānın temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 42). [cihān,]*
8. Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 26). [cihānuñ, -uñ]
9. Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh olan
Bile tā ḥaḳīḳatsiz imiş **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 10). [cihān,]*
10. Ḳoyup cevşeni şāh-ı leşker-şiken
Cihāndur bu geydi żarūrī kefen
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 206). [cihāndur, -dur]

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

1. Ḫudāyā **cihān** şāhı sensin hemīn
Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 1). [cihān,]
2. Cihānda degül kimsene pāy-dār
Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḫaḳ ber-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 69). [cihānda, -da]
3. Girân-mâyedür ol ṣadefdür **cihān**
Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 10). [cihān,]*
4. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış idi **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 6). [cihān,]*
5. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [cihān,]
6. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 20). [cihāna, -a]*
7. Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 54). [cihānda, -da]
8. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı ġulġul-i kūs oldı **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 108). [cihān,]*
9. Tolup çāvuş āvāzı ile **cihān**
Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [cihān,]*

10. Ṭolar leşker ile **cihān** ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa yir
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 159). [cihān,]
11. Gelür esterī üştürī bī-girān
Ṭolu ester ü üştür olur **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 482). [cihān,]*
12. Gelür yanına leşker-i bī-girān
Yine leşker ile pür olur **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [cihān,]*
13. Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [cihān,]*
14. Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki ceng ile vardı ḫarābe **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [cihān,]*
15. Diger-gūn olursa daḫı bu **cihān**
Saña gelmeye benden aşlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 725). [cihān,]
16. Duralı **cihān** vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [cihān,]*
17. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 246). [cihānı, -ı]*
18. Cihān devletinde çü yoḳdur ḳarār
Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 27). [cihān,]*
19. Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [cihān,]*
20. Ḳara ṭoprağa düşdi serv-i revān
Şeb-i tīre oldı gözine **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 334). [cihān,]*
21. Bizüm neslimüze duraldan **cihān**
Bu bendi ide geldi devr-i zamān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 423). [cihān,]
22. Cihān şāhı Behmen o fermān-revā
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [cihān,]*
23. Görüp anı ġam-gīn olur şehriyār
Bilür yoḳ **cihān** işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 496). [cihān,]*
24. Silüp yüzini didi iy tāc-ver
Gözüñi aç eyle **cihāna** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 376). [cihāna, -a]*
25. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 23). [cihān,]
26. Cihān devr-i ġonca olup müstedām
Cihān şehleri olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 91). [cihān,]*
27. Cihān devr-i ġonca olup müstedām
Cihān şehleri olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [cihān,]*
28. Eḳālime Ḫaḳ ġālib itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 100). [cihān,]
29. Perī gibi her biri gözden nihān
Naẓīrini görmez birinüñ **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 162). [cihān,]*
30. ʿAzīz olasın durduġınca **cihān**
Naṣīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 243). [cihān,]*
31. Cihāna viren oldur emn ü emān
İlāhī dura durduġınca **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 248). [cihān,]*
32. Cihāna viren oldur emn ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [cihāna, -a]*
33. Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü āşūb u kīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [cihāndan, -dan]
34. Ne maḳṣūdum idi **cihānuñ** ġamı
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 269). [cihānuñ, -uñ]*
35. Aña bir degül ʿişret iden hemān
Cihāndur bu zindān-ı ʿālem **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 58). [cihān,]
36. Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa döndi ṭoñuban **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [cihān,]
37. Aña bir degül ʿişret iden hemān
Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 58). [cihāndur, -dur]
38. Bu nesḳiyle geldi gider bu **cihān**
Öger kendüyi her gelen pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [cihān,]
39. Olursa **cihān** ḫalḳı hep encümen
Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [cihān,]*
40. Anuñ gözlerine bu vāsiʿ **cihān**
Ola ḫalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 139). [cihān,]*
41. Nice Rūm u īrān u Hindūstān
Bir avuc degül baña cümle **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [cihān,]
42. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 179). [cihān,]*
43. Olup bir ol iki cihān-cū sipāh
Cihān olmış idi ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 220). [cihān,]*
44. Görürler ʿacāyib ġarāyib **cihān**
Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 237). [cihān,]
45. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḫalḳı olsa ne ġam encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [cihān,]
46. Çıḳup şāha ḳarşu iderler niṣār
Pür olur **cihān** sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 408). [cihān,]*

47. Şu deñlü çekildi sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 412). [cihān,]*
48. Olurlar şu deñlü leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 416). [cihān,]*
49. Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh ġubār
Büründi **cihān** yine ʿAbbāsī-vār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 424). [cihān,]
50. Cihān şehleri şāhı şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [cihān,]*
51. Bilür ḥikmet ile **cihān** ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 551). [cihān,]*
52. Belindeki hem ol muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser **cihān** mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 648). [cihān,]
53. Ṣafā himmetiyle bizi ḳıl revān
Ki neng ola çeşmine Fūruñ **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 690). [cihān,]
54. Ölür ʿāḳıbet bu **cihāna** gelen
Yanında yeg olur meşeldür yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [cihāna, -a]
55. Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 263). [cihāna, -a]*
56. Düşişür **cihāndur** bu iy mīz-bān
Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [cihāndur, -dur]*
57. Naẓīrini görmemiş ola **cihān**
Göricek ḫacīl ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 5). [cihān,]*
58. Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle **cihāñ**
Taleb-kārı ola ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 19). [cihāñ,]*
59. Urur iki çeşmine iki ḫadeng
Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 172). [cihān,]
60. Çeke her biri leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 216). [cihān,]*
61. Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res ol
Cihān düşmen olursa yārī-pes ol
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 180). [cihān,]
62. Beni eyledi İzidi kār-sāz
Cihān şehlerinden ḳamu ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 348). [cihān,]
63. Benüm ṣanur idüm **cihān** ser-be-ser
Daḫı var imiş ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 417). [cihān,]*
64. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum **cihān**
Baña beglerüm söyler imiş yalan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 419). [cihān,]
65. Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı ammā bu kez uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 503). [cihān,]*
66. İdüp āferīn şeh yüritdi sipāh
Cihān oldı gird-i sipehden siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 746). [cihān,]
67. Hezāhizden āb-gūn olup āsumān
Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 770). [cihān,]*
68. Ḳılıççı dükānına döndi **cihān**
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [cihān,]*
69. Tamām oldı işüñ senüñ iy cuvān
Bu demdür **cihān** görecegüñ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 896). [cihān,]
70. Cihān şehlerinde aña yoḳ hemāl
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [cihān,]*
71. Revār u hezāhiz ṭoluban **cihān**
Pür oldı zih ü dih ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1091). [cihān,]*
72. Cihān şehlerine ola şehriyār
İde devletine duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1117). [cihān,]*
73. Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna virür ʿıṭr çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 46). [cihāna, -a]*
74. Müʾessir görimezse ẓāhir eşer
Gözüñi aç eyle **cihāna** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 212). [cihāna, -a]*
75. Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı **cihān**
Çü germābe virdi ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 39). [cihān,]*
76. Yime ġam saña irdügine şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 56). [cihāndur, -dur]*
77. Cihān āfeti şemʿ-i ḫūbān-ı Çīn
Ḫaṭā eyledüm āfitāb-ı zemīñ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 125). [cihān,]*
78. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
Olur çeşmine teng cümle **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 86). [cihān,]*
79. Olup cūy-ı Tūn gibi leşker revān
Ṭolar leşker ile ser-ā-ser **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 172). [cihān,]*
80. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [cihān,]
81. Gül-i surḫ açup ḫārı tīri sinān
O güllerden oldı **cihān** gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 326). [cihān,]
82. Girer ṣoñra meydāna bir pehlevān
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 374). [cihān,]
83. Girerler şehüñ der-peyince sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ oldı siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 590). [cihān,]

84. ʿAceb şaʿbede-bāzdur bu **cihān**
İder dürlü dürlü şanāyiʿ ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 625). [cihān,]*
85. Bu ʿālem-durur ḫod gelür bir zamān
Göricek birin senüñ olur **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 654). [cihān,]*
86. Dıraḫtı idüp sāyesi sāye-bān
Hemīn külḫan-ı tefte oldı **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 46). [cihān,]*
87. Cihān durduġınca ola pādişāh
İde cār Aḥmed ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 181). [cihān,]*
88. Cihānı idüp devr perkār-vār
Eḳālīm serḥaddinedür cidār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 97). [cihānı, -ı]*
89. Meger bir gice ḫurrem idi **cihān**
Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [cihān,]*
90. Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı āsūde olup **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 12). [cihān,]*
91. Nice devr ḳılduġını āsumān
Nice ḫalḳ olduġını ol **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 44). [cihān,]*
92. ʿAcāyib ġarāyib göresin **cihān**
Senüñ ola seyrān-gehüñ bu **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 115). [cihān,]*
93. ʿAcāyib ġarāyib göresin **cihān**
Senüñ ola seyrān-gehüñ bu **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 116). [cihān,]*
94. Olur mihr tābiyle rūşen **cihān**
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 123). [cihān,]*
95. Çıḳar taḫta ḫurşīd-i māh-efserān
Münevver olur ṭalʿatinden **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 126). [cihān,]*
96. Bu şehlige aldanma zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 190). [cihān,]*
97. Dir idi bu resme müşerref mekān
Yaradılmadı ḫalḳ olaldan **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 48). [cihān,]*
98. Olup aña maʿlūm iki mekān
Olur āḫıret biri biri **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 76). [cihān,]*
99. Dimiş evvel iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 122). [cihān,]*
100. Olursa daḫı Rüstem-i dāstān
Musaḫḫar idemez yalıñuz **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 220). [cihān,]*
101. Nedür bu **cihān** varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [cihān,]*
102. Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḫabīr
Ṭabīb ol saña vü **cihāna** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [cihāna, -a]*
103. ʿAdūya göz açtırma virme emān
Ki ḥükmüñe rām ola cümle **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 96). [cihān,]*
104. Çü senden **cihān** ḫalḳı bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 163). [cihān,]*
105. Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile **cihān** ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 174). [cihān,]*
106. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 180). [cihān,]*
107. Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 205). [cihān,]*
108. Eger ḥükmüñe rām olursa **cihān**
Ne mümkin vire merg bir dem amān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 223). [cihān,]*
109. Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan murād
Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 38). [cihāna, -a]*
110. Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
Ki bir ejdehādur yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 221). [cihāna, -a]*
111. Ümīd itme fānī **cihāndan** vefā
Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 103). [cihāndan, -dan]*
112. Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
Emīn-i Ḫudāsın eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 51). [cihānı, -ı]*
113. Cihān durduġınca dur iy şehriyār
Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 57). [cihān,]*
114. Cihān gülşeni bülbülidür faṣīḥ
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 21). [cihān,]*
115. Eger ʿöẕrüm olmasa iy ḳadr-dān
Ṭolardı sözüm cevher ile **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 34). [cihān,]*
116. Olup nāyib-i şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ola ʿadliyile müşerref **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 96). [cihān,]*
117. Birine degül gerçi ḳıymet **cihān**
Velī beẕl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 9). [cihān,]*
118. Olayıdı iḳlīme nāmum revān
Olup ḫāmemüñ zīr-i desti **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 44). [cihān,]*
119. Yudarsa **cihān** mālını ser-be-ser
Çü haẕm eyleyemez yine ḳay ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 57). [cihān,]*
120. Çü şām irişüp tīre oldı **cihān**
Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [cihān,]*
121. Eger her birinden virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr ile ṭolar **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 40). [cihān,]*

122. ʿAcāyib ġarāyiblerinden **cihān**
Görür baḥrüñ ol şāh-ı şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 197). [cihān,]
123. Cihān seyrin itmege iy pāk-ẕāt
Gerek kim kişi içe Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 273). [cihān,]*
124. Çü deryāya ol baḥr oldı revān
Ḥurūşıyla cūşıyla ṭoldı **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 352). [cihān,]*
125. Ḳo ol şemsi virsün **cihāna** żıyā
Ki her ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 5). [cihāna, -a]*
126. Sipihrüñ çü ḫord olısar kāsesi
Nemize gerek bu **cihān** tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 132). [cihān,]*
127. Ḳılalum bu bir demde bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün niçe bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 276). [cihān,]*
128. Gider bu **cihāna** gelen yine mest
Tehī olmasun bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 271). [cihāna, -a]*
129. Olur āḫırı pīrligüñ çü merk
Cihāna göñül bağlama eyle terk
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 182). [cihāna, -a]
130. İki ḳapusı var **cihān** bir ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 125). [cihān,]*
131. Gelüp geçmede ḫalḳ āb-ı revān
Muḳarrer velī ḥāli üzre **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 84). [cihān,]*
132. Cihān dūndur meyli dūna ider
Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 109). [cihān,]*
133. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet ḳalbe vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 107). [cihān,]*
134. Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
Ne ise kühen oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 89). [cihān,]*
135. Olur köhne elbet daḫı nev olan
Yeñidür hemīşe bu köhne **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 88). [cihān,]
136. Olur dürlü dürlü çe ger rūzigār
Velīkin bu köhne **cihān** ber-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 86). [cihān,]
137. Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu **cihān**
Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 53). [cihān,]*
138. Neler gördi kevkeb göziyle felek
Cihāndur neler daḫı görse gerek
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 82). [cihāndur, -dur]
139. İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿayān
Ferāyidler ile pür olur **cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 4). [cihān,]*
140. Eger olsa her bir ḳalemde zebān
Ṣenā eylesem durduġunca **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 8). [cihān,]
141. Cihān ḫalḳına cümle ḳıldum revān
Ki ḫarc ideler durduġunca cihān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 15). [cihān,]
142. Cihān ḫalḳına cümle ḳıldum revān
Ki ḫarc ideler durduġunca **cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 16). [cihān,]
143. Cihān ḥāline itdügümce naẓar
Sem olurdı aġzumda olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 31). [cihān,]*
144. Ṭolardı benüm naẓmum ile **cihān**
Müşerref olurdı ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 45). [cihān,]*
145. Eger eylesem ʿöşr-i maḳdūr ṣarf
Cihān cümlesi olmazdı naẓma ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 56). [cihān,]

cihān halḳın: *İnsanlar. Bu dünyada yaşayanlar.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 8). [cihān ḫalḳın, -n]

cihān mülkine: *Dünya.*

1. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 32). [cihān mülkine,]

cihān-āferīn: *Cihânı, dünyâyı yaratan.*

1. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 3). [cihān-āferīnsin, -sin]*
2. Baña kim ki göñlinde eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler anı **cihān-āferīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 308). [cihān-āferīn,]*
3. Cihān-āferīne hezārān sipās
Saña ʿadl ile dād itmiş esās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 175). [cihān-āferīne, -e]*

cihān-baḫş-ı serdār ü şāḥib-serīr: *Taht sahibi ve komutanın dünyaları bağışlayanı.*

1. Sikender cihān-dār-ı āfāḳ-gīr
Cihān-baḫş-ı serdār ü şāḥib-serīr
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 90). [cihān-baḫş-ı serdār ü şāḥib-serīr,]

cihān-cū: *Hükümdar, cihanı yöneten II II. Bayezid.*

1. Olup bir ol iki **cihān-cū** sipāh
Cihān olmış idi şan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 219). [cihān-cū,]*

cihān-cū: *Hükümdar, cihanı yöneten II II. Bayezid.*

1. Olup bir ol iki **cihān-cū** sipāh
Cihān olmış idi şan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 219). [cihān-cū,]*

cihānda vü ʿuḳbāda: *Dünya ve ahirette.*

1. İden ʿayb isnād maʿyūb ola
Cihānda vü ʿuḳbāda maġḍūb ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 110). [cihānda vü ʿuḳbāda, -da]

cihān-dār ü kişver-güşā: *Cihan sahibi ve fatih.*

1. İkisi de şāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 462). [cihān-dār ü kişver-güşā,]

cihān-dār-ı āfāḳ-gīr: *Her yeri tutmuş cihana yayılmış (sultan).*

1. Sikender **cihān-dār-ı āfāḳ-gīr**
Cihān-baḫş-ı serdār ü şāḥib-serīr
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 89). [cihān-dār-ı āfāḳ-gīr,]

cihān-dāver-i nīk-nām: *Iyi isimli dünyanın adâletli ve insaflı hükümdarı.*

1. Çü Ḳaydāfenüñ işi oldı tamām
Buyurdı **cihān-dāver-i nīk-nām**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 282). [cihān-dāver-i nīk-nām,]

cihān-dīde: *Dünyayı gören, görmüş geçirmiş.*

1. Biri bir **cihān-dīde** dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [cihān-dīde,]*

cihān-dīde: *Dünyayı gören, görmüş geçirmiş.*

1. Biri bir **cihān-dīde** dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [cihān-dīde,]*

cihān-gerdlikde: *Dünyâyı zapteden büyük hükümdarların durumu, sıfatı.*

1. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 49). [cihān-gerdlikde,]

cihān-gīr: *Dünyâyı zapteden büyük hükümdar.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 67). [cihān-gīr,]
2. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 18). [cihān-gīr,]
3. Dimiş kim eyā Fūr-ı Hīndūstān
Cihān-gīr ü ser-dār ü şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 878). [cihān-gīr,]
4. Çe ger dest-i yārem velī ḳābilem
Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 62). [cihān-gīr,]*
5. Cihān-gīr ü dānende şāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 255). [cihān-gīr,]*
6. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pehlevān
Cihān-gīr ü ser-dār ü şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 316). [cihān-gīr,]
7. Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir **cihān-gīr** ü dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [cihān-gīr,]
8. Bir aylıḳ yola dek şadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy **cihān-gīr** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 114). [cihān-gīr,]*
9. Urar sīnesine anuñ bir sinān
Yıḳılup virür ol **cihān-gīr** cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 864). [cihān-gīr,]*
10. Cihān-gīrler gösterüben hüner
İderlerdi şemşīre sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1099). [cihān-gīrler, -ler]*
11. İşitdüm ki Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü fīrūz-mend
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 4). [cihān-gīr,]
12. Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her **cihān-gīr** ü her pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [cihān-gīr,]

13. Didi iy **cihān-gīr** ü serdārlar
Gehi rezmde ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 185). [cihān-gīr,]*
14. Birer ḍarb ile ol **cihān-gīr** şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [cihān-gīr,]*
15. Didi ṣoñra kim iy **cihān-gīr** şāh
Saña virdi bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 121). [cihān-gīr,]*
16. Cihān-gīrlik fikrin eyle müdām
Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 97). [cihān-gīrlik, -lik]*
17. Selāmet anuñdur ki āsūdedür
Cihān-gīrlik fikri beyhūdedür *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 236). [cihān-gīrlik, -lik]*
18. Ol üç biñ **cihān-gīr** ile nīk-nām
İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 255). [cihān-gīr,]*

cihān-gīr ü gurd u cihān-pehlevān: *Cihan fatihi, yiğit ve cihan pehlivanı.*

1. Şeh-i Rūm-ı ser-dār ü Rüstem-nişān
Cihān-gīr ü gurd u cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 386). [cihān-gīr ü gurd u cihān-pehlevān,]*

cihān-gīr ü leşker-şiken: *Cihan fetheden ve orduları bozguna uğratan.*

1. Sikender **cihān-gīr ü leşker-şiken**
Yel-i ser-firāz u ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 41). [cihān-gīr ü leşker-şiken,]*
2. Benem Feyleḳūs oġlı ṣāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü leşker-şiken pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 262). [cihān-gīr ü leşker-şiken,]*

cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd: *Dünyayı zapteden, komutan ve namı,şöhreti artan.*

1. Yemīninde durdı şeh-i verz-i Rūd
Cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 758). [cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd,]*

cihān-gīr-i gerden-keş: *Asi,kibirli olup dünyayayı ele geçiren.*

1. Cihān-gīr-i gerden-keş İsfendiyār
Cuvān iken olmadı ḫˇōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 425). [cihān-gīr-i gerden-keş,]*

cihān-gīr-i gītī-neverd: *Dünyayı dolaşan/seyyah büyük fatih.*

1. Ki çün ol **cihān-gīr-i gītī-neverd**
İdüp devr arżı çeküp germ ü serd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 11). [cihān-gīr-i gītī-neverd,]*

cihān-gīr-i gītī-neverd: *Dünyayı dolaşan/seyyah büyük fatih.*

1. Ki çün ol **cihān-gīr-i gītī-neverd**
İdüp devr arżı çeküp germ ü serd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 11). [cihān-gīr-i gītī-neverd,]*

cihān-gīr-i şāh: *Dünya'yı fetheden muzaffer padişah.*

1. Didi Keyd kim iy **cihān-gīr-i şāh**
Hemīşe saña nāşır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 699). [cihān-gīr-i şāh,]*

cihān-gīr-i ṣāḥib-kırān: *Dünya'yı fetheden muzaffer padişah.*

1. Menem şimdi Dārā-yı taḫt-ı mehān
Ne Dārā **cihān-gīr-i ṣāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 328). [cihān-gīr-i ṣāḥib-ḳırān,]*

cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār: *Cihanı zapt eden vakar sahibi padişah.*

1. Daḫı iy **cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār**
Saña şöyle emr itdi Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 65). [cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār,]*

cihān-gīr-i tīr-efgen ü şīr-gīr: *Ok atan ve aslan yakalayan, dünyayı zapteden padişah.*

1. Görürler cuvān-baḫt-ı ṣāḥib-serīr
Cihān-gīr-i tīr-efgen ü şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 834). [cihān-gīr-i tīr-efgen ü şīr-gīr,]*

cihān-ı siyāh: *Siyah dünya.*

1. Çü ruḫsār-ı Hind ü **cihān-ı siyāh**
İdem çeşmine ger çekerse sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 141). [cihān-ı siyāh,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup ḫamse olam **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup ḫamse olam **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 316). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 316). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Yanında ol iki **cihān-pehlevān**
Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 655). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Yanında ol iki **cihān-pehlevān**
Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 655). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Yazup ʿahd-nāme **cihān-pehlevān**
Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 801). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Yazup ʿahd-nāme **cihān-pehlevān**
Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 801). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. İşidüp anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş dilīr ü **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 946). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. İşidüp anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş dilīr ü **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 946). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Bu rāy ile bindi **cihān-pehlevān**
Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Bu rāy ile bindi **cihān-pehlevān**
Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ne bīm-i ḫadeng ü ne vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 200). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ne bīm-i ḫadeng ü ne vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 200). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ne yüz gösterür göre kim bu zamān
Biline kim imiş **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 58). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ne yüz gösterür göre kim bu zamān
Biline kim imiş **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 58). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 75). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 75). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
Aña dest-yāram **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 76). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
Aña dest-yāram **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 76). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Aña dest-yāram **cihān-pehlevān**
Ṣafāsı olan işte gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 77). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Aña dest-yāram **cihān-pehlevān**
Ṣafāsı olan işte gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 77). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Didiler ḳamu iy **cihān-pehlevān**
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 175). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Didiler ḳamu iy **cihān-pehlevān**
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 175). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Gezer ṣayd içinde **cihān-pehlevān**
Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 133). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Gezer ṣayd içinde **cihān-pehlevān**
Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 133). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ṣanursam eger ḫażretüñe ziyān
Benüm başuma iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 346). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ṣanursam eger ḫażretüñe ziyān
Benüm başuma iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 346). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Yüz urup yire ol **cihān-pehlevān**
Didi kim fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 535). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Yüz urup yire ol **cihān-pehlevān**
Didi kim fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 535). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Daḳup miġferine **cihān-pehlevān**
İdinür Hümā bālini sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 653). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Daḳup miġferine **cihān-pehlevān**
İdinür Hümā bālini sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 653). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña irdi defʿi **cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Varup aña ḳarşu **cihān-pehlevān**
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 897). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña irdi defʿi **cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ol encümeñ ile **cihān-pehlevān**
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 911). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Varup aña ḳarşu **cihān-pehlevān**
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 897). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Anı menʿ ḳıldı **cihān-pehlevān**
Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 945). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Ol encümeñ ile **cihān-pehlevān**
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 911). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Şitābān olup pes **cihān-pehlevān**
Ḫavāle ider ḫaṣma āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 997). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Anı menʿ ḳıldı **cihān-pehlevān**
Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 945). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Şitābān olup pes **cihān-pehlevān**
Ḫavāle ider ḫaṣma āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 997). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
İder ḥamle iki **cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 388). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
İder ḥamle iki **cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 388). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Olınca tehī ḥāṣılı tīr-keş
Cihān-pehlevān olmadı tīr-keş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 414). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Olınca tehī ḥāṣılı tīr-keş
Cihān-pehlevān olmadı tīr-keş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 414). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. İder ceng ol iki **cihān-pehlevān**
Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 423). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. İder ceng ol iki **cihān-pehlevān**
Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 423). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Kişi şanma doġandan irer ziyān
Bu meşhūrdur iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 140). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Kişi şanma doġandan irer ziyān
Bu meşhūrdur iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 140). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Didi māderine **cihān-pehlevān**
Ki iy kār-dān māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 101). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Didi māderine **cihān-pehlevān**
Ki iy kār-dān māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 101). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi yine iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 126). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi yine iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 126). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Didi Bānū kim şāh olana yalan
Degüldür revā iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 188). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Didi Bānū kim şāh olana yalan
Degüldür revā iy **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 188). [cihān-pehlevān,]

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir feżāya **cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 302). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir feżāya **cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 302). [cihān-pehlevān,]*

cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanı.*

1. İdüp maṭlaʿ-ı şemse ṭoġrı ʿinān
Gider leşker ile **cihān-pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 370). [cihān-pehlevān,]

cihān-sūz: *Dünyayı yakan.*

1. Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi
Güneş gibi gündüz **cihān-sūz** idi
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [cihān-sūz,]

cihān-sūz: *Dünyayı yakan.*

1. Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi
Güneş gibi gündüz **cihān-sūz** idi
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [cihān-sūz,]

cihān-sūz u āhen-şikāf: *Dünyayı yakan ve demir yaran.*

1. Ḳuşandı **cihān-sūz u āhen-şikāf**
Ki Rüstem görürse olur yāy-bāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 627). [cihān-sūz u āhen-şikāf,]*

cihāt: *Yaşam mücadelesi.*

1. Şerefligine biñ var ola **cihāt**
Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 233). [cihāt,]

cihāt: *Yaşam mücadelesi.*

1. Şerefligine biñ var ola **cihāt**
Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 233). [cihāt,]

cihet: *Taraf, yön, açı.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 109). [cihetden, -den]

cilā: *Parlaklık.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ **cilā** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 26). [cilā,]*
2. Tecelliyle mirʾātı buldı **cilā**
   Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 125). [cilā,]*
3. Virüp felsefe ile ḳalbe **cilā**
   ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [cilā,]*
4. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
   Viren cehl zenginden aña **cilā** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [cilā,]*
5. Buyurdı Belīnāsa hem şehriyār
   Ḫadīde **cilā** vire āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 80). [cilā,]*

cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān: *Gayb (bilinmezlik) aynasına parlaklık veren.*

1. Ṭapuñdur fürūzende-i şemʿ-i cān
   Cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 10). [cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān,]*

cilā-baḫş-ı rūy-i sehun: *Yüzü parlatan sevgili - padişah.*

1. Elā iy **cilā-baḫş-ı rūy-i seḫun**
   Şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 1). [cilā-baḫş-ı rūy-i seḫun,]*

cild: *Deri, ten II varlık, benlik; gönül.*

1. Ki her **cildi** içinde var ṣad-hezār
   Keyūmerṣ ü Kāvūs u İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 11). [cildi, -i]*

cilf ü nādānlar: *Kaba ve cahil.*

1. Didi kim eyā **cilf ü nādānlar**
   Beşer şeklide līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 5). [cilf ü nādānlar, --lar]*

cilū: *Dizgin.*

1. Mücāz itse ammā beni şehriyār
   Rikābınca gitsem **cilū** dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 108). [cilū,]*

cilve: *Naz, işve, eda.*

1. O gülşende var idi ṭāvūs-ı ner
   İderdi çemān oluban **cilveler** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 10). [cilveler, -ler]*

cilve: *Naz, işve, eda.*

1. O gülşende var idi ṭāvūs-ı ner
   İderdi çemān oluban **cilveler** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 10). [cilveler, -ler]*

cilve ider: *Naz yapma. Nazlanma.*

1. İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
   Görinür ʿadūya velī çün hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 409). [cilve ider, -er]*

cilve-gāh-ı meşāf: *Harbin tecelli olduğu yer.*

1. Degül iki leşker iki kūh-ı Ḳāf
   Ara yirleri **cilve-gāh-ı meşāf** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 828). [cilve-gāh-ı meşāf,]*

cilve-ger: *Far. Cilve-sâz, cilve-gerî: Cilvegerlik.*

1. Çü ṭāvus-ı Hindī şaçı **cilve-ger**
   Şalınsa şaçar ʿāleme müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 609). [cilve-ger,]*

cilve-ger: *Far. Cilve-sâz, cilve-gerî: Cilvegerlik.*

1. Çü ṭāvus-ı Hindī şaçı **cilve-ger**
   Şalınsa şaçar ʿāleme müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 609). [cilve-ger,]*

cilve-ger: *Far. Cilve-sâz, cilve-gerî: Cilvegerlik.*

1. Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
   Kimi **cilve-ger** kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 8). [cilve-ger,]*

cilve-ger: *Far. Cilve-sâz, cilve-gerî: Cilvegerlik.*

1. Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
   Kimi **cilve-ger** kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 8). [cilve-ger,]*

cilveler ider: *Naz yapma. Nazlanma.*

1. Gül ü berg ile zeyn oluban şecer
İder cilveler hem-çü ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 12). [cilveler ider, -ler , -er]*

cimāʿ: *Çiftleşme.*

1. Az iç az ye az it **cimāʿı** şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [cimāʿı, -ı]*

cimāʿ: *Çiftleşme.*

1. Az iç az ye az it **cimāʿı** şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [cimāʿı, -ı]*

cimāʿ ider: *Çiftleşmek.*

1. Gelüp bir yire çün ola içtimāʿ
İder biri birine ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 38). [cimāʿ ider, -er]*

cimāʿı itme: *Cinsî münasebette bulunmak.*

1. Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [cimāʿı itme, --me-me]*

cimri: *T. sf. Pek hasis, pinti, miskin.*

1. Boşalup ḫazāyin dükendi defîn
Döner **cimriler** kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [cimriler, -ler]*

cimri: *T. sf. Pek hasis, pinti, miskin.*

1. Boşalup ḫazāyin dükendi defîn
Döner **cimriler** kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [cimriler, -ler]*

cin: *Duyularla idrak edilemeyen ve insanlar gibi ilâhî emirlere uymakla yükümlü tutulan varlık türü.*

1. Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
Nice vādī **cin** bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 22). [cin,]*

cin: *Duyularla idrak edilemeyen ve insanlar gibi ilâhî emirlere uymakla yükümlü tutulan varlık türü.*

1. Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
Nice vādī **cin** bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 22). [cin,]*

cinān: *Cennetler.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
Çıḳarup iderken **cināna** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 28). [cināna, -a]*
2. Eger yir yüzinde olaydı **cinān**
Odur diyü ḥükm eyleridüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 185). [cinān,]
3. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
Naṣīb ola ʿuḳbāda āḫır **cinān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [cinān,]*
4. Seḥer-gāh idi şāh-ı şāḥib-ḳırān
Cinān bağına olduġında revān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 186). [cinān,]*

cinān bāġına: *Cennet bahçesi.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
Varıcaḳ **cinān bāġına** rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 88). [cinān bāġına,]*

cinn: *Dini inanışa göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahi emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
Yaratmaḳda insān u **cinn** ü melek
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 62). [cinn,]

cinn ü nās: *Cinler ve insanlar.*

1. Saña ʿizzet eyler çe ger **cinn ü nās**
Benüm ʿizzetüm daḫı eyle ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 29). [cinn ü nās,]

cinnī vü nās: *Cinler ve insanlar.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ki emrüme rām oldı **cinnī vü nās**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 10). [cinnī vü nās,]

circīs-vār: *Circis gibi (Îsâ aleyhisselâmdan sonra gönderildiği rivâyet edilen peygamber veya velî. Şam*

diyârında ve Filistin'de yaşadı. Îsâ aleyhisselâmın dîninin hükümlerini insanlara bildirdi).

1. Ki efkār ü vehm ile her nām-dār
   Olur idi her ānda **Circīs-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 298). [circīs-vār,]*

cirm: *Hata.*

1. Şu **cirmi** ki ʿafv idesin ḳılma yād
   Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 39). [cirmi, --i]*

cirm: *Hata.*

1. Şu **cirmi** ki ʿafv idesin ḳılma yād
   Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 39). [cirmi, --i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
   Olur **cisme** mesken bu ḫāk-ı maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 50). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
   Olur **cisme** mesken bu ḫāk-ı maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 50). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Ki eylemeye birisine ziyān
   Ḳamu **cism** ola şāha şeh ḫalḳa cān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [cism,]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Ki eylemeye birisine ziyān
   Ḳamu **cism** ola şāha şeh ḫalḳa cān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [cism,]*

cism: *Beden, vücut.*

1. Ṭolar şevḳi **cismine** ḳanı gibi
   Başar baġrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [cismine, -i, -n, -e]*

cism: *Beden, vücut.*

1. Ṭolar şevḳi **cismine** ḳanı gibi
   Başar baġrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [cismine, -i, -n, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Havāsı virür mürde **cisme** ḥayāt
   Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 89). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
   Başīret viren rūḥa **cisme** başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
   Velī zinde olmaz çü **cism** ola ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1138). [cism,]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Havāsı virür mürde **cisme** ḥayāt
   Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 89). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
   Başīret viren rūḥa **cisme** başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
   Velī zinde olmaz çü **cism** ola ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1138). [cism,]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Büt-i Çīn gibi **cismi** ārāste
   Ruḫ-ı neyyiri māhı nā-kāste *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 133). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Büt-i Çīn gibi **cismi** ārāste
   Ruḫ-ı neyyiri māhı nā-kāste *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 133). [cismi, -i]*

cism: *Beden, vücut.*

1. Gülistān idi **cismi** anuñ hemān
   Bezenmişdi necm ile çün āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [cismi, -i]

cism: *Beden, vücut.*

1. Gülistān idi **cismi** anuñ hemān
   Bezenmişdi necm ile çün āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [cismi, -i]

cism: *Cisim, vücut.*

1. Nemedde olur cümle **cismi** nihān
   Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 29). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Nemedde olur cümle **cismi** nihān
   Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 29). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
   Ḳoḳusı ola müşg **cismi** raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
   Ḳoḳusı ola müşg **cismi** raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Olur mey egerçi şehā sūd-mend
   Ziyāde osa **cisme** eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 442). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Olur mey egerçi şehā sūd-mend
   Ziyāde osa **cisme** eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 442). [cisme, -e]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Şu deñlü gerekdür şehā ḫord u ḫˇāb
   Kişinüñ ki olmaya **cismi** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 106). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Şu deñlü gerekdür şehā ḫord u ḫˇāb
   Kişinüñ ki olmaya **cismi** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 106). [cismi, -i]*

cism: *Beden, vücut.*

1. Bozup şeh büti aldı gevherleri
   Feraḥ itdi **cismiyle** serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 32). [cismiyle, -i, -yle]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Görür anda bir ḳavm şāh-ı cihān
   Başı ādemī **cismi** māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 212). [cismi, -i]*

cism: *Cisim, vücut.*

1. Döküldi çün ol kandan laʿl-i nāb
   Zebūn oldı ḳalmadı **cisminde** tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 174). [cisminde, -in, -de]

cism: *Beden, vücut.*

1. Gül-ābiyle **cismini** Ḫıżr itdi pāk
   Velī giryeden ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 207). [cismini, -ini]*

cism ü cān u cihān: *Beden,can ve dünya.*

1. Vücūda getüren zemīn ü zamān
   Bedīd eyleyen **cism ü cān u cihān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 138). [cism ü cān u cihān,]

cism ü cāna: *Beden ve ruh.*

1. Geçer girdden düşmene çün ḫunāḳ
   Ṣalar rebv-veş **cism ü cāna** firāḳ

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 334). [cism ü cāna, -a]

cism-i dūn: *Dünki beden,vücut.*

1. Gidüp rūḥ çün kim ḳalur **cism-i dūn**
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [cism-i dūn,]*

cism-i ḫākī: *Toprak olan beden, vücut.*

1. Olur ʿāḳıbet **cism-i ḫākī** çü ḫāk
Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 493). [cism-i ḫākī,]*

cism-i keşīf: *Yoğun cisim.*

1. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 174). [cism-i keşīf,]*

cism-i laṭīf: *İnce, nazik cisim; manevî, ruhî varlık.*

1. Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
Çıḳa āsumāna çü **cism-i laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 302). [cism-i laṭīf,]*

cism-i mürdeydi: *Ölü beden. II [tas.] Nefsin esiri olmuş insanın varlığı.*

1. Alup dūşa anı getürdi keyān
Ḳamu **cism-i mürdeydi** ol mürde-cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 214). [cism-i mürdeydi, -ydi]*

civār: *Yakın, yakın yer, kurb.*

1. Civārında bir şehr bünyād ider
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 215). [civārında, -ı, -n, -da]*

civār: *Yakın, yakın yer, kurb.*

1. Civārında bir şehr bünyād ider
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 215). [civārında, -ı, -n, -da]*

cizye: *Yer harcı, harâc.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
İdüp emr **cizye** buyurdı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [cizye,]*

cizye: *Yer harcı, harâc.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
İdüp emr **cizye** buyurdı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [cizye,]*

cübbe: *Uzun ve geniş elbise.*

1. Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut **cübbesinden** çıḳarmadı baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 110). [cübbesinden, -si, -n, -den]*

cübbe: *Uzun ve geniş elbise.*

1. Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut **cübbesinden** çıḳarmadı baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 110). [cübbesinden, -si, -n, -den]*

cūd: *Bereket.*

1. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
Senüñ **cūd** u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 8). [cūd,]*

cüdā: *Ayrı, ayrılmış, firkate düşmüş, ayrılığa düşkün, ayrı kalmış, uzak düşmüş.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [cüdāluḳ, -luḳ]*

cüdā: *Ayrı, ayrılmış, firkate düşmüş, ayrılığa düşkün, ayrı kalmış, uzak düşmüş.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [cüdāluḳ, -luḳ]*

cümle: *Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
Belā seyline **cümle** olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 76). [cümle,]*
2. Zemīn ehlini eyledi **cümle** ker
Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 149). [cümle,]*

3. Çü şeh dutula ġayra ne iʿtibār
Şınup **cümle** leşker olur tār-mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 346). [cümle,]
4. Şikār oldı düşmen şehe **cümle** şīr
Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [cümle,]*
5. Ġanī oldı māl ile **cümle** sipāh
Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 489). [cümle,]*
6. Dururs eger ʿahdine şehriyār
Olınca olam **cümle** işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 796). [cümle,]*
7. Binüp ḳarşular **cümle** erkān-ı Hind
Olup encümen merdüm-i Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 921). [cümle,]
8. İrişmiş iken **cümlesine** şikest
Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 311). [cümlesine, -si, -n, -e]*
9. Sikender idüp **cümlesine** ʿaṭā
İder anlara ʿarż-ı cūd u seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 785). [cümlesine, -si, -n, -e]*
10. Sipeh **cümle** gerdende pervāneler
Dilerler ki hep tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 89). [cümle,]*
11. Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi dirīġāyla **cümle** recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 438). [cümle,]*
12. İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı **cümle** ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [cümle,]*
13. Olup ḥükmüne **cümle** cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [cümle,]
14. İdüp terk **cümle** ṭuyūr āşiyān
Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 107). [cümle,]*
15. Degül **cümle** aʿmā benī ādemi
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [cümle,]*
16. ʿİnāyet idüp **cümle** ḫalḳına ol
Olup mehdi gösterdi maḳṣūda yol
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 7). [cümle,]
17. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur **cümle** ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 76). [cümle,]
18. Nice Rūm u īrān u Hindūstān
Bir avuc degül baña **cümle** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [cümle,]
19. Bilür çün yoluna virür **cümle** cān
Ḳatı şād olur şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 193). [cümle,]*
20. Çalındı dühül bendi **cümle** sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [cümle,]*
21. Ḫekīm ü eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ **cümle** ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 268). [cümle,]
22. Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı **cümle** bu ḫūn-rīz ḫayl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [cümle,]
23. Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış **cümle** eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 552). [cümle,]*
24. İder **cümle** esbāb-ı sūrī tamām
Gelür Hind ḫalḳı ḫavāṣ u ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 567). [cümle,]
25. Yiyüp içdiler sūr oldı tamām
Olur rāżı **cümle** ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 580). [cümle,]*
26. Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān
Buyur ḫāżıruz **cümle** beste-miyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [cümle,]
27. Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle **cümle** cihāñ
Taleb-kārı ola ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 19). [cümle,]*
28. Görüp luṭfını sevdi Müjdādı şāh
Żarūrī muḥib oldı **cümle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 100). [cümle,]*
29. Ṭolu müşg ü vādīsi nāfe-miş̲āl
Aḳan cūları **cümle** āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 82). [cümle,]*
30. Tolu **cümle** eşcārı eş̲mār ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [cümle,]*
31. İşidüp çeri vaṣfını şīr-i ner
İder **cümle** serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 122). [cümle,]*
32. Egerçi ki **cümle** iderler raḳam
İdemez velī **cümle** ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 125). [cümle,]*
33. Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın didi **cümle** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [cümle,]*
34. Zebānın bilen **cümle** ḫāmūşuñ ol
Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 193). [cümle,]*
35. Baña şöyle emr eylemişdür Ḫudā
Olam **cümle** mekrūhlara reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 268). [cümle,]
36. Gire dīnüñe **cümle** Māçīn ü Çīn
Ola emrüñe rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 577). [cümle,]*
37. Suṭurlāb elinde ṭurur feylesūf
Felek ḫāline **cümle** bulmış vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 656). [cümle,]
38. Görür **cümle** olmış sipāh āhenīn
Görinmez silāḥ u selebden zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 753). [cümle,]
39. İdüp **cümle** ser-keşlerüñi zebūn
Ḳılāyum senüñ taḫtuñı ser-nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 847). [cümle,]
40. ʿAcem mülkine **cümle** sulṭān imiş
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1149). [cümle,]*

41. Yine **cümle** olduġını virdi şāh
Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 79). [cümle,]*
42. Sözini ḳabūl eyleyüp bindi şāh
Süvār oldı şāh ile **cümle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 18). [cümle,]*
43. Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını **cümle** zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 84). [cümle,]*
44. Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil ü cān gibi **cümle** merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [cümle,]*
45. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı **cümle** feṯḥ itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [cümle,]*
46. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
Olur çeşmine teng **cümle** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 86). [cümle,]*
47. Her işüñde Yezdān olsun muʿīn
Muṭīʿün ola **cümle** rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 240). [cümle,]*
48. Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
Olur muġtenem yine **cümle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 252). [cümle,]*
49. Eyā **cümle** güm-rehlere reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 269). [cümle,]*
50. Temāşā ider ġūli **cümle** sipāh
Görürler çü semmūr mūy-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 501). [cümle,]*
51. Görinmez teni **cümle** dutmışdı mū
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [cümle,]*
52. Virür **cümle** geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [cümle,]*
53. Bilüp **cümle** esrārı ḫāmūş olam
Niçe bir zebān olayum gūş olam *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 669). [cümle,]*
54. Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād ol olam **cümleye** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [cümleye, -y, -e]*
55. Cibāl-i cihān **cümle** olmışdı Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 21). [cümle,]*
56. Olur Rūm ḫalḳına **cümle** ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 123). [cümle,]*
57. Şehüñ **cümle** müşkillerin ḫal ider
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 41). [cümle,]*
58. Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ki ḥāżır ola **cümle** mīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 140). [cümle,]*
59. Senüñ gibidür **cümle** maḫlūḳ heb
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 211). [cümle,]*
60. Seve Ḫālıḳı her ki iy şehriyār
Sever **cümle** ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 222). [cümle,]*
61. Der-i feyżden feṯḥ idüp saña bāb
İde **cümle** eşyāyı saña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 234). [cümle,]*
62. Ḫıṭāb eyleyüp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Bu rāzı ider **cümlesine** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 132). [cümlesine, -si, -n, -e]*
63. Nemedde olur **cümle** cismi nihān
Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 29). [cümle,]*
64. Gerek derd olsun gerekse devā
Olur mūcidi **cümlesinüñ** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 336). [cümlesinüñ, -si, -nüñ]*
65. İder **cümle** eşyā viṣālin ṭaleb
Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 135). [cümle,]*
66. Olup **cümle** maḫlūḳa fermān-revā
Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 7). [cümle,]*
67. Ḫaḳuñ **cümle** maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 23). [cümle,]*
68. Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını **cümle** ḫ̌īş
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [cümle,]*
69. ʿAdūya göz açtırma virme emān
Ki ḥükmüñe rām ola **cümle** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 96). [cümle,]*
70. Çü daʿvet içün oldı meʾmūr çüst
İder **cümle** esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 92). [cümle,]*
71. Şu deñlü döker sīm fermān-revā
Olur **cümle** müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 178). [cümle,]*
72. Zamān ile deryāya irişdi şāh
Ḳonar diñlenür anda **cümle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 222). [cümle,]*
73. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü baṭ beççe ardunca **cümle** revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [cümle,]*
74. Şehüñ geldiginden çün alur ḫaber
Sipāhını **cümle** müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 96). [cümle,]*
75. Ola muṭṭaliʿ **cümle** aḥvāline
Tafaṭṭun bula **cümle** aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 107). [cümle,]*
76. Ola muṭṭaliʿ **cümle** aḥvāline
Tafaṭṭun bula **cümle** aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 108). [cümle,]*
77. Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
Var ise baña oldı **cümle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 130). [cümle,]*
78. Yatup ol gice şehrde şehriyār
Seḥerden biner yüklenür **cümle** bār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 224). [cümle,]*

79. Dögerler sipeh **cümle** sümme edīm
Ki inʿāmuñ olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 19). [cümle,]*
80. Gürūhı görüp eyledi emr şāh
Silāḥa girüp bindi **cümle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 66). [cümle,]*
81. Olur **cümle** āfāḳa pertev-figen
Şeref bulur anunla her encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 3). [cümle,]*
82. Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki **cümle** yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 242). [cümle,]*
83. Ḫaḳuñ **cümle** maḫlūḳın iy şehriyār
Kişi görmeye ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 271). [cümle,]*
84. Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol ḳamer
Münevver olur **cümle** baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 304). [cümle,]
85. Görüp **cümle** aḥbābını oldı şād
Ḫazāyinüñ ebvābın itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 357). [cümle,]*
86. Girer ġāraya **cümle** merd ile zen
Ḫaẕer eyleyüp iy şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 395). [cümle,]
87. Eri **cümle** dāmād ü zenler ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu çün dücāc ü ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 35). [cümle,]
88. Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ **cümle** olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 66). [cümle,]*
89. Urur sedde seng üzre bünyād şāh
İder rūz u şeb saʿyi **cümle** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 104). [cümle,]
90. Gezerdi o nūr ile **cümle** sipāh
Görinür idi gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 161). [cümle,]*
91. Ḫalef olup ola ki ḳāyim-maḳām
Selāṭīn ola ḥükmine **cümle** rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 168). [cümle,]*
92. Selāṭīn idüben girībān çāk
Şehi yudılar yaş ile **cümle** pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 200). [cümle,]*
93. Cihān ḫalḳına **cümle** ḳıldum revān
Ki ḫarc ideler durduġunca cihān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 15). [cümle,]

cümle: *Bütün.*

1. Görür leşkeri **cümle** olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 73). [cümle,]
2. Başar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi **cümle** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 556). [cümle,]*
3. Müheyyā idüp **cümlesi** berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender idüp sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 509). [cümlesi, -si]
4. Eḳālime Ḫaḳ ġālib itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ **cümlesi** meʾmeni
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 100). [cümlesi, -si]
5. Görüp şāhuñ iḥsānını ol sipāh
Olur **cümlesi** bende-i nīk-ḫʿāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 366). [cümlesi, -si]*
6. Yine celd olur **cümle** ceng-āverān
Sebük olur ellerde gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 197). [cümle,]*
7. Ser-efrāzlar **cümle** ḥāżır olur
Sipāhı çeküp şāh-ı Rūma gelür *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 219). [cümle,]*
8. Egerçi ki **cümle** iderler raḳam
İdemez velī **cümle** ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 126). [cümle,]*
9. Müzeyyen olup **cümle** rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 57). [cümle,]*
10. İde **cümlesi** dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 271). [cümlesi, -si]*
11. Biner **cümlesi** ittifāḳī fuḥūl
Çü ḳavm-i Benī Aşfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 301). [cümlesi, -si]*
12. Ṣorup **cümlesin** bildi şāh-ı cihān
Olur ḳamu maḫfīler añaʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 57). [cümlesin, -sin]*
13. Çün olmaya tedrīc ile pāy-gāh
Olur **cümle** rencīde senden sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 52). [cümle,]
14. Velī anlaruñ **cümlesi** büt-perest
Mey-i şirkden olmış ol ḳavm mest
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 19). [cümlesi, -si]
15. Çalup **cümlesin** eylediler ṣadā
Ki irişmeye gūşa baḫrī nevā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 69). [cümlesin, -sin]*
16. Nedeñlü ki ḳurbunda deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli bir **cümle** bostān u bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 38). [cümle,]
17. Eger eylesem ʿöşr-i maḳdūr ṣarf
Cihān **cümlesi** olmazdı naẓma ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 56). [cümlesi, -si]

cümle: *Ar. zf. Hep, bütün.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
Velī **cümleden** ḫażretüñ bī-niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 40). [cümleden, -den]

cümle: *Bütün, hep, tüm.*

1. İlet **cümlesini** n'ola şāha sen
Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 783). [cümlesini, -si, -ni]*

cümle: *Bütün, herkes.*

1. Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
   Ḳo gelsün virem **cümleye** berg-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [cümleye, -y, -e]

cümle: *Bütün, hep, tümü, herkes.*

1. Yaradılmışuñ **cümlesi** bendedür
   Aña āferīn k'Āferīnendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 99). [cümlesi, -si]*

cümle: *1. (Sıfat) Bütün, hep, 2. (Zamir) Herkes.*

1. Nihān u ʿayān u derūn u birūn
   Bu eşyāya **cümle** ṭapuñ reh-nümūn
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 24). [cümle,]
2. Bu maḫlūḳ olan **cümle** bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 97). [cümle,]*
3. Ṣevāb ol dutup **cümle** fermānuñı
   Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 57). [cümle,]
4. Ezel tā ebed **cümle** bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı z̲āt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 20). [cümle,]*
5. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
   Şükūhı ile buldı **cümle** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 102). [cümle,]*
6. Ola rāżı Ḫaḳ **cümle** aṣḥābdan
   Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 33). [cümle,]*
7. Behiştī imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri **cümle** üftāde-gān *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 38). [cümle,]*
8. Dutar ʿālemi leşker ile güher
   Muṭīʿüm olur **cümle** baḥr ile ber
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [cümle,]
9. Zamānumda İskender-i s̲āniyem
   Suḫen-gūlaruñ **cümle** sulṭāniyem
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 38). [cümle,]

cümle: *Bütün, hep, her şey, herkes, bütünüyle.*

1. Umūra idüp **cümlesi** imtiş̲āl
   Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 149). [cümlesi, -(s)i]*

cümle şāh: *Bütün padişahlar, sevgililer.*

1. Sitāyiş ider beglere **cümle şāh**
   Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 79). [cümle şāh,]*

cünbān: *(Beşik) Sallayan.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
   Zemīn mehd mānendi **cünbān** olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [cünbān,]
2. Dutar mehd bendini Ḫıżr-ı nebī
   Şeh içinde **cünbān** hem-çün ṣabī
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 180). [cünbān,]

cünbende: *Kımıldayan II hareket eden.*

1. Beyābānda olur idi ay revān
   Perende vü **cünbendeden** yoḳ nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 12). [cünbendeden, -den]

cünbiş ide: *Hareket etmek.*

1. Buyurdı hemīn şāh-ı āfāḳ-gīr
   Ki **cünbiş ide** yine çūbīn serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 320). [cünbiş ide, -e]*

cünd-i islāma: *İslam askeri.*

1. Olup **cünd-i İslāma** ol muḳtedā
   Selāmetle tā Ḫaşre dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 249). [cünd-i islāma, -a]*

cünd-i şeyāṭīn: *Şeytanlar ordusu.*

1. Çü **cünd-i şeyāṭīn** ḳamu zişt-rū
   ʿAfārīt gibi ḳamu zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 297). [cünd-i şeyāṭīn,]*

cüng: *Çan.*

1. Yeñile yine eski derdüm benüm
   Ki cān tār olup **cüng** olupdur tenüm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [cüng,]

cüng: *Çan.*

1. Yeñile yine eski derdüm benüm
   Ki cān tār olup **cüng** olupdur tenüm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [cüng,]

cünūn: *Cinnet, delilik, delirme, çıldırma II insanın dış âlemle ilgisini kesecek şekilde aşk ve cezbeye kapılması hâli.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam **cünūn**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 10). [cünūn,]

cünūn: *Cinnet, delilik, delirme, çıldırma II insanın dış âlemle ilgisini kesecek şekilde aşk ve cezbeye kapılması hâli.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam **cünūn**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 10). [cünūn,]

cünūn: *Çılgınlık, delilik.*

1. Yine muṭribā al ele arġanūn
   Bahār irdi itdi teraḳḳī **cünūn** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [cünūn,]*

cünūn: *Çılgınlık, delilik.*

1. Yine muṭribā al ele arġanūn
   Bahār irdi itdi teraḳḳī **cünūn** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [cünūn,]*

cürm: *Ar. suç, günah.*

1. Günāhuma vardur perīşānlıġum
   Helāk itdi **cürme** perīşānlıġum *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 70). [cürme, -e]*

cūş: *Kaynama, ceşme, geleyan.*

1. Semāʿın görüp serv ḥayrān olur
   Şanevber gelüp **cūşa** raḳṣān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 60). [cūşa, -a]
2. İdüp **cūş** deryā-yı mey itdi mevc
   Şadā-yı ney ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 55). [cūş,]*

cūş: *Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
   İde **cūş** baḥr-i güher mevc mevc
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 34). [cūş,]
2. Görürler yine **cūş** ḳıldı Furāt
   Sipeh dutdı yir yüzini çün nebāt
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 523). [cūş,]
3. İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
   Şecāʿat gelüp **cūşa** itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 236). [cūşa, -a]*
4. Görüp **cūşına** oldı defʿi süvār
   Bile bindi üç biñ yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 237). [cūşına, -ı, -n, -a]*

cūş: *Coşmak.*

1. O **cūşuñ** ṣadāsı gider elli mīl
   İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 111). [cūşuñ, -un]*

cūş: *Coşkunluk.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide **cūş**
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḥamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 34). [cūş,]
2. İnüp ḍarb ile gürze heft **cūş**
   Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [cūş,]*

cūş: *Coşma, taşma, coşkunluk, galeyan.*

1. Çü deryāya ol baḥr oldı revān
   Ḫurūşıyla **cūşıyla** ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 352). [cūşıyla, -ı, -y, -la]*

cūş eyler: *Coşmak.*

1. Yine **cūş eyler** ṭamarlarda ḳan
   Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 199). [cūş eyler, --r]

cūş eyleyüp: *Coşmak.*

1. Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
   Çü üştür kef-endāzu eyler ḫurūş
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 151). [cūş eyleyüp, -yüp]

cūş idem: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Çü ben **cūş idem** cūş ider baḥr-i Çīn
   Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 297). [cūş idem, -em]

cūş ider: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Çü ben cūş idem **cūş ider** baḥr-i Çīn
   Çü ben deprenem deprenür bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 297). [cūş ider, -er]

cūş idüp: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Yiyüp içdiler itdiler ʿîş ü nūş
   Kimi **cūş idüp** oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 604). [cūş idüp, -üp]*

cūş itdi: *Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

1. İdüp kīneden şīr-i nerler ḫurūş
   Yine itdi ṭūfān-ı ḫūnīn cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 364). [cūş itdi, -di]*
2. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
   Ṭamarlar da germ oldı **cūş itdi** ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [cūş itdi, -di]*
3. Yine eyledi iki şeh ʿîş ü nūş
   Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 192). [cūş itdi, --di]*
4. Dilāverlerüm kīneden itdi cūş
   Çü deryā-yı Aḫḍer iderler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 369). [cūş itdi, -di]*

cūş ide: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
   İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [cūş ide, -e]*

cūş ider: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

1. Piyāde gelür cenge ol jende-pūş
   İder Baḥr-i Aḫḍer gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 478). [cūş ider, -er]*

cūş kılur: *Coşmak, taşmak II artmak; yükselmek.*

1. İder germ olup çār-pālar ḫurūş
   Ḳılur kīneden āhenīñ baḥr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [cūş ḳılur, -ur]*

cūş u hurūş: *Coşup eğlenme.*

1. Niçe ḫāmlar gibi **cūş u ḫurūş**
   Olam puḫteler gibi bir dem ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 121). [cūş u ḫurūş,]*

cūş u hurūş ider: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
   İder tāze mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 44). [cūş u ḫurūş ider, -er]*

cūş u hurūş ider: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.*

1. Zemīn oldı dükkān-ı şīşe-fürūş
   İder bāddan baḥr cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 98). [cūş u ḫurūş ider, -er]*

cūşān: *Coşkun.*

1. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
   Ḫum içinde **cūşān** idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [cūşān,]*

cūşān: *Coşkun.*

1. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
   Ḫum içinde **cūşān** idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [cūşān,]*

cūşān olur: *Coşmak, taşmak.*

1. Çün ol tāb ile çeşme **cūşān olur**
   Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 97). [cūşān olur, -ur]*
2. Ḳaçan tābdan çeşme **cūşān olur**
   İşiden ṣadāsını ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 109). [cūşān olur, -ur]*

cüsse: *Gövde, beden.*

1. Nice şīr kim **cüssede** pīl idi
   Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [cüssede, -de]*

cüsse: *Gövde, beden.*

1. Nice şīr kim **cüssede** pīl idi
   Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [cüssede, -de]*

cüst ü cū: *Arama, araştırma.*

1. Neyi māl-i ḫulyā ki itse olur
   İder **cüst ü cū** kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 16). [cüst ü cū,]*
2. Ḳo bu güft ü gūyı gerek **cüst ü cū**
   Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur güft ü gū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 105). [cüst ü cū,]*

3. Ḳamu **cüst ü cū** itmede bī-ḳarār
   Ne yirde vü ne gökde ḳorlar şikār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 129). [cüst ü cū,]
4. Bilürsin günāh eylemedüm beni
   İşüm **cüst ü cū** eylemedür seni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 570). [cüst ü cū,]*
5. Faḳīr olan itse n'ola **cüst ü cū**
   Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 231). [cüst ü cū,]
6. İdüp devr idersin bunı **cüst ü cū**
   Zemīni gezüp yel gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 95). [cüst ü cū,]*
7. Bir ay itdiler Ḫıżr ile **cüst ü cū**
   Ne cānibdedür bilmediler o şu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 247). [cüst ü cū,]*

cüst ü cū eylemedür: *Arayıp sormak, araştırmak II kurtarmaya çalışmak.*

1. Bilürsin günāh eylemedüm beni
   İşüm **cüst ü cū eylemedür** seni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 570). [cüst ü cū eylemedür, -me, -dür]*

cüst ü cū idersin: *Aramak, araştırmak.*

1. İdüp devr idersin bunı cüst ü cū
   Zemīni gezüp yel gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 95). [cüst ü cū idersin, -er, -sin]*

cüst ü cū itdiler: *Arayıp sormak, araştırmak.*

1. Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
   Ne cānibdedür bilmediler o şu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 247). [cüst ü cū itdiler, -di, -ler]*

cüst ü cū itse: *Arayıp sormak, araştırmak.*

1. Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
   Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 231). [cüst ü cū itse, -se]

cüst ü cū idüp: *Aramak, araştırmak.*

1. İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
   Gezerler şikār isteyü kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 27). [cüst ü cū idüp, -üp]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
   Yanardı güneş tābına her **cuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
   Yanardı güneş tābına her **cuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Yanında şehüñ var idi bir **cuvān**
   Suḥen-gūy u dānā vü gevher-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Yanında şehüñ var idi bir **cuvān**
   Suḥen-gūy u dānā vü gevher-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Cihān-gīr-i gerden-keş İsfendiyār
   Cuvān iken olmadı ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 426). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Cihān-gīr-i gerden-keş İsfendiyār
   Cuvān iken olmadı ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 426). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
   Cihānda ne müşküldür ölmek **cuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
   Cihānda ne müşküldür ölmek **cuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Bulurlar risālet içün bir **cuvān**
Suḫan-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 271). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Bulurlar risālet içün bir **cuvān**
Suḫan-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 271). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Tamām oldı işüñ senüñ iy **cuvān**
Bu demdür cihān görecegüñ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 895). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Tamām oldı işüñ senüñ iy **cuvān**
Bu demdür cihān görecegüñ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 895). [cuvān,]

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 154). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 154). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Geçüp taḫta oturdı çün ol **cuvān**
İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Geçüp taḫta oturdı çün ol **cuvān**
İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Cuvān iken itdi seni ġuṣṣa pīr
Gürisne idüñ zehr-i ġam itdi sīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 179). [cuvān,]*

cuvān: *Genç, delikanlı.*

1. Cuvān iken olmaḳ gerek kişi pīr
Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 241). [cuvān,]*

cüvān-baht: *Şansı açık olan, talihli.*

1. Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki İskendere bulmaya yol eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 721). [cuvān-baḫt,]*
2. Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 907). [cuvān-baḫta, -a]*
3. Çeküp tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn
Cuvān-baḫtuñ üstine ṣaldı hayūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 876). [cuvān-baḫtuñ, -uñ]
4. Eyer kaşına bergidüben kemend
Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 890). [cuvān-baḫtuñ, -uñ]

cuvān-baḫt u keyd: *Talihli ve Hint hükümdarı.*

1. Buyurdı gele hem **cuvān-baḫt u Keyd**
Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 213). [cuvān-baḫt u keyd,]*

cuvān-baht-ı şāḥib-serīr: *Talihli padişah.*

1. Görürler **cuvān-baḫt-ı şāḥib-serīr**
Cihān-gīr-i tīr-efgen ü şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 833). [cuvān-baḫt-ı şāḥib-serīr,]*

cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen: *Kılıçla vuran talihli.*

1. Muḳaddem **cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen**
Ḳ'o şīr-pençe-i yel-i pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 517). [cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen,]*

cuvān-baht-ı sulṭān-ı hind: *Hind Sultanının talihlisi.*

1. Benem ol **cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind**
Ki fermān-berümdür ḳamu Ḫind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 841). [cuvān-baḫt-ı sulṭān-ı hind,]

cüvān-sāl: *Genç yaşta.*

1. Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
Cuvān-sāl ü her biri dānişde bir
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 134). [cuvān-sāl,]

cüvāriş: *Macun.*

1. Ṭolup ḳurş-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
Virürdi müferreḥ **cüvāriş** neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [cüvāriş,]*

cüvāriş: *Macun.*

1. Ṭolup ḳurş-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
Virürdi müferreḥ **cüvāriş** neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [cüvāriş,]*

cūy: *Far. 1. Irmak, akarsu, su.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse **cūy** idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [cūy,]*

cūy: *Far. 1. Irmak, akarsu, su.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse **cūy** idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [cūy,]*

cūy: *Akarsu, dere, nehir, çay; ırmak, su.*

1. Gelürler o **cūya** ola çün bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [cūya, -a]*

cūy: *Akarsu, dere, nehir, çay; ırmak, su.*

1. Gelürler o **cūya** ola çün bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [cūya, -a]*

cūy: *Irmak, nehir.*

1. Meger var imiş anda bir sülḥafāt
Ki ol **cūy** idi aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [cūy,]*

cūy: *Irmak, nehir.*

1. Meger var imiş anda bir sülḥafāt
Ki ol **cūy** idi aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [cūy,]*

cūyā-yı şemʿ: *Mum arayıcısı.*

1. Ḳamu ʿāşıḳ-ı şemʿ ü **cūyā-yı şemʿ**
Olurlar ḳamu gird-i fānūsa cemʿ
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 91). [cūyā-yı şemʿ,]

cūy-bār: *Far. Irmak, büyük ırmak.*

1. Şükūfe idüp sīm ü zerler niṯār
Görinmezdi gül-bergden **cūy-bār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 10). [cūy-bār,]

cūybār: *Far. Irmak, büyük ırmak.*

1. Ki var idi maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ **cūybār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [cūybār,]*

cūybār: *Far. Irmak, büyük ırmak.*

1. Ki var idi maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ **cūybār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [cūybār,]*

cūyende: *Arayıcı, arayan.*

1. Ne deñlü ki **cūyende** segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol ṣeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [cūyende,]*

cūyende: *Arayıcı, arayan.*

1. Ne deñlü ki **cūyende** segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol ṣeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [cūyende,]*

cūy-ı ceng: *Savaşın atmosferi.*

1. Ḳanāre-yi esnān olup **cūy-ı ceng**
Zemīn küştelerden olur ḫalḳa teng
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 241). [cūy-ı ceng,]

cūy-ı hūn: *Kan ırmağı.*

1. İde mevc çün tīġ-ı zehr āb-gūn
Olurdı revān seyl olup **cūy-ı ḫūn**

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 810). [cūy-ı ḫūn,]

cūy-i hūy: *Ter akarsuyu.*

1. Mey-i ḫūn içüp tīġ olur surḫ-rūy
   Revān oldı her esbden **cūy-i ḫūy**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 320). [cūy-i ḫūy,]

cūy-ı jerf: *Derin ırmak.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu **cūy-ı jerf**
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 57). [cūy-ı jerf,]*

cūy-ı tūn: *Tun akarsu, ırmak, çay, deresi.*

1. Olup **cūy-ı Tūn** gibi leşker revān
   Ṭolar leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 171). [cūy-ı tūn,]*

cüz: *Parça, kısım.*

1. Bilinseydi eczā-yı ḫāk-i siyāh
   Dinilürdi her **cüzʾī** bir nām-ı şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 32). [cüzʾī, -i]

cüzvi: *Cüzi, az, tikel.*

1. Olur aña her **cüzvī** çünkim suʾāl
   Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 171). [cüzvī,]*

cüzvi: *Cüzi, az, tikel.*

1. Olur aña her **cüzvī** çünkim suʾāl
   Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 171). [cüzvī,]*

çāçī-kemān: *Günümüzde Taşkent sınırları içerinde bulunan Çaç bölgesinde imal edilmiş olan yay.*

1. Kemīnden çıḳup çüst **Çāçī-kemān**
   İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 179). [çāçī-kemān,]*

çāçī-kemān: *Günümüzde Taşkent sınırları içerinde bulunan Çaç bölgesinde imal edilmiş olan yay.*

1. Alup her mübāriz eline sinān
   Geçer şedd-i bāzūya **Çāçī-kemān**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 288). [çāçī-kemān,]

çāçī-kemān: *Günümüzde Taşkent sınırları içerinde bulunan Çaç bölgesinde imal edilmiş olan yay.*

1. Muḳābil olur aña ol pehlevān
   Elinde ḫadeng ile **Çāçī-kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 348). [çāçī-kemān,]*

caġz: *Kurbağa.*

1. Çü miġferlü baş rūda ġalṭān olur
   Hemīn **caġz** mānendi pinhān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 266). [caġz,]

çaġz: *Kurbağa.*

1. Kenārında her gāh olurdı savaş
   İçinde **çaġızdan** ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 114). [çaġızdan, --dan]*

caġz: *Kurbağa.*

1. Giderken görür yine ol tāc-ver
   Teni āteşīn **caġz** ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 264). [caġz,]*

çāh: *Makam, derece, rütbe; heybet, ihtişam.*

1. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
   İden **cāh** ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 162). [cāh,]*
2. Añılmaz ne mülk ü ne **cāh** u ne māl
   Velī ḫaşre dek ẕikr olınur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [cāh,]

çāh: *Yüksek mevki, makam, rütbe.*

1. Ola cāhda her biri ber-ḳarār
   Ziyāde ide **cāhını** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 322). [cāhını, -ı, -(n)ı]*
2. İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
   Anuñ ʿizz ü **cāhını** itdüm mezīd
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [cāhını, -ı, -(n)ı]

çāh: *Kuyu, çukur II sıkıntı veren yer.*

1. Kimine sipihri ider pāy-gāh
   Kiminüñ ider mesnedin tīre **çāh** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 104). [çāh,]*

çāh: *Makam, itibar.*

1. Ola **cāhda** her biri ber-ḳarār
   Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 321). [cāhda, -da]*

çāh-ı caḥīm: *Cehennem çukuru.*

1. Meşāmına irdikce anuñ nesīm
   Görinür olur künci **çāh-ı caḥīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 60). [çāh-ı caḥīm,]*

çāk: *Parça parça, yarık, yırtık.*

1. Kimi merhem ile başın bend ider
   Geyim **çākine** kimi peyvend ider
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 304). [çākine, -i, -n, -e]

çāk: *Parça parça, yarık, yırtık.*

1. İdüp hinduvāneyi çāk āfītāb
   Nice üşse **çākine** mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 262). [çākine, -i, -n, -e]*

çāk: *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

1. Çemende ṭolu jāle gül ceybi **çāk**
   Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [çāk,]

çāk: *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

1. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser
   Velī gürz **çāḳ** şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [çāḳ,]*

çāk: *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

1. Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin idem ḳıyāmetde **çāk**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [çāk,]

çāk: *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

1. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
İderdi ciger-gāh u ḫaftānı **çāk** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [çāk,]*

çāk: *Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.*

1. Görinen göze gāh gāhī neheng
K'olur zümresi **çāk** görse peleng
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 148). [çāk,]

çāk eyledi: *Yırtmak.*

1. Daḫı doymadan ʿāleme iy dirīġ
Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 432). [çāk eyledi, -di]*

çāk iderdi: *Parçalamak, yırtmak.*

1. Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
Çeküp **çāk iderdi** anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 338). [çāk iderdi, -er, -di]*

çāk idüben: *Parçalamak, yırtmak.*

1. Selāṭīn idüben girībān çāk
Şehi yudılar yaş ile cümle pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 199). [çāk idüben, -üben]*

çāk idüp: *Parçalamak, yırtmak.*

1. Ciger **çāk idüp** naʿrahā-yı bülend
Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 163). [çāk idüp, -üp]
2. Dolup dilleri āh u nāleyle ney
Ciger **çāk idüp** cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [çāk idüp, -üp]*
3. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
Havā derd ile başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 191). [çāk idüp, -üp]*

çāk itdi: *Yaralar çizmek, parçalamak.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
Şehüñ urdı pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [çāk itdi, -di]*
2. Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 377). [çāk itdi, -di]*

çāk ider: *Parçalamak, yırtmak.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [çāk ider, -er]*
2. Çü ʿifrīt her birisi sehm-nāk
İder heybeti zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 364). [çāk ider, -er]*
3. Görür kendüyi itmek ister helāk
İder baḥr ceybini ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 158). [çāk ider, -er]*

çāk idüp: *Parçalamak, yırtmak.*

1. İdüp hinduvāneyi çāk āfitāb
Nice üşse çākine mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 261). [çāk idüp, -üp]*
2. Anı ṣaḳınup bīmden Zühre çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 54). [çāk idüp, -üp]*
3. Sipihr olsa zaḫmına anuñ siper
İdüp sīnesin çāk ola kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 632). [çāk idüp, -üp]*
4. İdüp üstüḫ̆āniyle baġrını çāk
Niçe serveri eylediler helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 85). [çāk idüp, -üp]*

çāk olubdur: *Yırtılmak, parçalanmak II mevcut olmamak, yok olmak.*

1. Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne diller olubdur ġamı ile çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 36). [çāk olubdur, -ubdur]*

çāk olup: *Yırtılmak, parçalanmak II mevcut olmamak, yok olmak.*

1. Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 373). [çāk olup, -up]*
2. Olup ʿāḳibet sīne-i keştī çāk
Ḫalāṣ olamaz ḫalḳ olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 327). [çāk olup, -up]*

çāk olur: *Yırtılmak, parçalanmak II mevcut olmamak, yok olmak.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [çāk olur, -ur]*

2. Müşebbek olup sîneler tîrden
   Cigerler olur çāk şemşîrden *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 238). [çāk olur, -ur]*
3. Olur zümresi kim görür ise çāk
   Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 725). [çāk olur, -ur]*
4. Çü reyḥān sifāli ṭolup dîde ḫāk
   Olur naʿradan zühre-i şîr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 782). [çāk olur, -ur]*
5. Çü vādī-i dūzaḫ ʿaceb sehm-nāk
   Olur zümresi kim naẓar itse çāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 24). [çāk olur, -ur]*

çākaçāk: *Benzer nesnelerin birbiriyle çarpış(tırıl)masından çıkan ses. Farsça çekâ-çâk.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme **çākaçāk**
   Ki olur zemîn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 231). [çākaçāk,]*

çākaçāk: *Benzer nesnelerin birbiriyle çarpış(tırıl)masından çıkan ses. Farsça çekâ-çâk.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme **çākaçāk**
   Ki olur zemîn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 231). [çākaçāk,]*

çāker: *Kul, köle, bende.*

1. Ayıtdı ki bir ceng-cū serverem
   Velī şāh-ı İskendere **çākerem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 184). [çākerem, --em]*

çāker: *Kul, köle, bende.*

1. Ayıtdı ki bir ceng-cū serverem
   Velī şāh-ı İskendere **çākerem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 184). [çākerem, --em]*

çaḳıl: *(Ufak, yuvarlak, yassı) çakıl.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
   Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [çaḳıl,]*

çaḳıl: *(Ufak, yuvarlak, yassı) çakıl.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
   Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [çaḳıl,]*

çal: *Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
   Geyimlü fili **çalsa** iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [çalsa, -sa]*

çal: *Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
   Geyimlü fili **çalsa** iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [çalsa, -sa]*

çal: *Vurmak.*

1. Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
   Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 415). [çalar, -ar]*

çal: *Vurmak.*

1. Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
   Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 415). [çalar, -ar]*

çal-: *Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek.*

1. Gelen bunda şāh ile her pehlevān
   Ele **çaldı** māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 904). [çaldı, -dı]*

çal-: *Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek.*

1. Gelen bunda şāh ile her pehlevān
   Ele **çaldı** māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 904). [çaldı, -dı]*

çal-: *Çalgı çalmak.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
   Kimi raḳṣ urur **çalar** kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [çalar, -ar]*

çal-: *Çalgı çalmak.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
   Kimi raḳṣ urur **çalar** kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [çalar, -ar]*

çal: *Çalmak; bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.*

1. Muġannī çü muġnī **çala** gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [çala, -a]*

<u>çal:</u> *Çalmak; bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.*

1. Muġannī çü muġnī **çala** gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [çala, -a]*

<u>çal:</u> *Ses çıkarmak, ses vermek.*

1. Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
Ki Zühre **çalup** çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 570). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Ses çıkarmak, ses vermek.*

1. Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
Ki Zühre **çalup** çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 570). [çalup, -up]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre **çalar** kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre **çalar** kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
Çalar çengi raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 38). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
Çalar çengi raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 38). [çalar, -ar]*

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Sinānını **çalup** anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 999). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Sinānını **çalup** anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 999). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Vurmak.*

1. Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver
Siper dutdı ol k'olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1007). [çalar, -ar]*

<u>çal:</u> *Vurmak.*

1. Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver
Siper dutdı ol k'olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1007). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Ne deñlü ki var ise ṣāḥib-serīr
Çalar kūs u būḳ ile ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 64). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Ne deñlü ki var ise ṣāḥib-serīr
Çalar kūs u būḳ ile ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 64). [çalar, -ar]*

<u>çal-:</u> *Hırpalamak, zarar ziyan vermek.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
Çalar gerdenin espinüñ nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [çalar, -(a)r]

<u>çal-:</u> *Hırpalamak, zarar ziyan vermek.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
Çalar gerdenin espinüñ nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [çalar, -(a)r]

<u>çal:</u> *Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
Yine bār-gāhında **çalındı** kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 82). [çalındı, -ındı]*

<u>çal:</u> *Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
Yine bār-gāhında **çalındı** kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 82). [çalındı, -ındı]*

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Çalup çār-pāre ciger-pāreler
Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 65). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Çalup çār-pāre ciger-pāreler
Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 65). [çalup, -up]*

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [çalar, -ar]

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [çalar, -ar]

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫˇāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [çalar, -ar]

<u>çal-:</u> *Çalgı çalmak.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫˇāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [çalar, -ar]

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup yidi yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 436). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup yidi yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 436). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Çarp-, vur-, darbe indir-.*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [çalar, -ar]

<u>çal:</u> *Çarp-, vur-, darbe indir-.*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [çalar, -ar]

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Muḥarref **çalup** anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [çalup, -up]*

<u>çal:</u> *Vurmak, sallamak (kılıç).*

1. Muḥarref **çalup** anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [çalup, -up]*

<u>çal-:</u> *Vurmak, atmak; hırpalamak, acı çektirmek.*

1. Yine **çalmaġa** ḳaldırur çünki dest
Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [çalmaġa, -maġ, -a]

<u>çal-:</u> *Vurmak, atmak; hırpalamak, acı çektirmek.*

1. Yine **çalmaġa** ḳaldırur çünki dest
Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [çalmaġa, -maġ, -a]

<u>çal:</u> *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Felek sandarūs oldı yir ābnūs
Sirāfīl ṣūrını **çaldı** ḥorūs *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 20). [çaldı, -dı]*

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Felek sandarūs oldı yir ābnūs
Sirāfīl ṣūrını **çaldı** ḥorūs *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 20). [çaldı, -dı]*

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [çalam, -a-m]*

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [çalam, -a-m]*

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalup cümlesin eylediler ṣadā
Ki irişmeye gūşa baḥrī nevā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 69). [çalup, -up]*

çal: *Çalmak (saz aleti).*

1. Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab al
Bizi germ eyle birez çīnī **çal** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 130). [çal,]*

çal: *Çalmak; bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.*

1. Ṣafīrini **çala** ḳurup çünki dām
İder niçe şeh-bāzı ṣayyād dām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 115). [çala, -a]*

çalın: *Vurulmak, tıklatılmak.*

1. Miḥekdür **çalınmaḳ** gerek aña fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [çalınmaḳ, -maḳ]*

çalın: *Vurulmak, tıklatılmak.*

1. Miḥekdür **çalınmaḳ** gerek aña fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [çalınmaḳ, -maḳ]*

çalın: *Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalındı dühül bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [çalındı, -dı]*

çalın: *Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalındı dühül bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [çalındı, -dı]*

çalın-: *Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [çalındı, -dı]

çalın-: *Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [çalındı, -dı]

çalındı dühül: *Çalındı davul.*

1. Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 107). [çalındı dühül,]*

çār: *Dört.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār **çār** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [çār,]*

çār: *Dört.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār **çār** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [çār,]*

çār: *Dört.*

1. İşidüp bu sözi olur şād şāh
Durur şehr-i Iṣṭaḫrada **çār** māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 612). [çār,]*

çār: *Dört.*

1. İşidüp bu sözi olur şād şāh
Durur şehr-i Işṭaḫrada **çār** māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 612). [çār,]*

<u>çār:</u> *Dört.*

1. Hemīn sāḳī vü muṭrib ü yār ola
Daḫı ṣāḥib-i ʿayş ile **çār** ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 8). [çār,]*

<u>çār:</u> *Dört.*

1. Hemīn sāḳī vü muṭrib ü yār ola
Daḫı ṣāḥib-i ʿayş ile **çār** ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 8). [çār,]*

<u>çār ider:</u> *Çare vermek, deva bulmak.*

1. Urur aña bir tīġ ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 880). [çār ider, -er]*

<u>çār idüp:</u> *Çare vermek, deva bulmak.*

1. Getürdüp boġazladuban tāc-ver
İdüp çār yek ḫufre pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 34). [çār idüp, -üp]*

<u>çāre:</u> *Yol, çıkar yol.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür **çāresi**
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [çāresi, -si]*

<u>çāre:</u> *Yol, çıkar yol.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür **çāresi**
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [çāresi, -si]*

<u>çāre:</u> *Çare.*

1. Ne **çāre** velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *Çare.*

1. Ne **çāre** velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı **çāre** ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı **çāre** ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Güreş dutmadur **çāre** iy nām-dār
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 929). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Güreş dutmadur **çāre** iy nām-dār
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 929). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Dinilen söze **çāre** yoḳ Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Dinilen söze **çāre** yoḳ Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [çāre,]*

<u>çāre:</u> *İlâç, tedbir.*

1. Ne **çāre** velīkin olan kec naẓar
Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 79). [çāre,]*

<u>çāre bulamaz:</u> *Bir meseleyi halletmeye çalışmak, çözüm yolu aramak.*

1. Bu işine olur peşīmān şāh
Ne **çāre bulamaz** ḥalāṣa çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 118). [çāre bulamaz, -a, -maz]*

<u>çāre-ger:</u> *Çare bulucu.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
Oñat fikr idüp olalum **çāre-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [çāre-ger,]*

<u>çāre-ger:</u> *Çare bulucu.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
Oñat fikr idüp olalum **çāre-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [çāre-ger,]*

<u>çāre-ger olalum:</u> *Çare bulucu olmak.*

1. Didiler ki derdüñ olısa eger
Olalum senüñ derdüñe çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 276). [çāre-ger olalum, -a, -lum]*

<u>çāre-i kār:</u> *İşin çaresi, işin çıkar yolu, işin çözüm yolu.*

1. Bu bī-çāreye **çāre-i kār** ol
Her emrümde yār ü nigehdār ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 253). [çāre-i kār,]*

<u>çāre-sāz:</u> *Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.*

1. Kimini ider vaḥy ile ser-firāz
Kimisine ilhām olur **çāre-sāz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 198). [çāre-sāz,]*
2. Geçer nāzı maʿşūmuñ itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle iy **çāre-sāz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 572). [çāre-sāz,]*
3. Kişi her ne deñlü ki itse niyāz
Ziyāde ider luṭfını **çāre-sāz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 594). [çāre-sāz,]*
4. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi **çāre-sāz** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 162). [çāre-sāz,]*

<u>çāre-sāz:</u> *Çare bulan, çare bulucu.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
Ḫıredsüzlere rehber ü **çāre-sāz** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 8). [çāre-sāz,]*

<u>çāre-sāz olurlar:</u> *Çözüm üreten, çare bulan olmak.*

1. Belīnās ile fikr idüp ser-firāz
Olurlar bu müşkil işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 138). [çāre-sāz olurlar, -ur, -lar]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Daḫı **çarḫ** vażʿında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 57). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Daḫı **çarḫ** vażʿında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 57). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek gibi **çarḫı** da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 186). [çarḫı, -ı]*

<u>çarh:</u> *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek gibi **çarḫı** da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 186). [çarḫı, -ı]*

<u>çarh:</u> *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun bozup **çarḫuñ** itdi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [çarḫuñ, -uñ]*

<u>çarh:</u> *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun bozup **çarḫuñ** itdi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [çarḫuñ, -uñ]*

<u>çarh:</u> *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper **çarḫı** çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [çarḫı, -ı]*

<u>çarh:</u> *Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

1. Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper **çarḫı** çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [çarḫı, -ı]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Ne çāre velī **çarḫ** mekkārdur
   īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Ne çāre velī **çarḫ** mekkārdur
   īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
   Özi **çarḫ** döndükce manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
   Özi **çarḫ** döndükce manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Ṣovuḳdan daḫı **çarḫ** oldı kebūd
   Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 77). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Ṣovuḳdan daḫı **çarḫ** oldı kebūd
   Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 77). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Olup **çarḫ** ḥallācı pes penbe-kār
   Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Olup **çarḫ** ḥallācı pes penbe-kār
   Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Dutup perde **çarḫa** ṭırāz-ı ʿalem
   Zemīne bisāṭ oldı ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 755). [çarḫa, -a]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Dutup perde **çarḫa** ṭırāz-ı ʿalem
   Zemīne bisāṭ oldı ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 755). [çarḫa, -a]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Urur her biri **çarḫ** hem-çü sipihr
   Elindeki defler meh-i bedr ü mihr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Urur her biri **çarḫ** hem-çü sipihr
   Elindeki defler meh-i bedr ü mihr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Muṣayḳal olur **çarḫ** āyīne-veş
   Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 5). [çarḫ,]*

<u>çarh:</u> *Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.*

1. Muṣayḳal olur **çarḫ** āyīne-veş
   Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 5). [çarḫ,]*

<u>çarh itdi:</u> *Dönmek.*

1. Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
   Ki Zühre çalup **çarḫ itdi** semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 570). [çarḫ itdi, -di]*

çarh oldı: *Dönmek.*

1. Neden **çarḫ oldı** kürī yir basīṭ
   Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [çarḫ oldı, -dı]*

çarh-ı kebūd: *Mavi gökyüzü.*

1. Ṭolar ġulġul-i kūs **çarḫ-ı kebūd**
   Şerār oldı peykān gird oldı dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1089). [çarḫ-ı kebūd,]*

çarh-ı mīnā: *Mavi gökyüzü.*

1. Refīʿ ḳubbesi **çarḫ-ı mīnā** gibi
   Aşılmışdı subḥa Süreyyā gibi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 209). [çarḫ-ı mīnā,]*

çarh-ı nā-sāz-kār: *Nazarkar dünya.*

1. ʿAceb fitnedür **çarḫ-ı nā-sāz-kār**
   İder niçe cemʿiyyeti tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 1). [çarḫ-ı nā-sāz-kār,]*

çarhī siper: *Dönen kalkan.*

1. Daḫı çarḫ vaż'ında **çarḫī siper**
   Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 57). [çarḫī siper,]*

çarh-ı vālāya: *Yüce felek.*

1. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
   ʿAlem dikdi bu **çarḫ-ı vālāya** ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 70). [çarḫ-ı vālāya,]*

çār-pā: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. İder germ olup **çār-pālar** ḫurūş
   Ḳılur kīneden āhenīñ baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 779). [çār-pālar, -lar]*

çār-pā: *Dört ayaklı hayvanlar.*

1. İder germ olup **çār-pālar** ḫurūş
   Ḳılur kīneden āhenīñ baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 779). [çār-pālar, -lar]*

çār-pāmuz: *Binek hayvan, dört ayaklı hayvan.*

1. Bizüm **çār-pāmuz** çoġı pīldür
   Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [çār-pāmuz,]*

çār-pāmuz: *Binek hayvan, dört ayaklı hayvan.*

1. Bizüm **çār-pāmuz** çoġı pīldür
   Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [çār-pāmuz,]*

çār-pāre: *Far. Bittahrif çalpara denilen rakkas zili; dört parça.*

1. Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı şaf
   Kimi **çār-pāre** çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [çār-pāre,]*

çār-pāre: *Far. Bittahrif çalpara denilen rakkas zili; dört parça.*

1. Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı şaf
   Kimi **çār-pāre** çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [çār-pāre,]*

çār-pāre: *Far. Bittahrif çalpara denilen rakkas zili; dört parça.*

1. Çalup **çār-pāre** ciger-pāreler
   Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 65). [çār-pāre,]*

çār-pāre: *Far. Bittahrif çalpara denilen rakkas zili; dört parça.*

1. Çalup **çār-pāre** ciger-pāreler
   Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 65). [çār-pāre,]*

çār-per: *Dört kanat.*

1. Diyüp bunı zihde ḳodı **çār-per**
   Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [çār-per,]*

çār-per: *Dört kanat.*

1. Diyüp bunı zihde ḳodı **çār-per**
   Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [çār-per,]*

çārvā: *Dört ayaklı hayvan. Çarpa.*

1. Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod **çārvā**
   Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [çārvā,]*

çār-yār: *Dört dost, dört halife.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri **çār-yār**
   Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 1). [çār-yār,]*

çār-yār: *Dört dost, dört halife.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri **çār-yār**
   Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 1). [çār-yār,]*

çāvuş: *Bekçi, gözcü.*

1. Tolup **çāvuş** āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [çāvuş,]*

çāvuş: *Bekçi, gözcü.*

1. Tolup **çāvuş** āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [çāvuş,]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz olursa nihān
   İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 23). [çe,]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz olursa nihān
   İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 23). [çe,]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Felek gibi sūrī **çe** ger üstüvār
   Bu s̱ābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 231). [çe,]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Felek gibi sūrī **çe** ger üstüvār
   Bu s̱ābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 231). [çe,]*

çe: *Ne, nasıl?.*

1. Çe ger dest-i yārem velī ḳābilem
   Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 61). [çe,]*

çe: *Ne, nasıl?.*

1. Çe ger dest-i yārem velī ḳābilem
   Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 61). [çe,]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Biri birisinden **çe** ger dil-peẕīr
   Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [çe,]*

çe: *Ne zaman, ne.*

1. Biri birisinden **çe** ger dil-peẕīr
   Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [çe,]*

çe ger: *Gerçi, her ne kadar.*

1. Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet **çe ger**
   Olur dest-i merd āḫır ammā ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 467). [çe ger,]*
2. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
   Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 347). [çe ger,]*
3. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
   Velī yoġ idi Çīnde aña naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [çe ger,]*
4. Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
   Olur elde pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1023). [çe ger,]*
5. Çe ger yoḳ saña ḫaṣm olacaḳ ʿadū
   Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 137). [çe ger,]*
6. Nişānı **çe ger** çoḳ velī bī-nişān
   Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [çe ger,]*
7. Çe ger ḥükmüñe rām rūy-i zemīn
   Degülsin velī ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 145). [çe ger,]*

8. Saña ʿizzet eyler **çe ger** cinn ü nās
   Benüm ʿizzetüm daḫı eyle ḳıyās
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 29). [çe ger,]
9. Çe ger sînesi yāy māhī miṣāl
   İder lîk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [çe ger,]*
10. Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān
    Çe ger şehr ammā ki nıṣf-ı cihān
    (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 46). [çe ger,]
11. Çe ger teşne yanında merġūb-ı āb
    İder ʿālemi lîk çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 169). [çe ger,]*
12. Ḫicāb olan oldur **çe ger** nūrdur
    Anuñ ile dil-dār mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 29). [çe ger,]*
13. Olur dürlü dürlü **çe ger** rūzigār
    Velîkin bu köhne cihān ber-ḳarār
    (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 85). [çe ger,]
14. Çe ger geldi dünyāya aġlayı zār
    Tebessüm ile gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 189). [çe ger,]*
15. Çe ger her kişinüñ işi āh olur
    Hemîn gūra dek lîk hem-rāh olur
    (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 223). [çe ger,]

çehār: *Dört.*

1. Hemîn şāha lāyıḳ-durur o **çehār**
   Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [çehār,]*

çehār: *Dört.*

1. Hemîn şāha lāyıḳ-durur o **çehār**
   Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [çehār,]*

çehre: *Yüz, sima.*

1. Hezārān Ḫıṭāsı perī **çehreler**
   Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [çehreler, -ler]*

çehre: *Yüz, sima.*

1. Hezārān Ḫıṭāsı perī **çehreler**
   Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [çehreler, -ler]*

çehre: *Yüz, sima.*

1. Gelüp **çehre** ḫandān u dil pür-neşāṭ
   Zemîn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [çehre,]*

çehre: *Yüz, sima.*

1. Gelüp **çehre** ḫandān u dil pür-neşāṭ
   Zemîn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [çehre,]*

çek: *İçmek, yudumlamak.*

1. Çü miʿdeñ ṭolusını yirsen hemān
   Ziyāde içün **çekme** bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 80). [çekme, -me]*

çek: *Çek-: Güç durumlara dayanmak, katlanmak.*

1. Murādum benüm bu **çekem** derd ü renc
   ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [çekem, -e, -m]

çek: *Çengele, kancaya asmak bağlamında.*

1. Çeker gūşını pīl iderdi siper
   Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 259). [çeker, -er]*

çek: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Birisi **çeküp** ḫançer-i tāb-nāk
   Şehüñ urdı pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 329). [çeküp, -üp]*
2. Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
   Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [çekildi, -il, -di]*
3. Çeküp üstine şarḳī ġarbī sipāh
   Gözine idem Hind u Sindi siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 293). [çeküp, -üp]
4. Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
   Çeküp leşkerin ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [çeküp, -üp]*
5. Çeküp ben daḫı leşker-i evliyā
   Olayum ṣavaşda saña pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 583). [çeküp, -üp]*
6. Ḳolanın **çeküp** rāst idüp ʿinān
   Yine girdi meydāna ol pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1015). [çeküp, -üp]
7. Çeküp Hindîlerden biri Hindī-tīġ
   İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 329). [çeküp, -üp]

8. İdüp ehl-i beytine bedrūd şāh
   Çeküp leşkerin eyledi ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 130). [çeküp, -üp]
9. Ḳoyup gürg ol ṭoġdı nerre-i şāh
   Sipāhı **çeküp** eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 124). [çeküp, -üp]*

çek: *Öldürücü bir silahla cana kast etmek.*

1. Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
   Şehin-şāh üstine hem **çekdi** tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [çekdi, -di]*
2. Bilicek şehī pīl-peyker hemān
   Ḳılıc **çekdi** irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [çekdi, -di]*
3. Geh olur daḫı **çekmedin** tīġ-ı tīz
   Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 355). [çekmedin, -me, -din]
4. Ne leşker çeküp **çekdi** ne tīġ-ı kīn
   Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [çekdi, -di]

çek: *Katlanmak, tahammül etmek.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
   Şoñunda **çeker** lā-cerem çoḳ elem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 626). [çeker, -er]
2. Bu ʿadl ile fetḥ idüp īrānı Şāh
   Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 630). [çeker, -er]*
3. Elinde sinānı sütūn-ı felek
   Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḥak
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 68). [çeker, -er]
4. Ne vech ile dirseñ ḳılayum emīn
   Ki **çekmeyem** ayruḳ saña tīġ-ı kīn
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 722). [çekmeyem, -me, -y, -em]
5. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
   Virürem bu ḫalḳa ki **çekmeye** renc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [çekmeye, -me, -y, -e]
6. Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
   Ki dünyā içün **çekmeye** kimse renc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [çekmeye, -me, -y, -e]
7. Çeküp baş iderse benüm ile ceng
   İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [çeküp, -üp]*
8. İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
   Çeker başın olur güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [çeker, -er]*
9. Bir iḳlīmi fetḥ itmege ol dilīr
   Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 6). [çeker, -er]
10. Çeker iptidā ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
    Görinmez olur çīnilerden zemīn
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 31). [çeker, -er]
11. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe tāc-ı zer
    Çeker pīş-keş ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 156). [çeker, -er]*
12. Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
    Şu gibi revān yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 157). [çeker, -er]*
13. Ki çün ol cihān-gīr-i gītī-neverd
    İdüp devr arżı **çeküp** germ ü serd
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 12). [çeküp, -üp]
14. Ne yir ne yidürür ʿabeş ḥıfẓ ider
    İder ġayr-ı ḥaẓ ol vebālin **çeker** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 8). [çeker, -er]*

çek: *Çekmek.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 19). [çeküp, -üp]*
2. Seḥer **çekdi** çün mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 39). [çekdi, -di]
3. Olur merde zen nakṣ u ʿayb-ı ḫafī
   Ne **çekdügi** maḫfī degüldür ṣafī
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 744). [çekdügi, -dü, -g, -i]
4. Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
   Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [çeküp, -üp]*
5. İkisü olup cenge beste-miyān
   Ḳılıc **çeḳdi** ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 210). [çeḳdi, -di]*
6. Anı gördi Dārā daḫı **çekdi** tīġ
   Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [çekdi, -di]*
7. Yeñine **çeküp** destini her gedā
   Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [çeküp, -üp]*
8. Çeküp tīġ ider çünki Dey türk-tāz
   İder āteşi caʿbe her ser-fīrāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [çeküp, -üp]*
9. Zer ü sīmi gerdūn ile **çekdi** pīl
   Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [çekdi, -di]*
10. Görüp anı aldı ele şeh kemend
    ʿAlem **çekdi** vü ṣaldı ḫaşma semend
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1078). [çekdi, -di]
11. Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
    Geyer idi ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1053). [çekem, -em]*
12. Çeküp tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn
    Cuvān-baḫtuñ üstine ṣaldı hayūn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 875). [çeküp, -üp]

13. Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [çeküp, -üp]*
14. Çeküp bu girān bārı gāv-ı zemīn
Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 787). [çeküp, -üp]*
15. Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 18). [çeküp, -üp]*
16. İrişüp şehe **çekdi** şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 251). [çekdi, -di]*
17. İder ʿahd ü peymān ol tāc-ver
Ki **çekmeye** ḳaṣdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 218). [çekmeye, -me, -ye]*
18. Baña tīġ **çekmeyesin** eyle ʿahd
İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 213). [çekmeyesin, -me, -ye, -sin]*
19. Ne leşker **çeküp** çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [çeküp, -üp]*
20. Bilüp ḫāl-i Yeʾcūcı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp leşkerin oldı kūha revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 72). [çeküp, -üp]*

çek: *İçmek, yudumlamak.*

1. Ṣabūḫı **çeker** nergis-i ser-girān
ʿAnādil aña ʿarż ider dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 15). [çeker, -er]*

çek: *Dizmek,Sıralamak.*

1. Çekem çünki ben leşker-i bī-kerān
Duramaz baña Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 429). [çekem, -em]*

çek: *(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.*

1. Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe nīzelerden **çekerler** ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 146). [çekerler, -er, -ler]*
2. Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berḳ
Semendin ki tā farḳ pūlāda ġarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 661). [çekerler, -er, -ler]*
3. Velī beste idi **çekerler** iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 347). [çekerler, -er, -ler]*

çek: *Çekmek, yönlendirmek.*

1. Didi kim gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 412). [çeküp, -üp]*

çek: *(Sıkıntı ve üzüntü duyarak) yaşamak, ıztırap içinde olmak.*

1. Niçe müddet oldı ki **çekdüñ** taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [çekdüñ, -düñ]*
2. Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki irişdi leşker **çeküp** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [çeküp, -üp]*

çek: *Öldürücü bir silahla cana kast etmek. Rūy-ı yāre öykünür diyü mehe ḫançer çeker Rūy-ı yāre öykünür diyü mehe ḫançer çeker Rūy-ı yāre öykünür diyü mehe ḫançer çeker.*

1. Leb-i cūda sūsen çü ḫançer **çeker**
Görüp dutdı nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 33). [çeker, -er]*

çek: *Cezbetmek, yönlendirmek.*

1. ʿAṭāyāsını **çekmek** içün hemān
Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 105). [çekmek, -mek]*

çek: *Yaralamak, çizmek.*

1. Çü ruḫsār-ı Hind ü cihān-ı siyāh
İdem çeşmine ger **çekerse** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 142). [çekerse, -er, -se]*

çek: *Çekmek.*

1. Geçüp sīney-i senge tīr-i şitā
Çekerdi elinden belā vü cefā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 126). [çekerdi, -er, -di]*

çek: *Kınından çıkarmak.*

1. Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
Ne lāzım **çeke** cenge tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [çeke, -e]*
2. Çeke tīġ-ı Çīnī çü Çīnī sipāh
Ne mümkin dura degme ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 427). [çeke, -e]*
3. Kime kim **çeke** ḫançer-i ḫūn-feşān
Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1107). [çeke, -e]*

çek: *Sürmek.*

1. Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki şāh
   Şikāra giderler **çeküben** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 116). [çeküben, -üben]*

çek: *(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.*

1. Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
   Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 338). [çeküp, -üp]*
2. Muhanṭās daḫı **çeküp** tīġ-ı tīz
   Ḳopardı ʿadū başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 293). [çeküp, -üp]*
3. Çeküp tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz
   İder ol iki cān alıcı sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1005). [çeküp, -üp]*

çek: *(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

1. Eger faẓluñ itmez ise feṭḥ-i bāb
   Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 80). [çeker, -er]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı köhne serā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 11). [çeker, -er]*
3. Çü seylāb-ı tīġ oldı nāgeh bedīd
   Çeker cevşen öñine sedd-i sedīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 148). [çeker, -er]*
4. Çeker mürdeler çeşmine zāġ mīl
   Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [çeker, -er]*

çek: *(Ah) Çekmek.*

1. Sikender **çeküp** niçe yıl derd ü renc
   Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 17). [çeküp, -üp]*

çek: *Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
   Reʿāyā daḫı **çekmesünler** belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 718). [çekmesünler, -me, -sün, -ler]*
2. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
   Çeriler daḫı **çekmesünler** taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 772). [çekmesünler, -me, -sün, -ler]*

çek: *Donatmak.*

1. Çekicek güli feṭḥi içün sipāh
   Rikābınca gitdi anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 459). [çekicek, -icek]*

çek-: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Seḥerden durup şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Çeküp leşker Işṭaḫra olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [çeküp, --üp]*

çek-: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Seḥerden durup şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Çeküp leşker Işṭaḫra olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [çeküp, --üp]*

çek-: *Çekmek.*

1. Öñinde **çeker** tīġ-ı āhen ḥışār
   Bulamaz ṣabā nīzeden reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 127). [çeker, -er]*

çek-: *Çekmek.*

1. Öñinde **çeker** tīġ-ı āhen ḥışār
   Bulamaz ṣabā nīzeden reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 127). [çeker, -er]*

çek-: *Çekmek.*

1. Mübārek eline ala çün ḳalem
   Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 70). [çeker, -er]*

çek-: *Çekmek.*

1. Mübārek eline ala çün ḳalem
   Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 70). [çeker, -er]*

çek-: *(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
   Olur cümle ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [çekerler, -er, -ler]

<u>çek-:</u> *(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [çekerler, -er, -ler]

<u>çek-:</u> *Çekmek ll başı çekmek.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [çeküp, -üp]*

<u>çek-:</u> *Çekmek ll başı çekmek.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [çeküp, -üp]*

<u>çek-:</u> *Çekmek.*

1. Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [çeküp, -üp]

<u>çek-:</u> *Çekmek.*

1. Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [çeküp, -üp]

<u>çek-:</u> *Çekmek, çıkarmak.*

1. Bu dīn ġayretine **çeküben** sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [çeküben, -üben]

<u>çek-:</u> *Çekmek, çıkarmak.*

1. Bu dīn ġayretine **çeküben** sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [çeküben, -üben]

<u>çek-:</u> *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Tamām eyleyüp ceşni ṣāḥib-külāh
Çeke Fūr-ı Hindūya tā kim sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 566). [çeke, -e]

<u>çek-:</u> *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Tamām eyleyüp ceşni ṣāḥib-külāh
Çeke Fūr-ı Hindūya tā kim sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 566). [çeke, -e]

<u>çek-:</u> *Sevk etmek.*

1. Çeke her biri leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 215). [çeke, --e]*

<u>çek-:</u> *Sevk etmek.*

1. Çeke her biri leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 215). [çeke, --e]*

<u>çek-:</u> *Sevk etmek.*

1. Ser-efrāzlar cümle ḥāżır olur
Sipāhı **çeküp** ṣāh-ı Rūma gelür *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 220). [çeküp, --üp]*

<u>çek-:</u> *Sevk etmek.*

1. Ser-efrāzlar cümle ḥāżır olur
Sipāhı **çeküp** ṣāh-ı Rūma gelür *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 220). [çeküp, --üp]*

<u>çek-:</u> *Çekmek.*

1. Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker her biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [çeker, -er]*

<u>çek-:</u> *Çekmek.*

1. Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker her biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [çeker, -er]*

<u>çekāvek:</u> *Angut kuşu.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 107). [çekāvek,]*

çekāvek: *Angut kuşu.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 107). [çekāvek,]*

çeke: *Çekmek.*

1. Sitiz eyle çünkim **çeke** tīġ-ı tīz
Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 67). [çeke,]*

çeke: *Çekmek.*

1. Sitiz eyle çünkim **çeke** tīġ-ı tīz
Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 67). [çeke,]*

çekil: *Çekilmek; bulunduğu yerden uzaklaşmak.*

1. İki yañadan açıluban kemīn
Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 536). [çekildi, -di]*

çekil: *Çekilmek; bulunduğu yerden uzaklaşmak.*

1. İki yañadan açıluban kemīn
Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 536). [çekildi, -di]*

çekil-: *Yükselmek.*

1. Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy ile vehm irgürümez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 121). [çekilmiş, -miş]*

çekil-: *Yükselmek.*

1. Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy ile vehm irgürümez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 121). [çekilmiş, -miş]*

çekil-: *Yükselmek.*

1. Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [çekilmiş, -miş]*

çekil-: *Yükselmek.*

1. Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [çekilmiş, -miş]*

çekil: *Yazılmak, çizilmek.*

1. Çalındı dühül bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 212). [çekildi, -di]*

çekil: *Yazılmak, çizilmek.*

1. Çalındı dühül bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 212). [çekildi, -di]*

çekil: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Şu deñlü **çekildi** sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [çekildi, -di]*

çekil: *Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.*

1. Şu deñlü **çekildi** sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [çekildi, -di]*

çekil: *Bir yerde toplanmak.*

1. Şu deñlü **çekildi** sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [çekildi, -di]*

çekil: *Bir yerde toplanmak.*

1. Şu deñlü **çekildi** sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [çekildi, -di]*

çekil: *Dağılmak, ölmek.*

1. Çalındı çü ṭabl u **çekildi** ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [çekildi, -di]*

çekil: *Dağılmak, ölmek.*

1. Çalındı çü ṭabl u **çekildi** ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [çekildi, -di]

çekil: *Asılmak.*

1. Çekildi yine rāyet-i zer-nigār
Olur nīzelerden zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 367). [çekildi, -di]*

çekmek: *Çekmek, katlanmak.*

1. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
Ki pīllerde ḳalmadı **çekmekde** tāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [çekmekde, -de]

çekmek: *Çekmek, katlanmak.*

1. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
Ki pīllerde ḳalmadı **çekmekde** tāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [çekmekde, -de]

çemān: *Far. Salınıcı, salınarak yürüyen.*

1. Çü ṭāvūs olup ceng içinde **çemān**
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [çemān,]*

çemān: *Far. Salınıcı, salınarak yürüyen.*

1. Çü ṭāvūs olup ceng içinde **çemān**
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [çemān,]*

çemān idüp: *Salınarak yürümek.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
Durup urdı meydānda naʿra çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 953). [çemān idüp, -üp]

çemān iderdi: *Salınarak yürümek.*

1. O gülşende var idi ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 10). [çemān iderdi, -er, -di]*

çemān olup: *Salına salına yürümek.*

1. Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur ḥoḳḳa-veş nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 95). [çemān olup, -up]*

çemānende: *Salınıcı, salınarak yürüyen.*

1. Çemānende serv-i riyāż-ı cinān
Cehānende āhū-yı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 41). [çemānende,]*

çemān-i çerende: *Otlayanın salına salına yürümesi.*

1. Çemān-i çerende besā cānever
İdüp puḫte ol çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 103). [çemān-i çerende,]*

çemānında: *Salınıcı, salınarak yürüyen.*

1. Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün tezerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [çemānında, -ında]

çemānında: *Salınıcı, salınarak yürüyen.*

1. Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün tezerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [çemānında, -ında]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
Gül-i zanbaḳ idi o meydān **çemen**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [çemen,]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
Gül-i zanbaḳ idi o meydān **çemen**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [çemen,]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Hemīn gülşen olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı **çemen** serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 30). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Hemīn gülşen olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı **çemen** serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 30). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Biten her **çemende** osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [çemende, -de]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Biten her **çemende** osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [çemende, -de]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Geyüp Ḫıżr u sündüs **çemenden** zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [çemenden, -den]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Geyüp Ḫıżr u sündüs **çemenden** zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [çemenden, -den]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [çemende, -de]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [çemende, -de]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Olup āhū-yı Çīn **çemende** çemān
Olur ḥoḳḳa-veş nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 95). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Olup āhū-yı Çīn **çemende** çemān
Olur ḥoḳḳa-veş nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 95). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
O kebg-i derī idi meclis **çemen** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
O kebg-i derī idi meclis **çemen** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Çemende olup her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Çemende olup her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [çemende, -de]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [çemen,]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [çemen,]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 32). [çemen,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 32). [çemen,]*

çemen lāle vü nesteren: *Çayır,çimen,lale ve yabani gül.*

1. Varup ḳondı bir deşte ol encümen
Pür oldı **çemen lāle vü nesteren** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 72). [çemen lāle vü nesteren,]*

çenār: *Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.*

1. İdüp dest şimşād-ı zer-ger nisār
İder naḳş naṭʿ-ı zemīni **çenār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 16). [çenār,]*

çenār: *Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.*

1. İdüp dest şimşād-ı zer-ger nisār
İder naḳş naṭʿ-ı zemīni **çenār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 16). [çenār,]*

çenber: *Daire şeklinde olan, halka.*

1. Gehī **çenber** idüp o dilber-miyān
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [çenber,]*

çenber: *Daire şeklinde olan, halka.*

1. Gehī **çenber** idüp o dilber-miyān
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [çenber,]*

çenber: *Daire şeklinde olan, halka.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki **çenbere** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [çenbere, -e]*

çenber: *Daire şeklinde olan, halka.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki **çenbere** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [çenbere, -e]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Gel iy muṭrib ur sūz ile **çenge** çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [çenge, -e]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Gel iy muṭrib ur sūz ile **çenge** çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [çenge, -e]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Gel iy muṭrib ur sūz ile çenge **çeng**
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [çeng,]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Gel iy muṭrib ur sūz ile çenge **çeng**
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [çeng,]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
Çalar **çengi** raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 38). [çengi, -i]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
Çalar **çengi** raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 38). [çengi, -i]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide **çeng** gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [çeng,]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide **çeng** gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [çeng,]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Resenler virürler ṣadā hem-çü **çeng**
İder ʿālemi devr vaḳt-i zaġenk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 101). [çeng,]*

çeng: *Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.*

1. Ḳamu āhenīn **çeng** ü elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün kilāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 25). [çeng,]

çeng: *Pençe.*

1. Ḳamu ādemī-ḫōreler çün peleng
Dedi ejdehā ḫōr-i elmās **çeng** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 28). [çeng,]*

çeng urup: *Pençe vurmak. Pençelemek II yağmalamak; hükmü, etkisi altına almak.*

1. Urup her biri āleti rezme çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 369). [çeng urup,]*

çengī: *Far. 1. Çenk çalan sazende. 2. Oyuncu kadın, rakkase.*

1. Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü **çengi** bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [çengi,]*

çengī: *Far. 1. Çenk çalan sazende. 2. Oyuncu kadın, rakkase.*

1. Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü **çengi** bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [çengi,]*

çengī: *Far. 1. Çenk çalan sazende. 2. Oyuncu kadın, rakkase.*

1. Ḳolı ādemi **çengi** mānend-i şīr
Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [çengi,]*

çengī: *Far. 1. Çenk çalan sazende. 2. Oyuncu kadın, rakkase.*

1. Ḳolı ādemi **çengi** mānend-i şīr
Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [çengi,]*

çengi olur: *Çenk çalan sazende, oyuncu kadın, rakkase olmak.*

1. Ne yüz ulusun ṣafder-i cān-sitān
Olur çengi ḳullāb-ı pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 122). [çengi olur, --ur]*

çeng-vār: *Çeng gibi.*

1. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi āvāzlar **çeng-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [çeng-vār,]*

çeng-vār: *Çeng gibi.*

1. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi āvāzlar **çeng-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [çeng-vār,]*

çerāġ: *Mum, kandil.*

1. Yanar mihr mihriyle hem-çün **çerāġ**
Mehüñ sīnesinde firāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 155). [çerāġ,]*
2. Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
Gezerdi o ẓulmetde hem-çün **çerāġ**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 158). [çerāġ,]

çerāġ: *(چراغ) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

1. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 19). [çerāġ,]*
2. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden **çerāġ**
Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 45). [çerāġ,]*

çerāġ yaḳmazlar: *Kandil yakmak; aydınlatmak, ışıtmak.*

1. Żıyāsı ala anuñ ol ḳavm-i ʿāḳ
   Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 28). [çerāġ yaḳmazlar, -maz, -lar]*

çerāġ-ı dil: *Gönül mumu.*

1. Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
   Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 3). [çerāġ-ı dil,]*

çerāġ-ı dile: *Gönül mumu, gönül kandili.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin **çerāġ-ı dile** rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 30). [çerāġ-ı dile, -e]*

çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür: *Görebilen herkesin ışığıdır.*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür ol
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 26). [çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür,]*

çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür: *Görebilen herkesin ışığıdır.*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür ol
   Murād-ı ḳamu āferīnişdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 26). [çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür,]*

çerende: *Dört ayaklı.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
   Durup urdı meydānda naʿra çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 953). [çerendesin, --sin]*

çerende: *Dört ayaklı.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
   Durup urdı meydānda naʿra çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 953). [çerendesin, --sin]*

çerh: *Felek, dünya, zaman.*

1. İdüp baḥrüñ içinde māhī şitāb
   Şitābān olur **çerḫde** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 96). [çerḫde, -de]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya **çeri** yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya **çeri** yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [çeri,]*

çerī: *Asker, ordu.*

1. Çeriye virür ḥamlesi inşiḳāḳ
   Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [çeriye, -y, -e]*

çerī: *Asker, ordu.*

1. Çeriye virür ḥamlesi inşiḳāḳ
   Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [çeriye, -y, -e]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
   İrişdi **çerisine** ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [çerisine, --si, --n, --e]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
   İrişdi **çerisine** ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [çerisine, --si, --n, --e]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
   Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 772). [çeriler, -ler]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 772). [çeriler, -ler]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [çeriyi, -yi]

çeri: *Asker, ordu.*

1. Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [çeriyi, -yi]

çeri: *Asker, ordu.*

1. İşidüp **çeri** vaṣfını şīr-i ner
İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 121). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. İşidüp **çeri** vaṣfını şīr-i ner
İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 121). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Alāy oluban ol girān-ser **çeri**
Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 683). [çeri,]

çeri: *Asker, ordu.*

1. Alāy oluban ol girān-ser **çeri**
Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 683). [çeri,]

çeri: *Asker, ordu.*

1. Virüp istimālet **çerisine** şāh
Yüreklendürür ḫalḳı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 685). [çerisine, -si, -n, -e]

çeri: *Asker, ordu.*

1. Virüp istimālet **çerisine** şāh
Yüreklendürür ḫalḳı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 685). [çerisine, -si, -n, -e]

çeri: *Asker, ordu.*

1. Eger gelse sencileyin bir **çeri**
Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 843). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Eger gelse sencileyin bir **çeri**
Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 843). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Muḳābil olup kimse itmez meṣāf
Çeriyi ider niçe kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1106). [çeriyi, -yi]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Muḳābil olup kimse itmez meṣāf
Çeriyi ider niçe kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1106). [çeriyi, -yi]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Gelüp bir yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış **çeri** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Gelüp bir yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış **çeri** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [çeri,]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Bu iḳlīmi feṭḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 234). [çerisine, -si, -(n), -e]*

çeri: *Asker, ordu.*

1. Bu iḳlīmi feṭḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 234). [çerisine, -si, -(n), -e]*

<u>cerid-i şehā:</u> *Şahın otlağı, merası.*

1. Başa geldigümüz **çerid-i şehā**
   Başaruz yine virür ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 165). [çerid-i şehā, -a]*

<u>çerm-i bebr:</u> *Hindistan ve Afrika'da yaşayan, kaplana benzer, üstü benekli, derisi pek makbul tutulan, çok yırtıcı memeli hayvanın derisi,postu.*

1. Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
   Meşāfa geyüp egnine **çerm-i bebr**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [çerm-i bebr,]

<u>çerm-i ded:</u> *Et yiyen yabani hayvanların derisi, postu.*

1. O ḳavmüñ ḳamū geydügi **çerm-i ded**
   Nedür câme görmiş degüldür eḥad
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 107). [çerm-i ded,]

<u>çerm-i hām:</u> *Hareketsizlikten dolayı işlek olmayan, çabuk yorulan, idmansız deri.*

1. Cihānda ḫużūr oldı baña ḥarām
   Libāsum göyünek durur **çerm-i ḫām**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 358). [çerm-i ḫām,]

<u>çesār:</u> *Çasar: Osmanlı döneminde Viyana'daki Alman Nemçe imparatorlarına verilen unvan, kayser.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [çesār,]*

<u>cesār:</u> *Çasar: Osmanlı döneminde Viyana'daki Alman Nemçe imparatorlarına verilen unvan, kayser.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [çesār,]*

<u>ceserf:</u> *Özel isim.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü **Çeserf** ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [çeserf,]*

<u>ceserf:</u> *Özel isim.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü **Çeserf** ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [çeserf,]*

<u>çeşm:</u> *Göz.*

1. Bu **çeşm** ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 85). [çeşm,]*
2. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü **çeşmi** gerek dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 60). [çeşmi, -i, -]*
3. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
   Yatur **çeşm** pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 22). [çeşm,]
4. Çeker mürdeler **çeşmine** zāġ mīl
   Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [çeşmine, -i, -n, -e]*
5. Göricek şehi şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur **çeşmünüñ** çeşmesi ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 372). [çeşmünüñ, -üñ, -üñ]
6. Ḫıyāżı fırāḳıyla ḥavż-ı cinān
   Aḳıdurdı **çeşminde** eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 166). [çeşminde, -i, -n, -de]*
7. Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā
   Görinür ʿadū **çeşmine** ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 144). [çeşmine, -i, -n, -e]*
8. Çü nūş eyleye pür idüben sifāl
   Degül ḥabbece **çeşmine** mülk ü māl
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 66). [çeşmine, -i, -n, -e]
9. Çü ruḫsār-ı Hind ü cihān-ı siyāh
   İdem **çeşmine** ger çekerse sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 142). [çeşmine, -i, -n, -e]
10. Gümüş sūzenüñ **çeşmine** surḫ-ı tār
    Geçirdi revān şevḳ ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 671). [çeşmine, -i, -n, -e]*
11. Ṣafā himmetiyle bizi ḳıl revān
    Ki neng ola **çeşmine** Fūruñ cihān
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 690). [çeşmine, -i, -n, -e]
12. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
    İdelüm anuñ **çeşmine** Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [çeşmine, -i, -n, -e]*
13. Urur iki **çeşmine** iki ḫadeng
    Cihān **çeşmine** ejderüñ oldı teng
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 171). [çeşmine, -in, -e]
14. Urur iki **çeşmine** iki ḫadeng
    Cihān **çeşmine** ejderüñ oldı teng
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 172). [çeşmine, --i, --ne]
15. Çeküp **çeşm** seyyāreye remḥ-i mīl
    Günüñ sürdi ruḫsārına gerd-i nīl
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 783). [çeşm,]
16. Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
    Kiminüñ döger ḳahrı **çeşmin** çü bāz
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [çeşmin, -in]
17. Kiminüñ ider feyż **çeşmini** bāz
    Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü bāz

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 143). [çeşmini, -i, -n, -i]

18. İderseñ benüm ile cehl ile ceng
İdem Çīni **çeşmüñ** gibi saña teng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 310). [çeşmüñ, -üñ]
19. Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
Yüzi çün baḳam **çeşmi** mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 376). [çeşmi, -i, -]
20. Görinmez teni cümle dutmışdı mū
Hemīn **çeşmi** pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 504). [çeşmi, -i]*
21. Girerler şehüñ der-peyince sipāh
Cihān **çeşmine** gebrüñ oldı siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 590). [çeşmine, -i, -n, -e]
22. İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
İder gebr **çeşmine** dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 572). [çeşmine, -i, -n, -e]*
23. İder Cendel-i Aṣġarı ʿazm-i ceng
Olur **çeşmine** līk meydān teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 468). [çeşmine, -i, -n, -e]*
24. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı **çeşmine** teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [çeşmine, -i, -n, -e]
25. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
Olur **çeşmine** teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 86). [çeşmine, -i, -n, -e]*
26. Açup cān u dil **çeşmini** gör şehā
Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [çeşmini, -i, -n, -i]*
27. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki **çeşmi** ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [çeşmi, -i, -]*
28. Ġurūb ide çün **çeşmde** āfitāb
Düşer tābişinden günüñ ṣuya tāb
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 95). [çeşmde, -de]
29. Çün ol tāb ile **çeşme** cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 97). [çeşme, -e]
30. Çemān-i çerende besā cānever
İdüp puḫte ol **çeşme** yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 104). [çeşme, --e]*
31. Ḳaçan tābdan **çeşme** cūşān olur
İşiden ṣadāsını ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 109). [çeşme, -e]*
32. Ṣaçı saḳalı surḫ u **çeşmi** kebūd
Kel ü kerden-i cismi mānend-i dūd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 33). [çeşmi, -i, -]
33. Döker ādemī-zād içün **çeşmi** seyl
Velī remzin añlara ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 25). [çeşmi, -i, -]*
34. Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫˇāb
Yine açdı **çeşmini** ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 144). [çeşmini, -i, -n, -i]*

<u>çeşm ü güş-ı cihān:</u> *Cihanın gözü kulağı.*

1. Ṭolar toz ile **çeşm ü güş-ı cihān**
Ne ʿālem görinür ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 187). [çeşm ü güş-ı cihān,]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Ḳılup **çeşmeyi** aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 27). [çeşmeyi, -i, -y]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Ḳılup **çeşmeyi** aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 27). [çeşmeyi, -i, -y]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Göricek şehi şāh-ı şāḥib-ḳırān
Olur çeşmünüñ **çeşmesi** ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 372). [çeşmesi, -si]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Göricek şehi şāh-ı şāḥib-ḳırān
Olur çeşmünüñ **çeşmesi** ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 372). [çeşmesi, -si]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Gele mürde **çeşmeye** tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [çeşmeye, -y, -e]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Gele mürde **çeşmeye** tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [çeşmeye, -y, -e]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Ḫıżır **çeşmesinden** idüp āb nūş
Olup zinde olmış şecer sebze-pūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 7). [çeşmesinden, -sin, -den]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Ḫıżır **çeşmesinden** idüp āb nūş
Olup zinde olmış şecer sebze-pūş

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 7). [çeşmesinden, -sin, -den]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü **çeşme** revān oldı ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [çeşme,]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü **çeşme** revān oldı ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [çeşme,]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Düşüp çünki ol **çeşme** ola revān
   İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [çeşme,]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Düşüp çünki ol **çeşme** ola revān
   İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [çeşme,]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. İdüp seyr ol **çeşmeyi** tāc-ver
   Dönüp yine şehre teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 113). [çeşmeyi, -y, -i]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. İdüp seyr ol **çeşmeyi** tāc-ver
   Dönüp yine şehre teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 113). [çeşmeyi, -y, -i]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Dimiş ṭūṭī-i Gence şekker-maḳāl
   Ḳalem **çeşmesinden** aḳıdup zülāl
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 10). [çeşmesinden, -sin, -den]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Ḫıżır **çeşmesi** kim virür zindegī
   Nice zindegī bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 9). [çeşmesi, -si]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Kim ol **çeşmeden** içe bir ḳaṭre āb
   Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [çeşmeden, -den]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Bulur Ḫıżr bir **çeşme** çün āfītāb
   Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 207). [çeşme,]

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Nice **çeşme** ṣāfī vü sīm-āb-reng
   Var anda ḫaṣı laʿl ü yāḳūt seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 211). [çeşme,]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Görüp **çeşmeyi** yundı çünkim nebī
   Nite tāze olup olıdı ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 229). [çeşmeyi, -y, -i]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Ṣalar **çeşmeye** tā ki gide gümān
   Düşicek ṣuya māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 235). [çeşmeye, -y, -e]*

<u>çeşme:</u> *Pınar, kaynak.*

1. Bulup şāhı ẓulmetde pīrūz-ger
   Virür **çeşmeyi** bulduġundan ḫaber
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 246). [çeşmeyi, -y, -i]

<u>çeşme-i huşka:</u> *Kuru çeşme,pınar,kaynak.*

1. İde **çeşme-i ḫuşka** çün iltifāt
   Aḳıdur ṣu yirine Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 13). [çeşme-i ḫuşka, -a]*

<u>çeşme-i selsebīl:</u> *Bol su akan çeşme (çok ağlayan gözler bağlamında). ll cennette bulunan bir pınarın ismi.*

1. Aḳar her yaña **çeşme-i Selsebīl**
Riyāżında olʿAdnüñ olup sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 177). [çeşme-i selsebīl,]*

<u>çeşme-i ṣubḥ-gāh:</u> *Sabah vakti/tan yeri çeşmesi.*

1. Münīr idi çün **çeşme-i ṣubḥ-gāh**
Kenārında tāze hemīşe giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 217). [çeşme-i ṣubḥ-gāh,]*

<u>çeşmesār:</u> *Çeşme başı.*

1. Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir **çeşmesārı** revān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [çeşmesārı, -ı]

<u>çeşmesār:</u> *Çeşme başı.*

1. Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir **çeşmesārı** revān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [çeşmesārı, -ı]

<u>çeşmesār:</u> *Çeşmesi çok olan yer.*

1. Sinān eyleyüp sīne-i **çeşmesār**
Olur **çeşmesār** ile yir lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [çeşmesār,]*

<u>çeşmesār:</u> *Çeşmesi çok olan yer.*

1. Sinān eyleyüp sīne-i **çeşmesār**
Olur **çeşmesār** ile yir lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [çeşmesār,]*

<u>çeşm-i aʿdāya:</u> *Düşmanların gözü (bakışı, görüşü).*

1. Olup **çeşm-i aʿdāya** mīl ol menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥiṣār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [çeşm-i aʿdāya, -ya]

<u>çeşm-i bīmār:</u> *Hasta göz II Sevgilinin baygın bakışları.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
Meger **çeşm-i bīmār** ola yidi bāz
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [çeşm-i bīmār,]

<u>çeşm-i bīnā:</u> *Gören göz.*

1. Nebātı iden ādemīye ṭabīb
İden **çeşm-i bīnā** ke-şāb-ı Ḫaṭīb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 342). [çeşm-i bīnā,]

<u>çeşm-i cānı:</u> *Gönül gözü ‖ ibret gözü.*

1. Cemāli iden **çeşm-i cānı** münīr
Celāline nisbet degül mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 163). [çeşm-i cānı, -ı]*

<u>çeşm-i gev:</u> *Yiğit/kahraman gözü.*

1. Münaḳḳaş per ü bāli hem-çün teẕerv
Olur tīre baḳup aña **çeşm-i gev** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 220). [çeşm-i gev,]*

<u>çeşm-i lüʾlüʾ-feşān:</u> *Inci saçan göz.*

1. Cemālüñi bu **çeşm-i lüʾlüʾ-feşān**
Göre mi yine iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 125). [çeşm-i lüʾlüʾ-feşān,]*

<u>çeşm-i mestī:</u> *Sarhoş göz.*

1. Düşüp **çeşm-i mestī** gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 57). [çeşm-i mestī,]*

<u>çeşm-i nās:</u> *İnsanların gözü.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın görür **çeşm-i nās**
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 44). [çeşm-i nās,]

<u>çeşm-i şāḥib-naẕar:</u> *Görüşü kuvvetli kimsenin gözü, mürşidin bakışı.*

1. N'ola görmez ise eger bī-baṣar
Görür a hele **çeşm-i şāḥib-naẕar**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 12). [çeşm-i şāḥib-naẕar,]

<u>çeşm-i şūm:</u> *Uğursuz, şom göz.*

1. Ol ābād u ferḫunde iy mülk-i Rūm
Naẕar eylemeye saña **çeşm-i şūm**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 174). [çeşm-i şūm,]

çeşm-i sūzen: *Iğnenin gözü.*

1. Femi **çeşm-i sūzen** mezesi eber
   Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 601). [çeşm-i sūzen,]*

çeşmini diker: *Bir şeyi ele geçirmek isteğine kapılmak.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
   Meger çeşm-i bīmār ola yidi bāz
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [çeşmini diker, -er]

çetr-i siyāh: *Kara çadır.*

1. Ṭutuldı şeh üstine **çetr-i siyāh**
   Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [çetr-i siyāh,]*

çetr-i sulṭānı: *Sultanın çadırı.*

1. Olup şāha ol keşti taḫt-ı revān
   Olur **çetr-i sulṭānı** hem bād-bān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 74). [çetr-i sulṭānı, -ı]

çevir: *Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.*

1. Çevirdi sinānını ṭōlāb-vār
   İder niçe bāzīçeler āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 837). [çevirdi, -di]*

çevir: *Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.*

1. Çevirdi sinānını ṭōlāb-vār
   İder niçe bāzīçeler āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 837). [çevirdi, -di]*

çihil-pā: *Kırk ayak.*

1. Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
   Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 309). [çihil-pā,]*

çihil-pā: *Kırk ayak.*

1. Çihil-pāya bağladılar bir kemend
   Kemendüñ ucın itdiler yirde bend
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 323). [çihil-pāya, -ya]

çihil-pā: *Kırk ayak.*

1. Çihil-pāya bağladılar bir kemend
   Kemendüñ ucın itdiler yirde bend
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 323). [çihil-pāya, -ya]

çık: *Görünmek.*

1. Silāḥ u seleb bağlayup ol dilīr
   Çıḳar ḫaymeden şöyle kim mest-i şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 750). [çıḳar, -ar]
2. Arañuzda olsa eger bir dilīr
   Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [çıḳardı, -ar, -dı]
3. Çıḳup keştiden ḳurdı şeh bār-gāh
   İḫāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [çıḳup, -up]*

çık: *Ortaya çıkmak, gözükmek.*

1. Çü **çıḳdı** serīrine şāḥib-külāh
   Oturdı iki cānibe iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 471). [çıḳdı, -dı]*
2. Görüp anı meydāna **çıḳdı** hizebr
   Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [çıḳdı, -dı]*
3. Ne şemşīr **çıḳdı** ne atıldı tīr
   Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [çıḳdı, -dı]*
4. Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
   Çıḳardı olan mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 76). [çıḳardı, -ar, -dı]*
5. Cevāhirlerini ne deñlü ki var
   Çıḳardı ki eyleye şāha niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 78). [çıḳardı, -ar, -dı]*
6. Görür ḳavm kim geldi bir encümen
   Temāşāya **çıḳdı** ḳamu merd ü zen
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 52). [çıḳdı, -dı]
7. Çü bulmadı maḳṣūdına şeh vuṣūl
   Ḳoyup ẓulmeti **çıḳdı** yine melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 130). [çıḳdı, -dı]

çık: *Gider!, tutar!.*

1. İşidüp **çıḳar** cenge bir pehlevān
   Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [çıḳar, -ar]*

2. Çıḳar kūha görse ḥadengüm peleng
Girer baḥre tīġum görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [çıḳar, -ar]

<u>çık:</u> *Çıkmak.*

1. Didi şeh ki **çıḳ** taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [çıḳ,]

<u>çık:</u> *Yükselmek.*

1. Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden **çıḳar** bir cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 316). [çıḳar, -ar]
2. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
Çıḳar miġfer ü gözlerinden şerār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 244). [çıḳar, -ar]
3. Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
Dimāġı ḳarardur **çıḳar** başa dūd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [çıḳar, -ar]
4. Ḳurup fīller üstine taḫt-ı ʿāc
Çıḳar üstine zīver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 58). [çıḳar, -ar]*
5. Ḳurulmışdı fīl üzre zerrīn-taḫt
Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 752). [çıḳar, -ar]*
6. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü rūd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [çıḳar, -ar]
7. Açıldı ṣadef gitdi çünkim seḥāb
Çıḳar burc-ı ābīden ol āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 292). [çıḳar, -ar]*
8. Ḳazıldı çü bünyād-ı sedd-i şedīd
Çıḳar ḫufreden anda kān-ı ḥadīd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 86). [çıḳar, -ar]

<u>çık:</u> *Bir şeyin içinden dışarı çıkmak.*

1. Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
Çıḳar ẓulmet içinden ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 266). [çıḳar, -ar]*

<u>çık:</u> *Ayrılmak.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 649). [çıḳup, -up]*
2. Çıḳup şehrden baġladılar alāy
Mübārizler aldı ele oḳ u yāy *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 67). [çıḳup, -up]*
3. Çü Yūsuf **çıḳup** ḥabsden şehriyār
Feraḥ oldı her bende Yaʿḳūb-vār
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 295). [çıḳup, -up]

<u>çık:</u> *Çıkmak.*

1. Kiminden **çıḳuban** kemend ü kemān
Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 221). [çıḳuban, -uban]*

<u>çık:</u> *Çıkmak, yükselmek.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 201). [çıḳan, -an]
2. Görür girdi mülkine ṣāḥib-ḳırān
Çıḳar ḳarşu sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 418). [çıḳar, -ar]*
3. Çıḳar şöyle ḳandan sipihre buḫār
Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 813). [çıḳar, -ar]*
4. Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 537). [çıḳup, -up]
5. Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 321). [çıḳup, -up]*
6. Çü ṣandūḳ içinden **çıḳar** ser-firāz
Dehen-bāz olup ḳıldı ṣandūḳ rāz
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 307). [çıḳar, -ar]
7. Deñizden **çıḳar** yılda bir ejdehā
İdinürler ol ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 59). [çıḳar, -ar]*

<u>çık:</u> *Çıkmak.*

1. Bunı diyüben **çıḳdı** gitdi ḥekīm
Kebāb istedi gönli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [çıḳdı, -dı]*
2. Sürūr ile çün ṭaşra **çıḳdı** ṭabīb
Didi aña şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [çıḳdı, -dı]*

<u>çık:</u> *Dışarı çıkarmak, ortaya koymak.*

1. Gire çünki bir revzeneden sinān
Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 236). [çıḳardı, -ar, -dı]

<u>çık:</u> *Çıkmak.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
   Ḳamu baş urup itdiler iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 77). [çıḳup, -up]*
2. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
   Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [çıḳup, -up]
3. Çıḳup şehrden ḳondı deşte hemīn
   Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [çıḳup, -up]*
4. Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿālemi
   Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 299). [çıḳup, -up]*
5. Çıḳup şehrden defʿi olur revān
   Ki nāgeh ṭuyup sırrını bed-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 241). [çıḳup, -up]
6. Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
   Giderler şehüñ der-peyince devān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 249). [çıḳup, -up]
7. Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
   Hemīn iḫtiyārı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 313). [çıḳup, -up]*
8. Çıḳup pes ol ipiyle cān-bāz-vār
   Naẓar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [çıḳup, -up]*
9. Çıḳup tīre-deryā içinden bahār
   Şeref buldı ẕātı ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 289). [çıḳup, -up]*
10. Kenāra gelüp Ḫusrev-i ser-firāz
    Çıḳup ṭaşra ḳıldı Ḫudāya niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 356). [çıḳup, -up]*
11. Çıḳup cān içinden ḳalur kendüzi
    Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 309). [çıḳup, -up]*

çık: *Gizlenilen bir yerden dışarı çıkmak.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
   İnerler yire gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 231). [çıḳarlar, -ar, -lar]*

çık: *Doğmak, kaynaklanmak, neşet etmek.*

1. Girer çünki meydāna ol pīl-ten
   Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [çıḳar, -ar]*
2. Nefes virdügince **çıḳar** iltihāb
   Deminden gider ḳaʿr-i baḫre şihāb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 265). [çıḳar, -ar]
3. Çıḳar kānuñ altında bir yerlü ṭaş
   Ki ṣalmışdı pehnāsı arża firāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 97). [çıḳar, -ar]*
4. Didi kim buradan **çıḳar** bu güher
   Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 101). [çıḳar, -ar]

çık: *Çıkmak.*

1. Birinden girüben birinden **çıḳar**
   Gerek nākes olsun gerek muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 127). [çıḳar, -ar]

çık: *Çıkmak, tütmek.*

1. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
   Çıḳa ol ipe olmaya ḫable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [çıḳa, -a]*

çık: *(Tahta) çıkma.*

1. Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
   Çü Key-ḫusrev elde dutar cām-ı mül
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 23). [çıḳup, -up]

çık: *Ortaya çıkmak, neşet etmek.*

1. Görür **çıḳduġın** şehr ḫalḳını şāh
   Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 53). [çıḳduġın, -duġ, -ın]*

çık: *Ortaya çıkmak.*

1. Çü devlet döne dost olur ʿadū
   Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [çıḳar, -ar]
2. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
   Ki görse ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [çıḳar, -ar]
3. Ḳıyāsiyle ol yiri taʿyīn ider
   Ḳazarlar **çıḳar** maḫzen-i sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 358). [çıḳar, -ar]

çık: *Çıkan II görünen.*

1. Çıḳup şāha ḳarşu iderler niṣār
   Pür olur cihān sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 407). [çıḳup, -up]*
2. Ṭurup ṣubḥ-dem vāriṣ-i Key-ḳubād
   Çıḳup taḫtına itdi dīvānı şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [çıḳup, -up]*
3. Sipihre **çıḳup** gāh mīzān-vār
   İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 295). [çıḳup, -up]*

çık: *Bir şeyin yukarısına çıkmak, yukarı doğru yükselmek.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 114). [çıḳar, -ar]*

çık-: *Görünmek.*

1. Kemīnden **çıḳup** çüst Çāçī-kemān
   İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 179). [çıḳup, -up]*

çık-: *Görünmek.*

1. Kemīnden **çıḳup** çüst Çāçī-kemān
   İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 179). [çıḳup, -up]*

çık-: *Görünmek.*

1. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
   Ya maġzı **çıḳup** virdi ya defʿi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [çıḳup, -up]

çık-: *Görünmek.*

1. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
   Ya maġzı **çıḳup** virdi ya defʿi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [çıḳup, -up]

çık-: *Görünmek.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
   Çıḳar her perinden ġażabdan şerer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [çıḳar, -ar]

çık-: *Görünmek.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
   Çıḳar her perinden ġażabdan şerer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [çıḳar, -ar]

çık-: *Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*

1. Göçüp şehrden **çıḳdı** ṣaḥrāya şāh
   Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [çıḳdı, -dı]*

çık-: *Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*

1. Göçüp şehrden **çıḳdı** ṣaḥrāya şāh
   Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [çıḳdı, -dı]*

çık-: *Görünmek.*

1. Ne şehre ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳup yüz süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 398). [çıḳup, -up]*

çık-: *Görünmek.*

1. Ne şehre ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳup yüz süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 398). [çıḳup, -up]*

çık-: *Görünmek.*

1. İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [çıkar, -ar]

çık-: *Görünmek.*

1. İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [çıkar, -ar]

çık-: *Görünmek.*

1. Çıḳar yine bir pīl-i ṣāḥib-şükūh
   Muḳābil olur aña mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 865). [çıḳar, -ar]*

çık-: *Görünmek.*

1. Çıḳar yine bir pīl-i ṣāḥib-şükūh
   Muḳābil olur aña mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 865). [çıḳar, -ar]*

çık-: *Görünmek.*

1. Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
Merātiblerince oturdı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 21). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
Merātiblerince oturdı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 21). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Çıkmak.*

1. Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
Çıḳa āsumāna çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 302). [çıḳa, -a]*

<u>çık-:</u> *Çıkmak.*

1. Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
Çıḳa āsumāna çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 302). [çıḳa, -a]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 112). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 112). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Yine emr ḳıldı birisine şāh
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 320). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Yine emr ḳıldı birisine şāh
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 320). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Yükselmek.*

1. Çıḳarlardı evce gehī çün hilāl
İnerler gehī ḳaʿra lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 141). [çıḳarlardı, -ar, -lar, -dı]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Çü Yūnus **çıḳup** tīre yirden dilīr
Ḳodı maḥbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 293). [çıḳup, -up]*

<u>çık-:</u> *Olmak.*

1. Giricek gümüş sīb idi tāc-ver
Velīkin **çıḳar** hem-çü nārenc-i zer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 306). [çıḳar, -ar]*

<u>çık-:</u> *Görünmek.*

1. Çıḳup ẓulmet içinde ol āfitāb
Yine tābişi ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 131). [çıḳup, -up]*

<u>çıkar:</u> *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

1. İnüp çünki her pāresin bir ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 38). [çıḳardı, -dı]*
2. Çıḳardı elinden bunuñ gibi dür
N'ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 311). [çıḳardı, -dı]*

<u>çıkar:</u> *Atmak, terk etmek.*

1. Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden **çıḳarmadı** baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 110). [çıḳarmadı, -ma, -dı]*
2. Sipāhıyıla şāha ḳarşu **çıḳar**
Ki dergāha eyler şehüñ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 91). [çıḳar,]*

<u>çıkar:</u> *Dışarı çıkarmak, ortaya koymak.*

1. Çıḳarur düri baḥrden cevheri
Kişi baḥre atmaḳ neden gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 171). [çıḳarur, -ur]*

<u>çıkar:</u> *Doğmak, kaynaklanmak, neşet etmek.*

1. İdüp ġūṭa deryāda ġavvāṣ-vār
Çıḳarmış niçe lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 4). [çıḳarmış, -mış]*

<u>çıkar:</u> *Ortaya çıkarmak, görünür hâle getirmek.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [çıḳarmaz, -maz]*

çıkar: *Çıkarmak (giysi bağlamında).*

1. Şehā müsteʿār oldı çün bu libās
Çıḳar sen çıḳarmadın anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 210). [çıḳar,]*

çıkar: *Çıkartmak.*

1. Sürūşa ider emr fermān-revā
Çıḳarup ki ṣandūḳı fülke ḳoya *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 282). [çıḳarup, -up]*

çıkar: *Giysi, ayakkabı ve benzerini vücuttan ayırmak, soymak.*

1. Şehā müsteʿār oldı çün bu libās
Çıḳar sen **çıḳarmadın** anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 210). [çıḳarmadın, -ma, -dın]*

çıkar: *Elde etmek, sağlamak II bir şeyi gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden göstermek veya kullanmak üzere almak.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḫı ser
Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 28). [çıḳarup, -up]*

çıkar-: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

1. Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫˇār
Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 296). [çıḳarırdı, -ır, -dı]*

çıkar-: *Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.*

1. Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫˇār
Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 296). [çıḳarırdı, -ır, -dı]*

çıkar-: *Çıkarmak, üstünden atmak.*

1. Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 402). [çıḳarup, -up]*

çıkar-: *Çıkarmak, üstünden atmak.*

1. Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 402). [çıḳarup, -up]*

çıkar-: *Çıkarmak (giysi bağlamında).*

1. Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını şāh
Giderdi başından keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 599). [çıḳardı, -dı]*

çıḳar-: *Çıkarmak (giysi bağlamında).*

1. Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını şāh
Giderdi başından keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 599). [çıḳardı, -dı]*

çıḳar-: *Ortaya koymak.*

1. Ṣuda baṭ açup zāġ gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 68). [çıkarmış, -mış]

çıḳar-: *Ortaya koymak.*

1. Ṣuda baṭ açup zāġ gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 68). [çıkarmış, -mış]

çıkar-: *Çıkarmak (giysi bağlamında).*

1. Anup Ḫıżr u İlyās içüp oldı sīr
Çıḳardı ne deñlü giyerse ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 228). [çıḳardı, -dı]*

çıkard: *Çıkarmak.*

1. Ḳamusın **çıḳardup** idüp zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 567). [çıḳardup, -up, -]

çıkard: *Çıkarmak.*

1. Ḳamusın **çıḳardup** idüp zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 567). [çıḳardup, -up, -]

çil: *Eti için avlanan benekli bir yaban kekliği.*

1. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
Ne zer-beft bellü ne **çil** ne palās *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [çil,]*

<u>çīn:</u> *Kıvrım.*

1. Beñi ṣanki bebġā idi zülfi dām
Ṣaçı **çīnine** müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 614). [çīnine, -i, -n, -e]*

<u>çīn:</u> *Kıvrım.*

1. Beñi ṣanki bebġā idi zülfi dām
Ṣaçı **çīnine** müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 614). [çīnine, -i, -n, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi **Çīnde** aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [çīnde, -de]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi **Çīnde** aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [çīnde, -de]*

<u>çīn:</u> *Kıvrım.*

1. Cebīni anuñ **çīn** idi zülfi şām
Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Kıvrım.*

1. Cebīni anuñ **çīn** idi zülfi şām
Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
Çeküp leşkerin ṣoñra **Çīne** gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
Çeküp leşkerin ṣoñra **Çīne** gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Murādum bu kim **Çīne** iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Murādum bu kim **Çīne** iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd
Varup **Çīne** Ḫāḳānı eyleye ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 214). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd
Varup **Çīne** Ḫāḳānı eyleye ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 214). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ki çün kim bahār oldı ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn ile oldı **Çīne** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 56). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Olup encümen leşker-i Hind u Sind
Revān oldılar **Çīne** çün baḥr-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 70). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ki çün kim bahār oldı ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn ile oldı **Çīne** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 56). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Bu vech ile ḳaṭʿ idüben ṣāh-rāh
Varup **Çīne** iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 74). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Olup encümen leşker-i Hind u Sind
Revān oldılar **Çīne** çün baḥr-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 70). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa **Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 110). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Bu vech ile ḳaṭʿ idüben ṣāh-rāh
Varup **Çīne** iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 74). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Kesüp başuñı **Çīni** vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 283). [çīni, -i]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa **Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 110). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ḳudūmümden ola bu iḳlīm ṣād
İde ḫalḳı **Çīnüñ** Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 296). [çīnüñ, -üñ]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Kesüp başuñı **Çīni** vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 283). [çīni, -i]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. İderseñ benüm ile cehl ile ceng
İdem **Çīni** çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 310). [çīni, -i]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ḳudūmümden ola bu iḳlīm ṣād
İde ḫalḳı **Çīnüñ** Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 296). [çīnüñ, -üñ]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ele aluban Rūmī-i āb-dār
Sipāhını **Çīnüñ** idem tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 360). [çīnüñ, -üñ]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. İderseñ benüm ile cehl ile ceng
İdem **Çīni** çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 310). [çīni, -i]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Yaḳarum oda **Çīni** mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [çīni, -i]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ele aluban Rūmī-i āb-dār
Sipāhını **Çīnüñ** idem tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 360). [çīnüñ, -üñ]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Didi kim gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse **Çīne** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 412). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Çü başduñ ḳadem **Çīne** iy ceng-cū
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Yaḳarum oda **Çīni** mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [çīni, -i]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Araya alur **Çīn** ḫaylin sipāh
Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 547). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Didi kim gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse **Çīne** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 412). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Çü başduñ ḳadem **Çīne** iy ceng-cū
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [çīne, -e]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Araya alur **Çīn** ḫaylin sipāh
Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 547). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Müşerref olup maḳdemi ile **Çīn**
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Müşerref olup maḳdemi ile **Çīn**
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Helāk itdi **Çīn** ḫalḳını intiẓār
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Helāk itdi **Çīn** ḫalḳını intiẓār
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i **Çīne** zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i **Çīne** zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [çīne, -e]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Muṭallā varaḳdan görinmezdi **Çīn**
Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 31). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Muṭallā varaḳdan görinmezdi **Çīn**
Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 31). [çīn,]*

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı **Çīn** şāhı çeşmine teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [çīn,]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı **Çīn** şāhı çeşmine teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [çīn,]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin **Çinde** bir pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [çinde, -de]

<u>çīn:</u> *Çin ülkesi.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin **Çinde** bir pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [çinde, -de]

<u>çīn ide:</u> *Kıvırmak, bükmek.*

1. Benefşe ider ḳāmetin kūj u ḫam
Ki **çīn ide** dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 52). [çīn ide, -e]*

<u>çīn itdiler:</u> *Kıvrımlı hale getirmek.*

1. Dürüp süfre-i itdiler çünki çīn
Sipās itdi Allāha şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 493). [çīn itdiler, -di, -ler]*

<u>çīn itdüm:</u> *Karışık hale getirmek.*

1. Ne deñlü ki var idi genc-i defīn
Çü keşf oldı itdüm ḳamusını çīn
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 14). [çīn itdüm, -dü, -m]

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Çinī kāseler pür olup cā-be-cā
Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 81). [çinī,]*

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Çinī kāseler pür olup cā-be-cā
Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 81). [çinī,]*

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Yüzinde ṣaçı **çīnī** müşgīn-zirih
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 661). [çīnī,]*

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Yüzinde ṣaçı **çīnī** müşgīn-zirih
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 661). [çīnī,]*

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
İdelüm anuñ çeşmine **Çīni** teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [çīni,]*

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
İdelüm anuñ çeşmine **Çīni** teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [çīni,]*

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Çeke tīġ-ı **Çīnī** çü **Çīnī** sipāh
Ne mümkin dura degme ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 427). [çīnī,]

<u>çīnī:</u> *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ḳalur **çīnī** pūlād içinde ẕeheb
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Görüp anı ḫavf itdi **Çīnī** sipāh
   Biri itmedi ʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 883). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Çeke tīġ-ı **Çīnī** çü **Çīnī** sipāh
   Ne mümkin dura degme ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 427). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ḳalur **çīnī** pūlād içinde ẕeheb
   Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Görüp anı ḫavf itdi **Çīnī** sipāh
   Biri itmedi ʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 883). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ne deñlü ki var ise **Çīnī** sipāh
   Müselmān olurlar olur çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ne deñlü ki var ise **Çīnī** sipāh
   Müselmān olurlar olur çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ḫıṭāyī perī **Çīnī** maḥbūblar
   Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ḫıṭāyī perī **Çīnī** maḥbūblar
   Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Kemānlar ḳamu Māçī **Çīnī** siper
   Girān-māye şemşīr ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 149). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Kemānlar ḳamu Māçī **Çīnī** siper
   Girān-māye şemşīr ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 149). [çīnī,]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Düzüp **çīniler** muṭribān ile sāz
   Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 667). [çīniler, -ler]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Düzüp **çīniler** muṭribān ile sāz
   Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 667). [çīniler, -ler]*

çīnī: *Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap.*

1. Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab al
   Bizi germ eyle birez **çīnī** çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 130). [çīnī,]*

çīnīler: *Çinli.*

1. Çeker iptidā ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
   Görinmez olur **çīnilerden** zemīn

(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 32). [çīnilerden,]

<u>çīnīler:</u> *Çinli.*

1. Çeker iptidā ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
   Görinmez olur **çīnilerden** zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 32). [çīnilerden,]

<u>çīnī-perend:</u> *Çine ait kumaş.*

1. Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü **Çīnī-perend**
   Müferriḥ be-ġāyet besā sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 81). [çīnī-perend,]

<u>çīnī-perend:</u> *Çine ait kumaş.*

1. Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü **Çīnī-perend**
   Müferriḥ be-ġāyet besā sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 81). [çīnī-perend,]

<u>çīnī-yi āsumān:</u> *Asumanın çinisi.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş **çīnī-yi āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 158). [çīnī-yi āsumān,]*

<u>cıñra-:</u> *Çınlamak, çıngırdamak, şıngırdamak.*

1. Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
   Semā **çıñradı** ol ṣadādan çü ṭās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 358). [çıñradı, -dı]*

<u>cıñra-:</u> *Çınlamak, çıngırdamak, şıngırdamak.*

1. Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
   Semā **çıñradı** ol ṣadādan çü ṭās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 358). [çıñradı, -dı]*

<u>çīre-dest:</u> *Becerikli, maharetli, sanatkar.*

1. ʿAdūlar baña olmasun **çīre-dest**
   Ḳamu pey-rev olanları eyle pest
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 49). [çīre-dest,]
2. İrişdürme ḫayl-i ġuzāta şikest
   Olalum ʿadūña senüñ **çīre-dest** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 276). [çīre-dest,]*

<u>çîre-dest oldı:</u> *Eli işe yakışan olmak, becerikli olmak.*

1. İrişmiş iken cümlesine şikest
   Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 312). [çîre-dest oldı, -dı]*

<u>çiring-i derāy:</u> *Çan sesi.*

1. Ṣadā-yı dühül nāle-i būḳ u nāy
   Süheyl-i semend ü **çiring-i derāy**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 148). [çiring-i derāy,]

<u>çıturġu:</u> *Bir çalgı aleti.*

1. Yine muṭribā al **çıturġu** ele
   Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [çıturġu,]

<u>çıturġu:</u> *Bir çalgı aleti.*

1. Yine muṭribā al **çıturġu** ele
   Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [çıturġu,]

<u>çoġ:</u> *Çok.*

1. Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
   Yimekden **çoġı** ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 572). [çoġı, -ı]*

<u>çoġ:</u> *Çok.*

1. Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
   Yimekden **çoġı** ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 572). [çoġı, -ı]*

<u>coġ:</u> *Çoğunu.*

1. Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫʷōr u zār
   İder nā-tuvānuñ **çoġın** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 396). [çoġın, -ın]*

<u>coġ:</u> *Çoğunu.*

1. Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫˇōr u zār
İder nā-tuvānuñ **çoġın** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 396). [çoġın, -ın]*

<u>çoğ:</u> *Çok, fazla.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder gebrden şeh **çoġını** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [çoġını, -+ı, +nı]*

<u>çoğ:</u> *Çok, fazla.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder gebrden şeh **çoġını** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [çoġını, -+ı, +nı]*

<u>çoġı:</u> *Çoğu, ekseri.*

1. Bizüm çār-pāmuz **çoġı** pīldür
Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [çoġı,]*

<u>çoġı:</u> *Çoğu, ekseri.*

1. Bizüm çār-pāmuz **çoġı** pīldür
Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [çoġı,]*

<u>çoġı:</u> *Çoğu, ekseri.*

1. Çe ger teşne yanında merġūb-ı āb
İder ʿālemi līk **çoġı** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 170). [çoġı,]*

<u>çok:</u> *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

1. Zamānuñ bunuñ gibi **çoḳdur** işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 17). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

1. Zamānuñ bunuñ gibi **çoḳdur** işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 17). [çoḳdur, -dur]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur pest zaḫmıyla **çoḳ** ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 182). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur pest zaḫmıyla **çoḳ** ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 182). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ **çoḳ** ḳan ider
Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 215). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ **çoḳ** ḳan ider
Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 215). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Kılıcdan şunuñ gibi **çoḳ** ḳan olur
Şanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Kılıcdan şunuñ gibi **çoḳ** ḳan olur
Şanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yatur rezmde **çoḳ** ser-i ser-fırāz
Ne ser idügi bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 377). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek*

ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.

1. Yatur rezmde **çoḳ** ser-i ser-firāz
   Ne ser idügi bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 377). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Esīr oldı gerçi ki **çoḳ** kīne-ḫᵛāh
   Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 471). [çoḳ,]*

çoḳ: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Esīr oldı gerçi ki **çoḳ** kīne-ḫᵛāh
   Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 471). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
   Ṣoñunda çeker lā-cerem **çoḳ** elem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 626). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
   Ṣoñunda çeker lā-cerem **çoḳ** elem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 626). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Şehe gönderür daḫı **çoḳ** armaġan
   Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Şehe gönderür daḫı **çoḳ** armaġan
   Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
   Gelür başımuza yine **çoḳ** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
   Gelür başımuza yine **çoḳ** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [çoḳ,]*

çok: *Miktarı ziyade olan.*

1. Menāfiʿ seferde **çoḳ** olur şehā
   Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 895). [çoḳ,]*

çok: *Miktarı ziyade olan.*

1. Menāfiʿ seferde **çoḳ** olur şehā
   Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 895). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar ḳılup itdi **çoḳ** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 924). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar ḳılup itdi **çoḳ** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 924). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Egerçi ki **çoḳ** cidd ü cehd itdi şāh
   Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 319). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek*

ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.

1. Egerçi ki **çoḳ** cidd ü cehd itdi şāh
   Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 319). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Çü devlet gele **çoḳ** bilinür sebeb
   Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Çü devlet gele **çoḳ** bilinür sebeb
   Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [çoḳ,]*

çoḳ: *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

1. Selāṭīn **çoḳdur** velī şāh-ı Rūm
   Ara yirde şehbāz bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 25). [çoḳdur, -dur]*

çoḳ: *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

1. Selāṭīn **çoḳdur** velī şāh-ı Rūm
   Ara yirde şehbāz bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 25). [çoḳdur, -dur]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam **çoḳ** meḫābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam **çoḳ** meḫābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [çoḳ,]*

çoḳ: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı **çoḳ**
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı **çoḳ**
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Şeker işi **çoḳ** mīve laḥm-ı ṭarı
   Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Şeker işi **çoḳ** mīve laḥm-ı ṭarı
   Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Anuñ kim ola ḫarcı **çoḳ** daḫli az
   İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Anuñ kim ola ḫarcı **çoḳ** daḫli az
   İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yinilmez **çoḳ** olıcagız sīm ü zer
   Olur azı ḫōş-ḫʸār hem-çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 59). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yinilmez **çoḳ** olıcagız sīm ü zer
   Olur azı ḫōş-ḫ˅ār hem-çün şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 59). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
   Kemāl ehli **çoḳ** muʿteberdür ʿulūm
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
   Kemāl ehli **çoḳ** muʿteberdür ʿulūm
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli **çoḳ** çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli **çoḳ** çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli **çoḳ** çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [çoḳ,]

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Anı ṣaḳınup bīmden Zühre çāk
   İdüp oldı **çoḳ** ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 54). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Anı ṣaḳınup bīmden Zühre çāk
   İdüp oldı **çoḳ** ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 54). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Seferde **çoḳ** olur egerçi ḫaṭar
   Mübārek olur dirler ammā sefer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 167). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Seferde **çoḳ** olur egerçi ḫaṭar
   Mübārek olur dirler ammā sefer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 167). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. O serḥadde var idi bir şehriyār
   Zer ü sīmi **çoḳ** leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 246). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. O serḥadde var idi bir şehriyār
   Zer ü sīmi **çoḳ** leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 246). [çoḳ,]*

<u>çok:</u> *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek*

ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.

1. Görürem uçar şarḳdan **çoḳ** ṭuyūr
   Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Görürem uçar şarḳdan **çoḳ** ṭuyūr
   Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḳarīb aña **çoḳ** server-i ṣaf-şiken
   Gelüp bezm-i şāha olur encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 469). [çoḳ,]

çoḳ: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḳarīb aña **çoḳ** server-i ṣaf-şiken
   Gelüp bezm-i şāha olur encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 469). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
   Aña daḫı **çoḳ** bende fermān-peẕīr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
   Aña daḫı **çoḳ** bende fermān-peẕīr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Bir ay gice gündüz żıyāfet ider
   Yoluna ider beẕl **çoḳ** sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 98). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Bir ay gice gündüz żıyāfet ider
   Yoluna ider beẕl **çoḳ** sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 98). [çoḳ,]*

çok: *Miktarı ziyade olan.*

1. Gezüp seyr idüp itdiler **çoḳ** şikār
   Olur ṣayd ḳanıyla pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 131). [çoḳ,]*

çok: *Miktarı ziyade olan.*

1. Gezüp seyr idüp itdiler **çoḳ** şikār
   Olur ṣayd ḳanıyla pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 131). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Urup mühr aña şāh-ı şāḥib-ḳırān
   İder **çoḳ** metāʿ ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
   Ḳuṣūrum daḫı **çoḳ** velī ẕākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Virür beglere şāh daḫı **çoḳ** selām
   İder luṭf u ikrām ile iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 681). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Urup mühr aña şāh-ı şāḥib-ḳırān
   İder **çoḳ** metāʿ ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek*

ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.

1. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
   Ḳuṣūrum daḫı **çoḳ** velī ẕākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Virür beglere şāh daḫı **çoḳ** selām
   İder luṭf u ikrām ile iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 681). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Muḫanneṣ olur **çoḳ-durur** gerçi Rūs
   İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [çoḳ-durur, -dur, -ur]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Muḫanneṣ olur **çoḳ-durur** gerçi Rūs
   İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [çoḳ-durur, -dur, -ur]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı **çoḳ**
   Ne ġam āteş ü neft ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı **çoḳ**
   Ne ġam āteş ü neft ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Muʿīn ol ki bu **çoḳ** ṣūret-perest
   Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 267). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Muʿīn ol ki bu **çoḳ** ṣūret-perest
   Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 267). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
   İderler benī ādeme **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 64). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
   İderler benī ādeme **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 64). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Bu şehlige aldanma zinhār hān
   Senüñ gibi **çoḳ** görmiş idi cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 190). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Bu şehlige aldanma zinhār hān
   Senüñ gibi **çoḳ** görmiş idi cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 190). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
   Ki bī-vaḳt sözden **çoḳ** olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
Ki bī-vaḳt sözden **çoḳ** olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar anda **çoḳ** murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar anda **çoḳ** murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Gelür ḳalbe **çoḳ** nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Gelür ḳalbe **çoḳ** nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Meṣeldür bu söz daḥı dirler şehā
Ki **çoḳ** söyleyenler **çoḳ** eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 322). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Meṣeldür bu söz daḥı dirler şehā
Ki **çoḳ** söyleyenler **çoḳ** eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 322). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Meṣeldür bu söz daḥı dirler şehā
Ki **çoḳ** söyleyenler **çoḳ** eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 322). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İder **çoḳ** yimek kişiye **çoḳ** ziyān
Olur az yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İder **çoḳ** yimek kişiye **çoḳ** ziyān
Olur az yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İder **çoḳ** yimek kişiye **çoḳ** ziyān
Olur az yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Dimāġa gide çün ider **çoḳ** żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Dimāġa gide çün ider **çoḳ** żarar
   Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Eger dursa ḳırābda **çoḳ** zamān
   Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Eger dursa ḳırābda **çoḳ** zamān
   Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Levāzımları **çoḳ** şarābuñ şehā
   Riʿāyet gerek kim bulasın şafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Levāzımları **çoḳ** şarābuñ şehā
   Riʿāyet gerek kim bulasın şafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur **çoḳ** fütūḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur **çoḳ** fütūḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Giresin çü ḥammāma oturma **çoḳ**
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Giresin çü ḥammāma oturma **çoḳ**
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Giresin çü ḥammāma oturma çoḳ
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Giresin çü ḥammāma oturma çoḳ
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Cimāʿı **çoḳ** itme eyā tāc-ver
   Ki **çoḳ** itmek anı ider **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Cimāʿı **çoḳ** itme eyā tāc-ver
   Ki **çoḳ** itmek anı ider **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Cimāʿı **çoḳ** itme eyā tāc-ver
   Ki **çoḳ** itmek anı ider **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Cimāʿı **çoḳ** itme eyā tāc-ver
   Ki **çoḳ** itmek anı ider **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Cimāʿı **çoḳ** itme eyā tāc-ver
   Ki **çoḳ** itmek anı ider **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Cimāʿı **çoḳ** itme eyā tāc-ver
   Ki **çoḳ** itmek anı ider **çoḳ** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ṭabīb olmayınca ider **çoḳ** ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 461). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ṭabīb olmayınca ider **çoḳ** ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 461). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
   Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa **çoḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
   Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa **çoḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Nişānı çe ger **çoḳ** velī bī-nişān
   Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Nişānı çe ger **çoḳ** velī bī-nişān
   Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Çü iḥsānı **çoḳ** eyleye şehriyār
   Olur āsumān-ı ḳażāya ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Çü iḥsānı **çoḳ** eyleye şehriyār
   Olur āsumān-ı ḳażāya ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İnanma her işitdügüñe şehā
   Bu dünyā-durur **çoḳ** olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İnanma her işitdügüñe şehā
   Bu dünyā-durur **çoḳ** olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan vefā
Ki ġāyetde **çoḳ** yüz görüpdür şehā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan vefā
Ki ġāyetde **çoḳ** yüz görüpdür şehā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden **çoḳ** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 242). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden **çoḳ** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 242). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize **çoḳ** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize **çoḳ** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Murāduñca seyr eyle baḥri şehā
Ki **çoḳ** baḥrde daḫı ḫalḳ-ı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 122). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Melek didi iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu deryāda ġāyet **çoḳ** olur ḫaṭar
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 238). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İderler daḫı **çoḳ** behāyim helāk
Necisden iderler bu iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 67). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Egerçi ki **çoḳ** bāġ ile būstān
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 43). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İder fikri mevtüñ ḳulūbı ḥazīn
Velī **çoḳ** meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 74). [çoḳ,]*

çok: *Çok.*

1. Bu milketde **çoḳdur** şehā mādiyān
Bu ḫıdmet içün beslenürler hemān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 111). [çoḳdur, -dur]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. İdemez bu semte kimesne sefer
Ki ẓulmet içinde **çoḳ** olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 126). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Görür **çoḳ** ʿacāyibler o ser-fırāz
Olur ketb olunursa ḳıṣṣa dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 163). [çoḳ,]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Çün olduñ bu sinde iñen mū-sepīd
   Emelden geçüp itme **çoḳ** çoḳ ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 176). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Çün olduñ bu sinde iñen mū-sepīd
   Emelden geçüp itme **çoḳ** çoḳ ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 176). [çoḳ,]

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. Gelüp geçdi ʿālemde **çoḳ** pādişāh
   Göze görinen yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 67). [çoḳ,]*

çok: *Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.*

1. Cihānda egerçi ki **çoḳdur** ferīd
   Birisine feṯḥ olmadı bu kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 69). [çoḳdur, -dur]*

çok: *T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.*

1. ʿAṭāyāsı **çoḳ** Ḫaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 1). [çoḳ,]*

çok çok: *Nice nice, sürekli.*

1. İdüp ḫażretüñüze **çoḳ çoḳ** selām
   Didi ḥikmet-āmīz bir ḳaç kelām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 125). [çoḳ çoḳ,]*

çok ola: *Fazla olmak.*

1. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
   Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger **çoḳ ola**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [çoḳ ola, -a]

çokdur: *Çok fazla, oldukça fazla.*

1. Bu sāḥilde **çoḳdur** egerçi biḥār
   Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 32). [çoḳdur,]*

çoklıġ: *Çokluk.*

1. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne ġam
   ʿAdū **çoḳlıġından** saña yoḳ elem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 580). [çoḳlıġından, -ı, -n, -dan]
2. Degüldür ʿaded **çoḳlıġı** muʿteber
   Eyü naẓm itmekdür ammā hüner
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 57). [çoḳlıġı, -ı]

çöz-: *Çözmek, açmak.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
   Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [çözer, -er]*

çöz-: *Çözmek, açmak.*

1. Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
   Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [çözer, -er]*

çöz: *T. sf. Çözülmüş. Çözük.*

1. Ṭutuldı şeh üstine çetr-i siyāh
   Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 62). [çözüldi, -ül, -di]*

çū: *İçin.*

1. Ne bāre **çü** taḫt-ı Süleymān devān
   Degül aña bir ḫaṭve devr-i cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 163). [çü,]
2. Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda kemend
   Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 331). [çü,]*

çū: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
   Çü āhende āteş gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [çü,]*
2. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
   Żarūrī olur leşker ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 975). [çü,]*
3. Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
   Olur şehlerüñ ʿārıżı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [çü,]*

4. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
   Durup urdı meydānda naʿra **çü** şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [çü,]
5. Çü düşmen zebūn ola iḥsān ide
   Esīri iken yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1111). [çü,]*
6. Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān olur
   Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [çü,]*
7. Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ
   Zemīn būs ḳıldı **çü** naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 146). [çü,]*
8. Aras Şaṭ aña nisbet olsa **çü** sīl
   Şıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [çü,]*
9. Meşeldür bu iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Çü cān viremezsin ḳo almaġı cān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 210). [çü,]
10. İrişmez biri aña pūyān olup
    Ḳalurlar **çü** iẕlāl ḫayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 98). [çü,]*
11. Zemīnden **çü** ḫāki beden aldı ḳarż
    Edā eylemek ḳarżı insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 161). [çü,]*

çū: *Olduğunda.*

1. Çü miġferlü baş rūda ġalṭān olur
   Hemīn çaġz mānendi pinhān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [çü,]
2. Çü dördünci gün ṣubḥ-dem urdı dem
   İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [çü,]
3. Olup tīre ʿālem **çü** bağlandı göz
   ʿAdūdan ḳaçup şāh döndürdi yüz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 667). [çü,]
4. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [çü,]*
5. Bilinür **çü** Fūra varan her ḫaber
   İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [çü,]
6. Çü devlet atı ayaġı ola süst
   Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [çü,]*
7. Çü devlet döne dost olur ʿadū
   Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [çü,]
8. Çü seylāb-ı tīġ oldı nāgeh bedīd
   Çeker cevşen öñine sedd-i sedīd
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 147). [çü,]
9. Ṭururlar dutuban **çü** ḫūbān ṣaf
   Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 171). [çü,]*
10. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
    Çü pervāne gerdine üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [çü,]*
11. Çü dergāhına geldi begler tamām
    İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [çü,]
12. Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola iş tamām
    Alavuz ele bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 189). [çü,]*
13. Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
    Ne deñlü ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 405). [çü,]*
14. Olur şekkerīn peyker ile zemīn
    Muṣavver müzeyyen **çü** kālā-yı Çīn
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 576). [çü,]
15. Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfitāb
    Gidüp ḫʷāb bīdār olur şeyḫ u şāb
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 551). [çü,]
16. Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
    Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 826). [çü,]*
17. Getürdi **çü** gül būstāndan serīr
    Görüp oldı bülbül daḫı güşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 55). [çü,]*
18. Çü murdār ola lehce gelmez hüner
    Bilür bir naẓar görse ṣāḥib-naẓar
    (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 187). [çü,]
19. Ṭuyūra irişdi **çü** vaḳt-i raḥīl
    Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 259). [çü,]*
20. İder süddе şīrīn olıcak şarāb
    Çü turş ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [çü,]*
21. Olur iki loḳmayla işkem **çü** sīr
    Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [çü,]*
22. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
    Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 111). [çü,]*

çū: *Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
   Ṭolanup sipāhı **çü** gerdūn-devān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 36). [çü,]
2. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
   Zemīn mehd mānendi cünbān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 197). [çü,]
3. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
   Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [çü,]
4. Çü devlet benüm ile olmadı yār
   Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [çü,]*
5. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
   Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 905). [çü,]*
6. Çü mīṣāḳı bozdı o peymān-şiken
   Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [çü,]
7. ʿAlem gibi almış iken ser-fīrāz
   İder pest ḳadri **çü** ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [çü,]*
8. Çü nīze irerse yine ṣunsa el
   Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [çü,]*

9. Çü şeş-per ne deñlü ki ser-dār ola
Olur zeng-i ḫurde çü bī-kār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 13). [çü,]*
10. Cihān devletinde **çü** yoḳdur ḳarār
Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 27). [çü,]*
11. Müʾebbed degüldür **çü** ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 31). [çü,]*
12. Çü ṭopraḳdan itmez ten-i ḫāki ʿār
İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 51). [çü,]*
13. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da kem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 123). [çü,]*
14. Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 179). [çü,]*
15. Yıḳıldı **çü** şeh zaḫmdan ser-nigūn
Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [çü,]*
16. Çü fānūsı şemʿüñ ola raḫne-ver
Havā-yı ḥavādiṣden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 337). [çü,]*
17. Çü İslām seddidür ol ser-firāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 245). [çü,]*
18. Çü nūş eyleye pür idüben sifāl
Degül ḥabbece çeşmine mülk ü māl *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 65). [çü,]*
19. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān **çü** dūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [çü,]*
20. Olup encümen şarḳ u ġarbī-sipāh
Gelürler **çü** emr eyledi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 18). [çü,]*
21. Çü ruḫsār-ı Hind ü cihān-ı siyāh
İdem çeşmine ger çekerse sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 141). [çü,]*
22. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān **çü** ben
Degül mūrçe fīl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 145). [çü,]*
23. Çü dil bir idüp idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 169). [çü,]*
24. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney baġlanur ol mükerrer kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [çü,]*
25. Çü ben cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
Çü ben deprenem deprenür bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 297). [çü,]*
26. Çü ben cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
Çü ben deprenem deprenür bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 298). [çü,]*
27. Ṭaġıtdı ġubārı **çü** bād-ı seḥer
ʿAyān oldı toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 433). [çü,]*
28. Çü mihmānı ol serv-i āzād olur
Sarāyı şehüñ cennet-ābād olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 625). [çü,]*
29. Çü elmās ile deldi ẕerrini çüst
Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [çü,]*
30. Didi Keyde bir gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür **çü** vaḳt-i ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 688). [çü,]*
31. Çü dīn yoluna ḳomışam cān u baş
Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 693). [çü,]*
32. Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
İder peyk ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 29). [çü,]*
33. Ol ulular olur **çü** bende-nüvāz
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 61). [çü,]*
34. Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü Key-ḫusrev elde dutar cām-ı mül *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [çü,]*
35. Açılmış idi ḫīrī vü erġuvān
Çü ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 48). [çü,]*
36. Şeker gibi ḫōş-ḫ̆ōr idi her s̲emer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 94). [çü,]*
37. Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
Çü üştür kef-endāzu eyler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 152). [çü,]*
38. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
Neden oldı cāmid neden oldı ḥay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 213). [çü,]*
39. Dilāverlerüm kīneden itdi cūş
Çü deryā-yı Aḫḍer iderler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 370). [çü,]*
40. Çü bildüm ki şehlüḳde inbāz var
Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [çü,]*
41. Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel **çü** şehlüḳ idersen ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [çü,]*
42. Çü başduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [çü,]*
43. Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 487). [çü,]*
44. Ḳafā-dār olurlar sipāh-ı ʿAcem
Çü dil ṣadrda vāri̲ṣ-i tāc-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 520). [çü,]*
45. Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿadū
Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [çü,]*
46. Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [çü,]*
47. Egerçi ki elmās deşne idi
Çü deşne dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [çü,]*
48. Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [çü,]*
49. ʿİvaż ḫayruñ önine eyler **çü** ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 707). [çü,]*
50. Çü reyḥān sifāli ṭolup dīde ḫāk
Olur naʿradan zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 781). [çü,]*

51. Çeküp bu girān bārı gāv-ı zemīn
Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 788). [çü,]*
52. Çü düşdi hayūn ṣıçradı ol peleng
Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [çü,]*
53. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz **çü** cism ola ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1138). [çü,]
54. Toḳunmaz **çü** üftāde olana tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [çü,]*
55. ʿAdūdan ḳayırma **çü** Ḫaḳ ola yār
Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [çü,]
56. Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
Çü germābe virdi ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [çü,]*
57. Çü ārāste oldı dīvān-ı şāh
Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 41). [çü,]
58. Çü ḳalmaya benlikden aṣlā eṣer
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [çü,]*
59. Ṣurāḥī **çü** ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında durur cām-ı zerrīn **çü** def
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 35). [çü,]
60. Çü bülbül ṣadālar idüp bülbüle
Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 41). [çü,]*
61. Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı ḳaddi bülend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 159). [çü,]
62. Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı ḳaddi bülend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [çü,]
63. Çü fikr ü naẓar tīz anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [çü,]
64. Çü ḫiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [çü,]*
65. Ṣararmışdı beñzi **çü** ehl-i ḫużūr
Virür rengi nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 73). [çü,]*
66. Çü cünd-i şeyāṭīn ḳamu zişt-rū
ʿAfārīt gibi ḳamu zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 297). [çü,]*
67. Lekedler yiyüp esblerden zemīn
Çü bīmār-ı Hindī ider āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 314). [çü,]*
68. Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
Çü cān alıcı bilmez aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [çü,]*
69. Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer heyʾeti heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 485). [çü,]*
70. Çü cāyiz idi aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 599). [çü,]*
71. Şu şehlügi kim virdi saña ʿavām
Ṣaḳın kim elüñden alurlar **çü** vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 206). [çü,]
72. Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur **çü** yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [çü,]*
73. Beşerden **çü** maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye Ḫaḳḳı ḥayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 229). [çü,]
74. Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe bu tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 235). [çü,]*
75. Çü ḥaẓ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [çü,]*
76. Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 45). [çü,]*
77. Uyuya **çü** ġāfil oluban şübān
Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 151). [çü,]*
78. Çü ġāfil yata mest olup bāġ-bān
Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 153). [çü,]*
79. Çü yār ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
ʿAẕāb-ı cehennem olur iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 261). [çü,]*
80. Giresin **çü** ḥammāma oturma çoḳ
Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı **çü** yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [çü,]
81. Çü mīzāc faṣd ile muʿtād ola
Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [çü,]*
82. Çü şerbet libāsı yumaḳ gibidür
Ziyāde yumaḳ cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [çü,]*
83. Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola ṣaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [çü,]*
84. Bilinür **çü** ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [çü,]*
85. Çü ḫāẕıḳ ṭabīb ele gire şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [çü,]*
86. Çü reg cevze beñzer şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [çü,]
87. Çü öldürmelü ḫaṣm ola esīr
Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 185). [çü,]*
88. Kişi bulduġın yimek olmaz hemān
Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 198). [çü,]*
89. Çü iḥsānı çoḳ eyleye şehriyār
Olur āsumān-ı ḳażāya ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [çü,]*
90. Çü iḥsān idesin şehā ḳıl tamām
Budur luṭf iy Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 67). [çü,]*
91. İder kīne tīġını tedbīr-i tīz
Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 92). [çü,]*

92. Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫᵛār
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 135). [çü,]

93. Çü ʿālī-dürür şāhlar pāyesi
Gerek rāstlıḳ ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 141). [çü,]*

94. Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 163). [çü,]*

95. Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne lāzım yalan söylemek Ḫusrevā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 145). [çü,]

96. Çü bir şaḫṣa Yezdān ola kār-sāz
Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [çü,]*

97. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [çü,]*

98. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege şīre zūr
Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [çü,]

99. Çü bī-dād ola kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 197). [çü,]*

100. Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [çü,]*

101. Çü ardıncadur ādemīnüñ ecel
Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [çü,]*

102. Olur ẓulm idicek **çü** ʿālem ḫarāb
Ṣaḳın ẓulmden iy şeh-i kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 181). [çü,]

103. Göresin **çü** bir resmde var sitem
Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 175). [çü,]*

104. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [çü,]*

105. Sözine **çü** şeh ḳılmaya iʿtimād
Kimesne aña eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 25). [çü,]*

106. Çü daʿvet içün oldı meʾmūr çüst
İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 91). [çü,]*

107. Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [çü,]*

108. Çü miʿdeñ ṭolusını yirsen hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [çü,]*

109. Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse şāb
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 29). [çü,]

110. Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
Melīḥ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 19). [çü,]*

111. Murādum seni görmek idi hemān
Çü gördüm yoluma oluram revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 200). [çü,]

112. Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz **çü** mül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 384). [çü,]

113. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [çü,]*

114. Varup pādişāha idüp āferīn
Öpesin **çü** bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 172). [çü,]*

115. Getürüp **çü** iġrāz ile ḳondurur
ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [çü,]

116. Yudarsa cihān mālını ser-be-ser
Çü haẓm eyleyemez yine ḳay ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 58). [çü,]

117. Bulur anda bir şāh-ı Ḳaydāfe-nām
Çü ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 92). [çü,]*

118. Bu işine olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz ḫalāṣa **çü** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 118). [çü,]*

119. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü baṭ beççe ardunca cümle revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [çü,]

120. Çü vādī-i dūzaḫ ʿaceb sehm-nāk
Olur zümresi kim naẓar itse çāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 23). [çü,]*

121. Çü zülf ü dehān u nigārın şebk
Gider gāhi ġāyetde bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 15). [çü,]*

122. Çü merġūl-ı cānān besā pīç pīç
Ḳadem baṣmamış farḳına kimse hīç
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 13). [çü,]

123. Dehānı nehengüñ olup mevc-gīr
İderdi **çü** miḳrāż ḳaṭʿ-ı ḫarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 162). [çü,]*

124. Çü ṣandūḳda oldı ol dür nihān
Ṣadef gibi ṣandūḳ yumdı dehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 133). [çü,]*

125. Çü ṣandal ḳalur der-peyince felek
İrişmez açup nūrı şeh-per melek
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 99). [çü,]

126. İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi ṣu yüzinde niçe yir **çü** ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [çü,]*

127. Çü ṭıfl esb-i çūbīne idüp heves
İderlerdi ābīyle bāzī çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 151). [çü,]*

128. Çü ṭıfl esb-i çūbīne idüp heves
İderlerdi ābīyle bāzī **çü** ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 152). [çü,]*

129. Çü deryāya ṣandūḳ oldı revān
İrişdi ten-i mürde-i baḫre cān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 175). [çü,]*

130. Çü oġlan-ı ṭıfl ola āzürde-ser
Aña ṣoñra laṭme ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 195). [çü,]*

131. Çü ḫāfıẓ-durur ben ḳulına Ḫudā
Ne ḳorḳu melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 247). [çü,]*

132. Çü Yūnus çıḳup tīre yirden dilīr
Ḳodı maḫbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 293). [çü,]*

133. Çü Yūsuf çıḳup ḥabsden şehriyār
Feraḥ oldı her bende Yaʿḳūb-vār
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 295). [çü,]
134. Çü sūrāḫ-ı gevher oluban ḫamūş
Leʾālī-i şāha dutarlardı gūş *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 317). [çü,]*
135. Çü mellāḥ aña vara ḥayrān olur
Hemīşe felek gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 325). [çü,]*
136. Çü deryāya ol baḥr oldı revān
Ḫurūşıyla cūşıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 351). [çü,]*
137. Çü maʿlūm oldı şehe iş bu ḥāl
Buyurdı şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 63). [çü,]*
138. Çü ḫurşīd gösterdi zerrīne-def
Görinmez olur baḥrde līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 71). [çü,]*
139. Çü ġālib zamān ile bu ḳavm-i dūn
İderlerdi ḥalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 115). [çü,]*
140. Ser-ā-pā teni seg gibi mūy-dār
Çü ḫınzīr her biri murdār-ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 44). [çü,]*
141. Olur ʿaḳl-ı cüzʾī **çü** vehme sebeb
Gidermek anı ʿāḳıle müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 21). [çü,]*
142. Çü kimse ile eylemezler cidāl
Kimesne daḫı eylemez pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 59). [çü,]*
143. Çü kimseneye kimse itmez żarar
Gerekmez buyūta ḥişārına der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 61). [çü,]*
144. Çü ḳādī Ḫudādur ne lāzum beşer
Bilür her ne kim işlesüñ ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 63). [çü,]*
145. Çü yād ide mevtini dāyim beşer
Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 69). [çü,]*
146. Çü Ḫaḳ yoluna vaḳf ola būstān
Gerekmez aña Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 77). [çü,]*
147. Çü yinmez ne dirsin idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 97). [çü,]*
148. Çü yüz biñ yaşarsañ irişür memāt
Ne lāzım kişi içmek Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 123). [çü,]*
149. Çü söylendi sulṭāna evṣāf-ı āb
İder meyl āba şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 129). [çü,]*
150. Çü şākird-i şāliş ṭapuñdur aña
Sebaḳ-dāşa baḳ düşdi ġayret saña *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 169). [çü,]*
151. Olur āḫırı pīrligüñ **çü** merk
Cihāna göñül bağlama eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 181). [çü,]*
152. Çü dōlābda şuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 19). [çü,]*
153. Çü ḳassāmsın ʿadl ile ol ḳasīm
Kerīm ol ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 43). [çü,]*
154. Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
İder rīze rīze pes iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 61). [çü,]*
155. Egerçi ki bu manẓar-ı şīşe-fām
Görinür müzeyyen **çü** zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 72). [çü,]*
156. Ḳalur ḫāk içinde niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi aşlı olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [çü,]*
157. Çü yolda yüñülde ola naḳd-i ḫāş
Ḫarāmī elinden ola mı ḥalāş *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 103). [çü,]*
158. Çü bulmadı maḳṣūdına şeh vuṣūl
Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 129). [çü,]*
159. Biri de oluban ṭırāz-ı sinān
Şikeste perīşān **çü** zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 220). [çü,]*
160. Çü ben muḳtedīyem üçi muḳtedā
Disem kelbühüm rābiʿühüm n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 63). [çü,]*
161. Çü ḥelvā pesīn olur iy pīş-bīn
Olan muʿteber lezzetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 67). [çü,]*

çū: *Çünki.*

1. Yıḳıldı **çü** espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [çü,]
2. Ṣurāḥī **çü** ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında durur cām-ı zerrīn **çü** def
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [çü,]

çū: *Gibi.*

1. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [çü,]*
2. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden **çü** kāh encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [çü,]*
3. İki pehlevānı da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi anlar **çü** gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [çü,]*
4. Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
Semā çıñradı ol ṣadādan **çü** ṭās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 358). [çü,]*
5. Bilicek şehī pīl-peyker hemān
Ḳılıc çekdi irdi **çü** pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [çü,]*
6. Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede **çü** mūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [çü,]*
7. Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [çü,]*

8. Çü şeş-per ne deñlü ki ser-dār ola
Olur zeng-i ḫurde **çü** bī-kār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 14). [çü,]*
9. Olur ḫʸāb-gāhuñ **çü** ḫāk-i nejend
Ne fāyide kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 41). [çü,]*
10. Ṭırāzı münaḳḳaş **çü** Sīmurġ-ı Ḳāf
Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 125). [çü,]*
11. Aḳup ḳan dutar her yañadan **çü** cū
Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [çü,]*
12. Çü ḳandīl-i rūze düzüp leşkeri
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 141). [çü,]*
13. ʿUḳāb üzre gördi **çü** bāz-ı sepīd
Ruḫı oldı vehm eyleyüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 191). [çü,]*
14. Gezer ceng içinde **çü** tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [çü,]*
15. Ḫazān oldı esdi **çü** bād-ı ecel
Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [çü,]*
16. Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḫınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 271). [çü,]*
17. O meydānda dām u ded
Ḫavāṣılları olmış idi **çü** laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 308). [çü,]*
18. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī **çü** ḫāk
Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 493). [çü,]*
19. Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ **çü** heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [çü,]*
20. Hemīn ḫāne-i çīndür bir ṭarāf
Ḫaṣāsı münevver **çü** dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 158). [çü,]*
21. Ḳuşūrı gibi ‘Adnde yoḳ ḳuşūr
İçi pür **çü** Firdevs-i ġılmān u ḥūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 160). [çü,]*
22. Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 182). [çü,]*
23. Mülevven iki reng ile anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 184). [çü,]*
24. Mülevven iki reng ile anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ **çü** rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 184). [çü,]*
25. Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ **çü** heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [çü,]*
26. Ḫudā virdi baña **çü** ferḫunde huş
Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [çü,]*
27. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 63). [çü,]*
28. Olup bezm-i ʿālī **çü** bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı kevs̱er revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 35). [çü,]*
29. Çü ṭāvūs-ı raḳḳāṣ cevlān ider
Ṣaçından ṣaçup müşgi erzān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 45). [çü,]*
30. Havāda açarken **çü** Sīmurġ per
Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 349). [çü,]*
31. Yidilür niçe esb-i zerrīn-licām
Çü ṭāvus-ı Hindī ḳamu ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 446). [çü,]*
32. O ḫayl içre sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde **çü** kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [çü,]*
33. Ṣurāḫī gelüp bezme öpdi zemīn
Dizildi güzeller **çü** dendān- ı sīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 520). [çü,]*
34. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḫaḳ
Ṭarāvetde ḫaddi **çü** sīmīn-varaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 598). [çü,]*
35. Çü berg-i gül idi muḳanned beli
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [çü,]*
36. Ṣaçınuñ şeb-i tārı Hindū-şiʿār
İder devr genci cemālün **çü** mār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 608). [çü,]*
37. Çü ṭāvus-ı Hindī ṣaçı cilve-ger
Ṣalınsa ṣaçar ʿāleme müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 609). [çü,]*
38. Lebi şekkeri Mıṣr-ı şīrīn maḳāl
Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 612). [çü,]*
39. Gözi bādemī idi hem beste-leb
Teni nāzük idi **çü** Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [çü,]*
40. Zer-endūd zülfī **çü** ṭāvūs-ı Hind
Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 653). [çü,]*
41. Leb-i cūda sūsen **çü** ḫançer çeker
Görüp dutdı nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 33). [çü,]*
42. Gözi her birinüñ **çü** yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 99). [çü,]*
43. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti **çü** püşt-i peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 288). [çü,]*
44. Alur neñ var ise **çü** zīr ü zeber
Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 489). [çü,]*
45. Nice esb çün ebr-i gerdūn-gerd
Çü bād-ı ṣabā kūh u ṣaḥrā-neverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 664). [çü,]*
46. Elinde sinān itdi ʿazm-i meṣāf
Ḳanat bükdi ḫıngi **çü** Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 836). [çü,]*
47. El urdı yine ol iki pehlevān
Ḫurūşān-ı cūşān **çü** şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 942). [çü,]*
48. Olur pāre pāre **çü** āhen-sinān
Ele aldılar tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1021). [çü,]*

49. Çü ṭāvūs olup ceng içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [çü,]*
50. Boyı her birinüñ **çü** şimşād u serv
Çemānında her birisi çün teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [çü,]*
51. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı **çü** ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [çü,]*
52. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende **çü** āteş revende **çü** āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [çü,]*
53. Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
Yüzinde meẕellet ġubārı ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 41). [çü,]*
54. Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler **çü** berbeṭ fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [çü,]*
55. Bu şādılığıla durup şehriyār
Daḳındı silāḫın **çü** sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 282). [çü,]*
56. Biner cümlesi ittifāḳī fuḥūl
Çü ḳavm-i Benī Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 302). [çü,]*
57. Temāşā ider ġūli cümle sipāh
Görürler **çü** semmūr mūy-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 502). [çü,]*
58. Biri birisine girüben sipāh
Çü bāzār-ı maḥşer olur rezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 554). [çü,]*
59. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
Yüzi deştüñ olur **çü** rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 556). [çü,]*
60. Görüp ḥīle çekdi şehe daḥı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān **çü** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [çü,]*
61. Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
Yanar tāb-ı ḫordan **çü** revġan miyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [çü,]*
62. Yanup issiden mār-ı pīçān **çü** mū
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [çü,]*
63. Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur
Melāyik **çü** güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 20). [çü,]*
64. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [çü,]*
65. Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
Yanar şemʿ mānendi her bir dıraḫt *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 75). [çü,]*
66. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ **çü** bāz
Meger çeşm-i bīmār ola yidi bāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [çü,]*
67. Olup meskeni ol muḳassī mekān
Görinür gözine **çü** bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 44). [çü,]*
68. Ola fikrüñe rāy-ı dānā **çü** yār
Bir işde ḫaṭā olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 175). [çü,]*
69. Neden geldi kim seng-i puşt-i keş̄īf
Çıḳa āsumāna **çü** cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 302). [çü,]*
70. İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı döndi **çü** bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [çü,]*
71. O ḳaṣruñ ucında **çü** ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [çü,]*
72. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde **çü** def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 388). [çü,]*
73. İdüp şeh didügini fermān-peẕīr
İder anı ġaybet naẓardan **çü** tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 284). [çü,]*
74. Ḳazıldı **çü** bünyād-ı sedd-i şedīd
Çıḳar ḫufreden anda kān-ı ḥadīd *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 85). [çü,]*
75. Saḳalı sürinürdi yirde **çü** düm
Ḳarınları her birisinüñ **çü** dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 52). [çü,]*
76. Saḳalı sürinürdi yirde **çü** düm
Ḳarınları her birisinüñ **çü** dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 51). [çü,]*
77. ʿAvāmuñ kelāmı **çü** ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı naẓmdur aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 7). [çü,]*
78. Revān olup eṭrāfa virdi **çü** tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña hem āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 223). [çü,]*
79. Açuḳ ḳapusı hem-çü bāb-ı kerīm
Hem eṭrāfı anuñ **çü** bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 36). [çü,]*
80. Olur bir binānuñ esāsı **çü** āb
ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 101). [çü,]*

<u>çū:</u> *-dığında, -diğinde zarf fiil ekinin görevini yapan bir kelime.*

1. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 117). [çü,]*
2. Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [çü,]*
3. Çü şeh dutula ġayra ne iʿtibār
Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [çü,]*
4. Varup şāha elçi **çü** virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [çü,]*
5. Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 13). [çü,]*
6. Muġannī **çü** muġnī çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [çü,]*
7. Çü evṣāfın işitdi ṣāḥib-ḳırān
Didi aña elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 269). [çü,]*
8. Çü çıḳdı serīrine ṣāḥib-külāh
Oturdı iki cānibe iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 471). [çü,]*

9. Çü diñlendi şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu tāzelendi idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 685). [çü,]*
10. Gidüp Dey irişdi **çü** vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1). [çü,]*
11. Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 75). [çü,]*
12. Çeke tīġ-ı Çīnī **çü** Çīnī sipāh
Ne mümkin dura degme ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 427). [çü,]*
13. Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola **çü** yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [çü,]*
14. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 819). [çü,]*
15. Kerem ḳıl **çü** ḳadr-i ʿadū ola pest
Olur ḫaṣm-ı efgende çün zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1121). [çü,]
16. Ölümden **çü** beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1135). [çü,]*
17. Ḫazān oldı geldi **çü** vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [çü,]*
18. Çalındı **çü** ṭabl u çekildi ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [çü,]
19. Dükendi **çü** tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [çü,]*
20. Çü gösterdi yine şehi Rabb-i Bās
Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [çü,]
21. İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
Çü ṣubḥ oldı geydi felek zer külāh
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [çü,]
22. Çü nāyib ola Ḫaḳḳa bir şehriyār
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [çü,]*
23. Gelüp Dey irişdi **çü** vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [çü,]*
24. Giresin **çü** ḥammāma oturma çoḳ
Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı **çü** yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [çü,]
25. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [çü,]
26. Alasın **çü** bir mülki itme sitem
Ḳamu ḫalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 69). [çü,]*
27. Tamām itdi ḥaccı **çü** ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 219). [çü,]*
28. Çü yindi ṭaʿām u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [çü,]*
29. İşitdi **çü** bu sözleri Ḳandarūş
Ṣecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 235). [çü,]*
30. Çü şām irişüp tīre oldı cihān
Perī gibi oldı **çü** gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 258). [çü,]*
31. Çü Ḳaydāfenüñ işi oldı tamām
Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 281). [çü,]*
32. Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
Diledi cenūbı daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 5). [çü,]*
33. Çü ṣandūḳ içinden çıḳar ser-fırāz
Dehen-bāz olup ḳıldı ṣandūḳ rāz
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 307). [çü,]
34. Çü şām irişüp oldı hengām-ı ḫ̆āb
Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 49). [çü,]*
35. Otuz iki yaşına irdi **çü** sāl
Ko ḳāli dürüş olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 173). [çü,]*
36. Ne deñlü ki var idi genc-i defīn
Çü keşf oldı itdüm ḳamusını çīn
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 14). [çü,]

<u>çū:</u> *Gibi.*

1. Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar **çü** dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 370). [çü,]
2. Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış **çü** müşgīn meges
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [çü,]
3. Semi seng-sāy **çü** sindān-saḫt
Zemīn gāvına dāyim urmaḳda laḫt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 669). [çü,]
4. Dehānı **çü** tennūr surḫ u siyāh
Olur enfīnüñ ẓıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 365). [çü,]*

<u>çū:</u> *Ne vakit ki.*

1. Furātı geçüp dutdı Dārā **çü** rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [çü,]*
2. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [çü,]*
3. Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur **çü** mevt ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [çü,]*
4. Çü devlet gele çoḳ bilinür sebeb
Ḥuṣūl-i merām içün olmaz taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [çü,]
5. Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndur ol
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 59). [çü,]
6. Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndır ol
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 60). [çü,]
7. Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 696). [çü,]

8. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
   Olur çeşmine teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 85). [çü,]*
9. Ḫaḳāyıḳ biline **çü** iy şehriyār
   Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [çü,]
10. İşitdi **çü** bu sözleri sülḥafāt
    Gidüp zaḥmeti buldı tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 281). [çü,]*
11. Çü şām irişüp tīre oldı cihān
    Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [çü,]*
12. Ḳulaġı ḳabası vü pīrāheni
    Çü ḥayvān bün-i ḫārlar meskeni
    (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 48). [çü,]
13. Sipihrüñ **çü** ḫord olısar kāsesi
    Nemize gerek bu cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 131). [çü,]*

çū: *Madem ki.*

1. Çü ben güm-rehem n'ola göster sebīl
   Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [çü,]
2. Biline **çü** esmālar ile ṣıfāt
   Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 185). [çü,]*
3. Çü vāḳiʿ ola ḳıl berāber hemīn
   Budur ʿadl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 73). [çü,]*

çū: *Gibi.*

1. Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
   Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin **çü** bāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [çü,]
2. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden **çü** çeşme revān oldı ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [çü,]
3. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
   Cehende **çü** āteş revende **çü** āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [çü,]*
4. Çeküp Hindīlerden biri Hindī-tīġ
   İder ʿazm-i meydān ḫurūşān **çü** mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 330). [çü,]
5. Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
   Yürür aña ḳarşu **çü** ġurrende mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [çü,]
6. Ṣuda baṭ açup zāġ gibi dehān
   Çıkarmış **çü** seg murġ-ı ābī zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 68). [çü,]
7. Çü ʿifrīt her birisi sehm-nāk
   İder heybeti zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 363). [çü,]*

çū: *Akarsu, ırmak, nehir, çay.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān **cūlar** olur çü ḳaṭre ḫamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 35). [cūlar, -lar]

çū: *Irmak.*

1. Ṭolu müşg ü vādīsi nāfe-miş̲āl
   Aḳan **cūları** cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 82). [cūları, -lar, -ı]*

çū: *"Ayrıca, bundan başka" anlamında bağlaç.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 5). [çü,]

çū: *"Ki bağlacı" gibi kullanılmıştır.*

1. İrişdi **çü** tevḳīʿ-i lā-rayb aña
   ʿAyān oldı dībāce-i ġayb aña *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 40). [çü,]*

çū: *"-dığında, -dığı zaman" anlamında.*

1. Çü tīr-i duʿā gögden ider güz̲er
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 47). [çü,]*
2. Çü tīr-i duʿā gögden ider güz̲er
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 48). [çü,]*

çū: *"Ki bağlacı" gibi kullanılmıştır, bir önceki beyitle anlamsal bağlantı kurmuştur.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur **çü** ḳaṭre ḫamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 35). [çü,]
2. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi **çü** rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 2). [çü,]*

çū: *"Gibi" edatı.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib **çü** pervāne gerdende cemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 8). [çü,]

çū: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Burāḳı **çü** berḳ-i felek tīz-kām
   Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 37). [çü,]*
2. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 106). [çü,]
3. Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 117). [çü,]*
4. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 139). [çü,]*
5. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [çü,]*
6. Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
   Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḥayāt
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [çü,]
7. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 74). [çü,]*

çū: *"Gibi; mademki, için; nasıl; çünkü" anlamlarında edat.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 75). [çü,]*
2. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 77). [çü,]*
3. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
   ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 43). [çü,]*
4. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
   Ḳoma bulmasun gence ol düzd rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 51). [çü,]

çū: *"Çünkü"; sebep- sonuç anlamı katan bağlaç.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
   Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 38). [çü,]*

çū: *"Çünkü"; sebep- sonuç anlamı katan bağlaç.*

1. Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
   Sitāmı **çü** mihr-i felek nūra ġarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 62). [çü,]

çū: *Çünkü, zira; nitekim.*

1. Burāḳ idi ammā **çü** raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 39). [çü,]

çū: *"Çünkü", sebep- sonuç anlamı katan bağlaç.*

1. Ḳamu varlıġından **çü** nevmīd olur
   Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 121). [çü,]*

çū: *"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
   İde cūş baḥr-i güher mevc mevc
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 33). [çü,]

çū: *Akarsu, ırmak, çay, dere.*

1. ʿAceb **cūdur** ol cū ki yoḳ miṣli hīç
   Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [cūdur, -dur]

çū: *Irmak,nehir.*

1. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü **cū**
   Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [cū,]*

çū: *Akarsu,ırmak,çay..*

1. ʿAceb cūdur ol **cū** ki yoḳ miṣli hīç
   Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [cū,]

çū: *Akarsu,ırmak,çay..*

1. ʿAceb cūdur ol **cū** ki yoḳ miṣli hīç
   Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [cū,]

çü tīr-keşde tīr: *Çünkü oklukta ok.*

1. Bunı didi düzdi alayın dilīr
   Dizildi sipāhı **çü tīr-keşde tīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 100). [çü tīr-keşde tīr,]*

çūb: *Ağaç parçası, değnek, tahta parçası.*

1. Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
   İder bir kişi **çūb** ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [çūb,]*

çūb: *Ağaç parçası, değnek, tahta parçası.*

1. Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
   İder bir kişi **çūb** ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [çūb,]*

çūb: *Ağaç parçası, değnek, tahta parçası.*

1. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
   Ḳalur ellerinde hemān deste **çūb**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [çūb,]

çūb: *Ağaç parçası, değnek, tahta parçası.*

1. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
   Ḳalur ellerinde hemān deste **çūb**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [çūb,]

çūbīn: *Far. Ağaçtan: pây-ı çûbîn, kâse-i çûbîn.*

1. Buyurdı hemīn şāh-ı āfāḳ-gīr
   Ki cünbiş ide yine **çūbīn** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 320). [çūbīn,]*

çubuḳ: *Uzun değnek.*

1. Yeñine çeküp destini her gedā
   Virür şāḫda her **çubuḳ** bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [çubuḳ,]*

çubuḳ: *Uzun değnek.*

1. Yeñine çeküp destini her gedā
   Virür şāḫda her **çubuḳ** bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [çubuḳ,]*

çul: *T. is. Kıldan mamul kaba mensucat envaı. Kıldan veya yünden hayvan örtüsü.*

1. Ḳara **çul** geyüp ebr ü ḫıng-ı felek
   Başın açdı aġladı ḫūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 197). [çul,]*

çün: *Nasıl ki.*

1. Dimiş **çün** ol iki şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 29). [çün,]*
2. Ḫudā virmedi cengde **çün** ẓafer
   Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 687). [çün,]*
3. Didi **çün** şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Ser-ā-ser alup oldı īrāna ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 3). [çün,]*
4. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
   Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [çün,]*
5. Ne deñlü ki sağış ḳılalum sipās
   Olur diyü **çün** nā-sipās ola nās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [çün,]*
6. Saña reşk idüp ben de āheng idem
   Terānem ḳıla bezmden **çün** gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [çün,]
7. Semenden tehī oldı **çün** būstān
   Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 59). [çün,]
8. İde ḫˇāceyi **çün** şeker-ḫˇāb mest
   Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 155). [çün,]*
9. İdüp sīnede yir şehe **çün** revān
   Açup bād-bān keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 89). [çün,]*

çün: *Için.*

1. Seḥer çekdi **çün** mihr-i raḫşende tīġ
   Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 39). [çün,]
2. Alup ortaya ḫaymeyi **çün** veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [çün,]*
3. Gelüp yüz be yüz oldı **çün** iki şāh
   Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [çün,]
4. Mülāḳī ola şeş-peri **çün** siper
   Çıḳar her perinden ġażabdan şerer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 639). [çün,]
5. Ura naʿra **çün** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 649). [çün,]*
6. Ḫudāvend-i nām u Ḫudāvend-i hūş
   Beşer ṣūreti sīreti **çün** sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 54). [çün,]*
7. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
   İçer āb **çün** çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [çün,]*
8. Ki feth itdi **çün** Hindi ṣāḥib-ḳırān
   Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [çün,]*
9. Demin ḫışm ile eyleye **çün** kemān
   Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [çün,]*
10. Olup encümen leşker-i Hind u Sind
    Revān oldılar Çīne **çün** baḥr-i Çīn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 70). [çün,]
11. Nice tīr kim arż olursa siper
    Gice berg-i nīlūferi **çün** iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 640). [çün,]*
12. Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
    Gözedürdi şoḳmaġa oḳ **çün** yılan
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [çün,]

13. Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi **çün** teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [çün,]
14. Ṣanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her dāne **çün** toḫm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [çün,]
15. Geçüp eyledüm Hinde **çün** ihtimām
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [çün,]
16. Ḳoyup anı **çün** eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [çün,]*
17. Yine muṭribā al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı **çün** bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 386). [çün,]
18. Dili yoḳ-durur söyleye **çün** mezār
Berāber olur bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 229). [çün,]*
19. Didi vaṣla mānīʿ-dürür **çün** ʿilāc
Baña dā devādur gerekmez mizāc
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 157). [çün,]

çün: *Çünkü, nedeniyle.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
Geçer ʿömr **çün** ḫōş görelüm demi
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [çün,]
2. Elinde dıraḫşende **çün** berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 197). [çün,]*
3. Nuḫust evvelā ṭāliʿa **çün** ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [çün,]*
4. İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden elbet daḫı **çün** elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [çün,]
5. Saʿādetlü oldur ki **çün** ola Dey
Yanında nigār ola destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 1). [çün,]*
6. Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı **çün** kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [çün,]
7. Bilür **çün** yoluna virür cümle cān
Ḳatı şād olur şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 193). [çün,]*
8. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş **çün** gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 330). [çün,]*
9. Didi şeh beni **çün** sen itdüñ ḳabūl
Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 539). [çün,]*
10. Niḳābını ḳaldırdı **çün** kām-yāb
Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [çün,]*
11. Şehā itme muḳbiller ile sitīz
Sitīzüñ olur āḫırı **çün** gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 402). [çün,]*
12. Peyām-ber ḫaber-ber ola **çün** baña
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 693). [çün,]*
13. Urur naʿra **çün** kūs-ı rūyīne-kās
Düşer heybetinden sipāha hirās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 817). [çün,]*
14. Ḫavāle ider Berhemen **çün** sinān
Sinānın urur remḥ ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 993). [çün,]*
15. Ele aldı şeş pehlū-yı heft-cūş
Urup naʿra **çün** ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1042). [çün,]*
16. Muʿīn oldı **çün** baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 209). [çün,]*
17. Ḳoyup Hindi **çün** eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [çün,]*
18. Süvār oldı **çün** gāv-serāsīme şāh
Görüp anı bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 283). [çün,]*
19. Bilür devletin zillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer **çün** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [çün,]*
20. Gidüp ādemī **çün** ḳalur nīk-nām
Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [çün,]
21. Şehā müsteʿār oldı **çün** bu libās
Çıḳar sen çıḳarmadın anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 209). [çün,]*
22. Yiter günde **çün** kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [çün,]*
23. Çün olmaya tedrīc ile pāy-gāh
Olur cümle rencīde senden sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 51). [çün,]
24. Tüvānā idi līk **çün** nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [çün,]*
25. Çün ol tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 97). [çün,]
26. Ṣadef līk **çün** ḥāṣıl eyleye dür
Anuñ ḫāli elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 313). [çün,]*
27. Çün ol ḫalḳa Ḫaḳdan irişdi meded
Yapar fitne bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 107). [çün,]*
28. Behiştī olur **çün** beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 165). [çün,]*
29. Degül mülk ü manṣıb **çün** iy şehriyār
Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 51). [çün,]*
30. Ziyāde seven bekler üç gün mezār
Çün üç gün geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 226). [çün,]
31. Söze baḳ gözetme ḫudūs u ḳadem
Degül muʿteber **çün** vücūd u ʿadem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 70). [çün,]

çün: *Olduğunda.*

1. Yapub bir bināyı ide **çün** tamām
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [çün,]*
2. İrişdi Demür Ṭaġ'a **çün** zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [çün,]*
3. Giderken kişi sīnesin **çün** siper
   İrüp tīġ-ı āfet olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 5). [çün,]*
4. Güher-dār iken **çün** dıraḫşende tīġ
   Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [çün,]*
5. Dimiş bülbül-i gence ol rāst-güy
   İki leşker oldı ki **çün** rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [çün,]*
6. İde çeşme-i ḥuşka **çün** iltifāt
   Aḳıdur ṣu yirine Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 13). [çün,]*
7. Ki **çün** şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
   Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [çün,]*
8. Ne deñlü ki bendem iderse günāh
   Helāk itmezem **çün** ola ʿöẕr-ḫᵛāh
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 276). [çün,]
9. Zemistān irüp **çün** ola tīre māh
   İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 21). [çün,]*
10. İde tīr-keşin bād **çün** kim güşād
    İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 35). [çün,]*
11. Düşe **çün** sarāyına bir ince tār
    Olur az zamān geçmedin zift-i mār
    (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [çün,]
12. Varup şāha **çün** kim mülāḳī olur
    Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [çün,]
13. Şikārı görüp **çün** olalar revān
    Ḫalāṣ olmaz olursa şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 125). [çün,]*
14. Sürer ol ḳış anda ṣafā şehriyār
    Geçüp ḳış gelür **çün** yaḳīn nev-bahār
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 196). [çün,]
15. Ki **çün** kim bahār oldı ṣāḥib-ḳırān
    Selāṭīn ile oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 55). [çün,]*
16. Tüvānā ʿadū **çün** ola nā-tuvān
    Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1119). [çün,]*
17. Kerem ḳıl çü ḳadr-i ʿadū ola pest
    Olur ḫaşm-ı efgende **çün** zīr-i dest
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1122). [çün,]
18. Geçüp **çün** temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
    Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [çün,]
19. Müşerref olup şāh ile ol diyār
    Zemistān iken oldı ol **çün** bahār
    (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [çün,]
20. İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
    Her iş rāstdur **çün** ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 218). [çün,]*
21. Dimāġa gide **çün** ider çoḳ żarar
    Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [çün,]*
22. Sürūr ile **çün** ṭaşra çıḳdı ṭabīb
    Didi aña şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [çün,]*
23. Şeh olan kimesne ide **çün** hüner
    Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 173). [çün,]*
24. İki ḫaşm olmaya **çün** rū-be-rū
    İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 75). [çün,]*
25. Ki **çün** şehr-i meşhūra ire ḫaşem
    İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 285). [çün,]*
26. Yürür baḫrde **çün** felekde hilāl
    İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [çün,]*
27. Şehüñ geldiginden **çün** alur ḫaber
    Sipāhını cümle müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 95). [çün,]*
28. Seḥerden durup vehm ile şehriyār
    Geyüp ālet-i ḥarb olur **çün** süvār
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 240). [çün,]
29. Görür şāh kim **çün** ola gāh-ı şām
    Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [çün,]*

<u>çün:</u> *Mâdem.*

1. Mücerrib **çün** olmaya iy şeh ṭabīb
   Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [çün,]*

<u>çün:</u> *Çünkü, zira.*

1. Tamām oldı **çün** meymene meysere
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 113). [çün,]*
2. Tehī-dest **çün** bīde lerzān olur
   Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 43). [çün,]*
3. Çün ol gelmedi ben varayum aña
   Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 131). [çün,]
4. Çün almayavuz tāze tāze diyār
   Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [çün,]*
5. Döge sīne **çün** sitem-dīdegān
   Nice taḫt-ı şāhī yıḳar āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 185). [çün,]*
6. Şehā **çün** gele mülkiñe bir ġarīb
   Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 35). [çün,]*
7. Meh-i nev gibi ṭoġdı **çün** ol ḳamer
   Münevver olur cümle baḫr ile ber
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 303). [çün,]
8. Ki **çün** ol cihān-gīr-i gītī-neverd
   İdüp devr arżı çeküp germ ü serd
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 11). [çün,]

9. Girer ẓulmete **çün** seḥāba ḳamer
Düşer ḳaʿr-ı deryāya hem-çün güher
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 145). [çün,]
10. Olur şîşeye **çün** bu sırr-ı ʿacîb
Bilür şāha ol ṣu degildür naṣîb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 243). [çün,]*

<u>çün:</u> *Ne vakit ki; -ında/inde; -ınca/-ince.*

1. Bu evṣāfı işitdi **çün** ser-firāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 557). [çün,]*
2. Ṣabā **çün** ola ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna virür ʿıṭr **çün** zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 45). [çün,]*
3. Alam ḫışm ile **çün** ele tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [çün,]*
4. Göre **çün** şikārını ṣaḥrāda şīr
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 375). [çün,]*
5. Göre ġāv-ı deştīyi **çün** ejdehā
Deminden bula mı ḳaçuban rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 379). [çün,]*
6. Göre bebr **çün** kendü naḫçīrini
Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [çün,]*
7. İde pīl **çün** yād-ı Hindūstān
Ne fāyide urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 383). [çün,]*
8. Dilāverlerüm **çün** olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ yir ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 505). [çün,]*
9. Bilürsin ki **çün** ol ura gürze dest
Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [çün,]*
10. Duʿāsını **çün** ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḫażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 573). [çün,]*
11. Sinān ile bulmadılar **çün** ẓafer
Ele aldı şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 905). [çün,]*
12. Ele **çün** alam gürz-i ser-kūb ben
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1045). [çün,]*
13. Anup **çün** ṭoḳundı başına siper
Ser-i ser-firāzı iki şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1063). [çün,]*
14. Niçe şāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine zemzeme **çün** hezār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [çün,]*
15. Yaḳīn ḳıldı **çün** düşmene şehriyār
Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 253). [çün,]*
16. Namāzın niyāzın **çün** itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 277). [çün,]*
17. Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
Yüzi **çün** baḳam çeşmi mānend-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 376). [çün,]*
18. Dürüldi ki **çün** serverüñ defteri
Müfīd olmadı aña māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 443). [çün,]*
19. Melek **çün** kelāmını itdi tamām
Didi iy Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 59). [çün,]*
20. Gelürler o cūya ola **çün** bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [çün,]*
21. Ura cevher-i çeşmine **çün** kilīd
Güher dürci ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 157). [çün,]*
22. Geçüp taḫta oturdı **çün** ol cuvān
İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [çün,]*
23. Kelāmını Bānū **çün** itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 175). [çün,]*
24. Çıḳup ol daḫı eyledi **çün** naẓar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 321). [çün,]*
25. Ġurūb ide **çün** çeşmde āfitāb
Düşer tābişinden günüñ ṣuya tāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 95). [çün,]*
26. Gelüp **çün** melek virdi şāha selām
İder şāh-ı ʿālem daḫı iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 117). [çün,]*
27. Tamām itdi ṣandūḳı **çün** üstād
Girer keştiye vāriş-i Key-ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 87). [çün,]*
28. Geçer ol beyābānı **çün** şehriyār
Bulur bir şerīf ü muʿaẓẓam diyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 13). [çün,]*
29. Gelüp bir yire **çün** ola içtimāʿ
İder biri birine ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 37). [çün,]*
30. Çün olduñ bu sinde iñen mū-sepīd
Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 175). [çün,]*
31. Döküldi **çün** ol kandan laʿl-i nāb
Zebūn oldı ḳalmadı cisminde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 173). [çün,]*

<u>çün:</u> *Gibi.*

1. Yüridi **çün** ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 119). [çün,]*
2. Olur cāy-ı meydān **çün** kān-ı laʿl
Başar mühr aña cā-be-cā mīḫ-i naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 281). [çün,]*
3. Gezerdi ḫurūşān **çün** pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 387). [çün,]*
4. Bir elinde şemşīr -i āteş-feşān
Birinde siper çarḫı **çün** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 390). [çün,]*
5. Tuġulġa yatur cā-be-cā **çün** nücūm
Virür tāb günden gicede çü mūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 451). [çün,]*
6. Görürler yine cūş ḳıldı Furāt
Sipeh dutdı yir yüzini **çün** nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 524). [çün,]*

7. Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı **çün** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [çün,]*
8. Burūcında s̱ābit ḳamu **çün** nücūm
Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 781). [çün,]
9. Gidüp rūḥ **çün** kim ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [çün,]*
10. Bulamaz zebūn olıcak **çün** ḥiṣār
ʿAdūnuñ elinde olur ḫ̬ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 59). [çün,]*
11. Geyer bir münaḳḳaş zirih **çün** bahār
Biner eblaḳ-ı çüst **çün** rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [çün,]*
12. Geyer bir münaḳḳaş zirih **çün** bahār
Biner eblaḳ-ı çüst **çün** rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 178). [çün,]*
13. Aṣābiʿler olmış idi **çün** ḳaṣā
İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [çün,]*
14. Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı **çün** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [çün,]*
15. Murādında **çün** Ḫıżrdur reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 57). [çün,]
16. Mübārek eline ala **çün** ḳalem
Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [çün,]
17. Bu bāl ü bu ḫāl ile ben **çün** meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [çün,]
18. Çekāvek ṣadāsı **çün** ola bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 107). [çün,]*
19. Ṣafā-baḫşdur ṣuffası **çün** behişt
Ser-ā-ser bināsı zer ü sīm ḫışt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 155). [çün,]*
20. Çekilmiş idi naḫl **çün** ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [çün,]
21. Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre ola **çün** güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [çün,]*
22. Düşer **çün** Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār
Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [çün,]
23. Olur ḫalḳa **çün** mār yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [çün,]
24. Perīler görüp ola ḫayrān u zār
Ṭayanup cidāra ḳala **çün** nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 8). [çün,]*
25. Ḫuṣūṣā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür z̤ihni **çün** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [çün,]*
26. Ne deñlü ki var ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi **çün** behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 6). [çün,]*
27. İdüp ḳaddini ḫam gehī **çün** hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [çün,]*
28. Çıḳarlar semāya gehī **çün** ʿuḳāb
İnerler yire gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 231). [çün,]*
29. Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan **çün** sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 260). [çün,]
30. Ṣabā **çün** ola ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna virür ʿıṭr **çün** zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 46). [çün,]*
31. İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi **çün** giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [çün,]*
32. Nice esb **çün** ebr-i gerdūn-gerd
Çü bād-ı ṣabā kūh u ṣaḥrā-neverd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 663). [çün,]
33. Alāy oluban ol girān-ser çeri
Durur ḳarşu **çün** Sedd-i İskenderī
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 684). [çün,]
34. Durur ṣafda **çün** Rüstem-i dāstān
Elinde felek-kūb-i gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 763). [çün,]*
35. İde mevc **çün** tīġ-ı zehr āb-gūn
Olurdı revān seyl olup cūy-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 809). [çün,]
36. Eger müştümi görse diyü sepīd
Ola bīmden beñzi **çün** şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1058). [çün,]*
37. Sikender olur mest **çün** ejdehā
ʿAdūya ʿinānını eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1101). [çün,]*
38. O ḫūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler şehüñ bezmini **çün** behişt
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [çün,]
39. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü ġonca lebi **çün** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [çün,]*
40. Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında beñ **çün** Peren
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [çün,]
41. Meşāma idi ṣanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr **çün** müşg-i ter
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [çün,]
42. ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña **çün** gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [çün,]
43. Alāyı düzüp şāh-ı leşker-şiken
ʿAdūya hücūm itdi **çün** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 290). [çün,]*
44. Geçer girdden düşmene **çün** ḫunāḳ
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna firāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [çün,]
45. İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
Görinür ʿadūya velī **çün** hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [çün,]*
46. Cebīninde var şāḫī **çün** gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [çün,]
47. Dişi seyrek aġzı büyük başı den
Mehābetde **çün** ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [çün,]*
48. Feşāfeş idüp **çün** perī-murġ-ı tīr
Tireng-i kemāndan ider vehm şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 529). [çün,]

49. Olup ḫūn-ı insān u espe ġarīḳ
Tekāverler olmış idi **çün** ʿaḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 532). [çün,]*
50. Güneş oldı **çün** şemʿ efrūḫte
Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [çün,]*
51. Olur rūz **çün** ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 53). [çün,]*
52. Olur nāfede ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iştaḫr **çün** yaḫ lebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 80). [çün,]
53. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
Olurdı pür ābiyle **çün** puḫte nān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [çün,]
54. Ṣafāda ḥalāvetde **çün** selsebīl
Bulur ṣıḥḥat andan içicek ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 105). [çün,]*
55. Yudardı kimi bulsa **çün** ejdehā
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [çün,]*
56. Ṭolu māhī ile ol āb-ı revān
Nice māhi **çün** sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 120). [çün,]*
57. Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile **çün** āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [çün,]
58. Gice gündüz itdüm bu fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ **çün** ceres
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 48). [çün,]
59. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe **çün** sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 338). [çün,]
60. Getürüp ider **çün** ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 153). [çün,]
61. Var iki elinde dıraḫşān güher
Virürdi gicede żıyā **çün** ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 26). [çün,]*
62. Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi başı var her biri **çün** semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 232). [çün,]*
63. Çıḳarlardı evce gehī **çün** hilāl
İnerler gehī ḳaʿra lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 141). [çün,]*
64. Cemāli kemālinde vü her biri
Olur geh nihān geh ʿayān **çün** perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 56). [çün,]
65. Ḳulaḳları her birinüñ **çün** kilim
Gözi teng ü ġāyetde başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 45). [çün,]*
66. Eri cümle dāmād ü zenler ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu **çün** dücāc ü ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 36). [çün,]
67. Ḳamu ādemī-ḫōreler **çün** peleng
Dedi ejdehā ḫōr-i elmās çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 27). [çün,]*
68. Bulur Ḫıżr bir çeşme **çün** āfitāb
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 207). [çün,]
69. Münīr idi **çün** çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında tāze hemīşe giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 217). [çün,]*
70. Cihān oldı **çün** cāy-ı geşt ü direv
Ne ise kühen oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 89). [çün,]*

çün: *Madem ki.*

1. Beni **çün** Ḫudā itdi şāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem ḳudretümi ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 155). [çün,]
2. Süleymānlıġı gördi Ḫaḳ **çün** revā
Gerek olasın ʿāleme pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 135). [çün,]*
3. Ḫakīmāne iç **çün** içersen ṣarāb
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [çün,]*
4. Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu devleti **çün** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamındadır.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 59). [çün,]
2. İder şāḫ-ı ḳurb üzre **çün** āşiyān
Aradan gider perde-i cism ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 119). [çün,]

çün: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 47). [çün,]*
2. İrer maḳṣada tīz **çün** raḫş-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 51). [çün,]

çün: *"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.*

1. Semā perdesinden **çün** itdi güẕer
Cemālinden alur ḳamer nūr u fer
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 71). [çün,]
2. Alup behre Behrām **çün** buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 85). [çün,]
3. Olur mündefiʿ āfet-i intiẕār
Cemālini **çün** ʿarż ḳıldı nigār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 138). [çün,]*
4. Bulup ġuṣṣadan nabż **çün** dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 9). [çün,]

çün: *"Çünkü" bağlac, bu yüzden anlamında.*

1. Virüp Müşterī cānı **çün** Müşterī
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 89). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında edat.*

1. Ṣadāḳatde **çün** ṣubḥ-ı ṣıddīḳdur
   Dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 3). [çün,]*

çün ki: *Ne zaman ki.*

1. Ola **çün ki** ol sürʿatiyle revān
   Ṣabā mevcine irmez idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 107). [çün ki,]*

çün kim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Muʿīn oldı **çün kim** bize Kird-gār
   ʿAdū bī-ʿaded olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 691). [çün kim,]*
2. Durur her biri hem-çün āhen-cidār
   Dutup yirlü yirine **çün kim** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 720). [çün kim,]*

çünki: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Dehānına māruñ gire **çünki** müşt
   Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [çünki,]*
2. Gelüp elçi keşf eyledi **çünki** rāz
   Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [çünki,]*
3. ʿİnān süst idüp eyleye **çünki** nāz
   Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [çünki,]*
4. Yaḳar **çünki** pervāne-i sūz u tāb
   Ne fāyide virürse şemʿ aña tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 193). [çünki,]*

çünki: *Çünkü, zira.*

1. Saʿādet bize olmadı **çünki** yār
   Müdārāyı ḳılmaḳ gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 695). [çünki,]*
2. Ḫiṣār-ı beden **çünki** vīrān olur
   Melāẕı gider rūḥ ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 57). [çünki,]*
3. Gire **çünki** bir revzeneden sinān
   Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 235). [çünki,]*
4. Velī **çünki** var ḫıdmetinde şeref
   Ümīdüm bu olmaya saʿyüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 79). [çünki,]*
5. Velī **çünki** dil-dār ola naġme-ger
   Kişiye muġannī vü sāḳī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 9). [çünki,]*
6. Çeküp tīġ ider **çünki** Dey türk-tāz
   İder āteşi caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [çünki,]*
7. Yiyüp içmeden oldılar **çünki** sīr
   Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [çünki,]*
8. Açup aġzını göstere **çünki** tāb
   Ṣanurlar cehennemden açıldı bāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 159). [çünki,]*
9. Geçer boynuna **çünki** şīrüñ kemend
   Olur muḥkem anuñ gulūsında bend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 167). [çünki,]*
10. Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
    Virem mūmiyā **çünki** işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [çünki,]*
11. Göre **çünki** şāhīn şikārın şehā
    Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [çünki,]*
12. Ġażanfer göre **çünki** ṣaḥrāda gūr
    Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [çünki,]*
13. Ala ḳavs ele **çünki** ḫayl-i Tatar
    Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [çünki,]*
14. İṭāʿat ide **çünki** bir şāha şāh
    Küleh geymeden yegdür aña külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 449). [çünki,]*
15. .....iy pehlevān
    İlimez daḥı **çünki** ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [çünki,]*
16. Ele ben alam **çünki** ḫışm ile tīġ
    İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [çünki,]*
17. Çekem **çünki** ben deşne-i tāb-dār
    Geyer idi ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1053). [çünki,]*
18. Ṣalam **çünki** Gerşāsb-ı gurde kemend
    Yanumca demān ola hem-çün semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1055). [çünki,]*
19. Ola **çünki** şāh-ı zebūn ʿöẕr-ḫˇāh
    İde dāmen-i luṭfı setr-i günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1113). [çünki,]*
20. Dimiş ḳıṣṣa-perdāz u efsāne-sāz
    Muẕaffer olur **çünki** ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 32). [çünki,]*
21. Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
    Müselmān olurlar olur **çünki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 78). [çünki,]*

22. Yinildi niʿam oldılar **çünki** sīr
Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [çünki,]*
23. Yine añdı Rūmı şeh-i encümen
Żarūrī-dürür **çünki** ḥubb-ı vaṭan
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 84). [çünki,]
24. Selāṭīn ala **çünki** pedrūd ider
Sirişk ile deşti ḳamu rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 151). [çünki,]*
25. Ele **çünki** ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [çünki,]
26. Eḳānīmedir **çünki** bunlar Ḫudā
Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 245). [çünki,]*
27. Şehīd olana **çünki** olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [çünki,]*
28. Girer **çünki** meydāna ol pīl-ten
Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [çünki,]*
29. Olur **çünki** düşmen işinden ḫalāṣ
İder bezm-i ḫālī gelürler ḫavāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 601). [çünki,]*
30. Ḳaça sāyeye **çünki** merdüm demān
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [çünki,]*
31. Ola **çünki** maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 179). [çünki,]*
32. Ṣorar ẕerre ẕerre saña **çünki** Ḫaḳ
Cevābını ezberle hem-çün sebaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 207). [çünki,]
33. Olur **çünki** dervīşe muḥtāc şāh
Ḫudā-dōstdan al duʿā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 93). [çünki,]*
34. Ola **çünki** ber-geşte ferḫunde-baḫt
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 143). [çünki,]*
35. Ḳalur ʿāḳıbet **çünki** bīgāneye
Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 233). [çünki,]*
36. İre **çünki** āyīneye inkisār
Olur ol görinen ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 239). [çünki,]*
37. Bunı dimege **çünki** açdı dehān
İner āsumāndan zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 311). [çünki,]*
38. Aña rūḥ dir **çünki** iy şeh ḥekīm
İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [çünki,]*
39. Ne deñlü ki ben eyler isem devā
Müfīd olmadı **çünki** yoḳ iḫtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 30). [çünki,]*
40. Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür **çünki** her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 140). [çünki,]*
41. Ḳo nādānı nādān vehhām ider
İde **çünki** vehhām bed-nām ider
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [çünki,]
42. İder **çünki** redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl olan niçün ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 207). [çünki,]*
43. Diger-gün ola **çünki** iy şeh ḫışāl
ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [çünki,]
44. Ṣaḳın **çünki** Ḳāḍı ola Kird-gār
Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 57). [çünki,]*
45. Gire **çünki** bir kīseye iki dest
Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [çünki,]*
46. Virür **çünki** saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ olursa ʿadū baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 249). [çünki,]
47. Ola **çünki** rencīde ḫalḳ-ı cihān
Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 19). [çünki,]*
48. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
Gerek **çünki** ʿāḳil ola iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 24). [çünki,]*
49. Bile **çünki** bī-ḳadr idügün ʿavām
Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 27). [çünki,]
50. Ola **çünki** sedd-i ramaḳ iy ʿazīz
Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 77). [çünki,]*
51. Gelür **çünki** Ḳaydāfeye Ḳandarūş
Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 267). [çünki,]
52. Muʿīni ola ʿabdinüñ **çünki** Rab
Meyāncı gerekmez arada sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 249). [çünki,]*
53. İkilik gidüp **çünki** vaḥdet ola
Ara yirde hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 253). [çünki,]*
54. Gelür ol yire kim var idi ḫaṭar
Vara **çünki** keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 324). [çünki,]*
55. Seḥer **çünki** ṭāliʿ ola āfitāb
Olur tābı ile anuñ germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 383). [çünki,]*
56. Güneş **çünki** eflāke ide ʿurūc
İderler ḳamu ġāralardan ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 397). [çünki,]*
57. İder anlara **çünki** ẓulmet ʿaẕāb
Gidüp ġıll u ġış oldılar sīm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 421). [çünki,]
58. Odur ʿaḳl kim rūḥa hem-rāh ola
Olur nefs-i dūn **çünki** güm-rāh ola
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 24). [çünki,]
59. İder **çünki** pervāne şemʿa ziyān
Ziyānını aşşı bil anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 27). [çünki,]*

60. Naṣībüñ degül **çünki** çekme belā
Rücūʿ eyle aṣluña iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 253). [çünki,]*
61. Gerek şāh olsun gerekse gedā
Müsāvī olur **çünki** ṭopraġ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 38). [çünki,]*
62. Gidüp sen gele **çünki** bir ked-ḫudā
Żarūrī gide ol da ol ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 45). [çünki,]*
63. Yapup **çünki** bir ḳaṣrı maʿmūr ider
Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 57). [çünki,]*
64. Yazup **çünki** bir naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 59). [çünki,]*
65. Ṣafīrini çala ḳurup **çünki** dām
İder niçe şeh-bāzı ṣayyād dām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 115). [çünki,]*
66. Gelür gūşına **çünki** bang-ı raḥīl
Żarūrī olur şāh-ı ʿālem alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 137). [çünki,]*
67. Geçüp **çünki** bir yaşda ṭutmaz ḳarār
Bu tāc-ı keyānīye ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 231). [çünki,]*

çünki: *-ınca, -ince.*

1. Gelüp **çünki** Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [çünki,]*
2. Seḥer **çünki** ḳaldırdı yüzden niḳāb
ʿAyān oldı āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 93). [çünki,]*
3. İki yañadan bindi **çünki** sipāh
Yine ṭoldı tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 97). [çünki,]*
4. Yemekler yinüp **çünki** oldı tamām
Ṣunar sāġarı sāḳī hażm-ı ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 85). [çünki,]*
5. Ṣala **çünki** dünbālini vaḳtehā
Ṣanurdı görenler anı ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 161). [çünki,]*
6. Ese **çünki** bāġ içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 29). [çünki,]*
7. Yine çalmaġa ḳaldırur **çünki** dest
Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [çünki,]*
8. Götürür anı **çünki** ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden añа şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 27). [çünki,]*
9. Yazup nāmeyi **çünki** itdi tamām
Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 103). [çünki,]*
10. Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür imtilā **çünki** ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [çünki,]*
11. Gelür **çünki** İskenderiyyeye şāh
Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 133). [çünki,]*
12. Ki anı ide **çünki** mücrim ṭavāf
Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 165). [çünki,]*
13. Dimiş **çünki** deryāya irişdi şāh
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 7). [çünki,]*
14. Cezāyir işi **çünki** oldı tamām
Varur Tūnusa Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 89). [çünki,]*
15. Urur yire bir göze olsa tamām
Urur senge pür mey ola **çünki** cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 66). [çünki,]*
16. Vaṣiyyetlerin **çünki** itdi tamām
Żaʿīf oldı ġāyetde ol nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 169). [çünki,]*

çünki: *Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam **çünki** ben
Cihān ḫalḳı olsa ne ġam encümen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 303). [çünki,]*
2. Dürüp süfre-i itdiler **çünki** çīn
Sipās itdi Allāha şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 493). [çünki,]*
3. Çekem **çünki** ben leşker-i bī-kerān
Duramaz baña Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 429). [çünki,]*
4. Ola şāh olan **çünki** ṣāliḥ-nihād
İder ḫalḳ-ı ʿālem aña inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 217). [çünki,]*
5. Ḳalur **çünki** tenhā ikisi hemīn
Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [çünki,]*
6. İnüp **çünki** her pāresin bir ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 37). [çünki,]*
7. Düşüp **çünki** ol çeşme ola revān
İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [çünki,]*

çünki: *Şundan dolayı, şu sebepten.*

1. Aça ḫışm ile **çünki** ʿuḳāb per
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [çünki,]*
2. Ḫıṭāya varup eyledüm **çünki** ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 213). [çünki,]*

çünki: *"Çünkü" bağlacı.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet **çünki** ḫāk içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 86). [çünki,]*
2. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī laġv olur **çünki** olmaya būd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 40). [çünki,]
3. Rikābı olup **çünki** dutdı rikāb
   Süvār oldı ol ġayret-i āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 57). [çünki,]*
4. Cihetden ider **çünki** ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 109). [çünki,]
5. Tamām itdi Miʿrāc **çünki** Rasūl
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 141). [çünki,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Hidāyet ider aña **çünkim** İlāh
   İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 461). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Hidāyet ider aña **çünkim** İlāh
   İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 461). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Sitiz eyle **çünkim** çeke tīġ-ı tīz
   Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 67). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Sitiz eyle **çünkim** çeke tīġ-ı tīz
   Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 67). [çünkim,]*

çünkim: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

1. İṭāʿat idüp oldı **çünkim** ʿabīd
   Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 205). [çünkim,]*

çünkim: *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

1. İṭāʿat idüp oldı **çünkim** ʿabīd
   Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 205). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Yatup o gice itdi ārām şāh
   Seḥer irdi **çünkim** ʿayān oldı rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 258). [çünkim,]

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Yatup o gice itdi ārām şāh
   Seḥer irdi **çünkim** ʿayān oldı rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 258). [çünkim,]

çünkim: *-ınca, -ince.*

1. Geçüp nev-bahār irdi **çünkim** temūz
   Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [çünkim,]*

çünkim: *-ınca, -ince.*

1. Geçüp nev-bahār irdi **çünkim** temūz
   Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Olur aña her cüzvī **çünkim** suʾāl
   Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 171). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Olur aña her cüzvī **çünkim** suʾāl
   Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 171). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Ḫudāvendden irdi **çünkim** meded
   Gider ʿārıżı yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 73). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Ḫudāvendden irdi **çünkim** meded
   Gider ʿārıżı yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 73). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Şeh olan müdām içe **çünkim** şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Şeh olan müdām içe **çünkim** şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Tutulmaya **çünkim** didügi ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Tutulmaya **çünkim** didügi ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Reʿāyāya ẓulm ide **çünkim** sipāh
Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 153). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Reʿāyāya ẓulm ide **çünkim** sipāh
Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 153). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

çünkim: *-ınca, -ince.*

1. Sipehden göre ẓulm **çünkim** ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar müdām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [çünkim,]*

çünkim: *-ınca, -ince.*

1. Sipehden göre ẓulm **çünkim** ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar müdām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Olur iş bu eşkāl **çünkim** ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Olur iş bu eşkāl **çünkim** ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Açıldı ṣadef gitdi **çünkim** seḥāb
Çıḳar burc-ı ābīden ol āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 291). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Birisi ṭoġurmaya **çünkim** hezār
Muḳarrerdür olmaz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 39). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Ḳalup kürre **çünkim** gide mādiyān
Gezer ẓulmet içinde niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 115). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Görüp çeşmeyi yundı **çünkim** nebī
Nite tāze olup olıdı ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 229). [çünkim,]*

çünkim: *Çünkü, nedeniyle.*

1. Degül taḫt altuñda **çünkim** muḳīm
Muḳarrer ṣanan anı olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 233). [çünkim,]*

çūr: *Sülün.*

1. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāṣıḳ ḥelāl
İçer āb çün **çūr** āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [çūr,]*

çūr: *Sülün.*

1. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
İçer āb çün **çūr** āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [çūr,]*

çüst: *Çabuk, hareketli, çevik.*

1. Murād atına bindürür gāh **çüst**
Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 3). [çüst,]

çüst: *Çabuk davranan, hızlı olan.*

1. Kemīnden çıḳup **çüst** Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 179). [çüst,]*

çüst: *Çabuk; hemen.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya **çüst**
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 60). [cüst,]
2. Çü elmās ile deldi ẕerrini **çüst**
Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [çüst,]*

çüst: *Hemen, çabuk.*

1. Biner gāv-ser raḫşa **çüst** ol esed
Ki ide niçe ḫaṣma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [çüst,]*
2. İdüben tekāver ʿinānını süst
Biri daḫı meydāna ʿazm itdi **çüst**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 874). [çüst,]
3. ..... oldı süst
Yıḳılmadı kendüyi düşürdi **çüst** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [çüst,]*
4. Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider anı **çüst** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 60). [çüst,]*

çüst eyleyüp: *Aramak, araştırmak.*

1. Ġażanfer-i gūr eyleyüp dutdı çüst
Yire eyledi anı şāh oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 937). [çüst eyleyüp, -yüp]*

çüst idüp: *Hızlı hareket etmek.*

1. Rikābı girān u licāmını süst
İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [çüst idüp, -üp]*

çüst oldı: *Çabuk, hızlı olmak.*

1. Çü daʿvet içün oldı meʾmūr çüst
İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 91). [çüst oldı, -dı]*

dād: *Adalet.*

1. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde farḳ
Ṭola ʿadl ü **dādumla** iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 302). [dādumla, -um, -la]

dād: *Sızlanma, şikayet.*

1. Virem ʿadl ile **dāda** şöyle revāc
Ki şemʿ ile şarşar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [dāda, -a]*

dād: *Sızlanma, şikayet.*

1. Diler kim varup Rūma ide şalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü **dāda** şalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [dāda, -a]*

dād itmiş: *Dürüst ve adaletli olmak, haksızlık yapmamak.*

1. Cihān-āferīne hezārān sipās
Saña ʿadl ile **dād itmiş** esās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 176). [dād itmiş, -miş]*

dād ḳıl: *Acımak, esirgemek.*

1. Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [dād ḳıl,]*

dad-ger: *Allah.*

1. Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
Viriser bize nuṣret ol **dād-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [dād-ger,]*

dād-ger olam: *Adaletli olmak.*

1. Gelür sīm yine devlet ile eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 114). [dād-ger olam, -am]*

dāġ: *Yara.*

1. Yanar mihr mihriyle hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde firāḳıyla **dāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 156). [dāġ,]*

dāġ: *(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine **dāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 106). [dāġ,]*

dagıl: *Dağılmak, ortalığın sakinleşmesi.*

1. Dağılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 325). [dagılur, -ur]*

dahı: *T. e. Hem, kezâlik, de.*

1. Daḫı çarḫ vażʿında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 57). [daḫı,]*
2. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 110). [daḫı,]*
3. Muhanṭās **daḫı** çeküp tīġ-ı tīz
Ḳopardı ʿadū başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 293). [daḫı,]*
4. Didi **daḫı** Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 821). [daḫı,]*
5. Getürdüp iki sīn **daḫı** ḫˇōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 483). [daḫı,]*
6. Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam **daḫı** eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [daḫı,]*
7. Gören nāmeyi oldı ġāyetde şād
Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 344). [daḫı,]*
8. Hemīn sāḳī vü muṭrib ü yār ola
Daḫı ṣāḥib-i ʿayş ile çār ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 8). [daḫı,]*
9. Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem **daḫı** lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 42). [daḫı,]*
10. Biri **daḫı** bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 549). [daḫı,]*
11. Göre ben ḳulın **daḫı** ṣāḥib-ḳırān
Öñinde nice oynayam baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 83). [daḫı,]*
12. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda **daḫı** ne var *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [daḫı,]*
13. Çeküp ben **daḫı** leşker-i evliyā
Olayum ṣavaşda saña pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 583). [daḫı,]*
14. Çeküp **daḫı** ṭoldurmadan ol kemān
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [daḫı,]*

15. Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi **daḫı** ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 902). [daḫı,]*
16. İdüp ikisi **daḫı** biñ dürlü lāf
Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [daḫı,]*
17. Getürdi çü gül būstāndan serīr
Görüp oldı bülbül **daḫı** güşe-gīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 56). [daḫı,]
18. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 354). [daḫı,]*
19. Ṭaġıtmadı ʿaḳlını ol ser-firāz
Daḫı ḳılmadı ölmeden iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 196). [daḫı,]*
20. Daḫı görmemişlerdi tīr ü kemān
Silāḥ ü seleb tīġ ü gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 69). [daḫı,]*
21. İde günde yüz biñ nehengi ġıdā
Daḫı sīr olmaz ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 234). [daḫı,]*
22. Ġıdāmuz hemīn ḫūtdur Ḫusrevā
Daḫı bilmezüz andan artuḳ ġıdā
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 390). [daḫı,]
23. Durup anda bir ay **daḫı** pādişāh
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 425). [daḫı,]
24. Çü kimse ile eylemezler cidāl
Kimesne **daḫı** eylemez pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 60). [daḫı,]
25. Olur köhne elbet **daḫı** nev olan
Yeñidür hemīşe bu köhne cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 87). [daḫı,]*
26. Ḳoma ʿilm ü aʿmāli elden ṣaḳın
Saña ḳalıcaḳ **daḫı** oldur hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 238). [daḫı,]*
27. Buña münkir olan degüldür beşer
Behīmedür ol belki **daḫı** beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 84). [daḫı,]*

dahı: *Hem, kezâlik, de.*

1. Şehe gönderür **daḫı** çoḳ armaġan
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [daḫı,]*
2. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde **daḫı** ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 108). [daḫı,]*
3. Eger ʿizzet idüp olur ise rām
Ḳılayum aña ben **daḫı** iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 134). [daḫı,]*
4. Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn
Nebīmüz **daḫı** birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [daḫı,]*
5. N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña **daḫı** çoḳ bende fermān-peẕīr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [daḫı,]
6. O devrden birisi **daḫı** cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 543). [daḫı,]
7. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
Ḳuşūrum **daḫı** çoḳ velī ẕākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [daḫı,]*
8. Virür beglere şāh **daḫı** çoḳ selām
İder luṭf u ikrām ile iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 681). [daḫı,]*
9. İdüben tekāver ʿinānını süst
Biri **daḫı** meydāna ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 874). [daḫı,]
10. .....iy pehlevān
İlimez **daḫı** çünki ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [daḫı,]*
11. Kime kīne ḳılsa idi ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1104). [daḫı,]*
12. Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1108). [daḫı,]*
13. Yanınca şehüñ pādişehler hemān
Daḫı feylesūfān-ı dānişverān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 134). [daḫı,]*
14. Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 149). [daḫı,]*
15. Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
Olur bu maraż bende **daḫı** yeter
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 270). [daḫı,]
16. Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
Baña āḫıret ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 119). [daḫı,]*
17. Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür **daḫı** keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 14). [daḫı,]*
18. Kimüñ kim refīḳi Belīnās ola
Enīsi **daḫı** Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 24). [daḫı,]*
19. İdüp ḳaʿr-ı deryāya **daḫı** heves
Didi ṣu yüzinde niçe yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 105). [daḫı,]*
20. Gelüp çün melek virdi şāha selām
İder şāh-ı ʿālem **daḫı** iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 118). [daḫı,]*
21. İderler **daḫı** çoḳ behāyim helāk
Necisden iderler bu iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 67). [daḫı,]*
22. Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu hemīn
Daḫı kār bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 114). [daḫı,]*
23. Ne çāre velīkin olan kec naẓar
Kelām-ı ḳadīme **daḫı** ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 80). [daḫı,]*

dahı: *De, bir de.*

1. İdelüm bu defʿa **daḫı** ihtimām
Ya anlar tamām ola ya biz tamām

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [daḫı,]

2. Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
   Arada **daḫı** olmasun kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [daḫı,]*
3. İdüp cemʿ bir **daḫı** cenge sipāh
   Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 865). [daḫı,]*
4. Biri **daḫı** anı elinden alur
   Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [daḫı,]*
5. Birisi **daḫı** urdı bir zaḫm-ı tīġ
   Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 331). [daḫı,]*
6. Daḫı bir murādum bu iy pādişāh
   Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [daḫı,]*
7. Yed'olanını dime zinhār az
   Ki **daḫı** ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 74). [daḫı,]*
8. Ṣovuḳdan **daḫı** çarḫ oldı kebūd
   Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 77). [daḫı,]*
9. Anuñ **daḫı** gitdi elinden sinān
   Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1001). [daḫı,]*
10. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
    Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [daḫı,]*
11. Birisi **daḫı** geldi ṣaldı semend
    İder Hindī anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 343). [daḫı,]*
12. Olursa **daḫı** Rüstem-i dāstān
    Musaḫḫar idemez yalıñuz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 219). [daḫı,]*
13. Ele aldı Soḳrāṭ **daḫı** bir ḳalem
    Ḥıred-nāme itmek içün ol raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 109). [daḫı,]*
14. Saña ʿizzet eyler çe ger cinn ü nās
    Benüm ʿizzetüm **daḫı** eyle ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 30). [daḫı,]*
15. Ḳula intiḳām itme iy nīk-nām
    Ki eyler saña **daḫı** ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 86). [daḫı,]*
16. Daḫı gördi bir ḫūt ol ser-firāz
    Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 227). [daḫı,]*
17. Ben ol şeh idüm diyemez üstüḫ̱ān
    İnanmaz dise **daḫı** ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 40). [daḫı,]*
18. Neler gördi kevkeb göziyle felek
    Cihāndur neler **daḫı** görse gerek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 82). [daḫı,]*
19. Niẓāmī **daḫı** olsa zinde eger
    Ḥasanoġlı andan olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 23). [daḫı,]*
20. Bu efsāneyi yazdı üç pehlevān
    Üçi **daḫı** devrinde ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 60). [daḫı,]*

daḫı: *Henüz.*

1. Daḫı doymadan ʿāleme iy dirīġ
   Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 431). [daḫı,]*

dahı: *Bile, da/de.*

1. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
   İñen **daḫı** ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 18). [daḫı,]*
2. Ne serdāra kim vurdı ise sinān
   Atından **daḫı** düşmeden virdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 394). [daḫı,]*
3. Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
   Reʿāyā **daḫı** çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 718). [daḫı,]*
4. Diger-gūn olursa **daḫı** bu cihān
   Saña gelmeye benden aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 725). [daḫı,]*
5. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
   Çeriler **daḫı** çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 772). [daḫı,]*
6. Megesden nice kim giderse ḥayāt
   İrür hem-çünān pīle **daḫı** memāt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [daḫı,]*
7. Anı gördi Dārā **daḫı** çekdi tīġ
   Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [daḫı,]*
8. Benüm **daḫı** ḳanumı içdi zamān
   Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [daḫı,]*
9. Daḫı ḫalḳuma itmeyüp intiḳām
   Ḳamusını ḳıl luṭfuñıla ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 475). [daḫı,]*
10. İden kimsene zīr-i deste sitem
    Görür benden elbet **daḫı** çün elem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [daḫı,]*
11. Olur ʿāleminde gedā **daḫı** şāh
    Ḳanāʿat ider virdügine İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 61). [daḫı,]*
12. Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
    Olur ḫarcına kişi **daḫı** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 72). [daḫı,]*
13. Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
    Dirüm anlara **daḫı** naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 72). [daḫı,]*
14. Görürse **daḫı** yeg ala sīm ü zer
    ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 203). [daḫı,]*
15. İdüp ben **daḫı** cemʿ pīl ü sipāh
    Gideyüm nereye buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 335). [daḫı,]*
16. İkisi **daḫı** ṣāḥib-i sikke şāh
    Sürer her biri ṭarf-ı çarḫa külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 463). [daḫı,]*
17. Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
    Ki her biri dil murġın eyler şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 505). [daḫı,]*

18. İden oġluñı Hind mülkine şāh
Saña **daḫı** luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 58). [daḫı,]*
19. Olur dir ise cāhili nā-tamām
Direm anlara **daḫı** naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 218). [daḫı,]*
20. Dimiş **daḫı** iy Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
Saña ḫanlar içinde ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 259). [daḫı,]*
21. Geh olur **daḫı** çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 355). [daḫı,]*
22. Benüm ṣanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı var imiş ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [daḫı,]*
23. Çü bildüm ki şehlüḳde inbāz var
Gerek ṣarf idem ben **daḫı** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 422). [daḫı,]*
24. Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur **daḫı** ammā bu kez uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [daḫı,]*
25. Muhanṭās **daḫı** olup āhenīn
Gelüp öpdi şāhuñ öñinde zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 539). [daḫı,]*
26. İder istimālet aña tāc-dār
Sürūr ile ol **daḫı** olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 542). [daḫı,]*
27. Anuñ **daḫı** ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [daḫı,]*
28. Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa **daḫı** bendeñe ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 266). [daḫı,]*
29. Girer çünki meydāna ol pīl-ten
Çıḳar Rūsdan **daḫı** bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [daḫı,]*
30. Elinde anuñ **daḫı** gürz-i girān
İder ḫamle iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 387). [daḫı,]*
31. Ḳoyup gürzi ele alurlar sinān
Sinān **daḫı** defʿi olur hem-çünān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 392). [daḫı,]*
32. Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
Kimesne **daḫı** urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 454). [daḫı,]*
33. Sürer şeh **daḫı** ġūlla defʿi semend
Ṣalar ẕikr idüp Ḫaḳḳı aña kemend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 491). [daḫı,]*
34. Görüp ḥīle çekdi şehe **daḫı** tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [daḫı,]*
35. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol **daḫı** şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [daḫı,]*
36. ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿAṣāfīri **daḫı** ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 90). [daḫı,]*
37. Daḫı iy cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār
Saña şöyle emr itdi Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 65). [daḫı,]*
38. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol **daḫı** tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [daḫı,]*
39. Dutup aġzı ile üçi **daḫı** berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 293). [daḫı,]*
40. Meşeldür bu söz **daḫı** dirler şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 321). [daḫı,]*
41. Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿilāc
Düşe balġamiyye **daḫı** iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 434). [daḫı,]*
42. Dürüş sen **daḫı** ʿilm-i ṭıbba müdām
Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 95). [daḫı,]*
43. Baña **daḫı** şol ʿizzi virdi İlāh
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [daḫı,]*
44. Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder āhenīn kūh ise **daḫı** pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 188). [daḫı,]*
45. Şikeste osa mīve içün şecer
Ḳaçan vire bir **daḫı** andan şemer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [daḫı,]*
46. ʿAvām eylediyse n'ola şehriyār
İderler birini **daḫı** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 212). [daḫı,]*
47. Bilürsin ki ferzendüm İskenderūs
İşitmiş degül **daḫı** bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 104). [daḫı,]*
48. Hemīn vaẓʿda bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise **daḫı** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [daḫı,]*
49. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
İdem ben **daḫı** tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 214). [daḫı,]*
50. Çıḳup ol **daḫı** eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 321). [daḫı,]*
51. Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
Diledi cenūbı **daḫı** ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 6). [daḫı,]*
52. Murāduñca seyr eyle baḥri şehā
Ki çoḳ baḥrde **daḫı** ḫalḳ-ı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 122). [daḫı,]*
53. Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne ḫod beşer
Olursa **daḫı** tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 382). [daḫı,]*
54. Egerçi ki çoḳ bāġ ile būstān
Velī yoḳ birinde **daḫı** bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 44). [daḫı,]*
55. Üçün **daḫı** yaz ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 167). [daḫı,]*

56. Bilür şeh **daḫı** vaḳt olmış yaḳīn
Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 263). [daḫı,]*
57. Eger ʿömrüñ olursa **daḫı** hezār
Ṣanasın ki ṭutmaduñ aṣlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 123). [daḫı,]*

dahı: *Daha.*

1. İdem bir **daḫı** anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 581). [daḫı,]*
2. Bu defʿa **daḫı** olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [daḫı,]*
3. İderseñ anuñ ile bir **daḫı** ceng
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [daḫı,]*

dahı: *Anlamı kuvvetlendirmek için kullanılan edat.*

1. Ola rāżı Ḫaḳ cümle aṣḥābdan
Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 34). [daḫı,]*

dahı: *Bile, dahi, de/da.*

1. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 130). [daḫı,]*

dahı: *"Bile" anlamında bağlaç.*

1. Felek **daḫı** bencileyin bendedür
Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 59). [daḫı,]*
2. Her işde felek **daḫı** mecbūrdur
İder ol işi k'anda meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 65). [daḫı,]*
3. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
Velī luṭfuña **daḫı** yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 66). [daḫı,]*
4. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
Pür eyler anı **daḫı** sevdā ile *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 92). [daḫı,]*

dahl: *Bir işe müdahale etme, bir işte parmağı olma; etki, tesir.*

1. Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ **daḫli** az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [daḫli, -i]*

dahl: *Bir işe müdahale etme, bir işte parmağı olma; etki, tesir.*

1. Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ **daḫli** az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [daḫli, -i]*

dahl: *Ayıp, kabahat.*

1. Ne deñlü ki **daḫli** olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [daḫli, -i]*

dahl: *Ayıp, kabahat.*

1. Ne deñlü ki **daḫli** olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [daḫli, -i]*

daḳ: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 51). [daḳar, -ar]*

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 51). [daḳar, -ar]*

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [daḳar, -ar]*

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [daḳar, -ar]*

dak: *Takmak, iliştirmek, asmak.*

1. ʿAlem gerdenine **daḳuban** kefen
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [daḳuban, -uban]*

daḳ: *Takmak, iliştirmek, asmak.*

1. ʿAlem gerdenine **daḳuban** kefen
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [daḳuban, -uban]

dak: *Takmak.*

1. Getürdüp iki sīn daḫı ḫ̬ōr u zār
Resenler **daḳup** eyledi zeyn-dār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [daḳup, -up]

dak: *Takmak.*

1. Getürdüp iki sīn daḫı ḫ̬ōr u zār
Resenler **daḳup** eyledi zeyn-dār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [daḳup, -up]

dak: *Takmak:Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek.*

1. Deh-engüşte **daḳmış** deh-engüşterin
Süleymānı her ḫāteminde nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 639). [daḳmış, -mış]*

dak: *Takmak:Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek.*

1. Deh-engüşte **daḳmış** deh-engüşterin
Süleymānı her ḫāteminde nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 639). [daḳmış, -mış]*

dak: *Takmak.*

1. Daḳup laʿlden gūşına gūş-vār
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [daḳup, -up]

daḳ: *Takmak.*

1. Daḳup laʿlden gūşına gūş-vār
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [daḳup, -up]

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Daḳup laʿlden gūşına gūş-vār
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 8). [daḳ,]

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni **daḳar** boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [daḳar, -ar]

dak-: *Takmak.*

1. Daḳup miġferine cihān-pehlevān
İdinür Hümā bālini sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 653). [daḳup, -up]*

dak: *Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.*

1. Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni **daḳar** boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [daḳar, -ar]

dakāyık: *Ince ve anlaşıIması güç; dikkate muhtaç olan şeyler.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 184). [daḳāyıḳ,]

dakāyık: *Ince ve anlaşıIması güç; dikkate muhtaç olan şeyler.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 184). [daḳāyıḳ,]

dakın: *Takınmak; kendine takmak.*

1. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 59). [daḳınup, -up]*

dakın: *Takınmak; kendine takmak.*

1. Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
   Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 59). [daḳınup, -up]*

<u>dakın:</u> *Takmak: bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek II takınmak: kendine takmak.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
   İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 185). [daḳınmış, -mış]*

<u>dakın:</u> *Takmak: bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek II takınmak: kendine takmak.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
   İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 185). [daḳınmış, -mış]*

<u>dakın:</u> *Takmak, kuşanmak.*

1. Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
   Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [daḳındı, -dı]*

<u>dakın:</u> *Takmak, kuşanmak.*

1. Ṣanasın yirinden ḳopup iki kūh
   Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 212). [daḳındı, -dı]*

<u>dakın:</u> *Takmak: bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek II takınmak: kendine takmak.*

1. Bu şādılığıla durup şehriyār
   Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 282). [daḳındı, -dı]*

<u>dakın:</u> *Takmak: bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek II takınmak: kendine takmak.*

1. Bu şādılığıla durup şehriyār
   Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 282). [daḳındı, -dı]*

<u>dalḳ:</u> *Elbise,hırka, derviş elbisesi, derviş hırkası.*

1. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
   Ḳulaḳ-renc olınsun yüri **dalḳ** ile
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [dalḳ,]

<u>dalḳ:</u> *Elbise,hırka, derviş elbisesi, derviş hırkası.*

1. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
   Ḳulaḳ-renc olınsun yüri **dalḳ** ile
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [dalḳ,]

<u>dām:</u> *Tuzak, ağ.*

1. Beñi ṣanki bebġā idi zülfi **dām**
   Ṣaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [dām,]*

<u>dām:</u> *Tuzak, ağ.*

1. Beñi ṣanki bebġā idi zülfi **dām**
   Ṣaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [dām,]*

<u>dām:</u> *Tuzak, ağ.*

1. Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
   Girüp **dāma** ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [dāma, -a]*

<u>dām:</u> *Tuzak, ağ.*

1. Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
   Girüp **dāma** ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [dāma, -a]*

<u>dām:</u> *Tuzak, ağ.*

1. O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
   Ecel **dāmına** itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 372). [dāmına, -ı, -n, -a]*

<u>dām:</u> *Tuzak, ağ.*

1. O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
   Ecel **dāmına** itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 372). [dāmına, -ı, -n, -a]*

<u>dām ider:</u> *Tuzak kurmak.*

1. Ṣafīrini çala ḳurup çünki dām
   İder niçe şeh-bāzı ṣayyād dām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 116). [dām ider, -er]*

<u>dām kurup:</u> *Tuzak kurmak.*

1. Ṣafīrini çala ḳurup çünki dām
İder niçe şeh-bāzı ṣayyād dām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 115). [dām ḳurup, -up]*

dām u ded: *(her çeşit) yabani hayvan.*

1. O meydānda **dām u ded**
Ḥavāşılları olmış idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 307). [dām u ded,]*

dāmād: *Damat, güvey.*

1. İki kerre **dāmād** idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [dāmād,]*

dāmād: *Damat, güvey.*

1. İki kerre **dāmād** idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [dāmād,]*

dāmād: *Damat,güveyi.*

1. Eri cümle **dāmād** ü zenler ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu çün dücāc ü ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 35). [dāmād,]*

dāmān: *Etek.*

1. Keser perçemin ṭūġ olur ḳaddi ḫam
İrişdürdi **dāmāne** ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 216). [dāmāne, -e]*

dāmān-ı şāh: *Şahın eteği.*

1. İdinür ise anı **dāmān-ı şāh**
N'ola ol da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 825). [dāmān-ı şāh,]*

dāmen: *Etek, elbise II dış görünüş; [tas.] masiva, maddi dünya.*

1. Döküp biri birine **dāmen** sipāh
Olup biri birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 607). [dāmen,]*

dāmen: *Etek, elbise II dış görünüş; [tas.] masiva, maddi dünya.*

1. Döküp biri birine **dāmen** sipāh
Olup biri birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 607). [dāmen,]*

dāmen: *Etek, dağ.*

1. Serer kungurı **dāmeni** ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [dāmeni, -i]*

dāmen: *Etek, dağ.*

1. Serer kungurı **dāmeni** ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [dāmeni, -i]*

dāmen: *Etek.*

1. Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye **dāmenine** ḥalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [dāmenine, -i, -n, -e]*

dāmen: *Etek.*

1. Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye **dāmenine** ḥalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [dāmenine, -i, -n, -e]*

dāmen: *Etek.*

1. Yir itmişdi **dāmen** zer ile dıraḫt
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [dāmen,]*

dāmen: *Etek.*

1. Yir itmişdi **dāmen** zer ile dıraḫt
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [dāmen,]*

dāmen: *Etek.*

1. Oluban dümi **dāmenini** keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [dāmenini, -i, -n, -i]*

dāmen: *Etek.*

1. Oluban dümi **dāmenini** keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [dāmenini, -i, -n, -i]

dāmen: *Etek.*

1. Hemīşe olur ḥāyil-i āfītāb
   Süremez yüzin **dāmenine** seḥāb
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 76). [dāmenine, -in, -e]

dāmen-i luṭfı: *Lütuf, cömertlik eteği.*

1. Ola çünki şāh-ı zebūn ʿöẕr-ḫᵛāh
   İde **dāmen-i luṭfı** setr-i günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1114). [dāmen-i luṭfı, -ı]*

damīr: *Kalp, gönül.*

1. Ḍamīridür İskender āyīnesi
   Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 21). [ḍamīridür, -i, -dür]*

damīr: *Kalp, gönül.*

1. Ḍamīridür İskender āyīnesi
   Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 21). [ḍamīridür, -i, -dür]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Yanında şehüñ var idi bir cuvān
   Suḫen-gūy u **dānā** vü gevher-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 702). [dānā,]

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Yanında şehüñ var idi bir cuvān
   Suḫen-gūy u **dānā** vü gevher-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 702). [dānā,]

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Müselmān ü **dānā** vü Yezdān-perest
   Şeh-i ser-fırāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Müselmān ü **dānā** vü Yezdān-perest
   Şeh-i ser-fırāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Bulurlar risālet içün bir cuvān
   Suḫan-dān u **dānā** vü şīrīn-zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 272). [dānā,]

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Bulurlar risālet içün bir cuvān
   Suḫan-dān u **dānā** vü şīrīn-zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 272). [dānā,]

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Biri bir cihān-dīde **dānā** ṭabīb
   Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Biri bir cihān-dīde **dānā** ṭabīb
   Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
   Yoḳ īcāba **dānā** yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
   Yoḳ īcāba **dānā** yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
   İrişdi şehe didi **dānā** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
   Yoḳ īcāba **dānā** yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi **dānā** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [dānā,]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

1. Yanuñdan şaḳın itme **dānāyı** dūr
Bulam dir iseñ şāhlıḳda ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 173). [dānāyı, -y, -ı]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

1. Yanuñdan şaḳın itme **dānāyı** dūr
Bulam dir iseñ şāhlıḳda ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 173). [dānāyı, -y, -ı]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

1. ʿİnād itme **dānālar** itdükde rāy
Olur fikr-i dānā ki müşkil-güşāy *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 199). [dānālar, -lar]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

1. ʿİnād itme **dānālar** itdükde rāy
Olur fikr-i dānā ki müşkil-güşāy *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 199). [dānālar, -lar]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Aña himmet eyle ki **dānā** ola
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 173). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Aña himmet eyle ki **dānā** ola
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 173). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
Ki **dānā** ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 66). [dānā,]*

dānā: *Ârif, âlim, fâzıl.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
Ki **dānā** ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 66). [dānā,]*

dānā-yı rāz: *Gizli sırları bilen.*

1. İdüp ḫażret-i Ḫaḳḳa mürsel niyāz
Didi iy ḫaṭā-pūş u **dānā-yı rāz** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 44). [dānā-yı rāz,]*

dāne: *Tohum, habbe.* || *Kuş yemi.*

1. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
Dürer **dāne** yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [dāne,]*

dāne: *Tohum, habbe.* || *Kuş yemi.*

1. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
Dürer **dāne** yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [dāne,]*

dāne: *Tohum, habbe.* || *Kuş yemi.*

1. Ṣanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her **dāne** çün toḫm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [dāne,]*

dāne: *Tohum, habbe.* || *Kuş yemi.*

1. Ṣanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her **dāne** çün toḫm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [dāne,]*

dānende: *Bilen, vakıf olan (kimse).*

1. Cihān-gīr ü **dānende** ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 255). [dānende,]*

dānende: *Bilen, vakıf olan (kimse).*

1. Cihān-gīr ü **dānende** ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 255). [dānende,]*

dānende: *Bilen kişi.*

1. Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü **dānende** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [dānende,]*

dānende: *Bilen kişi.*

1. Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
   Gelür bir cihān-gīr ü **dānende** şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [dānende,]

dāniş: *Bilgi, ilim, irfan.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü **dāniş** penāh
   Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 13). [dāniş,]
2. Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
   Cuvān-sāl ü her biri **dānişde** bir
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 134). [dānişde, -de]

dāniş: *Danışmak.*

1. Yüz urup didi şāha fermān-revā
   Eyü söze ne **danışaḳ** Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 72). [danışaḳ, -aḳ]*

dār: *Ev, yurt.*

1. Çü dīn **dārına** oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [dārına, -ı, -n, -a]*

dār: *Ev, yurt.*

1. Çü dīn **dārına** oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [dārına, -ı, -n, -a]*

dār: *Yer, mekan, konak.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem **dāra** dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [dāra, -a]*

dār: *Yer, mekan, konak.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem **dāra** dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [dāra, -a]*

dar: *Bol ve geniş olmayan, sık.*

1. Demidür olasın benüm ile yār
   ʿAdūnuñ idesiz yirini de **dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [dār,]*

dar: *Bol ve geniş olmayan, sık.*

1. Demidür olasın benüm ile yār
   ʿAdūnuñ idesiz yirini de **dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [dār,]*

dār: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki **dār**
   Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [dār,]*

dār: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki **dār**
   Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [dār,]*

dār-: *Ev, yurt. II dünya.*

1. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
   Ola ṭāḳ aña dar u hem **dārı** gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [dārı, -ı]*

dār-: *Ev, yurt. II dünya.*

1. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
   Ola ṭāḳ aña dar u hem **dārı** gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [dārı, -ı]*

dar ola: *Dar gelmek, sıkıntı vermek.*

1. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
   Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [dar ola, -a]*

dār ü gīr: *Far. Cenk, kavga.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 19). [dār ü gīr,]*

dār ü gīr: *Far. Cenk, kavga.*

1. Ḳılalum anuñ ile bir **dār ü gīr**
   Ki güş-ı Sirāfīle irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 961). [dār ü gīr,]*
2. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
   Daḫı olmadan arada **dār ü gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 110). [dār ü gīr,]*

3. Didi budur ol istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider **dār ü gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 402). [dār ü gīr,]*

dār ü gīr ider: *Savaşmak ve ülkeler fethetmek.*

1. Didi budur ol istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 402). [dār ü gīr ider, -er]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Furātı geçüp dutdı **Dārā** çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Furātı geçüp dutdı **Dārā** çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı **Dārāya** eyler hücūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [dārāya, -y, -a]

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı **Dārāya** eyler hücūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [dārāya, -y, -a]

dāra: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Bu ʿadl ile feṯḥ idüp īrānı Şāh
Çeker yine **Dārāya** cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 630). [dārāya,]*

dāra: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Bu ʿadl ile feṯḥ idüp īrānı Şāh
Çeker yine **Dārāya** cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 630). [dārāya,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Çü **Dārā** işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Çü **Dārā** işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [dārā,]*

dārā: *Hükümdar.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine oldı **Dārāya** teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [dārāya, -ya]

dārā: *Hükümdar.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine oldı **Dārāya** teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [dārāya, -ya]

dārā: *Yönetimdeki gücüyle meşhur İran hükümdarı.*

1. Sarāyına **Dārānuñ** iy pür-hüner
Ne mümkin ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 779). [dārānuñ, -nuñ]

dārā: *Yönetimdeki gücüyle meşhur İran hükümdarı.*

1. Sarāyına **Dārānuñ** iy pür-hüner
Ne mümkin ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 779). [dārānuñ, -nuñ]

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Gelüp çünki **Dārāya** virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [dārāya, -y, -a]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Gelüp çünki **Dārāya** virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [dārāya, -y, -a]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Görür Şāh **Dārā** ki Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 173). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Görür Şāh **Dārā** ki Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 173). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Anı gördi **Dārā** daḫı çekdi tīġ
Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Anı gördi **Dārā** daḫı çekdi tīġ
Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. İder cengde ḫamle **Dārāya** şāh
Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 311). [dārāya, -y, -a]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. İder cengde ḫamle **Dārāya** şāh
Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 311). [dārāya, -y, -a]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Begenüp sözin didi **Dārā** şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Begenüp sözin didi **Dārā** şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [dārā,]*

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Menem şimdi Dārā-yı taḫt-ı mehān
Ne **Dārā** cihān-gīr-i şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 328). [dārā,]

dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Menem şimdi Dārā-yı taḫt-ı mehān
Ne **Dārā** cihān-gīr-i şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 328). [dārā,]

dara ordusu: *Dara'nın ordusu.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime **Dārā-sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [dārā-sipāh,]*

dara ordusu: *Dara'nın ordusu.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime **Dārā-sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [dārā-sipāh,]*

dārā vü fūr: *Dara (Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.) ve Fur (İskender'in öldürdüğü kral).*

1. Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı **Dārā vü Fūr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 324). [dārā vü fūr,]*

dārāb-şah: *Şah Darab.*

1. Şu genci ki yıġmışdı **Dārāb-Şah**
Anuñ z̧erresin görmez idi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 485). [dārāb-şah,]*

dārāb-şah: *Şah Darab.*

1. Şu genci ki yıġmışdı **Dārāb-Şah**
Anuñ zerresin görmez idi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 485). [dārāb-şah,]*

dārā-yı dūn: *Alçak, soysuz, yönetimdeki gücüyle meşhur İran hükümdarı Dârâ (Hükümdar, melik).*

1. Benüm ile ḫaşm oldı **Dārā-yı dūn**
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [dārā-yı dūn,]*

dārā-yı rūm: *Anadolu'nun Padişahı II. Selim.*

1. Anı büt idinmişdi Dārā-yı şūm
Üleşdürdi ḫalḳına **Dārā-yı Rūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 488). [dārā-yı rūm, --yı]*

dārā-yı şūm: *Uğursuz Dara.*

1. Anı büt idinmişdi **Dārā-yı şūm**
Üleşdürdi ḫalḳına Dārā-yı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 487). [dārā-yı şūm,]*

dārā-yı taht-ı mehān: *Mükemmel tahtın sahibi/ hükümdarı.*

1. Menem şimdi **Dārā-yı taḫt-ı mehān**
Ne Dārā cihān-gīr-i şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 327). [dārā-yı taḫt-ı mehān,]*

darb: *Darbe.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa **ḍarbı** hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [ḍarbı, -ı]*

darb: *Darbe.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa **ḍarbı** hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [ḍarbı, -ı]*

darb: *Vuruş, vurma.*

1. İnüp **ḍarb** ile gürze heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [ḍarb,]*

darb: *Vuruş, vurma.*

1. İnüp **ḍarb** ile gürze heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [ḍarb,]*

darb: *Darbe.*

1. Birer **ḍarb** ile ol cihān-gīr şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [ḍarb,]*

darb: *Darbe.*

1. Birer **ḍarb** ile ol cihān-gīr şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [ḍarb,]*

darb: *Darbe.*

1. Benī Aṣferi gördi elli dilīr
Birer **ḍarb** ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [ḍarb,]*

darb: *Darbe.*

1. Benī Aṣferi gördi elli dilīr
Birer **ḍarb** ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [ḍarb,]*

darb eyledi: *Vurmak.*

1. Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
Ḳolın līk **ḍarb eyledi** nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [ḍarb eyledi, -di]*

darb urdı: *Darbe vurmak, sarsmak.*

1. İderken Sikender biri ile ḥarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [ḍarb urdı, -dı]*

darb-ı şedīdi: *Şiddetli darbeler.*

1. O **ḍarb-ı şedīdi** yiyüp pehlevān
Feminden çü çeşme revān oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 917). [ḍarb-ı şedīdi, -i]*

ḍarb-ı tīġ: *Kılıç darbesi.*

1. Kime ursa bir **ḍarb-ı tīġ** ol dilīr
   İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [ḍarb-ı tīġ,]*

dār-ı ʿālem: *Yeryüzü, dünya.*

1. Olup **dār-ı ʿālem** ʿimāret-peẕīr
   Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 24). [dār-ı ʿālem,]*

dār-ı dīnī: *Din evi.*

1. İder **dār-ı dīnī** ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [dār-ı dīnī, -ī]*

dār-ı dīnī: *Din evi.*

1. İder **dār-ı dīnī** ḳuṣūrı ḫarāb
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [dār-ı dīnī, -ī]*

dār-ı gīr: *Kavga, mukatele.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp **dār-ı gīr**
   Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [dār-ı gīr,]*
2. Bir iḳlīmi feth itmege ol dilīr
   Çeker leşkerin kim ide **dār-ı gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 6). [dār-ı gīr,]*
3. Meger ol ʿadūsı şeh-i şīr-gīr
   Biner faḥle kim eyleye **dār-ı gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 10). [dār-ı gīr,]*

dār-ı gīr eyleyüp: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
   Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [dār-ı gīr eyleyüp, -yüp]*

dār-ı gīr eyleyüp: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
   Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [dār-ı gīr eyleyüp, -yüp]*

dār-ı gīr eyleyüp: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
   Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [dār-ı gīr eyleyüp, -yüp]*

dār-ı gīr ide: *Kavga, savaş, mücâdele etmek.*

1. Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
   Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 368). [dār-ı gīr ide, -e]*

dār-ı ḥarbi: *Müslümanlarla aralarında sulh hâli bulunmayan gayrimüslimlerin ülkesi.*

1. Bu mevsimde sulṭān-ı şāḥib-ḳırān
   Ḳoyup **dār-ı ḥarbi** ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 92). [dār-ı ḥarbi, -i]*

dār-ı sikenderden: *İskender'den, İskender ilinden, İskender adlı yerden.*

1. Çü **dār-ı Sikenderden** aldı ḫaber
   Żarūrī olur leşker ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 975). [dār-ı sikenderden,]*

dārū: *İlaç, deva.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi **dārū** diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [dārū,]*

dārū: *İlaç, deva.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
   İçürmişdi **dārū** diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [dārū,]*

dārū: *Far. İlâç.*

1. Gelür kişiye telḫ egerçi ki pend
   Olur hem-çü **dārū** velī sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 482). [dārū,]

dārū: *Far. İlâç.*

1. Gelür kişiye telḫ egerçi ki pend
   Olur hem-çü **dārū** velī sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 482). [dārū,]

dārü'l-ġuzāt: *Gaziler diyarı.*

1. Şerefligine biñ var ola cihāt
   Bu yitmez mi kim oldı **dārü'l-ġuzāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [dārü'l-ġuzāt,]

dārü'l-ġuzāt: *Gaziler diyarı.*

1. Şerefligine biñ var ola cihāt
   Bu yitmez mi kim oldı **dārü'l-ġuzāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [dārü'l-ġuzāt,]

darūrī: *Mecburi.*

1. Çü mīzāc faṣd ile muʿtād ola
   Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 448). [darūrī,]*

darūrī: *Mecburi.*

1. Çü mīzāc faṣd ile muʿtād ola
   Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 448). [darūrī,]*

dārü's-selām: *Selamet evi, cennet.*

1. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
   Ola mı meger ola **dārü's-selām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 212). [dārü's-selām,]*

dārü's-selām: *Selamet evi, cennet.*

1. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
   Ola mı meger ola **dārü's-selām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 212). [dārü's-selām,]*

dārü's-selām: *Selamet evi, cennet.*

1. Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
   Beriye olur hem-çü **dārü's-selām**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [dārü's-selām,]

dārü's-selām: *Selamet evi, cennet.*

1. Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
   Beriye olur hem-çü **dārü's-selām**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [dārü's-selām,]

dārūy-ı hˇāb: *Uyku ilacı.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
   Virür mest olanlara **dārūy-ı ḫˇāb**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 62). [dārūy-ı ḫˇāb, -ı]

dār-vār: *Ülke sahibi.*

1. Mücāz itse ammā beni şehriyār
   Rikābınca gitsem cilū **dār-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 108). [dār-vār,]*

dār-vār: *Ülke sahibi.*

1. Mücāz itse ammā beni şehriyār
   Rikābınca gitsem cilū **dār-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 108). [dār-vār,]*

dās: *Orak.*

1. ʿAceb ḫarman idi ʿaceb kişt-zār
   Ki **dās** idi şemşīr-i āteş-niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 546). [dās,]*

dās: *Orak.*

1. ʿAceb ḫarman idi ʿaceb kişt-zār
   Ki **dās** idi şemşīr-i āteş-niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 546). [dās,]*

dās-dār: *Orak tutan.*

1. Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen **dās-dār**
   İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 299). [dās-dār,]*

dās-dār: *Orak tutan.*

1. Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen **dās-dār**
İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 299). [dās-dār,]*

dāstān: *Destan.*

1. Ṣabūḥı çeker nergis-i ser-girān
ʿAnādil aña ʿarż ider **dāstān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 16). [dāstān,]*
2. Daḥı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim her biri yaza bir **dāstān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [dāstān,]*
3. İşitdüm eyā şāh-ı şāḥib-ḳırān
Didi pīr-i dānende bir **dāstān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 246). [dāstān,]*

daʿvā: *İddia, kararlılık.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
Bu **daʿvālarımuñ** delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 174). [daʿvālarımuñ, -lar, -ı, -muñ]*

daʿvet: *Çağırma.*

1. Varup Sind ḫalḳını **daʿvet** ide
Çeküp leşkerin ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 25). [daʿvet,]*

daʿvet: *Çağırma.*

1. Varup Sind ḫalḳını **daʿvet** ide
Çeküp leşkerin ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 25). [daʿvet,]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. İder **daʿvet** ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 103). [daʿvet,]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. İder **daʿvet** ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 103). [daʿvet,]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā **daʿvete** ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 270). [daʿvete, -e]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā **daʿvete** ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 270). [daʿvete, -e]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Beni **daʿvete** ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile cengüm yoḳ iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 277). [daʿvete, -e]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Beni **daʿvete** ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile cengüm yoḳ iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 277). [daʿvete, -e]

daʿvet: *Çağırma.*

1. Ki yollarda küffārı **daʿvet** idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [daʿvet,]

daʿvet: *Çağırma.*

1. Ki yollarda küffārı **daʿvet** idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [daʿvet,]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni **daʿvete** ḫalḳ idüpdür Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 190). [daʿvete, -e]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni **daʿvete** ḫalḳ idüpdür Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 190). [daʿvete, -e]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Mübārek ola **daʿvet** iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [daʿvet,]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Mübārek ola **daʿvet** iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [daʿvet,]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Çü **daʿvet** içün oldı meʾmūr çüst
İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 91). [daʿvet,]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Çü **daʿvet** içün oldı meʾmūr çüst
İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 91). [daʿvet,]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Ki **daʿvet** içün gönderübdür Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [daʿvet,]

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*

1. Ki **daʿvet** içün gönderübdür Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [daʿvet,]

daʿvet: *Çağırma.*

1. Biri ḳılmadı **daʿvetini** ḳabūl
Ḳatı incinüp şāh oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 417). [daʿvetini, -i, -n, -i]*

daʿvet: *Çağrı, çağırma.*

1. Ḳoyup **daʿveti** itdi iḥsānlar
Görür şāhuñ inʿāmın insānlar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 85). [daʿveti, -i]*

daʿvet ide: *Davet etmek.*

1. Geçüp bā-şükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki **daʿvet ide** Ḳāvili pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 284). [daʿvet ide, -e]*

daʿvet idem: *Davet etmek.*

1. Saña şimdi geldüm ki **daʿvet idem**
Müşerref olup ḥażretüñle gidem
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 135). [daʿvet idem, -em]
2. Murādum benüm bu ki **daʿvet idem**
Müselmān olasız ḳoyuban gidem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 75). [daʿvet idem, -em]

daʿvet ider: *Davet etmek.*

1. Ne deñlü cezāyir ki var muʿteber
Varup her birin şāh **daʿvet ider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 84). [daʿvet ider, -er]*

daʿvet ider: *Davet etmek, çağırmak.*

1. Durup elli gün anda ol tāc-ver
İdüp ḫalḳını cemʿ **daʿvet ider** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 416). [daʿvet ider, -er]*

daʿvet it: *1. Davet etmek, çağırmak.*

1. Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup **daʿvet it** dīne iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [daʿvet it,]*

daʿvet itmegi: *1. Davet etmek, çağırmak.*

1. Ḳosun dīnüñe **daʿvet itmegi** şāh
Ki rāżī degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 163). [daʿvet itmegi, -me, -gi]*

daʿvet itmek: *1. Davet etmek, çağırmak.*

1. Varup anları **daʿvet itmek** gerek
İderler ki Ḫaḳḳuñ vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 83). [daʿvet itmek, -mek]

daʿvet itmek: *Davet etmek; çağırmak.*

1. Varup **daʿvet itmek** gerek anları
Ebed ḳalmaya nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 91). [daʿvet itmek,]*

daʿvet idüp: *Davet etmek.*

1. İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [daʿvet idüp, -üp]

2. İdüp daʿvet ol ḫalḳı şāh-ı cihān
Geçüp oldı yine yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 9). [daʿvet idüp, -üp]*

daʿvet ḳıluram: *Davet etmek.*

1. Kitāb ile **daʿvet ḳıluram** seni
Güzāfet mi geldüm ṣanursın beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 221). [daʿvet ḳıluram, -ur, -am]*

daʿvetler itmek: *1. Davet etmek, çağırmak.*

1. Neden böyle görmek şehā sen seni
İşigüñe **daʿvetler itmek** beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 446). [daʿvetler itmek, -ler, -mek]*

daʿvī iden: *Bir meziyetin kendisinde bulunduğunu iddia etmek; tartışmak.*

1. O **daʿvī iden** pehlivāna ʿayān
Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 399). [daʿvī iden, -en]*

daʿvī itdüm: *İddiada bulunmak, bir konuda üstün olduğunu iddia etmek.*

1. Ulu **daʿvī itdüm** eyā Müsteʿān
Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 65). [daʿvī itdüm, -dü, -m-düm]*

daʿvi-dār: *Dava sahibi.*

1. Yaluñuz Behiştī degül **daʿvi-dār**
Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [daʿvi-dār,]*

daʿvi-dār: *Dava sahibi.*

1. Yaluñuz Behiştī degül **daʿvi-dār**
Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [daʿvi-dār,]*

dayan: *Yaslanmak.*

1. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 475). [dayanup, -up]*

dayan: *Yaslanmak.*

1. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 475). [dayanup, -up]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
Kemāl ehlini **dāyim** itmekde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 254). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
Kemāl ehlini **dāyim** itmekde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 254). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
Ṭutar Sidre sāḫında **dāyim** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 120). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
Ṭutar Sidre sāḫında **dāyim** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 120). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
İki olsa dönmezdi **dāyim** felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
İki olsa dönmezdi **dāyim** felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ḫadengi ider mīġ **dāyim** siper
   Velī nīzem eyler demürden güẕer
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 365). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ḫadengi ider mīġ **dāyim** siper
   Velī nīzem eyler demürden güẕer
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 365). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
   Zemīn gāvına **dāyim** urmaḳda laḫt
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
   Zemīn gāvına **dāyim** urmaḳda laḫt
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ola devleti **dāyim** anuñ füzūn
   Aña ḫaşm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 967). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ola devleti **dāyim** anuñ füzūn
   Aña ḫaşm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 967). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Olur mücrime luṭf **dāyim** ḥişār
   Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1127). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Olur mücrime luṭf **dāyim** ḥişār
   Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1127). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Niçün recm ider **dāyim** anı şihāb
   Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Niçün recm ider **dāyim** anı şihāb
   Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
   Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña **dāyim** ḥişār
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 138). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
   Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña **dāyim** ḥişār
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 138). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. İdüp saʿy kesb eyle **dāyim** kemāl
   Ki eyler ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 123). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. İdüp saʿy kesb eyle **dāyim** kemāl
   Ki eyler ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 123). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
   Ḫased ehlinüñ baḫtı **dāyim** siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
   Ḫased ehlinüñ baḫtı **dāyim** siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Şehā eyle dervîşe **dāyim** ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 203). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Şehā eyle dervîşe **dāyim** ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 203). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki bir kimsene **dāyim** ide nigāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 148). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki bir kimsene **dāyim** ide nigāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 148). [dāyim,]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḥaḍīḍ ile evc aña **dāyim** mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḥaḍīḍ ile evc aña **dāyim** mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Gören kimse **dāyim** evinde mezār
Ölümin unutmaz eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 67). [dāyim,]*

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Çü yād ide mevtini **dāyim** beşer
Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 69). [dāyim,]*

dāyim ola: *Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.*

1. Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki **dāyim ola** ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 368). [dāyim ola, -a]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Budur **dāyimā** ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 603). [dāyimā,]

dāyimā: *Sürekli.*

1. Budur **dāyimā** ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 603). [dāyimā,]

dāyimā: *Sürekli.*

1. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur **dāyimā** zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur **dāyimā** zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Ḫaḳ ālāsına merd-i Yezdān-şinās
Gerek **dāyimā** ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 234). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Ḫaḳ ālāsına merd-i Yezdān-şinās
Gerek **dāyimā** ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 234). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Muʿīnüñ ola **dāyimā** Müsteʿān
Ola feṭḥ u nuṣret saña hem-ʿinān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 679). [dāyimā,]

dāyimā: *Sürekli.*

1. Muʿīnüñ ola **dāyimā** Müsteʿān
   Ola feṯḥ u nuṣret saña hem-ʿinān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 679). [dāyimā,]

dāyimā: *Sürekli.*

1. Görür şeh ki ġarrālanur **dāyimā**
   Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Görür şeh ki ġarrālanur **dāyimā**
   Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Ṭolar ḳalbine **dāyimā** ıżṭırāb
   Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 61). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. Ṭolar ḳalbine **dāyimā** ıżṭırāb
   Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 61). [dāyimā,]*

dāyimā: *Sürekli.*

1. İdüp **dāyimā** raḳṣ bu āsiyā
   İder ādemüñ ḫākini tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 29). [dāyimā,]*

de: *"de / da" bağlacı.*

1. İdüp ben **de** bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [de,]*

de: *"de / da" bağlacı.*

1. İdüp ben **de** bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [de,]*

de: *"de / da" bağlacı.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben **de** diḳḳatde tār
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [de,]

de: *"de / da" bağlacı.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben **de** diḳḳatde tār
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [de,]

de: *"De" bağlacı.*

1. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān ben **de** gevher-fürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [de,]

de: *"De" bağlacı.*

1. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān ben **de** gevher-fürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Didiler ki iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
   Dil ü cān ile eyledük biz **de** ḥarb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 314). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Didiler ki iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
   Dil ü cān ile eyledük biz **de** ḥarb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 314). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Dilümdekin itdüm size ben ʿayān
   Diñüz fikrüñüz siz **de** itmeñ nihān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 590). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Dilümdekin itdüm size ben ʿayān
   Diñüz fikrüñüz siz **de** itmeñ nihān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 590). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
   Saña pīş-keş gönderem ben **de** heb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben **de** heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Hele ben **de** ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Hele ben **de** ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Meger kim var imiş iki pehlevān
İkisi **de** destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 840). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Meger kim var imiş iki pehlevān
İkisi **de** destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 840). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi **de** ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi **de** ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Demidür olasın benüm ile yār
ʿAdūnuñ idesiz yirini **de** dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Demidür olasın benüm ile yār
ʿAdūnuñ idesiz yirini **de** dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Bugün **de** belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Bugün **de** belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
Yatur hem **de** ḫāk içre ġalṭān olup
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
Yatur hem **de** ḫāk içre ġalṭān olup
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben **de** raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben **de** raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Döker āb-gīne **de** ʿadv-i şitā
Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 129). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Döker āb-gīne **de** ʿadv-i şitā
Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 129). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Şu saʿy ile bağlamışam ben **de** bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 49). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Şu saʿy ile bağlamışam ben **de** bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 49). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben **de** bīm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben **de** bīm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Terāzūsına urayum ben beni
Bileyüm beni **de** bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 88). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Terāzūsına urayum ben beni
Bileyüm beni **de** bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 88). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Anuñ ṭarzına ben **de** yazdum kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Anuñ ṭarzına ben **de** yazdum kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Żarūrī olup ben **de** itdüm ḳıtāl
Muẓaffer beni ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 123). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Żarūrī olup ben **de** itdüm ḳıtāl
Muẓaffer beni ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 123). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Didi ben **de** sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 195). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Didi ben **de** sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 195). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Ne şehr ü ne **de** var o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Ne şehr ü ne **de** var o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. İkisi **de** ṣāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 461). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. İkisi **de** ṣāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 461). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben **de** kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben **de** kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Saña reşk idüp ben **de** āheng idem
Terānem ḳıla bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Saña reşk idüp ben **de** āheng idem
Terānem ḳıla bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. İdersem yüzüm döndürüp ben **de** ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [de,]

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. İdersem yüzüm döndürüp ben **de** ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [de,]

de: *Söylemek.*

1. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [diyen, -y, -en]*

de: *Söylemek.*

1. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [diyen, -y, -en]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Sükūn u ḥareket **de** hem iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Sükūn u ḥareket **de** hem iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Gidersiz ikiñiz **de** itmek şitāb
Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 9). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Gidersiz ikiñiz **de** itmek şitāb
Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 9). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Gelicek müsāfir **de** ide ḥużūr
Gerekse ünāṣ ü gerekse ẓükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 217). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Gelicek müsāfir **de** ide ḥużūr
Gerekse ünāṣ ü gerekse ẓükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 217). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben **de** ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben **de** ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Nevāñ ile ben **de** bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Nevāñ ile ben **de** bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Çü ḥāfıẓ-durur ben ḳulına Ḫudā
Ne ḳorḳu melek **de** enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 248). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Ele muṭrib al sen **de** miṣḳālüñi
Birez yan yaḳıl da baña ḥālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 433). [de,]*

de: *Söylemek.*

1. Ḳamu ādemī-ḫōreler çün peleng
Dedi ejdehā ḫōr-i elmās çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 28). [dedi, -di]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Biri **de** oluban ṭırāz-ı sinān
Şikeste perīşān çü zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 219). [de,]*

de: *Dahi, de (bağlaç).*

1. Ecelden virür ise devrān emān
Bu menzilde ben **de** dikem bir nişān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [de,]*

debīr: *Far. 1. Kâtip, münşî. 2. Müsteşar, müdür. debîr-i felek Utarid. debîristân kalem odası. Ketebenin mahall-i iştigali.*

1. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme **debīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [debīr,]*

debīr: *Far. 1. Kâtip, münşî. 2. Müsteşar, müdür. debîr-i felek Utarid. debîristân kalem odası. Ketebenin mahall-i iştigali.*

1. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme **debīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [debīr,]*

ded: *Yırtıcı hayvanlar.*

1. Degül ādemī līk aṣl-ı beşer
Ḳatı muʾẕī her biri **dedden** beter *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 24). [dedden, -den]*

ded ü dām: *Yabanı ve evcil hayvanlar.*

1. Ded ü dām kim ṣayda olur revān
Şikem-perligi içün olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 137). [ded ü dām,]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi **defʿi** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi **defʿi** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [defʿi, -i]*

defʿ: *Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.*

1. O şīr-cenge **defʿī** şu deñlü ʿuḳāb
Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [defʿī, -ī]*

defʿ: *Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.*

1. O şīr-cenge **defʿī** şu deñlü ʿuḳāb
Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [defʿī, -ī]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi **def** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi **def** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [def,]*

defʿ: *Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.*

1. Kebūter sarāyına ḳonsa eger
Olur **defʿi** şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 82). [defʿi, -ī]*

defʿ: *Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.*

1. Kebūter sarāyına ḳonsa eger
   Olur **defʿi** şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 82). [defʿi, -ī]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
   Kimi çār-pāre çalar kimi **def** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
   Kimi çār-pāre çalar kimi **def** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Döger gögsüni germ olup bezme **def**
   Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile kef
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [def,]

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Döger gögsüni germ olup bezme **def**
   Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile kef
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [def,]

defʿ: *Savuşturma, uzaklaştırma, kovma, giderme.*

1. İder beglere Keyd **defʿi** ḫaber
   Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 389). [defʿi, -i]*

defʿ: *Savuşturma, uzaklaştırma, kovma, giderme.*

1. İder beglere Keyd **defʿi** ḫaber
   Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 389). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Eger **defʿi** gelmezse senden cevāb
   Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 371). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Eger defʿi gelmezse senden cevāb
   Dilāverleri **defʿ** ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 372). [defʿ,]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Eger defʿi gelmezse senden cevāb
   Dilāverleri **defʿ** ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 372). [defʿ,]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
   Ḫıżır ḥażreti irdi **defʿi** aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
   Ḫıżır ḥażreti irdi **defʿi** aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Hilālī rikāba başup şehriyār
   Olur devlet atına **defʿi** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 674). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Hilālī rikāba başup şehriyār
   Olur devlet atına **defʿi** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 674). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
   Aña irdi **defʿi** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña irdi **defʿi** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [defʿi, -i]*

defʿ: *Kurtulmak.*

1. ..... ol pehlevān
Ṭurı geldi yüz oldı **defʿi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [defʿi, -i]*

defʿ: *Kurtulmak.*

1. ..... ol pehlevān
Ṭurı geldi yüz oldı **defʿi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi **defʿi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1012). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi **defʿi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1012). [defʿi, -i]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Ṣurāḫī çü ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında durur cām-ı zerrīn çü **def** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Ṣurāḫī çü ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında durur cām-ı zerrīn çü **def** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [def,]*

def: *Parmakla vurulmak sûretiyle çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrâfına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan ibâret mûsikî âleti.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki **defler** meh-i bedr ü mihr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [defler, -ler]*

def: *Parmakla vurulmak sûretiyle çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrâfına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan ibâret mûsikî âleti.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki **defler** meh-i bedr ü mihr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [defler, -ler]*

defʿ: *Kurtulmak.*

1. Ḳaçup Şanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder **defʿi** kendüye gerdūn-ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 578). [defʿi, -i]*

defʿ: *Kurtulmak.*

1. Ḳaçup Şanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder **defʿi** kendüye gerdūn-ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 578). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Seḫāb olmasa tāb-ı mihre ḥicāb
Olur idi **defʿi** semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 60). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Seḫāb olmasa tāb-ı mihre ḥicāb
Olur idi **defʿi** semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 60). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider **defʿ** dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [defʿ,]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider **defʿ** dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [defʿ,]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr **defʿi** geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr **defʿi** geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Ki **defʿine** sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 229). [defʿine, -ine]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Ki **defʿine** sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 229). [defʿine, -ine]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü **def** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 388). [def,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü **def** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 388). [def,]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh
Buyurdı girer **defʿi** şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 54). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh
Buyurdı girer **defʿi** şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 54). [defʿi, -i]*

defʿ: *Def': Def etme, başından kovma, savma.*

1. Olur bir binānuñ esāsı çü āb
ʿAceb olmaya olsa **defʿi** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 102). [defʿi, -i]*

defʿa: *Kez, kere.*

1. Bu **defʿa** daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [defʿa,]

defʿa: *Kez, kere.*

1. Bu **defʿa** daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [defʿa,]

defʿa: *Kez, kere.*

1. İdelüm bu **defʿa** daḫı ihtimām
Ya anlar tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [defʿa,]

defʿa: *Kez, kere.*

1. İdelüm bu **defʿa** daḫı ihtimām
Ya anlar tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [defʿa,]

defʿa: *Kez, kere.*

1. Bu **defʿa** eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [defʿa,]*

defʿa: *Kez, kere.*

1. Bu **defʿa** eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [defʿa,]*

defʿa: *Kez, kere.*

1. Bu **defʿa** olursa bize şeh muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [defʿa,]*

defʿa: *Kez, kere.*

1. Bu **defʿa** olursa bize şeh muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [defʿa,]*

defʿa: *Kez, kere.*

1. Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
Bu **defʿa** tamām ola ceng ü cidāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 978). [defʿa,]

defʿa: *Kez, kere.*

1. Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
   Bu **defʿa** tamām ola ceng ü cidāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 978). [defʿa,]

defʿī: *Ansızın, ani.*

1. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
   Çü seng-i ḳażā arża **defʿī** iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 48). [defʿī,]*
2. Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
   Gözetdi yine ḳaçmaġa **defʿi** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [defʿi,]*
3. Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
   İki revzen açardı **defʿi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 234). [defʿi,]*
4. Görüp anı şeh sürdi **defʿi** semend
   İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 165). [defʿi,]*
5. Ol encümeñ ile cihān-pehlevān
   Eline alur **defʿi** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 912). [defʿi,]*

defʿi cān: *Canı ortadan kaldırma.*

1. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
   Ya maġzı çıḳup virdi ya **defʿi cān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [defʿi cān,]*

defʿ-i haber: *Haberin iletilmesi.*

1. İderler şeh-i Hinde **defʿ-i ḫaber**
   Ki bir elçi geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 313). [defʿ-i ḫaber, -ya]*

defʿi idüp: *Uzaklaşmak.*

1. Olur cām-ı zer deste zerrīn-ḳadeḥ
   Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 18). [defʿi idüp, -üp]*

defʿi oldı: *Uzaklaştırmak.*

1. Görüp cūşına oldı defʿi süvār
   Bile bindi üç biñ yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 237). [defʿi oldı, -dı]*

defʿi oldı: *Uzaklaştırmak.*

1. Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
   Biner leşker-i Rūm hep nīze-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 537). [defʿi oldı, -dı]

defʿi olur: *Uzaklaştırmak.*

1. Ḳoyup gürzi ele alurlar sinān
   Sinān daḫı **defʿi olur** hem-çünān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 392). [defʿi olur, -ur]

defʿi olur: *Def edilmek, savuşturulmak, atlatılmak.*

1. Çıḳup şehrden **defʿi olur** revān
   Ki nāgeh ṭuyup sırrını bed-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 241). [defʿi olur, -ur]

defʿi semend: *Çevik ve güzel at uzaklaştırma.*

1. Sürer şeh daḫı ġūlla **defʿi semend**
   Ṣalar ẕikr idüp Ḫaḳḳı aña kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 491). [defʿi semend,]

defīn: *Gömülü kıymetli eşya - Aşığın gönlündeki kıymetli duygular-.*

1. Boşalup ḫazāyin dükendi **defīn**
   Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [defīn,]*

defīn: *Gömülü kıymetli eşya - Aşığın gönlündeki kıymetli duygular-.*

1. Boşalup ḫazāyin dükendi **defīn**
   Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [defīn,]*

defn eyleyüben: *Gömmek.*

1. Ḫalīl āyinince anı pāk ider
   Yapup türbe **defn eyleyüben** gider
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 498). [defn eyleyüben, -(y)üben-yüben]

defn ider: *Ar. defn : (ölüyü) mezara koymak.*

1. Nebī meyyit öñine düşüp gider
   Buyurdığı yirde şehi **defn ider** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 222). [defn ider, -er]*

defter: *Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası.*

1. Dürüldi ki çün serverüñ **defteri**
   Müfîd olmadı aña māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 443). [defteri, -i]*

defter: *1. Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası, mecmu'a-i kayd. 2. Sıra ile kaydolunmuş müfredatın hey'et-i mecmû'ası. defterdar vilâyetlerdeki en büyük mal memuru. Vaktiyle maliye nazırlarına dahi denirdi. Vaşf-ı laʿl-i leb-i dildāruma bir defterdür Vaşf-ı laʿl-i leb-i dildāruma bir defterdür.*

1. Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
   Benüm **defterümden** yazalar miṣāl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [defterümden, -üm, -den]

defter: *Defter || Aşk defteri.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
   Yeñi **deftere** yazmaġiçün raḳam
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [deftere, -e]

defter: *Defter.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy **defteri**
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 109). [defteri, -i]

defter: *Defter. II Gençlerin vasfedildiği defter.*

1. Bu **defterleri** eyleyicek raḳam
   Dimiş kim ser-efrāz-ı Rūm u ʿAcem
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 3). [defterleri, -ler, -i]

defter-i yāsemīn: *Yasemin defteri.*

1. Güşāde iken **defter-i yāsemīn**
   Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 49). [defter-i yāsemīn,]*

deg-: *Yükselmek, erişmek.*

1. Didiler ki iy şāh-ı īrān-penāh
   Saña ırs ile **degdi** taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 592). [degdi, --di]*

deg-: *Yükselmek, erişmek.*

1. Didiler ki iy şāh-ı īrān-penāh
   Saña ırs ile **degdi** taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 592). [degdi, --di]*

deg: *Değmek, yapışmak.*

1. Dirīġā baña da iki Ehrimen
   Ḳazup ḳabr **degdi** tenüme kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [degdi, -di]

deg: *Değmek, yapışmak.*

1. Dirīġā baña da iki Ehrimen
   Ḳazup ḳabr **degdi** tenüme kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [degdi, -di]

deg: *Layık, şayan.*

1. Didi biz buña **degmez** idik şehā
   Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [degmez, -mez]*

deg: *Layık, şayan.*

1. Didi biz buña **degmez** idik şehā
   Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [degmez, -mez]*

deg: *Bedel, eş.*

1. Belindeki hem ol muraṣṣaʿ kemer
   Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı **deger**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 648). [deger, -er]

deg: *Bedel, eş.*

1. Belindeki hem ol muraṣṣaʿ kemer
   Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı **deger**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 648). [deger, -er]

deg: *Bedel, eş.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [deger, -er]

deg: *Bedel, eş.*

1. Zer-endūd zülfī çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [deger, -er]

deg: *Bedel, eş.*

1. Deger māl-i ʿālem şehā bir ḥarīf
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [deger, -er]*

deg: *Bedel, eş.*

1. Deger māl-i ʿālem şehā bir ḥarīf
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [deger, -er]*

deger: *Layık, şayan.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
   Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [deger,]*

deger: *Layık, şayan.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
   Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [deger,]*

degil: *Değil.*

1. Ṣudan kim **degildür** ṣarāb-ı hevā
   Saʿādet anuñ kim içüp mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 17). [degildür, -dür]*

degil: *Isim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin olumsuzu.*

1. Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
   Bilür şāha ol şu **degildür** naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 244). [degildür, -dür]*

degme: *Her, her bir, her hangi bir.*

1. Çeke tīġ-ı Çīnī çü Çīnī sipāh
   Ne mümkin dura **degme** ṣāḥib-külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 428). [degme,]

degül: *Değil.*

1. Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
   Degül kimseden kim irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 778). [degül,]*
2. Bu furṣat **degül** mi ki Rūmī sipāh
   Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [degül,]
3. Murādum **degüldi** anuñla ḳıtāl
   Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 761). [degüldi, -di]*
4. Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
   Bu işde tereddüd **degüldür** revā
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 896). [degüldür, -dür]
5. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
   Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da kem
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [degül,]
6. Sikender benem iy ser-efrāz-ı şāh
   Murādum **degül** taḫt u mülk ü külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 388). [degül,]
7. Seni kāşki görmeseyidüm şehā
   Bu miḥnet **degül** ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 410). [degül,]*
8. Şu deñlü **degüldi** silāḥ-ı sipāh
   Demür maʿdeni oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 309). [degüldi, -di]*
9. Müʾebbed **degüldür** çü ʿizz ü sürūr
   Cihān devletine ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 31). [degüldür, -dür]*
10. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
    Velī reʾye nāẓır **degüldür** ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [degüldür, -dür]*
11. Ṭolu her dükān içi hep rāygān
    Yanında **degül** kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 224). [degül,]*
12. Degül pādişeh bir ḳuluñdur faḳīr
    Anı rūz-ı maḥşerde itme ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 239). [degül,]*
13. Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
    Ki kūçe **degüldür** yanında İrem
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [degüldür, -dür]
14. Aña bir **degül** ʿişret iden hemān
    Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān
    (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 57). [degül,]
15. Çü nūş eyleye pür idüben sifāl
    Degül ḥabbece çeşmine mülk ü māl
    (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 66). [degül,]
16. Degül meh felek ṣadrına urdı key
    Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [degül,]*
17. Degül cümle aʿmā benī ādemi
    Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 9). [degül,]*
18. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
    Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
    (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 13). [degül,]

19. Nebī ḫod **degül** şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [degül,]*
20. Yaluñuz Behiştī **degül** daʿvi-dār
Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [degül,]*
21. Ögünmek egerçi **degüldür** kemāl
Velīsiyledür esen elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 85). [degüldür, -dür]*
22. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül mūrçe fîl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [degül,]*
23. Nice Rūm u īrān u Hindūstān
Bir avuc **degül** baña cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 152). [degül,]*
24. Süleymān maḳāmı **degül** künc-i mūr
Ḳudūmı velī ḳalbe virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 357). [degül,]*
25. Sürūşuñ **degül** meskeni āşiyān
Meger luṭf ide şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 359). [degül,]*
26. Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [degül,]*
27. Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 475). [degül,]*
28. Anuñ gibi olmış **degül** encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 479). [degül,]*
29. Biri duḫterümdür kenīzek şehā
Ḳabūl it **degül** gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 532). [degül,]*
30. O devrden birisi daḥı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ **degül** ḫamrı kem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [degül,]*
31. Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin **degül** menziliñ bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 586). [degül,]*
32. Şu deñlü **degüldi** niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [degüldi, -di]*
33. Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ ḥāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 162). [degüldür, -dür]*
34. Didi Keyde bir gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it **degüldür** çü vaḳt-i ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 688). [degüldür, -dür]*
35. Murādum **degül** Sind mülki şehā
Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 33). [degül,]*
36. İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül ẓāhir illā ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [degül,]*
37. Aña hīç lāzım **degül** tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [degül,]*
38. Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
Yanında **degül** mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 528). [degül,]*
39. Degül tīġ-ı ejder idi cān-sitān
Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 629). [degül,]*
40. Degül idi iḳlīm aña kām
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 671). [degül,]*
41. Degül iki leşker iki kūh-ı Ḳāf
Ara yirleri cilve-gāh-ı meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [degül,]*
42. Ele çün alam gürz-i ser-kūb ben
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1046). [degül,]*
43. Bu maḫfī **degüldür** işitdük Ḫalīl
Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [degüldür, -dür]*
44. Eyü nesne **degüldür** iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [degüldür, -dür]*
45. Urup naʿra didi ki iy şāh-ı Çīn
Degüldür aña seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 840). [degüldür, -dür]*
46. Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [degül,]*
47. Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān devān
Degül aña bir ḫaṭve devr-i cihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 164). [degül,]*
48. Degül esb bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [degül,]*
49. Hemīn şeh ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 114). [degül,]*
50. Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u **degül** biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [degül,]*
51. Degül tīr ḥarbe idi cān sinān
Nişānlayuban şadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [degül,]*
52. Sitebr ü dırāz u mehīb ol pelīd
Degül ādemī-zāde Dīv-i Sefīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 480). [degül,]*
53. İden iʿtimād aña ʿāḳıl **degül**
Ġurūrı olan kimse kāmil **degül** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 627). [degül,]*
54. İden iʿtimād aña ʿāḳıl **degül**
Ġurūrı olan kimse kāmil **degül** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [degül,]*

55. ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 96). [degül,]
56. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan ṣu **degül** ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [degül,]*
57. Muḫālif **degül** emrine kimse hīç
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [degül,]
58. Degülmiş kenārında ṣu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 111). [degülmiş, -miş]*
59. Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet **degül** mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [degül,]*
60. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [degül,]
61. Degül şehlüḳ ol kim idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [degül,]*
62. Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [degül,]*
63. Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım **degül** kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [degül,]*
64. Berāber **degül** bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa ḫūb olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 205). [degül,]*
65. Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz mevād
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 346). [degül,]
66. Bu lāzım **degül** kim olasın ḥekīm
Ḫavāşına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [degül,]*
67. İder cümle eşyā viṣālin ṭaleb
Müyesser **degül** birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 136). [degül,]*
68. Ne rāha ki gitmiş **degüldür** beşer
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [degüldür, -dür]*
69. Çe ger ḥükmüñe rām rūy-i zemīn
Degülsin velī ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 146). [degülsin, -sin]*
70. Ser-ā-ser bu ʿālem nişīb ü firāz
Degül kāmile zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 204). [degül,]*
71. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer **degül** ḫāli iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [degül,]*
72. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [degül,]*
73. Didügi gibi ol eyā şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [degül,]
74. Muḳarrer **degül** salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 15). [degül,]*
75. Birine **degül** gerçi ḳıymet cihān
Velī bezl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 9). [degül,]*
76. Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse şāb
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 30). [degül,]
77. Görürem **degül** ṭālibi hīç kes
Göñülden iñen itmez oldum heves
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 57). [degül,]
78. Murādum **degül** kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 69). [degül,]
79. Bilürsin ki ferzendüm İskenderūs
İşitmiş **degül** daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 104). [degül,]*
80. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma iy pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [degüldür, -dür]
81. Ferāset ile bildi bende **degül**
Ser-efrāza beñzer figende **degül**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 147). [degül,]
82. Ferāset ile bildi bende **degül**
Ser-efrāza beñzer figende **degül**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 148). [degül,]
83. Bu yir ḫalḳı görmiş **degüldür** sitem
Cefā itmesün şāh-ı şāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 159). [degüldür, -dür]*
84. Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi şāh
Ki rāżī **degüldür** bu ṣulḥe sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 164). [degüldür, -dür]
85. Ṣanasın ki yek-pāredür ol ḥişār
Degüldür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 306). [degüldür, -dür]*
86. Anuñ gibi görmiş **degüldi** ḥişār
Göricek taʿaccüb ider şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 49). [degüldi, -di]*
87. O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür cāme görmiş **degüldür** eḥad
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 108). [degüldür, -dür]
88. Nice baḥr yanında lücce muḥīṭ
Degül ʿöşri anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 46). [degül,]*
89. Binā olsa üstinde dutmaya mīl
Yanında **degül** mūr mānend-i pīl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 226). [degül,]
90. Didi şeh kime ḥāfıẓ olsa Ḫudā
Yanında ṣoġulcan **degül** ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 244). [degül,]*
91. Degül ādemī līk aṣl-ı beşer
Ḳatı muʾẕī her biri dedden beter

(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 23). [degül,]

92. Nedeñlü ki ḳurbunda deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli bir cümle bostān u bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 38). [degül,]
93. Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş **degül** bunı bir tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 102). [degül,]
94. Yanında **degül** ḳaṭrece selsebīl
Aḳar her yaña olmış ammā sebīl
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 213). [degül,]
95. Naṣībüñ **degül** çünki çekme belā
Rücūʿ eyle aṣluña iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 253). [degül,]*
96. Muḳarrer-dürür gerçi kim bu ḫaber
Velī kimse görmiş **degüldür** eser
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 122). [degüldür, -dür]
97. Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl **degül**
Zeri bilmeyen fażla fāżıl **degül** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 13). [degül,]*
98. Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl **degül**
Zeri bilmeyen fażla fāżıl **degül** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 14). [degül,]*
99. Degül mülk ü manṣıb çün iy şehriyār
Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 51). [degül,]*
100. Degül taḫt altuñda çünkim muḳīm
Muḳarrer ṣanan anı olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 233). [degül,]*
101. Söze baḳ gözetme ḥudūs u ḳadem
Degül muʿteber çün vücūd u ʿadem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 70). [degül,]
102. Degüldür ʿaded çoḳlıġı muʿteber
Eyü naẓm itmekdür ammā hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 57). [degüldür, -dür]
103. Buña münkir olan **degüldür** beşer
Behīmedür ol belki daḫı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 83). [degüldür, -dür]*

degül: *Değil.*

1. Olur merde zen naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi maḫfī **degüldür** ṣafī
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 744). [degüldür, --dür]
2. Bu iḳlīme gelmiş **degüldür** ʿadū
Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 413). [degüldür, --dür]
3. Bunı yazmadan zer **degüldür** murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [degüldür, --dür]
4. Didi Bānū kim şāh olana yalan
Degüldür revā iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 188). [degüldür, --dür]

degül: *"Değil" edatı.*

1. Cihānda **degül** kimsene pāy-dār
Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḫaḳ ber-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 69). [degül,]

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 63). [degül,]

degül: *"Değil" anlamına gelen soru eki.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī diḳḳate dīdede ḳanı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 23). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).*

1. Suḫen cevheri baḫr-i cāndan gelür
Degül zer ki zer tīre-kāndan gelür
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [degül,]

deh: *On.*

1. Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem **deh** niṣār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [deh,]

deh: *On.*

1. Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem **deh** niṣār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [deh,]

dehān: *Ağız.*

1. Gehī çenber idüp o dilber-miyān
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 56). [dehānı, -ı]*
2. Dehānı hemīn tūn idi pür-şerer
Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [dehānı, -ı]*
3. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [dehānı, -ı]*

4. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
   Olur enfīnüñ ẕıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 365). [dehānı, -ı]*
5. Dehānı nehengüñ olup mevc-gīr
   İderdi çü miḳrāż ḳaṭʿ-ı ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 161). [dehānı, -ı]*

dehān: *Far. is. Ağız.*

1. Diyārı idüp terk keyk ü meges
   Dehān içre efsürde olur nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 104). [dehān,]*
2. Dimişler el öpmekden öpmek **dehān**
   Yeg olur meşeldür bu iy dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [dehān,]*
3. Degül zerreçe gün yüzinde **dehān**
   Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [dehān,]*
4. Ṣuda baṭ açup zāġ gibi **dehān**
   Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [dehān,]*
5. Bunı dimege çünki açdı **dehān**
   İner āsumāndan zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 311). [dehān,]*
6. Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
   Cihānuñ ġamı ḳıldı beste **dehān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 26). [dehān,]*
7. Ḳaçan kim aça esneyüben **dehān**
   Ṣafaḳdur olur ṣan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [dehān,]*

dehān: *Ağız.*

1. Dehānına māruñ gire çünki müşt
   Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [dehānına, -ı, -n, -a]*

dehān: *(دهن– دهان) i. (Fars. dehān > dehen) Ağız.*

1. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 60). [dehānı, -ı]*

dehān göstereydi: *Ağzını gösterseydi.*

1. Kime ḫışm ile göstereydi dehān
   Hemīn bir naẕarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 157). [dehān göstereydi, --e, --ydi]*

dehān yumdı: *Ağız kapatmak, susmak.*

1. Çü ṣandūḳda oldı ol dür nihān
   Ṣadef gibi ṣandūḳ yumdı dehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 134). [dehān yumdı, -dı]*

dehen-bāz olup: *Ağız oynatan, söylemeye hazırlanan olmak II yazan olmak.*

1. Çü ṣandūḳ içinden çıḳar ser-fīrāz
   Dehen-bāz olup ḳıldı ṣandūḳ rāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 308). [dehen-bāz olup, -up]*

deh-engüşt: *10 parmak.*

1. Deh-engüşte daḳmış deh-engüşterin
   Süleymānı her ḫāteminde nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 639). [deh-engüşte, -e]*

deh-engüşterin: *10 yüzük.*

1. Deh-engüşte daḳmış **deh-engüşterin**
   Süleymānı her ḫāteminde nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 639). [deh-engüşterin,]*

deh-engüşterin: *10 yüzük.*

1. Deh-engüşte daḳmış **deh-engüşterin**
   Süleymānı her ḫāteminde nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 639). [deh-engüşterin,]*

dehn ü meẕāḳ: *Bir kimseye münâfıkane muâmele etmek ve lezzet duyma.*

1. Ḳo söyleyeni söylenen söze baḳ
   Eger var ise sende **dehn ü meẕāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 90). [dehn ü meẕāḳ,]*

dehr: *Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile **dehr**
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [dehr,]*

dehr: *Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile **dehr**
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [dehr,]*

dek: *-e kadar.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola ḥaşre **dek** bendeden armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [dek,]

dek: *-e kadar.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola ḥaşre **dek** bendeden armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Gice ṣubḥa **dek** oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Gice ṣubḥa **dek** oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā Ḫaşre **dek** şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā Ḫaşre **dek** şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Bir aylıḳ yola **dek** ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 113). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Bir aylıḳ yola **dek** ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 113). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Varup ḫaşma ḳarşu ḳażāya siper
Olur ṣubḥa **dek** ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Varup ḫaşma ḳarşu ḳażāya siper
Olur ṣubḥa **dek** ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Durup ṣubḥa **dek** ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 555). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Durup ṣubḥa **dek** ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 555). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Gerekdür bize līk bir pīşvā
Ola deştden Rūma **dek** reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Gerekdür bize līk bir pīşvā
Ola deştden Rūma **dek** reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
Meyānına **dek** eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 438). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
Meyānına **dek** eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 438). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā ḫaşre **dek** ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre **dek** ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Der-āġūş idüp kimi bir nāzenīn
Kimi ṣubḥa **dek** ḥalḳuñ eyler enīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 26). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Der-āġūş idüp kimi bir nāzenīn
Kimi ṣubḥa **dek** ḥalḳuñ eyler enīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 26). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Ki ol pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla ḥaşre **dek** ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 148). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Ki ol pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla ḥaşre **dek** ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 148). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Aña **dek** ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Aña **dek** ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre **dek** ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre **dek** ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre **dek** zinde iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre **dek** zinde iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Gider iki günlük yola **dek** ol āb
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Gider iki günlük yola **dek** ol āb
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre **dek** pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Düzer anda bir nāy ol pādişā
Ki virür bir aylıḳ yola **dek** ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 336). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Cabulḳādur adı bu şehrüñ şehā
Cehennem olur ḳuşluġa **dek** havā
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 388). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. İdüp rūy-i maḥlūl-i gil pīşe-ger
Ṣerādan s̱üreyyāya **dek** sed ider *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 106). [dek,]*

dek: *Kadar, dek.*

1. Bir iki gün olmaġ ile ked-ḫudā
Ṣanur kim olur ḥaşre **dek** muḳtedā
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 4). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. Çe ger her kişinüñ işi āh olur
Hemīn gūra **dek** līk hem-rāh olur
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 224). [dek,]

dek: *Kadar, dek.*

1. İderken bu naẓm-ı şerīfi raḳam
Gice ṣubḥa **dek** silmez idüm ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 48). [dek,]

del: *Delik açmak,yırtmak, açmak.*

1. Çü elmās ile **deldi** ẕerrini çüst
Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [deldi, -di]*

del: *Delik açmak,yırtmak, açmak.*

1. Çü elmās ile **deldi** ẕerrini çüst
Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [deldi, -di]*

delīl: *Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
Bu daʿvālarımuñ **delīli** delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 174). [delīli, -i]*

delīl: *Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
Bu daʿvālarımuñ **delīli** delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 174). [delīli, -i]*

delīl: *Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Çü ben güm-rehem n'ola göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur **delīl**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 74). [delīl,]

delīl: *Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Çü ben güm-rehem n'ola göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur **delīl**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 74). [delīl,]

delīl: *Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet **delīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [delīl,]*

delīl: *Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet **delīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [delīl,]*

delīl: *Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Sikender ṭabuñdur ne lāzım ʿinād
Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 190). [delīlümde, -üm, -de]*

delīl: *Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Sikender ṭabuñdur ne lāzım ʿinād
Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 190). [delīlümde, -üm, -de]*

delīl: *Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.*

1. Nedāmet odı ile şāh-ı celīl
Yanar ṣanki ḳandīl içinde **delīl** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 188). [delīl,]*

delīl olmasaydı: *Bir durumun işareti, alameti olmak II Rehber olmak.*

1. Ḫıżır ḥażreti olmasaydı delīl
Sipeh güm-reh olup olurdı ẕelīl *(İskendernâme,*

Mesnevi 18, Mısra 235). [delīl olmasaydı, -ma, -sa, -ydı]

delim: *Çok.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
   Bu daʿvālarımuñ delīli **delim** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 174). [delim,]*

delim: *Çok.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
   Bu daʿvālarımuñ delīli **delim** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 174). [delim,]*

delin: *Delinmek, parçalanmak.*

1. Enīn itdügünce **delinür** ciger
   Ḫudā ḥaḳḳı iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 413). [delinür, -ür]

delin: *Delinmek, parçalanmak.*

1. Enīn itdügünce **delinür** ciger
   Ḫudā ḥaḳḳı iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 413). [delinür, -ür]

delin: *Delinmek, parçalanmak.*

1. Ḳayā baḳduġınca **delinür** ciger
   Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [delinür, -ür]*

delin: *Delinmek, parçalanmak.*

1. Ḳayā baḳduġınca **delinür** ciger
   Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [delinür, -ür]*

dem: *Zaman.*

1. Demidür olasın benüm ile yār
   ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [demidür, -i, -dür]*
2. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu **dem**
   Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [dem,]
3. Süheyl-i semendüñ dutup ʿālemi
   Ker eylerdi gūşı tebīre **demi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 430). [demi, -i]*
4. Tamām oldı işüñ senüñ iy cuvān
   Bu **demdür** cihān görecegüñ hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 896). [demdür, -dür]
5. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
   Geçenden geçelüm bu demdür ki **dem**
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [dem,]
6. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
   Geçenden geçelüm bu **demdür** ki dem
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [demdür, -dür]
7. ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
   ʿAcebter velī bu **deminde** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 50). [deminde, -i, -n, -de]*
8. Niçe ḫāmlar gibi cūş u ḫurūş
   Olam puḫteler gibi bir **dem** ḫamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 122). [dem,]
9. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
   Ne bir **dem** gelüp caġd olur celīs
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [dem,]

dem: *Zaman, an.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
   İki ḫayl ḳılmadı bir **dem** direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [dem,]*
2. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
   Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm **demi**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [demi, -i]
3. Niçe nā-mübārek **dem** itdüm sefer
   Sebeb oldum irmege şāha żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 405). [dem,]*
4. Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
   Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her **demi**
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [demi, -i]
5. Saʿādet anuñ kim göre ol **demi**
   Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 455). [demi, -i]*
6. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı **dem**
   Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 819). [dem,]*
7. Eger ḥükmüñe rām olursa cihān
   Ne mümkin vire merg bir **dem** amān
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 224). [dem,]
8. Bulup bir hümāyūn u ferḫunde **dem**
   Girer keştiye pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 19). [dem,]*
9. Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
   ʿÖmür didügüñ bir **dem** imiş hemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 274). [dem,]

dem: *Kan.*

1. Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüḫ̂ān
Virür ol ribāṭiyle aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 339). [demi, -i]*
2. Demi ḥarḳ idüp ṣarfı bozar mizāc
Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 371). [demi, -i]*
3. Saḳalı sürinürdi yirde çü düm
Ḳarınları her birisinüñ çü **dem** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 52). [dem,]*

dem: *Zaman, an; nefes.*

1. Çü dördünci gün ṣubḥ-dem urdı **dem**
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [dem,]
2. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu **demde** yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [demde, -de]*
3. Ḳılalum bu bir **demde** bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün niçe bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 275). [demde, -de]*

dem: *Nefes.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
Deminden bula mı ḳaçuban rehā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [deminden, -i, -n, -den]
2. Nefes virdüginçe çıḳar iltihāb
Deminden gider ḳaʿr-i baḥre şihāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 266). [deminden, -i, -n, -den]

dem: *An, vakit. II Nefes, soluk. II Kan.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
Deminden Mesīhāya virdi revān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 78). [deminden, -i, -n, -den]

dem: *1. zaman, an 2. kan.*

1. O **demde** ki faẕluñ idinem penāh
Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 93). [demde, -de]*

dem: *Nefes ; kan.*

1. Geçüp ṣadrın itdi **deminden** güẕer
Yıḳıldı hayūn-ı yel-i nām-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1033). [deminden, -i, -n, -den]*

dem: *1) soluk, nefes. 2) içki. 3) an, vakit, saat, zaman.*

1. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o **dem**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 28). [dem,]
2. Sürūş olmaya **dem** ki nā-ehle yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [dem,]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Ṣabā-veş olup sürʿatiyle **demān**
Girer ḫaşm ḫayli içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 17). [demān,]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Ṣabā-veş olup sürʿatiyle **demān**
Girer ḫaşm ḫayli içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 17). [demān,]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Urur raḳş raḳḳāş-ı ʿanber-feşān
Olur müşg-i çīnī ṣaçından **demān**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 64). [demān,]

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Urur raḳş raḳḳāş-ı ʿanber-feşān
Olur müşg-i çīnī ṣaçından **demān**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 64). [demān,]

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm **demān**
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [demān,]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm **demān**
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [demān,]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā mevcine irmez idi **demān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 108). [demān,]*

demān: *Güçlü, kuvvetli.*

1. Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā mevcine irmez idi **demān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 108). [demān,]*

demān ola: *Saldırmak, bağırıp çağırmak.*

1. Ṣalam çünki Gerşāsb-ı gurde kemend
Yanumca **demān ola** hem-çün semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1056). [demān ola, -a]

demān oldı: *Heyecanlı olmak.*

1. Ṣitābān olup raʿd-veş pehlevān
Demān oldı altında esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1030). [demān oldı, -dı]*

demed: *Bitki veya çiçek destesi; aynı şeyin bir küme teşkil edecek tarzda bir araya gelmiş şekli II güzeller topluluğu.*

1. Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [demed,]*

demed: *Bitki veya çiçek destesi; aynı şeyin bir küme teşkil edecek tarzda bir araya gelmiş şekli II güzeller topluluğu.*

1. Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [demed,]*

dem-i nā-hoş u nā-ṣavāb: *Hoş olmayan ve yanlış ses.*

1. Ḳuṣūrı yoġ idi ki ide ḥicāb
Hemānā **dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 22). [dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb,]

dem-i vaṣl: *Kavuşma zamanı.*

1. Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 136). [dem-i vaṣl,]

demin: *T. e. Biraz evvel, mukaddemen.*

1. Demin ḫışm ile eyleye çün kemān
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [demin,]*

demin: *T. e. Biraz evvel, mukaddemen.*

1. Demin ḫışm ile eyleye çün kemān
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [demin,]*

deminden: *An, vakit, zaman.*

1. Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
Ḫıṭā müşki her-dem **deminden** demān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 64). [deminden, -i, -nden]

demirden sütūn: *Demirden sutün.*

1. Demirden sütūn oluban iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 65). [demirden sütūn,]*

demür: *Demir.*

1. İrişdi **Demür** Ṭaġ'a çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. İrişdi **Demür** Ṭaġ'a çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 310). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 310). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
Velī nīzem eyler **demürden** güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 366). [demürden, -den]*

demür: *Demir.*

1. Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
Velī nīzem eyler **demürden** güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 366). [demürden, -den]*

demür: *Demir.*

1. Demürden deñiz idi ʿasker meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [demürden, -den]*

demür: *Demir.*

1. Demürden deñiz idi ʿasker meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [demürden, -den]*

demür: *Demir.*

1. Ḳamu āyine sīnesi şānesi
Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Ḳamu āyine sīnesi şānesi
Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Ser-ā-pā **demür** içre olmış nihān
Çü cān alıcı bilmez aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 385). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. Ser-ā-pā **demür** içre olmış nihān
Çü cān alıcı bilmez aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 385). [demür,]*

demür: *Demir.*

1. İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne keştī olur bir **demürden** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [demürden, -den]*

demür: *Demir.*

1. İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne keştī olur bir **demürden** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [demürden, -den]*

demür: *Demir.*

1. Getürdür ne deñlü ki ḫaddād var
İderler **demür** ḫıştlar bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 92). [demür,]*

den: *Ayrılma hali eki.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı **den**
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [den,]*

den: *Ayrılma hali eki.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı **den**
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [den,]*

denāʾet: *Alçaklık, adilik.*

1. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [denāʾet,]*

denāʾet: *Alçaklık, adilik.*

1. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [denāʾet,]*

dendān: *Diş.*

1. Gezer deşt ü vādīde bī-bīm mīş
Tenin eylemez gürg **dendānı** rīş
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 42). [dendānı, -ı]

dendān- ı sīn: *Sin harfinin dişleri.*

1. Ṣurāḫī gelüp bezme öpdi zemīn
Dizildi güzeller çü **dendān- ı sīn**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 520). [dendān- ı sīn,]

denī: *Alçak, soysuz, hasis.*

1. Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün her **denīye** olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 230). [denīye, -(y)e]*

denī: *Alçak, soysuz, hasis.*

1. Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün her **denīye** olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 230). [denīye, -(y)e]*

denī: *Alçak, soysuz, hasis.*

1. Cihān dūndur meyli dūna ider
Naẓar ehli itmez **denīye** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 110). [denīye, -(y)e]*

deñiz: *Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi. Derya. Bahr.*

1. Ṣalup mey **deñizine** altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [deñizine, -i, -n, -e]*

deñiz: *Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi. Derya. Bahr.*

1. Ṣalup mey **deñizine** altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [deñizine, -i, -n, -e]*

deñiz: *Deniz.*

1. Celāli **deñizinde** gerdūn ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [deñizinde, -i, -n, -de]*

deñiz: *Deniz.*

1. Celāli **deñizinde** gerdūn ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [deñizinde, -i, -n, -de]*

deñiz: *Deniz, bahr.*

1. Demürden **deñiz** idi ʿasker meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [deñiz,]

deñiz: *Deniz, bahr.*

1. Demürden **deñiz** idi ʿasker meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [deñiz,]

deñiz: *Deniz.*

1. Deñiz vehmi vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı itmiş idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 139). [deñiz,]*

deñiz: *Deniz.*

1. Ṣala āba āteş ḳaçan baḥr-i telḫ
Deñiz ṣuyı gibi ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 168). [deñiz,]*

deñiz: *Deniz.*

1. Melek didi İskendere Ḫusrevā
Deñiz ḳaʿırnuñ seyri ancaḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 270). [deñiz,]*

deñiz: *Deniz ǁ çok geniş, uçsuz bucaksız, gönül bağlamında engin ve bilgin özellikleri barındıran (şey, kimse).*

1. Deñizden çıḳar yılda bir ejdehā
İdinürler ol ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 59). [deñizden, -den]*

deñlü: *Denli kadar, gibi.*

1. Ḳamu ümmetüñ **deñlü** itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [deñlü,]*

deñlü: *Denli kadar, gibi.*

1. Ḳamu ümmetüñ **deñlü** itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva **deñlü** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva **deñlü** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. İderler şu **deñlü** ġanāyīmi cemʿ
Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 483). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. İderler şu **deñlü** ġanāyīmi cemʿ
Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 483). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki dutıldı ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki dutıldı ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Bütün ʿaskeri **deñlü** eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Bütün ʿaskeri **deñlü** eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye **deñlü** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye **deñlü** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 735). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 735). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ḫazīnem ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ḫazīnem ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün virem cümleye berg-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 901). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün virem cümleye berg-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 901). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 309). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 309). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki bendem iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki bendem iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** idem ẓulmden iḥtirāz
Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** idem ẓulmden iḥtirāz
Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ḫazāyinde ne **deñlü** var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ḫazāyinde ne **deñlü** var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki daḫli olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki daḫli olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Kişiye şu **deñlü** gerekdür ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Kişiye şu **deñlü** gerekdür ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Çekerler simāṭa şu **deñlü** niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Çekerler simāṭa şu **deñlü** niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** niṣār itdi bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** niṣār itdi bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 107). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 107). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Riyāżetde şol **deñlü** bulmış kemāl
Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Riyāżetde şol **deñlü** bulmış kemāl
Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise taʿẓīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise taʿẓīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
Ne **deñlü** ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
Ne **deñlü** ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** çekildi sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** çekildi sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** yıġıldı metāʿ-ı semīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 413). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Şu **deñlü** yıġıldı metāʿ-ı semīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 413). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Olurlar şu **deñlü** leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 415). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Olurlar şu **deñlü** leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 415). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne **deñlü** ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne **deñlü** ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 89). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 89). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki cūyende segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki cūyende segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Alındı şu **deñlü** külüng ü peleng
Ki Sindi külüng ü peleng itdi teng
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 143). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Alındı şu **deñlü** külüng ü peleng
Ki Sindi külüng ü peleng itdi teng
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 143). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. İderler şu **deñlü** şeh üzre nişār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. İderler şu **deñlü** şeh üzre nişār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne **deñlü** bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Cevāhirlerini ne **deñlü** ki var
Çıḳardı ki eyleye şāha nişār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Cevāhirlerini ne **deñlü** ki var
Çıḳardı ki eyleye şāha nişār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne şol **deñlü** vir kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Ne şol **deñlü** vir kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
   Bu **deñlü** neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
   Bu **deñlü** neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [deñlü,]*

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
   Muḳarrer ḳalur ḥaşre **deñlü** eşer
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [deñlü,]

deñlü: *Kadar, derece.*

1. Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
   Muḳarrer ḳalur ḥaşre **deñlü** eşer
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [deñlü,]

dep: *Tepmek, tekmelemek.*

1. Ṣarup zaḫmını Ḫusrev-i çāre-ger
   Siper-sed idüp kendü raḫşın **deper**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 586). [deper, -er]

dep: *Tepmek, tekmelemek.*

1. Ṣarup zaḫmını Ḫusrev-i çāre-ger
   Siper-sed idüp kendü raḫşın **deper**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 586). [deper, -er]

depren: *Kımıldamak, hareket etmek.*

1. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı **deprenmege** tīġa yir
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 160). [deprenmege, -mek, -e]
2. Çü ben cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
   Çü ben **deprenem** deprenür bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 298). [deprenem, -em]
3. Çü ben cūş idem cūş ider baḥr-i Çīn
   Çü ben deprenem **deprenür** bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 298). [deprenür, -ür]
4. Şu vech ile **depren** sen iy şehriyār
   Ki maḥşerde olmayasın şermsār
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [depren,]

der: *Kapı.*

1. Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
   Olur aña mecmuʿ dīvārı **der** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [der,]*

der: *Kapı.*

1. Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
   Olur aña mecmuʿ dīvārı **der** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [der,]*

der: *Kapı.*

1. Hümāyūn **deri** āsumān u zemīn
   Sürer şāhlar aña rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 131). [deri, -i]*

der: *Kapı.*

1. Hümāyūn **deri** āsumān u zemīn
   Sürer şāhlar aña rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 131). [deri, -i]*

der: *Kapı.*

1. Ḳamu **derleri** ābnūsīyle ʿāc
   Zemīni müzeyyen müẕehheb zücāc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 153). [derleri, -ler, -i]

der: *Kapı.*

1. Ḳamu **derleri** ābnūsīyle ʿāc
   Zemīni müzeyyen müẕehheb zücāc

(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 153). [derleri, -ler, -i]

der: *Kapı, eşik.*

1. İdüp mülk ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev **derine** olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 348). [derine, -i, -n, -e]*

der: *Kapı, eşik.*

1. İdüp mülk ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev **derine** olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 348). [derine, -i, -n, -e]*

der: *Toplamak, birikmek.*

1. Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında beñ çün Peren *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [derilmiş, -il, -miş]*

der: *Toplamak, birikmek.*

1. Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında beñ çün Peren *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [derilmiş, -il, -miş]*

der: *Kapı.*

1. İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī bulmadı girmege aña **der** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 308). [der,]*

der: *Kapı.*

1. İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī bulmadı girmege aña **der** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 308). [der,]*

der: *Kapı.*

1. Çü kimseneye kimse itmez żarar
Gerekmez buyūta ḥışārına **der** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 62). [der,]*

der-āġūş idüp: *Kucaklamak.*

1. Der-āġūş idüp kimi bir nāzenīn
Kimi ṣubḥa dek ḥalḳuñ eyler enīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 25). [der-āġūş idüp, -üp]*

derāy: *Çan.*

1. Ne deñlü ki var kūs u rūyīne-nāy
Naḳāra vü santūr u ṭabl u **derāy** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 68). [derāy,]*

derā-yı tene: *Parlayan beden.*

1. Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 206). [derā-yı tene,]*

der-bān: *Kapıcı.*

1. Selāṭīn-i devr aña **der-bān** olur
Ki **der-bān** olan aña sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 141). [der-bān,]*

der-bān: *Kapıcı.*

1. Selāṭīn-i devr aña **der-bān** olur
Ki **der-bān** olan aña sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 141). [der-bān,]*

der-bān: *Far. is. Kapıcı, bevvâb.*

1. Selāṭīn-i devr aña **der-bān** olur
Ki **der-bān** olan aña sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 142). [der-bān,]*

der-bān: *Far. is. Kapıcı, bevvâb.*

1. Selāṭīn-i devr aña **der-bān** olur
Ki **der-bān** olan aña sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 142). [der-bān,]*

der-bān: *Far. is. Kapıcı, bevvâb.*

1. Elindeki **der-bānlaruñ** her ʿaṣā
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [der-bānlaruñ, -lar, -uñ]*

der-bān: *Far. is. Kapıcı, bevvâb.*

1. Elindeki **der-bānlaruñ** her ʿaṣā
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [der-bānlaruñ, -lar, -uñ]*

derbeder: *Kapı kapı gezen, serseri, dağınık, perişan.*

1. Bu devre irince zamān kim bile
   Ne şehler külāhın **derbeder** yele
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 34). [derbeder,]

derc: *Ar. is. Sokma, dâhil etme, araya sıkıştırma. Bir makaleyi veya havadisi gazeteye koyup neşretme.*

1. Şanasın ki **derc** idi pür laʿl-i nāb
   Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 69). [derc,]

derc: *Ar. is. Sokma, dâhil etme, araya sıkıştırma. Bir makaleyi veya havadisi gazeteye koyup neşretme.*

1. Şanasın ki **derc** idi pür laʿl-i nāb
   Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 69). [derc,]

derd: *Far. Ağrı, sızı, maddî manevî nahoşluk, insanı müteezzi eden her türlü ahval.*

1. Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
   Velī ḥayżalıḳ **derdi** iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [derdi, -i]*

derd: *Keder, acı, zahmet.*

1. Gedā nice virürse **derd** ile cān
   Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 61). [derd,]*

derd: *Ağrı, sızı, maddî manevî nahoşluk, insanı müteezzi eden her türlü ahval.*

1. Eṭibbāya gösterme sen iḫtiyāc
   Bu **derde** yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 278). [derde, -e]*

derd: *Dert, gam.*

1. Murādum benüm bu çekem **derd** ü renc
   ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [derd,]
2. Küfürden baḳar olmaya **derd** hiç
   Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 343). [derd,]*
3. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u ṭaş
   Çıḳar baġrımuzda bu **derd** ile baş
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 104). [derd,]
4. Yeñile yine eski **derdüm** benüm
   Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [derdüm, -üm]
5. Gerek **derd** olsun gerekse devā
   Olur mūcidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 335). [derd,]*
6. Didiler ki derdüñ olısa eger
   Olalum senüñ **derdüñe** çāre-ger
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 276). [derdüñe, -(ü)ñ, -e]
7. Olur ḫastanuñ **derd** ü dāġı füzūn
   Olur **derd** artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 36). [derd,]*
8. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
   Havā **derd** ile başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 192). [derd,]*

derd: *1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.*

1. İlāhī şu **derde** ki döymeye ten
   Kerem eyle ben bendeye virme sen
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 9). [derde, -e]

derd: *İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.*

1. Didiler ki **derdüñ** olısa eger
   Olalum senüñ derdüñe çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 275). [derdüñ, -ü+n]*

derd: *Dert. || Aşk.*

1. Kerīm olan eyler bu ʿöẕri ḳabūl
   Bilür ḫalḳ **derdüñi** olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 124). [derdüñi, -üñ, -i]*

derd: *(درد) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda ya **derd** ü ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [derd,]*

derd ü dāġı: *Dert ve dert yarası.*

1. Olur ḫastanuñ **derd ü dāġı** füzūn
   Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 35). [derd ü dāġı, -ı]*

derd ü ġam itdi: *Dertlenmek, sıkıntı çekmek.*

1. Yine muṭribā başla sāz u naġam
   Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 708). [derd ü ġam itdi, -di]*

derd ü miḥen: *Sıkıntı ve keder.*

1. Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı aña ḥasen
   Ḥużūr olur aña o **derd ü miḥen** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 42). [derd ü miḥen,]*

derd ü renc: *Dert ve sızı.*

1. Sikender çeküp niçe yıl **derd ü renc**
   Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 17). [derd ü renc,]
2. Bu yolda çeküp yoḳ yire **derd ü renc**
   Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 477). [derd ü renc,]

derd ü renc çeküp: *Sıkıntı ve zahmet çekip.*

1. Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
   Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 477). [derd ü renc çeküp, -üp]

derd-i dārā: *Dara'nın (padişahın) derdi.*

1. Dilüm pür-dürür **derd-i Dārā** ile
   Dirilmez olı çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 325). [derd-i dārā,]*

derd-i firāḳ: *Ayrılık derdi, ayrılıktan dolayı duyulan üzüntü.*

1. Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
   Dem-i vaṣl irüp gitdi **derd-i firāḳ**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 136). [derd-i fîrāḳ,]

derd-i ḫazāyin: *Hazinelerin derdi.*

1. Ne **derd-i ḫazāyin** ne cevr-i sipāh
   Ne iḳlīm fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 67). [derd-i ḫazāyin,]*

derd-i ḫazāyin: *Hazinelerin derdi.*

1. Ne **derd-i ḫazāyin** ne cevr-i sipāh
   Ne iḳlīm fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 67). [derd-i ḫazāyin,]*

derd-i ḫazāyin: *Hazinelerin derdi.*

1. Ne **derd-i ḫazāyin** ne cevr-i sipāh
   Ne iḳlīm fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 67). [derd-i ḫazāyin,]*

derd-i ḳahr: *(Dünyanın) perişan ederek üzmesi; eziyetin derdi II eziyete katlanma.*

1. Mizācım bozup **derd-i ḳahr** ile dehr
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [derd-i ḳahr,]*

derd-i ser: *Kafa derdi.*

1. Virür **derd-i ser** ḫod bilürsin ḫumār
   Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [derd-i ser,]*

derd-veş: *Dert gibi.*

1. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
   Virür **derd-veş** pās-bāna şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [derd-veş,]*

derd-veş: *Dert gibi.*

1. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
   Virür **derd-veş** pās-bāna şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [derd-veş,]*

derende: *Far. Yırtıcı, yırtan. (râ'nın istimali galiptir).*

1. Şitābende altında pīl-i sütürg
   Şitābān hem üstinde **derrende** gürg
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [derrende,]

dergāh: *Kapı mahalli, kapı önü II Makam, huzur, kat.*

1. Çü **dergāhına** geldi begler tamām
   İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [dergāhına, -ı, -n, -a]

dergāh: *Kapı mahalli, kapı önü II Makam, huzur, kat.*

1. Çü **dergāhına** geldi begler tamām
   İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [dergāhına, -ı, -n, -a]

dergāh: *Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.*

1. Sipāhıyıla şāha ḳarşu çıḳar
   Ki **dergāha** eyler şehüñ sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 92). [dergāha, -a]

dergāh: *Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.*

1. Sipāhıyıla şāha ḳarşu çıḳar
   Ki **dergāha** eyler şehüñ sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 92). [dergāha, -a]

dergeh: *Allah katı, huzur, makam.*

1. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
   İdem **dergehüñe** senüñ iḫtişāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 16). [dergehüñe, -üñ, -e]*

der-i āsumān: *Gökyüzünün kapısı.*

1. İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān
   Yücelikde hem-çün **der-i āsumān**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 136). [der-i āsumān,]

der-i feyż: *Manevi haz kapısı II gönül.*

1. Açıḳdur **der-i feyż** yoḳdur gümān
   Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 51). [der-i feyż,]

der-i feyżden: *Manevi haz kapısı II gönül.*

1. Der-i feyżden fetḥ idüp saña bāb
   İde cümle eşyāyı saña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 233). [der-i feyżden, -den]*

der-i ḳalʿa-i ḫayberüñ ḳāmiʿi: *Hayber kalesinin kapısının ezeni.*

1. Der-i ḳalʿa-i Ḫayberüñ ḳāmiʿi
   Ṣafā çarḫınuñ neyyir-i lāmiʿi *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 19). [der-i ḳalʿa-i ḫayberüñ ḳāmiʿi,]*

derīde: *Yırtılmış.*

1. Derīde gelür kūs-ı gerdūn-miṣāl
   Olur nāy-ı rūyīne beste-maḳāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 475). [derīde,]*

derīde: *Yırtılmış.*

1. Derīde gelür kūs-ı gerdūn-miṣāl
   Olur nāy-ı rūyīne beste-maḳāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 475). [derīde,]*

derk ide: *Anlamak.*

1. Ne deñlü ki **derk ide** derrāklar
   Anuñ künhüne irmez idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 125). [derk ide, -e]*

der-nihān: *Gizli, saklı, gözden uzak.*

1. Ne deñlü ḫazīnem ki var **der-nihān**
   Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [der-nihān,]

der-nihān: *Gizli, saklı, gözden uzak.*

1. Ne deñlü ḫazīnem ki var **der-nihān**
   Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [der-nihān,]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Yürür **der-peyince** niçe ḫūb-rū
   Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [der-peyince, -ince]*

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Yürür **der-peyince** niçe ḫūb-rū
   Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [der-peyince, -ince]*

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
   Gider **der-peyince** ḫurūşende kūh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider **der-peyince** ḫurūşende kūh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Girerler şehüñ **der-peyince** sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ oldı siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 589). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Girerler şehüñ **der-peyince** sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ oldı siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 589). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
Ḳaçar sāyesi **der-peyince** devān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 74). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
Ḳaçar sāyesi **der-peyince** devān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 74). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
Giderler şehüñ **der-peyince** devān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
Giderler şehüñ **der-peyince** devān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Çü şandal ḳalur **der-peyince** felek
İrişmez açup nūrı şeh-per melek
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 99). [der-peyince, -ince]

der-pey: *Ardı sıra, arkasından.*

1. Metāʿ-ı girān-māye idi ḥayāt
Eger olmasa **der-peyince** memāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 2). [der-peyince, -ince]

derrāc ü tīhū: *Turaç ve çil.*

1. Gelür kebg ü **derrāc ü tīhū** tezerv
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [derrāc ü tīhū,]

derrāk: *Akıllı, zeki II Çabuk anlayan.*

1. Ne deñlü ki derk ide **derrāklar**
Anuñ künhüne irmez idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 125). [derrāklar, -lar]*

derrāk: *Akıllı, zeki II Çabuk anlayan.*

1. Ne deñlü ki derk ide **derrāklar**
Anuñ künhüne irmez idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 125). [derrāklar, -lar]*

derrende: *Yırtıcı.*

1. Ḳoyuna şubān ola **derrende** gürg
İde mürdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [derrende,]*

derrende: *Yırtıcı.*

1. Ḳoyuna şubān ola **derrende** gürg
İde mürdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [derrende,]*

derrende: *Yırtıcı.*

1. Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki döymezdi müştine **derrende** bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [derrende,]

derrende: *Yırtıcı.*

1. Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki döymezdi müştine **derrende** bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [derrende,]

derrende: *Yırtıcı.*

1. Getürdi anı nīze ile dilīr
   Bere idi ol busa **derrende** şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [derrende,]*

derrende: *Yırtıcı.*

1. Getürdi anı nīze ile dilīr
   Bere idi ol busa **derrende** şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [derrende,]*

derūn: *Kalp, yürek, iç, bâtın.*

1. Birūnı şeh ola **derūnı** faḳīr
   Ola ḥāli dervīş ü vaż'ı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 219). [derūnı, -ı]*

derūn: *Iç, gönül, yürek.*

1. Nihān u 'ayān u **derūn** u birūn
   Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [derūn,]

dervīş: *Derviş, fakir, kalender.*

1. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
   Ola ḥāli **dervīş** ü vaż'ı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [dervīş,]*

dervīş: *Derviş, fakir, kalender.*

1. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
   Ola ḥāli **dervīş** ü vaż'ı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [dervīş,]*

dervīş: *Derviş, fakir, kalender.*

1. Olur çünki **dervīşe** muḥtāc şāh
   Ḫudā-dōstdan al du'ā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 93). [dervīşe, -e]*

dervīş: *Derviş, fakir, kalender.*

1. Olur çünki **dervīşe** muḥtāc şāh
   Ḫudā-dōstdan al du'ā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 93). [dervīşe, -e]*

dervīş-: *Derviş, fakir, kalender.*

1. 'Azīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
   Du'ā iste **dervīşden** itme 'ār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 100). [dervīşden, -den]*

dervīş-: *Derviş, fakir, kalender.*

1. 'Azīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
   Du'ā iste **dervīşden** itme 'ār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 100). [dervīşden, -den]*

dervīş: *Derviş, fakir, kalender.*

1. Şehā eyle **dervīşe** dāyim 'aṭā
   Ki iḥsān ider def' dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 203). [dervīşe, -e]*

dervīş: *Derviş, fakir, kalender.*

1. Şehā eyle **dervīşe** dāyim 'aṭā
   Ki iḥsān ider def' dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 203). [dervīşe, -e]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. O **deryālar** içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [deryālar, -lar]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. O **deryālar** içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [deryālar, -lar]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
   Ṣadef idi **deryāda** pür dürr-i pāk
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 44). [deryāda, -da]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
   Ṣadef idi **deryāda** pür dürr-i pāk

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 44). [deryāda, -da]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar görse **deryāda** ṣaḫṣum neheng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [deryāda, -da]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar görse **deryāda** ṣaḫṣum neheng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [deryāda, -da]

deryā: *Deniz.*

1. Yine eyledi iki **deryā** sitīz
Biri birine urdılar tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 523). [deryā,]*

deryā: *Deniz.*

1. Yine eyledi iki **deryā** sitīz
Biri birine urdılar tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 523). [deryā,]*

deryā: *Deniz.*

1. Zamān ile **deryāya** irişdi şāh
Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 221). [deryāya, -ya]

deryā: *Deniz.*

1. Zamān ile **deryāya** irişdi şāh
Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 221). [deryāya, -ya]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. İdüp ġūṭa **deryāda** ġavvāṣ-vār
Çıḳarmış niçe lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 3). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. İdüp ġūṭa **deryāda** ġavvāṣ-vār
Çıḳarmış niçe lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 3). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz.*

1. Dimiş çünki **deryāya** irişdi şāh
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 7). [deryāya, -ya]

deryā: *Deniz.*

1. Dimiş çünki **deryāya** irişdi şāh
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 7). [deryāya, -ya]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Nereye ki isterse olsun revān
Ne yirde ne **deryāda** ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 26). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Nereye ki isterse olsun revān
Ne yirde ne **deryāda** ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 26). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Ki **deryāda** mānend-i bād-ı vezān
Ne semte ki isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 31). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Ki **deryāda** mānend-i bād-ı vezān
Ne semte ki isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 31). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Açup her biri bāl hem-çün ʿuḳāb
Revān oldı **deryāda** mānend-i āb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 36). [deryāda, -da]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Açup her biri bāl hem-çün ʿuḳāb
Revān oldı **deryāda** mānend-i āb

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 36). [deryāda, -da]

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Bir iñen ṭutar şemʿ **deryāyı** heb
Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 51). [deryāyı, -yı]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Murādum bu **deryāyı** seyrān idem
Görem baḥr ḫalḳın yoluma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 77). [deryāyı, -yı]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu **deryānuñ** içinde ne var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 84). [deryānuñ, -nuñ]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. İder pūya **deryāda** ol bād-pā
Olur hem-ʿinān aña bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 91). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz.*

1. Çü **deryāya** ṣandūḳ oldı revān
İrişdi ten-i mürde-i baḥre cān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 175). [deryāya, -ya]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Melek didi iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu **deryāda** ġāyet çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 238). [deryāda, -da]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak.*

1. Ḳo **deryāyı** ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 277). [deryāyı, -yı]*

deryā: *Deniz.*

1. ʿUrūc itdi **deryā** yüzine melek
O fülk-i felek-ḳadr oldı felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 287). [deryā,]*

deryā: *Deniz.*

1. ʿAceb midür itdügi **deryā** żarar
Taḥammül mi eyler şu içre şeker *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 301). [deryā,]*

deryā: *Deniz.*

1. Çü **deryāya** ol baḥr oldı revān
Ḫurūşıyla cūşıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 351). [deryāya, -ya]*

deryā-şinās: *Deryayı bilen öncü.* || *Tarikat şeyhi.*

1. Bulur niçe mellāḥ **deryā-şinās**
Sefer eylemiş baḥrde bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 27). [deryā-şinās, -e]*

deryā-şinās: *Deryayı bilen öncü.* || *Tarikat şeyhi.*

1. Bulur niçe mellāḥ **deryā-şinās**
Sefer eylemiş baḥrde bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 27). [deryā-şinās, -e]*

deryā-yı aḥder: *Yeşil deniz.*

1. Dilāverlerüm kīneden itdi cūş
Çü **deryā-yı Aḥder** iderler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 370). [deryā-yı aḥder,]*

deryā-yı ʿasker: *Asker deryası, çok asker, büyük ordu.*

1. Bu rāy ile bindi cihān-pehlevān
Yine oldı **deryā-yı ʿasker** revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 974). [deryā-yı ʿasker,]*

deryā-yı cevşen: *Zırhlılar deryası/ ordu.*

1. Yine oldı **deryā-yı cevşen** revān
Cihānda ḳopa tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 513). [deryā-yı cevşen,]*

deryā-yı çīn: *Çin Denizi.*

1. Olursa aramuzda āşūb u kīn
Ḳızıl ḳan olup aḳa **deryā-yı Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 390). [deryā-yı çīn,]*

deryā-yı jerf: *Derin deryâ.*

1. Yiter saña üstād-ı bārān u berf
   Olur ictimāʿıyla **deryā-yı jerf** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 246). [deryā-yı jerf,]*

deryā-yı mey: *Şarap denizi.*

1. İdüp cūş **deryā-yı mey** itdi mevc
   Ṣadā-yı ney ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 55). [deryā-yı mey,]*

deryā-yı nīl: *Nil nehri.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
   Cihānı ider gerdi **deryā-yı Nīl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 246). [deryā-yı nīl,]*
2. Aras Ṣaṭ aña nisbet olsa çü sīl
   Ṣıġar bir ḳulaġına **deryā-yı Nīl** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 102). [deryā-yı nīl,]*

deryā-yı tīġ u teber: *Kılıç ve balta denizi.*

1. Yine ṭaşdı **deryā-yı tīġ u teber**
   Ḫurūşān olup geldi mevc-i siper
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 111). [deryā-yı tīġ u teber,]

deşne: *Hançer.*

1. Döşi **deşne** vü nāḫeni tīġ idi
   Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [deşne,]*

deşne: *Hançer.*

1. Döşi **deşne** vü nāḫeni tīġ idi
   Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [deşne,]*

deşne: *Far. Hançer.*

1. Egerçi ki elmās **deşne** idi
   Çü **deşne** dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 623). [deşne,]*

deşne: *Far. Hançer.*

1. Egerçi ki elmās **deşne** idi
   Çü **deşne** dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 623). [deşne,]*

deşne: *Far. Hançer.*

1. Egerçi ki elmās **deşne** idi
   Çü **deşne** dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [deşne,]*

deşne: *Far. Hançer.*

1. Egerçi ki elmās **deşne** idi
   Çü **deşne** dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [deşne,]*

deşne: *Far. Hançer.*

1. İki **deşnedür** iki gūşı hemān
   Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [deşnedür, -dür]*

deşne: *Far. Hançer.*

1. İki **deşnedür** iki gūşı hemān
   Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [deşnedür, -dür]*

deşne-i āb-gūn: *Su renkli hançer.*

1. Ṭaḳar beline **deşne-i āb-gūn**
   Aḳıtmaġ içün rezmde seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 621). [deşne-i āb-gūn,]

deşne-i tāb-dār: *Parlak hançer.*

1. Çekem çünki ben **deşne-i tāb-dār**
   Geyer idi ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1053). [deşne-i tāb-dār,]*

dest: *Far. El, yed.*

1. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
   Ne ser ḳor şikest eylemedük ne **dest**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 184). [dest,]
2. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār ü ne dutardı **dest** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [dest,]*
3. İdüp cenge **destini** nīze dırāz
   Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 181). [destini, -i, -n, -i]

4. Muhanṭās u Ḳayṭās iki alāy
   Olup aldılar **deste** şemşīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 112). [deste, -e]*
5. Ne şāḫa ki **destini** ide dırāz
   Ṣunar el nedeñlü ki olsa fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [destini, -i, -n, -i]*
6. Saʿādetlü oldur ki çün ola Dey
   Yanında nigār ola **destinde** mey
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 2). [destinde, -i, -n, -de]
7. Yeñine çeküp **destini** her gedā
   Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [destini, -i, -n, -i]*
8. Eline alup kündesinden dutar
   Velī bāz **destine** itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 354). [destine, -e, -n, -i]*
9. Yime ġam saña irdügine şikest
   Cihāndur olur **dest** bālā-yı **dest** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 56). [dest,]*
10. Yine çalmaġa ḳaldırur çünki **dest**
    Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [dest,]
11. Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
    Neheng idi ammā ki **destinde** bīl
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [destinde, -i, -n, -de]
12. Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü **dest**
    İrişmez viṣāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [dest,]*
13. Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa **dest**
    İder āhenīn kūh ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 187). [dest,]*
14. Gire çünki bir kīseye iki **dest**
    Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [dest,]*
15. Gider bu cihāna gelen yine mest
    Tehī olmasun bādeden bāri **dest**
    (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 272). [dest,]
16. Ṣunaldan bu iḳbāl eli baña **dest**
    Yanumda semā pāyesi oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 11). [dest,]*

dest: *Kır, ova.*

1. Eger şehr eger dih eger **deşt** ü ṭāġ
   Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [deşt,]
2. Ḳızıl ḳan ider **deşt** sikkīni laʿl
   Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [deşt,]*
3. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
   Olur **deşt** aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 62). [deşt,]*

dest: *El.*

1. Çü **destüñle** oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 5). [destüñle, -üñ, -le]
2. İdüp küşteyi nīm-küşte seyr
   Ṣaçılmış yatur **dest** pā vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 462). [dest,]*
3. Budur dāyimā ḫāl-i ceng ü cidāl
   Gehī baş gider geh girer **deste** māl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [deste, -e]
4. Olur cām-ı zer **deste** zerrīn-ḳadeḥ
   Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 17). [deste, -e]*

dest: *Bozkır, ova, sahrâ, çöl.*

1. Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
   Nice gürz ider Ḳāfı **deşte** hemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [deşte, -e]
2. Çıḳup şehrden ḳondı **deşte** hemīn
   Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [deşte, -e]*
3. Varup ḳondı bir **deşte** ol encümen
   Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [deşte, -e]*
4. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
   İdem naḫş **deşti** çü püşt-i peleng
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 288). [deşti, -i]
5. İdüp **dest** şimşād-ı zer-ger niṣār
   İder naḫş naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 15). [dest,]*
6. Ṭolar **deşte** şīrān-ı rūyīn-ceng
   Olur mesken-i āhū-yı Çīn teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 129). [deşte, -e]*
7. Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
   İder bāġ u **deşti** müzeyyen-perend
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 126). [deşti, -i]
8. Selāṭīn ala çünki pedrūd ider
   Sirişk ile **deşti** ḳamu rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 152). [deşti, -i]*
9. Olup encümen eyledi **deşti** ceng
   Şu resme ki şāha zemīn oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 83). [deşti, -i]

dest: *Bozkır, ova, sahra, çöl.*

1. Taḥammül ide kim irişse ḫazān
   Vara **deştden** Rūma ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 180). [deştden, -den]
2. Gerekdür bize līk bir pīşvā
   Ola **deştden** Rūma dek reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [deştden, -den]
3. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
   Yüzi **deştüñ** olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 556). [deştüñ, -üñ]*

dest: *El, yardım.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm nān
   Ne lāzım ide rīş **desti** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [desti, -i]*

dest: *El.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu **dest**
   Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 85). [dest,]*

dest: *Çöl, ova. II Aşığın sinesi.*

1. Havāda ḳanāt açuban zāġ-ı tīr
   İder **deştde** kerkes ü gürgi seyr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1094). [deştde, -de]*
2. Olup **deştde** niçe müddet revān
   Yaḳīn oldı Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 155). [deştde, -de]*
3. Eger **deştde** āhū pūyān ola
   Muḥirren bişüp tāba büryān ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 57). [deştde, -de]*

dest bālā-yı dest: *El üstünde el (İyinin daha iyisi vardır bağlamında).*

1. Olur gerçi kim **dest bālā-yı dest**
   Velī irmedi baña hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 351). [dest bālā-yı dest,]*

dest bālā-yı dest olur: *Bir kimse, kendisinden üstün bir başkasının da olabileceğini bilmelidir (TDK).*

1. Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
   Velī irmedi baña hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 351). [dest bālā-yı dest olur, -ur]*

deşt ü kūh: *Dağlık yer ve çöl.*

1. Var ol iki cānibde iki gürūh
   Ṭolu anlaruñ ile her **deşt ü kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [deşt ü kūh,]*

dest ü pā: *El ve ayak.*

1. Olur rūz gerçi ki perde-rübā
   İder bend ammā ki şeb **dest ü pā** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 8). [dest ü pā,]*

deşt ü ṣaḥrāları: *Ova, bozkır ve çöl.*

1. Dih ü şehr ile ṭopṭolu ol diyār
   Ḳamu **deşt ü ṣaḥrāları** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 16). [deşt ü ṣaḥrāları, -lar, -ı]*

deşt ü ṭaġ: *Çöl ve dağ.*

1. Nedeñlü ki ḳurbunda **deşt ü ṭaġ**
   Degül ḫāli bir cümle bostān u bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 37). [deşt ü ṭaġ,]*

deşt u ṭaġı: *Ova ve dağ; düzlük ve dağlık arazi(ler). II. Her yer.*

1. Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
   Gezüp **deşt u ṭaġı** şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 114). [deşt u ṭaġı,]*

deşt ü vādīde: *Ova ve vadi.*

1. Gezer **deşt ü vādīde** bī-bīm mīş
   Tenin eylemez gürg dendānı rīş *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 41). [deşt ü vādīde, -de]*

dest ura: *Elini sürmek, dokunmak.*

1. Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
   Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [dest ura, -a]*

dest urdı: *El vurmak, eline almak.*

1. İrişüp kemer bendine urdı dest
   Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [dest urdı, -dı]*

dest urdumsa: *El vurmak, dokunmak.*

1. Kimesne beni itmedi ser-nigūn
   Kime **dest urdumsa** itdüm zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 100). [dest urdumsa, -dum, -sa]*

dest urmadı: *El vurmak, dokunmak.*

1. Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
   Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 454). [dest urmadı, -dı]*

dest urmazdı: *El vurmak, eline almak.*

1. Gezerdi ḫurūşān çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 388). [dest urmazdı, -maz, -dı]

dest urur: *Elini sürmek, dokunmak.*

1. İde ḫ ̌āceyi çün şeker-ḫ ̌āb mest
Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 156). [dest urur, -ur]*

dest virdi: *El vermek, imkân sağlamak.*

1. Saña ʿizz ü devlet ġınā virdi dest
Ṣaḳın itmesün bāde-yi kibr mest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 227). [dest virdi, -di]

dest virürse: *El vermek, imkân sağlamak.*

1. Virürse bu devlet eger saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 647). [dest virürse, -ür, -se]

destān-serā: *Destan okuyan.*

1. Olup naġme-ger bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar aña āheng **destān-serā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 52). [destān-serā,]*

destān-serā: *Destan okuyan.*

1. Olup naġme-ger bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar aña āheng **destān-serā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 52). [destān-serā,]*

dest-būs: *El öpme.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan **dest-būs**
Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [dest-būs,]*

dest-būs: *El öpme.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan **dest-būs**
Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [dest-būs,]*

deste: *Demet.*

1. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān **deste** çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [deste,]

deste: *Demet.*

1. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān **deste** çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [deste,]

deste dest: *Öbek öbek.*

1. Temāşā ider ḫalḳ iki pīl-i mest
Ḳoyup baş başa urdılar **deste dest**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 934). [deste dest,]

dest-gāh: *(Fa.) Zenginlik.*

1. Çü virdüñ baña gencüñe **dest-gāh**
Ḳoma bulmasun gence ol düzd rāh
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 51). [dest-gāh,]

dest-gīr: *Far. sf. Düşenin elini tutan, yardımcı.*

1. Baña anıñ içün virildi serīr
Ki üftādelere olam **dest-gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 296). [dest-gīr,]*

dest-gīr: *Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.*

1. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
Dirīġ olmaz iseñ eger **dest-gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 34). [dest-gīr,]*

dest-gīr idüp: *Yardım etmek,yardımcı olmak.*

1. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
Vücūduñsız olmaya tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 445). [dest-gīr idüp, -üp]*

dest-gīr olan: *Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.*

1. Odur feth̠ u nuṣret viren bendeye
Odur **dest-gīr olan** efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 962). [dest-gīr olan, -an]*

deştī: *Vahşi, yabani.*

1. Müselmān olur şehr ḫalḳı tamām
Velī **deştī** olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 80). [deştī,]*

deştī: *Vahşi, yabani.*

1. Müselmān olur şehr ḫalḳı tamām
Velī **deştī** olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 80). [deştī,]*

dest-i būs: *El öpmek.*

1. Çıḳup taḫta pes **dest-i būs** itdi Māh
Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [dest-i būs,]*

dest-i būs itdi: *El öpmek.*

1. Çıḳup taḫta pes **dest-i būs itdi** Māh
Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [dest-i būs itdi, -di]*

deşt-i çīn: *Çin ovası,çölü.*

1. Ḫoşā **deşt-i Çīn** ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 77). [deşt-i çīn,]*

deşt-i çīn ü müşerref diyār: *Çin ovası,çölü ve şerefli memleket.*

1. Ḫoşā **deşt-i Çīn ü müşerref diyār**
Türābı ʿabīr ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 77). [deşt-i çīn ü müşerref diyār,]*

deşt-i kıfçak: *Türk boylarından bir kavmin yaşadığı çöl.*

1. Ṭolup **deşt-i Ḳıfçaḳ** ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı tozdı sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 173). [deşt-i ḳıfçaḳ,]*

dest-i luṭfuñ: *İyilik eli, yardım eli.*

1. Kimi kim ide **dest-i luṭfuñ** bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 49). [dest-i luṭfuñ, -uñ]*

dest-i merd: *Adamın eli.*

1. Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet çe ger
Olur **dest-i merd** āḫır ammā ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 468). [dest-i merd,]*

dest-i nāvek-figen: *Ok atan el.*

1. Zirih-ber-zirih püşt-i şemşīr-zen
Girih-ber-girih **dest-i nāvek-figen** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 808). [dest-i nāvek-figen,]*

deşt-i şūre: *Çorak ova.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn **deşt-i şūre** idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [deşt-i şūre,]*

deşt-i şūre: *Çorak ova.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn **deşt-i şūre** idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [deşt-i şūre,]*

deşt-i şūre: *Çorak ova.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn **deşt-i şūre** idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [deşt-i şūre,]*

deşt-i şūre: *Çorak ova.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn **deşt-i şūre** idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [deşt-i şūre,]*

dest-i yār: *Yardımcı, muin.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben **dest-i yār**
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 75). [dest-i yār,]*

dest-i yārem: *Sevgilinin eli.*

1. Çe ger **dest-i yārem** velī ḳābilem
Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 61). [dest-i yārem, -em]*

deşti-şīr: *Çöl aslanı.*

1. Gerek pīl-i Hindī gerek **deşti-şīr**
Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 117). [deşti-şīr,]*

deşti-şīr: *Çöl aslanı.*

1. Gerek pīl-i Hindī gerek **deşti-şīr**
Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 117). [deşti-şīr,]*

dest-res: *Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.*

1. Cihānda ne deñlü ki var ehl-i ḥāl
Bulur **dest-res** çekmek ile zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 46). [dest-res,]

dest-res: *Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.*

1. Cihānda ne deñlü ki var ehl-i ḥāl
Bulur **dest-res** çekmek ile zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 46). [dest-res,]

dest-res: *İstediğine ulaşan, eli yetişen.*

1. Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ **dest-res**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 84). [dest-res,]

dest-res: *İstediğine ulaşan, eli yetişen.*

1. Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ **dest-res**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 84). [dest-res,]

dest-res: *Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.*

1. Velī **dest-res** bulmaz aña beşer
Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 237). [dest-res,]

dest-res: *Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.*

1. Velī **dest-res** bulmaz aña beşer
Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 237). [dest-res,]

dest-res: *İstediğine ulaşan, eli yetişen.*

1. Ḳo deryāyı ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla murāda olur **dest-res** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 278). [dest-res,]*

destūr-ı destūr-dān: *Izin/ruhsat bilenin izni/ruhsatı.*

1. Didi aña **destūr-ı destūr-dān**
Ki iy Ḫusrev-i Ḫusrevān-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1153). [destūr-ı destūr-dān,]

destūr-ı şāh-ı cihān: *Cihan Padişahının veziri.*

1. Meger kim var imiş iki pehlevān
İkisi de **destūr-ı şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 840). [destūr-ı şāh-ı cihān,]*

dest-yār: *Elden tutan, yardımcı.*

1. Güreşciler içer bu ʿādetde var
Başar şoñra üstādını **dest-yār** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 60). [dest-yār,]*

dest-yār: *Elden tutan, yardımcı.*

1. Güreşciler içer bu ʿādetde var
Başar şoñra üstādını **dest-yār** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 60). [dest-yār,]*

dest-yār: *Elden tutan, yardımcı.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
Aña **dest-yāram** cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 76). [dest-yāram, -am]

dest-yār: *Elden tutan, yardımcı.*

1. Cihān-pehlevān Ṭūsī ben dest-i yār
   Aña **dest-yāram** cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 76). [dest-yāram, -am]

dest-yār: *Elden tutan, yardımcı.*

1. Aña **dest-yāram** cihān-pehlevān
   Ṣafāsı olan işte gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 77). [dest-yāram, -am]*

dest-yār: *Elden tutan, yardımcı.*

1. Aña **dest-yāram** cihān-pehlevān
   Ṣafāsı olan işte gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 77). [dest-yāram, -am]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Gerek derd olsun gerekse **devā**
   Olur mūcidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 335). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Gerek derd olsun gerekse **devā**
   Olur mūcidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 335). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
   Velī terk ḳıl olsa ġayrı **devā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
   Velī terk ḳıl olsa ġayrı **devā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Gerek şerbet içen ide iḥtimā
   Olur dā aña yoḳsa ṣoñra **devā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 458). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Gerek şerbet içen ide iḥtimā
   Olur dā aña yoḳsa ṣoñra **devā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 458). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Varur kim ide bir marīża devā
   Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 4). [devāsı, -sı]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Varur kim ide bir marīża devā
   Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 4). [devāsı, -sı]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Müfīd olmadı eyledügi **devā**
   ʿİlāc ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 7). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Müfīd olmadı eyledügi **devā**
   ʿİlāc ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 7). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Seḥerden gelür ḫ̬ᵛāce k'ide **devā**
   Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 19). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Seḥerden gelür ḫ̬ᵛāce k'ide **devā**
   Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 19). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa **devā**
   Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 37). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa **devā**
   Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 37). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Ḳomadı ṭabībine k’ide **devā**
   Bilürdi ki bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 155). [devā,]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Ḳomadı ṭabībine k’ide devā
   Bilürdi ki bulmaz **devādan** şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 156). [devādan, -dan]*

devā: *Tedbir, çare, derman.*

1. Didi vaṣla mānisi-dürür çün ʿilāc
   Baña dā **devādur** gerekmez mizāc
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 158). [devādur, -dur]

devā eyler: *Şifa vermek, iyileştirmek; öpmek.*

1. Ne deñlü ki ben eyler isem devā
   Müfīd olmadı çünki yoḳ iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 29). [devā eyler, -r]*

devā ide: *İyileştirmek.*

1. Varur kim ide bir marīża devā
   Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 3). [devā ide, -e]*

devā ola: *Çare, ilaç olmak.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
   Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 710). [devā ola, -a]*

devān: *Hızlı yürütmek, koşturmak.*

1. Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān **devān**
   Degül aña bir ḫaṭve devr-i cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 163). [devān,]

devān: *Hızlı yürüyen.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
   Ḳaçar sāyesi der-peyince **devān**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 74). [devān,]
2. Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
   Giderler şehüñ der-peyince **devān**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [devān,]

devān olmasam: *Koşmak, seğirtmek.*

1. Yanuñca eger olmasam ben devān
   Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 239). [devān olmasam, -ma, -sa, -m]*

devān olur: *Koşmak, seğirtmek.*

1. Ded ü dām kim şayda olur revān
   Şikem-perligi içün olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 138). [devān olur, -ur]*

devāt: *Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap II yazılan/söylenen şiirin her bir kelime ve cümlesi.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
   Güher baḥrı göñlümle enbāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 23). [devātum, -um]*

devāt: *Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap II yazılan/söylenen şiirin her bir kelime ve cümlesi.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
   Güher baḥrı göñlümle enbāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 23). [devātum, -um]*

devende: *Gezip, dönen, dolaşan.*

1. Perende **devende** ḳamu bī-naẓīr
   Bile pīş-keş itdi şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 171). [devende,]*

devende: *Gezip, dönen, dolaşan.*

1. Perende **devende** ḳamu bī-naẓīr
   Bile pīş-keş itdi şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 171). [devende,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Çü **devlet** benüm ile olmadı yār
   Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Çü **devlet** benüm ile olmadı yār
   Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Çü **devlet** atı ayaġı ola süst
   Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Çü **devlet** atı ayaġı ola süst
   Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 19). [devlet,]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).*

1. Çü **devlet** döne dost olur ʿadū
   Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [devlet,]

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).*

1. Çü **devlet** döne dost olur ʿadū
   Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [devlet,]

devlet: *Devlet, saltanat.*

1. Cihān **devletinde** çü yoḳdur ḳarār
   Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 27). [devletinde, -i, -(n)de]*

devlet: *Devlet, saltanat.*

1. Cihān **devletinde** çü yoḳdur ḳarār
   Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 27). [devletinde, -i, -(n)de]*

devlet: *Devlet, makam.*

1. Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
   Cihān **devletine** ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *Devlet, makam.*

1. Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
   Cihān **devletine** ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Eger ḳādir iseñ eyā şehriyār
   Ḳılalum seni **devlet** ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 396). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Eger ḳādir iseñ eyā şehriyār
   Ḳılalum seni **devlet** ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 396). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Gözini açup didi iy pādişāh
   Mezīd eylesün **devletüñi** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 418). [devletüñi, -üñ, -i]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Gözini açup didi iy pādişāh
   Mezīd eylesün **devletüñi** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 418). [devletüñi, -üñ, -i]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
   Olur ʿaḳl ile **devlet** aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
   Olur ʿaḳl ile **devlet** aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Kime kim ola **devlet** ü ʿaḳl yār
   ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Kime kim ola **devlet** ü ʿaḳl yār
   ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih, makam, haşmet, şan.*

1. Çü **devlet** gele çoḳ bilinür sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih, makam, haşmet, şan.*

1. Çü **devlet** gele çoḳ bilinür sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih makam, haşmet, şan.*

1. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
Ḳalanına **devlet** dimekdür mecāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih makam, haşmet, şan.*

1. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
Ḳalanına **devlet** dimekdür mecāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Şehin-şāh Ebu'l-Fetḥ-i Ḫān Bāyezīd
Saʿādet aña bende **devlet** mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 30). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Şehin-şāh Ebu'l-Fetḥ-i Ḫān Bāyezīd
Saʿādet aña bende **devlet** mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 30). [devlet,]*

devlet: *Devlet, saltanat.*

1. Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr
Bulurlar anuñ **devletinde** ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 34). [devletinde, -i, -(n)de]*

devlet: *Devlet, saltanat.*

1. Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr
Bulurlar anuñ **devletinde** ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 34). [devletinde, -i, -(n)de]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. İrişdüm saña **devlet** ile hemān
Sözümde ṣaḳın dutmayāsın gümān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 313). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. İrişdüm saña **devlet** ile hemān
Sözümde ṣaḳın dutmayāsın gümān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 313). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Ne şeh ser-keş olup ki itse ḳıtāl
İder **devletüm** ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 354). [devletüm, -üm]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Ne şeh ser-keş olup ki itse ḳıtāl
İder **devletüm** ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 354). [devletüm, -üm]*

devlet: *Mutluluk, talih, makam, haşmet, şan.*

1. Ki vaḳt oldı ol **devlet** ile süvār
Sikender ẓafer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih, makam, haşmet, şan.*

1. Ki vaḳt oldı ol **devlet** ile süvār
Sikender ẓafer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Hilālī rikāba başup şehriyār
Olur **devlet** atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 674). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

1. Hilālī rikāba başup şehriyār
Olur **devlet** atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 674). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

1. Ola **devleti** dāyim anuñ füzūn
Aña ḫaşm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 967). [devleti, -i]*

devlet: *Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

1. Ola **devleti** dāyim anuñ füzūn
   Aña ḥaşm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 967). [devleti, -i]*

devlet: *Devlet.*

1. Cihān şehlerinde aña yoḳ hemāl
   ʿAdūsın ide **devleti** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 972). [devleti, -i]*

devlet: *Devlet.*

1. Cihān şehlerinde aña yoḳ hemāl
   ʿAdūsın ide **devleti** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 972). [devleti, -i]*

devlet: *Devlet, makam.*

1. Cihān şehlerine ola şehriyār
   İde **devletine** duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1118). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *Devlet, makam.*

1. Cihān şehlerine ola şehriyār
   İde **devletine** duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1118). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).*

1. Viren feṯḥ u nuṣret iden tār ü mār
   Viren ʿizz ü **devlet** iden ḫ̬ʷōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [devlet,]

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret (bkz. ikbâl).*

1. Viren feṯḥ u nuṣret iden tār ü mār
   Viren ʿizz ü **devlet** iden ḫ̬ʷōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [devlet,]

devlet: *Devlet II mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Bilür **devletin** ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 629). [devletin, -in]*

devlet: *Devlet II mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Bilür **devletin** ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 629). [devletin, -in]*

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Şu vaḳtin yeg olur kebehden ḥarīr
Ki **devlet** bulup olmayasın ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 640). [devlet,]

devlet: *Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.*

Şu vaḳtin yeg olur kebehden ḥarīr
Ki **devlet** bulup olmayasın ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 640). [devlet,]

devlet: *Devlet, makam, varlık.*

Şoñı ẕillet olur velī **devletüñ**
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 641). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Devlet, makam, varlık.*

Şoñı ẕillet olur velī **devletüñ**
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 641). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Devlet.*

Virürse bu **devlet** eger saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 647). [devlet,]

devlet: *Devlet.*

Virürse bu **devlet** eger saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 647). [devlet,]

devlet: *Devlet, makam.*

Oturup şehe eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye **devletine** gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 40). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *Devlet, makam.*

Oturup şehe eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye **devletine** gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 40). [devletine, -i, -ne]*

devlet: *Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.*

Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
Ki **devlet** olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 192). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.*

Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
Ki **devlet** olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 192). [devlet,]*

devlet: *Devlet.*

Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu **devleti** çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [devleti, -i]*

devlet: *Devlet.*

Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu **devleti** çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [devleti, -i]*

devlet: *Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür himmete göre **devlet** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür himmete göre **devlet** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [devlet,]*

devlet: *Devlet.*

Ki bidʿāt ile mülke irer zevāl
Ṣaḳın **devletüñ** olmaya pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 178). [devletüñ, -(ü)ñ]

devlet: *Devlet.*

Ki bidʿāt ile mülke irer zevāl
Ṣaḳın **devletüñ** olmaya pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 178). [devletüñ, -(ü)ñ]

devlet: *Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.*

Gelür sīm yine **devlet** ile eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 113). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, talih ǁ makam, haşmet, şan.*

Gelür sīm yine **devlet** ile eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 113). [devlet,]*

devlet: *Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.*

Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
İre **devletine** şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [devletine, -i, -n, -e]*

devlet: *Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.*

Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
İre **devletine** şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [devletine, -i, -n, -e]*

devlet: *Devlet makamı. II Mutluluk makamı.*

Birin aġladup itme birini şād
İñen eyleme **devlete** iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 50). [devlete, -e]*

devlet-i ṣıḥḥat: *Sağlıklı hükümet.*

Olup **devlet-i ṣıḥḥat** aña ḳarīn
Ḫudā her murādına olsun muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 93). [devlet-i ṣıḥḥat,]*

devr: *Devir, çağ.*

Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ **devrine** bağlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [devrine, -i, -ne]*

devr: *Devir, çağ.*

Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ **devrine** baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [devrine, -i, -ne]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

O **devrden** birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 543). [devrden, -den]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

O **devrden** birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 543). [devrden, -den]

devr: *Zaman, şimdi.*

Girü aña hem dürlü dürlü ḫalel
Ki **devr** itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [devr,]*

devr: *Zaman, şimdi.*

Girü aña hem dürlü dürlü ḫalel
Ki **devr** itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [devr,]*

devr: *Zaman, şimdi.*

İdüp kān-ı zer bezmi zerrīn-cām
İder **devr** sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 38). [devr,]*

devr: *Zaman, şimdi.*

İdüp kān-ı zer bezmi zerrīn-cām
İder **devr** sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 38). [devr,]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Alınmazdı **devrinde** gerçi ki bāc
Gelürdi velī her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 157). [devrinde, -i, -n, -de]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Alınmazdı **devrinde** gerçi ki bāc
Gelürdi velī her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 157). [devrinde, -i, -n, -de]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya **devrüñde** cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 54). [devrüñde, -üñ, -de]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya **devrüñde** cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 54). [devrüñde, -üñ, -de]

devr: *Dönme, dönüp dolaşma.*

Şu dōlāb kim döndüre anı bād
Anuñ **devrine** ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 220). [devrine, -i, -n, -e]*

devr: *Dönme, dönüp dolaşma.*

Şu dōlāb kim döndüre anı bād
Anuñ **devrine** ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 220). [devrine, -i, -n, -e]*

devr: *Felek, Dünya.*

Bu **devre** irince zamān kim bile
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 33). [devre, -e]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Bu efsāneyi yazdı üç pehlevān
Üçi daḫı **devrinde** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 60). [devrinde, -i, -n, -de]*

devr eyler: *Geçip gitmek, dönmek.*

Gehī ṣaġa **devr eyler** ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 217). [devr eyler, -r]*

devr ider: *Dönmek, dolaşmak.*

Neyi isteyüp **devr ider** āsumān
Nişānın arar sū-be-sū şu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 127). [devr ider, -er]*

Taʿaccüb idüp ġāyet ol tāc-ver
Ḫişārı teferrüc ḳılup **devr ider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 350). [devr ider, -er]*

devr idüp: *Dönmek, dolaşmak.*

Cihānı idüp devr perkār-vār
Eḳālīm serḥaddinedür cidār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 97). [devr idüp, -üp]*

devr itdi: *Dönmek, dönüp dolaşmak II elden ele gezmek; devrân, semâ etmek.*

Çü **devr itdi** üç kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [devr itdi, -di]*

devr ider: *Dönmek, dolaşmak.*

Şaçınuñ şeb-i tārı Hindū-şiʿār
İder devr genci cemālün çü mār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 608). [devr ider, -er]*

Resenler virürler şadā hem-çü çeng
İder ʿālemi devr vaḳt-i zaġenk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 102). [devr ider, -er]*

devr idüp: *Dönmek, dolaşmak.*

İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī bulmadı girmege aña der *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 307). [devr idüp, -üp]*

Ki çün ol cihān-gīr-i gītī-neverd
İdüp devr arżı çeküp germ ü serd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 12). [devr idüp, -üp]*

İdüp devr idersin bunı cüst ü cū
Zemīni gezüp yel gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 95). [devr idüp, -üp]*

devr kılduġını: *Dönmek, dolaşmak.*

Nice **devr ḳılduġını** āsumān
Nice ḫalḳ olduġını ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 43). [devr ḳılduġını, -du, -ġı, -nı]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi **devrān** bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi **devrān** bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Virür ise şehlüḳde **devrān** zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Virür ise şehlüḳde **devrān** zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki **devrān** ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki **devrān** ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā bendine ḳıldı **devrān** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā bendine ḳıldı **devrān** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [devrān,]*

devrān: *Felek, Dünya.*

Ecelden virür ise **devrān** emān
Bu menzilde ben de dikem bir nişān

(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 103). [devrān,]

devr-i cihān: *Dünyanın, zamanın devri.*

Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān devān
Degül aña bir ḫaṭve **devr-i cihān**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 164). [devr-i cihān,]

devr-i dūn: *Aşağılık felek.*

İñen aldamasun ṣaḳın **devr-i dūn**
Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 99). [devr-i dūn,]

devr-i ġonca: *Gonca devri/ vakti.*

Cihān **devr-i ġonca** olup müstedām
Cihān şehleri olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 91). [devr-i ġonca,]*

devr-i nā-sāz-kār: *Uyumsuz,geçimsiz,liyakatsiz devir.*

Gel iy muṭrib ur sūz ile çenge çeng
Dili **devr-i nā-sāz-kār** itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 504). [devr-i nā-sāz-kār,]*

devr-i zamān: *Kader, talih.*

Bizüm neslimüze duraldan cihān
Bu bendi ide geldi **devr-i zamān**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 424). [devr-i zamān,]

Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki **devr-i zamān** olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 226). [devr-i zamān,]*

devşir: *Toplamak.*

Döküp genci **devşirdi** yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 569). [devşirdi, -di]

devşir: *Toplamak.*

Döküp genci **devşirdi** yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 569). [devşirdi, -di]

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
Ki itmişdür āfāḳı efsürde **Dey** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
Ki itmişdür āfāḳı efsürde **Dey** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Saʿādetlü oldur ki çün ola **Dey**
Yanında nigār ola destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 1). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Saʿādetlü oldur ki çün ola **Dey**
Yanında nigār ola destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 1). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Zamāna ʿaceb **Dey** ne taʿlīm ider
Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 23). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Zamāna ʿaceb **Dey** ne taʿlīm ider
Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 23). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Çeküp tīġ ider çünki **Dey** türk-tāz
İder āteşi caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Çeküp tīġ ider çünki **Dey** türk-tāz
İder āteşi caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Gidüp **Dey** irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1). [dey,]*

dey: *Far. Kış, şitâ.*

Gidüp **Dey** irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1). [dey,]*

dey: *(دی) i. (Fars. dey) Kı.*

Gelüp **Dey** irişdi çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [dey,]*

dey: *(دی) i. (Fars. dey) Kı.*

Gelüp **Dey** irişdi çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [dey,]*

deyr: *Kilise, manastır.*

Büküp ḳaddüm itdi beni **deyr** pīr
Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [deyr,]*

di: *Söylemek.*

Refīʿdür serā perde-i kibriyā
Girilmez **dimeyince** luṭfuñ derā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 30). [dimeyince, -meyince]*

Di kim iy şehin-şāh-ı leşker-şiken
Gav-ı pīl-zūr u ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 707). [di,]*

Didi kim sebeb ne ki bunca sipāh
Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 307). [didi, -di]*

Didi şeh kim eylerse anı tebāh
Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 331). [didi, -di]*

Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
Didi yārın iy şeh idem anı ḫ̬ōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [didi, -di]*

Didi budur ol istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [didi, -di]*

Yanında görür ḳalmadı cenge er
Yüzin döndürüp **didi** eyne'l-mefer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 436). [didi, -di]*

Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 473). [didi, -di]*

Didi ölmedin dirlik oldı ʿazīz
Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [didi, -di]*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi devrān bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 571). [didi, -di]*

Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [didi, -di]*

Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 705). [didi, -di]*

Didi n'ola gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [didi, -di]*

Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp **didi** neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [didi, -di]*

Didi elçiye şāh-ı şāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiṣ bu cenge hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 759). [didi, -di]*

Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin ki bildük murādın tamām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 791). [didi, -di]*

Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 821). [didi, -di]*

Begenüp sözin **didi** Bānūya şāh
Bu pendi ḳabūl itdüm iy yüzi māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 833). [didi, -di]*

İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan **didi** her ne ise peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [didi, -di]*

Oḳıdup **didi** beglere şīr-i ner
Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 955). [didi, -di]

Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 81). [didiler, -di, -ler]

Didiler ki iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
Dil ü cān ile eyledük biz de ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 313). [didiler, -di, -ler]

Didiler ki iy şāh-ı īrān-penāh
Saña ırs ile degdi taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 591). [didiler, -di, -ler]*

Olup cemʿ yanına kār-āgehān
Didiler ki iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 686). [didiler, -di, -ler]*

Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 812). [didiler, -di, -ler]*

Şehe rīv idüp ol iki dīv-zād
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 844). [didiler, -di, -ler]*

Didiler ki iy şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn farżdur idevüz ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 967). [didiler, -di, -ler]

Bunuñ gibi furṣat mı girer ele
Didük bildügümizi şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 872). [didük, -dük]*

Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 29). [dimiş, -miş]*

Dimiş kim eyā Fūr-ı Hīndūstān
Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 877). [dimiş, -miş]

Savaşmaḳ ḫaṭādur barışmaḳ hüner
Dimişlerdür iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 716). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]

Ne tedbīr idersüz baña **diñ** hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [diñ, -ñ]

Dilümdekin itdüm size ben ʿayān
Diñüz fikrüñüz siz de itmeñ nihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 590). [diñüz, -ñüz]

Ne **dirsüz** bu işüñ nedür çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [dirsüz, -r, -süz]*

ʿAdū şanma kim nīk-ḫāhem saña
Murāduñı neyse **di** şāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 392). [di,]*

Baña **di** murādātuñı hep şehā
Ne emr itseñ olur yanumda revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [di,]

Didi leşkere iy ser-efrāzlar
Her işde baña yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 157). [didi, -di]*

Silüp yüzini **didi** iy tāc-ver
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 375). [didi, -di]*

Gözini açup **didi** iy pādişāh
Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 417). [didi, -di]*

Sikender **didi** kim eyā şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 447). [didi, -di]

Begenüp sözin **didi** Dārā şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [didi, -di]*

Vaṣiyyet idüp **didi** iy tāc-dār
Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 465). [didi, -di]

Sikender **didi** kim eyā şehriyār
Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 477). [didi, -di]*

Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [didi, -di]*

Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yoluña fidā idelüm baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 163). [didiler, -di, -ler]*

Yüz urup **didiler** ki iy pādişāh
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 347). [didiler, -di, -ler]*

Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 81). [dimiş, -miş]*

Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben bendesin eyledi Ḥaḳ-ṣinās
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 261). [didi, -di]

Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
Saña cān u dilden hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 369). [didiler, -di, -ler]*

Ḳapup ṣavlecān-ı feṣāḥetle gūy
Dimiş ol füsūn-sāz-ı efsāne-gūy
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 252). [dimiş, -miş]

Dimiş irmedi şāha benden ziyān
Yine ḳātili bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 323). [dimiş, -miş]*

Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki **dir** ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [dir, -r]

Di ki iy şehin-şāh-ı Hindūstān
Gelür ʿazm-i Fūr itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 275). [di,]

Didi çün şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ser-ā-ser alup oldı īrāna ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 3). [didi, -di]*

Teveccüh idüp şāh-ı ʿālī-cenāb
Didi beglere eyleyüben ḫıṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 112). [didi, -di]*

Didi ben de sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 195). [didi, -di]

Çü evṣāfın işitdi ṣāḥib-ḳırān
Didi aña elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 270). [didi, -di]*

Didi gide var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle birkaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 273). [didi, -di]

Didi şāh ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm mübārek yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [didi, -di]

Didi ḳanı elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
Görelüm ne buyurmış ol pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 319). [didi, -di]

Getürürler elçiyi ikrām ile
Selāmı **didi** şāha peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 322). [didi, -di]*

Peyāmı bilüp şāh-ı Hindūstān
Didi kim ṣafā geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 326). [didi, -di]*

Gelüp elçi **didi** ne ise ḫaber
Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [didi, -di]*

Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 385). [didi, -di]*

Durup luṭf ile şāh-ı Hindūstān
Didi iy ḫıdīv-i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 496). [didi, -di]*

Didi luṭf idüp şāh ḳılsun ḳabūl
Ḳabūl itmez ise oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 513). [didi, -di]*

Yüz urup **didi** Keyd iy pādişā
Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 525). [didi, -di]*

Didi şeh beni çün sen itdüñ ḳabūl
Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 539). [didi, -di]*

Bu evṣāfı işitdi çün ser-firāz
Feraḥ oldı **didi** ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [didi, -di]*

Didi biz buña degmez idik şehā
Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [didi, -di]*

Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [didi, -di]

Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
Mehüñ ġabġabın oḳşayup **didi** şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 588). [didi, -di]

Didi Keyde bir gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [didi, -di]

Didi Keyd kim iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 699). [didi, -di]*

Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 175). [didiler, -di, -ler]*

Durup bir gün İskender-i tāc-dār
Didi şāh-ı Müjdāda iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 204). [didi, -di]*

Virüp geçmiş efsānelerden ḫaber
Dimiş pīşvā pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 22). [dimiş, -miş]*

Komışam yoluna şehüñ cān u baş
Kimüñle **dir** ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 80). [dir, -r]*

Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var **di** şāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [di,]*

Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim görinmez zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 105). [didi, -di]*

Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın **didi** cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [didi, -di]*

Didi kim gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [didi, -di]*

Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var di şāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [didi, -di]*

Didi ġırra olduġı yegdür ʿadū
Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 497). [didi, -di]*

Didi şāh-ı Ḳayṭāsa iy pehlevān
Nerīmān-dem ü Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 521). [didi, -di]*

Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
Didi kim fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 536). [didi, -di]*

Durup ṣubḥa dek ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 556). [didi, -di]*

Didi ḥācetüñ itdi Yezdān ḳabūl
Senüñdür ẓafer olma ṣaḳın melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 575). [didi, -di]*

Bunı **didi** vü ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı şāh olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 589). [didi, -di]*

Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe **didi** dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [didi, -di]*

Didi beglere şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Sizüñ yoluñızda ḳodum baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 687). [didi, -di]*

Dönüp **didi** Ḳayṭāsa iy pehlivān
Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [didi, -di]*

Urup naʿra **didi** ki iy şāh-ı Çīn
Degüldür aña seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 839). [didi, -di]*

Urup naʿra **didi** ki iy tāc-dār
Sipāhuñda yoḳdur gibi nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 855). [didi, -di]*

Gelüp **didi** iy server-i tīġ-zen
Niçe bir biçersin bu ḫalḳa kefen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 891). [didi, -di]*

İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [didi, -di]*

İdüp ṣoñra kendü şehine duʿā
Didi var ola şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 964). [didi, -di]*

Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı ol Berhemen Türkmān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [didi, -di]*

Viren geçmiş efsānelerden ḫaber
Didi var imiş bir şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1148). [didi, -di]*

Didi aña destūr-ı destūr-dān
Ki iy Ḫusrev-i Ḫusrevān-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1153). [didi, -di]*

Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā daʿvete ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 269). [didiler, -di, -ler]*

Görüp şāhı şehler ider āferīn
Didiler ki iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 678). [didiler, -di, -ler]*

Dimiş daḫı iy Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
Saña ḫanlar içinde ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 259). [dimiş, -miş]*

Beşer itmiş idi günāh-ı ʿaẕīm
Dinilmezdi Ḫaḳḳa Ġafūr u Raḥīm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1126). [dinilmezdi, -nil, -mez, -di]

Olur dir ise cāhili nā-tamām
Direm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 218). [direm, -r, -em]*

Bunı **diyüp** itdi rasūle ġażab
Didi var di şāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 433). [diyüp, -y, -üp]*

Duā eyleyüp pādişāha vezīr
Didi iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 2). [didi, -di]*

Yüz urup **didi** şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [didi, -di]*

Dimiş ḳıṣṣa-perdāz u efsāne-sāz
Muẓaffer olur çünki ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 31). [dimiş, -miş]*

Gelüp şāha bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 10). [didi, -di]*

Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
Bize himmetüñi refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 87). [didi, -di]*

Didi mūye idüp şehin-şāh-ı Çīn
Bizi luṭfa muʿtād idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 99). [didi, -di]*

Öpüp boynunı **didi** ṣāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 115). [didi, -di]*

Didi iy cihān-gīr ü serdārlar
Gehi rezmde ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 185). [didi, -di]*

Didi iy Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn u ḳılan ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 261). [didi, -di]*

Didi müjde olsun eyā ser-firāz
Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 279). [didi, -di]*

Urup naʿra **didi** ki iy nā-bekār
Gel ögredeyem ben saña kār-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 349). [didi, -di]

Duʿālar idüp itdiler āferīn
Didiler ki iy pādişāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 498). [didiler, -di, -ler]*

Görür zeyn olur ṣūreti rūzigār
Dimen itdi ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 64). [dimen, -me, -ñ]*

Diyüp bunı zihde ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [diyüp, -y, -üp]

Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [di,]*

Arisṭōya **didi** şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün baña bir nāme yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 145). [didi, -di]*

Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 175). [didi, -di]

Melek çün kelāmını itdi tamām
Didi iy Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 60). [didi, -di]

Melek bunları **didi** oldı nihān
Düşer baḫr-i efkāra şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 117). [didi, -di]*

Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 133). [didiler, -di, -ler]*

Didi eyleñüz seng-puşte naẓar
İder murġ-ı ābīler ile sefer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 299). [didi, -di]*

İşitdüm eyā şāh-ı şāḥib-ḳırān
Didi pīr-i dānende bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 246). [didi, -di]*

Didi fikr-i hecr ile oldum ḫarāb
Sizüñ gitmeñüz itdi baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 267). [didi, -di]

Gelüp ṣordılar ḫāṭırını ṭuyūr
Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 266). [didiler, -di, -ler]*

Didiler ki derdüñ olısa eger
Olalum senüñ derdüñe çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 275). [didiler, -di, -ler]*

Didiler ki ʿazm-i sefer idelüm
Ḳoyup vādiyi sāḥile gidelüm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 285). [didiler, -di, -ler]*

Dimiş evvel iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 121). [dimiş, -miş]*

Dir idi bu resme müşerref mekān
Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 47). [dir, -r]*

Aña rūḥ **dir** çünki iy şeh ḥekīm
İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [dir, -r]*

Yanuñdan ṣaḳın itme dānāyı dūr
Bulam **dir** iseñ şāhlıḳda ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 174). [dir, -r]*

ʿAbeş dimedi bu kelāmı **diyen**
Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 167). [diyen, -y, -en]*

Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [didi, -di]*

Didi kim firāset gerekdür hemān
Olur ḫastada niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 49). [didi, -di]*

Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 77). [didi, -di]*

Görüp nabżını **didi** kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 71). [didi, -di]*

Marīżi görüp **didi** kim gey ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [didi, -di]*

İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep fünūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [didi, -di]*

Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi aña şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [didi, -di]*

Görüp anı nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp **didi** kim bu nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 26). [didi, -di]*

Didi iḥtimā eylemezsen meger
Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 9). [didi, -di]*

Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ **didügini** ḥekīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 72). [didügini, -düg, -i, -ni]*

Tek-u-pūyada **dir** hemīşe ṣabā
Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 131). [dir, -r]*

Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 121). [didi, -di]*

İdüp ḫażret-i Ḫaḳḳa mürsel niyāz
Didi iy ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 44). [didi, -di]*

Eline alup mūrı itdi suʾāl
Didi bir benüm gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 18). [didi, -di]*

Żuʿā eyleyüp **didi** kim iy rasūl
Direm bildigüm olma ammā melūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 21). [didi, -di]*

Żuʿā eyleyüp didi kim iy rasūl
Direm bildigüm olma ammā melūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 22). [direm, -r, -em]*

Dutar küfr ile mülk **dirler** ḳarār
Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [dirler, -ler, -r]*

Didi kim eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk ḫayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 5). [didi, -di]*

Didüm bildügümi ben iy tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 53). [didüm, -dü, -m]*

Didi māderine cihān-pehlevān
Ki iy kār-dān māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 101). [didi, -di]*

Ḫelāl eyleyüp itdi Bānū enīn
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 122). [didi, -di]*

Dimiş pīr-i pīşine-i pīşvā
Ki kāmillere ol-durur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 87). [dimiş, -miş]*

Ḫaremde niṣār itdi şöyle **direm**
Diremden ṭoḳunmazdı yire ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 197). [direm, -r, -em]

Didi elçiye kim ṣafā geldi şāh
Felek rām emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 155). [didi, -di]*

İdüp ḥażretüñüze çoḳ çoḳ selām
Didi ḥikmet-āmīz bir ḳaç kelām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 126). [didi, -di]

Ḳalur çünki tenhā ikisi hemīn
Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 180). [didi, -di]

Didi Bānū kim şāh olana yalan
Degüldür revā iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [didi, -di]

Żarūrī **didi** kim Sikender benem
Ḫudāvend-i dīhīm ü efser benem
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 197). [didi, -di]

Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı ki elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 201). [didi, -di]*

Didi ol gelen elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [didi, -di]

Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 271). [didi, -di]*

Didügim diyesin bile şehriyār
İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 173). [didügim, -dü, -gi, -m]*

Dimiş çünki deryāya irişdi şāh
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 7). [dimiş, -miş]

Dilince **didi** bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine iş bu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 73). [didi, -di]*

Bu defterleri eyleyicek raḳam
Dimiş kim ser-efrāz-ı Rūm u ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 4). [dimiş, -miş]

Mübārek gözini açup şehriyār
Didi kim günüñ neʿaceb ḥāli var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [didi, -di]

Didi kim budur maṭlaʿ-ı āfitāb
Bunuñ māverāsı ser-ā-ser ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 379). [didi, -di]*

Melek **didi** İskendere Ḫusrevā
Deñiz ḳaʿırınuñ seyri ancaḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 269). [didi, -di]*

Didi şeh kime ḥāfıẓ olsa Ḫudā
Yanında ṣoġulcan degül ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 243). [didi, -di]*

Melek **didi** iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu deryāda ġāyet çoḳ olur ḫaṭar
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 237). [didi, -di]

Didi iy Sikender buyurdı Ḫudā
Baña tā ki olam saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 119). [didi, -di]*

İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi ṣu yüzinde niçe yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [didi, -di]*

Belīnāsa **didi** ki iy feylesūf
Ḳamu ḫuşk ḥāline buldum vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 75). [didi, -di]

İdüp şeh **didügini** fermān-peẕīr
İder anı ġaybet naẓardan çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 283). [didügini, -düg, -i, -ni]*

Dimiş ṭūṭī-i Gence şekker-maḳāl
Ḳalem çeşmesinden aḳıdup zülāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 9). [dimiş, -miş]

Melek ḳurb bulup olur muʿteber
Dimiş lī maʿallāhi ḫayrü'l-beşer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 252). [dimiş, -miş]

Didi luṭf ile şāh-ı şāḥib-ḳırān
Şimāline şarḳuñ olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 9). [didi, -di]*

Didi şeh Ḫudādan irişdi meded
Buña yoḳsa āhenden olmazdı sed

(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 119). [didi, -di]

Didiler ki iy Ḫusrev-i kām-yāb
Bu mülküñ nihāyetde ḥāli ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 19). [didiler, -di, -ler]

Ḳılup şāha ol ḫalḳ idüp āferīn
Didiler ki gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 114). [didiler, -di, -ler]*

Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 101). [didi, -di]

Elin şundı yimege gördi güher
Didi bu ḳaçan ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 92). [didi, -di]*

Bilüp bunlaruñ ḥālini şehriyār
Didi kim zihī ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 82). [didi, -di]*

Didiler cevāhirler idüp niṣār
Buradan şehā ẓulmete rāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 103). [didiler, -di, -ler]*

Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Size ḥikmetin eyleyelüm beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 55). [didiler, -di, -ler]*

Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş **dimek** cāyiz aña hem āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [dimek, -mek]

Niẓāmī suḫen-dān-ı siḥr-āferīn
Dimiş kim şehin-şāh-ı rūy-i zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 32). [dimiş, -miş]

Didi vaṣla māniʿ-dürür çün ʿilāc
Baña dā devādur gerekmez mizāc
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 157). [didi, -di]

Ki **dimiş** idi aña encüm-şümār
Senüñ ölecegüñ yir iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 149). [dimiş, -miş]*

Çü ben muḳtedīyem üçi muḳtedā
Disem kelbühüm rābiʿühüm n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 64). [disem, -se, -m]

di: *Söylemek.*

Olur **dir** ise cāhili nā-tamām
Direm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 217). [dir, -r]*

di: *Söylemek.*

Degül esb bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 168). [dimişler, -ler, -miş]*

di: *1. Demek, söylemek.*

Şevāb ol dutup cümle fermānuñı
Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 58). [dimeyem, -me, -y, -em]

Tutulmaya çünkim **didügi** ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [didügi, -dü, -gi]*

di: *Demek, söylemek.*

Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin ki bildük murādın tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 792). [diyesin, -y, -e, -sin]

Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
Ḳalanına devlet **dimekdür** mecāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [dimekdür, -mek, -dür]

Bu sözi **diyüp** meclisi bozdı şāh
Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [diyüp, -y, -üp]

V'egerni ki elden gider cān u baş
Müfīd olmaz itmek **diyesin** savaş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 444). [diyesin, -y, -e, -sin]

Diyicek şehüñ sözlerin tercümān
Müselmān olup buldı şehden emān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 617). [diyicek, -y, -icek]

Revān oluban sebze-zār içre rūd
Terāne **diyup** seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 10). [diyup, -y, -üp]*

Bunı **dimege** çünki açdı dehān
İner āsumāndan zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 311). [dimege, -me, -g, -e]*

Bunı **diyüp** ol cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ olduġı gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 69). [diyüp, -y, -üp]*

Didügi gibi ol eyā şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [didügi, -düg, -i]

Didügim **diyesin** bile şehriyār
İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 173). [diyesin, -y, -e, -sin]*

Bu sözi **diyüp** açdı pes bir ḥarīr
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [diyüp, -y, -üp]*

Diyeyin saña sırrumı baña sen
Dutuşup tutayum senüñ ile ben *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 435). [diyeyin, -y, -e, -y, -in]*

İder cemʿ genci ṣanur kim ḳala
Dimez ben ölicek bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 6). [dimez, -mez]*

Şu kāmil ki her ḥaḳḳa inṣāf ider
Dimez baña kim ögünür lāf ider
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 42). [dimez, -mez]

di: *Söylemek, dile getirmek, demek.*

Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy pür-hüner
Yimedüm **didügüñ** ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 76). [didügüñ, -düg, -ü, -ñ]*

Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
ʿÖmür **didügüñ** bir dem imiş hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 274). [didügüñ, -düg, -ü, -ñ]

Bu şehlüḳ **didügüñ** ḳurı iʿtibār
Belāsına mevtüñ olamaz ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 15). [didügüñ, -düg, -ü, -ñ]*

di: *Söylemek. Lebüñle çeşmüñe ʿālem bizi dildādedür dirler Lebüñle çeşmüñe ʿālem bizi dildādedür dirler.*

Meşeldür bu söz daḫı **dirler** şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 321). [dirler, -r, -ler]

di: *Söylemek. Diyemez kimse naẓīre ḳatı rengīnterdür Diyemez kimse naẓīre ḳatı rengīnterdür Diyemez kimse naẓīre ḳatı rengīnterdür Anlamı Sil.*

O vech ile şīrīn ü muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ işidür **diyemez** ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 6). [diyemez, -y, -e, -mez]*

Ben ol şeh idüm **diyemez** üstüḫ̆ān
İnanmaz dise daḫı ḥalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 39). [diyemez, -y, -e, -mez]*

di: *Söylemek. Görenler ruḥlaruñda ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi dirler Görenler ruḥlaruñda ḥalḳa ḥalḳa zülfüñi dirler.*

Seferde çoḳ olur egerçi ḫaṭar
Mübārek olur **dirler** ammā sefer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 168). [dirler, -r, -ler]

di: *Demek, söylemek.*

İdüp ḥoḳḳa-i müşg-i çīnī güşād
Dimüş ol nigārende-i üstād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 54). [dimüş, -müş]*

di: *(cevaben) demek, söylemek.*

Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 140). [didi, -di]*

di: *Demek, söylemek.*

Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
Bileyüm **diyüñ** işte meydān n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [diyüñ, -(y)üñ]

di: *"Demek", söylemek, ifade etmek.*

Kişi ben **dimek** olur olsa vücūd
Velī laġv olur çünki olmaya būd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 39). [dimek, -mek]

di-: *Demek,söylemek.*

Bir ay olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi **diyü** elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 754). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek,söylemek.*

Bir ay olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi **diyü** elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 754). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek,söylemek.*

Velī bir gün ide **diyü** şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek,söylemek.*

Velī bir gün ide **diyü** şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek,söylemek.*

Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem **diyü** anda ider bunda zerʿ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek,söylemek.*

Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem **diyü** anda ider bunda zerʿ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Söylemek.*

Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿām
Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 188). [disün, -sün]*

di-: *Söylemek.*

Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿām
Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 188). [disün, -sün]*

di-: *Söyleyerek.*

Gice olıcak bağrı olur kebāb
Ne vaḳtin doġa **duyuban** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [duyuban, --yuban]*

di-: *Söyleyerek.*

Gice olıcak bağrı olur kebāb
Ne vaḳtin doġa **duyuban** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [duyuban, --yuban]*

di-: *Söylemek.*

Yed'olanını **dime** zinhār az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [dime, -me]*

di-: *Söylemek.*

Yed'olanını **dime** zinhār az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [dime, -me]*

di-: *Demek,söylemek.*

Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
İdemezdi yeg **diyü** yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 116). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek,söylemek.*

Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
İdemezdi yeg **diyü** yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 116). [diyü, -(y)ü]*

di-: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 72). [dirüm, -r, -üm]*

di-: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 72). [dirüm, -r, -üm]*

di-: *1. Demek, söylemek.*

Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meseldür bu iy dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [dimişler, -miş, -ler]*

di-: *1. Demek, söylemek.*

Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meseldür bu iy dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [dimişler, -miş, -ler]*

di-: *Söylemek.*

Görüp pehlevānlar taʿaccüp ider
Didiler ki iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 176). [didiler, --di, --ler]

di-: *Söylemek.*

Görüp pehlevānlar taʿaccüp ider
Didiler ki iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 176). [didiler, --di, --ler]

di-: *1. Demek, söylemek.*

Ki Türk ü Ḫabeşden ziyāde sipāh
Cihānda **dimişler** yoḳ iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [dimişler, -miş, -ler]

di-: *1. Demek, söylemek.*

Ki Türk ü Ḫabeşden ziyāde sipāh
Cihānda **dimişler** yoḳ iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [dimişler, -miş, -ler]

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 493). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 493). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** irdi ṣāḥib-ḳırān
Ḫavāle ider ḫaṣma gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1059). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** irdi ṣāḥib-ḳırān
Ḫavāle ider ḫaṣma gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1059). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Demek,söylemek.*

Ḳamu şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh
Gelür **diyü** zeyn oldı ṣāḥib-şükūh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 128). [diyü, -(y)ü]

di-: *Demek,söylemek.*

Ḳamu şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh
Gelür **diyü** zeyn oldı ṣāḥib-şükūh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 128). [diyü, -(y)ü]

di-: *Söylemek.*

Ḫalīfe **dimekden** ne ola murād
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [dimekden, -mek, -den]

di-: *Söylemek.*

Ḫalīfe **dimekden** ne ola murād
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [dimekden, -mek, -den]

di-: *Demek, söylemek.*

ʿAbeş **dimedi** bu kelāmı diyen
Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 167). [dimedi, -me, -di]*

di-: *Demek, söylemek.*

ʿAbeş **dimedi** bu kelāmı diyen
Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 167). [dimedi, -me, -di]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi gönli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi gönli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** ḳodı anı ʿalīl
Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** ḳodı anı ʿalīl
Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Velī bir laṭīfe **diyeyüm** saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 25). [diyeyüm, -ye, -yüm]*

di-: *Söylemek.*

Velī bir laṭīfe **diyeyüm** saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 25). [diyeyüm, -ye, -yüm]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** secde itdi rasūl
Ḫudā itdi nāz u niyāzın ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 49). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Bunı **diyüben** secde itdi rasūl
Ḫudā itdi nāz u niyāzın ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 49). [diyüben, -y, -üben]*

di-: *Söylemek.*

Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı **dime** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [dime, -me]*

di-: *Söylemek.*

Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı **dime** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [dime, -me]*

di-: *Demek, söylemek.*

Çü sī-sāleyem n'ola **dirlerse** şāb
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 29). [dirlerse, -r, -ler, -se]*

di-: *Demek, söylemek.*

Çü sī-sāleyem n'ola **dirlerse** şāb
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 29). [dirlerse, -r, -ler, -se]*

di-: *Söylemek.*

Çü yinmez ne **dirsin** idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 97). [dirsin, -r, -sin]*

di-: *1. Demek, söylemek.*

Dimişler ki var anda Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme hergiz irmez memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 119). [dimişler, -miş, -ler]*

di-: *1. Demek, söylemek.*

Dimişler yazanlar bu efsāneyi
İdüp medḥ ol şāh-ı ferzāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 193). [dimişler, -miş, -ler]*

di-: *Söylemek.*

Ben ol şeh idüm diyemez üstüḫˇān
İnanmaz **dise** daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 40). [dise, -se]*

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*

Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü **dībā** olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [dībā,]*

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*

Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü **dībā** olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [dībā,]*

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*

Bu **dībā** libās u bu ferḫunde bāġ
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [dībā,]

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*

Bu **dībā** libās u bu ferḫunde bāġ
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [dībā,]

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*

Ḳabāḥat virür bu mülevves palās
Bunuñ vardur altında **dībā** libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [dībā,]*

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*

Ḳabāḥat virür bu mülevves palās
Bunuñ vardur altında **dībā** libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [dībā,]*

dībāce-i ġayb: *Bilinmezliğin, gaybın ön sözü.*

İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb aña
ʿAyān oldı **dībāce-i ġayb** aña *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 41). [dībāce-i ġayb,]*

dīde: *Göz.*

Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
Ki ḳomaz idi **dīdede** tāb u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 220). [dīdede,]*

Çü reyḥān sifāli ṭolup **dīde** ḫāk
Olur naʿradan zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 781). [dīde,]*

Ḫayāl-i türāb ile pür **dīdeler**
Rik ile ṭolu sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 143). [dīdeler, -ler]*

dīde: *Göz. II Dîdede (-de bulunma hali ile birlikte): Gözümde, (benim) katımda, bana göre.*

Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḥı dūr
Velī diḳḳate **dīdede** ḳanı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 24). [dīdede, -de]*

dide-bān: *Far. is. Gözcü, bekçi, muhafız.*

Bu deñlü göz ile olup **dīde-bān**
Gözedür ḳażā tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 75). [dīde-bān,]*

dīde-i cāna: *Can gözü; kalbin derinlikleri.*

ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
Viren **dīde-i cāna** ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 172). [dīde-i cāna, -a]*

dīde-i cānuñ: *Gönül gözü.*

Neye baḳsañ anı göresin hemīn
Ola **dīde-i cānuñ** Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 178). [dīde-i cānuñ, -uñ]*

dīde-ver olup: *Bilgi ve görüş sahibi olma.*

Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
İderdi bu ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 237). [dīde-ver olup, -up]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi bunlara şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cihānda benem Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 89). [didi,]

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi bunlara şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cihānda benem Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 89). [didi,]

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi Ḫāna sulṭān-ı rūy-i zemīn
Ki iy mihter-i ser-firāzān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 53). [didi,]*

didi: *Didi: De-, demek, söylemek.*

Didi Ḫāna sulṭān-ı rūy-i zemīn
Ki iy mihter-i ser-firāzān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 53). [didi,]*

diger-gūn: *Değişmiş, başkalaşmış, bozuk.*

Diger-gūn olursa daḫı bu cihān
Saña gelmeye benden aṣlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 725). [diger-gūn,]

diger-gūn: *Değişmiş, başkalaşmış, bozuk.*

Diger-gūn olursa daḫı bu cihān
Saña gelmeye benden aṣlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 725). [diger-gūn,]

diger-gūn ola: *Değişmek, kötüleşerek başka bir şekil almak.*

Diger-gūn ola çünki iy şeh ḫışāl
ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [diger-gūn ola, -a]

dīh: *Köy, karye.*

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir **dihe** ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [dihe, -e]

dīh: *Köy, karye.*

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir **dihe** ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [dihe, -e]

dih: *Köy, karye.*

Eger şehr eger **dih** eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [dih,]

dih: *Köy, karye.*

Eger şehr eger **dih** eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [dih,]

dih ü şehr: *Köy ve şehir.*

Dih ü şehr ile ṭopṭolu ol diyār
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 15). [dih ü şehr,]*

dijem: *Öfkeli, kızgın.*

Meger bir gün olmış idi dil **dijem**
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 1). [dijem,]*

dijem: *Öfkeli, kızgın.*

Meger bir gün olmış idi dil **dijem**
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 1). [dijem,]*

dik: *Dikmek.*

Gelüp **dikdi** ṣaḥrāda gerçi ʿalem
Velī geldi yādına rāh-ı ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 133). [dikdi, -di]*

dik: *Dikmek, (taş koymak, yerini belli etmek.).*

Ki çün şehr-i meşhūra ire ḫaşem
İçinde **dike** şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 286). [dike, -e]*

dik: *Dikmek.*

Buyurdı hemīn **dikdiler** iki dār
Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [dikdiler, -di, -ler]*

dik: *Yerleştirmek.*

Ecelden virür ise devrān emān
Bu menzilde ben de **dikem** bir nişān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [dikem, -e, -m]

dik: *(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.*

Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
ʿAlem **dikdi** bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 70). [dikdi, -di]*

dik: *Çanak,çömlek,kazan,horoz.*

Ne fāyide ġamdan olan oldı līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa **dīk**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 190). [dīk,]

dikil: *T. f. Ayakta durmak veya durdurulmak, rekzedilmek. Garsolunmak. İğne ve iplikle hıyâtat edilmek. Dimdik durup gitmemek.*

Şu deñlü **dikildi** yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 209). [dikildi, -di]*

dikil: *T. f. Ayakta durmak veya durdurulmak, rekzedilmek. Garsolunmak. İğne ve iplikle hıyâtat edilmek. Dimdik durup gitmemek.*

Şu deñlü **dikildi** yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 209). [dikildi, -di]*

dikil: *(Bir şey) dik olarak bir yere konup yerleştirilmek.*

Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfītāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [dikilmişdi, -miş, -di]*

dikil: *(Bir şey) dik olarak bir yere konup yerleştirilmek.*

Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfītāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [dikilmişdi, -miş, -di]*

dikḳat: *Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.*

Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de **diḳḳatde** tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [diḳḳatde, -de]

dikḳat: *Ihtimam, incelik.*

Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī **diḳḳate** dīdede ḳanı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 24). [diḳḳate, -e]*

dikḳat ider: *Dikkat etmek.*

Naẓar eyleyüp şāh-ı şāḥib-naẓar
Şehüñ ḳavl ü fiʿlinde **diḳḳat ider**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 146). [diḳḳat ider, -er]

dikḳat idüp: *Dikkatle bakmak.*

Nereden nüfūẕ eyledügin nefes
Göremezdi **diḳḳat idüp** hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 408). [diḳḳat idüp, -üp]*

dīḳu'n-nefes: *Nefesi dar.*

Çü **ḍīḳu'n-nefes** bāzusunda kemend
Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 331). [ḍīḳu'n-nefes,]*

dīḳu'n-nefes: *Nefesi dar.*

Çü **ḍīḳu'n-nefes** bāzusunda kemend
Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 331). [ḍīḳu'n-nefes,]*

dil: *Gönül.*

Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı **dilinde** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 354). [dilinde, -i, -n, -de]*

Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
Ḳomaz meclis ehli **dilinde** teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [dilinde, -i, -n, -de]

dil: *Gönül.*

Dilümdekin itdüm size ben ʿayān
Diñüz fikrüñüz siz de itmeñ nihān

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 589). [dilümdekin, -üm, -de, -kin]

Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
Saña cān u **dilden** hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 370). [dilden, -den]*

İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz
Biri pest **dildür** biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 140). [dildür, -dür]*

Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki andan ider ol **dile** iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 468). [dile, -e]*

Aña ʿāşıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı **dilde** ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 18). [dilde, -de]*

Dilüñden şaḳın gitmesün bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli vü al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 655). [dilüñden, -üñ, -den]*

Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne **diller** olubdur ġamı ile çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 36). [diller, -ler]*

dil: *Gönül.*

Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne **dil** ḳaldı hep oldı ḥāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [dil,]*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāş u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [dil,]*

Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde **dil** pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [dil,]*

Çü **dil** bir idüp idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 169). [dil,]*

Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
Ki her biri **dil** murġın eyler şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [dil,]*

Ḳafā-dār olurlar sipāh-ı ʿAcem
Çü **dil** ṣadrda vāriş-i tāc-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 520). [dil,]*

Ṣabā reh-güẕārın idüp sed sinān
Gözedür oḳ idinmege **dil** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 812). [dil,]*

Gelüp çehre ḫandān u **dil** pür-neşāṭ
Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [dil,]*

Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [dil,]*

Olur **dil** terāzūsınūñ dili **dil**
Dilüñ ṣaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 323). [dil,]*

Olur **dil** terāzūsınūñ dili **dil**
Dilüñ ṣaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 323). [dil,]*

Egerçi ki **dil** laʿl-i rengīn diler
Olur aḳı ṭıbna velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 389). [dil,]*

Açup cān u **dil** çeşmini gör şehā
Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [dil,]*

Gelüp tā ki temkīn duta **dil** ḳarār
Sebük-ser gibi olmayam şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [dil,]*

Ki tā aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola ġamdan āsūde **dil** bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 86). [dil,]*

dil: *Dil, lisan. Konuşma dili.*

Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [dilümden, -üm, -den]*

Gel iy muṭrib ur sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 504). [dili, -i]*

Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
Żarūrī gelür yoḳ **dili** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 74). [dili, -i]*

Ḍamīridür İskender āyīnesi
Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 22). [dili, -i]*

Dolup **dilleri** āh u nāleyle ney
Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 63). [dilleri, -ler, -i]*

Olur dil terāzūsınūñ **dili** dil
Dilüñ ṣaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 323). [dili, -i]*

Olur dil terāzūsınūñ dili dil
Dilüñ ṣaḳla olmayasın tā ḥacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 324). [dilüñ, -üñ]*

Dilince didi bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine iş bu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 73). [dilince, -ince]*

Begendi sürūşuñ sözin şehriyār
Dili āba meyl itdi bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 280). [dili, -i]*

Bu Türkī **dile** virdi naẓmum şeref
Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 37). [dile, -e]*

Bu ḫalḳuñ **dilinden** kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 121). [dilinden, -in, -den]*

dil: *Dil.*

Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫˇīş
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 60). [dilin, -in]*

dil: *Yürek, gönül.*

Çeker gūşını pīl iderdi siper
Ḳalurdı **dili** tīr-i ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 260). [dili, -i]*

Anuñ mihri **dilde** dutubdur ḳarār
Felek gibi olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 363). [dilde, -de]*

Dili diledügün yidi her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [dili, -i]*

İki pāre idüp **dili** nān-vār
Çalar gerdenin espinüñ nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1009). [dili, -i]*

Egerçi ki elmās deşne idi
Çü deşne **dili** ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [dili, -i]*

Göricek o dilberleri şehriyār
Yir itdi **dilinde** hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 148). [dilinde, -in, -de]*

Bu **dilde** Niẓāmī gibi reh-nümā
Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 41). [dilde, -de]*

Dili yoḳ-durur söyleye çün mezār
Berāber olur bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 229). [dili, -i]*

dil: *Konuşmaya yarayan organ.*

Tenini idüp tīr-i māra hedef
Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 6). [dilin, -in]*

dil: *Dil, söylem. II gönül.*

Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek **dilinde** ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 348). [dilinde, -i, -(n)de]*

dil: *(ل) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.*

Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
Bu yolda ḳalur cān u **dil** mübtelā
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 14). [dil,]

Ne **dil** kim ḳapuñda ola rāz-dār
Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 55). [dil,]*

O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
Yatur çeşm pür-ḫˇāb u **dil** pür-ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 22). [dil,]

Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i fırāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 135). [dil,]

Meger bir gün olmış idi **dil** dijem
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 1). [dil,]*

Bulup ġuṣṣadan nabż çün **dil** sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 9). [dil,]

dil: *Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan organ; gönül, yürek.*

Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 64). [dilüm, -ü, -m]*

dil ü cān: *Gönül ve can.*

Didiler ki iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
Dil ü cān ile eyledük biz de ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 314). [dil ü cān,]

Görüp anı şād oldı fermān-revā
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 488). [dil ü cān,]*

Żarūrī **dil ü cān** şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 285). [dil ü cān,]

Çü dīn yoluna ḳomışam cān u baş
Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 694). [dil ü cān,]*

Dil ü cān ile ide itse ʿilāc
Zer ü sīme göstermeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 91). [dil ü cān,]*

dil ü cāndan: *Gönülden ve candan.*

İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 146). [dil ü cāndan,]*

dil ü cānını: *Gönül ve can.*

Tehī manḳalını pür āteş ide
Mey ile **dil ü cānını** ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 54). [dil ü cānını, -ı, -n, -ı-ı, -nı]*

dil ü dīdeyi: *Gönül ve göz.*

Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi **dil ü dīdeyi** oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 180). [dil ü dīdeyi, -yi]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

Anı ṣoñra bildük Sikender imiş
Bu işi iden ol **dilāver** imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [dilāver,]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

Anı ṣoñra bildük Sikender imiş
Bu işi iden ol **dilāver** imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [dilāver,]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 286). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 286). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Dilāverlerüm kīneden itdi cūş
Çü deryā-yı Aḫder iderler ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 369). [dilāverlerüm, -ler, -üm]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Dilāverlerüm kīneden itdi cūş
Çü deryā-yı Aḫder iderler ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 369). [dilāverlerüm, -ler, -üm]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Eger defʿi gelmezse senden cevāb
Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 372). [dilāverleri, -ler, -i]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Eger defʿi gelmezse senden cevāb
Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 372). [dilāverleri, -ler, -i]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Olayum **dilāverlere** genc-rīz
İde her biri cān u dilden sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 469). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Olayum **dilāverlere** genc-rīz
İde her biri cān u dilden sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 469). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Dilāverlerüm çün olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ yir ol ser-fırāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 505). [dilāverlerüm, -ler, -üm]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Dilāverlerüm çün olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ yir ol ser-fírāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 505). [dilāverlerüm, -ler, -üm]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit, kahraman.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 793). [dilāverüñ, -üñ]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit, kahraman.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 793). [dilāverüñ, -üñ]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
Zirih-pūş olur naʿlden pes zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 797). [dilāverlerüñ, -ler, -üñ]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
Zirih-pūş olur naʿlden pes zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 797). [dilāverlerüñ, -ler, -üñ]

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

İdüp nāy-ı rūyīne evvel nidā
Dilāverlere cenge eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 816). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

İdüp nāy-ı rūyīne evvel nidā
Dilāverlere cenge eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 816). [dilāverlere, -ler, -e]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur **dilāverler** ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [dilāverler, -ler]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur **dilāverler** ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [dilāverler, -ler]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 246). [dilāverler, -ler]*

dilāver: *Yürekli, cesur.*

Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 246). [dilāverler, -ler]*

dilāver: *Yürekli, cesur, yiğit.*

İdüp sāyebān aña zerrīn siper
Dilāverler altına cevşen döşer *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 142). [dilāverler, -ler]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

İde **dilberi** ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 19). [dilberi, -i]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

İde **dilberi** ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 19). [dilberi, -i]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Olup gāh yārān ile tūşe-gīr
Gehī **dilber** ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 56). [dilber,]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Olup gāh yārān ile tūşe-gīr
Gehī **dilber** ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 56). [dilber,]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

İder bezmi **dilberler** ārāste
Füzūn oldı şādī vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 23). [dilberler, -ler]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

İder bezmi **dilberler** ārāste
Füzūn oldı şādī vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 23). [dilberler, -ler]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Yine eyle bir **dilber** ārāste
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 3). [dilber,]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Yine eyle bir **dilber** ārāste
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 3). [dilber,]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

İder **dilberüñ** her biri bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [dilberüñ, -üñ]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

İder **dilberüñ** her biri bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [dilberüñ, -üñ]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Firīb ile bāzīde hem-çün perī
Perīye velī ögredür **dilberi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 116). [dilberi, -i]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Firīb ile bāzīde hem-çün perī
Perīye velī ögredür **dilberi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 116). [dilberi, -i]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Göricek o **dilberleri** şehriyār
Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 147). [dilberleri, -leri]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*

Göricek o **dilberleri** şehriyār
Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 147). [dilberleri, -leri]*

dilber-miyān: *Dilberin beli.*

Gehī çenber idüp o **dilber-miyān**
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [dilber-miyān,]*

dilber-miyān: *Dilberin beli.*

Gehī çenber idüp o **dilber-miyān**
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [dilber-miyān,]*

dil-dār: *Güzel ‖ sevgili.*

Velī çünki **dil-dār** ola naġme-ger
Kişiye muġannī vü sāḳī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 9). [dil-dār,]*

dil-dār: *Güzel ‖ sevgili.*

Velī çünki **dil-dār** ola naġme-ger
Kişiye muġannī vü sāḳī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 9). [dil-dār,]*

dil-dār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Olup kimi hem-ḫᵛābe **dil-dār** ile
Geçer kimi gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 23). [dil-dār,]*

dil-dār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Olup kimi hem-ḫᵛābe **dil-dār** ile
Geçer kimi gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 23). [dil-dār,]*

dil-dār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Ḫicāb olan oldur çe ger nūrdur
Anuñ ile **dil-dār** mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 30). [dil-dār,]*

dil-dār itdi: *Sevgili yapmak.*

Getürüp şehe virdi bunları Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 560). [dil-dār itdi, -di]*

dile: *T. f. İstemek, aramak.*

Yiyüp içmeden oldılar çünki sīr
Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 106). [diler, -r]*

Diler kim vara Rūma şeh şād-kām
Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [diler, -r]*

Diler kim varup Rūma ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 81). [diler, -r]*

Egerçi ki dil laʿl-i rengīn **diler**
Olur aḳı ṭıbna velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 389). [diler, -r]*

dile: *Istemek, arzulamak.*

Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 874). [dilerler, -r, -ler]*

Sipeh cümle gerdende pervāneler
Dilerler ki hep tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 90). [dilerler, -r, -ler]*

Eger bir ḳuluña **dilersem** ziyān
Benüm başuma itme benden gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 401). [dilersem, -r, -se, -m]

Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 14). [diledi, -di]*

Didi ben de sizden **dilerem** bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 195). [dilerem, -r, -em]

Yimege **dileyen** kimesne şeker
Çü ney baġlanur ol mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 171). [dileyen, -y, -e, -n]

Ki feth itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 24). [diledi, -di]*

Diledi yine ide meydāna ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 943). [diledi, -di]*

Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [diledi, -di]*

Alup bir gez urına iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 290). [dilerler, -r, -ler]*

Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
Diledi cenūbı daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 6). [diledi, -di]*

Bu dünyāyı ṭutmış idi şeh tamām
Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 182). [diledi, -di]*

dile: *Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek.*

Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
Bu ḥāl ile senden **dileyem** seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 38). [dileyem, -yem]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 30). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
Diledüm ki nāmum idem cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 16). [diledüm, -dü, -m]

Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 12). [diledüm, -dü, -m]

dile-: *Istemek, arzulamak.*

ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
Dilerseñ olasın belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
Dilerseñ olasın belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
Rıżā-yı Ḥaḳı iste itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 71). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
Rıżā-yı Ḥaḳı iste itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 71). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Dileyen kişi bundan özge ṣafā
Meger bāġ-ı Firdevs içinde bula *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 15). [dileyen, -y, -en]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Dileyen kişi bundan özge ṣafā
Meger bāġ-ı Firdevs içinde bula *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 15). [dileyen, -y, -en]*

dile-: *Dilemek, istemek.*

Dili **diledügün** yidi her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [diledügün, -düg, -üñ]*

dile-: *Dilemek, istemek.*

Dili **diledügün** yidi her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [diledügün, -düg, -üñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
Dilerseñ kim ortada ceng olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 272). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
Dilerseñ kim ortada ceng olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 272). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemīn
Gel İslāma gel iy şehin-şāh-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 275). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemīn
Gel İslāma gel iy şehin-şāh-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 275). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [diler, -r]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [diler, -r]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [diler, -r]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [diler, -r]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ sipehde ola ittifāḳ
Ṣaḳın ḳoma yanıñda ehl-i nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 215). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ sipehde ola ittifāḳ
Ṣaḳın ḳoma yanıñda ehl-i nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 215). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *İstemek, aramak.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler diye bir ḳaç kelām-ı dürüşt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 304). [diler, -r]

dile-: *İstemek, aramak.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler diye bir ḳaç kelām-ı dürüşt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 304). [diler, -r]

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Ne kim eyleseñ sünnet it iʿtidāl
Dilerseñ saña gelmeye iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 456). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Ne kim eyleseñ sünnet it iʿtidāl
Dilerseñ saña gelmeye iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 456). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
Amān virme aña **dilerseñ** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
Amān virme aña **dilerseñ** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ki yār ola saña ẓafer
Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 87). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ki yār ola saña ẓafer
Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 87). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Cihān-gīrlik fikrin eyle müdām
Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 98). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Cihān-gīrlik fikrin eyle müdām
Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 98). [dilerseñ, -r, -señ]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿazīz
Ziyāde **dileyen** olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 78). [dileyen, -y, -en]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿazīz
Ziyāde **dileyen** olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 78). [dileyen, -y, -en]*

dile-: *İstemek, aramak.*

Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 157). [dilerse, -r, -se]

dile-: *İstemek, aramak.*

Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 157). [dilerse, -r, -se]

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Dilerseñ ki irmeye hergiz memāt
Olup ḥāle vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 5). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dile-: *Istemek, arzulamak.*

Yaḳup ʿaḳlı vir ḫāne-i ḳalbe nūr
Dilerseñ ki ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 26). [dilerseñ, --r, --se, --ñ]*

dilhōş: *Memnun, neşeli. || Gönlü hoş.*

Şehi dilḫōşı ḫalḳı **dilḫōş** ider
Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 249). [dilḫōş,]

dilhōş: *Memnun, neşeli. || Gönlü hoş.*

Şehi dilḫōşı ḫalḳı **dilḫōş** ider
Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 249). [dilḫōş,]

dil-ḫᵛār olur: *Gönül kırılması.*

Şu deñlü ʿuḳāb anda **dil-ḫᵛār olur**
Ki minḳārı vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 293). [dil-ḫᵛār olur, -ur]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol **dilīr**
İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol **dilīr**
İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

İşidüp anı şāh-ı şāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş **dilīr** ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 946). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

İşidüp anı şāh-ı şāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş **dilīr** ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 946). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

İderken bu resm ile ṣayd ol **dilīr**
Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 145). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

İderken bu resm ile ṣayd ol **dilīr**
Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 145). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Ol iki ser-efrāzlar du **dilīr**
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Ol iki ser-efrāzlar du **dilīr**
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

..... ol **dilīr**
Gelür ortaya ol iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 931). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

..... ol **dilīr**
Gelür ortaya ol iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 931). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Bir iḳlīmi feṯḥ itmege ol **dilīr**
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Bir iḳlīmi feṯḥ itmege ol **dilīr**
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Urur aña bir tīġ-ı Hindī **dilīr**
Siper ḳarşu dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Urur aña bir tīġ-ı Hindī **dilīr**
Siper ḳarşu dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Hümāyūn-süvār idi ġurrende-şīr
Ser-endāz u ser-dār-ı çābük **dilīr**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 404). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Hümāyūn-süvār idi ġurrende-şīr
Ser-endāz u ser-dār-ı çābük **dilīr**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 404). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol **dilīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol **dilīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Getürdi anı nīze ile **dilīr**
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Getürdi anı nīze ile **dilīr**
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Benī Aṣferi gördi elli **dilīr**
Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 471). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Benī Aṣferi gördi elli **dilīr**
Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 471). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Bulup biri birini iki **dilīr**
İder ḥamle ol iki ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 545). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Bulup biri birini iki **dilīr**
İder ḥamle ol iki ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 545). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

İdüp pāk Kâbe yolın ol **dilīr**
İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 199). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

İdüp pāk Kâbe yolın ol **dilīr**
İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 199). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol **dilīr**
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 345). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol **dilīr**
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 345). [dilīr,]

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Çü Yūnus çıḳup tīre yirden **dilīr**
Ḳodı maḥbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 293). [dilīr,]*

dilī: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Alur ʿaskerinden iki biñ **dilīr**
Cuvān-sāl ü her biri dānişde bir *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 133). [dilīr,]*

dili āyinesi: *Gönül aynası.*

Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
Dili āyinesi pür-envār idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 24). [dili āyinesi,]*

dil-i düşmeni: *Düşman yüreği.*

Ne şehbāzdur nāvek-i cān-sitān
Dil-i düşmeni idinür āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 642). [dil-i düşmeni, -i]*

dil-i rūşen: *Aydınlanmış gönül.*

Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
Virensin **dil-i rūşen** ü cān-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 74). [dil-i rūşen,]*

dil-i rūşeni: *Aydınlanmış gönül.*

Bilürdi nebī mevti ʿayn-ı viṣāl
Dil-i rūşeni dutdı fi'l-cümle hāl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 212). [dil-i rūşeni, -i]

dil-i sengden: *Taş gönüllü.*

Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 28). [dil-i sengden, -den]

dil-i tefte: *Kızgın gönül.*

Tek-u-pūyada her biri bād-pāy
Dil-i tefte sindān-ı pūlād ḫāy *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 58). [dil-i tefte,]*

dilini dutub: *Susmak.*

Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʷāba varmış idi her ʿases
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 29). [dilini dutub, -ub]

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Didi budur ol istedügüñ **dilīr**
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Didi budur ol istedügüñ **dilīr**
Naẕar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Başında şehüñ şeh-per-i Cebreīl
Dilīr olduġına olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 182). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Başında şehüñ şeh-per-i Cebreīl
Dilīr olduġına olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 182). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

N'ola gebr ise şāhdur ol **dilīr**
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

N'ola gebr ise şāhdur ol **dilīr**
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Silāḥ u seleb baġlayup ol **dilīr**
Çıḳar ḫaymeden şöyle kim mest-i şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 749). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Silāḥ u seleb baġlayup ol **dilīr**
Çıḳar ḫaymeden şöyle kim mest-i şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 749). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Arañuzda olsa eger bir **dilīr**
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 857). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Arañuzda olsa eger bir **dilīr**
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 857). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol **dilīr**
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 907). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol **dilīr**
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 907). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Çerendesin idüp çemān ol **dilīr**
Durup urdı meydānda naʿra çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 953). [dilīr,]*

dilīr: *Yiğit, cesur, cesurane.*

Çerendesin idüp çemān ol **dilīr**
Durup urdı meydānda naʿra çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 953). [dilīr,]*

dilīrān u gerdān: *Yiğit(ler) ve boyun(lar).*

Dilīrān u gerdān ʿinān-der-ʿinān
Oluban olurlar sinān-ber-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1083). [dilīrān u gerdān, -ān]*

dilīrān-ı īrān-zemīn: *İran'ın yiğitleri, cesurları.*

Didi iy **dilīrān-ı īrān-zemīn**
ʿAceb itdi devrān bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 571). [dilīrān-ı īrān-zemīn,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
Ne tedbīr iderse olur **dil-peẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [dil-peẕīr,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
Ne tedbīr iderse olur **dil-peẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [dil-peẕīr,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Çe ger Hindu aṣl idi ol **dil-peẕīr**
Velī yoġ idi Çīnde aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [dil-peẕīr,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Çe ger Hindu aṣl idi ol **dil-peẕīr**
Velī yoġ idi Çīnde aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [dil-peẕīr,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Biri birisinden çe ger **dil-peẕīr**
Birisi velīkin ḳatı bī-naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [dil-peẕīr,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Biri birisinden çe ger **dil-peẕīr**
Birisi velīkin ḳatı bī-naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [dil-peẕīr,]*

dil-pezīr: *Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.*

Ki her şemʿ yanında bir **dil-peẕīr**
Oturdı idüp baḥr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 53). [dil-peẕīr,]*

dil-rübā: *Gönül kapıcı, mahbube.*

İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup **dil-rübālar** ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [dil-rübālar, -lar]*

dil-rübā: *Gönül kapıcı, mahbube.*

İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup **dil-rübālar** ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [dil-rübālar, -lar]*

dil-şād: *(Fa.) Gönlü sevinçli.*

Görüp ehl-i beytini **dil-şād** olur
Ṣanasın esīr idi āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 809). [dil-şād,]*

dil-şād: *(Fa.) Gönlü sevinçli.*

Görüp ehl-i beytini **dil-şād** olur
Ṣanasın esīr idi āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 809). [dil-şād,]*

dilşād: *(Fa.) Gönlü sevinçli.*

Ḳamusı bu ʿahd ile **dilşād** olur
Üsārā idi şanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [dilşād,]*

dilşād: *(Fa.) Gönlü sevinçli.*

Ḳamusı bu ʿahd ile **dilşād** olur
Üsārā idi şanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [dilşād,]*

dil-şād oldı: *Gönlü sevinçle dolu olmak.*

Cidāl iderek leşkere geldi şāh
Görüp şāhı **dil-şād oldı** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 260). [dil-şād oldı, -dı]*

dil-sitān: *Gönül alan. II Sevgili.*

Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meseldür bu iy **dil-sitān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [dil-sitān,]

dil-sitān: *Gönül alan. II Sevgili.*

Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meseldür bu iy **dil-sitān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [dil-sitān,]

dilüm: *Gönül, kalp, yürek.*

Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 325). [dilüm, -üm]*

dilüm: *Gönül, kalp, yürek.*

Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 325). [dilüm, -üm]*

dimāg: *Akıl, fikir.*

Mübārizlerüñ naʿrası şavt-ı pīl
Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [dimāġun, -uñ]

dimāg: *Akıl, fikir.*

Mübārizlerüñ naʿrası şavt-ı pīl
Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 230). [dimāġun, -uñ]

dimāġ: *Akıl, fikir.*

Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 23). [dimāġı-durur, --ı, --durur]*

dimāġ: *Akıl, fikir.*

Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 23). [dimāġı-durur, --ı, --durur]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Gerekmez şeh olan kişiye **dimāġ**
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [dimāġ,]

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Gerekmez şeh olan kişiye **dimāġ**
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [dimāġ,]

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Zihin, akıl.*

Meşāma idi şanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr çün müşg-i ter
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [dimāġa, -a]

dimāġ: *Zihin, akıl.*

Meşāma idi şanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr çün müşg-i ter

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [dimāġa, -a]

dimaġ: *Zihin, akıl.*

Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dimaġ: *Zihin, akıl.*

Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 159). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 159). [dimāġı, -ı]*

dimaġ: *Zihin, akıl.*

Görür şeh ki ġarrālanur dāyimā
Pür oldı **dimāġına** kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 24). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dimaġ: *Zihin, akıl.*

Görür şeh ki ġarrālanur dāyimā
Pür oldı **dimāġına** kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 24). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dimaġ: *Zihin, akıl.*

Ebed oldı ol bāġ içinde muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 80). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dimaġ: *Zihin, akıl.*

Ebed oldı ol bāġ içinde muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 80). [dimāġına, -ı, -n, -a]*

dimāġ: *Zihin, akıl.*

Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [dimāġa, -a]*

dimāġ: *Zihin, akıl.*

Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [dimāġa, -a]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

O cūşuñ ṣadāsı gider elli mīl
İşidicek eyler **dimāġı** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 112). [dimāġı, -ı]*

dimāġ: *Ar. is. Beyin, akıl, şuur.*

O cūşuñ ṣadāsı gider elli mīl
İşidicek eyler **dimāġı** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 112). [dimāġı, -ı]*

dimāġ virür: *Akıl vermek.*

Bu dībā libās u bu ferḫunde bāġ
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 20). [dimāġ virür, -ür]*

dimāġ-ı havā: *Havanın şuuru.*

Urur şāne sünbül ṣaçına ṣabā
Muʿaṭṭar olur pes **dimāġ-ı havā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 50). [dimāġ-ı havā,]*

dīn: *Allah'a inanma ve bağlanma.*

Çü **dīn** dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [dīn,]*

dīn: *Allah'a inanma ve bağlanma.*

Çü **dīn** dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [dīn,]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne **dīnde** iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 456). [dīnde, -de]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne **dīnde** iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 456). [dīnde, -de]*

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [dinürse, -ür, -se]*

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [dinürse, -ür, -se]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Şeref buldı şāh ile īrān tamām
Ḫarāb idi **dīn** ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [dīn,]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Şeref buldı şāh ile īrān tamām
Ḫarāb idi **dīn** ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [dīn,]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Velī **dīn** içün eyleyelüm ḳıtāl
Zer ü sīm içün eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 199). [dīn,]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Velī **dīn** içün eyleyelüm ḳıtāl
Zer ü sīm içün eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 199). [dīn,]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Bu **dīn** ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [dīn,]

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Bu **dīn** ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [dīn,]

dīn: *Din.*

Çü **dīn** yoluna ḳomışam cān u baş
Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 693). [dīn,]*

dīn: *Din.*

Çü **dīn** yoluna ḳomışam cān u baş
Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 693). [dīn,]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Görürem ne **dīnde** ise şehriyār
Ḳamu bendeyüz ḥażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [dīnde, -de]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Görürem ne **dīnde** ise şehriyār
Ḳamu bendeyüz ḥażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [dīnde, -de]*

dīn: *Din.*

Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne **dīn** vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [dīn,]

dīn: *Din.*

Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne **dīn** vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [dīn,]

diñ: *Sona ermek, kesilmek, durmak, devam etmemek.*

Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe **diñüp** ġayrı Ḫāḳān gidem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [diñüp, -üp]

diñ: *Sona ermek, kesilmek, durmak, devam etmemek.*

Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe **diñüp** ġayrı Ḫāḳān gidem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [diñüp, -üp]

dīn: *İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.*

Saña ögredem **dīn** ile ʿadl ü dād
Ḳomayam bu milketde cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 293). [dīn,]

dīn: *İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.*

Saña ögredem **dīn** ile ʿadl ü dād
Ḳomayam bu milketde cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 293). [dīn,]

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Çü bāṭıl-durur **dīni** gibi ʿadū
Ḳaçan feṯḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [dīni, -i]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Çü bāṭıl-durur **dīni** gibi ʿadū
Ḳaçan feṯḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [dīni, -i]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Gire **dīnüñe** cümle Māçīn ü Çīn
Ola emrüñe rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 577). [dīnüñe, -ü, -ñ, -e]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Gire **dīnüñe** cümle Māçīn ü Çīn
Ola emrüñe rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 577). [dīnüñe, -ü, -ñ, -e]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki yoḳ anda **dīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [dīn,]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki yoḳ anda **dīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [dīn,]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Gelüp bir yire **dīn** düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [dīn,]*

dīn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Gelüp bir yire **dīn** düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [dīn,]*

dīn: *Din.*

Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne **dīn**
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [dīn,]*

dīn: *Din.*

Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne **dīn**
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [dīn,]*

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [dinür, -ür]*

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [dinür, -ür]*

dîn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it **dīne** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [dīne, -e]*

dîn: *Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol.*

Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it **dīne** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [dīne, -e]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü **dīne** iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [dīne, -e]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü **dīne** iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [dīne, -e]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Ḳosun **dīnüñe** daʿvet itmegi şāh
Ki rāżī degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 163). [dīnüñe, -ü, -ñ, -e]*

dīn: *İnanç, inanma.*

Ḳosun **dīnüñe** daʿvet itmegi şāh
Ki rāżī degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 163). [dīnüñe, -ü, -ñ, -e]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Ki müşkil olur eylemek **dīni** terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [dīni, -i]*

dīn: *Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.*

Ki müşkil olur eylemek **dīni** terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [dīni, -i]*

dīn: *Din.*

İdüp **dīnine** daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [dīnine, -i, -n, -e]

dīn: *Din.*

İdüp **dīnine** daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [dīnine, -i, -n, -e]

din: *Söylenmek, ifade edilmek.*

Dinür el-kelāmü yecürrü'l-kelām
Murādum benüm ḫamse itmek tamām
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 41). [dinür, -ür]

dīn: *İnanç, inanma.*

Müselmān olur ḫavf idüp ol gürūh
İder **dīni** taʿlīm ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 424). [dīni, -i]*

dīnār: *Eski bir nevi altın sikke.*

Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu **dīnār** idi kim başa gerd-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 166). [dīnār,]

dīnār: *Eski bir nevi altın sikke. II Aşığın sararmış yüzü.*

Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur ḫayli **dīnārın** andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [dīnārın, -ı, -n]*

dīnār-ı āmīḫte: *Karışmış,karışık para.*

Olup tenge **dīnār-ı āmīḫte**
Yatur sīm ü zer külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 21). [dīnār-ı āmīḫte,]*

dīnār-ı surḫ u direm: *Dirhem ve kırmızı dinar.*

Benefşe ider ḳāmetin kūj u ḫam
Ki çīn ide **dīnār-ı surḫ u direm**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 52). [dīnār-ı surḫ u direm,]

dīn-i ḥak: *Hak din, İslamiyet.*

Şu kim itmeye **dīn-i Ḫaḳ** iḫtiyār
Olur meskeni iki ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 453). [dīn-i ḫaḳ,]*

İderseñ eger **dīn-i Ḫaḳ** iḫtiyār
Senüñdür yine maġrib iy hūş-yār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 137). [dīn-i ḫaḳ,]

dīn-i ḥakkı: *Hak dini, Allah'ın dini.*

İde cümlesi **dīn-i Ḫaḳḳı** ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 271). [dīn-i ḫaḳḳı, -ı]*

dīn-i iskenderi: *İskender'in dini.*

Göñülden müselmān olup şehriyār
İder **dīn-i İskenderi** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 460). [dīn-i iskenderi, -i]*

dīn-i islāma: *İslam dini.*

Şehādet ider ʿarż aña şehriyār
Girer **dīn-i İslāma** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 76). [dīn-i islāma,]*

dīn-i islāmı: *İslam dini.*

İder anlara **dīn-i İslāmı** ʿarż
Olur ḫalḳa maʿlūm sünnetle farż
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 33). [dīn-i islāmı, -ı]

dinil: *Diye adlandırılmak.*

Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [dinilen, -en]*

dinil: *Diye adlandırılmak.*

Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [dinilen, -en]*

diñil: *Söylenilme.*

Dinilse n'ola Āb-ı Ḫayvān nām
Ki lezzet alur kevser andan müdām
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 215). [dinilse, -se]

dinil: *Denilmek, söylenmek, sözü edilmek.*

Bilinseydi eczā-yı ḫāk-i siyāh
Dinilürdi her cüzʾī bir nām-ı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 32). [dinilürdi, -ür, -di]

diñle-: *Kulak vermek, dinlemek.*

Olur aña her cüzvī çünkim suʾāl
Gerek **diñleye** itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 172). [diñleye, -y, -e, -mi]*

diñle-: *Kulak vermek, dinlemek.*

Olur aña her cüzvī çünkim suʾāl
Gerek **diñleye** itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 172). [diñleye, -y, -e, -mi]*

dinlen: *Yerinde durma, dinlenme.*

Çü **diñlendi** şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu tāzelendi idüben ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 685). [diñlendi, -di]*

dinlen: *Yerinde durma, dinlenme.*

Çü **diñlendi** şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu tāzelendi idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 685). [diñlendi, -di]*

diñlen: *Dinlenmek II durmak.*

Yarın ḥāżır oluñ göçelüm hemān
Eyü **diñlenildi** olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 508). [diñlenildi, -il, -di]*

diñlen: *Dinlenmek II durmak.*

Yarın ḥāżır oluñ göçelüm hemān
Eyü **diñlenildi** olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 508). [diñlenildi, -il, -di]*

diñlen-: *Yorgunluğunu gidermek, dingin hale gelmesini sağlamak, ferahlatmak.*

Zamān ile deryāya irişdi şāh
Ḳonar **diñlenür** anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 222). [diñlenür, -(ü)r]*

diñlen-: *Yorgunluğunu gidermek, dingin hale gelmesini sağlamak, ferahlatmak.*

Zamān ile deryāya irişdi şāh
Ḳonar **diñlenür** anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 222). [diñlenür, -(ü)r]*

dir: *De-, der, söyler.*

Ne vech ile **dirseñ** ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [dirseñ, -se, -ñ]*

dir: *Geç (vakit).*

Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur **dīr** vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [dīr,]*

dir imiş: *Dermiş.*

Ḫudā **dir imiş** şemse ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [dir imiş,]*

dırahşān: *Parıldayan.*

Mühellil müsebbiḥ felekde melek
Dıraḫşān simāk u muḳarrer semek *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 8). [dıraḫşān,]*

dırahşān: *Parıldayan.*

Mühellil müsebbiḥ felekde melek
Dıraḫşān simāk u muḳarrer semek *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 8). [dıraḫşān,]*

dırahşān: *Parıldayan.*

Var iki elinde **dıraḫşān** güher
Virürdi gicede żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 25). [dıraḫşān,]*

dırahşān: *Parıldayan.*

Dıraḫşān direfşi göricek sipāh
Göge atdılar şād oluban külāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 347). [dıraḫşān,]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Elinde **dıraḫşende** çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 197). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Elinde **dıraḫşende** çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 197). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Döner manḳal-ı āhene āsumān
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 42). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Döner manḳal-ı āhene āsumān
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 42). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Anuñ içi elmās ile līk pür
Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 28). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Anuñ içi elmās ile līk pür
Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 28). [dıraḫşende, -de]*

dırahşen: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Bulur Ḫıżr bir çeşme çün āfitāb
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 208). [dıraḫşende, -de]*

dırahşende: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Güher-dār iken çün **dıraḫşende** tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [dıraḫşende,]*

dırahşende: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

Güher-dār iken çün **dıraḫşende** tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [dıraḫşende,]*

dırahşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur: *Parlayan hakikat güneşi.*

Ṣadāḳatde çün ṣubḥ-ı ṣıddīḳdur
Dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 4). [dıraḫşende-ḫurşīd-i taḥḳīḳdur,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Dıraḫtı ḳamu serv-i āzād idi
Ṣanavber idi ʿūd u şimşād idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 83). [dıraḫtı, -ı]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Dıraḫtı ḳamu serv-i āzād idi
Ṣanavber idi ʿūd u şimşād idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 83). [dıraḫtı, -ı]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen **dıraḫt** altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen **dıraḫt** altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi **dıraḫt** altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi **dıraḫt** altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Yir itmişdi dāmen zer ile **dıraḫt**
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Yir itmişdi dāmen zer ile **dıraḫt**
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [dıraḫt,]*

dıraht: *Ağaç, şecer.*

Dıraḫtı idüp sāyesi sāye-bān
Hemīn külḫan-ı tefte oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 45). [dıraḫtı, -ı]*

dıraht: *Ağaç, şecer.*

Dıraḫtı idüp sāyesi sāye-bān
Hemīn külḫan-ı tefte oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 45). [dıraḫtı, -ı]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
Yanar şemʿ mānendi her bir **dıraḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
Yanar şemʿ mānendi her bir **dıraḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [dıraḫt,]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Dıraḫtı o bāġuñ ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 333). [dıraḫtı, -ı]*

dıraht: *Far. Ağaç.*

Dıraḫtı o bāġuñ ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 333). [dıraḫtı, -ı]*

dırāz: *Uzun.*

Ne şāḫa ki destini ide **dırāz**
Ṣunar el nedeñlü ki olsa firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Ne şāḫa ki destini ide **dırāz**
Ṣunar el nedeñlü ki olsa firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Çü İslām seddidür ol ser-firāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 246). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Çü İslām seddidür ol ser-firāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 246). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Düni firḳat eyyāmı gibi **dırāz**
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Düni firḳat eyyāmı gibi **dırāz**
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Bu evṣāfı işitdi çün ser-firāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Bu evṣāfı işitdi çün ser-firāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Olur rūz çün ḳadd-i dilber **dırāz**
Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 53). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Olur rūz çün ḳadd-i dilber **dırāz**
Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 53). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Bahār oldı yeldā-şebi-veş **dırāz**
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Bahār oldı yeldā-şebi-veş **dırāz**
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Şu reh kim **dırāz** ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Şu reh kim **dırāz** ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Daḫı gördi bir ḥūt ol ser-fırāz
Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 228). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes **dırāz**
Dişi tīz ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 31). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Görür çoḳ ʿacāyibler o ser-fırāz
Olur ketb olunursa ḳıṣṣa **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 164). [dırāz,]*

dırāz: *Uzun.*

Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen **dırāz** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 166). [dırāz,]*

dırāz idüp: *Uzatmak.*

İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 181). [dırāz idüp, -üp]*

dırāz olur: *Uzun olmak, uzamak.*

Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1086). [dırāz olur, -ur]*

direfş: *Far. Alem, sancak.*

Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 435). [direfşüñ, -üñ]*

direfş: *Far. Alem, sancak.*

Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 435). [direfşüñ, -üñ]*

direfş: *Alem, bayrak, sancak.*

Dıraḫşān **direfşi** göricek sipāh
Göge atdılar şād oluban külāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 347). [direfşi, -i]*

direfş-i dırahşān: *Parlayan bayrak, sancak.*

Direfş-i dıraḫşān toz içre hemān
Ḳamerdür gicede şan oldı ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 427). [direfş-i dıraḫşān,]*

direm: *(< A. dirhem) okkanın dört yüzde biri değerinde bir ağırlık ölçüsü.*

Şevābit sipihrine başdı ḳadem
Yolına niṣār itdi encüm **direm** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 98). [direm,]*

direm: *Azıcık, bir parça.*

Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
Diremden ṭoḳunmazdı yire ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 198). [diremden, -den]*

direng: *Durmak, sebât.*

İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem **direng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [direng,]*

direng: *Durmak, sebât.*

İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem **direng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [direng,]*

direng: *Durmak, eğlenmek, beklemek.*

Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫˇāb u ne ārām ider ne **direng**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [direng,]

direng: *Durmak, eğlenmek, beklemek.*

Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫˇāb u ne ārām ider ne **direng**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [direng,]

direng itmek: *Yavaşlamak, durmak.*

Görüp ḫaşmı meydānda itmek direng
Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 983). [direng itmek, -mek]*

dirīg: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy **dirīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 10). [dirīg,]*

Olup tīr-bārān u seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın iy **dirīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 232). [dirīg,]*

Birisi daḫı urdı bir zaḫm-ı tīġ
Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen **dirīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 332). [dirīg,]*

Daḫı doymadan ʿāleme iy **dirīġ**
Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 431). [dirīg,]*

Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 32). [dirīg,]

Ḫazān ile geçdi bahārum **dirīg**
Şerīf olmadı rūzigārum **dirīg** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 183). [dirīg,]*

Ḫazān ile geçdi bahārum **dirīg**
Şerīf olmadı rūzigārum **dirīg** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 184). [dirīg,]*

Dirīġā dirīġā dirīġā **dirīġ**
Güneş zihnüme olmasa ġuṣṣa mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 25). [dirīg,]

dirīg: *Eyvah.*

Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi **dirīġāyla** cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 438). [dirīġāyla, -ā, -y, -la]*

Koyup gitmek imiş murāduñ şehā
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 102). [dirīg,]*

dirīg: *Esirgemek, sakınmak.*

İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 34). [dirīg,]*

dirīġ itmeyüben: *Esirgemek, sakınmak.*

Ḳamu ḳudretin itmeyüben dirīġ
Biri birine urdılar tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 425). [dirīġ itmeyüben, -me, -y, -üben]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
Olur cisme mesken bu ḫāk-ı maġāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 49). [dirīġā,]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
Olur cisme mesken bu ḫāk-ı maġāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 49). [dirīġā,]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 403). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 403). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā baña da iki Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā baña da iki Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [dirīg̃ā,]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [dirīg̃ā,]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā ki bu fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler idi vażīʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 53). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā ki bu fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler idi vażīʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 53). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Ne aṣṣı velīkin **dirīġā** hicāb
Oluban olur ġuṣṣa aña seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 7). [dirīg̃ā,]*

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā dirīġā dirīġā dirīġ
Güneş zihnüme olmasa ġuṣṣa mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 25). [dirīg̃ā,]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā **dirīġā** dirīġā dirīġ
Güneş zihnüme olmasa ġuṣṣa mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 25). [dirīg̃ā,]

dirīġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

Dirīġā **dirīġā** dirīġā dirīġ
Güneş zihnüme olmasa ġuṣṣa mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 25). [dirīg̃ā,]

dirīġā vü āh: *Yazıklar olsun ve ah vah.*

Zamān geçmek ile **dirīġā vü āh**
Ṭolar içine rīk ü ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 95). [dirīg̃ā vü āh,]*

diril: *Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.*

Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [dirilmez, -mez]*

diril: *Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.*

Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [dirilmez, -mez]*

diril: *Yaşamak, ömür sürmek.*

Bir iş ideyüm aña kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 424). [dirilmeye, -me, -, -e]*

diril: *Yaşamak, ömür sürmek.*

Bir iş ideyüm aña kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 424). [dirilmeye, -me, -, -e]*

dirlik: *Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat II Hayat.*

Didi ölmedin **dirlik** oldı ʿazīz
Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [dirlik,]*

dirlik: *Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat II Hayat.*

Didi ölmedin **dirlik** oldı ʿazīz
Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [dirlik,]*

dırnāġ: *Tırnak.*

Ḳışa ḳāmeti **dırnağı** bes dırāz
Dişi tīz ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 31). [dırnaġı, -ı]*

diş: *Diş.*

Dehānı hemīn tūn idi pür-şerer
Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 156). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Dehānı hemīn tūn idi pür-şerer
Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 156). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Dişi seyrek aġzı büyük başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Dişi seyrek aġzı büyük başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 509). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi **dişi** arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi **dişi** arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [dişi, -i]*

diş: *Diş.*

Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
Dişi tīz ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 32). [dişi, -i]*

dīv: *Şeytan, dev.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy ḫıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña **dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 476). [dīv,]*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [div,]*

İdüp ḫamle bir birine iki **dīv**
Ṭolar ṣaḥn-ı meydān ṣadā vü ġırīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 431). [dīv,]

Süleymān **dīvine** beñzer hemān
Görüp ḫavf ider andan elbette cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 483). [dīvine, -i, -n, -e]

Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
Ne ādem ide ḫavf anı görse **dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [dīv,]*

dīv: *Dev, korkulan (kimse); şeytan.*

Sürūş olmış iken beni itme **dīv**
Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 41). [dīv,]

dīv ü şeyṭānlar: *Dev ve şeytanlar.*

ʿAnāṣır cemādāt ü ḥayvānlar
ʿAḳārībler **dīv ü şeyṭānlar** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 12). [dīv ü şeyṭānlar,]*

dīvān: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru II Sevgilinin makamı.*

Ṭurup ṣubḥ-dem vāriş-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına itdi **dīvānı** şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [dīvānı, -ı]*

dīvān: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru II Sevgilinin makamı.*

Ṭurup ṣubḥ-dem vāriş-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına itdi **dīvānı** şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [dīvānı, -ı]*

dīvān-ı şāh: *Padişahın divanı, padişahın meclisi II padişahın huzuru.*

Çü ārāste oldı **dīvān-ı şāh**
Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 41). [dīvān-ı şāh,]

dīvār: *Bir binanın bedenini meydana getirmek, bir yeri çevrelemek, bölmek, bir ağırlığa dayanak sağlamak, toprak veya suyu tutmak gibi amaçlarla taş, tuğla, kerpiç, ahşap vb. malzemeden gereken kalınlıkta örülen ve diklemesine yükselen yapı.*

Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra **dīvār** çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [dīvār,]*

dīvār: *Bir binanın bedenini meydana getirmek, bir yeri çevrelemek, bölmek, bir ağırlığa dayanak sağlamak, toprak veya suyu tutmak gibi amaçlarla taş, tuğla, kerpiç, ahşap vb. malzemeden gereken kalınlıkta örülen ve diklemesine yükselen yapı.*

Çü dīn dārına oldı dördi cidār
Gerek lā-cerem dāra **dīvār** çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [dīvār,]*

dīvār: *Duvar, bina, arsa, bahçe etrafına taştan yapılan perde.*

Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
Olur aña mecmuʿ **dīvārı** der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [dīvārı, -ı]*

dīvār: *Duvar, bina, arsa, bahçe etrafına taştan yapılan perde.*

Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
Olur aña mecmuʿ **dīvārı** der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [dīvārı, -ı]*

dīv-bād: *Şiddetli rüzgâr; fırtına.*

Degül esb bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi künyetin **Dīv-bād** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 168). [dīv-bād,]*

dīv-bād: *Şiddetli rüzgâr; fırtına.*

Degül esb bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi künyetin **Dīv-bād** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 168). [dīv-bād,]*

dīv-dār: *Himalaya sediri, Cedrus deodara.*

Biri **dīv-dār** server-i ser-firāz
Ki andan ider ol dile iḥtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 467). [dīv-dār,]*

dīv-dār: *Himalaya sediri, Cedrus deodara.*

Biri **dīv-dār** server-i ser-firāz
Ki andan ider ol dile iḥtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 467). [dīv-dār,]*

dive: *Şeytan, dev. II rakip.*

Ten-i nākes içün bu nefs-i ḫasīs
Ṣaḳın ḳabride **dīve** eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 56). [dīve,]*

dīv-i efrenc: *Efrenc şeytanı,devi.*

Şehe şehr ḫalḳı şikāyet ider
İder **dīv-i Efrenc** şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 136). [dīv-i efrenc,]*

dīv-i merdūdı: *Kovulmuş şeytan.*

Geçüp boynuna ol laʿīnüñ kemend
İder ol velī **dīv-i merdūdı** bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 494). [dīv-i merdūdı, -ı]*

dīv-i sefīd: *Beyaz şeytan || Kötü kimse.*

Sitebr ü dırāz u mehīb ol pelīd
Degül ādemī-zāde **Dīv-i Sefīd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 480). [dīv-i sefīd,]*

div-zād: *Dev, şeytan, cinden doğma.*

Şehe rīv idüp ol iki **dīv-zād**
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [dīv-zād,]*

div-zād: *Dev, şeytan, cinden doğma.*

Şehe rīv idüp ol iki **dīv-zād**
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [dīv-zād,]*

div-zād: *Dev, şeytan, cinden doğma.*

Degül esb bād idi ol **dīv-zād**
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [dīv-zād,]*

div-zād: *Dev, şeytan, cinden doğma.*

Degül esb bād idi ol **dīv-zād**
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [dīv-zād,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Adın sikkede yazdı her şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Adın sikkede yazdı her şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb mi duʿā eylese her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb mi duʿā eylese her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ġazāda ḫazāyīn idicek niṯār
Pür olur zer ü sīm ile her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ġazāda ḫazāyīn idicek niṯār
Pür olur zer ü sīm ile her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [diyār,]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

Diyārı idüp terk keyk ü meges
Dehān içre efsürde olur nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 103). [diyārı, -ı]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

Diyārı idüp terk keyk ü meges
Dehān içre efsürde olur nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 103). [diyārı, -ı]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine bir **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 96). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine bir **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 96). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Çün almayavuz tāze tāze **diyār**
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Çün almayavuz tāze tāze **diyār**
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Benüm nemdür anuñ-durur bu **diyār**
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Benüm nemdür anuñ-durur bu **diyār**
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [diyār,]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
Ḫalāṣ ide saña **diyārı** refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 850). [diyārı, -ı]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
Ḫalāṣ ide saña **diyārı** refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 850). [diyārı, -ı]*

diyār: *Memleket ülke.*

Cihān şehlerine ola şehriyār
İde devletine duʿā her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1118). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Cihān şehlerine ola şehriyār
İde devletine duʿā her **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1118). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Müşerref olup şāh ile ol **diyār**
Zemistān iken oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 141). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Müşerref olup şāh ile ol **diyār**
Zemistān iken oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 141). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ki maġribde var bir muʿaẓẓam **diyār**
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ki maġribde var bir muʿaẓẓam **diyār**
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ṭoludur o şehr içi vü ol **diyār**
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Ṭoludur o şehr içi vü ol **diyār**
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol **diyār**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [diyār,]

diyār: *Memleket ülke.*

Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol **diyār**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [diyār,]

diyār: *Memleket ülke.*

Güneş doġduġı yirde var bir **diyār**
Anuñ müntehāsında bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [diyār,]

diyār: *Memleket ülke.*

Güneş doġduġı yirde var bir **diyār**
Anuñ müntehāsında bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [diyār,]

diyār: *Memleket ülke.*

Şu deñlü taṣadduḳ ider şehriyār
Olurlar ḳamu aġniyā ol **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 190). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Şu deñlü taṣadduḳ ider şehriyār
Olurlar ḳamu aġniyā ol **diyār** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 190). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Olup encümen bir yire ol **diyār**
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Olup encümen bir yire ol **diyār**
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Giderken görür bir muʿaẓẓam **diyār**
İçinde anuñ bir ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 15). [diyār,]*

diyār: *Memleket ülke.*

Geçer ol beyābānı çün şehriyār
Bulur bir şerîf ü muʿaẓẓam **diyār**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 14). [diyār,]

diyār: *Memleket ülke.*

Dih ü şehr ile ṭopṭolu ol **diyār**
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 15). [diyār,]*

diyār-ı ʿacem: *Acem diyarı.*

Ṭamām oldı düşmen işi yime ġam
Şeh-i Rūmuñ oldı **diyār-ı ʿAcem**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 354). [diyār-ı ʿacem,]

Olup zīr-i desti **diyār-ı ʿAcem**
Ele aldı ṣāḥib-ḳırān cām-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 257). [diyār-ı ʿacem,]*

diye: *T. ed. Güya, sözde, diyerek, sanki. Zannıyla, iddiasıyla, bahanesiyle.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler **diye** bir ḳaç kelām-ı dürüşt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 304). [diye,]

diye: *T. ed. Güya, sözde, diyerek, sanki. Zannıyla, iddiasıyla, bahanesiyle.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler **diye** bir ḳaç kelām-ı dürüşt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 304). [diye,]

diye: *Diyerek, deyip.*

Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [diye,]

diye: *Diyerek, deyip.*

Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [diye,]

diyü: *"Diye" zarf, diyerek.*

Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū **diyü** baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [diyü,]*

diyü: *"Diye" zarf, diyerek.*

Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū **diyü** baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Eger yir yüzinde olaydı cinān
Odur **diyü** ḥükm eyleridüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [diyü,]

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Eger yir yüzinde olaydı cinān
Odur **diyü** ḥükm eyleridüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [diyü,]

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Firişte ola **diyü** merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Firişte ola **diyü** merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Benefşe geyüp câme-i sūg-vâr
Geçer **diyü** ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [diyü,]

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Benefşe geyüp câme-i sūg-vâr
Geçer **diyü** ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [diyü,]

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Ne deñlü ki saġış ḳılalum sipās
Olur **diyü** çün nā-sipās ola nās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Ne deñlü ki saġış ḳılalum sipās
Olur **diyü** çün nā-sipās ola nās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Eger müştümi görse **diyü** sepīd
Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1057). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Eger müştümi görse **diyü** sepīd
Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1057). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Ne vaż‘ iledür cennet ile caḥīm
Ne hey’etde ḫalḳ oldı **diyü** racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [diyü,]

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Ne vaż‘ iledür cennet ile caḥīm
Ne hey’etde ḫalḳ oldı **diyü** racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [diyü,]

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Unutma ṣaḳın mebde’i geh şehā
Gele irci‘ī **diyü** tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Unutma ṣaḳın mebde’i geh şehā
Gele irci‘ī **diyü** tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Ḳo ‘ucbı saña bulmasun **diyü** dest
İrişmez vişāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Ḳo ‘ucbı saña bulmasun **diyü** dest
İrişmez vişāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Yidi et **diyü** eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

Yidi et **diyü** eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

İdüp secde ḥayretde ḳalmış türāb
Ne vaḳtin irişe **diyü** feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 134). [diyü,]*

diyü: *(diyü, deyi, diyi): Diye.*

İdüp secde ḥayretde ḳalmış türāb
Ne vaḳtin irişe **diyü** feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 134). [diyü,]*

diz: *T. is. Sıralama, tasnif, tertip, diziş.*

Dizer yine senge urur şīşeyi
Şınā‘at idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [dizer, -er]*

diz: *T. is. Sıralama, tasnif, tertip, diziş.*

Dizer yine senge urur şişeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [dizer, -er]*

diz: *T. is. Bacak ile baldır kemiklerinin iltisak ettiği yer.*

İnüp atdan aldı başın **dizine**
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [dizine, -i, -n, -e]

diz: *T. is. Bacak ile baldır kemiklerinin iltisak ettiği yer.*

İnüp atdan aldı başın **dizine**
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [dizine, -i, -n, -e]

diz: *İnsan uzvu.*

Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [diz,]*

diz: *İnsan uzvu.*

Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [diz,]*

dizil: *Sıralanmak.*

Ṣurāḥī gelüp bezme öpdi zemīn
Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 520). [dizildi, -di]

dizil: *Sıralanmak.*

Ṣurāḥī gelüp bezme öpdi zemīn
Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 520). [dizildi, -di]

dizil: *Sıralanmak, istiflemek.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi **dizilmiş** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [dizilmiş, -miş]

dizil: *Sıralanmak, istiflemek.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi **dizilmiş** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [dizilmiş, -miş]

dizil: *Dizilmek, sıralanmak.*

Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
Ne resme **dizilür** göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 6). [dizilür, -ü, -r]*

dizil: *Dizilmek, sıralanmak.*

Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
Ne resme **dizilür** göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 6). [dizilür, -ü, -r]*

dizil-: *Dizilmek, sıralanmak.*

Göreñler virür keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [dizilür, -ür]*

dizil-: *Dizilmek, sıralanmak.*

Göreñler virür keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [dizilür, -ür]*

dizildi sipāhı: *Sıralandı asker.*

Bunı didi düzdi alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 100). [dizildi sipāhı,]*

döğ-: *Dövünmek.*

Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [dögüp, -üp]*

döğ-: *Dövünmek.*

Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [dögüp, -üp]*

döğ-: *Dövünmek.*

Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
Dögüp sīne efkār ider süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 228). [dögüp, -üp]*

<u>döğ-:</u> *Dövünmek.*

Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
Dögüp sīne efkār ider süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 228). [dögüp, -üp]*

<u>doġ-:</u> *Doğmak, dünyaya gelmek.*

Gice olıcak bağrı olur kebāb
Ne vaḳtin **doġa** duyuban āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [doġa, -a]*

<u>doġ-:</u> *Doğmak, dünyaya gelmek.*

Gice olıcak bağrı olur kebāb
Ne vaḳtin **doġa** duyuban āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [doġa, -a]*

<u>döğ:</u> *Dövmek.*

Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar virür ṣevḳ-i ẕevḳ ile kef
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [döger, -er]

<u>döğ:</u> *Dövmek.*

Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar virür ṣevḳ-i ẕevḳ ile kef
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [döger, -er]

<u>döğ:</u> *Dövmek, ezmek.*

Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
Kiminüñ **döger** ḳahrı çeşmin çü bāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [döger, -er]

<u>döğ:</u> *Dövmek, ezmek.*

Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
Kiminüñ **döger** ḳahrı çeşmin çü bāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [döger, -er]

<u>doġ:</u> *Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.*

Güneş **doġduġı** yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [doġduġı, -duġ, -ı]

<u>doġ:</u> *Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.*

Güneş **doġduġı** yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [doġduġı, -duġ, -ı]

<u>dog-:</u> *Doğmak.*

Kişi şanma **doġandan** irer ziyān
Bu meşhūrdur iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 139). [doġandan, -an, -dan]

<u>dog-:</u> *Doğmak.*

Kişi şanma **doġandan** irer ziyān
Bu meşhūrdur iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 139). [doġandan, -an, -dan]

<u>döğ:</u> *Dövmek//öğütmek.*

Döge sīne çün sitem-dīdegān
Nice taḫt-ı şāhī yıḳar āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 185). [döge, -e]*

<u>döğ:</u> *Dövmek//öğütmek.*

Döge sīne çün sitem-dīdegān
Nice taḫt-ı şāhī yıḳar āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 185). [döge, -e]*

<u>döğ-:</u> *Dövmek, darp etmek.*

Dögerler sipeh cümle sümme edīm
Ki inʿāmuñ olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 19). [dögerler, -er, -ler]*

<u>döğ-:</u> *Dövmek, darp etmek.*

Dögerler sipeh cümle sümme edīm
Ki inʿāmuñ olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 19). [dögerler, -er, -ler]*

<u>döğ:</u> *Dövmek, ezmek.*

Ne fāyide ġamdan olan oldı līk
Aşı **dögmek** olmaz şikest olsa dīk
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 190). [dögmek, -mek]

doġ: *Doğmak, dünyaya gelmek.*

Seḥer geh **doġuncaḳ** ṣudan āfîtāb
Yaḳar her neye kim ṭoḳunursa tāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 393). [doġuncaḳ, -un, -caḳ]

dög: *Dövmek.*

Döger sînesin kūs u yüzini zîl
Olur nevḥadan ḫalḳ-ı ʿālem ʿalîl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 217). [döger, -er]

dögil: *(Davul gibi şeyler) Çalınmak, yüksek ses çıkarmak.*

Otuz yirde nevbet **dögilür** şehā
İrişmez biri birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 401). [dögilür, -ür]*

dök: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün **dökdi** genc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 18). [dökdi, -di]

dök: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün **dökdi** genc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 18). [dökdi, -di]

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp genci devşirdi yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 569). [döküp, -üp]

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp genci devşirdi yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 569). [döküp, -üp]

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp biri birine dāmen sipāh
Olup biri birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 607). [döküp, -üp]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp biri birine dāmen sipāh
Olup biri birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 607). [döküp, -üp]*

dök: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Dökildi yire cengde şöyle tīr
Döşendi yire ṣanki oḳdan ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [dökildi, -il, -di]*

dök: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Dökildi yire cengde şöyle tīr
Döşendi yire ṣanki oḳdan ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [dökildi, -il, -di]*

dök: *Dökmek, saçmak.*

Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 129). [döker, -er]*

dök: *Dökmek, saçmak.*

Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 129). [döker, -er]*

dök: *Dökmek, saçmak.*

Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [döker, -er]

dök: *Dökmek, saçmak.*

Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [döker, -er]

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
Perī yüzlerin görse **dökerdi** per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [dökerdi, -er, -di]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
Perī yüzlerin görse **dökerdi** per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [dökerdi, -er, -di]*

dök: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 571). [dökildi, -il, -di]*

dök: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 571). [dökildi, -il, -di]*

dök: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
Leẕīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 29). [dökilmiş, -il, -miş]

dök: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
Leẕīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 29). [dökilmiş, -il, -miş]

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder müflis ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 23). [döküp, -üp]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder müflis ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 23). [döküp, -üp]*

dök: *Saçmak, serpmek.*

Şu deñlü **döker** sīm fermān-revā
Olur cümle müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 177). [döker, -er]*

dök: *Saçmak, serpmek.*

Şu deñlü **döker** sīm fermān-revā
Olur cümle müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 177). [döker, -er]*

dök: *Akıtmak, dökmek.*

Döküp sāḥile gözlerinden güher
Ṣadef gibi sāḥil pür oldı dürer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 353). [döküp, -üp]*

dök: *Saçmak, serpmek.*

Döke sīm ü zer pādişāh-ı zemīn
Muʿīn ola yapmaġa anlar hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 83). [döke, -e]

dök: *Göz yaşı akıtmak.*

Döker ādemī-zād içün çeşmi seyl
Velī remzin añlara ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 25). [döker, -er]*

dök: *Dökmek.*

Yanup yaḳıluban remād oldı nār
Döküp eşk seylin şu aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 194). [döküp, -üp]*

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Ḫazānda **dökilür** gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 193). [dökilür, -ür]*

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Ḫazānda **dökilür** gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 193). [dökilür, -ür]*

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 194). [dökilürdi, -ür, -di]

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 194). [dökilürdi, -ür, -di]

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel **dökilür** dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [dökilür, -ür]*

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel **dökilür** dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [dökilür, -ür]*

dokın: *El sürmek, temas etmek; sataşmak, incitmek, rahatsız etmek.*

Yire şuḳḳalardan **doḳınmazdı** tāb
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 219). [doḳınmazdı, -maz, -dı]*

dokın: *El sürmek, temas etmek; sataşmak, incitmek, rahatsız etmek.*

Yire şuḳḳalardan **doḳınmazdı** tāb
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 219). [doḳınmazdı, -maz, -dı]*

dokın: *Dokunmak, temas etmek.*

Kimüñ sīnesine **doḳınsa** sinān
İki revzen açardı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 233). [doḳınsa, -sa, -]*

dokın: *Dokunmak, temas etmek.*

Kimüñ sīnesine **doḳınsa** sinān
İki revzen açardı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 233). [doḳınsa, -sa, -]*

dökül: *Kabından akmak, boşalmak.*

Döküldi çün ol kandan laʿl-i nāb
Zebūn oldı ḳalmadı cisminde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 173). [döküldi, -di]

dokun: *Dokunmak.*

Diyüp bunı zihde ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler **doḳunsa** güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 362). [doḳunsa, -sa]

dokun: *Dokunmak.*

Diyüp bunı zihde ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler **doḳunsa** güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 362). [doḳunsa, -sa]

dokun: *Değmek, isabet etmek.*

Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 490). [doḳunmaz, -maz]

dokun: *Değmek, isabet etmek.*

Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 490). [doḳunmaz, -maz]

dokun: *Değmek, isabet etmek.*

Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [doḳunmaz, -maz]*

dokun: *Değmek, isabet etmek.*

Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [doḳunmaz, -maz]*

dokuş: *Karşılaşmak, çarpışmak.*

İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [doḳuşdı, -dı]*

doḳuş: *Karşılaşmak, çarpışmak.*

İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [doḳuşdı, -dı]*

dol-: *Dolmak, tamamen kaplamak.*

El ayaġ ile **doldı** āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [doldı, -dı]

dol-: *Dolmak, tamamen kaplamak.*

El ayaġ ile **doldı** āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [doldı, -dı]

dol: *Dolmak, tükenmek, bitmek, geçmek.*

Dolup dilleri āh u nāleyle ney
Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 63). [dolup, -up]*

dol: *Dolmak, tükenmek, bitmek, geçmek.*

Dolup dilleri āh u nāleyle ney
Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 63). [dolup, -up]*

dolāb: *Ar. Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat.*

Şu **dōlāb** kim döndüre anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [dōlāb,]*

dolāb: *Ar. Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat.*

Şu **dōlāb** kim döndüre anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [dōlāb,]*

dolāb: *Dönme dolap.*

Görirsin ki gerdūn **dōlābdur**
Şehüñ her biri ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 17). [dōlābdur, -dur]*

dolāb: *Dolap. II Dünya.*

Çü **dōlābda** şuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 19). [dōlābda, -da]*

dolāb: *Dolap. II Dünya.*

Eger olsa **dōlābda** iḫtiyār
Muḳarrerdür ol kim dutardı ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 27). [dōlābda, -da]

dōlāb-vār: *Su değirmenlerini çalıştıran su dolabı gibi.*

Şudan aluram gerçi **dōlāb-vār**
Yine eylerem şuya ammā nisār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 291). [dōlāb-vār,]*

dōlāb-vār: *Su değirmenlerini çalıştıran su dolabı gibi.*

Şudan aluram gerçi **dōlāb-vār**
Yine eylerem şuya ammā nisār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 291). [dōlāb-vār,]*

dolaş: *Bir şeyin çevresine sarılmak. II Dolaşmak, güç çözülür duruma gelmek.*

Şehüñ ḫar-gehini **dolaşur** sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 87). [dolaşur, -ur]*

dolaş: *Bir şeyin çevresine sarılmak. II Dolaşmak, güç çözülür duruma gelmek.*

Şehüñ ḫar-gehini **dolaşur** sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 87). [dolaşur, -ur]*

dön: *Dönmek, dönüşmek.*

Demirden sütūn oluban iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [döner, -e, -r]*

dön: *Dönmek, dönüşmek.*

Demirden sütūn oluban iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [döner, -e, -r]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Çü şām irdi **döndi** iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [döndi, -di]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Çü şām irdi **döndi** iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [döndi, -di]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Yanında görür ḳalmadı cenge er
Yüzin **döndürüp** didi eyne'l-mefer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 436). [döndürüp, -dür, -üp]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Yanında görür ḳalmadı cenge er
Yüzin **döndürüp** didi eyne'l-mefer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 436). [döndürüp, -dür, -üp]*

dön: *Dönüp bakmak.*

Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aşam ya virem bunda ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 799). [dönüp, -üp]*

dön: *Dönüp bakmak.*

Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aşam ya virem bunda ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 799). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönüp gitmedin Rūma evlā şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönüp gitmedin Rūma evlā şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [dönüp, -üp]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [dönüp, -üp]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [dönüp, -üp]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Ki fi'l-cümle āsāyiş idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 806). [döne, -e]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Ki fi'l-cümle āsāyiş idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 806). [döne, -e]*

dön: *Dönmek, değişmek.*

Çü devlet **döne** dost olur ʿadū
Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [döne, -e]*

dön: *Dönmek, değişmek.*

Çü devlet **döne** dost olur ʿadū
Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [döne, -e]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönüp başcı dükkānına ol zemīn
Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönüp başcı dükkānına ol zemīn
Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [dönüp, -üp]

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [dönüp, -üp]

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp ol iki kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 345). [dönüp, -üp]

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp ol iki kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 345). [dönüp, -üp]

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
Özi çarḫ **döndükce** manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [döndükce, -dük, -çe]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
Özi çarḫ **döndükce** manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [döndükce, -dük, -çe]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa **döndi** ṭoñuban cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [döndi, -di]

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa **döndi** ṭoñuban cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [döndi, -di]

dön: *Geri gelmek, geri dönmek.*

Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ **dönicek** ḳoparur ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 50). [dönicek, -icek]

dön: *Geri gelmek, geri dönmek.*

Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ **dönicek** ḳoparur ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 50). [dönicek, -icek]

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Şu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına **döndi** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 410). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Şu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına **döndi** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 410). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Şu deñlü çekildi sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına **döndi** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 412). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Şu deñlü çekildi sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına **döndi** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 412). [döndi, -di]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [döner, -er]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [döner, -er]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 2). [döner, -er]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 2). [döner, -er]*

dön: *Geri gelmek.*

Bunı diyüben elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi **dönüben** gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 494). [dönüben, -üben]*

dön: *Geri gelmek.*

Bunı diyüben elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi **dönüben** gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 494). [dönüben, -üben]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [dönüp, -üp]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [dönüp, -üp]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte **döner** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 902). [döner, -er]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte **döner** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 902). [döner, -er]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
İki olsa **dönmezdi** dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [dönmezdi, -mez, -di]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
İki olsa **dönmezdi** dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [dönmezdi, -mez, -di]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [dönüp, -üp]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [dönüp, -üp]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Ḳılıççı dükānına **döndi** cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [döndi, -di]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Ḳılıççı dükānına **döndi** cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [döndi, -di]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [dönüp, -üp]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [dönüp, -üp]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Muṭallā varaḳdan görinmezdi Çīn
Ṣaḥīfe-i taḳvīme **dönmiş** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 32). [dönmiş, -miş]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Muṭallā varaḳdan görinmezdi Çīn
Ṣaḥīfe-i taḳvīme **dönmiş** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 32). [dönmiş, -miş]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

İdersem yüzüm **döndürüp** ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [döndürüp, -dür, -üp]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

İdersem yüzüm **döndürüp** ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [döndürüp, -dür, -üp]*

dön: *Yönelmek II Meyletmek, aşık olmak.*

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden **dönsün** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [dönsün, -sün]*

dön: *Yönelmek II Meyletmek, aşık olmak.*

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden **dönsün** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [dönsün, -sün]*

dön: *Dönmek, değişmek.*

ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin **döne** bir yaña çün gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [döne, -e]*

dön: *Dönmek, değişmek.*

ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin **döne** bir yaña çün gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [döne, -e]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 400). [dönüp, -üp]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 400). [dönüp, -üp]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān
Muṭallāya **dönmişdi** ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 522). [dönmişdi, -miş, -di]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān
Muṭallāya **dönmişdi** ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 522). [dönmişdi, -miş, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner zengine kim ki ʿuryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [döner, -er]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner zengine kim ki ʿuryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [döner, -er]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Döner manḳal-ı āhene āsumān
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 41). [döner, -er]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Döner manḳal-ı āhene āsumān
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 41). [döner, -er]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
Kebābī olur ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 25). [döner, -er]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
Kebābī olur ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 25). [döner, -er]*

dön: *Kendini olduğu yerde çevirmek, bir tarafa doğru yönelmek.*

Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [döner, -er]*

dön: *Kendini olduğu yerde çevirmek, bir tarafa doğru yönelmek.*

Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [döner, -er]*

dön: *Elden ele dönmek II devretmek.*

Ne vaż'iyle **dönse** sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 223). [dönse, -se]*

dön: *Elden ele dönmek II devretmek.*

Ne vaż'iyle **dönse** sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 223). [dönse, -se]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 31). [dönüp, -üp]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 31). [dönüp, -üp]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı **döndi** çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı **döndi** çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [döndi, -di]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [döner, -er]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [döner, -er]*

dön-: *Dönmek, dönüşmek.*

Feżāḥat ile **döndi** ol bed-gümān
Taşavvurdan idüp beġāyet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [döndi, -di]*

dön-: *Dönmek, dönüşmek.*

Feżāḥat ile **döndi** ol bed-gümān
Taşavvurdan idüp beġāyet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Düşer bunlaruñ içine iḫtilāf
Hemīn bezm-i Rūsīye **döndi** meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 82). [döndi, -di]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Düşer bunlaruñ içine iḫtilāf
Hemīn bezm-i Rūsīye **döndi** meṣāf
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 82). [döndi, -di]

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

İdüp seyr ol çeşmeyi tāc-ver
Dönüp yine şehre teveccüh ider
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 114). [dönüp, -üp]

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

İdüp seyr ol çeşmeyi tāc-ver
Dönüp yine şehre teveccüh ider
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 114). [dönüp, -üp]

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

İşidüp ṣadāsını keştī **döner**
Ne keştīye ne ḫalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 339). [döner, -er]*

dön: *Dönmek, değişmek.*

Gelür şāha hātifden anda ḫıṭāb
Ki **dön** menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 252). [dön,]*

dön: *Geri gelmek.*

Yapup çünki bir ḳaṣrı maʿmūr ider
Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 58). [dönüben, -üben]*

dön: *Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.*

Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 60). [döner, -er]*

döndür-: *Çevirmek.*

Olup tīre ʿālem çü bağlandı göz
ʿAdūdan ḳaçup şāh **döndürdi** yüz
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [döndürdi, -di]

döndür-: *Çevirmek.*

Olup tīre ʿālem çü bağlandı göz
ʿAdūdan ḳaçup şāh **döndürdi** yüz
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [döndürdi, -di]

döndür: *Döndürmek, devr ettirmek.*

Getür bülbüle sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı **döndüre** bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [döndüre, -e]

döndür: *Döndürmek, devr ettirmek.*

Getür bülbüle sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı **döndüre** bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [döndüre, -e]

döndür: *Çevirmek.*

İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı **döndürür** yine mūye-künān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 148). [döndürür, -ür]

döndür: *Çevirmek.*

İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı **döndürür** yine mūye-künān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 148). [döndürür, -ür]

döndür: *Döndürmek, devr ettirmek.*

Şu dōlāb kim **döndüre** anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [döndüre, -e]*

döndür: *Döndürmek, devr ettirmek.*

Şu dōlāb kim **döndüre** anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [döndüre, -e]*

döndür: *Çevirmek.*

Teʾessüf çeküp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yine **döndürür** rūşenāya ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 250). [döndürür, -ür]*

dönemez: *Geri gelmek.*

Virür ḫaşmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [dönemez, -e, -mez]

dönemez: *Geri gelmek.*

Virür ḫaşmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [dönemez, -e, -mez]

dördi: *Dört kişi.*

Çü dīn dārına oldı **dördi** cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [dördi,]*

dördi: *Dört kişi.*

Çü dīn dārına oldı **dördi** cidār
Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [dördi,]*

dördünci: *Dördüncü.*

Çü **dördünci** gün ṣubḥ-dem urdı dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [dördünci,]

dördünci: *Dördüncü.*

Çü **dördünci** gün ṣubḥ-dem urdı dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [dördünci,]

dört: *T. ad. Üçten sonra gelen sayı.*

Velī bende **dört** nesne var iy emīr
Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [dört,]*

dört: *T. ad. Üçten sonra gelen sayı.*

Velī bende **dört** nesne var iy emīr
Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [dört,]*

döş: *Göğüs.*

Döşi deşne vü nāḫeni tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [döşi, -i]*

döş: *Göğüs.*

Döşi deşne vü nāḫeni tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [döşi, -i]*

döş: *Döş, göğüs.*

Şeh-i Hind ile itmek içün meṣāf
Getürmişdi **döşünde** bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 868). [döşünde, -ün, -de]

döş: *Döş, göğüs.*

Şeh-i Hind ile itmek içün meṣāf
Getürmişdi **döşünde** bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 868). [döşünde, -ün, -de]

döş: *Döşemek, yaymak, sermek.*

İdüp sāyebān aña zerrīn siper
Dilāverler altına cevşen **döşer** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 142). [döşer, -er]*

döşen: *T. f. Yayılmak, uzanmak, inbisat etmek. Sözü tafsil etmek. Girmek, koyulmak: Yola döşendi. Tefriş olunmak.*

Dökildi yire cengde şöyle tīr
Döşendi yire ṣanki oḳdan ḫaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [döşendi, -di]*

döşen: *T. f. Yayılmak, uzanmak, inbisat etmek. Sözü tafsil etmek. Girmek, koyulmak: Yola döşendi. Tefriş olunmak.*

Dökildi yire cengde şöyle tīr
Döşendi yire ṣanki oḳdan ḫaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [döşendi, -di]*

döşen-: *Döşenmek, süslenmek.*

Ṭolar mürde peykeri ile zemīn
Zemīne **döşenmişdi** ṣan naṭʿ-ı Çīn

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 270). [döşenmişdi, -miş, -di]

döşen-: *Döşenmek, süslenmek.*

Ṭolar mürde peykeri ile zemīn
Zemīne **döşenmişdi** ṣan naṭʿ-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 270). [döşenmişdi, -miş, -di]

döşen-: *Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.*

Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [döşenmiş, -miş]

döşen-: *Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.*

Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [döşenmiş, -miş]

döşen: *T. f. Yayılmak, uzanmak, inbisat etmek. Sözü tafsil etmek. Girmek, koyulmak: Yola döşendi. Tefriş olunmak.*

Döşendi zemīne zümürrüd bisāṭ
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [döşendi, -di]*

döşen: *T. f. Yayılmak, uzanmak, inbisat etmek. Sözü tafsil etmek. Girmek, koyulmak: Yola döşendi. Tefriş olunmak.*

Döşendi zemīne zümürrüd bisāṭ
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [döşendi, -di]*

döşen-: *Döşenmek, serilmek.*

Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [döşendi, -di]*

döşen-: *Döşenmek, serilmek.*

Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [döşendi, -di]*

dost olur: *Yakınlık kurmak.*

Çü devlet döne **dost olur** ʿadū
Çıḳar her kemīnden aña kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 21). [dost olur, -ur]

döşür: *Toplamak, yığmak, biriktirmek.*

ʿUḳābı ḳovup etleri aldılar
Kamu **döşürüben** şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 40). [döşürüben, -üben]*

döşür: *Toplamak, yığmak, biriktirmek.*

ʿUḳābı ḳovup etleri aldılar
Kamu **döşürüben** şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 40). [döşürüben, -üben]*

döşür: *Toplamak.*

Yapışmış görür laḥma elmās şāh
Murādınca **döşürdi** itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 42). [döşürdi, -di]*

döşür: *Toplamak.*

Yapışmış görür laḥma elmās şāh
Murādınca **döşürdi** itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 42). [döşürdi, -di]*

döy: *Katlanmak, dayanmak.*

Ki şemşīr ne **döymez** İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [döymez, -mez]*

Bu hicrāna **döymez** şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar bağrımuzda bu derd ile baş
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [döymez, -mez]

döy: *Dayanmak, tahammül etmek.*

Ne Rüstem **döyer** aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [döyer, -er]*

Ne Rüstem **döyer** ne ḫod İsfendiyār
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [döyer, -er]*

döy: *Doymak.*

Daḫı **doymadan** ʿāleme iy dirīġ
Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 431). [doymadan, -ma, -dan]*

döy: *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

İlāhī şu derde ki **döymeye** ten
Kerem eyle ben bendeye virme sen
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 9). [döymeye, -me, -ye]

döy-: *Dayanmak, tahammül etmek.*

O leşkerde var idi bir pehlevān
Ki muştına **döymezdi** pīl-i demān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 334). [döymezdi, -mez, -di]

döy-: *Dayanmak, tahammül etmek.*

O leşkerde var idi bir pehlevān
Ki muştına **döymezdi** pīl-i demān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 334). [döymezdi, -mez, -di]

döy-: *Dayanmak, tahammül etmek.*

Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki **döymezdi** şemşīrine Ehrimen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [döymezdi, -mez, -di]

döy-: *Dayanmak, tahammül etmek.*

Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki **döymezdi** şemşīrine Ehrimen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [döymezdi, -mez, -di]

döy-: *Katlanmak, dayanmak.*

Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki **döymezdi** müştine derrende bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [döymezdi, -mez, -di]

döy-: *Katlanmak, dayanmak.*

Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki **döymezdi** müştine derrende bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [döymezdi, -mez, -di]

dü: *Far. (Vav-ı resmiyye ile) İki, isneyn: dü cihan: Dünya, ahiret. dü pâ-y: İki ayaklı.*

Ol iki ser-efrāzlar **du** dilīr
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [du,]*

dü: *Far. (Vav-ı resmiyye ile) İki, isneyn: dü cihan: Dünya, ahiret. dü pâ-y: İki ayaklı.*

Ol iki ser-efrāzlar **du** dilīr
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [du,]*

dü: *Far. (Vav-ı resmiyye ile) İki, isneyn: dü cihan: Dünya, ahiret. dü pâ-y: İki ayaklı.*

Şan evc-i saʿādetde burc idi gāh
Dü peyker idi iki şāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [dü,]*

dü: *Far. (Vav-ı resmiyye ile) İki, isneyn: dü cihan: Dünya, ahiret. dü pâ-y: İki ayaklı.*

Şan evc-i saʿādetde burc idi gāh
Dü peyker idi iki şāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [dü,]*

duʿā: *Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.*

Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [duʿā,]*

Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 924). [duʿālar, -lar]*

Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb mi **duʿā** eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [duʿā,]*

Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿām
Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [duʿālar, -lar]

Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
Duʿālar idüp şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 46). [duʿālar, -lar]*

Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
Bize eyle alduḳça geh geh **duʿā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 118). [duʿā,]*

Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ **duʿāsı** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [duʿāsı, -sı]*

ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 100). [duʿā,]*

Olur çünki dervīşe muḥtāc şāh
Ḫudā-dōstdan al **duʿā** gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 94). [duʿā,]*

Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine **duʿā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 164). [duʿā,]*

Gelüp pīş-keş çekdi itdi duʿā
Duʿā ile itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 122). [duʿā,]*

Duʿāsı ile eyle naẓmuñ tamām
Duʿā itmeyene ʿaṭāyā ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 127). [duʿāsı, -sı]*

Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ **duʿāsı** ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 126). [duʿāsı, -sı]*

duʿā: *Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.*

Bana fāyide eylemez sūz u āh
Duʿādan unutma hemīn gāh gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [duʿādan, -dan]

duʿā: *Dua.*

Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder āhenīn kūh ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 187). [duʿāya, -y, -a]*

duʿā: *Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.*

Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün yumdı teslīm-i rūḥ itdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 489). [duʿāyı, -y, -ı]

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḥażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 573). [duʿāsını, -sı, -n, -ı]*

Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı ol Berhemen Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 973). [duʿāyı, -y, -ı]

duʿā: *Allah' a yalvarma, niyâz.*

Duʿāsın Behiştīnüñ it müstecāb
Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 95). [duʿāsın, -sı, -n]*

Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 84). [duʿālar, -lar]*

duʿā eyledi: *Tazarru, dua etmek.*

Murādınca yidi şeh itdi tamām
Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 492). [duʿā eyledi, -di]*

duʿā eyledi: *Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.*

Belīsān sürüben Belīnās aña
Duʿā eyledi Ḫıżr u İlyās aña *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 410). [duʿā eyledi, -di]*

duʿā eyler: *Dua etmek.*

Görüp ḫalḳ şandūḳı eyler duʿā
Bu iḳbāli itmezler idi recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 285). [duʿā eyler, -r]*

duʿā eyleyüp: *Tazarru, dua etmek.*

Didi gide var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle birkaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 274). [duʿā eyleyüp, -y, -üp-yüp]

duʿā eyleyüp: *Dua etmek.*

Melek işidüp bildi itmiş günāh
Duʿā eyleyüp oldı pes ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 256). [duʿā eyleyüp, -yüp]

duā eyleyüp: *Dua etmek.*

Duā eyleyüp pādişāha vezīr
Didi iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 1). [duā eyleyüp, --yüp-y, -üp]*

duʿā iderler: *Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.*

Melekler felekde iderler duʿā
Ki nuṣret saña Ḫusrevā yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 581). [duʿā iderler, -er, -ler]*

duʿā itdi: *Allah'a yalvarmak II duacı olmak, birinin iyiliği, sağlığı, geleceği için Allah'a niyazda bulunmak.*

Görüp anı şād oldı fermān-revā
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 488). [duʿā itdi, -di]*

İşidüp sipāhuñ sözin pādişā
Göñülden ḳamusına itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 192). [duʿā itdi, -di]*

Gelüp pīş-keş çekdi itdi duʿā
Duʿā ile itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 121). [duʿā itdi, -di]*

duʿā itmeyene: *Dua etmek, Allah'a yalvarma.*

Duʿāsı ile eyle naẓmuñ tamām
Duʿā itmeyene ʿaṭāyā ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 128). [duʿā itmeyene, -yen, -e]*

duʿā ide: *Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.*

Cihān şehlerine ola şehriyār
İde devletine duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1118). [duʿā ide, -e]*

duʿā idüp: *Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.*

İdüp her biri şāha yüz biñ duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 93). [duʿā idüp, -üp]*

İdüp şoñra kendü şehine duʿā
Didi var ola şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 963). [duʿā idüp, -üp]*

duʿā ḳıl: *Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.*

Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ duʿāsı ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 125). [duʿā ḳıl,]*

duʿā-gū: *Dua eden, dua söyleyen.*

Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [duʿā-gūyı, -y, -ı]*

duʿā-gū: *Dua eden, dua söyleyen.*

Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [duʿā-gūyı, -y, -ı]*

duʿālar idüp: *Dua etmek. Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.*

Duʿālar idüp itdiler āferīn
Didiler ki iy pādişāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 497). [duʿālar idüp, -lar, -üp]*

duʿālar idüp: *Dua etmek.*

Duʿālar idüp ḳıldılar āferīn
Feraḥ oldı ġāyetde şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 181). [duʿālar idüp, --lar, --üp]*

dücā: *Karanu, zulmet, târ.*

O yirde güneş tābı virmez żıyā
Seḥerden nişān yoḳ hemīşe **dücā** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 108). [dücā,]*

dücāc ü ḫorūs: *Tavuk ve horoz.*

Eri cümle dāmād ü zenler ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu çün **dücāc ü ḫorūs** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 36). [dücāc ü ḫorūs,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü **dūd** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [dūd,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü **dūd** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [dūd,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar başa **dūd**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [dūd,]

dūd: *Duman, tütün.*

Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar başa **dūd**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [dūd,]

dūd: *Duman, tütün.*

Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn **dūd**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 362). [dūd,]

dūd: *Duman, tütün.*

Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn **dūd**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 362). [dūd,]

dūd: *Duman, tütün.*

Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
Şerār oldı peykān gird oldı **dūd** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1090). [dūd,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
Şerār oldı peykān gird oldı **dūd** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1090). [dūd,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Ṭolu **dūd** ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 9). [dūd,]*

dūd: *Duman, tütün.*

Ṭolu **dūd** ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 9). [dūd,]*

dudak: *Dudak.*

Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [dudaġı, -ı]*

dudak: *Dudak.*

Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [dudaġı, -ı]*

düğme: *Giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş **dügme** gibi dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [dügme,]

düğme: *Giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş **dügme** gibi dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [dügme,]

dügün: *Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.*

Gerek yas şāhā gerekse **dügün**
Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [dügün,]*

dügün: *Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.*

Gerek yas şāhā gerekse **dügün**
Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [dügün,]*

dügün: *Düğün.*

Sürüp ol gice Keyd ile şeh şafā
Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 564). [dügüne, -e]*

dügün: *Düğün.*

Sürüp ol gice Keyd ile şeh ṣafā
Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 564). [dügüne, -e]*

dügün: *Düğün.*

Üşüp yirler ölse ḳaçan biri fevt
Dügündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 54). [dügündür, -dür]*

dügün kılavuz: *Düğün merasimi yapmak, eğlenmek,kutlamak.*

Ayırd olalum bunlaruñla bugün
Ya ye’s idevüz ya ḳılavuz dügün
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 162). [dügün ḳılavuz, -avuz]

duhān: *Duman, tütün.*

Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür **duḫān** içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [duḫān,]*

duḫān: *Duman, tütün.*

Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür **duḫān** içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [duḫān,]*

duhān: *Duman.*

Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem celālī **duḫāniyle** zişt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [duḫāniyle, -i, -y, -le]

duhān: *Duman.*

Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem celālī **duḫāniyle** zişt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [duḫāniyle, -i, -y, -le]

duhān: *Duman, tütün.*

Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar **duḫān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [duḫān,]*

duhān: *Duman, tütün.*

Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar **duḫān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [duḫān,]*

dūhte: *Iğne ile dikilmiş, dikildi (dikmek).*

Kim olursa esrāruñ āmūḫte
Dehānı vü çeşmi gerek **dūḫte** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 60). [dūḫte,]*

duhter: *Far. is. Kız, birisinin kızı, kerime.*

Vaṣiyyet idüp didi iy tāc-dār
Kerem eyle ḳıl **duḫterüm** iḫtiyār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 466). [duḫterüm,]

duhter: *Far. is. Kız, birisinin kızı, kerime.*

Vaṣiyyet idüp didi iy tāc-dār
Kerem eyle ḳıl **duḫterüm** iḫtiyār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 466). [duḫterüm,]

duhter: *Far. is. Kız. Şarap için.*

Oturur idi başum üstinde bāz
Gelür **duḫterem** tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 352). [duḫterem, -em]

duhter: *Kız, kız çocuğu.*

Biri **duḫterümdür** kenīzek şehā
Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [duḫterümdür, -üm, -dür]*

duhter: *Far. is. Kız. Şarap için.*

Oturur idi başum üstinde bāz
Gelür **duḫterem** tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 352). [duḫterem, -em]

duḫter: *Kız, kız çocuğu.*

Biri **duḫterümdür** kenīzek şehā
Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [duḫterümdür, -üm, -dür]*

duhter: *Kız.*

Ne **duḫter** ne māder ne hemşīre-vār
Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 41). [duḫter,]*

duhūl: *Girme, giriş.*

Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 192). [dühül,]*

duhūl: *Girme, giriş.*

Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 192). [dühül,]*

duhūl: *Girme, giriş.*

Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
Dögüp sīne efkār ider süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 227). [dühül,]*

duhūl: *Girme, giriş.*

Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
Dögüp sīne efkār ider süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 227). [dühül,]*

dühül: *Davul, tabl.*

Çalındı **dühül** bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [dühül,]*

dühül: *Davul, tabl.*

Çalındı **dühül** bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 211). [dühül,]*

dükān: *Dükkan, satış yapılan yer.*

Ṭolu her **dükān** içi hep rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [dükān,]*

dükān: *Dükkan, satış yapılan yer.*

Ṭolu her **dükān** içi hep rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [dükān,]*

dükān: *Dükkan, satış yapılan yer.*

Ḳılıççı **dükānına** döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [dükānına, -ı, -n, -a]*

dükān: *Dükkan, satış yapılan yer.*

Ḳılıççı **dükānına** döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [dükānına, -ı, -n, -a]*

düken-: *Bitmek, sona ermek.*

Boşalup ḫazāyin **dükendi** defīn
Döner cimriler kīsesine hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [dükendi, -di]*

Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [dükendi, -di]*

dükkān: *Dükkan, işyeri.*

Dönüp başcı **dükkānına** ol zemīn
Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [dükkānına, -ı, -n, -a]*

dükkān: *Dükkan, işyeri.*

Dönüp başcı **dükkānına** ol zemīn
Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [dükkānına, -ı, -n, -a]*

dükkān-ı şīşe-fürūş: *Cam satılan dükkan.*

Zemīn oldı **dükkān-ı şīşe-fürūş**
İder bāddan baḥr cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 97). [dükkān-ı şīşe-fürūş,]*

duluḳ: *Yüz, şakak.*

İdüp bu **duluḳ** ḳolçaḳ ārāste
Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 645). [duluḳ,]*

duluḳ: *Yüz, şakak.*

İdüp bu **duluḳ** ḳolçaḳ ārāste
Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 645). [duluḳ,]*

düm: *Kuyruk.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi boynı **dümi** ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [dümi, -i]*

düm: *Kuyruk.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi boynı **dümi** ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [dümi, -i]*

düm: *Far. Kuyruk: düm-i har, düm-i hurûs.*

Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
Elinde **düm-i** ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [düm-i, --i]*

düm: *Far. Kuyruk: düm-i har, düm-i hurûs.*

Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
Elinde **düm-i** ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [düm-i, --i]*

düm: *Kuyruk.*

Oluban **dümi** dāmenini keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [dümi, -i]*

düm: *Kuyruk.*

Oluban **dümi** dāmenini keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [dümi, -i]*

düm: *Kuyruk.*

Olup gāv-ser gūş tā **düm** ḥadīd
Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [düm,]*

düm: *Kuyruk.*

Olup gāv-ser gūş tā **düm** ḥadīd
Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [düm,]*

düm: *Kuyruk.*

Saḳalı sürinürdi yirde çü **düm**
Ḳarınları her birisinüñ çü dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 51). [düm,]*

dümen: *Hava ve deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.*

O kan baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 256). [dümensüz, --süz]*

dümen: *Hava ve deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.*

O kan baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 256). [dümensüz, --süz]*

dümin: *Kuyruk.*

Bir ay idüp üstinden anuñ güẕer
Dümine güciyle irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 236). [dümine, -e]*

dün: *T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.*

Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [düni, -i]*

dün: *T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.*

Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [düni, -i]*

dün: *T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.*

Didi ben giderken **dün** itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 77). [dün,]*

dün: *T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.*

Didi ben giderken **dün** itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 77). [dün,]

dūn: *Alçak, soysuz, denî.*

Cihān **dūndur** meyli dūna ider
Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 109). [dūndur, -dur]*

dūn: *Alçak, soysuz; bkz. 'gerdūn-ı dūn'; 'dünyā-yı dūn'; 'dehr-i dūn' md.*

Cihān dūndur meyli **dūna** ider
Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 109). [dūna, -a]*

dünbāl: *Kuyruk.*

Ṣala çünki **dünbālini** vaḳtehā
Ṣanurdı görenler anı ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 161). [dünbālini, --i, --ni]*

dünbāl: *Kuyruk.*

Ṣala çünki **dünbālini** vaḳtehā
Ṣanurdı görenler anı ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 161). [dünbālini, --i, --ni]*

dūn-himmet: *Gayretsiz, himmetsiz, aşağılık, nankör, cimri.*

Olur **dūn-himmet** ḳapuñdan baʿīd
Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 21). [dūn-himmet,]

dünyā: *Dünya.*

Yine dutdı **dünyāyı** bang-ı derāy
Fiġān eyledi kūs u rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 355). [dünyāyı, --yı]*

dünyā: *Dünya.*

Yine dutdı **dünyāyı** bang-ı derāy
Fiġān eyledi kūs u rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 355). [dünyāyı, --yı]*

dünyā: *Dünya.*

Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki **dünyāyı** ideʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [dünyāyı, -y, -ı]*

dünyā: *Dünya.*

Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki **dünyāyı** ideʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [dünyāyı, -y, -ı]*

dünyā: *Dünya.*

Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki **dünyā** içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [dünyā,]

dünyā: *Dünya.*

Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki **dünyā** içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [dünyā,]

dünyā: *Dünya.*

İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
İder gebr çeşmine **dünyāyı** teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 572). [dünyāyı, -y, -ı]

dünyā: *Dünya.*

İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
İder gebr çeşmine **dünyāyı** teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 572). [dünyāyı, -y, -ı]

dünyā: *Dünya.*

İnanma her işitdügüñe şehā
Bu **dünyā-durur** çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [dünyā-durur, -durur]*

dünyā: *Dünya.*

İnanma her işitdügüñe şehā
Bu **dünyā-durur** çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [dünyā-durur, -durur]*

dünyā: *Dünya.*

Yi **dünyāyı** dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [dünyāyı, --yı]*

dünyā: *Dünya.*

Yi **dünyāyı** dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [dünyāyı, --yı]*

dünyā: *Dünya.*

Yi dünyāyı **dünyā** ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [dünyā,]*

dünyā: *Dünya.*

Yi dünyāyı **dünyā** ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [dünyā,]*

dünyā: *Yeryüzü, yer küresi, cihan, âlem, küre-i arz.*

Bu **dünyāyile** olma ḳāniʿ hemīn
Ki maḫfīdür aṣl-ı metāʿ-ı s̱emīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 131). [dünyāyile, -y, -ile]*

dünyā: *Yeryüzü, yer küresi, cihan, âlem, küre-i arz.*

Bu **dünyāyile** olma ḳāniʿ hemīn
Ki maḫfīdür aṣl-ı metāʿ-ı s̱emīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 131). [dünyāyile, -y, -ile]*

dünyā: *Dünya.*

Şu deñlü gelüpdür bu **dünyāya** şāh
Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [dünyāya, --ya]

dünyā: *Dünya.*

Şu deñlü gelüpdür bu **dünyāya** şāh
Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [dünyāya, --ya]

dünyā: *Dünya.*

Bu **dünyāyı** ṭutmış idi şeh tamām
Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 181). [dünyāyı, --yı]*

dünyā: *Dünya.*

Çe ger geldi **dünyāya** aġlayı zār
Tebessüm ile gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 189). [dünyāya, --ya]*

dūr: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*

Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 143). [durur, -ur]*

dūr: *Ar. İnci.*

Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe **dür** seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [dür,]*

Ṣadef idi keştī şeh içinde **dür**
Ya dürc idi laʿl-i s̱emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [dür,]*

Çıḳardı elinden bunuñ gibi **dür**
N'ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 311). [dür,]*

Çü ṣandūḳda oldı ol **dür** nihān
Ṣadef gibi ṣandūḳ yumdı dehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 133). [dür,]*

dūr: *Uzak.*

Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
Teni ẓulmet-i cürmden **dūr** ḳıl *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 4). [dūr,]*

Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ **dūr** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 29). [dūr,]*

Cihānuñ selāṭīni nezdīk u **dūr**
Bulurlar anuñ devletinde ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 33). [dūr,]*

Çe ger yoḳ saña ḫaşm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın **dūr** olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 138). [dūr,]*

Hemīn vaż'da bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri **dūr** ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [dūr,]*

dūr: *Kalmak, beklemek.*

Bir ay anda **durdı** vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [durdı, -dı]*

Ne gitmege furṣat ne **durmaġa** tāb
Ḳalıbdur 'adūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [durmaġa, -ma, -ġa]*

Seḥerden **durup** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp leşker Iṣṭaḫra olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 677). [durup, -up]*

Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
İki ḳola **durdı** iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [durdı, -dı]*

Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
İki ḳola durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 109). [durup, -up]*

Cihāna viren oldur emn ü emān
İlāhī **dura** durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 248). [dura, -a]*

Durup Keyd ile 'işret itdi bir ay
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [durup, -up]*

Durup luṭf ile şāh-ı Hindūstān
Didi iy ḫıdīv-i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 495). [durup, -up]*

Seḥerden **durup** ġusl idüp ser-fırāz
Namāza şürū' itdi ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 681). [durup, -up]*

Durup bir gün İskender-i tāc-dār
Didi şāh-ı Müjdāda iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 203). [durup, -up]*

Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki şāh
Ṣikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [durup, -up]*

Çeke tīġ-ı Çīnī çü Çīnī sipāh
Ne mümkin **dura** degme ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 428). [dura, -a]*

Durup leşker öñinde ol pehlivān
Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [durup, -up]*

Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim 'adūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 727). [durup, -up]*

O cānibde Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
Seḥerden **durup** maġzı pür ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 748). [durup, -up]*

Durup ṣubḥa dek ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 555). [durup, -up]*

Çerendesin idüp çemān ol dilīr
Durup urdı meydānda na'ra çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [durup, -up]*

Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 76). [durup, -up]*

Oturdı selāṭīn şehe rū-be-rū
Mübārizleri **durdılar** sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 38). [durdılar, -dılar]*

Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn
Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 73). [durup, -up]*

Ḫamiyyet idüp Şanṭalūs-ı dilīr
Varur **durduġı** yire ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 540). [durduġı, -dug, -ı]*

Bu şādılıġıla **durup** şehriyār
Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 281). [durup, -up]*

Durup anda 'īş itdi birḳaç zamān
Yine 'azm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 661). [durup, -up]*

Durup ṣubḥ-dem geydiler hep zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [durup, -up]*

Durup fikr ile Ḫusrev-i çāre-sāz
Sücūd eyleyüp Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 259). [durup, -up]*

Eger **dursa** ḳırābda çoḳ zamān
Taa'ffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [dursa, -sa]*

Cihān durduġınca **dur** iy şehriyār
Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 57). [dur,]*

İki kişi bir ḥücre içün meger
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [durup, -up]*

Seḥerden **durup** vehm ile şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 239). [durup, -up]*

Seḥerden **durup** itdi Bānū ḫaber
Ki gele rasūl-i şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 119). [durup, -up]*

İdüp anda asāyiş ol gün sipāh
Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 364). [durup, -up]*

Durup elli gün anda ol tāc-ver
İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 415). [durup, -up]*

Durup anda bir ay daḫı pādişāh
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 425). [durup, -up]*

Cihān ḫalḳına cümle ḳıldum revān
Ki ḫarc ideler **durduġunca** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 16). [durduġunca, --duġ, --unca]*

Eger olsa her bir ḳalemde zebān
Ṣenā eylesem **durduġunca** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 8). [durduġunca, --duġ, --unca]*

dūr: *İnci.*
- Ṣadef gibi pür gūşı raḫşende **dür**

Leʾālī ile dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 107). [dür,]*
- Ṣadef līk çün ḥāṣıl eyleye **dür**

Anuñ ḫāli elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 313). [dür,]*

dūr: *Durmak.*
- Ḳaçan **dursa** bir yirde lenger-miṣāl

Virürlerdi bīm ile biñ iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 155). [dursa, -sa]*

dūr: *Durmak, bulunmak, kalmak.*
- Bizüm neslimüze **duraldan** cihān

Bu bendi ide geldi devr-i zamān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 423). [duraldan, -al, -dan]*
- Zemīn **durduġınca** olup ked-ḫudā

Olasın felek gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 371). [durduġınca, --duġ, --ınca]*
- Cihāna viren oldur emn ü emān

İlāhī dura **durduġınca** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 248). [durduġınca, --duġ, --ınca]*
- ʿAzīz olasın **durduġınca** cihān

Naṣīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 243). [durduġınca, --duġ, --ınca]*
- Cihān **durduġınca** ola pādişāh

İde cār Aḥmed ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 181). [durduġınca, --duġ, --ınca]*
- Cihān **durduġınca** dur iy şehriyār

Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 57). [durduġınca, --duġ, --ınca]*

dūr: *Toplamak.*
- O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr

Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [dürer, -er]*
- Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar

Ne resme dizilür göresin **dürer** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 6). [dürer, -er]*

dūr: *Ar. inci.*
- Çıḳarur **düri** baḥrden cevheri

Kişi baḥre atmaḳ neden gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 171). [düri, -i]*

dūr: *Kıvırmak.*
- Dürüp süfre-i itdiler çünki çīn

Sipās itdi Allāha şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 493). [dürüp, -üp]*

dūr: *Durmak.*
- Ne **durmaġa** tāb u ne ḳaçmaġa rāh

Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [durmaġa, -maġ, -a]*

dūr: *Yapmaya başlamak.*
- Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba müdām

Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 95). [dürüş, -üş]*

dūr: *Olmak, bulunmak.*
- Duralı cihān vire geldi ḫarāc

Denāʾet neden aña ne iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [duralı, -alı]*

dūr: *Sözü tutmak.*
- Oḳıdup didi beglere şīr-i ner

Ki ʿahdine **durmadı** ol bed-güher *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 956). [durmadı, -ma, -dı]*

dūr: *Durmak, beklemek, kalmak.*
- Dururşa eger ʿahdine şehriyār

Olınca olam cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 795). [dururşa, -ur, -sa]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
- İşidüp bu sözi olur şād şāh

Durur şehr-i Iṣṭaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 612). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*

• İşidüp bu sözi olur şād şāh
Durur şehr-i Iṣṭaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 612). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
Gül-i zanbaḳ idi o meydān çemen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 129). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
Gül-i zanbaḳ idi o meydān çemen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 129). [durur, -ur]*

dur-: *Kalmak, beklemek.*
• Bilür ḳadr-i naẓmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı **durma** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [durma, -ma]*

dur-: *Kalmak, beklemek.*
• Bilür ḳadr-i naẓmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı **durma** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [durma, -ma]*

dur-: *Durmak II Tahammül etmek, dayanmak.*
• Çekem çünki ben leşker-i bī-kerān
Duramaz baña Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 430). [duramaz, -a, -maz]*

dur-: *Durmak II Tahammül etmek, dayanmak.*
• Çekem çünki ben leşker-i bī-kerān
Duramaz baña Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 430). [duramaz, -a, -maz]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Yemīninde şāhuñ **durur** Keyd-i Hind
Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 715). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Yemīninde şāhuñ **durur** Keyd-i Hind
Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 715). [durur, -ur]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*
• Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
Yesārında **durdı** şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 716). [durdı, -dı]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*
• Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
Yesārında **durdı** şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 716). [durdı, -dı]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur her biri hem-çün āhen-cidār
Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 719). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur her biri hem-çün āhen-cidār
Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 719). [durur, -ur]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*
• Yemīninde **durdı** şeh-i verz-i Rūd
Cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 757). [durdı, -dı]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*
• Yemīninde **durdı** şeh-i verz-i Rūd
Cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 757). [durdı, -dı]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur ṣafda çün Rüstem-i dāstān
Elinde felek-kūb-i gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 763). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur ṣafda çün Rüstem-i dāstān
Elinde felek-kūb-i gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 763). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur ḳalbde şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 767). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur ḳalbde şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 767). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Ṣurāḥī çü ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında **durur** cām-ı zerrīn çü def *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Ṣurāḥī çü ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
Yanında **durur** cām-ı zerrīn çü def *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur kalbde Ṣanṭalūs-ı laʿīn
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı içün kemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 327). [durur, -ur]*

dur-: *Durmak, beklemek.*
• Durur kalbde Ṣanṭalūs-ı laʿīn
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı içün kemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 327). [durur, -ur]*

dur-: *Hareketsiz durumda olmak.*
- Dayanup sināna **dururken** Ḫıdīv

Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 475). [durur**ken**, -ur, -ken]*

dur-: *Hareketsiz durumda olmak.*
- Dayanup sināna **dururken** Ḫıdīv

Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 475). [durur**ken**, -ur, -ken]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*
- Gelüp şehrde **durdı** bir ḳaç şühūr

Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 115). [durdı, -dı]*

dur-: *Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek.*
- Gelüp şehrde **durdı** bir ḳaç şühūr

Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 115). [durdı, -dı]*

dūr itme: *Uzaklaştırmak, yaklaşmasına mani olmak.*
- Yanuñdan şaḳın itme dānāyı dūr

Bulam dir iseñ şāhlıḳda ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 173). [dūr itme, -me]*

dūr olma: *Uzak olmak.*
- Gerek gāh ceng gerek gāh sūr

Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 252). [dūr olma, -ma]*

dūr olursa: *Uzak olmak.*
- Mesācid ne deñlü ki olursa dūr

Ziyāde olurmış ʿibādetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 75). [dūr olursa, -ur, -sa]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn

Nebīmüz daḫı birdür iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn

Nebīmüz daḫı birdür iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn

Şeri kendü nefsüñden iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn

Şeri kendü nefsüñden iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Marīż u muʿālic olıcak muʿīn

Maraż münhezim olur iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 40). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Marīż u muʿālic olıcak muʿīn

Maraż münhezim olur iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 40). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Kemānuñ kirişi bir olur hemīn

Bunuñ bī-ʿaded līk iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Kemānuñ kirişi bir olur hemīn

Bunuñ bī-ʿaded līk iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Ḫudā vaḳfıdur gele iy **dūr-bīn**

Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 79). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu hemīn

Daḫı kār bilmezler iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 114). [dūr-bn̄,]*

dūr-bīn: *Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.*
- Bilür gitdügi yolı yine hemīn

Yañılmaz ṭarīḳını iy **dūr-bīn** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 118). [dūr-bn̄,]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*
- Ṣadef **dürci** ṭoldurdı dürr-i yetīm

Pür oldı o sīmāt ala cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 677). [dürci, -i]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*
- Ṣadef **dürci** ṭoldurdı dürr-i yetīm

Pür oldı o sīmāt ala cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 677). [dürci, -i]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*
- Ura cevher-i çeşmine çün kilīd

Güher **dürci** ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 158). [dürci, -i]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*
- Ura cevher-i çeşmine çün kilīd

Güher **dürci** ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 158). [dürci, -i]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*

• Ṣadef idi keştī şeh içinde dür
Ya **dürc** idi laʿl-i şemīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [dürc,]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*
• Ṣadef idi keştī şeh içinde dür
Ya **dürc** idi laʿl-i şemīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [dürc,]*

dürc: *İçine inci ve altın konulan küçük hokka.*
• Ṣığınup Ḫaḳa şāh-ı pīrūz-ger
Girer **dürcüñ** içine hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 130). [dürcüñ, -üñ]*

dürc-i yāḳūt: *Yakut kutusu. Güzelin ağzı.*
• Ṣadef gibi pür gūşı raḫşende dür
Leʾālī ile **dürc-i yāḳūt** pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 108). [dürc-i yāḳūt,]*

dü-rengī: *İki renkli.*
• İder tīr-i peykānını jeng ḳān
Dü-rengi hemānā ki berg-i ḫazān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 268). [dü-rengi,]*

dü-rengī: *İki renkli.*
• İder tīr-i peykānını jeng ḳān
Dü-rengi hemānā ki berg-i ḫazān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 268). [dü-rengi,]*

dürer: *Ar. is. "Dürr"ün cem'i. İnciler.*
• Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel dökilür **dürer** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [dürer,]*

dürer: *Ar. is. "Dürr"ün cem'i. İnciler.*
• Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel dökilür **dürer** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [dürer,]*

dürer: *Far. sf. İnciler yağdıran, inci gibi söz söyleyen.*
• Döküp sāḥile gözlerinden güher
Ṣadef gibi sāḥil pür oldı **dürer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 354). [dürer,]*

dür-ı endīş ü dānā: *Bilgi ve fikirden uzak olan.*
• Şu kim **dür-ı endīş ü dānā** ola
Bunuñ gibi fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 203). [dür-ı endīş ü dānā,]*

dürlü: *Türlü.*
• Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan **dürlü** dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan **dürlü** dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan **dürlü** dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*

• Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan **dürlü** dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan **dürlü** dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Çekildi şehe **dürlü** dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Çekildi şehe **dürlü** dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Çekildi şehe **dürlü** dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Çekildi şehe **dürlü** dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Girü aña hem **dürlü** dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Girü aña hem **dürlü** dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Girü aña hem **dürlü** dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Girü aña hem **dürlü** dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• İdüp ikisi daḫı biñ **dürlü** lāf
Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• İdüp ikisi daḫı biñ **dürlü** lāf
Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar ança **dürlü** nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*

• Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar ança **dürlü** nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ **dürlü** ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [dürlü,]*

dürlü: *Türlü.*
• Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ **dürlü** ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [dürlü,]*

dürlü dürlü: *Çeşit çeşit.*
• İder **dürlü dürlü** ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 11). [dürlü dürlü,]*
• ʿAceb şaʿbede-bāzdur bu cihān
İder **dürlü dürlü** ṣanāyiʿ ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 626). [dürlü dürlü,]*
• Şehā itme ġamz idene iʿtimād
Ḳopar ġamzdan **dürlü dürlü** fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 72). [dürlü dürlü,]*
• Görür **dürlü dürlü** gürūh-ı ʿacīb
Ki her ḳavm biri birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 37). [dürlü dürlü,]*
• Olur **dürlü dürlü** çe ger rūzigār
Velīkin bu köhne cihān ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 85). [dürlü dürlü,]*

dürr: *Ar. İnci.*
• Elā iy suḫen-dān-ı cevher-şinās
Suḫen gevherin **dürre** ḳılma ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 2). [dürre, -e]*

dürr: *Ar. İnci.*
• Elā iy suḫen-dān-ı cevher-şinās
Suḫen gevherin **dürre** ḳılma ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 2). [dürre, -e]*

dürr-i esrāra: *Inci gibi sırlar.*
• Tenini idüp tīr-i māra hedef
Dilin **dürr-i esrāra** itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 6). [dürr-i esrāra, -a]*

dürr-i necef: *Necef Denizi'nden çıkarılan inci.*
• Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü **dürr-i Necef** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 370). [dürr-i necef,]*
• Hemīn ḫāne-i çīndür bir ṭarāf
Ḫaṣāsı münevver çü **dürr-i Necef** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 158). [dürr-i necef,]*

dürr-i pāk: *Saf inci.*
• Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
Ṣadef idi deryāda pür **dürr-i pāk** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 44). [dürr-i pāk,]*

dürr-i semīn: *Çok kıymetli inci tanesi.*
• Ṭaşındı zer ü sīm ü kālā-yı Çīn
Ḫazāyinde ḳalmadı **dürr-i semīn** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 80). [dürr-i semīn,]*

dürr-i yetīm: *Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci. (Âilesinin tek çocuğu olduğu ve yetim olarak doğduğu için) Hz. Muhammed.*
• Ṣadef dürci ṭoldurdı **dürr-i yetīm**
Pür oldı o sīmāt ala cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 677). [dürr-i yetīm,]*

dürül: *Duru hâle gelmek.*
• Felek idi taḫt u **dürülmişdi** cām
Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [dürülmişdi, -miş, -di]*

dürül: *Duru hâle gelmek.*
• Felek idi taḫt u **dürülmişdi** cām
Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [dürülmişdi, -miş, -di]*

dürül: *Toplanmak, toplanıp kaldırılmak.*
• Dürüldi ki çün serverüñ defteri
Müfīd olmadı aña māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 443). [dürüldi, -di]*

dürül: *Toplanmak, toplanıp kaldırılmak.*
• Dürüldi ki çün serverüñ defteri
Müfīd olmadı aña māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 443). [dürüldi, -di]*

dürül: *Duru hâle gelmek.*
• Resenler **dürülmişdi** mānend-i tār
Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 59). [dürülmişdi, -miş, -di]*

dürül: *Duru hâle gelmek.*
• Resenler **dürülmişdi** mānend-i tār
Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 59). [dürülmişdi, -miş, -di]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*
• Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [durur,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*
• Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [durur,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*
• Cihānda ḫużūr oldı baña ḥarām
Libāsum göyünek **durur** çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 358). [durur,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*
• Cihānda ḫużūr oldı baña ḥarām
Libāsum göyünek **durur** çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 358). [durur,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*
• Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim nice ola helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 609). [durur,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür.*

• Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim nice ola helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 609). [durur,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*
• Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẕar itdüm eṭrāfa çoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [durur,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*
• Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẕar itdüm eṭrāfa çoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [durur,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*
• Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış **durur** levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [durur,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*
• Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış **durur** levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [durur,]*

durur: *-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.*
• O ẓulmet içinde şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder aġzında gūyā güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 148). [durur,]*

dürüş: *Çalışmak, çabalamak.*
• Otuz iki yaşına irdi çü sāl
Ko ḳāli **dürüş** olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 174). [dürüş,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez **dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez **dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Dürüst ide saʿy idüp īmānını
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 43). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Dürüst ide saʿy idüp īmānını
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 43). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Gehī nerm olmaḳ gerek geh **dürüşt**
Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [dürüşt,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Gehī nerm olmaḳ gerek geh **dürüşt**
Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [dürüşt,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Bu beyhūde fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr gelmez **dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 84). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Bu beyhūde fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr gelmez **dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 84). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Melāḥat biḥārında mellāḥ-ı çüst
Ki seyr eylemişdür muḥīṭı **dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 2). [dürüst,]*

dürüst: *Doğru, düzgün açıkça, sağlam.*
• Melāḥat biḥārında mellāḥ-ı çüst
Ki seyr eylemişdür muḥīṭı **dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 2). [dürüst,]*

dürüst eylerem: *Düzgün, doğru etmek.*
• Dürüst eylerem itsem īmānumı
Ne mümkin bozam ʿahd ü peymānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 331). [dürüst eylerem, -rem]*

dürüst ider: *Düzgün hale getirir. - Sevgilinin nun harfine benzeyen kaşı, elif gibi olan boyunu daha alımlı hale getirir. -.*
• Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 59). [dürüst ider, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Ne yirde **düşerse** anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuşīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 85). [düşerse, -er, -se]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Ne yirde **düşerse** anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuşīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 85). [düşerse, -er, -se]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Zemīn ehlini eyledi cümle ker
Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 150). [düşerdi, -er, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Zemīn ehlini eyledi cümle ker
Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 150). [düşerdi, -er, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Düşüp atdan ayru yaturdı eyer

Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [düşüp, -üp]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
- Ne serdāra kim vurdı ise sinān

Atından daḫı **düşmeden** virdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 394). [düşmeden, -me, -den]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
- Ne serdāra kim vurdı ise sinān

Atından daḫı **düşmeden** virdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 394). [düşmeden, -me, -den]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- ʿAlemdār olup iki ṣaḳ ḫāme-vār

Olur ser-nigūn yire **düşer** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 316). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- ʿAlemdār olup iki ṣaḳ ḫāme-vār

Olur ser-nigūn yire **düşer** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 316). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Ḳara ṭoprağa **düşdi** serv-i revān

Şeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 333). [düşdi, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Ḳara ṭoprağa **düşdi** serv-i revān

Şeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 333). [düşdi, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek II Dökülmek.*
- Sikender olup bunlaruñla revān

Varur **düşdügi** yire şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 366). [düşdügi, -dü, -gi]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek II Dökülmek.*
- Sikender olup bunlaruñla revān

Varur **düşdügi** yire şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 366). [düşdügi, -dü, -gi]*

düş-: *Düşmek, sendelemek.*
- ʿAlem **düşdügini** göricek sipāh

Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī rezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 317). [düşdügini, -dügi, -ni]*

düş-: *Düşmek, sendelemek.*
- ʿAlem **düşdügini** göricek sipāh

Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī rezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 317). [düşdügini, -dügi, -ni]*

düş-: *Düşmek.*
- Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup

Yatur hem de ḫāk içre ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 361). [düşüp, -üp]*

düş-: *Düşmek.*
- Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup

Yatur hem de ḫāk içre ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 361). [düşüp, -üp]*

düş: *Düşmek II Bağımlı olmak.*
- Ḳaçan rezmde süst itse ʿinān

Düşer düşmeninüñ elinden sinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 66). [düşer, -er]*

düş: *Düşmek II Bağımlı olmak.*
- Ḳaçan rezmde süst itse ʿinān

Düşer düşmeninüñ elinden sinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 66). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Düşüp nāra Hindū gibi her kişi

Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Düşüp nāra Hindū gibi her kişi

Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār

Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār

Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Elinden **düşer** sūsenüñ tīġ-ı tīz

İdemezdi yeg diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 115). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Elinden **düşer** sūsenüñ tīġ-ı tīz

İdemezdi yeg diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 115). [düşer, -er]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
- Düşe çün sarāyına bir ince tār

Olur az zamān geçmedin zift-i mār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [düşe, -e]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
- Düşe çün sarāyına bir ince tār

Olur az zamān geçmedin zift-i mār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [düşe, -e]*

düş: *Gelmek.*
• Düşüp ḫayli öñine her ser-fırāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 19). [düşüp, -üp]*

düş: *Gelmek.*
• Düşüp ḫayli öñine her ser-fırāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 19). [düşüp, -üp]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
• Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 57). [düşüp, -üp]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
• Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 57). [düşüp, -üp]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Şehe eyleyüp yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Şehe eyleyüp yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [düşer, -er]*

düş-: *Düşmek.*
• Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
Getürdi şehi raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 95). [düşüp, -üp]*

düş-: *Düşmek.*
• Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
Getürdi şehi raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 95). [düşüp, -üp]*

düş: *Uğramak, rast gelmek.*
• Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [düşer, -er]*

düş: *Uğramak, rast gelmek.*
• Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
Düşer heybetinden sipāha hirās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 818). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
Düşer heybetinden sipāha hirās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 818). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• İderler kemend ile şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup **düşdi** iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [düşdi, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• İderler kemend ile şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup **düşdi** iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [düşdi, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Çü **düşdi** hayūn ṣıçradı ol peleng
Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [düşdi, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Çü **düşdi** hayūn ṣıçradı ol peleng
Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [düşdi, -di]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Aṣup zülf her tārına niçe cān
Düşer ṣemʿi-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 124). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Aṣup zülf her tārına niçe cān
Düşer ṣemʿi-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 124). [düşer, -er]*

düş: *Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.*
• Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [düşer, -er]*

düş: *Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.*
• Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Reh-i Hindden eyler isem güẕer
Ṭolaşıḳ **düşer** iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 98). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Reh-i Hindden eyler isem güẕer
Ṭolaşıḳ **düşer** iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 98). [düşer, -er]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
• Yire **düşmeden** virdi Ḳanṭāl cān
Ṣanasın yoġ idi teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 439). [düşmeden, -me, -den]*

düş: *Düşmek, sendelemek.*
• Yire **düşmeden** virdi Ḳanṭāl cān
Ṣanasın yoġ idi teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 439). [düşmeden, -me, -den]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Zemîne **düşüp** ʿaks-i tīġ u sinān
Muṭallāya dönmişdi ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 521). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Zemîne **düşüp** ʿaks-i tīġ u sinān
Muṭallāya dönmişdi ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 521). [düşüp, -üp]*

düş: *Uğramak, duçar olmak.*
• Ḳırıldı **düşüp** Rūs ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [düşüp, -üp]*

düş: *Uğramak, duçar olmak.*
• Ḳırıldı **düşüp** Rūs ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [düşüp, -üp]*

düş: *Akmak.*
• Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [düşüp, -üp]*

düş: *Akmak.*
• Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [düşüp, -üp]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya **düşer** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya **düşer** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aşam olmadadur meşeldür necāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 313). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aşam olmadadur meşeldür necāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 313). [düşüp, -üp]*

düş: *Gelmek.*
• Kesāda **düşüp** oldı ḳadri ẕelīl
Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 55). [düşüp, -üp]*

düş: *Gelmek.*
• Kesāda **düşüp** oldı ḳadri ẕelīl
Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 55). [düşüp, -üp]*

düş: *Uğramak, rast gelmek.*
• Ne fāyide endīşe-i Dārufūr
İdersen sen anı **düşer** şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 142). [düşer, -er]*

düş: *Uğramak, rast gelmek.*
• Ne fāyide endīşe-i Dārufūr
İdersen sen anı **düşer** şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 142). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 322). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 322). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp anı atyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 35). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
• Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp anı atyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 35). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Ġurūb ide çün çeşmde āfitāb
Düşer tābişinden günüñ ṣuya tāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 96). [düşer, -er]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
• Ġurūb ide çün çeşmde āfitāb
Düşer tābişinden günüñ ṣuya tāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 96). [düşer, -er]*

düş: *Vaki olmak, meydan gelmek.*
• Çün ol tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 98). [düşüp, -üp]*

düş: *Vaki olmak, meydan gelmek.*
• Çün ol tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 98). [düşüp, -üp]*

düş: *Akmak.*
- Düşüp çünki ol çeşme ola revān

İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [düşüp, -üp]*

düş: *Akmak.*
- Düşüp çünki ol çeşme ola revān

İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Girer mest olup baḥre bī-vehm ü pāk

Düşüp baḥre ġarḳ olup olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 62). [düşüp, -üp]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Yoluna eger gelse vādī vü çāh

Düşüp ölmeye tā ki kimse tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 142). [düşüp, -üp]*

düş: *Yansımak, aksetmek.*
- Girer ẓulmete çün seḥāba ḳamer

Düşer ḳaʿr-ı deryāya hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 146). [düşer, -er]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Ṣalar çeşmeye tā ki gide gümān

Düşicek ṣuya māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 236). [düşicek, -icek]*

düş: *Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.*
- Elinden **düşüp** şīşesi nā-gehān

Şikeste olup oldı ābı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 241). [düşüp, -üp]*

düş-: *Nasip olmak.*
- Çü şākird-i sāliş ṭapuñdur aña

Sebaḳ-dāşa baḳ **düşdi** ġayret saña *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 170). [düşdi, -di]*

dūş: *Omuz, rüya âlemi,.*
- Alup **dūşa** anı getürdi keyān

Ḳamu cism-i mürdeydi ol mürde-cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 213). [dūşa, -a]*

düş: *Gelmek.*
- Nebī meyyit öñine **düşüp** gider

Buyurdıġı yirde şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 221). [düşüp, -üp]*

düşe dura: *Düşe kalka.*
- Fütāde olursa ʿadū olma şād

Düşe dura işin bitürür ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 260). [düşe dura,]*

düşir-: *Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.*
- Siper ġam şehi **düşirüp** bār-gāh

Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [düşirüp, -üp]*

düşir-: *Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.*
- Siper ġam şehi **düşirüp** bār-gāh

Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [düşirüp, -üp]*

düşiş: *Konaklama yeridir.*
- Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān

Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [düşişür,]*

düşiş: *Konaklama yeridir.*
- Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān

Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [düşişür,]*

düşmen: *Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.*
- Eger itmeyem **düşmene** intiḳām

Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 577). [düşmene, -e]*
- Niçün virelüm **düşmene** mülk ü māl

Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 597). [düşmene, -e]*
- Ḳoyup **düşmene** taḫt u tāc u külāh

Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 323). [düşmene, -e]*
- Şehüñ eyledük **düşmenini** helāk

Ne pehlü ne dil ḳaldı hep oldı ḥāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 351). [düşmenini, -i, -n, -i]*
- Eger **düşmene** bulur isem ẓafer

İdem her biriñüz şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 197). [düşmene, -e]*
- Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz

Düşer **düşmenüñ** leşkerine gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [düşmenüñ, -üñ]*
- Geçer girdden **düşmene** çün ḫunāḳ

Ṣalar rebv-veş cism ü cāna firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [düşmene, -e]*
- Yaḳīn ḳıldı çün **düşmene** şehriyār

Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 253). [düşmene, -e]*

düşmen: *Düşman.*
- Şikār oldı **düşmen** şehe cümle şīr

Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [düşmen,]*
- Nereden ki **düşmen** olursa ʿayān

O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 517). [düşmen,]*
- Sikender gibi gelse **düşmen** hezār

Yanuñdan şehā olmazuz tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 601). [düşmen,]*
- Ṭamām oldı **düşmen** işi yime ġam

Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [düşmen,]*
- Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res ol

Cihān **düşmen** olursa yārī-pes ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 180). [düşmen,]*
- Çü **düşmen** zebūn ola iḥsān ide

Esīri iken yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1111). [düşmen,]*

• Olur çünki **düşmen** işinden ḫalāṣ
İder bezm-i ḫālī gelürler ḫavāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 601). [düşmen,]*
• Ne deñlü ki **düşmen** olursa ḥaḳīr
Ḫaẕer eyle iy şāh-ı şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 141). [düşmen,]*
• İder bende-i şāha **düşmen** nifāḳ
Her iş rāstdur çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 217). [düşmen,]*
• Baña reşk iden **düşmen** olsun tebāh
Ḫased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 307). [düşmen,]*
• Çü mülkine **düşmen** işin ide şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [düşmen,]*

düşmen: *Dost olmayan, hasım.*
• Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar **düşmeni** luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [düşmeni, -i]*

düşmen: *Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.*
• Ḳaçan rezmde süst itse ʿinān
Düşer **düşmeninüñ** elinden sinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 66). [düşmeninüñ, -i, -nüñ]*

düşmen: *Düşman.*
• Gelüp bir yire dīn **düşmenleri**
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [düşmenleri, -ler, -i]*

düşmen: *Dost olmayan, hasım, rakip, düşman.*
• Bu yoluñ olur **düşmeni** bī-kerān
Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 31). [düşmeni, -i]*

düşmen-i kīne-dār: *Kin sahibi düşman.*
• Budur ḥıfẓ olmaduġı bu ḥişār
Ki bu ḳavme yoḳ **düşmen-i kīne-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 58). [düşmen-i kīne-dār,]*

düşmen-i kīne-dār: *Kin sahibi düşman.*
• Budur ḥıfẓ olmaduġı bu ḥişār
Ki bu ḳavme yoḳ **düşmen-i kīne-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 58). [düşmen-i kīne-dār,]*

düşür: *Tutulmak, meftun olmak.*
• ..... oldı süst
Yıḳılmadı kendüyi **düşürdi** çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [düşürdi, -di]*

düşür: *Tutulmak, meftun olmak.*
• ..... oldı süst
Yıḳılmadı kendüyi **düşürdi** çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [düşürdi, -di]*

dut: *Kaplamak.*
• Görinmez teni cümle **dutmışdı** mū
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [dutmışdı, -mış, -dı]*

dut: *Tutmak, zapdetmek.*
• Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
Ne pā pāy-dār ü ne **dutardı** dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [dutardı, -a, -r, -dı]*
• İki yañadan ṣaf **dutuban** sipāh
Sipāh ile zeyn oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 351). [dutuban, -uban]*
• Ṭururlar **dutuban** çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 171). [dutuban, -uban]*

dut: *Elinde bulundurmak.*
• Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper **dutdı** şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 412). [dutdı, -dı]*

dut: *Yayılmak.*
• Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper **dutdı** gird oldı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 40). [dutdı, -dı]*
• Yine **dutdı** dünyāyı bang-ı derāy
Fiġān eyledi kūs u rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 355). [dutdı, -dı]*
• Görürler yine cūş ḳıldı Furāt
Sipeh **dutdı** yir yüzini çün nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 524). [dutdı, -dı]*
• Bilürdi nebī mevti ʿayn-ı viṣāl
Dil-i rūşeni **dutdı** fi'l-cümle hāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 212). [dutdı, -dı]*

dut: *Tutmak; yakalamak.*
• Dutup pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān
İder Fūr-ı Hindūya elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 875). [dutup, -up]*
• Dutup yir yüzin tīr hem-çü nebāt
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [dutup, -up]*
• Dutup perde çarḫa ṭırāz-ı ʿalem
Zemīne bisāṭ oldı ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 755). [dutup, -up]*
• Dutup aġzı ile üçi daḫı berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 293). [dutup, -up]*

dut: *Tutmak, zapdetmek, kaplamak.*
• İki ḳardaşuz **dutalum** ʿālemi
Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 727). [dutalum, --a, -*lum]*
• Bulup kendü aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret **dutuban** kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 64). [dutuban, -uban]*
• Çü sūrāḫ-ı gevher oluban ḫamūş
Leʾālī-i şāha **dutarlardı** güş *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 318). [dutarlardı, -ar, -lar, -dı]*

dut: *Tutmak, yerine getirmek.*
• İder her kişi vaṣluñı ārzū
Velī degmeye **dutmaz** ol baḫt rū *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 36). [dutmaz, -maz]*
• Aña pend **dutmaḳ** idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 695). [dutmaḳ, -maḳ]*

dut: *Gereğini yapmak, yerine getirmek.*

• Ṣevāb ol **dutup** cümle fermānuñı
Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 57). [dutup, --up]*
• Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü **dutmadı** pendi kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 696). [dutmadı, -ma, -dı]*

dut: *Durdurmak, engellemek.*
• Siper perde **dutdı** ki irmeye tīr
Ola tīr zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 151). [dutdı, -dı]*
• Leb-i cūda sūsen çü ḫançer çeker
Görüp **dutdı** nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 34). [dutdı, -dı]*
• Ġażanfer-i gūr eyleyüp **dutdı** çüst
Yire eyledi anı şāh oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 937). [dutdı, -dı]*

dut: *Tutmak, yerine getirmek, dinlemek, benimsemek, dikkate almak.*
• Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün **dutmaduñ** didügini ḥekīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 72). [dutmaduñ, -ma, -du, -ñ]*

dut: *Tutmak, yerine getirmek.*
• Binā olsa üstinde **dutmaya** mīl
Yanında degül mūr mānend-i pīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 225). [dutmaya, -ma, -y, -a]*

dut-: *Tutmak, zapdetmek.*
• Bu defʿa eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 860). [dutar, -ar]*
• Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 105). [dutar, -ar]*
• Aḳup ḳan **dutar** her yañadan çü cū
Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [dutar, -ar]*
• Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe nīzelerden çekerler ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 145). [dutar, -ar]*
• İdüp baḫride tābe-i āz rū
Ḳoyup ābı **dutdı** balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [dutdı, -dı]*
• Eline alup kündesinden **dutar**
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 353). [dutar, -ar]*
• Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [dutar, -ar]*
• Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü Key-ḫusrev elde **dutar** cām-ı mül *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [dutar, -ar]*
• İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [dutar, -ar]*
• İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [dutar, -ar]*
• Ṣurāḫī çü ḫunyā-gerān **dutdı** ṣaf
Yanında durur cām-ı zerrīn çü def *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 35). [dutdı, -dı]*
• İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan **dutar** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [dutar, -ar]*
• Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [dutar, -ar]*
• Ṭutup iki ucın iki bāl-ver
Dutar sülḥafāt ortasından meger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 292). [dutar, -ar]*
• Ḳamu yir yüzin **dutdı** Nemrūd-ı dūn
Anı itdi bir peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 89). [dutdı, -dı]*
• Şu deñlü ider renc şāh-ı cihān
Dutar bir yüzin ṣanki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 180). [dutar, -ar]*
• Dutar mehd bendini Ḫıżr-ı nebī
Şeh içinde cünbān hem-çün ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 179). [dutar, -ar]*

dut-: *Tutmak; yakalamak.*
• Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1061). [dutar, -ar]*
• Dutar gürzini ḳarşu ol pehlevān
Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [dutar, -ar]*
• Durup leşker öñinde ol pehlivān
Elinde **dutar** künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 724). [dutar, -ar]*

dut-: *Elde bulundurmak, eline almak.*
• Süheyl-i semendüñ **dutup** ʿālemi
Ker eylerdi gūşı tebīre demi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 429). [dutup, -up]*

dut-: *Kaplamak, sarmak.*
• Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
Anı yümn **dutmış** idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [dutmış, -mış]*

dut-: *Tutmak, ele geçirmek, kaplamak.*
• Rikābı olup çünki **dutdı** rikāb
Süvār oldı ol ġayret-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 57). [dutdı, -dı]*

dut-: *Tutmak; varsaymak, farz etmek.*
• Eḳālīm-i sebʿī **dutalum** tamām
Bize yatmaḳ uyumaḳ olsun ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 187). [dutalum, -alu, -m]*

dutar: *Herhangi bir durumda kalmasını sağlamak, tutmak, kaplamak.*
• Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [dutar,]*

dutar: *Herhangi bir durumda kalmasını sağlamak, tutmak, kaplamak.*

• Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [dutar,]*

dutıl: *Tutulmak, yakalanmak.*
• Ne deñlü ki **dutıldı** ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [dutıldı, -dı]*

dutıl: *Tutulmak, yakalanmak.*
• Ne deñlü ki **dutıldı** ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [dutıldı, -dı]*

dutmaġ: *Tutmak, yakalamak, alıkoymak, saklamak, durdurmak, kaplamak, kuşatmak, yerine getirmek, engellemek, önlemek, avlamak, (arkasını) kesmek, saymak.*
• Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān **dutmaġa** baña bes bir ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [dutmaġa, -a]*

dutmaġ: *Tutmak, yakalamak, alıkoymak, saklamak, durdurmak, kaplamak, kuşatmak, yerine getirmek, engellemek, önlemek, avlamak, (arkasını) kesmek, saymak.*
• Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān **dutmaġa** baña bes bir ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [dutmaġa, -a]*

dutul: *Tutulmak, bağlanmak.*
• Çü şeh **dutula** ġayra ne iʿtibār
Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [dutula, -a]*

dutul: *Tutulmak, bağlanmak.*
• Çü şeh **dutula** ġayra ne iʿtibār
Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [dutula, -a]*

dutuş-: *Tutuşmak, yanmak.*
• Diyeyin saña sırrumı baña sen
Dutuşup tutayum senüñ ile ben *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 436). [dutuşup, -(u)p]*

duy: *Işitmek.*
• Saña benden irmek ne mümkin ziyān
Velī key ṣaḳın **duymasun** bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 206). [duymasun, -ma, -sun]*

duyuş: *Duymak.*
• Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 557). [duyuş,]*

duyuş: *Duymak.*
• Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 557). [duyuş,]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Bunı didi **düzdi** alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 99). [düzdi, -di]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Bunı didi **düzdi** alayın dilīr
Dizildi sipāhı çü tīr-keşde tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 99). [düzdi, -di]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 106). [düzer, -e, -r]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 106). [düzer, -e, -r]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Binüp leşker-i Rūm **düzdi** alāy
Kimi nīz aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 531). [düzdi, -di]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Binüp leşker-i Rūm **düzdi** alāy
Kimi nīz aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 531). [düzdi, -di]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Çü ḳandīl-i rūze **düzüp** leşkeri
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 141). [düzüp, -üp]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Çü ḳandīl-i rūze **düzüp** leşkeri
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 141). [düzüp, -üp]*

düz: *Düzelmek, intizama gitmek.*
• Gönül bir idüp idelüm arḳa **düz**
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [düz,]*

düz: *Düzelmek, intizama gitmek.*
• Gönül bir idüp idelüm arḳa **düz**
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [düz,]*

düz-: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Düzilür ḳafasında zerrīn-ʿalem
ʿAlem sāyesinde şeh-i muḥterem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 729). [düzilür, -il, -ür]*

düz-: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*

• Düzilür ḳafasında zerrīn-ʿalem
ʿAlem sāyesinde şeh-i muḥterem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 729). [düzilür, -il, -ür]*

düz: *Düzenlemek, toplamak.*
• Çü ṭāvūs olup ceng içinde çemān
Alayın **düzerken** o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 12). [düzerken, -er, -ken]*

düz: *Düzenlemek, toplamak.*
• Çü ṭāvūs olup ceng içinde çemān
Alayın **düzerken** o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 12). [düzerken, -er, -ken]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Alāyı **düzüp** şāh-ı leşker-şiken
ʿAdūya hücūm itdi çün pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 289). [düzüp, -üp]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Alāyı **düzüp** şāh-ı leşker-şiken
ʿAdūya hücūm itdi çün pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 289). [düzüp, -üp]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Buyurdı şehin-şāh-ı şāḥib-hüner
Ki **düzdi** yine keştiyi keşti-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 74). [düzdi, -di]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Düzer anda bir nāy ol pādişā
Ki virür bir aylıḳ yola dek şadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 335). [düzer, -e, -r]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*
• Durup anda bir ay daḫı pādişāh
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 426). [düzüp, -üp]*

düz idevüz: *Düz etmek.*
• Çü dil bir idüp idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 169). [düz idevüz, -evüz]*

dūzaḫ: *Far. is. Cehennem.*
• Şovuḳdan ṭoñup **dūzaḫ** içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [dūzaḫ,]*

dūzaḫ: *Far. is. Cehennem.*
• Şovuḳdan ṭoñup **dūzaḫ** içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [dūzaḫ,]*

dūzaḫ: *Cehennem.*
• Kimini ider **duzaḫında** ẕelīl
Kimine virür ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 145). [duzaḫında, -ın, -da]*

dūzaḫ: *Cehennem.*

• Kimini ider **duzaḫında** ẕelīl
Kimine virür ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 145). [duzaḫında, -ın, -da]*

dūzaḫ: *Cehennem.*
• O **dūzaḫda** olur niçe gün muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [dūzaḫda, -da]*

dūzaḫ: *Cehennem.*
• O **dūzaḫda** olur niçe gün muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [dūzaḫda, -da]*

dūzaḫ: *Cehennem, cehennem ateşi.*
• Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur gönli **dūzaḫla** şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [dūzaḫla, -la]*

dūzaḫ: *Cehennem, cehennem ateşi.*
• Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur gönli **dūzaḫla** şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [dūzaḫla, -la]*

düzd: *Far. Hırsız, sârık. düzdî: Hırsızlık.*
• Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence ol **düzd** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 52). [düzd,]*
• İde ḫᵛāceyi çün şeker-ḫᵛāb mest
Urur **düzd** kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 156). [düzd,]*

düzd ü ṭarrārlar: *Hırsız ve hilekar.*
• İdüp **düzd ü ṭarrārlar** cüst ü cū
Gezerler şikār isteyü kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 27). [düzd ü ṭarrārlar, -lar]*

düzül-: *Düzelmek, intizama gitmek.*
• Alayın düzer şöyle Sulṭān-ı Rūm
Felekde **düzüldi** ṣanasın nücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 118). [düzüldi, -di]*
• O ḳaṣruñ ucında çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver **düzülmişdi** bir ḥavż-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 342). [düzülmişdi, -miş, -di]*

düzül-: *Dizilmek, sıra sıra olmak.*
• Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
Anıñçün **düzüldi** bu çīnī serīr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 25). [düzüldi, -di]*

düzül: *Düzelmek, intizama gitmek.*
• Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 392). [düzülmiş, -miş]*

eʿādī: *Düşmanlar.*

1. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-firāş
   Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 27). [eʿādīyi, -yi]*

eʿādī-yi dīnden: *Din düşmanları.*

1. Ḳomaz kim ala kimse mülkinde bāc
   Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 38). [eʿādī-yi dīnden, -den]*

ebā: *Eb kelimesinin, önüne gelen Arapça edatlara göre şahıs isimlerinin başında aldığı şekil; baba.*

1. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān imiş
   Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [ebā,]*

ebālīs: *Şeytanlar.*

1. Olur āhene başdan ayaġa ġarḳ
   Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 220). [ebālīseden, -den, -e]*

ebālīs-i har-pīne: *Tüylü eşek şeytanları.*

1. Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne dīn
   Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 300). [ebālīs-i ḫar-pīne,]*

ebed: *Ar. Gelecekte muteber sonu olmayan zaman.*

1. Ura ḳalbine ḫatm Perverdigār
   Cehennemde ḳala **ebed** ḫ͡vōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 206). [ebed,]*
2. ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
   Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā **ebed** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 708). [ebed,]*
3. Varup daʿvet itmek gerek anları
   Ebed ḳalmaya nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 92). [ebed,]*
4. Ebed oldı ol bāġ içinde muḳīm
   Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 79). [ebed,]*

ebed: *Sonsuz.*

1. Behiştī-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
   Ebed ḳaldı vādī-i dūzaḫda āh *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 59). [ebed,]*

ebed: *Sonu olmayan gelecek zaman, sonsuz.*

1. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
   Ezel tā **ebed** ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 4). [ebed,]*

eber: *Hayırlı.*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi **eber**
   Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 601). [eber,]*

eber: *Hayırlı.*

1. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
   Olur ol hilāline hābil **eber** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [eber,]*

eber olur: *Hayırlı olmak.*

1. İdüp beline sīm-sāḳın kemer
   Olur boynuna ṭavḳ-ı ḫalḫal eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 674). [eber olur, -ur]*

eblak: *Alacalı, karışık renkli.*

1. Çü raʿd eyler altında **eblaḳ** ḫurūş
   Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 179). [eblaḳ,]*

eblak-ı çüst: *Çevik at.*

1. Geyer bir münaḳḳaş zirih çün bahār
   Biner **eblaḳ-ı çüst** çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 178). [eblaḳ-ı çüst,]*

ebleh: *Ahmak, akılsız, şuursuz.*

1. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
   Gele cevdet ü ḳalmaya **eblehi** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 666). [eblehi, -i]*

ebr: *Bulut.*

1. Seḫāvetde **ebr** ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 21). [ebr,]*

ebr: *Far. Bulut, sehab.*

1. ʿAyān oldı nāgeh berāber sipāh
Ḳarışmış ol **ebre** ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 526). [ebre, -e]*

ebr: *Far. Bulut, sehab.*

1. İdüp **ebri** fānūs şemʿ-i felek
Çü pervāne gerdine üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 113). [ebri, -i]*

ebr: *Bulut.*

1. Ele aldı şeş pehlū-yı heft-cūş
Urup naʿra çün **ebr** ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1042). [ebr,]*

ebr: *Far. Bulut, sehab.*

1. Eger **ebr** olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 39). [ebr,]*

ebr: *Far. Bulut, sehab.*

1. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
Çıḳar mevc ile **ebre** geh hem-çü rūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [ebre, -e]*

ebr: *Far. Bulut, sehab.*

1. Muḥīṭı havā-gīr idi mevc-i dūd
Sipāh **ebre** virürdi Āb-ı Kebūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 164). [ebre, -e]*

ebr ü hıng-ı felek: *Bulut ve gök yüzü atı.*

1. Ḳara çul geyüp **ebr ü ḫıng-ı felek**
Başın açdı aġladı ḫūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 197). [ebr ü ḫıng-ı felek,]*

ebr-i āteş-feşān: *Ateş saçan bulut.*

1. Yüridi çün ol **ebr-i āteş-feşān**
Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 119). [ebr-i āteş-feşān,]*

ebr-i dür-efşāndır: *İnci yağdıran bulut.*

1. Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü bezm ola **ebr-i dür-efşāndır** ol
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 60). [ebr-i dür-efşāndır, -dır]

ebr-i gerdūn-gerd: *Gökyüzünde dönen bulut.*

1. Nice esb çün **ebr-i gerdūn-gerd**
Çü bād-ı ṣabā kūh u ṣaḥrā-neverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 663). [ebr-i gerdūn-gerd,]*

ebr-i hūn-bārlar: *Kan yağdıran, kan saçan bulut.*

1. Didi iy cihān-gīr ü serdārlar
Gehi rezmde **ebr-i ḫūn-bārlar** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 186). [ebr-i ḫūn-bārlar,]*

ebü'l-feṯḥ: *Fatih Sultan Mehmet'in lakabı.*

1. Şehin-şāh **Ebü'l-feṯḥ** şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [ebü'l-feṯḥ,]*

ebü'l-feṯḥ: *Fatih Sultan Mehmet'in lakabı.*

1. Şehin-şāh **Ebü'l-feṯḥ** şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [ebü'l-feṯḥ,]*

ebu'l-feṯḥ-i ḫān bāyezīd: *Fetihlerin babası Bayezid Han.*

1. Şehin-şāh **Ebu'l-Feṯḥ-i Ḫān Bāyezīd**
Saʿādet aña bende devlet mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 29). [ebu'l-feṯḥ-i ḫān bāyezīd,]*

ebvāb: *Kapılar.*

1. Görüp cümle aḥbābını oldı şād
Ḫazāyinüñ **ebvābın** itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 358). [ebvābın, -ı, -n]*

ebyāt ü eşʿār ü inşā: *Beyitler,şiirler ve inşa (Resmî yazışmaları belirten edebî tür).*

1. Bu **ebyāt ü eşʿār ü inşā** hemān
ʿAbeş geçmek içün olur bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 93). [ebyāt ü eşʿār ü inşā,]*

ecel: *Can verme, ölüm.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [ecelden, -den]

ecel: *Can verme, ölüm.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [ecelden, -den]

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek **ecel**
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek **ecel**
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād ol gerek kām-rān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 37). [ecel,]

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād ol gerek kām-rān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 37). [ecel,]

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
Velī reʾye nāẓır degüldür **ecel** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
Velī reʾye nāẓır degüldür **ecel** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki her biridür bir muṣavver **ecel**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [ecel,]

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki her biridür bir muṣavver **ecel**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [ecel,]

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intiṣāb
Ecel irse olmaz müfīd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intiṣāb
Ecel irse olmaz müfīd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 372). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 372). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Çü ardıncadur ādemīnüñ **ecel**
Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Çü ardıncadur ādemīnüñ **ecel**
Sefāhatdur eylerse ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 213). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Getür sāḳiyā baña rengīn-şarāb
Ecel eylemedin tenümi türāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 270). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. İşidüp ider murġ ṭūl-i emel
   Olur ol nevā aña ṣūrī **ecel** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 118). [ecel,]*

ecel: *Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.*

1. Ecelden virür ise devrān emān
   Bu menzilde ben de dikem bir nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 103). [ecelden, -den]

ecr: *Mükâfat, karşılık, sevap.*

1. Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
   Bugün bulmayan **ecri** yarın bula
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [ecri, -i]

ecr: *Mükâfat, karşılık, sevap.*

1. Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
   Bugün bulmayan **ecri** yarın bula
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [ecri, -i]

ecr: *Sevap, pâdâş, ecir.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
   Virür saña **ecrini** elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [ecrini, -i, -n, -i]*

ecr: *Sevap, pâdâş, ecir.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
   Virür saña **ecrini** elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [ecrini, -i, -n, -i]*

eczā-yı hāk-i siyāh: *Kara toprağın parçaları/kısımları.*

1. Bilinseydi **eczā-yı ḫāk-i siyāh**
   Dinilürdi her cüzʾī bir nām-ı şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 31). [eczā-yı ḫāk-i siyāh,]

edā eylemek: *Yerine getirmek.*

1. Zemīnden çü ḫāki beden aldı ḳarż
   Edā eylemek ḳarżı insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 162). [edā eylemek, -mek]*

edā iderdi: *Yerine getirmek.*

1. Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
   Yanınca bile kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 382). [edā iderdi, -er, -di]*

edeb: *İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.*

1. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
   Ne dīn vardur anlarda ne ḫod **edeb**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [edeb,]

edeb: *İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.*

1. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
   Ne dīn vardur anlarda ne ḫod **edeb**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [edeb,]

edi: *Görülen geçmiş zaman eki; idi.*

1. Dögerler sipeh cümle sümme **edīm**
   Ki inʿāmuñ olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 19). [edīm, -m]*

edi: *Görülen geçmiş zaman eki; idi.*

1. Dögerler sipeh cümle sümme **edīm**
   Ki inʿāmuñ olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 19). [edīm, -m]*

ednā: *1. Aşağı. 2. Daha, pek aşağı. Aşağılık kişi.*

1. ʿAṣāfīr idi kungurında melek
   Ḳıbābından **ednā** ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 130). [ednā,]*

ednā: *1. Aşağı. 2. Daha, pek aşağı. Aşağılık kişi.*

1. ʿAṣāfīr idi kungurında melek
   Ḳıbābından **ednā** ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 130). [ednā,]*

edviye: *Ilaçlar.*

1. Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya **edviyeye** iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 68). [edviyeye, -ye]*

edviye: *Ilaçlar.*

1. Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya **edviyeye** iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 68). [edviyeye, -ye]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

1. Odur feṭḥ u nuṣret viren bendeye
Odur dest-gīr olan **efgendeye** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 962). [efgendeye, -ye]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

1. Odur feṭḥ u nuṣret viren bendeye
Odur dest-gīr olan **efgendeye** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 962). [efgendeye, -ye]*

efgende: *Tutkun, âşık.*

1. Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
Nice bendesi belki **efgendesi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1116). [efgendesi, -si]*

efgende: *Tutkun, âşık.*

1. Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
Nice bendesi belki **efgendesi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1116). [efgendesi, -si]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

1. Hemīn şeh ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir **efgendeyem** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 114). [efgendeyem, -yem]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

1. Hemīn şeh ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir **efgendeyem** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 114). [efgendeyem, -yem]*

efgende: *Tutkun, âşık.*

1. Gelen saña şanma saña bendedür
Ḳulıdur şehüñ saña **efgendedür** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 652). [efgendedür, -dür]*

efgende: *Tutkun, âşık.*

1. Gelen saña şanma saña bendedür
Ḳulıdur şehüñ saña **efgendedür** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 652). [efgendedür, -dür]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

1. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o şermiyle **efgendedür** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [efgendedür, --dür]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

1. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o şermiyle **efgendedür** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [efgendedür, --dür]*

efkār: *Sıkıntı, üzüntü.*

1. Naṣīḥat alup baḫt-ı bīdārdan
Velī eyleme ḫāli **efkārdan** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 160). [efkārdan, -dan]*

efkār: *Sıkıntı, üzüntü.*

1. Naṣīḥat alup baḫt-ı bīdārdan
Velī eyleme ḫāli **efkārdan** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 160). [efkārdan, -dan]*

efkār ider: *Efkârlandırmak, sıkıntıya/karamsarlığa düşürmek.*

1. Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
Dögüp sīne **efkār ider** süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 228). [efkār ider, -er]*

efkār ü vehm: *Keder ve kuruntu.*

1. Ki **efkār ü vehm** ile her nām-dār
Olur idi her ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 297). [efkār ü vehm,]*

efkār-ı hʸūr: *Parlak fikirler.*

1. Aḳup ḳanı bī-cān olur pīl-i zūr
   Yatur ḫāk u ḫūn içre **efkār-ı ḫʸūr**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 344). [efkār-ı ḫʸūr,]

eflāk: *Felekler; gökyüzü.*

1. Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫʸār
   Çıḳarırdı **eflāke** Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 296). [eflāke, -e]*
2. Bilür heyʾetiyle bu **eflākı** heb
   Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [eflākı, -ı]*
3. Güneş çünki **eflāke** ide ʿurūc
   İderler ḳamu ġāralardan ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 397). [eflāke, -e]*

eflāk: *Romanya'yı teşkil eden memleketlerden biri. Vlaşi.*

1. Ḳara Boġdān **Eflāk** ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [eflāk,]*

eflāk: *Felekler, gökler, gökyüzü.*

1. Nücūmı iden zeyn **eflāke** sen
   Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 47). [eflāke, -e]*

efrāsiyāb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

1. İdem encümen leşker-i bī-ḥisāb
   Ki gerd itmemiş ola **Efrāsiyāb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 468). [efrāsiyāb,]*

efrāsiyāb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

1. İdem encümen leşker-i bī-ḥisāb
   Ki gerd itmemiş ola **Efrāsiyāb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 468). [efrāsiyāb,]*

efrāsiyāb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

1. Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb
   Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı **Efrāsiyāb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 736). [efrāsiyāb,]*

efrāsiyāb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

efrenc: *Firenk.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü **Efrenc** ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [efrenc,]*

efrenc: *Firenk.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü **Efrenc** ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [efrenc,]*

efrūhte: *Far. sf. Yanmış, yanık. dil-efrûhte gönlü yanık.*

1. Güneş oldı çün şemʿ **efrūḫte**
   Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [efrūḫte,]*

efrūhte: *Far. sf. Yanmış, yanık. dil-efrûhte gönlü yanık.*

1. Güneş oldı çün şemʿ **efrūḫte**
   Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [efrūḫte,]*

efsāne: *Efsane, hikâye.*

1. Bu kālāyı nesc eyleyen pür-hüner
   Bu **efsāneden** şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 132). [efsāneden, -den]*

efsāne: *Efsane, hikâye.*

1. Bu kālāyı nesc eyleyen pür-hüner
   Bu **efsāneden** şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 132). [efsāneden, -den]*

efsāne: *Masal, söylenti, asılsız hikaye.*

1. Virüp geçmiş **efsānelerden** ḫaber
   Dimiş pīşvā pīr-i şāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [efsānelerden, -lerden]*

efsāne: *Masal, söylenti, asılsız hikaye.*

1. Virüp geçmiş **efsānelerden** ḫaber
   Dimiş pīşvā pīr-i şāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [efsānelerden, -lerden]*

efsāne: *Far. is. Masal. Asılsız rivayet. Hurafe.*

1. Baṣa geldi Tūrānı ırān-sipāh
   Bu sözüme **efsāneler** hep güvāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [efsāneler, -ler]

efsāne: *Far. is. Masal. Asılsız rivayet. Hurafe.*

1. Baṣa geldi Tūrānı ırān-sipāh
   Bu sözüme **efsāneler** hep güvāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [efsāneler, -ler]

efsāne: *Efsane.*

1. Viren geçmiş **efsānelerden** ḫaber
   Didi var imiş bir şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1147). [efsānelerden, -ler, -den]*

efsāne: *Efsane.*

1. Viren geçmiş **efsānelerden** ḫaber
   Didi var imiş bir şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1147). [efsānelerden, -ler, -den]*

efsāne: *Far. is. Masal. Asılsız rivayet. Hurafe.*

1. Niẓāmī yazarken bu **efsāneyi**
   Pür itmelü olmışdı peymāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 185). [efsāneyi, -y, -i]*

efsāne: *Far. is. Masal. Asılsız rivayet. Hurafe.*

1. Dimişler yazanlar bu **efsāneyi**
   İdüp medḥ ol şāh-ı ferzāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 193). [efsāneyi, -y, -i]*

efsāne: *Far. is. Masal. Asılsız rivayet. Hurafe.*

1. Bu **efsāneyi** yazdı üç pehlevān
   Üçi daḫı devrinde ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 59). [efsāneyi, -y, -i]*

efsār: *Yular.*

1. Ne naʿl ü ne **efsār** ü ne pāy-bend
   Tenine anuñ virmemişdi gezend
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 53). [efsār,]

efser-i müşg-i zerrīn-külāh: *Keçeden yapılmış, dış tarafı som altınla işlenmiş ve iki yanından saç örgüsü şeklinde sırmadan iki kolan sarkıtılmış Mevlevî sikkesi biçimindeki külâhın miskinin tacı.*

1. Nice bendeler her biri pādişāh
   Ṣaçı **efser-i müşg-i zerrīn-külāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 140). [efser-i müşg-i zerrīn-külāh,]

efsürde: *Far. sf. Donmuş, soğumuş.*

1. Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
   Ki itmişdür āfāḳı **efsürde** Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [efsürde,]*

efsürde: *Far. sf. Donmuş, soğumuş.*

1. Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
   Ki itmişdür āfāḳı **efsürde** Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [efsürde,]*

efsürde oldı: *Duygusuz, hissiz olmak.*

1. Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
   Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [efsürde oldı, -dı]

efsürde olur: *Donmak, donuklaşmak II susmak, sessizleşmek.*

1. Diyārı idüp terk keyk ü meges
   Dehān içre **efsürde olur** nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 104). [efsürde olur, -ur]*

eġānī: *Şarkı, türkü.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
   Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 710). [eġānī,]*

eġānī: *Şarkı, türkü.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
   Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 710). [eġānī,]*

eğer: *Şart edatı, şayet.*

1. Bu defʿa **eger** irmey'aña żarar
   Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [eger,]*
2. Naṣīb olur ise **eger** ittiḥād
   Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [eger,]
3. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
   Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [eger,]*
4. Durursa **eger** ʿahdine şehriyār
   Olınca olam cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 795). [eger,]*
5. Eger açsa meydānda bir peşşe per
   İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [eger,]*
6. Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
   Ne gürz alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 335). [eger,]*
7. Eger yir yir olmasa tozdan sütūn
   Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 539). [eger,]*
8. Eger itmeyem düşmene intiḳām
   Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ ḥarām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 577). [eger,]
9. Eger ḳādir iseñ eyā şehriyār
   Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [eger,]*
10. Olursa ʿilāca **eger** iḫtiyāc
    Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 379). [eger,]*
11. Eger seng ü āhen olursa mizāc
    Bozulur çü mevt ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 35). [eger,]*
12. Eger küngür-i çarḫa şalsa kemend
    Olur ʿāḳıbet ol kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 15). [eger,]*
13. Eger bī-mecāl ise şāh-ı cihān
    İdelüm şehin-şāha taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 397). [eger,]*
14. Eger bir ḳuluña dilersem ziyān
    Benüm başuma itme benden gümān
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 401). [eger,]
15. Dirīġā **eger** nesl-i İsfendiyār
    Kesilürse ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 403). [eger,]*
16. Eger baḫr-i şūrāba itse naẓar
    Olur telḫ ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 11). [eger,]*
17. Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
    Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [eger,]*
18. Bulınur ise bir ḥazīni **eger**
    Ben olam bu ḥaylüñ içinde meger
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 75). [eger,]
19. Kebūter sarāyına ḳonsa **eger**
    Olur defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 81). [eger,]*
20. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
    Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [eger,]
21. Eger şehr **eger** dih **eger** deşt ü ṭāġ
    Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [eger,]
22. Eger şehr **eger** dih **eger** deşt ü ṭāġ
    Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [eger,]
23. Eger yir yüzinde olaydı cinān
    Odur diyü ḥükm eyleridüm hemān
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 185). [eger,]
24. N'ola görmez ise **eger** bī-baṣar
    Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [eger,]*
25. Ḳona bāmına zāġ **eger** bir nefes
    Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [eger,]*
26. Eger luṭfuñ olmaya hādī baña
    Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
    (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [eger,]
27. Eger ser-firāz u eger zīr-i dest
    Ḳoyup nārı hep oldılar Ḫak-perest
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 9). [eger,]
28. Eger ser-firāz u **eger** zīr-i dest
    Ḳoyup nārı hep oldılar Ḫak-perest
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 9). [eger,]
29. Eger ʿizzet idüp olur ise rām
    Ḳılayum aña ben daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 133). [eger,]*
30. İderse **eger** ceng içün cemʿ fīl
    İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [eger,]*
31. Eger düşmene bulur isem ẓafer
    İdem her biriñüz şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 197). [eger,]*
32. Eger ceng eylerseñ iy pādişāh
    İrişdüm saña ḥāżır eyle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 295). [eger,]*
33. O bezmi **eger** eyler isem beyān
    Ḳalur ḥaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 477). [eger,]*
34. Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
    Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [eger,]
35. İderse **eger** şāh-ı Çīn ile ceng
    İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 81). [eger,]*
36. Öñine **eger** gelse pīl-i demān
    Hemīn bir kez ururdı gürz-i girān
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 137). [eger,]
37. Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
    ʿAcebdür **eger** ġarḳ olmazsa Çīn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 110). [eger,]
38. Eger enbiyā olmasa reh-nümā
    Muḳarrer bulınmazdı hergiz Ḫudā
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 247). [eger,]
39. Eger olmasaydı peyām-ber Ḫalīl
    Aña gülşen itmezdi nārı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 251). [eger,]*

40. Tibet şehri vü Çāç u Māçīn ü Çīn
Benümdür çekerseñ **eger** tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 306). [eger,]
41. Gelüp itmez iseñ **eger** ḫāk būs
Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 311). [eger,]*
42. Sözümi dut iy şāh-ı fīrūz-baḫt
Gerek ise saña **eger** tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 326). [eger,]*
43. Ṣanursam **eger** ḫażretüñe ziyān
Benüm başuma iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 345). [eger,]
44. Eger defʿi gelmezse senden cevāb
Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 371). [eger,]*
45. Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise gerd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 391). [eger,]
46. Murādı **eger** itmek ise ḳıtāl
İdelüm anuñ ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 415). [eger,]*
47. Eger ġālib olur iseñ sen baña
Żarūrī iṭāʿat idem ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 457). [eger,]*
48. Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir gün olmazsa bir gün olur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [eger,]
49. Eger naʿlden irmeseydi meded
Biri birini görmez idi eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 805). [eger,]*
50. Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 843). [eger,]*
51. Arañuzda olsa **eger** bir dilīr
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 857). [eger,]
52. Eger müştümi görse diyü sepīd
Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1057). [eger,]*
53. Ayıtdı müselmān olursa **eger**
Virem şāh idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 613). [eger,]*
54. Virürse bu devlet **eger** saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 647). [eger,]
55. Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 39). [eger,]*
56. Gice itse pervāz **eger** şeb-pere
Olur idi büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 49). [eger,]*
57. Eger deştde āhū pūyān ola
Muḥirren bişüp tāba büryān ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 57). [eger,]*
58. Ṭoḳunsa **eger** seng-i püşte teber
Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 63). [eger,]*
59. ʿAdūyı **eger** mūr ise pīl bil
Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [eger,]*
60. Didiler ki derdüñ olısa **eger**
Olalum senüñ derdüñe çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 275). [eger,]*
61. Eger dursa ḳırābda çoḳ zamān
Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [eger,]*
62. Gerek tenḳıye kişiye gāh gāh
Eger ṣıḥḥate olur ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 452). [eger,]*
63. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [eger,]*
64. Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [eger,]*
65. Eger ẓulm ü ḳahr idesin bī-günāh
İder Ḫaḳ seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 143). [eger,]*
66. Eger itmeseñ ʿöẕri yā Rab ḳabūl
Ḳamu ins olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 47). [eger,]*
67. Eger gelse tenhā cihānuñ ġamı
Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [eger,]*
68. Eger ḥükmüñe rām olursa cihān
Ne mümkin vire merg bir dem amān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 223). [eger,]
69. Eger ʿöẕrüm olmasa iy ḳadr-dān
Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [eger,]*
70. Gelür sīm yine devlet ile **eger**
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 113). [eger,]*
71. İderseñ **eger** dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Senüñdür yine maġrib iy hūş-yār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 137). [eger,]
72. Sözüme **eger** eyleyüben ʿinād
Bu emrüme ḳılmaz iseñ inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 139). [eger,]*
73. Eger seyre geldiyse gelsün n'ola
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [eger,]*
74. Eger her birinden virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr ile ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 39). [eger,]*
75. Yanuñca **eger** olmasam ben devān
Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 239). [eger,]*
76. Ne bir keşti olsa **eger** ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 241). [eger,]*
77. Eger baḥr olmasa iy kām-yāb
Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 55). [eger,]
78. Metāʿ-ı girān-māye idi ḥayāt
Eger olmasa der-peyince memāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 2). [eger,]
79. Yoluna **eger** gelse vādī vü çāh
Düşüp ölmeye tā ki kimse tebāh

(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 141). [eger,]

80. Eger olsa dōlābda iḫtiyār
Muḳarrerdür ol kim dutardı ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 27). [eger,]
81. Cihānda **eger** yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü gitmek olur işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 121). [eger,]*
82. Eger ʿömrüñ olursa daḫı hezār
Ṣanasın ki ṭutmaduñ aṣlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 123). [eger,]*
83. Eger olsa her bir ḳalemde zebān
Ṣenā eylesem durduġunca cihān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 7). [eger,]
84. Niẓāmī daḫı olsa zinde **eger**
Ḥasanoġlı andan olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 23). [eger,]*
85. Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
ʿAceb mi **eger** gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 36). [eger,]*
86. Eger virmesem Türkī naẓma ḥayāt
Ṣadām ile ṭolmaz idi kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 39). [eger,]*
87. Eger eylesem ʿöşr-i maḳdūr ṣarf
Cihān cümlesi olmazdı naẓma ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 55). [eger,]
88. Ḳo söyleyeni söylenen söze baḳ
Eger var ise sende dehn ü meẓāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 90). [eger,]
89. Eger virmesem Türkī naẓma niẓām
Bu ṭarzı bulamazdı ṭabʿ-ı ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 95). [eger,]*

eğer: *Eğer.*

1. Bu peyvend olursa arada **eger**
Olursın şehā Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 827). [eger,]

eğer: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
Yaratmaḳda insān u cinn ü melek
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 61). [eger,]
2. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
Olur mümtezic luṭfuñ olsa **eger** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 38). [eger,]*

eğer: *"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 85). [eger,]*
2. Bula raḥm **eger** ʿāṣiyān-ı cihān
Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 83). [eger,]
3. Eger faẕluñ itmez ise feṯḥ-i bāb
Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 79). [eger,]*
4. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
Dirīġ olmaz iseñ **eger** dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 34). [eger,]*
5. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 27). [eger,]*
6. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
Žulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 46). [eger,]*
7. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 8). [eger,]*

eğer: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.*

1. Ecelden **eger** bulur isem emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [eger,]

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

1. Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 665). [egerçi,]*
2. Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 319). [egerçi,]*
3. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur līk ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 321). [egerçi,]*
4. Egerçi ki Ṣīrāzı Saʿdī öger
Bunı görse itmezdi aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 225). [egerçi,]*
5. Ögünmekde noḳṣān **egerçi** ki var
Żarūrī gelür yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 73). [egerçi,]*
6. Ögünmek **egerçi** degüldür kemāl
Velīsiyledür esen elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 85). [egerçi,]*
7. Seferde çoḳ olur **egerçi** ḫaṭar
Mübārek olur dirler ammā sefer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 167). [egerçi,]*
8. Cihāna **egerçi** ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 263). [egerçi,]*
9. Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [egerçi,]*
10. Egerçi ki her biri bir cān-sitān
Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [egerçi,]*
11. Egerçi ki cümle iderler raḳam
İdemez velī cümle ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 125). [egerçi,]*
12. Olur mey **egerçi** şehā sūd-mend
Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 441). [egerçi,]*
13. Görinür yaḳından **egerçi** ḥışār
Ṣanurdı ıraḳdan gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 65). [egerçi,]*

14. Egerçi ki şīrīndür āb-ı zülāl
Ziyāde olıcak getürür melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 165). [egerçi,]*
15. Egerçi eli vü ayaġı ḳaṣīr
Velī pençesinde olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 29). [egerçi,]*
16. İder ḳalbi ḫurrem **egerçi** ki nūr
Virür ṣoñra ẓulmet velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 3). [egerçi,]*
17. Egerçi ki çoḳ bāġ ile būstān
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 43). [egerçi,]*

egerçi: *-dığı için.*

1. Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 71). [egerçi,]

egerçi: *Eğer, eğer ki.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur **egerçi** biḥār
Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 32). [egerçi,]*

egerçi ki: *Her ne kadar.*

1. Egerçi ki maşrıḳdur iy şāh-ı Çīn
Velī maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 297). [egerçi ki,]
2. Gelür kişiye telḫ **egerçi ki** pend
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [egerçi ki,]
3. Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 668). [egerçi ki,]*
4. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 109). [egerçi ki,]*
5. Egerçi ki ḳātil olur zaḫm-ı tīr
Olur rāy āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 195). [egerçi ki,]*
6. Egerçi ki dil laʿl-i rengīn diler
Olur aḳı ṭıbna velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 389). [egerçi ki,]*
7. Getürür **egerçi ki** taḫtuñ havā
Beni sen getürürsin iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 27). [egerçi ki,]*
8. Cihānda **egerçi ki** çoḳdur ferīd
Birisine feth olmadı bu kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 69). [egerçi ki,]*
9. Egerçi ki bu manẓar-ı şīşe-fām
Görinür müzeyyen çü zerrīn-cām
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 71). [egerçi ki,]

egerçi ki: *Her ne kadar.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 54). [egerçi ki,]*

egerçi ki: *Doğrusu şu ki. II Aslında.*

1. Egerçi ki elmās deşne idi
Çü deşne dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 623). [egerçi ki,]*

egin: *Sırt, üst.*

1. Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
Meṣāfa geyüp **egnine** çerm-i bebr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [egnine, -i, -ne]

egin: *Sırt, üst.*

1. Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
Meṣāfa geyüp **egnine** çerm-i bebr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [egnine, -i, -ne]

egle: *Oyalanmak, vakit geçirmek, geciktirmek, beklemek.*

1. Müdām **egleyüp** göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [egleyüp, -y, -üp]*

egle: *Oyalanmak, vakit geçirmek, geciktirmek, beklemek.*

1. Müdām **egleyüp** göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [egleyüp, -y, -üp]*

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki İskendere bulmaya yol **eḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [eḥad,]*

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki İskendere bulmaya yol **eḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [eḥad,]*

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Eger naʿlden irmeseydi meded
Biri birini görmez idi **eḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 806). [eḥad,]*

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Eger naʿlden irmeseydi meded
Biri birini görmez idi **eḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 806). [eḥad,]*

ehad: *Allah."Tek, bir" anlamında esmâ-i hüsnâdandır.*

1. Saña şöyle emr eyledi ol **Eḥad**
Yapasın ki Yeʾcūc ü Meʾcūce sed
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 61). [eḥad,]

ehad: *Allah."Tek, bir" anlamında esmâ-i hüsnâdandır.*

1. Saña şöyle emr eyledi ol **Eḥad**
Yapasın ki Yeʾcūc ü Meʾcūce sed
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 61). [eḥad,]

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür cāme görmiş degüldür **eḥad**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 108). [eḥad,]

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür cāme görmiş degüldür **eḥad**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 108). [eḥad,]

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Belā seyline ejder olmasa sed
Bu cānibde ḳılmazdı aṣlā **eḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 62). [eḥad,]*

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder ġāyet **ehl** olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [ehl,]*

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder ġāyet **ehl** olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [ehl,]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
Ṣuṭurlāb **ehli** vü mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 116). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
Ṣuṭurlāb **ehli** vü mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 116). [ehli, -i]*

ehl: *Ehil, bir işten anlayan.*

1. Zemīn **ehlini** eyledi cümle ker
Düşerdi yire murġ iderken güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 149). [ehlini, -i, -n, -i]

ehl: *Ehil, bir işten anlayan.*

1. Zemīn **ehlini** eyledi cümle ker
Düşerdi yire murġ iderken güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 149). [ehlini, -i, -n, -i]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
Kemāl **ehli** çoḳ muʿteberdür ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [ehli, -i]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
Kemāl **ehli** çoḳ muʿteberdür ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [ehli, -i]

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfi cehl
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma **ehl**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 16). [ehl,]

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfī cehl
   Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma **ehl**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 16). [ehl,]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Güneş balcığ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz **ehli** çoḳ çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [ehli, -i]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Güneş balcığ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz **ehli** çoḳ çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [ehli, -i]

ehl: *Erbap.*

1. ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
   Kemāl **ehlidür** gerçi kim şāhdur
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [ehlidür, -i, -dür]

ehl: *Erbap.*

1. ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
   Kemāl **ehlidür** gerçi kim şāhdur
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [ehlidür, -i, -dür]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
   Ḳomaz meclis **ehli** dilinde teraḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [ehli, -i]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
   Ḳomaz meclis **ehli** dilinde teraḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [ehli, -i]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
   ʿḤalīm ü vaḳār **ehli** müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [ehli, -i]

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
   ʿḤalīm ü vaḳār **ehli** müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [ehli, -i]

ehl: *Ehil, bir işten anlayan.*

1. Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
   Kemāl **ehlini** dāyim itmekde ṣayd
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 254). [ehlini, -i, -n, -i]

ehl: *Ehil, bir işten anlayan.*

1. Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
   Kemāl **ehlini** dāyim itmekde ṣayd
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 254). [ehlini, -i, -n, -i]

ehl: *Sâhip, mâlik.*

1. Viren ʿilm **ehline** ol imtiyāz
   İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [ehline, -i, -n, -e]*

ehl: *Sâhip, mâlik.*

1. Viren ʿilm **ehline** ol imtiyāz
   İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [ehline, -i, -n, -e]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Ḳulūb-ı mesākīni iden şerīf
   Ḳılan **ehli** ḥāli ḳavī vü żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 166). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Ḳulūb-ı mesākīni iden şerīf
   Ḳılan **ehli** ḥāli ḳavī vü żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 166). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
   Ḥased **ehlinüñ** baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [ehlinüñ, -i, -n, -üñ]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
   Ḥased **ehlinüñ** baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [ehlinüñ, -i, -n, -üñ]*

ehl: *Sâhip, mâlik.*

1. Şu kim ne ḳalem **ehli** ola ne tīr
   Ṣaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik.*

1. Şu kim ne ḳalem **ehli** ola ne tīr
   Ṣaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Zinā **ehli** pīr ola muʿcib faḳīr
   Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Zinā **ehli** pīr ola muʿcib faḳīr
   Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [ehli, -i]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Yelek gibi keştī olıcak revān
   Olurdı gemi **ehli** ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 154). [ehli, -i]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Ne manṣıb senüñdür ne mülk ü ne māl
   Vir **ehline** kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 42). [ehline, -i, -n, -e]*

ehl: *Sâhip, mâlik.*

1. Cihān dündur meyli dūna ider
   Naẓar **ehli** itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 110). [ehli, -i]*

ehl: *Sâhip, mâlik. Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler Ḥased ehli nice bir bunda gelür bu didiler.*

1. Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
   Ḥased **ehli** bula meger kim ʿuyūb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 74). [ehli, -i]*

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

1. Kelāmuñ bilen ḳadrini **ehl** olur
   Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı cehl olur *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 85). [ehl,]*

ehl-i ʿaḳl: *Akıl sahipleri, akıllılar.*

1. Cihān devletinde çü yoḳdur ḳarār
   Aña **ehl-i ʿaḳl** ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 28). [ehl-i ʿaḳl,]*
2. Ne ḫayra ne şerre yarar bī-ḫıred
   Yanından ider **ehl-i ʿaḳl** anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 184). [ehl-i ʿaḳl,]*

ehl-i beyān: *Beyan üstatları; şairler.*

1. Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa cān
   Müşerref belāġatla **ehl-i beyān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 18). [ehl-i beyān,]*

ehl-i beytim: *Ehli Beyt, "ev halkı" anlamına gelen ve Muhammed'in ev ahalisini tanımlamak için kullanılan İslami terim.*

1. Kerem idüp iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Baña **ehl-i beytim** idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 738). [ehl-i beytim,]*

ehl-i beytine: *Hane halkı, familya, aile || Hz. Peygamber'in yakın akrabası.*

1. İdüp **ehl-i beytine** bedrūd şāh
   Çeküp leşkerin eyledi ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 129). [ehl-i beytine, -i, -ne]

ehl-i beytini: *Ev halkını.*

1. Görüp **ehl-i beytini** dil-şād olur
   Ṣanasın esīr idi āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 809). [ehl-i beytini,]*

ehl-i dād: *Adalet sahibi.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol **ehl-i dād**
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 7). [ehl-i dād,]*

ehl-i dānā: *Bilge kişiler.*

1. Olup hem-nişīn **ehl-i dānā** ile
   Refīḳ olma zinhār aʿmā ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 169). [ehl-i dānā,]*

ehl-i derd: *Dertli olanlar‖ âşıklar.*

1. Şu kim anda yoḳdur zebān u cenān
   Niçün **ehl-i derd** ide ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 182). [ehl-i derd,]

ehl-i dil: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

1. Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
   Ḳoyar **ehl-i dil** ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 234). [ehl-i dil,]*

ehl-i diller: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

1. Anı ṣaḳınup bīmden Zühre çāk
   İdüp oldı çoḳ **ehl-i diller** helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 54). [ehl-i diller, -ler]*

ehl-i dīn: *Dini emirlere göre yaşayanlar.*

1. Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
   Murād ol olasız ḳamu **ehl-i dīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 474). [ehl-i dīn,]*
2. Yine sen ẓafer vir baña yā Muʿīn
   Ki bī-dīne ġālib ola **ehl-i dīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 560). [ehl-i dīn,]*
3. Yine ḫilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
   Velī iy şeh olmaḳ gerek **ehl-i dīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [ehl-i dīn,]
4. Olur eylüge pīş-vā **ehl-i dīn**
   Bulur emn anuñla zamān ü zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 47). [ehl-i dīn,]

ehl-i dīn olasız: *Din ehlinden olmak.*

1. Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
   Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 474). [ehl-i dīn olasız, -a, -sız]*

ehl-i fülküñ: *Gemi tayfası.*

1. Görinür gehī māʾī bes mehīb
   Ṣalar ḳalbine **ehl-i fülküñ** nehīb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 150). [ehl-i fülküñ, -ü, -ñ]

ehl-i ḥāl: *Gönül ehli.*

1. Cihānda ne deñlü ki var **ehl-i ḥāl**
   Bulur dest-res çekmek ile zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 45). [ehl-i ḥāl,]*

ehl-i ḥāl: *Hakikat ehli.*

1. Otuz iki yaşına irdi çü sāl
   Ko ḳāli dürüş olmaġa **ehl-i ḥāl** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 174). [ehl-i ḥāl,]*

ehl-i ḥāl: *Gönül ehli; İlâhi tecellilere ve mânevi feyze mazhar olan.*

1. Ne deñlü görürseñ şehā **ehl-i ḥāl**
   Meded iste andan ki oldur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 91). [ehl-i ḥāl,]

ehl-i ḥālüñ: *Bir manevi derecenin tecellisini ve zevkini ruhunda hisseden(ler), sözde kalmayıp maneviyat zevkini, ilahi tecellileri ve vahdet neşesini bizzat yaşayan(lar), vecd sahipleri, hakikat ehli.*

1. Velī ʿāḳīl oldur ʿibādet ide
   Ḳamu **ehl-i ḥālüñ** yolınca gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 96). [ehl-i ḥālüñ,]*

ehl-i ḥālüñ: *Maneviyat zevkini bizzat yaşayanlar, vecd sahipleri, hakikat ehli.*

1. Meger Hind mülkine iy şehriyār
Olur **ehl-i ḥālüñ** biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 2). [ehl-i ḥālüñ,]*

ehl-i ḥayā: *Haya sahibi.*

1. Üçüncisi ʿOs̱mān ol **ehl-i ḥayā**
Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 11). [ehl-i ḥayā,]*

ehl-i hüner: *Hünerli olanlar.*

1. Güherden hüner yegdür **ehl-i hüner**
Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [ehl-i hüner,]*

ehl-i hüner: *Hüner sahipleri, yazarlar.*

1. Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem her **ehl-i hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 30). [ehl-i hüner,]*

ehl-i ḥużūr: *Huzurlu, mutlu.*

1. Ṣararmışdı beñzi çü **ehl-i ḥużūr**
Virür rengi nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 73). [ehl-i ḥużūr,]*

ehl-i ḥużūr: *Kendisini her an Allah'ın huzurunda hissedenler.*

1. Beşerden ʿaceb midür olsa ḳuṣūr
Ḫuṣūṣā ki olmaya **ehl-i ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 112). [ehl-i ḥużūr,]*

ehl-i iḥsān: *Kendisine lütufta bulunulmuş kişi.*

1. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü **ehl-i iḥsān** imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 250). [ehl-i iḥsān,]*

ehl-i īmān: *İman edenler.*

1. Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup āteşi **ehl-i īmān** ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 764). [ehl-i īmān,]*
2. İşitdüm şehin-şeh müselmān imiş
Ḫudādān imiş **ehl-i īmān** imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 284). [ehl-i īmān,]*

ehl-i ʿīş: *Yeme içme, eğlence ehli.*

1. Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u **ehl-i ʿīş**
Ḳamunuñ işi ʿīş imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 17). [ehl-i ʿīş,]*

ehl-i islām: *İslam ehli.*

1. Ṣunan **ehl-i İslām** eline ḥadīd
İden şākirīne ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 191). [ehl-i islām,]*

ehl-i islāmı: *İslam ehli.*

1. Niçe **ehl-i İslāmı** itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe yüz biñ pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 115). [ehl-i islāmı, -ı]*

ehl-i ḳalem: *Yazmada üstat olan kimseler.*

1. Egerçi ki cümle iderler raḳam
İdemez velī cümle **ehl-i ḳalem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 126). [ehl-i ḳalem,]*

ehl-i kemāl: *Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.*

1. Bilür devletin z̤illet **ehl-i kemāl**
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 629). [ehl-i kemāl,]*

ehl-i meclis: *Meclis ehli, meclistekiler.*

1. Olur ġamze-i sāḳī nāvek-figen
İder **ehl-i meclis** ḥayātın micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 48). [ehl-i meclis,]*

ehl-i nāz: *Naz ehli, nazlananlar.*

1. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u **ehl-i nāz**
Kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 18). [ehl-i nāz,]*

ehl-i nifāḳ: *Münafıklar; arabozanlar, bozguncular.*

1. Dilerseñ sipehde ola ittifāḳ
Ṣaḳın ḳoma yanıñda **ehl-i nifāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 216). [ehl-i nifāḳ,]*

ehl-i nücūm: *Yıldızlar ehli, yıldızlarla ilgili ilim sahibi.*

1. Ḥekīm ü eṭibbā vü **ehl-i nücūm**
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [ehl-i nücūm,]
2. Bilür kim budur remz **ehl-i nücūm**
Tamām oldı ʿömr irdi ol vaḳt-i şūm
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 153). [ehl-i nücūm,]

ehl-i peyġāma: *Haber ehli (peygamberler kast edilmiştir.).*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
Ḳamu **ehl-i peyġāma** ḫātemdür ol
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 49). [ehl-i peyġāma,]

ehl-i rāy: *Fikir, hüküm sahibi.*

1. Ṭanış emrüñi olana **ehl-i rāy**
Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 177). [ehl-i rāy,]*

ehl-i rezme: *Savaşa ve işret meclisine katılan kimseler.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
Virür mergden **ehl-i rezme** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 226). [ehl-i rezme, -e]

ehl-i şāhib-kemāl: *Büyük hükümdarların ehli.*

1. Bu vech ile itdüklerini cidāl
Görüp vardı bir **ehl-i ṣāḥib-kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 4). [ehl-i ṣāḥib-kemāl,]

ehl-i sülūk: *Bir tarikatta o yolda bulunan kişiler.*

1. Ne ḳāḍī var ol şehrde ne mülūk
Ḳamusı ġanī līk **ehl-i sülūk** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 48). [ehl-i sülūk,]*

ehl-i temīz: *Temizlik ehli.*

1. İnanmaz iseñ imtiḥān it ʿazīz
Temīz eyler olanlar **ehl-i temīz** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 76). [ehl-i temīz,]*

ehl-i ʿulūm: *Ilim sahipleri.*

1. Ḫekīm ü eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle **ehl-i ʿulūm**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 268). [ehl-i ʿulūm,]

ehremen: *Şeytan, dev. II Rakip.*

1. Girer çünki meydāna ol pīl-ten
Çıḳar Rūsdan daḫı bir **ehremen** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [ehremen,]*

ehremen: *Şeytan, dev. II Rakip.*

1. Girer çünki meydāna ol pīl-ten
Çıḳar Rūsdan daḫı bir **ehremen** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [ehremen,]*

ehremen: *Şeytan, dev. II Rakip.*

1. Gözi her birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde her biri bir **Ehremen**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 260). [ehremen,]

ehrimen: *Şeytan ǀ yoldan saptıran kimse(ler); rakip(ler).*

1. Dirīġā baña da iki **Ehrimen**
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [ehrimen,]*

ehrimen: *Şeytan ǀ yoldan saptıran kimse(ler); rakip(ler).*

1. Dirīġā baña da iki **Ehrimen**
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [ehrimen,]*

ehrimen: *Şeytan ǀ yoldan saptıran kimse(ler); rakip(ler).*

1. Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki döymezdi şemşīrine **Ehrimen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [ehrimen,]

ehrimen: *Şeytan ǀ yoldan saptıran kimse(ler); rakip(ler).*

1. Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki döymezdi şemşīrine **Ehrimen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [ehrimen,]

ejdehā: *Bir ejderha, büyük bir yılan.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vaż'ı virür **ejdehādan** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [ejdehādan, -dan]*

ejdehā: *Bir ejderha, büyük bir yılan.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vaż'ı virür **ejdehādan** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [ejdehādan, -dan]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi **ejdehā** oldı kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi **ejdehā** oldı kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Kemend **ejdehādur** müselsel şiken
İder bend olursa 'adū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Kemend **ejdehādur** müselsel şiken
İder bend olursa 'adū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Yaturdı bulut gibi her **ejdehā**
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Yaturdı bulut gibi her **ejdehā**
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd **ejdehā**
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd **ejdehā**
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan. (Sevgilinin saçları bağlamında).*

1. Elindeki der-bānlaruñ her 'aṣā
Görinür 'adū çeşmine **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 144). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan. (Sevgilinin saçları bağlamında).*

1. Elindeki der-bānlaruñ her 'aṣā
Görinür 'adū çeşmine **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 144). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ben ol tāram olsam n'ola **ejdehā**
Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ben ol tāram olsam n'ola **ejdehā**
Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Mu'allim nice **ejdehādur** kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Mu'allim nice **ejdehādur** kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ṣala çünki dünbālini vaḳtehā
Ṣanurdı görenler anı **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 162). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ṣala çünki dünbālini vaḳtehā
Ṣanurdı görenler anı **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 162). [ejdehā,]*

ejdehā: *Ejderha, büyük yılan.*

1. Ḳoyup zihde bir tīr şāh-ı cihān
İder **ejdehānuñ** gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 170). [ejdehānuñ, -nuñ]*

ejdehā: *Ejderha, büyük yılan.*

1. Ḳoyup zihde bir tīr şāh-ı cihān
İder **ejdehānuñ** gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 170). [ejdehānuñ, -nuñ]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. İdüp sengden **ejdehāya** naẓīr
Yazar aña tārīḫ ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 183). [ejdehāya, -ya]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. İdüp sengden **ejdehāya** naẓīr
Yazar aña tārīḫ ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 183). [ejdehāya, -ya]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün **ejdehā**
Deminden bula mı ḳaçuban rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 379). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün **ejdehā**
Deminden bula mı ḳaçuban rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 379). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Sikender olur mest çün **ejdehā**
ʿAdūya ʿinānını eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1101). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Sikender olur mest çün **ejdehā**
ʿAdūya ʿinānını eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1101). [ejdehā,]*

ejdehā: *Kanatlı, dört ayaklı, yedi başlı olarak hayal edilen mitolojik yaratık II sevgilinin saçları, Hz. Musa'nın asâsı.*

1. Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer heyʾeti heybeti **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [ejdehā,]*

ejdehā: *Kanatlı, dört ayaklı, yedi başlı olarak hayal edilen mitolojik yaratık II sevgilinin saçları, Hz. Musa'nın asâsı.*

1. Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer heyʾeti heybeti **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı den
Mehābetde çün **ejdehā** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı den
Mehābetde çün **ejdehā** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Yudardı kimi bulsa çün **ejdehā**
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Yudardı kimi bulsa çün **ejdehā**
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ṭolar ḳalbine dāyimā ıżṭırāb
Olur **ejdehā** aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 62). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ṭolar ḳalbine dāyimā ıżṭırāb
Olur **ejdehā** aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 62). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
Velī **ejdehādur** yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
Velī **ejdehādur** yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Cihān **ejdehāsından** iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 205). [ejdehāsından, -sın, -dan]

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Cihān **ejdehāsından** iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 205). [ejdehāsından, -sın, -dan]

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
Ki bir **ejdehādur** yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 222). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
Ki bir **ejdehādur** yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 222). [ejdehādur, -dur]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Görür anda hem bir ulu **ejdehā**
Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 231). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Didi şeh kime ḥāfıẓ olsa Ḫudā
Yanında ṣoġulcan degül **ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 244). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Ḳamu ādemī-ḫōreler çün peleng
Dedi **ejdehā** ḫōr-i elmās çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 28). [ejdehā,]*

ejdehā: *Büyük yılan.*

1. Deñizden çıḳar yılda bir **ejdehā**
İdinürler ol ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 59). [ejdehā,]*

ejdehā: *Ejderha, büyük yılan.*

1. Deñizden çıḳar yılda bir ejdehā
İdinürler ol **ejdehāyı** ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 60). [ejdehāyı, -y, -ı]*

ejdehā-veş: *Ejderha gibi.*

1. Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp **ejdehā-veş** kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 616). [ejdehā-veş,]

ejdehā-veş: *Ejderha gibi.*

1. Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp **ejdehā-veş** kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 616). [ejdehā-veş,]

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Urur iki çeşmine iki ḫadeng
Cihān çeşmine **ejderüñ** oldı teng
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 172). [ejderüñ, -üñ]

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Urur iki çeşmine iki ḫadeng
   Cihān çeşmine **ejderüñ** oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 172). [ejderüñ, -üñ]

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Gelüp itdügün **ejder** ile ḳıtāl
   Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 185). [ejder,]*

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Gelüp itdügün **ejder** ile ḳıtāl
   Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 185). [ejder,]*

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Dönüp şehre geldi yine şehriyār
   Ḫużūr itdi **ejder** ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [ejder,]*

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Dönüp şehre geldi yine şehriyār
   Ḫużūr itdi **ejder** ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [ejder,]*

ejder: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

1. Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
   Ki ol **ejder** ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 368). [ejder,]*

ejder: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

1. Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
   Ki ol **ejder** ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 368). [ejder,]*

ejder: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
   Biner şīre **ejder** elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [ejder,]*

ejder: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
   Biner şīre **ejder** elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [ejder,]*

ejder: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

1. Belā seyline **ejder** olmasa sed
   Bu cānibde ḳılmazdı aṣlā eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 61). [ejder,]*

ejder: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

1. O ẓulmet içinde şeh-i baḥr ü ber
   Durur **ejder** aġzında gūyā güher
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 148). [ejder,]

ejder-i cān-sitān: *Can alan büyük canavar.*

1. Elinde ya ol **ejder-i cān-sitān**
   Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 69). [ejder-i cān-sitān, --i]
2. Ḫurūş ile her **ejder-i cān-sitān**
   İderdi niçe serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 365). [ejder-i cān-sitān,]*

ejder-i kār-zār: *Savaşın canavar,ejderhâ,büyük yılanı.*

1. Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
   Ki her biridür **ejder-i kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 22). [ejder-i kār-zār,]*

ejder-i merg: *Ölüm ejderi.*

1. Olur **ejder-i merg** pür-iştihā
   Berāberdür aña şeh ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 445). [ejder-i merg,]*

ek: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

1. Eker fitne toḫmını anda zamān
   Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [eker, -er]*

ek: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

1. Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [eker, -er]*

eḳālīm: *Ar. İklim'ler, ülkeler.*

1. Eḳālime Ḥaḳ ġālib itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 99). [eḳālime, -e]*

ekālīm: *Ar. İklim'ler, ülkeler.*

1. Eḳālime Ḥaḳ ġālib itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 99). [eḳālime, -e]*

eḳālīm: *Diyarlar, memleketler, iklimler.*

1. Cihānı idüp devr perkār-vār
Eḳālīm serḥaddinedür cidār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 98). [eḳālīm,]*

ekālīm: *Diyarlar, memleketler, iklimler.*

1. Cihānı idüp devr perkār-vār
Eḳālīm serḥaddinedür cidār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 98). [eḳālīm,]*

eḳālīm-i sebʿī: *Yedi tane olan memleket- yedili memleketler.*

1. Eḳālīm-i sebʿī dutalum tamām
Bize yatmaḳ uyumaḳ olsun ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 187). [eḳālīm-i sebʿī,]*

ekall ü ḳalīl: *Çok az.*

1. Kesāda düşüp oldı ḳadri ẕelīl
Havādārı ġāyet **eḳall ü ḳalīl** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 56). [eḳall ü ḳalīl,]*

ekānīm: *Esaslar, asıllar.*

1. Eḳānīmedir çünki bunlar Ḫudā
Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 245). [eḳānīmedir, -e, -dir]*

eḳānīm: *Esaslar, asıllar.*

1. Eḳānīmedir çünki bunlar Ḫudā
Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 245). [eḳānīmedir, -e, -dir]*

ekser: *Ar. Daha, pek çok. ("ekser" makamında "ekseri" kullanılmamalı. Meselâ halkın ekseri yerinde halkın ekserisi denilmemeli).*

1. Görür kim götürmege yoḳ iḳtidār
İder **ekserin** anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 380). [ekserin, -i, -n]*

ekser: *Ar. Daha, pek çok. ("ekser" makamında "ekseri" kullanılmamalı. Meselâ halkın ekseri yerinde halkın ekserisi denilmemeli).*

1. Görür kim götürmege yoḳ iḳtidār
İder **ekserin** anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 380). [ekserin, -i, -n]*

ekserā: *Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, ekseriya.*

1. Nedür ked-ḫudālıḳ belā-yı ʿaẓīm
Olur **ekserā** müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 632). [ekserā,]*

ekserā: *Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, ekseriya.*

1. Nedür ked-ḫudālıḳ belā-yı ʿaẓīm
Olur **ekserā** müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 632). [ekserā,]*

eksil: *Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek.*

1. Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki **eksile** iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [eksile, -e]*

eksil: *Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek.*

1. Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki **eksile** iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [eksile, -e]*

el: *Elinde bulunma, sahip olma.*

1. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 25). [elümde, -üm, -de]*

el: *Elinde bulunma, sahip olma.*

1. Elümde ʿalem ḫāme-i ser-firāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 25). [elümde, -üm, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

1. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-firāş
Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 28). [elümde, -de, -üm]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

1. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-firāş
Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 28). [elümde, -de, -üm]*

el: *El.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḥak
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 67). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile ḥak
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 67). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 69). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 69). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp ḫavf olur **elde** lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 172). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp ḫavf olur **elde** lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 172). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Alup her mübāriz **ele** tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḫālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Alup her mübāriz **ele** tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḫālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Göricek anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ele aldı şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 288). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Göricek anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ele aldı şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 288). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [elinüñ, -i, -nüñ]*

el: *El.*

1. Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [elinüñ, -i, -nüñ]*

el: *El.*

1. Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
   Ne gürz alur idi **eline** ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
   Ne gürz alur idi **eline** ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Uzatdı **elin** merḥabāya sinān
   Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 359). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Uzatdı **elin** merḥabāya sinān
   Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 359). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Uzadup **elin** tīġa her pīl-i mest
   Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Uzadup **elin** tīġa her pīl-i mest
   Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Bir **elinde** şemşīr -i āteş-feşān
   Birinde siper çarḫı çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 389). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Bir **elinde** şemşīr -i āteş-feşān
   Birinde siper çarḫı çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 389). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
   Kimi nīz aldı **ele** kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [ele, -e]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
   Kimi nīz aldı **ele** kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [ele, -e]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Ele aldılar yine gürz-i girān
   Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 637). [ele, -e]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Ele aldılar yine gürz-i girān
   Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 637). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Eline ne girdi ise anda şāh
   Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline ne girdi ise anda şāh
   Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [eline, -i, -ne]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Alalum **ele** tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [ele, -e]

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Alalum **ele** tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [ele, -e]

el: *El.*

1. Bunuñ gibi furṣat mı girer **ele**
   Didük bildügümizi ṣāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Bunuñ gibi furṣat mı girer **ele**
   Didük bildügümizi ṣāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Gelürse ṣehin-ṣāh-ı ʿālī-cenāb
   Eline ḫazāyin gire bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 894). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Gelürse ṣehin-ṣāh-ı ʿālī-cenāb
   Eline ḫazāyin gire bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 894). [eline, -i, -ne]*

el: *Başkası, yabancı, el(ler).*

1. Gelen bunda ṣāh ile her pehlevān
   Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 904). [ele, -e]*

el: *Başkası, yabancı, el(ler).*

1. Gelen bunda ṣāh ile her pehlevān
   Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 904). [ele, -e]*

el: *El.*

1. El ile iki el yüzi yur ṣehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [el,]*

el: *El.*

1. El ile iki el yüzi yur ṣehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [el,]*

el: *El.*

1. El ile iki **el** yüzi yur ṣehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [el,]*

el: *El.*

1. El ile iki **el** yüzi yur ṣehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [el,]*

el: *El.*

1. Çü nīze irerse yine ṣunsa **el**
   Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [el,]*

el: *El.*

1. Çü nīze irerse yine ṣunsa **el**
   Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [el,]*

el: *El.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
   Meyine ḳatar ḫıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 29). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
   Meyine ḳatar ḫıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 29). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Bulamaz zebūn olıcak çün ḥişār
   ʿAdūnuñ **elinde** olur ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 60). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Bulamaz zebūn olıcak çün ḥişār
   ʿAdūnuñ **elinde** olur ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 60). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
   Kimi nīze aldı **ele** kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze aldı **ele** kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Nışāl oldı ġonça **ele** berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Nışāl oldı ġonça **ele** berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [ele, -e]*

el: *El.*

1. ʿAdūyı göricek olur mı fırār
Alur nīzesini **ele** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [ele, -e]*

el: *El.*

1. ʿAdūyı göricek olur mı fırār
Alur nīzesini **ele** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Bir **elinde** gürz ü birinde siper
İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Bir **elinde** gürz ü birinde siper
İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl idi virür idi ser-s̲emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 189). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl idi virür idi ser-s̲emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 189). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 197). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 197). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi şan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 201). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi şan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 201). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. El ayaġ ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [el,]

el: *El.*

1. El ayaġ ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [el,]

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Biri daḫı anı **elinden** alur
   Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Biri daḫı anı **elinden** alur
   Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 279). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
   Ṣunar **el** nedeñlü ki olsa fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [el,]*

el: *El.*

1. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
   Ṣunar **el** nedeñlü ki olsa fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [el,]*

el: *El.*

1. Virür tevsen-i çarḫ **eline** zimām
   Her emrinde eyler ḳader ihtimām
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [eline, -i, -n, -e]

el: *El.*

1. Virür tevsen-i çarḫ **eline** zimām
   Her emrinde eyler ḳader ihtimām
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [eline, -i, -n, -e]

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Ḳaçan rezmde süst itse ʿinān
   Düşer düşmeninüñ **elinden** sinān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 66). [elinden, -i, -n, -den]

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Ḳaçan rezmde süst itse ʿinān
   Düşer düşmeninüñ **elinden** sinān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 66). [elinden, -i, -n, -den]

el: *El.*

1. Mübārek **eline** ala çün ḳalem
   Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [eline, -i, -ne]

el: *El.*

1. Mübārek **eline** ala çün ḳalem
   Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [eline, -i, -ne]

el: *El.*

1. Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā
   Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*

el: *El.*

1. Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā
   Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*

el: *El.*

1. Olup zīr-i desti diyār-ı ʿAcem
   Ele aldı ṣāḥib-ḳırān cām-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 258). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Olup zīr-i desti diyār-ı ʿAcem
   Ele aldı ṣāḥib-ḳırān cām-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 258). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Bir **elüm** bulutdur biri āfitāb
   Ṣaçar biri āteş ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [elüm, -üm]*

el: *El.*

1. Bir **elüm** bulutdur biri āfitāb
   Ṣaçar biri āteş ṣunar biri āb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 297). [elüm, -üm]*

el: *El.*

1. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
   Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
   Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
   Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
   Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
   Gele ʿūddan dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 5). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
   Gele ʿūddan dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 5). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ala cām-ı direfşendeyi
   Ḳoya içine laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 17). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ala cām-ı direfşendeyi
   Ḳoya içine laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 17). [ele, -e]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
   İdemezdi yeg diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 115). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
   İdemezdi yeg diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 115). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Geçüp sīney-i senge tīr-i şitā
   Çekerdi **elinden** belā vü cefā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 126). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Geçüp sīney-i senge tīr-i şitā
   Çekerdi **elinden** belā vü cefā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 126). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Alur cām **ele** sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
   Ṣurāḥī gelüp bezme virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 27). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Alur cām **ele** sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
   Ṣurāḥī gelüp bezme virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 27). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ḳodı her yek öñine ol sīm-ber
   Ṣurāḥī-i zerrīn **ele** cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 34). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ḳodı her yek öñine ol sīm-ber
   Ṣurāḥī-i zerrīn **ele** cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 34). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
Açılmış nihāl üzre ṣan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 41). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
Açılmış nihāl üzre ṣan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 41). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder tāze mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 43). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder tāze mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 43). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola iş tamām
Alavuz **ele** bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 190). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola iş tamām
Alavuz **ele** bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 190). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḥalḳı olsa ne ġam encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 303). [ele, -e]

el: *El.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḥalḳı olsa ne ġam encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 303). [ele, -e]

el: *El.*

1. Ümīdüm bu kim Fūr-ı āteş-perest
Bula şāh-ı Rūmuñ **elinde** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 338). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Ümīdüm bu kim Fūr-ı āteş-perest
Bula şāh-ı Rūmuñ **elinde** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 338). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Eline alup kündesinden dutar
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 353). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline alup kündesinden dutar
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 353). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 388). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 388). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
İki şeh ḳalup aldılar **ele** cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
İki şeh ḳalup aldılar **ele** cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
Şeker **elde** yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [elde, -de]

el: *El.*

1. Nebātuñ bilür lezzetin yine kām
Şeker **elde** yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [elde, -de]

el: *El.*

1. Dimişler **el** öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meşeldür bu iy dil-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [el,]

el: *El.*

1. Dimişler **el** öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meşeldür bu iy dil-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [el,]

el: *El.*

1. Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā **eli** naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 638). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā **eli** naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 638). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 134). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 134). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Alup pes **ele** gürzini şehriyār
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Alup pes **ele** gürzini şehriyār
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Yine celd olur cümle ceng-āverān
Sebük olur **ellerde** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 198). [ellerde, --ler, --de]*

el: *El.*

1. Yine celd olur cümle ceng-āverān
Sebük olur **ellerde** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 198). [ellerde, --ler, --de]*

el: *El.*

1. Ele ḫançer almış idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ḫançer almış idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü Key-ḫusrev **elde** dutar cām-ı mül
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [elde, -de]

el: *El.*

1. Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü Key-ḫusrev **elde** dutar cām-ı mül
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [elde, -de]

el: *El.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [eline, -i, -n, -e]*

el: *El.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [eline, -i, -n, -e]*

el: *El.*

1. Ṣunan ehl-i İslām **eline** ḥadīd
İden şākirīne ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 191). [eline, -i, -n, -e]*

el: *El.*

1. Ṣunan ehl-i İslām **eline** ḥadīd
İden şākirīne ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 191). [eline, -i, -n, -e]*

el: *El.*

1. Alam ḫışm ile çün **ele** tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Alam ḫışm ile çün **ele** tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü püşt-i peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 287). [ele, -e]

el: *El.*

1. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü püşt-i peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 287). [ele, -e]

el: *El.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [elüñle, -ün, -le]*

el: *El.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [elüñle, -ün, -le]*

el: *El.*

1. Ele almadan remḥ-i sīne-güẕār
ʿAdūnuñ sipāhı olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 357). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele almadan remḥ-i sīne-güẕār
ʿAdūnuñ sipāhı olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 357). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ala ḳavs **ele** çünki ḫayl-i Tatar
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ala ḳavs **ele** çünki ḫayl-i Tatar
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Gidüben elinden anuñ mülk ü māl
Olısar **elümde** benüm pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 500). [elümde, -üm, -de]*

el: *El.*

1. Gidüben elinden anuñ mülk ü māl
Olısar **elümde** benüm pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 500). [elümde, -üm, -de]*

el: *El.*

1. Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
Nice gürz ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 647). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
Nice gürz ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 647). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı **ele** sinān
   Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 649). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı **ele** sinān
   Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 649). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Suṭurlāb **elinde** ṭurur feylesūf
   Felek ḫāline cümle bulmış vuḳūf
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 655). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Suṭurlāb **elinde** ṭurur feylesūf
   Felek ḫāline cümle bulmış vuḳūf
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 655). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. İder her biri leşkerini alay
   Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [ele, -e]*

el: *El.*

1. İder her biri leşkerini alay
   Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Durup leşker öñinde ol pehlivān
   Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 724). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Durup leşker öñinde ol pehlivān
   Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 724). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Durur ṣafda çün Rüstem-i dāstān
   Elinde felek-kūb-i gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 764). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Durur ṣafda çün Rüstem-i dāstān
   Elinde felek-kūb-i gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 764). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Elinde sinān itdi ʿazm-i meṣāf
   Ḳanat bükdi ḫıngi çü Sīmurġ-ı Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 835). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Elinde sinān itdi ʿazm-i meṣāf
   Ḳanat bükdi ḫıngi çü Sīmurġ-ı Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 835). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Eger gelse sencileyin bir çeri
   Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Eger gelse sencileyin bir çeri
   Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [ele, -e]*

el: *El.*

1. İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
   Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 860). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
   Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 860). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Eline aluban kemān u ḫadeng
   İder ʿazm meydāna itmege ceng

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 887). [eline, -i, -n, -e]

el: *El.*

1. Eline aluban kemān u ḫadeng
İder ʿazm meydāna itmege ceng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 887). [eline, -i, -n, -e]

el: *El.*

1. Varup aña ḳarşu cihān-pehlevān
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 898). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Varup aña ḳarşu cihān-pehlevān
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 898). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Dönüp **elde** ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Dönüp **elde** ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Ele aldılar ʿāḳıbet nīzeler
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 903). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele aldılar ʿāḳıbet nīzeler
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 903). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [ele, -e]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Ol encümeñ ile cihān-pehlevān
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 912). [eline, -i, -n, -e]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Ol encümeñ ile cihān-pehlevān
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 912). [eline, -i, -n, -e]*

el: *El.*

1. Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 914). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 914). [elinde, -de, -n, -i]

el: *El.*

1. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
Kemend aldı **ele** iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
Kemend aldı **ele** iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Anı menʿ ḳıldı cihān-pehlevān
Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 946). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Anı menʿ ḳıldı cihān-pehlevān
Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 946). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Mehābetle meydāna sürdi semend
Elinde velī nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 950). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Mehābetle meydāna sürdi semend
Elinde velī nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 950). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Anı ortasından şikeste ider
Sütūnı sinānı **elinden** gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 996). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Anı ortasından şikeste ider
Sütūnı sinānı **elinden** gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 996). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Anuñ daḫı gitdi **elinden** sinān
Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1001). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Anuñ daḫı gitdi **elinden** sinān
Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1001). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
Alurlar **ele** iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1002). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
Alurlar **ele** iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1002). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Olur pāre pāre çü āhen-sinān
Ele aldılar tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1022). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Olur pāre pāre çü āhen-sinān
Ele aldılar tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1022). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
Olur **elde** pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1024). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
Olur **elde** pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1024). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Ele aldı şeş pehlū-yı heft-cūş
Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1041). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele aldı şeş pehlū-yı heft-cūş
Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1041). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele çün alam gürz-i ser-kūb ben
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1045). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele çün alam gürz-i ser-kūb ben
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1045). [ele, -e]

el: *El.*

1. İder vehm **ele** ben alıcaḳ sinān
   Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1047). [ele, -e]*

el: *El.*

1. İder vehm **ele** ben alıcaḳ sinān
   Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1047). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
   İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
   İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ḫadeng ile alsam **elüme** sinān
   Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1051). [elüme, -üm, -e]

el: *El.*

1. Ḫadeng ile alsam **elüme** sinān
   Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1051). [elüme, -üm, -e]

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
   Diledi **elinden** ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
   Diledi **elinden** ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Görüp anı aldı **ele** şeh kemend
   ʿAlem çekdi vü ṣaldı ḫaṣma semend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [ele, -e]

el: *El.*

1. Görüp anı aldı **ele** şeh kemend
   ʿAlem çekdi vü ṣaldı ḫaṣma semend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [ele, -e]

el: *El.*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
   Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [elüñde, -üñ, -de]

el: *El.*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
   Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [elüñde, -üñ, -de]

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
   Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [ele, -e]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
   Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
   Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]

el: *El.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]

el: *El.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [elinde, -inde]*

el: *El.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [elinde, -inde]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
Ḳomazdı **elinden** şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [elinden, -i, -n, -den]

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
Ḳomazdı **elinden** şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [elinden, -i, -n, -den]

el: *El.*

1. Getür bülbüle sāḳī **el** ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [el,]*

el: *El.*

1. Getür bülbüle sāḳī **el** ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [el,]*

el: *El.*

1. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [ele, -e]

el: *El.*

1. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [ele, -e]

el: *El.*

1. Alup her mübāriz **eline** sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 287). [eline, -i, -n, -e]

el: *El.*

1. Alup her mübāriz **eline** sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 287). [eline, -i, -n, -e]

el: *El.*

1. Muḳābil olur aña ol pehlevān
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 348). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Muḳābil olur aña ol pehlevān
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 348). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
İder ḥamle iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 387). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
İder ḥamle iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 387). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur **ellerinde** hemān deste çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [ellerinde, -ler, -in, -de]

el: *El.*

1. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur **ellerinde** hemān deste çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [ellerinde, -ler, -in, -de]

el: *El.*

1. Ḳoyup gürzi **ele** alurlar sinān
Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [ele, -e]

el: *El.*

1. Ḳoyup gürzi **ele** alurlar sinān
Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [ele, -e]

el: *El.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ideʿazm-i ceng
Biner şīre ejder **elinde** neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ideʿazm-i ceng
Biner şīre ejder **elinde** neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Bir **elinde** tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Bir **elinde** tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ne tīġ u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār **elinde** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 488). [elinde, -i, -n, -de]

el: *El.*

1. Ne tīġ u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār **elinde** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 488). [elinde, -i, -n, -de]

el: *El.*

1. Ḳolı ādemi çengi mānend-i şīr
Olur seng ü āhen **elinde** ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 506). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Ḳolı ādemi çengi mānend-i şīr
Olur seng ü āhen **elinde** ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 506). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Velāyet **eli** ile şāh-ı cihān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 511). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Velāyet **eli** ile şāh-ı cihān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 511). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Giderdi anuñ bend ü baġını şāh
Eli ile geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Giderdi anuñ bend ü bağını şāh
Eli ile geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Elinde gehī cām gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Elinde gehī cām gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Eline alup ḫāme gevher-niṣār
İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline alup ḫāme gevher-niṣār
İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [eline, -i, -ne]*

el: *Güç, iktidar, irade.*

1. Şeh olan müdām içe çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā **elinde** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 134). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *Güç, iktidar, irade.*

1. Şeh olan müdām içe çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā **elinde** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 134). [elinde, -i, -n, -de]*

el: *El.*

1. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 109). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 109). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī **elde** kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī **elde** kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [elde, -de]*

el: *El.*

1. Eline alup mūrı itdi suʾāl
Didi bir benüm gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 17). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline alup mūrı itdi suʾāl
Didi bir benüm gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 17). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi virdi İlāh
İdindüm Süleymān **elin** taḫt-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 32). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi virdi İlāh
İdindüm Süleymān **elin** taḫt-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 32). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [eline, -i, -ne]

el: *El.*

1. Behiştī **elüñe** yine al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [elüñe, -ü, -ñ, -e]

el: *El.*

1. Behiştī **elüñe** yine al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [elüñe, -ü, -ñ, -e]

el: *El.*

1. Yine muṭribā al **ele** arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Yine muṭribā al **ele** arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 93). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 93). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *El.*

1. Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 253). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 253). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
Alurlar **ele** bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 264). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
Alurlar **ele** bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 264). [ele, -e]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
Hemīn iḫtiyārı **elinden** gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 314). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
Hemīn iḫtiyārı **elinden** gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 314). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Yine muṭribā al çıturġu **ele**
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [ele, -e]

el: *El.*

1. Yine muṭribā al çıturġu **ele**
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [ele, -e]

el: *İnsanın uzvu anlamında "el" II İmkan.*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül **elümde** çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 388). [elümde, -üm, -de]*

el: *İnsanın uzvu anlamında "el" II İmkan.*

1. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül **elümde** çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 388). [elümde, -üm, -de]*

el: *El.*

1. Elinde ḳamunuñ birer üstüḫ̬ān
   Nice üstüḫ̬ān tīz hem-çün sinān
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 61). [elinde, -i, -n, -de]

el: *El.*

1. Çıḳup şehrden baġladılar alāy
   Mübārizler aldı **ele** oḳ u yāy *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 68). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Yine mūsiḳār al **ele** muṭribā
   Nevā başla kim göñlüm ister nevā
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 123). [ele, -e]

el: *El.*

1. Var iki **elinde** dıraḫşān güher
   Virürdi gicede żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 25). [elinde, -de, -n, -i]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Çıḳardı **elinden** bunuñ gibi dür
   N'ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 311). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer
   Elinden gider yoḳsa māl ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 332). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Oturdı çıḳup taḫta ṣāḥib-serīr
   Elin öpdi geldi ṣaġīr ü kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 362). [elin, -in]*

el: *El.*

1. Ele muṭrib al sen de miṣḳālüñi
   Birez yan yaḳıl da baña ḥālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 433). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Egerçi **eli** vü ayaġı ḳaṣīr
   Velī pençesinde olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 29). [eli, -i]*

el: *El.*

1. Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab al
   Bizi germ eyle birez çīnī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 129). [ele, -e]*

el: *El.*

1. Elin ṣundı yimege gördi güher
   Didi bu ḳaçan ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 91). [elin, -in]*

el: *El.*

1. İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol tāc-ver
   Eline virür iki ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 138). [eline, -i, -n, -e]*

el: *El.*

1. Ṣafādan taḥarrükde dutmaz ḳarār
   Hemīn pīr **elindeki** sīm-āb-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 220). [elindeki, -i, -n, -de, -ki]*

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Elinden düşüp şīşesi nā-gehān
   Şikeste olup oldı ābı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 241). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
   ʿÖmür didügüñ bir dem imiş hemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 273). [ele, -e]

el: *Ondan. onun elinden.*

1. Çü yolda yüñülde ola naḳd-i ḫāṣ
   Ḫarāmī **elinden** ola mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 104). [elinden, -i, -n, -den]*

el: *El.*

1. Vaṣiyyet içün şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline alur kāğıd ile ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 164). [eline, -i, -ne]*

el: *El.*

1. Ṣunaldan bu iḳbāl **eli** baña dest
Yanumda semā pāyesi oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 11). [eli, -i]*

el uram: *Bir işi yapmak, girişmek.*

1. Şu saʿy ile baġlamışam ben de bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 50). [el uram, -am]*

el urdı: *El vurmak, değmek II bir işi yapmaya yanaşmak, girişmek.*

1. El urdı yine ol iki pehlevān
Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [el urdı, -dı]*
2. El urdı İboḳrāṭ pes ḫāmeye
İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 327). [el urdı, -dı]*

el urur: *Dokunmak; ele almak.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 154). [el urur, -ur]*

elā: *(Ar.) Başlama ve tenbih edatı.*

1. Elā iy cilā-baḫş-ı rūy-i seḫun
Şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 1). [elā,]*
2. Elā iy suḫen-dān-ı cevher-şināş
Suḫen gevherin dürre ḳılma ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 1). [elā,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Olupdur o cennet perīler yiri
Olur şīşeye cemʿ **elbet** perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Olupdur o cennet perīler yiri
Olur şīşeye cemʿ **elbet** perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [elbet,]*

elbet: *Elbet, mutlaka.*

1. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan **elbetde** farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [elbetde, -de]

elbet: *Elbet, mutlaka.*

1. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan **elbetde** farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [elbetde, -de]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden **elbet** daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden **elbet** daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
Remeye ider gerek **elbet** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 152). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
Remeye ider gerek **elbet** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 152). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
Marażdan marīż olur **elbet** emīn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur **elbet** emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
   Virür saña ecrini **elbet** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
   Virür saña ecrini **elbet** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Reʿāyāya her kim iderse sitem
   Mücerrebdür **elbet** olur ʿömri kem
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Reʿāyāya her kim iderse sitem
   Mücerrebdür **elbet** olur ʿömri kem
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
   Varur idi **elbet** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 86). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
   Varur idi **elbet** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 86). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Ṣorar gördügini aña tāc-ver
   Virür her ne kim ṣorsa **elbet** ḫaber
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 184). [elbet,]

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Ṣadef līk çün ḥāṣıl eyleye dür
   Anuñ ḫāli **elbet** tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 314). [elbet,]*

elbet: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Olur köhne **elbet** daḫı nev olan
   Yeñidür hemīşe bu köhne cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 87). [elbet,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Ögünmek egerçi degüldür kemāl
   Velīsiyledür esen **elbette** māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Ögünmek egerçi degüldür kemāl
   Velīsiyledür esen **elbette** māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Olur bāṭıla ġālib **elbette** Ḫaḳ
   Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 563). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Olur bāṭıla ġālib **elbette** Ḫaḳ
   Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 563). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Süleymān dīvine beñzer hemān
   Görüp ḫavf ider andan **elbette** cān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [elbette,]

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Süleymān dīvine beñzer hemān
Görüp ḫavf ider andan **elbette** cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [elbette,]

elbette: *Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.*

1. Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
Getürür ṣudāʿiyle **elbette** ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 398). [elbette,]*

elbette: *Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.*

1. Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
Getürür ṣudāʿiyle **elbette** ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 398). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Gire çünki bir kīseye iki dest
Tehī olur **elbette** iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 160). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Gire çünki bir kīseye iki dest
Tehī olur **elbette** iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 160). [elbette,]*

elbette: *Ar. e. Mutlaka. Behemehâl: Elbette gider gelen cihana.*

1. Teʾemmül idüp bildi ṣāḥib-ḳırān
Ki bu żaʿfdan virür **elbette** cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 148). [elbette,]*

elbürz: *İran'ın kuzeyinde yer alıp kuzeybatıda Azerbaycan sınırından başlayıp Hazar Denizi'nin güney kıyısı boyunca ilerleyip doğuda Türkmenistan ve Afganistan sınırında sonlanan, Kafkas sıradağlarının en yükseğidir, hakkında türlü rivayetler anlatılan Kaf Dağı da aynı isimle anılır.*

1. Getürüp ol **Elbürzi** ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1069). [elbürzi, -i]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Gelüp baş urup **elçi** virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Gelüp baş urup **elçi** virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [elçi,]*

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Didi **elçiye** şāh-ı şāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiş bu cenge hemān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 759). [elçiye, -y, -e]

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Didi **elçiye** şāh-ı şāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiş bu cenge hemān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 759). [elçiye, -y, -e]

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Virür **elçiye** ḫayli māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [elçiye, -y, -e]

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Virür **elçiye** ḫayli māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [elçiye, -y, -e]

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Didi **elçiye** şāha idüp selām
Diyesin ki bildük murādın tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 791). [elçiye, -y, -e]

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Didi **elçiye** şāha idüp selām
Diyesin ki bildük murādın tamām

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 791). [elçiye, -y, -e]

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Cevābın alup **elçi** oldı revān
   Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 803). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Cevābın alup **elçi** oldı revān
   Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 803). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Varup şāha **elçi** çü virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Varup şāha **elçi** çü virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Dutup pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān
   İder Fūr-ı Hindūya **elçi** revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 876). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Dutup pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān
   İder Fūr-ı Hindūya **elçi** revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 876). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Metāʿı alup **elçi** oldı revān
   İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Metāʿı alup **elçi** oldı revān
   İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Çü Bengāliye **elçi** oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Çü Bengāliye **elçi** oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Cevābın alup **elçi** oldı revān
   İdüp rāh-ı īrāna ṭoġruʿınān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 939). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Cevābın alup **elçi** oldı revān
   İdüp rāh-ı īrāna ṭoġruʿınān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 939). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Çü evṣāfın işitdi ṣāḥib-ḳırān
   Didi aña **elçi** ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 270). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Çü evṣāfın işitdi ṣāḥib-ḳırān
   Didi aña **elçi** ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 270). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Olup armaġan ile **elçi** revān
   Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 311). [elçi,]

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. Olup armaġan ile **elçi** revān
   Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 311). [elçi,]

elçi: *T. is. Sefîr. Vekil. Mümessil.*

1. İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
   Ki bir **elçi** geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 314). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
   Ki bir **elçi** geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 314). [elçi,]*

ėlçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Getürürler **elçiyi** ikrām ile
   Selāmı didi şāha peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 321). [elçiyi, -y, -i]*

ėlçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Getürürler **elçiyi** ikrām ile
   Selāmı didi şāha peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 321). [elçiyi, -y, -i]*

ėlçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. İdüp ḫoş-dil **elçiyi** ol ser-firāz
   İder sīm ü zerden anı bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 375). [elçiyi, -y, -i]*

ėlçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. İdüp ḫoş-dil **elçiyi** ol ser-firāz
   İder sīm ü zerden anı bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 375). [elçiyi, -y, -i]*

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Virür **elçiye** sīm ü zer bī-ḥisāb
   Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 377). [elçiye, -y, -e]

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Virür **elçiye** sīm ü zer bī-ḥisāb
   Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 377). [elçiye, -y, -e]

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Gelüp **elçi** didi ne ise ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Gelüp **elçi** didi ne ise ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Urup mühr aña şāh-ı şāḥib-ḳırān
   İder çoḳ metāʿ ile **elçi** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Urup mühr aña şāh-ı şāḥib-ḳırān
   İder çoḳ metāʿ ile **elçi** revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [elçi,]*

ėlçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Bunı diyüben **elçiyi** redd ider
   Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 493). [elçiyi, -y, -i]*

ėlçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Bunı diyüben **elçiyi** redd ider
   Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 493). [elçiyi, -y, -i]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Bunı diyüben elçiyi redd ider
   Ḫaḳāretle **elçi** dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 494). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Bunı diyüben elçiyi redd ider
   Ḫaḳāretle **elçi** dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 494). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Gelüp **elçi** keşf eyledi çünki rāz
   Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Gelüp **elçi** keşf eyledi çünki rāz
Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [elçi,]*

elçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Çü Ḳaydāfe **elçiden** alur ḫaber
Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 111). [elçiden, -den]*

elçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Çü Ḳaydāfe **elçiden** alur ḫaber
Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 111). [elçiden, -den]*

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Didi **elçiye** kim ṣafā geldi ṣāh
Felek rām emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 155). [elçiye, -y, -e]*

elçi: *Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, aracı.*

1. Didi **elçiye** kim ṣafā geldi ṣāh
Felek rām emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 155). [elçiye, -y, -e]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Didi Bānū iy ṣāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı ki **elçi** ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [elçi,]*

elçi: *T. is. Sefir. Vekil. Mümessil.*

1. Didi Bānū iy ṣāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı ki **elçi** ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [elçi,]*

elçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Didi ol gelen **elçidür** şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [elçidür, -dür]

elçi: *Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.*

1. Didi ol gelen **elçidür** şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [elçidür, -dür]

elçi-yi muʿteber: *Saygın elçi.*

1. Bir ay olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi diyü **elçi-yi muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 754). [elçi-yi muʿteber, -ña]*

elçi-yi ṣāḥib-ḳırān: *Padişahın elçisi.*

1. Didi ḳanı **elçi-yi ṣāḥib-ḳırān**
Görelüm ne buyurmış ol pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 319). [elçi-yi ṣāḥib-ḳırān,]

elden: *İnsanın tutmak, işlemek asılmak gibi şlerde kullandığı iki uzvun her biri.*

1. Ḳoma ʿilm ü aʿmāli **elden** ṣaḳın
Saña ḳalıcaḳ daḫı oldur hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 237). [elden, --den]*

elden gider: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

1. V'egerni ki **elden gider** cān u baş
Müfīd olmaz itmek diyesin savaş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 443). [elden gider, -er]

elden ḳoma: *Elden bırakmak, terketmek, ihmal etmek.*

1. Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki tīġ ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 197). [elden ḳoma, -den, -ma]*

ele aluban: *Ele almak, kontrolü altına almak.*

1. Ele aluban Rūmī-i āb-dār
Sipāhını Çīnüñ idem tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 359). [ele aluban, -e, -uban-uban]*

ele gire: *Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

1. Çü ḫāẕıḳ ṭabīb **ele gire** şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [ele gire, -e]*

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
Ṣoñunda çeker lā-cerem çoḳ **elem**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 626). [elem,]

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
Ṣoñunda çeker lā-cerem çoḳ **elem**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 626). [elem,]

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı virmiye tā kim **elem** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [elem,]*

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı virmiye tā kim **elem** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [elem,]*

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden elbet daḫı çün **elem**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [elem,]

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden elbet daḫı çün **elem**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [elem,]

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne ġam
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ **elem**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 580). [elem,]

elem: *Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.*

1. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne ġam
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ **elem**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 580). [elem,]

elest: *Kur'an-ı Kerim'de bildirildiği üzere Allah'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, "Elestü bi-rabbiküm" (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.*

1. Elestüñ güninde olan ʿahdi sen
Unutma ṣaḳın iy şeh-i büt-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 259). [elestüñ, -üñ]*

elfāẓ: *Kelimeler, lafızlar.*

1. Yoḳ üçünde bunda bulunan ḫayāl
Ḳo taʿbīri **elfāẓı** budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 78). [elfāẓı, -ı]*

el-ḥamdülillāh: *Tanrıya hamdolsun.*

1. Degül ḫāli **el-ḥamdülillāh** Rūm
Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 13). [el-ḥamdülillāh,]

el-ḥamdülillāh: *Tanrıya hamdolsun.*

1. Degül ḫāli **el-ḥamdülillāh** Rūm
Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 13). [el-ḥamdülillāh,]

elḥān: *Şarkılar, nağmeler.*

1. İşiden ol **elḥānı** ḫayrān olur
Żarūrī olup baḫre pūyān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 59). [elḥānı, -ı]*

el-ḥazer: *"Sakın, sakınınız, sakınılsın" anlamında bir ifade.*

1. Bu meşhūr-durur aḥṣā ḳulunc iner
Anuñ keşretinden şehā **el-ḥaẕer**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 380). [el-ḥaẕer,]

el-ḥazer: *"Sakın, sakınınız, sakınılsın" anlamında bir ifade.*

1. Bu meşhūr-durur aḥṣā ḳulunc iner
Anuñ keşretinden şehā **el-ḥaẕer**

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 380). [el-ḥaẕer,]

eli bağlu: *Eli bağlı esiri olmak.*

1. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
   Eli bağlu vü zaḫmlardan ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 608). [eli bağlu,]*

elinden gidüben: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

1. Gidüben elinden anuñ mülk ü māl
   Olısar elümde benüm pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 499). [elinden gidüben, -üben, -in]*

el-kelāmü yecürrü'l-kelām: *Söz sözü açar.*

1. Dinür **el-kelāmü yecürrü'l-kelām**
   Murādum benüm ḫamse itmek tamām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 41). [el-kelāmü yecürrü'l-kelām,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Benī Aṣferi gördi **elli** dilīr
   Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 471). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Benī Aṣferi gördi **elli** dilīr
   Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 471). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Eline alup gürze-i gāv-ser
   Döner **elli** serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Eline alup gürze-i gāv-ser
   Döner **elli** serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Onı **elli** kişinüñ olmış şehīd
   Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 261). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Onı **elli** kişinüñ olmış şehīd
   Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 261). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. O cūşuñ ṣadāsı gider **elli** mīl
   İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 111). [elli,]*

elli: *Sayı: Elli(50).*

1. Durup **elli** gün anda ol tāc-ver
   İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 415). [elli,]*

elli biñ: *Elli bin sayısı.*

1. Güzīn eyledi **elli biñ** nev-cuvān
   Ḳamu zūr-mend ü cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 141). [elli biñ,]*
2. Müsellaḥ girür **elli biñ** nām-dār
   Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 21). [elli biñ,]*

elmās: *Elmas. Kadeh.*

1. Çü **elmās** ile deldi ẕerrini çüst
   Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [elmās,]*

elmās: *Gayet berrak, ekseriya renksiz, gayet sert ve pek kıymetli bir taş.*

1. Egerçi ki **elmās** deşne idi
   Çü deşne dili ḳana teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 623). [elmās,]*
2. Anuñ içi **elmās** ile līk pür
   Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 27). [elmās,]*
3. Ḳamu āhenīn çeng ü **elmās** nāb
   Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün kilāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 25). [elmās,]*

elmās: *Elmas, değerli bir taş.*

1. Yapışmış görür laḥma **elmās** şāh
Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 41). [elmās,]*

elsine: *Diller, lisanlar.*

1. Ḳamu **elsine** saña maʿlūm olur
Süleymān olan ḳuş dilini bilür *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 99). [elsine,]*

elsine: *Diller, lisanlar.*

1. Ḳamu **elsine** saña maʿlūm olur
Süleymān olan ḳuş dilini bilür *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 99). [elsine,]*

elṭāf: *İyilikler, güzel muameleler.*

1. Yüzin görmedük gördük **elṭāfını**
Taʿaccübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 815). [elṭāfını, -ı, -(n)ı]*

elṭāf: *İyilikler, güzel muameleler.*

1. Yüzin görmedük gördük **elṭāfını**
Taʿaccübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 815). [elṭāfını, -ı, -(n)ı]*

elüñden alurlar: *El koymak, almak.*

1. Şu şehlügi kim virdi saña ʿavām
Ṣaḳın kim **elüñden alurlar** çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 206). [elüñden alurlar, -üñ, -den, -ur, -lar]

em: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

1. Öpüp aġzını leblerini **emer**
Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [emer, -er]

em: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

1. Öpüp aġzını leblerini **emer**
Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [emer, -er]

emʿā: *Bağırsak.*

1. Naẓar ḳanda kim ṣalsañ aḥşā idi
Güẕer ḳanda kim ḳılsañ **emʿā** idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [emʿā,]

emʿā: *Bağırsak.*

1. Naẓar ḳanda kim ṣalsañ aḥşā idi
Güẕer ḳanda kim ḳılsañ **emʿā** idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [emʿā,]

emʿā: *Bağırsak.*

1. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
Uzanmışdı **emʿā** ṣan evtār idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [emʿā,]*

emʿā: *Bağırsak.*

1. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
Uzanmışdı **emʿā** ṣan evtār idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [emʿā,]*

emān: *Emin olma, korkusuzluk, güven, emniyet.*

1. Ecelden eger bulur isem **emān**
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [emān,]

emān: *Emin olma, korkusuzluk, güven, emniyet.*

1. Ecelden eger bulur isem **emān**
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [emān,]

emān: *Aman dileme.*

1. Cihāna viren oldur emn ü **emān**
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [emān,]*

emān: *Aman dileme.*

1. Cihāna viren oldur emn ü **emān**
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [emān,]*

emān: *Aman dileme.*

1. Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā **emān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 268). [emān,]*

emān: *Aman dileme.*

1. Virür ise şehlüḳde devrān zamān
   Sitemkāre virmeyem aṣlā **emān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 268). [emān,]*

emān: *Ar. 1. Korkusuzluk, eminlik, müsaade. 2. İstimdat, şikâyet, tahzir, tahazzur, havf, reca, istikrah edatı.*

1. Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
   Çü cān alıcı bilmez aṣlā **emān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [emān,]*

emān: *Ar. 1. Korkusuzluk, eminlik, müsaade. 2. İstimdat, şikâyet, tahzir, tahazzur, havf, reca, istikrah edatı.*

1. Ser-ā-pā demür içre olmış nihān
   Çü cān alıcı bilmez aṣlā **emān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 386). [emān,]*

emān: *Aman dileme.*

1. Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
   Ḳırar bunları isteyince **emān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [emān,]*

emān: *Aman dileme.*

1. Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
   Ḳırar bunları isteyince **emān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [emān,]*

emān: *Ar. 1. Korkusuzluk, eminlik, müsaade. 2. İstimdat, şikâyet, tahzir, tahazzur, havf, reca, istikrah edatı.*

1. Müselmān olıcak bulursız **emān**
   Size ẕerrece benden irmez ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 77). [emān,]

emān: *Emin, güvenli, emniyetli.*

1. Ecelden virür ise devrān **emān**
   Bu menzilde ben de dikem bir nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 103). [emān,]

emān buldı: *Çare bulmak.*

1. Diyicek şehüñ sözlerin tercümān
   Müselmān olup buldı şehden emān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 618). [emān buldı, -dı]

emān virme: *Rahat bırakmak.*

1. ʿAdūya göz açtırma virme emān
   Ki ḥükmüñe rām ola cümle cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 95). [emān virme, -me]

emel: *İstek, arzu.*

1. Çün olduñ bu sinde iñen mū-sepīd
   Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 176). [emelden, -den]

emi: *Öyle mi.*

1. Getür sāḳiyā zehr-i dehre **emi**
   Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 223). [emi,]*

emi: *Öyle mi.*

1. Getür sāḳiyā zehr-i dehre **emi**
   Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 223). [emi,]*

emīn: *Güvenli kılmak, güvenli hale getirmek.*

1. Ne vech ile dirseñ ḳılayum **emīn**
   Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [emīn,]

emīn: *Güvenli kılmak, güvenli hale getirmek.*

1. Ne vech ile dirseñ ḳılayum **emīn**
   Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [emīn,]

emīn: *Emin, emniyette, güven içinde.*

1. ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
   Dilerseñ olasın belādan **emīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [emīn,]*

emīn: *Emin, emniyette, güven içinde.*

1. ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
   Dilerseñ olasın belādan **emīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [emīn,]*

emīn eyler: *Güvenmek.*

1. İder fikri mevtüñ ḳulūbı ḥazīn
   Velī çoḳ meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 74). [emīn eyler, -r]*

emīn oldı: *İnanmak, güvenmek.*

1. ʿAdūdan **emīn oldı** pes ol zemīn
   Ṣeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 151). [emīn oldı, -dı]*

emīn olmaz: *İnanmak, güvenmek.*

1. Kişi rūşenālıḳda olmaz emīn
   Orada görinmez semā vü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 127). [emīn olmaz, -maz]*

emīn olsa: *İnanmak, güvenmek.*

1. Ḫudā vaḳfıdur gele iy dūr-bīn
   Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 80). [emīn olsa, -sa]

emīn oluban: *İnanmak, güvenmek.*

1. Araya alur Çīn ḫaylin sipāh
   Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 548). [emīn oluban, -uban]*

emīn olur: *İnanmak, güvenmek.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [emīn olur, -ur]
2. Mücerred olup rūḥ gibi hemīn
   Zamān ḥādiṯātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 16). [emīn olur, -ur]*

emīn-i hudāsın: *Allah'ın Emin'i.*

1. Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
   Emīn-i Ḫudāsın eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 52). [emīn-i ḫudāsın, -sın]*

emīr: *Bir kavmin veya bir şehrin başı, Kumandan.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 20). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin veya bir şehrin başı, Kumandan.*

1. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla oldı **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 20). [emīr,]*

emir: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.*

1. Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
   Virüp ḫılʿat itdi birine **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [emīr,]*

emir: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.*

1. Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
   Virüp ḫılʿat itdi birine **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Olur ḥalḳa çün mār yatsa faḳīr
   Ayaġın uzatmaz meger kim **emīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [emīr,]

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Olur ḥalḳa çün mār yatsa faḳīr
   Ayaġın uzatmaz meger kim **emīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [emīr,]

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Velī bende dört nesne var iy **emīr**
   Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Velī bende dört nesne var iy **emīr**
   Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [emīr,]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Anuñ **emri** ile olur ṣulḥ u ceng
   Olur tūtiyā ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 177). [emri, -i]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Anuñ **emri** ile olur ṣulḥ u ceng
   Olur tūtiyā ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 177). [emri, -i]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Ḫaḳuñ **emri** ile idüp ḫ ̌ōr u zār
   İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 585). [emri, -i]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Ḫaḳuñ **emri** ile idüp ḫ ̌ōr u zār
   İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 585). [emri, -i]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. İdüp bir ḳavī-dest ḫaşmı esīr
   İder ḳatline emr anuñ ol **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. İdüp bir ḳavī-dest ḫaşmı esīr
   İder ḳatline emr anuñ ol **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Müselmān olanın ḳılalum **emīr**
   ʿİnād eyleyeni idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 191). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Müselmān olanın ḳılalum **emīr**
   ʿİnād eyleyeni idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 191). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Maḳāmına vardı feraḥ her **emīr**
   Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Maḳāmına vardı feraḥ her **emīr**
   Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
   Berāber yanında gedā vü **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
   Berāber yanında gedā vü **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
   Ola ḥāli dervīş ü vaż ʿı **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
   Ola ḥāli dervīş ü vaż ʿı **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [emīr,]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Şehüñ **emri** ile gelüp üstād
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [emri, -i]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Şehüñ **emri** ile gelüp üstād
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [emri, -i]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Ḥakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
Vücūda gelür **emri** ileʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [emri, -i]*

em(i)r: *Ar. emir.*

1. Ḥakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
Vücūda gelür **emri** ileʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [emri, -i]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḥabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḥabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna **emīr** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [emīr,]*

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Ḥaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy **emīr**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [emīr,]

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Ḥaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy **emīr**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [emīr,]

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Senüñ ile ölmekde birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan andan **emīr**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 226). [emīr,]

emīr: *Bir kavmin, bir memleketin reisi.*

1. Senüñ ile ölmekde birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan andan **emīr**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 226). [emīr,]

emīr oldı: *Emir, reis olmak.*

1. Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [emīr oldı, -dı]

emīrān-ı īrān u tūrān-zemīn: *Turan ve İran'ın emirleri.*

1. Emīrān-ı īrān u Tūrān-zemīn
Gelüp eylediler şehe āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 351). [emīrān-ı īrān u tūrān-zemīn,]*

emīr-i celīl: *Yüce olayı.*

1. İdüp seyr Mışrı **emīr-i celīl**
Olur pes temāşā-gehi nehr-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 157). [emīr-i celīl,]*

emīr-i kebīr: *Büyük kişi, yönetici.*

1. Ḳuvāyı żaʿīf eyler itseñ keşīr
Ṣaḳınmaḳ gerek iy **emīr-i kebīr**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 438). [emīr-i kebīr,]

emīr-i kelām: *Sözün sultanı.*

1. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
Ki tā ḥaşre olam **emīr-i kelām** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 38). [emīr-i kelām,]*

emn: *Ar. Korkusuzluk, eminlik.*

1. Cihāna viren oldur **emn** ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [emn,]*

emn: *Ar. Korkusuzluk, eminlik.*

1. Cihāna viren oldur **emn** ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [emn,]*

emn: *Ar. Korkusuzluk, eminlik.*

1. Olur eylüge pīş-vā ehl-i dīn
Bulur **emn** anuñla zamān ü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 48). [emn,]

emn ü emān: *Huzur ve güven.*

1. Virür Kâbe yoluna **emn ü emān**
ʿAdūdan kimesneye irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 203). [emn ü emān,]

emr: *Buyruk.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ **emri** olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 20). [emri, -i]*

emr: *Buyruk.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ **emri** olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 20). [emri, -i]*

emr: *Buyruk.*

1. Her **emrümde** ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [emrümde, -üm, -de]*

emr: *Buyruk.*

1. Her **emrümde** ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [emrümde, -üm, -de]*

emr: *Buyruk.*

1. Ne kim **emr** itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [emr,]

emr: *Buyruk.*

1. Ne kim **emr** itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [emr,]

emr: *Emir, buyruk.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her **emrinde** eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [emrinde, -i, -(n)de]

emr: *Emir, buyruk.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her **emrinde** eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [emrinde, -i, -(n)de]

emr: *Buyruk.*

1. Ḳılavuz olup Ḫıżr u İlyās aña
Ḫakuñ **emri** ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 224). [emri, -i]*

emr: *Buyruk.*

1. Ḳılavuz olup Ḫıżr u İlyās aña
Ḫakuñ **emri** ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 224). [emri, -i]*

emr: *Buyruk.*

1. Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur **emr** Ḫaḳdan ki başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [emr,]

emr: *Buyruk.*

1. Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur **emr** Ḫaḳdan ki başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [emr,]

emr: *Emir, buyruk.*

1. Baña **emrdür** kāfir ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [emrdür, -dür]*

emr: *Emir, buyruk.*

1. Baña **emrdür** kāfir ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [emrdür, -dür]*

emr: *Buyruk.*

1. Didi **emr** şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [emr,]*

emr: *Buyruk.*

1. Didi **emr** şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [emr,]*

emr: *Emir, buyruk; yapılması istenen şeyi bildiren yazı, yazılı belge (Tanıkta, buyruk ve yazılı belge fetva; istek bildiren yazı, övgü şiiridir).*

1. Ḳamu **emrde** Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ īcāba dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 167). [emrde, -de]*

emr: *Emir, buyruk; yapılması istenen şeyi bildiren yazı, yazılı belge (Tanıkta, buyruk ve yazılı belge fetva; istek bildiren yazı, övgü şiiridir).*

1. Ḳamu **emrde** Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ īcāba dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 167). [emrde, -de]*

emr: *Buyruk.*

1. Bu bī-çāreye çāre-i kār ol
Her **emrümde** yār ü nigehdār ol
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 254). [emrümde, -üm, -de]

emr: *Buyruk.*

1. Bu bī-çāreye çāre-i kār ol
Her **emrümde** yār ü nigehdār ol
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 254). [emrümde, -üm, -de]

emr: *Buyruk.*

1. Gire dīnüñe cümle Māçīn ü Çīn
Ola **emrüñe** rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 578). [emrüñe, -ü, -ñ, -e]*

emr: *Buyruk.*

1. Gire dīnüñe cümle Māçīn ü Çīn
Ola **emrüñe** rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 578). [emrüñe, -ü, -ñ, -e]*

emr: *Buyruk.*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḫāżırem
Her **emrüñde** yāri görem nāẓırem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [emrüñde, -ü, -ñ, -de]

emr: *Buyruk.*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḫāżırem
Her **emrüñde** yāri görem nāẓırem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [emrüñde, -ü, -ñ, -de]

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Gelüp ʿöẕr ḳıl **emrine** ol muṭīʿ
Ḫalāṣ ide saña diyārı refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 849). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Gelüp ʿöẕr ḳıl **emrine** ol muṭīʿ
Ḫalāṣ ide saña diyārı refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 849). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Muḫālif degül **emrine** kimse hīç
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [emrine, -i, -n, -e]

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Muḫālif degül **emrine** kimse hīç
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [emrine, -i, -n, -e]

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
   Ḳamu **emrine** pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 156). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
   Ḳamu **emrine** pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 156). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Buyruk.*

1. Ne leşker ki **emrüñe** olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [emrüñe, -ü, -ñ, -e]*

emr: *Buyruk.*

1. Ne leşker ki **emrüñe** olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [emrüñe, -ü, -ñ, -e]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Felāṭūn idüp **emrine** imtiṣāl
   Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 153). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Felāṭūn idüp **emrine** imtiṣāl
   Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 153). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Emir, buyruk.*

1. Ṭanış **emrüñi** olana ehl-i rāy
   Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 177). [emrüñi, -ü, -ni]*

emr: *Emir, buyruk.*

1. Ṭanış **emrüñi** olana ehl-i rāy
   Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 177). [emrüñi, -ü, -ni]*

emr: *Buyruk.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ki **emrüme** rām oldı cinnī vü nās
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 10). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ki **emrüme** rām oldı cinnī vü nās
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 10). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Gerek evc-i gerdūn gerek baḥr ü ber
   Ḳamu **emrüme** rām ü fermān-ber
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 14). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Gerek evc-i gerdūn gerek baḥr ü ber
   Ḳamu **emrüme** rām ü fermān-ber
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 14). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
   Her **emrüme** rām oldı ol baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 132). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
   Her **emrüme** rām oldı ol baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 132). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Sözüme eger eyleyüben ʿinād
   Bu **emrüme** ḳılmaz iseñ inḳıyād
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 140). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk.*

1. Sözüme eger eyleyüben ʿinād
   Bu **emrüme** ḳılmaz iseñ inḳıyād
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 140). [emrüme, -üm, -e]

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Didi elçiye kim ṣafā geldi ṣāh
   Felek rām **emrine** encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 156). [emrine, -i, -n, -e]*

emr: *Buyruk, buyrulan şey.*

1. Didi elçiye kim ṣafā geldi ṣāh
   Felek rām **emrine** encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 156). [emrine, -i, -n, -e]*

emr eyledi: *Emretmek.*

1. Olup encümen şarḳ u ġarbī-sipāh
   Gelürler çü **emr eyledi** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 18). [emr eyledi, -di]*
2. Saña şöyle **emr eyledi** ol Eḥad
   Yapasın ki Yeʾcūc ü Meʾcūce sed *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 61). [emr eyledi, -di]*
3. Pes **emr eyledi** Ḫusrev-i Rūm u Rūs
   Ki birine şāh ola İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 93). [emr eyledi, -di]*
4. Gürūhı görüp eyledi emr şāh
   Silāḥa girüp bindi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 65). [emr eyledi, -di]*
5. Bir ay anda āsāyiş itdi sipāh
   Yine leşkere eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 122). [emr eyledi, -di]*

emr eyledügi: *Emretmek.*

1. Meger ol kişi kim riyāżet ide
   Ḫaḳ **emr eyledügi** ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 138). [emr eyledügi, -düg, -i]*

emr eylemişdür: *Emretmek.*

1. Baña şöyle **emr eylemişdür** Ḫudā
   Olam cümle mekrūhlara reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 267). [emr eylemişdür, -miş, -dür]*
2. Gerek pür-günāh ol gerek bī-günāh
   Ṭavāfını **emr eylemişdür** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 168). [emr eylemişdür, -miş, -dür]*

emr eyleseñ: *Emretmek.*

1. Ne **emr eyleseñ** ola fermān-peẕīr
   Ḫalel bulmaya mülk ü tāc ü serīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 107). [emr eyleseñ, -se, -ñ]*

emr ider: *Emir etmek.*

1. Ya taḫt ola ya baḫt iy ser-firāz
   Görelüm nice **emr ider** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 696). [emr ider, -er]*
2. Arisṭōya pes **emr ider** şehriyār
   Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 107). [emr ider, -er]*
3. Sürūşa ider emr fermān-revā
   Çıḳarup ki ṣandūḳı fülke ḳoya *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 281). [emr ider, -er]*

emr itdi: *(Yapılması istenen şeyi) kesin olarak bildirmek, buyurmak; istemek, arzu etmek.*

1. Daḫı iy cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār
   Saña şöyle **emr itdi** Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 66). [emr itdi, -di]*
2. Ne kim **emr itdi** ise Ẕü'l-Celāl
   Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 119). [emr itdi, -di]*

emr itse: *Emir etmek, buyurmak.*

1. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
   Ne **emr itse** fermān-beri her ṭaraf *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 152). [emr itse, -se]*

emr itseñ: *Emir etmek, buyurmak.*

1. Baña di murādātuñı hep şehā
   Ne **emr itseñ** olur yanumda revā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 416). [emr itseñ, -se, -ñ]*

emr ider: *Emir etmek.*

1. İdüp bir ḳavī-dest ḫaşmı esīr
   İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [emr ider, -er]*
2. İder emr İskender-i Feyleḳūs
   Gele bezme tā zāde-i Şanṭalūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 605). [emr ider, -er]*
3. İder emr bennālara şehriyār
   Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 145). [emr ider, -er]*
4. İder emr ḫurşīd-i pertev-figen
   Ola tā ki encümleri encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 65). [emr ider, -er]*
5. İder ẓulmete emr ṣāḥib-ḳırān
   İḫāṭa ider bunları bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 419). [emr ider, -er]*
6. İder emr sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
   Ki cemʿiyyet eyleyeler ol gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 81). [emr ider, -er]*

7. İder ẓulmete emr pes şehriyār
Olur ol güẕer gāh kūha ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 99). [emr ider, -er]*

emr idüp: *Emir vermek.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
İdüp emr cizye buyurdı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [emr idüp, -üp]*

emr ḳıldı: *Emretmek.*

1. Baña **emr ḳıldı** Ḫudā ḫāẕırem
Her emrüñde yāri görem nāẕırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 587). [emr ḳıldı, -dı]*
2. Yine **emr ḳıldı** birisine şāh
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 319). [emr ḳıldı, -dı]*

emr ü nehye: *Yapılması gereken işleri teşvik, yapılmaması gereken işleri de yasaklamak ve önlemek.*

1. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
Virür perveriş **emr ü nehye** suḫen *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 80). [emr ü nehye, -e]*

emr ü nehyini: *Buyruğunu ve yasakladığını.*

1. Bile **emr ü nehyini** Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde müdām ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 41). [emr ü nehyini,]*

emrāż-ı ġam: *Gam hastalığı.*

1. Meger bir gün olmış idi dil dijem
Beni ḫasta itmişdi **emrāż-ı ġam** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 2). [emrāż-ı ġam,]*

emr-i pes: *Yeter emri.*

1. İder ẓulmete **emr-i pes** pādişāh
Helāk itdi ḫaṣṣı bi-iẕn-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 87). [emr-i pes,]*

emrüñ: *Ar. 1. Buyurmak, buyurma. 2. Buyruk, buyrulan şey.*

1. Olur **emrüñ** olursa bir ḳaṭre āb
Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 35). [emrüñ, -üñ]*
2. Didügim diyesin bile şehriyār
İde iki **emrüñ** birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 174). [emrüñ, -üñ]*

emṣār: *Beldeler, şehirler.*

1. Ḳarasıyla **emṣārı** maʿmūrdur
Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 179). [emṣārı, -ı]*

emṣār: *Beldeler, şehirler.*

1. Ḳarasıyla **emṣārı** maʿmūrdur
Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 179). [emṣārı, -ı]*

en: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger **eñ** kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [eñ,]*

en: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger **eñ** kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [eñ,]*

en: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
Deger **eñ** kemīn tārı biñ Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [eñ,]*

en: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
Deger **eñ** kemīn tārı biñ Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [eñ,]*

en: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
Ḳarınca olur **eñ** ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [eñ,]*

en: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
Ḳarınca olur **eñ** ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [eñ,]*

eñ: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur **eñ** kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [eñ,]*

eñ: *Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

1. Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur **eñ** kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [eñ,]*

enār: *Nar.*

1. Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver **enār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 182). [enār,]*

enār: *Nar.*

1. Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver **enār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 182). [enār,]*

enār: *Nar.*

1. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş **enār**
Müzeyyen **enār** ile her bir kenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 67). [enār,]*

enār: *Nar.*

1. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş **enār**
Müzeyyen **enār** ile her bir kenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 67). [enār,]*

enār: *Nar.*

1. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş **enār**
Müzeyyen **enār** ile her bir kenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [enār,]*

enār: *Nar.*

1. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş **enār**
Müzeyyen **enār** ile her bir kenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [enār,]*

enbāzdur: *(انباز) i. (Fars. enbāz) Eş, benzer, ortak.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı göñlümle **enbāzdur** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [enbāzdur,]*

enbāzdur: *(انباز) i. (Fars. enbāz) Eş, benzer, ortak.*

1. Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı göñlümle **enbāzdur** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [enbāzdur,]*

enbiyā: *Ar. Nebi'ler, peygamberler.*

1. Kamu **enbiyānuñ** odur serveri
Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 36). [enbiyānuñ, -nuñ]*
2. Olur **enbiyā** rūḥı gerdende cemʿ
Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 105). [enbiyā,]*
3. Piyāde öñince ḳamu **enbiyā**
Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 107). [enbiyā,]*
4. Sipāhı anuñ her gün eyler ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere **enbiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 40). [enbiyā,]*
5. Kime kim şefāʿat ide **enbiyā**
ʿAẕāb eylemez āḫırında Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 225). [enbiyā,]*
6. Eger **enbiyā** olmasa reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı hergiz Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 247). [enbiyā,]*

enbiyā: *Peygamberler.*

1. Ḳamu **enbiyāsına** yüz biñ ṣalʿāt
Şeref anlaruñla bulur kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 245). [enbiyāsına, -sı, -n, -a]*

enbiyā: *Nebi'ler, peygamberler.*

1. Bilen bildiren **enbiyādur** hemān
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 219). [enbiyādur, -dur]*

encüm: *Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.*

1. Ṣevābit sipihrine baṣdı ḳadem
   Yolına niṣār itdi **encüm** direm *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 98). [encüm,]*

encüm: *Yıldızlar.*

1. Didi elçiye kim ṣafā geldi ṣāh
   Felek rām emrine **encüm** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 156). [encüm,]*
2. İder emr ḫurşīd-i pertev-figen
   Ola tā ki **encümleri** encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 66). [encümleri, -ler, -i]*

encüm: *Arapça "yıldız" anlamına gelen "necm"in çoğulu.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü **encüm** bülend-āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 42). [encüm,]

encümen: *Meclis.*

1. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
   Ṭaġılur öñinden çü kāh **encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
   Ṭaġılur öñinden çü kāh **encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [encümen,]

encümen: *Topluluk.*

1. Yine **encümen** oldı ḫayli sipāh
   Gelür yanına niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 499). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. Yine **encümen** oldı ḫayli sipāh
   Gelür yanına niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 499). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
   Yine **encümen** olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 914). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
   Yine **encümen** olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 914). [encümen,]*

encümen: *Meclis, cemiyet, topluluk.*

1. Binüp ḳarşular cümle erkān-ı Hind
   Olup **encümen** merdüm-i Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 922). [encümen,]

encümen: *Meclis, cemiyet, topluluk.*

1. Binüp ḳarşular cümle erkān-ı Hind
   Olup **encümen** merdüm-i Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 922). [encümen,]

encümen: *Meclis, cemiyet, topluluk.*

1. İdüp **encümen** Hindi Sindi hemān
   Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 933). [encümen,]

encümen: *Meclis, cemiyet, topluluk.*

1. İdüp **encümen** Hindi Sindi hemān
   Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 933). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Olup **encümen** şarḳ u ġarbī-sipāh
   Gelürler çü emr eyledi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 17). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olup **encümen** şarḳ u ġarbī-sipāh
   Gelürler çü emr eyledi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 17). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olursa cihān ḫalḳı hep **encümen**
   Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olursa cihān ḫalḳı hep **encümen**
   Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
   Cihān ḫalḳı olsa ne ġam **encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
   Cihān ḫalḳı olsa ne ġam **encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
   Gelüp bezm-i şāha olur **encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 470). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
   Gelüp bezm-i şāha olur **encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 470). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Anuñ gibi olmış degül **encümen**
   Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 479). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Anuñ gibi olmış degül **encümen**
   Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 479). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Olur yine bir vech ile **encümen**
   Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olur yine bir vech ile **encümen**
   Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olup **encümen** leşker-i Hind u Sind
   Revān oldılar Çīne çün baḥr-i Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 69). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Olup **encümen** leşker-i Hind u Sind
   Revān oldılar Çīne çün baḥr-i Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 69). [encümen,]

encümen: *Meclis.*

1. Varup ḳondı bir deşte ol **encümen**
   Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Varup ḳondı bir deşte ol **encümen**
   Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. İdem **encümen** leşker-i bī-ḥisāb
   Ki gerd itmemiş ola Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 467). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. İdem **encümen** leşker-i bī-ḥisāb
   Ki gerd itmemiş ola Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 467). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Ol **encümeñ** ile cihān-pehlevān
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 911). [encümeñ,]*

encümen: *Meclis.*

1. Ol **encümeñ** ile cihān-pehlevān
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 911). [encümeñ,]*

encümen: *Meclis.*

1. İdüp ittifāḳ oldılar **encümen**
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 165). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. İdüp ittifāḳ oldılar **encümen**
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 165). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olur **encümen** leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez ḳıyās aña ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 97). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olur **encümen** leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez ḳıyās aña ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 97). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. Görür ḳavm kim geldi bir **encümen**
Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 51). [encümen,]*

encümen: *Topluluk.*

1. Olup **encümen** bir yire ol diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olup **encümen** eyledi deşti ceng
Şu resme ki şāha zemīn oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 83). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olur cümle āfāḳa pertev-figen
Şeref bulur anunla her **encümen** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 4). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. İder emr ḫurşīd-i pertev-figen
Ola tā ki encümleri **encümen** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 66). [encümen,]*

encümen: *Meclis.*

1. Olup **encümen** ḫalḳ pīr ü cuvān
Gelüp şāha ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 17). [encümen,]*

encümen eyledüñ: *Bir kuruluşun belli bir konuyu incelemek, bir konu üzerinde çalışmak üzere oluşturulan kolu, alt kurul, komisyonu oluşturmak.*

1. Ḳıtāl itmege gelmedüm idi ben
Sipāhı niçün eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 340). [encümen eyledüñ, -dü, -ñ]*

encümen olup: *Topluluk olmak.*

1. Olup leşker-i ins ü cin encümen
Şan olmış sipāh-ı şehe ṣaf-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 129). [encümen olup, -up]*

encüm-şümār: *Yıldızları sayan.*

1. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫʿār
İder geh ḥakīm ile **encüm-şümār** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [encüm-şümār,]*

encüm-şümār: *Yıldızları sayan.*

1. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫʿār
İder geh ḥakīm ile **encüm-şümār** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [encüm-şümār,]*

encüm-şümār: *Yıldızları sayan.*

1. Ki dimiş idi aña **encüm-şümār**
   Senüñ ölecegüñ yir iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 149). [encüm-şümār,]*

endīşe: *1. Merak, kuruntu 2. Kaygı, tasa, gam, keder 3. Düşünce.*

1. Ki niçe ki **endīşe** ola bülend
   Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 43). [endīşe,]*

endīşe-i dārufūr: *Dārufūr'un düşüncesi.*

1. Ne fāyide **endīşe-i Dārufūr**
   İdersen sen anı düşer şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 141). [endīşe-i dārufūr,]*

endūh: *Far. Gam, iç sıkıntısı.*

1. Ki tā ḫāliṣ eyleye ḳalbimi mey
   Niçe ura tamġā-yı **endūh** Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [endūh,]*

endūh: *Far. Gam, iç sıkıntısı.*

1. Ki tā ḫāliṣ eyleye ḳalbimi mey
   Niçe ura tamġā-yı **endūh** Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [endūh,]*

enf: *Burun.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
   Olur **enfinüñ** ẓıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [enfinüñ, -i, -nüñ]*

enf: *Burun.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
   Olur **enfinüñ** ẓıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [enfinüñ, -i, -nüñ]*

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh **Engerūs**
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [engerūs,]*

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh **Engerūs**
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [engerūs,]*

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
   İderse meger ceng ide **Engerūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [engerūs,]*

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
   İderse meger ceng ide **Engerūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [engerūs,]*

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Ḳırıldı düşüp Rūs ile **Engerūs**
   Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [engerūs,]

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Ḳırıldı düşüp Rūs ile **Engerūs**
   Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [engerūs,]

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs **Engerūs**
   Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [engerūs,]*

engerus: *Macaristan'a Osmanlılar tarafından verilen isim. Macaristan ili.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs **Engerūs**
   Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [engerūs,]*

engīhte olup: *Yerinden oynamak.*

1. Olup naʿlden gerd engīẖte
   Olur ol iki baḥr āmīẖte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1081). [engīẖte olup, -up]*

engüşt: *Parmak.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
   Elinde düm-i ḳāḳum **engüşt** idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [engüşt,]*

engüşt: *Parmak.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
   Elinde düm-i ḳāḳum **engüşt** idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [engüşt,]*

engüşter: *Parmağa süs amacıyla takılan yüzük.*

1. Bu ṣanʿatda anlardur engüşterīn
   Faḳīrem ol **engüşterīne** nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 66). [engüşterīne, -i, -ne]*

engüşterīn: *Yüzük.*

1. Bu ṣanʿatda anlardur **engüşterīn**
   Faḳīrem ol engüşterīne nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 65). [engüşterīn,]*

engüşt-i muʿciz-nümā: *Mucize gösteren parmak.*

1. Suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
   İdüp neyden **engüşt-i muʿciz-nümā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 26). [engüşt-i muʿciz-nümā, -i]*

engüşt-i peyġamberī: *Peygamberin parmağı (Hz. Muhammed).*

1. Semānuñ mehi idi ḳufl-ı deri
   Kilīd oldı **engüşt-i peyġamberī** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 43). [engüşt-i peyġamberī,]*

enîn: *İnilti, inleme.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı **enīn**
   Yine raḳṣa başladı her meh-cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 193). [enīn,]*

enîn: *İnilti, inleme.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı **enīn**
   Yine raḳṣa başladı her meh-cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 193). [enīn,]*

enīn: *Far. is. İnlemek. İnilti.*

1. İder dilberüñ her biri bir sürūd
   Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 44). [enīn,]*

enīn: *Far. is. İnlemek. İnilti.*

1. İder dilberüñ her biri bir sürūd
   Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 44). [enīn,]*

enīn eyler: *İnlemek.*

1. Çeküp bu girān bārı gāv-ı zemīn
   Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 788). [enīn eyler, -r]*
2. Der-āġūş idüp kimi bir nāzenīn
   Kimi ṣubḥa dek ḥalḳuñ eyler enīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 26). [enīn eyler, -r]*

enīn eylerler: *İnlemek.*

1. Ḳalup ṭaşra aḥbāb oldı ġamīn
   Ḫazīn olup eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 138). [enīn eylerler, -r, -ler]*

enīn eyleyüp: *İnlemek.*

1. Ne cān nezġinüñ zaḥmetin çekdi şāh
   Ne hergiz **enīn eyleyüp** itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 188). [enīn eyleyüp, -yüp]*

enīn ider: *İnlemek.*

1. Hemīşe ider ḫalḳ içün ol enīn
   İşidür anı gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 23). [enīn ider, -er]*

enīn itdi: *İnlemek.*

1. Ḫelāl eyleyüp itdi Bānū enīn
   Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 121). [enīn itdi, -di]*

enīn itdügünce: *İnlemek.*

1. Enīn itdügünce delinür ciger
   Ḫudā ḥaḳḳı iy Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 413). [enīn itdügünce, -düg, -ünce]*
2. Enīn itdügünce cigerden rebāb
   İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil hem kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 67). [enīn itdügünce, -düg, -ünce-dügüñce]*

enīn kıl: *İnlemek.*

1. Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
   ʿÖmür didügüñ bir dem imiş hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 273). [enīn ḳıl,]*

enīn-i mesākīne: *Yoksullar, fakirler, miskinlerin iniltisi.*

1. Degül şehlüḳ ol kim idüp mālı cemʿ
   Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 202). [enīn-i mesākīne, -e]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
   Olur iki ʿālemde saña **enīs** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [enīs,]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
   Olur iki ʿālemde saña **enīs** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [enīs,]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās idi
   Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 132). [enīsi, -i]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās idi
   Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 132). [enīsi, -i]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Kimüñ kim refīḳi Belīnās ola
   Enīsi daḥı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 24). [enīsi, -i]*

enīs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Kimüñ kim refīḳi Belīnās ola
   Enīsi daḥı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 24). [enīsi, -i]*

enīs eyler: *Dost edinmek, arkadaş olmak.*

1. Ten-i nākes içün bu nefs-i ḫasīs
   Ṣaḳın ḳabride dīve eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 56). [enīs eyler, -r]*

enīs ola: *Arkadaş olmak, alışmak.*

1. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
   Ne bir dem gelüp caġd olur celīs *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 145). [enīs ola, -a]*

enīs olmasa: *Arkadaş olmak, alışmak.*

1. Çü ḥāfıẓ-durur ben ḳulına Ḫudā
   Ne ḳorḳu melek de **enīs olmasa** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 248). [enīs olmasa, -ma, -sa]*

enīs olup: *Arkadaş olmak, alışmak.*

1. Olup murġ-i ābīler ile enīs
   Olur hem-nişīn ḥarīf ü celīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 257). [enīs olup, -up]*

envāʿ: *Neviler, çeşitler, türler.*

1. Fevākihler **envāʿına** yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 173). [envāʿına, -ına]*

envāʿ: *Neviler, çeşitler, türler.*

1. Fevākihler **envāʿına** yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 173). [envāʿına, -ına]*

envār-ı hak: *Hakk'ın nurları.*

1. Cebīninde lāmiʿdür **envār-ı Ḥaḳ**
Ṭarāvetde ḫaddi çü sīmīn-varaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 597). [envār-ı ḫaḳ,]*

envār-ı zāt: *Allah'ın nuru.*

1. Ḫudūsın çü maḥv itdi **envār-ı ẕāt**
Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 123). [envār-ı ẕāt,]

er: *Koca.*

1. Yanında görür ḳalmadı cenge **er**
Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [er,]

er: *Koca.*

1. Yanında görür ḳalmadı cenge **er**
Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [er,]

er: *Yiğit, erkek.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
Ne mümkin ki uğraya yaḳın bir **er**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [er,]

er: *Yiğit, erkek.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
Ne mümkin ki uğraya yaḳın bir **er**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [er,]

er: *Yiğit, erkek.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre zenden beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [er,]

er: *Yiğit, erkek.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre zenden beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [er,]

er: *Yiğit, erkek.*

1. Yidi yüz biñ **er** ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [er,]*

er: *Yiğit, erkek.*

1. Yidi yüz biñ **er** ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [er,]*

er: *Yiğit, erkek.*

1. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 459). [er,]

er: *Yiğit, erkek.*

1. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 459). [er,]

er: *Yiğit, kahraman kimse.*

1. Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa **er**
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 231). [er,]*

er: *Yiğit, kahraman kimse.*

1. Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa **er**
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 231). [er,]*

er: *Asker.*

1. Eri cümle dāmād ü zenler ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu çün dücāc ü ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 35). [eri, -i]

ercümend: *İtibarlı.*

1. Ḳaçarsa niçe gürgden gūsfend
Ḳaçar ḫalḳuz andan iy **ercümend**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 70). [ercümend,]

erġuvān: *Kırmızıya çalan çiçek.*

1. Çemende olup her şecer **erġuvān**
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [erġuvān,]*

erġuvān: *Kırmızıya çalan çiçek.*

1. Çemende olup her şecer **erġuvān**
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [erġuvān,]*

eri: *Sıcaklık tesiriyle katı halden sıvı hale geçmek.*

1. Meʿādin içinde **eridi** ẕeheb
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [eridi, -di]*

eri: *Sıcaklık tesiriyle katı halden sıvı hale geçmek.*

1. Meʿādin içinde **eridi** ẕeheb
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [eridi, -di]*

erkān: *Asker.*

Müşerref-durur içi **erkānla**
Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 229). [erkānla, -la]*

erkān: *Asker.*

Müşerref-durur içi **erkānla**
Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 229). [erkānla, -la]*

erkān-ı hind: *Hind'in ileri gelenleri.*

Binüp ḳarşular cümle **erkān-ı Hind**
Olup encümen merdüm-i Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 921). [erkān-ı hind,]*

erre: *Far. Tahta biçmeğe mahsus alet, bıçkı.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur **erre** bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 10). [erre,]*

erre: *Far. Tahta biçmeğe mahsus alet, bıçkı.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur **erre** bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 10). [erre,]*

erte: *Sabah,gündüz, yarın.*

Seḥerden ṭurup **ertesi** ser-fırāz
Niyāz eyleyüp Ḫaḳḳa ḳıldı namāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 209). [ertesi, -si]*

erte: *Sabah,gündüz, yarın.*

Seḥerden ṭurup **ertesi** ser-fırāz
Niyāz eyleyüp Ḫaḳḳa ḳıldı namāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 209). [ertesi, -si]*

erte: *Sabah,gündüz, yarın.*

Sürüp ol gice Keyd ile şeh ṣafā
Dügüne ider **ertesi** ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 564). [ertesi, -si]*

erte: *Sabah,gündüz, yarın.*

Sürüp ol gice Keyd ile şeh ṣafā
Dügüne ider **ertesi** ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 564). [ertesi, -si]*

erzān ider: *Layık etmek.*

Çü ṭāvūs-ı raḳḳāṣ cevlān ider
Ṣaçından ṣaçup müşgi **erzān ider** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 46). [erzān ider, -er]*

es: *Esmek.*

Ḫazān oldı **esdi** çü bād-ı ecel
Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [esdi, -di]*

es: *Esmek.*

Ḫazān oldı **esdi** çü bād-ı ecel
Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [esdi, -di]*

es: *Esmek.*

Ṣabā yili ḫışm ile şöyle **eser**
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [eser, -er]*

es: *Esmek.*

Ṣabā yili ḫışm ile şöyle **eser**
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [eser, -er]*

es: *Esmek.*

Ögünmek egerçi degüldür kemāl
Velīsiyledür **esen** elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [esen, -en]*

es: *Esmek.*

Ögünmek egerçi degüldür kemāl
Velīsiyledür **esen** elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [esen, -en]*

es: *Esmek.*

Ese çünki bāġ içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 29). [ese, -e]*

es: *Esmek.*

Ese çünki bāġ içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 29). [ese, -e]*

es: *Esmek.*

Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar **eser**
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [eser, -er]*

es: *Esmek.*

Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar **eser**
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [eser, -er]*

es-: *Esmek II uğramak.*

Olurdı semūm **esse** bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı gün tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 55). [esse, -se]*

es-: *Esmek II uğramak.*

Olurdı semūm **esse** bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı gün tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 55). [esse, -se]*

esās: *Temel, asıl, hakikat.*

Cihān-āferīne hezārān sipās
Saña ʿadl ile dād itmiş **esās** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 176). [esās,]*

esās: *Temel, asıl, hakikat.*

Cihān-āferīne hezārān sipās
Saña ʿadl ile dād itmiş **esās** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 176). [esās,]*

esās: *Temel.*

Zemīnüñ **esāsın** güneş tābını
Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 45). [esāsın, -ı, -n]*

esās: *Temel.*

Zemīnüñ **esāsın** güneş tābını
Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 45). [esāsın, -ı, -n]*

esās: *Temel. Asıl, mebna. Asıl, hakikat.*

Olur bir binānuñ **esāsı** çü āb
ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 101). [esāsı, -ı]*

esb: *Far. At, feres.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı **esb** ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [esb,]*

esb: *At, beygir.*

Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez **esbi** kāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [esbi, -i]

esb: *Far. At, feres.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı **esb** ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [esb,]*

esb: *At, beygir.*

Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez **esbi** kāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [esbi, -i]

esb: *Far. At, feres.*

Çü kebk-i derī **esb** olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 271). [esb,]*

esb: *Far. At, feres.*

Çü kebk-i derī **esb** olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 271). [esb,]*

esb: *Far. At, feres.*

Nice **esb** çün ebr-i gerdūn-gerd
Çü bād-ı ṣabā kūh u ṣaḥrā-neverd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 663). [esb,]

esb: *Far. At, feres.*

Nice **esb** çün ebr-i gerdūn-gerd
Çü bād-ı ṣabā kūh u ṣaḥrā-neverd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 663). [esb,]

esb: *Far. At, feres.*

Degül **esb** bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [esb,]*

esb: *Far. At, feres.*

Degül **esb** bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [esb,]*

esb: *Far. At, feres.*

Lekedler yiyüp **esblerden** zemīn
Çü bīmār-ı Hindī ider āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 313). [esblerden, -ler, -den]*

esb: *Far. At, feres.*

Lekedler yiyüp **esblerden** zemīn
Çü bīmār-ı Hindī ider āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 313). [esblerden, -ler, -den]*

esb: *At, beygir.*

Mey-i ḫūn içüp tīġ olur surḫ-rūy
Revān oldı her **esbden** cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 320). [esbden, -den]

esb: *At, beygir.*

Mey-i ḫūn içüp tīġ olur surḫ-rūy
Revān oldı her **esbden** cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 320). [esbden, -den]

esb: *Far. At, feres.*

Ne insāna ṣu var ne **esbe** giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [esbe, -e]

esb: *Far. At, feres.*

Ne insāna ṣu var ne **esbe** giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [esbe, -e]

esb ü ester: *At ve katır.*

Silāḥ u seleb **esb ü ester** ṣaʿīr
Geyimler kecimler libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 15). [esb ü ester,]*

esb ü insān: *İnsan ve at.*

Olup āhene **esb ü insān** ġarḳ
Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 151). [esb ü insān,]*

esb ü nās: *At ve insanlar.*

Şu deñlü ziyāde idi **esb ü nās**
Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 175). [esb ü nās,]*

esbāb: *Sebepler.*

Çü daʿvet içün oldı meʾmūr çüst
İder cümle **esbāb** ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 92). [esbāb,]*

Yidi yıllıḳ **esbāb** ol nām-dār
Getürdür daḫı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [esbāb,]*

esbāb: *Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.*

Zamān u felek līk **esbābdur**
Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 19). [esbābdur, -dur]*

Yine gelmege eylemez biri cezm
İderler aña göre **esbāba** ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 144). [esbāba, -a]*

esbāb-ı ceng: *Savaş kıyafetleri, savaş aletleri.*

Müheyyā ider yine **esbāb-ı ceng**
Ki dünyāyı ide ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 505). [esbāb-ı ceng,]*

Yıġılup olur püşte **esbāb-ı ceng**
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 509). [esbāb-ı ceng,]*

esbāb-ı sūrī: *Zahiri sebepler.*

İder cümle **esbāb-ı sūrī** tamām
Gelür Hind ḫalḳı ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 567). [esbāb-ı sūrī,]*

esbān-ı şahrā-neverd: *Çölde dolaşan atlar.*

Şeh öñünce **esbān-ı şaḥrā-neverd**
İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 141). [esbān-ı şaḥrā-neverd,]*

esb-i aṭvās: *Aṭvās'ın atı.*

İder ceng ol iki cihān-pehlevān
Velī **esb-i Aṭvās** olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 424). [esb-i aṭvās,]*

esb-i çūbīn: *Tahtadan at.*

Olur şöyle ol **esb-i çūbīn** revān
Ki bir mīl menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 93). [esb-i çūbīn,]*

esb-i çūbīne: *Tahtadan at.*

Çü ṭıfl **esb-i çūbīne** idüp heves
İderlerdi ābīyle bāzī çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 151). [esb-i çūbīne, -e]*

esb-i dilīrān: *Cesur,yiğit atı.*

Çü **esb-i dilīrān** pūyān olur
Zemīn mehd mānendi cünbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 197). [esb-i dilīrān, -ān]*

esb-i naḥīf: *Çelimsiz at.*

Buyurdı ki bir niçe **esb-i naḥīf**
ʿĀmelden ḳalub olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 31). [esb-i naḥīf,]*

esb-i rehvār ü çüst ü devān: *Hızlı,aceleci,sarsmadan yürüyen at.*

ʿAceb **esb-i rehvār ü çüst ü devān**
ʿAcebter velī bu deminde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 49). [esb-i rehvār ü çüst ü devān,]*

esb-i revān: *Yürüyen, giden at.*

Şitābān olup raʿd-veş pehlevān
Demān oldı altında **esb-i revān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1030). [esb-i revān,]*

esb-i tāzī: *Arap atı.*

Virür **esb-i tāzī** vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [esb-i tāzī,]*

Virüp **esb-i tāzī** vü zerrīn-licām
Bağışlar ṣurāḥī vü memzūc u cām

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 101). [esb-i tāzī,]

Hezār **esb-i tāzī** hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 501). [esb-i tāzī,]*

esb-i tāzī-yi sīmīn: *Gümüş renkli hızlı koşan at.*

Niçe **esb-i tāzī-yi sīmīn** licām
Ṣurāḥī-i zerrīn güher-dār-cām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 749). [esb-i tāzī-yi sīmīn,]*

esb-i zerrīn-licām: *Altın gemli at.*

Yidildi niçe **esb-i zerrīn-licām**
Ḳamu bād-reftār ü gerdūn-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 103). [esb-i zerrīn-licām,]*

Yidilür niçe **esb-i zerrīn-licām**
Çü ṭāvus-ı Hindī ḳamu ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 445). [esb-i zerrīn-licām,]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Nereye naẓar itseñ **eşcārdur**
Tehī-pāy **eşcārdur** ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 101). [eşcārdur, -dur]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Nereye naẓar itseñ **eşcārdur**
Tehī-pāy **eşcārdur** ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 101). [eşcārdur, -dur]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Nereye naẓar itseñ **eşcārdur**
Tehī-pāy **eşcārdur** ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 102). [eşcārdur, -dur]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Nereye naẓar itseñ **eşcārdur**
Tehī-pāy **eşcārdur** ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 102). [eşcārdur, -dur]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Tolu cümle **eşcārı** eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [eşcārı, -ı]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Tolu cümle **eşcārı** eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [eşcārı, -ı]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Kenārını zeyn itmiş **eşcārlar**
Şeref virmiş eşcāra ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 103). [eşcārlar, -lar]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Kenārını zeyn itmiş **eşcārlar**
Şeref virmiş eşcāra ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 103). [eşcārlar, -lar]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
Şeref virmiş **eşcāra** ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 104). [eşcāra, -a]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
Şeref virmiş **eşcāra** ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 104). [eşcāra, -a]*

eşcār-ı bāġa: *Bahçenin ağaçları.*

Virür zeyn **eşcār-ı bāġa** şimār
Müdevver bihī ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 39). [eşcār-ı bāġa, -a]*

esed: *Aslan.*

Biner gāv-ser raḫşa çüst ol **esed**
Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [esed,]*

esen: *Sağ sâlim, afiyette, sıhhatte, selamette, sıhhatli, salim.*

İlet cümlesini n'ola şāha sen
Şikestī yoḳ içinde hep saġ **esen** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [esen,]*

Gideyem şehā himmetüñ ile ben
Esen ḳal saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 120). [esen,]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Şu deñlü niṣār itdi bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden **eṣer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [eṣer,]

eser: *Eser, iz, nişan.*

Şu deñlü niṣār itdi bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden **eṣer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [eṣer,]

eser: *Eser, iz, nişan.*

Müʾeṣṣir görimezse ẓāhir **eṣer**
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 211). [eṣer,]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Müʾeṣṣir görimezse ẓāhir **eṣer**
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 211). [eṣer,]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Çü ḳalmaya benlikden aṣlā **eṣer**
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [eṣer,]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Çü ḳalmaya benlikden aṣlā **eṣer**
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [eṣer,]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü **eṣer**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [eṣer,]

eser: *Eser, iz, nişan.*

Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü **eṣer**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [eṣer,]

eser: *Eser, iz, nişan.*

Şu kim itmeyüp vehm ide naẓar
Görür idi ḫūt u ḫamelden **eṣer** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 26). [eṣer,]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Muḳarrer-dürür gerçi kim bu ḫaber
Velī kimse görmiş degüldür **eṣer**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 122). [eṣer,]

eser görinmez: *Etki yapmamak; dikkatini çekememek.*

Görinmez birisinden aṣlā eṣer
Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 657). [eṣer görinmez, -mez]*

eṣġāl: *İşler, uğraşacak şeyler, meşgūliyetler, gaileler.*

Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle **eṣġālini** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 552). [eṣġālini, -i, -ni]*

eṣġāl: *İşler, uğraşacak şeyler, meşgūliyetler, gaileler.*

Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle **eṣġālini** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 552). [eṣġālini, -i, -ni]*

eşig: *Kapı önü II huzur.*

Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 42). [eşigin, -in]*

eşig: *Kapı önü II huzur.*

Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 42). [eşigin, -in]*

esīr: *Tutsak ‖ müptela, düşkün.*

Ne deñlü ki dutıldı ise **esīr**
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [esīr,]*

Görüp ehl-i beytini dil-şād olur
Ṣanasın **esīr** idi āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 810). [esīr,]*

Ne deñlü ki var ḫalḳ bālā vü zīr
Ḳamu ʿışḳı zencīrinedir **esīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 210). [esīr,]*

Çü düşmen zebūn ola iḥsān ide
Esīri iken yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1112). [esīri, -i]*

Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh oldı **esīr** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [esīr,]*

Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 50). [esīr,]*

Esīr olmaduñ baña mihmānsın
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 57). [esīr,]*

Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek içün **esīr** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [esīr,]*

Müselmān olanın ḳılalum emīr
ʿİnād eyleyeni idelüm **esīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 192). [esīr,]*

Olur Ṣanṭalūs oġlı anda **esīr**
Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 593). [esīr,]*

Serīrini öpdi şehüñ ol **esīr**
Ölecek **esīr** oldı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 623). [esīr,]*

Çü öldürmelü ḫaşm ola **esīr**
Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 185). [esīr,]*

Şu kim ne ḳalem ehli ola ne tīr
Ṣaḳın anı zinhār idinme **esīr** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 90). [esīr,]*

Benüm bir ḳarındaşum olmış **esīr**
Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [esīr,]*

esīr: *Bağlı, tutsak.*

İdübdür beni nefs-i kāfir **esīr**
Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 33). [esīr,]*

esīr itdi: *Esir etmek. Köle yapmak.*

Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 470). [esīr itdi, -di]*

O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 372). [esīr itdi, -di]*

esīr ider idi: *Ele geçirmek, köle haline getirmek.*

Birer ḍarb ile ol cihān-gīr şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 398). [esīr ider idi, -er, -idi]*

esīr idüp: *Ele geçirmek, köle haline getirmek.*

İdüp bir ḳavī-dest ḫaşmı esīr
İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1151). [esīr idüp, -üp]*

esīr ḳıldı: *Esir etmek, tutsak almak.*

Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 28). [esīr ḳıldı, -dı]*

esīr olan: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Toḳunmaz çü üftāde olana tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1144). [esīr olan, -an]*

esīr olasın: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 230). [esīr olasın, -a, -sın]*

esīr oldı: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫᵛāh
Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 471). [esīr oldı, -dı]*

Serīrini öpdi şehüñ ol esīr
Ölecek **esīr oldı** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 624). [esīr oldı, -dı]*

esīr olmaya: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 316). [esīr olmaya, -ma, -ya]*

Cuvān iken olmaḳ gerek kişi pīr
Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 242). [esīr olmaya, -ma, -ya]*

esīr olursa: *Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.*

Göre çün şikārını ṣaḥrāda şīr
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 376). [esīr olursa, -ur, -sa]*

esirge: *Korumak, himaye etmek.*

Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
Esirge pur-i Zāl olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1146). [esirge,]*

esirge: *Korumak, himaye etmek.*

Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
Esirge pur-i Zāl olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1146). [esirge,]*

eşk: *Göz yaşı.*

Yanup yaḳıluban remād oldı nār
Döküp **eşk** seylin ṣu aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 194). [eşk,]*

eşkāl: *Şekiller, suretler.*

Olur iş bu **eşkāl** çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [eşkāl,]

eşkāl: *Şekiller, suretler.*

Olur iş bu **eşkāl** çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [eşkāl,]

eski: *Çok zaman geçmiş olan, kadim.*

Yeñile yine **eski** derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [eski,]

eski: *Çok zaman geçmiş olan, kadim.*

Yeñile yine **eski** derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [eski,]

eski: *Eski, önceden beri olan.*

Çü şerbet libāsı yumaḳ gibidür
Ziyāde yumaḳ cāmeyi **eskidür** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [eskidür, -dür]*

eski: *Eski, önceden beri olan.*

Çü şerbet libāsı yumaḳ gibidür
Ziyāde yumaḳ cāmeyi **eskidür** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [eskidür, -dür]*

eşk-i revān: *Akan gözyaşı.*

Ḫıyāżı fırāḳıyla ḥavż-ı cinān
Aḳıdurdı çeşminde **eşk-i revān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 166). [eşk-i revān,]*

esmā: *Isimler, adlar.*

Biline çü **esmālar** ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 185). [esmālar, -lar]*

esmā: *Isimler, adlar.*

Biline çü **esmālar** ile ṣıfāt
Bilinür müsemmā ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 185). [esmālar, -lar]*

esmār: *Meyveler. II [tas.] Yaratılan tüm mahlukat.*

Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın ki nuḳl idi **esmārlar** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 26). [esmārlar, -lar]*

esmār: *Meyveler. II [tas.] Yaratılan tüm mahlukat.*

Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın ki nuḳl idi **esmārlar** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 26). [esmārlar, -lar]*

esmār: *Meyveler.*

Tolu cümle eşcārı **esmār** ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [esmār,]*

esmār: *Meyveler.*

Tolu cümle eşcārı **esmār** ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [esmār,]*

esne: *Esnemek.*

Ḳaçan kim aça **esneyüben** dehān
Şafaḳdur olur ṣan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [esneyüben, -yüben]*

esne: *Esnemek.*

Ḳaçan kim aça **esneyüben** dehān
Şafaḳdur olur ṣan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [esneyüben, -yüben]*

esp: *At, binek hayvanı.*

İki pāre idüp dili nān-vār
Çalar gerdenin **espinüñ** nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [espinüñ, -i, -nüñ]

esp: *At, binek hayvanı.*

İki pāre idüp dili nān-vār
Çalar gerdenin **espinüñ** nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [espinüñ, -i, -nüñ]

esp: *At, binek hayvanı.*

Yıḳıldı çü **espiyle** ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [espiyle, -i, -y, -le]

esp: *At, binek hayvanı.*

Yıḳıldı çü **espiyle** ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [espiyle, -i, -y, -le]

esrār: *Sırlar, gizler.*

Bilüp cümle **esrārı** ḫāmūş olam
Niçe bir zebān olayum gūş olam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 669). [esrārı, -ı]

esrār: *Gizli olan, sır.*

Kim olursa **esrāruñ** āmūḫte
Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 59). [esrāruñ, -uñ]*

eşref-i ins ü cān: *Insanların ve cinlerin en şereflisi.*

Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
Şeref vire tā **eşref-i ins ü cān** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 104). [eşref-i ins ü cān,]*

eşrübe: *İçecek, meşrubat.*

Olur **eşrübe** āb gibi sebīl
Niçe **eşrübe** lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 489). [eşrübe,]*

eşrübe: *İçecek, meşrubat.*

Olur **eşrübe** āb gibi sebīl
Niçe **eşrübe** lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 489). [eşrübe,]*

eşrübe: *İçine yiyecek veya elbise koyup sakladıkları yer, üstü açık oda.*

Olur **eşrübe** āb gibi sebīl
Niçe **eşrübe** lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 490). [eşrübe,]*

eşrübe: *İçine yiyecek veya elbise koyup sakladıkları yer, üstü açık oda.*

Olur **eşrübe** āb gibi sebīl
Niçe **eşrübe** lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 490). [eşrübe,]*

ester: *Katır.*

Gelür **esterī** üştürī bī-girān
Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [esterī, -i]*

ester: *Katır.*

Gelür **esterī** üştürī bī-girān
Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [esterī, -i]*

ester ü üştür: *Katır ve deve.*

Gelür esterī üştürī bī-girān
Ṭolu **ester ü üştür** olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 482). [ester ü üştür, --ü]*

eşyā: *Ar. 1. Şeyler, mevcudat.*

Yaratduñ bu **eşyāya** virdüñ ṭırāz
Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 39). [eşyāya, -ya]

Bu **eşyāya** lā-büd müʾessir gerek
Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 215). [eşyāya, -y, -a]*

Şu **eşyāya** kim ola ṭārī ufūl
Ḫudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 241). [eşyāya, -y, -a]*

Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu **eşyā** vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [eşyā,]*

Vücūdına oldı bu **eşyā** güvāh
Velī künhüne bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 119). [eşyā,]*

Bu **eşyāya** andan olur feyż-i cūd
Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 115). [eşyāya, -y, -a]

İder cümle **eşyā** viṣālin ṭaleb
Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 135). [eşyā,]*

Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāṣına **eşyānuñ** ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [eşyānuñ, -nuñ]*

eşyā: *Şeyler, nesneler, mevcudat.*

Bu **eşyāda** bir ẕerre bī-kār yoḳ
Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 55). [eşyāda, -da]*

eşyā: *Mevcudat, yaratılmış olan her şey.*

Nihān u ʿayān u derūn u birūn
Bu **eşyāya** cümle ṭapuñ reh-nümūn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 24). [eşyāya, -ya]

eşyā: *Allah'ın yarattığı her şey.*

Der-i feyżden feṭḥ idüp saña bāb
İde cümle **eşyāyı** saña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 234). [eşyāyı, -y, -ı]*

et: *Et.*

Dişi arasında ḳalur **et** meger
Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [et,]*

et: *Et.*

Dişi arasında ḳalur **et** meger
Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [et,]*

et: *Et.*

Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında **et** olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [et,]*

et: *Et.*

Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında **et** olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [et,]*

et: *Et.*

Anı gösterür **et** yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [et,]*

et: *Et.*

Anı gösterür **et** yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [et,]*

et: *Et.*

Ne bildüñ yidügini **et** ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [et,]*

et: *Et.*

Ne bildüñ yidügini **et** ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [et,]*

et: *Et.*

Yidi **et** diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [et,]*

et: *Et.*

Yidi **et** diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [et,]*

et: *Et.*

Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
Eger **et** yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [et,]*

et: *Et.*

Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
Eger **et** yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [et,]*

et: *Et.*

Yiyüp **et** niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [et,]*

et: *Et.*

Yiyüp **et** niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [et,]*

et: *Et, vücut.*

ʿUḳābı ḳovup **etleri** aldılar
Kamu döşürüben şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 39). [etleri, -ler, -i]*

etibbâ: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Olursa ʿilāca eger iḥtiyāc
Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 380). [eṭibbā,]*

etibbâ: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Olursa ʿilāca eger iḥtiyāc
Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 380). [eṭibbā,]*

etibbâ: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Ḫekīm ü **eṭibbā** vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [eṭibbā,]

etibbâ: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Ḫekīm ü **eṭibbā** vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [eṭibbā,]

etibbā: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Eṭibbāya gösterme sen iḫtiyāc
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 277). [eṭibbāya, -ya]*

eṭibbā: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Eṭibbāya gösterme sen iḫtiyāc
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 277). [eṭibbāya, -ya]*

eṭibbâ: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Velī vażʿ-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler **eṭibbā** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [eṭibbā,]*

eṭibbâ: *Ar. Tabib'ler, hekimler.*

Velī vażʿ-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler **eṭibbā** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [eṭibbā,]*

eṭrāf: *Çevre.*

Tolu muṣḥaf ile içi Kâbe-vār
Pür **eṭrāfı** seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 208). [eṭrāfı, -ı]*

eṭrāf: *Çevre.*

Tolu muṣḥaf ile içi Kâbe-vār
Pür **eṭrāfı** seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 208). [eṭrāfı, -ı]*

etrāf: *Çevre.*

İdüp zeyn **eṭrāfını** gül-sitān
Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 227). [eṭrāfını, -ı, -n, -ı]

etrāf: *Çevre.*

İdüp zeyn **eṭrāfını** gül-sitān
Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 227). [eṭrāfını, -ı, -n, -ı]

etrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Müşerref-durur içi erkānla
Müzeyyendür **eṭrāfı** aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 230). [eṭrāfı, -ı]*

etrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Müşerref-durur içi erkānla
Müzeyyendür **eṭrāfı** aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 230). [eṭrāfı, -ı]*

etrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẓar itdüm **eṭrāfa** çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [eṭrāfa, -a]

etrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẓar itdüm **eṭrāfa** çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [eṭrāfa, -a]

etrāf: *Çevre.*

Açuḳ ḳapusı hem-çü bāb-ı kerīm
Hem **eṭrāfı** anuñ çü bāġ-ı naʿīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 36). [eṭrāfı, -ı]

etrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Revān olup **eṭrāfa** virdi çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña hem āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 223). [eṭrāfa, -a]

etrāf-ı meydānda: *Meydanın etrafı.*

Yıġılmışdı **eṭrāf-ı meydānda** baş
Ḳonulmış ḫudūdına gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 245). [eṭrāf-ı meydānda, -da]*

etrāk: *Türkler.*

Behāyim gibidür bil **Etrāki** heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [etrāki, -i]

etrāk: *Türkler.*

Behāyim gibidür bil **Etrāki** heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [etrāki, -i]

etrāk-ı bī-dīn ü dād: *Zalim ve adaletsiz Türkler.*

Olur cemʿ **Etrāk-ı bī-dīn ü dād**
Ḳamu bāʿiş-i şūr ü cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 123). [etrāk-ı bī-dīn ü dād,]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ mülki olur **evi** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [evi, -i]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ mülki olur **evi** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [evi, -i]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Olup midhan içme ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl **evini** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 132). [evini, -i, -n, -i]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Olup midhan içme ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl **evini** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 132). [evini, -i, -n, -i]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Bu şehrüñ her **evinde** iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 391). [evinde, -i, -n, -de]*

ev: *Konut, hane. mec. Beden, vücut.*

Gören kimse dāyim **evinde** mezār
Ölümin unutmaz eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 67). [evinde, -i, -n, -de]*

evc: *Zirve.*

Kimi **evce** ṣāʿid kimisi iner
Havādan yire yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 281). [evce, -e]*

evc: *Zirve.*

Kimi **evce** ṣāʿid kimisi iner
Havādan yire yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 281). [evce, -e]*

evc: *Gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
Ṣadā-yı ney ile şeref buldı **evc** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [evc,]*

evc: *Gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
Ṣadā-yı ney ile şeref buldı **evc** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [evc,]*

evc: *Gök ‖ gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ ile **evc** aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [evc,]*

evc: *Gök ‖ gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ ile **evc** aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [evc,]*

evc: *Gök ‖ gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.*

Çıḳarlardı **evce** gehī çün hilāl
İnerler gehī ḳaʿra lenger miş̱āl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 141). [evce, -e]*

evc-i ʿarşa: *Arşın doruğu, en yüksek nokta.*

Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
Çıḳar **evc-i ʿarşa** ḳalur ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 114). [evc-i ʿarşa,]*

evc-i gerdūn: *Dünyanın en yüksek derecesi.*

Gerek **evc-i gerdūn** gerek baḥr ü ber
Ḳamu emrüme rām ü fermān-ber

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 13). [evc-i gerdūn,]

evc-i ḥüsn: *Güzelliğin doruk noktası.*

Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı bir hilāl
Mehi **evc-i ḥüsn** āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 636). [evc-i ḥüsn,]*

evc-i saʿādetde: *Saadetin zirvesi.*

Ṣan **evc-i saʿādetde** burc idi gāh
Dü peyker idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 51). [evc-i saʿādetde,]*

evhām ider: *Kuruntu, şüphe etmek.*

Göñül mülkin **evhām ider** pāy-māl
Şu resme ki taʿmīre ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 431). [evhām ider, -er]*

evkāt: *Vakitler, zamanlar.*

Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat **evḳātı** mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [evḳātı, -ı]*

evḳāt: *Vakitler, zamanlar.*

Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat **evḳātı** mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [evḳātı, -ı]*

evlā: *Daha, pek, en lâyık.*

Dönüp gitmedin Rūma **evlā** şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [evlā,]*

evlā: *Daha, pek, en lâyık.*

Dönüp gitmedin Rūma **evlā** şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [evlā,]*

evliyā: *Allah dostları, veliler.*

Kamu enbiyānuñ odur serveri
Ḳamu **evliyānuñ** o ser-defteri *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 37). [evliyānuñ, -nuñ]*

evṣāf: *Ar. Vasıf'lar, sıfatlar, tarifler.*

Çü **evṣāfın** işitdi ṣāḥib-ḳırān
Didi aña elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 269). [evṣāfın, -ın]*

evṣāf: *Ar. Vasıf'lar, sıfatlar, tarifler.*

Çü **evṣāfın** işitdi ṣāḥib-ḳırān
Didi aña elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 269). [evṣāfın, -ın]*

evṣāf: *Vasıf'lar, sıfatlar, tarifler.*

Bu **evṣāfı** işitdi çün ser-fırāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 557). [evṣāfı, -ı]*

evṣāf: *Vasıf'lar, sıfatlar, tarifler.*

Bu **evṣāfı** işitdi çün ser-fırāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 557). [evṣāfı, -ı]*

evṣāf-ı āb: *Suyun nitelikleri.*

Çü söylendi sulṭāna **evṣāf-ı āb**
İder meyl āba şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 129). [evṣāf-ı āb,]*

evtār: *Yay ve keman kirişleri, saz telleri.*

O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
Uzanmışdı emʿā ṣan **evtār** idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [evtār,]*

evtār: *Yay ve keman kirişleri, saz telleri.*

O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
Uzanmışdı emʿā ṣan **evtār** idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [evtār,]*

evvel: *Ilk olarak, ilk önce.*

Geyüp pīrehen üzre **evvel** zirih
İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [evvel,]*

evvel: *Ilk olarak, ilk önce.*

Geyüp pīrehen üzre **evvel** zirih
İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [evvel,]*

evvel: *Önce.*

Şeh **evvel** sürer leşker öñince pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [evvel,]*

evvel: *Önce.*

Şeh **evvel** sürer leşker öñince pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [evvel,]*

evvel: *Ilk olarak, ilk önce.*

Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
Geyerdi ḳat **evvel** felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [evvel,]*

evvel: *Ilk olarak, ilk önce.*

Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
Geyerdi ḳat **evvel** felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [evvel,]*

evvel: *Önce.*

İdüp nāy-ı rūyīne **evvel** nidā
Dilāverlere cenge eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 815). [evvel,]*

evvel: *Önce.*

İdüp nāy-ı rūyīne **evvel** nidā
Dilāverlere cenge eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 815). [evvel,]*

evvel: *Önce.*

Dimiş **evvel** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser cihān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 121). [evvel,]

evvel: *Önce.*

Dimiş **evvel** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser cihān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 121). [evvel,]

evvel: *Evvel, başlangıç, önce, ilk, ilk olarak, geçmiş, eski.*

Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti **evveline** bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [evveline, -i, -ne]*

evvel: *Evvel, başlangıç, önce, ilk, ilk olarak, geçmiş, eski.*

Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti **evveline** bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [evveline, -i, -ne]*

evvel: *Evvel, başlangıç, önce, ilk, ilk olarak, geçmiş, eski.*

Ki ne **evveli** var ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [evveli, -i]*

evvel: *Evvel, başlangıç, önce, ilk, ilk olarak, geçmiş, eski.*

Ki ne **evveli** var ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [evveli, -i]*

evvel: *Önce.*

Vuẓū-sāz olup ḳıldı **evvel** namāz
Namāzı tamām idüp itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 111). [evvel,]*

evvel: *Önce.*

Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var **evvel** ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 414). [evvel,]*

evvelā: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*

Nuḫust **evvelā** ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [evvelā,]*

evvelā: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*

Nuḫust **evvelā** ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [evvelā,]*

evvelā: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*

İdüp **evvelā** Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 957). [evvelā,]*

evvelā: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*

İdüp **evvelā** Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 957). [evvelā,]*

evvelī: *En evvel.*

Olur biri nān ile **evveli** sīr
Arada budur olmaduġı faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 65). [evveli,]*

evżāʿ-ı şūret: *Vaziyetlerin görünüşü.*

Çe ger şaʿbede-bāz olursa nihān
İder anı **evżāʿ-ı şūret** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 24). [evżāʿ-ı ṣūret, -ı]*

ey: *"Ey" seslenme ünlemi.*

Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 47). [eyā, -a]*

ey: *"Ey" seslenme ünlemi.*

Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 47). [eyā, -a]*

ey: *Yapmak , etmek.*

Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
Siyāsetler **eylerdi** cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 224). [eylerdi, -ler, -di]*

ey: *Yapmak , etmek.*

Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
Siyāsetler **eylerdi** cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 224). [eylerdi, -ler, -di]*

ey: *Yapmak , etmek.*

Bütün ʿaskeri deñlü **eylerdi** ceng
Ne ḫˇāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [eylerdi, -ler, -di]

ey: *Yapmak , etmek.*

Bütün ʿaskeri deñlü **eylerdi** ceng
Ne ḫˇāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 653). [eylerdi, -ler, -di]

eyā: *Ey.*

Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [eyā,]*

eyā: *Ey, hey.*

Sikender kim ola **eyā** ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 845). [eyā,]*

eyā: *Ey, hey.*

Sikender kim ola **eyā** ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 845). [eyā,]*

eyā: *Ey, hey.*

Dimiş kim **eyā** Fūr-ı Hīndūstān
Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 877). [eyā,]

eyā: *Ey, hey.*

Dimiş kim **eyā** Fūr-ı Hīndūstān
Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 877). [eyā,]

eyā: *Ey, hey.*

Ne gitmege furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda **eyā** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 892). [eyā,]*

eyā: *Ey, hey.*

Ne gitmege furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda **eyā** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 892). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eger ḳādir iseñ **eyā** şehriyār
Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eger ḳādir iseñ **eyā** şehriyār
Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Sikender didi kim **eyā** şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 447). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Sikender didi kim **eyā** şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 447). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Sikender didi kim **eyā** şehriyār
Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 477). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Sikender didi kim **eyā** şehriyār
Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 477). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 95). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 95). [eyā,]

eyā: *Ey.*

O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
Saña ʿömr virsün **eyā** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 242). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
Saña ʿömr virsün **eyā** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 242). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eyā Mānī-i s̱ānī Nāḳḳāş-ı Çīn
Senüñ naḳşuña ṣad hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 1). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eyā Mānī-i s̱ānī Nāḳḳāş-ı Çīn
Senüñ naḳşuña ṣad hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 1). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Ulu daʿvī itdüm **eyā** Müsteʿān
Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 65). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Ulu daʿvī itdüm **eyā** Müsteʿān
Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 65). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne işe gerekvüz **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne işe gerekvüz **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile gönder **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile gönder **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Budur iʿtiḳādum **eyā** pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Budur iʿtiḳādum **eyā** pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [eyā,]

eyā: *Ey.*

ʿİnāyet ṭapuñdan **eyā** Müsteʿān
Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 557). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

ʿİnāyet ṭapuñdan **eyā** Müsteʿān
Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 557). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 564). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 564). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

N’ola öldürürseñ **eyā** şehriyār
Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

N’ola öldürürseñ **eyā** şehriyār
Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Otur sen **eyā** şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
Bize eyle alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 117). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Otur sen **eyā** şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
Bize eyle alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 117). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 269). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 269). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Didi müjde olsun **eyā** ser-firāz
Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 279). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Didi müjde olsun **eyā** ser-firāz
Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 279). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

İşitdüm **eyā** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Didi pīr-i dānende bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 245). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

İşitdüm **eyā** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Didi pīr-i dānende bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 245). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Cimāʿı çoḳ itme **eyā** tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Cimāʿı çoḳ itme **eyā** tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Velī vaż'-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler eṭibbā **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Velī vaż'-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler eṭibbā **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol **eyā** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
Emīn-i Ḫudāsın **eyā** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 52). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
Emīn-i Ḫudāsın **eyā** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 52). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Didi kim **eyā** cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 5). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Didi kim **eyā** cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 5). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Didügi gibi ol **eyā** şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Didügi gibi ol **eyā** şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Eyā maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl
Ki yoḳ ẕihn-i pāküñ günine zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 1). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Birisi ṭoġurmaya çünkim hezār
Muḳarrerdür olmaz **eyā** şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 40). [eyā,]

eyā: *Ey.*

Gören kimse dāyim evinde mezār
Ölümin unutmaz **eyā** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 68). [eyā,]*

eyā: *Ey.*

Gelür şāha hātifden anda ḫıṭāb
Ki dön menzilüñe **eyā** kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 252). [eyā,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Düşüp atdan ayru yaturdı **eyer**
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Düşüp atdan ayru yaturdı **eyer**
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Eyer ser-nigūndur şikeste ʿinān
Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 457). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Eyer ser-nigūndur şikeste ʿinān
Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 457). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn **eyer**
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [eyer,]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn **eyer**
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [eyer,]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Eyer ḳaşına baġlamış bir kemend
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Eyer ḳaşına baġlamış bir kemend
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ **eyer** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 360). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ **eyer** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 360). [eyer,]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü **eyer**
Muraṣṣaʿ libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [eyer,]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü **eyer**
Muraṣṣaʿ libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [eyer,]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Degül idi iḳlīm aña kām
Muraṣṣaʿ **eyerlü** vü zerrīn-licām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 672). [eyerlü, -lü]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Degül idi iḳlīm aña kām
Muraṣṣaʿ **eyerlü** vü zerrīn-licām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 672). [eyerlü, -lü]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Eyer kaşına bergidüben kemend
Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [eyer,]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

Eyer kaşına bergidüben kemend
Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [eyer,]

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1068). [eyerden, -den]*

eyer: *Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.*

İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1068). [eyerden, -den]*

eyl: *Etmek II eylemek.*

V'egerni ne deñlü ki **eylerse** zūr
Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 67). [eylerse, -erse]*

eyle: *Eylemek, yapmak.*

İder şükr Yezdāna Yezdān-perest
Ki aʿdāsını **eyledi** zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 674). [eyledi, -di]*

Aşup şol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp **eylediler** ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 486). [eylediler, -di, -ler]*

Çü İslām seddidür ol ser-fırāz
İlāhī anuñ **eyle** ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 246). [eyle,]*

Sitiz **eyle** çünkim çeke tīġ-ı tīz
Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 67). [eyle,]*

Emīrān-ı īrān u Tūrān-zemīn
Gelüp **eylediler** şehe āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 352). [eylediler, -di, -ler]*

İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
Şerīf **eylemiş** baḥri ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [eylemiş, -miş]

Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb mi duʿā **eylese** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [eylese, -se]*

Firişte ola diyü merdüm-fırīb
Ḥużūr **eyleye** her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [eyleye, -y, -e]*

Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl **eyleye** mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [eyleye, -y, -e]

Zihī ser-fırāz u zihī tāc-dār
Ki feṭḥ **eyleye** buncılayın ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [eyleye, -y, -e]*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa **eyle** güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [eyle,]*

Yine **eyle** bir dilber ārāste
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 3). [eyle,]*

Sipāhıyıla şāha ḳarşu çıḳar
Ki dergāha **eyler** şehüñ sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 92). [eyler,]

İden oġluñı Hind mülkine şāh
Saña daḥı luṭf **eyler** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 58). [eyler,]*

Demin ḫışm ile **eyleye** çün kemān
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [eyleye, -y, -e]*

Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār **eyleye** hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [eyleye, -y, -e]*

Ḫalīl āyinin **eyle** cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [eyle,]*

Gelüp **eyledi** ḳurtılan dest-būs
Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [eyledi, -di]*

Meger ol ʿadūsı şeh-i şīr-gīr
Biner faḥle kim **eyleye** dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 10). [eyleye, -y, -e]*

Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
Leẕīẕ **eylemiş** anı bādām-ı maġz
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 30). [eylemiş, -miş]

Cevāhirlerini ne deñlü ki var
Çıḳardı ki **eyleye** şāha niṯār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 78). [eyleye, -y, -e]*

Ki tā ḫāliş **eyleye** ḳalbimi mey
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [eyleye, -y, -e]*

Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
Bize **eyle** alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 118). [eyle,]*

Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān
Muṭallā idüp **eyledi** zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 18). [eyledi, -di]*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feṯḥ **eyledüm** bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [eyledüm, -dü, -m]

Geçüp **eyledüm** Hinde çün ihtimām
Varup **eyledüm** Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [eyledüm, -dü, -m]

Geçüp **eyledüm** Hinde çün ihtimām
Varup **eyledüm** Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 204). [eyledüm, -dü, -m]

Ḳoyup Hindi çün **eyledüm** Sinde ʿazm
İṯāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [eyledüm, -dü, -m]*

Ḫıṭāya varup **eyledüm** çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 213). [eyledüm, -dü, -m]

Çü pīl **eyleye** yād-ı Hindūstān
Olur çeşmine teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 85). [eyleye, -y, -e]*

ʿİnān süst idüp **eyleye** çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [eyleye, -y, -e]

Bizi **eyle** sīr-āb pejmürdevüz
Gele zindegānī ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 185). [eyle,]*

İdüp saʿy kesb eyle dāyim kemāl
Ki **eyler** ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 124). [eyler, -r]*

Demi **eyleyen** şaḥm ü laḥm üstüẖᵛān
Virür ol ribāṭiyle aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 339). [eyleyen, -y, -en]*

Didi iḥtimā **eylemezsen** meger
Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 9). [eylemezsen, -mez, -señ]

Çü iḥsānı çoḳ **eyleye** şehriyār
Olur āsumān-ı ḳażāya ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [eyleye, -y, -e]*

Tek **eyleme** ḳanı şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [eyleme, -me]*

Ṣadef līk çün ḫāṣıl **eyleye** dür
Anuñ ḫāli elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 313). [eyleye, -y, -e]*

Bugün yarın **eyle** geçer rūzigār
Yigitlikde ṣıḥḥatde yoḳdur ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 239). [eyle,]

eyle: *Yapmak, etmek.*

Dönüp başcı dükkānına ol zemīn
Seri **eylemiş** idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 248). [eylemiş, -miş]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Gerekmez baña mülk-i īrān-zemīn
Revān **eyledük** yine şāha hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 768). [eyledük, -dük]

Yüzin görmedük gördük elṭāfını
Taʿaccübler **eylerdük** inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 816). [eylerdük, -r, -dük]*

Varınca aña bu sipāh-ı sipāh
Sipāhın ḳamu **eylesün** cemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 938). [eylesün, -sün]*

Raʿiyyetlere **eyleyenler** sitem
Ṣoñunda çeker lā-cerem çoḳ elem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 625). [eyleyenler, -yen, -ler]

Ne genci ki yıġdıysa İsfendiyār
Yoluña senüñ **eyleyeyem** niṯār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 732). [eyleyeyem, -(y)e, -yem]*

Risālet içün **eyleyüp** iḫtiyār
Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 703). [eyleyüp, -y, -üp]*

Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā **eyleyüp** didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [eyleyüp, -y, -üp]*

Her emrümde ḫarc **eyleyüp** iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [eyleyüp, -y, -üp]*

Şehe **eyleyüp** yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [eyleyüp, -yüp]*

İder dilberüñ her biri bir sürūd
Enīn **eyleyüp** itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 44). [eyleyüp, -yüp]*

Sözini ḳabūl **eyleyüp** bindi şāh
Süvār oldı şāh ile cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 17). [eyleyüp, -y, -üp]*

ʿAvām **eylediyse** n'ola şehriyār
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [eylediyse, -di, -(y)se]*

Şu ḳolda ki var ḳābiliyyet şehā
Ne himmet ki **eylerseñ** olur sezā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 62). [eylerseñ, -r, -se, -ñ]

O ṣandūḳı alur ḳuçaġa melek
Żarar **eylemeye** ki aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 182). [eylemeye, -me, -ye]*

İder emr sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Ki cemʿiyyet **eyleyeler** ol gürūh
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 82). [eyleyeler, -y, -e, -ler]

Getür sāḳiyā baña rengīn-şarāb
Ecel **eylemedin** tenümi türāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 270). [eylemedin, -me, -di, -n]*

Yaḳup bozmadan **eyleyüp** būstān
ʿAraż ne idinür ʿaceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 91). [eyleyüp, -y, -üp]*

eyle: *Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.*

Ṣudan aluram gerçi dōlāb-vār
Yine **eylerem** ṣuya ammā niṯār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 292). [eylerem, -rem]*

eyle: *Eylemek.*

Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür **eyleñ** anuñ ile her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [eyleñ, -n]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Ki **eylemeye** birisine ziyān
Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 319). [eylemeye, -me, -y, -e]

eyle: *Eylemek, yapmak.*

Ġażanfer-i gūr eyleyüp dutdı çüst
Yire **eyledi** anı şāh oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 938). [eyledi, -di]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Müfīd olmadı **eyledügi** devā
ʿİlāc ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 7). [eyledügi, -dü, -gi]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
Ḳapuñdan beni **eyleme** nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 74). [eyleme, -me]

Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
Ki bu cīfeden **eyleye** ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 18). [eyleye, -ye]*

Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
Menāhīden **eylediler** iʿtizāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 150). [eylediler, -di, -ler]*

eyle: *Etmek II eylemek.*

Çeküp tīġ-ı kīn **eyleyüp** dār ü gīr
Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 19). [eyleyüp, -(y), -üp]*

eyle: *Etmek II eylemek.*

Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
Dilüm şükr-gū **eyle** defʿī saña *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 64). [eyle,]*

Benüm himmetüm şöyle **eyle** bülend
Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 19). [eyle,]*

ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp **eyledi** ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [eyledi, -di]*

eyle: *Yapmak, icra etmek.*

Ḳamu pīş-keş **eyledügini** Ḫān
Ḳabūl eyledi şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 173). [eyledügini, -düg, -in, -i]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak. II ... haline getirmek.*

Beni **eyleme** reddüñ ile melūl
Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [eyleme, -me]

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Eger yir yüzinde olaydı cinān
Odur diyü ḥükm **eyleridüm** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [eyleridüm, -r, -i, -düm]

eyle-: *Etmek.*

Elümde ʿalem ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿālemde **eyler** beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 26). [eyler, -r]*

eyle-: *Etmek.*

Elümde ʿalem ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿālemde **eyler** beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 26). [eyler, -r]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan **eyledi** mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [eyledi, -di]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan **eyledi** mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [eyledi, -di]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Didi şāha var **eyle** bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 705). [eyle,]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Didi şāha var **eyle** bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 705). [eyle,]

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
Żarūrī-dürür **eyledügüm** cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 762). [eyledügüm, -düg, -üm]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
Żarūrī-dürür **eyledügüm** cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 762). [eyledügüm, -düg, -üm]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne tedbīr **eylerse** gelmez dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [eylerse, -r, -se]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne tedbīr **eylerse** gelmez dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [eylerse, -r, -se]

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ecel **eylemez** farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād ol gerek kām-rān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 37). [eylemez, -mez]

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ecel **eylemez** farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād ol gerek kām-rān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 37). [eylemez, -mez]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Getürdüp iki sīn daḫı ḫ̆ōr u zār
Resenler daḳup **eyledi** zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Getürdüp iki sīn daḫı ḫ̆ōr u zār
Resenler daḳup **eyledi** zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [eyledi, -di]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ṭavāf **eyledüm** niçe yıl Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [eyledüm, -düm]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ṭavāf **eyledüm** niçe yıl Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [eyledüm, -düm]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
Olur vālih **eylerse** Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [eylerse, -r, -se]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
Olur vālih **eylerse** Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [eylerse, -r, -se]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben bendesin **eyledi** Ḫaḳ-şinās
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [eyledi, -di]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben bendesin **eyledi** Ḫaḳ-şinās
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [eyledi, -di]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Şu deñlü niṣār **eyleyem** ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [eyleyem, -yem]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Şu deñlü niṣār **eyleyem** ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [eyleyem, -yem]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

ʿİvaż bir bede **eyleyem** yine bed
İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [eyleyem, -yem]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

ʿİvaż bir bede **eyleyem** yine bed
İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [eyleyem, -yem]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı **eylerem** deh niṣār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [eylerem, -rem]

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı **eylerem** deh niṣār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [eylerem, -rem]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

İñen olmayalum füsürde-revān
Bizi **eylesün** germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 384). [eylesün, -sün]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

İñen olmayalum füsürde-revān
Bizi **eylesün** germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 384). [eylesün, -sün]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Olup murġ-ı rāyet yanınca revān
Şehe şeh-perin **eyledi** sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 214). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Olup murġ-ı rāyet yanınca revān
Şehe şeh-perin **eyledi** sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 214). [eyledi, -di]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Cihān āfeti şemʿ-i ḫūbān-ı Çīn
Ḫaṭā **eyledüm** āfītāb-ı zemīñ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 126). [eyledüm, -düm]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Cihān āfeti şemʿ-i ḫūbān-ı Çīn
Ḫaṭā **eyledüm** āfītāb-ı zemīñ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 126). [eyledüm, -düm]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Hemīn berḳ idi **eyleyicek** şitāb
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [eyleyicek, -y, -icek]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Hemīn berḳ idi **eyleyicek** şitāb
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [eyleyicek, -y, -icek]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Ḳamu pīş-keş eyledügini Ḫān
Ḳabūl **eyledi** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 174). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Ḳamu pīş-keş eyledügini Ḫān
Ḳabūl **eyledi** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 174). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Hemīn şeh ḳabūl **eylesün** bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [eylesün, -sün]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Hemīn şeh ḳabūl **eylesün** bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [eylesün, -sün]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Yarāġ **eyledi** Rūma pes pādişāh
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Yarāġ **eyledi** Rūma pes pādişāh
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı **eyledi** Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [eyledi, -di]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı **eyledi** Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [eyledi, -di]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Olur āhene başdan ayaġa ġarḳ
Ebālīseden **eylemez** kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 220). [eylemez, -mez]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Olur āhene başdan ayaġa ġarḳ
Ebālīseden **eylemez** kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 220). [eylemez, -mez]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña **eylemez** aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 366). [eylemez, -mez]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña **eylemez** aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 366). [eylemez, -mez]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Yanup yaḳılur ḥasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl **eyleye** Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 130). [eyleye, -y, -e]*

eyle-: *Etmek, yapmak.*

Yanup yaḳılur ḥasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl **eyleye** Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 130). [eyleye, -y, -e]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Çü ardıncadur ādemīnüñ ecel
Sefāhatdur **eylerse** ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 214). [eylerse, -r, -se]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Çü ardıncadur ādemīnüñ ecel
Sefāhatdur **eylerse** ṭūl-i emel *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 214). [eylerse, -r, -se]*

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz **eyledi** şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [eyledi, -di]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz **eyledi** şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [eyledi, -di]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Bu defterleri **eyleyicek** raḳam
Dimiş kim ser-efrāz-ı Rūm u ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 3). [eyleyicek, -y, -icek]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Girüp ḫāmeye ʿayna **eyler** ġurūb
Nice ʿayn mānend-i kev̲ser ʿuz̲ūb
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 93). [eyler, -r]

eyle-: *Eylemek, yapmak.*

Şu kim ola maṭlūbı bu kīmyā
Benüm cevherüm **eylesün** tūtiyā
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 94). [eylesün, -sün]

eyledüm: *Eylemek.*

Ḳoyup anı çün **eyledüm** Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [eyledüm, -dü, -m]*

eyledüm: *Eylemek.*

Ḳoyup anı çün **eyledüm** Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [eyledüm, -dü, -m]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya **eyler** hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya **eyler** hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda āsāyiş **eyler** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda āsāyiş **eyler** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 680). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim göre **eyler** peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim göre **eyler** peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Eger **eyler** iseñ anuñla ḳıtāl
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Eger **eyler** iseñ anuñla ḳıtāl
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki **eyler** bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki **eyler** bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḳabūl **eyler** ise bu sözümi şāh
Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 913). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḳabūl **eyler** ise bu sözümi şāh
Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 913). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır **eyler** kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır **eyler** kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde **eyler** ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde **eyler** ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Sipāhı anuñ her gün **eyler** ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Sipāhı anuñ her gün **eyler** ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ġazālar idüp **eyler** icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 41). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ġazālar idüp **eyler** icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 41). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḫacel itdi iḥsānı ile bizi
Bizi itdügi gibi **eyler** sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 396). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḫacel itdi iḥsānı ile bizi
Bizi itdügi gibi **eyler** sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 396). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Zer-evrāḳı **eyler** muraṣṣaʿ seḫāb
Şu rūşenliginden olur āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 19). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Zer-evrāḳı **eyler** muraṣṣaʿ seḫāb
Şu rūşenliginden olur āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 19). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı **eyler** çü berbeṭ fiġān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı **eyler** çü berbeṭ fiġān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Reh-i Hindden **eyler** isem güẕer
Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 97). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Reh-i Hindden **eyler** isem güẕer
Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 97). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Virür ḫaşmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından **eyler** tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Virür ḫaşmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından **eyler** tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Cidāl ü ḳıtāl **eyler** iken sipāh
Bulışur biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 543). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Cidāl ü ḳıtāl **eyler** iken sipāh
Bulışur biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 543). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Kişi her ne kim **eyler** ise bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur

(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 213). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Kişi her ne kim **eyler** ise bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 213). [eyler, -r]

eyler: *Etmek, yapmak.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük **eyler** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük **eyler** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḳula intiḳām itme iy nīk-nām
Ki **eyler** saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 86). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḳula intiḳām itme iy nīk-nām
Ki **eyler** saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 86). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Yapup ḳapuyı şehr **eyler** ḥiṣār
Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ ḥayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 55). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ki insāna ʿālemde ṭūl-i emel
Virür ġuṣṣa ʿömrine **eyler** ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 178). [eyler, -r]*

eyler: *Etmek, yapmak.*

Ḳılup ẕerreden şems-i rūşen bedīd
Velī genc-i maḫfīye **eyler** kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 6). [eyler, -r]*

eyleye: *Etmek eylemek.*

V'egerni ne deñlü ki eylerse zūr
Ne çāre şikest **eyleye** pā-yi mūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 68). [eyleye,]*

Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki ḫamse naṣīb **eyleye** Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [eyleye,]

eyleyüben: *Yapmak, etmek, eylemek.*

Libās **eyleyüben** bize tīre-ḫāk
Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 73). [eyleyüben,]*

Diler kim vara Rūma şeh şād-kām
Ḫużūr **eyleyüben** ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [eyleyüben,]*

eylüg: *İyilik.*

Olur **eylüge** pīş-vā ehl-i dīn
Bulur emn anuñla zamān ü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 47). [eylüge, -e]

eylük: *İyilik.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż **eylük** eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [eylük,]*

eylük: *İyilik.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż **eylük** eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [eylük,]*

eyne'l-mefer: *Kıyamet Suresi 10. ayette geçen ve "Kaçacak yer nerede?" manasına gelen söz, düşmanın çaresizliğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.*

Yanında görür ḳalmadı cenge er
Yüzin döndürüp didi **eyne'l-mefer**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 436). [eyne'l-mefer,]

eyne'l-mefer: *Kıyamet Suresi 10. ayette geçen ve "Kaçacak yer nerede?" manasına gelen söz, düşmanın çaresizliğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.*

Yanında görür ḳalmadı cenge er
Yüzin döndürüp didi **eyne'l-mefer**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 436). [eyne'l-mefer,]

eyü: *İyi.*

Göz açdırmayalum varalum aña
Eyü rāy ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Göz açdırmayalum varalum aña
Eyü rāy ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine bir **eyü** kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 160). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum yine bir **eyü** kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 160). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [eyü,]

eyü: *İyi.*

Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [eyü,]

eyü: *İyi.*

Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Yarın ḥāżır oluñ göçelüm hemān
Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 508). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Yarın ḥāżır oluñ göçelüm hemān
Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 508). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Yüz urup didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 72). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Yüz urup didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 72). [eyü,]*

eyü: *İyi.*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [eyü,]

eyü: *İyi.*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [eyü,]

eyü: *Beğenilecek, makbûle geçecek nitelikleri olan, kendisinde bulunması gereken vasıfları taşıyan (insan).*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [eyüye, -y, -e]*

eyü: *Beğenilecek, makbûle geçecek nitelikleri olan, kendisinde bulunması gereken vasıfları taşıyan (insan).*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [eyüye, -y, -e]*

eyü: *İyi.*

Degüldür ʿaded çoḳlığı muʿteber
Eyü naẓm itmekdür ammā hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 58). [eyü,]

eyyām: *Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü. Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur.*

Düni firḳat **eyyāmı** gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [eyyāmı, -ı]*

eyyām: *Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü. Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur.*

Düni firḳat **eyyāmı** gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [eyyāmı, -ı]*

eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ: *Zevk,mutluluk ve sefanın günleri.*

Döşendi zemīne zümürrüd bisāṭ
Yine geldi **eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 8). [eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ,]*

eyyūb-ı enṣārī: *Özel isim.*

Ya **Eyyūb-ı Enṣārī** gibi maḳām
Ola mı meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 211). [eyyūb-ı enṣārī,]*

ezber: *Zihinde tutma, hıfz.*

Ṣorar ẕerre ẕerre saña çünki Ḥaḳ
Cevābını **ezberle** hem-çün sebaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 208). [ezberle, -le]

ezber: *Zihinde tutma, hıfz.*

Ṣorar ẕerre ẕerre saña çünki Ḥaḳ
Cevābını **ezberle** hem-çün sebaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 208). [ezberle, -le]

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.*

Cihān-āferīnsin Ḥudālıḳ senüñ
Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 4). [ezel,]*

ezel tā ebed: *Baştan sona kadar.*

Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 22). [ezel tā ebed,]*

ezhar: *Çiçekler.*

Nereye naẓar itseñ eşcārdur
Tehī-pāy eşcārdur **ezhārdur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 102). [ezhārdur, -dür]*

ezhar: *Çiçekler.*

Nereye naẓar itseñ eşcārdur
Tehī-pāy eşcārdur **ezhārdur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 102). [ezhārdur, -dür]*

ezhār: *Çiçekler.*

Olup sāye-bān ẓıll-i eşmārdan
Zemīni görinmezdi **ezhārdan** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 176). [ezhārdan, -dan]*

ezhār: *Çiçekler.*

Olup sāye-bān ẓıll-i eşmārdan
Zemīni görinmezdi **ezhārdan** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 176). [ezhārdan, -dan]*

ezhār: *Ar. Çiçekler.*

Olup bezm-i aṣḥāb **ezhārlar**
Ṣanasın ki nuḳl idi eşmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 25). [ezhārlar, -lar]*

ezhār: *Ar. Çiçekler.*

Olup bezm-i aṣḥāb **ezhārlar**
Ṣanasın ki nuḳl idi eşmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 25). [ezhārlar, -lar]*

ezhār: *Çiçekler, zehre'nin çoğulu.*

Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı **ezhār** ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [ezhār,]*

ezhār: *Çiçekler, zehre'nin çoğulu.*

Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı **ezhār** ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [ezhār,]*

ezhār: *Ar. Çiçekler.*

Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
Şeref virmiş eşcāra **ezhārlar** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 104). [ezhārlar, -lar]*

ezhār: *Ar. Çiçekler.*

Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
Şeref virmiş eşcāra **ezhārlar** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 104). [ezhārlar, -lar]*

faġfūr: *Far.1. Çin hükümdarlarına mahsus unvam 2.Çin imparatorlarının alem-i mahsusu.*

1. Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı ben
   Niçün itmeyem rām **Faġfūrı** ben
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 290). [faġfūrı, -ı]

faġfūr u fūr: *Çin kralı (Çin hükümdarlarına genel itibariyle verilen lakaptır) ve Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralı.*

1. Gerekmez şeh olan kişiye ġurūr
   Nice oldı bilmez mi **Faġfūr u Fūr**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 448). [faġfūr u fūr,]

faġfūr-ı sulṭān-ı çīn: *Çin sultanının hükümdarı.*

1. O cānibde **Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn**
   Seḥerden durup maġzı pür ḫışm u kīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 747). [faġfūr-ı sulṭān-ı çīn,]

fahl: *Erkek, akıllı ve zeki adam.*

1. Meger ol ʿadūsı şeh-i şīr-gīr
   Biner **faḥle** kim eyleye dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 10). [faḥle, -e]*

fāhte: *Üveyik kuşu, yabani güvercin.*

1. Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ
   Pür olmış-durur **fāḫte** bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 106). [fāḫte,]*

fāhte: *Üveyik kuşu, yabani güvercin.*

1. İder **fāḫte** nāle mūsīçe āh
   Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [fāḫte,]*

faḳīh: *(Ar.) Şeriat bilgini.*

1. Ki nīme **faḳīh** ile nīme ṭabīb
   İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [faḳīh,]*

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Degül pādişeh bir ḳuluñdur **faḳīr**
   Anı rūz-ı maḥşerde itme ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 239). [faḳīr,]*

fakīr: *Zavallı.*

1. Olur ḫalḳa çün mār yatsa **faḳīr**
   Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [faḳīr,]

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Sizi Ḫaḳḳa ışmarladum ben **faḳīr**
   Ümīdüm bu nuṣret vire ol Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 531). [faḳīr,]*

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. İder ʿarż ḥālin aña her **faḳīr**
   Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 169). [faḳīr,]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç.*

1. Birūnı şeh ola derūnı **faḳīr**
   Ola ḥāli dervīş ü vażʿı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 219). [faḳīr,]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Ġanīnüñ **faḳīrüñ** bilüp ḥālini
   ʿAbeş ḫarc ḳılma ġazā mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 163). [faḳīrüñ, -üñ, -]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç.*

1. ʿAṭā ḳıl **faḳīr** itse senden suʾāl
   Ki küfre yaḳīn olur olmasa māl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 227). [faḳīr,]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç.*

1. Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
   Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 231). [faḳīr,]

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. ʿAceb miḥnete uġradum ben **faḳīr**
   Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [faḳīr,]

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben **faḳīr**
   Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 23). [faḳīr,]

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Zinā ehli pīr ola muʿcib **faḳīr**
   Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [faḳīr,]*

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Senüñ ile ölmekde birdür **faḳīr**
   Ne fāyide olmaḳdan andan emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 225). [faḳīr,]

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Olur biri nān ile evveli sīr
   Arada budur olmaduġı **faḳīr** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 66). [faḳīr,]*

fakîr: *1. 'ben', 'bendeniz' anlamında; 2. yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz.*

1. Yazarken bu naẓm-ı şerīfī **faḳīr**
   Zamāne beni itmiş idi ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 29). [faḳīr,]*

faḳīr: *Yoksul, muhtaç ‖ düşkün, âciz (acziyeti bildirmek bağlamında).*

1. Bu ṣanʿatda anlardur engüşterīn
   Faḳīrem ol engüşterīne nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 66). [faḳīrem, -(e)m]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç.*

1. Ulular irişdürdügi yire tīr
   İrişdürmişem belki geçdim **faḳīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 102). [faḳīr,]

fakīr iden: *Fakirleştirmek, aciz duruma getirmek.*

1. Ġanī eyleyen ol **faḳīr iden** ol
   ʿAzīz eyleyen ol ḥaḳīr iden ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 115). [faḳīr iden, -en]*

fāl: *Çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gāipten haber verme.*

1. Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña **fāl**
   ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [fāl,]*

fāl: *Çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gāipten haber verme.*

1. Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña **fāl**
   ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [fāl,]*

fālic: *Yarım inme, vücudun bir kısmına gelen felç.*

1. Ne aʿṣāb ḳalur ne ḳalb ü miyān
   İdüp raʿşe vü **fālic** eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 440). [fālic,]*

fālic: *Yarım inme, vücudun bir kısmına gelen felç.*

1. Ne aʿṣāb ḳalur ne ḳalb ü miyān
   İdüp raʿşe vü **fālic** eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 440). [fālic,]*

fānī: *Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.*

1. Ümīd itme **fānī** cihāndan vefā
   Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 103). [fānī,]

fānī: *Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.*

1. Ümīd itme **fānī** cihāndan vefā
   Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 103). [fānī,]

fānūs: *Kırmızı fanus (ışığı niteleme yönüyle).*

1. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
   O ḫar-gāh **fānūs** idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [fānūs,]*

fānūs: *İçerisinde mum yakılan uzun ayaklı, süslü, sabit ve büyük fener.*

1. Felek şanki **fānūs** idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 7). [fānūs,]
2. Çü **fānūsı** şemʿüñ ola raḫne-ver
   Havā-yı ḥavādiṡden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 337). [fānūsı, -ı]*

fānūs: *Küre veya silindir şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur.*

1. İdüp ebri **fānūs** şemʿ-i felek
   Çü pervāne gerdine üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 113). [fānūs,]*

fāris: *Atlı, süvari, iyi ata binen. || Sevgili.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
   Niçe **fārisüñ** ḳadrin eylerdi pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 368). [fārisüñ, -üñ]

fāris: *Atlı, süvari, iyi ata binen. || Sevgili.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
   Niçe **fārisüñ** ḳadrin eylerdi pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 368). [fārisüñ, -üñ]

fark: *Ar. 1. Başkalık, başkalık alâmeti, iki şey arasındaki tefavüt. (Maddiyat ve maneviyatta kullanılır: Bu yazının o yazıdan farkı yoktur. Bu iki mana beyninde hayli fark vardır). 2. Temyiz edilmek, seçilmek: Birbirinden fark olunamıyor. (Bu manada malûm suretinde ve etmek maddesiyle istimali fasih değildir. Fark edemedim. demeye bedel Farkına varamadım. demeli).*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı **farḳ**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 40). [farḳ,]

fark: *1. Başkalık, başkalık alâmeti: Aralarında fark var. 2. Ayırmak, ayrılmak, temiz: fark-ı nîk ü bed. 3. Baş, tepe: pîrâye-i fark-ı iftihâr.*

1. Olur āhene başdan ayaġa ġarḳ
   Ebālīseden eylemez kimse **farḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 220). [farḳ,]*
2. Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
   Görinmezdi hergiz ne pāy ü ne **farḳ**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [farḳ,]
3. Ḫuṭūr itmeye ḫāṭıra bīm-i cān
   Zemīnden olınmaya **farḳ** āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 128). [farḳ,]

farḳ: *Fark, başkalık, ayrım.*

1. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde **farḳ**
   Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [farḳ,]

farḳ: *Baş.*

1. Benefşe idi reste **farḳında** tāc
   Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [farḳında, -ın, -da]

farḳ: *Ar. tepe, üst.*

1. Çü merġūl-ı cānān besā pīç pīç
   Ḳadem başmamış **farḳına** kimse hīç
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 14). [farḳına, -ı, -, -a]

farḳ: *Ayırma, seçme, ayırt etme.*

1. Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berḳ
   Semendin ki tā **farḳ** pūlāda ġarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 662). [farḳ,]

farḳ: *Baş, başın üstü.*

1. Felek **farḳına** māh iklīl idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 3). [farḳına, -ı, -(n)a]*

farḳ olmışdı: *Fark edilmek/ ayrılmak, seçilmek.*

1. Olup cevhere başdan ayaġa ġarḳ
   Güherden teni olmaz olmışdı farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 644). [farḳ olmışdı, -mış, -dı]

farḳ-ı pīr ü cuvān: *Genç ve yaşlı farkı.*

1. Ecel eylemez **farḳ-ı pīr ü cuvān**
Gerek nā-murād ol gerek kām-rān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 37). [farḳ-ı pīr ü cuvān,]

farż: *Yapması zorunlu olan Tanrı buyruğu.*

1. Didiler ki iy şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn **farżdur** idevüz ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 968). [farżdur, -dur]

farż: *Yapması zorunlu olan Tanrı buyruğu.*

1. Didiler ki iy şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn **farżdur** idevüz ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 968). [farżdur, -dur]

farż: *Her Müslüman'ın yerine getirmesi gereken Allah buyruğu.*

1. Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ **farżdur** bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [farżdur, -dur]*

farż: *Her Müslüman'ın yerine getirmesi gereken Allah buyruğu.*

1. Çü ḳudret ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ **farżdur** bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [farżdur, -dur]*

farż: *Yapması zorunlu olan Tanrı buyruğu.*

1. İder anlara dīn-i İslāmı ʿarż
Olur ḫalḳa maʿlūm sünnetle **farż**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 34). [farż,]

farż: *Yapması zorunlu olan Tanrı buyruğu.*

1. Zemīnden çü ḫāki beden aldı ḳarż
Edā eylemek ḳarżı insāna **farż** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 162). [farż,]*

farż eyledi: *Zorunlu kılmak.*

1. Ḫuṣūṣā ki **farż eyledi** Ẕü'l-Celāl
Ki müşrikler ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 705). [farż eyledi, -di]*

farż-ı evvel: *Birinci farz (yapılması gerekli olan şey)İ.*

1. Didi **farż-ı evvel** bu iy şehriyār
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 175). [farż-ı evvel,]

faṣd: *Ar. Kan alma: fasd ve hacamat.*

1. Gerek **faṣd** olsa żarūrī şehā
Velī terk ḳıl olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 445). [faṣd,]*

faṣd: *Ar. Kan alma: fasd ve hacamat.*

1. Gerek **faṣd** olsa żarūrī şehā
Velī terk ḳıl olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 445). [faṣd,]*

faṣd: *Ar. Kan alma: fasd ve hacamat.*

1. Çü mīzāc **faṣd** ile muʿtād ola
Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [faṣd,]*

faṣd: *Ar. Kan alma: fasd ve hacamat.*

1. Çü mīzāc **faṣd** ile muʿtād ola
Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [faṣd,]*

faṣīḥ: *Ar. Güzel, düzgün, açık ve kusursuz konuşan.*

1. Çü söylemeye bir kelāmı **faṣīḥ**
Melīḥ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 19). [faṣīḥ,]*

faṣīh: *Ar. Güzel, düzgün, açık ve kusursuz konuşan.*

1. Çü söylemeye bir kelāmı **faṣīḥ**
Melīḥ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 19). [faṣīḥ,]*

faṣīh: *Ar. Güzel, düzgün, açık ve kusursuz konuşan.*

1. Cihān gülşeni bülbülidür **faṣīḥ**
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 21). [faṣīḥ,]

faṣīh: *Ar. Güzel, düzgün, açık ve kusursuz konuşan.*

1. Cihān gülşeni bülbülidür **faṣīḥ**
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 21). [faṣīḥ,]

faṣl-ı ḥazān: *Güz mevsimi.*

1. Geçüp çün temmūz irdi **faṣl-ı ḫazān**
Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [faṣl-ı ḫazān,]

fātir: *Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür **faṭīr**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 354). [faṭīr,]

fātir: *Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür **faṭīr**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 354). [faṭīr,]

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Olur ḫ˅āb-gāhuñ çü ḫāk-i nejend
Ne **fāyide** kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 42). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Olur ḫ˅āb-gāhuñ çü ḫāk-i nejend
Ne **fāyide** kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 42). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
Ne **fāyide** urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
Ne **fāyide** urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
Ne **fāyīde** olmaḳ şehā genc-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 478). [fāyīde,]

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
Ne **fāyīde** olmaḳ şehā genc-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 478). [fāyīde,]

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür **fāyide** olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 50). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür **fāyide** olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 50). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña **fāyide** ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña **fāyide** ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Ne **fāyide** endīşe-i Dārufūr
İdersen sen anı düşer şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 141). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Ne **fāyide** endîşe-i Dārufūr
İdersen sen anı düşer şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 141). [fāyide,]*

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Ne **fāyide** ġamdan olan oldı līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 189). [fāyide,]

fāyide: *(Ar.) Fayda, kazanç.*

1. Yaḳar çünki pervāne-i sūz u tāb
Ne **fāyide** virürse şemʿ aña tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 194). [fāyide,]*

fāyide eylemez: *Fayda, yarar sağlama.*

1. Bana **fāyide eylemez** sūz u āh
Duʿādan unutma hemīn gāh gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 421). [fāyide eylemez, -mez]

fāżıl: *Faziletli, fazilet sahibi, erdemli, üstün.*

1. Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl degül
Zeri bilmeyen fażla **fāżıl** degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 14). [fāżıl,]*

fażl: *İyilik, erdem, lütuf.*

1. Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü **fażluñ** ʿaẓīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [fażluñ, -uñ]

fażl: *1. Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem. 2. Bir kimsede bulunan şahsî kıymet ve meziyet, değer.*

1. Olup **fażluñ** ile beşer tīre-ḫāk
Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 17). [fażluñ, -uñ]
2. O demde ki **fażluñ** idinem penāh
Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 93). [fażluñ, -uñ]*
3. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
Ümīdüm bu **fażluñ** ide feṯḥ-i bāb
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 78). [fażluñ, -uñ]
4. Eger **fażluñ** itmez ise feṯḥ-i bāb
Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 79). [fażluñ, -uñ]*

fażl ide: *Cömertlik etmek, iyilikte bulunmak, lütuf göstermek, kerem etmek.*

1. Çü ḳassāmsın ʿadl ile ol ḳasīm
Kerīm ol ki **fażl ide** saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 44). [fażl ide, -e]*

fażl olur: *Faziletli olmak.*

1. Velī **fażl olur** eylese ʿafv-i şāh
Bedīhī olur fażl-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1161). [fażl olur, -ur]*

fażla: *Çok.*

1. Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl degül
Zeri bilmeyen **fażla** fāżıl degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 14). [fażla,]*

fażl-ı ṣāḥib-külāh: *Padişahın fazileti.*

1. Velī fażl olur eylese ʿafv-i şāh
Bedīhī olur **fażl-ı ṣāḥib-külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1162). [fażl-ı ṣāḥib-külāh,]*

fec ider: *Olgunlaşmamış, ham (Sindiremez).*

1. Miʿīde olur süst anı **fec ider**
Aña eylemez aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 365). [fec ider,]*

fedā idelüm: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçmek, uğruna vermek.*

1. Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān
Buyur ḫāżıruz cümle beste-miyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 701). [fedā idelüm, -e, -lüm]

felāṭūn: *Eflatun, Platon.*

1. Felāṭūn idüp emrine imtiṣāl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 153). [felāṭūn,]*

felāṭūn: *Eflatun, Platon.*

1. Felāṭūn idüp emrine imtiṣāl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 153). [felāṭūn,]*

felek: *Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.*

1. Felek gibi sūrī çe ger üstüvār
   Bu ş̄ābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 231). [felek,]*
2. Degül meh **felek** ṣadrına urdı key
   Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [felek,]*
3. Bu eşyāya lā-büd müʾeşşir gerek
   Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd **felek** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [felek,]*
4. Felek gibi ser-geşte vü bī-ḳarār
   Serīʿ idi seyr eylese māh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 39). [felek,]*

felek: *Gökyüzü.*

1. Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥiṣār
   Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [felek,]*
2. Sarāyı **felek** gibi maʿmūr ola
   Özi çarḫ döndükce manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 87). [felek,]*
3. Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
   Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [felek,]*
4. Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
   Ḳarardı **felek** ṣanki nūş itdi zehr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 86). [felek,]*
5. Anuñ mihri dilde dutubdur ḳarār
   Felek gibi olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 364). [felek,]*
6. Suṭurlāb elinde ṭurur feylesūf
   Felek ḥāline cümle bulmış vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 656). [felek,]*
7. Melek şevḳi şemʿine pervānedür
   Felek ʿaşḳı ḫamrına peymānedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [felek,]*
8. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
   Felek tābişinden ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [felek,]*
9. Zemīnüñ esāsın güneş tābını
   Melek indügini **felek** bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 46). [felek,]*
10. İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
    Çü ṣubḥ oldı geydi **felek** zer külāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [felek,]*
11. Gice yüklüdür bī-vefādur **felek**
    Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa gerek *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 67). [felek,]*
12. Didi elçiye kim ṣafā geldi şāh
    Felek rām emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 156). [felek,]*
13. ʿUrūc itdi deryā yüzine melek
    O fülk-i felek-ḳadr oldı **felek** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 288). [felek,]*
14. Çü mellāḥ aña vara ḫayrān olur
    Hemīşe **felek** gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 326). [felek,]*
15. Felek naġmesi itmesün nā-şikīb
    Ki ol laḫn-i Hindūdur āhū-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 111). [felek,]*
16. Neler gördi kevkeb göziyle **felek**
    Cihāndur neler daḫı görse gerek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 81). [felek,]*

felek: *Ar. Gök, asuman.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [felek,]*
2. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
   Felek gibi çarḫı da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 186). [felek,]*
3. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
   Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 216). [felek,]*
4. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
   Neyise **felek** ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [felek,]*
5. Alayın düzer şöyle Sulṭān-ı Rūm
   Felekde düzüldi ṣanasın nücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 118). [felekde, -de]*
6. Sitiz eyle çünkim çeke tīġ-ı tīz
   Bulamaz **felek** şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 68). [felek,]*
7. Felek idi taḫt u dürülmişdi cām
   Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [felek,]*
8. Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
   Geyerdi ḳat evvel **felek** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [felek,]*
9. Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
   Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 36). [felek,]*
10. Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
    İder bāġ u deşti müzeyyen-perend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 125). [felek,]*
11. Felek sandarūs oldı yir ābnūs
    Sirāfīl ṣūrını çaldı ḥorūs *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 19). [felek,]*
12. Mühellil müsebbiḥ **felekde** melek
    Dıraḫşān simāk u muḳarrer semek *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 7). [felekde, -de]*
13. Arada şehüñ fülki hem-çün **felek**
    Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [felek,]*
14. Çü ṣandal ḳalur der-peyince **felek**
    İrişmez açup nūrı şeh-per melek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 99). [felek,]*

felek: *Gökyüzü.*

1. Melekler **felekde** iderler duʿā
   Ki nuṣret saña Ḫusrevā yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 581). [felekde, -de]*
2. Yürür baḥrde çün **felekde** hilāl
   İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [felekde, -de]*

felek: *1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya 2. gökyüzü.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü **felek**
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 61). [felek,]
2. Felek daḫı bencileyin bendedür
   Senüñ ḫıdmetüñde ser-efgendedür
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 59). [felek,]
3. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 3). [felek,]*

felek: *Gökyüzü, felek, devran, alem.*

1. Zemīn durduġınca olup ked-ḫudā
   Olasın **felek** gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 372). [felek,]*

felek: *Felek. (Dönmek bağlamında).*

1. Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
   İki olsa dönmezdi dāyim **felek** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [felek,]*

felek: *1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.*

1. Her işde **felek** daḫı mecbūrdur
   İder ol işi k'anda meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 65). [felek,]*
2. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ **felek** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 45). [felek,]*
3. Felek şanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 7). [felek,]

felek: *1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.*

1. Naẓar gibi her laḥẓa seyri **felek**
   Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 45). [felek,]
2. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi **felek**
   İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 19). [felek,]*

felek-kūb-i gürz-i girān: *Ağır topuzun alemi/semayı döveni.*

1. Durur ṣafda çün Rüstem-i dāstān
   Elinde **felek-kūb-i gürz-i girān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 764). [felek-kūb-i gürz-i girān,]

felek-taḫt-ı encüm-ḫaşem: *Yıldızların maiyetinde olduğu gökyüzü tahtı.*

1. Sikender **felek-taḫt-ı encüm-ḫaşem**
   Meh-i meh-külāh u şeh-i ḫūr-ʿalem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 553). [felek-taḫt-ı encüm-ḫaşem,]

felsefe: *Akla, akıl yürütmeye dayanılarak kavramlar düzeyinde ifâde edilen, her aşamasında eleştiriye açık gerçek arayışı; her türlü kabulden ve peşin hükümden, uzak hür bir şekilde konuları inceleyen aklî bilgi disiplini, hikmet.*

1. Virüp **felsefe** ile ḳalbe cilā
   ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [felsefe,]

felsefe: *Akla, akıl yürütmeye dayanılarak kavramlar düzeyinde ifâde edilen, her aşamasında eleştiriye açık gerçek arayışı; her türlü kabulden ve peşin hükümden, uzak hür bir şekilde konuları inceleyen aklî bilgi disiplini, hikmet.*

1. Virüp **felsefe** ile ḳalbe cilā
   ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [felsefe,]

fem: *Ağız.*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
   Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 601). [femi, -i]*

fem: *Ağız.*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
   Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 601). [femi, -i]*

fem: *Ağız || ağızdan, duyarak.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü çeşme revān oldı ḳan

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [feminden, -in, -den]

fem: *Ağız || ağızdan, duyarak.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü çeşme revān oldı ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [feminden, -in, -den]

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. İdüp ben de bu **fende** ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [fende, -de]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. İdüp ben de bu **fende** ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [fende, -de]*

fen: *Herhangi bir konuya âit olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba müdām
   Anı **fen** idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 96). [fen,]*

fen: *Herhangi bir konuya âit olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba müdām
   Anı **fen** idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 96). [fen,]*

fen: *Ar. İlmin ameliyat ile sabit veya ameliyata muhtaç olan kısmı, sanat: fenn-i ziraat, fenn-i mimarî, fenn-i kimyâ, fenn-i harb. (Bu manada cem'i: fünûn). 2. Dal, budak, nevi, çeşit. (Bu manalarda cem'i: efânîn, fennân). hezâr-fen: Pür-marifet, elinden her şey gelir).*

1. Bu **fende** ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
   Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [fende, -de]*

fen: *Ar. İlmin ameliyat ile sabit veya ameliyata muhtaç olan kısmı, sanat: fenn-i ziraat, fenn-i mimarî, fenn-i kimyâ, fenn-i harb. (Bu manada cem'i: fünûn). 2. Dal, budak, nevi, çeşit. (Bu manalarda cem'i: efânîn, fennân). hezâr-fen: Pür-marifet, elinden her şey gelir).*

1. Bu **fende** ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
   Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [fende, -de]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. Baña baḳmasun naẓma ḳılsun naẓar
   Bu **fenden** olan kimsene behre-ver
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 72). [fenden, -den]

fen: *Ar. İlmin ameliyat ile sabit veya ameliyata muhtaç olan kısmı, sanat: fenn-i ziraat, fenn-i mimarî, fenn-i kimyâ, fenn-i harb. (Bu manada cem'i: fünûn). 2. Dal, budak, nevi, çeşit. (Bu manalarda cem'i: efânîn, fennân). hezâr-fen: Pür-marifet, elinden her şey gelir).*

1. Bu **fende** Niẓāmī-yi devrem hemān
   Baña pīr olan-durur rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 91). [fende, -de]*

fen ehline: *Ilim sahibi kişiler.*

1. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
   Ki oldum bu **fen ehline** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 66). [fen ehline, -ne]*

fenā: *1. Yok olmak, zeval bulmak.*

1. Ḫadīd ile bunda yapam bir binā
   Ki irişmeye ḫaşr olınca **fenā** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 90). [fenā,]*

fenn: *Ilim.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
   Çü yoḳ tecrübe **fenne** bulmaz vuḳūf
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [fenne, -e]

fenn: *Ilim.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
   Çü yoḳ tecrübe **fenne** bulmaz vuḳūf
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [fenne, -e]

fenn: *Ilim.*

1. Gice gündüz itdüm bu **fenne** heves
   Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün ceres
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [fenne, -e]

fenn: *Ilim.*

1. Gice gündüz itdüm bu **fenne** heves
Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün ceres
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [fenne, -e]

fenn-i ḫūb u laṭīf: *Güzel ve hoş ilim.*

1. Dirīġā ki bu **fenn-i ḫūb u laṭīf**
Ki meyl eyler idi vażīʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 53). [fenn-i ḫūb u laṭīf,]*

ferʿ: *Bir kökten, bir asıldan ayrılan kolların her biri, asıl olmayan, şube.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
Ḫaḳīḳatde aṣl ol ḳamu **ferʿdür** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 23). [ferʿdür, -dür]*

fer: *1. Işık vermek. 2. Aydınlatmak.*

1. Ben ol murġam üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi virdi **fer** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 46). [fer,]*

fer: *Parlaklık, aydınlık, nur.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
Cemālinden alur ḳamer nūr u **fer**
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 72). [fer,]

ferādīs: *Cennetler.*

1. Çü yoḳ ʿaḳlı ide **ferādīsi** yād
Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 45). [ferādīsi, -i]*

ferādīs: *Cennetler.*

1. Çü yoḳ ʿaḳlı ide **ferādīsi** yād
Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 45). [ferādīsi, -i]*

ferāġ: *El çekme, vazgeçme.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
Göñül māʿadāsından itdi **ferāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 46). [ferāġ,]*

ferāġ: *Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferâgat etme.*

1. Yüzi tāb-ı günden virürdi **ferāġ**
Gezerdi o ẓulmetde hem-çün çerāġ
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 157). [ferāġ,]

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 347). [feraḥ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 347). [feraḥ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [feraḥ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [feraḥ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [feraḥ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [feraḥ,]*

ferah: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Olup bunlaruñ geldügine **feraḥ**
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 353). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Olup bunlaruñ geldügine **feraḥ**
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 353). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile **feraḥ**
Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile **feraḥ**
Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Maḳāmına vardı **feraḥ** her emīr
Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Maḳāmına vardı **feraḥ** her emīr
Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Müdām egleyüp gönlüñi ol **feraḥ**
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. Müdām egleyüp gönlüñi ol **feraḥ**
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [feraḥ,]*

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan **feraḥ**
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 195). [feraḥ,]

feraḥ: *Sevinç ve mutluluk.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan **feraḥ**
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 195). [feraḥ,]

feraḥ itdi: *İç açılmaması,sevinç ve mutluluğa erişememek.*

1. Bozup şeh büti aldı gevherleri
Feraḥ itdi cismiyle serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 32). [feraḥ itdi, -di]*

ferāḥ ider: *Rahat etmek.*

1. İder raḥne tenler ḥadeng-i dü-şāḥ
İder mār ile mūra gencin ferāḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [ferāḥ ider, -er]*

feraḥ ol-: *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

1. Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben ġamını teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 505). [feraḥ ol-, -a]*

feraḥ ola: *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

1. Olur cām-ı zer deste zerrīn-ḳadeḥ
Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 18). [feraḥ ola, -a]*

feraḥ oldı: *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

1. Bu evṣāfı işitdi çün ser-fırāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [feraḥ oldı, -dı]*
2. Duʿālar idüp ḳıldılar āferīn
Feraḥ oldı ġāyetde şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 182). [feraḥ oldı, --dı]*
3. Gelüp elçi keşf eyledi çünki rāz
Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 496). [feraḥ oldı, -dı]*
4. Bunı didi vü ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı şāh olmış iken melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 590). [feraḥ oldı, -dı]
5. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 598). [feraḥ oldı, -dı]*
6. Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 135). [feraḥ oldı, -dı]
7. Çü Yūsuf çıḳup ḥabsden şehriyār
Feraḥ oldı her bende Yaʿḳūb-vār

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 296). [feraḥ oldı, -dı]

<u>feraḥ oldı:</u> *İç açıcı duruma gelmek.*

1. Gelüp elçi didi ne ise ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 384). [feraḥ oldı, -dı]

<u>feraḥ olma:</u> *Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.*

1. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
   Virür ʿāḳıbet ḳalbe vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 107). [feraḥ olma, -ma]*

<u>feraḥ virdi:</u> *İç açmak, rahatlık hissettirmek II zevk, keyif vermek.*

1. Ḳulūba pür olmışdı gerçi teraḥ
   Velī virdi keştī ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 346). [feraḥ virdi, -di]*

<u>feraḥ-baḫş:</u> *Ferahlık veren, iç açıcı.*

1. Firiştedür ārāste peykeri
   Feraḥ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 44). [feraḥ-baḫşdur, -dur]*

<u>feraḫ-baḫş:</u> *Ferahlık veren, iç açıcı.*

1. Firiştedür ārāste peykeri
   Feraḫ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 44). [feraḫ-baḫşdur, -dur]*

<u>ferāset:</u> *Anlayışlılık, çabuk seziş.*

1. Ferāset ile bildi bende degül
   Ser-efrāza beñzer figende degül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 147). [ferāset,]*

<u>ferāyid:</u> *Çok değerli ender inciler.*

1. İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 4). [ferāyidler, -ler]*

<u>ferce:</u> *Aralık.*

1. O kungurlaruñ ara yiri ki var
   Hemīn **ferceler** hem saʿādet-güẕār
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 128). [ferceler, -ler]

<u>ferce:</u> *Aralık.*

1. O kungurlaruñ ara yiri ki var
   Hemīn **ferceler** hem saʿādet-güẕār
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 128). [ferceler, -ler]

<u>ferd ü ṣamed:</u> *Her şeyin kendine muhtaç olup, kendisi hiç kimseye ve hiç bir şeye muhtaç olmayan Allah.*

1. Meger yine luṭfından ola meded
   ʿİnāyet ide ʿabde **Ferd ü Ṣamed**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 166). [ferd ü ṣamed,]

<u>ferenc:</u> *Avrupalılara, özellikle de Fransızlara verilen ad.*

1. Getürdi **ference** şehi biñ gemi
   Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [ference, --e]*

<u>ferenc:</u> *Avrupalılara, özellikle de Fransızlara verilen ad.*

1. Getürdi **ference** şehi biñ gemi
   Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [ference, --e]*

<u>feres:</u> *At, at nevi.*

1. Cihān-gīr rākib **feres** rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 67). [feres,]

<u>ferḫūnde:</u> *Kutlu, mübarek.*

1. Ḫudā virdi baña çü **ferḫunde** huş
   Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [ferḫunde,]
2. Ol ābād u **ferḫunde** iy mülk-i Rūm
   Naẓar eylemeye saña çeşm-i şūm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 173). [ferḫunde,]
3. Bu dībā libās u bu **ferḫunde** bāġ
   Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [ferḫunde,]

<u>ferḫūnde:</u> *Kutlu, mübarek II kutlu, mübarek (olsun).*

1. O **ferḫunde** şebde Rasūl-i Ḫudā
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-şafā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 21). [ferḫunde,]

ferhunde-baht: *Kutlu, mübarek talih.*

1. Ola çünki ber-geşte **ferḫunde-baḫt**
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 143). [ferḫunde-baḫt,]*

ferḫunde-baht: *Kutlu, mübarek talih.*

1. Ola çünki ber-geşte **ferḫunde-baḫt**
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 143). [ferḫunde-baḫt,]*

ferīd: *Eşsiz, tek, eşi olmayan (kimse veya şey).*

1. Cihānda egerçi ki çoḳdur **ferīd**
Birisine feṯḥ olmadı bu kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 69). [ferīd,]*

ferīdūn: *İran'da Pişdadi sülalesinin altıncı hükümdarıdır.Lakabı Ferruh'dur.*

1. Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [ferīdūn,]

ferīdūn: *İran'da Pişdadi sülalesinin altıncı hükümdarıdır.Lakabı Ferruh'dur.*

1. Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [ferīdūn,]

ferīdūn u kāvūs u ḍaḥḥāk şāh: *Feridun (İran'da Pişdadi sülalesinin altıncı hükümdarıdır.Lakabı Ferruh'dur.), Kavus (İran'da Keyaniyan sülalesinin ikinci hükümdarı olan Keykāvūs), Dahhak (Omzunda iki yılan olan ve bu yılanları etkisiz bir hale getirebilmek için her gün iki çocuk beynini bu yılanlara yediren hükümdar.).*

1. Ferīdūn u Kāvūs u Ḍaḥḥāk şāh
Gelürse idem günlerini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 327). [ferīdūn u kāvūs u ḍaḥḥāk şāh,]*

ferīdūn-ı devrān: *Devrin Feridun'u (Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.).*

1. Ayıtdı sipāhı ki iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 238). [ferīdūn-ı devrān,]

ferīdūn-ı ferrūḫ-misāl: *Ferruh gibi olan Feridun.*

1. Öñinde **Ferīdūn-ı Ferrūḫ-miṣāl**
Piyāde yürür niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 443). [ferīdūn-ı ferrūḫ-miṣāl,]*

fermān: *Emir, buyruk.*

1. Ṣevāb ol dutup cümle **fermānuñı**
Dimeyem senüñ rāz-ı pinhānuñı
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 57). [fermānuñı, -uñı]

fermān-ber: *Emrini yerine getiren.*

1. Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
Ki **fermān-berüñdür** semā vü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 2). [fermān-berüñdür, -üñ, -dür]
2. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
Ne emr itse **fermān-beri** her ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 152). [fermān-beri, -i]
3. Dimiş evvel iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ki **fermān-berüñdür** ser-ā-ser cihān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 122). [fermān-berüñdür, -üñ, -dür]

fermān-ber: *Aldığı emri yerine getiren.*

1. Benem ol cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind
Ki **fermān-berümdür** ḳamu Ḫind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 842). [fermān-berümdür, -dür, -üm]

fermān-peẕīr: *Emir ve buyruklarını kabul eden.*

1. N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ bende **fermān-peẕīr**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [fermān-peẕīr,]

fermān-pezīr: *Emir ve buyruklarını kabul eden.*

1. N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ bende **fermān-peẕīr**

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 474). [fermān-peẕīr,]

<u>fermān-peẕīr:</u> *Emir ve buyruklarını kabul eden.*

1. İdüp şeh didügini **fermān-peẕīr**
İder anı ġaybet naẓardan çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 283). [fermān-peẕīr,]*

<u>fermān-peẕīr ola:</u> *Fermanı kabul etmek.*

1. Ne emr eyleseñ ola fermān-peẕīr
Ḫalel bulmaya mülk ü tāc ü serīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 107). [fermān-peẕīr ola, -a]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Bizi ḫōşca gördi o **fermān-revā**
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Bizi ḫōşca gördi o **fermān-revā**
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Kişi olmadın şöyle **fermān-revā**
Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 849). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Kişi olmadın şöyle **fermān-revā**
Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 849). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Süleymān idi şāh yil-i bād-pā
Varur ḳanda ʿazm itse **fermān-revā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 214). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Süleymān idi şāh yil-i bād-pā
Varur ḳanda ʿazm itse **fermān-revā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 214). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Cihān şāhı Behmen o **fermān-revā**
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Cihān şāhı Behmen o **fermān-revā**
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Görüp anı şād oldı **fermān-revā**
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 487). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Görüp anı şād oldı **fermān-revā**
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 487). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Zemīn durduġınca olup ked-ḫudā
Olasın felek gibi **fermān-revā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 372). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Zemīn durduġınca olup ked-ḫudā
Olasın felek gibi **fermān-revā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 372). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Yüz urup didi şāha **fermān-revā**
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [fermān-revā,]*

<u>fermān-revā:</u> *Padişah, hükümdar.*

1. Yüz urup didi şāha **fermān-revā**
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [fermān-revā,]*

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. Olup cümle maḫlūḳa **fermān-revā**
Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 7). [fermān-revā,]

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. Olup cümle maḫlūḳa **fermān-revā**
Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 7). [fermān-revā,]

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. İder vaż‘-ı fi’l-ḥāl **fermān-revā**
Bir āyīne kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 139). [fermān-revā,]*

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. İder vaż‘-ı fi’l-ḥāl **fermān-revā**
Bir āyīne kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 139). [fermān-revā,]*

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. Şu deñlü döker sīm **fermān-revā**
Olur cümle müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 177). [fermān-revā,]*

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. Şu deñlü döker sīm **fermān-revā**
Olur cümle müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 177). [fermān-revā,]*

fermān-revā: *Padişah, hükümdar.*

1. Sürūşa ider emr **fermān-revā**
Çıḳarup ki ṣandūḳı fülke ḳoya *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 281). [fermān-revā,]*

fermān-revā idüp: *Sultan yapmak.*

1. Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 17). [fermān-revā idüp, -üp]*

ferruh: *Uğurlu, kutlu, mübarek.*

1. Getürdi bilesince **ferruḫ** Hümā
Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 33). [ferruḫ,]*

ferruh-diyār: *Hayırlı, uğurlu diyar/memleket.*

1. Eyā Rūm-ı ferḫunde **ferruḫ-diyār**
Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 95). [ferruḫ-diyār,]

ferruh-diyār: *Hayırlı, uğurlu diyar/memleket.*

1. Eyā Rūm-ı ferḫunde **ferruḫ-diyār**
Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 95). [ferruḫ-diyār,]

ferş: *Örtü, yaygı.*

1. Ḳamu **ferşi** şehrüñ hemānā ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [ferşi, -i]

ferş: *Zemin, yer yüzü II halı.*

1. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
Ḳudūmünden olur müşerref bu **ferş**
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 30). [ferş,]

feryād-res: *Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden (kimse).*

1. Bu ḥāletde ḫayfā baña hīç-kes
İdüp mihr olmadı **feryād-res** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 444). [feryād-res,]*

feryād-res: *Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden (kimse).*

1. Bu ḥāletde ḫayfā baña hīç-kes
İdüp mihr olmadı **feryād-res** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 444). [feryād-res,]*

ferzāne: *F. Bilgili, iyi yetişmiş kimse II Satrançta vezir.*

1. Ṭolu at u pīl oldı naṭ‘-ı zemīn
Piyādeydi **ferzāneler** ḫāli zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 460). [ferzāneler, -ler]*

ferzāne: *F. Bilgili, iyi yetişmiş kimse II Satrançta vezir.*

1. Ṭolu at u pīl oldı naṭʿ-ı zemīn
   Piyādeydi **ferzāneler** ḫāli zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 460). [ferzāneler, -ler]*

ferzend: *Çocuk, oğul.*

1. Bilürsin ki **ferzendüm** İskenderūs
   İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 103). [ferzendüm, -üm]*

ferzend: *Çocuk, oğul.*

1. Bilürsin ki **ferzendüm** İskenderūs
   İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 103). [ferzendüm, -üm]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

1. Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
   Bile ḫayrı ḫayr u **fesādı** fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [fesādı, -ı]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

1. Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
   Bile ḫayrı ḫayr u **fesādı** fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [fesādı, -ı]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

1. Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
   Bile ḫayrı ḫayr u fesādı **fesād** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [fesād,]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

1. Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
   Bile ḫayrı ḫayr u fesādı **fesād** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [fesād,]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

1. Yirine gele ḫarc olan mevād
   Ki olur bedel olmayıcaḳ **fesād** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [fesād,]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

1. Yirine gele ḫarc olan mevād
   Ki olur bedel olmayıcaḳ **fesād** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [fesād,]*

fesād itmez: *Fitne, karışıklık çıkarmak.*

1. Añup mevtini eyler Allāhı yād
   ʿİbādātı terk idüp itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 72). [fesād itmez, -mez]*

fesād ider: *Karışıklık çıkarma, ortalığı birbirine katma.*

1. İde tīr-keşin bād çün kim güşād
   İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 36). [fesād ider, -er]*

fesād ḳopar: *Kargaşa çıkmak.*

1. Şehā itme ġamz idene iʿtimād
   Ḳopar ġamzdan dürlü dürlü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 72). [fesād ḳopar, -ar]*

fesād virür: *Kötülük, fenalık etmek.*

1. Virür ṣubḥ-ı kāẕib ṣalʷāta fesād
   Budur resm olur ṣādıḳa iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 143). [fesād virür, -ür]*

feşāfeş idüp: *Atılan okun havada çıkardığı sesi, dalgalanan, hareket eden şeylerin çıkardığı sesi, hışırtı yapmak.*

1. Feşāfeş idüp çün perī-murġ-ı tīr
   Tireng-i kemāndan ider vehm şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 529). [feşāfeş idüp, -üp]*

feşāḥat: *Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.*

1. Feşāḥat-durur nuṭḳa viren şeref
   Olur bī-feşāḥat suḫen bang-ı ġaf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [feşāḥat-durur, -durur]*

feşāḥat: *Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.*

1. Feşāḥat-durur nuṭḳa viren şeref
   Olur bī-feşāḥat suḫen bang-ı ġaf

(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [feṣāḥat-durur, -durur]

<u>feṣāhat:</u> *Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.*

1. Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa cān
   Müşerref belāġatla ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 17). [feṣāḥat-durur, -durur]*

<u>feṣāhat:</u> *Ar. Söz açık, düzgün, hatadan ari olma.*

1. Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa cān
   Müşerref belāġatla ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 17). [feṣāḥat-durur, -durur]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Bu ʿadl ile **feṯḥ** idüp īrānı Şāh
   Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Bu ʿadl ile **feṯḥ** idüp īrānı Şāh
   Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Varup **feṯḥ** ider taḫt-ı Dārāyı şāh
   Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 679). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Varup **feṯḥ** ider taḫt-ı Dārāyı şāh
   Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 679). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Zihī ser-fırāz u zihī tāc-dār
   Ki **feṯḥ** eyleye buncılayın ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Zihī ser-fırāz u zihī tāc-dār
   Ki **feṯḥ** eyleye buncılayın ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Çekicek güli **feṯḥi** içün sipāh
   Rikābınca gitdi anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 459). [feṯḥi, -i]*

<u>feṯh:</u> *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Çekicek güli **feṯḥi** içün sipāh
   Rikābınca gitdi anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 459). [feṯḥi, -i]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Ki **feṯḥ** itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
   Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Ki **feṯḥ** itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
   Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Bir memleket, şehir veya mevkii savaşla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.*

1. Nebī **feṯḥden** virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 597). [feṯḥden, -den]*

<u>feṯh:</u> *Bir memleket, şehir veya mevkii savaşla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.*

1. Nebī **feṯḥden** virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 597). [feṯḥden, -den]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Bir iḳlīmi **feṯḥ** itmege ol dilīr
   Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [feṯḥ,]*

<u>feṯh:</u> *Fetih, ele geçirmek.*

1. Bir iḳlīmi **feṯḥ** itmege ol dilīr
   Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [feṯḥ,]*

fetḥ: *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Sen ur himmet atına merdāne zīn
   Ḫudādan-durur **fetḥ** u nuṣret hemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [fetḥ,]

fetḥ: *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Sen ur himmet atına merdāne zīn
   Ḫudādan-durur **fetḥ** u nuṣret hemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [fetḥ,]

fetḥ: *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
   Ḳodı cümle **fetḥ** itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [fetḥ,]*

fetḥ: *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

1. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
   Ḳodı cümle **fetḥ** itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [fetḥ,]*

fetḥ: *Fetih, ele geçirmek.*

1. Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
   Yidi mülki **fetḥ** eyledüm bī-taʿab
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [fetḥ,]

fetḥ: *Fetih, ele geçirmek.*

1. Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
   Yidi mülki **fetḥ** eyledüm bī-taʿab
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [fetḥ,]

fetḥ: *Fetih, ele geçirmek.*

1. Viren **fetḥ** u nuṣret iden tār ü mār
   Viren ʿizz ü devlet iden ḫʷōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [fetḥ,]

fetḥ: *Fetih, ele geçirmek.*

1. Viren **fetḥ** u nuṣret iden tār ü mār
   Viren ʿizz ü devlet iden ḫʷōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [fetḥ,]

fetḥ eylese: *Fethetmek.*

1. Bu iḳlīmi **fetḥ eylese** rāygān
   Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 233). [fetḥ eylese, -se]*

fetḥ idüp: *Kazanmak, elde etmek.*

1. Der-i feyżden **fetḥ idüp** saña bāb
   İde cümle eşyāyı saña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 233). [fetḥ idüp, -üp]*

fetḥ olmadı: *Ele geçirilmek, zaptedilmek.*

1. Cihānda egerçi ki çoḳdur ferīd
   Birisine **fetḥ olmadı** bu kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 70). [fetḥ olmadı, -ma, -dı]*

fetḥ olur: *Ele geçirilmek, zaptedilmek.*

1. Olup nīzeler anda serv-i revān
   Olur fetḥ murġına tūġ āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 122). [fetḥ olur, -ur]*

fetḥ u nuṣret: *Fetih ve yardım.*

1. Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿadū
   Ḳaçan **fetḥ u nuṣret** duta aña rū
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 562). [fetḥ u nuṣret,]
2. Muʿīnüñ ola dāyimā Müsteʿān
   Ola **fetḥ u nuṣret** saña hem-ʿinān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 680). [fetḥ u nuṣret,]
3. Odur **fetḥ u nuṣret** viren bendeye
   Odur dest-gīr olan efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 961). [fetḥ u nuṣret,]*
4. Nereye ki ʿazm ide ṣāḥib-ḳırān
   Aña **fetḥ u nuṣret** ola hem-ʿinān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 966). [fetḥ u nuṣret,]
5. Hemīşe olup **fetḥ u nuṣret** ḳarīn
   Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 59). [fetḥ u nuṣret,]*

feth-i bāb: *Kapı açmak. (Bir şeyin başlama noktası, bir konu ile ilgili konuşmak.).*

1. İdüp secde ḥayretde ḳalmış türāb
   Ne vaḳtin irişe diyü **fetḥ-i bāb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 134). [fetḥ-i bāb,]*

fevākih: *Ar. Meyveler; "fâkihe"nin çoğul halidir.*

1. Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 173). [fevākihler, -ler]*

fevākih: *Ar. Meyveler; "fâkihe"nin çoğul halidir.*

1. Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 173). [fevākihler, -ler]*

fevākih: *Ar. Meyveler; "fâkihe"nin çoğul halidir.*

1. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 37). [fevākihlerüñ, -ler, -üñ]*

fevākih: *Ar. Meyveler; "fâkihe"nin çoğul halidir.*

1. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 37). [fevākihlerüñ, -ler, -üñ]*

fevākih: *Ar. Meyveler; "fâkihe"nin çoğul halidir.*

1. Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya edviyeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 67). [fevākihler, -ler]*

fevākih: *Ar. Meyveler; "fâkihe"nin çoğul halidir.*

1. Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya edviyeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 67). [fevākihler, -ler]*

fevc fevc: *Bölük bölük, takım takım.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele **fevc fevc**
İde cūş baḥr-i güher mevc mevc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 33). [fevc fevc,]

fevt: *Ar. 1. Yitirme, kaçırma, elden çıkarma: fevt-i fırsat, fevt-i ibâre. (etmek, eylemek maddeleriyle kullanılır). 2. Ölüm, mevt.*

1. Üşüp yirler ölse ḳaçan biri **fevt**
Dügündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 53). [fevt,]*

fey: *İslâm hukūkuna göre devletin gayrimüslim tebaadan aldığı cizye, haraç ve ticâret malları vergilerine verilen isim.*

1. Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin hemān
Ḳodı **fey** içün şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 598). [fey,]*

fey: *İslâm hukūkuna göre devletin gayrimüslim tebaadan aldığı cizye, haraç ve ticâret malları vergilerine verilen isim.*

1. Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin hemān
Ḳodı **fey** içün şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 598). [fey,]*

feylekūs oġlı şāḥib-kırān: *Feylekus'un padişah oğlu.*

1. Benem **Feyleḳūs oġlı şāḥib-ḳırān**
Cihān-gīr ü leşker-şiken pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 261). [feyleḳūs oġlı şāḥib-ḳırān,]

fėylėsuf: *Ar. filozof.*

1. Suṭurlāb elinde ṭurur **feylesūf**
Felek ḥāline cümle bulmış vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 655). [feylesūf,]

fėylėsuf: *Ar. filozof.*

1. Suṭurlāb elinde ṭurur **feylesūf**
Felek ḥāline cümle bulmış vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 655). [feylesūf,]

fėylėsuf: *Ar. filozof.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek **feylesūf**
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [feylesūf,]

fėylėsuf: *Ar. filozof.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek **feylesūf**
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [feylesūf,]

fėylėsuf: *Ar. filozof.*

1. Belīnāsa didi ki iy **feylesūf**
Ḳamu ḫuşk ḥāline buldum vuḳūf

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 75). [feylesūf,]

feylesūfān-ı dānişverān: *Bilginlerin filozofları.*

1. Yanınca şehüñ pādişehler hemān
   Daḫı **feylesūfān-ı dānişverān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 134). [feylesūfān-ı dānişverān,]*

feylesūf-ı ʿazīz: *Aziz, büyük filozof.*

1. Biri daḫı bir **feylesūf-ı ʿazīz**
   Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 549). [feylesūf-ı ʿazīz,]*

feyyāż ü fettāḥdur: *Cömert ve bir şeyi açan, taraflar arasında hüküm veren, birine yardım edip zafere ulaştıran.*

1. Çü **Feyyāż ü Fettāḥdur** ol ʿAlīm
   Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 63). [feyyāż ü fettāḥdur, -dur]*

feyż: *İhsan.*

1. Kiminüñ ider **feyż** çeşmini bāz
   Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü bāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 143). [feyż,]*

feyż: *Nîmet, bağış, ihsan, kerem.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı **feyżüñle** mest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 16). [feyżüñle, -ün, -le]*

feyż: *Bağış, ihsan, iyilik.*

1. Olup **feyżüñ** ile şu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 33). [feyżüñ, -üñ]*

feyż olur: *Feyzlenme, bereketlenme.*

1. Olur ādeme feyż andan kemāl
   Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [feyż olur, -ur]*

feyż ü cūdı: *Bereket ve cömertlik.*

1. Bedīd-āver āsumān u zemīn
   Ṭolu **feyż ü cūdı** mekān u mekīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 184). [feyż ü cūdı, -ı]*

feyż-i cūd: *Cömertliğin feyzi, çokluğu.*

1. Bu eşyāya andan olur **feyż-i cūd**
   Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 115). [feyż-i cūd,]*

feyż-i ilāh: *Allah'ın feyzi, ihsanı.*

1. Muʿīn ẕihn-i pāküme **feyż-i İlāh**
   Žahīrem ṣafā-himmet-i pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 47). [feyż-i ilāh, -me]*
2. Bilinen bu ʿaḳl ile iy pādişāh
   Refīḳ ola fikrüñe **feyż-i İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 110). [feyż-i ilāh,]*

feżā: *Geniş ova, yer, alan.*

1. Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
   Zemīni velīkin bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 145). [feżāsı, -sı]*

feżā: *Geniş ova, yer, alan.*

1. Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
   Zemīni velīkin bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 145). [feżāsı, -sı]*

feżā: *Geniş ova, yer, alan.*

1. Havāsı müfīd ü **feżāsı** laṭīf
   Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [feżāsı, -sı]*

feżā: *Geniş ova, yer, alan.*

1. Havāsı müfīd ü **feżāsı** laṭīf
   Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [feżāsı, -sı]*

feżā: *Ucu bucağı bulunmayan boşluk II Dünyanın sonsuz olan genişliği, sema.*

1. Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir **feżāya** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 302). [feżāya, -ya]*

feżā: *Ucu bucağı bulunmayan boşluk II Dünyanın sonsuz olan genişliği, sema.*

1. Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir **feżāya** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 302). [feżāya, -ya]*

feżā: *Geniş ova, yer, alan.*

1. Feżā ortasında bir ulu ḥiṣār
Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [feżā,]*

feżā: *Geniş ova, yer, alan.*

1. Feżā ortasında bir ulu ḥiṣār
Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [feżā,]*

fezāhat: *Edepsizlik, alçaklık.*

1. Feżāḥat ile döndi ol bed-gümān
Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [feżāḥat,]*

fezāhat: *Edepsizlik, alçaklık.*

1. Feżāḥat ile döndi ol bed-gümān
Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [feżāḥat,]*

feżā-yı cinān: *Cennet yeri.*

1. Feżāsı hemānā **feżā-yı cinān**
Zemīni velīkin bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 145). [feżā-yı cinān,]*

fff: *?.*

1. ..... rezm-gehde semend
Biri birine ṣaldı pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 923). [.....,]*

fff: *?.*

1. ..... rezm-gehde semend
Biri birine ṣaldı pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 923). [.....,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. Fidā yoluña baş u cān u cihān
Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 83). [fidā,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. Fidā yoluña baş u cān u cihān
Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 83). [fidā,]*

fidā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 176). [fidā,]*

fidā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 176). [fidā,]*

fidā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. Be-ġāyet aña ʿāṣıḳam mübtelā
Nedür māl ü milket aña cān **fidā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [fidā,]*

fidā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. Be-ġāyet aña ʿāṣıḳam mübtelā
Nedür māl ü milket aña cān **fidā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [fidā,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. Yüzüm üzre her maḳdemi kim başar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 64). [fidā,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. Yüzüm üzre her maḳdemi kim başar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 64). [fidā,]

fidā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
Didi kim **fidā** yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 536). [fidā,]*

fidā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

1. Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
Didi kim **fidā** yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 536). [fidā,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan eyā Müsteʿān
Rasūlüñ yoluna **fidā** baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 558). [fidā,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. ʿİnāyet ṭapuñdan eyā Müsteʿān
Rasūlüñ yoluna **fidā** baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 558). [fidā,]*

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. Fidā yoluña baş u cān ḫānumān
Senüñ iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 241). [fidā,]

fidā: *Bağışlamak, dağıtmak.*

1. Fidā yoluña baş u cān ḫānumān
Senüñ iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 241). [fidā,]

fidā idelüm: *Feda etmek, kurban etmek.*

1. Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yoluña **fidā idelüm** baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 164). [fidā idelüm, -e, -lüm]*

fiġān: *Acı inilti, çığlık.*

1. Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler çü berbeṭ **fiġān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [fiġān,]

fiġān: *Acı inilti, çığlık.*

1. Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen murġı eyler çü berbeṭ **fiġān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [fiġān,]

fiġān eyledi: *Üzüntü ile bağırıp çağırmak.*

1. Yine dutdı dünyāyı bang-ı derāy
Fiġān eyledi kūs u rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 356). [fiġān eyledi, -di]*

fiġān eyler: *Üzüntü ile bağırıp çağırmak.*

1. Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 66). [fiġān eyler, -r]*

fiġān eylesünler: *Üzüntü ile bağırıp çağırmak.*

1. Çü bī-dād ola kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 198). [fiġān eylesünler, -sün, -ler]*

fiġān iderler: *Feryat etmek, bağırmak.*

1. Olup encümen ḫalḳ pīr ü cuvān
Gelüp şāha ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 18). [fiġān iderler, -er, -ler]*

fiġān idüp: *Feryat etmek, bağırmak.*

1. İdüp mürdeyi ġaflet içün fiġān
İder nevḥalar būm müye -künān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 13). [fiġān idüp, -üp]

figende: *Çaresiz (kimse).*

1. Ferāset ile bildi bende degül
Ser-efrāza beñzer **figende** degül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 148). [figende,]

figende: *Çaresiz (kimse).*

1. Ferāset ile bildi bende degül
   Ser-efrāza beñzer **figende** degül
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 148). [figende,]

fikr: *Düşünce, endişe.*

1. Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh
   Ne iḳlīm **fikri** ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 68). [fikri, -i]*
2. Şehe eyleyüp yine peyki revān
   Düşer pīş-keş **fikrine** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [fikrine, -i, -n, -e]*
3. Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
   Baña **fikrüñ** ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 568). [fikrüñ, -üñ]*
4. Çü **fikr** ü naẓar tīz anı ḫırām
   Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [fikr,]*
5. Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
   Düşer Rūm **fikrine** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [fikrine, -i, -n, -e]*
6. İşüñ memleket **fikri** olsun müdām
   Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161). [fikri, -i]*
7. Ola **fikrüñe** rāy-ı dānā çü yār
   Bir işde ḫaṭā olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 175). [fikrüñe, -üñ, -e]*
8. Müdām egleyüp gönlüñi ol feraḥ
   Ḳo ol **fikri** kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [fikri, -i]*
9. Selāmet anuñdur ki āsūdedür
   Cihān-gīrlik **fikri** beyhūdedür *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 236). [fikri, -i]*
10. Giderken gelür **fikrine** kim Ḫudā
    Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 5). [fikrine, -i, -n, -e]*
11. Bilinen buʿaḳl ile iy pādişāh
    Refīḳ ola **fikrüñe** feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 110). [fikrüñe, -üñ, -e]*
12. Bu beyhūde **fikr** ileʿaḳl oldı süst
    İdersem neyi **fikr** gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 83). [fikr,]*
13. İder **fikri** mevtüñ ḳulūbı ḥazīn
    Velī çoḳ meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 73). [fikri, -i]*
14. Nice şiʿr **fikri** giyā vü şaʿīr
    Kişiyi ider lāl olsa Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 33). [fikri, -i]*

fikr: *(Ar.) Düşünce.*

1. Anuñ **fikrin** itmekdeʿāciz ḫayāl
   Anı bilmedeʿaḳl-ı ḳāṣır muḫāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 131). [fikrin, -iñ]*

fikr: *Fikir, düşünce.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
   Oñat **fikr** idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [fikr,]*
2. Durup **fikr** ile Ḫusrev-i çāre-sāz
   Sücūd eyleyüp Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 259). [fikr,]*

fikr: *Bir kimsenin herhangi bir hususta kendine göre vardığı hüküm, görüş, kanaat.*

1. Dilümdekin itdüm size benʿayān
   Diñüz **fikrüñüz** siz de itmeñ nihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 590). [fikrüñüz, -üñüz]*

fikr eyle: *Düşün, tefekkür et.*

1. Ölümüñi **fikr eyle** şeh sen müdām
   Budur belledüm pendler ve'ş-selām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [fikr eyle,]*

fikr idelüm: *Düşünmek.*

1. Saña **fikr idelüm** hele bir ṭarīḳ
   Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 279). [fikr idelüm, -e, -lüm]*

fikr idicek: *Düşünmek, anlamaya çalışmak.*

1. Tefekkür idüp Ḫusrev-i kām-yāb
   Burayı görür **fikr idicek** ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 102). [fikr idicek, -icek]*

fikr idüp: *Düşünmek.*

1. Ḳo ol sözi kim ola andan ziyān
   Biñin **fikr idüp** söyle birin hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 320). [fikr idüp, -üp]*
2. Bunı **fikr idüp** eyler iken naẓar
   Serīr üzre bir mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 15). [fikr idüp, -üp]*
3. Belīnās ile **fikr idüp** ser-fırāz
   Olurlar bu müşkil işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 137). [fikr idüp, -üp]*

fikr idersem: *Düşünmek.*

1. Bu beyhūde fikr ileʿaḳl oldı süst
   İdersem neyi fikr gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 84). [fikr idersem, -er, -se, -m]*

fikr kılmak: *Düşünmek.*

1. Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
Anı **fikr ḳılmaḳ** gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 316). [fikr ḳılmaḳ, -maḳ]*

fikr-i ʿamīḳ: *Derin düşünce .*

1. Şu kim ide ʿālemde **fikr-i ʿamīḳ**
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 41). [fikr-i ʿamīḳ,]*

fikr-i ʿamīḳ ide: *Derin düşünmek.*

1. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 41). [fikr-i ʿamīḳ ide, -e]*

fikr-i dānā: *Alim fikri , bilgili , iyi bilen.*

1. ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
Olur **fikr-i dānā** ki müşkil-güşāy *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 200). [fikr-i dānā,]*

fikr-i fāsid: *Bozuk fikir.*

1. Gide **fikr-i fāsid** oluban ḥafīf
Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 429). [fikr-i fāsid,]*

fikr-i hecr: *Ayrılık fikri.*

1. Didi **fikr-i hecr** ile oldum ḫarāb
Sizüñ gitmeñüz itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 267). [fikr-i hecr,]*

fikr-i memāt: *Ölüm fikri.*

1. Getür sāḳiyā baña Āb-ı Ḥayāt
Ki ġam-gīn ider ḳalbi **fikr-i memāt** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 126). [fikr-i memāt,]*

fikr-i nās: *Insanların fikri.*

1. Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür **fikr-i nās** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 100). [fikr-i nās, -dan]*

fikrin eyle: *Düşünmek; düşüncesini aklından geçirmek.*

1. Cihān-gīrlik **fikrin eyle** müdām
Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 97). [fikrin eyle,]*

fil: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü **fili** çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [fili, -i]*

fil: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü **fili** çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [fili, -i]*

fīl: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Ne **fīle** ki urdıysa gürz-i girān
Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [fīle, -e]*

fīl: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Ne **fīle** ki urdıysa gürz-i girān
Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [fīle, -e]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla **fīl** üstine taḫt u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla **fīl** üstine taḫt u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. İderse eger ceng içün cemʿ **fīl**
   İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. İderse eger ceng içün cemʿ **fīl**
   İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
   Degül mūrçe **fīl** ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
   Degül mūrçe **fīl** ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Hezār esb-i tāzī hezārān **fīl**
   Ḳuma yıġdıġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 501). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Hezār esb-i tāzī hezārān **fīl**
   Ḳuma yıġdıġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 501). [fīl,]*

fīl: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Ḳurup **fīller** üstine taḫt-ı ʿāc
   Çıḳar üstine zīver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [fīller, -ler]*

fīl: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*

1. Ḳurup **fīller** üstine taḫt-ı ʿāc
   Çıḳar üstine zīver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [fīller, -ler]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Ḳurulmışdı **fīl** üzre zerrīn-taḫt
   Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Ḳurulmışdı **fīl** üzre zerrīn-taḫt
   Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [fīl,]*

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Görür gebr kim geldi bir Hindī **fīl**
   Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [fīl,]

fīl: *Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.*

1. Görür gebr kim geldi bir Hindī **fīl**
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [fīl,]

fiʿl: *Eylem, davranış, tavır.*

1. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele **fiʿle** her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 210). [fiʿle, -e]*

fiʿl: *Eylem, davranış, tavır.*

1. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele **fiʿle** her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 210). [fiʿle, -e]*

fiʿl: *Eylem, davranış, tavır.*

1. Şu kim dūr-ı endîş ü dānā ola
Bunuñ gibi **fiʿl** olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 204). [fiʿl,]*

fiʿl: *Eylem, davranış, tavır.*

1. Şu kim dūr-ı endîş ü dānā ola
Bunuñ gibi **fiʿl** olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 204). [fiʿl,]*

fi'l-cümle: *Iyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.*

1. Ki **fi'l-cümle** āsāyiş idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 805). [fi'l-cümle,]

fi'l-cümle: *Iyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.*

1. Ki **fi'l-cümle** āsāyiş idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 805). [fi'l-cümle,]

fi'l-cümle: *Iyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.*

1. Bilürdi nebī mevti ʿayn-ı viṣāl
Dil-i rūşeni dutdı **fi'l-cümle** hāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 212). [fi'l-cümle,]*

fi'l-ḥāl: *Derhal, anında, bu anda, hemen, şimdi.*

1. İde ḫˇāceyi çün şeker-ḫˇāb mest
Urur düzd kālāya **fi'l-ḥāl** dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 156). [fi'l-ḥāl,]*

fi'l-ḥāl: *Derhal, anında, bu anda, hemen, şimdi.*

1. İde ḫˇāceyi çün şeker-ḫˇāb mest
Urur düzd kālāya **fi'l-ḥāl** dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 156). [fi'l-ḥāl,]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*

1. Ḥıyāżı **firāḳıyla** ḥavż-ı cinān
Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 165). [firāḳıyla, -ı, -y, -la]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*

1. Ḥıyāżı **firāḳıyla** ḥavż-ı cinān
Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 165). [firāḳıyla, -ı, -y, -la]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*

1. Yanar mihr mihriyle hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde **firāḳıyla** dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 156). [firāḳıyla, -ı, -(y)la]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*

1. Yanar mihr mihriyle hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde **firāḳıyla** dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 156). [firāḳıyla, -ı, -(y)la]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*

1. Firāḳıyla olmışlar idi melūl
Revān oldılar baḥre mānend-i seyl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 349). [firāḳıyla, -ı, -(y)la]

firāḳ: *Ar. Ayrılık, hicran.*

1. Yaḳardı oda āteş-i iştiyāḳ
Olup ḳurbet-i vaṣl gitdi **firāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 180). [firāḳ,]*

firāḳ ṣalar: *Ayrılık düşürmek.*

1. Geçer girdden düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna firāḳ

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 334). [fırāḳ ṣalar, -ar]

<u>firār kılmamış:</u> *Kaçmak, firar etmek.*

1. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne mār
   Var idi ki ḳılmamış ola fırār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 32). [fırār ḳılmamış, -mış]*

<u>firār olur:</u> *Kaçmak.*

1. ʿAdūyı göricek olur mı fırār
   Alur nīzesini ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 167). [fırār olur, -ur]*

<u>firāş:</u> *Ar. Döşek, yatak: sâhib-i fırâş. esir-i fırâş: Yatakta yatan hasta. hem-fırâş: Zevce.*

1. Çıḳar kānuñ altında bir yerlü ṭaş
   Ki ṣalmışdı pehnāsı arża **firāş** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 98). [fırāş,]*

<u>firāset:</u> *Anlayış.*

1. Didi kim **firāset** gerekdür hemān
   Olur ḫastada niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 49). [fırāset,]*

<u>firāset:</u> *Bir insanın ahlâkını, yeteneğini yüzünden anlama melekesi.*

1. Meger var imiş ṭabīb-i ẓarīf
   Firāsetde bī-mi<u>s</u>l yār ü ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 2). [fırāsetde, -de]*

<u>firāvān:</u> *Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
   Olup ceng aḳıser **firāvān** ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [fırāvān,]*

<u>firāvān:</u> *Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
   Olup ceng aḳıser **firāvān** ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [fırāvān,]*

<u>firāvān:</u> *Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.*

1. Kelāmını Bānū çün itdi tamām
   Getürdür rasūle **firāvān** ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [fırāvān,]*

<u>firāvān:</u> *Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.*

1. Kelāmını Bānū çün itdi tamām
   Getürdür rasūle **firāvān** ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [fırāvān,]*

<u>firʿavn u şeddād-ı ʿād:</u> *Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı ve Ad ülkesinin Şeddad'ı II Yemen'deki Âd kavmi hükümdarlarındandır. Nemrud ve Firavun gibi ilâhlık davasında bulunan zalim bir hükümdardır.*

1. Şaḳın ẓulmden eyle ʿadl ile dād
   Nice oldı **Firʿavn u Şeddād-ı ʿĀd** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 88). [firʿavn u şeddād-ı ʿād,]*

<u>firāz:</u> *İleri, ön.*

1. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
   Ṣunar el nedeñlü ki olsa **firāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [fırāz,]*

<u>firāz:</u> *İleri, ön.*

1. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
   Ṣunar el nedeñlü ki olsa **firāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [fırāz,]*

<u>firdevs:</u> *Cennet.*

1. Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
   Ki **Firdevs** ider aña ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 110). [firdevs,]*

<u>firdevs:</u> *Cennet.*

1. Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
   Ki **Firdevs** ider aña ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 110). [firdevs,]*

<u>firdevs-i ġılmān u ḥūr:</u> *Firdevs cennetindeki huri ve hizmetçiler.*

1. Ḳuṣūrı gibi ‘Adnde yoḳ ḳuṣūr
   İçi pür çü **Firdevs-i ġılmān u ḥūr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 160). [firdevs-i ġılmān u ḥūr,]*

<u>firdevsī-i ṭūsiye:</u> *Mmeşhur İran şairi, Şehnâme yazarı Firdevsî.*

1. Şu saʿy ile baġlamışam ben de bel
   Ki **Firdevsī-i Ṭūsiye** uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 50). [fîrdevsī-i ṭūsiye, -(y) e]*

fireng: *Osmanlıların Avrupalılara, özellikle Fransızlara verdikleri ad.*

1. Nereye ki keştiyle gelse **fireng**
   Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [fireng,]*

fireng: *Osmanlıların Avrupalılara, özellikle Fransızlara verdikleri ad.*

1. Nereye ki keştiyle gelse **fireng**
   Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [fireng,]*

fireng: *Osmanlıların Avrupalılara, özellikle Fransızlara verdikleri ad.*

1. Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng
   Ki keştîler iḥżār ide **fireng** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 10). [fîreng,]*

fireng: *Osmanlıların Avrupalılara, özellikle Fransızlara verdikleri ad.*

1. Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng
   Ki keştîler iḥżār ide **fireng** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 10). [fîreng,]*

firengī: *Avrupalı.*

1. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [firengi,]

firengī: *Avrupalı.*

1. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [firengi,]

firīb: *Aldatmak.*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün perī
   Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [firīb,]*

firīb: *Aldatmak.*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün perī
   Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [firīb,]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
   Didiler **firiştedür** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 812). [firiştedür, -dür]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
   Didiler **firiştedür** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 812). [firiştedür, -dür]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Firiştedür ārāste peykeri
   Feraḥ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 43). [firiştedür, -dür]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Firiştedür ārāste peykeri
   Feraḥ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 43). [firiştedür, -dür]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Firişte ola diyü merdüm-firīb
   Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [firişte,]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Firişte ola diyü merdüm-firīb
   Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [firişte,]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Kime kim **firişte** ola reh-nümā
   Degüldür anuñ ḫāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 161). [firişte,]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Kime kim **firişte** ola reh-nümā
Degüldür anuñ ḥāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 161). [firişte,]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [firişte,]*

firişte: *Far. Melek.*

1. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [firişte,]*

firişte-cemāl: *Melek yüzlü.*

1. Firişte-sirişt ü **firişte-cemāl**
Firişte-ḫışāl u firişte-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 55). [firişte-cemāl,]*

firişte-ḫışāl: *Melek huylu.*

1. Firişte-sirişt ü firişte-cemāl
Firişte-ḫışāl u firişte-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 56). [firişte-ḫışāl,]*

firişte-kemāl: *Melek olgunluğunda anlamındadır.*

1. Firişte-sirişt ü firişte-cemāl
Firişte-ḫışāl u **firişte-kemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 56). [firişte-kemāl,]*

firişte-şikār: *Melek avlayan.*

1. Ḳamusı perī-ḫᵛūn u **firişte-şikār**
Behiştī ḳamu ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 97). [firişte-şikār,]*

firişte-şikār: *Melek avlayan.*

1. Ḳamusı perī-ḫᵛūn u **firişte-şikār**
Behiştī ḳamu ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 97). [firişte-şikār,]*

firişte-sirişt: *Melek mizaçlı.*

1. Firişte-sirişt ü firişte-cemāl
Firişte-ḫışāl u firişte-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 55). [firişte-sirişt,]*

firḳat: *Ayrılık.*

1. Düni **firḳat** eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [firḳat,]*

firḳat: *Ayrılık.*

1. Düni **firḳat** eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [firḳat,]*

firḳat: *Ayrılık.*

1. Yatup olmadan **firḳat** ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [firḳat,]*

firḳat: *Ayrılık.*

1. Yatup olmadan **firḳat** ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [firḳat,]*

fīrūz-mend: *Zafer kazanmış.*

1. İşitdüm ki Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü **fīrūz-mend**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 4). [fīrūz-mend,]

fīrūz-mend: *Zafer kazanmış.*

1. İşitdüm ki Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü **fīrūz-mend**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 4). [fīrūz-mend,]

fiten: *Fitne.*

1. ʿAbeş dimedi bu kelāmı diyen
Şeh uyusa bīdār olur **fiten** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 168). [fiten,]*

fitne: *Bela, musibet.*

1. ʿAceb **fitnedür** çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder niçe cemʿiyyeti tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 1). [fitnedür, -dür]*

fitne: *Bela, musibet.*

1. ʿAceb **fitnedür** çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder niçe cemʿiyyeti tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 1). [fitnedür, -dür]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Açar **fitneler** ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 223). [fitneler, -ler]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Açar **fitneler** ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 223). [fitneler, -ler]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Eker **fitne** toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [fitne,]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Eker **fitne** toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [fitne,]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. İde tīr-keşin bād çün kim güşād
İder her biri **fitneyile** fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 36). [fitneyile, -y, -ile]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. İde tīr-keşin bād çün kim güşād
İder her biri **fitneyile** fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 36). [fitneyile, -y, -ile]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Ḳıyāmet idüp **fitne** bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1085). [fitne,]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Ḳıyāmet idüp **fitne** bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1085). [fitne,]*

fitne: *Belâ, mihnet.*

1. Çün ol ḥalḳa Ḥaḳdan irişdi meded
Yapar **fitne** bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 108). [fitne,]*

fuḥūl: *Büyük alimlerin ileri gelenleri.*

1. Ne deñlü ki saʿy eyler ise **fuḥūl**
Anı bilmede ḳāṣır olur ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 161). [fuḥūl,]*

fuhūl: *Büyük alimlerin ileri gelenleri.*

1. Ne deñlü ki saʿy eyler ise **fuḥūl**
Anı bilmede ḳāṣır olur ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 161). [fuḥūl,]*

fuhūl: *Büyük alimlerin ileri gelenleri.*

1. Biner cümlesi ittifāḳī **fuḥūl**
Çü ḳavm-i Benī Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 301). [fuḥūl,]*

fuhūl: *Büyük alimlerin ileri gelenleri.*

1. Biner cümlesi ittifāḳī **fuḥūl**
Çü ḳavm-i Benī Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 301). [fuḥūl,]*

fülk: *Kayık.*

1. Arada şehüñ **fülki** hem-çün felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [fülki, -i]*

fülk: *Kayık.*

1. Arada şehüñ **fülki** hem-çün felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [fülki, -i]*

fülk: *Kayık.*

1. Dikilmişdi **fülk** üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [fülk,]*

fülk: *Kayık.*

1. Dikilmişdi **fülk** üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [fülk,]*

fülk: *Gemi.*

1. Görür kendüyi itmek ister helāk
İder baḥr ceybini ol **fülk** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 158). [fülk,]*

fülk: *Gemi, sandal, kayık.*

1. Sürūşa ider emr fermān-revā
Çıḳarup ki ṣandūḳı **fülke** ḳoya *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 282). [fülke, -e]*

fülk-i felek-kadr: *Dünya kıymeti gemi.*

1. ʿUrūc itdi deryā yüzine melek
O **fülk-i felek-ḳadr** oldı felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 288). [fülk-i felek-ḳadr,]*

fünūn: *(Ar.) Fenler, ilim kolları, bilim dalları.*

1. İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep **fünūn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [fünūn,]*

fünūn: *(Ar.) Fenler, ilim kolları, bilim dalları.*

1. İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep **fünūn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [fünūn,]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Gelüp **Fūr** iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [fūr,]*
2. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
İşidüp virür **Fūr** şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [fūr,]*
3. İdüp şāhdan **Fūra** ol selām
Pes andan didi her ne ise peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 925). [fūra, -a]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Gelüp **Fūr** iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [fūr,]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Bilinür çü **Fūra** varan her ḫaber
İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [fūra, -a]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
İşidüp virür **Fūr** şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [fūr,]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. İdüp şāhdan **Fūra** ol selām
Pes andan didi her ne ise peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 925). [fūra, -a]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Bilinür çü **Fūra** varan her ḫaber
İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [fūra, -a]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Budur himmetüm **Fūr** u Ḫāḳān-ı Çīn
Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 153). [fūr,]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Budur himmetüm **Fūr** u Ḫāḳān-ı Çīn
   Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 153). [fūr,]*

fūr: *Hint hükümdarı.*

1. Ṣafā himmetiyle bizi ḳıl revān
   Ki neng ola çeşmine **Fūruñ** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 690). [fūruñ, -uñ]

fūr: *Hint hükümdarı.*

1. Ṣafā himmetiyle bizi ḳıl revān
   Ki neng ola çeşmine **Fūruñ** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 690). [fūruñ, -uñ]

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Helāk eyledüm ḫışm ile **Fūrı** ben
   Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 289). [fūrı, -ı]

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Helāk eyledüm ḫışm ile **Fūrı** ben
   Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 289). [fūrı, -ı]

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Ḳoyup anı çün eyledüm **Fūra** ʿazm
   Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [fūra, -a]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Ḳoyup anı çün eyledüm **Fūra** ʿazm
   Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [fūra, -a]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
   Muṭīʿ olmadı eyledi **Fūr** rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [fūr,]*

fūr: *Büyük İskender tarafından öldürülen Kannauj (Hindistan) kralının adı.*

1. Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
   Muṭīʿ olmadı eyledi **Fūr** rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [fūr,]*

fūr u dārā: *Fur ve Dara.*

1. Niçe **Fūr u Dārā** gibi tāc-ver
   Rikābuma her gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 437). [fūr u dārā,]*

fürāt: *Fırat nehri.*

1. Kesilmiş **Furāt** içre ḫūnīn-rān
   Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [furāt,]
2. Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
   Görinür ṣuda hem-çü māhī-i mār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 275). [furāt,]
3. Görürler yine cūş ḳıldı **Furāt**
   Sipeh dutdı yir yüzini çün nebāt
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 523). [furāt,]
4. Furāta varınca görinmezdi yer
   Kemend ü kemān idi tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 441). [furāta, -a]*
5. Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
   Furātı geçüp başdı şarḳa ḳadem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 438). [furātı, -ı]
6. Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
   Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [furātı, -ı]*
7. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
   Velī leşkere itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 617). [furātı, -ı]*
8. Velī eylemez kimsene iltifāt
   Berāber **Furāt** ile Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 22). [furāt,]*

fürāt: *Türkiye topraklarından doğup Irak'ta Dicle ile birleştikten sonra denize ulaşan akarsu.*

1. Furātuñ ṭutup yüzini ser-be-ser
   Yatur berg-i nīlūfer olup siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 269). [furātuñ, -uñ]*

fūr-ı āteş-perest: *Ateşe tapan Fur (Hint hükümdarı).*

1. Ümīdüm bu kim **Fūr-ı āteş-perest**
   Bula şāh-ı Rūmuñ elinde şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 337). [fūr-ı āteş-perest,]*

fūr-ı hīndūstān: *Hindistanın İskender ile savaştığı padişahıdır.*

1. Dimiş kim eyā **Fūr-ı Hīndūstān**
   Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 877). [fūr-ı hīndūstān,]

fūr-ı hindūya: *Hindistan padışahı.*

1. İder tuḥfesin **Fūr-ı Hindūya** ʿarż
   Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 927). [fūr-ı hindūya, -y, -a]*

fūr-ı hindūya: *Hindistanın İskender ile savaştığı padişahıdır.*

1. Dutup pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān
   İder **Fūr-ı Hindūya** elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 876). [fūr-ı hindūya, -(y) a]*
2. Tamām eyleyüp ceşni ṣāḥib-külāh
   Çeke **Fūr-ı Hindūya** tā kim sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 566). [fūr-ı hindūya,]

fürkat: *Ayrılık, hicran.*

1. Bu şādılıġa gāh ḫandān olur
   Añup **fürḳati** gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [fürḳati, -i]*

fürkat: *Ayrılık, hicran.*

1. Bu şādılıġa gāh ḫandān olur
   Añup **fürḳati** gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [fürḳati, -i]*

fūr-mend: *Fur sahibi.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
   Geçüp **Fūr-mende** olalum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [fūr-mende, -e]

fūr-mend: *Fur sahibi.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
   Geçüp **Fūr-mende** olalum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [fūr-mende, -e]

fūr-mend: *Fur sahibi.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
   Geçüp **Fūr-mende** olalum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [fūr-mende, -e]

fūr-mend: *Fur sahibi.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
   Geçüp **Fūr-mende** olalum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [fūr-mende, -e]

fūr-mend: *Fur sahibi.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
   Geçüp **Fūr-mende** olalum revān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [fūr-mende, -e]

furṣat: *Aralık; bir işim gerçekleşebilmesi için müsait olan vakit, durum.*

1. Bu **furṣat** degül mi ki Rūmī sipāh
   Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [furṣat,]
2. Ne gitmege **furṣat** ne durmaġa tāb
   Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [furṣat,]*
3. Bulup **furṣat** açdı kemīn ol laʿīn
   İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 567). [furṣat,]*

furṣat: *Uygun zaman, elverişli durum, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hal.*

1. Bunuñ gibi **furṣat** mı girer ele
   Didük bildügümizi şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [furṣat,]*

fürū-dest: *Kalitesiz,değersiz.*

1. Bulur nuṭḳ ile ādemī imtiyāz
   Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 14). [fürū-dest,]

fürū-dest: *Kalitesiz,değersiz.*

1. Bulur nuṭḳ ile ādemī imtiyāz
   Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-fırāz
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 14). [fürū-dest,]

furū-māye: *Soyu alçak, kötü soylu, sütü bozuk.*

1. Ola çünki ber-geşte ferḫunde-baḫt
   Selāṭīnden alur **fürū-māye** taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 144). [fürū-māye,]*

furū-māye: *Soyu alçak, kötü soylu, sütü bozuk.*

1. Ola çünki ber-geşte ferḫunde-baḫt
   Selāṭīnden alur **fürū-māye** taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 144). [fürū-māye,]*

furun: *Fırın, içinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak.*

1. Gelüp **Fūruñ** öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [fūruñ,]*

fürūzān-ı şemʿ: *Parlayan mum.*

1. Fürūzān-ı şemʿ idi ṣan gerdeni
   Beyāż idi kāfūr gibi ṣan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 121). [fürūzān-ı şemʿ,]*

fürūzende: *Aydınlatan, aydınlanan, parlatan, parlayan.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her aḫter **fürūzende** ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 4). [fürūzende,]*

fürūzende-i şemʿ-i cān: *Can mumunu aydınlatan.*

1. Ṭapuñdur **fürūzende-i şemʿ-i cān**
   Cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 9). [fürūzende-i şemʿ-i cān,]*

fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş: *Yeryüzü odasının parlayan mumu.*

1. Meh-i evc-i şerʿ u gül-i bāġ-ı ʿarş
   Fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 9). [fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş,]

fuş u dum: *Yelesi ve kuyruğu.*

1. Şitābān cenge **fuş u dum** siyāh
   Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 161). [fuş u dum,]*

füsūn-sāz-ı efsāne-gūy: *Efsane söyleyip sihirler yapan.*

1. Ḳapup ṣavlecān-ı feṣāḥetle gūy
   Dimiş ol **füsūn-sāz-ı efsāne-gūy** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 252). [füsūn-sāz-ı efsāne-gūy,]*

füsürde-revān: *Donuk, duygusuz giden.*

1. İñen olmayalum **füsürde-revān**
   Bizi eylesün germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 383). [füsürde-revān,]*

füsürde-revān: *Donuk, duygusuz giden.*

1. İñen olmayalum **füsürde-revān**
   Bizi eylesün germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 383). [füsürde-revān,]*

fütāde: *Düşkün, Tutkun.*

1. Eyer ser-nigūndur şikeste ʿinān
   Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 458). [fütāde,]*
2. Fütāde olursa ʿadū olma şād
   Düşe dura işin bitürür ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 259). [fütāde,]*

fütūḥ: *Gönül ferahlığı.*

1. Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur çoḳ **fütūḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [fütūḥ,]*

fütūḥ: *Gönül ferahlığı.*

1. Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur çoḳ **fütūḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [fütūḥ,]*

fütūr: *Keder, ümitsizlik; bezginlik, usanç, bıkma, iş görmeye engel olan gevşeme.*

1. İder ḳalbi ḫurrem egerçi ki nūr
   Virür ṣoñra ẓulmet velīkin **fütūr**
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 4). [fütūr,]
2. Ḳılalum bu bir demde bāri ḥużūr
   Cihān ġuṣṣasiçün niçe bir **fütūr** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 276). [fütūr,]*
3. Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
   ʿAceb mi eger gelse ḳalbe **fütūr**
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 36). [fütūr,]

fütūr irdi: *Zayıflamak II acı, keder içinde olmak.*

1. Gelüp ṣordılar ḫāṭırını ṭuyūr
   Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 266). [fütūr irdi, -di]*

fütüvvet: *Civanmertlik, mürüvvet, kerem: erbâb-ı fütüvvet.*

1. Fütüvvet mürüvvet şecāʿat-seḫā
   Anuñ ẓātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 31). [fütüvvet,]*

fütüvvet: *Civanmertlik, mürüvvet, kerem: erbâb-ı fütüvvet.*

1. Fütüvvet mürüvvet şecāʿat-seḫā
   Anuñ ẓātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 31). [fütüvvet,]*

fużūl: *Haddini bilmez kimse.*

1. Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
   Gerekmez ki ola ḳul olan **fużūl** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [fużūl,]*

fużūl: *Haddini bilmez kimse.*

1. Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
   Gerekmez ki ola ḳul olan **fużūl** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [fużūl,]*

fużūl: *Haddini bilmez kimse.*

1. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
   Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem **fużūl**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [fużūl,]

fużūl: *Haddini bilmez kimse.*

1. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
   Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem **fużūl**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [fużūl,]

fużūl olmayalum: *Gereksiz olmak, fazlalık olmak.*

1. Didi şeh beni çün sen itdüñ ḳabūl
   Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 540). [fużūl olmayalum, -ma, -ya, -lum]*

füzūn: *Çok, fazla.*

1. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
   Suḫenden **füzūnı** suḫenden żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 82). [füzūnı, -ı]

füzūn: *Çok, fazla.*

1. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
   Suḫenden **füzūnı** suḫenden żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 82). [füzūnı, -ı]

füzūn: *Çok, fazla.*

1. Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
   Velī ʿilm iledür **füzūnı** kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [füzūnı, -ı]*

füzūn: *Çok, fazla.*

1. Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
   Velī ʿilm iledür **füzūnı** kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [füzūnı, -ı]*

füzūn: *Far. Çok, ziyade.*

1. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
   Bilinmez ḳıyās ile ḥadden **füzūn**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [füzūn,]

füzūn: *Far. Çok, ziyade.*

1. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
   Bilinmez ḳıyās ile ḥadden **füzūn**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [füzūn,]

füzūn: *Far. Çok, ziyade.*

1. Olur ḫastanuñ derd ü dāġı **füzūn**
   Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 35). [füzūn,]*

füzūn: *Far. Çok, ziyade.*

1. Olur ḫastanuñ derd ü dāġı **füzūn**
   Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 35). [füzūn,]*

füzūn: *Far. Çok, ziyade.*

1. Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
   Velī ḫayżalıḳ derdi iden **füzūn** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [füzūn,]*

füzūn: *Far. Çok, ziyade.*

1. Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
   Velī ḫayżalıḳ derdi iden **füzūn** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [füzūn,]*

füzūn: *Fazla, ziyade.*

1. Nice şehr-i dünyādan ola **füzūn**
   Var ola içinde hezārān ḫuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 373). [füzūn,]*

füzūn ola: *Artmak, çoğalmak.*

1. Ola devleti dāyim anuñ füzūn
   Aña ḫaṣm olanlar ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 967). [füzūn ola, -a]*

füzūn oldı: *Artmak, çoğalmak.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
   Füzūn oldı ṣādī vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [füzūn oldı, -dı]*

füzūn olursa: *Artmak, çoğalmak.*

1. Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
   Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [füzūn olursa, -ur, -sa]*

ġabġab: *Çene altı; gerdan.*

1. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
Mehüñ **ġabġabın** oḳşayup didi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 588). [ġabġabın, -ın]

ġabġab: *Sevgilinin çene altı.*

1. Çü berg-i gül idi muḳanned beli
Hemīn sīb-i sīmīn idi **ġabġabı** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 606). [ġabġabı, -ı]*

ġabġab: *Sevgilinin çene altı.*

1. Virür zeyn eşcār-ı bāġa şimār
Müdevver bihī **ġabġabı** yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [ġabġabı, -ı]*

ġabġablu: *Elma çeneli; elmaya benzeyen güzel çeneli.*

1. Ḳamu nāristān u nārenc-būy
Ḳamu sīb **ġabġablu** gülnār-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 96). [ġabġablu,]*

ġabrā: *Yer, zemîn, arz.*

1. Semā geydi sincāb ü **ġabrā** vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 79). [ġabrā,]*

ġāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen daḫı **ġāfil** gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 18). [ġāfil,]*

ġāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Sipeh **ġāfil** olmaya ḥāżır ola
Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 521). [ġāfil,]*

ġāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Ḫudā dir imiş şemse ol bī-ḥayā
Zihī **ġāfil** āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 210). [ġāfil,]*

ġāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Muhanṭāsı **ġāfil** iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [ġāfil,]*

ġāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Bu ḳānunda var ḥaşmı bir nīk-nām
Olur **ġāfil** iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 980). [ġāfil,]*

ġāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Çü **ġāfil** yata mest olup bāġ-bān
Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 153). [ġāfil,]*

ġāfil olan: *Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.*

1. Ṭılāya olur ol sipāha ḥişār
Virür başı **ġāfil olan** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 534). [ġāfil olan, -an]*

ġāfil olma: *Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.*

1. Behiştī şaḳın **ġāfil olma** iñen
Ne kimse ḳalur bu cihānda ne sen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 75). [ġāfil olma, -ma]

ġāfil oluban: *Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.*

1. Uyuya çü **ġāfil oluban** şübān
Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 151). [ġāfil oluban, -uban]*

ġāfil olur: *Gafil avlanmak, boş bulunmak.*

1. ʿAceb **ġāfil olur** benī ādemi
Müʾebbed şanur kendünüñ ʿālemi
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 1). [ġāfil olur, -ur]

ġāfil-nihād olmaya: *Gafil tabiatlı olmak.*

1. Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl gibi mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 67). [ġāfil-nihād olmaya, -ma, -ya]*

ġaflet: *Farkında olmama hali, bilinçsizlik.*

1. Nice geldügin **ġaflet** ile ʿadū
   Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 881). [ġaflet,]*

ġaflet: *Habersizlik, Dikkatsizlik.*

1. Gerek Türk ḫaylinden itmek ḥaẕer
   Şehā bil ki **ġafletde** vardur żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [ġafletde, -de]

ġaflet: *Habersizlik, Dikkatsizlik.*

1. Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
   Ḳamu ḫalḳ **ġafletde** yoḳ āgehī *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 6). [ġafletde, -de]*

ġaflet: *Habersizlik, Dikkatsizlik.*

1. İdüp mürdeyi **ġaflet** içün fiġān
   İder nevḫalar būm mūye -künān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 13). [ġaflet,]

ġafūr u raḥīm: *Ġafūr ve Raḥīm.*

1. Beşer itmiş idi günāh-ı ʿaẓīm
   Dinilmezdi Ḫaḳḳa **Ġafūr u Raḥīm**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1126). [ġafūr u raḥīm,]

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Murād atına bindürür **gāh** çüst
   Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 3). [gāh,]

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Başılmış iken **gāh** olur bir sipāh
   Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Başılmış iken **gāh** olur bir sipāh
   Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan unutma hemīn **gāh** gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [gāh,]

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan unutma hemīn **gāh** gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [gāh,]

gāh: *Bazen.*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan unutma hemīn **gāh** gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [gāh,]

gāh: *Bazen.*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan unutma hemīn **gāh** gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [gāh,]

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Hemīşe bu ḫāl-i sarāy-ı sipenc
   Gehī genc ḳısmet ider **gāh** renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 492). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gehī mey vire **gāh** ola naġme-kār
   Alup būse geh **gāh** idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [gāh,]*

gāh: *Bazı: Gâh böyle gâh şöyle.*

1. Gehī mey vire **gāh** ola naġme-kār
   Alup būse geh **gāh** idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [gāh,]*

gāh: *Bazı: Gâh böyle gâh şöyle.*

1. Gehī mey vire **gāh** ola naġme-kār
   Alup būse geh **gāh** idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Olup **gāh** yārān ile tūşe-gīr
   Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Olup **gāh** yārān ile tūşe-gīr
   Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. İdüp ḳaddini ḫam gehī çün hilāl
   İder **gāh** ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 48). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. İdüp ḳaddini ḫam gehī çün hilāl
   İder **gāh** ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 48). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Muġannī çü muġnī çala **gāh** gāh
   Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Muġannī çü muġnī çala **gāh** gāh
   Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Muġannī çü muġnī çala **gāh** gāh
   Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Muġannī çü muġnī çala **gāh** gāh
   Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
   İnerler yire **gāh** hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
   İnerler yire **gāh** hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Ṣan evc-i saʿādetde burc idi **gāh**
   Dü peyker idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 51). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Ṣan evc-i saʿādetde burc idi **gāh**
   Dü peyker idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 51). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Bu şādılıġa **gāh** ḫandān olur
   Añup fürḳati **gāh** giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 137). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Bu şādılıġa **gāh** ḫandān olur
   Añup fürḳati **gāh** giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 137). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Bu şādılıġa **gāh** ḫandān olur
   Añup fürḳati **gāh** giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Bu şādılıġa **gāh** ḫandān olur
   Añup fürḳati **gāh** giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gelüp baġdan künce ki **gāh** bād
   Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gelüp baġdan künce ki **gāh** bād
   Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Sipihre çıḳup **gāh** mīzān-vār
   İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 295). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Sipihre çıḳup **gāh** mīzān-vār
   İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 295). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
   Gehī elde kīse gerek **gāh** müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
   Gehī elde kīse gerek **gāh** müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola **gāh**
   Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 217). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola **gāh**
   Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 217). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gerek **gāh** ceng gerek **gāh** sūr
   Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 251). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Gerek **gāh** ceng gerek **gāh** sūr
   Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 251). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Görinen göze **gāh** gāhī neheng
   K'olur zümresi çāk görse peleng *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 147). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. Şināver gemi **gāh** perrān olur
   Şehin-şeh görüp anı ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 221). [gāh,]*

gāh: *Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.*

1. İder ẓulmete emr pes şehriyār
   Olur ol güẕer **gāh** kūha ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 100). [gāh,]*

gāh gāh: *Ara ara.*

1. Olur çünki dervīşe muḥtāc şāh
   Ḫudā-dōstdan al duʿā **gāh gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 94). [gāh gāh,]*
2. Gerek tenkıye kişiye **gāh gāh**
   Eger ṣıḥḥate olur ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 451). [gāh gāh,]*

gāhī: *Bazen, zaman zaman.*

1. Olup tīri **gāhī** kemend-i hizebr
   Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 135). [gāhī,]*

gāhī: *Bazen, zaman zaman.*

1. Olup tīri **gāhī** kemend-i hizebr
   Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 135). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
   Tevaḳḳuf gerek şāha **gāhī** ḳıṣāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
   Tevaḳḳuf gerek şāha **gāhī** ḳıṣāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
   Elinde gehī cām **gāhī** kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
   Elinde gehī cām **gāhī** kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Mülūk ile **gāhī** olup bāde-ḫʷār
   İder geh ḥakīm ile encüm-şümār
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 163). [gāhī,]

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Mülūk ile **gāhī** olup bāde-ḫʷār
   İder geh ḥakīm ile encüm-şümār
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 163). [gāhī,]

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Sipihre çıḳup gāh mīzān-vār
   İnüp yirde **gāhī** dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 296). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Sipihre çıḳup gāh mīzān-vār
   İnüp yirde **gāhī** dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 296). [gāhī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Çü zülf ü dehān u nigārın şebk
   Gider **gāhi** ġāyetde bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 16). [gāhi,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Görinen göze gāh **gāhī** neheng
   K'olur zümresi çāk görse peleng
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 147). [gāhī,]

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. İnüp ḳaʿre **gāhī** ṣadef gibi zūd
   Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü rūd
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 159). [gāhī,]

gāhī: *Ara sıra, bazen, zaman olur.*

1. Ṣad u bīst **gāhī** gehī ṣad tamām
   Yazardum gicede idüp ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 49). [gāhī,]*

gāh-ı kīn: *Kin vakti.*

1. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
   İder ḫavf andan o şeh **gāh-ı kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [gāh-ı kīn,]*
2. Ele çünki ben tīġ alam **gāh-ı kīn**
   Olur berg mānendi lerzān zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [gāh-ı kīn,]

gāh-ı şām: *Akşam vakti.*

1. Görür şāh kim çün ola **gāh-ı şām**
   Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [gāh-ı şām,]*

gāh-ı şām: *Akşam vakti.*

1. Görür şāh kim çün ola **gāh-ı şām**
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [gāh-ı şām,]*

gāh-ı şām: *Akşam vakti.*

1. Görür şāh kim çün ola **gāh-ı şām**
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [gāh-ı şām,]*

gāh-ı şām: *Akşam vakti.*

1. Görür şāh kim çün ola **gāh-ı şām**
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [gāh-ı şām,]*

gāh-ı sefer: *Sefer yeri/zamanı.*

1. Ne deñlü ḳarīb olsa **gāh-ı sefer**
Olur bu maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 269). [gāh-ı sefer,]*

ġalbīr: *Günlük işlerde, kum ya da un elemede kullanılan kalbur.*

1. Dönüp elde **ġalbīre** āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [ġalbīre, -e]*

ġalbīr: *Günlük işlerde, kum ya da un elemede kullanılan kalbur.*

1. Dönüp elde **ġalbīre** āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 901). [ġalbīre, -e]*

ġalbīr-vār: *Elek gibi.*

1. Ben ol ḫāk-bīzem ki **ġalbīr-vār**
Alursam daḫı eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ġalbīr-vār,]*

ġalbīr-vār: *Elek gibi.*

1. Ben ol ḫāk-bīzem ki **ġalbīr-vār**
Alursam daḫı eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ġalbīr-vār,]*

gālib: *Ar. Galebe edici, eden, galebe ile muttasıf: merd-i galib, fırka-i galibe. galibâne: Galip olana yakışacak surette.*

1. Biz anlara **ġālib** iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [ġālib,]*

gālib: *Ar. Galebe edici, eden, galebe ile muttasıf: merd-i galib, fırka-i galibe. galibâne: Galip olana yakışacak surette.*

1. Biz anlara **ġālib** iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [ġālib,]*

gālib: *Ar. Galebe edici, eden, galebe ile muttasıf: merd-i galib, fırka-i galibe. galibâne: Galip olana yakışacak surette.*

1. Eḳālime Ḫaḳ **ġālib** itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 99). [ġālib,]*

gālib: *Ar. Galebe edici, eden, galebe ile muttasıf: merd-i galib, fırka-i galibe. galibâne: Galip olana yakışacak surette.*

1. Eḳālime Ḫaḳ **ġālib** itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 99). [ġālib,]*

gālib: *Ar. Galebe edici, eden, galebe ile muttasıf: merd-i galib, fırka-i galibe. galibâne: Galip olana yakışacak surette.*

1. Görür ḫaṣmını **ġālib** ol nerre-şīr
Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [ġālib,]*

gālib: *Ar. Galebe edici, eden, galebe ile muttasıf: merd-i galib, fırka-i galibe. galibâne: Galip olana yakışacak surette.*

1. Görür ḫaṣmını **ġālib** ol nerre-şīr
Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [ġālib,]*

ġālib: *Genellikle, ekser.*

1. Çü **ġālib** zamān ile bu ḳavm-i dūn
İderlerdi ḫalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 115). [ġālib,]*

ġālib ola: *Üstün, baskın gelmek.*

1. Yine sen ẓafer vir baña yā Muʿīn
Ki bī-dīne **ġālib ola** ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 560). [ġālib ola, -a]*

ġālib olup: *Üstün, baskın gelmek.*

1. Hele cengde siz ḳomañuz ḳuṣūr
Bula ḳalbiñüz **ġālib olup** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 698). [ġālib olup, -up]*

ġālib olur: *Üstün, baskın gelmek.*

1. Eger **ġālib olur** iseñ sen baña
Żarūrī iṭāʿat idem ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 457). [ġālib olur, -ur]*
2. Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 563). [ġālib olur, -ur]*

ġālibā: *İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.*

1. Bir aylıḳ yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider **ġālibā** iy cihān-gīr ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 114). [ġālibā,]*

ġālibā: *İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.*

1. Bir aylıḳ yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider **ġālibā** iy cihān-gīr ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 114). [ġālibā,]*

ġāliye: *Misk kokulu.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber ü **ġāliye** ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [ġāliye,]*

ġāliye: *Misk kokulu.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber ü **ġāliye** ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [ġāliye,]*

ġalṭān olam: *Yuvarlanmak.*

1. Gezüben havā ile **ġalṭān olam**
Yiyüp içüben mevci gerdān olam *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 107). [ġalṭān olam, -am]*

ġaltān olup: *Yuvarlanmak.*

1. Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
Yatur hem de ḫāk içre **ġalṭān olup** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [ġalṭān olup, -up]*

ġalṭān olur: *Yuvarlanmak II aşık olmak.*

1. Çü miġferlü baş rūda **ġalṭān olur**
Hemīn çaġz mānendi pinhān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [ġalṭān olur, -ur]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca **ġam** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [ġam,]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca **ġam** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ṭamām oldı düşmen işi yime **ġam**
Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ṭamām oldı düşmen işi yime **ġam**
Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [ġam,]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben **ġamını** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 506). [ġamını, -ı, -n, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben **ġamını** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 506). [ġamını, -ı, -n, -ı]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿışretde yoḳ cevr ü **ġam**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿışretde yoḳ cevr ü **ġam**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ġam,]

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ne maḳṣūdum idi cihānuñ **ġamı**
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 269). [ġamı, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ne maḳṣūdum idi cihānuñ **ġamı**
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 269). [ġamı, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān **ġamı** itdi baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [ġamı, -ı]

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān **ġamı** itdi baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [ġamı, -ı]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
Füzūn oldı şādī vü **ġam** kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
Füzūn oldı şādī vü **ġam** kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḫalḳı olsa ne **ġam** encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḫalḳı olsa ne **ġam** encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne **ġam** kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne **ġam** kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [ġam,]

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Aña ʿāṣıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya **ġamı** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 18). [ġamı, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Aña ʿāṣıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya **ġamı** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 18). [ġamı, -ı]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne **ġam**
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ elem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 579). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne **ġam**
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ elem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 579). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Yime **ġam** saña irdügine şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Yime **ġam** saña irdügine şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Siper **ġam** şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Siper **ġam** şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Bu ġurbetde ḫūn oldı **ġamdan** ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Bu ġurbetde ḫūn oldı **ġamdan** ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne **ġam** āteş ü nefṭ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne **ġam** āteş ü nefṭ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Maraż ṣıḥḥat ile bisāṭ ile **ġam**
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Maraż ṣıḥḥat ile bisāṭ ile **ġam**
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol **ġam** ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol **ġam** ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe **ġam**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe **ġam**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [ġam,]

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Eger gelse tenhā cihānuñ **ġamı**
Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [ġamı, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Eger gelse tenhā cihānuñ **ġamı**
Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [ġamı, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
Cihānuñ **ġamı** ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 26). [ġamı, -ı]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Baña ṭurfe bāzīçe itdi zamān
Cihānuñ **ġamı** ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 26). [ġamı, -ı]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne **ġam** anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne **ġam** anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ġam,]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ki tā aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola **ġamdan** āsūde dil bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 86). [ġamdan, -dan]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ki tā aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola **ġamdan** āsūde dil bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 86). [ġamdan, -dan]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki **ġam** beñzimüz eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki **ġam** beñzimüz eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [ġam,]

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ne fāyide **ġamdan** olan oldı līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 189). [ġamdan, -dan]

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

1. Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne diller olubdur **ġamı** ile çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 36). [ġamı, -ı]*

ġam: *Kaygı, tasa, keder; bkz. 'derd ü ġam', 'dünyā ġamı' 'künc-i ġam', esrār-ı ġam" md.*

1. Ġam ile yazıldı bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 113). [ġam,]*

ġam u derd: *Keder ve sıkıntı.*

1. Bu yolda sürinür idüm ḫāme-vār
Geçerdi **ġam u derd** ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 54). [ġam u derd,]*

ġam yime: *Dertlenmek, Kederlenmek.*

1. Gelüp şimdi buraya dikdüm ʿalem
Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 304). [ġam yime, -me]

2. Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 153). [ġam yime, -me]*

ġam yime: *Üzülmemek.*

1. Tamām oldı işüm benüm yime ġam
Zamāne benüm cāmuma ḳatdı sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 419). [ġam yime,]*

ġam-gīn: *Gamlı.*

1. Benefşe geyüp cāme-i sūg-vār
Geçer diyü **ġam-gīn** idi nev-bahār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [ġam-gīn,]*

ġam-gīn: *Gamlı.*

1. Benefşe geyüp cāme-i sūg-vār
Geçer diyü **ġam-gīn** idi nev-bahār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [ġam-gīn,]*

ġam-gīn: *Gamlı.*

1. Gehī ḳalbi **ġam-gīn** gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [ġam-gīn,]*

ġam-gīn: *Gamlı.*

1. Gehī ḳalbi **ġam-gīn** gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [ġam-gīn,]*

ġam-gīn: *Gamlı.*

1. Gehī mevte **ġam-gīn** gehī vaṣla şād
Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 267). [ġam-gīn,]*

ġam-gīn ider: *Kederli olmasına neden olmak.*

1. Getür sāḳiyā baña Āb-ı Ḥayāt
Ki **ġam-gīn ider** ḳalbi fikr-i memāt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 126). [ġam-gīn ider, -er]*

ġam-gīn itme: *Üzmek, mutsuz etmek.*

1. Şehā itme ġam-gīn yüzine nigāh
Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 253). [ġam-gīn itme, -me]*

ġam-gīn olur: *Tasalanmak, üzülmek.*

1. Görüp anı **ġam-gīn olur** şehriyār
Bilür yoḳ cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 495). [ġam-gīn olur, -ur]*
2. Görüp anı **ġam-gīn olur** Şanṭalūs
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 513). [ġam-gīn olur, -ur]*

ġam-ı devr: *Feleğin gamı, kederi.*

1. Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum **ġam-ı devr** ile teşne-leb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 704). [ġam-ı devr,]*

ġam-ı rūzigār: *Zamanın verdiği keder.*

1. Niçe şāmit ide **ġam-ı rūzigār**
Ḳılayum yine zemzeme çün hezār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 191). [ġam-ı rūzigār,]*

ġamīn ola: *Üzülmek, kederlenmek.*

1. Yine eyle bir naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 4). [ġamīn ola, -a]*

ġamīn oldı: *Üzülmek, kederlenmek.*

1. Ḳalup ṭaşra aḥbāb oldı ġamīn
Ḫazīn olup eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 137). [ġamīn oldı, -dı]*

ġamını yime: *Dertlenmek, Kederlenmek.*

1. Yi dünyāyı dünyā **ġamını yime**
Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [ġamını yime, -ı, -nı, -me]*

ġamz: *1. kaşla gözle işaret etme 2. Ara bozma.*

1. Şehā itme ġamz idene iʿtimād
   Ḳopar **ġamzdan** dürlü dürlü fesād
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 72). [ġamzdan, -dan]

ġamz: *1. kaşla gözle işaret etme 2. Ara bozma.*

1. Şehā itme ġamz idene iʿtimād
   Ḳopar **ġamzdan** dürlü dürlü fesād
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 72). [ġamzdan, -dan]

ġamz idene: *İşaret etmek. || Gammazlık etmek.*

1. Şehā itme **ġamz idene** iʿtimād
   Ḳopar ġamzdan dürlü dürlü fesād
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 71). [ġamz idene, -en, -e]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

1. Alup **ġamzesi** gibi geh tīġ-ı tīz
   Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [ġamzesi, -si]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

1. Alup **ġamzesi** gibi geh tīġ-ı tīz
   Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [ġamzesi, -si]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

1. Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
   Ḳamu **ġamzesi** ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ġamzesi, -si]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

1. Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
   Ḳamu **ġamzesi** ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ġamzesi, -si]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

1. Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
   Pelek **ġamzesi** zülfi müşgīn kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 138). [ġamzesi, -si]

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.*

1. Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
   Pelek **ġamzesi** zülfi müşgīn kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 138). [ġamzesi, -si]

ġamze-i sāḳī: *Sakinin süzgün yan bakışı.*

1. Olur **ġamze-i sāḳī** nāvek-figen
   İder ehl-i meclis ḥayātın micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 47). [ġamze-i sāḳī,]*

ġanāyim: *Ganîmetler, savaşta düşmandan alınan mallar, esirler:.*

1. İderler şu deñlü **ġanāyīmi** cemʿ
   Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 483). [ġanāyīmi, -i]

ġanāyim: *Ganîmetler, savaşta düşmandan alınan mallar, esirler:.*

1. İderler şu deñlü **ġanāyīmi** cemʿ
   Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 483). [ġanāyīmi, -i]

ġanî: *Zengin: şahs-ı ganî. Cenâb-ı Hakka da itlak olunur. Bu hâlde esmâ-yı hüsnâdan olup "zâten, sıfâten ahara gayr-ı muhtaç" manasını müfit bulunur.*

1. Ne ḳāḍī var ol şehrde ne mülūk
   Ḳamusı **ġanī** līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 48). [ġanī,]*

ġanî: *Ar. Zengin: şahs-ı ganî, sâliha-i ganiyye.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
   ʿAbeş ḥarc ḳılma ġazā mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 163). [ġanīnüñ, -nüñ, -]*

ġanî: *Hiçbir şeye ve hiçbir kimseye muhtaç olmayan,*

kullarının bütün ihtiyâcını karşılayan mutlak zengin olan Allah.

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy **Ġanī**
   Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 37). [ġanī,]*

ġanī eyleyen: *Zenginleştirmek.*

1. Ġanī eyleyen ol faḳīr iden ol
   ʿAzīz eyleyen ol ḥaḳīr iden ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 115). [ġanī eyleyen, -yen]*

ġanī oldı: *Zengin olmak. II. gönül zenginliğine eirşmek, manevi yönden doymak.*

1. Ġanī oldı māl ile cümle sipāh
   Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 489). [ġanī oldı, -dı]*

ġār: *Ar. Mağara.*

1. Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
   Düzülmiş zamān ile bir **ġār** var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 392). [ġār,]*

ġāra: *Mağara.*

1. Güneş çünki eflāke ideʿurūc
   İderler ḳamu **ġāralardan** ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 398). [ġāralardan, -lar, -dan]*
2. Girer **ġāraya** cümle merd ile zen
   Ḫaẕer eyleyüp iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 395). [ġāraya, -ya]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. İder dürlü dürlü **ġarāyib** ʿayān
   Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 11). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. İder dürlü dürlü **ġarāyib** ʿayān
   Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 11). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. Görürler ʿacāyib **ġarāyib** cihān
   Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 237). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. Görürler ʿacāyib **ġarāyib** cihān
   Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 237). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. ʿAcāyib **ġarāyib** göresin cihān
   Senüñ ola seyrān-gehüñ bu cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 115). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. ʿAcāyib **ġarāyib** göresin cihān
   Senüñ ola seyrān-gehüñ bu cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 115). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
   ʿAcāyib **ġarāyib** niʿam gönderür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
   ʿAcāyib **ġarāyib** niʿam gönderür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [ġarāyib,]*

ġarāyib: *Garibler, şaşılacak şeyler.*

1. ʿAcāyib **ġarāyiblerinden** cihān
   Görür baḥrüñ ol şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 197). [ġarāyiblerinden, -ler, -in, -den]*

ġarāyiblerin: *Garîbeler, şaşılacak tuhaf şeyler, işitilmemiş, duyulmamış olaylar:.*

1. Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
   Şikār eyleye hem **ġarāyiblerin** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [ġarāyiblerin, --ler -in]*

ġarāyiblerin: *Garîbeler, şaşılacak tuhaf şeyler, işitilmemiş, duyulmamış olaylar:.*

1. Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
   Şikār eyleye hem **ġarāyiblerin** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [ġarāyiblerin, --ler -in]*

ġaraż: *Gaye, maksat, amaç.*

1. Ḫuṣūṣā ki ḥalṭ ola geh geh **ġaraż**
   Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [ġaraż,]*

ġaraż: *Gaye, maksat, amaç.*

1. Ḫuṣūṣā ki ḥalṭ ola geh geh **ġaraż**
   Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [ġaraż,]*

ġarb: *Batı.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni **ġarb** idi ḳalbi ammā ki şarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [ġarb,]

ġarb: *Batı.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni **ġarb** idi ḳalbi ammā ki şarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [ġarb,]

ġarb: *Batı.*

1. Çü **ġarbuñ** şimālini itdi tamām
   Diledi cenūbı daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 5). [ġarbuñ, -uñ]*

ġarb: *Batı.*

1. İdüp cānib-i şarḳa pes meyl şāh
   Geçüp **ġarbdan** eyledi ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 118). [ġarbdan, -dan]

ġarbī: *Ar. garb'a mensup.*

1. Çeküp üstine şarḳī **ġarbī** sipāh
   Gözine idem Hind u Sindi siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 293). [ġarbī,]

ġarbī: *Batı tarafında.*

1. V'egerni olur cemʿ **ġarbī** sipāh
   Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 161). [ġarbī,]*

ġarīb: *Tuhaf, acayip.*

1. Firişte ola diyü merdüm-firīb
   Ḫużūr eyleye her gedā vü **ġarīb**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [ġarīb,]

ġarīb: *Tuhaf, acayip.*

1. Firişte ola diyü merdüm-firīb
   Ḫużūr eyleye her gedā vü **ġarīb**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [ġarīb,]

ġarīb: *Tuhaf, acayip.*

1. Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
   Ki her ḳavm biri birinden **ġarīb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 38). [ġarīb,]*

ġarīb gele: *Muhtaç birisi geldiğinde.*

1. Şehā çün gele mülkiñe bir ġarīb
   Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 35). [ġarīb gele, --e]*

ġarīḳ olup: *Gömülmek, batmak.*

1. Olup ḫūn-ı insān u espe ġarīḳ
   Tekāverler olmış idi çün ʿaḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 531). [ġarīḳ olup, -up]*

ġark: *Ar. 1. Suya batmak, boğulmak. 2. Batmış, müstağrak: "gark-ı arak, Nura gark oldu semavât ü zemin." gark etmek: Batırmak, müstağrak etmek.*

1. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça **ġarḳ**
   Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [ġarḳ,]
2. Olur āhene başdan ayaġa **ġarḳ**
   Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 219). [ġarḳ,]*

ġark: *Suya batma, boğulma.*

1. Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berk
   Semendin ki tā farḳ pūlāda **ġarḳ**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 662). [ġarḳ,]

ġark: *Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma; bir şeye batma, bulanma.*

1. Burāḳ-ı şitābende altında berk
   Sitāmı çü mihr-i felek nūra **ġarḳ**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 62). [ġarḳ,]

ġark oldı: *Boğulmak, batmak.*

1. Uzatdı elin merḥabāya sinān
   Yine toza **ġarḳ oldı** pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 360). [ġarḳ oldı, -dı]*

ġark oldıysa: *Boğulmak, batmak.*

1. Nice **ġarḳ oldıysa** toza libās
   Dutar ḳalb mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 789). [ġarḳ oldıysa, -dı, -y, -sa]*

ġarḳ olıdı: *Boğulmak, batmak.*

1. Şalup mey deñizine altun gemi
   Kimi **ġarḳ olıdı** şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 88). [ġarḳ olıdı, -ıdı]*

ġarḳ olmazsa: *Boğulmak, batmak.*

1. Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
   ʿAcebdür eger **ġarḳ olmazsa** Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 110). [ġarḳ olmazsa, -maz, -sa]

ġark olup: *Boğulmak, batmak.*

1. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
   Yüridi mehābetle sulṭān-ı şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 151). [ġarḳ olup, -up]*
2. Olup gerd-i mīğına gerdūn ġarḳ
   Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 191). [ġarḳ olup, -up]
3. Olup cevhere başdan ayaġa ġarḳ
   Güherden teni olmaz olmışdı farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 643). [ġarḳ olup, -up]
4. Ya **ġarḳ olup** altuna ol nām-dār
   Görinür Ḳamer içre taşvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [ġarḳ olup, -up]*
5. Olup ādemi āhenīn baḥre ġarḳ
   Havāyı bulut ṭutdı meydānı berḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 799). [ġarḳ olup, -up]
6. Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
   Görinmezdi hergiz ne pāy ü ne farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 405). [ġarḳ olup, -up]
7. Girer mest olup baḥre bī-vehm ü pāk
   Düşüp baḥre **ġarḳ olup** olur helāk
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 62). [ġarḳ olup, -up]

ġarḳ olur: *Boğulmak, batmak.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur āhene ġarḳ mānend-i nār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 44). [ġarḳ olur, -ur]*
2. O keşretde kūşişde her kīne-ver
   ʿAraḳ seyline **ġarḳ olur** tā kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 796). [ġarḳ olur, -ur]

ġark-ı nūr: *Nura boğulmak.*

1. Melekdür şan olmış-durur **ġarḳ-ı nūr**
   Müferriḥ-dürür ḳalbe virür sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 603). [ġarḳ-ı nūr,]

ġarrā: *Ar. Ak, parlak, güzel, gösterişli, nümâyişli: şerî'at-ı garrâ, gurre-i garrâ, mâkiyân-ı garrâ.*

1. Ġam ile yazıldı bu **ġarrā** kitāb
   Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 113). [ġarrā,]*

ġarrālan-: *Gösterişli, parlak olmak II Kibirlenmek, büyüklenmek.*

1. Görür şeh ki **ġarrālanur** dāyimā
   Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [ġarrālanur, -ur]*

ġarrālan-: *Gösterişli, parlak olmak II Kibirlenmek, büyüklenmek.*

1. Görür şeh ki **ġarrālanur** dāyimā
   Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [ġarrālanur, -ur]*

ġarre olan: *Kendini beğenmiş olmak.*

1. Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl degül
Zeri bilmeyen faẕla fāẕıl degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 13). [ġarre olan, -an]*

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
Zemīn **gāvına** itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 174). [gāvına, -ı, -na]*

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
Zemīn **gāvına** itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 174). [gāvına, -ı, -na]*

gāv: *Öküz, inek.*

1. Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā **gāva** deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [gāva, -a]*

gāv: *Öküz, inek.*

1. Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā **gāva** deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [gāva, -a]*

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
Zemīn **gāvına** dāyim urmaḳda laḫt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [gāvına, -ı, -na]

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
Zemīn **gāvına** dāyim urmaḳda laḫt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [gāvına, -ı, -na]

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. İnüp ḍarb ile gürze heft cūş
Zemīn **gāvına** itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 312). [gāvına, -ı, -na]*

gāv: *Öküz, inek, sevr.*

1. İnüp ḍarb ile gürze heft cūş
Zemīn **gāvına** itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 312). [gāvına, -ı, -na]*

gāv u ḥūt: *Öküz ve balık.*

1. Görinür idi raḫneden **gāv u ḥūt**
Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 235). [gāv u ḥūt,]*

gāv u māhīyi: *Öküz ve balık.*

1. Zemīne ura ḫışm ile pençe ger
İder **gāv u māhīyi** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 154). [gāv u māhīyi, --yi]*

gāv-dum çaldılar: *Büyük davul çalmak.*

1. Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum
Yine itdi gülbang rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 517). [gāv-dum çaldılar, --dı, --lar]*

ġavġā ider: *Kavga etmek, dövüşmek.*

1. Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz ciger
Hemīn mest olup o da **ġavġā ider**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 466). [ġavġā ider, -er]

ġāv-ı deştīyi: *Yaban sığırı.*

1. Göre **ġāv-ı deştīyi** çün ejdehā
Deminden bula mı ḳaçuban rehā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 379). [ġāv-ı deştīyi, -yi]

gav-ı pīl-zūr: *Fil misali öküz.*

1. Di kim iy şehin-şāh-ı leşker-şiken
Gav-ı pīl-zūr u ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 708). [gav-ı pīl-zūr,]*

gav-ı pīl-zūr: *Fil gibi (kuvvetli) öküz ve taç sahibi padişah.*

1. Yel-i pīl-peyker **gav-ı pīl-zūr**
Didi yārın iy şeh idem anı ḫˇōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 341). [gav-ı pīl-zūr,]*

gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār: *Fil gibi (kuvvetli) öküz ve taç sahibi padişah.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur āhene ġarḳ mānend-i nār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 43). [gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār,]*

gāv-ı zemīn: *Arz öküzü; eski inanışa göre dünya, bir öküzün boynuzları arasında durmaktadır. Öküz, balığın sırtında; balık ise suyun içindedir.*

1. Nice ḳavsdur nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
   Ki sehmiyle lerzende **gāv-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 636). [gāv-ı zemīn,]*
2. Çeküp bu girān bārı **gāv-ı zemīn**
   Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 787). [gāv-ı zemīn,]*

gāv-ser: *Öküz başı.*

1. Biner **gāv-ser** raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [gāv-ser,]*

gāv-ser: *Öküz başı.*

1. Biner **gāv-ser** raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [gāv-ser,]*

gāv-ser: *Öküz başı.*

1. Olup **gāv-ser** gūş tā düm ḥadīd
   Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [gāv-ser,]*

gāv-ser: *Öküz başı.*

1. Olup **gāv-ser** gūş tā düm ḥadīd
   Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [gāv-ser,]*

gāv-serāsīme: *Sersem, şaşkın öküz, sığır.*

1. Süvār oldı çün **gāv-serāsīme** şāh
   Görüp anı bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 283). [gāv-serāsīme,]*

gāv-serāsīme: *Sersem, şaşkın öküz, sığır.*

1. Süvār oldı çün **gāv-serāsīme** şāh
   Görüp anı bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 283). [gāv-serāsīme,]*

gāv-ser-i dīv-zād: *Devden doğmuş sığır başlı.*

1. Süleymāndur ol taḫt-ı zīn raḫş-bād
   Niçe bād idi **gāv-ser-i dīv-zād** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1080). [gāv-ser-i dīv-zād,]*

ġavvāş-vār: *Dalgıç gibi.*

1. İdüp ġūṭa deryāda **ġavvāş-vār**
   Çıḳarmış niçe lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 3). [ġavvāş-vār,]*

ġavvāş-vār: *Dalgıç gibi.*

1. İdüp ġūṭa deryāda **ġavvāş-vār**
   Çıḳarmış niçe lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 3). [ġavvāş-vār,]*

ġavvās-vār: *Dalgıç gibi.*

1. Tevekkül idüp Ḫaḳḳa **ġavvāş-vār**
   Bulam ḳaʿrda lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 109). [ġavvāş-vār,]*

ġay: *Sapıklığa düşme, yolunu sapıtma, azgınlık.*

1. Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
   Yüzinde meẕellet ġubārı **ġayān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [ġayān, -ān]*

ġay: *Sapıklığa düşme, yolunu sapıtma, azgınlık.*

1. Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
   Yüzinde meẕellet ġubārı **ġayān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [ġayān, -ān]*

ġaybet itdi: *Hazır olmamak, gaiplik.*

1. Bunı didi vü **ġaybet itdi** rasūl
   Feraḥ oldı şāh olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 589). [ġaybet itdi, -di]*

ġaybet itmiş: *Dedikodu etmek.*

1. Gelür meskenine şehüñ Ḳandarūş
Görür **ġaybet itmiş** seḥerden sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 248). [ġaybet itmiş, -miş]

ġaybet ider: *Göz önünde bulunmamak, kaybolmak.*

1. İdüp şeh didügini fermān-pezīr
İder anı ġaybet naẓardan çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 284). [ġaybet ider, -er]*

gayet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder **ġāyet** ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [ġāyet,]*

gayet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder **ġāyet** ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī leşkere itdi **ġāyet** yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī leşkere itdi **ġāyet** yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [ġāyet,]*

ġāyet: *Çok, pek, epey.*

1. Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de **ġāyet** ḥaẓer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [ġāyet,]*

ġāyet: *Çok, pek, epey.*

1. Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de **ġāyet** ḥaẓer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [ġāyet,]*

ġāyet: *Çok, pek, epey.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ oldı **ġāyetde** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Çok, pek, epey.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ oldı **ġāyetde** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Gören nāmeyi oldı **ġāyetde** şād
Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Gören nāmeyi oldı **ġāyetde** şād
Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz **ġāyet** sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz **ġāyet** sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Gelüp elçi didi ne ise ḫaber
Feraḥ oldı **ġāyet** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 384). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Gelüp elçi didi ne ise ḫaber
Feraḥ oldı **ġāyet** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 384). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Bilür nabżı **ġāyetde** ḳārūre-dān
Viremez budur ʿaczi ölmişe cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 555). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Bilür nabżı **ġāyetde** ḳārūre-dān
   Viremez budur ʿaczi ölmişe cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 555). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Gelüp elçi keşf eyledi çünki rāz
   Feraḥ oldı **ġāyetde** ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 496). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Gelüp elçi keşf eyledi çünki rāz
   Feraḥ oldı **ġāyetde** ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 496). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı **ġāyetde** ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 598). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı **ġāyetde** ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 598). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Hele anları yigdi **ġāyet** gözüm
   Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Hele anları yigdi **ġāyet** gözüm
   Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
   Ki serd oldı **ġāyet** bu ḳalb-i ḥazīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 2). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
   Ki serd oldı **ġāyet** bu ḳalb-i ḥazīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 2). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Bu dībā libās u bu ferḫunde bāġ
   Virür murġ-ı zībāya **ġāyet** dimāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 20). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Bu dībā libās u bu ferḫunde bāġ
   Virür murġ-ı zībāya **ġāyet** dimāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 20). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki **ġayet** belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [ġayet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki **ġayet** belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [ġayet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
   Mücerrib olup ola **ġāyet** ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 460). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
   Mücerrib olup ola **ġāyet** ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 460). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı **ġāyet** naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı **ġāyet** naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni **ġāyet** laṭīf
   Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni **ġāyet** laṭīf
   Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
   Ki ḥayża virür ḳalbe **ġāyet** teraḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
   Ki ḥayża virür ḳalbe **ġāyet** teraḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan vefā
   Ki **ġāyetde** çoḳ yüz görüpdür şehā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [ġāyetde, -de]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan vefā
   Ki **ġāyetde** çoḳ yüz görüpdür şehā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [ġāyetde, -de]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Kesāda düşüp oldı ḳadri ẕelīl
   Havādārı **ġāyet** eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 56). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Kesāda düşüp oldı ḳadri ẕelīl
   Havādārı **ġāyet** eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 56). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
   Ḳo kīni ki **ġāyetde** meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
   Ḳo kīni ki **ġāyetde** meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. İder aña Ḳaydāfe **ġāyet** ʿitāb
   Ḫacīl olduġından viremez cevāb
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 269). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. İder aña Ḳaydāfe **ġāyet** ʿitāb
   Ḫacīl olduġından viremez cevāb
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 269). [ġāyet,]

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Geçer sürʿatiyle o şaḥrāyı şāh
   Gelür bir yire ḫāki **ġāyet** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 298). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Geçer sürʿatiyle o şaḥrāyı şāh
   Gelür bir yire ḫāki **ġāyet** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 298). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Görür anda bir ḳaṣr **ġāyet** ʿaẓīm
   Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Görür anda bir ḳaṣr **ġāyet** ʿaẓīm
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Taʿaccüb idüp **ġāyet** ol tāc-ver
Ḫişārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 349). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Taʿaccüb idüp **ġāyet** ol tāc-ver
Ḫişārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 349). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Çü zülf ü dehān u nigārın şebk
Gider gāhi **ġāyetde** bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 16). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Melek didi iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu deryāda **ġāyet** çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 238). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi teng ü **ġāyetde** başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 46). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Görüp anı şād oldı **ġāyetde** şāh
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 87). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Muʿazzez idi **ġāyet** ol şehriyār
Siyeh aṭlasa girdi ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 151). [ġāyet,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Vaṣiyyetlerin çünki itdi tamām
Żaʿīf oldı **ġāyetde** ol nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 170). [ġāyetde, -de]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi rasūl
Velī ḫāṭırı oldı **ġāyet** melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 210). [ġāyet,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. İdüp üç gün üç gice **ġāyetde** ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. İdüp üç gün üç gice **ġāyetde** ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. İrişince şeb oldı **ġāyetde** ceng
Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. İrişince şeb oldı **ġāyetde** ceng
Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ oldı **ġāyetde** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ oldı **ġāyetde** ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. Duʿālar idüp ḳıldılar āferīn
Feraḥ oldı **ġāyetde** şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 182). [ġāyetde,]*

ġāyetde: *Çok, pek, pek çok, son derece, son, sonunda.*

1. Duʿālar idüp ḳıldılar āferīn
   Feraḥ oldı **ġāyetde** şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 182). [ġāyetde,]*

gayr: *Başka.*

1. Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
   Yirüñe diñüp **ġayrı** Ḫāḳān gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [ġayrı, -ı]*

gayr: *Başka.*

1. Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
   Yirüñe diñüp **ġayrı** Ḫāḳān gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [ġayrı, -ı]*

ġayr: *Başka.*

1. Bir iş ideyüm aña kim **ġayrı** şāh
   Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [ġayrı, -ı]*

ġayr: *Başka.*

1. Bir iş ideyüm aña kim **ġayrı** şāh
   Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [ġayrı, -ı]*

ġayr: *Başkası/başkaları.*

1. Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
   Alurlar anı **ġayrılar** Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 488). [ġayrılar, -lar]*

ġayr: *Başkası/başkaları.*

1. Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
   Alurlar anı **ġayrılar** Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 488). [ġayrılar, -lar]*

ġayr: *Başkası II sevgili dışındaki her şey.*

1. Senüñ **ġayruña** ḳılmadum hīç meyl
   Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 567). [ġayruña, -uñ, -a]*

ġayr: *Başkası II sevgili dışındaki her şey.*

1. Senüñ **ġayruña** ḳılmadum hīç meyl
   Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 567). [ġayruña, -uñ, -a]*

ġayr: *Başkası/başkaları.*

1. Alup **ġayrdan** saña virse n'ola
   Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [ġayrdan, -dan]*

ġayr: *Başkası/başkaları.*

1. Alup **ġayrdan** saña virse n'ola
   Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [ġayrdan, -dan]*

ġayra: *Başkası/başkaları.*

1. İş anuñ-durur **ġayra** ne iʿtibār
   Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 21). [ġayra,]*

ġayra: *Başkası/başkaları.*

1. İş anuñ-durur **ġayra** ne iʿtibār
   Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 21). [ġayra,]*

ġayra: *Başkası/başkaları.*

1. Çü şeh dutula **ġayra** ne iʿtibār
   Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [ġayra,]*

ġayra: *Başkası/başkaları.*

1. Çü şeh dutula **ġayra** ne iʿtibār
   Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [ġayra,]*

ġayret: *Çaba, azim.*

1. Görüp anı **ġayret** ider şāh-ı Rūm
   Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 551). [ġayret,]*

ġayret: *Çaba, azim.*

1. Görüp anı **ġayret** ider şāh-ı Rūm
   Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 551). [ġayret,]*

ġayret: *İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.*

1. Bu dīn **ġayretine** çeküben sipāh
   Nereden gelürem ben iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [ġayretine, -i, -n, -e]

ġayret: *İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.*

1. Bu dīn **ġayretine** çeküben sipāh
   Nereden gelürem ben iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 289). [ġayretine, -i, -n, -e]

ġayret: *Çaba, azim.*

1. Çü şākird-i sālis ṭapuñdur aña
   Sebaḳ-dāşa baḳ düşdi **ġayret** saña
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 170). [ġayret,]

ġayret-i āfitāb: *Güneşin çabası.*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı ol **ġayret-i āfitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 58). [ġayret-i āfitāb,]*

ġayrı: *–den başka.*

1. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
   Velī terk ḳıl olsa **ġayrı** devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [ġayrı,]*

ġayrı: *–den başka.*

1. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
   Velī terk ḳıl olsa **ġayrı** devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [ġayrı,]*

ġayr-ı ḫaz: *Nasipten başkası.*

1. Ne yir ne yidürür ʿabeş ḥıfẓ ider
   İder **ġayr-ı ḫaẓ** ol vebālin çeker
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 8). [ġayr-ı ḫaẓ,]

ġayr-ı ism ü ṣıfāt: *Isim ve sıfattan başka.*

1. Müsemmādur ol **ġayr-ı ism ü ṣıfāt**
   Vücūdı vücūd u ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 113). [ġayr-ı ism ü ṣıfāt,]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Sipāhı anuñ her gün eyler **ġazā**
   Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [ġazā,]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Sipāhı anuñ her gün eyler **ġazā**
   Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [ġazā,]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
   Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 41). [ġazālar, -lar]

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
   Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 41). [ġazālar, -lar]

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Ġazāda ḫazāyīn idicek nişār
   Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 63). [ġazāda, -da]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Ġazāda ḫazāyīn idicek nişār
   Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 63). [ġazāda, -da]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Bize vācib oldı idevüz **ġazā**
   Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 189). [ġazā,]

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Bize vācib oldı idevüz **ġazā**
   Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 189). [ġazā,]

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
   ʿAbeş ḫarc ḳılma **ġazā** mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 164). [ġazā,]*

ġazā: *Cenk, savaş.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
   ʿAbeş ḫarc ḳılma **ġazā** mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 164). [ġazā,]*

ġazā eyler: *Savaş yapmak II zafer kazanmak.*

1. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
   Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 208). [ġazā eyler, -r]*

ġazā kılalum: *İslam uğruna savaşmak, cihat etmek.*

1. Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
   Ki ola birisine yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 243). [ġazā kılalum, -a, -lum]*
2. Eḳānīmedir çünki bunlar Ḫudā
   Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 246). [ġazā ḳılalum, -a, -lum]*

ġażab: *Hiddet, öfke.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
   Çıḳar her perinden **ġażabdan** şerer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [ġażabdan, -dan]

ġażab: *Hiddet, öfke.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
   Çıḳar her perinden **ġażabdan** şerer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [ġażabdan, -dan]

ġazab: *Hiddet, öfke.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum **ġażab**
   Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [ġażab,]*

ġazab: *Hiddet, öfke.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum **ġażab**
   Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [ġażab,]*

ġażab itdi: *Öfkelenmek, hiddetlenmek, kızmak.*

1. Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
   Didi var di şāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 433). [ġażab itdi, -di]*

ġazāl: *Ahu, ceylan.*

1. Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
   Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [ġazāl,]*

ġazāl: *Ahu, ceylan.*

1. Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
   Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [ġazāl,]*

ġażanfer: *Ar. İri arslan.*

1. Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda gūr
   Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [ġażanfer,]

ġażanfer: *Ar. İri arslan.*

1. Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda gūr
   Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [ġażanfer,]

ġażanfer: *İri arslan; Hz. Ali'nin lakabı.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Olur pīş-rev Ḫāna ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 761). [ġażanfer,]*

ġażanfer: *İri arslan; Hz. Ali'nin lakabı.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Olur pīş-rev Ḫāna ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 761). [ġażanfer,]*

ġażanfer: *Ar. İri arslan.*

1. Ġażanfer ser-efrāz u leşker-şiken
   Ser-i Çīniyān server-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 885). [ġażanfer,]*

ġażanfer: *Ar. İri arslan.*

1. Ġażanfer ser-efrāz u leşker-şiken
   Ser-i Çīniyān server-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 885). [ġażanfer,]*

ġażanfer-i gūr: *Mezarın/kuyunun aslanı.*

1. Ġażanfer-i gūr eyleyüp dutdı çüst
   Yire eyledi anı şāh oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 937). [ġażanfer-i gūr,]*

ġazā-yı ʿaẕīm: *Büyük savaş yapmak.*

1. Varup ideyüm bir **ġazā-yı ʿaẕīm**
   Ki andan ide ḫavf ʿaẓm-i remīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 691). [ġazā-yı ʿaẕīm,]*

ġazā-yı ʿazīm ideyüm: *Büyük savaş yapmak.*

1. Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẕīm
   Ki andan ide ḫavf ʿaẓm-i remīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 691). [ġazā-yı ʿaẕīm ideyüm, -e, -yüm]*

ġazel-hʸān: *Gazel okuyan.*

1. Ġazāl idi gerçi **ġazel-ḫʸān** idi
   Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [ġazel-ḫʸān,]*

ġazel-hʸān: *Gazel okuyan.*

1. Ġazāl idi gerçi **ġazel-ḫʸān** idi
   Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [ġazel-ḫʸān,]*

ġāzī: *Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış veya harbetmiş.*

1. O **ġāzīye** sen raḥmet it yā Raḥīm
   Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [ġāzīye, -ye]*

ġāzī: *Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış veya harbetmiş.*

1. O **ġāzīye** sen raḥmet it yā Raḥīm
   Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [ġāzīye, -ye]*

ġāzī: *Gaza edici, eden.*

1. Kim öldürse **ġāzī** ölendür şehīd
   Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [ġāzī,]*

ġāzī: *Gaza edici, eden.*

1. Kim öldürse **ġāzī** ölendür şehīd
   Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [ġāzī,]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. N'ola **gebr** ise şāhdur ol dilīr
   Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [gebr,]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. N'ola **gebr** ise şāhdur ol dilīr
   Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [gebr,]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. Görür **gebr** kim geldi bir Hindī fīl
   Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [gebr,]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. Görür **gebr** kim geldi bir Hindī fīl
   Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [gebr,]

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
İder **gebr** çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 572). [gebr,]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
İder **gebr** çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 572). [gebr,]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder **gebrden** şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [gebrden, -den]*

gebr: *Mecusî, ateşperest. II Rakip.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder **gebrden** şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [gebrden, -den]*

gebr: *Mecûsî, ateşe tapan kimse, ateşperest.*

1. Girerler şehüñ der-peyince sipāh
Cihān çeşmine **gebrüñ** oldı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 590). [gebrüñ, -üñ]*

gebr: *Mecûsî, ateşe tapan kimse, ateşperest.*

1. Girerler şehüñ der-peyince sipāh
Cihān çeşmine **gebrüñ** oldı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 590). [gebrüñ, -üñ]*

gebr-i dilīr: *Yürekli mecusi.*

1. İki yüzlü tīġ ile **gebr-i dilīr**
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [gebr-i dilīr,]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
Furātı **geçüp** başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 438). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
Furātı **geçüp** başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 438). [geçüp, -üp]*

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

1. Ḳovup ḳırdı varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı **geçmege** virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 440). [geçmege, -me, -ġe]*

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

1. Ḳovup ḳırdı varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı **geçmege** virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 440). [geçmege, -me, -ġe]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Furātı **geçüp** dutdı Dārā çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Furātı **geçüp** dutdı Dārā çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek, (tahta) çıkmak.*

1. Döküp genci devşirdi yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 570). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek, (tahta) çıkmak.*

1. Döküp genci devşirdi yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 570). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Furātı **geçüp** itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī leşkere itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 617). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Furātı **geçüp** itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī leşkere itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 617). [geçüp, -üp]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
Geçer şebkeden şanki āb-ı revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 662). [geçer, -er]

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
Geçer şebkeden şanki āb-ı revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 662). [geçer, -er]

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [geçer, -er]

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [geçer, -er]

geç: *Vaktin ilerlemesi.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [geçer, -er]

geç: *Vaktin ilerlemesi.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [geçer, -er]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp sīney-i senge tīr-i şitā
Çekerdi elinden belā vü cefā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 125). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp sīney-i senge tīr-i şitā
Çekerdi elinden belā vü cefā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 125). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek.*

1. Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
ʿAbeş **geçmek** içün olur bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 94). [geçmek, -mek]

geç: *Geçmek.*

1. Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
ʿAbeş **geçmek** içün olur bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 94). [geçmek, -mek]

geç-: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Düşe çün sarāyına bir ince tār
Olur az zamān **geçmedin** zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [geçmedin, -me, -din]

geç-: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Düşe çün sarāyına bir ince tār
Olur az zamān **geçmedin** zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [geçmedin, -me, -din]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 280). [geçüp, -üp]

geç-: *Geçmek.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [geçer, -er]*

geç-: *Geçmek.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [geçer, -er]*

geç: *Geçinmek, kendini…saymak.*

1. Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 739). [geçer, -er]*

geç: *Geçinmek, kendini…saymak.*

1. Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 739). [geçer, -er]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp ṣadrın itdi deminden güẕer
Yıḳıldı hayūn-ı yel-i nām-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1033). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp ṣadrın itdi deminden güẕer
Yıḳıldı hayūn-ı yel-i nām-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1033). [geçüp, -üp]*

geç-: *Geçmek.*

1. Benefşe geyüp cāme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [geçer, -er]

geç-: *Geçmek.*

1. Benefşe geyüp cāme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [geçer, -er]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her bir kenār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 67). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her bir kenār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 67). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp eyledüm Hinde çün ihtimām
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp eyledüm Hinde çün ihtimām
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [geçüp, -üp]

geç: *Geçmek.*

1. Geçer girdden düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna fırāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [geçer, -er]

geç: *Geçmek.*

1. Geçer girdden düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna fırāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [geçer, -er]

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intişāb
Ecel irse olmaz müfîd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 335). [geçer, -er]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intişāb
Ecel irse olmaz müfîd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 335). [geçer, -er]*

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

1. İder şöyle gerdūnlarından ḥişār
Ki bulmaz ṣabā **geçmege** reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 580). [geçmege, -me, -ġe]*

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

1. İder şöyle gerdūnlarından ḥişār
Ki bulmaz ṣabā **geçmege** reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 580). [geçmege, -me, -ġe]*

geç-: *İşlemek, nakşetmek.*

1. Alup her mübāriz eline sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 288). [geçer, --er]*

geç-: *İşlemek, nakşetmek.*

1. Alup her mübāriz eline sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 288). [geçer, --er]*

geç-: *Geçmek.*

1. Urur aña bir nīze ol pehlevān
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 460). [geçer, -er]*

geç-: *Geçmek.*

1. Urur aña bir nīze ol pehlevān
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 460). [geçer, -er]*

geç-: *Dolanmak.*

1. Geçüp boynuna ol laʿīnüñ kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [geçüp, -üp]*

geç-: *Dolanmak.*

1. Geçüp boynuna ol laʿīnüñ kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp nev-bahār irdi çünkim temūz
Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp nev-bahār irdi çünkim temūz
Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek.*

1. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
Gemisüz **geçemezdi** bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 118). [geçemezdi, -e, -mez, -di]*

geç: *Geçmek.*

1. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
Gemisüz **geçemezdi** bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 118). [geçemezdi, -e, -mez, -di]*

geç: *Oturmak, yerleşmek.*

1. Girüp keştiye **geçdi** ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 121). [geçdi, -di]*

geç: *Oturmak, yerleşmek.*

1. Girüp keştiye **geçdi** ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 121). [geçdi, -di]*

geç: *Vaktin ilerlemesi.*

1. Olup kimi hem-ḫᵛābe dil-dār ile
   Geçer kimi gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [geçer, -er]*

geç: *Vaktin ilerlemesi.*

1. Olup kimi hem-ḫᵛābe dil-dār ile
   Geçer kimi gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [geçer, -er]*

geç: *Vaktin ilerlemesi.*

1. Geçe her ḳadeḥ arasında zamān
   Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [geçe, -e]*

geç: *Vaktin ilerlemesi.*

1. Geçe her ḳadeḥ arasında zamān
   Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [geçe, -e]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Gözet nice **geçdügini** rūzigār
   Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [geçdügini, -düg, -i, -ni]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Gözet nice **geçdügini** rūzigār
   Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [geçdügini, -düg, -i, -ni]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Gözüñ aç ḳo ḫᵛābı vü bīdār ol
   Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 126). [geçer, -er]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Gözüñ aç ḳo ḫᵛābı vü bīdār ol
   Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 126). [geçer, -er]*

geç-: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Ḥisāb andadur ʿömr defʿi **geçer**
   Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [geçer, -er]*

geç-: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Ḥisāb andadur ʿömr defʿi **geçer**
   Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [geçer, -er]*

geç-: *Vazgeçmek.*

1. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
   Geçenden geçelüm bu demdür ki dem *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [geçenden, --en, --den]*

geç-: *Vazgeçmek.*

1. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
   Geçenden geçelüm bu demdür ki dem *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [geçenden, --en, --den]*

geç-: *Vazgeçmek.*

1. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
   Geçenden **geçelüm** bu demdür ki dem *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [geçelüm, --e, --lüm]*

geç-: *Vazgeçmek.*

1. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
   Geçenden **geçelüm** bu demdür ki dem *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [geçelüm, --e, --lüm]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp taḫta oturdı çün ol cuvān
   İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp taḫta oturdı çün ol cuvān
   İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek, (tahta) çıkmak.*

1. Gelür sīm yine devlet ile eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 114). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek, (tahta) çıkmak.*

1. Gelür sīm yine devlet ile eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 114). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [geçüp, -üp]

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp Maḳdese vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp Maḳdese vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Pes andan **geçüp** eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Pes andan **geçüp** eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp bā-ṣükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili pādiṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 283). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp bā-ṣükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili pādiṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 283). [geçüp, -üp]*

geç: *Geçmek.*

1. Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 301). [geçüben, -üben]*

geç: *Geçmek.*

1. Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 301). [geçüben, -üben]*

geç-: *Geçmek.*

1. Geçer sürʿatiyle o ṣaḥrāyı şāh
Gelür bir yire ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 297). [geçer, -er]*

geç-: *Geçmek.*

1. Geçer sürʿatiyle o ṣaḥrāyı şāh
Gelür bir yire ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 297). [geçer, -er]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. İdüp daʿvet ol ḫalḳı şāh-ı cihān
Geçüp oldı yine yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 10). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
   Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 21). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp gitdi Cablusa şehrine şāh
   Geçüp māh u sāl irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 43). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp gitdi Cablusa şehrine şāh
   Geçüp māh u sāl irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 44). [geçüp, -üp]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. İdüp cānib-i şarḳa pes meyl şāh
   Geçüp ġarbdan eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 118). [geçüp, -üp]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. O ḫalḳı ḳoyup **geçdi** şāh-ı cihān
   Olur pes cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 35). [geçdi, -di]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. İder on gün on gice māhī geẕer
   Güciyle o ṣandūḳ öñinden **geçer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 230). [geçer, -er]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer
   Elinden gider yoḳsa māl ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 331). [geçüp, -üp]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Geçer ol beyābānı çün şehriyār
   Bulur bir şerīf ü muʿaẓẓam diyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 13). [geçer, -er]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp kūhdan iy şeh-i kām-yāb
   Gelüp geh iderler bu mülki ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 63). [geçüp, -üp]*

geç: *Bir yerden başka bir yere gitmek.*

1. Hemīn var ara yirde bir reh-güẕer
   O sed olsa **geçmezdi** bād-ı seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 80). [geçmezdi, -mez, -di]*

geç: *Vazgeçmek.*

1. Çün olduñ bu sinde iñen mū-sepīd
   Emelden **geçüp** itme çoḳ çoḳ ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 176). [geçüp, -üp]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Ḫazān ile **geçdi** bahārum dirīg
   Ṣerīf olmadı rūzigārum dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 183). [geçdi, -di]*

geç-: *Geçmek.*

1. Geçer biñ belā ile ol yiri şāh
   Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [geçer, -er]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Gelüp **geçdi** ʿālemde çoḳ pādişāh
   Göze görinen yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 67). [geçdi, -di]*

geç: *Geçmek.*

1. Zamān **geçmek** ile dirīġā vü āh
   Ṭolar içine rīk ü ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 95). [geçmek, -mek]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

1. Geçüp çünki bir yaşda ṭutmaz ḳarār
   Bu tāc-ı keyānīye ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 231). [geçüp, -üp]*

geç-: *(zaman) geride bırakmak.*

1. Gelüp **geçmede** ḫalḳ āb-ı revān
   Muḳarrer velī ḥāli üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 83). [geçmede, -me, -de]*

geç-: *Geçmek.*

1. Bugün yarın eyle **geçer** rūzigār
   Yigitlikde şıḥḥatde yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 239). [geçer, -er]*

geç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Bu yolda sürinür idüm ḫāme-vār
   Geçerdi ġam u derd ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 54). [geçerdi, -er, -di]*

geç: *Bir safhadan başka bir safhaya girmek, yeni bir safhaya başlamak, atlamak, bırakmak.*

1. Ulular irişdürdügi yire tīr
   İrişdürmişem belki **geçdim** faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 102). [geçdim, -di, -m]*

geç-: *Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.*

1. Bulaydum **geçenler** gibi iʿtibār
   Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ ne var *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 43). [geçenler, -en, -ler]*

gec oldı: *Harç oldu.*

1. Olup meşʿale kūh yandı şecer
   Gec oldı o sūz ile yanup ḫacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [gec oldı, -dı]*

gėce: *Gece.*

1. Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
   Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [geçe,]*

gėce: *Gece.*

1. Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
   Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [geçe,]*

gece: *Geçmek.*

1. Ziyāde seven bekler üç gün mezār
   Çün üç gün **geçe** ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 226). [geçe,]*

geçir: *Geçirmek (zamanı geçirmek bağlamında).*

1. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
   Geçirdi revān şevḳ ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [geçirdi, -di]*

geçir: *Geçirmek (zamanı geçirmek bağlamında).*

1. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
   Geçirdi revān şevḳ ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [geçirdi, -di]*

geçmiş: *Eski, geride kalmış, mazi.*

1. Virüp **geçmiş** efsānelerden ḫaber
   Dimiş pīşvā pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [geçmiş,]*

geçmiş: *Eski, geride kalmış, mazi.*

1. Virüp **geçmiş** efsānelerden ḫaber
   Dimiş pīşvā pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [geçmiş,]*

geçmiş: *Eski, geride kalmış, mazi.*

1. Viren **geçmiş** efsānelerden ḫaber
   Didi var imiş bir şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1147). [geçmiş,]*

geçmiş: *Eski, geride kalmış, mazi.*

1. Viren **geçmiş** efsānelerden ḫaber
   Didi var imiş bir şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1147). [geçmiş,]*

geçür: *1. Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak 2.Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek.*

1. ʿİlimden **geçüre** kemāliyle ḥāl
   Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [geçüre, -e]*

geçür: *1. Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak 2.Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek.*

1. ʿİlimden **geçüre** kemāliyle ḥāl
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [geçüre, -e]*

geçür: *Geçirmek.*

1. Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne tāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [geçürür, -ür]

geçür: *Geçirmek.*

1. Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne tāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [geçürür, -ür]

geçür: *Geçirmek.*

1. Bilüp rāst ʿahd ile peymānumı
Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 318). [geçür,]

geçür: *Geçirmek.*

1. Bilüp rāst ʿahd ile peymānumı
Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 318). [geçür,]

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā nice virürse derd ile cān
Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 61). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā nice virürse derd ile cān
Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 61). [gedā,]*

gedā: *Far. Dilenci, sâil.*

1. Firişte ola diyü merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye her **gedā** vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [gedā,]*

gedā: *Far. Dilenci, sâil.*

1. Firişte ola diyü merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye her **gedā** vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Olur ʿāleminde **gedā** daḥı şāh
Ḳanāʿat ider virdügine İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 61). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Olur ʿāleminde **gedā** daḥı şāh
Ḳanāʿat ider virdügine İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 61). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Yeñine çeküp destini her **gedā**
Virür şāḥda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Yeñine çeküp destini her **gedā**
Virür şāḥda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña şeh ile **gedā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña şeh ile **gedā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
Berāber yanında **gedā** vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
Berāber yanında **gedā** vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā olmadan nefret eyler beşer
   Velī şehlüġe her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 145). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā olmadan nefret eyler beşer
   Velī şehlüġe her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 145). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā olmadan nefret eyler beşer
   Velī şehlüġe her **gedā** saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 146). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā olmadan nefret eyler beşer
   Velī şehlüġe her **gedā** saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 146). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gerek pādişāh ol gerekse **gedā**
   Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gerek pādişāh ol gerekse **gedā**
   Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gerek şāh olsun gerekse **gedā**
   Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 159). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gerek şāh olsun gerekse **gedā**
   Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 159). [gedā,]*

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [gedā,]

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [gedā,]

gedā: *İlahi tecellilere muhtaç olan salik.*

1. Gerek şāh olsun gerekse **gedā**
   Müsāvī olur çünki ṭopraġ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 37). [gedā,]*

gedā eyleyüp: *Dilenci, kul yapmak.*

1. Kişiyi idüp kāh fermān-revā
   İder külḫanı eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 18). [gedā eyleyüp, -yüp]*

gedā vü şeh: *Dilenci ve sultan (Herkes, tüm insanlar).*

1. Velī dest-res bulmaz aña beşer
   Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 238). [gedā vü şeh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
   İşi **geh** ḥaḳāret **geh** iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
   İşi **geh** ḥaḳāret **geh** iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
   İşi **geh** ḥaḳāret **geh** iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
İşi **geh** ḥaḳāret **geh** iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İder laʿli **geh** zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni **geh** gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 9). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İder laʿli **geh** zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni **geh** gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 9). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İder laʿli **geh** zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni **geh** gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 10). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İder laʿli **geh** zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni **geh** gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 10). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Didi kim sebeb ne ki bunca sipāh
Şınup **geh** idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 308). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Didi kim sebeb ne ki bunca sipāh
Şınup **geh** idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 308). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider **geh** girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider **geh** girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp **geh** gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 18). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp **geh** gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 18). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī mey vire gāh ola naġme-kār
Alup būse **geh** gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī mey vire gāh ola naġme-kār
Alup būse **geh** gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Alup ġamzesi gibi **geh** tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Alup ġamzesi gibi **geh** tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur **geh** kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur **geh** kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste nuḳl idinür **geh** şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste nuḳl idinür **geh** şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi mey nūş **geh** gūş-ı nāy
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi mey nūş **geh** gūş-ı nāy
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp **geh** geh ābād ider
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 176). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp **geh** geh ābād ider
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 176). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp **geh** geh ābād ider
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 176). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp **geh** geh ābād ider
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 176). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 355). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 355). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İder ol gice ḫalḳa iḥsān şāh
Uyumaz seḥer **geh** irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 550). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İder ol gice ḫalḳa iḥsān şāh
Uyumaz seḥer **geh** irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 550). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫʷār
İder **geh** ḥakīm ile encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫʷār
İder **geh** ḥakīm ile encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Unutma ṣaḳın mebdeʾi **geh** şehā
Gele ircīʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Unutma ṣaḳın mebdeʾi **geh** şehā
Gele ircīʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī nerm olmaḳ gerek **geh** dürüşt
Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Gehī nerm olmaḳ gerek **geh** dürüşt
   Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
   Şināver gehī **geh** açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
   Şināver gehī **geh** açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [geh,]*

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Cemāli kemālinde vü her biri
   Olur **geh** nihān **geh** ʿayān çün perī
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 56). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Cemāli kemālinde vü her biri
   Olur **geh** nihān **geh** ʿayān çün perī
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 56). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
   Çıḳar mevc ile ebre **geh** hem-çü rūd
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Seḥer **geh** doġuncaḳ ṣudan āfītāb
   Yaḳar her neye kim ṭoḳunursa tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 393). [geh,]

geh: *Fars. Bazen, bazı.*

1. Geçüp kūhdan iy şeh-i kām-yāb
   Gelüp **geh** iderler bu mülki ḫarāb
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 64). [geh,]

geh geh: *Bazı bazı, ara sıra, arada bir.*

1. Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
   Bize eyle alduḳça **geh geh** duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 118). [geh geh,]*
2. Ḫuṣūṣā ki ḫalṭ ola **geh geh** ġaraż
   Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [geh geh,]*
3. Virürler aña **geh geh** āb-ı ʿalef
   Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 35). [geh geh,]*
4. Az iç **geh geh** iç anı iy şehriyār
   Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [geh geh,]*

geh gehī: *Bazen... bazen (de)...*

1. Olur bir zamān şöyle meydān tehī
   Muhanṭās urur naʿralar **geh gehī**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 456). [geh gehī,]

gehī: *Far. Bazen, ara sıra.*

1. Murād atına bindürür gāh çüst
   Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 4). [gehī,]
2. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
   Gehī baş gider geh girer deste māl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [gehī,]
3. Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
   Gehī Bīsütūn idi şan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 202). [gehī,]*
4. Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
   Gehī genc ḳısmet ider gāh renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 492). [gehī,]*
5. Gehī mey vire gāh ola naġme-kār
   Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [gehī,]*
6. Olup gāh yārān ile tūşe-gīr
   Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 56). [gehī,]*
7. İdüp ḳaddini ḫam **gehī** çün hilāl
   İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [gehī,]*
8. Gehī çenber idüp o dilber-miyān
   Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [gehī,]*
9. Ne Rüstem döyer ne ḫod İsfendiyār
   Sizüñ gürzüñüze **gehi** kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 116). [gehi,]*
10. Çıḳarlar semāya **gehī** çün ʿuḳāb
    İnerler yire gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 231). [gehī,]*
11. Öpüp aġzını leblerini emer
    Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [gehī,]
12. Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay
    Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [gehī,]

13. Olup tīri gāhī kemend-i hizebr
Olurdı kemendi **gehī** tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 136). [gehī,]*
14. Gehī ḳalbi ġam-gīn **gehī** şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [gehī,]*
15. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [gehī,]*
16. Didi iy cihān-gīr ü serdārlar
Gehi rezmde ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 186). [gehi,]*
17. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Elinde **gehī** cām gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [gehī,]*
18. Olup būm nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi **gehī** ḫalḳa kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 22). [gehī,]*
19. Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [gehī,]*
20. Gehī incinüben **gehī** nāz ider
Olur ḫayli dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 43). [gehī,]*
21. Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [gehī,]*
22. Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 43). [gehī,]*
23. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 217). [gehī,]*
24. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
Şināver **gehī** geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [gehī,]*
25. Çıḳarlardı evce **gehī** çün hilāl
İnerler **gehī** ḳaʿra lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 141). [gehī,]*
26. Çıḳarlardı evce **gehī** çün hilāl
İnerler **gehī** ḳaʿra lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 142). [gehī,]*
27. Görinür **gehī** māʾī bes mehīb
Ṣalar ḳalbine ehl-i fülküñ nehīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 149). [gehī,]*
28. Gehī mevte ġam-gīn gehī vaṣla şād
Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 267). [gehī,]*
29. Gehī mevte ġam-gīn **gehī** vaṣla şād
Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 267). [gehī,]*
30. Ṣad u bīst gāhī **gehī** ṣad tamām
Yazardum gicede idüp ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 49). [gehī,]*

gehī: *"Gâh ... gâh/geh ..." bağlacı. Bazen de, ara sıra da.*

1. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
Ki ʿīd ola aña **gehī** rūste-ḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 92). [gehī,]*
2. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [gehī,]*

gel: *Gelmek.*

1. Duralı cihān vire **geldi** ḫarāc
Denāʾet neden aña ne iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [geldi, -di]*
2. Olur oḳdan āhen **gele** ḫār-püşt
Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [gele, -e]*
3. Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez ḳıyāsıyla **geleye** ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 916). [geleye, -e, -y, -e]*
4. Gelicek bir iş başa iy tāc-dār
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [gelicek, -icek]*
5. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
Olup ceng aḳıser firāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 957). [gelicek, -icek]*
6. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū **gelmez** anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [gelmez, -me, -z]*
7. Sikender gibi **gelse** düşmen hezār
Yanuñdan şehā olmazuz tār-mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 601). [gelse, -se]
8. Didi n'ola **gelsün** ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [gelsün, -sün]*
9. ʿAlem gerdenine daḳuban kefen
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 478). [gelür, -ür]
10. Gelür esterī üştürī bī-girān
Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [gelür, -ür]*
11. Yine encümen oldı ḫayli sipāh
Gelür yanına niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 500). [gelür, -ür]*
12. Gelür yanına leşker-i bī-girān
Yine leşker ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 503). [gelür, -ür]*
13. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [gelür, -ür]*
14. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır ola
Nereden **gelürse** vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 522). [gelürse, -ür, -se]*

15. Gelürse şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Eline ḫazāyin gire bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 893). [gelürse, -ür, -se]*
16. Ne deñlü ziyāde **gelürse** sipāh
Ḳo gelsün virem cümleye berg-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 901). [gelürse, -ür, -se]
17. Bizüm neslimüze duraldan cihān
Bu bendi ide **geldi** devr-i zamān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 424). [geldi, -di]
18. Başa **geldigümüz** çerid-i şehā
Başaruz yine virür ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 165). [geldigümüz, -di, -gü, -müz]*
19. Gele andan ola ki bir şehriyār
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [gele, -e]*
20. Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne tedbīr eylerse **gelmez** dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [gelmez, -mez]*
21. Dönüp ol iki kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 346). [gelürler, -ür, -ler]
22. Olup bunlaruñ **geldügine** feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 353). [geldügine, -düg, -i, -n, -e]*
23. Çü devlet **gele** çoḳ bilinür sebeb
Ḥuṣūl-i merām içün olmaz taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 7). [gele, -e]
24. Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
Gele ʿūddan dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [gele, -e]*
25. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki **gelmeye** mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [gelmeye, -me, -y, -e]*
26. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
Żarūrī **gelür** yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 74). [gelür, -ür]*
27. İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
Ki bir elçi **geldi** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 314). [geldi, -di]*
28. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün **gele** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 330). [gele, -e]*
29. Gele mürde çeşmeye tāze ḫayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [gele, -e]*
30. Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu mülke **gelicegi** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 342). [gelicegi, -iceg, -i]*
31. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm başum üzre **gelicek** iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [gelicek, -icek]*
32. Şehā niʿmetüñ ḫaḳḳı māh-ı tamām
Yanına **gelicek** olur hem-çü cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 534). [gelicek, -icek]
33. Çün ol **gelmedi** ben varayum aña
Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 131). [gelmedi, -me, -di]
34. Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp **gelmek** isterdi niçün sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [gelmek, -mek]
35. Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki **gelmeye** mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [gelmeye, -me, -y, -e]*
36. Gelüñ baġlayalum bu yolda kemer
Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 173). [gelüñ, -üñ]
37. Biri biri ardınca tāze kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 78). [gelür, -ür]
38. Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [gelür, -ür]
39. Çün ol gelmedi ben varayum aña
Göreyüm ki ḳarşu **gelür** mi baña
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [gelür, -ür]
40. Di ki iy şehin-şāh-ı Hindūstān
Gelür ʿazm-i Fūr itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 276). [gelür, -ür]
41. Oturur idi başum üstinde bāz
Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 352). [gelür, -ür]
42. Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [gelür, -ür]
43. İder cümle esbāb-ı sūrī tamām
Gelür Hind ḫalḳı ḫavāṣ u ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 568). [gelür, -ür]
44. Olup encümen şarḳ u ġarbī-sipāh
Gelürler çü emr eyledi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 18). [gelürler, -ür, -ler]*
45. Ki mihmānuz iy şāh **geldik** size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 31). [geldik, -di, -k]*
46. Murādum degül Sind mülki şehā
Velī **geldüm** olmaġ içün reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 34). [geldüm, -d, -üm]
47. Buyurdı **gele** hem cuvān-baḫt u Keyd
Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 213). [gele, -e]*
48. Ol ulular olur çü bende-nüvāz
N'ola luṭf idüp **gelse** ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 62). [gelse, -se]
49. Öñine eger **gelse** pīl-i demān
Hemīn bir kez ururdı gürz-i girān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 137). [gelse, -se]
50. Şikārına **gelse** şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 141). [gelse, -se]*

51. Ser-efrāzlar cümle ḥāżır olur
Sipāhı çeküp şāh-ı Rūma **gelür** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 220). [gelür, -ür]*
52. Görürler şehüñ itdügün ihtimām
Sipāhı **gelür** Hind ü Sindüñ tamām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 222). [gelür, -ür]
53. Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü **gel** çü şehlük idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [gel,]
54. Er iseñ **gel** iy şāh-ı īrān-zemīn
Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 459). [gel,]
55. Kitāb ile daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet mi **geldüm** ṣanursın beni
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 222). [geldüm, -dü, -m]
56. Saña **geldüm** olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben de kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 893). [geldüm, -düm]
57. Didi kim gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp **gelmedi** kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 412). [gelmedi, -me, -di]
58. Eger defʿi **gelmezse** senden cevāb
Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 371). [gelmezse, -mez, -se]*
59. Bu iḳlīme **gelmiş** degüldür ʿadū
Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 413). [gelmiş, -miş]
60. Ziyān itmezem **gelmişem** sūd idem
Ḫaḳı rāżı vü ḫalḳı ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 291). [gelmişem, -miş, -em]*
61. Eger **gelse** sencileyin bir çeri
Ele almazam tīġ ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 843). [gelse, -se]*
62. Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim görinmez zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 106). [gelür, -ür]
63. Gelür kişiye telḫ egerçi ki pend
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [gelür, -ür]
64. ..... ol dilīr
Gelür ortaya ol iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [gelür, -ür]*
65. Ferīdūn u Kāvūs u Ḍaḥḥāk şāh
Gelürse idem günlerini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 328). [gelürse, -ür, -se]*
66. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 43). [gele, -e]*
67. Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber **gelür** iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [gelür, -ür]*
68. Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her cihān-gīr ü her pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [gelür, -ür]
69. Urup naʿra didi ki iy nā-bekār
Gel ögredeyem ben saña kār-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 350). [gel,]
70. İder emr İskender-i Feyleḳūs
Gele bezme tā zāde-i Ṣanṭalūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 606). [gele, -e]*
71. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
Gele cevdet ü ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 666). [gele, -e]*
72. Ese çünki bāġ içre bād-ı ṣabā
Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 30). [gelür, -ür]*
73. Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
Dönüp ol ser-efrāz alāya **gelür** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 400). [gelür, -ür]*
74. Hücūm eyledi ṣoñra Bartās-ı Rūs
Gelür bāza ceng eylemege ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 458). [gelür, -ür]
75. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür kim **gelür** cenge bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [gelür, -ür]
76. Piyāde **gelür** cenge ol jende-pūş
İder Baḥr-i Aḫder gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 477). [gelür, -ür]*
77. Ṣanasın terk eyleyüp kūh-ı Ḳāf
Gelür itmege ādem ile meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 482). [gelür, -ür]*
78. Gidüp biri biri **gelür** yirine
Ziyāde sevinen ḳatı yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 645). [gelür, -ür]*
79. Bu ʿālem-durur ḫod **gelür** bir zamān
Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [gelür, -ür]*
80. Olur çünki düşmen işinden ḫalāş
İder bezm-i ḫālī **gelürler** ḫavāş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 602). [gelürler, -ür, -ler]*
81. Zihī baḫt u devlet ki bir tāc-ver
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 148). [gele, -e]*
82. Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz
Gele zindegānī ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 186). [gele, -e]*
83. Ḳamu şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh
Gelür diyü zeyn oldı ṣāḥib-şükūh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 128). [gelür, -ür]
84. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez **gele** fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 210). [gele, -e]*
85. Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
Gele irciʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [gele, -e]*
86. Yine **gelmege** eylemez biri cezm
İderler aña göre esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 143). [gelmege, -meg, -e]*
87. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
Oturdı maḳāmın bilüp ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 127). [gelür, -ür]

88. Neden **geldi** kim seng-i puşt-i keş̱īf
Çıḳa āsumāna çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 301). [geldi, -di]*
89. Yirine **gele** ḫarc olan mevād
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [gele, -e]*
90. Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı aña ḥasen
Ḫużūr olur aña o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 41). [gelür, -ür]*
91. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaz̤āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [gelür, -ür]*
92. Ḫakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
Vücūda **gelür** emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [gelür, -ür]*
93. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [gelür, -ür]*
94. Gelürler o cūya ola çün bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [gelürler, -ür, -ler]*
95. Ḫavāle gerek kelbe ḫūke müdām
Kişiye **gele** tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 192). [gele, -e]*
96. Seḥerden **gelür** ḫ̬āce k'ide devā
Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 19). [gelür, -ür]*
97. Bunı diyüp ol cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ olduġı gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 70). [gelür, -ür]*
98. Eger **gelse** tenhā cihānuñ ġamı
Gerek āşıkār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [gelse, -se]*
99. Giderken **gelür** fikrine kim Ḫudā
Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 5). [gelür, -ür]*
100. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir baña
Nice cām rıṭl-ı girān vir baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 61). [gel,]*
101. Bu beyhūde fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr **gelmez** dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 84). [gelmez, -me, -z]*
102. Nereye ki keştiyle **gelse** fireng
Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [gelse, -se]*
103. Gelür sīm yine devlet ile eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 113). [gelür, -ür]*
104. Gelür çünki İskenderiyyeye şāh
Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 133). [gelür, -ür]*
105. Ne deñlü **gelürse** ki ṣāḥib-kemāl
Benüm defterümden yazalar miş̱āl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 39). [gelürse, -ür, -se]*
106. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
Nicesi **gelürse** nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 112). [gelürse, -ür, -se]*
107. Saña şimdi **geldüm** ki daʿvet idem
Müşerref olup ḥażretüñle gidem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 135). [geldüm, -d, -üm]*
108. Seḥerden durup itdi Bānū ḫaber
Ki **gele** rasūl-i şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 120). [gele, -e]*
109. Gelür meskenine şehüñ Ḳandarūş
Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [gelür, -ür]*
110. Gelür çünki Ḳaydāfeye Ḳandarūş
Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 267). [gelür, -ür]*
111. Geçer sürʿatiyle o ṣaḥrāyı şāh
Gelür bir yire ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 298). [gelür, -ür]*
112. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür ḫāṭırına niçe iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 318). [gelür, -ür]*
113. Olup encümen bir yire ol diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 58). [gelürler, -ür, -ler]*
114. Gelür ol yire kim var idi ḫaṭar
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [gelür, -ür]*
115. Ḫudā vaḳfıdur **gele** iy dūr-bīn
Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 79). [gele, -e]*
116. Yoluna eger **gelse** vādī vü çāh
Düşüp ölmeye tā ki kimse tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 141). [gelse, -se]*
117. Gelür şāha hātifden anda ḫıṭāb
Ki dön menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 251). [gelür, -ür]*
118. Gehī mevte ġam-gīn gehī vaṣla şād
Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 268). [gelür, -ür]*
119. Gidüp sen **gele** çünki bir ked-ḫudā
Żarūrī gide ol da ol ḫaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 45). [gele, -e]*
120. Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn **gelmek** ü gitmek olur işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 122). [gelmek, -mek]*
121. Gelür gūşına çünki bang-ı raḥīl
Żarūrī olur şāh-ı ʿālem alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 137). [gelür, -ür]*
122. İdüp rūḥınuñ şāhbāzı şitāb
Mekān-ı ḳadīme **gelür** ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 176). [gelür, -ür]*
123. Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
ʿAceb mi eger **gelse** ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 36). [gelse, -se]*

gel: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. İşitdüñ neler **geldügin** başuma
Nice zehr ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 879). [geldügin, -düg, -i, -n]*
2. Varalum aña **gelmedin** şāh-ı Hind
Muʿīn olmadın leşker-i Hind ü Sind

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 959). [gelmedin, -me, -din]

3. Derîde **gelür** kūs-ı gerdūn-miṣāl
   Olur nāy-ı rūyîne beste-maḳāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 475). [gelür, -ür]*
4. Ḳılup şāha ol ḫalḳ idüp āferîn
   Didiler ki **gelmese** şāh-ı zemîn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 114). [gelmese, -me, -se]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

1. Gel iy muṭrib ur sūz ile çenge çeng
   Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [gel,]*
2. Emîrān-ı îrān u Tūrān-zemîn
   Gelüp eylediler şehe āferîn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 352). [gelüp, -üp]*
3. Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemîn
   Gel İslāma gel iy şehin-şāh-ı Çîn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 276). [gel,]*
4. Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemîn
   Gel İslāma **gel** iy şehin-şāh-ı Çîn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 276). [gel,]*
5. Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḥūr
   Berü **gel** yaraşmaz ki ẓulmetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 262). [gel,]*
6. Bilür şeh daḫı vaḳt olmış yaḳîn
   Yine **geldügi** yire gider hemîn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 264). [geldügi, -düg, -i]*

gel: *Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.*

1. Ḳıtāl itmege **gelmedüm** idi ben
   Sipāhı niçün eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 339). [gelmedüm, -me, -dü, -m]*
2. Alınmazdı devrinde gerçi ki bāc
   Gelürdi velî her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 158). [gelürdi, -ür, -di]*
3. Didi ol gelen elçidür şehriyār
   Bu iḳlîme **gelmişdürür** bende-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 230). [gelmişdürür, -miş, -durur]*

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrî **gelür** gerçi kim ser-nübişt *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 12). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek, yeni yeni çıkmak. (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri bağlamında).*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥuẓūr
   Gerekse ünāş ü gerekse ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 217). [gelicek, -icek]*

gel: *Gelir, ulaşır.*

1. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emîn
   Semāyiken olur mekānı zemîn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 31). [gelür, -ür]*

gel: *(Aklına) gelmek.*

1. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān **gelür** luṭfuña ne ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 84). [gelür, -ür]*

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan **gelür**
   Degül zer ki zer tīre-kāndan **gelür** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 87). [gelür, -ür]*

gel-: *Bir durumun gerçekleşmesi.*

1. Çü ceyş-i meʿānī **gele** fevc fevc
   İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 33). [gele, -e]*

gel-: *Bir durumun gerçekleşmesi.*

1. Çü ceyş-i meʿānī **gele** fevc fevc
   İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 33). [gele, -e]*

gel-: *Gelmek.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
   İki cānibe ḳondı **geldi** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
   İki cānibe ḳondı **geldi** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan **geldi** bir tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan **geldi** bir tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki ḥāżır ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 511). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki ḥāżır ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 511). [gelüp, --üp]*

gel-: *Bulmak, karşılaşmak.*

1. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine **geldi** cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [geldi, --di]*

gel-: *Bulmak, karşılaşmak.*

1. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine **geldi** cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [geldi, --di]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp yüz be yüz oldı çün iki şāh
Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [gelüp, -üp]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp yüz be yüz oldı çün iki şāh
Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [gelüp, -üp]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Diger-gūn olursa daḫı bu cihān
Saña **gelmeye** benden aṣlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 726). [gelmeye, -me, -y, -e]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Diger-gūn olursa daḫı bu cihān
Saña **gelmeye** benden aṣlā ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 726). [gelmeye, -me, -y, -e]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
   Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [gelüp, -üp]*

gel-: *Bulmak, karşılaşmak.*

1. Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
   Ayaġı ile **geldi** ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [geldi, --di]*

gel-: *Bulmak, karşılaşmak.*

1. Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
   Ayaġı ile **geldi** ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [geldi, --di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Nice **geldügin** ġaflet ile ʿadū
   Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 881). [geldügin, -düg, -in]*

gel-: *Gelmek.*

1. Nice **geldügin** ġaflet ile ʿadū
   Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 881). [geldügin, -düg, -in]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelen bunda şāh ile her pehlevān
   Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelen bunda şāh ile her pehlevān
   Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
   Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Olursa ʿilāca eger iḫtiyāc
   Eṭibbā **gelüp** eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 380). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Olursa ʿilāca eger iḫtiyāc
   Eṭibbā **gelüp** eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 380). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
   Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
   Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Bu neskiyle **geldi** gider bu cihān
   Öger kendüyi her gelen pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Bu neskiyle **geldi** gider bu cihān
   Öger kendüyi her gelen pehlevān

(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Bu nesḳiyle geldi gider bu cihān
Öger kendüyi her **gelen** pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [gelen, -en]

gel-: *Gelmek.*

1. Bu nesḳiyle geldi gider bu cihān
Öger kendüyi her **gelen** pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [gelen, -en]

gel-: *Gelmek.*

1. Ḳamu beglere nāme gönderdi şāh
Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 16). [geleler, -e, -ler]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ḳamu beglere nāme gönderdi şāh
Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 16). [geleler, -e, -ler]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Düşüp ḫayli öñine her ser-firāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 20). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Düşüp ḫayli öñine her ser-firāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 20). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Çü dergāhına **geldi** begler tamām
İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Çü dergāhına **geldi** begler tamām
İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Alur cām ele sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
Ṣurāḥī **gelüp** bezme virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 28). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Alur cām ele sāḳī-yi ḫōş-ḫırām
Ṣurāḥī **gelüp** bezme virdi selām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 28). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Semāʿın görüp serv ḫayrān olur
Ṣanevber **gelüp** cūşa raḳṣān olur
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 60). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Semāʿın görüp serv ḫayrān olur
Ṣanevber **gelüp** cūşa raḳṣān olur
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 60). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp **geldi** üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp **geldi** üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna **gelen**
Yanında yeg olur me<u>ş</u>eldür yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [gelen, -en]

gel-: *Gelmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna **gelen**
Yanında yeg olur me<u>ş</u>eldür yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [gelen, -en]

gel-: *Gelmek.*

1. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
   Nereden **gelürem** ben iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [gelürem, -ür, -em]

gel-: *Gelmek.*

1. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
   Nereden **gelürem** ben iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [gelürem, -ür, -em]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
   Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 317). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
   Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 317). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Peyāmı bilüp şāh-ı Hindūstān
   Didi kim ṣafā **geldi** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 326). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Peyāmı bilüp şāh-ı Hindūstān
   Didi kim ṣafā **geldi** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 326). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
   Ḳonarlar **gelüp** Hinde dil pür-sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
   Ḳonarlar **gelüp** Hinde dil pür-sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp elçi didi ne ise ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp elçi didi ne ise ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ne ḫōşdur **gelüp** bir yire iki şāh
   Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ne ḫōşdur **gelüp** bir yire iki şāh
   Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
   Gelüp bezm-i şāha olur encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 470). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
   Gelüp bezm-i şāha olur encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 470). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Ṣurāḥī **gelüp** bezme öpdi zemīn
   Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Ṣurāḥī **gelüp** bezme öpdi zemīn
   Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Nikāḥ eyledi **geldi** mūbed hemīn
   Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 541). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Nikāḥ eyledi **geldi** mūbed hemīn
   Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 541). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
   Yüz urdı **gelüp** şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
   Yüz urdı **gelüp** şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp itdügün ejder ile ḳıtāl
   Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 185). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp itdügün ejder ile ḳıtāl
   Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 185). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Dönüp şehre **geldi** yine şehriyār
   Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Dönüp şehre **geldi** yine şehriyār
   Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Yine ṭaşdı deryā-yı tīġ u teber
   Ḫurūşān olup **geldi** mevc-i siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 112). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Yine ṭaşdı deryā-yı tīġ u teber
   Ḫurūşān olup **geldi** mevc-i siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 112). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şimdi buraya dikdüm ʿalem
   Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şimdi buraya dikdüm ʿalem
   Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
   Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 311). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
   Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 311). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
   Neden **geldi** bu Ḫusrev-i kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 414). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
   Neden **geldi** bu Ḫusrev-i kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 414). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
   Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
   Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp elçi keşf eyledi çünki rāz
   Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp elçi keşf eyledi çünki rāz
   Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp ceng meydānına iki şāh
   Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp ceng meydānına iki şāh
   Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
   Gelüp öpdi şāhuñ öñinde zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
   Gelüp öpdi şāhuñ öñinde zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
   Yalıñuz **gelüp** Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 734). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
   Yalıñuz **gelüp** Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 734). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
   Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 825). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
   Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 825). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
   Ḫalāṣ ide saña diyārı refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 849). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
   Ḫalāṣ ide saña diyārı refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 849). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp pehlevāna ḥavāle ider
   Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 869). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp pehlevāna ḥavāle ider
   Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 869). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
   Niçe bir biçersin bu ḫalḳa kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 891). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
   Niçe bir biçersin bu ḫalḳa kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 891). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. ..... ol pehlevān
   Ṭurı **geldi** yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. ..... ol pehlevān
   Ṭurı **geldi** yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
   Duʿālar idüp şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 45). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
   Duʿālar idüp şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 45). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
   Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
   Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp şāha bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
   Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 9). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp şāha bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
   Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 9). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ
   Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ
   Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Mekānına **geldi** binüp pādişāh
   Yanında bile ol güneş yüzlü māh
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 175). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Mekānına **geldi** binüp pādişāh
   Yanında bile ol güneş yüzlü māh
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 175). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Döşendi zemīne zümürrüd bisāṭ
   Yine **geldi** eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 8). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Döşendi zemīne zümürrüd bisāṭ
   Yine **geldi** eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 8). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Semen yāsemen oldı gerçi ḫaḳīr
   Velī **geldi** her birisine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Semen yāsemen oldı gerçi ḥaḳīr
   Velī **geldi** her birisine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ḫazān oldı **geldi** çü vaḳt-i sefer
   Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ḫazān oldı **geldi** çü vaḳt-i sefer
   Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp bir yire dīn düşmenleri
   Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp bir yire dīn düşmenleri
   Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Birisi daḫı **geldi** ṣaldı semend
   İder Hindī anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 343). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Birisi daḫı **geldi** ṣaldı semend
   İder Hindī anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 343). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Görür gebr kim **geldi** bir Hindī fīl
   Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Görür gebr kim **geldi** bir Hindī fīl
   Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
   Görür Ḳays kim **geldi** bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
   Görür Ḳays kim **geldi** bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Görür itmege kendü ile meṣāf
   Sipihre binüp **geldi** bir kūh-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 428). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Görür itmege kendü ile meṣāf
   Sipihre binüp **geldi** bir kūh-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 428). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelen saña ṣanma saña bendedür
   Ḳulıdur şehüñ saña efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 651). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelen saña ṣanma saña bendedür
   Ḳulıdur şehüñ saña efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 651). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek.*

1. Leb-i Ṭūnaya ḳondı **geldi** sipāh
   Bir iki gün ārām ider anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 93). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Leb-i Ṭūnaya ḳondı **geldi** sipāh
Bir iki gün ārām ider anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 93). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şāha pūşīde-rūlar tamām
Öpüp ayaġın itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 145). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şāha pūşīde-rūlar tamām
Öpüp ayaġın itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 145). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp bir melek şāha virdi selām
Görüp şāh anı eyledi iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 37). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp bir melek şāha virdi selām
Görüp şāh anı eyledi iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 37). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Şehüñ emri ile **gelüp** üstād
İder ḫāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Şehüñ emri ile **gelüp** üstād
İder ḫāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şordılar ḫāṭırını ṭuyūr
Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 265). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şordılar ḫāṭırını ṭuyūr
Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 265). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp Dey irişdi çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp Dey irişdi çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ayıtdı **gelüp** ḫasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ayıtdı **gelüp** ḫasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Şu deñlü **gelüpdür** bu dünyāya şāh
Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı şāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [gelüpdür, -üp, -dür]*

gel-: *Gelmek.*

1. Şu deñlü **gelüpdür** bu dünyāya şāh
Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı şāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [gelüpdür, -üp, -dür]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp tā ki temkīn duta dil ḳarār
Sebük-ser gibi olmayam şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp tā ki temkīn duta dil ḳarār
Sebük-ser gibi olmayam şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp pīş-keş çekdi itdi duʿā
Duʿā ile itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 121). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp pīş-keş çekdi itdi duʿā
Duʿā ile itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 121). [gelüp, --üp]*

gel-: *Ortaya çıkmak, belirmek.*

1. Eger seyre **geldiyse** gelsün n'ola
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [geldiyse, -di, -y, -se]*

gel-: *Ortaya çıkmak, belirmek.*

1. Eger seyre **geldiyse** gelsün n'ola
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [geldiyse, -di, -y, -se]*

gel-: *Gelmek.*

1. Didi ol **gelen** elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [gelen, -en]

gel-: *Gelmek.*

1. Didi ol **gelen** elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [gelen, -en]

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
Şecāʿat **gelüp** cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 236). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
Şecāʿat **gelüp** cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 236). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Yetişüp **gelüp** eyleyeler ḳıtāl
İre devletine şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 243). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Yetişüp **gelüp** eyleyeler ḳıtāl
İre devletine şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 243). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Cidāl iderek leşkere **geldi** şāh
Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 259). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Cidāl iderek leşkere **geldi** şāh
Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 259). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile şād-kām
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Velī beste idi çekerler iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 348). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Velī beste idi çekerler iner
   Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 348). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. ʿUḳābı ḳovup etleri aldılar
   Kamu döşürüben şehe **geldiler** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 40). [geldiler, -di, -ler]*

gel-: *Gelmek.*

1. Görür ḳavm kim **geldi** bir encümen
   Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 51). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Görür şāh kim **geldi** bī-ḥad ʿadū
   Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 59). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp şehrde durdı bir ḳaç şühūr
   Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 115). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
   Görür bir melek **geldi** pes pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 114). [geldi, -di]

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp çün melek virdi şāha selām
   İder şāh-ı ʿālem daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 117). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
   Ne bir dem **gelüp** caġd olur celīs
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Ḳoyup anı **geldi** mekānına bāz
   Bulur āşiyānını gūyā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 341). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Kenāra **gelüp** Ḫusrev-i ser-fırāz
   Çıḳup ṭaşra ḳıldı Ḫudāya niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 355). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Oturdı çıḳup taḫta şāḥib-serīr
   Elin öpdi **geldi** ṣaġīr ü kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 362). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek.*

1. Olup encümen ḫalḳ pīr ü cuvān
   Gelüp şāha ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 18). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Gelüp bir yire çün ola içtimāʿ
   İder biri birine ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 37). [gelüp, -üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Geçüp kūhdan iy şeh-i kām-yāb
   Gelüp geh iderler bu mülki ḫarāb
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 64). [gelüp, --üp]

gel-: *Gelmek.*

1. Gider bu cihāna **gelen** yine mest
   Tehī olmasun bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 271). [gelen, -en]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp geçdi ʿālemde çoḳ pādişāh
   Göze görinen yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 67). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp geçmede ḫalḳ āb-ı revān
Muḳarrer velī ḥāli üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 83). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Gelüp dikdi ṣaḥrāda gerçi ʿalem
Velī geldi yādına rāh-ı ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 133). [gelüp, --üp]*

gel-: *Gelmek.*

1. Çe ger **geldi** dünyāya aġlayı zār
Tebessüm ile gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 189). [geldi, -di]*

geldi: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

1. Şehüñ **geldiginden** çün alur ḫaber
Sipāhını cümle müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 95). [geldiginden, -dik, -i, -n, -den]*

geldi: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

1. Şehüñ **geldiginden** çün alur ḫaber
Sipāhını cümle müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 95). [geldiginden, -dik, -i, -n, -den]*

gelle gelle: *Sürü sürü. Sürüler halinde.*

1. Gezer **gelle gelle** olup gūsfend
Şobānı yoḳ irmez birine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 39). [gelle gelle,]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo **gelsün** virem cümleye berg-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo **gelsün** virem cümleye berg-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Benüm merd-i meydān ü cengī-peleng
Ṣafāsı olan **gelsün** itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 80). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Benüm merd-i meydān ü cengī-peleng
Ṣafāsı olan **gelsün** itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 80). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola **gelsün** berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola **gelsün** berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. İdelüm berü **gelsün** anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 975). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. İdelüm berü **gelsün** anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 975). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ḳanı cenge **gelsün** o düzdi ḳıtāl
Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ḳanı cenge **gelsün** o düzdi ḳıtāl
Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ya **gelsün** ya varup buluram anı
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Ya **gelsün** ya varup buluram anı
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Eger seyre geldiyse **gelsün** n'ola
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [gelsün, -sün]*

gelsün: *Gelmek.*

1. Eger seyre geldiyse **gelsün** n'ola
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [gelsün, -sün]*

gelüñ: *Ulaşmak, varmak.*

1. Gelüñ gösterelüm ölüsin size
Ki tā iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 363). [gelüñ, --üñ]*

gelüñ: *Ulaşmak, varmak.*

1. Gelüñ gösterelüm ölüsin size
Ki tā iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 363). [gelüñ, --üñ]*

gelür: *Gelir.*

1. Suḥen cevheri baḥr-i cāndan **gelür**
Degül zer ki zer tīre-kāndan **gelür**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [gelür,]

gelür: *Gelir.*

1. Suḥen cevheri baḥr-i cāndan **gelür**
Degül zer ki zer tīre-kāndan **gelür**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [gelür,]

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Ṣalup mey deñizine altun **gemi**
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Ṣalup mey deñizine altun **gemi**
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Getür sāḳiyā zehr-i dehre emi
Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar **gemi** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 224). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Getür sāḳiyā zehr-i dehre emi
Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar **gemi** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 224). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Getürdi ference şehi biñ **gemi**
Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Getürdi ference şehi biñ **gemi**
Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Yelek gibi keştī olıcak revān
Olurdı **gemi** ehli ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 154). [gemi,]*

gemi: *Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.*

1. Şināver **gemi** gāh perrān olur
Şehin-şeh görüp anı ḫayrān olur
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 221). [gemi,]

gemisüz: *Gemi olmadan; vasıtasız.*

1. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 118). [gemisüz,]*

gemisüz: *Gemi olmadan; vasıtasız.*

1. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 118). [gemisüz,]*

genc: *Hazine.*

1. Ḍamīridür İskender āyīnesi
Dili maʿrifet **genci** gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 22). [genci, -i]*
2. İder cemʿ **genci** ṣanur kim ḳala
Dimez ben ölicek bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 5). [genci, -i]*

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

1. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun **gence** ol düzd rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 52). [gence, -e]*
2. İdüp baḫş aṣḥāba **genci** Rasūl
Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 145). [genci, -i]*
3. Murādum benüm bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem yine **genc** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 580). [genc,]*
4. Ne **genci** ki yıġdıysa İsfendiyār
Yoluña senüñ eyleyeyem niṯār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [genci, -i]*
5. Şu deñlü niṯār eyleyem ḫalḳa **genc**
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [genc,]*
6. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ **genc**
Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye renc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 293). [genc,]*
7. İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder mār ile mūra **gencin** ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [gencin, -in]*
8. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi gerdūnları içi **genc** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [genc,]*
9. Döküp bād-āverde **genci** ṣabā
İder müflis ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 23). [genci, -i]*

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

1. Çü virdüñ baña **gencüñe** dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence ol düzd rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 51). [gencüñe, -ü, -, -e]*
2. Döküp **genci** devşirdi yine sipāh
Geçüp taḫt-ı Işṭaḫra ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 569). [genci, -i]*

genc: *Hazine. II Genç.*

1. Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
Gehī **genc** ḳısmet ider gāh renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 492). [genc,]*

genc: *Hazine, define, kenz.*

1. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi **genc** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 18). [genc,]*

genc: *(گنج) i. (Fars. genc) Hazîne:.*

1. Ne raddeki **genc** olur ise bedīd
Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 61). [genc,]*

genc: *Hazine.*

1. Ṣaçınuñ şeb-i tārı Hindū-şiʿār
İder devr **genci** cemālün çü mār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 608). [genci, -i]*

genc-i defīn: *Toprağa gömülmüş hazine.*

1. Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn
Ḳoyup meclisi açdı **genc-i defīn** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 74). [genc-i defīn,]*

genc-i defīn: *Gömülü hazine.*

1. Varup Cehreme şāh-ı īrān-zemīn
Ne deñlü ki var ise **genc-i defīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 566). [genc-i defīn,]*
2. Ne deñlü ki var idi **genc-i defīn**
Çü keşf oldı itdüm ḳamusını çīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 13). [genc-i defīn,]*

genc-i esrār: *Sırlar hazinesi ,et.*

1. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
Ḳamu **genc-i esrār** ile ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 148). [genc-i esrār,]*

genc-i maḫfīye: *Gizli hazine.*

1. Ḳılup ẕerreden şems-i rūşen bedīd
Velī **genc-i maḫfīye** eyler kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 6). [genc-i maḫfīye, -ye]*

genc-i silāḥ u ʿalem: *Cihan ve silah hazinesi.*

1. Ḳoyup ḫaṣma **genc-i silāḥ u ʿalem**
   Furātı geçüp başdı ṣarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 437). [genc-i silāḥ u ʿalem,]*

gencīne: *Hazine ‖ büyük bağlılık duyulan, değer verilen şey.*

1. Ḍamīridür İskender āyīnesi
   Dili maʿrifet genci **gencīnesi** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 22). [gencīnesi, -si]*

genc-rīz olayum: *Hazine döken olmak.*

1. Olayum dilāverlere genc-rīz
   İde her biri cān u dilden sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 469). [genc-rīz olayum, -a, -yum]*

genc-senc olmak: *Hazine tartan, ölçen olmak.*

1. Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
   Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 478). [genc-senc olmaḳ, -maḳ]*

gencūr-ı rāz: *Sırların hazinedarı.*

1. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
   Kilīd-i der-i genc ü **gencūr-ı rāz** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 19). [gencūr-ı rāz,]*

gencūr-ı rāz: *Sırların hazinedarı.*

1. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
   Kilīd-i der-i genc ü **gencūr-ı rāz** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 19). [gencūr-ı rāz,]*

ger: *Far. Boyun, unk.*

1. Beş on **ger** ṣımışken ṣıdılar bizi
   Penāh anıñ içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 329). [ger,]*

ger: *Şart edatı, şayet.*

1. Felek gibi sürī çe **ger** üstüvār
   Bu ṣābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 231). [ger,]*

ger: *Eğer, şayet.*

1. Çe **ger** ṣaʿbede-bāz olursa nihān
   İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 23). [ger,]*
2. Çe **ger** dest-i yārem velī ḳābilem
   Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 61). [ger,]*
3. Çü ruḫsār-ı Hind ü cihān-ı siyāh
   İdem çeşmine **ger** çekerse sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 142). [ger,]*
4. Ger ol nāz ide eylerem ben niyāz
   Ki ben zīr-i destem şehüm ser-fīrāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 371). [ger,]*
5. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
   Ne ġam kāfirüñ ḫayli **ger** çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [ger,]*
6. Zemīne ura ḫışm ile pençe **ger**
   İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [ger,]*
7. Ger īmāna gelmezseñ iy şāh-ı Çīn
   Münaḳḳaş ola ḳanuñ ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 281). [ger,]*
8. Biri birisinden çe **ger** dil-peẕīr
   Birisi velīkin ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 101). [ger,]*

ger: *Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek, uzatmak.*

1. Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
   Felek gibi çarḫı da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 185). [gerer, -er]*

ger: *Eğer, şayet; şart edatı.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi **ger** ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 75). [ger,]*

gerçi: *Her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).*

1. İder ādemi **gerçi** ṭūl-i emel
   Velī reʾye nāẕır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 65). [gerçi,]*
2. Zemīni ider geşt **gerçi** ki yel
   Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [gerçi,]*
3. Ṣudan aluram **gerçi** dōlāb-vār
   Yine eylerem ṣuya ammā nisār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 291). [gerçi,]*

4. ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
Kemāl ehlidür **gerçi** kim şāhdur
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [gerçi,]
5. Biri duḫterümdür kenīzek şehā
Ḳabūl it degül **gerçi** saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 532). [gerçi,]*
6. Var īcād ḳılmaḳda **gerçi** kemāl
ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 171). [gerçi,]
7. Olur **gerçi** kim dest bālā-yı dest
Velī irmedi baña hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 351). [gerçi,]*
8. Olur **gerçi** kim Türkler mū-şikāf
Sinānumdan ammā olur raḫne Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [gerçi,]
9. Ḫalāṣ eyledi **gerçi** saʿy ile ser
Velī gürz çāḳ şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 915). [gerçi,]*
10. Dutar ḫaşm gürzine **gerçi** siper
Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1061). [gerçi,]*
11. Ġazāl idi **gerçi** ġazel-ḫᵛān idi
Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [gerçi,]*
12. Ḫişār idinür **gerçi** gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü neft ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [gerçi,]*
13. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur **gerçi** Rūs
İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [gerçi,]*
14. Olur müttehem **gerçi** bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan ammā ki cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 47). [gerçi,]
15. Semen yāsemen oldı **gerçi** ḫaḳīr
Velī geldi her birisine naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 45). [gerçi,]*
16. Olur aç olan **gerçi** şāhā zebūn
Velī ḫayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 139). [gerçi,]*
17. Birine degül **gerçi** ḳıymet cihān
Velī beẕl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 9). [gerçi,]*
18. Ḳulūba pür olmışdı **gerçi** teraḥ
Velī virdi keştī ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 345). [gerçi,]*
19. Virür **gerçi** kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 413). [gerçi,]*
20. Olur rūz **gerçi** ki perde-rübā
İder bend ammā ki şeb dest ü pā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 7). [gerçi,]
21. Ḫaḳīḳatdür ol iy ṭarīḳat-şinās
Mecāzī şanur **gerçi** kim anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 12). [gerçi,]*
22. Muḳarrer-dürür **gerçi** kim bu ḫaber
Velī kimse görmiş degüldür eṣer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 121). [gerçi,]
23. İder şīşeler **gerçi** āyīne-vār
Ḫavādiṣ ṭaşıyla virür inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 63). [gerçi,]*
24. Gelüp dikdi şaḥrāda **gerçi** ʿalem
Velī geldi yādına rāh-ı ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 133). [gerçi,]*
25. Yuyup ḳoydı tābūta **gerçi** rasūl
Velī ḫātırı oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 209). [gerçi,]*
26. Ḫased eyleyen **gerçi** kim ṭaʿn ider
Naẕīrin getürmekdür ammā hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 117). [gerçi,]

gerçi: *Her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nᵛīş
Virür **gerçi** merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [gerçi,]*

gerçi: *1. her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

1. İder ḳullaruñ **gerçi** bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 79). [gerçi,]

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, …ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u ziṣt
Żarūrī gelür **gerçi** kim ser-nübiṣt
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 12). [gerçi,]

gerçi ki: *Her ne kadar, …ise de.*

1. Esīr oldı **gerçi ki** çoḳ kīne-ḫᵛāh
Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 471). [gerçi ki,]*
2. Alınmazdı devrinde **gerçi ki** bāc
Gelürdi velī her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 157). [gerçi ki,]*
3. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḫtimā
Gelür nefse **gerçi ki** ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [gerçi ki,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Siyeh **gerd** içinde münīr āfitāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Siyeh **gerd** içinde münīr āfītāb
   Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [gerd,]

gerd: *I. Toz, toprak. II. Gam, keder.*

1. Bilinmez olup **gerdden** rūy u mū
   Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 189). [gerdden, -den]*

gerd: *I. Toz, toprak. II. Gam, keder.*

1. Bilinmez olup **gerdden** rūy u mū
   Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 189). [gerdden, -den]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi **gerd**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi **gerd**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Ziyāde olur varduġınca neberd
   Aşar nīlgūn perde gerdūna **gerd**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Ziyāde olur varduġınca neberd
   Aşar nīlgūn perde gerdūna **gerd**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Göñülden idüp iki leşker neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına **gerd** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 538). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Göñülden idüp iki leşker neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına **gerd** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 538). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Dutar ʿālemi **gerd** mānend-i mīġ
   Kimi nīze aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 105). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Dutar ʿālemi **gerd** mānend-i mīġ
   Kimi nīze aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 105). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
   Çü pervāne **gerdine** üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [gerdine, -i, -n, -e]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
   Çü pervāne **gerdine** üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [gerdine, -i, -n, -e]*

gerd: *I. Toz, toprak. II. Gam, keder.*

1. Alur ortaya şāhı Rūmī-sipāh
   Olur **gerdden** ḫayl-i Rūmī siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 68). [gerdden, -den]

gerd: *I. Toz, toprak. II. Gam, keder.*

1. Alur ortaya şāhı Rūmī-sipāh
   Olur **gerdden** ḫayl-i Rūmī siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 68). [gerdden, -den]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Eger baḥr iderse benümle neberd
   Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise **gerd**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Eger baḥr iderse benümle neberd
   Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise **gerd**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [gerd,]

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Olup naʿlden **gerd** engīḫte
   Olur ol iki baḥr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1081). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Olup naʿlden **gerd** engīḫte
   Olur ol iki baḥr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1081). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Ara yirde olur ziyāde neberd
   Görinmez ider bunları tīre **gerd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [gerd,]*

gerd: *Toz, toprak, gubar.*

1. Ara yirde olur ziyāde neberd
   Görinmez ider bunları tīre **gerd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [gerd,]*

gerd itmemiş: *Toprak/toz etmek.*

1. İdem encümen leşker-i bī-ḥisāb
   Ki **gerd itmemiş** ola Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 468). [gerd itmemiş, -me, -miş]*

gerd iderlerdi: *Toz toprak haline getirmek, saçmak savurmak.*

1. Şeh öñünce esbān-ı ṣaḥrā-neverd
   İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 142). [gerd iderlerdi, -er, -ler, -di]*

gerdān ider: *Döndürmek, dolaştırmak.*

1. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
   Felek āsiyābın ki **gerdān ider** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 216). [gerdān ider, -er]*

gerdān ider: *Döndürmek, dolaştırmak.*

1. Hilāli güneş yüzlü **gerdān ider**
   Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 89). [gerdān ider, -er]*

gerdān olam: *Dönmek, dolaşmak II toz, toprakla dolu olmak (gerd+ân); (Şarap) çok tortulu olmak.*

1. Gezüben havā ile ġalṭān olam
   Yiyüp içüben mevci **gerdān olam** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 108). [gerdān olam, -am]*

gerdān olur: *Dönmek, dolaşmak II toz, toprakla dolu olmak (gerd+ân); (Şarap) çok tortulu olmak.*

1. Çü mellāḥ aña vara ḫayrān olur
   Hemīşe felek gibi **gerdān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 326). [gerdān olur, -ur]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. ʿAlem **gerdenine** daḳuban kefen
   Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [gerdenine, -ine]

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. ʿAlem **gerdenine** daḳuban kefen
   Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [gerdenine, -ine]

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. Olup ṣayda minḳārı berrende tīġ
   Ḫalāṣ idemez anı **gerdende** mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 388). [gerdende, -de]

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. Olup ṣayda minḳārı berrende tīġ
   Ḫalāṣ idemez anı **gerdende** mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 388). [gerdende, -de]

gerden: *Far. Boyun, unk.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
   Yeg ol kim ire **gerdenine** şikest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [gerdenine, -i, -n, -e]

gerden: *Far. Boyun, unk.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
   Yeg ol kim ire **gerdenine** şikest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [gerdenine, -i, -n, -e]

gerden: *Far. Boyun, unk.*

1. Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
   Kimüñ **gerdenine** ṭaḳısar kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 456). [gerdenine, -i, -n, -e]

gerden: *Far. Boyun, unk.*

1. Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
   Kimüñ **gerdenine** ṭaḳısar kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 456). [gerdenine, -i, -n, -e]

gerden: *Boyun.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
   Çalar **gerdenin** espinüñ nām-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [gerdenin, -in]

gerden: *Boyun.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
   Çalar **gerdenin** espinüñ nām-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [gerdenin, -in]

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. Fürūzān-ı şemʿ idi ṣan **gerdeni**
   Beyāż idi kāfūr gibi ṣan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 121). [gerdeni, -i]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. Fürūzān-ı şemʿ idi ṣan **gerdeni**
   Beyāż idi kāfūr gibi ṣan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 121). [gerdeni, -i]*

gerdende: *Dönen.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü pervāne **gerdende** cemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 8). [gerdende,]
2. Olur enbiyā rūḥı **gerdende** cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 105). [gerdende,]
3. Sipeh cümle **gerdende** pervāneler
   Dilerler ki hep tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 89). [gerdende,]*

gerden-firāz oldum: *Boyun kaldıran, başı yukarıda, kibirli, gururlu [kimse] olmak.*

1. Müeyyed idüpdür beni bī-niyāz
   Ki oldum bu resm ile gerden-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 302). [gerden-firāz oldum, -dum]

gerdi ider: *Döndürmek,halini değiştirmek.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 246). [gerdi ider, -er]*

gerd-i mīġına: *Demir başlığın tozu.*

1. Olup **gerd-i mīġına** gerdūn ġarḳ
   Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 191). [gerd-i mīġına, -ı, -na]

gerd-i nīl: *Çivit tozu/toprağı.*

1. Çeküp çeşm seyyāreye remḥ-i mīl
   Günüñ sürdi ruḫsārına **gerd-i nīl**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 784). [gerd-i nīl,]

gerd-i rāh: *Yolun tozu.*

1. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār idi kim başa **gerd-i rāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 166). [gerd-i rāh,]

gerdiş-i āsumān: *Gökyüzünün değişimi,hareketi,devri.*

1. Hele ben de ṣabr ideyim bir zamān
   Görelüm nedür **gerdiş-i āsumān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 836). [gerdiş-i āsumān,]

2. Seni bile alup olalum revān
Görelüm nedür **gerdiş-i āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 288). [gerdiş-i āsumān,]

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Olup gerd-i mīġına **gerdūn** ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 191). [gerdūn,]

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Olup gerd-i mīġına **gerdūn** ġarḳ
Dühül raʿd olur tīġ-ı raḫşende berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 191). [gerdūn,]

gerdūn: *Gökyüzü.*

1. Ziyāde olur varduġınca neberd
Aṣar nīlgūn perde **gerdūna** gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [gerdūna, -a]

gerdūn: *Gökyüzü.*

1. Ziyāde olur varduġınca neberd
Aṣar nīlgūn perde **gerdūna** gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [gerdūna, -a]

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Zer ü sīmi **gerdūn** ile çekdi pīl
Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [gerdūn,]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Zer ü sīmi **gerdūn** ile çekdi pīl
Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [gerdūn,]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Celāli deñizinde **gerdūn** ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [gerdūn,]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Celāli deñizinde **gerdūn** ḥabāb
Cemāli güni ẕerresi āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [gerdūn,]*

gerdūn: *Felek, gökyüzü. Eskiler feleği iç içe geçmiş yedi kat şeffaf kubbe gibi düşündüklerinden beyitte felek ile sevgilinin kaşı arasında kavisli olması cihetiyle ilgi kurulmuştur.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa **gerdūne** per
Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [gerdūne, -e]*

gerdūn: *Felek, gökyüzü. Eskiler feleği iç içe geçmiş yedi kat şeffaf kubbe gibi düşündüklerinden beyitte felek ile sevgilinin kaşı arasında kavisli olması cihetiyle ilgi kurulmuştur.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa **gerdūne** per
Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [gerdūne, -e]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi **gerdūnları** içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [gerdūnları, -lar, -ı]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi **gerdūnları** içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [gerdūnları, -lar, -ı]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Ḫişār idinür gerçi **gerdūnı** çoḳ
Ne ġam āteş ü nefṭ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [gerdūnı, -ı]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Ḫişār idinür gerçi **gerdūnı** çoḳ
Ne ġam āteş ü neft̠ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [gerdūnı, -ı]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. İder şöyle **gerdūnlarından** ḥişār
Ki bulmaz ṣabā geçmege reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 579). [gerdūnlarından, -lar, -ın, -dan]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. İder şöyle **gerdūnlarından** ḥişār
Ki bulmaz ṣabā geçmege reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 579). [gerdūnlarından, -lar, -ın, -dan]*

gerdūn: *Far. Felek, çarh, asuman. gerdûn-iktidar: Gerdûn gibi sâhib-i kudret: şehriyâr-ı gerdûn-iktidar.*

1. Görirsin ki **gerdūn** dōlābdur
Şehüñ her biri ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 17). [gerdūn,]*

gerdūn: *Gökyüzü.*

1. ʿAnāṣır cemādāt olup sūgvār
Ḳara geydi **gerdūn** olup bī-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 196). [gerdūn,]*

gerdūn-devān: *Dönüp dolaşan.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü **gerdūn-devān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 36). [gerdūn-devān,]*

gerdūn-devān: *Dönüp dolaşan.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü **gerdūn-devān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 36). [gerdūn-devān,]*

gerdūn-ḫırām: *Felekte dolaşan.*

1. Çeker bir semend aña **gerdūn-ḫırām**
Ṣu gibi revān yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 157). [gerdūn-ḫırām,]*

gerdūn-ḫırām: *Felekte dolaşan.*

1. Çeker bir semend aña **gerdūn-ḫırām**
Ṣu gibi revān yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 157). [gerdūn-ḫırām,]*

gerdūn-ḥişār ider: *Kale etrafında döner.*

1. Ḳaçup Şanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 578). [gerdūn-ḥişār ider, -er]*

gerdūn-ı gerd: *Dönen dünya, felek.*

1. ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı altında **gerdūn-ı gerd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 154). [gerdūn-ı gerd,]*

gerdūn-ı merdüm-firīb: *İnsanları aldatan, hîlekâr, sahtekârın feleği, dünyası.*

1. Bilürsin bu **gerdūn-ı merdüm-firīb**
Her anda ider niçe vaẕʿ-ı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 215). [gerdūn-ı merdüm-firīb,]*

gerdūn-ı nev: *Yeni dönen (felek, gökyüzü).*

1. Çeküp bu girān bārı gāv-ı zemīn
Çü **gerdūn-ı nev** eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 788). [gerdūn-ı nev,]*

gerdūn-ı pest: *Alçak dünya.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
Şu mevc idi yanında **gerdūn-ı pest** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 162). [gerdūn-ı pest,]*

gerek: *Lazım, elzem.*

1. Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [gerek,]*
2. Saʿādet bize olmadı çünki yār
Müdārāyı ḳılmaḳ **gerek** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 696). [gerek,]*
3. Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende āteş **gerek** gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [gerek,]*

4. Gerek yas şāhā gerekse dügün
Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [gerek,]*
5. Müdārā **gerekdür** anuñla hemān
Ki ceng ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 689). [gerekdür, -dür]*
6. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet **gerekdür** ḥaḳı iy tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [gerekdür, -dür]
7. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen daḥı ġāfil **gerekmez** kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 18). [gerekmez, -mez]*
8. Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 54). [gerek,]
9. Sikender didi kim eyā şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 448). [gerek,]
10. Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [gerekmez, -mez]*
11. Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [gerekmez, -mez]
12. Miḥekdür çalınmaḳ **gerek** aña fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [gerek,]*
13. Ḳo bu güft ü gūyı **gerek** cüst ü cū
Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur güft ü gū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 105). [gerek,]*
14. Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan **gerek** yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [gerek,]*
15. Açıḳdur der-i feyż yoḳdur gümān
Kişi saʿy ḳılmaḳ **gerekdür** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 52). [gerekdür, -dür]
16. Kişiye şu deñlü **gerekdür** ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [gerekdür, -dür]*
17. Gerek pīl-i Hindī gerek deşti-şīr
Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 117). [gerek,]*
18. Gerek pīl-i Hindī **gerek** deşti-şīr
Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 117). [gerek,]*
19. Anuñ mihri dilde dutubdur ḳarār
Felek gibi olsa **gerek** üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 364). [gerek,]*
20. Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [gerek,]*
21. Er olan kişide **gerekdür** ciger
Ciger-sūz olur pīre zenden beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [gerekdür, -dür]
22. Ki mihmānuz iy şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 32). [gerek,]*
23. Saña da **gerek** ise iy şeh seni
Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 51). [gerek,]*
24. Gerek Sinde ḥāżır idesin sipāh
Müheyyā ola her mühim zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 211). [gerek,]
25. Bu eşyāya lā-büd müʾessir **gerek**
Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 215). [gerek,]*
26. Ḫaḳ ālāsına merd-i Yezdān-şināş
Gerek dāyimā ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 234). [gerek,]*
27. Sözümi dut iy şāh-ı fīrūz-baḫt
Gerek ise saña eger tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 326). [gerek,]*
28. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
Ne fāyide urmaḳ **gerek** pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [gerek,]*
29. Çü bildüm ki şehlüḳde inbāz var
Gerek ṣarf idem ben daḥı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 422). [gerek,]
30. Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup boynuna ol kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [gerek,]
31. Gerek Türk ḫaylinden itmek ḥaẕer
Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 471). [gerek,]
32. Gerek ṣaf-der olsun gerekse peleng
Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1037). [gerek,]*
33. Güneh-kāra olmaḳ **gerek** luṭf-ı şāh
Ne bilsün kerem ḳadrini bī-günāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1123). [gerek,]
34. Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf **gerek** şāha gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [gerek,]*
35. Selāṭīn cemminde iy ser-fīrāz
Gerek luṭf ile bulasın imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1164). [gerek,]*
36. Ḳurup Hind üzerinde ben taḫt-ı ʿāc
Selāṭīnden alsam **gerekdür** ḫarāc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 400). [gerekdür, -dür]
37. Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [gerekmez, -mez]
38. Zebūn-küş **gerekmez** şeh-i encümen
Esirge pur-i Zāl olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1145). [gerekmez, -mez]*
39. Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy şeh olmaḳ **gerek** ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [gerek,]
40. Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [gerekdür, -dür]*

41. Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [gerek,]
42. Gerekdür bize līk bir pīşvā
Ola deştden Rūma dek reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [gerekdür, -dür]
43. Gerekmez şeh olan kişiye ġurūr
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [gerekmez, -mez]
44. Olur aña her cüzvī çünkim suʾāl
Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 172). [gerek,]*
45. Terennüm ḳıl iy muṭrib-i ḫōş-edā
Gerek nūş-ı cām idene bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 188). [gerek,]*
46. Varup anları daʿvet itmek **gerek**
İderler ki Ḫaḳḳuñ vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 83). [gerek,]
47. Varup daʿvet itmek **gerek** anları
Ebed ḳalmaya nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 91). [gerek,]*
48. Süleymānlıġı gördi Ḫaḳ çün revā
Gerek olasın ʿāleme pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 136). [gerek,]*
49. Çü nāyib ola Ḫaḳḳa bir şehriyār
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 198). [gerek,]*
50. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 210). [gerekmez, -mez]*
51. Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 116). [gerek,]
52. ʿUlūma nihāyet yoḳ iy şehriyār
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ **gerek** iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 130). [gerek,]
53. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
Remeye ider **gerek** elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 152). [gerek,]*
54. Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [gerek,]*
55. Şu himmet **gerek** rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [gerek,]
56. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
Ki leşkersiz olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 213). [gerek,]*
57. Gerek pādişāh ol gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [gerek,]*
58. Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ **gerek** ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 316). [gerek,]*
59. Gerek kişi sözde teʾemmül ide
Ḫaṭāsın ṣavābın taḫayyül ide *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 317). [gerek,]*
60. Gerek derd olsun gerekse devā
Olur mūcidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 335). [gerek,]*
61. Levāzımları çoḳ şarābuñ şehā
Riʿāyet **gerek** kim bulasın ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 400). [gerek,]*
62. Gerek ola bezm-gāh-ı laṭīf
Müzeyyen ola hem-çü ʿAdn-i şerīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 401). [gerek,]
63. Muġannī vü sāḳī **gerek** sāde-rū
Ola her biri serv-ḳad müşg-bū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 405). [gerek,]*
64. Ḫarīfān-ı meclis **gerek** aṣdıḳā
V'egerni ki meyden bulınmaz ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 407). [gerek,]
65. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
Ziyāde yimekden **gerek** ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 412). [gerek,]*
66. Sükūn u ḥareket de hem iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı şāḥib-celāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 418). [gerek,]
67. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
Gerek vüsʿati k'ola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [gerek,]*
68. Miʿīde ne ḥālī ne memlū **gerek**
Żarūrī ṭabīʿat **gerek** istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [gerek,]*
69. Miʿīde ne ḥālī ne memlū **gerek**
Żarūrī ṭabīʿat **gerek** istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 426). [gerek,]*
70. Taḫayyülsüz olmaḳ **gerek** intişār
Ki ola kemāli ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 427). [gerek,]*
71. Ḳuvāyı żaʿīf eyler itseñ keşīr
Ṣaḳınmaḳ **gerek** iy emīr-i kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 438). [gerek,]*
72. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
Velī terk ḳıl olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 445). [gerek,]*
73. Gerek tenḳıye kişiye gāh gāh
Eger ṣıḥḥate olur ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 451). [gerek,]*
74. Gerek şerbet içen ide iḥtimā
Olur dā aña yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 457). [gerek,]*
75. Gerek ʿālim olsun **gerek** feylesūf
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [gerek,]
76. Gerek ṭıbba saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 469). [gerek,]*
77. ʿAceb miḥnete uġradum ben faḳīr
Gidüp siz ben olsam **gerekdür** ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 274). [gerekdür, -dür]
78. Ziyāde **gerekmez** tanaḳḳul şehā
Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ olmaz ġıdā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 395). [gerekmez, -mez]

79. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 60). [gerek,]*
80. Ṭabībüñ **gerek** ẕihni ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [gerek,]*
81. Ne deñlü ki var ʿilm-i ṭıbda kitāb
İdinmek **gerek** iy şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 98). [gerek,]*
82. Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 159). [gerek,]*
83. Gehī nerm olmaḳ **gerek** geh dürüşt
Gehī elde kīse **gerek** gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [gerek,]*
84. Gehī nerm olmaḳ **gerek** geh dürüşt
Gehī elde kīse **gerek** gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [gerek,]*
85. Ḫavāle **gerek** kelbe ḫūke müdām
Kişiye gele tā ḫużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [gerek,]*
86. Ne vażʿiyle dönse sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 224). [gerek,]*
87. Didi kim fırāset **gerekdür** hemān
Olur ḫastada niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 49). [gerekdür, -dür]*
88. Çü ḫāẕıḳ ṭabīb ele gire şehā
İdinmek **gerekdür** anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 94). [gerekdür, -dür]*
89. Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿilm olur ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 101). [gerekdür, -dür]*
90. Gerek evc-i gerdūn gerek baḥr ü ber
Ḳamu emrüme rām ü fermān-ber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 13). [gerek,]*
91. Gerek evc-i gerdūn **gerek** baḥr ü ber
Ḳamu emrüme rām ü fermān-ber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 13). [gerek,]*
92. Eger gelse tenhā cihānuñ ġamı
Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 80). [gerek,]*
93. Gerek şükr idesin Ḫudāya şehā
Ziyāde olur şükr idicek ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 123). [gerek,]*
94. Çü ʿālī-dürür şāhlar pāyesi
Gerek rāstlıḳ ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 142). [gerek,]*
95. Ulu işler itmek **gerek** ulu şāh
Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 165). [gerek,]*
96. Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki biri olur anlaruñ ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 169). [gerek,]*
97. Gerek gāh ceng gerek gāh sūr
Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 251). [gerek,]*
98. Gerek gāh ceng **gerek** gāh sūr
Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 251). [gerek,]*
99. Şu deñlü **gerekdür** şehā ḫord u ḫʷāb
Kişinüñ ki olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 105). [gerekdür, -dür]*
100. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
Gerek çünki ʿāḳil ola iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 24). [gerek,]*
101. Gerek laʿl olsun gerekse ḥacer
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [gerek,]*
102. Gerek laʿl olsun gerekse ḥacer
Yirinde **gerek** iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 48). [gerek,]*
103. Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
Ḳadīmī budur resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 49). [gerek,]*
104. Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa **gerek** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 68). [gerek,]*
105. Aña līk ṣarrāf-ı dānā **gerek**
Cemāl itmege seyr-i dānā **gerek** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 11). [gerek,]*
106. Aña līk ṣarrāf-ı dānā **gerek**
Cemāl itmege seyr-i dānā **gerek** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 12). [gerek,]*
107. Żarūrīdür itsem **gerek** ben sefer
Gözet olmasun mülkde şūr u şer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 109). [gerek,]*
108. Gerek pür-günāh ol gerek bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [gerek,]*
109. Gerek pür-günāh ol **gerek** bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [gerek,]*
110. Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı keştīye bī-ḥad kenūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 17). [gerek,]*
111. Gerek olıcak yine keştī ider
Nice baḥre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 291). [gerek,]*
112. Żarūrī olanı bile aldı heb
Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 132). [gerek,]*
113. Cihān seyrin itmege iy pāk-ẕāt
Gerek kim kişi içe Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 274). [gerek,]*
114. Muʿīni ola ʿabdinüñ çünki Rab
Meyāncı **gerekmez** arada sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 250). [gerekmez, -mez]*
115. Sipihrüñ çü ḫord olısar kāsesi
Nemize **gerek** bu cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 132). [gerek,]*
116. Olur her biri mādiyāna süvār
Getürdür **gerek** olanı şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 136). [gerek,]*

117. Çü Ḫaḳ yoluna vaḳf ola būstān
Gerekmez aña Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 78). [gerekmez, -mez]*
118. Çü kimseneye kimse itmez żarar
Gerekmez buyūta ḥişārına der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 62). [gerekmez, -mez]*
119. Gerek şāh olsun gerekse gedā
Müsāvī olur çünki ṭoprag̈ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 37). [gerek,]*
120. Neler gördi kevkeb göziyle felek
Cihāndur neler daḥı görse **gerek** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 82). [gerek,]*
121. Birinden girüben birinden çıḳar
Gerek nākes olsun gerek muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 128). [gerek,]*
122. Birinden girüben birinden çıḳar
Gerek nākes olsun **gerek** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 128). [gerek,]*
123. Cuvān iken olmaḳ **gerek** kişi pīr
Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 241). [gerek,]*
124. Didi vaṣla māniʿ-dürür çün ʿilāc
Baña dā devādur **gerekmez** mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 158). [gerekmez, -mez]*
125. Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz **gerek** iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 122). [gerek,]*
126. Gerekmez bu ilhām-ı Ḫaḳdan ʿudūl
Göñül levḥine eylemişdür nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 81). [gerekmez, -mez]*

gerek: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

1. Gerekmez baña mülk-i īrān-zemīn
Revān eyledük yine şāha hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 767). [gerekmez, --mez]*
2. Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 62). [gerekmez, --mez]*

gerek: *Lazım, elzem.*

1. Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne işe **gerekvüz** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [gerekvüz, -vüz]*
2. Gerek derd olsun **gerekse** devā
Olur mücidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 335). [gerekse, -se]*
3. Gerek şāh olsun **gerekse** gedā
Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 159). [gerekse, -se]*
4. Gerekdür vezīr olana iḳtidār
Olınmaz ki bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 33). [gerekdür, --dür]*
5. Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü olıcak olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 44). [gereklü, --lü]*
6. Gerek seng olsun **gerekse** giyā
Gereklü olıcak olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 43). [gerekse, --se]*
7. Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
Bize andan irse **gerekdür** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 274). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerekli, lazım.*

1. Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [gerek,]*
2. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [gerek,]*
3. Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür imtilā çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 391). [gerekdir, -dir]*
4. Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü olıcak olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 43). [gerek,]*

gerek: *Olmalı.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād ol gerek kām-rān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [gerek,]*
2. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād ol **gerek** kām-rān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [gerek,]*

gerek: *İster bağlamında.*

1. Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [gerek,]*
2. Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan ki başın kesem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [gerek,]*

gerek: *Elzem, lazım, olmalı.*

1. Bilür anları şeh ki maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 740). [gereklülerü, -lü, -ler, -ü]*

gerek: *İster.*

1. Gerek Hindī olsun **gerekse** ʿAcem
   Budur emr Ḥaḳdan ki başın kesem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [gerekse, -se]

gerek: *"Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır.*

1. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı vü çeşmi **gerek** dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 60). [gerek,]*
2. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī **gerek** anda muḥkem kilīd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 62). [gerek,]
3. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [gerek,]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek olanı cenge iḥżār ider
   Gerek tīġ olsun **gerekse** teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek olanı cenge iḥżār ider
   Gerek tīġ olsun **gerekse** teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek yas şāhā **gerekse** dügün
   Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek yas şāhā **gerekse** dügün
   Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek ṣaf-der olsun **gerekse** peleng
   Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1037). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek ṣaf-der olsun **gerekse** peleng
   Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1037). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
   Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
   Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerekse şerīf ü **gerekse** vażīʿ
   Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerekse şerīf ü **gerekse** vażīʿ
   Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
   Gerek niʿmet olsun **gerekse** vücūd
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 116). [gerekse, -se]

gerekse: *Gerekirse.*

1. Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
   Gerek niʿmet olsun **gerekse** vücūd
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 116). [gerekse, -se]

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek pādişāh ol **gerekse** gedā
   Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek pādişāh ol **gerekse** gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek laʿl olsun **gerekse** ḥacer
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek laʿl olsun **gerekse** ḥacer
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥużūr
Gerekse ünāş ü gerekse ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥużūr
Gerekse ünāş ü gerekse ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥużūr
Gerekse ünāş ü **gerekse** ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥużūr
Gerekse ünāş ü **gerekse** ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [gerekse, -se]*

gerekse: *Gerekirse.*

1. Gerek şāh olsun **gerekse** gedā
Müsāvī olur çünki ṭopraġ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 37). [gerekse, -se]*

gergeden: *Gergedan.*

1. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül mürçe fīl ile **gergeden** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [gergeden,]*

gergeden: *Gergedan.*

1. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül mürçe fīl ile **gergeden** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [gergeden,]*

germ: *Far. Sıcak, hararet.*

1. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya şol **germ** idi kim virür gīce tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [germ,]*
2. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
Ṭamarlar da **germ** oldı cūş itdi ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [germ,]*
3. İñen olmayalum füsürde-revān
Bizi eylesün **germ** rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 384). [germ,]*

germ: *(İklim) Sıcak.*

1. Bu **germ** ile serd ü bu ḫuşk ile ter
Olur mümtezic luṭfuñ olsa eger *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 37). [germ,]*

germ: *Far. Sıcak, hararet. II Yanmak.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
K'ide **germ** olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 82). [germ,]*

germ eyle: *Hararetlendirmek, coşkunluk, şevk vermek.*

1. Ele muṭribā vāsıṭ-ı mıżrab al
Bizi **germ eyle** birez çīnī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 130). [germ eyle,]*

germ ider: *Isıtmak, hararetlendirmek II coşturmak.*

1. İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur kīneden āheniñ baḥr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 779). [germ ider, -er]*

germ olup: *Kızışmak II Pazarlık bağlamına.*

1. Döger gögsüni **germ olup** bezme def
Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile kef *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [germ olup, -up]*

germ olur: *Kızışmak II Pazarlık bağlamına.*

1. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
   Çıḳar miġfer ü gözlerinden şerār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 243). [germ olur, -ur]
2. Göre çünki şāhīn şikārın şehā
   Ṣitāb eyleyüp **germ olur** iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 374). [germ olur, -ur]*

germ olur: *Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.*

1. Seḥer çünki ṭāliʿ ola āfitāb
   Olur tābı ile anuñ germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 384). [germ olur, -ur]*

germ ü serd: *Sıcak ve soğuk (Her türlü güçlük).*

1. Ki çün ol cihān-gīr-i gītī-neverd
   İdüp devr arżı çeküp **germ ü serd** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 12). [germ ü serd,]*

germ-āb: *Sıcak su hamamı.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp ṣitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar **germ-āb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [germ-āb,]*

germ-āb: *Sıcak su hamamı.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp ṣitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar **germ-āb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [germ-āb,]*

germ-āb: *Sıcak su hamamı.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
   Açılmazdı kef līk **germ-āb** ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [germ-āb,]*

germ-āb: *Sıcak su hamamı.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
   Açılmazdı kef līk **germ-āb** ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [germ-āb,]*

germābe: *Sıcak su hamamı.*

1. Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
   Çü **germābe** virdi ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [germābe,]*

germābe: *Sıcak su hamamı.*

1. Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
   Çü **germābe** virdi ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [germābe,]*

gerşāsb-ı gurde: *Gerşasb (Eski zamanlardaki birkaç Pers prensliğinin adı) kahramanı.*

1. Ṣalam çünki **Gerşāsb-ı gurde** kemend
   Yanumca demān ola hem-çün semend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1055). [gerşāsb-ı gurde,]

geşt: *Dolaşmak.*

1. Zemīni ider **geşt** gerçi ki yel
   Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [geşt,]*

geşt: *Dolaşmak.*

1. Zemīni ider **geşt** gerçi ki yel
   Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [geşt,]*

geşt: *Dolaşmak.*

1. Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
   Naẓīrini görmez iden arżı **geşt** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 154). [geşt,]*

geşt: *Dolaşmak.*

1. Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
   Naẓīrini görmez iden arżı **geşt** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 154). [geşt,]*

get: *Getirmek.*

1. Getürdi ference şehi biñ gemi
   Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [getürdi, -ür, -di]*

get: *Getirmek.*

1. Getürdi ference şehi biñ gemi
   Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [getürdi, -ür, -di]*

get: *Getirmek.*

1. Yazuban **getürmiş** idi armaġan
   Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [getürmiş, -ür, -miş]*

get: *Getirmek.*

1. Yazuban **getürmiş** idi armaġan
   Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [getürmiş, -ür, -miş]*

get: *Getirmek.*

1. Getürdi şehe bir ṭabaḳ bir ʿazīz
   Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 89). [getürdi, -ür, -di]*

getür-: *Getirmek, nakletmek.*

1. Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
   Ki nuṭḳa **getürmek** gulūḫı kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [getürmek, -mek]
2. İledüp **getürmek** ile bir ḫaber
   Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 31). [getürmek, -mek]

getür-: *Getirmek.*

1. Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
   Ki ister selīm olsa anı mezāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 663). [getür,]*

getür-: *Sunmak, takdim etmek.*

1. Nemek-sūd-ı māhī **getürmiş** meger
   Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [getürmiş, -miş]*

getür-: *Getirmek, taşımak.*

1. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
   Eli baġlu vü zaḫmlardan ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 607). [getürdiler, -di, -ler]*

getür-: *Eriştirmek, ulaştırmak.*

Getürdüñ bize armaġan ḫayl ü raḫt
Selāmet ol iy zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 483). [getürdüñ, -dü, -ñ]*

getür-: *Karşısına çıkarmak, rastlamasını sağlamak.*

Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye baḳsañ ne sūya melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [getürmeye, -me, -y, -e]

getür-: *(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.*

Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 33). [getürdi, -di]*

getür-: *Getirmek, sağlamak, temin etmek.*

Getürür egerçi ki taḫtuñ havā
Beni sen **getürürsin** iy muḳtedā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 28). [getürürsin, -ür, -sin]

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek.*

İdüp anı muḥkem kemend ile bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 344). [getürem, -em]

getür: *Getirmek.*

İdüp anı muḥkem kemend ile bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 344). [getürem, -em]

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫᵛār
Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 295). [getürüp, -üp]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫʷār
Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 295). [getürüp, -üp]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Getürdüp iki sīn daḫı ḫʷōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 483). [getürdüp, -düp]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Getürdüp iki sīn daḫı ḫʷōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 483). [getürdüp, -düp]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār oldı gög müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 499). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār oldı gög müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 499). [getür,]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [getürdiler, -di, -ler]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [getürdiler, -di, -ler]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
Ki itmişdür āfāḳı efsürde Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 381). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
Ki itmişdür āfāḳı efsürde Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 381). [getür,]*

getür: *Getirmek, ulaştırmak.*

Getürürler elçiyi ikrām ile
Selāmı didi şāha peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 321). [getürürler, -ür, -ler]*

getür: *Getirmek, ulaştırmak.*

Getürürler elçiyi ikrām ile
Selāmı didi şāha peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 321). [getürürler, -ür, -ler]*

getür: *Getirmek.*

Neye mālik ise hep ol şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 420). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek.*

Neye mālik ise hep ol şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 420). [getürür, -ür]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp şehe virdi bunları Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [getürüp, -üp]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp şehe virdi bunları Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [getürüp, -üp]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [getürdiler, -di, -ler]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [getürdiler, -di, -ler]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum ġam-ı devr ile teşne-leb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 703). [getür,]

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum ġam-ı devr ile teşne-leb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 703). [getür,]

getür: *Getirmek.*

Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
Getürdi şehi raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 96). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
Getürdi şehi raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 96). [getürdi, -di]*

getür: *Meydana çıkarma, gösterme.*

Şeh-i Hind ile itmek içün meṣāf
Getürmişdi döşünde bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 868). [getürmişdi, -miş, -di]

getür: *Meydana çıkarma, gösterme.*

Şeh-i Hind ile itmek içün meṣāf
Getürmişdi döşünde bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 868). [getürmişdi, -miş, -di]

getür: *Getirmek.*

Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh öñine vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh öñine vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [getürdi, -di]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1069). [getürüp, -üp]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1069). [getürüp, -üp]*

getür: *Getirmek.*

Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1070). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1070). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
Ki serd oldı ġāyet bu ḳalb-i ḥazīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 1). [getür,]

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
Ki serd oldı ġāyet bu ḳalb-i ḥazīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 1). [getür,]

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 24). [getürdi, -di]

getür: *Getirmek.*

İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 24). [getürdi, -di]

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 34). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 34). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getür bülbüle sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Getür bülbüle sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Getürdi çü gül būstāndan serīr
Görüp oldı bülbül daḫı gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 55). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürdi çü gül būstāndan serīr
Görüp oldı bülbül daḫı gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 55). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürdi anı nīze ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürdi anı nīze ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürdi keşān-ber-keşān anı şāh
Taʿaccübler itdi görüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 495). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürdi keşān-ber-keşān anı şāh
Taʿaccübler itdi görüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 495). [getürdi, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā bāde-i müşg-bū
Ki itdi bizi ġuṣṣa kāfūr-mū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 183). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā bāde-i müşg-bū
Ki itdi bizi ġuṣṣa kāfūr-mū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 183). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Teşennüc **getürür** ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 377). [getürür, -ür]

getür: *Getirmek.*

Teşennüc **getürür** ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 377). [getürür, -ür]

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
Getürür ṣudāʿiyle elbette ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 398). [getürür, -ür]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
Getürür ṣudāʿiyle elbette ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 398). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürmişdi taḫtını bir gün Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [getürmişdi, -miş, -di]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Getürmişdi taḫtını bir gün Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [getürmişdi, -miş, -di]*

getür: *Getirmek.*

Getürür egerçi ki taḫtuñ havā
Beni sen getürürsin iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 27). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek.*

Getürür egerçi ki taḫtuñ havā
Beni sen getürürsin iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 27). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā zehr-i dehre emi
Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 223). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā zehr-i dehre emi
Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 223). [getür,]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Süleymān serīriydi keştī hemān
Getürmiş idi anı āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 72). [getürmiş, -miş]*

getür: *Getirmek, nakletmek.*

Süleymān serīriydi keştī hemān
Getürmiş idi anı āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 72). [getürmiş, -miş]*

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [getürüp, -üp]

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [getürüp, -üp]

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 153). [getürüp, -üp]

getür: *Toplamak, getirmek.*

Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 153). [getürüp, -üp]

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Kelāmını Bānū çün itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [getürdür, -dür]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Kelāmını Bānū çün itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [getürdür, -dür]*

getür: *Getirmek.*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 381). [getür,]

getür: *Getirmek.*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 381). [getür,]

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Getürdüp boġazladuban tāc-ver
İdüp çār yek ḫufre pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 33). [getürdüp, -düp]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā luṭf ḳıl baña cām
Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 119). [getür,]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

İşidüp bu sözi olur şādumān
Getürdür o ṣandūḳı şāh-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 128). [getürdür, -dür]

getür: *Getirmek.*

Egerçi ki şīrīndür āb-ı zülāl
Ziyāde olıcak **getürür** melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 166). [getürür, -ür]*

getür: *Getirmek.*

Olup keştiye ol melek reh-nümā
Getürdi yirine yine bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 322). [getürdi, -di]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Getürdür ne deñlü ki ḥaddād var
İderler demür ḫıştlar bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 91). [getürdür, -dür]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā baña Āb-ı Ḥayāt
Ki ġam-gīn ider ḳalbi fikr-i memāt
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 125). [getür,]

getür: *Toplamak, getirmek.*

Ḥaṣīsi budur ẓulmetüñ Ḫusrevā
Getürüp gideler idinür nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 106). [getürüp, -üp]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Getürdür revān iki biñ mādiyān
Yürimekde her biri bād-ı vezān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 131). [getürdür, -dür]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Olur her biri mādiyāna süvār
Getürdür gerek olanı şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 136). [getürdür, -dür]*

getür: *Getirmek.*

Getür sāḳiyā baña rengīn-şarāb
Ecel eylemedin tenümi türāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 269). [getür,]*

getür: *Getirmek.*

Alup dūşa anı **getürdi** keyān
Ḳamu cism-i mürdeydi ol mürde-cān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 213). [getürdi, -di]

getür: *Getirmek ‖ sunmak, takdim etmek.*

Ḥased eyleyen gerçi kim ṭaʿn ider
Naẓīrin **getürmekdür** ammā hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 118). [getürmekdür, -mek, -dür]

getürd-: *Gelmesini saglamak.*

Getürdür aña şāh bir tercümān
Suḫen-dān u dānā vü şīrīn-zebān

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 611). [getürdür, -ür]

Getürdür o gül-zāra ḫayli ṭuyūr
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [getürdür, -ür]*

Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür daḫı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 14). [getürdür, -ür]*

İdüp taḫta-i keştīyi pīle-bār
Getürdür bile Ḫusrev-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 290). [getürdür, -ür]*

geverd-i zerd: *Sarı renkli böcek.*

İrer bir yire şāh-ı āfāḳ-gerd
Görür ser-be-ser ḫāki **geverd-i zerd** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 294). [geverd-i zerd,]*

gevher: *Far. Mücevher, elmas.*

Firiştedür ārāste peykeri
Feraḥ-baḫşdur sözleri **gevheri** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 44). [gevheri, -i]*

Elā iy suḫen-dān-ı cevher-şinās
Suḫen **gevherin** dürre ḳılma ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 2). [gevherin, -i, -n]*

gevher: *Elmas ‖ mücevher ‖ inci.*

Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya **gevher** ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 214). [gevher,]*

Bozup şeh büti aldı **gevherleri**
Feraḥ itdi cismiyle serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 31). [gevherleri, -ler, -i]*

gevher: *Elmas ‖ mücevher ‖ inci.*

Çıḳarur düri baḥrden cevheri
Kişi baḥre atmaḳ neden **gevheri** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 172). [gevheri, -i]*

gevher: *Cevher, elmas, mücevher, inci.*

Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
Dil-i sengden **gevher** itdüñ pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 28). [gevher,]*

gevher-āmūde: *Kakmalı,mücevher işlemeli, süslü.*

Çeker **gevher-āmūde** perde-serā
O perdeyle zeyn oldı köhne serā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 11). [gevher-āmūde,]*

gevher-feşān: *Cevher saçan.*

Yanında şehüñ var idi bir cuvān
Suḫen-gūy u dānā vü **gevher-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 702). [gevher-feşān,]*

gevher-feşān: *Cevher saçan.*

Yanında şehüñ var idi bir cuvān
Suḫen-gūy u dānā vü **gevher-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 702). [gevher-feşān,]*

gevher-fürūş: *Kuyumcu.*

Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
Oluram hemān ben de **gevher-fürūş** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [gevher-fürūş,]*

gevher-fürūş: *Kuyumcu.*

Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
Oluram hemān ben de **gevher-fürūş** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [gevher-fürūş,]*

gevher-nisār: *Cevher saçan.*

Eline alup ḫāme **gevher-nisār**
İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [gevher-nisār,]*

gevher-nisār: *Cevher saçan.*

Eline alup ḫāme **gevher-nisār**
İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [gevher-nisār,]*

gev-i hind ü sind ü hıṭā vü ʿarab: *ʿArab,Ḫıṭā,Sind ü Hind'in yiğidi, kahramanı.*

Gev-i Hind ü Sind ü Ḫıṭā vü ʿArab
Aña ḳorḳuban baş egerlerdi heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 339). [gev-i hind ü sind ü ḫıṭā vü ʿarab,]*

gev: *Giymek.*

Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 47). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 47). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [geye, -e]*

gev: *Giymek.*

Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [geye, -e]*

gev: *Giymek.*

Giçer cevşeni tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
Ṣanasın **geyer** raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 660). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Giçer cevşeni tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
Ṣanasın **geyer** raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 660). [geyer, -er]*

gev-: *Giymek.*

Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [geyüp, -(ü)p]*

gev-: *Giymek.*

Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [geyüp, -(ü)p]*

gev-: *Giymek.*

Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 124). [geyüp, -(ü)p]

gev-: *Giymek.*

Bu cānibde pes pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 124). [geyüp, -(ü)p]

gev: *Giymek.*

Geyer bir münaḳḳaş zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geyer bir münaḳḳaş zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geyer başına tāc-ı Key-ḫusrevi
Bulur mülk-i Kāvūs şāh-ı nevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 255). [geyer, -er]*

gev: *Giymek.*

Geyer başına tāc-ı Key-ḫusrevi
Bulur mülk-i Kāvūs şāh-ı nevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 255). [geyer, -er]*

gev: *Giymek, giyinmek.*

Semā **geydi** sincāb ü ġabrā vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 79). [geydi, -di]*

gey: *Giymek, giyinmek.*

Semā **geydi** sincāb ü ġabrā vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 79). [geydi, -di]*

gey: *Giymek.*

Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi her kim itse naẕar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [geyer, -er]

gey: *Giymek.*

Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi her kim itse naẕar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [geyer, -er]

gey: *Giymek.*

Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [geyerdi, -er, -di]*

gey: *Giymek.*

Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [geyerdi, -er, -di]*

gey: *Giymek.*

Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 625). [geyer, -er]

gey: *Giymek.*

Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 625). [geyer, -er]

gey: *Giymek.*

Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer idi ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [geyer, -er]*

gey: *Giymek.*

Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer idi ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [geyer, -er]*

gey-: *Giymek.*

Geyüp Ḫıżr u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [geyüp, -(ü)p]*

gey-: *Giymek.*

Geyüp Ḫıżr u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [geyüp, -(ü)p]*

gey-: *Giymek.*

Benefşe **geyüp** cāme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 29). [geyüp, -(ü)p]

gey-: *Giymek.*

Benefşe **geyüp** cāme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 29). [geyüp, -(ü)p]

gey-: *Giymek.*

Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 442). [geyüp, -(ü)p]*

gey-: *Giymek.*

Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 442). [geyüp, -(ü)p]*

gey-: *Giymek.*

İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh **geymeden** yegdür aña külāh

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [geymeden, -me, -den]

gey-: *Giymek.*

İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh **geymeden** yegdür aña külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [geymeden, -me, -den]

gey: *Giymek.*

Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 14). [geyer, -er]*

gey: *Giymek.*

Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 14). [geyer, -er]*

gey: *Giymek.*

Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
Muʿaṣfer **geyer** nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 28). [geyer, -er]

gey: *Giymek.*

Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
Muʿaṣfer **geyer** nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 28). [geyer, -er]

gey: *Giymek.*

Geyer ʿāşıḳāne libāsını bih
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [geyer, -er]*

gey: *Giymek.*

Geyer ʿāşıḳāne libāsını bih
Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [geyer, -er]*

gey: *Giymek.*

Geyer her biri bir birinden s̲emīn
Meh-i evc-i ḥüsn āfitāb-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 137). [geyer, -er]*

gey: *Giymek.*

Geyer her biri bir birinden s̲emīn
Meh-i evc-i ḥüsn āfitāb-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 137). [geyer, -er]*

gey: *Giymek, giyinmek.*

Durup ṣubḥ-dem **geydiler** hep zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [geydiler, -di, -ler]*

gey: *Giymek, giyinmek.*

Durup ṣubḥ-dem **geydiler** hep zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [geydiler, -di, -ler]*

gey-: *Giymek.*

Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
Meṣāfa **geyüp** egnine çerm-i bebr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [geyüp, -(ü)p]

gey-: *Giymek.*

Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
Meṣāfa **geyüp** egnine çerm-i bebr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [geyüp, -(ü)p]

gey-: *Giymek, kuşanmak.*

Virür cümle **geydügün** ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [geydügün, -düg, -ü, -ñ]*

gey-: *Giymek, kuşanmak.*

Virür cümle **geydügün** ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [geydügün, -düg, -ü, -ñ]*

gey: *Giymek, giyinmek.*

İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
Çü ṣubḥ oldı **geydi** felek zer külāh
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [geydi, -di]

gey: *Giymek, giyinmek.*

İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
Çü ṣubḥ oldı **geydi** felek zer külāh
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [geydi, -di]

gey-: *Giymek.*

Geyüp câme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [geyüp, -(ü)p]*

gey-: *Giymek.*

Geyüp câme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [geyüp, -(ü)p]*

gey: *Çok, pek, gayet.*

Marīżi görüp didi kim **gey** ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [gey,]*

gey: *Çok, pek, gayet.*

Marīżi görüp didi kim **gey** ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [gey,]*

gey-: *Giymek.*

Seḥerden durup vehm ile şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 240). [geyüp, -(ü)p]

gey-: *Giymek.*

Seḥerden durup vehm ile şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 240). [geyüp, -(ü)p]

gey: *Giymek.*

O ḳavmüñ ḳamū **geydügi** çerm-i ded
Nedür câme görmiş degüldür eḥad
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 107). [geydügi, -düg, -i]

gey: *Giymek, giyinmek.*

ʿAnāṣır cemādāt olup sūgvār
Ḳara **geydi** gerdūn olup bī-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 196). [geydi, -di]

gey: *Giymek, giyinmek.*

Ḳoyup cevşeni şāh-ı leşker-şiken
Cihāndur bu **geydi** żarūrī kefen *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 206). [geydi, -di]*

gey-: *Giymek.*

Ḳara çul **geyüp** ebr ü ḫıng-ı felek
Başın açdı aġladı ḫūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 197). [geyüp, -(ü)p]*

geydir: *Bir kıyafet giymesini sağlamak.*

Giderdi anuñ bend ü baġını şāh
Eli ile **geydirdi** zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [geydirdi, -+di]*

geydir: *Bir kıyafet giymesini sağlamak.*

Giderdi anuñ bend ü baġını şāh
Eli ile **geydirdi** zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [geydirdi, -+di]*

geyim: *Elbise.*

Ḳuşandı **geyim** üzre zencīr-i zer
Ki vaż'ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 49). [geyim,]*

geyim: *Elbise.*

Ḳuşandı **geyim** üzre zencīr-i zer
Ki vaż'ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 49). [geyim,]*

geyim: *Elbise.*

Kimi merhem ile başın bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 304). [geyim,]

geýim: *Elbise.*

Kimi merhem ile başın bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 304). [geyim,]

geyim: *Elbise, giysi.*

Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [geyimlü, -lü]*

geyim: *Elbise, giysi.*

Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [geyimlü, -lü]*

geyim: *Üst kısma giyilen giysi; savaş giysisi.*

Göründügi gibi ırakdan serāb
Virür toz içinde **geyimlerde** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [geyimlerde, -ler, -de]*

geyim: *Üst kısma giyilen giysi; savaş giysisi.*

Göründügi gibi ırakdan serāb
Virür toz içinde **geyimlerde** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [geyimlerde, -ler, -de]*

geýim: *Elbise.*

Ḳuşandı **geyim** üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [geyim,]

geýim: *Elbise.*

Ḳuşandı **geyim** üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [geyim,]

geýim: *Elbise.*

Silāḥ u seleb esb ü ester şaʿīr
Geyimler kecimler libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 16). [geyimler, --ler]*

geýim: *Elbise.*

Silāḥ u seleb esb ü ester şaʿīr
Geyimler kecimler libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 16). [geyimler, --ler]*

geýim: *Elbise.*

Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb **geyimler** muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [geyimler, --ler]

geýim: *Elbise.*

Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb **geyimler** muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [geyimler, --ler]

geyüp: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Geyüp cāme-i sebz ü zerrīn semā
Virür nükhet-i müşg-būyī havā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 17). [geyüp,]*

geyüre: *Giydirmek, donatmak.*

Şu başa ki luṭfuñ **geyüre** külāh
Anı kimse ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 45). [geyüre,]*

gez: *Dolaşmak.*

O kan baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz **gezerdi** sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 256). [gezerdi, -er, -di]*

gez: *Dolaşmak.*

O kan baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz **gezerdi** sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 256). [gezerdi, -er, -di]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezerdi ḫurūşān çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 387). [gezerdi, -er, -di]

gez: *Dolaşmak.*

Gezerdi ḫurūşān çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 387). [gezerdi, -er, -di]

gez: *Dolaşmak.*

Sipāh içre Sulṭān-ı Yezdān-perest
Gezer gürg arasında ṣan şīr-i mest
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 172). [gezer, -er]

gez: *Dolaşmak.*

Sipāh içre Sulṭān-ı Yezdān-perest
Gezer gürg arasında ṣan şīr-i mest
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 172). [gezer, -er]

gez: *Dolaşmak.*

Ne bīm-i ḫadeng ü ne vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 200). [gezer, -er]

gez: *Dolaşmak.*

Ne bīm-i ḫadeng ü ne vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 200). [gezer, -er]

gez: *Dolaşmak.*

Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Cihānda **geze** ḳātili şād-kām
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [geze, -e]*

gez: *Dolaşmak.*

Cihānda **geze** ḳātili şād-kām
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [geze, -e]*

gez: *Gezmek II dolaşmak.*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez **gezen** baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [gezen, -en]

gez: *Gezmek II dolaşmak.*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez **gezen** baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [gezen, -en]

gez: *Gezmek, dolaşmak.*

Murādum bu **gezmeden** iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [gezmeden, -me, -den]*

gez: *Gezmek, dolaşmak.*

Murādum bu **gezmeden** iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [gezmeden, -me, -den]*

gez: *Dolaşmak.*

Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 114). [gezüp, -üp]*

gez: *Dolaşmak.*

Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 114). [gezüp, -üp]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ şikār
Olur ṣayd ḳanıyla pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 131). [gezüp, -üp]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ şikār
Olur ṣayd ḳanıyla pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 131). [gezüp, -üp]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 133). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 133). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
Cenūba şimāle idesin naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 67). [gezüp, -üp]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
Cenūba şimāle idesin naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 67). [gezüp, -üp]*

gez-: *Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler şikār isteyü kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [gezerler, -er, -ler]*

gez-: *Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler şikār isteyü kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [gezerler, -er, -ler]*

gez: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 232). [gezüp, -üp]*

gez: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 232). [gezüp, -üp]*

gez-: *Bir yerde dolaşmak.*

Alup bir **gez** urına iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [gez,]*

gez-: *Bir yerde dolaşmak.*

Alup bir **gez** urına iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [gez,]*

gez: *Dolaşmak.*

Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
Serīr üzre bir mūr gördi **gezer** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
Serīr üzre bir mūr gördi **gezer** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Kimesne ne aña ne māla naẓar
İder **gezse** ol memleket ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 208). [gezse, -se]*

gez: *Dolaşmak.*

Kimesne ne aña ne māla naẓar
İder **gezse** ol memleket ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 208). [gezse, -se]*

gez-: *Bir yeri görmek, incelemek için veya belli bir maksatla dolaşmak.*

Geẕerken görür sürda şehriyār
Aşılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 351). [geẕerken, -er, -ken]*

gez-: *Bir yeri görmek, incelemek için veya belli bir maksatla dolaşmak.*

Geẕerken görür sürda şehriyār
Aşılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 351). [geẕerken, -er, -ken]*

gez: *Gezmek II dolaşmak.*

Gezüben havā ile ġalṭān olam
Yiyüp içüben mevci gerdān olam *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 107). [gezüben, -üben]*

gez: *Dolaşmak.*

Görür bir keşef şāh-ı ṣāḥib-şükūh
Gezer baḥr içinde mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 224). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

İder on gün on gice māhī **geẕer**
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [geẕer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Giderken görür yine ol tāc-ver
Teni āteşīn çaġz ṣuda **gezer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 264). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezer gelle gelle olup gūsfend
Ṣobānı yoḳ irmez birine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 39). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezer deşt ü vādīde bī-bīm mīş
Tenin eylemez gürg dendānı rīş *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 41). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

İdüp devr idersin bunı cüst ü cū
Zemīni **gezüp** yel gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 96). [gezüp, -üp]*

gez: *Dolaşmak.*

Ḳalup kürre çünkim gide mādiyān
Gezer ẓulmet içinde niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 116). [gezer, -er]*

gez: *Dolaşmak.*

Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
Gezerdi o ẓulmetde hem-çün çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 158). [gezerdi, -er, -di]*

gez: *Dolaşmak.*

Gezerdi o nūr ile cümle sipāh
Görinür idi gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 161). [gezerdi, -er, -di]*

gezdir: *Gezdirmek.*

Meh idi velī **gezdirür** anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 135). [gezdirür, -ür]*

gezdir: *Gezdirmek.*

Meh idi velī **gezdirür** anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 135). [gezdirür, -ür]*

gezend: *Zarar, ziyan, hasar; elem, keder; âfet, musibet.*

Ne vaż'iyle dönse sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā **gezend** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 224). [gezend,]*

Gezer gelle gelle olup gūsfend
Ṣobānı yoḳ irmez birine **gezend** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 40). [gezend,]*

gezend: *Hasar, zarar, ziyan.*

Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
Tenine anuñ virmemişdi **gezend**
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 54). [gezend,]

gezend eyler: *Zarar ziyan vermek.*

Olur mey egerçi şehā sūd-mend
Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 442). [gezend eyler, -r]*

gezend irişmeye: *Zarar, ziyan, hasar; elem, keder; âfet, musibet ulaşmasın.*

Anıñçün Ḫaḳ itdi seni ser-bülend
Ki irişmeye zīr-deste gezend *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 194). [gezend irişmeye, -me, -ye]*

gezend irmeye: *Zarar, ziyan görmek.*

Oturup şehe eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 40). [gezend irmeye, -me, -ye]*

gibi: *T. Benzetme ve örnek ifade eder.*

Zamānuñ bunuñ **gibi** çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 17). [gibi,]*

Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek **gibi** yidi ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [gibi,]*

Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer ḳalbde cān **gibi** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 106). [gibi,]*

Hümā **gibi** olduḳca sāye-figen
Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 145). [gibi,]*

Gerer sīnesini siper çarḫ-vār
Felek **gibi** çarḫı da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 186). [gibi,]*

Ḫazānda dökilür **gibi** berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 193). [gibi,]*

O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
Yatur meşk ḳavli **gibi** cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [gibi,]*

Çaḳıl ṭaşları **gibi** yaturdı baş
Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [gibi,]

Kılıcdan şunuñ **gibi** çoḳ ḳan olur
Ṣanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [gibi,]*

Yaturdı bulut **gibi** her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [gibi,]*

Virür şuʿle gün **gibi** āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [gibi,]*

Göründügi **gibi** ırāḳdan serāb
Virür toz içinde geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 527). [gibi,]*

Melaḫ **gibi** pervāz ider tīr-i tīz
Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [gibi,]*

Sikender **gibi** gelse düşmen hezār
Yanuñdan şehā olmazuz tār-mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 601). [gibi,]

Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut **gibi** ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [gibi,]*

İderler şunuñ **gibi** ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [gibi,]

Bunuñ **gibi** furṣat mı girer ele
Didük bildügümizi şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [gibi,]*

ʿAlem **gibi** almış iken ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 3). [gibi,]*

Beşer **gibi** olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl **gibi** mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 67). [gibi,]*

Beşer **gibi** olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl **gibi** mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [gibi,]*

ʿİbādet **gibi** nesne yoḳdur laṭīf
Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [gibi,]*

Açıldı şaḳāyıḳ **gibi** şuḳḳalar
Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 119). [gibi,]

Zemīn būstān idi itsen naẕar
Yatur ḫarbuze **gibi** her yirde ser
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 254). [gibi,]

Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed **gibi** yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [gibi,]*

Sikender **gibi** oldı āfāḳ-gīr
Ne tedbīr iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 55). [gibi,]*

Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
Ṣabā **gibi** cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 86). [gibi,]*

Sarāyı felek **gibi** maʿmūr ola
Özi çarḫ döndükce manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 87). [gibi,]*

Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥiṣār
Hemīn yir **gibi** vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [gibi,]*

Ḳuṣūrı **gibi** ʻAdnde yoḳ ḳuṣūr
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [gibi,]

Perī **gibi** her biri gözden nihān
Naẕīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [gibi,]*

Riyāżı anuñ Ravża **gibi** şerīf
Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [gibi,]*

Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ **gibi** melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [gibi,]*

Refīʿ ḳubbesi çarḫ-ı mīnā **gibi**
Aşılmışdı subḥa Ṣüreyyā **gibi** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 209). [gibi,]*

Refīʿ ḳubbesi çarḫ-ı mīnā **gibi**
Aşılmışdı subḥa Ṣüreyyā **gibi** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 210). [gibi,]*

Ya Eyyūb-ı Enṣārī **gibi** maḳām
Ola mı meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 211). [gibi,]*

Felek **gibi** sūrī çe ger üstüvār
Bu s̱ābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 231). [gibi,]*

Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan **gibi** başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [gibi,]*

Zemīn durduġınca olup ked-ḫudā
Olasın felek **gibi** fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 372). [gibi,]*

İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden mey **gibi** ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [gibi,]*

Düşüp nāra Hindū **gibi** her kişi
Semender **gibi** āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [gibi,]*

Düşüp nāra Hindū **gibi** her kişi
Semender **gibi** āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 38). [gibi,]*

Tehī-dest çün bīde lerzān olur
Yılan **gibi** bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 44). [gibi,]*

Düni fırḳat eyyāmı **gibi** dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 45). [gibi,]*

İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
Atarlar semender **gibi** oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 108). [gibi,]*

Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder tāze mey **gibi** cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 44). [gibi,]*

Alup ġamzesi **gibi** geh tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [gibi,]*

Gehī çenber idüp o dilber-miyān
Dehānı **gibi** ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 56). [gibi,]*

Düşüp çeşm-i mestī **gibi** ḫançere
Geçer zülfī mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 57). [gibi,]*

Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
Perī **gibi** pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 262). [gibi,]*

Ḫudāmuz bir olduġı **gibi** hemīn
Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 287). [gibi,]*

Cihānda anuñ **gibi** yoḳ pādişāh
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 361). [gibi,]

Anuñ mihri dilde dutubdur ḳarār
Felek **gibi** olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 364). [gibi,]*

Ḫacel itdi iḥsānı ile bizi
Bizi itdügi **gibi** eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 396). [gibi,]*

Anuñ **gibi** olmış degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 479). [gibi,]

Olur eşrübe āb **gibi** sebīl
Niçe eşrübe lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 489). [gibi,]*

Ṭolar şevḳi cismine ḳanı **gibi**
Başar baġrına anı cānı **gibi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [gibi,]*

Ṭolar şevḳi cismine ḳanı **gibi**
Başar baġrına anı cānı **gibi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 668). [gibi,]*

Anuñ her ḳılı sibletīnüñ sinān
Rimāḥ-ı eʿādī **gibi** cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 164). [gibi,]*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme **gibi** dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [gibi,]

Şeker **gibi** ḫōş-ḫʷōr idi her s̲emer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [gibi,]*

İderseñ benüm ile cehl ile ceng
İdem Çīni çeşmüñ **gibi** saña teng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 310). [gibi,]

Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
Yata kāse-i Çīnī **gibi** ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 312). [gibi,]*

Niçe Fūr u Dārā **gibi** tāc-ver
Rikābuma her gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 437). [gibi,]*

Çü bāṭıl-durur dīni **gibi** ʿadū
Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 561). [gibi,]*

Yüridi çeküp ḫayli Ḫāḳān-ı Çīn
Ṣalındı ṣalıncaḳ **gibi** bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 772). [gibi,]*

Urup naʿra didi ki iy tāc-dār
Sipāhuñda yoḳdur **gibi** nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 856). [gibi,]*

Günāhın bilüben ola ʿöz̲r-ḫʷāh
Hemīn itmemiş **gibi** olur günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1130). [gibi,]*

Ḫadīs̲-i nebīdür bu yoḳ iştibāḥ
Olur itmemiş **gibi** tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1132). [gibi,]*

Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil ü cān **gibi** cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [gibi,]*

Ṣadef **gibi** pür gūşı raḫşende dür
Leʾālī ile dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 107). [gibi,]*

Ḳamer **gibi** şebde şeb-efrūz idi
Güneş **gibi** gündüz cihān-sūz idi
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 111). [gibi,]

Ḳamer **gibi** şebde şeb-efrūz idi
Güneş **gibi** gündüz cihān-sūz idi
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [gibi,]

Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
Firişte **gibi** başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [gibi,]*

Fürūzān-ı şemʿ idi ṣan gerdeni
Beyāż idi kāfūr **gibi** ṣan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 122). [gibi,]*

Büt-i Çīn **gibi** cismi ārāste
Ruḫ-ı neyyiri māhı nā-kāste *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 133). [gibi,]*

Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
Ṣu **gibi** revān yel **gibi** tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [gibi,]*

Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
Ṣu **gibi** revān yel **gibi** tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [gibi,]*

Olup cūy-ı Tūn **gibi** leşker revān
Ṭolar leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 171). [gibi,]*

Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr **gibi** ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 176). [gibi,]*

Ḳamu kārbānlar **gibi** pür-metāʿ
Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 179). [gibi,]*

Çü cünd-i şeyāṭīn ḳamu zişt-rū
ʿAfārīt **gibi** ḳamu zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 298). [gibi,]*

Piyāde gelür cenge ol jende-pūş
İder Baḥr-i Aḫder **gibi** līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 478). [gibi,]*

Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfi **gibi** ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [gibi,]*

Ṣuda baṭ açup zāġ **gibi** dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [gibi,]*

Żarūrī olup eyleyen ʿazm-i rāh
Olur tābdan sāye **gibi** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 78). [gibi,]*

Bu şehlige aldanma zinhār hān
Senüñ **gibi** çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 190). [gibi,]*

Anuñ **gibi** olmaz metāʿ-ı nefīs
Olur iki ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 125). [gibi,]*

Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ **gibi** līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [gibi,]*

Bu ḥāle ḥased eyleyen bed-gümān
Ben istedügim **gibi** ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 310). [gibi,]*

Yidürmez yimek beng **gibi** ṣarāb
Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [gibi,]*

Bunı diyüp ol cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ olduġı **gibi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 70). [gibi,]*

Ayıtdı gelüp ḥasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti **gibi** vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 84). [gibi,]*

Giderken gelür fikrine kim Ḫudā
Benüm **gibi** ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 6). [gibi,]*

Eline alup mūrı itdi suʾāl
Didi bir benüm **gibi** ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 18). [gibi,]*

Didügi **gibi** ol eyā şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [gibi,]*

Gelüp tā ki temkīn duta dil ḳarār
Sebük-ser **gibi** olmayam şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 64). [gibi,]*

Bu dilde Niẓāmī **gibi** reh-nümā
Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 41). [gibi,]*

Şütür püşte **gibi** yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [gibi,]*

Felek **gibi** ser-geşte vü bī-ḳarār
Serīʿ idi seyr eylese māh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 39). [gibi,]*

Şu kim dūr-ı endīş ü dānā ola
Bunuñ **gibi** fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 204). [gibi,]*

Çü şām irişüp tīre oldı cihān
Perī **gibi** oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 258). [gibi,]*

Tenende **gibi** ṣāʿid oldı hemān
Ne ḳulle aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 325). [gibi,]*

Anuñ **gibi** görmiş degüldi ḫişār
Göricek taʿaccüb ider şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 49). [gibi,]*

Niçe ḫāmlar **gibi** cūş u ḫurūş
Olam puḫteler **gibi** bir dem ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 121). [gibi,]*

Niçe ḫāmlar **gibi** cūş u ḫurūş
Olam puḫteler **gibi** bir dem ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 122). [gibi,]*

Görüp ol büti şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ **gibi** görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 30). [gibi,]*

Çü ṣandūḳda oldı ol dür nihān
Ṣadef **gibi** ṣandūḳ yumdı dehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 134). [gibi,]*

Yelek **gibi** keştī olıcak revān
Olurdı gemi ehli ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 153). [gibi,]*

İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef **gibi** zūd
Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü rūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 159). [gibi,]*

Ṣala āba āteş ḳaçan baḥr-i telḫ
Deñiz ṣuyı **gibi** ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 168). [gibi,]*

O ṣandūḳuñ içinde şāh-ı cihān
Olur zerde-i beyże **gibi** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 186). [gibi,]*

Mübārek teninden gidüp tāb-ı zūr
Arıtmış nemek **gibi** ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 300). [gibi,]*

Meh-i nev **gibi** ṭoġdı çün ol ḳamer
Münevver olur cümle baḥr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 303). [gibi,]*

Çıḳardı elinden bunuñ **gibi** dür
N'ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 311). [gibi,]*

Çü mellāḥ aña vara ḫayrān olur
Hemīşe felek **gibi** gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 326). [gibi,]*

Döküp sāḥile gözlerinden güher
Ṣadef **gibi** sāḥil pür oldı dürer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 354). [gibi,]*

Ser-ā-pā teni seg **gibi** mūy-dār
Çü ḫınzīr her biri murdār-ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 43). [gibi,]*

Mücerred olup rūḥ **gibi** hemīn
Zamān ḥādiṯātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 15). [gibi,]*

İdüp devr idersin bunı cüst ü cū
Zemīni gezüp yel **gibi** sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 96). [gibi,]*

Ya ol ẓulmet içinde şāh-ı cihān
Olur Āb-ı Ḫayvān **gibi** nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 156). [gibi,]*

Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī **gibi** tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 168). [gibi,]*

Nedür bilmez aṣlın benī ādemi
Ṣanur gördügi **gibi** bu ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 56). [gibi,]*

Ḳoyupdur velī şīşeye ʿālemi
Perī **gibi** maḥbūs idüp ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 74). [gibi,]*

Gidicek Sikender **gibi** şehriyār
Behiştī saña baña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 235). [gibi,]*

Bulaydum geçenler **gibi** iʿtibār
Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ ne var *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 43). [gibi,]*

gibi: *Benzetme ve örnek ifade eder.*

Çü şerbet libāsı yumaḳ **gibidür**
Ziyāde yumaḳ cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [gibidür, -dür]*

gibi: *Benzetme edatı.*

Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
Benüm **gibi** ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 50). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Bulam Ḫıżr **gibi** ḫayāt-ı ebed
Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 13). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer, imişçesine, benzer biçimde" anlamlarında bir benzetme edatı.*

Naẓar **gibi** her laḥẓa seyri felek
Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 45). [gibi,]*

gibi: *"Gibi" edatı benzerlik anlamı verir.*

Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
Cihānda benüm **gibi** yoḳ mū-şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 54). [gibi,]*

gibidür: *Benzetme edatı.*

Behāyim **gibidür** bil Etrāki heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [gibidür, -dür]

gibidür: *Benzetme edatı.*

Behāyim **gibidür** bil Etrāki heb
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [gibidür, -dür]

gibidür: *Benzetme edatı.*

Senüñ **gibidür** cümle maḫlūḳ heb
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 211). [gibidür, -dür]*

gibidür: *Benzetme edatı.*

Senüñ **gibidür** cümle maḫlūḳ heb
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 211). [gibidür, -dür]*

gibidür: *Benzetme edatı.*

Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
Palanını yimek **gibidür** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [gibidür, -dür]*

gibidür: *Benzetme edatı.*

Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
Palanını yimek **gibidür** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [gibidür, -dür]*

giç: *Geçmek, delmek, aşmak.*

Giçer cevşeni tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
Ṣanasın geyer raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 659). [giçer, -er]*

giç: *Geçmek, delmek, aşmak.*

Giçer cevşeni tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
Ṣanasın geyer raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 659). [giçer, -er]*

gice: *Gece.*

Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [gice,]

Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya ṣol germ idi kim virür **gīce** tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [gīce,]

Çü ṣām irdi döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol **gice** itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [gice,]*

Żarūrī **gice** terk iderler neberd
Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 301). [gice,]

İdüp ol **gice** ṣubḥ olınca ḳarār
Seḥerden yine leşker oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 349). [gice,]*

İdüp üç gün üç **gice** ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [gice,]*

Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden **gicede** çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [gicede, -de]

Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
Yatur ol **gice** vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [gice,]*

Sürüp ol **gice** Keyd ile şeh ṣafā
Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 563). [gice,]*

Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
Ḳarañu **gice** ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 594). [gice,]*

İder ol **gice** Māh ile ʿīş şāh
Sürer bu ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 679). [gice,]*

Direfş-i dıraḫşān toz içre hemān
Ḳamerdür **gicede** ṣan oldı ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 428). [gicede, -de]

Bir ay **gice** gündüz żıyāfet ider
Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [gice,]*

Nice tīr kim arż olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 640). [gice,]*

İder ol **gice** ḫalḳa iḥsān şāh
Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 549). [gice,]*

Araya alur Çīn ḫaylin sipāh
Emīn oluban yatdı ol **gice** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 548). [gice,]*

Olur ol **gice** yine ḫāżır sipāh
Seḥerden ṭurup eyledi ʿazm şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 509). [gice,]*

Yatup o **gice** itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim ʿayān oldı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 257). [gice,]

Gice itse pervāz eger şeb-pere
Olur idi büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 49). [gice,]*

Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
Seḥer ḫāne mesken olur **gīce** bām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [gīce,]

Meger bir **gice** ḫurrem idi cihān
Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [gice,]*

Olup kimi hem-ḫᵛābe dil-dār ile
Geçer kimi **gīceyi** hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [gīceyi, -y, -i]*

Ḳo ḫᵛābı **gicelerde** bīdār ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 149). [gicelerde, -ler, -de]*

Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 67). [gice,]

Gice gündüz itdüm bu fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün ceres
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [gice,]

Yatup ol **gice** şāh ārām ider
Tefekkür ider tā irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 115). [gice,]*

Yatup ol **gice** şehrde şehriyār
Seḥerden biner yüklenür cümle bār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [gice,]

Yatup ol **gice** anda ārām ider
Seḥerden ṭurur Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 405). [gice,]

İder on gün on **gice** māhī geẕer
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [gice,]

Gice olsa iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ ādem olur pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 399). [gice,]*

Żıyāsı ala anuñ ol ḳavm-i ʿāḳ
Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 28). [gice,]*

Var iki elinde dıraḫşān güher
Virürdi **gicede** żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 26). [gicede, -de]*

İderken bu naẓm-ı şerīfi raḳam
Gice ṣubḥa dek silmez idüm ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 48). [gice,]

Ṣad u bīst gāhī gehī ṣad tamām
Yazardum **gicede** idüp ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 50). [gicede, -de]*

gice: *Gece.*

Gelür ol **gice** peyk-i Rūḥu'l-Emīn
Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 31). [gice,]*

Meger bir **gice** māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 1). [gice,]*

gice olıcak: *Gece olmak. II Havanın kararması.*

Gice olıcak baġrı olur kebāb
Ne vaḳtin doġa duyuban āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 41). [gice olıcak, -ıcak]*

gice vü gündüz: *Gece ve gündüz.*

Gider **gice vü gündüz** itmez ḳarār
Çıḳar ẓulmet içinden ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 265). [gice vü gündüz,]*

gicük: *?.*

Żarūrī olanı bile aldı heb
Gerek o **gicük** kim olınmaz ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 132). [gicük,]

gid: *Gitmek.*

Ṣalınur ḳafasında zerrīn-ʿalem
Gider sāyesinde ṣeh-i muḥterem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 144). [gider, -er]

Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş **gider** geh girer deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [gider, -er]

Ḫişār-ı beden çünki vīrān olur
Melāzı **gider** rūḥ ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 58). [gider, -er]*

Ḫalīl āyinince anı pāk ider
Yapup türbe defn eyleyüben **gider**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 498). [gider, -er]

Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan **gider** ceng ü āşūb u kīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [gider, -er]

Bu neskiyle geldi **gider** bu cihān
Öger kendüyi her gelen pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [gider, -er]

Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 239). [gider, -er]*

Anı ortasından şikeste ider
Sütūnı sinānı elinden **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 996). [gider, -er]*

Bu kāfirler Allāhı tekẕīb ider
Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 702). [gider, -er]*

Bunı diyüben elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi dönüben **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 494). [gider, -er]*

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aṣṣıñ bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 479). [gider, -er]*

Bir aylıḳ yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 114). [gider, -er]*

Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 124). [gider, -er]

Araya alur şāhı cengī sipāh
ʿAlem sāyesinde **gider** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 132). [gider, -er]*

Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince ḫurūşende kūh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [gider, -er]

Gider her yaña leşker-i bī-ʿaded
Güẕer-gāh-ı aʿdā-yı itmege sed *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 255). [gider, -er]*

Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ heb
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 212). [gider, -er]*

Ḫudāvendden irdi çünkim meded
Gider ʿārıżı yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [gider, -er]*

O dūzaḫda olur niçe gün muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 40). [gider, -er]*

Bu mülk ü bu māl ü bu manşıb **gider**
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [gider, -er]*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [gider, -er]*

Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẕar
Hemīn iḫtiyārı elinden **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 314). [gider, -er]*

Ol iḳlīmi ıṣlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [gider, -er]*

Çü zülf ü dehān u nigārın şebk
Gider gāhi ġāyetde bārīk ü teng
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 16). [gider, -er]

Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl ile ol ḥişār
Gider heftelik yola ṣavt u zaġār
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 48). [gider, -er]

Gider iki günlük yola dek ol āb
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [gider, -er]*

O cūşuñ ṣadāsı **gider** elli mīl
İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 111). [gider, -er]*

Biri birisine ṭolaşup **gider**
Velī kimseye eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 215). [gider, -er]*

Gider bir niçe māh reh şehriyār
Görinür ırakdan bir ulu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 371). [gider, -er]*

İdüp maṭlaʿ-ı şemse ṭoġrı ʿinān
Gider leşker ile cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 370). [gider, -er]*

Nefes virdügince çıḳar iltihāb
Deminden **gider** ḳaʿr-i baḥre şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 266). [gider, -er]*

Gider birine Ḫıżr birine şāh
Naṣīb eyledi Ḫıżra ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 205). [gider, -er]*

Bilür şeh daḫı vaḳt olmış yaḳīn
Yine geldügi yire **gider** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 264). [gider, -er]*

Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
Çıḳar ẓulmet içinden ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 265). [gider, -er]*

Gider bu cihāna gelen yine mest
Tehī olmasun bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 271). [gider, -er]*

Nebī meyyit öñine düşüp **gider**
Buyurdıġı yirde şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 221). [gider, -er]*

Cemālin ʿayān eyledi Ẕü'l-celāl
Gider ıżṭırāb buluban ol viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 178). [gider, -er]*

gid: *Uzaklaşmak, terk etmek.*

Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
Nişān olıcaḳ şaḫṣa eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 207). [giderken, -er, -ken]*

Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye **giderlerse** cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [giderlerse, -er, -ler, -se]*

Giderken kişi sīnesin çün siper
İrüp tīġ-ı āfet olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 5). [giderken, -er, -ken]*

Megesden nice kim **giderse** ḫayāt
İrür hem-çünān pīle daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 63). [giderse, -er, -se]

Hedāyā-yı Rūmī tuḥafʿ bī-şümār
İder **gide** irsāl ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 310). [gide, -e]*

Didi **gide** var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle birkaç peyām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 273). [gide, -e]*

İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh
Gideyüm nereye buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 336). [gideyüm, -e, -y, -üm]*

Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1). [gidüp, -üp]*

Gideyem şehā himmetüñ ile ben
Esen ḳal saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 119). [gideyem, -e, -yem]*

Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 136). [gidüp, -üp]*

Didi ben **giderken** dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 77). [giderken, -er, -ken]*

Giderken gelür fikrine kim Ḫudā
Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 5). [giderken, -er, -ken]*

Giderken irişür bir iḳlīme şāh
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 361). [giderken, -er, -ken]*

Murādum benüm bu ki daʿvet idem
Müselmān olasız ḳoyuban **gidem** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 76). [gidem, -em]*

Giderken görür yine ol tāc-ver
Teni āteşīn çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 263). [giderken, -er, -ken]*

Giderken görür bir muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ bir ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 15). [giderken, -er, -ken]*

Ṣalar çeşmeye tā ki **gide** gümān
Düşicek ṣuya māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 235). [gide, -e]*

Giderken bulur bir muʿaẓẓam ḥiṣār
Ne var pās-bānı ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 33). [giderken, -er, -ken]*

Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 203). [giderken, -er, -ken]*

Gidicek Sikender gibi şehriyār
Behiştī saña baña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 235). [gidicek, -icek]*

gid: *Uzaklaşmak.*

Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 34). [gider, -er]*

Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın andan **gider** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [gider, -er]*

Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer
Elinden **gider** yoḳsa māl ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 332). [gider, -er]*

gid: *Ölmek.*

Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse **gidem**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [gidem, -em]

Saña reşk idüp ben de āheng idem
Terānem ḳıla bezmden çün **gidem**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [gidem, -em]

Ki yollarda küffārı daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma **gidem**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 96). [gidem, -e, -m]

gid: *Yanaşmak.*

Gidüp ḫod-nümālıḳ Ḫudā-bīn olur
Mekānı yine aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 71). [gidüp, -üp]*

Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem bulamaz peleng aña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 11). [gidüp, -üp]

Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [gidüp, -üp]

gid: *Gitmek.*

Velī ʿāḳīl oldur ʿibādet ide
Ḳamu ehl-i ḥālüñ yolınca **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 96). [gide, -e]*

Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān **gidem**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [gidem, -em]

Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 9). [gidersiz, -er, -siz]*

Nereye **giderseñ** Ḫudā ola yār
Her işde muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 127). [giderseñ, -er, -se, -n]*

Saña şimdi geldüm ki daʿvet idem
Müşerref olup ḥażretüñle **gidem**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 136). [gidem, -em]

Murādum bu deryāyı seyrān idem
Görem baḥr ḫalḳın yoluma **gidem**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 78). [gidem, -em]

gid: *Gitmek, kaybolmak, uzaklaşmak,yok olmak.*

Yüzinden **giderdi** pes andan niḳāb
K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 81). [giderdi, -+er, -+di]*

gid: *Bitmek, sona ermek; yok olmak.*

Ḳamu varlığından çü nevmīd olur
Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 122). [gider, -er]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül **gidüp** gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 28). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül **gidüp** gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 28). [gidüp, -üp]

gid-: *Varmak, ulaşmak.*

Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu ḥāżır olduḳ **gidelüm** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 184). [gidelüm, -e, -lüm]

gid-: *Varmak, ulaşmak.*

Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu ḥāżır olduḳ **gidelüm** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 184). [gidelüm, -e, -lüm]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi pīl
Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 508). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi pīl
Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 508). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek.*

Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki şāh
Şikāra **giderler** çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 116). [giderler, -er, -ler]*

gid-: *Gitmek.*

Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki şāh
Şikāra **giderler** çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 116). [giderler, -er, -ler]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfītāb
Gidüp ḫ̬ʷāb bīdār olur şeyḫ̬ u şāb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 552). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfītāb
Gidüp ḫ̬ʷāb bīdār olur şeyḫ̬ u şāb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 552). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 821). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 821). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp biri biri gelür yirine
Ziyāde sevinen ḳatı yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 645). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp biri biri gelür yirine
Ziyāde sevinen ḳatı yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 645). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

ʿAceb miḥnete uġradum ben faḳīr
Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 274). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

ʿAceb miḥnete uġradum ben faḳīr
Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 274). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḥmeti buldı tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḥmeti buldı tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [gidüp, -üp]*

gid-: *Varmak, ulaşmak.*

Didiler ki ʿazm-i sefer idelüm
Ḳoyup vādiyi sāḥile **gidelüm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 286). [gidelüm, -e, -lüm]*

gid-: *Varmak, ulaşmak.*

Didiler ki ʿazm-i sefer idelüm
Ḳoyup vādiyi sāḥile **gidelüm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 286). [gidelüm, -e, -lüm]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Dutup aġzı ile üçi daḫı berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 294). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Dutup aġzı ile üçi daḫı berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 294). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
Cesāmet **gidüp** oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
Cesāmet **gidüp** oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp ādemī çün ḳalur nīk-nām
Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp ādemī çün ḳalur nīk-nām
Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [gidüp, -üp]

gid-: *Gitmek.*

Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
Giderler şehüñ der-peyince devān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [giderler, -er, -ler]

gid-: *Gitmek.*

Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
Giderler şehüñ der-peyince devān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [giderler, -er, -ler]

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
İrer bir ulu baḥre ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 43). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 103). [gidüp, -üp]

gid-: *Varmak, ulaşmak.*

Ṣaḳın vehm ḳılma **gidelüm** hemān
Ḫaḳuñ ʿavni ile saña yoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 125). [gidelüm, -e, -lüm]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

İkilik **gidüp** çünki vaḥdet ola
Ara yirde hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 253). [gidüp, -üp]*

gid-: *Bir yere doğru yönelmek.*

Mübārek teninden **gidüp** tāb-ı zūr
Arıtmış nemek gibi ol āb-ı ṣūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

İder anlara çünki ẓulmet ʿaẕāb
Gidüp ġıll u ġış oldılar sīm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 422). [gidüp, -üp]*

gid-: *Gitmek, terketmek.*

Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
Żarūrī gide ol da ol ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 45). [gidüp, -üp]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler idi **ġıdā** nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler idi **ġıdā** nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 225). [ġıdāñ, -ñ]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 225). [ġıdāñ, -ñ]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ olmaz **ġıdā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ olmaz **ġıdā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Geyüp cāme-i nev yiye ol **ġıdā**
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Geyüp cāme-i nev yiye ol **ġıdā**
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

İde günde yüz biñ nehengi **ġıdā**
Daḫı sīr olmaz ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 233). [ġıdā,]*

ġıdā: *Yemek, nimet.*

Ġıdāmuz hemīn ḥūtdur Ḫusrevā
Daḫı bilmezüz andan artuḳ ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 389). [ġıdāmuz, -muz]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Ġıdāmuz hemīn ḥūtdur Ḫusrevā
Daḫı bilmezüz andan artuḳ **ġıdā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 390). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Deñizden çıḳar yılda bir ejdehā
İdinürler ol ejdehāyı **ġıdā** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 60). [ġıdā,]*

gıdā: *Yemek, nimet.*

Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda şāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 234). [ġıdā,]*

ġıdā-yı laṭīf: *Hoş yiyecek.*

Gide fikr-i fāsid oluban ḥafīf
Yiyesin şoñında **ġıdā-yı laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 430). [ġıdā-yı laṭīf,]*

gidel: *Gittiğinden bu yana.*

Didi kim **gidelden** berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [gidelden, -den]

gidel: *Gittiğinden bu yana.*

Didi kim **gidelden** berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [gidelden, -den]

gidelüm: *Gidelim.*

Didi emr şāhuñ-durur **gidelüm**
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [gidelüm,]*

gidelüm: *Gidelim.*

Didi emr şāhuñ-durur **gidelüm**
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [gidelüm,]*

gider: *Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.*

Giderdi anuñ bend ü bağını şāh
Eli ile geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 619). [giderdi, -di]*

gider: *Silmek, yok etmek.*

Olur ʿaḳl-ı cüzʾī çü vehme sebeb
Gidermek anı ʿāḳıle müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 22). [gidermek, -mek]*

gider: *Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok etmek, kaldırmak, def etmek.*

Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını şāh
Giderdi başından keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 600). [giderdi, -di]*

gider: *Uzaklaştırmak, çıkarmak.*

İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
Aradan **gider** perde-i cism ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 120). [gider,]

gil ü hāk-i rāh: *Yol toprağı vü çamuru.*

İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni geh **gil ü ḫāk-i rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 10). [gil ü ḫāk-i rāh,]

ġılāf: *Kılıf, kın.*

Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
Ki olmış aña Mekke ẓarfı **ġılāf** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 154). [ġılāf,]*

ġılāz: *Galizler, kaba, çirkin, nezâket ve terbiye dışı olanlar.*

İdüp nāmede ʿahd ü peymānlar
Ġılāẓıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 318). [ġılāẓıyla, -ı (y) , -la]*

ġılāz: *Galizler, kaba, çirkin, nezâket ve terbiye dışı olanlar.*

İdüp nāmede ʿahd ü peymānlar
Ġılāẓıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 318). [ġılāẓıyla, -ı (y) , -la]*

ġıll u ġış: *Kin ve fesat ‖ düşmanlık ve hile.*

İder anlara çünki ẓulmet ʿaẕāb
Gidüp **ġıll u ġış** oldılar sīm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 422). [ġıll u ġış,]

ġılmān: *(Ar.) Cennetteki erkek köle.*

Ġulām ola **ġılmān** perestār-ı ḥūr
Melek ʿarż ide ḫacletinden ḳuṣūr
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 5). [ġılmān,]

ġılmān-vār: *Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar var.*

Ḳamusı perī-ḫʸūn u firişte-şikār
Behiştī ḳamu ḫūr u **ġılmān-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [ġılmān-vār,]*

ġılmān-vār: *Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar var.*

Ḳamusı perī-ḫʸūn u firişte-şikār
Behiştī ḳamu ḫūr u **ġılmān-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [ġılmān-vār,]*

gir: *1. Girmek, dahil olmak.*

Refīʿdür serā perde-i kibriyā
Girilmez dimeyince luṭfuñ derā
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 30). [girilmez, -il, -mez, -]

Yine **girdi** meydāna cengī serān
Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 353). [girdi, -di]*

Eline ne **girdi** ise anda şāh
Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [girdi, -di]*

Gelürse şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Eline ḫazāyin **gire** bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 894). [gire, -e]*

Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh **girer** deste māl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [girer, -er]

Bunuñ gibi furṣat mı **girer** ele
Didük bildügümizi şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [girer, -er]*

Gire çünki bir revzeneden sinān
Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 235). [gire, -e]

Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 199). [girürse, -ü, -r, -se]*

İdüp māh ile āb-gīne ḥişār
Şovuḳdan yirüñ ḳaʿrına **girdi** mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 26). [girdi, -di]

Görür **girdi** mülkine şāḥib-ḳırān
Çıḳar ḳarşu sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 417). [girdi, -di]*

Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
Yine **girdi** meydāna ol pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [girdi, -di]

Dehānına māruñ **gire** çünki müşt
Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [gire, -e]*

Gire dīnüñe cümle Māçīn ü Çīn
Ola emrüñe rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 577). [gire, -e]*

Şabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm ḫayli içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [girer, -er]*

Şehādet ider ʿarż aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 76). [girer, -er]*

Yine **girdi** meydāna bir nerre-şīr
Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [girdi, -di]*

Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
Meşāfa geyüp egnine çerm-i bebr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 379). [girer, -er]

Girer ṣoñra meydāna bir pehlevān
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 373). [girer, -er]

Girer çünki meydāna ol pīl-ten
Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [girer, -er]*

Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre tīġum görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [girer, -er]

Biri birisine **girüben** sipāh
Çü bāzār-ı maḥşer olur rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 553). [girüben, -üben]

Yanup issiden mār-ı pīçān çü mū
Yire **girdi** ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 16). [girdi, -di]*

Giresin çü ḫammāma oturma çoḳ
Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [giresin, -e, -sin]

Gire çünki bir kīseye iki dest
Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [gire, -e]*

Bulup bir hümāyūn u ferḫunde dem
Girer keştiye pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 20). [girer, -er]*

Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh
Buyurdı **girer** defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 54). [girer, -er]*

Ki ṣandūḳ-ı āhen içine **gire**
Bu deryānuñ içinde ne var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 83). [gire, -e]*

Girer ġāraya cümle merd ile zen
Ḫaẕer eyleyüp iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 395). [girer, -er]*

Ṣıġınup Ḫaḳa şāh-ı pīrūz-ger
Girer dürcüñ içine hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 130). [girer, -er]*

Tamām itdi ṣandūḳı çün üstād
Girer keştiye vāriş-i Key-ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 88). [girer, -er]*

Girer mest olup baḥre bī-vehm ü pāk
Düşüp baḥre ġarḳ olup olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 61). [girer, -er]*

Girer ẓulmete çün seḥāba ḳamer
Düşer ḳaʿr-ı deryāya hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 145). [girer, -er]*

Birinden **girüben** birinden çıḳar
Gerek nākes olsun gerek muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 127). [girüben, -üben]*

gir: *Girmek, saklanmak.*

Müsellaḥ **girür** elli biñ nām-dār
Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 21). [girür, -ür]*

gir: *Girmek, yer tutmak.*

Girüp keştiye geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 121). [girüp, -üp]*

Girüp ḫāmeye ʿayna eyler ġurūb
Nice ʿayn mānend-i kevṣer ʿuẕūb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 93). [girüp, -üp]*

Gürūhı görüp eyledi emr şāh
Silāḥa **girüp** bindi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 66). [girüp, -üp]*

Giricek gümüş sīb idi tāc-ver
Velīkin çıḳar hem-çü nārenc-i zer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 305). [giricek, -icek]*

gir: *1. Girmek, dahil olmak. Ḥalḳa-i ẕikre girüp ʿāşıḳlar itdiler semāʿ Ḥalḳa-i ẕikre girüp ʿāşıḳlar itdiler semāʿ.*

Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [girüp, -ü, -p]*

gir: *Girmek, dahil olmak.*

Gelüp Hinde **girmege** olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 317). [girmege, -me, -ġe]*

Girerler şehüñ der-peyince sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ oldı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 589). [girerler, -er, -ler]*

İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī bulmadı **girmege** aña der *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 308). [girmege, -me, -ġe]*

gir-: *Girmek, dahil olmak.*

Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete **girevüz** bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [girevüz, -e, -vüz]*

gir-: *Girmek, dahil olmak.*

Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete **girevüz** bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [girevüz, -e, -vüz]*

gir-: *Girmek, dahil olmak.*

Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 158). [girüp, -üp]

gir-: *Girmek, dahil olmak.*

Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 158). [girüp, -üp]

gir-: *Giymek/giyinmek.*

Muʿazzez idi ġāyet ol şehriyār
Siyeh aṭlasa **girdi** ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 152). [girdi, -di]*

girāmī-terī: *(گرامی‌تر) tür. sıf. (Fars. -ter ekiyle) Daha kıymetli, daha aziz.*

Girân-mâyedür ol ṣadefdür cihān
Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 11). [girāmī-terī,]*

girān: *Far. Ağır, sakîl: bâr-ı girân, kıymet-i girân. girân-bâr ağır yüklü, yükü ağır. girân-bahâ ağır bahalı, bahası ağır. girân-encân ağır canlı, sakîlü'l-rûh. girân-hâb ağır uykulu, uykusu ağır. girân-hâr çok yiyici, ekvel, girân-dest eli ağır. girân-rikâb metin, dilber. girân-sâye rütbe-i âliyye ehli. girân-ser ağır başlı, müte'azim. girân-sirişt 1. Ağır tabiatli, sâhib-i temkîn. 2. Tembel. girân-seyr seyri ağır, bediü'l-hareke, girân-gûş kulağı ağır, sağır, girân-mâye pahası ağır, zî-kıymet. girân.*

Rikābı **girān** u licāmını süst
İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 675). [girān,]*

girān: *Far. Ağır, sakîl: bâr-ı girân, kıymet-i girân. girân-bâr ağır yüklü, yükü ağır. girân-bahâ ağır bahalı, bahası ağır. girân-encân ağır canlı, sakîlü'l-rûh. girân-hâb ağır uykulu, uykusu ağır. girân-hâr çok yiyici, ekvel, girân-dest eli ağır. girân-rikâb metin, dilber. girân-sâye rütbe-i âliyye ehli. girân-ser ağır başlı, müte'azim. girân-sirişt 1. Ağır tabiatli, sâhib-i temkîn. 2. Tembel. girân-seyr seyri ağır, bediü'l-hareke, girân-gûş kulağı ağır, sağır, girân-mâye pahası ağır, zî-kıymet. girân.*

Rikābı **girān** u licāmını süst
İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 675). [girān,]*

girān: *Far. Ağır, sakîl: bâr-ı girân, kıymet-i girân. girân-bâr ağır yüklü, yükü ağır. girân-bahâ ağır bahalı, bahası ağır. girân-encân ağır canlı, sakîlü'l-rûh. girân-hâb ağır uykulu, uykusu ağır. girân-hâr çok yiyici, ekvel, girân-dest eli ağır. girân-rikâb metin, dilber. girân-sâye rütbe-i âliyye ehli. girân-ser ağır başlı, müte'azim. girân-sirişt 1. Ağır tabiatli, sâhib-i temkîn. 2. Tembel. girân-seyr seyri ağır, bediü'l-hareke, girân-gûş kulağı ağır, sağır, girân-mâye pahası ağır, zî-kıymet. girân.*

Çeküp bu **girān** bārı gāv-ı zemīn
Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 787). [girān,]*

girān: *Far. Ağır, sakîl: bâr-ı girân, kıymet-i girân. girân-bâr ağır yüklü, yükü ağır. girân-bahâ ağır bahalı, bahası ağır. girân-encân ağır canlı, sakîlü'l-rûh. girân-hâb ağır uykulu, uykusu ağır. girân-hâr çok yiyici, ekvel, girân-dest eli ağır. girân-rikâb metin, dilber. girân-sâye rütbe-i âliyye ehli. girân-ser ağır başlı, müte'azim. girân-sirişt 1. Ağır tabiatli, sâhib-i temkîn. 2. Tembel. girân-seyr seyri ağır, bediü'l-hareke, girân-gûş kulağı ağır, sağır, girân-mâye pahası ağır, zî-kıymet. girân.*

Çeküp bu **girān** bārı gāv-ı zemīn
Çü gerdūn-ı nev eyler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 787). [girān,]*

girān-māy: *Kıymetli, değerli.*

Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [girān-māye, -e]

girān-māy: *Kıymetli, değerli.*

Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [girān-māye, -e]

girān-māye: *Pahalı, kıymetli.*

Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü **girān-māye** ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [girān-māye,]

girān-māye: *Pahalı, kıymetli.*

Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü **girān-māye** ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [girān-māye,]

girān-māye: *Pahalı, kıymetli.*

Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [girān-māye,]

girān-māye: *Pahalı, kıymetli.*

Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [girān-māye,]

girân-mâyedür: *(Maddî ve mânevî) Değeri yüksek (Hz.Muhammed kast edilmiştir.).*

Girân-mâyedür ol ṣadefdür cihān
Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 10). [girân-mâyedür,]*

girān-ser: *Mağrur, gururlu, kendini beğenmiş.*

Alāy oluban ol **girān-ser** çeri
Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 683). [girān-ser,]

girān-ser: *Mağrur, gururlu, kendini beğenmiş.*

Alāy oluban ol **girān-ser** çeri
Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 683). [girān-ser,]

ġırbāl ider: *Kalbur gibi etmek; kalbura çevirmek.*

Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki at naʿlı meydānı **ġırbāl ider** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [ġırbāl ider, -er]*

gird: *Yuvarlak.*

Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı **gird** oldı mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 40). [gird,]

gird: *Yuvarlak.*

Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı **gird** oldı mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 40). [gird,]

gird: *Toz.*

Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur **girdden** yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 28). [girdden, --den]*

gird: *Toz.*

Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur **girdden** yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 28). [girdden, --den]*

gird: *Yuvarlak.*

Geçer **girdden** düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna fırāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [girdden, -den]

gird: *Yuvarlak.*

Geçer **girdden** düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna fırāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [girdden, -den]

gird oldı: *Yuvarlanmak.*

Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
Ṣerār oldı peykān **gird oldı** dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1090). [gird oldı, -dı]*

gird-āb: *Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.*

Bu **gird-ābdan** ḳurtulur mı beşer
Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [gird-ābdan, -dan]*

gird-āb: *Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.*

Bu **gird-ābdan** ḳurtulur mı beşer
Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [gird-ābdan, -dan]*

gird-āb-ı ġuṣṣa: *Üzüntü girdabı.*

Getür sāḳiyā zehr-i dehre emi
Ki **gird-āb-ı ġuṣṣa** sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 224). [gird-āb-ı ġuṣṣa,]*

gird-i āverd-gāh: *Savaş alanı çevresi.*

Başar anları **gird-i āverd-gāh**
Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 555). [gird-i āverd-gāh,]*

gird-i fānūsa: *Fanus etrafına.*

Ḳamu ʿāşıḳ-ı şemʿ ü cūyā-yı şemʿ
Olurlar ḳamu **gird-i fānūsa** cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 92). [gird-i fānūsa, -a]*

gird-i sipehden: *Ordu,asker çemberi.*

İdüp āferīn şeh yüritdi sipāh
Cihān oldı **gird-i sipehden** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 746). [gird-i sipehden, -den]*

girībān: *Elbise yakası.*

Selāṭīn idüben **girībān** çāk
Şehi yudılar yaş ile cümle pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 199). [girībān,]*

giriftār: *Esir, tutsak.*

Sözini ḳabūl itdi şāh-ı cihān
Giriftārı āzād itdi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1166). [giriftārı, -ı]*

giriftār: *Esir, tutsak.*

Sözini ḳabūl itdi şāh-ı cihān
Giriftārı āzād itdi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1166). [giriftārı, -ı]*

girih: *Düğüm, sıkıntı, bela, zorluk, sorun.*

Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir māhiye her **girih** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [girih,]*

girih: *Düğüm, sıkıntı, bela, zorluk, sorun.*

Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir māhiye her **girih** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [girih,]*

girih-bend idüp: *Düğümlemek.*

Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 616). [girih-bend idüp, -üp]*

girih-ber-girih: *Düğüm düğüm üstüne.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder berg bendin **girih-ber-girih** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 102). [girih-ber-girih,]*

girih-ber-girih: *Düğüm düğüm üstüne.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder berg bendin **girih-ber-girih** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 102). [girih-ber-girih,]*

girih-ber-girih: *Düğüm düğüm üstüne.*

Zirih-ber-zirih püşt-i şemşīr-zen
Girih-ber-girih dest-i nāvek-figen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 808). [girih-ber-girih,]*

girih-ber-girih: *Düğüm düğüm üstüne.*

Zirih-ber-zirih püşt-i şemşīr-zen
Girih-ber-girih dest-i nāvek-figen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 808). [girih-ber-girih,]*

ġırra: *Gururlu, kibirli.*

Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün **ġırra** bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 394). [ġırra,]*

ġırra: *Gururlu, kibirli.*

Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün **ġırra** bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 394). [ġırra,]*

ġırra olduġı: *Kibirli olmak.*

Didi **ġırra olduġı** yegdür ʿadū
Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 497). [ġırra olduġı, -du, -ġ, -ı-duġ, -ı]*

girü: *Geri, arka.*

Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [girü,]*

girü: *Geri, arka.*

Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [girü,]*

giryān: *Far. Ağlayıcı, ağlayan, bâkî: çeşm-i giryân. giryân giryân: Ağlaya, ağlaya.*

Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü **giryān** ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [giryān,]*

giryān: *Far. Ağlayıcı, ağlayan, bâkî: çeşm-i giryân. giryân giryân: Ağlaya, ağlaya.*

Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü **giryān** ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [giryān,]*

giryān olur: *Far. Ağlayıcı, ağlayan, bâkî: çeşm-i giryân. giryân giryân: Ağlaya, ağlaya.*

Bu şādılıġa gāh ḥandān olur
Añup fürḳati gāh **giryān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 138). [giryān olur, -ur]*

girye: *Ağlama, ağlayış, gözyaşı.*

Gül-ābiyle cismini Ḫıżr itdi pāk
Velī **giryeden** ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 208). [giryeden, -den]*

gīsū: *Omuz üstüne dökülen saç.*

Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḫūriler pāk **gīsū** ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [gīsū,]*

gīsū: *Omuz üstüne dökülen saç.*

Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḫūriler pāk **gīsū** ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [gīsū,]*

git-: *Sona ermek.*

Çekicek güli fetḥi içün sipāh
Rikābınca **gitdi** anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 460). [gitdi, --di]*

Geçüben anı **gitdi** niçe zamān
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 301). [gitdi, --di]*

Yaḳardı oda āteş-i iştiyāḳ
Olup ḳurbet-i vaṣl **gitdi** firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 180). [gitdi, --di]*

git-: *Gitmek.*

Ṭurup yirlü yirine **gitdi** sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr üzre şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 207). [gitdi, -di]*

Ḳonuḳlıḳ tamām oldı **gitdi** ʿavām
İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 517). [gitdi, -di]*

git-: *Gitmek.*

Didi fikr-i hecr ile oldum ḫarāb
Sizüñ **gitmeñüz** itdi baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 268). [gitmeñüz, -me, -ñüz]

Ḫaṣīsi budur ẓulmetüñ Ḫusrevā
Getürüp **gideler** idinür nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 106). [gideler, -e, -ler]*

git-: *Varmak, ulaşmak.*

Bilür **gitdügi** yolı yine hemīn
Yañılmaz ṭarīḳını iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 117). [gitdügi, -düg, -i]*

Gezerdi o nūr ile cümle sipāh
Görinür idi **gitdügi** yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 162). [gitdügi, -düg, -i]*

git-: *Gitmek, ayrılmak II Ölmek.*

Ki meh-veş vire tīre içre żiyā
Bile ḳanda **gitdügin** ol reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 140). [gitdügin, -düg, --in]

git-: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Koyup **gitmek** imiş murāduñ şehā
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [gitmek, -mek]*

Aña rūḥ dir çünki iy şeh ḥekīm
İder **gitmek** ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 450). [gitmek, -mek]*

Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü **gitmek** olur işi
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 122). [gitmek, -mek]

git-: *Ayrılmak, sona ermek, bitmek.*

Dil ü cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
Dem-i vaṣl irüp **gitdi** derd-i firāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 136). [gitdi, -di]

git: *Gitmek.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [gide, -e]*

git: *Gitdi: gitti.*

Ne oldı ise oldı **gitdi** şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [gitdi, -di]

git: *Gitdi: gitti.*

Ne oldı ise oldı **gitdi** şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [gitdi, -di]

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Dönüp **gitmedin** Rūma evlā şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [gitmedin, -me, -di, -n]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Dönüp **gitmedin** Rūma evlā şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [gitmedin, -me, -di, -n]*

git: *Gitmek, kaybolmak, uzaklaşmak.*

Ne **gitmege** furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [gitmege, -mek, -e]*

git: *Gitmek, kaybolmak, uzaklaşmak.*

Ne **gitmege** furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [gitmege, -mek, -e]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Velī cehd ḳıl **gitmedin** bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [gitmedin, -me, -di, -n]*

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

Velī cehd ḳıl **gitmedin** bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [gitmedin, -me, -di, -n]*

git: *Gitmek.*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili **gitse** beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [gitse, -se]*

git: *Gitmek.*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili **gitse** beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [gitse, -se]*

git: *Gitmek.*

Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
Çeküp leşkerin şoñra Çīne **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
Çeküp leşkerin ṣoñra Çīne **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda **gitse** gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [gitse, -se]

git: *Gitmek.*

Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda **gitse** gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [gitse, -se]

git: *Gitmek.*

Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 442). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 442). [gide, -e]*

git: *Gitdi: gitti.*

Ṣavaş iderek **gitdi** gürz-i girān
Kemend aldı ele iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 921). [gitdi, -di]*

git: *Gitdi: gitti.*

Ṣavaş iderek **gitdi** gürz-i girān
Kemend aldı ele iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 921). [gitdi, -di]*

git: *Gitdi: gitti.*

Anuñ daḫı **gitdi** elinden sinān
Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1001). [gitdi, -di]*

git: *Gitdi: gitti.*

Anuñ daḫı **gitdi** elinden sinān
Alurlar ele iki gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1001). [gitdi, -di]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Mücāz itse ammā beni şehriyār
Rikābınca **gitsem** cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 108). [gitsem, -se, -m]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Mücāz itse ammā beni şehriyār
Rikābınca **gitsem** cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 108). [gitsem, -se, -m]*

git: *Gitdi: gitti.*

Bu şevket ile **gitdi** ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 145). [gitdi, -di]*

git: *Gitdi: gitti.*

Bu şevket ile **gitdi** ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 145). [gitdi, -di]*

git: *Sona ermek.*

Dilüñden ṣaḳın **gitmesün** bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli vü al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 655). [gitmesün, -me, -sün]*

git: *Sona ermek.*

Dilüñden ṣaḳın **gitmesün** bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli vü al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 655). [gitmesün, -me, -sün]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Ki her birisi ola bir yādigār
Nereye ki **gitsem** ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [gitsem, -se, -m]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Ki her birisi ola bir yādigār
Nereye ki **gitsem** ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [gitsem, -se, -m]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Saña fikr idelüm hele bir ṭarīḳ
Nereye ki **gitseñ** olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 280). [gitseñ, -se, -ñ]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Saña fikr idelüm hele bir ṭarīḳ
Nereye ki **gitseñ** olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 280). [gitseñ, -se, -ñ]*

git: *Gitmek.*

Dimāġa **gide** çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Dimāġa **gide** çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Gide fikr-i fāsid oluban ḥafīf
Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 429). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Gide fikr-i fāsid oluban ḥafīf
Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 429). [gide, -e]*

git: *Gitdi: gitti.*

Bunı diyüben çıḳdı **gitdi** ḥekīm
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [gitdi, -di]*

git: *Gitdi: gitti.*

Bunı diyüben çıḳdı **gitdi** ḥekīm
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [gitdi, -di]*

git: *Gitmek.*

Meger ol kişi kim riyāżet ide
Ḥaḳ emr eyledügi ṭarīḳa **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 138). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Meger ol kişi kim riyāżet ide
Ḥaḳ emr eyledügi ṭarīḳa **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 138). [gide, -e]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Ne rāha ki **gitmiş** degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [gitmiş, -miş]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Ne rāha ki **gitmiş** degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [gitmiş, -miş]*

git: *Gitmek.*

Gide yoluna eylemeye ziyān
Ne cenk eyleyeler ne seyl ola ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 219). [gide, -e]

git: *Gitmek.*

Gide yoluna eylemeye ziyān
Ne cenk eyleyeler ne seyl ola ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 219). [gide, -e]

git: *Gitmek.*

Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [gide, -e]

git: *Gitmek.*

Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [gide, -e]

git: *Gitdi: gitti.*

Geçüp **gitdi** Cablusa şehrine şāh
Geçüp māh u sāl irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 43). [gitdi, -di]*

git: *Sona ermek.*

Açıldı ṣadef **gitdi** çünkim seḥāb
Çıḳar burc-ı ābīden ol āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 291). [gitdi, -di]*

git: *Gitmek.*

Ki varup şimāli temāşā ide
Yapa sedd-i Yeʾcūc andan **gide** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 428). [gide, -e]*

git: *Gitmek.*

Ḳalup kürre çünkim **gide** mādiyān
Gezer ẓulmet içinde niçe zamān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 115). [gide, -e]

git: *Gitmek.*

Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
Żarūrī **gide** ol da ol ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 46). [gide, -e]*

git: *Gitdi: gitti.*

Çe ger geldi dünyāya aġlayı zār
Tebessüm ile **gitdi** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 190). [gitdi, -di]*

gītī-nümā: *İskender'in cihanı gösteren aynası.*

İder vaż'-ı fi'l-ḥāl fermān-revā
Bir āyīne kim ola **gītī-nümā** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [gītī-nümā,]*

gītī-nümā: *İskender'in cihanı gösteren aynası.*

İder vaż'-ı fi'l-ḥāl fermān-revā
Bir āyīne kim ola **gītī-nümā** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [gītī-nümā,]*

giy: *Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder berg bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 101). [giyer, -er]*

giy: *Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.*

Giyer şāh-ı ʿālem zirih-ber-zirih
İder berg bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 101). [giyer, -er]*

giy: *Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.*

Anup Ḫıżr u İlyās içüp oldı sīr
Çıḳardı ne deñlü **giyerse** ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 228). [giyerse, -er, -se]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Giyer sebz ṣayyād-vār-ı felek
Ṣikār eyler olursa ādem melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 119). [giyer, -er]*

giyā: *Ot, bitki II aşığın bedenindeki kıllar.*

Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir çeşmesārı revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 79). [giyāsı, -sı]*

giyā: *Ot, bitki II aşığın bedenindeki kıllar.*

Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir çeşmesārı revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 79). [giyāsı, -sı]*

giyā: *Ot.*

Gerek seng olsun gerekse **giyā**
Gereklü olıcak olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 43). [giyā,]*

giyā: *Ot.*

Gerek seng olsun gerekse **giyā**
Gereklü olıcak olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 43). [giyā,]*

giyā: *Sanki.*

Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
Cevāhir güli vü zümürrüd **giyā** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 340). [giyā,]*

giyā: *Sanki.*

Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
Cevāhir güli vü zümürrüd **giyā** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 340). [giyā,]*

giyā vü şaʿīr: *Ot ve arpa.*

Nice şiʿr fikri **giyā vü şaʿīr**
Kişiyi ider lāl olsa Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 33). [giyā vü şaʿīr,]*

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün **giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [giyāh,]*

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

İdem ceng içün cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün **giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 432). [giyāh,]*

giyāh: *Ot, taze ot; bitki.*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı tozdı sipihre **giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [giyāh,]*

giyāh: *Ot, taze ot; bitki.*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı tozdı sipihre **giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [giyāh,]*

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Ḳurıyup hebā olmış idi **giyāh**
Yanar tāb-ı ḫordan çü revġan miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 7). [giyāh,]

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Ḳurıyup hebā olmış idi **giyāh**
Yanar tāb-ı ḫordan çü revġan miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 7). [giyāh,]

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı **giyāh**
Havā kehribā oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 87). [giyāh,]*

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı **giyāh**
Havā kehribā oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 87). [giyāh,]*

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün **giyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 32). [giyāh,]

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün **giyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 32). [giyāh,]

giyāh: *Ot, taze ot; bitki.*

Ne şāhem ne aşlumda var pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola kim **giyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [giyāh,]

giyāh: *Ot, taze ot; bitki.*

Ne şāhem ne aşlumda var pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola kim **giyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [giyāh,]

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Ne insāna şu var ne esbe **giyāh**
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [giyāh,]

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Ne insāna şu var ne esbe **giyāh**
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [giyāh,]

giyāh: *Far. Ot, saman, alef.*

Münīr idi çün çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında tāze hemīşe **giyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 218). [giyāh,]*

giyāh u miyāh: *Çayır ve sular.*

Nereden güẕer eyleseydi sipāh
Görinmezdi anda **giyāh u miyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 228). [giyāh u miyāh,]*

giyir: *Giydirmek.*

Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [giyirdür, -dür]*

giyir: *Giydirmek.*

Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [giyirdür, -dür]*

gizlü: *Gizli.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende āteş gerek **gizlü** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [gizlü,]*

gizlü: *Gizli.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende āteş gerek **gizlü** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [gizlü,]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Müheyyā idüp cümlesi berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 510). [göçe, -e]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Müheyyā idüp cümlesi berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 510). [göçe, -e]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden **göçüp** ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [göçüp, -üp]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden **göçüp** ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [göçüp, -üp]*

göç: *1. Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek. 2. Ölmek.*

Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya şāh
Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [göçüp, -üp]*

göç: *1. Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek. 2. Ölmek.*

Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya şāh
Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [göçüp, -üp]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Yidi yüz biñ er ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 226). [göçe, -e]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Yidi yüz biñ er ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 226). [göçe, -e]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Yarın ḥāżır oluñ **göçelüm** hemān
Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 507). [göçelüm, -e, -lüm]*

göç: *Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.*

Yarın ḥāżır oluñ **göçelüm** hemān
Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 507). [göçelüm, -e, -lüm]*

gög: *Gökyüzü.*

Dıraḫşān direfşi göricek sipāh
Göge atdılar şād oluban külāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 348). [göge, -e]*

gög: *Gök, gökyüzü.*

Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār oldı **gög** müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [gög,]*

gög: *Gök.*

Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki **gögden** iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 250). [gögden, -den]*

gög: *Gök, gökyüzü.*

Çü tīr-i duʿā **gögden** ider güẕer
Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 47). [gögden, -den]*

gögs: *Bağır, sine; kalp, gönül.*

Döger **gögsüni** germ olup bezme def
Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile kef *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [gögsüni, -üñ, -i]*

gögs: *Bağır, sine; kalp, gönül.*

Döger **gögsüni** germ olup bezme def
Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile kef *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 39). [gögsüni, -üñ, -i]*

gögüs: *Göğüs.*

Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs **gögsin** ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [gögsin, -i, -n]*

gögüs: *Göğüs.*

Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs **gögsin** ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [gögsin, -i, -n]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde vü ne **gökde** ḳaldı ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [gökde, -de]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde vü ne **gökde** ḳaldı ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [gökde, -de]*

gök: *Gök.*

Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne **gökde** ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [gökde,]*

gök: *Gök.*

Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne **gökde** ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [gökde,]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
Yirü **göklere** olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [göklere, -ler, -e]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
Yirü **göklere** olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [göklere, -ler, -e]*

ġonça: *Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".*

Nışāl oldı **ġonça** ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [ġonça,]*

ġonca: *Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".*

Nışāl oldı **ġonça** ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [ġonça,]*

ġonca: *Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. || Sevgili.*

Ṭolu aḳ gülüñ **ġoncası** būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [ġoncası, -sı]*

ġonca: *Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. || Sevgili.*

Ṭolu aḳ gülüñ **ġoncası** būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [ġoncası, -sı]*

ġonca: *Gonca.*

Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü **ġonca** lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [ġonca,]*

ġonca: *Gonca.*

Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü **ġonca** lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [ġonca,]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Varup bir ḥiṣārı idindi penāh
Yine beglere nāme **gönderdi** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [gönderdi, -di]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Varup bir ḥiṣārı idindi penāh
Yine beglere nāme **gönderdi** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [gönderdi, -di]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş **gönderem** ben de heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [gönderem, -e, -m]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş **gönderem** ben de heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [gönderem, -e, -m]*

gönder: *Göndermek, yollamak.*

Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña **gönderesin** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [gönderesin, -e, -sin]*

gönder: *Göndermek, yollamak.*

Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña **gönderesin** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [gönderesin, -e, -sin]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe **gönderür** daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [gönderür, -ür]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe **gönderür** daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [gönderür, -ür]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe lāyıḳ olanı **gönderdi** heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [gönderdi, -di]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe lāyıḳ olanı **gönderdi** heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [gönderdi, -di]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe **gönderür** bī-ḳıyās armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [gönderür, -ür]

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe **gönderür** bī-ḳıyās armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [gönderür, -ür]

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Yazup nāme **gönderdi** her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [gönderdi, -di]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Yazup nāme **gönderdi** her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [gönderdi, -di]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Ḳamu beglere nāme **gönderdi** şāh
Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [gönderdi, -di]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Ḳamu beglere nāme **gönderdi** şāh
Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [gönderdi, -di]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe şol ḳadar **gönderür** armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [gönderür, -ür]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe şol ḳadar **gönderür** armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [gönderür, -ür]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe **gönderür** yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [gönderür, -ür]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Şehe **gönderür** yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [gönderür, -ür]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Bize **gönderüben** rasūl u kitāb
ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 243). [gönderüben, -üben]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Bize **gönderüben** rasūl u kitāb
ʿAyān eyleyen ol ḫaṭā vü ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 243). [gönderüben, -üben]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Baña **gönderecek** iken māl ü genc
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [gönderecek, -ecek]

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Baña **gönderecek** iken māl ü genc
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [gönderecek, -ecek]

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile **gönder** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [gönder,]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile **gönder** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [gönder,]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
ʿAcāyib ġarāyib niʿam **gönderür**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [gönderür, -ür]

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
ʿAcāyib ġarāyib niʿam **gönderür**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [gönderür, -ür]

gönder: *Göndermek.*

Ki daʿvet içün **gönderübdür** Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [gönderübdür, --üp, -dür.]

gönder: *Göndermek.*

Ki daʿvet içün **gönderübdür** Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [gönderübdür, --üp, -dür.]

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı **göñlümle** enbāzdur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [göñlümle, -ümle]

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı **göñlümle** enbāzdur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [göñlümle, -ümle]

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Baña kim ki **göñlinde** eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [göñlinde, -i, -n, -de]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Baña kim ki **göñlinde** eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [göñlinde, -i, -n, -de]*

göñl: *Gönül.*

Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler **göñli** her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 202). [göñli, -i]*

göñl: *Gönül.*

Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler **göñli** her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 202). [göñli, -i]*

göñline gelmez: *İçinden geçirmek; aklına gelmek.*

Görür şeh ki **göñline gelmez** mekān
Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 51). [göñline gelmez, -me, -z]*

göñül: *1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.*

Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 46). [göñül,]*

göñül: *1. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. 2. tasavvuf. Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellî ettiği yer, tasavvufî aşkın kaynağı.*

Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 46). [göñül,]*

göñül: *Gönül.*

Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 223). [göñülden, -den]*

göñül: *Gönül.*

Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 223). [göñülden, -den]*

göñül: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Göñülden idüp iki leşker neberd
Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [göñülden, -den]*

gönül: *İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Göñülden idüp iki leşker neberd
Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [göñülden, -den]*

gönül: *Gönül.*

Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek **gönlüñüzde** ki kīn olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [gönlüñüzde, -ü, -ñüz, -de]*

gönül: *Gönül.*

Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek **gönlüñüzde** ki kīn olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [gönlüñüzde, -ü, -ñüz, -de]*

gönül: *Gönül.*

Göñülden müselmān olup şehriyār
İder dīn-i İskenderi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 459). [göñülden, -den]*

gönül: *Gönül.*

Göñülden müselmān olup şehriyār
İder dīn-i İskenderi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 459). [göñülden, -den]*

gönül: *Gönül.*

İşidüp sipāhuñ sözin pādişā
Göñülden ḳamusına itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 192). [göñülden, -den]*

gönül: *Gönül.*

İşidüp sipāhuñ sözin pādişā
Göñülden ḳamusına itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 192). [göñülden, -den]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-fırāzü velī **gönli** pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 266). [gönli, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-fırāzü velī **gönli** pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 266). [gönli, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Getürüp şehe virdi bunları Ḳeyd
Velī **gönlini** itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 560). [gönlini, -i, -n, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Getürüp şehe virdi bunları Ḳeyd
Velī **gönlini** itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 560). [gönlini, -i, -n, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [göñül,]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [göñül,]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [göñül,]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [göñül,]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur **gönli** dūzaḫla ṣād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [gönli, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur **gönli** dūzaḫla ṣād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [gönli, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi **gönli** yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [gönli, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi **gönli** yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [gönli, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Müdām egleyüp **gönlüñi** ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [gönlüñi, -ü, -ñ, -i]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Müdām egleyüp **gönlüñi** ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [gönlüñi, -ü, -ñ, -i]*

gönül: *Gönül.*

Görürem degül ṭālibi hīç kes
Gönülden iñen itmez oldum heves *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 58). [gönülden, -den]*

gönül: *Gönül.*

Görürem degül ṭālibi hīç kes
Gönülden iñen itmez oldum heves *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 58). [gönülden, -den]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Gide ġuṣṣamuz **gönlümüz** aça gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [gönlümüz, -ümüz]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Gide ġuṣṣamuz **gönlümüz** aça gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [gönlümüz, -ümüz]*

gönül: *Gönül.*

Yine mūsiḳār al ele muṭribā
Nevā başla kim **gönlüm** ister nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [gönlüm, -üm]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Gönül mülkin evhām ider pāy-māl
Şu resme ki taʿmīre ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 431). [gönül,]*

gönül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*

Gerekmez bu ilhām-ı Ḫaḳdan ʿudūl
Gönül levḥine eylemişdür nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 82). [gönül,]*

gönül bağlama: *Gönlünü bağlamak, düğümlemek II candan bağlanmak, sevmek, âşık olmak, gönül vermek.*

Olur āḫırı pīrligüñ çü merk
Cihāna **gönül bağlama** eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 182). [gönül bağlama, -ma]*

gör-: *Görmek.*

Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm
Birinüñ yüzin **görmedi** ḫalḳ-ı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 782). [görmedi, -me, -di]*

Yüzin **görmedük** gördük elṭāfını
Taʿaccübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 815). [görmedük, -me, -dük]*

Görürler yine cūş ḳıldı Furāt
Sipeh dutdı yir yüzini çün nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 523). [görürler, -ür, -ler]*

Perī gibi her biri gözden nihān
Naẓīrini **görmez** birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 162). [görmez, -mez]*

Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini **görmez** gezen baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [görmez, -mez]*

N’ola **görmez** ise eger bī-baṣar
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [görmez, -mez]*

Görürler ʿacāyib ġarāyib cihān
Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 237). [görürler, -ür, -ler]

Görüp anı şeh sürdi defʿi semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 165). [görüp, --üp]*

Olur yine bir vech ile encümen
Ki vehm eyler idi **görüp** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 224). [görüp, --üp]*

Görürler şehüñ itdügün ihtimām
Sipāhı gelür Hind ü Sindüñ tamām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 221). [görürler, -ür, -ler]

Neden böyle **görmek** şehā sen seni
İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 445). [görmek, -mek]*

Eger naʿlden irmeseydi meded
Biri birini **görmez** idi eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 806). [görmez, -mez]*

Görürler cuvān-baḫt-ı ṣāḥib-serīr
Cihān-gīr-i tīr-efgen ü şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 833). [görürler, -ür, -ler]*

Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
Naẕīrini **görmez** iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 154). [görmez, -mez]*

Temāşā ider ġūli cümle sipāh
Görürler çü semmūr mūy-ı siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 502). [görürler, -ür, -ler]

Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer üzre yürür şāh **görmez** hebā
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [görmez, -mez]

Cabulsā Cabulḳā ol iki şehir
Ki sālislerin **görmedi** pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 82). [görmedi, -me, -di]*

İşitdüñ ya **gördüñ** ise vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḥaẕer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 19). [gördüñ, -dü, -ñ]

Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı şeb-pere **görmez** ise n’ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [görmez, -mez]*

Velī beste idi çekerler iner
Gelüp virdi hep **gördügünden** ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 348). [gördügünden, -düg, -ü, -n, -den]

Murādum seni **görmek** idi hemān
Çü gördüm yoluma oluram revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 199). [görmek, -mek]

Belīnās ile Ḫıżra ol tāc-ver
Virür **gördügi** nesnelerden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 316). [gördügi, -düg, -i]

Nedür bilmez aṣlın benī ādemi
Ṣanur **gördügi** gibi bu ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 56). [gördügi, -düg, -i]*

gör-: *Görmek.*

ʿUḳāb üzre **gördi** çü bāz-ı sepīd
Ruḫı oldı vehm eyleyüp şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 191). [gördi, --di]

Ne **gördi** ne işitdi vaṣfın beşer
Bu ḫaylüñ naẕīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 115). [gördi, --di]*

Benī Aṣferi **gördi** elli dilīr
Birer ḍarb ile öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 471). [gördi, --di]*

Bunı fikr idüp eyler iken naẕar
Serīr üzre bir mūr **gördi** gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [gördi, --di]*

O yirlerde **gördi** şeh-i kām-yāb
Ki yir yir oturmış ṭaş üzre ʿuḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 29). [gördi, --di]

Daḫı **gördi** bir ḫūt ol ser-fīrāz
Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 227). [gördi, --di]*

Rumūzına **gördi** irişmez naẕar
Ṣorar anlara şāh-ı ʿālem ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 51). [gördi, --di]*

gör-: *Görmek.*

Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
Göresin sözüm rāst mı ya güzāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [göresin, -e, -sin]

Neye baḳsañ anı **göresin** hemīn
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 177). [göresin, -e, -sin]*

ʿAcāyib ġarāyib **göresin** cihān
Senüñ ola seyrān-gehüñ bu cihān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 115). [göresin, -e, -sin]

Göresin çü bir resmde var sitem
Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 175). [göresin, -e, -sin]*

Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
Ne resme dizilür **göresin** dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 6). [göresin, -e, -sin]*

gör-: *Görmek, bakmak.*

Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [görürem, -ür, -em]

Görürem ne dīnde ise şehriyār
Ḳamu bendeyüz ḫażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [görürem, -ür, -em]*

Görürem degül ṭālibi hīç kes
Göñülden iñen itmez oldum heves
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 57). [görürem, -ür, -em]

gör-: *Yaşamak, tecrübe etmek.*

Bu şehlige aldanma zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ **görmiş** idi cihān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 190). [görmiş, -müş]

gör-: *Görmek, şahit olmak.*

Ümīd itme fānī cihāndan vefā
Ki ġāyetde çoḳ yüz **görüpdür** şehā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [görüpdür, -üp, -dür]

gör-: *(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
Seni **görmege** gözde yoḳ iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 28). [görmege, -meg, -e]

Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın **görür** çeşm-i nās
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 44). [görür, -ür]

gör-: *Şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak.*

Nereden nüfūẕ eyledügin nefes
Göremezdi diḳḳat idüp hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 408). [göremezdi, -e, -mez, -di]*

gör: *Görmek.*

İderken şehin-şāh-ı īrān ceng
Saʿādet atın **gördi** kim oldı leng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 434). [gördi, -di]

Bizi ḫōşca **gördi** o fermān-revā
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [gördi, -di]*

Yüzin görmedük **gördük** elṭāfını
Taʿaccübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 815). [gördük, -dü, -k]*

İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
Geçer ʿömr çün ḫōş **görelüm** demi
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [görelüm, -e, -lüm]

Hele ben de ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 836). [görelüm, -e, -lüm]

Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc **göricek** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 94). [göricek, -icek]*

Göricek anı şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ele aldı şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 287). [göricek, -icek]*

Göricek şehi şaldı Ḳayṭās at
Nice at ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [göricek, -icek]*

Göricek bu cengi sipāh-ı ʿadū
Ḳamu ḫavf idüp dutdı ḳaçmaġa rū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 417). [göricek, -icek]

ʿAdūyı kişi **görmeden** şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 587). [görmeden, -me, -den]

Birinüñ yüzin **görmemişdür** beşer
Degül kimseden kim irişe żarar *(İskendernâme,*

Mesnevi 13, Mısra 777). [görmemişdür, -me, -miş, -dür]

Görüp anı Rūmīler itdi savaş
Ḳoyup şeh yoluna ḳamu cān u baş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 423). [görüp, -üp]

Geye cevşen anı **görüp** şehriyār
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [görüp, -üp]*

Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 551). [görüp, -üp]*

Görüp ehl-i beytini dil-şād olur
Ṣanasın esīr idi āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 809). [görüp, -üp]*

Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 73). [görür, -ür]

Ḳarışur toz içinde iki sipāh
Ne ḫaşmın **görür** kimse ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [görür, -ür]

Yanında **görür** ḳalmadı cenge er
Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [görür, -ür]

Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ ḳan olur
Ṣanur kim **görürse** ki ṭūfān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 284). [görürse, -ür, -se]

Anı **gördi** Dārā daḫı çekdi tīġ
Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [gördi, -di]*

ʿAdūyı **göricek** olur mı firār
Alur nīzesini ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 167). [göricek, -icek]*

ʿAlem düşdügini **göricek** sipāh
Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 317). [göricek, -icek]

Göricek şehi şāh-ı şāḥib-ḳırān
Olur çeşmünüñ çeşmesi ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 371). [göricek, -icek]

Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı tāb
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 220). [görinmez, -in, -mez]*

Megesden **görinmez** oluban beden
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 285). [görinmez, -in, -mez]*

Seni kāşki **görmeseyidüm** şehā
Bu miḥnet degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 409). [görmeseyidüm, -me, -se, -y, -idüm]*

Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb **görse** o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [görse, -se]*

Nigīn idi tīġ u serīr idi zeyn
Süleymān ide **görse** ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 216). [görse, -se]*

Görüp anı şād oldı fermān-revā
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 487). [görüp, -üp]*

Görüp anı ġam-gīn olur şehriyār
Bilür yoḳ cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 495). [görüp, -üp]*

Sikender **görür** şāh-ı īrān-penāh
Yine eylemiş cemʿ ḫayli sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 153). [görür, -ür]*

Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 173). [görür, -ür]*

Görür şāh kim Ḫusrev-i baḫr ü ber
Yatur ḫāk u ḫūn içre zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 367). [görür, -ür]*

İnüp atdan aldı başın dizine
Bulaşmış **görür** ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 374). [görür, -ür]

Görür neng oldı be-ġāyet zamān
İdindi vaṣī şāhı pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 463). [görür, -ür]*

Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
Ki her kim anı **görse** taḫsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [görse, -se]*

Egerçi ki Şīrāzı Saʿdī öger
Bunı **görse** itmezdi aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 226). [görse, -se]*

Görüp şāhuñ iḥsānını ol sipāh
Olur cümlesi bende-i nīk-ḫˇāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 365). [görüp, -üp]*

İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden elbet daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 340). [görür, -ür]

Güneş **gördi** kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [gördi, -di]

Yine eyle bir naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 4). [görüp, -üp]*

Perīler **görüp** ola ḥayrān u zār
Ṭayanup cidāra ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 7). [görüp, -üp]*

Degül cümle aʿmā benī ādemi
Kimi gözsüz ise **görür** a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 10). [görür, -ür]*

N'ola görmez ise eger bī-baṣar
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 12). [görür, -ür]

Didi şāh ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm mübārek yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 278). [görelüm, -e, -lüm]

Didi ḳanı elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
Görelüm ne buyurmış ol pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [görelüm, -e, -lüm]

Ya taḫt ola ya baḫt iy ser-fırāz
Görelüm nice emr ider bī-niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 696). [görelüm, -e, -lüm]

Saʿādet anuñ kim göre ol demi
Hemīn **görmiş** olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 456). [görmiş, -miş]*

Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
Perī yüzlerin **görse** dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [görse, -se]*

Semāʿın **görüp** serv ḥayrān olur
Ṣanevber gelüp cūşa raḳṣān olur
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 59). [görüp, -üp]

Cebīni anuñ çīn idi zülfi şām
Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 620). [görüp, -üp]*

Görür kim götürmege yoḳ iḳtidār
İder ekṣerin anda ḥalḳa niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 379). [görür, -ür]*

Görür girdi mülkine ṣāḥib-ḳırān
Çıḳar ḳarşu sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 417). [görür, -ür]*

Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh ġubār
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [görür, -ür]*

Direfşüñ öñince **görür** Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 435). [görür, -ür]

Görür bir perī kim perestārı ḫūr
Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [görür, -ür]*

Görürse daḫı yeg ala sīm ü zer
ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 203). [görürse, -ür, -se]*

Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [görelüm, -e, -lüm]

Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ **görem**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 66). [görem, -em]

Ṣala çünki dünbālini vaḳtehā
Ṣanurdı **görenler** anı ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 162). [görenler, -ler, -en]*

Naẓīrini görmemiş ola cihān
Göricek ḫacīl ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 6). [göricek, -icek]*

Naẓīrini **görmemiş** ola cihān
Göricek ḫacīl ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 5). [görmemiş, -memiş]*

Görüp luṭfını sevdi Müjdādı şāh
Żarūrī muḥib oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 99). [görüp, -üp]*

Şikārı **görüp** çün olalar revān
Ḫalāṣ olmaz olursa şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 125). [görüp, -üp]*

Görüp pehlevānlar taʿaccüp ider
Didiler ki iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 175). [görüp, -üp]

Dilāverlerüñ itdügin **gördi** kīn
Zirih-pūş olur naʿlden pes zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 797). [gördi, -di]

Göre çünki şāhīn şikārın şehā
Ṣitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [göre, -e]*

Göre çün şikārını ṣaḥrāda şīr
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 375). [göre, -e]*

Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
Deminden bula mı ḳaçuban rehā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 379). [göre, -e]

Göre bebr çün kendü naḫçīrini
Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [göre, -e]*

İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [göre, -e]

Tamām oldı işüñ senüñ iy cuvān
Bu demdür cihān **görecegüñ** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 896). [görecegüñ, -eceg, -üñ]

Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
Kimüñ gerdenine ṭaḳısar kemend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 455). [görelüm, -e, -lüm]

Güreş dutmadur çāre iy nām-dār
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 930). [görelüm, -e, -lüm]*

Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
Her emrüñde yāri **görem** nāẓırem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [görem, -em]

Kevākib açamazdı tozdan gözin
Kimesne **göremezdi** mihrüñ yüzin
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 786). [göremezdi, -e, -mez, -di]

Müʾessir **görimezse** ẓāhir eser
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 211). [görimezse, -imez, -se]*

Olana ululuḳ Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez gözine ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1134). [görinmez, -in, -mez]*

Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar **görse** deryāda şaḫṣum neheng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [görse, -se]

Eger müştümi **görse** diyü sepīd
Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1057). [görse, -se]*

Ele ḫançer almış idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı **görüp** şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 6). [görüp, -üp]*

Leb-i cūda sūsen çü ḫançer çeker
Görüp dutdı nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 34). [görüp, -üp]*

Görüp şāhı şehler ider āferīn
Didiler ki iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 677). [görüp, -üp]*

Görüp biri birini iki sipāh
Yüridi biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 773). [görüp, -üp]*

Görüp anı ḫavf itdi Çīnī sipāh
Biri itmedi ʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 883). [görüp, -üp]*

Görüp ḫaşmı meydānda itmek direng
Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 983). [görüp, -üp]*

Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [görüp, -üp]*

Bu kārını şāhuñ **görüp** şāh-ı Çīn
ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1071). [görüp, -üp]*

Görüp anı aldı ele şeh kemend
ʿAlem çekdi vü şaldı ḫaşma semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [görüp, -üp]

Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
Nice bendesi belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1115). [görüp, -üp]*

Olur zümresi kim **görür** ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 725). [görür, -ür]

Durup ḳalbde şeh **görür** sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 727). [görür, -ür]*

Görür cümle olmış sipāh āhenīn
Görinmez silāḥ u selebden zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 753). [görür, -ür]

Görür tīr olmaduġın kār-ger
Çeker tīġ Ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1027). [görür, -ür]*

Görür ḫaşmını ġālib ol nerre-şīr
Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [görür, -ür]*

Piyāde olup itdügün kār-zār
Görür anuñ İskender-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1040). [görür, -ür]

Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem **görürse** olur yāy-bāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [görürse, -ür, -se]

Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 49). [görüp, -üp]*

Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
Göricek ki reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 100). [göricek, -icek]*

Göricek o dilberleri şehriyār
Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 147). [göricek, -icek]*

Çeker iptidā ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez olur çīnilerden zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 32). [görinmez, -in, -mez]

Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān **görüp** şerm iderdi teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [görüp, -üp]

Bu ʿālem-durur ḫod gelür bir zamān
Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 654). [göricek, -icek]*

Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
Ki **görse** ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [görse, -se]

Çıḳar kūha **görse** ḫadengüm peleng
Girer baḫre tīġum görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [görse, -se]

Getürdi çü gül būstāndan serīr
Görüp oldı bülbül daḫı gūşe-gīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 56). [görüp, -üp]

Süvār oldı çün gāv-serāsīme şāh
Görüp anı bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 284). [görüp, -üp]*

Görüp anı Ḳanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh
Revān oldı meydāna mānend-i kūh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 421). [görüp, -üp]

Muhanṭās sürdi **görüp** anı pīl
Neheng idi ammā ki destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 425). [görüp, -üp]

Atar Rūslardan yaña ser-firāz
Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider iḫtirāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 464). [görüp, -üp]

Süleymān dīvine beñzer hemān
Görüp ḫavf ider andan elbette cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [görüp, -üp]

Görüp anı ġam-gīn olur Ṣanṭalūs
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 513). [görüp, -üp]*

Buyurdı sipāhına itdi hücūm
Hücūmın **görüp** şāh-ı īrān u Rūm
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 516). [görüp, -üp]

Görüp ḫīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [görüp, -üp]

Görür zeyn olur ṣūreti rūzigār
Dimen itdi ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 63). [görür, -ür]*

Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [görür, -ür]

İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
Görür Ḳays kim geldi bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [görür, -ür]

Görür itmege kendü ile meṣāf
Sipihre binüp geldi bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 427). [görür, -ür]

Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [görür, -ür]

Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [görür, -ür]

Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre tīġum **görürse** neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [görürse, -ür, -se]

Olur Rūm ḫalḳı **görüp** şāhı şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 129). [görüp, -üp]*

Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 135). [görüp, -üp]

Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 65). [görür, -ür]*

Ola çünki maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
Yaḳīn-çeşm ile göre **gör** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 180). [gör,]*

Ola çünki maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
Yaḳīn-çeşm ile **göre** gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 180). [göre, -e]*

Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
Ne ādem ide ḫavf anı **görse** dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [görse, -se]*

Gelüp bir melek şāha virdi selām
Görüp şāh anı eyledi iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 38). [görüp, -üp]*

Açup cān u dil çeşmini **gör** şehā
Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [gör,]*

Seni bile alup olalum revān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 288). [görelüm, -e, -lüm]

Çü murdār ola lehce gelmez hüner
Bilür bir naẓar **görse** ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 188). [görse, -se]

Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 70). [görüp, -üp]*

Görür şeh ki ġarrālanur dāyimā
Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [görür, -ür]*

Görür kendüden gitdi ol perr ü bāl
Bulup ṭāliʿi āfitābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 37). [görür, -ür]*

Görür şeh ki göñline gelmez mekān
Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 51). [görür, -ür]*

Ne deñlü **görürseñ** şehā ehl-i ḥāl
Meded iste andan ki oldur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 91). [görürseñ, -ü, -r, -se, -ñ]

Görüp anı nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 25). [görüp, -üp]

Marīżi **görüp** didi kim gey ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [görüp, -üp]*

Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 71). [görüp, -üp]

Tecessüs iderken **görür** nāgehān
Dişi arasında et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 23). [görür, -ür]*

Sipehden **göre** ẓulm çünkim ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [göre, -e]

Bu himmetler ile **göre** āfitāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 255). [göre, -e]*

Bu vech ile itdüklerini cidāl
Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl

(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 4). [görüp, -üp]

Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi yine iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 126). [göre, -e]

Ki Pervīn **görüp** anı şermendedür
Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 7). [görüp, -üp]*

Murādum seni görmek idi hemān
Çü **gördüm** yoluma oluram revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 200). [gördüm, -dü, -m]

Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre kim ne vaż'iyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 104). [göre, -e]

Göre hem nice batduġın āfitāb
Şu mı maġrib-i şems yāḫud türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [göre, -e]

Göricek şehi bildi ol pür-hüner
Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [göricek, -icek]*

Bu yir ḫalḳı **görmiş** degüldür sitem
Cefā itmesün şāh-ı şāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 159). [görmiş, -miş]*

Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
Meger şāhı **görmiş** imiş bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 226). [görmiş, -miş]

Görüp yolların tā ki ḫālin bile
Zevāli nedendür kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 231). [görüp, -üp]*

Görüp cūşına oldı def'i süvār
Bile bindi üç biñ yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 237). [görüp, -üp]*

İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [görüp, -üp]

Cidāl iderek leşkere geldi şāh
Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 260). [görüp, -üp]*

Atar kendüyi şehre mānend-i tīr
Görüp incinür anı şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 316). [görüp, -üp]*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 345). [görüp, -üp]

Tefekkür idüp Ḫusrev-i kām-yāb
Burayı **görür** fikr idicek ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 102). [görür, -ür]*

Görür ṣūretin anda 'aynen hemān
Ṣarīḥ oldı ḳalmadı şekk ü gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 193). [görür, -ür]

Gelür meskenine şehüñ Ḳandarūş
Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 248). [görür, -ür]

İrer bir yire şāh-ı āfāḳ-gerd
Görür ser-be-ser ḫāki geverd-i zerd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 294). [görür, -ür]

Feżā ortasında bir ulu ḥiṣār
Yapılmış **görür** Ḫusrev-i tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 304). [görür, -ür]

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet 'aẓīm
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [görür, -ür]*

Geẓerken **görür** sūrda şehriyār
Aṣılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 351). [görür, -ür]*

Varup **gördi** ol şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr ammā ki nıṣf-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 45). [gördi, -di]

Anuñ gibi görmiş degüldi ḥiṣār
Göricek ta'accüb ider şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 50). [göricek, -icek]*

Göricek ḳamusı olur vehm-nāk
Bilürler olurlar ṣavaşda helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 71). [göricek, -icek]*

Anuñ gibi **görmiş** degüldi ḥiṣār
Göricek ta'accüb ider şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 49). [görmiş, -miş]*

O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür cāme **görmiş** degüldür eḥad
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 108). [görmiş, -miş]

Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp anı atyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 36). [görüp, -üp]*

Gürūhı **görüp** eyledi emr şāh
Silāḥa girüp bindi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 65). [görüp, -üp]*

Varur bir yire şāh kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı bir ḫuşk-ser *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 8). [görür, -ür]*

Şu kim itmeyüp vehm ide naẓar
Görür idi ḫūt u ḥamelden eşer *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 26). [görür, -ür]*

Yapışmış **görür** laḥma elmās şāh
Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 41). [görür, -ür]*

Görür ḳavm kim geldi bir encümen
Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 51). [görür, -ür]*

Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh
Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 53). [görür, -ür]*

Görür şāh kim geldi bī-ḥad ʿadū
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 59). [görür, -ür]*

O ḳavmiyle varup şeh-i kām-yāb
Görür nice batduġını āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 90). [görür, -ür]*

Görür şāh kim çün ola gāh-ı şām
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [görür, -ür]*

Gidüp **gördi** pes şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [gördi, -di]*

Ṣorar **gördügini** aña tāc-ver
Virür her ne kim ṣorsa elbet ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 183). [gördügini, -düg, -in, -i]*

İde şāha ṣandūḳ-ı āyīne-vār
Göre baḥri āyīneden şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 82). [göre, -e]*

Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu deryānuñ içinde ne var **göre** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 84). [göre, -e]*

Ki **göre** nice ṭoġduġın āfitāb
İrüp tāb bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 407). [göre, -e]*

Murādum bu deryāyı seyrān idem
Görem baḥr ḫalḳın yoluma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 78). [görem, -em]*

Sürūşı **göricek** olur şāh şād
Bilür kim bulur bāb-ı muʿlaḳ güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 115). [göricek, -icek]*

Velīkin **göricek** ala rāygān
Bilinmez bahā-yı metāʿ-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 173). [göricek, -icek]*

Şu kim ḳorḳa Allāhdan iy ḫıdīv
Göricek anı vehm ider nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 246). [göricek, -icek]*

Dıraḫşān direfşi **göricek** sipāh
Göge atdılar şād oluban külāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 347). [göricek, -icek]*

Görüp ol büti şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ gibi **görmemişdi** güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 30). [görmemişdi, -me, -miş, -di]*

Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳın iy şehriyār
Kişi **görmeye** ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 272). [görmeye, -me, -ye]*

Görinen göze gāh gāhī neheng
K'olur zümresi çāk **görse** peleng *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 148). [görse, -se]*

Görüp ol büti şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 29). [görüp, -üp]*

Şināver gemi gāh perrān olur
Şehin-şeh **görüp** anı ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 222). [görüp, -üp]*

Görüp ḫalḳ ṣandūḳı eyler duʿā
Bu iḳbāli itmezler idi recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 285). [görüp, -üp]*

Görüp cümle aḥbābını oldı şād
Ḫazāyinüñ ebvābın itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 357). [görüp, -üp]*

Giderken **görür** bir muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ bir ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 15). [görür, -ür]*

Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
Ki her ḳavm biri birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 37). [görür, -ür]*

Bir iñen ṭutar şemʿ deryāyı heb
Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 52). [görür, -ür]*

Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [görür, -ür]*

Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
Görür bir melek geldi pes pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 114). [görür, -ür]*

Görür kendüyi itmek ister helāk
İder baḥr ceybini ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 157). [görür, -ür]*

ʿAcāyib ġarāyiblerinden cihān
Görür baḥrüñ ol şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 198). [görür, -ür]*

Görür anda bir ḫalḳ būzīne-ser
Żarūrī güler her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 199). [görür, -ür]*

O ḳavmüñ saḳalını şāh-ı cihān
Görür liḥye-i teyse beñzer hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 204). [görür, -ür]*

Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 205). [görür, -ür]*

Görür anda bir ḳavm şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 211). [görür, -ür]*

Görür bir daḫı ḳavm şāḥib-ḳırān
Yüzi ādemī-zāde vażʿı yılān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 213). [görür, -ür]*

Görür bir daḫı ḳavm ol şehriyār
Beşer ṣūreti vażʿı ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 217). [görür, -ür]*

Görür bir keşef şāh-ı şāḥib-şükūh
Gezer baḥr içinde mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 223). [görür, -ür]*

Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 231). [görür, -ür]*

Giderken **görür** yine ol tāc-ver
Teni āteşīn çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 263). [görür, -ür]*

Olur keştīyi şeh ırаḳdan ʿayān
Görür muntaẓırlar anı nā-gehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 344). [görür, -ür]*

Şaçın meyzer idüp iderler şitāb
İder şek **görürse** birin āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 210). [görürse, -ür, -se]*

Varup **gördi** kim ser-bülend iki kūh
Nice kūh-ı gerdūn şāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 73). [gördi, -di]*

Görüp anı şād oldı ġāyetde şāh
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 87). [görüp, -üp]*

Elin ṣundı yimege **gördi** güher
Didi bu ḳaçan ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 91). [gördi, -di]*

Ḫıżır ṭūṭī āyīne-i ṣāfī āb
Cemālini **gördi** ṣuda bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 210). [gördi, -di]*

Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki **görmiş** degül bunı bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 102). [görmiş, -miş]*

Muḳarrer-dürür gerçi kim bu ḫaber
Velī kimse **görmiş** degüldür eşer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 122). [görmiş, -miş]*

Görüp çeşmeyi yundı çünkim nebī
Nite tāze olup olıdı şabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 229). [görüp, -üp]*

Görür şerʿde bunları müstaḳīm
Ḳamusı şaḥīḥ arada yoḳ saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 83). [görür, -ür]*

Ḳoyup daʿveti itdi iḥsānlar
Görür şāhuñ inʿāmın insānlar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 86). [görür, -ür]*

Görür çoḳ ʿacāyibler o ser-firāz
Olur ketb olunursa ḳıṣṣa dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 163). [görür, -ür]*

Neler **gördi** kevkeb göziyle felek
Cihāndur neler daḫı görse gerek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 81). [gördi, -di]*

Görirsin ki gerdūn dōlābdur
Şehüñ her biri ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 17). [görirsin, -ir, -sin]*

Neler gördi kevkeb göziyle felek
Cihāndur neler daḫı **görse** gerek
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 82). [görse, -se]

Görinüp sipihr aña zerrīn siper
Görür bisterin āhen ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 146). [görür, -ür]*

gör: *Görmek.*

Gören nāmeyi oldı ġāyetde şād
Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [gören, -en]*

İşiden ile bir ola mı **gören**
Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 107). [gören, -en]

Aña ʿāşıḳ ola **gören** ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [gören, -en]*

Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 952). [gören, -en]*

Gören berg-i sebz içre ṣanur hemān
Nücūm-ı dıraḫşende vü āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 77). [gören, -en]*

Görinür yaḳından egerçi ḥışār
Ṣanurdı ıraḳdan **gören** ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 66). [gören, -en]*

Olur yüzlerini **gören** bī-ḳarār
Yanında melek ḥūr ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 207). [gören, -en]*

Gören kimse dāyim evinde mezār
Ölümin unutmaz eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 67). [gören, -en]*

gör: *1. Görünmek.*

Furāta varınca **görinmezdi** yer
Kemend ü kemān idi tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 441). [görinmezdi, -in, -mez, -di]*

Olup sāye-bān ẓıll-i eşmārdan
Zemīni **görinmezdi** ezhārdan *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 176). [görinmezdi, -in, -mez, -di]*

Nereden güzer eyleseydi sipāh
Görinmezdi anda giyāh u miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 228). [görinmezdi, -in, -mez, -di]

Şükūfe idüp sīm ü zerler nişār
Görinmezdi gül-bergden cūy-bār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 10). [görinmezdi, -in, -mez, -di]

Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi ol rezmde reh-güzār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1076). [görinmezdi, -in, -mez, -di]

Muṭallā varaḳdan **görinmezdi** Çīn
Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 31). [görinmezdi, -in, -mez, -di]*

Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi hergiz ne pāy ü ne farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [görinmezdi, -in, -mez, -di]

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [görinmezdi, -in, -mez, -di]*

gör: *Görünen.*

İre çünki āyīneye inkisār
Olur ol **görinen** ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 240). [görinen, -in, -en]*

Görinen göze gāh gāhī neheng
K'olur zümresi çāk görse peleng
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 147). [görinen, -in, -en]

Gelüp geçdi ʿālemde çoḳ pādişāh
Göze **görinen** yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 68). [görinen, -in, -en]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.*

Göreñler virür keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 77). [göreñler, -en, -ler]*

gör: *Yaşamak, tecrübe etmek.*

Daḫı **görmemişlerdi** tīr ü kemān
Silāḥ ü seleb tīġ ü gürz-i girān *(İskendernâme,*

Mesnevi 33, Mısra 69). [görmemişlerdi, -me, -miş, -ler, -di]

gör: *Bakmak, görmek.*

Göremez kimesne anuñ sāyesin
Bulamaz kimesne anuñ pāyesin *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 115). [göremez, -e, -mez]*

gör: *Görmek. Bilmezem nice göreyüm ben o māhuñ yüzini Bilmezem nice göreyüm ben o māhuñ yüzini.*

Çün ol gelmedi ben varayum aña
Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [göreyüm, -eyüm]*

gör: *Görmek. Görmedin dīde yüzin oldı göñül āşüfte Görmedin dīde yüzin oldı göñül āşüfte.*

Bize **görmedin** bunca iden kerem
Yüzümüze başa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 67). [görmedin, -medin]*

gör: *Görünmeyen, saklı.*

Ḫudūş̱ın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
Ḳalur ẕāt-ı vācib **görünmez** ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 124). [görünmez, -ün, -mez]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Zuḥal **gördi** anda ziyāde celāl
Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 93). [gördi, -di]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 79). [görüp, -üp]*

göre: *Nispetle.*

İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim **göre** eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim **göre** eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Didi n'ola gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña **göre** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 756). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Didi n'ola gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña **göre** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 756). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Ne yüz gösterür **göre** kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Ne yüz gösterür **göre** kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Saʿādet anuñ kim **göre** ol demi
Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 455). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Saʿādet anuñ kim **göre** ol demi
Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 455). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Göre ben ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
Öñinde nice oynayam baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 83). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Göre ben ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
Öñinde nice oynayam baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 83). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 107). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 107). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Ġażanfer **göre** çünki ṣaḥrāda gūr
Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [göre,]

göre: *Nispetle.*

Ġażanfer **göre** çünki ṣaḥrāda gūr
Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [göre,]

göre: *Nispetle.*

Yine gelmege eylemez biri cezm
İderler aña **göre** esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 144). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Yine gelmege eylemez biri cezm
İderler aña **göre** esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 144). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür himmete **göre** devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [göre,]*

göre: *Nispetle.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür himmete **göre** devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [göre,]*

görin: *Görünür.*

Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 54). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 54). [görinür, -ür]

görin: *Görünmek ‖ ortaya çıkmak.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 131). [görinmezdi, -mez, -di]*

görin: *Görünmek ‖ ortaya çıkmak.*

Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 131). [görinmezdi, -mez, -di]*

görin: *Görünmek ‖ ortaya çıkmak.*

Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aşlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [görinmezdi, -mez, -di]

görin: *Görünmek ‖ ortaya çıkmak.*

Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aşlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 134). [görinmezdi, -mez, -di]

görin: *Görünür.*

Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Ṭolar toz ile çeşm ü güş-ı cihān
Ne ʿālem **görinür** ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Ṭolar toz ile çeşm ü güş-ı cihān
Ne ʿālem **görinür** ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 235). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 235). [görinür, -ür]*

görin: *1. Görünmek.*

Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [görinürdi, -ür, -di]*

görin: *1. Görünmek.*

Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [görinürdi, -ür, -di]*

görin: *Görünür.*

Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
Görinür ṣuda hem-çü māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 276). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
Görinür ṣuda hem-çü māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 276). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz içinde peykān **görinür** sühā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz içinde peykān **görinür** sühā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [görinür, -ür]

görin: *1. Görünmek.*

Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar **göriniceye** deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [göriniceye, -ince, -(y)e]*

görin: *1. Görünmek.*

Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar **göriniceye** deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [göriniceye, -ince, -(y)e]*

görin-: *1. Görünmek.*

Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [görinmez, -mez]*

görin: *Görünür.*

Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 144). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Elindeki der-bānlaruñ her ʿaṣā
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 144). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 40). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 40). [görinür, -ür]*

görin: *1. Görünmek.*

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi ārddan bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [görinmezidi, -mez, -i, -di]*

görin: *1. Görünmek.*

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi ārddan bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [görinmezidi, -mez, -i, -di]*

görin: *1. Görünmek.*

O ḫayl içre sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [görinürdi, -ür, -di]*

görin: *1. Görünmek.*

O ḫayl içre sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [görinürdi, -ür, -di]*

görin: *Görünmek ǁ ortaya çıkmak.*

Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı altında ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [görinmezdi, -mez, -di]*

görin: *Görünmek ǁ ortaya çıkmak.*

Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı altında ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [görinmezdi, -mez, -di]*

görin: *Görünmek.*

Gele mürde çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme **görinmeye** bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 706). [görinmeye, -me, -y, -e]*

görin: *Görünmek.*

Gele mürde çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme **görinmeye** bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 706). [görinmeye, -me, -y, -e]*

görin: *1. Görünmek.*

İderler şu deñlü şeh üzre nişār
Güherden **görinmez** olur tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [görinmez, -mez]*

görin: *1. Görünmek.*

İderler şu deñlü şeh üzre nişār
Güherden **görinmez** olur tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [görinmez, -mez]*

görin: *Görünür.*

Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 608). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 608). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*

Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim **görinmez** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 106). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim **görinmez** zemīn

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 106). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle atdan zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 118). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle atdan zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 118). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Görür cümle olmış sipāh āhenīn
Görinmez silāḥ u selebden zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 754). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Görür cümle olmış sipāh āhenīn
Görinmez silāḥ u selebden zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 754). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden **görinmez** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 914). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden **görinmez** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 914). [görinmez, -mez]

görin: *Görünür.*

İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
Görinür ʿadūya velī çün hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
Görinür ʿadūya velī çün hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*

Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider bunları tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider bunları tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Görinmez teni cümle dutmışdı mū
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Görinmez teni cümle dutmışdı mū
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Yoluna idüp sīm ü zerler niṯār
Görinmez olur sīmden rehg-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 132). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Yoluna idüp sīm ü zerler niṯār
Görinmez olur sīmden rehg-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 132). [görinmez, -mez]

görin: *Kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek, zuhur etmek.*

Bu āyīnelerde **görinen** ṣuver
Hemīn oldı iy şāh-ı ṣāḥib-naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 181). [görinen, -en]*

görin: *Kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek, zuhur etmek.*

Bu āyīnelerde **görinen** ṣuver
Hemīn oldı iy ṣāh-ı ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 181). [görinen, -en]*

görin-: *1. Görünmek.*

Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe bu tāc u serīr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 236). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe bu tāc u serīr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 236). [görinmez, -mez]

görin: *Görünür.*

Olup meskeni ol muḳassī mekān
Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 44). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Olup meskeni ol muḳassī mekān
Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 44). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür olur künci çāh-ı caḥīm
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 60). [görinür, -ür]

görin: *Görünür.*

Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür olur künci çāh-ı caḥīm
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 60). [görinür, -ür]

görin-: *1. Görünmek.*

Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine bu ʿizz ü celāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 40). [görinmez, -mez]

görin-: *1. Görünmek.*

Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine bu ʿizz ü celāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 40). [görinmez, -mez]

görin: *Görünür.*

Görinür yaḳından egerçi ḥiṣār
Ṣanurdı ıraḳdan gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 65). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Görinür yaḳından egerçi ḥiṣār
Ṣanurdı ıraḳdan gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 65). [görinür, -ür]*

görin: *Görünür.*

Görinür gehī māʾī bes mehīb
Ṣalar ḳalbine ehl-i fülküñ nehīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 149). [görinür, -ür]*

görin: *1. Görünmek.*

Niçe mīl yirden **görinürdi** meyl
Ola tā ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 333). [görinürdi, -ür, -di]*

görin: *Görünür.*

Gider bir niçe māh reh şehriyār
Görinür ırāḳdan bir ulu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 372). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*

Çü ḫurşīd gösterdi zerrīne-def
Görinmez olur baḥrde līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 72). [görinmez, -mez]*

görin: *Görünür.*

Gezerdi o nūr ile cümle sipāh
Görinür idi gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 162). [görinür, -ür]*

görin-: *1. Görünmek.*

Kişi rūşenālıḳda olmaz emīn
Orada **görinmez** semā vü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 128). [görinmez, -mez]*

görin-: *1. Görünmek.*

Niçün gözde ḳala bir avuç türāb
Görinmez cemāl olsa gözde niḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 258). [görinmez, -mez]*

görin: *Görünür.*

Egerçi ki bu manẓar-ı şīşe-fām
Görinür müzeyyen çü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 72). [görinür, -ür]*

görin: *1. Görünmek.*

Görinüp sipihr aña zerrīn siper
Görür bisterin āhen ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 145). [görinüp, -üp]*

görinmezolur: *Görünmez olur.*

Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 28). [görinmezolur,]*

görinmezolur: *Görünmez olur.*

Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 28). [görinmezolur,]*

görmeden: *Bakmadan, müşahede etmeden.*

Seni **görmeden** ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 43). [görmeden,]*

görmeden: *Bakmadan, müşahede etmeden.*

Seni **görmeden** ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 43). [görmeden,]*

görmez idi: *Görmezdi.*

Şu genci ki yıġmışdı Dārāb-Şah
Anuñ ẕerresin **görmez idi** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 486). [görmez idi,]*

görüben: *Görmek, görünce.*

Getürdi keşān-ber-keşān anı şāh
Taʿaccübler itdi **görüben** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 496). [görüben, -üben]*

görüben: *Görmek, görünce.*

Getürdi keşān-ber-keşān anı şāh
Taʿaccübler itdi **görüben** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 496). [görüben, -üben]*

görün: *Görünmek, belirmek.*

Göründügi gibi ırāḳdan serāb
Virür toz içinde geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 527). [göründügi, -düg, -i]*

görün: *Görünmek, belirmek.*

Göründügi gibi ırāḳdan serāb
Virür toz içinde geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 527). [göründügi, -düg, -i]*

görün: *Görünmek II İşitilmek, fark edilmek.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [göründi, -di]*

görün: *Görünmek II İşitilmek, fark edilmek.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [göründi, -di]*

görün: *Görünmek II İşitilmek, fark edilmek.*

Çü şām irişüp oldı hengām-ı ḫᵛāb
Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 50). [göründi, -di]*

göster: *Göstermek.*

O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
Şehī **gösterür** yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [gösterür, -ür]*

göster: *Göstermek.*

O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
Şehī **gösterür** yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [gösterür, -ür]*

göster: *Görülmesini sağlamak.*

Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup **gösterelüm** cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 710). [gösterelüm, -e, -lü, -m]*

göster: *Görülmesini sağlamak.*

Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup **gösterelüm** cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 710). [gösterelüm, -e, -lü, -m]*

göster: *Görülmesini sağlamak.*

Gelüñ **gösterelüm** ölüsin size
Ki tā iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 363). [gösterelüm, -e, -lü, -m]*

göster: *Görülmesini sağlamak.*

Gelüñ **gösterelüm** ölüsin size
Ki tā iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 363). [gösterelüm, -e, -lü, -m]*

göster: *Göstermek.*

Şehādet idüp aña telḳīn-i şāh
Olup reh-nümā **gösterür** şāh rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 458). [gösterür, -ür]*

göster: *Göstermek.*

Şehādet idüp aña telḳīn-i şāh
Olup reh-nümā **gösterür** şāh rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 458). [gösterür, -ür]*

göster: *Gösterir.*

Ne yüz **gösterür** göre kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [gösterür, -ür]*

göster: *Gösterir.*

Ne yüz **gösterür** göre kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [gösterür, -ür]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup mehdi **gösterdi** maḳṣūda yol *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [gösterdi, -di]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup mehdi **gösterdi** maḳṣūda yol *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [gösterdi, -di]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Atalıḳ ide luṭf idüp bize şāh
Olup pīşvā **göstere** ḫaṣma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 282). [göstere, -e]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Atalıḳ ide luṭf idüp bize şāh
Olup pīşvā **göstere** ḫaşma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 282). [göstere, -e]*

göster: *Göstermek.*

Açup aġzını **göstere** çünki tāb
Ṣanurlar cehennemden açıldı bāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 159). [göstere, -e]

göster: *Göstermek.*

Açup aġzını **göstere** çünki tāb
Ṣanurlar cehennemden açıldı bāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 159). [göstere, -e]

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Cihān-gīrler **gösterüben** hüner
İderlerdi şemşīre sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1099). [gösterüben, -üben]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Cihān-gīrler **gösterüben** hüner
İderlerdi şemşīre sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1099). [gösterüben, -üben]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Çü ben güm-rehem n'ola **göster** sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [göster,]

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Çü ben güm-rehem n'ola **göster** sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [göster,]

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Çü **gösterdi** yine şehi Rabb-i Bās
Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [gösterdi, -di]

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Çü **gösterdi** yine şehi Rabb-i Bās
Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [gösterdi, -di]

göster: *Göstermek.*

Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede **gösterür** ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [gösterür, -ür]*

göster: *Göstermek.*

Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede **gösterür** ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [gösterür, -ür]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Eṭibbāya **gösterme** sen iḥtiyāc
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 277). [gösterme, -me]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Eṭibbāya **gösterme** sen iḥtiyāc
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 277). [gösterme, -me]*

göster: *Göstermek.*

Anı **gösterür** et yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [gösterür, -ür]*

göster: *Göstermek.*

Anı **gösterür** et yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [gösterür, -ür]*

göster: *Göstermek.*

Dil ü cān ile ide itse ʿilāc
Zer ü sīme **göstermeye** iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 92). [göstermeye, -me, -ye]*

göster: *Göstermek.*

Dil ü cān ile ide itse ʿilāc
Zer ü sīme **göstermeye** iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 92). [göstermeye, -me, -ye]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Çü ḫurşīd **gösterdi** zerrīne-def
Görinmez olur baḥrde līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 71). [gösterdi, -di]*

göster: *T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.*

Suḫen-gūy-ı pīşīne siḥr-āferīn
Belāġatda **gösterdi** siḥr-i mübīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 2). [gösterdi, -di]*

göster: *Göstermek.*

Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu cihān
Ne kim **gösterür** ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 54). [gösterür, -ür]*

götür: *Uzaklaştırmak, kaldırmak.*

Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [götürdüm, -dü, -m]*

götür: *Uzaklaştırmak, kaldırmak.*

Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [götürdüm, -dü, -m]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak veya koymak.*

Görür kim **götürmege** yoḳ iḳtidār
İder ekserin anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 379). [götürmege, -me, -ge]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak veya koymak.*

Görür kim **götürmege** yoḳ iḳtidār
İder ekserin anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 379). [götürmege, -me, -ge]*

götür: *Götürmek.*

Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 26). [götüre, -e]*

götür: *Götürmek.*

Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 26). [götüre, -e]*

götür-: *Götürmek.*

Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 27). [götürür, -ür]*

götür-: *Götürmek.*

Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 27). [götürür, -ür]*

götür: *Götürmek.*

Göresin çü bir resmde var sitem
Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 176). [götür,]*

götür: *Götürmek.*

Göresin çü bir resmde var sitem
Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 176). [götür,]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak veya koymak.*

Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
Nevāle **götürdi** üşüp mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 182). [götürdi, -di]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak veya koymak.*

Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
Nevāle **götürdi** üşüp mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 182). [götürdi, -di]*

gövin: *Yanmak. II Işımak.*

O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
Ki ne yir **göyinürdi** ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [göyinürdi, -ür, -di]*

göyin: *Yanmak. II Işımak.*

O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
Ki ne yir **göyinürdi** ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [göyinürdi, -ür, -di]*

göyünek: *Belin altına kadar inen, çoğunlukla basmadan dikilmiş bir tür gömlektir.*

Cihānda ḫuẕūr oldı baña ḥarām
Libāsum **göyünek** durur çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 358). [göyünek,]*

göyünek: *Belin altına kadar inen, çoğunlukla basmadan dikilmiş bir tür gömlektir.*

Cihānda ḫuẕūr oldı baña ḥarām
Libāsum **göyünek** durur çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 358). [göyünek,]*

göz: *Göz.*

Gele mürde çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 706). [gözüme, -üm, -e]*

Görinen **göze** gāh gāhī neheng
K'olur zümresi çāk görse peleng *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 147). [göze, -e]*

Gelüp geçdi ʿālemde çoḳ pādişāh
Göze görinen yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 68). [göze, -e]*

Urur yire bir **göze** olsa tamām
Urur senge pür mey ola çünki cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 65). [göze, -e]*

Çü dōlābda şuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı **göze** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 20). [göze, -e]*

göz: *T. Görme organı.*

Olup tīre ʿālem çü baġlandı **göz**
ʿAdūdan ḳaçup şāh döndürdi yüz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 667). [göz,]*

Ḳara ṭoprağa düşdi serv-i revān
Şeb-i tīre oldı **gözine** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 334). [gözine, -i, -n, -e]*

Gözini açup didi iy pādişāh
Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 417). [gözini, -i, -n, -i]*

Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün yumdı teslīm-i rūḥ itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 490). [gözün, -üñ]*

Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü mevt ire **gözüñi** aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [gözüñi, -ü, -n, -i]*

Silüp yüzini didi iy tāc-ver
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 376). [gözüñi, -ü, -n, -i]*

Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
Bize söyle ḫālüñi **gözüñi** ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [gözüñi, -ü, -n, -i]*

Saʿādet nigārınuñ iki **gözi**
Melek tūtiyāsı işigi tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 137). [gözi, -i]*

Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
Kevākib görinür **gözine** şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 40). [gözine, -i, -n, -e]*

Degül cümle aʿmā benī ādemi
Kimi **gözsüz** ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 10). [gözsüz, -süz]*

İçüp at ḳulaġı vü aşḳar **gözi**
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü **gözi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [gözi, -i]*

İçüp at ḳulaġı vü aşḳar **gözi**
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü **gözi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 92). [gözi, -i]*

Siyeh ḫāli Hindū-yı āteş-perest
Ḫarāmī **gözi** Türk-i ḫūnī-yi mest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 604). [gözi, -i]*

Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü **gözi** ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [gözi, -i]*

Gözi bādemī idi hem beste-leb
Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [gözi, -i]*

Çeküp üstine şarḳī ġarbī sipāh
Gözine idem Hind u Sindi siyāh

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 294). [gözine, -i, -n, -e]

Ḳoyup zihde bir tīr şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ **gözini** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 170). [gözini, -i, -n, -i]*

Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur **gözi** her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 602). [gözi, -i]*

Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 99). [gözi, -i]*

Kevākib açamazdı tozdan **gözin**
Kimesne göremezdi mihrüñ yüzin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 785). [gözin, -in]*

Olana ululuḳ Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez **gözine** ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1134). [gözine, -i, -n, -e]*

Müʾessir görimezse ẓāhir eser
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 212). [gözüñi, -ü, -n, -i]*

Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında beñ çün Peren *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 119). [gözi, -i]*

Çalup çār-pāre ciger-pāreler
Gözi her birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [gözi, -i]*

Ḳamu **gözleri** cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 93). [gözleri, -leri, -]*

Gerek pādişāh ol gerekse gedā
Ḳalur **gözde** ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 242). [gözde, -de]*

Olup meskeni ol muḳassī mekān
Görinür **gözine** çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 44). [gözine, -i, -n, -e]*

Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez **gözine** bu ʿizz ü celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 40). [gözine, -i, -n, -e]*

Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan virür tīre günden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 369). [gözinüñ, -i, -nüñ]*

Gözi her birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde her biri bir Ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 259). [gözi, -i]*

Çıḳup cān içinden ḳalur kendüzi
Açuḳ ḳal ..... şāhuñ **gözi** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 310). [gözi, -i]*

Mübārek **gözini** açup şehriyār
Didi kim günüñ ne ʿaceb ḥāli var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 411). [gözini, -i, -n, -i]*

Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi teng ü ġāyetde başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 46). [gözi, -i]*

Bu deñlü **göz** ile olup dīde-bān
Gözedür ḳażā tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 75). [göz,]*

Şu **göz** kim aña cevheri tūtiyā
Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 93). [göz,]*

Açup bunca ʿibret **gözini** semā
Temāşā ider ʿālemi Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 77). [gözini, -i, -n, -i]*

Neler gördi kevkeb **göziyle** felek
Cihāndur neler daḫı görse gerek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 81). [göziyle, -i, -yle]*

göz: *Göz.*

Perī gibi her biri **gözden** nihān
Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [gözden, -den]*

göz: *Göz.*

Döşi deşne vü nāḫeni tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 150). [gözi, -i]*

Hele anları yigdi ġāyet **gözüm**
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [gözüm, -üm]*

Niçün **gözde** ḳala bir avuç türāb
Görinmez cemāl olsa **gözde** niḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 258). [gözde, -de]*

göz: *Göz.*

Çü şām irişüp tīre oldı cihān
Perī gibi oldı çü **gözden** nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 258). [gözden, --den]*

göz: *Görme uzvu, ayn,çeşm.*

Anuñ **gözlerine** bu vāsiʿ cihān
Ola ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 139). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]*

göz: *Bakış, nazar.*

Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez **gözüñe** bu tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 236). [gözüñe, -ü, -ñ, -e]*

göz: *Göz, görme organı.*

Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
Ne cennet bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 203). [gözinde, -i, -n, -de]*

göz: *Görme organı: göz.*

Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
Virür **gözlere** nūr-ı mihrüñ cilā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 26). [gözlere, -ler, -e]*

Şeh-i evliyā server-i enbiyā
Ġubār-ı rehi **gözlere** tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 15). [gözlere, -ler, -e]*

Döküp sāḥile **gözlerinden** güher
Ṣadef gibi sāḥil pür oldı dürer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 353). [gözlerinden, -ler, -i, -(n)den]*

göz: *Görme organı.*

Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
Seni görmege **gözde** yoḳ iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 28). [gözde, --de]

göz: *Gözlemek, bakmak.*

Ḳanı cenge gelsün o düzdi ḳıtāl
Yine **gözlenür** eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 982). [gözlenür, -le, -n, -ür]*

göz açdırmayalum: *Fırsat vermeyelim.*

Göz açdırmayalum varalum aña
Eyü rāy ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 971). [göz açdırmayalum,]*

göz açtırma: *Baskı altında bulundurarak başka bir şeyle uğraşmasına fırsat vermemek.*

ʿAdūya **göz açtırma** virme emān
Ki ḥükmüñe rām ola cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 95). [göz açtırma, -ma]

gözde ḳala: *Elde edemediği bir şeye karşı isteği sürmek.*

Niçün **gözde ḳala** bir avuç türāb
Görinmez cemāl olsa gözde niḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 257). [gözde ḳala, -de, -a]

gözed: *Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek. II Korumak, himaye etmek.*

Ṣabā reh-güẕārın idüp sed sinān
Gözedür oḳ idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 812). [gözedür, -ür]*

gözed: *Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek. II Korumak, himaye etmek.*

Ṣabā reh-güẕārın idüp sed sinān
Gözedür oḳ idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 812). [gözedür, -ür]*

gözed-: *Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.*

Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa oḳ çün yılan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [gözedürdi, -ür, -di]

gözed-: *Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.*

Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa oḳ çün yılan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [gözedürdi, -ür, -di]

gözed: *Beklemek.*

Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [gözedür, -ür]

gözed: *Beklemek.*

Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [gözedür, -ür]

gözed-: *Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.*

Ṣadā eyledügünce rūyīne-ney
Żarūrī **gözedürdi** mellāḫ pey *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 338). [gözedürdi, -ür, -di]*

gözed: *Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek. II Korumak, himaye etmek.*

Bu deñlü göz ile olup dīde-bān
Gözedür ḳażā tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 76). [gözedür, -ür]*

gözet: *Korumak, bakmak, özen göstermek.*

Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [gözetdi, -di]*

gözet: *Korumak, bakmak, özen göstermek.*

Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [gözetdi, -di]*

gözet: *Göz önünde bulundurmak.*

Ḳo ḫᵛābı gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [gözet,]*

gözet: *Göz önünde bulundurmak.*

Ḳo ḫᵛābı gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [gözet,]*

gözet: *Kollamak, dikkat etmek.*

Ḳadīmi rüsūmı **gözet** zīnhār
Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [gözet,]*

gözet: *Kollamak, dikkat etmek.*

Ḳadīmi rüsūmı **gözet** zīnhār
Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [gözet,]*

gözet: *Kollamak, dikkat etmek.*

Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [gözet,]*

gözet: *Kollamak, dikkat etmek.*

Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [gözet,]*

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Gözet kimseye eylemeye sitem
İşi ʿadl ü dād ola luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 105). [gözet,]*

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Gözet kimseye eylemeye sitem
İşi ʿadl ü dād ola luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 105). [gözet,]*

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
Gözet olmasun mülkde şūr u şer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 110). [gözet,]

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
Gözet olmasun mülkde şūr u şer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 110). [gözet,]

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Nice terbiyet eyledüñse beni
Gözet terbiyet eyle Lillāh anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 118). [gözet,]*

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Nice terbiyet eyledüñse beni
Gözet terbiyet eyle Lillāh anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 118). [gözet,]*

gözet: *Gözlemek, izlemek.*

Söze baḳ **gözetme** ḥudūs̱ u ḳadem
Degül muʿteber çün vücūd u ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 69). [gözetme, -me]*

gözle-: *Gözlemek, hedeflemek.*

Baṣar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup **gözledi** cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 556). [gözledi, -di]*

gözle-: *Gözlemek, hedeflemek.*

Baṣar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup **gözledi** cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 556). [gözledi, -di]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

Rıżā-yı Ḥaḳı **gözle** iy pādişāh
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 231). [gözle,]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

Rıżā-yı Ḥaḳı **gözle** iy pādişāh
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 231). [gözle,]*

gözüñ aç: *Uyanık olmak, dikkatli olmak. Gözin açsun ḳamu şāʿir uyanıḳlıḳ zamānıdur Gözin açsun ḳamu şāʿir uyanıḳlıḳ zamānıdur.*

Gözüñ aç ḳo ḫʿābı vü bīdār ol
Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [gözüñ aç, -üñ]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 190). [ġubār,]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 190). [ġubār,]*

ġubār: *Bulanıklık, gam, tasa tozu.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa **ġubār**
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [ġubār,]*

ġubār: *Bulanıklık, gam, tasa tozu.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa **ġubār**
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [ġubār,]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh
Ġubār itdi ʿālem yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 208). [ġubār,]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh
Ġubār itdi ʿālem yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 208). [ġubār,]*

ġubār: *Toz, toprak.*

Ḳopardı şu vech ile yolda **ġubār**
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [ġubār,]*

ġubār: *Toz, toprak.*

Ḳopardı şu vech ile yolda **ġubār**
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [ġubār,]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı*

veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).

Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh **ġubār**
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [ġubār,]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh **ġubār**
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [ġubār,]*

ġubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Ṭaġıtdı **ġubārı** çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 433). [ġubārı, -ı]*

ġubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Ṭaġıtdı **ġubārı** çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 433). [ġubārı, -ı]*

ġubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
Yüzinde meẕellet **ġubārı** ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [ġubārı, -ı]*

ġubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
Yüzinde meẕellet **ġubārı** ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [ġubārı, -ı]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı tozdı sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [ġubār,]*

gubār: *Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı tozdı sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [ġubār,]*

ġubār-ı kibār: *Büyük toz bulutu.*

ʿAyān oldı nāgeh berāber sipāh
Ḳarışmış ol ebre **ġubār-ı kibār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 526). [ġubār-ı kibār,]*

ġubār-ı rehi: *Yolunun tozu, toprağı.*

Şeh-i evliyā server-i enbiyā
Ġubār-ı rehi gözlere tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 17). [ġubār-ı rehi,]*

Meh ü mihr-i gerdūn **ġubār-i rehi**
Gülistān-ı Firdevs cevlān-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 38). [ġubār-i rehi,]*

güc: *Güç, kuvvet.*

İder on gün on gice māhī geẕer
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 230). [güciyle, -i, -yle]

Bir ay idüp üstinden anuñ güẕer
Dümine **güciyle** irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 236). [güciyle, -i, -yle]*

güdāzān: *Yananlar, eriyenler.*

Şuda muẓṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [güdāzān,]

güdāzān: *Yananlar, eriyenler.*

Şuda muẓṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [güdāzān,]

güft ü gū: *Dedikodu; karşılıklı söyleşme, konuşma.*

Ḳo bu güft ü gūyı gerek cüst ü cū
Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur **güft ü gū**

(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 106). [güft ü gū,]

güft ü gūdan: *Dedikodu.*

Dilini dutub **güft ü gūdan** ceres
Şeker-ḫˇāba varmış idi herʿases
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 29). [güft ü gūdan,]

güft ü gūyı: *Laf, söz, konuşma.*

Ḳo bu **güft ü gūyı** gerek cüst ü cū
Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur güft ü gū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 105). [güft ü gūyı, -ı]*

güher: *Cevher, inci, mücevher II diş.*

Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı göñlümle enbāzdur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [güher,]

güher: *Cevher, inci, mücevher II diş.*

Devātum benüm maḫzen-i rāzdur
Güher baḥrı göñlümle enbāzdur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 24). [güher,]

güher: *Cevher, inci, mücevher II sevgilinin dişleri.*

Dutar ʿālemi leşker ile **güher**
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [güher,]

güher: *Cevher, inci, mücevher II sevgilinin dişleri.*

Dutar ʿālemi leşker ile **güher**
Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [güher,]

gūher: *Far. Cevher.*

Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [güherden, -den]

gūher: *Far. Cevher.*

Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [güherden, -den]

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre ola çün **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre ola çün **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [güher,]*

gūher: *Far. Cevher.*

Olup cevhere başdan ayaġa ġarḳ
Güherden teni olmaz olmışdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 644). [güherden, -den]

güher: *Far. Cevher.*

Olup cevhere başdan ayaġa ġarḳ
Güherden teni olmaz olmışdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 644). [güherden, -den]

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 14). [güher,]*

güher: *Cevher.*

İderler şu deñlü şeh üzre niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [güherden, -den]

güher: *Cevher.*

İderler şu deñlü şeh üzre niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [güherden, -den]

güher: *Far. Cevher.*

Ura cevher-i çeşmine çün kilīd
Güher dürci ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 158). [güher,]*

güher: *Far. Cevher.*

Ura cevher-i çeşmine çün kilīd
Güher dürci ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 158). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Var iki elinde dıraḫşān **güher**
Virürdi gicede żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 25). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Görüp ol büti şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ gibi görmemişdi **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 30). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Virür her biri tāb hem-çün **güher**
Kimi raḳṣ urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 57). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Ṣıġınup Ḫaḳa şāh-ı pīrūz-ger
Girer dürcüñ içine hem-çün **güher**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 130). [güher,]

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Döküp sāḥile gözlerinden **güher**
Ṣadef gibi sāḥil pür oldı dürer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 353). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Elin ṣundı yimege gördi **güher**
Didi bu ḳaçan ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 91). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Didi kim buradan çıḳar bu **güher**
Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 101). [güher,]

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol tāc-ver
Eline virür iki ʿālī **güher** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 138). [güher,]*

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Girer ẓulmete çün seḥāba ḳamer
Düşer ḳaʿr-ı deryāya hem-çün **güher**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 146). [güher,]

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

O ẓulmet içinde şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder aġzında gūyā **güher**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 148). [güher,]

güher: *Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.*

Varur bir yire şeh ḥaşısı **güher**
Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 195). [güher,]*

gūher: *Far. Cevher.*

Güherden murādınca aldı sipāh
Süvār oluban itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 197). [güherden, -den]*

güher-dār: *Mücevherli.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [güher-dār,]*

güher-dār: *Mücevherli.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [güher-dār,]*

güher-dār-cām: *Mücevherli cam/kadeh.*

Niçe esb-i tāzī-yi sīmīn licām
Ṣurāḥī-i zerrīn **güher-dār-cām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 750). [güher-dār-cām,]*

güher-dār-cām: *Mücevherli cam/kadeh.*

Niçe esb-i tāzī-yi sīmīn licām
Ṣurāḥī-i zerrīn **güher-dār-cām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 750). [güher-dār-cām,]*

güher-dār-ı tīġ: *Okun cevherlisi.*

Şu içinde rūşen **güher-dār-ı tīġ**
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 273). [güher-dār-ı tīġ,]*

güher-rīz: *Cevher döken; cömert, eli açık.*

Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 60). [güher-rīz,]

güher-rīz: *Cevher döken; cömert, eli açık.*

Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 60). [güher-rīz,]

gül: *Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.*

Kılıc berg-i sūsen idi **gül** siper
Gülistān şanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 131). [gül,]*

Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser zemīnüñ **gül** ü lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 96). [gül,]

Çemende ṭolu jāle **gül** ceybi çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [gül,]

Getürdi çü **gül** būstāndan serīr
Görüp oldı bülbül daḫı gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 55). [gül,]*

Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа **gül**
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [gül,]

gül: *Gül, çiçek, sevgili.*

Çekicek **güli** feṭḥi içün sipāh
Rikābınca gitdi anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 459). [güli, -i]*

Ṭurur al **güli** baġda ṭutmış ḳarār
Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 39). [güli, -i]

gül: *Gül.*

Ṭolu aḳ **gülüñ** ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [gülüñ, -ün]

gül: *Gülmek.*

Görür anda bir ḫalḳ būzīne-ser
Żarūrī **güler** her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 200). [güler, -er]*

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.*

Gül-i surḫ açup ḫārı tīri sinān
O **güllerden** oldı cihān gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 326). [güllerden, -ler, -den]

gül: *Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.*

Nücūmı iden zeyn eflāke sen
Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 48). [güli, -i]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.*

Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 51). [gül,]*

gül: *Güzel yaprakları ve dikeniyle ilâhi cemâli ve celâli en mükemmel biçimde yansıtır. Bazen Allâh'ın güzelliğinin bazen de Hz. Muhammed'in simgesidir. Tarikat yolunda gönül yoluyla elde edilen ürün.*

Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ **güli**
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 8). [güli,]*

gül: *Hayâlet, hortlak, kötü cin, şeytan.*

Temāşā ider **ġūli** cümle sipāh
Görürler çü semmūr mūy-ı siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 501). [ġūli, -i]

gül: *Yılan.*

Sürer şeh daḫı **ġūlla** defʿi semend
Ṣalar ẕikr idüp Ḫaḳḳı aña kemend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 491). [ġūlla, --la]

gül ü berg: *Gül/çiçek ve yaprak.*

Gül ü berg ile zeyn oluban şecer
İder cilveler hem-çü ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 11). [gül ü berg,]*

gül-āb: *Gül suyu.*

Gül-ābiyle cismini Ḫıżr itdi pāk
Velī giryeden ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 207). [gül-ābiyle, -ile]*

ġulām: *Köle.*

Cihān devr-i ġonca olup müstedām
Cihān şehleri olsun aña **ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

Cihān devr-i ġonca olup müstedām
Cihān şehleri olsun aña **ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle **ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle **ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

Olup ḥükmüne cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı **ġulām**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 368). [ġulām,]

ġulām: *Köle.*

Olup ḥükmüne cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı **ġulām**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 368). [ġulām,]

ġulām: *Köle.*

Keyānī külāh u Ḫaṭāyī **ġulām**
Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

Keyānī külāh u Ḫaṭāyī **ġulām**
Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

Beñi ṣanki bebġā idi zülfi dām
Ṣaçı çînine müşg-i çînī **ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 614). [ġulām,]*

ġulām: *Köle.*

Beñi ṣanki bebġā idi zülfi dām
Ṣaçı çînine müşg-i çînī **ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 614). [ġulām,]*

ġulām ḳıl: *Köle etmek.*

Daḫı ḫalḳuma itmeyüp intiḳām
Ḳamusını ḳıl luṭfuñıla ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 476). [ġulām ḳıl,]*

ġulām ola: *Köle olmak.*

Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
Melek ʿarż ide ḫacletinden ḳuṣūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 5). [ġulām ola, -a]*

ġulām-ı semen: *Yaseminin kölesi.*

Perestār-ı sīmīn-beden yāsemen
Ġulām-ı semen sīnedür nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 32). [ġulām-ı semen,]*

gülbang: *Şakıma; hoş ses çıkarma bağlamında.*

Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum
Yine itdi **gülbang** rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 518). [gülbang,]*

gülbang: *Şakıma; hoş ses çıkarma bağlamında.*

Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum
Yine itdi **gülbang** rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 518). [gülbang,]*

gülbang: *Şakıma; hoş ses çıkarma bağlamında.*

İder şöyle **gülbang** ḫārā-şikāf
Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 519). [gülbang,]*

gülbang: *Şakıma; hoş ses çıkarma bağlamında.*

İder şöyle **gülbang** ḫārā-şikāf
Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 519). [gülbang,]*

gül-berg: *Gül yaprağı.*

Şükūfe idüp sīm ü zerler nisār
Görinmezdi **gül-bergden** cūy-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 10). [gül-bergden, -den]*

gül-berg: *Gül yaprağı.*

Şükūfe idüp sīm ü zerler nisār
Görinmezdi **gül-bergden** cūy-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 10). [gül-bergden, -den]*

gül-çehre: *Gül yüzlü. II Sevgili.*

Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o **gül-çehre** ḫüsnün beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 538). [gül-çehre,]*

gül-çehre: *Gül yüzlü. II Sevgili.*

Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o **gül-çehre** ḫüsnün beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 538). [gül-çehre,]*

gül-endām: *Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.*

Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u nesrīn-beden müşg-būy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [gül-endām,]*

gül-endām: *Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.*

Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u nesrīn-beden müşg-būy
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [gül-endām,]

ġulġul u kūs u ʿaf: *Ġulġul,kūs ve ʿaf (Çalgı aleti).*

Virüp istimālet düzer şāh ṣaf
Ṭolar ʿāleme **ġulġul u kūs u ʿaf**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 714). [ġulġul u kūs u ʿaf,]

ġulġul-i halk: *Halkın velvelesi, gürültüsü.*

Olur mihr tābiyle rūşen cihān
Ṭolar **ġulġul-i ḫalḳ** ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 124). [ġulġul-i ḫalḳ,]*

ġulġul-i kūs: *Kös/büyük davul gürültüsü.*

Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı **ġulġul-i kūs** oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 108). [ġulġul-i kūs,]*

Ṭolar **ġulġul-i kūs** çarḫ-ı kebūd
Ṣerār oldı peykān gird oldı dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1089). [ġulġul-i kūs,]*

ġulġul-i kūs u rūyīne-kās: *Davul ve el ayalarının çıkardığı ses.*

Ṭolup **ġulġul-i kūs u rūyīne-kās**
Semā çıñradı ol ṣadādan çü ṭās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 357). [ġulġul-i kūs u rūyīne-kās,]*

gül-i bāġ-ı ʿarş: *Gökyüzü bahçesinin gülü (Hz. Muhammed).*

Meh-i evc-i şerʿ u **gül-i bāġ-ı ʿarş**
Fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 8). [gül-i bāġ-ı ʿarş,]

gül-i mīve: *Gül meyvesi.*

Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [gül-i mīve,]*

gül-i şenbelīd: *Hülbe çiçeği.*

Nışāl oldı ġonça ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı **gül-i şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 138). [gül-i şenbelīd,]*

gül-i surḫ: *Kırmızı gül.*

Gül-i surḫ açup ḫārı tīri sinān
O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 325). [gül-i surḫ,]*

güli vü zümürrüd: *Gül renkli ve zümrüt.*

Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
Cevāhir **güli vü zümürrüd** giyā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 340). [güli vü zümürrüd,]

gül-i zanbaḳ: *Zambak çiçeği.*

Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
Gül-i zanbaḳ idi o meydān çemen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [gül-i zanbaḳ,]

gül-i zerd: *Sarı gül.*

Gül-i zerd ile sebze-i būstān
Virür hem sipihr ile kevnden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 37). [gül-i zerd,]

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Kılıc berg-i sūsen idi gül siper
Gülistān şanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 132). [gülistān,]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Kılıc berg-i sūsen idi gül siper
Gülistān şanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 132). [gülistān,]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

Bu zībā **gülistānı** terk itdüm āh
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [gülistānı, -ı]*

gülistān: *Gül bahçesi.*

Bu zībā **gülistānı** terk itdüm āh
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [gülistānı, -ı]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Ṭolu ḳumrı ile **gülistān** u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [gülistān,]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Ṭolu ḳumrı ile **gülistān** u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [gülistān,]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [gülistān,]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [gülistān,]*

gülistān-ı firdevs: *Cennetin gül bahçesi.*

Meh ü mihr-i gerdūn ġubār-i rehi
Gülistān-ı Firdevs cevlān-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 39). [gülistān-ı firdevs,]*

gülle: *Gülle, top mermisi.*

Selāmet yoluna yapup **gülle** sed
Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 213). [gülle,]*

gülle: *Gülle, top mermisi.*

Selāmet yoluna yapup **gülle** sed
Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 213). [gülle,]*

ġulmān u ḥūr: *Köle ve hür.*

Saña oldı müştāḳ **ġulmān u ḥūr**
Berü gel yaraşmaz ki ẓulmetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 261). [ġulmān u ḥūr,]*

gülnār-rūy: *Nar çiçegi yüz nar çiçeği yüzlü.*

Ḳamu nāristān u nārenc-būy
Ḳamu sīb ġabġablu **gülnār-rūy** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 96). [gülnār-rūy,]*

gülnār-rūy: *Nar çiçegi yüz nar çiçeği yüzlü.*

Ḳamu nāristān u nārenc-būy
Ḳamu sīb ġabġablu **gülnār-rūy** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 96). [gülnār-rūy,]*

gül-rū: *Gül yüzlü.*

Egerçi ki ol serv ü **gül-rū** idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [gül-rū,]*

gül-rū: *Gül yüzlü.*

Egerçi ki ol serv ü **gül-rū** idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [gül-rū,]*

gül-şeker: *Gül tatlısı.*

Ġıdāñ olduġınca senüñ **gül-şeker**
Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 225). [gül-şeker,]*

gül-şeker: *Gül tatlısı.*

Ġıdāñ olduġınca senüñ **gül-şeker**
Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 225). [gül-şeker,]*

gül-şeker: *Gül tatlısı.*

Didi iḫtimā eylemezsen meger
Ki eyler ziyān ḫastaya **gül-şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 10). [gül-şeker,]*

gül-şeker: *Gül tatlısı.*

Didi iḥtimā eylemezsen meger
Ki eyler ziyān ḫastaya **gül-şeker**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 10). [gül-şeker,]

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Hemīn **gülşen** olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [gülşen,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Hemīn **gülşen** olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [gülşen,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

O **gülşende** var idi ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 9). [gülşende, -de]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

O **gülşende** var idi ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 9). [gülşende, -de]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Cihān **gülşeni** bülbülidür faṣīḥ
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 21). [gülşeni, -i]

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Cihān **gülşeni** bülbülidür faṣīḥ
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 21). [gülşeni, -i]

gülşen itmezdi: *Gül bahçesi haline getirmek.*

Eger olmasaydı peyām-ber Ḫalīl
Aña **gülşen itmezdi** nārı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 252). [gülşen itmezdi, -mez, -di]*

gülşen-i ʿadn-vār: *Adn cenneti gibi gül bahçesi.*

Müzeyyen-durur **gülşen-i ʿAdn-vār**
Sarāy içre her ṣuffe-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 151). [gülşen-i ʿadn-vār,]*

gülşen-i ʿālemi: *Dünya, alemin gül bahçesi.*

Sirişte idüp ṭıynet-i ādemi
Müzeyyen idüp **gülşen-i ʿālemi** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 26). [gülşen-i ʿālemi, -i]*

gül-sitān: *Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.*

İdüp zeyn eṭrāfını **gül-sitān**
Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 227). [gül-sitān,]

Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül gidüp **gül-sitān**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 28). [gül-sitān,]

Şoyup cāmeden anı ʿüryān ider
Teni **gül-sitānını** seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 666). [gül-sitānını, -ı, -nı]*

Gül-i surḫ açup ḫārı tīri sinān
O güllerden oldı cihān **gül-sitān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 326). [gül-sitān,]

Görür şeh ki göñline gelmez mekān
Olur aña vīrāneler **gül-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 52). [gül-sitān,]*

Ola **gül-sitān** aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye baḳsañ ne sūya melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 403). [gül-sitān,]

gül-sitān: *Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe; bkz. ‘şaḥn-ı gül-istān’, ‘kitāb-ı gül-sitān’ md.*

Benefşe idüp **gül-sitāna** heves
ʿİẕārında ḳonmış çü müşgīn meges
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 35). [gül-sitāna, -a]

İşidüp ṣadāsını ṭāvus-ı ner
İder ġurfeden **gül-sitāna** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 68). [gül-sitāna, -a]*

Baḳup **gül-sitāna** olur nevḥalar
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 69). [gül-sitāna, -a]*

gülū: *Boğaz.*

Yapuşup **gulūsına** ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [gulūsına, -sı, -n, -a]*

gülū: *Boğaz.*

Yapuşup **gulūsına** ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [gulūsına, -sı, -n, -a]*

gülū: *Boğaz.*

Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ **gulūsında** bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 168). [gulūsında, -sı, -n, -da]

gülū: *Boğaz.*

Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ **gulūsında** bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 168). [gulūsında, -sı, -n, -da]

gulū-gīr olmışdı: *Boğazdan zor geçmek.*

Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 164). [gulū-gīr olmışdı, -mış, -dı]

gulūh: *Gülüş.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek **gulūḫı** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [gulūḫı, --ı]

gulūh: *Gülüş.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek **gulūḫı** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [gulūḫı, --ı]

gulūh: *Gülüş.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek **gulūḫı** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [gulūḫı, --ı]

gulūh: *Gülüş.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek **gulūḫı** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [gulūḫı, --ı]

gulūh: *Gülüş.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek **gulūḫı** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [gulūḫı, --ı]

gül-zār: *Gül bahçesi ‖ bahçe.*

Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
Yiri iki ʿālemde **gül-zār** ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [gül-zār,]*

gül-zār: *Gül bahçesi ǀ bahçe.*

Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
Yiri iki ʿālemde **gül-zār** ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [gül-zār,]*

gül-zār: *Gül bahçesi ǀ bahçe.*

Ya **gül-zār** içinde o serçe-sarāy
Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 189). [gül-zār,]*

gül-zār: *Gül bahçesi ǀ bahçe.*

Ya **gül-zār** içinde o serçe-sarāy
Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 189). [gül-zār,]*

gül-zār: *Gül bahçesi ǀ bahçe.*

Getürdür o **gül-zāra** ḫayli ṭuyūr
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [gül-zāra, -a]*

gül-zār: *Gül bahçesi ǀ bahçe.*

Getürdür o **gül-zāra** ḫayli ṭuyūr
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [gül-zāra, -a]*

gül-zār-ı bezme: *Eğlence meclisinin gül bahçesi.*

Açıldı şaḳāyıḳ gibi şuḳḳalar
Ki **gül-zār-ı bezme** vire zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 120). [gül-zār-ı bezme, -e]

gümān: *Şüphe, kuşku.*

Açıḳdur der-i feyż yoḳdur **gümān**
Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür hemān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 51). [gümān,]

gümān: *Şüphe, kuşku.*

Açıḳdur der-i feyż yoḳdur **gümān**
Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür hemān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 51). [gümān,]

gümān: *Şüphe, kuşku.*

Velī idüginde anuñ yoḳ **gümān**
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 441). [gümān,]

gümān: *Şüphe, kuşku.*

Velī idüginde anuñ yoḳ **gümān**
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 441). [gümān,]

gümān: *Şüphe, kuşku, zan.*

İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler **gümān**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [gümān,]

gümān: *Şüphe, kuşku, zan.*

İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler **gümān**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [gümān,]

gümān: *Far. Zan. (zann ü gümân tabirinde iki kelimeden biri haşivdir).*

Ṣalar çeşmeye tā ki gide **gümān**
Düşicek ṣuya māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 235). [gümān,]*

gümān dutmayāsın: *Şüphe etmek.*

İrişdüm saña devlet ile hemān
Sözümde ṣaḳın dutmayāsın gümān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 314). [gümān dutmayāsın, -ma, -yā, -sın]

gümān eyler: *Kuşkulanma.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [gümān eyler, -r]*

gümān itme: *Şüphe etmek.*

Eger bir ḳuluña dilersem ziyān
Benüm başuma itme benden gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 402). [gümān itme, -me]

gümiş: *Gümüş.*

Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
Gümişden ya serv idi ya naḫl-i mūm
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 194). [gümişden, -den]

gümiş: *Gümüş.*

Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
Gümişden ya serv idi ya naḫl-i mūm
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 194). [gümişden, -den]

gümrāh ola: *Yolunu şaşırmak,doğru yoldan ayrılmak.*

Niçe mīl yirden görinürdi meyl
Ola tā ki **gümrāh ola** bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 334). [gümrāh ola, -a]*

güm-rāh ola: *Yolunu şaşırmak,doğru yoldan ayrılmak.*

Odur ʿaḳl kim rūḥa hem-rāh ola
Olur nefs-i dūn çünki **güm-rāh ola** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 24). [güm-rāh ola, -a]*

güm-reh: *Yolunu şaşırmış.*

Çü ben **güm-rehem** n'ola göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [güm-rehem, -em]

güm-reh: *Yolunu şaşırmış.*

Çü ben **güm-rehem** n'ola göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [güm-rehem, -em]

güm-reh: *Yolunu şaşırmış, sapmış.*

Eyā cümle **güm-rehlere** reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 269). [güm-rehlere, -ler, -e]*

güm-reh: *Yolunu şaşırmış, sapmış.*

Eyā cümle **güm-rehlere** reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 269). [güm-rehlere, -ler, -e]*

güm-reh olup: *Yoldan çıkmış, sapmış olmak.*

Ḫıżır ḥażreti olmasaydı delīl
Sipeh **güm-reh olup** olurdı ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 236). [güm-reh olup, -up]

gümüş: *Gümüş.*

Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 510). [gümüşden, -den]

gümüş: *Gümüş.*

Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 510). [gümüşden, -den]

gümüş: *Gümüş.*

Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 637). [gümüş,]*

gümüş: *Gümüş.*

Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 637). [gümüş,]*

gümüş: *Gümüş.*

Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān şevḳ ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 671). [gümüş,]*

gümüş: *Gümüş.*

Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān şevḳ ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 671). [gümüş,]*

gümüş: *Gümüş.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [gümüş,]

gümüş: *Gümüş.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [gümüş,]

gümüş: *Tabiatta altın , bakır bazen paltin ile bilrlikte bulunan , altından sonra ne kolay dövülüp haddelenebilen , ısı ve elektriği en iyi ileten , ziynet ve kıymetli süs eşyası imaline yarayan, kendine has beyaz renkte olan metal element, sim.*

Hemīn vaż'da bir ḳur **gümüş** kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [gümüş,]*

gümüş: *Tabiatta altın , bakır bazen paltin ile bilrlikte bulunan , altından sonra ne kolay dövülüp haddelenebilen , ısı ve elektriği en iyi ileten , ziynet ve kıymetli süs eşyası imaline yarayan, kendine has beyaz renkte olan metal element, sim.*

Hemīn vaż'da bir ḳur **gümüş** kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [gümüş,]*

gümüş: *Gümüş.*

Giricek **gümüş** sīb idi tāc-ver
Velīkin çıḳar hem-çü nārenc-i zer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 305). [gümüş,]

gümüşlü: *Gümüşlü, gümüşten yapılmış.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣa' libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [gümüşlü,]

gümüşlü: *Gümüşlü, gümüşten yapılmış.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣa' libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [gümüşlü,]

gümüşlü: *Gümüşlü, gümüşten yapılmış.*

Gümüşlü oyanlar **gümüşlü** eyer
Muraṣṣa' libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [gümüşlü,]

gümüşlü: *Gümüşlü, gümüşten yapılmış.*

Gümüşlü oyanlar **gümüşlü** eyer
Muraṣṣa' libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [gümüşlü,]

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

Yidi **gün** iderler bu resm ile ceng
İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

Yidi **gün** iderler bu resm ile ceng
İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

Sekizinci **gün** şāh-ı nuṣret-şikār
Başup şarḳ ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 431). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

Sekizinci **gün** şāh-ı nuṣret-şikār
Başup şarḳ ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 431). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
• Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb **günden** gicede çü mūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [günden, -den]*

gün: *Gün, zaman.*
• Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb **günden** gicede çü mūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [günden, -den]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Virür şu'le **gün** gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Virür şu'le **gün** gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İdüp üç **gün** üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İdüp üç **gün** üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Çü dördünci **gün** ṣubḥ-dem urdı dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Çü dördünci **gün** ṣubḥ-dem urdı dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İderler ṣunuñ gibi ol **günde** ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [günde, -de]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İderler ṣunuñ gibi ol **günde** ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [günde, -de]*

gün: *Gün, zaman.*
• Alalum ele tīġ yirine cām
Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [günümüz, -ümüz]*

gün: *Gün, zaman.*
• Alalum ele tīġ yirine cām
Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [günümüz, -ümüz]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Velī bir **gün** ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Velī bir **gün** ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Bir iki **gün** olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Bir iki **gün** olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Sipāhı anuñ her **gün** eyler ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Sipāhı anuñ her **gün** eyler ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [güni, -i]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [güni, -i]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Bir iki **gün** olup şehe mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Bir iki **gün** olup şehe mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Didi Keyde bir **gün** şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Didi Keyde bir **gün** şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Durup ṣubḥ-dem bir **gün** ol iki şāh
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Durup ṣubḥ-dem bir **gün** ol iki şāh
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
• Durup bir **gün** İskender-i tāc-dār
Didi şāh-ı Müjdāda iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 203). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
• Durup bir **gün** İskender-i tāc-dār
Didi şāh-ı Müjdāda iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 203). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
Durup anda itdi niçe **gün** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 76). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*

• Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
Durup anda itdi niçe **gün** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 76). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
• Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
Cemāli **güni** ẕerresi āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 148). [güni, -i]*

gün: *Gün, zaman.*
• Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
Cemāli **güni** ẕerresi āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 148). [güni, -i]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ferīdūn u Kāvūs u Ḍaḥḥāk şāh
Gelürse idem **günlerini** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 328). [günlerini, -ler, -i, -n, -i]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ferīdūn u Kāvūs u Ḍaḥḥāk şāh
Gelürse idem **günlerini** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 328). [günlerini, -ler, -i, -n, -i]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Niçe Fūr u Dārā gibi tāc-ver
Rikābuma her **gün** yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 438). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Niçe Fūr u Dārā gibi tāc-ver
Rikābuma her **gün** yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 438). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir **gün** olmazsa bir **gün** olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir **gün** olmazsa bir **gün** olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir **gün** olmazsa bir **gün** olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir **gün** olmazsa bir **gün** olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Çeküp çeşm seyyāreye remḥ-i mīl
Günüñ sürdi ruḫsārına gerd-i nīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 784). [günüñ, -üñ]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Çeküp çeşm seyyāreye remḥ-i mīl
Günüñ sürdi ruḫsārına gerd-i nīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 784). [günüñ, -üñ]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol **gün** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1086). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol **gün** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1086). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-fırāz
Bir iki **gün** olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-fırāz
Bir iki **gün** olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Degül zerreçe **gün** yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Degül zerreçe **gün** yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı **gün** tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı **gün** tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Uzanup **gün** olmışdı mānend-i sāl
Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 69). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Uzanup **gün** olmışdı mānend-i sāl
Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 69). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• O dūzaḫda olur niçe **gün** muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• O dūzaḫda olur niçe **gün** muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Getürmişdi taḫtını bir **gün** Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Getürmişdi taḫtını bir **gün** Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Yiter **günde** çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [günde, -de]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Yiter **günde** çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [günde, -de]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ḫudā virdügünden yiyecekce var
İder her **gün** iḥsān şeh-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 74). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ḫudā virdügünden yiyecekce var
İder her **gün** iḥsān şeh-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 74). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İdüp anda bir niçe **gün** ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İdüp anda bir niçe **gün** ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe **gün** ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe **gün** ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
• Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan virür tīre **günden** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [günden, -den]*

gün: *Gün, zaman.*
• Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan virür tīre **günden** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [günden, -den]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ġurūb ide çün çeşmde āfītāb
Düşer tābişinden **günüñ** ṣuya tāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 96). [günüñ, -üñ]*

gün: *Gün, zaman.*
• Gider iki **günlük** yola dek ol āb
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [günlük, -lük]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi; devir, dönem.*
• Eyā maṭlaʿ-i āfītāb-ı kemāl
Ki yoḳ ẕihn-i pāküñ **günine** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 2). [günine, -i, -n, -e]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Kenārında baḥrüñ ḳonup pādişāh
Olur anda āsūde ol **gün** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 48). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İder on **gün** on gice māhī geẕer
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İde **günde** yüz biñ nehengi ġıdā
Daḫı sīr olmaz ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 233). [günde, -de]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• İdüp anda asāyiş ol **gün** sipāh
Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 363). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Mübārek gözini açup şehriyār
Didi kim **günüñ** ne ʿaceb ḥāli var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [günüñ, -üñ]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Durup elli **gün** anda ol tāc-ver
İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 415). [gün,]*

gün: *Gün, zaman.*
• Elestüñ **güninde** olan ʿahdi sen
Unutma ṣaḳın iy şeh-i büt-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 259). [güninde, -in, -de]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Bir iki **gün** olmaġ ile ked-ḫudā
Ṣanur kim olur ḥaşre dek muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 3). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi; devir, dönem.*
• Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
Ki ʿömri **günine** irişür zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 136). [günine, -i, -n, -e]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ziyāde seven bekler üç **gün** mezār
Çün üç **gün** geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 225). [gün,]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi.*
• Ziyāde seven bekler üç **gün** mezār
Çün üç **gün** geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 226). [gün,]*

gün günden: *Günden güne // Her gün, daima, sürekli.*
• Marīż oldı **gün günden** ammā żaʿīf
Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḫīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 5). [gün günden, -den]*

günāh: *Suç, Allah katında yasaklanan şey.*

- Bilürem **günāhuma** yoḳdur ʿaded

Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 65). [günāhuma, -um, -a]*

- Günāhuma vardur perīşānlıġum

Helāk itdi cürme perīşānlıġum *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 69). [günāhuma, -um, -a]*

- Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm **günāh**

Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [günāh,]*

- Ne deñlü ki bendem iderse **günāh**

Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [günāh,]*

- Bilürsiz ki bende yoġ iñen **günāh**

Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [günāh,]*

- Günāhın bilüben ola ʿöẕr-ḫᵛāh

Hemīn itmemiş gibi olur günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1129). [günāhın, -ın]*

günāh: *Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.*

- İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad **günāh**

Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 79). [günāh,]*

- Günāh itmese bendeler bī-şümār

Dinilmez idi saña Āmurz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 81). [günāh,]*

- Bilürem **günāh** işledüm bī-ḥisāb

Ümīdüm bu faẕluñ ide feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 77). [günāh,]*

- Livāsı ḳamu ümmetine penāh

Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 53). [günāh,]*

günāh: *Allah katında yasaklanan şey // Suç, hata, kusur.*

- Taṣavvur olunsa **günāhum** olur

Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 67). [günāhum, -um]*

günāh eylemedüm: *Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.*

- Bilürsin **günāh eylemedüm** beni

İşüm cüst ü cū eylemedür seni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 569). [günāh eylemedüm, -me, -düm]*

günāh itmedüm: *Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.*

- Velī itmedüm ben ḫod aña günāh

Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 127). [günāh itmedüm, -me, -düm]*

günāh itmemiş: *Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.*

- Günāhın bilüben ola ʿöẕr-ḫᵛāh

Hemīn itmemiş gibi olur günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1130). [günāh itmemiş, -miş, -me]*

- Ḥadīṯ-i nebīdür bu yoḳ iştibāḥ

Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1132). [günāh itmemiş, -me, -miş]*

günāh itmiş: *Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.*

- Melek işidüp bildi itmiş günāh

Duʿā eyleyüp oldı pes ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 255). [günāh itmiş, -miş]*

günāh-ı ʿaẓīm: *Büyük günah, hata.*

- Beşer itmiş idi **günāh-ı ʿaẓīm**

Dinilmezdi Ḥaḳḳa Ġafūr u Raḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1125). [günāh-ı ʿaẓīm,]*

günāh-ı ʿaẓīm itmiş: *Büyük günah işlemek.*

- Beşer itmiş idi günāh-ı ʿaẓīm

Dinilmezdi Ḥaḳḳa Ġafūr u Raḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1125). [günāh-ı ʿaẓīm itmiş, -miş]*

günāhum: *Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.*

- Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl

Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [günāhum,]*

günāhum: *Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.*

- Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl

Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [günāhum,]*

güncişk: *Serçe.*

- Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur

Melāyik çü **güncişk** büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 20). [güncişk,]*

güncişk: *Serçe.*

- Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur

Melāyik çü **güncişk** büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 20). [güncişk,]*

güncişk ola: *Serçe olsun.*

- Ne deñlü ki **güncişk ola** bī-şümār

Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 95). [güncişk ola,]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*

- Bir ay gice **gündüz** żıyāfet ider

Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [gündüz,]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*

- Bir ay gice **gündüz** żıyāfet ider

Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [gündüz,]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*

- Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi

Güneş gibi **gündüz** cihān-sūz idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [gündüz,]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*
• Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi
Güneş gibi **gündüz** cihān-sūz idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [gündüz,]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*
• Gice **gündüz** itdüm bu fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün ceres *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [gündüz,]*

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*
• Gice **gündüz** itdüm bu fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün ceres *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [gündüz,]*

güneh-kāra olmaḳ: *Günah işleyen olmak.*
• Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
Ne bilsün kerem ḳadrini bī-günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1123). [güneh-kāra olmaḳ, -maḳ]*

güneş: *Güneş.*
• Ṣu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Ṣu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı **güneş** tābına her cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı **güneş** tābına her cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı virmiye tā kim elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı virmiye tā kim elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḥalḳa-vār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḥalḳa-vār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş gördi kim oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Hilāli **güneş** yüzlü gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 89). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Hilāli **güneş** yüzlü gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 89). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Ḳamu ṣandılar kim ṭutuldı **güneş**
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 425). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Ḳamu ṣandılar kim ṭutuldı **güneş**
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 425). [güneş,]*

güneş: *Güneş II Sevgilinin yüzü.*
• Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 586). [güneşsin, -sin]*

güneş: *Güneş II Sevgilinin yüzü.*
• Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 586). [güneşsin, -sin]*

güneş: *Güneş.*
• Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi
Güneş gibi gündüz cihān-sūz idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi
Güneş gibi gündüz cihān-sūz idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Mekānına geldi binüp pādişāh
Yanında bile ol **güneş** yüzlü māh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Mekānına geldi binüp pādişāh
Yanında bile ol **güneş** yüzlü māh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur
Melāyik çü güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 19). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*

• Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur
Melāyik çü güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 19). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Zemīnüñ esāsın **güneş** tābını
Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 45). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Zemīnüñ esāsın **güneş** tābını
Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 45). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Görür şāh kim çün ola gāh-ı şām
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 92). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Temāşā idüp maġribi ser-be-ser
Güneş maṭlaʿına teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 14). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Güneş çünki eflāke ide ʿurūc
İderler ḳamu ġāralardan ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 397). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• O yirde **güneş** tābı virmez żıyā
Seḥerden nişān yoḳ hemīşe dücā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 107). [güneş,]*

güneş: *Güneş.*
• Ya ẓulmet içinde şeh-i kām-yāb
Güneşdür ki mestūr ḳılmış seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 150). [güneşdür, -dür]*

güneş: *Güneş.*
• Dirīġā dirīġā dirīġā dirīġ
Güneş zihnüme olmasa ġuṣṣa mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 26). [güneş,]*

güneş balcıġ ile şuvanmaz: *Güneş balçıkla sıvanmaz (atasözü): herkesin bildiği, apaçık bir gerçek yalan yanlış sözlerle değiştirilemez, ört bas edilemez.*
• Güneş balcıġ ile şuvanmaz ʿazīz
Temīz ehli çoḳ çoḳ ise nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 17). [güneş balcıġ ile şuvanmaz, -maz]*

güninde: *Zaman.*
• Günāhum keşīr ü şevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer **güninde** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [güninde,]*

güninde: *Zaman.*
• Günāhum keşīr ü şevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer **güninde** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [güninde,]*

gū-pāl: *Konuşan güvercin.*
• Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki heyʾetde **gū-pāl** idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 668). [gū-pāl,]*

gū-pāl: *Konuşan güvercin.*
• Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki heyʾetde **gū-pāl** idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 668). [gū-pāl,]*

gūr: *Mezar, kabir: gûr-ı maşrık. gûr istân mezarlık. Yaban eşeği. || bkz. Şah Behram, Behram-ı Gur.*
• Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuşūr
Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı **gūr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [gūr,]*

gūr: *Mezar, kabir: gûr-ı maşrık. gûr istân mezarlık. Yaban eşeği. || bkz. Şah Behram, Behram-ı Gur.*
• Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuşūr
Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı **gūr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [gūr,]*

gūr: *1. Kabir, mezar.*
• Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda **gūr**
Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [gūr,]*

gūr: *1. Kabir, mezar.*
• Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda **gūr**
Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 377). [gūr,]*

gūr: *Mezar, kabir: gûr-ı maşrık. gûr istân mezarlık. Yaban eşeği. || bkz. Şah Behram, Behram-ı Gur.*
• Çe ger her kişinüñ işi āh olur
Hemīn **gūra** dek līk hem-rāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 224). [gūra, -a]*

ġurāb: *Karga.*
• Olup ḳapu öñinde ḥalḳa kilāb
Başın bāline ṣoḳmış idi **ġurāb** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 16). [ġurāb,]*

ġurāb: *Karga.*
• Olup ḳapu öñinde ḥalḳa kilāb
Başın bāline ṣoḳmış idi **ġurāb** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 16). [ġurāb,]*

gürāz: *Domuz.*
• ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün **gürāz** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [gürāz,]*

gürāz: *Domuz.*
• ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün **gürāz** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [gürāz,]*

gürāz: *Domuz.*
• Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
Dişi tīz ü ḫāric hemānā **gürāz** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 32). [gürāz,]*

gürbe: *Kedi.*
• Ura naʿra çün ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olur kūhda **gürbe** ṣīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 650). [gürbe,]*

gürbe: *Kedi.*
• Ura naʿra çün ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olur kūhda **gürbe** ṣīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 650). [gürbe,]*

gürbe: *Kedi.*
• Ḳaçan ṣalsa ṣīr-i jiyāna kemend
İderdi hemīn **gürbe** mānendi bend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 140). [gürbe,]*

gürbe: *Kedi.*
• Ḳaçan ṣalsa ṣīr-i jiyāna kemend
İderdi hemīn **gürbe** mānendi bend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 140). [gürbe,]*

gürbe: *Kedi.*
• İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre **gürbe** kimdür kim imiş peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [gürbe,]*

gürbe: *Kedi.*
• İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre **gürbe** kimdür kim imiş peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [gürbe,]*

ġurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma.*
• Bu **ġurbetde** ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ġurbetde, -de]*

ġurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma.*
• Bu **ġurbetde** ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ġurbetde, -de]*

gürbe-vār: *Kedi gibi.*
• Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı **gürbe-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 338). [gürbe-vār,]*

gürbe-vār: *Kedi gibi.*
• Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı **gürbe-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 338). [gürbe-vār,]*

gurde: *Böbrek, omuz kemiklerinin arkası.*
• Ṣanasın ṣararmış kedū idi ser
Badıncān idi cā-be-cā **gurdeler** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 256). [gurdeler, -ler]*

gurde: *Böbrek, omuz kemiklerinin arkası.*
• Ṣanasın ṣararmış kedū idi ser
Badıncān idi cā-be-cā **gurdeler** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 256). [gurdeler, -ler]*

gürd-i dilīr: *Cesur yiğit.*
• Bu vech ile yüz elli **gürd-i dilīr**
Helāk itdi meydānda ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 881). [gürd-i dilīr,]*

güreş dutduġum: *Güreşmek, güreş tutmak.*
• Güreş dutduġum ḫaṣma eyle naẓar
Ḳıyās eyle maʿlūm ola tā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 119). [güreş dutduġum, -duġ, -um]*

güreş dutmadur: *Güreşmek, güreş tutmak.*
• Güreş dutmadur çāre iy nām-dār
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 929). [güreş dutmadur, -ma, -dur]*

güreşci: *Güreşçi.*
• Güreşciler içer bu ʿādetde var
Baṣar ṣoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [güreşciler, -ler]*

güreşci: *Güreşçi.*
• Güreşciler içer bu ʿādetde var
Baṣar ṣoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [güreşciler, -ler]*

ġurfe: *Ar. 1. Çardak. 2. Köşk.*
• Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
Aça **ġurfe** vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [ġurfe,]*

ġurfe: *Ar. 1. Çardak. 2. Köşk.*
• Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
Aça **ġurfe** vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [ġurfe,]*

ġurfe: *Köşk II Dergah III Tarikat.*
• İşidüp ṣadāsını ṭāvus-ı ner
İder **ġurfeden** gül-sitāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 68). [ġurfeden, -den]*

ġurfe: *Köşk II Dergah III Tarikat.*
• İşidüp ṣadāsını ṭāvus-ı ner
İder **ġurfeden** gül-sitāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 68). [ġurfeden, -den]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• İki pehlevānı da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi anlar çü **gürg** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• İki pehlevānı da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi anlar çü **gürg** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [gürg,]*

gürg: *Kurt.*
• Yatan **gürgden** yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [gürgden, -den]*

gürg: *Kurt.*
• Yatan **gürgden** yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [gürgden, -den]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Sipāh içre Sulṭān-ı Yezdān-perest
Gezer **gürg** arasında ṣan ṣīr-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 172). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Sipāh içre Sulṭān-ı Yezdān-perest
Gezer **gürg** arasında ṣan ṣīr-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 172). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Ḳoyuna şubān ola derrende **gürg**
İde mūrdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Ḳoyuna şubān ola derrende **gürg**
İde mūrdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Ṣitābende altında pīl-i sütürg
Ṣitābān hem üstinde derrende **gürg** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Ṣitābende altında pīl-i sütürg
Ṣitābān hem üstinde derrende **gürg** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [gürg,]*

gürg: *Kurt.*
• Cebīninde var şāḫī çün **gürgden**
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [gürgden, -den]*

gürg: *Kurt.*
• Cebīninde var şāḫī çün **gürgden**
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [gürgden, -den]*

gürg: *Kurt.*
• Ḳaçarsa niçe **gürgden** gūsfend
Ḳaçar ḫalḳuz andan iy ercümend *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 69). [gürgden, -den]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Ḳoyup **gürg** ol ṭoġdı nerre-i şāh
Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 123). [gürg,]*

gürg: *Kurt, canavar.*
• Gezer deşt ü vādīde bī-bīm mīş
Tenin eylemez **gürg** dendānı rīş *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 42). [gürg,]*

gürg-i tīz: *Aceleci canavar, kurt.*
• ʿAdū şātdur biz şehā **gürg-i tīz**
Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 97). [gürg-i tīz,]*

gürisne: *Aç, fakir.*
• Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʷār
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [gürisne,]*

gürisne: *Aç, fakir.*
• Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʷār
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [gürisne,]*

gürisne: *Aç; fakir.*
• Gürisneyidi Ḫusrev-i tāc-ver
Ṭaʿām ārzu eyledi mā-ḫażar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 87). [gürisneyidi, -y, -i, -di]*

gürisne: *Aç, fakir.*
• Cuvān iken itdi seni ġuṣṣa pīr
Gürisne idüñ zehr-i ġam itdi sīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 180). [gürisne,]*

gürīz: *Kaçma; firar.*
• Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud **gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [gürīz,]*

gürīz: *Kaçma; firar.*
• Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud **gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [gürīz,]*

gürīz: *Kaçma; firar.*
• Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine **gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [gürīz,]*

gürīz: *Kaçma; firar.*

• Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine **gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [gürīz,]*

gürīz: *Kaçma; firar.*
• Şehā itme muḳbiller ile sitīz
Sitīzüñ olur āḫırı çün **gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 402). [gürīz,]*

gürīz: *Kaçma; firar.*
• Şehā itme muḳbiller ile sitīz
Sitīzüñ olur āḫırı çün **gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 402). [gürīz,]*

gürīzende: *Kaçan.*
• Havāda nefesden **gürīzende** mīġ
İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [gürīzende,]*

gürīzende: *Kaçan.*
• Havāda nefesden **gürīzende** mīġ
İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [gürīzende,]*

gūr-ken olmaġ: *Mezar kazıcı olmak.*
• Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben de kefen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 893). [gūr-ken olmaġ, -maġ]*

ġurrende: *Gürleyen, haykıran.*
• Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
Yürür aña ḳarşu çü **ġurrende** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [ġurrende,]*

ġurrende: *Gürleyen, haykıran.*
• Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
Yürür aña ḳarşu çü **ġurrende** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [ġurrende,]*

ġurrende-şīr: *Gürleyen aslan.*
• Hümāyūn-süvār idi **ġurrende-şīr**
Ser-endāz u ser-dār-ı çābük dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 403). [ġurrende-şīr,]*

ġurrende-şīr: *Gürleyen aslan.*
• Hümāyūn-süvār idi **ġurrende-şīr**
Ser-endāz u ser-dār-ı çābük dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 403). [ġurrende-şīr,]*

ġurūb: *Güneşin batması, gün batımı II Güneşin batış vaktini 12 olarak kabul eden ve buna göre ayarlanan saat; yorulma.*
• Girüp ḫāmeye ʿayna eyler **ġurūb**
Nice ʿayn mānend-i kevser ʿuẕūb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 93). [ġurūb,]*

ġurūb ide: *Güneşin batması.*
• Ġurūb ide çün çeşmde āfitāb
Düşer tābişinden günüñ şuya tāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 95). [ġurūb ide, -e]*

güruh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• Var ol iki cānibde iki **gürūh**
Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [gürūh,]*

güruh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• Var ol iki cānibde iki **gürūh**
Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [gürūh,]*

gürūh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• Gürūhı görüp eyledi emr şāh
Silāḥa girüp bindi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 65). [gürūhı, -ı]*

güruh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• Gidüp gördi pes şeh yine bir **gürūh**
Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [gürūh,]*

güruh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• Müselmān olur ḫavf idüp ol **gürūh**
İder dīni taʿlīm şāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 423). [gürūh,]*

güruh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
Var ol kūhlardan öte bir **gürūh** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 22). [gürūh,]*

güruh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*
• İder emr sulṭān-ı şāḥib-şükūh
Ki cemʿiyyet eyleyeler ol **gürūh** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 82). [gürūh,]*

gürūh-ı ʿacīb: *Acayip topluluk.*
• Görür dürlü dürlü **gürūh-ı ʿacīb**
Ki her ḳavm biri birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 37). [gürūh-ı ʿacīb,]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*
• Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne lāzım **ġurūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*
• Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne lāzım **ġurūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Eyü nesne degüldür iy şeh **ġurūr**
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Eyü nesne degüldür iy şeh **ġurūr**
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*

• Gerekmez şeh olan kişiye **ġurūr**
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Gerekmez şeh olan kişiye **ġurūr**
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke **ġurūr**
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 451). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke **ġurūr**
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 451). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 452). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*
• Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 452). [ġurūr,]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*
• İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [ġurūrı, -ı]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*
• İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [ġurūrı, -ı]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*
• Virürse bu devlet eger saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [ġurūruñ, -uñ]*

ġurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*
• Virürse bu devlet eger saña dest
Ġurūruñ meyi itmesün hān mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [ġurūruñ, -uñ]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne **gürz** alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne **gürz** alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [gürz,]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*
• Ne miġfer bilür **gürzi** ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [gürzi, -i]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*
• Ne miġfer bilür **gürzi** ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [gürzi, -i]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire **gürz** ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire **gürz** ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Kime **gürz** ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Kime **gürz** ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Bir elinde **gürz** ü birinde siper
İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Bir elinde **gürz** ü birinde siper
İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa **gürz** ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa **gürz** ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [gürz,]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*
• Ne Rüstem döyer ne ḫod İsfendiyār
Sizüñ **gürzüñüze** gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 116). [gürzüñüze, -ü, -ñ, -üz, -e]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*
• Ne Rüstem döyer ne ḫod İsfendiyār
Sizüñ **gürzüñüze** gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 116). [gürzüñüze, -ü, -ñ, -üz, -e]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ne **gürz** ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Ne **gürz** ü ne tīġ u ne tīr ü kemān

Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [gürz,]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Alup pes ele **gürzini** şehriyār

Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [gürzini, -in, -i]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Alup pes ele **gürzini** şehriyār

Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [gürzini, -in, -i]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*

- İden **gürzi** ser-dār oḳı sīne-dūz

İden tīġ-ı ḫūn-rīzi āteş-fürūz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 187). [gürzi, -i]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*

- İden **gürzi** ser-dār oḳı sīne-dūz

İden tīġ-ı ḫūn-rīzi āteş-fürūz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 187). [gürzi, -i]*

gürz: *Gürz, topuz.*

- Bilürsin ki çün ol ura **gürze** dest

Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [gürze, -e]*

gürz: *Gürz, topuz.*

- Bilürsin ki çün ol ura **gürze** dest

Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [gürze, -e]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl

Nice **gürz** ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl

Nice **gürz** ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [gürz,]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dilāverüñ **gürzi** mānend-i mīġ

Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 793). [gürzi, -i]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dilāverüñ **gürzi** mānend-i mīġ

Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 793). [gürzi, -i]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Dönüp urdı bir **gürz** aña pehlevān

Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Dönüp urdı bir **gürz** aña pehlevān

Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [gürz,]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dutar **gürzini** ḳarşu ol pehlevān

Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [gürzini, -in, -i]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dutar **gürzini** ḳarşu ol pehlevān

Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [gürzini, -in, -i]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser

Velī **gürz** çāḳ şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*

- Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser

Velī **gürz** çāḳ şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [gürz,]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dutar ḫaşm **gürzine** gerçi siper

Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1061). [gürzine, -in, -e]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dutar ḫaşm **gürzine** gerçi siper

Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1061). [gürzine, -in, -e]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

- Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper

Velī **gürzi** şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [gürzi, -i]*

gürz: *Ateşli silâhların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper.*

• Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
Velī **gürzi** şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [gürzi, -i]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü **gürz** ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü **gürz** ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler **gürz** ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler **gürz** ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [gürz,]*

gürz: *Gürz, topuz.*
• İnüp ḍarb ile **gürze** heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [gürze, -e]*

gürz: *Gürz, topuz.*
• İnüp ḍarb ile **gürze** heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [gürze, -e]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Olup **gürz** ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Olup **gürz** ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [gürz,]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*
• Ḳoyup **gürzi** ele alurlar sinān
Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [gürzi, -i]*

gürz: *Far. Esliha-i atîkadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).*
• Ḳoyup **gürzi** ele alurlar sinān
Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [gürzi, -i]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Urur ṣoñra bir **gürz** aña şīr-gīr
Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Urur ṣoñra bir **gürz** aña şīr-gīr
Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• İdüp anı da **gürz** ile ser-nigūn
İder ṣaḫn-ı meydān için rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 469). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• İdüp anı da **gürz** ile ser-nigūn
İder ṣaḫn-ı meydān için rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 469). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ne tīġ u ne tīr u ne **gürz** ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [gürz,]*

gürz: *Sapı uzun büyük topuz.*
• Ne tīġ u ne tīr u ne **gürz** ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [gürz,]*

gürze-i gāv-ser: *Öküz başlı topuz.*
• Eline alup **gürze-i gāv-ser**
Döner elli serdār ile kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 253). [gürze-i gāv-ser,]*

gürze-i gāv-siper: *Öküz siperli topuz.*
• Ḫavāle idüp **gürze-i gāv-siper**
Urup itdi atıyla zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 381). [gürze-i gāv-siper,]*

gürz-i gerden-şikest: *Boyun kıran gürz.*
• Ṣalup başını **gürz-i gerden-şikest**
Ne ser ḳor şikest eylemedük ne dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 183). [gürz-i gerden-şikest,]*

gürz-i gerdūn-misāl: *Gökyüzü gibi olan gürz.*
• Eline alur **gürz-i gerdūn-misāl**
Nice gürz ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 647). [gürz-i gerdūn-misāl,]*

gürz-i girān: *Ateşli silâhların icadından önce savaş aleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz II yuvarlak, dolu kadeh.*
• Ele aldılar yine **gürz-i girān**
Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 637). [gürz-i girān,]*
• Ne file ki urdıysa **gürz-i girān**
Ya mağzı çıḳup virdi ya defʿi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [gürz-i girān,]*
• Aña dest-yāram cihān-pehlevān
Ṣafāsı olan işte **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 78). [gürz-i girān,]*
• Ol encümeñ ile cihān-pehlevān
Eline alur defʿi **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 912). [gürz-i girān,]*
• Urar şöyle ḫışm ile **gürz-i girān**
Elinde siperden görinmez nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 913). [gürz-i girān,]*
• Ṣavaş iderek gitdi **gürz-i girān**
Kemend aldı ele iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 921). [gürz-i girān,]*

• Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
Alurlar ele iki **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1002). [gürz-i girān,]*
• Bunı diyüben irdi ṣāḥib-ḳırān
Ḫavāle ider ḫaṣma **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1060). [gürz-i girān,]*
• Elinde anuñ daḫı **gürz-i girān**
İder ḫamle iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 387). [gürz-i girān,]*
• Daḫı görmemişlerdi tīr ü kemān
Silāḥ ü seleb tīġ ü **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 70). [gürz-i girān,]*

gürz-i girān: *Ateşli silâhların icadından önce savaş aleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz.*
• Öñine eger gelse pīl-i demān
Hemīn bir kez ururdı **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [gürz-i girān,]*
• Yine celd olur cümle ceng-āverān
Sebük olur ellerde **gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 198). [gürz-i girān,]*

gürz-i ser-kūb: *Başa vuracak gürz.*
• Ele çün alam **gürz-i ser-kūb** ben
Degül kāġıẕ-ı Hindī āhen-micen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1045). [gürz-i ser-kūb,]*

gūş: *Far. 1. Kulak, üzn. 2. İşitme, kulak verme: Sözümü gûş etmiyor. gûş-ı hûş: Dikkat.*
• Daḳup laʿlden **gūşına** gūş-vār
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [gūşına,]*

gūş: *Kulak.*
• Bu çeşm ü bu **gūş** u bu pāy u bu dest
Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 85). [gūş,]*
• Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
Ki lerzān olurdı o meydānda **gūş** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [gūş,]*
• Olup gāv-ser **gūş** tā düm ḥadīd
Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [gūş,]*

gūş: *Far. 1. Kulak, üzn.*
• Süheyl-i semendüñ dutup ʿālemi
Ker eylerdi **gūşı** tebīre demi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 430). [gūşı, -ı]*
• İki deşnedür iki **gūşı** hemān
Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [gūşı, -ı]*
• Ṣadef gibi pür **gūşı** raḫşende dür
Leʾālī ile dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 107). [gūşı, -ı]*

gūş: *Dinlemek, kulak vermek.*
• Çü sūrāḫ-ı gevher oluban ḫamūş
Leʾālī-i şāha dutarlardı **gūş** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 318). [gūş,]*

gūş: *1. Kulak, üzn. 2. İşitme, kulak verme.*
• Gelür **gūşına** çünki bang-ı raḫīl
Żarūrī olur şāh-ı ʿālem alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 137). [gūşına, -ı, -n, -a]*

gūş: *Kulak.*
• Çeker **gūşını** pīl iderdi siper
Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 259). [gūşını, -ı, -n, -ı]*
• ʿAdū cānibinden meger nā-gehān
İrer **gūşına** nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 14). [gūşına, -ı, -na]*
• Çalup cümlesin eylediler ṣadā
Ki irişmeye **gūşa** baḫrī nevā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 70). [gūşa, -a]*

gūş ide: *Işitmek, dinlemek.*
• İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [gūş ide, -e]*

gūş olam: *Kulak kesilmek, dinlemek.*
• Bilüp cümle esrārı ḫāmūş olam
Niçe bir zebān olayum **gūş olam** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 670). [gūş olam, -am]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Ne ḳalʿa **güşādına** itse sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 21). [güşādına, -ı, -n, -a]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Ne ḳalʿa **güşādına** itse sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 21). [güşādına, -ı, -n, -a]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Ḫazāyin ḳapusın **güşād** itdi şāh
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [güşād,]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Ḫazāyin ḳapusın **güşād** itdi şāh
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [güşād,]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp **güşād**
Çıḳardı olan mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [güşād,]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp **güşād**
Çıḳardı olan mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [güşād,]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
• Sürūşı göricek olur şāh şād
Bilür kim bulur bāb-ı muʿlaḳ **güşād** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 116). [güşād,]*

güşād itdi: *Açmak. II ferahlatmak.*
• Görüp cümle aḥbābını oldı şād
Ḫazāyinüñ ebvābın itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 358). [güşād itdi, -di]*

güşād ide: *Açmak, çözmek.*
- İde tīr-keşin bād çün kim güşād

İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 35). [güşād ide, -e]*

güşād ider: *Açmak, çözmek.*
- Şehüñ emri ile gelüp üstād

İder ḫāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 56). [güşād ider, -er]*

güşād idüp: *Açmak, çözmek.*
- İdüp ḫoḳḳa-i müşg-i çīnī güşād

Dimüş ol nigārende-i üstād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 53). [güşād idüp, -üp]*

güşāde: *Far. 1. Açık, açılmış.*
- Güşāde iken defter-i yāsemīn

Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 49). [güşāde,]*

güşāde: *Far. 1. Açık, açılmış.*
- Güşāde iken defter-i yāsemīn

Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 49). [güşāde,]*

güşāyende-i çeşm-i bīniş: *Gören gözleri açan.*
- Güşāyende-i çeşm-i bīniş ṭapuñ

Nigārende-i āferīniş ṭapuñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 11). [güşāyende-i çeşm-i bīniş,]*

güşe-gīr: *Bir köşeye çekilen.*
- Getürdi çü gül būstāndan serīr

Görüp oldı bülbül daḫı **güşe-gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 56). [güşe-gīr,]*

güşe-gīr: *Bir köşeye çekilen.*
- Getürdi çü gül būstāndan serīr

Görüp oldı bülbül daḫı **güşe-gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 56). [güşe-gīr,]*

güşe-gīr ola: *Bir köşeye çekilmek.*
- Olup gāh yārān ile tūşe-gīr

Gehī dilber ile ola güşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 56). [güşe-gīr ola, -a]*

güsfend: *Koyun.*
- İki pehlevānı da vardur sütürg

Sipeh **güsfend** idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [güsfend,]*

güsfend: *Koyun.*
- İki pehlevānı da vardur sütürg

Sipeh **güsfend** idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [güsfend,]*

güsfend: *Koyun.*
- Ḳaçarsa niçe gürgden **güsfend**

Ḳaçar ḫalḳuz andan iy ercümend *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 69). [güsfend,]*

güsfend: *Koyun.*
- Gezer gelle gelle olup **güsfend**

Şobānı yoḳ irmez birine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 39). [güsfend,]*

güş-ı cihān: *Dünyanın (herkesin) kulağı.*
- Ṭolar toz ile çeşm ü **güş-ı cihān**

Ne ʿālem görinür ne söyler zebān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 187). [güş-ı cihān,]*

güş-ı ehl-i yaḳīn: *Iman ehlinin kulağı.*
- Hemīşe ider ḫalḳ içün ol enīn

İşidür anı **güş-ı ehl-i yaḳīn** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 24). [güş-ı ehl-i yaḳīn,]*

güş-ı nāy: *Neyin kulağı.*
- Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay

Gehī itdi mey nūş geh **güş-ı nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [güş-ı nāy,]*

güş-ı sirāfīle: *İsrafil meleğinin kulağı.*
- Ḳılalum anuñ ile bir dār ü gīr

Ki **güş-ı Sirāfīle** irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 962). [güş-ı sirāfīle,]*

güsiste: *Kırılmış.*
- Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān

Ḳırıldı rakīb ü **güsiste** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [güsiste,]*

güsiste: *Kırılmış.*
- Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān

Ḳırıldı rakīb ü **güsiste** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [güsiste,]*

güsiste: *Kırılmış.*
- İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām

Çeker başın olur **güsiste** licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [güsiste,]*

güsiste: *Kırılmış.*
- İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām

Çeker başın olur **güsiste** licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [güsiste,]*

güsiste ider: *Kırılmak, gevşemek.*
- Göre bebr çün kendü naḫçīrini

Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 382). [güsiste ider, -er]*

ġusl idüp: *Gusletmek, yıkanmak, Vücudun her bölgesini iğne ucu kalmayacak derecede yıkamak.*
- Seḥerden durup **ġusl idüp** ser-fırāz

Namāza şürūʿ itdi ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 681). [ġusl idüp, -üp]*

güşmāl: *Yola getirme, te'dib etme, kulak bükme, ihtar etme.*
- Yine muṭribā sāza vir **güşmāl**

Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [güşmāl,]*

gūşmāl: *Yola getirme, te'dib etme, kulak bükme, ihtar etme.*
• Yine muṭribā sāza vir **gūşmāl**
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [gūşmāl,]*

ġuşşa: *Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.*
• Bulup **ġuşşadan** nabż çün dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 9). [ġuşşadan, -dan]*

ġussa: *Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.*
• Bulup **ġuşşadan** nabż çün dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 9). [ġuşşadan, -dan]*

ġussa: *Gam, keder, tasa.*
• Gide **ġuşşamuz** göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [ġuşşamuz, -muz]*

ġussa: *Gam, keder, tasa.*
• Gide **ġuşşamuz** göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 383). [ġuşşamuz, -muz]*

gussa: *Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.*
• Ki insāna ʿālemde ṭūl-i emel
Virür **ġuşşa** ʿömrine eyler ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 178). [ġuşşa,]*

gussa: *Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.*
• Cuvān iken itdi seni **ġuşşa** pīr
Gürisne idüñ zehr-i ġam itdi sīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 179). [ġuşşa,]*

ġussa: *Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.*
• Ḳılalum bu bir demde bāri ḫużūr
Cihān **ġuşşasiçün** niçe bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 276). [ġuşşasiçün, -için]*

ġussa itdi: *Kederlendirdi.*
• Getür sāḳiyā bāde-i müşg-bū
Ki itdi bizi ġuşşa kāfūr-mū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 184). [ġuşşa itdi, --di]*

ġussa olmasa: *Dertli, sıkıntılı olmak.*
• Dirīġā dirīġā dirīġā dirīġ
Güneş zihnüme olmasa ġuşşa mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 26). [ġuşşa olmasa, -ma, -sa]*

ġussa olur: *Dertli, sıkıntılı olmak.*
• Ne aşşı velīkin dirīġā hicāb
Oluban olur ġuşşa aña seḫāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 8). [ġuşşa olur, -ur]*

gūşt: *Et.*
• Eger yir iseñ **guşt** eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [guşt,]*

gūşt: *Et.*
• Eger yir iseñ **guşt** eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [guşt,]*

gūş-vār: *Küpe.*
• Şalınmış benā-gūşına **gūş-vār**
Leʾālīsinüñ her biri şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 649). [gūş-vār,]*

gūş-vār: *Küpe.*
• Şalınmış benā-gūşına **gūş-vār**
Leʾālīsinüñ her biri şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 649). [gūş-vār,]*

gūş-vār: *Küpe.*
• Daḳup laʿlden gūşına **gūş-vār**
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [gūş-vār,]*

gūş-vār: *Küpe.*
• Daḳup laʿlden gūşına **gūş-vār**
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [gūş-vār,]*

ġūṭa idüp: *Dalmak.*
• İdüp ġūṭa deryāda ġavvāṣ-vār
Çıḳarmış niçe lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 3). [ġūṭa idüp, -üp]*

güvāh: *Far. şahit, tanık; delil.*
• Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh
Pes oldı siyeh cemʿi cenge **güvāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 944). [güvāh,]*

güvāh: *Far. şahit, tanık; delil.*
• Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh
Pes oldı siyeh cemʿi cenge **güvāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 944). [güvāh,]*

güvāh: *Far. şahit, tanık; delil.*
• Başa geldi Tūrānı īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler hep **güvāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [güvāh,]*

güvāh: *Far. şahit, tanık; delil.*
• Başa geldi Tūrānı īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler hep **güvāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [güvāh,]*

güvāh: *Far. şahit, tanık; delil.*
• Gerek tenḳıye kişiye gāh gāh
Eger şıḥḥate olur ise **güvāh** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 452). [güvāh,]*

güvāh: *Far. şahit, tanık; delil.*
• Gerek tenḳıye kişiye gāh gāh
Eger şıḥḥate olur ise **güvāh** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 452). [güvāh,]*

güvāh: *Şahit, tanık; delil.*
• Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
Vücūdı **güvāhı** anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 116). [güvāhı, -ı]*

güvāh: *Şahit, tanık; delil.*

• Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
Vücūdı **güvāhı** anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 116). [güvāhı, -ı]*

güvāh oldı: *Şahit olmak.*
• Vücūdına oldı bu eşyā güvāh
Velī künhüne bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 119). [güvāh oldı, -dı]*

gūy kapup: *Top kapıp.*
• Ḳapup ṣavlecān-ı feṣāḥetle gūy
Dimiş ol füsūn-sāz-ı efsāne-gūy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 251). [gūy ḳapup, --up-up]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
• Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre **gūyā** şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [gūyā,]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
• Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre **gūyā** şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [gūyā,]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
• Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre **gūyā** hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [gūyā,]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
• Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre **gūyā** hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, âdeta.*
• Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına **gūyā** ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [gūyā,]*

gūyā: *Sanki, âdeta.*
• Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına **gūyā** ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [gūyā,]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
• Ḳoyup anı geldi mekānına bāz
Bulur āşiyānını **gūyā** ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 342). [gūyā,]*

gūyā: *Far. Sanki, faraza, sözde.*
• O ẓulmet içinde şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder aġzında **gūyā** güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 148). [gūyā,]*

gūyende: *Far. Söyleyici, söyleyen, kail.*
• Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
Melīḫ ise **gūyende** olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [gūyende,]*

gūyende: *Far. Söyleyici, söyleyen, kail.*
• Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
Melīḫ ise **gūyende** olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [gūyende,]*

gūyiyā: *Gûyiyâ: Sanki.*
• Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn hāle vü necm idi **gūyiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 642). [gūyiyā,]*

gūyiyā: *Gûyiyâ: Sanki.*
• Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn hāle vü necm idi **gūyiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 642). [gūyiyā,]*

güzāf: *Far. Boş lâkırdı, güzâf: lâf u güzâf.*
• Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
Göresin sözüm rāst mı ya **güzāf** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [güzāf,]*

güzāf: *Far. Boş lâkırdı, güzâf: lâf u güzâf.*
• Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
Göresin sözüm rāst mı ya **güzāf** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [güzāf,]*

güzāfet: *Boş söz, lakırtı.*
• Kitāb ile daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet mi geldüm ṣanursın beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 222). [güzāfet,]*

güzāfet: *Boş söz, lakırtı.*
• Kitāb ile daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet mi geldüm ṣanursın beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 222). [güzāfet,]*

güẕār: *Far. 1. Geçme, geçiş, mürûr: güzâr-ı ömr, geşt ü güzâr. (etmek maddesiyle kulllanılır: Eyyâm-ı bahâr gibi hengâm-ı civânî dahi çabuk güzâr eder).2. Geçici, geçiren. (Bu manada terkip ile kullanılır: dem-güzâr, evkat-güzâr). 3. İcra, ifa, eda. (Bu manada dahi terkip ile kullanılır: şükr-güzâr, hizmet-güzâr, kâr-güzâr).*
• Zirihden idüben palārek **güẕār**
İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [güẕār,]*

güzār: *Far. 1. Geçme, geçiş, mürûr: güzâr-ı ömr, geşt ü güzâr. (etmek maddesiyle kulllanılır: Eyyâm-ı bahâr gibi hengâm-ı civânî dahi çabuk güzâr eder).2. Geçici, geçiren. (Bu manada terkip ile kullanılır: dem-güzâr, evkat-güzâr). 3. İcra, ifa, eda. (Bu manada dahi terkip ile kullanılır: şükr-güzâr, hizmet-güzâr, kâr-güzâr).*
• Zirihden idüben palārek **güẕār**
İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [güẕār,]*

güzār ider: *Geçmek, geçip gitmek.*
• İrüp aña ḫışm ile ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 366). [güẕār ider, -er]*

güzel: *Güzel, hoş.*
• Ḫaṣāsı cevāhir nebātı nebāt
Havāsı **güzel** ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 112). [güzel,]*

güzel: *Güzel, hoş.*
• Ḫaṣāsı cevāhir nebātı nebāt
Havāsı **güzel** ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 112). [güzel,]*

güzel: *Dilber.*

- Ṣurāḥī gelüp bezme öpdi zemīn

Dizildi **güzeller** çü dendān- ı sīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 520). [güzeller, -ler]*

güzel: *Dilber.*

- Ṣurāḥī gelüp bezme öpdi zemīn

Dizildi **güzeller** çü dendān- ı sīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 520). [güzeller, -ler]*

güzellik: *Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.*

- Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre āb

Güzellikde pertev-figen āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 36). [güzellikde, -de]*

güzer: *Geçmek.*

- İdüp yazmadan oḳumadan **güẕer**

Pes itmeye aġ u ḳaraya naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 97). [güẕer,]*

güzer: *(Fa.) Geçme, geçiş.*

- Pül-i tārdan şöyle ider **güẕer**

Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 81). [güẕer,]*

- Çü tīr-i duʿā gögden ider **güẕer**

Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 47). [güẕer,]*

- Semā perdesinden çün itdi **güẕer**

Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 71). [güẕer,]*

güẕer: *Geçit, yol.*

- Reh-i Hindden eyler isem **güẕer**

Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 97). [güẕer,]*

- İder ẓulmete emr pes şehriyār

Olur ol **güẕer** gāh kūha ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 100). [güẕer,]*

- Yapılınca tā Sedd-i İskenderī

Güẕer itmeyeler memerden biri *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 102). [güẕer,]*

güzer: *Geçilen yer, geçme, geçiş.*

- Naẕar ḳanda kim ṣalsañ aḫşā idi

Güẕer ḳanda kim ḳılsañ emʿā idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [güẕer,]*

güzer eylemeye: *Geçmek, gitmek.* || *Vazgeçmek.*

- Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer

Elinden gider yoḳsa māl ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 331). [güẕer eylemeye, -me, -ye]*

güzer eyler: *Geçmek, geçirmek.*

- Ḫadengi ider mīġ dāyim siper

Velī nīzem eyler demürden güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 366). [güẕer eyler, -r]*

- Diyüp bunı zihde ḳodı çār-per

Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 362). [güẕer eyler, -r]*

- İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer

Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 206). [güẕer eyler, -r]*

- Gerek olıcak yine keştī ider

Nice baḥre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 292). [güẕer eyler, -r]*

güẕer eyleseydi: *Geçmek, geçirmek.*

- Nereden **güẕer eyleseydi** sipāh

Görinmezdi anda giyāh u miyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 227). [güẕer eyleseydi, -se, -(y) di-se, -ydi]*

güẕer ide: *Geçmek.*

- Bu bār-ı girān ile iy tāc-ver

Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 194). [güẕer ide, -e]*

güzer iderken: *Geçmek.*

- Zemīn ehlini eyledi cümle ker

Düşerdi yire murġ iderken güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 150). [güẕer iderken, -er, -ken]*

güzer idüp: *Geçmek.*

- Bir ay idüp üstinden anuñ güẕer

Dümine güciyle irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 235). [güẕer idüp, -üp]*

güzer itdi: *Geçmek, yayılmak, dağılmak.*

- Geçüp ṣadrın itdi deminden güẕer

Yıḳıldı hayūn-ı yel-i nām-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1033). [güẕer itdi, -di]*

güẕer-gāh-ı aʿdā-yı: *Düşmanın güzergahı-yönü.*

- Gider her yaña leşker-i bī-ʿaded

Güẕer-gāh-ı aʿdā-yı itmege sed *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 256). [güẕer-gāh-ı aʿdā-yı, -(y) ı]*

güzīn eyledi: *Seçmek, en iyi olanları belirlemek.*

- Güzīn eyledi elli biñ nev-cuvān

Ḳamu zūr-mend ü cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 141). [güzīn eyledi, -di]*

habāb: *Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.*

1. Celāli deñizinde gerdūn **ḥabāb**
   Cemāli güni ẕerresi āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 147). [ḥabāb,]*

habāb-ı felek: *Gökyüzündeki su kabarcığı.*

1. ʿAṣāfīr idi kungurında melek
   Ḳıbābından ednā **ḥabāb-ı felek** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 130). [ḥabāb-ı felek,]*

habbe: *En ufak şey, zerre.*

1. Çü nūş eyleye pür idüben sifāl
   Degül **ḥabbece** çeşmine mülk ü māl *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 66). [ḥabbece, -ce]*

habbe: *Buğday, arpa gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler; tane, çekirdek.*

1. Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
   Gerekmez baña **ḥabbeye** mülk-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 62). [ḥabbeye, -y, -e]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
   Ki vaż'ı virür ejdehādan **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Gelüp virdiler şāh-ı Rūma **ḫaber**
   Ki ḥāżır ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 511). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Bir ay olıcak şāha oldı **ḫaber**
   İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [ḫaber,]*

haber: *Naklolunan söz.*

1. Varup şāha elçi çü virdi **ḫaber**
   Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Dönüp gitmedin Rūma evlā şerīr
   İdelüm şeh-i Hind-Fūra **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 852). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Dönüp gitmedin Rūma evlā şerīr
   İdelüm şeh-i Hind-Fūra **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 852). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi **ḫaber**
   Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Bilinür çü Fūra varan her **ḫaber**
   İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [ḫaber,]*

haber: *Naklolunan söz.*

1. Çü dār-ı Sikenderden aldı **ḫaber**
   Żarūrī olur leşker ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 975). [ḫaber,]*

haber: *Naklolunan söz.*

1. Gelüp elçi didi ne ise **ḫaber**
   Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Virüp geçmiş efsānelerden **ḫaber**
   Dimiş pīşvā pīr-i şāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
   İder peyk ile şāh-ı Sinde **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 30). [ḫaber,]*

haber: *Haber, bilgi.*

1. Çü ḳalmaya benlikden aşlā eṯer
   Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 8). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Niçe yıllar oldı ki itdüm sefer
   Tevābiʿlerümden bilinmez **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 90). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Selāṭīn-i küffāruñ aldı **ḫaber**
   Ki irişdi leşker çeküp tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 161). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
   Bu vādīde var seylden çoḳ **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 242). [ḫaber,]*

ḫaber: *Haber, bilgi.*

1. İledüp getürmek ile bir **ḫaber**
   Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 31). [ḫaber,]*

haber: *Haber, bilgi.*

1. İledüp getürmek ile bir **ḫaber**
   Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 31). [ḫaber,]*

haber: *Naklolunan söz.*

1. Budur ḥażretüñe hemānā **ḫaber**
   Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 143). [ḫaber,]*

haber: *Naklolunan söz.*

1. Budur ḥażretüñe hemānā **ḫaber**
   Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 143). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Bulur bir kişi yolda pes tāc-ver
   Ṣorar şehr ḥālinden aña **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 378). [ḫaber,]*

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

1. Rumūzına gördi irişmez naẓar
   Ṣorar anlara şāh-ı ʿālem **ḫaber** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 52). [ḫaber,]*

haber: *Naklolunan söz.*

1. Muḳarrer-dürür gerçi kim bu **ḫaber**
   Velī kimse görmiş degüldür eşer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 121). [ḫaber,]*

haber alsa: *Kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek.*

1. Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
   Varur idi elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 85). [ḫaber alsa, -sa]*

haber alur: *Kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek.*

1. Şehüñ geldiginden çün alur ḫaber
   Sipāhını cümle müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 95). [ḫaber alur, -ur]*
2. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
   Çıḳup ḳarşu igrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 111). [ḫaber alur, -ur]*

haber bilmemişler: *Bilgisi, malumatı olmak.*

1. Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber
   Mülūkıdur ancaḳ olan muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 73). [ḫaber bilmemişler, -me, -miş, -ler]*

haber eyledi: *Haber vermek, ulaştırmak.*

1. Göricek şehi bildi ol pür-hüner
   Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 228). [ḫaber eyledi, -di]*

haber itdi: *Haber vermek.*

1. Seḥerden durup itdi Bānū ḫaber
   Ki gele rasūl-i şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 119). [ḫaber itdi, -di]*

haber itdiler: *Haber vermek.*

1. Gelüp Dey irişdi çü vaḳt-i sefer
   Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 284). [ḫaber itdiler, -di, -ler]*

haber ider: *Haber etmek, bildirmek.*

1. İder beglere Keyd defʿi ḫaber
   Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 389). [ḫaber ider, -er]*

2. İşidüp çeri vaşfını şīr-i ner
İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 122). [ḫaber ider, -er]*

haber iderdi: *Haber etmek, bildirmek.*

1. Olup būm nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi gehī ḫalḳa kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 22). [ḫaber iderdi, -er, -di]*

haber olur: *Haberin gelmesi, haberin iletilmesi.*

1. Olur Rūm ḫalḳına cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 123). [ḫaber olur, -ur]

haber vir: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. İşitdüñ ya gördüñ ise vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḫaẕer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 19). [ḫaber vir,]

haber virdi: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. Bu kālāyı nesc eyleyen pür-hüner
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 132). [ḫaber virdi, -di]*
2. Velī beste idi çekerler iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 348). [ḫaber virdi, -di]

haber virdüginden: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 597). [ḫaber virdüginden, -den, -dügin]*

ḫaber viren: *Bildirmek, ulaştırmak.*

1. Viren geçmiş efsānelerden ḫaber
Didi var imiş bir şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1147). [ḫaber viren, -en]*

haber virmedi: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẕar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 322). [ḫaber virmedi, -me, -di]*

haber virür: *Ulaştırmak, bildirmek.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 226). [ḫaber virür, -ür]
2. Şehüñ cümle müşkillerin ḫal ider
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 42). [ḫaber virür, -ür]
3. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
Virür yidügünden ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 42). [ḫaber virür, -ür]*
4. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ olursa ʿadū baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 249). [ḫaber virür, -ür]
5. Ṣorar gördügini aña tāc-ver
Virür her ne kim ṣorsa elbet ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 184). [ḫaber virür, -ür]
6. Belīnās ile Ḫıżra ol tāc-ver
Virür gördügi nesnelerden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 316). [ḫaber virür, -ür]
7. Bulup şāhı ẓulmetde pīrūz-ger
Virür çeşmeyi bulduġundan ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 246). [ḫaber virür, -ür]

haber virürler: *Bildirmek, ulaştırmak.*

1. Yoḳ anuñ vücūdını bilmez beşer
Virürler ṣıfātından ammā ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 120). [ḫaber virürler, -ür, -ler]*

haber-ber ola: *Haber götüren olmak.*

1. Peyām-ber **ḫaber-ber ola** çün baña
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 693). [ḫaber-ber ola, -a]*

haber-dār: *Far. Haberi, malûmatı olan. haberdârî: Haberdarlık.*

1. Bu fende **ḫaber-dār** iseñ ḳıl naẕar
Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [ḫaber-dār,]*

ḫaber-dār: *Far. Haberi, malûmatı olan. haberdârî: Haberdarlık.*

1. Bu fende **ḫaber-dār** iseñ ḳıl naẕar
Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [ḫaber-dār,]*

ḫābil: *Avlamak.*

1. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
Olur ol hilāline **hābil** eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [hābil,]*

ḫābil: *Avlamak.*

1. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
Olur ol hilāline **hābil** eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [hābil,]*

ḫābil: *Hz. Adem'in küçük oğlunun adı.*

1. Biri **Hābil** ü biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [hābil,]*

ḫābil: *Hz. Adem'in küçük oğlunun adı.*

1. Biri **Hābil** ü biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [hābil,]*

ḫabīr: *Haberi olan, haberli, haberdar, vâkıf.*

1. Bilüp nabż u ḳārūradan ol **ḫabīr**
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [ḫabīr,]*

ḫabīr: *Haberi olan, haberli, haberdar, vâkıf.*

1. Bilüp nabż u ḳārūradan ol **ḫabīr**
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [ḫabīr,]*

ḫabīr olasın: *Haberdar olmak.*

1. Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe bu tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 235). [ḫabīr olasın, -a, -sın]*

hable: *Sağlam.*

1. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe olmaya **ḥable** yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [ḥable,]*

hable: *Sağlam.*

1. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe olmaya **ḥable** yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [ḥable,]*

habs: *Hapis.*

1. Çü Yūsuf çıḳup **ḥabsden** şehriyār
Feraḥ oldı her bende Yaʿḳūb-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 295). [ḥabsden, -den]*

habs ider: *Hapsetmek, tutuklamak.*

1. İder ḳayd u bend ile ḥabs anı şāh
İder şükr Yezdāna ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 595). [ḥabs ider, -er]*

hacc: *Hacılar, hac kafileleri.*

1. Tamām itdi **ḥaccı** çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 219). [ḥaccı, -ı]*

hacc: *Hacılar, hac kafileleri.*

1. Tamām itdi **ḥaccı** çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 219). [ḥaccı, -ı]*

hacel itdi: *Utanmak.*

1. Ḫacel itdi iḥsānı ile bizi
Bizi itdügi gibi eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 395). [ḫacel itdi, -di]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı **ḥacer** iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 80). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı **ḥacer** iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 80). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Oluban zer-endūd ḫāk ü **ḥacer**
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Oluban zer-endūd ḫāk ü **ḥacer**
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup **ḥacer** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup **ḥacer** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher **ḥacer**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 214). [ḥacer,]

hacer: *Taş, kaya.*

1. Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher **ḥacer**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 214). [ḥacer,]

hacer: *Taş, kaya.*

1. Gerek laʿl olsun gerekse **ḥacer**
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Gerek laʿl olsun gerekse **ḥacer**
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [ḥacer,]*

hacer: *Taş, kaya.*

1. Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer mūm olup revġan olur **ḥacer**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 386). [ḥacer,]

hācet: *İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.*

1. Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ **ḥāceti** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 162). [ḥāceti, -i]*

hācet: *İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.*

1. Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ **ḥāceti** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 162). [ḥāceti, -i]*

hācet: *İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.*

1. Didi **ḥācetüñ** itdi Yezdān ḳabūl
Senüñdür ẓafer olma şaḳın melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 575). [ḥācetüñ, -ün]

hācet: *İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.*

1. Didi **ḥācetüñ** itdi Yezdān ḳabūl
Senüñdür ẓafer olma şaḳın melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 575). [ḥācetüñ, -ün]

hācet: *Ar. 1. İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus. 2. İhtiyaç, lüzum.*

1. Ne **ḥācet** vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [ḥācet,]*

hācet: *Ar. 1. İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus. 2. İhtiyaç, lüzum.*

1. Ne **ḥācet** vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [ḥācet,]*

hācet ol-: *Gerekmek, lazım olmak.*

1. Olana sürūş-ı Ḫudā reh-nümā
Ne ḥācet ola kimsene pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 56). [ḥācet ol-, --a]*

hacil: *Utanmış. Utanan.*

1. Naẓīrini görmemiş ola cihān
Göricek **ḫacīl** ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 6). [ḫacīl,]*

hacil: *Utanmış. Utanan.*

1. Naẓīrini görmemiş ola cihān
   Göricek **ḫacīl** ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 6). [ḫacīl,]*

hacīl olduġından: *Utanmak, mahçup olmak, utançtan bir kimsenin yüzüne bakamayacak duruma gelmek.*

1. İder aña Ḳaydāfe ġāyet ʿitāb
   Ḫacīl olduġından viremez cevāb
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 270). [ḫacīl olduġından, -duġ, -ın, -dan]

hacil olmayasın: *Utanmak, mahçup olmak, utançtan bir kimsenin yüzüne bakamayacak duruma gelmek.*

1. Olur dil terāzūsınūñ dili dil
   Dilūñ şaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 324). [ḫacil olmayasın, -ma, -ya, -sın]*

haclet: *Utanma.*

1. Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
   Melek ʿarż ide **ḫacletinden** ḳuṣūr
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 6). [ḫacletinden, -in, -den]

haclet: *Utanma.*

1. Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
   Melek ʿarż ide **ḫacletinden** ḳuṣūr
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 6). [ḫacletinden, -in, -den]

had: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç **ḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 66). [ḥad,]*
2. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
   Anuñ yoġ idi līk ʿaddine **ḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [ḥad,]*
3. Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
   Bilinmez ḳıyāsıyla geleye **ḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 916). [ḥad,]*
4. Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
   Ki taʿyīn idemez ḳıyās aña **ḥad** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 98). [ḥad,]*
5. Bulınur idi rīk-i deryāya **ḥad**
   O ḫalḳa bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 63). [ḥad,]*

had: *Yanak.*

1. Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
   Görinmezdi müjgānı altında **ḫad**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [ḫad,]

had bulınmazdı: *Geniş sınırlara ulaşmak; herkesçe tanınır olmak.*

1. Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḫad
   Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 159). [ḫad bulınmazdı, -ın, -maz, -dı]*

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Firengi perī Rūmı ḫavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ **ḫaddi** yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [ḫaddi, -i]

ḫadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Firengi perī Rūmı ḫavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ **ḫaddi** yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [ḫaddi, -i]

hadd: *Yanak.*

1. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḫaḳ
   Ṭarāvetde **ḫaddi** çü sīmīn-varaḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 598). [ḫaddi, -i]

hadd: *Yanak.*

1. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḫaḳ
   Ṭarāvetde **ḫaddi** çü sīmīn-varaḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 598). [ḫaddi, -i]

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
   Anuñ ʿaddi **ḫaddine** yoḳdur meded
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 108). [ḫaddine, -in, -e]

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
Anuñ ʿaddi **ḥaddine** yoḳdur meded
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 108). [ḥaddine, -in, -e]

ḥadd: *Sınır.*

1. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile **ḥadden** füzūn
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [ḥadden, -en]

ḥadd: *Sınır.*

1. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile **ḥadden** füzūn
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [ḥadden, -en]

ḥadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
Ki yoḳ **ḥaddi** iy şāh-ı şāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 134). [ḥaddi, -i]

ḥadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

1. Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
Ki yoḳ **ḥaddi** iy şāh-ı şāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 134). [ḥaddi, -i]

ḥadd: *Ar. 1. Sınır, iki devlet toprağının birbirine bitiştiği yer, serhat. 2. Derece, mertebe. 3. Bir şeyin keskin olan yeri, ağzı.*

1. Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
Ki yoḳ luṭfuña **ḥadd** ü faẓluñ ʿaẓīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [ḥadd,]

ḥaddād: *Demirci.*

1. Getürdür ne deñlü ki **ḥaddād** var
İderler demür ḫıştlar bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 91). [ḥaddād,]*

ḥaddi: *Ar. sınır; derece; bir şeyin sonu.*

1. Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ boyı serv ü **ḥaddi** semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 136). [ḥaddi,]

ḥaddi: *Ar. sınır; derece; bir şeyin sonu.*

1. Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ boyı serv ü **ḥaddi** semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 136). [ḥaddi,]

ḥadeng: *Ok. II Sevgilinin bakışları.*

1. Nehengi **ḫadengüñ** olup bāl-ver
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [ḫadengüñ, -üñ]

ḥadeng: *Ok.*

1. Giderken **ḫadeng** eyledügi ṣadā
Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 207). [ḫadeng,]*

ḥadeng: *Ok.*

1. Giderken **ḫadeng** eyledügi ṣadā
Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 207). [ḫadeng,]*

ḥadeng: *Ok. II Sevgilinin bakışları.*

1. Nehengi **ḫadengüñ** olup bāl-ver
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [ḫadengüñ, -üñ]

ḥadeng: *Tîrkeş oku, harb oku; tîrkeş yayı ile atılan, demir temrenli harb oku.*

1. Nışāl oldı ġonça ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 138). [ḫadengüñ, -üñ]*

ḥadeng: *Tîrkeş oku, harb oku; tîrkeş yayı ile atılan, demir temrenli harb oku.*

1. Nışāl oldı ġonça ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 138). [ḫadengüñ, -üñ]*

ḥadeng: *Ok.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 230). [ḫadenge, -e]*

hadeng: *Ok.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
   Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 230). [ḫadenge, -e]*

hadeng: *Ok.*

1. Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
   Velī nīzem eyler demürden güẕer
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 365). [ḫadengi, -i]

hadeng: *Ok.*

1. Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
   Velī nīzem eyler demürden güẕer
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 365). [ḫadengi, -i]

hadeng: *Ok.*

1. İder tirkeşinüñ için pür **ḫadeng**
   Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [ḫadeng,]*

hadeng: *Ok.*

1. İder tirkeşinüñ için pür **ḫadeng**
   Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [ḫadeng,]*

hadeng: *Ok.*

1. Biri birisīne uruban **ḫadeng**
   İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [ḫadeng,]*

hadeng: *Ok.*

1. Biri birisīne uruban **ḫadeng**
   İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [ḫadeng,]*

hadeng: *Ok.*

1. Ḫadeng ile alsam elüme sinān
   Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1051). [ḫadeng,]

hadeng: *Ok.*

1. Ḫadeng ile alsam elüme sinān
   Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1051). [ḫadeng,]

hadeng: *Ok.*

1. Neheng oldı nīze **ḫadeng** oldı mār
   Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [ḫadeng,]

hadeng: *Ok.*

1. Neheng oldı nīze **ḫadeng** oldı mār
   Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [ḫadeng,]

hadeng: *Kayın ağacından yapılmış ok; sevgilinin kirpiği.*

1. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
   Ki görse **ḫadengin** ḳaçar nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [ḫadengin, -i, -n]

hadeng: *Kayın ağacından yapılmış ok; sevgilinin kirpiği.*

1. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
   Ki görse **ḫadengin** ḳaçar nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [ḫadengin, -i, -n]

hadeng: *Ok.*

1. Muḳābil olur aña ol pehlevān
   Elinde **ḫadeng** ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 348). [ḫadeng,]*

hadeng: *Ok.*

1. Muḳābil olur aña ol pehlevān
   Elinde **ḫadeng** ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 348). [ḫadeng,]*

hadeng: *Ok.*

1. Çıḳar kūha görse **ḫadengüm** peleng
   Girer baḥre tīġum görürse neheng

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [ḫadengüm, -üm]

<u>ḫadeng:</u> *Ok.*

1. Çıḳar kūha görse **ḫadengüm** peleng
   Girer baḥre tīġum görürse neheng
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [ḫadengüm, -üm]

<u>ḫadeng:</u> *Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.*

1. Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
   Göresin sözüm rāst mı ya güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 359). [ḫadengüme, -üm, -e]*

<u>ḫadeng:</u> *Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.*

1. Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
   Göresin sözüm rāst mı ya güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 359). [ḫadengüme, -üm, -e]*

<u>ḫadeng:</u> *Ok.*

1. İdüp her **ḫadeng** ile birin helāk
   İderdi ciger-gāh u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [ḫadeng,]*

<u>ḫadeng:</u> *Ok.*

1. İdüp her **ḫadeng** ile birin helāk
   İderdi ciger-gāh u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [ḫadeng,]*

<u>ḫadeng urur:</u> *Ok atmak.*

1. Urur iki çeşmine iki ḫadeng
   Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 171). [ḫadeng urur, --ur]

<u>ḫadeng-i dü-şāḫ:</u> *Iki padişahın savaş oku.*

1. İder raḫne tenler **ḫadeng-i dü-şāḫ**
   İder mār ile mūra gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1095). [ḫadeng-i dü-şāḫ,]*

<u>hādī:</u> *Hidayet eden, doğru yolu gösteren.*

1. Eger luṭfuñ olmaya **hādī** baña
   Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [hādī,]

<u>hādī:</u> *Hidayet eden, doğru yolu gösteren.*

1. Eger luṭfuñ olmaya **hādī** baña
   Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [hādī,]

<u>ḫadīd:</u> *1. Hiddetli. hadîdü'l-mizâc Titiz meşrebli. 2. Keskin. hadîdü'l-basar gözü keskin. 3. Demir. hadîdün bih demire müteallık: turuk-ı hadediyye.*

1. Hilāl idi içinde bedr-i münīr
   Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [ḫaḍīḍ,]*
2. Olup gāv-ser gūş tā düm **ḫadīd**
   Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [ḫadīd,]*

<u>ḫadīd:</u> *Demir.*

1. Ṣunan ehl-i İslām eline **ḫadīd**
   İden şākirīne ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 191). [ḫadīd,]*
2. Ḫadīd ile bunda yapam bir binā
   Ki irişmeye ḫaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 89). [ḫadīd,]*

<u>ḫadīd:</u> *Demir, çelik. Sert, kavi olan.*

1. Tenine **ḫaḍīḍ** olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 25). [ḫaḍīḍ,]*

<u>ḫadīd:</u> *Ar. Demir.*

1. Buyurdı Belīnāsa hem şehriyār
   Ḫadīde cilā vire āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 80). [ḫadīde, -e]*

<u>hādisāt:</u> *Hadiseler, olaylar.*

1. Mücerred olup rūḥ gibi hemīn
   Zamān **ḫādiṣātından** olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 16). [ḫādiṣātından, -ı, -n, -dan]*

ḥadīs-i nebīdür: *Peygamber hadisleri.*

1. Ḥadīs̱-i nebīdür bu yoḳ iştibāḥ
   Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1131). [ḥadīs̱-i nebīdür, -dür]*

ḥafī oldı: *Gizli olmak.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ki rūşenligünden **ḥafī oldı** nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 118). [ḥafī oldı, -dı]*

hafīf: *Davranışları toplumun ahlak kurallarına uymayan.*

1. Gide fikr-i fāsid oluban **ḥafīf**
   Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 429). [ḥafīf,]*

hafīf: *Davranışları toplumun ahlak kurallarına uymayan.*

1. Gide fikr-i fāsid oluban **ḥafīf**
   Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 429). [ḥafīf,]*

ḥāfız: *Hıfzeden, aklında tutan.*

1. Didi şeh kime **ḥāfız** olsa Ḫudā
   Yanında ṣoġulcan degül ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 243). [ḥāfız,]*
2. Çü **ḥāfız-durur** ben ḳulına Ḫudā
   Ne ḳorḳu melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 247). [ḥāfız-durur, -durur]*

hafr eyler: *Kazmak, kazılı hale getirelerek istenilen şekilde kullanılmasına olanak tanıyan çukur, set.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
   Doḳunmaz şehe **ḫafr eyler** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 490). [ḫafr eyler,]*

haftān: *Zırh üstüne giyilen bir çeşit pamuklu elbise, kaftan.*

1. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
   İderdi ciger-gāh u **ḫaftānı** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [ḫaftānı, -ı]*

haftān: *Zırh üstüne giyilen bir çeşit pamuklu elbise, kaftan.*

1. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
   İderdi ciger-gāh u **ḫaftānı** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [ḫaftānı, -ı]*

hāk: *Doğru.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
   Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk ile **ḫak** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 68). [ḫak,]*
2. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
   Riʿāyet gerekdür **ḥaḳı** iy tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [ḥaḳı, -ı]*
3. Ḫaḳı **Ḫaḳ** bilüp bil rasūli Ḫalīl
   V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [ḫaḳ,]*
4. Çü nuṣret vire **Ḫaḳ** iş āsān olur
   Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [ḫaḳ,]*
5. ʿAdūdan ḳayırma çü **Ḫaḳ** ola yār
   Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [ḫaḳ,]*
6. Bu sözden naṣīḥat alup şehriyār
   İder **ḥaḳ** söze meyl bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 100). [ḫaḳ,]*
7. Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
   Żarūrī gide ol da ol **ḫaḳ** yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 46). [ḫaḳ,]*

hāk: *Toprak.*

1. Çü **ḫāküz** ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 75). [ḫāküz, -üz]*
2. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
   Yatur başı başlu vü pehlūsı **ḫāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [ḫāḳ,]*
3. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü **ḫāk**
   Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 493). [ḫāk,]*
4. Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
   Yatur hem de **ḫāk** içre ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [ḫāk,]*
5. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
   Ne pehlü ne dil ḳaldı hep oldı **ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [ḫāk,]*
6. Ḫaḳ ālāsına merd-i Yezdān-şinās
   Gerek dāyimā ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 233). [ḫaḳ,]*
7. Çü reyḥān sifāli ṭolup dīde **ḫāk**
   Olur naʿradan zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 781). [ḫāk,]*
8. Gelüp itmez iseñ eger **ḫāk** būs
   Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 311). [ḫāk,]*

9. Siyeh **ḫākdendür** ḳamu ādemi
Velī ʿilm iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 231). [ḫākdendür, -den, -dür]*
10. Oluban zer-endūd **ḫāk** ü ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [ḫāk,]*
11. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni **ḫāk** iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [ḫāk,]*
12. Ḫamīr eyleyüp **ḫāki** iden beşer
Viren bir iki ḳaṭre māya ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 331). [ḫāki, -i]*
13. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẕarfa **ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [ḫāk,]*
14. Ne insāna ṣu var ne esbe giyāh
Havā ḳātil ol **ḫākden** sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [ḫākden, -den]
15. İrer bir yire şāh-ı āfāḳ-gerd
Görür ser-be-ser **ḫāki** geverd-i zerd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 294). [ḫāki, -i]
16. Geçer sürʿatiyle o şaḥrāyı şāh
Gelür bir yire **ḫāki** ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 298). [ḫāki, -i]*
17. Ḳalur **ḫāk** içinde niçe laʿl-i pāk
Çü **ḫāk** idi aṣlı olur yine **ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 99). [ḫāk,]*
18. Niçe bir ki āzār iderdi ḥarīr
Yatup **ḫāk** üstinde bulmaz ḥaṣīr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 98). [ḫāk,]
19. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
Havā derd ile başına ṣaçdı **ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 192). [ḫāk,]*
20. Ḳalur **ḫāk** içinde niçe laʿl-i pāk
Çü **ḫāk** idi aṣlı olur yine **ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [ḫāk,]*
21. Ḳalur **ḫāk** içinde niçe laʿl-i pāk
Çü **ḫāk** idi aṣlı olur yine **ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [ḫāk,]*
22. Zemīnden çü **ḫāki** beden aldı ḳarż
Edā eylemek ḳarżı insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 161). [ḫāki, -i]*
23. İdüp dāyimā raḳṣ bu āsiyā
İder ādemüñ **ḫākini** tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 30). [ḫākini, -i, -n, -i]*

ḫāk: *Ar. Allah tealâ.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 20). [ḫaḳuñ, -uñ]*
2. Yüz urup didiler ki iy pādişāh
Hemīşe ʿadūñı **Ḫaḳ** itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 348). [ḫaḳ,]*
3. Eḳālime **Ḫaḳ** ġālib itmiş seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 99). [ḫaḳ,]
4. Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 27). [ḫaḳuñ, -uñ]*
5. Fedā idelüm **Ḫaḳ** içün baş u cān
Buyur ḫāżıruz cümle beste-miyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 701). [ḫaḳ,]
6. Belime idüp tīġ-ı Hindī kemer
İdem sīnemi **Ḫaḳ** yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 340). [ḫaḳ,]*
7. Virürse bize luṭf idüp **Ḫaḳ** ẓafer
Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [ḫaḳ,]*
8. Ḳılavuz olup Ḫıżr u İlyās aña
Ḫakuñ emri ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 224). [ḫakuñ, -uñ]*
9. Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr **Ḫaḳdan** ki başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [ḫaḳdan, -dan]
10. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [ḫaḳı, -ı]*
11. Niçe Ḫusrevi **Ḫaḳ** idüp ḫᵛōr u zār
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 395). [ḫaḳ,]*
12. Olur bāṭıla ġālib elbette **Ḫaḳ**
Eyā ẕikri ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 563). [ḫaḳ,]*
13. Ḳudūmümden ola bu iḳlīm şād
İde ḫalḳı Çīnüñ **Ḫaḳa** iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 296). [ḫaḳa, -a]*
14. Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı rāżı vü ḫalḳı ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 292). [ḫaḳı, -ı]*
15. Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫᵛōr u zār
İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 585). [ḫaḳuñ, -uñ]*
16. Ṣorar ẕerre ẕerre saña çünki **Ḫaḳ**
Cevābını ezberle hem-çün sebaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 207). [ḫaḳ,]
17. Süleymānlıġı gördi **Ḫaḳ** çün revā
Gerek olasın ʿāleme pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 135). [ḫaḳ,]*
18. Süleymān ile ḫażretüñe hemīn
Naṣīb itdi **Ḫaḳ** böyle taḫt u nigīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 98). [ḫaḳ,]
19. Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [ḫaḳa, -a]
20. Ḫaḳuñ maḫzeni anları bil hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [ḫaḳuñ, -uñ]*
21. Eger ẓulm ü ḳahr idesin bī-günāh
İder **Ḫaḳ** seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 144). [ḫaḳ,]*
22. Meger ol kişi kim riyāżet ide
Ḫaḳ emr eyledügi ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 138). [ḫaḳ,]*
23. Anıñçün **Ḫaḳ** itdi seni ser-bülend
Ki irişmeye zīr-deste gezend *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 193). [ḫaḳ,]*
24. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 119). [ḫaḳa, -a]*

25. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 9). [ḫaḳa, -a]
26. Ḫaḳuñ cümle maḥlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 23). [ḫaḳuñ, -uñ]
27. Beni itdi **Ḫaḳ** bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 49). [ḫaḳ,]*
28. Zer ü sīm olup **Ḫaḳ** yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur birke Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 185). [ḫaḳ,]
29. Ṣıġınup **Ḫaḳa** şāh-ı pīrūz-ger
Girer dürcüñ içine hem-çün güher
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 129). [ḫaḳa, -a]
30. Ṣaḳın vehm ḳılma gidelüm hemān
Ḫaḳuñ ʿavni ile saña yoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 126). [ḫaḳuñ, -uñ]*
31. Ḫaḳuñ cümle maḥlūḳın iy şehriyār
Kişi görmeye ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 271). [ḫaḳuñ, -uñ]*
32. Çün ol ḫalḳa **Ḫaḳdan** irişdi meded
Yapar fitne bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 107). [ḫaḳdan, -dan]*
33. Çü **Ḫaḳ** yoluna vaḳf ola būstān
Gerekmez aña Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 77). [ḫaḳ,]*
34. Ḫudā vaḳfıdur gele iy dūr-bīn
Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 80). [ḫaḳuñ, -uñ]

hāk: *1. Allah. 2. Hakikat, doğru.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu **ḫāk**
Görüñ kim ola rūḥ mānend-i pāk
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 5). [ḫāk,]

hāk: *"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
Ola ʿāḳıbet çünki **ḫāk** içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 86). [ḫāk,]*

hāk: *"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

1. Ola rāżı **Ḫaḳ** cümle aṣḥābdan
Daḥı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 33). [ḫaḳ,]*
2. Naṣīb itdi **Ḫaḳ** baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 47). [ḫaḳ,]

hāk ola: *Toprak olma || Ölmek.*

1. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1138). [ḫāk ola, -a]

hak oldı: *Toprak olmak, ezilmek, hor ve hakir durumda olmak.*

1. Bu meydānda öñdül baña oldı Ḫaḳ
Ki sābıḳlara naẓm oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 107). [ḫaḳ oldı, -dı]*

hāk u evcde: *Toprak ve doruk.*

1. Gerek pādişāh ol gerekse gedā
Ḳalur gözde **ḫāk u evcde** hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 242). [ḫāk u evcde, -de]*

hāk u hūn: *Toprak ve kan.*

1. İnüp atdan aldı başın dizine
Bulaşmış görür **ḫāk u ḫūn** yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 374). [ḫāk u ḫūn,]
2. Aḳup ḳanı bī-cān olur pīl-i zūr
Yatur **ḫāk u ḫūn** içre efkār-ı ḫʸūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 344). [ḫāk u ḫūn,]
3. Görür şāh kim Ḫusrev-i baḫr ü ber
Yatur **ḫāk u ḫūn** içre zīr ü zeber
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 368). [ḫāk u ḫūn,]
4. V'egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
Ṭolar **ḫāk ü ḫūn** ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 162). [ḫāk ü ḫūn,]*

hāḳān: *Büyük padişah.*

1. Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd
Varup Çīne **Ḫāḳānı** eyleye ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 214). [ḫāḳānı, -ı]

hāḳān: *Büyük padişah.*

1. Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd
Varup Çīne **Ḫāḳānı** eyleye ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 214). [ḫāḳānı, -ı]

hakañ: *Büyük padişah.*

1. İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm **Ḫāḳāna** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 104). [ḫāḳāna, -a]*

hakañ: *Büyük padişah.*

1. İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm **Ḫāḳāna** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 104). [ḫāḳāna, -a]*

hākān: *Büyük padişah.*

1. Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı **Ḫāḳān** gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [ḫāḳān,]*

hākān: *Büyük padişah.*

1. Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı **Ḫāḳān** gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [ḫāḳān,]*

hākān-ı çīn: *Çin padişahı.*

1. Budur himmetüm Fūr u **Ḫāḳān-ı Çīn**
Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 153). [ḫāḳān-ı çīn,]*
2. Bu cānibde serdār-ı īrān-zemīn
Yarāġ itdügün bildi **Ḫāḳān-ı Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 130). [ḫāḳān-ı çīn,]*
3. Yüridi çeküp ḫayli **Ḫāḳān-ı Çīn**
Ṣalındı ṣalıncaḳ gibi bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 771). [ḫāḳān-ı çīn,]*
4. Gele meclise tā ki **Ḫāḳān-ı Çīn**
Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 43). [ḫāḳān-ı çīn,]*
5. Gelüp şāha bir ṣubḥ **Ḫāḳān-ı Çīn**
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 9). [ḫāḳān-ı çīn,]*
6. Çeker iptidā ḫūnı **Ḫāḳān-ı Çīn**
Görinmez olur çīnilerden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 31). [ḫāḳān-ı çīn,]*
7. Durup şāha yüz urdı **Ḫāḳān-ı Çīn**
Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 73). [ḫāḳān-ı çīn,]*

hakāret: *Ar. 1. Tahkir. 2. Hakirlik.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
İşi geh **ḥaḳāret** geh iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [ḥaḳāret,]*

hakāret: *Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.*

1. Bunı diyüben elçiyi redd ider
Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 494). [ḫaḳāretle, -le]*

hakāret: *Küçültücü söz veya davranış, kötü muamele II etkisini, gücünü yitirme.*

1. Ṣoñı ẕillet olur velī devletüñ
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 642). [ḫaḳāret-durur, -durur]*

hakāyık: *Hakîkatler, gerçekler.*

1. Zebānum sürūşa olup tercümān
İder nevḳ-i ḫāmem **ḥaḳāyıḳ** beyān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 56). [ḥaḳāyıḳ,]*

hakāyık: *Hakîkatler, gerçekler.*

1. Zebānum sürūşa olup tercümān
İder nevḳ-i ḫāmem **ḥaḳāyıḳ** beyān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 56). [ḥaḳāyıḳ,]*

haḳāyıḳ: *Doğru olan asıllar, hakikatler, gerçeklikler.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [ḫaḳāyıḳ,]*

haḳāyık: *Doğru olan asıllar, hakikatler, gerçeklikler.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [ḫaḳāyıḳ,]*

hāk-bīzem: *Toprak delen.*

1. Ben ol **ḫāk-bīzem** ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ḫāk-bīzem,]*

ḫāk-bīzem: *Toprak delen.*

1. Ben ol **ḫāk-bīzem** ki ġalbīr-vār
   Alursam daḫı eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ḫāk-bīzem,]*

ḫāke: *Toprak.*

1. Nücūmı iden zeyn eflāke sen
   Güli iden adın siyeh **ḫāke** sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 48). [ḫāke, -e]*

ḫāk-i ḫūn: *Kana bulanmış toprak.*

1. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
   Bata **ḫāk-i ḫūn** içre zār ü ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 384). [ḫāk-i ḫūn,]*

ḫāk-ı maġāk: *Çukur-mezar toprak.*

1. Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
   Olur cisme mesken bu **ḫāk-ı maġāk** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 50). [ḫāk-ı maġāk,]*

ḫāk-i nejend: *Kederli toprak,ülke.*

1. Olur ḫˇāb-gāhuñ çü **ḫāk-i nejend**
   Ne fāyide kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 41). [ḫāk-i nejend,]*

ḫāk-i pāyüñe: *Ayağın önündeki toprak.*

1. Ne deñlü ḫazīnem ki var der-nihān
   Ḳamu **ḫāk-i pāyüñe** itdüm revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 888). [ḫāk-i pāyüñe,]*

ḫāk-i rāh: *Ayak toprağı, tozu.*

1. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı kimse ḥāşā ide **ḫāk-i rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 46). [ḫāk-i rāh,]*

ḫāk-i siyāh: *Siyah toprak.*

1. Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
   Yaraşmaz ki cāy ola **ḫāk-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [ḫāk-i siyāh,]*
2. Bu sözi diyüp meclisi bozdı şāh
   Yüz urup ḳamu öpdi **ḫāk-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 206). [ḫāk-i siyāh,]*
3. Bilür kīmyādur o **ḫāk-i siyāh**
   Buyurdı alur ḥışşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 299). [ḫāk-i siyāh,]*
4. Gelüp geçdi ʿālemde çoḳ pādişāh
   Göze görinen yine **ḫāk-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 68). [ḫāk-i siyāh,]*
5. Zamān geçmek ile dirīġā vü āh
   Ṭolar içine rīk ü **ḫāk-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 96). [ḫāk-i siyāh,]*

hāk-i siyāh: *Kara toprak II mezar.*

1. Gelüp yüz be yüz oldı çün iki şāh
   Olur saḳf-ı meydāna **ḫāk-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 636). [ḫāk-i siyāh,]*

hāk-i tīre: *Kara toprak.*

1. Olup **ḫāk-i tīre** yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 87). [ḫāk-i tīre, -e]*

hakīkat: *Ar. 1. Doğru olan, asıl.*

1. Ḫaḳīḳatde āşyāndurur bir ḫayāl
   Ki olur peẕīrā-yı naḳş-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 45). [ḫaḳīḳatde, --de]*

hakīkat: *Ar. 1. Doğru olan, asıl.*

1. Ḫaḳīḳatde āşyāndurur bir ḫayāl
   Ki olur peẕīrā-yı naḳş-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 45). [ḫaḳīḳatde, --de]*

hakīkat: *Doğru olan, asıl. Hakikat Sırrı.*

1. Ḫaḳīḳatdür ol iy ṭarīḳat-şinās
   Mecāzī ṣanur gerçi kim anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 11). [ḫaḳīḳatdür, -dür]*

hakīkat: *Asılsız (gerçek olmayan), vefasız.*

1. Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh olan
   Bile tā **ḫaḳīḳatsiz** imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 10). [ḫaḳīḳatsiz, -siz]*

ḥaḳīḳatde: *Gerçekte, aslına bakılırsa.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḫaḳīḳatde aṣl ol ḳamu ferʿdür *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 23). [ḫaḳīḳatde,]*

ḥākim: *Bilge.*

1. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫˇār
   İder geh **ḥakīm** ile encüm-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [ḥakīm,]*
2. Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
   İşi müştemil ḥikmeti ol **ḥakīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [ḥakīm,]*
3. Ḫakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
   Vücūda gelür emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 337). [ḫakīm,]*
4. Eline alup ḫāme Hermes **ḥakīm**
   Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [ḥakīm,]*

ḥākim: *Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen.*

1. Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
   Mürīd ol meşiyyet anuñ ol **Ḫakīm** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [ḫakīm,]*

ḥākim: *Hekim, tabip.*

1. Ḳabūl eyleyüp pendi ol kām-yāb
   Ḫakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 106). [ḫakīme, -e]*

hakīmāne: *Bilgeye yakışır tarzda, bilgece.*

1. Ḫakīmāne iç çün içersen şarāb
   İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [ḫakīmāne,]*

hakīmāne: *Bilgeye yakışır tarzda, bilgece.*

1. Ḫakīmāne iç çün içersen şarāb
   İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [ḫakīmāne,]*

ḫakīm-i belīnās: *Hakim Belinas. İskender, İskender şehrini kurduğunda orada bulunan bilgelerden biri.*

1. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās idi
   Enīsi **ḥakīm-i Belīnās** idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 132). [ḫakīm-i belīnās,]*

ḫakīr: *Ar. Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.*

1. Degül pādişeh bir ḳuluñdur faḳīr
   Anı rūz-ı maḥşerde itme **ḥaḳīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 240). [ḫaḳīr,]*

ḥaḳīr: *Ar. Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.*

1. Degül pādişeh bir ḳuluñdur faḳīr
   Anı rūz-ı maḥşerde itme **ḥaḳīr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 240). [ḫaḳīr,]*

hakīr: *Değersiz, aşağı.*

1. Semen yāsemen oldı gerçi **ḥaḳīr**
   Velī geldi her birisine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 45). [ḫaḳīr,]*

hakīr: *Değersiz, aşağı.*

1. Semen yāsemen oldı gerçi **ḥaḳīr**
   Velī geldi her birisine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 45). [ḫaḳīr,]*

ḫakīr: *Ar. Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.*

1. ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
   Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [ḫaḳīr,]*

hakīr: *Ar. Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.*

1. ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
   Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [ḫaḳīr,]*

hakīr eyledüm: *Itibarsız, değersiz kılmak.*

1. Ol üç server ile olup pençe-gīr
   Nice eyledüm māʿadāsın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 98). [ḥaḳīr eyledüm, -dü, -m]*

hakīr eyler: *Itibarsız, değersiz kılmak.*

1. Baña kim ki gönlinde eyleye kīn
   Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 308). [ḥaḳīr eyler, -r]*

haḳīr iden: *İtibarsız hale getirmek, gözden düşürmek.*

1. Ġanī eyleyen ol faḳīr iden ol
   ʿAzīz eyleyen ol **ḥaḳīr iden** ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 116). [ḥaḳīr iden, -en]*

haḳīr itmiş: *İtibarsızlaştırmak.*

1. Yazarken bu naẓm-ı şerīfī faḳīr
   Zamāne beni itmiş idi ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 30). [ḥaḳīr itmiş, -miş]*

haḳīr olmayasın: *İtibarsız değersiz olmak, yenilmek, mağlup olmak.*

1. Şu vaḳtin yeg olur kebehden ḥarīr
   Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 640). [ḥaḳīr olmayasın, -ma, -ya, -sın]*

haḳīr olsam: *İtibarsız değersiz olmak, yenilmek, mağlup olmak.*

1. ʿAceb miḥnete uġradum ben faḳīr
   Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 274). [ḥaḳīr olsam, -sa, -m]*

haḳīr olursa: *İtibarsız değersiz olmak, yenilmek, mağlup olmak.*

1. Ne deñlü ki düşmen olursa ḥaḳīr
   Ḫaẕer eyle iy şāh-ı şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 141). [ḥaḳīr olursa, -ur, -sa]*

hakīr ü zelīl: *Bayağı ve değersiz.*

1. Getürdiler anı **ḥaḳīr ü ẕelīl**
   Eli bağlu vü zaḫmlardan ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 607). [ḥaḳīr ü ẕelīl,]*

hākister: *Kül, ateş külü.*

1. Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
   Ki zer idemez kimse **ḫākisteri** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 176). [ḫākisteri, -i]*

hākister: *Kül, ateş külü.*

1. Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
   Ki zer idemez kimse **ḫākisteri** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 176). [ḫākisteri, -i]*

ḥakk: *Hak.*

1. Saña zaḫm uranları iy şehriyār
   Ḫudā **ḥakkı** içün idem zeyn-i dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 382). [ḥakkı, -ı]*

hakk: *Hak.*

1. Saña zaḫm uranları iy şehriyār
   Ḫudā **ḥakkı** içün idem zeyn-i dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 382). [ḥakkı, -ı]*

ḥaḳḳ: *Hak.*

1. Enīn itdügünce delinür ciger
   Ḫudā **ḥaḳḳı** iy Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 414). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Hak.*

1. Enīn itdügünce delinür ciger
   Ḫudā **ḥaḳḳı** iy Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 414). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Hak.*

1. Ḫudā **ḥaḳḳı** iy şāh-ı şāḥib-serīr
   Cihānda aña şimdi yoḳdur naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 469). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Hak.*

1. Ḫudā **ḥaḳḳı** iy şāh-ı şāḥib-serīr
   Cihānda añа şimdi yoḳdur naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 469). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Allah.*

1. Kime kim ola luṭfı **Ḫaḳḳuñ** muʿīn
   Olur ʿaḳl ile devlet añа ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [ḥaḳḳuñ, -uñ]*

hakk: *Allah.*

1. Kime kim ola luṭfı **Ḫaḳḳuñ** muʿīn
   Olur ʿaḳl ile devlet añа ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [ḥaḳḳuñ, -uñ]*

hakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. İdem **ḥaḳḳı** bāṭıldan elbetde farḳ
   Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. İdem **ḥaḳḳı** bāṭıldan elbetde farḳ
   Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfi cehl
   Şaḳın **ḥaḳḳı** żāyiʿ ḳılur şanma ehl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 16). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfi cehl
   Şaḳın **ḥaḳḳı** żāyiʿ ḳılur şanma ehl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 16). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Seḥerden ṭurup ertesi ser-fırāz
   Niyāz eyleyüp **Ḫaḳḳa** ḳıldı namāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 210). [ḫaḳḳa, -a]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Seḥerden ṭurup ertesi ser-fırāz
   Niyāz eyleyüp **Ḫaḳḳa** ḳıldı namāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 210). [ḫaḳḳa, -a]*

hakk: *Hak.*

1. Şehā niʿmetüñ **ḥaḳḳı** māh-ı tamām
   Yanına gelicek olur hem-çü cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 533). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Hak.*

1. Şehā niʿmetüñ **ḥaḳḳı** māh-ı tamām
   Yanına gelicek olur hem-çü cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 533). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakk: *Allah.*

1. Bile emr ü nehyini **Ḫaḳḳuñ** tamām
   İde ḫıdmetinde müdām ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 41). [ḫaḳḳuñ, -uñ]*

hakk: *Allah.*

1. Bile emr ü nehyini **Ḫaḳḳuñ** tamām
   İde ḫıdmetinde müdām ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 41). [ḫaḳḳuñ, -uñ]*

hakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Ḫalīle inan **Ḫaḳḳı** bir bil şehā
   Dilerseñ kim ortada ceng olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [ḫaḳḳı, -ı]*

hakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Ḫalīle inan **Ḫaḳḳı** bir bil şehā
   Dilerseñ kim ortada ceng olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [ḫaḳḳı, -ı]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Sizi **Ḫaḳḳa** ışmarladum ben faḳīr
   Ümīdüm bu nuṣret vire ol Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 531). [ḫaḳḳa, -a]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Sizi **Ḫaḳḳa** ışmarladum ben faḳīr
   Ümīdüm bu nuṣret vire ol Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 531). [ḫaḳḳa, -a]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Durup ṣubḥa dek ḳıldı **Ḫaḳḳa** niyāz
   Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 555). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Durup ṣubḥa dek ḳıldı **Ḫaḳḳa** niyāz
   Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 555). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*

1. Rıżā-yı Ḫaḳ içün idersüz ḳıtāl
   Yitürmeye **ḥaḳḳuñızı** Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 704). [ḥaḳḳuñızı, -u, -ñız, -ı]

hakk: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*

1. Rıżā-yı Ḫaḳ içün idersüz ḳıtāl
   Yitürmeye **ḥaḳḳuñızı** Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 704). [ḥaḳḳuñızı, -u, -ñız, -ı]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. İdüp evvelā **Ḫaḳḳa** ṣad-āferīn
   Didi laʿnet aña ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 957). [ḫaḳḳa, -a]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. İdüp evvelā **Ḫaḳḳa** ṣad-āferīn
   Didi laʿnet aña ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 957). [ḫaḳḳa, -a]*

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Beşer itmiş idi günāh-ı ʿaẕīm
   Dinilmezdi **Ḫaḳḳa** Ġafūr u Raḥīm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1126). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Beşer itmiş idi günāh-ı ʿaẕīm
   Dinilmezdi **Ḫaḳḳa** Ġafūr u Raḥīm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1126). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Durup fikr ile Ḫusrev-i çāre-sāz
   Sücūd eyleyüp **Ḫaḳḳa** itdi niyāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 260). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Durup fikr ile Ḫusrev-i çāre-sāz
   Sücūd eyleyüp **Ḫaḳḳa** itdi niyāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 260). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Mutlak gerçek.* || *Tanrı.*

1. Sürer şeh daḫı ġūlla defʿi semend
   Ṣalar ẕikr idüp **Ḫaḳḳı** aña kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 492). [ḫaḳḳı, -ı]

hakk: *Mutlak gerçek.* || *Tanrı.*

1. Sürer şeh daḫı ġūlla defʿi semend
   Ṣalar ẕikr idüp **Ḫaḳḳı** aña kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 492). [ḫaḳḳı, -ı]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Çü gösterdi yine şehi Rabb-i Bās
   Taṣadduḳ ḳılup itdi **Ḫaḳḳa** sipās
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 140). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Çü gösterdi yine şehi Rabb-i Bās
   Taṣadduḳ ḳılup itdi **Ḫaḳḳa** sipās
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 140). [ḫaḳḳa, -a]

hakk: *Allah.*

1. Varup anları daʿvet itmek gerek
İderler ki **Ḫaḳḳuñ** vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 84). [ḫaḳḳuñ, -uñ]

ḥakk: *Allah.*

1. Varup anları daʿvet itmek gerek
İderler ki **Ḫaḳḳuñ** vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 84). [ḫaḳḳuñ, -uñ]

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Çü nāyib ola **Ḫaḳḳa** bir şehriyār
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [ḫaḳḳa, -a]*

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Çü nāyib ola **Ḫaḳḳa** bir şehriyār
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [ḫaḳḳa, -a]*

ḥakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye **Ḫaḳḳı** ḥayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 230). [ḫaḳḳı, -ı]

ḥakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye **Ḫaḳḳı** ḥayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 230). [ḫaḳḳı, -ı]

ḥakk: *Hakkı için.*

1. Ayıtdı Ḫudā **ḥaḳḳı** iy pür-hüner
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [ḥaḳḳı, -ı]*

ḥakk: *Hakkı için.*

1. Ayıtdı Ḫudā **ḥaḳḳı** iy pür-hüner
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [ḥaḳḳı, -ı]*

ḥakk: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*

1. Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
Baña āḫıret **ḥaḳḳın** eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 120). [ḥaḳḳın, -ın]*

ḥakk: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*

1. Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
Baña āḫıret **ḥaḳḳın** eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 120). [ḥaḳḳın, -ın]*

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Yüzin Kâbeye sürdi ḳıldı namāz
Tażarruʿ ḳılup **Ḫaḳḳa** itdi niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 188). [ḫaḳḳa, -a]

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Yüzin Kâbeye sürdi ḳıldı namāz
Tażarruʿ ḳılup **Ḫaḳḳa** itdi niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 188). [ḫaḳḳa, -a]

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. Tevekkül idüp **Ḫaḳḳa** ġavvāṣ-vār
Bulam ḳaʿrda lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 109). [ḫaḳḳa, -a]*

ḥakk: *Mutlak gerçek. || Tanrı.*

1. Yanuñca eger olmasam ben devān
Ḫudā **ḥaḳḳı** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 240). [ḥaḳḳı, -ı]

ḥakk: *Ar. 1. Allahu azimü'ş-şan.*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ **Ḫaḳḳa** yüz biñ sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 1). [ḫaḳḳa, -a]*

ḥakka: *Doğrusu, gerçekte.*

1. Şu kāmil ki her **ḥaḳḳa** inṣāf ider
Dimez baña kim ögünür lāf ider
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 41). [ḥaḳḳa,]

ḥakk-ı civār: *Komşu hakkı.*

1. Çü vardur aramızda **ḥaḳḳ-ı civār**
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 905). [ḥaḳḳ-ı civār,]*

hak-perest oldılar: *Doğruluktan ayrılmayan, Allah'a iman eden olmak.*

1. Eger ser-firāz u eger zīr-i dest
Ḳoyup nārı hep oldılar Ḫak-perest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 10). [ḫak-perest oldılar, -dı, -lar]*

hāksār eyledi: *Toz toprak içinde bırakılmak ,hāli perişān edilmek.*

1. Birer ḥamle ile niçe nīze-dār
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 420). [ḫāksār eyledi, -di]*

haḳ-şinās: *Hak gözeten, hak bilir.*

1. Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben bendesin eyledi **Ḫaḳ-şinās** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [ḫaḳ-şinās,]*

hak-şinās: *Hak gözeten, hak bilir.*

1. Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben bendesin eyledi **Ḫaḳ-şinās** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [ḫaḳ-şinās,]*

hak-şinās: *Hak gözeten, hak bilir.*

1. ʿAzīz ol-durur kim ola **Ḫaḳ-şinās**
İde ḥażretine hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 117). [ḫaḳ-şinās,]*

hak-şinās: *Hak gözeten, hak bilir.*

1. ʿAzīz ol-durur kim ola **Ḫaḳ-şinās**
İde ḥażretine hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 117). [ḫaḳ-şinās,]*

hāl: *Oluş, buluş, suret, keyfiyet.*

1. Bu **ḫāli** bilüp irişince sipāh
İder gebrden şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 575). [ḫāli, -i]*
2. Dilüñden şaḳın gitmesün bīm-i Ḫaḳ
Ḳo **ḫāli** vü al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 656). [ḫāli, -i]*
3. Ḳulūb-ı mesākīni iden şerīf
Ḳılan ehli **ḫāli** ḳavī vü żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 166). [ḫāli, -i]*
4. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
Ola **ḫāli** dervīş ü vażʿı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [ḫāli, -i]*
5. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül **ḫāli** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [ḫāli, -i]*
6. Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
Ḳalur yine **ḫālī** bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 10). [ḫālī, -i]*
7. Yola çıḳanuñ **ḫālini** kim bilür
Nicesi gelürse nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 111). [ḫālini, -i, -n, -i]*
8. Ṣadef līk çün ḫāṣıl eyleye dür
Anuñ **ḫāli** elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 314). [ḫāli, -i]*
9. Mübārek gözini açup şehriyār
Didi kim günüñ neʿaceb **ḫāli** var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [ḫāli, -i]*
10. Didiler ki iy Ḫusrev-i kām-yāb
Bu mülküñ nihāyetde **ḫāli** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 20). [ḫāli, -i]*
11. Dilerseñ ki irmeye hergiz memāt
Olup **ḫāle** vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 6). [ḫāle, -e]*
12. Bilüp bunlaruñ **ḫālini** şehriyār
Didi kim zihī ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 81). [ḫālini, -i, -n, -i]*
13. Gelüp geçmede ḫalḳ āb-ı revān
Muḳarrer velī **ḫāli** üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 84). [ḫāli, -i]*

hāl: *Ben.*

1. Siyeh **ḫāli** Hindū-yı āteş-perest
Ḫarāmī gözi Türk-i ḫūnī-yi mest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 603). [ḫāli, -i]*
2. Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi **ḫāli** Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [ḫāli, -i]*

hāl: *Hâl, durum.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
Bize söyle **ḫālüñi** gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [ḫālüñi, -ü, -n, -i]*
2. Bu bāl ü bu **ḫāl** ile ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [ḫāl,]*
3. ʿİlimden geçüre kemāliyle **ḫāl**
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [ḫāl,]*

4. Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise **ḥāl** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 90). [ḥāl,]*
5. Bilür ḥikmet ile cihān **ḥālini**
Kemāle ḳomış cümle eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 551). [ḥālini, -i, -n, -i]*
6. Suṭurlāb elinde ṭurur feylesūf
Felek **ḥāline** cümle bulmış vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 656). [ḥāline, -i, -n, -e]
7. İder ʿarż **ḥālin** aña her faḳīr
Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 169). [ḥālin, -in]*
8. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola **ḥāline** hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [ḥāline, -i, -ne]*
9. İderken bu ḥāliyle bunlar sefer
İder bir kimesne bu **ḥāle** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 298). [ḥāle, -e]*
10. Bu **ḥāle** ḥased eyleyen bed-gümān
Ben istedügim gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 309). [ḥāle, -e]*
11. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp **ḥālini**
ʿAbeş ḫarc ḳılma ġazā mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 163). [ḥālini, -i, -n, -i]*
12. Ki olmadı maʿlūm aña hīç **ḥāl**
Gelür ḫāṭırına niçe iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 317). [ḥāl,]*
13. Görüp yolların tā ki **ḥālin** bile
Zevāli nedendür kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 231). [ḥālin, -in]*
14. Çü maʿlūm oldı şehe iş bu **ḥāl**
Buyurdı şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 63). [ḥāl,]*
15. Belīnāsa didi ki iy feylesūf
Ḳamu ḫuşk **ḥāline** buldum vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 76). [ḥāline, -i, -n, -e]
16. Ele muṭrib al sen de miṣḳālüñi
Birez yan yaḳıl da baña **ḥālüñi** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 434). [ḥālüñi, -ü, -n, -i]*
17. Bilürdi nebī mevti ʿayn-ı viṣāl
Dil-i rūşeni dutdı fi'l-cümle **hāl** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 212). [hāl,]*
18. Cihān **ḥāline** itdügümce naẓar
Sem olurdı aġzumda olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 31). [ḥāline, -i, -n, -e]*

ḫāl: *Hâl, durum.*

1. Bu **ḥāliyle** oldum şehe bende ben
Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 845). [ḥāliyle, -i, -y, -le]*
2. İderken bu **ḥāliyle** bunlar sefer
İder bir kimesne bu ḥāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 297). [ḥāliyle, -i, -y, -le]

ḫāl: *1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.*

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
Bu **ḥāl** ile senden dileyem seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 38). [ḥāl,]*

ḫāl: *Durum, hâl, vaziyet.*

1. Bulur bir kişi yolda pes tāc-ver
Şorar şehr **ḥālinden** aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 378). [ḥālinden, -i, -(n)den]*

ḫal ider: *Çözmek, işini bitirmek.*

1. Şehüñ cümle müşkillerin **ḫal ider**
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 41). [ḫal ider, -er]

halāfuñ: *Söğüt.*

1. Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 35). [ḫalāfuñ,]

halāfuñ: *Söğüt.*

1. Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 35). [ḫalāfuñ,]

halāṣ: *Ar. 1. Kurtarma. 2. kurtuluş. 3. Kurtulmuş, kurtulan. (Bu manada yalnız olmak maddesiyle kullanılır. halâs olmak: Kurtulmak).*

1. Beni benligümden ḳılasın **ḫalāṣ**
İdem dergehüñe senüñ iḫtişāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 15). [ḫalāṣ,]*
2. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
İdem ben daḫı tā **ḫalāṣuña** cehd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 214). [ḫalāṣuña, -ña, -u]

halāṣ: *Kurtulmak, kurtuluş.*

1. Bu işine olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz **ḫalāṣa** çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 118). [ḫalāṣa, -a]*
2. Virüp neẕr ü ḳurbān ider bī-ḥisāb
Ḫalāṣına şükrāne ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 360). [ḫalāṣına, -ı, -(n)a]*

halāṣ bulamaz: *Kurtulmak.*

1. Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1135). [ḫalāṣ bulamaz, -a, -maz]*

ḫalāṣ eyledi: *Kurtarmak.*

1. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser
Velī gürz çāḳ şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 915). [ḫalāṣ eyledi, -di]*

halāṣ eylemiş: *Kurtarmak.*

1. Benüm bir ḳarındaşum olmış esīr
Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 208). [ḫalāṣ eylemiş, -miş]*

halāṣ ide: *Kurtarmak.*

1. Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
Ḫalāṣ ide saña diyārı refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 850). [ḫalāṣ ide, -e]*

halāṣ idemez: *Kurtarmak.*

1. Olup ṣayda minḳārı berrende tīġ
Ḫalāṣ idemez anı gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 388). [ḫalāṣ idemez, -e, -mez]*

halāṣ ola: *1. Kurtulmak.*

1. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
İderler benī ādeme çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 63). [ḫalāṣ ola, -a]*
2. Çü yolda yüñülde ola naḳd-i ḫāṣ
Ḫarāmī elinden ola mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 104). [ḫalāṣ ola, -a]*

halāṣ olamaz: *1. Kurtulmak.*

1. Olup ʿāḳibet sīne-i keştī çāk
Ḫalāṣ olamaz ḫalḳ olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 328). [ḫalāṣ olamaz, -a, -maz]*

halāṣ oldı: *1. Kurtulmak.*

1. Didi kim **ḫalāṣ oldı** ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 271). [ḫalāṣ oldı, -dı]*

halāṣ olmaz: *1. Kurtulmak.*

1. Ṣikārı görüp çün olalar revān
Ḫalāṣ olmaz olursa şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 126). [ḫalāṣ olmaz, --maz]*

halāṣ olup: *1. Kurtulmak.*

1. Mühendislere yapdıra bī-ḳuṣūr
Ḫalāṣ olup ol ḫalḳ ide ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 96). [ḫalāṣ olup, -up]*

halāṣ olur: *1. Kurtulmak.*

1. Olur çünki düşmen işinden ḫalāṣ
İder bezm-i ḫālī gelürler ḫavāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 601). [ḫalāṣ olur, -ur]*

halāvet: *Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.*

1. Ṣafāda **ḫalāvetde** çün selsebīl
Bulur ṣıḥḥat andan içicek ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 105). [ḫalāvetde, -de]*

halāvet: *Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.*

1. Ṣafāda **ḫalāvetde** çün selsebīl
Bulur ṣıḥḥat andan içicek ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 105). [ḫalāvetde, -de]*

hāle oldı: *Ayın etrafında görülen ışıklı halka gibi olmak.*

1. Ḳuruldı iki şāh içün bār-gāh
Sipeh **hāle oldı** iki şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 514). [hāle oldı, -dı]*

hāle vü necm: *Hale ve yıldız.*

1. Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn **hāle vü necm** idi gūyiyā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 642). [hāle vü necm,]*

halef: *Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse, evlat.*

1. Ḫalef olup ola ki ḳāyim-maḳām
Selāṭīn ola ḥükmine cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 167). [ḫalef,]*

halel: *Bozma, bozukluk, eksiklik.*

1. Girü aña hem dürlü dürlü **ḥalel**
   Ki devr itmeye dāmenine ḥalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [ḥalel,]*

halel: *Bozma, bozukluk, eksiklik.*

1. Girü aña hem dürlü dürlü **ḥalel**
   Ki devr itmeye dāmenine ḥalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [ḥalel,]*

halel: *Bozma, bozukluk, eksiklik.*

1. Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
   Ki devr itmeye dāmenine **ḫalel** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [ḫalel,]*

halel: *Bozma, bozukluk, eksiklik.*

1. Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
   Ki devr itmeye dāmenine **ḫalel** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [ḫalel,]*

halel: *Bozma, bozukluk, eksiklik.*

1. Ki insāna ʿālemde ṭūl-i emel
   Virür ġuṣṣa ʿömrine eyler **ḫalel** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 178). [ḫalel,]*

halel bulmaya: *(Halel gelmek) Bozulmak, zarara uğramak.*

1. Ne emr eyleseñ ola fermān-peẕīr
   Ḫalel bulmaya mülk ü tāc ü serīr
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 108). [ḫalel bulmaya, -ma, -ya]

halel irdi: *Halel gelmek. Bozulmak, zarara uğramak.*

1. Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
   Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 266). [ḫalel irdi, -di]*

hāle-misāl: *Ay etrafındaki halkalar gibi.*

1. Ayaġında ḫalḫalı **hāle-miṣāl**
   İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 657). [hāle-miṣāl,]*

hāle-misāl: *Ay etrafındaki halkalar gibi.*

1. Ayaġında ḫalḫalı **hāle-miṣāl**
   İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 657). [hāle-miṣāl,]*

hālet: *Durum, hal.*

1. Bu **ḥāletde** ḥayfā baña hīç-kes
   İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [ḥāletde, -de]*

ḫālet: *Durum, hal.*

1. Bu **ḥāletde** ḥayfā baña hīç-kes
   İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [ḥāletde, -de]*

hālet-i rüstehīz: *Kıyamet gününün ahvali.*

1. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
   ʿAyān oldı pes **ḥālet-i rüsteḫīz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 178). [ḥālet-i rüsteḫīz,]*

halhāl: *Ayak bileziği.*

1. Ayaġında **ḫalḫalı** hāle-miṣāl
   İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 657). [ḫalḫalı, -ı]*

halhāl: *Ayak bileziği.*

1. Ayaġında **ḫalḫalı** hāle-miṣāl
   İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 657). [ḫalḫalı, -ı]*

hālī: *Boş, her şeyden arınmış.*

1. Ṭolu at u pīl oldı naṭʿ-ı zemīn
   Piyādeydi ferzāneler **ḫāli** zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 460). [ḫāli,]*
2. Degül **ḫāli** el-ḥamdülillāh Rūm
   Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 13). [ḫāli,]
3. Miʿīde ne **ḥālī** ne memlū gerek
   Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [ḥālī,]*
4. Nedeñlü ki ḳurbunda deşt ü ṭaġ
   Degül **ḫāli** bir cümle bostān u bāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 38). [ḫāli,]

hāl-i ʿalīl: *Hasta hal,durumu.*

1. Bilinür çü ḥis ile **ḥāl-i ʿalīl**
   Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [ḥāl-i ʿalīl,]*

ḥāl-i ceng ü cidāl: *Savaş ve çarpışmanın durumu.*

1. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
   Gehī baş gider geh girer deste māl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 603). [ḥāl-i ceng ü cidāl,]

ḥāli eyleme: *Boşaltmak.*

1. Naṣīḥat alup baḫt-ı bīdārdan
   Velī eyleme ḫāli efkārdan *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 160). [ḫāli eyleme, -me]*

ḥāli eyler: *Boşaltmak.*

1. Yemek olmadan hażm içme şarāb
   Bozup miʿdeyi **ḫāli eyler** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [ḥāli eyler, -r]*

ḥāl-i sarāy-ı sipenc: *Dünya sarayının (evinin) hali.*

1. Hemīşe bu **ḥāl-i sarāy-ı sipenc**
   Gehī genc ḳısmet ider gāh renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 491). [ḥāl-i sarāy-ı sipenc,]*

ḥāl-i yeʾcūcı: *Kur'an'da adı geçen, zulüm ve fitne çıkaran kavimlerden biri; Ye'cuc ve Me'cuc'ın hali.*

1. Bilüp **ḫāl-i Yeʾcūcı** ṣāḥib-ḳırān
   Çeküp leşkerin oldı kūha revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 71). [ḥāl-i yeʾcūcı, -ı]*

ḥalīc: *Ar. Koy, körfez.*

1. ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli hīç
   Degül Tūn u Tunca yanında **ḫalīc**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 96). [ḫalīc,]

ḫalīc: *Ar. Koy, körfez.*

1. ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli hīç
   Degül Tūn u Tunca yanında **ḫalīc**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 96). [ḫalīc,]

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

1. Görinmez birisinden aṣlā eṣer
   Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 658). [ḫalīfe,]*

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

1. Görinmez birisinden aṣlā eṣer
   Ḫalīfe rıżāsı-durur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 658). [ḫalīfe,]*

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
   Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [ḫalīfe,]

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
   Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [ḫalīfe,]

hālık: *Yaratan, Allah.*

1. Seve **Ḫālıḳı** her ki iy şehriyār
   Sever cümle ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 221). [ḫālıḳı, -ı]*

ḫālık: *Yaratan, Allah.*

1. Seve **Ḫālıḳı** her ki iy şehriyār
   Sever cümle ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 221). [ḫālıḳı, -ı]*

hālık u rabbü'l-beşer: *Yaratan ve insanların Rabbi.*

1. Odur **Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer**
   Başīret viren rūḥa cisme başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 135). [ḫālıḳ u rabbü'l-beşer,]*

hālıkı: *Halk eden, yaratan Allah (c.c.).*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ **Ḫālıḳı**
   Ḳamu rızḳ-cüyālaruñ Rāzıḳı *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 21). [ḫālıḳı,]*

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫudāyı Ḫudā bil **Ḫalīli** rasūl
   Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 449). [ḫalīli, -i]*

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫudāyı Ḫudā bil **Ḫalīli** rasūl
   Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 449). [ḫalīli, -i]*

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫalīl āyinince anı pāk ider
   Yapup türbe defn eyleyüben gider
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 497). [ḫalīl,]

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫalīl āyinince anı pāk ider
   Yapup türbe defn eyleyüben gider
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 497). [ḫalīl,]

halīl: *Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.*

1. Düşer çün **Ḫalīl** oda bu ḫalḳ-ı zār
   Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [ḫalīl,]

halīl: *Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.*

1. Düşer çün **Ḫalīl** oda bu ḫalḳ-ı zār
   Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [ḫalīl,]

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli **Ḫalīl**
   V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli **Ḫalīl**
   V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [ḫalīl,]*

hālīl: *Sadık dost ll Hz. İbrahim (a.s). (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş.).*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük **Ḫalīl**
   Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [ḫalīl,]*

hālīl: *Sadık dost ll Hz. İbrahim (a.s). (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş.).*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük **Ḫalīl**
   Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık dost ll Hz. İbrahim (a.s). (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş.).*

1. Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
   Dilerseñ kim ortada ceng olmaya
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [ḫalīle, -e]

halīl: *Sadık dost ll Hz. İbrahim (a.s). (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş.).*

1. Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
   Dilerseñ kim ortada ceng olmaya

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [ḫalīle, -e]

halīl: *Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.*

1. O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.*

1. O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık dost.*

1. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.*

1. Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem **Ḫalīl**
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [ḫalīl,]*

halīl: *Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.*

1. Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem **Ḫalīl**
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [ḫalīl,]*

halîm: *Ar. Hilm sahibi, hilmli, yavaş huylu. halîmâne: Halim olana yakışacak surette.*

1. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
Ḫalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ḫalīm,]*

halîm: *Ar. Hilm sahibi, hilmli, yavaş huylu. halîmâne: Halim olana yakışacak surette.*

1. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
Ḫalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ḫalīm,]*

ʿ**halīm:** *Yumuşak huylu, sakin.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
ʿ**Ḫalīm** ü vaḳār ehli müşkil-güşā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [ʿḫalīm,]

ʿ**halīm:** *Yumuşak huylu, sakin.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
ʿ**Ḫalīm** ü vaḳār ehli müşkil-güşā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [ʿḫalīm,]

hāliṣ: *Sahte olmayan, safi, temiz.*

1. Ki tā **ḫāliṣ** eyleye ḳalbimi mey
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [ḫāliṣ,]*

hāliṣ: *Sahte olmayan, safi, temiz.*

1. Ki tā **ḫāliṣ** eyleye ḳalbimi mey
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [ḫāliṣ,]*

halḳ: *Ahali, topluluk, yaratılmışlar.*

1. Olursa cihān **ḫalḳı** hep encümen
Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [ḫalḳı, -ı]*
2. Çe ger Hind **ḫalḳı** ider ihtimām
Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 347). [ḫalḳı, -ı]*
3. İder daʿvet ol **ḫalḳı** ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 103). [ḫalḳı, -ı]
4. İdüp Hindi Sindi baña zīr-i dest
Ḳamu ḳılmış **ḫalḳı** Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 266). [ḫalḳı, -ı]

5. Ḳudūmümden ola bu iḳlīm şād
İde **ḫalḳı** Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 296). [ḫalḳı, -ı]*
6. Virüp istimālet çerisine şāh
Yüreklendürür **ḫalḳı** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 686). [ḫalḳı, -ı]*
7. Şehi dilḫōşı **ḫalḳı** dilḫōş ider
Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 249). [ḫalḳı, -ı]*
8. Ne ṭaşra çıḳar ne iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa **ḫalḳı** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 584). [ḫalḳı, -ı]*
9. Yaramaz iki kişiye bir beşer
Ḳaçan bī-ʿaded **ḫalḳı** ḫoşnūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 634). [ḫalḳı, -ı]*
10. Olup Rūm **ḫalḳı** ḳamu şād-kām
Çıḳar ḳarşu eylemege iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 125). [ḫalḳı, -ı]*
11. Olur Rūm **ḫalḳı** görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 129). [ḫalḳı, -ı]*
12. Çü senden cihān **ḫalḳı** bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 163). [ḫalḳı, -ı]*
13. Şehe şehr **ḫalḳı** şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 135). [ḫalḳı, -ı]*
14. Bu yir **ḫalḳı** görmiş degüldür sitem
Cefā itmesün şāh-ı şāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 159). [ḫalḳı, -ı]*
15. Giderken irişür bir iḳlīme şāh
Ḳamu **ḫalḳı** ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 362). [ḫalḳı, -ı]*
16. İdüp daʿvet ol **ḫalḳı** şāh-ı cihān
Geçüp oldı yine yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 9). [ḫalḳı, -ı]*
17. Müselmān olur şehr **ḫalḳı** tamām
Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 79). [ḫalḳı, -ı]*
18. O **ḫalḳı** ḳoyup geçdi şāh-ı cihān
Olur pes cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 35). [ḫalḳı, -ı]*
19. Deñiz vehmi vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu **ḫalḳı** itmiş idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 140). [ḫalḳı, -ı]*

halk: *Ahali, insanlar.*

1. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān **ḫalḳı** olsa ne ġam encümen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [ḫalḳı, -ı]*
2. İder cümle esbāb-ı sūrī tamām
Gelür Hind **ḫalḳı** ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 568). [ḫalḳı, -ı]*
3. Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı rāżı vü **ḫalḳı** ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 292). [ḫalḳı, -ı]*

halk: *Ahali ‖ insanlar.*

1. Cihān mülkini **ḫalḳ** idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [ḫalḳ,]*
2. Anı büt idinmişdi Dārā-yı şūm
Üleşdürdi **ḫalḳına** Dārā-yı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 488). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
3. Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
Velī **ḫalḳ** yanında zer-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 26). [ḫalḳ,]*
4. Daḫı **ḫalḳuma** itmeyüp intiḳām
Ḳamusını ḳıl luṭfuñıla ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 475). [ḫalḳuma, -um, -a]*
5. Yaġar **ḫalḳuñ** üstine bārān-ı tīr
Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 229). [ḫalḳuñ, -uñ]*
6. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu **ḫalḳ** ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ḫalḳ,]*
7. Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam bu yir **ḫalḳına** pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
8. Eḳālime Ḫaḳ ġālib itmiş seni
Cihān **ḫalḳınuñ** cümlesi meʾmeni *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 100). [ḫalḳınuñ, -ı, -n, -uñ]*
9. Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu **ḫalḳ** künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 22). [ḫalḳ,]*
10. Olur şaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer başına **ḫalḳ** hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 48). [ḫalḳ,]*
11. Muʿazzez olur nūr mānendi nār
Üşer üstine **ḫalḳ** pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 94). [ḫalḳ,]*
12. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur **ḫalḳ** nār üzre lerzān çü dūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [ḫalḳ,]*
13. Ulu daʿvī itdüm eyā Müsteʿān
Beni eyleme **ḫalḳ** içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 66). [ḫalḳ,]*
14. ʿİnāyet idüp cümle **ḫalḳına** ol
Olup mehdi gösterdi maḳṣūda yol *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 7). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
15. Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
Yimekden çoġı **ḫalḳuñ** oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 572). [ḫalḳuñ, -uñ]*
16. Ne deñlü ki var **ḫalḳ** bālā vü zīr
Ḳamu ʿışḳı zencīrinedir esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 209). [ḫalḳ,]*
17. Temāşā ider **ḫalḳ** iki pīl-i mest
Ḳoyup baş başa urdılar deste dest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 933). [ḫalḳ,]*

18. İder ol gice **ḫalḳa** iḥsān şāh
Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 549). [ḫalḳa, -a]*
19. Helāk itdi Çīn **ḫalḳını** intiẓār
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*
20. Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni daʿvete **ḫalḳ** idüpdür Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 190). [ḫalḳ,]*
21. Atar Rūslardan yaña ser-firāz
Görüp ḫavf idüp **ḫalḳ** ider iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 464). [ḫalḳ,]*
22. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola **ḫalḳ** ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 637). [ḫalḳ,]*
23. Ḳılup **ḫalḳa** irşād olur reh-nümā
Ḳamu muḳtedī olur ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 165). [ḫalḳa, -a]*
24. Olur Rūm **ḫalḳına** cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 123). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
25. Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
Ḳamu **ḫalḳ** ġafletde yoḳ āgehī *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 6). [ḫalḳ,]*
26. Ne vaż' iledür cennet ile caḥīm
Ne heyʾetde **ḫalḳ** oldı diyü racīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [ḫalḳ,]*
27. Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol **ḫalḳ** ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [ḫalḳ,]*
28. Müzeyyen iden **ḫalḳ** ile ʿālemi
Müşerref iden ʿilm ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 159). [ḫalḳ,]*
29. Seve Ḫālıḳı her ki iy şehriyār
Sever cümle **ḫalḳ** anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 222). [ḫalḳ,]*
30. Diker būm çeşmini **ḫalḳuñ** çü bāz
Meger çeşm-i bīmār ola yidi bāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 33). [ḫalḳuñ, -uñ]*
31. Dir idi bu resme müşerref mekān
Yaradılmadı **ḫalḳ** olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 48). [ḫalḳ,]*
32. Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
İder **ḫalḳ** içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 464). [ḫalḳ,]*
33. Aña saʿy ḳıl iy şeh-i kām-yāb
Yiyüp **ḫalḳ** sen çekmeyesin ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 158). [ḫalḳ,]*
34. Alasın çü bir mülki itme sitem
Ḳamu **ḫalḳına** eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 70). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
35. Bilüp ʿālemüñ **ḫalḳını** cümle ḫʿīş
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*
36. Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʿār
Gürisne ḳoma **ḫalḳuñ** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [ḫalḳuñ, -uñ]*
37. Zamānuñda bulmasa **ḫalḳuñ** ḥużūr
İderler ḳamusından iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 155). [ḫalḳuñ, -uñ]*
38. Varur bir yire şāh kim ser-be-ser
Görür **ḫalḳ** maʿbūdı bir ḫuşk-ser *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 8). [ḫalḳ,]*
39. Yapup ḳapuyı şehr eyler ḥişār
Ḳalur ṭaşrada **ḫalḳ** ḫayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 56). [ḫalḳ,]*
40. Görür çıḳduġın şehr **ḫalḳını** şāh
Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 53). [ḫalḳını, -ı, -n, -ı]*
41. Görür anda bir **ḫalḳ** būzīne-ser
Żarūrī güler her kim itse naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 199). [ḫalḳ,]*
42. Görüp **ḫalḳ** ṣandūḳı eyler duʿā
Bu iḳbāli itmezler idi recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 285). [ḫalḳ,]*
43. Olup ʿāḳibet sīne-i keştī çāk
Ḫalāṣ olamaz **ḫalḳ** olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 328). [ḫalḳ,]*
44. Murādum bu deryāyı seyrān idem
Görem baḫr **ḫalḳın** yoluma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 78). [ḫalḳın, -ın]*
45. Olup encümen **ḫalḳ** pīr ü cuvān
Gelüp şāha ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 17). [ḫalḳ,]*
46. Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur **ḫalḳ** cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 66). [ḫalḳ,]*
47. Mühendislere yapdıra bī-ḳuṣūr
Ḫalāṣ olup ol **ḫalḳ** ide ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 96). [ḫalḳ,]*
48. Ḳılup şāha ol **ḫalḳ** idüp āferīn
Didiler ki gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 113). [ḫalḳ,]*
49. Çün ol **ḫalḳa** Ḫaḳdan irişdi meded
Yapar fitne bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 107). [ḫalḳa, -a]*
50. Ḳaçarsa niçe gürgden gūsfend
Ḳaçar **ḫalḳuz** andan iy ercümend *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 70). [ḫalḳuz, -uz]*
51. Bu **ḫalḳuñ** ticāretleri bu hemīn
Daḫı kār bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 113). [ḫalḳuñ, -uñ]*
52. Hemīşe ider **ḫalḳ** içün ol enīn
İşidür anı gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 23). [ḫalḳ,]*
53. Gelüp geçmede **ḫalḳ** āb-ı revān
Muḳarrer velī ḫāli üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 83). [ḫalḳ,]*
54. Kerīm olan eyler bu ʿöẕri ḳabūl
Bilür **ḫalḳ** derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 124). [ḫalḳ,]*
55. Cihān **ḫalḳına** cümle ḳıldum revān
Ki ḫarc ideler durduġunca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 15). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*
56. Bu **ḫalḳuñ** dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 121). [ḫalḳuñ, -uñ]*

halk: *Ahali ‖ insanlar.*

1. Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
   Beni kim olam **ḫalḳdan** bī-niyāz
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 54). [ḫalḳdan, -dan]
2. Çıḳup ḫaymeden virdi **ḫalḳa** selām
   Ḳamu baş urup itdiler iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 77). [ḫalḳa, -a]*
3. Rezimde ider **ḫalḳa** ḫıdmet çe ger
   Olur dest-i merd āḫır ammā ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 467). [ḫalḳa, -a]
4. Müdārā olur **ḫalḳa** ḫışn-ı ḥaşīn
   Çü āhende āteş gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 697). [ḫalḳa, -a]*
5. Ḳanāre-yi esnān olup cūy-ı ceng
   Zemīn küştelerden olur **ḫalḳa** teng
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 242). [ḫalḳa, -a]
6. Murādında çün Ḫıżrdur reh-nümā
   Ḳamu **ḫalḳa** olsa n'ola reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 58). [ḫalḳa, -a]
7. Şu deñlü niṣār eyleyem **ḫalḳa** genc
   Ki dünyā içün çekmeye kimse renc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [ḫalḳa, -a]
8. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
   Virürem bu **ḫalḳa** ki çekmeye renc
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [ḫalḳa, -a]
9. Beni bunda ṣaldı anıñçün Ḫudā
   Ki ʿadliyle **ḫalḳa** olam reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 300). [ḫalḳa, -a]
10. Ki eylemeye birisine ziyān
    Ḳamu cism ola şāha şeh **ḫalḳa** cān
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [ḫalḳa, -a]
11. Ṭolar ʿāleme tīr-i berfīne-baḳ
    Olur **ḫalḳa** cevşen samūr u vaşaḳ
    (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 34). [ḫalḳa, -a]
12. Görür kim götürmege yoḳ iḳtidār
    İder ekşerin anda **ḫalḳa** niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 380). [ḫalḳa, -a]*
13. Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
    Niçe bir biçersin bu **ḫalḳa** kefen
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [ḫalḳa, -a]
14. ʿAcem mülkine cümle sulṭān imiş
    İşi **ḫalḳa** luṭf ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1150). [ḫalḳa, -a]*
15. Şu deñlü ider **ḫalḳa** iḥsān şāh
    Olur muġtenem yine cümle sipāh
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 251). [ḫalḳa, -a]
16. Nice devr ḳılduġını āsumān
    Nice **ḫalḳ** olduġını ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 44). [ḫalḳ,]*
17. Olup ḳapu öñinde **ḫalḳa** kilāb
    Başın bāline ṣoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 15). [ḫalḳa, -a]*
18. Olup būm nevbet-zen ü naġme-ger
    İderdi gehī **ḫalḳa** kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 22). [ḫalḳa, -a]*
19. Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
    Bilinmez içindeki **ḫalḳa** şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 72). [ḫalḳa, -a]*
20. Olan vaḥy ü ilhām ile reh-nümā
    Ḳılan **ḫalḳa** mürselleri pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 170). [ḫalḳa, -a]*
21. Degül **ḫalḳdan** şāhlıḳ ḫod murād
    Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [ḫalḳdan, -dan]*
22. Naṣīḥat-durur **ḫalḳa** bundan murād
    Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 37). [ḫalḳa, -a]*
23. Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
    O **ḫalḳa** bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [ḫalḳa, -a]*
24. İder anlara dīn-i İslāmı ʿarż
    Olur **ḫalḳa** maʿlūm sünnetle farż *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 34). [ḫalḳa, -a]*
25. İşidüp ṣadāsını keştī döner
    Ne keştīye ne **ḫalḳa** olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 340). [ḫalḳa, -a]*

halk: *Yaratmak.*

1. Ḳamu **ḫalḳ** olup olıcaḳ Ḫālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 21). [ḫalḳ,]*

ḫalḳ: *Ahali, insanlar.*

1. Durup elli gün anda ol tāc-ver
   İdüp **ḫalḳını** cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 416). [ḫalḳını, -ı, -(n)ı]*

halk: *Ahali, insanlar.*

1. Yaḳup ʿālemi āteş-i āfītāb
   Düşer ʿālemüñ **ḫalḳına** ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 12). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

halk: *Ahali ‖ insanlar.*

1. Olur **ḫalḳa** çün mār yatsa faḳīr
   Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [ḫalḳa, -a]

halk: *Ahali ‖ insanlar (başkaları bağlamında).*

1. Der-āġūş idüp kimi bir nāzenīn
   Kimi ṣubḥa dek **ḫalḳuñ** eyler enīn

(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 26). [ḥalḳuñ, -uñ]

halk: *İnsanlar, ahali.*

1. Şu vech ile ḳıl **ḥalḳa** ʿadl ile dād
   Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [ḥalḳa, -a]*

halk: *Ahali, insanlar.*

1. Uvaḳ **ḥalḳdur** anlara ne şümār
   Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [ḥalḳdur, -dur]*

halk: *Ahali || İnsanlar.*

1. Musaḫḫar idüp **ḥalḳı** bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 9). [ḥalḳı, -ı]*

halk eylemişdür: *Yaratmak.*

1. Bunı şöyle **ḥalḳ eylemişdür** Ḫudā
   Ki kimseye olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 113). [ḥalḳ eylemişdür, -miş, -dür]*

halk iden: *Yaratmak, yoktan var etmek.*

1. Virür rızḳuñı **ḥalḳ iden** Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [ḥalḳ iden, -en]*

halk itmedi: *Yaratmak.*

1. Giderken gelür fikrine kim Ḫudā
   Benüm gibi **ḥalḳ itmedi** pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 6). [ḥalḳ itmedi, -me, -di]*

halka-i hā-yı hindūstān: *Hindistan'ın ha'sının halkası.*

1. Anuñ gözlerine bu vāsiʿ cihān
   Ola **ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 140). [ḥalḳa-i hā-yı hindūstān,]*

halka-vār: *Halka gibi.*

1. Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
   Hilāl-i felek sīm ü zer **ḥalḳa-vār**

(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 134). [ḥalḳa-vār,]

halka-vār: *Halka gibi.*

1. Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
   Hilāl-i felek sīm ü zer **ḥalḳa-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 134). [ḥalḳa-vār,]*

halḳ-ı ʿālem: *Dünya halkı, herkes.*

1. Gelür ḫıdmete **ḥalḳ-ı ʿālem** tamām
   Oturdı maḳāmın bilüp ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 127). [ḥalḳ-ı ʿālem,]*
2. Nedür şāhlıḳ bār-keşlik hemān
   Çeker **ḥalḳ-ı ʿālem** yükün rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 192). [ḥalḳ-ı ʿālem,]*
3. Ola şāh olan çünki şāliḥ-nihād
   İder **ḥalḳ-ı ʿālem** aña inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 218). [ḥalḳ-ı ʿālem,]*
4. Vezīr ol-durur kim ola ked-ḫudā
   İde **ḥalḳ-ı ʿālem** aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 30). [ḥalḳ-ı ʿālem,]*
5. Döger sīnesin kūs u yüzini zīl
   Olur nevḥadan **ḥalḳ-ı ʿālem** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 218). [ḥalḳ-ı ʿālem,]*

halḳ-ı cihān: *Bütün insanlar.*

1. Girürse içine bu **ḥalḳ-ı cihān**
   Olur kemterīn kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 199). [ḥalḳ-ı cihān,]*
2. Ola çünki rencīde **ḥalḳ-ı cihān**
   Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 19). [ḥalḳ-ı cihān,]*
3. Geçüp taḫta oturdı çün ol cuvān
   İṭāʿat ider aña **ḥalḳ-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 100). [ḥalḳ-ı cihān,]*
4. Ben ol şeh idüm diyemez üstüḫ̂ān
   İnanmaz dise daḫı **ḥalḳ-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 40). [ḥalḳ-ı cihān,]*

halḳ-ı cihānı: *Herkes, cümlesi.*

1. Çü ġālib zamān ile bu ḳavm-i dūn
   İderlerdi **ḥalḳ-ı cihānı** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 116). [ḥalḳ-ı cihānı,]*

halḳ-ı çīn: *Çin halkı.*

1. Didi **ḥalḳ-ı Çīn** şāha iy Ḫān-ı Çīn
   Gelür bir sipeh kim görinmez zemīn

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 105). [ḫalḳ-ı çīn,]

halk-ı hudā: *Allah'ın yarattıkları, insanlar.*

1. Murāduñca seyr eyle baḥri şehā
   Ki çoḳ baḥrde daḥı **ḫalḳ-ı Ḫudā**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 122). [ḫalḳ-ı ḫudā,]

halk-ı īrān-zemīn: *İran halkı.*

1. Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
   Ola bendesi **ḫalḳ-ı īrān-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 912). [ḫalḳ-ı īrān-zemīn,]*

halk-ı īrān-zemīn: *İran halkı.*

1. Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
   Ola bendesi **ḫalḳ-ı īrān-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 912). [ḫalḳ-ı īrān-zemīn,]*

halk-ı īrān-zemīn: *İran halkı.*

1. Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
   Ola bendesi **ḫalḳ-ı īrān-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 912). [ḫalḳ-ı īrān-zemīn,]*

halk-ı īrān-zemīn: *İran halkı.*

1. Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
   Ola bendesi **ḫalḳ-ı īrān-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 912). [ḫalḳ-ı īrān-zemīn,]*

halk-ı nāsuñ: *Yaratılmış insanlar.*

1. Var ol mülkde **ḫalḳ-ı nāsuñ** niyām
   Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [ḫalḳ-ı nāsuñ, -uñ]*

halk-ı perhīz-kār: *Sofu, itina eden halk.*

1. Bilüp bunlaruñ ḥālini şehriyār
   Didi kim zihī **ḫalḳ-ı perhīz-kār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 82). [ḫalḳ-ı perhīz-kār,]*

halk-ı rūm: *Anadolu halkı.*

1. Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm
   Birinüñ yüzin görmedi **ḫalḳ-ı Rūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 782). [ḫalḳ-ı rūm,]*
2. Ḳovup şöyle ḳırdı yine **ḫalḳ-ı Rūm**
   Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [ḫalḳ-ı rūm,]*

halk-ı zār: *Inleyen halk.*

1. Düşer çün Ḫalīl oda bu **ḫalḳ-ı zār**
   Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [ḫalḳ-ı zār,]*

hāllāc: *Pamuk atan kimse.*

1. Olup çarḫ **ḥallācı** pes penbe-kār
   Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [ḥallācı, -ı]*

hāllāc: *Pamuk atan kimse.*

1. Olup çarḫ **ḥallācı** pes penbe-kār
   Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [ḥallācı, -ı]*

hallâk: *Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Murādum bu gezmeden iy şehriyār
   Ki bir bile **Ḫallāḳını** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [ḫallāḳını, --ı, --n, --ı]*

hallâk: *Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Murādum bu gezmeden iy şehriyār
   Ki bir bile **Ḫallāḳını** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [ḫallāḳını, --ı, --n, --ı]*

hallāk: *Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Temāşā idüp bunları şehriyār
   Niyāz itdi **Ḫallāḳa** bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 262). [ḫallāḳa, -a]*

hallāk-ı hurşīd ü māh: *Güneşi ve ayı yaratan.*

1. Ne iḳlīme kim çekdüm ise sipāh
   Žafer virdi **Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 134). [ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh,]*

halṭ eyle: *Karıştırmak,bir şeyi bir şeye karıştırmak, katmak.*

1. Ḫakīmāne iç çün içersen şarāb
İdüp anı memzūc **ḫalṭ eyle** āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 370). [ḫalṭ eyle,]*

halṭ ola: *Münâsebetsizlik,yakışık almayan yersiz söz.*

1. Ḫuṣūṣā ki **ḫalṭ ola** geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [ḫalṭ ola, -a]*

ham: *Kıvrımlı, büklümlü.*

1. İdüp ḳaddini **ḫam** gehī çün hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [ḫam,]*

ham: *Kıvrımlı, büklümlü.*

1. İdüp ḳaddini **ḫam** gehī çün hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [ḫam,]*

ḫām: *Olgunlaşmamış.*

1. Benefşe ider ḳāmetin kūj u **ḫam**
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [ḫam,]*

ḫām: *Olgunlaşmamış.*

1. Benefşe ider ḳāmetin kūj u **ḫam**
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [ḫam,]*

ḫām: *Olgunlaşmamış.*

1. Getür sāḳiyā luṭf ḳıl baña cām
Ki puḫte olam eyleyüp nūş **ḫām**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 120). [ḫām,]

ḫām: *Olgunlaşmamış,ham.*

1. Niçe **ḫāmlar** gibi cūş u ḫurūş
Olam puḫteler gibi bir dem ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 121). [ḫāmlar, -lar]

hām: *Olgunlaşmamış.*

1. Tamām ile bir mi olur nā-tamām
Müsāvī midür puḫte ile ya **ḫām** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 190). [ḫām,]*

hām: *Terbiye, tecrübe görmemiş.*

1. Keser perçemin ṭūġ olur ḳaddi **ḫam**
İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 215). [ḫam,]*

ham idüp: *Bükmek, eğmek.*

1. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 173). [ḫam idüp, -üp]*

ham olur: *Manevî olgunlaşma yolunun henüz başlangıcında bulunmak; ruhen olgunlaşmamak.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 76). [ḫam olur, -ur]

hamāḳat: *Ahmaklık.*

1. Ki bīdār olmasa şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 128). [ḫamāḳatde, -de]

ḫamāḳat: *Ahmaklık.*

1. Ki bīdār olmasa şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 128). [ḫamāḳatde, -de]

ḫamāyil-vār: *Muska gibi.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
İki cānibine **ḫamāyil-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 186). [ḫamāyil-vār,]*

hamāyil-vār: *Muska gibi.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
İki cānibine **ḫamāyil-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 186). [ḫamāyil-vār,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
   Ele aldı ḳırṭās ü **ḫāme** debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
   Ele aldı ḳırṭās ü **ḫāme** debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Şehe şol ḳadar gönderür armaġan
   Zebānıyla **ḫāme** idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 374). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Şehe şol ḳadar gönderür armaġan
   Zebānıyla **ḫāme** idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 374). [ḫāme,]*

hāme: *Kalem.*

1. Eline alup **ḫāmeyi** nāme-vār
   Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [ḫāmeyi, -y, -i]*

hāme: *Kalem.*

1. Eline alup **ḫāmeyi** nāme-vār
   Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [ḫāmeyi, -y, -i]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Muḥarref çalup anı **ḫāme** miṣāl
   İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Muḥarref çalup anı **ḫāme** miṣāl
   İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Eline alup **ḫāme** gevher-niṣār
   İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Eline alup **ḫāme** gevher-niṣār
   İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 109). [ḫāme,]*

hāme: *Kalem.*

1. El urdı İboḳrāṭ pes **ḫāmeye**
   İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 327). [ḫāmeye, -y, -e]*

hāme: *Kalem.*

1. El urdı İboḳrāṭ pes **ḫāmeye**
   İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 327). [ḫāmeye, -y, -e]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Eline alup **ḫāme** Hermes ḥakīm
   Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [ḫāme,]*

hāme: *Yontulmuş kalem.*

1. Eline alup **ḫāme** Hermes ḥakīm
   Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [ḫāme,]*

hāme: *Kalem.*

1. Olayıdı iḳlīme nāmum revān
   Olup **ḫāmemüñ** zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 44). [ḫāmemüñ, -m, -üñ]*

hāme: *Kalem.*

1. Olayıdı iḳlīme nāmum revān
   Olup **ḫāmemüñ** zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 44). [ḫāmemüñ, -m, -üñ]*

hāme: *Kalem II âşık.*

1. Girüp **ḫāmeye** ʿayna eyler ġurūb
Nice ʿayn mānend-i kevs̱er ʿuẕūb
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 93). [ḫāmeye, -y, -e]

hāme-i pür-sürūş: *Melek dolu kalem.*

1. Suḫen-senc-i ṣarrāf-ı cevher-fürūş
İdüp yazmaġa **ḫāme-i pür-sürūş**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 2). [ḫāme-i pür-sürūş,]

hāme-i ser-firāz: *Üstün, yüce bir kalem.*

1. Elümde ʿalem **ḫāme-i ser-firāz**
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 25). [ḫāme-i ser-firāz,]*

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti **ḫāme-vār**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [ḫāme-vār,]

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti **ḫāme-vār**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [ḫāme-vār,]

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. ʿAlemdār olup iki şaḳ **ḫāme-vār**
Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [ḫāme-vār,]*

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. ʿAlemdār olup iki şaḳ **ḫāme-vār**
Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [ḫāme-vār,]*

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. Sinānını çalup anuñ **ḫāme-vār**
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 999). [ḫāme-vār,]*

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. Sinānını çalup anuñ **ḫāme-vār**
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 999). [ḫāme-vār,]*

hāme-vār: *Kalem gibi.*

1. Bu yolda sürinür idüm **ḫāme-vār**
Geçerdi ġam u derd ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 53). [ḫāme-vār,]*

hāmilān: *Elinde bulunduranlar, taşıyanlar, sahip olanlar.*

1. Nedür ʿarş u kürsī nedür **ḥāmilān**
Ḳalem ne nedür levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [ḥāmilān,]

ḥāmilān: *Elinde bulunduranlar, taşıyanlar, sahip olanlar.*

1. Nedür ʿarş u kürsī nedür **ḥāmilān**
Ḳalem ne nedür levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [ḥāmilān,]

hamīr: *Hamur.*

1. Aṣup ṣol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler **ḫamīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 486). [ḫamīr,]*

hamīr: *Hamur.*

1. Aṣup ṣol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler **ḫamīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 486). [ḫamīr,]*

hamīr: *Hamur.*

1. Ḳolı ādemi çengi mānend-i ṣīr
Olur seng ü āhen elinde **ḫamīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 506). [ḫamīr,]*

hamīr: *Hamur.*

1. Ḳolı ādemi çengi mānend-i ṣīr
Olur seng ü āhen elinde **ḫamīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 506). [ḫamīr,]*

ḫamīr eyler: *Hamur etmek, yoğurmak. Bir kişiye istenilen nitelikleri kazandırmak, yeteneklerini geliştirmek.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña ṣīr-gīr
   Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 438). [ḫamīr eyler, -r]*

ḫamīr eyleyüp: *Hamur etmek, yoğurmak. Bir kişiye istenilen nitelikleri kazandırmak, yeteneklerini geliştirmek.*

1. Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
   Viren bir iki ḳaṭre māya ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 331). [ḫamīr eyleyüp, -yüp]*

ḫamiyyet: *Kişinin nâmını ve şerefini ayaklar altına alacak şeylerden kendini koruma gayreti.*

1. Ḫamiyyet idüp Ṣanṭalūs-ı dilīr
   Varur durduġı yire ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 539). [ḫamiyyet,]*

ḫamiyyet: *Kişinin nâmını ve şerefini ayaklar altına alacak şeylerden kendini koruma gayreti.*

1. Ḫamiyyet idüp Ṣanṭalūs-ı dilīr
   Varur durduġı yire ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 539). [ḫamiyyet,]*

ḫamiyyet ḳıl: *Onurlu davranmak, vatanını koruma gayreti göstermek.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
   Bize söyle ḥālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 377). [ḫamiyyet ḳıl,]*

ḫamle: *Saldırma, saldırış, harekete geçme.*

1. Birer **ḫamle** ile niçe nīze-dār
   Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 419). [ḫamle,]*

ḫamle: *Saldırı, saldırma.*

1. Çeriye virür **ḫamlesi** inşiḳāḳ
   Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [ḫamlesi, -si]*
2. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
   İder **ḫamle** iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 388). [ḫamle,]*

ḫamle ider: *Harekete geçmek, ilerleme gayretiyle atılım yapmak.*

1. İder cengde ḫamle Dārāya ṣāh
   Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 311). [ḫamle ider, -er]*
2. Bulup biri birini iki dilīr
   İder ḫamle ol iki ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 546). [ḫamle ider, -er]*

ḫamle idüp: *Harekete geçmek, ilerleme gayretiyle atılım yapmak.*

1. İdüp ḫamle bir birine iki dīv
   Ṭolar ṣaḫn-ı meydān ṣadā vü ġırīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 431). [ḫamle idüp, -üp]

ḫamle ḳılsa: *Atılmak, saldırmak.*

1. Eger **ḫamle ḳılsa** idi aña ṣīr
   Ne gürz alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 335). [ḫamle ḳılsa, -sa]*

ḫamleler idüp: *Harekete geçmek, ilerleme gayretiyle atılım yapmak.*

1. İdüp ḫamleler iki ner-ejdehā
   Olurlar sinān ile ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 991). [ḫamleler idüp, -üp, -ler]*

ḫammām: *Hamam.*

1. Giresin çü **ḫammāma** oturma çoḳ
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [ḫammāma, -a]

ḫammām: *Hamam.*

1. Giresin çü **ḫammāma** oturma çoḳ
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [ḫammāma, -a]

ḫamm-i kemend: *Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ipin kıvrımı.*

1. Ciger çāk idüp naʿrahā-yı bülend
   Gulū-gīr olmışdı **ḫamm-i kemend**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 164). [ḫamm-i kemend,]

hamr: *İçki, şarap.*

1. O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül **ḫamrı** kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [ḫamrı, -ı]

hamr: *İçki, şarap.*

1. O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül **ḫamrı** kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [ḫamrı, -ı]

hamr: *Şarap.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
Ḳarışur ne mey ṣuya ne **ḫamra** āb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [ḫamra, -a]

hamr: *Şarap.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
Ḳarışur ne mey ṣuya ne **ḫamra** āb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [ḫamra, -a]

hamr: *Şarap.*

1. Melek şevḳi şemʿine pervānedür
Felekʿaşḳı **ḫamrına** peymānedür
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [ḫamrına, -ı, -n, -a]

hamr: *Şarap.*

1. Melek şevḳi şemʿine pervānedür
Felekʿaşḳı **ḫamrına** peymānedür
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [ḫamrına, -ı, -n, -a]

hamse: *Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınmış beş eserden oluşan külliyat.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup **ḫamse** olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [ḫamse,]

hamse: *Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınmış beş eserden oluşan külliyat.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup **ḫamse** olam cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [ḫamse,]

hamse: *Beş mesneviden oluşan mesnevi külliyatı.*

1. Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki **ḫamse** naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [ḫamse,]

hamse: *Beş mesneviden oluşan mesnevi külliyatı.*

1. Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki **ḫamse** naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [ḫamse,]

hamse: *Beş mesneviden oluşan mesnevi külliyatı.*

1. Dinür el-kelāmü yecürrü'l-kelām
Murādum benüm **ḫamse** itmek tamām
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 42). [ḫamse,]

hamse: *Beş mesneviden oluşan mesnevi külliyatı.*

1. Üçün daḫı yaz **ḫamseyi** ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 167). [ḫamseyi, -yi]*

hamse: *Beş mesneviden oluşan mesnevi külliyatı.*

1. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
Ya **ḫamse** ya Şeh-nāme yazmaḳ ne var
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [ḫamse,]

hāmsen: *Beş (Arapça).*

1. Dinürse baña **ḫāmsen** nā-tamām
Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [ḫāmsen,]*

ḫāmsen: *Beş (Arapça).*

1. Dinürse baña **ḫāmsen** nā-tamām
Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [ḫāmsen,]*

hamu: *Kamu, bütün, herkes.*

1. Getür bülbüle sāḳī el ur müle
   Ki ben **ḫāmuşı** döndüre bülbüle
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [ḫāmuşı, -s, -ı]

hamu: *Kamu, bütün, herkes.*

1. Getür bülbüle sāḳī el ur müle
   Ki ben **ḫāmuşı** döndüre bülbüle
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [ḫāmuşı, -s, -ı]

hamūş: *Miskin miskin.*

1. Çü sūrāḫ-ı gevher oluban **ḫamūş**
   Leʾālī-i şāha dutarlardı gūş *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 317). [ḫamūş,]*

hamūş: *Susmak, suskun.*

1. Zebānın bilen cümle **ḫāmūşuñ** ol
   Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 193). [ḫāmūşuñ, -uñ]*
2. Gelür çünki Ḳaydāfeye Ḳandarūş
   Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır **ḫamūş**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 268). [ḫamūş,]

hamūş: *Sessiz, susmuş.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre **ḫamūş**
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 35). [ḫamūş,]

hāmūş olam: *Susmak.*

1. Bilüp cümle esrārı **ḫāmūş olam**
   Niçe bir zebān olayum gūş olam
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 669). [ḫāmūş olam, -am]

hāmūş olam: *Suskun olmak; kapalı halde olmak.*

1. Niçe ḫāmlar gibi cūş u ḫurūş
   Olam puḫteler gibi bir dem ḫamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 122). [ḫamūş olam, -am]

hamūş oldı: *Susmak.*

1. Yiyüp içdiler itdiler ʿīş ü nūş
   Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 604). [ḫamūş oldı, -dı]*

hān: *Hükümdar.*

1. Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
   Ya baş virem alam ya **Ḫāndan** külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 208). [ḫāndan, --dan]

hān: *Hükümdar.*

1. Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
   Ya baş virem alam ya **Ḫāndan** külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 208). [ḫāndan, --dan]

hān: *Padişah, sultan; sevgili, güzel.*

1. Dimiş daḫı iy Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
   Saña **ḫanlar** içinde ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 260). [ḫanlar, -lar]*

hān: *Padişah, sultan; sevgili, güzel.*

1. Dimiş daḫı iy Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
   Saña **ḫanlar** içinde ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 260). [ḫanlar, -lar]*

hān: *Han, hakan.*

1. Varup nāmeyi **Ḫāna** virdi rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [ḫāna, -a]

hān: *Han, hakan.*

1. Varup nāmeyi **Ḫāna** virdi rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [ḫāna, -a]

hān: *Padişah, sultan || Allah.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Olur pīş-rev **Ḫāna** ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 762). [ḫāna, -a]*

hān: *Padişah, sultan || Allah.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı şāḥib-serīr
   Olur pīş-rev **Ḫāna** ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 762). [ḫāna, -a]*

hān: *Hükümdar. Eski Türklerde Hakan da denen devlet reisi.*

1. Ṭurup ḳarşular **Ḫānı** şāh-ı cihān
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ḫānı, -ı]*

hān: *Hükümdar. Eski Türklerde Hakan da denen devlet reisi.*

1. Ṭurup ḳarşular **Ḫānı** şāh-ı cihān
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ḫānı, -ı]*

hān: *Han, hakan.*

1. Ṭurup ḳarşular **Ḫānı** şāh-ı cihān
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ḫānı, -ı]*

hān: *Han, hakan.*

1. Ṭurup ḳarşular **Ḫānı** şāh-ı cihān
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ḫānı, -ı]*

han: *Han, hakan.*

1. Görüp luṭfını **ḫān** olur şermsār
   Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 49). [ḫān,]*

han: *Han, hakan.*

1. Görüp luṭfını **ḫān** olur şermsār
   Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 49). [ḫān,]*

hān: *Han, hakan.*

1. Didi **Ḫāna** sulṭān-ı rūy-i zemīn
   Ki iy mihter-i ser-fīrāzān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 53). [ḫāna, -a]*

hān: *Han, hakan.*

1. Didi **Ḫāna** sulṭān-ı rūy-i zemīn
   Ki iy mihter-i ser-fīrāzān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 53). [ḫāna, -a]*

hān: *Hükmeden, hakimiyet sahibi, hükümdar; Allah.*

1. Esīr olmaduñ baña mihmānsın
   Başuñda külāhuñ yine **Ḫānsın** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 58). [ḫānsın, -sın]*

hān: *Hükmeden, hakimiyet sahibi, hükümdar; Allah.*

1. Esīr olmaduñ baña mihmānsın
   Başuñda külāhuñ yine **Ḫānsın** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 58). [ḫānsın, -sın]*

hān: *Okuyan.*

1. Ḳamu pīş-keş eyledügini **Ḫān**
   Ḳabūl eyledi şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 173). [ḫān,]*

hān: *Okuyan.*

1. Ḳamu pīş-keş eyledügini **Ḫān**
   Ḳabūl eyledi şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 173). [ḫān,]*

hān: *Han, hakan.*

1. Didi **Ḫāna** iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
   Bize himmetüñi refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 87). [ḫāna, -a]*

hān: *Han, hakan.*

1. Didi **Ḫāna** iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
   Bize himmetüñi refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 87). [ḫāna, -a]*

han: *Hükümdar.*

1. Virürse bu devlet eger saña dest
   Ġurūruñ meyi itmesün **hān** mest
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [hān,]

han: *Hükümdar.*

1. Virürse bu devlet eger saña dest
   Ġurūruñ meyi itmesün **hān** mest

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [hān,]

han: *Hükümdar.*

1. Bu şehlige aldanma zinhār **hān**
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [hān,]*

han: *Hükümdar.*

1. Bu şehlige aldanma zinhār **hān**
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [hān,]*

hān oldı: *Padişah olmak.*

1. Didi çün şehin-şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ser-ā-ser alup oldı īrāna ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 4). [ḫān oldı, -dı]*

hanāzīr: *Domuzlar.*

1. Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 176). [ḫanāzīr,]*

hanāzīr: *Domuzlar.*

1. Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 176). [ḫanāzīr,]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi **ḫançere**
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 57). [ḫançere, -e]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi **ḫançere**
Geçer zülfi mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 57). [ḫançere, -e]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Ele **ḫançer** almış idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Ele **ḫançer** almış idi müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Leb-i cūda sūsen çü **ḫançer** çeker
Görüp dutdı nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 33). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Leb-i cūda sūsen çü **ḫançer** çeker
Görüp dutdı nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 33). [ḫançer,]*

hançer: *Hançer ǁ kılıç; bkz. STEINGASS, s. 476. (sevgili/güzelin keskin bakışı, kirpiği, kaşı bağlamlarında); Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü'nde şu bilgiler kayıtlıdır: 'tanzimattan önceki toplum hayatımızda hançer, erkek tuvaletinin, aynı zamanda mertlik nişanı olan en önemli süslerinden biriydi. Erkek çocuğun delikanlılık çağı, belindeki kuşağın kıvrımına sokulmuş bir hançer taşıması ile başlardı. Hançerin kını ve kabzası, memleketimizde yüzyıllar boyunca…irili ufaklı zümrütler, elmaslar, pırlantalar ile süslenmiş,…kadifeden ipekten altın sırma ile, incilerle işlenmiş kıymetli kumaşlardan esvapların, kaftanların arasında murassa bir hançer kabzası, göz kamaştıran şahane tuvalete ayrı bir revnak vermiştir.' Bkz. KOÇU, s. 127; ayrıca bkz. 'zer-nişān ḫançer', 'muraṣṣaʿ ḫançer' md.*

1. Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele almazam tīġ ile **ḫançeri** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [ḫançeri, --i]*

hançer: *Hançer ǁ kılıç; bkz. STEINGASS, s. 476. (sevgili/güzelin keskin bakışı, kirpiği, kaşı bağlamlarında); Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü'nde şu bilgiler kayıtlıdır: 'tanzimattan önceki toplum hayatımızda hançer, erkek tuvaletinin, aynı zamanda mertlik nişanı olan en önemli süslerinden biriydi. Erkek çocuğun delikanlılık çağı, belindeki kuşağın kıvrımına sokulmuş bir hançer taşıması ile başlardı. Hançerin kını ve kabzası, memleketimizde yüzyıllar boyunca…irili ufaklı zümrütler, elmaslar, pırlantalar ile süslenmiş,…kadifeden ipekten altın sırma ile, incilerle işlenmiş kıymetli kumaşlardan esvapların, kaftanların arasında murassa bir hançer kabzası, göz kamaştıran şahane tuvalete ayrı bir revnak vermiştir.' Bkz. KOÇU, s. 127; ayrıca bkz. 'zer-nişān ḫançer', 'muraṣṣaʿ ḫançer' md.*

1. Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele almazam tīġ ile **ḫançeri** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [ḫançeri, --i]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
Elüñde olur **ḫançerüñ** Ẕü'l-fiḳār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [ḫançerüñ, -üñ]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
Elüñde olur **ḫançerüñ** Ẕü'l-fiḳār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [ḫançerüñ, -üñ]*

hancer: *Hançer.*

1. Ḫalāfuñ idüp **ḫançerin** zer-nişān
Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 35). [ḫançerin, -in]*

hancer: *Hançer.*

1. Ḫalāfuñ idüp **ḫançerin** zer-nişān
Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 35). [ḫançerin, -in]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur **ḫançerüñden** cihānda rehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 500). [ḫançerüñden, -üñ, -den]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

1. Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur **ḫançerüñden** cihānda rehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 500). [ḫançerüñden, -üñ, -den]*

hancer-i āb-gūn: *Mavi renkli hançer.*

1. Daḳar beline **ḫancer-i āb-gūn**
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 51). [ḫancer-i āb-gūn,]*

hançer-i hūn-feşān: *Kan saçan kılıc.*

1. Kime kim çeke **ḫançer-i ḫūn-feşān**
Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1107). [ḫançer-i ḫūn-feşān,]*

hançer-i tāb-nāk: *Parlak hançer.*

1. Birisi çeküp **ḫançer-i tāb-nāk**
Şehüñ urdı pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 329). [ḫançer-i tāb-nāk,]*

handān: *Far. Gülücü, gülen, gülegen.*

1. Gelüp çehre **ḫandān** u dil pür-neşāṭ
Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [ḫandān,]*

handān: *Far. Gülücü, gülen, gülegen.*

1. Gelüp çehre **ḫandān** u dil pür-neşāṭ
Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [ḫandān,]*

handān: *Far. Gülücü, gülen, gülegen.*

1. İder fāḫte nāle mūsīçe āh
Olur aña **ḫandān** zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 62). [ḫandān,]*

handān: *Far. Gülücü, gülen, gülegen.*

1. İder fāḫte nāle mūsīçe āh
Olur aña **ḫandān** zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 62). [ḫandān,]*

handān olur: *Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.*

1. Bu şādılıġa gāh **ḫandān olur**
Añup fürḳati gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 137). [ḫandān olur, -ur]*

handān u şād: *Neşeli, güleryüzlü ve mutlu; şen şakrak.*

1. Dönüp ol iki kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma **ḫandān u şād** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 346). [ḫandān u şād,]*

hande: *Gülüş.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha **ḫande** cām
Çalar çengi raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 37). [ḫande,]

ḫande: *Gülüş.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha **ḫande** cām
Çalar çengi raḳḳāṣ ider ḫōṣ-ḥırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 37). [ḫande,]

ḫāne: *Ev.* || *Yer.*

1. Ḳamu āyine sīnesi şānesi
Demür maʿdeni zīninüñ **ḫānesi** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [ḫānesi, -si]*

ḫāne: *Ev.* || *Yer.*

1. Ḳamu āyine sīnesi şānesi
Demür maʿdeni zīninüñ **ḫānesi** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [ḫānesi, -si]*

ḫāne: *Ev.* || *Yer.*

1. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
Seḥer **ḫāne** mesken olur gīce bām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [ḫāne,]

ḫāne: *Ev.* || *Yer.*

1. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
Seḥer **ḫāne** mesken olur gīce bām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [ḫāne,]

ḫāne-bedrūd idüp: *Eve veda etmek.*

1. İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı döndürür yine müye-künān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 147). [ḫāne-bedrūd idüp, -üp]*

ḫāne-i çīn: *Çin sarayı.*

1. Alam ḥışm ile çün ele tīġ-ı kīn
Olur **ḫāne-i Çīn** ser-ā-ser zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 286). [ḫāne-i çīn,]

ḫāne-i çīndür: *Çin sarayı.*

1. Hemīn **ḫāne-i çīndür** bir ṭarāf
Ḫaṣāsı münevver çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 157). [ḫāne-i çīndür, -dür]

ḫāne-i çīne: *Çin evi/bölgesi.*

1. Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner **ḫāne-i Çīne** pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 2). [ḫāne-i çīne, -e]*

ḫāne-i ḫalvet: *Gizli görüşülecek yer, halvet yeri.*

1. Çü yindi ṭaʿām u içildi şarāb
İder **ḫāne-i ḫalvet** ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 178). [ḫāne-i ḫalvet,]*

ḫāne-i ḳalbe: *Gönül evi.*

1. Yaḳup ʿaḳlı vir **ḫāne-i ḳalbe** nūr
Dilerseñ ki ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 25). [ḫāne-i ḳalbe, -e]*

ḫān-ı çīn: *Çin'in hanı,padişahı.*

1. Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy **Ḫān-ı Çīn**
Gelür bir sipeh kim görinmez zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 105). [ḫān-ı çīn,]

ḫān-ı ḫānān-ı çīn: *Çin'in padişahlar padişahı.*

1. Dimiş daḫı iy **Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn**
Saña ḫanlar içinde ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 259). [ḫān-ı ḫānān-ı çīn,]*

ḫān-ı ḫarāb: *Harap han II Dünya.*

1. Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
Ḳalur yine ḫālī bu **ḫān-ı ḫarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 10). [ḫān-ı ḫarāb,]*

ḫār: *Diken.*

1. Gül-i surḫ açup **ḫārı** tīri sinān
O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 325). [ḫārı, -ı]*

ḫār: *Diken.*

1. Gül-i surḫ açup **ḫārı** tīri sinān
   O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 325). [ḫārı, -ı]*

hār: *Diken.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
   Çemen yirine meskeni oldı **ḫār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 32). [ḫār,]*

hār: *Diken.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
   Çemen yirine meskeni oldı **ḫār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 32). [ḫār,]*

hār: *Diken; rakip.*

1. Ki bīdār olmasa şāhā beşer
   Ḥamāḳatde **ḫardan** olur ol beter
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 128). [ḫardan, -dan]

hār: *Diken; rakip.*

1. Ki bīdār olmasa şāhā beşer
   Ḥamāḳatde **ḫardan** olur ol beter
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 128). [ḫardan, -dan]

har: *Diken II Rakip.*

1. İdüp pāk Kâbe yolın şehriyār
   Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde **ḫār** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 172). [ḫār,]*

har: *Diken II Rakip.*

1. İdüp pāk Kâbe yolın şehriyār
   Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde **ḫār** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 172). [ḫār,]*

harāb: *A.Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı **ḫarāb**
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [ḫarāb,]

harāb: *A.Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı **ḫarāb**
   Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [ḫarāb,]

harāb: *Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.*

1. Müdārā gerekdür anuñla hemān
   Ki ceng ile vardı **ḫarābe** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [ḫarābe, -e]*

harāb: *Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.*

1. Müdārā gerekdür anuñla hemān
   Ki ceng ile vardı **ḫarābe** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [ḫarābe, -e]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Şeref buldı şāh ile īrān tamām
   Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [ḫarāb,]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Şeref buldı şāh ile īrān tamām
   Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [ḫarāb,]*

hārāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Ḳoyar bir **ḫarāba** anı şehriyār
   Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [ḫarāba, -a]*

hārāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Ḳoyar bir **ḫarāba** anı şehriyār
   Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [ḫarāba, -a]*

harāb: *Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.*

1. Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
   Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 34). [ḫarābe, -e]*

harāb: *Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.*

1. Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
   Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 34). [ḫarābe, -e]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Yemek olmadan haẕm içme şarāb
   Bozup miʿdeyi ḥāli eyler **ḫarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [ḫarāb,]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Yemek olmadan haẕm içme şarāb
   Bozup miʿdeyi ḥāli eyler **ḫarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [ḫarāb,]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Didi kim budur maṭlaʿ-ı āfitāb
   Bunuñ māverāsı ser-ā-ser **ḫarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 380). [ḫarāb,]*

harāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

1. Didiler ki iy Ḫusrev-i kām-yāb
   Bu mülküñ nihāyetde ḥāli **ḫarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 20). [ḫarāb,]*

harāb eyle: *Bozmak, yıkmak.*

1. İder südde şīrīn olıcak şarāb
   Çü turş ola aʿşābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [ḫarāb eyle, -r]*

harāb eyler: *Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.*

1. Gider iki günlük yola dek ol āb
   Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 100). [ḫarāb eyler, -r]*

harāb eyleyüp: *Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād ider
   Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 176). [ḫarāb eyleyüp, -yüp]*

harāb ide: *Yıkmak, bozmak, geçersiz kılmak.*

1. İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
   Nezāket ile ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 278). [ḫarāb ide, -e]*

harāb ider: *Yıkmak, bozmak, geçersiz kılmak.*

1. Olup midhan içme ziyāde şarāb
   Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 132). [ḫarāb ider, -er]*

harāb iderler: *Yıkmak, bozmak, geçersiz kılmak.*

1. Geçüp kūhdan iy şeh-i kām-yāb
   Gelüp geh iderler bu mülki ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 64). [ḫarāb iderler, -er, -ler]*

harāb idicek: *Yıkmak, bozmak, geçersiz kılmak.*

1. Olur ẓulm idicek çü ʿālem ḫarāb
   Ṣaḳın ẓulmden iy şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 181). [ḫarāb idicek, -icek]*

harāb itdi: *Yıkmak, viran etmek.*

1. Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb
   Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 735). [ḫarāb itdi, -di]*

harāb itdüñ: *Yıkmak, viran etmek.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
   Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [ḫarāb itdüñ, -dü, -ñ]*
2. Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
   Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [ḫarāb itdüñ, -dü, -ñ]*

harāb ider: *Yıkmak, bozmak, geçersiz kılmak.*

1. Çe ger teşne yanında merġūb-ı āb
   İder ʿālemi līk çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 170). [ḫarāb ider, -er]*

harāb kılurdı: *Yıkmak, harap etmek.*

1. Muʿallim tekāver iderdi şitāb
   Ḳılurdı ne ḳalbe irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 196). [ḫarāb ḳılurdı, -ur, -dı]*

harāb oldum: *Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.*

1. Didi fikr-i hecr ile oldum ḫarāb
   Sizüñ gitmeñüz itdi bağrum kebāb

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 267). [ḫarāb oldum, -du, -m]

harāb olmaya: *Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.*

1. Şu deñlü gerekdür şehā ḫord u ḫ̬āb
   Kişinüñ ki olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 106). [ḫarāb olmaya, -ma, -ya]*

ḫarāb olsa: *Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.*

1. Kim ol çeşmeden içe bir ḳaṭre āb
   Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 14). [ḫarāb olsa, -sa]*

ḫarāb olsa: *Yıkılmak, tahrip olmak.*

1. Olur bir binānuñ esāsı çü āb
   ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 102). [ḫarāb olsa, -sa]*

harāb olur: *Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.*

1. Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
   Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 171). [ḫarāb olur, -ur]*

harāb olur: *Yıkılmak, tahrip olmak.*

1. Ṭolar ḳalbine dāyimā ıżṭırāb
   Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 62). [ḫarāb olur, -ur]*
2. Şeh olan müdām içe çünkim şarāb
   Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 134). [ḫarāb olur, -ur]*

ḫarāc: *Haraç, vergi.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 10). [ḫarāc,]*

harāc: *Haraç, vergi.*

1. Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
   Selāṭīn-i ʿālemden aldı **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 10). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Duralı cihān vire geldi **ḫarāc**
   Denāʾet neden aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Duralı cihān vire geldi **ḫarāc**
   Denāʾet neden aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Ḳomaz kim ala kimse mülkinde bāc
   Eʿādī-yi dīnden alur ol **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 38). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Ḳomaz kim ala kimse mülkinde bāc
   Eʿādī-yi dīnden alur ol **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 38). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Kimi bac virsün kimisi **ḫarāc**
   V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Kimi bac virsün kimisi **ḫarāc**
   V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
   İdüp emr cizye buyurdı **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
   İdüp emr cizye buyurdı **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 660). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Alınmazdı devrinde gerçi ki bāc
   Gelürdi velī her yañadan **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 158). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Alınmazdı devrinde gerçi ki bāc
   Gelürdi velī her yañadan **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 158). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
   Ki olmaya tārācuñ adı **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [ḫarāc,]*

harāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
   Ki olmaya tārācuñ adı **ḫarāc** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [ḫarāc,]*

harāc alsam: *Vergiye bağlamak. // Zor kullanarak para veya kıymetli bir şeyi almak.*

1. Ḳurup Hind üzerinde ben taḫt-ı ʿāc
   Selāṭīnden alsam gerekdür ḫarāc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 400). [ḫarāc alsam, -sa, -m]

ḫarām: *Memnu, şer'an memnu olan şey, helâl'in mukabili.*

1. Eger itmeyem düşmene intiḳām
   Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ **ḫarām**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 578). [ḫarām,]
2. Cihānda ḫużūr oldı baña **ḫarām**
   Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [ḫarām,]
3. Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
   Ki bī-tecrübe ʿilm olur **ḫarām** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [ḫarām,]*
4. Duʿāsı ile eyle naẕmuñ tamām
   Duʿā itmeyene ʿaṭāyā **ḫarām** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 128). [ḫarām,]*

harām: *Şerîatçe, dince yasak edilmiş şey.*

1. Ḫelāle ḥisāb u **ḫarāma** ʿaẕāb
   Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 75). [ḫarāma, -a]*

harām oldı: *Haram olmak.*

1. Cihānda geze ḳātili şād-kām
   Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 386). [ḫarām oldı, -dı]*

ḫarām olsun: *Haram olmak.*

1. Eḳālīm-i sebʿī dutalum tamām
   Bize yatmaḳ uyumaḳ olsun ḫarām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 188). [ḫarām olsun, -sun]

harām olur: *Haram olmak.*

1. Bu ḳānunda var ḫaşmı bir nīk-nām
   Olur ġāfil iken vurursa ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 980). [ḫarām olur, -ur]*
2. Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
   Ki devlet olur nā-sezāya ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 192). [ḫarām olur, -ur]*

harāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Siyeh ḫāli Hindū-yı āteş-perest
   Ḫarāmī gözi Türk-i ḫūnī-yi mest
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 604). [ḫarāmī,]

ḫarāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Siyeh ḫāli Hindū-yı āteş-perest
   Ḫarāmī gözi Türk-i ḫūnī-yi mest
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 604). [ḫarāmī,]

ḫarāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
   İçer āb çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 627). [ḫarāmīsine, -si, -n, -e]*

harāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
   İçer āb çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme,*

Mesnevi 18, Mısra 627). [ḫarāmīsine, -si, -n, -e]

harāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [ḫarāmīsüz, -süz]

harāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [ḫarāmīsüz, -süz]

ḫarāmī: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. Çü yolda yüñülde ola naḳd-i ḫāṣ
Ḫarāmī elinden ola mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 104). [ḫarāmī,]*

ḫarāret: *Zevk, şevk, aruz ve istek.*

1. Güneş ol **ḫarāretle** ʿüryān olur
Melāyik çü güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 19). [ḫarāretle, -le]*

harāret: *Zevk, şevk, aruz ve istek.*

1. Güneş ol **ḫarāretle** ʿüryān olur
Melāyik çü güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 19). [ḫarāretle, -le]*

harāret: *Sıcaklık, ateş (Vücut ısısının yükselmesi bağlamında) II coşkunluk.*

1. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
Seḥer ḫāne mesken olur gīce bām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 51). [ḫarāretde, -de]

harāret: *Sıcaklık, ateş (Vücut ısısının yükselmesi bağlamında) II coşkunluk.*

1. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
Seḥer ḫāne mesken olur gīce bām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 51). [ḫarāretde, -de]

hārā-şikāf: *Mermer yarıcı. || Ferhat.*

1. İder şöyle gülbang **ḫārā-şikāf**
Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 519). [ḫārā-şikāf,]

hārā-şikāf: *Mermer yarıcı. || Ferhat.*

1. İder şöyle gülbang **ḫārā-şikāf**
Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 519). [ḫārā-şikāf,]

harb: *Savaş.*

1. Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz urmadan **ḫarb** olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [ḫarb,]

harb: *Savaş.*

1. Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz urmadan **ḫarb** olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [ḫarb,]

harb: *Harp, savaş.*

1. Degül tīr **ḫarbe** idi cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [ḫarbe, -e]*

harb: *Harp, savaş.*

1. Degül tīr **ḫarbe** idi cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [ḫarbe, -e]*

harb eyledük: *Harp etmek, savaşmak.*

1. Didiler ki iy Ḫusrev-i ṣarḳ u ġarb
Dil ü cān ile eyledük biz de ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 314). [ḫarb eyledük, -dük]

harb iderken: *Savaşmak.*

1. İderken Sikender biri ile ḥarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme,*

Mesnevi 13, Mısra 407). [ḥarb iderken, -ken, -er]

ḥarb ḳılalum: *Savaşmak.*

1. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 82). [ḥarb ḳılalum, --a, --lum-alum]

har-bendesi olayum: *Seyis olmak.*

1. İşāret iderse kemīn bendesi
Olayum ḳoyup tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 368). [ḫar-bendesi olayum, -si-si , -a, -yum]*

harbūze: *Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki.*

1. Zemīn būstān idi itsen naẓar
Yatur **ḫarbuze** gibi her yirde ser
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 254). [ḫarbuze,]

harbūze: *Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki.*

1. Zemīn būstān idi itsen naẓar
Yatur **ḫarbuze** gibi her yirde ser
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 254). [ḫarbuze,]

harc: *Harcanan şey/para.*

1. Her emrümde **ḫarc** eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [ḫarc,]*

harc: *Harcanan şey/para.*

1. Her emrümde **ḫarc** eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [ḫarc,]*

harc: *Harcanan şey/para.*

1. Anuñ kim ola **ḫarcı** çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [ḫarcı, -ı]*

harc: *Harcanan şey/para.*

harc: *Bir şeyin yapılmasında kullanılan öteberi.*

1. Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
Olur **ḫarcına** kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 72). [ḫarcına, -ı, -na]*

harc: *Bir şeyin yapılmasında kullanılan öteberi.*

1. Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
Olur **ḫarcına** kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 72). [ḫarcına, -ı, -na]*

harc: *Harcanan şey/para.*

1. Yirine gele **ḫarc** olan mevād
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [ḫarc,]*

harc: *Harcanan şey/para.*

1. Yirine gele **ḫarc** olan mevād
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [ḫarc,]*

harc ideler: *1. Harcamak.*

1. Cihān ḫalḳına cümle ḳıldum revān
Ki **ḫarc ideler** durduġunca cihān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 16). [ḫarc ideler, -e, -ler]

ḫarc itme: *Harcamak, sarf etmek; feda etmek.*

1. Ḳo **ḫarc itme** bed-gevhere cevheri
Ki zer idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 175). [ḫarc itme, -me]*

harc ḳılma: *Harcamak.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
ʿAbeş **ḫarc ḳılma** ġazā mālini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 164). [ḫarc ḳılma, -ma]*

hareket: *Ar. 1. Deprenme, kımıldanma, sükûn mukâbili. 2. İş, işlenilen iş.*

1. Sükūn u **ḥareket** de hem iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [ḥareket,]*

hareket: *Ar. 1. Deprenme, kımıldanma, sükûn mukâbili. 2. İş, işlenilen iş.*

1. Sükūn u **ḫareket** de hem iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [ḫareket,]*

harem: *Ar. 1. Mekke-i Mükerreme'de maruf mevâzi-i şerîfe-i mahdûde. 2. Büyût-ı İslâmiyyenin kadına mahsus dairesi.*

1. Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
Diremden ṭoḳunmazdı yire ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 197). [ḫaremde, -de]

harem: *Ar. 1. Mekke-i Mükerreme'de maruf mevâzi-i şerîfe-i mahdûde. 2. Büyût-ı İslâmiyyenin kadına mahsus dairesi.*

1. Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
Diremden ṭoḳunmazdı yire ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 197). [ḫaremde, -de]

har-fürūş: *Eşek satan.*

1. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol **ḫar-fürūş** olasın iy leʾīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [ḫar-fürūş,]

har-fürūş: *Eşek satan.*

1. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol **ḫar-fürūş** olasın iy leʾīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [ḫar-fürūş,]

har-gāh: *Büyük çadır, otağ.*

1. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
O **ḫar-gāh** fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [ḫar-gāh,]*

har-gāh: *Büyük çadır, otağ.*

1. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
O **ḫar-gāh** fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [ḫar-gāh,]*

har-geh: *Far. 1. Büyük çadır, otağ. 2. Geniş mahal. har-gâh-ı mâh: Ay ağılı.*

1. Ḳonar **ḫar-gehine** anuñ tāc-dār
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [ḫar-gehine, -i, -ne]*

har-geh: *Far. 1. Büyük çadır, otağ. 2. Geniş mahal. har-gâh-ı mâh: Ay ağılı.*

1. Ḳonar **ḫar-gehine** anuñ tāc-dār
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [ḫar-gehine, -i, -ne]*

har-geh: *Far. 1. Büyük çadır, otağ. 2. Geniş mahal. har-gâh-ı mâh: Ay ağılı.*

1. Şehüñ **ḫar-gehini** dolaşur sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 87). [ḫar-gehini, -i, -(n) i]*

har-geh: *Far. 1. Büyük çadır, otağ. 2. Geniş mahal. har-gâh-ı mâh: Ay ağılı.*

1. Şehüñ **ḫar-gehini** dolaşur sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 87). [ḫar-gehini, -i, -(n) i]*

har-gürre: *Loğusa eşek.*

1. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki **ḫar-gürre** var idi vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [ḫar-gürre,]

har-gürre: *Loğusa eşek.*

1. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki **ḫar-gürre** var idi vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [ḫar-gürre,]

har-gürre: *Loğusa eşek.*

1. Durur māde-ḫar līk **ḫar-gürre** yoḳ
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [ḫar-gürre,]

har-gürre: *Loğusa eşek.*

1. Durur māde-ḫar līk **ḫar-gürre** yoḳ
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [ḫar-gürre,]

ḫāric: *Dış, dışarı.*

1. Ḳısa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
   Dişi tīz ü **ḫāric** hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 32). [ḫāric,]*

ḫāricī: *Dışarıya ait olan.*

1. Çü mülkine düşmen işin ide şāh
   Ne lāzım aña **ḫāricī** kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [ḫāricī,]*

ḫāricī: *Dışarıya ait olan.*

1. Çü mülkine düşmen işin ide şāh
   Ne lāzım aña **ḫāricī** kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [ḫāricī,]*

ḫarīdār: *Alıcı, müşteri.*

1. Virüp Müşterī cānı çün Müşterī
   Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 90). [ḫarīdār,]*

ḫarīf: *(Ar.) Arkadaş, eş.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
   Olamaz imişüz biz aña **ḫarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 694). [ḫarīf,]*

ḫarīf: *(Ar.) Arkadaş, eş.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
   Olamaz imişüz biz aña **ḫarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 694). [ḫarīf,]*

ḫarīf: *(Ar.) Arkadaş, eş.*

1. Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
   Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir **ḫarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [ḫarīf,]*

ḫarīf: *(Ar.) Arkadaş, eş.*

1. Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
   Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir **ḫarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [ḫarīf,]*

ḫarīf: *(Ar.) Arkadaş, eş.*

1. Deger māl-i ʿālem şehā bir **ḫarīf**
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [ḫarīf,]*

ḫarīf: *(Ar.) Arkadaş, eş.*

1. Deger māl-i ʿālem şehā bir **ḫarīf**
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [ḫarīf,]*

ḫarīf ü celīs: *Dost ve arkadaş.*

1. Olup murġ-i ābīler ile enīs
   Olur hem-nişīn **ḫarīf ü celīs** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 258). [ḫarīf ü celīs,]*

ḫarīfān-ı meclis: *Topluluk ziyâfeti, eğlencesi.*

1. Ḫarīfān-ı meclis gerek aṣdıḳā
   V'egerni ki meyden bulınmaz ṣafā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 407). [ḫarīfān-ı meclis,]

ḫarīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Şu vaḳtin yeg olur kebehden **ḫarīr**
   Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [ḫarīr,]

ḫarīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Şu vaḳtin yeg olur kebehden **ḫarīr**
   Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [ḫarīr,]

ḫarīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Getürüp ider çün **ḫarīre** naẓar
   Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 153). [ḫarīre, -e]

ḫarīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Getürüp ider çün **ḥarīre** naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 153). [ḥarīre, -e]

ḥarīr: *İpek.*

1. Bu sözi diyüp açdı pes bir **ḥarīr**
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [ḥarīr,]*

ḥarīr: *İpek.*

1. Bu sözi diyüp açdı pes bir **ḥarīr**
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [ḥarīr,]*

ḥarīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Bu sözi diyüp açdı pes bir ḥarīr
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 192). [ḫarīre, -e]*

ḥarīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Bu sözi diyüp açdı pes bir ḥarīr
Ḫarīre naẓar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 192). [ḫarīre, -e]*

ḥarīr: *İpek.*

1. Anup Ḫıżr u İlyās içüp oldı sīr
Çıḳardı ne deñlü giyerse **ḥarīr** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 228). [ḥarīr,]*

ḥarīr: *İpek.*

1. Niçe bir ki āzār iderdi **ḥarīr**
Yatup ḫāk üstinde bulmaz ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 97). [ḥarīr,]*

ḫarīr ü perend: *Ipek ve desensiz ve nakışsız düz ipekli kumaş, atlas.*

1. Olur ḫ‘āb-gāhuñ çü ḫāk-i nejend
Ne fāyide kimüñ **ḥarīr ü perend** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 42). [ḥarīr ü perend,]*

ḫarīr-i siyāh: *Siyah ipek.*

1. İder vaḳf aña Mıṣr ile Şāmı şāh
İder ẓarf-ı Kâbe **ḥarīr-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 210). [ḥarīr-i siyāh,]*

hark idüp: *Yakmak II mahvetmek.*

1. Demi **ḥarḳ idüp** ṣarfı bozar mizāc
Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 371). [ḥarḳ idüp, -üp]*

harman: *Tahılın başaklarından ayrılma ve temizlenmesi işi, bu işin yapıldığı yer ve zaman.*

1. O **ḫarmanda** ceng-i serān hem-çü mūr
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [ḫarmanda, -da]*

harman: *Tahılın başaklarından ayrılma ve temizlenmesi işi, bu işin yapıldığı yer ve zaman.*

1. O **ḫarmanda** ceng-i serān hem-çü mūr
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [ḫarmanda, -da]*

harmān: *Tahılın başaklarından ayrılma ve temizlenmesi işi, bu işin yapıldığı yer ve zaman.*

1. ʿAceb **ḫarman** idi ʿaceb kişt-zār
Ki dās idi şemşīr-i āteş-niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 545). [ḫarman,]*

harmān: *Tahılın başaklarından ayrılma ve temizlenmesi işi, bu işin yapıldığı yer ve zaman.*

1. ʿAceb **ḫarman** idi ʿaceb kişt-zār
Ki dās idi şemşīr-i āteş-niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 545). [ḫarman,]*

hār-püşt: *Kirpi.*

1. Olur oḳdan āhen gele **ḫār-püşt**
Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [ḫār-püşt,]*

hār-püşt: *Kirpi.*

1. Olur oḳdan āhen gele **ḫār-püşt**
Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [ḫār-püşt,]*

hār-püşt: *Kirpi.*

1. Dehānına māruñ gire çünki müşt
Olur ḫāyīde-ger ola **ḫār-püşt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 404). [ḫār-püşt,]*

hār-püşt: *Kirpi.*

1. Dehānına māruñ gire çünki müşt
Olur ḫāyīde-ger ola **ḫār-püşt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 404). [ḫār-püşt,]*

ḫār-puşte: *Kirpi.*

1. Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı **ḫār-püşte** döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 902). [ḫār-püşte,]*

ḫarresallāh ʿani'l-inhidām: *Allah sizi yıkılmaktan korusun (Arapça).*

1. Duʿālar idüben aña ḫāṣ u ʿām
Disün **ḫarresallāh ʿani'l-inhidām** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 188). [ḫarresallāh ʿani'l-inhidām,]*

hārūn: *Hz. Harun peygamber. II Hz. Musa'nı kardeşi.*

1. Olup anda **Hārūn** ile hem-nişīn
İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 87). [hārūn,]*

hāṣ: *Seçkin,özel,hususi.*

1. Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir **ḫāṣ** u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [ḫāṣ,]

hāṣ: *Seçkin,özel,hususi.*

1. Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir **ḫāṣ** u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [ḫāṣ,]

hāṣ: *Hususi, özel.*

1. Duʿālar idüben aña **ḫāṣ** u ʿām
Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [ḫāṣ,]

hās: *Hususi, özel.*

1. Duʿālar idüben aña **ḫāṣ** u ʿām
Disün ḥarresallāh ʿani'l-inhidām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [ḫāṣ,]

hās: *Seçkin,özel,hususi.*

1. İşidüp şehüñ sözlerin **ḫāṣ** u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [ḫāṣ,]*

hāṣ: *Seçkin,özel,hususi.*

1. İşidüp şehüñ sözlerin **ḫāṣ** u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [ḫāṣ,]*

hās: *Seçkin, temâyüz etmiş (kimse, sınıf, topluluk).*

1. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
Ḳalur yalıñuz **ḫāṣlılarla** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 564). [ḫāṣlılarla, -lı, -lar, -la]*

hās: *Seçkin, temâyüz etmiş (kimse, sınıf, topluluk).*

1. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
Ḳalur yalıñuz **ḫāṣlılarla** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 564). [ḫāṣlılarla, -lı, -lar, -la]*

hās: *Hususi, özel.*

1. Ḳızup aḫker olmışdı her bir **ḫaṣā**
Yire issiden kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [ḫaṣā, -a]*

hās: *Hususi, özel.*

1. Ḳızup aḫker olmışdı her bir **ḫaṣā**
Yire issiden kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [ḫaṣā, -a]*

hās: *Seçkin,özel,hususi.*

1. İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi şu yüzinde niçe yir çü **ḫas** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [ḫas,]*

hāṣ: *Seçkin,özel,hususi.*

1. Çü ṭıfl esb-i çūbīne idüp heves
   İderlerdi ābīyle bāzī çü **ḫas** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 152). [ḫas,]*

hāṣ: *Seçkin,özel,hususi.*

1. Nice çeşme şāfī vü sīm-āb-reng
   Var anda **ḫaşı** laʿl ü yāḳūt seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 212). [ḫaşı, -ı]*

ḫāṣ u ʿām: *Seçkin kimseler ve halk, herkes.*

1. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
   Oturdı maḳāmın bilüp **ḫāṣ u ʿām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 128). [ḫāṣ u ʿām,]*
2. Siyāset gerek şāh olanda müdām
   Żarūrī ki meyl eyleye **ḫāṣ u ʿām** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 82). [ḫāṣ u ʿām,]*

hāṣ u ʿavām: *Seçkin kimseler ve halk; herkes.*

1. Murādınca yidi şeh itdi tamām
   Duʿā eyledi şāha **ḫāṣ u ʿavām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 492). [ḫāṣ u ʿavām,]*

hāşā: *"Allah göstermesin, Allah korusun" anlamında söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.*

1. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı kimse **ḫāşā** ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 46). [ḫāşā,]*

hāşā: *Asa, baston, değnek.*

1. Hemīn ḫāne-i çīndür bir ṭarāf
   Ḫaşāsı münevver çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 158). [ḫaşāsı, -sı]*

hāşā: *Taş.*

1. Ḫaşāsı cevāhir nebātı nebāt
   Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [ḫaşāsı, --sı]*

hasanoġlı: *Osmanlı Devleti kazaskerlerinden biridir.*

1. Niẓāmī daḫı olsa zinde eger
   Ḫasanoġlı andan olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 24). [ḫasanoġlı,]*

hased: *Ar. Çekememezlik.*

1. Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
   Ḫased mūcibi olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [ḫased,]*

hased: *Ar. Çekememezlik.*

1. Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
   Ḫased mūcibi olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [ḫased,]*

hased: *Ar. Çekememezlik.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
   Ḫased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [ḫased,]*

hased: *Ar. Çekememezlik.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
   Ḫased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 308). [ḫased,]*

hased: *Çekememezlik.*

1. Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
   Ḫased ehli bula meger kim ʿuyūb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 74). [ḫased,]*

ḫased eyleyen: *Kıskanmak, çekememek; imrenmek, gıpta etmek (TULUM, 826).*

1. Bu ḫāle **ḫased eyleyen** bed-gümān
   Ben istedügim gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 309). [ḫased eyleyen, -yen]*
2. Ḫased eyleyen gerçi kim ṭaʿn ider
   Naẓīrin getürmekdür ammā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 117). [ḫased eyleyen, -yen]*

haşem: *Aile.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü **ḫaşem**
   Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [ḫaşem,]*

haşem: *Aile.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü **ḥaşem**
   Cihān dutmaġa bağa bes bir ḳalem
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [ḥaşem,]

haşem: *Padişah ailesi.*

1. Ki çün şehr-i meşhūra ire **ḥaşem**
   İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 285). [ḥaşem,]*

haşem: *Padişah ailesi.*

1. Ki çün şehr-i meşhūra ire **ḥaşem**
   İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 285). [ḥaşem,]*

hasen: *Güzel ǁ iyi ahlak sahibi (hulk bağlamında).*

1. Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı aña **ḥasen**
   Ḫużūr olur aña o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 41). [ḥasen,]*

hasen: *Güzel ǁ iyi ahlak sahibi (hulk bağlamında).*

1. Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı aña **ḥasen**
   Ḫużūr olur aña o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 41). [ḥasen,]*

haşı: *Mahsus.*

1. Varur bir yire şeh **ḥaşısı** güher
   Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 195). [ḥaşısı, -sı]*

hāşıl: *Hasılı, velhasıl, doğrusu.*

1. Ṣadef līk çün **ḥāşıl** eyleye dür
   Anuñ ḫāli elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 313). [ḥāşıl,]*

hāşıl ola: *Elde edilmek, kazanılmak.*

1. Çü maḳṣūd **ḥāşıl ola** iş tamām
   Alavuz ele bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 189). [ḥāşıl ola, -a]*

ḫāşıl oldı: *Elde etmek, kazanmak.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
   Neden **ḥāşıl oldı** nedür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 64). [ḥāşıl oldı, -dı]*

hāşılı: *Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.*

1. Olınca tehī **ḥāşılı** tīr-keş
   Cihān-pehlevān olmadı tīr-keş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 413). [ḥāşılı,]*

hāşılı: *Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.*

1. Olınca tehī **ḥāşılı** tīr-keş
   Cihān-pehlevān olmadı tīr-keş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 413). [ḥāşılı,]*

haşīn: *Sağlam, kuvvetli, müstahkem.*

1. Olupdur be-ġāyet **ḥaşīn** ol ḥiṣār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 45). [ḥaşīn,]*

hasīr: *Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.*

1. Dökildi yire cengde şöyle tīr
   Döşendi yire şanki oḳdan **ḥaşīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [ḥaşīr,]*

hasīr: *Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.*

1. Dökildi yire cengde şöyle tīr
   Döşendi yire şanki oḳdan **ḥaşīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [ḥaşīr,]*

hasīr: *Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.*

1. Niçe bir ki āzār iderdi ḥarīr
   Yatup ḫāk üstinde bulmaz **ḥaşīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 98). [ḥaşīr,]

hasīs: *Cimri. II bayağı, alçak.*

1. Ḫaşīsi budur ẓulmetüñ Ḫusrevā
   Getürüp gideler idinür nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 105). [ḥaşīsi, -i]*

hāṣıyyet: *Özellik, tesir, kuvvet.*

1. Şu **ḫāṣıyyeti** saña virmiş İlāh
   Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [ḫāṣıyyeti, -i]*

hāṣıyyet: *Özellik, tesir, kuvvet.*

1. Şu **ḫāṣıyyeti** saña virmiş İlāh
   Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [ḫāṣıyyeti, -i]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe **ḫaşma** zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
   Ki ide niçe **ḫaşma** zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ḳoma **ḫaşmuñı** itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 403). [ḫaşmuñı, -u, -ñ, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ḳoma **ḫaşmuñı** itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 403). [ḫaşmuñı, -u, -ñ, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne **ḫaşmın** görür kimse ne bellü rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [ḫaşmın, -ın]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne **ḫaşmın** görür kimse ne bellü rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [ḫaşmın, -ın]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ḳoyup **ḫaşma** genc-i silāḥ u ʿalem
   Furātı geçüp başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 437). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ḳoyup **ḫaşma** genc-i silāḥ u ʿalem
   Furātı geçüp başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 437). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bir elinde gürz ü birinde siper
   İder **ḫaşmı** ḳāfiyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 176). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bir elinde gürz ü birinde siper
   İder **ḫaşmı** ḳāfiyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 176). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Atalıḳ ide luṭf idüp bize şāh
   Olup pīşvā göstere **ḫaşma** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 282). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Atalıḳ ide luṭf idüp bize şāh
   Olup pīşvā göstere **ḫaşma** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 282). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
   Bu **ḫaşma** yitersüz ikiñüz hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [ḫaşma, -a]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
   Bu **ḫaşma** yitersüz ikiñüz hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [ḫaşma, -a]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Varup **ḫaşma** ḳarşu ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Varup **ḫaşma** ḳarşu ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bu ḳānunda var **ḫaşmı** bir nīk-nām
   Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bu ḳānunda var **ḫaşmı** bir nīk-nām
   Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Görüp **ḫaşmı** meydānda itmek direng
   Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 983). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Görüp **ḫaşmı** meydānda itmek direng
   Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 983). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Şitābān olup pes cihān-pehlevān
   Ḫavāle ider **ḫaşma** āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 998). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Şitābān olup pes cihān-pehlevān
   Ḫavāle ider **ḫaşma** āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 998). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Görür **ḫaşmını** ġālib ol nerre-şīr
   Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [ḫaşmını, -ı, -n, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Görür **ḫaşmını** ġālib ol nerre-şīr
   Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [ḫaşmını, -ı, -n, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bunı diyüben irdi ṣāḥib-ḳırān
   Ḫavāle ider **ḫaşma** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1060). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bunı diyüben irdi ṣāḥib-ḳırān
   Ḫavāle ider **ḫaşma** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1060). [ḫaşma, -a]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Dutar **ḫaşm** gürzine gerçi siper
   Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1061). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Dutar **ḫaşm** gürzine gerçi siper
   Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1061). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Görüp anı aldı ele şeh kemend
ʿAlem çekdi vü şaldı **ḫaşma** semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1078). [ḫaşma, -a]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Görüp anı aldı ele şeh kemend
ʿAlem çekdi vü şaldı **ḫaşma** semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1078). [ḫaşma, -a]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. İdüp bir ḳavī-dest **ḫaşmı** esīr
İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1151). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. İdüp bir ḳavī-dest **ḫaşmı** esīr
İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1151). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ṣabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer **ḫaşm** ḫayli içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ṣabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer **ḫaşm** ḫayli içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılığı **ḫaşmı** āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılığı **ḫaşmı** āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [ḫaşmı, -ı]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Benüm ile **ḫaşm** oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Benüm ile **ḫaşm** oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Virür **ḫaşmı** anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 223). [ḫaşmı, -ı]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Virür **ḫaşmı** anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 223). [ḫaşmı, -ı]

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Çe ger yoḳ saña **ḫaşm** olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 137). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Çe ger yoḳ saña **ḫaşm** olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 137). [ḫaşm,]*

haşm: *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ṣu tedbīri ḳıl **ḫaşma** iy kīne-ḫᵛāh
Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [ḫaşma, -a]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Şu tedbīri ḳıl **ḫaşma** iy kīne-ḫʷāh
   Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [ḫaşma, -a]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Çü öldürmelü **ḫaşm** ola esīr
   Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 185). [ḫaşm,]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Çü öldürmelü **ḫaşm** ola esīr
   Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 185). [ḫaşm,]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. İki **ḫaşm** arasında olsa cidāl
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [ḫaşm,]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. İki **ḫaşm** arasında olsa cidāl
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [ḫaşm,]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ki her ḳanḳısı **ḫaşmuñ** olsa tebāh
   Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [ḫaşmuñ, -uñ]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Ki her ḳanḳısı **ḫaşmuñ** olsa tebāh
   Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [ḫaşmuñ, -uñ]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
   Görüp **ḫaşmı** döndi çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [ḫaşmı, -ı]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
   Görüp **ḫaşmı** döndi çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 252). [ḫaşmı, -ı]*

<u>haşm:</u> *1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.*

1. Güreş dutduġum **ḫaşma** eyle naẓar
   Ḳıyās eyle maʿlūm ola tā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 119). [ḫaşma, -a]*

<u>haşm eyler:</u> *Düşmanlık beslemek II Kızgın öfkeli olmak.*

1. Ne üslūb ile **ḫaşm eyler** ḳıtāl
   Ne mekr ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [ḫaşm eyler, -r]*

<u>haşm olanlar:</u> *Düşman haline gelme.*

1. Ola devleti dāyim anuñ füzūn
   Aña **ḫaşm olanlar** ola ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 968). [ḫaşm olanlar, -an, -lar]*

<u>haşm olduñ:</u> *Düşman haline gelme.*

1. Bu ḥāliyle oldum şehe bende ben
   Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 846). [ḫaşm olduñ, -du, -ñ]*

<u>haşm olmaya:</u> *Düşman haline gelme.*

1. İki **ḫaşm olmaya** çün rū-be-rū
   İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 75). [ḫaşm olmaya, -ma, -ya]*

<u>haşm-ı efgende:</u> *Çaresiz düşman.*

1. Kerem ḳıl çü ḳadr-i ʿadū ola pest
   Olur **ḫaşm-ı efgende** çün zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1122). [ḫaşm-ı efgende,]*

haşm-kūb: *Düşman döven.*

1. Olup gürz ile bir zamān **ḫaşm-kūb**
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [ḫaşm-kūb,]

haşm-kūb: *Düşman döven.*

1. Olup gürz ile bir zamān **ḫaşm-kūb**
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [ḫaşm-kūb,]

ḫaşr: *Allah'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi II yeniden dirilme, diriliş.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola **ḥaşre** dek bendeden armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [ḥaşre, -e]

ḫaşr: *Allah'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi II yeniden dirilme, diriliş.*

1. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
Ola **ḥaşre** dek bendeden armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [ḥaşre, -e]

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā **Ḫaşre** dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [ḫaşre, -e]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā **Ḫaşre** dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [ḫaşre, -e]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. O bezmi eger eyler isem beyān
Ḳalur **ḥaşre** sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 478). [ḥaşre, -e]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. O bezmi eger eyler isem beyān
Ḳalur **ḥaşre** sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 478). [ḥaşre, -e]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā **ḥaşre** dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [ḥaşre, -e]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā **ḥaşre** dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [ḥaşre, -e]*

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Ki ol pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla **ḥaşre** dek ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 148). [ḥaşre, -e]

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Ki ol pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla **ḥaşre** dek ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 148). [ḥaşre, -e]

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī **ḥaşre** dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [ḥaşre, -e]

ḫaşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
   Velī **ḥaşre** dek ẕikr olınur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [ḥaşre, -e]

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
   Olur **ḥaşre** dek zinde iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [ḥaşre, -e]

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
   Olur **ḥaşre** dek zinde iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [ḥaşre, -e]

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
   Muḳarrer ḳalur **ḥaşre** deñlü eşer
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [ḥaşre, -e]

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
   Muḳarrer ḳalur **ḥaşre** deñlü eşer
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [ḥaşre, -e]

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
   Ki tā **ḥaşre** olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 38). [ḥaşre, -e]*

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
   Ki tā **ḥaşre** olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 38). [ḥaşre, -e]*

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
   Ne öle vü ne **ḥaşre** dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [ḥaşre, -e]*

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

1. Bir iki gün olmaġ ile ked-ḫudā
   Ṣanur kim olur **ḥaşre** dek muḳtedā
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 4). [ḥaşre, -e]

haşr olınca: *Yeniden dirilmek.*

1. Ḫadīd ile bunda yapam bir binā
   Ki irişmeye **ḥaşr olınca** fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 90). [ḥaşr olınca, -ınca]*
2. Ki tā **ḥaşr olınca** ola ber-ḳarār
   Beşer irmege bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 105). [ḥaşr olınca, -ınca]*

hasret: *Özlem ǀ iştiyak.*

1. Yanup yaḳılur **ḥasreti** ile nār
   Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [ḥasreti, --i]*

hāṣṣ: *Mahsus, özel.*

1. İder ẓulmete emr-i pes pādişāh
   Helāk itdi **ḫaṣṣı** bi-iẕn-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 88). [ḫaṣṣı, -ı]*

hasta: *Hasta, sağlığı bozulmuş, rahatsız.*

1. Meger bir gün olmış idi dil dijem
   Beni **ḫasta** itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 2). [ḫasta,]*

hasta: *Hasta, sağlığı bozulmuş, rahatsız.*

1. Meger bir gün olmış idi dil dijem
   Beni **ḫasta** itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 2). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. ʿAdūsını şāhuñ biz itdük helāk
   Yatur **ḫasta** ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 360). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. ʿAdūsını şāhuñ biz itdük helāk
   Yatur **ḫasta** ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 360). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. İşigine yüz sürse bir **ḫasta** mūr
   İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. İşigine yüz sürse bir **ḫasta** mūr
   İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. Ben ol **ḫasta** mūram ki itdüm ṭavāf
   Eşigin n'ola eylesem dahı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. Ben ol **ḫasta** mūram ki itdüm ṭavāf
   Eşigin n'ola eylesem dahı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [ḫasta,]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş.*

1. Ṭabībem ʿilāc ideyem **ḫastasın**
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 341). [ḫastasın, -sın]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş.*

1. Ṭabībem ʿilāc ideyem **ḫastasın**
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 341). [ḫastasın, -sın]*

hasta: *Hasta, aşk hastası.*

1. Didi iḫtimā eylemezsen meger
   Ki eyler ziyān **ḫastaya** gül-şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 10). [ḫastaya, -ya]

hasta: *Hasta, aşk hastası.*

1. Didi iḫtimā eylemezsen meger
   Ki eyler ziyān **ḫastaya** gül-şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 10). [ḫastaya, -ya]

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. Dişi arasında ḳalur et meger
   Velī **ḫasta** ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. Dişi arasında ḳalur et meger
   Velī **ḫasta** ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [ḫasta,]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.*

1. Olur **ḫastanuñ** derd ü dāġı füzūn
   Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 35). [ḫastanuñ, -nuñ]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.*

1. Olur **ḫastanuñ** derd ü dāġı füzūn
   Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 35). [ḫastanuñ, -nuñ]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.*

1. Didi kim firāset gerekdür hemān
   Olur **ḫastada** niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 50). [ḫastada, -da]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.*

1. Didi kim firāset gerekdür hemān
   Olur **ḫastada** niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 50). [ḫastada, -da]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. Ayıtdı gelüp **ḫasta** kim iy sefīh
   Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [ḫasta,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta.*

1. Ayıtdı gelüp **ḫasta** kim iy sefīh
   Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [ḫasta,]*

hasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. Eger açsa meydānda bir peşşe per
   İder anı biñ tīr **ḫasta-ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [ḫasta-ciger,]*

hasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. Eger açsa meydānda bir peşşe per
   İder anı biñ tīr **ḫasta-ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [ḫasta-ciger,]*

hasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. Bu yaña ḳaçup Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Varur şehr-i Kirmāna **ḫasta-ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 684). [ḫasta-ciger,]*

hasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. Bu yaña ḳaçup Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Varur şehr-i Kirmāna **ḫasta-ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 684). [ḫasta-ciger,]*

hasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. İder tīr-i ʿuryānı **ḫasta-ciger**
   Ḳılıcum benüm örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 367). [ḫasta-ciger,]*

hasta-ciger: *Bağrı hastalıklı.*

1. İder tīr-i ʿuryānı **ḫasta-ciger**
   Ḳılıcum benüm örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 367). [ḫasta-ciger,]*

hasta-ciger ider: *Yaralamak, bağrı hastalıklı etmek.*

1. Velī ḥāyil olmadı aṣlā siper
   İder zaḫm ile anı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 414). [ḫasta-ciger ider, -er]*
2. Sinān-ı liyānı olup kār-ger
   İder ol ser-efrāzı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 990). [ḫasta-ciger ider, -er]*

hasta-ciger ider: *Bağrı hasta etmek.*

1. Zemīne ura ḫışm ile pençe ger
   İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 154). [ḫasta-ciger ider, --er]*

hasta-ciger olur: *Göğsü hastalıklı olmak.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdūne per
   Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 644). [ḫasta-ciger olur, -ur]*

hasta-hāṭır: *Yorgun gönüllü.*

1. Gelür çünki Ḳaydāfeye Ḳandarūş
   Ḫazīn ser-nigūn **ḫasta-ḫāṭır** ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 268). [ḫasta-ḫāṭır,]*

haṭā: *1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz **ḫaṭā** vü zilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 72). [ḫaṭā,]*
2. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 64). [ḫaṭāsı,]*
3. Savaşmaḳ **ḫaṭādur** barışmaḳ hüner
   Dimişlerdür iy Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 715). [ḫaṭādur, -dur]*

haṭā: *Kusur, yanlış ‖ Hatâ kenti.*

1. Cihān āfeti şemʿ-i ḫūbān-ı Çīn
   Ḫaṭā eyledüm āfitāb-ı zemīñ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 126). [ḫaṭā,]*
2. Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
   Bir işde **ḫaṭā** olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [ḫaṭā,]*
3. Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
   Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur **ḫaṭā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [ḫaṭā,]*
4. Melāmet selāmetde olur revā
   Selāmetsüz olur melāmet **ḫaṭā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 192). [ḫaṭā,]*
5. Ḫaṭā eylese ādem oġlı n'ola
   Velī ʿayb-cūluḳdur ulu **ḫaṭā** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 116). [ḫaṭā,]*

haṭā: *Hata, yanlış II aşığın sevgili karşısında yaptığı yanlışlar, hatalar.*

1. Gerek kişi sözde teʾemmül ide
Ḫaṭāsın ṣavābın taḫayyül ide *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 318). [ḫaṭāsın, -sın]*
2. Ġam ile yazıldı bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 114). [ḫaṭāsın, -sın]*

<u>haṭā eyler:</u> *Yanlışlık yapmak, hata etmek.*

1. Meṣeldür bu söz daḫı dirler şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 322). [ḫaṭā eyler, -r]

<u>haṭā eylese:</u> *Yanlışlık yapmak, hata etmek.*

1. Ḫaṭā eylese ādem oġlı n'ola
Velī ʿayb-cūluḳdur ulu ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 115). [ḫaṭā eylese, -se]*

<u>haṭā itse:</u> *Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.*

1. Olana ululuḳ Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez gözine ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1134). [ḫaṭā itse, -se]*

<u>ḫaṭā vü ṣavāb:</u> *Hata(yanlış) ve doğru.*

1. Bize gönderüben rasūl u kitāb
ʿAyān eyleyen ol **ḫaṭā vü ṣavāb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 244). [ḫaṭā vü ṣavāb,]*

<u>haṭab:</u> *Odun, hîme.*

1. ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı **ḫaṭab**
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [ḫaṭab,]*

<u>haṭab:</u> *Odun, hîme.*

1. ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı **ḫaṭab**
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [ḫaṭab,]*

<u>haṭā-pūş:</u> *Kabahatleri örtbas eden, örten.*

1. Bilürsin ki yoḳ bende-i bī-ḫaṭā
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 46). [ḫaṭā-pūşsın, -sın]*

<u>haṭā-pūş:</u> *Kabahatleri örtbas eden, örten.*

1. Bilürsin ki yoḳ bende-i bī-ḫaṭā
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 46). [ḫaṭā-pūşsın, -sın]*

<u>haṭā-pūş u dānā-yı rāz:</u> *Hataları örten ve sırları bilen.*

1. İdüp ḫażret-i Ḫaḳḳa mürsel niyāz
Didi iy **ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 44). [ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Ziyāde olur şāhlıḳda **ḫaṭar**
Velī rāy-ı ṣāyib-dürür muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 165). [ḫaṭar,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Ziyāde olur şāhlıḳda **ḫaṭar**
Velī rāy-ı ṣāyib-dürür muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 165). [ḫaṭar,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Ne rāha ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur **ḫaṭar** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 200). [ḫaṭar,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Ne rāha ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur **ḫaṭar** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 200). [ḫaṭar,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Melek didi iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu deryāda ġāyet çoḳ olur **ḫaṭar** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 238). [ḫaṭar,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. Gelür ol yire kim var idi **ḫaṭar**
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [ḫaṭar,]*

<u>haṭar:</u> *Tehlike, emniyetsizlik.*

1. İdemez bu semte kimesne sefer
Ki ẓulmet içinde çoḳ olur **ḫaṭar**

(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 126). [ḫaṭar,]

<u>haṭar olur:</u> *Tehlikeli olmak.*

1. Seferde çoḳ olur egerçi ḫaṭar
   Mübārek olur dirler ammā sefer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 167). [ḫaṭar olur, -ur]*

<u>haṭāsız:</u> *Hatasız.*

1. Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
   Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 122). [ḫaṭāsız,]*

<u>haṭāyī:</u> *Hatâ- (Hıta – Hoten) memleketinde dokunan ipekli kumaş.*

1. Keyānī külāh u **Ḫaṭāyī** ġulām
   Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [ḫaṭāyī,]*

<u>haṭāyī:</u> *Hatâ- (Hıta – Hoten) memleketinde dokunan ipekli kumaş.*

1. Keyānī külāh u **Ḫaṭāyī** ġulām
   Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [ḫaṭāyī,]*

<u>hātem:</u> *Yüzük, mühür.*

1. Deh-engüşte daḳmış deh-engüşterin
   Süleymānı her **ḫātteminde** nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 640). [ḫāteminde, -i, -n, -de]*

<u>ḫātem:</u> *Mühür, damga.*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
   Ḳamu ehl-i peyġāma **ḫātemdür** ol *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 49). [ḫātemdür, -dür]*

<u>hātem olur:</u> *Mühür olmak II son olmak.*

1. Gehī çenber idüp o dilber-miyān
   Dehānı gibi **ḫātem olur** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 56). [ḫātem olur, -ur]*

<u>haṭ-ı sebz:</u> *(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri.*

1. Riyāḥīn-i ḫōş böyle būstān
   Ḫaṭ-ı sebz idi ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 28). [ḫaṭ-ı sebz,]*

<u>haṭīb:</u> *Hitap eden, öğüt veren, söz söyleyen.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet **ḫaṭīb**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 50). [ḫaṭīb,]

<u>hatīb:</u> *Hitap eden, öğüt veren, söz söyleyen.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
   Belāġatda oldum be-ġāyet **ḫaṭīb**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 50). [ḫaṭīb,]

<u>hatīb:</u> *Hutbe okuyan.*

1. Olup minber-i şāḫ üzre **ḫaṭīb**
   Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 103). [ḫaṭīb,]

<u>hatīb:</u> *Hutbe okuyan.*

1. Olup minber-i şāḫ üzre **ḫaṭīb**
   Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 103). [ḫaṭīb,]

<u>hātif:</u> *Görülmeyeni haber veren melek.*

1. Gelür şāha **hātifden** anda ḫıṭāb
   Ki dön menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 251). [hātifden, -den]*

<u>hātimeye:</u> *Son, yazılı eserlerin o eserin özeti ve netîcesi durumunda olan son bölümü, son söz.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
   Ki dānā ider **ḫātimeye** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 66). [ḫātimeye,]*

<u>hātimeye:</u> *Son, yazılı eserlerin o eserin özeti ve netîcesi durumunda olan son bölümü, son söz.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
   Ki dānā ider **ḫātimeye** naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 66). [ḫātimeye,]*

hāṭır: *Gönül, kalp; akıl, zihin.*

1. Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr
ʿİbādātuma **ḫāṭırına** ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 204). [ḫāṭırına, -ı, -n, -a]*

hāṭır: *Gönül, kalp; akıl, zihin.*

1. Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr
ʿİbādātuma **ḫāṭırına** ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 204). [ḫāṭırına, -ı, -n, -a]*

hāṭır: *Gönül II zihin.*

1. O dūzaḫda olur niçe gün muḳīm
Gider **ḫāṭırından** ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 40). [ḫāṭırından, -ı, -n, -dan]*

hāṭır: *Gönül II zihin.*

1. O dūzaḫda olur niçe gün muḳīm
Gider **ḫāṭırından** ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 40). [ḫāṭırından, -ı, -n, -dan]*

hāṭır: *Insanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.*

1. Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür **ḫāṭıra** ḫurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [ḫāṭıra, -a]*

hāṭır: *Insanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.*

1. Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür **ḫāṭıra** ḫurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [ḫāṭıra, -a]*

hāṭır: *Fikir, zihin, akıl.*

1. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür **ḫāṭırına** niçe iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 318). [ḫāṭırına, -ı, -(n)a]*

hāṭır: *Fikir, zihin, akıl.*

1. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür **ḫāṭırına** niçe iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 318). [ḫāṭırına, -ı, -(n)a]*

hāṭır: *Insanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.*

1. Ḫuṭūr itmeye **ḫāṭıra** bīm-i cān
Zemīnden olınmaya farḳ āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 127). [ḫāṭıra, -a]

hātır: *Ar. Gönül, gönülde olan his.*

1. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi rasūl
Velī **ḫāṭırı** oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 210). [ḫāṭırı, -ı]*

hātırını şordılar: *Hâl hatır sormak.*

1. Gelüp şordılar ḫāṭırını ṭuyūr
Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 265). [ḫāṭırını şordılar, -ı, -nı, -dı, -lar]*

hatm ola: *Bitmek, sona ermek.*

1. Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ duʿāsı ile **ḫatm ola** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 126). [ḫatm ola, -a]*

hatm ura: *Mühür vurmak, mühürlemek.*

1. Ura ḳalbine ḫatm Perverdigār
Cehennemde ḳala ebed ḫʷōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 205). [ḫatm ura, -a]

hatr: *I Gönül, kalp II Akıl, zihin.*

1. Yine **ḥaṭr** ya saza ṭaḳ zīr ü bem
Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [ḥaṭr,]

hatr: *I Gönül, kalp II Akıl, zihin.*

1. Yine **ḥaṭr** ya saza ṭaḳ zīr ü bem
Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [ḥaṭr,]

hatve: *Adım.*

1. Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān devān
Degül aña bir **ḫaṭve** devr-i cihān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 164). [ḫaṭve,]

haṭve: *Adım.*

1. Naẕar gibi her laḥẓa seyri felek
   Ki bir **ḫaṭvesidür** simāk ü semek
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 46). [ḫaṭvesidür, -sidür]

havā: *Hava, dört unsurdan biri.*

1. Geyüp câme-i sebz ü zerrîn semâ
   Virür nükhet-i müşg-bûyî **havâ** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 18). [havā, -dür]*
2. Havāda nefesden gürîzende mîġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tîġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [havāda, -da]*
3. Atıldı yine şöyle tîr-i ḫadeng
   Havāda **havāya** ki râh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [havāya, -y, -a]*
4. Ṭırāz-ı sinâna virüp bâd tâb
   Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 138). [havāyı, -y, -ı]*
5. Kimi evce şāʿid kimisi iner
   Havādan yire yaġdururlar ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 282). [havādan, -dan]
6. Olup murġ-ı âbîye yaḫ bend-i pâ
   Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı **havā** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [havā,]*
7. Havāda açarken çü Sîmurġ per
   Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 349). [havāda, -da]*
8. Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerîf
   Havāsı vü âbı be-ġâyet laṭîf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 242). [havāsı, -sı]*
9. Zemîn müşg olup ʿanber olmış **havā**
   Virür bâd-ı nevrūzı câna şafâ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [havā,]*
10. Havāsı virür mürde cisme ḥayât
    Nebât idi her reste olan nebât *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 89). [havāsı, -sı]*
11. Olup âdemi âhenîn baḫre ġarḳ
    Havāyı bulut ṭutdı meydânı berḳ
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [havāyı, -y, -ı]
12. Olur murġ-zâruñ şeh-i murġı zâr
    Havā rūşen olur zemîn lâle-zâr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [havā,]*
13. Neyistân olup nîzelerden zemîn
    Havā nevklerinden olur âhenîn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 316). [havā,]*
14. Havā kesbine ʿankebût itdi ṭāk
    İder âhene peşşe-kār iḫtirâk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 29). [havā,]*
15. Olurdı semûm esse bâd-ı ṣabâ
    Muḫîṭ oldı gün tâbişinden **havā** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [havā,]*
16. Ḳurıyup zemîn ḫuşk oldı giyâh
    Havā kehribâ oldı reyḥân-gâh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 88). [havā,]*
17. Havāsı müfîd ü feżâsı laṭîf
    Hemîn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḫarîf
    (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [havāsı, -sı]
18. Getürmişdi taḫtını bir gün Ṣabâ
    Müşerref idi ḫażretiyle **havā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 4). [havā,]*
19. Ne insâna ṣu var ne esbe giyâh
    Havā ḳâtil ol ḫâkden sem miyâh
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [havā,]
20. Açup her biri keştinüñ bâd-bân
    Münâsib **havā** ile oldı revân *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 34). [havā,]*
21. Cabulḳâdur adı bu şehrüñ şehâ
    Cehennem olur ḳuşluġa dek **havā**
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 388). [havā,]
22. Gezüben **havā** ile ġalṭân olam
    Yiyüp içüben mevci gerdân olam
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 107). [havā,]
23. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çâk
    Havā derd ile başına ṣaçdı ḫâk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 192). [havā,]*

havā: *Hava II gök.*

1. Atıldı yine şöyle tîr-i ḫadeng
   Havāda havāya ki râh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [havāda, -da]*
2. Anı gördi Dârâ daḫı çekdi tîġ
   Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mîġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 206). [havāda, -da]*
3. Neberd eyler idi **havāda** ṭuyûr
   Ne yirde vü ne gökde ḳaldı ḫużûr
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 273). [havāda, -da]
4. Ḫaṣâsı cevâhir nebâtı nebât
   Havāsı güzel âbı Âb-ı Ḫayât *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 112). [havāsı, -sı]*
5. Riyâżı anuñ Ravża gibi şerîf
   Havāsı vü âbı leẕîẕ ü laṭîf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [havāsı, -sı]*
6. Havāda ḳanât açuban zâġ-ı tîr
   İder deştde kerkes ü gürgi seyr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1093). [havāda, -da]*
7. Getürür egerçi ki taḫtuñ **havā**
   Beni sen getürürsin iy muḳtedâ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 27). [havā,]*

havā: *Arzu, heves. II Nefsin istek ve arzusu.*

1. Bu lâzım degül kim olasın ḥekîm
   Ḫavâşına eşyânuñ ol tek ʿalîm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [ḫavāşına, -sı, -n, -a]*

havādār: *Arkadaş, dost.*

1. Kesāda düşüp oldı ḳadri ẕelīl
   Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 56). [havādārı, -ı]*

havādār: *Arkadaş, dost.*

1. Kesāda düşüp oldı ḳadri ẕelīl
   Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 56). [havādārı, -ı]*

havādis: *Bela, felaket (keder verici olaylar bağlamında).*

1. Ḫavādiṣ ṭaşından uşanan sebū
   İçinde ḳala mı anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 341). [ḫavādiṣ,]*

havādis: *Bela, felaket (keder verici olaylar bağlamında).*

1. Ḫavādiṣ ṭaşından uşanan sebū
   İçinde ḳala mı anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 341). [ḫavādiṣ,]*

havādis: *Bela, felaket (keder verici olaylar bağlamında).*

1. İder şīşeler gerçi āyīne-vār
   Ḫavādiṣ ṭaşıyla virür inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 64). [ḫavādiṣ,]*

havā-gīr: *Hava yayan.*

1. Muḥīṭi **havā-gīr** idi mevc-i dūd
   Sipāh ebre virürdi Āb-ı Kebūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 163). [havā-gīr,]*

havāle: *Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.*

1. Ḫavāle gerek kelbe ḫūke müdām
   Kişiye gele tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [ḫavāle,]*

havāle: *Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.*

1. Ḫavāle gerek kelbe ḫūke müdām
   Kişiye gele tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [ḫavāle,]*

havāle ider: *Bir şeyin alınmasını, yapılmasını bir kimseye bırakmak, ısmarlamak, devretmek. II yollamak, göndermek.*

1. Gelüp pehlevāna **ḫavāle ider**
   Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 869). [ḫavāle ider, -er]*
2. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
   Sinānın urur remḥ ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 993). [ḫavāle ider, -er]*
3. Şitābān olup pes cihān-pehlevān
   Ḫavāle ider ḫaṣma āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 998). [ḫavāle ider, -er]*
4. Bunı diyüben irdi ṣāḥib-ḳırān
   Ḫavāle ider ḫaṣma gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1060). [ḫavāle ider, -er]*

havāle idüp: *Bir şeyin alınmasını, yapılmasını bir kimseye bırakmak, ısmarlamak, devretmek. II yollamak, göndermek.*

1. Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
   Urup itdi atıyla zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 381). [ḫavāle idüp, -üp]*

havāṣ: *Saygın olanlar.*

1. Olur çünki düşmen işinden ḫalāṣ
   İder bezm-i ḫālī gelürler **ḫavāṣ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 602). [ḫavāṣ,]*

havāṣ: *Saygın olanlar.*

1. Olur çünki düşmen işinden ḫalāṣ
   İder bezm-i ḫālī gelürler **ḫavāṣ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 602). [ḫavāṣ,]*

havâṣ: *Saygın olanlar.*

1. İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
   Ki muḥtāc olmaz **ḫavāṣa** ʿavām
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [ḫavāṣa, -a]

havâṣ: *Saygın olanlar.*

1. İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
   Ki muḥtāc olmaz **ḫavāṣa** ʿavām
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [ḫavāṣa, -a]

havāṣ: *Saygın olanlar.*

1. O vech ile şīrīn ü muʿciz- kelām
   Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 6). [ḫavāṣuñ, -uñ]*

havāṣ u ʿavām: *Seçkin kişiler ve halk.*

1. İder cümle esbāb-ı sürī tamām
   Gelür Hind ḫalḳı **ḫavāş u ʿavām**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 568). [ḫavāş u ʿavām,]
2. Yiyüp içdiler sür oldı tamām
   Olur rāżı cümle **ḫavāş u ʿavām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 580). [ḫavāş u ʿavām,]*
3. Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
   Muṭīʿi idi hem **ḫavāş u ʿavām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 94). [ḫavāş u ʿavām,]*

havāşıl: *Karınlarını.*

1. Ṭoyup laḫm-ı insāna mār ile mūr
   Pür itdi **ḥavāşıllarını** ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 288). [ḥavāşıllarını, -lar, -ı, -nı]*

havāşıl: *Karınlarını.*

1. Ṭoyup laḫm-ı insāna mār ile mūr
   Pür itdi **ḥavāşıllarını** ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 288). [ḥavāşıllarını, -lar, -ı, -nı]*

havāşıl: *Karınlarını.*

1. O meydānda dām u ded
   Ḫavāşılları olmış idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 308). [ḫavāşılları, -lar, -ı]*

havāşıl: *Karınlarını.*

1. O meydānda dām u ded
   Ḫavāşılları olmış idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 308). [ḫavāşılları, -lar, -ı]*

havāşıl: *Karınlarını.*

1. Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
   Ḫavāşıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 338). [ḫavāşıldan, -dan]*

havāşıl: *Karınlarını.*

1. Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
   Ḫavāşıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 338). [ḫavāşıldan, -dan]*

havā-yı ḥavādisden: *Haberlerin durumu.*

1. Çü fānūsı şemʿüñ ola raḫne-ver
   Havā-yı ḫavādisden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 338). [havā-yı ḫavādisden, -den]*

havā-yı vaḫīm: *Tehlikeli, ağır hava.*

1. Ebed oldı ol bāġ içinde muḳīm
   Dimāġına irmez **havā-yı vaḫīm** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 80). [havā-yı vaḫīm,]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

1. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
   İder **ḫavf** andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [ḫavf,]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

1. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
   İder **ḫavf** andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [ḫavf,]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

1. Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
   İde mūrdan **ḫavf** pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 310). [ḫavf,]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

1. Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
   İde mūrdan **ḫavf** pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 310). [ḫavf,]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
   İder **ḫavfdan** zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [ḫavfdan, -dan]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
   İder **ḫavfdan** zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [ḫavfdan, -dan]*

havf eyleyüp: *Korkmak; tas. Havf, Allah'tan, azabından veya gazabından ve cehennem korkusudur. Allah'ın halkı ibadete ve iyi işlere sevk etmek için kullandığı kamçıdır.*

1. Yanup issiden mār-ı pīçān çü mū
   Yire girdi **ḫavf eyleyüp** āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 16). [ḫavf eyleyüp, -yüp]*

ḫavf ide: *Korkmak.*

1. Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẕīm
   Ki andan ide ḫavf ʿaẕm-i remīm
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 692). [ḫavf ide, -e]
2. Ḫudādan şu kim **ḫavf ide** iy ḫıdīv
   Ne ādem ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 223). [ḫavf ide, -e]*
3. Ḫudādan şu kim **ḫavf ide** iy ḫıdīv
   Ne ādem ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [ḫavf ide, -e]*

ḫavf ider: *Korkmak.*

1. Süleymān dīvine beñzer hemān
   Görüp **ḫavf ider** andan elbette cān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 484). [ḫavf ider, -er]

ḫavf idüp: *Korkmak.*

1. Göricek bu cengi sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu **ḫavf idüp** dutdı ḳaçmaġa rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 418). [ḫavf idüp, -üp]
2. Atar Rūslardan yaña ser-firāz
   Görüp **ḫavf idüp** ḫalḳ ider iḥtirāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 464). [ḫavf idüp, -üp]
3. Müselmān olur **ḫavf idüp** ol gürūh
   İder dīni taʿlīm ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 423). [ḫavf idüp, -üp]*

ḫavf itdi: *Korkmak II çekinmek.*

1. Görüp anı **ḫavf itdi** Çīnī sipāh
   Biri itmedi ʿazm-i āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 883). [ḫavf itdi, -di]*

ḫavf idüp: *Korkmak.*

1. Havāda nefesden gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 172). [ḫavf idüp, -üp]*

ḫavf-ı cān: *Can korkusu.*

1. Gire çünki bir revzeneden sinān
   Çıḳardı birinden idüp **ḫavf-ı cān**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 236). [ḫavf-ı cān,]

ḫavf-ı cān idüp: *Can korkusuna düşmek.*

1. Gire çünki bir revzeneden sinān
   Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 236). [ḫavf-ı cān idüp, -üp]

ḫavf-ı fermān-revā: *Hükmedenin korkusu.*

1. Çü yoḳ kimseden **ḫavf-ı fermān-revā**
   Ne lāzım yalan söylemek Ḫusrevā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 145). [ḫavf-ı fermān-revā,]

ḫavf-ı şāh-ı cihān: *Cihan şahının korkusu.*

1. Deñiz vehmi vü **ḫavf-ı şāh-ı cihān**
   Ḳamu ḫalḳı itmiş idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 139). [ḫavf-ı şāh-ı cihān,]*

ḫavrā: *Ahu gözlü kadın, kız. Cennetteki Huri adı verilen kızlar.*

1. Firengi perī Rūmı **ḫavrāsı** çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḫaddi yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [ḫavrāsı, -sı]

ḫavrā: *Ahu gözlü kadın, kız. Cennetteki Huri adı verilen kızlar.*

1. Firengi perī Rūmı **ḫavrāsı** çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḫaddi yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [ḫavrāsı, -sı]

ḫavż-ı cinān: *Cennet havuzu, Kevser havuzu.*

1. Ḫıyāżı firāḳıyla **ḫavż-ı cinān**
   Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 165). [ḫavż-ı cinān,]*

ḫavż-ı kevser-misāl: *Kevser misali havuz.*

1. Ḫıyāżı anuñ **ḫavż-ı Kevs̲er-mis̲āl**
   Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 179). [ḫavż-ı kevs̲er-mis̲āl,]*

ḫavż-ı naʿīm: *Bolluk havuzu.*

1. O ḳaṣruñ ucında çü **ḫavż-ı naʿīm**
   Müdevver düzülmişdi bir ḫavż-ı sīm

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [ḥavż-ı naʿīm,]

<u>ḥavż-ı sīm:</u> *Gümüş havuz.*

1. O ḳaṣruñ ucında çü ḥavż-ı naʿīm
   Müdevver düzülmişdi bir **ḥavż-ı sīm**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 342). [ḥavż-ı sīm,]

<u>ḥay:</u> *Diri, canlı, hayat sâhibi (kimse).*

1. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
   Neden oldı cāmid neden oldı **ḥay**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 214). [ḥay,]

<u>hay:</u> *Diri, canlı, hayat sâhibi (kimse).*

1. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
   Neden oldı cāmid neden oldı **ḥay**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 214). [ḥay,]

<u>hay:</u> *Canlı.*

1. Çeküp tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn
   Cuvān-baḫtuñ üstine ṣaldı **hayūn**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 876). [hayūn, -ūn]

<u>hay:</u> *Canlı.*

1. Çeküp tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn
   Cuvān-baḫtuñ üstine ṣaldı **hayūn**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 876). [hayūn, -ūn]

<u>hay:</u> *Canlı.*

1. Çü düşdi **hayūn** ṣıçradı ol peleng
   Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [hayūn, -ūn]*

<u>hay:</u> *Canlı.*

1. Çü düşdi **hayūn** ṣıçradı ol peleng
   Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [hayūn, -ūn]*

<u>hay:</u> *Şişe.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
   Zirihden revān itdi ḳan hem-çü **ḫay**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [ḫay,]

<u>ḫay:</u> *Şişe.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
   Zirihden revān itdi ḳan hem-çü **ḫay**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [ḫay,]

<u>hāy:</u> *Aman, medet, eyvah. II Hey, ey.*

1. Tek-u-pūyada her biri bād-pāy
   Dil-i tefte sindān-ı pūlād **ḫāy** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 58). [ḫāy,]*

<u>hayāl:</u> *Hayal.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim **ḫayāl**
   Ne lāzım **ḫayāl** içün iy şeh melāl
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [ḫayāl,]
2. Olur iş bu eşkāl çünkim **ḫayāl**
   Ne lāzım **ḫayāl** içün iy şeh melāl
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [ḫayāl,]
3. Ḫaḳīḳatde āşyāndurur bir **ḫayāl**
   Ki olur pezīrā-yı naḳş-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 45). [ḫayāl,]*
4. Yoḳ üçünde bunda bulunan **ḫayāl**
   Ḳo taʿbīri elfāẕı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 77). [ḫayāl,]*

<u>hayāl:</u> *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

1. Nedür bu cihān varlıġı bir **ḫayāl**
   Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [ḫayāl,]*

<u>hayāl:</u> *Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.*

1. Anuñ fikrin itmekde ʿāciz **ḫayāl**
   Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 131). [ḫayāl,]*

<u>hayāl-i muḥāl:</u> *İmkansız, olanaksız.*

1. Çü reg cevze beñzer şihābı kemān
   Temettuʿ tevaḳḳuʿ **ḫayāl-i muḥāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 184). [ḫayāl-i muḥāl,]

ḥayāl-i türāb: *Toprak hayali.*

1. Ḫayāl-i türāb ile pür dīdeler
   Rik ile ṭolu sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 143). [ḥayāl-i türāb,]*

ḥayāt: *Dirilik, sağlık.*

1. Megesden nice kim giderse **ḥayāt**
   İrür hem-çünān pīle daḫı memāt
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 63). [ḥayāt,]
2. Gele mürde çeşmeye tāze **ḥayāt**
   Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [ḥayāt,]*
3. İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
   Gidüp zaḥmeti buldı tāze **ḥayāt** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [ḥayāt,]*
4. Metāʿ-ı girān-māye idi **ḥayāt**
   Eger olmasa der-peyince memāt
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 1). [ḥayāt,]
5. Muʿazzezdür ādem var iken **ḥayāt**
   Velī zindegānīde yoḳdur ṣebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 227). [ḥayāt,]*

ḥayāt: *(Ar.) Hayat, yaşam.*

1. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu zindeye senden irer **ḥayāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 20). [ḥayāt,]
2. Berāber-durur aña kūh ile berg
   Müsāvīdür aña **ḥayāt** ile merg *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 108). [ḥayāt,]*
3. Ne virür beşer mergi aña gezend
   Ne kimse **ḥayātı** ḳılur sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 110). [ḥayātı, -ı]

ḥayāt: *Hayat, yaşam, ömür.*

1. Olur ġamze-i sāḳī nāvek-figen
   İder ehl-i meclis **ḥayātın** micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 48). [ḥayātın, -ı, -n]*

ḥayāt u memāt: *Hayat ve ölüm.*

1. Odur baḫş iden **ḥayāt u memāt**
   Bu ikide ʿāciz ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 959). [ḥayāt u memāt,]*

ḥayāt virmesem: *Canlandırmak, canlılık vermek; susuzluğunu gidermek; içinin yangınını gidermek.*

1. Eger virmesem Türkī naẓma ḥayāt
   Ṣadām ile ṭolmaz idi kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 39). [ḥayāt virmesem, -me, -se, -m]*

ḥayāt virür: *Canlandırmak, canlılık vermek; susuzluğunu gidermek; içinin yangınını gidermek.*

1. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
   Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 89). [ḥayāt virür, -ür]*

ḥayāt-ı ebed: *Sonsuz hayat, ölümsüzlük.*

1. Bulam Ḫıżr gibi **ḥayāt-ı ebed**
   Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 13). [ḥayāt-ı ebed,]*

ḥayfā: *Yazık!, yazıklar olsun!.*

1. Bu ḥāletde **ḥayfā** baña hīç-kes
   İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [ḥayfā,]*

hāyīde-ger olur: *Ağızlarda dolaşa dolaşa eskimiş, müptezel olmak(söz, eser, mânâ, fikir vb.).*

1. Dehānına māruñ gire çünki müşt
   Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 404). [ḫāyīde-ger olur, -ur]*

hāyil olmadı: *Engel, mâni olmak.*

1. Velī **ḫāyil olmadı** aşlā siper
   İder zaḫm ile anı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 413). [ḫāyil olmadı, -ma, -dı]*
2. Siper **ḫāyil olmadı** tīġı iner
   Kesüp miġferin anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 341). [ḫāyil olmadı, -ma, -dı]*

ḥāyil-i āfitāb: *Güneşin engeli.*

1. Hemīşe olur **ḥāyil-i āfitāb**
   Süremez yüzin dāmenine seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 75). [ḥāyil-i āfitāb,]*

ḥāyıṭ-ı bāġdan: *Bahçe, bağ ipi.*

1. Şehüñ emri ile gelüp üstād
   İder **ḥāyıṭ-ı bāġdan** bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 56). [ḥāyıṭ-ı bāġdan, -dan]*

hayl: *Topluluk, zümre.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne **ḫayl** ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [ḫayl,]

hayl: *Topluluk, zümre.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne **ḫayl** ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [ḫayl,]

hayl: *At sürüsü, asker.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki **ḫayl** ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [ḫayl,]*

hayl: *At sürüsü, asker.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki **ḫayl** ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [ḫayl,]*

hayl: *Topluluk, zümre.*

1. Bulınur ise bir ḥazīni eger
Ben olam bu **ḫaylüñ** içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [ḫaylüñ, -uñ]

hayl: *Topluluk, zümre.*

1. Bulınur ise bir ḥazīni eger
Ben olam bu **ḫaylüñ** içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [ḫaylüñ, -uñ]

hayl: *Topluluk, zümre.*

1. Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz **ḫayl**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [ḫayl,]

hayl: *Topluluk, zümre.*

1. Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz **ḫayl**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [ḫayl,]

hayl: *At sürüsü, asker.*

1. O **ḫayl** içre sulṭān-ı şāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 449). [ḫayl,]*

hayl: *At sürüsü, asker.*

1. O **ḫayl** içre sulṭān-ı şāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 449). [ḫayl,]*

hayl: *Atlı asker, süvâri takımı II Leylâ'nın babasının askerleri.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
Bu **ḫaylüñ** naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [ḫaylüñ, -üñ]*

hayl: *Atlı asker, süvâri takımı II Leylâ'nın babasının askerleri.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
Bu **ḫaylüñ** naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [ḫaylüñ, -üñ]*

hayl: *Atlı asker, süvâri takımı.*

1. Gerek Türk **ḫaylinden** itmek ḥaẓer
Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 471). [ḫaylinden, -in, -den]

hayl: *Atlı asker, süvâri takımı.*

1. Gerek Türk **ḫaylinden** itmek ḥaẓer
Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 471). [ḫaylinden, -in, -den]

hayl: *Atlı asker, süvari takımı.*

1. Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı **ḫaylinde** saña hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 524). [ḫaylinde, -in, -de]

hayl: *Atlı asker, süvari takımı.*

1. Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı **ḫaylinde** saña hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 524). [ḫaylinde, -in, -de]

ḫayl: *Süvari, atlı asker.*

1. Araya alur Çīn **ḫaylin** sipāh
   Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 547). [ḫaylin, -i, -n]*

ḫayl: *Süvari, atlı asker.*

1. Araya alur Çīn **ḫaylin** sipāh
   Emīn oluban yatdı ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 547). [ḫaylin, -i, -n]*

ḫayl: *Atlı asker, süvari.*

1. Ḳala ẓulmet ü toz içinde sipāh
   ʿAdū bulmaya **ḫaylüñe** saña rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 106). [ḫaylüñe, -üñ, -e]

ḫayl: *Atlı asker, süvari.*

Ḳala ẓulmet ü toz içinde sipāh
ʿAdū bulmaya **ḫaylüñe** saña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 106). [ḫaylüñe, -üñ, -e]

ḫayl: *At sürüsü, asker.*

Ḳoyup **ḫaylini** anda ṣāḥib-ḳırān
Olur mādiyāna binüben revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 143). [ḫaylini, -i, -n, -i]*

ḫayl ü ḫaşem: *Maiyet (at sürüsü ve at koşumu ile birlikte) ‖ peşisıra.*

Dutup perde çarḫa ṭırāz-ı ʿalem
Zemīne bisāṭ oldı **ḫayl ü ḫaşem**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 756). [ḫayl ü ḫaşem,]

ḫayl ü raht: *At sürüsü ve at takımı.*

Getürdüñ bize armaġan **ḫayl ü raḫt**
Selāmet ol iy zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 483). [ḫayl ü raḫt,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
Zemīn gāvına itdi **ḫayli** sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 174). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
Zemīn gāvına itdi **ḫayli** sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 174). [ḫayli,]*

ḫayli: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Sekizinci gün şāh-ı nuṣret-şikār
Başup şarḳ **ḫaylin** ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 432). [ḫaylin, -n]*

ḫayli: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Sekizinci gün şāh-ı nuṣret-şikār
Başup şarḳ **ḫaylin** ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 432). [ḫaylin, -n]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Yine encümen oldı **ḫayli** sipāh
Gelür yanına niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 499). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Yine encümen oldı **ḫayli** sipāh
Gelür yanına niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 499). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Virür elçiye **ḫayli** māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [ḫayli,]

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Virür elçiye **ḫayli** māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [ḫayli,]

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Sikender görür şāh-ı īrān-penāh
Yine eylemiş cemʿ **ḫayli** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 154). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Sikender görür şāh-ı īrān-penāh
Yine eylemiş cemʿ **ḫayli** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 154). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.*

Dağılur ḳamu **ḫayli** şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 325). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.*

Dağılur ḳamu **ḫayli** şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 325). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

İdüp **ḫayli** iḥsānlar ol tāc-ver
Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

İdüp **ḫayli** iḥsānlar ol tāc-ver
Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Düşüp **ḫayli** öñine her ser-firāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 19). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Düşüp **ḫayli** öñine her ser-firāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 19). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ **ḫayli** ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ **ḫayli** ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

İdüp Ḳāf ile **ḫayli** müddet ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

İdüp Ḳāf ile **ḫayli** müddet ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.*

Ṣabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm **ḫayli** içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.*

Ṣabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm **ḫayli** içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder rezm ü fitnede **ḫayli** hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 232). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder rezm ü fitnede **ḫayli** hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 232). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Urup her biri āleti rezme çeng
Biri biri ile ider **ḫayli** ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 370). [ḫayli,]*

<u>haylī:</u> *Çokça, epeyce, oldukça.*

Urup her biri āleti rezme çeng
Biri biri ile ider **ḫayli** ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 370). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Oturup şehe eyledi **ḫayli** pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Oturup şehe eyledi **ḫayli** pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Getürdür o gül-zāra **ḫayli** ṭuyūr
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Getürdür o gül-zāra **ḫayli** ṭuyūr
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur **ḫayli** dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [ḫayli,]*

ḫaylī: *Çokça, epeyce, oldukça.*

Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur **ḫayli** dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [ḫayli,]*

ḫayl-i ʿacem: *Acem süvari grubu, ordusu.*

Çü dördünci gün ṣubḥ-dem urdı dem
İder ṣarf-ı maḳdūr **ḫayl-i ʿAcem**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 550). [ḫayl-i ʿacem,]

ḫayli çeküp: *Askeri çekmek.*

Yüridi çeküp ḫayli Ḫāḳān-ı Çīn
Ṣalındı ṣalıncaḳ gibi bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 771). [ḫayli çeküp, -i, -üp]*

ḫayl-i ġuzāta: *Gazilerin çoğu.*

İrişdürme **ḫayl-i ġuzāta** şikest
Olalum ʿadūña senüñ çīre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 275). [ḫayl-i ġuzāta, -a]*

ḫayl-i mehīb: *Heybetli süvari grubu, at sürüsü.*

Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı **ḫayl-i mehīb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [ḫayl-i mehīb,]*

ḫayl-i pelīd: *Alçak at sürüsü.*

Kim öldürse ġāzī ölendür şehīd
Ki bī-dīnlerdür bu **ḫayl-i pelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 700). [ḫayl-i pelīd,]*

ḫayl-i rūmī: *Anadolulu süvari/ zümre.*

Alur ortaya şāhı Rūmī-sipāh
Olur gerdden **ḫayl-i Rūmī** siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 68). [ḫayl-i rūmī,]

ḫayl-i siyāh: *Siyah at,at sürüsü, güruh.*

Bu resm ile ceng eyledi iki şāh
Arada telef oldı **ḫayl-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 542). [ḫayl-i siyāh,]*

ḫayl-i tatar: *Tatar askeri.*

Ala ḳavs ele çünki **ḫayl-i Tatar**
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [ḫayl-i tatar,]*

ḫayme: *Çadır, otağ.*

Alup ortaya **ḫaymeyi** çün veted
Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [ḫaymeyi, -y, -i]*

ḫayme: *Çadır, otağ.*

Alup ortaya **ḫaymeyi** çün veted
Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [ḫaymeyi, -y, -i]*

ḫayme: *Çadır.*

Çıḳup **ḫaymeden** virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 77). [ḫaymeden, -den]*

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Çıḳup **ḫaymeden** virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 77). [ḫaymeden, -den]*

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Çıḳup **ḫaymeden** oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 537). [ḫaymeden, -den]

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Çıḳup **ḫaymeden** oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 537). [ḫaymeden, -den]

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Çıḳup **ḫaymeden** aldı ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 649). [ḫaymeden, -den]*

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Çıḳup **ḫaymeden** aldı ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 649). [ḫaymeden, -den]*

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Silāḥ u seleb baġlayup ol dilīr
Çıḳar **ḫaymeden** şöyle kim mest-i şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 750). [ḫaymeden, -den]

<u>ḫayme:</u> *Çadır.*

Silāḥ u seleb baġlayup ol dilīr
Çıḳar **ḫaymeden** şöyle kim mest-i şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 750). [ḫaymeden, -den]

<u>ḫayme vü ḫar-gehi:</u> *Çadır.*

Ḳoyup ḳacdı tüm **ḫayme vü ḫar-gehi**
ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [ḫayme vü ḫar-gehi, -i]*

<u>ḫayr:</u> *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile **ḫayrı** ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [ḫayrı, -ı]*

<u>ḫayr:</u> *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile **ḫayrı** ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [ḫayrı, -ı]*

<u>ḫayr:</u> *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile ḫayrı **ḫayr** u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [ḫayr,]*

<u>ḫayr:</u> *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile ḫayrı **ḫayr** u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 40). [ḫayr,]*

<u>ḫayr:</u> *Karşılık beklemeksizin yapılan her tür yardım, iyilik.*

ʿİvaż **ḫayruñ** önine eyler çü ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 707). [ḫayruñ, -u, -ñ]*

<u>ḫayr:</u> *Karşılık beklemeksizin yapılan her tür yardım, iyilik.*

ʿİvaż **ḫayruñ** önine eyler çü ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 707). [ḫayruñ, -u, -ñ]*

<u>ḫayr:</u> *Ar. "şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede isim olarak kullanılır. Sıfat makamında iradı lâzım gelince hayırlı denilir).*

Ḳamu **ḫayr** işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [ḫayr,]

hayr: *Ar. "şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede isim olarak kullanılır. Sıfat makamında iradı lâzım gelince hayırlı denilir).*

Ḳamu **ḫayr** işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [ḫayr,]

hayr: *İyilik.*

Ne **ḫayra** ne şerre yarar bī-ḫıred
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [ḫayra, -a]*

hayr: *İyilik.*

Ne **ḫayra** ne şerre yarar bī-ḫıred
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [ḫayra, -a]*

hayr: *İyilik.*

Aña himmet eyle ki dānā ola
Ḳamu **ḫayra** şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 174). [ḫayra, -a]*

hayr: *İyilik.*

Aña himmet eyle ki dānā ola
Ḳamu **ḫayra** şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 174). [ḫayra, -a]*

hayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).*

Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
Seni **ḫayr** ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 18). [ḫayr,]*

hayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı. (GTS).*

Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
Seni **ḫayr** ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 18). [ḫayr,]*

hayr: *Ar. "şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede isim olarak kullanılır. Sıfat makamında iradı lâzım gelince hayırlı denilir).*

Çü yād ide mevtini dāyim beşer
Ḳoyup **ḫayr** işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 70). [ḫayr,]*

hayr gelmez: *Bir faydası dokunmamak; işe yaramamak.*

Peyām-ber ḫaber-ber ola çün baña
Hirāsān olur **ḫayr gelmez** aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 694). [ḫayr gelmez, -mez]*

hayr ü şer: *İyilik ve kötülük.*

Çü ḳāḍī Ḫudādur ne lāzum beşer
Bilür her ne kim işlesüñ **ḫayr ü şer** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 64). [ḫayr ü şer,]*

hayrān: *Şaşırmış, şaşırıp kalmış.*

Arada ḳalup zār ü **ḥayrān** olur
Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [ḥayrān,]*

hayrān: *(Bir şeyin) Etkisine girmiş, tutkun.*

ʿUṭārid görüp anı **ḥayrān** olur
Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 75). [ḥayrān,]*

hayrān ḳala: *Çok beğenmek, hayran olmak.*

Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
Ki **ḥayrān ḳala** kim iderse naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 82). [ḥayrān ḳala,]*

hayrān olup: *Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.*

İrişmez biri aña pūyān olup
Ḳalurlar çü iẕlāl **ḥayrān olup** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 98). [ḥayrān olup, -up]*

hayrān olur: *Tutkun olmak, çok arzu etmek.*

Semāʿın görüp serv **ḥayrān olur**
Şanevber gelüp cūşa raḳṣān olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 59). [ḥayrān olur, -ur]*

Cemāline **ḥayrān olur** tāc-dār
Ṭolar şevḳ ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 663). [ḥayrān olur, -ur]*

Ḳaçan tābdan çeşme cūşān olur
İşiden ṣadāsını **ḥayrān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 110). [ḥayrān olur, -ur]*

İşiden ol elḥānı **ḥayrān olur**
Żarūrī olup baḥre pūyān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 59). [ḥayrān olur, -ur]*

Şināver gemi gāh perrān olur
Şehin-şeh görüp anı **ḥayrān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 222). [ḥayrān olur, -ur]*

Çü mellāḥ aña vara **ḥayrān olur**
Hemīşe felek gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 325). [ḥayrān olur, -ur]*

ḥayrān olur: *Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.*

Ḫişār-ı beden çünki vīrān olur
Melāẕı gider rūḥ **ḥayrān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 58). [ḥayrān olur, -ur]*

ḥayrān u zār: *Şaşırmış ve ağlayan.*

Yapup ḳapuyı şehr eyler ḥişār
Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ **ḥayrān u zār** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 56). [ḥayrān u zār,]*

ḥayrān u zār ola: *Kendinden geçmek ve ağlamak.*

Perīler görüp ola ḥayrān u zār
Ṭayanup cidāra ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 7). [ḥayrān u zār ola, -a]*

ḥayret: *Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.*

Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
Tefekkürde **ḥayretden** olur melūl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 122). [ḥayretden, -den]*

ḥayret: *Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.*

Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
Tefekkürde **ḥayretden** olur melūl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 122). [ḥayretden, -den]*

ḥayret: *Şaşkın olmak II hayret makamı.*

İdüp secde **ḥayretde** ḳalmış türāb
Ne vaḳtin irişe diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 133). [ḥayretde, -de]*

ḥayret: *Şaşkın olmak II hayret makamı.*

İdüp secde **ḥayretde** ḳalmış türāb
Ne vaḳtin irişe diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 133). [ḥayretde, -de]*

ḥayrü'l-beşer: *İnsanların en hayırlısı.*

Melek ḳurb bulup olur muʿteber
Dimiş lī maʿallāhi **ḫayrü'l-beşer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 252). [ḫayrü'l-beşer,]*

ḥayūn-ı yel-i nām-ver: *Şöhret sahibi padişahın ah vahları.*

Geçüp ṣadrın itdi deminden güẕer
Yıḳıldı **hayūn-ı yel-i nām-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1034). [hayūn-ı yel-i nām-ver, -sin]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

ʿAbīd olur iḥsāna insān olan
Velī bilmez iḥsānı **ḫayvān** olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 74). [ḫayvān,]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

ʿAbīd olur iḥsāna insān olan
Velī bilmez iḥsānı **ḫayvān** olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 74). [ḫayvān,]*

ḥayvān: *Mec. akılsız, idraksiz, ahmak kimse.*

Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye Ḫaḳḳı **ḫayvāndurur** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 230). [ḫayvāndurur, -durur]*

ḥayvān: *Mec. akılsız, idraksiz, ahmak kimse.*

Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye Ḫaḳḳı **ḫayvāndurur** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 230). [ḫayvāndurur, -durur]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

Kişi ḫord u ḫʸāb ile **ḥayvān** olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 107). [ḥayvān,]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

Kişi ḫord u ḫʸāb ile **ḥayvān** olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 107). [ḥayvān,]*

ḥayvan: *Hayvan.*

Didi kim eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk **ḥayvānlar** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [ḥayvānlar, -lar]*

ḥayvan: *Hayvan.*

Didi kim eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk **ḥayvānlar** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [ḥayvānlar, -lar]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

Ne **ḥayvān** var ayruḳ vü ne ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [ḥayvān,]*

ḥayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

Ḳulaġı ḳabası vü pīrāheni
Çü **ḥayvān** bün-i ḫārlar meskeni
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 48). [ḥayvān,]

ḫayż: *Kadınlara arız olan ay başı âdeti.*

İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki **ḥayża** virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ḥayża, -a]

ḫayż: *Kadınlara arız olan ay başı âdeti.*

İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki **ḥayża** virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ḥayża, -a]

ḥayża: *Göbek sancısı.*

Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
Velī **ḥayżalıḳ** derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [ḥayżalıḳ, --lık]*

ḫayża: *Göbek sancısı.*

Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
Velī **ḥayżalıḳ** derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [ḥayżalıḳ, --lık]*

ḫaz ala: *Hoşlanmak.*

Çü **ḥaẕ ala** rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [ḥaẕ ala, -a]*

ḫazā: *Tam, tam anlamıyla, mükemmel.*

Görüp cümle aḥbābını oldı şād
Ḫazāyinüñ ebvābın itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 358). [ḫazāyinüñ, -yi, -nüñ]*

ḫazān: *Sonbahar, güzün.*

Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 193). [ḫazānda, -da]*

ḫazān: *Sonbahar, güzün.*

Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
Dökilürdi peykān-ı surḫ u sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 193). [ḫazānda, -da]*

ḫazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [ḫazān,]*

ḫazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [ḫazān,]*

ḫazān: *Güz, sonbahar.*

Taḥammül ide kim irişse **ḫazān**
Vara deştden Rūma şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Taḥammül ide kim irişse **ḫazān**
Vara deştden Rūma şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı **ḫazān** yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı **ḫazān** yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [ḫazān,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Ḫazān ile geçdi bahārum dirīg
Şerīf olmadı rūzigārum dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 183). [ḫazān,]*

hazāyin: *Hazineler, varlık, mal, mülk.*

Gelürse şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Eline **ḫazāyin** gire bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 894). [ḫazāyin,]*

hazāyin: *Hazineler, varlık, mal, mülk.*

Gelürse şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Eline **ḫazāyin** gire bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 894). [ḫazāyin,]*

hazāyin: *Hazine.*

Ġazāda **ḫazāyīn** idicek nişār
Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 63). [ḫazāyīn,]*

hazāyin: *Hazine.*

Ġazāda **ḫazāyīn** idicek nişār
Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 63). [ḫazāyīn,]*

hazāyin: *Hazine.*

Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [ḫazāyin,]*

hazāyin: *Hazine.*

Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [ḫazāyin,]*

hazāyin: *Hazine.*

Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü zeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [ḫazāyinde, -de]*

hazāyin: *Hazine.*

Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü zeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [ḫazāyinde, -de]*

hazāyin: *Hazine.*

Boşalup **ḫazāyin** dükendi defîn
Döner cimriler kîsesine hemîn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [ḫazāyin,]*

<u>ḫazāyin:</u> *Hazine.*

Boşalup **ḫazāyin** dükendi defîn
Döner cimriler kîsesine hemîn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 109). [ḫazāyin,]*

<u>ḫazāyin:</u> *Hazine.*

Ṭaşındı zer ü sîm ü kālā-yı Çîn
Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̱emîn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 80). [ḫazāyinde, -de]

<u>ḫazāyin:</u> *Hazine.*

Ṭaşındı zer ü sîm ü kālā-yı Çîn
Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̱emîn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 80). [ḫazāyinde, -de]

<u>ḫazāyin:</u> *Varlık, malü mülk.*

Pür idüp **ḫazāyinleri** sîm ü zer
Mezîd itmege şāhlar saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 229). [ḫazāyinleri, -ler, -i]*

<u>ḫazāyin:</u> *Varlık, malü mülk.*

Pür idüp **ḫazāyinleri** sîm ü zer
Mezîd itmege şāhlar saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 229). [ḫazāyinleri, -ler, -i]*

<u>ḫazāyinlerin:</u> *Hazineler, varlık, mal, mülk.*

Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
Çıḳardı olan mālı ʿālî-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [ḫazāyinlerin,]*

<u>ḫazāyinlerin:</u> *Hazineler, varlık, mal, mülk.*

Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
Çıḳardı olan mālı ʿālî-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [ḫazāyinlerin,]*

<u>ḫazer:</u> *Ar. Sakınma, korunma.*

Velî bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet **ḫaz̲er** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [ḫaz̲er,]*

<u>ḫazer:</u> *Ar. Sakınma, korunma.*

Velî bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet **ḫaz̲er** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [ḫaz̲er,]*

<u>ḫazer eyle:</u> *Sakınmak, kaçınmak.*

Ne deñlü ki düşmen olursa ḥaḳîr
Ḫaz̲er eyle iy şāh-ı şāḥib-serîr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 142). [ḫaz̲er eyle,]*

<u>ḫazer eyleyüp:</u> *Sakınmak, kaçınmak.*

Girer ġāraya cümle merd ile zen
Ḫaz̲er eyleyüp iy şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 396). [ḫaz̲er eyleyüp, -yüp]

<u>ḫazer it:</u> *(a.i.) sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.*

Ḫaz̲er it ki bu şîşe-bāz-ı sipihr
Ṣunar zehr itmez kimesneye mihr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 79). [ḫaz̲er it,]

<u>ḫaz̲er itmek:</u> *(a.i.) sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.*

Gerek Türk ḫaylinden itmek ḫaz̲er
Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 471). [ḫaz̲er itmek, -mek]

<u>ḫazer kılma:</u> *Çekinmek.*

İşitdüñ ya gördüñ ise vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḫaz̲er
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 20). [ḫaz̲er ḳılma, -ma]

<u>ḫāzık:</u> *İşinin ehli olan doktor.*

Çü **ḫāz̲ıḳ** ṭabîb ele gire şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [ḫāz̲ıḳ,]*

<u>ḫāzık:</u> *İşinin ehli olan doktor.*

Çü **ḥāẕıḳ** ṭabīb ele gire şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [ḥāẕıḳ,]*

hāzin: *(Ar.) Hazînedâr, muhâfaza-ı hazîne.*

Bulınur ise bir **ḥazīni** eger
Ben olam bu ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 75). [ḥazīni, -i]

hāzin: *(Ar.) Hazînedâr, muhâfaza-ı hazîne.*

Bulınur ise bir **ḥazīni** eger
Ben olam bu ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 75). [ḥazīni, -i]

hazīn: *Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.*

Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān **ḥazīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [ḥazīn,]*

hazīn: *Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.*

Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān **ḥazīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [ḥazīn,]*

hazīn: *Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.*

Gelür çünki Ḳaydāfeye Ḳandarūş
Ḫazīn ser-nigūn ḥasta-ḫāṭır ḥamūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 268). [ḥazīn,]

hazīn: *Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.*

Gelür çünki Ḳaydāfeye Ḳandarūş
Ḫazīn ser-nigūn ḥasta-ḫāṭır ḥamūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 268). [ḥazīn,]

hazīn: *Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.*

Ḳalup ṭaşra aḥbāb oldı ġamīn
Ḫazīn olup eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 138). [ḥazīn,]*

ḥazīn ider: *Hüzünlendirmek.*

İder fikri mevtüñ ḳulūbı ḥazīn
Velī çoḳ meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 73). [ḥazīn ider, -er]*

hazīne: *Hazine, servet.*

Ne deñlü **ḥazīnem** ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [ḥazīnem, -m]

hazīne: *Hazine, servet.*

Ne deñlü **ḥazīnem** ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [ḥazīnem, -m]

hazīne: *Hazine, servet.*

Ne deñlü **ḥazīnem** metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [ḥazīnem, -m]*

hazīne: *Hazine, servet.*

Ne deñlü **ḥazīnem** metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [ḥazīnem, -m]*

hazīne: *Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.*

Kesilür başuñ mülküñ oda yanar
Sipāhuñ **ḥazīneñ** olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 56). [ḥazīneñ, -ñ]*

hazīne: *Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.*

Kesilür başuñ mülküñ oda yanar
Sipāhuñ **ḥazīneñ** olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 56). [ḥazīneñ, -ñ]*

hāżır: *Huzurda olan, kaybolmayan.*

Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki **ḥāżır** ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *Huzurda olan, kaybolmayan.*

Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki **ḥāżır** ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *İstenen yerde bulunan, mevcut olan.*

Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı ki **ḥāżır** olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 516). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *İstenen yerde bulunan, mevcut olan.*

Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı ki **ḥāżır** olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 516). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *(Ar.) Hazır.*

Sipeh ġāfil olmaya **ḥāżır** ola
Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 521). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *(Ar.) Hazır.*

Sipeh ġāfil olmaya **ḥāżır** ola
Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 521). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş.*

Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān
Buyur **ḥāżıruz** cümle beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [ḥāżıruz, -uz]*

ḥāżır: *Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş.*

Fedā idelüm Ḫaḳ içün baş u cān
Buyur **ḥāżıruz** cümle beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 702). [ḥāżıruz, -uz]*

ḥāżır: *Ar. 1. Göz önünde olan, kaybolmayan.. 2. İcra etmek ve edilmek için lâzım gelen hâl ve keyfiyet üzere bulunan şahıs ve şey. hâzır bi'l-meclis: Mecliste hazır olan şahıs.*

Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki **ḥāżır** ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *Ar. 1. Göz önünde olan, kaybolmayan.. 2. İcra etmek ve edilmek için lâzım gelen hâl ve keyfiyet üzere bulunan şahıs ve şey. hâzır bi'l-meclis: Mecliste hazır olan şahıs.*

Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki **ḥāżır** ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *Ar. 1. Göz önünde olan, kaybolmayan.. 2. İcra etmek ve edilmek için lâzım gelen hâl ve keyfiyet üzere bulunan şahıs ve şey. hâzır bi'l-meclis: Mecliste hazır olan şahıs.*

Baña emr ḳıldı Ḫudā **ḥāżırem**
Her emrüñde yāri görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 587). [ḥāżırem, -em]*

ḥāżır: *Ar. 1. Göz önünde olan, kaybolmayan.. 2. İcra etmek ve edilmek için lâzım gelen hâl ve keyfiyet üzere bulunan şahıs ve şey. hâzır bi'l-meclis: Mecliste hazır olan şahıs.*

Baña emr ḳıldı Ḫudā **ḥāżırem**
Her emrüñde yāri görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 587). [ḥāżırem, -em]*

ḥāżır: *Huzurda olan, kaybolmayan.*

Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu **ḥāżır** itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [ḥāżır,]*

ḥāżır: *Huzurda olan, kaybolmayan.*

Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu **ḥāżır** itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [ḥāżır,]*

ḥāżır eyle: *Hazırlamak, hemen kullanabilecek duruma getirmek II hazır olmak.*

Eger ceng eylerseñ iy pādişāh
İrişdüm saña **ḥāżır eyle** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 296). [ḥāżır eyle,]*

ḥāżır idesin: *Hazırlamak.*

Gerek Sinde **ḥāžır idesin** sipāh
Müheyyā ola her mühim zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 211). [ḥāžır idesin, --e, --sin]

ḥāžır idüben: *Hazırlamak.*

Ḳamu beglere nāme gönderdi şāh
Geleler ki **ḥāžır idüben** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 16). [ḥāžır idüben, -üben]*

ḥāžır ola: *Hazır olmak.*

Buyurdı şehin-şāh-ı şāḥib-külāh
Ki **ḥāžır ola** cümle mīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 140). [ḥāžır ola, -a]*

ḥāžır olduk: *Hazır olmak.*

Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu **ḥāžır olduḳ** gidelüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 184). [ḥāžır olduḳ, -duḳ]

ḥāžır olsun: *Hazır olmak.*

Ṣıġındum Ḫudāya muʿīnüm Ḫudā
Varayum aña **ḥāžır olsun** n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 502). [ḥāžır olsun, -sun]*

ḥāžır oluñ: *Hazır olmak.*

İder beglere Keyd defʿi ḫaber
Ki **ḥāžır oluñ** irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 390). [ḥāžır oluñ, -uñ]*

Yarın **ḥāžır oluñ** göçelüm hemān
Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 507). [ḥāžır oluñ, -uñ]*

ḥāžır olur: *Hazır olmak.*

Ser-efrāzlar cümle **ḥāžır olur**
Sipāhı çeküp şāh-ı Rūma gelür *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 219). [ḥāžır olur, --ur]*

Olur ol gice yine ḥāžır sipāh
Seḥerden ṭurup eyledi ʿazm şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 509). [ḥāžır olur, -ur]*

ḥażm eyleyemez: *Hazmetmek, sindirmek.*

Yudarsa cihān mālını ser-be-ser
Çü **ḥażm eyleyemez** yine ḳay ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 58). [ḥażm eyleyemez, -ye, -mez]

ḥażm ide: *Hazmeden, sindiren (kimse).*

Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfītāb
Ḳaçan **ḥażm ide** baḥri bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [ḥażm ide, -e]

ḥażm olmadan: *Sindirmek, midede eritmek.*

Yemek olmadan ḥażm içme şarāb
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [ḥażm olmadan, -ma, -dan]*

ḥażm-ı ṭaʿām: *Yiyeceğin sindirimi.*

Yemekler yinüp çünki oldı tamām
Ṣunar sāġarı sāḳī **ḥażm-ı ṭaʿām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 86). [ḥażm-ı ṭaʿām,]*

ḥażret: *Yüce zat, Allah'ın zatı.*

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır **ḥażreti** irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [ḥażreti, -i]*

ḫażret: *Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.*

Ṣanursam eger **ḫażretüñe** ziyān
Benüm başuma iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 345). [ḫażretüñe, -üñ, -e]

Süleymān ile **ḫażretüñe** hemīn
Naṣīb itdi Ḫaḳ böyle taḫt u nigīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 97). [ḫażretüñe, -üñ, -e]

Budur **ḫażretüñe** hemānā ḫaber
Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 143). [ḫażretüñe, -üñ, -e]*

ḫażret: *(Ar.) Huzur, kat.*

ʿAzīz ol-durur kim ola Ḫaḳ-şinās
İde **ḫażretine** hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 118). [ḫażretine, -i, -n, -e]*

ḫażret: *(Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd.*

Olan kimse maġrūr bu ʿizzete
Ne yüz ile varabilür **Ḫażrete** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 228). [ḫażrete, -e]*

<u>ḫażret:</u> *Saygı ifadesi.*

Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
Velī cümleden **ḫażretüñ** bī-niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 40). [ḫażretüñ, -üñ]

Ḫızır **ḫażreti** olmasaydı delīl
Sipeh güm-reh olup olurdı ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 235). [ḫażreti, -i]*

Getürmişdi taḫtını bir gün Ṣabā
Müşerref idi **ḫażretiyle** havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 4). [ḫażretiyle, -i, -yle]*

<u>ḫażret:</u> *Ar. Huzur, makam, hazret (saygı sözü).*

İdüp **ḫażretüñüze** çoḳ çoḳ selām
Didi ḥikmet-āmīz bir ḳaç kelām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 125). [ḫażretüñüze, -üñüz, -e]*

<u>ḫażret:</u> *1. Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilip Farsça isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı ifâde eder: "Hazret-i Peygamber." "Hazret-i Kur'an." 2. Bir büyük zattan bahsedilirken isim yerine kullanılır. 3. (Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd [Aslında bu anlamda olan kelime, zamanla saygı sözü olarak yukarıda gösterilen şekillerde kullanılır olmuştur].*

Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
Ḳamu **ḫażretüñden** bulur żaʿf u zūr
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 54). [ḫażretüñden, -üñ, -den]

<u>ḫażret:</u> *Kat, huzur, nezd.*

Ki ol pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla ḥaşre dek **ḫażretüñden** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 148). [ḫażretüñden, -(ü)ñ, -den]

<u>ḫażret:</u> *Bir büyük zattan bahsedilirken isim yerine kullanılır. II. Husrev-i Perviz.*

Saña şimdi geldüm ki daʿvet idem
Müşerref olup **ḫażretüñle** gidem
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 136). [ḫażretüñle, -üñ, -le]

<u>ḫażret-i ḥaḳ:</u> *Allah.*

Şu kim **Ḫażret-i Ḫaḳ** ile yār ola
Yiri iki ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 451). [ḫażret-i ḫaḳ,]*

Virürse ẓafer **Ḫażret-i Ḫaḳ** saña
Muhanṭās ile ben yiterüm aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 743). [ḫażret-i ḫaḳ,]*

<u>ḫażret-i ḥaḳdan:</u> *Allah.*

Bulınmaz idi ol siyāha ʿaded
Velī **ḫażret-i Ḫaḳdan** irdi meded
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 376). [ḫażret-i ḫaḳdan, -dan]

<u>ḫażret-i ḫaḳḳa:</u> *Yüce Allah.*

İdüp **ḫażret-i Ḫaḳḳa** mürsel niyāz
Didi iy ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 43). [ḫażret-i ḫaḳḳa, -a]*

<u>ḫażret-i ḥaḳḳa:</u> *Yüce Allah, Cenabıhak.*

Ola ʿālemüñ ḫalḳı Yezdān-şinās
Ḳamu **Ḫażret-i Ḫaḳḳa** ide sipās
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 38). [ḫażret-i ḫaḳḳa,]

<u>ḫażret-i ḫān-ı şāḥib-celāl:</u> *Celal sahibi han hazretleri.*

Biri **ḫażret-i ḫān-ı şāḥib-celāl**
Ki ḳorḳar oḳından anuñ yüz Zāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 465). [ḫażret-i ḫān-ı şāḥib-celāl,]

<u>ḫażreti ihtiyār:</u> *Hazret-i Allah.*

Görürem ne dīnde ise şehriyār
Ḳamu bendeyüz **ḫażreti iḫtiyār**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 76). [ḫażreti iḫtiyār,]

<u>ḫażret-i muṣṭafā:</u> *Hz. Muhammed.*

Odur sedd-i dīn-i Rasūl-i Ḫudā
Muʿīni ola **Ḫażret-i Muṣṭafā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 32). [ḫażret-i muṣṭafā,]*

<u>ḫażret-i şehriyār:</u> *Hazreti padişah (Hazret: Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilip Farsça isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı ifâde eder).*

Bulardan iderler nicesin şikār
Temāşā ider **ḥażret-i şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 102). [ḥażret-i şehriyār,]*

ḥaẕẕ-ı nefsānīdür: *Nefsani zevk gözü. II Dünyevi arzular, istekler.*

Bu ẕevḳi bilen yine rūḥānīdür
Ṣaḳın ṣanma kim **ḥaẕẕ-ı nefsānīdür** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 88). [ḥaẕẕ-ı nefsānīdür, -dür]*

heb: *Hep; bütün.*

Gev-i Hind ü Sind ü Ḫıṭā vü ʿArab
Aña ḳorḳuban baş egerlerdi **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 340). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Gev-i Hind ü Sind ü Ḫıṭā vü ʿArab
Aña ḳorḳuban baş egerlerdi **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 340). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Şehe lāyıḳ olanı gönderdi **heb**
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Şehe lāyıḳ olanı gönderdi **heb**
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb
Ṣıfāt-ı ḥüsün müctemiʿ anda **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 468). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb
Ṣıfāt-ı ḥüsün müctemiʿ anda **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 468). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Bilür heyʾetiyle bu eflākı **heb**
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Bilür heyʾetiyle bu eflākı **heb**
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased mūcibi olmaya tā ki **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased mūcibi olmaya tā ki **heb** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Behāyim gibidür bil Etrāki **heb**
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Behāyim gibidür bil Etrāki **heb**
Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 273). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda **heb**
Yidi mülki feṭḥ eyledüm bī-taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda **heb**
Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [heb,]

heb: *Hep; bütün.*

Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ **heb**
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 211). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ **heb**
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 211). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Yi memlūküñ olanı iy şāh **heb**
Ki arduñca itmeye vāriṣ ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Yi memlūküñ olanı iy şāh **heb**
Ki arduñca itmeye vāriṣ ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Bir iñen ṭutar şemʿ deryāyı **heb**
Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 51). [heb,]*

heb: *Hep; bütün.*

Żarūrī olanı bile aldı **heb**
Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 131). [heb,]

hebā: *Yok olma, ziyan olma.*

Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer üzre yürür şāh görmez **hebā**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [hebā,]

hebā: *Yok olma, ziyan olma.*

Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer üzre yürür şāh görmez **hebā**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [hebā,]

hebā: *Yok olma, ziyan olma.*

Gerek pādişāh ol gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde **hebā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 242). [hebā,]*

hebā: *Yok olma, ziyan olma.*

Gerek pādişāh ol gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde **hebā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 242). [hebā,]*

hebā ider: *Ziyan etmek, boşa harcamak.*

Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [hebā ider, -er]*

hebā olmış idi: *Mahvolmak, perişan olmak, helak olmak.*

Ḳurıyup **hebā olmış idi** giyāh
Yanar tāb-ı ḫordan çü revġan miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 7). [hebā olmış idi, -mış , -i, -di]

hebā olur: *Mahvolmak, perişan olmak, helak olmak.*

Gerek ṭıbba saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 470). [hebā olur, -ur]*

hebāk eyler: *Boyar.*

Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 154). [hebāk eyler,]*

hecr-i dilde: *Gönül ayrılığı, sevgiliden ayrılma.*

Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp **hecr-i dilde** ḳomadı teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 136). [hecr-i dilde, -de]

hedāyā: *Hediyeler.*

Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 159). [hedāyāya, -y, -a]*

hedāyā: *Hediyeler.*

Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 159). [hedāyāya, -y, -a]*

hedāyā-yı rūmī: *Anadolu hediyeleri.*

Hedāyā-yı Rūmī tuḥaf bī-şümār
İder gide irsāl ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 309). [hedāyā-yı rūmī,]*

hedef: *Hedef, nişangah.*

Tenini idüp tīr-i māra **hedef**
Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 5). [hedef,]*

hedef: *Hedef, nişangah.*

Tenini idüp tīr-i māra **hedef**
Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 5). [hedef,]*

hedm: *Yıkma, harap etme.*

İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
Ṣaḳın **hedmine** ḳılma anuñ şitāb
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 26). [hedmine, -i, -n, -e]

hedm: *Yıkma, harap etme.*

İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
Ṣaḳın **hedmine** ḳılma anuñ şitāb
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 26). [hedmine, -i, -n, -e]

hedm-i dīn: *Dinin harabı.*

Durur kalbde Şanṭalūs-ı laʿīn
İdüp **hedm-i dīn** ḳaṣdı içün kemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 328). [hedm-i dīn,]

heft: *Far. Yedi, seb'a.*

Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü **heft** āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [heft,]

heft: *Far. Yedi, seb'a.*

Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü **heft** āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [heft,]

heft: *Far. Yedi, seb'a.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü **heft** āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [heft,]

heft: *Far. Yedi, seb'a.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü **heft** āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [heft,]

heft: *Yedi sayısı.*

İnüp ḍarb ile gürze **heft** cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [heft,]*

heft: *Yedi sayısı.*

İnüp ḍarb ile gürze **heft** cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [heft,]*

heft āsumān: *Yedi gök.*

Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla **heft āsumān** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 80). [heft āsumān,]*

hefte: *Hafta.*

Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl ile ol ḥişār
Gider **heftelik** yola ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 48). [heftelik, -lik]*

hekīm: *Bilge kişi.*

Ḫekīm ü eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [ḥekīm,]

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Ḫekīm ü eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [ḥekīm,]

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Aña rūḥ dir çünki iy şeh **ḥekīm**
İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Aña rūḥ dir çünki iy şeh **ḥekīm**
İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Budur şarṭ ammā ki iy şeh **ḥekīm**
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Budur şarṭ ammā ki iy şeh **ḥekīm**
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi **ḥekīm**
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi **ḥekīm**
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 15). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini **ḥekīm**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 72). [ḥekīm,]

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini **ḥekīm**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 72). [ḥekīm,]

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise **ḥekīm**
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise **ḥekīm**
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Bu lāzım degül kim olasın **ḥekīm**
Ḫavāşına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [ḥekīm,]*

ḥekīm: *Bilge kişi.*

Bu lāzım degül kim olasın **ḥekīm**
Ḫavāşına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [ḥekīm,]*

helāk: *Ölmek; ölme, mahv ve ma'dûm olma.*

Ne deñlü ki bendem iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 276). [helāk,]

Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [helāk,]*

Olup āḫır ol yārelerden **helāk**
Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 105). [helāk,]

Muʿīn oldı çün baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem **helāk** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 210). [helāk,]*

helāk: *Mahvetmek, perişan etmek.*

Günāhuma vardur perīşānlıġum
Helāk itdi cürme perīşānlıġum *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 70). [helāk,]*

helāk: *Mahvetmek, perişan etmek, yok etmek.*

Seni sen şaḳın ḳılma ʿamden **helāk**
Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 29). [helāk,]*

helāk eylediler: *Öldürmek.*

İdüp üstüḫᵛāniyle baġrını çāk
Niçe serveri eylediler helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 86). [helāk eylediler, -di, -ler]*

helāk eyledük: *Öldürmek.*

Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne dil ḳaldı hep oldı ḥāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 351). [helāk eyledük, -dük]

helāk eyledüm: *Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı ben
Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 289). [helāk eyledüm, -dü, -m]

helāk eylemez: *Öldürmek.*

Olur Şanṭalūs oġlı anda esīr
Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 594). [helāk eylemez, -mez]*

helāk eylemiş: *Öldürmek.*

Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe yüz biñ pelīd
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 116). [helāk eylemiş, -miş]

helāk eylemişdür: *Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne diller olubdur ġamı ile çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 35). [helāk eylemişdür, -miş, -dür]*

helāk eyler: *Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 153). [helāk eyler, -r]*

Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār ḫᵛār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 258). [helāk eyler, -r]*

helāk eylerem: *Öldürmek.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ mülki olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 615). [helāk eylerem, -rem]*

helāk eyleyüp: *Öldürmek.*

Birer ḥamle ile niçe nīze-dār
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 420). [helāk eyleyüp, -yüp]*

helāk ide: *Mahvetmek, yok etmek.*

Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
Buyur kim **helāk ide** anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [helāk ide, -e]*

helāk idicekdür: *Mahvetmek, yok etmek.*

Teraḳḳī idüp miḫnet-i iştiyāḳ
Helāk idicekdür beni iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 124). [helāk idicekdür, -icek, -dür]*

helāk idici: *Öldürmek, helak etmek.*

ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
Helāk idici olma iñen zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 208). [helāk idici, -i, -ci]*

helāk itdi: *Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.*

Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 378). [helāk itdi, -di]*

İdüp baʿżı ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 378). [helāk itdi, -di]*

İder ẓulmete emr-i pes pādişāh
Helāk itdi ḫaṣṣı bi-iẕn-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 88). [helāk itdi, -di]*

helāk itdi: *Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.*

Bu vech ile yüz elli gürd-i dilīr
Helāk itdi meydānda ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 882). [helāk itdi, -di]*

helāk itdük: *Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.*

ʿAdūsını şāhuñ biz itdük helāk
Yatur ḫasta ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 359). [helāk itdük, -dük]*

helāk itmek: *Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.*

Görür kendüyi itmek ister helāk
İder baḥr ceybini ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 157). [helāk itmek, -mek]*

helāk itmeye: *Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.*

Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben ġamını teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 506). [helāk itmeye, -me, -y, -e-me, -ye]*

helāk iderler: *Mahvetmek, yok etmek.*

İderler daḫı çoḳ behāyim helāk
Necisden iderler bu iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 67). [helāk iderler, -er, -ler]*

helāk idüp: *Mahvetmek, yok etmek.*

İdüp her ḫadeng ile birin helāk
İderdi ciger-gāh u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [helāk idüp, -üp]*

helāk ola: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim nice ola helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 610). [helāk ola, -a]*

Çü zenbūr şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [helāk ola, -a]*

Gül-ābiyle cismini Ḫıżr itdi pāk
Velī giryeden ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 208). [helāk ola, -a]*

helāk oldı: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Anı ṣaḳınup bīmden Zühre çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 54). [helāk oldı, -dı]*

helāk olınca: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

İdüp tīr-peykānını zehr-nāk
İdem ceng olınca sipāhum helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 462). [helāk olınca, -ınca]*

helāk olsun: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Muʿīnüñ hemīşe Ḫudāvend-i pāk
Saña kim yavuz ṣanur olsun helāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 350). [helāk olsun, -sun]*

helāk olup: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Virürler aña geh geh āb-ı ʿalef
Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 36). [helāk olup, -up]*

helāk olur: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Kime kīne ḳılsa idi ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1104). [helāk olur, -ur]*

Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1137). [helāk olur, -ur]

Girer mest olup baḥre bī-vehm ü pāk
Düşüp baḥre ġarḳ olup olur helāk
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 62). [helāk olur, -ur]

Olup ʿāḳibet sīne-i keştī çāk
Ḫalāṣ olamaz ḫalḳ olur helāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 328). [helāk olur, -ur]*

helāk olurlar: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [helāk olurlar, -ur, -lar]

Göricek ḳamusı olur vehm-nāk
Bilürler olurlar ṣavaşda helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 72). [helāk olurlar, -ur, -lar]*

helāl: *Haram olmayan şey, mubah.*

Ḫarāmīsine ḫūn-ı ʿāşıḳ **ḥelāl**
İçer āb çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 627). [ḥelāl,]*

Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı **ḥelāl** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [ḥelāl,]*

helāl: *Dini yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan.*

Ḫelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 75). [ḫelāle, -e]*

helāl eyle: *Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin bağışlamak.*

Daḫı luṭf it iy māder-i ehl-i ḥāl
Baña āḫıret ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 120). [ḥelāl eyle,]*

helāl eyleyen: *Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin bağışlamak.*

İden nīzeyi ser-keş ü ser-fırāz
Ḫelāl eyleyen müʾmine türk-tāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 190). [ḫelāl eyleyen, -y, -en]

helāl eyleyüp: *Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin bağışlamak.*

Ḫelāl eyleyüp itdi Bānū enīn
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 121). [ḫelāl eyleyüp, -yüp]*

hele: *Hele.*

Hele ben de ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [hele,]*

hele: *Hele.*

Hele ben de ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [hele,]*

hele: *Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.*

Bunuñ gibi furṣat mı girer ele
Didük bildügümizi şāha **hele** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 872). [hele,]*

hele: *Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.*

Bunuñ gibi furṣat mı girer ele
Didük bildügümizi şāha **hele** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 872). [hele,]*

hele: *Hele.*

N’ola görmez ise eger bī-baṣar
Görür a **hele** çeşm-i ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 12). [hele,]

hele: *Hele.*

N’ola görmez ise eger bī-baṣar
Görür a **hele** çeşm-i ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 12). [hele,]

hele: *Hele.*

Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde **hele** nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 388). [hele,]*

hele: *Hele.*

Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde **hele** nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 388). [hele,]*

hele: *Hele.*

Hele cengde siz ḳomañuz ḳuşūr
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [hele,]*

hele: *Hele.*

Hele cengde siz ḳomañuz ḳuşūr
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [hele,]*

hele: *Hele.*

Hele anları yigdi ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [hele,]

hele: *Hele.*

Hele anları yigdi ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [hele,]

hele: *Hele.*

Saña fikr idelüm **hele** bir ṭarīḳ
Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 279). [hele,]*

hele: *Hele.*

Saña fikr idelüm **hele** bir ṭarīḳ
Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 279). [hele,]*

hele: *Hele.*

Bu Türkī dile virdi naẓmum şeref
Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 38). [hele,]*

helvā: *Helva. II Sevgilinin dudağı.*

Çü **ḥelvā** pesīn olur iy pīş-bīn
Olan muʿteber leẕẕetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 67). [ḥelvā,]*

helvā-yı naġz: *Hoş, güzel, hoş görünen.*

Dökilmiş idi bezme **ḥelvā-yı naġz**
Leẕīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 29). [ḥelvā-yı naġz,]

hem: *"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.*

Suḥen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī mūmiyā oldı **hem** tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [hem,]*

hem: *"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.*

Suḥen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī mūmiyā oldı **hem** tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Furāt içre **hem** nīze-i cān-güdāz
Görinür şuda hem-çü māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 275). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Furāt içre **hem** nīze-i cān-güdāz
Görinür şuda hem-çü māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 275). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh üstine **hem** çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh üstine **hem** çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Elinde **hem** ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi ṣan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 201). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Elinde **hem** ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi ṣan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 201). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
Yatur **hem** de ḫāk içre ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
Yatur **hem** de ḫāk içre ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

O kungurlaruñ ara yiri ki var
Hemīn ferceler **hem** saʿādet-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 128). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

O kungurlaruñ ara yiri ki var
Hemīn ferceler **hem** saʿādet-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 128). [hem,]*

hem: *Üstelik, bir de.*

Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
Ki **hem** ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 130). [hem,]*

hem: *Üstelik, bir de.*

Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
Ki **hem** ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 130). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā cāmlar
Nihāl idi **hem** sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 32). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā cāmlar
Nihāl idi **hem** sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 32). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Enīn itdügünce cigerden rebāb
İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil **hem** kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 68). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Enīn itdügünce cigerden rebāb
İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil **hem** kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 68). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
Ola ṭāḳ aña dar u **hem** dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
Ola ṭāḳ aña dar u **hem** dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Gözi bādemī idi **hem** beste-leb
Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Gözi bādemī idi **hem** beste-leb
Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Belindeki **hem** ol muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Belindeki **hem** ol muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Girü aña **hem** dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Girü aña **hem** dürlü dürlü ḥalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 9). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār eyleye **hem** ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār eyleye **hem** ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Buyurdı gele **hem** cuvān-baḫt u Keyd
Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 213). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Buyurdı gele **hem** cuvān-baḫt u Keyd
Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 213). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Gül-i zerd ile sebze-i būstān
Virür **hem** sipihr ile kevnden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 38). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Gül-i zerd ile sebze-i būstān
Virür **hem** sipihr ile kevnden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 38). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şitābende altında pīl-i sütürg
Şitābān **hem** üstinde derrende gürg
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şitābende altında pīl-i sütürg
Şitābān **hem** üstinde derrende gürg
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola **hem** Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola **hem** Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [hem,]*

hem: *Hem.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [hem,]

hem: *Hem.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol **hem** āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol **hem** āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [hem,]

hem: *Üstelik, bir de.*

Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḫāline **hem** ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [hem,]*

hem: *Üstelik, bir de.*

Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḫāline **hem** ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [hem,]*

hem: *Üstelik, bir de.*

Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [hem,]

hem: *Üstelik, bir de.*

Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü **hem** bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü **hem** bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Teşennüc getürür ider sekte **hem**
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 377). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Teşennüc getürür ider sekte **hem**
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 377). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Sükūn u ḥareket de **hem** iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Sükūn u ḥareket de **hem** iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü **hem** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü **hem** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [hem,]*

hem: *Üstelik, bir de.*

Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod **hem** fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [hem,]

hem: *Üstelik, bir de.*

Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod **hem** fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [hem,]

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Olup şāha ol keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı **hem** bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 74). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Olup şāha ol keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı **hem** bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 74). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi **hem** ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 94). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi **hem** ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 94). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Göre **hem** nice batduġın āfitāb
Ṣu mı maġrib-i şems yāḫud türāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Göre **hem** nice batduġın āfitāb
Ṣu mı maġrib-i şems yāḫud türāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Buyurdı Belīnāsa **hem** şehriyār
Ḫadīde cilā vire āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 79). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Görür anda bir ḳavm **hem** pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 205). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Görür anda **hem** bir ulu ejdehā
Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 231). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Açuḳ ḳapusı hem-çü bāb-ı kerīm
Hem eṭrāfı anuñ çü bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 36). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña hem āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [hem,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña **hem** āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 224). [hem,]*

hemāl: *Eş, benzer.*

Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña **hemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 524). [hemāl,]*

hemāl: *Eş, benzer.*

Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña **hemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 524). [hemāl,]*

hemāl: *Eş, benzer.*

Cihān şehlerinde aña yoḳ **hemāl**
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [hemāl,]*

hemāl: *Eş, benzer.*

Cihān şehlerinde aña yoḳ **hemāl**
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [hemāl,]*

hemāl ider: *Benzer,ortak etmek.*

Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
Nice gürz ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [hemāl ider, -er]*

hemān: *Far. Lisanımızda hasr, takrip, isticâl, istimrâr edatı olarak kullanılır: Herkes gitti, hemân ben kaldım. Hemân ikisi bir gibidir.*

Şütür üzre rūyīn ḫumlar **hemān**
Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [hemān,]*

Bilicek şehī pīl-peyker **hemān**
Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 405). [hemān,]*

Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā **hemān**
ʿAbeṣ geçmek içün olur bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 93). [hemān,]*

Açıḳdur der-i feyż yoḳdur gümān
Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 52). [hemān,]*

Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [hemān,]*

Direfş-i dıraḫşān toz içre **hemān**
Ḳamerdür gicede şan oldı ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 427). [hemān,]*

Şehi ḳarşular begler ile **hemān**
Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [hemān,]*

Gehī çenber idüp o dilber-miyān
Dehānı gibi ḫātem olur **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 56). [hemān,]*

İki deşnedür iki gūşı **hemān**
Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [hemān,]*

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aşşıñ bu olur **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [hemān,]*

İrişdüm saña devlet ile **hemān**
Sözümde ṣaḳın dutmayāsın gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 313). [hemān,]*

Bilen bildiren enbiyādur **hemān**
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 219). [hemān,]*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 42). [hemān,]*

Yarın ḥāżır oluñ göçelüm **hemān**
Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 507). [hemān,]*

Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaşma yitersüz ikiñüz **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [hemān,]*

O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl idi āteş içinde **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [hemān,]*

Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [hemān,]*

Tamām oldı işüñ senüñ iy cuvān
Bu demdür cihān görecegüñ **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 896). [hemān,]*

..... ol pehlevān
Ṭurı geldi yüz oldı defʿi **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [hemān,]*

Anuñ naʿrasın işiden pehlevān
Şanur raʿd şavtın şadāsın **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 956). [hemān,]*

Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1012). [hemān,]*

İderse bunı ḳatl şāh-ı cihān
Müsāvī olur şehler ile **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1160). [hemān,]*

Şabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm ḫayli içine **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [hemān,]*

Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [hemān,]*

Ḳalanın ḳaraltu biliñüz **hemān**
Şebeḥden ne deñlü irişse ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 233). [hemān,]*

Ne tīġ u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 488). [hemān,]

Süleymān dīvine beñzer **hemān**
Görüp ḫavf ider andan elbette cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 483). [hemān,]

Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde **hemān** deste çūb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [hemān,]

Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ duʿāsı **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [hemān,]*

Nedür şāhlıḳ bār-keşlik **hemān**
Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [hemān,]

Gülistān idi cismi anuñ **hemān**
Bezenmişdi necm ile çün āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [hemān,]

Bunı dimege çünki açdı dehān
İner āsumāndan zemīne **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 312). [hemān,]*

Ḳo ol sözi kim ola andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 320). [hemān,]

Didi kim firāset gerekdür **hemān**
Olur ḫastada niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 49). [hemān,]*

Bunı diyüp ol cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ olduġı gibi **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 70). [hemān,]*

Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola **hemān**
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [hemān,]*

Çü miʿdeñ ṭolusını yirsen **hemān**
Ziyāde için çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [hemān,]*

Süleymān serīriydi keştī **hemān**
Getürmiş idi anı āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 71). [hemān,]*

Tenende gibi ṣāʿid oldı **hemān**
Ne ḳulle aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 325). [hemān,]*

O ṣandūḳuñ içinde şāh-ı cihān
Olur zerde-i beyże gibi **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 186). [hemān,]*

O ḳavmüñ saḳalını şāh-ı cihān
Görür liḥye-i teyse beñzer **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 204). [hemān,]

Görür anda bir ḳavm şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi māhī **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 212). [hemān,]*

İder çünki pervāne şemʿa ziyān
Ziyānını aşşı bil anuñ **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 28). [hemān,]*

Bu milketde çoḳdur şehā mādiyān
Bu ḫıdmet içün beslenürler **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 112). [hemān,]

Sübūṭ u süʿūd oldı kārı **hemān**
Taḳarrurdan aşlā yoḳ anda nişān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 21). [hemān,]

Bu fende Niẓāmī-yi devrem **hemān**
Baña pīr olan-durur rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 91). [hemān,]*

hemān: *Hemen.*

Demirden sütūn oluban iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 66). [hemān,]*

Ne tedbīr idersüz baña diñ **hemān**
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [hemān,]

.....olur **hemān**
Ziyāde olıcak irişür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 585). [hemān,]*

Müdārā gerekdür anuñla **hemān**
Ki ceng ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 689). [hemān,]*

Didi elçiye şāh-ı şāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿiş bu cenge **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [hemān,]

İdüp encümen Hindi Sindi **hemān**
Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 933). [hemān,]

Bilinür çü Fūra varan her ḫaber
İder leşkerin cemʿ **hemān** şīr-i ner
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 950). [hemān,]

Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
İki revzen açardı defʿi **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 234). [hemān,]*

Eger yir yüzinde olaydı cinān
Odur diyü ḥükm eyleridüm **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [hemān,]

Aña bir degül ʿişret iden **hemān**
Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 57). [hemān,]

Bilür ḳadr-i naẕmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı durma **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [hemān,]*

Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu ḥāżır olduḳ gidelüm **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 184). [hemān,]

ʿAṭāyāsını çekmek içün **hemān**
Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 105). [hemān,]*

Sözini ḳabūl itdi şāh-ı cihān
Giriftārı āzād itdi **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1166). [hemān,]*

Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1120). [hemān,]*

Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin **hemān**
Ḳodı fey içün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 597). [hemān,]*

Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān
Muṭallāya dönmişdi ʿālem **hemān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 522). [hemān,]

Buyurdı **hemān** çaldılar gāv-dum
Yine itdi gülbang rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 517). [hemān,]*

Bu ḥāle ḥased eyleyen bed-gümān
Ben istedügim gibi ola **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 310). [hemān,]*

Görüp anı nabża yapışdı **hemān**
Teʾemmül idüp didi kim bu nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 25). [hemān,]

Kişi bulduġın yimek olmaz **hemān**
Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 197). [hemān,]*

Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
Palanını yimek gibidür **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [hemān,]*

Görür ṣūretin anda ʿaynen **hemān**
Ṣarīḥ oldı ḳalmadı şekk ü gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 193). [hemān,]

Murādum seni görmek idi **hemān**
Çü gördüm yoluma oluram revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 199). [hemān,]

Yedükleri ol ḳavmüñ anlar **hemān**
Ne şorbā ne büryān bilürler ne nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 105). [hemān,]

Ṣaḳın vehm ḳılma gidelüm **hemān**
Ḫaḳuñ ʿavni ile saña yoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 125). [hemān,]*

hemān: *Sürekli, daima.*

Bilür ḳadr-i naẕmı o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı durma **hemān** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 34). [hemān,]*

Saña yaraşur pehlevānlıḳ **hemān**
Bize pehlevānlıḳ adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 177). [hemān,]*

Gören berg-i sebz içre şanur **hemān**
Nücūm-ı dıraḫşende vü āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 77). [hemān,]*

Yanınca şehüñ pādişehler **hemān**
Daḫı feylesūfān-ı dānişverān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 133). [hemān,]*

hemān: *Ancak, sadece, yalnız.*

Saña yaraşur pādişahlıḳ **hemān**
Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 5). [hemān,]

hemān: *Ancak, yalnızca; daima, her zaman.*

Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
Oluram **hemān** ben de gevher-fürūş
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [hemān,]

hemāna: *Güya, sanki.*

İder tīr-i peykānını jeng ḳān
Dü-rengi **hemānā** ki berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 268). [hemānā,]

hemāna: *Güya, sanki.*

İder tīr-i peykānını jeng ḳān
Dü-rengi **hemānā** ki berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 268). [hemānā,]

hemāna: *Güya, sanki.*

Feżāsı **hemānā** feżā-yı cinān
Zemīni velīkin bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 145). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Feżāsı **hemānā** feżā-yı cinān
Zemīni velīkin bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 145). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi **hemānā** peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 952). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi **hemānā** peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 952). [hemānā,]*

hemāna: *Hemen, derhal.*

Göricek o dilberleri şehriyār
Yir itdi dilinde **hemānā** nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 148). [hemānā,]*

hemāna: *Hemen, derhal.*

Göricek o dilberleri şehriyār
Yir itdi dilinde **hemānā** nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 148). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Ḳuşūrı yoġ idi ki ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 22). [hemānā,]

hemāna: *Güya, sanki.*

Ḳuşūrı yoġ idi ki ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 22). [hemānā,]

hemāna: *Hemen, derhal.*

Budur ḥażretüñe **hemānā** ḫaber
Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 143). [hemānā,]*

hemāna: *Hemen, derhal.*

Budur ḥażretüñe **hemānā** ḫaber
Bilür bāḳisin Bānu-yı muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 143). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Ḳamu ferşi şehrüñ **hemānā** ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [hemānā,]

hemāna: *Güya, sanki.*

Ḳamu ferşi şehrüñ **hemānā** ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [hemānā,]

hemāna: *Güya, sanki.*

Dudaġı ayaġı **hemānā** şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Dudaġı ayaġı **hemānā** şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [hemānā,]*

hemāna: *Güya, sanki.*

Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
Dişi tīz ü ḫāric **hemānā** gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 32). [hemānā,]*

hem-ceng olamaz: *Mücadele etmek.*

Baña ṭaġda **hem-ceng olamaz** peleng
Ḳaçar görse deryāda şaḫṣum neheng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [hem-ceng olamaz, -a, -maz]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
Görinür ṣuda **hem-çü** māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 276). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
Görinür ṣuda **hem-çü** māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 276). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

O ḫarmanda ceng-i serān **hem-çü** mūr
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

O ḫarmanda ceng-i serān **hem-çü** mūr
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Dutup yir yüzin tīr **hem-çü** nebāt
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Dutup yir yüzin tīr **hem-çü** nebāt
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Uzadup ayaġın o da **hem-çü** ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Uzadup ayaġın o da **hem-çü** ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Şehā niʿmetüñ ḥaḳḳı māh-ı tamām
Yanına gelicek olur **hem-çü** cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 534). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Şehā niʿmetüñ ḥaḳḳı māh-ı tamām
Yanına gelicek olur **hem-çü** cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 534). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gül ü berg ile zeyn oluban şecer
İder cilveler **hem-çü** ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 12). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gül ü berg ile zeyn oluban şecer
İder cilveler **hem-çü** ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 12). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gelür kişiye telḫ egerçi ki pend
Olur **hem-çü** dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 482). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gelür kişiye telḫ egerçi ki pend
Olur **hem-çü** dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 482). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Arañuzda olsa eger bir dilīr
Çıḳardı benüm karşuma **hem-çü** şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Arañuzda olsa eger bir dilīr
Çıḳardı benüm karşuma **hem-çü** şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola **hem-çü** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola **hem-çü** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
Zirihden revān itdi ḳan **hem-çü** ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
Zirihden revān itdi ḳan **hem-çü** ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise **hem-çü** ṭayr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise **hem-çü** ṭayr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Urur her biri çarḫ **hem-çü** sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Urur her biri çarḫ **hem-çü** sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi **hem-çü** berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 128). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi **hem-çü** berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 128). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları **hem-çü** micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları **hem-çü** micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gice itse pervāz eger şeb-pere
Olur idi büryān **hem-çü** bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 50). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gice itse pervāz eger şeb-pere
Olur idi büryān **hem-çü** bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 50). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Benefşe idi reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli **hem-çü** sirāc
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 16). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Benefşe idi reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli **hem-çü** sirāc
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 16). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gerek ola bezm-gāh-ı laṭīf
Müzeyyen ola **hem-çü** ʿAdn-i şerīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 402). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gerek ola bezm-gāh-ı laṭīf
Müzeyyen ola **hem-çü** ʿAdn-i şerīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 402). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
Beriye olur **hem-çü** dārü's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
Beriye olur **hem-çü** dārü's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Göreñler virür keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe **hem-çü** per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Göreñler virür keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe **hem-çü** per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
Bu işden olur kīne-ver **hem-çü** şīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
Bu işden olur kīne-ver **hem-çü** şīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide **hem-çü** tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide **hem-çü** tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Resenler virürler ṣadā **hem-çü** çeng
İder ʿālemi devr vaḳt-i zaġenk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 101). [hem-çü,]*

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
Çıḳar mevc ile ebre geh **hem-çü** rūd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr ü başı **hem-çü** kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 258). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Giricek gümüş sīb idi tāc-ver
Velīkin çıḳar **hem-çü** nārenc-i zer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 306). [hem-çü,]

hem-çü: *(Fa.) Gibi.*

Açuḳ ḳapusı **hem-çü** bāb-ı kerīm
Hem eṭrāfı anuñ çü bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 35). [hem-çü,]*

hem-çün: *(Fa.) Gibi.*

Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi **hem-çün** şecer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [hem-çün,]

İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān
Yücelikde **hem-çün** der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 136). [hem-çün,]

Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫʷār **hem-çün** şeker
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 60). [hem-çün,]

Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
İnerler yire gāh **hem-çün** şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [hem-çün,]*

Yanar mihr mihriyle **hem-çün** çerāġ
Mehüñ sīnesinde firāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 155). [hem-çün,]*

Durur her biri **hem-çün** āhen-cidār
Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 719). [hem-çün,]

Ṣalam çünki Gerşāsb-ı gurde kemend
Yanumca demān ola **hem-çün** semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1056). [hem-çün,]

Firīb ile bāzīde **hem-çün** perī
Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [hem-çün,]*

Girer ṣoñra meydāna bir pehlevān
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz **hem-çün** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 374). [hem-çün,]

Ṣorar ẕerre ẕerre saña çünki Ḫaḳ
Cevābını ezberle **hem-çün** sebaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 208). [hem-çün,]

Cihān gülşeni bülbülidür faṣīḥ
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş **hem-çün** Mesīḥ
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 22). [hem-çün,]

Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde **hem-çün** giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 32). [hem-çün,]

Açup her biri bāl **hem-çün** ʿuḳāb
Revān oldı deryāda mānend-i āb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [hem-çün,]

Arada şehüñ fülki **hem-çün** felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [hem-çün,]*

Elinde ḳamunuñ birer üstüḫʷān
Nice üstüḫʷān tīz **hem-çün** sinān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 62). [hem-çün,]

Virür her biri tāb **hem-çün** güher
Kimi raḳṣ urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 57). [hem-çün,]*

Ṣıġınup Ḫaḳa şāh-ı pīrūz-ger
Girer dürcüñ içine **hem-çün** güher
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 130). [hem-çün,]

Dutar mehd bendini Ḫıżr-ı nebī
Şeh içinde cünbān **hem-çün** ṣabī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 180). [hem-çün,]

Münaḳḳaş per ü bāli **hem-çün** teẕerv
Olur tīre baḳup aña çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 219). [hem-çün,]*

Ḳamu āhenīn çeng ü elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde **hem-çün** kilāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 26). [hem-çün,]

Girer ẓulmete çün seḫāba ḳamer
Düşer ḳaʿr-ı deryāya **hem-çün** güher
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 146). [hem-çün,]

Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
Gezerdi o ẓulmetde **hem-çün** çerāġ

(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 158). [hem-çün,]

hem-çün: *(Fa.) Gibi.*

Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
İder seyr sürʿatle **hem-çün** seḫāb
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 50). [hem-çün,]

hem-çünān: *Böyle, aynı şekilde.*

Megesden nice kim giderse ḥayāt
İrür **hem-çünān** pīle daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [hem-çünān,]

hem-çünān: *Böyle, aynı şekilde.*

Megesden nice kim giderse ḥayāt
İrür **hem-çünān** pīle daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [hem-çünān,]

hem-çünān: *Böyle, aynı şekilde.*

Ḳoyup gürzi ele alurlar sinān
Sinān daḫı defʿi olur **hem-çünān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 392). [hem-çünān,]

hem-çünān: *Böyle, aynı şekilde.*

Ḳoyup gürzi ele alurlar sinān
Sinān daḫı defʿi olur **hem-çünān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 392). [hem-çünān,]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātememem
Suḫen taḫt u tācum suḫen **hem-dememem**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 40). [hem-dememem, -em]

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātememem
Suḫen taḫt u tācum suḫen **hem-dememem**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 40). [hem-dememem, -em]

hem-hʷābe olup: *Beraber uyumak.*

Olup kimi hem-ḫʷābe dil-dār ile
Geçer kimi gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 23). [hem-ḫʷābe olup, -up]*

hemīn: *Henüz, daha, yeni.*

Buyurdı **hemīn** dikdiler iki dār
Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [hemīn,]*

Nikāḥ eyledi geldi mūbed **hemīn**
Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 541). [hemīn,]*

hemīn: *Böyle.*

Ne ṭaşra çıḳar ne iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 584). [hemīn,]*

Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh **hemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [hemīn,]

Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
Bize himmetüñi refīḳ it **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 88). [hemīn,]*

hemīn: *Tıpkı.*

Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥişār
Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [hemīn,]*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler kīsesine **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [hemīn,]*

Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [hemīn,]*

Ḫudāmuz bir olduġı gibi **hemīn**
Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 287). [hemīn,]*

Hemīn ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān idi
Ki sulṭān aña bende-fermān idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 659). [hemīn,]*

Dehānı **hemīn** tūn idi pür-şerer
Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [hemīn,]*

Geyüp Ḫızır u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 20). [hemīn,]*

Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 300). [hemīn,]*

Yine merdden oldı meydān tehī
Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 474). [hemīn,]*

Dıraḫtı idüp sāyesi sāye-bān
Hemīn külḫan-ı tefte oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 46). [hemīn,]*

Uzanup gün olmışdı mānend-i sāl
Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 70). [hemīn,]*

Ḫaḳuñ maḫzeni anları bil **hemīn**
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [hemīn,]*

Bilür şeh daḫı vaḳt olmış yaḳīn
Yine geldügi yire gider **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 264). [hemīn,]*

hemīn: *(Fa.) Bütünüyle ,tam.*

Cihān-gerdlikde **hemīn** āfītāb
İder seyr sürʿatle hem-çün seḥāb
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 49). [hemīn,]

Beni eyleme reddüñ ile melūl
Ḳuluñam **hemīn** ḳullıġa ḳıl ḳabūl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 46). [hemīn,]

Gerekmez baña mülk-i īrān-zemīn
Revān eyledük yine şāha **hemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 768). [hemīn,]

ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn
Ḫudānuñdur mülk ü bende **hemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 624). [hemīn,]

Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 449). [hemīn,]*

ʿAdū sözine uyma ṣaḳın **hemīn**
Dilerseñ olasın belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 831). [hemīn,]*

Çü miġferlü baş rūda ġalṭān olur
Hemīn çaġz mānendi pinhān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 266). [hemīn,]

Didiler ki iy şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn farżdur idevüz ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 968). [hemīn,]

Bana fāyide eylemez sūz u āh
Duʿādan unutma **hemīn** gāh gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [hemīn,]

Cihānda geze ḳātili şād-kām
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 386). [hemīn,]*

Hemīn ser-i meşḳ idi pīçān kemend
Olurdı anuñla niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 135). [hemīn,]*

Hemīn ḫāne-i çīndür bir ṭarāf
Ḫaşāsı münevver çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 157). [hemīn,]

O kungurlaruñ ara yiri ki var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 128). [hemīn,]

Hemīn sāḳī vü muṭrib ü yār ola
Daḫı ṣāḥib-i ʿayş ile çār ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 7). [hemīn,]*

Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār
Olur nār-ı muḥriḳ **hemīn** lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 106). [hemīn,]

Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn hāle vü necm idi gūyiyā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 642). [hemīn,]*

Çü berg-i gül idi muḳanned beli
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 606). [hemīn,]*

Hemīn şāha lāyıḳ-durur o çehār
Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [hemīn,]*

Saʿādet anuñ kim göre ol demi
Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 456). [hemīn,]*

Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı s̲emīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 414). [hemīn,]*

Didi şāh ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm mübārek yüzini **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 278). [hemīn,]*

Hemīn gülşen olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [hemīn,]*

Günāhın bilüben ola ʿöz̲r-ḫ̲ʷāh
Hemīn itmemiş gibi olur günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1130). [hemīn,]*

Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
Döşenmiş **hemīn** naṭʿ idi yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [hemīn,]*

Çıḳup şehrden ḳondı deşte **hemīn**
Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [hemīn,]*

Ayıtdı ki iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi muʿīn it **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 742). [hemīn,]*

Murādum hidāyetdür iy şeh **hemīn**
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [hemīn,]*

Sen ur himmet atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṭḥ u nuṣret **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [hemīn,]*

Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [hemīn,]*

İdüp meclisi zeyn nuḳl ü şeker
Sipihr itmiş idi **hemīn** cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 26). [hemīn,]*

Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [hemīn,]*

Didi mūye idüp şehin-şāh-ı Çīn
Bizi luṭfa muʿtād idüben **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 100). [hemīn,]*

Hemīn şeh ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [hemīn,]*

Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz ciger
Hemīn mest olup o da ġavġā ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 466). [hemīn,]*

Görinmez teni cümle dutmışdı mū
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 504). [hemīn,]*

Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [hemīn,]*

Neye baḳsañ anı göresin **hemīn**
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 177). [hemīn,]*

Muḥīṭi vü Ḳāfı varup eyle seyr
Hemīn seyr içündür bu pür-naḳş-ı deyr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 112). [hemīn,]*

Süleymān ile ḥażretüñe **hemīn**
Naṣīb itdi Ḫaḳ böyle taḫt u nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 97). [hemīn,]*

Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [hemīn,]*

Nücūm ile vaż‘-ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn levḥa idi vü ‘ıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 4). [hemīn,]*

Bu āyīnelerde görinen ṣuver
Hemīn oldı iy ṣāh-ı ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 182). [hemīn,]*

Ola çünki ma‘lūm ‘ilme’l-yaḳīn
Yaḳīn-çeşm ile göre gör **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 180). [hemīn,]*

‘Ulūma nihāyet yoḳ iy şehriyār
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 130). [hemīn,]

Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ‘aybı budur ki yoḳ bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [hemīn,]

Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [hemīn,]*

Benüm bildügüm budur iy şehriyār
Ḳılalum kelāmı **hemīn** ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 108). [hemīn,]*

Çü vāḳi‘ ola ḳıl berāber **hemīn**
Budur ‘adl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 73). [hemīn,]*

Bu dünyāyile olma ḳāni‘ **hemīn**
Ki maḫfīdür aṣl-ı metā‘-ı s̱emīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 131). [hemīn,]*

Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum **hemīn** ‘arż ḳılmaḳ hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 70). [hemīn,]

Hemīn vaż‘da bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [hemīn,]*

Kemānuñ kirişi bir olur **hemīn**
Bunuñ bī-‘aded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 75). [hemīn,]*

Ḳalur çünki tenhā ikisi **hemīn**
Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [hemīn,]

Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
Hemīn iḫtiyārı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 314). [hemīn,]*

Düşer bunlaruñ içine iḫtilāf
Hemīn bezm-i Rūsīye döndi meṣāf
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 82). [hemīn,]

Hemīn āteşīn kūh līkin revān
Ḳaçar andan olan teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 267). [hemīn,]*

Buyurdı **hemīn** ṣāh-ı āfāḳ-gīr
Ki cünbiş ide yine çūbīn serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 319). [hemīn,]*

Ġıdāmuz **hemīn** ḫūtdur Ḫusrevā
Daḫı bilmezüz andan artuḳ ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 389). [hemīn,]*

Hemīn var ara yirde bir reh-güẕer
O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 79). [hemīn,]

Döke sīm ü zer pādişāh-ı zemīn
Mu‘īn ola yapmaġa anlar **hemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 84). [hemīn,]

Mücerred olup rūḥ gibi **hemīn**
Zamān ḥādiṣātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 15). [hemīn,]*

Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu **hemīn**
Daḫı kār bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 113). [hemīn,]*

Bilür gitdügi yolı yine **hemīn**
Yañılmaz ṭarīḳını iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 117). [hemīn,]*

Ṣafādan taḥarrükde dutmaz ḳarār
Hemīn pīr elindeki sīm-āb-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 220). [hemīn,]*

Hemīn māh idi līk nākāste
Zülāl idi la‘l ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 221). [hemīn,]*

Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
ʿÖmür didügüñ bir dem imiş **hemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 274). [hemīn,]

Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü gitmek olur işi
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 122). [hemīn,]

Çe ger her kişinüñ işi āh olur
Hemīn gūra dek līk hem-rāh olur
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 224). [hemīn,]

Ḳoma ʿilm ü aʿmāli elden ṣaḳın
Saña ḳalıcaḳ daḫı oldur **hemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 238). [hemīn,]*

Çü ḥelvā pesīn olur iy pīş-bīn
Olan muʿteber leẕẕetidür **hemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 68). [hemīn,]

hemīn: *Hemen, birden.*

Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [hemīn,]

Kime ḫışm ile göstereydi dehān
Hemīn bir naẓarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 158). [hemīn,]*

hemīn: *Ancak.*

Cihānda degül kimsene pāy-dār
Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḫaḳ ber-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 70). [hemīn,]

hemīn: *Yalnızca, sadece.*

Ḫudāyā cihān şāhı sensin **hemīn**
Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 1). [hemīn,]

hemīn: *Sadece.*

Öñine eger gelse pīl-i demān
Hemīn bir kez ururdı gürz-i girān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [hemīn,]

hemīn: *Hemen.*

Ḳaçan ṣalsa şīr-i jiyāna kemend
İderdi **hemīn** gürbe mānendi bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 140). [hemīn,]

hem-ʿinan: *1. Dizgini bir, atbaşı beraber olan. 2. Arkadaş.*

İder pūya deryāda ol bād-pā
Olur **hem-ʿinān** aña bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 92). [hem-ʿinān,]*

hem-ʿinan: *Dizgini bir, atbaşı beraber olan, yanyana birlikte bulunan.*

Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
Meger luṭfuñ ola baña **hem-ʿinān**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 32). [hem-ʿinān,]

hem-ʿinān ola: *Beraber olmak, arkadaş olmak.*

Muʿīnüñ ola dāyimā Müsteʿān
Ola feṭḥ u nuṣret saña hem-ʿinān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 680). [hem-ʿinān ola, -a]

Nereye ki ʿazm ide ṣāḥib-ḳırān
Aña feṭḥ u nuṣret ola hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 966). [hem-ʿinān ola, -a]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Yüz urup didiler ki iy pādişāh
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 348). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Yüz urup didiler ki iy pādişāh
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 348). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Muʿīnüñ **hemīşe** Ḫudāvend-i pāk
Saña kim yavuz şanur olsun helāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 349). [hemīşe,]

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Muʿīnüñ **hemīşe** Ḫudāvend-i pāk
Saña kim yavuz şanur olsun helāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 349). [hemīşe,]

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
Gehī genc ḳısmet ider gāh renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 491). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
Gehī genc ḳısmet ider gāh renc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 491). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Didi Keyd kim iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 700). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Didi Keyd kim iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 700). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 180). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 180). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 351). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 351). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Tek-u-pūyada dir **hemīşe** ṣabā
Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 131). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Tek-u-pūyada dir **hemīşe** ṣabā
Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 131). [hemīşe,]*

hemīşe: *Her zaman, hep, devamlı.*

Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā **hemīşe** kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [hemīşe,]*

hemīşe: *Her zaman, hep, devamlı.*

Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā **hemīşe** kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

ʿAzīz ol-durur kim ola Ḫaḳ-şinās
İde ḫażretine **hemīşe** sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 118). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

ʿAzīz ol-durur kim ola Ḫaḳ-şinās
İde ḥażretine **hemīşe** sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 118). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe olup feṯḥ u nuṣret ḳarīn
Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 59). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe olup feṯḥ u nuṣret ḳarīn
Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 59). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Çü mellāḥ aña vara ḫayrān olur
Hemīşe felek gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 326). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe olur ḫāyil-i āfitāb
Süremez yüzin dāmenine seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 75). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

O yirde güneş tābı virmez żıyā
Seḥerden nişān yoḳ **hemīşe** dücā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 108). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Münīr idi çün çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında tāze **hemīşe** giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 218). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Hemīşe ider ḫalḳ içün ol enīn
İşidür anı gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 23). [hemīşe,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Olur köhne elbet daḫı nev olan
Yeñidür **hemīşe** bu köhne cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 88). [hemīşe,]*

hem-kıyās: *Onunla eşit.*

Ne hem-rāh olur aña vü **hem-ḳıyās**
Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 43). [hem-ḳıyās,]*

hem-nişīn: *Beraber oturup kalkan, yakın arkadaş.*

Olup anda Hārūn ile **hem-nişīn**
İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 87). [hem-nişīn,]*

hem-nişīn olup: *Birlikte oturup kalkmak. Dost, yakın arkadaş olmak.*

Olup hem-nişīn ehl-i dānā ile
Refīḳ olma zinhār aʿmā ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 169). [hem-nişīn olup, -up]*

hem-nişīn olur: *Birlikte oturup kalkmak. Dost, yakın arkadaş olmak.*

Olup murġ-i ābīler ile enīs
Olur hem-nişīn ḥarīf ü celīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 258). [hem-nişīn olur, -ur]*

hem-rāh: *Far. Yoldaş, refîk-i tarîk.*

Çe ger her kişinüñ işi āh olur
Hemīn gūra dek līk **hem-rāh** olur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 224). [hem-rāh,]*

hem-rāh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy ḫıdīv
Bu işüñde **hem-rāhdur** saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 476). [hem-rāhdur, -dur]*

hem-rāh: *Yol arkadaş, yoldaş.*

Ne **hem-rāh** olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 43). [hem-rāh,]

hem-rāh ola: *Yoldaş olmak.*

Odur ʿaḳl kim rūḥa **hem-rāh ola**
Olur nefs-i dūn çünki güm-rāh ola
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 23). [hem-rāh ola, -a]

hem-rāz: *Sırdaş, dost.*

Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
Ki **hem-rāz** idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 12). [hem-rāz,]*

hem-rāz: *Sırdaş, dost.*

Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
Ki **hem-rāz** idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 12). [hem-rāz,]*

hem-rāz u ḥayrü'l-celīs: *Sırdaş ve hayırlı arkadaş.*

İden ʿāleme ʿilmi yār ü enīs
Saʿādetlü **hem-rāz u ḫayrü'l-celīs**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 168). [hem-rāz u ḫayrü'l-celīs,]

hem-sāye: *Gölge II Komşu.*

Urur sīnesini yire sāyeler
Varamazdı cārına **hem-sāyeler** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 28). [hem-sāyeler, -ler]*

hem-sāye: *Gölge II Komşu.*

Urur sīnesini yire sāyeler
Varamazdı cārına **hem-sāyeler** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 28). [hem-sāyeler, -ler]*

hemşīre-vār: *Kızkardeş gibi.*

Ne duḫter ne māder ne **hemşīre-vār**
Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 41). [hemşīre-vār,]*

hengāme-vār: *Gürültülü.*

Olur ṣaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer başına ḫalḳ **hengāme-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 48). [hengāme-vār,]*

hengāme-vār: *Gürültülü.*

Olur ṣaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer başına ḫalḳ **hengāme-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 48). [hengāme-vār,]*

hengām-ı hʷāb: *Uyku vakti.*

Çü şām irişüp oldı **hengām-ı ḫʷāb**
Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 49). [hengām-ı ḫʷāb,]*

henüz: *Halâ, daha.*

Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [henüz,]

henüz: *Halâ, daha.*

Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [henüz,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda **hep** bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm şimdi yanumda **hep** bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

İlet cümlesini n'ola şāha sen
Şikestī yoḳ içinde **hep** saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

İlet cümlesini n'ola şāha sen
Şikestī yoḳ içinde **hep** saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize **hep** ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize **hep** ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [hep,]

hep: *Tamamen, hep.*

Sipeh cümle gerdende pervāneler
Dilerler ki **hep** tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 90). [hep,]*

hep: *Tamamen, hep.*

Sipeh cümle gerdende pervāneler
Dilerler ki **hep** tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 90). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne dil ḳaldı **hep** oldı ḥāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne dil ḳaldı **hep** oldı ḥāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Baña di murādātuñı **hep** şehā
Ne emr itseñ olur yanumda revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Baña di murādātuñı **hep** şehā
Ne emr itseñ olur yanumda revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Buyuruḳlaruñ **hep** ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Buyuruḳlaruñ **hep** ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Ṭolu her dükān içi **hep** rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Ṭolu her dükān içi **hep** rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [hep,]*

hep: *Hepsi.*

Eger ser-fırāz u eger zīr-i dest
Ḳoyup nārı **hep** oldılar Ḫak-perest
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 10). [hep,]

hep: *Hepsi.*

Eger ser-fırāz u eger zīr-i dest
Ḳoyup nārı **hep** oldılar Ḫak-perest
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 10). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Olursa cihān ḫalḳı **hep** encümen
Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Olursa cihān ḫalḳı **hep** encümen
Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Neye mālik ise **hep** ol şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Neye mālik ise **hep** ol şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm **hep** nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm **hep** nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Baṣa geldi Tūrānı īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler **hep** güvāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Baṣa geldi Tūrānı īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler **hep** güvāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 738). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Muʿīn ol ki bu çoḳ ṣūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile **hep** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 268). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Muʿīn ol ki bu çoḳ ṣūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile **hep** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 268). [hep,]*

hep: *Hepsi.*

Durup ṣubḥ-dem geydiler **hep** zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [hep,]*

hep: *Hepsi.*

Durup ṣubḥ-dem geydiler **hep** zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Olup kimi hem-ḫᵛābe dil-dār ile
Geçer kimi gīceyi **hep** zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Olup kimi hem-ḫᵛābe dil-dār ile
Geçer kimi gīceyi **hep** zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş **hep** fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş **hep** fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ kemini ki **hep** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ kemini ki **hep** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [hep,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Velī beste idi çekerler iner
Gelüp virdi **hep** gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 348). [hep,]

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

Velī beste idi çekerler iner
Gelüp virdi **hep** gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 348). [hep,]

her: *Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.*

Olup **her** yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 33). [her,]

Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
El urur silāḥına **her** ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 154). [her,]*

O deryālar içinde **her** pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [her,]

Toz içinde **her** nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 169). [her,]*

Alup **her** mübāriz ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [her,]*

Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
Olur lüʾle **her** mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [her,]*

Çıḳan naʿl ile sengden **her** şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 201). [her,]

O kan baḥri içinde **her** küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [her,]*

Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur **her** nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [her,]*

Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaṣt bir māhiye **her** girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [her,]*

Şu yüzinde **her** tīr-i āteş-feşān
Yürür idi şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 271). [her,]*

Göricek şehi ṣaldı Ḳayṭās at
Nice at ki **her** ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [her,]*

Ḫurūş ile **her** ejder-i cān-sitān
İderdi niçe serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 365). [her,]*

Uzadup elin tīġa **her** pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [her,]*

Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür **her** biri māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [her,]

Yaturdı bulut gibi **her** ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [her,]*

Hemīn nesr-i ṭāʾir idi **her** ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 449). [her,]*

ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı güneş tābına **her** cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [her,]

Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki **her** yañadan geldi bir tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [her,]

Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
Çıḳar **her** perinden ġażabdan şerer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [her,]

Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [her,]*

Gelen bunda şāh ile **her** pehlevān
Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [her,]*

Bilinür çü Fūra varan **her** ḫaber
İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [her,]

Çü devlet döne dost olur ʿadū
Çıḳar **her** kemīnden aña kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [her,]

Aḳup ḳan dutar **her** yañadan çü cū
Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [her,]*

Didi leşkere iy ser-efrāzlar
Her işde baña yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 158). [her,]*

Zemīn būstān idi itsen naẓar
Yatur ḫarbuze gibi **her** yirde ser
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 254). [her,]

Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
Revān oldı **her** yāreden rūd-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 336). [her,]

Ne çāre velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle **her** şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 412). [her,]*

Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [her,]

Sipāhı anuñ **her** gün eyler ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 39). [her,]*

Adın sikkede yazdı **her** şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 49). [her,]*

Adın sikkede yazdı **her** şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [her,]*

Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb mi duʿā eylese **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [her,]*

Ġazāda ḫazāyīn idicek niṣār
Pür olur zer ü sīm ile **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [her,]*

Sipeh bī-ʿaded mülk maʿmūrdur
Şehin-şāhı **her** laḥẓa manṣūrdur
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 90). [her,]

Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā **her** murādına olsun muʿīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 94). [her,]

Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
Ki **her** kim anı görse taḥsīn ider
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [her,]

Ki **her** kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [her,]

Elindeki der-bānlaruñ **her** ʿaṣā
Görinür ʿadū çeşmine ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 143). [her,]*

Müzeyyen-durur gülşen-i ʿAdn-vār
Sarāy içre **her** ṣuffe-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 152). [her,]*

Perī gibi **her** biri gözden nihān
Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [her,]*

Ḫuṣūṣā ol içindeki būstān
Ki **her** kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 164). [her,]*

Aḳar **her** yaña çeşme-i Selsebīl
Riyāżında ol ʿAdnüñ olup sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 177). [her,]*

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse **her** kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [her,]

Anuñ **her** menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 205). [her,]*

Ṭolu **her** dükān içi hep rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [her,]*

Firişte ola diyü merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye **her** gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [her,]*

Yazup nāme gönderdi **her** kişvere
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [her,]*

Ola cāhda **her** biri ber-ḳarār
Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 321). [her,]*

Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ anuñ ile **her** kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [her,]*

Virür **her** birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [her,]*

Çeküp tīġ ider çünki Dey türk-tāz
İder āteşi caʿbe **her** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 32). [her,]*

İde tīr-keşin bād çün kim güşād
İder **her** biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 36). [her,]*

Düşüp nāra Hindū gibi **her** kişi
Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [her,]*

Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim **her** demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [her,]

Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar penbesiyle anuñ **her** kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [her,]

Yeñine çeküp destini **her** gedā
Virür şāḫda **her** çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [her,]*

Yeñine çeküp destini **her** gedā
Virür şāḫda **her** çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [her,]*

Bu neṣḳiyle geldi gider bu cihān
Öger kendüyi **her** gelen pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [her,]

Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
Kitābında **her** birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 70). [her,]*

Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña fāl
ʿAyān eyler ol **her** nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 90). [her,]*

Düşüp ḫayli öñine **her** ser-firāz
Gelüp itdi şāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 19). [her,]*

Ḳodı **her** yek öñine ol sīm-ber
Ṣurāḥī-i zerrīn ele cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 33). [her,]*

Dili diledügün yidi **her** kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [her,]*

İdüp **her** biri şāha yüz biñ duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 93). [her,]*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi **her** birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 96). [her,]*

Keyānī külāh u Ḫaṭāyī ġulām
Virüp itdi **her** serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 100). [her,]*

Eger düşmene bulur isem ẓafer
İdem **her** biriñüz şeh-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 198). [her,]

Yolı üzre **her** ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [her,]*

İkisi daḫı şāḥib-i sikke şāh
Sürer **her** biri ṭarf-ı çarḫa külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 464). [her,]*

Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
Ki **her** biri dil murġın eyler şikār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [her,]

Biten **her** çemende osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [her,]

Anuñ ḳaşınuñ **her** ḳılı bir hilāl
Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [her,]*

Deh-engüşte daḳmış deh-engüşterin
Süleymānı **her** ḫāteminde nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 640). [her,]*

Ṣalınmış benā-gūşına gūş-vār
Leʾālīsinüñ **her** biri şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 650). [her,]*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [her,]*

Yüzüm üzre **her** maḳdemi kim başar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [her,]

Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca **her** ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [her,]

Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [her,]*

Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
Çeker **her** biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 66). [her,]*

Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir çeşmesārı revān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [her,]

Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
Nebāt idi **her** reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [her,]*

Şeker gibi ḫōş-ḫ̆ōr idi **her** semer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [her,]*

Gözi **her** birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müzehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 99). [her,]*

Egerçi ki **her** biri bir cān-sitān
Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [her,]*

Bu bī-çāreye çāre-i kār ol
Her emrümde yār ü nigehdār ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 254). [her,]*

Baña **her** kişi kim ola nīk-ḫāh
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [her,]*

Niçe Fūr u Dārā gibi tāc-ver
Rikābuma **her** gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 438). [her,]*

Olayum dilāverlere genc-rīz
İde **her** biri cān u dilden sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 470). [her,]*

Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
Her emrüñde yāri görem nāẓırem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [her,]

Kişi **her** ne deñlü ki itse niyāz
Ziyāde ider luṭfını çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 593). [her,]*

Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi **her** kim itse naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 602). [her,]

Ayaḳlarınuñ **her** biri bāl idi
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 667). [her,]*

İder **her** biri leşkerini alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 717). [her,]*

Durur **her** biri hem-çün āhen-cidār
Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 719). [her,]

Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki **her** biridür bir muṣavver ecel
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [her,]

Geçer **her** biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 739). [her,]*

O keşretde kūşişde **her** kīne-ver
ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [her,]

Cihān şehlerine ola şehriyār
İde devletine duʿā **her** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1118). [her,]*

Olur **her** ḳaçan olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1137). [her,]

Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür **her** cihān-gīr ü **her** pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [her,]

Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür **her** cihān-gīr ü **her** pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [her,]

İder dilberüñ **her** biri bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [her,]*

Çalup çār-pāre ciger-pāreler
Gözi **her** birinüñ yürek yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [her,]*

Urur **her** biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [her,]

Muraṣṣaʿ libāce muraṣṣaʿ külāh
Olur **her** birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 86). [her,]*

Boyı **her** birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında **her** birisi çün teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [her,]

Boyı **her** birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında **her** birisi çün teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [her,]

Aşup zülf **her** tārına niçe cān
Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [her,]*

Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı **her** bir yañadan vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [her,]

Semen yāsemen oldı gerçi ḫaḳīr
Velī geldi **her** birisine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [her,]*

Çemende olup **her** şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [her,]*

Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile **her** bir kenār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [her,]

Şanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi **her** dāne çün toḫm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [her,]

Geyer **her** biri bir birinden şemīn
Meh-i evc-i ḥüsn āfītāb-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 137). [her,]*

Nice bendeler **her** biri pādişāh
Ṣaçı efser-i müşg-i zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 139). [her,]*

Her işüñde Yezdān olsun muʿīn
Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 239). [her,]*

Gider **her** yaña leşker-i bī-ʿaded
Güẕer-gāh-ı aʿdā-yı itmege sed *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 255). [her,]*

Alup **her** mübāriz eline sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 287). [her,]

Mey-i ḫūn içüp tīġ olur surḫ-rūy
Revān oldı **her** esbden cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 320). [her,]

İdüp **her** ḫadeng ile birin helāk
İderdi ciger-gāh u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [her,]*

Maḳāmına vardı feraḥ **her** emīr
Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [her,]*

Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
Ne emr itse fermān-beri **her** ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 152). [her,]

İder ʿarż ḥālin aña **her** faḳīr
Berāber yanında gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 169). [her,]*

Olur aña **her** cüzvī çünkim suʾāl
Gerek diñleye itseler ʿarż-ı ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 171). [her,]*

Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʷāba varmış idi **her** ʿases
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [her,]

Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu anlaruñ ile **her** deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [her,]*

Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña **her** ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [her,]

Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle **her** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 210). [her,]*

Geçe **her** ḳadeḥ arasında zamān
Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [her,]*

Muġannī vü sāḳī gerek sāde-rū
Ola **her** biri serv-ḳad müşg-bū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 406). [her,]*

İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
Her iş rāstdur çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 218). [her,]*

Gedā olmadan nefret eyler beşer
Velī şehlüġe **her** gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 146). [her,]*

Bulur şāh **her** ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 7). [her,]*

Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḫaḳ
Ki **her** sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 112). [her,]*

Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür çünki **her** itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 140). [her,]*

Ki **her** ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [her,]*

Ḫaḳa **her** nefesde hezārān sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 9). [her,]

İnanma **her** işitdügüñe şehā
Bu dünyā-durur çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 77). [her,]*

Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [her,]

Ḫaḳa **her** nefesde hezārān sipās
Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 119). [her,]*

Reʿāyāya **her** kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 151). [her,]

Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün **her** denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 230). [her,]*

Virür idi **her** beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [her,]*

Ki **her** biri ḫıdmetde ḳāyim ola
Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 213). [her,]*

Ḫudā virdügünden yiyecekce var
İder **her** gün iḥsān şeh-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 74). [her,]

Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
Her işde muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 128). [her,]*

Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
Ki **her** biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 22). [her,]*

Açup **her** biri keştinüñ bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [her,]*

Açup **her** biri bāl hem-çün ʿuḳāb
Revān oldı deryāda mānend-i āb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [her,]

Ne deñlü cezāyir ki var muʿteber
Varup **her** birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 84). [her,]*

Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 132). [her,]

Çü ʿifrīt **her** birisi sehm-nāk
İder heybeti zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 363). [her,]*

Anuñ içi elmās ile līk pür
Dıraḫşende **her** ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 28). [her,]*

İnüp çünki **her** pāresin bir ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 37). [her,]*

Görür anda bir ḫalḳ būzīne-ser
Żarūrī güler **her** kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 200). [her,]*

Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi başı var **her** biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 232). [her,]*

Gözi **her** birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde **her** biri bir Ehremen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 259). [her,]

Gözi **her** birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde **her** biri bir Ehremen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 260). [her,]

Anı **her** ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 275). [her,]*

Çü Yūsuf çıḳup ḥabsden şehriyār
Feraḥ oldı **her** bende Yaʿḳūb-vār
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 296). [her,]

Ki efkār ü vehm ile **her** nām-dār
Olur idi **her** ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 297). [her,]*

Ki efkār ü vehm ile **her** nām-dār
Olur idi **her** ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 298). [her,]*

Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
Ki **her** ḳavm biri birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 38). [her,]*

Bu şehrüñ **her** evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 391). [her,]*

Seḥer geh doġuncaḳ ṣudan āfitāb
Yaḳar **her** neye kim ṭoḳunursa tāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 394). [her,]

Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
Baña rāmdur ṣuda **her** ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [her,]*

Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde **her** ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [her,]

Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki bir mīl menzil olurdı **her** an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [her,]*

Virür **her** biri tāb hem-çün güher
Kimi raḳṣ urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 57). [her,]*

Cemāli kemālinde vü **her** biri
Olur geh nihān geh ʿayān çün perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 55). [her,]

Ki **her** şemʿ yanında bir dil-peẕīr
Oturdı idüp baḥr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 53). [her,]*

Eger **her** birinden virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr ile ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 39). [her,]*

Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
Ki **her** ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 6). [her,]*

Olur cümle āfāḳa pertev-figen
Şeref bulur anunla **her** encümen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 4). [her,]

Ṣorar gördügini aña tāc-ver
Virür **her** ne kim ṣorsa elbet ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 184). [her,]

Nice ḫışt **her** birisi bir cidār
Anı cerr-i eṣḳāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 93). [her,]*

Tek-u-pūyada **her** biri bād-pāy
Dil-i tefte sindān-ı pūlād ḫāy *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 57). [her,]*

Saḳalı sürinürdi yirde çü düm
Ḳarınları **her** birisinüñ çü dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 52). [her,]*

Ḳulaḳları **her** birinüñ çün kilim
Gözi teng ü ġāyetde başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 45). [her,]*

Ser-ā-pā teni seg gibi mūy-dār
Çü ḫınzīr **her** biri murdār-ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 44). [her,]*

Çü ḳāḍī Ḫudādur ne lāzum beşer
Bilür **her** ne kim işlesüñ ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 64). [her,]*

Getürdür revān iki biñ mādiyān
Yürimekde **her** biri bād-ı vezān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 132). [her,]*

Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
Cuvān-sāl ü **her** biri dānişde bir *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 134). [her,]*

Olur **her** biri mādiyāna süvār
Getürdür gerek olanı şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 135). [her,]*

Bulur Ḫıżr bir çeşme çün āfitāb
Dıraḫşende necm idi **her** ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 208). [her,]*

Yanında degül ḳaṭrece selsebīl
Aḳar **her** yaña olmış ammā sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 214). [her,]*

Ki **her** cildi içinde var ṣad-hezār
Keyūmers ü Kāvūs u İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 11). [her,]*

Görirsin ki gerdūn dōlābdur
Şehüñ **her** biri ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 18). [her,]*

Bilinseydi eczā-yı ḫāk-i siyāh
Dinilürdi **her** cüzʾī bir nām-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 32). [her,]*

Ṭutup mātemin oldı **her** bāz zāġ
Şeker-nūş ṭūṭīler oldı kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 201). [her,]*

Çe ger **her** kişinüñ işi āh olur
Hemīn gūra dek līk hem-rāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 223). [her,]*

Eger olsa **her** bir ḳalemde zebān
Ṣenā eylesem durduġunca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 7). [her,]*

Şu kāmil ki **her** ḥaḳḳa inṣāf ider
Dimez baña kim ögünür lāf ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 41). [her,]*

her: *Hep, bütün, herkes.*

İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan didi **her** ne ise peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [her,]*

Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa başladı **her** meh-cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [her,]*

Gerek Sinde ḥāżır idesin sipāh
Müheyyā ola **her** mühim zād-ı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 212). [her,]*

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki **her** birinüñ rezmde tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [her,]*

her: *Hep, bütün: herkes.*

Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler gönli **her** birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 202). [her,]*

her: *Her.*

Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum **her** işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [her,]*

Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur **her** ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [her,]*

Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki **her** biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [her,]*

Anuñ **her** ḳılı sibletīnüñ sinān
Rimāḥ-ı eʿādī gibi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 163). [her,]*

Çeke **her** biri leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 215). [her,]*

her: *"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Cihetden ider çünki ṭayy defteri
Tek-u-pūyadan ḳaldı **her** pey-revi
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 110). [her,]

Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem **her** ehl-i hüner
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 30). [her,]

her: *"Bütün, her zaman" anlamında belgisiz sıfat.*

Naẓar gibi **her** laḥẓa seyri felek
Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 45). [her,]

her: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.*

Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
Muṭallā olur nūr ile **her** cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 14). [her,]*

her: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Felek farḳına māh iklīl idi
Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 4). [her,]*

her anda: *Her an.*

Bilürsin bu gerdūn-ı merdüm-firīb
Her anda ider niçe vaż'-ı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 216). [her anda, -da]*

her bir: *Her biri, tek tek, ayrı ayrı.*

Ḳızup aḫker olmışdı **her bir** ḥaşā
Yire issiden kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [her bir,]*

Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
Yanar şemʿ mānendi **her bir** dıraḫt
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [her bir,]

her biri: *Her biri.*

Olup **her biri** şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 31). [her biri,]

her biri: *Hepsi, tüm.*

Urup **her biri** āleti rezme çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 369). [her biri, -i]*

her biri: *Her bir tanesi.*

Düzüp çīniler muṭribān ile sāz
Ki söyleye **her biri** bir dürlü rāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 668). [her biri,]

Degül ādemī līk aṣl-ı beşer
Ḳatı muʾẕī **her biri** dedden beter
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 24). [her biri,]

her biri: *Her bir kişi.*

Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim **her biri** yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [her biri,]*

her birinüñ: *Her bir tanesi.*

Getürdür o gül-zāra ḫayli ṭuyūr
Ṣadāsı virür **her birinüñ** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 6). [her birinüñ, -nüñ]*

her birisi: *Ayrı ayrı hepsi.*

Ki **her birisi** ola bir yādigār
Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 151). [her birisi,]*

her gāh: *Her zaman.*

Kenārında **her gāh** olurdı savaş
İçinde çaġızdan ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 113). [her gāh,]*

her ki: *Kim olursa olsun, herkes.*

Seve Ḫālıḳı **her ki** iy şehriyār
Sever cümle ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 221). [her ki,]*

Ki kānī anuñ levḥ-i maḥfūẓdur
Bilür ḳadrini **her ki** maḥfūẓdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 4). [her ki,]*

her kişi: *Herkes.*

İder **her kişi** vaṣluñı ārzū
Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 35). [her kişi,]

her ne ki: *Ne olursa, kim olursa olsun.*

Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv **her ne ki** var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 184). [her ne ki,]

ʿİbādına **her ne ki** itseñ ʿaṭā
Virür saña ecrini elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 141). [her ne ki,]*

her ne kim: *Her ne kim olursa olsun.*

Kişi **her ne kim** eyler ise bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 213). [her ne kim,]

her yañadan: *Her taraf, her yön.*

Alınmazdı devrinde gerçi ki bāc
Gelürdi velī **her yañadan** ḫarāc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 158). [her yañadan, -dan]

her zamān: *Daima, sürekli.*

Ṣalāt āl ü aṣḥābına **her zamān**
Ola ḥaşre dek bendeden armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 35). [her zamān,]

her-dem: *Her an, her zaman.*

Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
Ḫıṭā müşki **her-dem** deminden demān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 64). [her-dem,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı **hergiz** Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı **hergiz** Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
Velī irmedi baña **hergiz** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 352). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
Velī irmedi baña **hergiz** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 352). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi **hergiz** ne pāy ü ne farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi **hergiz** ne pāy ü ne farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna bilinmezdi **hergiz** ʿaded
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Hedāyāya aṣlā bulınmazdı ḥad
Ḳıyāna bilinmezdi **hergiz** ʿaded
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [hergiz,]

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Şu kim olmaya sikke-ṣūret şehā
Ola mı ululuġa **hergiz** sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 186). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Şu kim olmaya sikke-ṣūret şehā
Ola mı ululuġa **hergiz** sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 186). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Aña āhen olmaya **hergiz** ḥicāb
Seḥāb olmaya merdüm-i çeşme āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 85). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
Ara yirde **hergiz** melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 254). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Dilerseñ ki irmeye **hergiz** memāt
Olup ḥāle vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 5). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Dimişler ki var anda Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme **hergiz** irmez memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 120). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.*

Ne cān nezġinüñ zaḥmetin çekdi şāh
Ne **hergiz** enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 188). [hergiz,]*

hermes: *Büyük Olympos tanrılarından biri olarak hayvanların hakimi, yolların, seyahatlerin, konukseverliğin, haberciliğin, diplomasinin, ticaretin, hırsızlığın, dilin, yazmanın, ikna etmenin, kurnazlığın, yarışmanın, gymnasiumların, astronomi ve astrolojinin tanrısıdır.*

Eline alup ḫāme **Hermes** ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [hermes,]*

hermes: *Büyük Olympos tanrılarından biri olarak hayvanların hakimi, yolların, seyahatlerin, konukseverliğin, haberciliğin, diplomasinin, ticaretin, hırsızlığın, dilin, yazmanın, ikna etmenin, kurnazlığın, yarışmanın, gymnasiumların, astronomi ve astrolojinin tanrısıdır.*

Eline alup ḫāme **Hermes** ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 111). [hermes,]*

hersek ü bosnadan: *Bosna ve Hersek.*

Velī **Hersek ü Bosnadan** ḳopsa er
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 231). [hersek ü bosnadan,]*

hest-i cāvid: *Ebedi varlık.*

Ḳamu varlığından çü nevmīd olur
Gider nīstlik **hest-i cāvid** olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 122). [hest-i cāvid,]*

hevā: *Arzu, heves.*

Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ **hevā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [hevā,]*

hevā: *Arzu, heves.*

Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ **hevā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [hevā,]*

hevā-yı laṭīf: *Nazik, latif istek, arzu.*

Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet ammā **hevā-yı laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 160). [hevā-yı laṭīf,]*

heves idüp: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.*

Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü müşgīn meges *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 35). [heves idüp, -üp]*

Çü ṭıfl esb-i çūbīne idüp heves
İderlerdi ābīyle bāzī çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 151). [heves idüp, -üp]*

heves itdüm: *Beklentiye girmek, bel bağlamak, arzulamak.*

Gice gündüz itdüm bu fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭıʿ çün ceres
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 47). [heves itdüm, -dü, -m]

heves itmez: *Beklentiye girmek, bel bağlamak, arzulamak.*

Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 53). [heves itmez, -mez]

Görürem degül ṭālibi hīç kes
Göñülden iñen itmez oldum heves
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 58). [heves itmez, -mez]

heves ider: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.*

İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül ẓāhir illā ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 159). [heves ider, -er]*

heves idüp: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak.*

İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi ṣu yüzinde niçe yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 105). [heves idüp, -üp]*

heves kıl: *Heveslenmek.*

Ḳo deryāyı ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 277). [heves ḳıl,]*

hevlenāk ola: *Korkunç, dehşetli olmak.*

Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [hevlenāk ola, --a]

hevlenāk ola: *Korkunç, dehşetli olmak.*

Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [hevlenāk ola, --a]

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
Düşer **heybetinden** sipāha hirās
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 818). [heybetinden, -i, -n, -den]

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
Düşer **heybetinden** sipāha hirās
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 818). [heybetinden, -i, -n, -den]

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
Olur **heybetinden** ki lerzende Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [heybetinden, -i, -n, -den]

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
Olur **heybetinden** ki lerzende Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [heybetinden, -i, -n, -den]

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer heyʾeti **heybeti** ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [heybeti, -i]*

heybet: *Büyüklük, azamet, iri görünüş.*

Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer heyʾeti **heybeti** ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [heybeti, -i]*

heybet: *Mehâbet, mehiblik, korku verme.*

Çü ʿifrīt her birisi sehm-nāk
İder **heybeti** zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 364). [heybeti, -i]*

heybet: *Mehâbet, mehiblik, korku verme.*

Çü ʿifrīt her birisi sehm-nāk
İder **heybeti** zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 364). [heybeti, -i]*

heyʾet: *Şekil, görünüş.*

Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer **hey**ʾ**eti** heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [heyʾeti, -i]*

heyʾet: *Şekil, görünüş.*

Çü ʿifrīt-i dūzaḫ ḳanı bed-liḳā
Beşer **hey**ʾ**eti** heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 486). [heyʾeti, -i]*

heyʾet: *Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Vaz, hâl.*

Ne vażʿ iledür cennet ile caḥīm
Ne **hey**ʾ**etde** ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [heyʾetde, -de]

heyʾet: *Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Vaz, hâl.*

Ne vażʿ iledür cennet ile caḥīm
Ne **hey**ʾ**etde** ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [heyʾetde, -de]

heyʾetde: *Görünüşte, aslında; topluluk içinde, kalabalıkta.*

Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki **hey**ʾ**etde** gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 668). [heyʾetde,]*

heyʾetde: *Görünüşte, aslında; topluluk içinde, kalabalıkta.*

Ayaḳlarınuñ her biri bāl idi
Egerçi ki **hey**ʾ**etde** gū-pāl idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 668). [heyʾetde,]*

heyʾeti: *Şekil, suret; görünüş; hâl, durum.*

Bilür **hey**ʾ**etiyle** bu eflākı heb
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [heyʾetiyle,]*

heyʾeti: *Şekil, suret; görünüş; hâl, durum.*

Bilür **hey**ʾ**etiyle** bu eflākı heb
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 27). [heyʾetiyle,]*

heyūlā: *(Ar.) Ana madde, cisimlerin ilk maddesi.*

Nice bütdür ol büt **heyūlāsı** zer
Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 23). [heyūlāsı, -s, -ı]*

hezāhiz: *Fitne sebebiyle halkın hareketlenmesi.*

Hezāhizden āb-gūn olup āsumān
Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 769). [hezāhizden, --den]*

hezāhiz: *Fitne sebebiyle halkın hareketlenmesi.*

Hezāhizden āb-gūn olup āsumān
Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 769). [hezāhizden, --den]*

hezār: *Pek çok, binlerce.*

.....Üşüp Rūmīnüñ birisine **hezār**
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [hezār,]*

hezār: *Pek çok, binlerce.*

.....Üşüp Rūmīnüñ birisine **hezār**
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Sikender gibi gelse düşmen **hezār**
Yanuñdan şehā olmazuz tār-mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 601). [hezār,]

hezār: *Far. Bin adedi.*

Sikender gibi gelse düşmen **hezār**
Yanuñdan şehā olmazuz tār-mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 601). [hezār,]

hezār: *Far. Bin adedi.*

Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
Saña cān u dilden **hezār** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 370). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
Saña cān u dilden **hezār** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 370). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Eyā Mānī-i ṣānī Nāḳḳāş-ı Çīn
Senüñ naḳşuña ṣad **hezār** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 2). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Eyā Mānī-i ṣānī Nāḳḳāş-ı Çīn
Senüñ naḳşuña ṣad **hezār** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 2). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 501). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 501). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

O ṣāḥib-ḳırāna **hezār** āferīn
Ki üftādeye raḥm ide rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1141). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

O ṣāḥib-ḳırāna **hezār** āferīn
Ki üftādeye raḥm ide rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1141). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Niçe ṣāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine zemzeme çün **hezār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Niçe ṣāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine zemzeme çün **hezār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [hezār,]*

hezār: *Pek çok, binlerce.*

Urūm ile Rūs u Leh olsa **hezār**
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [hezār,]*

hezār: *Pek çok, binlerce.*

Urūm ile Rūs u Leh olsa **hezār**
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Cihān-āferīne **hezārān** sipās
Saña ʿadl ile dād itmiş esās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 175). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Cihān-āferīne **hezārān** sipās
Saña ʿadl ile dād itmiş esās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 175). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Ḫaḳa her nefesde **hezārān** sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 9). [hezārān,]

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Ḫaḳa her nefesde **hezārān** sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 9). [hezārān,]

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Ḫaḳa her nefesde **hezārān** sipās
Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 119). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Ḫaḳa her nefesde **hezārān** sipās
Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 119). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳın iy şehriyār
Kişi görmeye ʿömri olsa **hezār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 272). [hezār,]*

hezār: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Nice şehr-i dünyādan ola füzūn
Var ola içinde **hezārān** ḥuşūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 374). [hezārān,]*

hezār: *Far. Bin adedi.*

Birisi ṭoġurmaya çünkim **hezār**
Muḳarrerdür olmaz eyā şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 39). [hezār,]

hezār: *Far. Bin adedi.*

Eger ʿömrüñ olursa daḫı **hezār**
Ṣanasın ki ṭutmaduñ aṣlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 123). [hezār,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Hezār esb-i tāzī **hezārān** fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 501). [hezārān,]*

Müẕehheb libāsıyla idüp ḫırām
Hezārān ḫırāmıyla alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 18). [hezārān,]*

hezārān: *Bin, binlerce, pek çok.*

Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
Didi vü işitdi **hezārān** kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 140). [hezārān,]*

hezīmet: *Bozguna uğrama, yenilme.*

Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 671). [hezīmet,]*

hezīmet: *Bozguna uğrama, yenilme.*

Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 671). [hezīmet,]*

hezīmet: *Bozguna uğrama, yenilme.*

Nice olduġını **hezīmet** sipāh
Nice olduġın rūy-i baḫtum siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 883). [hezīmet,]

hezīmet: *Bozguna uğrama, yenilme.*

Nice olduġını **hezīmet** sipāh
Nice olduġın rūy-i baḫtum siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 883). [hezīmet,]

hīç: *Katiyen, asla.*

Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
Açılmaz idi ḳabżadan **hīç** müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [hīç,]*

Ṣanasın ki ṣınmadı **hīç** ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 155). [hīç,]

Ḫavādiṯ ṭaşından uşanan sebū
İçinde ḳala mı anuñ **hīç** ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [hīç,]*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan **hīç** ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [hīç,]

Aña **hīç** lāzım degül tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [hīç,]*

Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç ola mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [hiç,]*

Küfürden baḳar olmaya derd **hīç**
Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 343). [hīç,]*

Senüñ ġayruña ḳılmadum **hīç** meyl
Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 567). [hīç,]*

Yaradılmış olmaz yaradıcı **hīç**
Ḳo küfri ki ol rāh-ı der pīç ü pīç
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 65). [hīç,]

ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli **hīç**
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [hīç,]

Muḫālif degül emrine kimse **hīç**
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [hīç,]

Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki **hīç** nesne olmaya maḫfī saña
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [hīç,]

Cihāna şehā iʿtimād itme **hīç**
Ki bir ejdehādur yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 221). [hīç,]*

Ki olmadı maʿlūm aña **hīç** ḥāl
Gelür ḫātırına niçe iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 317). [hīç,]*

Ne kişisin aṣluñda **hīç** var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [hīç,]

Çü merġūl-ı cānān besā pīç pīç
Ḳadem başmamış farḳına kimse **hīç**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 14). [hīç,]

Çü yād ide mevtini dāyim beşer
Ḳoyup ḫayr işi işlemez **hīç** şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 70). [hīç,]*

hīç: *"Asla" anlamında zarf.*

Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
Bulamaz senüñ künhüñe **hīç** rāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 14). [hīç,]

Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
Velī luṭfuña daḫı yoḳ **hīç** ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 66). [hīç,]*

hīç kes: *Hiç kimse.*

Nereden nüfūẕ eyledügin nefes
Göremezdi diḳḳat idüp **hīç kes** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 408). [hīç kes,]*

Görürem degül ṭālibi **hīç kes**
Göñülden iñen itmez oldum heves
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 57). [hīç kes,]

hicāb: *Perde, örtü, engel.*

Eger ebr olmasa mihre **ḥicāb**
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 39). [ḥicāb,]*

hicāb: *Perde, örtü, engel.*

Eger ebr olmasa mihre **ḥicāb**
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 39). [ḥicāb,]*

hicāb: *Perde, örtü, engel.*

Seḥāb olmasa tāb-ı mihre **ḥicāb**
Olur idi def῾i semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 59). [ḥicāb,]*

ḥicāb: *Perde, örtü, engel.*

Seḥāb olmasa tāb-ı mihre **ḥicāb**
Olur idi def῾i semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 59). [ḥicāb,]*

ḥicāb: *Perde, örtü, engel.*

Ne aṣṣı velīkin dirīġā **ḥicāb**
Oluban olur ġuṣṣa aña seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 7). [ḥicāb,]*

ḥicāb: *Perde, örtü, engel.*

Aña āhen olmaya hergiz **ḥicāb**
Seḥāb olmaya merdüm-i çeşme āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 85). [ḥicāb,]*

ḥicāb ide: *Utanma, sıkılma.*

Ḳuṣūrı yoġ idi ki ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [ḥicāb ide, -e]*

ḥicāb itdügünden: *Utanmak.*

Muḳābil olursa aña āfītāb
Ḳarara yüzi itdügünden ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 536). [ḥicāb itdügünden, -düg, -ün, -den]*

ḥicāb olan: *Perde olmak, engel olmak.*

Ḫicāb olan oldur çe ger nūrdur
Anuñ ile dil-dār mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 29). [ḫicāb olan, -an]*

hīç-kes: *Hiç kimse.*

Bu ḥāletde ḥayfā baña **hīç-kes**
İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [hīç-kes,]*

hīç-kes: *Hiç kimse.*

Bu ḥāletde ḥayfā baña **hīç-kes**
İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 443). [hīç-kes,]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Bu **hicrāna** döymez şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [hicrāna, -a]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Bu **hicrāna** döymez şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [hicrāna, -a]*

hidāyet: *Kurtuluş, necat, doğru yol.*

İlāhī **hidāyet** refīḳ it baña
Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [hidāyet,]*

hidāyet: *Kurtuluş, necat, doğru yol.*

İlāhī **hidāyet** refīḳ it baña
Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [hidāyet,]*

hidāyet: *Kurtuluş, necat, doğru yol.*

Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [hidāyet,]*

hidāyet: *Kurtuluş, necat, doğru yol.*

Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [hidāyet,]*

hidāyet: *1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Murādum **hidāyetdür** iy şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [hidāyetdür, -dür]*

hidāyet: *1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Murādum **hidāyetdür** iy şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [hidāyetdür, -dür]

hidāyet ider: *Doğru yola sevk etme.*

Hidāyet ider aña çünkim İlāh
İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 461). [hidāyet ider, -er]*

hiddet: *Keskinlik, sertlik, öfke.*

Çü **ḥiddet** ile bād-ı şarşar eser
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [ḥiddet,]*

hiddet: *Keskinlik, sertlik, öfke.*

Çü **ḥiddet** ile bād-ı şarşar eser
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [ḥiddet,]*

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy **ḫıdīv**
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [ḫıdīv,]*

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy **ḫıdīv**
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [ḫıdīv,]*

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Çıḳar Rūslardan yine bir **Ḫıdīv**
Ki görse ḥadengin ḳaçar nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [ḫıdīv,]

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Çıḳar Rūslardan yine bir **Ḫıdīv**
Ki görse ḥadengin ḳaçar nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [ḫıdīv,]

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Dayanup sināna dururken **Ḫıdīv**
Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 475). [ḫıdīv,]

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Dayanup sināna dururken **Ḫıdīv**
Görür kim gelür cenge bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 475). [ḫıdīv,]

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Ḫudādan şu kim ḥavf ide iy **ḫıdīv**
Ne ādem ide ḥavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 223). [ḫıdīv,]*

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Ḫudādan şu kim ḥavf ide iy **ḫıdīv**
Ne ādem ide ḥavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 223). [ḫıdīv,]*

ḥıdīv: *Hükümdar; vezir.*

Şu kim ḳorḳa Allāhdan iy **ḫıdīv**
Göricek anı vehm ider nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 245). [ḫıdīv,]

ḥıdīv-i cihān-pehlevān: *Cihan pehlivanının veziri.*

Durup luṭf ile şāh-ı Hindūstān
Didi iy **ḫıdīv-i cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 496). [ḫıdīv-i cihān-pehlevān,]*

ḥıdmet: *Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).*

İdüp **ḫıdmetin** raġbet ile melek
Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 44). [ḫıdmetin, -in]*

Velī çünki var **ḫıdmetinde** şeref
Ümīdüm bu olmaya saʿyüm telef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 79). [ḫıdmetinde, -i, -(n)de]

Şu kim eyleye **ḫıdmetinde** ḳuṣūr
Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 403). [ḫıdmetinde, -i, -(n)de]*

Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde **ḫıdmetinde** müdām ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 42). [ḫıdmetinde, -i, -(n)de]

Gelür **ḫıdmete** ḫalḳ-ı ʿālem tamām
Oturdı maḳāmın bilüp ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 127). [ḫıdmete, -e]

Rıżā-yı Ḫaḳı gözle iy pādişāh
Ki rāżı ola **ḫıdmetüñden** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 232). [ḫıdmetüñden, -(ü)ñ, -den]*

Şehüñ **ḫıdmetinde** ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 169). [ḫıdmetinde, -i, -(n)de]

hıdmet: *Hizmet.*

Felek daḫı bencileyin bendedür
Senüñ **ḫıdmetüñde** ser-efgendedür
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 60). [ḫıdmetüñde, -de, -üñ]

Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām
Ne **ḫıdmet** buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 28). [ḫıdmet,]

Ki her biri **ḫıdmetde** ḳāyim ola
Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 213). [ḫıdmetde, -de]*

Bu milketde çoḳdur şehā mādiyān
Bu **ḫıdmet** içün beslenürler hemān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 112). [ḫıdmet,]

hıdmet: *Hizmet.*

Şu kim baġlaya **ḫıdmetümde** kemer
Yiri tācum üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 331). [ḫıdmetümde, -üm, -de]*

hıdmet ider: *Hizmet etmek, iş görmek.*

Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet çe ger
Olur dest-i merd āḫır ammā ciger
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 467). [ḫıdmet ider, -er]

hıfyeten: *Gizlice.*

Metāʿı alup elçi oldı revān
İdüp **ḫıfyeten** ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 918). [ḫıfyeten,]*

hıfyeten: *Gizlice.*

Metāʿı alup elçi oldı revān
İdüp **ḫıfyeten** ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 918). [ḫıfyeten,]*

hıfyeten: *Gizlice.*

Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
Meyine ḳatar **ḫıfyeten** līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [ḫıfyeten,]*

hıfyeten: *Gizlice.*

Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
Meyine ḳatar **ḫıfyeten** līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [ḫıfyeten,]*

hıfz: *Koruma, kollama.*

Olup pās-bān u ṭılāya süvār
Sipeh **ḫıfẓı** içün olurlar ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 86). [ḫıfẓı, -ı]*

hıfz: *Koruma, muhafaza etme.*

Ne cevher ki **ḫıfẓ** itdi bu cūy-ı jerf
Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 57). [ḫıfẓ,]*

Ḳopardı şu vech ile yolda ġubār
Sipeh **ḫıfẓına** ṣan yapardı ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 230). [ḫıfẓına, -ı, -(n)a]*

hıfz ider: *Saklamak.*

İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl olan niçün **ḫıfẓ ider** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 208). [ḫıfẓ ider, -er]*

Ne yir ne yidürür ʿabeş **ḥıfẓ ider**
İder ġayr-ı ḥaẕ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 7). [ḥıfẓ ider, -er]*

ḥıfz olmaduġı: *Korunmak, saklanmak..*

Budur **ḥıfẓ olmaduġı** bu ḥişār
Ki bu ḳavme yoḳ düşmen-i kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 57). [ḥıfẓ olmaduġı, -ma, -duġ, -ı]

ḥıfz-ı ṣıhhat: *Sağlığın korunması.*

Hemīşe idüp **ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat** şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 351). [ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat,]*

ḥıkd: *Ar. Kin, öç duygusu.*

Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl olur
Bilüp **ḥıḳd** ḳılmaḳ ḳatı cehl olur
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 86). [ḥıḳd,]

ḥikem: *Hikmetle, gizemle dolu.*

Ḫakīm oldur icād ḳıldı **ḥikem**
Vücūda gelür emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 337). [ḥikem,]*

ḥikem: *Hikmetle, gizemle dolu.*

Ḫakīm oldur icād ḳıldı **ḥikem**
Vücūda gelür emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 337). [ḥikem,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.*

Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Aña **ḥikmet** ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.*

Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Aña **ḥikmet** ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.*

Bilür **ḥikmet** ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 551). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.*

Bilür **ḥikmet** ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 551). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
İşi müştemil **ḥikmeti** ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [ḥikmeti, -i]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
İşi müştemil **ḥikmeti** ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [ḥikmeti, -i]*

ḥikmet: *Ilim ve hilmin ictimaından mütehassıl.*

Bu ne **ḥikmet** olur ki bir ḳaṭre ḳan
Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ḥikmet,]

ḥikmet: *Ilim ve hilmin ictimaından mütehassıl.*

Bu ne **ḥikmet** olur ki bir ḳaṭre ḳan
Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ḥikmet,]

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Bunuñ **ḥikmeti** var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [ḥikmeti, -i]

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Bunuñ **ḥikmeti** var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [ḥikmeti, -i]

ḥikmet: *Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.*

Bu **ḥikmet** oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.*

Bu **ḥikmet** oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [ḥikmet,]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Size **ḥikmetin** eyleyelüm beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 56). [ḥikmetin, -i, -n]*

ḥikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Nedür **ḥikmeti** rūz u şeb bu cihān
Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 53). [ḥikmeti, -i]*

ḥikmet-āmīz: *Hikmetli, hikmetle karışık, hikmeti içine alan.*

İdüp ḥażretüñüze çoḳ çoḳ selām
Didi **ḥikmet-āmīz** bir ḳaç kelām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 126). [ḥikmet-āmīz,]*

ḥikmet-āmīz: *Hikmetli, hikmetle karışık, hikmeti içine alan.*

İdüp ḥażretüñüze çoḳ çoḳ selām
Didi **ḥikmet-āmīz** bir ḳaç kelām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 126). [ḥikmet-āmīz,]*

ḥikmet-şināṣ: *Hikmet bilen, filozof, arif kimse.*

Olur yanına cemʿ **ḥikmet-şināṣ**
Ḳamu ʿaḳlı mīzān u mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 129). [ḥikmet-şināṣ,]*

ḥikmet-şināṣ: *Hikmet bilen, filozof, arif kimse.*

Olur yanına cemʿ **ḥikmet-şināṣ**
Ḳamu ʿaḳlı mīzān u mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 129). [ḥikmet-şināṣ,]*

ḥikmet-şināṣ: *Hikmet bilen, filozof, arif kimse.*

Götürür anı çünki **ḥikmet-şināṣ**
Giyirdür nemedden aña şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 27). [ḥikmet-şināṣ,]*

ḥikmet-şināṣ: *Hikmet bilen, filozof, arif kimse.*

Götürür anı çünki **ḥikmet-şināṣ**
Giyirdür nemedden aña şeh libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 27). [ḥikmet-şināṣ,]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda **hilāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 54). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür kemer-gāh-ı kūhda **hilāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 54). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā **hilāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā **hilāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal.*

İdüp ḳaddini ḫam gehī çün **hilāl**
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal.*

İdüp ḳaddini ḫam gehī çün **hilāl**
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Hilāli güneş yüzlü gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 89). [hilāli, -i]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Hilāli güneş yüzlü gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 89). [hilāli, -i]*

hilāl: *Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.*

Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
Olur ol **hilāline** hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [hilāline, -i, -n, -e]*

hilāl: *Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.*

Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
Olur ol **hilāline** hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [hilāline, -i, -n, -e]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı bir **hilāl**
Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı bir **hilāl**
Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Birindeki ol levḥa-i pür-güher
Hilāl idi taḳvīm içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Birindeki ol levḥa-i pür-güher
Hilāl idi taḳvīm içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Hilālī rikāba başup şehriyār
Olur devlet atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 673). [hilālī, -i]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*

Hilālī rikāba başup şehriyār
Olur devlet atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 673). [hilālī, -i]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 41). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 41). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Yürür baḥrde çün felekde **hilāl**
İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [hilāl,]*

hilāl: *Ar. 1. Yeni ay.*

Yürür baḥrde çün felekde **hilāl**
İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [hilāl,]*

hilāl: *Hilal.*

Çıḳarlardı evce gehī çün **hilāl**
İnerler gehī ḳaʿra lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 141). [hilāl,]*

hilāleyn: *Iki ay.*

Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı **hilāleyn** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 100). [hilāleyn, -eyn]*

hilāleyn: *Iki ay.*

Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı **hilāleyn** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 100). [hilāleyn, -eyn]*

hilāl-i felek: *Göğün hilali.*

Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḥalḳa-vār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 134). [hilāl-i felek,]

ḫılʿat: *Kaftan (padişah ve vezirler tarafından birine mükafat olarak giydirilen kıymetli kaftan).*

Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
Virüp **ḫılʿat** itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [ḫılʿat,]*

ḫılʿat: *Kaftan (padişah ve vezirler tarafından birine mükafat olarak giydirilen kıymetli kaftan).*

Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
Virüp **ḫılʿat** itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [ḫılʿat,]*

ḥīle: *Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

Bu **ḥīleyle** māhār ile cān-sipār
Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [ḥīleyle, -y, -le]*

ḥīle: *Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

Bu **ḥīleyle** māhār ile cān-sipār
Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [ḥīleyle, -y, -le]*

ḥīle: *Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

Görüp **ḥīle** çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [ḥīle,]

ḥīle: *Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

Görüp **ḥīle** çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [ḥīle,]

ḥīle īder: *Hile yapmak.*

Ne çāre velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 412). [ḥīle īder, -er]*

ḥilm: *Huy yumuşaklığı, tabiat yavaşlığı (insana mahsustur).*

Yine **ḥilmüñ** altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 59). [ḥilmüñ, -üñ]

ḥilm: *Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.*

Yine **ḥilmüñ** altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 59). [ḥilmüñ, -üñ]

ḫılṭ-ı insānı: *Insanın karışımı.*

İden **ḫılṭ-ı insānı** ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 333). [ḫılṭ-ı insānı, -ı]*

himmet: *Lütuf, kerem, yardım.*

Ben ol tāram olsam n'ola ejdehā
Ḳara ṭopraġam **himmeti** kīmiyā
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [himmeti, -i]

Şafā **himmetiyle** bizi ḳıl revān
Ki neng ola çeşmine Fūruñ cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 689). [himmetiyle, -i, -y, -le]

Budur **himmetüm** Fūr u Ḫāḳān-ı Çīn
Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 153). [himmetüm, -üm]*

Ayıtdı ki iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize **himmetüñi** muʿīn it hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 742). [himmetüñi, -ü, -ñ, -i]

Sen ur **himmet** atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [himmet,]

Gideyem şehā **himmetüñ** ile ben
Esen ḳal saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 119). [himmetüñ, -üñ]*

Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
Bize **himmetüñi** refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 88). [himmetüñi, -ü, -ñ, -i]*

Şehā saʿy ḳıl **himmet** ile aña
Ki hīç nesne olmaya maḫfī saña *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 127). [himmet,]*

Müdām ṣarf ḳıl **himmet** iy şehriyār
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 189). [himmet,]*

Şu **himmet** gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [himmet,]*

Şehā **himmeti** muḳbile ḳıl müdām
Ki devlet olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 191). [himmeti, -i]*

Şu ḳolda ki var ḳābiliyyet şehā
Ne **himmet** ki eylerseñ olur sezā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 62). [himmet,]*

İdüp **himmeti** saʿyi leyl ü nehār
Kerāmetler idem besā āṣikār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 19). [himmeti, -i]*

himmet: *Lütuf, gayret, yardım.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür **himmete** göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [himmete, -e]*

himmet: *1. Yardım, ihsan 2. Çalışma, gayret, emek.*

Benüm **himmetüm** şöyle eyle bülend
Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 19). [himmetüm, -üm]*

himmet: *Lütuf, kerem, maddî ve manevî yardım.*

Bu **himmetler** ile göre āfitāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 255). [himmetler, -ler]*

himmet eyle: *Lütufta bulunmak, yardım etmek.*

Aña **himmet eyle** ki dānā ola
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 173). [himmet eyle,]*

himyān: *Heybe, dağarcık, çanta, büyük kese.*

İrer sīm **himyānda** sīm-āb olur
Kızup rīze-i seng ʿunnāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 35). [himyānda, -da]*

himyān: *Heybe, dağarcık, çanta, büyük kese.*

İrer sīm **himyānda** sīm-āb olur
Kızup rīze-i seng ʿunnāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 35). [himyānda, -da]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

İdüp encümen **Hindi** Sindi hemān
Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 933). [hindi,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

İdüp encümen **Hindi** Sindi hemān
Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 933). [hindi,]*

hind: *Hindistan.*

Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst **Hinde** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 14). [hinde, -e]*

hind: *Hindistan.*

Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst **Hinde** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 14). [hinde, -e]*

hind: *Hindistan.*

Çeküp baş iderse benüm ile ceng
İdeyüm aña **Hind** mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 138). [hind,]*

hind: *Hindistan.*

Çeküp baş iderse benüm ile ceng
İdeyüm aña **Hind** mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 138). [hind,]*

hind: *Hindistan.*

Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
Ḳılalum ḳamu **Hindi** zīr ü zeber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 150). [hindi, -i]

hind: *Hindistan.*

Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
Ḳılalum ḳamu **Hindi** zīr ü zeber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 150). [hindi, -i]

hind: *Hindistan.*

Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
İrer **Ḫind** serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 240). [ḫind,]*

hind: *Hindistan.*

Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
İrer **Ḫind** serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 240). [ḫind,]*

hind: *Hindistan.*

Çeküp üstine şarḳī ġarbī sipāh
Gözine idem **Hind** u Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 294). [hind,]

hind: *Hindistan.*

Çeküp üstine şarḳī ġarbī sipāh
Gözine idem **Hind** u Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 294). [hind,]

hind: *Hindistan.*

Gelüp **Hinde** girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 317). [hinde, -e]*

hind: *Hindistan.*

Gelüp **Hinde** girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 317). [hinde, -e]*

hind: *Hindistan.*

Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp **Hinde** dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [hinde, -e]

hind: *Hindistan.*

Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp **Hinde** dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [hinde, -e]

hind: *Hindistan.*

Çe ger **Hind** ḫalḳı ider ihtimām
Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 347). [hind,]*

hind: *Hindistan.*

Çe ger **Hind** ḫalḳı ider ihtimām
Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 347). [hind,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Daḫı **Hindi** biñ nār-pistān-nigār
Ki her biri dil murġın eyler şikār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 505). [hindi,]

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Daḫı **Hindi** biñ nār-pistān-nigār
Ki her biri dil murġın eyler şikār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 505). [hindi,]

hind: *Hindistan.*

İder cümle esbāb-ı sūrī tamām
Gelür **Hind** ḫalḳı ḫavāṣ u ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 568). [hind,]

hind: *Hindistan.*

İder cümle esbāb-ı sūrī tamām
Gelür **Hind** ḫalḳı ḫavāṣ u ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 568). [hind,]

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle **Hindī** ṣarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [hindī,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle **Hindī** ṣarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [hindī,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Ki fetḥ itdi çün **Hindi** ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [hindi,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Ki fetḥ itdi çün **Hindi** ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [hindi,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Ḳoyup **Hindi** Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [hindi,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Ḳoyup **Hindi** Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [hindi,]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Gerek **Hindī** olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḥaḳdan ki başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [hindī,]

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Gerek **Hindī** olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḥaḳdan ki başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [hindī,]

hind: *Hindistan.*

İden oġluñı **Hind** mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [hind,]*

hind: *Hindistan.*

İden oġluñı **Hind** mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [hind,]*

hind: *Hindistan.*

İdüp **Hindi** Sindi baña zīr-i dest
Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 265). [hindi, -i]

hind: *Hindistan.*

İdüp **Hindi** Sindi baña zīr-i dest
Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 265). [hindi, -i]

hind: *Hindistan.*

Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem **Hind** ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 302). [hind,]

hind: *Hindistan.*

Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem **Hind** ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 302). [hind,]

hind: *Hindistan.*

Ḳurup **Hind** üzerinde ben taḫt-ı ʿāc
Selāṭīnden alsam gerekdür ḫarāc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [hind,]

hind: *Hindistan.*

Ḳurup **Hind** üzerinde ben taḫt-ı ʿāc
Selāṭīnden alsam gerekdür ḫarāc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [hind,]

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü **Hindī** teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [hindī,]

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü **Hindī** teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [hindī,]

hind: *Hindistan.*

Geçüp eyledüm **Hinde** çün ihtimām
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [hinde, -e]

hind: *Hindistan.*

Geçüp eyledüm **Hinde** çün ihtimām
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [hinde, -e]

hind: *Hindistan.*

Ḳoyup **Hindi** çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [hindi, -i]*

hind: *Hindistan.*

Ḳoyup **Hindi** çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [hindi, -i]*

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Görür gebr kim geldi bir **Hindī** fīl
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [hindī,]

hind: *Hind'e mensup kimse,.*

Görür gebr kim geldi bir **Hindī** fīl
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [hindī,]

hind: *Hindistan.*

Meger **Hind** mülkine iy şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [hind,]*

hind: *Hindistan.*

Meger **Hind** mülkine iy şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [hind,]*

hind ü sind: *Hindistan, Sind (Pakistan'ın 4 eyaletinden birisi.), Şam ve Kirman (İran'da bir kent.).*

Benem ol cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind
Ki fermān-berümdür ḳamu **Ḫind ü Sind**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 842). [ḫind ü sind,]

hind ü sind: *Hind ve Sind.*

Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
Deger eñ kemīn tārı biñ **Hind ü Sind**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [hind ü sind,]

hind ü sindüñ: *Hint ve Çin ülkeleri.*

Görürler şehüñ itdügün ihtimām
Sipāhı gelür **Hind ü Sindüñ** tamām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 222). [hind ü sindüñ, --ün]

hindī: *Hintli. (Siyah renk bağlamında).*

Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü **Hindī** teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [hindī,]

hindī: *Hintli. (Siyah renk bağlamında).*

Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü **Hindī** teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [hindī,]

hindī: *Hind'e mensup kimse,.*

Çeküp **Hindīlerden** biri Hindī-tīġ
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 329). [hindīlerden, -ler, -den]

hindī: *Hind'e mensup kimse,.*

Çeküp **Hindīlerden** biri Hindī-tīġ
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 329). [hindīlerden, -ler, -den]

hindī: *Hind'e mensup kimse,.*

Birisi daḫı geldi ṣaldı semend
İder **Hindī** anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 344). [hindī,]*

hindī: *Hind'e mensup kimse,.*

Birisi daḫı geldi ṣaldı semend
İder **Hindī** anı kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 344). [hindī,]*

hindī-dārū-yı kem-yāblar: *Hintli ilacı az bulanlar.*

Nice **Hindī-dārū-yı kem-yāblar**
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 487). [hindī-dārū-yı kem-yāblar,]*

hindī-tīġ: *Hint kılıcı.*

Çeküp Hindīlerden biri **Hindī-tīġ**
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 329). [hindī-tīġ,]

hindī-tīġ: *Hint kılıcı.*

Çeküp Hindīlerden biri **Hindī-tīġ**
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 329). [hindī-tīġ,]

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Düşüp nāra **Hindū** gibi her kişi
Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [hindū,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Düşüp nāra **Hindū** gibi her kişi
Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [hindū,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Çe ger **Hindu** aṣl idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi Çīnde aña naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [hindu,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Çe ger **Hindu** aṣl idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi Çīnde aña naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [hindu,]*

hindū: *Hintli (siyahlığı yönüyle sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).*

Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli **Hindū** idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [hindū,]*

hindū: *Hintli (siyahlığı yönüyle sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).*

Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli **Hindū** idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [hindū,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Gözi bādemī idi hem beste-leb
Teni nāzük idi çü **Hindū** ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [hindū,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

Gözi bādemī idi hem beste-leb
Teni nāzük idi çü **Hindū** ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [hindū,]*

hindū-şiʿār: *Hindistan'a ait kaftan, elbise.*

Ṣaçınuñ şeb-i tārı **Hindū-şiʿār**
İder devr genci cemālün çü mār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 607). [hindū-şiʿār,]*

hindūstān: *Hindistan.*

Nice Rūm u īrān u **Hindūstān**
Bir avuc degül baña cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [hindūstān,]*

hindūstān: *Hindistan.*

Nice Rūm u īrān u **Hindūstān**
Bir avuc degül baña cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [hindūstān,]*

hindūstān: *Hindistan.*

Aña rām imiş nıṣf-ı **Hindūstān**
Ne **Hindūstān** belki nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 258). [hindūstān,]*

hindūstān: *Hindistan.*

Aña rām imiş nıṣf-ı **Hindūstān**
Ne **Hindūstān** belki nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 258). [hindūstān,]*

hinduvāne: *Karpuz.*

İdüp **hinduvāneyi** çāk āfītāb
Nice üşse çākine mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 261). [hinduvāneyi, -y, -i]*

hinduvāne: *Karpuz.*

İdüp **hinduvāneyi** çāk āfītāb
Nice üşse çākine mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 261). [hinduvāneyi, -y, -i]*

hindū-yı āteş-perest: *Ateşe tapan ben. II Sevgilinin Ateş gibi parlak yüzündeki küçük ben.*

Siyeh ḫāli **Hindū-yı āteş-perest**
Ḫarāmī gözi Türk-i ḫūnī-yi mest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 603). [hindū-yı āteş-perest,]*

hınġ: *Elbise.*

Yuyup **ḫıngini** virdi Āb-ı Ḥayāt
Remīm itmeye tā ki anı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 231). [ḫıngini, --i, -ni]*

hıngi: *Bir kır atı.*

Elinde sinān itdi ʿazm-i meṣāf
Ḳanat bükdi **ḫıngi** çü Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 836). [ḫıngi,]*

hıngi: *Bir kır atı.*

Elinde sinān itdi ʿazm-i meṣāf
Ḳanat bükdi **ḫıngi** çü Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 836). [ḫıngi,]*

hınġ-ı felek: *Gökyüzü atı.*

Ḳara çul geyüp ebr ü **ḫıng-ı felek**
Başın açdı aġladı ḥūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 197). [ḫıng-ı felek,]*

hınnā: *Kına.*

Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını **ḫınnalamış** tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [ḫınnalamış, -la, -mış]*

hınnā: *Kına.*

Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını **ḫınnalamış** tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [ḫınnalamış, -la, -mış]*

hınzīr: *Domuz II hain, inatçı (Rakip yerine); satranç taşlarından piyon.*

Yanumda benüm pīl **ḫınzīrdür**
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [ḫınzīrdür, -dür]

ḫınzīr: *Domuz II hain, inatçı (Rakip yerine); satranç taşlarından piyon.*

Yanumda benüm pīl **ḫınzīrdür**
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [ḫınzīrdür, -dür]

ḫınzīr: *Domuz.*

Ser-ā-pā teni seg gibi mūy-dār
Çü **ḫınzīr** her biri murdār-ḫˇār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 44). [ḫınzīr,]*

ḫınzīr-vār: *Domuz gibi.*

Ne duḫter ne māder ne hemşīre-vār
Müsāvī ara yirde **ḫınzīr-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 42). [ḫınzīr-vār,]*

ḫırām: *Salınış ‖ naz ve edalı yürüyüş.*

Müẕehheb libāsıyla idüp ḫırām
Hezārān **ḫırāmıyla** alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 18). [ḫırāmıyla, -ı, -yla]*

ḫırām: *Salına salına, naz ve eda ile yürüme.*

Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī **ḫırām**
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 65). [ḫırām,]

ḫırām: *Salınış ‖ naz ve edalı yürüyüş.*

Çü fikr ü naẕar tīz anı **ḫırām**
Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [ḫırām,]

ḫırām ide: *Salınmak.*

Görür şāh kim çün ola gāh-ı şām
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 92). [ḫırām ide, -e]*

ḫırām idüp: *Salınarak yürümek.*

Müẕehheb libāsıyla idüp ḫırām
Hezārān ḫırāmıyla alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 17). [ḫırām idüp, -üp]*

ḫırāmān: *Far. 1. Hırâm edici, eden. 2. Salınarak, salına salına.*

Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
O kebg-i derī idi meclis çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 49). [ḫırāmān,]*

ḫırāmān: *Far. 1. Hırâm edici, eden. 2. Salınarak, salına salına.*

Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
O kebg-i derī idi meclis çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 49). [ḫırāmān,]*

ḫırāmān: *Far. 1. Hırâm edici, eden. 2. Salınarak, salına salına.*

Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [ḫırāmān,]

ḫırāmān: *Far. 1. Hırâm edici, eden. 2. Salınarak, salına salına.*

Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [ḫırāmān,]

hirās: *Far. Korku, havf, bîm: Hirâs-ı cân.*

Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
Düşer heybetinden sipāha **hirās** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 818). [hirās,]*

hirās: *Far. Korku, havf, bîm: Hirâs-ı cân.*

Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
Düşer heybetinden sipāha **hirās** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 818). [hirās,]*

hirāsān: *Far. Korkmuş.*

Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar **hırāsān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 26). [hırāsān,]*

hırāsān: *Far. Korkmuş.*

Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar **hırāsān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 26). [hırāsān,]*

hirāsān olur: *Korkmak, çekinmek.*

Peyām-ber ḫaber-ber ola çün baña
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 694). [hirāsān olur, -ur]*

hıred-baḫş: *Akıl bağışlayan.*

Ṭapuñdur **ḫıred-baḫş** u bıḫred-nüvāz
Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 7). [ḫıred-baḫş, -, -]*

hıred-nāme: *Akıl defteri.*

El urdı İboḳrāṭ pes ḫāmeye
İde ibtidā tā **ḫıred-nāmeye** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 328). [ḫıred-nāmeye, --ye]*

hıred-nāme: *Akıl defteri.*

El urdı İboḳrāṭ pes ḫāmeye
İde ibtidā tā **ḫıred-nāmeye** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 328). [ḫıred-nāmeye, --ye]*

hıred-nāme: *Akıl defteri.*

Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [ḫıred-nāme,]

hıred-nāme: *Akıl defteri.*

Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [ḫıred-nāme,]

hıredsüzlere: *Akılsız.*

Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 8). [ḫıredsüzlere,]*

hīrī vü erġuvān: *Şebboy ve erguvan.*

Açılmış idi **ḫīrī vü erġuvān**
Çü ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 47). [ḫīrī vü erġuvān,]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
Çıḳarmaz idi **ḫırḳa** ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [ḫırḳa,]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
Çıḳarmaz idi **ḫırḳa** ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [ḫırḳa,]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp **ḫırḳaya** baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 18). [ḫırḳaya, -y, -a]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp **ḫırḳaya** baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 18). [ḫırḳaya, -y, -a]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Çü bir loḳma bir **ḫırḳa** ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [ḫırḳa,]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Çü bir loḳma bir **ḫırḳa** ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [ḫırḳa,]*

ḥırz-ı cān: *Can muskası.*

Ki ol pend-nāme ola **ḥırz-ı cān**
Ḳıla ḥaşre dek ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 147). [ḥırz-ı cān,]

ḥırz-ı ḥaḳ: *Hak tılsımı.*

Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
Ola **ḥırz-ı Ḫaḳ** saña dāyim ḥişār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 138). [ḥırz-ı ḫaḳ,]

ḥis: *Ar. duygu.*

Bilinür çü **ḥis** ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [ḥis,]*

ḥis: *Ar. duygu.*

Bilinür çü **ḥis** ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [ḥis,]*

ḥisāb: *Sayı, hesap.*

Fevākihler envāʿına yoḳ **ḥisāb**
Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 173). [ḥisāb,]*

Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [ḫisāb,]*

Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse şāb
Degül mū-sepīd olduġında **ḥisāb**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 30). [ḥisāb,]

ḥisāb: *Bir şeyin hesabını vermek, hesap günü.*

Ḫelāle **ḥisāb** u ḥarāma ʿaẕāb
Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 75). [ḥisāb,]*

ḥisāb u kitāb: *Düşünüp taşınarak ince ince yapılan hesap. II Sorgu ve sual.*

Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
Ne cennet bile ne **ḥisāb u kitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [ḥisāb u kitāb,]*

ḥisāb-ı feraḥ: *Mutluluk hesabı.*

Feraḥ virdi şāhla **ḥisāb-ı feraḥ**
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 347). [ḥisāb-ı feraḥ,]*

ḥısāl: *Güzel hasletler, huylar.*

Diger-gūn ola çünki iy şeh **ḫışāl**
ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [ḫışāl,]

ḥısāl: *Güzel hasletler, huylar.*

Diger-gūn ola çünki iy şeh **ḫışāl**
ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [ḫışāl,]

ḥisār: *Kale.*

Varup bir **ḥişārı** idindi penāh
Yine beglere nāme gönderdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 497). [ḥişārı, -ı]

Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miş̱āl
Bozar ol **ḥişārı** ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 588). [ḥişārı, -ı]*

Taʿaccüb idüp ġāyet ol tāc-ver
Ḫişārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 350). [ḫişārı, -ı]*

Varup şehrüñ içinde ḳondı sipāh
Ḫişārı murādınca seyr itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 404). [ḫişārı, -ı]*

Çü kimseneye kimse itmez żarar
Gerekmez buyūta **ḥişārına** der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 62). [ḥişārına, -ı, -n, -a]*

ḥisār: *Kale ‖ sığınılacak (emin) bir yer.*

Olupdur be-ġāyet ḥaşīn ol **ḥişār**
İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 45). [ḥişār,]*

Demür ḫışt ile küşte-pāymış **ḥişār**
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [ḥişār,]*

Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe nīzelerden çekerler **ḥişār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 146). [ḥişār,]*

Öñinde çeker tīġ-ı āhen **ḥışār**
Bulamaz ṣabā nīzeden reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 127). [ḥışār,]

Olup pās-bān u ṭılāya süvār
Sipeh ḥıfẓı içün olurlar **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 86). [ḥışār,]*

Bulamaz zebūn olıcak çün **ḥışār**
ʿAdūnuñ elinde olur ḫ̬ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 59). [ḥışār,]*

Olur şāh-ı ālem **ḥışārı** sipāh
Sipeh süst olıcak ki ola tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 115). [ḥışārı, -ı]*

Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat **ḥışār**
Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [ḥışār,]*

Zihī ser-fırāz u zihī tāc-dār
Ki feṭḥ eyleye buncılayın **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [ḥışār,]*

İdüp māh ile āb-gīne **ḥışār**
Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 25). [ḥışār,]

Ḳopardı şu vech ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 230). [ḥışār,]*

Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş **ḥışār**
Ḫışār içre maḥfūẓ ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 829). [ḥışār,]*

Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥışār
Ḫışār içre maḥfūẓ ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [ḫışār,]*

Olur mücrime luṭf dāyim **ḥışār**
Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1127). [ḥışār,]

Ḫışār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü neft ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [ḫışār,]*

Sipāha **ḥışār** oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 535). [ḥışār,]*

İder şöyle gerdūnlarından **ḥışār**
Ki bulmaz ṣabā geçmege reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 579). [ḥışār,]

Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim **ḥışār**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 138). [ḥışār,]

Çü iḥsānı çoḳ eyleye şehriyār
Olur āsumān-ı ḳażāya **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 206). [ḥışār,]*

Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem **ḥışār**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 154). [ḥışār,]

İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne keştī olur bir demürden **ḥışār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [ḥışār,]

Feżā ortasında bir ulu **ḥışār**
Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [ḥışār,]

Ṣanasın ki yek-pāredür ol **ḥışār**
Degüldür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 305). [ḥışār,]*

Görinür yaḳından egerçi **ḥışār**
Ṣanurdı ıraḳdan gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 65). [ḥışār,]*

Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl ile ol **ḥışār**
Gider heftelik yola ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 47). [ḥışār,]*

Anuñ gibi görmiş degüldi **ḥışār**
Göricek taʿaccüb ider şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 49). [ḥışār,]*

Yapup ḳapuyı şehr eyler **ḥışār**
Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ ḫayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 55). [ḥışār,]*

Olup encümen bir yire ol diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 58). [ḥışār,]*

Dilince didi bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine iş bu **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 74). [ḥışār,]*

Gider bir niçe māh reh şehriyār
Görinür ıraḳdan bir ulu **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 372). [ḥışār,]*

İder ẓulmete emr pes şehriyār
Olur ol güẕer gāh kūha **ḥışār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 100). [ḥışār,]*

Giderken bulur bir muʿaẓẓam **ḥişār**
Ne var pās-bānı ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 33). [ḥişār,]*

Budur ḥıfẓ olmaduġı bu **ḥişār**
Ki bu ḳavme yoḳ düşmen-i kīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 57). [ḥişār,]*

Bu şehlük didügüñ ḳurı iʿtibār
Belāsına mevtüñ olamaz **ḥişār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 16). [ḥişār,]*

ḥişār olur: *Kale gibi çevrilmek.*

Ṭılāya olur ol sipāha ḥişār
Virür başı ġāfil olan tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 533). [ḥişār olur, -ur]*

ḥişār-ı beden: *Bedenin zararı.*

Ḫişār-ı beden çünki vīrān olur
Melāẕı gider rūḥ ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 57). [ḫişār-ı beden,]*

ḥışm: *Gazap.*

Ṣabā yili **ḫışm** ile şöyle eser
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [ḫışm,]*

Aça **ḫışm** ile çünki ʿuḳāb per
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [ḫışm,]*

Demin **ḫışm** ile eyleye çün kemān
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [ḫışm,]*

Zemīne ura **ḫışm** ile pençe ger
İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [ḫışm,]*

Kime **ḫışm** ile göstereydi dehān
Hemīn bir naẓarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 157). [ḫışm,]*

Alam **ḫışm** ile çün ele tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [ḫışm,]*

Helāk eyledüm **ḫışm** ile Fūrı ben
Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 289). [ḫışm,]*

Urar şöyle **ḫışm** ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 913). [ḫışm,]*

Çalar **ḫışm** ile Rūmi-i nām-ver
Siper dutdı ol k'olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1007). [ḫışm,]*

Ele ben alam çünki **ḫışm** ile tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [ḫışm,]*

İrüp aña **ḫışm** ile ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [ḫışm,]*

ḥışm: *Gazap, öfke.*

Kimi kim ide cevr ü **ḫışmuñ** nejend
İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 51). [ḫışmuñ, -uñ]*

ḥışm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Urur kīn ile **ḫışma** tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [ḫışma, -a]*

ḥışm u kīn: *Öfke ve kin.*

Didi ben size itmezem **ḫışm u kīn**
Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 473). [ḫışm u kīn,]*

O cānibde sulṭān-ı īrān-zemīn
Süvār oldı pür sīnesi **ḫışm u kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 140). [ḫışm u kīn,]*

O cānibde Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
Seḥerden durup maġzı pür **ḫışm u kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 748). [ḫışm u kīn,]*

ḥışm-nāk: *Kızgın, öfkeli.*

Kime kīne ḳılsa idi **ḫışm-nāk**
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1103). [ḫışm-nāk,]*

ḥışm-nāk: *Kızgın, öfkeli.*

Kime kīne ḳılsa idi **ḫışm-nāk**
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1103). [ḫışm-nāk,]*

ḥısn: *Kale.*

Felek **ḥışnı** mānendi ḳat ḳat ḥişār
Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [ḥışnı, -ı]*

ḥışn-ı ḥaşīn: *Kuvvetli, sağlam kale.*

Müdārā olur ḫalḳa **ḥışn-ı ḥaşīn**
Çü āhende āteş gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 697). [ḥışn-ı ḥaṣīn,]*

hişşe: *Pay, nasip.*

Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
Alur **ḥişşesin** ṣu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [ḥişşesin, -si, -n]*

hişşe: *Pay, nasip.*

Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
Alur **ḥişşesin** ṣu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [ḥişşesin, -si, -n]*

hişşe: *Pay, nasip.*

Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur **ḥişşe** andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [ḥişşe,]*

hişşe: *Pay, nasip.*

Bilür kīmyādur o ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur **ḥişşe** andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 300). [ḥişşe,]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla.*

Demür **ḫışt** ile küşte-pāymış ḥişār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [ḫışt,]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla.*

Demür **ḫışt** ile küşte-pāymış ḥişār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [ḫışt,]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla.*

Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt
Ser-ā-ser bināsı zer ü sīm **ḫışt** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 156). [ḫışt,]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla.*

Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt
Ser-ā-ser bināsı zer ü sīm **ḫışt** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 156). [ḫışt,]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla; kısa el mızrağı II konum, şekil; iğneleyici söz.*

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet ʿaẓīm
Zer idi biri **ḫıştınuñ** biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 330). [ḫıştınuñ, -ı, -nuñ]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla; kısa el mızrağı II konum, şekil; iğneleyici söz.*

Görür anda bir ḳaṣr ġāyet ʿaẓīm
Zer idi biri **ḫıştınuñ** biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 330). [ḫıştınuñ, -ı, -nuñ]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla; kısa el mızrağı II konum, şekil; iğneleyici söz.*

Getürdür ne deñlü ki ḥaddād var
İderler demür **ḫıştlar** bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 92). [ḫıştlar, -lar]*

ḥışt: *Kerpiç, tuğla.*

Nice **ḫışt** her birisi bir cidār
Anı cerr-i eṣḳāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 93). [ḫışt,]*

ḥışt u ḫāk: *Kerpiç ve toprak.*

Serīr olmış ol servere **ḫışt u ḫāk**
Yatur başı başlu vü pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 369). [ḫışt u ḫāk,]*

ḥışt-ı āhenden: *Demir kerpiç, tuğla; kısa el mızrağı.*

Sipeh **ḫışt-ı āhenden** itmiş ḥişār
Ḫişār içre maḥfūẓ ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 829). [ḫışt-ı āhenden, -den]*

hıṭā: *Çin.*

Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 213). [ḫıṭāya, -y, -a]

hıṭā: *Çin,Çinli.*

Hezārān **Ḫıṭāsı** perī çehreler
Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [ḫıṭāsı, -sı]*

hıṭā: *Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.*

Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 64). [ḫıṭā,]

hıṭā vü ḫoten: *Kuzey Çin, Doğu Türkistan.*

Gelüp şimdi buraya dikdüm ʿalem
Benümdür **Ḫıṭā vü Ḫoten** yime ġam
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 304). [ḫıṭā vü ḫoten,]

hıṭāb: *Sözü âşikâre ve yüzüne söylemek.Seninle gayrin arasında olan kelâm.*

Gelür şāha hātifden anda **ḫıṭāb**
Ki dön menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 251). [ḫıṭāb,]*

hıṭāb eyleyüben: *Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.*

Teveccüh idüp şāh-ı ʿālī-cenāb
Didi beglere eyleyüben ḫıṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 112). [ḫıṭāb eyleyüben, -yüben]*

hıṭāb eyleyüp: *Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.*

Ḫıṭāb eyleyüp şāh-ı şāḥib-ḳırān
Bu rāzı ider cümlesine ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 131). [ḫıṭāb eyleyüp, -yüp]*

hıṭān-ı hizebr: *Sünnetli aslan.*

Ḳafā-dār olur şāh **ḫıṭān-ı hizebr**
Ki döymezdi müştine derrende bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 765). [ḫıṭān-ı hizebr,]

hıṭāyī: *Hıtay'da yaşayan, Hıtaylı, Çin ükesinden olan kimse.*

Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [ḫıṭāyī,]*

hıtāyī: *Hıtay'da yaşayan, Hıtaylı, Çin ükesinden olan kimse.*

Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [ḫıṭāyī,]*

hıyāż: *Havuzlar II ırmaklar, dereler; âşıkların gönlü.*

Ḫıyāżı firāḳıyla ḥavż-ı cinān
Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 165). [ḫıyāżı, -ı]*

hıyāż: *Havuzlar II ırmaklar, dereler; âşıkların gönlü.*

Ḫıyāżı firāḳıyla ḥavż-ı cinān
Aḳıdurdı çeşminde eşk-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 165). [ḫıyāżı, -ı]*

hıyāż: *Havuzlar II ırmaklar, dereler; âşıkların gönlü.*

Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevser-miṣāl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 179). [ḫıyāżı, -ı]*

hıyāż: *Havuzlar II ırmaklar, dereler; âşıkların gönlü.*

Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevser-miṣāl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 179). [ḫıyāżı, -ı]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

Görüp anı meydāna çıḳdı **hizebr**
Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [hizebr,]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

Görüp anı meydāna çıḳdı **hizebr**
Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [hizebr,]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde **hizebr**
Meşāfa geyüp egnine çerm-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 379). [hizebr,]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde **hizebr**
Meşāfa geyüp egnine çerm-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 379). [hizebr,]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
Görinür ʿadūya velī çün **hizebr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [hizebr,]*

hizebr: *Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam II Aslan, gazanfer.*

İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
Görinür ʿadūya velī çün **hizebr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [hizebr,]*

hıż(ı)r: *Hızır.*

Ḫıżır ḥażreti olmasaydı delīl
Sipeh güm-reh olup olurdı ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 235). [ḫıżır,]*

hıżır: *Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan Peygamber ya da veli.*

Ḫıżır çeşmesinden idüp āb nūş
Olup zinde olmış şecer sebze-pūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 7). [ḫıżır,]*

hıżır: *Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan Peygamber ya da veli.*

Ḫıżır çeşmesinden idüp āb nūş
Olup zinde olmış şecer sebze-pūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 7). [ḫıżır,]*

hıżır: *Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan Peygamber ya da veli.*

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḥażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [ḫıżır,]*

hıżır: *Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan Peygamber ya da veli.*

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḥażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [ḫıżır,]*

hıżır: *Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan Peygamber ya da veli.*

Ḫıżır çeşmesi kim virür zindegī
Nice zindegī bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 9). [ḫıżır,]*

hıżır: *Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan Peygamber ya da veli.*

Ḫıżır ṭūṭī āyīne-i ṣāfī āb
Cemālini gördi ṣuda bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 209). [ḫıżır,]*

hıżır mürsel ʿaleyhi's-selām: *Gönderilmiş Hızır Aleyhisselam.*

Namāzın niyāzın çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 278). [ḫıżır mürsel ʿaleyhi's-selām,]*

hıżır mürsel ʿaleyhi's-selām: *Gönderilmiş Hızır Aleyhisselam.*

Namāzın niyāzın çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 278). [ḫıżır mürsel ʿaleyhi's-selām,]*

hıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.*

Bulam **Ḫıżr** gibi ḥayāt-ı ebed
Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 13). [ḫıżr,]*

hıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi*

temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.

Bulam **Ḫızır** gibi ḥayāt-ı ebed
Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 13). [ḫızır,]*

hızır: *Hızır Aleyhisselam.*

Murādında çün **Ḫızırdur** reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 57). [ḫızırdur, -dur]

hızır: *Hızır Aleyhisselam.*

Murādında çün **Ḫızırdur** reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 57). [ḫızırdur, -dur]

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Geyüp **Ḫızır** u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [ḫızır,]*

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Geyüp **Ḫızır** u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [ḫızır,]*

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Bu yolda saña **Ḫızır** olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [ḫızır,]

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Bu yolda saña **Ḫızır** olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [ḫızır,]

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Olup **Ḫızır** mellāḥ-ı şāh-ı cihān
Olur Baḥr-i Aḥderde keştī revān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 177). [ḫızır,]

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Belīnās ile **Ḫızra** ol tāc-ver
Virür gördügi nesnelerden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 315). [ḫızra, -a]

hızır: *Ab-ı hayatı içerek ölümsüz olduğuna inanılan peygamber.*

İdüp pīş-vā **Ḫızrı** ol tāc-ver
Eline virür iki ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 137). [ḫızrı, -ı]*

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Giderken o ẓulmetde **Ḫızır** ile şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 203). [ḫızır,]*

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Gider birine **Ḫızır** birine şāh
Naṣīb eyledi Ḫıżra ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 205). [ḫızır,]*

hızır: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Gider birine Ḫıżr birine şāh
Naṣīb eyledi **Ḫıżra** ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 206). [ḫıżra, -a]*

hıżr: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Bulur **Ḫıżr** bir çeşme çün āfītāb
Dıraḫşende necm idi her ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 207). [ḫıżr,]*

hıżr: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Bir ay itdiler **Ḫıżr** ile cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler o şu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 247). [ḫıżr,]*

hıżr: *Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

Gül-ābiyle cismini **Ḫıżr** itdi pāk
Velī giryeden ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 207). [ḫıżr,]*

hıżr u ilyās: *Hızır ve İlyas peygamber.*

Ḳılavuz olup **Ḫıżr u İlyās** aña
Ḫakuñ emri ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 223). [ḫıżr u ilyās,]*

Benümdür ẓafer müjde oldı baña
Size **Ḫıżr u İlyās** olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 690). [ḫıżr u ilyās,]*

Ḫudāya şıġındum muʿīnüm Ḫudā
Bize **Ḫıżr u İlyās** ola pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 236). [ḫıżr u ilyās,]*

Şehe pīşvā **Ḫıżr u İlyās** idi
Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 131). [ḫıżr u ilyās,]*

Kimüñ kim refīḳi Belīnās ola
Enīsi daḫı **Ḫıżr u İlyās** ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 24). [ḫıżr u ilyās,]*

Belīsān sürüben Belīnās aña
Duʿā eyledi **Ḫıżr u İlyās** aña *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 410). [ḫıżr u ilyās,]*

Anup **Ḫıżr u İlyās** içüp oldı sīr
Çıḳardı ne deñlü giyerse ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 227). [ḫıżr u ilyās,]*

Binüp **Ḫıżr u İlyās** oldı revān
Belirmez Sikenderden ammā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 239). [ḫıżr u ilyās,]*

hīzrān: *Far. Hezerân denilen maruf ağaç.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi boynı dümi **ḫīzrān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [ḫīzrān,]*

hīzrān: *Far. Hezerân denilen maruf ağaç.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi boynı dümi **ḫīzrān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [ḫīzrān,]*

hıżr-ı nebī: *Hızır Nebi, Hızır Peygamber.*

Dutar mehd bendini **Ḫıżr-ı nebī**
Şeh içinde cünbān hem-çün ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 179). [ḫıżr-ı nebī,]*

ḫod: *Far. Kendi. hod-be-hod kendi kendine. hod-bîn kendini gören, kendini beğenen. hod-perest nefsine tâbî. hod-pesend kendini beğenen. hod-rây kendi fikrine tâbi, muannit. hod-ser kendi başına hareket eden. hod-furûş kendi medayihini zikreden kendini satan. hod-kâm kendi menfaatini takip eden.*

Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne dīn vardur anlarda ne **ḫod** edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [ḫod,]*

hod: *Kendi.*

Ne miġfer bilür gürzi ne **ḫod** siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [ḫod,]*

Naṣīb olur ise eger ittiḥād
Uḫuvvet ola ol-durur **ḫod** murād

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [ḫod,]

Nebī **ḫod** degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [ḫod,]*

Ne Rüstem döyer ne **ḫod** İsfendiyār
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [ḫod,]*

Velī itmedüm ben **ḫod** aña günāh
Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 127). [ḫod,]*

Saña **ḫod** muḳārin ʿadū-yı Ḫudā
Revā ola mı olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 291). [ḫod,]*

Ya gelsün ya varup buluram anı
İşidüpdür adum bilür **ḫod** beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 986). [ḫod,]*

Ne maġrib ne maşrıḳ ne **ḫod** Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [ḫod,]*

Virür derd-i ser **ḫod** bilürsin ḫumār
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [ḫod,]*

Bu ʿālem-durur **ḫod** gelür bir zamān
Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [ḫod,]*

Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne **ḫod** ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 100). [ḫod,]*

Degül ḫalḳdan şāhlıḳ **ḫod** murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [ḫod,]*

Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma iy kīne-ḫʷāh
Ne tīġ ola rencīde ne **ḫod** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [ḫod,]*

Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne **ḫod** hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [ḫod,]*

hod: *Artık.*

Bu eşyāya lā-büd müʾessir gerek
Ne ʿaḳlı ola bilü ne **ḫōd** felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [ḫōd,]*

Ki ne evveli var ne **ḫod** āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne **ḫod** ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [ḫod,]*

Ki ne evveli var ne **ḫod** āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne **ḫod** ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [ḫod,]*

Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne **ḫod** beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [ḫod,]*

Ne insān ḳalurdı ne **ḫod** cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dūndan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 117). [ḫod,]*

hod: *Kendi.*

Degül kimsenüñ mülki **ḫod** bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [ḫod,]*

hod: *Kendi, bile, dahi, da/de; bazen de vezin doldurmak için kullanılır.*

Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
Ḫaṭāsı anuñ **ḫod** degüldür nihān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 64). [ḫod,]*

hod: *Yol.*

Ne keşt ü ne bāġ u ne **ḫod** çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [ḫod,]*

hod-bīn: *Bencil II Mağrur, kibirli.*

Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne **ḫod-bīn** olur vü ne ḫod hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [ḫod-bīn,]*

hod-bīn: *Bencil II Mağrur, kibirli.*

Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne **ḫod-bīn** olur vü ne ḫod hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [ḫod-bīn,]*

hod-nümā: *Kendini gösterme, ön plana çıkarma, övme.*

Gidüp **ḫod-nümālıḳ** Ḫudā-bīn olur
Mekānı yine aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 71). [ḫod-nümālıḳ, --lıḳ]*

ḫod-nümā: *Kendini gösterme, ön plana çıkarma, övme.*

Gidüp **ḫod-nümālıḳ** Ḫudā-bīn olur
Mekānı yine aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 71). [ḫod-nümālıḳ, --lıḳ]*

ḫoḳḳa-i müşg-i çīnī: *Çin miskinin kabı.*

İdüp **ḫoḳḳa-i müşg-i çīnī** güşād
Dimüş ol nigārende-i ūstād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 53). [ḫoḳḳa-i müşg-i çīnī,]*

hokka-veş: *Hokka gibi (Cam, seramik veya metalden yapılmış küçük kutu biçimindeki kap.Bilhassa içine mürekkep konulur.).*

Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur **ḫoḳḳa-veş** nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 96). [ḫoḳḳa-veş,]*

ḫokka-veş: *Hokka gibi (Cam, seramik veya metalden yapılmış küçük kutu biçimindeki kap.Bilhassa içine mürekkep konulur.).*

Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur **ḫoḳḳa-veş** nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 96). [ḫoḳḳa-veş,]*

ḫōr u ḥaḳīr: *Değersiz ve itibarsız.*

Müheyyā ider ālet-i dār ü gīr
Ki ideʿadūsını **ḫōr u ḥaḳīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 954). [ḫōr u ḥaḳīr,]*

ḫōr u zebūn: *Alçak ve rezil.*

Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
Ṭurur başı aşaġa **ḫōr u zebūn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 480). [ḫōr u zebūn,]*

ḫōr u zelīl: *Değersiz ve küçümsenen.*

Atı lāġar u kendü **ḫōr u zelīl**
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [ḫōr u zelīl,]*

ḫord: *Far. Yiyecek, yiğinti.*

Sipihrüñ çü **ḫord** olısar kāsesi
Nemize gerek bu cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 131). [ḫord,]*

ḫord u ḫʷāb: *Yemek ve uyumak.*

Şu deñlü gerekdür şehā **ḫord u ḫʷāb**
Kişinüñ ki olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 105). [ḫord u ḫʷāb,]*

Kişi **ḫord u ḫʷāb** ile ḥayvān olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 107). [ḫord u ḫʷāb,]*

hōr-i elmās: *Elmas delici.*

Ḳamu ādemī-ḫōreler çün peleng
Dedi ejdehā **ḫōr-i elmās** çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 28). [ḫōr-i elmās,]*

ḫorṭūm-ı pīl-i demān: *Saldıran filin hortumu.*

Yatur pīl ü **ḫorṭūm-ı pīl-i demān**
Ṣanasın ki ṣuʿbān idi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 251). [ḫorṭūm-ı pīl-i demān,]*

ḫorṭūm-ı pīl-i veġā: *Savaş filinin hortumu.*

O rezm içre **ḫorṭūm-ı pīl-i veġā**
Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 253). [ḫorṭūm-ı pīl-i veġā,]*

horūs: *Horoz.*

Hücūm eyledi ṣoñra Bartās-ı Rūs
Gelür bāza ceng eylemege **ḫorūs**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 458). [ḫorūs,]

horūs: *Horoz.*

Hücūm eyledi ṣoñra Bartās-ı Rūs
Gelür bāza ceng eylemege **ḫorūs**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 458). [ḫorūs,]

horūs: *Horoz.*

Felek sandarūs oldı yir ābnūs
Sirāfīl ṣūrını çaldı **ḥorūs** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 20). [ḥorūs,]*

horūs: *Horoz.*
• Felek sandarūs oldı yir ābnūs
Sirāfīl ṣūrını çaldı **ḥorūs** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 20). [ḥorūs,]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*
• İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
Geçer ʿömr çün **ḫōş** görelüm demi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [ḫōş,]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*
• İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
Geçer ʿömr çün **ḫōş** görelüm demi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [ḫōş,]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*
• Bizi **ḫōşca** gördi o fermān-revā
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [ḫōşca, -ça]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*
• Bizi **ḫōşca** gördi o fermān-revā
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [ḫōşca, -ça]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*
• Ne **ḫōşdur** gelüp bir yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [ḫōşdur, -dur]*

hoş: *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*
• Ne **ḫōşdur** gelüp bir yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [ḫōşdur, -dur]*

hōş ide: *Güzel olmak, hoş geçmek; mutlu etmek, sevindirmek.*
• Tehī manḳalını pür āteş ide
Mey ile dil ü cānını **ḫōş ide** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 54). [ḫōş ide, -e]*

hoşā: *Ne hoş, ne güzel, ne kadar latif!.*
• Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 77). [ḫoşā,]*

hoşā: *Ne hoş, ne güzel, ne kadar latif!.*
• Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 77). [ḫoşā,]*

hoş-dil: *Gönlü hoş, memnun.*
• Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur istimāletle **ḫōş-dil** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 80). [ḫōş-dil,]*

hoş-dil: *Gönlü hoş, memnun.*
• Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur istimāletle **ḫōş-dil** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 80). [ḫōş-dil,]*

hoş-dil: *Gönlü hoş, memnun.*
• Eline ne girdi ise anda şāh
Virür leşkere **ḫōş-dil** olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [ḫōş-dil,]*

hoş-dil: *Gönlü hoş, memnun.*
• Eline ne girdi ise anda şāh
Virür leşkere **ḫōş-dil** olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [ḫōş-dil,]*

hoş-dil idüp: *İyi, güzel,şirin etmek.*
• İdüp ḫoş-dil elçiyi ol ser-firāz
İder sīm ü zerden anı bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 375). [ḫoş-dil idüp, -üp]*

hoş-güvār: *Hoş içimli lezzetli, tatlı, leziz.*
• Ṣanasın behişt idi ol murġ-zār
Veyā kevşer idi aḳan **ḫōş-güvār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [ḫōş-güvār,]*

hoş-güvār: *Hoş içimli lezzetli, tatlı, leziz.*
• Ṣanasın behişt idi ol murġ-zār
Veyā kevşer idi aḳan **ḫōş-güvār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [ḫōş-güvār,]*

hoş-hırām: *1. hoş sekişli 2. hoş salınışlı.*
• Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
Çü ṭāvus-ı mīnū velī **ḫōş-ḫırām** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 38). [ḫōş-ḫırām,]*
• Şurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
Çalar çengi raḳḳāṣ ider **ḫōş-ḫırām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 38). [ḫōş-ḫırām,]*
• Yidilür niçe esb-i zerrīn-licām
Çü ṭāvus-ı Hindī ḳamu **ḫōş-ḫırām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 446). [ḫōş-ḫırām,]*
• Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz iy **ḫōş-ḫırām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [ḫōş-ḫırām,]*

hoş-hᵛān: *Güzel okuyan II Okuyuşu güzel ve tatlı olan (kimse).*
• Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe **ḫōş-ḫᵛān** olup ʿandelīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [ḫōş-ḫᵛān,]*

hoş-hᵛān: *Güzel okuyan II Okuyuşu güzel ve tatlı olan (kimse).*
• Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe **ḫōş-ḫᵛān** olup ʿandelīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [ḫōş-ḫᵛān,]*

hōş-hᵛār olur: *Güzel tat olmak.*
• Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫᵛār hem-çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 60). [ḫōş-ḫᵛār olur, -ur]*

hōş-hᵛōr: *Güzel tad.*

• Şeker gibi **ḫōş-ḫʿōr** idi her semer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [ḫōş-ḫʿōr,]*

hōş-hʿōr: *Güzel tad.*
• Şeker gibi **ḫōş-ḫʿōr** idi her semer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [ḫōş-ḫʿōr,]*

hōş-nizām: *Güzel düzenlenmiş.*
• Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine virdiler **ḫōş-niẓām** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 32). [ḫōş-niẓām,]*

hoşnūd idem: *Hoşnut etmek, memnun eylemek, makbul görülmek.*
• Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı rāżı vü ḫalḳı **ḫoşnūd idem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 292). [ḫoşnūd idem, -em]*

hoşnūd ider: *Hoşnut etmek, memnun eylemek, makbul görülmek.*
• Yaramaz iki kişiye bir beşer
Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı **ḫoşnūd ider** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 634). [ḫoşnūd ider, -er]*

hoten: *Hotan (Doğu Türkistan'da bir şehir). II Misk kokusu.*
• Ġażanfer **Ḫoten** şāh-ı şāḥib-serīr
Olur pīş-rev Ḫāna ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 761). [ḫoten,]*

hoten: *Hotan (Doğu Türkistan'da bir şehir). II Misk kokusu.*
• Ġażanfer **Ḫoten** şāh-ı şāḥib-serīr
Olur pīş-rev Ḫāna ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 761). [ḫoten,]*

hūb: *Iyi, güzel.*
• Bulur anda bir kūşe **ḫūb** u şerīf
Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [ḫūb,]*
• Berāber degül bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa **ḫūb** olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 206). [ḫūb,]*

hūb: *Güzel, hoş.*
• Üçinüñ kitābından oldı bu **ḫūb**
Ḫased ehli bula meger kim ʿuyūb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 73). [ḫūb,]*

hūb: *Güzel, hoş, iyi.*
• Muḳadder ne ḳılduñ ise **ḫūb** u zişt
Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 11). [ḫūb,]*

hūb u ʿatīk: *Güzel ve temiz.*
• Mey oldur ola ṭaʿmı **ḫūb u ʿatīḳ**
Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [ḫūb u ʿatīḳ,]*

hūbān: *Güzeller/dilberler.*
• Ṭururlar dutuban çü **ḫūbān** ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 171). [ḫūbān,]*

hūbān: *Güzeller/dilberler.*
• Ṭururlar dutuban çü **ḫūbān** ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 171). [ḫūbān,]*

hūbān-ı çīn ü hoten: *Çin ve Hoten'in güzelleri.*
• Ḳafāsında **ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten**
Ḳamunuñ boyı serv ü ḫaddi semend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 135). [ḫūbān-ı çīn ü ḫoten,]*

ḫubb-ı vaṭan: *Vatan sevgisi.*
• Yine añdı Rūmı şeh-i encümen
Żarūrī-dürür çünki **ḫubb-ı vaṭan** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 84). [ḫubb-ı vaṭan,]*

hūb-rū: *Güzel yüzlüler II güzeller.*
• Yürür der-peyince niçe **ḫūb-rū**
Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [ḫūb-rū,]*

hūb-rū: *Güzel yüzlüler II güzeller.*
• Yürür der-peyince niçe **ḫūb-rū**
Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [ḫūb-rū,]*

huceste: *Uğurlu.*
• Çü meymūn vaḳt ü **ḫuceste** zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [ḫuceste,]*

huceste: *Uğurlu.*
• Çü meymūn vaḳt ü **ḫuceste** zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [ḫuceste,]*

ḫücre: *Küçük oda.*
• İki kişi bir **ḫücre** içün meger
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [ḫücre,]*

hücre: *Küçük oda.*
• İki kişi bir **ḫücre** içün meger
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [ḫücre,]*

hücre: *Dışarı ile ilgisi mümkün mertebe az olan küçük oda, odacık.*
• Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden **ḫücreye** irṭibāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [ḫücreye, -ye]*

hücre: *Dışarı ile ilgisi mümkün mertebe az olan küçük oda, odacık.*
• Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden **ḫücreye** irṭibāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [ḫücreye, -ye]*

hücūm: *Saldırış, saldırma.*

• Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya eyler **hücūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [hücūm,]*

hücūm: *Saldırış, saldırma.*
• Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya eyler **hücūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [hücūm,]*

hücūm: *Saldırı.*
• Buyurdı sipāhına itdi hücūm
Hücūmın görüp şāh-ı īrān u Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 516). [hücūmın, -ı, -n]*

hücūm: *Saldırı.*
• Buyurdı sipāhına itdi hücūm
Hücūmın görüp şāh-ı īrān u Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 516). [hücūmın, -ı, -n]*

hücūm eyledi: *Hücum etmek, saldırmak, saldırıya geçmek.*
• Hücūm eyledi şoñra Bartās-ı Rūs
Gelür bāza ceng eylemege ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 457). [hücūm eyledi, -di]*

hücūm eyler: *Hücum etmek, saldırmak, saldırıya geçmek.*
• Düşer vādiye pāre pāre luḥūm
Görüp anı aṭyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 36). [hücūm eyler, -r]*

hücūm itdi: *Saldırmak.*
• Alāyı düzüp şāh-ı leşker-şiken
ʿAdūya **hücūm itdi** çün pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 290). [hücūm itdi, -di]*
• Buyurdı sipāhına itdi hücūm
Hücūmın görüp şāh-ı īrān u Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 515). [hücūm itdi, -di]*

hücūm ider: *Saldırmak.*
• Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 174). [hücūm ider, -er]*

hudā: *Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.*
• Didi baña bu mülki virdi **Ḫudā**
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [ḫudā,]*
• Ḫudā virmedi cengde çün ẓafer
Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 687). [ḫudā,]*
• Bizi ḫōşca gördi o fermān-revā
İlāhī murādını virsün **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 814). [ḫudā,]*
• ʿAdū işini itmedi mülke ol
Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 818). [ḫudā,]*
• Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz yine virür ise **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 166). [ḫudā,]*
• Saña zaḫm uranları iy şehriyār
Ḫudā ḥakkı içün idem zeyn-i dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 382). [ḫudā,]*
• Enīn itdügünce delinür ciger
Ḫudā ḥaḳḳı iy Ḫusrev-i baḫr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 414). [ḫudā,]*
• Ḫudāyı **Ḫudā** bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 449). [ḫudā,]*
• Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-serīr
Cihānda aña şimdi yoḳdur naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 469). [ḫudā,]*
• Buyuruḳlaruñ hep ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 480). [ḫudā,]*
• Beni bunda ṣaldı anıñçün **Ḫudā**
Ki ʿadliyle ḫalḳa olam reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 299). [ḫudā,]*
• Ḫudā virdi baña çü ferḫunde huş
Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [ḫudā,]*
• Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā her murādına olsun muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 94). [ḫudā,]*
• Baña pehlevānlıġı virdi **Ḫudā**
Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [ḫudā,]*
• Müselmāna nuṣret virici **Ḫudā**
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [ḫudā,]*
• Beni çün **Ḫudā** itdi ṣāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem ḳudretümi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 155). [ḫudā,]*
• Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 237). [ḫudā,]*
• Baña şöyle emr eylemişdür **Ḫudā**
Olam cümle mekrūhlara reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 267). [ḫudā,]*
• Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı hergiz **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [ḫudā,]*
• Kime kim şefāʿat ide enbiyā
ʿAẕāb eylemez āḫırında **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 226). [ḫudā,]*
• Didiler baña mihre ṭapar seni
Ḫudā daʿvete ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 270). [ḫudā,]*
• Ṣıġındum Ḫudāya muʿīnüm **Ḫudā**
Varayum aña ḥāżır olsun n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 501). [ḫudā,]*
• Baña emr ḳıldı **Ḫudā** ḥāżırem
Her emrüñde yāri görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 587). [ḫudā,]*
• Şu eşyāya kim ola ṭārī ufūl
Ḫudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 242). [ḫudālıġa, -lıġ, -a]*
• Ṣıġındum **Ḫudāya** muʿīnüm Ḫudā
Varayum aña ḥāżır olsun n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 501). [ḫudāya, -(y)â]*
• Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 190). [ḫudā,]*
• Ḫudāya ṣıġındum muʿīnüm **Ḫudā**
Bize Ḫıżr u İlyās ola pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 235). [ḫudā,]*

• Eḳānīmedir çünki bunlar **Ḫudā**
Cezā vācib oldı ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 245). [ḫudā,]*
• Ḫudāya ṣıġındum muʿīnüm Ḫudā
Bize Ḫızır u İlyās ola pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 235). [ḫudāya, -(y)â]*
• Bunı şöyle ḫalḳ eylemişdür **Ḫudā**
Ki kimseye olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 113). [ḫudā,]*
• Açup cān u dil çeşmini gör şehā
Seni nice terbiyyet eyler **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 82). [ḫudā,]*
• Gerek derd olsun gerekse devā
Olur mūcidi cümlesinüñ **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 336). [ḫudā,]*
• Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük eyler **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [ḫudā,]*
• Ayıtdı **Ḫudā** ḥaḳḳı iy pür-hüner
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [ḫudā,]*
• ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
Virür saña ecrini elbet **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [ḫudā,]*
• Bilürsin bu meşhūrdur Ḫusrevā
Ki üç kişiye raḥmet itmez **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 148). [ḫudā,]*
• Bunı diyüben secde itdi rasūl
Ḫudā itdi nāz u niyāzın ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 50). [ḫudā,]*
• Giderken gelür fikrine kim **Ḫudā**
Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 5). [ḫudā,]*
• Gerek şükr idesin **Ḫudāya** şehā
Ziyāde olur şükr idicek ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 123). [ḫudāya, -(y)â]*
• Ḫudā virdügünden yiyecekce var
İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 73). [ḫudā,]*
• Nereye giderseñ **Ḫudā** ola yār
Her işde muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 127). [ḫudā,]*
• Ki daʿvet içün gönderübdür **Ḫudā**
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [ḫudā,]*
• Didi iy Sikender buyurdı **Ḫudā**
Baña tā ki olam saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 119). [ḫudā,]*
• Yanuñca eger olmasam ben devān
Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 240). [ḫudā,]*
• Didi şeh kime ḥāfıẓ olsa **Ḫudā**
Yanında ṣoġulcan degül ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 243). [ḫudā,]*
• Çü ḥāfıẓ-durur ben ḳulına **Ḫudā**
Ne ḳorḳu melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 247). [ḫudā,]*
• Kenāra gelüp Ḫusrev-i ser-fırāz
Çıḳup ṭaşra ḳıldı **Ḫudāya** niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 356). [ḫudāya, -(y)â]*
• Tamām idicek seddi ol ser-fırāz
Ḫudāya idüp şükr ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 112). [ḫudāya, -(y)â]*
• Ḫudā vaḳfıdur gele iy dūr-bīn
Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 79). [ḫudā,]*

hudā: *Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.*
• Muʿīnüñ **Ḫudādur** ʿadūdan ne ġam
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ elem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 579). [ḫudādur, -dur]*
• Çü ḳāḍī **Ḫudādur** ne lāzum beşer
Bilür her ne kim işlesüñ ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 63). [ḫudādur, -dur]*

hudā: *Allahü azîm'ü-şan.*
• Ḫudā dir imiş şemse ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [ḫudā,]*
• Ḫudā dir imiş şemse ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı **Ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 210). [ḫudā,]*

hudā: *Allah, Tanrı, Rabb.*
• Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 449). [ḫudāyı, -y, -ı]*
• İşitdüm şehin-şeh müselmān imiş
Ḫudādān imiş ehl-i īmān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 284). [ḫudādān, -dan]*
• Olana ululuḳ **Ḫudādan** ʿaṭā
Görinmez gözine ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1133). [ḫudādan, -dan]*
• Ḳamu ḫayr işi bil **Ḫudādan** yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [ḫudādan, -dan]*
• Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber
Mülūkıdur ancaḳ olan muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 73). [ḫudādan, -dan]*
• Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña **Ḫudādan** nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 134). [ḫudādan, -dan]*
• Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
Ne ādem ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 223). [ḫudādan, -dan]*
• Didi şeh **Ḫudādan** irişdi meded
Buña yoḳsa āhenden olmazdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 119). [ḫudādan, -dan]*

hudā: *Allah.*
• ʿAdedsüz meʿārif sipāhın **Ḫudā**
Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 31). [ḫudā,]*

hudā: *Far. Allah.*
• Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 1). [ḫudāyā, -ya]*

hudā: *Allah, Tanrı, Rab.*
• Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn
Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 287). [ḫudāmuz, -muz]*

hudā: *Allah, Tanrı, Rab.*
- ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn

Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 624). [ḫudānuñdur, -nuñ, -dur]*

hudā: *Allah (C.C).*
- Sen ur himmet atına merdāne zīn

Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [ḫudādan-durur, --dan, --durur]*

ḫudā-bīn: *Allah kulu.*
- Gidüp ḫod-nümālıḳ **Ḫudā-bīn** olur

Mekānı yine aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 71). [ḫudā-bīn,]*

hudā-bīn: *Allah kulu.*
- Gidüp ḫod-nümālıḳ **Ḫudā-bīn** olur

Mekānı yine aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 71). [ḫudā-bīn,]*

hudā-dōst: *Allah dostu.*
- Olur çünki dervīşe muḥtāc şāh

Ḫudā-dōstdan al duʿā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 94). [ḫudā-dōstdan, -dan]*

hudā-dōst: *Allah dostu.*
- Olur çünki dervīşe muḥtāc şāh

Ḫudā-dōstdan al duʿā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 94). [ḫudā-dōstdan, -dan]*

hudālıḳ: *İlahlık, Tanrılık.*
- Cihān-āferīnsin **Ḫudālıḳ** senüñ

Ezel tā ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 3). [ḫudālıḳ,]*

hudāvend: *Allah; efendi, sahip; hakim, hükümdar.*
- Ḫudāvendden irdi çünkim meded

Gider ʿārızı yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 73). [ḫudāvendden, -den]*

hudāvend: *Allah; efendi, sahip; hakim, hükümdar.*
- Ḫudāvendden irdi çünkim meded

Gider ʿārızı yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 73). [ḫudāvendden, -den]*

hudāvend: *Efendi, sâhip, hükümdâr.*
- Bilüp ḳadrini vü **Ḫudāvendini**

Taʿaḳḳul ider itdügi pendini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 77). [ḫudāvendini, -i, -n, -i]*

hudāvend: *Efendi, sâhip, hükümdâr.*
- Bilüp ḳadrini vü **Ḫudāvendini**

Taʿaḳḳul ider itdügi pendini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 77). [ḫudāvendini, -i, -n, -i]*

ḫudāvend-i bende-nüvāz: *Kulunu, kölesini hoş tutan, adamlarına iyi davranan efendi.*
- Durup ṣubḥa dek ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz

Didi iy **Ḫudāvend-i bende-nüvāz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 556). [ḫudāvend-i bende-nüvāz,]*

ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res: *Dostsuz ve dostun ulaşmadığı efendi,padişah.*
- Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res ol

Cihān düşmen olursa yārī-pes ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 179). [ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res,]*

ḫudāvend-i dānā-yı rāz: *Sırları bilen padişah.*
- Didi iy **Ḫudāvend-i dānā-yı rāz**

İden ser-nigūn u ḳılan ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 261). [ḫudāvend-i dānā-yı rāz,]*

ḫudāvend-i dīhīm ü efser: *Padişahlık tacı sahibi padişah.*
- Żarūrī didi kim Sikender benem

Ḫudāvend-i dīhīm ü efser benem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 198). [ḫudāvend-i dīhīm ü efser,]*

ḫudāvend-i hūş: *Zeki padişah.*
- Ḫudāvend-i nām u **Ḫudāvend-i hūş**

Beşer ṣūreti sīreti çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 53). [ḫudāvend-i hūş,]*

ḫudāvend-i muṭlaḳdur: *Kayıtsız şartsız efendi.*
- Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk ẕāt

Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 195). [ḫudāvend-i muṭlaḳdur, -dur]*

ḫudāvend-i nām: *Adı efendi.*
- Ḫudāvend-i nām u Ḫudāvend-i hūş

Beşer ṣūreti sīreti çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 53). [ḫudāvend-i nām,]*

ḫudāvend-i pāk: *Pak,temiz padişah.*
- Muʿīnüñ hemīşe **Ḫudāvend-i pāk**

Saña kim yavuz ṣanur olsun helāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 349). [ḫudāvend-i pāk,]*

ḫudāvend-i tāc: *Tac sahibi.*
- Rüsūmıñı al iy **Ḫudāvend-i tāc**

Ki olmaya tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 183). [ḫudāvend-i tāc,]*

ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām: *Muhterem, saygın padişah.*
- Melek çün kelāmını itdi tamām

Didi iy **Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 60). [ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām,]*

ḫudāvendigār: *Hükümdar.*
- İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār

Sebebdür ḳamu ol **Ḫudāvendigār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 22). [ḫudāvendigār,]*

ḫudāvendigār: *Hükümdar.*
- İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār

Sebebdür ḳamu ol **Ḫudāvendigār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 22). [ḫudāvendigār,]*

ḫudā-yı raḥīm: *Rahmet ve merhamet sahibi, şefkat eden Allah.*

• Aña raḥmet it iy **Ḫudā-yı raḥīm**
Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü faẕluñ ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 191). [ḫudā-yı raḥīm,]*

ḫūde: *Fayda, yarar.*
• Ṭoḳunur **ḫūde** laḫt-ı gerden-şiken
İder maġz-ı ḫūnīn ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 527). [ḫūde,]*

ḫūde: *Fayda, yarar.*
• Ṭoḳunur **ḫūde** laḫt-ı gerden-şiken
İder maġz-ı ḫūnīn ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 527). [ḫūde,]*

ḫudūd: *Sınır.*
• Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış **ḫudūdına** gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [ḫudūdına, -ı, -na]*

ḫudūd: *Sınır.*
• Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış **ḫudūdına** gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [ḫudūdına, -ı, -na]*

ḫudūs: *Ortaya çıkma, meydana gelme.*
• Ḫudūsın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 123). [ḫudūsın, -ın]*

ḫudūs u ḳadem: *Sonradan ortaya çıkma ve adım meselesi/iddiası.*
• Söze baḳ gözetme **ḫudūs u ḳadem**
Degül muʿteber çün vücūd u ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 69). [ḫudūs u ḳadem,]*

ḫufre: *Çukur, oyuk.*
• Getürdüp boġazladuban tāc-ver
İdüp çār yek **ḫufre** pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 34). [ḫufre,]*
• Ḳazıldı çü bünyād-ı sedd-i şedīd
Çıḳar **ḫufreden** anda kān-ı ḥadīd *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 86). [ḫufreden, -den]*

ḫufte: *Yatmış, uyumuş.*
• ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi **ḫufte** vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 140). [ḫufte,]*

ḫufte: *Uyumuş, uykuda.*
• Teni **ḫufte** vü cānı bīdār idi
Dili āyinesi pür-envār idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 23). [ḫufte,]*

ḫūk: *Domuz || Hınzır.*
• Ḫavāle gerek kelbe **ḫūke** müdām
Kişiye gele tā ḫużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [ḫūke, -e]*

ḫūk: *Domuz || Hınzır.*
• Ḫavāle gerek kelbe **ḫūke** müdām
Kişiye gele tā ḫużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [ḫūke, -e]*

ḫūk-ı siyāh: *Siyah domuz.*
• Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ **ḫūk-ı siyāh**
Ġubār oldı tozdı sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 173). [ḫūk-ı siyāh,]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Eger yir yüzinde olaydı cinān
Odur diyü **ḫükm** eyleridüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [ḫükm,]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Eger yir yüzinde olaydı cinān
Odur diyü **ḫükm** eyleridüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [ḫükm,]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Olup **ḫükmüne** cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [ḫükmüne, -ü, -ñ, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Olup **ḫükmüne** cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [ḫükmüne, -ü, -ñ, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Ser-ā-ser benüm **ḫükmime** Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [ḫükmime, -im, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Ser-ā-ser benüm **ḫükmime** Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [ḫükmime, -im, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola **ḫükmime** rām baḫr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [ḫükmime, -im, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola **ḫükmime** rām baḫr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [ḫükmime, -im, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Çe ger **ḫükmüñe** rām rūy-i zemīn
Degülsin velī ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 145). [ḫükmüñe, -ü, -ñ, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• Çe ger **ḫükmüñe** rām rūy-i zemīn
Degülsin velī ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 145). [ḫükmüñe, -ü, -ñ, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• ʿAdūya göz açtırma virme emān
Ki **ḫükmüñe** rām ola cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 96). [ḫükmüñe, -ü, -ñ, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*
• ʿAdūya göz açtırma virme emān
Ki **ḫükmüñe** rām ola cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 96). [ḫükmüñe, -ü, -ñ, -e]*

ḫükm: *Hüküm, karar.*

• Eger **ḥükmüñe** rām olursa cihān
Ne mümkin vire merg bir dem amān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 223). [ḥükmüñe, -ü, -ñ, -e]*

hükm: *Hüküm, karar.*
• Eger **ḥükmüñe** rām olursa cihān
Ne mümkin vire merg bir dem amān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 223). [ḥükmüñe, -ü, -ñ, -e]*

hükm: *Hüküm, karar.*
• Hemîşe olup feṯḥ u nuṣret ḳarīn
Ola **ḥükmüñe** rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 60). [ḥükmüñe, --ün, --e]*

hükm: *Hüküm, karar.*
• Hemîşe olup feṯḥ u nuṣret ḳarīn
Ola **ḥükmüñe** rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 60). [ḥükmüñe, --ün, --e]*

hükm: *Hüküm, karar.*
• Ḳabāyil ḳamu **ḥükmine** oldı rām
Beriye olur hem-çü dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 173). [ḥükmine, -i, -n, -e]*

hükm: *Hüküm, karar.*
• Ḳabāyil ḳamu **ḥükmine** oldı rām
Beriye olur hem-çü dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 173). [ḥükmine, -i, -n, -e]*

hükm: *Hüküm, karar.*
• Ḫalef olup ola ki ḳāyim-maḳām
Selāṭīn ola **ḥükmine** cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 168). [ḥükmine, -i, -n, -e]*

ḥükm eyler: *Üzerinde hakimiyet kurmak, hükmü altına almak.*
• İşitdüm Süleymān ʿaleyhi's-selām
Bu maḫlūḳa **ḥükm eyler** iken tamām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 2). [ḥükm eyler, -r]*

hum: *Şarap küpü.*
• Şütür üzre rūyīn **ḫumlar** hemān
Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [ḫumlar, -lar]*

hum: *Şarap küpü.*
• Şütür üzre rūyīn **ḫumlar** hemān
Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [ḫumlar, -lar]*

hum: *Küp.*
• Urup baḥrde püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [ḫum,]*

hum: *Küp.*
• Urup baḥrde püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [ḫum,]*

hümā: *] Osmanlı şiirinde gölgesinin uğurluluğu, kanatları, çok yükseklerde uçması, Kaf dağında yaşaması gibi yönleriyle ele alınan masal kuşu.*

• Hümā gibi olduḳca sāye-figen
Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 145). [hümā,]*
• Ben ol murġam üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 46). [hümādur, -dur]*

hümā: *Talih kuşu. II Sevgili.*
• Daḳup miġferine cihān-pehlevān
İdinür **Hümā** bālini sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 654). [hümā,]*

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu. II Hz. Muhammet.*
• Getürdi bilesince ferruḫ **Hümā**
Ki bāl açsa irmez segirdüp ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 33). [hümā,]*

humār: *Baş ağrısı, mahmurluk.*
• Olur cām-ı zer deste zerrīn-ḳadeḥ
Ki defʿi **ḫumār** idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 18). [ḫumār,]*

humār: *Baş ağrısı, mahmurluk.*
• Olur cām-ı zer deste zerrīn-ḳadeḥ
Ki defʿi **ḫumār** idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 18). [ḫumār,]*

humār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*
• Virür derd-i ser ḫod bilürsin **ḫumār**
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [ḫumār,]*

humār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*
• Virür derd-i ser ḫod bilürsin **ḫumār**
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [ḫumār,]*

humār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*
• Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Ṣaḳın kim **ḫumārında** olmaya ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 212). [ḫumārında, -ın, -da]*

humār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*
• Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Ṣaḳın kim **ḫumārında** olmaya ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 212). [ḫumārında, -ın, -da]*

humār eyler: *Sarhoş etmek, sersemleştirmek.*
• Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 376). [ḫumār eyler, --r-ı, -r]*

hümā-yı şeref: *Şeref Hüma'sı.*
• Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 113). [hümā-yı şeref,]*

hümāyūn: *Mübarek, kutlu, padişaha ait.*
• Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
Temeyyüz virüp ol **hümāyūn** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 180). [hümāyūn,]*

hümāyūn: *Mübarek, kutlu, padişaha ait.*

• Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
Temeyyüz virüp ol **hümāyūn** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 180). [hümāyūn,]*

hümāyūn: *Mübarek, kutlu, padişaha ait.*
• Hümāyūn deri āsumān u zemīn
Sürer şāhlar aña rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 131). [hümāyūn,]*

hümāyūn: *Mübarek, kutlu, padişaha ait.*
• Hümāyūn deri āsumān u zemīn
Sürer şāhlar aña rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 131). [hümāyūn,]*

hümāyūn u ferḫunde: *Kutlu ve mübarek.*
• Bulup bir **hümāyūn u ferḫunde** dem
Girer keştiye pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 19). [hümāyūn u ferḫunde,]*

hümāyūn-süvār idi: *Kutlu, mübarek süvari atlı asker, binlik gemi kumandanıydı.*
• Hümāyūn-süvār idi ġurrende-şīr
Ser-endāz u ser-dār-ı çābük dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 403). [hümāyūn-süvār idi, -i]*

hum-ı çerḫ: *Dünyanın,feleğin şarap küpü - çok şarap içeni.*
• Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
Ḳamu ḫalḳ ġafletde yoḳ āgehī *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 5). [ḫum-ı çerḫ,]*

hums: *Beşte bir.*
• Ḳamusını baḫş itdi **ḫumsin** hemān
Ḳodı fey içün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 597). [ḫumsin, -in]*

hums: *Beşte bir.*
• Ḳamusını baḫş itdi **ḫumsin** hemān
Ḳodı fey içün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 597). [ḫumsin, -in]*

hūn: *Far. Kan, dem.*
• Ḫun-ālūde olup rikāb u sinān
Olur **ḫūn** ile şāḫ-ı mercān sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 372). [ḫūn,]*

hūn: *Far. Kan, dem.*
• Ḫun-ālūde olup rikāb u sinān
Olur **ḫūn** ile şāḫ-ı mercān sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 372). [ḫūn,]*

hūn: *Kan.*
• Çeker iptidā **ḫūnı** Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez olur çīnilerden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 31). [ḫūnı, -ı]*

hūn: *Kan.*
• Çeker iptidā **ḫūnı** Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez olur çīnilerden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 31). [ḫūnı, -ı]*

hūn: *Far. Kan, dem.*
• Bu ġurbetde **ḫūn** oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ḫūn,]*

hūn: *Far. Kan, dem.*
• Bu ġurbetde **ḫūn** oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [ḫūn,]*

hūn: *Far. Kan, dem.*
• Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan ṣu degül **ḫūn** idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [ḫūn,]*

hūn: *Far. Kan, dem.*
• Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan ṣu degül **ḫūn** idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [ḫūn,]*

hunāk: *Boğazda olan şiş.*
• Geçer girdden düşmene çün **ḫunāḳ**
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [ḫunāḳ,]*

ḫunāḳ: *Boğazda olan şiş.*
• Geçer girdden düşmene çün **ḫunāḳ**
Ṣalar rebv-veş cism ü cāna firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 333). [ḫunāḳ,]*

ḫun-ālūde idüp: *Kana bulamak.*
• Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ içinden ki ḳapsa ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 275). [ḫun-ālūde idüp, -üp]*

ḫun-ālūde olup: *Kana bulaşmak.*
• Ḫun-ālūde olup rikāb u sinān
Olur ḫūn ile şāḫ-ı mercān sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 371). [ḫun-ālūde olup, -up]*

hüner: *Maharet.*
• Savaşmaḳ ḫaṭādur barışmaḳ **hüner**
Dimişlerdür iy Ḫusrev-i baḫr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 715). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Savaşmaḳ ḫaṭādur barışmaḳ **hüner**
Dimişlerdür iy Ḫusrev-i baḫr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 715). [hüner,]*

hüner: *Maharet, marifet, ustalık.*
• Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [hünerüñle, -üñ, -le]*

hüner: *Maharet, marifet, ustalık.*
• Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [hünerüñle, -üñ, -le]*

hüner: *Maharet.*
• Ḳamu ʿayb olur anda olan **hüner**
Hüner işlese kimse itmez naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 23). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*

• Ḳamu ʿayb olur anda olan **hüner**
Hüner işlese kimse itmez naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 23). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Güherden **hüner** yegdür ehl-i **hüner**
Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Güherden **hüner** yegdür ehl-i **hüner**
Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Cihān-gīrler gösterüben **hüner**
İderlerdi şemşīre sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1099). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Cihān-gīrler gösterüben **hüner**
İderlerdi şemşīre sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1099). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder rezm ü fitnede ḫayli **hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 232). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder rezm ü fitnede ḫayli **hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 232). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Ulu şāh ḳılmasa ʿālī **hüner**
Bu ẕāhirdür olmaz iñen muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Ulu şāh ḳılmasa ʿālī **hüner**
Bu ẕāhirdür olmaz iñen muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ **hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 70). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ **hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 70). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Ḫased eyleyen gerçi kim ṭaʿn ider
Naẕīrin getürmekdür ammā **hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 118). [hüner,]*

hüner: *Maharet.*
• Güreş dutduġum ḫaşma eyle naẕar
Ḳıyās eyle maʿlūm ola tā **hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 120). [hüner,]*

hüner gelmez: *Bir işi yapabilme becerisi.*
• Çü murdār ola lehce gelmez hüner
Bilür bir naẕar görse ṣāḥib-naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 187). [hüner gelmez, -mez]*

hüner ide: *Ustalık etmek.*
• Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 173). [hüner ide, -e]*

hüner işlese: *Hüner göstermek.*
• Ḳamu ʿayb olur anda olan hüner
Hüner işlese kimse itmez naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 24). [hüner işlese, -se]*

hüner itmekdür: *Marifet göstermek, hüner göstermek.*
• Degüldür ʿaded çoḳlıġı muʿteber
Eyü naẕm itmekdür ammā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 58). [hüner itmekdür, -dür, -mek]*

hüner-mend: *Hüner sahibi, hünerli, marifetli kimseler.*
• Virürem **hüner-mende** māl-i cihān
İdüp pā yañasın bülend-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 279). [hüner-mende, -e]*

hüner-mend: *Hüner sahibi, hünerli, marifetli kimseler.*
• Virürem **hüner-mende** māl-i cihān
İdüp pā yañasın bülend-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 279). [hüner-mende, -e]*

hūn-feşān: *Kan saçıcı, kan saçan, serpen.*
• Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola **ḫūn-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [ḫūn-feşān,]*

hūn-feşān: *Kan saçıcı, kan saçan, serpen.*
• Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu mīz-āba beñzer ola **ḫūn-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [ḫūn-feşān,]*

hūn-feşān: *Kan saçıcı, kan saçan, serpen.*
• Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde māhī idi **ḫūn-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [ḫūn-feşān,]*

hūn-feşān: *Kan saçıcı, kan saçan, serpen.*
• Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde māhī idi **ḫūn-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [ḫūn-feşān,]*

hūn-feşān: *Kan saçıcı, kan saçan, serpen.*
• Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile **ḫūn-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [ḫūn-feşān,]*

hūn-feşān: *Kan saçıcı, kan saçan, serpen.*
• Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr ile **ḫūn-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [ḫūn-feşān,]*

hūn-feşān olur: *Kan saçmak ll Kanlı gözyaşı dökmek.*

• Göricek şehi şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olur çeşmünüñ çeşmesi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 372). [ḫūn-feşān olur, -ur]*

ḫūn-hˇāre: *Kan içen, kan dökücü, zalim II etkili bakışlı, merhametsiz sevgili; kırmızılık.*
• Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi ḫūnī **ḫūn-ḫˇāreler** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ḫūn-ḫˇāreler, -ler]*

ḫūn-hˇāre: *Kan içen, kan dökücü, zalim II etkili bakışlı, merhametsiz sevgili; kırmızılık.*
• Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi ḫūnī **ḫūn-ḫˇāreler** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ḫūn-ḫˇāreler, -ler]*

ḫūnī: *Kanlı katil.*
• Çün zeyn ide ol **ḫūnī** zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [ḫūnī,]*

ḫūnī: *Kanlı katil.*
• Çün zeyn ide ol **ḫūnī** zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [ḫūnī,]*

ḫūnī: *Kanlı katil.*
• Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi **ḫūnī** ḫūn-ḫˇāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ḫūnī,]*

ḫūnī: *Kanlı katil.*
• Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi **ḫūnī** ḫūn-ḫˇāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ḫūnī,]*

ḫūn-ı ʿāşık: *Aşığın kanı.*
• Ḫarāmīsine **ḫūn-ı ʿāşık** ḥelāl
İçer āb çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 627). [ḫūn-ı ʿāşık,]*

ḫūn-ı cigerdür: *Ciğer kanı.*
• Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
Baña şūr ya **ḫūn-ı cigerdür** faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 354). [ḫūn-ı cigerdür, -dür]*

ḫūn-ı dil: *Gönül kanı.*
• Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize **ḫūn-ı dil** müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 92). [ḫūn-ı dil,]*

ḫūn-ı halḳa: *Halkın kanı.*
• Niçe müddet oldı ki çekdüñ taʿab
Niçe **ḫūn-ı ḫalḳa** olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 712). [ḫūn-ı ḫalḳa, -a]*

ḫūn-ı insān u espe: *At ve insan kanı.*
• Olup **ḫūn-ı insān u espe** ġarīḳ
Tekāverler olmış idi çün ʿaḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 531). [ḫūn-ı insān u espe, -e]*

ḫūn-ı kurbān: *Kurban kanı.*
• Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup **ḫūn-ı ḳurbān** olur birke Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [ḫūn-ı ḳurbān,]*

ḫūn-ı revān: *Akan kan.*
• Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut toz şafaḳ oldı **ḫūn-ı revān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [ḫūn-ı revān,]*

ḫūnīn: *Far. Kanlı, hûn-âlûd: dîde-i hûnîn, eşk-i hûnîn.*
• Çıḳardı elinden bunuñ gibi dür
N'ola olsa **ḫūnīn** sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 312). [ḫūnīn,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
• Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*

- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnīn-rān,]*

ḫūnǰn-rān: *Kanlı uyluk.*
- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnǰn-rān,]*

ḫūnǰn-rān: *Kanlı uyluk.*
- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnǰn-rān,]*

ḫūnīn-rān: *Kanlı uyluk.*
- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnǰn-rān,]*

ḫūnǰn-rān: *Kanlı uyluk.*
- Kesilmiş Furāt içre **ḫūnīn-rān**

Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [ḫūnǰn-rān,]*

ḫūn-rīz: *Kan dökücü ‖ zalim.*
- Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ

Ola āb görse o **ḫūn-rīzi** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [ḫūn-rīzi, -i]*

ḫūn-rīz: *Kan dökücü ‖ zalim.*
- Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ

Ola āb görse o **ḫūn-rīzi** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [ḫūn-rīzi, -i]*

ḫūn-rīz: *Kan döken, kan dökücü.*
- Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl

Duʿā-gūyı cümle bu **ḫūn-rīz** ḫayl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [ḫūn-rīz,]*

ḫūn-rīz: *Kan döken, kan dökücü.*
- Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl

Duʿā-gūyı cümle bu **ḫūn-rīz** ḫayl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 286). [ḫūn-rīz,]*

ḫūn-rīz ü derd-i kıtāl: *Kan dökücü muhârebe ıztırabı.*
- Belinde o **ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl**

Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 53). [ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl,]*

ḫunyā-gerān: *Şarkıcılar.*
- Ṣurāḥī çü **ḫunyā-gerān** dutdı ṣaf

Yanında durur cām-ı zerrīn çü def *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 35). [ḫunyā-gerān,]*

ḫunyā-gerān: *Şarkıcılar.*
- Ṣurāḥī çü **ḫunyā-gerān** dutdı ṣaf

Yanında durur cām-ı zerrīn çü def *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 35). [ḫunyā-gerān,]*

ḫūr: *Huri/cennet kızı.*
- Görür bir perī kim perestārı **ḫūr**

Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [ḫūr,]*

ḫūr: *Huri/cennet kızı.*
- Görür bir perī kim perestārı **ḫūr**

Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [ḫūr,]*

ḫūr: *Huri/cennet kızı.*
- Ḳamusı perī-ḫʸūn u firişte-şikār

Behiştī ḳamu **ḫūr** u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [ḫūr,]*

ḫūr: *Huri/cennet kızı.*
- Ḳamusı perī-ḫʸūn u firişte-şikār

Behiştī ḳamu **ḫūr** u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [ḫūr,]*

ḫūr: *Huri/cennet kızı.*
- Olur yüzlerini gören bī-ḳarār

Yanında melek **ḫūr** ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 208). [ḫūr,]*

ḫūr u melek: *Cennet kızları ve melekler.*
- Ḳara çul geyüp ebr ü ḫıng-ı felek

Başın açdı aġladı **ḫūr u melek** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 198). [ḫūr u melek,]*

ḫūrī: *Huri II Cennet kızı.*
- Berāber sarāy içi mīnū ile

İder **ḫūriler** pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [ḫūriler, -ler]*

ḫūrī: *Huri II Cennet kızı.*
- Berāber sarāy içi mīnū ile

İder **ḫūriler** pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [ḫūriler, -ler]*

ḫūr-ı cinān: *Cennetler hurisi.*
- Naẓīrini görmemiş ola cihān

Göricek ḫacīl ola **ḫūr-ı cinān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 6). [ḫūr-ı cinān, --ı]*

ḫūr-ı ʿīn: *Iri ve güzel gözlü huri.*
- Yine eyle bir naḳş kim **ḫūr-ı ʿīn**

Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 3). [ḫūr-ı ʿīn,]*

ḫūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt: *İnsan yaratılışlı huri soylular.*
- O **ḫūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt**

İderler şehüñ bezmini çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 59). [ḫūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt,]*

ḫurrem: *Canlı, taze.*
- Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ

Ḳamu **ḫurrem** ü tāze mānendi bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [ḫurrem,]*

hurrem: *Canlı, taze.*
• Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu **ḫurrem** ü tāze mānendi bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [ḫurrem,]*

hurrem: *Ar. 1. Sevinçli, mesrur.*
• Nesīm-i cemāliyle **ḫurrem** behişt
Cehennem celālī duḫāniyle zişt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 153). [ḫurrem,]*

hurrem: *Ar. 1. Sevinçli, mesrur.*
• Nesīm-i cemāliyle **ḫurrem** behişt
Cehennem celālī duḫāniyle zişt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 153). [ḫurrem,]*

hurrem: *Gönül açıcı, şen.*
• Meger bir gice **ḫurrem** idi cihān
Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [ḫurrem,]*

hurrem: *Gönül açıcı, şen.*
• Meger bir gice **ḫurrem** idi cihān
Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [ḫurrem,]*

hurrem: *Ar. 1. Sevinçli, mesrur.*
• Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra **ḫurrem** ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [ḫurrem,]*

hurrem: *Ar. 1. Sevinçli, mesrur.*
• Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra **ḫurrem** ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [ḫurrem,]*

hurrem: *Taze, canlı; gönül açıcı, ferah, hoş.*
• Eger gelse tenhā cihānuñ ġamı
Gerek āşikār idesin **ḫurremi** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 80). [ḫurremi, -i]*

hurrem: *Taze, canlı; gönül açıcı, ferah, hoş.*
• Eger gelse tenhā cihānuñ ġamı
Gerek āşikār idesin **ḫurremi** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 80). [ḫurremi, -i]*

hurrem ider: *Sevindirmek, hoşnut etmek.*
• İder ḳalbi ḫurrem egerçi ki nūr
Virür ṣoñra ẓulmet velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 3). [ḫurrem ider, -er]*

hurşīd: *F. Güneş.*
• Çü **ḫurşīd** gösterdi zerrīne-def
Görinmez olur baḥrde līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 71). [ḫurşīd,]*

hurşīd: *Güneş.*
• Anuñ içi elmās ile līk pür
Dıraḫşende her ḳıṭʿa **ḫurşīddür** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 28). [ḫurşīddür, -dür]*

hurşīd: *Güneş.*
• Şu şemʿa ki virmeye **ḫurşīdi** nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 28). [ḫurşīdi, -i]*

hūrşīd ü māh: *Güneş ve ay.*
• Cihānda anuñ gibi yoḳ pādişāh
Murādınca seyr ide **ḫūrşīd ü māh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 362). [ḫūrşīd ü māh,]*

hurşīd-i fer: *Parlak güneş.*
• Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı toz içre **ḫurşīd-i fer** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 434). [ḫurşīd-i fer,]*

hurşīd-i māh-efserān: *Ay taçlıların güneşi- ay taçlı güneş.*
• Çıḳar taḫta **ḫurşīd-i māh-efserān**
Münevver olur ṭalʿatinden cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 125). [ḫurşīd-i māh-efserān,]*

hurşīd-i pertev-figen: *Işık salan güneş.*
• İder emr **ḫurşīd-i pertev-figen**
Ola tā ki encümleri encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 65). [ḫurşīd-i pertev-figen,]*

hurūc iderler: *Dışarı çıkmak.*
• Güneş çünki eflāke ideʿurūc
İderler ḳamu ġāralardan ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 398). [ḫurūc iderler, -er, -ler]*

hurūş: *Coşku, coşma, şamata, gürültü.*
• Ḫurūş ile her ejder-i cān-sitān
İderdi niçe serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 365). [ḫurūş,]*

hurūş: *Coşku, coşma, şamata, gürültü.*
• Ḫurūş ile her ejder-i cān-sitān
İderdi niçe serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 365). [ḫurūş,]*

hurūş: *Coşku, coşma, şamata, gürültü.*
• Şu resme iki leşker itdi **ḫurūş**
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [ḫurūş,]*

hurūş: *Coşku, coşma, şamata, gürültü.*
• Şu resme iki leşker itdi **ḫurūş**
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [ḫurūş,]*

hurūş: *Coşma, gürleme.*
• Çü deryāya ol baḥr oldı revān
Ḫurūşıyla cūşıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 352). [ḫurūşıyla, -ı (y), -la]*

hurūş eyler: *Coşmak.*
• Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 179). [ḫurūş eyler, -r]*

hurūş eyler: *Coşmak, taşmak, galeyana gelmek.*

• Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
Çü üştür kef-endāzu eyler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 152). [ḫurūş eyler, -r]*

hurūş eylese: *Coşmak.*
• Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 239). [ḫurūş eylese, -se]*

ḫurūş iderler: *Coşmak, gürlemek.*
• Dilāverlerüm kīneden itdi cūş
Çü deryā-yı Aḫḍer iderler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 370). [ḫurūş iderler, -er, -ler]*

hurūş itdi: *Coşmak, gürlemek, çağlamak .*
• İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
Şecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 236). [ḫurūş itdi, -di]*

hurūş itdürürdi: *Coşmak, gürlemek, çağlamak .*
• İnüp ḍarb ile gürze heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 312). [ḫurūş itdürürdi, -dür, -ür, -di]*

hurūş idüp: *Coşmak, gürlemek.*
• İdüp kīneden şīr-i nerler ḫurūş
Yine itdi ṭūfān-ı ḫūnīn cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 363). [ḫurūş idüp, -üp]*

hurūş ḳıldı: *Coşmak coşkunluk göstermek.*
• Ele aldı şeş pehlū-yı heft-cūş
Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1042). [ḫurūş ḳıldı, -dı]*

hurūş koparur: *Coşmak.*
• Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 50). [ḫurūş ḳoparur, -ur]*

hurūş olup: *Coşmak, çağlamak.*
• İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur kīneden āhenīñ baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 779). [ḫurūş olup, -up]*

hurūşān: *Çağlayan, coşan.*
• Gezerdi **ḫurūşān** çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 387). [ḫurūşān,]*

hurūşān: *Çağlayan, coşan.*
• Gezerdi **ḫurūşān** çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 387). [ḫurūşān,]*

hurūşān: *Coşkun bir şekilde.*
• Çeküp Hindīlerden biri Hindī-tīġ
İder ʿazm-i meydān **ḫurūşān** çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 330). [ḫurūşān,]*

hurūşān: *Coşkun bir şekilde.*
• Çeküp Hindīlerden biri Hindī-tīġ
İder ʿazm-i meydān **ḫurūşān** çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 330). [ḫurūşān,]*

hurūşān: *Çağlayan, coşan.*
• Görüp ḫīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu **ḫurūşān** çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [ḫurūşān,]*

hurūşān: *Çağlayan, coşan.*
• Görüp ḫīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu **ḫurūşān** çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [ḫurūşān,]*

hurūşān olup: *Coşmak, taşmak, kaynamak, galeyana gelmek.*
• Yine ṭaşdı deryā-yı tīġ u teber
Ḫurūşān olup geldi mevc-i siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 112). [ḫurūşān olup, -up]*

hurūşān olur: *Coşmak, taşmak, kaynamak, galeyana gelmek.*
• Çün ol tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban **ḫurūşān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 98). [ḫurūşān olur, -ur]*

hurūşān-ı cūşān: *Coşan çağlayan.*
• El urdı yine ol iki pehlevān
Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 942). [ḫurūşān-ı cūşān,]*

hurūşen: *Coşan, çağlayan.*
• Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince **ḫurūşende** kūh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [ḫurūşende, -de]*

hurūşen: *Coşan, çağlayan.*
• Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince **ḫurūşende** kūh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [ḫurūşende, -de]*

hūş: *Akıl, fikir, us.*
• Ḫudā virdi baña çü ferḫunde **huş**
Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [huş,]*

hūş: *Akıl, fikir, us.*
• Ḫudā virdi baña çü ferḫunde **huş**
Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [huş,]*

hūş: *Akıl, fikir, us.*
• Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü **hūş**
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [hūş,]*

hūş: *Akıl, fikir, us.*
• Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü **hūş**
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [hūş,]*

hūş: *Akıl, fikir, us.*
• Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü **hūş**
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [hūş,]*

hūş: *Akıl, fikir, us.*

• Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü **hūş**
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [hūş,]*

<u>hūşgsār:</u> *Kuruluk, Kuru yer.*
• Görinür yaḳından egerçi ḥişār
Ṣanurdı ıraḳdan gören **ḫūşgsār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 66). [ḫūşgsār,]*

<u>hūşgsār:</u> *Kuruluk, Kuru yer.*
• Görinür yaḳından egerçi ḥişār
Ṣanurdı ıraḳdan gören **ḫūşgsār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 66). [ḫūşgsār,]*

<u>huşī:</u> *Çakıl.*
• Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ **ḫuşīsini** laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 86). [ḫuşīsini, -si, --ni]*

<u>huşī:</u> *Çakıl.*
• Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ **ḫuşīsini** laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 86). [ḫuşīsini, -si, --ni]*

<u>huşk:</u> *(Fa.) Kuru.*
• Bu germ ile serd ü bu **ḫuşk** ile ter
Olur mümtezic luṭfuñ olsa eger *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 37). [ḫuşk,]*
• Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
Ḳamu **ḫuşk** yir ḳandan olmışdı yaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 278). [ḫuşk,]*
• Virüp ʿāleme zeyn bahār
Ter oldı yine **ḫuşk** iken sebze-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 6). [ḫuşk,]*
• Olur nāfede **ḫuşk** olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 79). [ḫuşk,]*
• Belīnāsa didi ki iy feylesūf
Ḳamu **ḫuşk** ḥāline buldum vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 76). [ḫuşk,]*

<u>huşk:</u> *Kuru.*
• İdüp baḥride tābe-i āz rū
Ḳoyup ābı dutdı balıḳ **ḫuşka** rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [ḫuşka, -a]*

<u>huşk oldı:</u> *Kurumak, sertleşmek.*
• Ḳurıyup zemīn **ḫuşk oldı** giyāh
Havā kehribā oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 87). [ḫuşk oldı, -dı]*

<u>huşk-ser:</u> *Kuru kafa.*
• Varur bir yire şāh kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı bir **ḫuşk-ser** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 8). [ḫuşk-ser,]*

<u>hüsn:</u> *Ar. Güzellik.*
• Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki **ḥüsni** kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 206). [ḥüsni, -i]*

<u>hüsnüñ:</u> *Güzellik.*
• Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre **ḥüsnün** beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 538). [ḥüsnün,]*

<u>hüsnüñ:</u> *Güzellik.*
• Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez o gül-çehre **ḥüsnün** beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 538). [ḥüsnün,]*

<u>husrev:</u> *Ebü'l-Hasen Emîr Hüsrev b. Emîr Seyfiddîn Mahmûd-ı Dihlevî (ö. 725/1325). Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.*
• Niẓāmī vü **Ḫusrev** olup pīşvā
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [ḫusrev,]*

<u>husrev:</u> *Ebü'l-Hasen Emîr Hüsrev b. Emîr Seyfiddîn Mahmûd-ı Dihlevî (ö. 725/1325). Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.*
• Niẓāmī vü **Ḫusrev** olup pīşvā
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [ḫusrev,]*

<u>husrev:</u> *Padişah, hükümdar.*
• Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün ġırra bu **Ḫusrevi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 394). [ḫusrevi, -i]*

<u>husrev:</u> *Padişah, hükümdar.*
• Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün ġırra bu **Ḫusrevi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 394). [ḫusrevi, -i]*

<u>hüsrev:</u> *Hükümdar, padişah II Ebü'l-Hasen Emîr Hüsrev b. Emîr Seyfiddîn Mahmûd-ı Dihlevî (ö. 725/1325). Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.*
• Niçe **Ḫusrevi** Ḫaḳ idüp ḫᵛōr u zār
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 395). [ḫusrevi, -i]*

<u>hüsrev:</u> *Hükümdar, padişah II Ebü'l-Hasen Emîr Hüsrev b. Emîr Seyfiddîn Mahmûd-ı Dihlevî (ö. 725/1325). Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.*
• Niçe **Ḫusrevi** Ḫaḳ idüp ḫᵛōr u zār
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 395). [ḫusrevi, -i]*

<u>husrevā:</u> *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 488). [ḫusrevā,]*

<u>husrevā:</u> *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Çü mihmānumuzsın bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 488). [ḫusrevā,]*

<u>husrevā:</u> *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Melekler felekde iderler duʿā
Ki nuṣret saña **Ḫusrevā** yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 582). [ḫusrevā,]*

<u>husrevā:</u> *Ey hüsrev, ey padişah.*

• Melekler felekde iderler duʿā
Ki nuṣret saña **Ḫusrevā** yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 582). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Yüz urup didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 72). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Yüz urup didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 72). [ḫusrevā,]*

ḫusrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Maḥallinde söyle sözüñ **Ḫusrevā**
Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 243). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Maḥallinde söyle sözüñ **Ḫusrevā**
Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 243). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Dinilen söze çāre yoḳ **Ḫusrevā**
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Dinilen söze çāre yoḳ **Ḫusrevā**
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Unutma anı rūz u şeb **Ḫusrevā**
Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 347). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Unutma anı rūz u şeb **Ḫusrevā**
Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 347). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne lāzım yalan söylemek **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 146). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne lāzım yalan söylemek **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 146). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Bilürsin bu meşhūrdur **Ḫusrevā**
Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 147). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Bilürsin bu meşhūrdur **Ḫusrevā**
Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 147). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Saʿādet o şāhuñ-durur **Ḫusrevā**
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 237). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Saʿādet o şāhuñ-durur **Ḫusrevā**
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 237). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Muḳarrer degül salṭanat **Ḫusrevā**
Ne aʿdāya ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 15). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Muḳarrer degül salṭanat **Ḫusrevā**
Ne aʿdāya ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 15). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Melek didi İskendere **Ḫusrevā**
Deñiz ḳaʿrınuñ seyri ancaḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 269). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Anı her ki bulup içe **Ḫusrevā**
Ne öle vü ne ḫaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 275). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Ġıdāmuz hemīn ḫūtdur **Ḫusrevā**
Daḫı bilmezüz andan artuḳ ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 389). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Çü Ḫaḳ yoluna vaḳf ola būstān
Gerekmez aña **Ḫusrevā** bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 78). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Ḫaşīsi budur ẓulmetüñ **Ḫusrevā**
Getürüp gideler idinür nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 105). [ḫusrevā,]*

husrevā: *Ey hüsrev, ey padişah.*
• Açup bunca ʿibret gözini semā
Temāşā ider ʿālemi **Ḫusrevā** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 78). [ḫusrevā,]*

husrev-i baḫr ü ber: *Deniz ve kara(lar)ın Hüsrev'i/padişahı.*
• Savaşmaḳ ḫaṭādur barışmaḳ hüner
Dimişlerdür iy **Ḫusrev-i baḫr ü ber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 716). [ḫusrev-i baḫr ü ber,]*
• Bu yaña ḳaçup **Ḫusrev-i baḫr ü ber**
Varur şehr-i Kirmāna ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 683). [ḫusrev-i baḫr ü ber,]*
• Bu peyvend olursa arada eger
Olursın şehā **Ḫusrev-i baḫr ü ber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 828). [ḫusrev-i baḫr ü ber,]*
• Enīn itdügünce delinür ciger
Ḫudā ḫaḳḳı iy **Ḫusrev-i baḫr ü ber** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 414). [ḫusrev-i baḫr ü ber,]*

• Görür şāh kim **Ḫusrev-i baḥr ü ber**
Yatur ḫāk u ḫūn içre zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 367). [ḫusrev-i baḥr ü ber,]*
• Olan ʿāḳıl iy **Ḫusrev-i baḥr ü ber**
Cihān būstānın temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 41). [ḫusrev-i baḥr ü ber,]*
• Melek didi iy **Ḫusrev-i baḥr ü ber**
Bu deryāda ġāyet çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 237). [ḫusrev-i baḥr ü ber,]*
• Yatup ol gice anda ārām ider
Seḥerden ṭurur **Ḫusrev-i baḥr ü ber** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 406). [ḫusrev-i baḥr ü ber,]*

husrev-i bahr ü ber: *Kara ve denizin hükümdarı etmek.*
• Görüp pehlevānlar taʿaccüp ider
Didiler ki iy **Ḫusrev-i baḥr ü ber** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 176). [ḫusrev-i baḥr ü ber,]*

husrev-i çāre-ger: *Yol,çare bulan hükümdar.*
• Ṣarup zaḥmını **Ḫusrev-i çāre-ger**
Siper-sed idüp kendü raḫşın deper *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 585). [ḫusrev-i çāre-ger,]*

husrev-i çāre-sāz: *Çare bulan-düşünen padişah.*
• Durup fikr ile **Ḫusrev-i çāre-sāz**
Sücūd eyleyüp Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 259). [ḫusrev-i çāre-sāz,]*

husrev-i çīn: *Çin hükümdarı.*
• Varup nāmeyi Ḫāna virdi rasūl
Oḳıdup olur **Ḫusrev-i Çīn** melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 410). [ḫusrev-i çīn,]*
• Hemīn şeh ḳabūl eylesün bendeyem
Degül **Ḫusrev-i Çīn** bir efgendeyem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 114). [ḫusrev-i çīn,]*

husrev-i dihlevī: *Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.*
• Niẓāmī ile **Ḫusrev-i Dihlevī**
Biri Ṭūsi Şeh-nāmesi Pehlevī *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 61). [ḫusrev-i dihlevī,]*

husrev-i husrevān: *Hükümdarlar hükümdarı.*
• Ayıtdı benem **Ḫusrev-i Ḫusrevān**
Ser-keşān-ı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1043). [ḫusrev-i ḫusrevān,]*

husrev-i ḫusrevān-ı cihān: *Cihan padişahlarının padişahı.*
• Didi aña destūr-ı destūr-dān
Ki iy **Ḫusrev-i Ḫusrevān-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1154). [ḫusrev-i ḫusrevān-ı cihān,]*

husrev-i kām-yāb: *Muradına ermiş padişah.*
• Tefekkür idüp **Ḫusrev-i kām-yāb**
Burayı görür fikr idicek ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 101). [ḫusrev-i kām-yāb,]*
• Didiler ki iy **Ḫusrev-i kām-yāb**
Bu mülküñ nihāyetde ḥāli ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 19). [ḫusrev-i kām-yāb,]*

husrev-i kīne-cū: *Intikam almaya çalışan padişah.*
• Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
Neden geldi bu **Ḫusrev-i kīne-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 414). [ḫusrev-i kīne-cū,]*

husrev-i mülk-i çīn: *Çin ülkesinin padişahı.*
• Gelüp meclise **Ḫusrev-i mülk-i Çīn**
Duʿālar idüp şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 45). [ḫusrev-i mülk-i çīn,]*

husrev-i nām-dār: *Iyi isme sahip padişah.*
• İdüp taḫta-i keştīyi pīle-bār
Getürdür bile **Ḫusrev-i nām-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 290). [ḫusrev-i nām-dār,]*

husrev-i nīk-bāht: *Talihli padişah.*
• Ḳurulmışdı fīl üzre zerrīn-taḫt
Çıḳar üstine **Ḫusrev-i nīk-bāḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 752). [ḫusrev-i nīk-bāḫt,]*

husrev-i nīk-nām: *Iyi isme sahip padişah.*
• Çü iḥsān idesin şehā ḳıl tamām
Budur luṭf iy **Ḫusrev-i nīk-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 68). [ḫusrev-i nīk-nām,]*
• Cezāyir işi çünki oldı tamām
Varur Tūnusa **Ḫusrev-i nīk-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 90). [ḫusrev-i nīk-nām,]*

husrev-i rūm u rūs: *Anadolu ve Rus bölgesinin padişahı.*
• Pes emr eyledi **Ḫusrev-i Rūm u Rūs**
Ki birine şāh ola İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 93). [ḫusrev-i rūm u rūs,]*

husrev-i rūm u zeng: *Zeng ve Anadolu'nun padişahı (Zeng:Mezopotamya ve Suriye bölgesi:).*
• Buyurdı revān **Ḫusrev-i Rūm u Zeng**
Ki keştīler iḥżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 9). [ḫusrev-i rūm u zeng,]*

husrev-i şark u ġarb: *Batı ve doğunun padişahı.*
• Didiler ki iy **Ḫusrev-i şarḳ u ġarb**
Dil ü cān ile eyledük biz de ḥarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 313). [ḫusrev-i şarḳ u ġarb,]*

husrev-i ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan padişah.*
• N'ola luṭf idüp **Ḫusrev-i ser-firāz**
Bir iki gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 11). [ḫusrev-i ser-firāz,]*
• Kenāra gelüp **Ḫusrev-i ser-firāz**
Çıḳup ṭaşra ḳıldı Ḫudāya niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 355). [ḫusrev-i ser-firāz,]*

husrev-i tāc-dār: *Tac sahibi padişah.*
• Feżā ortasında bir ulu ḥiṣār
Yapılmış görür **Ḫusrev-i tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 304). [ḫusrev-i tāc-dār,]*
• Ayıtdılar iy **Ḫusrev-i tāc-dār**
Bunuñ ʿaşḳına ʿālemi çarḫ-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 93). [ḫusrev-i tāc-dār,]*

husrev-i tāc-ver: *Tac sahibi padişah.*

• Gürisneyidi **Ḫusrev-i tāc-ver**
Ṭaʿām ārzu eyledi mā-ḥażar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 87). [ḫusrev-i tāc-ver,]*

huṣūl-i merām: *İstenilen şeyin meydana gelmesi, gerçekleşmesi.*
• Çü devlet gele çoḳ bilinür sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün olmaz taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 8). [ḫuṣūl-i merām,]*

hüsün: *Güzellik.*
• Nice şehr-i dünyādan ola füzūn
Var ola içinde hezārān **ḥuşūn** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 374). [ḥuşūn,]*

huṣūṣa: *(Ar.) Özellikle.*
• Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 1). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣa: *(Ar.) Özellikle.*
• Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 1). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
Ki Firdevs ider aña ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 109). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Beşerden ʿaceb midür olsa ḳuṣūr
Ḫuṣūṣā ki olmaya ehl-i ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 112). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ki müşkil olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı **ḫuṣūṣā** ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 166). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ki müşkil olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı **ḫuṣūṣā** ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 166). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz ciger
Hemīn mest olup o da ġavġā ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz ciger
Hemīn mest olup o da ġavġā ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür ẕihni çün āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 19). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür ẕihni çün āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 19). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā ol içindeki būstān
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā ol içindeki būstān
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā: *Özellikle, ayrıca, bilhassa, hele.*
• Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
Ki Firdevs ider aña ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 109). [ḫuṣūṣā,]*

huṣūṣā ki: *Özellikle, bilhassa ki.*
• Ḫuṣūṣā ki farż eyledi Ẕü'l-Celāl
Ki müşrikler ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 705). [ḫuṣūṣā ki,]*

hūş-yār: *Far. Hûş sahibi, akıllı, uyanık, aklı başında.*
• İderseñ eger dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Senüñdür yine maġrib iy **hūş-yār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 138). [hūş-yār,]*

hūş-yār: *Far. Hûş sahibi, akıllı, uyanık, aklı başında.*
• İderseñ eger dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Senüñdür yine maġrib iy **hūş-yār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 138). [hūş-yār,]*

hüşyār ol: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak.*
• Gözüñ aç ḳo ḫʷābı vü bīdār ol
Geçer mestlik tīzde **hüşyār ol** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 126). [hüşyār ol,]*

hüşyārlıḳ: *Uyanıklık, kendinde olma durumu.*
• Bu **hüşyārlıḳdan** irişür ziyān
Yitişür murādına ser-mest olan *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 19). [hüşyārlıḳdan, -dan]*

hūt: *Balık.*
• Daḫı gördi bir **ḥūt** ol ser-fīrāz
Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 227). [ḥūt,]*

ḥūt: *Balık.*

• Ġıdāmuz hemīn **ḥūtdur** Ḫusrevā

Daḫı bilmezüz andan artuḳ ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 389). [ḥūtdur, -dur]*

ḥūt u ḥamelden: *Balık ve koyun/kuzu.*

• Şu kim itmeyüp vehm ide naẓar

Görür idi **ḥūt u ḥamelden** eşer *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 26). [ḥūt u ḥamelden, -den]*

ḥuṭbe: *Cami minberinde okunan nutuk.*

• Adın sikkede yazdı her şehriyār

Añar **ḥuṭbede** nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [ḥuṭbede, -de]*

ḥuṭbe: *Cami minberinde okunan nutuk.*

• Adın sikkede yazdı her şehriyār

Añar **ḥuṭbede** nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [ḥuṭbede, -de]*

ḥuṭbe: *1. Hatibin, mimberde okuduğu kelimât-ı âliyye. 2. Bir cemaate karşı irat olunan nutuk.*

• Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb

Oḳur **ḥuṭbe** ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [ḥuṭbe,]*

ḥuṭbe: *1. Hatibin, mimberde okuduğu kelimât-ı âliyye. 2. Bir cemaate karşı irat olunan nutuk.*

• Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb

Oḳur **ḥuṭbe** ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [ḥuṭbe,]*

hutûr: *Hatıra gelmek, zihne vârid olmak.*

• Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr

ʿİbādātuma ḫāṭırına **ḥuṭūr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 204). [ḥuṭūr,]*

hutûr: *Hatıra gelmek, zihne vârid olmak.*

• Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr

ʿİbādātuma ḫāṭırına **ḥuṭūr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 204). [ḥuṭūr,]*

huṭūr itmeye: *Hatıra gelmek.*

• Ḫuṭūr itmeye ḫāṭıra bīm-i cān

Zemīnden olınmaya farḳ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 127). [ḥuṭūr itmeye, -me, -ye]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Açup bāl uçup irmez aña ṭuyūr

Ḳonup bulmaz irişse yelden **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 78). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ **ḥużūr**

İderler ḳamusından iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 155). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ **ḥużūr**

İderler ḳamusından iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 155). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Yanuñdan şaḳın itme dānāyı dūr

Bulam dir iseñ şāhlıḳda **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 174). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Yanuñdan şaḳın itme dānāyı dūr

Bulam dir iseñ şāhlıḳda **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 174). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Cihānda **ḥużūr** oldı baña ḥarām

Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Cihānda **ḥużūr** oldı baña ḥarām

Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Diler kim vara Rūma şeh şād-kām

Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh

Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 102). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh

Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 102). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Firişte ola diyü merdüm-firīb

Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Firişte ola diyü merdüm-firīb

Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr

Bulurlar anuñ devletinde **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 34). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Cihānuñ selāṭīni nezdīk u dūr

Bulurlar anuñ devletinde **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 34). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Neberd eyler idi havāda ṭuyūr

Ne yirde vü ne gökde ḳaldı **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Neberd eyler idi havāda ṭuyūr

Ne yirde vü ne gökde ḳaldı **ḥużūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [ḥużūr,]*

ḥużūr: *Huzur, rahat.*

• Diler kim vara Rūma şeh şād-kām
Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [ḫużūr,]*

<u>ḥużūr ide:</u> *Huzura erişmek.*
• Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr
ʿİbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [ḥużūr ide, -e]*
• Mühendislere yapdıra bī-ḳuṣūr
Ḥalāṣ olup ol ḫalḳ ide ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 96). [ḥużūr ide, -e]*

<u>ḫużūr ide:</u> *Huzur bulmak, gönül rahatlığına ermek.*
• Gelicek müsāfir de ide ḥużūr
Gerekse ünāş ü gerekse ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 217). [ḥużūr ide, -e]*

<u>ḫużūr idüben:</u> *Huzur bulmak, gönül rahatlığına ermek.*
• Çü diñlendi şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu tāzelendi idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 686). [ḥużūr idüben, -üben]*

<u>ḥużūr itdi:</u> *Halinden memnun olma II Cenâb-ı Hakk'ın varlığının her şeyi kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak şekilde hissedildiği mertebe hali.*
• Maḳāmına vardı feraḥ her emīr
Serāda **ḥużūr itdi** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 144). [ḥużūr itdi, -di]*

<u>ḥużūr itdi:</u> *Gönül rahatlığı içinde olmak, huzurlu olmak, ruhsal yönden rahatlamak.*
• Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [ḫużūr itdi, --di]*

<u>ḥużūr itsün:</u> *Halinden memnun olma II Cenâb-ı Hakk'ın varlığının her şeyi kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak şekilde hissedildiği mertebe hali.*
• Şehüñ ḥıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [ḥużūr itsün, -sün]*

<u>ḥużūr kılalum:</u> *Gönül rahatlığı yaşamak, huzur bulmak.*
• Ḳılalum bu bir demde bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün niçe bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 275). [ḥużūr ḳılalum, -a, -lum]*

<u>ḥużūr olur:</u> *Rahatlık, ferahlık olmak.*
• Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı aña ḥasen
Ḫużūr olur aña o derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 42). [ḫużūr olur, -ur]*

<u>ḫużūr-ı tamām:</u> *Bütün huzur.*
• Ḫavāle gerek kelbe ḫūke müdām
Kişiye gele tā **ḥużūr-ı tamām** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 192). [ḥużūr-ı tamām,]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Çü şām irişüp oldı hengām-ı **ḫᵛāb**
Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 49). [ḫʿāb,]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Gözüñ aç ḳo **ḫᵛābı** vü bīdār ol
Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [ḫʿābı, -ı]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Gözüñ aç ḳo **ḫᵛābı** vü bīdār ol
Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [ḫʿābı, -ı]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Ḳo **ḫᵛābı** gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 149). [ḫʿābı, -ı]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfītāb
Gidüp **ḫᵛāb** bīdār olur şeyḫ u şāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 552). [ḫʿāb,]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfītāb
Gidüp **ḫᵛāb** bīdār olur şeyḫ u şāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 552). [ḫʿāb,]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne **ḫᵛāb** u ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ḫʿāb,]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne **ḫᵛāb** u ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ḫʿāb,]*

<u>hᵛāb:</u> *Uyku.*
• Ḳo **ḫᵛābı** gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 149). [ḫʿābı, -ı]*

<u>hᵛāb aldı:</u> *Uyku bastırmak.*
• Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫᵛāb
Yine açdı çeşmini ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 143). [ḫʿāb aldı, -dı]*

<u>hᵛāb-gāh:</u> *Uyku yeri.*
• Olur **ḫᵛāb-gāhuñ** çü ḫāk-i nejend
Ne fāyide kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 41). [ḫʿāb-gāhuñ, -uñ]*

<u>hᵛāb-gāh:</u> *Uyku yeri.*
• Olur **ḫᵛāb-gāhuñ** çü ḫāk-i nejend
Ne fāyide kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 41). [ḫʿāb-gāhuñ, -uñ]*

<u>hᵛāce:</u> *"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.*

• İde **ḫ̌āceyi** çün şeker-ḫ̌āb mest
Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 155). [ḫ̌'āceyi, -y, -i]*

ḫ̌āce: *"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.*
• İde **ḫ̌āceyi** çün şeker-ḫ̌āb mest
Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 155). [ḫ̌'āceyi, -y, -i]*

ḫ̌āce: *Hoca (müderris, mektep hocası, sufî, vaiz vb. bağlamında).*
• Seḥerden gelür **ḫ̌āce** k'ide devā
Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 19). [ḫ̌'āce,]*

ḫ̌āce: *Hoca (müderris, mektep hocası, sufî, vaiz vb. bağlamında).*
• Seḥerden gelür **ḫ̌āce** k'ide devā
Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 19). [ḫ̌'āce,]*

ḫ̌āh: *Far. ister, istersen, eğer.*
• Ṣanasın ki şınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne **ḫ̌āh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [ḫ̌'āh,]*

ḫ̌āh: *Far. ister, istersen, eğer.*
• Ṣanasın ki şınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne **ḫ̌āh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [ḫ̌'āh,]*

ḫ̌ar: *Hakir, hor, zelil, itibarsız olmak.*
• Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār **ḫ̌ār** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 258). [ḫ̌'ār,]*

ḫ̌ar: *Hakir, hor, zelil, itibarsız olmak.*
• Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār **ḫ̌ār** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 258). [ḫ̌'ār,]*

ḫ̌īş: *Akraba, tanıdık.*
• Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle **ḫ̌īş**
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [ḫ̌'īş,]*

ḫ̌īş: *Akraba, tanıdık.*
• Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle **ḫ̌īş**
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 59). [ḫ̌'īş,]*

ḫ̌or: *Değersiz, itibarsız, hakir.*
• Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
Didi yārın iy şeh idem anı **ḫ̌ōr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [ḫ̌'ōr,]*

ḫ̌or: *Değersiz, itibarsız, hakir.*
• Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
Didi yārın iy şeh idem anı **ḫ̌ōr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [ḫ̌'ōr,]*

ḫ̌or: *Değersiz, itibarsız, hakir.*
• Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı anıñ içün **ḫ̌ōr** olam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [ḫ̌'ōr,]*

ḫ̌or: *Değersiz, itibarsız, hakir.*
• Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı anıñ içün **ḫ̌ōr** olam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [ḫ̌'ōr,]*

ḫ̌ōr u zār: *Zavallı, ağlayan.*
• Getürdüp iki sīn daḫı **ḫ̌ōr u zār**
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 483). [ḫ̌'ōr u zār,]*
• Ura ḳalbine ḫatm Perverdigār
Cehennemde ḳala ebed **ḫ̌ōr u zār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 206). [ḫ̌'ōr u zār,]*
• Sipās olsun aña ki ol Kird-gār
Muḳābil olanı ider **ḫ̌ōr u zār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 350). [ḫ̌'ōr u zār, -er]*
• Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp **ḫ̌ōr u zār**
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 395). [ḫ̌'ōr u zār,]*
• Ḫaḳuñ emri ile idüp **ḫ̌ōr u zār**
İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 585). [ḫ̌'ōr u zār,]*
• Viren feṭḥ u nuṣret iden tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet iden **ḫ̌ōr u zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [ḫ̌'ōr u zār, -ya]*

ḫ̌ōr u zār ider: *Zavallı,ağlayan etmek.*
• Sipās olsun aña ki ol Kird-gār
Muḳābil olanı ider ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 350). [ḫ̌'ōr u zār ider, -er]*

ḫ̌ōr u zār idüp: *Zavallı,ağlayan etmek.*
• Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫ̌ōr u zār
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 395). [ḫ̌'ōr u zār idüp, -üp]*
• Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫ̌ōr u zār
İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 585). [ḫ̌'ōr u zār idüp, -üp]*

ḫ̌ōr u zār olmadı: *Ağlamak.*
• Cihān-gīr-i gerden-keş İsfendiyār
Cuvān iken olmadı ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 426). [ḫ̌'ōr u zār olmadı, -ma, -dı]*

ḫ̌ōr u zār olur: *Ağlamak.*
• Bulamaz zebūn olıcak çün ḥişār
ʿAdūnuñ elinde olur ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 60). [ḫ̌'ōr u zār olur, -ur]*

ḫalīl: *Dost; Hz. İbrahim'in sıfatı.*

- Olup Muṣṭafāya muṣāḥib **Ḫalīl**

Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 95). [ḫalīl,]*

ḫalḳ: *Ahali İnsanlar.*

- Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr

Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur **ḫalḳ** zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 114). [ḫalḳ,]*

ıhtışār ḳılalum: *Sözü kısa kesmek, az konuşmak.*

1. Benüm bildügüm budur iy şehriyār
Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 108). [ıḫtışār ḳılalum, -a, -lum]*

ʿıkd-i dürer: *Inci gerdanlık.*

1. Nücūm ile vaż'-ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn levḥa idi vü **ʿıḳd-i dürer** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 4). [ʿıḳd-i dürer,]*

ʿıkd-i zerrīn-girih: *Altından yapılma, düğümlü gerdanlık.*

1. Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
İder cā-be-cā **ʿıḳd-i zerrīn-girih** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 46). [ʿıḳd-i zerrīn-girih, -i]*

ırak: *Uzak.*

1. Göründügi gibi **ıraḳdan** serāb
Virür toz içinde geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 527). [ıraḳdan, -dan]*

ırak: *Uzak.*

1. Görinür yaḳından egerçi ḥişār
Ṣanurdı **ıraḳdan** gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 66). [ıraḳdan, -dan]*

ırak: *Uzak.*

1. Olur keştīyi şeh **ıraḳdan** ʿayān
Görür muntaẓırlar anı nā-gehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 343). [ıraḳdan, -dan]*

ırak: *Uzak.*

1. Gider bir niçe māh reh şehriyār
Görinür **ıraḳdan** bir ulu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 372). [ıraḳdan, -dan]*

ırak-: *Uzak.*

1. Ḳamunuñ ḳapusı öñi meşhedi
Yapılmış **ıraḳda** velī maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 46). [ıraḳda, -da]*

ırs: *Miras.*

1. Didiler ki iy şāh-ı īrān-penāh
Saña **ırs** ile degdi taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 592). [ırs,]*

ʿırż: *(Ar.) Şan ve şeref, namus, iffet.*

1. Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam **ʿırżı** anıñ içün ḫᵛōr olam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [ʿırżı, -ı]*

ışık: *Aydınlık, nur.*

1. Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb **ışıḳlar** çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 370). [ışıḳlar, -lar]*

ʿışḳ: *Aşırı sevgi.*

1. Ne deñlü ki var ḫalḳ bālā vü zīr
Ḳamu **ʿışḳı** zencīrinedir esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 210). [ʿışḳı, -ı]*

ʿışk: *A. Aşırı sevgi.*

1. Ele muṭrib al yine **ʿışḳ** ile ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [ʿışḳ,]*

ıslāh: *İyileştirme, düzeltme.*

1. Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
Murādum bu **ışlāḥ** idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 270). [ışlāḥ,]*

ıslāh idüp: *Kusurları gidermek.*

1. Ol iḳlīmi **ışlāḥ idüp** tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 379). [ışlāḥ idüp, -üp]*

ısmarla: *Emanet etmek, bırakmak.*

1. Sizi Ḫaḳḳa **ışmarladum** ben faḳīr
Ümīdüm bu nuṣret vire ol Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 531). [ışmarladum, -dum]*

ʿıṭr: *Güzel koku.*

1. Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna virür **ʿıṭr** çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 46). [ʿıṭr,]*

ʿıtr: *Güzel koku.*

1. Meşāma idi şanki nārenc-i zer
   Dimāġa virür **ʿıṭr** çün müşg-i ter
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [ʿıṭr,]

ıṭṭırād: *Ar. Birbirine uymak, bir üslûpta, yeknesak olmak.*

1. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
   Ki maʿlūmıdur anda var **ıṭṭırād** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 262). [ıṭṭırād,]*

ıżtırāb: *Acı, keder.*

1. Ṭolar ḳalbine dāyimā **ıżṭırāb**
   Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 61). [ıżṭırāb,]*

ıżtırāb: *Acı, keder.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
   Neden ḥāṣıl oldı nedür **ıżṭırāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 64). [ıżṭırāb,]*

ıżtırāb: *Acı, keder.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden **ıżṭırāb**
   Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [ıżṭırāb,]*

ıżtırāb: *Acı, keder.*

1. İdüp rūḥınuñ şāhbāzı şitāb
   Mekān-ı ḳadīme gelür **ıżṭırāb** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 176). [ıżṭırāb,]*

ıżtırāb: *Acı, keder.*

1. Cemālin ʿayān eyledi Ẕü'l-celāl
   Gider **ıżṭırāb** buluban ol viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 178). [ıżṭırāb,]*

ıżtırāb düşer: *Sıkıntıya düşmek, zorluk yaşamak; elem çekmek.*

1. Yaḳup ʿālemi āteş-i āfitāb
   Düşer ʿālemüñ ḫalḳına ıżtırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 12). [ıżṭırāb düşer, -er]*

i: *İ- yardımcı fiili.*

1. Ne leşker muḥīṭ **idi** ol bī-girān
   Görinmezdi ādemden aşlā cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [idi, -di]
2. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
   Anuñ yoġ **idi** līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [idi, -di]*
3. Ḳara tozda şan rumḥ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede mūm **idi** tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 140). [idi, -di]*
4. O deryālar içinde her pīl-i mest
   Şu mevc **idi** yanında gerdūn-ı pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 162). [idi, -di]
5. Ḳara tozıda ḳurş-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār **idi** kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 166). [idi, -di]*
6. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
   Ya şol germ **idi** kim virür gīce tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [idi, -di]
7. Şu deñlü ziyāde **idi** esb ü nās
   Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 175). [idi, -di]*
8. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
   Ki ḳomaz **idi** dīdede tāb u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 220). [idi, -di]*
9. Görinür **idi** raḫneden gāv u ḫūt
   Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 235). [idi, -di]*
10. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
    Şanasın ki şuʿbān **idi** cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 252). [idi, -di]*
11. Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
    Zaḫım-ḫurde māhī **idi** ḫūn-feşān
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [idi, -di]
12. Şu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
    Yürür **idi** şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [idi, -di]*
13. Şu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
    Güneş **idi** olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [idi, -di]*
14. İki pehlevānı da vardur sütürg
    Sipeh gūsfend **idi** anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 326). [idi, -di]*
15. O leşkerde var **idi** bir pehlevān
    Ki muştına döymezdi pīl-i demān
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [idi, -di]
16. Eger ḥamle ḳılsa **idi** aña şīr
    Ne gürz alur **idi** eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 335). [idi, -di]*
17. Eger ḥamle ḳılsa **idi** aña şīr
    Ne gürz alur **idi** eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [idi, -di]*
18. Görinmez **idi** tozuñ içinde şaf
    Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [idi, -di]*
19. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
    Cibāl üzre teller **idi** bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [idi, -di]*
20. Furāta varınca görinmezdi yer
    Kemend ü kemān **idi** tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 442). [idi, -di]*
21. Hemīn nesr-i ṭāʾir **idi** her ʿuḳāb
    Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 449). [idi, -di]*
22. Eger yir yir olmasa tozdan sütūn
    Yıḳılur **idi** köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 540). [idi, -di]*
23. ʿAceb ḫarman **idi** ʿaceb kişt-zār
    Ki dās **idi** şemşīr-i āteş-niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 545). [idi, -di]*
24. ʿAceb ḫarman **idi** ʿaceb kişt-zār
    Ki dās **idi** şemşīr-i āteş-niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 546). [idi, -di]*
25. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
    İder **idi** pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [idi, -di]*
26. Yanında ol iki cihān-pehlevān
    Nereye giderlerse cūy **idi** ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [idi, -di]*
27. Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
    Açılmaz **idi** ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [idi, -di]*
28. Görüp ehl-i beytini dil-şād olur
    Şanasın esīr **idi** āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 810). [idi, -di]*
29. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
    Ne ser **idügi** bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [idügi, -düg, -i]*
30. Anı şoñra bildük Sikender **imiş**
    Bu işi iden ol dilāver **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 327). [imiş, -miş]*
31. Anı şoñra bildük Sikender **imiş**
    Bu işi iden ol dilāver **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [imiş, -miş]*
32. Şehüñ ḫar-gāh fānūs **idi** şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [idi, -di]*
33. Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
    Gül-i zanbaḳ **idi** o meydān çemen
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [idi, -di]
34. Kılıc berg-i sūsen **idi** gül siper
    Gülistān şanurdı kim itse naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 131). [idi, -di]*
35. Hemīn ser-i meşḳ **idi** pīçān kemend
    Olurdı anuñla niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 135). [idi, -di]*
36. Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
    ʿAdū kebg **idi** şaldı şan kebge bāz
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [idi, -di]
37. Şanasın ki tāvūs-ı meydān **idi**
    İşi rezmüñ içinde cevlān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 183). [idi, -di]*
38. Şanasın ki tāvūs-ı meydān **idi**
    İşi rezmüñ içinde cevlān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [idi, -di]*

39. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl **idi** virür **idi** ser-s̱emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 190). [idi, -di]*
40. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl **idi** virür **idi** ser-s̱emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 190). [idi, -di]*
41. Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
Gümişden ya serv **idi** ya naḫl-i mūm
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 194). [idi, -di]
42. Elinde hem ol künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn **idi** ṣan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 202). [idi, -di]*
43. Süleymān **idi** şāh yil-i bād-pā
Varur ḳanda ʿazm itse fermān-revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 213). [idi, -di]
44. Nigīn **idi** tīġ u serīr **idi** zeyn
Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [idi, -di]*
45. Nigīn **idi** tīġ u serīr **idi** zeyn
Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [idi, -di]*
46. Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı tāb
Görinmez **idi** nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 220). [idi, -di]*
47. Naẓar ḳanda kim ṣalsañ aḫşā **idi**
Güẕer ḳanda kim ḳılsañ emʿā **idi**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 243). [idi, -di]
48. Naẓar ḳanda kim ṣalsañ aḫşā **idi**
Güẕer ḳanda kim ḳılsañ emʿā **idi**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [idi, -di]
49. Dönüp başcı dükkānına ol zemīn
Seri eylemiş **idi** ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 248). [idi, -di]*
50. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār **idi**
Uzanmışdı emʿā ṣan evtār **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 251). [idi, -di]*
51. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār **idi**
Uzanmışdı emʿā ṣan evtār **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [idi, -di]*
52. Zemīn būstān **idi** itsen naẓar
Yatur ḫarbuze gibi her yirde ser *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 253). [idi, -di]*
53. Ṣanasın ṣararmış kedū **idi** ser
Badıncān **idi** cā-be-cā gurdeler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 255). [idi, -di]*
54. Ṣanasın ṣararmış kedū **idi** ser
Badıncān **idi** cā-be-cā gurdeler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 256). [idi, -di]*
55. Aṣābiʿler olmış **idi** çün ḳaṣā
İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [idi, -di]*
56. Neberd eyler **idi** havāda ṭuyūr
Ne yirde vü ne gökde ḳaldı ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 273). [idi, -di]
57. Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi yatur **idi** küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [idi, -di]*
58. Ḳılıc-dās **idi** tīġ-ı zen dās-dār
İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 299). [idi, -di]*
59. Çeker mürdeler çeşmine zāġ mīl
Vuḥūşa niʿam olmış **idi** sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 306). [idi, -di]*
60. O meydānda dām u ded
Ḫavāṣılları olmış **idi** çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 308). [idi, -di]*
61. Murādātuma yoġ **idi** intihā
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [idi, -di]*
62. ʿAṣāfīr **idi** kungurında melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 129). [idi, -di]*
63. Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevs̱er-miş̱āl
Ṭolu **idi** şīrīn ü şāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [idi, -di]*
64. Çekilmiş **idi** naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [idi, -di]
65. Ne maḳṣūdum **idi** cihānuñ ġamı
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 269). [idi, -di]*
66. Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād olur
Üsārā **idi** ṣanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 346). [idi, -di]*
67. Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
Perīler **idinmişdürür** anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 190). [idinmişdürür, -din, -miş, -dür, -ür]*
68. Ne yüz gösterür göre kim bu zamān
Biline kim **imiş** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 58). [imiş, -miş]*
69. Şeref buldı şāh ile īrān tamām
Ḫarāb **idi** dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [idi, -di]*
70. Hemīn gülşen olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv **idi** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 30). [idi, -di]*
71. Şaḳāyıḳ **idi** cā-be-cā cāmlar
Nihāl **idi** hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 31). [idi, -di]*
72. Şaḳāyıḳ **idi** cā-be-cā cāmlar
Nihāl **idi** hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 32). [idi, -di]*
73. Alup ġamzesi gibi geh tīġ-ı tīz
Ḳoparur **idi** bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 52). [idi, -di]*
74. Nesi var **idi** bizde anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider **idi** ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 129). [idi, -di]*
75. Nesi var **idi** bizde anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider **idi** ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 130). [idi, -di]*
76. Olup bir ol iki cihān-cū sipāh
Cihān olmış **idi** ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 220). [idi, -di]*
77. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre **idi** ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [idi, -di]*

78. O serḥadde var **idi** bir şehriyār
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 245). [idi, -di]*
79. Nereye ki varsaydı manṣūr **idi**
İşi ʿadl **idi** mülki maʿmūr **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [idi, -di]*
80. Nereye ki varsaydı manṣūr **idi**
İşi ʿadl **idi** mülki maʿmūr **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [idi, -di]*
81. Nereye ki varsaydı manṣūr **idi**
İşi ʿadl **idi** mülki maʿmūr **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [idi, -di]*
82. Oturur **idi** başum üstinde bāz
Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [idi, -di]*
83. Yüzi mihr **idi** tevseni āsumān
Süleymān mehābetlü ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [idi, -di]*
84. Degül **idi** müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 475). [idi, -di]*
85. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ **idi** ṭabʿı ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [idi, -di]*
86. Felek **idi** taḫt u dürülmişdi cām
Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [idi, -di]*
87. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend **idi** zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [idi, -di]*
88. Çü berg-i gül **idi** muḳanned beli
Hemīn sīb-i sīmīn **idi** ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [idi, -di]*
89. Çü berg-i gül **idi** muḳanned beli
Hemīn sīb-i sīmīn **idi** ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 606). [idi, -di]*
90. Beñi ṣanki bebġā **idi** zülfi dām
Ṣaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [idi, -di]*
91. Çe ger Hindu aṣl **idi** ol dil-peẕīr
Velī yoġ **idi** Çīnde aña naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [idi, -di]*
92. Çe ger Hindu aṣl **idi** ol dil-peẕīr
Velī yoġ **idi** Çīnde aña naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [idi, -di]*
93. Egerçi ki ol serv ü gül-rū **idi**
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [idi, -di]*
94. Egerçi ki ol serv ü gül-rū **idi**
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [idi, -di]*
95. Cebīni anuñ çīn **idi** zülfi şām
Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [idi, -di]*
96. Gözi bādemī **idi** hem beste-leb
Teni nāzük **idi** çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 621). [idi, -di]*
97. Gözi bādemī **idi** hem beste-leb
Teni nāzük **idi** çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [idi, -di]*
98. Kemend **idi** zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb **idi** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [idi, -di]*
99. Kemend **idi** zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb **idi** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [idi, -di]*
100. Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī **idi**
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 637). [idi, -di]*
101. Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī **idi**
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 638). [idi, -di]*
102. Belinde key-i yāre-i pür-bahā
Hemīn hāle vü necm **idi** gūyiyā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 642). [idi, -di]*
103. Mey-i surḫ **idi** ʿārıżı laʿl-i cām
Şeker-nuḳl **idi** söyledügi kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 645). [idi, -di]*
104. Mey-i surḫ **idi** ʿārıżı laʿl-i cām
Şeker-nuḳl **idi** söyledügi kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 646). [idi, -di]*
105. Birindeki ol levḥa-i pür-güher
Hilāl **idi** taḳvīm içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [idi, -di]*
106. Hemīn ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān **idi**
Ki sulṭān aña bende-fermān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 659). [idi, -di]*
107. Hemīn ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān **idi**
Ki sulṭān aña bende-fermān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 660). [idi, -di]*
108. Didi biz buña degmez **idik** şehā
Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [idik, -di, -k]*
109. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān **imiş**
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [imiş, -miş]*
110. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān **imiş**
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 250). [imiş, -miş]*
111. Aña rām **imiş** nıṣf-ı Hindūstān
Ne Hindūstān belki nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 257). [imiş, -miş]*
112. İşitdüm şehin-şeh müselmān **imiş**
Ḫudādān **imiş** ehl-i īmān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 283). [imiş, -miş]*
113. İşitdüm şehin-şeh müselmān **imiş**
Ḫudādān **imiş** ehl-i īmān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 284). [imiş, -miş]*
114. İşitdüm şehin-şeh müselmān **imiş**
Ḫudādān **imiş** ehl-i īmān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 284). [imiş, -miş]*
115. Bu **idi** benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [idi, -di]*
116. Nice şīr kim cüssede pīl **idi**
Teni kūh **idi** pāları mīl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [idi, -di]*
117. Nice şīr kim cüssede pīl **idi**
Teni kūh **idi** pāları mīl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [idi, -di]*

118. Ele ḫançer almış **idi** müşg-i bīd
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [idi, -di]*
119. Geyüp Ḫıżr u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış **idi** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 20). [idi, -di]*
120. Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın ki nuḳl **idi** e̲smārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 26). [idi, -di]*
121. Riyāḥīn-i ḫōş böyle būstān
Ḫaṭ-ı sebz **idi** ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 28). [idi, -di]*
122. Benefşe geyüp câme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn **idi** nev-bahār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [idi, -di]*
123. Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
Ṣadef **idi** deryāda pür dürr-i pāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 44). [idi, -di]*
124. Açılmış **idi** ḫīrī vü erġuvān
Çü ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 47). [idi, -di]*
125. Dıraḫtı ḳamu serv-i āzād **idi**
Ṣanavber **idi** ʿūd u şimşād **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 83). [idi, -di]*
126. Dıraḫtı ḳamu serv-i āzād **idi**
Ṣanavber **idi** ʿūd u şimşād **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 84). [idi, -di]*
127. Dıraḫtı ḳamu serv-i āzād **idi**
Ṣanavber **idi** ʿūd u şimşād **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 84). [idi, -di]*
128. Pür olmış **idi** müşg ile ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ **idi** yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [idi, -di]*
129. Pür olmış **idi** müşg ile ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ **idi** yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [idi, -di]*
130. Ṣanasın behişt **idi** ol murġ-zār
Veyā kevs̲er **idi** aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 87). [idi, -di]*
131. Ṣanasın behişt **idi** ol murġ-zār
Veyā kevs̲er **idi** aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [idi, -di]*
132. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
Nebāt **idi** her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [idi, -di]*
133. Şeker gibi ḫōş-ḫ̬ōr **idi** her s̲emer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [idi, -di]*
134. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler **idi** ġıdā nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [idi, -di]*
135. Ḳıtāl itmege gelmedüm **idi** ben
Sipāhı niçün eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 339). [idi, -di]*
136. O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl **idi** āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [idi, -di]*
137. Zer-endūd olur **idi** āhen müdām
Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 613). [idi, -di]*
138. Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
Anı yümn dutmış **idi** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [idi, -di]*
139. Egerçi ki elmās deşne **idi**
Çü deşne dili ḳana teşne **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 623). [idi, -di]*
140. Egerçi ki elmās deşne **idi**
Çü deşne dili ḳana teşne **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [idi, -di]*
141. Degül tīġ-ı ejder **idi** cān-sitān
Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 629). [idi, -di]*
142. İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer **idi** boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [idi, -di]*
143. Ayaḳlarınuñ her biri bāl **idi**
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 667). [idi, -di]*
144. Ayaḳlarınuñ her biri bāl **idi**
Egerçi ki heyʾetde gū-pāl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 668). [idi, -di]*
145. Degül **idi** iḳlīm aña kām
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 671). [idi, -di]*
146. Aña pend dutmaḳ **idi** sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 695). [idi, -di]*
147. Çeküp bu girān bārı gāv-ı zemīn
Çü gerdūn-ı nev eyler **idi** enīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 788). [idi, -di]*
148. Demürden deñiz **idi** ʿasker meger
Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [idi, -di]*
149. Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ **idi** berrende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [idi, -di]*
150. O ṭūfān-ı āteşde seylāb-ı tīġ
Maṭar tīr ü raʿd **idi** bang-ı dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 804). [idi, -di]*
151. Eger naʿlden irmeseydi meded
Biri birini görmez **idi** eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 806). [idi, -di]*
152. Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur **idi** hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 952). [idi, -di]*
153. Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer **idi** ḳat cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [idi, -di]*
154. Süleymāndur ol taḫt-ı zīn raḫş-bād
Niçe bād **idi** gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1080). [idi, -di]*
155. Kime kīne ḳılsa **idi** ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur **idi** helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1103). [idi, -di]*

156. Kime kīne ḳılsa **idi** ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur **idi** helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1104). [idi, -di]*
157. Beşer itmiş **idi** günāh-ı ʿaẓīm
Dinilmezdi Ḥaḳḳa Ġafūr u Raḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1125). [idi, -di]*
158. Benüm ṣanur **idüm** cihān ser-be-ser
Daḫı var imiş ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 417). [idüm, -düm]*
159. Benüm ṣanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı var **imiş** ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [imiş, -miş]*
160. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
Baña beglerüm söyler **imiş** yalan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [imiş, -miş]*
161. İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim **imiş** peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [imiş, -miş]*
162. Viren geçmiş efsānelerden ḫaber
Didi var **imiş** bir ṣeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1148). [imiş, -miş]*
163. ʿAcem mülkine cümle sulṭān **imiş**
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1149). [imiş, -miş]*
164. ʿAcem mülkine cümle sulṭān **imiş**
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān **imiş** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1150). [imiş, -miş]*
165. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
Ṣaḳāyıḳ yile virmiş **idi** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [idi, -di]*
166. Ṣanasın ki derc **idi** pür laʿl-i nāb
Virür **idi** her dāne çün toḫm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 69). [idi, -di]*
167. Ṣanasın ki derc **idi** pür laʿl-i nāb
Virür **idi** her dāne çün toḫm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [idi, -di]*
168. Meşāma **idi** ṣanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr çün müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 75). [idi, -di]*
169. O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven **idi** hem-çü berg-i ḫazān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 128). [idi, -di]*
170. Velī ḳanda kim var **idi** pehlevān
Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [idi, -di]*
171. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu **idi** gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [idi, -di]*
172. Degül tīr ḥarbe **idi** cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [idi, -di]*
173. Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng **idi** ammā ki destinde bīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [idi, -di]*
174. Getürdi anı nīze ile dilīr
Bere **idi** ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [idi, -di]*
175. Görüp anı ġam-gīn olur Şanṭalūs
Ḳabīḥ **idi** oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 514). [idi, -di]*
176. Çü cāyiz **idi** aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 599). [idi, -di]*
177. Koyup gitmek **imiş** murāduñ şehā
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [imiş, -miş]*
178. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān **idi** yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [idi, -di]*
179. Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne **idi** ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [idi, -di]*
180. Ṭuyūr uçmaġa itmez **idi** ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [idi, -di]*
181. Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur **idi** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 40). [idi, -di]*
182. Ṣanasın ki tennūr **idi** āsumān
İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 47). [idi, -di]*
183. Gice itse pervāz eger şeb-pere
Olur **idi** büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 50). [idi, -di]*
184. Seḥāb olmasa tāb-ı mihre ḥicāb
Olur **idi** defʿi semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 60). [idi, -di]*
185. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
Çıḳarmaz **idi** ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [idi, -di]*
186. ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿAşāfīri daḫı ṭutar **idi** teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 90). [idi, -di]*
187. Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā mevcine irmez **idi** demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 108). [idi, -di]*
188. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn **idi**
Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 109). [idi, -di]*
189. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn **idi**
Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [idi, -di]*
190. Meger bir gice ḫurrem **idi** cihān
Müzeyyen **idi** necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [idi, -di]*
191. Meger bir gice ḫurrem **idi** cihān
Müzeyyen **idi** necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 2). [idi, -di]*
192. Nücūm ile vażʿ-ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn levḥa **idi** vü ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 4). [idi, -di]*
193. Hemīn şeb-pere **idi** perrān olān
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [idi, -di]*
194. Olup ḳapu öñinde ḫalḳa kilāb
Başın bāline şoḳmış **idi** ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 16). [idi, -di]*

195. Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʷāba varmış **idi** her ʿases
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [idi, -di]
196. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne mār
Var **idi** ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 32). [idi, -di]*
197. Bu şehlige aldanma zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş **idi** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 190). [idi, -di]
198. Mekānuñ senüñ ʿAdn **idi** ibtidā
Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 241). [idi, -di]*
199. O gülşende var **idi** ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 9). [idi, -di]*
200. Gülistān **idi** cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm ile çün āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 13). [idi, -di]
201. Benefşe **idi** reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [idi, -di]
202. Ḳuşūrı yoġ **idi** ki ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [idi, -di]
203. Dir **idi** bu resme müşerref mekān
Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 47). [idi, -di]*
204. Ki var **idi** maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [idi, -di]*
205. Meger var imiş anda bir sülḥafāt
Ki ol cūy **idi** aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [idi, -di]*
206. Meger var **imiş** anda bir sülḥafāt
Ki ol cūy idi aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 255). [imiş, -miş]*
207. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım **idi** şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [idi, -di]*
208. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var **idi** vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [idi, -di]
209. Yidi et diyü eyler **idüm** gümān
Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [idüm, -düm]*
210. Meger var **imiş** ṭabīb-i ẓarīf
Firāsetde bī-miṣl yār ü ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 1). [imiş, -miş]*
211. İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket **imiş** hep fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [imiş, -miş]
212. Getürmişdi taḫtını bir gün Ṣabā
Müşerref **idi** ḫażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 4). [idi, -di]*
213. Dirīġā ki bu fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler **idi** vażīʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 54). [idi, -di]*
214. Virür **idi** her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [idi, -di]*
215. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās **idi**
Enīsi ḥakīm-i Belīnās **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 131). [idi, -di]*
216. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās **idi**
Enīsi ḥakīm-i Belīnās **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 132). [idi, -di]*
217. Ne semte ki keştī olursa revān
Olur **idi** mirʾāt içinde ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 144). [idi, -di]*
218. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz **idi** şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [idi, -di]*
219. Şehin-şāhı ẓālim **imiş** ʿazl ider
Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 161). [imiş, -miş]*
220. Bize ol leʾālīden idüp niṣār
Şu vaż ʿ ile zeyn eylemiş **idi** yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [idi, -di]*
221. Felek gibi ser-geşte vü bī-ḳarār
Serīʿ **idi** seyr eylese māh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 40). [idi, -di]*
222. Hilāl **idi** içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 41). [idi, -di]*
223. Ya ʿaks-i hilāl **idi** ṣuda ʿayān
İçinde anuñ şems-i devlet nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 45). [idi, -di]*
224. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfitāb **idi** keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [idi, -di]*
225. Veyāḫud neheng **idi** ol bāl-ver
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [idi, -di]*
226. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür **idi** āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [idi, -di]*
227. Tüvānā **idi** līk çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [idi, -di]*
228. Ṣadef **idi** keştī şeh içinde dür
Ya dürc **idi** laʿl-i ṣemīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [idi, -di]*
229. Ṣadef **idi** keştī şeh içinde dür
Ya dürc **idi** laʿl-i ṣemīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [idi, -di]*
230. Süleymān serīriydi keştī hemān
Getürmiş **idi** anı āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 72). [idi, -di]*
231. Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
Varur **idi** elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 86). [idi, -di]*
232. Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi **idi** hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 94). [idi, -di]*
233. Yazuban getürmiş **idi** armaġan
Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [idi, -di]*
234. Murādum seni görmek **idi** hemān
Çü gördüm yoluma oluram revān

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 199). [idi, -di]

235. Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
Dilāverler olmış **idi** şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 246). [idi, -di]*
236. Görür anda bir ḳaṣr ġāyet ʿaẕīm
Zer **idi** biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 330). [idi, -di]*
237. Velī beste **idi** çekerler iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 347). [idi, -di]*
238. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki çeşmi ṭās **idi** ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [idi, -di]*
239. Bulınmaz **idi** ol siyāha ʿaded
Velī ḥażret-i Ḫaḳdan irdi meded *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 375). [idi, -di]*
240. Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
Meger şāhı görmiş **imiş** bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 226). [imiş, -miş]*
241. Zemīni anuñ ser-be-ser seng **idi**
Ṣabā peykine yolları teng **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 17). [idi, -di]*
242. Zemīni anuñ ser-be-ser seng **idi**
Ṣabā peykine yolları teng **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 18). [idi, -di]*
243. Şu kim itmeyüp vehm ide naẕar
Görür **idi** ḥūt u ḥamelden eşer *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 26). [idi, -di]*
244. Bulınur **idi** rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 63). [idi, -di]*
245. Ḳalup ṭaşra aḥbāb oldı ġamīn
Ḫazīn olup eylerler **idi** enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 138). [idi, -di]*
246. Deñiz vehmi vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı itmiş **idi** bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 140). [idi, -di]*
247. Ḫayāl-i türāb ile pür dīdeler
Rik ile ṭolu sāʿat **idi** meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 144). [idi, -di]*
248. Muḫīṭı havā-gīr **idi** mevc-i dūd
Sipāh ebre virürdi Āb-ı Kebūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 163). [idi, -di]*
249. Görüp ḫalḳ ṣandūḳı eyler duʿā
Bu iḳbāli itmezler **idi** recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 286). [idi, -di]*
250. Ki efkār ü vehm ile her nām-dār
Olur **idi** her ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 298). [idi, -di]*
251. Gelür ol yire kim var **idi** ḫaṭar
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [idi, -di]*
252. Firāḳıyla olmışlar **idi** melūl
Revān oldılar baḥre mānend-i seyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 349). [idi, -di]*
253. Giricek gümüş sīb **idi** tāc-ver
Velīkin çıḳar hem-çü nārenc-i zer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 305). [idi, -di]*
254. Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş
Ḳamunuñ işi ʿīş **imiş** yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 18). [imiş, -miş]*
255. Żıyāsı ala anuñ ol ḳavm-i ʿāḳ
Gice olsa yaḳmazlar **imiş** çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 28). [imiş, -miş]*
256. Beyābānda olur **idi** ay revān
Perende vü cünbendeden yoḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 11). [idi, -di]*
257. Münīr **idi** çün çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında tāze hemīşe giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 217). [idi, -di]*
258. Hemīn māh **idi** līk nākāste
Zülāl **idi** laʿl ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 222). [idi, -di]*
259. Hemīn māh **idi** līk nākāste
Zülāl **idi** laʿl ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 221). [idi, -di]*
260. Bulur Ḫıżr bir çeşme çün āfītāb
Dıraḫşende necm **idi** her ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 208). [idi, -di]*
261. Gezerdi o nūr ile cümle sipāh
Görinür **idi** gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 162). [idi, -di]*
262. Cebīninde var **idi** nūr-ı Ḫudā
Virür **idi** ẓulmet içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 160). [idi, -di]*
263. Cebīninde var **idi** nūr-ı Ḫudā
Virür **idi** ẓulmet içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 159). [idi, -di]*
264. Şehin-şeh ya Muṣḥaf **idi** bī-ḫılāf
Ki olmış aña Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 153). [idi, -di]*
265. Muʿazzez **idi** ġāyet ol şehriyār
Siyeh aṭlasa girdi ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 151). [idi, -di]*
266. Metāʿ-ı girān-māye **idi** ḥayāt
Eger olmasa der-peyince memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 1). [idi, -di]*
267. İki sinnimüzce **imiş** sinni rāst
ʿAdedde yoġ **imiş** ne zāyid ne kāst *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 187). [imiş, -miş]*
268. İki sinnimüzce **imiş** sinni rāst
ʿAdedde yoġ **imiş** ne zāyid ne kāst *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [imiş, -miş]*
269. Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
ʿÖmür didügüñ bir dem **imiş** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 274). [imiş, -miş]*
270. Seḥer-gāh **idi** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Cinān baġına olduġında revān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 185). [idi, -di]*
271. Ḳalur ḫāk içinde niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk **idi** aṣlı olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [idi, -di]*
272. Żaʿīf olmış **idi** anı aldı ḫ̆āb
Yine açdı çeşmini ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 143). [idi, -di]*

273. Ki dimiş **idi** aña encüm-şümār
Senüñ ölecegüñ yir iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 149). [idi, -di]*
274. Bu dünyāyı ṭutmış **idi** şeh tamām
Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 181). [idi, -di]*
275. Ben ol şeh **idüm** diyemez üstüḫʿān
İnanmaz dise daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 39). [idüm, -düm]*
276. Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh olan
Bile tā ḥaḳīḳatsiz **imiş** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 10). [imiş, -miş]*
277. Ne deñlü ki var **idi** genc-i defīn
Çü keşf oldı itdüm ḳamusını çīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 13). [idi, -di]*
278. Yazarken bu naẓm-ı şerīfī faḳīr
Zamāne beni itmiş **idi** ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 30). [idi, -di]*
279. Eger virmesem Türkī naẓma ḥayāt
Ṣadām ile ṭolmaz **idi** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 40). [idi, -di]*
280. Bu yolda sürinür **idüm** ḫāme-vār
Geçerdi ġam u derd ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 53). [idüm, -düm]*
281. İderken bu naẓm-ı şerīfī raḳam
Gice ṣubḥa dek silmez **idüm** ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 48). [idüm, -düm]*

i: *I- ek fiili.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz **imişüz** biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 694). [imişüz, -miş, -iz]*

i: *"-i" yardımcı fiili.*

1. Sürūş olmış **iken** beni itme dīv
Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 41). [iken, -ken]*
2. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış **idi** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 6). [idi, -di]*
3. Hümā-yı şeref **idi** ʿizzet-peẕīr
Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 113). [idi, -di]*
4. Çü vaṣl **idi** maḳṣūd oldı tamām
Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 139). [idi, -di]*
5. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
Teni ġarb **idi** ḳalbi ammā ki şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [idi, -di]*
6. Olup derd ü ġam ḫılʿat-i fāḫırum
Şikeste **idi** ḫāṭır-ı fātırum *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 6). [idi, -di]*

i: *"İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.*

1. Semānuñ mehi **idi** ḳufl-ı deri
Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 42). [idi, -di]*
2. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi itmiş **idi** çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 2). [idi, -di]*
3. Felek farḳına māh iklīl **idi**
Her aḫter fürūzende ḳandīl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 3). [idi, -di]*
4. Felek farḳına māh iklīl **idi**
Her aḫter fürūzende ḳandīl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 4). [idi, -di]*
5. Felek ṣanki fānūs **idi** māh şemʿ
Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 7). [idi, -di]*
6. Müşebbek **idi** köhne pīrāheni
Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 9). [idi, -di]*
7. Çerāġ ile pür-cāmiʿ **idi** felek
İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 19). [idi, -di]*
8. Teni ḫufte vü cānı bīdār **idi**
Dili āyinesi pür-envār **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 23). [idi, -di]*
9. Teni ḫufte vü cānı bīdār **idi**
Dili āyinesi pür-envār **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 24). [idi, -di]*
10. Tenine ḥaḍīḍ olmış **idi** maḳar
Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 25). [idi, -di]*
11. Burāḳ **idi** ammā çü raḫşende berḳ
Teni mihr tābından olmazdı farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 39). [idi, -di]*

i: *"İmek" ek fiilinin şart çekimi.*

1. Ecelden eger bulur **isem** emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 69). [isem, -se, -m]*

i: *.... durumdayken.*

1. Murāḳıb **iken** oldı baña ʿayān
Bu mülke gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 341). [iken, -ken]*
2. Virüp ʿāleme zeyn bahār
Ter oldı yine ḫuşk **iken** sebze-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 6). [iken, -ken]*
3. Güşāde **iken** defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 49). [iken, -ken]*
4. Cidāl ü ḳıtāl eyler **iken** sipāh
Bulışur biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 543). [iken, -ken]*

5. Cuvān **iken** itdi seni ġuṣṣa pīr
Gürisne idüñ zehr-i ġam itdi sīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 179). [iken, -ken]*

ʿ**ibād:** *Kullar.*

1. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿ**İbāduñ** ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [ʿibāduñ, -uñ]*

ʿ**ibād:** *Kullar.*

1. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿ**İbāduñ** ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [ʿibāduñ, -uñ]*

ʿ**ibād:** *Kullar, abdler.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
Virür saña ecrini elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 141). [ʿibādına, -ı, -n, -a]*

ʿ**ibād:** *Kullar, abdler.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
Virür saña ecrini elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 141). [ʿibādına, -ı, -n, -a]*

ʿ**ibādet:** *Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.*

1. ʿİbādet gibi nesne yoḳdur laṭīf
Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [ʿibādet,]*

ʿ**ibādet:** *Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.*

1. ʿİbādet gibi nesne yoḳdur laṭīf
Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [ʿibādet,]*

ʿ**ibādet:** *İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.*

1. Mesācid ne deñlü ki olursa dūr
Ziyāde olurmış ʿ**ibādetde** nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 76). [ʿibādetde, -de]*

ʿ**ibādet ide:** *İbadet etmek.*

1. Velī ʿāḳīl oldur ʿ**ibādet ide**
Ḳamu ehl-i ḥālüñ yolınca gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 95). [ʿibādet ide, -e]*

ʿ**ibādet ider:** *İbadet etmek.*

1. Var ol şehrde bir put-i muʿteber
Ki ol ḳavm aña ʿ**ibādet ider** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 22). [ʿibādet ider, -er]*

iber: *İbretler; "ibret"in cem'idir: Dünya bir dârü'l-iberdir.*

1. Nice tīr kim arż olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün **iber** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 640). [iber,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
Yazar **ibtidā** nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 134). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
Yazar **ibtidā** nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 134). [ibtidā,]*

ibtidā: *Ar. 1. Bed' etmek, başlamak. 2. Başlangıç. 3. Evvel. 4. Evvelâ. 5. Beytin mısrâ-ı sânisinde birinci olan tef'ile.*

1. Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne **ibtidā** var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [ibtidā,]*

ibtidā: *Ar. 1. Bed' etmek, başlamak. 2. Başlangıç. 3. Evvel. 4. Evvelâ. 5. Beytin mısrâ-ı sânisinde birinci olan tef'ile.*

1. Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne **ibtidā** var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [ibtidā,]*

ibtidā: *Ar. 1. Bed' etmek, başlamak. 2. Başlangıç. 3. Evvel. 4. Evvelâ. 5. Beytin mısrâ-ı sânisinde birinci olan tef'ile.*

1. Yazup **ibtidā** nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 155). [ibtidā,]

ibtidā: *Ar. 1. Bed' etmek, başlamak. 2. Başlangıç. 3. Evvel. 4. Evvelâ. 5. Beytin mısrâ-ı sânisinde birinci olan tef'ile.*

1. Yazup **ibtidā** nām-ı Perverdigār
   Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 155). [ibtidā,]

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Mekānuñ senüñ ʿAdn idi **ibtidā**
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 241). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Mekānuñ senüñ ʿAdn idi **ibtidā**
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 241). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nāmede ism-i ẕāt
   Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nāmede ism-i ẕāt
   Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
   Anı fikr ḳılmaḳ gerek **ibtidā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 316). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Dinilen söze çāre yoḳ Ḫusrevā
   Anı fikr ḳılmaḳ gerek **ibtidā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 316). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
   İşi müştemil ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 329). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
   İşi müştemil ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 329). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nāmede nām-ı Ḫaḳ
   Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Yazar **ibtidā** nāmede nām-ı Ḫaḳ
   Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [ibtidā,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
   Yazar **ibtidā** nām-ı Ḫayy u Ḳadīm
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 112). [ibtidā,]

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
   Yazar **ibtidā** nām-ı Ḫayy u Ḳadīm
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 112). [ibtidā,]

ibtidā ider: *Başlamak.*

1. Sürüp ol gice Keyd ile şeh ṣafā
   Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 564). [ibtidā ider, -er]*

ibtidā itdi: *Başlamak.*

1. Gelüp pīş-keş çekdi itdi duʿā
   Duʿā ile itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 122). [ibtidā itdi, -di]*

ibtidā ide: *Başlamak.*

1. El urdı İboḳrāṭ pes ḫāmeye
   İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 328). [ibtidā ide, -e]*

ibtidā ḳıl: *Başlamak, başlatmak.*

1. Geyüp câme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [ibtidā ḳıl,]*

iç: *(İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda) Ara, ortam.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb **içinde** ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 16). [içinde, -i, -(n)de]*

iç: *(İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda) Ara, ortam.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb **içinde** ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 16). [içinde, -i, -(n)de]*

iç: *İçmek, yudumlamak.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [içürmişdi, -ğr, -miş, -di]*

iç: *İçmek, yudumlamak.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [içürmişdi, -ğr, -miş, -di]*

iç: *İç, dahil.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān **içini** ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [içini, -i, -(n)i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān **içini** ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [içini, -i, -(n)i]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. O deryālar **içinde** her pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [içinde, -i, -n, -de]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. O deryālar **içinde** her pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [içinde, -i, -n, -de]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ0,.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 204). [içen, -en]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ0,.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 204). [içen, -en]*

iç: *İç, dahil.*

1. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ **içi** rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ **içi** rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [içi, -i]*

iç: *T. Arasında.*

1. İlet cümlesini n'ola şāha sen
Şikestī yoḳ **içinde** hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *T. Arasında.*

1. İlet cümlesini n'ola şāha sen
Şikestī yoḳ **içinde** hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Siyeh gerd **içinde** münīr āfītāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [içinde, -i, -n, -de]
2. Toz **içinde** her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 169). [içinde, -i, -n, -de]*

3. O kan baḥri **içinde** her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Siyeh gerd **içinde** münīr āfītāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Şu **içinde** rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 273). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Toz **içinde** her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 169). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Görinmez idi tozuñ **içinde** ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O kan baḥri **içinde** her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
Olup tozuñ **içinde** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 376). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Şu **içinde** rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 273). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳarışur toz **içinde** iki sipāh
Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Görinmez idi tozuñ **içinde** ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz **içinde** peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
Olup tozuñ **içinde** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 376). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Göründügi gibi ırakdan serāb
Virür toz **içinde** geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳarışur toz **içinde** iki sipāh
Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz **içinde** peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Göründügi gibi ırakdan serāb
   Virür toz **içinde** geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣanasın ki tāvūs-ı meydān idi
   İşi rezmüñ **içinde** cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣanasın ki tāvūs-ı meydān idi
   İşi rezmüñ **içinde** cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Gezer ceng **içinde** çü tünd ejdehā
   İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Gezer ceng **içinde** çü tünd ejdehā
   İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
   Alur ḥışşesin ṣu **içinde** neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
   Alur ḥışşesin ṣu **içinde** neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḫavādiṯ ṭaşından uşanan sebū
   İçinde ḳala mı anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḫavādiṯ ṭaşından uşanan sebū
   İçinde ḳala mı anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Benüm daḫı ḳanumı **içdi** zamān
   Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [içdi, -di]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Benüm daḫı ḳanumı **içdi** zamān
   Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [içdi, -di]*

<u>iç:</u> *İç, dahil.*

1. Ṭolu mülkinüñ **içi** māl ü niʿam
   Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [içi, -i]*

<u>iç:</u> *İç, dahil.*

1. Ṭolu mülkinüñ **içi** māl ü niʿam
   Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [içi, -i]*

<u>iç:</u> *İç, dahil.*

1. Berāber sarāy **içi** mīnū ile
   İder ḥūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [içi, -i]*

<u>iç:</u> *İç, dahil.*

1. Berāber sarāy **içi** mīnū ile
   İder ḥūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [içi, -i]*

<u>iç:</u> *İç, dahil.*

1. Ḳuṣūrı gibi ‘Adnde yoḳ ḳuṣūr
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 160). [içi, -i]

iç: *İç, dahil.*

1. Ḳuṣūrı gibi ‘Adnde yoḳ ḳuṣūr
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 160). [içi, -i]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Ḫuṣūṣā ol **içindeki** būstān
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [içindeki, -i, -n, -de, -ki]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Ḫuṣūṣā ol **içindeki** būstān
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [içindeki, -i, -n, -de, -ki]*

iç: *Içine.*

1. Girürse **içine** bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 199). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Içine.*

1. Girürse **içine** bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 199). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *İç, dahil.*

1. Tolu muṣḥaf ile **içi** Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Tolu muṣḥaf ile **içi** Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Ṭolu her dükān **içi** hep rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Ṭolu her dükān **içi** hep rāygān
Yanında degül kūçece Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Müşerref-durur **içi** erkānla
Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 229). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Müşerref-durur **içi** erkānla
Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 229). [içi, -i]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Bulınur ise bir ḫazīni eger
Ben olam bu ḫaylüñ **içinde** meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [içinde, -i, -n, -de]

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Bulınur ise bir ḫazīni eger
Ben olam bu ḫaylüñ **içinde** meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [içinde, -i, -n, -de]

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ya gül-zār **içinde** o serçe-sarāy
   Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 189). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ya gül-zār **içinde** o serçe-sarāy
   Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 189). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *İçine.*

1. Ele ala cām-ı direfşendeyi
   Ḳoya **içine** laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 18). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *İçine.*

1. Ele ala cām-ı direfşendeyi
   Ḳoya **içine** laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 18). [içine, -i, -n, -e]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Dileyen kişi bundan özge ṣafā
   Meger bāġ-ı Firdevs **içinde** bula *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 16). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Dileyen kişi bundan özge ṣafā
   Meger bāġ-ı Firdevs **içinde** bula *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 16). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ **içinde** nār
   Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ **içinde** nār
   Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
   Felek ṭāḳı **içinde** ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
   Felek ṭāḳı **içinde** ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Güreşciler **içer** bu ʿādetde var
   Başar ṣoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [içer, -er]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Güreşciler **içer** bu ʿādetde var
   Başar ṣoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [içer, -er]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ulu daʿvī itdüm eyā Müsteʿān
   Beni eyleme ḫalḳ **içinde** yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 66). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ulu daʿvī itdüm eyā Müsteʿān
   Beni eyleme ḫalḳ **içinde** yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 66). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *İç, dahil.*

1. Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
   Ṭolardı sarāyuñ **içi** āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 70). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
   Ṭolardı sarāyuñ **içi** āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 70). [içi, -i]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Çemende şu gibi şofî şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofî şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofî şarāb içmek gerek şimdi.*

1. Dili diledügün yidi her kişi
   Yemek **içmek** oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [içmek, -mek]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Çemende şu gibi şofî şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofî şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofî şarāb içmek gerek şimdi.*

1. Dili diledügün yidi her kişi
   Yemek **içmek** oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [içmek, -mek]*

iç: *İç, dahil.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
   Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [içi, -i]

iç: *İç, dahil.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
   Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [içi, -i]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Ḫarāmīsine ḥūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
   İçer āb çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [içer, -er]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Ḫarāmīsine ḥūn-ı ʿāşıḳ ḥelāl
   İçer āb çün çūr āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 628). [içer, -er]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O ḫayl içre sulṭān-ı şāḥib-şükūh
   Görinürdi teller **içinde** çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O ḫayl içre sulṭān-ı şāḥib-şükūh
   Görinürdi teller **içinde** çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II Āb-ı Ḫıżr bağlamında ...ya mazhar olmak, ulaşmak.*

1. Yiyüp **içdiler** sūr oldı tamām
   Olur rāżı cümle ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 579). [içdiler, -di, -ler]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II Āb-ı Ḫıżr bağlamında ...ya mazhar olmak, ulaşmak.*

1. Yiyüp **içdiler** sūr oldı tamām
   Olur rāżı cümle ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 579). [içdiler, -di, -ler]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Birindeki ol levḥa-i pür-güher
   Hilāl idi taḳvīm **içinde** meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Birindeki ol levḥa-i pür-güher
   Hilāl idi taḳvīm **içinde** meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yiyüp **içmeden** oldılar çünki sīr
   Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [içmeden, -me, -den]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yiyüp **içmeden** oldılar çünki sīr
   Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [içmeden, -me, -den]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Eyü yidüñ **içdüñ** ḳılalum şikār
   Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [içdüñ, -dü, -n]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Eyü yidüñ **içdüñ** ḳılalum şikār
   Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [içdüñ, -dü, -n]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yiyüp **içdiler** bir zamān iki şāh
   Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [içdiler, -di, -ler]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yiyüp **içdiler** bir zamān iki şāh
   Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [içdiler, -di, -ler]*

iç: *İç, dahil.*

1. İder tirkeşinüñ **için** pür ḫadeng
   Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [için, -i, -n]*

iç: *İç, dahil.*

1. İder tirkeşinüñ **için** pür ḫadeng
   Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [için, -i, -n]*

iç: *İç, dahil.*

1. Beyābān u mīşe ṭolu şīr olur
   Cihānuñ **içi** remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 778). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Beyābān u mīşe ṭolu şīr olur
   Cihānuñ **içi** remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 778). [içi, -i]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Dimiş daḫı iy Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
   Saña ḫanlar **içinde** ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 260). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Dimiş daḫı iy Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
   Saña ḫanlar **içinde** ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 260). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
   Ḫalīl idi āteş **içinde** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
   Ḫalīl idi āteş **içinde** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 606). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳalur çīnī pūlād **içinde** ẕeheb
   Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳalur çīnī pūlād **içinde** ẕeheb
   Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Ṣabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm ḫayli **içine** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [içine, -i, -ne]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Ṣabā-veş olup sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm ḫayli **içine** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 18). [içine, -i, -ne]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Çü ṭāvūs olup ceng **içinde** çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Çü ṭāvūs olup ceng **içinde** çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Sarāy **içi** ṭoldı terennüm-serāy
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe cāy
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 39). [içi, -i]

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Sarāy **içi** ṭoldı terennüm-serāy
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe cāy
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 39). [içi, -i]

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Çü bülbül ṣadālar idüp bülbüle
Ṭolar sāzdan ṭāḳ **içi** velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 42). [içi, -i]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Çü bülbül ṣadālar idüp bülbüle
Ṭolar sāzdan ṭāḳ **içi** velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 42). [içi, -i]*

iç: *Içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).*

1. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [içer, -er]*

iç: *Içmek, yudumlamak (şarap bağlamında).*

1. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [içer, -er]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu **içi** kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [içi, -i]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu **içi** kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi gerdünları **içi** genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi gerdünları **içi** genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [içi, -i]*

iç: *Içine.*

1. Ṭolup ʿālemüñ **içine** ceng ü şūr
Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 309). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Içine.*

1. Ṭolup ʿālemüñ **içine** ceng ü şūr
Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 309). [içine, -i, -n, -e]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O bāġuñ **içinde** ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 127). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O bāġuñ **içinde** ṭırāz-ı sinān
   Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 127). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II Āb-ı Ḥıżr bağlamında ...ya mazhar olmak, ulaşmak.*

1. Yiyüp **içdiler** itdiler ʿīş ü nūş
   Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 603). [içdiler, -di, -ler]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II Āb-ı Ḥıżr bağlamında ...ya mazhar olmak, ulaşmak.*

1. Yiyüp **içdiler** itdiler ʿīş ü nūş
   Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 603). [içdiler, -di, -ler]*

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Ṣafāda ḥalāvetde çün selsebīl
   Bulur şıḥḥat andan **içicek** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 106). [içicek, -icek]*

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Ṣafāda ḥalāvetde çün selsebīl
   Bulur şıḥḥat andan **içicek** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 106). [içicek, -icek]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
   Güdāzān zemīn ḳaʿrı **içinde** mār
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
   Güdāzān zemīn ḳaʿrı **içinde** mār
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
   Ḫum **içinde** cūşān idi yirde mey
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
   Ḫum **içinde** cūşān idi yirde mey
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Meʿādin **içinde** eridi ẕeheb
   Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Meʿādin **içinde** eridi ẕeheb
   Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣanasın ki tennūr idi āsumān
   İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 48). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣanasın ki tennūr idi āsumān
   İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 48). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Kenārında her gāh olurdı savaş
   İçinde çaġızdan ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 114). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Kenārında her gāh olurdı savaş
İçinde çaġızdan ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 114). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *İç, dahil.*

1. Ṭoludur o şehr **içi** vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [içi, -i]*

iç: *İç, dahil.*

1. Ṭoludur o şehr **içi** vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [içi, -i]*

iç: *İç kısım, dahil olmak.*

1. Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez **içindeki** ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 72). [içindeki, -in, -de, -ki]*

iç: *İç kısım, dahil olmak.*

1. Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez **içindeki** ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 72). [içindeki, -in, -de, -ki]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳala ẓulmet ü toz **içinde** sipāh
ʿAdū bulmaya ḫaylüñe saña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 105). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳala ẓulmet ü toz **içinde** sipāh
ʿAdū bulmaya ḫaylüñe saña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 105). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Olup midhan **içme** ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [içme, -me]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Olup midhan **içme** ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [içme, -me]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yemek olmadan haẕm **içme** şarāb
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [içme, -me]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Yemek olmadan haẕm **içme** şarāb
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [içme, -me]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Az **iç** geh geh **iç** anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [iç,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Az **iç** geh geh **iç** anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [iç,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi.*

1. Geyüp cāme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az **içmek** ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [içmek, -mek]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi.*

1. Geyüp cāme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az **içmek** ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [içmek, -mek]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ0,.*

1. Gerek şerbet **içen** ide iḥtimā
Olur dā aña yoḳsa şoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 457). [içen, -en]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ0,.*

1. Gerek şerbet **içen** ide iḥtimā
Olur dā aña yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 457). [içen, -en]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe **içinde** olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 34). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Gidüp ʿizz ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe **içinde** olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 34). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ebed oldı ol bāġ **içinde** muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 79). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ebed oldı ol bāġ **içinde** muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 79). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Şeh olan müdām **içe** çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [içe, -e]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Şeh olan müdām **içe** çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [içe, -e]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile ḥadden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 249). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile ḥadden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 249). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *İçmek.*

1. Az **iç** az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [iç,]*

<u>iç-:</u> *İçmek.*

1. Az **iç** az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [iç,]*

<u>iç-:</u> *İçmek.*

1. Ḫakīmāne **iç** çün içersen şarāb
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [iç,]*

<u>iç-:</u> *İçmek.*

1. Ḫakīmāne **iç** çün içersen şarāb
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [iç,]*

<u>iç-:</u> *İçmek.*

1. Az **iç** geh geh **iç** anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [iç,]*

<u>iç-:</u> *İçmek.*

1. Az **iç** geh geh **iç** anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [iç,]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
İder ḫalḳ **içinde** ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 464). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
   İder ḫalḳ **içinde** ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 464). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Şehā **içme** bīgāne mülkinde mey
   Şaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [içme, -me]

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Şehā **içme** bīgāne mülkinde mey
   Şaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [içme, -me]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
   Ḳaçan künc **içinde** bilem iy emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
   Ḳaçan künc **içinde** bilem iy emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ne semte ki keştī olursa revān
   Olur idi mirʾāt **içinde** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 144). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ne semte ki keştī olursa revān
   Olur idi mirʾāt **içinde** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 144). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Yimeyen kişi ʿömri **içinde** nān
   İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Yimeyen kişi ʿömri **içinde** nān
   İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Hilāl idi **içinde** bedr-i münīr
   Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 41). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Hilāl idi **içinde** bedr-i münīr
   Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 41). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ya ʿaks-i hilāl idi ṣuda ʿayān
   İçinde anuñ şems-i devlet nihān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 46). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ya ʿaks-i hilāl idi ṣuda ʿayān
   İçinde anuñ şems-i devlet nihān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 46). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣadef idi keştī şeh **içinde** dür
   Ya dürc idi laʿl-i s̲emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ṣadef idi keştī şeh **içinde** dür
   Ya dürc idi laʿl-i s̲emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Tunus şehri **içinde** bir nev-cuvān
   Meger şāhı görmiş imiş bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Tunus şehri **içinde** bir nev-cuvān
   Meger şāhı görmiş imiş bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Onı elli kişinüñ olmış şehīd
   Beşi ceng **içinde** olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Onı elli kişinüñ olmış şehīd
   Beşi ceng **içinde** olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki çün şehr-i meşhūra ire ḥaşem
   İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 286). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki çün şehr-i meşhūra ire ḥaşem
   İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 286). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Oyuk şeylerin boşluğu.*

1. Anuñ **içi** elmās ile līk pür
   Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 27). [içi, -i]*

iç: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Düşer bunlaruñ **içine** iḫtilāf
   Hemīn bezm-i Rūsīye döndi meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 81). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Içine.*

1. Ki ṣandūḳ-ı āhen **içine** gire
   Bu deryānuñ içinde ne var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 83). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Gezüben havā ile ġalṭān olam
   Yiyüp **içüben** mevci gerdān olam *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 108). [içüben, -üben]*

iç: *Içine.*

1. Ṣıġınup Ḫaḳa şāh-ı pīrūz-ger
   Girer dürcüñ **içine** hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 130). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Anı her ki bulup **içe** Ḫusrevā
   Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 275). [içe, -e]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Çıḳup tīre-deryā **içinden** bahār
   Şeref buldı z̄ātı ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 289). [içinden, -i, -n, -den]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

1. Çü ṣandūḳ **içinden** çıḳar ser-fırāz
   Dehen-bāz olup ḳıldı ṣandūḳ rāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 307). [içinden, -i, -n, -den]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Giderken görür bir muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ bir ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 16). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu deryānuñ **içinde** ne var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 84). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. İdüp baḥrüñ **içinde** māhī şitāb
Şitābān olur çerḫde āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 95). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Dutar mehd bendini Ḫıżr-ı nebī
Şeh **içinde** cünbān hem-çün ṣabī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 180). [içinde, -i, -n, -de]

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O ṣandūḳuñ **içinde** şāh-ı cihān
Olur zerde-i beyże gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 185). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Nedāmet odı ile şāh-ı celīl
Yanar ṣanki ḳandīl **içinde** delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 188). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Görür bir keşef şāh-ı ṣāḥib-şükūh
Gezer baḥr **içinde** mānend-i kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 224). [içinde, -i, -n, -de]

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var **içinde** ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 242). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Cihān seyrin itmege iy pāk-ẕāt
Gerek kim kişi **içe** Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 274). [içe, -e]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Nice şehr-i dünyādan ola füzūn
Var ola **içinde** hezārān ḥuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 374). [içinde, -i, -n, -de]*

iç-: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Varup şehrüñ **içinde** ḳondı sipāh
Ḫişārı murādınca seyr itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 403). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir şeyin iç kısmı.*

1. Dilerseñ ki irmeye hergiz memāt
Olup ḫāle vāḳıf **iç** āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 6). [iç,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ Müdām içen münāfıḳdur dimiş minberde bir vāʿiẓ0,.*

1. Dimişler ki var anda Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme hergiz irmez memāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 120). [içen, -en]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi Çemende şu gibi şofī şarāb içmek gerek şimdi.*

1. Çü yüz biñ yaşarsañ irişür memāt
Ne lāzım kişi **içmek** Āb-ı Ḥayāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 124). [içmek, -mek]

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. Kim ol çeşmeden **içe** bir ḳaṭre āb
Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [içe, -e]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳalup kürre çünkim gide mādiyān
Gezer ẓulmet **içinde** niçe zamān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 116). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. İdemez bu semte kimesne sefer
Ki ẓulmet **içinde** çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 126). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. O ẓulmet **içinde** şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder aġzında gūyā güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 147). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ya ẓulmet **içinde** şeh-i kām-yāb
Güneşdür ki mestūr ḳılmış seḥāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 149). [içinde, -i, -n, -de]

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ya ol ẓulmet **içinde** şāh-ı cihān
Olur Āb-ı Ḥayvān gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 155). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Cebīninde var idi nūr-ı Ḥudā
Virür idi ẓulmet **içinde** żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 160). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç:</u> *İçine.*

1. Zamān geçmek ile dirīġā vü āh
Ṭolar **içine** rīk ü ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 96). [içine, -i, -n, -e]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki her cildi **içinde** var ṣad-hezār
Keyūmers ü Kāvūs u İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 11). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ḳalur ḫāk **içinde** niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi aṣlı olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 99). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç-:</u> *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Çıḳup ẓulmet **içinde** ol āfitāb
Yine tābişi ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 131). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>īcāb:</u> *Tasdik etme.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ **īcāba** dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [īcāba, -a]*

<u>īcāb:</u> *Tasdik etme.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ **īcāba** dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [īcāba, -a]*

<u>īcāb kılmaz:</u> *Gerekmez.*

1. Bu ẓāhirdür **īcāb ḳılmaz** mevād
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 345). [īcāb ḳılmaz, --maz-maz]

<u>icād kıldı:</u> *Yapmak, icat etmek.*

1. Ḥakīm oldur **icād ḳıldı** ḥikem
Vücūda gelür emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 337). [icād ḳıldı, -dı]*

<u>īcād kılmaḳda:</u> *Yapmak, icat etmek.*

1. Var **īcād ḳılmaḳda** gerçi kemāl
ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 171). [īcād ḳılmaḳda, -maḳ, -da]

içi: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Olur berg-i tanbūl ile süfre pür
   İçi süfrenüñ şanasın sebzedür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 484). [içi,]*

içi: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Olur berg-i tanbūl ile süfre pür
   İçi süfrenüñ şanasın sebzedür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 484). [içi,]*

içil: *Içilmek.*

1. Çü yindi ṭaʿām u **içildi** şarāb
   İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [içildi, -di]*

içil: *Içilmek.*

1. Çü yindi ṭaʿām u **içildi** şarāb
   İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [içildi, -di]*

için: *İçin.*

1. İdüp anı da gürz ile ser-nigūn
   İder ṣaḥn-ı meydān **için** rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 470). [için,]

için: *İçin.*

1. İdüp anı da gürz ile ser-nigūn
   İder ṣaḥn-ı meydān **için** rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 470). [için,]

için: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki var idi maġribde bir murġ-zār
   Aḳardı **içinden** anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [içinden, -den]*

için: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Ki var idi maġribde bir murġ-zār
   Aḳardı **içinden** anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 248). [içinden, -den]*

için: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
   Çıḳar ẓulmet **içinden** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 266). [içinden, -den]*

içinde: *İçinde, ortamında.*

1. Gezer ṣayd **içinde** cihān-pehlevān
   Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 133). [içinde,]*

içinde: *İçinde, ortamında.*

1. Gezer ṣayd **içinde** cihān-pehlevān
   Elinde kemend ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 133). [içinde,]*

icrāʿ-ı şerʿ: *Şeriatın uygulanması, yürütülmesi.*

1. Ġazālar idüp eyler **icrāʿ-ı şerʿ**
   Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 41). [icrāʿ-ı şerʿ,]

içre: *T. De, da, içinde.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
   Görinür duḫān **içre** gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [içre,]*
2. O rezm **içre** ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 253). [içre,]*
3. Kesilmiş Furāt **içre** ḫūnīn-rān
   Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [içre,]
4. Furāt **içre** hem nīze-i cān-güdāz
   Görinür ṣuda hem-çü māhī-i mār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 275). [içre,]
5. O ceng **içre** sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān
   Ser-i tāc-dārān-ı leşker-keşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 383). [içre,]*
6. Sipāh **içre** Sulṭān-ı Yezdān-perest
   Gezer gürg arasında ṣan şīr-i mest
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 171). [içre,]
7. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
   Bata ḫāk-i ḫūn **içre** zār ü ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 384). [içre,]*
8. Müzeyyen-durur gülşen-i ʿAdn-vār
   Sarāy **içre** her ṣuffe-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 152). [içre,]*

9. Diyārı idüp terk keyk ü meges
   Dehān **içre** efsürde olur nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 104). [içre,]*
10. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
    Ṭuyūr **içre** bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [içre,]*
11. O ḫayl **içre** sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
    Görinürdi teller içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 449). [içre,]*
12. Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
    ʿAyān oldı toz **içre** ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 434). [içre,]*
13. Direfş-i dıraḫşān toz **içre** hemān
    Ḳamerdür gicede ṣan oldı ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 427). [içre,]*
14. Şu deñlü niṣār itdi bezm **içre** zer
    Ki kān **içre** ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [içre,]*
15. Şu deñlü niṣār itdi bezm **içre** zer
    Ki kān **içre** ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [içre,]*
16. O zerrīn-zirih **içre** şāh-ı cihān
    Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 605). [içre,]*
17. Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
    Görinür Ḳamer **içre** taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 608). [içre,]*
18. Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥiṣār
    Ḫiṣār **içre** maḥfūẓ ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [içre,]*
19. Revān oluban sebze-zār **içre** rūd
    Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 9). [içre,]*
20. Ese çünki bāġ **içre** bād-ı ṣabā
    Gelür sāz-veş berglerden ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 29). [içre,]*
21. Gören berg-i sebz **içre** ṣanur hemān
    Nücūm-ı dıraḫşende vü āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 77). [içre,]*
22. Ser-ā-pā demür **içre** olmış nihān
    Çü cān alıcı bilmez aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 385). [içre,]*
23. Ḳatı düşdi Rūsīler **içre** şikest
    Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 453). [içre,]*
24. ʿAceb midür itdügi deryā żarar
    Taḥammül mi eyler ṣu **içre** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 302). [içre,]*
25. Ki meh-veş vire tīre **içre** żiyā
    Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 139). [içre,]*
26. İki ḳapusı var cihān bir ribāṭ
    Ribāṭ **içre** olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 126). [içre,]*

içre: *Içinde.*

1. Aḳup ḳanı bī-cān olur pīl-i zūr
   Yatur ḫāk u ḫūn **içre** efkār-ı ḫᵛūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 344). [içre,]*

içre: *Içinde.*

1. Görür şāh kim Ḫusrev-i baḫr ü ber
   Yatur ḫāk u ḫūn **içre** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 368). [içre,]*
2. Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
   Yatur hem de ḫāk **içre** ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [içre,]*

içre: *"İçinde" arasında.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
   Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk **içre** pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 86). [içre,]*

ictimāʿ: *Bir araya gelme, toplanma.*

1. Yiter saña üstād-ı bārān u berf
   Olur **ictimāʿıyla** deryā-yı jerf *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 246). [ictimāʿıyla, -ıy, -la]*

ictimāʿ: *Bir araya gelme, toplanma.*

1. Yiter saña üstād-ı bārān u berf
   Olur **ictimāʿıyla** deryā-yı jerf *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 246). [ictimāʿıyla, -ıy, -la]*

içtimāʿ ola: *Bir araya gelmek.*

1. Gelüp bir yire çün ola içtimāʿ
   İder biri birine ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 37). [içtimāʿola, -a]*

ictimāʿ olmaya: *Bir araya gelmek.*

1. Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
   Ki ḳalmaya nāmuñdan artuḳ metāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 105). [ictimāʿolmaya, -ma, -ya]*

ictimāʿ olur: *Bir araya gelmek.*

1. Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
   Ki Zühre çalup çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 569). [ictimāʿolur, -ur]*

ictimāʿı: *Ar. Birleşmek, toplanmak; bir yere, bir araya gelmek.*

1. Bilüp bunlaruñ **ictimāʿını** şāh
   Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 181). [ictimāʿını, -nı]*

ictimāʿı: *Ar. Birleşmek, toplanmak; bir yere, bir araya gelmek.*

1. Bilüp bunlaruñ **ictimāʿını** şāh
   Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 181). [ictimāʿını, -nı]*

ictināb: *Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.*

1. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intişāb
   Ecel irse olmaz müfīd **ictināb** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [ictināb,]*
2. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
   Ziyāde yimekden gerek **ictināb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 412). [ictināb,]*

ictināb: *Çekinmek. Sakınmak. Uzak olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.*

1. Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
   Ki bu cīfeden eyleye **ictināb** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 18). [ictināb,]*

içün: *Için.*

1. Bir avuc kişidür sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu cāndan olduġ **içün** ceng-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 310). [içün,]
2. Beş on ger şımışken şıdılar bizi
   Penāh anıñ **içün** idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 330). [içün,]*
3. ʿAdū **içün** itmek reʿāyāya kīn
   Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [içün,]
4. Risālet **içün** eyleyüp iḫtiyār
   Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 703). [içün,]*
5. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿömr **içün** bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [içün,]
6. Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
   Niçün cīfe **içün** olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 44). [içün,]*
7. Ten-i nākes **içün** bu nefs-i ḫasīs
   Ṣaḳın ḳabride dīve eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 55). [içün,]*
8. Bir iki gün olmaġ **içün** mīhmān
   Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [içün,]*
9. Saña zaḫm uranları iy şehriyār
   Ḫudā ḥakkı **içün** idem zeyn-i dār
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 382). [içün,]
10. Baña anıñ **içün** virildi serīr
    Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [içün,]*
11. Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
    Ki dünyā **içün** çekmeye kimse renc
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [içün,]
12. Çü devlet gele çoḳ bilinür sebeb
    Ḥuṣūl-i merām **içün** olmaz taʿab
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 8). [içün,]
13. Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
    ʿAbeş geçmek **içün** olur bir zamān
    (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 94). [içün,]
14. ʿAṭāyāsını çekmek **içün** hemān
    Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 105). [içün,]*
15. İderse eger ceng **içün** cemʿ fīl
    İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 143). [içün,]*
16. Velī dīn **içün** eyleyelüm ḳıtāl
    Zer ü sīm **içün** eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 199). [içün,]*
17. Velī dīn **içün** eyleyelüm ḳıtāl
    Zer ü sīm **içün** eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 200). [içün,]*
18. Kurup şāh-ı ʿālem **içün** bār-gāh
    Araya alur bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 221). [içün,]*
19. Bulurlar risālet **içün** bir cuvān
    Suḫan-dān u dānā vü şīrīn-zebān
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 271). [içün,]
20. Neye mālik ise hep ol şehriyār
    Getürür bile itmek **içün** niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 420). [içün,]*
21. Çekicek güli feṭḥi **içün** sipāh
    Rikābınca gitdi anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 459). [içün,]*
22. Fedā idelüm Ḫaḳ **içün** baş u cān
    Buyur ḥāżıruz cümle beste-miyān
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 701). [içün,]
23. Murādum degül Sind mülki şehā
    Velī geldüm olmaġ **içün** reh-nümā
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 34). [içün,]
24. Saña geldüm olmaġ **içün** gūr-ken
    Biçem rāst ḳaddüñe ben de kefen
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 893). [içün,]
25. Rıżā-yı Ḫaḳ **içün** idersüz ḳıtāl
    Yitürmeye ḥaḳḳuñızı Ẕü'l-Celāl
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 703). [içün,]
26. Şeh-i Hind ile itmek **içün** meṣāf
    Getürmişdi döşünde bir kūh-ı Ḳāf
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 867). [içün,]

27. Ṭaḳar beline deşne-i āb-gūn
Aḳıtmaġ **içün** rezmde seyl-i ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 622). [içün,]
28. Ḳuruldı iki şāh **içün** bār-gāh
Sipeh hāle oldı iki şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [içün,]*
29. İdem ceng **içün** cemʿ anıñçün sipāh
Dutar ʿālemi ādemi çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 431). [içün,]*
30. Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek **içün** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [içün,]*
31. Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret **içün** oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 180). [içün,]*
32. Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ **içün** ġazā
Ki ola birisine yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 243). [içün,]*
33. Durur kalbde Ṣanṭalūs-ı laʿīn
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı **içün** kemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 328). [içün,]
34. Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin hemān
Ḳodı fey **içün** ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 598). [içün,]*
35. İdüp mürdeyi ġaflet **içün** fiġān
İder nevḥalar būm mūye -künān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 13). [içün,]
36. Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat **içün** baña bir nāme yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [içün,]*
37. Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
Gezüp sīm **içün** kū-be-kū sū-be-sū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 232). [içün,]
38. O māhīleri itmek **içün** şikār
Ṭutar anda çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 251). [içün,]*
39. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek **içün** ol raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [içün,]
40. Ded ü dām kim ṣayda olur revān
Şikem-perligi **içün** olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 138). [içün,]*
41. Çü zenbūr şehd **içün** ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [içün,]*
42. Şikeste osa mīve **içün** şecer
Ḳaçan vire bir daḫı andan s̲emer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [içün,]
43. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl **içün** iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [içün,]
44. İki kişi bir ḥücre **içün** meger
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [içün,]*
45. Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı anıñ **içün** ḫˇōr olam
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [içün,]
46. Çü daʿvet **içün** oldı meʾmūr çüst
İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 91). [içün,]*
47. İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol āyīne **içün** menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [içün,]*
48. Ki daʿvet **içün** gönderübdür Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [içün,]
49. Bu milketde çoḳdur şehā mādiyān
Bu ḫıdmet **içün** beslenürler hemān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 112). [içün,]
50. Hemīşe ider ḫalḳ **içün** ol enīn
İşidür anı gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 23). [içün,]*
51. Vaṣiyyet **içün** şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline alur kāġıd ile ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 163). [içün,]*
52. Döker ādemī-zād **içün** çeşmi seyl
Velī remzin añlara ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 25). [içün,]*

içün: *Için.*

1. Olup pās-bān u ṭılāya süvār
Sipeh ḥıfẓı **içün** olurlar ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 86). [içün,]*

içün: *Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.*

1. Muḥīṭi vü Ḳāfı varup eyle seyr
Hemīn seyr **içündür** bu pür-naḳş-ı deyr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 112). [içündür, -dür]

içün: *"-dAn dolayı" anlamında edat.*

1. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
Vücūdı **içün** buldı z̲āt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 21). [içün,]*

içün: *"Uğruna, yoluna" anlamlarında edat.*

1. Çü miʿdeñ ṭolusını yirsen hemān
Ziyāde **içün** çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 80). [içün,]*

id: *Etmek, eylemek.*

1. Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
Didi yārın iy şeh **idem** anı ḫˇōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [idem, -em]*

2. Murādum benüm bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf **idem** yine genc
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 580). [idem, -em]
3. İdem bir daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 581). [idem, -em]*
4. Anı ṣoñra bildük Sikender imiş
Bu işi **iden** ol dilāver imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [iden, -en]*
5. Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
İderse yine cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 798). [iderse, -erse]*
6. Gelüp Fūr **iderse** anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [iderse, -erse]*
7. Kerem idüp iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Baña ehl-i beytim **idesin** revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 738). [idesin, -e, -sin]*
8. Suḫen-güy-ı efsāne-i dil-güşā
İdüp neyden engüşt-i muʿciz-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 26). [idüp, -üp]
9. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 31). [idüp, -üp]*
10. Müheyyā **idüp** ālet-i kār-zār
İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 37). [idüp, -üp]*
11. Müheyyā **idüp** cümlesi berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender **idüp** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 509). [idüp, -üp]
12. Müheyyā **idüp** cümlesi berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender **idüp** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 510). [idüp, -üp]
13. Göñülden **idüp** iki leşker neberd
Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [idüp, -üp]*
14. İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [idüp, -üp]*
15. Bu ʿadl ile feth **idüp** īrānı Şāh
Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [idüp, -üp]*
16. Kerem **idüp** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Baña ehl-i beytim idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 737). [idüp, -üp]*
17. İdüp zindegānī iki pādişāh
Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 773). [idüp, -üp]*
18. Sikender **idüp** cümlesine ʿaṭā
İder anlara ʿarż-ı cūd u seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 785). [idüp, -üp]*
19. Didi elçiye şāha **idüp** selām
Diyesin ki bildük murādın tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 791). [idüp, -üp]
20. Ki fi'l-cümle āsāyiş **idüp** sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 805). [idüp, -üp]
21. Ḳamu şāhidin şükr **idüp** āşikār
Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [idüp, -üp]*
22. Şehe rīv **idüp** ol iki dīv-zād
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [idüp, -üp]*
23. Sikender kim ola eyā ser-firāz
Müdārā **idüp** kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [idüp, -üp]*
24. Aña saʿy **idüp** şimdi iy tāc-ver
Oñat fikr **idüp** olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [idüp, -üp]*
25. Aña saʿy **idüp** şimdi iy tāc-ver
Oñat fikr **idüp** olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [idüp, -üp]*
26. İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 865). [idüp, -üp]*
27. Metāʿı alup elçi oldı revān
İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 918). [idüp, -üp]
28. İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan didi her ne ise peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 925). [idüp, -üp]
29. İdüp encümen Hindi Sindi hemān
Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 933). [idüp, -üp]
30. Cevābın alup elçi oldı revān
İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 940). [idüp, -üp]*
31. Saña zaḫm uranları iy şehriyār
Ḫudā ḥakkı içün **idem** zeyn-i dār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 382). [idem, -em]
32. Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
Murādum bu ışlāḥ **idem** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 270). [idem, -em]*
33. Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 282). [idem, -em]*
34. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 301). [idem, -em]
35. Şu deñlü **idem** ẓulmden iḫtirāz
Tezerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [idem, -em]*
36. Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
Ḫavāşıldan **idem** tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 338). [idem, -em]*
37. İden kimsene zīr-i deste sitem
Görür benden elbet daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 339). [iden, -en]
38. Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 126). [idinmişdür, -i, -n, -miş, -dür]
39. Duʿālar **idüben** aña ḫāṣ u ʿām
Disün ḫarresallāh ʿani'l-inhidām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 187). [idüben, -üben]
40. Ġazālar **idüp** eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda ider bunda zerʿ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 41). [idüp, -üp]

41. Virürem hüner-mende māl-i cihān
İdüp pā yañasın bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 280). [idüp, -üp]
42. Ṭabıl-bāz üniyle **idüp** cemʿ genc
Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 293). [idüp, -üp]
43. İdüp nāmede ʿahd ü peymānlar
Ġılāẕıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [idüp, -üp]*
44. İdüp mülk ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [idüp, -üp]*
45. İdüp ḫayli iḥsānlar ol tāc-ver
Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [idüp, -üp]*
46. İdüp māh ile āb-gīne ḥışār
Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 25). [idüp, -üp]
47. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
Çü pervāne gerdine üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 113). [idüp, -üp]*
48. İdüp yazmadan oḳumadan güẕer
Pes itmeye aġ u ḳaraya naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 97). [idüp, -üp]*
49. Çü ruḫsār-ı Hind ü cihān-ı siyāh
İdem çeşmine ger çekerse sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 142). [idem, -em]
50. İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
Ki bir elçi geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 313). [iderler, -er, -ler]*
51. İdüp ḳaddini ḫam gehī çün hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [idüp, -üp]*
52. Gehī çenber **idüp** o dilber-miyān
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [idüp, -üp]*
53. Belime **idüp** tīġ-ı Hindī kemer
İdem sīnemi Ḫaḳ yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 339). [idüp, -üp]*
54. İden oġluñı Hind mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [iden, -en]*
55. Bize görmedin bunca **iden** kerem
Yüzümüze başa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 67). [iden, -en]*
56. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 81). [iderse, -erse]*
57. Dürüst ide saʿy **idüp** īmānını
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 43). [idüp, -üp]*
58. Ol ulular olur çü bende-nüvāz
N'ola luṭf **idüp** gelse ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 62). [idüp, -üp]
59. Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh
Ḫużūr itdi āsāyiş **idüp** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 102). [idüp, -üp]*
60. İdem encümen leşker-i bī-ḥisāb
Ki gerd itmemiş ola Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 467). [idem, -em]*
61. Egerçi ki cümle iderler raḳam
İdemez velī cümle ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 126). [idemez, -e, -mez]*
62. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
Duʿālar **idüp** şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 46). [idüp, -üp]*
63. Saña reşk idüp ben de āheng **idem**
Terānem ḳıla bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [idem, -em]
64. Şeh-i Çīn ile ʿīş **idüben** müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [idüben, -üben]
65. N'ola luṭf **idüp** Ḫusrev-i ser-firāz
Bir iki gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 11). [idüp, -üp]*
66. İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 23). [idüp, -üp]
67. İdüp meclisi zeyn nuḳl ü şeker
Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [idüp, -üp]*
68. İdüp kān-ı zer bezmi zerrīn-cām
İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 37). [idüp, -üp]*
69. Çü bülbül ṣadālar **idüp** bülbüle
Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 41). [idüp, -üp]*
70. İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe müddet anda ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [idüp, -üp]
71. Saña reşk **idüp** ben de āheng idem
Terānem ḳıla bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [idüp, -üp]
72. Ki yollarda küffārı daʿvet **idem**
Müselmān **idem** şoñra Rūma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [idem, -em]
73. Ki yollarda küffārı daʿvet **idem**
Müselmān **idem** şoñra Rūma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 96). [idem, -em]
74. İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 627). [iden, -en]*
75. Didi mūye idüp şehin-şāh-ı Çīn
Bizi luṭfa muʿtād **idüben** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 100). [idüben, -üben]*
76. Zirihden **idüben** palārek güẕār
İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [idüben, -üben]*
77. İdüp dest şimşād-ı zer-ger niṣār
İder naḳş naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 15). [idüp, -üp]*

78. Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān
Muṭallā **idüp** eyledi zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 18). [idüp, -üp]*
79. İdüp ittifāḳ oldılar encümen
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 165). [idüp, -üp]*
80. İṭāʿat **idüp** oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 205). [idüp, -üp]*
81. Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat **idüp** ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 212). [idüp, -üp]*
82. Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki pāre **idüp** ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 552). [idüp, -üp]*
83. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 157). [iden, -en]*
84. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 162). [iden, -en]*
85. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
Virür derd-veş pās-bāna şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 135). [iden, -en]*
86. İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 333). [iden, -en]*
87. İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken **iden** türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [iden, -en]*
88. Nebātı **iden** ādemīye ṭabīb
İden çeşm-i bīnā ke-ṣāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [iden, -en]*
89. Nebātı iden ādemīye ṭabīb
İden çeşm-i bīnā ke-ṣāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 342). [iden, -en]*
90. Eger ẓulm ü ḳahr **idesin** bī-günāh
İder Ḫaḳ seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 143). [idesin, -e, -sin]*
91. Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
Velī ḥayżalıḳ derdi **iden** fūzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [iden, -en]*
92. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
Vefāt **idicek** sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 20). [idicek, -icek]*
93. Ki her şemʿ yanında bir dil-peẕīr
Oturdı **idüp** baḫr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 54). [idüp, -üp]*
94. İdüp sīnede yir şehe çün revān
Açup bād-bān keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 89). [idüp, -üp]*
95. İdüp şeh didügini fermān-peẕīr
İder anı ġaybet naẓardan çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 283). [idüp, -üp]*
96. İdüp rūy-i maḫlūl-i gil pīşe-ger
Şerādan süreyyāya dek sed ider *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 105). [idüp, -üp]*
97. Velī vaṣl ü dīdārı **iden** murād
İki ʿāleme eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 183). [iden, -en]*
98. ʿUlūma idüp kendüzin iştiʿāl
İderdüm şeb ü rūz kesb-i kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 52). [iderdüm, -er, -dü, -m]*

id: *Etmek, eylemek.*

1. İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 33). [idübdür, -üb, -dür]*
2. Yapub bir bināyı **ide** çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [ide, -e]*
3. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini **ide** rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [ide, -e]*
4. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki **ide** niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [ide, -e]*
5. Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı **ide** ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [ide, -e]*
6. Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
Ki ol kişt-zār ile **ide** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 542). [ide, -e]*
7. Ki fi'l-cümle āsāyiş idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma **ide** ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 806). [ide, -e]*
8. Sipāha virür yine māl ü menāl
Ki aʿdāyı **ide** yine pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 952). [ide, -e]*
9. Müheyyā ider ālet-i dār ü gīr
Ki **ide** ʿadūsını ḫōr u ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 954). [ide, -e]*
10. Varur şāha ḳarşu ki **ide** ḳıtāl
Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [ide, -e]*
11. İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
Ya anlar tamām ola ya biz tamām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [idelüm, -e, -lüm]*
12. Hünerüñle uḫvet **idelüm** şehā
Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [idelüm, -e, -lüm]*
13. Dönüp gitmedin Rūma evlā şerīr
İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 852). [idelüm, -e, -lüm]*
14. Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 868). [idelüm, -e, -lüm]*
15. Ne tedbīr **idersüz** baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [idersüz, -er, -süz]*
16. Ya bir ad **idevüz** vire ya baş
Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [idevüz, -e, -vüz]*

17. Didiler ki iy şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn farżdur **idevüz** ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 968). [idevüz, -e, -vüz]
18. Eger bī-mecāl ise şāh-ı cihān
İdelüm şehin-şāha taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 398). [idelüm, -e, -lüm]*
19. Ne şāḫa ki destini **ide** dırāz
Ṣunar el nedeñlü ki olsa firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [ide, -e]*
20. İde çeşme-i ḫuşka çün iltifāt
Aḳıdur ṣu yirine Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 13). [ide, -e]*
21. Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
İde mūrdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 310). [ide, -e]*
22. Ola cāhda her biri ber-ḳarār
Ziyāde **ide** cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 322). [ide, -e]*
23. ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [idem, -em]*
24. Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
Ne tedbīr **iderse** olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [iderse, -er, -se]*
25. Ne deñlü ki bendem **iderse** günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [iderse, -er, -se]
26. Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb **idüben** ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 86). [idüben, -üben]*
27. Eger düşmene bulur isem ẓafer
İdem her biriñüz şeh-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 198). [idem, -em]
28. Çün zeyn **ide** ol ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [ide, -e]*
29. Ki feṭḥ itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst **ide** Sinde ʿınān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 24). [ide, -e]*
30. Varup Sind ḫalḳını daʿvet **ide**
Çeküp leşkerin ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 25). [ide, -e]*
31. Ola ʿālemüñ ḫalḳı Yezdān-şinās
Ḳamu Ḫażret-i Ḫaḳḳa **ide** sipās *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 38). [ide, -e]*
32. Kitāba nebiyye **ide** iʿtiḳād
Bile ḫayrı ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 39). [ide, -e]*
33. Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde müdām ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 42). [ide, -e]
34. Dürüst **ide** saʿy idüp īmānını
Cehennemden āzād **ide** cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 43). [ide, -e]*
35. Dürüst **ide** saʿy idüp īmānını
Cehennemden āzād **ide** cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 44). [ide, -e]*
36. Yiyüp içmeden oldılar çünki sīr
Diler kim **ide** ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 106). [ide, -e]*
37. Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār **idelüm** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 114). [idelüm, -elü, -m]*
38. Saña da gerek ise iy şeh seni
Riʿāyet **idesin** be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 52). [idesin, -esin]*
39. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat **ide** ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 68). [ide, -e]*
40. Bu nuṣret şeh-i Senceri şād **ider**
Bu şādılıġı ḫaṣmı āzād **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [ider, -er]*
41. Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẕār
Gerekdür ki iḥyā **ide** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [ide, -e]*
42. Taḥammül **ide** kim irişse ḫazān
Vara deştden Rūma ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [ide, -e]*
43. Diler kim vara Rūma şeh ṣād-kām
Ḫużūr eyleyüben **ide** nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [ide, -e]*
44. Niçe ṣāmit **ide** ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine zemzeme çün hezār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 191). [ide, -e]
45. İder dilberüñ her biri bir sürūd
Enīn eyleyüp itdi āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 43). [ider, -er]*
46. Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp şerm **iderdi** teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [iderdi, -(e)r, -di]
47. Müselmān olanın ḳılalum emīr
ʿİnād eyleyeni **idelüm** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 192). [idelüm, -e, -lüm]*
48. Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin **idem** ḳıyāmetde çāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [idem, -em]
49. Muʿīn oldı çün baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile **idem** helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 210). [idem, -em]*
50. Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 318). [iderdi, -(e)r, -di]*
51. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
İderdi ciger-gāh u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [iderdi, -(e)r, -di]*
52. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [iderse, -er, -se]*
53. İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [idersem, -er, -sem]
54. Bize vācib oldı **idevüz** ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 189). [idevüz, -e, -vüz]
55. Bize vācib oldı idevüz ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ **idüpdür** Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 190). [idüpdür, -üp, -dür]

56. Raḥīm ola ʿadl **ide** ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [ide, -e]*
57. İde şāha şandūḳ-ı āyīne-vār
Göre baḥri āyīneden şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 81). [ide, -e]*
58. İde günde yüz biñ nehengi ġıdā
Daḥı sīr olmaz ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 233). [ide, -e]*
59. Dehānı nehengüñ olup mevc-gīr
İderdi çü miḳrāż ḳaṭʿ-ı ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 162). [iderdi, -er, -di]*

id: *Etmek.*

1. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 11). [ider, -er]*
2. Müheyyā **ider** yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ide ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 505). [ider, -er]*
3. Çü dördünci gün ṣubḥ-dem urdı dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 550). [ider, -er]*
4. Görüp anı ġayret **ider** şāh-ı Rūm
Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 551). [ider, -er]*
5. Gerek olanı cenge iḥżār **ider**
Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [ider, -er]*
6. Binüp leşker ile **ider** ol da ʿazm
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [ider, -er]*
7. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [ider, -er]*
8. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫ̆āb u ne ārām **ider** ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ider, -er]*
9. İder şükr Yezdāna Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [ider, -er]*
10. İderseñ anuñ ile bir daḥı ceng
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [ider, -er]*
11. Sikender idüp cümlesine ʿaṭā
İder anlara ʿarż-ı cūd u seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 786). [ider, -er]*
12. Dutup pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān
İder Fūr-ı Hindūya elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 876). [ider, -er]*
13. Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 18). [ider, -er]*
14. Neyi māl-i ḫulyā ki itse olur
İder cüst ü cū kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 16). [ider, -er]*
15. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [ider, -er]*
16. Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
Biçem diyü anda **ider** bunda zerʿ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [ider, -er]*
17. Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
Ki Firdevs **ider** aña ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 110). [ider, -er]*
18. Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn **ider**
Ki her kim anı görse taḥsīn **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 119). [ider, -er]*
19. Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn **ider**
Ki her kim anı görse taḥsīn **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [ider, -er]*
20. Zemīni **ider** geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [ider, -er]*
21. Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḫūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [ider, -er]*
22. İdüp ḫayli iḥsānlar ol tāc-ver
Menāṣiblerini ziyāde **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 364). [ider, -er]*
23. Bu sözi yine sāz teskīn **ider**
Ölür sīnede yoḳsa büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 387). [ider, -er]*
24. Çü dergāhına geldi begler tamām
İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 22). [ider, -er]*
25. İdüp ḫoş-dil elçiyi ol ser-fırāz
İder sīm ü zerden anı bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 376). [ider, -er]*
26. Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [ider, -er]*
27. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī şād **ider**
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [ider, -er]*
28. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
Ḳılıcum benüm örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 367). [ider, -er]*
29. Biri birisīne uruban ḫadeng
İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1026). [ider, -er]*
30. Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [ider, -er]*
31. Şehādet **ider** ʿarż aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [ider, -er]*
32. İdüp kān-ı zer bezmi zerrīn-cām
İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 38). [ider, -er]*

33. Olur ġamze-i sāḳī nāvek-figen
İder ehl-i meclis ḥayātın micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 48). [ider, -er]*
34. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar **ider** ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [ider, -er]*
35. İder ʿişret iki şeh-i bī-naẓīr
Bir oldı iki tāc u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 187). [ider, -er]*
36. İdüp dest şimşād-ı zer-ger niṣār
İder naḳş naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 16). [ider, -er]*
37. Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder müflis ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 24). [ider, -er]*
38. Çü ḥiddet ile bād-ı şarṣar eser
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [ider, -er]*
39. Benefşe **ider** ḳāmetin kūj u ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [ider, -er]*
40. İder fāḫte nāle mūsīçe āh
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [ider, -er]*
41. Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
İder bāġ u deşti müzeyyen-perend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 126). [ider, -er]
42. Selāṭīn ala çünki pedrūd **ider**
Sirişk ile deşti ḳamu rūd **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 151). [ider, -er]*
43. Selāṭīn ala çünki pedrūd **ider**
Sirişk ile deşti ḳamu rūd **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 152). [ider, -er]*
44. Dimāġı **ider** müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 159). [ider, -er]
45. Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā **ider** yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 182). [ider, -er]*
46. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü neft **ider** anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [ider, -er]*
47. Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [ider, -er]*
48. Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 232). [ider, -er]*
49. Şehi dilḫōşı ḫalḳı dilḫōş **ider**
Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 249). [ider, -er]
50. Ṣadā itdi būḳ u nefīr ü derāy
İder zindeler mürde rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 308). [ider, -er]*
51. Lekedler yiyüp esblerden zemīn
Çü bīmār-ı Hindī **ider** āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 314). [ider, -er]*
52. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
İder ḫamle iki cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 388). [ider, -er]*
53. Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez **ider** bunları tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [ider, -er]*
54. İdüp anı da gürz ile ser-nigūn
İder ṣaḫn-ı meydān için rūd-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 470). [ider, -er]
55. İder şöyle gülbang ḫārā-şikāf
Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 519). [ider, -er]
56. Ḳızıl ḳan **ider** deşt sikkīni laʿl
Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [ider, -er]*
57. İder şöyle gerdūnlarından ḫişār
Ki bulmaz ṣabā geçmege reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 579). [ider, -er]
58. Olur çünki düşmen işinden ḫalāṣ
İder bezm-i ḫālī gelürler ḫavāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 602). [ider, -er]*
59. ʿAceb şaʿbede-bāzdur bu cihān
İder dürlü dürlü ṣanāyiʿ ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 626). [ider, -er]*
60. Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫʷār
İder geh ḥakīm ile encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [ider, -er]
61. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
Nesīmi **ider** oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 58). [ider, -er]*
62. Dimāġa gide çün **ider** çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [ider, -er]*
63. İder südde şīrīn olıcak şarāb
Çü turş ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 387). [ider, -er]*
64. Żarūrī **ider** anı tenfīẕ-i mey
Getürür ṣudāʿiyle elbette ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 397). [ider, -er]*
65. Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı **ider** çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [ider, -er]*
66. Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 464). [ider, -er]*
67. Ḳo nādānı nādān vehhām **ider**
İde çünki vehhām bed-nām **ider**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 179). [ider, -er]
68. Ḳo nādānı nādān vehhām **ider**
İde çünki vehhām bed-nām **ider**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [ider, -er]
69. İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl olan niçün ḫıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 207). [ider, -er]*
70. İder kīne tīġını tedbīr-i tīz
Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 91). [ider, -er]*

71. İder vaż‘-ı fi’l-ḥāl fermān-revā
Bir āyīne kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 139). [ider, -er]*
72. İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr
İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 200). [ider, -er]*
73. Kimesne ne aña ne māla naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 208). [ider, -er]*
74. İder vaḳf aña Mısr ile Şāmı şāh
İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 210). [ider, -er]*
75. Aña vaż‘-ı ḫuddām **ider** şehriyār
İder bir niçe şāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 211). [ider, -er]*
76. Yürür baḥrde çün felekde hilāl
İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 44). [ider, -er]*
77. Çü yindi ṭa‘ām u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 178). [ider, -er]*
78. Gerek olıcak yine keştī **ider**
Nice baḥre uġrarsa eyler güẓer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 291). [ider, -er]*
79. İder ẓulmete emr-i pes pādişāh
Helāk itdi ḫaṣṣı bi-iẕn-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 87). [ider, -er]*
80. Düşüp çünki ol çeşme ola revān
İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 102). [ider, -er]*
81. İder pūya deryāda ol bād-pā
Olur hem-‘inān aña bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 91). [ider, -er]*
82. Ṣala āba āteş ḳaçan baḥr-i telḫ
Deñiz ṣuyı gibi **ider** kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 168). [ider, -er]*
83. Ṣaçın meyzer idüp iderler şitāb
İder şek görürse birin āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 210). [ider, -er]*
84. İder on gün on gice māhī geẓer
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [ider, -er]*
85. Ne yir ne yidürür ‘abeş ḫıfẓ ider
İder ġayr-ı ḫaẓ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 8). [ider, -er]*
86. İdüp dāyimā raḳṣ bu āsiyā
İder ādemüñ ḫākini tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 30). [ider, -er]*
87. İder şīşeler gerçi āyīne-vār
Ḫavādiş ṭaşıyla virür inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 63). [ider, -er]*
88. Cihān dündur meyli dūna **ider**
Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 109). [ider, -er]*
89. Murādınca āhūnuñ eyler ṣadā
Velī mevtdür kim **ider** merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 114). [ider, -er]*
90. İşidüp **ider** murġ ṭūl-i emel
Olur ol nevā aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 117). [ider, -er]*
91. Nice şi‘r fikri giyā vü şa‘īr
Kişiyi **ider** lāl olsa Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 34). [ider, -er]*

id: *Etmek.*

1. Çü nāmuñ senüñ cān-nüvāzī **ide**
Benümle ḳaçan dīv-bāzī **ide** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 77). [ide, -e]*
2. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ **ide** cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 34). [ide, -e]*

id: *Etmek, eylemek.*

1. Kimi kim **ide** dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 49). [ide, -e]*
2. Kimi kim **ide** cevr ü ḫışmuñ nejend
İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 51). [ide, -e]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
Ḳılur tāc na‘leynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 44). [idüp, -üp]*

id: *Etmek,yapmak.*

1. İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [iderseñ, -er, -se, -ñ]*

id: *Bir işi yapmak.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ‘ulvī ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 66). [idüp, -üp]*
2. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 145). [idüp, -üp]*

id: *Bir işi yapmak.*

1. Çü ceyş-i me‘ānī gele fevc fevc
İde cūş baḥr-i güher mevc mevc *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 34). [ide, -e]*

id: *Etmek II Eylemek.*

1. Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
   Anı kimse ḥāşā **ide** ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 46). [ide, -e]*
2. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
   Ümīdüm bu faẕluñ **ide** feṭḥ-i bāb
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 78). [ide, -e]
3. Ümīdüm bu **ide** şefāʿat saña
   Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 39). [ide, -e]*

id: *Bir işi yapmak.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 29). [idüp, --üp]*

id-: *Etmek, eylemek.*

1. Ġazāda ḫazāyīn **idicek** niṣār
   Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 63). [idicek, -i, -cek]*

id-: *Etmek, eylemek.*

1. Nereden ki düşmen olursa ʿayān
   O cāniblere süst **ideler** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 518). [ideler, -e, -ler]*
2. Demidür olasın benüm ile yār
   ʿAdūnuñ **idesiz** yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [idesiz, -e, -siz]*

ʿīd: *Bayram.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿ**īd** ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ʿīd,]

ʿīd: *Bayram.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿ**īd** ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ʿīd,]

ide: *Etmek.*

1. Eger ʿavn **ideyidi** ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 61). [ideyidi, -yidi]
2. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
   İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [idelüm, -lüm]*

idelden: *-den beri.*

1. Cihān mülkini ḫalḳ **idelden** İlāh
   Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [idelden,]*

iden: *Eden, eyleyen.*

1. Suḫendür müzeyyen **iden** ʿālemi
   Suḫendür mükerrem **iden** ādemi
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 85). [iden,]

iden: *Eden, eyleyen.*

1. Suḫendür müzeyyen **iden** ʿālemi
   Suḫendür mükerrem **iden** ādemi
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 85). [iden,]

iden: *Eden, eyleyen.*

1. Suḫendür müzeyyen **iden** ʿālemi
   Suḫendür mükerrem **iden** ādemi
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 86). [iden,]

iden: *Eden, eyleyen.*

1. Suḫendür müzeyyen **iden** ʿālemi
   Suḫendür mükerrem **iden** ādemi
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 86). [iden,]

ider: *Etmek, eylemek.*

1. Kimine sipihri **ider** pāy-gāh
   Kiminüñ **ider** mesnedin tīre çāh
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 103). [ider,]
2. Pül-i tārdan şöyle **ider** güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 81). [ider,]*
3. Egerçi ki ümmet **ider** kār-ı zişt
   Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 54). [ider,]*

ider: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

1. Olupdur be-ġāyet ḫaşīn ol ḥişār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 46). [ider, -er]*
2. İder her kişi vaşluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 35). [ider, -er]
3. Çü tīr-i duʿā gögden **ider** güẕer
   Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 47). [ider, -er]*

4. Cihān-gerdlikde hemīn āfītāb
   İder seyr sürʿatle hem-çün seḫāb
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 50). [ider, -er]
5. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
   İfāde **ider** aña ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 88). [ider, -er]*
6. Cihetden **ider** çünki ṭayy defteri
   Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 109). [ider, -er]
7. Ḳudūmı **ider** aṭlası zer-nigār
   Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 111). [ider, -er]
8. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
   Aradan gider perde-i cism ü cān
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 119). [ider, -er]
9. İder dār-ı dīnī ḳuşūrı ḫarāb
   Şaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [ider, -er]
10. Zebānum sürūşa olup tercümān
    İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān
    (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 56). [ider, -er]
11. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
    İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [ider, -er]*

iderken: *Ederken.*

1. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
   Çıḳarup **iderken** cināna naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 28). [iderken,]*

idhāl kılma: .

1. Ṭaʿām üzre **idḫāl ḳılma** ṭaʿām
   Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 353). [idḫāl ḳılma, -ma]*

idi: *Idi.*

1. Yanında şehüñ var **idi** bir cuvān
   Suḫen-gūy u dānā vü gevher-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [idi,]
2. Nice şīr kim cüssede pīl **idi**
   Teni kūh **idi** pāları mīl **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [idi,]*
3. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
   Muḳarrer velī **idi** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [idi,]*
4. Kime ḫışm ile göstereydi dehān
   Hemīn bir naẕarda virür **idi** cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 158). [idi,]*
5. Dehānı hemīn tūn **idi** pür-şerer
   Dişi tīġ-ı Hindū **idi** tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 156). [idi,]*
6. Dehānı hemīn tūn **idi** pür-şerer
   Dişi tīġ-ı Hindū **idi** tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [idi,]*
7. Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
   Esīr **idi** ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 50). [idi,]*
8. Ṣan evc-i saʿādetde burc **idi** gāh
   Dü peyker **idi** iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 51). [idi,]*
9. Ṣan evc-i saʿādetde burc **idi** gāh
   Dü peyker **idi** iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [idi,]*
10. Degül esb bād **idi** ol dīv-zād
    Dimişler **idi** künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 168). [idi,]*
11. Degül esb bād **idi** ol dīv-zād
    Dimişler **idi** künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [idi,]*
12. Hemīn berḳ **idi** eyleyicek şitāb
    Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [idi,]*
13. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
    Ḳażā vü ḳader **idi** ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [idi,]*
14. Meh **idi** velī gezdirür anı serv
    Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 135). [idi,]
15. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt **idi**
    Elinde düm-i ḳāḳum engüşt **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [idi,]*
16. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt **idi**
    Elinde düm-i ḳāḳum engüşt **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [idi,]*
17. Fürūzān-ı şemʿ **idi** ṣan gerdeni
    Beyāż **idi** kāfūr gibi ṣan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 122). [idi,]*
18. Fürūzān-ı şemʿ **idi** ṣan gerdeni
    Beyāż **idi** kāfūr gibi ṣan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 121). [idi,]*
19. Ġazāl **idi** gerçi ġazel-ḫʷān **idi**
    Perī-çehre ammā ki insān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 118). [idi,]*
20. Ġazāl **idi** gerçi ġazel-ḫʷān **idi**
    Perī-çehre ammā ki insān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [idi,]*
21. Ġazāl **idi** gerçi ġazel-ḫʷān **idi**
    Perī-çehre ammā ki insān **idi** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 117). [idi,]*
22. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān **idi**
    Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 113). [idi,]*
23. Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz **idi**
    Güneş gibi gündüz cihān-sūz **idi**
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 112). [idi,]
24. Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz **idi**
    Güneş gibi gündüz cihān-sūz **idi**
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 111). [idi,]

25. Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
O kebg-i derī **idi** meclis çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [idi,]*
26. Dökilmiş **idi** bezme ḥelvā-yı naġz
Leẕīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 29). [idi,]
27. Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāẓır itmiş **idi** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [idi,]*
28. İdüp meclisi zeyn nuḳl ü şeker
Sipihr itmiş **idi** hemīn cām-ı zer
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 26). [idi,]

idin: *Edinmek.*

1. Şu kim ne ḳalem ehli ola ne tīr
Ṣaḳın anı zinhār **idinme** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 90). [idinme, -me]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. O demde ki faẓluñ **idinem** penāh
Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 93). [idinem,]*
2. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 20). [idinmişdi, -miş, -di]*
3. Üçüncisi ʿOṯmān ol ehl-i ḥayā
Ki hem-rāz **idindi** anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 12). [idindi, -di]*
4. İki kerre dāmād **idinüp** Rasūl
Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [idinüp, -üp]*
5. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 180). [idindi, -di]*
6. Varup bir ḥişārı **idindi** penāh
Yine beglere nāme gönderdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 497). [idindi, -di]
7. Beş on ger ṣımışken ṣıdılar bizi
Penāh anıñ içün **idindük** sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 330). [idindük, -dü, -k]*
8. Dizer yine senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat **idinmiş** bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 8). [idinmiş, -miş]*
9. İdinür ise anı dāmān-ı şāh
N'ola ol da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 825). [idinür, -ür]*
10. Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 22). [idinür, -ür]*
11. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste nuḳl **idinür** geh şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [idinür, -ür]
12. Saʿādet o şāha ki şāh-ı cihān
Ḳul **idine** vü ola beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 70). [idine, -e]*
13. Ḳamu müşg ü ʿanber **idinmiş** niḳāb
Göricek ki reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 99). [idinmiş, -miş]*
14. Ḫişār **idinür** gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü neft ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 227). [idinür, -ür]*
15. Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba müdām
Anı fen **idinmege** ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 96). [idinmege, -meg, -e]*
16. Ne deñlü ki var ʿilm-i ṭıbda kitāb
İdinmek gerek iy şeh-i kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 98). [idinmek, -mek]
17. Ḫaṣīsi budur ẓulmetüñ Ḫusrevā
Getürüp gideler **idinür** nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 106). [idinür, -ür]*
18. Yaḳup bozmadan eyleyüp būstān
ʿAraż ne **idinür** ʿaceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 92). [idinür, -ür]*

idin-: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 48). [idindüm, -dü, -m]

idin-: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 48). [idindüm, -dü, -m]

idin-: *(Kendi arzusuyla) ... Olarak kabul etmek, ... Yerine koymak.*

1. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler idi ġıdā nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [idinmişler, --miş, --ler]*

idin-: *(Kendi arzusuyla) ... Olarak kabul etmek, ... Yerine koymak.*

1. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler idi ġıdā nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [idinmişler, --miş, --ler]*

idin-: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi virdi İlāh
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 32). [idindüm, -dü, -m]

idin-: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi virdi İlāh
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 32). [idindüm, -dü, -m]

idmān: *Güç, kuvvet.*

1. Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki **idmānı** eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 376). [idmānı, -ı]*

idmān: *Güç, kuvvet.*

1. Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki **idmānı** eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 376). [idmānı, -ı]*

idrāk: *Ar. 1. Anlamak, anlaşılmak. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.*

1. Ser-ā-pā teni ʿilm ü **idrāk** ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [idrāk,]

idrāk: *Ar. 1. Anlamak, anlaşılmak. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.*

1. Ser-ā-pā teni ʿilm ü **idrāk** ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [idrāk,]

idrāk: *Ar. 1. Anlamak, anlaşılmak. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.*

1. Ne deñlü ki derk ide derrāklar
Anuñ künhüne irmez **idrāklar** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 126). [idrāklar, -lar]*

idrāk: *Ar. 1. Anlamak, anlaşılmak. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.*

1. Ne deñlü ki derk ide derrāklar
Anuñ künhüne irmez **idrāklar** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 126). [idrāklar, -lar]*

idrāk ider: *Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.*

1. Ne **idrāk ider** künhün anuñ ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 173). [idrāk ider, -er]*

idrāk irmez: *Akıl erdirmek.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
Neden ḥāṣıl oldı nedür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 63). [idrāk irmez, -mez]*

idüben: *Edip, ederek.*

1. Alup ḳaçdı başını şāh-ı ʿAcem
Bulınmadı pinhān **idüben** ʿalem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 676). [idüben,]

idüben: *Bir işi yapmak.*

1. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 73). [idüben,]

idügin: *Olduğunu.*

1. Ne reng **idügin** bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 191). [idügin,]*

idügin: *Olduğunu.*

1. Ne reng **idügin** bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 191). [idügin,]*

idüp: *Edip, ederek.*

1. Musaḫḫar **idüp** ḫalḳı bī-taḫt u tāc
Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 9). [idüp, -üp]*

idüp: *Edip, ederek.*

1. Musaḫḫar **idüp** ḫalḳı bī-taḫt u tāc
Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 9). [idüp, -üp]*

ifâde: *Anlatma, söyleme, bildirme.*

1. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 88). [ifāde,]*

ʿifrīt: *Cinlerin çok zararlı ve çok korkunç kabul edileni.*

1. Çü ʿ**ifrīt** her birisi sehm-nāk
   İder heybeti zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 363). [ʿifrīt,]*

ʿifrīt: *Cinlerin çok zararlı ve çok korkunç kabul edileni.*

1. Çü ʿ**ifrīt** her birisi sehm-nāk
   İder heybeti zümre-i şīri çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 363). [ʿifrīt,]*

ʿifrīt-i dūzaḫ: *Cehennem ifriti,cini.*

1. Çü ʿ**ifrīt-i dūzaḫ** ḳanı bed-liḳā
   Beşer heyʾeti heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 485). [ʿifrīt-i dūzaḫ,]*

iftirā: *Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.*

1. İnanma her işitdügüñe şehā
   Bu dünyā-durur çoḳ olur **iftirā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [iftirā,]*

iftirā: *Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.*

1. İnanma her işitdügüñe şehā
   Bu dünyā-durur çoḳ olur **iftirā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [iftirā,]*

iftirāk: *Dağılma, parçalara ayrılma.*

1. Çü yār ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
   ʿAẕāb-ı cehennem olur **iftirāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 262). [iftirāḳ,]*

iftirāḳ: *Dağılma, parçalara ayrılma.*

1. Çü yār ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
   ʿAẕāb-ı cehennem olur **iftirāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 262). [iftirāḳ,]*

iftirāk: *Dağılma, parçalara ayrılma.*

1. Teraḳḳī idüp miḥnet-i iştiyāḳ
   Helāk idicekdür beni **iftirāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 124). [iftirāḳ,]*

iftirāk: *Dağılma, parçalara ayrılma.*

1. Teraḳḳī idüp miḥnet-i iştiyāḳ
   Helāk idicekdür beni **iftirāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 124). [iftirāḳ,]*

iġrāż: *Gayeler, maksatlar.*

1. Getürüp çü **iġrāz** ile ḳondurur
   ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [iġrāz,]*

iġrāż: *Gayeler, maksatlar.*

1. Getürüp çü **iġrāz** ile ḳondurur
   ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [iġrāz,]*

iġrāz u ikrām: *Taze hamurdan ekmek yapıp misafire yedirme ve ikram.*

1. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
   Çıḳup ḳarşu **iġrāz u ikrām** ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 112). [iġrāz u ikrām,]*

iġrāz u ikrām ider: *Taze hamurdan ekmek yapıp misafire yedirme ve ikram etme.*

1. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
   Çıḳup ḳarşu **iġrāz u ikrām ider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 112). [iġrāz u ikrām ider, -er]*

ihsān: *Ar. 1. Bahşiş, atiyye olarak vermek, verilmek. 2. Bahşiş, atiyye. 3. İyilik, hüsn-i amel. 4. Hüsn-i muâmele, mürüvvet.*

1. Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli az
   İdem anı **iḥsān** ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 282). [iḥsān,]*
2. ʿAcem mülkine cümle sulṭān imiş
   İşi ḫalḳa luṭf ile **iḥsān** imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1150). [iḥsān,]*
3. Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
   Pür eyler ol **iḥsān** ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 192). [iḥsān,]*
4. Bu **iḥsānuñ** olmaya şükri tamām
   Ola şükr-i iḥsān yanında künām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 9). [iḥsānuñ, -un]*

ihsān: *(Ar.) Bağış.*

1. Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
   Ki şād ola **iḥsānı** ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 358). [iḥsānı, -ı]*
2. Ḫacel itdi **iḥsānı** ile bizi
   Bizi itdügi gibi eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 395). [iḥsānı, -ı]*
3. ʿAbīd olur iḥsāna insān olan
   Velī bilmez **iḥsānı** ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 74). [iḥsānı, -ı]*
4. Çü **iḥsānı** çoḳ eyleye şehriyār
   Olur āsumān-ı ḳażāya ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [iḥsānı, -ı]*
5. Unutmaḳ ne mümkin ol **iḥsānı** ben
   Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [iḥsānı, -ı]*

iḥsān: *Bağışlama, bağışta bulunma.*

1. ʿAbīd olur **iḥsāna** insān olan
   Velī bilmez iḥsānı ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 73). [iḥsāna, -a]*

iḥsān: *Cömertlik, lutuf‖ bağış, hediye.*

1. Görüp şāhuñ **iḥsānını** ol sipāh
   Olur cümlesi bende-i nīk-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 365). [iḥsānını, -ı, -n, -ı]*

iḥsān: *Cömertlik, lutuf, bağış, hediye, iyilik.*

1. İdüp ḫayli **iḥsānlar** ol tāc-ver
   Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [iḥsānlar, -lar]*

iḥsān ide: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

1. Çü düşmen zebūn ola **iḥsān ide**
   Esīri iken yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1111). [iḥsān ide, -e]*

ihsān ider: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

1. Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
   Olur muġtenem yine cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 251). [iḥsān ider, -er]*
2. Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
   Ki **iḥsān ider** defʿ dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [iḥsān ider, -er]*

iḥsān idesin: *Ar.T. "bağışlamak".*

1. Ḳaçan niʿmet **iḥsān idesin** baña
   Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 63). [iḥsān idesin,]*

ihsān idesin: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

1. Çü **iḥsān idesin** şehā ḳıl tamām
   Budur luṭf iy Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 67). [iḥsān idesin, -e, -sin]*

ihsān ider: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

1. İder ol gice ḫalḳa iḥsān şāh
   Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 549). [iḥsān ider, -er]*
2. Ḫudā virdügünden yiyecekce var
   İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 74). [iḥsān ider, -er]*

ihsānlar itdi: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.*

1. Ḳoyup daʿveti itdi iḥsānlar
   Görür şāhuñ inʿāmın insānlar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 85). [iḥsānlar itdi, -lar, -di]*

ihtilāf düşer: *Bir konu üzerinde anlaşamamak, aralarında anlaşmazlık baş göstermek.*

1. Düşer bunlaruñ içine iḫtilāf
   Hemīn bezm-i Rūsīye döndi meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 81). [iḫtilāf düşer, -er]*

iḫtilāl: *Bozukluk, karışıklık, fitne ve fesat.*

1. Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
   İre devletine şehüñ **iḫtilāl** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [iḫtilāl,]*

iḫtilāl: *Bozukluk, karışıklık, fitne ve fesat.*

1. Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
   İre devletine şehüñ **iḫtilāl** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [iḫtilāl,]*

ihtilāl gelmeye: *Karışıklık, bozukluk, düzensizlik olması.*

1. Ne kim eyleseñ sünnet it iʿtidāl
   Dilerseñ saña gelmeye iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 456). [iḫtilāl gelmeye, -me, -ye]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür **iḥtimā**
Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [iḥtimā,]*

<u>iḥtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür **iḥtimā**
Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Bulur **iḥtimā** ile ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 361). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Bulur **iḥtimā** ile ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 361). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb idemez **iḥtimāsız** ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [iḥtimāsız, -sız]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb idemez **iḥtimāsız** ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [iḥtimāsız, -sız]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Olur **iḥtimā** ile ṣıḥḥat maṣūn
İder muḫtelif neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 363). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Olur **iḥtimā** ile ṣıḥḥat maṣūn
İder muḫtelif neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 363). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Didi **iḥtimā** eylemezsen meger
Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 9). [iḥtimā,]

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Didi **iḥtimā** eylemezsen meger
Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 9). [iḥtimā,]

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Ne deñlü ki ben eyler isem devā
Müfīd olmadı çünki yoḳ **iḥtimā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 30). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā:</u> *Perhiz, yasaklama.*

1. Ne deñlü ki ben eyler isem devā
Müfīd olmadı çünki yoḳ **iḥtimā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 30). [iḥtimā,]*

<u>ihtimā ide:</u> *Çekinme, kaçınma.*

1. Gerek şerbet içen ide iḥtimā
Olur dā aña yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 457). [iḥtimā ide, -e]*

<u>ihtimā kıl:</u> *Kaçmak, sığınmak, iltica etmek.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 38). [iḥtimā ḳıl,]*

<u>ihtimāl:</u> *Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.*

1. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür ḫātırına niçe **iḥtimāl** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 318). [iḥtimāl,]*

<u>iḥtimāl:</u> *Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.*

1. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür ḫātırına niçe **iḥtimāl** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 318). [iḥtimāl,]*

<u>ihtimāl:</u> *Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.*

1. Ḳaçan dursa bir yirde lenger-miṣāl
Virürlerdi bīm ile biñ **iḥtimāl** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 156). [iḥtimāl,]*

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına **ihtimām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 6). [ihtimām,]*

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına **ihtimām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 6). [ihtimām,]*

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. İdelüm bu defʿa daḫı **ihtimām**
Ya anlar tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. İdelüm bu defʿa daḫı **ihtimām**
Ya anlar tamām ola ya biz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 599). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde eyler ḳader **ihtimām**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde eyler ḳader **ihtimām**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde müdām **ihtimām**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 42). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde müdām **ihtimām**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 42). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Geçüp eyledüm Hinde çün **ihtimām**
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [ihtimām,]

ihtimām: *Dikkat, özen.*

1. Geçüp eyledüm Hinde çün **ihtimām**
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 203). [ihtimām,]

ihtimām ider: *Özenmek, fazla dikkat etmek, gayret ve dikkat etmek.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [ihtimām ider, -er]*
2. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 347). [ihtimām ider, -er]*

ihtimām idüp: *Özenmek, fazla dikkat etmek, gayret ve dikkat etmek.*

1. Ṣad u bīst gāhī gehī ṣad tamām
Yazardum gicede idüp ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 50). [ihtimām idüp, -üp]*

ihtimām itdügün: *Bir şeyin olması için özen göstermek.*

1. Görürler şehüñ itdügün ihtimām
Sipāhı gelür Hind ü Sindüñ tamām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 221). [ihtimām itdügün, --dügün]

ihtimām ider: *Özenmek, fazla dikkat etmek, gayret ve dikkat etmek.*

1. İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki muḥtāc olmaz ḫavāṣa ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 167). [ihtimām ider, -er]*

ihtimām ḳıl: *Gayret göstermek.*

1. Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba müdām
Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 96). [ihtimām ḳıl,]*

ıḫtirāk ider: *Yanıp tutuşmak.*

1. Havā kesbine ʿankebūt itdi ṭāk
İder āhene peşşe-kār ıḫtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 30). [ıḫtirāk ider, -er]*

ıḫtirām: *Saygı, hürmet.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler **ıḫtirām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 78). [ıḫtirām,]*

ıḫtirām: *Saygı, hürmet.*

1. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler **ıḫtirām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 78). [ıḫtirām,]*

ıḫtirām eyledi: *Saygı göstermek.*

1. Gelüp bir melek şāha virdi selām
Görüp şāh anı eyledi ıḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 38). [ıḫtirām eyledi, -di]*

ıḫtirām eylemege: *Hürmet göstermek; saymak, saygı göstermek (Yurtbaşı 2012: 336).*

1. Olup Rūm ḫalḳı ḳamu şād-kām
Çıḳar ḳarşu eylemege ıḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 126). [ıḫtirām eylemege, -me, -ge]*

ıḫtirām itdiler: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

1. Gelüp şāha pūşīde-rūlar tamām
Öpüp ayaġın itdiler ıḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 146). [ıḫtirām itdiler, -di, -ler]*

ıḫtirām ider: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

1. Virür beglere şāh daḫı çoḳ selām
İder luṭf u ikrām ile ıḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 682). [ıḫtirām ider, -er]*
2. Gelüp çün melek virdi şāha selām
İder şāh-ı ʿālem daḫı ıḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 118). [ıḫtirām ider, -er]*

ıḫtirām ḳılayum: *Saygı, hürmet göstermek.*

1. Eger ʿizzet idüp olur ise rām
Ḳılayum aña ben daḫı ıḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 134). [ıḫtirām ḳılayum, -yum, -a]*

ıḫtirāz: *Sakınmak: İhtiraz etmek gerek her şahsa keşf-i râzdan.*

1. Şu deñlü idem ẓulmden **ıḫtirāz**
Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [ıḫtirāz,]*

ıḫtirāz: *Sakınmak: İhtiraz etmek gerek her şahsa keşf-i râzdan.*

1. Şu deñlü idem ẓulmden **ıḫtirāz**
Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [ıḫtirāz,]*

ıḫtirāz ider: *Çekinmek, sakınmak.*

1. Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki andan ider ol dile ıḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 468). [ıḫtirāz ider, -er]*
2. Atar Rūslardan yaña ser-firāz
Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider ıḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 464). [ıḫtirāz ider, -er]*

ıḫtirāz ḳılmadı: *Vazgeçmek, çekilmek, sakınmak.*

1. Ṭaġıtmadı ʿaḳlını ol ser-firāz
Daḫı ḳılmadı ölmeden ıḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 196). [ıḫtirāz ḳılmadı, -ma, -dı]*

ıḫtiṣāṣ: *Bir ilim, fen, sanat hakkında veya belli bir hususta derinleşme, o konuda geniş bilgi ve tecrübe sâhibi olma, bu yolla kazanılmış bilgi, uzmanlık.*

1. Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
İdem dergehüñe senüñ **ıḫtiṣāṣ** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 16). [ıḫtiṣāṣ,]*

ıḫtiyāc: *Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.*

1. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne **ıḫtiyāc** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [ıḫtiyāc,]*

ıḫtiyāc: *Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.*

1. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne **ıḫtiyāc** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [ıḫtiyāc,]*

ıḫtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ **iḥtiyāc**
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [iḥtiyāc,]*

ihtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ **iḥtiyāc**
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [iḥtiyāc,]*

ihtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

1. Eṭibbāya gösterme sen **iḥtiyāc**
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 277). [iḥtiyāc,]*

ihtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

1. Eṭibbāya gösterme sen **iḥtiyāc**
Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 277). [iḥtiyāc,]*

ihtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

1. Dil ü cān ile ide itse ʿilāc
Zer ü sīme göstermeye **iḥtiyāc** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 92). [iḥtiyāc,]*

ihtiyāc: *Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.*

1. Dil ü cān ile ide itse ʿilāc
Zer ü sīme göstermeye **iḥtiyāc** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 92). [iḥtiyāc,]*

ihtiyāc düşe: *Ihtiyacı olmak.*

1. Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿilāc
Düşe balġamiyye daḫı iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 434). [iḥtiyāc düşe, -e]*

ihtiyāc ider: *Ihtiyacı olmak.*

1. Ṭabībe ider bir marīż iḥtiyāc
Varur ol ʿalīle ki ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 63). [iḥtiyāc ider, -er]*

ihtiyāc olmaya: *Gerek duymak.*

1. Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya edviyeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 68). [iḥtiyāc olmaya, -ma, -ya]*

ihtiyāc olursa: *Maddî imkâna, paraya muhtaç olmak.*

1. Olursa ʿilāca eger iḥtiyāc
Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 379). [iḥtiyāc olursa, -ur, -sa]*

ihtiyār: *Irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder ġāyet ehl olanı **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
İder ġāyet ehl olanı **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Saʿādet bize olmadı çünki yār
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 696). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Saʿādet bize olmadı çünki yār
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 696). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Irade.*

1. Risālet içün eyleyüp **iḫtiyār**
Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 703). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Irade.*

1. Risālet içün eyleyüp **iḫtiyār**
Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 703). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 108). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
   Behāmīde daḫı ḳomaz **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 108). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
   Żarūrī gelür yoḳ dili **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 74). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
   Żarūrī gelür yoḳ dili **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 74). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Irade.*

1. Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
   Ayıtdı ki şāhuñ-durur **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Irade.*

1. Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
   Ayıtdı ki şāhuñ-durur **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
   Gerek çünki ʿāḳil ola **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 24). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
   Gerek çünki ʿāḳil ola **iḫtiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 24). [iḫtiyār,]*

iḫtiyār: *Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3. Yaşlı, pir. 4. Zarurî, sevk-i tabîatle olan.*

1. Çü dōlābda ṣuda yoḳ **iḫtiyār**
   Ṭolu olduġı göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 19). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *Irade.*

1. Eger olsa dōlābda **iḫtiyār**
   Muḳarrerdür ol kim dutardı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 27). [iḫtiyār,]*

ihtiyār idüñ: *Katlanmak, razı olmak.*

1. Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
   Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 159). [iḫtiyār idüñ, -üñ]*

ihtiyār itmeye: *Seçmek, tercih etmek.*

1. Şu kim itmeye dīn-i Ḥaḳ iḫtiyār
   Olur meskeni iki ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 453). [iḫtiyār itmeye, -me, -ye]*

ihtiyār ide: *Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.*

1. Didügim diyesin bile şehriyār
   İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 174). [iḫtiyār ide, -e]*

ihtiyār ider: *Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.*

1. Göñülden müselmān olup şehriyār
   İder dīn-i İskenderi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 460). [iḫtiyār ider, -er]*
2. Aña vażʿ-ı ḫuddām ider şehriyār
   İder bir niçe ṣāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 212). [iḫtiyār ider, -er]*

ihtiyār iderler: *Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.*

1. ʿAvām eylediyse n'ola şehriyār
   İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 212). [iḫtiyār iderler, -er, -ler]*

ihtiyār iderseñ: *Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.*

1. İderseñ eger dīn-i Ḥaḳ iḫtiyār
   Senüñdür yine maġrib iy hūş-yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 137). [iḫtiyār iderseñ, -er, -se, -ñ]*

ihtiyār ḳıl: *Seçmek; tercih etmek.*

1. Vaṣiyyet idüp didi iy tāc-dār
   Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 466). [iḫtiyār ḳıl,]

ihtiyāṭ eyleyen: *Tedbirli ve ölçülü davranmak, sakınmak.*

1. Yapar ol boġazda iki mīl şāh
   K'ide **iḥtiyāṭ eyleyen** ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 330). [iḥtiyāṭ eyleyen, -yen]

iḥtiyāṭ itmeye: *Tedbirli davranmak, sakınmak.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ
   Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 202). [iḥtiyāṭ itmeye, -me, -ye]*

iḥyā: *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*

1. Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
   Gerekdür ki **iḥyā** ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [iḥyā,]*

iḥyā: *Diriltme, diriltilme, canlandırma.*

1. Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
   Gerekdür ki **iḥyā** ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [iḥyā,]*

iḥżār: *Hazırlama, hazır etme.*

1. Gerek olanı cenge **iḥżār** ider
   Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [iḥżār,]*

iḥżār: *Hazırlama, hazır etme.*

1. Gerek olanı cenge **iḥżār** ider
   Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [iḥżār,]*

iḥżār ide: *Hazırlamak.*

1. Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng
   Ki keştīler **iḥżār ide** fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 10). [iḥżār ide, -e]*

ʿiḳāb: *Azap, ezâ, eziyet.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿ**iḳāb**
   Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [ʿiḳāb,]*

ʿiḳāb: *Azap, ezâ, eziyet.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿ**iḳāb**
   Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [ʿiḳāb,]*

iḳbāl: *Mutluluk, saadet, baht, talih.*

1. Görüp ḫalḳ ṣandūḳı eyler duʿā
   Bu **iḳbāli** itmezler idi recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 286). [iḳbāli, -i]*
2. Ṣunaldan bu **iḳbāl** eli baña dest
   Yanumda semā pāyesi oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 11). [iḳbāl,]*

iken: *Iken.*

1. İrişmiş **iken** cümlesine şikest
   Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 311). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. İrişmiş **iken** cümlesine şikest
   Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 311). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Biz anlara ġālib **iken** nā-gehān
   Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [iken,]

iken: *Iken.*

1. Biz anlara ġālib **iken** nā-gehān
   Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [iken,]

iken: *Iken.*

1. Başılmış **iken** gāh olur bir sipāh
   Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Başılmış **iken** gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. ʿAlem gibi almış **iken** ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 3). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. ʿAlem gibi almış **iken** ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 3). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Güher-dār **iken** çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Güher-dār **iken** çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Cihān-gīr-i gerden-keş İsfendiyār
Cuvān **iken** olmadı ḫʷōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 426). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Cihān-gīr-i gerden-keş İsfendiyār
Cuvān **iken** olmadı ḫʷōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 426). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Cihān şāhı Behmen o fermān-revā
Olur şāb **iken** ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 428). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Cihān şāhı Behmen o fermān-revā
Olur şāb **iken** ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 428). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Baña gönderecek **iken** māl ü genc
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [iken,]

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Baña gönderecek **iken** māl ü genc
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [iken,]

iken: *Iken.*

1. Bunı didi vü ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı şāh olmış **iken** melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 590). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Bunı didi vü ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı şāh olmış **iken** melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 590). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Muhanṭāsı ġāfil **iken** nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Muhanṭāsı ġāfil **iken** nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Bu ḳānunda var ḫaşmı bir nīk-nām
Olur ġāfil **iken** vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 980). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Bu ḳānunda var ḫaşmı bir nīk-nām
Olur ġāfil **iken** vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 980). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Çü düşmen zebūn ola iḥsān ide
Esīri **iken** yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1112). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Çü düşmen zebūn ola iḥsān ide
Esīri **iken** yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1112). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān **iken** oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān **iken** oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Şehin-şāh-ı bīdār ü biḫred-nüvāz
ʿİbādet idüp eyler **iken** niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 36). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Şehin-şāh-ı bīdār ü biḫred-nüvāz
ʿİbādet idüp eyler **iken** niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 36). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf **iken** iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf **iken** iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni ḫāk **iken** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni ḫāk **iken** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr **iken** terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 354). [iken,]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr **iken** terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 354). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān **iken** eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 154). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Yime ġam ki eyler kişiyi helāk
Cuvān **iken** eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 154). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. İşitdüm Süleymān ʿaleyhi’s-selām
Bu maḫlūḳa ḥükm eyler **iken** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 2). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. İşitdüm Süleymān ʿaleyhi’s-selām
Bu maḫlūḳa ḥükm eyler **iken** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 2). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Bunı fikr idüp eyler **iken** naẕar
   Serīr üzre bir mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 15). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Bunı fikr idüp eyler **iken** naẕar
   Serīr üzre bir mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 15). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ḳara ṭopraġ **iken** bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ḳara ṭopraġ **iken** bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Muʿazzezdür ādem var **iken** ḥayāt
   Velī zindegānīde yoḳdur ṣebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 227). [iken,]*

iken: *Iken.*

1. Cuvān **iken** olmaḳ gerek kişi pīr
   Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 241). [iken,]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [iki,]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dimiş çün ol **iki** şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 29). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dimiş çün ol **iki** şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 29). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār **iki** şāh
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 31). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār **iki** şāh
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 31). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳuşandı **iki** tīġ-ı ḫārā-şikāf
   Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 55). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳuşandı **iki** tīġ-ı ḫārā-şikāf
   Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 55). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
   Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 59). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
   Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 59). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
   Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
   Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınup **iki** kīş-i āteş-feşān
   Daḳar **iki** ḳurbāna **iki** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Demirden sütūn oluban **iki** rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 65). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Demirden sütūn oluban **iki** rān
   Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 65). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Cenāḥeyne ḳodı **iki** pehlevān
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Cenāḥeyne ḳodı **iki** pehlevān
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp **iki** ʿasker olur rū-be-rū
   El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp **iki** ʿasker olur rū-be-rū
   El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp bir araya **iki** kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 155). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp bir araya **iki** kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 155). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yaramaz **iki** kişiye bir beşer
   Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yaramaz **iki** kişiye bir beşer
   Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Cabulsā Cabulḳā ol **iki** şehir
   Ki s̲āliş̲lerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 81). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Cabulsā Cabulḳā ol **iki** şehir
   Ki s̲āliş̲lerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 81). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Var ol **iki** cānibde **iki** gürūh
   Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Var ol **iki** cānibde **iki** gürūh
   Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Var ol **iki** cānibde **iki** gürūh
   Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
   Ḫaḳa bulmamış ol **iki** ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
   Ḫaḳa bulmamış ol **iki** ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olup aña maʿlūm **iki** mekān
   Olur āḫıret biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 75). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olup aña maʿlūm **iki** mekān
   Olur āḫıret biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 75). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
   Olur **iki** ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
   Olur **iki** ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Alup bir gez urına **iki** ṭayr
   Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Alup bir gez urına **iki** ṭayr
   Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṭutup **iki** ucın **iki** bāl-ver
   Dutar sülḥafāt ortasından meger
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṭutup **iki** ucın **iki** bāl-ver
   Dutar sülḥafāt ortasından meger
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṭutup **iki** ucın **iki** bāl-ver
   Dutar sülḥafāt ortasından meger
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṭutup **iki** ucın **iki** bāl-ver
   Dutar sülḥafāt ortasından meger
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki kerre olmaḳ yiter ide mest
   Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki kerre olmaḳ yiter ide mest
   Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḫaşm arasında olsa cidāl
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḫaşm arasında olsa cidāl
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
   İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 75). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
   İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 75). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gire çünki bir kīseye **iki** dest
   Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gire çünki bir kīseye **iki** dest
   Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olur **iki** loḳmayla işkem çü sīr
   Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olur **iki** loḳmayla işkem çü sīr
   Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki kişi bir ḥücre içün meger
   Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki kişi bir ḥücre içün meger
   Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [iki,]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

1. Gidersiz **ikiñiz** de itmek şitāb
   Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 9). [ikiñiz, -ñiz]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

1. Gidersiz **ikiñiz** de itmek şitāb
   Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 9). [ikiñiz, -ñiz]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Göreñler virür keştiye zīb ü fer
   Dizilür **iki** cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Göreñler virür keştiye zīb ü fer
   Dizilür **iki** cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Didügim diyesin bile şehriyār
İde **iki** emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 174). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Didügim diyesin bile şehriyār
İde **iki** emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 174). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gider **iki** günlük yola dek ol āb
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Var **iki** elinde dıraḫşān güher
Virürdi gicede żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 25). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yapar ol boġazda **iki** mīl şāh
K'ide iḫtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 329). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yaḳın yirde vardur **iki** ulu kūh
Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 21). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Varup gördi kim ser-bülend **iki** kūh
Nice kūh-ı gerdūn ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 73). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol tāc-ver
Eline virür **iki** ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 138). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
ʿAdedde yoġ imiş ne zāyid ne kāst
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 187). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur **iki** nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 204). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir **iki** gün olmaġ ile ked-ḫudā
Ṣanur kim olur ḥaşre dek muḳtedā
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 3). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳapusı var cihān bir ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 125). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Velī vaṣl ü dīdārı iden murād
İki ʿāleme eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 184). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü şām irdi döndi **iki** tāc-dār
   Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü şām irdi döndi **iki** tāc-dār
   Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
   Geyimlü fili çalsa **iki** böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
   Geyimlü fili çalsa **iki** böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 318). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinüñ **ikisinde** var iki tīġ
   Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [ikisinde, -si, -n, -de]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinüñ **ikisinde** var iki tīġ
   Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [ikisinde, -si, -n, -de]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinüñ ikisinde var **iki** tīġ
   Tegerg atdı başlar **iki** tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinüñ ikisinde var **iki** tīġ
   Tegerg atdı başlar **iki** tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinüñ ikisinde var **iki** tīġ
   Tegerg atdı başlar **iki** tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinüñ ikisinde var **iki** tīġ
   Tegerg atdı başlar **iki** tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki pehlevānı da vardur sütürg
   Sipeh gūsfend idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 325). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki pehlevānı da vardur sütürg
   Sipeh gūsfend idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 325). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan ṣaf dutuban sipāh
   Sipāh ile zeyn oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 351). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan ṣaf dutuban sipāh
   Sipāh ile zeyn oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 351). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
   İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 392). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
   İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 392). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳarışur toz içinde **iki** sipāh
   Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳarışur toz içinde **iki** sipāh
   Ne ḥaşmın görür kimse ne bellü rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañada baġladı ṣaf sipāh
   Ṭolar ālet-i ḥarb āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 533). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañada baġladı ṣaf sipāh
   Ṭolar ālet-i ḥarb āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 533). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan açıluban kemīn
   Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 535). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan açıluban kemīn
   Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 535). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan açıluban kemīn
   Çekildi **iki** yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 536). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan açıluban kemīn
   Çekildi **iki** yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 536). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Göñülden idüp **iki** leşker neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Göñülden idüp **iki** leşker neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
   İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
   İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp yüz be yüz oldı çün **iki** şāh
   Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp yüz be yüz oldı çün **iki** şāh
   Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şu resme **iki** leşker itdi ḫurūş
   Ki lerzān olurdı o meydānda gūş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şu resme **iki** leşker itdi ḫurūş
   Ki lerzān olurdı o meydānda gūş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yanında ol **iki** cihān-pehlevān
   Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 655). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yanında ol **iki** cihān-pehlevān
   Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 655). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
   Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 727). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
   Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 727). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp zindegānī **iki** pādişāh
   Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 773). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp zindegānī **iki** pādişāh
   Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 773). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Meger kim var imiş **iki** pehlevān
   İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Meger kim var imiş **iki** pehlevān
   İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şehe rīv idüp ol **iki** dīv-zād
   Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şehe rīv idüp ol **iki** dīv-zād
   Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. El ile **iki** el yüzi yur şehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. El ile **iki** el yüzi yur şehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir **iki** gün olmaġ içün mīhmān
   Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir **iki** gün olmaġ içün mīhmān
   Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
   İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
   İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
   Yatur ol gice vehm ile **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
   Yatur ol gice vehm ile **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan bindi çünki sipāh
   Yine ṭoldı tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 97). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yañadan bindi çünki sipāh
   Yine ṭoldı tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 97). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
   İki ḳola durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
   İki ḳola durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
   İki ḳola durdı **iki** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
   İki ḳola durdı **iki** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Muhanṭās u Ḳayṭās **iki** alāy
   Olup aldılar deste ṣemṣīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 111). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Muhanṭās u Ḳayṭās **iki** alāy
   Olup aldılar deste ṣemṣīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 111). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne ḳula ki irişse ża῾f ü fütūr
   Mu῾īn ola tā ol **iki** pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne ḳula ki irişse ża῾f ü fütūr
   Mu῾īn ola tā ol **iki** pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü ḳandīl-i rūze düzüp leşkeri
   Cenāḥeyne ḳodı **iki** serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 142). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü ḳandīl-i rūze düzüp leşkeri
   Cenāḥeyne ḳodı **iki** serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 142). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınmış **iki** tīġ-ı āhen-güẕār
   İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 185). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınmış **iki** tīġ-ı āhen-güẕār
   İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 185). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
   İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 186). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daḳınmış iki tīġ-ı āhen-güẕār
   İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 186). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṣanasın yirinden ḳopup **iki** kūh
   Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṣanasın yirinden ḳopup **iki** kūh
   Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
İki revzen açardı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 234). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
İki revzen açardı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 234). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. ʿAlemdār olup **iki** şaḳ ḫāme-vār
Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. ʿAlemdār olup **iki** şaḳ ḫāme-vār
Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daġılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol **iki** bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Daġılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
Yanında ḳalur ol **iki** bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha ol **iki** bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha ol **iki** bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dönüp ol **iki** kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 345). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dönüp ol **iki** kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 345). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dirīġā baña da **iki** Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Dirīġā baña da **iki** Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 429). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
Yiri **iki** ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
Yiri **iki** ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Olur meskeni **iki** ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 454). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Olur meskeni **iki** ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 454). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler **iki** dār
Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler **iki** dār
Didi ḳanı māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 481). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Getürdüp **iki** sīn daḫı ḫ˅ōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 483). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Getürdüp **iki** sīn daḫı ḫ˅ōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 483). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān
Yücelikde hem-çün der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān
Yücelikde hem-çün der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳıṭʿası **iki** bāb-ı cinān
Yücelikde hem-çün der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki ḳıṭʿası **iki** bāb-ı cinān
Yücelikde hem-çün der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Saʿādet nigārınuñ **iki** gözi
Melek tūtiyāsı işigi tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 137). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Saʿādet nigārınuñ **iki** gözi
Melek tūtiyāsı işigi tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 137). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Mülevven **iki** reng ile anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Mülevven **iki** reng ile anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı ḥacer **iki** şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 80). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā vaşaḳ
Ṣovuḳdan olurdı ḥacer **iki** şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 80). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki küşt-gīrüz iki pehlevān
Belāġat meşāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki küşt-gīrüz iki pehlevān
Belāġat meşāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki küşt-gīrüz **iki** pehlevān
Belāġat meşāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki küşt-gīrüz **iki** pehlevān
Belāġat meşāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olup bir ol **iki** cihān-cū sipāh
   Cihān olmış idi ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 219). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olup bir ol **iki** cihān-cū sipāh
   Cihān olmış idi ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 219). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir **iki** gün olup şehe mihmān
   Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir **iki** gün olup şehe mihmān
   Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne ḫōşdur gelüp bir yire **iki** şāh
   Ola bezm-i sāz **iki** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne ḫōşdur gelüp bir yire **iki** şāh
   Ola bezm-i sāz **iki** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne ḫōşdur gelüp bir yire **iki** şāh
   Ola bezm-i sāz **iki** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 454). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ne ḫōşdur gelüp bir yire **iki** şāh
   Ola bezm-i sāz **iki** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 454). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Saʿādet anuñ kim göre ol demi
   Hemīn görmiş olur **iki** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 456). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Saʿādet anuñ kim göre ol demi
   Hemīn görmiş olur **iki** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 456). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çekicek güli fetḥi içün sipāh
   Rikābınca gitdi anuñ **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 460). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çekicek güli fetḥi içün sipāh
   Rikābınca gitdi anuñ **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 460). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü çıḳdı serīrine şāḥib-külāh
   Oturdı **iki** cānibe **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü çıḳdı serīrine şāḥib-külāh
   Oturdı **iki** cānibe **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çü çıḳdı serīrine şāḥib-külāh
   Oturdı **iki** cānibe **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
   Ḳuma yıġduġı yir var on **iki** mīl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
   Ḳuma yıġduġı yir var on **iki** mīl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
   İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
   İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yiyüp içdiler bir zamān **iki** şāh
   Ḥużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yiyüp içdiler bir zamān **iki** şāh
   Ḥużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Durup ṣubḥ-dem bir gün ol **iki** şāh
   Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Durup ṣubḥ-dem bir gün ol **iki** şāh
   Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [iki,]*

iki: *İki.*

1. Urur **iki** çeşmine **iki** ḫadeng
   Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 171). [iki,]

iki: *İki.*

1. Urur **iki** çeşmine **iki** ḫadeng
   Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 171). [iki,]

iki: *İki.*

1. Urur **iki** çeşmine **iki** ḫadeng
   Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 171). [iki,]

iki: *İki.*

1. Urur **iki** çeşmine **iki** ḫadeng
   Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 171). [iki,]

iki: *İki, sayı sıfatı.*

1. Yine eyledi **iki** şeh ʿīş ü nūş
   Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 191). [iki,]

iki: *İki, sayı sıfatı.*

1. Yine eyledi **iki** şeh ʿīş ü nūş
   Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 191). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
   İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
   İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz **iki** pādişāh
   Hiç ola mı ʿālemde **iki** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz **iki** pādişāh
   Hiç ola mı ʿālemde **iki** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz **iki** pādişāh
   Hiç ola mı ʿālemde **iki** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz **iki** pādişāh
   Hiç ola mı ʿālemde **iki** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
   Ḳılıcum benüm örsi **iki** böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
   Ḳılıcum benüm örsi **iki** böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp ceng meydānına **iki** şāh
   Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp ceng meydānına **iki** şāh
   Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳuruldı **iki** şāh içün bār-gāh
   Sipeh hāle oldı **iki** şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳuruldı **iki** şāh içün bār-gāh
   Sipeh hāle oldı **iki** şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳuruldı **iki** şāh içün bār-gāh
   Sipeh hāle oldı **iki** şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 514). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ḳuruldı **iki** şāh içün bār-gāh
   Sipeh hāle oldı **iki** şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 514). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Varup ḫaṣma ḳarşu ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol **iki** şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Varup ḫaṣma ḳarşu ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol **iki** şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki deşnedür iki gūşı hemān
   Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki deşnedür iki gūşı hemān
   Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki deşnedür **iki** gūşı hemān
   Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki deşnedür **iki** gūşı hemān
   Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 665). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Görüp biri birini **iki** sipāh
   Yüridi biri birine **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 773). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Görüp biri birini **iki** sipāh
   Yüridi biri birine **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 773). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Görüp biri birini **iki** sipāh
   Yüridi biri birine **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 774). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Görüp biri birini **iki** sipāh
   Yüridi biri birine **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 774). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp rū-be-rū oldı **iki** sipāh
   Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 825). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Gelüp rū-be-rū oldı **iki** sipāh
   Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 825). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Degül **iki** leşker **iki** kūh-ı Ḳāf
   Ara yirleri cilve-gāh-ı meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Degül **iki** leşker **iki** kūh-ı Ḳāf
   Ara yirleri cilve-gāh-ı meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Degül **iki** leşker **iki** kūh-ı Ḳāf
   Ara yirleri cilve-gāh-ı meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Degül **iki** leşker **iki** kūh-ı Ḳāf
   Ara yirleri cilve-gāh-ı meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Temāşā ider ṭurup **iki** alāy
   Ki kim ibtidā başa meydāna pāy
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 831). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Temāşā ider ṭurup **iki** alāy
   Ki kim ibtidā başa meydāna pāy
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 831). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Urur aña bir tīġ ol nām-dār
   İder atı ile **ikisini** çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 880). [ikisini, -s, -i, -n, -i]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Urur aña bir tīġ ol nām-dār
   İder atı ile **ikisini** çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 880). [ikisini, -s, -i, -n, -i]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ol **iki** ser-efrāzlar du dilīr
   Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ol **iki** ser-efrāzlar du dilīr
   Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
   Ele aldı şemşīr **iki** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
   Ele aldı şemşīr **iki** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Atup tīġı şemşīrin **iki** böler
   Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Atup tīġı şemşīrin **iki** böler
   Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
   Kemend aldı ele **iki** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
   Kemend aldı ele **iki** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İderler kemend ile şol deñlü zūr
   Ki bī-tāb olup düşdi **iki** sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İderler kemend ile şol deñlü zūr
   Ki bī-tāb olup düşdi **iki** sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. ..... ol dilīr
   Gelür ortaya ol **iki** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. ..... ol dilīr
   Gelür ortaya ol **iki** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Temāşā ider ḫalḳ **iki** pīl-i mest
   Ḳoyup baş başa urdılar deste dest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 933). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Temāşā ider ḫalḳ **iki** pīl-i mest
   Ḳoyup baş başa urdılar deste dest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 933). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. El urdı yine ol **iki** pehlevān
   Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. El urdı yine ol **iki** pehlevān
   Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [iki,]*

iki: *İki.*

1. Odur baḫş iden ḥayāt u memāt
   Bu **ikide** ʿāciz ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 960). [ikide, -de]*

iki: *İki.*

1. Odur baḫş iden ḥayāt u memāt
   Bu **ikide** ʿāciz ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 960). [ikide, -de]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp ḥamleler **iki** ner-ejdehā
   Olurlar sinān ile ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 991). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp ḥamleler **iki** ner-ejdehā
   Olurlar sinān ile ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 991). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
   Alurlar ele **iki** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1002). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Anuñ daḫı gitdi elinden sinān
   Alurlar ele **iki** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1002). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çeküp tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz
   İder ol **iki** cān alıcı sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1006). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Çeküp tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz
   İder ol **iki** cān alıcı sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1006). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
   Çalar gerdenin espinüñ nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1009). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
   Çalar gerdenin espinüñ nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1009). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
   Bulışdı biri birine **iki** bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Görüp anı meydāna çıḳdı hizebr
   Bulışdı biri birine **iki** bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1018). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp **ikisi** daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [ikisi, -si]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp **ikisi** daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [ikisi, -si]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine **iki** Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine **iki** Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Biri birisīne uruban ḫadeng
   İder tīr-i cengin **iki** şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1026). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Biri birisīne uruban ḫadeng
   İder tīr-i cengin **iki** şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1026). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Anup çün ṭoḳundı başına siper
   Ser-i ser-firāzı **iki** şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1064). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Anup çün ṭoḳundı başına siper
   Ser-i ser-firāzı **iki** şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1064). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olup naʿlden gerd engīḫte
   Olur ol **iki** baḥr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1082). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Olup naʿlden gerd engīḫte
   Olur ol **iki** baḥr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1082). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İrüp ḳalb-i Faġfūra ṣāḥib-külāh
   Olur rū-be-rū naṭʿada **iki** ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1110). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İrüp ḳalb-i Faġfūra ṣāḥib-külāh
   Olur rū-be-rū naṭʿada **iki** ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1110). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Muḳābil oluban ʿadūsıyla ṣāh
   Berāber gelür **iki** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Muḳābil oluban ʿadūsıyla ṣāh
   Berāber gelür **iki** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 8). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ol **iki** şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Ḳoyup rezmi zeyn itdiler bezm-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 23). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ol **iki** şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Ḳoyup rezmi zeyn itdiler bezm-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 23). [iki,]

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṣan evc-i saʿādetde burc idi gāh
   Dü peyker idi **iki** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṣan evc-i saʿādetde burc idi gāh
   Dü peyker idi **iki** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Müselmān ol **iki** ʿālemde ṣāh
   Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Müselmān ol **iki** ʿālemde ṣāh
   Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-fırāz
   Bir **iki** gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-fırāz
   Bir **iki** gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
   İçer biri birine pür **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
   İçer biri birine pür **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Aṣup bir ḳıl ile **iki** ʿālemi
   Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Aṣup bir ḳıl ile **iki** ʿālemi
   Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ʿişret **iki** şeh-i bī-naẓīr
   Bir oldı **iki** tāc u **iki** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 187). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ʿişret **iki** şeh-i bī-naẓīr
   Bir oldı **iki** tāc u **iki** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 187). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ʿişret **iki** şeh-i bī-naẓīr
   Bir oldı **iki** tāc u **iki** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ʿişret **iki** şeh-i bī-naẓīr
   Bir oldı **iki** tāc u **iki** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ʿişret **iki** şeh-i bī-naẓīr
   Bir oldı **iki** tāc u **iki** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ʿişret **iki** şeh-i bī-naẓīr
   Bir oldı **iki** tāc u **iki** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Siper ḫāyil olmadı tīġı iner
   Kesüp miġferin anı **iki** böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Siper ḫāyil olmadı tīġı iner
   Kesüp miġferin anı **iki** böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
   İder ḥamle **iki** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 388). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Elinde anuñ daḫı gürz-i girān
   İder ḥamle **iki** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 388). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ceng ol **iki** cihān-pehlevān
   Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 423). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İder ceng ol **iki** cihān-pehlevān
   Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 423). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp ḥamle bir birine **iki** dīv
   Ṭolar ṣaḥn-ı meydān ṣadā vü ġırīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 431). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İdüp ḥamle bir birine **iki** dīv
   Ṭolar ṣaḥn-ı meydān ṣadā vü ġırīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 431). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yine eyledi **iki** deryā sitīz
   Biri birine urdılar tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 523). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Yine eyledi **iki** deryā sitīz
   Biri birine urdılar tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 523). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bu resm ile ceng eyledi **iki** şāh
   Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bu resm ile ceng eyledi **iki** şāh
   Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur biri birine **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 544). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur biri birine **iki** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 544). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bulup biri birini **iki** dilīr
İder ḥamle ol **iki** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 545). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bulup biri birini **iki** dilīr
İder ḥamle ol **iki** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 545). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bulup biri birini **iki** dilīr
İder ḥamle ol **iki** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 546). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bulup biri birini **iki** dilīr
İder ḥamle ol **iki** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 546). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 552). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 552). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [iki,]*

iki: *İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.*

1. Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [iki,]*

iki biñ: *İki bin.*

1. Getürdür revān **iki biñ** mādiyān
Yürimekde her biri bād-ı vezān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 131). [iki biñ,]*

iki biñ: *Iki bin (2000) sayısı.*

1. Alur ʿaskerinden **iki biñ** dilīr
Cuvān-sāl ü her biri dānişde bir *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 133). [iki biñ,]*

iki pehlevān: *İki yiğit.*

1. Sikender yanında **iki pehlevān**
Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 101). [iki pehlevān,]*

ikilik: *Görüş ve düşünce bakımından ikiye ayrılma, anlaşmazlık, bölünme.*

1. İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
Ara yirde hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 253). [ikilik,]*

ikimüz: *Sayı, İki; İki kişi.*

1. Bu kez **ikimüzden** birimüz ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [ikimüzden, -den]*

ikimüz: *Sayı, İki; İki kişi.*

1. Bu kez **ikimüzden** birimüz ölür
   Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [ikimüzden, -den]*

ikisi: *Iki tanesi.*

1. Meger kim var imiş iki pehlevān
   İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 840). [ikisi,]*

ikisi: *Iki tanesi.*

1. Meger kim var imiş iki pehlevān
   İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 840). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

1. Ḳalur çünki tenhā **ikisi** hemīn
   Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

1. Ḳalur çünki tenhā **ikisi** hemīn
   Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [ikisi,]*

ikisi de şāḥib-ḳırān: *İkisi de muvaffak, başarılı.*

1. Sikender yanında iki pehlevān
   Var idi **ikisi de ṣāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 102). [ikisi de ṣāḥib-ḳırān,]*

iklįl: *Ar. Taç, efser.*

1. Felek farḳına māh **iklīl** idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 3). [iklīl,]*

iḳlīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh
   Ne **iḳlīm** fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 68). [iḳlīm,]*

iḳlīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh
   Ne **iḳlīm** fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 68). [iḳlīm,]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Olup yidi **iḳlīme** ben pādişāh
   Alam şehlerinüñ başından külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 157). [iḳlīme, -e]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Olup yidi **iḳlīme** ben pādişāh
   Alam şehlerinüñ başından külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 157). [iḳlīme, -e]*

iklīm: *Ülke, memleket, diyar.*

1. Başarsa bu **iḳlīme** ol şeh ḳadem
   Rikābınca her ḳanda gitse gidem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [iḳlīme,]*

iklīm: *Ülke, memleket, diyar.*

1. Başarsa bu **iḳlīme** ol şeh ḳadem
   Rikābınca her ḳanda gitse gidem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [iḳlīme,]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Bir **iḳlīme** ṣıġmaz iki pādişāh
   Hiç ola mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [iḳlīme, -e]*

iḳlīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Bir **iḳlīme** ṣıġmaz iki pādişāh
   Hiç ola mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [iḳlīme, -e]*

iklīm: *Memleket, diyar.*

1. Ḳudūmümden ola bu **iḳlīm** şād
İde ḫalḳı Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 295). [iḳlīm,]*

iklīm: *Memleket, diyar.*

1. Ḳudūmümden ola bu **iḳlīm** şād
İde ḫalḳı Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 295). [iḳlīm,]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Bu **iḳlīme** gelmiş degüldür ʿadū
Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 413). [iḳlīme, -e]

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Bu **iḳlīme** gelmiş degüldür ʿadū
Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 413). [iḳlīme, -e]

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Degül idi **iḳlīm** aña kām
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 671). [iḳlīm,]

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Degül idi **iḳlīm** aña kām
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 671). [iḳlīm,]

iklīm: *Memleket, diyar.*

1. Bir **iḳlīmi** feṭḥ itmege ol dilīr
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [iḳlīmi, -i]*

iklīm: *Memleket, diyar.*

1. Bir **iḳlīmi** feṭḥ itmege ol dilīr
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [iḳlīmi, -i]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Olayıdı **iḳlīme** nāmum revān
Olup ḫāmemüñ zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 43). [iḳlīme, -e]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Olayıdı **iḳlīme** nāmum revān
Olup ḫāmemüñ zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 43). [iḳlīme, -e]*

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Ne **iḳlīme** kim çekdüm ise sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 133). [iḳlīme, -e]

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Ne **iḳlīme** kim çekdüm ise sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 133). [iḳlīme, -e]

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Didi ol gelen elçidür şehriyār
Bu **iḳlīme** gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 230). [iḳlīme, -e]

iklīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Didi ol gelen elçidür şehriyār
Bu **iḳlīme** gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 230). [iḳlīme, -e]

iklīm: *Memleket, diyar.*

1. Bu **iḳlīmi** fetḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 233). [iḳlīmi, -i]*

iḳlīm: *Memleket, diyar.*

1. Bu **iḳlīmi** fetḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 233). [iḳlīmi, -i]*

iklîm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Giderken irişür bir **iḳlīme** şāh
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 361). [iḳlīme, -e]*

iḳlīm: *Ülke, diyar: iklîm-i arab, iklîm-i ırâk.*

1. Giderken irişür bir **iḳlīme** şāh
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 361). [iḳlīme, -e]*

iḳlīm: *Memleket, diyar.*

1. Ol **iḳlīmi** ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 379). [iḳlīmi, -i]*

iḳlīm: *Memleket, diyar.*

1. Ol **iḳlīmi** ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 379). [iḳlīmi, -i]*

iḳlīm: *Memleket, diyar.*

1. İderler daḫı çoḳ behāyim helāk
Necisden iderler bu **iḳlīmi** pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 68). [iḳlīmi, -i]*

iḳlīm-i şarḳ: *Doğu iklimi.*

1. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla **iḳlīm-i şarḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 302). [iḳlīm-i şarḳ,]

ikrām: *Tazîm ve hürmet etmek edilmek.*

1. Gidüp ʿizz ü **ikrām** ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [ikrām,]*

ikrām: *Tazîm ve hürmet etmek edilmek.*

1. Gidüp ʿizz ü **ikrām** ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [ikrām,]*

ikrām idüp: *Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.*

1. Virüñ ḳalʿa miftāḥın **ikrām idüp**
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 399). [ikrām idüp, -üp]*

ikrār ider: *Kabul ve tasdik etmek.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr **iḳrār ider**
Virür yidügünden ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 41). [iḳrār ider, -er]*

iktibās: *Toplamak anlamındadır.*

1. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
K'ide germ olup **iḳtibās** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 82). [iḳtibās,]*

iktidā eyledüm: *Uymak, tabi olmak.*

1. Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 456). [iḳtidā eyledüm, -düm]*

iḳtidā ide: *Tabi ol-.*

1. Vezīr ol-durur kim ola ked-ḫudā
İde ḫalḳ-ı ʿālem aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 30). [iḳtidā ide, --e]*

iktidār: *Güç yetme, yapabilme.*

1. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 210). [iḳtidār,]*

iktidār: *Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.*

1. Eger ḳahruñ olur ise perde-dār
Seni görmege gözde yoḳ **iḳtidār**

(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 28). [iḳtidār,]

2. Her emrümde ḫarc eyleyüp **iḳtidār**
   Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 769). [iḳtidār,]*
3. Görür kim götürmege yoḳ **iḳtidār**
   İder ekserin anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 379). [iḳtidār,]*
4. Çü bildüm ki şehlüḳde inbāz var
   Gerek şarf idem ben daḫı **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 422). [iḳtidār,]*
5. Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
   Geyerdi ḳat evvel felek **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [iḳtidār,]*
6. N'ola öldürürseñ eyā şehriyār
   Sezā-vārdur ḳatle var **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1158). [iḳtidār,]*
7. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
   Viren dīde-i cāna ol **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 172). [iḳtidār,]*
8. ʿUlūma nihāyet yoḳ iy şehriyār
   Hemīn şarf ḳılmaḳ gerek **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 130). [iḳtidār,]*
9. Gerek şarf ola mümkine **iḳtidār**
   Ki biri olur anlaruñ şad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 169). [iḳtidār,]*
10. Gerekdür vezīr olana **iḳtidār**
    Olınmaz ki bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 33). [iḳtidār,]*
11. Ki tā ḥaşr olınca ola ber-ḳarār
    Beşer irmege bulmaya **iḳtidār** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 106). [iḳtidār,]*

iḳtidār ola: *Gücü yetmek, yapabilmek.*

1. Taḫayyülsüz olmaḳ gerek intişār
   Ki ola kemāli ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 428). [iḳtidār ola, -a]*

iḳtidār olduġınca: *Gücü yetmek, yapabilmek.*

1. Sikender didi kim eyā şehriyār
   Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 478). [iḳtidār olduġınca, -duġ, -ınca]*

iḳtiżā itmişdürür: *Gerek, lüzum görmek; ihtiyaç duymak.*

1. Fütüvvet mürüvvet şecāʿat-seḫā
   Anuñ ẕātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 32). [iḳtiżā itmişdürür, -miş, -dürür]*

il: *Dokunmak, ilişmek, takılmak.*

1. Bu vech ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
   Varup Çīne **iltedi** bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 74). [iltedi, -te, -di]*

il: *Dokunmak, ilişmek, takılmak.*

1. Bu vech ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
   Varup Çīne **iltedi** bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 74). [iltedi, -te, -di]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Meseldür şikeste olıcak zücāc
   Aña ḥikmet ile bulınmaz **ʿilāc** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [ʿilāc,]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Meseldür şikeste olıcak zücāc
   Aña ḥikmet ile bulınmaz **ʿilāc** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [ʿilāc,]*

ʿilāc: *Derman, ilaç, çare, şifa.*

1. ʿİllācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [ʿilācuñ, -uñ]*

ʿilāc: *Derman, ilaç, çare, şifa.*

1. ʿİllācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [ʿilācuñ, -uñ]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
   Ṭabīb idemez iḥtimāsız **ʿilāc** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [ʿilāc,]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
   Ṭabīb idemez iḥtimāsız **ʿilāc** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [ʿilāc,]*

ʿilāc: *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Demi ḥarḳ idüp ṣarfı bozar mizāc
Żarūrī olur itmek añа ʿ**ilāc** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 372). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Demi ḥarḳ idüp ṣarfı bozar mizāc
Żarūrī olur itmek añа ʿ**ilāc** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 372). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿ**ilāc**
Düşe balġamiyye daḫı iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 433). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿ**ilāc**
Düşe balġamiyye daḫı iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 433). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿ**İlāc** ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 8). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿ**İlāc** ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 8). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Dil ü cān ile ide itse ʿ**ilāc**
Zer ü sīme göstermeye iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 91). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Dil ü cān ile ide itse ʿ**ilāc**
Zer ü sīme göstermeye iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 91). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿ**ilāc**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [ʿilāc,]

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿ**ilāc**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [ʿilāc,]

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿ**İlāc** olmayıcak bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿ**İlāc** olmayıcak bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [ʿilāc,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.*

1. Didi vaṣla mānīʿ-dürür çün ʿ**ilāc**
Baña dā devādur gerekmez mizāc
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 157). [ʿilāc,]

ʿ**ilāc eylesünler:** *Çare bulmak, şifa vermek.*

1. Olursa ʿilāca eger iḫtiyāc
Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 380). [ʿilāc eylesünler, -sün, -ler]*

ʿ**ilāc ide:** *Tedavi etmek.*

1. Ṭabībe ider bir marīż iḫtiyāc
Varur ol ʿalīle ki ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 64). [ʿilāc ide, -e]*

ʿ**ilāc ideyem:** *Tedavi etmek.*

1. Ṭabībem ʿ**ilāc ideyem** ḫastasın
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 341). [ʿilāc ideyem, -e, -yem]*

ʿilāc ḳılalum: *Şifa vermek, derman olmak, iyileştirmek; aşkına karşılık verip mutlu etmek, hüznünü gidermek.*

1. Eṭibbāya gösterme sen iḥtiyāc
   Bu derde yine biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 278). [ʿilāc ḳılalum, -a, -lum]*
2. Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
   Ki olmaya edviyeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 67). [ʿilāc ḳılalum, -a, -lum]*

ʿilāc ola: *Bir hastalığı iyi edecek ya da önleyecek ilaç olmak II afyon olmak; çare, deva olmak.*

1. Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
   ʿİlāc olmayıcak bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 229). [ʿilāc ola, -a]*

ilāh: *Allah, Rab.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad **İlāh**
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 83). [ilāh,]*

ilāhī: *Allah'la ilgili, Allah'a âit, Allah'a has, Allah'tan gelen, Tanrısal.*

1. İlāhī hidāyet refīḳ it baña
   Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [ilāhī,]*

ilāhī: *Allah'la ilgili, Allah'a âit, Allah'a has, Allah'tan gelen, Tanrısal.*

1. İlāhī hidāyet refīḳ it baña
   Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [ilāhī,]*

ilāhī: *Ey Allah'ım.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
   Ḳuṣūrum daḥı çoḳ velī z̄ākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 565). [ilāhī,]*

ilāhī: *Ey Allah'ım.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
   Ḳuṣūrum daḥı çoḳ velī z̄ākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 565). [ilāhī,]*

iʿlām-ı ḥāl: *Halini bildirmek.*

1. Aña itdi ilhām **iʿlām-ı ḥāl**
   Ki ʿömri günine irişür zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 135). [iʿlām-ı ḥāl,]*

ile: *Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.*

1. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ cān **ile** ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [ile,]*
2. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
   Ki şerḥ itmek **ile** olınmaz beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [ile,]
3. Biri minnet **ile** birin şād ider
   Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [ile,]*
4. Elinde sinānı sütūn-ı felek
   Çeker ṣafḥa-i çarḫa nevk **ile** ḫak
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 68). [ile,]
5. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ **ile** ḥarb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 82). [ile,]
6. Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
   İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl **ile** gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 142). [ile,]*
7. Tolup çāvuş āvāzı **ile** cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [ile,]*
8. Ṭolar leşker **ile** cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 159). [ile,]
9. Ṭolar toz **ile** çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne söyler zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 187). [ile,]
10. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
    Ġubār **ile** pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 190). [ile,]*
11. Çıḳan naʿl **ile** sengden her şerer
    Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 201). [ile,]
12. Demür ḫışt **ile** küşte-pāymış ḫişār
    Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [ile,]*
13. Görinür idi raḫneden gāv u ḫūt
    Olur mürdeler mūr **ile** māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [ile,]*
14. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
    Açılmazdı kef līk germ-āb **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [ile,]*
15. Urur kīn **ile** ḫışma tīġ u teber
    Ne cevşen ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [ile,]*

16. Kimi merhem **ile** başın bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 303). [ile,]
17. Didiler ki iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
Dil ü cān **ile** eyledük biz de ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 314). [ile,]
18. İdüp anı muḥkem kemend **ile** bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 343). [ile,]
19. İki yañadan ṣaf dutuban sipāh
Sipāh **ile** zeyn oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 352). [ile,]*
20. Ḫurūş **ile** her ejder-i cān-sitān
İderdi niçe serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 365). [ile,]*
21. Ḫun-ālūde olup rikāb u sinān
Olur ḫūn **ile** ṣāḥ-ı mercān sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 372). [ile,]*
22. İderken Sikender biri **ile** ḥarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ **ile** ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 407). [ile,]*
23. İderken Sikender biri **ile** ḥarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ **ile** ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [ile,]*
24. Velī ḫāyil olmadı aṣlā siper
İder zaḫm **ile** anı ḥasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 414). [ile,]*
25. Yidi gün iderler bu resm **ile** ceng
İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [ile,]*
26. Ġanī oldı māl **ile** cümle sipāh
Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 489). [ile,]*
27. Gelür yanına leşker-i bī-girān
Yine leşker **ile** pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [ile,]*
28. Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
Ki ol kişt-zār **ile** ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 542). [ile,]*
29. Didi ölmedin dirlik oldı ʿazīz
Sipihr **ile** nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 560). [ile,]*
30. Çü devlet benüm **ile** olmadı yār
Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [ile,]*
31. Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte **ile** ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [ile,]*
32. Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi devrān bizüm **ile** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [ile,]*
33. İdem bir daḫı anuñ **ile** neberd
Ḳopa yine ʿālemde tūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 581). [ile,]*
34. Didiler ki iy şāh-ı īrān-penāh
Saña ırs **ile** degdi taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 592). [ile,]*
35. Bu ʿadl **ile** feṭḥ idüp īrānı Şāh
Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [ile,]*
36. Binüp leşker **ile** ider ol da ʿazm
Ki İskender **ile** ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [ile,]*
37. Binüp leşker **ile** ider ol da ʿazm
Ki İskender **ile** ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [ile,]*
38. Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki ceng **ile** vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [ile,]*
39. İderseñ anuñ **ile** bir daḫı ceng
İder anı kim göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 691). [ile,]*
40. Ḳıtāli ḳoyup olalum bezm-sāz
Sizüñ **ile** iy Ḳayṣer-i ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 714). [ile,]*
41. Gelicek bir iş başa iy tāc-dār
Olalum biri birimüz **ile** yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 720). [ile,]*
42. Ne vech **ile** dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [ile,]
43. ʿAdū işini itmedi mülke ol
Ḫudā ṣıḥḥat **ile** vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 818). [ile,]*
44. Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ **ile** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 854). [ile,]*
45. Bu defʿa eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi tīġ **ile** ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 860). [ile,]*
46. Gelüp Fūr iderse anuñ **ile** ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 863). [ile,]*
47. Yine anuñ **ile** ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 867). [ile,]*
48. Arada ḳalup zār ü ḫayrān olur
Ayaġı **ile** geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [ile,]*
49. Bu ḥīleyle māhār **ile** cān-sipār
Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [ile,]*
50. Nice geldügin ġaflet **ile** ʿadū
Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 881). [ile,]*
51. Demidür olasın benüm **ile** yār
ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [ile,]*
52. Gelen bunda şāh **ile** her pehlevān
Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [ile,]*
53. El **ile** iki el yüzi yur şehā
Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [ile,]*
54. Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ **ile** yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 948). [ile,]*
55. Ḳılalum anuñ **ile** bir dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 961). [ile,]*
56. Bu rāy **ile** bindi cihān-pehlevān
Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [ile,]*
57. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
Żarūrī olur leşker **ile** neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [ile,]*

58. Eger küngür-i çarḫa ṣalsa kemend
Olur ʿāḳıbet ol kemend **ile** bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 16). [ile,]*
59. Cihānda ne deñlü ki var ehl-i ḥāl
Bulur dest-res çekmek **ile** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 46). [ile,]*
60. Olan ölmeden yār **ile** āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḫaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 47). [ile,]*
61. Gedā nice virürse derd **ile** cān
Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 61). [ile,]*
62. Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl gibi mevīz **ile** şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [ile,]*
63. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
Yatur ol gice vehm **ile** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [ile,]*
64. İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı tīġ **ile** āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [ile,]*
65. Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker **ile** hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 174). [ile,]*
66. Müzeyyen silāḥ **ile** Sulṭān-ı Rūm
Gümişden ya serv idi ya naḫl-i mūm
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 193). [ile,]
67. ʿAv-i kūs **ile** nālehā-yı nefīr
Ziyāde ider āteş-i dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 225). [ile,]*
68. El ayaġ **ile** doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm **ile** rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 249). [ile,]
69. El ayaġ **ile** doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm **ile** rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [ile,]
70. Ṭolar mürde peykeri **ile** zemīn
Zemīne döşenmişdi şan naṭʿ-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [ile,]
71. Ṭoyup laḥm-ı insāna mār **ile** mūr
Pür itdi ḥavāṣıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [ile,]*
72. Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Aña ḥikmet **ile** bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 340). [ile,]*
73. Eger ḳādir iseñ eyā şehriyār
Ḳılalum seni devlet **ile** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 396). [ile,]*
74. Senüñ olsun iy şāh tāc **ile** taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [ile,]
75. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ **ile** yār ola
Yiri iki ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 451). [ile,]*
76. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
İder ẓulm **ile** şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [ile,]*
77. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
Didi ḳanı māhār **ile** cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [ile,]*
78. Görüp anı şād oldı fermān-revā
Dil ü cān **ile** itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 488). [ile,]*
79. Gel iy muṭrib ur sūz **ile** çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [ile,]*
80. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl **ile** devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [ile,]*
81. Ġazāda ḫazāyīn idicek niṣār
Pür olur zer ü sīm **ile** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [ile,]*
82. Bu bāl ü bu ḥāl **ile** ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [ile,]
83. Ṭolu ḳumrı **ile** gülistān u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [ile,]*
84. Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy **ile** vehm irgürümez kemend
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [ile,]
85. Berāber sarāy içi mīnū **ile**
İder ḫūriler pāk gīsū **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [ile,]*
86. Berāber sarāy içi mīnū **ile**
İder ḫūriler pāk gīsū **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [ile,]*
87. Ṭolu serv ü şimşād **ile** ser-be-ser
Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 169). [ile,]*
88. Mülevven iki reng **ile** anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [ile,]*
89. Tolu muṣḥaf **ile** içi Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [ile,]*
90. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
Şeref buldı şāh **ile** taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 254). [ile,]*
91. Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
Baña bir zer ü sīm **ile** tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [ile,]*
92. Anuñ kim ola ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān **ile** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 282). [ile,]*
93. Virem ʿadl **ile** dāda şöyle revāc
Ki şemʿ **ile** ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [ile,]*
94. Virem ʿadl **ile** dāda şöyle revāc
Ki şemʿ **ile** ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 304). [ile,]*
95. Şu deñlü idem ẓulmden iḥtirāz
Teẕerv **ile** pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [ile,]*
96. İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān **ile** oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [ile,]*
97. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā **ile**
Dirilmez olı çāre ne vāy **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 325). [ile,]*
98. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā **ile**
Dirilmez olı çāre ne vāy **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [ile,]*
99. Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ anuñ **ile** her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [ile,]*

100. Ḳamusı bu ʿahd **ile** dilşād olur
Üsārā idi ṣanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [ile,]*
101. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ **ile** ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ile,]*
102. Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
Ki şād ola iḥsānı **ile** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 358). [ile,]*
103. Olup ḥükmüne cümle cān **ile** rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [ile,]*
104. Ele muṭribā şevḳ **ile** al rebāb
Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [ile,]*
105. Mey-i surḫ **ile** sāḳi-i meh-liḳā
Vire ḳalb āyīnesine ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 3). [ile,]*
106. Hemīn sāḳī vü muṭrib ü yār ola
Daḫı ṣāḥib-i ʿayş **ile** çār ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 8). [ile,]*
107. İdüp māh **ile** āb-gīne ḥışār
Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 25). [ile,]*
108. Düşüp nāra Hindū gibi her kişi
Semender gibi āteş **ile** işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 38). [ile,]*
109. Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ **ile** kim her demi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [ile,]*
110. Tehī manḳalını pür āteş ide
Mey **ile** dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 54). [ile,]*
111. Olup gāh yārān **ile** tūşe-gīr
Gehī dilber **ile** ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [ile,]*
112. Olup gāh yārān **ile** tūşe-gīr
Gehī dilber **ile** ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 56). [ile,]*
113. Ṣabā yili ḫışm **ile** şöyle eser
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [ile,]*
114. Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm **ile**
Bilür rubʿ-ı meskūnı taḳsīm **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 25). [ile,]*
115. Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm **ile**
Bilür rubʿ-ı meskūnı taḳsīm **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 26). [ile,]*
116. Ṣu saʿy **ile** baġlamışam ben de bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 49). [ile,]*
117. İşiden **ile** bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 107). [ile,]*
118. Bulınmaz bu ʿaḳl **ile** maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [ile,]*
119. Şeref buldı şāh **ile** īrān tamām
Ḫarāb idi dīn **ile** buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [ile,]*
120. Şeref buldı şāh **ile** īrān tamām
Ḫarāb idi dīn **ile** buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [ile,]*
121. Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ **ile** kef *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 40). [ile,]*
122. Virüp bezme bāzīçe **ile** feraḥ
Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [ile,]*
123. Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
Varuram sizüñ **ile** bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 120). [ile,]*
124. Nesi var idi bizde anuñ ʿaceb
Bizüm **ile** ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 130). [ile,]*
125. Çeküp baş iderse benüm **ile** ceng
İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 137). [ile,]*
126. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül mūrçe fīl **ile** gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [ile,]*
127. Ḳılavuz olup Ḫıżr u İlyās aña
Ḫakuñ emri **ile** olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 224). [ile,]*
128. Yidi yüz biñ er **ile** oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [ile,]*
129. Ḳopardı şu vech **ile** yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [ile,]*
130. Virüp felsefe **ile** ḳalbe cilā
ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [ile,]*
131. Didi şāh **ile** yoḳ aramızda kīn
Görelüm mübārek yüzini hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [ile,]*
132. Aça ḫışm **ile** çünki ʿuḳāb per
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [ile,]*
133. Müeyyed idüpdür beni bī-niyāz
Ki oldum bu resm **ile** gerden-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 302). [ile,]*
134. Olup armaġan **ile** elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 311). [ile,]*
135. Getürürler elçiyi ikrām **ile**
Selāmı didi şāha peyġām **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 321). [ile,]*
136. Getürürler elçiyi ikrām **ile**
Selāmı didi şāha peyġām **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 322). [ile,]*
137. Şehe gönderür yine taʿẕīm **ile**
Hezār iʿtibār **ile** tekrīm **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [ile,]*
138. Şehe gönderür yine taʿẕīm **ile**
Hezār iʿtibār **ile** tekrīm **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [ile,]*
139. Şehe gönderür yine taʿẕīm **ile**
Hezār iʿtibār **ile** tekrīm **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [ile,]*

140. Degül cāyiz anuñ **ile** ceng sitīz
Gerek ya iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 393). [ile,]*
141. Ḫacel itdi iḥsānı **ile** bizi
Bizi itdügi gibi eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 395). [ile,]*
142. Çıḳup şāha ḳarşu iderler niṣār
Pür olur cihān sīm **ile** kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 408). [ile,]*
143. Şehi ḳarşular begler **ile** hemān
Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [ile,]*
144. Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl **ile** nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [ile,]*
145. Olur berg-i tanbūl **ile** süfre pür
İçi süfrenüñ ṣanasın sebzedür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 483). [ile,]*
146. Durup luṭf **ile** şāh-ı Hindūstān
Didi iy ḫıdīv-i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 495). [ile,]*
147. Zer ü sīmi gerdūn **ile** çekdi pīl
Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [ile,]*
148. Mis **ile** zer-i surḫ **ile** sīm-i ḫām
Ṣurāḫī-i zerrīn ü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 511). [ile,]*
149. Mis **ile** zer-i surḫ **ile** sīm-i ḫām
Ṣurāḫī-i zerrīn ü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 511). [ile,]*
150. İçi āb-ı serd **ile** pürdür ṣarāb
Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [ile,]*
151. Bilür ḥikmet **ile** cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eṣġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 551). [ile,]*
152. Sürüp ol gice Keyd **ile** şeh ṣafā
Düğüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 563). [ile,]*
153. Olur şekkerīn peyker **ile** zemīn
Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [ile,]*
154. Getürdiler ol ṣūḫı biñ nāz **ile**
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [ile,]*
155. Getürdiler ol ṣūḫı biñ nāz **ile**
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [ile,]*
156. Cemāline ḫayrān olur tāc-dār
Ṭolar şevḳ **ile** ḳalbi ḳalmaz ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [ile,]*
157. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān şevḳ **ile** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [ile,]*
158. Çü elmās **ile** deldi ẕerrini çüst
Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [ile,]*
159. İder ol gice Māh **ile** ʿīş şāh
Sürer bu ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 679). [ile,]*
160. Durup Keyd **ile** ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [ile,]*
161. Çü dīn yoluna ḳomışam cān u baş
Dil ü cān **ile** eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 694). [ile,]*
162. Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum ġam-ı devr **ile** teşne-leb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 704). [ile,]*
163. Sepīd-āb u şengirf **ile** ḳıl nigār
Ki nesrīn cebīn ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 11). [ile,]*
164. Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
İder peyk **ile** şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 30). [ile,]*
165. Baña emrdür kāfir **ile** ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [ile,]*
166. İderse eger şāh-ı Çīn **ile** ceng
İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 81). [ile,]*
167. Düşüp öñine ʿizz ü ikrām **ile**
Getürdi şehi raġbet-i tām **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 95). [ile,]*
168. Düşüp öñine ʿizz ü ikrām **ile**
Getürdi şehi raġbet-i tām **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 96). [ile,]*
169. Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā **ile** bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [ile,]*
170. Temāşāya ol server-i ser-fırāz
Bile oynadur niçe yüz **ile** bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [ile,]*
171. Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı tīr **ile** teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [ile,]*
172. İderken bu resm **ile** ṣayd ol dilīr
Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 145). [ile,]*
173. Demin ḫışm **ile** eyleye çün kemān
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [ile,]*
174. Zemīne ura ḫışm **ile** pençe ger
İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [ile,]*
175. Kime ḫışm **ile** göstereydi dehān
Hemīn bir naẓarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 157). [ile,]*
176. Gelüp itdügün ejder **ile** ḳıtāl
Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 185). [ile,]*
177. Velāyetsüz olmaz bu vech **ile** kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [ile,]*
178. Yine sūz **ile** sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa başladı her meh-cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 193). [ile,]*
179. Çeke her biri leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker **ile** ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 216). [ile,]*
180. Olur yine bir vech **ile** encümen
Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [ile,]*
181. Gül ü berg **ile** zeyn oluban şecer
İder cilveler hem-çü ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 11). [ile,]*

182. Gül-i zerd **ile** sebze-i būstān
Virür hem sipihr **ile** kevnden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 37). [ile,]
183. Gül-i zerd **ile** sebze-i būstān
Virür hem sipihr **ile** kevnden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 38). [ile,]
184. Ki çün kim bahār oldı ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn **ile** oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 56). [ile,]*
185. Ne deñlü ki var ise ṣāḥib-serīr
Çalar kūs u būḳ **ile** ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 64). [ile,]*
186. Bu vech **ile** ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 73). [ile,]*
187. Pür olmış idi müşg **ile** ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [ile,]*
188. Tolu cümle eşcārı e̲smār **ile**
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [ile,]*
189. Tolu cümle eşcārı e̲smār **ile**
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [ile,]*
190. Ṭolu pīl **ile** nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle atdan zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 117). [ile,]*
191. Kimine viren ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl **ile** bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 142). [ile,]*
192. Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ **ile** cūş
Çü üştür kef-endāzu eyler ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 151). [ile,]*
193. Anuñ emri **ile** olur ṣulḥ u ceng
Olur tūtiyā ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 177). [ile,]*
194. Kimini ider vaḥy **ile** ser-firāz
Kimisine ilhām olur çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 197). [ile,]*
195. Kitāb **ile** daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet mi geldüm ṣanursın beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 221). [ile,]*
196. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
Ne vech **ile** Nemrūdı itdi z̲elīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [ile,]*
197. Anuñ ḳudreti kilki **ile** nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [ile,]*
198. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
Senüñ **ile** cengüm yoḳ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [ile,]*
199. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk **ile** māla ben
Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [ile,]*
200. Ger īmāna gelmezseñ iy şāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola ḳanuñ **ile** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 282). [ile,]*
201. Alam ḫışm **ile** çün ele tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [ile,]*
202. Helāk eyledüm ḫışm **ile** Fūrı ben
Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 289). [ile,]*
203. Saña ögredem dīn **ile** ʿadl ü dād
Ḳomayam bu milketde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 293). [ile,]*
204. Ṭutup tīġ **ile** şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind **ile** Sindi rām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [ile,]*
205. Ṭutup tīġ **ile** şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind **ile** Sindi rām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 302). [ile,]*
206. Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
Ola ḥükmime rām baḫr **ile** ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [ile,]*
207. İderseñ benüm **ile** cehl **ile** ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [ile,]*
208. İderseñ benüm **ile** cehl **ile** ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 309). [ile,]*
209. İrişdüm saña devlet **ile** hemān
Sözümde şaḳın dutmayāsın gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 313). [ile,]*
210. Bilüp rāst ʿahd **ile** peymānumı
Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [ile,]*
211. Şu kim itmeye reʾy-i pāk **ile** kār
İder ʿāḳıbet ser-nigūn rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 397). [ile,]*
212. Şehā itme muḳbiller **ile** sitīz
Sitīzüñ olur āḫırı çün gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 401). [ile,]*
213. Urup mühr aña şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
İder çoḳ metāʿ **ile** elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [ile,]*
214. Murādı eger itmek ise ḳıtāl
İdelüm anuñ **ile** ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 416). [ile,]*
215. Gelüp lābe **ile** baña ʿöz̲r ide
Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [ile,]*
216. Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı tīz
Ḳi idem senüñ **ile** iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 454). [ile,]*
217. Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ **ile** gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [ile,]*
218. Ne şāh **ile** kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 523). [ile,]*
219. İder istimālet aña tāc-dār
Sürūr **ile** ol daḫı olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 542). [ile,]*
220. Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
Baña fikrüñ **ile** bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 568). [ile,]*
221. Ḫaḳuñ emri **ile** idüp ḫ̬ōr u zār
İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 585). [ile,]*
222. Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm **ile** pür-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [ile,]*
223. Ki vaḳt oldı ol devlet **ile** süvār
Sikender z̲afer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [ile,]*

224. Virür beglere şāh daḫı çoḳ selām
İder luṭf u ikrām **ile** iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 682). [ile,]*
225. Ḫuṣūṣā ki farż eyledi Ẕü'l-Celāl
Ki müşrikler **ile** ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 706). [ile,]*
226. Virürse ẓafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muhanṭās **ile** ben yiterüm aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [ile,]*
227. Gidüp mihr **ile** merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 821). [ile,]*
228. Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele almazam tīġ **ile** ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [ile,]*
229. Şeh-i Hind **ile** itmek içün meṣāf
Getürmişdi döşünde bir kūh-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 867). [ile,]*
230. Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan **ile** anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [ile,]*
231. Urur aña bir tīġ ol nām-dār
İder atı **ile** ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 880). [ile,]*
232. Bu vech **ile** yüz elli gürd-i dilīr
Helāk itdi meydānda ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 881). [ile,]*
233. Sinān **ile** bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 905). [ile,]*
234. Ol encümeñ **ile** cihān-pehlevān
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 911). [ile,]*
235. Urar şöyle ḫışm **ile** gürz-i girān
Elinde siperden görinmez nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 913). [ile,]*
236. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy **ile** ser
Velī gürz çāḳ şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 915). [ile,]*
237. İderler kemend **ile** şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup düşdi iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 925). [ile,]*
238. Diledi yine ide meydāna ʿazm
Aña zaḫm uran **ile** eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 944). [ile,]*
239. İdüp ḫamleler iki ner-ejdehā
Olurlar sinān **ile** ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 992). [ile,]*
240. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
Sinānın urur remḥ **ile** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [ile,]*
241. İdüp Ḳāf **ile** ḫayli müddet ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [ile,]*
242. Çalar ḫışm **ile** Rūmi-i nām-ver
Siper dutdı ol k'olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1007). [ile,]*
243. Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend **ile** bend itdi defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1012). [ile,]*
244. Ele ben alam çünki ḫışm **ile** tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [ile,]*
245. Ḫadeng **ile** alsam elüme sinān
Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1051). [ile,]*
246. Revār u hezāhiz ṭoluban cihān
Pür oldı zih ü dih **ile** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1092). [ile,]*
247. İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder mār **ile** mūra gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [ile,]*
248. Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı tīġ-ı lūṭf **ile** ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1120). [ile,]*
249. Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf **ile** yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [ile,]*
250. ʿAcem mülkine cümle sulṭān imiş
İşi ḫalḳa luṭf **ile** iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1150). [ile,]*
251. İderse bunı ḳatl şāh-ı cihān
Müsāvī olur şehler **ile** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1160). [ile,]*
252. Selāṭīn cemminde iy ser-firāz
Gerek luṭf **ile** bulasın imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1164). [ile,]*
253. Ṣadā-yı naḳīb **ile** ṭoldı cihān
Çü germābe virdi ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 39). [ile,]*
254. Ele muṭrib al yine ʿışḳ **ile** ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [ile,]*
255. Müşerref olup maḳdemi **ile** Çīn
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [ile,]*
256. Sözini ḳabūl eyleyüp bindi şāh
Süvār oldı şāh **ile** cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 18). [ile,]*
257. Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh **ile** zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 20). [ile,]*
258. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd **ile** rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [ile,]*
259. İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
Ṣadā-yı ney **ile** şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [ile,]*
260. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr **ile** māh
İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 69). [ile,]*
261. Ṣadef gibi pür gūşı raḫşende dür
Leʾālī **ile** dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 108). [ile,]*
262. Aşup bir ḳıl **ile** iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [ile,]*
263. Firīb **ile** bāzīde hem-çün perī
Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [ile,]*
264. İdüp ʿişret anuñ **ile** şehriyār
Dutar bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [ile,]*
265. Şeh-i Çīn **ile** ʿīş idüben müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [ile,]*

266. Çemen berg-i zerd **ile** zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [ile,]*
267. Çü ḥiddet **ile** bād-ı şarşar eser
İder terk bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 33). [ile,]*
268. Yir itmişdi dāmen zer **ile** dıraḫt
İrüp şaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [ile,]*
269. Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār **ile** her bir kenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [ile,]*
270. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd **ile** baş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 104). [ile,]*
271. Gideyem şehā himmetüñ **ile** ben
Esen ḳal saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 119). [ile,]*
272. Bu şevket **ile** gitdi ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 145). [ile,]*
273. Selāṭīn ala çünki pedrūd ider
Sirişk **ile** deşti ḳamu rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 152). [ile,]*
274. Olup cūy-ı Tūn gibi leşker revān
Ṭolar leşker **ile** ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 172). [ile,]*
275. Benüm **ile** ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [ile,]*
276. Muʿīn oldı çün baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm **ile** idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 210). [ile,]*
277. Urūm **ile** Rūs u Leh olsa hezār
İder bir kişi çūb **ile** tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [ile,]*
278. Urūm **ile** Rūs u Leh olsa hezār
İder bir kişi çūb **ile** tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [ile,]*
279. Durup fikr **ile** Ḫusrev-i çāre-sāz
Sücūd eyleyüp Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 259). [ile,]*
280. Muʿīn ol ki bu çoḳ şūret-perest
Bula bīm-i şemşīr **ile** hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 268). [ile,]*
281. Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler gürz **ile** ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [ile,]*
282. İnüp ḍarb **ile** gürze heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [ile,]*
283. Sinān eyleyüp sīne-i çeşmesār
Olur çeşmesār **ile** yir lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [ile,]*
284. Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda kemend
Ki eyler anuñ **ile** aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 332). [ile,]*
285. Birisi daḫı geldi şaldı semend
İder Hindī anı kemend **ile** bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 344). [ile,]*
286. Muḳābil olur aña ol pehlevān
Elinde ḫadeng **ile** Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 348). [ile,]*
287. İrüp aña ḫışm **ile** ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [ile,]*
288. Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
Ki ol ejder **ile** ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 368). [ile,]*
289. Urup her biri āleti rezme çeng
Biri biri **ile** ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 370). [ile,]*
290. O serdārı bir tīr **ile** nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [ile,]*
291. Urup sīnesin itdi tīr **ile** çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 377). [ile,]*
292. Olup gürz **ile** bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [ile,]*
293. Sinānı ḳoyup aldılar tīġ-ı tīz
Biraz tīġ **ile** eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 394). [ile,]*
294. Birer ḍarb **ile** ol cihān-gīr şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [ile,]*
295. Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim ola tīr **ile** ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [ile,]*
296. İdüp her ḫadeng **ile** birin helāk
İderdi ciger-gāh u ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 415). [ile,]*
297. Birer ḫamle **ile** niçe nīze-dār
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 419). [ile,]*
298. Görür itmege kendü **ile** meşāf
Sipihre binüp geldi bir kūh-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 427). [ile,]*
299. Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña şeh **ile** gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [ile,]*
300. Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr **ile** bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 452). [ile,]*
301. Getürdi anı nīze **ile** dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [ile,]*
302. İdüp anı da gürz **ile** ser-nigūn
İder ṣaḥn-ı meydān için rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 469). [ile,]*
303. Benī Aṣferi gördi elli dilīr
Birer ḍarb **ile** öldürür nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [ile,]*
304. Ṣanasın terk eyleyüp kūh-ı Ḳāf
Gelür itmege ādem **ile** meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 482). [ile,]*
305. Velāyet eli **ile** şāh-ı cihān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 511). [ile,]*
306. İder şöyle gülbang ḫārā-şikāf
Ki bīm **ile** per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 520). [ile,]*

307. Ṭoḳunur ḫūde laḫt-ı gerden-şiken
İder maġz-ı ḫūnīn **ile** pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 528). [ile,]*
308. Ḳırıldı düşüp Rūs **ile** Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [ile,]
309. Bu resm **ile** ceng eyledi iki şāh
Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [ile,]*
310. İki yüzlü tīġ **ile** gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [ile,]
311. Düşüp Rūs **ile** Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [ile,]
312. Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ **ile** ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [ile,]*
313. İder bir zamān bunlaruñ **ile** ceng
İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 571). [ile,]*
314. Selāsiller **ile** idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda ṭop **ile** tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 581). [ile,]*
315. Selāsiller **ile** idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda ṭop **ile** tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [ile,]*
316. İder ḳayd u bend **ile** ḥabs anı şāh
İder şükr Yezdāna ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 595). [ile,]*
317. Giderdi anuñ bend ü baġını şāh
Eli **ile** geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [ile,]*
318. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ **ile**
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 637). [ile,]*
319. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ **ile**
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [ile,]*
320. Selāṭīne olmaġ **ile** ked-ḫudā
Kişi ṣanmasun kim olur pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 643). [ile,]*
321. Düzüp çīniler muṭribān **ile** sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 667). [ile,]*
322. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz **ile** yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [ile,]*
323. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
Olur deşt aḫker **ile** pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 62). [ile,]*
324. Şu resm **ile** ḳızmışdı kām u dehān
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 83). [ile,]*
325. Ṭolu māhī **ile** ol āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [ile,]*
326. Müşerref olup şāh **ile** ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 141). [ile,]*
327. Mülūk **ile** gāhī olup bāde-ḫʷār
İder geh ḥakīm **ile** encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 163). [ile,]
328. Mülūk **ile** gāhī olup bāde-ḫʷār
İder geh ḥakīm **ile** encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 164). [ile,]
329. Cihān-āferīne hezārān sipās
Saña ʿadl **ile** dād itmiş esās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 176). [ile,]*
330. Meger bir gice ḫurrem idi cihān
Müzeyyen idi necm **ile** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 2). [ile,]*
331. Nücūm **ile** vaż̇ʿ-ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn levḥa idi vü ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 3). [ile,]*
332. Ṭolu dūd **ile** künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 9). [ile,]*
333. Olup kimi hem-ḫʷābe dil-dār **ile**
Geçer kimi gīceyi hep zār **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 23). [ile,]*
334. Olup kimi hem-ḫʷābe dil-dār **ile**
Geçer kimi gīceyi hep zār **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [ile,]*
335. Ne vaż̇ʿ iledür cennet **ile** caḥīm
Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [ile,]
336. Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ **ile** ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [ile,]*
337. Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ **ile** maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [ile,]*
338. Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu anlaruñ **ile** her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [ile,]*
339. Süleymān **ile** ḥażretüñe hemīn
Naṣīb itdi Ḥaḳ böyle taḫt u nigīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 97). [ile,]
340. Olur mihr tābiyle rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ **ile** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 124). [ile,]*
341. Müzeyyen iden ḫalḳ **ile** ʿālemi
Müşerref iden ʿilm **ile** ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 159). [ile,]*
342. Müzeyyen iden ḫalḳ **ile** ʿālemi
Müşerref iden ʿilm **ile** ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 160). [ile,]*
343. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
İden cāh **ile** ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 162). [ile,]*
344. Olan vaḥy ü ilhām **ile** reh-nümā
Ḳılan ḫalḳa mürselleri pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 169). [ile,]*
345. Ola çünki maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
Yaḳīn-çeşm **ile** göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 180). [ile,]*
346. Biline çü esmālar **ile** ṣıfāt
Bilinür müsemmā **ile** ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 185). [ile,]*
347. Biline çü esmālar **ile** ṣıfāt
Bilinür müsemmā **ile** ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 186). [ile,]*
348. Bu bār-ı girān **ile** iy tāc-ver
Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 193). [ile,]*

349. Maraż ṣıḥḥat **ile** bisāṭ **ile** ġam
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [ile,]*
350. Maraż ṣıḥḥat **ile** bisāṭ **ile** ġam
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [ile,]*
351. Gülistān idi cismi anuñ hemān
Bezenmişdi necm **ile** çün āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [ile,]
352. Şehüñ emri **ile** gelüp üstād
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [ile,]*
353. Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
İrişmez viṣāline kibr **ile** pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [ile,]*
354. Şehā saʿy ḳıl himmet **ile** aña
Ki hīç nesne olmaya maḫfī saña
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 127). [ile,]
355. Ura cevher-i çeşmine çün kilīd
Güher dürci **ile** olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 158). [ile,]*
356. Olup hem-nişīn ehl-i dānā **ile**
Refīḳ olma zinhār aʿmā **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 169). [ile,]*
357. Olup hem-nişīn ehl-i dānā **ile**
Refīḳ olma zinhār aʿmā **ile** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 170). [ile,]*
358. Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki tīġ **ile** olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 198). [ile,]*
359. İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās **ile** ḥadden füzūn
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [ile,]
360. Olup murġ-i ābīler **ile** enīs
Olur hem-nişīn ḥarīf ü celīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 257). [ile,]*
361. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol ġam **ile** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [ile,]*
362. Çü yār **ile** ṣoḥbet ola ittifāḳ
ʿAẕāb-ı cehennem olur iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 261). [ile,]*
363. Didi fikr-i hecr **ile** oldum ḫarāb
Sizüñ gitmeñüz itdi baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 267). [ile,]
364. Yatup olmadan firḳat **ile** ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [ile,]*
365. Alup bir gez urına iki ṭayr
Dilerler ide anuñ **ile** seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 290). [ile,]*
366. Dutup aġzı **ile** üçi daḫı berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 293). [ile,]*
367. Didi eyleñüz seng-puşte naẓar
İder murġ-ı ābīler **ile** sefer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 300). [ile,]*
368. Ḫakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
Vücūda gelür emri **ile** ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [ile,]*
369. Bulur iḫtimā **ile** ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb idemez iḫtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 361). [ile,]*
370. Olur iḫtimā **ile** ṣıḥḥat maṣūn
İder muḫtelif neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 363). [ile,]*
371. Geçe her ḳadeḥ arasında zamān
Tevālī **ile** olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 394). [ile,]*
372. Geyüp câme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az içmek **ile** şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [ile,]*
373. Taḫayyülsüz olmaḳ gerek intişār
Ki ola kemāli **ile** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 428). [ile,]*
374. Çü mīzāc faṣd **ile** muʿtād ola
Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [ile,]*
375. Aña rūḥ dir çünki iy şeh ḥekīm
İder gitmek **ile** ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 450). [ile,]*
376. Ki nīme faḳīh **ile** nīme ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [ile,]*
377. Varur kim ide bir marīża devā
Devāsı **ile** tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 4). [ile,]*
378. Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿİlāc **ile** bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 8). [ile,]*
379. Sürūr **ile** çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi aña şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [ile,]*
380. Bilinür çü ḥis **ile** ḫāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 57). [ile,]*
381. Fevākihler **ile** ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya edviyeye iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 67). [ile,]*
382. Bu ʿaḳl **ile** olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [ile,]*
383. Dil ü cān **ile** ide itse ʿilāc
Zer ü sīme göstermeye iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 91). [ile,]*
384. Yanup yaḳılur ḫasreti **ile** nār
Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [ile,]*
385. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
İder taḫt **ile** tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 156). [ile,]*
386. Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
Kim ola saña rāy **ile** reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [ile,]*
387. Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy **ile** olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 214). [ile,]*
388. Ḳo kibri şu vech **ile** ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [ile,]

389. Ṣaḳın ẓulm **ile** kimseden alma māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [ile,]*
390. Şu vech **ile** depren sen iy şehriyār
Ki maḥşerde olmayasın şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [ile,]
391. Kişi ḫord u ḫˇāb **ile** ḥayvān olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 107). [ile,]*
392. Bilinen bu ʿaḳl **ile** iy pādişāh
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [ile,]*
393. Dutar küfr **ile** mülk dirler ḳarār
Velī ẓulm **ile** olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [ile,]*
394. Dutar küfr **ile** mülk dirler ḳarār
Velī ẓulm **ile** olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 172). [ile,]*
395. Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ **ile** cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 174). [ile,]*
396. Ki bidʿāt **ile** mülke irer zevāl
Ṣaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [ile,]*
397. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek **ile** yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 180). [ile,]*
398. Senüñ **ile** ölmekde birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan andan emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 225). [ile,]
399. Bu himmetler **ile** göre āfitāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 255). [ile,]*
400. İki kişi bir ḥücre içün meger
Durup biri biri **ile** ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 2). [ile,]*
401. Bu vech **ile** itdüklerini cidāl
Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [ile,]
402. Şu vech **ile** ḳıl ḫalḳa ʿadl **ile** dād
Seni ḫayr **ile** eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [ile,]*
403. Şu vech **ile** ḳıl ḫalḳa ʿadl **ile** dād
Seni ḫayr **ile** eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [ile,]*
404. Şu vech **ile** ḳıl ḫalḳa ʿadl **ile** dād
Seni ḫayr **ile** eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 18). [ile,]*
405. İledüp getürmek **ile** bir ḫaber
Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 31). [ile,]
406. İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ **ile** muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [ile,]*
407. Gerek ʿabde tedrīc **ile** pāy-gāh
Ḳadīmī budur resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 49). [ile,]*
408. Çün olmaya tedrīc **ile** pāy-gāh
Olur cümle rencīde senden sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 51). [ile,]
409. Bulur nuṭḳ **ile** ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur nuṭḳ **ile** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [ile,]*
410. Bulur nuṭḳ **ile** ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur nuṭḳ **ile** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 14). [ile,]*
411. Eger ʿöẕrüm olmasa iy ḳadr-dān
Ṭolardı sözüm cevher **ile** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 34). [ile,]*
412. Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz **ile** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 68). [ile,]*
413. Bu beyhūde fikr **ile** ʿaḳl oldı süst
İdersem neyi fikr gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 83). [ile,]*
414. Gelür sīm yine devlet **ile** eger
Geçüp taḫta yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 113). [ile,]*
415. Belīnās **ile** fikr idüp ser-firāz
Olurlar bu müşkil işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 137). [ile,]*
416. Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān **ile** kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 192). [ile,]*
417. İder vaḳf aña Mıṣr **ile** Şāmı şāh
İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [ile,]*
418. Zamān **ile** deryāya irişdi şāh
Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 221). [ile,]
419. Bize ol leʾālīden idüp niṣār
Şu vaż **ile** zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [ile,]*
420. Açup her biri keştinüñ bād-bān
Münāsib havā **ile** oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 34). [ile,]*
421. Hilāl idi içinde bedr-i münīr
Ḫaḍīḍ **ile** evc aña dāyim mesīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [ile,]*
422. Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ **ile** olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 68). [ile,]*
423. Ṣadef idi keştī şeh içinde dür
Ya dürc idi laʿl-i semīn **ile** pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [ile,]*
424. Risālet ṭarīḳi **ile** vara şāh
Göre kim ne vażʿiyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 103). [ile,]
425. Ne üslūb **ile** ḫaşm eyler ḳıtāl
Ne mekr **ile** aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [ile,]*
426. Ne üslūb **ile** ḫaşm eyler ḳıtāl
Ne mekr **ile** aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 106). [ile,]*
427. Getürüp çü iġrāz **ile** ḳondurur
ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [ile,]
428. Gelüp pīş-keş çekdi itdi duʿā
Duʿā **ile** itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 122). [ile,]*
429. Tutup ʿālemi tīġ **ile** ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [ile,]
430. Ferāset **ile** bildi bende degül
Ser-efrāza beñzer figende degül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 147). [ile,]*

431. V’egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
Ṭolar ḫāk ü ḫūn **ile** āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 162). [ile,]*
432. Eger seyre geldiyse gelsün n’ola
Ḳılalum varup şāh **ile** merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 168). [ile,]*
433. Seḥerden durup vehm **ile** şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 239). [ile,]*
434. Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār **ile** kīne-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [ile,]*
435. Ol üç biñ cihān-gīr **ile** nīk-nām
İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 255). [ile,]*
436. Gelüp bāḳisi şāh **ile** şād-kām
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [ile,]*
437. Feżāḥat **ile** döndi ol bed-gümān
Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [ile,]*
438. İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket **ile** ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 278). [ile,]*
439. Çihil-pā **ile** aldı pīçān kemend
Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 309). [ile,]*
440. Dıraḫtı o bāġuñ ḳamu sīm ü zer
Leʾālī **ile** laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 334). [ile,]*
441. Zümürrüd **ile** berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 335). [ile,]*
442. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
İki çeşmi ṭās idi ḳan **ile** pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [ile,]*
443. İdüp baʿżı ẓulmet **ile** ol tebāh
Helāk itdi tīġ **ile** baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [ile,]*
444. İdüp baʿżı ẓulmet **ile** ol tebāh
Helāk itdi tīġ **ile** baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 378). [ile,]*
445. Çalam şevḳ-i sāz **ile** ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [ile,]*
446. Anuñ içi elmās **ile** līk pür
Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 27). [ile,]*
447. Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl **ile** ol ḥişār
Gider heftelik yola ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 47). [ile,]*
448. Çün ol tāb **ile** çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 97). [ile,]*
449. Nevāñ **ile** ben de bulam tā nevā
Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [ile,]*
450. Eger her birinden virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr **ile** ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 40). [ile,]*
451. Gidüp sürʿat **ile** şeh-i baḥr ü ber
İrer bir ulu baḥre ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 43). [ile,]*
452. Gezüben havā **ile** ġalṭān olam
Yiyüp içüben mevci gerdān olam *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 107). [ile,]*
453. Ṣaḳın vehm ḳılma gidelüm hemān
Ḫaḳuñ ʿavni **ile** saña yoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 126). [ile,]*
454. Ḫayāl-i türāb **ile** pür dīdeler
Rik **ile** ṭolu sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 143). [ile,]*
455. Ḫayāl-i türāb **ile** pür dīdeler
Rik **ile** ṭolu sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 144). [ile,]*
456. Ḳaçan dursa bir yirde lenger-miṣāl
Virürlerdi bīm **ile** biñ iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 156). [ile,]*
457. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
Çıḳar mevc **ile** ebre geh hem-çü rūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [ile,]*
458. Nedāmet odı **ile** şāh-ı celīl
Yanar ṣanki ḳandīl içinde delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 187). [ile,]*
459. Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl **ile** virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 206). [ile,]*
460. Olur yüzlerini gören bī-ḳarār
Yanında melek ḥūr **ile** şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 208). [ile,]*
461. Çıḳup tīre-deryā içinden bahār
Şeref buldı ẕātı **ile** rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 290). [ile,]*
462. Ki efkār ü vehm **ile** her nām-dār
Olur idi her ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 297). [ile,]*
463. Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol ḳamer
Münevver olur cümle baḥr **ile** ber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 304). [ile,]*
464. Çıḳardı elinden bunuñ gibi dür
N’ola olsa ḫūnīn sirişk **ile** pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 312). [ile,]*
465. Belīnās **ile** Ḫıżra ol tāc-ver
Virür gördügi nesnelerden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 315). [ile,]*
466. Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer
Elinden gider yoḳsa māl **ile** ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 332). [ile,]*
467. İdüp maṭlaʿ-ı şemse ṭoġrı ʿinān
Gider leşker **ile** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 370). [ile,]*
468. Seḥer çünki ṭāliʿ ola āfitāb
Olur tābı **ile** anuñ germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 384). [ile,]*
469. Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān **ile** bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 392). [ile,]*
470. Baña sāḳiyā cāme **ile** meded
Ki Yeʿcūc-i vehme olur seyli sed *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 429). [ile,]*
471. Diyeyin saña sırrumı baña sen
Dutuşup tutayum senüñ **ile** ben *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 436). [ile,]*
472. O vech **ile** şīrīn ü muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 5). [ile,]*

473. Didi luṭf **ile** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Şimāline şarḳuñ olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 9). [ile,]*
474. Dih ü şehr **ile** ṭopṭolu ol diyār
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 15). [ile,]*
475. Ḫadīd **ile** bunda yapam bir binā
Ki irişmeye ḥaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 89). [ile,]*
476. Nice ḫışt her birisi bir cidār
Anı cerr-i eşḳāl **ile** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 94). [ile,]*
477. Çü ġālib zamān **ile** bu ḳavm-i dūn
İderlerdi ḫalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 115). [ile,]*
478. Ḫicāb olan oldur çe ger nūrdur
Anuñ **ile** dil-dār mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 30). [ile,]*
479. Egerçi ki çoḳ bāġ **ile** būstān
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 43). [ile,]*
480. Çü kimse **ile** eylemezler cidāl
Kimesne daḫı eylemez pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 59). [ile,]*
481. Olur biri nān **ile** evveli sīr
Arada budur olmaduġı faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 65). [ile,]*
482. Getürdi şehe bir ṭabaḳ bir ʿazīz
Açar iştāh **ile** ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 90). [ile,]*
483. Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
Varur mādiyā **ile** ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 110). [ile,]*
484. Gezerdi o nūr **ile** cümle sipāh
Görinür idi gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 161). [ile,]*
485. Ḫazān **ile** geçdi bahārum dirīg
Şerīf olmadı rūzigārum dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 183). [ile,]*
486. Tamām **ile** bir mi olur nā-tamām
Müsāvī midür puḫte **ile** ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 189). [ile,]*
487. Tamām **ile** bir mi olur nā-tamām
Müsāvī midür puḫte **ile** ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 190). [ile,]*
488. Geçer biñ belā **ile** ol yiri şāh
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [ile,]*
489. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr **ile** şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 203). [ile,]*
490. Hemīn māh idi līk nākāste
Zülāl idi laʿl **ile** ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 222). [ile,]*
491. Bir ay itdiler Ḫıżr **ile** cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler o şu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 247). [ile,]*
492. Bir iki gün olmaġ **ile** ked-ḫudā
Ṣanur kim olur ḥaşre dek muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 3). [ile,]*
493. Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne diller olubdur ġamı **ile** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 36). [ile,]*
494. Çü ḳassāmsın ʿadl **ile** ol ḳasīm
Kerīm ol ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 43). [ile,]*
495. Bu deñlü göz **ile** olup dīde-bān
Gözedür ḳażā tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 75). [ile,]*
496. Zamān geçmek **ile** dirīġā vü āh
Ṭolar içine rīk ü ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 95). [ile,]*
497. Cihān ḳaḥbesi **ile** olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet ḳalbe vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 107). [ile,]*
498. Vaṣiyyet içün şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline alur kāġıd **ile** ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 164). [ile,]*
499. Bu żaʿf **ile** yaturken ol kām-yāb
Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 171). [ile,]*
500. Çe ger geldi dünyāya aġlayı zār
Tebessüm **ile** gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 190). [ile,]*
501. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
Havā derd **ile** başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 192). [ile,]*
502. Selāṭīn idüben girībān çāk
Şehi yudılar yaş **ile** cümle pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 200). [ile,]*
503. İder ḳaṭreden baḥr cevher ʿayān
Ferāyidler **ile** pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 4). [ile,]*
504. Velī eylemez kimsene iltifāt
Berāber Furāt **ile** Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 22). [ile,]*
505. Eger virmesem Türkī naẓma ḥayāt
Ṣadām **ile** ṭolmaz idi kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 40). [ile,]*
506. Ṭolardı benüm naẓmum **ile** cihān
Müşerref olurdı ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 45). [ile,]*
507. Bu yolda sürinür idüm ḫāme-vār
Geçerdi ġam u derd **ile** rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 54). [ile,]*
508. Niẓāmī **ile** Ḫusrev-i Dihlevī
Biri Ṭūsi Şeh-nāmesi Pehlevī *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 61). [ile,]*
509. Ol üç server **ile** olup pençe-gīr
Nice eyledüm māʿadāsın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 97). [ile,]*
510. Ġam **ile** yazıldı bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 113). [ile,]*
511. Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ duʿāsı **ile** ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 126). [ile,]*
512. Duʿāsı **ile** eyle naẓmuñ tamām
Duʿā itmeyene ʿaṭāyā ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 127). [ile,]*

ile: *Birlikte.*

1. Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
   Elinde kemend **ile** tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 134). [ile,]*
2. Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
   Velī ʿilm **iledür** füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [iledür, --dür]*
3. Ne ṭaşra çıḳar ne **iledür** yaḳīn
   Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 583). [iledür, --dür]*
4. Ne vażʿ **iledür** cennet ile caḥīm
   Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü racīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [iledür, --dür]*

ile: *" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.*

1. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
   Nücūm **ile** zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 6). [ile,]*
2. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur nūr **ile** her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 14). [ile,]*

ile: *"Birlikte, beraber" anlamlarında edat; "... olarak, ... bir biçimde" anlamında durum zarfı.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr **ile** dehr
   İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [ile,]*

ile: *" Birlikte, beraber" anlamlarında edat ; "ve" bağlacını karşılar.*

1. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
   Ḳamu genc-i esrār **ile** ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 148). [ile,]*

ile: *" İle" bağlacı.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet **ile** melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 44). [ile,]*
2. Beni eyleme reddüñ **ile** melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [ile,]*
3. Bulup naẓm-ı ḫūb **ile** nām u nişān
   Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 15). [ile,]*

iled: *Yönlendirmek, kanalize etmek.*

1. İledüp seni taḫta iy tāc-dār
   Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [iledüp, -üp]*

iled: *Yönlendirmek, kanalize etmek.*

1. İledüp seni taḫta iy tāc-dār
   Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [iledüp, -üp]*

ilet: *Iletmek, götürmek, ulaştırmak.*

1. İlet cümlesini n'ola şāha sen
   Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 783). [ilet,]*

ilet: *Iletmek, götürmek, ulaştırmak.*

1. İlet cümlesini n'ola şāha sen
   Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 783). [ilet,]*

ilet: *Iletmek, götürmek, ulaştırmak.*

1. Bilicek peyāmını anuñ tamām
   Ayıtdı **ilet** şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 930). [ilet,]*

ilet: *Iletmek, götürmek, ulaştırmak.*

1. Bilicek peyāmını anuñ tamām
   Ayıtdı **ilet** şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 930). [ilet,]*

ilhām itdi: *Kalbe sezgisel olarak ulaşmak, içine doğmak.*

1. Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
   Ki ʿömri günine irişür zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 135). [ilhām itdi, -di]*

ilhām olur: *Içe doğan düşünce/ İlahî düşünce olmak.*

1. Kimini ider vaḥy ile ser-firāz
   Kimisine **ilhām olur** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 198). [ilhām olur, -ur]*

ilhām-ı ḥaḳdan: *Hak'dan gelen ilham; kalbe sezgisel olarak ulaşan ilahi bilgi.*

1. Gerekmez bu **ilhām-ı Ḫaḳdan** ʿudūl
   Göñül levḥine eylemişdür nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 81). [ilhām-ı ḫaḳdan, -dan]*

ʿ**ilim:** *Bilim, bilgi.*

1. ʿİlimden geçüre kemāliyle ḥāl
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [ʿilimden, -den]*

ʿilim: *Bilim, bilgi.*

1. ʿİlimden geçüre kemāliyle ḥāl
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [ʿilimden, -den]*

illā: *Ancak, yalnız.*

1. İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül ẓāhir **illā** ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [illā,]*

illā: *Ancak, yalnız.*

1. İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül ẓāhir **illā** ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [illā,]*

ʿillet: *Hastalık.*

1. Çü ʿ**illet** olamaz vücūdına şey
Neden oldı cāmid neden oldı ḥay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 213). [ʿillet,]

ʿillet: *Bir şeyin var olmasını sağlayan sebep.*

1. Vücūdına ʿ**illet** olurdı ʿayān
Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 63). [ʿillet,]*

ʿillet-i tāmm-ı insāndur: *Insanın tam insan olma sebebi.*

1. Suḫen ʿ**illet-i tāmm-ı insāndur**
Ḳavālibdür insān suḫen cāndur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 75). [ʿillet-i tāmm-ı insāndur, --i]*

ʿilm: *Evrenin ve olayların bir bölümünü deneye ve gerçeklere dayanarak inceleyen ve bunlara âit yasaları çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, bilim.*

1. Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
Velī ʿ**ilm** iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [ʿilm,]*

ʿilm: *Evrenin ve olayların bir bölümünü deneye ve gerçeklere dayanarak inceleyen ve bunlara âit yasaları çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, bilim.*

1. Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
Velī ʿ**ilm** iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [ʿilm,]*

ʿilm ü aʿmāli: *Ilim ve amel.*

1. Ḳoma ʿ**ilm ü aʿmāli** elden ṣaḳın
Saña ḳalıcaḳ daḫı oldur hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 237). [ʿilm ü aʿmāli,]*

ʿilme'l-yaḳīn: *Bir şeyi bilmenin ilk basamağı, akıl yoluyla bir şeyin bilgisini kavrama.*

1. Ola çünki maʿlūm ʿ**ilme'l-yaḳīn**
Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 179). [ʿilme'l-yaḳīn,]*

ʿilme'l-yakīn: *Bir şeyi bilmenin ilk basamağı, akıl yoluyla bir şeyin bilgisini kavrama.*

1. Ola çünki maʿlūm ʿ**ilme'l-yaḳīn**
Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 179). [ʿilme'l-yaḳīn,]*

ʿilm-i beden: *Beden ilmi.*

1. Muḳaddem ʿulūm üzre ʿ**ilm-i beden**
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 105). [ʿilm-i beden,]*

ʿilm-i bī-müntehā: *Sonsuz ilim.*

1. Kimine viren ʿ**ilm-i bī-müntehā**
Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 141). [ʿilm-i bī-müntehā,]*

ʿilm-i ledünden: *Allah'ın ilmi.*

1. Çü ʿ**ilm-i ledünden** olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe bu tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 235). [ʿilm-i ledünden, -den]*

ʿilm-i tencīm: *Yıldız ilmi.*

1. Nücūmı bilüp ʿ**ilm-i tencīm** ile
Bilür rubʿ-ı meskūnı taḳsīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 25). [ʿilm-i tencīm,]*

ʿilm-i ṭıbba: *Tıp bilimi.*

1. Dürüş sen daḫı ʿ**ilm-i ṭıbba** müdām
Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 95). [ʿilm-i ṭıbba, -a]*

ʿilm-i ṭıbda: *Tıp bilimi.*

1. Ne deñlü ki var ʿ**ilm-i ṭıbda** kitāb
İdinmek gerek iy şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 97). [ʿilm-i ṭıbda, -da]*

ʿilm-i yaḳīn: *İlâhî âlemle ilişik bilgileri toplayan ve doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim.*

1. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
İfāde ider aña ʿ**ilm-i yaḳīn** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 88). [ʿilm-i yaḳīn,]*

ilt: *İletmek, götürmek.*

1. Murādum bu kim Çīne **iltem** sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [iltem, -em]*

iltifāt eyle: *Güler yüz göstermek; rağbet etmek, ilgilenmek.*

1. Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
Birez **iltifāt eyle** luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 26). [iltifāt eyle,]*

iltifāt eylemez: *Güler yüz göstermek; rağbet etmek, ilgilenmek.*

1. Velī eylemez kimsene iltifāt
Berāber Furāt ile Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 21). [iltifāt eylemez, -mez]*

iltihāb: *Tıb: Bir uzuvda olan hararet, yanma. Cerahat toplanıp yaranın hararetlenmesi.*

1. Nefes virdüginee çıḳar **iltihāb**
Deminden gider ḳaʿr-i baḥre şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 265). [iltihāb,]*

iltiyām: *Arayı tamir etmek.*

1. O bezm-i müşerref olınca tamām
İderler biri birine **iltiyām** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 72). [iltiyām,]*

iltizām ider: *Gerekli bulmak, gereğini yapmak.*

1. Zer-endūd olur idi āhen müdām
Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 614). [iltizām ider, -er]*

imām-ı firistāde-gān: *Resullerin, elçilerin imamı.*

1. Behişti **imām-ı firistāde-gān**
Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 37). [imām-ı firistāde-gān,]*

īmān: *İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

1. İdüp nāmede ʿahd ü peymānlar
Ġılāẓıyla itmişdi **īmānlar** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 318). [īmānlar, -lar]*

īmān: *İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

1. İdüp nāmede ʿahd ü peymānlar
Ġılāẓıyla itmişdi **īmānlar** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 318). [īmānlar, -lar]*

īmān: *İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

1. Dürüst ide saʿy idüp **īmānını**
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 43). [īmānını, -ı, -ñ, -ı]*

īmān: *İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

1. Dürüst ide saʿy idüp **īmānını**
Cehennemden āzād ide cānını *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 43). [īmānını, -ı, -ñ, -ı]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç.*

1. Ne ṣūret ne sīret ne **īmān** ne dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [īmān,]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç.*

1. Ne ṣūret ne sīret ne **īmān** ne dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [īmān,]*

<u>īmāna gelesin:</u> *İman etmek.*

1. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile māla ben
Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 280). [īmāna gelesin, -a-a, -e, -sin]*

<u>īmāna gelmezseñ:</u> *Müslümanlığı kabul etmek II sonradan bir şeyi kabul edip uymak.*

1. Ger **īmāna gelmezseñ** iy ṣāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola ḳanuñ ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 281). [īmāna gelmezseñ, -mez, -se, -ñ]*

<u>īmānumı itsem:</u> *İnanç, teslimiyet vermek.*

1. Dürüst eylerem itsem īmānumı
Ne mümkin bozam ʿahd ü peymānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 331). [īmānumı itsem, -um, -ı, -sem]*

<u>imiş:</u> *Öğrenilen geçmiş zaman, miş.*

1. Meger kim var **imiş** iki pehlevān
İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [imiş,]*

<u>imiş:</u> *Öğrenilen geçmiş zaman, miş.*

1. Meger kim var **imiş** iki pehlevān
İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [imiş,]*

<u>imkān:</u> *Olabilecek durumda bulunma, mümkün olma, olabilirlik, olanak.*

1. Müberrā olup z̲ātı **imkāndan**
İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 127). [imkāndan,]*

<u>imtiḥān it:</u> *Denemek, sınamak.*

1. İnanmaz iseñ **imtiḥān it** ʿazīz
Temīz eyler olanlar ehl-i temīz *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 75). [imtiḥān it,]*

<u>imtilā:</u> *Doygunluk, şişkinlik.*

1. Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür **imtilā** çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [imtilā,]*

<u>imtilā:</u> *Doygunluk, şişkinlik.*

1. Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür **imtilā** çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [imtilā,]*

<u>imtisāl:</u> *İtaat etme, uyma.*

1. Umūra idüp cümlesi **imti<u>s̲</u>āl**
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 149). [imti<u>s̲</u>āl,]*

<u>imtisāl eylemek:</u> *İtaat etmek.*

1. Ne kim emr itdi ise Z̲ü'l-Celāl
Żarūrī-durur eylemek imti<u>s̲</u>āl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 120). [imti<u>s̲</u>āl eylemek, -mek]*

<u>imtisāl idüp:</u> *Boyun eğip itâat etme, emre göre hareket etme.*

1. Felāṭūn idüp emrine imti<u>s̲</u>āl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol mi<u>s̲</u>āl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 153). [imti<u>s̲</u>āl idüp, -üp]*

<u>imtiyāz:</u> *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Selāṭīn cemminde iy ser-firāz
Gerek luṭf ile bulasın **imtiyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1164). [imtiyāz,]*

<u>imtiyāz:</u> *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Selāṭīn cemminde iy ser-firāz
Gerek luṭf ile bulasın **imtiyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1164). [imtiyāz,]*

<u>imtiyāz:</u> *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Viren ʿilm ehline ol **imtiyāz**
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [imtiyāz,]*

<u>imtiyāz:</u> *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Viren ʿilm ehline ol **imtiyāz**
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [imtiyāz,]*

imtiyāz: *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Bulur nuṭḳ ile ādemī **imtiyāz**
Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [imtiyāz,]*

imtiyāz: *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Bulur nuṭḳ ile ādemī **imtiyāz**
Fürū-dest olur nuṭḳ ile ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [imtiyāz,]*

imtizāc: *Kaynaşma, uyuşma.*

1. Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
Ki şemʿ ile şarşar bula **imtizāc** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 304). [imtizāc,]*

imtizāc: *Kaynaşma, uyuşma.*

1. Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
Ki şemʿ ile şarşar bula **imtizāc** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 304). [imtizāc,]*

in: *Çok, pek, fazla.*

1. İñen olmayalum füsürde-revān
Bizi eylesün germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 383). [iñen,]*
2. Ulu şāh ḳılmasa ʿālī hüner
Bu ẕāhirdür olmaz **iñen** muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 168). [iñen,]
3. Bir **iñen** ṭutar şemʿ deryāyı heb
Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 51). [iñen,]*
4. Çün olduñ bu sinde **iñen** mū-sepīd
Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 175). [iñen,]
5. Birin aġladup itme birini şād
İñen eyleme devlete iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 50). [iñen,]*

in: *Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.*

1. Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden **iner** kūha berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 250). [iner, -er]
2. Kimi evce ṣāʿid kimisi **iner**
Havādan yire yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 281). [iner, -er]*
3. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm başum üzre gelicek **iner**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [iner, -er]
4. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
İnerler yire gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [inerler, -er, -ler]*
5. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser
Velī gürz çāḳ şānesine **iner** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [iner, -er]*
6. Bunı dimege çünki açdı dehān
İner āsumāndan zemīne hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 312). [iner, -er]*
7. Bu meşhūr-durur aḥṣā ḳulunc **iner**
Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [iner, -er]*
8. Sipihre çıḳup gāh mīzān-vār
İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 296). [inüp, -üp]*
9. Velī beste idi çekerler **iner**
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 347). [iner, -er]
10. İnüp çünki her pāresin bir ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 37). [inüp, -üp]*

in: *1. İnmek.*

1. Çü tīr-i duʿā gögden ider güẕer
Çü seng-i ḳażā arża defʿī **iner** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 48). [iner, -er]*
2. Siper ḫāyil olmadı tīġı **iner**
Kesüp miġferin anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 341). [iner, -er]*

in: *Binilmiş hâlde iken bir araçtan çıkmak veya binek hayvanından yere ayak basmak.*

1. İnüp atdan aldı başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn yüzine
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 373). [inüp, -üp]
2. İnüp ḍarb ile gürze heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 311). [inüp, -üp]*
3. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü rūd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 159). [inüp, -üp]

ʿinā: *Sıkıntı, eziyet, renc.*

1. Dirīġā ki bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin **ʿināya** ʿilāc

(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 46). [ʿināya, -ya]

inā: *?.*

1. Vaṣiyyetler idüp **ināsına** şāh
   Virür oġlana taḫt u tāc u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 165). [ināsına, -sı, -na]*

ʿinād: *Bir konuda direnme, ayak direme; karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme.*

1. Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
   ʿ**İnādı** ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 70). [ʿinādı, -ı]*

ʿinād: *Bir konuda direnme, ayak direme; karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme.*

1. Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
   ʿ**İnādı** ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 70). [ʿinādı, -ı]*

ʿinād: *Direnme.*

1. Sikender ṭabuñdur ne lāzım ʿ**inād**
   Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [ʿinād,]*

ʿinād: *Direnme.*

1. Sikender ṭabuñdur ne lāzım ʿ**inād**
   Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [ʿinād,]*

ʿinād eyler: *İnat etmek. Ayak diremek, direnmek, diretmek.*

1. Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
   ʿİnādı ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 69). [ʿinād eyler, -r]*

ʿinād eyleyüben: *İnat etmek. Ayak diremek, direnmek, diretmek.*

Sözüme eger eyleyüben ʿinād
Bu emrüme ḳılmaz iseñ inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 139). [ʿinād eyleyüben, -yüben]*

ʿinād ideni: *İnat etmek, diretmek, ayak diremek.*

Müselmān olanı ḳılup ber-ḳarār
İderdi ʿ**inād ideni** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 88). [ʿinād ideni, -en, -i]*

ʿinād itme: *Direnmek, ayak diremek; birine karşı çıkmak, karşı düşünce ileri sürmek II ısrarcı olmak, üstelemek.*

Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
Rıżā-yı Ḥaḳı iste itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 72). [ʿinād itme, -me]*

inʿām: *Lutf ve ihsanda bulunma, iyilik etme.*

Dögerler sipeh cümle sümme edīm
Ki **inʿāmuñ** olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 20). [inʿāmuñ, -un]*

inʿām: *Nimet verme.*

Ḳoyup daʿveti itdi iḥsānlar
Görür şāhuñ **inʿāmın** insānlar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 86). [inʿāmın, -ın]*

ʿinān: *Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.*

Çün itdi ʿazīmet ʿ**inānını** süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 59). [ʿinānını, -ı, -n, -ı]*

ʿinān: *Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.*

Çün itdi ʿazīmet ʿ**inānını** süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 59). [ʿinānını, -ı, -n, -ı]*

ʿinān: *Dizgin, zapt, kontrol, idâre.*

Kümeyt-i belāġat ʿ**inānumdadur**
Sözüm līk kendü zebānumdadur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 67). [ʿinānumdadur, -umdadur]*

ʿinān: *Dizgin, zapt, kontrol, idâre.*

Kümeyt-i belāġat ʿ**inānumdadur**
Sözüm līk kendü zebānumdadur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 67). [ʿinānumdadur, -umdadur]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Eyer ser-nigūndur şikeste ʿ**inān**
Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 457). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Eyer ser-nigūndur şikeste ʿ**inān**
Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 457). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizginleme, zapt etme.*

Nereden ki düşmen olursa ʿayān
O cāniblere süst ideler ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 518). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizginleme, zapt etme.*

Nereden ki düşmen olursa ʿayān
O cāniblere süst ideler ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 518). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Cevābın alup elçi oldı revān
İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 940). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Cevābın alup elçi oldı revān
İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 940). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Ḳaçan rezmde süst itse ʿ**inān**
Düşer düşmeninüñ elinden sinān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 65). [ʿinān,]

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Ḳaçan rezmde süst itse ʿ**inān**
Düşer düşmeninüñ elinden sinān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 65). [ʿinān,]

ʿ**inān:** *Dizginleme, zapt etme.*

Ki feṯḥ itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 24). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizginleme, zapt etme.*

Ki feṯḥ itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 24). [ʿinān,]*

inan: *İnanmak, inanma işi.*

Kitāba **inan** ol Rasūle muṭīʿ
Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 223). [inan,]*

inan: *İnanmak, inanma işi.*

Kitāba **inan** ol Rasūle muṭīʿ
Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 223). [inan,]*

inan: *İnanmak, inanma işi.*

Ḫalīle **inan** Ḫaḳḳı bir bil şehā
Dilerseñ kim ortada ceng olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [inan,]

inan: *İnanmak, inanma işi.*

Ḫalīle **inan** Ḫaḳḳı bir bil şehā
Dilerseñ kim ortada ceng olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [inan,]

ʿ**inān:** *Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.*

İdüben tekāver ʿ**inānını** süst
Biri daḫı meydāna ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 873). [ʿinānını, -ı, -n, -ı]

ʿinān: *Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.*

İdüben tekāver ʿ**inānını** süst
Biri daḫı meydāna ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 873). [ʿinānını, -ı, -n, -ı]

ʿinān: *Dizgin.*

İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
İder rāst meydānda aña ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 988). [ʿinān,]*

ʿinān: *Dizgin.*

İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
İder rāst meydānda aña ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 988). [ʿinān,]*

ʿinān: *Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.*

Sikender olur mest çün ejdehā
ʿAdūya ʿ**inānını** eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1102). [ʿinānını, -ı, -n, -ı]*

ʿinān: *Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.*

Sikender olur mest çün ejdehā
ʿAdūya ʿ**inānını** eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1102). [ʿinānını, -ı, -n, -ı]*

ʿinān: *Dizgin.*

ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı altında gerdūn-ı gerd
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 153). [ʿinān,]

ʿinān: *Dizgin.*

ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı altında gerdūn-ı gerd
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 153). [ʿinān,]

ʿinān: *Dizgin.*

ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [ʿinān,]

ʿinān: *Dizgin.*

ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [ʿinān,]

inan: *Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [inanma, -ma]*

inan: *Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [inanma, -ma]*

inan: *Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

İnanma her işitdügüñe şehā
Bu dünyā-durur çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 77). [inanma, -ma]*

inan: *Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

İnanma her işitdügüñe şehā
Bu dünyā-durur çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 77). [inanma, -ma]*

ʿinān: *Dizgin.*

Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [ʿinān,]*

ʿinān: *Dizgin.*

Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
ʿAcebter velī bu deminde ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 50). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
ʿAcebter velī bu deminde ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 50). [ʿinān,]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Çıḳup şehrden süst eyler ʿ**inān**
Giderler şehüñ der-peyince devān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 249). [ʿinān,]

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Çıḳup şehrden süst eyler ʿ**inān**
Giderler şehüñ der-peyince devān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 249). [ʿinān,]

inan: *Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

Ben ol şeh idüm diyemez üstüẖ̆ān
İnanmaz dise daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 40). [inanmaz, -maz]*

inan: *Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

İnanmaz iseñ imtiḥān it ʿazīz
Temīz eyler olanlar ehl-i temīz *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 75). [inanmaz, -maz]*

ʿ**inān ide:** *Dizginini yöneltmek, atını sürmek.*

Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 14). [ʿinān ide, -e]*

ʿ**inān idüp:** *Kontrol etmek.*

Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
Yine girdi meydāna ol pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1015). [ʿinān idüp, -üp]

ʿ**inān idüp:** *Dönmek, dizginlemek.*

İdüp maṭlaʿ-ı şemse ṭoġrı ʿinān
Gider leşker ile cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 369). [ʿinān idüp, -üp]*

ʿ**inān-der-ʿinān:** *Dizgin içinde dizgin.*

Dilīrān u gerdān ʿ**inān-der-ʿinān**
Oluban olurlar sinān-ber-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1083). [ʿinān-der-ʿinān,]*

ʿ**inān-der-ʿinān:** *Dizgin içinde dizgin.*

Dilīrān u gerdān ʿ**inān-der-ʿinān**
Oluban olurlar sinān-ber-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1083). [ʿinān-der-ʿinān,]*

inās: *Dişiler, kızlar ve kadınlar.*

Şehā müsteʿār oldı çün bu libās
Çıḳar sen çıḳarmadın anı **inās** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 210). [inās,]*

inās: *Dişiler, kızlar ve kadınlar.*

Şehā müsteʿār oldı çün bu libās
Çıḳar sen çıḳarmadın anı **inās** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 210). [inās,]*

ʿ**ināyet:** *Yardım, iyilik.*

ʿİnāyet ṭapuñdan eyā Müsteʿān
Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 557). [ʿināyet,]*

ʿ**ināyet:** *(عنايت) i. (Ar. ʿināyet) 1. Lütuf, ihsan, iyilik, yardım. 2. Gayret, dikkat:.*

Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
ʿ**İnāyet** ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 48). [ʿināyet,]*

inbāz: *Lakaplar II. Ortak, eş.*

Çü bildüm ki şehlüḳde **inbāz** var
Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [inbāz,]

inbāz: *Lakaplar II. Ortak, eş.*

Çü bildüm ki şehlüḳde **inbāz** var
Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [inbāz,]

ince: *İnce, zarif.*

Düşe çün sarāyına bir **ince** tār
Olur az zamān geçmedin zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [ince,]

ince: *İnce, zarif.*

Düşe çün sarāyına bir **ince** tār
Olur az zamān geçmedin zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [ince,]

incin: *Zarar görmek.*

Gehī **incinüben** gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 43). [incinüben, -üb, -en]*

incin: *Zarar görmek.*

Gehī **incinüben** gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 43). [incinüben, -üb, -en]*

incin: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Biri ḳılmadı daʿvetini ḳabūl
Ḳatı **incinüp** şāh oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 418). [incinüp, -üp]*

incit: *Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.*

Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı **incitmek** olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 622). [incitmek, -mek]*

incit: *Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.*

Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı **incitmek** olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 622). [incitmek, -mek]*

indüğini: *İnmek, gönderilmek.*

Zemīnüñ esāsın güneş tābını
Melek **indügini** felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 46). [indügini,]*

indüğini: *İnmek, gönderilmek.*

Zemīnüñ esāsın güneş tābını
Melek **indügini** felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 46). [indügini,]*

indür: *İndirmek.*

Murād atına bindürür gāh çüst
Gehī **indürür** zār ü ġam-gīn ü süst
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 4). [indürür, -ür]

indür: *İndirmek.*

Murād atına bindürür gāh çüst
Gehī **indürür** zār ü ġam-gīn ü süst
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 4). [indürür, -ür]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 18). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 18). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Behiştī ṣaḳın ġāfil olma **iñen**
Ne kimse ḳalur bu cihānda ne sen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 75). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Behiştī ṣaḳın ġāfil olma **iñen**
Ne kimse ḳalur bu cihānda ne sen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 75). [iñen,]

iñen: *Çok, pek çok, daha çok.*

Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek çok, daha çok.*

Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Bilürsiz ki bende yoġ **iñen** günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Bilürsiz ki bende yoġ **iñen** günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [iñen,]*

iñen: *Çoğu zaman.*

ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
Helāk idici olma **iñen** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 208). [iñen,]*

iñen: *Çoğu zaman.*

ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
Helāk idici olma **iñen** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 208). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 195). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 195). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 99). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 99). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Görürem degül ṭālibi hīç kes
Göñülden **iñen** itmez oldum heves
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 58). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Görürem degül ṭālibi hīç kes
Göñülden **iñen** itmez oldum heves
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 58). [iñen,]

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme **iñen** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 166). [iñen,]*

inkār: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

ʿAbā-pūşe **inkār** olmaz revā
Ne var kimsede kimse bilmez şehā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 97). [inkār,]

inkār: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

ʿAbā-pūşe **inkār** olmaz revā
Ne var kimsede kimse bilmez şehā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 97). [inkār,]

inkisār: *Ar. 1. Kırılmak.*

İder şīşeler gerçi āyīne-vār
Ḫavādiṣ ṭaşıyla virür **inkisār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 64). [inkisār,]*

inkisār ire: *Kırılmaya sebep olma.*

İre çünki āyīneye inkisār
Olur ol görinen ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 239). [inkisār ire, -e]*

inḳıṭāʿ: *Kesilme; arası kesilme; kesilme, tükenme, bitme.*

Ki maġribde var bir muʿaẕẕam diyār
Zemīn **inḳıṭāʿında** bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 70). [inḳıṭāʿında, -ın, -da]*

inḳıṭāʿ: *Kesilme; arası kesilme; kesilme, tükenme, bitme.*

Ki maġribde var bir muʿaẕẕam diyār
Zemīn **inḳıṭāʿında** bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 70). [inḳıṭāʿında, -ın, -da]*

inḳıyād eylemez: *Boyun eğmek, itaat etmek, râzı gelmek.*

Sözine çü şeh ḳılmaya iʿtimād
Kimesne aña eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 26). [inḳıyād eylemez, --mez]*

inḳıyād itdüm: *Boyun eğme, baş eğme, itâat etme.*

Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam bāṣuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 59). [inḳıyād itdüm, -dü, -m]*

inḳıyād ider: *Boyun eğmek, itâat etmek.*

Ola şāh olan çünki ṣāliḥ-nihād
İder ḫalḳ-ı ʿālem aña inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 218). [inḳıyād ider, -er]*

inḳıyād ḳılmaz: *Boyun eğmek, teslim olmak.*

Sözüme eger eyleyüben ʿināād
Bu emrüme ḳılmaz iseñ inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 140). [inḳıyād ḳılmaz, -maz]*

ins ü cān: *Insan ve cin taifesi.*

Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle cihāñ
Taleb-kārı ola ḳamu **ins ü cān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 20). [ins ü cān,]*

Baña yār ol iy yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen **ins ü cān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 274). [ins ü cān,]*

ins ü cān: *Insanlar ve cinler.*

Ṭolardı benüm naẓmum ile cihān
Müşerref olurdı ḳamu **ins ü cān** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 46). [ins ü cān,]*

inṣāf: *Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

Yüzin görmedük gördük elṭāfını
Taʿaccübler eylerdük **inṣāfını** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 816). [inṣāfını, -ı, -n, -ı]*

inṣāf: *Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

Yüzin görmedük gördük elṭāfını
Taʿaccübler eylerdük **inṣāfını** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 816). [inṣāfını, -ı, -n, -ı]*

inṣāf ider: *Acımak, insaf etmek, hakkını tanımak, hakça davranmak, adalet göstermek, acıyıp merhamet etmek.*

Şu kāmil ki her ḥaḳḳa **inṣāf ider**
Dimez baña kim ögünür lāf ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 41). [inṣāf ider, -er]*

insān: *1. Adam, beniâdem, beniâdemden her fert: İnsan, hayvân-ı nâtıkla tarif olunur. 2. Mürüvvetli adam: Evlâdım insan ol insan. insânü'l-ayn gözbebeği. insânî, insâniyye insana mensup: tab'-ı insânî, tabâyi-i insâniyye.*

Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
Perī-çehre ammā ki **insān** idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 118). [insān,]*

Kişi ḫord u ḫᵛāb ile ḥayvān olur
Behāyim riyāżetle **insān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 108). [insān,]*

Ne **insān** ḳalurdı ne ḫod cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dündan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 117). [insān,]*

insān: *İnsan, şahıs.*

ʿAbīd olur iḥsāna **insān** olan
Velī bilmez iḥsānı ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 73). [insān,]*

ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
Ki **insāna** oldur besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [insāna, -a]*

Ne **insāna** ṣu var ne esbe giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [insāna, -a]

Ki **insāna** ʿālemde ṭūl-i emel
Virür ġuṣṣa ʿömrine eyler ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 177). [insāna, -a]*

Zemīnden çü ḫāki beden aldı ḳarż
Edā eylemek ḳarżı **insāna** farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 162). [insāna, -a]*

insān: *1. İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.*

Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
Ḳavālibdür **insān** suḫen cāndur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 76). [insān,]*

insān: *İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı, kişi, şahıs.*

Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
Yaratmaḳda **insān** u cinn ü melek
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 62). [insān,]

insān-: *Kişi, kimse.*

Ḳoyup daʿveti itdi iḥsānlar
Görür şāhuñ inʿāmın **insānlar** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 86). [insānlar, -lar]*

inşiḳāḳ: *Yarılma, ikiye ayrılma.*

Çeriye virür ḥamlesi **inşiḳāḳ**
Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [inşiḳāḳ,]*

inşiḳāḳ: *Yarılma, ikiye ayrılma.*

Çeriye virür ḥamlesi **inşiḳāḳ**
Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [inşiḳāḳ,]*

intihā: *1.Nihayet bulmak, gayete ermek. 2. Nihayet, gayet.*

Murādātuma yoġ idi **intihā**
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [intihā,]*

intihā: *1.Nihayet bulmak, gayete ermek. 2. Nihayet, gayet.*

Murādātuma yoġ idi **intihā**
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [intihā,]*

intihā: *1.Nihayet bulmak, gayete ermek. 2. Nihayet, gayet.*

Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā var u ne **intihā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [intihā,]*

intihā: *1.Nihayet bulmak, gayete ermek. 2. Nihayet, gayet.*

Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā var u ne **intihā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [intihā,]*

intikām: *Öç almak.*

Eger itmeyem düşmene **intiḳām**
Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 577). [intiḳām,]

intikām: *Öç almak.*

Eger itmeyem düşmene **intiḳām**
Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 577). [intiḳām,]

intikām itme: *Öç almak.*

Ḳula **intiḳām itme** iy nīk-nām
Ki eyler saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 85). [intiḳām itme, -me]*

intikām itmeyüp: *Öç almak.*

Daḫı ḫalḳuma itmeyüp intiḳām
Ḳamusını ḳıl luṭfuñıla ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 475). [intiḳām itmeyüp, -yüp]*

intisāb: *Bağlılık.*

Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol **intişāb**
Ecel irse olmaz müfîd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 335). [intiṣāb,]*

intisāb: *Bağlılık.*

Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol **intişāb**
Ecel irse olmaz müfîd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 335). [intiṣāb,]*

intişār olmaḳ: *Yayılmak.*

Taḫayyülsüz olmaḳ gerek intişār
Ki ola kemāli ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 427). [intiṣār olmaḳ, -maḳ]*

intiẓār: *Bekleme, bekleyiş, gözleme.*

Helāk itdi Çīn ḫalḳını **intiẓār**
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [intiẓār,]*

intiẓār: *Bekleme, bekleyiş, gözleme.*

Helāk itdi Çīn ḫalḳını **intiẓār**
Gerekdür ki iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [intiẓār,]*

ip: *Bağ, ip.*

Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol **ipe** olmaya ḥable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [ipe, -e]*

ip: *Bağ, ip.*

Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol **ipe** olmaya ḥable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [ipe, -e]*

ip: *Bağ, ip.*

Çıḳup pes ol **ipiyle** cān-bāz-vār
Naẓar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [ipiyle, -i, -yle]*

ip: *Bağ, ip.*

Çıḳup pes ol **ipiyle** cān-bāz-vār
Naẓar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [ipiyle, -i, -yle]*

iptidā: *Başlama, başlangıç.*

Çeker **iptidā** ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez olur çīnilerden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 31). [iptidā,]*

iptidā: *Başlama, başlangıç.*

Çeker **iptidā** ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez olur çīnilerden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 31). [iptidā,]*

ir: *Ulaşmak.*

Selāmet yoluna yapup gülle sed
Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden **ire** meded *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 214). [ire, -e]*

.....olur hemān
Ziyāde olıcak **irişür** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 586). [irişür, -iş, -ür]*

Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü mevt **ire** gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [ire, -e]*

Niçe nā-mübārek dem itdüm sefer
Sebeb oldum **irmege** şāha żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 406). [irmege, -me, -ge]*

Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 240). [irer, -er]*

İder ol gice Māh ile ʿīş şāh
Sürer bu ṣafāyı **irer** ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 680). [irer, -er]*

Çü serḥadd-i Sinde **irer** tāc-vār
İder peyk ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 29). [irer, -er]*

Eger naʿlden **irmeseydi** meded
Biri birini görmez idi eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 805). [irmeseydi, -me, -sey, -di]*

ʿAdū cānibinden meger nā-gehān
İrer güşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 14). [irer, -er]*

Bilür devletin zillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek **irer** çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [irer, -er]*

Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intişāb
Ecel **irse** olmaz müfīd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [irse, -se]*

İrer sīm himyānda sīm-āb olur
Kızup rīze-i seng ʿunnāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 35). [irer, -er]*

Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına **irişür** fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 100). [irişür, -iş, -ür]*

İder ṣubḥ **irince** niyāzını şāh
Çü ṣubḥ oldı geydi felek zer külāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 121). [irince, -ince]*

Meşāmına **irdikce** anuñ nesīm
Görinür olur künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 59). [irdikce, -dik, -çe]*

Ki çün şehr-i meşhūra **ire** ḫaşem
İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 285). [ire, -e]*

Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
İre devletine şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [ire, -e]*

İrer bir yire şāh-ı āfāḳ-gerd
Görür ser-be-ser ḫāki geverd-i zerd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 293). [irer, -er]*

Geçüben anı gitdi niçe zamān
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 302). [irer, -er]*

Yatup ol gice şāh ārām ider
Tefekkür ider tā **irince** seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 116). [irince, -ince]*

Giderken **irişür** bir iḳlīme şāh
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 361). [irişür, -iş, -ür]*

Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
Bize andan **irse** gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 274). [irse, -se]*

Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
İrer bir ulu baḥre ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 44). [irer, -er]*

Bir ay idüp üstinden anuñ güzer
Dümine güciyle **irer** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 236). [irer, -er]*

Bu hüşyārlıḳdan **irişür** ziyān
Yitişür murādına ser-mest olan *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 19). [irişür, -iş, -ür]*

Çü yüz biñ yaşarsañ **irişür** memāt
Ne lāzım kişi içmek Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 123). [irişür, -iş, -ür]*

Bu devre **irince** zamān kim bile
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 33). [irince, -ince]*

Keser perçemin ṭūġ olur ḳaddi ḫam
İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 216). [irişdürdi, -iş, -dür, -di]*

Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
Ki ʿömri günine **irişür** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 136). [irişür, -iş, -ür]*

Ki tā ḥaşr olınca ola ber-ḳarār
Beşer **irmege** bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 106). [irmege, -me, -ge]*

ir: *Ulaşmak, yetişmek.*

Dimiş **irmedi** şāha benden ziyān
Yine ḳātili bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 323). [irmedi, -me, -di]*

ir: *Ulaşmak, varmak.*

Saña benden **irmek** ne mümkin ziyān
Velī key şaḳın duymasun bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 205). [irmek, -mek]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Bir ay olıcak şāha oldı ḫaber
İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 754). [irişdi, -iş, -di]*

Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [irişdi, -iş, -di]*

Çü Dārā işitdi ki **irişdi** şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [irişdi, -iş, -di]*

Bilür şübhesüz līk şāh-ı cihān
Ki benden **irişmedi** şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 408). [irişmedi, -iş, -me, -di]*

Muʿallim tekāver iderdi şitāb
Ḳılurdı ne ḳalbe **irişse** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 196). [irişse, -iş, -se]*

Ne ḳula ki **irişse** żaʿf ü fütūr
Muʿīn ola tā ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 113). [irişse, -iş, -se]*

Giderken kişi sīnesin çün siper
İrüp tīġ-ı āfet olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 6). [irüp, -üp]*

Çü mīlāda **irişdi** şāḥib-ḳırān
Ne deñlü ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 405). [irişdi, -iş, -di]*

Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [irişdi, -iş, -di]*

Gidüp Dey **irişdi** çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1). [irişdi, -iş, -di]*

Ḳalanın ḳaraltu biliñüz hemān
Şebeḥden ne deñlü **irişse** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 234). [irişse, -iş, -se]*

Gelüp Dey **irişdi** çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [irişdi, -iş, -di]*

Ṭuyūra **irişdi** çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 259). [irişdi, -iş, -di]*

Zamān ile deryāya **irişdi** şāh
Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 221). [irişdi, -iş, -di]*

Dimiş çünki deryāya **irişdi** şāh
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 7). [irişdi, -iş, -di]*

Gidüp bir ulu kūha **irişdi** şāh
Ne ādem bulamaz peleng aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 11). [irişdi, -iş, -di]*

Çü deryāya şandūḳ oldı revān
İrişdi ten-i mürde-i baḥre cān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 176). [irişdi, -iş, -di]*

Çün ol ḫalḳa Ḫaḳdan **irişdi** meded
Yapar fitne bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 107). [irişdi, -iş, -di]*

Didi şeh Ḫudādan **irişdi** meded
Buña yoḳsa āhenden olmazdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 119). [irişdi, -iş, -di]*

ir: *Imek, olmak, var olmak.*

Megesden nice kim giderse ḫayāt
İrür hem-çünān pīle daḫı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [irür, -ür]*

ir: *Gelip çatmak, yaklaşmak, erişmek.*

Taḥammül ide kim **irişse** ḫazān
Vara deştden Rūma şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [irişse, -işse]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

Ḳılalum anuñ ile bir dār ü gīr
Ki güş-ı Sirāfīle **irsün** nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 962). [irsün, -sün]*

ir: *Dokunmak, isabet etmek.*

Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
Ki bāl açsa **irmez** segirdüp şabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 34). [irmez, -mez]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Düşüp çünki ol çeşme ola revān
İder **irdügi** vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 102). [irdügi, -düg, -i]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, nail olmak; vasıl olmak.*

Dil ü cānı olmışdı pür-işṭiyāḳ
Dem-i vaṣl **irüp** gitdi derd-i fırāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 136). [irüp, -üp]*

ir: *Erişmek, ulaşmak.*

Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
Daḫı **irmeden** zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1108). [irmeden, -me, -den]*

ir-: *Ulaşmak.*

Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
Biri birine **irmez** oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 496). [irmez, -mez]*

Zemistān **irüp** çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 21). [irüp, -üp]*

İrüp ḳalb-i Faġfūra ṣāḥib-külāh
Olur rū-be-rū naṭʿada iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1109). [irüp, -üp]*

İrüp aña ḫışm ile ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [irüp, -üp]*

Ebed oldı ol bāġ içinde muḳīm
Dimāġına **irmez** havā-yı vaḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 80). [irmez, -mez]*

Otuz yirde nevbet dögilür şehā
İrişmez biri birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 402). [irişmez, -mez, -iş]*

Yapan itmiş ol şehre biñ ʿālī bāb
Burūcına **irmez** kemend-i şehāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 376). [irmez, -mez]

Ki göre nice ṭoġduġın āfitāb
İrüp tāb bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 408). [irüp, -üp]*

ir-: *T.Yetişmek, vasıl olmak.*

Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā mevcine **irmez** idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 108). [irmez, -mez]*

Ne deñlü ki derk ide derrāklar
Anuñ künhüne **irmez** idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 126). [irmez, -mez]*

Açup bāl uçup **irmez** aña ṭuyūr
Ḳonup bulmaz irişse yelden ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 77). [irmez, -mez]

Gezer gelle gelle olup gūsfend
Ṣobānı yoḳ **irmez** birine gezend
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 40). [irmez, -mez]

Dimişler ki var anda Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme hergiz **irmez** memāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 120). [irmez, -mez]

ir-: *Ulaşmak, erişmek.*

Siper perde dutdı ki **irmeye** tīr
Ola tīr zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 151). [irmeye, -me, -ye]*

Dilerseñ ki **irmeye** hergiz memāt
Olup ḫāle vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 5). [irmeye, -me, -ye]*

ir-: *Ulaşmak.*

Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki **irişdi** leşker çeküp tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [irişdi, -işdi]*

ir-: *Erişmez, ulaşmaz.*

Naẓar murġı **irmez** açup aña bāl
Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 133). [irmez, -mez]*

irak: *Uzak. Raḳīb-i bedliḳā ile ıraḳdan merḥabā yigdür.*

Ne ṭaşra çıḳar ne iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 584). [iraḳdan, -dan]*

irak: *Uzak. Raḳīb-i bedliḳā ile ıraḳdan merḥabā yigdür.*

Ne ṭaşra çıḳar ne iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 584). [iraḳdan, -dan]*

īrān: *İran ülkesi.*

Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur bu **īrāna** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [īrāna, -a]*

īrān: *İran ülkesi.*

Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur bu **īrāna** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [īrāna, -a]*

īrān: *İran ülkesi.*

Saña yaraşur olmaḳ **īrāna** şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 595). [īrāna, -a]

īrān: *İran ülkesi.*

Saña yaraşur olmaḳ **īrāna** şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 595). [īrāna, -a]

īrān: *İran ülkesi.*

Bu kez ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma **īrāna** sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 964). [īrāna, -a]*

īrān: *İran ülkesi.*

Bu kez ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma **īrāna** sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 964). [īrāna, -a]*

īrān: *İran ülkesi.*

Didi çün şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ser-ā-ser alup oldı **īrāna** ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 4). [īrāna, -a]*

īrān: *İran ülkesi.*

Didi çün şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ser-ā-ser alup oldı **īrāna** ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 4). [īrāna, -a]*

īrān: *İran.*

Şeref buldı şāh ile **īrān** tamām
Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [īrān,]*

īrān: *İran.*

Şeref buldı şāh ile **īrān** tamām
Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [īrān,]*

īrān: *İran.*

Çü **īrān** işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 13). [īrān,]*

īrān: *İran.*

Çü **īrān** işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 13). [īrān,]*

īrān: *İran.*

Nice Rūm u **īrān** u Hindūstān
Bir avuc degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [īrān,]

īrān: *İran.*

Nice Rūm u **īrān** u Hindūstān
Bir avuc degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [īrān,]

īrān-sipāh: *İran ordusu.*

Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
Yine encümen olsun **īrān-sipāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 914). [īrān-sipāh,]

īrān-sipāh: *İran ordusu.*

Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
Yine encümen olsun **īrān-sipāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 914). [īrān-sipāh,]

īrān-sipāh: *İran ordusu.*

Başa geldi Tūrānı **īrān-sipāh**
Bu sözüme efsāneler hep güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 737). [īrān-sipāh,]*

īrān-sipāh: *İran ordusu.*

Başa geldi Tūrānı **īrān-sipāh**
Bu sözüme efsāneler hep güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 737). [īrān-sipāh,]*

īrān-zemīn: *İran ülkesi.*

Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
Olur Rūma mülḥaḳ bu **īrān-zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 356). [īrān-zemīn,]

īrān-zemīn: *İran ülkesi.*

Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
Olur Rūma mülḥaḳ bu **īrān-zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 356). [īrān-zemīn,]

ʿirfān: *Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.*

Beşerden çü maḳṣūd **ʿirfāndurur**
Şu kim bilmeye Ḥaḳḳı ḥayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 229). [ʿirfāndurur, -durur]

ʿirfān: *Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.*

Beşerden çü maḳṣūd **ʿirfāndurur**
Şu kim bilmeye Ḥaḳḳı ḥayvāndurur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 229). [ʿirfāndurur, -durur]

irgüremez: *Ulaştıramamak, eriştirememek.*

Ki niçe ki endīşe ola bülend
Aña saʿy ile **irgüremez** kemend
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 44). [irgüremez,]

irgürü: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy ile vehm **irgürümez** kemend
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [irgürümez, -mez]

irgürü: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy ile vehm **irgürümez** kemend
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [irgürümez, -mez]

iriş: *İrişdi: Erişmek, irişmek, vasıl olmak.*

İrişmez biri aña pūyān olup
Ḳalurlar çü iżlāl ḥayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 97). [irişmez, -mez]*

Rumūzına gördi **irişmez** naẓar
Ṣorar anlara ṣāh-ı ʿālem ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 51). [irişmez, -mez]*

iriş: *Ulaşmak.*

İrişmiş iken cümlesine şikest
Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 311). [irişmiş, -miş]*

Kimi bac virsün kimisi ḫarāc
V'egerni sipihre **irişür** ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 194). [irişür, -ür]*

Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
İrişmez viṣāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [irişmez, -mez]*

Gider iki günlük yola dek ol āb
Neye kim **irişirse** eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 100). [irişirse, -ir, -se]*

Çü ṣandal ḳalur der-peyince felek
İrişmez açup nūrı şeh-per melek
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 100). [irişmez, -mez]

iriş: *Ulaşmak.*

Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
Degül kimseden kim **irişe** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 778). [irişe, -e]*

Görür tāb-ı ḫūrdan **irişür** żarar
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 65). [irişür, -ür]*

İdüp secde ḫayretde ḳalmış türāb
Ne vaḳtin **irişe** diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 134). [irişe, -e]*

iriş: *Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [irişince, -ince]*

Bu ḥāli bilüp **irişince** sipāh
İder gebrden şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 575). [irişince, -ince]*

Ol üç biñ cihān-gīr ile nīk-nām
İder ceng tā kim **irişince** şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 256). [irişince, -ince]*

iriş: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

Ṣaḳın kim **irişmeye** zaḫm-ı zebān
Ziyāde ider tīġdan kim ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 157). [irişmeye, -me, -y, -e]*

Ulular **irişdürdügi** yire tīr
İrişdürmişem belki geçdim faḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 101). [irişdürdügi, -dür, -düg, -i]

iriş: *Erişmek, ulaşmak.*

Eger ceng eylerseñ iy pādişāh
İrişdüm saña ḥāżır eyle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 296). [irişdüm, -dü, -m]*

İrişdüm saña devlet ile hemān
Sözümde ṣaḳın dutmayāsın gümān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 313). [irişdüm, -dü, -m]

iriş: *Gelişip yetişmek, ulaşmak.*

Geçüp vaḳt-i imrūz **irişmiş** enār
Müzeyyen enār ile her bir kenār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 67). [irişmiş, -miş]

iriş: *Ermek, ulaşmak, yetişmek.*

Niçün **irişemez** sürūşa memāt
Ne yirde bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 55). [irişemez, -e, -mez]*

iriş-: *Ulaşmak.*

İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [irişdi, -di]*

iriş-: *Ulaşmak.*

İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [irişdi, -di]*

iriş-: *Ulaşmak.*

Seḥerden **irişince** tā vaḳt-i şām
İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 297). [irişince, -ince]*

iriş-: *Ulaşmak.*

Seḥerden **irişince** tā vaḳt-i şām
İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 297). [irişince, -ince]*

iriş-: *Ulaşmak.*

Çalup cümlesin eylediler ṣadā
Ki **irişmeye** gūşa baḥrī nevā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 70). [irişmeye, -me, -y, -e]*

iriş-: *Erişmek, ulaşmak.*

Açup bāl uçup irmez aña ṭuyūr
Ḳonup bulmaz **irişse** yelden ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 78). [irişse, -se]

iriş-: *Ulaşmak.*

Ḫadīd ile bunda yapam bir binā
Ki **irişmeye** ḥaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 90). [irişmeye, -me, -y, -e]*

iriş-: *Ulaşmak.*

Ne insān ḳalurdı ne ḫod cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dūndan żarar
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 118). [irişürdi, -ür, -di]

irmek: *Erişmek, ulaşmak.*

İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 51). [irer, --er]

irmey'aña: *Ona ulaşmaya.*

Bu defʿa eger **irmey'aña** żarar
Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [irmey'aña,]*

irmey'aña: *Ona ulaşmaya.*

Bu defʿa eger **irmey'aña** żarar
Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [irmey'aña,]*

irşād ḳılup: *Doğru yolu gösterme.*

Ḳılup ḫalḳa irşād olur reh-nümā
Ḳamu muḳtedī olur ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 165). [irşād ḳılup, -up]*

irsāl ider: *Göndermek.*

Hedāyā-yı Rūmī tuḥaf bī-şümār
İder gide irsāl ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 310). [irsāl ider, -er]*

irtibāt: *İlgi, alaka, bağ.*

Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḥücreye **irṭibāt** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [irṭibāt,]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 21). [iş,]

Gelicek bir **iş** başa iy tāc-dār
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [iş,]*

Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir **iş** aşam ya virem bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [iş,]

Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
Bu **işde** tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 896). [işde, -de]*

Bu **işde** ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [işde, -de]*

Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur **işi**
İñen daḫı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 17). [işi, -i]*

Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [işi, -i]*

Anı şoñra bildük Sikender imiş
Bu **işi** iden ol dilāver imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [işi, -i]*

Bu **işi** bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 515). [işi, -i]*

Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her **işinde** ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [işinde, -i, -n, -de]*

Durursa eger ʿahdine şehriyār
Olınca olam cümle **işinde** yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 796). [işinde, -i, -n, -de]*

ʿAdū **işini** itmedi mülke ol
Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 817). [işini, -i, -n, -i]*

Didi leşkere iy ser-efrāzlar
Her **işde** baña yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 158). [işde, -de]*

Şanasın ki tāvūs-ı meydān idi
İşi rezmüñ içinde cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [işi, -i]*

Ṭamām oldı düşmen **işi** yime ġam
Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [işi, -i]

Görüp anı ġam-gīn olur şehriyār
Bilür yoḳ cihān **işine** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 496). [işine, -i, -n, -e]*

Tamām oldı **işüm** benüm yime ġam
Zamāne benüm cāmuma ḳatdı sem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 419). [işüm, -üm]

Şeker **işi** çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [işi, -i]*

Düşüp nāra Hindū gibi her kişi
Semender gibi āteş ile **işi** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 38). [işi, -i]*

Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola **iş** tamām
Alavuz ele bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 189). [iş,]*

Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne **işe** gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [işe, -e]*

Nereye ki varsaydı manşūr idi
İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [işi, -i]*

Çü īrān **işi** bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide rāst Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 13). [işi, -i]*

Dili diledügün yidi her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ **işi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [işi, -i]*

Bir **iş** ideyüm aña kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [iş,]*

ʿAcem mülkine cümle sulṭān imiş
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1150). [işi, -i]*

Bilürsin günāh eylemedüm beni
İşüm cüst ü cū eylemedür seni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 570). [işüm, -üm]*

Çü nuṣret vire Ḫaḳ **iş** āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [iş,]*

Olur çünki düşmen **işinden** ḫalāṣ
İder bezm-i ḫālī gelürler ḫavāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 601). [işinden, -i, -n, -den]*

Ḳamu ḫayr **işi** bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [işi, -i]

Ḳo ṭıfl **işini** ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [işini, -i, -n, -i]*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya **iş** bu niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [iş,]

İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
Her **iş** rāstdur çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 218). [iş,]*

Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
Bir **işde** ḫaṭā olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [işde, -de]*

Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
İşi müştemil ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [işi, -i]*

Olur **iş** bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [iş,]

Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her **işde** müşāvir ol iy pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [işde, -de]

Fütāde olursa ʿadū olma şād
Düşe dura **işin** bitürür ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 260). [işin, -in]*

Çü mülkine düşmen **işin** ide şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [işin, -in]*

Ulu **işler** itmek gerek ulu şāh
Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 165). [işler, -ler]*

İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 37). [işüñ, -üñ]*

Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
Her **işde** muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 128). [işde, -de]*

Gözet kimseye eylemeye sitem
İşi ʿadl ü dād ola luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 106). [işi, -i]*

Neye varur **iş** yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [iş,]*

Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
Bu **işden** olur kīne-ver hem-çü şīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [işden, -den]

Çü Ḳaydāfenüñ **işi** oldı tamām
Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 281). [işi, -i]*

Cezāyir **işi** çünki oldı tamām
Varur Tūnusa Ḫusrev-i nīk-nām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 89). [işi, -i]

Bu **işine** olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz ḫalāṣa çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 117). [işine, -i, -n, -e]*

Dilince didi bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine **iş** bu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 74). [iş,]*

Çü maʿlūm oldı şehe **iş** bu ḥāl
Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 63). [iş,]*

Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş
Ḳamunuñ **işi** ʿīş imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 18). [işi, -i]*

Çü yād ide mevtini dāyim beşer
Ḳoyup ḫayr **işi** işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 70). [işi, -i]*

Çe ger her kişinüñ **işi** āh olur
Hemīn gūra dek līk hem-rāh olur
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 223). [işi, -i]

Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü gitmek olur **işi** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 122). [işi, -i]*

iş: *Uğraş, meşguliyet.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy ḫıdīv
Bu **işüñde** hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 476). [işüñde, -üñ, -de]*

Her **işüñde** Yezdān olsun muʿīn
Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 239). [işüñde, -üñ, -de]*

Belīnās ile fikr idüp ser-firāz
Olurlar bu müşkil **işe** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 138). [işe, -e]*

iş: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*

Livāsı ḳamu ümmetine penāh
Günāh ümmeti **işler** ol ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 53). [işler, -ler]

iş: *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel.*

Her işde felek daḫı mecbūrdur
İder ol **işi** kʾanda meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 66). [işi, -i]*

iş-: *(yapılacak) eylem, amel.*

Her **işde** felek daḫı mecbūrdur
İder ol işi kʾanda meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 65). [işde, -de]*

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

Şeh-i Çīn ile ʿ**īş** idüben müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [ʿīş,]

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

Şeh-i Çīn ile ʿ**īş** idüben müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [ʿīş,]

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

Diler kim varup Rūma ide ṣalā
İdüp ʿ**īş** ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [ʿīş,]*

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

Diler kim varup Rūma ide ṣalā
İdüp ʿ**īş** ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [ʿīş,]*

ʿīş: *Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.*

Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u ehl-i ʿ**īş**
Ḳamunuñ işi ʿ**īş** imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 18). [ʿīş,]*

ʿīş itdi: *Yeyip içip eğlenmek.*

Durup anda ʿ**īş itdi** birḳaç zamān
Yine ʿazm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 661). [ʿīş itdi, -di]

ʿīş ider: *Yiyip içip eğlenmek.*

İder ol gice Māh ile ʿīş şāh
Sürer bu ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 679). [ʿīş ider, -er]*

ʿīş ü ʿişret ider: *Zevk ve sefa etmek II Sevgilinin rakiple muhabbet etmesi.*

Bulup kendü aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 64). [ʿīş ü ʿişret ider, -er]*

ʿīş ü neşāt: *Hayâtın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safâ olması.*

İki ḳapusı var cihān bir ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿ**īş ü neşāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 126). [ʿīş ü neşāṭ,]*

ʿīş ü neşāṭ olmaya: *Hayâtın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safâ olması.*

İki ḳapusı var cihān bir ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 126). [ʿīş ü neşāṭ olmaya, -ma, -ya]*

ʿīş ü nūş eyledi: *Yemek ve içmek ile eğlenmek.*

Yine eyledi iki şeh ʿīş ü nūş
Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 191). [ʿīş ü nūş eyledi, --di]

ʿīş ü nūş itdiler: *Yiyip içme.*

Yiyüp içdiler itdiler ʿīş ü nūş
Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 603). [ʿīş ü nūş itdiler, -di, -ler]*

ʿīş ü nūş kıla: *Eğlenmek, zevk sefa içinde olmak.*

İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 149). [ʿīş ü nūş ḳıla, -a]*

ʿīş ü zevk: *Eğlenceli ve zevkli şeyler yapmak.*

Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
Geçe ʿ**īş ü ẕevḳ** ile kim her demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [ʿīş ü ẕevḳ,]

ise: *Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.*

Ne serdāra kim vurdı **ise** sinān
Atından daḫı düşmeden virdi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 393). [ise,]

Ḳoma ḫaşmuñı itmedüñ **ise** lāf
Velī ʿayb olur merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 403). [ise,]*

Varup Cehreme şāh-ı īrān-zemīn
Ne deñlü ki var **ise** genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 566). [ise,]*

Ne deñlü ki dutıldı **ise** esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [ise,]*

Eline ne girdi **ise** anda şāh
Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [ise,]*

Ne oldı **ise** oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [ise,]

İdinür **ise** anı dāmān-ı şāh
N'ola ol da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 825). [ise,]*

İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan didi her ne **ise** peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [ise,]

Naṣīb olur **ise** eger ittiḥād
Uḫuvvet ola ol-durur ḫod murād
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [ise,]

Gerek yas şāhā gerekse dügün
Yarın sañadur baña **ise** bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [ise,]*

Ḳabūl eyler **ise** bu sözümi şāh
Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 913). [ise,]*

Bu defʿa daḫı olur **isem** zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [isem, -m]

Eger bī-mecāl **ise** şāh-ı cihān
İdelüm şehin-şāha taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 397). [ise,]*

Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz yine virür **ise** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 166). [ise,]*

Bulınur **ise** bir ḫazīni eger
Ben olam bu ḫaylüñ içinde meger
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 75). [ise,]

Virür **ise** şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [ise,]*

Ne deñlü ki var **ise** aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [ise,]*

Ḫazāyinde ne deñlü var **ise** zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [ise,]*

Degül cümle aʿmā benī ādemi
Kimi gözsüz **ise** görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 10). [ise,]*

N'ola görmez **ise** eger bī-baṣar
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [ise,]*

Ṭolu **ise** nʿola cihān cevfi cehl
Ṣaḳın ḫaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [ise,]

Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
Temīz ehli çoḳ çoḳ **ise** nā-temīz
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [ise,]

Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña fāl
ʿAyān eyler ol her nice **ise** ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 90). [ise,]*

Eger ʿizzet idüp olur **ise** rām
Ḳılayum aña ben daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 133). [ise,]*

Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
Ne deñlü ki var **ise** pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [ise,]*

Ne deñlü ki var **ise** taʿẓīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [ise,]*

Murād-ı şeh **ise** bu taḫt u külāh
Ne lāzım çeke cenge tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 365). [ise,]*

Gelüp elçi didi ne **ise** ḫaber
Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [ise,]*

Ne deñlü ki var **ise** yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [ise,]*

Neye mālik **ise** ḳamu Keyd-i şāh
Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [ise,]*

Didi luṭf idüp şāh ḳılsun ḳabūl
Ḳabūl itmez **ise** oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 514). [ise,]*

Neye mālik **ise** hep ol şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [ise,]*

N'ola gebr **ise** şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [ise,]

O bezmi eger eyler **isem** beyān
Ḳalur ḫaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 477). [isem, -m]*

Eger düşmene bulur **isem** ẓafer
İdem her biriñüz şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 197). [isem, -m]*

Saña da gerek **ise** iy şeh seni
Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 51). [ise,]*

Görürem ne dīnde **ise** şehriyār
Ḳamu bendeyüz ḫażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [ise,]*

Komışam yoluna şehüñ cān u baş
Kimüñle dir **ise** ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 80). [ise,]*

Ne deñlü ki var **ise** Sindī sipāh
Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 89). [ise,]*

Murādı eger itmek **ise** ḳıtāl
İdelüm anuñ ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 415). [ise,]*

Eger baḫr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ **ise** gerd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [ise,]

Olur zümresi kim görür **ise** çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 725). [ise,]

Sözümi dut iy şāh-ı fīrūz-baḫt
Gerek **ise** saña eger tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 326). [ise,]*

Bu kārını şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū **ise** n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1072). [ise,]*

Ne deñlü ki eyledi **ise** nidā
O cānibden olmadı aṣlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 853). [ise,]*

Alur neñ var **ise** çü zīr ü zeber
Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 489). [ise,]*

Ne şāh ile kim ḳıldum **ise** ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 523). [ise,]*

Olur dir **ise** cāhili nā-tamām
Direm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 217). [ise,]*

Ne deñlü ki saʿy eyler **ise** fuḥūl
Anı bilmede ḳāṣır olur ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 161). [ise,]*

Ne deñlü ki var **ise** ṣāḥib-serīr
Çalar kūs u būḳ ile ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 63). [ise,]*

Ne deñlü ki var **ise** Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [ise,]*

Helāk eylerem olmaz **ise** velī
Biregülerüñ mülki olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 615). [ise,]*

Reh-i Hindden eyler **isem** güẕer
Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 97). [isem, -m]*

Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var **ise** nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [ise,]*

Ne kim emr itdi **ise** Ẕü'l-Celāl
Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 119). [ise,]*

Daḫı ne ḳadar var **ise** kār-dān
Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 149). [ise,]*

Kişi her ne kim eyler **ise** bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 213). [ise,]*

Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḫurrem **ise** melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [ise,]*

ʿAdūyı eger mūr **ise** pīl bil
Ḫaḳīr **ise** n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [ise,]*

ʿAdūyı eger mūr **ise** pīl bil
Ḫaḳīr **ise** n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [ise,]*

Gerek tenḳıye kişiye gāh gāh
Eger ṣıḥḥate olur **ise** güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 452). [ise,]*

Bu ʿaḳl ile olmaḳdan **ise** ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [ise,]*

Ne niʾmet virür **ise** Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [ise,]*

Ne deñlü ki ben eyler **isem** devā
Müfīd olmadı çünki yoḳ iḫtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 29). [isem, -m]*

İşitdüñ ya gördüñ **ise** vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḫaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 19). [ise,]*

Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder āhenīn kūh **ise** daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 188). [ise,]*

İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer
Zen ol rāhdan eyler **ise** güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 206). [ise,]*

Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı şeb-pere görmez **ise** n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [ise,]*

Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez **ise** ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ise,]*

Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
Melīḥ **ise** gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [ise,]*

Hemīn vaż'da bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr **ise** daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [ise,]*

Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
Var **ise** baña oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 130). [ise,]*

Ne iḳlīme kim çekdüm **ise** sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 133). [ise,]*

Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu cihān
Ne kim gösterür **ise** eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 54). [ise,]*

Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
Ne **ise** kühen oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 90). [ise,]*

Ḳo söyleyeni söylenen söze baḳ
Eger var **ise** sende dehn ü meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 90). [ise,]*

Ecelden virür **ise** devrān emān
Bu menzilde ben de dikem bir nişān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 103). [ise,]

Tamām olduġına bu silk-i dürer
Ṣorar **ise** tārīḫ-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 132). [ise,]*

ise: *Koşul edatı.*

Eger eyler **iseñ** anuñla ḳıtāl
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [iseñ, -ñ]*

Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne dīnde **iseñ** eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 456). [iseñ, -ñ]*

Eger ḳādir **iseñ** eyā şehriyār
Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [iseñ, -ñ]*

Çü baṣduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
Ciger-dār **iseñ** yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 466). [iseñ, -ñ]

Er **iseñ** gel iy şāh-ı īrān-zemīn
Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 459). [iseñ, -ñ]

Eger ġālib olur **iseñ** sen baña
Żarūrī iṭāʿat idem ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 457). [iseñ, -ñ]*

Gelüp itmez **iseñ** eger ḫāk būs
Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 311). [iseñ, -ñ]*

Yanuñdan ṣaḳın itme dānāyı dūr
Bulam dir **iseñ** ṣāhlıḳda ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 174). [iseñ, -ñ]*

Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
Eger et yir **iseñ** ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [iseñ, -ñ]*

Eger yir **iseñ** guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [iseñ, -ñ]*

Bu fende ḫaber-dār **iseñ** ḳıl naẕar
Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [iseñ, -ñ]*

Sözüme eger eyleyüben ʿinād
Bu emrüme ḳılmaz **iseñ** inḳıyād
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 140). [iseñ, -ñ]

İnanmaz **iseñ** imtiḥān it ʿazīz
Temīz eyler olanlar ehl-i temīz *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 75). [iseñ, -ñ]*

ise: *"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.*

Eger faẕluñ itmez **ise** feṯḥ-i bāb
Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 79). [ise,]*

ise: *"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.*

İdübdür beni nefs-i kāfir esīr
Dirīġ olmaz **iseñ** eger dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 34). [iseñ, -n]*

iseñ: *Ek-fiil.*

Raḥīmü'l-ʿuṣāt u Şefīʿü'ẕ-ẕünūb
Sen olmaz **iseñ** yā Ṭabībe'l-ḳulūb
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 57). [iseñ,]

isfahān: *İran'da Şiraz'la Tahran arasında nüfusu kalabalık bir şehirdir.*

Ṭolu her dükān içi hep rāygān
Yanında degül kūçece **Işfahān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 224). [işfahān,]*

işfahān: *İran'da Şiraz'la Tahran arasında nüfusu kalabalık bir şehirdir.*

Ṭolu her dükān içi hep rāygān
Yanında degül kūçece **Işfahān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 224). [işfahān,]*

işid: *İşitmek, duymak.*

İşidüp bu sözi olur şād şāh
Durur şehr-i Iṣṭaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 611). [işidüp, -üp]*

işid: *İşitmek, duymak.*

İşidüp bu sözi olur şād şāh
Durur şehr-i Iṣṭaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 611). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş dilīr ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 945). [işidüp, -üp]

işid: *Duymak.*

İşidüp anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
ʿAdū-küş dilīr ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 945). [işidüp, -üp]

işid: *Duymak.*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [işidüp, -üp]*

işid: *İşitmek, duymak.*

İşiden ile bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 107). [işiden, -en]

işid: *İşitmek, duymak.*

İşiden ile bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 107). [işiden, -en]

işid: *Duymak.*

İşidüp sipāhuñ sözin pādişā
Göñülden ḳamusına itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 191). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp sipāhuñ sözin pādişā
Göñülden ḳamusına itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 191). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp çeri vaṣfını şīr-i ner
İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 121). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp çeri vaṣfını şīr-i ner
İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 121). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak, dinlemek.*

Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın ḳaldırur **işidüben** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [işidüben, -üben]*

işid: *Duymak, dinlemek.*

Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın ḳaldırur **işidüben** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [işidüben, -üben]*

işid: *Duymak.*

İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [işidüp, -üp]*

işid: *İşitmek, duymak.*

Anuñ naʿrasın **işiden** pehlevān
Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [işiden, -en]

işid: *İşitmek, duymak.*

Anuñ naʿrasın **işiden** pehlevān
Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [işiden, -en]

işid: *Duymak.*

İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
İder rāst meydānda aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 987). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
İder rāst meydānda aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 987). [işidüp, -üp]*

işid-: *İşitmek, duymak, dinlemek.*

Ya gelsün ya varup buluram anı
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 986). [işidüpdür, -üp, -dür]*

işid-: *İşitmek, duymak, dinlemek.*

Ya gelsün ya varup buluram anı
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 986). [işidüpdür, -üp, -dür]*

işid: *Duymak.*

İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
Çeker başın olur güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 15). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
Çeker başın olur güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 15). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp ṣadāsını ṭāvus-ı ner
İder ġurfeden gül-sitāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 67). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp ṣadāsını ṭāvus-ı ner
İder ġurfeden gül-sitāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 67). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler diye bir ḳaç kelām-ı dürüşt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 303). [işidüp, -üp]

işid: *Duymak.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler diye bir ḳaç kelām-ı dürüşt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 303). [işidüp, -üp]

işid: *Duymak.*

İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 55). [işidüp, -üp]

işid: *Duymak.*

İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 55). [işidüp, -üp]

işid: *İşitmek, duymak.*

Ḳaçan tābdan çeşme cūşān olur
İşiden ṣadāsını ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 110). [işiden, -en]*

işid: *İşitmek, duymak.*

İşiden ol elḥānı ḫayrān olur
Żarūrī olup baḫre pūyān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 59). [işiden, -en]*

işid: *Duymak.*

İşidüp bu sözi olur şādumān
Getürdür o ṣandūḳı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 127). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

Melek **işidüp** bildi itmiş günāh
Duʿā eyleyüp oldı pes ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 255). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak.*

İşidüp ṣadāsını keştī döner
Ne keştīye ne ḫalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 339). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak, dinlemek.*

O vech ile şīrīn ü muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ **işidür** diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 6). [işidür, -ür]*

işid: *Duymak.*

İşidüp ider murġ ṭūl-i emel
Olur ol nevā aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 117). [işidüp, -üp]*

işig: *Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

İşigine yüz sürse bir ḫasta mūr
İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [işigine, -i, -n, -e]*

işig: *Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

İşigine yüz sürse bir ḫasta mūr
İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [işigine, -i, -n, -e]*

işig: *Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

Neden böyle görmek şehā sen seni
İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 446). [işigüñe, -üñ, -e]*

işig: *Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

Neden böyle görmek şehā sen seni
İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 446). [işigüñe, -üñ, -e]*

işit: *Haber almak.*

İşitdüm şehin-şeh müselmān imiş
Ḫudādān imiş ehl-i īmān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 283). [işitdüm, -dü, -m]*

İşitdüm ki Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü fīrūz-mend
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 3). [işitdüm, -dü, -m]

İşitdüm Süleymān ʿaleyhi's-selām
Bu maḥlūḳa ḥükm eyler iken tamām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 1). [işitdüm, -dü, -m]

işit: *Duymak, haber almak.*

Çü Dārā **işitdi** ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [işitdi, -di]*

İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice zehr ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 879). [işitdüñ, -düñ]*

Çü evṣāfın **işitdi** ṣāḥib-ḳırān
Didi aña elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 269). [işitdi, -di]*

Bu evṣāfı **işitdi** çün ser-firāz
Feraḥ oldı didi ki ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 557). [işitdi, -di]*

Ne gördi ne **işitdi** vaṣfın beşer
Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 115). [işitdi, -di]*

İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḥmeti buldı tāze ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 281). [işitdi, -di]*

İşitdüm eyā şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Didi pīr-i dānende bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 245). [işitdüm, -dü, -m]*

İnanma her **işitdügüñe** şehā
Bu dünyā-durur çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 77). [işitdügüñe, -düg, -ü, -ñe]*

İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
Ṣecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 235). [işitdi, -di]*

işit: *İşitmek, duymak.*

Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki **işitmez** ise ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [işitmez, -mez]*

Bilürsin ki ferzendüm İskenderūs
İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 104). [işitmiş, -miş]*

işit: *Duymak, dinlemek.*

Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
Didi vü **işitdi** hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 140). [işitdi, -di]*

işit-: *Duymak, haber almak.*

Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 324). [işitdüñ, -dü, -n]*

işit-: *Duymak, haber almak.*

Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 324). [işitdüñ, -dü, -n]*

işit-: *Duymak, haber almak.*

İşitdüñ ya gördüñ ise vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 19). [işitdüñ, -dü, -n]*

işit-: *Duymak, haber almak.*

İşitdüñ ya gördüñ ise vir ḫaber
Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 19). [işitdüñ, -dü, -n]*

işkem: *Mide.*

Olur iki loḳmayla **işkem** çü sīr
Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [işkem,]*

işkem: *Mide.*

Olur iki loḳmayla **işkem** çü sīr
Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [işkem,]*

iskenderiyye: *İskenderiyye şehri.*

Gelür çünki **İskenderiyyeye** şāh
Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 133). [iskenderiyyeye, -y, -e]*

iskenderiyye: *İskenderiyye şehri.*

Gelür çünki **İskenderiyyeye** şāh
Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 133). [iskenderiyyeye, -y, -e]*

işkeste: *Kırılmış, kırık.*

Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
Virem mūmiyā çünki **işkestesin** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [işkestesin, -sin]*

işkeste: *Kırılmış, kırık.*

Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
Virem mūmiyā çünki **işkestesin** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [işkestesin, -sin]*

islām: *Ar. 1. Hâtemü'l-enbiyâ Hazret-i Muhammed aleyhissalâti ve's-selâm efendimizin vahiy ile tebliğ buyurduğu dîn-i mübîn. 2. Dîn-i İslâm üzre bulunanlar, Müslümanlar. (Bu manada ehl-i İslâm yerini tutar: pâdişâh-ı İslâm, ulemâ-yı İslâm, meşâhîr-i İslâm).*

Çü **İslām** seddidür ol ser-firāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 245). [islām,]*

islām: *Ar. 1. Hâtemü'l-enbiyâ Hazret-i Muhammed aleyhissalâti ve's-selâm efendimizin vahiy ile tebliğ buyurduğu dîn-i mübîn. 2. Dîn-i İslâm üzre bulunanlar, Müslümanlar. (Bu manada ehl-i İslâm yerini tutar: pâdişâh-ı İslâm, ulemâ-yı İslâm, meşâhîr-i İslâm).*

Çü **İslām** seddidür ol ser-firāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 245). [islām,]*

islām: *İslam ehli, müslüman.*

Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemīn
Gel **İslāma** gel iy şehin-şāh-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 276). [islāma, -a]*

islām: *İslam ehli, müslüman.*

Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemīn
Gel **İslāma** gel iy şehin-şāh-ı Çīn

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 276). [islāma, -a]

işle: *Yapmak, eylemek.*

Bilürem günāh **işledüm** bī-ḥisāb
Ümīdüm bu faẕluñ ide feṯḥ-i bāb
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 77). [işledüm, -dü, -m]

ism: *Ar. 1. Ad, nam. 2. Zamana taallûk etmez ma'nâ-yı müstakili olan kelime. ism-i celâl: Allah (celle celâlühü) ism-i şerîfi. ism-i a'zam: Cenabıhakkın en büyük ismi, Allah.*

Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ **ismi** vardur hemān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [ismi, -i]

ism: *Ar. 1. Ad, nam. 2. Zamana taallûk etmez ma'nâ-yı müstakili olan kelime. ism-i celâl: Allah (celle celâlühü) ism-i şerîfi. ism-i a'zam: Cenabıhakkın en büyük ismi, Allah.*

Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ **ismi** vardur hemān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [ismi, -i]

ism-i zāt: *Zatının ismi. II Allah'ın zatı O'nun nefsiyle kaim olan, isim ve sıfatlara hüviyet kazandıran varlığıdır ve kemal sıfatlarının gerektirdiği bütün özelliklerle nitelenen Allah'ın zatı her türlü kusur ve eksiklikten uzaktır.*

Yazar ibtidā nāmede **ism-i ẕāt**
Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [ism-i ẕāt,]*

isnād: *İftira etme.*

İden ʿayb **isnād** maʿyūb ola
Cihānda vü ʿuḳbāda maġḍūb ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 109). [isnād,]

ʿişret: *Içki âlemi.*

Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿ**işretde** yoḳ cevr ü ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ʿişretde, -de]

ʿişret: *Içki âlemi.*

Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿ**işretde** yoḳ cevr ü ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ʿişretde, -de]

ʿişret ide: *İşret etmek; eğlenme ve içki içme.*

Ḳazanduġını yiye ʿ**işret ide**
Bu demde yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 51). [ʿişret ide, -e]*

ʿişret iden: *İşret etmek; eğlenme ve içki içme.*

Aña bir degül ʿ**işret iden** hemān
Cihāndur bu zindān-ı ʿālem cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 57). [ʿişret iden, -en]

ʿişret itdi: *İçki içmek; eğlenmek, zevk ve safa yapmak.*

Durup Keyd ile ʿ**işret itdi** bir ay
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [ʿişret itdi, -di]*

issi: *Sıcaklık, ateş.*

Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaşā
Yire **issiden** kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 14). [issiden, -den]*

issi: *Sıcaklık, ateş.*

Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaşā
Yire **issiden** kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 14). [issiden, -den]*

issi: *Sıcaklık, ateş.*

Yanup **issiden** mār-ı pīçān çü mū
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [issiden, -den]*

issi: *Sıcaklık, ateş.*

Yanup **issiden** mār-ı pīçān çü mū
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [issiden, -den]*

iştah: *Iştah, yeme isteği.*

Getürdi şehe bir ṭabaḳ bir ʿazīz

Açar **iştāh** ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 90). [iştāh,]*

iṣṭahr: *İran'da tarihî bir şehir.*

Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
İderlerdi **Işṭaḫrı** naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 142). [işṭaḫrı, -ı]*

iṣṭahr: *İran'da tarihî bir şehir.*

Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
İderlerdi **Işṭaḫrı** naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 142). [işṭaḫrı, -ı]*

iṣṭahr: *İran'da tarihî bir şehir.*

Seḥerden durup şāh-ı şāḥib-ḳırān
Çeküp leşker **Işṭaḫra** olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [işṭaḫra, --a]*

iṣṭahr: *İran'da tarihî bir şehir.*

Seḥerden durup şāh-ı şāḥib-ḳırān
Çeküp leşker **Işṭaḫra** olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [işṭaḫra, --a]*

iṣṭahra: *Bölge ismi.*

Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı **Işṭaḫra** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [işṭaḫra,]*

iṣṭahra: *Bölge ismi.*

Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı **Işṭaḫra** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [işṭaḫra,]*

iste: *Talep etmek, arzu etmek.*

Didi budur ol **istedügüñ** dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [istedügüñ, -dü, -gü, -ñ]*

iste: *Talep etmek, arzu etmek.*

Didi budur ol **istedügüñ** dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [istedügüñ, -dü, -gü, -ñ]*

iste: *Talep etmek.*

Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
Rıżā-yı Ḥaḳı **iste** itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 72). [iste,]*

iste: *Talep etmek.*

Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
Rıżā-yı Ḥaḳı **iste** itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 72). [iste,]*

iste: *E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.*

Aña dest-yāram cihān-pehlevān
Ṣafāsı olan **işte** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 78). [işte,]*

iste: *E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.*

Aña dest-yāram cihān-pehlevān
Ṣafāsı olan **işte** gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 78). [işte,]*

iste: *E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.*

Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ **işte** meydān n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [işte,]*

iste: *E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.*

Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ **işte** meydān n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [işte,]*

iste: *Talep etmek, arzu etmek.*

Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar bunları **isteyince** emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [isteyince, -y, -ince]*

iste: *Talep etmek, arzu etmek.*

Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar bunları **isteyince** emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [isteyince, -y, -ince]*

iste: *Talep etmek, arzu etmek.*

Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki **ister** selīm olsa anı meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [ister, -r]*

iste: *Talep etmek, arzu etmek.*

Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki **ister** selīm olsa anı meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [ister, -r]*

iste: *İsteyerek.*

İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler şikār **isteyü** kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [isteyü, -y, -ü]*

iste: *İsteyerek.*

İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler şikār **isteyü** kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [isteyü, -y, -ü]*

iste: *E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.*

ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
Duʿā **iste** dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 100). [iste,]*

iste: *E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.*

ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy şehriyār
Duʿā **iste** dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 100). [iste,]*

iste: *Talep etmek.*

Bu ḥāle ḥased eyleyen bed-gümān
Ben **istedügim** gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 310). [istedügim, -düg, -im]*

iste: *Talep etmek.*

Bu ḥāle ḥased eyleyen bed-gümān
Ben **istedügim** gibi ola hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 310). [istedügim, -düg, -im]*

iste: *Talep etmek.*

Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
Żarūrī ṭabīʿat gerek **istemek** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 426). [istemek, -mek]*

iste: *Talep etmek.*

Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
Żarūrī ṭabīʿat gerek **istemek** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 426). [istemek, -mek]*

iste: *Talep etmek.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb **istedi** göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [istedi, -di]*

iste: *Talep etmek.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb **istedi** göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [istedi, -di]*

iste: *Talep etmek.*

Neyi **isteyüp** devr ider āsumān
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 127). [isteyüp, -y, -üp]*

iste: *Talep etmek.*

Neyi **isteyüp** devr ider āsumān
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 127). [isteyüp, -y, -üp]*

iste: *İstemek, talep etmek.*

Yine mūsiḳār al ele muṭribā
Nevā başla kim göñlüm **ister** nevā
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [ister, -r]

iste: *İstemek, talep etmek.*

Görür kendüyi itmek **ister** helāk
İder baḥr ceybini ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 157). [ister, -r]*

ister: *Istemek.*

ʿAzīz olmaḳ **isterseñ** iy şehriyār
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 99). [isterseñ, -se, -ñ]*

ister: *Istemek.*

ʿAzīz olmaḳ **isterseñ** iy şehriyār
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 99). [isterseñ, -se, -ñ]*

iştiʿāl idüp: *Tutuşma, alev alma.*

ʿUlūma idüp kendüzin iştiʿāl
İderdüm şeb ü rūz kesb-i kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 51). [iştiʿāl idüp, -üp]*

iştibāh: *Şüphe, şüphelenme.*

Ḫadīs̱-i nebīdür bu yoḳ **iştibāḥ**
Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1131). [iştibāḥ,]*

iştibāh: *Şüphe, şüphelenme.*

Ḫadīs̱-i nebīdür bu yoḳ **iştibāḥ**
Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1131). [iştibāḥ,]*

iştihā: *Ar. İstek.*

Muġannī virür bezme şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla **iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 522). [iştihā,]*

iştihā: *Ar. İstek.*

Muġannī virür bezme şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla **iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 522). [iştihā,]*

istimālet ider: *Rica etme.*

İder istimālet aña tāc-dār
Sürūr ile ol daḫı olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 541). [istimālet ider, -er]*

istimālet virüp: *Gönül almak, meylettirmek. çekmek, cezp etmek.*

Virüp istimālet çerisine şāh
Yüreklendürür ḫalḳı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 685). [istimālet virüp, -üp]

Virüp istimālet düzer şāh ṣaf
Ṭolar ʿāleme ġulġul u kūs u ʿaf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 713). [istimālet virüp, -üp]*

istirāḥat: *Ar. Rahat bulmak, rahatlanmak.*

Varur **istirāḥat** mekānına şāh
Muḳārin ola tā ki ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 581). [istirāḥat,]*

it: *Etmek.*

Duʿāsın Behiştīnüñ **it** müstecāb
Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 95). [it,]*

İki kerre dāmād idinüp Rasūl
Anı **itdi** aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 16). [itdi,]*

İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 9). [ider, -er]

Biri minnet ile birin şād **ider**
Biri bendi birini āzād **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [ider, -er]*

Biri minnet ile birin şād **ider**
Biri bendi birini āzād **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 14). [ider, -er]*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir **ider** biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [ider, -er]*

Çe ger şaʿbede-bāz olursa nihān
İder anı evżāʿ-ı şūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 24). [ider, -er]*

Geyüp pīrehen üzre evvel zirih
İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 46). [ider, -er]*

Sipāha **ider** bulduġı mālı baḫş
Süre tā ki yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 501). [ider, -er]*

Melaḫ gibi pervāz **ider** tīr-i tīz
Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [ider, -er]*

Eger açsa meydānda bir peşşe per
İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [ider, -er]*

Varup feth **ider** taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 679). [ider, -er]*

İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 927). [ider, -er]*

Bilinür çü Fūra varan her ḫaber
İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 950). [ider, -er]

Müheyyā **ider** ālet-i dār ü gīr
Ki ide ʿadūsını ḫōr u ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 953). [ider, -er]*

Dilümdekin **itdüm** size ben ʿayān
Diñüz fikrüñüz siz de itmeñ nihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 589). [itdüm, -dü, -m]

Begenüp sözin didi Bānūya şāh
Bu pendi ḳabūl **itdüm** iy yüzi māh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [itdüm, -dü, -m]

Ne deñlü ḫazīnem ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe **itdüm** revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 888). [itdüm, -dü, -m]

İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ **itmek** ile olınmaz beyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [itmek, -mek]

O ġāzīye sen raḥmet **it** yā Raḥīm
Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [it,]*

Beni Rūmdan bunda **itdi** revān
Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [itdi, -di]*

Ḫazāyin ḳapusın güşād **itdi** şāh
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [itdi, -di]*

Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı **itdi** baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [itdi, -di]

Degül pādişeh bir ḳuluñdur faḳīr
Anı rūz-ı maḥşerde **itme** ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 240). [itme, -me]*

Eger baḥr-i şūrāba **itse** naẓar
Olur telḫ ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 11). [itse, -se]*

Neyi māl-i ḫulyā ki **itse** olur
İder cüst ü cū kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 15). [itse, -se]*

Eger şīşeye ṭaşa **itse** naẓar
Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [itse, -se]*

Ne ḳalʿa güşādına **itse** sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 21). [itse, -se]*

Ḳaçan rezmde süst **itse** ʿinān
Düşer düşmeninüñ elinden sinān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 65). [itse, -se]

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb **itse** her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [itse, -se]

Di ki iy şehin-şāh-ı Hindūstān
Gelür ʿazm-i Fūr **itdi** ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 276). [itdi, -di]

Dürüp süfre-i itdiler çünki çīn
Sipās **itdi** Allāha şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 494). [itdi, -di]*

Ḳoyup Hindi Sinde **ider** ʿazm şāh
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [ider, -er]*

Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
İder peyk ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 30). [ider, -er]*

Bir ay gice gündüz żıyāfet **ider**
Yoluna **ider** beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [ider, -er]*

Bir ay gice gündüz żıyāfet **ider**
Yoluna **ider** beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 98). [ider, -er]*

İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 103). [ider, -er]*

Ki feṯḥ **itdi** çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [itdi,]*

Bu nuṣret şeh-i Senceri şād **ider**
Bu şādılığı ḫaşmı āzād **ider** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [ider, -er]*

Helāk **itdi** Çīn ḫalḳını intiẓār
Gerekdür ki iḫyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 15). [itdi, -di]*

İdüp cūş deryā-yı mey **itdi** mevc
Ṣadā-yı ney ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 55). [itdi, -di]*

Göricek o dilberleri şehriyār
Yir **itdi** dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 148). [itdi, -di]*

Perende devende ḳamu bī-naẓīr
Bile pīş-keş **itdi** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 172). [itdi, -di]*

Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feṯḥ **itdi** ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [itdi, -di]*

Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını **itmek** içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [itmek, -mek]*

Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi ṭay **itse** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [itse, -se]*

Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
Bize himmetüñi refīḳ **it** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 88). [it,]*

Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān **itdi** şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 4). [itdi, -di]*

Görür zeyn olur ṣūreti rūzigār
Dimen **itdi** ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 64). [itdi, -di]*

Yarāġ eyledi Rūma pes pādişāh
Sefer berkin **itdi** müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 122). [itdi, -di]*

Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem mülkine **itdi** Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [itdi, -di]*

Niçe yıllar oldı ki **itdüm** sefer
Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 89). [itdüm, -dü, -m]*

Benüm ile ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice **itdüm** anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [itdüm, -dü, -m]*

İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz ü cāhını **itdüm** mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [itdüm, -dü, -m]*

Mücāz **itse** ammā beni şehriyār
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [itse, -se]*

Tünük **itdi** şöyle tenī tāb-ı ḫʸar
Ki olmaz olur kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 81). [itdi, -di]*

Az iç az ye az **it** cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [it,]*

Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki **itdi** seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [itdi, -di]*

Demi ḫarḳ idüp şarfı bozar mizāc
Żarūrī olur **itmek** aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 372). [itmek, -mek]*

Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ **itmek** anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [itmek, -mek]*

Anı şöyle beñzer ki **itdüñ** kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ **itdüñ** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [itdüñ, -dü, -ñ]*

Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme **itmek** içün ol raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [itmek, -mek]*

Dil ü cān ile ide **itse** ʿilāc
Zer ü sīme göstermeye iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 91). [itse, -se]*

Ulu işler **itmek** gerek ulu şāh
Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 165). [itmek, -mek]*

İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin müʾmin **itdi** kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [itdi, -di]

Çü Yūnus çıḳup tīre yirden dilīr
Ḳodı maḥbesi **itdi** mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 294). [itdi, -di]*

Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı **itme** iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 166). [itme, -me]*

it: *Etmek, eylemek.*

ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
Bizüm **itdügümüz** ḫaṭā vü zilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 72). [itdügümüz, -dügümüz]*

Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
Ki ḫayrān ḳala kim **iderse** naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 82). [iderse, -erse]*

Ḳamu **itdügüñ** ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 87). [itdügüñ, -düg, -üñ]*

Çün **itdüñ** ser-efrāz nām-āverān
ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 47). [itdüñ, -dü, -ñ]*

Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
Zebūn **itmeye** ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 14). [itmeye, -me, -ye]*

Meger bir gün olmış idi dil dijem
Beni ḫasta **itmişdi** emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 2). [itmişdi, -mişdi]*

Ne kim emr **itdiyse** şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [itdiyse, -di, -y, -se]*

ʿAdū işini **itmedi** mülke ol
Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 817). [itmedi, -me, -di]*

Dilümdekin itdüm size ben ʿayān
Diñüz fikrüñüz siz de **itmeñ** nihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 590). [itmeñ, -me, -n]

Didi ben size **itmezem** ḫışm u kīn
Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 473). [itmezem, -mez, -em]*

Gören nāmeyi oldı ġāyetde şād
Daḫı **itmedi** şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 344). [itmedi, -me, -di]*

Ne deñlü ki bendem iderse günāh
Helāk **itmezem** çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 276). [itmezem, -mez, -em]

İdüp nāmede ʿahd ü peymānlar
Ġılāẕıyla **itmişdi** īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 318). [itmişdi, -miş, -di]*

Nereye naẕar **itseñ** eşcārdur
Tehī-pāy eşcārdur ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 101). [itseñ, -se, -ñ]*

Ḫacel itdi iḥsānı ile bizi
Bizi **itdügi** gibi eyler sizi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 396). [itdügi, -dü, -g, -i]*

Bir iḳlīmi feth **itmege** ol dilīr
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [itmege, -meg, -e]*

Ḳaşı yāy u müjgānın **itmişdi** tīr
Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [itmişdi, -mişdi]*

Gider her yaña leşker-i bī-ʿaded
Güẕer-gāh-ı aʿdā-yı **itmege** sed *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 256). [itmege, -meg, -e]*

Yir **itmişdi** dāmen zer ile dıraḫt
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [itmişdi, -miş, -di]

Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
Ziyān **itmegi** ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 462). [itmegi, -me, -gi]*

Yapılınca tā Sedd-i İskenderī
Güẕer **itmeyeler** memerden biri
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 102). [itmeyeler, -me, -y, -eler]

Bilür şāhuñ ol **itdügi** maṭlabı
İder şīşesin pür ṣudan ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 237). [itdügi, -dü, -g, -i]*

Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā **itmege** yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 234). [itmege, -meg, -e]*

it: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Bilüp ḳadrini vü Ḫudāvendini
Taʿaḳḳul ider **itdügi** pendini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 78). [itdügi, -dü, -gi]*

it: *Etmek, yapmak.*

Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
Ki **itmişdür** āfāḳı efsürde Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [itmişdür, -miş, -dür]*

Velī **idüginde** anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 441). [idüginde, -ük, -in, -de]

it: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi **itmiş** idi çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 2). [itmiş, -miş]*

Neler **itdügin** tīġ-ı āteş-feşān
Müşebbekden eylerdi seyrān cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 239). [itdügin, -dü, -gi, -n]

Gelüp bir yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl **itmege** cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [itmege, -meg, -e]*

it: *Yapmak.*

Bu vech ile **itdüklerini** cidāl
Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [itdüklerini, -dük, -leri, -n, -i]

it: *Yapmak, etmek.*

Eger **itmeyem** düşmene intiḳām
Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 577). [itmeyem, -me, -y, -em]

Dönüp **itmeyem** mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aṣam ya virem bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 799). [itmeyem, -me, -y, -em]

it: *Etmek II yapmak.*

Günāhuma vardur perīşānlıġum
Helāk **itdi** cürme perīşānlıġum *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 70). [itdi, -di]*

Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
Göñül māʿadāsından **itdi** ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 46). [itdi, -di]*

it: *Etmek.*

Felek naġmesi **itmesün** nā-şikīb
Ki ol laḥn-i Hindūdur āhū-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 111). [itmesün, -me, -sün]*

it: *Bir işi yapmak; elde etmek II ulaşmak, erişmek.*

Beni benligümden ḳılasın ḫalāṣ
İdem dergehüñe senüñ iḫtişāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 16). [idem, -em]*

Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
Diledüm ki nāmum **idem** cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 16). [idem, -em]

it-: *Etmek.*

ʿAdū içün **itmek** reʿāyāya kīn
Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [itmek, -mek]

V'egerni ki elden gider cān u baş
Müfīd olmaz **itmek** diyesin savaş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 444). [itmek, -mek]

it-: *Etmek, eylemek.*

Eger faẓluñ **itmez** ise feṭḥ-i bāb
Çeker cān u ten āḫıretde ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 79). [itmez, -mez]*

ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
Baña rām **idüp** eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [idüp, -üp]*

İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [idüp, -üp]*

Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup **itdiler** iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 78). [itdiler, -di, -ler]*

Eḳālime Ḫaḳ ġālib **itmiş** seni
Cihān ḫalḳınuñ cümlesi meʾmeni
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 99). [itmiş, -miş]

Sipeh ḫışt-ı āhenden **itmiş** ḥişār
Ḫişār içre maḫfūẓ ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 829). [itmiş, -miş]*

Ol iki şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ḳoyup rezmi zeyn **itdiler** bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [itdiler, -di, -ler]

İdüp meclisi zeyn nuḳl ü şeker
Sipihr **itmiş** idi hemīn cām-ı zer
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 26). [itmiş, -miş]

Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır **itmiş** idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [itmiş, -miş]*

Ṭuyūr uçmaġa **itmez** idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [itmez, -mez]*

Yapan **itmiş** ol şehre biñ ʿālī bāb
Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [itmiş, -miş]*

Deñiz vehmi vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı **itmiş** idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 140). [itmiş, -miş]*

it-: *Etmek, yapmak.*

Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür çünki her **itdügüñi** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 140). [itdügüñi, -düg, -üñ, -i]*

it-: *Etmek, yapmak.*

Ne ṣanʿat ki **itdiyse** üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 51). [itdiyse, --di, --(y), --ise]

it-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Hele ben de ṣabr **ideyim** bir zamān
Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [ideyim, -e, -(y)im]*

it-: *"İt-" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Etmez" anlamında kullanılmıştır.*

Tenini idüp tīr-i māra hedef
Dilin dürr-i esrāra **itmez** ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 6). [itmez, -mez]*

itāʿat idem: *İtaat etmek, boyun eğmek, buyruğa uymak, söz dinlemek.*

Eger ġālib olur iseñ sen baña
Żarūrī **iṭāʿat idem** ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 458). [iṭāʿat idem, -em]*

ʿitāb: *Azarlama, tersleme, paylama.*

Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 72). [ʿitāb,]

ʿitāb itdüm: *Azarlamak, terslemek.*

Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 53). [ʿitāb itdüm, -dü, -m]*

ʿitāb itme: *Terslemek, darılmak.*

Ġam ile yazıldı bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 114). [ʿitāb itme, -me]*

ʿitāb ider: *Azarlamak, terslemek.*

İder aña Ḳaydāfe ġāyet ʿitāb
Ḫacīl olduġından viremez cevāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 269). [ʿitāb ider, -er]

ʿitāb kılmaz: *Azarlamak, darılmak.*

Eger defʿi gelmezse senden cevāb
Dilāverleri defʿ ḳılmaz ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 372). [ʿitāb ḳılmaz, -maz]*

itdi: *Etmek, eylemek.*

Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
İki yañadan leşker **itdi** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [itdi, -di]*

Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫʷāh
Ḳamusın yine **itdi** āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 472). [itdi, -di]*

Bir ay anda durdı vü **itdi** ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [itdi, -di]*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb **itdi** devrān bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [itdi, -di]*

Furātı geçüp **itdi** ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī leşkere **itdi** ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 617). [itdi, -di]*

Furātı geçüp **itdi** ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī leşkere **itdi** ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [itdi, -di]*

Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
Virüp ḫılʿat **itdi** birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [itdi, -di]*

Şu resme iki leşker **itdi** ḫurūş
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [itdi, -di]*

Egerçi ki maḳdūrı ṣarf **itdi** şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 665). [itdi, -di]*

Begendi o pendi ḳabūl **itdi** şāh
Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [itdi, -di]*

Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
Duʿālar ḳılup **itdi** çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 924). [itdi, -di]*

Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh
Ḫużūr **itdi** āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 102). [itdi, -di]*

Ṭurup ṣubḥ-dem vāriş-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına **itdi** dīvānı şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [itdi, -di]*

İder dilberüñ her biri bir sürūd
Enīn eyleyüp **itdi** āheng-i rūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 44). [itdi, -di]*

itdi: *"Etmek, eylemek" fiilinin görülen geçmiş zaman eki almış biçimi.*

Semā perdesinden çün **itdi** güẕer
Cemālinden alur ḳamer nūr u fer *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 71). [itdi,]*

İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
Dil ü cāndan **itdi** ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 146). [itdi,]*

itdüm: *Yapmak.*

Ḳamu ümmetüñ deñlü **itdüm** günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [itdüm,]*

itdüm: *Yapmak.*

Ḳamu ümmetüñ deñlü **itdüm** günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [itdüm,]*

itdüm: *Bir işi yapmak.*

Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg **itdüm** yazup ben de diḳḳatde tār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [itdüm,]*

itdüm: *Bir işi yapmak.*

Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg **itdüm** yazup ben de diḳḳatde tār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [itdüm,]*

iʿtibār: *Saygı gösterme, ehemmiyet verme, hürmet.*

İş anuñ-durur ġayra ne **iʿtibār**
Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 21). [iʿtibār,]*

Çü şeh dutula ġayra ne **iʿtibār**
Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [iʿtibār,]*

Görüp anı ġam-gīn olur şehriyār
Bilür yoḳ cihān işine **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 496). [iʿtibār,]*

Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
Hezār **iʿtibār** ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [iʿtibār,]*

Ki vaḳt oldı ol devlet ile süvār
Sikender ẓafer aña ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 660). [iʿtibār,]*

Muʿīn oldı çün kim bize Kird-gār
ʿAdū bī-ʿaded olsa ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 692). [iʿtibār,]*

Virür derd-i ser ḫod bilürsin ḫumār
Bu ānī ṣafāya da ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 650). [iʿtibār,]*

Velī vażʿ-ı müstaḥsene **iʿtibār**
İderler eṭibbā eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 435). [iʿtibār,]*

ʿAvāmuñ kelāmı çü ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı naẓmdur aña ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 8). [iʿtibār,]*

Bu şehlük didügüñ ḳurı **iʿtibār**
Belāsına mevtüñ olamaz ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 15). [iʿtibār,]*

Çü dōlābda ṣuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 20). [iʿtibār,]*

Geçüp çünki bir yaşda ṭutmaz ḳarār
Bu tāc-ı keyānīye ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 232). [iʿtibār,]*

Gidicek Sikender gibi şehriyār
Behiştī saña baña ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 236). [iʿtibār,]*

Bulaydum geçenler gibi **iʿtibār**
Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ ne var *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 43). [iʿtibār,]*

iʿtibār: *Değer, kıymet; önem.*

Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz ḳalanına ne **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 74). [iʿtibār,]*

iʿtibār: *Önem verme, rağbet gösterme, güvenme.*

Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ zühde yoḳ **iʿtibār** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 86). [iʿtibār,]*

iʿtibār eyle: *Önem vermek.*

Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
Gerek çünki ʿāḳil ola iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 23). [iʿtibār eyle,]*

iʿtibār ide: *Önem gösterme, değer verme.*

Cihān devletinde çü yoḳdur ḳarār
Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 28). [iʿtibār ide, -e]*

iʿtibār olınmaz: *Kendisine güvenilmek.*

Gerekdür vezīr olana iḳtidār
Olınmaz ki bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 34). [iʿtibār olınmaz, --ın, --maz]*

iʿtidāl: *Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.*

Sükūn u ḥareket de hem **iʿtidāl**
Gerek iy şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [iʿtidāl,]*

iʿtidāl: *Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.*

Sükūn u ḥareket de hem **iʿtidāl**
Gerek iy şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [iʿtidāl,]*

iʿtidāl it: *Dengede tutmak.*

Ne kim eyleseñ sünnet it iʿtidāl
Dilerseñ saña gelmeye iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 455). [iʿtidāl it,]*

iʿtikād: *Inanılan düşünce, inanç.*

Ḳamu **iʿtiḳādātlar** şehriyār
Ki sevgend ü ʿahdindedür üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 349). [iʿtiḳādātlar, -āt, -lar]*

iʿtikād: *Inanılan düşünce, inanç.*

Ḳamu **iʿtiḳādātlar** şehriyār
Ki sevgend ü ʿahdindedür üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 349). [iʿtiḳādātlar, -āt, -lar]*

iʿtikād: *İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan.*

Kitāba nebiyye ide **iʿtiḳād**
Bile ḫayrı ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 39). [iʿtiḳād,]*

iʿtiḳād: *İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan.*

Kitāba nebiyye ide **iʿtiḳād**
Bile ḫayrı ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 39). [iʿtiḳād,]*

iʿtiḳād: *İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan.*

Şu kim ḳılmaya sözüme iʿtimād
Resūl-i Ḫaḳa itmeye **iʿtiḳād** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 46). [iʿtiḳād,]*

iʿtiḳād: *İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan.*

Şu kim ḳılmaya sözüme iʿtimād
Resūl-i Ḫaḳa itmeye **iʿtiḳād** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 46). [iʿtiḳād,]*

iʿtiḳād: *İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.*

Budur **iʿtiḳādum** eyā pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [iʿtiḳādum, -um]

iʿtiḳād: *İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.*

Budur **iʿtiḳādum** eyā pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [iʿtiḳādum, -um]

iʿtiḳād idesüz: *Itikat etmek, inanmak.*

Gelüñ gösterelüm ölüsin size
Ki tā **iʿtiḳād idesüz** bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 364). [iʿtiḳād idesüz, -e, -süz-esüz]*

iʿtiḳād itmişem: *İnanmak, kalben tasdik ederek inanmak.*

Sikender ṭabuñdur ne lāzım ʿinād
Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 190). [iʿtiḳād itmişem, -miş, -em]*

iʿtiḳād ide: *Itikat etmek, inanmak.*

Ḳudūmümden ola bu iḳlīm şād
İde ḫalḳı Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 296). [iʿtiḳād ide, -e]*

iʿtikādı ola: *İnanılan.*

Ki müşkil olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 166). [iʿtiḳādı ola, -ı, -a]*

iʿtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

Şu kim ḳılmaya sözüme **iʿtimād**
Resūl-i Ḫaḳa itmeye iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 45). [iʿtimād,]*

iʿtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

Şu kim ḳılmaya sözüme **iʿtimād**
Resūl-i Ḫaḳa itmeye iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 45). [iʿtimād,]*

iʿtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

İden **iʿtimād** aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 627). [iʿtimād,]*

iʿtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

İden **iʿtimād** aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 627). [iʿtimād,]*

iʿtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne **iʿtimād** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [iʿtimād,]*

iʿtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne **iʿtimād** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [iʿtimād,]*

iʿtimād eyleme: *Güvenerek bağlanmak, emniyet etmek, bir şeye kalben güvenip dayanmak.*

Birin aġladup itme birini şād
İñen eyleme devlete iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 50). [iʿtimād eyleme, -me]*

iʿtimād eylemez: *Güvenerek bağlanmak, emniyet etmek, bir şeye kalben güvenip dayanmak.*

Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan murād
Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 38). [iʿtimād eylemez, -mez]*

Velī vaṣl ü dīdārı iden murād
İki ʿāleme eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 184). [iʿtimād eylemez, -mez]*

iʿtimād itme: *Güvenmek II aldanmak, kanmak.*

Şehā itme ġamz idene iʿtimād
Ḳopar ġamzdan dürlü dürlü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 71). [iʿtimād itme, -me]*

Cihāna şehā **iʿtimād itme** hīç
Ki bir ejdehādur yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 221). [iʿtimād itme, -me]*

iʿtimād kılmaya: *Güvenmek, inanmak.*

Sözine çü şeh ḳılmaya iʿtimād
Kimesne aña eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 25). [iʿtimād ḳılmaya, --ma, --ya]*

iʿtimād ola: *Güvenmek.*

Şu dōlāb kim döndüre anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 220). [iʿtimād ola, -a]*

iʿtimād olur: *Güvenmek.*

Virür ṣubḥ-ı kāẕib ṣalʿāta fesād
Budur resm olur ṣādıḳa iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 144). [iʿtimād olur, -ur]*

Şu cirmi ki ʿafv idesin ḳılma yād
Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 40). [iʿtimād olur, --ur]*

iʿtirāf: *Itiraf etmek, ortaya koymak.*

Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek **iʿtirāf** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 122). [iʿtirāf,]*

iʿtizāl: *Bir tarafa çekilme.*

Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
Menāhīden eylediler **iʿtizāl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 150). [iʿtizāl,]*

itme: *Yapmak, etmek.*

Ḳamu cüst ü cū **itmede** bī-ḳarār
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 129). [itmede,]*

itme: *Etme, yapma.*

Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
ʿİtāb **itme** kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 72). [itme,]*

itmeġe: *Etmeğe, yapmaya.*

Eʿādīyi **itmege** ṣāḥib-firāş
Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 27). [itmege,]*

itmeġe: *Etmeğe, yapmaya.*

Eʿādīyi **itmege** ṣāḥib-firāş
Elümde olur seyf-i ḫāme tırāş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 27). [itmege,]*

itmek: *Etmek.*

Anuñ fikrin **itmekde** ʿāciz ḫayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 131). [itmekde, -de]*

itmek ile sitīz: *Kavga etmek ile.*

ʿAdū ṣātdur biz şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa **itmek ile sitīz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 98). [itmek ile sitīz,]*

ittifāḳ irmeye: *Bir konuda karara varmak.*

Ne vaẕʿiyle dönse sipihr-i bülend
Gerek **ittifāḳ irmeye** tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 224). [ittifāḳ irmeye, -me, -ye]*

ittifāḳ ola: *Anlaşmak.*

Dilerseñ sipehde ola ittifāḳ
Ṣaḳın ḳoma yanıñda ehl-i nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 215). [ittifāḳ ola, -a]*

İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
Her iş rāstdur çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 218). [ittifāḳ ola, -a]*

Çü yār ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
ʿAẕāb-ı cehennem olur iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 261). [ittifāḳ ola, -a]*

ittihād: *Birleşmek, birlik.*

Naṣīb olur ise eger **ittiḥād**
Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [ittiḥād,]*

ittihād: *Birleşmek, birlik.*

Naṣīb olur ise eger **ittiḥād**
Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [ittiḥād,]*

ʿ**ivaż:** *Karşılık, bedel.*

ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [ʿivaż,]*

ʿ**ivaż:** *Karşılık, bedel.*

ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
İdem līk bir nīke pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [ʿivaż,]*

ʿ**ivaż:** *Karşılık, bedel.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿ**ivaż** eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [ʿivaż,]*

ʿ**ivaż:** *Karşılık, bedel.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Eyüye ʿ**ivaż** eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 160). [ʿivaż,]*

iy: *Ey.*

Didiler şehe **iy** şehin-şāh-ı ġarb
Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 81). [iy,]*

Fidā yoluña baş u cān u cihān
Senüñ **iy** ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 84). [iy,]*

Didiler ki **iy** Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
Dil ü cān ile eyledük biz de ḥarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 313). [iy,]*

Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
Didi yārın **iy** şeh idem anı ḫ̬ōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [iy,]*

Didi **iy** dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi devrān bizüm ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 571). [iy,]*

Didiler ki **iy** şāh-ı īrān-penāh
Saña ırs ile degdi taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 591). [iy,]*

Olup cemʿ yanına kār-āgehān
Didiler ki **iy** pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 686). [iy,]*

Di kim **iy** şehin-şāh-ı leşker-şiken
Gav-ı pīl-zūr u ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 707). [iy,]*

Ḳıtāli ḳoyup olalum bezm-sāz
Sizüñ ile **iy** Ḳayṣer-i ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 714). [iy,]*

Savaşmaḳ ḫaṭādur barışmaḳ hüner
Dimişlerdür **iy** Ḫusrev-i baḫr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 716). [iy,]*

Gelicek bir iş başa **iy** tāc-dār
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [iy,]*

Saña tuḥfe **iy** şāh-ı Cem-iḳtidār
Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher nigār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 733). [iy,]*

Kerem idüp **iy** şāh-ı şāḥib-ḳırān
Baña ehl-i beytim idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 737). [iy,]*

Kimüñ kim sarāyında olmaya zen
Saʿādet anuñ **iy** şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 742). [iy,]*

Sarāyına Dārānuñ **iy** pür-hüner
Ne mümkin ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 779). [iy,]

Didi daḫı Bānū ki **iy** pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 821). [iy,]*

Begenüp sözin didi Bānūya şāh
Bu pendi ḳabūl itdüm **iy** yüzi māh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [iy,]

Şehe rīv idüp ol iki dīv-zād
Didiler ki **iy** şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 844). [iy,]*

Aña saʿy idüp şimdi **iy** tāc-ver
Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [iy,]*

İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm üstine **iy** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 866). [iy,]*

Velī cehd ḳıl gitmedin bu ʿadū
Yitişesin **iy** server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 900). [iy,]*

Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı **iy** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [iy,]*

Didiler ki **iy** şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn farżdur idevüz ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 967). [iy,]

Çü mīs̱āḳı bozdı o peymān-şiken
Sikender-ẓafer **iy** şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 970). [iy,]

Göz açdırmayalum varalum aña
Eyü rāy ḳılmışsın **iy** pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [iy,]*

Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
Ḳalur erre bī-kār idüp **iy** dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 10). [iy,]*

Didi leşkere **iy** ser-efrāzlar
Her işde baña yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 157). [iy,]*

Didiler ki **iy** şāh-ı şāḥib-ḳırān
Yoluña fidā idelüm baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 163). [iy,]*

Olup tīr-bārān u seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın **iy** dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 232). [iy,]*

Yüz urup didiler ki **iy** pādişāh
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 347). [iy,]*

Silüp yüzini didi **iy** tāc-ver
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 375). [iy,]*

Ḫamiyyet ḳıl **iy** zīver-i taḫt u tāc
Bize söyle ḥālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 377). [iy,]*

Saña zaḫm uranları **iy** şehriyār
Ḫudā ḥakkı içün idem zeyn-i dār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 381). [iy,]

Sikender benem **iy** ser-efrāz-ı şāh
Murādum degül taḫt u mülk ü külāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 387). [iy,]

Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde **iy** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [iy,]*

Saña **iy** ser-efrāz-ı taḫt u külāh
Yaraşmaz ki cāy ola ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 393). [iy,]

İledüp seni taḫta **iy** tāc-dār
Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [iy,]*

Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde **iy** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 404). [iy,]*

Enīn itdügünce delinür ciger
Ḫudā ḥaḳḳı **iy** Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 414). [iy,]

Gözini açup didi **iy** pādişāh
Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 417). [iy,]*

Daḫı doymadan ʿāleme **iy** dirīġ
Ciger-gāhumı eyledi çāk tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 431). [iy,]*

Senüñ olsun **iy** şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [iy,]

Vaṣiyyet idüp didi **iy** tāc-dār
Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 465). [iy,]

Ḫudā ḥaḳḳı **iy** şāh-ı şāḥib-serīr
Cihānda aña şimdi yoḳdur naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 469). [iy,]*

Daḫı bir murādum bu **iy** pādişāh
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [iy,]*

Gel **iy** muṭrib ur sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [iy,]*

Didiler ki **iy** şehriyār-ı zemīn
Saña cān u dilden hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 369). [iy,]*

Nebī ḫod degül şübhe yoḳ **iy** ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [iy,]*

Ki **iy** ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde bulut rezmde şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 113). [iy,]*

Didiler ḳamu **iy** cihān-pehlevān
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 175). [iy,]*

Sipāhuñ murādı bu **iy** pehlevān
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 181). [iy,]*

Di ki **iy** şehin-şāh-ı Hindūstān
Gelür ʿazm-i Fūr itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 275). [iy,]*

Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn
Nebīmüz daḫı birdür **iy** dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [iy,]*

Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben **iy** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [iy,]*

Eger ceng eylerseñ **iy** pādişāh
İrişdüm saña ḫāżır eyle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 295). [iy,]*

Düşişür cihāndur bu **iy** mīz-bān
Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [iy,]*

Durup luṭf ile şāh-ı Hindūstān
Didi **iy** ḫıdīv-i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 496). [iy,]*

Yüz urup didi Keyd **iy** pādişā
Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 525). [iy,]*

Velī bende dört nesne var **iy** emīr
Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [iy,]*

Hemīn şāha lāyıḳ-durur o çehār
Bu ʿālemde **iy** tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 530). [iy,]*

Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile **iy** kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [iy,]

Didi şeh ki çıḳ taḫta **iy** meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [iy,]

Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz **iy** ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [iy,]

Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur meşeldür bu **iy** dil-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [iy,]

Didi Keyde bir gün şeh **iy** tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [iy,]

Ya taḫt ola ya baḫt **iy** ser-firāz
Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [iy,]*

Didi Keyd kim **iy** cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāşır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 699). [iy,]*

Elā **iy** cilā-baḫş-ı rūy-i seḫun
Şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 1). [iy,]*

Ki mihmānuz **iy** şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 31). [iy,]*

Murādum bu gezmeden **iy** şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [iy,]*

Saña da gerek ise **iy** şeh seni
Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 51). [iy,]*

İden oġluñı Hind mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler **iy** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 58). [iy,]*

Didi şāh-ı Sinde ol **iy** şehriyār
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [iy,]*

Görüp pehlevānlar taʿaccüp ider
Didiler ki **iy** Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 176). [iy,]

Durup bir gün İskender-i tāc-dār
Didi şāh-ı Müjdāda **iy** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 204). [iy,]*

Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha **iy** Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim görinmez zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 105). [iy,]

Bir aylıḳ yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā **iy** cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 114). [iy,]*

Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ **iy** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [iy,]*

Sañadur yine saʿyüm **iy** şehriyār
Baña ʿāyid ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 227). [iy,]*

Yiter baña **iy** şāh-ı īrān u Rūm
Mübārek ola saña bu merz ü būm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 229). [iy,]

Dimiş daḫı **iy** Ḫān-ı Ḫānān-ı Çīn
Saña ḫanlar içinde ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 259). [iy,]*

Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemīn
Gel İslāma gel **iy** şehin-şāh-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 276). [iy,]

Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile cengüm yoḳ **iy** şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [iy,]

Ger īmāna gelmezseñ **iy** şāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola ḳanuñ ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 281). [iy,]*

Egerçi ki maşrıḳdur **iy** şāh-ı Çīn
Velī maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 297). [iy,]

Ṭutup tīġ ile şarḳı **iy** şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [iy,]

Başuña belā alma **iy** tāc-ver
Elüñle ayaġuña urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 319). [iy,]*

Eyü nesne degüldür **iy** şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [iy,]*

Sözümi dut **iy** şāh-ı fīrūz-baḫt
Gerek ise saña eger tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 325). [iy,]*

Baña gönderecek iken māl ü genc
Neden olmaḳ **iy** şāh-ı Çīn kīne-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 336). [iy,]

Küfürden baḳar olmaya derd hīç
Ṭabībüñden itmesiz **iy** şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 344). [iy,]*

Şanursam eger ḫażretüñe ziyān
Benüm başuma **iy** cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 346). [iy,]

Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda gūr
Ne mümkin ki ṣabr ide **iy** pīl-i zūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 378). [iy,]

Ne deñlü ki **iy** şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün ġırra bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 393). [iy,]*

Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var di şāhuña **iy** bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [iy,]*

Şeh olana yāfe degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür **iy** bī-ḥayā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 436). [iy,]

Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile **iy** şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 454). [iy,]*

Er iseñ gel **iy** şāh-ı īrān-zemīn
Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 459). [iy,]

Çü başduñ ḳadem Çīne **iy** ceng-cū
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [iy,]

Ki Türk ü Ḫabeşden ziyāde sipāh
Cihānda dimişler yoḳ **iy** pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [iy,]

Ṭolaşmaḳ neden anlara **iy** ḥıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [iy,]*

Getürdüñ bize armaġan ḫayl ü raḫt
Selāmet ol **iy** zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 484). [iy,]*

Didi şāh-ı Ḳayṭāsa **iy** pehlevān
Nerīmān-dem ü Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 521). [iy,]

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al Muhanṭās **iy** nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [iy,]*

Durup ṣubḥa dek ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Didi **iy** Ḫudāvend-i bende-nüvāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 556). [iy,]

Geçer nāzı maʿṣūmuñ itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle **iy** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 572). [iy,]*

Görüp şāhı şehler ider āferīn
Didiler ki **iy** şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 678). [iy,]*

Dönüp didi Ḳayṭāsa **iy** pehlivān
Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [iy,]*

Ayıtdı ki **iy** şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi muʿīn it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 741). [iy,]*

Urup naʿra didi ki **iy** şāh-ı Çīn
Degüldür aña seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 839). [iy,]*

Urup naʿra didi ki **iy** tāc-dār
Sipāhuñda yoḳdur gibi nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 855). [iy,]*

Gelüp didi **iy** server-i tīġ-zen
Niçe bir biçersin bu ḫalḳa kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 891). [iy,]

Tamām oldı işüñ senüñ **iy** cuvān
Bu demdür cihān görecegüñ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 895). [iy,]

Güreş dutmadur çāre **iy** nām-dār
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 929). [iy,]*

Didi aña destūr-ı destūr-dān
Ki **iy** Ḫusrev-i Ḫusrevān-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1154). [iy,]

Selāṭīn cemminde **iy** ser-firāz
Gerek luṭf ile bulasın imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1163). [iy,]*

Duā eyleyüp pādişāha vezīr
Didi **iy** şehin-şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 2). [iy,]*

Didi Ḫāna sulṭān-ı rūy-i zemīn
Ki **iy** mihter-i ser-firāzān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 54). [iy,]*

Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī **iy** şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [iy,]

Murādum hidāyetdür **iy** şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [iy,]

Gelüp şāha bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
Didi **iy** şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 10). [iy,]*

Didi Ḫāna **iy** şāh-ı Māçīn ü Çīn
Bize himmetüñi refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 87). [iy,]*

Reh-i Hindden eyler isem güẕer
Ṭolaşıḳ düşer **iy** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 98). [iy,]*

Kişi ölmedin şāh-ı şāḥib-külāh
Saña bende olmaḳ yeg **iy** pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [iy,]

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün **iy** şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [iy,]

Didi **iy** cihān-gīr ü serdārlar
Gehi rezmde ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 185). [iy,]*

Ayıtdı sipāhı ki **iy** tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 237). [iy,]*

Fidā yoluña baş u cān ḫānumān
Senüñ **iy** şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 242). [iy,]

Didi **iy** Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn u ḳılan ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 261). [iy,]*

Baña yār ol **iy** yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [iy,]

Urup naʿra didi ki **iy** nā-bekār
Gel ögredeyem ben saña kār-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 349). [iy,]

Duʿālar idüp itdiler āferīn
Didiler ki **iy** pādişāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 498). [iy,]*

Ol ābād u ferḫunde **iy** mülk-i Rūm
Naẕar eylemeye saña çeşm-i şūm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 173). [iy,]

Terennüm ḳıl **iy** muṭrib-i ḫōş-edā
Gerek nūş-ı cām idene bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 187). [iy,]*

Melek çün kelāmını itdi tamām
Didi **iy** Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 60). [iy,]

Daḫı **iy** cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār
Saña şöyle emr itdi Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 65). [iy,]*

Dinür Mensik ol ḳavme **iy** şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [iy,]*

Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it dīne **iy** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [iy,]*

Didiler ki **iy** şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 133). [iy,]*

Mübārek ola daʿvet **iy** şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [iy,]*

Didi farż-ı evvel bu **iy** şehriyār
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 175). [iy,]

Bu āyīnelerde görinen ṣuver
Hemīn oldı **iy** şāh-ı ṣāḥib-naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 182). [iy,]*

Ḫaḳāyıḳ biline çü **iy** şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [iy,]

Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden **iy** dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [iy,]

Bu bār-ı girān ile **iy** tāc-ver
Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 193). [iy,]*

Seve Ḫālıḳı her ki **iy** şehriyār
Sever cümle ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 221). [iy,]*

Ḫudādan şu kim ḫavf ide **iy** ḫıdīv
Ne ādem ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 223). [iy,]*

Rıżā-yı Ḫaḳı gözle **iy** pādişāh
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 231). [iy,]*

Meger Hind mülkine **iy** şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [iy,]*

ʿAzīz olmaḳ isterseñ **iy** şehriyār
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 99). [iy,]*

Dimiş evvel **iy** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser cihān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 121). [iy,]

ʿUlūma nihāyet yoḳ **iy** şehriyār
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [iy,]

Kişi ṣanma doġandan irer ziyān
Bu meşhūrdur **iy** cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 140). [iy,]

Ne deñlü ki düşmen olursa ḥaḳīr
Ḫaẕer eyle **iy** şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 142). [iy,]*

Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
Bir işde ḫaṭā olmaz **iy** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [iy,]*

Müdām ṣarf ḳıl himmet **iy** şehriyār
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 189). [iy,]*

Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma **iy** kīne-ḫvʿāh
Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [iy,]*

Meşeldür bu **iy** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çü cān viremezsin ḳo almaġı cān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 209). [iy,]

Şu himmet gerek rezme **iy** tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [iy,]

Az iç geh geh iç anı **iy** şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [iy,]*

Sükūn u ḥareket de hem iʿtidāl
Gerek **iy** şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 418). [iy,]*

Ḳuvāyı żaʿīf eyler itseñ keşīr
Ṣaḳınmaḳ gerek **iy** emīr-i kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 438). [iy,]*

Aña rūḥ dir çünki **iy** şeh ḥekīm
İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [iy,]*

Budur şarṭ ammā ki **iy** şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [iy,]*

Mücerrib çün olmaya **iy** şeh ṭabīb
Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [iy,]*

Marīż u muʿālic olıcak muʿīn
Maraż münhezim olur **iy** dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 40). [iy,]

Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi aña şākirdi kim **iy** lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [iy,]*

Görüp nabżını didi kim **iy** saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 71). [iy,]

Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı **iy** pür-hüner
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [iy,]*

Ayıtdı gelüp ḫasta kim **iy** sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [iy,]*

Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş olasın **iy** leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [iy,]*

Ne deñlü ki var ʿilm-i ṭıbda kitāb
İdinmek gerek **iy** şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 98). [iy,]*

Benüm bildügüm budur **iy** şehriyār
Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [iy,]*

Didi nāmede ol **iy** pādişāh
Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [iy,]*

Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre dek zinde **iy** şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [iy,]

Beḳādur anuñ şarṭı **iy** nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [iy,]*

Diger-gūn ola çünki **iy** şeh ḫışāl
ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [iy,]

Żuʿā eyleyüp didi kim **iy** rasūl
Direm bildigüm olma ammā melūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 21). [iy,]

Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem **iy** emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [iy,]

Getürür egerçi ki taḫtuñ havā
Beni sen getürürsin **iy** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 28). [iy,]*

İdüp ḥażret-i Ḫaḳḳa mürsel niyāz
Didi **iy** ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 44). [iy,]*

Şu vech ile depren sen **iy** şehriyār
Ki maḫşerde olmayasın şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [iy,]

Çü iḥsān idesin şehā ḳıl tamām
Budur luṭf **iy** Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 68). [iy,]*

Çü vāḳiʿ ola ḳıl berāber hemīn
Budur ʿadl **iy** şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 74). [iy,]*

İki ḫaşm olmaya çün rū-be-rū
İnanma birisine **iy** ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 76). [iy,]*

ʿAbūs olma **iy** şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna oldur besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 83). [iy,]*

Ḳula intiḳām itme **iy** nīk-nām
Ki eyler saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 85). [iy,]*

Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol **iy** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [iy,]*

Bilinen bu ʿaḳl ile **iy** pādişāh
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [iy,]*

Didi şoñra kim **iy** cihān-gīr şāh
Saña virdi bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 121). [iy,]*

Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
Ki yoḳ ḥaddi **iy** şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 134). [iy,]

Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʷār
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ **iy** şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [iy,]

Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ ḥużūr
İderler ḳamusından **iy** şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 156). [iy,]*

Aña saʿy ḳıl **iy** şeh-i kām-yāb
Yiyüp ḫalḳ sen çekmeyesin ʿaẕāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 157). [iy,]

Gire çünki bir kīseye iki dest
Tehī olur elbette **iy** şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 160). [iy,]*

Göresin çü bir resmde var sitem
Götür anı **iy** şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 176). [iy,]*

Olur ẓulm idicek çü ʿālem ḫarāb
Ṣaḳın ẓulmden **iy** şeh-i kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 182). [iy,]

Rüsūmıñı al **iy** Ḫudāvend-i tāc
Ki olmaya tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 183). [iy,]*

Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne **iy** şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [iy,]*

Ser-ā-ser bu ʿālem nişīb ü firāz
Degül kāmile zerre **iy** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 204). [iy,]*

Cihān ejdehāsından **iy** nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 205). [iy,]

Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün **iy** şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [iy,]

Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli **iy** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [iy,]*

Yi memlūküñ olanı **iy** şāh heb
Ki arduñca itmeye vāriṣ ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [iy,]*

Bu himmetler ile göre āfitāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür **iy** kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [iy,]*

Ṭamaʿ bende mālına **iy** pehlivān
Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [iy,]*

İşüñ luṭf u ʿafv olsun **iy** pādişāh
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 37). [iy,]*

Olan ʿāḳıl **iy** Ḫusrev-i baḫr ü ber
Cihān būstānın temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 41). [iy,]*

Gerek laʿl olsun gerekse ḫacer
Yirinde gerek **iy** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 48). [iy,]*

Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
Ḳadīmī budur resm **iy** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 50). [iy,]*

Didüm bildügümi ben **iy** tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 53). [iy,]*

Cihān durduġınca dur **iy** şehriyār
Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 57). [iy,]*

Elā **iy** suḫen-dān-ı cevher-şinās
Suḫen gevherin dürre ḳılma ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 1). [iy,]

Eger ʿöẕrüm olmasa **iy** ḳadr-dān
Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [iy,]*

Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma **iy** pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [iy,]

Ola çünki sedd-i ramaḳ **iy** ʿazīz
Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 77). [iy,]*

Didi māderine cihān-pehlevān
Ki **iy** kār-dān māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 102). [iy,]*

Daḫı luṭf it **iy** māder-i ehl-i ḥāl
Baña āḫıret ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 119). [iy,]*

Ḫelāl eyleyüp itdi Bānū enīn
Didi **iy** şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 122). [iy,]*

Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi yine **iy** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 126). [iy,]*

Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk **iy** dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [iy,]*

İderseñ eger dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Senüñdür yine maġrib **iy** hūş-yār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 138). [iy,]

Didi Bānū kim şāh olana yalan
Degüldür revā **iy** cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 188). [iy,]

Didi Bānū **iy** şāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı ki elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 201). [iy,]*

Ki bī-raḥmdur oġlum **iy** pehlevān
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [iy,]*

Belīnāsa didi ki **iy** feylesūf
Ḳamu ḫuşk ḫāline buldum vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 75). [iy,]

Didi **iy** Sikender buyurdı Ḫudā
Baña tā ki olam saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 119). [iy,]*

Benem mālik-i baḥr **iy** tāc-ver
Baña rāmdur ṣuda her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 123). [iy,]*

Melek didi **iy** Ḫusrev-i baḥr ü ber
Bu deryāda ġāyet çoḳ olur ḫaṭar
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 237). [iy,]

Yanuñca eger olmasam ben devān
Ḫudā ḫaḳḳı **iy** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 240). [iy,]*

Şu kim ḳorḳa Allāhdan **iy** ḫıdīv
Göricek anı vehm ider nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 245). [iy,]

Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳın **iy** şehriyār
Kişi görmeye ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 271). [iy,]*

Cihān seyrin itmege **iy** pāk-ẕāt
Gerek kim kişi içe Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 273). [iy,]*

Ḳo deryāyı ḳıl aña **iy** şeh heves
Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 277). [iy,]*

Bu şehrüñ her evinde **iy** şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 391). [iy,]*

Girer ġāraya cümle merd ile zen
Ḫaẕer eyleyüp **iy** şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 396). [iy,]

Gice olsa **iy** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ ādem olur pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 399). [iy,]*

Didiler ki **iy** Ḫusrev-i kām-yāb
Bu mülküñ nihāyetde ḥāli ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 19). [iy,]

Eger baḥr olmasa **iy** kām-yāb
Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 55). [iy,]

Geçüp kūhdan **iy** şeh-i kām-yāb
Gelüp geh iderler bu mülki ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 63). [iy,]

Ḳaçarsa niçe gürgden gūsfend
Ḳaçar ḫalḳuz andan **iy** ercümend
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 70). [iy,]

Ḫaḳīḳatdür ol **iy** ṭarīḳat-şinās
Mecāzī ṣanur gerçi kim anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 11). [iy,]*

Didiler ki **iy** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Size ḥikmetin eyleyelüm beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 55). [iy,]*

Ḫudā vaḳfıdur gele **iy** dūr-bīn
Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 79). [iy,]

Ayıtdılar **iy** Ḫusrev-i tāc-dār
Bunuñ ʿaşḳına ʿālemi çarḫ-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 93). [iy,]*

Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu hemīn
Daḫı kār bilmezler **iy** dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 114). [iy,]*

Bilür gitdügi yolı yine hemīn
Yañılmaz ṭarīḳını **iy** dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 118). [iy,]*

Aña raḥmet it **iy** Ḫudā-yı raḥīm
Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü faẕluñ ʿaẕīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 191). [iy,]

Naṣībüñ degül çünki çekme belā
Rücūʿ eyle aṣluña **iy** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 254). [iy,]*

Elestüñ güninde olan ʿahdi sen
Unutma ṣaḳın **iy** şeh-i büt-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 260). [iy,]*

Degül mülk ü manṣıb çün **iy** şehriyār
Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 51). [iy,]*

Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
İder rīze rīze pes **iy** nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 62). [iy,]*

Ki dimiş idi aña encüm-şümār
Senüñ ölecegüñ yir **iy** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 150). [iy,]*

Zemīn āhen ola sipihr ola zer
Unutma ṣaḳın **iy** şeh-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 152). [iy,]

Çü ḥelvā pesīn olur **iy** pīş-bīn
Olan muʿteber leẕẕetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 67). [iy,]*

iy: *"Ey" seslenme edatı.*

ʿAṭādur olan senden **iy** bī-bedel
Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü ẕilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 71). [iy,]*

Ümīdüm bu **iy** luṭfı bī-ḥad İlāh
Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 83). [iy,]*

Ne bī-çāreyem ben Velī **iy** Ġanī
Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 37). [iy,]*

Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
ʿİnāyet ḳıl **iy** Dāver-i dāverān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 48). [iy,]*

Saña ümmetem **iy** Rasūl-i Ḫudā
Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 41). [iy,]*

.....iy: *Seslenme edatı.*

.....iy pehlevān
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 927). [.....iy,]*

iz: *İz, işaret.*

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi **izinden** aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [izinden, -in, -den]*

iz: *İz, işaret.*

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi **izinden** aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [izinden, -in, -den]*

izāle: *(Ar.) Giderme, yok etme, ortadan kaldırma.*

Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [izāle,]*

izāle: *(Ar.) Giderme, yok etme, ortadan kaldırma.*

Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [izāle,]*

ʿizār: *Yüz, yanak.*

Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben **ʿiẕār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 86). [ʿiẕār,]*

ʿizār: *Yüz, yanak.*

Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben **ʿiẕār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 86). [ʿiẕār,]*

ʿizār: *Yanak.*

Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş **ʿiẕārında** beñ çün Peren
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [ʿiẕārında, -ın, -da]

ʿizār: *Yanak.*

Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
Derilmiş **ʿiẕārında** beñ çün Peren
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [ʿiẕārında, -ın, -da]

iʿzāz: *Saygı, hürmet.*

Zamāne ʿaceb ṣaʿbede-bāzdur
İşi geh ḥaḳāret geh **iʿzāzdur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [iʿzāzdur, -dur]*

iʿzāz: *Saygı, hürmet.*

Zamāne ʿaceb ṣaʿbede-bāzdur
İşi geh ḥaḳāret geh **iʿzāzdur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 2). [iʿzāzdur, -dur]*

iʿzāz: *Ağırlamak, ikram etmek.*

Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha **iʿzāz** ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [iʿzāz,]*

iʿzāz: *Ağırlamak, ikram etmek.*

Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha **iʿzāz** ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [iʿzāz,]*

īzid: *Allah cc.*

Didi biz buña degmez idik şehā
Meger kim buña **İzid** ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 562). [izid,]*

īzid: *Allah cc.*

Didi biz buña degmez idik şehā
Meger kim buña **İzid** ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 562). [izid,]*

izlāl: *İzlâl (etmek); alçaltmak, küçük görmek, tahkir etmek, aşağılamak.*

İrişmez biri aña pūyān olup
Ḳalurlar çü **iẓlāl** ḥayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 98). [iẓlāl,]*

izn virmedi: *Müsaade etmek.*

Ḳovup ḳırdı varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 440). [iẕn virmedi, -me, -di]*

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿ**izz** ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [ʿizz,]*

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿ**izz** ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [ʿizz,]*

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

Viren feṯḥ u nuṣret iden tār ü mār
Viren ʿ**izz** ü devlet iden ḫ̬ōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [ʿizz,]

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

Viren feṯḥ u nuṣret iden tār ü mār
Viren ʿ**izz** ü devlet iden ḫ̬ōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [ʿizz,]

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

Gidüp ʿ**izz** ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [ʿizz,]*

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

Gidüp ʿ**izz** ü ikrām ü servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [ʿizz,]*

ʿizz: *Aziz olma , azizlik.*

Baña daḫı ṣol ʿ**izzi** virdi İlāh
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [ʿizzi, -i]

ʿizz: *Aziz olma , azizlik.*

Baña daḫı ṣol ʿ**izzi** virdi İlāh
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [ʿizzi, -i]

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿ**izz** ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 68). [ʿizz,]*

ʿizz: *Kıymet, îtibar, büyüklük, yücelik.*

Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿ**izz** ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 68). [ʿizz,]*

ʿizz ü cāh: *Makam ve mevki.*

Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿ**izz ü cāh**
Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 441). [ʿizz ü cāh,]*

ʿizz ü celāl: *İtibar ve azamet.*

Aña kim ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine bu ʿ**izz ü celāl**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 40). [ʿizz ü celāl,]

ʿizz ü devlet ġınā: *Büyüklük,şans ve zenginlik.*

Saña ʿ**izz ü devlet ġınā** virdi dest
Ṣaḳın itmesün bāde-yi kibr mest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 227). [ʿizz ü devlet ġınā,]

ʿizz ü ikrām: *Saygı gösterip ikram etme, ağırlama.*

Düşüp öñine ʿ**izz ü ikrām** ile
Getürdi şehi raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 95). [ʿizz ü ikrām,]*

ʿizz ü sürūr: *Değer ve mutluluk.*

Müʾebbed degüldür çü ʿ**izz ü sürūr**
Cihān devletine ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 31). [ʿizz ü sürūr,]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿ**izzet** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [ʿizzet,]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿ**izzet** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [ʿizzet,]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Ṣoñı ẕillet olur velī devletüñ
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿ**izzetüñ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 642). [ʿizzetüñ, -üñ]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Ṣoñı ẕillet olur velī devletüñ
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿ**izzetüñ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 642). [ʿizzetüñ, -üñ]*

ʿizzet: *Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Budur bende-i eżʿafı ʿ**izzeti**
Ḳavīdür ḳavī olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 33). [ʿizzeti, -i]*

ʿizzet: *Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Budur bende-i eżʿafı ʿ**izzeti**
Ḳavīdür ḳavī olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 33). [ʿizzeti, -i]*

ʿizzet eyler: *Saygı, hürmet göstermek; değer görmek.*

Saña ʿ**izzet eyler** çe ger cinn ü nās
Benüm ʿizzetüm daḫı eyle ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 29). [ʿizzet eyler, -r]

ʿizzet idüp: *Saygı göstermek, hürmet etmek.*

Eger ʿ**izzet idüp** olur ise rām
Ḳılayum aña ben daḫı iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 133). [ʿizzet idüp, -üp]*

ʿizzeti ḥaḳ: *Izzet sahibi , şerefli ve güçlü Allah.*

Ḳamusına sen şāh olursın şehā
Saña gördi bu ʿ**izzeti Ḫaḳ** revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 94). [ʿizzeti ḫaḳ,]*

ʿizzet-i tām: *Tam, mükemmel saygı gösterilmek, kusursuz saygı, hürmet görmek.*

Virüñ ḳalʿa miftāḥın ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿ**izzet-i tām** idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 400). [ʿizzet-i tām,]*

ʿizzet-pezīr: *Şeref bulan.*

Hümā-yı şeref idi ʿ**izzet-peẕīr**
Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 113). [ʿizzet-peẕīr,]*

ʿ**izzet-peẕīr:** *Şeref bulan.*

Hümā-yı şeref idi ʿ**izzet-peẕīr**
Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 113). [ʿizzet-peẕīr,]*

ʿ**ibādāt:** *İbadetler.*

Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr
ʿ**İbādātuma** ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 204). [ʿibādātuma, -um, -a]*

ʿ**ibādāt:** *İbadetler.*

Yiyüben içüp kendü ide ḥużūr
ʿ**İbādātuma** ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 204). [ʿibādātuma, -um, -a]*

ʿ**ibādāt:** *İbadetler.*

Añup mevtini eyler Allāhı yād
ʿ**İbādātı** terk idüp itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 72). [ʿibādātı, -ı]*

ʿ**ibādet ider:** *İbadet etmek.*

Geçüp Maḳdese vardı şāh-ı cihān
ʿ**İbādet ider** anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 160). [ʿibādet ider, -er]*

ʿ**ibādet idüp:** *İbadet etmek.*

Şehin-şāh-ı bīdār ü biḫred-nüvāz
ʿ**İbādet idüp** eyler iken niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 36). [ʿibādet idüp, -üp]*

iboḳrāṭ: *Hipokrat.*

El urdı **İboḳrāṭ** pes ḫāmeye
İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 327). [iboḳrāṭ,]*

iboḳrāṭ: *Hipokrat.*

El urdı **İboḳrāṭ** pes ḫāmeye
İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 327). [iboḳrāṭ,]*

ʿ**ibret:** *Yanlış veya kötü davranışlardan alması gereken sonuç, ders.*

Açup bunca ʿ**ibret** gözini semā
Temāşā ider ʿālemi Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 77). [ʿibret,]*

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki kim **ibtidā** başa meydāna pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [ibtidā,]

ibtidā: *İlkin, en önce, başta.*

Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki kim **ibtidā** başa meydāna pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [ibtidā,]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ **içinden** ki ḳapsa ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [içinden, -i, -n, -den]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ **içinden** ki ḳapsa ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [içinden, -i, -n, -den]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçüp at ḳulaġı vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [içüp, -üp]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçüp at ḳulaġı vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [içüp, -üp]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Ṭolular **içüp** begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 95). [içüp, -üp]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Ṭolular **içüp** begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 95). [içüp, -üp]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki **içseñ** degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [içseñ, -se, -ñ]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki **içseñ** degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [içseñ, -se, -ñ]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Eger biñ yıl **içseñ** içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [içseñ, -se, -ñ]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Eger biñ yıl **içseñ** içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [içseñ, -se, -ñ]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Eger biñ yıl içseñ **içinden** şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [içinden, -i, -n, -den]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Eger biñ yıl içseñ **içinden** şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [içinden, -i, -n, -den]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İdüp lālenüñ **içini** jāle pür
Biri cām-ı laʿlīn biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 13). [içini, -i, -n, -i]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İdüp lālenüñ **içini** jāle pür
Biri cām-ı laʿlīn biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 13). [içini, -i, -n, -i]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
Ki meydān **içini** ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [içini, -i, -n, -i]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
Ki meydān **içini** ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [içini, -i, -n, -i]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Mey-i ḫūn **içüp** tīġ olur surḫ-rūy
Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 319). [içüp, -üp]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Mey-i ḫūn **içüp** tīġ olur surḫ-rūy
Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 319). [içüp, -üp]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Yiyüben **içüp** kendü ide ḫużūr
ʿİbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [içüp, -üp]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Yiyüben **içüp** kendü ide ḫużūr
ʿİbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [içüp, -üp]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.*

Ḫakīmāne iç çün **içersen** şarāb
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [içersen, -er, -se, -ñ]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.*

Ḥakīmāne iç çün **içersen** şarāb
İdüp anı memzūc ḥalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [içersen, -er, -se, -ñ]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İdüp ṭabla **içini** pür sīm ü zer
Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 205). [içini, -i, -n, -i]*

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

İdüp ṭabla **içini** pür sīm ü zer
Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 205). [içini, -i, -n, -i]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp **içüp** itsün niçe gün ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [içüp, -üp]

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp **içüp** itsün niçe gün ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [içüp, -üp]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Çıḳup cān **içinden** ḳalur kendüzi
Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 309). [içinden, -i, -n, -den]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Ṣudan kim degildür şarāb-ı hevā
Saʿādet anuñ kim **içüp** mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 18). [içüp, -üp]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Anup Ḫıżr u İlyās **içüp** oldı sīr
Çıḳardı ne deñlü giyerse ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 227). [içüp, -üp]*

ictimāʿ: *Toplanma, bir araya gelme; toplantı.*

Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret içün oldı şan **ictimāʿ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 180). [ictimāʿ,]*

ictimāʿ: *Toplanma, bir araya gelme; toplantı.*

Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret içün oldı şan **ictimāʿ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 180). [ictimāʿ,]*

id: *Etmek, eylemek.*

Binüp leşker ile ider ol daʿazm
Ki İskender ile **ide** yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [ide, -e]*

Velī bir gün **ide** diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [ide, -e]*

Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [idermiş, -er, -miş]*

Ḳamusın çıḳardup **idüp** zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 567). [idüp, -üp]

Seni kāşki görmeseyidüm şehā
Bu miḥnet degül **ide** saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 410). [ide, -e]*

İdüp küşte üstinde kerkes mekān
Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [idüp, -üp]*

Aşup şol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr **idüp** eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 486). [idüp, -üp]*

Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
Teẕerv ile pervāz **ide** tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [ide, -e]*

İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 227). [idüp, -üp]

İdüp beline sīm-sāḳın kemer
Olur boynuna ṭavḳ-ı ḫalḫal eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 673). [idüp, -üp]*

Virüñ ḳalʿa miftāḥın ikrām **idüp**
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām **idüp** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 400). [idüp, -üp]*

Bir iḳlīmi feṯḥ itmege ol dilīr
Çeker leşkerin kim **ide** dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 6). [ide, -e]*

Ḫazāyinlerin ḳuflın **idüp** güşād
Çıḳardı olan mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [idüp, -üp]*

İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
Ṣadā-yı ney ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 55). [idüp, -üp]*

Diler kim varup Rūma **ide** ṣalā
İdüp ʿīş **ide** ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [ide, -e]*

Muḥanneṯ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger ceng **ide** Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [ide, -e]*

Diler kim varup Rūma **ide** ṣalā
İdüp ʿīş **ide** ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 81). [ide, -e]*

ʿİnān süst **idüp** Ṣāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı altında gerdūn-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 153). [idüp, -üp]*

Diler kim varup Rūma ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [idüp, -üp]*

Ḫamiyyet **idüp** Ṣanṭalūs-ı dilīr
Varur durduġı yire ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 539). [idüp, -üp]*

İdüp cemʿ serverleri ser-fırāz
ʿAṭālar idüp oldı bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 183). [idüp, -üp]*

İdüp cemʿ serverleri ser-fırāz
ʿAṭālar **idüp** oldı bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 184). [idüp, -üp]*

ʿİnān süst **idüp** eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [idüp, -üp]*

Selāsiller ile **idüp** bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda ṭop ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 581). [idüp, -üp]*

Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh **idüp** aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 614). [idüp, -üp]*

Dıraḫtı **idüp** sāyesi sāye-bān
Hemīn külḫan-ı tefte oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 45). [idüp, -üp]*

Şu kim anda yoḳdur zebān u cenān
Niçün ehl-i derd **ide** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 182). [ide, -e]*

Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
Ḳoyar ehl-i dil **ide** peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 234). [ide, -e]*

Bulur iḫtimā ile ṣıḥḥat mizāc
Ṭabīb **idemez** iḫtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [idemez, -e, -mez]*

Hemīşe **idüp** ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 351). [idüp, -üp]*

Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb **idüp** ḳalbe ġam *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [idüp, -üp]*

Dil ü cān ile **ide** itse ʿilāc
Zer ü sīme göstermeye iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 91). [ide, -e]*

Ḳo nādānı nādān vehhām ider
İde çünki vehhām bed-nām ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [ide, -e]*

Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
Ki zer **idemez** kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 176). [idemez, -e, -mez]*

Çü mülkine düşmen işin **ide** şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [ide, -e]*

Nice ʿadl iderseydi ṣāḥib-ḳırān
İde bī-ḳuṣūr anı Pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 98). [ide, -e]*

İdüp taḫta-i keştīyi pīle-bār
Getürdür bile Ḫusrev-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 289). [idüp, -üp]*

Suḫen-senc-i ṣarrāf-ı cevher-fürūş
İdüp yazmaġa ḫāme-i pür-sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 2). [idüp, -üp]*

Şaçın meyzer **idüp** iderler şitāb
İder şek görürse birin āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 209). [idüp, -üp]*

id: *Etmek, eylemek.*

Buyuruḳlaruñ hep **ideyüm** şehā
Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [ideyüm, -e, -yüm]

Göñül bir idüp **idelüm** arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 709). [idelüm, -e, -lüm]*

Bir iş **ideyüm** aña kim ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [ideyüm, -e, -yüm]*

id: *Etmek.*

Umūra **idüp** cümlesi imtiṣāl
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 149). [idüp, -üp]*

İṭāʿat **idüp** aġniyā oldılar
Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 147). [idüp, -üp]*

Ṣüreyyā **idüp** silk-i lüʾlüʾ-niṣār
Yanar nesr-i şemʿine pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 99). [idüp, -üp]*

Seni görmeden ümmet oldum saña
Teraḥḥum **idüp** ḳıl şefāʿat baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [idüp, -üp]*

Tenini **idüp** tīr-i māra hedef
Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 5). [idüp, -üp]*

id-: *Etmek, eylemek.*

İderler ṣunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [iderler, -er, -ler]

İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk **iderler** gümān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [iderler, -er, -ler]

O ḫūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler şehüñ bezmini çün behişt
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [iderler, -er, -ler]

O bezm-i müşerref olınca tamām
İderler biri birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 72). [iderler, -er, -ler]*

Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [iderler, -er, -ler]*

Velī vażʿ-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler eṭibbā eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [iderler, -er, -ler]*

Getürdür ne deñlü ki ḥaddād var
İderler demür ḫıştlar bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 92). [iderler, -er, -ler]*

iden: *Eden, etmek.*

Didi iy Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn u ḳılan ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 262). [iden,]*

iden: *Eden, etmek.*

Didi iy Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn u ḳılan ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 262). [iden,]*

iden: *Eden, etmek.*

Viren feṭḥ u nuṣret **iden** tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet **iden** ḫˇōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [iden,]

iden: *Eden, etmek.*

Viren feṭḥ u nuṣret **iden** tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet **iden** ḫˇōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [iden,]

iden: *Eden, etmek.*

Viren feṭḥ u nuṣret **iden** tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet **iden** ḫˇōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [iden,]

iden: *Eden, etmek.*

Viren feṭḥ u nuṣret **iden** tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet **iden** ḫˇōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [iden,]

iderdi ḳatı: *Çokça ederdi, yapardı.*

Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
İderdi ḳatı anlara iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 104). [iderdi ḳatı,]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

Deñizden çıḳar yılda bir ejdehā
İdinürler ol ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 60). [idinürler, -ür, -ler]*

iḥāṭa ide: *Bir şeyin etrâfını çevirmek, çevrelemek, kuşatmak, sarmak.*

Ola peyrevüñ ẓulmeti ḳīr-fām
İḥāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 104). [iḥāṭa ide, -e]*

iḥāṭa ider: *Bir şeyin etrâfını çevirmek, çevrelemek, kuşatmak, sarmak.*

Durur ḳalbde şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 768). [iḥāṭa ider, -er]*

Çıḳup keştiden ḳurdı şeh bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 100). [iḥāṭa ider, -er]*

İder ẓulmete emr ṣāḥib-ḳırān
İḥāṭa ider bunları bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 420). [iḥāṭa ider, -er]*

ihtiyār: *Seçme, seçilme, katlanma gücü.*

Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
Hemīn **iḫtiyārı** elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 314). [iḫtiyārı, -ı]*

iḫtiyār: *Seçme, seçilme, katlanma gücü.*

Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
Hemīn **iḫtiyārı** elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 314). [iḫtiyārı, -ı]*

iki: *İki, sayı sıfatı.*

İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 7). [ikincisi, --nci]*

iki: *İki, sayı sıfatı.*

İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 7). [ikincisi, --nci]*

iki: *Her ikisi de.*

İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 209). [ikisü, -sü]*

iki: *Her ikisi de.*

İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 209). [ikisü, -sü]*

iki: *İki.*

Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz **ikiñüz** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [ikiñüz, -ñüz]

iki: *İki.*

Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaṣma yitersüz **ikiñüz** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [ikiñüz, -ñüz]

ikisi: *Her ikisi de.*

Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş **ikisi** de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

Velī bir gün ide diyü şeh żarar
İdermiş **ikisi** de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 842). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

İkisi de ṣāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 461). [ikisi,]

ikisi: *Her ikisi de.*

İkisi de ṣāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 461). [ikisi,]

ikisi: *Her ikisi de.*

İkisi daḫı ṣāḥib-i sikke ṣāh
Sürer her biri ṭarf-ı çarḫa külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 463). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

İkisi daḫı ṣāḥib-i sikke ṣāh
Sürer her biri ṭarf-ı çarḫa külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 463). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 902). [ikisi,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

Dönüp elde ġalbīre āhen-siper
İkisi daḫı ḫār-püşte döner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 902). [ikisi,]*

ikrām: *Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.*

Getürürler elçiyi **ikrām** ile
Selāmı didi ṣāha peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 321). [ikrām,]*

il: *1. -e değmek, dokunmak.*

.....iy pehlevān
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [ilimez, -i, -mez]*

il: *1. -e değmek, dokunmak.*

.....iy pehlevān
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [ilimez, -i, -mez]*

ʿilāc: *Deva, şifa.*

Olursa **ʿilāca** eger iḥtiyāc
Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 379). [ʿilāca, -a]*

ʿilāc: *Deva, şifa.*

Olursa **ʿilāca** eger iḥtiyāc
Eṭibbā gelüp eylesünler ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 379). [ʿilāca, -a]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Cihān mülkini ḫalḳ idelden **İlāh**
Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Cihān mülkini ḫalḳ idelden **İlāh**
Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret viricek **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret viricek **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Gözini açup didi iy pādişāh
Mezīd eylesün devletüñi **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 418). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Gözini açup didi iy pādişāh
Mezīd eylesün devletüñi **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 418). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Hidāyet ider aña çünkim **İlāh**
İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 461). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Hidāyet ider aña çünkim **İlāh**
İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 461). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

O yatduḳça yirde İlāhī **İlāh**
Saña ʿömr virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 241). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

O yatduḳça yirde İlāhī **İlāh**
Saña ʿömr virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 241). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad **İlāh**
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad **İlāh**
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Olur ʿāleminde gedā daḫı şāh
Ḳanāʿat ider virdügine **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 62). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Olur ʿāleminde gedā daḫı şāh
Ḳanāʿat ider virdügine **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 62). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi Keyd kim iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 700). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi Keyd kim iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 700). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç ola mı ʿālemde iki **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç ola mı ʿālemde iki **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş **İlāh**
Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş **İlāh**
Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Cihān durduġınca ola pādişāh
İde cār Aḥmed ʿAdnde **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 182). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Cihān durduġınca ola pādişāh
İde cār Aḥmed ʿAdnde **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 182). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Rıżā-yı Ḥaḳı gözle iy pādişāh
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 232). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Rıżā-yı Ḥaḳı gözle iy pādişāh
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 232). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür çünki her itdügüñi **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 140). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi nāmede ol iy pādişāh
Bilür çünki her itdügüñi **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 140). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Baña daḫı ṣol ʿizzi virdi **İlāh**
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [ilāh,]

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Baña daḫı ṣol ʿizzi virdi **İlāh**
İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [ilāh,]

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Cihānı saña ḳıldı teslīm **İlāh**
Emīn-i Ḫudāsın eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 51). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Cihānı saña ḳıldı teslīm **İlāh**
Emīn-i Ḫudāsın eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 51). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu devleti çün **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Didi şoñra kim iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu devleti çün **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür himmete göre devlet **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Ulu işler itmek gerek ulu şāh
Virür himmete göre devlet **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Gerek pür-günāh ol gerek bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 168). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Gerek pür-günāh ol gerek bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 168). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Ne kişisin aşluñda hīç var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur **İlāh**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 182). [ilāh,]

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Ne kişisin aşluñda hīç var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur **İlāh**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 182). [ilāh,]

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Niyāzın ḳabūl eyleyicek **İlāh**
Görür bir melek geldi pes pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 113). [ilāh,]

ilah: *Yaratıcı, Allah.*

Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 206). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Görüp anı şād oldı ġāyetde şāh
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 88). [ilāh,]*

ilāh: *Yaratıcı, Allah.*

Gider birine Ḫıżr birine şāh
Naṣīb eyledi Ḫıżra ābı **İlāh** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 206). [ilāh,]*

ilāhī: *Ey benim Allah'ım.*

Bizi ḫōşca gördi o fermān-revā
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 814). [ilāhī,]*

O yatduḳça yirde **İlāhī** İlāh
Saña ʿömr virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 241). [ilāhī,]*

Çü İslām seddidür ol ser-firāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 246). [ilāhī,]*

Cihāna viren oldur emn ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 248). [ilāhī,]*

İlāhī mürūr itdügünce zamān
Ola şāh āfāḳ-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 129). [ilāhī,]*

ilāhī: *Allah'a hitap sözü; "ey Allah'ım".*

İlāhī şu derde ki döymeye ten
Kerem eyle ben bendeye virme sen
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 9). [ilāhī,]

ile: *Birlikte.*

Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk **İe** yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [ie,]*

ile: *Birlikte.*

Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk **İe** yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [ie,]*

iled: *Götürmek,ulaştırmak.*

İledüp getürmek ile bir ḫaber
Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 31). [iledüp, --üp]

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿ**ilm** ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿ**ilm** ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Ser-ā-pā teni ʿ**ilm** ü idrāk ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [ʿilm,]

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Ser-ā-pā teni ʿ**ilm** ü idrāk ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [ʿilm,]

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi
Müşerref iden ʿ**ilm** ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 160). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi
Müşerref iden ʿ**ilm** ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 160). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Viren ʿ**ilm** ehline ol imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Viren ʿ**ilm** ehline ol imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

İden ʿāleme ʿ**ilmi** yār ü enīs
Saʿādetlü hem-rāz u ḫayrü'l-celīs
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 167). [ʿilmi, -i]

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

İden ʿāleme ʿ**ilmi** yār ü enīs
Saʿādetlü hem-rāz u ḫayrü'l-celīs
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 167). [ʿilmi, -i]

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Gerekdür ʿamel ʿ**ilm** olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿ**ilm** olur ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 101). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Gerekdür ʿamel ʿ**ilm** olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿ**ilm** olur ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 101). [ʿilm,]*

ʿ**ilm:** *Ilim, bilgi.*

Gerekdür ʿamel ʿ**ilm** olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿ**ilm** olur ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [ʿilm,]*

ʿilm: *Ilim, bilgi.*

Gerekdür ʿamel ʿ**ilm** olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿ**ilm** olur ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [ʿilm,]*

iltifāt: *Teveccüh, ilgi, güler yüz (güzel/sevgiliden gelen lutuf bağlamında).*

İde çeşme-i ḫuşka çün **iltifāt**
Aḳıdur ṣu yirine Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 13). [iltifāt,]*

iltifāt: *Teveccüh, ilgi, güler yüz (güzel/sevgiliden gelen lutuf bağlamında).*

İde çeşme-i ḫuşka çün **iltifāt**
Aḳıdur ṣu yirine Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 13). [iltifāt,]*

imām-ı çehārum: *Dört imamım.*

İmām-ı çehārum velī mürteżā
Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 17). [imām-ı çehārum, -um]*

imāret: *Bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahâne, misâfirhâne, hankah, türbe, kale vb. eser.*

Begendi o ḳavmi ḳatı tāc-ver
İmāretlerine idüben naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 50). [imāretlerine, -ler, -i, -ne]*

ʿ**inād eyleyeni:** *İnat etmek. Ayak diremek, direnmek, diretmek.*

Müselmān olanın ḳılalum emīr
ʿ**İnād eyleyeni** idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 192). [ʿinād eyleyeni, -yen, -i]*

ʿ**inād itme:** *İnat etmek, ayak diremek, diretme.*

ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
Olur fikr-i dānā ki müşkil-güşāy *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 199). [ʿinād itme, -me]*

ʿ**inān:** *Dizgin.*

Teʾessüf çeküp şāh-ı şāḥib-ḳırān
Yine döndürür rūşenāya ʿ**inān** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 250). [ʿinān,]*

ʿ**ināyet ide:** *Lutfetmek, ihsan etmek.*

Meger yine luṭfından ola meded
ʿ**İnāyet ide** ʿabde Ferd ü Ṣamed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 166). [ʿināyet ide, -e]*

ʿ**ināyet idüp:** *Lutfetmek, ihsan etmek.*

ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup mehdi gösterdi maḳṣūda yol *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 7). [ʿināyet idüp, -üp]*

ʿ**ināyetger:** *Lutfeden, yardım ve iyilikte bulunan, lutuf ve kerem sâhibi.*

Sezā-yı perestiş perestendeye
ʿ**İnāyetger** ol mürdeye zindeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 102). [ʿināyetger, -ger]*

incin: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Atar kendüyi şehre mānend-i tīr
Görüp **incinür** anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 316). [incinür, -ür]*

incin: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

Atar kendüyi şehre mānend-i tīr
Görüp **incinür** anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 316). [incinür, -ür]*

inerler: *İnmek,.*

Çıḳarlardı evce gehī çün hilāl
İnerler gehī ḳaʿra lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 142). [inerler, -er, -ler]*

ins: *İnsan, beşer, beniadem: ins ü cîn.*

Eger itmeseñ ʿöẕri yā Rab ḳabūl
Ḳamu **ins** olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 48). [ins,]*

ins: *İnsan, beşer, beniadem: ins ü cîn.*

Eger itmeseñ ʿöẕri yā Rab ḳabūl
Ḳamu **ins** olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 48). [ins,]*

ir: *Ulaşmak.*

Çü şām **irdi** döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Çü şām **irdi** döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Bilicek şehī pīl-peyker hemān
Ḳılıc çekdi **irdi** çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Bilicek şehī pīl-peyker hemān
Ḳılıc çekdi **irdi** çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

İderken Sikender biri ile ḥarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [irüp, -üp]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

İderken Sikender biri ile ḥarb
İrüp nā-gehān urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [irüp, -üp]*

ir: *Ulaşmak.*

Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki ḥāżır ol **irdi** şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki ḥāżır ol **irdi** şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Çü nīze **irerse** yine ṣunsa el
Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [irerse, -er, -se]*

ir: *Ulaşmak.*

Çü nīze **irerse** yine ṣunsa el
Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [irerse, -er, -se]*

ir: *Ulaşmak.*

Demür Ṭaġ olursa **iricek** ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [iricek, -icek]*

ir: *Ulaşmak.*

Demür Ṭaġ olursa **iricek** ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [iricek, -icek]*

ir: *Ulaşmak.*

Ol āyīneden ʿāleme **irdi** tāb
Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Ol āyīneden ʿāleme **irdi** tāb
Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

İder beglere Keyd defʿi ḫaber
Ki ḥāżır oluñ **irdi** bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 390). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

İder beglere Keyd defʿi ḫaber
Ki ḥāżır oluñ **irdi** bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 390). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

İrüp maḥşer olmışdı maḥşer-cāy
Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [irüp, -üp]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

İrüp maḥşer olmışdı maḥşer-cāy
Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [irüp, -üp]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Görüp anı şeh sürdi def`i semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Görüp anı şeh sürdi def`i semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Ulaşmak.*

Çü serḥadd-i Çīne **irer** şehriyār
Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 75). [irer, -er]*

ir: *Ulaşmak.*

Çü serḥadd-i Çīne **irer** şehriyār
Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 75). [irer, -er]*

ir: *Ulaşmak.*

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḥażreti **irdi** def`i aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
Ḫıżır ḥażreti **irdi** def`i aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 574). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña **irdi** def`i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol kemān
Aña **irdi** def`i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 862). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Bunı diyüben **irdi** ṣāḥib-ḳırān
Ḫavāle ider ḫaṣma gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1059). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Bunı diyüben **irdi** ṣāḥib-ḳırān
Ḫavāle ider ḫaṣma gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1059). [irdi, -di]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Yime ġam saña **irdügine** şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [irdügine, -dü, -gi, -n, -e]*

ir: *Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Yime ġam saña **irdügine** şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [irdügine, -dü, -gi, -n, -e]*

ir: *Ulaşmak.*

Geçüp çün temmūz **irdi** faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [irdi, -di]

ir: *Ulaşmak.*

Geçüp çün temmūz **irdi** faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [irdi, -di]

ir: *Ulaşmak.*

Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān yili **irdi** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān yili **irdi** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 66). [irüp, -üp]

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
İrüp ṣaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 66). [irüp, -üp]

ir: *Ulaşmak.*

Otuz kerre yüz biñe **irdi** sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Otuz kerre yüz biñe **irdi** sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Namāzın niyāzın çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel **irdi** ʿaleyhi’s-selām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 278). [irdi, -di]

ir: *Ulaşmak.*

Namāzın niyāzın çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel **irdi** ʿaleyhi’s-selām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 278). [irdi, -di]

ir: *Ulaşmak.*

Bilür devletin ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle **iricek** irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [iricek, -icek]*

ir: *Ulaşmak.*

Bilür devletin ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle **iricek** irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [iricek, -icek]*

ir: *Ulaşmak.*

Geçüp nev-bahār **irdi** çünkim temūz
Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Geçüp nev-bahār **irdi** çünkim temūz
Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Yine muṭribā al ele arġanūn
Bahār **irdi** itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Yine muṭribā al ele arġanūn
Bahār **irdi** itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Hemīn vaẓʿda bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [irer, -er]*

ir: *Ulaşmak.*

Hemīn vaẕʿda bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [irer, -er]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 251). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

İrişüp şehe çekdi şemşīr-i kīn
Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 251). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Ulaşmak.*

Geçüp anı bir vādiye **irdi** şāh
Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 21). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Geçüp gitdi Cablusa şehrine şāh
Geçüp māh u sāl **irdi** aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 44). [irdi, -di]*

ir: *Varmak, yetişmek.*

Çü şām **irişüp** oldı hengām-ı ḫʷāb
Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 49). [irişüp, -iş, -üp]*

ir: *Ulaşmak.*

Otuz iki yaşına **irdi** çü sāl
Ko ḳāli dürüş olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 173). [irdi, -di]*

ir: *Ulaşmak.*

Bilür kim budur remz ehl-i nücūm
Tamām oldı ʿömr **irdi** ol vaḳt-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 154). [irdi, -di]*

irādet: *Ar. İrade, ihtiyar. (İrade-i külliye -Allah'ın iradesi bağlamında kullanılmıştır.).*

Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ zühde yoḳ ıʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 86). [irādet,]*

iran: *İran ülkesi.*

Bu ʿadl ile feṭḥ idüp **īrānı** Şāh
Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [īrānı, -ı]*

iran: *İran ülkesi.*

Bu ʿadl ile feṭḥ idüp **īrānı** Şāh
Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [īrānı, -ı]*

iran: *İran ülkesi.*

Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya şāh
Bilesince **īrānı** Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 218). [īrānı, -ı]*

iran: *İran ülkesi.*

Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya şāh
Bilesince **īrānı** Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 218). [īrānı, -ı]*

iran: *İran ülkesi.*

Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı **īrānı** ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [īrānı, -ı]*

iran: *İran ülkesi.*

Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı **īrānı** ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [īrānı, -ı]*

irciʿī: *"Dön." Fecr, 89/28.*

Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
Gele **irciʿī** diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [irciʿī,]*

irciʿī: *"Dön." Fecr, 89/28.*

Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
Gele **irciʿī** diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [ircıʿī,]*

ire: *Erişmek, ulaşmak.*

Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
Dilerseñ **ire** cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 30). [ire,]*

ire: *Erişmek, ulaşmak.*

Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
Dilerseñ **ire** cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 30). [ire,]*

irem: *Ar. Şeddâd'ın cennete taklit omak üzere tanzim ettirdiği meşhur bağ. (Bu bağın Aden cihetinde olduğu mervidir).*

Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
Ki kūçe degüldür yanında **İrem** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [irem,]*

irem: *Ar. Şeddâd'ın cennete taklit omak üzere tanzim ettirdiği meşhur bağ. (Bu bağın Aden cihetinde olduğu mervidir).*

Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
Ki kūçe degüldür yanında **İrem** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [irem,]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Pes Aḳṣādan **irişdi** bālāya ol
ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 69). [irişdi, -di]*

iriş: *Erişmek, gelip çatmak.*

Çü bildüm muḳarrer **irişür** memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [irişür, -ür]*

iriş: *Erişmek, gelip çatmak.*

Çü bildüm muḳarrer **irişür** memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [irişür, -ür]*

iriş: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred açsa bāl
Zevāyā-yı vaṣla **irişmek** muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 164). [irişmek, -mek]*

iriş: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred açsa bāl
Zevāyā-yı vaṣla **irişmek** muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 164). [irişmek, -mek]*

iriş: *Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

Çü şām **irişüp** tīre oldı cihān
Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [irişüp, -üp]*

iriş: *Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

Çü şām **irişüp** tīre oldı cihān
Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [irişüp, -üp]*

irişdi: *Erişmek.*

İrişdi çü tevḳīʿ-i lā-rayb aña
ʿAyān oldı dībāce-i ġayb aña *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 40). [irişdi,]*

Ḳudūmünden **irişdi** Yaḥyāya cān
Deminden Mesīhāya virdi revān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 77). [irişdi,]

Müberrā olup ẕātı imkāndan
İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 128). [irişdi,]*

irişdür: *Ulaştırmak.*

İrişdürme ḫayl-i ġuzāta şikest
Olalum ʿadūña senüñ çīre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 275). [irişdürme, -me]*

Ulular irişdürdügi yire tīr
İrişdürmişem belki geçdim faḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 102). [irişdürmişem, -miş, -em]

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Ne dirsüz bu **işüñ** nedür çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [işüñ, -üñ]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Ne dirsüz bu **işüñ** nedür çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [işüñ, -üñ]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Tamām oldı **işüñ** senüñ iy cuvān
Bu demdür cihān görecegüñ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 895). [işüñ, -üñ]

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Tamām oldı **işüñ** senüñ iy cuvān
Bu demdür cihān görecegüñ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 895). [işüñ, -üñ]

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161). [işüñ, -üñ]

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161). [işüñ, -üñ]

işāret iderse: *Göstermek, bir tarafa yönlendirmek.*

İşāret iderse kemīn bendesi
Olayum ḳoyup tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 367). [işāret iderse, -er, -se]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Ne genci ki yıġdıysa **İsfendiyār**
Yoluña senüñ eyleyeyem niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Ne genci ki yıġdıysa **İsfendiyār**
Yoluña senüñ eyleyeyem niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Cihān-gīr-i gerden-keş **İsfendiyār**
Cuvān iken olmadı ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 425). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Cihān-gīr-i gerden-keş **İsfendiyār**
Cuvān iken olmadı ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 425). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Ne Rüstem döyer ne ḫod **İsfendiyār**
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Ne Rüstem döyer ne ḫod **İsfendiyār**
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Ki şemşīr ne döymez **İsfendiyār**
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Ki şemşīr ne döymez **İsfendiyār**
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [isfendiyār,]*

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer idi ḳat cevşen **İsfendiyār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [isfendiyār,]

isfendiyār: *Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri. Rüstem'le yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği ve savaşları ile anılır.*

Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer idi ḳat cevşen **İsfendiyār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [isfendiyār,]

ishāḳ: *Özel isim, İshak.*

Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış **İsḥāḳdan** ol yādigār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 618). [isḥāḳdan, -dan]

ishāḳ: *Özel isim, İshak.*

Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış **İsḥāḳdan** ol yādigār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 618). [isḥāḳdan, -dan]

işid-: *Duymak.*

Hemīşe ider ḫalḳ içün ol enīn
İşidür anı gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 24). [işidür, -ür]*

işig: *Eşik ǀ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

Saʿādet nigārınuñ iki gözi
Melek tūtiyāsı **işigi** tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 138). [işigi, -i]*

işig: *Eşik ǀ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

Saʿādet nigārınuñ iki gözi
Melek tūtiyāsı **işigi** tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 138). [işigi, -i]*

işig: *Eşik ǀ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz
Biri pest dildür biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 139). [işigi, -i]*

işig: *Eşik ǀ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).*

İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz
Biri pest dildür biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 139). [işigi, -i]*

işit: *Duymak, haber almak.*

Bu maḫfī degüldür **işitdük** Ḫalīl
Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [işitdük, -dü, -k]*

işit: *Duymak, haber almak.*

Bu maḫfī degüldür **işitdük** Ḫalīl
Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [işitdük, -dü, -k]*

işit: *Haber almak, öğrenmek.*

O cūşuñ şadāsı gider elli mīl
İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 112). [işidicek, -icek]*

iskender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*

Binüp leşker ile ider ol da ʿazm
Ki **İskender** ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [iskender,]*

iskender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan,*

Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

Binüp leşker ile ider ol da ʿazm
Ki **İskender** ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [iskender,]*

iskender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*

Ki **İskender** ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 133). [iskender,]

iskender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*

Ki **İskender** ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 133). [iskender,]

iskender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*

Ḍamīridür **İskender** āyīnesi
Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 21). [iskender,]*

iskender: *1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.*

Ḍamīridür **İskender** āyīnesi
Dili maʿrifet genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 21). [iskender,]*

iskender: *Makedonyalı İskender.*

Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki **İskendere** bulmaya yol eḥad
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [iskendere, -e]

iskender: *Makedonyalı İskender.*

Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki **İskendere** bulmaya yol eḥad
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [iskendere, -e]

iskender: *Makedonyalı İskender.*

Melek didi **İskendere** Ḫusrevā
Deñiz ḳaʿrınuñ seyri ancaḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 269). [iskendere, -e]*

iskender-i feyleḳūs: *Makedonyalı Philip, İskender'in babası.*

İder emr **İskender-i Feyleḳūs**
Gele bezme tā zāde-i Şanṭalūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 605). [iskender-i feyleḳūs,]*

Ayıtdı ki **İskender-i Feyleḳūs**
Şeh-i Rūm u īrān u Bulġār u Rūs
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 123). [iskender-i feyleḳūs,]

iskender-i nām-dār: *Adı Ünlü Büyük İskender.*

Piyāde olup itdügün kār-zār
Görür anuñ **İskender-i nām-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1040). [iskender-i nām-dār,]

iskender-i sāniyem: *İkinci İskender.*

Zamānumda **İskender-i sāniyem**
Suḫen-gūlaruñ cümle sulṭāniyem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 37). [iskender-i sāniyem, -yem, -]

iskender-i tāc-dār: *Sultan İskender.*

Durup bir gün **İskender-i tāc-dār**
Didi şāh-ı Müjdāda iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 203). [iskender-i tāc-dār,]*

iskenderūs: *İskender'in oğlu.*

Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki birine şāh ola **İskenderūs** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 94). [iskenderūs,]*

iskenderūs: *İskender'in oğlu.*

Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki birine şāh ola **İskenderūs** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 94). [iskenderūs,]*

iskenderūs: *İskender'in oğlu.*

Bilürsin ki ferzendüm **İskenderūs**
İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 103). [iskenderūs,]*

iskenderūs: *İskender'in oğlu.*

Bilürsin ki ferzendüm **İskenderūs**
İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 103). [iskenderūs,]*

iskenderūs: *İskender'in oğlu.*

Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh **İskenderūs** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 116). [iskenderūs,]*

iskenderūs: *İskender'in oğlu.*

Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh **İskenderūs** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 116). [iskenderūs,]*

işle: *Yapmak II eylemek.*

Çü ḳāḍī Ḫudādur ne lāzum beşer
Bilür her ne kim **işlesüñ** ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 64). [işlesüñ, -sün]*

ʿişret: *İçki içme, eğlenme.*

İdüp ʿ**işret** anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [ʿişret,]*

ʿişret: *İçki içme, eğlenme.*

İdüp ʿ**işret** anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [ʿişret,]*

ʿişret: *İçki içme, eğlenme.*

İder ʿ**işret** iki şeh-i bī-naẓīr
Bir oldı iki tāc u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 187). [ʿişret,]*

ʿişret: *İçki içme, eğlenme.*

İder ʿ**işret** iki şeh-i bī-naẓīr
Bir oldı iki tāc u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 187). [ʿişret,]*

iste-: *Talep etmek.*

Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp gelmek **isterdi** niçün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [isterdi, -r, -di]*

iste-: *Talep etmek.*

Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp gelmek **isterdi** niçün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [isterdi, -r, -di]*

iste: *Talep etmek.*

Nereye ki **isterse** olsun revān
Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 25). [isterse, -r, -se]*

iste: *Talep etmek.*

Nereye ki **isterse** olsun revān
Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 25). [isterse, -r, -se]*

iste: *Talep etmek.*

Ki deryāda mānend-i bād-ı vezān
Ne semte ki **isterse** ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 32). [isterse, -r, -se]*

iste: *Talep etmek.*

Ki deryāda mānend-i bād-ı vezān
Ne semte ki **isterse** ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 32). [isterse, -r, -se]*

iştihā: *Arzu, sevk ; şehvet, cinsel istek.*

Göre çünki şāhīn şikārın şehā
Şitāb eyleyüp germ olur **iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 374). [iştihā,]*

iştihā: *Arzu, sevk ; şehvet, cinsel istek.*

Göre çünki şāhīn şikārın şehā
Şitāb eyleyüp germ olur **iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 374). [iştihā,]*

iştihā: *Arzu, sevk ; şehvet, cinsel istek.*

Çü yoḳ **iştihā** yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [iştihā,]*

iştihā: *Arzu, sevk ; şehvet, cinsel istek.*

Çü yoḳ **iştihā** yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [iştihā,]*

istimālet: *Teselli.*

Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur **istimāletle** ḫōş-dil sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 80). [istimāletle, -le]*

istimālet: *Teselli.*

Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur **istimāletle** ḫōş-dil sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 80). [istimāletle, -le]*

it: *Etmek.*

Girü aña hem dürlü dürlü ḥalel
Ki devr **itmeye** dāmenine ḥalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [itmeye, -me, -y, -e]*

Şu kim ḳılmaya sözüme iʿtimād
Resūl-i Ḫaḳa **itmeye** iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 46). [itmeye, -me, -y, -e]*

Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
Göricek ki reşk **itmeye** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 100). [itmeye, -me, -y, -e]*

it: *Etmek, eylemek.*

Egerçi ki Şīrāzı Saʿdī öger
Bunı görse **itmezdi** aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 226). [itmezdi, -mez, -di]*

Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni **itmesün** ġırra bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 394). [itmesün, -me, -sün]*

it: *... etmek, ... haline getirmek.*

Sürūş olmış iken beni **itme** dīv
Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 41). [itme, -me]

itāʿat: *Söz dinleme, emirlere uyma.*

İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 147). [iṭāʿat,]*

Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
Gerek ya **iṭāʿat** veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [iṭāʿat,]*

İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 205). [iṭāʿat,]*

Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 212). [iṭāʿat,]*

itāʿat ide: *İtaat etmek, boyun eğmek, buyruğa uymak, söz dinlemek.*

İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh geymeden yegdür aña külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 449). [iṭāʿat ide, -e]

itāʿat ider: *İtaat etmek, boyun eğmek, buyruğa uymak, söz dinlemek.*

Geçüp taḫta oturdı çün ol cuvān
İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 100). [iṭāʿat ider, -er]*

itdi: *"Etmek"; herhangi bir durumda olmak.*

Çün **itdi** ʿazīmet ʿinānını süst
Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 59). [itdi,]

Şevābit sipihrine başdı ḳadem
Yolına niṣār **itdi** encüm direm *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 98). [itdi,]*

Tamām **itdi** Miʿrāc çünki Rasūl
Yine ʿālem-i ḫāke **itdi** nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 142). [itdi,]*

İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın **itdi** ki ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 8). [itdi,]*

ittifāḳ: *İttifak etmek, birlik olmak.*

İdüp **ittifāḳ** oldılar encümen
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 165). [ittifāḳ,]

ittifāḳ: *İttifak etmek, birlik olmak.*

İdüp **ittifāḳ** oldılar encümen
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 165). [ittifāḳ,]

ittifākī: *Sözleşip ‖ tesadüfen, rastgele.*

Biner cümlesi **ittifāḳī** fuḥūl
Çü ḳavm-i Benī Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 301). [ittifāḳī,]*

ittifāḳī: *Sözleşip ‖ tesadüfen, rastgele.*

Biner cümlesi **ittifāḳī** fuḥūl
Çü ḳavm-i Benī Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 301). [ittifāḳī,]*

ʿivaż eyler: *Karşılık verme.*

ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 707). [ʿivaż eyler, -r]*

ʿizār: *Yüz, yanak.*

ʿIẕārındaki ol nücūm-ı münīr
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [ʿiẕārındaki, -ı, -n, -da, -ki]*

ʿizār: *Yüz, yanak.*

ʿIẕārındaki ol nücūm-ı münīr
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [ʿiẕārındaki, -ı, -n, -da, -ki]*

ʿizār: *Yüz, yanak.*

Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿ**İẕārında** ḳonmış çü müşgīn meges
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [ʿiẕārında, -ı, -n, -da]

ʿizār: *Yüz, yanak.*

Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿ**İẕārında** ḳonmış çü müşgīn meges
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [ʿiẕārında, -ı, -n, -da]

izidi eyledi: *İzidi kıldı.*

Beni eyledi İzidi kār-sāz
Cihān şehlerinden ḳamu ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 347). [izidi eyledi, -di]

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Olan kimse maġrūr bu ʿ**izzete**
Ne yüz ile varabilür Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [ʿizzete, -e]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

Olan kimse maġrūr bu ʿ**izzete**
Ne yüz ile varabilür Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [ʿizzete, -e]*

ʿizzet: *Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik, şeref.*

Saña ʿizzet eyler çe ger cinn ü nās
Benüm ʿ**izzetüm** daḫı eyle ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 30). [ʿizzetüm, -üm]

ʿizzet: *Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik, şeref.*

Saña ʿizzet eyler çe ger cinn ü nās
Benüm ʿ**izzetüm** daḫı eyle ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 30). [ʿizzetüm, -üm]

kabā: *Ar. Haftan, libâs. kabâ-yı sefîd: Aksâde. Cem'i: akbiye.*

1. Ḳulaġı **ḳabası** vü pīrāheni
Çü ḥayvān bün-i ḫārlar meskeni
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 47). [ḳabası,]

ḳabāḥat: *Ar. Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.*

1. Ḳabāḥat virür bu mülevves palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [ḳabāḥat,]*

ḳabāḥat: *Ar. Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.*

1. Ḳabāḥat virür bu mülevves palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [ḳabāḥat,]*

ḳabāyil: *Kabileler.*

1. Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
Beriye olur hem-çü dārü's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 173). [ḳabāyil,]

ḳābe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

1. İdüp pāk **Kâbe** yolın şehriyār
Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 171). [kâbe,]*

ḳābe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

1. Varup **Kâbeyi** şeh ziyāret ider
Taṣadduḳ ider bī-ʿaded sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 175). [kâbeyi, -yi]

kâbe: *Kıble-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.*

1. Yüzin **Kâbeye** sürdi ḳıldı namāz
Tażarruʿ ḳılup Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 187). [kâbeye, -ye]*

ḳābe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

1. İdüp pāk **Kâbe** yolın ol dilīr
İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 199). [kâbe,]*

ḳābe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

1. Virür **Kâbe** yoluna emn ü emān
ʿAdūdan kimesneye irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 203). [kâbe,]

kâbe-i vaṣla: *Kavuşma Ka'be'si; sevgilinin mekanı, yanı.*

1. İder **Kâbe-i vaṣla** ʿālem heves
Degül ẓāhir illā ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 159). [kâbe-i vaṣla, -a]*

kâbe-vār: *Kabe gibi.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe yıl **Kâbe-vār**
Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [kâbe-vār,]*

kâbe-vār: *Kabe gibi.*

1. Tolu muṣḥaf ile içi **Kâbe-vār**
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [kâbe-vār,]*

kâbe-vār: *Kabe gibi.*

1. Muʿazzez idi ġāyet ol şehriyār
Siyeh aṭlasa girdi ya **Kâbe-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 152). [kâbe-vār,]*

ḳabīḥ: *Çirkin, fena, kötü, ayıp.*

1. Görüp anı ġam-gīn olur Şanṭalūs
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 514). [ḳabīḥ,]*

kabīḥ: *Çirkin, fena, kötü, ayıp.*

1. Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
Melīḥ ise gūyende olur **ḳabīḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [ḳabīḥ,]*

kābil: *Hz. Adem'in büyük oğlunun adı.*

1. Biri Hābil ü biri **Ḳābildür** ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [ḳābildür, -dür]*

kabīle: *Topluluk, kabile.*

1. Çe ger dest-i yārem velī **ḳābilem**
   Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 61). [ḳābilem, -m]*

kābiliyyet: *Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, beceriklilik, yetenek, istîdat.*

1. Şu ḳolda ki var **ḳābiliyyet** şehā
   Ne himmet ki eylerseñ olur sezā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [ḳābiliyyet,]

kabr: *Mezar.*

1. Olan ölmeden yār ile āşinā
   Virür **ḳabrine** nūr-ı Ḫaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 48). [ḳabrine, -i, -ñ, -e]*

ḳabr: *Mezar.*

1. Dirīġā baña da iki Ehrimen
   Ḳazup **ḳabr** degdi tenüme kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [ḳabr,]

ḳabri: *Mezar.*

1. Ten-i nākes içün bu nefs-i ḫasīs
   Ṣaḳın **ḳabride** dīve eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 56). [ḳabride, -de]*

ḳabūl: *Ar. 1. Almaya razı olma, muvafakat, reddetmeme. (Maddiyat ve maneviyatta kullanılır: Hediyeyi kabul etti, Sözümü kabul etmedi, İçim kabul etmiyor) 2. İnşâ-yı tasarruf için icabdan sonra söylenilen sözdür ki akd bununla tamam olur. (kabûl kelimesi münhasıran etmek maddesiyle kullanılır.).*

1. Begendi o pendi **ḳabūl** itdi şāh
   Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [ḳabūl,]*
2. Begenüp sözin didi Bānūya şāh
   Bu pendi **ḳabūl** itdüm iy yüzi māh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [ḳabūl,]
3. Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
   Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 913). [ḳabūl,]*
4. Şu eşyāya kim ola ṭārī ufūl
   Ḫudālıġa ʿaḳl itmez anı **ḳabūl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 242). [ḳabūl,]*
5. Ḫalīl āyinin eyle cāndan **ḳabūl**
   Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 67). [ḳabūl,]*
6. Sözini **ḳabūl** eyleyüp bindi şāh
   Süvār oldı şāh ile cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 17). [ḳabūl,]*
7. Ḳamu pīş-keş eyledügini Ḫān
   Ḳabūl eyledi şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 174). [ḳabūl,]*
8. Hemīn şeh **ḳabūl** eylesün bendeyem
   Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [ḳabūl,]

kabūl: *Kabul etme, razı olma, benimseme.*

1. İki kerre dāmād idinüp Rasūl
   Anı itdi aṣḥāb içinde **ḳabūl** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 16). [ḳabūl,]*

kabūl: *Bir öneriyi uygun bulma, onaylama; makbul olma.*

1. Beni eyleme reddüñ ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl **ḳabūl**
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 46). [ḳabūl,]

kabūl: *Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.*

1. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı **ḳabūl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 146). [ḳabūl,]*

kabūl eyle: *Kabul etmek, razı olmak.*

1. Geçer nāzı maʿṣūmuñ itse niyāz
   Niyāzum **ḳabūl eyle** iy çāre-sāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 572). [ḳabūl eyle,]

kabūl eyler: *Kabul etmek.*

1. Kerīm olan eyler bu ʿöẕri ḳabūl
   Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 123). [ḳabūl eyler, -r]*

kabūl eyleyicek: *Kabul etmek.*

1. Niyāzın **ḳabūl eyleyicek** İlāh
   Görür bir melek geldi pes pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 113). [ḳabūl eyleyicek, -y, -icek]

kabūl eyleyüp: *Kabul etmek.*

1. Ḳabūl eyleyüp pendi ol kām-yāb
   Ḫakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 105). [ḳabūl eyleyüp, -yüp]*

kabūl it: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. Biri duḫterümdür kenīzek şehā
   Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 532). [ḳabūl it,]*

kabūl itdi: *(Allah) Katında makbul saymak, beğenip karşılığını vermek.*

1. Didi ḥācetüñ itdi Yezdān ḳabūl
   Senüñdür ẓafer olma ṣaḳın melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 575). [ḳabūl itdi, -di]
2. Bunı diyüben secde itdi rasūl
   Ḥudā itdi nāz u niyāzın ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 50). [ḳabūl itdi, -di]*

kabūl itdi: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. Ḳabūl itdi baʿżını şāh-ı cihān
   Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 515). [ḳabūl itdi, -di]*
2. Sözini **ḳabūl itdi** şāh-ı cihān
   Giriftārı āzād itdi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1165). [ḳabūl itdi, -di]*

ḳabūl itdüñ: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. Didi şeh beni çün sen itdüñ ḳabūl
   Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 539). [ḳabūl itdüñ, -düñ]*

ḳabūl itmeseñ: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

1. Eger itmeseñ ʿöẕri yā Rab ḳabūl
   Ḳamu ins olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 47). [ḳabūl itmeseñ, -me, -se, -ñ-me, -sen]*

kabūl itmez: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. Didi luṭf idüp şāh ḳılsun ḳabūl
   Ḳabūl itmez ise oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 514). [ḳabūl itmez, -mez]*

kabūl itmez: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

1. Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
   Miʿīde **ḳabūl itmez** olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 374). [ḳabūl itmez, -mez]*

kabūl ide: *Kabul etmek.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḥaḳḳı ḳabūl
   Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 271). [ḳabūl ide, -e]*

kabūl kılmadı: *Kabul etmek.Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.*

1. Biri ḳılmadı daʿvetini ḳabūl
   Ḳatı incinüp şāh oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 417). [ḳabūl ḳılmadı, -ma, -dı]*

kabūl kılsun: *Kabul etmek.Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.*

1. Didi luṭf idüp şāh ḳılsun ḳabūl
   Ḳabūl itmez ise oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 513). [ḳabūl ḳılsun, -sun]*

kabża: *Kılıcın sapı.*

1. Ṭolup **ḳabżalardan** avuc ābile
   Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 241). [ḳabżalardan, -lar, -dan]*

kabża: *Kılıcın sapı.*

1. Ṭolup **ḳabżalardan** avuc ābile
   Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 241). [ḳabżalardan, -lar, -dan]*

kabża: *Tutamak yeri, sap (kılıç bağlamında).*

1. Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
   Açılmaz idi **ḳabżadan** hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [ḳabżadan, -dan]*

kabża: *Tutamak yeri, sap (kılıç bağlamında).*

1. Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
   Açılmaz idi **ḳabżadan** hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [ḳabżadan, -dan]*

kaç: *Birinden veya bir şeyden kurtulmak için sür'atle uzaklaşmak.*

1. Serāyende olsa **ḳaçan** ol sürūş
   Oluram hemān ben de gevher-fürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 57). [ḳaçan, -an]

kaç: *Birinden veya bir şeyden kurtulmak için sür'atle uzaklaşmak.*

1. Serāyende olsa **ḳaçan** ol sürūş
   Oluram hemān ben de gevher-fürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 57). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
   Yanınca bile kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 381). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
   Yanınca bile kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 381). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳoyup **ḳacdı** tüm ḫayme vü ḫar-gehi
   ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [ḳacdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳoyup **ḳacdı** tüm ḫayme vü ḫar-gehi
   ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [ḳacdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Çü devlet benüm ile olmadı yār
   Żarūrī olup **ḳacdı** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [ḳacdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Çü devlet benüm ile olmadı yār
   Żarūrī olup **ḳacdı** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [ḳacdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Olup tīre ʿālem çü bağlandı göz
   ʿAdūdan **ḳaçup** şāh döndürdi yüz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [ḳaçup, -up]

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Olup tīre ʿālem çü bağlandı göz
   ʿAdūdan **ḳaçup** şāh döndürdi yüz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [ḳaçup, -up]

kaç: *Kaçmak.*

1. Alup **ḳaçdı** başını şāh-ı ʿAcem
   Bulınmadı pinhān idüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 675). [ḳaçdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Alup **ḳaçdı** başını şāh-ı ʿAcem
   Bulınmadı pinhān idüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 675). [ḳaçdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Bu yaña **ḳaçup** Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Varur şehr-i Kirmāna ḫasta-ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 683). [ḳaçup, -up]

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Bu yaña **ḳaçup** Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Varur şehr-i Kirmāna ḫasta-ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 683). [ḳaçup, -up]

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Göricek bu cengi sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu ḫavf idüp dutdı **ḳaçmaġa** rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 418). [ḳaçmaġa, -mak, -a]

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Göricek bu cengi sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu ḫavf idüp dutdı **ḳaçmaġa** rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 418). [ḳaçmaġa, -mak, -a]

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine **ḳaçmaġa** defʿi rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [ḳaçmaġa, -mak, -a]

ḳaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine **ḳaçmaġa** defʿi rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [ḳaçmaġa, -mak, -a]

ḳaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Biri daḫı anı elinden alur
Velī **ḳaçmadan** ol da bī-tāb olur
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 280). [ḳaçmadan, --ma, --dan]

ḳaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Biri daḫı anı elinden alur
Velī **ḳaçmadan** ol da bī-tāb olur
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 280). [ḳaçmadan, --ma, --dan]

ḳaç: *Kaçmak.*

1. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp **ḳaçdı** ḳaldı tehī rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [ḳaçdı, -dı]

ḳaç: *Kaçmak.*

1. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp **ḳaçdı** ḳaldı tehī rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [ḳaçdı, -dı]

ḳaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol kīne-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [ḳaçup, -up]

ḳaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol kīne-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [ḳaçup, -up]

ḳaç: *Kaçmak.*

1. Kemānı **ḳaçan** nāvek-efşān olur
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Kemānı **ḳaçan** nāvek-efşān olur
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 76). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 76). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Eger luṭfuñ olmaya hādī baña
Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 112). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Eger luṭfuñ olmaya hādī baña
Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 112). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
   Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
   Görinmezdi müjgānı altında ḫad
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
   Görinmezdi müjgānı altında ḫad
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
   Olur ol hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 633). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
   Olur ol hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 633). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
   Ḳaçar görse deryāda şaḫṣum neheng
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
   Ḳaçar görse deryāda şaḫṣum neheng
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
   Deminden bula mı **ḳaçuban** rehā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [ḳaçuban, -uban]

kaç: *Kaçmak.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
   Deminden bula mı **ḳaçuban** rehā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [ḳaçuban, -uban]

kaç: *Kaçmak. II Uzaklaşmak.*

1. Dilāverlerüm çün olalar mücāz
   Bulamaz **ḳaçacaḳ** yir ol ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 506). [ḳaçacaḳ, -acaḳ]

kaç: *Kaçmak. II Uzaklaşmak.*

1. Dilāverlerüm çün olalar mücāz
   Bulamaz **ḳaçacaḳ** yir ol ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 506). [ḳaçacaḳ, -acaḳ]

kaç: *Kaçmak.*

1. Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿadū
   Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 562). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿadū
   Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 562). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb
   Ḳoyup ʿāḳıbet **ḳaçdı** Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 736). [ḳaçdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb
   Ḳoyup ʿāḳıbet **ḳaçdı** Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 736). [ḳaçdı, -dı]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḫadeng ile alsam elüme sinān
   Öñümden **ḳaçar** Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1052). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḥadeng ile alsam elüme sinān
Öñümden **ḳaçar** Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1052). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Olur her **ḳaçan** olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1137). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Olur her **ḳaçan** olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1137). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
Ki görse ḫadengin **ḳaçar** nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
Ki görse ḫadengin **ḳaçar** nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Ḳaçup Ṣanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [ḳaçup, -up]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Ḳaçup Ṣanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [ḳaçup, -up]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Yaramaz iki kişiye bir beşer
Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 634). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Yaramaz iki kişiye bir beşer
Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 634). [ḳaçan, -an]

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Ne durmaġa tāb u ne **ḳaçmaġa** rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [ḳaçmaġa, -mak, -a]*

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Ne durmaġa tāb u ne **ḳaçmaġa** rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [ḳaçmaġa, -mak, -a]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [ḳaçup, -up]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [ḳaçup, -up]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 74). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 74). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [ḳaçup, -up]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

1. İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 150). [ḳaçup, -up]*

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [ḳaça, -a]*

kaç-: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Ḳaça sāyeye çünki merdüm demān
Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [ḳaça, -a]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 34). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 34). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [ḳaçan, -an]

kaç: *Kaçmak.*

1. Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 164). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 164). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
Ṣafaḳdur olur ṣan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
Ṣafaḳdur olur ṣan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan tābdan çeşme cūşān olur
İşiden ṣadāsını ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 109). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçan dursa bir yirde lenger-miṣāl
Virürlerdi bīm ile biñ iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 155). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Ṣala āba āteş **ḳaçan** baḫr-i telḫ
Deñiz ṣuyı gibi ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 167). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Kaçmak.*

1. Hemīn āteşīn kūh līkin revān
Ḳaçar andan olan teninde revān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 268). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Üşüp yirler ölse **ḳaçan** biri fevt
Düğündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 53). [ḳaçan, -an]*

kaç: *Bulunması gereken bir yerden zor kullanarak veya hileyle ayrılmak, firar etmek.*

1. Ḳaçarsa niçe gürgden gūsfend
   Ḳaçar ḫalḳuz andan iy ercümend
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 69). [ḳaçarsa, -ar, -sa]

kaç: *Kaçmak.*

1. Ḳaçarsa niçe gürgden gūsfend
   Ḳaçar ḫalḳuz andan iy ercümend
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 70). [ḳaçar, -ar]

kaç: *Kaçmak.*

1. Elin ṣundı yimege gördi güher
   Didi bu **ḳaçan** ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 92). [ḳaçan, -an]*

kaçaġ: *Kaçak, kaçmaya meyilli.*

1. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
   Ki **ḳaçaġa** bulmaya zinde kenār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [ḳaçaġa, -a]

kaçaġ: *Kaçak, kaçmaya meyilli.*

1. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
   Ki **ḳaçaġa** bulmaya zinde kenār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [ḳaçaġa, -a]

kaçan: *Ne zaman.*

1. Ḳaçan rezmde süst itse ʿinān
   Düşer düşmeninüñ elinden sinān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 65). [ḳaçan,]
2. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdūne per
   Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [ḳaçan,]*
3. ʿAdūyı **ḳaçan** eyleseñ ser-nigūn
   Helāk idici olma iñen zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 207). [ḳaçan,]*

kaçan: *Ne zaman ki, her ne zaman, ne vakit.*

1. Ḳaçan ṣalsa şīr-i jiyāna kemend
   İderdi hemīn gürbe mānendi bend
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 139). [ḳaçan,]
2. Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfītāb
   Ḳaçan haẓm ide baḥri bir ḳaṭre āb
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [ḳaçan,]
3. Şikeste osa mīve içün şecer
   Ḳaçan vire bir daḫı andan s̱emer
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [ḳaçan,]
4. Ne şāhem ne aṣlumda var pādişāh
   Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [ḳaçan,]

kaçan: *Her ne zaman ki.*

1. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
   Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 63). [ḳaçan,]*

kaçan: *Hangi anlamında soru sözcüğü.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 34). [ḳaçan,]

kaçmak: *Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek.*

1. Egerçi ki **ḳaçmaḳdan** eylerdi ʿār
   Żarūrī olur līk ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 321). [ḳaçmaḳdan, -dan]*

kaçmak: *Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek.*

1. Egerçi ki **ḳaçmaḳdan** eylerdi ʿār
   Żarūrī olur līk ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 321). [ḳaçmaḳdan, -dan]*

kad: *Boy.*

1. Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
   Biçem rāst **ḳaddüñe** ben de kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [ḳaddüñe, -düñ, -e]

kad: *Boy.*

1. Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
   Biçem rāst **ḳaddüñe** ben de kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [ḳaddüñe, -düñ, -e]

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Açar şol **ḳadar** murġ ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [ḳadar,]

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Açar şol **ḳadar** murġ ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [ḳadar,]

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Aşup şol **ḳadar** urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [ḳadar,]*

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Aşup şol **ḳadar** urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [ḳadar,]*

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Döker bezmine şol **ḳadar** nuḳl şāh
Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [ḳadar,]

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Döker bezmine şol **ḳadar** nuḳl şāh
Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [ḳadar,]

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Şehe şol **ḳadar** gönderür armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [ḳadar,]*

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

1. Şehe şol **ḳadar** gönderür armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [ḳadar,]*

kadd: *Boy, kamet.*

1. Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp **ḳaddini** āḫır eyler kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [ḳaddini, -i, -n, -i]

ḳadd: *Boy, kamet.*

1. Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp **ḳaddini** āḫır eyler kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [ḳaddini, -i, -n, -i]

kadd: *Boy, kamet.*

1. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden **ḳadd** ü ḳalup da kem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [ḳadd,]

kadd: *Boy, kamet.*

1. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden **ḳadd** ü ḳalup da kem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [ḳadd,]

kadd: *Boy, kamet.*

1. İdüp **ḳaddini** ḫam gehī çün hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [ḳaddini, -i, -n, -i]*

kadd: *Boy, kamet.*

1. İdüp **ḳaddini** ḫam gehī çün hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 47). [ḳaddini, -i, -n, -i]*

kadd: *Boy, kamet.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar **ḳaddi** ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 76). [ḳaddi, -i]

kadd: *Boy, kamet.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar **ḳaddi** ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 76). [ḳaddi, -i]

kadd: *Boy, kamet.*

1. Büküp **ḳaddüm** itdi beni deyr pīr
   Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [ḳaddüm, -üm]*

ḳadd: *Boy, kamet.*

1. Büküp **ḳaddüm** itdi beni deyr pīr
   Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [ḳaddüm, -üm]*

ḳadd: *Boy, kamet.*

1. Yelek gibi keştī olıcak revān
   Olurdı gemi ehli **ḳaddi** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 154). [ḳaddi, -i]*

ḳadd: *Boy, kamet.*

1. Keser perçemin ṭūġ olur **ḳaddi** ḫam
   İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 215). [ḳaddi, -i]*

ḳaddi: *Boy.*

1. Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
   Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı **ḳaddi** bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [ḳaddi,]*

ḳaddi: *Boy.*

1. Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
   Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı **ḳaddi** bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [ḳaddi,]*

ḳadd-i dilber: *Sevgilinin boyu.*

1. Olur rūz çün **ḳadd-i dilber** dırāz
   Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 53). [ḳadd-i dilber,]*

ḳadd-i yār: *Sevgilinin boyu.*

1. Çekilmiş idi naḫl çün **ḳadd-i yār**
   Çü pistān-ı dilber müdevver enār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [ḳadd-i yār,]*

ḳadeh: *Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.*

1. Geçe her **ḳadeḥ** arasında zamān
   Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [ḳadeḥ,]*

ḳadeh: *Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.*

1. Geçe her **ḳadeḥ** arasında zamān
   Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [ḳadeḥ,]*

ḳadem: *Adım.*

1. Bize görmedin bunca iden kerem
   Yüzümüze başa revādur **ḳadem** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 68). [ḳadem,]*
2. Başarsa bu iḳlīme ol şeh **ḳadem**
   Rikābınca her ḳanda gitse gidem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [ḳadem,]*
3. Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
   Diremden ṭoḳunmazdı yire **ḳadem** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 198). [ḳadem,]*

ḳadem: *Adım, ayak.*

1. Şevābit sipihrine başdı **ḳadem**
   Yolına niṣār itdi encüm direm *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 97). [ḳadem,]*

ḳadem başdı: *Ayak basmak.*

1. Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
   Furātı geçüp başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 438). [ḳadem başdı, -dı]*
2. Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh
   ʿAdem milketine **ḳadem başdı** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 358). [ḳadem başdı, -dı]*
3. Olur Rūm ḫalḳına cümle ḫaber
   Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 124). [ḳadem başdı, -dı]*

ḳadem başduñ: *Ayak basmak.*

1. Çü başduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
   Ciger-dār iseñ yine döndürme rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 465). [ḳadem başduñ, -du, -ñ]*

ḳadem başmamış: *Ayak basmak.*

1. Çü merġūl-ı cānān besā pīç pīç
   Ḳadem başmamış farḳına kimse hīç
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 14). [ḳadem başmamış, -ma, -mış]

kader: *Ar 1. Takdir, kısmet-i ezeliyye, alın yazısı.: kaza ve kader. (İnde'l- muhakkıkîn kader Cenabıhakkın ezelden ebede kadar halk edeceği kaffe-i şuûn ve mevcudatı kable'l-îkâ levh-i mahfûza olacağı vech ile tahrîrinden, kaza ise mukadderât-ı ademden saha-i fi'l ve zuhura ihraç eylemesinden ibarettir). 2. Kudret, takat. alâ-kaderi'l-istitâa: Kudret yettiği mertebede. alâ-kaderi'l-imkân: İmkân derecesinde.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
   Her emrinde eyler **ḳader** ihtimām
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [ḳader,]

kader: *Ar 1. Takdir, kısmet-i ezeliyye, alın yazısı.: kaza ve kader. (İnde'l- muhakkıkîn kader Cenabıhakkın ezelden ebede kadar halk edeceği kaffe-i şuûn ve mevcudatı kable'l-îkâ levh-i mahfûza olacağı vech ile tahrîrinden, kaza ise mukadderât-ı ademden saha-i fi'l ve zuhura ihraç eylemesinden ibarettir). 2. Kudret, takat. alâ-kaderi'l-istitâa: Kudret yettiği mertebede. alâ-kaderi'l-imkân: İmkân derecesinde.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
   Her emrinde eyler **ḳader** ihtimām
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 20). [ḳader,]

kader: *Ar 1. Takdir, kısmet-i ezeliyye, alın yazısı.: kaza ve kader. (İnde'l- muhakkıkîn kader Cenabıhakkın ezelden ebede kadar halk edeceği kaffe-i şuûn ve mevcudatı kable'l-îkâ levh-i mahfûza olacağı vech ile tahrîrinden, kaza ise mukadderât-ı ademden saha-i fi'l ve zuhura ihraç eylemesinden ibarettir). 2. Kudret, takat. alâ-kaderi'l-istitâa: Kudret yettiği mertebede. alâ-kaderi'l-imkân: İmkân derecesinde.*

1. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
   Ḳażā vü **ḳader** idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [ḳader,]*

kader: *Ar 1. Takdir, kısmet-i ezeliyye, alın yazısı.: kaza ve kader. (İnde'l- muhakkıkîn kader Cenabıhakkın ezelden ebede kadar halk edeceği kaffe-i şuûn ve mevcudatı kable'l-îkâ levh-i mahfûza olacağı vech ile tahrîrinden, kaza ise mukadderât-ı ademden saha-i fi'l ve zuhura ihraç eylemesinden ibarettir). 2. Kudret, takat. alâ-kaderi'l-istitâa: Kudret yettiği mertebede. alâ-kaderi'l-imkân: İmkân derecesinde.*

1. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
   Ḳażā vü **ḳader** idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [ḳader,]*

kādı: *İslâm hukukuyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü davayı halletmek üzere devlet tarafından tayin edilen memur.* || *Hakim.*

1. Şaḳın çünki **Ḳāḍı** ola Kird-gār
   Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 57). [ḳāḍı,]*

kādı: *İslâm hukukuyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü davayı halletmek üzere devlet tarafından tayin edilen memur.* || *Hakim.*

1. Şaḳın çünki **Ḳāḍı** ola Kird-gār
   Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 57). [ḳāḍı,]*

kāḏī: *Hakim.*

1. Ne **ḳāḍī** var ol şehrde ne mülūk
   Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [ḳāḍī,]*

kāḏī: *Hakim.*

1. Çü **ḳāḍī** Ḫudādur ne lāzum beşer
   Bilür her ne kim işlesüñ ḫayr ü şer
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 63). [ḳāḍī,]

kadīm: *Başlangıcı olmayan, Allah.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol **Ḳadīm**
   Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [ḳadīm,]*

kadīm: *Başlangıcı olmayan, Allah.*

1. Ne vālid ne mevlūddur ol **Ḳadīm**
   Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [ḳadīm,]*

kadīm: *Ar. 1. Zaman cihetiyle eski olan şey: ahd-i kadîm, ezmine-i kadîme. 2. Evvelini bilir kimse bulunmayan, evveli bilinmeyen şey: Kadîm kıdemi üzere terk olunur. 3. Daim, bâki. kelâm-ı kadîm: Kuranıkerim. kadîmen, kadîmî: Kadîm olarak. mine'l-kadîm: Öteden beri.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı **ḳadīm**
   Gerek vüsʿati kʾola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [ḳadīm,]*

ḳadīm: *Ar. 1. Zaman cihetiyle eski olan şey: ahd-i kadîm, ezmine-i kadîme. 2. Evvelini bilir kimse bulunmayan, evveli bilinmeyen şey: Kadîm kıdemi üzere terk olunur. 3. Daim, bâki. kelâm-ı kadîm: Kuranıkerim. kadîmen, kadîmî: Kadîm olarak. mine'l-kadîm: Öteden beri.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı **ḳadīm**
   Gerek vüsʿati kʾola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [ḳadīm,]*

ḳadīm: *Ar. 1. Zaman cihetiyle eski olan şey: ahd-i kadîm, ezmine-i kadîme.*

1. Ḳadīmi rüsūmı gözet zīnhār
   Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [ḳadīmi, -ī]*

ḳadīm: *Ar. 1. Zaman cihetiyle eski olan şey: ahd-i kadîm, ezmine-i kadîme.*

1. Ḳadīmi rüsūmı gözet zīnhār
   Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [ḳadīmi, -ī]*

ḳadīmī: *(Ar.) Başlangıcı olmayacak kadar eski.*

1. Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
   Ḳadīmī budur resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 50). [ḳadīmī,]*

ḳādir: *Muktedir, gücü yetme.*

1. Eger **ḳādir** iseñ eyā şehriyār
   Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [ḳādir,]*

ḳādir: *Muktedir, gücü yetme.*

1. Eger **ḳādir** iseñ eyā şehriyār
   Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [ḳādir,]*

ḳādir ü ber-kemāl: *Muktedir ve mükemmel, kemale ermiş (güzellik).*

1. Ḳamu emrde **Ḳādir ü ber-kemāl**
   Yoḳ īcāba dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 167). [ḳādir ü ber-kemāl,]*

kadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
   Niçe fārisüñ **ḳadrin** eylerdi pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 368). [ḳadrin, -i, -n]

kadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
   Niçe fārisüñ **ḳadrin** eylerdi pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 368). [ḳadrin, -i, -n]

kadr: *Kadir gecesi.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola **ḳadr** ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ḳadr,]

kadr: *Kadir gecesi.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola **ḳadr** ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ḳadr,]

kadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

1. ʿAlem gibi almış iken ser-fırāz
   İder pest **ḳadri** çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [ḳadri, -i]*

kadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

1. ʿAlem gibi almış iken ser-fırāz
   İder pest **ḳadri** çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [ḳadri, -i]*

kadr: *Kıymet, değer bilmek.*

1. Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
   Ne bilsün kerem **ḳadrini** bī-günāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [ḳadrini, -i, -n, -i]

kadr: *Kıymet, değer bilmek.*

1. Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
Ne bilsün kerem **ḳadrini** bī-günāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [ḳadrini, -i, -n, -i]

ḳadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

1. Ki kānī anuñ levḥ-i maḥfūẕdur
Bilür **ḳadrini** her ki maḥfūẕdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 4). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

ḳadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

1. Ki kānī anuñ levḥ-i maḥfūẕdur
Bilür **ḳadrini** her ki maḥfūẕdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 4). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

ḳadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

1. Kesāda düşüp oldı **ḳadri** ẕelīl
Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 55). [ḳadri, -i]*

ḳadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

1. Kesāda düşüp oldı **ḳadri** ẕelīl
Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 55). [ḳadri, -i]*

ḳadr: *Kıymet, değer bilmek.*

1. Kelāmuñ bilen **ḳadrini** ehl olur
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı cehl olur
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 85). [ḳadrini, -i, -n, -i]

ḳadr-dān: *Değerbilir.*

1. Eger ʿöẕrüm olmasa iy **ḳadr-dān**
Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [ḳadr-dān,]*

ḳadr-dān: *Değerbilir.*

1. Eger ʿöẕrüm olmasa iy **ḳadr-dān**
Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [ḳadr-dān,]*

ḳadr-i ʿadū: *Düşmanın kadri.*

1. Kerem ḳıl çü **ḳadr-i ʿadū** ola pest
Olur ḫaşm-ı efgende çün zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1121). [ḳadr-i ʿadū,]

ḳadr-i naẓmı: *Nazmın kıymeti.*

1. Bilür **ḳadr-i naẓmı** o ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı durma hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 33). [ḳadr-i naẓmı, --ı-ı]*

kadrini bilüp: *Kadrini bilmek değerini bilmek, yararlanmak: Onun kadrini iyi bilenler de var. -A. Ş. Hisar.*

1. Bilüp ḳadrini vü Ḫudāvendini
Taʿaḳḳul ider itdügi pendini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 77). [ḳadrini bilüp, -i, -ni, -üp]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara **Ḳāf** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara **Ḳāf** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder **Ḳāfa** gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [ḳāfa, -a]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder **Ḳāfa** gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [ḳāfa, -a]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Olur gerçi kim Türkler mū-şikāf
Sinānumdan ammā olur raḫne **Ḳāf**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 364). [ḳāf,]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Olur gerçi kim Türkler mū-şikāf
   Sinānumdan ammā olur raḫne **Ḳāf**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 364). [ḳāf,]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Ala ḳavs ele çünki ḫayl-i Tatar
   Müfîd olmaya **Ḳāf** olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 426). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Ala ḳavs ele çünki ḫayl-i Tatar
   Müfîd olmaya **Ḳāf** olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 426). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
   Nice gürz ider **Ḳāfı** deşte hemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [ḳāfı, -ı]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
   Nice gürz ider **Ḳāfı** deşte hemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [ḳāfı, -ı]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. İdüp **Ḳāf** ile ḫayli müddet ḳıtāl
   Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. İdüp **Ḳāf** ile ḫayli müddet ḳıtāl
   Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine iki **Ḳāf** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine iki **Ḳāf** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1020). [ḳāf,]*

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
   Olur heybetinden ki lerzende **Ḳāf**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [ḳāf,]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
   Olur heybetinden ki lerzende **Ḳāf**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [ḳāf,]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Muḥîṭi vü **Ḳāfı** varup eyle seyr
   Hemīn seyr içündür bu pür-nakş-ı deyr
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 111). [ḳāfı, -ı]

kāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

1. Muḥîṭi vü **Ḳāfı** varup eyle seyr
   Hemīn seyr içündür bu pür-nakş-ı deyr
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 111). [ḳāfı, -ı]

kafā: *Baş.*

1. Şalınur **ḳafasında** zerrīn-ʿalem
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 143). [ḳafasında, -sı, -n, -da]

kafā: *Baş.*

1. Şalınur **ḳafasında** zerrīn-ʿalem
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 143). [ḳafasında, -sı, -n, -da]

kafā: *Baş.*

1. Düzilür **ḳafasında** zerrīn-ʿalem
ʿAlem sāyesinde şeh-i muḥterem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 729). [ḳafasında, -sı, -n, -da]

kafā: *Baş.*

1. Düzilür **ḳafasında** zerrīn-ʿalem
ʿAlem sāyesinde şeh-i muḥterem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 729). [ḳafasında, -sı, -n, -da]

kafā: *Baş.*

1. Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ boyı serv ü ḫaddi semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 135). [ḳafāsında, -sı, -n, -da]

kafā: *Baş.*

1. Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ boyı serv ü ḫaddi semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 135). [ḳafāsında, -sı, -n, -da]

kafā: *Ense, başın arkası.*

1. Virür ḫaşmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez **ḳafasından** eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [ḳafasından, -sı, -n, -dan]

kafā: *Ense, başın arkası.*

1. Virür ḫaşmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez **ḳafasından** eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [ḳafasından, -sı, -n, -dan]

kafā-dār olur: *Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş.*

1. Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki döymezdi müştine derrende bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 765). [ḳafā-dār olur, -ur]

kafā-dār olurlar: *Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş.*

1. Ḳafā-dār olurlar sipāh-ı ʿAcem
Çü dil ṣadrda vāriş-i tāc-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 519). [ḳafā-dār olurlar, -ur, -lar]*

k'āferīnendedür: *(Fars. āferin'den āferinende) Yaratıcı, yaratan (Allah).*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
Aña āferīn **k'Āferīnendedür** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 100). [k'āferīnendedür, -dür]*

kafes: *Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.*

1. Ḳafeṣdür bilürsin saña zindelik
Neden ola maḳṣūd pāyendelik *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 255). [ḳafeṣdür, -dür]*

kāfī: *Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.*

1. Bir elinde gürz ü birinde siper
İder ḫaşmı **ḳāfīyse** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 176). [ḳāfīyse, -y, -se]*

kāfī: *Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.*

1. Bir elinde gürz ü birinde siper
İder ḫaşmı **ḳāfīyse** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 176). [ḳāfīyse, -y, -se]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.*

1. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam **kāfirüñ** ḫayli ger çoḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [kāfirüñ, -üñ]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.*

1. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam **kāfirüñ** ḫayli ger çoḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [kāfirüñ, -üñ]

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

1. Baña emrdür **kāfir** ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

1. Baña emrdür **kāfir** ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, sevgili.*

1. Bu **kāfirler** Allāhı tekẕīb ider
Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 701). [kāfirler, -ler]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, sevgili.*

1. Bu **kāfirler** Allāhı tekẕīb ider
Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 701). [kāfirler, -ler]*

kāfir-i bed-nijād: *Kötü yaratışlı,huylu kafir.*

1. Dönüp ol iki **kāfir-i bed-nijād**
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 345). [kāfir-i bed-nijād,]

kāfūr: *Hindistan ve Çin'de yetişen kâfur ağacının (Laurus camphhora) zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde.*

1. Fürūzān-ı şemʿ idi şan gerdeni
Beyāż idi **kāfūr** gibi şan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 122). [kāfūr,]*

kāfūr: *Hindistan ve Çin'de yetişen kâfur ağacının (Laurus camphhora) zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde.*

1. Fürūzān-ı şemʿ idi şan gerdeni
Beyāż idi **kāfūr** gibi şan teni *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 122). [kāfūr,]*

kāfūr: *Hindistan ve Çin'de yetişen kâfur ağacının (Laurus camphhora) zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi **kāfūr** u müşg
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [kāfūr,]*

kāfūr: *Hindistan ve Çin'de yetişen kâfur ağacının (Laurus camphhora) zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi **kāfūr** u müşg
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [kāfūr,]*

kāfūr-mū: *Kafur teli.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i müşg-bū
Ki itdi bizi ġuṣṣa **kāfūr-mū** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 184). [kāfūr-mū,]*

kāfūr-mū: *Kafur teli.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i müşg-bū
Ki itdi bizi ġuṣṣa **kāfūr-mū** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 184). [kāfūr-mū,]*

kāġıd: *Maruf üzerine yazı yazılan sahife.*

1. Vaṣiyyet içün şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline alur **kāġıd** ile ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 164). [kāġıd,]*

kāġız-ı hindī: *Hint kağıdı.*

1. Ele çün alam gürz-i ser-kūb ben
Degül **kāġız-ı Hindī** āhen-micen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1046). [kāġız-ı hindī,]

kāh: *Far. 1. Edât-ı zamân. seher-gâh seher vakti. 2. Edât-ı mekân: secde-gâh. 3. Bazen: Kâh güler kâh ağlar. "Geh" suretinde tahtîf olur. Üçüncü manada "kâhî" suretinde de bilhassa şiirde müstameldir: "Geh bülendi pest eder gâhî eder pesti bülend / Muktezâ-yı gerdeş dolab âlem böyledir." -Nâbî. gâh gâh vakit vakit. gâh u bî-gâh vakitli vakitsiz.*

1. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü **kāh** encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [kāh,]

kāh: *Far. 1. Edât-ı zamân. seher-gâh seher vakti. 2. Edât-ı mekân: secde-gâh. 3. Bazen: Kâh güler kâh ağlar. "Geh" suretinde tahtîf olur. Üçüncü manada "kâhî" suretinde de bilhassa şiirde müstameldir: "Geh bülendi pest eder gâhî eder pesti bülend / Muktezâ-yı gerdeş dolab âlem böyledir." -Nâbî. gâh gâh vakit vakit. gâh u bî-gâh vakitli vakitsiz.*

1. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü **kāh** encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [kāh,]

kāh: *Far. 1. Saman, saman çöpü.*

1. Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez esbi **kāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [kāh,]

kāh: *Far. 1. Saman, saman çöpü.*

1. Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez esbi **kāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [kāh,]

kāh: *Far. 1. Edât-ı zamân. seher-gâh seher vakti. 2. Edât-ı mekân: secde-gâh. 3. Bazen: Kâh güler kâh ağlar. "Geh" suretinde tahtîf olur. Üçüncü manada "kâhî" suretinde de bilhassa şiirde müstameldir: "Geh bülendi pest eder gâhî eder pesti bülend / Muktezâ-yı gerdeş dolab âlem böyledir." -Nâbî. gâh gâh vakit vakit. gâh u bî-gâh vakitli vakitsiz.*

1. Kişiyi idüp **kāh** fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 17). [kāh,]*

kāh: *Far. 1. Edât-ı zamân. seher-gâh seher vakti. 2. Edât-ı mekân: secde-gâh. 3. Bazen: Kâh güler kâh ağlar. "Geh" suretinde tahtîf olur. Üçüncü manada "kâhî" suretinde de bilhassa şiirde müstameldir: "Geh bülendi pest eder gâhî eder pesti bülend / Muktezâ-yı gerdeş dolab âlem böyledir." -Nâbî. gâh gâh vakit vakit. gâh u bî-gâh vakitli vakitsiz.*

1. Kişiyi idüp **kāh** fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 17). [kāh,]*

kahbe: *Dönek, kalleş.*

1. Cihān **ḳaḥbesi** ile olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet ḳalbe vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 107). [ḳaḥbesi, -si]*

kahḳaha ider: *Yüksek sesle, aşırı gülmek.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
Çalar çengi raḳḳāṣ ider ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 37). [ḳahḳaha ider, -er]

kahr: *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*

1. Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
Kiminüñ döger **ḳahrı** çeşmin çü bāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [ḳahrı, -ı]

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

1. Kiminüñ idüp luṭfı cānın çerāġ
Kiminüñ urur **ḳahrı** ḳalbine dāġ
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 106). [ḳahrı, -ı]

kahr: *Allah'ın şiddetli ve azab verici vasıflarının tecellisi.*

1. Eger **ḳahruñ** olur ise perde-dār
Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 27). [ḳahruñ, -uñ]*

kahr ide: *Çok üzülmek, içlenmek.*

1. Çeküp mihmān ḳarşusına sipāh
Niçün **ḳahr ide** luṭf yirine şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 338). [ḳahr ide, -e]*

kahr ider: *Perişan etmek.*

1. Eger ẓulm ü ḳahr idesin bī-günāh
İder Ḫaḳ seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 144). [ḳahr ider, -er]*

kahr-ı kemend: *Kahır, dert ipliği.*

1. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest **ḳahr-ı kemend**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 50). [ḳahr-ı kemend,]

kakıtma: *Kızdırmak, canını sıkmak.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [ḳaḳıtma,]*

kakıtma: *Kızdırmak, canını sıkmak.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 315). [ḳaḳıtma,]*

kākum: *Kakum adlı hayvandan elde edilen kürk. Beyaz renkte olduğundan gündüzü temsil etmektedir, dünyanın kakum kürkünü çıkardığından bahsedilmiş ve gecenin geldiği vurgulanmıştır.*

1. Bilūrīn-şikem **ḳāḳumīn** püşt idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [ḳāḳumīn, -īn]*

kāḳum: *Kakum adlı hayvandan elde edilen kürk. Beyaz renkte olduğundan gündüzü temsil etmektedir, dünyanın kakum kürkünü çıkardığından bahsedilmiş ve gecenin geldiği vurgulanmıştır.*

1. Bilūrīn-şikem **ḳāḳumīn** püşt idi
   Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [ḳāḳumīn, -īn]*

kāḳum: *Kakum adlı hayvandan elde edilen kürk. Beyaz renkte olduğundan gündüzü temsil etmektedir, dünyanın kakum kürkünü çıkardığından bahsedilmiş ve gecenin geldiği vurgulanmıştır.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
   Elinde düm-i **ḳāḳum** engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [ḳāḳum,]*

kāḳum: *Kakum adlı hayvandan elde edilen kürk. Beyaz renkte olduğundan gündüzü temsil etmektedir, dünyanın kakum kürkünü çıkardığından bahsedilmiş ve gecenin geldiği vurgulanmıştır.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn püşt idi
   Elinde düm-i **ḳāḳum** engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 130). [ḳāḳum,]*

kal-: *T. Durmak, hareket etmemek.*

1. Ḫavādiş ṭaşından uşanan sebū
   İçinde **ḳala** mı anuñ hīç şu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [ḳala, -a]*
2. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [ḳala, -a]*
3. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
   Ṭayanup cidāra **ḳala** çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 8). [ḳala, -a]*
4. Ura ḳalbine ḫatm Perverdigār
   Cehennemde **ḳala** ebed ḫʷōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 206). [ḳala, -a]

kal-: *Bir durum oluşmak, bir hale girmek.*

1. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḫayāt
   Žulemde **ḳalurdı** ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 47). [ḳalurdı, -urdı]*
2. Birimüz **ḳalınca** ḳılalum ḳıtāl
   Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 87). [ḳalınca, -ınca]
3. İdüp secde ḥayretde **ḳalmış** türāb
   Ne vaḳtin irişe diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 133). [ḳalmış, -mış]*

kal-: *Kalmak.*

1. Yanında görür **ḳalmadı** cenge er
   Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [ḳalmadı, -ma, -dı]
2. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
   Ki pīllerde **ḳalmadı** çekmekde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [ḳalmadı, -ma, -dı]
3. Şu deñlü ʿaṯā itdi şāh-ı cihān
   Ki **ḳalmadı** maḫzende zerden nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [ḳalmadı, -ma, -dı]
4. Şu deñlü niṣār itdi bezm içre zer
   Ki kān içre **ḳalmadı** zerden eṣer
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [ḳalmadı, -ma, -dı]
5. Ṭaşındı zer ü sīm ü kālā-yı Çīn
   Ḫazāyinde **ḳalmadı** dürr-i ṣemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 80). [ḳalmadı, -ma, -dı]
6. Dükendi çü tīr-keşde **ḳalmadı** tīr
   Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [ḳalmadı, -ma, -dı]*
7. Görür ṣūretin anda ʿaynen hemān
   Ṣarīḥ oldı **ḳalmadı** şekk ü gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 194). [ḳalmadı, -ma, -dı]
8. Döküldi çün ol kandan laʿl-i nāb
   Zebūn oldı **ḳalmadı** cisminde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 174). [ḳalmadı, -ma, -dı]

kal-: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*

1. Buyurdı ki bir niçe esb-i naḥīf
   ʿĀmelden **ḳalub** olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 32). [ḳalub, -ub]*

kal-: *Elde bulunmak.*

1. Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
   Ne Ḳaydāfe **ḳaldı** ne maġrib-zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [ḳaldı, -dı]

kal-: *Kalmak.*

1. Dilerseñ **ḳala** saña Tūrān-zemīn
   Gel İslāma gel iy şehin-şāh-ı Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 275). [ḳala, -a]
2. Gedā kim **ḳala** nāmı bulmaya nān
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān

(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [ḳala, -a]

3. Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
   Bugünüm yaruna **ḳala** mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [ḳala, -a]*
4. İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
   Ara yirde hergiz melek mi **ḳala** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 254). [ḳala, -a]*
5. İder cemʿ genci şanur kim **ḳala**
   Dimez ben ölicek bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 5). [ḳala, -a]*

kal-: *Durmak, bırakmak.*

1. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
   Degül Sidreden ḳadd ü **ḳalup** da kem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [ḳalup, -up]*

kal-: *Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
   Çü **ḳalmaz** ḳalanına ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 74). [ḳalmaz, -maz]*

kal-: *Kalmak.*

1. Gideyem şehā himmetüñ ile ben
   Esen **ḳal** saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 120). [ḳal,]*

kal-: *(geriye) kalmak.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa **ḳalur** ḫalḳ zīr *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 114). [ḳalur, -(u)r]*
2. Ḫudūsın çü maḥv itdi envār-ı ẕāt
   Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 124). [ḳalur, -(u)r]*
3. Suḫendür kişiden **ḳalan** yādigār
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 73). [ḳalan, -(a)n]*

kal-: *Ayrı kalmak.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī **ḳala** bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 84). [ḳala, -a]*

kal: *T. Kalmak.*

1. Çü nīze irerse yine şunsa el
   Żarūrī **ḳalur** ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 8). [ḳalur, -ur]*
2. Güher-dār iken çün dıraḫşende tīġ
   Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 10). [ḳalur, -ur]*
3. Gidüp rūḥ çün kim **ḳalur** cism-i dūn
   Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [ḳalur, -ur]*
4. Behiştī ṣaḳın ġāfil olma iñen
   Ne kimse **ḳalur** bu cihānda ne sen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 76). [ḳalur, -ur]*
5. Daġılur ḳamu ḫayli ṣāh-ı cihān
   Yanında **ḳalur** ol iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [ḳalur, -ur]*
6. O bezmi eger eyler isem beyān
   Ḳalur ḫaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 478). [ḳalur, -ur]*
7. ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
   Mücāhid **ḳalur** ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 708). [ḳalur, -ur]*
8. Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb
   Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [ḳalur, -ur]*
9. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
   Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 564). [ḳalur, -ur]*
10. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
    Ḳalur ellerinde hemān deste çūb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 390). [ḳalur, -ur]*
11. Ne aʿṣāb **ḳalur** ne ḳalb ü miyān
    İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 439). [ḳalur, -ur]*
12. Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
    Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 233). [ḳalur, -ur]*
13. Nemedde olur cümle cismi nihān
    Ayaġı **ḳalur** ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 30). [ḳalur, -ur]*
14. Dişi arasında **ḳalur** et meger
    Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [ḳalur, -ur]*
15. Gidüp ādemī çün **ḳalur** nīk-nām
    Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [ḳalur, -ur]*
16. Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
    Muḳarrer **ḳalur** ḫaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [ḳalur, -ur]*
17. Ḳalur çünki tenhā ikisi hemīn
    Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [ḳalur, -ur]*
18. Yapup ḳapuyı şehr eyler ḥişār
    Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ ḫayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 56). [ḳalur, -ur]*
19. Çü ṣandal **ḳalur** der-peyince felek
    İrişmez açup nūrı şeh-per melek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 99). [ḳalur, -ur]*

20. Çıḳup cān içinden **ḳalur** kendüzi
Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 309). [ḳalur, -ur]*
21. Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 66). [ḳalur, -ur]*
22. Ḳalur ḫāk içinde niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi aṣlı olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 99). [ḳalur, -ur]*

kal: *Ar. Söz, lakırdı, laf.*

1. Otuz iki yaşına irdi çü sāl
Ko **ḳāli** dürüş olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 174). [ḳāli, -i]*

kal: *T. Durmak, hareket etmemek.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn **ḳaldı** kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [ḳaldı, -dı]*
2. .....Üşüp Rūmīnüñ birisine hezār
Sehil **ḳaldı** kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 286). [ḳaldı, -dı]*
3. Çeker gūşını pīl iderdi siper
Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 260). [ḳalurdı, -ur, -dı]*
4. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp ḳaçdı **ḳaldı** tehī rezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [ḳaldı, -dı]
5. Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
Görür **ḳaldı** tenhā şehin-şeh hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [ḳaldı, -dı]
6. İrişmez biri aña pūyān olup
Ḳalurlar çü iẓlāl ḫayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 98). [ḳalurlar, -ur, -lar]*
7. Ne insān **ḳalurdı** ne ḫod cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dūndan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 117). [ḳalurdı, -ur, -dı]*

kal: *Olduğu yeri ve durumu koruyamamak, sürdürememek.*

1. Göñül mülkin evhām ider pāy-māl
Şu resme ki taʿmīre **ḳalmaz** mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 432). [ḳalmaz, -ma+z]

kal: *Bağlanmak, kapılmak, itibar göstermek, bakmak.*

1. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde **ḳalmaz** mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [ḳalmaz, -maz]

kal: *Kalmak.*

1. Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña **ḳalmış** İsḥāḳdan ol yādigār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 618). [ḳalmış, -mış]

kal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*

1. Gerek pādişāh ol gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 242). [ḳalur, -ur]*

kal: *Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.*

1. Arada **ḳalup** zār ü ḫayrān olur
Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [ḳalup, -up]*
2. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
İki şeh **ḳalup** aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [ḳalup, -up]*
3. Ḳalup ṭaşra aḥbāb oldı ġamīn
Ḫazīn olup eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 137). [ḳalup, -up]*
4. Ḳalup kürre çünkim gide mādiyān
Gezer ẓulmet içinde niçe zamān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 115). [ḳalup, -up]

kal: *Elde bulunmak.*

1. Çü **ḳalmaya** benlikden aṣlā eser
Alam ʿālem-i ʿışḳdan bir ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 7). [ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

kal: *Kalmak.*

1. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne dil **ḳaldı** hep oldı ḫāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [ḳaldı, -dı]
2. Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde vü ne gökde **ḳaldı** ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [ḳaldı, -dı]
3. Bozup zīver ü zīnet-i būstān
Tehī **ḳaldı** bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 28). [ḳaldı, -dı]
4. Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya **ḳaldı** ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 16). [ḳaldı, -dı]*

kal: *Kalmak.*

1. Varup daʿvet itmek gerek anları
Ebed **ḳalmaya** nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 92). [ḳalmaya, -ma, -ya]*
2. Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki kalbinde **ḳalmaya** anuñ hevā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [ḳalmaya, -ma, -ya]
3. Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
Ki **ḳalmaya** nāmuñdan artuḳ metāʿ
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 106). [ḳalmaya, -ma, -ya]

kal: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
Bu yolda **ḳalur** cān u dil mübtelā
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 14). [ḳalur, -ur]

ḳal: *Kalmak, konaklamak.*

1. Ḳoma ʿilm ü aʿmāli elden şaḳın
Saña **ḳalıcaḳ** daḫı oldur hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 238). [ḳalıcaḳ, -ıcak]*

kal: *Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.*

1. .....iy pehlevān
İlimez daḫı çünki **ḳaldıḳ** yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [ḳaldıḳ, -dı, -ḳ]*
2. Ele aldılar ʿāḳıbet nīzeler
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 904). [ḳalınca, -ınca]*
3. Ḳala ẓulmet ü toz içinde sipāh
ʿAdū bulmaya ḫaylüñe saña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 105). [ḳala, -a]*

kal: *Tasavvufta "hâl" karşıtı. II Söz,lâf.*

1. Çıḳup cān içinden ḳalur kendüzi
Açuḳ **ḳal** ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 310). [ḳal,]*

kal: *Bulunmak, geriye kalmak.*

1. Çü **ḳalmışdı** ceddinden ol yādigār
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [ḳalmışdı, -mış, -dı]*

kal: *(Akılda) kalmak.*

1. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
Tek-u-pūyadan **ḳaldı** her pey-revi
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 110). [ḳaldı, -dı]
2. Cemālün görüp **ḳaldı** Yūsuf ṭoña
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 83). [ḳaldı, -dı]*

kal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek.*

1. Ne gitmege furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 892). [ḳalıbdur, -ıb, -dur]*

ḳal: *Diğeri, geriye kalan.*

1. Ḳalanın ḳaraltu biliñüz hemān
Şebeḥden ne deñlü irişse ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 233). [ḳalanın, -an, -ı, -ñ]*

kal: *Bulunmak, geriye kalmak.*

1. Gelürler o cūya ola çün bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 254). [ḳalurlardı, -ur, -lar, -dı]*

kāl u ḳīl: *Söz ve lakırdı.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
Ara yirde olur niçe **ḳāl u ḳīl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 96). [ḳāl u ḳīl,]*

kālā: *Kumaş.*

1. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
Girān-māye **kālāsınuñ** ḥaddi yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [kālāsınuñ, -sı, -nuñ]

kālā: *Kumaş.*

1. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
Girān-māye **kālāsınuñ** ḥaddi yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [kālāsınuñ, -sı, -nuñ]

kalʿa: *[l ince] (قلعه) i. (Ar. ḳalʿa) Kale kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.*

1. Ne **ḳalʿa** güşādına itse sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 21). [ḳalʿa,]*

kalʿa: *[l ince] (قلعه) i. (Ar. ḳalʿa) Kale kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.*

1. Ne **ḳalʿa** güşādına itse sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 21). [ḳalʿa,]*

kālā: *Kumaş.*

1. Bu **kālāyı** nesc eyleyen pür-hüner
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 131). [kālāyı, -y, -ı]*

kālā: *Kumaş.*

1. Bu **kālāyı** nesc eyleyen pür-hüner
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 131). [kālāyı, -y, -ı]*

ḳalʿa: *Kale.*

1. Virüñ **ḳalʿa** miftāḥın ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 399). [ḳalʿa,]*

ḳalʿa: *Kale.*

1. Virüñ **ḳalʿa** miftāḥın ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 399). [ḳalʿa,]*

kālā: *Kumaş, bez, dokuma; sermâye (Tanıkta, şairin şiiridir).*

1. İde ḫᵛāceyi çün şeker-ḫᵛāb mest
Urur düzd **kālāya** fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 156). [kālāya, -y, -a]*

kālā: *Kumaş, bez, dokuma; sermâye (Tanıkta, şairin şiiridir).*

1. İde ḫᵛāceyi çün şeker-ḫᵛāb mest
Urur düzd **kālāya** fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 156). [kālāya, -y, -a]*

kalʿa: *Kale.*

1. Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol menār
Olur **ḳalʿa** ḳulle-i muḥkem ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 154). [ḳalʿa,]*

kalʿa: *Kale.*

1. Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol menār
Olur **ḳalʿa** ḳulle-i muḥkem ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 154). [ḳalʿa,]*

kālā: *Kumaş.*

1. Çü **kālāyı** nesc idüp ide tamām
İder rīze rīze pes iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 61). [kālāyı, -y, -ı]*

kalan: *Geriye kalan, diğerleri.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz **ḳalanına** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 74). [ḳalanına, -ın, -a]*

kalan: *Geriye kalan, diğerleri.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz **ḳalanına** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 74). [ḳalanına, -ın, -a]*

kalan: *Geriye kalan, diğer.*

1. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [ḳalanına, -i, -n, -a]*

kalan: *Geriye kalan, diğer.*

1. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [ḳalanına, -i, -n, -a]*

kalan: *Kalan (şey) anlamında sıfat fiil.*

1. Ḳabūl itdi baʿżını şāh-ı cihān
Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 516). [ḳalanın, -ı, -n]*

kalan: *Kalan (şey) anlamında sıfat fiil.*

1. Ḳabūl itdi baʿżını şāh-ı cihān
Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 516). [ḳalanın, -ı, -n]*

kalan: *Geriye kalan, diğerleri.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
İdüp emr cizye buyurdı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 659). [ḳalanına, -ın, -a]*

kalan: *Geriye kalan, diğerleri.*

1. Ḳalanına sulṭān-ı ḫurşīd-tāc
İdüp emr cizye buyurdı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 659). [ḳalanına, -ın, -a]*

kālāy: *Yumuşak, gümüş beyazı renginde, düşük sıcaklıklarda kolayca eriyen, çok iyi parlatabilen, ince levhalar hâline getirilebilen, normal sıcaklıklarda havada oksitlenmeyen, lehim îmâline yarar, yoğunluğu 18°'nin altında 5.8, üstünde 7.2, erime derecesi 232°, atom ağırlığı 118,70, atom numarası 50, sembolü Sn olan metal element [Bilhassa bakır mutfak eşyâsını kaplamakta kullanılır].*

1. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki **kālāyile** ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [kālāyile, -ile]*

kālāy: *Yumuşak, gümüş beyazı renginde, düşük sıcaklıklarda kolayca eriyen, çok iyi parlatabilen, ince levhalar hâline getirilebilen, normal sıcaklıklarda havada oksitlenmeyen, lehim îmâline yarar, yoğunluğu 18°'nin altında 5.8, üstünde 7.2, erime derecesi 232°, atom ağırlığı 118,70, atom numarası 50, sembolü Sn olan metal element [Bilhassa bakır mutfak eşyâsını kaplamakta kullanılır].*

1. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki **kālāyile** ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [kālāyile, -ile]*

kālā-yı çīn: *Çin kalesi, kumaşı.*

1. Olur şekkerīn peyker ile zemīn
Muṣavver müzeyyen çü **kālā-yı Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 576). [kālā-yı çīn,]*
2. Ṭaşındı zer ü sīm ü **kālā-yı Çīn**
Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̲emīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 79). [kālā-yı çīn,]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer **ḳalbde** cān gibi ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 106). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Cenāḥeyn olur ol iki şāh-bāz
Düzer **ḳalbde** cān gibi ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 106). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur **ḳalbde** kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur **ḳalbde** kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Yıḳup **ḳalbini** ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Yıḳup **ḳalbini** ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü **ḳalb** olmaya ten tīz olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [ḳalb,]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü **ḳalb** olmaya ten tīz olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [ḳalb,]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durur **ḳalbde** şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 143). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durur **ḳalbde** şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 143). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. İder cengde ḥamle Dārāya şāh
Bozar **ḳalbin** olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 312). [ḳalbin, -in]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. İder cengde ḥamle Dārāya şāh
Bozar **ḳalbin** olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 312). [ḳalbin, -in]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Mey-i surḫ ile sāḳi-i meh-liḳā
Vire **ḳalb** āyīnesine ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 4). [ḳalb,]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Mey-i surḫ ile sāḳi-i meh-liḳā
Vire **ḳalb** āyīnesine ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 4). [ḳalb,]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Cemāline ḥayrān olur tāc-dār
Ṭolar şevḳ ile **ḳalbi** ḳalmaz ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [ḳalbi, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Cemāline ḥayrān olur tāc-dār
Ṭolar şevḳ ile **ḳalbi** ḳalmaz ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [ḳalbi, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Gehī **ḳalbi** ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [ḳalbi, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Gehī **ḳalbi** ġam-gīn gehī şād ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [ḳalbi, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Ura **ḳalbine** ḫatm Perverdigār
Cehennemde ḳala ebed ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 205). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Ura **ḳalbine** ḫatm Perverdigār
Cehennemde ḳala ebed ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 205). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Hele cengde siz ḳomañuz ḳuşūr
Bula **ḳalbiñüz** ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 698). [ḳalbiñüz, -i, -ñüz]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Hele cengde siz ḳomañuz ḳuşūr
Bula **ḳalbiñüz** ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 698). [ḳalbiñüz, -i, -ñüz]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durup **ḳalbde** şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 727). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durup **ḳalbde** şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 727). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durur **ḳalbde** şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 767). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durur **ḳalbde** şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 767). [ḳalbde, -de]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Nice ġarḳ oldıysa toza libās
Dutar **ḳalb** mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 790). [ḳalb,]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Nice ġarḳ oldıysa toza libās
Dutar **ḳalb** mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 790). [ḳalb,]*

kalb: *Kalp ‖ gönül.*

1. Ki tā ḫāliṣ eyleye **ḳalbimi** mey
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [ḳalbimi, -im, -i]*

kalb: *Kalp ‖ gönül.*

1. Ki tā ḫāliṣ eyleye **ḳalbimi** mey
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [ḳalbimi, -im, -i]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durur **kalbde** Ṣanṭalūs-ı laʿīn
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı içün kemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 327). [kalbde, -de]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Durur **kalbde** Ṣanṭalūs-ı laʿīn
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı içün kemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 327). [kalbde, -de]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
Muḳīm ola **ḳalbüñde** Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 176). [ḳalbüñde, -üñ, -de]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
Muḳīm ola **ḳalbüñde** Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 176). [ḳalbüñde, -üñ, -de]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Ṭolar **ḳalbine** dāyimā ıżṭırāb
Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 61). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Ṭolar **ḳalbine** dāyimā ıżṭırāb
Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 61). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū **ḳalbine** raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [ḳalbine, -i, -n, -e]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū **ḳalbine** raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [ḳalbine, -i, -n, -e]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim **ḳalbe** vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [ḳalbe, -e]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim **ḳalbe** vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [ḳalbe, -e]*

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki **kalbinde** ḳalmaya anuñ hevā

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [kalbinde, -in, -de]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
   Ki **kalbinde** ḳalmaya anuñ hevā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [kalbinde, -in, -de]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā ruḫām
   Ṣafālar virür **ḳalbe** çün sīm-i ḫām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 338). [ḳalbe, -e]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā ruḫām
   Ṣafālar virür **ḳalbe** çün sīm-i ḫām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 338). [ḳalbe, -e]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. Görinür gehī māʾī bes mehīb
   Ṣalar **ḳalbine** ehl-i fülküñ nehīb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 150). [ḳalbine, -i, -n, -e]

kalb: *Yürek, gönül.*

1. İder **ḳalbi** ḫurrem egerçi ki nūr
   Virür ṣoñra ẓulmet velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 3). [ḳalbi, -i]*

kalb ü miyān: *Kalp ve bel(vücudun orta kısmı).*

1. Ne aʿṣāb ḳalur ne **ḳalb ü miyān**
   İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 439). [ḳalb ü miyān,]*

kalbi: *Gönül.*

1. Didi kim sebeb ne ki bunca sipāh
   Ṣınup geh idinürdi **ḳalbi** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 308). [ḳalbi, -i]*

kalbi: *Gönül.*

1. Didi kim sebeb ne ki bunca sipāh
   Ṣınup geh idinürdi **ḳalbi** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 308). [ḳalbi, -i]*

kalbi: *Gönül.*

1. Getür sāḳiyā baña Āb-ı Ḥayāt
   Ki ġam-gīn ider **ḳalbi** fikr-i memāt
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 126). [ḳalbi, -i]

kalb-i faġfūra: *Çin padişahının kalbi.*

1. İrüp **ḳalb-i Faġfūra** ṣāḥib-külāh
   Olur rū-be-rū naṭʿada iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1109). [ḳalb-i faġfūra, -a]*

kalb-i ḥazīn: *Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
   Ki serd oldı ġāyet bu **ḳalb-i ḥazīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 2). [ḳalb-i ḥazīn,]

kaldır: *Ayırmak.*

1. Seḥer çünki **ḳaldırdı** yüzden niḳāb
   ʿAyān oldı āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 93). [ḳaldırdı, -dı]*

kaldır: *Ayırmak.*

1. Seḥer çünki **ḳaldırdı** yüzden niḳāb
   ʿAyān oldı āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 93). [ḳaldırdı, -dı]*

kaldır: *Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya başka bir yere taşımak; yukarı doğru hareket ettirmek.*

1. Başın **ḳaldıranuñ** kesem başını
   Silem ẓulmden aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 287). [ḳaldıranuñ, -an, -uñ]*

kaldır: *Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya başka bir yere taşımak; yukarı doğru hareket ettirmek.*

1. Başın **ḳaldıranuñ** kesem başını
   Silem ẓulmden aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 287). [ḳaldıranuñ, -an, -uñ]*

kaldır: *Ayırmak.*

1. Niḳābını **ḳaldırdı** çün kām-yāb
Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [ḳaldırdı, -dı]*

kaldır: *Ayırmak.*

1. Niḳābını **ḳaldırdı** çün kām-yāb
Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [ḳaldırdı, -dı]*

kaldır: *Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya başka bir yere taşımak.*

1. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın **ḳaldırur** işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [ḳaldırur, -ur]*

kaldır: *Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya başka bir yere taşımak.*

1. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ urdı dem
Başın **ḳaldırur** işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 820). [ḳaldırur, -ur]*

kaldır: *Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya başka bir yere taşımak.*

1. Yine çalmaġa **ḳaldırur** çünki dest
Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [ḳaldırur, -ur]*

kaldır: *Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya başka bir yere taşımak.*

1. Yine çalmaġa **ḳaldırur** çünki dest
Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [ḳaldırur, -ur]*

kaldır: *Yukarı doğru hareket ettirmek.*

1. Duʿāya sitem-dīde **ḳaldırsa** dest
İder āhenīn kūh ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 187). [ḳaldırsa, -sa]*

kaldır: *Yukarı doğru hareket ettirmek.*

1. Duʿāya sitem-dīde **ḳaldırsa** dest
İder āhenīn kūh ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 187). [ḳaldırsa, -sa]*

kalem: *Kalem, hâme.*

1. Mübārek eline ala çün **ḳalem**
Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [ḳalem,]*
2. Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ yazamaz **ḳalem** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 482). [ḳalem,]*
3. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir **ḳalem**
Ḫıred-nāme itmek içün ol raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 109). [ḳalem,]*
4. Şu kim ne **ḳalem** ehli ola ne tīr
Şaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [ḳalem,]*
5. Behiştī elüñe yine al **ḳalem**
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [ḳalem,]*
6. Dimiş ṭūṭī-i Gence şekker-maḳāl
Ḳalem çeşmesinden aḳıdup zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 10). [ḳalem,]*
7. Vaṣiyyet içün şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline alur kāġıd ile **ḳalem** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 164). [ḳalem,]*
8. İderken bu naẓm-ı şerīfi raḳam
Gice ṣubḥa dek silmez idüm **ḳalem** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 48). [ḳalem,]*
9. Eger olsa her bir **ḳalemde** zebān
Ṣenā eylesem durduġunca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 7). [ḳalemde, -de]*

kalem: *Yazma, çizme vb. işlemlerde kullanılan araç II (şiir) yazma.*

1. Eger bir **ḳalemde** ola biñ zebān
Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 7). [ḳalemde, -de]*

kalem: *Ulûhiyyet âleminde bütün nesne ve olayların kaydedilmesini sağlayan araç.*

1. Nedür ʿarş u kürsī nedür ḥāmilān
Ḳalem ne nedür levḥ-i esrār-dān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 52). [ḳalem,]*

kalem: *I. Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet II. İnsanların kaderini yazan araç, alın yazısı.*

1. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir **ḳalem** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 22). [ḳalem,]*

kālib-i nuṭḳa: *Söz, konuşma, kelâmın kalıbı.*

1. Feṣāḥat-durur **ḳālib-i nuṭḳa** cān
   Müşerref belāġatla ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 17). [ḳālib-i nuṭḳa,]*

kalīl: *Az.*

1. Günāhum keṣīr ü ṣevābum **ḳalīl**
   Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [ḳalīl,]

kalīl: *Az.*

1. Günāhum keṣīr ü ṣevābum **ḳalīl**
   Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [ḳalīl,]

kalīl: *Az.*

1. Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
   Yidügi ziyāde midür ya **ḳalīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [ḳalīl,]*

kalīl: *Az.*

1. Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
   Yidügi ziyāde midür ya **ḳalīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [ḳalīl,]*

kalkan: *Kalkan (Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).*

1. Virür **ḳalḳan** altında şemşīr tāb
   Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [ḳalḳan,]*

kalkan: *Kalkan (Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).*

1. Virür **ḳalḳan** altında şemşīr tāb
   Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [ḳalḳan,]*

kalkan: *Kalkan (Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
   Çalar şāhı **ḳalḳan** dutar nerre-şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [ḳalḳan,]

kalkan: *Kalkan (Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
   Çalar şāhı **ḳalḳan** dutar nerre-şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [ḳalḳan,]

kalma: *Var olmamak, yok olmak.*

1. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
   Gele cevdet ü **ḳalmaya** eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 666). [ḳalmaya, -ya]*

kalma: *Var olmamak, yok olmak.*

1. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
   Gele cevdet ü **ḳalmaya** eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 666). [ḳalmaya, -ya]*

kalmaz: *Olduğu yeri ve durumu koruyamamak, sürdürememek.*

1. Geçer böyle **ḳalmaz** muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [ḳalmaz, --maz]

kalmaz: *Olduğu yeri ve durumu koruyamamak, sürdürememek.*

1. Geçer böyle **ḳalmaz** muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [ḳalmaz, --maz]

kalp: *Gönül, kalp, yürek.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi **ḳalbi** ammā ki şarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [ḳalbi, -i]

kalp: *Gönül, kalp, yürek.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi **ḳalbi** ammā ki şarḳ

(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [ḳalbi, -i]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Ne **ḳalbe** ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 319). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Ne **ḳalbe** ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 319). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Muʿallim tekāver iderdi şitāb
Ḳılurdı ne **ḳalbe** irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 196). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Muʿallim tekāver iderdi şitāb
Ḳılurdı ne **ḳalbe** irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 196). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Virüp felsefe ile **ḳalbe** cilā
ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Virüp felsefe ile **ḳalbe** cilā
ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Süleymān maḳāmı degül künc-i mūr
Ḳudūmı velī **ḳalbe** virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 358). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Süleymān maḳāmı degül künc-i mūr
Ḳudūmı velī **ḳalbe** virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 358). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Melekdür ṣan olmış-durur ġarḳ-ı nūr
Müferriḥ-dürür **ḳalbe** virür sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 604). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Melekdür ṣan olmış-durur ġarḳ-ı nūr
Müferriḥ-dürür **ḳalbe** virür sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 604). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Gelür **ḳalbe** çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Gelür **ḳalbe** çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp **ḳalbe** ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp **ḳalbe** ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [ḳalbe, -e]

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
Yubūset virüp **ḳalbe** eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
Yubūset virüp **ḳalbe** eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür **ḳalbe** ġāyet teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür **ḳalbe** ġāyet teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet **ḳalbe** vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 108). [ḳalbe, -e]*

kalp: *Kalp, gönül.*

1. Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
ʿAceb mi eger gelse **ḳalbe** fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 36). [ḳalbe, -e]*

kalur: *T. Kalmak.*

1. Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
Muvāfıḳda **ḳalur** bulamaz sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 118). [ḳalur,]*
2. Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 10). [ḳalur,]*
3. Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya ḳaldı ne **ḳalur** saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 16). [ḳalur,]*

kâm: *Far. arzu, istek.*

1. Nebātuñ bilür lezzetin yine **kām**
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [kām,]*
2. Degül idi iḳlīm aña **kām**
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 671). [kām,]*
3. Ṣala āba āteş ḳaçan baḥr-i telḫ
Deñiz ṣuyı gibi ider **kāmı** telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 168). [kāmı, -ı]*

kâm: *Arzu, istek.*

1. Alup behre Behrām çün buldı **kām**
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 85). [kām,]*

kâm: *Dilek, istek, arzu, emel.*

1. Neyi māl-i ḫulyā ki itse olur
İder cüst ü cū **kāmı** anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 16). [kāmı, -ı]*

kâm: *Neşe, huzur, mutluluk.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı **kām** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 66). [kām,]*

kām alurdı: *Umduğunu ve istediğini elde etmek, dilediği biçimde zevk almak, keyfini çıkarmak.*

1. Müẕehheb libāsıyla idüp ḫırām
Hezārān ḫırāmıyla alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 18). [kām alurdı, -ur, -dı]*

kām u dehān: *Damak ve ağız.*

1. Şu resm ile ḳızmışdı **kām u dehān**
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 83). [kām u dehān,]*

ḳamaşur: *Kamaşmak. göz kamaşmak, "etkilenmek bağlamında.".*

1. Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 602). [ḳamaşur, -ur]*

ḳamaşur: *Kamaşmak. göz kamaşmak, "etkilenmek bağlamında.".*

1. Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 602). [ḳamaşur, -ur]*

kamer: *Ar. Ay, mâh.*

1. Direfş-i dıraḫşān toz içre hemān
   Ḳamerdür gicede ṣan oldı ʿayān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 428). [ḳamerdür, -dür]
2. Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
   Görinür **Ḳamer** içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 608). [ḳamer,]*

ḳamer: *Ay.*

1. Semā perdesinden çün itdi güẕer
   Cemālinden alur **ḳamer** nūr u fer
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 72). [ḳamer,]
2. Ḳamer gibi şebde şeb-efrūz idi
   Güneş gibi gündüz cihān-sūz idi
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 111). [ḳamer,]
3. Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
   Cebīni **ḳamer** ʿārıżı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 142). [ḳamer,]*
4. Nücūm ile vaż‘-ı dıraḫşān **ḳamer**
   Hemīn levḥa idi vü ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 3). [ḳamer,]*
5. Var iki elinde dıraḫşān güher
   Virürdi gicede żıyā çün **ḳamer** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 26). [ḳamer,]*
6. Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol **ḳamer**
   Münevver olur cümle baḥr ile ber
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 303). [ḳamer,]
7. Girer ẓulmete çün seḫāba **ḳamer**
   Düşer ḳaʿr-ı deryāya hem-çün güher
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 145). [ḳamer,]

kāmet: *Boy.*

1. Benefşe ider **ḳāmetin** kūj u ḫam
   Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [ḳāmetin, -in]*

kāmet: *Boy.*

1. Benefşe ider **ḳāmetin** kūj u ḫam
   Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [ḳāmetin, -in]*

kāmet: *Boy, endam.*

1. Ḳışa **ḳāmeti** dırnaġı bes dırāz
   Dişi tīz ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 31). [ḳāmeti, -i]*

kāmil: *Ar. Büsbütün, tam, noksansız.*

1. İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
   Ġurūrı olan kimse **kāmil** degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [kāmil,]*

kāmil: *Ar. Büsbütün, tam, noksansız.*

1. İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
   Ġurūrı olan kimse **kāmil** degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [kāmil,]*

kāmil: *Ar. Büsbütün, tam, noksansız.*

1. Ḳoyup **kāmil** üstādı ol bī-naṣīb
   Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [kāmil,]*

kāmil: *Ar. Büsbütün, tam, noksansız.*

1. Ḳoyup **kāmil** üstādı ol bī-naṣīb
   Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [kāmil,]*

kāmil: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

1. Ser-ā-ser bu ʿālem nişīb ü firāz
   Degül **kāmile** zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 204). [kāmile, -e]*

kāmil: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

1. Ser-ā-ser bu ʿālem nişīb ü firāz
   Degül **kāmile** zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 204). [kāmile, -e]*

kāmil: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

1. Dimiş pīr-i pīşine-i pīşvā
   Ki **kāmillere** ol-durur reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 88). [kāmillere, -ler, -e]

kāmil: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

1. Dimiş pīr-i pīşine-i pīşvā
   Ki **kāmillere** ol-durur reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 88). [kāmillere, -ler, -e]

kāmil: *Ar. Büsbütün, tam, noksansız.*

1. Şu **kāmil** ki her ḥaḳḳa inṣāf ider
   Dimez baña kim ögünür lāf ider
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 41). [kāmil,]

kām-rān: *Muradına eren, ikbal sahibi.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
   Gerek nā-murād ol gerek **kām-rān**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [kām-rān,]

kām-rān: *Muradına eren, ikbal sahibi.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
   Gerek nā-murād ol gerek **kām-rān**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [kām-rān,]

ḳamu: *Hep, bütün.*

1. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
   Sebebdür **ḳamu** ol Ḫudāvendigār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 22). [ḳamu,]
2. Olup her yañadan ṭalāye süvār
   Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu nīze-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 34). [ḳamu,]
3. Görür leşkeri cümle olmış süvār
   Müheyyā **ḳamu** cenge vü kīne-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [ḳamu,]
4. Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
   Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 278). [ḳamu,]
5. Bir avuc kişidür sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu cāndan olduġ içün ceng-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 310). [ḳamu,]
6. Göricek bu cengi sipāh-ı ʿadū
   Ḳamu ḫavf idüp dutdı ḳaçmaġa rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 418). [ḳamu,]
7. Buyurdı **ḳamu** leşkeri bī-dirīġ
   Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [ḳamu,]*
8. Görüp anı Rūmīler itdi savaş
   Ḳoyup şeh yoluna **ḳamu** cān u baş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 424). [ḳamu,]
9. Ḳamu ḳudretin itmeyüben dirīġ
   Biri birine urdılar tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 425). [ḳamu,]*
10. Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
    Murād ol olasız **ḳamu** ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 474). [ḳamu,]*
11. Ġanī oldı māl ile cümle sipāh
    Cebe-ḫānesini **ḳamu** aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 490). [ḳamu,]*
12. Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
    Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [ḳamu,]*
13. Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
    İdelüm **ḳamu** ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 868). [ḳamu,]*
14. Ne deñlü ḫazīnem ki var der-nihān
    Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 888). [ḳamu,]*
15. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
    Şehin-şāhuñ olsun **ḳamu** māl menāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [ḳamu,]*
16. Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
    Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [ḳamu,]*
17. Varınca aña bu sipāh-ı sipāh
    Sipāhın **ḳamu** eylesün cemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 938). [ḳamu,]*
18. Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫᵛāh
    Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 472). [ḳamusın, -sın]*
19. Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
    Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 567). [ḳamusın, -sın]*
20. Ḳamu ʿāşıḳ-ı şemʿ ü cūyā-yı şemʿ
    Olurlar ḳamu gird-i fānūsa cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 91). [ḳamu,]*
21. Ḳamu ʿāşıḳ-ı şemʿ ü cūyā-yı şemʿ
    Olurlar **ḳamu** gird-i fānūsa cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 92). [ḳamu,]*
22. Yidildi niçe esb-i zerrīn-licām
    Ḳamu bād-reftār ü gerdūn-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 104). [ḳamu,]*
23. Dağılur **ḳamu** ḫayli şāh-ı cihān
    Yanında ḳalur ol iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 325). [ḳamu,]*
24. Murādında çün Ḫıżrdur reh-nümā
    Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 58). [ḳamu,]*
25. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
    Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ḳamu,]*
26. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
    Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [ḳamu,]*
27. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
    İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [ḳamu,]*

28. Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni müzeyyen müẕehheb zücāc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 153). [ḳamu,]
29. Ki eylemeye birisine ziyān
Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [ḳamu,]
30. İdüp mülk ü mālin **ḳamu** armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [ḳamu,]*
31. Ḳamu iʿtiḳādātlar şehriyār
Ki sevgend ü ʿahdindedür üstüvār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 349). [ḳamu,]
32. Olup ḥükmüne cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 368). [ḳamu,]
33. Şehā şāhumuzsın **ḳamu** bendeñüz
Ser-efrāz sensin perākendeñüz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 377). [ḳamu,]*
34. Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād olur
Üsārā idi şanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [ḳamusı, -s, -ı]*
35. Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür **ḳamu** ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 22). [ḳamu,]*
36. Velī ʿāḳīl oldur ʿibādet ide
Ḳamu ehl-i ḥālüñ yolınca gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 96). [ḳamu,]*
37. Ḳamu beglere nāme gönderdi şāh
Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [ḳamu,]*
38. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
Ḳılalum **ḳamu** Hindi zīr ü zeber
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 150). [ḳamu,]
39. Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü hūş
Münezzeh **ḳamu** naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 260). [ḳamu,]
40. Ḳamu şandılar kim ṭutuldı güneş
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 425). [ḳamu,]*
41. Yidilür niçe esb-i zerrīn-licām
Çü ṭāvus-ı Hindī **ḳamu** ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 446). [ḳamu,]
42. Dili diledügün yidi her kişi
Yemek içmek oldı **ḳamunuñ** işi
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [ḳamunuñ, -nuñ]
43. İşidüp sipāhuñ sözin pādişā
Gönülden **ḳamusına** itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 192). [ḳamusına, -s, -ı, -n, -a]*
44. Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle cihāñ
Taleb-kārı ola **ḳamu** ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 20). [ḳamu,]*
45. Görürem ne dīnde ise şehriyār
Ḳamu bendeyüz ḥażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 76). [ḳamu,]*
46. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar şikār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 129). [ḳamu,]
47. Giyāsı **ḳamu** sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir çeşmesārı revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 79). [ḳamu,]*
48. Dıraḫtı **ḳamu** serv-i āzād idi
Ṣanavber idi ʿūd u şimşād idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 83). [ḳamu,]*
49. Olur cemʿ Etrāk-ı bī-dīn ü dād
Ḳamu bāʿiş-i şūr ü cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 124). [ḳamu,]*
50. ʿAdemden **ḳamu** varlığı var iden
Kimi ḫufte vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 139). [ḳamu,]*
51. Viṣāline ṭālib **ḳamu** kāyināt
Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 157). [ḳamu,]
52. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ īcāba dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 167). [ḳamu,]*
53. Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ **ḳamu** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 196). [ḳamu,]*
54. Ne deñlü ki var ḫalḳ bālā vü zīr
Ḳamu ʿışḳı zencīrinedir esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 210). [ḳamu,]*
55. Siyeh ḫākdendür **ḳamu** ādemi
Velī ʿilm iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 231). [ḳamu,]*
56. Ḳamu enbiyāsına yüz biñ ṣalʿāt
Şeref anlaruñla bulur kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 245). [ḳamu,]*
57. İdüp Hindi Sindi baña zīr-i dest
Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 266). [ḳamu,]
58. Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 302). [ḳamu,]
59. Beni eyledi İzidi kār-sāz
Cihān şehlerinden **ḳamu** ser-fīrāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 348). [ḳamu,]
60. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
Baña beglerüm söyler imiş yalan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 419). [ḳamu,]
61. Benem ol cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind
Ki fermān-berümdür **ḳamu** Ḫind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 842). [ḳamu,]
62. Odur baḫş iden ḫayāt u memāt
Bu ikide ʿāciz **ḳamu** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 960). [ḳamu,]*
63. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
Münezzeh **ḳamusından** ol pāk ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [ḳamusından, -sı, -n, -dan]

64. Çü ben güm-rehem n’ola göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 74). [ḳamu,]
65. Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [ḳamu,]*
66. Ḳamu nāz-perverd ü nāzük-ḫırām
Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 91). [ḳamu,]
67. Ḳamu nāz-perverd ü nāzük-ḫırām
Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 92). [ḳamu,]
68. Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 93). [ḳamu,]
69. Ḳamu gözleri cādū mekkāreler
Ḳamu ġamzesi ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 94). [ḳamu,]
70. Ḳamu nāristān u nārenc-būy
Ḳamu sīb ġabġablu gülnār-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 95). [ḳamu,]*
71. Ḳamu nāristān u nārenc-būy
Ḳamu sīb ġabġablu gülnār-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 96). [ḳamu,]*
72. Ḳamusı perī-ḫᵛūn u firişte-şikār
Behiştī **ḳamu** ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [ḳamu,]*
73. Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
Göricek ki reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 99). [ḳamu,]*
74. Kemānlar **ḳamu** Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 149). [ḳamu,]
75. Perende devende **ḳamu** bī-naẓīr
Bile pīş-keş itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 171). [ḳamu,]*
76. Ḳamu pīş-keş eyledügini Ḫān
Ḳabūl eyledi şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 173). [ḳamu,]*
77. Ḳamusı perī-ḫᵛūn u firişte-şikār
Behiştī ḳamu ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 97). [ḳamusı, -s, -ı]*
78. Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [ḳamu,]
79. Selāṭīn ala çünki pedrūd ider
Sirişk ile deşti **ḳamu** rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 152). [ḳamu,]*
80. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
Ḳamu pīl-zūr u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 167). [ḳamu,]*
81. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
Ḳamu pīl-zūr u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [ḳamu,]*
82. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
Ḳamu pīl-zūr u **ḳamu** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [ḳamu,]*
83. Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi **ḳamu** rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 176). [ḳamu,]*
84. Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret içün oldı şan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 179). [ḳamu,]*
85. Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [ḳamu,]*
86. Ḳamu ceng-cūy u **ḳamu** kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [ḳamu,]*
87. Ḳamu āyine sīnesi ṣānesi
Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 295). [ḳamu,]*
88. Çü cünd-i şeyāṭīn **ḳamu** zişt-rū
ʿAfārīt gibi **ḳamu** zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 297). [ḳamu,]*
89. Çü cünd-i şeyāṭīn **ḳamu** zişt-rū
ʿAfārīt gibi **ḳamu** zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 298). [ḳamu,]*
90. Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 177). [ḳamusı, -s, -ı]*
91. Olup Rūm ḫalḳı **ḳamu** şād-kām
Çıḳar ḳarşu eylemege iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 125). [ḳamu,]*
92. Ḳamu şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh
Gelür diyü zeyn oldı ṣāḥib-şükūh
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 127). [ḳamu,]
93. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 156). [ḳamu,]*
94. Ḳılup ḫalḳa irşād olur reh-nümā
Ḳamu muḳtedī olur ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 166). [ḳamu,]*
95. Şehüñ cümle müşkillerin ḥal ider
Virür **ḳamu** bilmedigünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 42). [ḳamu,]
96. Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
Ḳamu ḫalḳ ġafletde yoḳ āgehī *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 6). [ḳamu,]*
97. Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [ḳamu,]
98. Güzīn eyledi elli biñ nev-cuvān
Ḳamu zūr-mend ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 142). [ḳamu,]
99. Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
Ḳamu ʿaḳlı mīzān u mevzūn-ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [ḳamu,]

100. Ṣorup cümlesin bildi şāh-ı cihān
Olur **ḳamu** maḫfîler aña ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 58). [ḳamu,]*
101. Ḳamu elsine saña maʿlūm olur
Süleymān olan ḳuş dilini bilür *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 99). [ḳamu,]*
102. Ḳamusına sen şāh olursın şehā
Saña gördi bu ʿizzeti Ḫaḳ revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 93). [ḳamusına, -s, -ı, -n, -a]*
103. Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
Anı itdi bir peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 89). [ḳamu,]*
104. Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefîh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 84). [ḳamu,]*
105. Aña himmet eyle ki dānā ola
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 174). [ḳamu,]*
106. Gerek evc-i gerdūn gerek baḥr ü ber
Ḳamu emrüme rām ü fermān-ber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 14). [ḳamu,]*
107. Eger itmeseñ ʿöẕri yā Rab ḳabūl
Ḳamu ins olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 48). [ḳamu,]*
108. Alasın çü bir mülki itme sitem
Ḳamu ḫalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 70). [ḳamu,]*
109. Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ ḥużūr
İderler **ḳamusından** iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 156). [ḳamusından, -sı, -n, -dan]*
110. Ḳabāyil **ḳamu** ḥükmine oldı rām
Beriye olur hem-çü dārü’s-selām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 173). [ḳamu,]*
111. Ṣu deñlü taṣadduḳ ider şehriyār
Olurlar **ḳamu** aġniyā ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 190). [ḳamu,]*
112. Dıraḫtı o bāġuñ **ḳamu** sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 333). [ḳamu,]*
113. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [ḳamu,]*
114. Giderken irişür bir iḳlīme şāh
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 362). [ḳamu,]*
115. O ḳavmüñ **ḳamū** geydügi çerm-i ded
Nedür câme görmiş degüldür eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 107). [ḳamū,]*
116. Görür şāh kim geldi bī-ḥad ʿadū
Ḳamu sehm-nāk ü **ḳamu** tünd-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 60). [ḳamu,]*
117. Görür şāh kim geldi bī-ḥad ʿadū
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 60). [ḳamu,]*
118. ʿUḳābı ḳovup etleri aldılar
Kamu döşürüben şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 40). [kamu,]*
119. Görür ḳavm kim geldi bir encümen
Temāşāya çıḳdı **ḳamu** merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 52). [ḳamu,]*
120. Elinde **ḳamunuñ** birer üstüḫᵛān
Nice üstüḫᵛān tīz hem-çün sinān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 61). [ḳamunuñ, -nuñ]*
121. Göricek **ḳamusı** olur vehm-nāk
Bilürler olurlar ṣavaşda helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 71). [ḳamusı, -s, -ı]*
122. Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş
Ḳamunuñ işi ʿīş imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 17). [ḳamu,]*
123. Belīnāsa didi ki iy feylesūf
Ḳamu ḫuşk ḫāline buldum vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 76). [ḳamu,]*
124. Deñiz vehmi vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı itmiş idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 140). [ḳamu,]*
125. Ḳamu ṭıfl mānendi yārī-künān
Ne ṣuya olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 201). [ḳamu,]*
126. Güneş çünki eflāke ide ʿurūc
İderler **ḳamu** ġāralardan ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 398). [ḳamu,]*
127. Ḳamu āhenīn çeng ü elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün kilāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 25). [ḳamu,]*
128. Eri cümle dāmād ü zenler ʿarūs
Ḳarışmış **ḳamu** çün dücāc ü ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 36). [ḳamu,]*
129. Ḳamu ādemī-ḫōreler çün peleng
Dedi ejdehā ḫōr-i elmās çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 27). [ḳamu,]*
130. Ḳamu āhenīn çeng ü elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün kilāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 26). [ḳamu,]*
131. Dih ü şehr ile ṭopṭolu ol diyār
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 16). [ḳamu,]*
132. Varur bir yire şeh ḫaşısı güher
Türābı vü rīki **ḳamu** sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 196). [ḳamu,]*
133. Ḳamunuñ ḳapusı öñi meşhedi
Yapılmış ıraḳda velī maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 45). [ḳamunuñ, -nuñ]*
134. Ne ḳāḍī var ol şehrde ne mülūk
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 48). [ḳamusı, -s, -ı]*
135. Görür şerʿde bunları müstaḳīm
Ḳamusı ṣaḥīḥ arada yoḳ saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 84). [ḳamusı, -s, -ı]*
136. Alup dūşa anı getürdi keyān
Ḳamu cism-i mürdeydi ol mürde-cān

(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 214). [ḳamu,]

137. Ṭolardı benüm naẕmum ile cihān
Müşerref olurdı **ḳamu** ins ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 46). [ḳamu,]
138. Ne deñlü ki var idi genc-i defīn
Çü keşf oldı itdüm **ḳamusını** çīn
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 14). [ḳamusını, -sı, -nı]

ḳamu: *Bütün, hep, her, herkes, halk.*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḫālıḳı
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 21). [ḳamu,]*
2. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḫālıḳı
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 22). [ḳamu,]*
3. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
Ḳamu ḥażretüñden bulur żaʿf u zūr
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 54). [ḳamu,]
4. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 48). [ḳamu,]
5. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [ḳamu,]
6. Çıḳup ḫaymeden virdi ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 78). [ḳamu,]*
7. Burūcında s̱ābit **ḳamu** çün nücūm
Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 781). [ḳamu,]
8. Ḳamu ʿayb olur anda olan hüner
Hüner işlese kimse itmez naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 23). [ḳamu,]*
9. Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [ḳamu,]
10. Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u **ḳamu** kīne ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [ḳamu,]
11. Daḫı ḫalḳuma itmeyüp intiḳām
Ḳamusını ḳıl luṭfuñıla ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 476). [ḳamusını, -s, -ı, -n, -ı]*
12. Didiler **ḳamu** iy cihān-pehlevān
Fidā yoluña baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 175). [ḳamu,]*
13. Komışuz yoluñda **ḳamu** cān u baş
Saʿādetdür itmek öñüñde savaş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 177). [ḳamu,]*
14. Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu ḥāżır olduḳ gidelüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 184). [ḳamu,]
15. Bu sözi diyüp meclisi bozdı şāh
Yüz urup **ḳamu** öpdi ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 206). [ḳamu,]
16. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 448). [ḳamu,]
17. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
Ḳamu serv-ḳadd ü **ḳamu** lāle-rū
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 448). [ḳamu,]
18. Araya alur pādişāhlar şehi
Kevākib **ḳamu** ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 452). [ḳamu,]*
19. Niş̱āruñ **ḳamu** mülk ü emlāk Keyd
Sözümde ṣaḳın ṣanma kim ola keyd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 497). [ḳamu,]
20. Neye mālik ise **ḳamu** Keyd-i şāh
Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [ḳamu,]*
21. Çü diñlendi şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu tāzelendi idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 686). [ḳamu,]*
22. Didi ben de sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş **ḳamuñuz** beni
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 196). [ḳamuñuz, -ñuz]
23. Ola ʿālemüñ ḫalḳı Yezdān-şināş
Ḳamu Ḫażret-i Ḫaḳḳa ide sipās *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 38). [ḳamu,]*
24. Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn ü Ḫoten
Ḳamunuñ boyı serv ü ḫaddi semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 136). [ḳamunuñ, -n, -uñ]
25. Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin hemān
Ḳodı fey içün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 597). [ḳamusını, -s, -ı, -n, -ı]*
26. Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 4). [ḳamuyı, -y, -ı]*
27. Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş
Ḳamunuñ işi ʿīş imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 18). [ḳamunuñ, -n, -uñ]*

kamu: *Bütün.*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür ol
Ḳamu ehl-i peyġāma ḫātemdür ol
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 49). [ḳamu,]

kamu: *1. Bütün, hep, her. 2. Herkes.*

1. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ **ḳamuya** penāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 80). [ḳamuya, -y, -a]

kamu: *Bütün, bütünüyle; hep, hepsi; her şey.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
   Yanında **ḳamusı** velī ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 33). [ḳamusı, -s, -ı]*

kamu: *Büsbütün, tamamen.*

1. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
   Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 20). [ḳamu,]

ḳamu: *1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.*

1. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
   Ḳamu pey-rev olanları eyle pest
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 50). [ḳamu,]
2. Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 19). [ḳamu,]*
3. Livāsı **ḳamu** ümmetine penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫᵛāh
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 52). [ḳamu,]
4. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 103). [ḳamu,]*
5. Piyāde öñince **ḳamu** enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 107). [ḳamu,]*
6. İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
   Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 148). [ḳamu,]*
7. İdüp baḫş aṣḥāba genci Rasūl
   Dil ü cāndan itdi **ḳamusı** ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 146). [ḳamusı, -sı]*

kamu: *Büsbütün, tamamen, hep.*

1. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
   Bilemez velī ol ki nādāndur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 87). [ḳamu,]*
2. Kamu enbiyānuñ odur serveri
   Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 36). [kamu,]*
3. Kamu enbiyānuñ odur serveri
   Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 37). [ḳamu,]*
4. Eger z̤ātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
   Žulemde ḳalurdı **ḳamu** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 47). [ḳamu,]*

kamu: *Baştan başa, bütünüyle.*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
   Ḥaḳīḳatde aṣl ol **ḳamu** ferʿdür *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 23). [ḳamu,]*

kamu: *Baştan başa, büsbütün, bütün.*

1. Ḳamu varlığından çü nevmīd olur
   Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 121). [ḳamu,]*

kamu-: *Bütün, hep, her, herkes, halk.*

1. İçüp at ḳulaġı vü aşḳar gözi
   Açıldı **ḳamunıñ** yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 92). [ḳamunıñ, --(n)ıñ]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
   Ne mümkin ki eksile iy **kām-yāb**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [kām-yāb,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
   Ne mümkin ki eksile iy **kām-yāb**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [kām-yāb,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Niḳābını ḳaldırdı çün **kām-yāb**
   Ḳarañu gice ṭoġdı şan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Niḳābını ḳaldırdı çün **kām-yāb**
   Ḳarañu gice ṭoġdı şan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Ḳabūl eyleyüp pendi ol **kām-yāb**
   Ḥakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 105). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Ḳabūl eyleyüp pendi ol **kām-yāb**
   Ḥakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 105). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Bu himmetler ile göre āfitāb
   Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy **kām-yāb**

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [kām-yāb,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Bu himmetler ile göre āfītāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy **kām-yāb**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [kām-yāb,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Çü yindi ṭaʿām u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol **kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 178). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Çü yindi ṭaʿām u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol **kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 178). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Virüp neẕr ü ḳurbān ider bī-ḥisāb
Ḫalāṣına şükrāne ol **kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 360). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Ki göre nice ṭoġduġın āfītāb
İrüp tāb bī-huş olur **kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 408). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Eger baḫr olmasa iy **kām-yāb**
Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre āb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 55). [kām-yāb,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Gelür şāha hātifden anda ḫıṭāb
Ki dön menzilüñe eyā **kām-yāb**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 252). [kām-yāb,]

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫ̌āb
Yine açdı çeşmini ol **kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 144). [kām-yāb,]*

kām-yāb: *Muradına ermiş.*

1. Bu żaʿf ile yaturken ol **kām-yāb**
Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 171). [kām-yāb,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. O **kan** baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [kan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. O **kan** baḥri içinde her küşte pīl
Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [kan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳızıl **ḳan** olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳızıl **ḳan** olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
Ḳamu ḫuşk yir **ḳandan** olmışdı yaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 278). [ḳandan, -dan]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
Ḳamu ḫuşk yir **ḳandan** olmışdı yaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 278). [ḳandan, -dan]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yire şöyle teʾsīr ḳılmışdı **ḳan**
Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 279). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yire şöyle teʾs̲īr ḳılmışdı **ḳan**
Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 279). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ **ḳan** olur
Ṣanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ **ḳan** olur
Ṣanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [ḳan,]*

ḳan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
Kimi zaḫm **ḳanın** yudı kimi gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
Kimi zaḫm **ḳanın** yudı kimi gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi yine baş revān oldı **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi yine baş revān oldı **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını **ḳanın** eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 416). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını **ḳanın** eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 416). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire gürz **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire gürz **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki **ḳan** eyledi mūra küncini teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki **ḳan** eyledi mūra küncini teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse cūy idi **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse cūy idi **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
Olup ceng aḳıser firāvān **ḳan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
Olup ceng aḳıser firāvān **ḳan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Aḳup **ḳan** dutar her yañadan çü cū
Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Aḳup **ḳan** dutar her yañadan çü cū
Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi **ḳan** oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 210). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi **ḳan** oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 210). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. İder tīr-i peykānını jeng **ḳān**
Dü-rengi hemānā ki berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 267). [ḳān,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. İder tīr-i peykānını jeng **ḳān**
Dü-rengi hemānā ki berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 267). [ḳān,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [ḳān,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze **ḳān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [ḳān,]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Aḳup **ḳanı** bī-cān olur pīl-i zūr
Yatur ḫāk u ḫūn içre efkār-ı ḫ˅ūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 343). [ḳanı, -ı]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Aḳup **ḳanı** bī-cān olur pīl-i zūr
Yatur ḫāk u ḫūn içre efkār-ı ḫ˅ūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 343). [ḳanı, -ı]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Benüm daḫı **ḳanumı** içdi zamān
Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [ḳanumı, -u, -m, -ı]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Benüm daḫı **ḳanumı** içdi zamān
Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [ḳanumı, -u, -m, -ı]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı mülk ü māl ü **ḳanı** ʿizz ü cāh
Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 441). [ḳanı, -ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı mülk ü māl ü **ḳanı** ʿizz ü cāh
Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 441). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
Didi **ḳanı** māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
Didi **ḳanı** māhār ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [ḳanı, -ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi **ḳan**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi **ḳan**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [ḳan,]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden mey gibi **ḳanı** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden mey gibi **ḳanı** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ **ḳanı** müşgīn olur
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [ḳanı, -ı]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ **ḳanı** müşgīn olur
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [ḳanı, -ı]

kān: *Maden.*

1. Şu deñlü nis̱ār itdi bezm içre zer
Ki **kān** içre ḳalmadı zerden es̱er
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [kān,]

kān: *Maden.*

1. Şu deñlü nis̱ār itdi bezm içre zer
Ki **kān** içre ḳalmadı zerden es̱er
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [kān,]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ṭolar şevḳi cismine **ḳanı** gibi
Baṣar baġrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ṭolar şevḳi cismine **ḳanı** gibi
Baṣar baġrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı **ḳanı** ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
Bize anlaruñ mālı **ḳanı** ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [ḳanı, -ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ şikār
Olur ṣayd **ḳanıyla** pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 132). [ḳanıyla, --ı, --yla]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ şikār
Olur ṣayd **ḳanıyla** pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 132). [ḳanıyla, --ı, --yla]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yine cūş eyler ṭamarlarda **ḳan**
Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 199). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Yine cūş eyler ṭamarlarda **ḳan**
Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 199). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Olursa aramuzda āşūb u kīn
Ḳızıl **ḳan** olup aḳa deryā-yı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 390). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Olursa aramuzda āşūb u kīn
   Ḳızıl **ḳan** olup aḳa deryā-yı Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 390). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Egerçi ki elmās deşne idi
   Çü deşne dili **ḳana** teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [ḳana, -a]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Egerçi ki elmās deşne idi
   Çü deşne dili **ḳana** teşne idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [ḳana, -a]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
   Nice nīze **ḳan** aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
   Nice nīze **ḳan** aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çıḳar şöyle **ḳandan** sipihre buḫār
   Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 813). [ḳandan, -dan]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Çıḳar şöyle **ḳandan** sipihre buḫār
   Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 813). [ḳandan, -dan]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
   Olur maġzı **ḳan** ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
   Olur maġzı **ḳan** ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü çeşme revān oldı **ḳan**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü çeşme revān oldı **ḳan**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı cenge gelsün o düzdi ḳıtāl
   Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [ḳanı, -ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı cenge gelsün o düzdi ḳıtāl
   Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [ḳanı, -ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
   Zirihden revān itdi **ḳan** hem-çü ḫay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
   Zirihden revān itdi **ḳan** hem-çü ḫay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
   Kesüp başını itdi **ḳanın** revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 396). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
   Kesüp başını itdi **ḳanın** revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 396). [ḳanın, -ın]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı pādişahlıḳ ḳanı mülk ü māl
   Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 441). [ḳanı, -ı]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı pādişahlıḳ ḳanı mülk ü māl
   Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 441). [ḳanı, -ı]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı pādişahlıḳ **ḳanı** mülk ü māl
   Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 441). [ḳanı, -ı]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳanı pādişahlıḳ **ḳanı** mülk ü māl
   Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 441). [ḳanı, -ı]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Velāyet eli ile şāh-ı cihān
   Kesüp başını itdi **ḳanın** revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 512). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Velāyet eli ile şāh-ı cihān
   Kesüp başını itdi **ḳanın** revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 512). [ḳanın, -ın]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳızıl **ḳan** ider deşt sikkīni laʿl
   Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ḳızıl **ḳan** ider deşt sikkīni laʿl
   Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü **ḳan**
   Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 111). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü **ḳan**
   Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 111). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Bu ne ḥikmet olur ki bir ḳaṭre **ḳan**
   Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ḳan,]

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Bu ne ḥikmet olur ki bir ḳaṭre **ḳan**
   Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ḳan,]

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ṣaḳın **ḳanı** oldur bedendeki cān
   Virür ṣıḥḥate naḳṣı anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 443). [ḳanı, -ı]*

kan: *Kan, vücuttaki hayati sıvı.*

1. Ṣaḳın **ḳanı** oldur bedendeki cān
   Virür ṣıḥḥate naḳṣı anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 443). [ḳanı, -ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
   Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
   Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Han.*

1. Tek eyleme **ḳanı** şehā eyle ḳan
   Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳanı, --ı]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Gide yoluna eylemeye ziyān
   Ne cenk eyleyeler ne seyl ola **ḳan** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 220). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Gide yoluna eylemeye ziyān
   Ne cenk eyleyeler ne seyl ola **ḳan** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 220). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
   İki çeşmi ṭās idi **ḳan** ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
   İki çeşmi ṭās idi **ḳan** ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Bu żaʿf ile yaturken ol kām-yāb
   Ruʿāf oldı ʿārıż ruḥı oldı **ḳan** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 172). [ḳan,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Döküldi çün ol **kandan** laʿl-i nāb
   Zebūn oldı ḳalmadı cisminde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 173). [kandan, -dan]*

kan eyle: *Başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.*

1. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
   Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [ḳan eyle,]*

kan ider: *Kan dökmek, öldürmek.*

1. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ **ḳan ider**
   Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 215). [ḳan ider, -er]*

kan itmek: *Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.*

1. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
   Ki **ḳan itmek** ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 180). [ḳan itmek, -mek]*

kanāʿat ider: *Yetinmek.*

1. Olur ʿāleminde gedā daḫı şāh
   Ḳanāʿat ider virdügine İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 62). [ḳanāʿat ider, -er]*

kanāre-yi esnān: *Yılların karmakarışıklığı.*

1. Ḳanāre-yi esnān olup cūy-ı ceng
   Zemīn küştelerden olur ḫalḳa teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 241). [ḳanāre-yi esnān,]*

kanat: *Uçmaya yarayan organ.*

1. Göricek şehi şaldı Ḳayṭās at
   Nice at ki her ayaġıydı **ḳanat** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [ḳanat,]*

kanat: *Uçmaya yarayan organ.*

1. Göricek şehi şaldı Ḳayṭās at
   Nice at ki her ayaġıydı **ḳanat** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [ḳanat,]*

kanāt açuban: *Kanat açmak II Uçmaya yeltenmek.*

1. Havāda **ḳanāt açuban** zāġ-ı tīr
   İder deştde kerkes ü gürgi seyr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1093). [ḳanāt açuban, -uban]*

kanat bükdi: *Kanat çırpmak, kanatlarını hareket ettirerek ilerlemek. II bir hedefe doğru koşmak.(TS, Tanyeri 199:162).*

1. Elinde sinān itdi ʿazm-i meşāf
   Ḳanat bükdi ḫıngi çü Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 836). [ḳanat bükdi, -di]*

k'anda: *Ki onda.*

1. Her işde felek daḫı mecbūrdur
İder ol işi **k'anda** meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 66). [k'anda,]*

kanda: *Nerede.*

1. Süleymān idi şāh yil-i bād-pā
Varur **ḳanda** ʿazm itse fermān-revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 214). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Süleymān idi şāh yil-i bād-pā
Varur **ḳanda** ʿazm itse fermān-revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 214). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Naẕar **ḳanda** kim ṣalsañ aḫşā idi
Güẕer **ḳanda** kim ḳılsañ emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 243). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Naẕar **ḳanda** kim ṣalsañ aḫşā idi
Güẕer **ḳanda** kim ḳılsañ emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 243). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Naẕar **ḳanda** kim ṣalsañ aḫşā idi
Güẕer **ḳanda** kim ḳılsañ emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Naẕar **ḳanda** kim ṣalsañ aḫşā idi
Güẕer **ḳanda** kim ḳılsañ emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [ḳanda,]

kanda: *Nerede. (Ayrıca şeker manasında kand sözünü de çağrıştıracak biçimde kullanılmıştır).*

1. İşiden ile bir ola mı gören
Yalan **ḳanda** ḳanda nişānın viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [ḳanda,]

kanda: *Nerede. (Ayrıca şeker manasında kand sözünü de çağrıştıracak biçimde kullanılmıştır).*

1. İşiden ile bir ola mı gören
Yalan **ḳanda** ḳanda nişānın viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [ḳanda,]

kanda: *Nerede. (Ayrıca şeker manasında kand sözünü de çağrıştıracak biçimde kullanılmıştır).*

1. İşiden ile bir ola mı gören
Yalan **ḳanda** ḳanda nişānın viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Yolı üzre her **ḳanda** maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [ḳanda,]*

kanda: *Nerede.*

1. Yolı üzre her **ḳanda** maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [ḳanda,]*

kanda: *Nerede.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her **ḳanda** gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [ḳanda,]

kanda: *Nerede.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her **ḳanda** gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [ḳanda,]

ḳanda: *Nerede.*

1. Velī **ḳanda** kim var idi pehlevān
   Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [ḳanda,]*

ḳanda: *Nerede.*

1. Velī **ḳanda** kim var idi pehlevān
   Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [ḳanda,]*

ḳanda: *Nerede.*

1. Ki meh-veş vire tīre içre żiyā
   Bile **ḳanda** gitdügin ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 140). [ḳanda,]*

ḳandarūş: *Ḳandarūş.*

1. İşitdi çü bu sözleri **Ḳandarūş**
   Şecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 235). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *Ḳandarūş.*

1. İşitdi çü bu sözleri **Ḳandarūş**
   Şecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 235). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *?.*

1. Gelür meskenine şehüñ **Ḳandarūş**
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *?.*

1. Gelür meskenine şehüñ **Ḳandarūş**
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *Ḳandarūş.*

1. Gelür meskenine şehüñ **Ḳandarūş**
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *Ḳandarūş.*

1. Gelür meskenine şehüñ **Ḳandarūş**
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *Ḳandarūş.*

1. Gelür çünki Ḳaydāfeye **Ḳandarūş**
   Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 267). [ḳandarūş,]*

ḳandarūş: *Ḳandarūş.*

1. Gelür çünki Ḳaydāfeye **Ḳandarūş**
   Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 267). [ḳandarūş,]*

ḳandīl: *Çerağ, meşale.*

1. Nedāmet odı ile şāh-ı celīl
   Yanar şanki **ḳandīl** içinde delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 188). [ḳandīl,]*

ḳandīl: *Çerağ, kandil, meşale.*

1. Felek farḳına māh iklīl idi
   Her aḫter fürūzende **ḳandīl** idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 4). [ḳandīl,]*

ḳandīl-i rūze: *Ramazan kandili.*

1. Çü **ḳandīl-i rūze** düzüp leşkeri
   Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 141). [ḳandīl-i rūze,]*

ḳanı: *Hani.*

1. Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿizz ü cāh
   Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 441). [ḳanı,]*
2. Didi **ḳanı** elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
   Görelüm ne buyurmış ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 319). [ḳanı,]*

ḳanı: *Hani, nerede.*

1. Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿizz ü cāh
Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 442). [ḳanı,]*
2. Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi **ḳanı** ol Berhemen Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [ḳanı,]
3. Çü ʿifrīt-i dūzaḫ **ḳanı** bed-liḳā
Beşer heyʾeti heybeti ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 485). [ḳanı,]*

kanı: *Hani.*

1. Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī diḳḳate dīdede **ḳanı** nūr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 24). [ḳanı,]*

ḳanı: *Söyleyici.*

1. Ki **kānī** anuñ levḫ-i maḥfūẓdur
Bilür ḳadrini her ki maḥfūẓdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 3). [kānī,]*

kāniʿ: *Yetinmek, kanaat etmek.*

1. Bu himmetler ile göre āfītāb
Niçe ḳurṣa **ḳāniʿdür** iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [ḳāniʿdür, -dür]

ḳāniʿ: *Yetinmek, kanaat etmek.*

1. Bu himmetler ile göre āfītāb
Niçe ḳurṣa **ḳāniʿdür** iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [ḳāniʿdür, -dür]

kān-ı hadīd: *Demir maden ocağı.*

1. Ḳazıldı çü bünyād-ı sedd-i şedīd
Çıḳar ḫufreden anda **kān-ı ḥadīd**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 86). [kān-ı ḥadīd,]

kān-ı laʿl: *Yakut kaynağı.*

1. Olur cāy-ı meydān çün **kān-ı laʿl**
Baṣar mühr aña cā-be-cā mīḫ-i naʿl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 281). [kān-ı laʿl,]

kāniʿ olma: *İnanmak, kanmak.*

1. Bu dünyāyile olma ḳāniʿ hemīn
Ki maḫfīdür aṣl-ı metāʿ-ı ṣemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 131). [ḳāniʿ olma, -ma]*

kān-ı sehā: *Cömertlik menbaı, kaynağı.*

1. İmām-ı çehārum velī mürteżā
Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü **kān-ı seḫā**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 18). [kān-ı seḫā,]

kān-ı zer: *Altın madeni.*

1. İdüp **kān-ı zer** bezmi zerrīn-cām
İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 37). [kān-ı zer,]*

kanış vü ġunc u delāl ider: *Naz cilve yapmak.*

1. İdüp ḳaddini ḫam gehī çün hilāl
İder gāh ḳanış vü ġunc u delāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 48). [ḳanış vü ġunc u delāl ider, -er-ış]*

kankı: *Hangi.*

1. Beni **ḳanḳı** şeh kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [ḳanḳı,]*

ḳankı: *Hangi.*

1. Beni **ḳanḳı** şeh kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [ḳanḳı,]*

kānkı: *Hangi.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı **ḳanḳı** ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [ḳanḳı,]*

ḳānkı: *Hangi.*

1. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı **ḳanḳı** ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [ḳanḳı,]*

kankı: *Hangi.*

1. Ki her **ḳanḳısı** ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [ḳanḳısı, -sı]*

kankı: *Hangi.*

1. Ki her **ḳanḳısı** ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [ḳanḳısı, -sı]*

kanṭāl: *Özel isim.*

1. Yire düşmeden virdi **Ḳanṭāl** cān
Ṣanasın yoġ idi teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 439). [ḳanṭāl,]*

kanṭāl: *Özel isim.*

1. Yire düşmeden virdi **Ḳanṭāl** cān
Ṣanasın yoġ idi teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 439). [ḳanṭāl,]*

kanṭāl-ı ejder-şikār: *Ejder avlayan Kantal.*

1. Muhanṭāsı **Ḳanṭāl-ı ejder-şikār**
Çalup yidi yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 435). [ḳanṭāl-ı ejder-şikār,]*

kanṭāl-ı rūs: *Rus Kantal.*

1. Olup server-i encümen Ṣanṭalūs
Olur mīr-i mīrān **Ḳanṭāl-ı Rūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 170). [ḳanṭāl-ı rūs,]*

kanṭāl-ı rūs oġlı nīv: *Rus Kantal oğlu Niv.*

1. İder ʿazm **Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv**
Görür Ḳays kim geldi bir nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 383). [ḳanṭāl-ı rūs oġlı nīv,]*

kanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh: *Heybetli, şerefli Kantal.*

1. Görüp anı **Ḳanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh**
Revān oldı meydāna mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 421). [ḳanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh,]*

kānūn: *Ki onun.*

1. Bulam tā ki **ḳānūnuñıla** şifā
Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [ḳānūnuñıla, -uñı, -la]*

kānūn: *Ki onun.*

1. Bulam tā ki **ḳānūnuñıla** şifā
Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [ḳānūnuñıla, -uñı, -la]*

ḳānūn: *Emir, hüküm ǁ kanun enstrümanı.*

1. Ger īmāna gelmezseñ iy şāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola **ḳanuñ** ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 282). [ḳanuñ,]*

ḳānūn: *Emir, hüküm ǁ kanun enstrümanı.*

1. Ger īmāna gelmezseñ iy şāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola **ḳanuñ** ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 282). [ḳanuñ,]*

ḳānūn: *Âdet, usül.*

1. Bu **ḳānunda** var ḫaşmı bir nīk-nām
Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [ḳānunda, -da]*

ḳānūn: *Âdet, usül.*

1. Bu **ḳānunda** var ḫaşmı bir nīk-nām
Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [ḳānunda, -da]*

kanuñ: *Ki onun.*

1. Çıḳar **kānuñ** altında bir yerlü ṭaş
Ki ṣalmışdı pehnāsı arża fırāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 97). [kānuñ,]*

kap: *Almak, ele geçirmek.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ içinden ki **ḳapsa** ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [ḳapsa, -sa]*

kap: *Almak, ele geçirmek.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ içinden ki **ḳapsa** ciger

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [ḳapsa, -sa]

kapu: *Kapı.Bâb.*

1. Olup **ḳapu** öñinde ḥalḳa kilāb
   Başın bāline ṣoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 15). [ḳapu,]*
2. Ḳapuñda ṣaḳın müdbire virme rāh
   Üzüm üzüme göre olur siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 215). [ḳapuñda, -n, -da]*
3. Giderken bulur bir muʿaẕẕam ḥişār
   Ne var pās-bānı ne **ḳapusı** var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 34). [ḳapusı, -sı]*
4. Açuḳ **ḳapusı** hem-çü bāb-ı kerīm
   Hem eṭrāfı anuñ çü bāġ-ı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 35). [ḳapusı, -sı]*
5. Ḳamunuñ **ḳapusı** öñi meşhedi
   Yapılmış ıraḳda velī maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 45). [ḳapusı, -sı]*
6. İki **ḳapusı** var cihān bir ribāṭ
   Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 125). [ḳapusı, -sı]*

kapu: *Kapı.*

1. Yapup **ḳapuyı** şehr eyler ḥişār
   Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ ḥayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 55). [ḳapuyı, -y, -ı]*

kapu: *Kapı II eşik, huzur.*

1. Açar fitneler **ḳapusın** rüsteḫīz
   Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 223). [ḳapusın, -(s)ı, -n]*
2. Ḫazāyin **ḳapusın** güşād itdi şāh
   Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [ḳapusın, -(s)ı, -n]*

kapu: *Kapı, eşik // Makam, huzur.*

1. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
   Ḳapuñdan beni eyleme nā-ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 74). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]*
2. Budur himmetüm Fūr u Ḫāḳān-ı Çīn
   Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 154). [kapumda, -m, -da]*

kapu: *"Kapı" || Makam, huzur.*

1. Olur dūn-himmet **ḳapuñdan** baʿīd
   Bulur ṭālib-i vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd

(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 21). [ḳapuñdan, -ñ, -dan]

kapuñda: *Eşik, kapı huzur.*

1. Ne dil kim **ḳapuñda** ola rāz-dār
   Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 55). [ḳapuñda,]*

kaʿr: *Derinlik, dip.*

1. İdüp māh ile āb-gīne ḥişār
   Ṣovuḳdan yirüñ **ḳaʿrına** girdi mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 26). [ḳaʿrına, -ı, -n, -a]*

kaʿr: *Derinlik, dip.*

1. İdüp māh ile āb-gīne ḥişār
   Ṣovuḳdan yirüñ **ḳaʿrına** girdi mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 26). [ḳaʿrına, -ı, -n, -a]*

kaʿr: *Derinlik, dip.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
   Zemīnüñ resen oldı **ḳaʿrında** mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [ḳaʿrında, -ı, -n, -da]*

kaʿr: *Derinlik, dip.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
   Zemīnüñ resen oldı **ḳaʿrında** mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [ḳaʿrında, -ı, -n, -da]*

kār: *Fayda, kazanç.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile **kār**
   Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [kār,]*

kār: *Fayda, kazanç.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile **kār**
   Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [kār,]*

kār: *İş, çalışma.*

1. Bu **kārını** şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1071). [kārını, -ı, -n, -ı]*

kār: *İş, çalışma.*

1. Bu **kārını** şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1071). [kārını, -ı, -n, -ı]*

ḳaʿr: *Dip, derinlik. Özellikle denizle birlikte kullanılır.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn **ḳaʿrı** içinde mār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [ḳaʿrı, -ı]*

ḳaʿr: *Dip, derinlik. Özellikle denizle birlikte kullanılır.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn **ḳaʿrı** içinde mār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [ḳaʿrı, -ı]*

ḳaʿr: *İş, çalışma.*

1. Tevekkül idüp Ḫaḳḳa ġavvāṣ-vār
Bulam **ḳaʿrda** lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 110). [ḳaʿrda, -da]*

ḳaʿr: *Ar. Dip.*

1. Çıḳarlardı evce gehī çün hilāl
İnerler gehī **ḳaʿra** lenger miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 142). [ḳaʿra, -a]*

kāʿr: *Derinlik, dip.*

1. Melek didi İskendere Ḫusrevā
Deñiz **ḳaʿrınuñ** seyri ancaḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 270). [ḳaʿrınuñ, -ı, -nuñ]*

kār: *Fayda, kazanç.*

1. Bu ḫalḳuñ ticāretleri bu hemīn
Daḫı **kār** bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 114). [kār,]*

kār: *İş, çalışma.*

1. Sübūṭ u süʿūd oldı **kārı** hemān
Taḳarrurdan aṣlā yoḳ anda nişān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 21). [kārı, -ı]*

kār eyledi: *Etki etmek.*

1. Geçüp nev-bahār irdi çünkim temūz
Velī senge **kār eyledi** tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 2). [kār eyledi, -di]*

kār itmeye: *Kazanç elde etmek, yarar sağlamak.*

1. Şu kim itmeye reʾy-i pāk ile kār
İder ʿāḳıbet ser-nigūn rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 397). [kār itmeye, -me, -ye]*

kara: *Siyah.*

1. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı **ḳara** tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı **ḳara** tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [ḳara,]*

ḵara: *Siyah.*

1. Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Ṣeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 139). [ḳara,]*

ḵara: *Siyah.*

1. Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Ṣeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 139). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 165). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳara tozıda ḳurş-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 165). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳara ṭopraġa düşdi serv-i revān
   Şeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 333). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳara ṭopraġa düşdi serv-i revān
   Şeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 333). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ben ol tāram olsam n'ola ejdehā
   Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [ḳara,]

kara: *Siyah.*

1. Ben ol tāram olsam n'ola ejdehā
   Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [ḳara,]

kara: *Siyah.*

1. Ḳara ḳaşları şan kurulmış kemān
   Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳara ḳaşları şan kurulmış kemān
   Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
   Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
   Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [ḳara,]*

kara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

1. Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
   Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 179). [ḳarasıyla, -sı, -(y) la]*

kara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

1. Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
   Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 179). [ḳarasıyla, -sı, -(y) la]*

kara: *Siyah.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. ʿAnāṣır cemādāt olup sūgvār
   Ḳara geydi gerdūn olup bī-ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 196). [ḳara,]

kara: *Siyah.*

1. Ḳara çul geyüp ebr ü ḫıng-ı felek
   Başın açdı aġladı ḫūr u melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 197). [ḳara,]*

kara: *Siyah.*

1. Semāya zemīne virürdi żiyā
   İderdi **ḳara** ṭopraġı kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 28). [ḳara,]*

kara boġdān: *Kara Boğdan, bugünkü Moldova'ya ve Romanya'nın Moldova'ya komşu olan bazı bölümlerine Osmanlılar tarafından verilen isim. 1484 yılında II. Bâyezîd tarafından ele geçirilmiştir.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [ḳara boġdān, -dān]*

kār-āgehān: *Işleri haber verenler, haberciler.*

1. Olup cemʿ yanına **kār-āgehān**
   Didiler ki iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 685). [kār-āgehān,]*

kār-āgehān: *Işleri haber verenler, haberciler.*

1. Olup cemʿ yanına **kār-āgehān**
   Didiler ki iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 685). [kār-āgehān,]*

karaltu: *Uzaklık ve karanlık sebebiyle kim veya ne olduğu seçilemeyen, belli belirsiz, koyu renkli biçim, silüet.*

1. Ḳalanın **ḳaraltu** biliñüz hemān
   Şebeḥden ne deñlü irişse ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 233). [ḳaraltu,]*

karañu: *Karanlık.*

1. Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
   Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 594). [ḳarañu,]*

karañu: *Karanlık.*

1. Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
   Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 594). [ḳarañu,]*

karar: *Oturmak, yerleşmek.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan leşker itdi **ḳarār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [ḳarār,]*
2. Felek gibi sürī çe ger üstüvār
   Bu ṣābit velī anda yoḳdur **ḳarār**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 232). [ḳarār,]
3. İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
   Dutar bir niçe müddet anda **ḳarār**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [ḳarār,]

karar: *Sabit ve sakin olmak.*

1. Muḳābil olursa aña āfitāb
   Ḳarara yüzi itdügünden ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 536). [ḳarara, -a]*
2. Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
   Dimāġı **ḳarardur** çıḳar başa dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 66). [ḳarardur, -dur]
3. Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
   Ṭutar Sidre sāḳında dāyim **ḳarār**
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 120). [ḳarār,]
4. Gelüp tā ki temkīn duta dil **ḳarār**
   Sebük-ser gibi olmayam şermsār
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [ḳarār,]
5. Bugün yarın eyle geçer rūzigār
   Yigitlikde ṣıḥḥatde yoḳdur **ḳarār**
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 240). [ḳarār,]

karar: *Karar vermek.*

1. Bir ay anda durdı vü itdi **ḳarār**
   Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [ḳarār,]*

karar: *Kararmak, siyahlaşmak.*

1. Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
   Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [ḳarardı, -dı]*

karar: *Sabit olma, durma, sükun; devamlılık, süreklilik; rahat, istirahat.*

1. Cihān devletinde çü yoḳdur **ḳarār**
   Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 27). [ḳarār,]*

karar: *Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı; rahat, huzur, dinlenme, âram; değişmeyen, düzenli durum, düzenlilik, yöntemlilik.*

1. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
   Şükūhı ile buldı cümle **ḳarār** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 102). [ḳarār,]*

karar-: *Kararmak, kötü olmak.*

1. Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
   Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 86). [ḳarardı, -dı]

karar-: *Kararmak, kötü olmak.*

1. Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
   Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr

(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 86). [ḳarardı, -dı]

ḳarār duta: *Karar vermek.*

1. Müdām ṣarf ḳıl himmet iy şehriyār
   Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 190). [ḳarār duta, -a]*

ḳarār dutar: *Karar vermek, (bir ismin ya da lakabın) yerleşmek, yerleşip kalmak.*

1. Dutar küfr ile mülk dirler ḳarār
   Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [ḳarār dutar, -ar]*

ḳarār dutardı: *Karar vermek.*

1. Eger olsa dōlābda iḫtiyār
   Muḳarrerdür ol kim dutardı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 28). [ḳarār dutardı, -ar, -dı]*

ḳarār dutarlar: *Karar vermek, (bir ismin ya da lakabın) yerleşmek, yerleşip kalmak.*

1. Sipihre çıḳup gāh mīzān-vār
   İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 296). [ḳarār dutarlar, -ar, -lar]*

ḳarār dutmaz: *Yerinde durmak, sabitleşmek.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
   Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 9). [ḳarār dutmaz, -maz]*
2. Ṣafādan taḥarrükde dutmaz ḳarār
   Hemīn pīr elindeki sīm-āb-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 219). [ḳarār dutmaz, -maz]*

ḳarār dutubdur: *Karar vermek.*

1. Anuñ mihri dilde dutubdur ḳarār
   Felek gibi olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 363). [ḳarār dutubdur, -ub, -dur]*

ḳarār dutup: *Karar vermek.*

1. Durur her biri hem-çün āhen-cidār
   Dutup yirlü yirine çün kim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 720). [ḳarār dutup, -up]*

karār eylemeyüp: *Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.*

1. Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
   İrer Ḫind serḥaddine şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 239). [ḳarār eylemeyüp, -me, -yüp]*

ḳarār irince: *Karar vermek.*

1. Gelürler o cūya ola çün bahār
   Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 254). [ḳarār irince, -ince]*

karār itdi: *Oturmak, yerleşmek.*

1. Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
   Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 76). [ḳarār itdi, -di]*

ḳarār itdi: *Dinlenmek, konaklamak.*

1. Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
   Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [ḳarār itdi, -di]*

ḳarār itmez: *Oturmak, yerleşmek.*

1. Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
   Çıḳar ẓulmet içinden ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 265). [ḳarār itmez, -mez]*

ḳarār ider: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

1. Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
   İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 494). [ḳarār ider, -er]*

ḳarār idüp: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

1. İdüp ol gice ṣubḥ olınca ḳarār
   Seḥerden yine leşker oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 349). [ḳarār idüp, -üp]*
2. İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
   İder ʿazm Ḫāḳāna ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 103). [ḳarār idüp, -üp]*

karār kalmaz: *Dayanma gücü olmak.*

1. Cemāline ḥayrān olur tāc-dār
   Ṭolar ṣevḳ ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [ḳarār ḳalmaz, -maz]*

karār ṭutar: *Durma, kalma, yerleşme.*

1. O māhīleri itmek içün şikār
   Ṭutar anda çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [ḳarār ṭutar, -ar]*

karār ṭutdı: *Dönüp dolaşıp bir yerde durmak.*

1. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
   Felek tābişinden ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 3). [ḳarār ṭutdı, -dı]*

karār ṭutmaduñ: *Durma, kalma, yerleşme.*

1. Eger ʿömrüñ olursa daḫı hezār
   Şanasın ki ṭutmaduñ aṣlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 124). [ḳarār ṭutmaduñ, -ma, -du, -ñ]*

karār ṭutmaz: *Durma, kalma, yerleşme.*

1. Ziyāde seven bekler üç gün mezār
   Çün üç gün geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 226). [ḳarār ṭutmaz, -maz]*
2. Geçüp çünki bir yaşda ṭutmaz ḳarār
   Bu tāc-ı keyānīye ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 231). [ḳarār ṭutmaz, -maz]*

karār ṭutmış: *Sabit durmak , tutunmak.*

1. Ṭurur al güli bağda ṭutmış ḳarār
   Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 39). [ḳarār ṭutmış, -mış]*

karāra: *Sabit, karar üzere.*

1. Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş
   Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 6). [ḳarara,]*

karāra: *Sabit, karar üzere.*

1. Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş
   Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 6). [ḳarara,]*

kārbān: *Kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

1. Ḳamu **kārbānlar** gibi pür-metāʿ
   Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 179). [kārbānlar, -lar]*

kārbān: *Kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

1. Ḳamu **kārbānlar** gibi pür-metāʿ
   Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 179). [kārbānlar, -lar]*

karca: *Alacakaranlık.*

1. Selāsiller ile idüp bend-i pek
   Ḳodı **ḳarcalarda** ṭop ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [ḳarcalarda, --lar, --da]*

karca: *Alacakaranlık.*

1. Selāsiller ile idüp bend-i pek
   Ḳodı **ḳarcalarda** ṭop ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [ḳarcalarda, --lar, --da]*

kār-dān: *İşin ehli, iş bilen.*

1. Daḫı ne ḳadar var ise **kār-dān**
   Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 149). [kār-dān,]*

kār-dān: *İşin ehli, iş bilen.*

1. Daḫı ne ḳadar var ise **kār-dān**
   Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 149). [kār-dān,]*

kār-dān: *İşin ehli, iş bilen.*

1. Didi māderine cihān-pehlevān
   Ki iy **kār-dān** māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 102). [kār-dān,]*

kār-dān: *İşin ehli, iş bilen.*

1. Didi māderine cihān-pehlevān
   Ki iy **kār-dān** māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 102). [kār-dān,]*

kardaş: *Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı, kardeş.*

1. İki **ḳardaşuz** dutalum ʿālemi
   Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 727). [ḳardaşuz, -uz]*

kardaş: *Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı, kardeş.*

1. İki **ḳardaşuz** dutalum ʿālemi
   Geçer ʿömr çün ḫōş görelüm demi
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 727). [ḳardaşuz, -uz]

kaʿre: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

1. İnüp **ḳaʿre** gāhī ṣadef gibi zūd
   Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü rūd
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 159). [ḳaʿre,]

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
   Getürür ki tīġ olmaya **kār-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [kār-ger,]*

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
   Getürür ki tīġ olmaya **kār-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [kār-ger,]*

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver
   Siper dutdı ol k'olmaya **kār-ger**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1008). [kār-ger,]

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver
   Siper dutdı ol k'olmaya **kār-ger**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1008). [kār-ger,]

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Aña tīġ u tīz olamaz **kār-ger**
   Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [kār-ger,]

kār-ger: *Far. 1. iş yapan, iş işleyen, işleyici.*

1. Aña tīġ u tīz olamaz **kār-ger**
   Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [kār-ger,]

kār-ger ola: *Iş yapmak; tesir etmek, etkili olmak.*

1. Sipihr olsa zaḫmına anuñ siper
   İdüp sīnesin çāk ola kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 632). [kār-ger ola, -a]*

kār-ger olmaduġın: *Iş yapmak; tesir etmek, etkili olmak.*

1. Görür tīr olmaduġın kār-ger
   Çeker tīġ Ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1027). [kār-ger olmaduġın, -ma, -duġ, -ın]*

kār-ger olmaz: *Tesir etmek, etkili olmak.*

1. Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
   Olur elde pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1023). [kār-ger olmaz, -maz]*

kār-ger olup: *Tesir etmek, etkili olmak.*

1. Sinān-ı liyānı olup kār-ger
   İder ol ser-efrāzı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 989). [kār-ger olup, -up]*

kār-ger olur: *Tesir etmek, etkili olmak.*

1. Giderken kişi sīnesin çün siper
   İrüp tīġ-ı āfet olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 6). [kār-ger olur, -ur]*
2. Atup tīġı şemşīrin iki böler
   Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 910). [kār-ger olur, -ur]*

kaʿr-i bahre: *Denizin dibi.*

1. Nefes virdügince çıḳar iltihāb
   Deminden gider **ḳaʿr-i baḥre** şihāb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 266). [ḳaʿr-i baḥre, -e]

kaʿr-ı deryāya: *Denizin derinlikleri,denizin dibi.*

1. İdüp **ḳaʿr-ı deryāya** daḫı heves
   Didi şu yüzinde niçe yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 105). [ḳaʿr-ı deryāya, -ya]*

2. Girer ẓulmete çün seḫāba ḳamer
Düşer **ḳaʿr-ı deryāya** hem-çün güher
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 146). [ḳaʿr-ı deryāya, -ya]

kār-ı zişt: *Kötü, çirkin iş.*

1. Egerçi ki ümmet ider **kār-ı zişt**
Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 54). [kār-ı zişt,]*

karīb: *Yakın.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı **ḳarīb**
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [ḳarīb,]*

karīb: *Yakın.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı **ḳarīb**
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [ḳarīb,]*

karīb: *Yakın.*

1. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
Gelüp bezm-i şāha olur encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 469). [ḳarīb,]

karīb: *Yakın.*

1. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
Gelüp bezm-i şāha olur encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 469). [ḳarīb,]

karīb: *Yakın.*

1. Ne deñlü **ḳarīb** olsa gāh-ı sefer
Olur bu maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 269). [ḳarīb,]*

karīb: *Yakın.*

1. Ne deñlü **ḳarīb** olsa gāh-ı sefer
Olur bu maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 269). [ḳarīb,]*

karīb olmış: *Yakın olmak, yakınlaşmak; ümmetinden olmak.*

1. Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
Bile Rūmı īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 317). [ḳarīb olmış, -mış]*

karīn: *Yakın, arkadaş.*

1. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña **ḳarīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın, arkadaş.*

1. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña **ḳarīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın, arkadaş.*

1. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün **ḳarīn**
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın, arkadaş.*

1. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün **ḳarīn**
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın.*

1. Olup devlet-i ṣıḥḥat aña **ḳarīn**
Ḫudā her murādına olsun muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 93). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın.*

1. Olup devlet-i ṣıḥḥat aña **ḳarīn**
Ḫudā her murādına olsun muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 93). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın.*

1. Hemīşe olup feṯḥ u nuṣret **ḳarīn**
   Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 59). [ḳarīn,]*

karīn: *Yakın.*

1. Hemīşe olup feṯḥ u nuṣret **ḳarīn**
   Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 59). [ḳarīn,]*

karın: *Karın; mide.*

1. Saḳalı sürinürdi yirde çü düm
   Ḳarınları her birisinüñ çü dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 52). [ḳarınları, -lar, -ı]*

karīn idüben: *Yakınlaştırmak.*

1. Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
   Bu defʿa daḥı bendeñe ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 265). [ḳarīn idüben, -üben]*

karınca: *Karınca.*

1. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
   Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [ḳarınca,]*

karınca: *Karınca.*

1. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
   Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [ḳarınca,]*

karındaş: *Kardeş.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
   Çeriler daḥı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [ḳarındāş,]*

karındaş: *Kardeş.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
   Çeriler daḥı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [ḳarındāş,]*

karındaş: *Kardeş.*

1. Benüm bir **ḳarındaşum** olmış esīr
   Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [ḳarındaşum, -um]*

karındaş: *Kardeş.*

1. Benüm bir **ḳarındaşum** olmış esīr
   Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [ḳarındaşum, -um]*

karış: *Karışmak.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [ḳarışur, -ur]

karış: *Karışmak.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [ḳarışur, -ur]

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. ʿAyān oldı nāgeh berāber sipāh
   Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 526). [ḳarışmış, -mış]*

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. ʿAyān oldı nāgeh berāber sipāh
   Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 526). [ḳarışmış, -mış]*

karış: *Karışmak.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
   Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [ḳarışur, -ur]

karış: *Karışmak.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
   Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [ḳarışur, -ur]

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
   Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [ḳarışup, -up]*

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
   Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [ḳarışup, -up]*

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. Maraż ṣıḥḥat ile bisāṭ ile ġam
   Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 246). [ḳarışmış, -mış]*

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. Maraż ṣıḥḥat ile bisāṭ ile ġam
   Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 246). [ḳarışmış, -mış]*

karış: *İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.*

1. Eri cümle dāmād ü zenler ʿarūs
   Ḳarışmış ḳamu çün dücāc ü ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 36). [ḳarışmış, -mış]*

karkara: *Uzunbacaklılardan, kışı sıcak ülkelerde geçiren, bataklık yerlerde yaşayan, sorguç tüyleri süs olarak kullanılan, başı sorguçlu turna.*

1. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
   Ḳaçan **ḳarḳarandan** şu kim şīrdür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [ḳarḳarandan, -n, -dan]*

karkara: *Uzunbacaklılardan, kışı sıcak ülkelerde geçiren, bataklık yerlerde yaşayan, sorguç tüyleri süs olarak kullanılan, başı sorguçlu turna.*

1. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
   Ḳaçan **ḳarḳarandan** şu kim şīrdür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [ḳarḳarandan, -n, -dan]*

kār-sāz: *İş yapan, maharetli.*

1. Žafer-baḫş u nuṣretde ol **kār-sāz**
   Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [kār-sāz,]*

kār-sāz: *İş yapan, maharetli.*

1. Žafer-baḫş u nuṣretde ol **kār-sāz**
   Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [kār-sāz,]*

kār-sāz: *Üreten, yaratan. mec. Allah.*

1. Beni eyledi İzidi **kār-sāz**
   Cihān şehlerinden ḳamu ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 347). [kār-sāz,]*

kār-sāz: *Üreten, yaratan. mec. Allah.*

1. Beni eyledi İzidi **kār-sāz**
   Cihān şehlerinden ḳamu ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 347). [kār-sāz,]*

kār-sāz ola: *Fayda sağlamak, yararı dokunmak.*

1. Çü bir şaḫṣa Yezdān ola kār-sāz
   Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [kār-sāz ola, -a]*

karşu: *Ön taraf, ilerisi.*

1. Şehüñ **ḳarşusında** olup ser-nigūn
   Ṭurur başı aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 479). [ḳarşusında, -sı, -nda]*

karşu: *Ön taraf, ilerisi.*

1. Şehüñ **ḳarşusında** olup ser-nigūn
   Ṭurur başı aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 479). [ḳarşusında, -sı, -nda]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Varur şāha **ḳarşu** ki ide ḳıtāl
   Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Varur şāha **ḳarşu** ki ide ḳıtāl
   Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [ḳarşu,]

karşu: *-e doğru.*

1. Biri birine **ḳarşu** ḳondı sipāh
   Yatur ol gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 83). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Biri birine **ḳarşu** ḳondı sipāh
   Yatur ol gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 83). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Muġannī şehe **ḳarşu** dutmışdı ṣaf
   Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 25). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Muġannī şehe **ḳarşu** dutmışdı ṣaf
   Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 25). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı.*

1. Çün ol gelmedi ben varayum aña
   Göreyüm ki **ḳarşu** gelür mi baña *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı.*

1. Çün ol gelmedi ben varayum aña
   Göreyüm ki **ḳarşu** gelür mi baña *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Çıḳup şāha **ḳarşu** iderler niṣār
   Pür olur cihān sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 407). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Çıḳup şāha **ḳarşu** iderler niṣār
   Pür olur cihān sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 407). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı.*

1. Görür girdi mülkine ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳar **ḳarşu** sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 418). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı.*

1. Görür girdi mülkine ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳar **ḳarşu** sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 418). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşı.*

1. Sipāhıyıla şāha **ḳarşu** çıḳar
   Ki dergāha eyler şehüñ sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 91). [ḳarşu,]

karşu: *Karşı.*

1. Sipāhıyıla şāha **ḳarşu** çıḳar
   Ki dergāha eyler şehüñ sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 91). [ḳarşu,]

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Çeküp mihmān **ḳarşusına** sipāh
   Niçün ḳahr ide luṭf yirine şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 337). [ḳarşusına, -sı, -n, -a]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Çeküp mihmān **ḳarşusına** sipāh
   Niçün ḳahr ide luṭf yirine şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 337). [ḳarşusına, -sı, -n, -a]*

karşu: *-e doğru.*

1. Gelüp ceng meydānına iki şāh
   Ḳonar biri birine **ḳarşu** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 512). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Gelüp ceng meydānına iki şāh
   Ḳonar biri birine **ḳarşu** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 512). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Varup ḫaşma **ḳarşu** ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol iki ṣīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Varup ḫaşma **ḳarşu** ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol iki ṣīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Rikābı girān u licāmını süst
   İdüp yüridi leşkere **ḳarşu** çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Rikābı girān u licāmını süst
   İdüp yüridi leşkere **ḳarşu** çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [ḳarşu,]*

karşu: *Yüzünü döndürmüş olarak, yönelmiş olarak, -e doğru.*

1. Arañuzda olsa eger bir dilīr
   Çıḳardı benüm **karşuma** hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [karşuma, -ma]

karşu: *Yüzünü döndürmüş olarak, yönelmiş olarak, -e doğru.*

1. Arañuzda olsa eger bir dilīr
   Çıḳardı benüm **karşuma** hem-çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [karşuma, -ma]

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Gelüp pehlevāna ḥavāle ider
   Belāyı ṣavar **ḳarşu** virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 870). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Gelüp pehlevāna ḥavāle ider
   Belāyı ṣavar **ḳarşu** virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 870). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Dutar gürzini **ḳarşu** ol pehlevān
   Uvanur o ṣemṣīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Dutar gürzini **ḳarşu** ol pehlevān
   Uvanur o ṣemṣīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Varup aña **ḳarşu** cihān-pehlevān
   Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 897). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Varup aña **ḳarşu** cihān-pehlevān
   Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 897). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
   Dutar **ḳarşu** ṣemṣīr aña ṣīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
   Dutar **ḳarşu** ṣemṣīr aña ṣīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Çeken kimsene ol şehe **ḳarşu** tīġ
   Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Çeken kimsene ol şehe **ḳarşu** tīġ
   Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Urur aña bir tīġ-ı Hindī dilīr
   Siper **ḳarşu** dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 340). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Urur aña bir tīġ-ı Hindī dilīr
   Siper **ḳarşu** dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 340). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Görüp ḥīle çekdi şehe daḫı tīġ
   Varur aña **ḳarşu** ḫurūşān çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [ḳarşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. Görüp ḥīle çekdi şehe daḫı tīġ
   Varur aña **ḳarşu** ḫurūşān çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
   Varup Tūnusa **ḳarşu** itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 110). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
   Varup Tūnusa **ḳarşu** itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 110). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
   Çıḳup **ḳarşu** iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 112). [ḳarşu,]*

karşu: *Yeri gelince, yeri geldiğinde.*

1. Çü Ḳaydāfe elçiden alur ḫaber
   Çıḳup **ḳarşu** iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 112). [ḳarşu,]*

karşu: *Karşılık olarak.*

1. Olup encümen ḫalḳ pīr ü cuvān
   Gelüp şāha **ḳarşu** iderler fīġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 18). [ḳarşu,]*

karşu: *-e doğru.*

1. Gelüp bir yire çün ola içtimāʿ
   İder biri birine **ḳarşu** cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 38). [ḳarşu,]*

karşu çıkar: *İleri sürülen fikrin, yapılan davranışın yanlış olduğunu söylemek, itiraz etmek.*

1. Olup Rūm ḫalḳı ḳamu şād-kām
   Çıḳar ḳarşu eylemege iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 126). [ḳarşu çıḳar, -ar]*

karşu durur: *Karşı durmak,engel olmak.*

1. Alāy oluban ol girān-ser çeri
   Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 684). [ḳarşu durur, -ur]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.*

1. Binüp **ḳarşular** cümle erkān-ı Hind
   Olup encümen merdüm-i Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 921). [ḳarşular, -r]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.*

1. Binüp **ḳarşular** cümle erkān-ı Hind
   Olup encümen merdüm-i Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 921). [ḳarşular, -r]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, karşılamak.*

1. Şehi **ḳarşular** begler ile hemān
   Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [ḳarşular, -r]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, karşılamak.*

1. Şehi **ḳarşular** begler ile hemān
   Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [ḳarşular, -r]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.*

1. Ṭurup **ḳarşular** Ḥānı şāh-ı cihān
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ḳarşular, -r]*

karşula: *Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.*

1. Ṭurup **ḳarşular** Ḥānı şāh-ı cihān
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ḳarşular, -r]*

kārūra: *Sidik şişesi.*

1. Bilüp nabż u **ḳārūradan** ol ḥabīr
   Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [ḳārūradan, -dan]*

kārūra: *Sidik şişesi.*

1. Bilüp nabż u **ḳārūradan** ol ḥabīr
   Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [ḳārūradan, -dan]*

kārūre-dān: *Gözü, göz bebeğini bilen.*

1. Bilür nabżı ġāyetde **ḳārūre-dān**
   Viremez budur ʿaczi ölmişe cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 555). [ḳārūre-dān,]*

kārūre-dān: *Gözü, göz bebeğini bilen.*

1. Bilür nabżı ġāyetde **ḳārūre-dān**
   Viremez budur ʿaczi ölmişe cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 555). [ḳārūre-dān,]*

karż: *Borç, ödünç.*

1. İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
   Olur armaġanı şehüñ şāha **ḳarż** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [ḳarż,]*

karż: *Borç, ödünç.*

1. İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
   Olur armaġanı şehüñ şāha **ḳarż** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [ḳarż,]*

karż: *Borç, ödünç.*

1. Zemīnden çü ḫāki beden aldı ḳarż
   Edā eylemek **ḳarżı** insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 162). [ḳarżı,]*

karż aldı: *Borç, ödünç alma.*

1. Zemīnden çü ḫāki beden aldı ḳarż
   Edā eylemek ḳarżı insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 161). [ḳarż aldı, -dı]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
   Dilerler ki ola yine **kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 874). [kār-zār,]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
   Dilerler ki ola yine **kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 874). [kār-zār,]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Ne Rüstem döyer ne ḫod İsfendiyār
   Sizüñ gürzüñüze gehi **kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 116). [kār-zār,]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Ne Rüstem döyer ne ḫod İsfendiyār
   Sizüñ gürzüñüze gehi **kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 116). [kār-zār,]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Urup naʿra didi ki iy nā-bekār
   Gel ögredeyem ben saña **kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 350). [kār-zār,]*

kār-zār: *Cenk, kavga, savaş.*

1. Urup naʿra didi ki iy nā-bekār
   Gel ögredeyem ben saña **kār-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 350). [kār-zār,]*

kār-zār itdügün: *Kavga etmek, savaş etmek.*

1. Piyāde olup itdügün kār-zār
   Görür anuñ İskender-i nām-dār *(İskendernâme,*

Mesnevi 21, Mısra 1039). [kār-zār itdügün, -düg, -ün]

kār-zār ḳılalum: *Savaş yapmak, cenk etmek.*

1. Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
   Ḳılalum yine bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 160). [kār-zār ḳılalum, -a, -lum]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Eyer **ḳaşına** bağlamış bir kemend
   Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Eyer **ḳaşına** bağlamış bir kemend
   Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Aṣābiʿler olmış idi çün **ḳaşā**
   İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [ḳaşā, -a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Aṣābiʿler olmış idi çün **ḳaşā**
   İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [ḳaşā, -a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Ḳara **ḳaşları** ṣan kurulmış kemān
   Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [ḳaşları, -lar, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Ḳara **ḳaşları** ṣan kurulmış kemān
   Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [ḳaşları, -lar, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
   Kemend idi zülfi vü **ḳaşı** kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [ḳaşı, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
   Kemend idi zülfi vü **ḳaşı** kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [ḳaşı, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
   Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [ḳaşı, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
   Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [ḳaşı, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Anuñ **ḳaşınuñ** her ḳılı bir hilāl
   Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [ḳaşınuñ, -ı, -n, -uñ]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Anuñ **ḳaşınuñ** her ḳılı bir hilāl
   Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [ḳaşınuñ, -ı, -n, -uñ]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Eyer **kaşına** bergidüben kemend
   Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [kaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Eyer **kaşına** bergidüben kemend
   Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [kaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
   Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [ḳaşı, -ı]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
   Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [ḳaşı, -ı]*

kaşab: *Kamış, ney.*

1. Gözi bādemī idi hem beste-leb
   Teni nāzük idi çü Hindū **ḳaşab** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [ḳaşab,]*

kaşd: *Niyet, amaç, gaye.*

1. Durur kalbde Şanṭalūs-ı laʿīn
   İdüp hedm-i dīn **ḳaşdı** içün kemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 328). [ḳaşdı, -ı]

kaşd: *Niyet, amaç, gaye.*

1. Durur kalbde Şanṭalūs-ı laʿīn
   İdüp hedm-i dīn **ḳaşdı** içün kemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 328). [ḳaşdı, -ı]

kaşd: *Hücum, saldırı; amaç, niyet.*

1. İder ʿahd ü peymān ol tāc-ver
   Ki çekmeye **ḳaşdına** tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 218). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*

kaşd: *Hücum, saldırı; amaç, niyet.*

1. İder ʿahd ü peymān ol tāc-ver
   Ki çekmeye **ḳaşdına** tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 218). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*

kaşd eyledi: *Kötü bir niyetle davranmak, kötü amaçlar uğruna hareket etmek; etkilemek, ele geçirmeyi amaçlamak.*

1. Görüp anı **ḳaşd eyledi** ol dilīr
   Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 345). [ḳaşd eyledi, -di]

kasd itse: *Niyetlenmek, harekete geçmek.*

1. Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
   Varur mādiyā ile **ḳaşd itse** nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 110). [ḳaşd itse, -se]*

kaşd-ı iskender: *İskender'in niyeti, hedefi.*

1. Müheyyā idüp cümlesi berg-i rāh
   Göçe **ḳaşd-ı İskender** idüp sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 510). [ḳaşd-ı iskender,]

kāse: *1. Yayvan kap, tas.*

1. Çinī **kāseler** pür olup cā-be-cā
   Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 81). [kāseler, -ler]*

kāse: *1. Yayvan kap, tas.*

1. Çinī **kāseler** pür olup cā-be-cā
   Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 81). [kāseler, -ler]*

kāse: *1. Yayvan kap, tas.*

1. Sipihrüñ çü ḫord olısar **kāsesi**
   Nemize gerek bu cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 131). [kāsesi, -si]*

kāse-i çīnī: *Çin'de imal edilmiş kâse. Aşağıdaki tanıkta biçimsel benzerlikten ötürü felek, içinde zehir bulunan bir kâse olarak düşünülmüştür.*

1. Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
   Yata **kāse-i Çīnī** gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 312). [kāse-i çīnī,]*

kāsid oldı: *Revaçta olmamak.*

1. ʿAzīz oldı yaḫ **kāsid oldı** ḥaṭab
   ʿAşāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [kāsid oldı, -dı]*

kasīm: *Nasip, hisse; bölüştüren (LN).*

1. Çü ḳassāmsın ʿadl ile ol **ḳasīm**
   Kerīm ol ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 43). [ḳasīm,]*

kaşīr: *Ar. Eksik, kusurlu, kısa, âciz: hâtır-ı kasır, ukûl-ı kâsıra.*

1. Egerçi eli vü ayaġı **ḳaşīr**
Velī pençesinde olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 29). [ḳaşīr,]*

kāşır olur: *Kusurlu olmak.*

1. Ne deñlü ki saʿy eyler ise fuḥūl
Anı bilmede **ḳāşır olur** ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 162). [ḳāşır olur, -ur]*

kasıt: *Niyet, amaç.*

1. İdüp encümen Hindi Sindi hemān
Şeh-i Rūm **ḳaşdına** oldum revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 934). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*

kasıt: *Niyet, amaç.*

1. İdüp encümen Hindi Sindi hemān
Şeh-i Rūm **ḳaşdına** oldum revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 934). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*

kāşkī: *Keşke.*

1. Seni **kāşki** görmeseyidüm şehā
Bu miḥnet degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 409). [kāşki,]*

kāşkī: *Keşke.*

1. Seni **kāşki** görmeseyidüm şehā
Bu miḥnet degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 409). [kāşki,]*

kāşkī: *Far. Edât-ı temenni. (Gelse, gitse, olaydı, bulaydı gibi temenniye muvafık efâl ile birlikte irâd olunur.) muheveratta keşke suretinde telâffuz olunur.).*

1. Koyup gitmek imiş murāduñ şehā
Dirīġ olmasaḳ **kāşki** āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 102). [kāşki,]*

kāşkī: *Far. Edât-ı temenni. (Gelse, gitse, olaydı, bulaydı gibi temenniye muvafık efâl ile birlikte irâd olunur.) muheveratta keşke suretinde telâffuz olunur.).*

1. Koyup gitmek imiş murāduñ şehā
Dirīġ olmasaḳ **kāşki** āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 102). [kāşki,]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. Görür anda bir **ḳaşr** ġāyet ʿaẓīm
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [ḳaşr,]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. Görür anda bir **ḳaşr** ġāyet ʿaẓīm
Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 329). [ḳaşr,]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. Alup **ḳaşrı** ortaya bir būstān
Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [ḳaşrı, -ı]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. Alup **ḳaşrı** ortaya bir būstān
Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [ḳaşrı, -ı]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. O **ḳaşruñ** ucında çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [ḳaşruñ, -uñ]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. O **ḳaşruñ** ucında çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [ḳaşruñ, -uñ]*

kaşr: *Saray, köşk.*

1. Yapup çünki bir **ḳaşrı** maʿmūr ider
Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 57). [ḳaşrı, -ı]*

kaşr-ı ḫuld-ı berīn: *Kutsal saray/kasır cennet.*

1. Müşerref olup maḳdemi ile Çīn
Ola kūçeler **ḳaşr-ı ḫuld-ı berīn** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 14). [ḳaşr-ı ḫuld-ı berīn,]*

kassām: *Bölen, taksim eden, kısım kısım ayıran (kimse).*

1. Çü **ḳassāmsın** ʿadl ile ol ḳasīm
   Kerīm ol ki faẕl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 43). [ḳassāmsın, -sın]*

kāst: *Noksan, eksik, kusur.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
   Füzūn oldı şādī vü ġam **kāste** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [kāste, -e]*

kāst: *Noksan, eksik, kusur.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
   Füzūn oldı şādī vü ġam **kāste** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [kāste, -e]*

kāst: *Ekilmiş; Noksan, eksik, kusur.*

1. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
   ʿAdedde yoġ imiş ne zāyid ne **kāst** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [kāst,]*

kat: *Kat.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi yidi **ḳat** āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [ḳat,]*

ḳat: *Kat.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
   Felek gibi yidi **ḳat** āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [ḳat,]*

kat: *Katmak.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
   Meyine **ḳatar** ḫıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [ḳatar, -ar]*

kat: *Katmak.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
   Meyine **ḳatar** ḫıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [ḳatar, -ar]*

kat: *Katmak, karıştırmak.*

1. Tamām oldı işüm benüm yime ġam
   Zamāne benüm cāmuma **ḳatdı** sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 420). [ḳatdı, -dı]*

kat: *Katmak, karıştırmak.*

1. Tamām oldı işüm benüm yime ġam
   Zamāne benüm cāmuma **ḳatdı** sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 420). [ḳatdı, -dı]*

kat: *Kat.*

1. Felek ḥışnı mānendi **ḳat** ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [ḳat,]*

kat: *Kat.*

1. Felek ḥışnı mānendi **ḳat** ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [ḳat,]*

kat: *Kat.*

1. Felek ḥışnı mānendi **ḳat** ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [ḳat,]*

kat: *Kat.*

1. Felek ḥışnı mānendi **ḳat** ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [ḳat,]*

kat: *Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.*

1. Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
   Geyerdi **ḳat** evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [ḳat,]*

kat: *Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.*

1. Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
   Geyerdi **ḳat** evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 610). [ḳat,]*

kat: *Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.*

1. Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer idi **ḳat** cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [ḳat,]*

ḳat: *Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.*

1. Çekem çünki ben deşne-i tāb-dār
Geyer idi **ḳat** cevşen İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1054). [ḳat,]*

ḳaṭʿ idüben: *Kesmek,sona erdirmek.*

1. Bu vech ile **ḳaṭʿ idüben** şāh-rāh
Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 73). [ḳaṭʿ idüben, -üben]*

ḳatı: *Çok, pek.*

1. Bilür çün yoluna virür cümle cān
Ḳatı şād olur şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 194). [ḳatı,]*
2. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 250). [ḳatı,]*
3. Biri birisinden çe ger dil-peẕīr
Birisi velīkin **ḳatı** bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 102). [ḳatı,]*
4. Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 451). [ḳatı,]*
5. Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 453). [ḳatı,]*
6. Gidüp biri biri gelür yirine
Ziyāde sevinen **ḳatı** yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 646). [ḳatı,]*
7. Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz
Gele zindegānī **ḳatı** mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 186). [ḳatı,]*
8. Biri ḳılmadı daʿvetini ḳabūl
Ḳatı incinüp şāh oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 418). [ḳatı,]*
9. Degül ādemī līk aṣl-ı beşer
Ḳatı muʾẕī her biri dedden beter
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 24). [ḳatı,]
10. Begendi o ḳavmi **ḳatı** tāc-ver
İmāretlerine idüben naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 49). [ḳatı,]*
11. Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl olur
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ **ḳatı** cehl olur
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 86). [ḳatı,]

katı: *Çok, oldukça, gayet.*

1. Egerçi **ḳatı** rū-siyāh olmışam
ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 71). [ḳatı,]

ḳaṭʿ-ı ḥarīr: *Ipeğin kesilmesi.*

1. Dehānı nehengüñ olup mevc-gīr
İderdi çü miḳrāż **ḳaṭʿ-ı ḥarīr** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 162). [ḳaṭʿ-ı ḥarīr,]*

katıl: *Katmek, eklemek.*

1. İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice zehr **ḳatılduġın** aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [ḳatılduġın, -du, -ğ, -ın]*

katıl: *Katmek, eklemek.*

1. İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice zehr **ḳatılduġın** aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [ḳatılduġın, -du, -ğ, -ın]*

katīl: *Cana kıyan, birini öldüren kimse.*

1. Cihānda geze **ḳātili** şād-kām
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [ḳātili, -i]*

katīl: *Cana kıyan, birini öldüren kimse.*

1. Cihānda geze **ḳātili** şād-kām
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [ḳātili, -i]*

katīl: *Cana kıyan, birini öldüren kimse.*

1. Dimiş irmedi şāha benden ziyān
Yine **ḳātili** bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 324). [ḳātili, -i]*

katīl: *Cana kıyan, birini öldüren kimse.*

1. Dimiş irmedi şāha benden ziyān
Yine **ḳātili** bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 324). [ḳātili, -i]*

kātil: *Katledici, öldürücü.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

1. Egerçi ki **ḳātil** olur zaḫm-ı tīr
Olur rāy āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 195). [ḳātil,]*

kātil: *Katledici, öldürücü. || Sevgilinin kirpikleri.*

1. Egerçi ki **ḳātil** olur zaḫm-ı tīr
   Olur rāy āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 195). [ḳātil,]*

katīl: *Katledici, öldürücü.*

1. Ne insāna ṣu var ne esbe giyāh
   Havā **ḳātil** ol ḫākden sem miyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [ḳātil,]

katīl: *Katledici, öldürücü.*

1. Ne insāna ṣu var ne esbe giyāh
   Havā **ḳātil** ol ḫākden sem miyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [ḳātil,]

katl: *Öldürmek, öldürülmek.*

1. İdüp bir ḳavī-dest ḫaṣmı esīr
   İder **ḳatline** emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [ḳatline, -i, -n, -e]*

katl: *Öldürmek, öldürülmek.*

1. İdüp bir ḳavī-dest ḫaṣmı esīr
   İder **ḳatline** emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [ḳatline, -i, -n, -e]*

katl: *Katletmek, öldürmek.*

1. N'ola öldürürseñ eyā şehriyār
   Sezā-vārdur **ḳatle** var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1158). [ḳatle, -e]*

katl: *Katletmek, öldürmek.*

1. N'ola öldürürseñ eyā şehriyār
   Sezā-vārdur **ḳatle** var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1158). [ḳatle, -e]*

katl it: *Öldürmek.*

1. Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
   Anı tīġ-ı lūṭf ile **ḳatl it** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1120). [ḳatl it,]*

katl iderse: *Öldürmek.*

1. İderse bunı ḳatl şāh-ı cihān
   Müsāvī olur şehler ile hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1159). [ḳatl iderse, -er, -se]*

katre: *Damla kadar, çok az.*

1. Yanında degül **ḳaṭrece** selsebīl
   Aḳar her yaña olmış ammā sebīl
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 213). [ḳaṭrece, -ce]

katre: *Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.*

1. Bu ne ḥikmet olur ki bir **ḳaṭre** ḳan
   Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ḳaṭre,]
2. Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfitāb
   Ḳaçan haẕm ide baḥri bir **ḳaṭre** āb
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 124). [ḳaṭre,]
3. Eger baḥr olmasa iy kām-yāb
   Ḳomazlardı ʿālemde bir **ḳaṭre** āb
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 56). [ḳaṭre,]
4. Kim ol çeşmeden içe bir **ḳaṭre** āb
   Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [ḳaṭre,]*
5. Bulur Ḫıżr bir çeşme çün āfitāb
   Dıraḫşende necm idi her **ḳaṭre** āb
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 208). [ḳaṭre,]

katre: *Damla.*

1. İder **ḳaṭreden** baḥr cevher ʿayān
   Ferāyidler ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 3). [ḳaṭreden, -den]*

katre: *Damla.*

1. Olur emrüñ olursa bir **ḳaṭre** āb
   Güzellikde pertev-figen āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 35). [ḳaṭre,]*

katre: *Damla || En küçük, en az parça.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
   Revān cūlar olur çü **ḳaṭre** ḫamūş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 35). [ḳaṭre,]

katre-i ābdur: *Su damlası. II Hayat veren mana.*

1. Görirsin ki gerdūn dōlābdur
Şehüñ her biri **ḳaṭre-i ābdur** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 18). [ḳaṭre-i ābdur, -dur]*

ḳaṭre-vār: *Damla gibi.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
Yanında ḳamusı velī **ḳaṭre-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 33). [ḳaṭre-vār,]*

ḳavālibdür: *(قوالب) i. (Ar. ḳāleb "kalıp"ın çoğul şekli ḳavālib) Kalıplar.*

1. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
Ḳavālibdür insān suḫen cāndur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 76). [ḳavālibdür,]*

ḳavālibdür: *(قوالب) i. (Ar. ḳāleb "kalıp"ın çoğul şekli ḳavālib) Kalıplar.*

1. Suḫen ʿillet-i tāmm-ı insāndur
Ḳavālibdür insān suḫen cāndur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 76). [ḳavālibdür,]*

ḳavī: *Ar. Kuvvetli, zor-âver.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [ḳavī,]*

ḳavī: *Ar. Kuvvetli, zor-âver.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [ḳavī,]*

ḳavī: *Kuvvetli, güçlü.*

1. Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
Ḳavīdür ḳavī olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 34). [ḳavīdür, -dür]*

ḳavī: *Kuvvetli, güçlü.*

1. Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
Ḳavīdür ḳavī olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 34). [ḳavīdür, -dür]*

ḳavī: *Ar. Kuvvetli, zor-âver.*

1. Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
Ḳavīdür **ḳavī** olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 34). [ḳavī,]*

ḳavī: *Ar. Kuvvetli, zor-âver.*

1. Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
Ḳavīdür **ḳavī** olanuñ raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 34). [ḳavī,]*

ḳavī olursañ: *Kuvvetli, güçlü olmak.*

1. Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
Seni itmesün ġırra bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 393). [ḳavī olursañ, -ur, -sa, -ñ]*

ḳavī vü żaʿīf kılan: *Güçlü ve zayıf kılan-yapan.*

1. Ḳulūb-ı mesākīni iden şerīf
Ḳılan ehli ḥāli ḳavī vü żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 166). [ḳavī vü żaʿīf ḳılan, -an]*

ḳavī-dest: *Güçlü irade.*

1. İdüp bir **ḳavī-dest** ḫaşmı esīr
İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1151). [ḳavī-dest,]*

ḳavī-dest: *Güçlü irade.*

1. İdüp bir **ḳavī-dest** ḫaşmı esīr
İder ḳatline emr anuñ ol emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1151). [ḳavī-dest,]*

kāvil: *Söz, kelâm.*

1. Geçüp bā-şükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide **Ḳāvili** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 284). [ḳāvili, -i]*

kāvil: *Söz, kelâm.*

Geçüp bā-şükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide **Ḳāvili** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 284). [ḳāvili, -i]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*

O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
Yatur meşk **ḳavli** gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [ḳavli, -i]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*

O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
Yatur meşk **ḳavli** gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [ḳavli, -i]*

ḳavl ü fiʿlinde: *-Söz ve eylem.*

Naẓar eyleyüp şāh-ı şāḥib-naẓar
Şehüñ **ḳavl ü fiʿlinde** diḳḳat ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 146). [ḳavl ü fiʿlinde, -in, -de]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

Dinür Mensik ol **ḳavme** iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [ḳavme, -e]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

Dinür Mensik ol **ḳavme** iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [ḳavme, -e]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki **ḳavm** yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki **ḳavm** yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

İdüp dīnine daʿvet ol **ḳavmi** şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [ḳavmi, -i]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

İdüp dīnine daʿvet ol **ḳavmi** şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [ḳavmi, -i]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Görür **ḳavm** kim geldi bir encümen
Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 51). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

O **ḳavmiyle** varup şeh-i kām-yāb
Görür nice batduġını āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 89). [ḳavmiyle, -i, -y, -le]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

Yedükleri ol **ḳavmüñ** anlar hemān
Ne şorbā ne büryān bilürler ne nān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 105). [ḳavmüñ, -uñ]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

O **ḳavmüñ** ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür cāme görmiş degüldür eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 107). [ḳavmüñ, -uñ]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Ḳamu **ḳavmi** zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş
Ḳamunuñ işi ʿīş imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 17). [ḳavmi, -i]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Velī anlaruñ cümlesi büt-perest
Mey-i şirkden olmış ol **ḳavm** mest *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 20). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Var ol şehrde bir put-i muʿteber
Ki ol **ḳavm** aña ʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 22). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
Ki her **ḳavm** biri birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 38). [ḳavm,]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

O **ḳavmüñ** saḳalını şāh-ı cihān
Görür liḥye-i teyse beñzer hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 203). [ḳavmüñ, -uñ]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Görür anda bir **ḳavm** hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 205). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Görür anda bir **ḳavm** şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 211). [ḳavm,]*

ḳavm: *Topluluk, cemaat.*

Görür bir daḫı **ḳavm** ṣāḥib-ḳırān
Yüzi ādemī-zāde vażʿı yılān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 213). [ḳavm,]*

ḳavm: *Topluluk, cemaat.*

Görür bir daḫı **ḳavm** ol şehriyār
Beşer ṣūreti vażʿı ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 217). [ḳavm,]*

ḳavm: *Millet, cemaat.*

Begendi o **ḳavmi** ḳatı tāc-ver
İmāretlerine idüben naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 49). [ḳavmi, -i]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

Budur ḥıfẓ olmaduġı bu ḥişār
Ki bu **ḳavme** yoḳ düşmen-i kīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 58). [ḳavme, -e]*

ḳavm-i ʿāḳ: *Dik başlı kavim.*

Żıyāsı ala anuñ ol **ḳavm-i ʿāḳ**
Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 27). [ḳavm-i ʿāḳ,]*

ḳavm-i benī: *Benī kavmi.*

Biner cümlesi ittifāḳī fuḥūl
Çü **ḳavm-i Benī** Aṣfer-i bī-uṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 302). [ḳavm-i benī,]*

ḳavm-i dūn: *Alçak kavim.*

Çü ġālib zamān ile bu **ḳavm-i dūn**
İderlerdi ḫalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 115). [ḳavm-i dūn,]*

ḳavm-i dūndan: *Alçak kavim.*

Ne insān ḳalurdı ne ḫod cānever
İrişürdi bu **ḳavm-i dūndan** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 118). [ḳavm-i dūndan, -dan]*

ḳavm-i ḳāvīl: *Kelam ehli.*

Ṭolu **ḳavm-i ḳāvīl** ile ol ḥişār
Gider heftelik yola ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 47). [ḳavm-i ḳāvīl,]*

ḳavs: *Ar. Yay.*

Ala **ḳavs** ele çünki ḫayl-i Tatar
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [ḳavs,]*

ḳavs: *Ar. Yay.*

Ala **ḳavs** ele çünki ḫayl-i Tatar
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 425). [ḳavs,]*

ḳavs: *1. yay 2. yay burcu.*

Nice **ḳavsdur** nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
Ki sehmiyle lerzende gāv-ı zemīn

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 635). [ḳavsdur, -dür]

ḳavs: *1. yay 2. yay burcu.*

Nice **ḳavsdur** nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
Ki sehmiyle lerzende gāv-ı zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 635). [ḳavsdur, -dür]

ḳavs: *Ar. Yay.*

Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler gürz ile **ḳavsa** zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [ḳavsa, -a]*

ḳavs: *Ar. Yay.*

Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler gürz ile **ḳavsa** zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [ḳavsa, -a]*

ḳavs: *Ar. Yay.*

Bu ḥikmet oḳı **ḳavsı** pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [ḳavsı, -ı]*

ḳavs: *Ar. Yay.*

Bu ḥikmet oḳı **ḳavsı** pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [ḳavsı, -ı]*

ḳavs-i ḳuzaḥ: *Gökkuşağı.*

Çü ʿömr-i cuvānī şitābān-semend
Çü **ḳavs-i ḳuzaḥ** boynı ḳaddi bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 160). [ḳavs-i ḳuzaḥ,]*

ḳavs-i ḳuzaḥdan: *Gökkuşağı.*

Demin ḫışm ile eyleye çün kemān
Virür idi **ḳavs-i ḳuzaḥdan** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 152). [ḳavs-i ḳuzaḥdan, --dan]*

Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek ḳurdı **ḳavs-ı ḳuzaḥdan** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 36). [ḳavs-ı ḳuzaḥdan, -dan]*

ḳavs-i ḳuzaḫ-veş: *Gök kuşağı gibi.*

Yine cūş eyler ṭamarlarda ḳan
Olur nerm **ḳavs-i ḳuzaḫ-veş** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 200). [ḳavs-i ḳuzaḫ-veş,]*

kāvūs: *İran'da Keyaniyan sülalesinin ikinci hükümdarı olan Keykāvūs.*

Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u **Kāvūs** u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [kāvūs,]*

kāvūs: *İran'da Keyaniyan sülalesinin ikinci hükümdarı olan Keykāvūs.*

Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u **Kāvūs** u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [kāvūs,]*

kāvūs-vār: *Şehname`de kahramanlıklarıyla bilinen Kavus gibi.*

Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫʷār
Çıḳarırdı eflāke **Kāvūs-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 296). [kāvūs-vār,]*

kāvūs-vār: *Şehname`de kahramanlıklarıyla bilinen Kavus gibi.*

Getürüp ten-i küşteyi cīfe-ḫʷār
Çıḳarırdı eflāke **Kāvūs-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 296). [kāvūs-vār,]*

kay: *Kusma.*

Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
Getürür şudāʿiyle elbette **ḳay** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 398). [ḳay,]*

kay: *Kusma.*

Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
Getürür şudāʿiyle elbette **ḳay** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 398). [ḳay,]*

kay: *Kusma.*

Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya **ḳay** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 212). [ḳay,]*

kay: *Kusma.*

Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Şaḳın kim ḫumārında olmaya **ḳay**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 212). [ḳay,]

kay ider: *Kusmak, istifra etmek.*

Yudarsa cihān mālını ser-be-ser
Çü haẕm eyleyemez yine **ḳay ider**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 58). [ḳay ider, -er]

kaya: *Taş. Sert bakış.*

Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [ḳayā,]*

ḳaya: *Taş. Sert bakış.*

Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 629). [ḳayā,]*

kayd: *Bağ, zincir; fark.*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ **ḳayddan** hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [ḳayddan, -dan]

kayd: *Bağ, zincir; fark.*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ **ḳayddan** hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [ḳayddan, -dan]

kayd: *Bend, bağ.*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç **ḳayd**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [ḳayd,]

kayd: *Bend, bağ.*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç **ḳayd**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [ḳayd,]

kayd: *Bağ, zincir; fark.*

Zemistān urur Zāl-i devrāna **ḳayd**
Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [ḳayd,]

kayd: *Bağ, zincir; fark.*

Zemistān urur Zāl-i devrāna **ḳayd**
Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [ḳayd,]

kayd u bend: *Pranga ve bağ.*

İder **ḳayd u bend** ile ḥabs anı şāh
İder şükr Yezdāna ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 595). [ḳayd u bend,]*

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

Çü **Ḳaydāfe** elçiden alur ḫaber
Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 111). [ḳaydāfe,]*

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

Çü **Ḳaydāfe** elçiden alur ḫaber
Çıḳup ḳarşu iġrāz u ikrām ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 111). [ḳaydāfe,]*

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

Gelür çünki **Ḳaydāfeye** Ḳandarūş
Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 267). [ḳaydāfeye, -ye]

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

Gelür çünki **Ḳaydāfeye** Ḳandarūş
Ḫazīn ser-nigūn ḫasta-ḫāṭır ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 267). [ḳaydāfeye, -ye]

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve*

İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.

İder aña **Ḳaydāfe** ġāyet ʿitāb
Ḥacīl olduġından viremez cevāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 269). [ḳaydāfe,]

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

İder aña **Ḳaydāfe** ġāyet ʿitāb
Ḥacīl olduġından viremez cevāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 269). [ḳaydāfe,]

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne **Ḳaydāfe** ḳaldı ne maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [ḳaydāfe,]

kaydāfe: *Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi.*

Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne **Ḳaydāfe** ḳaldı ne maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [ḳaydāfe,]

kaydāfe: *(Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi).*

Çü **Ḳaydāfenüñ** işi oldı tamām
Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 281). [ḳaydāfenüñ, -nüñ]*

kaydāfe: *(Firdevsî'nin Şehnamesi'nde adı geçen ve İskender hakkında kötü niyetler taşıyan Endülüs kraliçesi).*

Çü **Ḳaydāfenüñ** işi oldı tamām
Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 281). [ḳaydāfenüñ, -nüñ]*

kāyim ola: *Devam etmek.*

Ki her biri ḫıdmetde **ḳāyim ola**
Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 213). [ḳāyim ola, -a]*

kāyim-maḳam: *Kutlu kişinin yerine geçen.*

Ḫalef olup ola ki **ḳāyim-maḳām**
Selāṭīn ola ḥükmine cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 167). [ḳāyim-maḳām,]*

kāyināt: *Ar. Var olan şeylerin cümlesi.*

Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt bu **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 28). [kāyināt,]*

Ne gitmege furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda eyā **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 892). [kāyināt,]*

Gele mürde çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye bu **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 706). [kāyināt,]*

Viṣāline ṭālib ḳamu **kāyināt**
Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 157). [kāyināt,]

Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ ḳamu **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 196). [kāyināt,]*

Ḳamu enbiyāsına yüz biñ ṣalʷāt
Şeref anlaruñla bulur **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 246). [kāyināt,]*

Odur baḫş iden ḥayāt u memāt
Bu ikide ʿāciz ḳamu **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 960). [kāyināt,]*

Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
Vücūdı vücūd u ʿadem **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 114). [kāyināt,]*

kāyināt: *Dünya, evren.*

ʿAṭāñ iledür zinde bu **kāyināt**
Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 19). [kāyināt,]

Ezel tā ebed cümle bu **kāyināt**
Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 20). [kāyināt,]*

Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
Žulemde ḳalurdı ḳamu **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 47). [kāyināt,]*

kāyināt: *Dünya.*

Dutup yir yüzin tīr hem-çü nebāt
Pür oldı silāhıyla pes **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 218). [kāyināt,]*

Eger virmesem Türkī naẓma ḥayāt
Ṣadām ile ṭolmaz idi **kāyināt** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 40). [kāyināt,]*

kayır: *İlgilenip korumak II gözetmek, himaye etmek.*

ʿAdūdan **ḳayırma** çü Ḥaḳ ola yār
Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [ḳayırma, -+ma]

kayır: *İlgilenip korumak II gözetmek, himaye etmek.*

ʿAdūdan **ḳayırma** çü Ḥaḳ ola yār
Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [ḳayırma, -+ma]

kays: *Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.*

İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
Görür **Ḳays** kim geldi bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [ḳays,]

kays: *Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.*

İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
Görür **Ḳays** kim geldi bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [ḳays,]

kayṣer-i ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan şah.*

Ḳıtāli ḳoyup olalum bezm-sāz
Sizüñ ile iy **Ḳayṣer-i ser-firāz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 714). [ḳayṣer-i ser-firāz,]*

kays-ı kayṭās-zāde: *Ḳayṭās oğlu Ḳays.*

Girer **Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde** hizebr
Meṣāfa geyüp egnine çerm-i bebr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 379). [ḳays-ı ḳayṭās-zāde,]

kayṭās: *Kaytas (özel isim).*

Göricek şehi şaldı **Ḳayṭās** at
Nice at ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [ḳayṭās,]*

kayṭās: *Kaytas (özel isim).*

Göricek şehi şaldı **Ḳayṭās** at
Nice at ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [ḳayṭās,]*

kayṭās: *Kaytas (özel isim).*

Dönüp didi **Ḳayṭāsa** iy pehlivān
Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [ḳayṭāsa, -a]*

kayṭās: *Kaytas (özel isim).*

Dönüp didi **Ḳayṭāsa** iy pehlivān
Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [ḳayṭāsa, -a]*

kayṭās-ı ṣāḥib-hüner: *Hüner sahibi Kaytas.*

Görür tīr olmaduġın kār-ger
Çeker tīġ **Ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1028). [ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner,]

kayṭās-ı yel: *Yiğit Ḳayṭās.*

Yanında Muhanṭās u **Ḳayṭās-ı yel**
Ki her biridür bir muṣavver ecel
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 731). [ḳayṭās-ı yel,]

kaz-: *Kazımak, işlemek, nakş etmek.*

Dirīġā baña da iki Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [ḳazup, -up]

kaz-: *Kazımak, işlemek, nakş etmek.*

Dirīġā baña da iki Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme kefen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [ḳazup, -up]

ḳaz: *1. Kazımak, işlemek.*

Ḳıyāsiyle ol yiri taʿyīn ider
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 358). [ḳazarlar, -ar, -lar]

ḳaz: *1. Kazımak, işlemek.*

Ḳıyāsiyle ol yiri taʿyīn ider
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 358). [ḳazarlar, -ar, -lar]

ḳaz: *Kazımak, işlemek, nakş etmek.*

Ḳazıldı çü bünyād-ı sedd-i şedīd
Çıḳar ḫufreden anda kān-ı ḥadīd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 85). [ḳazıldı, -ıl, -dı]

ḳażā: *Kader. Hükm-i kaderin zuhura gelmesi.*

Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
ʿİnādı ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 69). [ḳażāya, -(y)a]*

ḳażā: *Kader. Hükm-i kaderin zuhura gelmesi.*

Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
ʿİnādı ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 69). [ḳażāya, -(y)a]*

ḳażā: *Bela, musibet.*

Varup ḫaşma ḳarşu **ḳażāya** siper
Olur ṣubḥa dek ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [ḳażāya, -y, -a]*

ḳażā: *Bela, musibet.*

Varup ḫaşma ḳarşu **ḳażāya** siper
Olur ṣubḥa dek ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [ḳażāya, -y, -a]*

ḳażā: *Kader, alın yazısı.*

Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [ḳażā,]*

ḳażā: *Kader, alın yazısı.*

Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [ḳażā,]*

ḳażā: *Bela, musibet.*

Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü **ḳażā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [ḳażā,]*

ḳażā: *Bela, musibet.*

Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü **ḳażā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [ḳażā,]*

ḳażā: *Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.*

Bu deñlü göz ile olup dīde-bān
Gözedür **ḳażā** tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 76). [ḳażā,]*

kazan: *Kazanç sağlamak; olumlu bir sonuç elde etmek.*

Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 51). [ḳazanduġını, -duğ, -ı, -nı]*

kazan: *Kazanç sağlamak; olumlu bir sonuç elde etmek.*

Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 51). [ḳazanduġını, -duğ, -ı, -nı]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı itdi baġrum **kebāb**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [kebāb,]

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı itdi bağrum **kebāb**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [kebāb,]

kebāb: *Yanmış. *kastedilen yangın gönül yangınıdır ve manevi ızıtıraba delalettir.*

Biri biri ardınca tāze **kebāb**
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [kebāb,]*

kebāb: *Yanmış. *kastedilen yangın gönül yangınıdır ve manevi ızıtıraba delalettir.*

Biri biri ardınca tāze **kebāb**
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u rebāb u **kebāb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u rebāb u **kebāb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et.*

Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
Kebābī olur ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 26). [kebābī, -ī]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et.*

Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
Kebābī olur ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 26). [kebābī, -ī]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Seḥāb olmasa tāb-ı mihre ḥicāb
Olur idi defʿi semender **kebāb** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 60). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Seḥāb olmasa tāb-ı mihre ḥicāb
Olur idi defʿi semender **kebāb** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 60). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
Kebāb istedi göñli yidi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña **kebāb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña **kebāb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [kebāb,]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ **kebāb**
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [kebāb,]

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ **kebāb**
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [kebāb,]

kebāb itdi: *Yakmak.*

Didi fikr-i hecr ile oldum ḫarāb
Sizüñ gitmeñüz itdi bağrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 268). [kebāb itdi, -di]

kebāb ider: *Yakmak, pişirmek, büyük bir acıya uğramak, yüreğini yakmak.*

Enīn itdügünce cigerden rebāb
İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil hem kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 68). [kebāb ider, -er]*

kebāb ola: *Ateşte veya sıcakta kavrulmak II (Ciğer) kebap olmak. Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak; çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.*

Kebāb ola nuḳl ola āteş ola
Ruḫ-ı mehveş ü ʿūd-ı dil-keş ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 11). [kebāb ola, -a]*

kebāb olur: *Ateşte veya sıcakta kavrulmak II (Ciğer) kebap olmak. Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak; çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.*

Gice olıcak bağrı olur kebāb
Ne vaḳtin doġa duyuban āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 41). [kebāb olur, -ur]*

kebe: *İçinde pamuk veya yün bulanan kalınca yelek. (BKT, bârânî maddesi).*

Şu vaḳtin yeg olur **kebehden** ḥarīr
Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [kebehden, -h den]*

kebe: *İçinde pamuk veya yün bulanan kalınca yelek. (BKT, bârânî maddesi).*

Şu vaḳtin yeg olur **kebehden** ḥarīr
Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [kebehden, -h den]*

kebg: *Keklik. Tavukgillerden, eti için avlanan, tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı, güvercin büyüklüğünde kuş.*

Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
ʿAdū **kebg** idi ṣaldı ṣan kebge bāz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [kebg,]*

kebg: *Keklik. Tavukgillerden, eti için avlanan, tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı, güvercin büyüklüğünde kuş.*

Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
ʿAdū **kebg** idi ṣaldı ṣan kebge bāz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [kebg,]*

kebg: *Keklik.*

Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan **kebge** bāz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [kebge, -e]*

kebg: *Keklik.*

Çeriyi yürütdi urup ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan **kebge** bāz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 170). [kebge, -e]*

kebg: *Keklik. Tavukgillerden, eti için avlanan, tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı, güvercin büyüklüğünde kuş.*

Gelür **kebg** ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [kebg,]*

kebg: *Keklik. Tavukgillerden, eti için avlanan, tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı, güvercin büyüklüğünde kuş.*

Gelür **kebg** ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [kebg,]*

kebg-i derī: *Dere kekliği, güzel sesli büyük keklik, nazlı edayla yürümesiyle anılır.*

Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
O **kebg-i derī** idi meclis çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [kebg-i derī,]*

kebk-i derī: *Yeşillik kekliği.*

Çü **kebk-i derī** esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 271). [kebk-i derī,]*

kebre: *Kabre, mezara.*

Urur **kebre** bir tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [kebre,]*

kebre: *Kabre, mezara.*

Urur **kebre** bir tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [kebre,]*

kebūd: *Mavi.*

Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı **kebūd**
Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 77). [kebūd,]*

kebūd: *Mavi.*

Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı **kebūd**
Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 77). [kebūd,]*

kebūd: *Mavi.*

Ṣaçı saḳalı surḫ u çeşmi **kebūd**
Kel ü kerden-i cismi mānend-i dūd *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 33). [kebūd,]*

kebūter: *Güvercin.*

Kebūter sarāyına ḳonsa eger
Olur defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 81). [kebūter,]*

kebūter: *Güvercin.*

Kebūter sarāyına ḳonsa eger
Olur defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 81). [kebūter,]*

kec: *Eğri, çarpık, mukavves, ters.*

Ne çāre velīkin olan **kec** naẓar
Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 79). [kec,]*

kecim: *Savaşta atların ve insanların giydiği altınla süslenmiş zırh.*

Silāḥ u seleb esb ü ester şaʿīr
Geyimler **kecimler** libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 16). [kecimler, -ler]*

kecim: *Savaşta atların ve insanların giydiği altınla süslenmiş zırh.*

Silāḥ u seleb esb ü ester şaʿīr
Geyimler **kecimler** libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 16). [kecimler, -ler]*

keder: *Gam, ısırap, elem, hüzün.*

Yime beng kim ʿaḳla virür **keder**
Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [keder,]*

keder: *Gam, ısırap, elem, hüzün.*

Yime beng kim ʿaḳla virür **keder**
Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [keder,]*

keder: *Gam, ısırap, elem, hüzün.*

Ṣafāda neye beñzedürse beşer
Ziyādedurur ṭabʿa virür **keder** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 226). [keder,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp eyledi **ked-ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp eyledi **ked-ḫudā** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir dihe **ked-ḫudā**

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [ked-ḫudā,]

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir dihe **ked-ḫudā**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [ked-ḫudā,]

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Olup yirlü yirüñüze **ked-ḫudā**
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 341). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Olup yirlü yirüñüze **ked-ḫudā**
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 341). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Zemīn durduġınca olup **ked-ḫudā**
Olasın felek gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 371). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Zemīn durduġınca olup **ked-ḫudā**
Olasın felek gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 371). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Selāṭīne olmaġ ile **ked-ḫudā**
Kişi ṣanmasun kim olur pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 643). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Selāṭīne olmaġ ile **ked-ḫudā**
Kişi ṣanmasun kim olur pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 643). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Bir iki gün olmaġ ile **ked-ḫudā**
Ṣanur kim olur ḥaşre dek muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 3). [ked-ḫudā,]*

ked-ḫudā: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.*

Gidüp sen gele çünki bir **ked-ḫudā**
Żarūrī gide ol da ol ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 45). [ked-ḫudā,]*

ked-hudā ola: *Zenginlerin ve devlet adamlarının işlerini gören kimse; kâhya olmak.*

Vezīr ol-durur kim ola ked-ḫudā
İde ḫalḳ-ı ʿālem aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 29). [ked-ḫudā ola, --a]*

ked-hudālık: *I. (Fars. ked > ket "ev" ve ḫudā "sâhip" ile ked-ḫudā) 1. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse, kâhya: 2. Sanat ve meslek erbâbının işlerine bakmak üzere esnaf arasından*

seçilip hükûmetçe tâyin edilen kimse, kâhya: 3. Kethüdâlık: Kethüdâ olan kimsenin işi ve mevkii:.

Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
Ezel tā ebed **ked-ḫudālıḳ** senüñ
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 4). [ked-ḫudālıḳ,]

Eger itmeyem düşmene intiḳām
Ne şehlüḳ olur **ked-ḫudālıḳ** ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 578). [ked-ḫudālıḳ,]

Nedür **ked-ḫudālıḳ** belā-yı ʿaẕīm
Olur ekserā müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 631). [ked-ḫudālıḳ,]*

Ḫuṣūṣā ki ḥalṭ ola geh geh ġaraż
Olur **ked-ḫudālıḳ** bir ulu maraż
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 636). [ked-ḫudālıḳ,]

kedū: *Kabak (Kafatası).*

Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze **kedū** gelmez anlara Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [kedū,]

Ṣanasın şararmış **kedū** idi ser
Badıncān idi cā-be-cā gurdeler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 255). [kedū,]*

kef: *Köpük II yüz bağlamında el.*

Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı **kef** līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [kef,]*

kef: *Köpük II yüz bağlamında el.*

Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı **kef** līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [kef,]*

kef: *Köpük.*

Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile **kef**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 40). [kef,]

kef: *Köpük.*

Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar virür şevḳ-i ẕevḳ ile **kef**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 40). [kef,]

kef: *Köpük.*

Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki **kef**
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [kef,]*

kef: *Köpük.*

Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki **kef**
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [kef,]*

kef: *Köpük.*

Çü ḫurşīd gösterdi zerrīne-def
Görinmez olur baḥrde līk **kef** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 72). [kef,]*

kefel: *Hayvanın ve özellikle atın beliyle kuyruğu arasındaki dolgun yuvarlak kısım, sağrı.*

Aşup bir ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [kefel,]*

kefel: *Hayvanın ve özellikle atın beliyle kuyruğu arasındaki dolgun yuvarlak kısım, sağrı.*

Aşup bir ḳıl ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [kefel,]*

kefen: *Kefen. (Gökyüzündeki aydınlık bağlamında).*

ʿAlem gerdenine daḳuban **kefen**
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [kefen,]

kefen: *Kefen. (Gökyüzündeki aydınlık bağlamında).*

ʿAlem gerdenine daḳuban **kefen**
Gelür raḥm ide tā şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 477). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli oldı **kefen** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 286). [kefen,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli oldı **kefen** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 286). [kefen,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Dirīġā baña da iki Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Dirīġā baña da iki Ehrimen
Ḳazup ḳabr degdi tenüme **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
Ḫavāṣıldan idem tenine **kefen** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 338). [kefen,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
Ḫavāṣıldan idem tenine **kefen** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 338). [kefen,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup boynuna ol **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup boynuna ol **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe bir biçersin bu ḫalḳa **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe bir biçersin bu ḫalḳa **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben de **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem rāst ḳaddüñe ben de **kefen**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [kefen,]

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

Ḳoyup cevşeni şāh-ı leşker-şiken
Cihāndur bu geydi żarūrī **kefen** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 206). [kefen,]*

kef-endāz: *El atmak.*

Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
Çü üştür **kef-endāzu** eyler ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 152). [kef-endāzu, -u]

kef-endāz: *El atmak.*

Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
Çü üştür **kef-endāzu** eyler ḫurūş

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 152). [kef-endāzu, -u]

kef-i pāyi: *Ayak tabanı.*

Şütürler **kef-i pāyi** olsa revān
Olurdı pür ābiyle çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 85). [kef-i pāyi,]*

kehhāl: *Göz hekimi II Göze sürme çeken kimse.*

Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u **keḫḫāldür** ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [keḫḫāldür, -dür]*

keḫhāl: *Göz hekimi II Göze sürme çeken kimse.*

Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u **keḫḫāldür** ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [keḫḫāldür, -dür]*

kehkeşān olup: *Saman uğrusu gibi olmak.*

Olup rīze-i nīzeden kehkeşān
Zemīne mübeddel olur āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 453). [kehkeşān olup, -up]*

kehribā: *Kehribar.*

Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi **kehribā** vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 174). [kehribā,]*

kehribā: *Kehribar.*

Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi **kehribā** vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 174). [kehribā,]*

kehribā: *Kehribar.*

Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı giyāh
Havā **kehribā** oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 88). [kehribā,]*

kehribā: *Kehribar.*

Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı giyāh
Havā **kehribā** oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 88). [kehribā,]*

kehrubāyı: *Kehribar.*

Ṣadā-yı ʿuyūnān ṣaḥrā-neberd
Niçe **kehrubāyı** ider lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 196). [kehrubāyı,]*

kehrubāyı: *Kehribar.*

Ṣadā-yı ʿuyūnān ṣaḥrā-neberd
Niçe **kehrubāyı** ider lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 196). [kehrubāyı,]*

kel: *Saçları, tüyleri dökülmüş.*

Ṣaçı saḳalı surḫ u çeşmi kebūd
Kel ü kerden-i cismi mānend-i dūd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 34). [kel,]

kelāġ: *Bir cins karga (kuzgun).*

Ṭutup mātemin oldı her bāz zāġ
Şeker-nūş ṭūṭīler oldı **kelāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 202). [kelāġ,]*

kelāl olur: *Yorgun, bitkin düşmek.*

Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḫurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 171). [kelāl olur, -ur]*

kelām: *Söz, kavl. II Ayet.*

ʿAbeş dimedi bu **kelāmı** diyen
Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 167). [kelāmı, -ı]*

Benüm bildügüm budur iy şehriyār
Ḳılalum **kelāmı** hemīn ıḫtışār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 108). [kelāmı, -ı]*

Çü söylemeye bir **kelāmı** faṣīḥ
Melīḥ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 19). [kelāmı, -ı]*

kelām: *Söz.*

Mey-i surḫ idi ʿārıżı laʿl-i cām
Şeker-nuḳl idi söyledügi **kelām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 646). [kelām,]*

İdüp ḥażretüñüze çoḳ çoḳ selām
Didi ḥikmet-āmīz bir ḳaç **kelām**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 126). [kelām,]

kelām: *Söz.*

Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 45). [kelāmı, -ı]

Ki nādān **kelāmından** olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḫurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 171). [kelāmından, -ı, -n, -dan]*

ʿAvāmuñ **kelāmı** çü ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı naẓmdur aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 7). [kelāmı, -ı]*

kelām: *Söz, kavl. II Şiir.*

Melek çün **kelāmını** itdi tamām
Didi iy Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 59). [kelāmını, -ı, -n, -ı]

Yitürmez **kelāma** kimesne bahā
Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 65). [kelāma, -a]*

Kelāmını Bānū çün itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 175). [kelāmını, -ı, -n, -ı]*

Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl olur
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı cehl olur
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 85). [kelāmuñ, -uñ]

kelām: *(كلام) i. (Ar. kelām) 1. Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade: 2. Söyleyiş, söyleme: 3. Dil, lehçe:.*

Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
Didi vü işitdi hezārān **kelām** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 140). [kelām,]*

kelām-ı dürüşt: *Sert söz.*

İşidüp sözin bunlaruñ seng-puşt
Diler diye bir ḳaç **kelām-ı dürüşt**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 304). [kelām-ı dürüşt,]

kelām-ı ḳadīme: *Kur'an-ı Kerim II vaat, bir işi yerine getirmek için verilen söz.*

Ne çāre velīkin olan kec naẓar
Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 80). [kelām-ı ḳadīme, -e]*

kelb: *Köpek.*

Ḫavāle gerek **kelbe** ḫūke müdām
Kişiye gele tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [kelbe, -e]*

kelb: *Köpek.*

Ḫavāle gerek **kelbe** ḫūke müdām
Kişiye gele tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [kelbe, -e]*

kelbühüm rābiʿühüm: *Dördüncüleri köpekleridir. Kehf: 18/22.*

Çü ben muḳtedīyem üçi muḳtedā
Disem **kelbühüm rābiʿühüm** n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 64). [kelbühüm rābiʿühüm,]

kem: *Az, eksik.*

Birisi ʿanāṣırdan olursa **kem**
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [kem,]

kem: *Az, eksik.*

Birisi ʿanāṣırdan olursa **kem**
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [kem,]

kem: *Kötü, bozuk, fena, değersiz; az, eksik, noksan; nasıl, ne şekilde.*

Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da **kem**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [kem,]

kem: *Kötü, bozuk, fena, değersiz; az, eksik, noksan; nasıl, ne şekilde.*

Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da **kem**

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [kem,]

kem: *Far. 1. Az, eksik.*

O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı **kem**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [kem,]

kem: *Far. 1. Az, eksik.*

O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı **kem**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [kem,]

kem: *Az, eksik.*

Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
Velī ʿilm iledür füzūnı **kemi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [kemi, -i]*

kem: *Az, eksik.*

Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
Velī ʿilm iledür füzūnı **kemi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [kemi, -i]*

kem: *Far. 1. Az, eksik.*

Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki küfrāna Kevs̲er ṣuyı ola **kem**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [kem,]

kem: *Far. 1. Az, eksik.*

Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki küfrāna Kevs̲er ṣuyı ola **kem**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [kem,]

kem olur: *Azalmak; kötü olmak II kurtulmak.*

Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [kem olur, -ur]

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

Bu ṣanʿatda oldum bulınur **kemāl**
Ki ḫamse naṣīb eyleye Z̲ü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 71). [kemāl,]

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

Bu ṣanʿatda oldum bulınur **kemāl**
Ki ḫamse naṣīb eyleye Z̲ü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 71). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 72). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 72). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi kim şāhdur
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi kim şāhdur
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Ögünmek egerçi degüldür **kemāl**
Velīsiyledür esen elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 85). [kemāl,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Ögünmek egerçi degüldür **kemāl**
Velīsiyledür esen elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 85). [kemāl,]*

kemāl: *Olgunluk, yetkinlik, bilgi ve tecrübede yeterli olma durumu.*

ʿİlimden geçüre **kemāliyle** ḥāl
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [kemāliyle, -i, -y, -le]*

kemāl: *Olgunluk, yetkinlik, bilgi ve tecrübede yeterli olma durumu.*

ʿİlimden geçüre **kemāliyle** ḥāl
Cemālini ʿarż eyleye Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 99). [kemāliyle, -i, -y, -le]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 254). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 254). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Riyāżetde şol deñlü bulmış **kemāl**
Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [kemāl,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Riyāżetde şol deñlü bulmış **kemāl**
Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [kemāl,]*

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eṣġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 552). [kemāle, -e]*

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle ḳomış cümle eṣġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 552). [kemāle, -e]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Var īcād ḳılmaḳda gerçi **kemāl**
ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 171). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Var īcād ḳılmaḳda gerçi **kemāl**
ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 171). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [kemāl,]

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Bilür devletin ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [kemāle, -e]*

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Bilür devletin ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [kemāle, -e]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
Meded iste andan ki oldur **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
Meded iste andan ki oldur **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

İdüp saʿy kesb eyle dāyim **kemāl**
Ki eyler ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 123). [kemāl,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

İdüp saʿy kesb eyle dāyim **kemāl**
Ki eyler ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 123). [kemāl,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Taḥayyülsüz olmaḳ gerek intişār
Ki ola **kemāli** ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 428). [kemāli, -i]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Taḥayyülsüz olmaḳ gerek intişār
Ki ola **kemāli** ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 428). [kemāli, -i]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Olur ādeme feyż andan **kemāl**
Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Olur ādeme feyż andan **kemāl**
Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 113). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [kemāl,]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur **kemāl**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [kemāl,]

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Görüp yolların tā ki ḥālin bile
Zevāli nedendür **kemālin** bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [kemālin, -i, -n]*

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Görüp yolların tā ki ḥālin bile
Zevāli nedendür **kemālin** bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [kemālin, -i, -n]*

kemāl: *Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Cemāli **kemālinde** vü her biri
Olur geh nihān geh ʿayān çün perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 55). [kemālinde, -i, -n, -de]

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni **kemāl** ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 206). [kemāl,]*

kemāl: *Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.*

Yoḳ üçünde bunda bulunan ḥayāl
Ḳo taʿbīri elfāẓı budur **kemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 78). [kemāl,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki ḳurbāna iki **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok*

atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.

Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki ḳurbāna iki **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Yatur naʿl resminden artuḳ **kemān**
Virür her biri māh-ı nevden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Yatur naʿl resminden artuḳ **kemān**
Virür her biri māh-ı nevden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Çü tīr olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 12). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [kemānı, -ı]*

kemān: *Yay.*

Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [kemānı, -ı]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü **kemān**
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü **kemān**
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Ḳara ḳaşları ṣan kurulmış **kemān**
Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Ḳara ḳaşları ṣan kurulmış **kemān**
Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [kemān,]*

kemān: *Eğri.*

Demin ḥışm ile eyleye çün **kemān**
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [kemān,]*

kemān: *Eğri.*

Demin ḥışm ile eyleye çün **kemān**
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 151). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Yine cūş eyler ṭamarlarda ḳan
Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 200). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Yine cūş eyler ṭamarlarda ḳan
Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 200). [kemān,]*

kemān: *Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk.*

Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 453). [kemāñum, -um]*

kemān: *Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk.*

Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 453). [kemāñum, -um]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol **kemān**
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Çeküp daḫı ṭoldurmadan ol **kemān**
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [kemān,]*

kemān: *Yay, kavs.*

Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 149). [kemānlar, -lar]*

kemān: *Yay, kavs.*

Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 149). [kemānlar, -lar]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 36). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 36). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Bir elinde tīr ü birinde **kemān**
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Bir elinde tīr ü birinde **kemān**
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Çü reg cevze beñzer şihābı **kemān**
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [kemān,]*

keman: *Far. Yay, kavs: tîr ü kemân. kemân-keş ok atıcılıkta mahir. kemân-çe küçük keman, kemençe, maruf çalgıya da "kemân" denmektedir: nây u kemân.*

Çü reg cevze beñzer şihābı **kemān**
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Hemīn vaż̇ʿda bir ḳur gümüş **kemān**
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Hemīn vażʿda bir ḳur gümüş **kemān**
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [kemān,]*

kemān: *Yay.*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa **kemāniyle** tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [kemāniyle, -i, -y, -le]*

kemān: *Yay.*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa **kemāniyle** tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [kemāniyle, -i, -y, -le]*

kemān: *Yay II Sevgilinin kaşı.*

Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 75). [kemānuñ, -uñ]*

kemān: *Yay II Sevgilinin kaşı.*

Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 75). [kemānuñ, -uñ]*

kemān: *Yay.*

Yelek gibi keştī olıcak revān
Olurdı gemi ehli ḳaddi **kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 154). [kemān,]*

kemān u ḥadeng: *Yay ve ok.*

Eline aluban **kemān u ḥadeng**
İder ʿazm meydāna itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 887). [kemān u ḥadeng,]*

kemānı anuñ: *Onun kaşları.*

Kemānı anuñ nışf-ı gerdūn idi
Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 61). [kemānı anuñ,]*

kemān-ı būs-vār: *Öpücük gibi yay.*

Diz urup ḳurar bir **kemān-ı būs-vār**
Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [kemān-ı būs-vār,]*

kemend: *Kement (ucu ilmekli uzun ip) ‖ yağlı ip (idam bağlamında).*

Eger küngür-i çarḫa şalsa **kemend**
Olur ʿāḳıbet ol **kemend** ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 15). [kemend,]*

Çihil-pāya bağladılar bir kemend
Kemendüñ ucın itdiler yirde bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 324). [kemendüñ, -üñ]*

kemend: *Saçın kıvrımı bağlamında.*

Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [kemend,]*

Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [kemend,]*

Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn **kemend** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 138). [kemend,]*

kemend: *İp, bağ (sevgilinin saçı bağlamında).*

Kemend ejdehādur müselsel şiken
İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [kemend,]*

Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy ile vehm irgürümez **kemend** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [kemend,]*

Eyer kaşına bergidüben **kemend**
Cuvān-baḫtuñ üstine sürdi semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 889). [kemend,]*

Çihil-pāya bağladılar bir **kemend**
Kemendüñ ucın itdiler yirde bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 323). [kemend,]*

kemend: *Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.*

İdüp anı muḥkem **kemend** ile bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 343). [kemend,]

Hemīn ser-i meşḳ idi pīçān **kemend**
Olurdı anuñla niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 135). [kemend,]*

Eyer ḳaşına bağlamış bir **kemend**
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 187). [kemend,]*

İderler **kemend** ile şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup düşdi iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 925). [kemend,]*

Görüp anı aldı ele şeh **kemend**
ʿAlem çekdi vü ṣaldı ḫaşma semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [kemend,]

Ṣalam çünki Gerşāsb-ı gurde **kemend**
Yanumca demān ola hem-çün semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1055). [kemend,]

Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1012). [kemend,]

..... rezm-gehde semend
Biri birine ṣaldı pīçān **kemend** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 924). [kemend,]*

Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
Kemend aldı ele iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [kemend,]*

Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi **kemend** ide bend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 696). [kemend,]

Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
Kimüñ gerdenine ṭaḳısar **kemend**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 456). [kemend,]

Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda **kemend**
Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 331). [kemend,]*

Birisi daḫı geldi ṣaldı semend
İder Hindī anı **kemend** ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 344). [kemend,]*

Sürer şeh daḫı ġülla defʿi semend
Ṣalar ẕikr idüp Ḫaḳḳı aña **kemend**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 492). [kemend,]

Geçüp boynuna ol laʿīnüñ **kemend**
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [kemend,]*

Çihil-pā ile aldı pīçān **kemend**
Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 309). [kemend,]*

kemend: *İlmikli ip, bağ, dökümlü ip.*

Olup tīri gāhī kemend-i hizebr
Olurdı **kemendi** gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 136). [kemendi, -i]*

kemend: *1)Kement, yağlı ip, urgan 2)Sevgilinin saç bağı.*

Ki niçe ki endīşe ola bülend
Aña saʿy ile irgüremez **kemend** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 44). [kemend,]*

kemend: *Kement, ucu ilmekli uzun ip.*

Eger küngür-i çarḫa ṣalsa **kemend**
Olur ʿāḳıbet ol **kemend** ile bend
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 16). [kemend,]

Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
Elinde **kemend** ile tīr ü kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 134). [kemend,]*

kemend atar: *Kemendi ileri doğru fırlatmak.*

Görüp anı şeh sürdi defʿi semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [kemend atar, --ar]*

kemend geçer: *Kement geçer.*

Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 167). [kemend geçer, --er]

kemend şalsa: *İp atsa.*

Ḳaçan ṣalsa şīr-i jiyāna kemend
İderdi hemīn gürbe mānendi bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 139). [kemend ṣalsa, --sa]

kemend ü kemān: *Urgan ve keman.*

Kiminden çıḳuban **kemend ü kemān**
Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 221). [kemend ü kemān,]*

Furāta varınca görinmezdi yer
Kemend ü kemān idi tīr ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 442). [kemend ü kemān,]

kemend-i hizebr: *Aslan kemendi.*

Olup tīri gāhī **kemend-i hizebr**
Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 135). [kemend-i hizebr,]*

kemend-i maḥabbet: *Muhabbet ipi.*

Alup behre Behrām çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı rām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 86). [kemend-i maḥabbet,]

kemend-i şehāb: *Buluttan ip,kayış.*

Yapan itmiş ol şehre biñ ʿālī bāb
Burūcına irmez **kemend-i şehāb**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 376). [kemend-i şehāb,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 790). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 790). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Şu kim bağlaya ḫıdmetümde **kemer**
Yiri tācum üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 331). [kemer,]*

kemer: *Bel kuşağı.*

Virür her birisine tāc ü **kemer**
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [kemer,]*

kemer: *Bel kuşağı.*

Virür her birisine tāc ü **kemer**
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣaʿ libās u mücevher **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣaʿ libās u mücevher **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney bağlanur ol mükerrer **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney bağlanur ol mükerrer **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Gelüñ bağlayalum bu yolda **kemer**
Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 173). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Gelüñ bağlayalum bu yolda **kemer**
Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 173). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Belime idüp tīġ-ı Hindī **kemer**
İdem sīnemi Ḫaḳ yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 339). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Belime idüp tīġ-ı Hindī **kemer**
İdem sīnemi Ḫaḳ yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 339). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend idi zülfi vü ḳaşı **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend idi zülfi vü ḳaşı **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Belindeki hem ol muraṣṣaʿ **kemer**
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Belindeki hem ol muraṣṣaʿ **kemer**
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Yüzinde ṣaçı çīnī müşgīn-zirih
Belinde **kemer** ṣan ki ṣūde-girih
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 662). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Yüzinde ṣaçı çīnī müşgīn-zirih
Belinde **kemer** ṣan ki ṣūde-girih
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 662). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

İdüp beline sīm-sāḳın **kemer**
Olur boynuna ṭavḳ-ı ḫalḫal eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 673). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

İdüp beline sīm-sāḳın **kemer**
Olur boynuna ṭavḳ-ı ḫalḫal eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 673). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ **kemer**
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ **kemer**
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ **kemer**

(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 86). [kemer,]

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 86). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 616). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 616). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 617). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 617). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

İki deşnedür iki gūşı hemān
Kemer idi boynı dümi ḫīzrān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 666). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

O keşretde kūşişde her kīne-ver
ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 796). [kemer,]

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

O keşretde kūşişde her kīne-ver
ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā **kemer**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 796). [kemer,]

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

İrişüp **kemer** bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

İrişüp **kemer** bendine urdı dest
Eyerden ḳopardı anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1067). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ **kemer**
Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [kemer,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ **kemer**
Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer ʿārızı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Kemer bestesi zülfinüñ müşg-i nāb
Cebīni ḳamer ʿārıżı āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ **kemer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ **kemer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ **kemer** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [kemer,]*

kemer: *Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.*

Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ **kemer** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [kemer,]*

kemer bend: *Bağlama bendi; vasıta beyti (sevgilinim güzellik unsurlarını birbiri ile uyumu bağlamında).*

Gezerdi ḫurūşān çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 388). [kemerbendine, -i, -ne]*

kemer bend: *Bağlama bendi; vasıta beyti (sevgilinim güzellik unsurlarını birbiri ile uyumu bağlamında).*

Gezerdi ḫurūşān çün pīl-i mest
Kemerbendine kimse urmazdı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 388). [kemerbendine, -i, -ne]*

kemer-beste: *Kuşak bağlamış, hizmete hazır durumda olan.*

Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 30). [kemer-beste,]*

kemer-beste: *Kuşak bağlamış, hizmete hazır durumda olan.*

Suḫen mülkine māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem her ehl-i hüner *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 30). [kemer-beste,]*

kemer-beste: *Far. Beline kemer kuşanmış hazır ve amade. kemer-beste-i hizmet.*

Aña pādişehler **kemer-bestedür**
Olan bendesi tīġdan restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 47). [kemer-bestedür, -dür]*

kemer-beste: *Far. Beline kemer kuşanmış hazır ve amade. kemer-beste-i hizmet.*

Aña pādişehler **kemer-bestedür**
Olan bendesi tīġdan restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 47). [kemer-bestedür, -dür]*

kemer-gāh-ı kūhda: *Dağın kavsinde, belinde...*

Belinde o ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
Görinür **kemer-gāh-ı kūhda** hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 54). [kemer-gāh-ı kūhda,]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 179). [kemīnden, -den]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 179). [kemīnden, -den]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 316). [kemīnden, -den]

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Biz anlara ġālib iken nā-gehān
Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 316). [kemīnden, -den]

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

İki yañadan açıluban **kemīn**
Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 535). [kemīn,]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

İki yañadan açıluban **kemīn**
Çekildi iki yañadan tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 535). [kemīn,]*

kemīn-: *Çok küçük, çok hakir.*

Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ **kemini** ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [kemini, -i]*

kemīn-: *Çok küçük, çok hakir.*

Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ **kemini** ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [kemini, -i]*

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Çü devlet döne dost olur ʿadū
Çıḳar her **kemīnden** aña kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [kemīnden, -den]

kemīn: *(Fa.) Pusu.*

Çü devlet döne dost olur ʿadū
Çıḳar her **kemīnden** aña kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [kemīnden, -den]

kemīn: *Kötü, fenâ, değersiz, âdî.*

İşāret iderse **kemīn** bendesi
Olayum ḳoyup tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 367). [kemīn,]*

kemīn: *Kötü, fenâ, değersiz, âdî.*

İşāret iderse **kemīn** bendesi
Olayum ḳoyup tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 367). [kemīn,]*

kemīn: *Aciz, zavallı, noksan, eksik.*

Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
Deger eñ **kemīn** tārı biñ Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [kemīn,]

kemīn: *Aciz, zavallı, noksan, eksik.*

Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
Deger eñ **kemīn** tārı biñ Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [kemīn,]

kemīn açdı: *Pusu kurmak. Saldıracağı kimseye görünmemek için bir yerde gizlenip beklemek II dolmak.*

Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 567). [kemīn açdı, -dı]*

kemīn itmiş: *Azalmak.*

Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 565). [kemīn itmiş, -miş]

kemīn idüp: *Pusu kurmak; saldıracağı kimseye görünmemek için bir yere gizlenip onun oradan geçeceği zamanı kollamak, beklemek.*

Durur kalbde Şanṭalūs-ı laʿīn
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı içün kemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 328). [kemīn idüp, -üp]

kemīni: *Eksiklik, kötü huy.*

Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ **kemini** ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [kemini,]*

kemīni: *Eksiklik, kötü huy.*

Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ **kemini** ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [kemini,]*

kemterin: *Pek âciz, çok hakir.*

Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur **kemterīn** kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 200). [kemterīn,]*

kemterin: *Pek âciz, çok hakir.*

Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur **kemterīn** kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 200). [kemterīn,]*

kenār: *Kıyı, sahil II sınır.*

Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde **kenār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [kenār,]

kenār: *Kıyı, sahil II sınır.*

Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde **kenār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [kenār,]

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [kenārında, -ın, -da]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [kenārında, -ın, -da]*

kenār: *Kıyı, sahil; hüzün denizinden kurtuluş noktası; sevgilinin dudağının kenarı.*

Bulup kendü aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban **kenār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 64). [kenār,]*

kenār: *Kıyı, sahil; hüzün denizinden kurtuluş noktası; sevgilinin dudağının kenarı.*

Bulup kendü aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban **kenār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 64). [kenār,]*

kenār: *Kıyı. II köşe, bucak.*

Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar penbesiyle anuñ her **kenār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [kenār,]

kenār: *Kıyı. II köşe, bucak.*

Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar penbesiyle anuñ her **kenār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [kenār,]

kenār: *Kıyı, köşe.*

Çıḳar şöyle ḳandan sipihre buḫār
Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 814). [kenārı, -ı]*

kenār: *Kıyı, köşe.*

Çıḳar şöyle ḳandan sipihre buḫār
Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 814). [kenārı, -ı]*

kenār: *Yan, civar.*

Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān
Muṭallā idüp eyledi zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 17). [kenārını, -ı, -n, -ı]*

kenār: *Yan, civar.*

Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān
Muṭallā idüp eyledi zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 17). [kenārını, -ı, -n, -ı]*

kenār: *Sınır, hudut.*

Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her bir **kenār**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [kenār,]

kenār: *Sınır, hudut.*

Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her bir **kenār**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [kenār,]

kenār: *Yan, civar.*

Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
Şeref virmiş eşcāra ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 103). [kenārını, -ı, -n, -ı]*

kenār: *Yan, civar.*

Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
Şeref virmiş eşcāra ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 103). [kenārını, -ı, -n, -ı]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Degülmiş **kenārında** şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 111). [kenārında, -ın, -da]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Degülmiş **kenārında** şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 111). [kenārında, -ın, -da]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Kenārında her gāh olurdı savaş
İçinde çaġızdan ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 113). [kenārında, -ın, -da]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Kenārında her gāh olurdı savaş
İçinde çaġızdan ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 113). [kenārında, -ın, -da]*

kenār: *Kıyı.*

Kenārında baḥrüñ ḳonup pādişāh
Olur anda āsūde ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 47). [kenārında, -ı, -n, -da]*

kenār: *Sahil.*

Kenāra gelüp Ḫusrev-i ser-firāz
Çıḳup ṭaşra ḳıldı Ḫudāya niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 355). [kenāra, -a]*

kenār: *Far. Kıyı, sahil.*

Münīr idi çün çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında tāze hemīşe giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 218). [kenārında, -ın, -da]*

kenār idesin: *Sarılmak, kucaklamak.*

Gehī mey vire gāh ola naġme-kār
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 14). [kenār idesin, -e, -sin]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri(Kenân).*

Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
Sözüm līk **kendü** zebānumdadur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 68). [kendü,]

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri(Kenân).*

Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
Sözüm līk **kendü** zebānumdadur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 68). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde **kendü** şāh-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
Durur ḳalbde **kendü** şāh-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Atı lāġar u **kendü** ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Atı lāġar u **kendü** ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Durup şadrda **kendü** şāḥib-ḳırān
İki ḳola durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 109). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Durup şadrda **kendü** şāḥib-ḳırān
İki ḳola durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 109). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
İder **kendüye** leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 174). [kendüye, -y, -e]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
İder **kendüye** leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 174). [kendüye, -y, -e]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Bulup **kendü** aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Bulup **kendü** aḳrānını niçe yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [kendü,]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Bu neskiyle geldi gider bu cihān
Öger **kendüyi** her gelen pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Bu neskiyle geldi gider bu cihān
Öger **kendüyi** her gelen pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Göre bebr çün **kendü** naḫçīrini
Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Göre bebr çün **kendü** naḫçīrini
Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni **kendüme** līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 492). [kendüme, -m, -e]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni **kendüme** līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 492). [kendüme, -m, -e]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

..... oldı süst
Yıḳılmadı **kendüyi** düşürdi çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

..... oldı süst
Yıḳılmadı **kendüyi** düşürdi çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

İdüp şoñra **kendü** şehine duʿā
Didi var ola şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 963). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

İdüp şoñra **kendü** şehine duʿā
Didi var ola şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 963). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Görür itmege **kendü** ile meşāf
Sipihre binüp geldi bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 427). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Görür itmege **kendü** ile meşāf
Sipihre binüp geldi bir kūh-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 427). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ḳaçup Şanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder def῾i **kendüye** gerdūn-ḥişār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 578). [kendüye, -y, -e]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ḳaçup Şanṭalūs oġlı ol nā-bekār
İder def῾i **kendüye** gerdūn-ḥişār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 578). [kendüye, -y, -e]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ṣarup zaḥmını Ḫusrev-i çāre-ger
Siper-sed idüp **kendü** raḫşın deper
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 586). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ṣarup zaḥmını Ḫusrev-i çāre-ger
Siper-sed idüp **kendü** raḫşın deper
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 586). [kendü,]

kendü: *Kendi, kendisi.*

Urup **kendüyi** raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥişārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 587). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Urup **kendüyi** raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥişārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 587). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri **kendü** nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri **kendü** nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [kendü,]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Yiyüben içüp **kendü** ide ḫużūr
῾İbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Yiyüben içüp **kendü** ide ḫużūr
῾İbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Yiyüp et niçün **kendüñ** itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [kendüñ, -ñ]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Yiyüp et niçün **kendüñ** itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [kendüñ, -ñ]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ **kendüñ** itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [kendüñ, -ñ]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ **kendüñ** itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [kendüñ, -ñ]

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Çü bī-dād ola **kendü** şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 197). [kendü,]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

Çü bī-dād ola **kendü** şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 197). [kendü,]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Atar **kendüyi** şehre mānend-i tīr
Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Atar **kendüyi** şehre mānend-i tīr
Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki **kendüyi** pertāb ide hem-çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki **kendüyi** pertāb ide hem-çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

Görür **kendüyi** itmek ister helāk
İder baḥr ceybini ol fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 157). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Zatıyla ilgili, kendi.*

ʿAceb ġāfil olur benī ādemi
Müʾebbed şanur **kendünüñ** ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 2). [kendünüñ, -nüñ]*

kendü başına: *Yalnız başına, başkalarının yardımı olmaksızın.*

Ḳoyup kāmil üstādı ol bī-naṣīb
Olur **kendü başına** ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 62). [kendü başına,]*

kendüden gitdi: *Kendini kaybetmek.*

Görür **kendüden gitdi** ol perr ü bāl
Bulup ṭāliʿi āfitābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 37). [kendüden gitdi, -den, -di]*

kendüzi: *Kendisi.*

Çıḳup cān içinden ḳalur **kendüzi**
Açuḳ ḳal ..... şāhuñ gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 309). [kendüzi,]*

kendüzin: *Kendisi, nefsi.*

ʿUlūma idüp **kendüzin** iştiʿāl
İderdüm şeb ü rūz kesb-i kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 51). [kendüzin,]*

kenīzek: *(Fa.) Küçük cariye.*

Biri duḫterümdür **kenīzek** şehā
Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [kenīzek,]*

kenīzek: *(Fa.) Küçük cariye.*

Biri duḫterümdür **kenīzek** şehā
Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [kenīzek,]*

kenūr: *Büyük tava.*

Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı keştīye bī-ḥad **kenūr** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [kenūr,]*

kenūr: *Büyük tava.*

Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı keştīye bī-ḥad **kenūr** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [kenūr,]*

ker: *Far. Sağır, asamm.*

Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı **ker** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ker,]*

ker: *Far. Sağır, asamm.*

Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı **ker** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ker,]*

ker eyledi: *Sağır etmek II kaplamak, yayılmak.*

Zemīn ehlini eyledi cümle ker
Düşerdi yire murġ iderken güzer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 149). [ker eyledi, -di]

ker eyler: *Sağır etmek II kaplamak, yayılmak.*

Ṣabā yili ḫışm ile şöyle eser
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 124). [ker eyler, -r]*

ker eylerdi: *Sağır etmek.*

Süheyl-i semendüñ dutup ʿālemi
Ker eylerdi gūşı tebīre demi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 430). [ker eylerdi, -r, -di]*

ker itdi: *Sağır etmek II inletmek.*

Ṭolup ʿāleme bang-ı kūs u derāy
Ḳulaḳları **ker itdi** rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 216). [ker itdi, -di]*

kerāmāt: *Kerametler. II Allah'ın bir ikramı olarak, onun sevgili kullarında görünen olağanüstü hâl ve fiiller.*

Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı **kerāmāt** bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 28). [kerāmāt,]*

kerāmāt: *Kerametler. II Allah'ın bir ikramı olarak, onun sevgili kullarında görünen olağanüstü hâl ve fiiller.*

Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı **kerāmāt** bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 28). [kerāmāt,]*

kerāmāt-ı dīnden-dürür: *Dinin kerametindendir.*

Benüm olduġum şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Kerāmāt-ı dīnden-dürür bil ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 70). [kerāmāt-ı dīnden-dürür, --den, --durur]

kerāmet: *Cömertlik, lütuf, iyilik.*

Nice siḥr bil kim **kerāmetdür** ol
Velī olduġına ʿalāmetdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 3). [kerāmetdür, -dür]*

kerāmet: *Şeyh ve veli kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı durum.*

İdüp himmeti saʿyi leyl ü nehār
Kerāmetler idem besā āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 20). [kerāmetler, -ler]*

kerden-i cismi: *Vücudunun boyun kısmı.*

Şaçı saḳalı surḫ u çeşmi kebūd
Kel ü **kerden-i cismi** mānend-i dūd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 34). [kerden-i cismi,]

kerem: *Bkz. 'cūd u kerem', 'ehl-i kerem', 'luṭf u kerem', 'kān-ı kerem', 'maʿdin-i kerem' md. lutuf, iyilik, ihsan ‖ ululuk, şeref ‖ cömertlik.*

Bize görmedin bunca iden **kerem**
Yüzümüze başa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 67). [kerem,]*

kerem: *Ar. 1. Nefâset, izzet, şeref. 2. İhsân, alicenâbane inayet.*

Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
Ne bilsün **kerem** ḳadrini bī-günāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [kerem,]

kerem: *Lutuf, iyilik, ihsan.*

Kerem idüp iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Baña ehl-i beytim idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 737). [kerem,]*

kerem: *Cömertlik (etmek), iyilik (etmek); ihsanda bulunmak.*

İlāhī şu derde ki döymeye ten
Kerem eyle ben bendeye virme sen
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 10). [kerem,]

kerem eyle: *Cömertlik etmek, iyilik etmek. Benüm şāh-i cihāntābum kerem eyle vefā yigdü.*

Vaṣiyyet idüp didi iy tāc-dār
Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 466). [kerem eyle,]

kerem ḳıl: *Cömertlik etmek, asalet göstermek.*

Kerem ḳıl çü ḳadr-i ʿadū ola pest
Olur ḫaşm-ı efgende çün zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1121). [kerem ḳıl,]

kerīh: *Çirkin, kötü.*

Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi **kerīh** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 84). [kerīh,]*

kerīh: *Çirkin, kötü.*

Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi **kerīh** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 84). [kerīh,]*

kerīm: *Asalet ve şeref sahibi; büyük, âli, şeref sahibi, muhterem, aziz, muazzez.*

Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
Ḥalīm ü ʿalīm ü selīm ü **kerīm** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [kerīm,]*

kerīm: *Asalet ve şeref sahibi; büyük, âli, şeref sahibi, muhterem, aziz, muazzez.*

Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
Ḥalīm ü ʿalīm ü selīm ü **kerīm** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [kerīm,]*

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*

O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
Ki luṭfuña muḥtācdur sen **kerīm**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 238). [kerīm,]

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*

O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
Ki luṭfuña muḥtācdur sen **kerīm**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 238). [kerīm,]

kerīm: *Cömert yaratıcı (Allah).*

Raḥīm ola ʿadl ide ola **Kerīm**
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [kerīm,]*

kerīm: *Cömert yaratıcı (Allah).*

Raḥīm ola ʿadl ide ola **Kerīm**
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [kerīm,]*

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*

Çü ḳassāmsın ʿadl ile ol ḳasīm
Kerīm ol ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 44). [kerīm,]*

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*

Çü ḳassāmsın ʿadl ile ol ḳasīm
Kerīm ol ki faẓl ide saña **kerīm** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 44). [kerīm,]*

kerīm: *Kerem sahibi, cömert, soylu.*

Kerīm olan eyler bu ʿöẕri ḳabūl
Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 123). [kerīm,]*

kerkes: *Akbaba.*

İdüp küşte üstinde **kerkes** mekān
Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [kerkes,]*

kerkes ü gürgi: *Akbaba ve kurt.*

Havāda ḳanāt açuban zāġ-ı tīr
İder deştde **kerkes ü gürgi** seyr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1094). [kerkes ü gürgi, -i]*

kerre: *Defa, kere, kez.*

İki **kerre** dāmād idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [kerre,]*

kerre: *Defa, kere, kez.*

İki **kerre** dāmād idinüp Rasūl
Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Çü devr itdi üç **kerre** laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Çü devr itdi üç **kerre** laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Niçe **kerre** Tūrānı itdi ḫarāb
Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 735). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Niçe **kerre** Tūrānı itdi ḫarāb
Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 735). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Muḳābil olup kimse itmez meṣāf
Çeriyi ider niçe **kerre** şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1106). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Muḳābil olup kimse itmez meṣāf
Çeriyi ider niçe **kerre** şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1106). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Otuz **kerre** yüz biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

Otuz **kerre** yüz biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

İki **kerre** olmaḳ yiter ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [kerre,]*

kerre: *Defa.*

İki **kerre** olmaḳ yiter ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [kerre,]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 409). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 409). [kesüp, -üp]*

kes: *Kesmek.*

Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 416). [kesip, -ip]*

kes: *Kesmek.*

Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 416). [kesip, -ip]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
Muḥarrif **kesüp** rāyeti ḫāme-vār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [kesüp, -üp]

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
Muḥarrif **kesüp** rāyeti ḫāme-vār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [kesüp, -üp]

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Başın ḳaldıranuñ **kesem** başını
Silem ẓulmden aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 287). [kesem, -em]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Başın ḳaldıranuñ **kesem** başını
Silem ẓulmden aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 287). [kesem, -em]*

kes: *Kesmek.*

Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan ki başın **kesem**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [kesem, -em]

kes: *Kesmek.*

Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan ki başın **kesem**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [kesem, -em]

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 283). [kesüp, -üp]

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 283). [kesüp, -üp]

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Atup tīġı şemşīrin iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 910). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Atup tīġı şemşīrin iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 910). [kesüp, -üp]*

kes: *Durdurmak.*

Sinānını çalup anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif **keser** ol yel-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1000). [keser, -er]

kes: *Durdurmak.*

Sinānını çalup anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif **keser** ol yel-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1000). [keser, -er]

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Siper ḫāyil olmadı tīġı iner
Kesüp miġferin anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Siper ḫāyil olmadı tīġı iner
Kesüp miġferin anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 378). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 378). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 396). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 396). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Velāyet eli ile şāh-ı cihān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 512). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Velāyet eli ile şāh-ı cihān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 512). [kesüp, -üp]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

Keser perçemin ṭūġ olur ḳaddi ḫam
İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 215). [keser, -er]*

ke-şāb-ı ḥaṭīb: *Hatip şapı gibi.*

Nebātı iden ādemīye ṭabīb
İden çeşm-i bīnā **ke-şāb-ı Ḫaṭīb**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 342). [ke-şāb-ı ḫaṭīb,]

kesād: *Kıtlık, yokluk, azlık.*

Kesāda düşüp oldı ḳadri ẕelīl
Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 55). [kesāda, -a]*

keşān: *Çeke çeke, zorla.*

Oluban dümi dāmenini **keşān**
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [keşān,]

keşān: *Çeke çeke, zorla.*

Oluban dümi dāmenini **keşān**
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [keşān,]

keşān-ber-keşān: *Zorla, çeke çeke sürükleyerek götürmek.*

Getürdi **keşān-ber-keşān** anı şāh
Taʿaccübler itdi görüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 495). [keşān-ber-keşān,]*

kesb: *Çalışıp kazanma.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini **kesb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [kesb,]*

kesb: *Çalışıp kazanma.*

Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini **kesb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [kesb,]*

kesb: *1. edinmek, elde etmek, kazanmak.*

Havā **kesbine** ʿankebūt itdi ṭāk
İder āhene peşşe-kār iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 29). [kesbine, -i, -n, -e]*

kesb: *1. edinmek, elde etmek, kazanmak.*

Havā **kesbine** ʿankebūt itdi ṭāk
İder āhene peşşe-kār iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 29). [kesbine, -i, -n, -e]*

kesb: *Çalışarak kazanma; kazanç.*

Gidüp ādemī çün ḳalur nīk-nām
Anuñ **kesbine** saʿy ḳıl ṣubḥ u şām
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 162). [kesbine, -i, -n, -e]

kesb: *Çalışarak kazanma; kazanç.*

Gidüp ādemī çün ḳalur nīk-nām
Anuñ **kesbine** saʿy ḳıl ṣubḥ u şām
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 162). [kesbine, -i, -n, -e]

kesb eyle: *Kazanma.*

İdüp saʿy **kesb eyle** dāyim kemāl
Ki eyler ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 123). [kesb eyle,]*

kesb-i kemāl: *Fazilet, yücelik, büyüklük elde etme.*

ʿUlūma idüp kendüzin iştiʿāl
İderdüm şeb ü rūz **kesb-i kemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 52). [kesb-i kemāl,]*

keşef: *Kaplumbağa.*

Görür bir **keşef** şāh-ı şāḥib-şükūh
Gezer baḥr içinde mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 223). [keşef,]*

keşf eyledi: *Ortaya çıkarmak, açmak, meydana çıkarmak.*

Gelüp elçi **keşf eyledi** çünki rāz
Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [keşf eyledi, -di]*

keşf oldı: *Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.*

Ne deñlü ki var idi genc-i defīn
Çü **keşf oldı** itdüm ḳamusını çīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 14). [keşf oldı, -dı]*

kesīf: *Kirli,bulaşık.*

İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [keşīf,]*

kesīf: *Kirli,bulaşık.*

İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [keşīf,]*

kesil: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [kesilmiş, -miş]*

kesil: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 263). [kesilmiş, -miş]*

kesil-: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [kesildi, -di]*

kesil-: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [kesildi, -di]*

kesil: *Kesilmek, ikiye ayrılmak. II Sona ermek, bitmek.*

Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [kesilmeye, -me, -y, -e]*

kesil: *Kesilmek, ikiye ayrılmak. II Sona ermek, bitmek.*

Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [kesilmeye, -me, -y, -e]*

kesil: *Kesmek, kesilmek.*

Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 404). [kesilürse, -ür, -se]*

kesil: *Kesmek, kesilmek.*

Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 404). [kesilürse, -ür, -se]*

kesil-: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 438). [kesildi, -di]*

kesil-: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 438). [kesildi, -di]*

kesil: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Kesilür başuñ mülküñ oda yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [kesilür, -ür]*

kesil: *Kesilmek, kopmak, ayrılmak.*

Kesilür başuñ mülküñ oda yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [kesilür, -ür]*

kesīr: *Çok.*

Günāhum **keşīr** ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [keşīr,]

kesīr: *Çok.*

Günāhum **keşīr** ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [keşīr,]

kesīr itseñ: *Artırmak.*

Ḳuvāyı ża'īf eyler itseñ keşīr
Ṣaḳınmaḳ gerek iy emīr-i kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 437). [keşīr itseñ, -se, -ñ]*

kesret: *(Ar.) Bolluk, zenginlik.*

O **keşretde** kūşişde her kīne-ver
'Araḳ seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [keşretde, -de]

kesret: *(Ar.) Bolluk, zenginlik.*

O **keşretde** kūşişde her kīne-ver
'Araḳ seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [keşretde, -de]

kesret: *Çokluk.*

Bu meşhūr-durur aḥşā ḳulunc iner
Anuñ **keşretinden** şehā el-ḥaẕer
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 380). [keşretinden, -in, -den]

kesret: *Çokluk.*

Bu meşhūr-durur aḥşā ḳulunc iner
Anuñ **keşretinden** şehā el-ḥaẕer
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 380). [keşretinden, -in, -den]

keşt: *Ekin.*

Ne **keşt** ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [keşt,]*

keştī: *Gemi.*

Girüp **keştiye** geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 121). [keştiye, -y, -e]

keştī: *Gemi.*

Girüp **keştiye** geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 121). [keştiye, -y, -e]

keştī: *Gemi.*

Ne semte ki **keştī** olursa revān
Olur idi mir'āt içinde 'ayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 143). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Ne semte ki **keştī** olursa revān
Olur idi mir'āt içinde 'ayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 143). [keştī,]*

keşti: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Nereye ki **keştiyle** gelse fireng
Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [keştiyle, -yle]*

keşti: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Nereye ki **keştiyle** gelse fireng
Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [keştiyle, -yle]*

keştî: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Bu gird-ābdan ḳurtulur mı beşer
Muʿīn ola **keştī-yi** sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 226). [keştī-yi, --yi]*

keştî: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Bu gird-ābdan ḳurtulur mı beşer
Muʿīn ola **keştī-yi** sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 226). [keştī-yi, --yi]*

keştī: *Gemi.*

Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng
Ki **keştīler** iḥżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 10). [keştīler, -ler]*

keştī: *Gemi.*

Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng
Ki **keştīler** iḥżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 10). [keştīler, -ler]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür daḫı **keştilere** ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 14). [keştilere, -ler, -e]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür daḫı **keştilere** ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 14). [keştilere, -ler, -e]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı **keştīye** bī-ḥad kenūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [keştīye, -ye]

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı **keştīye** bī-ḥad kenūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [keştīye, -ye]

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Bulup bir hümāyūn u ferḫunde dem
Girer **keştiye** pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 20). [keştiye, -ye]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Bulup bir hümāyūn u ferḫunde dem
Girer **keştiye** pādişāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 20). [keştiye, -ye]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Açup her biri **keştinüñ** bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [keştinüñ, -nün]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Açup her biri **keştinüñ** bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 33). [keştinüñ, -nün]*

keştī: *Gemi.*

Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfītāb idi **keşti** ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [keşti,]*

keştī: *Gemi.*

Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfītāb idi **keşti** ẕulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [keşti,]*

keştī: *Gemi.*

Ṣadef idi **keştī** şeh içinde dür
Ya dürc idi laʿl-i s̲emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Ṣadef idi **keştī** şeh içinde dür
Ya dürc idi laʿl-i s̲emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Süleymān serīriydi **keştī** hemān
Getürmiş idi anı āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 71). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Süleymān serīriydi **keştī** hemān
Getürmiş idi anı āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 71). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Olup şāha ol **keşti** taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 73). [keşti,]*

keştī: *Gemi.*

Olup şāha ol **keşti** taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 73). [keşti,]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Göreñler virür **keştiye** zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 77). [keştiye, -ye]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Göreñler virür **keştiye** zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 77). [keştiye, -ye]*

keştī: *Gemi.*

İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne **keştī** olur bir demürden ḥışār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [keştī,]

keştī: *Gemi.*

İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne **keştī** olur bir demürden ḥışār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [keştī,]

keştī: *Gemi.*

Çıḳup **keştiden** ḳurdı şeh bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [keştiden, -den]*

keştī: *Gemi.*

Çıḳup **keştiden** ḳurdı şeh bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [keştiden, -den]*

keştī: *Gemi.*

Gerek olıcak yine **keştī** ider
Nice baḥre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 291). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Gerek olıcak yine **keştī** ider
Nice baḥre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 291). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner
Ki düzdi yine **keştiyi** keşti-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 74). [keştiyi, -yi]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Tamām itdi ṣandūḳı çün üstād
Girer **keştiye** vāriṣ-i Key-ḳubād
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 88). [keştiye, -ye]

keştī: *Gemi.*

İdüp sīnede yir şehe çün revān
Açup bād-bān **keştī** oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 90). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Yelek gibi **keştī** olıcak revān
Olurdı gemi ehli ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 153). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

Olup Ḫızr mellāḥ-ı şāh-ı cihān
Olur Baḥr-i Aḫderde **keştī** revān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 178). [keştī,]

keştī: *Gemi.*

Ne bir **keşti** olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 241). [keşti,]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

Olup **keştiye** ol melek reh-nümā
Getürdi yirine yine bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 321). [keştiye, -ye]*

keştī: *Gemi.*

Gelür ol yire kim var idi ḫaṭar
Vara çünki **keştī** iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 324). [keştī,]*

keştī: *Gemi.*

İşidüp ṣadāsını **keştī** döner
Ne keştīye ne ḫalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 339). [keştī,]*

keştī: *Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.*

İşidüp ṣadāsını keştī döner
Ne **keştīye** ne ḫalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 340). [keştīye, -ye]*

keştī: *Gemi.*

Olur **keştīyi** şeh ırāḳdan ʿayān
Görür muntaẓırlar anı nā-gehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 343). [keştīyi, -y, -i]*

keştī: *Gemi.*

Ḳulūba pür olmışdı gerçi teraḥ
Velī virdi **keştī** ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 346). [keştī,]*

keşti-ger: *Gemici.*

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner
Ki düzdi yine keştiyi **keşti-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 74). [keşti-ger,]*

ketb olunursa: *Yazılmak.*

Görür çoḳ ʿacāyibler o ser-firāz
Olur **ketb olunursa** ḳıṣṣa dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 164). [ketb olunursa, -un, -ur, -sa]*

kevākib: *Yıldızlar.*

Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 8). [kevākib,]

Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 40). [kevākib,]*

Araya alur pādişāhlar şehi
Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 452). [kevākib,]*

Kevākib açamazdı tozdan gözin
Kimesne göremezdi mihrüñ yüzin
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 785). [kevākib,]

Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [kevākib,]*

kevkeb: *Far. Yıldız, ahter: kevkeb-i ikbâl. kevkeb-i derrî parlak yıldız.*

Neler gördi **kevkeb** göziyle felek
Cihāndur neler dahı görse gerek
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 81). [kevkeb,]

kevn: *Varlık, vücut, mevcûdiyet.*

Gül-i zerd ile sebze-i būstān
Virür hem sipihr ile **kevnden** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 38). [kevnden, -den]

kevn: *Varlık, vücut, mevcûdiyet.*

Gül-i zerd ile sebze-i būstān
Virür hem sipihr ile **kevnden** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 38). [kevnden, -den]

kevn ü fesād: *Olan ve bozulan.*

Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz mevād
Degül muḳteżāsiyle **kevn ü fesād**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 346). [kevn ü fesād,]

kevser: *Cennette bir nehir ismi.*

Olup bezm-i ʿālī çü bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı **kevser** revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 36). [kevser,]*

kevser: *Cennette bir nehir ismi.*

Olup bezm-i ʿālī çü bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı **kevser** revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 36). [kevser,]*

kevser: *Cennette bir nehir ismi.*

Şanasın behişt idi ol murġ-zār
Veyā **kevser** idi aḳan ḫōş-güvār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [kevser,]

kevser: *Cennette bir nehir ismi.*

Şanasın behişt idi ol murġ-zār
Veyā **kevser** idi aḳan ḫōş-güvār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [kevser,]

kevser: *Cennette bir nehir ismi.*

Dinilse n'ola Āb-ı Ḥayvān nām
Ki lezzet alur **kevser** andan müdām
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 216). [kevser,]

kevser şuyı: *Kevser suyu; cennetteki bir ırmak adı.*

Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki küfrāna **Kevser şuyı** ola kem
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [kevser şuyı, -yı]

key: *Ne zaman, ne vakit? manasına soru edatı.*

Degül meh felek ṣadrına urdı **key**
Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [key,]*

key: *Ne zaman, ne vakit? manasına soru edatı.*

Degül meh felek ṣadrına urdı **key**
Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [key,]*

key: *Gayet, pek, çok.*

Dolup dilleri āh u nāleyle ney
Ciger çāk idüp cāna ururdı **key** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [key,]*

key: *Gayet, pek, çok.*

Dolup dilleri āh u nāleyle ney
Ciger çāk idüp cāna ururdı **key** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [key,]*

key: *Far. Ne zaman, ne vakit? manasına edat-ı istifham. (Daima tâ veya tâbe edatlarıyla ve nazımda kullanılır: tâ-key, tâ-be-key: ne zamana kadar?).*

Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
Niçe ura tamġā-yı endūh **Key** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [key,]*

key: *Far. Ne zaman, ne vakit? manasına edat-ı istifham. (Daima tâ veya tâbe edatlarıyla ve nazımda kullanılır: tâ-key, tâ-be-key: ne zamana kadar?).*

Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
Niçe ura tamġā-yı endūh **Key** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [key,]*

key: *Far. Ne zaman, ne vakit? manasına edat-ı istifham. (Daima tâ veya tâbe edatlarıyla ve nazımda kullanılır: tâ-key, tâ-be-key: ne zamana kadar?).*

Saña benden irmek ne mümkin ziyān
Velī **key** şaḳın duymasun bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 206). [key,]

key: *Far. Ne zaman, ne vakit? manasına edat-ı istifham. (Daima tâ veya tâbe edatlarıyla ve nazımda kullanılır: tâ-key, tâ-be-key: ne zamana kadar?).*

Saña benden irmek ne mümkin ziyān
Velī **key** şaḳın duymasun bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 206). [key,]

key urup: *Kızgın demir basmak, dağlamak.*

Urup baḥrde püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān idi yirde mey
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 17). [key urup, -up]

keyân: *Hükümdarlar.*

Ṭapuñdur **keyān** mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 375). [keyān,]*

keyân: *Hükümdarlar.*

Ṭapuñdur **keyān** mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 375). [keyān,]*

keyân: *Hükümdarlar.*

Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [keyān,]

keyân: *Hükümdarlar.*

Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [keyān,]

keyân: *Hükümdarlar.*

Alup dūşa anı getürdi **keyān**
Ḳamu cism-i mürdeydi ol mürde-cān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 213). [keyān,]

keyānī: *Hükümdarlar.*

Keyānī külāh u Ḥaṭāyī ġulām
Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [keyānī,]*

Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını şāh
Giderdi başından **keyānī** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 600). [keyānī,]*

Varup aña ḳarşu cihān-pehlevān
Ele aldı tīr ü **keyānī** kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 898). [keyānī,]*

keyd: *Hint hükümdarı.*

Münezzeh mekāyidden ü adı **Keyd**
Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [keyd,]

İder beglere **Keyd** defʿi ḫaber
Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 389). [keyd,]*

Görür **Keyd** kim ḳopdı nāgeh ġubār
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [keyd,]*

Niṣāruñ ḳamu mülk ü emlāk **Keyd**
Sözümde ṣaḳın ṣanma kim ola keyd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 497). [keyd,]

Yüz urup didi **Keyd** iy pādişā
Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 525). [keyd,]*

Getürüp şehe virdi bunları **Ḳeyd**
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [ḳeyd,]*

Sürüp ol gice **Keyd** ile şeh ṣafā
Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 563). [keyd,]*

Durup **Keyd** ile ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 683). [keyd,]*

Didi **Keyd** kim iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 699). [keyd,]*

Didi **Keyde** bir gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [keyde, -e]

keyd ola: *Tuzağa düşmek.*

Niṣāruñ ḳamu mülk ü emlāk Keyd
Sözümde ṣaḳın ṣanma kim ola keyd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 498). [keyd ola, -a]

keyd-i hind: *Hint ülkesinin hükümdarı.*

Yemīnine şāhuñ ḳonup **Keyd-i Hind**
Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 515). [keyd-i hind,]

Yemīninde şāhuñ durur **Keyd-i Hind**
Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 715). [keyd-i hind,]

keyd-i hindūya: *Hint ülkesinin hükümdarı.*

Olup armaġan ile elçi revān
Varur **Keyd-i Hindūya** ol mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 312). [keyd-i hindūya,]

keyd-i hindūyı: *Hindu'nun hîlesi, oyunu.*

Geçüp eyledüm Hinde çün ihtimām
Varup eyledüm **Keyd-i Hindūyı** rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 204). [keyd-i hindūyı, -yı]

keyd-i şāh: *Şahların şahı.*

Neye mālik ise ḳamu **Keyd-i şāh**
Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [keyd-i şāh,]*

keyd-şāh: *Şah Keyd.*

Direfşüñ öñince görür **Keyd-şāh**
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 435). [keyd-şāh,]

keyd-şāh: *Şah Keyd.*

Direfşüñ öñince görür **Keyd-şāh**
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 435). [keyd-şāh,]

key-husrev: *Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.*

Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u **Key-ḫusrevi**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [key-ḫusrevi, -i]

key-husrev: *Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.*

Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u **Key-ḫusrevi**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [key-ḫusrevi, -i]

key-hüsrev: *Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.*

Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü **Key-ḫusrev** elde dutar cām-ı mül
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [key-ḫusrev,]

key-hüsrev: *Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.*

Çıḳup taḫt-ı Kāvūsa sulṭān-ı gül
Çü **Key-ḫusrev** elde dutar cām-ı mül
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 24). [key-ḫusrev,]

key-i yāre-i pür-bahā: *Kızgın demirle yakılmış yara izi.*

Belinde **key-i yāre-i pür-bahā**
Hemīn hāle vü necm idi gūyiyā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 641). [key-i yāre-i pür-bahā,]*

keyk ü meges: *Keyk ? ve sinek.*

Diyārı idüp terk **keyk ü meges**
Dehān içre efsürde olur nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 103). [keyk ü meges,]*

keyūmers ü kāvūs u isfendiyār: *Keyūmerş (İran*

mitolojisine göre ilk insan ve ilk hükümdar) ,İran'da Keyaniyan sülalesinin ikinci hükümdarı olan Keykāvūs ve İsfendiyar (Şeh-nâme'de adı geçen İranlıtarihî-efsanevî kahraman. Keyâniyân sülâlesinden Güştasb'ın oğludur. Rüstem ile birlikte Haft Hân adlı tehlikelerle dolu yolu geçen iki kişiden biri.).

Ki her cildi içinde var ṣad-hezār
Keyūmerṣ ü Kāvūs u İsfendiyār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 12). [keyūmerṣ ü kāvūs u isfendiyār,]

kez: *Defa, kere.*

Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe **kez** nice olduġum rū-be-rū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [kez,]

kez: *Defa, kere.*

Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe **kez** nice olduġum rū-be-rū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [kez,]

kez: *Defa, kere.*

Bu **kez** ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [kez,]*

kez: *Defa, kere.*

Bu **kez** ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [kez,]*

kez: *Defa, kere.*

Öñine eger gelse pīl-i demān
Hemīn bir **kez** ururdı gürz-i girān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [kez,]

kez: *Defa, kere.*

Öñine eger gelse pīl-i demān
Hemīn bir **kez** ururdı gürz-i girān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [kez,]

kez: *Defa, kere.*

Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı ammā bu **kez** uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [kez,]*

kez: *Defa, kere.*

Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı ammā bu **kez** uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [kez,]*

kez: *Defa, kere.*

Benüm ile ḫaṣm oldı Dārā-yı dūn
Yidi **kez** nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [kez,]*

kez: *Defa, kere.*

Benüm ile ḫaṣm oldı Dārā-yı dūn
Yidi **kez** nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [kez,]*

ki: *T. Ki bağlacı.*

İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile olınmaz beyān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [ki,]

Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vaż‘ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [ki,]*

Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
Ki meydān içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [ki,]*

Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [ki,]*

Daḫı çarḫ vaż‘ında çarḫī siper
Getürür **ki** tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [ki,]*

Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 64). [ki,]*

Biner gāv-ser raḫṣa çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaṣma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [ki,]*

Çözer tūġ ol şu **ki** müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [ki,]*

Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [ki,]*

Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥiṣār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [ki,]*

Selāmet yoluna yapup gülle sed
Ḳomazdı **ki** ṣıḥḥatden ire meded
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 214). [ki,]

O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
Felek āsiyābın **ki** gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 216). [ki,]*

Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 220). [ki,]*

Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [ki,]

Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [ki,]*

Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar **ki** gögden iner kūha berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 250). [ki,]

Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın **ki** suʿbān idi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 252). [ki,]*

Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ ḳan olur
Ṣanur kim görürse **ki** ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 284). [ki,]*

Göricek şehi ṣaldı Ḳayṭās at
Nice at **ki** her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [ki,]*

Didi kim sebeb ne **ki** bunca sipāh
Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 307). [ki,]*

Didiler **ki** iy Ḫusrev-i şarḳ u ġarb
Dil ü cān ile eyledük biz de ḥarb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 313). [ki,]

Ne ḳalbe **ki** ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 319). [ki,]

Çeriye virür ḥamlesi inşiḳāḳ
Nereye **ki** ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 324). [ki,]*

O leşkerde var idi bir pehlevān
Ki muştına döymezdi pīl-i demān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 334). [ki,]

Ne fīle **ki** urdıysa gürz-i girān
Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [ki,]

Didi budur ol istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl **ki** niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 402). [ki,]*

O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
Ki ne yir göyinürdi ne āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [ki,]*

Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
Süre tā **ki** yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [ki,]*

Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ide ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [ki,]*

Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [ki,]

Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
Ki ḫāżır ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [ki,]*

Yine oldı deryā-yı cevşen revān
Cihānda ḳopa tā **ki** ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 514). [ki,]*

Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
Buyurdı **ki** ḫāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 516). [ki,]*

Nereden **ki** düşmen olursa ʿayān
O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 517). [ki,]*

Ne yoldan **ki** ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [ki,]*

Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 542). [ki,]*

ʿAceb ḫarman idi ʿaceb kişt-zār
Ki dās idi şemşīr-i āteş-niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 546). [ki,]*

Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [ki,]*

Varup Cehreme şāh-ı īrān-zemīn
Ne deñlü **ki** var ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 566). [ki,]*

Didiler **ki** iy şāh-ı īrān-penāh
Saña ırs ile degdi taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 591). [ki,]*

Saña yaraşur olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 596). [ki,]

Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [ki,]*

Ne deñlü **ki** dutıldı ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [ki,]*

Çü Dārā işitdi **ki** irişdi şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [ki,]*

Binüp leşker ile ider ol daʿazm
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [ki,]*

Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya **ki** rāh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [ki,]*

İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [ki,]

Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [ki,]

Egerçi **ki** maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 665). [ki,]*

İder şükr Yezdāna Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 674). [ki,]*

Olup cemʿ yanına kār-āgehān
Didiler **ki** iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 686). [ki,]*

Niçe müddet oldı **ki** çekdüñ taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [ki,]*

Ne vech ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 722). [ki,]

Ne deñlü **ki** ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [ki,]*

Alalum ele tīġ yirine cām
Günümüz **ki** ʿīd ola ḳadr ola şām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ki,]

Ne genci **ki** yıġdıysa İsfendiyār
Yoluña senüñ eyleyeyem nisār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [ki,]*

Ne deñlü **ki** vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 735). [ki,]

Bilür anları şeh **ki** maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [ki,]*

Ne deñlü **ki** pūşīde-rūlar **ki** var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [ki,]*

Ne deñlü **ki** pūşīde-rūlar **ki** var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [ki,]*

Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ kemini **ki** māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [ki,]*

Didi elçiye şāh-ı ṣāhib-ḳırān
Ki şāh oldı bāʿis bu cenge hemān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [ki,]

Ne miḳdār pūşīde-rūlar **ki** var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [ki,]*

Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
Ne mümkin **ki** uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [ki,]

Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin **ki** bildük murādın tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 792). [ki,]

Ki fi'l-cümle āsāyiş idüp sipāh
Döne mülk-i Rūma ide ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 805). [ki,]

Didi daḫı Bānū **ki** iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 821). [ki,]*

Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde **ki** kīn olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [ki,]

Şehe rīv idüp ol iki dīv-zād
Didiler **ki** iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 844). [ki,]*

Bu furṣat degül mi **ki** Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [ki,]

Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil **ki** eyler bu āfāḳı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [ki,]*

Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
Dilerler **ki** ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 874). [ki,]*

Ne deñlü ḫazīnem **ki** var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [ki,]

Sipāha virür yine māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide yine pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 952). [ki,]*

Müheyyā ider ālet-i dār ü gīr
Ki ide ʿadūsını ḫōr u ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 954). [ki,]*

Oḳıdup didi beglere ṣīr-i ner
Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 956). [ki,]

Ḳılalum anuñ ile bir dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 962). [ki,]*

Didiler **ki** iy şāh-ı ʿālem-penāh
Hemīn farżdur idevüz ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 967). [ki,]

Varur şāha ḳarşu **ki** ide ḳıtāl
Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [ki,]

Dirīġā **ki** pervāz idüp rūḥ-ı pāk
Olur cisme mesken bu ḫāk-ı maġāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 49). [ki,]

İlāhī hidāyet refīḳ it baña
Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 80). [ki,]*

Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
İki leşker oldı **ki** çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [ki,]*

Sipeh cümle gerdende pervāneler
Dilerler **ki** hep tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 90). [ki,]*

Ne ḳula **ki** irişse żaʿf ü fütūr
Muʿīn ola tā ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 113). [ki,]*

Olur şāh-ı ālem ḥişārı sipāh
Sipeh süst olıcak **ki** ola tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 116). [ki,]*

Açıldı şaḳāyıḳ gibi şuḳḳalar
Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 120). [ki,]

Siper perde dutdı **ki** irmeye tīr
Ola tīr zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 151). [ki,]*

Ṣanasın **ki** ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 155). [ki,]

Didiler **ki** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yoluña fidā idelüm baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 163). [ki,]*

Görür Şāh Dārā **ki** Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 173). [ki,]*

Ṣanasın **ki** tāvūs-ı meydān idi
İşi rezmüñ içinde cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 183). [ki,]*

Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki pīle atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [ki,]*

Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā **ki** taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [ki,]*

Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [ki,]*

İder tīr-i peykānını jeng ḳān
Dü-rengi hemānā **ki** berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 268). [ki,]

Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ içinden **ki** ḳapsa ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [ki,]

Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [ki,]

Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [ki,]*

Egerçi **ki** çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 319). [ki,]*

Egerçi **ki** ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur līk ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 321). [ki,]*

Yüz urup didiler **ki** iy pādişāh
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 347). [ki,]*

Gelüñ gösterelüm ölüsin size
Ki tā iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 364). [ki,]*

Yaraşmaz **ki** sulṭān-ı rūy-i zemīn
Bata ḫāk-i ḫūn içre zār ü ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 383). [ki,]*

Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
Yaraşmaz **ki** cāy ola ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [ki,]*

Bilür şübhesüz līk şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 408). [ki,]*

Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez **ki** ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [ki,]*

Gele andan ola **ki** bir şehriyār
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [ki,]*

Aşup şol ḳadar urdular seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 486). [ki,]*

Ne şāḫa **ki** destini ide dırāz
Ṣunar el nedeñlü **ki** olsa firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [ki,]*

Ne şāḫa **ki** destini ide dırāz
Ṣunar el nedeñlü **ki** olsa firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [ki,]*

Neyi māl-i ḫulyā **ki** itse olur
İder cüst ü cū kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 15). [ki,]*

Ne deñlü **ki** var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [ki,]*

Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meseldür **ki** dir ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [ki,]*

Ḫuṣūṣā Sitānbūl-ı ʿAdn-i zemin
Ki Firdevs ider aña ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 110). [ki,]*

Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
Ki kūçe degüldür yanında İrem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [ki,]*

Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
Ki her kim anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [ki,]*

Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
Ki saʿy ile vehm irgürümez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [ki,]*

Ki her kungurın bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [ki,]*

O kungurlaruñ ara yiri **ki** var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [ki,]*

Selāṭīn-i devr aña der-bān olur
Ki der-bān olan aña sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 142). [ki,]*

Zemīni ider geşt gerçi **ki** yel
Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [ki,]*

Ḫuşūṣā ol içindeki būstān
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 164). [ki,]*

Yaḫud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki yapmadı miṣlini Şeddād-ı ʿĀd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 216). [ki,]*

Egerçi **ki** Şīrāzı Saʿdī öger
Bunı görse itmezdi aña naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 225). [ki,]*

Zihī ser-firāz u zihī tāc-dār
Ki feṭḥ eyleye buncılayın ḫiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 236). [ki,]*

O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 238). [ki,]*

Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [ki,]*

Didi āferīnendeye ṣad sipās
Ki ben bendesin eyledi Ḫaḳ-şināş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 262). [ki,]*

Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [ki,]*

Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
Gerekmez **ki** pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [ki,]

Ne deñlü **ki** bendem iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [ki,]

Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [ki,]

Ben ol ḫāk-bīzem **ki** ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem deh niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ki,]*

Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
Virürem bu ḫalḳa **ki** çekmeye renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [ki,]

Baña anıñ içün virildi serīr
Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 296). [ki,]*

Beni bunda ṣaldı anıñçün Ḫudā
Ki ʿadliyle ḫalḳa olam reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 300). [ki,]

Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
Ki şemʿ ile ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 304). [ki,]*

Şu deñlü idem ẓulmden iḥtirāz
Teẕerv ile pervāz ide tā **ki** bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [ki,]*

Ki eylemeye birisine ziyān
Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 319). [ki,]

Ḳamu iʿtiḳādātlar şehriyār
Ki sevgend ü ʿahdindedür üstüvār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 350). [ki,]

Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ki,]*

Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 358). [ki,]*

Didiler **ki** iy şehriyār-ı zemīn
Saña cān u dilden hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 369). [ki,]*

Şükür **ki** ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [ki,]*

Getür sāḳiyā cām-ı billūr-ı mey
Ki itmişdür āfāḳı efsürde Dey *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 382). [ki,]*

Ele muṭribā şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 386). [ki,]

Saʿādetlü oldur **ki** çün ola Dey
Yanında nigār ola destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 1). [ki,]*

Zamāna ʿaceb Dey ne taʿlīm ider
Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 24). [ki,]*

Ne deñlü **ki** daḫli olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [ki,]*

Yed'olanını dime zinhār az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 74). [ki,]*

Degül meh felek ṣadrına urdı key
Żarar itmeye tā **ki** sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 92). [ki,]*

Ṣabā yili ḫışm ile şöyle eser
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 124). [ki,]*

Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 130). [ki,]*

Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 133). [ki,]

Ḫuṣūṣā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür ẕihni çün āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [ki,]*

Ben ol ḫasta mūram **ki** itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [ki,]*

Şu saʿy ile bağlamışam ben de bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 50). [ki,]*

Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [ki,]*

Ögünmekde noḳṣān egerçi **ki** var
Żarūrī gelür yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 73). [ki,]*

Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased mūcibi olmaya tā **ki** heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [ki,]*

Ḳo bu güft ü gūyı gerek cüst ü cū
Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur güft ü gū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 106). [ki,]*

Ne deñlü **ki** var ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [ki,]*

Ḳamu beglere nāme gönderdi şāh
Geleler **ki** ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 16). [ki,]*

Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfī mānendi **ki** çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [ki,]*

Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [ki,]

Şu deñlü niṣār itdi bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [ki,]*

Şu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [ki,]

Ki iy ser-fırāz ü cihān-gīrler
Bezmde bulut rezmde şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 113). [ki,]*

Bilürsiz **ki** bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [ki,]*

Çün ol gelmedi ben varayum aña
Göreyüm **ki** ḳarşu gelür mi baña
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [ki,]

Sipāhuñ murādı bu iy pehlevān
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 182). [ki,]*

Görürler ʿacāyib ġarāyib cihān
Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 238). [ki,]

Oṭurur bir ay anda ṣāḥib-külāh
Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 244). [ki,]*

Nereye **ki** varsaydı manṣūr idi
İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [ki,]*

Cihāna egerçi **ki** olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 263). [ki,]*

Di **ki** iy şehin-şāh-ı Hindūstān
Gelür ʿazm-i Fūr itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 275). [ki,]

Müeyyed idüpdür beni bī-niyāz
Ki oldum bu resm ile gerden-fırāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 302). [ki,]

Baña kim **ki** göñlinde eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [ki,]*

İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
Ki bir elçi geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 314). [ki,]*

Ne deñlü **ki** var ise taʿẕīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [ki,]*

Ne deñlü ḫazīnem metāʿum **ki** var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [ki,]*

Oturur idi başum üstinde bāz
Gelür duḫterem tā **ki** ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 352). [ki,]

Bilürem **ki** şehdür o bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 355). [ki,]

Ger ol nāz ide eylerem ben niyāz
Ki ben zīr-i destem şehüm ser-fırāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 372). [ki,]

Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [ki,]

İder beglere Keyd defʿi ḫaber
Ki ḥāżır oluñ irdi bir şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 390). [ki,]*

Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [ki,]*

Ne şehre **ki** uġraya ṣāḥib-ḳırān
Çıḳup yüz süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 397). [ki,]*

Yolı üzre her ḳanda maḫzen **ki** var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [ki,]*

Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
Ne deñlü **ki** var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [ki,]*

Şu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 410). [ki,]*

Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı ṣemīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 414). [ki,]*

Olurlar şu deñlü leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 416). [ki,]*

Biri ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl
Ki ḳorḳar oḳından anuñ yüz Zāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [ki,]*

Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki andan ider ol dile iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 468). [ki,]*

Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 482). [ki,]*

Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [ki,]*

Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
Ki her biri dil murġın eyler şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [ki,]*

Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz var **ki** sen şāha lāyıḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 526). [ki,]*

O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü **ki** içseñ degül ḫamrı kem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [ki,]*

Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
Ne mümkin **ki** eksile iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [ki,]*

Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [ki,]*

Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [ki,]*

Bu evṣāfı işitdi çün ser-firāz
Feraḥ oldı didi **ki** ʿömrüñ dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [ki,]*

Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
Ki Zühre çalup çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 570). [ki,]*

Varur istirāḥat mekānına şāh
Muḳārin ola tā **ki** ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [ki,]*

Didi şeh **ki** çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [ki,]*

Egerçi **ki** ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [ki,]*

Hemīn ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān idi
Ki sulṭān aña bende-fermān idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 660). [ki,]*

Yüzinde ṣaçı çīnī müşgīn-zirih
Belinde kemer ṣan **ki** ṣūde-girih *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 662). [ki,]*

Ṣafā himmetiyle bizi ḳıl revān
Ki neng ola çeşmine Fūruñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 690). [ki,]*

Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẓīm
Ki andan ide ḫavf ʿaẓm-i remīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 692). [ki,]*

Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum ġam-ı devr ile teşne-leb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 704). [ki,]*

Yine muṭribā başla sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 708). [ki,]*

Bulam tā **ki** ḳānūnuñıla şifā
Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [ki,]*

Yine eyle bir dilber ārāste
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [ki,]*

Girü aña hem dürlü dürlü ḫalel
Ki devr itmeye dāmenine ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 10). [ki,]*

Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
Ki nesrīn cebīn ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [ki,]*

Ki feṯḥ itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ki süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 23). [ki,]*

Ki feṯḥ itdi çün Hindi ṣāḥib-ḳırān
Diledi **ki** süst ide Sinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 24). [ki,]*

Ki mihmānuz iy şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 31). [ki,]*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 36). [ki,]*

Gerek Hindī olsun gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan **ki** başın kesem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 48). [ki,]

Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
Ayıtdı **ki** şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [ki,]*

Saʿādet o şāha **ki** şāh-ı cihān
Ḳul idine vü ola beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 69). [ki,]*

Ne deñlü **ki** var ise Sindī sipāh
Buyurdı **ki** ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 89). [ki,]*

Ne deñlü **ki** var ise Sindī sipāh
Buyurdı **ki** ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [ki,]*

Sipāhıyıla şāha ḳarşu çıḳar
Ki dergāha eyler şehüñ sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 92). [ki,]

Nice bāzdur ol **ki** Cibrīl-vār
Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [ki,]

Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür **ki** her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [ki,]*

Ne deñlü **ki** cüyende segler **ki** var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [ki,]*

Ne deñlü **ki** cüyende segler **ki** var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [ki,]*

Alındı şu deñlü külüng ü peleng
Ki Sindi külüng ü peleng itdi teng
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 144). [ki,]

Görüp pehlevānlar taʿaccüp ider
Didiler **ki** iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 176). [ki,]

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her birinüñ rezmde tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [ki,]*

Olur yine bir vech ile encümen
Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 224). [ki,]*

Olur cām-ı zer deste zerrīn-ḳadeḥ
Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 18). [ki,]*

Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın **ki** nuḳl idi eṩmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 26). [ki,]*

Ki çün kim bahār oldı ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn ile oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 55). [ki,]*

Egerçi **ki** her biri bir cān-sitān
Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 119). [ki,]*

Egerçi **ki** cümle iderler raḳam
İdemez velī cümle ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 125). [ki,]*

İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül ẓāhir illā **ki** bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [ki,]*

Vay anuñ başına **ki** merdūd ola
Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 201). [ki,]*

Kitāba inan ol Rasūle muṭīʿ
Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 224). [ki,]*

Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [ki,]*

Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya pūşīde-rūlar esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 316). [ki,]*

Sipās olsun aña **ki** ol Kird-gār
Muḳābil olanı ider ḫ̌ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 349). [ki,]*

Ne şeh ser-keş olup **ki** itse ḳıtāl
İder devletüm ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 353). [ki,]*

Çü bildüm **ki** şehlüḳde inbāz var
Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [ki,]

Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 454). [ḳi,]*

Görelüm **ki** bu āsumān-ı bülend
Kimüñ gerdenine ṭaḳısar kemend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 455). [ki,]

İdem encümen leşker-i bī-ḥisāb
Ki gerd itmemiş ola Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 468). [ki,]*

Gerek Türk ḫaylinden itmek ḥaẕer
Şehā bil **ki** ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [ki,]

Ki Türk ü Ḫabeşden ziyāde sipāh
Cihānda dimişler yoḳ iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 473). [ki,]

Bilürsin **ki** çün ol ura gürze dest
Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [ki,]*

Yine sen ẓafer vir baña yā Muʿīn
Ki bī-dīne ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 560). [ki,]*

Melekler felekde iderler duʿā
Ki nuṣret saña Ḫusrevā yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 582). [ki,]*

Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem görürse olur yāy-bāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [ki,]*

Nice ḳavsdur nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
Ki sehmiyle lerzende gāv-ı zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 636). [ki,]

İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [ki,]*

Ki vaḳt oldı ol devlet ile süvār
Sikender ẓafer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [ki,]*

Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berḳ
Semendin **ki** tā farḳ pūlāda ġarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 662). [ki,]

Görüp şāhı şehler ider āferīn
Didiler **ki** iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 678). [ki,]*

Kim öldürse ġāzī ölendür şehīd
Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 700). [ki,]*

Ḫuṣūṣā ki farż eyledi Ẕü'l-Celāl
Ki müşrikler ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 706). [ki,]*

Hele anları yigdi ġāyet gözüm
Bu cāyiz **ki** varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [ki,]

Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
Ki İskendere bulmaya yol eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [ki,]*

Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki her biridür bir muṣavver ecel
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [ki,]

Ayıtdı **ki** iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi muʿīn it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 741). [ki,]*

Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki döymezdi şemşīrine Ehrimen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [ki,]

Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki döymezdi müştine derrende bebr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [ki,]

Temāṣā ider ṭurup iki alāy
Ki kim ibtidā baṣa meydāna pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [ki,]

Urup naʿra didi **ki** iy şāh-ı Çīn
Degüldür añа seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 839). [ki,]*

Benem ol cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind
Ki fermān-berümdür ḳamu Ḫind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 842). [ki,]

Urup naʿra didi **ki** iy tāc-dār
Sipāhuñda yoḳdur gibi nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 855). [ki,]*

İderler kemend ile şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup düşdi iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [ki,]*

İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet añа **ki** yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [ki,]*

Nereye **ki** ʿazm ide ṣāḥib-ḳırān
Añа feṭḥ u nuṣret ola hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 965). [ki,]*

Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān
Diledi elinden **ki** ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [ki,]*

Olur mücrime luṭf dāyim ḥişār
Raḥīm ol **ki** raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1128). [ki,]

O şāḥib-ḳırāna hezār āferīn
Ki üftādeye raḥm ide rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1142). [ki,]*

Didi aña destūr-ı destūr-dān
Ki iy Ḫusrev-i Ḫusrevān-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1154). [ki,]

İşitdüm **ki** Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü fīrūz-mend
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 3). [ki,]

Gele meclise tā **ki** Ḫāḳān-ı Çīn
Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 43). [ki,]*

Didi Ḫāna sulṭān-ı rūy-i zemīn
Ki iy mihter-i ser-fırāzān-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 54). [ki,]*

Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
Ḳo küfri **ki** ol rāh-ı der pīç ü pīç
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [ki,]

Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 68). [ki,]*

Ne deñlü **ki** var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [ki,]

Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
Ki serd oldı ġāyet bu ḳalb-i ḥazīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 2). [ki,]

Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [ki,]*

Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
Gerekdür **ki** iḥyā ide şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [ki,]*

Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā **ki** var
Ḳamu ḥāẓır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [ki,]*

Cevāhirlerini ne deñlü **ki** var
Çıḳardı **ki** eyleye şāha nis̲ār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [ki,]*

Cevāhirlerini ne deñlü **ki** var
Çıḳardı **ki** eyleye şāha nis̲ār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 78). [ki,]*

Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
Göricek **ki** reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 100). [ki,]*

Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
Perī-çehre ammā **ki** insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 118). [ki,]*

Getür bülbüle sāḳī el ur müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 190). [ki,]*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [ki,]

Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [ki,]*

Olur müttehem gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan ammā **ki** cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [ki,]

Benefşe ider ḳāmetin kūj u ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 52). [ki,]*

Şanasın **ki** derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 69). [ki,]

Niçe yıllar oldı **ki** itdüm sefer
Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 89). [ki,]

Ki yollarda küffārı daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [ki,]

Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki irişdi leşker çeküp tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [ki,]*

İdüp ittifāḳ oldılar encümen
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 166). [ki,]

Anuñ daḫı ammā **ki** cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [ki,]*

Ayıtdı sipāhı **ki** iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 237). [ki,]*

Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
Ki ola birisine yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [ki,]*

Yaḳīn ḳıldı çün düşmene şehriyār
Buyurdı **ki** oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 254). [ki,]*

Muʿīn ol **ki** bu çoḳ ṣūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 267). [ki,]*

Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
Olur heybetinden **ki** lerzende Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [ki,]

Çü ḍīḳu'n-nefes bāzusunda kemend
Ki eyler anuñ ile aʿdāyı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 332). [ki,]*

Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
Ki görse ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [ki,]

Urup naʿra didi **ki** iy nā-bekār
Gel ögredeyem ben saña kār-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 349). [ki,]

Diyüp bunı zihde ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 362). [ki,]

Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 368). [ki,]*

Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi ammā **ki** destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [ki,]

Dürüldi **ki** çün serverüñ defteri
Müfīd olmadı aña māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 443). [ki,]*

Ḫuṣūṣā **ki** Rūsīde olmaz ciger
Hemīn mest olup o da ġavġā ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [ki,]

Duʿālar idüp itdiler āferīn
Didiler **ki** iy pādişāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 498). [ki,]*

İder şöyle gülbang ḫārā-şikāf
Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 520). [ki,]

İder şöyle gerdūnlarından ḥişār
Ki bulmaz ṣabā geçmege reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 580). [ki,]

Ḫuṣūṣā **ki** ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 635). [ki,]*

Şu vaḳtin yeg olur kebehden ḫarīr
Ki devlet bulup olmayasın ḫaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 640). [ki,]

Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki ister selīm olsa anı meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [ki,]*

Düzüp çīniler muṭribān ile sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 668). [ki,]*

Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner zengine kim **ki** ʿuryān olur
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [ki,]

Şanasın **ki** tennūr idi āsumān
İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 47). [ki,]*

Tünük itdi şöyle tenī tāb-ı ḫʷar
Ki olmaz olur kimseye sāye-ver
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 82). [ki,]

ʿAceb cūdur ol cū **ki** yoḳ miṣli hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [ki,]

Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [ki,]*

Olur Rūm ḫalḳına cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 124). [ki,]

Zihī baḫt u devlet **ki** bir tāc-ver
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 147). [ki,]*

İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki muḫtāc olmaz ḫavāṣa ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [ki,]*

Getür sāḳiyā bāde-i müṣg-bū
Ki itdi bizi ġuṣṣa kāfūr-mū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 184). [ki,]*

Yeñile yine eski derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [ki,]

Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne mār
Var idi **ki** ḳılmamış ola fırār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 32). [ki,]*

Oturup şehe eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 40). [ki,]*

Saña şöyle emr eyledi ol Eḥad
Yapasın **ki** Yeʾcūc ü Meʾcūce sed
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 62). [ki,]

Ki maġribde var bir muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [ki,]*

Cabulsā Cabulḳā ol iki şehir
Ki ṣāliṣlerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 82). [ki,]*

Varup anları daʿvet itmek gerek
İderler **ki** Ḫaḳḳuñ vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 84). [ki,]

Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
Nereye **ki** ʿazm itseñ ol reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 102). [ki,]

Ne leşker **ki** emrüñe olmaya rām
Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [ki,]*

Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [ki,]

Bunı şöyle ḫalḳ eylemişdür Ḫudā
Ki kimseye olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 114). [ki,]*

Didiler **ki** iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 133). [ki,]*

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ki ḥāżır ola cümle mīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 140). [ki,]*

Ki ol pend-nāme ola ḫırz-ı cān
Ḳıla ḫaşre dek ḫażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 147). [ki,]

Ki her birisi ola bir yādigār
Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 151). [ki,]*

Ki her birisi ola bir yādigār
Nereye **ki** gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [ki,]*

Rıżā-yı Ḫaḳı gözle iy pādişāh
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 232). [ki,]*

Sarāyında eyletdi bir būstān
Ki reşk eyleye aña bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 4). [ki,]*

Ḳuşūrı yoġ idi **ki** ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [ki,]

Görür şeh **ki** ġarrālanur dāyimā
Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [ki,]*

Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān
Götüre **ki** teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 26). [ki,]*

Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı budur **ki** yoḳ bir ḫarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [ki,]

Görür şeh **ki** göñline gelmez mekān
Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 51). [ki,]*

Buyurdı **ki** ol bāġdan şehriyār
Açа ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [ki,]*

Gelüp baġdan künce **ki** gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [ki,]*

Aña dek **ki** ol bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [ki,]*

Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
Meded iste andan **ki** oldur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [ki,]

Ḫaḳuñ maḫzeni anları bil hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 96). [ki,]*

Yazar ibtidā nāmede ism-i ẕāt
Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 112). [ki,]*

Dimiş evvel iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser cihān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 122). [ki,]

İdüp saʿy kesb eyle dāyim kemāl
Ki eyler ziyāde celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 124). [ki,]*

Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç nesne olmaya maḫfī saña
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [ki,]

Olup midhan içme ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 132). [ki,]*

Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḫurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 171). [ki,]*

Deger māl-i ʿālem şehā bir ḫarīf
Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 178). [ki,]*

Aña vir şehā manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 180). [ki,]*

Müdām ṣarf ḳıl himmet iy şehriyār
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 190). [ki,]*

Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
Ki devlet olur nā-sezāya ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 192). [ki,]*

Egerçi **ki** ḳātil olur zaḫm-ı tīr
Olur rāy āmmā **ki** āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 196). [ki,]*

Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki tīġ ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 198). [ki,]*

ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
Olur fikr-i dānā **ki** müşkil-güşāy
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 200). [ki,]

Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [ki,]

Gerek leşkerüñ idesin saña yār
Ki leşkersiz olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [ki,]*

Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar ança dürlü nifāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [ki,]

Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı **ki** bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [ki,]*

ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
Ki küfre yaḳīn olur olmasa māl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [ki,]*

Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [ki,]*

Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [ki,]*

Ki var idi maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [ki,]*

Meger var imiş anda bir sülḥafāt
Ki ol cūy idi aña Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [ki,]*

Didiler **ki** derdüñ olısa eger
Olalum senüñ derdüñe çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 275). [ki,]*

Saña fikr idelüm hele bir ṭarīḳ
Nereye **ki** gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 280). [ki,]*

Didiler **ki** ʿazm-i sefer idelüm
Ḳoyup vādiyi sāḥile gidelüm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 285). [ki,]*

Meşeldür bu söz daḫı dirler şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 322). [ki,]

Bu ne ḥikmet olur **ki** bir ḳaṭre ḳan
Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫᵛān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ki,]

Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [ki,]*

Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 368). [ki,]*

Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 376). [ki,]*

Gerekdir **ki** aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür imtilā çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 391). [ki,]*

Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ olmaz ġıdā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [ki,]

Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [ki,]*

Taḫayyülsüz olmaḳ gerek intişār
Ki ola kemāli ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 428). [ki,]*

Yirine gele ḫarc olan mevād
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [ki,]*

Ki sevdā-yı emrāża oldur ʿilāc
Düşe balġamiyye daḥı iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 433). [ki,]*

Budur şarṭ ammā **ki** iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [ki,]*

Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [ki,]*

Didi iḥtimā eylemezsen meger
Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 10). [ki,]

Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā **ki** ol laḥmda ola ṣaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [ki,]*

Ṭabībe ider bir marīż iḥtiyāc
Varur ol ʿalīle **ki** ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 64). [ki,]*

Fevākihler ile ḳılalum ʿilāc
Ki olmaya edviyeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 68). [ki,]*

Ayıtdı Ḫudā ḫaḳḳı iy pür-hüner
Yimedüm didügüñ **ki** ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 76). [ki,]*

Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [ki,]

Anı şöyle beñzer **ki** itdüñ kebāb
Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [ki,]

Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿilm olur ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [ki,]*

Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḫaḳ
Ki her sābıḳa ẓikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 112). [ki,]*

Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki ne żıd var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [ki,]

Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 118). [ki,]*

Yanup yaḳılur ḫasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 130). [ki,]*

Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 132). [ki,]*

Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki küfrāna Kevs̱er ṣuyı ola kem
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [ki,]

Yime ġam **ki** eyler kişiyi helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 153). [ki,]*

Aña himmet eyle **ki** dānā ola
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 173). [ki,]*

Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
Ki zer idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 176). [ki,]*

Ki her ḳanḳısı ḫaṣmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [ki,]*

Zer āteşdür idinmesin anı yār
Ki maḫşerde müşkil olur sūz-ı nār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 194). [ki,]

İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḫayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [ki,]

Ne rāha **ki** gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [ki,]*

Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 204). [ki,]*

Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher ḫacer
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 214). [ki,]

Ḳadīmi rüsūmı gözet zīnhār
Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 222). [ki,]*

Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 226). [ki,]*

Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 10). [ki,]

Bilürsin **ki** yoḳ bende-i bī-ḫaṭā
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 45). [ki,]*

Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 54). [ki,]

Şu ḳolda **ki** var ḳābiliyyet şehā
Ne himmet **ki** eylerseñ olur sezā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [ki,]

Şu ḳolda **ki** var ḳābiliyyet şehā
Ne himmet **ki** eylerseñ olur sezā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 62). [ki,]

Şu vech ile depren sen iy şehriyār
Ki maḥşerde olmayasın şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 64). [ki,]

Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 66). [ki,]*

Siyāset gerek şāh olanda müdām
Żarūrī **ki** meyl eyleye ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 82). [ki,]

ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna oldur besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [ki,]*

Ḳula intiḳām itme iy nīk-nām
Ki eyler saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 86). [ki,]*

Dilerseñ **ki** yār ola saña ẓafer
Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 87). [ki,]*

Dilerseñ **ki** pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [ki,]*

ʿAdūya göz açtırma virme emān
Ki ḥükmüñe rām ola cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 96). [ki,]

İñen aldamasun şaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 100). [ki,]

Ümīd itme fānī cihāndan vefā
Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [ki,]

Şu deñlü gerekdür şehā ḫord u ḫ̱ˇāb
Kişinüñ **ki** olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 106). [ki,]*

Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [ki,]*

Ki bīdār olmasa şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 127). [ki,]*

Bu dünyāyile olma ḳānīʿ hemīn
Ki maḫfīdür aṣl-ı metāʿ-ı s̱emīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 132). [ki,]*

Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
Ki yoḳ ḫaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 134). [ki,]

Bilürsin bu meşhūrdur Ḫusrevā
Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 148). [ki,]

Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki biri olur anlaruñ ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 170). [ki,]*

Ki bidʿāt ile mülke irer zevāl
Ṣaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [ki,]*

Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 180). [ki,]*

Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
Ki olmaya tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [ki,]*

Anıñçün Ḫaḳ itdi seni ser-bülend
Ki irişmeye zīr-deste gezend *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 194). [ki,]*

Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
Ki bir ejdehādur yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 222). [ki,]*

Selāmet anuñdur **ki** āsūdedür
Cihān-gīrlik fikri beyhūdedür *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 235). [ki,]*

Saʿādet o şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 238). [ki,]*

Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki arduñca itmeye vāriş̲ ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 240). [ki,]*

Ṭaġıtma sipāhuñ idersüñ sefer
Ki gelmez bir arada olsa żarar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 244). [ki,]*

Şehā itme ġam-gīn yüzine nigāh
Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 254). [ki,]*

Şu niʿmet **ki** ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 257). [ki,]*

Fütāde olursa ʿadū olma şād
Düşe dura işin bitürür **ki** bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 260). [ki,]*

ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 262). [ki,]*

Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
Seni ḫayr ile eyleyeler **ki** yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 18). [ki,]*

Gerekdür vezīr olana iḳtidār
Olınmaz **ki** bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 34). [ki,]*

İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [ki,]*

Şu cirmi **ki** ʿafv idesin ḳılma yād
Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 39). [ki,]*

Şu cirmi ki ʿafv idesin ḳılma yād
Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 40). [ki,]*

Ḫaḳīḳatde āşyāndurur bir ḫayāl
Ki olur pez̲īrā-yı naḳş̲-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 46). [ki,]*

Gelüp tā **ki** temkīn duta dil ḳarār
Sebük-ser gibi olmayam şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [ki,]

Yine ḫaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
Geçenden geçelüm bu demdür **ki** dem
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 66). [ki,]

Ki kānī anuñ levḥ-i maḥfūz̲dur
Bilür ḳadrini her ki maḥfūz̲dur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 3). [ki,]*

Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 7). [ki,]*

Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
Ki tā ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 38). [ki,]*

Ne deñlü gelürse **ki** ṣāḥib-kemāl
Benüm defterümden yazalar miş̲āl
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 39). [ki,]

Dirīġā **ki** bulmadum ammā revāc
Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [ki,]

Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ki,]*

Dirīġā **ki** bu fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler idi vaż̄īʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 53). [ki,]*

Dirīġā ki bu fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler idi vaż̄īʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 54). [ki,]*

Ki tā aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
Ola ġamdan āsūde dil bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 85). [ki,]

Dimiş pīr-i pīşine-i pīşvā
Ki kāmillere ol-durur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 88). [ki,]*

Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki birine şāh ola İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 94). [ki,]*

Didi māderine cihān-pehlevān
Ki iy kār-dān māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 102). [ki,]*

Bilürsin **ki** ferzendüm İskenderūs
İşitmiş degül daḫı bang-ı ḫorūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 103). [ki,]*

Ne semte **ki** keştī olursa revān
Olur idi mirʾāt içinde ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 143). [ki,]*

Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 148). [ki,]*

Nereye **ki** keştiyle gelse fireng
Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [ki,]*

Pes andan geçüp eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 164). [ki,]*

Ki anı ide çünki mücrim ṭavāf
Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 165). [ki,]*

İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
Ki uġurluġa tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 196). [ki,]*

Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 202). [ki,]*

Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola
Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 213). [ki,]*

Civārında bir şehr bünyād ider
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 216). [ki,]*

Getür sāḳiyā zehr-i dehre emi
Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 224). [ki,]*

Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 229). [ki,]*

Melāḥat biḥārında mellāḥ-ı çüst
Ki seyr eylemişdür muḥīṭi dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 2). [ki,]*

Buyurdı revān Ḫusrev-i Rūm u Zeng
Ki keştīler iḫżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 10). [ki,]*

Getürdi ference şehi biñ gemi
Alur eñ kemini **ki** hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 12). [ki,]*

Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 22). [ki,]*

Nereye **ki** isterse olsun revān
Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 25). [ki,]*

Ki deryāda mānend-i bād-ı vezān
Ne semte ki isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 31). [ki,]*

Ki deryāda mānend-i bād-ı vezān
Ne semte **ki** isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 32). [ki,]*

Ne semte **ki** olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 61). [ki,]*

Ne deñlü cezāyir **ki** var muʿteber
Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [ki,]*

Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez ḳıyās aña ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 98). [ki,]*

Seḥerden durup itdi Bānū ḫaber
Ki gele rasūl-i şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 120). [ki,]*

Ayıtdı **ki** İskender-i Feyleḳūs
Şeh-i Rūm u īrān u Bulġār u Rūs
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 123). [ki,]

Ki daʿvet içün gönderübdür Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 127). [ki,]

Saña şimdi geldüm **ki** daʿvet idem
Müşerref olup ḥażretüñle gidem
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 135). [ki,]

Dilerse **ki** olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 157). [ki,]

Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi şāh
Ki rāżī degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 164). [ki,]*

Ki müşkil olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [ki,]*

Ki müşkil olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā **ki** berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 166). [ki,]*

Ne kişisin aṣluñda hīç var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 182). [ki,]

Ayıtdı **ki** bir ceng-cū serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 183). [ki,]*

Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı **ki** elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [ki,]*

Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [ki,]*

Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
Mebādā **ki** şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 212). [ki,]*

Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo kīni **ki** ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [ki,]*

İder ʿahd ü peymān ol tāc-ver
Ki çekmeye ḳaşdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 218). [ki,]*

Çıḳup şehrden defʿi olur revān
Ki nāgeh ṭuyup sırrını bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [ki,]*

Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā **ki** itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [ki,]*

Geçüp bā-şükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 284). [ki,]*

Ki çün şehr-i meşhūra ire ḥaşem
İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 285). [ki,]*

Ṣanasın **ki** yek-pāredür ol ḥiṣār
Degüldür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 305). [ki,]*

Buyurdı **ki** bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe olmaya ḥable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 311). [ki,]*

Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür ḫāṭırına niçe iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 317). [ki,]*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [ki,]*

Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [ki,]*

Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz eyledi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [ki,]*

Çalam şevḳ-i sāz ile ben de **ki** kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [ki,]*

Dögerler sipeh cümle sümme edīm
Ki inʿāmuñ olmaya ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 20). [ki,]*

O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
Ki yir yir oturmış ṭaş üzre ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 30). [ki,]*

Buyurdı **ki** bir niçe esb-i naḥīf
ʿĀmelden ḳalub olmış ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 31). [ki,]*

Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr ammā **ki** nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 46). [ki,]*

Olup encümen bir yire ol diyār
Gelürler **ki** şehri ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 58). [ki,]*

Dilince didi bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür yine iş bu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 74). [ki,]*

Murādum benüm bu **ki** daʿvet idem
Müselmān olasız ḳoyuban gidem *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 75). [ki,]*

Olup encümen eyledi deşti ceng
Şu resme **ki** şāha zemīn oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 84). [ki,]*

Getür sāḳiyā luṭf ḳıl baña cām
Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 120). [ki,]*

Eyā maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl
Ki yoḳ ẕihn-i pāküñ günine zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 2). [ki,]*

Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
Ki her ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 6). [ki,]*

Ki çün ol cihān-gīr-i gītī-neverd
İdüp devr arżı çeküp germ ü serd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 11). [ki,]*

Var ol şehrde bir put-i muʿteber
Ki ol ḳavm aña ʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 22). [ki,]*

Görüp ol büti şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 30). [ki,]*

Görür dürlü dürlü gürūh-ı ʿacīb
Ki her ḳavm biri birinden ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 38). [ki,]*

Ki her şemʿ yanında bir dil-peẕīr
Oturdı idüp baḫr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 53). [ki,]*

Çalup cümlesin eylediler ṣadā
Ki irişmeye gūṣa baḥrī nevā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 70). [ki,]*

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner
Ki düzdi yine keştiyi keşti-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 74). [ki,]*

Belīnāsa didi **ki** iy feylesūf
Ḳamu ḫuşk ḫāline buldum vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 75). [ki,]

Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu deryānuñ içinde ne var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 83). [ki,]*

Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki bir mīl menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [ki,]*

Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde her ne **ki** var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [ki,]

Murāduñca seyr eyle baḥri şehā
Ki çoḳ baḥrde daḫı ḫalḳ-ı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 122). [ki,]*

Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
Baña rāmdur ṣuda her ne **ki** var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [ki,]*

Ne var murġ-ı ābī **ki** ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd olur celīs
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 145). [ki,]

Egerçi **ki** şīrīndür āb-ı zülāl
Ziyāde olıcak getürür melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 165). [ki,]*

O ṣandūḳı alur ḳuçaġa melek
Żarar eylemeye **ki** aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 182). [ki,]*

Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 206). [ki,]*

Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde **ki** cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 242). [ki,]*

Anı her **ki** bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 275). [ki,]*

Sürūşa ider emr fermān-revā
Çıḳarup **ki** ṣandūḳı fülke ḳoya *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 282). [ki,]*

Ki efkār ü vehm ile her nām-dār
Olur idi her ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 297). [ki,]*

Buyurdı hemīn şāh-ı āfāḳ-gīr
Ki cünbiş ide yine çūbīn serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 320). [ki,]*

Niçe mīl yirden görinürdi meyl
Ola tā **ki** gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 334). [ki,]*

Düzer anda bir nāy ol pādişā
Ki virür bir aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 336). [ki,]*

Ḳoyup anı geldi mekānına bāz
Bulur āşiyānını gūyā **ki** bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 342). [ki,]*

Ki seyr eyleye maṭlaʿ-ı pehlevān
Şimāline şarḳuñ olalar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 365). [ki,]*

Ki göre nice ṭoġduġın āfitāb
İrüp tāb bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 407). [ki,]*

Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel **ki** tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 414). [ki,]*

Ki varup şimāli temāşā ide
Yapa sedd-i Yeʾcūc andan gide *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 427). [ki,]*

Baña sāḳiyā câme ile meded
Ki Yeʿcūc-i vehme olur seyli sed
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 430). [ki,]

Göñül mülkin evhām ider pāy-māl
Şu resme **ki** taʿmīre ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 432). [ki,]

Didiler **ki** iy Ḫusrev-i kām-yāb
Bu mülküñ nihāyetde ḥāli ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 19). [ki,]

İder emr sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Ki cemʿiyyet eyleyeler ol gürūh
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 82). [ki,]

Ḫadīd ile bunda yapam bir binā
Ki irişmeye ḥaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 90). [ki,]*

Çıḳar kānuñ altında bir yerlü ṭaş
Ki ṣalmışdı pehnāsı arża firāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 98). [ki,]*

Ḳılup şāha ol ḫalḳ idüp āferīn
Didiler **ki** gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 114). [ki,]*

Getür sāḳiyā baña Āb-ı Ḥayāt
Ki ġam-gīn ider ḳalbi fikr-i memāt
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 126). [ki,]

İder ḳalbi ḥurrem egerçi **ki** nūr
Virür ṣoñra ẓulmet velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 3). [ki,]*

Dilerseñ **ki** irmeye hergiz memāt
Olup ḥāle vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 5). [ki,]*

Olur rūz gerçi **ki** perde-rübā
İder bend ammā **ki** şeb dest ü pā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 7). [ki,]

Olur rūz gerçi **ki** perde-rübā
İder bend ammā **ki** şeb dest ü pā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 8). [ki,]

Ḫıżır çeşmesi kim virür zindegī
Nice zindegī bil **ki** pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 10). [ki,]*

Yaḳup ʿaḳlı vir ḫāne-i ḳalbe nūr
Dilerseñ **ki** ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 26). [ki,]*

Nedeñlü **ki** ḳurbunda deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli bir cümle bostān u bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 37). [ki,]

Egerçi **ki** çoḳ bāġ ile būstān
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 43). [ki,]*

Didiler **ki** iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Size ḥikmetin eyleyelüm beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 55). [ki,]*

Budur ḥıfẓ olmaduġı bu ḥişār
Ki bu ḳavme yoḳ düşmen-i kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 58). [ki,]

Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 102). [ki,]

Dimişler **ki** var anda Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme hergiz irmez memāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 119). [ki,]

İdemez bu semte kimesne sefer
Ki ẓulmet içinde çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 126). [ki,]*

Ki meh-veş vire tīre içre żiyā
Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 139). [ki,]

Yoluna eger gelse vādī vü çāh
Düşüp ölmeye tā **ki** kimse tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 142). [ki,]

Ya ẓulmet içinde şeh-i kām-yāb
Güneşdür **ki** mestūr ḳılmış seḥāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 150). [ki,]

Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
Ki olmış aña Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 154). [ki,]*

Ki insāna ʿālemde ṭūl-i emel
Virür ġuṣṣa ʿömrine eyler ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 177). [ki,]*

Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü fażluñ ʿaẓīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [ki,]

Dinilse n'ola Āb-ı Ḥayvān nām
Ki leẕẕet alur kevs̱er andan müdām
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 216). [ki,]

Gelür şāha hātifden anda ḫiṭāb
Ki dön menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 252). [ki,]*

Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḥūr
Berü gel yaraşmaz **ki** ẓulmetde nūr
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 262). [ki,]

Ki her cildi içinde var ṣad-hezār
Keyūmers̱ ü Kāvūs u İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 11). [ki,]*

Görirsin **ki** gerdūn dōlābdur
Şehüñ her biri ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 17). [ki,]*

Çü ḳassāmsın ʿadl ile ol ḳasīm
Kerīm ol **ki** fażl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 44). [ki,]*

Ḫaz̲er it **ki** bu şīşe-bāz-ı sipihr
Ṣunar zehr itmez kimesneye mihr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 79). [ki,]

Niçe bir **ki** āzār iderdi ḫarīr
Yatup ḫāk üstinde bulmaz ḫaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 97). [ki,]*

Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
Ki ḳalmaya nāmuñdan artuḳ metāʿ
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 106). [ki,]

Felek naġmesi itmesün nā-şikīb
Ki ol laḥn-i Hindūdur āhū-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 112). [ki,]*

Eger ʿömrüñ olursa daḥı hezār
Şanasın **ki** ṭutmaduñ aşlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 124). [ki,]*

Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
Ki ʿömri günine irişür zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 136). [ki,]*

Teʾemmül idüp bildi ṣāḥib-ḳırān
Ki bu żaʿfdan virür elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 148). [ki,]*

Ki dimiş idi aña encüm-şümār
Senüñ ölecegüñ yir iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 149). [ki,]*

Ḳomadı ṭabībine k'ide devā
Bilürdi **ki** bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 156). [ki,]*

Ne zaḥmet **ki** ola vişāle sebeb
Ne zaḥmet o raḥmetdür eyle ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 159). [ki,]

Ḫalef olup ola **ki** ḳāyim-maḳām
Selāṭīn ola ḥükmine cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 167). [ki,]*

O şeh **ki** idüp ceybini ṣubḥ çāk
Havā derd ile başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 191). [ki,]*

Cuvān iken olmaḳ gerek kişi pīr
Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 242). [ki,]*

ʿAṭāyāsı çoḳ Ḫaḳḳa yüz biñ sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 2). [ki,]*

Cihān ḫalḳına cümle ḳıldum revān
Ki ḫarc ideler durduġunca cihān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 16). [ki,]

Bu luṭfa velī kimse itmez sipās
Sebeb bu **ki** azdur şināsā-yı nās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 18). [ki,]*

Şu kāmil **ki** her ḥaḳḳa inşāf ider
Dimez baña kim ögünür lāf ider
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 41). [ki,]

Ki tā ḥaşr olınca ola ber-ḳarār
Beşer irmege bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 105). [ki,]*

Bu meydānda öñdül baña oldı Ḫaḳ
Ki sābıḳlara naẓm oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 108). [ki,]*

Beşerden ʿaceb midür olsa ḳuṣūr
Ḫuṣūṣā **ki** olmaya ehl-i ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 112). [ki,]*

Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ duʿāsı ile ḥatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 126). [ki,]*

ki: *Ki bağlacı.*

Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki ceng ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [ki,]*

Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār oldı gög müşg-bār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [ki,]

ki: *"zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 2). [ki,]

Saña yaraşur pādişahlıḳ hemān
Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 6). [ki,]

Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [ki,]*

Getürdi bilesince ferruḫ Hümā
Ki bāl açsa irmez segirdüp şabā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 34). [ki,]*

ki: *"K"i bağlacı.*

Ne deñlü **ki** var ise bālā vü pest
ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 15). [ki,]

V'egerni ne deñlü **ki** eylerse zūr
Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 67). [ki,]*

Viresin aña vaṣluñ ile şeref
Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 90). [ki,]*

O demde **ki** faẓluñ idinem penāh
Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 93). [ki,]*

Göñül şāh-bāzına vir ḳūt-ı nāb
Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 18). [ki,]*

Şu başa **ki** luṭfuñ geyüre külāh
Anı kimse ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 45). [ki,]*

Ḫelāle ḥisāb u ḥarāmaʿazāb
Olursa kim ola **ki** vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 76). [ki,]*

Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
Ki ḥayrān ḳala kim iderse naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 82). [ki,]

Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez velī ol **ki** nādāndur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 88). [ki,]*

Şu şemʿa **ki** virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 28). [ki,]*

İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi **ki** ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 8). [ki,]*

Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [ki,]*

Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
Diledüm **ki** nūş idem Āb-ı Ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 12). [ki,]

Elümde ʿalem ḫāme-i ser-fırāz
Ki ʿālemde eyler beni bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 26). [ki,]*

Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 66). [ki,]*

Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [ki,]

Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
Degül zer **ki** zer tīre-kāndan gelür
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [ki,]

ki: *" Zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Ne cevher **ki** ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 57). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlacı.*

Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 46). [ki,]

ki: *"Ki" bağlacı (Yani; demem o ki).*

Ki niçe ki endīşe ola bülend
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 43). [ki,]*

Ki niçe **ki** endīşe ola bülend
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 43). [ki,]*

ki: *"Ki" bağacı.*

Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
Diledüm **ki** nāmum idem cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 16). [ki,]

Sürūş olmaya dem **ki** nā-ehle yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamındaki bağlaç.*

Üçüncisi ʿOsmān ol ehl-i ḫayā
Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 12). [ki,]*

ki: *"Ki bağlacı".*

Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 2). [ki,]*

Ne şanʿat **ki** itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 51). [ki,]

ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ: *Ne göz görmüştü ne mum işitmişti.*

İderler şu deñlü ġanāyīmi cemʿ
Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 484). [ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ,]

ki tā: *Ki o zaman.*

Ṣaḳın ẓulm ile kimseden alma māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 56). [ki tā,]*

kıbāb: *Kubbeler.*

ʿAṣāfīr idi kungurında melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 130). [ḳıbābından, -ın, -dan]*

kıbāb: *Kubbeler.*

ʿAṣāfīr idi kungurında melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 130). [ḳıbābından, -ın, -dan]*

kibār: *Büyükler, ulular.*

Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür imtilā çünki ola **kibār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [kibār,]*

kibār: *Büyükler, ulular.*

Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
Virür imtilā çünki ola **kibār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [kibār,]*

kıble: *(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.*

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm **ḳıbleden** dönsün iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [ḳıbleden, -den]*

kıble: *(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.*

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm **ḳıbleden** dönsün iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [ḳıbleden, -den]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun **kibr** ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [kibr,]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun **kibr** ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [kibr,]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna **kibri** bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [kibri, -i]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna **kibri** bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [kibri, -i]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ heb
Gider **kibri** kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 212). [kibri, -i]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ heb
Gider **kibri** kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 212). [kibri, -i]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
İrişmez vişāline **kibr** ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [kibr,]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
İrişmez vişāline **kibr** ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [kibr,]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Ḳo **kibri** şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [kibri, -i]*

kibr: *Büyüklük, ululuk: kibr-i nefs, kibr-i cüsse.*

Ḳo **kibri** şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [kibri, -i]

kibr ü havā: *Kibir ve heva,heves.*

Görür şeh ki ġarrālanur dāyimā
Pür oldı dimāġına **kibr ü havā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 24). [kibr ü havā,]*

k'ide: *Ki ede.*

Seḥerden gelür ḫˇāce **k'ide** devā
Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 19). [k'ide,]*

Yapar ol boġazda iki mīl şāh
K'ide iḥtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 330). [k'ide,]

Ḳomadı ṭabībine **k'ide** devā
Bilürdi ki bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 155). [k'ide,]*

k'ide: *Ki ede, ki etsin.*

Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 82). [k'ide,]*

kıl: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Sikender kim ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim **ḳılasın** niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [ḳılasın, -a, -sın]*

Didi ölmedin dirlik oldı ʿazīz
Sipihr ile nice **ḳılayam** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 560). [ḳılayam, -a, -(y) am]*

Ne vech ile dirseñ **ḳılayum** emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [ḳılayum, -a, -yum]

Yine yanına cemʿ **ḳıldı** sipāh
Pes oldı siyeh cemʿi cenge güvāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 943). [ḳıldı, -dı]

Begendi o pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz anda ārām **ḳıldı** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 700). [ḳıldı, -dı]*

Görürler yine cūş **ḳıldı** Furāt
Sipeh dutdı yir yüzini çün nebāt
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 523). [ḳıldı, -dı]

İdüp üç gün üç gice ġāyetde ceng
İki ḫayl **ḳılmadı** bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 548). [ḳılmadı, -ma, -dı]*

Kimesneye **ḳılmaya** cevr ü sitem
Ola rāżı andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 765). [ḳılmaya, -ma, -y, -a]*

Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya **ḳılmaya** kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 620). [ḳılmaya, -ma, -y, -a]*

Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne taḳdīr **ḳılsa** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [ḳılsa, -sa]*

İledüp seni taḫta iy tāc-dār
Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 400). [ḳılayum, -a, -yum]*

Şovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı ṭoñup pūya **ḳıldı** o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [ḳıldı, -dı]*

Şu kim **ḳılmaya** sözüme iʿtimād
Resūl-i Ḫaḳa itmeye iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 45). [ḳılmaya, -ma, -y, -a]*

İdüp Hindi Sindi baña zīr-i dest
Ḳamu **ḳılmış** ḫalḳı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 266). [ḳılmış, -mış]

Yine cümle olduġını virdi şāh
Yine yanına cemʿ **ḳıldı** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 80). [ḳıldı, -dı]*

Niçe şāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine zemzeme çün hezār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [ḳılayum, -ayum]

Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ
Zemīn būs **ḳıldı** çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 146). [ḳıldı, -dı]*

Revān oluban sebze-zār içre rūd
Terāne diyup seyl **ḳıldı** sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 10). [ḳıldı, -dı]*

Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp **ḳılmadı** şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 212). [ḳılmadı, -ma, -dı]*

Gelüp bir yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ **ḳılmış** çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [ḳılmış, -mış]*

Olup encümen bir yire ol diyār
Gelürler ki şehri **ḳılalar** ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 58). [ḳılalar, -a, -lar]*

Çü ṣandūḳ içinden çıḳar ser-firāz
Dehen-bāz olup **ḳıldı** ṣandūḳ rāz
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 308). [ḳıldı, -dı]

Belā seyline ejder olmasa sed
Bu cānibde **ḳılmazdı** aṣlā eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 62). [ḳılmazdı, -maz, -dı]*

Ḳılup şāha ol ḫalḳ idüp āferīn
Didiler ki gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 113). [ḳılup, -up]*

kıl: *Kıl-: Kılmak, yapmak.*

Gelüp Fūruñ öñinde öpdi zemīn
Duʿālar **ḳılup** itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 924). [ḳılup, -up]*

Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 27). [ḳılup, -up]*

kıl: *Etmek/yapmak.*

Ya bir ad idevüz vire ya baş
Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 610). [ḳılalum, -a, -lum]*

Ḳılalum anuñ ile bir dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 961). [ḳılalum, -a, -lum]*

Yine anuñ ile **ḳılalum** ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 867). [ḳılalum, -a, -lum]*

Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 86). [ḳılalum, -alum]*

Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde **ḳılalum** ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 598). [ḳılalum, -a, -lum]*

Saʿādet bize olmadı çünki yār
Müdārāyı **ḳılmaḳ** gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 696). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

Naẓar ḳanda kim ṣalsañ aḫṣā idi
Güẓer ḳanda kim **ḳılsañ** emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [ḳılsañ, --sa, --ñ]

Komışam yoluna şehüñ cān u baş
Kimüñle dir ise **ḳılalum** ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 80). [ḳılalum, -alum]*

Eyü yidüñ içdüñ **ḳılalum** şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [ḳılalum, -alum]

Müselmān olanın **ḳılalum** emīr
ʿİnād eyleyeni idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 191). [ḳılalum, -a, -lum]*

Eger seyre geldiyse gelsün n'ola
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 168). [ḳılalum, -alum]*

kıl: *Saç teli.*

Anuñ ḳaşınuñ her **ḳılı** bir hilāl
Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 635). [ḳılı, -ı]*

kıl: *Kıl, tüy.*

Anuñ her **ḳılı** sibletīnüñ sinān
Rimāḥ-ı eʿādī gibi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 163). [ḳılı, -ı]*

kıl: *(Musiki makamı) yapmak, yürütmek, uygulamak, icra etmek.*

Seni görmeden ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp **ḳıl** şefāʿat baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [ḳıl,]*

kıl: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Ne virür beşer mergi aña gezend
Ne kimse ḥayātı **ḳılur** sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 110). [ḳılur, --ur]

İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 45). [ḳılur, --ur]*

Alup behre Behrām çün buldı kām
Kemend-i maḥabbet anı **ḳıldı** rām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 86). [ḳıldı, -dı]

Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl olur
Bilüp ḥıḳd **ḳılmaḳ** ḳatı cehl olur
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 86). [ḳılmaḳ, -maḳ]

kıl: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar arasında **ḳılma** nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 44). [ḳılma, -ma]*

İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
Ṣaḳın hedmine **ḳılma** anuñ ṣitāb
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 26). [ḳılma, -ma]

kıl: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Muḳadder ne **ḳılduñ** ise ḫūb u zişt
Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 11). [ḳılduñ, -du, -ñ]

kıl: *Yapmak, gerçekleştirmek.*

Göz açdırmayalum varalum aña
Eyü rāy **ḳılmışsın** iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [ḳılmışsın, -mış, -sın]*

kıl: *Et, eyle, yap.*

Çün itdüñ ser-efrāz nām-āverān
ʿİnāyet **ḳıl** iy Dāver-i dāverān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 48). [ḳıl,]*

Beni eyleme reddüñ ile melūl
Ḳuluñam hemīn ḳullıġa **ḳıl** ḳabūl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 46). [ḳıl,]

kıl-: *T. Yapmak, etmek, eylemek.*

Velī cehd **ḳıl** gitmedin bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [ḳıl,]*

Yapub bir bināyı ide çün tamām
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 6). [ḳılur, -ur]*

Sepīd-āb u şengirf ile **ḳıl** nigār
Ki nesrīn cebīn ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 11). [ḳıl,]*

Aşup bir **ḳıl** ile iki ʿālemi
Kefel oynadup öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 109). [ḳıl,]*

Saña reşk idüp ben de āheng idem
Terānem **ḳıla** bezmden çün gidem
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [ḳıla, -a]

Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
Ne muḥtāc idüp **ḳıl** şehā teng-dest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 210). [ḳıl,]

Dilerseñ ki yār ola saña ẓafer
Ciger-dārı **ḳıl** server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 88). [ḳıl,]*

Ulu şāh **ḳılmasa** ʿālī hüner
Bu ẓāhirdür olmaz iñen muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [ḳılmasa, -ma, -sa]

kıl-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Beni benligümden **ḳılasın** ḫalāṣ
İdem dergehüñe senüñ iḫtişāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 15). [ḳılasın, -a, -sın]*

kıl-: *Kılmak, etmek, yapmak.*

İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 52). [ḳılur, -ur]

kilāb: *Köpekler.*

Muʿallim nice ejdehādur **kilāb**
Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [kilāb,]*

kilāb: *Köpekler.*

Muʿallim nice ejdehādur **kilāb**
Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [kilāb,]*

kilāb: *Köpekler.*

Olup ḳapu öñinde ḫalḳa **kilāb**
Başın bāline şoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 15). [kilāb,]*

kilāb: *Köpekler.*

Olup ḳapu öñinde ḫalḳa **kilāb**
Başın bāline şoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 15). [kilāb,]*

kilāb: *Köpekler.*

Ḳamu āhenīn çeng ü elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün **kilāb**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 26). [kilāb,]

ḳılalum ḳıtāl: *Cenk edelim.*

Birimüz ḳalınca **ḳılalum ḳıtāl**
Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 87). [ḳılalum ḳıtāl,]

kılan: *Yapan, eden.*

Didi iy Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn u **ḳılan** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 262). [ḳılan,]*

kılan: *Yapan, eden.*

Didi iy Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn u **ḳılan** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 262). [ḳılan,]*

kılavuz: *Rehber, yol gösteren kimse.*

Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya **ḳılavuz** ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 54). [ḳılavuz,]

kılavuz: *Rehber, yol gösteren kimse.*

Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya **ḳılavuz** ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 54). [ḳılavuz,]

kılavuz olup: *Yol göstermek.*

Ḳılavuz olup Ḫıżr u İlyās aña
Ḫakuñ emri ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 223). [ḳılavuz olup, -up]*

kıldı: *(namaz) kılmak.*

Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
Duʿālar ḳılup **ḳıldı** taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 84). [ḳıldı,]*

kıldı zurnā fiġān: *Zurna feryat etti - eyledi.*

Çalındı dühül **ḳıldı zurnā fiġān**
Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 107). [ḳıldı zurnā fiġān,]*

kılıc: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar **ḳılıc** göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 94). [ḳılıc,]*

kılıc: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar **ḳılıc** göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 94). [ḳılıc,]*

kılıc: *Kılıç.*

Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ ḳan olur
Şanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [kılıcdan, -dan]*

kılıc: *Kılıç.*

Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ ḳan olur
Şanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [kılıcdan, -dan]*

kılıc: *Kılıç.*

Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 373). [ḳılıcdan, -dan]*

kılıc: *Kılıç.*

Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 373). [ḳılıcdan, -dan]*

kılıç: *Kılıç.*

Bilicek şehī pīl-peyker hemān
Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [ḳılıc,]*

kılıç: *Kılıç.*

Bilicek şehī pīl-peyker hemān
Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [ḳılıc,]*

kılıç: *Kılıç.*

Dönüp bir **ḳılıç** urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [ḳılıç,]*

kılıç: *Kılıç.*

Dönüp bir **ḳılıç** urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [ḳılıç,]*

kılıç: *Kılıç.*

Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [ḳılıclar, -lar]*

kılıç: *Kılıç.*

Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [ḳılıclar, -lar]*

kılıç: *Kılıç.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ **ḳılıclar** muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 790). [ḳılıclar, -lar]*

kılıç: *Kılıç.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ **ḳılıclar** muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 790). [ḳılıclar, -lar]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Kılıc berg-i sūsen idi gül siper
Gülistān ṣanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 131). [kılıc,]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Kılıc berg-i sūsen idi gül siper
Gülistān ṣanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 131). [kılıc,]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem **ḳılıc** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [ḳılıc,]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem **ḳılıc** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [ḳılıc,]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 210). [ḳılıc,]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

İkisü olup cenge beste-miyān
Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 210). [ḳılıc,]*

kılıç: *Kılıç.*

Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ **ḳılıclar** muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 360). [ḳılıclar, -lar]*

kılıç: *Kılıç.*

Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ **ḳılıclar** muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 360). [ḳılıclar, -lar]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.*

İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
Ḳılıcum benüm örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [ḳılıcum, -um]*

kılıc: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.*

İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
Ḳılıcum benüm örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [ḳılıcum, -um]*

kılıc: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi ol rezmde reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1075). [ḳılıç,]

kılıc: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*

Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi ol rezmde reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1075). [ḳılıç,]

kılıççı: *Kılıç sporuyla uğraşan, kılıç kullanan II keskin, etkili bakışlı; çapkın.*

Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [ḳılıççı,]*

kılıççı: *Kılıç sporuyla uğraşan, kılıç kullanan II keskin, etkili bakışlı; çapkın.*

Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 775). [ḳılıççı,]*

kılıc-dās: *İki yanı keskin ucu sivri silah.*

Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen dās-dār
İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 299). [ḳılıc-dās,]*

kılıc-dās: *İki yanı keskin ucu sivri silah.*

Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen dās-dār
İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 299). [ḳılıc-dās,]*

kilīd: *Far. Anahtar manasına lâfz-ı Yunânî ise de lisanımızda anahtarla açılan maruf alet manasında müstameldir.*

Cihānda egerçi ki çoḳdur ferīd
Birisine feṯḥ olmadı bu **kilīd** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 70). [kilīd,]*

kilīd: *Anahtar.*

Ne raddeki genc olur ise bedīd
Żarūrī gerek anda muḥkem **kilīd**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 62). [kilīd,]

Semānuñ mehi idi ḳufl-ı deri
Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 43). [kilīd,]*

Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha **kilīd**
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 47). [kilīd,]

kilīd ura: *Kilit vurmak; kapatmak.*

Ura cevher-i çeşmine çün kilīd
Güher dürci ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 157). [kilīd ura, -a]*

kilīd-i der-i genc: *Hazine kapısının anahtarı.*

Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
Kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 19). [kilīd-i der-i genc,]

kilīm: *Zemîne veya sedir, divan vb. yerlere serilen, çeşitli renklerde motif ve çizgilerle süslü, halıdan daha ince, havsız, kıl veya yün dokuma.*

Ḳulaḳları her birinüñ çün **kilim**
Gözi teng ü ġāyetde başı ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 45). [kilim,]*

kilīt: *Kilit anahtar.*

Zebān-ı güher-pāşa virdüñ **kilīd**
Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 27). [kilīd,]

Ḳamu berre baḥre olupdur **kilīd**
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [kilīd,]*

Ḳılup ẕerreden şems-i rūşen bedīd
Velī genc-i maḫfīye eyler **kilīd** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 6). [kilīd,]*

kilk: *Kalem.*

Anuñ ḳudreti **kilki** ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [kilki, -i]

kilk: *Kalem.*

Anuñ ḳudreti **kilki** ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [kilki, -i]

kıll-i ḳalīl: *Az söz/kelam.*

Döker ādemī-zād içün çeşmi seyl
Velī remzin añlara **ḳıll-i ḳalīl** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 26). [ḳıll-i ḳalīl,]*

kılma: *Etmemek, yapmamak.*

Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
Beni **ḳılma** maḥşer güninde ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [ḳılma,]

kılma: *Kılmak, yapmak, etmek.*

Sürūş olmış iken beni itme dīv
Baña **ḳılmasun** dīv-i güm-rāh rīv
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 42). [ḳılmasun, -sun]

kılma: *Kılmamak II Etmemek.*

Seni sen ṣaḳın **ḳılma** ʿamden helāk
Dilerseñ ire cennete rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 29). [ḳılma,]*

kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Dizer yine senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu **kim** pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 8). [kim,]*

Ḳara tozıda ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi **kim** başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 166). [kim,]*

Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya şol germ idi **kim** virür gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [kim,]

Kılıcdan şununñ gibi çoḳ ḳan olur
Ṣanur **kim** görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 284). [kim,]*

.....Üşüp Rūmīnüñ birisine hezār
Sehil ḳaldı **kim** olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 286). [kim,]*

Didi **kim** sebeb ne ki bunca sipāh
Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 307). [kim,]*

Ne serdāra **kim** vurdı ise sinān
Atından daḫı düşmeden virdi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 393). [kim,]

İderken şehin-şāh-ı īrān ceng
Saʿādet atın gördi **kim** oldı leng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 434). [kim,]

ʿİbādet gibi nesne yoḳdur laṭīf
Aña saʿy ḳıl **kim** olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 78). [kim,]*

ʿAdū şanma **kim** nīk-ḫāhem saña
Murāduñı neyse di şāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 391). [kim,]*

Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
Ki her **kim** anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [kim,]*

İde tīr-keşin bād çün **kim** güşād
İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 35). [kim,]*

Bu mevsimde ol kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile **kim** her demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 50). [kim,]

Olur ḫalḳa çün mār yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger **kim** emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [kim,]

Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün **kim** emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [kim,]

Yine eyle bir naḳş **kim** ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 3). [kim,]*

Ne yüz gösterür göre **kim** bu zamān
Biline **kim** imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [kim,]*

Anuñ ṭarzına ben de yazdum kitāb
Ümīdüm budur **kim** ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 92). [kim,]

Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu **kim** şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [kim,]

Rıżā-yı Ḫaḳı eyleyelüm murād
Kim ola şehīd olanuñ rūḥı şād *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 202). [kim,]*

Baña **kim** ki gönlinde eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [kim,]*

Bilürem ki şehdür o bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu **kim** olmayam nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 356). [kim,]

Görür **kim** götürmege yoḳ iḳtidār
İder ekserin anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 379). [kim,]*

Şu **kim** eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 403). [kim,]*

Görür Keyd **kim** ḳopdı nāgeh ġubār
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [kim,]*

Ḳamu şandılar **kim** ṭutuldı güneş
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 425). [kim,]*

Saʿādet anuñ **kim** göre ol demi
Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 455). [kim,]*

Nisāruñ ḳamu mülk ü emlāk Keyd
Sözümde şaḳın şanma **kim** ola keyd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 498). [kim,]

Görür bir perī **kim** perestārı ḫūr
Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [kim,]*

Bu idi benüm niyyetüm **kim** varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [kim,]

Yiyüp içmeden oldılar çünki sīr
Diler **kim** ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 106). [kim,]*

Nice şīr **kim** cüssede pīl idi
Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [kim,]*

Murādum bu **kim** Çīne iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [kim,]

Ki çün **kim** bahār oldı ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn ile oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 55). [kim,]*

Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh **kim** görinmez zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 106). [kim,]

Saʿādet anuñ **kim** bula ḳurba rāh
Olur mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya şāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 199). [kim,]

Şu eşyāya **kim** ola ṭārī ufūl
Ḫudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 241). [kim,]*

Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
Dilerseñ **kim** ortada ceng olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 272). [kim,]

Baña her kişi **kim** ola nīk-ḫāh
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [kim,]*

Olur gerçi **kim** dest bālā-yı dest
Velī irmedi baña hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 351). [kim,]*

Olur gerçi **kim** Türkler mū-şikāf
Sināmumdan ammā olur raḫne Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [kim,]

Şu **kim** itmeye reʾy-i pāk ile kār
İder ʿāḳıbet ser-nigūn rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 397). [kim,]*

Yazup nāmeyiçün **kim** itdi tamām
Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 405). [kim,]*

Didi **kim** gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [kim,]

Bir iş ideyüm aña **kim** ġayrı şāh
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [kim,]*

Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
Gerek **kim** ṭaḳup boynuna ol kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [kim,]

Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
Yeg ol **kim** ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [kim,]*

Ne şāh ile **kim** ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 523). [kim,]*

Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
Didi **kim** fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 536). [kim,]*

Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
Ḳamaşur gözi her **kim** itse naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 602). [kim,]

Kemer **kim** ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 617). [kim,]*

Nice tīr **kim** arż olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 639). [kim,]*

Kim öldürse ġāzī ölendür şehīd
Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [kim,]*

Olur zümresi **kim** görür ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 725). [kim,]

Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler **kim** ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [kim,]*

Silāḥ u seleb baġlayup ol dilīr
Çıḳar ḫaymeden şöyle **kim** mest-i şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 750). [kim,]

Kime **kim** çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1107). [kim,]*

Meger ol ʿadūsı şeh-i şīr-gīr
Biner faḥle **kim** eyleye dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 10). [kim,]*

Diler **kim** varup Rūma ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 81). [kim,]*

Velī ḳanda **kim** var idi pehlevān
Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [kim,]*

Görür gebr **kim** geldi bir Hindī fīl
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 375). [kim,]

İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
Görür Ḳays **kim** geldi bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [kim,]

Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler **kim** ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [kim,]*

Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
Görür **kim** gelür cenge bir nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [kim,]

Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde **kim** nice ola helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 610). [kim,]*

Selāṭīne olmaġ ile ked-ḫudā
Kişi ṣanmasun **kim** olur pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 644). [kim,]*

Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner zengine **kim** ki ʿuryān olur
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [kim,]

Şu **kim** cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [kim,]*

Ne **kim** emr itdi ise Ẕü'l-Celāl
Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 119). [kim,]*

Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di **kim** her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [kim,]*

Degül şehlüḳ ol **kim** idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [kim,]*

Şu şehlügi **kim** virdi saña ʿavām
Ṣaḳın **kim** elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 206). [kim,]

Ṣaḳın ṣanma **kim** ẓulm idesin ḳula
Bugün bulmayan ecri yarın bula
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 215). [kim,]

Velī irmez idrāk **kim** sūz u tāb
Neden ḫāṣıl oldı nedür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 63). [kim,]*

Şu **kim** anda yoḳdur zebān u cenān
Niçün ehl-i derd ide ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 181). [kim,]*

Şu **kim** olmaya sikke-ṣūret şehā
Ola mı ululuġa hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 185). [kim,]*

Neden geldi **kim** seng-i puşt-i keşīf
Çıḳa āsumāna çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 301). [kim,]*

Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür **kim** saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 306). [kim,]

Ḳo ol sözi **kim** ola andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [kim,]

Yime beng **kim** ʿaḳla virür keder
Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [kim,]*

Yi yāḳūtīler **kim** olur ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [kim,]

Varur **kim** ide bir marīża devā
Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 3). [kim,]*

Seḥerden gelür ḫᵛāce k'ide devā
Tecessüs ider **kim** ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 20). [kim,]*

Görüp anı nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi **kim** bu nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 26). [kim,]

Didi **kim** fırāset gerekdür hemān
Olur ḫastada niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 49). [kim,]*

İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi **kim** nezāket imiş hep fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [kim,]

Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek **kim** olam bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 60). [kim,]*

Marīżi görüp didi **kim** gey ṣaḳın
Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [kim,]*

Görüp nabżını didi **kim** iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 71). [kim,]

Bu lāzım degül **kim** olasın ḥekīm
Ḫavāṣına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [kim,]*

Naẓardan ṣaḳın **kim** iricek naẓar
İder taḫt ile tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 155). [kim,]*

Ṣaḳın **kim** irişmeye zaḫm-ı zebān
Ziyāde ider tīġdan **kim** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 157). [kim,]*

Gedā **kim** ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol şāhdan **kim** ḳomaya nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [kim,]

Gedā **kim** ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol şāhdan **kim** ḳomaya nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [kim,]

Şu reh **kim** dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan **kim** ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [kim,]

Şu reh **kim** dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan **kim** ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [kim,]

Ne şol deñlü vir **kim** ola bende mest
Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [kim,]

Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Ṣaḳın **kim** ḫumārında olmaya ḳay
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 212). [kim,]

Giderken gelür fikrine **kim** Ḫudā
Benüm gibi ḫalḳ itmedi pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 5). [kim,]*

Żuʿā eyleyüp didi **kim** iy rasūl
Direm bildigüm olma ammā melūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 21). [kim,]

Aña **kim** ide ʿarż-ı Yezdān cemāl
Görinmez gözine bu ʿizz ü celāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 39). [kim,]

Şu **kim** ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 41). [kim,]*

Şu **kim** ne ḳalem ehli ola ne tīr
Ṣaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [kim,]*

Didi ṣoñra **kim** iy cihān-gīr şāh
Saña virdi bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 121). [kim,]*

Ded ü dām **kim** ṣayda olur revān
Şikem-perligi içün olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 137). [kim,]*

Şu dōlāb **kim** döndüre anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [kim,]*

Didi **kim** eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 5). [kim,]*

Vezīr ol-durur **kim** ola ked-ḫudā
İde ḫalḳ-ı ʿālem aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 29). [kim,]*

Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur **kim** yazam Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [kim,]

Nedür sīm ü zer **kim** ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı anıñ içün ḫ̆ōr olam
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 71). [kim,]

Kimüñ **kim** refīḳi Belīnās ola
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [kim,]*

Ne iḳlīme **kim** çekdüm ise sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 133). [kim,]

Didi elçiye **kim** ṣafā geldi şāh
Felek rām emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 155). [kim,]*

Ne şāhem ne aṣlumda var pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola **kim** giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [kim,]

Didi Bānū **kim** şāh olana yalan
Degüldür revā iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [kim,]

Żarūrī didi **kim** Sikender benem
Ḫudāvend-i dīhīm ü efser benem
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 197). [kim,]

Şu **kim** dūr-ı endīş ü dānā ola
Bunuñ gibi fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 203). [kim,]*

Didi **kim** ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 271). [kim,]*

Ḳaçan **kim** aça esneyüben dehān
Şafaḳdur olur şan bulutda ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 371). [kim,]*

Bu defterleri eyleyicek raḳam
Dimiş **kim** ser-efrāz-ı Rūm u ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 4). [kim,]

Varur bir yire şāh **kim** ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı bir ḫuşk-ser
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 7). [kim,]

Çü vādī-i dūzaḫ ʿaceb sehm-nāk
Olur zümresi **kim** naẓar itse çāk
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 24). [kim,]

Şu **kim** itmeyüp vehm ide naẓar
Görür idi ḫūt u ḫamelden eşer *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 25). [kim,]*

Görür ḳavm **kim** geldi bir encümen
Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 51). [kim,]

Görür şāh **kim** geldi bī-ḫad ʿadū
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 59). [kim,]

Görür şāh **kim** çün ola gāh-ı şām
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [kim,]*

Gider iki günlük yola dek ol āb
Neye **kim** irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 100). [kim,]*

Yine mūsiḳār al ele muṭribā
Nevā başla **kim** göñlüm ister nevā
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [kim,]

Sürūşı göricek olur şāh şād
Bilür **kim** bulur bāb-ı muʿlaḳ güşād
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 116). [kim,]

Żarūrī olanı bile aldı heb
Gerek o gicük **kim** olınmaz ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 132). [kim,]

Ṣorar gördügini aña tāc-ver
Virür her ne **kim** ṣorsa elbet ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 184). [kim,]

Görür anda bir ḫalḳ būzīne-ser
Żarūrī güler her **kim** itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 200). [kim,]*

Şu **kim** ḳorḳa Allāhdan iy ḫıdīv
Göricek anı vehm ider nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 245). [kim,]

Cihān seyrin itmege iy pāk-ẕāt
Gerek **kim** kişi içe Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 274). [kim,]*

Gelür ol yire **kim** var idi ḫaṭar
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [kim,]*

Didi **kim** budur maṭlaʿ-ı āfītāb
Bunuñ māverāsı ser-ā-ser ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 379). [kim,]*

Neye **kim** ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer mūm olup revġan olur ḥacer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 385). [kim,]

Seḥer geh doġuncaḳ şudan āfītāb
Yaḳar her neye **kim** ṭoḳunursa tāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 394). [kim,]

Mübārek gözini açup şehriyār
Didi **kim** günüñ neʿaceb ḥāli var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [kim,]

Virür gerçi **kim** ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 413). [kim,]*

Nice siḥr bil **kim** kerāmetdür ol
Velī olduġına ʿalāmetdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 3). [kim,]*

Varup gördi **kim** ser-bülend iki kūh
Nice kūh-ı gerdūn ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 73). [kim,]*

Ḫıżır çeşmesi **kim** virür zindegī
Nice zindegī bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 9). [kim,]*

Ḫaḳīḳatdür ol iy ṭarīḳat-şinās
Mecāzī şanur gerçi **kim** anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 12). [kim,]*

Kim ol çeşmeden içe bir ḳaṭre āb
Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [kim,]*

Şudan **kim** degildür şarāb-ı hevā
Saʿādet anuñ **kim** içüp mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 18). [kim,]*

Odur ʿaḳl **kim** rūḥa hem-rāh ola
Olur nefs-i dūn çünki güm-rāh ola
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 23). [kim,]

Niẓāmī suḫen-dān-ı siḥr-āferīn
Dimiş **kim** şehin-şāh-ı rūy-i zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 32). [kim,]

Çü ḳāḍī Ḫudādur ne lāzum beşer
Bilür her ne **kim** işlesüñ ḫayr ü şer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 64). [kim,]

Bilüp bunlaruñ ḥālini şehriyār
Didi **kim** zihī ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 82). [kim,]*

Didi **kim** buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş degül bunı bir tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 101). [kim,]

Muḳarrer-dürür gerçi **kim** bu ḫaber
Velī kimse görmiş degüldür eşer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 121). [kim,]

Varur bir yire **kim** zemīni yılan
Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 199). [kim,]*

Bir iki gün olmaġ ile ked-ḫudā
Şanur **kim** olur ḥaşre dek muḳtedā
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 4). [kim,]

İder cemʿ genci şanur **kim** ḳala
Dimez ben ölicek bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 5). [kim,]*

Eger olsa dōlābda iḫtiyār
Muḳarrerdür ol **kim** dutardı ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 28). [kim,]

Ne manşıb senüñdür ne mülk ü ne māl
Vir ehline **kim** olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 42). [kim,]*

Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu cihān
Ne **kim** gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 54). [kim,]*

Şu göz **kim** aña cevheri tūtiyā
Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 93). [kim,]*

Murādınca āhūnuñ eyler şadā
Velī mevtdür **kim** ider merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 114). [kim,]*

Bilür **kim** budur remz ehl-i nücūm
Tamām oldı ʿömr irdi ol vaḳt-i şūm
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 153). [kim,]

Cuvān iken olmaḳ gerek kişi pīr
Ki olmaya **kim** pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 242). [kim,]*

Şu kāmil ki her ḥaḳḳa inṣāf ider
Dimez baña **kim** ögünür lāf ider
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 42). [kim,]

Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
Ḫased ehli bula meger **kim** ʿuyūb
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 74). [kim,]

Bu ẕevḳi bilen yine rūḥānīdür
Ṣaḳın ṣanma **kim** ḥaẕẕ-ı nefsānīdür
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 88). [kim,]

Şu **kim** ola maṭlūbı bu kīmyā
Benüm cevherüm eylesün tūtiyā
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 93). [kim,]

Ḫased eyleyen gerçi **kim** ṭaʿn ider
Naẕīrin getürmekdür ammā hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 117). [kim,]

Bu ḫalḳuñ dilinden **kim** olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 121). [kim,]*

kim: *Kim, kimse.*

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol **kim** ola bir dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [kim,]

Kılıc berg-i sūsen idi gül siper
Gülistān ṣanurdı **kim** itse naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 132). [kim,]*

Şu **kim** ḳılmaya sözüme iʿtimād
Resūl-i Ḫaḳa itmeye iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 45). [kim,]*

Taḥammül ide **kim** irişse ḫazān
Vara deştden Rūma ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [kim,]*

kim: *Soru zamiri.*

Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı **kim** olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [kim,]*

Didi şeh **kim** eylerse anı tebāh
Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 331). [kim,]

ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol **kim** ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [kim,]

İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı **kim** göre eyler peleng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [kim,]*

Di **kim** iy şehin-şāh-ı leşker-şiken
Gav-ı pīl-zūr u ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 707). [kim,]*

Kimüñ **kim** sarāyında olmaya zen
Saʿādet anuñ iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 741). [kim,]*

Şehe lāyıḳ olanı gönderdi heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 752). [kim,]*

Murādum budur **kim** müselmān ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [kim,]*

Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
Degül kimseden **kim** irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 778). [kim,]*

Meger **kim** var imiş iki pehlevān
İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [kim,]*

Sikender **kim** ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp **kim** ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 845). [kim,]*

Sikender **kim** ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp **kim** ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [kim,]*

Dimiş **kim** eyā Fūr-ı Hīndūstān
Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 877). [kim,]

El ile iki el yüzi yur şehā
Odur yār vaḳtinde **kim** bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [kim,]*

Ne **kim** emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [kim,]

Bilür **kim** yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [kim,]*

Gidüp rūḥ çün **kim** ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [kim,]*

Megesden nice **kim** giderse ḥayāt
İrür hem-çünān pīle daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 63). [kim,]

Dilerseñ **kim** olmayasın nā-murād
Rıżā-yı Ḫaḳı iste itme ʿināد *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 71). [kim,]*

Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı virmiye tā **kim** elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [kim,]*

Naẓar ḳanda **kim** ṣalsañ aḫṣā idi
Güẕer ḳanda **kim** ḳılsañ emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 243). [kim,]

Naẓar ḳanda **kim** ṣalsañ aḫṣā idi
Güẕer ḳanda **kim** ḳılsañ emʿā idi
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 244). [kim,]

Muʿīnüñ hemīşe Ḫudāvend-i pāk
Saña **kim** yavuz ṣanur olsun helāk
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 350). [kim,]

Görür şāh **kim** Ḫusrev-i baḥr ü ber
Yatur ḫāk u ḫūn içre zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 367). [kim,]*

Murādum bu **kim** nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 389). [kim,]*

Sikender didi **kim** eyā şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 447). [kim,]

Şu **kim** Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
Yiri iki ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 451). [kim,]*

Şu **kim** itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Olur meskeni iki ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 453). [kim,]*

Sikender didi **kim** eyā şehriyār
Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 477). [kim,]*

Ola **kim** vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben ġamını teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 505). [kim,]*

Olur ḫᵛāb-gāhuñ çü ḫāk-i nejend
Ne fāyide **kimüñ** ḥarīr ü perend
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 42). [kimüñ, -üñ]

Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
İki revzen açardı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 233). [kimüñ, -üñ]*

Kime **kim** ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [kim,]*

Kime **kim** ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [kim,]*

Ḳomaz **kim** ala kimse mülkinde bāc
Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [kim,]*

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her **kim** niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [kim,]

Şerefligine biñ var ola cihāt
Bu yitmez mi **kim** oldı dārü'l-ġuzāt
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [kim,]

Anuñ **kim** ola ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [kim,]*

Şu **kim** ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 329). [kim,]*

Şu **kim** baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 331). [kim,]*

Kime **kim** melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [kim,]

Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
Ḫavāṣıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [kim,]*

Kimüñ **kim** ocaġında olmaya nār
Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 39). [kim,]*

Güneş gördi **kim** oldı efsürde ṭaş
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [kim,]

Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 39). [kimüñ, -üñ]*

Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm ola **kim** aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [kim,]*

ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi **kim** şāhdur
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [kim,]

Ne yüz gösterür göre **kim** bu zamān
Biline **kim** imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 58). [kim,]*

Kime **kim** firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ ḥāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 161). [kim,]*

Beni ḳanḳı şeh **kim** sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [kim,]*

Peyāmı bilüp şāh-ı Hindūstān
Didi **kim** ṣafā geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 326). [kim,]*

Ümīdüm bu **kim** Fūr-ı āteş-perest
Bula şāh-ı Rūmuñ elinde şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 337). [kim,]*

Didi biz buña degmez idik şehā
Meger **kim** buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 562). [kim,]*

Tamām eyleyüp ceşni ṣāḥib-külāh
Çeke Fūr-ı Hindūya tā **kim** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 566). [kim,]

Didi Keyd **kim** iy cihān-gīr-i şāh
Hemīşe saña nāṣır olsun İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 699). [kim,]*

Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ ḥāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 161). [kime, -e]*

Yüzüm üzre her maḳdemi **kim** başar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [kim,]

Komışam yoluna şehüñ cān u baş
Kimüñle dir ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 80). [kimüñle, -üñ, -le]*

Kime **kim** şefāʿat ide enbiyā
ʿAẕāb eylemez āḫırında Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 225). [kim,]*

Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki **kim** ibtidā başa meydāna pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [kim,]

İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür **kim** imiş peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [kim,]

İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre gürbe **kimdür** kim imiş peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [kimdür, -dür]

Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
Kimüñ gerdenine ṭaḳısar kemend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 456). [kimüñ, -üñ]

Bir iḳlīmi feṭḥ itmege ol dilīr
Çeker leşkerin **kim** ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 6). [kim,]*

Diler **kim** vara Rūma şeh şād-kām
Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [kim,]*

Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
Buyur **kim** helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [kim,]*

Şu şehlügi **kim** virdi saña ʿavām
Ṣaḳın **kim** elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [kim,]

Levāzımları çoḳ şarābuñ şehā
Riʿāyet gerek **kim** bulasın ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 400). [kim,]*

Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi aña şākirdi **kim** iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [kim,]*

Ayıtdı gelüp ḫasta **kim** iy sefīh
Ḳamu sīreti gibi vechi kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 83). [kim,]*

Meger ol kişi **kim** riyāżet ide
Ḫaḳ emr eyledügi ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 137). [kim,]*

Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri **kim** ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [kim,]*

Ṣaḳın **kim** irişmeye zaḫm-ı zebān
Ziyāde ider tīġdan **kim** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 158). [kim,]*

Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [kim,]*

Reʿāyāya her **kim** iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 151). [kim,]

Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer **kim** bilür ne ṭoġarsa gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 68). [kim,]

Yola çıḳanuñ ḥālini **kim** bilür
Nicesi gelürse nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 111). [kim,]*

İder vaẕʿ-ı fi’l-ḥāl fermān-revā
Bir āyīne **kim** ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [kim,]*

Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre **kim** ne vaẕʿiyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 104). [kim,]

Şudan **kim** degildür şarāb-ı hevā
Saʿādet anuñ **kim** içüp mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 17). [kim,]*

Bu devre irince zamān **kim** bile
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 33). [kim,]*

kim: *Ki.*

Varup şāha çün **kim** mülāḳī olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [kim,]

kim: *Kimse, kim.*

Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [kimi, -i]*

Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā oldı **kimi** yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [kimi, -i]*

Degül cümle aʿmā benī ādemi
Kimi gözsüz ise görür a **kimi** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 10). [kimi, -i]*

ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi ḫufte vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 140). [kimi, -i]*

İder her biri leşkerini alay
Ele **kimi** nāçaḫ alur **kimi** yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [kimi, -i]*

İder her biri leşkerini alay
Ele **kimi** nāçaḫ alur **kimi** yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [kimi, -i]*

Virür her biri tāb hem-çün güher
Kimi raḳṣ urur **kimi** naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 58). [kimi, -i]*

kim: *Bazısı.*

Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi nīz aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [kimi, -i]*

Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [kimi, -i]*

Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze aldı ele **kimi** tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [kimi, -i]*

Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [kimi, -i]*

Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre çalar **kimi** def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 26). [kimi, -i]*

Şalup mey deñizine altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 88). [kimi, -i]*

Şalup mey deñizine altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver **kimi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 88). [kimi, -i]*

Felek idi taḫt u dürülmişdi cām
Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 578). [kimi, -i]

Felek idi taḫt u dürülmişdi cām
Kimi māh-ı nev **kimi** bedr-i tamām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 578). [kimi, -i]

ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi ḫufte vü **kimi** bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 140). [kimi, -i]*

Olup **kimi** hem-ḫᵛābe dil-dār ile
Geçer **kimi** gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 23). [kimi, -i]*

Olup **kimi** hem-ḫᵛābe dil-dār ile
Geçer **kimi** gīceyi hep zār ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [kimi, -i]*

Der-āġūş idüp **kimi** bir nāzenīn
Kimi ṣubḥa dek ḥalḳuñ eyler enīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 25). [kimi, -i]

Der-āġūş idüp kimi bir nāzenīn
Kimi ṣubḥa dek ḥalḳuñ eyler enīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 26). [kimi, -i]

Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi ṣīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 8). [kimi, -i]*

Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger **kimi** ṣīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 8). [kimi, -i]*

Virür her biri tāb hem-çün güher
Kimi raḳṣ urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 58). [kimi, -i]*

kim: *Kim.*

Kimini ider vaḥy ile ser-fırāz
Kimisine ilhām olur çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 197). [kimini, -i, -n, -i]*

kim: *"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.*

Didi şeh **kime** ḥāfıẕ olsa Ḫudā
Yanında ṣoġulcan degül ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 243). [kime, -e]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.*

Kim olursa esrāruñ āmūḫte
Dehānı vü çeşmi gerek dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 59). [kim,]*

kim: *"hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Kimi **kim** ide cevr ü ḫışmuñ nejend
İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 51). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Taṣavvur olunsa günāhum olur
Velī luṭfuña **kim** nihāyet bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 68). [kim,]*

Ḫelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
Olursa **kim** ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 76). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Kimi **kim** ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 49). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.*

Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
Ki ḥayrān ḳala **kim** iderse naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 82). [kim,]

kim: *"ki" gibi kullanılan bağlaç.*

Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
Żarūrī gelür gerçi **kim** ser-nübişt
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 12). [kim,]

kim: *"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz II Hangi şair.*

Şu resme ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
Beni **kim** olam ḫalḳdan bī-niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 54). [kim,]

kim: *" Ki" bağlacı.*

Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
ʿİtāb itme **kim** ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 72). [kim,]

kim ola: *Her kim.*

Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül **kim ola** kīne-cū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [kim ola,]

kimdelīl: *?.*

Başında şehüñ şeh-per-i Cebreīl
Dilīr olduġına olur **kimdelīl** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 182). [kimdelīl,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
İderdi **kime** ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 398). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
İderdi **kime** ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 398). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime ḫışm ile göstereydi dehān
Hemīn bir naẓarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 157). [kime,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime ḫışm ile göstereydi dehān
Hemīn bir naẓarda virür idi cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 157). [kime,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim şefāʿat ide enbiyā
ʿAẕāb eylemez āḫırında Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 225). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim şefāʿat ide enbiyā
ʿAẕāb eylemez āḫırında Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 225). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Güreş dutmadur çāre iy nām-dār
Görelüm saʿādet **kime** ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 930). [kime,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Güreş dutmadur çāre iy nām-dār
Görelüm saʿādet **kime** ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 930). [kime,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kīne ḳılsa idi ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1103). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kīne ḳılsa idi ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1103). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1107). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
Daḫı irmeden zaḫm virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1107). [kime, -e]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Çü bī-dād ola kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 198). [kime,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Çü bī-dād ola kendü şāh-ı cihān
Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 198). [kime,]*

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

Kimesne beni itmedi ser-nigūn
Kime dest urdumsa itdüm zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 100). [kime, -e]*

kimesne: *Kimse, hiçbiri.*

Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola rāżı andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 765). [kimesneye, -y, -e]*

Yimege dileyen **kimesne** şeker
Çü ney baġlanur ol mükerrer kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 171). [kimesne,]*

Kevākib açamazdı tozdan gözin
Kimesne göremezdi mihrüñ yüzin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 786). [kimesne,]*

Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne olur mıydı ʿālemde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [kimesne,]*

Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 454). [kimesne,]*

İderken bu ḥāliyle bunlar sefer
İder bir **kimesne** bu ḥāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 298). [kimesne,]*

Şeh olan **kimesne** ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 173). [kimesne,]*

Sözine çü şeh ḳılmaya iʿtimād
Kimesne aña eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 26). [kimesne,]*

Yitürmez kelāma **kimesne** bahā
Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 65). [kimesne,]*

Kimesne ne aña ne māla naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [kimesne,]*

Virür Kâbe yoluna emn ü emān
ʿAdūdan **kimesneye** irmez ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 204). [kimesneye, -y, -e]*

Çü kimse ile eylemezler cidāl
Kimesne daḫı eylemez pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 60). [kimesne,]*

İdemez bu semte **kimesne** sefer
Ki ẓulmet içinde çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 125). [kimesne,]*

Ḫaẓer it ki bu şīşe-bāz-ı sipihr
Ṣunar zehr itmez **kimesneye** mihr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 80). [kimesneye, -y, -e]*

Kimesne beni itmedi ser-nigūn
Kime dest urdumsa itdüm zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 99). [kimesne,]*

kimesne: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Göremez **kimesne** anuñ sāyesin
Bulamaz **kimesne** anuñ pāyesin

(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 116). [kimesne,]

Göremez **kimesne** anuñ sāyesin
Bulamaz **kimesne** anuñ pāyesin
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 115). [kimesne,]

kimi: *Kimse, kim.*

Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [kimi,]*

Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [kimi,]*

Kimi evce ṣāʿid kimisi iner
Havādan yire yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 281). [kimi,]*

Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü **kimi** laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 174). [kimi,]*

Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 174). [kimi,]*

Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar **kimi** def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [kimi,]*

Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [kimi,]*

Degül cümle aʿmā benī ādemi
Kimi gözsüz ise görür a kimi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 10). [kimi,]*

Ḳoyup cengi tārāca başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 562). [kimi,]

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar **kimi** tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [kimi,]*

Ḳoyup cengi tārāca başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı **kimi** külāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 562). [kimi,]

Yiyüp içdiler itdiler ʿīş ü nūş
Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 604). [kimi,]*

Yiyüp içdiler itdiler ʿīş ü nūş
Kimi cūş idüp oldı **kimi** ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 604). [kimi,]*

Yudardı **kimi** bulsa çün ejdehā
Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [kimi,]*

kimi: *Bazısı.*

Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi nīz aldı ele **kimi** nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [kimi,]*

Kimi merhem ile başın bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 303). [kimi,]

Żarūrī gice terk iderler neberd
Kimi zaḫm ḳanın yudı **kimi** gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [kimi,]

Żarūrī gice terk iderler neberd
Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [kimi,]

Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ **kimi** leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [kimi,]*

Kimi merhem ile başın bend ider
Geyim çākine **kimi** peyvend ider
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 304). [kimi,]

Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
Kimi ẓāhir olmış **kimi** nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [kimi,]*

Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [kimi,]*

Kimine viren ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 141). [kimine, -(n)e]*

Kimine viren ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 142). [kimine, -ne]*

Kimini ider duzaḫında ẕelīl
Kimine virür ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 146). [kimine, -(n)e]*

Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü bāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 143). [kiminüñ, -nüñ]

Kiminüñ ider feyż çeşmini bāz
Kiminüñ döger ḳahrı çeşmin çü bāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 144). [kiminüñ, -nüñ]

Kimi bac virsün kimisi ḫarāc
V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [kimi,]*

İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin müʾmin itdi **kimini** tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [kimini, -n, -i]

kimi: *Bazısı, herhangi biri.*

Kimine sipihri ider pāy-gāh
Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 104). [kiminüñ, -(n)üñ]

kimi: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 51). [kimi,]*

Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı pest ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 49). [kimi,]*

kimi: *Bazısı.*

Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā oldı kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 221). [kiminden, -n, -den]*

kimi: *Bazı kimseler, bazısı.*

Kimine sipihri ider pāy-gāh
Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 103). [kimine, -n, -e]*

kimi-: *Bazısı.*

Kimini ider duzaḫında ẕelīl
Kimine virür ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 145). [kimini, -(n)i]*

kimi-: *Bazısı.*

Kimini ider duzaḫında ẕelīl
Kimine virür ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 145). [kimini, -(n)i]*

kimi-: *Belgisiz zamir, bazısı.*

Kimini ider vaḥy ile ser-firāz
Kimisine ilhām olur çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 198). [kimisine, -(s)i, -(n)e]*

kimi-: *Belgisiz zamir, bazısı.*

Kimini ider vaḥy ile ser-fırāz
Kimisine ilhām olur çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 198). [kimisine, -(s)i, -(n)e]*

kimin: *Kimin(tr.) belgisiz zamir-bazısını.*

İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [kimin,]

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur **kimisi** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu yatur **kimisi** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Kimi evce ṣāʿid **kimisi** iner
Havādan yire yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 281). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Kimi evce ṣāʿid **kimisi** iner
Havādan yire yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 281). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Kimi bac virsün **kimisi** ḫarāc
V’egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Kimi bac virsün **kimisi** ḫarāc
V’egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u **kimisi** teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [kimisi,]*

kimisi: *Bazısı, kimi.*

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u **kimisi** teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [kimisi,]*

kīmiyā: *Maddenin özünü inceleyen bilim.*

Ben ol tāram olsam n’ola ejdehā
Ḳara ṭopraġam himmeti **kīmiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [kīmiyā,]*

kīmiyā: *Maddenin özünü inceleyen bilim.*

Ben ol tāram olsam n’ola ejdehā
Ḳara ṭopraġam himmeti **kīmiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [kīmiyā,]*

kimse: *Kim, kimse.*

Gezerdi ḫurūşān çün pīl-i mest
Kemerbendine **kimse** urmazdı dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 388). [kimse,]

Ḳarışur toz içinde iki sipāh
Ne ḫaşmın görür **kimse** ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [kimse,]

Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya **kimse** cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 620). [kimse,]*

Ḳamu ʿayb olur anda olan hüner
Hüner işlese **kimse** itmez naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 24). [kimse,]*

Behiştī şaḳın ġāfil olma iñen
Ne **kimse** ḳalur bu cihānda ne sen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 76). [kimse,]

Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye **kimse** renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [kimse,]

Ḳomaz kim ala **kimse** mülkinde bāc
Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [kimse,]*

İden **kimsene** zīr-i deste sitem
Görür benden elbet daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 339). [kimsene, -n, -e]

Olan **kimsene** nīk-ḫū nīk-baḫt
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 5). [kimsene, -n, -e]*

Bu mevsimde ol **kimsedür** ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [kimsedür, -dür]

Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün **kimseden** eyleyem ben de bīm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [kimseden, -den]

Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
Velī **kimseye** olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 348). [kimseye, -y, -e]*

Didi kim gidelden berü Tūr-ı şāh
Çeküp gelmedi **kimse** Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 412). [kimse,]

Muḳābil olup **kimse** itmez meṣāf
Çeriyi ider niçe kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1105). [kimse,]*

Egerçi ki her biri bir cān-sitān
Velī **kimseye** eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 120). [kimseye, -e, -y]*

Olur āhene başdan ayaġa ġarḳ
Ebālīseden eylemez **kimse** farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 220). [kimse,]*

Ḳatı ʿayb olur tīre-ḫāke ġurūr
Ġurūr ile bulmadı **kimse** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 452). [kimse,]*

İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı olan **kimse** kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [kimse,]*

Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaṣā
Yire isside **kimse** başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 14). [kimse,]*

Muḫālif degül emrine **kimse** hīç
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [kimse,]*

Tünük itdi şöyle tenī tāb-ı ḫʷar
Ki olmaz olur **kimseye** sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 82). [kimseye, -y, -e]*

Olan **kimse** maġrūr bu ʿizzete
Ne yüz ile varabilür Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [kimse,]*

Bunı şöyle ḫalḳ eylemişdür Ḫudā
Ki **kimseye** olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 114). [kimseye, -y, -e]*

Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ heb
Gider kibri **kimseye** itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 212). [kimseye, -y, -e]*

ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne var kimsede **kimse** bilmez şehā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 98). [kimse,]*

ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne var **kimsede** kimse bilmez şehā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 98). [kimsede, -de]*

Ḳoyan **kimse** ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [kimse,]*

Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
Ki zer idemez **kimse** ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 176). [kimse,]*

Çü yoḳ **kimseden** ḫavf-ı fermān-revā
Ne lāzım yalan söylemek Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 145). [kimseden, -den]*

Ṣaḳın ẓulm ile **kimseden** alma māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [kimseden, -den]*

Murādum degül **kimseden** sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ hüner *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 69). [kimseden, -den]*

Gözet **kimseye** eylemeye sitem
İşi ʿadl ü dād ola luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 105). [kimseye, -ye]*

Çü merġūl-ı cānān besā pīç pīç
Ḳadem başmamış farḳına **kimse** hīç *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 14). [kimse,]*

Biri birisine ṭolaşup gider
Velī **kimseye** eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 216). [kimseye, -ye]*

Çü **kimse** ile eylemezler cidāl
Kimesne daḫı eylemez pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 59). [kimse,]*

Çü kimseneye **kimse** itmez żarar
Gerekmez buyūta ḫişārına der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 61). [kimse,]*

Gören **kimse** dāyim evinde mezār
Ölümin unutmaz eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 67). [kimse,]*

Muḳarrer-dürür gerçi kim bu ḫaber
Velī **kimse** görmiş degüldür eser *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 122). [kimse,]*

Yoluna eger gelse vādī vü çāh
Düşüp ölmeye tā ki **kimse** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 142). [kimse,]*

kimse: *Kimse.*

Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫʷīş
Dilin **kimsenüñ** itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 60). [kimsenüñ, -nüñ]*

Degül **kimsenüñ** mülki ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḫücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [kimsenüñ, -nüñ]*

Bu luṭfa velī **kimse** itmez sipās
Sebeb bu ki azdur şināsā-yı nās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 17). [kimse,]*

kimse: *Hiç kimse.*

Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
Degül **kimseden** kim irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 778). [kimseden, -den]*

kimse: *"Her kimse; biri" anlamında belgisiz zamir.*

Şu başa ki luṭfuñ geyüre külāh
Anı **kimse** ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 46). [kimse,]*

kimsene: *Kimse.*

Çeken **kimsene** ol şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [kimsene,]*

Olana sürūş-ı Ḫudā reh-nümā
Ne ḥācet ola **kimsene** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 56). [kimsene,]*

Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki bir **kimsene** dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 148). [kimsene,]*

Çü **kimseneye** kimse itmez żarar
Gerekmez buyūta ḥişārına der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 61). [kimseneye, -ye]*

Velī eylemez **kimsene** iltifāt
Berāber Furāt ile Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 21). [kimsene,]*

Baña baḳmasun naẓma ḳılsun naẓar
Bu fenden olan **kimsene** behre-ver *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 72). [kimsene,]*

kimsene: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Cihānda degül **kimsene** pāy-dār
Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḫaḳ ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 69). [kimsene,]*

kimüñ: *Kimin.*

Kimüñ kim sarāyında olmaya zen
Saʿādet anuñ iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 741). [kimüñ,]*

kimüñ: *Kimin.*

Kimüñ kim sarāyında olmaya zen
Saʿādet anuñ iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 741). [kimüñ,]*

kimün: *Kimin.*

Kimüñ kim refīḳi Belīnās ola
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [kimüñ,]*

kimün: *Kimin.*

Kimüñ kim refīḳi Belīnās ola
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [kimüñ,]*

kimyā: *Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.*

Nesīmī muʿanber zemīn **kīmyā**
Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 339). [kīmyā,]*

Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
Ki her ẕerreye tābdur **kīmyā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 6). [kīmyā,]*

Şu kim ola maṭlūbı bu **kīmyā**
Benüm cevherüm eylesün tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 93). [kīmyā,]*

kimyā: *İksir.*

Olup feyżüñ ile şu lüʾlüʾ-i pāk
Olur **kīmyāñ** ile zer tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 34). [kīmyāñ, -ñ]*

kimyā: *İksir, ilaç.*

Bilür **kīmyādur** o ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur ḥişşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 299). [kīmyādur, -dur]*

kimyā: *A. üstün özellikler taşıyan çok değerli şey.*

Suḫen cevherīdür ʿaceb **kīmyā**
Gehī mūmiyā oldı hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 83). [kīmyā,]*

kīmyā iderdi: *Iksire dönüştürmek II değerli hale getirmek.*

Semāya zemīne virürdi żiyā
İderdi ḳara ṭopraġı kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 28). [kīmyā iderdi, -er, -di]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Urur **kīn** ile ḫışma tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Urur **kīn** ile ḫışma tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi devrān bizüm ile **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Didi iy dilīrān-ı īrān-zemīn
ʿAceb itdi devrān bizüm ile **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 572). [kīn,]*

kīn: *Düşmanlık.*

ʿAdū içün itmek reʿāyāya **kīn**
Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [kīn,]

kīn: *Düşmanlık.*

ʿAdū içün itmek reʿāyāya **kīn**
Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [kīn,]

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende āteş gerek gizlü **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende āteş gerek gizlü **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 698). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun kibr ü **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı olmasun kibr ü **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki **kīn** olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [kīn,]

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki **kīn** olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [kīn,]

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 854). [kīn,]*

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Bu işde ola k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile **kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 854). [kīn,]*

kīn: *Düşmanlık.*

Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu **kīne** ḫᵛāh

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [kīne, -e]

kīn: *Düşmanlık.*

Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu **kīne** ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [kīne, -e]

kīn: *Düşmanlık.*

Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü āşūb u **kīn**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [kīn,]

kīn: *Düşmanlık.*

Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü āşūb u **kīn**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [kīn,]

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Didi şāh ile yoḳ aramızda **kīn**
Görelüm mübārek yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [kīn,]

kīn: *Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.*

Didi şāh ile yoḳ aramızda **kīn**
Görelüm mübārek yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [kīn,]

kīn: *Düşmanlık.*

İder **kīne** tīġını tedbīr-i tīz
Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 91). [kīne, -e]*

kīn: *Düşmanlık.*

İder **kīne** tīġını tedbīr-i tīz
Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 91). [kīne, -e]*

kīn: *Düşmanlık.*

Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo **kīni** ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [kīni, -i]*

kīn: *Düşmanlık.*

Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo **kīni** ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [kīni, -i]*

kīn eyleye: *Kin tutmak.*

Baña kim ki göñlinde eyleye kīn
Ḫaḳīr eyler anı cihān-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 307). [kīn eyleye, -ye]*

kīn itdügin: *Kin gütmek, öcünü alıncaya kadar kininden vazgeçmemek.*

Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
Zirih-pūş olur naʿlden pes zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 797). [kīn itdügin, -düg, -in]

kīn ider: *Kin beslemek.*

Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [kīn ider, -er]*

kīne: *Far. Kin.*

İdüp **kīneden** şīr-i nerler ḫurūş
Yine itdi ṭūfān-ı ḫūnīn cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 363). [kīneden, -den]*

kīne: *Far. Kin.*

İdüp **kīneden** şīr-i nerler ḫurūş
Yine itdi ṭūfān-ı ḫūnīn cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 363). [kīneden, -den]*

kīne: *Kin besleyen.*

Baña gönderecek iken māl ü genc
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn **kīne-senc**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 336). [kīne-senc,]

kīne: *Kin besleyen.*

Baña gönderecek iken māl ü genc
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn **kīne-senc**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 336). [kīne-senc,]

kīne: *Far. Kin.*

Dilāverlerüm **kīneden** itdi cūş
Çü deryā-yı Aḫḍer iderler ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 369). [kīneden, -den]

kīne: *Far. Kin.*

Dilāverlerüm **kīneden** itdi cūş
Çü deryā-yı Aḫḍer iderler ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 369). [kīneden, -den]

kīne: *Kin, gizli düşmanlık.*

Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala **kīneyi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [kīneyi, -y, -i]*

kīne: *Kin, gizli düşmanlık.*

Durup ḳalbde şeh görür sīneyi
Diler kim ʿadūdan ala **kīneyi** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 728). [kīneyi, -y, -i]*

kīne: *Far. Kin.*

İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur **kīneden** āhenīñ baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [kīneden, -den]*

kīne: *Far. Kin.*

İder germ olup çār-pālar ḫurūş
Ḳılur **kīneden** āhenīñ baḫr cūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 780). [kīneden, -den]*

kīne: *Far. Kin.*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol **kīneden** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [kīneden, -den]*

kīne: *Far. Kin.*

Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol **kīneden** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [kīneden, -den]*

kīne kılsa: *Kin duymak; birine karşı öç alma duygusu hissetmek.*

Kime **kīne ḳılsa** idi ḫışm-nāk
Daḫı urmadın olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1103). [kīne ḳılsa, -sa]*

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Çü devlet döne dost olur ʿadū
Çıḳar her kemīnden aña **kīne-cū**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [kīne-cū,]

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Çü devlet döne dost olur ʿadū
Çıḳar her kemīnden aña **kīne-cū**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 22). [kīne-cū,]

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Çe ger yoḳ saña ḫaşm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur **kīne-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 138). [kīne-cū,]*

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Çe ger yoḳ saña ḫaşm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur **kīne-cū** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 138). [kīne-cū,]*

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül kim ola **kīne-cū**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [kīne-cū,]

kīne-cū: *(Fa.) İntikam almaya çalışan.*

Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül kim ola **kīne-cū**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [kīne-cū,]

kīne-dār: *Kinli, kindar.*

Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü **kīne-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [kīne-dār,]

kīne-dār: *Kinli, kindar.*

Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü **kīne-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [kīne-dār,]

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Esīr oldı gerçi ki çoḳ **kīne-ḫᵛāh**
Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 471). [kīne-ḫʿāh,]*

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Esīr oldı gerçi ki çoḳ **kīne-ḫᵛāh**
Ḳamusın yine itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 471). [kīne-ḫʿāh,]*

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol **kīne-ḫᵛāh**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [kīne-ḫʿāh,]

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol **kīne-ḫᵛāh**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [kīne-ḫʿāh,]

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Şu tedbīri ḳıl ḥaşma iy **kīne-ḫᵛāh**
Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [kīne-ḫʿāh,]*

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Şu tedbīri ḳıl ḥaşma iy **kīne-ḫᵛāh**
Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [kīne-ḫʿāh,]*

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne lāzım aña ḥāricī **kīne-ḫᵛāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [kīne-ḫʿāh,]*

kīne-hᵛāh: *Kin besleyen, kindar.*

Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne lāzım aña ḥāricī **kīne-ḫᵛāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [kīne-ḫʿāh,]*

kīne-hᵛāh u ḳamu: *Kindarların hepsi.*

Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu **kīne-ḫᵛāh u ḳamu** nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 34). [kīne-ḫʿāh u ḳamu,]

kine-ver: *Kin tutan.*

O kesretde kūşişde her **kīne-ver**
ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [kīne-ver,]

kine-ver: *Kin tutan.*

O kesretde kūşişde her **kīne-ver**
ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā kemer

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [kīne-ver,]

ḳıne-ver: *Kin tutan.*

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu **kīne-ver**
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [kīne-ver,]*

ḳıne-ver: *Kin tutan.*

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu **kīne-ver**
Dutar kimi tīġ u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [kīne-ver,]*

ḳıne-ver: *Kin tutan.*

Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile **kīne-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [kīne-ver,]*

ḳıne-ver: *Kin tutan.*

Eline alup gürze-i gāv-ser
Döner elli serdār ile **kīne-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 254). [kīne-ver,]*

ḳıne-ver: *Kin tutan.*

Bu cānibde sulṭān-ı şāḥib-serīr
Bu işden olur **kīne-ver** hem-çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [kīne-ver,]*

ḳıne-ver: *Kin tutan.*

Bu cānibde sulṭān-ı şāḥib-serīr
Bu işden olur **kīne-ver** hem-çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [kīne-ver,]*

kınu: *Kını.*

Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
Niçe tīġ-ı Çīnī **ḳını** cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 84). [ḳını,]*

kınu: *Kını.*

Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
Niçe tīġ-ı Çīnī **ḳını** cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 84). [ḳını,]*

kır: *Öldürmek, yok etmek, imha etmek, tenkil etmek, kökünü kazımak.*

Ḳovup **ḳırdı** varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 439). [ḳırdı, -dı]*

kır: *Öldürmek, yok etmek, imha etmek, tenkil etmek, kökünü kazımak.*

Ḳovup **ḳırdı** varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 439). [ḳırdı, -dı]*

kır: *Öldürmek, yok etmek, imha etmek, tenkil etmek, kökünü kazımak.*

Ḳovup şöyle **ḳırdı** yine ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [ḳırdı, -dı]*

kır: *Öldürmek, yok etmek, imha etmek, tenkil etmek, kökünü kazımak.*

Ḳovup şöyle **ḳırdı** yine ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [ḳırdı, -dı]*

kır: *Öldürmek, yok olmasına neden olmak.*

Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar göriniceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 669). [kırup, -up]*

kır: *Öldürmek, yok olmasına neden olmak.*

Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar göriniceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 669). [kırup, -up]*

kır: *Kırmak, yok etmek, zarar vermek.*

Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar bunları isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [ḳırar, -ar]*

kır: *Kırmak, yok etmek, zarar vermek.*

Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar bunları isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 560). [ḳırar, -ar]*

ḳırāb: *Kırba, testi, su tulumu.*

Eger dursa **ḳırābda** çoḳ zamān
Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [ḳırābda, -da]*

ḳırāb: *Kırba, testi, su tulumu.*

Eger dursa **ḳırābda** çoḳ zamān
Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [ḳırābda, -da]*

kird-gār: *Allah (c.c.).*

Sikender didi kim eyā şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola **Kird-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 448). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah (c.c.).*

Sikender didi kim eyā şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola **Kird-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 448). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

Beni ḳanḳı şeh kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri **Kird-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 306). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

Beni ḳanḳı şeh kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri **Kird-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 306). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

Sipās olsun aña ki ol **Kird-gār**
Muḳābil olanı ider ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 349). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

Sipās olsun aña ki ol **Kird-gār**
Muḳābil olanı ider ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 349). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

Muʿīn oldı çün kim bize **Kird-gār**
ʿAdū bī-ʿaded olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 691). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah, Tanrı.*

Muʿīn oldı çün kim bize **Kird-gār**
ʿAdū bī-ʿaded olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 691). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah (c.c.).*

Yanup yaḳılur ḥasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl eyleye **Kird-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 130). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah (c.c.).*

Yanup yaḳılur ḥasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl eyleye **Kird-gār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 130). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah (c.c.).*

Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola **Kird-gār**
Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 57). [kird-gār,]*

kird-gār: *Allah (c.c.).*

Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola **Kird-gār**
Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 57). [kird-gār,]*

kīr-fām: *Simsiyah, katran renginde.*

Ola peyrevüñ ẓulmeti **ḳīr-fām**
İḫāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [ḳīr-fām,]*

kīr-fām: *Simsiyah, katran renginde.*

Ola peyrevüñ ẓulmeti **ḳīr-fām**
İḥāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [ḳīr-fām,]*

kırıl: *Öldürülmek, telef edilmek.*

Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [ḳırıldı, -dı]*

kırıl: *Öldürülmek, telef edilmek.*

Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
Ḳırıldı rakīb ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [ḳırıldı, -dı]*

kırıl: *Öldürülmek, telef edilmek.*

Ḳırıldı düşüp Rūs ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [ḳırıldı, -dı]

kırıl: *Öldürülmek, telef edilmek.*

Ḳırıldı düşüp Rūs ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [ḳırıldı, -dı]

kiriş: *Ok yayının iki ucu arasına gerilen esnek bağ.*

Kemānuñ **kirişi** bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 75). [kirişi, -i]*

kiriş: *Ok yayının iki ucu arasına gerilen esnek bağ.*

Kemānuñ **kirişi** bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded līk iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 75). [kirişi, -i]*

kirpüg: *Kirpik.*

Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
Ḳara **kirpügi** siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [kirpügi, -i]*

kirpüg: *Kirpik.*

Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
Ḳara **kirpügi** siḥr oḳıdur meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [kirpügi, -i]*

kirpüg: *Kirpik.*

Gözi āhū **kirpügi** ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında beñ çün Peren
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 119). [kirpügi, -i]

kirpüg: *Kirpik.*

Gözi āhū **kirpügi** ṣaf-der-figen
Derilmiş ʿiẕārında beñ çün Peren
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 119). [kirpügi, -i]

kırṭās: *Kağıt, sayfa.*

Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele aldı **ḳırṭās** ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ḳırṭās,]*

kırṭās: *Kağıt, sayfa.*

Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele aldı **ḳırṭās** ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ḳırṭās,]*

kış: *Kış mevsimi.*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 69). [ḳışın, -ın]

kış: *Kış mevsimi.*

Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 69). [ḳışın, -ın]

kış: *Kış mevsimi.*

Sürer ol **ḳış** anda ṣafā şehriyār
Geçüp **ḳış** gelür çün yaḳīn nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 195). [ḳış,]

kış: *Kış mevsimi.*

Sürer ol **ḳış** anda ṣafā şehriyār
Geçüp **ḳış** gelür çün yaḳīn nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 195). [ḳış,]

kış geçüp: *Kış mevsimi bitip.*

Sürer ol ḳış anda ṣafā şehriyār
Geçüp ḳış gelür çün yaḳīn nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 196). [ḳış geçüp, --üp]

kısa: *Kısa.*

Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
Dişi tīz ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 31). [ḳışa,]*

kışas: *Eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak suretiyle cezalandırma, misilleme yapma.*

Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek ṣāha gāhī **ḳışāṣ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [ḳışāṣ,]*

kışaş: *Eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak suretiyle cezalandırma, misilleme yapma.*

Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek ṣāha gāhī **ḳışāṣ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [ḳışāṣ,]*

ḳışāṣ-ı ʿadū: *Düşman kıssaları,hikayeleri.*

Ḳılup ol selāṭīne ṣalmaġa bīm
Ḳışāṣ-ı ʿadū sünnet oldı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1156). [ḳışāṣ-ı ʿadū,]*

kīse: *Kese, küçük torba.*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler **kīsesine** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [kīsesine, -si, -n, -e]*

kīse: *Kese, küçük torba.*

Boşalup ḫazāyin dükendi defīn
Döner cimriler **kīsesine** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 110). [kīsesine, -si, -n, -e]*

kīse: *Kese, torba.*

Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī elde **kīse** gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [kīse,]*

kīse: *Kese, torba.*

Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī elde **kīse** gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [kīse,]*

kīse: *Kese, küçük torba.*

Gire çünki bir **kīseye** iki dest
Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [kīseye, -ye]*

kīse: *Kese, küçük torba.*

Gire çünki bir **kīseye** iki dest
Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 159). [kīseye, -ye]*

kīse: *Kese, torba.*

Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān ile **kīseler** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 192). [kīseler, -ler]*

kīse: *Kese, torba.*

Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān ile **kīseler** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 192). [kīseler, -ler]*

kīse-dār: *Eskiden zengin bir kimsenin parasını idare eden, hesabını tutup harcamalarını yapan kimseler.*

Çıḳup şāha ḳarşu iderler nis̲ār
Pür olur cihān sīm ile **kīse-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 408). [kīse-dār,]*

kīse-dār: *Eskiden zengin bir kimsenin parasını idare eden, hesabını tutup harcamalarını yapan kimseler.*

Çıḳup şāha ḳarşu iderler niṣār
Pür olur cihān sīm ile **kīse-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 408). [kīse-dār,]*

kişi: *İnsan, şahıs.*

Bir avuc **kişidür** sipāh-ı ʿadū
Ḳamu cāndan olduġ içün ceng-cū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 309). [kişidür, -dür]

Eline **kişinüñ** şunar cām-ı Cem
Meyine ḳatar ḫıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 29). [kişinüñ, -nüñ]*

Velī çünki dil-dār ola naġme-ger
Kişiye muġannī vü sāḳī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 10). [kişiye, -y, -e]*

Kişiye şu deñlü gerekdür ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [kişiye, -y, -e]*

Bu ḥāliyle oldum şehe bende ben
Ne **kişisin** olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 846). [kişisin, -sin]*

Gelür **kişiye** telḫ egerçi ki pend
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [kişiye, -y, -e]

Gerekmez şeh olan **kişiye** dimāġ
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [kişiye, -y, -e]

Yaramaz iki **kişiye** bir beşer
Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [kişiye, -y, -e]

Gerekmez şeh olan **kişiye** ġurūr
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [kişiye, -y, -e]

Yatup olmadan firḳat ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala **kişinüñ** celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [kişinüñ, -nüñ]*

Gerek tenḳıye **kişiye** gāh gāh
Eger ṣıḥḥate olur ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 451). [kişiye, -y, -e]*

İder çoḳ yimek **kişiye** çoḳ ziyān
Olur az yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [kişiye, -y, -e]

Ḫavāle gerek kelbe ḫūke müdām
Kişiye gele tā ḥuẓūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 192). [kişiye, -y, -e]*

Şu deñlü gerekdür şehā ḫord u ḫʷāb
Kişinüñ ki olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 106). [kişinüñ, -nüñ]*

Bilürsin bu meşhūrdur Ḫusrevā
Ki üç **kişiye** raḥmet itmez Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 148). [kişiye, -y, -e]

Yiter günde çün **kişiye** nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [kişiye, -y, -e]*

Onı elli **kişinüñ** olmış şehīd
Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 261). [kişinüñ, -nüñ]*

Çe ger her **kişinüñ** işi āh olur
Hemīn gūra dek līk hem-rāh olur
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 223). [kişinüñ, -nüñ]

kişi: *Adam, insan, kimse.*

Kişi ben dimek olur olsa vücūd
Velī laġv olur çünki olmaya būd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 39). [kişi,]

Suḫendür **kişiden** ḳalan yādigār
Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 73). [kişiden, -den]*

Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
İñen daḫı ġāfil gerekmez **kişi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 18). [kişi,]*

ʿAdūyı **kişi** görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 587). [kişi,]

Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 849). [kişi,]

Giderken **kişi** sīnesin çün siper
İrüp tīġ-ı āfet olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 5). [kişi,]*

Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
Olur ḫarcına **kişi** daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 72). [kişi,]*

Dileyen **kişi** bundan özge ṣafā
Meger bāġ-ı Firdevs içinde bula
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 15). [kişi,]

Düşüp nāra Hindū gibi her **kişi**
Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [kişi,]*

Açıḳdur der-i feyż yoḳdur gümān
Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür hemān
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 52). [kişi,]

Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur geh **kişi** ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [kişi,]*

Dili diledügün yidi her **kişi**
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [kişi,]*

Er olan **kişide** gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre zenden beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [kişide, -de]

Kişi her ne deñlü ki itse niyāz
Ziyāde ider luṭfını çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 593). [kişi,]*

Şeh olan **kişi** olmadan zīr-i dest
Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 451). [kişi,]*

Baña her **kişi** kim ola nīk-ḫāh
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [kişi,]*

Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
İder bir **kişi** çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [kişi,]*

Kişi ölmedin şāh-ı ṣāḥib-külāh
Saña bende olmaḳ yeg iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 109). [kişi,]

Selāṭīne olmaġ ile ked-ḫudā
Kişi ṣanmasun kim olur pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 644). [kişi,]*

Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda vü hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 213). [kişi,]

Kişi ṣanma doġandan irer ziyān
Bu meşhūrdur iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 139). [kişi,]

Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki tīġ ile olur **kişi** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 198). [kişi,]*

Gerek leşkerüñ idesin saña yār
Ki leşkersiz olmaz **kişi** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [kişi,]*

Gerek **kişi** sözde teʾemmül ide
Ḫaṭāsın ṣavābın taḫayyül ide *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 317). [kişi,]*

Meger ol **kişi** kim riyāżet ide
Ḫaḳ emr eyledügi ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 137). [kişi,]*

Kişi bulduġın yimek olmaz hemān
Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 197). [kişi,]*

Kişi ḫord u ḫʷāb ile ḥayvān olur
Behāyim riyāżetle insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 107). [kişi,]*

İki **kişi** bir ḥücre içün meger
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [kişi,]*

İledüp getürmek ile bir ḫaber
Muḳarrerdür olmaz **kişi** muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 32). [kişi,]

Yimeyen **kişi** ʿömri içinde nān
İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [kişi,]*

Ne **kişisin** aṣluñda hīç var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [kişisin, -sin]

Çıḳarur düri baḥrden cevheri
Kişi baḥre atmaḳ neden gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 172). [kişi,]*

Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳın iy şehriyār
Kişi görmeye ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 272). [kişi,]*

Cihān seyrin itmege iy pāk-ẕāt
Gerek kim **kişi** içe Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 274). [kişi,]*

Bulur bir **kişi** yolda pes tāc-ver
Ṣorar şehr ḥālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 377). [kişi,]*

Çü yüz biñ yaşarsañ irişür memāt
Ne lāzım **kişi** içmek Āb-ı Ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 124). [kişi,]

Kişi rūşenālıḳda olmaz emīn
Orada görinmez semā vü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 127). [kişi,]*

Cuvān iken olmaḳ gerek **kişi** pīr
Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 241). [kişi,]*

Cihānda eger yüz yaşasa **kişi**
Hemīn gelmek ü gitmek olur işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 121). [kişi,]*

kişi: *İnsan, kimse, şahıs.*

Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder külḫanı eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 17). [kişiyi, -y, -i]*

Az iç geh geh iç anı iy şehriyār
Ki idmānı eyler **kişiyi** ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 376). [kişiyi, -y, -i]*

Yime ġam ki eyler **kişiyi** helāk
Cuvān iken eyler sepīde hebāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 153). [kişiyi, -y, -i]*

Nice şiʿr fikri giyā vü şaʿīr
Kişiyi ider lāl olsa Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 34). [kişiyi, -y, -i]*

kīş-i āteş-feşān: *Ateş saçan ok mahfazası.*

Daḳınup iki **kīş-i āteş-feşān**
Daḳar iki ḳurbāna iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 59). [kīş-i āteş-feşān, -i]*

ḳısmet ider: *Takdir etmek, nasip etmek.*

Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
Gehī genc **ḳısmet ider** gāh renc
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 492). [ḳısmet ider, -er]

kıssa: *Hikaye.*

Görür çoḳ ʿacāyibler o ser-firāz
Olur ketb olunursa **ḳıṣṣa** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 164). [ḳıṣṣa,]*

Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo bu **ḳıṣṣayı** itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 166). [ḳıṣṣayı,]*

kıssa-perdāz u efsāne-sāz: *Kıssa tertip eden ve efsane yapan.*

Dimiş **ḳıṣṣa-perdāz u efsāne-sāz**
Muẓaffer olur çünki ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 31). [ḳıṣṣa-perdāz u efsāne-sāz,]*

kişt-zār: *Tarla, mezra.*

Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
Ki ol **kişt-zār** ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 542). [kişt-zār,]*

kişt-zār: *Tarla, mezra.*

Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
Ki ol **kişt-zār** ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 542). [kişt-zār,]*

kişt-zār: *Tarla, mezra.*

ʿAceb ḫarman idi ʿaceb **kişt-zār**
Ki dās idi şemşīr-i āteş-niş̲ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 545). [kişt-zār,]*

kişt-zār: *Tarla, mezra.*

ʿAceb ḫarman idi ʿaceb **kişt-zār**
Ki dās idi şemşīr-i āteş-niş̲ār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 545). [kişt-zār,]*

kişver: *Iklim, memleket, ülke.*

Yazup nāme gönderdi her **kişvere**
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [kişvere, -e]*

kişver: *Iklim, memleket, ülke.*

Yazup nāme gönderdi her **kişvere**
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [kişvere, -e]*

kişver: *Memleket, ülke.*

Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ anuñ ile her **kişveri** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [kişveri, -i]*

kişver: *Memleket, ülke.*

Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ anuñ ile her **kişveri** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [kişveri, -i]*

kıtʿa: *Parça.*

İki **ḳıṭʿası** iki bāb-ı cinān
Yücelikde hem-çün der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [ḳıṭʿası, -sı]

<u>kıtʿa:</u> *Parça.*

İki **ḳıṭʿası** iki bāb-ı cinān
Yücelikde hem-çün der-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 135). [ḳıṭʿası, -sı]

<u>kıtʿa:</u> *Parça.*

Anuñ içi elmās ile līk pür
Dıraḫşende her **ḳıṭʿa** ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 28). [ḳıṭʿa,]*

<u>kitāb:</u> *Yazılmış ve basılmış eser.*

Anuñ ṭarzına ben de yazdum **kitāb**
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [kitāb,]

Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 70). [kitābında, -ın, -da]*

Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Elinde gehī cām gāhī **kitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 162). [kitāb,]*

Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña **kitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 54). [kitāb,]*

Ne deñlü ki var ʿilm-i ṭıbda **kitāb**
İdinmek gerek iy şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 97). [kitāb,]*

Binā āhenīn olsa olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe **kitāb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [kitāb,]*

Ġam ile yazıldı bu ġarrā **kitāb**
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 113). [kitāb,]*

<u>kitāb:</u> *Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Kitāb ile daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet mi geldüm şanursın beni
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 221). [kitāb,]

<u>kitāb:</u> *Kitap. II Kur'an-ı Kerim.*

Kitāba inan ol Rasūle muṭīʿ
Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 223). [kitāba, -a]*

<u>kitāb:</u> *Yazılı eser.*

Üçinüñ **kitābından** oldı bu ḫūb
Ḫased ehli bula meger kim ʿuyūb
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 73). [kitābından, -ı, -n, -dan]

<u>kitāb ide:</u> *Kitap meydana getirmek, öğrenilecek bir şeyler sunmak. II İlahi sevgiliyi ve ilahi hakikatleri göstermek; Kuran-ı Kerim'e ve levh-i mahfuza işaret etmek (tasavvufî bağlamda).*

Der-i feyżden feṭḥ idüp saña bāb
İde cümle eşyāyı saña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 234). [kitāb ide, -e]*

<u>kitāba nebiyye:</u> *Hazret-i Peygamber'e indirilen kitap, Kur'an-ı Kerim.*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile ḫayrı ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 39). [kitāba nebiyye,]*

<u>kitāba nebiyye:</u> *Hazret-i Peygamber'e indirilen kitap, Kur'an-ı Kerim.*

Kitāba nebiyye ide iʿtiḳād
Bile ḫayrı ḫayr u fesādı fesād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 39). [kitāba nebiyye,]*

<u>kıtāl:</u> *Birbirini öldürme, cenk.*

Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum **ḳıtāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 598). [ḳıtāl,]*

<u>kıtāl:</u> *Birbirini öldürme, cenk.*

Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum **ḳıtāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 598). [ḳıtāl,]*

<u>kıtāl:</u> *Birbirini öldürme, cenk.*

Niçe bir ola ara yirde **ḳıtāl**
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*

Niçe bir ola ara yirde **ḳıtāl**
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Muhârebe, kavga.*
• Ḳıtāli ḳoyup olalum bezm-sāz
Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [ḳıtāli, -i]*

kıtāl: *Muhârebe, kavga.*
• Ḳıtāli ḳoyup olalum bezm-sāz
Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [ḳıtāli, -i]*

kıtāl: *Vuruşma, birbirini öldürme; savaş, mücadele, kavga.*
• Murādum degüldi anuñla **ḳıtāl**
Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 761). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Vuruşma, birbirini öldürme; savaş, mücadele, kavga.*
• Murādum degüldi anuñla **ḳıtāl**
Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 761). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Eger eyler iseñ anuñla **ḳıtāl**
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Eger eyler iseñ anuñla **ḳıtāl**
Gelür başımuza yine çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 829). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Yine anuñ ile ḳılalum **ḳıtāl**
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 867). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Yine anuñ ile ḳılalum **ḳıtāl**
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 867). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Muhârebe, kavga.*
• Varur şāha ḳarşu ki ide **ḳıtāl**
Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Muhârebe, kavga.*
• Varur şāha ḳarşu ki ide **ḳıtāl**
Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Baña emrdür kāfir ile **ḳıtāl**
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Baña emrdür kāfir ile **ḳıtāl**
Bize anlaruñ mālı ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 49). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Gelüp bir yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Gelüp bir yire dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 188). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Ne üslūb ile ḫaṣm eyler **ḳıtāl**
Ne mekr ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [ḳıtāl,]*

kıtāl: *Birbirini öldürme, cenk.*
• Ne üslūb ile ḫaṣm eyler **ḳıtāl**
Ne mekr ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [ḳıtāl,]*

kıtāl diler: *Savaş istemek.*
• Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler gönli her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 202). [ḳıtāl diler, --r]*

kıtāl düzdi: *Savaşmak.*
• Ḳanı cenge gelsün o düzdi ḳıtāl
Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [ḳıtāl düzdi, -di]*

kıtāl eylerem: *Mücadele etmek, savaşmak.*
• Ḳıtāl eylerem tā olınca zebūn
Ya ser-dār olam ya olam ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 463). [ḳıtāl eylerem, -rem]*

kıtāl eylesünler: *Mücadele etmek, savaşmak.*
• İki ḫaṣm arasında olsa cidāl
Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 188). [ḳıtāl eylesünler, -sün, -ler]*

kıtāl eyleyeler: *Mücadele etmek, savaşmak.*
• Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
İre devletine şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 243). [ḳıtāl eyleyeler, -ye, -ler]*

kıtāl eylevelüm: *Savaş yapmak.*
• Velī dīn içün eyleyelüm ḳıtāl
Zer ü sīm içün eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 199). [ḳıtāl eyleyelüm, -ye, -lüm]*

kıtāl idersüz: *Birbirini öldürmek.*
• Rıżā-yı Ḥaḳ içün idersüz ḳıtāl
Yitürmeye ḥaḳḳuñızı Żü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 703). [ḳıtāl idersüz, -er, -süz]*

kıtāl itdügün: *Savaşmak.*
• Gelüp itdügün ejder ile ḳıtāl
Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 185). [ḳıtāl itdügün, --dügün]*

kıtāl itdüm: *Savaşmak.*
• Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
Muẓaffer beni ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 123). [ḳıtāl itdüm, -düm]*

kıtāl itmege: *Savaşmak.*
• Ḳıtāl itmege gelmedüm idi ben
Sipāhı niçün eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 339). [ḳıtāl itmege, -me, -ge]*

kıtāl itmek: *Savaşmak.*
• Murādı eger itmek ise ḳıtāl
İdelüm anuñ ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 415). [ḳıtāl itmek, -mek]*

kıtāl itse: *Savaşmak.*
• Ne şeh ser-keş olup ki itse ḳıtāl
İder devletüm ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 353). [ḳıtāl itse, -se]*

kıtāl idüp: *Birbirini öldürmek.*
• İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [ḳıtāl idüp, -üp]*

kıtāl kıldum: *Savaşmak, vuruşmak.*
• Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 523). [ḳıtāl ḳıldum, -dum]*

kıy: *Acımayıp öldürmek.*
• Hedāyāya aşlā bulınmazdı ḫad
Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [ḳıyāna, -+an, +a]*

kıy: *Acımayıp öldürmek.*
• Hedāyāya aşlā bulınmazdı ḫad
Ḳıyāna bilinmezdi hergiz ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 160). [ḳıyāna, -+an, +a]*

kıyāmet: *Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.*
• Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1085). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet: *Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.*
• Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden ol gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1085). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet: *Kıyamet günü.*
• Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin idem **ḳıyāmetde** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [ḳıyāmetde, -de]*

kıyāmet: *Kıyamet günü.*
• Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin idem **ḳıyāmetde** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 106). [ḳıyāmetde, -de]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez **ḳıyāsıyla** geleye ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 916). [ḳıyāsıyla, -ı, -y, -la]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez **ḳıyāsıyla** geleye ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 916). [ḳıyāsıyla, -ı, -y, -la]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur **ḳıyās**
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ḳıyās,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur **ḳıyās**
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ḳıyās,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez **ḳıyās** ile ḫadden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [ḳıyās,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• İçinde ṭolu māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez **ḳıyās** ile ḫadden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 250). [ḳıyās,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez **ḳıyās** aña ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 98). [ḳıyās,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez **ḳıyās** aña ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 98). [ḳıyās,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Ḳıyāsiyle ol yiri taʿyīn ider
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 357). [ḳıyāsiyle, -i, -y, -le]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*
• Ḳıyāsiyle ol yiri taʿyīn ider
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 357). [ḳıyāsiyle, -i, -y, -le]*

kıyās eyle: *Mukayese etmek, karşılaştırmak.*
• Saña ʿizzet eyler çe ger cinn ü nās
Benüm ʿizzetüm daḫı eyle ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 30). [ḳıyās eyle,]*
• Güreş dutduġum ḫaşma eyle naẓar
Ḳıyās eyle maʿlūm ola tā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 120). [ḳıyās eyle,]*

kıyās eylesün: *Mukayese etmek, karşılaştırmak.*
• Didüm bildügümi ben iy tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 54). [ḳıyās eylesün, --sün]*

kıyās kılma: *Karşılaştırmak, ölçmek, mukayese etmek.*
• Elā iy suḫen-dān-ı cevher-şinās
Suḫen gevherin dürre ḳılma ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 2). [ḳıyās ḳılma, -ma]*

kıyās olur: *Mukayese etmek, karşılaştırmak.*
• Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 109). [ḳıyās olur, -ur]*

kıymet: *Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar. zî-kıymet: değerli.*
• Birine degül gerçi **ḳıymet** cihān
Velī beẕl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 9). [ḳıymet,]*

kıymet: *Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar. zî-kıymet: değerli.*
• Birine degül gerçi **ḳıymet** cihān
Velī beẕl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 9). [ḳıymet,]*

kız: *Kırmızı renge bürünmek II Utanmak.*
• Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
Felek tābişinden **ḳızar** ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [ḳızar, -ar]*

kız: *Kırmızı renge bürünmek II Utanmak.*
• Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
Felek tābişinden **ḳızar** ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [ḳızar, -ar]*

kız-: *Isıtmak, köz haline getirme.*
• Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaṣā
Yire issiden kimse baṣmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [ḳızup, -up]*

kız-: *Isıtmak, köz haline getirme.*
• Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaṣā
Yire issiden kimse baṣmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [ḳızup, -up]*

kız-: *Isıtmak, köz haline getirme.*
• İrer sīm himyānda sīm-āb olur
Kızup rīze-i seng ʿunnāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 36). [kızup, -up]*

kız-: *Isıtmak, köz haline getirme.*
• İrer sīm himyānda sīm-āb olur
Kızup rīze-i seng ʿunnāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 36). [kızup, -up]*

kız-: *Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak II öfkelenmek, sinirlenmek.*
• Şu resm ile **ḳızmışdı** kām u dehān
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 83). [ḳızmışdı, -mış, -dı]*

kız-: *Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak II öfkelenmek, sinirlenmek.*
• Şu resm ile **ḳızmışdı** kām u dehān
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 83). [ḳızmışdı, -mış, -dı]*

kızıl: *Kırmızı.*
• Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [ḳızıl,]*

kızıl: *Kırmızı.*
• Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [ḳızıl,]*

kızıl: *Kırmızı.*
• Olursa aramuzda āşūb u kīn
Ḳızıl ḳan olup aḳa deryā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 390). [ḳızıl,]*

kızıl: *Kırmızı.*
• Olursa aramuzda āşūb u kīn
Ḳızıl ḳan olup aḳa deryā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 390). [ḳızıl,]*

kızıl: *Kırmızı.*
• Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni laʿl
Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [ḳızıl,]*

kızıl: *Kırmızı.*
• Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni laʿl
Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [ḳızıl,]*

ko-: *Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.*
• Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün virem cümleye berg-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [ḳo,]*
• Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde **ḳomadı** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 348). [ḳomadı, -ma, -dı]*
• Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 576). [ḳomışam, -mış, -am]*
• Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh **ḳomadı** dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 354). [ḳomadı, -ma, -dı]*
• Ḳo bu güft ü gūyı gerek cüst ü cū
Ki bī-cüst ü cūlıḳ olur güft ü gū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 105). [ḳo,]*
• Çü dīn yoluna **ḳomışam** cān u baş
Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 693). [ḳomışam, -mış, -am]*
• Komışam yoluna şehüñ cān u baş
Kimüñle dir ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 79). [komışam, -mış, -am]*
• Dilüñden ṣaḳın gitmesün bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli vü al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 656). [ḳo,]*
• Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde **ḳomadı** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 136). [ḳomadı, -ma, -dı]*
• Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [ḳo,]*
• Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
Ziyān itmegi **ḳo** alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 462). [ḳo,]*
• Ḳo ol sözi kim ola andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [ḳo,]*

• Meseldür bu iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Çü cān viremezsin **ḳo** almaġı cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 210). [ḳo,]*
• Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
İrişmez viṣāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [ḳo,]*
• Ḳo ḫᵛābı gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 149). [ḳo,]*
• Müdām egleyüp gönlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [ḳo,]*
• Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
Muʿīn ol ṭabībi **ḳo** ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 38). [ḳo,]*
• Ḳo nādānı nādān vehhām ider
İde çünki vehhām bed-nām ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 179). [ḳo,]*
• Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
Ki zer idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 175). [ḳo,]*
• Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [ḳo,]*
• Gözüñ aç **ḳo** ḫᵛābı vü bīdār ol
Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [ḳo,]*
• Çü yoḳ ḳudretüñ itmege şīre zūr
Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 200). [ḳo,]*
• İdüp pāk Kâbe yolın şehriyār
Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 172). [ḳomadı, -ma, -dı]*
• Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [ḳo,]*
• Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
Ki her ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 5). [ḳo,]*
• Ḳo deryāyı ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 277). [ḳo,]*
• Behiştī olur çün beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 166). [ḳo,]*
• Otuz iki yaşına irdi çü sāl
Ko ḳāli dürüş olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 174). [ko,]*
• Ḳomadı ṭabībine k'ide devā
Bilürdi ki bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 155). [ḳomadı, -ma, -dı]*
• Yoḳ üçünde bunda bulunan ḫayāl
Ḳo taʿbīri elfāẓı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 78). [ḳo,]*
• Ḳo söyleyeni söylenen söze baḳ
Eger var ise sende dehn ü meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 89). [ḳo,]*
• Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki şāhuñ duʿāsı ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 125). [ḳo,]*

ko-: *Komak, bırakmak.*
• Saña ögredem dīn ile ʿadl ü dād
Ḳomayam bu milketde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 294). [ḳomayam, -ma, -yam]*
• Şehüñ ḫıdmetinde **ḳomayam** ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 169). [ḳomayam, -ma, -yam]*

ko-: *Bırakmak.*
• Selāmet yoluna yapup gülle sed
Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 214). [ḳomazdı, -maz, -dı]*
• Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [ḳomazdı, -maz, -dı]*

ko-: *Bir durumun içinde bırakmak, durumun devam etmesini sağlamak; sevgilinin aşığın hayallerinde, sözlerinde kalmaya devam etmesi.*
• Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 58). [ḳoduñ, -du, -ñ]*

ko: *Bırakmak.*
• Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
Ḳo küfri ki ol rāh-ı der pīç ü pīç *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [ḳo,]*

ko: *Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.*
• Ḳoma ḫaşmuñı itmedüñ ise lāf
Velī ʿayb olur merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 403). [ḳoma, -ma]*
• Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
Ki **ḳomaz** idi dīdede tāb u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 220). [ḳomaz, -maz]*
• Şu kim **ḳomaya** āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 329). [ḳomaya, -ma, -y, -a]*
• Ḳomaz kim ala kimse mülkinde bāc
Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [ḳomaz, -maz]*
• Çekāvek ṣadāsı çün ola bahār
Behāmīde daḫı **ḳomaz** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 108). [ḳomaz, -maz]*
• Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [ḳomaz, -maz]*
• Bilür ḥikmet ile cihān ḥālini
Kemāle **ḳomış** cümle eşġālini *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 552). [ḳomış, -mış]*
• Eger ser-firāz u eger zīr-i dest
Ḳoyup nārı hep oldılar Ḥak-perest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 10). [ḳoyup, -(y)up]*
• Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni kendüme līk **ḳomaz** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 492). [ḳomaz, -maz]*
• Ol iki şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ḳoyup rezmi zeyn itdiler bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [ḳoyup, -(y)up]*
• Ḳoyup cengi tārāca başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [ḳoyup, -(y)up]*

• Didiler ki ʿazm-i sefer idelüm
Ḳoyup vādiyi sāḥile gidelüm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 286). [ḳoyup, -(y)up]*
• Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol şāhdan kim **ḳomaya** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [ḳomaya, -ma, -y, -a]*
• Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [ḳoyan, -y, -an]*
• Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʷār
Gürisne **ḳoma** ḥalḳuñ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [ḳoma, -ma]*
• Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
Ḳoyam ʿırżı anıñ içün ḫʷōr olam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [ḳoyam, -y, -am]*
• Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi şāh
Ki rāżī degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 163). [ḳosun, -sun]*
• Ḳoma ʿilm ü aʿmāli elden ṣaḳın
Saña ḳalıcaḳ daḫı oldur hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 237). [ḳoma, -ma]*

ko: *Komak, bırakmak.*
• Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence ol düzd rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 52). [ḳoma, -ma]*
• Cenāḥeyne **ḳodı** iki pehlevān
Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [ḳodı, -dı]*
• Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
Ne ser **ḳor** şikest eylemedük ne dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 184). [ḳor, -r]*
• Çü ḳandīl-i rūze düzüp leşkeri
Cenāḥeyne **ḳodı** iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 142). [ḳodı, -dı]*
• Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [ḳonulmış, -n, -ul, -muş]*
• Ele ala cām-ı direfşendeyi
Ḳoya içine laʿl-i raḫşendeyi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 18). [ḳoya, -y, -a]*
• Ḳodı her yek öñine ol sīm-ber
Ṣurāḥī-i zerrīn ele cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 33). [ḳodı, -dı]*
• Hele cengde siz **ḳomañuz** ḳuṣūr
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [ḳomañuz, -ma, -ñuz]*
• Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feṯḥ itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [ḳodı, -dı]*
• Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin hemān
Ḳodı fey içün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 598). [ḳodı, -dı]*
• Selāsiller ile idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda ṭop ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [ḳodı, -dı]*
• Diyüp bunı zihde **ḳodı** çār-per
Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [ḳodı, -dı]*
• Bunı diyüben **ḳodı** anı ʿalīl
Sürildi o nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 87). [ḳodı, -dı]*
• Ṭılısımla **ḳor** anı üstine şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [ḳor, -r]*
• Ne kişisin aşluñda hīç var mı şāh
Ki sende mehābet **ḳomışdur** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 182). [ḳomışdur, -mış, -dur]*
• Çü Yūnus çıḳup tīre yirden dilīr
Ḳodı maḥbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 294). [ḳodı, -dı]*

ko: *İzin vermek, bırakmak.*
• Aña ʿāşıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı dilde **ḳomaya** ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 18). [ḳomaya, -maya]*

ko: *Bırakmak, terketmek.*
• Komışuz yoluñda ḳamu cān u baş
Saʿādetdür itmek öñüñde savaş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 177). [komışuz, -mış, -uz]*

ko: *Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.*
• Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne gökde **ḳorlar** şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [ḳorlar, -r, -lar]*

k'o: *Ki o.*
• Muḳaddem cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen
Ḳ'o şīr-pençe-i yel-i pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 518). [ḳ'o,]*

k'o: *Ki o.*
• Muḳaddem cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen
Ḳ'o şīr-pençe-i yel-i pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 518). [ḳ'o,]*

köhne: *Yıpranmış, eskimiş.*
• Eger yir yir olmasa tozdan sütūn
Yıḳılur idi **köhne** ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 540). [köhne,]*
• Ḫudāvendden irdi çünkim meded
Gider ʿārıżı yidi **köhne** nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [köhne,]*
• Olur dürlü dürlü çe ger rūzigār
Velīkin bu **köhne** cihān ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 86). [köhne,]*
• Olur **köhne** elbet daḫı nev olan
Yeñidür hemīşe bu **köhne** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 88). [köhne,]*

köhne: *Eski.*
• Müşebbek idi **köhne** pīrāheni
Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 9). [köhne,]*

köhne: *Eskimiş, yıpranmış, eski.*
• Çeker gevher-āmūde perde-serā
O perdeyle zeyn oldı **köhne** serā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 12). [köhne,]*

köhne olur: *Eskimek.*
• Olur köhne elbet daḫı nev olan
Yeñidür hemīşe bu köhne cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 87). [köhne olur, -ur]*

koḳu: *Koku.*
- Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ

Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [ḳoḳusı, -s, -ı]*

koḳu: *Koku.*
- Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ

Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [ḳoḳusı, -s, -ı]*

kol: *Kol II vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.*
- Kesüp cevşenin eylemedi ziyān

Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [ḳolın, -ı, -n]*

kol: *Kol II vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.*
- Kesüp cevşenin eylemedi ziyān

Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [ḳolın, -ı, -n]*

kol: *Dal.*
- Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān

İki **ḳola** durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [ḳola, -a]*

kol: *Dal.*
- Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān

İki **ḳola** durdı iki pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [ḳola, -a]*

k'ol: *Ki olmak.*
- Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver

Siper dutdı ol **k'olmaya** kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1008). [k'olmaya, -ma, -y, -a]*

k'ol: *Ki olmak.*
- Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver

Siper dutdı ol **k'olmaya** kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1008). [k'olmaya, -ma, -y, -a]*

kol: *İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.*
- Ḳolı ādemi çengi mānend-i şīr

Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [ḳolı, -ı]*

kol: *İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.*
- Ḳolı ādemi çengi mānend-i şīr

Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [ḳolı, -ı]*

kol: *Vücudun bir uzvu.*
- Şu **ḳolda** ki var ḳābiliyyet şehā

Ne himmet ki eylerseñ olur sezā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [ḳolda, -da]*

kol: *Vücudun bir uzvu.*
- Şu **ḳolda** ki var ḳābiliyyet şehā

Ne himmet ki eylerseñ olur sezā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [ḳolda, -da]*

k'ol: *Ki olur.*
- Görinen göze gāh gāhī neheng

K'olur zümresi çāk görse peleng *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 148). [k'olur, -ur]*

k'ola: *Ki ola, ki olsun.*
- Bu işde ola **k'ola** bize muʿīn

ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [k'ola,]*

k'ola: *Ki ola, ki olsun.*
- Bu işde ola **k'ola** bize muʿīn

ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [k'ola,]*

kola: *Ki ola.*
- Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān

Yine girdi meydāna ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1015). [ḳolanın, -nın]*

kola: *Ki ola.*
- Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān

Yine girdi meydāna ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1015). [ḳolanın, -nın]*

k'ola: *Ki ola.*
- Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm

Gerek vüsʿati **k'ola** nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [k'ola,]*

k'ola: *Ki ola.*
- Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm

Gerek vüsʿati **k'ola** nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [k'ola,]*

kolay: *Kolay.*
- Anuñ daḫı ammā ki cengi **ḳolay**

Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [ḳolay,]*

kolay: *Kolay.*
- Anuñ daḫı ammā ki cengi **ḳolay**

Bulınmaz biñinüñ birisinde yay *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 217). [ḳolay,]*

kolçak: *Ceket ya da gömlek kollarının eskimesini, kirlenmesini önlemek için, bilekten dirseğe değin olan bölümün üstüne geçirilen eğreti kol.*
- İdüp bu duluḳ **ḳolçaḳ** ārāste

Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 645). [ḳolçaḳ,]*

kolçak: *Ceket ya da gömlek kollarının eskimesini, kirlenmesini önlemek için, bilekten dirseğe değin olan bölümün üstüne geçirilen eğreti kol.*
- İdüp bu duluḳ **ḳolçaḳ** ārāste

Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 645). [ḳolçaḳ,]*

komaz: *Koymaz, bırakmaz.*
- Eger baḥr olmasa iy kām-yāb

Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 56). [ḳomazlardı, -lar, -dı]*

komaz: *Koymaz, bırakmaz.*
• Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 112). [ḳomaz,]*

ḳon: *Yerleşmek.*
• Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [ḳonup, -up]*

ḳon: *Yerleşmek.*
• Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [ḳonup, -up]*

ḳon-: *Konmak.*
• İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki cānibe **ḳondı** geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [ḳondı, -dı]*

ḳon-: *Konmak.*
• İdüp bir yiri iḫtiyār iki şāh
İki cānibe **ḳondı** geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 32). [ḳondı, -dı]*

ḳon-: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
• Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [ḳonar, -ar]*

ḳon-: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
• Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [ḳonar, -ar]*

ḳon: *Yerleşti.*
• Biri birine ḳarşu **ḳondı** sipāh
Yatur ol gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 83). [ḳondı, -dı]*

ḳon: *Yerleşti.*
• Biri birine ḳarşu **ḳondı** sipāh
Yatur ol gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 83). [ḳondı, -dı]*

ḳon: *Konmak, konsa.*
• Kebūter sarāyına **ḳonsa** eger
Olur defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 81). [ḳonsa, -sa]*

ḳon: *Konmak, konsa.*
• Kebūter sarāyına **ḳonsa** eger
Olur defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 81). [ḳonsa, -sa]*

ḳon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
• Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [ḳonar, -ar]*

ḳon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
• Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [ḳonar, -ar]*

ḳon: *Konmak (kuş ve sinek bağlamında).*
• Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [ḳona, -a]*

ḳon: *Konmak (kuş ve sinek bağlamında).*
• Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [ḳona, -a]*

ḳon: *Koymak, bırakmak.*
• Çinī kāseler pür olup cā-be-cā
Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 82). [ḳonar, -ar]*

ḳon: *Koymak, bırakmak.*
• Çinī kāseler pür olup cā-be-cā
Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 82). [ḳonar, -ar]*

ḳon: *Konmak II yerleşmek.*
• Yidi yüz biñ er ile oldı revān
Göçe **ḳona** sulṭān-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 226). [ḳona, -a]*

ḳon: *Konmak II yerleşmek.*
• Yidi yüz biñ er ile oldı revān
Göçe **ḳona** sulṭān-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 226). [ḳona, -a]*

ḳon-: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
• Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [ḳonarlar, -ar, -lar]*

ḳon-: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
• Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [ḳonarlar, -ar, -lar]*

ḳon: *Konmak.*
• Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında **ḳonmış** çü müşgīn meges *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [ḳonmış, -mış]*

ḳon: *Konmak.*
• Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında **ḳonmış** çü müşgīn meges *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [ḳonmış, -mış]*

ḳon: *Yerleşmek, oturmak.*
• Varup **ḳondı** bir deşte ol encümen
Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [ḳondı, -dı]*

ḳon: *Yerleşmek, oturmak.*
• Varup **ḳondı** bir deşte ol encümen
Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [ḳondı, -dı]*

ḳon: *Yerleşmek, oturmak.*
• Çıḳup şehrden **ḳondı** deşte hemīn
Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [ḳondı, -dı]*

kon: *Yerleşmek, oturmak.*
- Çıḳup şehrden **ḳondı** deşte hemīn

Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [ḳondı, -dı]*

kon: *Yerleşmek.*
- Yemīnine şāhuñ **ḳonup** Keyd-i Hind

Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 515). [ḳonup, -up]*

kon: *Yerleşmek.*
- Yemīnine şāhuñ **ḳonup** Keyd-i Hind

Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 515). [ḳonup, -up]*

kon: *Yerleşmek, oturmak.*
- Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind

Yesārına **ḳondı** şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 516). [ḳondı, -dı]*

kon: *Yerleşmek, oturmak.*
- Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind

Yesārına **ḳondı** şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 516). [ḳondı, -dı]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Gelüp ceng meydānına iki şāh

Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 512). [ḳonar, -ar]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Gelüp ceng meydānına iki şāh

Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 512). [ḳonar, -ar]*

kon: *Yerleşmek, oturmak.*
- Leb-i Ṭūnaya **ḳondı** geldi sipāh

Bir iki gün ārām ider anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 93). [ḳondı, -dı]*

kon: *Yerleşmek, oturmak.*
- Leb-i Ṭūnaya **ḳondı** geldi sipāh

Bir iki gün ārām ider anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 93). [ḳondı, -dı]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Girüp keştiye geçdi şāḥib-ḳırān

Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 122). [ḳonar, -ar]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Girüp keştiye geçdi şāḥib-ḳırān

Ḳonar mülki serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 122). [ḳonar, -ar]*

kon: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
- Gelür çünki İskenderiyyeye şāh

Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 134). [ḳonup, -up]*

kon: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
- Gelür çünki İskenderiyyeye şāh

Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 134). [ḳonup, -up]*

kon: *Konmak II yerleşmek.*
- Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ

Ki reh-rev **ḳona** itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 202). [ḳona, -a]*

kon: *Konmak II yerleşmek.*
- Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ

Ki reh-rev **ḳona** itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 202). [ḳona, -a]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Zamān ile deryāya irişdi şāh

Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 222). [ḳonar, -ar]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Zamān ile deryāya irişdi şāh

Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 222). [ḳonar, -ar]*

kon-: *Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek.*
- Getürüp çü iġrāz ile **ḳondurur**

ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [ḳondurur, -dur, -ur]*

kon-: *Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek.*
- Getürüp çü iġrāz ile **ḳondurur**

ʿAcāyib ġarāyib niʿam gönderür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 113). [ḳondurur, -dur, -ur]*

kon: *Konaklamak, bir yerde kalmak.*
- Kenārında baḥrüñ **ḳonup** pādişāh

Olur anda āsūde ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 47). [ḳonup, -up]*

kon: *Yerleşmek, oturmak.*
- Varup şehrüñ içinde **ḳondı** sipāh

Ḫişārı murādınca seyr itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 403). [ḳondı, -dı]*

kon: *Konmak (kuş ve sinek bağlamında).*
- Açup bāl uçup irmez aña ṭuyūr

Ḳonup bulmaz irişse yelden ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 78). [ḳonup, -up]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*
- Mizācı bozulup olur nātüvān

Żarūrī **ḳonar** şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 140). [ḳonar, -ar]*

konukluk: *Misafirlik.*
- Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām

İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 517). [ḳonuḳlıḳ,]*

konukluk: *Misafirlik.*
- Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām

İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 517). [ḳonuḳlıḳ,]*

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• Yine oldı deryā-yı cevşen revān
Cihānda **ḳopa** tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 514). [ḳopa, -a]*

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• Yine oldı deryā-yı cevşen revān
Cihānda **ḳopa** tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 514). [ḳopa, -a]*

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• İdem bir daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 582). [ḳopa, -a]*

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• İdem bir daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 582). [ḳopa, -a]*

kop: *Ayrılmak - Bütünden küçük parçanın ayrılması- , İzini taşımak.*
• Ṣanasın yirinden **ḳopup** iki kūh
Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [ḳopup, -up]*

kop: *Ayrılmak - Bütünden küçük parçanın ayrılması- , İzini taşımak.*
• Ṣanasın yirinden **ḳopup** iki kūh
Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [ḳopup, -up]*

kop-: *Meydana gelmek, oluşmak.*
• Ḳopardı şu vech ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [ḳopardı, -ar, -dı]*

kop-: *Meydana gelmek, oluşmak.*
• Ḳopardı şu vech ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [ḳopardı, -ar, -dı]*

kop-: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• Görür Keyd kim **ḳopdı** nāgeh ġubār
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [ḳopdı, -dı]*

kop-: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• Görür Keyd kim **ḳopdı** nāgeh ġubār
Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [ḳopdı, -dı]*

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• Olur baḥr-i ḫūn sedd-i rāh-ı gürīz
Ḳopar tīġ-ı ṭūfānı vü rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1098). [ḳopar, -ar]*

kop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek.*
• Olur baḥr-i ḫūn sedd-i rāh-ı gürīz
Ḳopar tīġ-ı ṭūfānı vü rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1098). [ḳopar, -ar]*

kop: *Kopmak, kırılıp ayrılmak.*
• Velī Hersek ü Bosnadan **ḳopsa** er
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 231). [ḳopsa, -sa]*

kop: *Kopmak, kırılıp ayrılmak.*
• Velī Hersek ü Bosnadan **ḳopsa** er
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 231). [ḳopsa, -sa]*

kopar: *Kesmek, ayırmak.*
• İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden **ḳopardı** anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1068). [ḳopardı, -dı]*

kopar: *Kesmek, ayırmak.*
• İrişüp kemer bendine urdı dest
Eyerden **ḳopardı** anı pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1068). [ḳopardı, -dı]*

kopar-: *Kesmek, ayırmak.*
• Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise gerd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [ḳoparam, -am]*

kopar-: *Kesmek, ayırmak.*
• Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise gerd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [ḳoparam, -am]*

kör: *Gözleri görmeyen (kimse).*
• Diye bunlara **kör** olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [kör,]*

kör: *Gözleri görmeyen (kimse).*
• Diye bunlara **kör** olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [kör,]*

kork: *Korkmak, kaygılanmak.*
• Gev-i Hind ü Sind ü Ḫıṭā vü ʿArab
Aña **ḳorḳuban** baş egerlerdi heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 340). [ḳorḳuban, -uban]*

kork: *Korkmak, kaygılanmak.*
• Gev-i Hind ü Sind ü Ḫıṭā vü ʿArab
Aña **ḳorḳuban** baş egerlerdi heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 340). [ḳorḳuban, -uban]*

kork: *Ürkmek, korkmak.*
• Biri ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl
Ki **ḳorḳar** oḳından anuñ yüz Zāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [ḳorḳar, -ar]*

kork: *Ürkmek, korkmak.*
• Biri ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl
Ki **ḳorḳar** oḳından anuñ yüz Zāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [ḳorḳar, -ar]*

kork: *Korkmak.*
• Şu kim **ḳorḳa** Allāhdan iy ḥıdīv
Göricek anı vehm ider nerre-dīv *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 245). [ḳorḳa, -a]*

korḳu: *Korkmak.*
• Çü ḫāfıẕ-durur ben ḳulına Ḫudā
Ne **ḳorḳu** melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 248). [ḳorḳu,]*

kös: *Askeri coşturan savaş yerinde çalınan büyük davul.*
• Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u **kös** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [kös,]*

kös: *Askeri coşturan savaş yerinde çalınan büyük davul.*
• Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u **kös** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [kös,]*

ḳov: *Kovmak, uzaklaştırmak.*
• Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [ḳovup, -up]*

ḳov: *Kovmak, uzaklaştırmak.*
• Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [ḳovup, -up]*

ḳov: *Kovmak, uzaklaştırmak.*
• Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [ḳovarlar, -ar, -lar]*

ḳov: *Kovmak, uzaklaştırmak.*
• Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [ḳovarlar, -ar, -lar]*

ḳov-: *Savmak, defetmek.*
• Ḳovup ḳırdı varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 439). [ḳovup, -up]*

ḳov-: *Savmak, defetmek.*
• Ḳovup ḳırdı varınca ṣuya sipāh
Ṣuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 439). [ḳovup, -up]*

ḳov-: *Savmak, defetmek.*
• ʿUḳābı **ḳovup** etleri aldılar
Kamu döşürüben şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 39). [ḳovup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
Furātı geçüp başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 437). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
Furātı geçüp başdı şarḳa ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 437). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli **ḳoyup** gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 710). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli **ḳoyup** gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 710). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳıtāli **ḳoyup** olalum bezm-sāz
Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳıtāli **ḳoyup** olalum bezm-sāz
Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 764). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 764). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.*
• Ḳarındāş olalum **ḳoyalum** ġażab
Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [ḳoyalum, -a, -lum]*

koy-: *Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.*
• Ḳarındāş olalum **ḳoyalum** ġażab
Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [ḳoyalum, -a, -lum]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 323). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 323). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn

İder şāha ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 327). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn

İder şāha ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 327). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh

ʿAdem milketine ḳadem başdı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 357). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh

ʿAdem milketine ḳadem başdı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 357). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- İdüp baḥride tābe-i āz rū

Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- İdüp baḥride tābe-i āz rū

Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- İşāret iderse kemīn bendesi

Olayum **ḳoyup** tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 368). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- İşāret iderse kemīn bendesi

Olayum **ḳoyup** tācı ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 368). [ḳoyup, -up]*

koy: *Bırakmak.*

- Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh

Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [ḳoyup,]*

koy: *Bırakmak.*

- Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh

Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [ḳoyup,]*

koy: *Bırakmak.*

- Ḳoyup zihde bir tīr şāh-ı cihān

İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [ḳoyup,]*

koy: *Bırakmak.*

- Ḳoyup zihde bir tīr şāh-ı cihān

İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [ḳoyup,]*

koy-: *Bırakmak.*

- Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb

Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 736). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb

Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 736). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn

Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 74). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn

Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 74). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Koyup gitmek imiş murāduñ şehā

Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [koyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Koyup gitmek imiş murāduñ şehā

Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [koyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm

Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm

Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 207). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm

İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm

İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 211). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup gürzi ele alurlar sinān

Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Ḳoyup gürzi ele alurlar sinān

Sinān daḫı defʿi olur hem-çünān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 391). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

- Sinānı **ḳoyup** aldılar tīġ-ı tīz

Biraz tīġ ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 393). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*

• Sinānı **ḳoyup** aldılar tīġ-ı tīz

Biraz tīġ ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 393). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Bu mevsimde sulṭān-ı şāḥib-ḳırān
Ḳoyup dār-ı ḥarbi ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 92). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Bu mevsimde sulṭān-ı şāḥib-ḳırān
Ḳoyup dār-ı ḥarbi ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 92). [ḳoyup, -up]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [ḳoyar, -ar]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [ḳoyar, -ar]*

<u>koy:</u> *Katmak, karıştırmak.*

• Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 234). [ḳoyar, -ar]*

<u>koy:</u> *Katmak, karıştırmak.*

• Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
Ḳoyar ehl-i dil ide peymāneye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 234). [ḳoyar, -ar]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyup kāmil üstādı ol bī-naṣīb

Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyup kāmil üstādı ol bī-naṣīb

Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [ḳoyup, -up]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür daḫı keştilere **ḳoyar** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 14). [ḳoyar, -ar]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür daḫı keştilere **ḳoyar** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 14). [ḳoyar, -ar]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr

Alup **ḳoydı** keştīye bī-ḥad kenūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [ḳoydı, -dı]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Gerek olacaḳ nesne-yi bī-ḳuṣūr

Alup **ḳoydı** keştīye bī-ḥad kenūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 18). [ḳoydı, -dı]*

<u>koy:</u> *Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.*

• Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli **ḳoyuban** cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [ḳoyuban, -uban]*

<u>koy:</u> *Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.*

• Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli **ḳoyuban** cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [ḳoyuban, -uban]*

<u>koy:</u> *Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.*

• Murādum benüm bu ki daʿvet idem
Müselmān olasız **ḳoyuban** gidem *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 76). [ḳoyuban, -uban]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Sürūşa ider emr fermān-revā
Çıḳarup ki şandūḳı fülke **ḳoya** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 282). [ḳoya, -a]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• O ḫalḳı **ḳoyup** geçdi şāh-ı cihān
Olur pes cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 35). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyup anı geldi mekānına bāz
Bulur āşiyānını gūyā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 341). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyup gürg ol ṭoġdı nerre-i şāh
Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 123). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Çü yād ide mevtini dāyim beşer
Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 70). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyup daʿveti itdi iḥsānlar
Görür şāhuñ inʿāmın insānlar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 85). [ḳoyup, -up]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Ḳoyup ḫaylini anda şāḥib-ḳırān
Olur mādiyāna binüben revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 143). [ḳoyup, -up]*

<u>koy:</u> *Koymak, bırakmak.*

• Ḳoyupdur velī şīşeye ʿālemi

Perī gibi maḥbūs idüp ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 73). [ḳoyupdur, -up, -dur]*

<u>koy:</u> *Bırakmak.*

• Yuyup **ḳoydı** tābūta gerçi rasūl
Velī ḫāṭırı oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 209). [ḳoydı, -dı]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak.*

• Çü bulmadı maḳṣūdına şeh vuṣūl
Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 130). [ḳoyup, -up]*

koy-: *Bırakmak.*
• Ḳoyup cevşeni şāh-ı leşker-şiken
Cihāndur bu geydi żarūrī kefen *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 205). [ḳoyup, -up]*

ḳoyun: *Koyun.*
• Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
İde mūrdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [ḳoyuna, -a]*

koyun: *Koyun.*
• Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
İde mūrdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [ḳoyuna, -a]*

kū: *Padişah yolu.*
• Serer kungurı dāmeni ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı **kū** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [kū,]*

kū: *Padişah yolu.*
• Serer kungurı dāmeni ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı **kū** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [kū,]*

ḳubbe: *Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam (Sarayın kubbesi bağlamında).*
• Refīʿ **ḳubbesi** çarḫ-ı mīnā gibi
Aşılmışdı subḥa Şüreyyā gibi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 209). [ḳubbesi, -si]*

ḳubbe: *Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam (Sarayın kubbesi bağlamında).*
• Refīʿ **ḳubbesi** çarḫ-ı mīnā gibi
Aşılmışdı subḥa Şüreyyā gibi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 209). [ḳubbesi, -si]*

kū-be-kū: *Sokak sokak, mahalle mahalle.*
• İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler şikār isteyü **kū-be-kū** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [kū-be-kū,]*

kū-be-kū: *Sokak sokak, mahalle mahalle.*
• İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler şikār isteyü **kū-be-kū** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [kū-be-kū,]*

kū-be-kū: *Sokak sokak, mahalle mahalle.*
• Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
Gezüp sīm içün **kū-be-kū** sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 232). [kū-be-kū,]*

kū-be-kū: *Sokak sokak, mahalle mahalle.*
• Faḳīr olan itse n'ola cüst ü cū
Gezüp sīm içün **kū-be-kū** sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 232). [kū-be-kū,]*

kucaġ: *Kucak; açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, aguş.*
• O şandūḳı alur **ḳuçaġa** melek
Żarar eylemeye ki aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 181). [ḳuçaġa, -a]*

kūçe: *Dar sokak, çarşı.*
• Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
Ki **kūçe** degüldür yanında İrem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [kūçe,]*

kūçe: *Dar sokak, çarşı.*
• Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
Ki **kūçe** degüldür yanında İrem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [kūçe,]*

kūçe: *Çarşı, pazar.*
• Ṭolu her dükān içi hep rāygān
Yanında degül **kūçece** Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 224). [kūçece, --ce]*

kūçe: *Çarşı, pazar.*
• Ṭolu her dükān içi hep rāygān
Yanında degül **kūçece** Işfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 224). [kūçece, --ce]*

küçe: *Küçe sokak.*
• Müşerref olup maḳdemi ile Çīn
Ola **kūçeler** ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 14). [kūçeler, -ler]*

küçe: *Küçe sokak.*
• Müşerref olup maḳdemi ile Çīn
Ola **kūçeler** ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 14). [kūçeler, -ler]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Ḳamu **ḳudretin** itmeyüben dirīġ
Biri birine urdılar tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 425). [ḳudretin, -i, -n]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Ḳamu **ḳudretin** itmeyüben dirīġ
Biri birine urdılar tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 425). [ḳudretin, -i, -n]*

kudret: *Kudret, güç.*
• Beni çün Ḫudā itdi ṣāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem **ḳudretümi** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 156). [ḳudretümi, -ü, -m, -i]*

kudret: *Kudret, güç.*
• Beni çün Ḫudā itdi ṣāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem **ḳudretümi** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 156). [ḳudretümi, -ü, -m, -i]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Anuñ emri ile olur ṣulḥ u ceng
Olur tūtiyā **ḳudretiyle** seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 178). [ḳudretiyle, -i, -y, -le]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Anuñ emri ile olur ṣulḥ u ceng
Olur tūtiyā **ḳudretiyle** seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 178). [ḳudretiyle, -i, -y, -le]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*

• Anuñ **ḳudreti** kilki ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [ḳudreti, -i]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Anuñ **ḳudreti** kilki ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [ḳudreti, -i]*

kudret: *Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.*
• Çü yoḳ **ḳudretüñ** itmege şīre zūr
Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [ḳudretüñ, -ün]*

kudret: *Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.*
• Çü yoḳ **ḳudretüñ** itmege şīre zūr
Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [ḳudretüñ, -ün]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Çü **ḳudret** ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [ḳudret,]*

kudret: *Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.*
• Çü **ḳudret** ola ṣıḥḥat ola amān
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [ḳudret,]*

kudūm: *Gelme, geliş; ayak basma.*
• Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 30). [ḳudūmünden, -üñden]*
• Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
Deminden Mesīhāya virdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 77). [ḳudūmünden, -üñden]*

kudūm: *Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.*
• Ḳudūmümden ola bu iḳlīm şād
İde ḫalḳı Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 295). [ḳudūmümden, -üm, -den]*

kudūm: *Bir makama gelme, göreve başlama.*
• Süleymān maḳāmı degül künc-i mūr
Ḳudūmı velī ḳalbe virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 358). [ḳudūmı, -ı]*

kudūm: *Ayak basma, doğma.*
• Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 111). [ḳudūmı, -ı]*
• Ḳulūba pür olmışdı gerçi teraḥ
Velī virdi keştī **ḳudūmı** feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 346). [ḳudūmı, -ı]*

küffār: *Kâfirler; "kâfir"in cem'idir. küffâr-i bed-gerdâr.*
• Ki yollarda **küffārı** daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [küffārı, -ı]*

küffār: *Kâfirler; "kâfir"in cem'idir. küffâr-i bed-gerdâr.*
• Ki yollarda **küffārı** daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [küffārı, -ı]*

küffār: *Kâfirler, müslüman olmayanlar.*
• Urur tīġ **küffāra** şāh-ı cihān
Ḳırar bunları isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 559). [küffāra, -a]*

küffār: *Kâfirler, müslüman olmayanlar.*
• Urur tīġ **küffāra** şāh-ı cihān
Ḳırar bunları isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 559). [küffāra, -a]*

küffār-ı bī-dīn ü dād: *Adaletsiz ve dinsiz küffar.*
• Bu cānibde **küffār-ı bī-dīn ü dād**
Muʿāvīn-i fısḳ u fücūr u fesād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 291). [küffār-ı bī-dīn ü dād,]*

kufl: *Kilit.*
• Ḫazāyinlerin **ḳuflın** idüp güşād
Çıḳardı olan mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [ḳuflın, -ın]*

kufl: *Kilit.*
• Ḫazāyinlerin **ḳuflın** idüp güşād
Çıḳardı olan mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 75). [ḳuflın, -ın]*

kufl-ı deri: *Kapısının kilidi.*
• Semānuñ mehi idi **ḳufl-ı deri**
Kilīd oldı engüşt-i peyġamberī *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 42). [ḳufl-ı deri,]*

kufl-i kenz-i ilāha: *Allah'ın hazinesinin kilidi.*
• Eyā **ḳufl-i kenz-i İlāha** kilīd
Ḳamu ümmete şefḳatüñdür ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 47). [ḳufl-i kenz-i ilāha, -a]*

küfr: *Dinsizlik, iman'ın zıddı.*
• Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
Ḳo **küfri** ki ol rāh-ı der pīç ü pīç *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [küfri, -i]*

küfr: *Dinsizlik, iman'ın zıddı.*
• Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
Ḳo **küfri** ki ol rāh-ı der pīç ü pīç *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [küfri, -i]*

küfr: *Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dînin esaslarına inanmama.*
• ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
Ki **küfre** yaḳīn olur olmasa māl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [küfre, -e]*

küfr: *Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dînin esaslarına inanmama.*
• ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
Ki **küfre** yaḳīn olur olmasa māl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [küfre, -e]*

küfr: *Dinsizlik, iman'ın zıddı.*

• Dutar **küfr** ile mülk dirler ḳarār
Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [küfr,]*

küfr: *Dinsizlik, iman'ın zıddı.*
• Dutar **küfr** ile mülk dirler ḳarār
Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [küfr,]*

küfrān: *Nankörlük etmek. Allah'ın ihsan ve inayetine mukabil teşekkür etmeyip fiilen veya kavlen inkâr etmek.*
• Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki **küfrāna** Kevs̱er ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [küfrāna, -a]*

küfrān: *Nankörlük etmek. Allah'ın ihsan ve inayetine mukabil teşekkür etmeyip fiilen veya kavlen inkâr etmek.*
• Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki **küfrāna** Kevs̱er ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [küfrāna, -a]*

küfür: *Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dînin esaslarına inanmama.*
• Küfürden baḳar olmaya derd hīç
Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 343). [küfürden, -den]*

küfür: *Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dînin esaslarına inanmama.*
• Küfürden baḳar olmaya derd hīç
Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 343). [küfürden, -den]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ṭoḳunup peleng pīle oldukça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner **kūha** berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 250). [kūha, -a]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ṭoḳunup peleng pīle oldukça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner **kūha** berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 250). [kūha, -a]*

kūh: *Dağ.*
• Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi **kūh** üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Başındaki ḳullāb lenger-miṣāl
Görinürdi **kūh** üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
Yanınca bile **kūh** iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 382). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
Yanınca bile **kūh** iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 382). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ura naʿra çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olur **kūhda** gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 650). [kūhda, -da]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ura naʿra çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olur **kūhda** gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 650). [kūhda, -da]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ṣanasın yirinden ḳopup iki **kūh**
Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ṣanasın yirinden ḳopup iki **kūh**
Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ṭoyup ādeme **kūhda** bebr ü peleng
Alur ḥışşesin ṣu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 301). [kūhda, -da]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Ṭoyup ādeme **kūhda** bebr ü peleng
Alur ḥışşesin ṣu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 301). [kūhda, -da]*

kūh: *Dağ.*
• O ḫayl içre sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü **kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• O ḫayl içre sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü **kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña **kūhı** tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [kūhı, -ı]*

kūh: *Dağ.*
• Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña **kūhı** tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [kūhı, -ı]*

kūh: *Dağ.*
• Nice şīr kim cüssede pīl idi
Teni **kūh** idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Nice şīr kim cüssede pīl idi
Teni **kūh** idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince ḫurūşende **kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince ḫurūşende **kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 144). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Çıḳar **kūha** görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre tīġum görürse neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [kūha, -a]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Çıḳar **kūha** görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre tīġum görürse neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [kūha, -a]*

kūh: *Dağ.*
• Olup meşʿale **kūh** yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup ḫacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Olup meşʿale **kūh** yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup ḫacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Olup būm nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi gehī ḫalḳa **kuhdan** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 22). [kuhdan, -dan]*

kūh: *Dağ.*
• Olup būm nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi gehī ḫalḳa **kuhdan** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 22). [kuhdan, -dan]*

kūh: *Dağ.*
• Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder āhenīn **kūh** ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 188). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder āhenīn **kūh** ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 188). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Gidüp bir ulu **kūha** irişdi şāh
Ne ādem bulamaz peleng aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 11). [kūha, -a]*

kūh: *Dağ.*
• Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr ü başı hem-çü **kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 258). [kūh,]*

kūh: *Dağ.*
• Hemīn āteşīn **kūh** līkin revān
Ḳaçar andan olan teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 267). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Yaḳın yirde vardur iki ulu **kūh**
Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 21). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
Var ol **kūhlardan** öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 22). [kūhlardan, -lar, -dan]*

kūh: *Dağ.*
• Geçüp **kūhdan** iy şeh-i kām-yāb
Gelüp geh iderler bu mülki ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 63). [kūhdan, -dan]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• Bilüp ḥāl-i Yeʾcūcı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp leşkerin oldı **kūha** revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 72). [kūha, -a]*

kūh: *Dağ.*
• Varup gördi kim ser-bülend iki **kūh**
Nice kūh-ı gerdūn ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 73). [kūh,]*

kūh: *Far. Dağ, cebel.*
• İder ẓulmete emr pes şehriyār
Olur ol güẕer gāh **kūha** ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 100). [kūha, -a]*

kūh u ṣaḥrā-neverd: *Dağ ve çölde dolaşan.*
• Nice esb çün ebr-i gerdūn-gerd
Çü bād-ı ṣabā **kūh u ṣaḥrā-neverd** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 664). [kūh u ṣaḥrā-neverd,]*

kuhen: *Far. 1. Eski, atîk. 2.İhtiyâr, müsinn.*
• Yine vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt
ʿAyān itdi yazup **kühen** ser-nüviş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 2). [kühen,]*

kuhen: *Far. 1. Eski, atîk. 2.İhtiyâr, müsinn.*
• Yine vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt
ʿAyān itdi yazup **kühen** ser-nüviş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 2). [kühen,]*

kuhen: *Far. 1. Eski, atîk. 2.İhtiyâr, müsinn.*
• Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
Ne ise **kühen** oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 90). [kühen,]*

kūh-ı gerdūn: *Çok yüksek dağ.*
• Varup gördi kim ser-bülend iki kūh
Nice **kūh-ı gerdūn** ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 74). [kūh-ı gerdūn,]*

kūh-ı ḳāf: *Kaf Dağı: Dünyanın etrafını çevrelediğine, aşılmasının imkansızlığına inanılan ve Anka kuşunun yaşadığı yer olarak kabul edilen efsanevî bir dağdır.*
• Gelüp bir araya iki **kūh-ı Ḳāf**
Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 155). [kūh-ı ḳāf,]*
• Degül iki leşker iki **kūh-ı Ḳāf**
Ara yirleri cilve-gāh-ı meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [kūh-ı ḳāf,]*
• Şeh-i Hind ile itmek içün meşāf
Getürmişdi döşünde bir **kūh-ı Ḳāf** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 868). [kūh-ı ḳāf,]*

• Görür itmege kendü ile meşāf
Sipihre binüp geldi bir **kūh-ı Ḳāf** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 428). [kūh-ı ḳāf,]*
• Ṣanasın terk eyleyüp **kūh-ı Ḳāf**
Gelür itmege ādem ile meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 481). [kūh-ı ḳāf,]*

kūh-ı sindüñ: *Sind Dağı. Hindistan'da bir eyalet. (Günümüzde Pakistan'ın bir eyaleti).*
• Göre **Kūh-ı Sindüñ** ʿacāyiblerin
Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 107). [kūh-ı sindüñ,]*

kuh-şükūh: *Ulu dağ.*
• Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu **kuh-şükūh** u degül biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [kuh-şükūh,]*

kuh-şükūh: *Ulu dağ.*
• Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu **kuh-şükūh** u degül biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [kuh-şükūh,]*

kūj: *Kambur, bükük.*
• Benefşe ider ḳāmetin **kūj** u ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [kūj,]*

kūj: *Kambur, bükük.*
• Benefşe ider ḳāmetin **kūj** u ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ u direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [kūj,]*

kul: *Köle, esir, tutsak.*
• Saña yaraşur olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul oġlı **ḳūldur** saña bu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 596). [ḳūldur, -dur]*
• Göre ben **ḳulın** daḫı ṣāḥib-ḳırān
Öñinde nice oynayam baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 83). [ḳulın, -ın]*

kul: *Kul.*
• Çü ḥāfıẓ-durur ben **ḳulına** Ḫudā
Ne ḳorḳu melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 247). [ḳulına, -ı, -n, -a]*

kul: *Köle, esir, tutsak.*
• Saña yaraşur olmaḳ īrāna şāh
Ki **ḳul** oġlı ḳūldur saña bu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 596). [ḳul,]*
• Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki ola **ḳul** olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [ḳul,]*
• Eger bir **ḳuluña** dilersem ziyān
Benüm başuma itme benden gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 401). [ḳuluña, -u, -ñ, -a]*
• Degül pādişeh bir **ḳuluñdur** faḳīr
Anı rūz-ı maḥşerde itme ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 239). [ḳuluñdur, -uñ, -dur]*
• Saʿādet o şāha ki şāh-ı cihān
Ḳul idine vü ola beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 70). [ḳul,]*
• Aña **ḳul** olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 71). [ḳul,]*
• Olana ululuḳ Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez gözine **ḳul** itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1134). [ḳul,]*
• Benüm boynuma şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Senüñ itmeye bir **ḳuluña** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 852). [ḳuluña, -u, -ñ, -a]*
• Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
Esīr idi **ḳul** oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 50). [ḳul,]*
• Gelen saña şanma saña bendedür
Ḳulıdur şehüñ saña efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 652). [ḳulıdur, -ı, -dur]*
• Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız **ḳul** olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 122). [ḳul,]*

kul: *Kul, köle.*
• Ne **ḳula** ki irişse żaʿf ü fütūr
Muʿīn ola tā ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 113). [ḳula, -a]*
• Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin **ḳula**
Bugün bulmayan ecri yarın bula *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 215). [ḳula, -a]*
• Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar ança dürlü nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 221). [ḳula, -a]*
• Ḳula intiḳām itme iy nīk-nām
Ki eyler saña daḫı ẓü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 85). [ḳula, -a]*

kul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*
• İder **ḳullaruñ** gerçi bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 79). [ḳullaruñ, -lar, -un]*

kul: *Başkasına tabi olan, başkasının hükmü altında bulunan.*
• Beni eyleme reddüñ ile melūl
Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 46). [ḳuluñam, -uñ, -am]*

kulaġ: *Kulak; kulağıma. Başın iki yanında bulunan işitme organı.*
• İçüp at **ḳulaġı** vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [ḳulaġı, -ı]*

kulaġ: *Kulak; kulağıma. Başın iki yanında bulunan işitme organı.*
• İçüp at **ḳulaġı** vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [ḳulaġı, -ı]*

kulaġ: *Kulak.*
• Gözinde **ḳulaġında** olmaya tāb
Ne cennet bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 203). [ḳulaġında, -ı, -n, -da]*

kulaġ: *Kulak.*

• Gözinde **ḳulaġında** olmaya tāb
Ne cennet bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 203). [ḳulaġında, -ı, -n, -da]*

kulaġ: *Kulak.*
• Ḳulaġı ḳabası vü pīrāheni
Çü ḥayvān bün-i ḫārlar meskeni *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 47). [ḳulaġı, -ı]*

külāh: *Başa giyilen şapka.*
• Geyer begter üstine āhen-külāh
Ki tāc ala āhen **külāhıyla** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 64). [külāhıyla, -ı, -y, -la]*
• Keyānī **külāh** u Ḫaṭāyī ġulām
Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [külāh,]*
• Olup yidi iḳlīme ben pādişāh
Alam şehlerinüñ başından **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 158). [külāh,]*
• Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı hilāleyn **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 100). [külāh,]*
• İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh geymeden yegdür aña **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [külāh,]*
• Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını şāh
Giderdi başından keyānī **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 600). [külāh,]*
• Muraṣṣaʿ libāce muraṣṣaʿ **külāh**
Olur her birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 85). [külāh,]*
• Ḳoyup cengi tārāca başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 562). [külāh,]*
• Yile virmeseydi Süleymān **külāh**
Kimesne olur mıydı ʿālemde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 449). [külāh,]*
• İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
Çü ṣubḥ oldı geydi felek zer **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [külāh,]*
• Dıraḫşān direfşi göricek sipāh
Göge atdılar şād oluban **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 348). [külāh,]*
• Bu devre irince zamān kim bile
Ne şehler **külāhın** derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 34). [külāhın, -ı, -n]*

külāh: *Başa giyilen şapka.*
• Şu başa ki luṭfuñ geyüre **külāh**
Anı kimse ḥāşā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 45). [külāh,]*

külāh: *Taç, sultanlık tacı.*
• Esīr olmaduñ baña mihmānsın
Başuñda **külāhuñ** yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 58). [külāhuñ, -uñ]*

külāh: *Erkeklerin giydiği genellikle keçeden, ucu sivri veya yüksek başlık.*
• İkisi daḫı şāḥib-i sikke şāh
Sürer her biri ṭarf-ı çarḫa **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 464). [külāh,]*

külāh: *Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.*
• Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿizz ü cāh
Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 442). [külāh,]*
• Alup āḫır anuñ başından **külāh**
ʿAcem mülkine itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 201). [külāh,]*
• Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile virmiş idi **külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [külāh,]*

külāh alam: *Başlık alayım II Tacını ele geçirmek.*
• Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 208). [külāh alam, --am]*

külāh-ı ferīdūn u cem: *Feridun ve Cem'in külahı (asker şapkası).*
• Naşīb oluban baña taḫt-ı ʿAcem
Virildi **külāh-ı Ferīdūn u Cem** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 126). [külāh-ı ferīdūn u cem,]*

kulaḳ: *Kulak, işitme organı.*
• Ṣabā yili ḫışm ile şöyle eser
Ki eyler şadāsı **ḳulaḳları** ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 124). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulaḳ: *Kulak, işitme organı.*
• Ṣabā yili ḫışm ile şöyle eser
Ki eyler şadāsı **ḳulaḳları** ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 124). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulaḳ: *Kulak, işitme organı.*
• Ṭolup ʿāleme bang-ı kūs u derāy
Ḳulaḳları ker itdi rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 216). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulaḳ: *Kulak, işitme organı.*
• Ṭolup ʿāleme bang-ı kūs u derāy
Ḳulaḳları ker itdi rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 216). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulaḳ: *Kulak, işitme organı.*
• Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver **ḳulaḳları** hem-çü micen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulaḳ: *Kulak, işitme organı.*
• Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver **ḳulaḳları** hem-çü micen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulak: *İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.*
• Aras Şaṭ aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir **ḳulaġına** deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 102). [ḳulaġına, -ı, -n, -a]*

kulak: *İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.*

• Aras Şaṭ aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir **ḳulaġına** deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 102). [ḳulaġına, -ı, -n, -a]*

kulak: *İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.*
• Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi teng ü ġāyetde başı ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 45). [ḳulaḳları, -lar, -ı]*

kulak-renc: *Kulak ağrısı.*
• Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [ḳulaḳ-renc, -den]*

kulak-renc: *Kulak ağrısı.*
• Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [ḳulaḳ-renc, -den]*

külçe: *Eritilerek kalıba dökülmüş yekpare maden.*
• Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer **külçeler** rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [külçeler, -ler]*

külçe: *Eritilerek kalıba dökülmüş yekpare maden.*
• Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer **külçeler** rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [külçeler, -ler]*

küleh: *Külah, şapka.*
• İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh geymeden yegdür aña külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [küleh,]*

küleh: *Külah, şapka.*
• İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
Küleh geymeden yegdür aña külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [küleh,]*

külḫan: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak, cehennemlik,azap verici yer; kişinin arzularını ortaya çıkaran yer. gerçek aşıkların bulunduğu yer.*
• Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder **külḫanı** eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 18). [külḫanı, -ı]*

külḫan: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak, cehennemlik,azap verici yer; kişinin arzularını ortaya çıkaran yer. gerçek aşıkların bulunduğu yer.*
• Kişiyi idüp kāh fermān-revā
İder **külḫanı** eyleyüp geh gedā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 18). [külḫanı, -ı]*

külḫan-ı tefte: *Kızgın ateş.*
• Dıraḫtı idüp sāyesi sāye-bān
Hemīn **külḫan-ı tefte** oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 46). [külḫan-ı tefte,]*

kullāb: *Çengel, kanca.*
• Başındaki **ḳullāb** lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 257). [ḳullāb,]*

kullāb: *Çengel, kanca.*
• Başındaki **ḳullāb** lenger-miṣāl
Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 257). [ḳullāb,]*

kullāb-ı çengāl: *Yırtıcı kuş veya hayvan pençesinin çengeli/kancası.*
• Şitāb itse şāhīn idüben sitīz
Olur ṣayda **ḳullāb-ı çengāl** tīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 386). [ḳullāb-ı çengāl,]*

kullāb-ı pīl-i demān: *Azgın filin çengeli.*
• Ne yüz ulusun ṣafder-i cān-sitān
Olur çengi **ḳullāb-ı pīl-i demān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 122). [ḳullāb-ı pīl-i demān,]*

kulle: *Kule, kubbe.*
• Serer kungurı dāmeni ʿarṣa bārū
Melāyiklere **ḳullesi** oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [ḳullesi, -si]*

kulle: *Kule, kubbe.*
• Serer kungurı dāmeni ʿarṣa bārū
Melāyiklere **ḳullesi** oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [ḳullesi, -si]*

kulle: *Kule, kubbe.*
• Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
Atup **ḳullesine** anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 310). [ḳullesine, -si, -ne]*

kulle: *Kule, kubbe.*
• Çihil-pā ile aldı pīçān kemend
Atup **ḳullesine** anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 310). [ḳullesine, -si, -ne]*

kulle: *Kule, kubbe.*
• Tenende gibi ṣāʿid oldı hemān
Ne **ḳulle** aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [ḳulle,]*

kulle: *Kule, kubbe.*
• Tenende gibi ṣāʿid oldı hemān
Ne **ḳulle** aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [ḳulle,]*

kulle-i muḥkem: *Dayanıklı kule.*
• Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol menār
Olur ḳalʿa **ḳulle-i muḥkem** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 154). [ḳulle-i muḥkem,]*

kullıġ: *Kul olma durumu.*
• Beni eyleme reddüñ ile melūl
Ḳuluñam hemīn **ḳullıġa** ḳıl ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 46). [ḳullıġa, -a]*

kullıġ: *Kul olma durumu.*
• Beni eyleme reddüñ ile melūl
Ḳuluñam hemīn **ḳullıġa** ḳıl ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 46). [ḳullıġa, -a]*

kulūb: *Kalpler.*
• Ḳulūba pür olmışdı gerçi teraḥ
Velī virdi keştī ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 345). [ḳulūba, -a]*
• İder fikri mevtüñ **ḳulūbı** ḥazīn
Velī çoḳ meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 73). [ḳulūbı, -ı]*

kulūb-ı mesākīni: *Yoksullar, fakirler, miskinlerin kalpleri.*
• Ḳulūb-ı mesākīni iden şerīf
Ḳılan ehli ḥāli ḳavī vü żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 165). [ḳulūb-ı mesākīni, -i]*

kulunc: *Bağırsak ağrısı, bağırsaklarda peyda olup omuz başlarına ve vücuda gelen bir ağrı.*
• Bu meşhūr-durur aḥşā **ḳulunc** iner
Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [ḳulunc,]*

kulunc: *Bağırsak ağrısı, bağırsaklarda peyda olup omuz başlarına ve vücuda gelen bir ağrı.*
• Bu meşhūr-durur aḥşā **ḳulunc** iner
Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [ḳulunc,]*

külüng ü peleng: *Büyük horoz ve kaplan.*
• Alındı şu deñlü **külüng ü peleng**
Ki Sindi **külüng ü peleng** itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 143). [külüng ü peleng,]*
• Alındı şu deñlü **külüng ü peleng**
Ki Sindi **külüng ü peleng** itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 144). [külüng ü peleng,]*

kum: *Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.*
• Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [ḳuma, -a]*

kum: *Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.*
• Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [ḳuma, -a]*

kumāş: *Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.*
• Virür elçiye ḫayli māl ü **ḳumāş**
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [ḳumāş,]*

kumāş: *Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.*
• Virür elçiye ḫayli māl ü **ḳumāş**
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [ḳumāş,]*

kumāş: *Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.*
• Getürdiler ol māl menāl ü **ḳumāş**
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [ḳumāş,]*

kumāş: *Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.*
• Getürdiler ol māl menāl ü **ḳumāş**
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [ḳumāş,]*

kumrı: *Ar. Güvercin nevinden maruf kuş, müennesi: kumriyye.*
• Ṭolu **ḳumrı** ile gülistān u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [ḳumrı,]*

kumrı: *Ar. Güvercin nevinden maruf kuş, müennesi: kumriyye.*
• Ṭolu **ḳumrı** ile gülistān u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [ḳumrı,]*

kün fe-kān: *Ol der, olur: "(O) göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır. Bir şeyi dilediğinde ona sadece "Ol" der, o da hemen oluverir." Bakara 2/17.*
• Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
Vücūdı güvāhı anuñ **kün fe-kān** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 116). [kün fe-kān,]*

künām: *Yabani hayvan ini, aslan yatağı.*
• Bu iḥsānuñ olmaya şükri tamām
Ola şükr-i iḥsān yanında **künām** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 10). [künām,]*

künān: *Ahlayanlar ve inleyenler.*
• İdüp mürdeyi ġaflet için fiġān
İder nevḥalar būm mūye **-künān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 14). [-künān,]*

künān: *Ahlayanlar ve inleyenler.*
• İdüp mürdeyi ġaflet için fiġān
İder nevḥalar būm mūye **-künān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 14). [-künān,]*

künbed-i āsumān: *Gökyüzü kubbesi.*
• Ṭolu dūd ile **künbed-i āsumān**
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 9). [künbed-i āsumān,]*

künbed-i cān-sitān: *Can alıcı kubbe.*
• Durup leşker öñinde ol pehlivān
Elinde dutar **künbed-i cān-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 724). [künbed-i cān-sitān,]*

künbed-i çarḫ: *Feleğin, dünyanın kubbesi.*
• Ṭolup **künbed-i çarḫ** bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle Hindī şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 573). [künbed-i çarḫ,]*

künbed-i ser-nigūn: *Çöken kubbe.*
• Elinde hem ol **künbed-i ser-nigūn**
Gehī Bīsütūn idi şan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 201). [künbed-i ser-nigūn,]*

künc: *Köşe, bucak.*
• İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra **küncini** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [küncini, -i, -n, -i]*

künc: *Köşe, bucak.*

• İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra **küncini** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [küncini, -i, -n, -i]*

künc: *Köşe, bucak. II İç köşe.*
• Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ **künci** penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 22). [künci, -i]*

künc: *Köşe, bucak. II İç köşe.*
• Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ **künci** penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 22). [künci, -i]*

künc: *Köşe.*
• Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr **küncine** ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [küncine, -i, -(n)e]*

künc: *Köşe.*
• Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr **küncine** ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [küncine, -i, -(n)e]*

künc: *Kenar, köşe.*
• Gelüp baġdan **künce** ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [künce, -e]*

künc: *Kenar, köşe.*
• Gelüp baġdan **künce** ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 57). [künce, -e]*

künc: *Köşe, bucak, kenar.*
• Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür olur **künci** çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 60). [künci, -i]*

künc: *Köşe, bucak, kenar.*
• Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür olur **künci** çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 60). [künci, -i]*

künc: *Köşe, bucak, kenar.*
• Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan **künc** içinde bilem iy emīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [künc,]*

künc: *Köşe, bucak, kenar.*
• Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳını ben faḳīr
Ḳaçan **künc** içinde bilem iy emīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 24). [künc,]*

künc-i mūr: *Karınca köşesi.*
• Süleymān maḳāmı degül **künc-i mūr**
Ḳudūmı velī ḳalbe virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 357). [künc-i mūr,]*

künde: *Ayak bağı, köstek, bukağı.*
• Eline alup **kündesinden** dutar
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 353). [kündesinden, -sin, -den]*

künde: *Ayak bağı, köstek, bukağı.*
• Eline alup **kündesinden** dutar
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 353). [kündesinden, -sin, -den]*

kungur: *Duvara çıkıntı yapan kiriş, direk.*
• Serer **kungurı** dāmeni ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [kungurı, --ı]*

kungur: *Duvara çıkıntı yapan kiriş, direk.*
• Serer **kungurı** dāmeni ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 123). [kungurı, --ı]*

kungur: *Tepe, en yüksek yer.*
• Ki her **kungurın** bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [kungurın, -ın]*

kungur: *Tepe, en yüksek yer.*
• Ki her **kungurın** bir melek-āşiyān
İdinmişdür anuñ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [kungurın, -ın]*

kungur: *Tepe, en yüksek yer.*
• O **kungurlaruñ** ara yiri ki var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [kungurlaruñ, -lar, -uñ]*

kungur: *Tepe, en yüksek yer.*
• O **kungurlaruñ** ara yiri ki var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [kungurlaruñ, -lar, -uñ]*

kungur: *Tepe, en yüksek yer.*
• ʿAṣāfīr idi **kungurında** melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 129). [kungurında, -ın, -da]*

kungur: *Tepe, en yüksek yer.*
• ʿAṣāfīr idi **kungurında** melek
Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 129). [kungurında, -ın, -da]*

küngür-i çarha: *Çarkın/gökyüzünün tepesi.*
• Eger **küngür-i çarḫa** ṣalsa kemend
Olur ʿāḳıbet ol kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 15). [küngür-i çarḫa,]*

künh: *(Ar.) Bir şeyin aslı hakikati, temeli.*
• Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
Bulamaz senüñ **künhüñe** hīç rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 14). [künhüñe, -üñe]*
• Ne idrāk ider **künhün** anuñ ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 173). [künhün, -üñ]*

künh: *(Ar.) Bir şeyin aslı hakikati, temeli.*

• Vücūdına oldı bu eşyā güvāh
Velī **künhüne** bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 120). [künhüne, -üñ, -e]*
• Ne deñlü ki derk ide derrāklar
Anuñ **künhüne** irmez idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 126). [künhüne, -üñ, -e]*

künişt: *Far. 1. Mecûsî mabedi. Âteşhâne. 2. Yahudi havrası "kiş" dahi lügattir.*
• Ne deñlü ki var ise yaḳdı **künişt**
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [künişt,]*

künişt: *Far. 1. Mecûsî mabedi. Âteşhâne. 2. Yahudi havrası "kiş" dahi lügattir.*
• Ne deñlü ki var ise yaḳdı **künişt**
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [künişt,]*

künūz: *Hazineler.*
• Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn **künūz** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [künūz,]*

künūz: *Hazineler.*
• Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn **künūz** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [künūz,]*

künyet: *Soy ve sülale ile ilgili kimlik bilgileri.*
• Degül esb bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi **künyetin** Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 168). [künyetin,]*

künyet: *Soy ve sülale ile ilgili kimlik bilgileri.*
• Degül esb bād idi ol dīv-zād
Dimişler idi **künyetin** Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 168). [künyetin,]*

kur: *Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.*
• Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [ḳurar, -ar]*

kur: *Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.*
• Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [ḳurar, -ar]*

kur: *Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.*
• Kurup şāh-ı ʿālem içün bār-gāh
Araya alur bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 221). [kurup, -up]*

kur: *Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.*
• Kurup şāh-ı ʿālem içün bār-gāh
Araya alur bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 221). [kurup, -up]*

kur: *Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.*
• Ḳurup fîller üstine taḫt-ı ʿāc
Çıḳar üstine zīver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [ḳurup, -up]*

kur: *Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.*
• Ḳurup fîller üstine taḫt-ı ʿāc
Çıḳar üstine zīver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [ḳurup, -up]*

kur: *Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.*
• Diz urup **ḳurar** bir kemān-ı būs-vār
Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [ḳurar, -ar]*

kur: *Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.*
• Diz urup **ḳurar** bir kemān-ı būs-vār
Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [ḳurar, -ar]*

kur-: *Uygun hale getirmek, germek.*
• Kemāñum **ḳurup** eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 453). [ḳurup, -up]*

kur-: *Uygun hale getirmek, germek.*
• Kemāñum **ḳurup** eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 453). [ḳurup, -up]*

kur-: *Hazırlamak, düzenlemek.*
• Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek **ḳurdı** ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 36). [ḳurdı, -dı]*

kur-: *Hazırlamak, düzenlemek.*
• Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
Felek **ḳurdı** ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 36). [ḳurdı, -dı]*

kur: *İnşa etmek.*
• Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma ciger yaḳduġın āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 223). [ḳurup, -up]*

kur: *İnşa etmek.*
• Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma ciger yaḳduġın āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 223). [ḳurup, -up]*

kur: *Tesis etmek, yerleştirmek.*
• Bu himmetler ile göre āfitāb
Niçe **ḳurşa** ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [ḳurşa, -sa]*

kur: *Tesis etmek, yerleştirmek.*
• Bu himmetler ile göre āfitāb
Niçe **ḳurşa** ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [ḳurşa, -sa]*

kūr: *(Fa.) Kör, āmā.*
• Hemīn vażʿda bir **ḳur** gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [ḳur,]*

kūr: *(Fa.) Kör, āmā.*
• Hemīn vażʿda bir **ḳur** gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [ḳur,]*

kur: *Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.*
• Çıḳup keştiden **ḳurdı** şeh bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [ḳurdı, -dı]*

kur: *Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.*
• Çıḳup keştiden **ḳurdı** şeh bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [ḳurdı, -dı]*

kurb: *Yakın.*
• Saʿādet anuñ kim bula **ḳurba** rāh
Olur mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 199). [ḳurba, -a]*

kurb: *Yakın.*
• Saʿādet anuñ kim bula **ḳurba** rāh
Olur mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 199). [ḳurba, -a]*

kurb: *Yakın.*
• Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr **ḳurbında** medfūn künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [ḳurbında, -ın, -da]*

kurb: *Yakın.*
• Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr **ḳurbında** medfūn künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [ḳurbında, -ın, -da]*

kurb: *Yakın.*
• Melek **ḳurb** bulup olur muʿteber
Dimiş lī maʿallāhi ḫayrü'l-beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 251). [ḳurb,]*

kurb: *Yakınlık.*
• Nedeñlü ki **ḳurbunda** deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli bir cümle bostān u bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 37). [ḳurbunda, -u, -n, -da]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*
• Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki **ḳurbāna** iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [ḳurbāna, -a]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*
• Daḳınup iki kīş-i āteş-feşān
Daḳar iki **ḳurbāna** iki kemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 60). [ḳurbāna, -a]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*
• Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
Ayaġı ile geldi **ḳurbān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [ḳurbān,]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*
• Arada ḳalup zār ü ḥayrān olur
Ayaġı ile geldi **ḳurbān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [ḳurbān,]*

kurbān: *Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.*
• Ḳara ḳaşları şan kurulmış kemān
Olur tīr-i müjgānı **ḳurbānı** cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 600). [ḳurbānı, -ı]*

kurbān: *Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.*
• Ḳara ḳaşları şan kurulmış kemān
Olur tīr-i müjgānı **ḳurbānı** cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 600). [ḳurbānı, -ı]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*
• Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
Şalar anı **ḳurbānına** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 634). [ḳurbānına, -ı, -n, -a]*

kurbān: *Bir uğurda feda olma.*
• Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
Şalar anı **ḳurbānına** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 634). [ḳurbānına, -ı, -n, -a]*

kurbet-i vaṣl: *Ulaşmanın yakınlığı.*
• Yaḳardı oda āteş-i iştiyāḳ
Olup **ḳurbet-i vaṣl** gitdi firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 180). [ḳurbet-i vaṣl,]*

kurı: *Kuru.*
• Bilen bildiren enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [ḳurı,]*

kurı: *Kuru.*
• Bilen bildiren enbiyādur hemān
Ḳurı vehmdür bāḳī ẓann u gümān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [ḳurı,]*

kurı-: *Kurumak.*
• Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
Yanar tāb-ı ḥordan çü revġan miyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 7). [ḳurıyup, -up]*

kurı-: *Kurumak.*
• Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
Yanar tāb-ı ḥordan çü revġan miyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 7). [ḳurıyup, -up]*

kurı-: *Kurumak.*
• Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı giyāh
Havā kehribā oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 87). [ḳurıyup, -up]*

kurı-: *Kurumak.*
• Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı giyāh
Havā kehribā oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 87). [ḳurıyup, -up]*

kürī: *Bir merkeze eşit uzaklıktaki noktalardan meydana gelen bir yüzeyin çevrelediği cisme veya şekle ait.l.*
• Neden çarḫ oldı **kürī** yir basīṭ
Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [kürī,]*

kürī: *Bir merkeze eşit uzaklıktaki noktalardan meydana gelen bir yüzeyin çevrelediği cisme veya şekle ait.l.*
• Neden çarḫ oldı **kürī** yir basīṭ
Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [kürī,]*

kurı: *Boş, gereksiz, bir esâsa dayanmayan, faydasız, abes.*
- ʿAvāmuñ kelāmı çü ṣavt-ı ḥimār

Ḳurı naẓmdur añа ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 8). [ḳurı,]*

kurı: *Boş, gereksiz, bir esâsa dayanmayan, faydasız, abes.*
- Bu şehlüḳ didügüñ **ḳurı** iʿtibār

Belāsına mevtüñ olamaz ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 15). [ḳurı,]*

kurre: *Tay.*
- Ḳalup **kürre** çünkim gide mādiyān

Gezer ẓulmet içinde niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 115). [kürre,]*

kurş-ı hurşīd ü māh: *Güneş ve ayın yuvarlağı.*
- Ḳara tozıda **ḳurş-ı ḫurşīd ü māh**

Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 165). [ḳurş-ı ḫurşīd ü māh,]*

kurş-ı līmū: *Limon kabuğundan elde edilmiş tanecik.*
- Ṭolup **ḳurş-ı līmū** vü ṣandal-simāṭ

Virürdi müferreḥ cüvāriş neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 73). [ḳurş-ı līmū,]*

kurtar-: *Kurtarmak.*
- Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān

Diledi elinden ki **ḳurtara** cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [ḳurtara, -a]*

kurtar-: *Kurtarmak.*
- Düşüp boynuna anuñ ol pehlevān

Diledi elinden ki **ḳurtara** cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1066). [ḳurtara, -a]*

kurtul: *Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak; istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.*
- Gelüp eyledi **ḳurtılan** dest-būs

Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [ḳurtılan, -an]*

kurtul: *Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak; istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.*
- Gelüp eyledi **ḳurtılan** dest-būs

Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 81). [ḳurtılan, -an]*

kurtul-: *Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.*
- Cihān ejdehāsından iy nīk-nām

Ne cān **ḳurtılur** ne bulınur merām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [ḳurtılur, -ur]*

kurtul-: *Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.*
- Cihān ejdehāsından iy nīk-nām

Ne cān **ḳurtılur** ne bulınur merām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [ḳurtılur, -ur]*

kurtul-: *Kurtulmak.*
- Bu gird-ābdan **ḳurtulur** mı beşer

Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [ḳurtulur, -ur]*

kurtul-: *Kurtulmak.*
- Bu gird-ābdan **ḳurtulur** mı beşer

Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [ḳurtulur, -ur]*

kurul: *Kurma işi yapılmak, oluşturulmak.*
- Ḳara ḳaşları ṣan **kurulmış** kemān

Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [kurulmış, -mış]*

kurul: *Kurma işi yapılmak, oluşturulmak.*
- Ḳara ḳaşları ṣan **kurulmış** kemān

Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 599). [kurulmış, -mış]*

kurul: *Kurulmak.*
- Ḳuruldı iki şāh içün bār-gāh

Sipeh hāle oldı iki şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [ḳuruldı, -dı]*

kurul: *Kurulmak.*
- Ḳuruldı iki şāh içün bār-gāh

Sipeh hāle oldı iki şāh māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [ḳuruldı, -dı]*

kurul: *Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak.*
- Ḳurulmışdı fīl üzre zerrīn-taḫt

Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [ḳurulmışdı, --mış, --dı]*

kurul: *Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak.*
- Ḳurulmışdı fīl üzre zerrīn-taḫt

Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [ḳurulmışdı, --mış, --dı]*

kūs: *Kös, büyük davul.*
- Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh

Dögüp **kūs** gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [kūs,]*

kūs: *Kös, büyük davul.*
- Çözer tūġ ol şu ki müşg-i siyāh

Dögüp **kūs** gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 112). [kūs,]*

kuş: *Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.*
- Ḫudā virdi baña çü ferḫunde huş

Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre **kuş** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 284). [kuş,]*

kuş: *Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.*
- Ḫudā virdi baña çü ferḫunde huş

Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre **kuş** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 284). [kuş,]*

kūs: *Kös, büyük davul.*

• Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
Yine bār-gāhında çalındı **kūs** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 82). [kūs,]*

kūs: *Kös, büyük davul.*
• Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
Yine bār-gāhında çalındı **kūs** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 82). [kūs,]*

kūs: *Kös, büyük davul.*
• Döger sīnesin **kūs** u yüzini zīl
Olur nevḥadan ḫalḳ-ı ʿālem ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 217). [kūs,]*

kuş dilini: *Kuşların konuştuğu dil II ötme, şakıma; herkesin anlayamayacağı lisan, ifade; tas. vahdet sırrının anlatıldığı mânâ dili.*
• Ḳamu elsine saña maʿlūm olur
Süleymān olan **ḳuş dilini** bilür *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 100). [ḳuş dilini, -i, -ni]*

kūs u būk: *Büyük davul ve boru.*
• Ne deñlü ki var ise ṣāḥib-serīr
Çalar **kūs u būḳ** ile ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 64). [kūs u būḳ,]*

kūs u rūyīne-nāy: *Davul ve ney.*
• Yine dutdı dünyāyı bang-ı derāy
Fiġān eyledi **kūs u rūyīne-nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 356). [kūs u rūyīne-nāy,]*
• Ne deñlü ki var **kūs u rūyīne-nāy**
Naḳāra vü santūr u ṭabl u derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 67). [kūs u rūyīne-nāy,]*

ḳuşa: *Kuşanmak.*
• Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [ḳuşadur, -dur]*

ḳuşa: *Kuşanmak.*
• Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [ḳuşadur, -dur]*

ḳuşad-: *Bir şeyleri bele sarıp bağlamak.*
• Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [ḳuşadup, -(u)p]*

ḳuşad-: *Bir şeyleri bele sarıp bağlamak.*
• Ḳuşadup beline muraṣṣaʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [ḳuşadup, -(u)p]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 55). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 55). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan-: *Kuşanmak (altın kemer bağlamında).*
• Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vaż'ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 49). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan-: *Kuşanmak (altın kemer bağlamında).*
• Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki vaż'ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 49). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Ḳuşandı geyim üzre pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Kemer kim **ḳuşandı** şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 617). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Kemer kim **ḳuşandı** şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 617). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem görürse olur yāy-bāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 627). [ḳuşandı, -dı]*

ḳuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*
• Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem görürse olur yāy-bāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 627). [ḳuşandı, -dı]*

kūşe: *Köşe.*
• Ḫuşūşā ol içindeki būstān
Ki her **kūşesi** oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 164). [kūşesi, -si]*

kūşe: *Köşe.*
• Ḫuşūşā ol içindeki būstān
Ki her **kūşesi** oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 164). [kūşesi, -si]*

kūşe: *Köşe.*
• Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn **kūşesinde** nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 200). [kūşesinde, -si, -n, -de]*

kūşe: *Köşe.*
• Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn **kūşesinde** nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 200). [kūşesinde, -si, -n, -de]*

kuşe: *Köşe.*

• Bulur anda bir **kūşe** ḫūb u şerīf

Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [kūşe,]*

kuşe: *Köşe.*

• Bulur anda bir **kūşe** ḫūb u şerīf

Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [kūşe,]*

kūs-ı gerdūn-misāl: *Gökyüzü misali kös, büyük davul.*

• Derīde gelür **kūs-ı gerdūn-misāl**

Olur nāy-ı rūyīne beste-maḳāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 475). [kūs-ı gerdūn-misāl,]*

kūs-ı gerdūn-şikāf: *Semayı yaran kös, büyük davul.*

• Urur naʿralar **kūs-ı gerdūn-şikāf**

Olur heybetinden ki lerzende Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 305). [kūs-ı gerdūn-şikāf,]*

kūs-ı rūyīne-kās: *Tunçtan yapılmış büyük davul.*

• Urur naʿra çün **kūs-ı rūyīne-kās**

Düşer heybetinden sipāha hirās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 817). [kūs-ı rūyīne-kās,]*

kūşiş: *Gayret, çaba, uğraş.*

• O keşretde **kūşişde** her kīne-ver

ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [kūşişde, -de]*

kūşiş: *Gayret, çaba, uğraş.*

• O keşretde **kūşişde** her kīne-ver

ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [kūşişde, -de]*

kuşluġ: *Kuşluk vakti, günün sabahla öğle arasındaki saatleri.*

• Cabulḳādur adı bu şehrüñ şehā

Cehennem olur **ḳuşluġa** dek havā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 388). [ḳuşluġa, -a]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

• Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng

Kimi **küşte** olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [küşte,]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

• Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng

Kimi **küşte** olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [küşte,]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

• O kan baḥri içinde her **küşte** pīl

Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [küşte,]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

• O kan baḥri içinde her **küşte** pīl

Dümensüz gezerdi sefīl ü ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [küşte,]*

küşte: *Öldürülmüş; öldürülen kimsenin vücudu, ceset II Aşık; âşığın vücudu.*

• İdüp **küşteyi** nīm-küşte seyr

Şaçılmış yatur dest pā vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 461). [küşteyi, -y-i]*

küşte: *Öldürülmüş; öldürülen kimsenin vücudu, ceset II Aşık; âşığın vücudu.*

• İdüp **küşteyi** nīm-küşte seyr

Şaçılmış yatur dest pā vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 461). [küşteyi, -y-i]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul.*

• Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm

Ki **küşte** ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [küşte,]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul.*

• Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm

Ki **küşte** ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [küşte,]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul.*

• Ḳanāre-yi esnān olup cūy-ı ceng

Zemīn **küştelerden** olur ḫalḳa teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 242). [küştelerden, -ler, -den]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul.*

• Ḳanāre-yi esnān olup cūy-ı ceng

Zemīn **küştelerden** olur ḫalḳa teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 242). [küştelerden, -ler, -den]*

küşte: *Öldürülmüş; öldürülen kimsenin vücudu, ceset II Aşık; âşığın vücudu.*

• Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār

Üşer yimege **küşteyi** şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [küşteyi, -y-i]*

küşte: *Öldürülmüş; öldürülen kimsenin vücudu, ceset II Aşık; âşığın vücudu.*

• Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār

Üşer yimege **küşteyi** şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [küşteyi, -y-i]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

• İdüp **küşte** üstinde kerkes mekān

Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [küşte,]*

küşte: *Ölü, öldürülmüş.*

• İdüp **küşte** üstinde kerkes mekān

Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [küşte,]*

küşte: *Öldürülmüş, ölü.*

• Olup cā-be-cā **küşteden** püşteler

Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 297). [küşteden, -den]*

küşte: *Öldürülmüş, ölü.*

• Olup cā-be-cā **küşteden** püşteler

Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 297). [küşteden, -den]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul.*

• Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi yatur idi **küşteler** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [küşteler, -ler]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul.*
• Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi yatur idi **küşteler** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [küşteler, -ler]*

küşte-pāy: *Ölü temel.*
• Demür ḫışt ile **küşte-pāymış** ḥişār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [küşte-pāymış, -mış]*

küşte-pāy: *Ölü temel.*
• Demür ḫışt ile **küşte-pāymış** ḥişār
Ki ḳaçaġa bulmaya zinde kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 211). [küşte-pāymış, -mış]*

küşte-yi küstede: *Cesetler üzerinde.*
• İdüp küşte üstinde kerkes mekān
Yapar **küşte-yi küstede** āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 292). [küşte-yi küstede, --de]*

küşt-gīr: *Güreş tutan, güreşçi, pehlivan.*
• İki **küşt-gīrüz** iki pehlevān
Belāġat meṣāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [küşt-gīrüz, -üz]*

küşt-gīr: *Güreş tutan, güreşçi, pehlivan.*
• İki **küşt-gīrüz** iki pehlevān
Belāġat meṣāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [küşt-gīrüz, -üz]*

küşti: *Güçlü.*
• Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek **küşti** evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [küşti,]*

küşti: *Güçlü.*
• Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek **küşti** evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [küşti,]*

küştī-yi pehlevān: *Yiğit güreşçi.*
• Olur pīşvā **küştī-yi pehlevān**
Çü baṭ beççe ardunca cümle revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 81). [küştī-yi pehlevān,]*

kuṣūr: *Eksiklik, noksan; ayıp, özür, sakatlık; eksik davranma, yapılması gereken bir şeyi muktedir olduğu hâlde yapmama.*
• İder dār-ı dīnī **ḳuṣūrı** ḫarāb
Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [ḳuṣūrı, -ı]*

kuṣūr: *Eksiklik, noksan; ayıp, özür, sakatlık; eksik davranma, yapılması gereken bir şeyi muktedir olduğu hâlde yapmama.*
• İder dār-ı dīnī **ḳuṣūrı** ḫarāb
Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ şitāb *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 25). [ḳuṣūrı, -ı]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Ḳuṣūrı gibi ʻAdnde yoḳ ḳuṣūr
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [ḳuṣūrı, -ı]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Ḳuṣūrı gibi ʻAdnde yoḳ ḳuṣūr
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [ḳuṣūrı, -ı]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Ḳuṣūrı gibi ʻAdnde yoḳ **ḳuṣūr**
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Ḳuṣūrı gibi ʻAdnde yoḳ **ḳuṣūr**
İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
Melek ʿarż ide ḫacletinden **ḳuṣūr** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 6). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
Melek ʿarż ide ḫacletinden **ḳuṣūr** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 6). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Ar. 1. Kısa ve eksik tutmak, bir şeyi yapmağa muktedir iken yapmamak, 2. Hata, kabahat, noksan, taksîr.*
• İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
Ḳuṣūrum daḫı çoḳ velī zākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [ḳuṣūrum, -um]*

kuṣūr: *Ar. 1. Kısa ve eksik tutmak, bir şeyi yapmağa muktedir iken yapmamak, 2. Hata, kabahat, noksan, taksîr.*
• İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
Ḳuṣūrum daḫı çoḳ velī zākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [ḳuṣūrum, -um]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur **ḳuṣūr**
Eger bir gün olmazsa bir gün olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur **ḳuṣūr**
Eger bir gün olmazsa bir gün olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Hele cengde siz ḳomañuz **ḳuṣūr**
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Hele cengde siz ḳomañuz **ḳuṣūr**
Bula ḳalbiñüz ġālib olup sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 697). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr: *Kusur, eksik, noksan.*

• Ḳuṣūrı yoġ idi ki ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [ḳuṣūrı, -ı]*

kuṣūr: *Kusur, eksik, noksan.*
• Ḳuṣūrı yoġ idi ki ide ḥicāb
Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [ḳuṣūrı, -ı]*

kuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam **ḳuṣūr**
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 169). [ḳuṣūr,]*

ḳuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam **ḳuṣūr**
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 169). [ḳuṣūr,]*

ḳuṣūr: *Eksik, noksan; kasırlar.*
• Beşerden ʿaceb midür olsa **ḳuṣūr**
Ḫuṣūṣā ki olmaya ehl-i ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 111). [ḳuṣūr,]*

kuṣūr eyleye: *Hatalı davranışta bulunmak. Günah işlemek; Allah'ın hoşuna gitmeyecek davranışlarda bulunmak.*
• Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 403). [ḳuṣūr eyleye, -ye]*

kūt olur: *Azık, yiyecek, gıda olmak.*
• Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [ḳūt olur, -ur]*

kūtāh: *Kısa.*
• Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿömri **kūtāh** olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [kūtāh,]*

kūtāh: *Kısa.*
• Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿömri **kūtāh** olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [kūtāh,]*

kūt-ı nāb: *Temiz, saf, katıksız yiyecek.*
• Göñül şāh-bāzına vir **ḳūt-ı nāb**
Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 17). [ḳūt-ı nāb,]*

ḳūt-ı rūḥ: *Ruhun gıdası.*
• Yi yāḳūtīler kim olur **ḳūt-ı rūḥ**
Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [ḳūt-ı rūḥ,]*

kuvā: *Ar. kuvvet ve kuvve'nin cem'i.*
• Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre **ḳuvā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 368). [ḳuvā,]*

kuvā: *Ar. kuvvet ve kuvve'nin cem'i.*
• Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre **ḳuvā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 368). [ḳuvā,]*

kuvā: *Kuvvetler.*
• Ḳuvāyı żaʿīf eyler itseñ keşīr
Ṣaḳınmaḳ gerek iy emīr-i kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 437). [ḳuvāyı, -y, -ı]*

kuvā: *Kuvvetler.*
• Ḳuvāyı żaʿīf eyler itseñ keşīr
Ṣaḳınmaḳ gerek iy emīr-i kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 437). [ḳuvāyı, -y, -ı]*

kuvvet: *Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.*
• Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür **ḳuvvet** ammā hevā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 160). [ḳuvvet,]*

kuvvet: *Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.*
• Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür **ḳuvvet** ammā hevā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 160). [ḳuvvet,]*

kuvvet bulur: *Kendinde bir şeyi yapacak gücü bulmak, kendini yapacak güçte hissetmek ıı Kuvvetlenmek.*
• Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 37). [ḳuvvet bulur, -ur]*

kuvvet-i kalb: *Kalbin kuvveti.*
• Bulup **ḳuvvet-i ḳalb** anuñla sipāh
İderler niçe biñ ʿadūyı tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 295). [ḳuvvet-i ḳalb,]*

kuvvet-i kalb ü āhen-ciger: *Demir yüreği (dayanıklı) ve kalp kuvveti.*
• Şehi dilḫōşı ḫalḳı dilḫōş ider
Virür **ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 250). [ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger,]*

kāyil: *İnanmış, kabul etmiş.*
• Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp **ḳāyili** ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 68). [ḳāyili, -i]*

kāyil: *İnanmış, kabul etmiş.*
• Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp **ḳāyili** ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 68). [ḳāyili, -i]*

kılup: *Etmek, yapmak.*
• Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
Duʿālar **ḳılup** ḳıldı taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 84). [ḳılup,]*

lābe: *Yalvarma, yaltaklanma, dalkavukluk etme, acz gösterme II Bir kere oynamak.*

1. Gelüp **lābe** ile baña ʿöẕr ide
   Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [lābe,]*

lā-büd: *Ar. Elbette, mutlaka, nâ-çâr.*

1. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
   Olur **lā-büd** ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [lā-büd,]*

lā-büd: *Ar. Elbette, mutlaka, nâ-çâr.*

1. Bu eşyāya **lā-büd** müʾessir gerek
   Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 215). [lā-büd,]*

lā-cerem: *Ar. Şüphesiz, besbelli, elbette.*

1. Çü dīn dārına oldı dördi cidār
   Gerek **lā-cerem** dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 24). [lā-cerem,]*

lā-cerem: *Şüphesiz, bi'z-zarure.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
   Şoñunda çeker **lā-cerem** çoḳ elem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 626). [lā-cerem,]*

lāciverd ider: *Lacivert renkli yapar.*

1. Şadā-yı ʿuyūnān şaḥrā-neberd
   Niçe kehrubāyı ider lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 196). [lāciverd ider, -er]*

lāciverd ider: *Lacivert renkli yapar.*

1. Şahīl-i şabā-seyr ü şaḥrā-neverd
   İder niçe şengerf-rū lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [lāciverd ider, -er]*

lāf eylesem: *Konuşmak, söylemek.*

1. Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
   Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 42). [lāf eylesem, -se, -m]*

lāf ider: *Söz etmek, söz söylemek.*

1. Şu kāmil ki her ḥaḳḳa inşāf ider
   Dimez baña kim ögünür **lāf ider** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 42). [lāf ider, -er]*

lāf itmedüñ: *Söz söylemek, vaatte bulunmak.*

1. Ḳoma ḫaşmuñı itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 403). [lāf itmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

lāf idüp: *Söz etmek, söz söylemek.*

1. İdüp ikisi daḫı biñ dürlü lāf
   Doḳuşdı biri birine iki Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1019). [lāf idüp, -üp]*

lāf-ı güzāf: *Boş söz.*

1. Sözümi şaḳın şanma **lāf-ı güzāf**
   Cihānda benüm gibi yoḳ mū-şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 53). [lāf-ı güzāf,]*
2. Ḳoma ḫaşmuñı itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur merde **lāf-ı güzāf** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [lāf-ı güzāf,]*

lafz: *Söz.*

1. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
   Diyen nār **lafẓın** yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [lafẓın, -ın]*

lāġar: *Solgun, zayıf.*

1. Atı **lāġar** u kendü ḫōr u ẕelīl
   Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [lāġar,]*

lāġar: *Solgun, zayıf.*

1. Murādātı **lāġar** ne zer var ne zūr
   ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [lāġar,]*

laġv olur: *Hükümsüz kılınmak.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
   Velī **laġv olur** çünki olmaya būd *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 40). [laġv olur, -ur]*

laḥd: *Mezar.*

1. Biner gāv-ser raḫṣa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḥaşma zīnini **laḥd** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [laḥd,]*

laḥd: *Mezar.*

1. Biner gāv-ser raḫṣa çüst ol esed
   Ki ide niçe ḥaşma zīnini **laḥd** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [laḥd,]*

lahd: *Mezar.*

1. O meydānda dām u ded
   Ḫavāṣılları olmış idi çü **laḥd** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 308). [laḥd,]*

laḥm: *Et.*

1. Yiyüp **laḫmı** nā-puḫte mānend-i şīr
   Bağa şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 353). [laḫmı, -ı]*

laḥm: *Et.*

1. Çü yoḳ iştihā yime zinhār **laḥm**
   Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [laḥm,]*

laḥm: *Et.*

1. Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
   Ḫuṣūṣā ki ol **laḥmda** ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [laḥmda, -da]*

lahm: *Et.*

1. Yapışmış görür **laḥma** elmās şāh
   Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 41). [laḥma, -a]*

laḥm-ı insāna: *Insan eti.*

1. Ṭoyup **laḥm-ı insāna** mār ile mūr
   Pür itdi ḥavāṣıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [laḥm-ı insāna, -a]*

laḥm-ı ṭarı: *Lifli et(Meyvelerin etli kısmı).*

1. Şeker işi çoḳ mīve **laḥm-ı ṭarı**
   Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [laḥm-ı ṭarı,]*

laḫn-i hindūdur: *Hintli âhenkli sesi, nağmesi, ezgisi, melodisi.*

1. Felek naġmesi itmesün nā-şikīb
   Ki ol **laḫn-i Hindūdur** āhū-firīb
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 112). [laḫn-i hindūdur, -dur]

laht: *Parça.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
   Zemīn gāvına dāyim urmaḳda **laḫt**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [laḫt,]

laht: *Parça.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
   Zemīn gāvına dāyim urmaḳda **laḫt**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [laḫt,]

laht-ı gerden-şiken: *Boyun kıran darbe.*

1. Ṭoḳunur ḫūde **laḫt-ı gerden-şiken**
   İder maġz-ı ḫūnīn ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 527). [laḫt-ı gerden-şiken,]*

laḫza: *Bakacak kadar zaman, an.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk maʿmūrdur
   Şehin-şāhı her **laḫza** manṣūrdur
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 90). [laḫza,]

laḫza: *An.*

1. Naẓar gibi her **laḫza** seyri felek
   Ki bir ḥaṭvesidür simāk ü semek
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 45). [laḫza,]

laʿīn: *Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol **laʿīn**
   Doḳunmaz şehe ḥafr eyler zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [laʿīn,]

laʿīn: *Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol **laʿīn**
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [laʿīn,]

laʿīn: *Melûn, rahmetten mahrum: şeytân-ı la'în.*

1. Geçüp boynuna ol **laʿīnüñ** kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [laʿīnüñ, -üñ]*

laʿīn: *Melûn, rahmetten mahrum: şeytân-ı la'în.*

1. Geçüp boynuna ol **laʿīnüñ** kemend
İder ol velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [laʿīnüñ, -üñ]*

laʿīn: *Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.*

1. Bulup furṣat açdı kemīn ol **laʿīn**
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 567). [laʿīn,]*

laʿīn: *Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.*

1. Bulup furṣat açdı kemīn ol **laʿīn**
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 567). [laʿīn,]*

lāl: *Dilsiz, konuşamayan.*

1. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında **lāl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 134). [lāl,]*

lāl: *Dilsiz.*

1. Olur **lāl** ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 59). [lāl,]

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. İder **laʿli** geh zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 9). [laʿli, -i]

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. İder **laʿli** geh zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 9). [laʿli, -i]

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini **laʿl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 86). [laʿl,]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini **laʿl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 86). [laʿl,]*

laʿl: *Laʿl renkli, kırmızı.*

1. Çü devr itdi üç kerre **laʿlīn** cām
Olur şehlerüñ ʿārıżı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [laʿlīn, -īn]*

laʿl: *Laʿl renkli, kırmızı.*

1. Çü devr itdi üç kerre **laʿlīn** cām
Olur şehlerüñ ʿārıżı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [laʿlīn, -īn]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Daḳup **laʿlden** gūşına gūş-vār
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [laʿlden, -den]

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Daḳup **laʿlden** gūşına gūş-vār
Daḳ ol sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 7). [laʿlden, -den]

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni **laʿl**
Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [laʿl,]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni **laʿl**
   Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 533). [laʿl,]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Gerek **laʿl** olsun gerekse ḥacer
   Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [laʿl,]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Gerek **laʿl** olsun gerekse ḥacer
   Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [laʿl,]*

laʿl: *Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.*

1. Hemīn māh idi līk nākāste
   Zülāl idi **laʿl** ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 222). [laʿl,]*

lāl olsa: *Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz.*

1. Nice şiʿr fikri giyā vü şaʿīr
   Kişiyi ider **lāl olsa** Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 34). [lāl olsa, -sa]*

laʿl ü dürr ü güher: *Yakut,inci ve cevher.*

1. Nice bütdür ol büt heyūlāsı zer
   Velī ṣūreti **laʿl ü dürr ü güher** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 24). [laʿl ü dürr ü güher,]*

laʿl ü yāḳūt: *Lal (taşı) ve yakut.*

1. Nice çeşme ṣāfī vü sīm-āb-reng
   Var anda ḫaşı **laʿl ü yāḳūt** seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 212). [laʿl ü yāḳūt,]*

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer. Nurhan Atasoy, Batılı gözlemci ve elçilerin tanıklıklarına dayanarak, XVI. yüzyılda lale'nin Osmanlılarca bilindiğini, onun Osmanlı çiçek kültürü içinde gülden sonra çok önemli bir yeri olduğunu belirtir.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
   Kenārında **lāle** olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [lāle,]*

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer. Nurhan Atasoy, Batılı gözlemci ve elçilerin tanıklıklarına dayanarak, XVI. yüzyılda lale'nin Osmanlılarca bilindiğini, onun Osmanlı çiçek kültürü içinde gülden sonra çok önemli bir yeri olduğunu belirtir.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
   Kenārında **lāle** olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [lāle,]*

lāle: *Lale II Yara.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
   Açılmış nihāl üzre ṣan **lāledür** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 42). [lāledür, -dür]*

lāle: *Lale II Yara.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
   Açılmış nihāl üzre ṣan **lāledür** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 42). [lāledür, -dür]*

lāle: *Lale II Kadeh.*

1. İdüp **lālenüñ** içini jāle pür
   Biri cām-ı laʿlīn biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 13). [lālenüñ, -nüñ]*

lāle: *Lale II Kadeh.*

1. İdüp **lālenüñ** içini jāle pür
   Biri cām-ı laʿlīn biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 13). [lālenüñ, -nüñ]*

lāle: *Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.*

1. İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
   Ki meydān içini ide **lāle** reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [lāle,]*

lāle: *Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.*

1. İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
   Ki meydān içini ide **lāle** reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [lāle,]*

lāle-fām: *Lale renkli yapmak, kırmızılaştırmak.*

1. Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārıżı **lāle-fām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [lāle-fām,]*

lāle-fām: *Lale renkli yapmak, kırmızılaştırmak.*

1. Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārıżı **lāle-fām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [lāle-fām,]*

lāle-ʿizār: *Lale yanaklı II sevgilinin kırmızı yanakları.*

1. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
Ki nesrīn cebīn ola **lāle-ʿiẕār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [lāle-ʿiẕār,]*

lāle-ʿizār: *Lale yanaklı II sevgilinin kırmızı yanakları.*

1. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
Ki nesrīn cebīn ola **lāle-ʿiẕār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [lāle-ʿiẕār,]*

lāle-rū: *Lâle gibi al yanaklı.*

1. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu **lāle-rū**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 448). [lāle-rū,]

lāle-rū: *Lâle gibi al yanaklı.*

1. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu **lāle-rū**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 448). [lāle-rū,]

lāle-sitān: *Lale bahçesi. II Âşığın kanlı gözyaşı.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek ola **lāle-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [lāle-sitān,]*

lāle-sitān: *Lale bahçesi. II Âşığın kanlı gözyaşı.*

1. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek ola **lāle-sitān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [lāle-sitān,]*

lāle-veş: *Lale gibi.*

1. Getür **lāle-veş** sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 381). [lāle-veş,]

lāle-veş: *Lale gibi.*

1. Getür **lāle-veş** sāḳi cām-ı nebīd
Ki ġam beñzimüz eyledi şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 381). [lāle-veş,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir **lāle-zār** oldı gög müşg-bār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [lāle-zār,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir **lāle-zār** oldı gög müşg-bār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [lāle-zār,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü **lāle-zār**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 96). [lāle-zār,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü **lāle-zār**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 96). [lāle-zār,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār
Olur nār-ı muḥriḳ hemīn **lāle-zār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 106). [lāle-zār,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār
Olur nār-ı muḥriḳ hemīn **lāle-zār**

(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 106). [lāle-zār,]

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Çıḳar şöyle ḳandan sipihre buḫār
Kenārı sipihrüñ olur **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 814). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Çıḳar şöyle ḳandan sipihre buḫār
Kenārı sipihrüñ olur **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 814). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā rūşen olur zemīn **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā rūşen olur zemīn **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi zemīnüñ yüzin **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 318). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi zemīnüñ yüzin **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 318). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Sinān eyleyüp sīne-i çeşmesār
Olur çeşmesār ile yir **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Sinān eyleyüp sīne-i çeşmesār
Olur çeşmesār ile yir **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Çekildi yine rāyet-i zer-nigār
Olur nīzelerden zemīn **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 368). [lāle-zār,]*

lāle-zār: *1. lale bahçesi 2. lale bahçesi ‖ kan gölü.*

1. Dih ü şehr ile ṭopṭolu ol diyār
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları **lāle-zār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 16). [lāle-zār,]*

lāle-zār ol-: *Lale bahçesi (gibi kıpkırmızı) olmak.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
Yanar cā-be-cā ṣanki ṣaḥrāda nār
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 15). [lāle-zār ol-,]

lāle-zār olur: *Lale bahçesi olmak.*

1. Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ ṣikār
Olur ṣayd ḳanıyla pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 132). [lāle-zār olur, --ur]*

laʿl-i cām: *Şarap kırmızısı.*

1. Mey-i surḫ idi ʿārıżı **laʿl-i cām**
Şeker-nuḳl idi söyledügi kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 645). [laʿl-i cām,]*

laʿl-i nāb: *(sevgilinin) saf dudağı.*

1. Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā vü kimi **laʿl-i nāb** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 174). [laʿl-i nāb,]*

laʿl-i nāb: *Saf dudak, kıpkırmızı dudak.*

1. Ṣanasın ki derc idi pür **laʿl-i nāb**
Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 69). [laʿl-i nāb,]
2. Döküldi çün ol kandan **laʿl-i nāb**
Zebūn oldı ḳalmadı cisminde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 173). [laʿl-i nāb,]

laʿl-i pāk: *Temiz kırmızı renkli kıymetli taş/şarap.*

1. Ḳalur ḫāk içinde niçe **laʿl-i pāk**
Çü ḫāk idi aṣlı olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 99). [laʿl-i pāk,]*

laʿl-i rahşendeyi: *Parlak kırmızı renkli taş.*

1. Ele ala cām-ı direfşendeyi
   Ḳoya içine **laʿl-i raḫşendeyi** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 18). [laʿl-i raḫşendeyi, -(y)i]*

laʿl-i rengīn: *Rengi yakut kırmızısı.*

1. Egerçi ki dil **laʿl-i rengīn** diler
   Olur aḳı ṭıbna velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 389). [laʿl-i rengīn,]*

laʿl-i rummān-ı ter: *Taze nar kırmızısı.*

1. Dıraḫtı o bāġuñ ḳamu sīm ü zer
   Leʾālī ile **laʿl-i rummān-ı ter** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 334). [laʿl-i rummān-ı ter,]*

laʿl-i semīn: *Kıymetli parlak kırmızı renkli taş.*

1. Ṣadef idi keştī şeh içinde dür
   Ya dürc idi **laʿl-i semīn** ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [laʿl-i semīn,]*

lāmiʿ: *Parlayan, parıldayan.*

1. Cebīninde **lāmiʿdür** envār-ı Ḥaḳ
   Ṭarāvetde ḥaddi çü sīmīn-varaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 597). [lāmiʿdür, -dür]*

lāmiʿ: *Parlayan, parıldayan.*

1. Cebīninde **lāmiʿdür** envār-ı Ḥaḳ
   Ṭarāvetde ḥaddi çü sīmīn-varaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 597). [lāmiʿdür, -dür]*

laʿnet: *Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olsun.*

1. İdüp evvelā Ḥaḳḳa ṣad-āferīn
   Didi **laʿnet** aña ki yoḳ anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [laʿnet,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. ʿİbādet gibi nesne yoḳdur **laṭīf**
   Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [laṭīf,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. ʿİbādet gibi nesne yoḳdur **laṭīf**
   Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [laṭīf,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü **laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [laṭīf,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü **laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [laṭīf,]*

laṭīf: *Hoş, güzel.*

1. Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerīf
   Havāsı vü ābı be-ġāyet **laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 242). [laṭīf,]*

laṭīf: *Hoş, güzel.*

1. Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerīf
   Havāsı vü ābı be-ġāyet **laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 242). [laṭīf,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. Havāsı müfīd ü feżāsı **laṭīf**
   Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [laṭīf,]

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. Havāsı müfīd ü feżāsı **laṭīf**
Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [laṭīf,]

laṭīf: *Hoş, güzel.*

1. İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden türābı **laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [laṭīf,]*

laṭīf: *Hoş, güzel.*

1. İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden türābı **laṭīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [laṭīf,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet **laṭīf**
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [laṭīf,]*

laṭīf: *Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik. Latîf âbdâr la'l: Hoş ve canlı olan la'l taşı.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet **laṭīf**
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [laṭīf,]*

laṭīfe: *Şaka, hakiki olmayıp mahz eğlence tarikiyle söylenilen nükteli söz yahut yapılan câlib-i hânde muamele: Lâtife lâtif gerek. lâtîfe-perdâz lâtife tertip edici, eden. lâtîfe-gû lâtife söyleyici, söyleyen.*

1. Velī bir **laṭīfe** diyeyüm saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 25). [laṭīfe,]*

laṭīfe: *Şaka, hakiki olmayıp mahz eğlence tarikiyle söylenilen nükteli söz yahut yapılan câlib-i hânde muamele: Lâtife lâtif gerek. lâtîfe-perdâz lâtife tertip edici, eden. lâtîfe-gû lâtife söyleyici, söyleyen.*

1. Velī bir **laṭīfe** diyeyüm saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 25). [laṭīfe,]*

laṭme: *Vurmak, darp, sîlî, zeden.*

1. Çü oġlan-ı ṭıfl ola āzürde-ser
Aña ṣoñra **laṭme** ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 196). [laṭme, -e]*

laṭme-i bāddan: *Rüzgar tokadı.*

1. Olup **laṭme-i bāddan** rū siyāh
Bulut tīrelikden bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 99). [laṭme-i bāddan,]*

lāyıḳ: *Yakışır, münasip, şâyân.*

1. Şehe **lāyıḳ** olanı gönderdi heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [lāyıḳ,]*

lāyıḳ: *Yakışır, münasip, şâyân.*

1. Şehe **lāyıḳ** olanı gönderdi heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [lāyıḳ,]*

lāyık: *Yakışır, münasip, şâyân.*

1. Hemīn şāha **lāyıḳ-durur** o çehār
Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [lāyıḳ-durur, -durur]*

lāyık: *Yakışır, münasip, şâyân.*

1. Hemīn şāha **lāyıḳ-durur** o çehār
Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [lāyıḳ-durur, -durur]*

lāyık ola: *Uygun olmak, hak etmek.*

1. Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz var ki sen şāha **lāyıḳ ola** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 526). [lāyıḳ ola, -a]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne **lāzım** ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne **lāzım** ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne **lāzım** ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne **lāzım** ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
Ne **lāzım** çeke cenge tīġ u sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [lāzım,]

lāzım: *Gerekli.*

1. Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
Ne **lāzım** çeke cenge tīġ u sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [lāzım,]

lāzım: *Gerekli.*

1. Aña hīç **lāzım** degül tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Aña hīç **lāzım** degül tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu **lāzım** degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Olur bu metāʿa ʿadedsüz ʿadū
Bu **lāzım** degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 148). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne **lāzım** idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne **lāzım** idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Bu **lāzım** degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāṣına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Bu **lāzım** degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāṣına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekmek.*

1. Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne **lāzım** yalan söylemek Ḫusrevā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 146). [lāzım,]

lāzım: *Gerekmek.*

1. Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne **lāzım** yalan söylemek Ḫusrevā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 146). [lāzım,]

lāzım: *Gerekli.*

1. Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne **lāzım** aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne **lāzım** aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne **lāzım** ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [lāzım,]

lāzım: *Gerekli.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne **lāzım** ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [lāzım,]

lāzım: *Gerekli.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne **lāzım** ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne **lāzım** ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Sikender ṭabuñdur ne **lāzım** ʿinād
Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Sikender ṭabuñdur ne **lāzım** ʿinād
Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [lāzım,]*

lāzım: *Gerekli.*

1. Çü yüz biñ yaşarsañ irişür memāt
Ne **lāzım** kişi içmek Āb-ı Ḥayāt
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 124). [lāzım,]

lāzum: *Lüzumlu, gerekli.*

1. Çü ḳāḍī Ḫudādur ne **lāzum** beşer
Bilür her ne kim işlesüñ ḫayr ü şer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 63). [lāzum,]

leʾāl: *Inciler.*

1. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [leʾālī, -i]*

leʾāl: *Inciler.*

1. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [leʾālī, -i]*

leʾāl: *Inciler.*

1. Dıraḫtı o bāġuñ ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 334). [leʾālī, -i]*

leʾāl: *Inciler.*

1. Dıraḫtı o bāġuñ ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 334). [leʾālī, -i]*

leʾālī: *İnciler. "Lü'lü"nün çoğulu.*

1. Ṣalınmış benā-gūşına gūş-vār
Leʾālīsinüñ her biri şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 650). [leʾālīsinüñ, -si, -nüñ]*

leʾālī: *İnciler. "Lü'lü"nün çoğulu.*

1. Ṣalınmış benā-gūşına gūş-vār
Leʾālīsinüñ her biri şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 650). [leʾālīsinüñ, -si, -nüñ]*

leʾalī: *İnciler.*

1. Ṣadef gibi pür gūşı raḫşende dür
Leʾālī ile dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 108). [leʾālī,]*

leʾalī: *İnciler.*

1. Ṣadef gibi pür gūşı raḫşende dür
Leʾālī ile dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 108). [leʾālī,]*

leʾālī: *Inciler.*

1. Bize ol **leʾālīden** idüp niṣār
Şu vaż‘ ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 5). [leʾālīden, -den]*

leʾālī: *Inciler.*

1. Bize ol **leʾālīden** idüp niṣār
Şu vaż‘ ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 5). [leʾālīden, -den]*

leʾālī-feşān: *İnciler saçan.*

1. Olurlar şu deñlü **leʾālī-feşān**
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 415). [leʾālī-feşān,]*

leʾālī-feşān: *İnciler saçan.*

1. Olurlar şu deñlü **leʾālī-feşān**
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 415). [leʾālī-feşān,]*

leʾālī-i şāha: *Şahın incileri.*

1. Çü sūrāḫ-ı gevher oluban ḫamūş
Leʾālī-i şāha dutarlardı gūş *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 318). [leʾālī-i şāha, -a]*

leb: *Leb. Dudak.*

1. Lebi şekkeri Mıṣr-ı şīrīn maḳāl
Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [lebi, -i]

leb: *Leb. Dudak.*

1. Lebi şekkeri Mıṣr-ı şīrīn maḳāl
Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [lebi, -i]

leb: *F. Dudak.*

1. Öpüp aġzını **leblerini** emer
Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [leblerini, -ler, -i, -ni]

leb: *F. Dudak.*

1. Öpüp aġzını **leblerini** emer
Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [leblerini, -ler, -i, -ni]

leb: *Leb. Dudak.*

1. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü ġonca **lebi** çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [lebi, -i]*

leb: *Leb. Dudak.*

1. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü ġonca **lebi** çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [lebi, -i]*

lebān: *Dudaklar (sevgilinin iki dudağı).*

1. Olur nāfede ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ **lebān**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 80). [lebān,]

lebān: *Dudaklar (sevgilinin iki dudağı).*

1. Olur nāfede ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ **lebān**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 80). [lebān,]

leb-i cūda: *Ayrı kalınmış dudak.*

1. Leb-i cūda sūsen çü ḫançer çeker
Görüp dutdı nīlūfer ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 33). [leb-i cūda,]*

leb-i ṭūnaya: *Tuna'nın kıyısı.*

1. Leb-i Ṭūnaya ḳondı geldi sipāh
Bir iki gün ārām ider anda şāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 93). [leb-i ṭūnaya, -ya]*

lebīb: *(Ar.) Akıllı kişi.*

1. Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol **lebīb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [lebīb,]*

lebīb: *(Ar.) Akıllı kişi.*

1. Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol **lebīb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [lebīb,]*

lebīb: *(Ar.) Akıllı kişi.*

1. Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi aña şākirdi kim iy **lebīb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [lebīb,]*

lebīb: *(Ar.) Akıllı kişi.*

1. Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
Didi aña şākirdi kim iy **lebīb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [lebīb,]*

leh: *Lehistan, Polonya.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü **Leh** Engerūs
Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [leh,]*

leh: *Lehistan, Polonya.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü **Leh** Engerūs
Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [leh,]*

leh: *Lehistan, Polonya.*

1. Urūm ile Rūs u **Leh** olsa hezār
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [leh,]*

leh: *Lehistan, Polonya.*

1. Urūm ile Rūs u **Leh** olsa hezār
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [leh,]*

leh: *Lehistan, Polonya.*

1. Düşüp Rūs ile **Leh** aḳar baḥr-i dem
Zemīn şan olur taḫte-pūşī baḳam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [leh,]

leh: *Lehistan, Polonya.*

1. Düşüp Rūs ile **Leh** aḳar baḥr-i dem
Zemīn şan olur taḫte-pūşī baḳam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [leh,]

lehce: *Konuşma tarzı.*

1. Çü murdār ola **lehce** gelmez hüner
Bilür bir naẓar görse ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 187). [lehce,]

lehce: *Konuşma tarzı.*

1. Çü murdār ola **lehce** gelmez hüner
Bilür bir naẓar görse ṣāḥib-naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 187). [lehce,]

leʾīm: *Alçak, aşağılık II rakip.*

1. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy **leʾīm** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [leʾīm,]*

leʾīm: *Alçak, aşağılık II rakip.*

1. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy **leʾīm** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [leʾīm,]*

leīm: *Alçak, aşağılık II rakip.*

1. Degül taḫt altuñda çünkim muḳīm
Muḳarrer şanan anı olur **leīm** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 234). [leīm,]*

leked-kūb-i merg: *Ölümün ayakları altında çiğnenmiş.*

1. Ḳanı pādişahlıḳ ḳanı mülk ü māl
Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 442). [leked-kūb-i merg,]

lekedler yiyüp: *Çifte yemek, atın çiftesine maruz kalmak.*

1. Lekedler yiyüp esblerden zemīn
Çü bīmār-ı Hindī ider āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 313). [lekedler yiyüp, -yüp]*

leng: *Topal,aksak.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
   Kimi küşte olur pilüñ kimi **leng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [leng,]*

leng: *Topal,aksak.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
   Kimi küşte olur pilüñ kimi **leng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [leng,]*

leng oldı: *Topal yahut sakat olmak.*

1. İderken şehin-şāh-ı īrān ceng
   Saʿādet atın gördi kim oldı leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 434). [leng oldı, -dı]*

leng ü aʿmā: *Topal ve görme engellisi.*

1. Eger luṭfuñ olmaya hādī baña
   Ḳaçan yol bula **leng ü aʿmā** saña
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 112). [leng ü aʿmā,]

lenger: *Gemiyi sabitlemek için denize atılan büyük demir, çapa olmak. II Dünya arzularını durduracak sabır sahibi olmak.*

1. Çıḳarlardı evce gehī çün hilāl
   İnerler gehī ḳaʿra **lenger** miṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 142). [lenger,]*

lenger-misāl: *Gemi demiri gibi.*

1. Başındaki ḳullāb **lenger-miṣāl**
   Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 257). [lenger-miṣāl,]*

lenger-misāl: *Gemi demiri gibi.*

1. Başındaki ḳullāb **lenger-miṣāl**
   Görinürdi kūh üzre gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 257). [lenger-miṣāl,]*

lenger-misāl: *Gemi demiri gibi.*

1. Ḳaçan dursa bir yirde **lenger-miṣāl**
   Virürlerdi bīm ile biñ iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 155). [lenger-miṣāl,]*

lerzān: *Far. Titreyici, titreyen, mürteiş, mütezelzil: dest-i lerzîn.*

1. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
   Ki **lerzān** olurdı o meydānda güş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [lerzān,]

lerzān: *Far. Titreyici, titreyen, mürteiş, mütezelzil: dest-i lerzîn.*

1. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
   Ki **lerzān** olurdı o meydānda güş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [lerzān,]

lerzān: *Far. Titreyici, titreyen, mürteiş, mütezelzil: dest-i lerzîn.*

1. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
   Olur berg mānendi **lerzān** zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [lerzān,]

lerzān: *Far. Titreyici, titreyen, mürteiş, mütezelzil: dest-i lerzîn.*

1. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
   Olur berg mānendi **lerzān** zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [lerzān,]

lerzān olur: *Korku, sinir vb. sebeplerle heyecanlanmak, paniklemek.*

1. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
   Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [lerzān olur, -ur]

lerzān olur: *Titremek II korku, sinir vb. sebeplerle heyecanlanmak, paniklemek.*

1. Tehī-dest çün bīde **lerzān olur**
   Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 43). [lerzān olur, -ur]*

lerzen: *Titrek, titreyen.*

1. Nice ḳavsdur nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
   Ki sehmiyle **lerzende** gāv-ı zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 636). [lerzende, -de]

lerzen: *Titrek, titreyen.*

1. Nice ḳavsdur nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
   Ki sehmiyle **lerzende** gāv-ı zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 636). [lerzende, -de]

lerzende: *Titreyen.*

1. Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
   Olur heybetinden ki **lerzende** Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [lerzende,]

lerzende: *Titreyen.*

1. Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
   Olur heybetinden ki **lerzende** Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [lerzende,]

lerzende olur: *Titremek.*

1. Havāda nefesden gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 172). [lerzende olur, -ur]*

lerzende-i sīm: *Gümüşin titremesi.*

1. Zamāna ʿaceb Dey ne taʿlīm ider
   Ki sīm-āb **lerzende-i sīm** ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 24). [lerzende-i sīm,]*

lerzende-i sīm ider: *Gümüş titremesi.*

1. Zamāna ʿaceb Dey ne taʿlīm ider
   Ki sīm-āb **lerzende-i sīm ider** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 24). [lerzende-i sīm ider, -er]*

lèşker: *Ordu, asker.*

1. Dutar ʿālemi **leşker** ile güher
   Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [leşker,]

lèşker: *Ordu, asker.*

1. Dutar ʿālemi **leşker** ile güher
   Muṭīʿüm olur cümle baḥr ile ber
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 35). [leşker,]

leşker: *Asker.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan **leşker** itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
   İki yañadan **leşker** itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Görür **leşkeri** cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 73). [leşkeri, -i]

leşker: *Asker.*

1. Görür **leşkeri** cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 73). [leşkeri, -i]

leşker: *Asker.*

1. Ne **leşker** muḥīṭ idi ol bī-girān
   Görinmezdi ādemden aṣlā cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [leşker,]

leşker: *Asker.*

1. Ne **leşker** muḥīṭ idi ol bī-girān
   Görinmezdi ādemden aṣlā cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [leşker,]

leşker: *Asker.*

1. Ṭolar **leşker** ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 159). [leşker,]

leşker: *Asker.*

1. Ṭolar **leşker** ile cihān ser-be-ser
   Bulınmazdı deprenmege tīġa yir

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 159). [leşker,]

leşker: *Asker*.

1. Şeh evvel sürer **leşker** öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Şeh evvel sürer **leşker** öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
   Ḳonup **leşker** ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
   Ḳonup **leşker** ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. O **leşkerde** var idi bir pehlevān
   Ki muştına döymezdi pīl-i demān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [leşkerde, -de]

leşker: *Asker*.

1. O **leşkerde** var idi bir pehlevān
   Ki muştına döymezdi pīl-i demān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [leşkerde, -de]

leşker: *Asker*.

1. Çü şeh dutula ġayra ne iʿtibār
   Ṣınup cümle **leşker** olur tār-mār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 346). [leşker,]

leşker: *Asker*.

1. Çü şeh dutula ġayra ne iʿtibār
   Ṣınup cümle **leşker** olur tār-mār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 346). [leşker,]

leşker: *Asker*.

1. İdüp ol gice ṣubḥ olınca ḳarār
   Seḥerden yine **leşker** oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 350). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. İdüp ol gice ṣubḥ olınca ḳarār
   Seḥerden yine **leşker** oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 350). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Buyurdı ḳamu **leşkeri** bī-dirīġ
   Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker*.

1. Buyurdı ḳamu **leşkeri** bī-dirīġ
   Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 421). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker*.

1. Gelür yanına leşker-i bī-girān
   Yine **leşker** ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Gelür yanına leşker-i bī-girān
   Yine **leşker** ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Göñülden idüp iki **leşker** neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [leşker,]*

leşker: *Asker*.

1. Göñülden idüp iki **leşker** neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī **leşkere** itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
Velī **leşkere** itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Binüp **leşker** ile ider ol da ʿazm
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Binüp **leşker** ile ider ol da ʿazm
Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Şu resme iki **leşker** itdi ḫurūş
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Şu resme iki **leşker** itdi ḫurūş
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Seḥerden durup şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp **leşker** Iṣṭaḫra olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Seḥerden durup şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp **leşker** Iṣṭaḫra olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Eline ne girdi ise anda şāh
Virür **leşkere** ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Eline ne girdi ise anda şāh
Virür **leşkere** ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
Żarūrī olur **leşker** ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
Żarūrī olur **leşker** ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [leşker,]*

lèşker: *Ordu, asker.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
İki **leşker** oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [leşker,]*

lèşker: *Ordu, asker.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
İki **leşker** oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Çü ḳandīl-i rūze düzüp **leşkeri**
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 141). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker.*

1. Çü ḳandīl-i rūze düzüp **leşkeri**
Cenāḥeyne ḳodı iki serveri *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 141). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker.*

1. Didi **leşkere** iy ser-efrāzlar
Her işde baña yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 157). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Didi **leşkere** iy ser-efrāzlar
   Her işde baña yār ü enbāzlar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 157). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
   İder kendüye **leşker** ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 174). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Görür Şāh Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
   İder kendüye **leşker** ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 174). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Sipāhı anuñ her gün eyler ġazā
   Muʿīn olsun ol **leşkere** enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 40). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Sipāhı anuñ her gün eyler ġazā
   Muʿīn olsun ol **leşkere** enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 40). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. O serḥadde var idi bir şehriyār
   Zer ü sīmi çoḳ **leşkeri** bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 246). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker.*

1. O serḥadde var idi bir şehriyār
   Zer ü sīmi çoḳ **leşkeri** bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 246). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker.*

1. Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
   Çeküp **leşkerin** ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [leşkerin, -in]*

leşker: *Asker.*

1. Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
   Çeküp **leşkerin** ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 26). [leşkerin, -in]*

leşker: *Asker.*

1. Çeke her biri leşker-i bī-kerān
   Ṭola **leşker** ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 216). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Çeke her biri leşker-i bī-kerān
   Ṭola **leşker** ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 216). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
   Düşer düşmenüñ **leşkerine** gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [leşkerine, -i, -(n)e]*

leşker: *Asker.*

1. Geh olur daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
   Düşer düşmenüñ **leşkerine** gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 356). [leşkerine, -i, -(n)e]*

leşker: *Asker.*

1. Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫᵛōr u zār
   İdersin ʿadū **leşkerin** tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 586). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫᵛōr u zār
   İdersin ʿadū **leşkerin** tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 586). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. Rikābı girān u licāmını süst
   İdüp yüridi **leşkere** ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Rikābı girān u licāmını süst
İdüp yüridi **leşkere** ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. İder her biri **leşkerini** alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 717). [leşkerini, -i, -n, -i]*

leşker: *Asker.*

1. İder her biri **leşkerini** alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 717). [leşkerini, -i, -n, -i]*

leşker: *Asker.*

1. Durup **leşker** öñinde ol pehlivān
Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Durup **leşker** öñinde ol pehlivān
Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Degül iki **leşker** iki kūh-ı Ḳāf
Ara yirleri cilve-gāh-ı meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Degül iki **leşker** iki kūh-ı Ḳāf
Ara yirleri cilve-gāh-ı meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 827). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Bir iḳlīmi feṯḥ itmege ol dilīr
Çeker **leşkerin** kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 6). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. Bir iḳlīmi feṯḥ itmege ol dilīr
Çeker **leşkerin** kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 6). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. Yürür **leşker** ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Yürür **leşker** ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki irişdi **leşker** çeküp tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki irişdi **leşker** çeküp tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Olup cūy-ı Tūn gibi **leşker** revān
Ṭolar **leşker** ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 171). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Olup cūy-ı Tūn gibi **leşker** revān
Ṭolar **leşker** ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 171). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Olup cūy-ı Tūn gibi **leşker** revān
Ṭolar **leşker** ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 172). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Olup cūy-ı Tūn gibi **leşker** revān
Ṭolar **leşker** ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 172). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Ne **leşker** ki emrüñe olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Ne **leşker** ki emrüñe olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [leşker,]*

leşker: *Asker, ordu.*

1. Gerek **leşkerüñ** idesin saña yār
   Ki leşkersiz olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 213). [leşkerüñ, -üñ]*

leşker: *Asker, ordu.*

1. Gerek **leşkerüñ** idesin saña yār
   Ki leşkersiz olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 213). [leşkerüñ, -üñ]*

leşker: *Asker || Ordu.*

1. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
   Ki **leşkersiz** olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [leşkersiz, -siz]*

leşker: *Asker || Ordu.*

1. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
   Ki **leşkersiz** olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [leşkersiz, -siz]*

leşker: *Asker.*

1. İdüp ehl-i beytine bedrūd şāh
   Çeküp **leşkerin** eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 130). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. İdüp ehl-i beytine bedrūd şāh
   Çeküp **leşkerin** eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 130). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. Cidāl iderek **leşkere** geldi şāh
   Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 259). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Cidāl iderek **leşkere** geldi şāh
   Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 259). [leşkere, -e]*

leşker: *Asker.*

1. Ne **leşker** çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
   Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Ne **leşker** çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
   Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. İdüp maṭlaʿ-ı şemse ṭoġrı ʿinān
   Gider **leşker** ile cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 370). [leşker,]*

leşker: *Asker.*

1. Bilüp ḥāl-i Yeʾcūcı şāḥib-ḳırān
   Çeküp **leşkerin** oldı kūha revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 72). [leşkerin, -i, -n]*

leşker: *Asker.*

1. Bir ay anda āsāyiş itdi sipāh
   Yine **leşkere** eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 122). [leşkere, -e]*

leşker-āşūb: *Ordu karıştıran.*

1. Ḳamu **leşker-āşūb** u leşker-şiken
   Ḳamu pīl-zūr u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 167). [leşker-āşūb,]*

leşker-āşūb: *Ordu karıştıran.*

1. Ḳamu **leşker-āşūb** u leşker-şiken
   Ḳamu pīl-zūr u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 167). [leşker-āşūb,]*

leşker-i bī-ʿaded: *Sayısız asker.*

1. Gider her yaña **leşker-i bī-ʿaded**
   Güẕer-gāh-ı aʿdā-yı itmege sed *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 255). [leşker-i bī-ʿaded,]*
2. Olur encümen **leşker-i bī-ʿaded**
   Ki taʿyīn idemez ḳıyās aña ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 97). [leşker-i bī-ʿaded,]*

leşker-i bī-girān: *Tartıda hafif, değeri az asker.*

1. Gelür yanına **leşker-i bī-girān**
   Yine leşker ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 503). [leşker-i bī-girān,]*

leşker-i bī-ḥisāb: *Hesapsız, sayısız asker.*

1. İdem encümen **leşker-i bī-ḥisāb**
   Ki gerd itmemiş ola Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 467). [leşker-i bī-ḥisāb,]*

leşker-i bī-kerān: *Uçsuz bucaksız ordu, asker.*

1. Çeke her biri **leşker-i bī-kerān**
   Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 215). [leşker-i bī-kerān,]*
2. Çekem çünki ben **leşker-i bī-kerān**
   Duramaz baña Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 429). [leşker-i bī-kerān,]*

leşker-i evliyā: *Evliya ordusu.*

1. Çeküp ben daḫı **leşker-i evliyā**
   Olayum ṣavaşda saña pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 583). [leşker-i evliyā,]*

leşker-i hind ü sind: *Hint ve Çin ordusu/askeri.*

1. Varalum aña gelmedin şāh-ı Hind
   Muʿīn olmadın **leşker-i Hind ü Sind**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 960). [leşker-i hind ü sind,]
2. Olup encümen **leşker-i Hind u Sind**
   Revān oldılar Çīne çün baḥr-i Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 69). [leşker-i hind u sind,]

leşker-i hind ü sind ü ʿacem: *Acem, Çin ve Hint ordusu.*

1. Yürür **leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem**
   Çeker her biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 65). [leşker-i hind ü sind ü ʿacem,]*

leşker-i hind ü sind ü ʿacem: *Acem, Çin ve Hint ordusu.*

1. Yürür **leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem**
   Çeker her biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 65). [leşker-i hind ü sind ü ʿacem,]*

leşker-i ins ü cin: *Insanların ve cinlerin ordusu.*

1. Olup **leşker-i ins ü cin** encümen
   Ṣan olmış sipāh-ı şehe ṣaf-şiken
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 129). [leşker-i ins ü cin,]

leşker-i rūm: *Rum askeri, Anadolu askeri.*

1. Binüp **leşker-i Rūm** düzdi alāy
   Kimi nīz aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 531). [leşker-i rūm,]*
2. Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
   Biner **leşker-i Rūm** hep nīze-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [leşker-i rūm,]

leşker-i rūm u şark: *Doğu'nun ve Batı'nın askeri.*

1. Yanında şehüñ **leşker-i Rūm u şarḳ**
   Ki her birinüñ rezmde tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 217). [leşker-i rūm u şarḳ,]*

leşker-i ṣaf-şiken: *Ordu yenen asker.*

1. İdüp ittifāḳ oldılar encümen
   Ki yol bulmaya **leşker-i ṣaf-şiken**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 166). [leşker-i ṣaf-şiken,]

leşker-i şāh-ı īrān-zemīn: *İran padişahının askeri.*

1. Biner **leşker-i şāh-ı īrān-zemīn**
   Olur āsumān u zemīn āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 125). [leşker-i şāh-ı īrān-zemīn,]*

leşker-i şehriyār: *Hükümdarın askeri,ordusu.*

1. Dutar ʿālemi **leşker-i şehriyār**
Şehe nīzelerden çekerler ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 145). [leşker-i şehriyār,]*

leşker-şiken: *Far. asker kıran, asker bozan.*

1. Bu cānibde Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü **leşker-şiken** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 616). [leşker-şiken,]*

leşker-şiken: *Far. asker kıran, asker bozan.*

1. Bu cānibde Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü **leşker-şiken** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 616). [leşker-şiken,]*

leşker-şiken: *Far. asker kıran, asker bozan.*

1. Ḳamu leşker-āşūb u **leşker-şiken**
Ḳamu pīl-zūr u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 167). [leşker-şiken,]*

leşker-şiken: *Far. asker kıran, asker bozan.*

1. Ḳamu leşker-āşūb u **leşker-şiken**
Ḳamu pīl-zūr u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 167). [leşker-şiken,]*

levāzım: *Gerekli olan şeyler.*

1. Levāzımları çoḳ şarābuñ şehā
Riʿāyet gerek kim bulasın şafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [levāzımları, -lar, -ı]*

levāzım: *Gerekli olan şeyler.*

1. Levāzımları çoḳ şarābuñ şehā
Riʿāyet gerek kim bulasın şafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [levāzımları, -lar, -ı]*

levḥ: *Sayfa ‖ üzerine yazı yazılan düz şey (yazmak ve nakş yazmak bağlamında).*

1. Sipāha ider baḫş ṣāḥib-ḳırān
Aşup **levḥi** yine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 360). [levḥi, -i]*

levḥ: *Sayfa ‖ üzerine yazı yazılan düz şey (yazmak ve nakş yazmak bağlamında).*

1. Sipāha ider baḫş ṣāḥib-ḳırān
Aşup **levḥi** yine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 360). [levḥi, -i]*

levḥ: *Sayfa ‖ üzerine yazı yazılan düz şey (yazmak ve nakş yazmak bağlamında).*

1. Gerekmez bu ilhām-ı Ḫaḳdan ʿudūl
Göñül **levḥine** eylemişdür nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 82). [levḥine, -i, -n, -e]*

levha: *Levha.*

1. Nücūm ile vaż'ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn **levḥa** idi vü ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 4). [levḥa,]*

levha: *Levha.*

1. Nücūm ile vaż'ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn **levḥa** idi vü ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 4). [levḥa,]*

levha: *Tablo, resim.*

1. Bulur **levḥada** şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [levḥada, -da]*

levha: *Tablo, resim.*

1. Bulur **levḥada** şāh birkaç rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [levḥada, -da]*

levha-gerdān: *Dönen levha.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḥayrān olur
Öñünde anuñ **levḥa-gerdān** olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 76). [levḥa-gerdān,]*

levha-i pür-güher: *Cevher dolu tablo.*

1. Birindeki ol **levḥa-i pür-güher**
Hilāl idi taḳvīm içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 651). [levḥa-i pür-güher,]*

levḥa-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352).
   [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Gezerken görür sürda şehriyār
   Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levha-i zer-nigār: *Altın nakışlı levha,yazı.*

1. Geẕerken görür sūrda şehriyār
Aşılmış durur **levḥa-i zer-nigār**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 352). [levḥa-i zer-nigār,]

levḥ-i esrār-dān: *Sırlara hakim-bilen Allah tarafından takdir edilen kutsal yazgı belgesi.*

1. Nedür ʿarş u kürsī nedür ḥāmilān
Ḳalem ne nedür **levḥ-i esrār-dān**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 52). [levḥ-i esrār-dān,]

levḥ-i maḥfūẕdur: *Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.*

1. Ki kānī anuñ **levḥ-i maḥfūẕdur**
Bilür ḳadrini her ki maḥfūẕdur *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 3). [levḥ-i maḥfūẕdur, -dur]*

levḥ-i sebz: *Yeşil levha.*

1. Olup **levḥ-i sebz** üzre meh zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 5). [levḥ-i sebz,]*

leyl oldı: *Gece, gece vakti olma durumu.*

1. Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 568). [leyl oldı, -dı]*

leyl ü nehār: *Gece ve gündüz.*

1. İdüp himmeti saʿyi **leyl ü nehār**
Kerāmetler idem besā āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 19). [leyl ü nehār,]*

leẕīẕ: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
Havāsı vü ābı **leẕīẕ** ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [leẕīẕ,]*

lezīz: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerîf
   Havāsı vü ābı **leẕīẕ** ü laṭîf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [leẕīẕ,]*

leẕīz: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

1. Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
   Leẕīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 30). [leẕīẕ,]

leẕīz: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

1. Dökilmiş idi bezme ḥelvā-yı naġz
   Leẕīẕ eylemiş anı bādām-ı maġz
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 30). [leẕīẕ,]

leẕīz: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadîm
   Gerek vüsʿati k'ola nefʿi ʿaẓîm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [leẕīẕ,]*

lezīz: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadîm
   Gerek vüsʿati k'ola nefʿi ʿaẓîm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [leẕīẕ,]*

lezzet: *Tat, çeşni, meze.*

1. Nebātuñ bilür **leẕẕetin** yine kām
   Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [leẕẕetin, -i+n]

leẕẕet: *Tat, çeşni, meze.*

1. Nebātuñ bilür **leẕẕetin** yine kām
   Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [leẕẕetin, -i+n]

lezzet: *Tat, çeşni, meze.*

1. Çü ḥelvā pesîn olur iy pîş-bîn
   Olan muʿteber **leẕẕetidür** hemîn
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 68). [leẕẕetidür, -i, -dür]

lezzet alur: *I. Tadı algılamak II. Bir şeyden hoşlanmak, zevk almak.*

1. Dinilse n'ola Āb-ı Ḥayvān nām
   Ki **leẕẕet alur** kevs̱er andan müdām
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 216). [leẕẕet alur, -ur]

li: *Için.*

1. Melek ḳurb bulup olur muʿteber
   Dimiş **lī** maʿallāhi ḫayrü'l-beşer
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 252). [lī,]

libāc: *F. elbise, giysi.*

1. Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
   Muraṣṣaʿ **libāçe** muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 86). [libāçe, -e]

libāc: *F. elbise, giysi.*

1. Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
   Muraṣṣaʿ **libāçe** muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 86). [libāçe, -e]

libāce: *Sofuluk elbisesi.*

1. Muraṣṣaʿ **libāce** muraṣṣaʿ külāh
   Olur her birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 85). [libāce,]*

libāce: *Sofuluk elbisesi.*

1. Muraṣṣaʿ **libāce** muraṣṣaʿ külāh
   Olur her birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 85). [libāce,]*

libās: *Elbise, giysi.*

1. Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 73). [libās,]*
2. Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
   Muraṣṣaʿ **libās** u mücevher kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [libās,]
3. Nice ġarḳ oldıysa toza **libās**
   Dutar ḳalb mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 789). [libās,]*
4. Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
   Müẕehheb **libāsı** hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 100). [libāsı, -ı]*

5. Çıḳardı muraṣṣaʿ **libāsını** şāh
   Giderdi başından keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 599). [libāsını, -ı, -n, -ı]*
6. Geyer ʿāşıḳāne **libāsını** bih
   Birisi bedeldür osa sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 71). [libāsını, -ı, -n, -ı]*
7. Cihānda ḫużūr oldı baña ḥarām
   Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 358). [libāsum, -um]*
8. Bu dībā **libās** u bu ferḫunde bāġ
   Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [libās,]*
9. Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
   Giyirdür nemedden aña şeh **libās** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [libās,]*
10. Ḳabāḥat virür bu mülevveş palās
    Bunuñ vardur altında dībā **libās** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [libās,]*
11. Çü şerbet **libāsı** yumaḳ gibidür
    Ziyāde yumaḳ cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [libāsı, -ı]*
12. Şehā müsteʿār oldı çün bu **libās**
    Çıḳar sen çıḳarmadın anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 209). [libās,]*
13. Boyanup siyeh renge aṭlas **libās**
    Ne zer-beft bellü ne çil ne palās *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 203). [libās,]*

libās: *Elbise, giysi.*

1. Müẕehheb **libāsıyla** idüp ḫırām
   Hezārān ḫırāmıyla alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 17). [libāsıyla, -ı, -y, -la]*

libās u ḥarīr: *Elbise ve ipek.*

1. Silāḥ u seleb esb ü ester şaʿīr
   Geyimler kecimler **libās u ḥarīr** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 16). [libās u ḥarīr,]*

licām: *Gem, dizgin.*

1. Niçe esb-i tāzī-yi sīmīn **licām**
   Ṣurāḥī-i zerrīn güher-dār-cām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 749). [licām,]*

licām: *Gem, dizgin.*

1. Niçe esb-i tāzī-yi sīmīn **licām**
   Ṣurāḥī-i zerrīn güher-dār-cām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 749). [licām,]*

licām: *Atın ağzına vurulan gem, dizgin, ligâm. II Söz dinleme, itaat edip uyma bağlamında.*

1. Rikābı girān u **licāmını** süst
   İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 675). [licāmını, -ı, -n, -ı]*

licām: *Atın ağzına vurulan gem, dizgin, ligâm. II Söz dinleme, itaat edip uyma bağlamında.*

1. Rikābı girān u **licāmını** süst
   İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 675). [licāmını, -ı, -n, -ı]*

licām: *Hayvan ağzına vurulan gem. "Ligâm"dan muarrebdir.*

1. İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
   Çeker başın olur güsiste **licām** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [licām,]*

licām: *Hayvan ağzına vurulan gem. "Ligâm"dan muarrebdir.*

1. İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
   Çeker başın olur güsiste **licām** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [licām,]*

licām: *Hayvan ağzına vurulan gem. "Ligâm"dan muarrebdir.*

1. Çü fikr ü naẕar tīz anı ḫırām
   Muraṣṣaʿ **licām** u müẕehheb sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 170). [licām,]*

licām: *Hayvan ağzına vurulan gem. "Ligâm"dan muarrebdir.*

1. Çü fikr ü naẕar tīz anı ḫırām
   Muraṣṣaʿ **licām** u müẕehheb sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 170). [licām,]*

liḫye-i teyse: *Keçi sakalı.*

1. O ḳavmüñ saḳalını şāh-ı cihān
   Görür **liḫye-i teyse** beñzer hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 204). [liḫye-i teyse, -e]*

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.*

1. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
Sözüm **līk** kendü zebānumdadur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 68). [līk,]

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.*

1. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
Sözüm **līk** kendü zebānumdadur
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 68). [līk,]

lîk: *Lâkin.*

1. Zamān u felek **līk** esbābdur
Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 19). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Zamān u felek **līk** esbābdur
Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 19). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi **līk** ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi **līk** ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı kef **līk** germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı kef **līk** germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 242). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
Ḳolın **līk** ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
Ḳolın **līk** ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Bilür anları şeh ki maẓlūmdur
Gereklülerü **līk** meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 740). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Bilür anları şeh ki maẓlūmdur
Gereklülerü **līk** meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 740). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
Meyine ḳatar ḫıfyeten **līk** sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
Meyine ḳatar ḫıfyeten **līk** sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur **līk** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 322). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur **līk** ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 322). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Bilür şübhesüz **līk** şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 407). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Bilür şübhesüz **līk** şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 407). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine bağlamaz **līk** bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine bağlamaz **līk** bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 148). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
İdem **līk** bir nīke pādāş-ı şad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
İdem **līk** bir nīke pādāş-ı şad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni kendüme **līk** ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 492). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni kendüme **līk** ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 492). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Gerekdür bize **līk** bir pīşvā
Ola deştden Rūma dek reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Gerekdür bize **līk** bir pīşvā
Ola deştden Rūma dek reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. İder Cendel-i Aşġarı ʿazm-i ceng
Olur çeşmine **līk** meydān teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 468). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. İder Cendel-i Aşġarı ʿazm-i ceng
Olur çeşmine **līk** meydān teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 468). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Piyāde gelür cenge ol jende-pūş
İder Baḥr-i Aḫḍer gibi **līk** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 478). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Piyāde gelür cenge ol jende-pūş
İder Baḥr-i Aḫḍer gibi **līk** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 478). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere **līk** ol daḥı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere **līk** ol daḥı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ **līk** zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ **līk** zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nʿīş
Virür gerçi merhem urur **līk** rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nʿīş
Virür gerçi merhem urur **līk** rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Durur māde-ḫar **līk** ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [līk,]

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Durur māde-ḫar **līk** ḫar-gürre yoḳ
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [līk,]

lîk: *Lâkin.*

1. Didi kim eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide **līk** ḫayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Didi kim eyā cilf ü nādānlar
Beşer şeklide **līk** ḫayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Aña **līk** ṣarrāf-ı dānā gerek
Cemāl itmege seyr-i dānā gerek *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 11). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Aña **līk** ṣarrāf-ı dānā gerek
Cemāl itmege seyr-i dānā gerek *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 11). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Çe ger sīnesi yāy māhī miṣāl
İder **līk** uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 64). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Çe ger sīnesi yāy māhī miṣāl
İder **līk** uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 64). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Tüvānā idi **līk** çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Tüvānā idi **līk** çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded **līk** iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Kemānuñ kirişi bir olur hemīn
Bunuñ bī-ʿaded **līk** iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 76). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Anuñ içi elmās ile **līk** pür
   Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 27). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Çü ḫurşīd gösterdi zerrīne-def
   Görinmez olur baḫrde **līk** kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 72). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Çe ger teşne yanında merġūb-ı āb
   İder ʿālemi **līk** çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 170). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ne fāyide ġamdan olan oldı **līk**
   Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 189). [līk,]

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ṣadef **līk** çün ḥāṣıl eyleye dür
   Anuñ ḫāli elbet tehī olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 313). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Degül ādemī **līk** aṣl-ı beşer
   Ḳatı muʾẕī her biri dedden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 23). [līk,]

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Ne ḳāḍī var ol şehrde ne mülūk
   Ḳamusı ġanī **līk** ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 48). [līk,]*

līk: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Hemīn māh idi **līk** nākāste
   Zülāl idi laʿl ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 221). [līk,]*

lîk: *Lâkin.*

1. Çe ger her kişinüñ işi āh olur
   Hemīn gūra dek **līk** hem-rāh olur
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 224). [līk,]

līkin: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
   Cüdāluḳ gibi **līkin** olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [līkin,]*

līkin: *Lâkin, ancak, ama.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
   Cüdāluḳ gibi **līkin** olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [līkin,]*

līkin: *Fakat.*

1. Hemīn āteşīn kūh **līkin** revān
   Ḳaçar andan olan teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 267). [līkin,]*

lillāh: *Allah için. Allah yoluna. Allah aşkına.*

1. Nice terbiyet eyledüñse beni
   Gözet terbiyet eyle **Lillāh** anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 118). [lillāh,]*

lillāh: *Allah için. Allah yoluna. Allah aşkına.*

1. Nice terbiyet eyledüñse beni
   Gözet terbiyet eyle **Lillāh** anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 118). [lillāh,]*

livā: *Ar. Sancak, bayrak.*

1. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫᵛāh
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 52). [livāsı, -sı]

lokm: *Lokma, yolun ortası.*

1. El ayaġ ile doldı āverd-gāh
   Bulur meskene mūr **loḳm** ile rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [loḳm,]

lokm: *Lokma, yolun ortası.*

1. El ayaġ ile doldı āverd-gāh
   Bulur meskene mūr **loḳm** ile rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [loḳm,]

lokma: *[l ince] (لقمه) i. (Ar. luḳme) 1. Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek, 2. Mayalı hamurun, ufak ufak parçalar hâlinde kızgın yağa dökülmesi ve kızardıktan sonra şerbete atılması sûretiyle yapılan bir çeşit hamur tatlısı.*

1. Çü sen **loḳmadasın** şeh-i loḳma-ḫᵛār
   Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 135). [loḳmadasın, -da, -sın]

loḳma: *[l ince] (لقمه) i. (Ar. luḳme) 1. Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek, 2. Mayalı hamurun, ufak ufak parçalar hâlinde kızgın yağa dökülmesi ve kızardıktan sonra şerbete atılması sûretiyle yapılan bir çeşit hamur tatlısı.*

1. Çü sen **loḳmadasın** şeh-i loḳma-ḫᵛār
   Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 135). [loḳmadasın, -da, -sın]

loḳma: *(Tekke dilinde) Yemek.*

1. Olur iki **loḳmayla** işkem çü sīr
   Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [loḳmayla, -y, -la]*

loḳma: *(Tekke dilinde) Yemek.*

1. Olur iki **loḳmayla** işkem çü sīr
   Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [loḳmayla, -y, -la]*

loḳma: *Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek.*

1. Çü bir **loḳma** bir ḫırḳa ola hemān
   Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [loḳma,]*

loḳma: *Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek.*

1. Çü bir **loḳma** bir ḫırḳa ola hemān
   Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [loḳma,]*

lücce: *Engin deniz, suyun çok ve derin olduğu yer; girdap.*

1. Nice baḥr yanında **lücce** muḥīṭ
   Degül ʿöşri anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 45). [lücce,]*

lücce-i selsebīl: *İçimi çok hoş ve hafif olan su denizi.*

1. Olur eşrübe āb gibi sebīl
   Niçe eşrübe **lücce-i selsebīl** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 490). [lücce-i selsebīl,]*

lücce-i selsebīl: *İçimi çok hoş ve hafif olan su denizi.*

1. Olur eşrübe āb gibi sebīl
   Niçe eşrübe **lücce-i selsebīl** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 490). [lücce-i selsebīl,]*

luḥūm: *Etler.*

1. Düşer vādiye pāre pāre **luḥūm**
   Görüp anı aṭyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 35). [luḥūm,]*

lüʾle olur: *Lüle olmak.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [lüʾle olur, -ur]*

lūle-i çeşme-i hūn idi: *Kan pınarının oluğuydu.*

1. Kemānı anuñ nışf-ı gerdūn idi
   Oḳı **lūle-i çeşme-i ḫūn idi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 62). [lūle-i çeşme-i ḫūn idi,]*

lüʾlüʾ-feşān: *Inci saçan.*

1. Ḳamu rāhına oldı **lüʾlüʾ-feşān**
   Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 103). [lüʾlüʾ-feşān,]*

lü'lü'-i pāk: *Temiz inci.*

1. Olup feyżüñ ile şu **lü'lü'-i pāk**
   Olur kīmyāñ ile zer tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 33). [lü'lü'-i pāk,]*

lü'lü'-i şāh-vār: *Şahlara layık inci.*

1. İdüp ġūṭa deryāda ġavvāṣ-vār
   Çıḳarmış niçe **lü'lü'-i şāh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 4). [lü'lü'-i şāh-vār,]*
2. Tevekkül idüp Ḫaḳḳa ġavvāṣ-vār
   Bulam ḳa'rda **lü'lü'-i şāh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 110). [lü'lü'-i şāh-vār,]*

luṭf: *Ar. Yardım, inayet, ihsan.*

1. İder **luṭf** ile nāḳıṣ olanı tām
   Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 111). [luṭf,]*
2. Bula raḥm eger 'āṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān gelür **luṭfuña** ne ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 84). [luṭfuña, -u, -ñ, -a]*
3. Kime kim ola **luṭfı** Ḫaḳḳuñ mu'īn
   Olur 'aḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [luṭfı, -ı]*
4. O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
   Ki **luṭfuña** muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 238). [luṭfuña, -u, -ñ, -a]*
5. Durup **luṭf** ile şāh-ı Hindūstān
   Didi iy ḫıdīv-i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 495). [luṭf,]*
6. Ol ulular olur çü bende-nüvāz
   N'ola **luṭf** idüp gelse ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 62). [luṭf,]*
7. İden oġluñı Hind mülkine şāh
   Saña daḫı **luṭf** eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 58). [luṭf,]*
8. Görüp **luṭfını** sevdi Müjdādı şāh
   Żarūrī muḥib oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 99). [luṭfını, -ı, -n, -ı]*
9. Selāṭīn cemminde iy ser-firāz
   Gerek **luṭf** ile bulasın imtiyāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1164). [luṭf,]*
10. 'Acem mülkine cümle sulṭān imiş
    İşi ḫalḳa **luṭf** ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1150). [luṭf,]*
11. Ne ḫācet vire āteş-i ḫışm tāb
    Boġar düşmeni **luṭf** ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [luṭf,]*
12. Çeküp mihmān ḳarşusına sipāh
    Niçün ḳahr ide **luṭf** yirine şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 338). [luṭf,]*
13. Kişi her ne deñlü ki itse niyāz
    Ziyāde ider **luṭfını** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 594). [luṭfını, -ı, -n, -ı]*
14. İlāhī senüñ **luṭfuña** şākirem
    Ḳuşūrum daḫı çoḳ velī z̄ākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 565). [luṭfuña, -u, -ñ, -a]*
15. N'ola **luṭf** idüp Ḫusrev-i ser-firāz
    Bir iki gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 11). [luṭf,]*
16. Çü iḥsān idesin şehā ḳıl tamām
    Budur **luṭf** iy Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 68). [luṭf,]*
17. Didi **luṭf** ile şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
    Şimāline şarḳuñ olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 9). [luṭf,]*
18. Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
    Ki yoḳ **luṭfuña** ḥadd ü fażluñ 'aẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [luṭfuña, -u, -ñ, -a]*

luṭf: *Yardım, inayet, ihsan.*

1. Daḫı ḫalḳuma itmeyüp intiḳām
   Ḳamusını ḳıl **luṭfuñıla** ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 476). [luṭfuñıla, -uñ, -ıla]*
2. Meger yine **luṭfından** ola meded
   'İnāyet ide 'abde Ferd ü Ṣamed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 165). [luṭfından, -ı, -n, -dan]*
3. Didi müye idüp şehin-şāh-ı Çīn
   Bizi **luṭfa** mu'tād idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 100). [luṭfa, -a]*
4. Bu **luṭfa** velī kimse itmez sipās
   Sebeb bu ki azdur şināsā-yı nās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 17). [luṭfa, -a]*

luṭf: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*

1. Eger **luṭfuñ** olmaya hādī baña
   Ḳaçan yol bula leng ü a'mā saña *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [luṭfuñ, -uñ]*

luṭf: *Yardım, ihsan.*

1. Görüp **luṭfını** ḫān olur şermsār
   Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 49). [luṭfını, -ı, -nı]*

luṭf: *Yardım, iyilik.*

1. Görüp **luṭfın** ol şāh ola bendesi
   Nice bendesi belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1115). [luṭfın, -ın]*

luṭf: *(Senin, Allah'ın) lutfu, iyiliği.*

1. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger **luṭfuñ** ola baña hem-'inān

(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 32). [lutfuñ, -uñ]

2. Refiʿdür serā perde-i kibriyā
   Girilmez dimeyince **luṭfuñ** derā
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 30). [lutfuñ, -uñ]
3. Eger bir ḳalemde ola biñ zebān
   Senüñ cūd u **luṭfuñ** ḳılamaz beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 8). [lutfuñ, -uñ]

luṭf: *Af, hoşgörü, iyilik, yardım.*

1. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
   Olur mümtezic **luṭfuñ** olsa eger *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 38). [lutfuñ, -un]*
2. Eger **luṭfuñ** olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 25). [lutfuñ, -un]*

luṭf: *(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.*

1. Kiminüñ idüp **luṭfı** cānın çerāġ
   Kiminüñ urur ḳahrı ḳalbine dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 105). [lutfı, -ı]*

luṭf: *Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
   Velī **luṭf** ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 76). [lutf,]*
2. Ümīdüm bu iy **luṭfı** bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 83). [lutfı, -ı]*
3. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿafv u **luṭfuñ** ḳamuya penāh
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 80). [lutfuñ, -uñ]
4. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī **luṭfuña** kim nihāyet bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 68). [lutfuña, -u, -ñ, -a]*
5. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī **luṭfuña** daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 66). [lutfuña, -u, -ñ, -a]*

luṭf: *Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi. hoşluk güzellik. iyi muamele, iyilik.*

1. Şu başa ki **luṭfuñ** geyüre külāh
   Anı kimse ḫāṣā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 45). [lutfuñ, -u, -n]*

luṭf ide: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

1. Sürūşuñ degül meskeni āşiyān
   Meger **luṭf ide** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 360). [lutf ide, -e]

lutf idüp: *Alçakgönüllülük etmek, ihsanda bulunmak.*

1. Atalıḳ ide **luṭf idüp** bize şāh
   Olup pīşvā göstere ḫaṣma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 281). [lutf idüp, -üp]*
2. Saʿādet bizüm şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olursa bize **luṭf idüp** mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 328). [lutf idüp, -üp]*
3. Didi **luṭf idüp** şāh ḳılsun ḳabūl
   Ḳabūl itmez ise oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 513). [lutf idüp, -üp]*

lutf idüp: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

1. Virürse bize **luṭf idüp** Ḥaḳ ẓafer
   Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [lutf idüp, -üp]*

luṭf it: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

1. Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
   Birez iltifāt eyle **luṭf it** baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 26). [lutf it,]*
2. Daḫı **luṭf it** iy māder-i ehl-i ḥāl
   Baña āḫıret ḥaḳḳın eyle ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 119). [lutf it,]*

luṭf ḳıl: *İyilikte bulunmak.*

1. Getür sāḳiyā **luṭf ḳıl** baña cām
   Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 119). [lutf ḳıl,]*

luṭf olur: *İyilikte bulunma.*

1. Olur mücrime luṭf dāyim ḥiṣār
   Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1127). [lutf olur, -ur]

luṭf u ʿafv: *İyilikte bulunmak ve affetmek.*

1. İşüñ **luṭf u ʿafv** olsun iy pādişāh
   Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 37). [lutf u ʿafv,]*

luṭf u ikrām: *Lütuf ve ikram.*

1. Virür beglere şāh daḫı çoḳ selām
   İder **luṭf u ikrām** ile iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 682). [luṭf u ikrām,]*

luṭf u kerem: *Ihsan ve cömertlik.*

1. Alasın çü bir mülki itme sitem
   Ḳamu ḫalḳına eyle **luṭf u kerem** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 70). [luṭf u kerem,]*
2. Gözet kimseye eylemeye sitem
   İşi ʿadl ü dād ola **luṭf u kerem** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 106). [luṭf u kerem,]*

luṭf u kerem eyle: *İyilik ve cömertlikte bulunmak.*

1. Alasın çü bir mülki itme sitem
   Ḳamu ḫalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 70). [luṭf u kerem eyle,]*

luṭf-ı şāh: *Sevgilinin, padişahın lütfu.*

1. Güneh-kāra olmaḳ gerek **luṭf-ı şāh**
   Ne bilsün kerem ḳadrini bī-günāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1123). [luṭf-ı şāh,]

luṭfın eyle: *1. Yradımda ihsanda bulunmak.*

1. Ne niʾmet virür ise Perverdigār
   Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 148). [luṭfın eyle, -ın]*

māʿadā: *-den başka, gayri.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül **māʿadāsından** itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 46). [māʿadāsından, -sın, -dan]*
2. Ol üç server ile olup pençe-gīr
   Nice eyledüm **māʿadāsın** ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 98). [māʿadāsın, -sın]*

māʿadāya olup: *Söz konusu eylemin ya da söylemin tersinin gerçekleşmesi.*

1. Bu dilde Niẓāmī gibi reh-nümā
   Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 42). [māʿadāya olup, -ya, -up]*

maʿallah: *Allah ile birlikte.*

1. Melek ḳurb bulup olur muʿteber
   Dimiş lī **maʿallāhi** ḫayrü'l-beşer
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 252). [maʿallāhi, -ī]

maʿbed: *İbadet etme yeri, ibadetgah.*

1. Ḳamunuñ ḳapusı öñi meşhedi
   Yapılmış ırāḳda velī **maʿbedi** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 46). [maʿbedi, -i]*

maʿbūd: *Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.*

1. Varur bir yire şāh kim ser-be-ser
   Görür ḫalḳ **maʿbūdı** bir ḫuşk-ser
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 8). [maʿbūdı, -ı]

māçī: *Avam lisanında Çin ismine ittibaan kullanılır. Çin u Maçin.*

1. Kemānlar ḳamu **Māçī** Çīnī siper
   Girān-māye şemşīr ü Hindī teber
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 149). [māçī,]

māçīn ü çīn: *Çin ve Maçin (Maçin: Doğu Türkistan tarafındaki çöllerde ve Târim nehrinin güneybatısındaki dağlarda oturan Türk milletinden bir kavimdir.).*

1. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
   Ya Rūm ide mātem ya **Māçīn ü Çīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 460). [māçīn ü çīn,]
2. Gire dīnüñe cümle **Māçīn ü Çīn**
   Ola emrüñe rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 577). [māçīn ü çīn,]*

māde-har: *Dişi eşek.*

1. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
   Ki ḫar-gürre var idi vü **māde-ḫar**
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [māde-ḫar,]

māde-har: *Dişi eşek.*

1. Durur **māde-ḫar** līk ḫar-gürre yoḳ
   Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [māde-ḫar,]

maʿden: *Maden, cevherin çıkarıldığı veya bulunduğu yer.*

1. Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
   Demür **maʿdeni** oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 310). [maʿdeni, -i]*

maʿden: *Maden, cevherin çıkarıldığı veya bulunduğu yer.*

1. Ḳamu āyine sīnesi şānesi
   Demür **maʿdeni** zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [maʿdeni, -i]*

māder: *Anne.*

1. Didi **māderine** cihān-pehlevān
   Ki iy kār-dān māder-mihterān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 101). [māderine, -i, -ne]*

māder: *Anne.*

1. Ne duḫter ne **māder** ne hemşīre-vār
   Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 41). [māder,]*

māder-i ehl-i ḥāl: *Hal ehlinin annesi.*

1. Daḫı luṭf it iy **māder-i ehl-i ḥāl**
   Baña āḫıret ḫaḳḳın eyle ḫelāl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 119). [māder-i ehl-i ḥāl,]*

māder-mihterān: *Uluların annesi.*

1. Didi māderine cihān-pehlevān
Ki iy kār-dān **māder-mihterān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 102). [māder-mihterān,]*

mādiyā: *Dişi at, kısrak.*

1. Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
Varur **mādiyā** ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 110). [mādiyā,]*

mādiyān: *Dişi at, kısrak.*

1. Bu milketde çoḳdur şehā **mādiyān**
Bu ḫıdmet içün beslenürler hemān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 111). [mādiyān,]
2. Ḳalup kürre çünkim gide **mādiyān**
Gezer ẓulmet içinde niçe zamān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 115). [mādiyān,]
3. Getürdür revān iki biñ **mādiyān**
Yürimekde her biri bād-ı vezān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 131). [mādiyān,]*
4. Varur bir yire kim zemīni yılan
Yılan üzre cevlān ider **mādiyān**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 200). [mādiyān,]
5. Olur her biri **mādiyāna** süvār
Getürdür gerek olanı şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 135). [mādiyāna, -a]*
6. Ḳoyup ḫaylini anda ṣāḥib-ḳırān
Olur **mādiyāna** binüben revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 144). [mādiyāna, -a]*

maġāk: *Far. Çukur, hufre.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek ṭāḳı oldur **maġāk** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [maġāk,]*

maġāk: *Far. Çukur, hufre.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek ṭāḳı oldur **maġāk** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [maġāk,]*

maġḍūb ola: *Allah'ın gazabına uğramış olan kimselerden olmak.*

1. İden ʿayb isnād maʿyūb ola
Cihānda vü ʿuḳbāda **maġḍūb ola**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 110). [maġḍūb ola, -a]

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Ne **maġrib** ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [maġrib,]*

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Ne **maġrib** ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [maġrib,]*

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Ki **maġribde** var bir muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [maġribde, -de]*

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Ki var idi **maġribde** bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [maġribde, -de]*

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Ki var idi **maġribde** bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [maġribde, -de]*

maġrib: *Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp **maġribe** rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [maġribe, -e]*

maġrib: *Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
Geçüp **maġribe** rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [maġribe, -e]*

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. İderseñ eger dīn-i Ḥaḳ iḫtiyār
Senüñdür yine **maġrib** iy hūş-yār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 138). [maġrib,]

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. İderseñ eger dīn-i Ḥaḳ iḫtiyār
Senüñdür yine **maġrib** iy hūş-yār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 138). [maġrib,]

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

1. Temāşā idüp **maġribi** ser-be-ser
Güneş maṭlaʿına teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 13). [maġribi, -i]*

maġrib ü maşrıkı: *Batı ve Doğu.*

1. Gezüp **maġrib ü maşrıḳı** ser-be-ser
Cenūba şimāle idesin naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 67). [maġrib ü maşrıḳı, -ı]*

maġrib-i şems: *Güneşin batısı,yönü.*

1. Göre hem nice batduġın āfitāb
Şu mı **maġrib-i şems** yāḫud türāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [maġrib-i şems,]*

maġrib-zemīn: *Garp, batı tarafında olan memleketler; Afrika'nın Mısır ötesindeki şimal (kuzey) kısmı.*

1. Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne **maġrib-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [maġrib-zemīn,]*

maġrib-zemīn: *Garp, batı tarafında olan memleketler; Afrika'nın Mısır ötesindeki şimal (kuzey) kısmı.*

1. Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne **maġrib-zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [maġrib-zemīn,]*

maġrūr: *Aldanmış.*

1. Olan kimse **maġrūr** bu ʿizzete
Ne yüz ile varabilür Ḥażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [maġrūr,]*

maġrūr: *Aldanmış.*

1. Olan kimse **maġrūr** bu ʿizzete
Ne yüz ile varabilür Ḥażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [maġrūr,]*

maġz: *Beyin, dimağ.*

1. Ne file ki urdıysa gürz-i girān
Ya **maġzı** çıḳup virdi ya defʿi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [maġzı, -ı]*

maġz: *Beyin, dimağ.*

1. Ne file ki urdıysa gürz-i girān
Ya **maġzı** çıḳup virdi ya defʿi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [maġzı, -ı]*

maġz: *Beyin, dimağ.*

1. O cānibde Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
Seḥerden durup **maġzı** pür ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 748). [maġzı, -ı]*

maġz: *Beyin, dimağ.*

1. O cānibde Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
Seḥerden durup **maġzı** pür ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 748). [maġzı, -ı]*

maġz: *Beyin, dimağ.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur **maġzı** ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [maġzı, -ı]*

maġz: *Beyin, dimağ.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur **maġzı** ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [maġzı, -ı]*

maġz-ı ḫūnīn: *Kana bulanmış beyin.*

1. Ṭoḳunur ḫūde laḫt-ı gerden-şiken
İder **maġz-ı ḫūnīn** ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 528). [maġz-ı ḫūnīn,]*

māh: *Ay, kamer.*

1. Zemistān irüp çün ola tīre **māh**
İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 21). [māh,]*
2. Ḳuruldı iki şāh içün bār-gāh
Sipeh hāle oldı iki şāh **māh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 514). [māh,]*

3. Hemīn **māh** idi līk nākāste
   Zülāl idi laʿl ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 221). [māh,]*

māh: *Ay.*

1. Felek farḳına **māh** iklīl idi
   Her aḫter fürūzende ḳandīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 3). [māh,]*
2. Felek ṣanki fānūs idi **māh** ṣemʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 7). [māh,]*
3. İşidüp bu sözi olur ṣād ṣāh
   Durur ṣehr-i Iṣtaḫrada çār **māh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 612). [māh,]*
4. Gider bir niçe **māh** reh ṣehriyār
   Görinür ıraḳdan bir ulu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 371). [māh,]*

māh: *Ay yüzlü güzel.*

1. Nikāḥ eyledi geldi mūbed hemīn
   Olur **Māh** Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 542). [māh,]*
2. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi **Māh**
   Mehüñ ġabġabın oḳṣayup didi ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [māh,]*
3. İder ol gice **Māh** ile ʿīş ṣāh
   Sürer bu ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 679). [māh,]*
4. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile **māh**
   İçer biri birine pür iki ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 69). [māh,]*
5. Mekānına geldi binüp pādişāh
   Yanında bile ol güneş yüzlü **māh** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [māh,]*

māh: *Ay, ay yüzlü güzel.*

1. İdüp **māh** ile āb-gīne ḥiṣār
   Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 25). [māh,]*
2. Hilāli güneş yüzlü gerdān ider
   Menāzilleri **māh** seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 90). [māh,]*

māh u sāl: *Ay ve yıl.*

1. Geçüp gitdi Cablusa şehrine şāh
   Geçüp **māh u sāl** irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 44). [māh u sāl,]*

mahall: *Yer.*

1. Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
   Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 243). [maḥallinde, -i, -n, -de]*

maḫall: *Yer.*

1. Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
   Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 243). [maḥallinde, -i, -n, -de]*

māhār: *Yular.*

1. Bu ḥīleyle **māhār** ile cān-sipār
   Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [māhār,]*

māhār: *Yular.*

1. Bu ḥīleyle **māhār** ile cān-sipār
   Dilerler ki ola yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 873). [māhār,]*

māhār: *Yular.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
   Didi ḳanı **māhār** ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [māhār,]*

māhār: *Yular.*

1. Buyurdı hemīn dikdiler iki dār
   Didi ḳanı **māhār** ile cān-sipār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 482). [māhār,]*

mā-ḥażar: *(Ar.) Önceden hazırlanan, hemen.*

1. Gürisneyidi Ḫusrev-i tāc-ver
   Ṭaʿām ārzu eyledi **mā-ḥażar** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 88). [mā-ḥażar,]*

maḥbes: *Hapishane.*

1. Çü Yūnus çıḳup tīre yirden dilīr
   Ḳodı **maḫbesi** itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 294). [maḥbesi,]*

maḥbūb: *Sevilen, sevgili.*

1. Ḫıṭāyī perī Çīnī **maḥbūblar**
Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [maḥbūblar, -lar]*

maḥbūb: *Sevilen, sevgili.*

1. Ḫıṭāyī perī Çīnī **maḥbūblar**
Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [maḥbūblar, -lar]*

maḥbūs idüp: *Hapsolunmuş.*

1. Ḳoyupdur velī şīşeye ʿālemi
Perī gibi **maḥbūs idüp** ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 74). [maḥbūs idüp, -üp]*

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Olur merde zen naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi **maḫfī** degüldür ṣafī
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 744). [maḫfī,]

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Olur merde zen naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi **maḫfī** degüldür ṣafī
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 744). [maḫfī,]

maḫfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Bu **maḫfī** degüldür işitdük Ḫalīl
Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [maḫfī,]*

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Bu **maḫfī** degüldür işitdük Ḫalīl
Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 249). [maḫfī,]*

maḫfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Ṣorup cümlesin bildi şāh-ı cihān
Olur ḳamu **maḫfīler** aña ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 58). [maḫfīler, -ler]*

maḫfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Ṣorup cümlesin bildi şāh-ı cihān
Olur ḳamu **maḫfīler** aña ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 58). [maḫfīler, -ler]*

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Ne ẓāhir ne **maḫfī** nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [maḫfī,]*

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Ne ẓāhir ne **maḫfī** nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [maḫfī,]*

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç nesne olmaya **maḫfī** saña
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [maḫfī,]

mahfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

1. Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç nesne olmaya **maḫfī** saña
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [maḫfī,]

mahfī: *Gizli, saklı.*

1. Bu dünyāyile olma ḳāniʿ hemīn
Ki **maḫfīdür** aṣl-ı metāʿ-ı semīn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 132). [maḫfīdür, -dür]

mahfī: *Gizli, saklı.*

1. Bu dünyāyile olma ḳāniʿ hemīn
Ki **maḫfīdür** aṣl-ı metāʿ-ı semīn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 132). [maḫfīdür, -dür]

mahfī ola: *Gizlenmek.*

1. Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm ola kim aña **maḫfī ola** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [maḫfī ola, -a]*

maḥfūz: *Saklanmış, sakınılmış, bir yere konulup emniyete alınmış.*

1. Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥiṣār
Ḫiṣār içre **maḫfūẓ** ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [maḫfūẓ,]*

maḥfūz: *Saklanmış, sakınılmış, bir yere konulup emniyete alınmış.*

1. Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥiṣār
Ḫiṣār içre **maḫfūẓ** ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [maḫfūẓ,]*

maḥfūz: *Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.*

1. Ki kānī anuñ levḥ-i **maḫfūẓdur**
Bilür ḳadrini her ki **maḫfūẓdur** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 4). [maḫfūẓdur, -dur]*

maḥfūz: *Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.*

1. Ki kānī anuñ levḥ-i **maḫfūẓdur**
Bilür ḳadrini her ki **maḫfūẓdur** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 4). [maḫfūẓdur, -dur]*

māhī: *Balık.*

1. Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde **māhī** idi ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [māhī,]

māhī: *Balık.*

1. Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde **māhī** idi ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [māhī,]

māhī: *Balık.*

1. Ḳurar **māhiye** şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir **māhiye** her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [māhiye, -y, -e]*

māhī: *Balık.*

1. Ḳurar **māhiye** şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir **māhiye** her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [māhiye, -y, -e]*

māhī: *Balık.*

1. Ḳurar **māhiye** şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir **māhiye** her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 267). [māhiye, -y, -e]*

māhī: *Balık.*

1. Ḳurar **māhiye** şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir **māhiye** her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [māhiye, -y, -e]*

māhī: *Balık.*

1. Ḳurar **māhiye** şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir **māhiye** her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [māhiye, -y, -e]*

māhī: *Balık.*

1. Ṣuda mużṭarib **māhi** dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 9). [māhi,]

māhī: *Balık.*

1. Ṣuda mużṭarib **māhi** dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 9). [māhi,]

māhī: *Balık.*

1. Ṭolu **māhī** ile ol āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. Ṭolu **māhī** ile ol āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. Ṭolu māhī ile ol āb-ı revān
Nice **māhi** çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 120). [māhi,]*

māhī: *Balık.*

1. Ṭolu māhī ile ol āb-ı revān
Nice **māhi** çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 120). [māhi,]*

māhī: *Balık.*

1. Ne murġ u ne mūr u ne **māhī** ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. Ne murġ u ne mūr u ne **māhī** ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. O **māhīleri** itmek içün şikār
Ṭutar anda çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 251). [māhīleri, -ler, -i]*

māhī: *Balık.*

1. O **māhīleri** itmek içün şikār
Ṭutar anda çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 251). [māhīleri, -ler, -i]*

māhī: *Balık.*

1. Çe ger sīnesi yāy **māhī** miṣāl
İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. Çe ger sīnesi yāy **māhī** miṣāl
İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. İdüp baḥrüñ içinde **māhī** şitāb
Şitābān olur çerḫde āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 95). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. Görür anda bir ḳavm şāh-ı cihān
Başı ādemī cismi **māhī** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 212). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. İder on gün on gice **māhī** gezer
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

1. Ṣalar çeşmeye tā ki gide gümān
Düşicek ṣuya **māhī** oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 236). [māhī,]*

māh-ı meşʿal-fürūz: *Meş'ale gibi yanan ay.*

1. Meger bir gice **māh-ı meşʿal-fürūz**
Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 1). [māh-ı meşʿal-fürūz,]*

māhı nā-kāste: *1. ay 2. ay yüzlü güzel 3. tam ay.*

1. Büt-i Çīn gibi cismi ārāste
Ruḫ-ı neyyiri **māhı nā-kāste** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 134). [māhı nā-kāste,]*

māh-ı nev: *Hilâl, yeni ay.*

1. Felek idi taḫt u dürülmişdi cām
Kimi **māh-ı nev** kimi bedr-i tamām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 578). [māh-ı nev,]*

māh-ı nevden: *Hilâl, yeni ay.*

1. Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür her biri **māh-ı nevden** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [māh-ı nevden, -den]*

māh-ı tamām: *Dolunay.*

1. Ḳamu nāz-perverd ü nāzük-ḫırām
   Ḳamu mihr-i raḫşān u **māh-ı tamām**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 92). [māh-ı tamām,]

māh-ı tamām: *Tamamlanmış, noksansız ay.* || *Dolunay.* || *Aşığının yanında olan ay yüzlü sevgili.*

1. Şehā niʿmetüñ ḥaḳḳı **māh-ı tamām**
   Yanına gelicek olur hem-çü cām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 533). [māh-ı tamām,]

māhī vü baṭ: *Balık ve kaz.*

1. Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
   Kebābī olur ṣuda **māhī vü baṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 26). [māhī vü baṭ,]*

māhī vü bat: *Balık ve kaz.*

1. Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
   Kebābī olur ṣuda **māhī vü baṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 26). [māhī vü baṭ,]*

māhī-i mār: *Yılanın balığı.*

1. Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
   Görinür ṣuda hem-çü **māhī-i mār**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 276). [māhī-i mār,]

mahlūk: *Ar. Halk olunmuş, yaratılmış.*

1. Senüñ gibidür cümle **maḫlūḳ** heb
   Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 211). [maḫlūḳ,]*
2. İşitdüm Süleymān ʿaleyhi's-selām
   Bu **maḫlūḳa** ḥükm eyler iken tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 2). [maḫlūḳa, -a]
3. Olup cümle **maḫlūḳa** fermān-revā
   Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 7). [maḫlūḳa, -a]

mahlūk: *Yaratılmış(lar).*

1. Ḫaḳuñ cümle **maḫlūḳını** ben faḳīr
   Ḳaçan künc içinde bilem iy emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 23). [maḫlūḳını, -ı, -nı]
2. Ḫaḳuñ cümle **maḫlūḳın** iy şehriyār
   Kişi görmeye ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 271). [maḫlūḳın, -ın]*

mahlūk: *Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş.*

1. Bu **maḫlūḳ** olan cümle bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 97). [maḫlūḳ,]*

mahşer: *Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.*

1. Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
   Beni ḳılma **maḥşer** güninde ẕelīl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [maḥşer,]

mahşer: *Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.*

1. Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
   Beni ḳılma **maḥşer** güninde ẕelīl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [maḥşer,]

mahşer: *Kıyamet.*

1. İrüp **maḥşer** olmışdı maḥşer-cāy
   Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [maḥşer,]*

mahşer: *Kıyamet.*

1. İrüp **maḥşer** olmışdı maḥşer-cāy
   Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [maḥşer,]*

mahşer: *Kıyamet.*

1. Zer āteşdür idinmesin anı yār
   Ki **maḥşerde** müşkil olur sūz-ı nār
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 194). [maḥşerde, -de]

mahşer: *Kıyamet.*

1. Zer āteşdür idinmesin anı yār
Ki **maḥşerde** müşkil olur sūz-ı nār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 194). [maḥşerde, -de]

mahşer: *Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.*

1. Şu vech ile depren sen iy şehriyār
Ki **maḥşerde** olmayasın şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 64). [maḥşerde, -de]

mahşer: *Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.*

1. Şu vech ile depren sen iy şehriyār
Ki **maḥşerde** olmayasın şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 64). [maḥşerde, -de]

mahşer-cāy: *Mahşer yeri.*

1. İrüp maḥşer olmışdı **maḥşer-cāy**
Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [maḥşer-cāy,]*

maḥşer-cāy: *Mahşer yeri.*

1. İrüp maḥşer olmışdı **maḥşer-cāy**
Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [maḥşer-cāy,]*

mahv ider: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 184). [maḥv ider, -er]

mahv itdi: *Yok etmek.*

1. Ḫudūs̱ın çü **maḥv itdi** envār-ı ẕāt
Ḳalur ẕāt-ı vācib görünmez ṣıfāt
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 123). [maḥv itdi,]

māh-vār: *Ay (ışığı) gibi.*

1. Felek gibi ser-geşte vü bī-ḳarār
Serīʿ idi seyr eylese **māh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 40). [māh-vār,]*

māh-vār: *Ay (ışığı) gibi.*

1. Felek gibi ser-geşte vü bī-ḳarār
Serīʿ idi seyr eylese **māh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 40). [māh-vār,]*

mahzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer.*

1. Şu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı **maḫzende** zerden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [maḫzende, -de]

mahzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer.*

1. Şu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı **maḫzende** zerden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [maḫzende, -de]

mahzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer. Bodrum, yeraltı.*

1. Yolı üzre her ḳanda **maḫzen** ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine nis̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [maḫzen,]*

mahzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer. Bodrum, yeraltı.*

1. Yolı üzre her ḳanda **maḫzen** ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine nis̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [maḫzen,]*

mahzen: *Hazine.*

1. Ḫaḳuñ **maḫzeni** anları bil hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [maḫzeni, -i]*

mahzen: *Hazine.*

1. Ḫaḳuñ **maḫzeni** anları bil hemīn
Ki vīrānedür cāy-ı genc ü defīn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 95). [maḫzeni, -i]*

mahzen: *Hazine.*

1. Ṣaḳın z̤ulm ile kimseden alma māl
Ki tā irmeye **maḫzenüñe** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 56). [maḫzenüñe, -ü, -ñe]*

mahzen: *Hazine.*

1. Ṣaḳın ẓulm ile kimseden alma māl
   Ki tā irmeye **maḫzenüñe** zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 56). [maḫzenüñe, -ü, -ñe]*

mahzen-i rāzdur: *Sır mahzeni, sır deposu.*

1. Devātum benüm **maḫzen-i rāzdur**
   Güher baḥrı gönlümle enbāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 23). [maḫzen-i rāzdur,]*

mahzen-i rāz-ı genc-i ḫudā: *Allah'ın hazinelerinin sırlarının deposu.*

1. Olup **maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā**
   Mekānına ʿavdet ider pür-ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 143). [maḫzen-i rāz-ı genc-i ḫudā,]*

maḥzen-i şāh-ı ʿālī-nijād: *Yüksek soylu padişahın yeri.*

1. Yaḫud **maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād**
   Ki yapmadı miṣlini Şeddād-ı ʿĀd
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 215). [maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād,]

mahzen-i sīm ü zer: *Gümüş ve altın mahzeni.*

1. Ḳıyāsiyle ol yiri taʿyīn ider
   Ḳazarlar çıḳar **maḫzen-i sīm ü zer**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 358). [maḫzen-i sīm ü zer,]

māʾī: *Su renginde, mavi.*

1. Görinür gehī **māʾī** bes mehīb
   Ṣalar ḳalbine ehl-i fülküñ nehīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 149). [māʾī,]*

māʾ-i ʿineb: *Üzüm suyu.*

1. Getür sāḳiyā baña **māʾ-i ʿineb**
   Ki oldum ġam-ı devr ile teşne-leb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 703). [māʾ-i ʿineb,]

māʾi-yi sīm-gūn: *Gümüş renkli balık.*

1. İçinde ṭolu **māʾi-yi sīm-gūn**
   Bilinmez ḳıyās ile ḥadden füzūn
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 249). [māʾi-yi sīm-gūn,]

makāl: *Söz , kelam.*

1. Lebi şekkeri Mıṣr-ı şīrīn **maḳāl**
   Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [maḳāl,]

makāl: *Söz , kelam.*

1. Lebi şekkeri Mıṣr-ı şīrīn **maḳāl**
   Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [maḳāl,]

maḳām: *Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken: makamına kaim, makama münasip. 2. Câh, mesnet, mansıb, post: makam-ı âlî, makam-ı vilâyet. 3. Bir büyük zatın medfeni, ziyâretgâh: makam-ı Hazret-i İbrahim. 4. Nagamât-ı mûsıkıyye durağı: Uşşâk makamı. Cem'i: makamât.*

1. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi **maḳām**
   Ola mı meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 211). [maḳām,]*

maḳām: *Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken: makamına kaim, makama münasip. 2. Câh, mesnet, mansıb, post: makam-ı âlî, makam-ı vilâyet. 3. Bir büyük zatın medfeni, ziyâretgâh: makam-ı Hazret-i İbrahim. 4. Nagamât-ı mûsıkıyye durağı: Uşşâk makamı. Cem'i: makamât.*

1. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi **maḳām**
   Ola mı meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 211). [maḳām,]*

maḳām: *Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken: makamına kaim, makama münasip. 2. Câh, mesnet, mansıb, post: makam-ı âlî, makam-ı vilâyet. 3. Bir büyük zatın medfeni, ziyâretgâh: makam-ı Hazret-i İbrahim. 4. Nagamât-ı mûsıkıyye durağı: Uşşâk makamı. Cem'i: makamât.*

1. Süleymān **maḳāmı** degül künc-i mūr
   Ḳudūmı velī ḳalbe virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 357). [maḳāmı, -ı]*

maḳām: *Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken: makamına kaim, makama münasip. 2. Câh, mesnet, mansıb, post: makam-ı âlî, makam-ı vilâyet. 3. Bir büyük zatın medfeni, ziyâretgâh: makam-ı Hazret-i İbrahim. 4. Nagamât-ı mûsıkıyye durağı: Uşşâk makamı. Cem'i: makamât.*

1. Süleymān **maḳāmı** degül künc-i mūr
Ḳudūmı velī ḳalbe virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 357). [maḳāmı, -ı]*

makām: *Makam, mevki, derece, rütbe.*

1. Maḳāmına vardı feraḥ her emīr
Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [maḳāmına, -ı, -na]*

makām: *Makam, mevki, derece, rütbe.*

1. Maḳāmına vardı feraḥ her emīr
Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [maḳāmına, -ı, -na]*

makām: *1. Durulacak yer, durak, mekân, mahal. 2. Devlet kademesinde yüksek mevki, yüksek ve önemli memûriyet, mansıp, câh. 4. mus. Bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu. 5. tasavvuf. Sâlikin Allah yolunda ulaştığı kalıcı mertebe, mânevî rütbe.*

1. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
Oturdı **maḳāmın** bilüp ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 128). [maḳāmın, -ı, -n]*

makām: *1. Durulacak yer, durak, mekân, mahal. 2. Devlet kademesinde yüksek mevki, yüksek ve önemli memûriyet, mansıp, câh. 4. mus. Bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu. 5. tasavvuf. Sâlikin Allah yolunda ulaştığı kalıcı mertebe, mânevî rütbe.*

1. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
Oturdı **maḳāmın** bilüp ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 128). [maḳāmın, -ı, -n]*

makām-ı sirāfīl: *İsrafil meleğinin makamı,yeri.*

1. Sekiz cennetüñ ortasında mekīn
Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 204). [maḳām-ı sirāfīl,]*

makar: *Durulan, kararlaştırılan yer, mekān, ikâmetgâh.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi **maḳar**
Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 25). [maḳar,]*

makar ide: *Karargah eylemek, karar kılmak.*

1. Civārında bir şehr bünyād ider
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 216). [maḳar ide, -e]*

makarr-ı nübüvvet: *Peygamberliğin merkezi.*

1. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 6). [maḳarr-ı nübüvvet,]*

makdem: *Ayaklar, ayakların altı.*

1. Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ **maḳdemine** niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 402). [maḳdemine, -i, -n, -e]*

makdem: *Ayaklar, ayakların altı.*

1. Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ **maḳdemine** niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 402). [maḳdemine, -i, -n, -e]*

makdem: *Ayak basma, gelme, geliş.*

1. Yüzüm üzre her **maḳdemi** kim baṣar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [maḳdemi, -i]*

makdem: *Ayak basma, gelme, geliş.*

1. Yüzüm üzre her **maḳdemi** kim baṣar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [maḳdemi, -i]*

makdem: *Gelme, Ayak basma.*

1. Müşerref olup **maḳdemi** ile Çīn
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [maḳdemi, -i]*

makdem: *Gelme, Ayak basma.*

1. Müşerref olup **maḳdemi** ile Çīn
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [maḳdemi, -i]*

maḳdes: *Makdes (yer ismi).*

1. Geçüp **Maḳdese** vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [maḳdese, -e]*

makdes: *Makdes (yer ismi).*

1. Geçüp **Maḳdese** vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [maḳdese, -e]*

makdūr: *Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.*

1. Egerçi ki **maḳdūrı** ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 665). [maḳdūrı, -ı]*

maḳdūr: *Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.*

1. Egerçi ki **maḳdūrı** ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 665). [maḳdūrı, -ı]*

maḳṣad: *Ar. 1. Kasdolunan netice, meram, hedef-i âmâl, amaç. 2. Niyet, dilek. Cem'i: makasıd.*

1. İrer **maḳṣada** tīz çün raḫş-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 51). [maḳṣada, -a]*

maḳṣūd: *Amaç, niyet, gaye.*

1. Ne **maḳṣūdum** idi cihānuñ ġamı
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 269). [maḳṣūdum, -um]*
2. Çü **maḳṣūd** ḥāṣıl ola iş tamām
Alavuz ele bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 189). [maḳṣūd,]*
3. ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup mehdi gösterdi **maḳṣūda** yol *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [maḳṣūda, -a]*
4. Beşerden çü **maḳṣūd** ʿirfāndurur
Şu kim bilmeye Ḫaḳḳı ḥayvāndurur *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 229). [maḳṣūd,]*
5. Ḳafeşdür bilürsin saña zindelik
Neden ola **maḳṣūd** pāyendelik *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 256). [maḳṣūd,]*
6. Çü bulmadı **maḳṣūdına** şeh vuṣūl
Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 129). [maḳṣūdına, -ı, -n, -a]*

maḳṣūd: *1. Söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen, 2. i. İstenilen şey, amaç, gāye, maksat.*

1. Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşâ
Muvāfıḳda **maḳṣūd** u menzil-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 13). [maḳṣūd,]*
2. Çü vaṣl idi **maḳṣūd** oldı tamām
Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 139). [maḳṣūd,]*

māl: *1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 2. varlık, servet. 3. para, nakit, gelir. 4. tüccar eşyası.*

1. Ne mülk ü ne **māl** ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [māl,]*

māl: *1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 2. varlık, servet. 3. para, nakit, gelir. 4. tüccar eşyası.*

1. Ne mülk ü ne **māl** ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ġanī oldı **māl** ile cümle sipāh
Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 489). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ġanī oldı **māl** ile cümle sipāh
Cebe-ḫānesini ḳamu aldı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 489). [māl,]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Sipāha ider bulduġı **mālı** baḫş
Süre tā ki yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 501). [mālı, -ı]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Sipāha ider bulduġı **mālı** baḫş
Süre tā ki yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 501). [mālı, -ı]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh girer deste **māl**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Budur dāyimā ḥāl-i ceng ü cidāl
Gehī baş gider geh girer deste **māl**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 604). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Virür elçiye ḫayli **māl** ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Virür elçiye ḫayli **māl** ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu **māl** menāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu **māl** menāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Ṭolu mülkinüñ içi **māl** ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Ṭolu mülkinüñ içi **māl** ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk ü **māl** ü serīr ü sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk ü **māl** ü serīr ü sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. İdüp mülk ü **mālin** ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [mālin, -in]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. İdüp mülk ü **mālin** ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [mālin, -in]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Getürdiler ol **māl** menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Getürdiler ol **māl** menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese **malı** nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [malı, -ı]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese **malı** nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [malı, -ı]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ögünmek egerçi degüldür kemāl
Velīsiyledür esen elbette **māl** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ögünmek egerçi degüldür kemāl
   Velīsiyledür esen elbette **māl** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [māl,]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
   Bize anlaruñ **mālı** ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [mālı, -ı]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Baña emrdür kāfir ile ḳıtāl
   Bize anlaruñ **mālı** ḳanı ḥelāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 50). [mālı, -ı]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile **māla** ben
   Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [māla, -a]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile **māla** ben
   Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [māla, -a]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Ṭamaʿ eylemek **mala** ʿayb ola şāh
   Beni kendüme līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 491). [mala, -a]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Ṭamaʿ eylemek **mala** ʿayb ola şāh
   Beni kendüme līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 491). [mala, -a]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
   Çıḳardı olan **mālı** ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 76). [mālı, -ı]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
   Çıḳardı olan **mālı** ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 76). [mālı, -ı]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Degül şehlüḳ ol kim idüp **mālı** cemʿ
   Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [mālı, -ı]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Degül şehlüḳ ol kim idüp **mālı** cemʿ
   Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [mālı, -ı]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
   ʿAbeş ḫarc ḳılma ġazā **mālini** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 164). [mālini, -i, -n, -i]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Ġanīnüñ faḳīrüñ bilüp ḥālini
   ʿAbeş ḫarc ḳılma ġazā **mālini** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 164). [mālini, -i, -n, -i]*

māl: *Varlık, servet.*

1. ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
   Ki küfre yaḳīn olur olmasa **māl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
   Ki küfre yaḳīn olur olmasa **māl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne **māl**
   Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne **māl**
   Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl

(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [māl,]

māl: *Varlık, servet.*

1. Ṣaḳın ẓulm ile kimseden alma **māl**
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ṣaḳın ẓulm ile kimseden alma **māl**
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ṭamaʿ bende **mālına** iy pehlivān
Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [mālına, -ı, -na]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ṭamaʿ bende **mālına** iy pehlivān
Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [mālına, -ı, -na]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Bu mülk ü bu **māl** ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü e<u>s</u>er *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Bu mülk ü bu **māl** ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü e<u>s</u>er *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [māl,]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Kimesne ne aña ne **māla** naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [māla, -a]

māl: *Mal, mülk, varlık.*

1. Kimesne ne aña ne **māla** naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [māla, -a]

māl: *Varlık, servet.*

1. Yudarsa cihān **mālını** ser-be-ser
Çü hażm eyleyemez yine ḳay ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 57). [mālını, -ı, -n, -ı]

māl: *Varlık, servet.*

1. Yudarsa cihān **mālını** ser-be-ser
Çü hażm eyleyemez yine ḳay ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 57). [mālını, -ı, -n, -ı]

māl: *Varlık, servet.*

1. Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer
Elinden gider yoḳsa **māl** ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 332). [māl,]*

māl: *Varlık, servet.*

1. Ne manṣıb senüñdür ne mülk ü ne **māl**
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [māl,]*

māl ü çeri: *Para, mal ve asker.*

1. Dürüldi ki çün serverüñ defteri
Müfīd olmadı aña **māl ü çeri** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 444). [māl ü çeri,]*

māl ü genc: *Mal, mülk ve hazine.*

1. Baña gönderecek iken **māl ü genc**
Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 335). [māl ü genc,]

māl ü leşker: *Servet ve ordu.*

1. Gider **māl ü leşker** idersen ziyān
Ticāretden aṣṣıñ bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 479). [māl ü leşker,]*

māl ü menāl: *Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

1. Sipāha virür yine **māl ü menāl**
Ki aʿdāyı ide yine pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 951). [māl ü menāl,]*

māl ü metāʿ-ı cihān: *Dünya malı mülkü.*

1. Gelen bunda şāh ile her pehlevān
   Ele çaldı **māl ü metāʿ-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 904). [māl ü metāʿ-ı cihān,]*

māl ü milket: *Mal, mülk, varlık.*

1. Be-ġāyet aña ʿāşıḳam mübtelā
   Nedür **māl ü milket** aña cān fidā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [māl ü milket,]

māl-i ʿālem: *Dünya malı.*

1. Deger **māl-i ʿālem** şehā bir ḥarīf
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [māl-i ʿālem,]*

māl-i bīve-zenān: *Dul kadınların mal mülkü.*

1. Yetīm aḳçası **māl-i bīve-zenān**
   İder ʿömre vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 201). [māl-i bīve-zenān,]*

māl-ı cihān: *Dünya malı.*

1. Virürem hüner-mende **māl-i cihān**
   İdüp pā yañasın bülend-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 279). [māl-i cihān,]*

māl-ı cihān: *Dünya malı. II. Varlık, servet.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
   Deger eñ kemini ki **māl-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 748). [māl-ı cihān,]*

māl-i ḫulyā: *Vesvese, kuruntu, boş hayal.*

1. Neyi **māl-i ḫulyā** ki itse olur
   İder cüst ü cū kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 15). [māl-i ḫulyā,]*

mālik: *Sahip.*

1. Neye **mālik** ise hep ol şehriyār
   Getürür bile itmek içün nişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [mālik,]*

mālik: *Sahip.*

1. Neye **mālik** ise hep ol şehriyār
   Getürür bile itmek içün nişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [mālik,]*

mālik: *Sahip.*

1. Neye **mālik** ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [mālik,]*

mālik: *Sahip.*

1. Neye **mālik** ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [mālik,]*

mālik-i baḥr: *Denizin sahibi olmak; Su perisi gibi olmak.*

1. Benem **mālik-i baḥr** iy tāc-ver
   Baña rāmdur ṣuda her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 123). [mālik-i baḥr,]*

maʿlūm: *Herkesçe bilinen, bilinmiş.*

1. Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
   Ki **maʿlūm** olupdur aña her ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [maʿlūm,]*

maʿlūm: *Herkesçe bilinen, bilinmiş.*

1. Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
   Ki **maʿlūm** olupdur aña her ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [maʿlūm,]*

maʿlūm: *Herkesçe bilinen, bilinmiş.*

1. Ola çünki **maʿlūm** ʿilme'l-yaḳīn
   Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 179). [maʿlūm,]*

maʿlūm: *Herkesçe bilinen, bilinmiş.*

1. Ola çünki **maʿlūm** ʿilme'l-yaḳīn
   Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 179). [maʿlūm,]*

maʿlūm: *Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.*

1. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
   Ki **maʿlūmıdur** anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 262). [maʿlūmıdur, -ı, -dur]*

maʿlūm: *Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.*

1. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
   Ki **maʿlūmıdur** anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 262). [maʿlūmıdur, -ı, -dur]*

maʿlūm: *Herkes tarafından bilinme, öğrenilmiş olma.*

1. Neye varur iş yoḳsa **maʿlūmdur**
   Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [maʿlūmdur, -dur]*

maʿlūm: *Herkes tarafından bilinme, öğrenilmiş olma.*

1. Neye varur iş yoḳsa **maʿlūmdur**
   Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [maʿlūmdur, -dur]*

maʿlūm ola: *Bilinmek, anlaşılmak.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿulūm
   Mesālikde **maʿlūm ola** rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 102). [maʿlūm ola, -a]*
2. Güreş dutduġum ḫaşma eyle naẓar
   Ḳıyās eyle **maʿlūm ola** tā hüner
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 120). [maʿlūm ola, -a]

maʿlūm oldı: *Bilinmek, anlaşılmak.*

1. Çü **maʿlūm oldı** şehe iş bu ḥāl
   Buyurdı şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 63). [maʿlūm oldı, -dı]*

maʿlūm olmadı: *Bilinmek, anlaşılmak.*

1. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
   Gelür ḫāṭırına niçe iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 317). [maʿlūm olmadı, -ma, -dı]*

maʿlūm olup: *Bilinmek, anlaşılmak.*

1. Olup aña maʿlūm iki mekān
   Olur āḫıret biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 75). [maʿlūm olup, -up]*

maʿlūm olur: *Bilinmek, anlaşılmak.*

1. Ḳamu elsine saña **maʿlūm olur**
   Süleymān olan ḳuş dilini bilür *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 99). [maʿlūm olur, -ur]*

maʿlūm olur: *Bilgilenmek, haberdar olmak.*

1. İder anlara dīn-i İslāmı ʿarż
   Olur ḫalḳa maʿlūm sünnetle farż
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 34). [maʿlūm olur, -ur]

maʿmūr: *Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.*

1. Sarāyı felek gibi **maʿmūr** ola
   Özi çarḫ döndükce manşūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 87). [maʿmūr,]*

maʿmūr: *Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.*

1. Sarāyı felek gibi **maʿmūr** ola
   Özi çarḫ döndükce manşūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 87). [maʿmūr,]*

maʿmūr: *Güzel, bayındır, bakımlı.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk **maʿmūrdur**
   Şehin-şāhı her laḥẓa manşūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 89). [maʿmūrdur, -dur]*

maʿmūr: *Güzel, bayındır, bakımlı.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk **maʿmūrdur**
   Şehin-şāhı her laḥẓa manşūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 89). [maʿmūrdur, -dur]*

maʿmūr: *Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.*

1. Nereye ki varsaydı manşūr idi
   İşi ʿadl idi mülki **maʿmūr** idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [maʿmūr,]*

maʿmūr: *Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.*

1. Nereye ki varsaydı manşūr idi
   İşi ʿadl idi mülki **maʿmūr** idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [maʿmūr,]*

maʿmūr: *Güzel, bayındır, bakımlı.*

1. Olup deştde niçe müddet revān
   Yaḳīn oldı **Maʿmūre** ṣāḥib-ḳırān

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 156). [maʿmūre, -e]

maʿmūr: *Güzel, bayındır, bakımlı.*

1. Olup deşţde niçe müddet revān
Yaḳīn oldı **Maʿmūre** ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 156). [maʿmūre, -e]

maʿmūr: *Bayındır, imar edilmiş.*

1. Ḳarasıyla emṣārı **maʿmūrdur**
Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 179). [maʿmūrdur, -dur]*

maʿmūr: *Bayındır, imar edilmiş.*

1. Ḳarasıyla emṣārı **maʿmūrdur**
Hemīşe şehin-şāhı manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 179). [maʿmūrdur, -dur]*

maʿmūr ider: *Geliştirip güzelleştirmek, bayındır duruma getirmek.*

1. Yapup çünki bir ḳaṣrı **maʿmūr ider**
Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 57). [maʿmūr ider, -er]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
Zemīn mehd **mānendi** cünbān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [mānendi,]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
Zemīn mehd **mānendi** cünbān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [mānendi,]

mānend: *Gibi.*

1. Çü miġferlü baş rūda ġalṭān olur
Hemīn çaġz **mānendi** pinhān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 266). [mānendi, -i]

mānend: *Gibi.*

1. Çü miġferlü baş rūda ġalṭān olur
Hemīn çaġz **mānendi** pinhān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 266). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ **mānendi** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ **mānendi** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü tāze **mānendi** bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü tāze **mānendi** bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Felek ḫışnı **mānendi** ḳat ḳat ḥişār
Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Felek ḫışnı **mānendi** ḳat ḳat ḥişār
Hemīn yir gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 115). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Düni fırḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı **mānendi** az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Düni firḳat eyyāmı gibi dırāz
Güni vuṣlat evḳātı **mānendi** az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Muʿazzez olur nūr **mānendi** nār
Üşer üstine ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 93). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Muʿazzez olur nūr **mānendi** nār
Üşer üstine ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 93). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye **mānendi** tā rüsteḫīz
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye **mānendi** tā rüsteḫīz
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [mānendi, -i]

mānend: *Benzer, eş, gibi.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi **mānendi** ki çenbere
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [mānendi, -i]

mānend: *Benzer, eş, gibi.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer zülfi **mānendi** ki çenbere
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Yaḳup ʿūd oda cānı **mānendi** ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Yaḳup ʿūd oda cānı **mānendi** ʿūd
Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye **mānendi** tā rüsteḫīz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye **mānendi** tā rüsteḫīz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Ḳaçan şalsa şīr-i jiyāna kemend
İderdi hemīn gürbe **mānendi** bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 140). [mānendi,]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Ḳaçan şalsa şīr-i jiyāna kemend
İderdi hemīn gürbe **mānendi** bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 140). [mānendi,]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Yaḳarum oda Çīni **mānendi** ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Yaḳarum oda Çīni **mānendi** ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg **mānendi** lerzān zemīn

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
   Olur berg **mānendi** lerzān zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Sipāha ḥişār oldı āhen-siper
   Virür berḳ **mānendi** şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Sipāha ḥişār oldı āhen-siper
   Virür berḳ **mānendi** şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Yanar şemʿ **mānendi** şāḫ-ı gevzen
   Olur deşt aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 61). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Yanar şemʿ **mānendi** şāḫ-ı gevzen
   Olur deşt aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 61). [mānendi, -i]*

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
   Yanar şemʿ **mānendi** her bir dıraḫt
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [mānendi, -i]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
   Yanar şemʿ **mānendi** her bir dıraḫt
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [mānendi, -i]

mānend: *Gibi.*

1. Ne şāhem ne aşlumda var pādişāh
   Ḳaçan serve **mānend** ola kim giyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [mānend,]

mānend: *Gibi.*

1. Ne şāhem ne aşlumda var pādişāh
   Ḳaçan serve **mānend** ola kim giyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [mānend,]

mānend: *Far. Menend, nazir, misl, benzer, şebih.*

1. Ḳamu ṭıfl **mānendi** yārī-künān
   Ne ṣuya olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 201). [mānendi, -i]*

mānend-i āb: *Su gibi.*

1. Açup her biri bāl hem-çün ʿuḳāb
   Revān oldı deryāda **mānend-i āb**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 36). [mānend-i āb,]

mānend-i bād-ı vezān: *Esen rüzgar gibi.*

1. Ki deryāda **mānend-i bād-ı vezān**
   Ne semte ki isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 31). [mānend-i bād-ı vezān,]*

mānend-i cān: *Can gibi, ruh gibi.*

1. Durur ḳalbde şāh **mānend-i cān**
   Zemīn oldı ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 143). [mānend-i cān,]*

mānend-i dūd: *Duman benzeri, gibi.*

1. Ṣaçı saḳalı surḫ u çeşmi kebūd
   Kel ü kerden-i cismi **mānend-i dūd**
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 34). [mānend-i dūd,]

mānend-i kevser: *Kevser çeşmesi gibi. Kevser, cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşmedir.*

1. Girüp ḫāmeye ʿayna eyler ġurūb
   Nice ʿayn **mānend-i kevser** ʿuẕūb
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 94). [mānend-i kevser,]

mānend-i kūh: *Dağ gibi.*

1. Çıḳar yine bir pīl-i ṣāḥib-şükūh
   Muḳābil olur aña **mānend-i kūh**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 866). [mānend-i kūh,]
2. Görüp anı Ḳanṭāl-ı ṣāḥib-şükūh
   Revān oldı meydāna **mānend-i kūh**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 422). [mānend-i kūh,]
3. Görür bir keşef şāh-ı ṣāḥib-şükūh
   Gezer baḥr içinde **mānend-i kūh**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 224). [mānend-i kūh,]

mānend-i mīġ: *Bulut gibi.*

1. Dutar ʿālemi gerd **mānend-i mīġ**
   Kimi nīze aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 105). [mānend-i mīġ,]*
2. Dilāverüñ gürzi **mānend-i mīġ**
   Dıraḫşende berḳ idi berrende tīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 793). [mānend-i mīġ,]

mānend-i nār: *Cehenneme benzer.*

1. Gav-ı pīl-zūr u şeh-i tāc-dār
   Olur āhene ġarḳ **mānend-i nār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 44). [mānend-i nār,]*

mānend-i nīl: *Nil Nehri gibi.*

1. Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
   Yüzi çün baḳam çeşmi **mānend-i Nīl**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 376). [mānend-i nīl,]

mānend-i pāk: *Temiz gibi.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola rūḥ **mānend-i pāk**
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 6). [mānend-i pāk,]

mānend-i pīl: *Fil gibi.*

1. Binā olsa üstinde dutmaya mīl
   Yanında degül mūr **mānend-i pīl**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 226). [mānend-i pīl,]

mānend-i sāl: *Yıl gibi.*

1. Uzanup gün olmışdı **mānend-i sāl**
   Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 69). [mānend-i sāl,]*

mānend-i seyl: *Sel gibi.*

1. Firāḳıyla olmışlar idi melūl
   Revān oldılar baḥre **mānend-i seyl**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 350). [mānend-i seyl,]

mānend-i şīr: *Aslan gibi.*

1. Yiyüp laḥmı nā-puḫte **mānend-i şīr**
   Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 353). [mānend-i şīr,]*
2. Ḳolı ādemi çengi **mānend-i şīr**
   Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 505). [mānend-i şīr,]*

mānend-i tār: *İp gibi, tel gibi.*

1. Resenler dürülmişdi **mānend-i tār**
   Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 59). [mānend-i tār,]*

mānend-i ṭāvūs-ı ner: *Erkek tavus kuşu gibi.*

1. İder cilve **mānend-i ṭāvūs-ı ner**
   Görinür ʿadūya velī çün hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 409). [mānend-i ṭāvūs-ı ner,]*

mānend-i tīr: *Ok gibi.*

1. Atar kendüyi şehre **mānend-i tīr**
   Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [mānend-i tīr,]*

maʿnī: *Mana, anlam.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
   Degül şübhe yoḳ **maʿnisi** yoḳ nejād
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [maʿnisi, -si]

maʿnī: *Mana, anlam.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
   Degül şübhe yoḳ **maʿnisi** yoḳ nejād

(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [maʿnisi, -si]

mānīʿ: *Engel.*

1. Didi vaṣla **mānīʿ-dürür** çün ʿilāc
Baña dā devādur gerekmez mizāc
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 157). [mānīʿ-dürür, --durur]

mānī-i sānī: *İkinci Mânî. II Nakkaşlıkta İkinci Mânî gibi olan Nakşî.*

1. Eyā **Mānī-i ṣānī** Nāḳḳāş-ı Çīn
Senüñ nakşuña ṣad hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 1). [mānī-i ṣānī,]*

mankal: *Mangal.*

1. Tehī **manḳalını** pür āteş ide
Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 53). [manḳalını, -ı, -nı]*

mankal: *Mangal.*

1. Tehī **manḳalını** pür āteş ide
Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 53). [manḳalını, -ı, -nı]*

mankal-ı āhene: *Demir mangalı.*

1. Döner **manḳal-ı āhene** āsumān
Dıraḫşende aḫgerleri aḫterān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 41). [manḳal-ı āhene, -e]*

mansıb: *(Ar.) Makam,rütbe, derece.*

1. Bu mülk ü bu māl ü bu **manṣıb** gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [manṣıb,]*

mansıb: *(Ar.) Makam,rütbe, derece.*

1. Bu mülk ü bu māl ü bu **manṣıb** gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eser *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [manṣıb,]*

mansıb: *Devlet memuriyetindeki makam.*

1. Ne **manṣıb** senüñdür ne mülk ü ne māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [manṣıb,]*

manṣıb u mālı: *Rütbe ve mal.*

1. Aña vir şehā **manṣıb u mālı** sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 179). [manṣıb u mālı, -ı]*

mansūr: *Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.*

1. Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
Özi çarḫ döndükce **manṣūr** ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [manṣūr,]*

mansūr: *Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.*

1. Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
Özi çarḫ döndükce **manṣūr** ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [manṣūr,]*

manṣūr: *Galip, muzaffer.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk maʿmūrdur
Şehin-şāhı her laḥẓa **manṣūrdur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 90). [manṣūrdur, -dur]*

manṣūr: *Galip, muzaffer.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk maʿmūrdur
Şehin-şāhı her laḥẓa **manṣūrdur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 90). [manṣūrdur, -dur]*

mansūr: *Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.*

1. Nereye ki varsaydı **manṣūr** idi
İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [manṣūr,]*

manṣūr: *Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.*

1. Nereye ki varsaydı **manṣūr** idi
İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [manṣūr,]*

manṣūr: *Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.*

1. Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
Hemīşe şehin-şāhı **manṣūrdur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 180). [manṣūrdur, -dur]*

mansūr: *Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.*

1. Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
Hemīşe şehin-şāhı **manşūrdur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 180). [manṣūrdur, -dur]*

manẓar-ı şīşe-fām: *Şişe rengindeki görünüş.*

1. Egerçi ki bu **manẓar-ı şīşe-fām**
Görinür müzeyyen çü zerrīn-cām
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 71). [manẓar-ı şīşe-fām,]

mār: *Yılan.*

1. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile **māra** ḳūt
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [māra, -a]

mār: *Yılan.*

1. Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler mūr ile **māra** ḳūt
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [māra, -a]

mār: *Yılan.*

1. Ṭoyup laḫm-ı insāna **mār** ile mūr
Pür itdi ḥavāṣıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. Ṭoyup laḫm-ı insāna **mār** ile mūr
Pür itdi ḥavāṣıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
Üşer yimege küşteyi şöyle **mār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
Üşer yimege küşteyi şöyle **mār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. İdüp māh ile āb-gīne ḥiṣār
Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 26). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. İdüp māh ile āb-gīne ḥiṣār
Ṣovuḳdan yirüñ ḳaʿrına girdi **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 26). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Olur ḥalḳa çün **mār** yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Olur ḥalḳa çün **mār** yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ṣaçınuñ şeb-i tārı Hindū-şiʿār
İder devr genci cemālün çü **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 608). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ṣaçınuñ şeb-i tārı Hindū-şiʿār
İder devr genci cemālün çü **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 608). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Dehānına **māruñ** gire çünki müşt
Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [māruñ, -uñ]*

mār: *Yılan.*

1. Dehānına **māruñ** gire çünki müşt
Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [māruñ, -uñ]*

mār: *Yılan.*

1. İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder **mār** ile mūra gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder **mār** ile mūra gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı **mār**
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı **mār**
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde **mār**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [mār,]

mār: *Yılan.*

1. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne **mār**
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [mār,]*

mār: *Yılan.*

1. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne **mār**
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [mār,]*

mār ü mūr: *Yılanlar ve karıncalar.*

1. Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
Nevāle götürdi üşüp **mār ü mūr**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 182). [mār ü mūr,]

maraż: *Hastalık.*

1. Ḫuşūşā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu **maraż** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 636). [maraż,]*

maraż: *Hastalık.*

1. Ḫuşūşā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu **maraż** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 636). [maraż,]*

maraż: *Hastalık.*

1. Maraż ṣıḥḥat ile bisāṭ ile ġam
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [maraż,]*

maraż: *Hastalık.*

1. Maraż ṣıḥḥat ile bisāṭ ile ġam
Ḳarışmış sürūr u fütūr u elem *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 245). [maraż,]*

maraż: *Hastalık.*

1. Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
Olur bu **maraż** bende daḫı yeter
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 270). [maraż,]

maraż: *Hastalık.*

1. Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
Olur bu **maraż** bende daḫı yeter

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 270). [maraž,]

maraž: *Hastalık.*

1. Anı gösterür et yimişsin meger
   Anıñçün olımış **maraž** muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 28). [maraž,]

maraž: *Hastalık.*

1. Anı gösterür et yimişsin meger
   Anıñçün olımış **maraž** muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 28). [maraž,]

maraž: *Hastalık II Manevi hastalık.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [marażdan, -dan]

maraž: *Hastalık II Manevi hastalık.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [marażdan, -dan]

maraž: *Hastalık.*

1. Marīż u muʿālic olıcak muʿīn
   Maraž münhezim olur iy dūr-bīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 40). [maraž,]

maraž: *Hastalık.*

1. Marīż u muʿālic olıcak muʿīn
   Maraž münhezim olur iy dūr-bīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 40). [maraž,]

mār-ı pīçān: *Kıvrım kıvrım yılan.*

1. Yanup issiden **mār-ı pīçān** çü mū
   Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [mār-ı pīçān,]*

maʿrifet: *İlim, bilgi.*

1. Ḍamīridür İskender āyīnesi
   Dili **maʿrifet** genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 22). [maʿrifet,]*

maʿrifet: *İlim, bilgi.*

1. Ḍamīridür İskender āyīnesi
   Dili **maʿrifet** genci gencīnesi *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 22). [maʿrifet,]*

marīz: *Marazlı, rencûr, hastalıklı.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
   Eġānī ola ben **marīże** devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 710). [marīże, -e]*

marīz: *Marazlı, rencûr, hastalıklı.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla şifā
   Eġānī ola ben **marīże** devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 710). [marīże, -e]*

marīż: *Hasta.*

1. Varur kim ide bir **marīża** devā
   Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 3). [marīża, -a]*

marīż: *Hasta.*

1. Varur kim ide bir **marīża** devā
   Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 3). [marīża, -a]*

marīż: *Hasta.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 5). [marīż,]*

marīż: *Hasta.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 5). [marīż,]*

marīż: *Hasta.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan **marīż** olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [marīż,]

marīż: *Hasta.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan **marīż** olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 32). [marīż,]

marīż: *Hasta, sâhib-i maraz: marîz-i aşk.*

1. Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
   Ḳaçan ola ṣıḥḥat **marīża** naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 34). [marīża, -a]*

marīż: *Hasta, sâhib-i maraz: marîz-i aşk.*

1. Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
   Ḳaçan ola ṣıḥḥat **marīża** naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 34). [marīża, -a]*

marīż: *Hasta.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
   Virür yidügünden ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 41). [marīż,]*

marīż: *Hasta.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
   Virür yidügünden ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 41). [marīż,]*

marīż: *Hasta.*

1. Ṭabībe ider bir **marīż** iḥtiyāc
   Varur olʿalīle ki ideʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 63). [marīż,]*

marīż: *Hasta.*

1. Ṭabībe ider bir **marīż** iḥtiyāc
   Varur olʿalīle ki ideʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 63). [marīż,]*

marîz: *Marazlı, rencûr, hastalıklı.*

1. Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
   Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [marīżi, -i]*

marîz: *Marazlı, rencûr, hastalıklı.*

1. Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
   Eger et yir iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 65). [marīżi, -i]*

marīż u muʿālic: *Hasta ve hekim.*

1. Marīż u muʿālic olıcak muʿīn
   Maraż münhezim olur iy dūr-bīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 39). [marīż u muʿālic,]

maşrıḳ: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

1. Egerçi ki **maşrıḳdur** iy ṣāh-ı Çīn
   Velī maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 297). [maşrıḳdur, -dur]

maşrık: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

1. Egerçi ki **maşrıḳdur** iy ṣāh-ı Çīn
   Velī maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 297). [maşrıḳdur, -dur]

maşrık: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

1. Ne maġrib ne **maşrıḳ** ne ḫod Zengbār
   Ḳodı cümle feṯḥ itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [maşrıḳ,]*

maşrıḳ: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

1. Ne maġrib ne **maşrıḳ** ne ḫod Zengbār
   Ḳodı cümle feṯḥ itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [maşrıḳ,]*

maşrık: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

1. Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile **maşrıḳ** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [maşrıḳ,]*

maşrık: *Güneşin doğduğu yer, doğu.*

1. Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile **maşrıḳ** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [maşrıḳ,]*

maşrık u maġribi: *Doğu ve batı.*

1. Alam **maşrıḳ u maġribi** ser-be-ser
Ola ḥükmime rām baḥr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 307). [maşrıḳ u maġribi, -i]*

maʿṣūm: *Günahsız, suçsuz.*

1. Geçer nāzı **maʿṣūmuñ** itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle iy çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 571). [maʿṣūmuñ, -uñ]*

maʿṣūm: *Günahsız, suçsuz.*

1. Geçer nāzı **maʿṣūmuñ** itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle iy çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 571). [maʿṣūmuñ, -uñ]*

maṣūn olur: *Korunmak, emin olmak.*

1. Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
İder muḫtelif neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 363). [maṣūn olur, -ur]*

maṭar: *Ar. Yağmur, bârân. Cem'i: emtâr.*

1. O ṭūfān-ı āteşde seylāb-ı tīġ
Maṭar tīr ü raʿd idi bang-ı dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 804). [maṭar,]*

maṭar: *Ar. Yağmur, bârân. Cem'i: emtâr.*

1. O ṭūfān-ı āteşde seylāb-ı tīġ
Maṭar tīr ü raʿd idi bang-ı dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 804). [maṭar,]*

maṭāyā: *Binek hayvanları.*

1. ʿAṭāyāsını çekmek içün hemān
Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 106). [maṭāyā,]*

maṭāyā: *Binek hayvanları.*

1. ʿAṭāyāsını çekmek içün hemān
Maṭāyā ʿaṭā itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 106). [maṭāyā,]*

mātem ide: *Yasa bürünmek, yas tutmak.*

1. Er iseñ gel iy ṣāh-ı īrān-zemīn
Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 460). [mātem ide, -e]

mātemin ṭutup: *Yas tutmak.*

1. Ṭutup mātemin oldı her bāz zāġ
Şeker-nūş ṭūṭīler oldı kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 201). [mātemin ṭutup, -up]*

maṭlaʿ: *Tulu edecek, doğacak yer (beyitte başlangıç noktasına, geldiği yere).*

1. Temāşā idüp maġribi ser-be-ser
Güneş **maṭlaʿına** teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 14). [maṭlaʿına, --ı,-n,-a]*

maṭlab: *Arzu, talep.*

1. Bilür şāhuñ ol itdügi **maṭlabı**
İder şīşesin pür ṣudan ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 237). [maṭlabı, -ı]*

maṭlaʿ-ı āfitāb: *Güneşin doğuşu.*

1. Didi kim budur **maṭlaʿ-ı āfitāb**
Bunuñ māverāsı ser-ā-ser ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 379). [maṭlaʿ-ı āfitāb,]*

maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl: *Olgunluk güneşinin doğuşu.*

1. Eyā **maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl**
Ki yoḳ ẕihn-i pāküñ günine zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 1). [maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl,]

maṭlaʿ-ı pehlevān: *Pehlivanın doğuşu / pehlivan güneşinin doğuşu.*

1. Ki seyr eyleye **maṭlaʿ-ı pehlevān**
Şimāline şarḳuñ olalar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 365). [maṭlaʿ-ı pehlevān,]*

maṭlaʿ-ı şemse: *Güneş gibi aydınlık matla II Güneşin doğuş yeri.*

1. İdüp **maṭlaʿ-ı şemse** ṭoġrı ʿinān
Gider leşker ile cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 369). [maṭlaʿ-ı şemse, -e]*

maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn: *Doğu dininin doğuş yeri.*

1. Egerçi ki maşrıḳdur iy şāh-ı Çīn
Velī **maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 298). [maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn,]

maṭlūb: *Ar. 1. Talep olunan, istenilen şey, maksut. 2. Alacak. Cem'i: Metâlîb, matlûbât.*

1. Bulınmaz bu ʿaḳl ile **maṭlūba** rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [maṭlūba, -a]*

maṭlūb: *Ar. 1. Talep olunan, istenilen şey, maksut. 2. Alacak. Cem'i: Metâlîb, matlûbât.*

1. Bulınmaz bu ʿaḳl ile **maṭlūba** rāh
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [maṭlūba, -a]*

maṭlūb: *Talep olunan, istenilen şey, maksut.*

1. Şu kim ola **maṭlūbı** bu kīmyā
Benüm cevherüm eylesün tūtiyā
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 93). [maṭlūbı, -ı]

māverā: *Bir şeyin ötesinde, arkasında, gerisinde bulunan yer, zaman vb., öte.*

1. Didi kim budur maṭlaʿ-ı āfītāb
Bunuñ **māverāsı** ser-ā-ser ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 380). [māverāsı, -sı]

māya: *Cevher, özü, maya.*

1. Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
Viren bir iki ḳaṭre **māya** ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 332). [māya,]*

māya: *Cevher, özü, maya.*

1. Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
Viren bir iki ḳaṭre **māya** ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 332). [māya,]*

māy-ı şaṭ: *Nehir suyu.*

1. Döner āb-ı germābeye **māy-ı şaṭ**
Kebābī olur ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 25). [māy-ı şaṭ,]*

māyil: *Eğilimi olan.*

1. Çe ger dest-i yārem velī ḳābilem
Cihān-gīr olmaḳlıġa **māyilem** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 62). [māyilem, -em]*

māyil: *Eğilimi olan.*

1. Çe ger dest-i yārem velī ḳābilem
Cihān-gīr olmaḳlıġa **māyilem** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 62). [māyilem, -em]*

maʿyūb ola: *Ayıplanmış, kınanmış olmak; kusurlu olmak II utanmak.*

1. İden ʿayb isnād **maʿyūb ola**
Cihānda vü ʿuḳbāda maġḍūb ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 109). [maʿyūb ola, -a]

māżī: *1. Geçmiş, geçen, geçmiş zaman: yâd-ı mâzî, hayâl-i mâzî. 2. Maziye delâlet eden fiil: mâzî-i menfî.*

1. Dilüñden ṣaḳın gitmesün bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli vü al **māżīlerden** sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 656). [māżīlerden, -ler, -den]*

māżī: *1. Geçmiş, geçen, geçmiş zaman: yâd-ı mâzî, hayâl-i mâzî. 2. Maziye delâlet eden fiil: mâzî-i menfî.*

1. Dilüñden ṣaḳın gitmesün bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli vü al **māżīlerden** sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 656). [māżīlerden, -ler, -den]*

mazlūm: *Zulme uğramış, fakir, kalender.*

1. Bilür anları şeh ki **maẕlūmdur**
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [maẕlūmdur, -dur]*

mazlūm: *Zulme uğramış, fakir, kalender.*

1. Bilür anları şeh ki **maẕlūmdur**
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [maẕlūmdur, -dur]*

meʿācīn ü tiryāḳlar: *Macunlar ve panzehir.*

1. Murabbā vü perverdeler şekkeri
Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 486). [meʿācīn ü tiryāḳlar, -lar]*

meʿādin: *Madenler.*

1. Meʿādin içinde eridi ẕeheb
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [meʿādin,]*

meʿādin: *Madenler.*

1. Meʿādin içinde eridi ẕeheb
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [meʿādin,]*

meʿānī-yi münzelde: *Cenâbıhakk'a âit yücelikten, peygamberlerine indirilmiş, vahiy yoluyle gönderilmiş manalar(ayatler kast edilmiştir.).*

1. Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşâ
Muvāfıḳda maḳṣūd u menzil-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 14). [meʿānī-yi münzelde,]

meʿārif: *İlâhî sırlar üzerinde, varlıkların özü ve gerçeği hakkında tefekkür, keşif ve ilham yoluyle elde edilen bilgiler, irfan.*

1. ʿAdedsüz **meʿārif** sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 31). [meʿārif,]*

meʿārif: *İlâhî sırlar üzerinde, varlıkların özü ve gerçeği hakkında tefekkür, keşif ve ilham yoluyle elde edilen bilgiler, irfan.*

1. ʿAdedsüz **meʿārif** sipāhın Ḫudā
Baña rām idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 31). [meʿārif,]*

meʿāṣī: *Günahlar, isyanlar.*

1. İder fikri mevtüñ ḳulūbı ḥazīn
Velī çoḳ **meʿāṣīden** eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 74). [meʿāṣīden, -den]*

mebādā: *Olmaya ki. Allah etmesin!.*

1. Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 212). [mebādā,]*

mebādā: *Olmaya ki. Allah etmesin!.*

1. Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 212). [mebādā,]*

mebdeʾ: *Başlangıç,baş taraf,temel,esas,kök.*

1. Unutma şaḳın **mebdeʾi** geh şehā
Gele irciʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [mebdeʾi, -i]*

mebdeʾ: *Başlangıç,baş taraf,temel,esas,kök.*

1. Unutma şaḳın **mebdeʾi** geh şehā
Gele irciʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [mebdeʾi, -i]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz **mecāl**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [mecāl,]

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz **mecāl**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [mecāl,]

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ īcāba dānā yanında **mecāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [mecāl,]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
   Yoḳ īcāba dānā yanında **mecāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [mecāl,]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
   Bulamaz biri birisine **mecāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1004). [mecāl,]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. İdüp Ḳāf ile ḫayli müddet ḳıtāl
   Bulamaz biri birisine **mecāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1004). [mecāl,]*

mecāl: *Ar. Kudret, dayanma.*

1. Göñül mülkin evhām ider pāy-māl
   Şu resme ki taʿmīre ḳalmaz **mecāl** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 432). [mecāl,]*

mecāz: *Gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz.*

1. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
   Ḳalanına devlet dimekdür **mecāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [mecāz,]*

mecāz: *Gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz.*

1. Cihān şehliġi olmadur bī-niyāz
   Ḳalanına devlet dimekdür **mecāz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 24). [mecāz,]*

mecāzī: *Mecazla ilgili olan, asıl anlamında kullanılmayan, gerçek olmadığı halde gerçekle arasında benzerlik veya daha başka bir ilgi bulunan.*

1. Ḥaḳīḳatdür ol iy ṭarīḳat-şinās
   Mecāzī ṣanur gerçi kim anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 12). [mecāzī,]*

mecbūr: *Zorunlu.*

1. Her işde felek daḫı **mecbūrdur**
   İder ol işi k'anda meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 65). [mecbūrdur, -dur]*

meclis: *Oturulacak, toplanılacak yer.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
   Ḳomaz **meclis** ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [meclis,]*

meclis: *Oturulacak, toplanılacak yer.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
   Ḳomaz **meclis** ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [meclis,]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Biri biri ardınca tāze kebāb
   Gelür **meclise** bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 78). [meclise, -e]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Biri biri ardınca tāze kebāb
   Gelür **meclise** bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 78). [meclise, -e]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Bu sözi diyüp **meclisi** bozdı şāh
   Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [meclisi, -i]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Bu sözi diyüp **meclisi** bozdı şāh
   Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [meclisi, -i]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Gele **meclise** tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
   Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 43). [meclise, -e]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Gele **meclise** tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
   Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 43). [meclise, -e]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Gelüp **meclise** Ḫusrev-i mülk-i Çīn
   Duʿālar idüp şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 45). [meclise, -e]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Gelüp **meclise** Ḫusrev-i mülk-i Çīn
   Duʿālar idüp şāha öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 45). [meclise, -e]*

meclis: *Oturacak yer, nâdî, encümen.*

1. İdüp **meclis** ārāste şehriyār
   Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 23). [meclis,]

meclis: *Oturacak yer, nâdî, encümen.*

1. İdüp **meclis** ārāste şehriyār
   Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 23). [meclis,]

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. İdüp **meclisi** zeyn nuḳl ü şeker
   Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [meclisi, -i]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. İdüp **meclisi** zeyn nuḳl ü şeker
   Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [meclisi, -i]*

meclis: *Oturacak yer, nâdî, encümen.*

1. Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
   O kebg-i derī idi **meclis** çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [meclis,]*

meclis: *Oturacak yer, nâdî, encümen.*

1. Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
   O kebg-i derī idi **meclis** çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [meclis,]*

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
   Melāyik üşer **meclise** hem-çü ṭayr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [meclise, -e]

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
   Melāyik üşer **meclise** hem-çü ṭayr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [meclise, -e]

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn
   Ḳoyup **meclisi** açdı genc-i defīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 74). [meclisi, -i]

meclis: *Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Durup şāha yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn
   Ḳoyup **meclisi** açdı genc-i defīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 74). [meclisi, -i]

meclis-i husrev-i: *Hükümdarın meclisi.*

1. Virür **meclis-i Ḫusrev-i** Çīne zīb
   Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [meclis-i ḫusrev-i,]*

mecmūʿ: *Tüm, toplanmış.*

1. Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
   Olur aña **mecmuʿ** dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [mecmuʿ,]*

mecmūʿ: *Tüm, toplanmış.*

1. Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
   Olur aña **mecmuʿ** dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [mecmuʿ,]*

mecrūh ola: *Yaralanmak.*

1. Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
   Ki hem ola mecrūḥ pāy-i ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 130). [mecrūḥ ola, -a]*

meded: *Aman eyvah II yardım, lutuf.*

1. Selāmet yoluna yapup gülle sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire **meded** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 214). [meded,]*
2. Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
   Anuñ ʿaddi ḥaddine yoḳdur **meded** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 108). [meded,]*
3. Eger naʿlden irmeseydi **meded**
   Biri birini görmez idi eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 805). [meded,]*
4. Baña sāḳiyā cāme ile **meded**
   Ki Yeʿcūc-i vehme olur seyli sed
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 429). [meded,]
5. Çün ol ḫalḳa Ḫaḳdan irişdi **meded**
   Yapar fitne bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 107). [meded,]*
6. Didi şeh Ḫudādan irişdi **meded**
   Buña yoḳsa āhenden olmazdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 119). [meded,]*

meded: *1. Yardım, imdat, nusret 2. ünl. Yardım et, imdat eyle, yetiş, aman, eyvah.*

1. O demde ki faẕluñ idinem penāh
   Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 94). [meded,]*

meded irdi: *Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.*

1. Bulınmaz idi ol siyāha ʿaded
   Velī ḥażret-i Ḫaḳdan irdi meded *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 376). [meded irdi, -di]*

meded irdi: *Yardım ulaşmak.*

1. Ḫudāvendden irdi çünkim meded
   Gider ʿārıżı yidi köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 73). [meded irdi, -di]*

meded iste: *Yardım istemek.*

1. Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
   Meded iste andan ki oldur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [meded iste,]*

meded ola: *Yardımcı olmak; birinden yardım gelmek.*

1. Meger yine luṭfından ola meded
   ʿİnāyet ide ʿabde Ferd ü Ṣamed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 165). [meded ola, -a]*

medfūn: *Toprağa gömülmüş, defnedilmiş.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
   Ki vār sūr ḳurbında **medfūn** künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [medfūn,]*

medfūn: *Toprağa gömülmüş, defnedilmiş.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
   Ki vār sūr ḳurbında **medfūn** künūz

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [medfūn,]

medh: *Övme, övgü.*

1. Yeñi Cāmiʿi **medḥe** yoḳ iḥtiyāc
   Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [medḥe, -e]*

medh: *Övme, övgü.*

1. Yeñi Cāmiʿi **medḥe** yoḳ iḥtiyāc
   Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [medḥe, -e]*

medh idüp: *Övgüsünde bulunmak.*

1. Dimişler yazanlar bu efsāneyi
   İdüp medḥ ol şāh-ı ferzāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 194). [medḥ idüp, -üp]*

meger: *Meger, ancak.*

1. Bulınur ise bir ḥazīni eger
   Ben olam bu ḫaylüñ içinde **meger** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [meger,]*
2. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
   Ola mı **meger** ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 212). [meger,]*
3. Olur ḫalḳa çün mār yatsa faḳīr
   Ayaġın uzatmaz **meger** kim emīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [meger,]*
4. Sürūşuñ degül meskeni āşiyān
   Meger luṭf ide şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 360). [meger,]*
5. Ḳayā baḳdugınca delinür ciger
   Ḳara kirpügi siḥr oḳıdur **meger** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [meger,]*
6. Meger yine luṭfından ola meded
   ʿİnāyet ide ʿabde Ferd ü Ṣamed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 165). [meger,]*
7. Demürden deñiz idi ʿasker **meger**
   Anuñ mevci şemşīr ü gürz ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 791). [meger,]*
8. ʿAdū cānibinden **meger** nā-gehān
   İrer gūşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 13). [meger,]*
9. Meger ol ʿadūsı şeh-i şīr-gīr
   Biner faḫle kim eyleye dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 9). [meger,]*
10. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi Rūs
    İderse **meger** ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 216). [meger,]*
11. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
    Meger çeşm-i bīmār ola yidi bāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [meger,]*
12. Meger var imiş anda bir sülḥafāt
    Ki ol cūy idi aña Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 255). [meger,]*
13. Meger Hind mülkine iy şehriyār
    Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [meger,]*
14. Meger ol kişi kim riyāżet ide
    Ḫaḳ emr eyledügi ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 137). [meger,]*
15. Bu gird-ābdan ḳurtulur mı beşer
    Muʿīn ola keştī-yi sāġar **meger** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 226). [meger,]*
16. Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
    Meger şāhı görmiş imiş bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 226). [meger,]*
17. Gelür yādına bir zamānda **meger**
    Şehüñ şūretin Çinde bir pür-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 149). [meger,]*
18. Ḫayāl-i türāb ile pür dīdeler
    Rik ile ṭolu sāʿat idi **meger** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 144). [meger,]*
19. Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
    Ḫased ehli bula **meger** kim ʿuyūb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 74). [meger,]*

meger: *Açıkça, aslında, eger.*

1. Meger kim var imiş iki pehlevān
   İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [meger,]*
2. Dileyen kişi bundan özge şafā
   Meger bāġ-ı Firdevs içinde bula *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 16). [meger,]*
3. Birindeki ol levḥa-i pür-güher
   Hilāl idi taḳvīm içinde **meger** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [meger,]*
4. Didi biz buña degmez idik şehā
   Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 562). [meger,]*
5. Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
   Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 565). [meger,]*
6. Meger bir gice ḫurrem idi cihān
   Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 1). [meger,]*
7. Ṭutup iki ucın iki bāl-ver
   Dutar sülḥafāt ortasından **meger** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 292). [meger,]*
8. Dişi arasında ḳalur et **meger**
   Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 17). [meger,]*

9. Anı gösterür et yimişsin **meger**
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [meger,]*
10. Didi iḥtimā eylemezsen **meger**
Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 9). [meger,]
11. Meger var imiş ṭabīb-i ẕarīf
Firāsetde bī-miṣl yār ü ẕarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 1). [meger,]*
12. İki kişi bir ḫücre içün **meger**
Durup biri biri ile ceng ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 1). [meger,]*
13. Yitürmez kelāma kimesne bahā
Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 66). [meger,]*
14. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş **meger**
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [meger,]*

meger: *Meğer, oysa, oysaki.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [meger,]*

meger: *Açıkça, aslında, eger,.*

1. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 32). [meger,]

meger: *Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.*

1. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 1). [meger,]*

meges: *Sinek.*

1. Megesden nice kim giderse ḫayāt
İrür hem-çünān pīle daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 63). [megesden, -den]

meges: *Sinek.*

1. Megesden nice kim giderse ḫayāt
İrür hem-çünān pīle daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 63). [megesden, -den]

meges: *Sinek.*

1. Megesle müşebbek beden oldı pür
Ṣan ol raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 283). [megesle, -le]*

meges: *Sinek.*

1. Megesle müşebbek beden oldı pür
Ṣan ol raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 283). [megesle, -le]*

meges: *Sinek.*

1. Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 285). [megesden, -den]*

meges: *Sinek.*

1. Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 285). [megesden, -den]*

meges: *Sinek.*

1. Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün **meges**
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [meges,]

meges: *Sinek.*

1. Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün **meges**
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [meges,]

meges: *Sinek.*

1. Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir **meges** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 36). [meges,]*

meges: *Sinek.*

1. Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir **meges** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 36). [meges,]*

meges: *Sinek.*

1. Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü müşgīn **meges**

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [meges,]

meges: *Sinek.*

1. Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü müşgīn **meges**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [meges,]

meh: *1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.*

1. Araya alur pādişāhlar şehi
Kevākib ḳamu ol saʿādet **mehi** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 452). [mehi, -i]*
2. Anuñ ḳaşınuñ her ḳılı bir hilāl
Mehi evc-i ḥüsn āfitāb-ı cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 636). [mehi, -i]*

meh: *Güzel, dilber.*

1. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 588). [mehüñ, -üñ]
2. Yanar mihr mihriyle hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde fırāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 156). [mehüñ, -üñ]*
3. Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 135). [meh,]

meh: *Ay.*

1. Olup levḥ-i sebz üzre **meh** zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 5). [meh,]*

meh: *Ay II Sevgili, dilber.*

1. Degül **meh** felek ṣadrına urdı key
Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [meh,]*

meh: *"Mah" ay, kamer.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 42). [meh,]
2. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
Olur **meh** gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 94). [meh,]*

meh ü mihr-i gerdūn: *Dönen güneş ve ay.*

1. Meh ü mihr-i gerdūn ġubār-i rehi
Gülistān-ı Firdevs cevlān-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 38). [meh ü mihr-i gerdūn,]*

mehābet: *Heybet, azamet.*

1. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
Yüridi **mehābetle** sulṭān-ı şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 152). [mehābetle, -le]*

mehābet: *Heybet, azamet.*

1. Olup āhene esb ü insān ġarḳ
Yüridi **mehābetle** sulṭān-ı şarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 152). [mehābetle, -le]*

mehābet: *Azamet sahibi, ulu, yüce.*

1. Yüzi mihr idi tevseni āsumān
Süleymān **mehābetlü** ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 438). [mehābetlü, --lü]

mehābet: *Azamet sahibi, ulu, yüce.*

1. Yüzi mihr idi tevseni āsumān
Süleymān **mehābetlü** ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 438). [mehābetlü, --lü]

mehābet: *Heybet, azamet.*

1. Mehābetle meydāna sürdi semend
Elinde velī nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 949). [mehābetle, -le]*

mehābet: *Heybet, azamet.*

1. Mehābetle meydāna sürdi semend
Elinde velī nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 949). [mehābetle, -le]*

mehābet: *Azamet, ululuk.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [mehābetde, -de]*

mehābet: *Azamet, ululuk.*

1. Dişi seyrek ağzı büyük başı den
Mehābetde çün ejdehā pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [mehābetde, -de]*

mehābet: *Azamet, ululuk.*

1. Ne kişisin aṣluñda hīç var mı şāh
Ki sende **mehābet** ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 182). [mehābet,]

mehābet: *Azamet, ululuk.*

1. Ne kişisin aṣluñda hīç var mı şāh
Ki sende **mehābet** ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 182). [mehābet,]

mehābet: *Azamet, ululuk.*

1. Gözi her birinüñ ʿaḳīḳ-i Yemen
Mehābetde her biri bir Ehremen
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 260). [mehābetde, -de]

mehābīb: *Sevgililer, sevilenler.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
İçinde niʿam çoḳ **meḥābīb** bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [meḥābīb,]*

mehābīb: *Sevgililer, sevilenler.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
İçinde niʿam çoḳ **meḥābīb** bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [meḥābīb,]*

mehālik: *Tehlikeli yerler; zararlı, tehlikeli işler.*

1. Bilür ʿumḳını vü mesālikleri
Muvāfıḳları vü **mehālikleri** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 30). [mehālikleri, -ler, -i]*

mehālik: *Tehlikeli yerler; zararlı, tehlikeli işler.*

1. Bilür ʿumḳını vü mesālikleri
Muvāfıḳları vü **mehālikleri** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 30). [mehālikleri, -ler, -i]*

meh-cebīn: *Açık alınlı, alnı açık, temiz.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa başladı her **meh-cebīn**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [meh-cebīn,]

meh-cebīn: *Açık alınlı, alnı açık, temiz.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa başladı her **meh-cebīn**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [meh-cebīn,]

mehd: *Beşik, Doğru yola iletme.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
Zemīn **mehd** mānendi cünbān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [mehd,]

mehd: *Beşik, Doğru yola iletme.*

1. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
Zemīn **mehd** mānendi cünbān olur
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [mehd,]

mehd: *Beşik, Doğru yola iletme.*

1. Dutar **mehd** bendini Ḫıżr-ı nebī
Şeh içinde cünbān hem-çün ṣabī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 179). [mehd,]

mehdī: *Kıyamet gününden önce gökten Allah'ın izni ve emriyle inerek bütün insanları hidayete kavuşturacağına, Süfyan'ı öldürerek yeryüzünü sonsuz bir barış ve sevinçle dolduracağına inanılan ermiş.*

1. ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup **mehdi** gösterdi maḳṣūda yol
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [mehdi,]

mehdī: *Kıyamet gününden önce gökten Allah'ın izni ve emriyle inerek bütün insanları hidayete kavuşturacağına, Süfyan'ı öldürerek yeryüzünü sonsuz bir barış ve sevinçle dolduracağına inanılan ermiş.*

1. ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup **mehdi** gösterdi maḳṣūda yol
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [mehdi,]

meh-i bedr: *Dolunay.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
   Elindeki defler **meh-i bedr** ü mihr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [meh-i bedr,]

meh-i çīn: *Çin'in ayı. İfadede sevgili aya benzetilmiştir.*

1. Didi şeh ki çıḳ taḫta iy **meh-i Çīn**
   Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [meh-i çīn,]

meh-i evc-i ḥüsn: *Güzelliğin doruğundaki ay (güzel).*

1. Geyer her biri bir birinden şemīn
   Meh-i evc-i ḥüsn āfitāb-ı zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 138). [meh-i evc-i ḥüsn,]

meh-i evc-i şerʿ: *İslam şeriatının (dininin) en parlak ayı.*

1. Meh-i evc-i şerʿ u gül-i bāġ-ı ʿarş
   Fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 8). [meh-i evc-i şerʿ,]

meh-i meh-külāh: *Aydan külahı olan ay.*

1. Sikender felek-taḫt-ı encüm-ḥaşem
   Meh-i meh-külāh u şeh-i ḫūr-ʿalem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 554). [meh-i meh-külāh,]

meh-i nev: *Hilâl.*

1. Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol ḳamer
   Münevver olur cümle baḥr ile ber
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 303). [meh-i nev,]

mehīb: *Heybetli, azametli.*

1. Görinür gehī māʾī bes **mehīb**
   Ṣalar ḳalbine ehl-i fülküñ nehīb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 149). [mehīb,]*

meh-veş: *Ay gibi.*

1. Ki **meh-veş** vire tīre içre żiyā
   Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 139). [meh-veş,]

mekān: *Yer,Mahal.*

1. Gidüp ḫod-nümālıḳ Ḫudā-bīn olur
   Mekānı yine aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 72). [mekānı, -ı]*

mekān: *Ar. Yer, mahal, cây, mesken, me'vâ: lâ-mekân, cennet-mekân. Cem'i: emkine.*

1. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
   Mekānına ʿavdet ider pür-ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 144). [mekānına, -ı, -n, -a]*
2. İdüp küşte üstinde kerkes **mekān**
   Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [mekān,]*
3. Bu zībā gülistānı terk itdüm āh
   Olısar **mekān** tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 440). [mekān,]*
4. Muḳaddes müşerref müzeyyen **mekān**
   Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 197). [mekān,]
5. Olup meskeni ol muḳassī **mekān**
   Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 43). [mekān,]*
6. Dir idi bu resme müşerref **mekān**
   Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 47). [mekān,]*
7. Görür şeh ki gönline gelmez **mekān**
   Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 51). [mekān,]*
8. Olup aña maʿlūm iki **mekān**
   Olur āḫıret biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 75). [mekān,]*
9. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
   Yiter ādemiye olıcak **mekān** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 234). [mekān,]*

mekān: *Yer, yurt, vatan.*

1. Varur istirāḥat **mekānına** şāh
   Muḳārin ola tā ki ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 581). [mekānına, -ı, -n, -a]*
2. Mekānına geldi binüp pādişāh
   Yanında bile ol güneş yüzlü māh
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 175). [mekānına, -ı, -n, -a]
3. Ṭunadan **mekānına** başınca pā
   Zer üzre yürür şāh görmez hebā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 133). [mekānına, -ı, -n, -a]*
4. Ḳoyup anı geldi **mekānına** bāz
   Bulur āşiyānını gūyā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 341). [mekānına, -ı, -n, -a]*

mekān: *1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev, mesken, ikāmetgâh.*

1. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur **mekānı** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 32). [mekānı, -ı]*

mekān: *Yer, mahal, mesken.*

1. Mekānuñ senüñ ʿAdn idi ibtidā
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 241). [mekānuñ, -uñ]*

mekān u mekīn: *Taraf ve mekan.*

1. Bedīd-āver āsumān u zemīn
   Ṭolu feyż ü cūdı **mekān u mekīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 184). [mekān u mekīn,]*

mekān-ı kadīme: *Eski yer.*

1. İdüp rūḥınuñ şāhbāzı şitāb
   Mekān-ı ḳadīme gelür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 176). [mekān-ı ḳadīme, -e]*

mekāyid: *Düşmanca hilelerin.*

1. Münezzeh **mekāyidden** ü adı Keyd
   Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [mekāyidden, -den]*

mekāyid: *Düşmanca hilelerin.*

1. Münezzeh **mekāyidden** ü adı Keyd
   Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [mekāyidden, -den]*

mekīn: *Oturan, yerleşen.*

1. Sekiz cennetüñ ortasında **mekīn**
   Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 203). [mekīn,]*

mekīn: *Oturan, yerleşen.*

1. Sekiz cennetüñ ortasında **mekīn**
   Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 203). [mekīn,]*

mekkār: *Hilekar, düzenbaz.*

1. Ne çāre velī çarḫ **mekkārdur**
   īder ḥīle her şaḫṣa **mekkārdur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [mekkārdur, -dur]*

mekkār: *Hilekar, düzenbaz.*

1. Ne çāre velī çarḫ **mekkārdur**
   īder ḥīle her şaḫṣa **mekkārdur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [mekkārdur, -dur]*

mekkār: *Hilekar, düzenbaz.*

1. Ne çāre velī çarḫ **mekkārdur**
   īder ḥīle her şaḫṣa **mekkārdur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 412). [mekkārdur, -dur]*

mekkār: *Hilekar, düzenbaz.*

1. Ne çāre velī çarḫ **mekkārdur**
   īder ḥīle her şaḫṣa **mekkārdur** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 412). [mekkārdur, -dur]*

mekkāre: *Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan at, deve, katır vb. hayvanlar.*

1. Ḳamu gözleri cādū **mekkāreler**
   Ḳamu ġamzesi ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 93). [mekkāreler, -ler]*

mekkāre: *Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan at, deve, katır vb. hayvanlar.*

1. Ḳamu gözleri cādū **mekkāreler**
   Ḳamu ġamzesi ḫūnī ḫūn-ḫᵛāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 93). [mekkāreler, -ler]*

mekke: *Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir.*

1. Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
   Ki olmış aña **Mekke** ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 154). [mekke,]*

mekr: *Hile, düzen.*

1. Ne üslūb ile ḫaşm eyler ḳıtāl
   Ne **mekr** ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 106). [mekr,]*

mekr: *Hile, düzen.*

1. Ne üslūb ile ḫaşm eyler ḳıtāl
   Ne **mekr** ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 106). [mekr,]*

mekrūh: *İslâm dîninde haram olmadığı halde hoş görülmeyen veya yapılması yasaklanan durum, davranış vb.*

1. Baña şöyle emr eylemişdür Ḫudā
   Olam cümle **mekrūhlara** reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 268). [mekrūhlara, -lar, -a]

mekrūh: *İslâm dîninde haram olmadığı halde hoş görülmeyen veya yapılması yasaklanan durum, davranış vb.*

1. Baña şöyle emr eylemişdür Ḫudā
   Olam cümle **mekrūhlara** reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 268). [mekrūhlara, -lar, -a]

melah: *(Fars.) Çekirge.*

1. Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
   Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [melaḫ,]*

melah: *(Fars.) Çekirge.*

1. Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
   Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [melaḫ,]*

melāḥat: *Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.*

1. Melāḥat biḥārında mellāḥ-ı çüst
   Ki seyr eylemişdür muḥīṭi dürüst
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 1). [melāḥat,]

melāḥat: *Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.*

1. Melāḥat biḥārında mellāḥ-ı çüst
   Ki seyr eylemişdür muḥīṭi dürüst
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 1). [melāḥat,]

melāl: *Sıkıntı, gam.*

1. Ki nādān kelāmından olur kelāl
   Virür ḫāṭıra ḫurrem ise **melāl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [melāl,]*

melāl: *Sıkıntı, gam.*

1. Ki nādān kelāmından olur kelāl
   Virür ḫāṭıra ḫurrem ise **melāl** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [melāl,]*

melāl: *Usanma, usanç, iç sıkıntısı.*

1. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
   Getürmeye baḳsañ ne sūya **melāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [melāl,]

melāl: *Usanma, usanç, iç sıkıntısı.*

1. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
   Getürmeye baḳsañ ne sūya **melāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [melāl,]

melāl: *Usanma, usanç, iç sıkıntısı.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
   Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh **melāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [melāl,]

melāl: *Usanma, usanç, iç sıkıntısı.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
   Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh **melāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [melāl,]

melāl: *Sıkıntı, gam.*

1. Egerçi ki şīrīndür āb-ı zülāl
   Ziyāde olıcak getürür **melāl** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 166). [melāl,]*

melāmet: *Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.*

1. Melāmet selāmetde olur revā
   Selāmetsüz olur melāmet ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 191). [melāmet,]*
2. Melāmet selāmetde olur revā
   Selāmetsüz olur **melāmet** ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 192). [melāmet,]*

melāyik: *Melekler.*

1. Serer kungurı dāmeni ʿarşa bārū
   Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [melāyiklere, -ler, -e]*

melāyik: *Melekler.*

1. Serer kungurı dāmeni ʿarşa bārū
   Melāyiklere ḳullesi oldı kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [melāyiklere, -ler, -e]*

melāyik: *Melekler.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
   Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [melāyik,]

melāyik: *Melekler.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
   Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [melāyik,]

melāyik: *Melekler.*

1. Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur
   Melāyik çü güncişk büryān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 20). [melāyik,]

melāyik: *Melekler.*

1. Güneş ol ḥarāretle ʿüryān olur
   Melāyik çü güncişk büryān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 20). [melāyik,]

melāyik: *Melekler.*

1. Virür çünki saña **melāyik** ḫaber
   Żarar yoḳ olursa ʿadū baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 249). [melāyik,]

melāyik: *Melekler.*

1. Virür çünki saña **melāyik** ḫaber
   Żarar yoḳ olursa ʿadū baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 249). [melāyik,]

melāz: *Sığınacak yer.*

1. Ḫişār-ı beden çünki vīrān olur
   Melāzı gider rūḥ ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 58). [melāz̲ı,]*

melāz: *Sığınacak yer.*

1. Ḫişār-ı beden çünki vīrān olur
   Melāzı gider rūḥ ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 58). [melāz̲ı,]*

melāz: *Sığınacak yer, sığınak.*

1. Kime kim **melāz̲** ola bu bār-gāh
   Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [melāz,]

melāz: *Sığınacak yer, sığınak.*

1. Kime kim **melāz̲** ola bu bār-gāh
   Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [melāz,]

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.*

1. Anuñ her menārı sütūn-ı felek
   Ḳonar üstine murġ gibi **melek** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [melek,]*
2. Ġulām ola ġılmān perestār-ı ḥūr
   Melek ʿarż ide ḫacletinden ḳuṣūr
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 6). [melek,]
3. Melekdür ṣan olmış-durur ġarḳ-ı nūr
   Müferriḥ-dürür ḳalbe virür sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 603). [melekdür, -dür]
4. Melek bunları didi oldı nihān
   Düşer baḥr-i efkāra ṣāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 117). [melek,]*
5. Zemīnüñ esāsın güneş tābını
   Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 46). [melek,]*
6. Mühellil müsebbiḥ felekde **melek**
   Dıraḫşān simāk u muḳarrer semek
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 7). [melek,]

melek: *Melek.*

1. ʿAṣāfîr idi kungurında **melek**
   Ḳıbābından ednā ḥabāb-ı felek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 129). [melek,]*
2. Saʿādet nigārınuñ iki gözi
   Melek tūtiyāsı işigi tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 138). [melek,]*
3. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
   Çü pervāne gerdine üşdi **melek** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [melek,]*
4. Melek şevḳi şemʿine pervānedür
   Felek ʿaşḳı ḫamrına peymānedür
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 149). [melek,]
5. Uzunlıḳda olur sütūn-ı felek
   Ṭırāz eylemiş aña bālin **melek** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 652). [melek,]*
6. Gelüp bir **melek** şāha virdi selām
   Görüp şāh anı eyledi iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 37). [melek,]*
7. Melek çün kelāmını itdi tamām
   Didi iy Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 59). [melek,]
8. Melek didi iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Bu deryāda ġāyet çoḳ olur ḫaṭar
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 237). [melek,]
9. O ṣandūḳı alur ḳuçaġa **melek**
   Żarar eylemeye ki aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 181). [melek,]*
10. Olur yüzlerini gören bī-ḳarār
    Yanında **melek** ḥūr ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 208). [melek,]*
11. Melek işidüp bildi itmiş günāh
    Duʿā eyleyüp oldı pes ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 255). [melek,]*
12. Çü ḥāfıẓ-durur ben ḳulına Ḫudā
    Ne ḳorḳu **melek** de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 248). [melek,]*
13. Melek ḳurb bulup olur muʿteber
    Dimiş lī maʿallāhi ḫayrü'l-beşer
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 251). [melek,]
14. İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
    Ara yirde hergiz **melek** mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 254). [melek,]*
15. Gelüp çün **melek** virdi şāha selām
    İder şāh-ı ʿālem daḫı iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 117). [melek,]*
16. Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
    Görür bir **melek** geldi pes pādişāh
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 114). [melek,]
17. Çü ṣandal ḳalur der-peyince felek
    İrişmez açup nūrı şeh-per **melek**
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 100). [melek,]
18. Melek didi İskendere Ḫusrevā
    Deñiz ḳaʿrınuñ seyri ancaḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 269). [melek,]*
19. ʿUrūc itdi deryā yüzine **melek**
    O fülk-i felek-ḳadr oldı felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 287). [melek,]*
20. Olup keştiye ol **melek** reh-nümā
    Getürdi yirine yine bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 321). [melek,]*
21. Giyer sebz ṣayyād-vār-ı felek
    Şikār eyler olursa ādem **melek** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 120). [melek,]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri. Ṣan melekler āsmāne ey ḳamer ejder çeker Ṣan melekler āsmāne ey ḳamer ejder çeker.*

1. Melekler felekde iderler duʿā
   Ki nuṣret saña Ḫusrevā yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 581). [melekler, -ler]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü **melek**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 62). [melek,]
2. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
   İdinmişdi Pervīni sübḥa **melek** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 20). [melek,]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıklar.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile **melek**
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 44). [melek,]*

melek-āşiyān: *Melek yuvası.*

1. Ki her kungurın bir **melek-āşiyān**
   İdinmişdür anuñ çü heft āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [melek-āşiyān,]

melek-āşiyān: *Melek yuvası.*

1. Ki her kungurın bir **melek-āşiyān**
   İdinmişdür anuñ çü heft āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 125). [melek-āşiyān,]

melīh: *Güzel, hoş.*

1. Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
   Melīḥ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [melīḥ,]*

melīḫ: *Güzel, hoş.*

1. Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
   Melīḫ ise gūyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [melīḫ,]*

mellāḥ: *1. Gemici. 2. Tuzcu, tuz satıcı. Cem'i Arapça "mellâhîn", Fârisîce "mellâhân"dır.*

1. Bulur niçe **mellāḥ** deryā-şinās
   Sefer eylemiş baḥrde bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 27). [mellāḥ,]*

mellāḥ: *1. Gemici. 2. Tuzcu, tuz satıcı. Cem'i Arapça "mellâhîn", Fârisîce "mellâhân"dır.*

1. Bulur niçe **mellāḥ** deryā-şinās
   Sefer eylemiş baḥrde bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 27). [mellāḥ,]*

mellāḥ: *1. Gemici. 2. Tuzcu, tuz satıcı. Cem'i Arapça "mellâhîn", Fârisîce "mellâhân"dır.*

1. Çü **mellāḥ** aña vara ḥayrān olur
   Hemīşe felek gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 325). [mellāḥ,]*

mellāḥ: *1. Gemici. 2. Tuzcu, tuz satıcı. Cem'i Arapça "mellâhîn", Fârisîce "mellâhân"dır.*

1. Ṣadā eyledügünce rūyīne-ney
   Żarūrī gözedürdi **mellāḥ** pey *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 338). [mellāḥ,]*

mellāḥ-ı çüst: *Çevik kaptan, denizci.*

1. Melāḥat biḥārında **mellāḥ-ı çüst**
   Ki seyr eylemişdür muḥīṭi dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 1). [mellāḥ-ı çüst,]*

mellāḥ-ı şāh-ı cihān: *Cihan şahının kaptanı.*

1. Olup Ḫıżr **mellāḥ-ı şāh-ı cihān**
   Olur Baḥr-i Aḫderde keştī revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 177). [mellāḥ-ı şāh-ı cihān,]*

melūl: *Boynu bükük, üzgün, mahzun.*

1. Beni eyleme reddüñ ile **melūl**
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [melūl,]*

melūl: *Boynu bükük, üzgün, mahzun.*

1. Beni eyleme reddüñ ile **melūl**
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [melūl,]*

melūl: *Kederli, gamlı.*

1. Çü bulmadı maḳṣūdına şeh vuṣūl
   Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine **melūl** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 130). [melūl,]*

melūl: *Kederli, gamlı.*

1. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi rasūl
   Velī ḫātırı oldı ġāyet **melūl** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 210). [melūl,]*

melūl oldı: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Biri ḳılmadı daʿvetini ḳabūl
   Ḳatı incinüp şāh oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 418). [melūl oldı, -dı]*

melūl olma: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Didi ḥācetüñ itdi Yezdān ḳabūl
   Senüñdür ẓafer olma şaḳın melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 576). [melūl olma, -ma]*
2. Żuʿā eyleyüp didi kim iy rasūl
   Direm bildigüm olma ammā melūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 22). [melūl olma, -ma]*
3. Kerīm olan eyler bu ʿöẕri ḳabūl
   Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 124). [melūl olma, -ma]*

melūl olmış: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Bunı didi vü ġaybet itdi rasūl
   Feraḥ oldı şāh olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 590). [melūl olmış, -mış]*

melūl olmışlar: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Firāḳıyla olmışlar idi melūl
   Revān oldılar baḥre mānend-i seyl

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 349). [melūl olmışlar, -mış, -lar]

melūl olur: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Varup nāmeyi Ḫāna virdi rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 410). [melūl olur, -ur]
2. Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
   Tefekkürde ḥayretden olur melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 122). [melūl olur, -ur]

melūl oluram: *Boynu bükük, üzgün olmak.*

1. Didi luṭf idüp şāh ḳılsun ḳabūl
   Ḳabūl itmez ise oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 514). [melūl oluram, -ur, -am]*

memāt: *Ölüm.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür **memāt**
   Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [memāt,]

memāt: *Ölüm.*

1. Çü bildüm muḳarrer irişür **memāt**
   Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [memāt,]

memāt: *Ölüm.*

1. Megesden nice kim giderse ḥayāt
   İrür hem-çünān pīle daḫı **memāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [memāt,]

memāt: *Ölüm.*

1. Megesden nice kim giderse ḥayāt
   İrür hem-çünān pīle daḫı **memāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [memāt,]

memāt: *Ölüm.*

1. Niçün irişemez sürūşa **memāt**
   Ne yirde bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 55). [memāt,]*

memāt: *Ölüm.*

1. Niçün irişemez sürūşa **memāt**
   Ne yirde bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 55). [memāt,]*

memāt: *Ölüm.*

1. Metāʿ-ı girān-māye idi ḥayāt
   Eger olmasa der-peyince **memāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 2). [memāt,]

memāt: *Ölüm.*

1. Dilerseñ ki irmeye hergiz **memāt**
   Olup ḥāle vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 5). [memāt,]*

memāt: *Ölüm.*

1. Dimişler ki var anda Āb-ı Ḫayāt
   İçen ādeme hergiz irmez **memāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 120). [memāt,]

memāt: *Ölüm.*

1. Çü yüz biñ yaşarsañ irişür **memāt**
   Ne lāzım kişi içmek Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 123). [memāt,]*

memāt: *Ölüm.*

1. Yuyup ḫıngini virdi Āb-ı Ḫayāt
   Remīm itmeye tā ki anı **memāt** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 232). [memāt,]*

meʾmen: *Emniyette olunacak yer.*

1. Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
   Ne **meʾmen** bulıvuz ne cāy-ı gürīz
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [meʾmen,]

meʾmen: *Emniyette olunacak yer.*

1. Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
   Ne **meʾmen** bulıvuz ne cāy-ı gürīz
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [meʾmen,]

meʾmen: *Emin olunacak, sığınacak yer.*

1. Eḳālime Ḫaḳ ġālib itmiş seni
   Cihān ḫalḳınuñ cümlesi **meʾmeni**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 100).
   [meʾmeni, -i]

meʾmen: *Emin olunacak, sığınacak yer.*

1. Eḳālime Ḫaḳ ġālib itmiş seni
   Cihān ḫalḳınuñ cümlesi **meʾmeni**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 100).
   [meʾmeni, -i]

memer: *Billurlaşmış kireç taşı (mezar).*

1. Yapılınca tā Sedd-i İskenderī
   Güẕer itmeyeler **memerden** biri
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 102).
   [memerden, -den]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

1. Yüzüm üzre her maḳdemi kim başar
   Fidā yoluna **memleket** sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 64).
   [memleket,]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

1. Yüzüm üzre her maḳdemi kim başar
   Fidā yoluna **memleket** sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 64).
   [memleket,]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

1. İşüñ **memleket** fikri olsun müdām
   Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161).
   [memleket,]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

1. İşüñ **memleket** fikri olsun müdām
   Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161).
   [memleket,]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

1. Kimesne ne aña ne māla naẓar
   İder gezse ol **memleket** ser-be-ser
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 208).
   [memleket,]

memleket: *Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.*

1. Kimesne ne aña ne māla naẓar
   İder gezse ol **memleket** ser-be-ser
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 208).
   [memleket,]

memlū: *Dolu, dopdolu.*

1. Miʿīde ne ḥālī ne **memlū** gerek
   Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [memlū,]*

memlū: *Dolu, dopdolu.*

1. Miʿīde ne ḥālī ne **memlū** gerek
   Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [memlū,]*

memlūk: *Mâlik olunan, birinin malı mülkü olan, tasarrufunda bulunan (şey) II Allah'ın yarattığı tüm varlıklar.*

1. Yi **memlūküñ** olanı iy şāh heb
   Ki arduñca itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [memlūküñ, -üñ]*

memlūk: *Mâlik olunan, birinin malı mülkü olan, tasarrufunda bulunan (şey) II Allah'ın yarattığı tüm varlıklar.*

1. Yi **memlūküñ** olanı iy şāh heb
   Ki arduñca itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [memlūküñ, -üñ]*

meʾmūr: *Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.*

1. Çü daʿvet içün oldı **meʾmūr** çüst
   İder cümle esbāb ʿazm-i dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 91). [meʾmūr,]*

meʾmūr: *Emir almış olan, yükümlü.*

1. Her işde felek daḫı mecbūrdur
İder ol işi k'anda **me**ʾ**mūrdur** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 66). [meʾmūrdur, -dur]*

memzūc: *Karışık, karışmış.*

1. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
Baġışlar ṣurāḥī vü **memzūc** u cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 102). [memzūc,]

memzūc: *Karışık, karışmış.*

1. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
Baġışlar ṣurāḥī vü **memzūc** u cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 102). [memzūc,]

memzūc idüp: *Karıştırmak.*

1. Ḫakīmāne iç çün içersen şarāb
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 370). [memzūc idüp, -üp]*

men: *Teklik birinci kişi zamiri, ben.*

1. Menem şimdi Dārā-yı taḫt-ı mehān
Ne Dārā cihān-gīr-i ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 327). [menem, -em]*

men: *Teklik birinci kişi zamiri, ben.*

1. Menem şimdi Dārā-yı taḫt-ı mehān
Ne Dārā cihān-gīr-i ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 327). [menem, -em]*

menʿ **ḳıldı:** *Menetmek, engellemek, yasaklamak.*

1. Anı **men**ʿ **ḳıldı** cihān-pehlevān
Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 945). [menʿ ḳıldı, -dı]*

menāfiʿ: *Faydalar.*

1. Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 895). [menāfiʿ,]*

menāfiʿ: *Faydalar.*

1. Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 895). [menāfiʿ,]*

menāḫī: *Dinen yasaklanmış şeyler.*

1. Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 150). [menāhīden, -den]*

menāl: *Servet.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl **menāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [menāl,]*

menāl: *Servet.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl **menāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [menāl,]*

menāl: *Servet.*

1. Getürdiler ol māl **menāl** ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [menāl,]*

menāl: *Servet.*

1. Getürdiler ol māl **menāl** ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [menāl,]*

menār: *Nur, ışığın yansıdığı mekan; cami minaresi.*

1. Anuñ her **menārı** sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 205). [menārı, -ı]*

menār: *Nur, ışığın yansıdığı mekan; cami minaresi.*

1. Anuñ her **menārı** sütūn-ı felek
Ḳonar üstine murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 205). [menārı, -ı]*

menār: *Minare.*

1. İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol āyīne içün **menār** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [menār,]*

menār: *Minare.*

1. İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol āyīne içün **menār** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [menār,]*

menār: *Minare.*

1. Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol **menār**
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥiṣār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [menār,]

menār: *Minare.*

1. Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol **menār**
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥiṣār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [menār,]

menāṣib: *Makamlar, rütbeler.*

1. İdüp ḫayli iḥsānlar ol tāc-ver
Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 364). [menāṣiblerini, -ler, -i, -ni]*

menāṣib: *Makamlar, rütbeler.*

1. İdüp ḫayli iḥsānlar ol tāc-ver
Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 364). [menāṣiblerini, -ler, -i, -ni]*

menāzil: *Konaklama yerleri, duraklar, merhaleler, menziller.*

1. Hilāli güneş yüzlü gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 90). [menāzilleri, -ler, -i]*

menāzil: *Konaklama yerleri, duraklar, merhaleler, menziller.*

1. Hilāli güneş yüzlü gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 90). [menāzilleri, -ler, -i]*

menāzil: *Konaklama yerleri, duraklar, merhaleler, menziller.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [menāzilde, -de]*

menāzil: *Konaklama yerleri, duraklar, merhaleler, menziller.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [menāzilde, -de]*

mensik: *Ye'cûc ve Me'cûc Hz. Nûh'un oğlu Yâfes'in soyundan gelen bir topluluktur; Tâvil, Tâyis ve Mensik diye üç kola ayrılmıştır.*

1. Dinür **Mensik** ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [mensik,]*

mensik: *Ye'cûc ve Me'cûc Hz. Nûh'un oğlu Yâfes'in soyundan gelen bir topluluktur; Tâvil, Tâyis ve Mensik diye üç kola ayrılmıştır.*

1. Dinür **Mensik** ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [mensik,]*

menzil: *Yer, mekân.*

1. Ecelden virür ise devrān emān
Bu **menzilde** ben de dikem bir nişān
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [menzilde, -de]

menzil: *Çevre, etraf.*

1. Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül **menziliñ** bu zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 586). [menziliñ, --in]

menzil: *Yurt, mesken ‖ makam.*

1. Gelür şāha hātifden anda ḫıṭāb
Ki dön **menzilüñe** eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 252). [menzilüñe, -üñ, -e]*

menzil: *Varılacak yer, mesafe.*

1. Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
   Ki bir mīl **menzil** olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [menzil,]*

menzil: *Durak, varılacak yer.*

1. İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
   Ḳılur **menzili** ṭayy ke-ṭayyi's-sicil
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 52). [menzili, -i]

menzili: *Yer, yörünge.*

1. Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
   Pilüñ **menzili** gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [menzili, -i]*

menzili: *Varılacak yer, yurt, mesken.*

1. Egerçi ki ümmet ider kār-ı zişt
   Olur **menzili** āḫır ammā behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 55). [menzili,]*

merām: *İstek, niyet, maksat.*

1. Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
   Ne cān ḳurtılur ne bulınur **merām**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [merām,]

merām: *İstek, niyet, maksat.*

1. Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
   Ne cān ḳurtılur ne bulınur **merām**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [merām,]

merātib: *Rütbeler, dereceler, mertebe'nin çoğulu.*

1. Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
   Merātiblerince oturdı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 22). [merātiblerince, -lerince]*

merātib: *Rütbeler, dereceler, mertebe'nin çoğulu.*

1. Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
   Merātiblerince oturdı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 22). [merātiblerince, -lerince]*

mercān-rū: *Mercan yüzlü.*

1. Görinmez teni cümle dutmışdı mū
   Hemīn çeşmi pīrūze **mercān-rū**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 504). [mercān-rū,]

mercān-rū: *Mercan yüzlü.*

1. Görinmez teni cümle dutmışdı mū
   Hemīn çeşmi pīrūze **mercān-rū**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 504). [mercān-rū,]

merd: *Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.*

1. Ḳoma ḫaṣmuñı itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur **merde** lāf-ı güzāf
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [merde, -e]

merd: *Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.*

1. Ḳoma ḫaṣmuñı itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur **merde** lāf-ı güzāf
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [merde, -e]

merd: *Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.*

1. Olur **merde** zen naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
   Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [merde, -e]*

merd: *Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.*

1. Olur **merde** zen naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
   Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [merde, -e]*

merd: *Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.*

1. Birer ḍarb ile ol cihān-gīr şīr
   İder idi yüz **merdi** merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 398). [merdi, -i]*

merd: *Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.*

1. Birer ḍarb ile ol cihān-gīr şīr
   İder idi yüz **merdi** merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 398). [merdi, -i]*

merd: *Far. İnsan; genç, delikanlı.*

1. Yine **merdden** oldı meydān tehī
   Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 473). [merdden,]*

merd: *Far. İnsan; genç, delikanlı.*

1. Yine **merdden** oldı meydān tehī
   Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 473). [merdden,]*

merd ile zen: *Erkek ve kadın.*

1. Girer ġāraya cümle **merd ile zen**
   Ḥaẕer eyleyüp iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 395). [merd ile zen,]*

merd ü zen: *Kadın ve erkek.*

1. Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı ben
   Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun **merd ü zen** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 210). [merd ü zen,]*

merd ü zen: *Erkek ve kadın. II Herkes.*

1. Görür ḳavm kim geldi bir encümen
   Temāşāya çıḳdı ḳamu **merd ü zen** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 52). [merd ü zen,]*

merdāne: *Mertçe, yigitçe.*

1. Sen ur himmet atına **merdāne** zīn
   Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [merdāne,]*

merdāne: *Mertçe, yigitçe.*

1. Sen ur himmet atına **merdāne** zīn
   Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [merdāne,]*

merdāne: *Eren.*

1. İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
   Ki **merdāneyi** zen ḳılamaz zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 100). [merdāneyi, -yi]*

merdāne: *Eren.*

1. İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
   Ki **merdāneyi** zen ḳılamaz zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 100). [merdāneyi, -yi]*

merd-i meydān: *Kendini feda edebilen, yiğitçe meydana atılabilen çok cesur ve mert kimse.*

1. Benüm **merd-i meydān** ü cengī-peleng
   Ṣafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 79). [merd-i meydān,]*

merd-i yezdān-şinās: *Allah'a tapan/Allah'ı bilen kişi.*

1. Ḥaḳ ālāsına **merd-i Yezdān-şinās**
   Gerek dāyimā ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 233). [merd-i yezdān-şinās,]*

merdūd ola: *Kovulmak, defedilmek; lanetlenmek (Tanıkta rakip, şeytana benzetildiğinden bu fiil seçilmiş olmalıdır).*

1. Vay anuñ başına ki **merdūd ola**
   Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 201). [merdūd ola, -a]*

merdüm: *Kişi, kimse ǀ adam, insan.*

1. Ḳaça sāyeye çünki **merdüm** demān
   Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [merdüm,]*

merdüm: *Kişi, kimse ǀ adam, insan.*

1. Ḳaça sāyeye çünki **merdüm** demān
   Ḳaçar sāyesi der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 73). [merdüm,]*

merdüm-firīb: *İnsanı aldatan/aldatıcı.*

1. Firişte ola diyü **merdüm-firīb**
   Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [merdüm-firīb,]*

merdüm-firīb: *İnsanı aldatan/aldatıcı.*

1. Firişte ola diyü **merdüm-firīb**
   Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [merdüm-firīb,]*

merdüm-firīb: *İnsanı aldatan/aldatıcı.*

1. Mücerrib çün olmaya iy şeh ṭabīb
   Olur şaʿbede-bāz **merdüm-firīb**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 466). [merdüm-firīb,]

merdüm-firīb: *İnsanı aldatan/aldatıcı.*

1. Mücerrib çün olmaya iy şeh ṭabīb
   Olur şaʿbede-bāz **merdüm-firīb**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 466). [merdüm-firīb,]

merdüm-i çeşme: *Gözünün gözbebeğine.*

1. Aña āhen olmaya hergiz ḥicāb
   Seḥāb olmaya **merdüm-i çeşme** āb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 86). [merdüm-i çeşme,]

merdüm-i hind ü sind: *Hint ve Çin halkı.*

1. Binüp ḳarşular cümle erkān-ı Hind
   Olup encümen **merdüm-i Hind ü Sind**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 922). [merdüm-i hind ü sind,]

merg: *Far. (Kâf-ı Farisi ile) ölüm, mevt: merg-i şâdi, şâd-ı merg.*

1. Eger ḥükmüñe rām olursa cihān
   Ne mümkin vire **merg** bir dem amān
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 224). [merg,]

merg: *Ölüm, vefat.*

1. Ne virür beşer **mergi** aña gezend
   Ne kimse ḥayātı ḳılur sūd-mend
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 109). [mergi, -i]
2. Birer ḍarb ile ol cihān-gīr şīr
   İder idi yüz merdi **merge** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 398). [merge, -e]*

merg: *Ölüm, vefat, mevt.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
   Virür **mergden** ehl-i rezme ḫaber
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 226). [mergden, -den]

merg: *Ölüm, vefat, mevt.*

1. ʿAdū **mergine** ʿāḳıl olmaya şād
   Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 261). [mergine, -i, -n, -e]*

merg-i ādem: *İnsanın ölümü.*

1. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur **merg-i ādem** o dem
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 28). [merg-i ādem,]

merġūb: *Rağbet edilen, istenilen, arzu edilen.*

1. Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
   Dil ü cān gibi cümle **merġūblar**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [merġūblar, -lar]

merġūb: *Rağbet edilen, istenilen, arzu edilen.*

1. Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
   Dil ü cān gibi cümle **merġūblar**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [merġūblar, -lar]

merġūb-ı āb: *Su dileği.*

1. Çe ger teşne yanında **merġūb-ı āb**
   İder ʿālemi līk çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 169). [merġūb-ı āb,]*

merġūl-ı cānān: *Sevgilinin kıvırcık saçı.*

1. Çü **merġūl-ı cānān** besā pīç pīç
   Ḳadem başmamış farḳına kimse hīç
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 13). [merġūl-ı cānān,]

merḥaba: *Selamlaşma, tokalaşma II Hatır sormak.*

1. Uzatdı elin **merḥabāya** sinān
   Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 359). [merḥabāya, -ya]*

merḥaba: *Selamlaşma, tokalaşma II Hatır sormak.*

1. Uzatdı elin **merḥabāya** sinān
Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 359). [merḥabāya, -ya]*

merḥabā: *Ar. "Hoş geldiniz" mânâsında ve âşinâlık makâmında el göğüse koyulup, misâfire hitâben irat olunur kelime. ("merhaban"dan muhaffef olarak "vâsi' ve ma'mûr mekana geldiniz, istînâs ediniz, mütevahhiş olmayınız" meâlini ifâde eder).*

1. Eger seyre geldiyse gelsün n'ola
Ḳılalum varup şāh ile **merḥabā** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 168). [merḥabā,]*

merḥabā: *Ar. "Hoş geldiniz" mânâsında ve âşinâlık makâmında el göğüse koyulup, misâfire hitâben irat olunur kelime. ("merhaban"dan muhaffef olarak "vâsi' ve ma'mûr mekana geldiniz, istînâs ediniz, mütevahhiş olmayınız" meâlini ifâde eder).*

1. Eger seyre geldiyse gelsün n'ola
Ḳılalum varup şāh ile **merḥabā** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 168). [merḥabā,]*

merḥabā: *Ar. "Hoş geldiniz" mânâsında ve âşinâlık makâmında el göğüse koyulup, misâfire hitâben irat olunur kelime. ("merhaban"dan muhaffef olarak "vâsi' ve ma'mûr mekana geldiniz, istînâs ediniz, mütevahhiş olmayınız" meâlini ifâde eder).*

1. Murādınca āhūnuñ eyler ṣadā
Velī mevtdür kim ider **merḥabā** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 114). [merḥabā,]*

merḥabā itdiler: *Selam vermek.*

1. İdüp her biri şāha yüz biñ duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 94). [merḥabā itdiler, -di, -ler]*

merḥamet: *Acıma, şefkat.*

1. Gidüp mihr ile **merḥamet** sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 821). [merḥamet,]*

merḥamet: *Acıma, şefkat.*

1. Gidüp mihr ile **merḥamet** sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 821). [merḥamet,]*

merhem: *Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

1. Kimi **merhem** ile başın bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 303). [merhem,]*

merhem: *Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

1. Kimi **merhem** ile başın bend ider
Geyim çākine kimi peyvend ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 303). [merhem,]*

merhem urur: *Merhem olmak, ilaç sürmek, iyileştirmek; mutlu etmek, sevindirmek, ilgi göstermek.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nʷīş
Virür gerçi **merhem urur** līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [merhem urur, -ur]*

merk: *Ölüm.*

1. Olur āḫırı pīrligüñ çü **merk**
Cihāna göñül baġlama eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 181). [merk,]*

merkeb-i ḫōş: *Güzel iyi eşek.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
Zihī **merkeb-i ḫōş** zihī şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 68). [merkeb-i ḫōş,]*

merkez-i ʿizz ü nāz: *Naz ve değerinin merkezi.*

1. İşigi anuñ **merkez-i ʿizz ü nāz**
Biri pest dildür biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 139). [merkez-i ʿizz ü nāz,]*

mermer: *Mermer.*

1. Ocaḳda ṭoñup **mermer** oldı remād
Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [mermer,]*

mermer: *Mermer.*

1. Ocaḳda ṭoñup **mermer** oldı remād
Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [mermer,]*

merz ü būm: *İklim, Ülke.*

1. Yiter baña iy şāh-ı īrān u Rūm
   Mübārek ola saña bu **merz ü būm**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 230). [merz ü būm,]

merzubūm: *Yer, zemin, arz, memleket.*

1. Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
   Ki küşte ile ṭoldı ol **merzubūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [merzubūm,]*

merzubūm: *Yer, zemin, arz, memleket.*

1. Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
   Ki küşte ile ṭoldı ol **merzubūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [merzubūm,]*

mesācid: *Ar. Mescitler.*

1. Ne deñlü ki var ise yaḳdı künişt
   Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 6). [mesācid,]*

mesācid: *Ar. Mescitler.*

1. Ne deñlü ki var ise yaḳdı künişt
   Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 6). [mesācid,]*

mesācid: *Ar. Mescitler.*

1. Mesācid ne deñlü ki olursa dūr
   Ziyāde olurmış ʿibādetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 75). [mesācid,]*

meşāf: *Savaş.*

1. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla **meşāf**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 156). [meşāf,]

meşāf: *Savaş.*

1. Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
   Müzeyyen olur anlaruñla **meşāf**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 156). [meşāf,]

meşāf: *Savaş için durulan yerler.*

1. İki küşt-gīrüz iki pehlevān
   Belāġat **meşāfında** beste-miyān
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 56). [meşāfında, -ı, -n, -da]

meşāf: *Savaş için durulan yerler.*

1. İki küşt-gīrüz iki pehlevān
   Belāġat **meşāfında** beste-miyān
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 56). [meşāfında, -ı, -n, -da]

meşāf: *Askerlerin düzenli saflar hâlinde yaptıkları savaş, harp.*

1. Düşer bunlaruñ içine iḫtilāf
   Hemīn bezm-i Rūsīye döndi **meşāf**
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 82). [meşāf,]

meşāf itmege: *Savaş yapmak, harp etmek.*

1. Görür itmege kendü ile meşāf
   Sipihre binüp geldi bir kūh-ı Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 427). [meşāf itmege, -me, -ge]
2. Ṣanasın terk eyleyüp kūh-ı Ḳāf
   Gelür itmege ādem ile meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 482). [meşāf itmege, -ge]*

meşāf itmek: *Savaş yapmak, harp etmek.*

1. Şeh-i Hind ile itmek içün meşāf
   Getürmişdi döşünde bir kūh-ı Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 867). [meşāf itmek, -mek]

meşāf itmez: *Savaş yapmak, harp etmek.*

1. Muḳābil olup kimse itmez meşāf
   Çeriyi ider niçe kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1105). [meşāf itmez, -mez]*

meşāfa: *Savaş günü.*

1. Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
   Meşāfa geyüp egnine çerm-i bebr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [meşāfa,]

meşāfa: *Savaş günü.*

1. Girer Ḳays-ı Ḳayṭās-zāde hizebr
   Meşāfa geyüp egnine çerm-i bebr

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 380). [meṣāfa,]

meşʿal: *Meşale.*

1. Yaḳup bunlaruñ **meşʿalinden** çerāġ
Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 45). [meşʿalinden, -in, -den]*

meşʿal: *Meşale.*

1. Yaḳup bunlaruñ **meşʿalinden** çerāġ
Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 45). [meşʿalinden, -in, -den]*

meşʿale: *Ar. 1. Ziyade aydınlık vermek için içinde çıra vesâire yakılan büyük demir çanak.*

1. Olup **meşʿale** kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [meşʿale,]*

meşʿale: *Ar. 1. Ziyade aydınlık vermek için içinde çıra vesâire yakılan büyük demir çanak.*

1. Olup **meşʿale** kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [meşʿale,]*

meşʿal-i tāc-dār: *Hükümdarın meşalesi.*

1. Ḳılıç olmasa **meşʿal-i tāc-dār**
Görinmezdi ol rezmde reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1075). [meşʿal-i tāc-dār,]*

mesālik: *Tutulan, benimsenen yol.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 102). [mesālikde, -de]*

mesālik: *Tutulan, benimsenen yol.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 102). [mesālikde, -de]*

mesālik: *Tutulan, benimsenen yol.*

1. Bilür ʿumḳını vü **mesālikleri**
Muvāfıḳları vü mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 29). [mesālikleri, -ler, -i]*

meşām: *Burun, koku alacak yer.*

1. Meşāma idi şanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr çün müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 75). [meşāma, -a]*

meşām: *Burun, koku alacak yer.*

1. Meşāma idi şanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr çün müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 75). [meşāma, -a]*

meşām: *Koku alma duyusu organı, burun.*

1. Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür olur künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 59). [meşāmına, -ı, -n, -a]*

meşām: *Koku alma duyusu organı, burun.*

1. Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür olur künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 59). [meşāmına, -ı, -n, -a]*

mesdūd ola: *Kapalı olmak.*

1. Vay anuñ başına ki merdūd ola
Aña raḥmeti bābı **mesdūd ola** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 202). [mesdūd ola, -a]*

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Aña ḥikmet ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 339). [meşeldür, -dür]*

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Meşeldür şikeste olıcak zücāc
Aña ḥikmet ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 339). [meşeldür, -dür]*

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu **meseldür** ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu **meseldür** ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
Yanında yeg olur **meseldür** yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 166). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
Yanında yeg olur **meseldür** yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 166). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur **meseldür** bu iy dil-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg olur **meseldür** bu iy dil-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Meseldür bu iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çü cān viremezsin ḳo almaġı cān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 209). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Meseldür bu iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çü cān viremezsin ḳo almaġı cān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 209). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aṣam olmadadur **meseldür** necāt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aṣam olmadadur **meseldür** necāt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Meseldür bu söz daḫı dirler şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 321). [meseldür, -dür]

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*

1. Meseldür bu söz daḫı dirler şehā
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 321). [meseldür, -dür]

meşġūl ola: *Uğraşmak, meşgul olmak.*

1. Ki tā aña **meşġūl ola** ʿaḳl ü cān
Ola ġamdan āsūde dil bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 85). [meşġūl ola, -a]

meşhed: *Şehit düşülen yer ‖ Sevgilinin âşığı bakışıyla aşk şehidi ettiği yer.*

1. Ḳamunuñ ḳapusı öñi **meşhedi**
Yapılmış ıraḳda velī maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 45). [meşhedi, -i]*

meşhūr: *Meşhur, bilindik.*

1. Kişi ṣanma doġandan irer ziyān
Bu **meşhūrdur** iy cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 140). [meşhūrdur, -dur]

meşhūr: *Meşhur, bilindik.*

1. Kişi ṣanma doġandan irer ziyān
Bu **meşhūrdur** iy cihān-pehlevān

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 140). [meşhūrdur, -dur]

meşhūr: *Herkesçe bilinir.*

1. Bu **meşhūr-durur** aḥşā ḳulunc iner
   Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [meşhūr-durur, -durur]*

meşhūr: *Herkesçe bilinir.*

1. Bu **meşhūr-durur** aḥşā ḳulunc iner
   Anuñ keşretinden şehā el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 379). [meşhūr-durur, -durur]*

meşhūr: *Herkesçe bilinir.*

1. Bilürsin bu **meşhūrdur** Ḫusrevā
   Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 147). [meşhūrdur, --dur]*

meşhūr: *Herkesçe bilinir.*

1. Bilürsin bu **meşhūrdur** Ḫusrevā
   Ki üç kişiye raḥmet itmez Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 147). [meşhūrdur, --dur]*

mesīḥ: *Hz. İsa (as) peygamber.*

1. Cihān gülşeni bülbülidür faṣīḥ
   Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün **Mesīḥ**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 22). [mesīḥ,]

mesīh: *Hz. İsa (as) peygamber.*

1. Cihān gülşeni bülbülidür faṣīḥ
   Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün **Mesīḥ**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 22). [mesīḥ,]

mesīḥ: *Hz. İsa (as) peygamber.*

1. Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola
   Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [mesīḥ,]*

mesīh: *Hz. İsa (as) peygamber.*

1. Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola
   Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [mesīḥ,]*

mesīḥā: *Hz. İsa'nın adlaarından biri.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
   Deminden **Mesīhāya** virdi revān
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 78). [mesīhāya, --ya]

mesīr: *Gezinti yeri.*

1. Hilāl idi içinde bedr-i münīr
   Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim **mesīr** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [mesīr,]*

mesīr: *Gezinti yeri.*

1. Hilāl idi içinde bedr-i münīr
   Ḫaḍīḍ ile evc aña dāyim **mesīr** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 42). [mesīr,]*

meşiyyet: *Irade, kabuller.*

1. Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
   Mürīd ol **meşiyyet** anuñ ol Ḫakīm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [meşiyyet,]

meşiyyet: *Irade, kabuller.*

1. Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
   Mürīd ol **meşiyyet** anuñ ol Ḫakīm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [meşiyyet,]

meşk: *(Bir işte, özellikle hüsnühat ve mûsikîde) öğrenmek için yapılan ders, tâlim, çalışma, alıştırma, karalama.*

1. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur **meşk** ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [meşk,]*

meşk: *(Bir işte, özellikle hüsnühat ve mûsikîde) öğrenmek için yapılan ders, tâlim, çalışma, alıştırma, karalama.*

1. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur **meşk** ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [meşk,]*

mesken: *Sakin olacak yer, Ev.*

1. Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
   Olur cisme **mesken** bu ḫāk-ı maġāk
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 50). [mesken,]
2. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
   Seḥer ḫāne **mesken** olur gīce bām
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [mesken,]

mesken: *Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.*

1. Eger **meskeni** zāhidüñ ola nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 85). [meskeni, -i]*
2. Gelür **meskenine** şehüñ Ḳandarūş
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [meskenine, -i, -n, -e]

mesken: *Oturulacak, sükûn edilecek yer.*

1. Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
   ʿAdū **meskeni** oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 492). [meskeni, -i]*
2. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
   Olur **meskeni** iki ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 454). [meskeni, -i]*
3. Sürūşuñ degül **meskeni** āşiyān
   Meger luṭf ide şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 359). [meskeni, -i]*
4. Ḳulaġı ḳabası vü pīrāheni
   Çü ḫayvān bün-i ḫārlar **meskeni** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 48). [meskeni, -i]*

mesken: *Yer, yurt, bulunulan yer.*

1. İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
   Olur **meskeni** geh gil ü ḫāk-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 10). [meskeni, -i]

mesken: *Bina edilen yer, makam.*

1. El ayaġ ile doldı āverd-gāh
   Bulur **meskene** mūr loḳm ile rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [meskene, -e]

mesken-i āhū-yı çīn: *Çin ceylanının (güzel) yeri.*

1. Ṭolar deşte şīrān-ı rūyīn-ceng
   Olur **mesken-i āhū-yı Çīn** teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 130). [mesken-i āhū-yı çīn,]*

meskeni oldı: *Evi olmak,yeri olmak.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
   Çemen yirine **meskeni oldı** ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 32). [meskeni oldı, -dı]*

meskeni olup: *Evi olmak,yeri olmak.*

1. Olup meskeni ol muḳassī mekān
   Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 43). [meskeni olup, -up]*

mesned: *Dayanak, hami, koruyan, kollayan, gözeten kimse.*

1. Çü Yūnus çıḳup tīre yirden dilīr
   Ḳodı maḥbesi itdi **mesned** serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 294). [mesned,]*

mesned-nişīn: *Makamın oturanı, makam tutan, makam sahibi.*

1. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
   Ola şāh cenbinde **mesned-nişīn** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 44). [mesned-nişīn,]*

mesned-nişīn: *Makamın oturanı, makam tutan, makam sahibi.*

1. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
   Ola şāh cenbinde **mesned-nişīn** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 44). [mesned-nişīn,]*

mest: *Sarhoş.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
   Virür **mest** olanlara dārūy-ı ḫʷāb
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 62). [mest,]
2. Gider bu cihāna gelen yine **mest**
   Tehī olmasun bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 271). [mest,]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

1. Yürür leşker ardınca biñ pīl-i **mest**
   Ḳamu kuh-şükūh u degül biri **mest**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [mest,]
2. Gözüñ aç ḳo ḫ̬ᵛābı vü bīdār ol
   Geçer **mestlik** tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 126). [mestlik, -lik]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

1. Ne şol deñlü vir kim ola bende **mest**
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [mest,]

mest: *Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle **mest**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 16). [mest,]

mest ide: *Kendinden geçirmek, aklını başından almak, sarhoş etmek.*

1. İki kerre olmaḳ yiter ide mest
   Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [mest ide, -e]*

mest itmesün: *Sarhoş etmek.*

1. Virürse bu devlet eger saña dest
   Ġurūruñ meyi itmesün hān mest
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [mest itmesün, -me, -sün]
2. Saña ʿizz ü devlet ġınā virdi dest
   Şaḳın itmesün bāde-yi kibr mest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 228). [mest itmesün, -me, -sün]

mest ide: *Kendinden geçirmek, aklını başından almak, sarhoş etmek.*

1. İde ḫ̬ᵛāceyi çün şeker-ḫ̬ᵛāb mest
   Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 155). [mest ide, -e]*

mest ola: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Şudan kim degildür şarāb-ı hevā
   Saʿādet anuñ kim içüp **mest ola** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 18). [mest ola, -a]*

mest olmış: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Velī anlaruñ cümlesi büt-perest
   Mey-i şirkden olmış ol ḳavm mest
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 20). [mest olmış, -mış]

mest olup: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Ḫ̬uşūşā ki Rūsīde olmaz ciger
   Hemīn **mest olup** o da ġavġā ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 466). [mest olup, -up]
2. Çü ġāfil yata **mest olup** bāġ-bān
   Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 153). [mest olup, -up]*
3. Girer **mest olup** baḥre bī-vehm ü pāk
   Düşüp baḥre ġarḳ olup olur helāk
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 61). [mest olup, -up]

mest olur: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Sikender olur mest çün ejdehā
   ʿAdūya ʿinānını eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1101). [mest olur, -ur]*

mest-i şīr: *Aslanın,yiğidin sarhoşluğu.*

1. Silāḥ u seleb bağlayup ol dilīr
   Çıḳar ḫ̬aymeden şöyle kim **mest-i şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 750). [mest-i şīr,]

mestūr: *Örtülü, kapalı, gizli, saklı.*

1. Ḫ̬icāb olan oldur çe ger nūrdur
   Anuñ ile dil-dār **mestūrdur** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 30). [mestūrdur, -dur]*

mestūr ḳılmış: *Örtmek.*

1. Ya ẓulmet içinde şeh-i kām-yāb
   Güneşdür ki **mestūr ḳılmış** seḥāb
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 150). [mestūr ḳılmış, -mış]

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Metāʿı alup elçi oldı revān
   İdüp ḫ̬ıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [metāʿı, -ı]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Metāʿı alup elçi oldı revān
İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [metāʿı, -ı]*

metāʿ: *Varlık, mal.*

1. Ne deñlü ḫazīnem **metāʿum** ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [metāʿum, -um]*

metāʿ: *Varlık, mal.*

1. Ne deñlü ḫazīnem **metāʿum** ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [metāʿum, -um]*

metāʿ: *Varlık, mal.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli **metāʿına** vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [metāʿına, -ı, -n, -a]*

metāʿ: *Varlık, mal.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli **metāʿına** vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [metāʿına, -ı, -n, -a]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Urup mühr añа şāh-ı şāḥib-ḳırān
İder çoḳ **metāʿ** ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [metāʿ,]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Urup mühr añа şāh-ı şāḥib-ḳırān
İder çoḳ **metāʿ** ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [metāʿ,]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Olur bu **metāʿa** ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 147). [metāʿa, -a]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Olur bu **metāʿa** ʿadedsüz ʿadū
Bu lāzım degül kim ola kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 147). [metāʿa, -a]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*

1. Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
Ki ḳalmaya nāmuñdan artuḳ **metāʿ** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 106). [metāʿ,]*

metāʿ-ı ʿaceb: *Garip mal mülk (ticari eşyalar için de kullanılır).*

1. Ne deñlü ki vardur **metāʿ-ı ʿaceb**
Saña pīş-keş gönderem ben de heb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 735). [metāʿ-ı ʿaceb,]*

metāʿ-ı girān-māye: *Değeri yüksek sermaye.*

1. Metāʿ-ı girān-māye idi ḥayāt
Eger olmasa der-peyince memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 1). [metāʿ-ı girān-māye,]*

metāʿ-ı nefīs: *Güzel sermaye.*

1. Anuñ gibi olmaz **metāʿ-ı nefīs**
Olur iki ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 125). [metāʿ-ı nefīs,]*

metāʿ-ı semīn: *Ağır eşya.*

1. Şu deñlü yıġıldı **metāʿ-ı semīn**
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 413). [metāʿ-ı semīn,]*

mevād: *Hususlar, meseleler, işler, konular.*

1. Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz **mevād**
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 345). [mevād,]*

mevād: *Hususlar, meseleler, işler, konular.*

1. Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz **mevād**
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 345). [mevād,]*

mevād: *Hususlar, meseleler, işler, konular.*

1. Yirine gele ḫarc olan **mevād**
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [mevād,]*

mevād: *Hususlar, meseleler, işler, konular.*

1. Yirine gele ḫarc olan **mevād**
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [mevād,]*

mevc: *Dalga.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
Şu **mevc** idi yanında gerdūn-ı pest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 162). [mevc,]

mevc: *Dalga.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
Şu **mevc** idi yanında gerdūn-ı pest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 162). [mevc,]

mevc: *Dalga.*

1. Demürden deñiz idi ʿasker meger
Anuñ **mevci** şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 792). [mevci, -i]

mevc: *Dalga.*

1. Demürden deñiz idi ʿasker meger
Anuñ **mevci** şemşīr ü gürz ü teber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 792). [mevci, -i]

mevc: *Dalga.*

1. İdüp cūş deryā-yı mey itdi **mevc**
Ṣadā-yı ney ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 55). [mevc,]*

mevc: *Dalga.*

1. İdüp cūş deryā-yı mey itdi **mevc**
Ṣadā-yı ney ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 55). [mevc,]*

mevc: *Dalga II Aşığın aşırı derece eziyet görmesi.*

1. Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā **mevcine** irmez idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 108). [mevcine, -i(n), -e]*

mevc: *Dalga II Aşığın aşırı derece eziyet görmesi.*

1. Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā **mevcine** irmez idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 108). [mevcine, -i(n), -e]*

mevc: *Dalga.*

1. Çün ol tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp **mevc** uruban ḫurūşān olur
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 98). [mevc,]

mevc: *Dalga.*

1. Gezüben havā ile ġalṭān olam
Yiyüp içüben **mevci** gerdān olam
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 108). [mevci, -i]

mevc: *Dalga.*

1. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
Çıḳar **mevc** ile ebre geh hem-çü rūd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [mevc,]

mevc ide: *Dalgalanmak.*

1. İde mevc çün tīġ-ı zehr āb-gūn
Olurdı revān seyl olup cūy-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 809). [mevc ide, -e]

mevc mevc: *Dalga dalga.*

1. Çü ceyş-i meʿānī gele fevc fevc
İde cūş baḥr-i güher **mevc mevc**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 34). [mevc mevc,]

mevc urup: *Dalgalanmak.*

1. Yine eyledi iki şeh ʿīş ü nūş
Yine **mevc urup** baḥr-i mey itdi cūş
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 192). [mevc urup, --up]

mevc-gīr: *Dalga zapteden.*

1. Dehānı nehengüñ olup **mevc-gīr**
İderdi çü miḳrāż ḳaṭʿ-ı ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 161). [mevc-gīr,]*

mevc-i dūd: *Duman dalgası.*

1. Muḥīṭı havā-gīr idi **mevc-i dūd**
Sipāh ebre virürdi Āb-ı Kebūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 163). [mevc-i dūd,]*

mevc-i siper: *Siper dalgası.*

1. Yine ṭaşdı deryā-yı tīġ u teber
Ḫurūşān olup geldi **mevc-i siper** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 112). [mevc-i siper,]*

mevīz: *Kuru üzüm, zebîb.*

1. Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl gibi **mevīz** ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [mevīz,]*

mevīz: *Kuru üzüm, zebîb.*

1. Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl gibi **mevīz** ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [mevīz,]*

mevlūd: *Ar. 1. Yeni doğmuş, çocuk, yavru.*

1. Ne vālid ne **mevlūddur** ol Ḳadīm
Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [mevlūddur, -dur]*

mevlūd: *Ar. 1. Yeni doğmuş, çocuk, yavru.*

1. Ne vālid ne **mevlūddur** ol Ḳadīm
Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [mevlūddur, -dur]*

mevsim: *Senenin dört kısmından her biri.*

1. Bu **mevsimde** ol kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [mevsimde, -de]*

mevsim: *Senenin dört kısmından her biri.*

1. Bu **mevsimde** ol kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [mevsimde, -de]*

mevsim: *Senenin dört kısmından her biri.*

1. Bu **mevsimde** sulṭān-ı şāḥib-ḳırān
Ḳoyup dār-ı ḥarbi ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 91). [mevsimde, -de]*

mevsim: *Senenin dört kısmından her biri.*

1. Bu **mevsimde** sulṭān-ı şāḥib-ḳırān
Ḳoyup dār-ı ḥarbi ider ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 91). [mevsimde, -de]*

mevt: *Ar. Ölüm, merg, vefât, zevâl-i hayât.*

1. Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü **mevt** ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [mevt,]*

mevt: *Ar. Ölüm, merg, vefât, zevâl-i hayât.*

1. Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü **mevt** ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 36). [mevt,]*

mevt: *Ar. Ölüm, merg, vefât, zevâl-i hayât.*

1. Üşüp yirler ölse ḳaçan biri fevt
Dügündür birisine birine **mevt** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 54). [mevt,]*

mevt: *Ölüm.*

1. Çü yād ide **mevtini** dāyim beşer
Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 69). [mevtini, -i, -n, -i]*

mevt: *Ölüm.*

1. Añup **mevtini** eyler Allāhı yād
ʿİbādātı terk idüp itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 71). [mevtini, -i, -n, -i]*

mevt: *Ar. Ölüm, merg, vefât, zevâl-i hayât.*

1. İder fikri **mevtüñ** ḳulūbı ḥazīn
   Velī çoḳ meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 73). [mevtüñ, -üñ]*

mevt: *Ar. Ölüm, merg, veфât, zevâl-i hayât.*

1. Gehī **mevte** ġam-gīn gehī vaṣla şād
   Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 267). [mevte, -e]*

mevt: *Ar. Ölüm, merg, veфât, zevâl-i hayât.*

1. Bu şehlüḳ didügüñ ḳurı iʿtibār
   Belāsına **mevtüñ** olamaz ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 16). [mevtüñ, -üñ]*

mevt: *Ölüm.*

1. Murādınca āhūnuñ eyler ṣadā
   Velī **mevtdür** kim ider merḥabā
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 114). [mevtdür, -dür]

mevt: *Ar. Ölüm, merg, veфât, zevâl-i hayât.*

1. Bilürdi nebī **mevti** ʿayn-ı viṣāl
   Dil-i rūşeni dutdı fi'l-cümle hāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 211). [mevti, -i]*

mevzūn-ḳıyās: *Ölçülü kıyas,değerlendirme.*

1. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Şuṭurlāb ehli vü **mevzūn-ḳıyās** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 116). [mevzūn-ḳıyās,]*

mevzūn-ḳıyās: *Ölçülü kıyas,değerlendirme.*

1. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Şuṭurlāb ehli vü **mevzūn-ḳıyās** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 116). [mevzūn-ḳıyās,]*

mevzūn-ḳıyās: *Ölçülü kıyas,değerlendirme.*

1. Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
   Ḳamu ʿaḳlı mīzān u **mevzūn-ḳıyās**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [mevzūn-ḳıyās, -uñ]

mevzūn-ḳıyās: *Ölçülü kıyas,değerlendirme.*

1. Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
   Ḳamu ʿaḳlı mīzān u **mevzūn-ḳıyās**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [mevzūn-ḳıyās, -uñ]

mey: *Far. Şarap, bâde.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
   Meyine ḳatar ḥıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [meyine, -i, -n, -e]*

mey: *Far. Şarap, bâde.*

1. Eline kişinüñ ṣunar cām-ı Cem
   Meyine ḳatar ḥıfyeten līk sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 30). [meyine, -i, -n, -e]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Saʿādetlü oldur ki çün ola Dey
   Yanında nigār ola destinde **mey** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 2). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Saʿādetlü oldur ki çün ola Dey
   Yanında nigār ola destinde **mey** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 2). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Gehī **mey** vire gāh ola naġme-kār
   Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Gehī **mey** vire gāh ola naġme-kār
   Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
   İde şevḳden **mey** gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden **mey** gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Tehī manḳalını pür āteş ide
Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 54). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Tehī manḳalını pür āteş ide
Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 54). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder tāze **mey** gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 44). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder tāze **mey** gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 44). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Ṣalup **mey** deñizine altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Ṣalup **mey** deñizine altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı şināver kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 87). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür ṣarāb
Ḳarışur ne **mey** ṣuya ne ḫamra āb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür ṣarāb
Ḳarışur ne **mey** ṣuya ne ḫamra āb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi **mey** nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi **mey** nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi **mey**
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi **mey**
Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi **mey** ü mīve-i ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 24). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi **mey** ü mīve-i ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 24). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
   Getürdi **mey** ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 34). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
   Getürdi **mey** ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 34). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Virürse bu devlet eger saña dest
   Ġurūruñ **meyi** itmesün hān mest
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [meyi, -i]

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Virürse bu devlet eger saña dest
   Ġurūruñ **meyi** itmesün hān mest
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 648). [meyi, -i]

mey: *Şarap.*

1. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
   Ḫum içinde cūşān idi yirde **mey**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [mey,]

mey: *Şarap.*

1. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
   Ḫum içinde cūşān idi yirde **mey**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [mey,]

mey: *Şarap.*

1. Çü ḥaẕ ala rūḥānī **meyden** meẕāḳ
   Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [meyden, -den]*

mey: *Şarap.*

1. Çü ḥaẕ ala rūḥānī **meyden** meẕāḳ
   Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [meyden, -den]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
   Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
   Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [mey,]*

mey: *Şarap.*

1. Ḫarīfān-ı meclis gerek aṣdıḳā
   V'egerni ki **meyden** bulınmaz ṣafā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 408). [meyden, -den]

mey: *Şarap.*

1. Ḫarīfān-ı meclis gerek aṣdıḳā
   V'egerni ki **meyden** bulınmaz ṣafā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 408). [meyden, -den]

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Olur **mey** egerçi şehā sūd-mend
   Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 441). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Olur **mey** egerçi şehā sūd-mend
   Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 441). [mey,]*

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Şehā içme bīgāne mülkinde **mey**
   Şaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [mey,]

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Şehā içme bīgāne mülkinde **mey**
   Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [mey,]

mey: *Far. Şarap, bâde, hamr. mey-i nâb: Hâlis şarap. mey-âşâm, mey-hâr, mey-küsâr: Bâde-nûş.*

1. Urur yire bir göze olsa tamām
   Urur senge pür **mey** ola çünki cām
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 66). [mey,]

meyān: *Ara, orta.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
   Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 438). [meyānına, -ı, -na]*

meyān: *Ara, orta.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
   Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 438). [meyānına, -ı, -na]*

meyāncı: *Aracı, arayı bulan.*

1. Muʿīni olaʿabdinüñ çünki Rab
   Meyāncı gerekmez arada sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 250). [meyāncı, -cı]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
   Ki **meydān** içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
   Ki **meydān** içini ide rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
   Ki at naʿlı **meydānı** ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [meydānı, -ı]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
   Ki at naʿlı **meydānı** ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [meydānı, -ı]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yine girdi **meydāna** cengī serān
   Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 353). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yine girdi **meydāna** cengī serān
   Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 353). [meydāna, -a]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yidi gün iderler bu resm ile ceng
   İdüp biri birine **meydānı** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 430). [meydānı, -ı]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yidi gün iderler bu resm ile ceng
   İdüp biri birine **meydānı** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 430). [meydānı, -ı]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Eger açsa **meydānda** bir peşşe per
   İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [meydānda, -da]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Eger açsa **meydānda** bir peşşe per
   İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [meydānda, -da]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
   Ki lerzān olurdı o **meydānda** güş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [meydānda, -da]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
   Ki lerzān olurdı o **meydānda** güş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [meydānda, -da]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
   Gül-i zanbaḳ idi o **meydān** çemen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [meydān,]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
   Gül-i zanbaḳ idi o **meydān** çemen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [meydān,]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Zemīn sīnelerden olup taḫte-pūş
   Pür olmışdı **meydān** bīnī vü güş
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 304). [meydān,]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Zemīn sīnelerden olup taḫte-pūş
   Pür olmışdı **meydān** bīnī vü güş
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 304). [meydān,]

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. O **meydānda** dām u ded
   Ḫavāşılları olmış idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 307). [meydānda, -da]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. O **meydānda** dām u ded
   Ḫavāşılları olmış idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 307). [meydānda, -da]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
   Bileyüm diyüñ işte **meydān** n'ola
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [meydān,]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
   Bileyüm diyüñ işte **meydān** n'ola
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [meydān,]

meydān: *Meydan || Şiir meydanı.*

1. Gelüp ceng **meydānına** iki şāh
   Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [meydānına, -ı, -n, -a]*

meydān: *Meydan || Şiir meydanı.*

1. Gelüp ceng **meydānına** iki şāh
   Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [meydānına, -ı, -n, -a]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
   Ki **meydān** içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
   Ki **meydān** içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Olup ādemi āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı **meydānı** berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [meydānı, -ı]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Olup ādemi āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut ṭutdı **meydānı** berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [meydānı, -ı]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki kim ibtidā başa **meydāna** pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki kim ibtidā başa **meydāna** pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. İdüben tekāver ʿinānını süst
Biri daḥı **meydāna** ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 874). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. İdüben tekāver ʿinānını süst
Biri daḥı **meydāna** ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 874). [meydāna, -a]

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Bu vech ile yüz elli gürd-i dilīr
Helāk itdi **meydānda** ṣāḥib-serīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 882). [meydānda, -da]

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Bu vech ile yüz elli gürd-i dilīr
Helāk itdi **meydānda** ṣāḥib-serīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 882). [meydānda, -da]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Eline aluban kemān u ḫadeng
İder ʿazm **meydāna** itmege ceng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 888). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Eline aluban kemān u ḫadeng
İder ʿazm **meydāna** itmege ceng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 888). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Diledi yine ide **meydāna** ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 943). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Diledi yine ide **meydāna** ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 943). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Mehābetle **meydāna** sürdi semend
Elinde velī nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 949). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Mehābetle **meydāna** sürdi semend
Elinde velī nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 949). [meydāna, -a]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
Durup urdı **meydānda** naʿra çü şīr

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [meydānda, -da]

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
   Durup urdı **meydānda** naʿra çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [meydānda, -da]

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Görüp ḫaşmı **meydānda** itmek direng
   Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 983). [meydānda, -da]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Görüp ḫaşmı **meydānda** itmek direng
   Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 983). [meydānda, -da]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
   İder rāst **meydānda** aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 988). [meydānda, -da]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
   İder rāst **meydānda** aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 988). [meydānda, -da]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
   Yine girdi **meydāna** ol pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
   Yine girdi **meydāna** ol pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Görüp anı **meydāna** çıḳdı hizebr
   Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Görüp anı **meydāna** çıḳdı hizebr
   Bulışdı biri birine iki bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1017). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Girer çünki **meydāna** ol pīl-ten
   Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Girer çünki **meydāna** ol pīl-ten
   Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yine girdi **meydāna** bir nerre-şīr
   Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yine girdi **meydāna** bir nerre-şīr
   Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [meydāna, -a]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Girer ṣoñra **meydāna** bir pehlevān
   Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 373). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Girer ṣoñra **meydāna** bir pehlevān
   Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 373). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Görüp anı Ḳanṭāl-ı şāḥib-şükūh
   Revān oldı **meydāna** mānend-i kūh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 422). [meydāna, -a]

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Görüp anı Ḳanṭāl-ı şāḥib-şükūh
   Revān oldı **meydāna** mānend-i kūh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 422). [meydāna, -a]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Olur bir zamān şöyle **meydān** tehī
   Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 455). [meydān,]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Olur bir zamān şöyle **meydān** tehī
   Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 455). [meydān,]

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. İder Cendel-i Aṣġarı ʿazm-i ceng
   Olur çeşmine līk **meydān** teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 468). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. İder Cendel-i Aṣġarı ʿazm-i ceng
   Olur çeşmine līk **meydān** teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 468). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yine merdden oldı **meydān** tehī
   Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 473). [meydān,]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

1. Yine merdden oldı **meydān** tehī
   Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 473). [meydān,]*

meydān: *Meydan. || Meclis.*

1. Bu **meydānda** öñdül baña oldı Ḥaḳ
   Ki sābıḳlara naẓm oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 107). [meydānda, -da]*

meydān-ı ḳānūn-ı kirdār: *Davranış Kurallarının Alanı.*

1. O **meydān-ı ḳānūn-ı kirdār** idi
   Uzanmışdı emʿā şan evtār idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 251). [meydān-ı ḳānūn-ı kirdār,]*

mey-i hōş-güvār: *Hoş içimli, lezzetli şarap.*

1. Mey-i ḫōş-güvār oldı Āb-ı Ḥayāt
   Ṣunar zindegānīye şāha berāt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 45). [mey-i ḫōş-güvār,]*

mey-i ḫūn: *Kanlı şarap. II Hayatın zehri, hayatın acı tarafları.*

1. Mey-i ḫūn içüp tīġ olur surḫ-rūy
   Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 319). [mey-i ḫūn,]

mey-i şirkden: *Şirk şarabı.*

1. Velī anlaruñ cümlesi büt-perest
   Mey-i şirkden olmış ol ḳavm mest
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 20). [mey-i şirkden, -den]

mey-i surḫ: *Kırmızı şarap.*

1. Mey-i surḫ ile sāḳi-i meh-liḳā
   Vire ḳalb āyīnesine ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 3). [mey-i surḫ,]*
2. Mey-i surḫ idi ʿārıżı laʿl-i cām
   Şeker-nuḳl idi söyledügi kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 645). [mey-i surḫ,]*

mey-i surh-ı pür-cām-ı billūr-vār: *Billur/kristal gibi olan dolu kadehin kırmızı şarabı.*

1. Ṭurur al güli baġda ṭutmış ḳarār
   Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 40). [mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār,]

meyl: *Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.*

1. Niçe mīl yirden görinürdi **meyl**
   Ola tā ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 333). [meyl,]*

meyl: *Meyil, yönelme.*

1. Cihān dündur **meyli** dūna ider
   Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 109). [meyli, -i]*

meyl eyler: *Yönelmek, eğilimli olmak.*

1. Dirīġā ki bu fenn-i ḫūb u laṭīf
   Ki **meyl eyler** idi vażīʿ ü şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 54). [meyl eyler, -r]*

meyl eyleye: *Yönelmek, eğilimli olmak.*

1. Siyāset gerek şāh olanda müdām
   Żarūrī ki **meyl eyleye** ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 82). [meyl eyleye, -ye]*

meyl itdi: *Eğilim göstermek.*

1. Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
   Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 285). [meyl itdi, -di]*
2. Begendi sürūşuñ sözin şehriyār
   Dili āba **meyl itdi** bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 280). [meyl itdi, -di]*

meyl ider: *Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.*

1. Bu sözden naṣīḥat alup şehriyār
   İder ḫaḳ söze meyl bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 100). [meyl ider, -er]*

meyl ider: *Yönelmek.*

1. Çü söylendi sulṭāna evṣāf-ı āb
   İder meyl āba şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 130). [meyl ider, -er]*

meyl idüp: *Yönelmek.*

İdüp cānib-i şarḳa pes meyl şāh
Geçüp ġarbdan eyledi ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 117). [meyl idüp, -üp]

meyl kılmadum: *Eğilme.*

Senüñ ġayruña ḳılmadum hīç meyl
Baña fikrüñ ile bahār oldı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 567). [meyl ḳılmadum, -ma, -dum]*

meymene: *Ordunun sağ kanadı.*

Tamām oldı çün **meymene** meysere
Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 113). [meymene,]*

meymene: *Ordunun sağ kanadı.*

Tamām oldı çün **meymene** meysere
Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 113). [meymene,]*

meymūn: *Ar. 1. Uğurlu, mübârek, huceste. 2. Bereketli, yümnlü.*

Çü **meymūn** vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [meymūn,]*

meymūn: *Ar. 1. Uğurlu, mübârek, huceste. 2. Bereketli, yümnlü.*

Çü **meymūn** vaḳt ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [meymūn,]*

meysere: *Ordunun sol kanadı.*

Tamām oldı çün meymene **meysere**
Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 113). [meysere,]*

meysere: *Ordunun sol kanadı.*

Tamām oldı çün meymene **meysere**
Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 113). [meysere,]*

meyşūm: *Uğursuz.*

Bilür anları şeh ki maẕlūmdur
Gereklülerü līk **meyşūmdur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 740). [meyşūmdur, -dur]*

meyşūm: *Uğursuz.*

Bilür anları şeh ki maẕlūmdur
Gereklülerü līk **meyşūmdur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 740). [meyşūmdur, -dur]*

meyşūm: *Uğursuz.*

Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo kīni ki ġāyetde **meyşūmdur** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [meyşūmdur, -dur]*

meyşūm: *Uğursuz.*

Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo kīni ki ġāyetde **meyşūmdur** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 216). [meyşūmdur, -dur]*

meyyit: *Ar. Ölü, ölmüş insan, mürde. keşf-i meyyit: Taşrîh-i meyyit. (İkincisi ölmek üzere bulunana da denilir). Cem'i: emvât, mevtâ.*

Nebī **meyyit** öñine düşüp gider
Buyurdıġı yirde şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 221). [meyyit,]*

meyzer: *Meyazir, peştemal.*

Ṣaçın **meyzer** idüp iderler şitāb
İder şek görürse birin āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 209). [meyzer,]*

mezāk: *1. Tatmak, lezzet hissetmek, zevk. 2. Tadacak yer: Şîrîn-i mezâk.*

Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki ister selīm olsa anı **meẕāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [meẕāḳ,]*

mezāk: *1. Tatmak, lezzet hissetmek, zevk. 2. Tadacak yer: Şîrîn-i mezâk.*

Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki ister selīm olsa anı **meẕāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [meẕāḳ,]*

mezāk: *1. Tatmak, lezzet hissetmek, zevk. 2. Tadacak yer: Şîrîn-i mezâk.*

Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden **meẕāḳ**
Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [meẕāḳ,]*

mezāk: *1. Tatmak, lezzet hissetmek, zevk. 2. Tadacak yer: Şîrîn-i mezâk.*

Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden **meẕāḳ**
Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [meẕāḳ,]*

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

Gören kimse dāyim evinde **mezār**
Ölümin unutmaz eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 67). [mezār,]*

Ziyāde seven bekler üç gün **mezār**
Çün üç gün geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 225). [mezār,]*

Dili yoḳ-durur söyleye çün **mezār**
Berāber olur bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 229). [mezār,]*

meze: *Meze; içki içilirken yenilen yiyecek.*

Femi çeşm-i sūzen **mezesi** eber
Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 601). [mezesi, -si]*

meze: *Meze; içki içilirken yenilen yiyecek.*

Femi çeşm-i sūzen **mezesi** eber
Kemend idi zülfi vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 601). [mezesi, -si]*

meẕellet: *Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.*

Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
Yüzinde **meẕellet** ġubārı ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [meẕellet,]*

mezellet: *Alçalma, bayağılaşma, hakir ve zelil olma durumu, bayağılık, hakirlik.*

Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
Yüzinde **mezellet** ġubārı ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [mezellet,]*

mezīd: *(Ar.) Artmak, ziyade, Çoğalma.*

Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [mezīd,]*

İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm **mezīd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [mezīd,]*

Şehin-şāh Ebü'l-feṯḥ şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri **mezīd** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 76). [mezīd,]*

mezīd eylesün: *Uzatmak, arttırmak.*

Gözini açup didi iy pādişāh
Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 418). [mezīd eylesün, -sün]*

mezīd itmege: *Arttırmak, çoğaltmak.*

Pür idüp ḫazāyinleri sīm ü zer
Mezīd itmege şāhlar saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 230). [mezīd itmege, -me, -ge]*

mezīd iden: *Arttırmak, çoğaltmak.*

Ṣunan ehl-i İslām eline ḥadīd
İden şākirīne ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 192). [mezīd iden, -en]*

mezīd ola: *Çoğalmak, artmak.*

Cihān şehleri şāhı şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 458). [mezīd ola, -a]*

mezraʿ: *Tarla.*

Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen dās-dār
İderlerdi **mezraʿları** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 300). [mezraʿları, -lar, -ı]*

mezraʿ: *Tarla.*

Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen dās-dār
İderlerdi **mezraʿları** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 300). [mezraʿları, -lar, -ı]*

mı: *Soru eki.*

Bu furṣat degül **mi** ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle yemez esbi kāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [mi,]*

Bunuñ gibi furṣat **mı** girer ele
Didük bildügümizi şāha hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 871). [mı,]*

Cihān devletinde çü yoḳdur ḳarār
Aña ehl-i ʿaḳl ide **mi** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 28). [mi,]*

ʿAdūyı göricek olur **mı** firār
Alur nīzesini ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 167). [mı,]*

Ḫavādiṯ ṭaşından uşanan sebū
İçinde ḳala **mı** anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [mı,]*

Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb **mi** cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [mi,]*

Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb **mi** duʿā eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 52). [mi,]*

Şerefligine biñ var ola cihāt
Bu yitmez **mi** kim oldı dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [mi,]*

Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
Ola **mı** meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 212). [mı,]*

İşiden ile bir ola **mı** gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 107). [mı,]*

Çün ol gelmedi ben varayum aña
Göreyüm ki ḳarşu gelür **mi** baña *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 132). [mi,]*

Saña ḫod muḳārin ʿadū-yı Ḫudā
Revā ola **mı** olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 292). [mı,]*

Ḫudā dir imiş şemse ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur **mı** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 210). [mı,]*

Benüm şanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı var imiş ola **mı** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [mı,]*

Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
Deminden bula **mı** ḳaçuban rehā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [mı,]

Kitāb ile daʿvet ḳıluram seni
Güzāfet **mi** geldüm şanursın beni
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 222). [mi,]

Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç ola **mı** ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [mı,]*

Gerekmez şeh olan kişiye ġurūr
Nice oldı bilmez **mi** Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 448). [mi,]

Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
Göresin sözüm rāst **mı** ya güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [mı,]*

Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
ʿAceb **mi** ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 96). [mi,]*

Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
Bugünüm yaruna ḳala **mı** dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [mı,]*

Şu dōlāb kim döndüre anı bād
Anuñ devrine ola **mı** iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 220). [mı,]*

Bu gird-ābdan ḳurtulur **mı** beşer
Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 225). [mı,]*

Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre **mi** yine iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 126). [mi,]*

Ne kişisin aşluñda hīç var **mı** şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [mı,]

Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Revā **mı** ki elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [mı,]*

Göre hem nice batduġın āfitāb
Şu **mı** maġrib-i şems yāḫud türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [mı,]

İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
Ara yirde hergiz melek **mi** ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 254). [mi,]*

ʿAceb midür itdügi deryā żarar
Taḥammül **mi** eyler şu içre şeker
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 302). [mi,]

Ḫudā vaḳfıdur gele iy dūr-bīn
Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb **mi** emīn
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 80). [mi,]

Tamām ile bir **mi** olur nā-tamām
Müsāvī midür puḫte ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 189). [mi,]*

Çü yolda yüñülde ola naḳd-i ḫāṣ
Ḫarāmī elinden ola **mı** ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 104). [mı,]*

Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
ʿAceb **mi** eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 36). [mi,]*

mı: *'Mi' soru edatı.*

Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola **mıdı** Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 9). [mıdı, -dı]*

micen: *Kalkan.*

Olur ġamze-i sāḳī nāvek-figen
İder ehl-i meclis ḥayātın **micen** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 48). [micen,]*

micen: *Kalkan.*

Olur ġamze-i sāḳī nāvek-figen
İder ehl-i meclis ḥayātın **micen** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 48). [micen,]*

micen: *Kalkan.*

Cebīninde var ṣāḥī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü **micen**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [micen,]

micen: *Kalkan.*

Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü **micen**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [micen,]

miʿde: *Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası.*

Yemek olmadan hażm içme şarāb
Bozup **miʿdeyi** ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [miʿdeyi, -y, -i]*

miʿde: *Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası.*

Yemek olmadan hażm içme şarāb
Bozup **miʿdeyi** ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 356). [miʿdeyi, -y, -i]*

miʿde: *Mide.*

Çü **miʿdeñ** ṭolusını yirsen hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [miʿdeñ, -ñ]*

miʿde: *Mide.*

Çü **miʿdeñ** ṭolusını yirsen hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [miʿdeñ, -ñ]*

midhan: *Şişe, testi, küp.*

Olup **midhan** içme ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [midhan,]*

midhan: *Şişe, testi, küp.*

Olup **midhan** içme ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [midhan,]*

midür: *Mıdır, soru eki.*

Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde **midür** ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [midür,]*

midür: *Mıdır, soru eki.*

Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde **midür** ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [midür,]*

midür: *Mıdır, soru eki.*

ʿAceb **midür** itdügi deryā żarar
Taḥammül mi eyler şu içre şeker
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 301). [midür,]

midür: *Mıdır, soru eki.*

Tamām ile bir mi olur nā-tamām
Müsāvī **midür** puḫte ile ya ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 190). [midür,]

midür: *Mıdır, soru eki.*

Beşerden ʿaceb **midür** olsa ḳuşūr
Ḫuşūşā ki olmaya ehl-i ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 111). [midür,]*

miftāh: *Anahtar.*

Virüñ ḳalʿa **miftāḥın** ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 399). [miftāḥın, -ın]*

miftāh: *Anahtar.*

Virüñ ḳalʿa **miftāḥın** ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 399). [miftāḥın, -ın]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı gird oldı **mīġ**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 40). [mīg̃,]

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı gird oldı **mīġ**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 40). [mīg̃,]

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

Havāda nefesden gürīzende **mīġ**
İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

Havāda nefesden gürīzende **mīġ**
İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Ṣu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Ṣu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, duman, sis.*

Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, duman, sis.*

Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

Ḫadengi ider **mīġ** dāyim siper
Velī nīzem eyler demürden güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 365). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

Ḫadengi ider **mīġ** dāyim siper
Velī nīzem eyler demürden güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 365). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

Olup ṣayda minḳārı berrende tīġ
Ḫalāṣ idemez anı gerdende **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 388). [mīg,]*

mīġ: *Bulut, sis, duman.*

Olup ṣayda minḳārı berrende tīġ
Ḫalāṣ idemez anı gerdende **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 388). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola hem-çü **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola hem-çü **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [mīg,]*

miġ: *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [mīg̃,]*

<u>miġ:</u> *Far. Bulut, duman, sis (matem elbisesi bağlamında kullanılmış.).*

Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan zehresin çāk **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Çeküp Hindîlerden biri Hindî-tīġ
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 330). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Çeküp Hindîlerden biri Hindî-tīġ
İder ʿazm-i meydān ḫurūşān çü **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 330). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
Yürür aña ḳarşu çü ġurrende **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
Yürür aña ḳarşu çü ġurrende **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Görüp ḥīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Görüp ḥīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [mīg̃,]*

<u>mīġ:</u> *Bulut, sis, duman.*

Dirīġā dirīġā dirīġā dirīġ
Güneş zihnüme olmasa ġuṣṣa **mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 26). [mīg̃,]*

<u>mīġ idi:</u> *Bulut idi.*

Döşi deşne vü nāḫeni tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni **mīġ idi** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 150). [mīg̃ idi, --di]*

<u>miġfer:</u> *Demir başlık.*

Çü **miġferlü** baş rūda ġalṭān olur
Hemīn çaġz mānendi pinhān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [miġferlü, -lü]*

<u>miġfer:</u> *Demir başlık.*

Çü **miġferlü** baş rūda ġalṭān olur
Hemīn çaġz mānendi pinhān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [miġferlü, -lü]*

<u>miġfer:</u> *Demir başlık.*

Ne **miġfer** bilür gürzi ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [miġfer,]*

<u>miġfer:</u> *Demir başlık.*

Ne **miġfer** bilür gürzi ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [miġfer,]*

<u>miġfer:</u> *Demir başlık.*

Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye **miġfer** nücūm ile pür-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [miġfer,]*

miġfer: *Demir başlık.*

Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye **miġfer** nücūm ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [miġfer,]

miġfer: *Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.*

Daḳup **miġferine** cihān-pehlevān
İdinür Hümā bālini sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 653). [miġferine, -i, -ne]*

miġfer: *Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.*

Daḳup **miġferine** cihān-pehlevān
İdinür Hümā bālini sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 653). [miġferine, -i, -ne]*

miġfer: *Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.*

Siper ḥāyil olmadı tīġı iner
Kesüp **miġferin** anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [miġferin, -in]*

miġfer: *Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.*

Siper ḥāyil olmadı tīġı iner
Kesüp **miġferin** anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 342). [miġferin, -in]*

miġfer ü gözlerinden: *Başın her tarafını örten zırhlı başlık ve gözler.*

Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
Çıḳar **miġfer ü gözlerinden** şerār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 244). [miġfer ü gözlerinden, -ler, -in, -den]

miġfer-i zer-nişān: *Altın işlemeli miğfer.*

Geyer başına **miġfer-i zer-nişān**
Ye miġfer nücūm ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 625). [miġfer-i zer-nişān,]

mīh u naʿl: *Ulu nalı.*

Ne yirde düşerse anuñ **mīḫ u naʿl**
Ḳılalum o yirüñ ḥuşīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 85). [mīḫ u naʿl,]*

mīḫ u naʿl: *Çivi ve nal.*

Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni laʿl
Muṭallā olur āhenīn **mīḫ u naʿl** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 534). [mīḫ u naʿl,]*

mihān: *Mihnetler, sıkıntılar.*

Şehi ḳarşular begler ile hemān
Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ **mihān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 422). [mihān,]

mihān: *Mihnetler, sıkıntılar.*

Şehi ḳarşular begler ile hemān
Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ **mihān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 422). [mihān,]

mihān: *Mihnetler, sıkıntılar.*

Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
Merātiblerince oturdı **mihān** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 22). [mihān,]*

mihān: *Mihnetler, sıkıntılar.*

Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
Merātiblerince oturdı **mihān** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 22). [mihān,]*

mihekdür: *Mihenk. II Üzerine sürtülen altının ayarını ölçmeye yarayan kuvars cinsinden sert taş, mihenk taşı, denek taşı. II Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.*

Miḥekdür çalınmaḳ gerek añа fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [miḥekdür,]*

mihekdür: *Mihenk. II Üzerine sürtülen altının ayarını ölçmeye yarayan kuvars cinsinden sert taş, mihenk taşı, denek taşı. II Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.*

Miḥekdür çalınmaḳ gerek añа fāl
ʿAyān eyler ol her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 89). [miḥekdür,]*

mīh-i naʿl: *Nal çivisi.*

Olur cāy-ı meydān çün kān-ı laʿl
Baṣar mühr aña cā-be-cā **mīḫ-i naʿl**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 282). [mīḫ-i naʿl,]

mihmān: *Konuk, misafir.*

Saʿādet bizüm şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olursa bize luṭf idüp **mīhmān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 328). [mīhmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Saʿādet bizüm şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olursa bize luṭf idüp **mīhmān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 328). [mīhmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur geh kişi ʿabdine **mīhmān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [mīhmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur geh kişi ʿabdine **mīhmān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [mīhmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Çü **mihmānı** ol serv-i āzād olur
Sarāyı şehüñ cennet-ābād olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 625). [mihmānı, -ı]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Çü **mihmānı** ol serv-i āzād olur
Sarāyı şehüñ cennet-ābād olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 625). [mihmānı, -ı]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Ki **mihmānuz** iy şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 31). [mihmānuz, -uz]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Ki **mihmānuz** iy şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 31). [mihmānuz, -uz]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Çeküp **mihmān** ḳarşusına sipāh
Niçün ḳahr ide luṭf yirine şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 337). [mihmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Çeküp **mihmān** ḳarşusına sipāh
Niçün ḳahr ide luṭf yirine şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 337). [mihmān,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Çü **mihmānumuzsın** bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 487). [mihmānumuzsın, -umuz, -sın]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Çü **mihmānumuzsın** bize ḳıl ʿaṭā
Alurlar anı ġayrılar Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 487). [mihmānumuzsın, -umuz, -sın]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Esīr olmaduñ baña **mihmānsın**
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 57). [mihmānsın, -sın]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

Esīr olmaduñ baña **mihmānsın**
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 57). [mihmānsın, -sın]*

mīhmān olmaġ: *Misafir olmak.*

Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 73). [mīhmān olmaġ, -maġ]*

mihmān olup: *Misafir olmak.*

Bir iki gün olup şehe mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [mihmān olup, -up]*

mīḥmān-dār: *Far. Değerli misâfirleri, resmî konukları ağırlamak, gezdirmek ve onlara kılavuzluk etmek gibi işlerle görevli olan kimse.*

Ki mihmānuz iy şāh geldik size
Gerek **mīḥmān-dār** olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 32). [mīḥmān-dār,]*

mīḥmān-dār: *Far. Değerli misâfirleri, resmî konukları ağırlamak, gezdirmek ve onlara kılavuzluk etmek gibi işlerle görevli olan kimse.*

Ki mihmānuz iy şāh geldik size
Gerek **mīḥmān-dār** olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 32). [mīḥmān-dār,]*

miḥnet: *Iztırap, azap, acı.*

Seni kāşki görmeseyidüm şehā
Bu **miḥnet** degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 410). [miḥnet,]*

miḥnet: *Iztırap, azap, acı.*

Seni kāşki görmeseyidüm şehā
Bu **miḥnet** degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 410). [miḥnet,]*

miḥnet: *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*

ʿAceb **miḥnete** uġradum ben faḳīr
Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [miḥnete, -e]*

miḥnet: *Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*

ʿAceb **miḥnete** uġradum ben faḳīr
Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [miḥnete, -e]*

miḥnet-i iştiyāḳ: *Özleme sıkıntısı.*

Teraḳḳī idüp **miḥnet-i iştiyāḳ**
Helāk idicekdür beni iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 123). [miḥnet-i iştiyāḳ,]*

mihr: *Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.*

Yüzi **mihr** idi tevseni āsumān
Süleymān mehābetlü ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [mihr,]*

Anuñ **mihri** dilde dutubdur ḳarār
Felek gibi olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 363). [mihri, -i]*

Yanar **mihr** mihriyle hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde firāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 155). [mihr,]*

Gidüp **mihr** ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 821). [mihr,]*

Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü **mihr** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [mihr,]*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde **mihr** ile māh
İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 69). [mihr,]*

Varup **mihr** cevzāya ṭutdı ḳarār
Felek tābişinden ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 3). [mihr,]*

Olur **mihr** tābiyle rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 123). [mihr,]*

Ḫaẕer it ki bu şīşe-bāz-ı sipihr
Ṣunar zehr itmez kimesneye **mihr** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 80). [mihr,]*

mihr: *Güneş, şems, âfitâb.*

Kevākib açamazdı tozdan gözin
Kimesne göremezdi **mihrüñ** yüzin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 786). [mihrüñ, -üñ]*

mihr: *1. güneş 2. aşk.*

Şu resme yaratduñ zemīn ü zamān
Meh ü **mihr** ü encüm bülend-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 42). [mihr,]*

Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
Teni **mihr** tābından olmazdı farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 40). [mihr,]*

mihr: *Güneş.*

Didiler baña **mihre** ṭapar seni
Ḫudā daʿvete ṣaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 269). [mihre, -e]*

Eger ebr olmasa **mihre** ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 39). [mihre, -e]*

mihr idüp: *Şefkat göstermek, acımak.*

Bu ḥāletde ḥayfā baña hīç-kes
İdüp mihr olmadı feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 444). [mihr idüp, -üp]*

mihri: *Güneş.*

Yanar mihr **mihriyle** hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde firāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 155). [mihriyle, -yle, -]*

mihri: *Güneş.*

Yanar mihr **mihriyle** hem-çün çerāġ
Mehüñ sīnesinde firāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 155). [mihriyle, -yle, -]*

mihr-i āzermi: *Haya güneşi.*

Göñülden idüp **mihr-i āzermi** terk
Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 223). [mihr-i āzermi, -i]*

mihr-i āzermi: *Haya güneşi.*

Göñülden idüp **mihr-i āzermi** terk
Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 223). [mihr-i āzermi, -i]*

mihr-i felek: *Feleğin güneşi;gökyüzünün güneşi.*

Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
Sitāmı çü **mihr-i felek** nūra ġarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 62). [mihr-i felek,]*

mihr-i rahşān: *Parlak güneş.*

Ḳamu nāz-perverd ü nāzük-ḫırām
Ḳamu **mihr-i raḫşān** u māh-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 92). [mihr-i raḫşān,]*

mihr-i rahşān: *Parlayan güneş.*

Döşi deşne vü nāḫeni tīġ idi
Gözi **mihr-i raḫşān** teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 150). [mihr-i raḫşān,]*

mihr-i rahşende: *Parlak güneş.*

Seḥer çekdi çün **mihr-i raḫşende** tīġ
Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 39). [mihr-i raḫşende,]*

mihr-i tābān: *Parlak güneş.*

Virür ʿāleme **mihr-i tābān** żıyā
Anı şeb-pere görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 51). [mihr-i tābān,]*

mihr-i vaşluñ: *Sevgiliye kavuşmak.*

Degül **mihr-i vaşluñ** iñen daḫı dūr
Velī diḳḳate dīdede ḳanı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 23). [mihr-i vaşluñ,]*

mihribān: *Merhamet ve şefkat sahibi.*

Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına anı ol **mihribān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 48). [mihribān,]*

mihribān: *Merhamet ve şefkat sahibi.*

Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına anı ol **mihribān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 48). [mihribān,]*

mihter: *Resmi olarak çalınan nevbet takımı, davul.*

Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü **mihtere** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 316). [mihtere, -e]*

mihter: *Resmi olarak çalınan nevbet takımı, davul.*

Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü **mihtere** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 316). [mihtere, -e]*

mihter-i ser-firāzān-ı çīn: *Çin padişahının büyüğü, önde geleni.*

Didi Ḫāna sulṭān-ı rūy-i zemīn
Ki iy **mihter-i ser-firāzān-ı Çīn**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 54). [mihter-i ser-firāzān-ı çīn,]

miʿīde: *Mide.*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña eylemez aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 365). [miʿīde,]*

miʿīde: *Mide.*

Miʿīde olur süst anı fec ider
Aña eylemez aṣṣı sūz-ı ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 365). [miʿīde,]*

miʿīde: *Mide.*

Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 374). [miʿīde,]*

miʿīde: *Mide.*

Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 374). [miʿīde,]*

miʿīde: *Mide.*

Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [miʿīde,]*

miʿīde: *Mide.*

Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [miʿīde,]*

miḳdār: *Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.*

Ne **miḳdār** pūşīde-rūlar ki var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [miḳdār,]*

miḳdār: *Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.*

Ne **miḳdār** pūşīde-rūlar ki var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [miḳdār,]*

miḳdār: *(Ar.) Kıymet, değer.*

Ne **miḳdārum** ola bir avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [miḳdārum, -(u)m]*

mikdār: *(Ar.) Kıymet, değer.*

Ne **miḳdārum** ola bir avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [miḳdārum, -(u)m]*

mikrāż: *Makas, kesecek alet.*

Dehānı nehengüñ olup mevc-gīr
İderdi çü **miḳrāż** ḳaṭʿ-ı ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 162). [miḳrāż,]*

mīl: *Uzunluğu ülkeden ülkeye değişen bir uzaklık ölçüsü birimi.*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse beş **mīldür** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [mīldür, -dür]*

mīl: *Uzunluğu ülkeden ülkeye değişen bir uzaklık ölçüsü birimi.*

Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse beş **mīldür** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [mīldür, -dür]*

mīl: *Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.*

Çeker mürdeler çeşmine zāġ **mīl**
Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [mīl,]*

mīl: *Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.*

Çeker mürdeler çeşmine zāġ **mīl**
Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [mīl,]*

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki **mīl**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [mīl,]

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var on iki **mīl**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [mīl,]

mīl: *Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.*

Nice şīr kim cüssede pīl idi
Teni kūh idi pāları **mīl** idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [mīl,]*

mīl: *Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.*

Nice şīr kim cüssede pīl idi
Teni kūh idi pāları **mīl** idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [mīl,]*

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Olup çeşm-i aʿdāya **mīl** ol menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥışār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [mīl,]

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Olup çeşm-i aʿdāya **mīl** ol menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥışār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [mīl,]

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

O cūşuñ ṣadāsı gider elli **mīl**
İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 111). [mīl,]*

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki bir **mīl** menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [mīl,]*

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Binā olsa üstinde dutmaya **mīl**
Yanında degül mūr mānend-i pīl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 225). [mīl,]

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Yapar ol boġazda iki **mīl** şāh
K'ide iḥtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 329). [mīl,]

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Niçe **mīl** yirden görinürdi meyl
Ola tā ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 333). [mīl,]*

mīl: *Mil, uzunluk ölçüsü.*

Tamām itdi bir yılda ol nīk-nām
Olur ṭūl u ʿarżı yüz **mīl** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 110). [mīl,]*

mīlād: *Doğum günü veya zamânı, mevlit.*

Çü **mīlāda** irişdi şāḥib-ḳırān
Ne deñlü ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 405). [mīlāda, -a]*

mīlād: *Doğum günü veya zamânı, mevlit.*

Çü **mīlāda** irişdi şāḥib-ḳırān
Ne deñlü ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 405). [mīlāda, -a]*

milket: *Mülk ǁ ülke.*

Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh
ʿAdem **milketine** ḳadem başdı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 358). [milketine, -i, -n, -e]

milket: *Mülk ǁ ülke.*

Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh
ʿAdem **milketine** ḳadem başdı şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 358). [milketine, -i, -n, -e]

milket: *Mülk ǁ ülke.*

Saña ögredem dīn ile ʿadl ü dād
Ḳomayam bu **milketde** cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 294). [milketde, -de]

milket: *Mülk ǁ ülke.*

Saña ögredem dīn ile ʿadl ü dād
Ḳomayam bu **milketde** cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 294). [milketde, -de]

milket: *Mülk ǁ ülke.*

Bu **milketde** çoḳdur şehā mādiyān
Bu ḫıdmet içün beslenürler hemān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 111). [milketde, -de]

minber-i şāḫ: *Sultanın (sevgilinin) kürsüsü.*

Olup **minber-i şāḫ** üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 103). [minber-i şāḫ,]

minḳār: *Kuş gagası.*

Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫʸār olur
Ki **minḳārı** vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [minḳārı, -ı]*

minḳār: *Kuş gagası.*

Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫʸār olur
Ki **minḳārı** vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [minḳārı, -ı]*

minḳār: *Kuş gagası.*

Olup şayda **minḳārı** berrende tīġ
Ḫalāṣ idemez anı gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 387). [minḳārı, -ı]*

minḳār: *Kuş gagası.*

Olup şayda **minḳārı** berrende tīġ
Ḫalāṣ idemez anı gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 387). [minḳārı, -ı]*

minnet: *Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.*

Biri **minnet** ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [minnet,]*

minnet: *Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.*

Biri **minnet** ile birin şād ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [minnet,]*

mīnū: *Cennetlerden birinin adı. Naîm cenneti.*

Berāber sarāy içi **mīnū** ile
İder ḥūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [mīnū,]*

mīnū: *Cennetlerden birinin adı. Naîm cenneti.*

Berāber sarāy içi **mīnū** ile
İder ḥūriler pāk gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 149). [mīnū,]*

mīr: *Emir.Komutan.*

Siper perde dutdı ki irmeye tīr
Ola tīr zaḫmından āsūde **mīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [mīr,]*

mīr: *Emir.Komutan.*

Siper perde dutdı ki irmeye tīr
Ola tīr zaḫmından āsūde **mīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [mīr,]*

mīr: *Emir, komutan, bey, rütbe sahibi, yüce kişiler.*

Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü **mīre** vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 316). [mīre, -e]*

mīr: *Emir, komutan, bey, rütbe sahibi, yüce kişiler.*

Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü **mīre** vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 316). [mīre, -e]*

mīr: *Emir.Komutan.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül mūr **mīr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [mīr,]*

mīr: *Emir.Komutan.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül mūr **mīr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [mīr,]*

mīr ü sipāh: *Kumandan ve ordu, kumandan ve asker.*

Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ki ḥāżır ola cümle **mīr ü sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 140). [mīr ü sipāh,]*

miʿrāc: *Hz. Peygamberin göğe yükselmesi hadisesi.*

Tamām itdi **Miʿrāc** çünki Rasūl
Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 141). [miʿrāc,]*

mirʾāt: *Ayna.*

Nice ġarḳ oldıysa toza libās
Dutar ḳalb **mirʾātını** şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 790). [mirʾātını, -ı, -n, -ı]*

Ne semte ki keştī olursa revān
Olur idi **mirʾāt** içinde ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 144). [mirʾāt,]*

mirʾāt: *Ayna.*

Tecelliyle **mirʾātı** buldı cilā
Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 125). [mirʾātı, -ı]*

mīr-i mīrān: *Osmanlı taşra teşkilâtında en büyük idarî birim olan eyaletin askerî ve idarî âmiri, beylerbeyi.*

Olup server-i encümen Şanṭalūs
Olur **mīr-i mīrān** Ḳanṭāl-ı Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 170). [mīr-i mīrān,]*

mis: *Bakır.*

Mis ile zer-i surḫ ile sīm-i ḫām
Ṣurāḥī-i zerrīn ü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 511). [mis,]*

mis: *Bakır.*

Mis ile zer-i surḫ ile sīm-i ḫām
Ṣurāḥī-i zerrīn ü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 511). [mis,]*

mīṣ: *Koyun.*

Gezer deşt ü vādīde bī-bīm **mīṣ**
Tenin eylemez gürg dendānı rīṣ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 41). [mīṣ,]*

mīsāḳ: *Sözleşme, antlaşma.*

Çü **mīṣāḳı** bozdı o peymān-şiken
Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [mīṣāḳı,]

mīsāk: *Sözleşme, antlaşma.*

Çü **mīṣāḳı** bozdı o peymān-şiken
Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [mīṣāḳı,]

misāl: *Gibi, benzer.*

Muḥarref çalup anı ḫāme **miṣāl**
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [miṣāl,]*

misāl: *Gibi, benzer.*

Muḥarref çalup anı ḫāme **miṣāl**
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [miṣāl,]*

misāl: *Örnek.*

Felāṭūn idüp emrine imtiṣāl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol **miṣāl** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 154). [miṣāl,]*

misāl: *Örnek.*

Felāṭūn idüp emrine imtiṣāl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz ol **miṣāl** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 154). [miṣāl,]*

misāl: *Örnek.*

Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
Benüm defterümden yazalar **miṣāl**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [miṣāl,]

misāl: *Örnek.*

Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
Benüm defterümden yazalar **miṣāl**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [miṣāl,]

misāl: *Benzer.*

Çe ger sīnesi yāy māhī **miṣāl**
İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [miṣāl,]*

misāl: *Benzer.*

Çe ger sīnesi yāy māhī **miṣāl**
İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [miṣāl,]*

misāl: *Benzer.*

Çıḳarlardı evce gehī çün hilāl
İnerler gehī ḳaʿra lenger **miṣāl** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 142). [miṣāl,]*

mīşe: *Orman.*

İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
Çıkar **mīşeden** nā-gehān nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [mīşeden, -den]

mīşe: *Orman.*

İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
Çıkar **mīşeden** nā-gehān nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [mīşeden, -den]

miskāl: *(Fars. mūsiḳār'dan) Türk mûsikîsinde, pestten tize doğru ağız armonikası şeklinde yan yana dizilmiş birkaç kamıştan meydana gelen bir çeşit nefesli saz, mûsikar.*

Ele muṭrib al sen de **miṣḳālüñi**
Birez yan yaḳıl da baña ḥālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 433). [miṣḳālüñi, -ü, -ñ, -i]*

miskāl-i zer: *Altın ölçüsü.*

Virür idi her beyte **miṣḳāl-i zer**
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [miṣḳāl-i zer,]*

misl: *Benzer.*

Yaḥud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki yapmadı **mislini** Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 216). [mislini, -i, -n, -i]

misl: *Benzer.*

Yaḥud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki yapmadı **mislini** Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 216). [mislini, -i, -n, -i]

mısr: *Hıdiviyyet merkezi olan bilinen şehir.*

Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe **mışr** olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [mışr,]*

mışr: *Hıdiviyyet merkezi olan bilinen şehir.*

Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe **mışr** olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [mışr,]*

mışr: *Mısır ülkesi.*

İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı **Mışra** şehin-şāh şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [mışra, -a]*

mışr: *Mısır ülkesi.*

İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı **Mışra** şehin-şāh şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [mışra, -a]*

mışr: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

İdüp seyr **Mışrı** emīr-i celīl
Olur pes temāşā-gehi nehr-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 157). [mışrı, -ı]*

mışr: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

İdüp seyr **Mışrı** emīr-i celīl
Olur pes temāşā-gehi nehr-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 157). [mışrı, -ı]*

mışr: *Mısır ülkesi.*

İder vaḳf aña **Mışr** ile Şāmı şāh
İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [mışr,]*

mışr: *Mısır ülkesi.*

İder vaḳf aña **Mışr** ile Şāmı şāh
İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [mışr,]*

mışr-ı şīrīn: *Şekerin memleketi (Mısır).*

Lebi şekkeri **Mışr-ı şīrīn** maḳāl
Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [mışr-ı şīrīn,]*

misl: *Aynı, benzer, gibi.*

ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ **misli** hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [misli, -i]*

misl: *Aynı, benzer, gibi.*

ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ **misli** hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [misli, -i]*

mīve: *Meyve.*

Şeker işi çoḳ **mīve** laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [mīve,]*

mīve: *Meyve.*

Şeker işi çoḳ **mīve** laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [mīve,]*

mīve: *Meyve.*

Şikeste osa **mīve** içün şecer
Ḳaçan vire bir daḫı andan semer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [mīve,]*

mīve: *Meyve.*

Şikeste osa **mīve** içün şecer
Ḳaçan vire bir daḫı andan semer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [mīve,]*

mīve-i būstān: *Bahçe meyvesi.*

Çü ġāfil yata mest olup bāġ-bān
Olur **mīve-i būstān** rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 154). [mīve-i būstān,]*

mīve-i ḫōş-güvār: *Taze, sulu meyve.*

İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi mey ü **mīve-i ḫōş-güvār**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 24). [mīve-i ḫōş-güvār,]

miyāh: *Sular.*

Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
Yanar tāb-ı ḥordan çü revġan **miyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [miyāh,]

miyāh: *Sular.*

Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
Yanar tāb-ı ḥordan çü revġan **miyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [miyāh,]

miyāh: *Sular.*

Ne insāna ṣu var ne esbe giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem **miyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [miyāh,]

miyāh: *Sular.*

Ne insāna ṣu var ne esbe giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem **miyāh**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [miyāh,]

miyān: *Bel.*

İdüp bār-ı āhen **miyānını** ḫam
Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 173). [miyānını, -ı, -n, -ı]*

miyān: *Bel.*

İdüp bār-ı āhen **miyānını** ḫam
Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 173). [miyānını, -ı, -n, -ı]*

mıydı: *Mı idi, soru eki (mı) ile isim-fiil eki (idi).*

Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne olur **mıydı** ʿālemde şāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [mıydı,]

mıydı: *Mı idi, soru eki (mı) ile isim-fiil eki (idi).*

Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne olur **mıydı** ʿālemde şāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [mıydı,]

mīz-āba: *Oluk, Kabe'nin damında bulunan ve mîzab-ı rahmet olarak da bilinen altın oluk.*

Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu **mīz-āba** beñzer ola ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [mīz-āba,]

mīz-āba: *Oluk, Kabe'nin damında bulunan ve mîzab-ı rahmet olarak da bilinen altın oluk.*

Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
Şu **mīz-āba** beñzer ola ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [mīz-āba,]

mīz-āb-ı hūn-tīġ: *Kan okunun oluğu.*

O **mīz-āb-ı ḫūn-tīġ** çoḳ ḳan ider
Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 215). [mīz-āb-ı ḫūn-tīġ,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [mizācım, -ım]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña zehr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 3). [mizācım, -ım]*

mizāc: *Tabiat, yaratılış.*

Żaʿīf oldı **mīzāc** ulu ṭabʿ süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [mīzāc,]

mizāc: *Tabiat, yaratılış.*

Żaʿīf oldı **mīzāc** ulu ṭabʿ süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [mīzāc,]

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat **mizāc**
Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 361). [mizāc,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat **mizāc**
Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 361). [mizāc,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Demi ḥarḳ idüp ṣarfı bozar **mizāc**
Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 371). [mizāc,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Demi ḥarḳ idüp ṣarfı bozar **mizāc**
Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 371). [mizāc,]*

mizāc: *Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.*

İki kerre olmaḳ yiter ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 382). [mizāca, -a]*

mizāc: *Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.*

İki kerre olmaḳ yiter ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 382). [mizāca, -a]*

mizac: *Tabiat, huy.*

Giresin çü ḥammāma oturma çoḳ
Çoḳ oturmaḳ eyler **mizācı** çü yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [mizācı, -ı]

mizac: *Tabiat, huy.*

Giresin çü ḥammāma oturma çoḳ
Çoḳ oturmaḳ eyler **mizācı** çü yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [mizācı, -ı]

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Çü **mīzāc** faṣd ile muʿtād ola
Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [mīzāc,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Çü **mīzāc** faṣd ile muʿtād ola
Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [mīzāc,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak bozulur **mizāc** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [mizāc,]*

mizāc: *Ar. Tabiat, huy.*

Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc olmayıcak bozulur **mizāc** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [mizāc,]*

mizac: *Tabiat, huy.*

Mizācı bozulup olur nātüvān
Żarūrī ḳonar şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 139). [mizācı, -ı]*

mizāc: *Tıynet, tabiat.*

Didi vaṣla mānīʿ-dürür çün ʿilāc
Baña dā devādur gerekmez **mizāc**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 158). [mizāc,]

mizāc olursa: *Mizaçlı olmak.*

Eger seng ü āhen olursa mizāc
Bozulur çü mevt ire gözüñi aç *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 35). [mizāc olursa, -ur, -sa]*

mīzān: *Ar. 1. Terazi. 2. Terazi mahalli. 3. Dâire-i mıntakatü'l-bürûc üzerinde bir burçtur ki sünbüle ile akrep burçları beyninde vâki' olarak şemsin ona duhûlü eylülün dokuzuna tesadüf eder. 4. Ameliyyât-ı*

hesâbiyyenin doğru olup olmadığını anlamak için başkaca yapılan hesap.

Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
Ḳamu ʿaḳlı **mīzān** u mevzūn-ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [mīzān,]

mīzān: *Ar. 1. Terazi. 2. Terazi mahalli. 3. Dâire-i mıntakatü'l-bürûc üzerinde bir burçtur ki sünbüle ile akrep burçları beyninde vâki' olarak şemsin ona duhûlü eylülün dokuzuna tesadüf eder. 4. Ameliyyât-ı hesâbiyyenin doğru olup olmadığını anlamak için başkaca yapılan hesap.*

Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
Ḳamu ʿaḳlı **mīzān** u mevzūn-ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [mīzān,]

mīzān-vār: *Mizan sahibi.*

Sipihre çıḳup gāh **mīzān-vār**
İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 295). [mīzān-vār,]*

mīzān-vār: *Mizan sahibi.*

Sipihre çıḳup gāh **mīzān-vār**
İnüp yirde gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 295). [mīzān-vār,]*

mīz-bān: *Ev sahibi.*

Olup armaġan ile elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya ol **mīz-bān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 312). [mīz-bān,]

mīz-bān: *Ev sahibi.*

Olup armaġan ile elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya ol **mīz-bān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 312). [mīz-bān,]

mīz-bān: *Ev sahibi.*

Düşişür cihāndur bu iy **mīz-bān**
Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [mīz-bān,]*

mīz-bān: *Ev sahibi.*

Düşişür cihāndur bu iy **mīz-bān**
Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 333). [mīz-bān,]*

mīz-bān: *Ev sahibi.*

Girüp keştiye geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine **mīz-bān**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 122). [mīz-bān,]

mīz-bān: *Ev sahibi.*

Girüp keştiye geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar mülki serḥaddine **mīz-bān**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 122). [mīz-bān,]

mū: *Saç.*

Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
Olur lüʾle her **mū** aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [mū,]*

mū: *Saç.*

Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
Olur lüʾle her **mū** aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 200). [mū,]*

mū: *Saç.*

Görinmez teni cümle dutmışdı **mū**
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [mū,]*

mū: *Saç.*

Görinmez teni cümle dutmışdı **mū**
Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [mū,]*

mū: *Saç.*

Yanup issiden mār-ı pīçān çü **mū**
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [mū,]*

mū: *Saç.*

Yanup issiden mār-ı pīçān çü **mū**
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [mū,]*

muʿāf olur: *Affedilmek, serbest olmak.*

Ki anı ide çünki mücrim ṭavāf
Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 166). [muʿāf olur, -ur]*

Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul olmaz gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 121). [muʿāf olur, -ur]*

muʿallā: *Yüce, Yüksek.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [muʿallā,]*

muʿallā: *Yüce, Yüksek.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [muʿallā,]*

muʿallak: *Çivi, çengel vb. bir şeye veya bir yere asılmış olan, asılı.*

Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 50). [muʿallaḳ,]*

muʿallak: *Çivi, çengel vb. bir şeye veya bir yere asılmış olan, asılı.*

Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 50). [muʿallaḳ,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

Muʿallim tekāver iderdi şitāb
Ḳılurdı ne ḳalbe irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 195). [muʿallim,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

Muʿallim tekāver iderdi şitāb
Ḳılurdı ne ḳalbe irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 195). [muʿallim,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [muʿallim,]*

muʿallim: *Öğretmen, hoca.*

Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [muʿallim,]*

muʿanber: *(Ar.) Amber kokulu.*

Nesīmī **muʿanber** zemīn kīmyā
Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 339). [muʿanber,]*

muʿanber: *(Ar.) Amber kokulu.*

Nesīmī **muʿanber** zemīn kīmyā
Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 339). [muʿanber,]*

muʿaşfer: *Sararmış, sarı renge bürünmüş.*

Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
Muʿaşfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 28). [muʿaşfer,]*

muʿaşfer: *Sararmış, sarı renge bürünmüş.*

Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
Muʿaşfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 28). [muʿaşfer,]*

muʿaṭṭar: *Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.*

Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı **muʿaṭṭar** ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [muʿaṭṭar,]*

muʿaṭṭar: *Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.*

Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı **muʿaṭṭar** ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [muʿaṭṭar,]*

muʿaṭṭar olur: *Güzel kokulu olmak || Bad-ı saba (Ruhaniyet doğusundan gelen rahmani kokular) ile dolmak. Tasavvufi hallere girmek.*

Urur şāne sünbül ṣaçına ṣabā
Muʿaṭṭar olur pes dimāġ-ı havā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 50). [muʿaṭṭar olur, -ur]*

muʿāvin: *Yardım eden, yardımcı.*

Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 573). [muʿāvin,]*

muʿāvin: *Yardım eden, yardımcı.*

Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 573). [muʿāvin,]*

muʿāvīn-i fısk u fücūr u fesād: *Hak Teâlânın emrinden çıkan, doğru yoldan sapan,ahlaka ayrı,fesad yardımcısı.*

Bu cānibde küffār-ı bī-dīn ü dād
Muʿāvīn-i fısḳ u fücūr u fesād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 292). [muʿāvīn-i fısḳ u fücūr u fesād,]*

muʿazzam: *Ar. 1. Büyük, kebîr, hürmetli.*

Ki maġribde var bir **muʿaẓẓam** diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [muʿaẓẓam,]*

muʿazzam: *Ar. 1. Büyük, kebîr, hürmetli.*

Ki maġribde var bir **muʿaẓẓam** diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [muʿaẓẓam,]*

muʿazzam: *Ar. 1. Büyük, kebîr, hürmetli.*

Giderken görür bir **muʿaẓẓam** diyār
İçinde anuñ bir ulu şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 15). [muʿaẓẓam,]*

muʿazzam: *Ar. 1. Büyük, kebîr, hürmetli.*

Giderken bulur bir **muʿaẓẓam** ḥiṣār
Ne var pās-bānı ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 33). [muʿaẓẓam,]*

muʿazzez: *Değerli, kıymetli, yüce.*

Muʿazzez idi ġāyet ol şehriyār
Siyeh aṭlasa girdi ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 151). [muʿazzez,]*

Muʿazzezdür ādem var iken ḥayāt
Velī zindegānīde yoḳdur sebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 227). [muʿazzezdür, -dür]*

muʿazzez olur: *Değer kazanmak, yücelmek.*

Muʿazzez olur nūr mānendi nār
Üşer üstine ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 93). [muʿazzez olur, -ur]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 348). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 348). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Mübārek eline ala çün ḳalem
Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Mübārek eline ala çün ḳalem
Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 69). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Didi şāh ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm **mübārek** yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 278). [mübārek,]

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Didi şāh ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm **mübārek** yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 278). [mübārek,]

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 66). [mübārek,]

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 66). [mübārek,]

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḥaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḥaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Mübārek teninden gidüp tāb-ı zūr
Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [mübārek,]*

mübārek: *1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu, müteyemmem.*

Mübārek gözini açup şehriyār
Didi kim günüñ ne ʿaceb ḥāli var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 411). [mübārek,]

mübārek ola: *Mübarek olmak, kıymeti hâiz olmak.*

Yiter baña iy şāh-ı īrān u Rūm
Mübārek ola saña bu merz ü būm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 230). [mübārek ola, -a]

mübārek ola: *Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.*

Murādum degüldür benüm mülk-i Sind
Mübārek ola sizlere Sind ü Hind
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 206). [mübārek ola, --a]

mübārek olur: *Mübarek olmak, kıymeti hâiz olmak.*

Seferde çoḳ olur egerçi ḫaṭar
Mübārek olur dirler ammā sefer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 168). [mübārek olur, -ur]

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Alup her **mübāriz** ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [mübāriz,]*

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Alup her **mübāriz** ele tīġ-ı tīz
ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [mübāriz,]*

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 229). [mübārizlerüñ, -ler, -üñ]

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Mübārizlerüñ naʿrası ṣavt-ı pīl
Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 229). [mübārizlerüñ, -ler, -üñ]

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Oturdı selāṭīn şehe rū-be-rū
Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 38). [mübārizleri, -ler, -i]*

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Oturdı selāṭīn şehe rū-be-rū
Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 38). [mübārizleri, -ler, -i]*

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Alup her **mübāriz** eline sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 287). [mübāriz,]

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Alup her **mübāriz** eline sinān
Geçer şedd-i bāzūya Çāçī-kemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 287). [mübāriz,]

mübāriz: *Herhangi bir konuda muhâlifiyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.*

Çıḳup şehrden bağladılar alāy
Mübārizler aldı ele oḳ u yāy *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 68). [mübārizler, -ler]*

mūbed: *Âlim, müşavir.*

Nikāḥ eyledi geldi **mūbed** hemīn
Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 541). [mūbed,]*

mūbed: *Âlim, müşavir.*

Nikāḥ eyledi geldi **mūbed** hemīn
Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 541). [mūbed,]*

mübeddel olur: *Başka bir şekle konulmak, değiştirilmek.*

Olup rīze-i nīzeden kehkeşān
Zemīne **mübeddel olur** āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 454). [mübeddel olur, -ur]

müberrā: *Halis, saf, temiz || Dünyevi olanla ilgi ve alakası kalmamış olan.*

Müberrā olup ẕātı imkāndan
İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 127). [müberrā,]*

mübtelā: *Dert ve üzüntüye tutulmuş.*

Be-ġāyet aña ʿāṣıḳam **mübtelā**
Nedür māl ü milket aña cān fidā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 369). [mübtelā,]

mübtelā: *1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün 2. (Bir derde, bir hastalığa) Tutulmuş 3. Âşık, tutkun.*

Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
Bu yolda ḳalur cān u dil **mübtelā**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 14). [mübtelā,]

mücāhid: *Allah yolunda cihat eden.*

ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 708). [mücāhid,]*

mücāhid: *Allah yolunda cihat eden.*

ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 708). [mücāhid,]*

mücāvir: *Yurdundan uzaklaşıp bir yerde yerleşen.*

Civārında bir şehr bünyād ider
Ki anı **mücāvirler** ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 216). [mücāvirler, -ler]*

mücāvir: *Yurdundan uzaklaşıp bir yerde yerleşen.*

Civārında bir şehr bünyād ider
Ki anı **mücāvirler** ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 216). [mücāvirler, -ler]*

mücāz: *Kendisine icâzet verilmiş olan, icâzet almış (kimse).*

Mücāz itse ammā beni şehriyār
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [mücāz,]*

mücāz: *Kendisine icâzet verilmiş olan, icâzet almış (kimse).*

Mücāz itse ammā beni şehriyār
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [mücāz,]*

mücāz olalar: *İcazet almak.*

Dilāverlerüm çün olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ yir ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 505). [mücāz olalar, -a, -lar]

mücellā-yı rūḥ: *Parlak ruh.*

(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 4). [mücellā-yı rūḥ,]

mücerreb: *Tecrübe olunmuş, denenmiş.*

Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [mücerrebdür, -dür]

mücerreb: *Tecrübe olunmuş, denenmiş.*

Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [mücerrebdür, -dür]

mücerred: *Tek başına.*

Mücerred olup rūḥ gibi hemīn
Zamān ḥādiṯātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 15). [mücerred,]*

mücerrib olmaya: *Tecrübe etmek, denemek.*

Mücerrib çün olmaya iy şeh ṭabīb
Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [mücerrib olmaya, -ma, -ya]*

mücerrib olup: *Tecrübe etmek, denemek.*

Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 460). [mücerrib olup, -up]*

mücevher: *Mücevher; cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣaʿ libās u **mücevher** kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [mücevher,]

mücevher: *Mücevher; cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.*

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣaʿ libās u **mücevher** kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [mücevher,]

mūcib: *Sebep olan, gerektiren.*

Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased **mūcibi** olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [mūcibi, -i]*

mūcib: *Sebep olan, gerektiren.*

Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased **mūcibi** olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [mūcibi, -i]*

muʿcib: *Şaşkınlık veren, şaşırtan, hayrete düşüren.*

Zinā ehli pīr ola **muʿcib** faḳīr
Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [muʿcib,]*

muʿcib: *Şaşkınlık veren, şaşırtan, hayrete düşüren.*

Zinā ehli pīr ola **muʿcib** faḳīr
Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [muʿcib,]*

mūcid: *Ciddiyet ve gayretle çalışan, işini ciddî yapan (kimse).*

Gerek derd olsun gerekse devā
Olur **mūcidi** cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 336). [mūcidi, -i]*

mūcid: *Ciddiyet ve gayretle çalışan, işini ciddî yapan (kimse).*

Gerek derd olsun gerekse devā
Olur **mūcidi** cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 336). [mūcidi, -i]*

muʿciz- kelām: *Taklit edilemeyecek bir üslûp veya ifâde tarzına erişen.*

O vech ile şīrīn ü **muʿciz- kelām**
Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 5). [muʿciz- kelām,]*

mücrim: *Cürüm işlemiş, suçlu.*

Olur **mücrime** luṭf dāyim ḥiṣār
Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1127). [mücrime, -e]

mücrim: *Cürüm işlemiş, suçlu.*

Olur **mücrime** luṭf dāyim ḥiṣār
Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1127). [mücrime, -e]

mücrim: *Cürüm işlemiş, suçlu.*

Ki anı ide çünki **mücrim** ṭavāf
Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 165). [mücrim,]*

mücrim: *Cürüm işlemiş, suçlu.*

Ki anı ide çünki **mücrim** ṭavāf
Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 165). [mücrim,]*

müctemiʿ: *Birlikte, bir arada.*

Cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb
Ṣıfāt-ı ḥüsün **müctemi**ʿ anda heb
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 468). [müctemiʿ,]

müctemiʿ: *Birlikte, bir arada.*

Cemāl ü kemāl ü ṣalāḥ ü edeb
Ṣıfāt-ı ḥüsün **müctemi**ʿ anda heb
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 468). [müctemiʿ,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.*

Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde **müdām** ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 42). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.*

Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ tamām
İde ḫıdmetinde **müdām** ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 42). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.*

Zer-endūd olur idi āhen **müdām**
Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 613). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.*

Zer-endūd olur idi āhen **müdām**
Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 613). [müdām,]*

müdām: *Hiçbir zaman ǁ şarap.*

Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben **müdām**
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [müdām,]

müdām: *Hiçbir zaman ǁ şarap.*

Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben **müdām**
Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.*

Ölümüñi fikr eyle şeh sen **müdām**
Budur belledüm pendler ve's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.*

Ölümüñi fikr eyle şeh sen **müdām**
Budur belledüm pendler ve's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Şeh olan **müdām** içe çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Şeh olan **müdām** içe çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

İşüñ memleket fikri olsun **müdām**
Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

İşüñ memleket fikri olsun **müdām**
Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Müdām ṣarf ḳıl himmet iy şehriyār
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 189). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Müdām ṣarf ḳıl himmet iy şehriyār
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 189). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba **müdām**
Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 95). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Dürüş sen daḫı ʿilm-i ṭıbba **müdām**
Anı fen idinmege ḳıl ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 95). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [müdām,]*

müdām: *Hiçbir zaman ‖ şarap.*

Ḫavāle gerek kelbe ḫūke **müdām**
Kişiye gele tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [müdām,]*

müdām: *Hiçbir zaman ‖ şarap.*

Ḫavāle gerek kelbe ḫūke **müdām**
Kişiye gele tā ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 191). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Siyāset gerek şāh olanda **müdām**
Żarūrī ki meyl eyleye ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 81). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Siyāset gerek şāh olanda **müdām**
Żarūrī ki meyl eyleye ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 81). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Cihān-gīrlik fikrin eyle **müdām**
Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 97). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Cihān-gīrlik fikrin eyle **müdām**
Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 97). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Sipehden göre ẓulm çünkim ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar **müdām**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 162). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Sipehden göre ẓulm çünkim ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar **müdām**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 162). [müdām,]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Velīkin yine saʿyüm oldur **müdām**
Ki tā ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 37). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Velīkin yine saʿyüm oldur **müdām**
Ki tā ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 37). [müdām,]*

müdām: *Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.*

Dinilse n'ola Āb-ı Ḥayvān nām
Ki lezẕet alur kevs̱er andan **müdām**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 216). [müdām,]

müdām kıl: *Devamlı kıl.*

Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
Ki devlet olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 191). [müdām ḳıl,]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki ceng ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 689). [müdārā,]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

Müdārā gerekdür anuñla hemān
Ki ceng ile vardı ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 689). [müdārā,]*

müdārā: *Kin ve husumeti gizleyip görünüşte dostluk gösterme, yüze gülme.*

Saʿādet bize olmadı çünki yār
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 696). [müdārāyı, -y, -ı]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaşīn
Çü āhende āteş gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 697). [müdārā,]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

Müdārā olur ḫalḳa ḥışn-ı ḥaşīn
Çü āhende āteş gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 697). [müdārā,]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

Sikender kim ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [müdārā,]*

müdārā: *Ar. İdare ile kullanma, hüsn-i muâmele, yüze gülme.*

Sikender kim ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [müdārā,]*

müdbir: *Tâlihsiz, bahtsız, bedbaht (kimse).*

Ḳapuñda ṣaḳın **müdbire** virme rāh
Üzüm üzüme göre olur siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 215). [müdbire, -e]*

müdbir: *Tâlihsiz, bahtsız, bedbaht (kimse).*

Ḳapuñda ṣaḳın **müdbire** virme rāh
Üzüm üzüme göre olur siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 215). [müdbire, -e]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder bir niçe **müddet** anda ḳarār

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 494). [müddet,]

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder bir niçe **müddet** anda ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 494). [müddet,]

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

Niçe **müddet** oldı ki çekdüñ taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [müddet,]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

Niçe **müddet** oldı ki çekdüñ taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [müddet,]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

İdüp anda bir niçe **müddet** ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 103). [müddet,]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

İdüp anda bir niçe **müddet** ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 103). [müddet,]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

İdüp Ḳāf ile ḫayli **müddet** ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [müddet,]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

İdüp Ḳāf ile ḫayli **müddet** ḳıtāl
Bulamaz biri birisine mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1003). [müddet,]*

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe **müddet** anda ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [müddet,]

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
Dutar bir niçe **müddet** anda ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [müddet,]

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

Olup deştde niçe **müddet** revān
Yaḳīn oldı Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 155). [müddet,]

müddet: *Zaman, zamandan bir kıt'a, bir şeyin devam edeceği miktar-ı zamân. Ömür.*

Olup deştde niçe **müddet** revān
Yaḳīn oldı Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 155). [müddet,]

müddet: *Süre, zaman, vakit.*

Gidüp niçe **müddetler** ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 103). [müddetler, -ler]

müde vü ḫūde: *Hayvan cinsi.*

Ḳamu āhenīn çeng ü elmās nāb
Ḳamu **müde vü ḫūde** hem-çün kilāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 26). [müde vü ḫūde,]

müdevver: *Yuvarlak.*

Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber **müdevver** enār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 182). [müdevver,]

müdevver: *Yuvarlak.*

Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber **müdevver** enār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 182). [müdevver,]

müdevver: *Yuvarlak.*

Virür zeyn eşcār-ı bāġa s̲imār
Müdevver bihī ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [müdevver,]*

müdevver: *Yuvarlak.*

Virür zeyn eşcār-ı bāġa s̲imār
Müdevver bihī ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [müdevver,]*

müdevver: *Yuvarlak.*

Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [müdevver,]

müdevver: *Yuvarlak.*

Cebīninde var şāḫī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 508). [müdevver,]

müdevver: *Yuvarlak.*

O ḳaṣruñ ucında çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 342). [müdevver,]

müdevver: *Yuvarlak.*

O ḳaṣruñ ucında çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 342). [müdevver,]

müʾebbed: *Sonsuz, ebedî, dâimî.*

Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 31). [müʾebbed,]*

müʾebbed: *Sonsuz, ebedî, dâimî.*

Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine ne lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 31). [müʾebbed,]*

müʾebbed: *Sonsuz, ebedî, dâimî.*

Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [müʾebbed,]*

müʾebbed: *Sonsuz, ebedî, dâimî.*

Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [müʾebbed,]*

müʾebbed: *Sonsuz, ebedî, dâimî.*

Yaḳup ʿaḳlı vir ḫāne-i ḳalbe nūr
Dilerseñ ki ola **müʾebbed** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 26). [müʾebbed,]*

müʾebbed: *Sonsuz, ebedî, dâimî.*

ʿAceb ġāfil olur benī ādemi
Müʾebbed ṣanur kendünüñ ʿālemi
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 2). [müʾebbed,]

müʾessir: *Ar. 1. Tesir eden, işleyip geçen, eser eden: mü'essir bir ilâç, nasâyıh-ı mü'essire. 2. Dokunur, hazin: mü'essir şiir. 3. Âmil: Eserden müessire intikal. "İlâhî hikmet îcâdı kim kimden suâl etsin/ Mü'essir perde-pûş-ı kibriyâ âsâr-ı hayrette -Nâci". Bir şeyin hâl ve hey'etini tebdîl ve tağyîr eden.*

Müʾess̲ir görimezse ẓāhir es̲er
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 211). [müʾess̲ir,]*

müʾessir: *Tesirli, etkili.*

Bu eşyāya lā-büd **müʾess̲ir** gerek
Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 215). [müʾess̲ir,]*

müeyyed idüpdür: *1. güçlü etmek 2. sağlam etmek.*

Müeyyed idüpdür beni bī-niyāz
Ki oldum bu resm ile gerden-firāz

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 301). [müeyyed idüpdür, -üp, -dür]

müferreḥ: *Şen, mesrur, ferah.*

Ṭolup ḳurş-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
Virürdi **müferreḥ** cüvāriş neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [müferreḥ,]*

müferreḥ: *Şen, mesrur, ferah.*

Ṭolup ḳurş-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
Virürdi **müferreḥ** cüvāriş neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [müferreḥ,]*

müferriḥ: *(Ar.) İç açıcı, serinletici.*

Melekdür ṣan olmış-durur ġarḳ-ı nūr
Müferriḥ-dürür ḳalbe virür sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 604). [müferriḥ-dürür, -dürür]

müferriḥ: *(Ar.) İç açıcı, serinletici.*

Melekdür ṣan olmış-durur ġarḳ-ı nūr
Müferriḥ-dürür ḳalbe virür sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 604). [müferriḥ-dürür, -dürür]

müferrih: *Tefrih edici, ferahlandırıcı. Feth-i râ ile "tefrîh olunmuş" manasınadır.*

Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü Çīnī-perend
Müferriḥ be-ġāyet besā sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 82). [müferriḥ,]

müferriḥ: *Tefrih edici, ferahlandırıcı. Feth-i râ ile "tefrîh olunmuş" manasınadır.*

Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü Çīnī-perend
Müferriḥ be-ġāyet besā sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 82). [müferriḥ,]

müferrih: *(Ar.) İç açıcı, serinletici.*

Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [müferriḥdür, -dür]

müferrih: *(Ar.) İç açıcı, serinletici.*

Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [müferriḥdür, -dür]

müfīd: *Fayda veren, faydalı.*

Ḫudā virmedi cengde çün ẓafer
Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 688). [müfīd,]*

müfīd: *Fayda veren, faydalı.*

Ḫudā virmedi cengde çün ẓafer
Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 688). [müfīd,]*

müfīd: *Fayda veren, faydalı.*

Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intişāb
Ecel irse olmaz **müfīd** ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [müfīd,]*

müfīd: *Fayda veren, faydalı.*

Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intişāb
Ecel irse olmaz **müfīd** ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [müfīd,]*

müfīd: *Fayda veren, faydalı.*

Havāsı **müfīd** ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [müfīd,]

müfīd: *Fayda veren, faydalı.*

Havāsı **müfīd** ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [müfīd,]

müfīd olmadı: *Bir işe yaramak, hayırlı, yararlı olmak.*

Dürüldi ki çün serverüñ defteri
Müfīd olmadı aña māl ü çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 444). [müfīd olmadı, -ma, -dı]*

Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿİlāc ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 7). [müfīd olmadı, -ma, -dı]*

Ne deñlü ki ben eyler isem devā
Müfīd olmadı çünki yoḳ iḥtimā
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 30). [müfīd olmadı, -ma, -dı]

müfīd olmaya: *Bir işe yaramak, hayırlı, yararlı olmak.*

Ala ḳavs ele çünki ḫayl-i Tatar
Müfīd olmaya Ḳāf olursa siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 426). [müfīd olmaya, -ma, -ya]*

müfīd olmaz: *Bir işe yaramak, hayırlı, yararlı olmak.*

V'egerni ki elden gider cān u baş
Müfīd olmaz itmek diyesin savaş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 444). [müfīd olmaz, -maz]

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder **müflis** ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 24). [müflis,]*

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder **müflis** ü bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 24). [müflis,]*

müflis: *Iflâs eden, sermayesini kaybetmiş.*

Şu deñlü döker sīm fermān-revā
Olur cümle **müflisleri** aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 178). [müflisleri, -ler, -i]*

Şu deñlü döker sīm fermān-revā
Olur cümle **müflisleri** aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 178). [müflisleri, -ler, -i]*

muġannī: *(Ar.) Şarkıcı.*

Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 25). [muġannī,]*

muġannī: *(Ar.) Şarkıcı.*

Muġannī şehe ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 25). [muġannī,]*

muġannī: *(Ar.) Şarkıcı.*

Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [muġannī,]*

muġannī: *(Ar.) Şarkıcı.*

Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [muġannī,]*

muġannī: *(Ar.) Şarkıcı.*

Muġannī virür bezme şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [muġannī,]*

muġannī: *(Ar.) Şarkıcı.*

Muġannī virür bezme şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [muġannī,]*

muġannī vü sāḳī: *Şarkıcı ve saki.*

Velī çünki dil-dār ola naġme-ger
Kişiye **muġannī vü sāḳī** yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 10). [muġannī vü sāḳī,]*

Muġannī vü sāḳī gerek sāde-rū
Ola her biri serv-ḳad müşg-bū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 405). [muġannī vü sāḳī,]*

muġnī: *Mûsikîmizde XVIII. yüzyıla kadar kullanılmış olan, gövde kısmı rebaptan büyük, yirmi dört veya otuz dokuz telli, mızraplı eski bir Türk sazı.*

Muġannī çü **muġnī** çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [muġnī,]*

muġnī: *Mûsikîmizde XVIII. yüzyıla kadar kullanılmış olan, gövde kısmı rebaptan büyük, yirmi dört veya otuz dokuz telli, mızraplı eski bir Türk sazı.*

Muġannī çü **muġnī** çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 69). [muġnī,]*

muġtenem: *Zengin.*

Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
Olur **muġtenem** yine cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 252). [muġtenem,]*

muġtenem: *Zengin.*

Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
Olur **muġtenem** yine cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 252). [muġtenem,]*

muhakkak: *Tahkîk olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli, müspet.*

Didi ben de sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 196). [muḥakḳaḳ,]*

muhakkak: *Tahkîk olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli, müspet.*

Didi ben de sizden dilerem bunı
Muḥaḳḳaḳ severmiş ḳamuñuz beni *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 196). [muḥakḳaḳ,]*

muhakkak: *Tahkîk olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli, müspet.*

Getürüp ider çün ḥarīre naẕar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [muḥaḳḳaḳ,]*

muhakkak: *Tahkîk olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli, müspet.*

Getürüp ider çün ḥarīre naẕar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [muḥaḳḳaḳ,]*

muhāl: *Ar. Olmaz şey, imkânsız.*

Anuñ fikrin itmekde ʿāciz ḫayāl
Anı bilmede ʿaḳl-ı ḳāṣır **muḥāl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 132). [muḥāl,]*

Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred açsa bāl
Zevāyā-yı vaṣla irişmek **muḥāl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 164). [muḥāl,]*

muhāl: *Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkânsız, olamaz.*

Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [muḥāl,]*

muhālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 612). [muḫāliflīġi, -liġ, -i]*

muhālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 612). [muḫāliflīġi, -liġ, -i]*

muhālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

Muḫālif degül emrine kimse hīç
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [muḫālif,]*

muḥālif: *Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

Muḫālif degül emrine kimse hīç
Ne mümkin ki bir şāh sarāyında pīç
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 153). [muḫālif,]

muḥalled: *Edebiyen mukîm kılınmış.*

Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
Velī ejdehādur yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 101). [muḫalled,]*

muḥalled: *Edebiyen mukîm kılınmış.*

Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
Velī ejdehādur yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 101). [muḫalled,]*

muḥammed: *Hz. Muhammed (sas) peygamber.*

Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 18). [muḥammed,]*

muḥannā: *Kınalı, kınalanmış.*

Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 638). [muḥannā,]*

muḥannā: *Kınalı, kınalanmış.*

Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli naḳş-ı mīnū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 638). [muḥannā,]*

muḥannes: *Ar. korkak, alçak tabiatlı.*

Muḫannes olur çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [muḫannes,]*

muḥannes: *Ar. korkak, alçak tabiatlı.*

Muḫannes olur çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [muḫannes,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭās daḫı çeküp tīġ-ı tīz
Ḳopardı ʿadū başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 293). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭās daḫı çeküp tīġ-ı tīz
Ḳopardı ʿadū başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 293). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al **Muḥanṭās** iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al **Muḥanṭās** iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭās daḫı olup āhenīn
Gelüp öpdi şāhuñ öñinde zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 539). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭās daḫı olup āhenīn
Gelüp öpdi şāhuñ öñinde zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 539). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Virürse ẓafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muḥanṭās ile ben yiterüm aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Virürse ẓafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muḥanṭās ile ben yiterüm aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [muhanṭās,]*

muḥanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [muhanṭāsı, -ı]*

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [muhanṭāsı, -ı]*

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi ammā ki destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 425). [muhanṭās,]

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi ammā ki destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 425). [muhanṭās,]

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup yidi yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 435). [muhanṭāsı, -ı]*

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup yidi yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 435). [muhanṭāsı, -ı]*

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Olur bir zamān şöyle meydān tehī
Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 456). [muhanṭās,]

muhanṭās: *Muhantas (Özel isim).*

Olur bir zamān şöyle meydān tehī
Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 456). [muhanṭās,]

muhanṭās u kayṭās: *Muhantas ve Kaytas.*

Muhanṭās u Ḳayṭās iki alāy
Olup aldılar deste şemşīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 111). [muhanṭās u ḳayṭās,]*

muhanṭās u kayṭās-ı rūmī-nejād: *Anadolulu Ḳayṭās ve Muhanṭās.*

Muhanṭās u Ḳayṭās-ı Rūmī-nejād
İderdi ḳatı anlara iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 103). [muhanṭās u ḳayṭās-ı rūmī-nejād,]*

muhanṭās u ḳayṭās-ı yel: *Muhanṭās ve yiğit Ḳayṭās.*

Yanında **Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel**
Ki her biridür bir muṣavver ecel
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 731). [muhanṭās u ḳayṭās-ı yel,]

muharref: *Söylenişi, yazılışı veya anlamı değiştirilmiş, gerçek anlamı dışında bir anlam verilmiş, bozulmuş, tahrif edilmiş.*

Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [muḥarref,]*

muharref: *Söylenişi, yazılışı veya anlamı değiştirilmiş, gerçek anlamı dışında bir anlam verilmiş, bozulmuş, tahrif edilmiş.*

Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 551). [muḥarref,]*

muḥarrif: *Bozan, hile yapan.*

ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [muḥarrif,]

muḥarrif: *Bozan, hile yapan.*

ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [muḥarrif,]

muharrif: *Bozan, hile yapan.*

Sinānını çalup anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1000). [muḥarrif,]

muharrif: *Bozan, hile yapan.*

Sinānını çalup anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif keser ol yel-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1000). [muḥarrif,]

mühendis: *Mesleği mühendislik olan kimse.*

Mühendislere yapdıra bī-ḳuṣūr
Ḫalāṣ olup ol ḫalḳ ide ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 95). [mühendislere, -ler, -e]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 37). [müheyyā,]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
İki yañadan leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 37). [müheyyā,]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [müheyyā,]

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Görür leşkeri cümle olmış süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [müheyyā,]

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ide ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 505). [müheyyā,]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ide ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 505). [müheyyā,]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Müheyyā idüp cümlesi berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender idüp sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 509). [müheyyā,]

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Müheyyā idüp cümlesi berg-i rāh
Göçe ḳaṣd-ı İskender idüp sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 509). [müheyyā,]

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış olan.*

Müheyyā ider ālet-i dār ü gīr
Ki ide ʿadūsını ḫōr u ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 953). [müheyyā,]*

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış olan.*

Müheyyā ider ālet-i dār ü gīr
Ki ide ʿadūsını ḫōr u ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 953). [müheyyā,]*

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış olan.*

Yarāġ eyledi Rūma pes pādişāh
Sefer berkin itdi **müheyyā** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 122). [müheyyā,]

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış olan.*

Yarāġ eyledi Rūma pes pādişāh
Sefer berkin itdi **müheyyā** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 122). [müheyyā,]

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 182). [müheyyā,]*

müheyyā: *Ar. Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.*

Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 182). [müheyyā,]*

müheyyā ider: *Hazırlamak.*

Dimiş çünki deryāya irişdi şāh
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 8). [müheyyā ider, -er]

Şehüñ geldiginden çün alur ḫaber
Sipāhını cümle **müheyyā ider** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 96). [müheyyā ider, -er]*

müheyyā ola: *Hazırlanmak.*

Gerek Sinde ḥāżır idesin sipāh
Müheyyā ola her mühim zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 212). [müheyyā ola, --a]

muḥib: *Dost.*

Görüp luṭfını sevdi Müjdādı şāh
Żarūrī **muḥib** oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 100). [muḥib,]*

mühim: *Ehemmiyetli, önemli, lazım, gerekli.*

Gerek Sinde ḥāżır idesin sipāh
Müheyyā ola her **mühim** zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 212). [mühim,]

mühim: *Ehemmiyetli, önemli, lazım, gerekli.*

Gerek Sinde ḥāżır idesin sipāh
Müheyyā ola her **mühim** zād-ı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 212). [mühim,]

muḥirren: *Isıtıcı.*

Eger deştde āhū pūyān ola
Muḥirren bişüp tāba büryān ola
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 58). [muḥirren,]

muḥirren: *Isıtıcı.*

Eger deştde āhū pūyān ola
Muḥirren bişüp tāba büryān ola
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 58). [muḥirren,]

muḥīṭ: *Ar. 1. İhâta eden, etrafını çeviren, kuşatan. 2. Küre-i arzı ihâta eden büyük deniz, dış deniz, okyanus. 3. Bir şeklin dört canibini ihâta eden hat. (Mecâz tarikiyle pek âlim kimseye ve her şeyi câmi' olan kitâba da denilir.).*

Ḳaçan kim **muḥīṭi** anuñ ide cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 34). [muḥīṭi, -i]

Ne leşker **muḥīṭ** idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aşlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [muḥīṭ,]

Eger baḥr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan **muḥīṭ** ise gerd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 392). [muḥīṭ,]

Nice baḥr yanında lücce **muḥīṭ**
Degül ʿöşri anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 45). [muḥīṭ,]*

Geçüp eylemeye **muḥīṭa** güẕer
Elinden gider yoḳsa māl ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 331). [muḥīṭa, -a]*

Muḥīṭi havā-gīr idi mevc-i dūd
Sipāh ebre virürdi Āb-ı Kebūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 163). [muḥīṭi, -i]*

muḥīṭ: *Ihata eden, bir şeyin etrafını alan, kuşatan.*

Muḥīṭi vü Ḳāfı varup eyle seyr
Hemīn seyr içündür bu pür-naḳş-ı deyr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 111). [muḥīṭi, -i]

Melāḥat biḥārında mellāḥ-ı çüst
Ki seyr eylemişdür **muḥīṭi** dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 2). [muḥīṭi, -i]

muḥīṭ: *Büyük deniz, okyanus.*

Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı gün tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [muḥīṭ,]*

muḥīṭ oldı: *Kuşatmak, çepeçevre sarmak.*

Neden çarḫ oldı kürī yir basīṭ
Zemīni **muḥīṭ oldı** baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 54). [muḥīṭ oldı, -dı]*

muḥkem: *Sağlam, dayanıklı.*

İdüp anı **muḥkem** kemend ile bend
Getürem şehin-şāh-ı zār ü nejend
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 343). [muḥkem,]

muḥkem: *Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, sıkı, kuvvetli, metin.*

Ne raddeki genc olur ise bedīd
Żarūrī gerek anda **muḥkem** kilīd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 62). [muḥkem, -ıñ]

muḥkem olur: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Geçer boynuna çünki şīrüñ kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 168). [muḥkem olur, --ur]

mühr başar: *Mühürlemek.*

Olur cāy-ı meydān çün kān-ı laʿl
Başar mühr aña cā-be-cā mīḫ-i naʿl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 282). [mühr başar, -ar]

mühr urup: *Mühürlemek, mühür basmak.*

Urup mühr aña şāh-ı şāḥib-ḳırān
İder çoḳ metāʿ ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 407). [mühr urup, -up]*

muḥtāc: *Muhtaç, İhtiyacı olan.*

O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
Ki luṭfuña **muḥtācdur** sen kerīm
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 238). [muḥtācdur, -dur]

muḥtāc: *Muhtaç, İhtiyacı olan.*

O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
Ki luṭfuña **muḥtācdur** sen kerīm
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 238). [muḥtācdur, -dur]

muḥtāc: *1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.*

Sehī-serv **muḥtāc** bālāsına
Semen bendedür verd-i zībāsına
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 139). [muḥtāc,]

muḥtāc: *1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.*

Sehī-serv **muḥtāc** bālāsına
Semen bendedür verd-i zībāsına
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 139). [muḥtāc,]

muḥtāc: *1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.*

İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki **muḥtāc** olmaz ḫavāṣa ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [muḥtāc,]

muḥtāc: *1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.*

İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki **muḥtāc** olmaz ḫavāṣa ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [muḥtāc,]

muḥtāc idüp: *İhtiyacını başka birinden temin etmeye mecbur kılmak.*

Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
Ne **muḥtāc idüp** ḳıl şehā teng-dest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 210). [muḥtāc idüp, -üp]

muḥtāc olur: *Bir şeye gereksinim duymak.*

Olur çünki dervīşe muḥtāc şāh
Ḫudā-dōstdan al duʿā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 93). [muḥtāc olur, -ur]*

muhtelif: *Çeşitli, ayrı.*

Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
İder **muḫtelif** neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [muḫtelif,]*

muhtelif: *Çeşitli, ayrı.*

Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
İder **muḫtelif** neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [muḫtelif,]*

muʿīn: *Yardımcı.*

Odur sedd-i dīn-i Rasūl-i Ḫudā
Muʿīni ola Ḫażret-i Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 32). [muʿīni, -i]*

muʿīn: *"Herkesin yardımcısı, herkese yardım eden" anlamında Allah için kullanılır.*

Yine sen ẓafer vir baña yā **Muʿīn**
Ki bī-dīne ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 559). [muʿīn,]*

muʿīn: *Yardımcı.*

Varalum aña gelmedin şāh-ı Hind
Muʿīn olmadın leşker-i Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 960). [muʿīn,]*

muʿīn: *Yardım eden (Hz. Muhammed).*

Hüdā-baḫş-ı ümmet delīl-i sübül
Mürebbī-yi ḫalḳ u **muʿīn** u fetūḥ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 3). [muʿīn,]*

muʿīn: *İane eden, yardımcı.*

Egerçi ki maḳdūrı şarf itdi şāh
Ne aşşı **muʿīn** olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [muʿīn,]*

Bu işde ola k'ola bize **muʿīn**
ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [muʿīn,]*

Bu defʿa olursa bize şeh **muʿīn**
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [muʿīn,]*

Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā her murādına olsun **muʿīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 94). [muʿīn,]*

Sipāhı anuñ her gün eyler ġazā
Muʿīn olsun ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 40). [muʿīn,]*

Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı **muʿīn**
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 27). [muʿīn,]*

Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ **muʿīn**
Olur ʿaḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [muʿīn,]*

Muʿīn ẓihn-i pāküme feyż-i İlāh
Žahīrem ṣafā-himmet-i pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 47). [muʿīn,]*

Ṣıġındum Ḫudāya **muʿīnüm** Ḫudā
Varayum aña ḥāżır olsun n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 501). [muʿīnüm, -üm]*

Muʿīn oldı çün baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 209). [muʿīn,]*

Her işüñde Yezdān olsun **muʿīn**
Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 239). [muʿīn,]*

Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe ol **muʿīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 266). [muʿīn,]*

Muʿīn ol ki bu çoḳ ṣūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 267). [muʿīn,]*

Ḫudāya ṣıġındum **muʿīnüm** Ḫudā
Bize Ḫıżr u İlyās ola pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 235). [muʿīnüm, -üm]*

muʿīn: *Yardım eden, yardımcı, ihtiyacı gideren.*

Muʿīnüñ hemīşe Ḫudāvend-i pāk
Saña kim yavuz ṣanur olsun helāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 349). [muʿīnüñ, -+üñ]*

Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne ġam
ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ elem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 579). [muʿīnüñ, -+üñ]*

muʿīn it: *Yoldaşlık etmek, arkadaş olmak.*

Ayıtdı ki iy şāh-ı rūy-i zemīn
Bize himmetüñi **muʿīn it** hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 742). [muʿīn it,]

muʿīn ol: *Yardımcı olmak.*

Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 38). [muʿīn ol,]*

muʿīn ola: *Yardımcı olmak.*

Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
Her işde **muʿīn ola** Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 128). [muʿīn ola, -a]*

Bu gird-ābdan ḳurtulur mı beşer
Muʿīn ola keştī-yi sāġar meger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 226). [muʿīn ola, -a]*

Döke sīm ü zer pādişāh-ı zemīn
Muʿīn ola yapmaġa anlar hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 84). [muʿīn ola, -a]

muʿīn ola: *Yardım eden kimse/şey olmak.*

Ne ḳula ki irişse ża ʿf ü fütūr
Muʿīn ola tā ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [muʿīn ola, -a]*

muʿīn oldı: *Yardımcı olmak.*

Muʿīn oldı çün kim bize Kird-gār
ʿAdū bī-ʿaded olsa ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 691). [muʿīn oldı, -dı]*

muʿīn olıcak: *Yardımcı olmak.*

Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
Marażdan marīż olur elbet emīn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 31). [muʿīn olıcaḳ, -ıcaḳ]

Marīż u muʿālic olıcak muʿīn
Maraż münhezim olur iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 39). [muʿīn olıcak, -ıcak]

muʿīn olmadı: *Yardımcı olmak.*

Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı **muʿīn olmadı** çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [muʿīn olmadı, -ma, -dı]*

muʿīni ola: *Yardımcısı olmak.*

Muʿīni ola ʿabdinüñ çünki Rab
Meyāncı gerekmez arada sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 249). [muʿīni ola, -a]*

muʿīnüñ ola: *Yardımcı olmak.*

Muʿīnüñ ola dāyimā Müsteʿān
Ola feṯḥ u nuṣret saña hem-ʿināān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 679). [muʿīnüñ ola, -a]

muʿīnüñ ola: *Yardımcı olmak.*

Muʿīnüñ ola dāyimā Müsteʿān
Ola feṯḥ u nuṣret saña hem-ʿināān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 679). [muʿīnüñ ola, -a]

müjdādı: *Ar. Müjdeler, muştular, sevinçli haber.*

Görüp luṭfını sevdi **Müjdādı** şāh
Żarūrī muḥib oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 99). [müjdādı,]*

müjdādı: *Ar. Müjdeler, muştular, sevinçli haber.*

Görüp luṭfını sevdi **Müjdādı** şāh
Żarūrī muḥib oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 99). [müjdādı,]*

müjde: *Sevinç haberi, beşaret.*

Didi **müjde** olsun eyā ser-fırāz
Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 279). [müjde,]*

müjde: *Sevinç haberi, beşaret.*

Didi **müjde** olsun eyā ser-firāz
Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 279). [müjde,]*

müjde oldı: *Müjde. güzel haber olmak.*

Benümdür ẓafer **müjde oldı** baña
Size Ḫıżr u İlyās olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 689). [müjde oldı, -dı]*

müjgān: *Kirpikler; bkz. 'tīr-i müjgān', 'nāvek-i müjgān' md.*

Kemend idi zülfi vü **müjgānı** tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [müjgānı, -ı]*

müjgān: *Kirpikler; bkz. 'tīr-i müjgān', 'nāvek-i müjgān' md.*

Kemend idi zülfi vü **müjgānı** tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [müjgānı, -ı]*

müjgān: *Kirpikler; bkz. 'tīr-i müjgān', 'nāvek-i müjgān' md.*

Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
Görinmezdi **müjgānı** altında ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [müjgānı, -ı]*

müjgān: *Kirpikler; bkz. 'tīr-i müjgān', 'nāvek-i müjgān' md.*

Ḳaçan nergisin yumsa ol serv-i ḳad
Görinmezdi **müjgānı** altında ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 632). [müjgānı, -ı]*

müjgān: *Kirpikler.*

Ḳaşı yāy u **müjgānın** itmişdi tīr
Gönül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [müjgānın, -ın]*

müjgān: *Kirpikler.*

Ḳaşı yāy u **müjgānın** itmişdi tīr
Gönül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [müjgānın, -ın]*

muḳābil: *Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.*

Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 7). [muḳābil,]*

muḳābil: *Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.*

Muḳābil oluban ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 7). [muḳābil,]*

muḳābil: *Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.*

Nereye ki keştiyle gelse fireng
Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 150). [muḳābil,]*

muḳābil: *Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.*

Nereye ki keştiyle gelse fireng
Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 150). [muḳābil,]*

muḳābil olamaz: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

Çü dil bir idüp idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz birimüze yüz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 170). [muḳābil olamaz, -a, -maz]*

muḳābil olanı: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

Sipās olsun aña ki ol Kird-gār
Muḳābil olanı ider ḫˇōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 350). [muḳābil olanı, -an, -ı]*

muḳābil olup: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

Muḳābil olup kimse itmez meşāf
Çeriyi ider niçe kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1105). [muḳābil olup, -up]*

muḳābil olur: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

Çıḳar yine bir pīl-i ṣāḥib-şükūh
Muḳābil olur aña mānend-i kūh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 866). [muḳābil olur, -ur]

Muḳābil olur aña ol pehlevān
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 347). [muḳābil olur, -ur]*

muḳābil olursa: *Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.*

Muḳābil olursa aña āfītāb
Ḳarara yüzi itdügünden ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 535). [muḳābil olursa, -sa, -ur-ur, -sa]*

muḳaddem: *(Ar.) Önceki, erken.*

Muḳaddem cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen
Ḳ'o şīr-pençe-i yel-i pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 517). [muḳaddem,]*

muḳaddem: *(Ar.) Önceki, erken.*

Muḳaddem cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen
Ḳ'o şīr-pençe-i yel-i pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 517). [muḳaddem,]*

mukaddem: *(Ar.) Önceki, erken.*

Muḳaddem ʿulūm üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 105). [muḳaddem,]*

muḳaddem: *(Ar.) Önceki, erken.*

Muḳaddem ʿulūm üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 105). [muḳaddem,]*

muḳadder: *Takdir adilmiş, uygun (reva)görülmüş kader, alın yazısı.*

Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 11). [muḳadder,]

mukaddes: *Yeryüzü.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 197). [muḳaddes,]

mukaddes: *Yeryüzü.*

Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 197). [muḳaddes,]

mukanned: *Şeker ile terbiye olunmuş.*

Çü berg-i gül idi **muḳanned** beli
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [muḳanned,]*

mukanned: *Şeker ile terbiye olunmuş.*

Çü berg-i gül idi **muḳanned** beli
Hemīn sīb-i sīmīn idi ġabġabı *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 605). [muḳanned,]*

muḳarin: *Yakın olan, bitişik, ulaşan.*

Saña ḫod **muḳārin** ʿadū-yı Ḫudā
Revā ola mı olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 291). [muḳārin,]*

muḳarin: *Yakın olan, bitişik, ulaşan.*

Saña ḫod **muḳārin** ʿadū-yı Ḫudā
Revā ola mı olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 291). [muḳārin,]*

mukarin: *Yakın olan, bitişik, ulaşan.*

Varur istirāḥat mekānına şāh
Muḳārin ola tā ki ol reşk-i māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [muḳārin,]

muḳarin: *Yakın olan, bitişik, ulaşan.*

Varur istirāḥat mekānına şāh
Muḳārin ola tā ki ol reşk-i māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [muḳārin,]

muḳarrer: *Kararlaşmış. Takrir edilmiş. Karar verilmiş.*

Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 28). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kararlaşmış. Takrir edilmiş. Karar verilmiş.*

Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 28). [muḳarrer,]

mukarrer: *(Ar. taḳrir "karar vermek, anlatıp açıklamak, tâyin etmek"ten muḳarrer) 1. Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış 2. Olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.*

Çü bildüm **muḳarrer** irişür memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [muḳarrer,]

mukarrer: *(Ar. taḳrir "karar vermek, anlatıp açıklamak, tâyin etmek"ten muḳarrer) 1. Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış 2. Olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.*

Çü bildüm **muḳarrer** irişür memāt
Diledüm ki nūş idem Āb-ı Ḫayāt
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 11). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Geçer böyle ḳalmaz **muḳarrer** bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Geçer böyle ḳalmaz **muḳarrer** bu dem
Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 39). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı hergiz Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Eger enbiyā olmasa reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı hergiz Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 248). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Mühellil müsebbiḥ felekde melek
Dıraḫşān simāk u **muḳarrer** semek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 8). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Mühellil müsebbiḥ felekde melek
Dıraḫşān simāk u **muḳarrer** semek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 8). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 53). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Muḳarrer bilüp itdüm aña ʿitāb
ʿAlāmet beyān itmez aña kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 53). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [muḳarrer,]

mukarrer: *Şüphesiz.*

Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 15). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Şüphesiz.*

Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 15). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Şüphesiz.*

İledüp getürmek ile bir ḫaber
Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 32). [muḳarrerdür, -dür]

mukarrer: *Şüphesiz.*

İledüp getürmek ile bir ḫaber
Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 32). [muḳarrerdür, -dür]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Bu mülk ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 24). [muḳarrer,]

mukarrer: *Kararlaştırılmıs, kesin, şüphesiz.*

Birisi ṭoġurmaya çünkim hezār
Muḳarrerdür olmaz eyā şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 40). [muḳarrerdür, -dür]

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Muḳarrer-dürür gerçi kim bu ḫaber
Velī kimse görmiş degüldür eşer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 121). [muḳarrer-dürür, -dürür]

mukarrer: *Kararlaştırılmıs, kesin, şüphesiz.*

Eger olsa dōlābda iḫtiyār
Muḳarrerdür ol kim dutardı ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 28). [muḳarrerdür, -dür]

muḳarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Gelüp geçmede ḫalḳ āb-ı revān
Muḳarrer velī ḥāli üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 84). [muḳarrer,]*

mukarrer: *Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.*

Degül taḫt altuñda çünkim muḳīm
Muḳarrer ṣanan anı olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 234). [muḳarrer,]*

mukarrer olur: *Kararlaştırılmış olmak, kesinleşmek.*

Baña her kişi kim ola nīk-ḫāh
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 330). [muḳarrer olur, -ur]

mukassī: *Ar. Taksîr eden, kusurlu, taksîrât sahibi, suçlu.*

Olup meskeni ol **muḳassī** mekān
Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 43). [muḳassī,]*

muḳassī: *Ar. Taksîr eden, kusurlu, taksîrât sahibi, suçlu.*

Olup meskeni ol **muḳassī** mekān
Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 43). [muḳassī,]*

muḳbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

Şehā itme **muḳbiller** ile sitīz
Sitīzüñ olur āḫırı çün gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 401). [muḳbiller, -ler]*

muḳbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

Şehā itme **muḳbiller** ile sitīz
Sitīzüñ olur āḫırı çün gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 401). [muḳbiller, -ler]*

muḳbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

Şehā himmeti **muḳbile** ḳıl müdām
Ki devlet olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 191). [muḳbile, -e]*

mukbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

Şehā himmeti **muḳbile** ḳıl müdām
Ki devlet olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 191). [muḳbile, -e]*

mukbil: *Bahtı açık ve talihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan, ikbal sahibi, bahtiyar (kimse).*

Bilüp **muḳbili** muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 213). [muḳbili, -i]*

mukbil: *Bahtı açık ve talihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan, ikbal sahibi, bahtiyar (kimse).*

Bilüp **muḳbili** muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 213). [muḳbili, -i]*

muḳbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

Bilüp muḳbili **muḳbile** ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 213). [muḳbile, -e]*

mukbil: *Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan.*

Bilüp muḳbili **muḳbile** ḳıl naẓar
Ki saʿy ile olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 213). [muḳbile, -e]*

mükerrem: *Muhterem, saygıdeğer.*

Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
Suḫendür **mükerrem** iden ādemi
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 86). [mükerrem,]

mükerrem: *Muhterem, saygıdeğer.*

Suḫendür müzeyyen iden ʿālemi
Suḫendür **mükerrem** iden ādemi
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 86). [mükerrem,]

mükerremleri: *Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.*

Ḫuṣūṣā **mükerremleri** çār-yār
Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 1). [mükerremleri,]*

mükerremleri: *Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.*

Ḫuṣūṣā **mükerremleri** çār-yār
Ki olmış-durur birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 1). [mükerremleri,]*

mükerrer: *Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.*

Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney bağlanur ol **mükerrer** kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [mükerrer,]

mükerrer: *Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.*

Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney bağlanur ol **mükerrer** kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [mükerrer,]

muḳīm: *İkâmet eden, sâkin.*

Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 176). [muḳīm,]

muḳīm: *İkâmet eden, sâkin.*

Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 176). [muḳīm,]

muḳīm: *İkâmet eden, sâkin.*

Degül taḫt altuñda çünkim **muḳīm**
Muḳarrer ṣanan anı olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 233). [muḳīm,]*

muḳīm oldı: *Yerleşmek, ikamet etmek; bir işi üstlenmek ve o görevi yerine getirmeye devam etmek.*

Ebed oldı ol bāġ içinde muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 79). [muḳīm oldı, -dı]*

muḳīm olur: *Sabit olmak, yerleşmek; ömrü uzun olmak.*

O dūzaḫda olur niçe gün muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [muḳīm olur, -ur]*

muḳtedā: *Ar. İktida edilmiş, uyulmuş, pîşvâ.*

Olup cünd-i İslāma ol **muḳtedā**
Selāmetle tā Ḫaşre dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 249). [muḳtedā,]*

Çü ben güm-rehem n'ola göster sebīl
Ḳamu **muḳtedāyuz** ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 74). [muḳtedāyuz, -y, -uz]

Çü cāyiz idi aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol **muḳtedā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 600). [muḳtedā,]*

Ḳılup ḫalḳa irşād olur reh-nümā
Ḳamu muḳtedī olur ol **muḳtedā**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 166). [muḳtedā,]

Getürür egerçi ki taḫtuñ havā
Beni sen getürürsin iy **muḳtedā**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 28). [muḳtedā,]

Naṣībüñ degül çünki çekme belā
Rücūʿ eyle aṣluña iy **muḳtedā** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 254). [muḳtedā,]*

Bir iki gün olmaġ ile ked-ḫudā
Ṣanur kim olur ḥaşre dek **muḳtedā**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 4). [muḳtedā,]

Çü ben muḳtedīyem üçi **muḳtedā**
Disem kelbühüm rābiʿühüm n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 63). [muḳtedā,]

muḳtedā: *1.Fikir ve davranışları ölçü olarak benimsenen, örnek alınan (kimse) 2. Rehber, kumandan, lider, imam vb. durumunda olup önde bulunan, uyulan, tâbi olunan kimse II Hz. Muhammet.*

Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
Ḳamu yaradılmışlara **muḳtedā** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 19). [muḳtedā,]*

muḳtedā idinmek: *İktida, rehber, kendisine uyulan edinmek.*

Çü ḥāzıḳ ṭabīb ele gire şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 94). [muḳtedā idinmek, -mek]*

muḳtedā olur: *Kendisine uyulan, tâbi olunan kimse olmak.*

Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki tīġ ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 198). [muḳtedā olur, -ur]*

muḳtedī: *Örnek alan, uyan tâbi olan, iktidâ eden (kimse).*

Çü ben **muḳtedīyem** üçi muḳtedā
Disem kelbühüm rābiʿühüm n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 63). [muḳtedīyem, -y, -em]

muḳtedī olur: *Örnek olmak, tabi olmak, uymak.*

Ḳılup ḫalḳa irşād olur reh-nümā
Ḳamu **muḳtedī olur** ol muḳtedā

(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 166). [muḳtedī olur, -ur]

muḳteżā: *Ölçüsünde, gereğince.*

Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz mevād
Degül **muḳteżāsiyle** kevn ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 346). [muḳteżāsiyle, -si, -(y)le]

muḳteżā: *Ölçüsünde, gereğince.*

Bu ẓāhirdür īcāb ḳılmaz mevād
Degül **muḳteżāsiyle** kevn ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 346). [muḳteżāsiyle, -si, -(y)le]

mül: *Şarap, mey.*

Getür bülbüle sāḳī el ur **müle**
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [müle, -e]*

mül: *Şarap, mey.*

Getür bülbüle sāḳī el ur **müle**
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [müle, -e]*

mül: *Şarap.*

Gide ġuṣṣamuz gönlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü **mül**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 384). [mül,]

mül: *Şarap.*

Gide ġuṣṣamuz gönlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü **mül**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 384). [mül,]

mülāḳi: *Görüşmek ‖ kavuşmak.*

Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
Çıḳar her perinden ġażabdan şerer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 639). [mülāḳī,]

mülāki: *Görüşmek ‖ kavuşmak.*

Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
Çıḳar her perinden ġażabdan şerer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 639). [mülāḳī,]

mülāki: *Görüşmek ‖ kavuşmak.*

Varup şāha çün kim **mülāḳī** olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [mülāḳī,]

mülāḳi: *Görüşmek ‖ kavuşmak.*

Varup şāha çün kim **mülāḳī** olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [mülāḳī,]

mülevven: *Ar. Renkli, telvîn olunmuş, rengarenk, gûn-â-gûn, boyalı.*

Mülevven iki reng ile anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [mülevven,]*

mülevven: *Ar. Renkli, telvîn olunmuş, rengarenk, gûn-â-gûn, boyalı.*

Mülevven iki reng ile anda sīb
Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [mülevven,]*

mülevven: *Ar. Renkli, telvîn olunmuş, rengarenk, gûn-â-gûn, boyalı.*

O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 128). [mülevven,]

mülevven: *Ar. Renkli, telvîn olunmuş, rengarenk, gûn-â-gûn, boyalı.*

O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 128). [mülevven,]

mülevves: *Kirli, pis.*

Ḳabāḥat virür bu **mülevves** palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [mülevves,]*

mülevves: *Kirli, pis.*

Ḳabāḥat virür bu **mülevves** palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [mülevves,]*

mülḥaḳ olur: *Katılmak, dahil olmak.*

Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
Olur Rūma mülḥaḳ bu īrān-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 356). [mülḥaḳ olur, -ur]

mülk: *Kalıcı varlık, mal, eşya.*

Ne **mülk** ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [mülk,]

mülk: *Kalıcı varlık, mal, eşya.*

Ne **mülk** ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [mülk,]

mülk: *Ev, dükkân, arazi vb. taşınmaz mal; vakıf olmayıp doğrudan doğruya birinin malı olan yer veya yapı; devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke.*

Suḫen **mülkine** māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem her ehl-i hüner
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 29). [mülkine, -i, -n, -e]

mülk: *Ev, dükkân, arazi vb. taşınmaz mal; vakıf olmayıp doğrudan doğruya birinin malı olan yer veya yapı; devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke.*

Suḫen **mülkine** māliküm ser-be-ser
Kemer-beste bendem her ehl-i hüner
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 29). [mülkine, -i, -n, -e]

mülk: *Memleket, ülke, yurt; varlık, mevcudiyet, sahip olunan şey.*

Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen **mülkini** zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 48). [mülkini, -i, -n, -i]

mülk: *Memleket, ülke, yurt; varlık, mevcudiyet, sahip olunan şey.*

Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen **mülkini** zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 48). [mülkini, -i, -n, -i]

mülk: *Memleket, ülke, yurt; varlık, mevcudiyet, sahip olunan şey.*

Cihān **mülkini** ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [mülkini, -i, -n, -i]*

mülk: *Memleket, ülke, yurt; varlık, mevcudiyet, sahip olunan şey.*

Cihān **mülkini** ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 593). [mülkini, -i, -n, -i]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Didi baña bu **mülki** virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [mülki, -i]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Didi baña bu **mülki** virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [mülki, -i]*

mülk: *Mal, mülk.*

ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn
Ḫudānuñdur **mülk** ü bende hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 624). [mülk,]

mülk: *Mal, mülk.*

ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn
Ḫudānuñdur **mülk** ü bende hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 624). [mülk,]

mülk: *Memleket, ülke.*

ʿAdū işini itmedi **mülke** ol
Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 817). [mülke, -e]*

mülk: *Memleket, ülke.*

ʿAdū işini itmedi **mülke** ol
Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 817). [mülke, -e]*

mülk: *Memleket, ülke. II cân u dil bağlamında kalp.*

Ḳomaz kim ala kimse **mülkinde** bāc
Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [mülkinde, -i, -(n)de]*

mülk: *Memleket, ülke. II cân u dil bağlamında kalp.*

Ḳomaz kim ala kimse **mülkinde** bāc
Eʿādī-yi dīnden alur ol ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 37). [mülkinde, -i, -(n)de]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ṭolu **mülkinüñ** içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [mülkinüñ, -i, -nüñ]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ṭolu **mülkinüñ** içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [mülkinüñ, -i, -nüñ]*

mülk: *Mal, mülk.*

Sipeh bī-ʿaded **mülk** maʿmūrdur
Şehin-şāhı her laḥẓa manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 89). [mülk,]*

mülk: *Mal, mülk.*

Sipeh bī-ʿaded **mülk** maʿmūrdur
Şehin-şāhı her laḥẓa manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 89). [mülk,]*

mülk: *Ülke.*

Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur **mülk** ü māl ü serīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [mülk,]*

mülk: *Ülke.*

Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur **mülk** ü māl ü serīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [mülk,]*

mülk: *Mal, mülk.*

İdüp **mülk** ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [mülk,]*

mülk: *Mal, mülk.*

İdüp **mülk** ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [mülk,]*

mülk: *Ülke.*

Ṭapuñdur keyān **mülki** şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 375). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Ṭapuñdur keyān **mülki** şāh-ı nevi
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 375). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān **mülkine** oldı çün kim emīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Ki İskender ol şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān **mülkine** oldı çün kim emīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 134). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Çeküp baş iderse benüm ile ceng
İdeyüm aña Hind **mülkini** teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 138). [mülkini, -i, -ni]*

mülk: *Ülke.*

Çeküp baş iderse benüm ile ceng
İdeyüm aña Hind **mülkini** teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 138). [mülkini, -i, -ni]*

mülk: *Ülke.*

Cihān **mülkine** olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 179). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Cihān **mülkine** olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 179). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Nereye ki varsaydı manṣūr idi
İşi ʿadl idi **mülki** maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Nereye ki varsaydı manṣūr idi
İşi ʿadl idi **mülki** maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 248). [mülki, -i]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ebā ʿan-ced ol **mülke** sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [mülke, -e]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ebā ʿan-ced ol **mülke** sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [mülke, -e]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu **mülke** gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 342). [mülke, -e]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu **mülke** gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 342). [mülke, -e]*

mülk: *Ülke.*

Görür girdi **mülkine** ṣāḥib-ḳırān
Çıḳar ḳarşu sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 417). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Görür girdi **mülkine** ṣāḥib-ḳırān
Çıḳar ḳarşu sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 417). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Murādum degül Sind **mülki** şehā
Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 33). [mülki, -i]

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Murādum degül Sind **mülki** şehā
Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 33). [mülki, -i]

mülk: *Memleket, ülke II varlık, mal.*

Kesilür başuñ **mülküñ** oda yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [mülküñ, -üñ]*

mülk: *Memleket, ülke II varlık, mal.*

Kesilür başuñ **mülküñ** oda yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [mülküñ, -üñ]*

mülk: *Memleket, ülke.*

İden oġluñı Hind **mülkine** şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Memleket, ülke.*

İden oġluñı Hind **mülkine** şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Mal, mülk.*

Ṭamaʿ ḳılmazam **mülk** ile māla ben
Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [mülk,]*

mülk: *Mal, mülk.*

Ṭamaʿ ḳılmazam **mülk** ile māla ben
Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [mülk,]*

mülk: *Ülke.*

ʿAcem **mülkine** cümle sulṭān imiş
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1149). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

ʿAcem **mülkine** cümle sulṭān imiş
İşi ḫalḳa luṭf ile iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1149). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi **mülki** feṯḥ eyledüm bī-taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi **mülki** feṯḥ eyledüm bī-taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem **mülkine** itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem **mülkine** itdi Yezdān şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ **mülki** olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ **mülki** olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [mülki, -i]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Girüp keştiye geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar **mülki** serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 122). [mülki, -i]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Girüp keştiye geçdi ṣāḥib-ḳırān
Ḳonar **mülki** serḥaddine mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 122). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke II Saltanat III Bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.*

Var ol **mülkde** ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [mülkde, -de]*

mülk: *Ülke II Saltanat III Bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.*

Var ol **mülkde** ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [mülkde, -de]*

mülk: *Ülke.*

Meger Hind **mülkine** iy şehriyār
Olur ehl-i ḫālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Meger Hind **mülkine** iy şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Mal, mülk.*

Añılmaz ne **mülk** ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [mülk,]

mülk: *Mal, mülk.*

Añılmaz ne **mülk** ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [mülk,]

mülk: *Ülke.*

Şehā içme bīgāne **mülkinde** mey
Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [mülkinde, -i, -n, -de]

mülk: *Ülke.*

Şehā içme bīgāne **mülkinde** mey
Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [mülkinde, -i, -n, -de]

mülk: *Mal, mülk.*

Diger-gūn ola çünki iy şeh ḫışāl
ʿAlāmet-durur **mülk** olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 220). [mülk,]

mülk: *Mal, mülk.*

Diger-gūn ola çünki iy şeh ḫışāl
ʿAlāmet-durur **mülk** olur pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 220). [mülk,]

mülk: *Ülke.*

Alasın çü bir **mülki** itme sitem
Ḳamu ḫalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 69). [mülki, -i]*

mülk: *Ülke.*

Alasın çü bir **mülki** itme sitem
Ḳamu ḫalḳına eyle luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 69). [mülki, -i]*

mülk: *Mal, mülk.*

Dutar küfr ile **mülk** dirler ḳarār
Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [mülk,]*

mülk: *Mal, mülk.*

Dutar küfr ile **mülk** dirler ḳarār
Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 171). [mülk,]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ki bidʿāt ile **mülke** irer zevāl
Ṣaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [mülke, -e]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ki bidʿāt ile **mülke** irer zevāl
Ṣaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [mülke, -e]*

mülk: *Ülke.*

Çü **mülkine** düşmen işin ide şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Ülke.*

Çü **mülkine** düşmen işin ide şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [mülkine, -i, -n, -e]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Degül kimsenüñ **mülki** ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḫücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [mülki, -i]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Degül kimsenüñ **mülki** ḫod bu ribāṭ
Bu deñlü neden ḫücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [mülki, -i]*

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Didügi gibi ol eyā şehriyār
Degül **mülki** bu ʿālemüñ pāy-dār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [mülki, -i]

mülk: *Varlık, mal, eşya.*

Didügi gibi ol eyā şehriyār
Degül **mülki** bu ʿālemüñ pāy-dār
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [mülki, -i]

mülk: *Ülke.*

Şehā çün gele **mülkiñe** bir ġarīb
Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 35). [mülkiñe, -in, -e, -]*

mülk: *Ülke.*

Şehā çün gele **mülkiñe** bir ġarīb
Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 35). [mülkiñe, -in, -e, -]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Bu **mülk** ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [mülk,]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Bu **mülk** ü bu māl ü bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [mülk,]*

mülk: *Ülke II Saltanat III Bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.*

Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
Gözet olmasun **mülkde** şūr u şer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 110). [mülkde, -de]

mülk: *Ülke II Saltanat III Bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.*

Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
Gözet olmasun **mülkde** şūr u şer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 110). [mülkde, -de]

mülk: *Memleket, ülke.*

Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp **mülke** ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 158). [mülke, -e]

mülk: *Memleket, ülke.*

Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp **mülke** ol ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 158). [mülke, -e]

mülk: *Ülke.*

İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket ile ide **mülkin** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 278). [mülkin, -i, -n]*

mülk: *Ülke.*

İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket ile ide **mülkin** ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 278). [mülkin, -i, -n]*

mülk: *Ülke.*

Göñül **mülkin** evhām ider pāy-māl
Şu resme ki taʿmīre ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 431). [mülkin, -i, -n]

mülk: *Memleket, ülke II varlık, mal.*

Didiler ki iy Ḫusrev-i kām-yāb
Bu **mülküñ** nihāyetde ḫāli ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 20). [mülküñ, -üñ]

mülk: *Ülke.*

Geçüp kūhdan iy şeh-i kām-yāb
Gelüp geh iderler bu **mülki** ḫarāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 64). [mülki, -i]

mülk: *Ülke.*

Ne manṣıb senüñdür ne **mülk** ü ne māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [mülk,]*

mülk ü emlāk: *Mülk ve mallar.*

Niṣāruñ ḳamu **mülk ü emlāk** Keyd
Sözümde ṣaḳın ṣanma kim ola keyd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 497). [mülk ü emlāk,]*

mülk ü māl: *Mal, mülk ll dünyalıklar.*

Ḳanı **mülk ü māl** ü ḳanı ʿizz ü cāh
Ḳanı aḳrabā vü sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 441). [mülk ü māl,]*

Çü nūş eyleye pür idüben sifāl
Degül ḥabbece çeşmine **mülk ü māl** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 66). [mülk ü māl,]*

Gidüben elinden anuñ **mülk ü māl**
Olısar elümde benüm pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 499). [mülk ü māl,]*

Ḳanı pādişahlıḳ ḳanı **mülk ü māl**
Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 441). [mülk ü māl,]*

mülk ü māl: *Mal ve mülk ll Dünya'ya ait her şey.*

Niçün virelüm düşmene **mülk ü māl**
Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 597). [mülk ü māl,]*

mülk ü mālı: *Mal, mülk ll dünyalıklar.*

Belindeki hem ol muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser cihān **mülk ü mālı** deger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 648). [mülk ü mālı, -ı]*

mülk ü manṣıb: *Ülke ve makam.*

Degül **mülk ü manṣıb** çün iy şehriyār
Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 51). [mülk ü manṣıb,]*

mülk ü tāc ü serīr: *Devlet-mal-mülk, tac ve taht.*

Ne emr eyleseñ ola fermān-peẕīr
Ḫalel bulmaya **mülk ü tāc ü serīr** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 108). [mülk ü tāc ü serīr,]*

mülk-i aʿdā: *Düşman yurdu.*

Şeh olan müdām içe çünkim şarāb
Olur **mülk-i aʿdā** elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 134). [mülk-i aʿdā,]*

mülk-i çīn: *Çin ülkesi.*

Yine ḥilmüñ altuñdadur **mülk-i Çīn**
Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 59). [mülk-i çīn,]*

Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye **mülk-i Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 62). [mülk-i çīn,]*

mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya: *Dünya ve ahiret mülkü.*

Saʿādet anuñ kim bula ḳurba rāh
Olur **mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 200). [mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya, -y, -a]*

mülk-i īrān: *İran Mülkü, İran Memleketi.*

Ser-ā-ser benüm ḥükmime Rūm rām
Muṭīʿdür **mülk-i īrān** tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 264). [mülk-i īrān,]*

mülk-i īrān-zemīn: *İran toprağı.*

Gerekmez baña **mülk-i īrān-zemīn**
Revān eyledük yine şāha hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 767). [mülk-i īrān-zemīn,]*

Yine zeyn olur **mülk-i īrān-zemīn**
Cihāndan gider ceng ü āşūb u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 259). [mülk-i īrān-zemīn,]*

mülk-i kāvūs: *Kavus'un malı mülkü.*

Geyer başına tāc-ı Key-ḫusrevi
Bulur **mülk-i Kāvūs** şāh-ı nevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 256). [mülk-i kāvūs,]*

mülk-i maġrib: *Magrib ülkesi, dünyanın batısı.*

Elinde yidi **mülk-i maġrib** tamām
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 93). [mülk-i maġrib,]*

mülk-i maġrib-zemīne: *Batı memleketlerinin mülkü.*

Ki daʿvet içün gönderübdür Ḫudā
Beni **mülk-i maġrib-zemīne** şehā
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 128). [mülk-i maġrib-zemīne, -e]

mülk-i rūm: *Rum Ülkesi, Anadolu yurdu (Yüz Rûm mülküne benzetilmiştir. Yüzün Rûm'a benzetilmesi beyazlık yönündendir. Çünkü Rûm bevaz tenli olanların ülkesidir. Rûm'un Arap ilinden başka ilden olan kimse ve Anadolu, Osmanlı anlamları vardır.).*

Ol ābād u ferḫunde iy **mülk-i Rūm**
Naẓar eylemeye saña çeşm-i şūm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 173). [mülk-i rūm,]

mülk-i rūma: *Anadolu yurdu.*

Ki fi'l-cümle āsāyiş idüp sipāh
Döne **mülk-i Rūma** ideʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 806). [mülk-i rūma,]

mülk-i rūma: *Rum Ülkesi, Anadolu yurdu (Yüz Rûm mülküne benzetilmiştir. Yüzün Rûm'a benzetilmesi beyazlık yönündendir. Çünkü Rûm bevaz tenli olanların ülkesidir. Rûm'un Arap ilinden başka ilden olan kimse ve Anadolu, Osmanlı anlamları vardır.).*

Dönüp itmeyem **mülk-i Rūma** naẓar
Ya bir iş aṣam ya virem bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 799). [mülk-i rūma, -a]

mülk-i sind: *Sind mülkü. ll Pakistan'da bir eyalet.*

Murādum degüldür benüm **mülk-i Sind**
Mübārek ola sizlere Sind ü Hind
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 205). [mülk-i sind,]

mülk-iʿuḳbāyı: *Öbür dünya, ahiret.*

Bu dünyāyı ṭutmış idi şeh tamām
Diledi ide **mülk-iʿuḳbāyı** rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 182). [mülk-iʿuḳbāyı, -yı]*

mülūk: *Melikler, hükümdarlar.*

Kelāmı **mülūkuñ** mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 45). [mülūkuñ, -üñ]

mülūk: *Melikler, hükümdarlar.*

Kelāmı **mülūkuñ** mülūk-ı kelām
Olur bu meṣeldür ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 45). [mülūkuñ, -üñ]

mülūk: *Melikler, hükümdarlar.*

Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫˇār
İder geh ḥakīm ile encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 163). [mülūk,]

mülūk: *Melikler, hükümdarlar.*

Mülūk ile gāhī olup bāde-ḫˇār
İder geh ḥakīm ile encüm-şümār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 163). [mülūk,]

mülūk: *(Ar.) Melikler, hükümdarlar.*

Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber
Mülūkıdur ancaḳ olan muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 74). [mülūkıdur, -ı, -dur]

mülūk: *(Ar.) Melikler, hükümdarlar.*

Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber
Mülūkıdur ancaḳ olan muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 74). [mülūkıdur, -ı, -dur]

mülūk: *Melikler, hükümdarlar.*

Ne ḳāḍī var ol şehrde ne **mülūk**
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [mülūk,]*

mülūk-ı kelām: *Kelamın/ sözün hükümdarları.*

Kelāmı mülūkuñ **mülūk-ı kelām**
Olur bu meṣeldür ki dir ḫāṣ u ʿām

(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 45). [mülūk-ı kelām,]

mūm: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.*

Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Şeb-i tīrede **mūm** idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 140). [mūm,]*

mūm: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.*

Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Şeb-i tīrede **mūm** idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 140). [mūm,]*

mūm: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.*

Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede çü **mūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [mūm,]*

mūm: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.*

Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede çü **mūm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [mūm,]*

mūm: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.*

Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer **mūm** olup revġan olur ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 386). [mūm,]*

mümās: *Temas eden, dokunan. || Dokunmak, temas etmek.*

Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḥūta **mümās** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 176). [mümās,]*

mümās: *Temas eden, dokunan. || Dokunmak, temas etmek.*

Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḥūta **mümās** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 176). [mümās,]*

müʾmin: *(Ar.) İman eden, dindar.*

Degül idi **müʾmin** Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 475). [müʾmin,]*

müʾmin: *(Ar.) İman eden, dindar.*

Degül idi **müʾmin** Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 475). [müʾmin,]*

müʾmin: *İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.*

İden nīzeyi ser-keş ü ser-fırāz
Ḫelāl eyleyen **müʾmine** türk-tāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 190). [müʾmine, -e]

müʾmin: *İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.*

İden nīzeyi ser-keş ü ser-fırāz
Ḫelāl eyleyen **müʾmine** türk-tāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 190). [müʾmine, -e]

müʾmin: *Mümin, inanan.*

İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin **müʾmin** itdi kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [müʾmin, -a]

müʾmin: *Mümin, inanan.*

İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
Kimin **müʾmin** itdi kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [müʾmin, -a]

mūmiyā: *İlaç.*

Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī **mūmiyā** oldı hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [mūmiyā,]*

mūmiyā: *İlaç.*

Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī **mūmiyā** oldı hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [mūmiyā,]*

mūmiyā: *Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.*

Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
Virem **mūmiyā** çünki işkestesin
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [mūmiyā,]

mūmiyā: *Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.*

Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
Virem **mūmiyā** çünki işkestesin
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [mūmiyā,]

mūmiyā: *İlaç.*

Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü olıcak olur **mūmiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 44). [mūmiyā,]*

mūmiyā: *İlaç.*

Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü olıcak olur **mūmiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 44). [mūmiyā,]*

mümkin: *Sonradan var olan, var olması için başka bir varlığa muhtaç olan.*

İdüp vācibe **mümkini** āşinā
Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 29). [mümkini, -i]*

Gerek ṣarf ola **mümkine** iḳtidār
Ki biri olur anlaruñ ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 169). [mümkine, -e]*

mümkin: *Ar. Olur şey, hadd-i imkânda, kudret yeter, olağan. mümkinât: Mümkin olan şeyler: "Kitâb-ı mümkinât esrâr-ı Hakk'ı bî-dehen söyler -Nâbî". gayr-i mümkin, nâ-mümkin: Mümkin olmayan. ("mümkinsiz, mümkini yok" galattır.).*

Kırup **mümkin** oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 669). [mümkin,]*

Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
Ne **mümkin** ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [mümkin,]

ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne **mümkin** döne bir yaña çün gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [mümkin,]

Saña benden irmek ne **mümkin** ziyān
Velī key ṣaḳın duymasun bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 205). [mümkin,]

Unutmaḳ ne **mümkin** ol iḥsānı ben
Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun merd ü zen
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [mümkin,]

mümkin: *İmkan dahilinde.*

Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
Ne **mümkin** ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [mümkin,]

mümtezic: *Uyuşan, kaynaşan.*

Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile ter
Olur **mümtezic** luṭfuñ olsa eger *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 38). [mümtezic,]*

münakkaş: *Nakışlı, süslü.*

Ṭırāzı **münaḳḳaş** çü Sīmurġ-ı Ḳāf
Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 125). [münaḳḳaş,]*

münakkaş: *Nakışlı, süslü.*

Ṭırāzı **münaḳḳaş** çü Sīmurġ-ı Ḳāf
Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 125). [münaḳḳaş,]*

münakkaş: *Nakışlı, süslü.*

Geyer bir **münaḳḳaş** zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [münaḳḳaş,]*

münaḳḳaş: *Nakışlı, süslü.*

Geyer bir **münaḳḳaş** zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [münaḳḳaş,]*

münaḳḳaş: *Nakışlı, süslü.*

Münaḳḳaş per ü bāli hem-çün teẕerv
Olur tīre baḳup aña çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 219). [münaḳḳaş,]*

münakkaş ola: *Süslenmiş, resmedilmiş.*

Ger īmāna gelmezseñ iy şāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola ḳanuñ ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 282). [münaḳḳaş ola, -a]*

münāsib: *Uygun.*

Açup her biri keştinüñ bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 34). [münāsib,]*

münāsib: *Uygun.*

Açup her biri keştinüñ bād-bān
Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 34). [münāsib,]*

mündefiʿ: *Def etmek, savuşturmak.*

Olur **mündefiʿ** āfet-i intiẓār
Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 137). [mündefiʿ,]*

münevver: *1. aydınlık, ışıklandırılmış 2. parlak.*

Hemīn ḫāne-i çīndür bir ṭarāf
Ḫaṣāsı **münevver** çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 158). [münevver,]*

münevver: *1. aydınlık, ışıklandırılmış 2. parlak.*

Hemīn ḫāne-i çīndür bir ṭarāf
Ḫaṣāsı **münevver** çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 158). [münevver,]*

münevver: *1. aydınlık, ışıklandırılmış 2. parlak.*

Benefşe idi reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli hem-çü sirāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 16). [münevver,]*

münevver: *1. aydınlık, ışıklandırılmış 2. parlak.*

Benefşe idi reste farḳında tāc
Münevver per ü bāli hem-çü sirāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 16). [münevver,]*

münevver olur: *Nurlanmak, ışık ile dolmak.*

Çıḳar taḫta ḫurşīd-i māh-efserān
Münevver olur ṭalʿatinden cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 126). [münevver olur, -ur]*

Meh-i nev gibi ṭoġdı çün ol ḳamer
Münevver olur cümle baḥr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 304). [münevver olur, -ur]*

münezzeh: *Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.*

Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [münezzeh,]*

münezzeh: *Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.*

Münezzeh mekāyidden ü adı Keyd
Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [münezzeh,]*

münezzeh: *Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.*

Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 260). [münezzeh,]

münezzeh: *Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.*

Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 260). [münezzeh,]

münezzeh: *Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.*

Vişāline ṭālib ḳamu kāyināt
Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [münezzeh,]

münezzeh: *Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.*

Vişāline ṭālib ḳamu kāyināt
Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [münezzeh,]

münhezim olur: *Hezimete uğramak, yenilmek.*

Marīż u muʿālic olıcak muʿīn
Maraż **münhezim olur** iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 40). [münhezim olur, -ur]

münīr: *Parlak.*

Siyeh gerd içinde **münīr** āfitāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [münīr,]

münīr: *Parlak.*

Siyeh gerd içinde **münīr** āfitāb
Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 167). [münīr,]

münīr: *Parlak.*

Münīr idi çün çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında tāze hemīşe giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 217). [münīr,]*

münīr iden: *Aydınlatmak, ışık vermek, parlatmak.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 163). [münīr iden, -en]*

münḳaṭiʿ olmadı: *Tükenmek, bitmek, kesilmek.*

Gice gündüz itdüm bu fenne heves
Ṣadām olmadı münḳaṭiʿ çün ceres
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 48). [münḳaṭiʿ olmadı, -ma, -dı]

münkir olan: *İnkar etmek.*

Buña **münkir olan** degüldür beşer
Behīmedür ol belki daḥı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 83). [münkir olan, -an]*

muntaẓır: *Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.*

Olur keştīyi şeh ıraḳdan ʿayān
Görür **muntaẓırlar** anı nā-gehān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 344). [muntaẓırlar, -lar]

müntehā: *Ar. Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer.*

Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ **müntehāsında** bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [müntehāsında, -sın, -da]

müntehā: *Ar. Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer.*

Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ **müntehāsında** bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [müntehāsında, -sın, -da]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Bulınurdı **mūra** zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [mūra, -a]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Bulınurdı **mūra** zübāba ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [mūra, -a]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler **mūr** ile māra ḳūt
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [mūr,]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Görinür idi raḫneden gāv u ḥūt
Olur mürdeler **mūr** ile māra ḳūt
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [mūr,]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü **mūr**
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü **mūr**
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [mūr,]*

mūr: *Karınca.*

İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi **mūra** küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [mūra, -a]

mūr: *Karınca.*

İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi **mūra** küncini teng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [mūra, -a]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

El ayaġ ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene **mūr** loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [mūr,]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

El ayaġ ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene **mūr** loḳm ile rāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [mūr,]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Ṭoyup laḥm-ı insāna mār ile **mūr**
Pür itdi ḥavāşıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Ṭoyup laḥm-ı insāna mār ile **mūr**
Pür itdi ḥavāşıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Yanumda berāber-durur pīl ü **mūr**
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [mūr,]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Yanumda berāber-durur pīl ü **mūr**
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [mūr,]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl eyleye **mūra** zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [mūra, -a]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl eyleye **mūra** zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [mūra, -a]

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
İde **mūrdan** ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 310). [mūrdan, -dan]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
İde **mūrdan** ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 310). [mūrdan, -dan]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

İşigine yüz sürse bir ḫasta **mūr**
İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

İşigine yüz sürse bir ḫasta **mūr**
İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [mūr,]*

mūr: *Karınca.*

Ben ol ḫasta **mūram** ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [mūram, -am]*

mūr: *Karınca.*

Ben ol ḫasta **mūram** ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [mūram, -am]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder mār ile **mūra** gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [mūra, -a]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder mār ile **mūra** gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1096). [mūra, -a]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Ne murġ u ne **mūr** u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Ne murġ u ne **mūr** u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül **mūr** mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline nisbet degül **mūr** mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Çü ḫaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner **mūr** küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Çü ḫaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner **mūr** küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

ʿAdūyı eger **mūr** ise pīl bil
Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

ʿAdūyı eger **mūr** ise pīl bil
Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Bunı fikr idüp eyler iken naẕar
Serīr üzre bir **mūr** gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
Serīr üzre bir **mūr** gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [mūr,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Eline alup **mūrı** itdi suʾāl
Didi bir benüm gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 17). [mūrı, -ı]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Eline alup **mūrı** itdi suʾāl
Didi bir benüm gibi ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 17). [mūrı, -ı]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Binā olsa üstinde dutmaya mīl
Yanında degül **mūr** mānend-i pīl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 226). [mūr,]

mūr: *Karınca.*

Egerçi eli vü ayaġı ḳaṣīr
Velī pençesinde olur **mūr** şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 30). [mūr,]*

mūr u zübāb: *Karınca ve sinek.*

İdüp hinduvāneyi çāk āfītāb
Nice üşse çākine **mūr u zübāb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 262). [mūr u zübāb,]*

Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu başa **mūr u zübāb** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 264). [mūr u zübāb,]*

murabbā: *Meyve suyu tatlısı. Reçel. Ezme.*

Murabbā vü perverdeler şekkeri
Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [murabbā,]*

murabbā: *Meyve suyu tatlısı. Reçel. Ezme.*

Murabbā vü perverdeler şekkeri
Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [murabbā,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 474). [murād,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
Murād ol olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 474). [murād,]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum benüm bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum benüm bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 761). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 761). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum budur kim müselmān ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [murādum, -um]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin ki bildük **murādın** tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 792). [murādın, -ıñ]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin ki bildük **murādın** tamām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 792). [murādın, -ıñ]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Bizi ḫōşca gördi o fermān-revā
İlāhī **murādını** virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 814). [murādını, -ı, -n, -ı]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Bizi ḫōşca gördi o fermān-revā
İlāhī **murādını** virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 814). [murādını, -ı, -n, -ı]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Naṣīb olur ise eger ittiḥād
Uḫuvvet ola ol-durur ḥod **murād**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [murād,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Naṣīb olur ise eger ittiḥād
Uḫuvvet ola ol-durur ḥod **murād**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [murād,]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Sikender benem iy ser-efrāz-ı şāh
Murādum degül taḫt u mülk ü külāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 388). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Sikender benem iy ser-efrāz-ı şāh
Murādum degül taḫt u mülk ü külāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 388). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 389). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 389). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

ʿAdū ṣanma kim nīk-ḫāhem saña
Murāduñı neyse di şāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 392). [murāduñı, -uñ, -ı]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

ʿAdū ṣanma kim nīk-ḫāhem saña
Murāduñı neyse di şāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 392). [murāduñı, -uñ, -ı]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [murādātuma, -āt, -u, -ma]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [murādātuma, -āt, -u, -ma]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Daḫı bir **murādum** bu iy pādişāh
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Daḫı bir **murādum** bu iy pādişāh
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [murādum, -um]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Murādında çün Ḫıżrdur reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 57). [murādında, -ı, -n, -da]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Murādında çün Ḫıżrdur reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 57). [murādında, -ı, -n, -da]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā her **murādına** olsun muʿīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 94). [murādına, -ı, -n, -a]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā her **murādına** olsun muʿīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 94). [murādına, -ı, -n, -a]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 270). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 270). [murādum, -um]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Sipāhuñ **murādı** bu iy pehlevān
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 181). [murādı, -ı]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Sipāhuñ **murādı** bu iy pehlevān
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 181). [murādı, -ı]*

murād: *Arzu, istek.*

Cihānda anuñ gibi yoḳ pādişāh
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 362). [murādınca, -ın, -ca]

murād: *Arzu, istek.*

Cihānda anuñ gibi yoḳ pādişāh
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 362). [murādınca, -ın, -ca]

murād: *Arzu, istek.*

Murādınca yidi şeh itdi tamām
Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [murādınca, -ın, -ca]*

murād: *Arzu, istek.*

Murādınca yidi şeh itdi tamām
Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [murādınca, -ın, -ca]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degül Sind mülki şehā
Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 33). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degül Sind mülki şehā
Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 33). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu gezmeden iy şehriyār
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [murādum, -um]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 207). [murādum, -um]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [murādın, -ıñ]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [murādın, -ıñ]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Aña hīç lāzım degül tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 208). [murādı, -ı]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Aña hīç lāzım degül tercümān
Murādı bilür söylemeden zebān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 208). [murādı, -ı]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile māla ben
Gelesin **murād** oldur īmāna sen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 280). [murād,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile māla ben
Gelesin **murād** oldur īmāna sen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 280). [murād,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Murādı eger itmek ise ḳıtāl
İdelüm anuñ ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 415). [murādı, -ı]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Murādı eger itmek ise ḳıtāl
İdelüm anuñ ile ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 415). [murādı, -ı]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [murādum, -um]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Murādum hidāyetdür iy şeh hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [murādum, -um]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Koyup gitmek imiş **murāduñ** şehā
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [murāduñ, -uñ]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Koyup gitmek imiş **murāduñ** şehā
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [murāduñ, -uñ]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [murād,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [murād,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Ḫalīfe dimekden ne ola **murād**
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [murād,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Ḫalīfe dimekden ne ola **murād**
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [murād,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod **murād**
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [murād,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod **murād**
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [murād,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan **murād**
Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 37). [murād,]*

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan **murād**
Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 37). [murād,]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim yazam Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim yazam Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [murādum, -um]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Bunı yazmadan zer degüldür **murād**
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [murād,]

murād: *Maksat, meram, niyet.*

Bunı yazmadan zer degüldür **murād**
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [murād,]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Bunı yazmadan zer degüldür murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Bunı yazmadan zer degüldür murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 62). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 69). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 69). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 70). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum degül kimseden sīm ü zer
Murādum hemīn ʿarż ḳılmaḳ hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 70). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum seni görmek idi hemān
Çü gördüm yoluma oluram revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 199). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum seni görmek idi hemān
Çü gördüm yoluma oluram revān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 199). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum benüm bu ki daʿvet idem
Müselmān olasız ḳoyuban gidem
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 75). [murādum, -um]

murād: *Arzu edilen şey, dilek, amaç.*

Dinür el-kelāmü yecürrü'l-kelām
Murādum benüm ḫamse itmek tamām
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 42). [murādum, -um]

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Murādum bu deryāyı seyrān idem
Görem baḥr ḫalḳın yoluma gidem
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 77). [murādum, -um]

murād: *Murat, arzu, istek.*

Murāduñca seyr eyle baḥri şehā
Ki çoḳ baḥrde daḫı ḫalḳ-ı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 121). [murāduñca, -uñ, -ca]*

murād: *İstek, dilek, arzu, niyet.*

Ḳo deryāyı ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla **murāda** olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 278). [murāda, -a]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Bu hüşyārlıḳdan irişür ziyān
Yitişür **murādına** ser-mest olan
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 20). [murādına, -ı, -n, -a]

murād: *İstemek, Arzulamak.*

Velī vaṣl ü dīdārı iden **murād**
İki ʿāleme eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 183). [murād,]*

murād atına: *Arzu edilen atın üstüne binmek II isteğine, amacına ulaşmak.*

Murād atına bindürür gāh çüst
Gehī indürür zār ü ġam-gīn ü süst
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 3). [murād atına,]

murād eyleyelüm: *Murat etmek, istemek, arzulamak.*

Rıżā-yı Ḫaḳı eyleyelüm murād
Kim ola şehīd olanuñ rūḥı şād *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 201). [murād eyleyelüm, -ye, -lüm]*

murād idinüp: *Arzu etmek, istemek.*

Çü yinmez ne dirsin idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 97). [murād idinüp, -üp]*

murādāt: *İstekler, amaçlar.*

Baña di **murādātuñı** hep şehā
Ne emr itseñ olur yanumda revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [murādātuñı, -un, -ı, -, -]

murādāt: *İstekler, amaçlar.*

Baña di **murādātuñı** hep şehā
Ne emr itseñ olur yanumda revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [murādātuñı, -un, -ı, -, -]

murādāt: *İstekler, amaçlar.*

Murādātı lāġar ne zer var ne zūr
ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [murādātı, -ı]*

murād-ı ḳamu āferīnişdür: *Yaradılmışların tümünün isteği, arzusudur.*

Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür ol
Murād-ı ḳamu āferīnişdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 27). [murād-ı ḳamu āferīnişdür,]*

murād-ı şeh: *Şahın muradı.*

Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
Ne lāzım çeke cenge tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 365). [murād-ı şeh,]*

murādınca: *İstenilen şekilde, arzu edildiğince.*

Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [murādınca,]*

murādınca: *İstenilen şekilde, arzu edildiğince.*

Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [murādınca,]*

murādınca: *İstenilen şekilde, arzu edildiğince.*

Yapışmış görür laḥma elmās şāh
Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 42). [murādınca,]*

murādınca: *İstenilen şekilde, arzu edildiğince.*

Varup şehrüñ içinde ḳondı sipāh
Ḫişārı **murādınca** seyr itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 404). [murādınca,]*

murādınca: *İstenilen şekilde, arzu edildiğince.*

Güherden **murādınca** aldı sipāh
Süvār oluban itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 197). [murādınca,]*

murādınca: *İstenilen şekilde, arzu edildiğince.*

Murādınca āhūnuñ eyler ṣadā
Velī mevtdür kim ider merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 113). [murādınca,]*

murādum degüldür: *İstemiyorum.*

Murādum degüldür benüm mülk-i Sind
Mübārek ola sizlere Sind ü Hind
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 205). [murādum degüldür, --um, --dür]

murāḳıb: *Kendini adamış.*

Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu mülke gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 341). [murāḳıb,]*

murākıb: *Kendini adamış.*

Murāḳıb iken oldı baña ʿayān
Bu mülke gelicegi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 341). [murāḳıb,]*

murassaʿ: *Mücevherlerle bezenmiş.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar **muraṣṣa**ʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 790). [muraṣṣaʿ,]

Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 360). [muraṣṣaʿ,]

Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar **muraṣṣa**ʿ eyer
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 360). [muraṣṣaʿ,]

Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣaʿ libās u mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [muraṣṣaʿ,]

Belindeki hem ol **muraṣṣa**ʿ kemer
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [muraṣṣaʿ,]

Ḳuşadup beline **muraṣṣa**ʿ kemer
Anı başdan ayaġa eyle güher *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 13). [muraṣṣaʿ,]*

Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 86). [muraṣṣaʿ,]

Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe **muraṣṣa**ʿ kemer

(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 86). [muraṣṣaʿ,]

Çıḳardı **muraṣṣaʿ** libāsını şāh
Giderdi başından keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 599). [muraṣṣaʿ,]*

Degül idi iḳlīm aña kām
Muraṣṣaʿ eyerlü vü zerrīn-licām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 672). [muraṣṣaʿ,]*

Zer ü sīm ü cevşen **muraṣṣaʿ** kemer
Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [muraṣṣaʿ,]*

Muraṣṣaʿ libāce muraṣṣaʿ külāh
Olur her birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 85). [muraṣṣaʿ,]*

Muraṣṣaʿ libāce **muraṣṣaʿ** külāh
Olur her birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 85). [muraṣṣaʿ,]*

Çü fikr ü naẓar tīz anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 170). [muraṣṣaʿ,]*

Zer-evrāḳı eyler **muraṣṣaʿ** seḥāb
Ṣu rūşenliginden olur āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 19). [muraṣṣaʿ,]*

Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline **muraṣṣaʿ** kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 622). [muraṣṣaʿ,]*

Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler **muraṣṣaʿ** kemer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [muraṣṣaʿ,]*

murassaʿ: *İnci, elmas, yakut vb. kıymetli taşlarla süslenmiş, mücevherle bezenmiş.*

Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 790). [muraṣṣaʿ,]*

mūrçe: *Karınca.*

İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül **mūrçe** fīl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [mūrçe,]*

mūrçe: *Karınca.*

İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül **mūrçe** fīl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 146). [mūrçe,]*

mürd: *Ölmüş, ölü.*

Sezā-yı perestiş perestendeye
ʿİnāyetger ol **mürdeye** zindeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 102). [mürdeye, -eye]*

murdār ola: *Kirlenmek II kederlenmek; kötü duruma düşmek, zarar görmek.*

Çü **murdār ola** lehce gelmez hüner
Bilür bir naẓar görse ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 187). [murdār ola, -a]*

murdār-hʸār: *Akbaba, çaylak vb. leş yiyici hayvan.*

Ser-ā-pā teni seg gibi mūy-dār
Çü ḫınzīr her biri **murdār-ḫʸār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 44). [murdār-ḫʸār,]*

mürde: *Ölü.*

Görinür idi raḫneden gāv u ḫūt
Olur **mürdeler** mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [mürdeler, -ler]*

mürde: *Ölü.*

Görinür idi raḫneden gāv u ḫūt
Olur **mürdeler** mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 236). [mürdeler, -ler]*

mürde: *Ölü.*

Ṭolar **mürde** peykeri ile zemīn
Zemīne döşenmişdi ṣan naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [mürde,]*

mürde: *Ölü.*

Ṭolar **mürde** peykeri ile zemīn
Zemīne döşenmişdi ṣan naṭʿ-ı Çīn

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [mürde,]

mürde: *Ölü.*

Çeker **mürdeler** çeşmine zāġ mīl
Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [mürdeler, -ler]*

mürde: *Ölü.*

Çeker **mürdeler** çeşmine zāġ mīl
Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [mürdeler, -ler]*

mürde: *Ölü.*

Gele **mürde** çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [mürde,]*

mürde: *Ölü.*

Gele **mürde** çeşmeye tāze ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [mürde,]*

mürde: *Ölü.*

Havāsı virür **mürde** cisme ḥayāt
Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 89). [mürde,]*

mürde: *Ölü.*

Havāsı virür **mürde** cisme ḥayāt
Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 89). [mürde,]*

mürde: *Ölü, ölmüş.*

Olur müttehem gerçi bād-ı ḥazān
Bulur **mürdeler** andan ammā ki cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [mürdeler, -ler]

mürde: *Ölü, ölmüş.*

Olur müttehem gerçi bād-ı ḥazān
Bulur **mürdeler** andan ammā ki cān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 48). [mürdeler, -ler]

mürde: *Ölü.*

- Ṣadā itdi būḳ u nefīr ü derāy

İder zindeler **mürde** rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 308). [mürde,]*

mürde: *Ölü.*

- Ṣadā itdi būḳ u nefīr ü derāy

İder zindeler **mürde** rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 308). [mürde,]*

mürde: *Ölü; bitkin, perişan.*

- Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz

Gele zindegānī ḳatı **mürdevüz** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 186). [mürdevüz, -vüz]*

mürde: *Ölü; bitkin, perişan.*

- Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz

Gele zindegānī ḳatı **mürdevüz** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 186). [mürdevüz, -vüz]*

mürde: *Ölü.*

- İdüp **mürdeyi** ġaflet içün fiġān

İder nevḥalar būm mūye -künān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 13). [mürdeyi, -y, -i]*

mürde: *Ölü.*

- İdüp **mürdeyi** ġaflet içün fiġān

İder nevḥalar būm mūye -künān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 13). [mürdeyi, -y, -i]*

mürde-cān: *Ölü can.*

- Alup dūşa anı getürdi keyān

Ḳamu cism-i mürdeydi ol **mürde-cān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 214). [mürde-cān,]*

mürebbī-yi ḥalḳ: *Halkın eğiticisi.*

- Hüdā-baḫş-ı ümmet delīl-i sübül

Mürebbī-yi ḥalḳ u muʿīn u fetūḥ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 5). [mürebbī-yi ḥalḳ,]*

murġ: *Kuş.*

- Zemīn ehlini eyledi cümle ker

Düşerdi yire **murġ** iderken güzer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 150). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*

- Zemīn ehlini eyledi cümle ker

Düşerdi yire **murġ** iderken güzer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 150). [murġ,]*

mürġ: *Kuş.*

- Olup nīzeler anda serv-i revān

Olur feth **murġına** tūġ āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 122). [murġına, -ı, -n, -a]*

mürġ: *Kuş.*

- Olup nīzeler anda serv-i revān

Olur feth **murġına** tūġ āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 122). [murġına, -ı, -n, -a]*

murġ: *Kuş.*

• Açar şol ḳadar **murġ** ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• Açar şol ḳadar **murġ** ardınca bāl
Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine **murġ** gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar üstine **murġ** gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• Ben ol **murġam** üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 45). [murġam, -am]*

murġ: *Kuş.*
• Ben ol **murġam** üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 45). [murġam, -am]*

murġ: *Kuş.*
• Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
Ki her biri dil **murġın** eyler şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [murġın, -ın]*

murġ: *Kuş.*
• Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
Ki her biri dil **murġın** eyler şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [murġın, -ın]*

mürġ: *Kuş.*
• Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Gönül **murġını** itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [murġını, -ı, -n, -ı]*

mürġ: *Kuş.*
• Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi tīr
Gönül **murġını** itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 132). [murġını, -ı, -n, -ı]*

murġ: *Kuş.*
• Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen **murġı** eyler çü berbeṭ fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [murġı, -ı]*

murġ: *Kuş.*
• Semenden tehī oldı çün būstān
Çemen **murġı** eyler çü berbeṭ fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 60). [murġı, -ı]*

murġ: *Kuş.*
• Ne **murġ** u ne mūr u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• Ne **murġ** u ne mūr u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar anda çoḳ **murġ** anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar anda çoḳ **murġ** anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 252). [murġ,]*

murġ: *Kuş.*
• İşidüp ider **murġ** ṭūl-i emel
Olur ol nevā aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 117). [murġ,]*

murġı: *Kuş.*
• Naẓar **murġı** irmez açup aña bāl
Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 133). [murġı,]*

murġ-ı ābī: *Su kuşu.*
• Ṣuda baṭ açup zāġ gibi dehān
Çıkarmış çü seg **murġ-ı ābī** zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 68). [murġ-ı ābī,]*

murġ-ı ābī: *Su kuşu II gemi.*
• Ne var **murġ-ı ābī** ki ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd olur celīs *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 145). [murġ-ı ābī,]*

murġ-i ābīler: *Su kuşu.*
• Olup **murġ-i ābīler** ile enīs
Olur hem-nişīn ḥarīf ü celīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 257). [murġ-i ābīler, -ler]*
• Didi eyleñüz seng-puşte naẓar
İder **murġ-ı ābīler** ile sefer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 300). [murġ-ı ābīler, -ler]*

murġ-ı ābīye: *Su kuşu.*
• Olup **murġ-ı ābīye** yaḫ bend-i pā
Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 89). [murġ-ı ābīye, -ye]*

murġ-ı hıred: *Akıl kuşu.*
• Ne deñlü ki **murġ-ı ḫıred** açsa bāl
Zevāyā-yı vaṣla irişmek muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 163). [murġ-ı ḫıred,]*

murġ-ı rāyet: *Sancağın kuşu.*
• Olup **murġ-ı rāyet** yanınca revān
Şehe şeh-perin eyledi sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 213). [murġ-ı rāyet,]*

murġ-ı zībāya: *Güzel kuş.*

• Bu dībā libās u bu ferḫunde bāġ
Virür **murġ-ı zībāya** ġāyet dimāġ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 20). [murġ-ı zībāya, -ya]*

mürġ-zār: *Far. Çayırlık, çemen-zâr II Kuş bahçesi.*
• Şanasın behişt idi ol **murġ-zār**
Veyā kevs̱er idi aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 87). [murġ-zār,]*
• Ki var idi maġribde bir **murġ-zār**
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [murġ-zār,]*

mürġ-zār: *Kuş bahçesi, kuş yatağı.*
• Olur **murġ-zāruñ** şeh-i murġı zār
Havā rūşen olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 25). [murġ-zāruñ, -uñ]*

mürīd: *Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.*
• Şehin-şāh Ebu'l-Fetḥ-i Ḫān Bāyezīd
Saʿādet aña bende devlet **mürīd** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 30). [mürīd,]*

mürīd: *Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.*
• Şehin-şāh Ebu'l-Fetḥ-i Ḫān Bāyezīd
Saʿādet aña bende devlet **mürīd** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 30). [mürīd,]*

mürīd: *Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.*
• Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
Mürīd ol meşiyyet anuñ ol Ḫakīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [mürīd,]*

mürīd: *Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.*
• Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
Mürīd ol meşiyyet anuñ ol Ḫakīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [mürīd,]*

mürsel: *Ar. 1. İrsal edilmiş, gönderilmiş. 2. Resul, peygamber.*
• Olan vaḥy ü ilhām ile reh-nümā
Ḳılan ḫalḳa **mürselleri** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 170). [mürselleri, -ler, -i]*

mürsel: *Ar. 1. İrsal edilmiş, gönderilmiş. 2. Resul, peygamber.*
• Olan vaḥy ü ilhām ile reh-nümā
Ḳılan ḫalḳa **mürselleri** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 170). [mürselleri, -ler, -i]*

mürsel: *Ar. 1. İrsal edilmiş, gönderilmiş. 2. Resul, peygamber.*
• İdüp ḫażret-i Ḫaḳḳa **mürsel** niyāz
Didi iy ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 43). [mürsel,]*

mürsel: *Ar. 1. İrsal edilmiş, gönderilmiş. 2. Resul, peygamber.*
• İdüp ḫażret-i Ḫaḳḳa **mürsel** niyāz
Didi iy ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 43). [mürsel,]*

murteżā: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve râzı olunmuş (kimse).*
• İmām-ı çehārum velī **murteżā**
Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 17). [murteżā,]*

murteżā: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve râzı olunmuş (kimse).*
• İmām-ı çehārum velī **murteżā**
Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 17). [murteżā,]*

mürūr itdügünce: *Geçmek, geçip gitmek.*
• İlāhī **mürūr itdügünce** zamān
Ola şāh āfāḳ-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 129). [mürūr itdügünce, -düg, -ünce]*

mürüvvet: *İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.*
• Fütüvvet **mürüvvet** şecāʿat-seḫā
Anuñ z̤ātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 31). [mürüvvet,]*

mürüvvet: *İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.*
• Fütüvvet **mürüvvet** şecāʿat-seḫā
Anuñ z̤ātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 31). [mürüvvet,]*

müş: *Yumruk.*
• Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
Yanında degül **müşca** pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 528). [müşca, -ca]*

müş: *Yumruk.*
• Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
Yanında degül **müşca** pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 528). [müşca, -ca]*

müsā: *Hz. Musa.*
• Muṣāḥib olur anda **Müsā** ile
Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 91). [müsā,]*

müsāfir: *Yolculuk yapan, yolculuğa, seyâhate çıkan kimse, yolcu.*
• Gelicek **müsāfir** de ide ḫużūr
Gerekse ünās̱ ü gerekse z̤ükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 217). [müsāfir,]*

müsāfir: *Yolculuk yapan, yolculuğa, seyâhate çıkan kimse, yolcu.*
• Gelicek **müsāfir** de ide ḫużūr
Gerekse ünās̱ ü gerekse z̤ükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 217). [müsāfir,]*

musahhar: *Boyun eğdirilmiş, emir ve itâat altına alınmış.*
• Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc
Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 9). [musaḫḫar,]*

musahhar: *Boyun eğdirilmiş, emir ve itâat altına alınmış.*

- Musaḫḫar idüp ḫalḳı bī-taḫt u tāc

Selāṭīn-i ʿālemden aldı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 9). [musaḫḫar,]*

musahhar idemez: *Ele geçirilmiş, zaptedilmiş.*

- Olursa daḫı Rüstem-i dāstān

Musaḫḫar idemez yalıñuz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 220). [musaḫḫar idemez, -e, -mez]*

muṣāhib: *Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.*

- Muṣāḥib olur anda Mūsā ile

Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 91). [muṣāḥib,]*

- Olup Muṣṭafāya **muṣāḥib** Ḫalīl

Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 95). [muṣāḥib,]*

muṣallī: *Beş vakit namazını düzenli ve sürekli olarak kılan (kimse).*

- Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola

Mesīḥ u **muṣallī** vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [muṣallī,]*

muṣallī: *Beş vakit namazını düzenli ve sürekli olarak kılan (kimse).*

- Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola

Mesīḥ u **muṣallī** vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [muṣallī,]*

muṣaʿṣaʿ: *Ar. Ṣa'ṣaalı, parlak, rûşen.*

- Müṣaʿṣaʿ cebīninde nūr-ı İlāh

Nebī ṣūretinde velī yüzi ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 439). [müṣaʿṣaʿ,]*

muṣaʿṣaʿ: *Ar. Ṣa'ṣaalı, parlak, rûşen.*

- Müṣaʿṣaʿ cebīninde nūr-ı İlāh

Nebī ṣūretinde velī yüzi ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 439). [müṣaʿṣaʿ,]*

müsāvī: *Eşit, denk olmak.*

- Ne duḫter ne māder ne hemşīre-vār

Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 42). [müsāvī,]*

müsāvī: *Uygun.*

- Tamām ile bir mi olur nā-tamām

Müsāvī midür puḫte ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 190). [müsāvī,]*

müsāvī: *Birbirinden ne fazla ne eksik olan, eşit.*

- Berāber-durur aña kūh ile berg

Müsāvīdür aña ḫayāt ile merg *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 108). [müsāvīdür, -dür]*

müsāvī olur: *Denk olmak.*

- İderse bunı ḳatl şāh-ı cihān

Müsāvī olur şehler ile hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1160). [müsāvīolur, -ur]*

- Gerek şāh olsun gerekse gedā

Müsāvī olur çünki ṭopraġ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 38). [müsāvīolur, -ur]*

müşāvir: *Ar. Müşavere edilen, akıl danışılan: hukuk müşaviri, tabîb-i müşâvir. Cem'i: müşâvirîn.*

- Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān

Her işde **müşāvir** ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [müşāvir,]*

müşāvir: *Ar. Müşavere edilen, akıl danışılan: hukuk müşaviri, tabîb-i müşâvir. Cem'i: müşâvirîn.*

- Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān

Her işde **müşāvir** ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [müşāvir,]*

muṣavver: *Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.*

- Olur şekkerīn peyker ile zemīn

Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 576). [muṣavver,]*

muṣavver: *Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.*

- Olur şekkerīn peyker ile zemīn

Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 576). [muṣavver,]*

muṣavver: *Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.*

- Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel

Ki her biridür bir **muṣavver** ecel *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [muṣavver,]*

muṣavver: *Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.*

- Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel

Ki her biridür bir **muṣavver** ecel *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 732). [muṣavver,]*

muṣayḳal olur: *Cilalanmış, parlatılmış olmak.*

- Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş

Ḳarara yaḳar yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 5). [muṣayḳal olur,]*

müşebbek: *Ar. Teşbîk edilmiş, eczası ağ ve kafes gibi örülmüş şebîke şekline konulmuş.*

- Megesle **müşebbek** beden oldı pür

Ṣan ol raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 283). [müşebbek,]*

müşebbek: *Ağ ve kafes gibi örülmüş olan II dayanıklı, sağlam; güçlü.*

- Müşebbek idi köhne pīrāheni

Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 9). [müşebbek,]*

müşebbek: *Ağ veya kafes gibi örülmüş (yaprak); ağacın yapraklarının kafes gibi görüntüsü.*

• Neler itdügin tīġ-ı āteş-feşān
Müşebbekden eylerdi seyrān cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 240). [müşebbekden, -den]*

müşebbek olup: *Ağ ve kafes gibi örülmüş olmak II yaralanmak, delik deşik olmak.*
• Müşebbek olup sīneler tīrden
Cigerler olur çāk şemşīrden *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 237). [müşebbek olup, -up]*

müsebbiḥ ü mühellil: *Kelime-i tevhid okuyanlar ve tespih edenler.*
• Mühellil müsebbiḥ felekde melek
Dıraḫşān simāk u muḳarrer semek *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 7). [müsebbiḥ ü mühellil,]*

musellaḥ: *Ar. Feslîh edilmiş, silâhlandırılmış, silâhlı. müsellâhan: Müsellâh olarak.*
• Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 21). [müsellaḥ,]*

musellaḥ: *Ar. Feslîh edilmiş, silâhlandırılmış, silâhlı. müsellâhan: Müsellâh olarak.*
• Müsellaḥ girür elli biñ nām-dār
Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 21). [müsellaḥ,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Murādum budur kim **müselmān** ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Murādum budur kim **müselmān** ola
Ḳoyup āteşi ehl-i īmān ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• İşitdüm şehin-şeh **müselmān** imiş
Ḫudādān imiş ehl-i īmān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 283). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• İşitdüm şehin-şeh **müselmān** imiş
Ḫudādān imiş ehl-i īmān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 283). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [müselmāna, -a]*

müselmān: *Müslüman.*

• Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [müselmāna, -a]*

müselmān: *Müslüman.*
• İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 78). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 78). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Ki yollarda küffārı daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 96). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Ki yollarda küffārı daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 96). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān olanın ḳılalum emīr
ʿİnād eyleyeni idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 191). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān olanın ḳılalum emīr
ʿİnād eyleyeni idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 191). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Ayıtdı **müselmān** olursa eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 613). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Ayıtdı **müselmān** olursa eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 613). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*

• Müselmān olanı ḳılup ber-ḳarār
İderdi ʿinād ideni tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 87). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān olanı ḳılup ber-ḳarār
İderdi ʿinād ideni tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 87). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Murādum benüm bu ki daʿvet idem
Müselmān olasız ḳoyuban gidem *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 76). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān olıcak bulursız emān
Size ẕerrece benden irmez ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 77). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān olur şehr ḫalḳı tamām
Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 79). [müselmān,]*

müselmān: *Müslüman.*
• Müselmān olur ḫavf idüp ol gürūh
İder dīni taʿlīm ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 423). [müselmān,]*

müselmān idüp: *Müslüman etmek.*
• Müselmān idüp eyleyem yine şāh
Olınca anuñ ola taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 135). [müselmān idüp, -üp]*

müselmān olup: *Müslüman olmak, imana gelmek.*
• Göñülden **müselmān olup** şehriyār
İder dīn-i İskenderi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 459). [müselmān olup, -up]*
• Diyicek şehüñ sözlerin tercümān
Müselmān olup buldı şehden emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 618). [müselmān olup, -up]*

müselsel: *Zincir gibi birbirine bağlı.*
• Kemend ejdehādur **müselsel** şiken
İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [müselsel,]*

müselsel: *Zincir gibi birbirine bağlı.*
• Kemend ejdehādur **müselsel** şiken
İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [müselsel,]*

müsemmā: *İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.*
• Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [müsemmāsı, -sı]*

müsemmā: *İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.*
• Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [müsemmāsı, -sı]*

müsemmā: *İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.*
• Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür **müsemmā** ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 186). [müsemmā,]*

müsemmā: *İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.*
• Biline çü esmālar ile ṣıfāt
Bilinür **müsemmā** ile ʿayn-ı ẕāt *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 186). [müsemmā,]*

müsemmā: *Ar. Tesmiye edilmiş, isim verilmiş, ad konulmuş, mevsûm.*
• Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
Vücūdı vücūd u ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 113). [müsemmādur, -dur]*

müsemmā: *Ar. Tesmiye edilmiş, isim verilmiş, ad konulmuş, mevsûm.*
• Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
Vücūdı vücūd u ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 113). [müsemmādur, -dur]*

mū-sepīd: *Saçları ağarmak.*
• Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse şāb
Degül **mū-sepīd** olduġında ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 30). [mū-sepīd,]*

mū-sepīd: *Saçları ağarmak.*
• Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse şāb
Degül **mū-sepīd** olduġında ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 30). [mū-sepīd,]*

mū-sepīd: *Saçları ağarmak.*
• Çün olduñ bu sinde iñen **mū-sepīd**
Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 175). [mū-sepīd,]*

müşerref: *(Ar.) Şerefli, onurlu.*
• Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
Ḳudümünden olur **müşerref** bu ferş *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 30). [müşerref,]*
• Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafī
Olur aña tābende sırr-ı ḫafī *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 73). [müşerref,]*
• Muḳaddes **müşerref** müzeyyen mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 197). [müşerref,]*
• Müşerref-durur içi erkānla
Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 229). [müşerref-durur, --durur]*
• Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her cihān-gīr ü her pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 35). [müşerref,]*
• Müşerref olup maḳdemi ile Çīn
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [müşerref,]*
• Dir idi bu resme **müşerref** mekān
Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 47). [müşerref,]*
• Getürmişdi taḫtını bir gün Ṣabā
Müşerref idi ḫażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 4). [müşerref,]*

• Feṣāḥat-durur ḳālib-i nuṭḳa cān
Müşerref belāġatla ehl-i beyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 18). [müşerref,]*

müşerref: *Şereflendirilmiş.*
• Dinür Mensik ol ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [müşerrefdür, -dür]*

müşerref iden: *Şereflendirmek, onurlandırmak.*
• Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi
Müşerref iden ʿilm ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 160). [müşerref iden, -en]*

müşerref iderse: *Şereflendirmek, onurlandırmak.*
• Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 332). [müşerref iderse, -er, -se]*

müşerref ola: *Şereflenmek.*
• Olup nāyib-i şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Ola ʿadliyile müşerref cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 96). [müşerref ola, -a]*

müşerref olup: *Şereflenmek.*
• Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 141). [müşerref olup, -up]*

müşerref olup: *Şeref bulmak.*
• Saña şimdi geldüm ki daʿvet idem
Müşerref olup ḥażretüñle gidem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 136). [müşerref olup,]*

müşerref olurdı: *Müşerref olmak; onurlanmak, onur kazanmak, şereflenmek.*
• Ṭolardı benüm naẓmum ile cihān
Müşerref olurdı ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 46). [müşerref olurdı, -ur, -dı]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Zemīn **müşg** olup ʿanber olmış havā
Virür bād-ı nevrūzı cāna şafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Zemīn **müşg** olup ʿanber olmış havā
Virür bād-ı nevrūzı cāna şafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Ṭolu **müşg** ü vādīsi nāfe-miṣāl
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Ṭolu **müşg** ü vādīsi nāfe-miṣāl
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Pür olmış idi **müşg** ile ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Pür olmış idi **müşg** ile ol zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u **müşg**
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u **müşg**
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı ola **müşg** cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [müşg,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*
• Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı ola **müşg** cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [müşg,]*

müşg ü ʿanber: *Misk ve amber kokusu.*
• Ḳamu **müşg ü ʿanber** idinmiş niḳāb
Göricek ki reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 99). [müşg ü ʿanber,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*
• Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār oldı gög **müşg-bār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [müşg-bār,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*
• Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār oldı gög **müşg-bār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [müşg-bār,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*
• Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem **müşg-bār**
Cihāna virür ʿıṭr çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 45). [müşg-bār,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*
• Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem **müşg-bār**
Cihāna virür ʿıṭr çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 45). [müşg-bār,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*
• Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili **müşg-bār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [müşg-bār,]*

müşg-bār: *Misk kokulu.*
• Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili **müşg-bār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [müşg-bār,]*

müşg-bū: *Misk kokulu (güzel, sevgili).*

• Muġannī vü sāḳī gerek sāde-rū
Ola her biri serv-ḳad **müşg-bū** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 406). [müşg-bū,]*

müşg-bū: *Misk kokulu (güzel, sevgili).*
• Muġannī vü sāḳī gerek sāde-rū
Ola her biri serv-ḳad **müşg-bū** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 406). [müşg-bū,]*

müşg-būy: *Mis kokulu.*
• Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u nesrīn-beden **müşg-būy** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [müşg-būy,]*

müşg-būy: *Mis kokulu.*
• Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u nesrīn-beden **müşg-būy** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [müşg-būy,]*

müşgī: *Miskten.*
• Çü ṭāvūs-ı raḳḳāṣ cevlān ider
Ṣaçından ṣaçup **müşgi** erzān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 46). [müşgi,]*

müşgī: *Miskten.*
• Çü ṭāvūs-ı raḳḳāṣ cevlān ider
Ṣaçından ṣaçup **müşgi** erzān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 46). [müşgi,]*

müşg-i bīd: *Söğüt ağacının misk kokusu.*
• Ele ḫançer almış idi **müşg-i bīd**
Ṣararmışdı anı görüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 5). [müşg-i bīd,]*

müşg-i çīnī: *Misk kokusu.*
• Beñi ṣanki bebġā idi zülfi dām
Ṣaçı çīnine **müşg-i çīnī** ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 614). [müşg-i çīnī,]*
• Urur raḳṣ raḳḳāṣ-ı ʿanber-feṣān
Olur **müşg-i çīnī** ṣaçından demān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 64). [müşg-i çīnī,]*
• Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil **müşg-i Çīnī** yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 92). [müşg-i çīnī,]*

müşg-i çīnī: *Çin miski,kokusu.*
• Dimāġı ider **müşg-i Çīni** ża ʿīf
Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 159). [müşg-i çīni,]*

müşg-i kan: *Misk kanı.*
• Olur nāfede ḫuşk olup **müşg-i ḳan**
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 79). [müşg-i ḳan,]*

müşg-i nāb: *Halis misk.*
• Kemer bestesi zülfinüñ **müşg-i nāb**
Cebīni ḳamer ʿārızı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [müşg-i nāb,]*

müşg-i siyāh: *Siyah misk kokusu.*
• Çözer tūġ ol şu ki **müşg-i siyāh**
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [müşg-i siyāh,]*
• Dönüp reng-i kāfūra **müşg-i siyāh**
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 31). [müşg-i siyāh,]*

müşg-i ter: *Taze misk.*
• Çü ṭāvus-ı Hindī ṣaçı cilve-ger
Ṣalınsa ṣaçar ʿāleme **müşg-i ter** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 610). [müşg-i ter,]*
• Meşāma idi ṣanki nārenc-i zer
Dimāġa virür ʿıṭr çün **müşg-i ter** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [müşg-i ter,]*

müşgīn: *Far. Müşklü, misk kokulu, ıtır-nâk: zülf-i müşkîn.*
• Mübārek eline ala çün ḳalem
Çeker ṣafḥa-i māha **müşgīn** raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 70). [müşgīn,]*

müşgīn: *Far. Müşklü, misk kokulu, ıtır-nâk: zülf-i müşkîn.*
• Mübārek eline ala çün ḳalem
Çeker ṣafḥa-i māha **müşgīn** raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 70). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*
• Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ ḳanı **müşgīn** olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*
• Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ ḳanı **müşgīn** olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*
• Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü **müşgīn** meges *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*
• Benefşe idüp gül-sitāna heves
ʿİẕārında ḳonmış çü **müşgīn** meges *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 36). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*
• Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna **müşgīn** dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 362). [müşgīn,]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*

• Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna **müşgīn** dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 362). [müşgīn,]*

müşgīn-zirih: *Misk kokulu zırh.*
• Yüzinde ṣaçı çīnī **müşgīn-zirih**
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 661). [müşgīn-zirih,]*

müşgīn-zirih: *Misk kokulu zırh.*
• Yüzinde ṣaçı çīnī **müşgīn-zirih**
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 661). [müşgīn-zirih,]*

muṣḥaf: *Kuran.*
• Tolu **muṣḥaf** ile içi Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [muṣḥaf,]*

muṣḥaf: *Kuran.*
• Tolu **muṣḥaf** ile içi Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [muṣḥaf,]*

muṣḥaf: *Kuran.*
• Şehin-şeh ya **Muṣḥaf** idi bī-ḫılāf
Ki olmış aña Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 153). [muṣḥaf,]*

musiçe: *Bir tür kuş.*
• İder fāḫte nāle **mūsīçe** āh
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [mūsīçe,]*

musiçe: *Bir tür kuş.*
• İder fāḫte nāle **mūsīçe** āh
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [mūsīçe,]*

mū-şikāf: *Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran II titiz, özenli.*
• Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
Cihānda benüm gibi yoḳ **mū-şikāf** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 54). [mū-şikāf,]*

mū-şikāf: *Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran II titiz, özenli.*
• Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
Cihānda benüm gibi yoḳ **mū-şikāf** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 54). [mū-şikāf,]*

mū-şikāf: *Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran.*
• Olur gerçi kim Türkler **mū-şikāf**
Sinānumdan ammā olur raḫne Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [mū-şikāf,]*

mū-şikāf: *Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran.*
• Olur gerçi kim Türkler **mū-şikāf**
Sinānumdan ammā olur raḫne Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [mū-şikāf,]*

mūsikār: *Birkaç neyin bir araya getirilmesiyle oluşan nefesli saz, mısıkal.*
• Yine **mūsiḳār** al ele muṭribā
Nevā başla kim göñlüm ister nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 123). [mūsiḳār,]*

müşīr-i meʿād: *Cennetin en üst rütbesindeki kişi (dönülecek yer anlamında olan me'ad kelimesi cennet anlamında kullanılmıştır.).*
• Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 7). [müşīr-i meʿād,]*

müşk: *Misk kokusu.*
• Degül āhu ammā ki nāfe-feşān
Ḫıṭā **müşki** her-dem deminden demān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 64). [müşki, -i]*

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*
• Şehüñ cümle **müşkillerin** ḥal ider
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 41). [müşkillerin, -ler, -in]*

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*
• Şehüñ cümle **müşkillerin** ḥal ider
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 41). [müşkillerin, -ler, -in]*

müşkil: *Sorun, mesele.*
• Zer āteşdür idinmesin anı yār
Ki maḥşerde **müşkil** olur sūz-ı nār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 194). [müşkil,]*

müşkil: *Sorun, mesele.*
• Zer āteşdür idinmesin anı yār
Ki maḥşerde **müşkil** olur sūz-ı nār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 194). [müşkil,]*

müşkil: *Sorun, mesele.*
• Belīnās ile fikr idüp ser-firāz
Olurlar bu **müşkil** işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 138). [müşkil,]*

müşkil: *Sorun, mesele.*
• Belīnās ile fikr idüp ser-firāz
Olurlar bu **müşkil** işe çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 138). [müşkil,]*

müşkil: *Sorun, mesele.*
• Ki **müşkil** olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [müşkil,]*

müşkil: *Sorun, mesele.*
• Ki **müşkil** olur eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [müşkil,]*

müşkil-güşā: *Zorlukları yenen, çetin işleri halleden.*
• Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
ʿḪalīm ü vaḳār ehli **müşkil-güşā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [müşkil-güşā,]*

müşkil-güşā: *Zor işleri çözmek, müşkilleri halletme.*

• Meʿānī-yi münzelde **müşkil-güşâ**
Muvāfıḳda maḳṣūd u menzil-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 12). [müşkil-güşâ,]*

müşkil-güşāy: *Güç, çetin işleri halleden.*
• ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
Olur fikr-i dānā ki **müşkil-güşāy** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 200). [müşkil-güşāy,]*

müşkil-güşāy: *Güç, çetin işleri halleden.*
• ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
Olur fikr-i dānā ki **müşkil-güşāy** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 200). [müşkil-güşāy,]*

müşkül: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.*
• Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
Cihānda ne **müşküldür** ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [müşküldür, -dür]*

müşkül: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.*
• Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
Cihānda ne **müşküldür** ölmek cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [müşküldür, -dür]*

müşrik: *Allah'a şirk koşan(lar).*
• Ḫuṣūṣā ki farż eyledi Ẕü'l-Celāl
Ki **müşrikler** ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 706). [müşrikler, -ler]*

müşrik: *Allah'a şirk koşan(lar).*
• Ḫuṣūṣā ki farż eyledi Ẕü'l-Celāl
Ki **müşrikler** ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 706). [müşrikler, -ler]*

muşt: *Avuç; yumruk.*
• O leşkerde var idi bir pehlevān
Ki **muştına** döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 334). [muştına, -ın, -a]*

muşt: *Avuç; yumruk.*
• O leşkerde var idi bir pehlevān
Ki **muştına** döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 334). [muştına, -ın, -a]*

muşt: *Avuç, yumruk.*
• Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
Açılmaz idi ḳabżadan hīç **müşt** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [müşt,]*

muşt: *Avuç, yumruk.*
• Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
Açılmaz idi ḳabżadan hīç **müşt** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 658). [müşt,]*

muşt: *Avuç, yumruk.*
• Dehānına māruñ gire çünki **müşt**
Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [müşt,]*

muşt: *Avuç, yumruk.*

• Dehānına māruñ gire çünki **müşt**
Olur ḫāyīde-ger ola ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 403). [müşt,]*

müşt: *Avuç, yumruk.*
• Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki döymezdi **müştine** derrende bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [müştine, -i, -ne]*

müşt: *Avuç, yumruk.*
• Ḳafā-dār olur şāh ḫıtān-ı hizebr
Ki döymezdi **müştine** derrende bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 766). [müştine, -i, -ne]*

müşt: *Avuç, yumruk.*
• Eger **müştümi** görse diyü sepīd
Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1057). [müştümi, -üm, -i]*

müşt: *Avuç, yumruk.*
• Eger **müştümi** görse diyü sepīd
Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1057). [müştümi, -üm, -i]*

muşt: *Avuç, yumruk.*
• Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī elde kīse gerek gāh **müşt** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [müşt,]*

muşt: *Avuç, yumruk.*
• Gehī nerm olmaḳ gerek geh dürüşt
Gehī elde kīse gerek gāh **müşt** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 182). [müşt,]*

muṣṭafā: *1. Seçilmiş, güzide. 2. Hz. Muhammed'in adı.*
• Olup **Muṣṭafāya** muṣāḥib Ḫalīl
Ara yirde olur niçe ḳāl u ḳīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 95). [muṣṭafāya, -y, -a]*

muṣṭafā: *1. Maddî mânevî yönden arıtılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temizi, en iyisi ve en hâlisi olarak seçilmiş (kimse). 2. Hz. Muhammed'in adı.*
• Üçüncisi ʿOsmān ol ehl-i ḥayā
Ki hem-rāz idindi anı **Muṣṭafā** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 12). [muṣṭafā,]*

müştāk oldı: *Âşık olmak.*
• Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḥūr
Berü gel yaraşmaz ki ẓulmetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 261). [müştāḳ oldı, -dı]*

müstakīm: *(Ar.) Doğru, dik.*
• Boyı nīzesi **müstaḳīm** ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [müstaḳīm,]*

müstakīm: *(Ar.) Doğru, dik.*
• Boyı nīzesi **müstaḳīm** ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [müstaḳīm,]*

müstaḳīm: *(Ar.) Doğru, dik.*

- Görür şerʿde bunları **müstaḳīm**

Ḳamusı ṣaḥīḥ arada yoḳ saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 83). [müstaḳīm,]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

- Ulu daʿvī itdüm eyā **Müsteʿān**

Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 65). [müsteʿān,]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

- Ulu daʿvī itdüm eyā **Müsteʿān**

Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 65). [müsteʿān,]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

- ʿİnāyet ṭapuñdan eyā **Müsteʿān**

Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 557). [müsteʿān,]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

- ʿİnāyet ṭapuñdan eyā **Müsteʿān**

Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 557). [müsteʿān,]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

- Muʿīnüñ ola dāyimā **Müsteʿān**

Ola fetḥ u nuṣret saña hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 679). [müsteʿān,]*

müsteʿān: *Kendisinden yardım istenen Allah.*

- Muʿīnüñ ola dāyimā **Müsteʿān**

Ola fetḥ u nuṣret saña hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 679). [müsteʿān,]*

müsteʿār oldı: *Ödünç alınmış, mülkü şahsına ait olmayan.*

- Şehā **müsteʿār oldı** çün bu libās

Çıḳar sen çıḳarmadın anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 209). [müsteʿār oldı, -dı]*

müstecāb: *Kabul olunmuş, hoş görülmüş.*

- Biri yüze yazılur anda namāz

Olur **müstecāb** itse her kim niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [müstecāb,]*

müstecāb: *Kabul olunmuş.*

- Duʿāsın Behiştīnüñ it **müstecāb**

Anı ḳılma şermende rūz-ı ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 95). [müstecāb,]*

müstedām: *Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.*

- Cihān devr-i ġonca olup **müstedām**

Cihān şehleri olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 91). [müstedām,]*

müstedām: *Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.*

- Cihān devr-i ġonca olup **müstedām**

Cihān şehleri olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 91). [müstedām,]*

müstedīr: *Ar. Daire şekline girmiş, değirmî, yuvarlak.*

- İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr

İder cā-be-cā birkeler **müstedīr** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 200). [müstedīr,]*

müstedīr: *Ar. Daire şekline girmiş, değirmî, yuvarlak.*

- İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr

İder cā-be-cā birkeler **müstedīr** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 200). [müstedīr,]*

müstedīr: *Ar. Daire şekline girmiş, değirmî, yuvarlak.*

- Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh

Teni **müstedīr** ü başı hem-çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 258). [müstedīr,]*

müsteḥab: *İstihbâb olunmuş, mahbup, makbul, müstahsen, fiilinde sevap, terkinde beis olmayan amel.*

- Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb

Muḫālifliġi ʿādete **müsteḥab** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 612). [müsteḥab,]*

müsteḥab: *İstihbâb olunmuş, mahbup, makbul, müstahsen, fiilinde sevap, terkinde beis olmayan amel.*

- Ḳalur çīnī pūlād içinde ẕeheb

Muḫālifliġi ʿādete **müsteḥab** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 612). [müsteḥab,]*

müsteḥab: *Hakkında kesin bir emir bulunmadığı halde dînin temel prensiplerine uygun olduğu için beğenilen, tavsiye edilen, sevap kazandıran, dince makbul (iş ve davranış), mendup.*

- Olur ʿaḳl-ı cüzʾī çü vehme sebeb

Gidermek anı ʿāḳıle **müsteḥab** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 22). [müsteḥab,]*

müsteḥaḳḳ-ı caḥīm: *Cehennem müstehakı, cehennemi hak etmiş.*

- Nedür ked-ḫudālıḳ belā-yı ʿaẕīm

Olur ekserā **müsteḥaḳḳ-ı caḥīm** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 632). [müsteḥaḳḳ-ı caḥīm,]*

müştemil: *Ar. Bürünmüş, kavramış, içine almış, şamil.*

- Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy ü ʿAlīm

İşi **müştemil** ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [müştemil,]*

müştemil: *Ar. Bürünmüş, kavramış, içine almış, şamil.*

- Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy ü ʿAlīm

İşi **müştemil** ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [müştemil,]*

müşterī: *Jüpiter gezegeni (Güneş sisteminin en büyük ve en etkili gezegenidir, gücü temsil eder.); Şehzade Ahmed.*

- Virüp **Müşterī** cānı çün **Müşterī**

Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 89). [müşterī,]*

müşterī: *İsteyen, talep eden II Jüpiter gezegeni güneş*

sisteminin en büyük ve en etkili gezegenidir, gücü temsil eder; Sultan Bayezid.

- Virüp **Müşterī** cānı çün **Müşterī**

Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 89). [müşterī,]*

müsteṭāb ola: *Makbul olmak.*

- Anuñ ṭarzına ben de yazdum kitāb

Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 92). [müsteṭāb ola, -a]*

muṭāʿ: *İtaat olunan, boyun eğilen, başkasının kendisine itaat ettikleri.*

- Maḳarr-ı nübüvvet **muṭāʿ** u muṭīʿ

Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 4). [muṭāʿ,]*

muṭabbak: *Ar. Tatbik olunmuş, kapak gibi kapanmış. gül-i mutabbak.*

- Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān

Muʿallā **muṭabbaḳ** çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [muṭabbaḳ,]*

muṭabbak: *Ar. Tatbik olunmuş, kapak gibi kapanmış. gül-i mutabbak.*

- Muḳaddes müşerref müzeyyen mekān

Muʿallā **muṭabbaḳ** çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 198). [muṭabbaḳ,]*

muʿtād: *Alışmak, adet edinmek.*

- Didi mūye idüp şehin-şāh-ı Çīn

Bizi luṭfa **muʿtād** idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 100). [muʿtād,]*

muʿtād: *Alışmak, adet edinmek.*

- Didi mūye idüp şehin-şāh-ı Çīn

Bizi luṭfa **muʿtād** idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 100). [muʿtād,]*

muʿtād ola: *Alışmak.*

- Çü mīzāc faṣd ile **muʿtād ola**

Darūrī olıcak ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 447). [muʿtād ola, -a]*

muʿtād olupdur: *Âdet edinme / alışkanlık kazanma.*

- Ḳadīmi rüsūmı gözet zīnhār

Ki **muʿtād olupdur** ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 222). [muʿtād olupdur, -up, -dur]*

muṭallā: *Ar. Tılâlanmış, yaldızlı, altın kaplama.*

- Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār

Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 14). [muṭallā,]*

- Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān

Muṭallā idüp eyledi zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 18). [muṭallā,]*

- Muṭallā varaḳdan görinmezdi Çīn

Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 31). [muṭallā,]*

- Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni laʿl

Muṭallā olur āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 534). [muṭallā,]*

muṭallā: *Yaldızlı, parlak.*

- Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān

Muṭallāya dönmişdi ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 522). [muṭallāya, -ya]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm

Kemāl ehli çoḳ **muʿteberdür** ʿulūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [muʿteberdür, -dür]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm

Kemāl ehli çoḳ **muʿteberdür** ʿulūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [muʿteberdür, -dür]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Görinmez birisinden aṣlā eser

Ḫalīfe rıżāsı-durur **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 658). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Görinmez birisinden aṣlā eser

Ḫalīfe rıżāsı-durur **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 658). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber

Mülūkıdur ancaḳ olan **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 74). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber

Mülūkıdur ancaḳ olan **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 74). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Ziyāde olur şāhlıḳda ḫaṭar

Velī rāy-ı ṣāyib-dürür **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 166). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Ziyāde olur şāhlıḳda ḫaṭar

Velī rāy-ı ṣāyib-dürür **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 166). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Ne deñlü cezāyir ki var **muʿteber**

Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Ne deñlü cezāyir ki var **muʿteber**

Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [muʿteber,]*

muʿteber: *(Ar.) Değer verilen.*

- Birinden girüben birinden çıḳar

Gerek nākes olsun gerek **muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 128). [muʿteber,]*

muʿteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

- Degüldür ʿaded çoḳlıġı **muʿteber**

Eyü naẓm itmekdür ammā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 57). [muʿteber,]*

muʿteber: *(Ar.) Değer verilen.*
• Söze baḳ gözetme ḥudūs u ḳadem
Degül **muʿteber** çün vücūd u ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 70). [muʿteber,]*

muʿteber idüp: *Saygın, itibarlı kimse etmek.*
• Virür idi her beyte miskāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 68). [muʿteber idüp, -üp]*

muʿteber ola: *İtibarlı, değerli olmak.*
• Vefā-kīş ol eyle ʿahde vefā
Sözüñ **muʿteber ola** tā kim şehā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 218). [muʿteber ola, -a]*

muʿteber olan: *İtibarlı, değerli olmak.*
• Çü ḥelvā pesīn olur iy pīş-bīn
Olan muʿteber lezzetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 68). [muʿteber olan, -an]*

muʿteber olımış: *İtibarlı, değerli olmak.*
• Anı gösterür et yimişsin meger
Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 28). [muʿteber olımış, -ımış]*

muʿteber olmaz: *İtibarlı, değerli olmak.*
• Ulu şāh ḳılmasa ʿālī hüner
Bu ẓāhirdür olmaz iñen muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 168). [muʿteber olmaz, -maz]*
• İledüp getürmek ile bir ḫaber
Muḳarrerdür olmaz kişi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 32). [muʿteber olmaz, --maz]*

muʿteber olur: *İtibarlı, değerli olmak.*
• Melek ḳurb bulup olur muʿteber
Dimiş lī maʿallāhi ḫayrü'l-beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 251). [muʿteber olur, -ur]*
• Niẓāmī daḫı olsa zinde eger
Ḫasanoġlı andan olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 24). [muʿteber olur, -ur]*

muʿteber olur: *İtibarlı, saygın olmak.*
• Egerçi ki dil laʿl-i rengīn diler
Olur aḳı ṭıbna velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 390). [muʿteber olur, -ur]*

muṭīʿ: *(Ar.) İtaatli.*
• Kitāba inan ol Rasūle **muṭīʿ**
Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 223). [muṭīʿ,]*
• Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [muṭīʿ,]*
• Her işüñde Yezdān olsun muʿīn
Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 240). [muṭīʿün, -üñ]*
• Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine pādişāhuñ **muṭīʿ** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 156). [muṭīʿ,]*

muṭīʿ: *Itaat eden, itaatkâr.*
• Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u **muṭīʿ**
Müşīr-i meʿād u beşīr ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 4). [muṭīʿ,]*
• Elinde yidi mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 94). [muṭīʿi, -i]*

mutî: *Itaat eden, itaatkâr.*
• Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḫr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [muṭīʿüm, -ʿüm]*

mutî: *Itaat eden, itaatkâr.*
• Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm olur cümle baḫr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [muṭīʿüm, -ʿüm]*

muṭī: *Itaat eden.*
• Ser-ā-ser benüm ḥükmime Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 264). [muṭīʿdür, --dür]*

muṭī: *Itaat eden.*
• Ser-ā-ser benüm ḥükmime Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 264). [muṭīʿdür, --dür]*

muṭīʿ ol: *Tabi olmak, birinin hükmü altında bulunmak.*
• Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
Ḫalāṣ ide saña diyārı refīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 849). [muṭīʿ ol,]*

muṭrib: *Çalgıcı, çalgı çalan.*
• Gel iy **muṭrib** ur sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [muṭrib,]*

muṭrib: *Çalgıcı, çalgı çalan.*
• Gel iy **muṭrib** ur sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [muṭrib,]*

mutrib: *Çalgıcı. Ey çalgıcı!.*
• Ele **muṭribā** şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [muṭribā, -ā]*

mutrib: *Çalgıcı. Ey çalgıcı!.*
• Ele **muṭribā** şevḳ ile al rebāb
Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [muṭribā, -ā]*

mutrib: *Çalgıcı, çalgı çalan.*
• Ele **muṭrib** al yine ʿışḳ ile ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [muṭrib,]*

mutrib: *Çalgıcı, çalgı çalan.*

• Ele **muṭrib** al yine ʿışḳ ile ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [muṭrib,]*

<u>muṭrib:</u> *Çalgıcı.*
• Ele **muṭrib** al sen de miṣḳālüñi
Birez yan yaḳıl da baña ḥālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 433). [muṭrib,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine **muṭribā** başla sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 707). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine **muṭribā** başla sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 707). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Sazende, hanende.*
• Yine **muṭribā** sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Sazende, hanende.*
• Yine **muṭribā** sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine **muṭribā** al ele arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine **muṭribā** al ele arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine **muṭribā** al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine **muṭribā** al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Yine mūsiḳār al ele **muṭribā**
Nevā başla kim göñlüm ister nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 123). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Sazende, hanende.*
• Ele **muṭribā** vāsıṭ-ı mızrab al
Bizi germ eyle birez çīnī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 129). [muṭribā,]*

<u>muṭribā:</u> *Ey çalgıcı.*
• Ele **muṭribā** nāyuñ al ḳıl enīn
ʿÖmür didügüñ bir dem imiş hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 273). [muṭribā,]*

<u>muṭribān:</u> *Çalgıcılar, sazendeler.*
• Düzüp çīniler **muṭribān** ile sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 667). [muṭribān,]*

<u>muṭribān:</u> *Çalgıcılar, sazendeler.*
• Düzüp çīniler **muṭribān** ile sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 667). [muṭribān,]*

<u>muṭrib-i ḫōş-edā:</u> *Hoş edası olan şarkıcı.*
• Terennüm ḳıl iy **muṭrib-i ḫōş-edā**
Gerek nūş-ı cām idene bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 187). [muṭrib-i ḫōş-edā,]*

<u>muttaliʿ ola:</u> *Bir durumdan haberi olmak, bir durum üzerine bilgi edinmek.*
• Ola muṭṭaliʿ cümle aḥvāline
Tafaṭṭun bula cümle aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 107). [muṭṭaliʿ ola, -a]*

<u>muttaṣṣıf:</u> *Vasıflanmış.*
• İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ ile **muttaṣṣıfdur** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [muttaṣṣıfdur, --dur]*

<u>muttaṣṣıf:</u> *Vasıflanmış.*
• İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy pādişāh
Ki anuñ ile **muttaṣṣıfdur** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 38). [muttaṣṣıfdur, --dur]*

<u>müttehem:</u> *Kabahatli, suçlu.*
• Olur **müttehem** gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan ammā ki cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 47). [müttehem,]*

<u>müttehem:</u> *Kabahatli, suçlu.*
• Olur **müttehem** gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan ammā ki cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 47). [müttehem,]*

<u>muvāfık:</u> *Münasip, uygun.*
• Bilür ʿumḳını vü mesālikleri
Muvāfıḳları vü mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 30). [muvāfıḳları, -lar, -ı]*

<u>muvāfık:</u> *Münasip, uygun; yerinde.*
• Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşâ
Muvāfıḳda maḳṣūd u menzil-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 13). [muvāfıḳda, -da]*

<u>muvāfıḳda:</u> *Münasip, uygun; yerinde.*
• Çü pervāne pür-suḫte-i Cebreīl
Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 118). [muvāfıḳda,]*

<u>müy-dār:</u> *Kılla kaplı.*
• Ser-ā-pā teni seg gibi **müy-dār**
Çü ḫınzīr her biri murdār-ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 43). [müy-dār,]*

<u>müye idüp:</u> *Ağlamak.*

• Didi **müye idüp** şehin-şāh-ı Çīn

Bizi luṭfa muʿtād idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 99). [müye idüp, -üp]*

müye nevḥalar ider: *Yüksek sesle feryat figan ağlama.*
• İdüp mürdeyi ġaflet içün fiġān
İder nevḥalar būm müye -künān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 14). [müye nevḥalar ider, -er-lar, -er]*

müye-kün: *Hıçkırarak ağlama.*
• İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı döndürür yine **müye-künān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 148). [müye-künān, -ān]*

müye-kün: *Hıçkırarak ağlama.*
• İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı döndürür yine **müye-künān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 148). [müye-künān, -ān]*

müyesser: *Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.*
• İder cümle eşyā vişālin ṭaleb
Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 136). [müyesser,]*

müyesser: *Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.*
• İder cümle eşyā vişālin ṭaleb
Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 136). [müyesser,]*

müy-ı siyāh: *Siyah tüy.*
• Temāşā ider ġūli cümle sipāh
Görürler çü semmūr **müy-ı siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 502). [müy-ı siyāh,]*

muẓaffer: *Galip gelen, üstün.*
• Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [muẓaffer,]*

muẓaffer: *Galip gelen, üstün.*
• Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [muẓaffer,]*

muẓaffer: *Galip gelen, üstün.*
• Dimiş ḳıṣṣa-perdāz u efsāne-sāz
Muẓaffer olur çünki ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 32). [muẓaffer,]*

muẓaffer: *Galip gelen, üstün.*
• Dimiş ḳıṣṣa-perdāz u efsāne-sāz
Muẓaffer olur çünki ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 32). [muẓaffer,]*

muẓaffer ḳıldı: *Üstün getirmek, zaferler kazandırmak.*
• Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
Muẓaffer beni ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 124). [muẓaffer ḳıldı, -dı]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni müzeyyen **müẕehheb** zücāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 154). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni müzeyyen **müẕehheb** zücāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 154). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 100). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Gözi her birinüñ çü yüsr-i siyāh
Müẕehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 100). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Çü fikr ü naẓar tīz anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u **müẕehheb** sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 170). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Çü fikr ü naẓar tīz anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u **müẕehheb** sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 170). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Müẕehheb libāsıyla idüp ḫırām
Hezārān ḫırāmıyla alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 17). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Müẕehheb libāsıyla idüp ḫırām
Hezārān ḫırāmıyla alurdı kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 17). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [müẕehheb,]*

müzehheb: *Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.*
• Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 222). [müẕehheb,]*

müzeyyen: *Süslü.*
• Müşerref-durur içi erkānla
Müzeyyendür eṭrāfı aʿyānla *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 230). [müzeyyendür, -dür]*

müzeyyen: *Ar. Tezyin edilmiş, ziynetli, süslü: müzeyyen bir oda, üslûb-ı müzeyyen. Cem'i: müzeyyenât.*
• Suḫendür **müzeyyen** iden ʿālemi
Suḫendür mükerrem iden ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 85). [müzeyyen,]*
• Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
Gümişden ya serv idi ya naḫl-i mūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 193). [müzeyyen,]*
• Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni **müzeyyen** müẕehheb zücāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 154). [müzeyyen,]*

• Muḳaddes müşerref **müzeyyen** mekān
Muʿallā muṭabbaḳ çü heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 197). [müzeyyen,]*
• Olur şekkerīn peyker ile zemīn
Muṣavver **müzeyyen** çü kālā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 576). [müzeyyen,]*
• Tolu cümle eşcārı eşmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 92). [müzeyyen,]*
• Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 57). [müzeyyen,]*
• Geçüp vaḳt-i imrūz irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her bir kenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 68). [müzeyyen,]*
• Meger bir gice ḫurrem idi cihān
Müzeyyen idi necm ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 2). [müzeyyen,]*
• Egerçi ki bu manẓar-ı şīşe-fām
Görinür **müzeyyen** çü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 72). [müzeyyen,]*

müzeyyen: *Süslenmiş, bezenmiş, süslü, zinetli.*
• Sirişte idüp ṭıynet-i ādemi
Müzeyyen idüp gülşen-i ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 26). [müzeyyen,]*

müzeyyen iden: *Süslemek, tezyin etmek.*
• Müzeyyen iden ḫalḳ ile ʿālemi
Müşerref iden ʿilm ile ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 159). [müzeyyen iden, -en]*

müzeyyen ola: *Süslenmek, bezenmek.*
• Gerek ola bezm-gāh-ı laṭīf
Müzeyyen ola hem-çü ʿAdn-i şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 402). [müzeyyen ola, -a]*

müzeyyen olur: *Süslenmek, bezenmek.*
• Gelüp bir araya iki kūh-ı Ḳāf
Müzeyyen olur anlaruñla meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 156). [müzeyyen olur, -ur]*
• Şaḳāyıḳdan olur zemīn āsumān
Müzeyyen olur ʿAdn-veş būstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 4). [müzeyyen olur, -ur]*

müzeyyen-durur: *Süslü.*
• Müzeyyen-durur gülşen-i ʿAdn-vār
Sarāy içre her ṣuffe-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 151). [müzeyyen-durur,]*

müzeyyen-durur: *Süslü.*
• Müzeyyen-durur gülşen-i ʿAdn-vār
Sarāy içre her ṣuffe-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 151). [müzeyyen-durur,]*

müzeyyen-perend: *Süslenmiş kumaş, atlas.*
• Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
İder bāġ u deşti **müzeyyen-perend** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 126). [müzeyyen-perend,]*

müzeyyen-perend: *Süslenmiş kumaş, atlas.*
• Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
İder bāġ u deşti **müzeyyen-perend** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 126). [müzeyyen-perend,]*

muʾẕī: *İnciten, eziyet veren, rahat bırakmayan, zalim.*
• Degül ādemī līk aṣl-ı beşer
Ḳatı **muʾẕī** her biri dedden beter *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 24). [muʾẕī,]*

mużṭarib: *Sıkıntılı, ızdıraplı .*
• Ṣuda **mużṭarib** māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 9). [mużṭarib,]*

mużṭarib: *Sıkıntılı, ızdıraplı .*
• Ṣuda **mużṭarib** māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 9). [mużṭarib,]*

nāb: *Far. Halis, saf: mey-nâb, dürr-i nâb.*

1. Ḳamu āhenīn çeng ü elmās **nāb**
Ḳamu müde vü ḫūde hem-çün kilāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 25). [nāb,]

nā-bedīd olur: *Görünmez olmak, yok olmak, kaybolmak.*

1. Onı elli kişinüñ olmış şehīd
Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 262). [nā-bedīd olur, -ur]*

nā-bekār: *Far. İşe gelmez, faydasız, yaramaz: şahs-ı nâ-be-kâr.*

1. Urup naʿra didi ki iy **nā-bekār**
Gel ögredeyem ben saña kār-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 349). [nā-bekār,]

nā-bekār: *Far. İşe gelmez, faydasız, yaramaz: şahs-ı nâ-be-kâr.*

1. Ḳaçup Ṣanṭalūs oġlı ol **nā-bekār**
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [nā-bekār,]*

nabż: *Atardamarın vuruşu.*

1. Bulup ġuṣṣadan **nabż** çün dil sükūn
Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 9). [nabż,]

nabż: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

1. Bilür **nabżı** ġāyetde ḳārūre-dān
Viremez budur ʿaczi ölmişe cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 555). [nabżı, -ı]*

nabż: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

1. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña **nabż** ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [nabż,]*

nabż: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

1. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña **nabż** ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [nabż,]*

nabż: *Nabız, damar. II Halet-i ruhiyye.*

1. Görüp anı **nabża** yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 25). [nabża, -a]

nabż: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

1. Bilüp **nabż** u ḳārūradan ol ḫabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [nabż,]*

nacah: *Nacak, eski dönemlerde savaşlarda kullanılan enli yarım ay şeklinde balta.*

1. İder her biri leşkerini alay
Ele kimi **nāçaḫ** alur kimi yay *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [nāçaḫ,]*

nādān: *Cahil, akılsız.*

1. Ki **nādān** kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḫurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 171). [nādān,]*

nādān: *Câhil, bilmez, bilgisiz (kimse).*

1. Ḳo **nādānı** nādān vehhām ider
İde çünki vehhām bed-nām ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 179). [nādānı, -ı]*

nādān u bī-hūşuñ: *Cahil ve kendinden geçen.*

1. Zebānın bilen cümle ḫāmūşuñ ol
Nigeh-dārı **nādān u bī-hūşuñ** ol
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 194). [nādān u bī-hūşuñ,]

nādān-ı hōr u zelīl: *Aşağılanan ve değersiz cahil.*

1. Bunı diyüben ḳodı anı ʿalīl
Sürildi o **nādān-ı ḫōr u ẕelīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 88). [nādān-ı ḫōr u ẕelīl,]*

nādīde-renc: *Çok ender bulunan sıkıntı, zahmet, eziyet,ağrı, sızı,öfke, gazab, hışım.*

1. Ḳamusı zirih-ġarḳ **nādīde-renc**
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 177). [nādīde-renc,]*

nādīde-renc: *Çok ender bulunan sıkıntı, zahmet, eziyet,ağrı, sızı,öfke, gazab, hışım.*

1. Ḳamusı zirih-ġarḳ **nādīde-renc**
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 177). [nādīde-renc,]*

nā-ehl: *Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.*

1. Sürūş olmaya dem ki **nā-ehle** yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [nā-ehle, -e]*

nā-ehl: *Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.*

1. Sürūş olmaya dem ki **nā-ehle** yār
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [nā-ehle, -e]*

nāf: *Göbek ("Nâfe" bağlamında. Nâfe: Misk âhûsu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese II mec. Sevgilinin saçı).*

1. Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur ḥoḳḳa-veş **nāfı** nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 96). [nāfı, -ı]*

nāf: *Göbek ("Nâfe" bağlamında. Nâfe: Misk âhûsu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, içi misk denilen güzel koku ile dolu kese II mec. Sevgilinin saçı).*

1. Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur ḥoḳḳa-veş **nāfı** nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 96). [nāfı, -ı]*

nāfe: *Misk adı verilen hayvanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

1. Olur **nāfede** ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 79). [nāfede, -de]

nāfe: *Misk adı verilen hayvanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

1. Olur **nāfede** ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 79). [nāfede, -de]

nāfe-feşān: *Güzel koku saçan.*

1. Degül āhu ammā ki **nāfe-feşān**
Ḫıṭā müşki her-dem deminden demān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 63). [nāfe-feşān,]
2. Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur ḥoḳḳa-veş nāfı **nāfe-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 96). [nāfe-feşān,]*

nāfe-i çīni: *Saç kıvrımlarında olan güzel koku.*

1. Ṣaçundan alup **nāfe-i Çīni** bū
Gül almış ruḫından anuñ āb-rū *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 50). [nāfe-i çīni,]*

nāfe-misāl: *Misk gibi.*

1. Ṭolu müşg ü vādīsi **nāfe-miṣāl**
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [nāfe-miṣāl,]*

nāfe-misāl: *Misk gibi.*

1. Ṭolu müşg ü vādīsi **nāfe-miṣāl**
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [nāfe-miṣāl,]*

nā-gāh: *Ansızın, birdenbire.*

1. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki **nā-gāh** bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 204). [nā-gāh,]*

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. ʿAyān oldı **nāgeh** berāber sipāh
Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 525). [nāgeh,]*

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. ʿAyān oldı **nāgeh** berāber sipāh
Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 525). [nāgeh,]*

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. Çü seylāb-ı tīġ oldı **nāgeh** bedīd
   Çeker cevşen öñine sedd-i sedīd
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 147). [nāgeh,]

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. Çü seylāb-ı tīġ oldı **nāgeh** bedīd
   Çeker cevşen öñine sedd-i sedīd
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 147). [nāgeh,]

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. Görür Keyd kim ḳopdı **nāgeh** ġubār
   Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [nāgeh,]*

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. Görür Keyd kim ḳopdı **nāgeh** ġubār
   Büründi cihān yine ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 423). [nāgeh,]*

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. Çıḳup şehrden defʿi olur revān
   Ki **nāgeh** ṭuyup sırrını bed-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [nāgeh,]

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. Çıḳup şehrden defʿi olur revān
   Ki **nāgeh** ṭuyup sırrını bed-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [nāgeh,]

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Biz anlara ġālib iken **nā-gehān**
   Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [nā-gehān,]

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Biz anlara ġālib iken **nā-gehān**
   Kemīnden çıḳar bir cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 315). [nā-gehān,]

nā-gehān: *Ansızın, birdendire.*

1. İderken Sikender biri ile ḥarb
   İrüp **nā-gehān** urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdendire.*

1. İderken Sikender biri ile ḥarb
   İrüp **nā-gehān** urdı tīġ ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden **nā-gehān** nerre-şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [nā-gehān,]

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden **nā-gehān** nerre-şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [nā-gehān,]

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken **nā-gehān**
   Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken **nā-gehān**
   Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 977). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdendire.*

1. ʿAdū cānibinden meger **nā-gehān**
   İrer gūşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 13). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdendire.*

1. ʿAdū cānibinden meger **nā-gehān**
   İrer gūşına nāle-i mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 13). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Aña dek ki ol bāġdan **nā-gehān**
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Aña dek ki ol bāġdan **nā-gehān**
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [nā-gehān,]*

nāgehān: *Ansızın.*

1. Tecessüs iderken görür **nāgehān**
Dişi arasında et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 23). [nāgehān,]*

nāgehān: *Ansızın.*

1. Tecessüs iderken görür **nāgehān**
Dişi arasında et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 23). [nāgehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Olur keştīyi şeh ırakḍan ʿayān
Görür muntaẓırlar anı **nā-gehān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 344). [nā-gehān,]*

nā-gehān: *Ansızın, apansız.*

1. Elinden düşüp şīşesi **nā-gehān**
Şikeste olup oldı ābı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 241). [nā-gehān,]*

nā-gehānī: *Ansızın.*

1. Velīkin olur **nā-gehānī** bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 345). [nā-gehānī,]*

nā-gehānī: *Ansızın.*

1. Velīkin olur **nā-gehānī** bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 345). [nā-gehānī,]*

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

1. Felek **naġmesi** itmesün nā-şikīb
Ki ol laḥn-i Hindūdur āhū-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 111). [naġmesi, -s, -i]*

naġme-ger: *Hoş ezgiler söyleyen.*

1. Olup **naġme-ger** bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar aña āheng destān-serā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 51). [naġme-ger,]*

naġme-ger: *Hoş ezgiler söyleyen.*

1. Olup **naġme-ger** bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar aña āheng destān-serā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 51). [naġme-ger,]*

naġme-ger: *Hoş ezgiler söyleyen.*

1. Çalar **naġme-ger** arġanūn u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫʷāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [naġme-ger,]*

naġme-ger: *Hoş ezgiler söyleyen.*

1. Çalar **naġme-ger** arġanūn u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫʷāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [naġme-ger,]*

naġme-ger: *Hoş ezgiler söyleyen.*

1. Virür her biri tāb hem-çün güher
Kimi raḳṣ urur kimi **naġme-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 58). [naġme-ger,]*

naġme-ger ola: *Güzel sesle ötmeye başlamak.*

1. Velī çünki dil-dār ola naġme-ger
Kişiye muġannī vü sāḳī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 9). [naġme-ger ola, -a]*

naġme-kār: *Ahenkli, güzel sesle söyleyen.*

1. Gehī mey vire gāh ola **naġme-kār**
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [naġme-kār,]*

naġme-kār: *Ahenkli, güzel sesle söyleyen.*

1. Gehī mey vire gāh ola **naġme-kār**
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [naġme-kār,]*

naġmeler itdi: *Ötmek, şarkı söylemek.*

1. Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
Ki işitmez ise ne ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 49). [naġmeler itdi, -ler , -di]*

nā-güvār ola: *Tatsız olmak; hazmı zor olmak.*

1. Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār ḫˇār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 257). [nā-güvār ola, -a]*

nahçīr: *Av.*

1. Göre bebr çün kendü **naḫçīrini**
Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [naḫçīrini, -i, -ni]*

nahçīr: *Av.*

1. Göre bebr çün kendü **naḫçīrini**
Güsiste ider bend ü zencīrini *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 381). [naḫçīrini, -i, -ni]*

nāhen: *Tırnak.*

1. Döşi deşne vü **nāḫeni** tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [nāḫeni, --i]*

nāhen: *Tırnak.*

1. Döşi deşne vü **nāḫeni** tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [nāḫeni, --i]*

naḫīf oldı: *Zayıflamak II güçsüz düşmek.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḫīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 6). [naḫīf oldı, -dı]*

nahl: *1. Fidan 2. Renkli kâğıt ve mumlar ile çeşitli çiçek ve süslerden yapılmış fidan.*

1. Çekilmiş idi **naḫl** çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [naḫl,]

nahl: *1. Fidan 2. Renkli kâğıt ve mumlar ile çeşitli çiçek ve süslerden yapılmış fidan.*

1. Çekilmiş idi **naḫl** çün ḳadd-i yār
Çü pistān-ı dilber müdevver enār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 181). [naḫl,]

nahl-i mūm: *Mum fidanı.*

1. Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
Gümişden ya serv idi ya **naḫl-i mūm**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 194). [naḫl-i mūm,]

nakāra: *Tekrar eden.*

1. Ne deñlü ki var kūs u rūyīne-nāy
Naḳāra vü santūr u ṭabl u derāy
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 68). [naḳāra,]

nākāste: *Noksansız.*

1. Hemīn māh idi līk **nākāste**
Zülāl idi laʿl ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 221). [nākāste,]*

nakd-i ḥāṣ: *Ona mahsus olan akçe, kazanç.*

1. Çü yolda yüñülde ola **naḳd-i ḫāṣ**
Ḫarāmī elinden ola mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 103). [naḳd-i ḫāṣ,]*

nākes: *Alçak, soysuz, düzenbaz.*

1. Birinden girüben birinden çıḳar
Gerek **nākes** olsun gerek muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 128). [nākes,]

naḳḳāş: *Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.*

1. Ḫazān reng-rez oldı **naḳḳāş** bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [naḳḳāş,]*

nakkāş: *Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.*

1. Ḫazān reng-rez oldı **naḳḳāş** bād
   Ḳamuyı yine zaʿferān itdi ṣād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [naḳḳāş,]*

nākkāş-ı çīn: *Çinli olan nakkaş.*

1. Eyā Mānī-i s̱ānī **Nāḳḳāş-ı Çīn**
   Senüñ naḳşuña ṣad hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 1). [nāḳḳāş-ı çīn,]*

nakl-i kelām: *Aktarılan, söylenen söz II dedikodu, söylenti.*

1. Dinürse baña ḫāmsen nā-tamām
   Dirüm anlara daḫı **naḳl-i kelām** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 72). [naḳl-i kelām,]*
2. Olur dir ise cāhili nā-tamām
   Direm anlara daḫı **naḳl-i kelām** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 218). [naḳl-i kelām,]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. Olur merde zen **naḳş** u ʿayb-ı ḫafī
   Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [naḳş,]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. Olur merde zen **naḳş** u ʿayb-ı ḫafī
   Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [naḳş,]*

nakş: *Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir.*

1. Eyā Mānī-i s̱ānī Nāḳḳāş-ı Çīn
   Senüñ **naḳşuña** ṣad hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 2). [naḳşuña, -un, -a]*

nakş: *Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir.*

1. Eyā Mānī-i s̱ānī Nāḳḳāş-ı Çīn
   Senüñ **naḳşuña** ṣad hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 2). [naḳşuña, -un, -a]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü hūş
   Münezzeh ḳamu **naḳşdan** çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 260). [naḳşdan, -dan]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. Ser-ā-pā teni ʿilm ü idrāk ü hūş
   Münezzeh ḳamu **naḳşdan** çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 260). [naḳşdan, -dan]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. İdüp dest şimşād-ı zer-ger nis̱ār
   İder **naḳş** naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 16). [naḳş,]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. İdüp dest şimşād-ı zer-ger nis̱ār
   İder **naḳş** naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 16). [naḳş,]*

nakş: *Eksiklik, noksanlık.*

1. Ṣaḳın ḳanı oldur bedendeki cān
   Virür ṣıḥḥate **naḳşı** anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 444). [naḳşı, -ı]*

nakş: *Eksiklik, noksanlık.*

1. Ṣaḳın ḳanı oldur bedendeki cān
   Virür ṣıḥḥate **naḳşı** anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 444). [naḳşı, -ı]*

nakş: *Güzellik ‖ nakış.*

1. Yazup çünki bir **naḳşı** ider dürüst
   Döner pāre pāre ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 59). [naḳşı, -ı]*

nakş eyle: *Süslemek, bezemek, nakışla işlemek.*

1. Yine eyle bir naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
   Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 3). [nakş eyle,]*

nakş idem: *Nakş etmek, yazmak.*

1. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü püşt-i peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 288). [naḳş idem, -em]

naḳş-ı bisāṭ: *Halı işlemeli.*

1. Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ
Zemīn būs ḳıldı çü **naḳş-ı bisāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 146). [naḳş-ı bisāṭ,]*

naḳş-ı mīnū: *Cennet, zümrüt nakışı.*

1. Gümüş bilegi ʿāc-ı Sindī idi
Muḥannā eli **naḳş-ı mīnū** idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 638). [naḳş-ı mīnū,]*

naḳş-ı zībā-nigār: *Güzel nakışlı işleme.*

1. Eline alup ḫāme gevher-niṣār
İder ol da bir **naḳş-ı zībā-nigār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 110). [naḳş-ı zībā-nigār,]*

naḳş-ı zībā-nigār ider: *Güzel nakışlı işleme yapar.*

1. Eline alup ḫāme gevher-niṣār
İder ol da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 110). [naḳş-ı zībā-nigār ider, -er]*

naʿl: *Ar. 1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Ne **naʿl** ü ne efsār ü ne pāy-bend
Tenine anuñ virmemişdi gezend
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 53). [naʿl,]
2. Çıḳan **naʿl** ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 201). [naʿl,]

naʿl: *Nal şeklindeki dağ.*

1. Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn **naʿl** oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 776). [naʿl,]*

naʿl: *Nal şeklinde yeni ay.*

1. Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
Zirih-pūş olur **naʿlden** pes zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 798). [naʿlden, -den]
2. Eger **naʿlden** irmeseydi meded
Biri birini görmez idi eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 805). [naʿlden, -den]*
3. Olup **naʿlden** gerd engīḫte
Olur ol iki baḥr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1081). [naʿlden, -den]*

naʿl: *Nal şeklindeki yara.*

1. Yatur **naʿl** resminden artuḳ kemān
Virür her biri māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [naʿl,]

naʿl: *Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki at **naʿlı** meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 234). [naʿlı, -ı]*

naʿl: *Hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Şeh öñünce esbān-ı şaḥrā-neverd
İderlerdi Işṭaḫrı **naʿl** ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 142). [naʿl,]*

nāle: *Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.*

1. İder fāḫte **nāle** mūsīçe āh
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [nāle,]*

nāle: *Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.*

1. İder fāḫte **nāle** mūsīçe āh
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 61). [nāle,]*

nāle ḳılur: *Inlemek. feryad etmek.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 108). [nāle ḳılur, -ur]*

nāle nefīr: *Feryat figan vaveyla.*

1. Ṣaġup ṣaġular itdi **nāle nefīr**
Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 109). [nāle nefīr,]*

nāle nefīr itdi: *Inledi, feryat figan etti.*

1. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
   Daḫı olmadan arada dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 109). [nāle nefīr itdi, -di]*

nālehā-yı nefīr: *Feryat inlemeleri, boru uğultuları.*

1. ʿAv-i kūs ile **nālehā-yı nefīr**
   Ziyāde ider āteş-i dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 225). [nālehā-yı nefīr,]*

nāle-i būḳ u nāy: *Kaval ve ney iniltileri.*

1. Ṣadā-yı dühül **nāle-i būḳ u nāy**
   Süheyl-i semend ü çiring-i derāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 147). [nāle-i būḳ u nāy,]*

nāle-i mādiyān: *Atın feryadı.*

1. ʿAdū cānibinden meger nā-gehān
   İrer gūşına **nāle-i mādiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 14). [nāle-i mādiyān, -yan]*

naʿleyn: *Ar. Maruf ağaç ayakkabı. (Nal'ın tesniyesidir ki iki nal manasındadır. Lisanımızda istimalce nal'ın mânâ-yı evveliyle farkı yoktur).*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
   Ḳılur tāc **naʿleynin** anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 45). [naʿleynin, -in]*

nāliş: *Far. İnleme, inleyiş: "Nâliş-i ney mi bu yahud nefehât-ı melekût / Esiyor şîve-i nâlişde ezelden âb-dih.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
   Görüp **nālişi** şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 70). [nālişi, -ī]*

nāliş: *Far. İnleme, inleyiş: "Nâliş-i ney mi bu yahud nefehât-ı melekût / Esiyor şîve-i nâlişde ezelden âb-dih.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
   Görüp **nālişi** şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 70). [nālişi, -ī]*

nām: *Ad.*

1. Gedā kim ḳala **nāmı** bulmaya nān
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [nāmı, -ı]

nām: *Ad II Şan,şöhret.*

1. Adın sikkede yazdı her şehriyār
   Añar ḫuṭbede **nāmını** her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 50). [nāmını, -ı, -n, -ı]*
2. Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
   Velī buldı ʿadl ile **nām** u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [nām,]*
3. Olayıdı iḳlīme **nāmum** revān
   Olup ḫāmemüñ zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 43). [nāmum, -um]*
4. Dinilse n'ola Āb-ı Ḫayvān **nām**
   Ki lezzet alur kevser andan müdām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 215). [nām,]*

nām: *Ad II şan, şöhret.*

1. Bulup naẓm-ı ḫūb ile nām u nişān
   Diledüm ki **nāmum** idem cāvidān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 16). [nāmum, -um]*

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.*

1. Çü **nāmuñ** senüñ cān-nüvāzī ide
   Benümle ḳaçan dīv-bāzī ide *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 77). [nāmuñ, -uñ]*

nām: *Ad, san, şöhret.*

1. Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
   Ki ḳalmaya **nāmuñdan** artuḳ metāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 106). [nāmuñdan, -uñ, -dan]*

nām u nişān: *Şöhret ve rütbe, isim ve eser.*

1. Bulup naẓm-ı ḫūb ile **nām u nişān**
   Diledüm ki nāmum idem cāvidān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 15). [nām u nişān,]*

naʿmā: *İhsan, nimet.İnsanı refaha kavuşturan şey.*

1. Ne deñlü bu ʿālemde **naʿmā** ki var
   Ḳamu ḫāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [naʿmā,]*

naʿmā: *İhsan, nimet.İnsanı refaha kavuşturan şey.*

1. Ne deñlü bu ʿālemde **naʿmā** ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [naʿmā,]*

nām-āverān: *Ünlüler, anlı şanlı kişiler.*

1. Çün itdüñ ser-efrāz **nām-āverān**
ʿİnāyet ḳıl iy Dāver-i dāverān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 47). [nām-āverān,]*

namāz: *Namaz.*

1. Biri yüze yazılur anda **namāz**
Olur müstecāb itse her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [namāz,]

namāz: *Namaz.*

1. Biri yüze yazılur anda **namāz**
Olur müstecāb itse her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [namāz,]

namāz: *Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.*

1. Seḥerden durup ġusl idüp ser-firāz
Namāza şürūʿ itdi ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 682). [namāza, -a]*

namāz: *Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.*

1. Seḥerden durup ġusl idüp ser-firāz
Namāza şürūʿ itdi ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 682). [namāza, -a]*

namāz: *Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.*

1. Namāzın niyāzın çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi’s-selām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 277). [namāzın, -ın]

namāz: *Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.*

1. Namāzın niyāzın çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi’s-selām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 277). [namāzın, -ın]

namāz: *Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.*

1. Vużū-sāz olup ḳıldı evvel namāz
Namāzı tamām idüp itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 112). [namāzı, -ı]*

namāz kıldı: *Namaz kılmak.*

1. Seḥerden ṭurup ertesi ser-firāz
Niyāz eyleyüp Ḫaḳḳa ḳıldı namāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 210). [namāz ḳıldı, -dı]
2. Yüzin Kâbeye sürdi ḳıldı namāz
Tażarruʿ ḳılup Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 187). [namāz ḳıldı, -dı]*
3. Vużū-sāz olup ḳıldı evvel namāz
Namāzı tamām idüp itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 111). [namāz ḳıldı, -dı]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Ya ġarḳ olup altuna ol **nām-dār**
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Ya ġarḳ olup altuna ol **nām-dār**
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥiṣār
Ḫiṣār içre maḥfūẓ ol **nām-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥiṣār
Ḫiṣār içre maḥfūẓ ol **nām-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Urup naʿra didi ki iy tāc-dār
Sipāhuñda yoḳdur gibi **nām-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 856). [nām-dār,]

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Urup naʿra didi ki iy tāc-dār
Sipāhuñda yoḳdur gibi **nām-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 856). [nām-dār,]

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Urur aña bir tīġ ol **nām-dār**
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Urur aña bir tīġ ol **nām-dār**
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Güreş dutmadur çāre iy **nām-dār**
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 929). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Güreş dutmadur çāre iy **nām-dār**
Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 929). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
Çalar gerdenin espinüñ **nām-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [nām-dār,]

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. İki pāre idüp dili nān-vār
Çalar gerdenin espinüñ **nām-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1010). [nām-dār,]

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Yidi yıllıḳ esbāb ol **nām-dār**
Getürdür daḥı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Yidi yıllıḳ esbāb ol **nām-dār**
Getürdür daḥı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Müsellaḥ girür elli biñ **nām-dār**
Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 21). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Müsellaḥ girür elli biñ **nām-dār**
Ki her biridür ejder-i kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 21). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Çıḳup pes ol ipiyle cān-bāz-vār
Naẓar eyledi şehre ol **nām-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 328). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Çıḳup pes ol ipiyle cān-bāz-vār
Naẓar eyledi şehre ol **nām-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 328). [nām-dār,]*

nām-dār: *Namlı, şöhretli, meşhur.*

1. Ki efkār ü vehm ile her **nām-dār**
Olur idi her ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 297). [nām-dār,]*

nāme: *Mektup.*

1. Varup bir ḥışārı idindi penāh
Yine beglere **nāme** gönderdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [nāme,]

nāme: *Mektup.*

1. Varup bir ḥışārı idindi penāh
Yine beglere **nāme** gönderdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [nāme,]

nāme: *Mektup.*

1. Yazup **nāme** gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

1. Yazup **nāme** gönderdi her kişvere
   Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

1. İdüp **nāmede** ʿahd ü peymānlar
   Ġılāẕıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [nāmede, -de]*

nāme: *Mektup.*

1. İdüp **nāmede** ʿahd ü peymānlar
   Ġılāẕıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [nāmede, -de]*

nāme: *Mektup.*

1. Gören **nāmeyi** oldı ġāyetde şād
   Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [nāmeyi, -y, -i]*

nāme: *Mektup.*

1. Gören **nāmeyi** oldı ġāyetde şād
   Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [nāmeyi, -y, -i]*

nāme: *Mektup.*

1. Ḳamu beglere **nāme** gönderdi şāh
   Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

1. Ḳamu beglere **nāme** gönderdi şāh
   Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

1. Varup **nāmeyi** Ḫāna virdi rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [nāmeyi, -y, -i]

nāme: *Mektup.*

1. Varup **nāmeyi** Ḫāna virdi rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [nāmeyi, -y, -i]

nāme: *Mektup.*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-fırāz
   Naṣīḥat içün baña bir **nāme** yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-fırāz
   Naṣīḥat içün baña bir **nāme** yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [nāme,]*

nāme: *Mektup.*

1. Yazup **nāmeyi** çünki itdi tamām
   Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 103). [nāmeyi, -y, -i]*

nāme: *Mektup.*

1. Yazup **nāmeyi** çünki itdi tamām
   Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 103). [nāmeyi, -y, -i]*

nāme: *Mektup.*

1. Yazar ibtidā **nāmede** ism-i ẕāt
   Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [nāmede, -de]*

nāme: *Mektup.*

1. Yazar ibtidā **nāmede** ism-i ẕāt
   Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [nāmede, -de]*

name: *Mektup, kağıt II Şiir.*

1. Yazar ibtidā **nāmede** nām-ı Ḫaḳ
   Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [nāmede, -de]*

name: *Mektup, kağıt II Şiir.*

1. Yazar ibtidā **nāmede** nām-ı Ḫaḳ
   Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [nāmede, -de]*

name: *Mektup, kağıt II Şiir.*

1. Didi **nāmede** ol iy pādişāh
   Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [nāmede, -de]*

name: *Mektup, kağıt II Şiir.*

1. Didi **nāmede** ol iy pādişāh
   Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [nāmede, -de]*

nāme-vār: *Mektup gibi.*

1. Eline alup ḫāmeyi **nāme-vār**
   Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [nāme-vār,]*

nāme-vār: *Mektup gibi.*

1. Eline alup ḫāmeyi **nāme-vār**
   Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 133). [nāme-vār,]*

nāmeyiçün: *Mektup için, mektup adına.*

1. Yazup **nāmeyiçün** kim itdi tamām
   Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 405). [nāmeyiçün,]*

nāmeyiçün: *Mektup için, mektup adına.*

1. Yazup **nāmeyiçün** kim itdi tamām
   Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 405). [nāmeyiçün,]*

nām-ı ḥaḳ: *Allah'ın adı.*

1. Yazar ibtidā nāmede **nām-ı Ḥaḳ**
   Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [nām-ı ḥaḳ,]*

nām-ı ḥayy ü ʿalīm: *ʿAlīm ve Ḥayy ismi.*

1. Yazar ibtidā **nām-ı Ḥayy ü ʿAlīm**
   İşi müştemil ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 329). [nām-ı ḥayy ü ʿalīm,]*

nām-ı ḥayy u ḳadīm: *Ḥayy ve Ḳadīm isimleri.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
   Yazar ibtidā **nām-ı Ḥayy u Ḳadīm** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 112). [nām-ı ḥayy u ḳadīm,]*

nām-ı isfendiyār: *İsfendiyar adı.*

1. Gele andan ola ki bir şehriyār
   Unudulmaya **nām-ı İsfendiyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 472). [nām-ı isfendiyār,]*

nām-ı iskenderi: *İskender'in ismini.*

1. Yazuñ sikkede **nām-ı İskenderi**
   Pür eyleñ anuñ ile her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 333). [nām-ı iskenderi, -i]*

nām-ı perverdigār: *Allah'ın adı.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
   Yazar ibtidā **nām-ı Perverdigār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 134). [nām-ı perverdigār,]*
2. Yazup ibtidā **nām-ı Perverdigār**
   Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 155). [nām-ı perverdigār,]*

nām-ı şāh: *Padişah ismi/namı.*

1. Bilinseydi eczā-yı ḫāk-i siyāh
   Dinilürdi her cüzʾī bir **nām-ı şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 32). [nām-ı şāh,]*

nā-mübārek: *Uğursuz, meşûm.*

1. Niçe **nā-mübārek** dem itdüm sefer
   Sebeb oldum irmege şāha żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 405). [nā-mübārek,]*

nā-mübārek: *Uğursuz, meşûm.*

1. Niçe **nā-mübārek** dem itdüm sefer
   Sebeb oldum irmege şāha żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 405). [nā-mübārek,]*

nā-murād: *Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
   Gerek **nā-murād** ol gerek kām-rān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [nā-murād,]*

nā-murād: *Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.*

1. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
   Gerek **nā-murād** ol gerek kām-rān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [nā-murād,]

nā-murād: *Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.*

1. Gehī mevte ġam-gīn gehī vaṣla şād
   Gelür ʿaskerine yine **nā-murād** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 268). [nā-murād,]*

nā-murād ider: *Nasipsiz bırakmak.*

1. Ḳażāya rıżā virmez eyler ʿinād
   ʿİnādı ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 70). [nā-murād ider, -er]*

nā-murād olmayasın: *Mahrum olmak, muradına erememek.*

1. Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
   Rıżā-yı Ḫaḳı iste itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 71). [nā-murād olmayasın, -ma, -ya, -sın]*

nām-ver: *Namlı, adlı, ünlü.*

1. Görüp ḫaşmı meydānda itmek direng
   Olur **nām-verler** arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 984). [nām-verler, -ler]*

nām-ver: *Namlı, adlı, ünlü.*

1. Görüp ḫaşmı meydānda itmek direng
   Olur **nām-verler** arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 984). [nām-verler, -ler]*

nān: *Ekmek.*

1. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
   Olurdı pür ābiyle çün puḫte **nān**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [nān,]

nān: *Ekmek.*

1. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
   Olurdı pür ābiyle çün puḫte **nān**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [nān,]

nān: *Ekmek.*

1. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya **nān**
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [nān,]

nān: *Ekmek.*

1. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya **nān**
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 163). [nān,]

nān: *Ekmek.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm **nān**
   Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [nān,]*

nān: *Ekmek.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm **nān**
   Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [nān,]*

nān: *Ekmek.*

1. Yimeyen kişi ʿömri içinde **nān**
   İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [nān,]*

nān: *Ekmek.*

1. Yimeyen kişi ʿömri içinde **nān**
   İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [nān,]*

nān: *Ekmek.*

1. Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
   Ne şorbā ne büryān bilürler ne **nān**
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [nān,]

nān: *Ekmek.*

1. Olur biri **nān** ile evveli sīr
   Arada budur olmaduġı faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 65). [nān,]*

nān-vār: *Ekmek gibi.*

1. İki pāre idüp dili **nān-vār**
   Çalar gerdenin espinüñ nām-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1009). [nān-vār,]

nān-vār: *Ekmek gibi.*

1. İki pāre idüp dili **nān-vār**
   Çalar gerdenin espinüñ nām-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1009). [nān-vār,]

nā-pedīd: *Saklanmak; görünürde olmamak.*

1. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
   İçinde niçe mışr olur **nā-pedīd** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [nā-pedīd,]*

nā-pedīd: *Saklanmak; görünürde olmamak.*

1. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
   İçinde niçe mışr olur **nā-pedīd** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [nā-pedīd,]*

nā-pedīd: *Saklanmak; görünürde olmamak.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
   Kimi ẓāhir olmış kimi **nā-pedīd**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [nā-pedīd,]

nā-pedīd: *Saklanmak; görünürde olmamak.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
   Kimi ẓāhir olmış kimi **nā-pedīd**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [nā-pedīd,]

nā-pedīd olur: *Saklanmak; görünürde olmamak.*

1. Ura cevher-i çeşmine çün kilīd
   Güher dürci ile olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 158). [nā-pedīd olur, -ur]*

nā-puhte: *Ham, çiğ, pişmemiş.*

1. Yiyüp laḫmı **nā-puḫte** mānend-i şīr
   Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 353). [nā-puḫte,]*

nā-puhte: *Ham, çiğ, pişmemiş.*

1. Yiyüp laḫmı **nā-puḫte** mānend-i şīr
   Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 353). [nā-puḫte,]*

nâr: *Ateş, od:.*

1. Eger ser-firāz u eger zīr-i dest
   Ḳoyup **nārı** hep oldılar Ḫak-perest
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 10). [nārı, -ı]
2. Eger olmasaydı peyām-ber Ḫalīl
   Aña gülşen itmezdi **nārı** Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 252). [nārı, -ı]*

nâr: *Ateş II Sevgilinin yanağı.*

1. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
   Olur meskeni iki ʿālemde **nār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 454). [nār,]*
2. Kimüñ kim ocaġında olmaya **nār**
   Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 39). [nār,]*
3. Olur şaʿbede-bāz raḫşende **nār**
   Üşer başına ḫalḳ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 47). [nār,]*
4. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde **nār**
   Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [nār,]
5. Muʿazzez olur nūr mānendi **nār**
   Üşer üstine ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 93). [nār,]*
6. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
   Olur ḫalḳ **nār** üzre lerzān çü dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [nār,]
7. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
   Diyen **nār** lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [nār,]*
8. Yanup yaḳılur ḫasreti ile **nār**
   Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [nār,]*
9. Yanup yaḳıluban remād oldı **nār**
   Döküp eşk seylin şu aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 193). [nār,]*

nâr: *Ateş, od.*

1. Düşüp **nāra** Hindū gibi her kişi
   Semender gibi āteş ile işi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 37). [nāra, -a]*

nâr: *Ateş.II Cehennem.*

1. Varup daʿvet itmek gerek anları
   Ebed ḳalmaya **nārda** cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 92). [nārda, -da]*

nâr: *Ateş.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola **nār**
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 85). [nār,]*
2. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
   Yanar cā-be-cā ṣanki ṣaḥrāda **nār**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 16). [nār,]

naʿra: *Yüksek sesle bağırma.*

1. Mübārizlerüñ **naʿrası** ṣavt-ı pīl
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 229). [naʿrası, -sı]

naʿra: *Yüksek sesle bağırma.*

1. Mübārizlerüñ **naʿrası** ṣavt-ı pīl
   Dimāġun bozup çarḫuñ itdi ʿalīl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 229). [naʿrası, -sı]

naʿra: *Nara, yüksek sesle bağırma.*

1. Ura **naʿra** çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 649). [naʿra,]*

naʿra: *Nara, yüksek sesle bağırma.*

1. Ura **naʿra** çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 649). [naʿra,]*

naʿra: *Bağırma, haykırma.*

1. Anuñ **naʿrasın** işiden pehlevān
   Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [naʿrasın, -sın]

naʿra: *Bağırma, haykırma.*

1. Anuñ **naʿrasın** işiden pehlevān
   Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [naʿrasın, -sın]

naʿra-: *Bağırma, çağırma, gürültü.*

1. Çü reyḥān sifāli ṭolup dīde ḫāk
   Olur **naʿradan** zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 782). [naʿradan, -dan]*

naʿra-: *Bağırma, çağırma, gürültü.*

1. Çü reyḥān sifāli ṭolup dīde ḫāk
   Olur **naʿradan** zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 782). [naʿradan, -dan]*

naʿra urdı: *Haykırmak, bağırmak; ötmek; yüksek sesle şiir söylemek.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
   Durup urdı meydānda naʿra çü şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [naʿra urdı, -dı]

naʿra urup: *Haykırmak, bağırmak; ötmek; yüksek sesle şiir söylemek.*

1. Urup naʿra didi ki iy şāh-ı Çīn
   Degüldür aña seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 839). [naʿra urup, -up]*
2. Urup naʿra didi ki iy tāc-dār
   Sipāhuñda yoḳdur gibi nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 855). [naʿra urup, -up]*
3. Ele aldı şeş pehlū-yı heft-cūş
   Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1042). [naʿra urup, -up]*
4. Urup naʿra didi ki iy nā-bekār
   Gel ögredeyem ben saña kār-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 349). [naʿra urup, -up]

naʿra urur: *Haykırmak, bağırmak; ötmek; yüksek sesle şiir söylemek.*

1. Urur naʿra çün kūs-ı rūyīne-kās
   Düşer heybetinden sipāha hirās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 817). [naʿra urur, -ur]*

naʿrahā-yı bülend: *Yüce naralar, bağırışlar.*

1. Ciger çāk idüp **naʿrahā-yı bülend**
   Gulū-gīr olmışdı ḫamm-i kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 163). [naʿrahā-yı bülend,]

naʿralar urur: *Nara atmak, yüksek sesle bağırmak.*

1. Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
   Olur heybetinden ki lerzende Ḳāf

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 305). [naʿralar urur, -ur]

2. Olur bir zamān şöyle meydān tehī
   Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 456). [naʿralar urur, -ur]

nārenc-i zer: *Altın turunç.*

1. Meşāma idi şanki **nārenc-i zer**
   Dimāġa virür ʿıṭr çün müşg-i ter
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 75). [nārenc-i zer,]
2. Giricek gümüş sīb idi tāc-ver
   Velīkin çıḳar hem-çü **nārenc-i zer**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 306). [nārenc-i zer,]

nār-ı ʿışḳ: *Aşk ateşi.*

1. Biḥār eyleyüp **nār-ı ʿışḳ** ile cūş
   Çü üştür kef-endāzu eyler ḫurūş
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 151). [nār-ı ʿışḳ,]

nār-ı muḥriḳ: *Yakan ateş.*

1. Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār
   Olur **nār-ı muḥriḳ** hemīn lāle-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 106). [nār-ı muḥriḳ,]

nāristān u nārenc-būy: *Nar yeri ve narenciye kokusu.*

1. Ḳamu **nāristān u nārenc-būy**
   Ḳamu sīb ġabġablu gülnār-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 95). [nāristān u nārenc-būy,]*

nār-pistān-nigār: *Göğüsleri nar meyvesine benzeyen sevgili.*

1. Daḫı Hindi biñ **nār-pistān-nigār**
   Ki her biri dil murġın eyler şikār
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 505). [nār-pistān-nigār,]

nās: *İnsan, beniâdem, halk.*

1. Ne deñlü ki saġış ḳılalum sipās
   Olur diyü çün nā-sipās ola **nās** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [nās,]*

nās: *İnsan, beniâdem, halk.*

1. Ne deñlü ki saġış ḳılalum sipās
   Olur diyü çün nā-sipās ola **nās** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [nās,]*

nās: *İnsan, beniâdem, halk.*

1. Ḥaḳīḳatdür ol iy ṭarīḳat-şināş
   Mecāzī ṣanur gerçi kim anı **nās** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 12). [nās,]*

nās: *İnsan, beniâdem, halk.*

1. Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
   Varur mādiyā ile ḳaṣd itse **nās** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 110). [nās,]*

nās itdi: *Insan haline getirdi.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [nās itdi, -di]*

naṣb: *Nasip.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine **naṣb**
   Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [naṣb,]*

naṣb: *Nasip.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine **naṣb**
   Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [naṣb,]*

naṣb id: *Bir kimseyi bir hizmete geçirme, yerleştirme, tâyin etme.*

1. Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿazl ider
   Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 162). [naṣb id, -er]*

nā-sezā: *Münasib olmayan, yakışmayan.*

1. Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
   Ki devlet olur **nā-sezāya** ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 192). [nā-sezāya, -y, -a]*

nā-sezā: *Münasib olmayan, yakışmayan.*

1. Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
   Ki devlet olur **nā-sezāya** ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 192). [nā-sezāya, -y, -a]*

naşīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

1. Naṣīb olur ise eger ittiḥād
   Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [naṣīb,]

naşīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

1. Naṣīb olur ise eger ittiḥād
   Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [naṣīb,]

naşīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

1. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
   Naşīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [naṣīb,]*

naşīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

1. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
   Naşīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [naṣīb,]*

naşīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

1. Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
   Bilür şāha ol ṣu degildür **naşīb** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 244). [naṣīb,]*

naşīb: *Kısmete düşen şey, pay, hisse.*

1. Naṣībüñ degül çünki çekme belā
   Rücūʿ eyle aṣluña iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 253). [naṣībüñ, -üñ]*

naşīb eyledi: *Nasip etmek, kısmet etmek.*

1. Gider birine Ḫıżr birine şāh
   Naşīb eyledi Ḫıżra ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 206). [naṣīb eyledi, -di]*

naşīb itdi: *Nasip etmek.*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
   İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 47). [naṣīb itdi,]

naşīb itdi: *Nasip etmek: (Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) eriştirmek, kısmet etmek.*

1. Süleymān ile ḥażretüñe hemīn
   Naşīb itdi Ḫaḳ böyle taḫt u nigīn
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 98). [naṣīb itdi, -di]

nasīb (ol): *(Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.*

1. Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse **naşīb** eyleye Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [naṣīb,]

nasīb (ol): *(Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.*

1. Bu ṣanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse **naşīb** eyleye Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [naṣīb,]

naşīb ola: *Kısmet olmak.*

1. Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
   Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 34). [naṣīb ola, -a]*

naşīb oluban: *Kısmet olmak.*

1. Naṣīb oluban baña taḫt-ı ʿAcem
   Virildi külāh-ı Ferīdūn u Cem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 125). [naṣīb oluban, -uban]*

naşīḥat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Aristōya didi şeh-i ser-firāz
   Naşīḥat içün baña bir nāme yaz
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [naṣīḥat,]

naṣīḥat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
   Naṣīḥat içün baña bir nāme yaz
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [naṣīḥat,]

naṣīhat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Naṣīḥat alup baḫt-ı bīdārdan
   Velī eyleme ḫāli efkārdan *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 159). [naṣīḥat,]*

naṣīhat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Naṣīḥat alup baḫt-ı bīdārdan
   Velī eyleme ḫāli efkārdan *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 159). [naṣīḥat,]*

naṣīhat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan murād
   Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 37). [naṣīḥat-durur, -durur]*

naṣīḥat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan murād
   Cihāna rasūl eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 37). [naṣīḥat-durur, -durur]*

naṣīhat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Bu sözden **naṣīḥat** alup şehriyār
   İder ḫaḳ söze meyl bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 99). [naṣīḥat,]*

nā-şikīb: *Sabırsız.*

1. Felek naġmesi itmesün **nā-şikīb**
   Ki ol laḥn-i Hindūdur āhū-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 111). [nā-şikīb,]*

nā-sipās ola: *Şükürsüz olmak.*

1. Ne deñlü ki sağış ḳılalum sipās
   Olur diyü çün **nā-sipās ola** nās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [nā-sipās ola, -a]*

naşīr: *Esma'ül Hüsna'da, Allah'ın yardım eden, imdâda yetişen anlamlarına gelen ismi.*

1. Sizi Ḫaḳḳa ışmarladum ben faḳīr
   Ümīdüm bu nuṣret vire ol **Naşīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 532). [naşīr,]

naşīr: *Esma'ül Hüsna'da, Allah'ın yardım eden, imdâda yetişen anlamlarına gelen ismi.*

1. Sizi Ḫaḳḳa ışmarladum ben faḳīr
   Ümīdüm bu nuṣret vire ol **Naşīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 532). [naşīr,]

nāşır olsun: *Yardımcı ol.*

1. Didi Keyd kim iy cihān-gīr-i şāh
   Hemīşe saña **nāşır olsun** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 700). [nāşır olsun, -sun]*

naṭʿ: *Zemin, yeryüzü.*

1. Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
   Döşenmiş hemīn **naṭʿ** idi yāsemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [naṭʿ,]

naṭʿ: *Zemin, yeryüzü.*

1. Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
   Döşenmiş hemīn **naṭʿ** idi yāsemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [naṭʿ,]

naṭʿa: *Övgü II övgü şiiri.*

1. İrüp ḳalb-i Faġfūra ṣāḥib-külāh
   Olur rū-be-rū **naṭʿada** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1110). [naṭʿada, -da]*

naṭʿa: *Övgü II övgü şiiri.*

1. İrüp ḳalb-i Faġfūra ṣāḥib-külāh
   Olur rū-be-rū **naṭʿada** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1110). [naṭʿada, -da]*

nā-tamām: *Tamamlanmamış.*

1. Dinürse baña ḫāmsen **nā-tamām**
   Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [nā-tamām,]*

nā-tamām: *Tamamlanmamış.*

1. Dinürse baña ḫāmsen **nā-tamām**
   Dirüm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 71). [nā-tamām,]*

nā-tamām: *Tamamlanmamış, yarım.*

1. Tamām ile bir mi olur **nā-tamām**
   Müsāvī midür puḫte ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 189). [nā-tamām,]*

nā-tamām olur: *Tamamlanmamak, bitmemek.*

1. Olur dir ise cāhili nā-tamām
   Direm anlara daḫı naḳl-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 217). [nā-tamām olur, -ur]*

nā-temīz: *Temiz olmayan.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli çoḳ çoḳ ise **nā-temīz**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [nā-temīz,]

nā-temīz: *Temiz olmayan.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli çoḳ çoḳ ise **nā-temīz**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [nā-temīz,]

nā-temīz olur: *Kirlenmek.*

1. Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿazīz
   Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 78). [nā-temīz olur, -ur]*

naṭʿ-ı çīn: *Çin sofrası, Çin satranç takımı.*

1. Ṭolar mürde peykeri ile zemīn
   Zemīne döşenmişdi ṣan **naṭʿ-ı Çīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 270). [naṭʿ-ı çīn,]
2. Müzeyyen olup cümle rūy-i zemīn
   Döşendi dıraḫt altına **naṭʿ-ı Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 58). [naṭʿ-ı çīn,]*

naṭʿ-ı ḫıżr: *Hz.Hızır'ın döşeği, örtüsü.*

1. Oluban dümi dāmenini keşān
   Olur **naṭʿ-ı Ḫıżr** üzre ʿanber-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 12). [naṭʿ-ı ḫıżr,]

naṭʿ-ı zemīn: *Yeryüzü.*

1. Ṭolu at u pīl oldı **naṭʿ-ı zemīn**
   Piyādeydi ferzāneler ḫāli zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 459). [naṭʿ-ı zemīn,]*

naṭʿ-ı zemīni: *Yeryüzü sofrası (sofra bezi) II yeryüzü döşeği.*

1. İdüp dest şimşād-ı zer-ger niṣār
   İder nakş **naṭʿ-ı zemīni** çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 16). [naṭʿ-ı zemīni, -i]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

1. Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
   Ḳolın līk ḍarb eyledi **nā-tuvān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [nā-tuvān,]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

1. Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
   Ḳolın līk ḍarb eyledi **nā-tuvān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 410). [nā-tuvān,]*

nā-tüvān: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

1. Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
   Tüvānā iden **nā-tuvāna** nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 182). [nā-tuvāna, -a]*

nā-tüvān: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

1. Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
   Tüvānā iden **nā-tuvāna** nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 182). [nā-tuvāna, -a]*

nā-tüvān: *Far. Kuvvetsiz , zayıf .*

1. Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫ˅ōr u zār
İder **nā-tuvānuñ** çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 396). [nā-tuvānuñ, -uñ]*

nā-tüvān: *Far. Kuvvetsiz , zayıf .*

1. Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫ˅ōr u zār
İder **nā-tuvānuñ** çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 396). [nā-tuvānuñ, -uñ]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

1. Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına **nā-tuvān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1070). [nā-tuvān,]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

1. Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına **nā-tuvān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1070). [nā-tuvān,]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

1. Tüvānā idi līk çün **nā-tüvān**
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [nā-tüvān,]*

nâ-tüvân: *Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.*

1. Tüvānā idi līk çün **nā-tüvān**
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [nā-tüvān,]*

nā-tuvān ola: *Zayıf ve güçsüz olmak.*

1. Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1119). [nā-tuvān ola, -a]*

nātuvān olur: *Zayıf ve güçsüz olmak.*

1. İder ceng ol iki cihān-pehlevān
Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 424). [nātuvān olur, -ur]*
2. Mizācı bozulup olur nātüvān
Żarūrī ḳonar şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 139). [nātüvān olur, -ur]*

nā-ümīd: *Ümitsiz.*

1. İdüben bu rū-yı siyāhum sepīd
Ḳapuñdan beni eyleme **nā-ümīd** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 74). [nā-ümīd,]*

nā-ümīd olmayam: *Ümitsiz olmak.*

1. Bilürem ki şehdür o bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 356). [nā-ümīd olmayam, -ma, -yam]*

nāv-dān: *Oluk.*

1. Burunlar ṣovuḳdan olup **nāv-dān**
Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 119). [nāv-dān,]*

nāv-dān: *Oluk.*

1. Burunlar ṣovuḳdan olup **nāv-dān**
Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 119). [nāv-dān,]*

nāv-dān: *Oluk.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur **nāv-dān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [nāv-dān,]*

nāv-dān: *Oluk.*

1. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur **nāv-dān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [nāv-dān,]*

nāveg-i hūn-feşān: *Kan saçan ok.*

1. Rededen revān **nāveg-i ḫūn-feşān**
Geçer şebkeden ṣanki āb-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 661). [nāveg-i ḫūn-feşān,]*

nāvek-efşān: *Ok saçan/ ok fırlatan.*

1. Kemānı ḳaçan **nāvek-efşān** olur
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [nāvek-efşān,]*

nāvek-efşān: *Ok saçan/ ok fırlatan.*

1. Kemānı ḳaçan **nāvek-efşān** olur
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [nāvek-efşān,]*

nāvek-figen: *Ok atan.*

1. Olur ġamze-i sāḳī **nāvek-figen**
İder ehl-i meclis ḥayātın micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 47). [nāvek-figen,]*

nāvek-figen: *Ok atan.*

1. Olur ġamze-i sāḳī **nāvek-figen**
İder ehl-i meclis ḥayātın micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 47). [nāvek-figen,]*

nāvek-i cān-sitān: *Can alıcı ok.*

1. Ne şehbāzdur **nāvek-i cān-sitān**
Dil-i düşmeni idinür āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 641). [nāvek-i cān-sitān,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

1. Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi nīz aldı ele kimi **nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [nāy,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

1. Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi nīz aldı ele kimi **nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [nāy,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

1. Düzer anda bir **nāy** ol pādişā
Ki virür bir aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 335). [nāy,]*

nāy: *Ar. 1. Kamış, kasb. 2. Kamıştan yapılan maruf düdük. nây-zen: Ney çalan üstat. 3. Edât-ı mahal: teng-nây, pehnây. (Ekseriya muhaffefleri olan "teng-nâ", "pehnâ" kullanılır). nây-enbân, nânbân: Tulum borusu, gayda. "Nây-meşk" de denilir. nây-ı güluv: Boğaz, hulkum.*

1. Ele muṭribā **nāyuñ** al ḳıl enīn
ʿÖmür didügüñ bir dem imiş hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 273). [nāyuñ, -u, -n]*

nāy-ı gulū: *Boğaz neyi.*

1. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
Ġubār ile pür oldı **nāy-ı gulū** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 190). [nāy-ı gulū,]*

nāy-ı rūyīne: *Tunçtan yapılmış ney.*

1. İdüp **nāy-ı rūyīne** evvel nidā
Dilāverlere cenge eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 815). [nāy-ı rūyīne, -e]*

nāy-ı rūyīne: *Bronzdan yapılmış ney.*

1. Derīde gelür kūs-ı gerdūn-miṣāl
Olur **nāy-ı rūyīne** beste-maḳāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 476). [nāy-ı rūyīne,]*

nāyib ola: *Vekil olmak,şahitlik etmek.*

1. Çü **nāyib ola** Ḥaḳḳa bir şehriyār
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [nāyib ola,]*

nāyib-i şāh-ı şāḥib-ḳırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut, parlak olan padişahın vekili.*

1. Olup **nāyib-i şāh-ı şāḥib-ḳırān**
Ola ʿadliyile müşerref cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 95). [nāyib-i şāh-ı şāḥib-ḳırān,]*

nāz: *İşve, cilve.*

1. Getürdiler ol şūḫı biñ **nāz** ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [nāz,]*

nāz: *İşve, cilve.*

1. Getürdiler ol şūḫı biñ **nāz** ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [nāz,]*

nāz: *Kendini beğendirmek maksadıyla yapılan hareket, cilve, şive, işve.*

1. Niyāzuñda **nāzuñda** yoḳdur ḳuṣūr
   Eger bir gün olmazsa bir gün olur
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [nāzuñda, -uñ, -da]

nāz: *Kendini beğendirmek maksadıyla yapılan hareket, cilve, şive, işve.*

1. Niyāzuñda **nāzuñda** yoḳdur ḳuṣūr
   Eger bir gün olmazsa bir gün olur
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [nāzuñda, -uñ, -da]

nāz: *İşve, cilve.*

1. ʿİnān süst idüp eyleye çünki **nāz**
   Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [nāz,]

nāz: *İşve, cilve.*

1. ʿİnān süst idüp eyleye çünki **nāz**
   Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 221). [nāz,]

nāz ide: *Cilve yapmak.*

1. Ger ol **nāz ide** eylerem ben niyāz
   Ki ben zīr-i destem şehüm ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 371). [nāz ide, -e]

nāz ider: *Cilve yapmak.*

1. Gehī incinüben gehī **nāz ider**
   Olur ḫayli dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 43). [nāz ider, -er]*

nāz u niyāzın: *Yalvarıp yakararak.*

1. Bunı diyüben secde itdi rasūl
   Ḫudā itdi **nāz u niyāzın** ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 50). [nāz u niyāzın, -ın]*

naẓar: *Bakmak.*

1. Kime ḫışm ile göstereydi dehān
   Hemīn bir **naẓarda** virür idi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 158). [naẓarda, --da]

naẓar: *Bakmak, nazar eyle-.*

1. Dönüp itmeyem mülk-i Rūma **naẓar**
   Ya bir iş aṣam ya virem bunda ser
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 799). [naẓar,]
2. Eger baḥr-i şūrāba itse **naẓar**
   Olur telḫ ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 11). [naẓar,]*
3. Eger şīşeye ṭaşa itse **naẓar**
   Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [naẓar,]*
4. Nereye **naẓar** itseñ eşcārdur
   Tehī-pāy eşcārdur ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 101). [naẓar,]*
5. Egerçi ki Şīrāzı Saʿdī öger
   Bunı görse itmezdi aña **naẓar** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 226). [naẓar,]*
6. Çü fikr ü **naẓar** tīz anı ḫırām
   Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [naẓar,]

naẓar: *Bakış, göz.*

1. Naẓar ḳanda kim ṣalsañ aḫşā idi
   Güẕer ḳanda kim ḳılsañ emʿā idi
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 243). [naẓar,]
2. Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
   Olur vālih eylerse Rıżvān **naẓar**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [naẓar,]
3. Çü murdār ola lehce gelmez hüner
   Bilür bir **naẓar** görse ṣāḥib-naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 188). [naẓar,]
4. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
   İder taḫt ile tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 155). [naẓardan, -dan]*
5. Kimesne ne aña ne māla **naẓar**
   İder gezse ol memleket ser-be-ser
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [naẓar,]
6. İdüp şeh didügini fermān-peẕīr
   İder anı ġaybet **naẓardan** çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 284). [naẓardan, -dan]*
7. Rumūzına gördi irişmez **naẓar**
   Ṣorar anlara ṣāh-ı ʿālem ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 51). [naẓar,]*
8. Ne çāre velīkin olan kec **naẓar**
   Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 79). [naẓar,]*

nazar: *Hak nuru ile bakış, lutufkar ve keremli bakış, teveccüh ile bakma.*

1. Cihān dūndur meyli dūna ider
   Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 110). [naẓar,]*

naẓar: *Bakış.*

1. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 133). [naẓar,]*
2. Bu pīrāhen-i ḫākiden rūḥı ser
   Çıḳarup iderken cināna **naẓar** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 28). [naẓar,]*

naẓar: *Bakış, bakma.*

1. Pül-i tārdan şöyle ider güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse **naẓar**
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 82). [naẓar,]

naẓar: *Bakış; Hak nûru ile bakış, lutufkâr ve keremli bakış, teveccüh ile bakma || Manevî anlamda bir lutuf.*

1. Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
   Ki bir ḫaṭvesidür simāk ü semek
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 45). [naẓar,]

naẓar eyle: *Bakmak.*

1. Silüp yüzini didi iy tāc-ver
   Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 376). [naẓar eyle,]*
2. Müʾessir görimezse ẓāhir eser
   Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 212). [naẓar eyle,]*
3. Güreş dutduġum ḫaṣma eyle naẓar
   Ḳıyās eyle maʿlūm ola tā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 119). [naẓar eyle,]*

naẓar eyledi: *Bakmak.*

1. Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẓar
   Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 321). [naẓar eyledi, -di]*
2. Çıḳup pes ol ipiyle cān-bāz-vār
   Naẓar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 328). [naẓar eyledi, -di]*

naẓar eylemeye: *Bakmak.*

1. Ol ābād u ferḫunde iy mülk-i Rūm
   Naẓar eylemeye saña çeşm-i şūm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 174). [naẓar eylemeye, -me, -(y)e]

naẓar eyleñüz: *Bakmak.*

1. Didi eyleñüz seng-puşte naẓar
   İder murġ-ı ābīler ile sefer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 299). [naẓar eyleñüz, -ñüz]*

naẓar eyler: *Bakmak.*

1. Velī dest-res bulmaz aña beşer
   Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 238). [naẓar eyler, -r]
2. Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
   Serīr üzre bir mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 15). [naẓar eyler, -r]*

naẓar eyleyicek: *Bakmak.*

1. Çıḳup sūra peyk eyleyicek naẓar
   Hemīn iḫtiyārı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 313). [naẓar eyleyicek, -y, -icek]*

naẓar eyleyüp: *Bakmak.*

1. Naẓar eyleyüp şāh-ı şāḥib-naẓar
   Şehüñ ḳavl ü fiʿlinde diḳḳat ider
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 145). [naẓar eyleyüp, -yüp]

naẓar ide: *Bakmak, bakış.*

1. Şu kim itmeyüp vehm ide naẓar
   Görür idi ḫūt u ḫamelden eser *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 25). [naẓar ide, -e]*

naẓar ider: *Bakmak, bakış.*

1. Ḫisāb andadur ʿömr defʿi geçer
   Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 66). [naẓar ider, -er]*

naẓar ider: *Bakmak.*

1. Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
   Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol tāc-ver
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 153). [naẓar ider, -er]

naẓar idesin: *Bakmak, bakış.*

1. Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
   Cenūba şimāle idesin naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 68). [naẓar idesin, -e, -sin]*

naẓar idüben: *Bakmak, bakış.*

1. Begendi o ḳavmi ḳatı tāc-ver
   İmāretlerine idüben naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 50). [naẓar idüben, -üben]*

naẓar iricek: *Nazar değmek.*

1. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
   İder taḫt ile tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 155). [naẓar iricek, -icek]*

naẓar itdi: *Bakmak, görmek.*

1. Bu sözi diyüp açdı pes bir ḥarīr
   Ḥarīre **naẓar itdi** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 192). [naẓar itdi, -di]*

naẓar itdügümce: *Bakmak, görmek.*

1. Cihān ḥāline itdügümce naẓar
   Sem olurdı aġzumda olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 31). [naẓar itdügümce, -düg, -üm, -ce]*

naẓar itdüm: *Bakmak.*

1. Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre yoḳ
   Görinmez **naẓar itdüm** eṭrāfa çoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 80). [naẓar itdüm, -dü, -m]*

naẓar itdüm: *Bakmak, görmek.*

1. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
   Ki ḫar-gürre var idi vü māde-ḫar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 77). [naẓar itdüm, -dü, -m]*

naẓar itmeye: *Bakmak.*

1. İdüp yazmadan oḳumadan güẓer
   Pes itmeye aġ u ḳaraya naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 98). [naẓar itmeye, -me, -ye]*

naẓar itmez: *Bakmak, görmek.*

1. Ḳamu ʿayb olur anda olan hüner
   Hüner işlese kimse itmez naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 24). [naẓar itmez, -mez]*
2. Cihān dündur meyli dūna ider
   Naẓar ehli itmez denīye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 110). [naẓar itmez, -mez]*

naẓar itse: *Bakmak.*

1. Kılıc berg-i sūsen idi gül siper
   Gülistān ṣanurdı kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 132). [naẓar itse, -se]*

naẓar itse: *Bakmak, görmek.*

1. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
   Olur ol hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 633). [naẓar itse, -se]*
2. Geyer bir zirih başdan ayaġa zer
   Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 602). [naẓar itse, -se]*
3. Çü vādī-i dūzaḫ ʿaceb sehm-nāk
   Olur zümresi kim **naẓar itse** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 24). [naẓar itse, -se]*
4. Görür anda bir ḫalḳ būzīne-ser
   Żarūrī güler her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 200). [naẓar itse, -se]*

naẓar itsen: *Bakmak, görmek.*

1. Zemīn būstān idi itsen naẓar
   Yatur ḫarbuze gibi her yirde ser *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 253). [naẓar itsen, -se, -n]*

nazar ider: *Bakmak, bakış.*

1. İşidüp ṣadāsını ṭāvus-ı ner
   İder ġurfeden gül-sitāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 68). [naẓar ider, -er]*
2. İderken bu ḫāliyle bunlar sefer
   İder bir kimesne bu ḫāle naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 298). [naẓar ider, -er]*

naẓar iderdi: *Bakmak, bakış.*

1. Olup raḫnelerden zemīn dīde-ver
   İderdi bu ceng-i ʿazīme naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 238). [naẓar iderdi, -er, -di]*

naẓar ḳıl: *Bakmak.*

1. Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
   Ki saʿy ile olmaya gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 213). [naẓar ḳıl,]*

naẕar ḳıl: *Bakmak, bakış.*

1. Didi budur ol istedügüñ dilīr
   Naẕar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 402). [naẕar ḳıl,]*
2. Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẕar
   Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 5). [naẕar ḳıl,]*

naẕar ḳılsun: *Bakmak.*

1. Tevārīḫe ḳılsun naẕar şāh olan
   Bile tā ḥaḳīḳatsiz imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 9). [naẕar ḳılsun, -sun]*
2. Baña baḳmasun naẓma ḳılsun naẕar
   Bu fenden olan kimsene behre-ver *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 71). [naẕar ḳılsun, -sun]*

nāzenīn: *Narin, ince yapılı. II Sevgili.*

1. Der-āġūş idüp kimi bir **nāzenīn**
   Kimi ṣubḥa dek ḥalḳuñ eyler enīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 25). [nāzenīn,]*

nāzenīn: *Narin, ince yapılı. II Sevgili.*

1. Der-āġūş idüp kimi bir **nāzenīn**
   Kimi ṣubḥa dek ḥalḳuñ eyler enīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 25). [nāzenīn,]*

nāzı geçer: *Hatırı sayılmak, delip geçmek.*

1. Geçer nāzı maʿṣūmuñ itse niyāz
   Niyāzum ḳabūl eyle iy çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 571). [nāzı geçer, -er]*

nāẓım-ı vaḥy-i ḥayy-ı ḳadīm: *Hayy-ı Kadim'in vahyinin düzenleyicisi.*

1. Odur **nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm**
   Ḥalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 13). [nāẓım-ı vaḥy-i ḥayy-ı ḳadīm,]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Cihānda aña şimdi yoḳdur **naẕīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [naẕīr,]

nazīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Cihānda aña şimdi yoḳdur **naẕīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [naẕīr,]

nāzır: *Bakan, nazar eden.*

1. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
   Velī reʾye **nāẓır** degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [nāẓır,]*

nāzır: *Bakan, nazar eden.*

1. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
   Velī reʾye **nāẓır** degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [nāẓır,]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Perī gibi her biri gözden nihān
   Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 162). [naẓīrini, -i, -n, -i]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Perī gibi her biri gözden nihān
   Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 162). [naẓīrini, -i, -n, -i]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
   Naẓīrini görmez gezen baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [naẓīrini, -i, -n, -i]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
   Naẓīrini görmez gezen baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [naẓīrini, -i, -n, -i]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Velī bende dört nesne var iy emīr
   Bulınmaz cihānda birine **naẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 528). [naẕīr,]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Velī bende dört nesne var iy emīr
   Bulınmaz cihānda birine **naẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 528). [naẕīr,]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
   Velī yoġ idi Çīnde aña **naẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [naẕīr,]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
   Velī yoġ idi Çīnde aña **naẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [naẕīr,]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Naẕīrini görmemiş ola cihān
   Göricek ḫacīl ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 5). [naẕīrini, -i, -n, -i]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Naẕīrini görmemiş ola cihān
   Göricek ḫacīl ola ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 5). [naẕīrini, -i, -n, -i]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
   Bu ḫaylüñ **naẕīrinüñ** iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [naẕīrinüñ, -i, -nüñ]*

nazīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
   Bu ḫaylüñ **naẕīrinüñ** iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [naẕīrinüñ, -i, -nüñ]*

nāzır: *Ar. 1. Nazar eden, bakan. Sokağa nâzır. Deryâya nâzır. Uyûn-ı nâzıra. 2. "Nezaret" tabir olunan bir dâire-i resmiyyenin re's-i idâresinde bulunan zat: Maliye nâzırı, nafia nâzırı.*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
   Her emrüñde yāri görem **nāẓırem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [nāẓırem, -em]*

nāzır: *Ar. 1. Nazar eden, bakan. Sokağa nâzır. Deryâya nâzır. Uyûn-ı nâzıra. 2. "Nezaret" tabir olunan bir dâire-i resmiyyenin re's-i idâresinde bulunan zat: Maliye nâzırı, nafia nâzırı.*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
   Her emrüñde yāri görem **nāẓırem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [nāẓırem, -em]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
   Naẕīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 154). [naẕīrini, -i, -n, -i]*

nazīr: *Eş, benzer.*

1. Bilür āfitāba bilūrīn ṭaşt
   Naẕīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 154). [naẕīrini, -i, -n, -i]*

naẕīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Semen yāsemen oldı gerçi ḥaḳīr
   Velī geldi her birisine **naẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [naẕīr,]*

nazīr: *Ar. Eş, misl, manend.*

1. Semen yāsemen oldı gerçi ḥaḳīr
   Velī geldi her birisine **naẕīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [naẕīr,]*

nāzır: *Bakan, nazar eden.*

1. Ṣararmışdı beñzi çü ehl-i ḥużūr
Virür rengi **nāẓırlarına** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 74). [nāẓırlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

nāẓır: *Bakan, nazar eden.*

1. Ṣararmışdı beñzi çü ehl-i ḥużūr
Virür rengi **nāẓırlarına** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 74). [nāẓırlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

naẓīr: *Eş, benzer.*

1. Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı **naẓīrüm** beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 36). [naẓīrüm, -üm]*

naẓīr: *Eş, benzer.*

1. Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı **naẓīrüm** beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 36). [naẓīrüm, -üm]*

naẓīr: *Benzer, eş.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde vardur ṣuver
Naẓīri var anda velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 344). [naẓīri, -i]*

naẓīr: *Benzer, eş.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde vardur ṣuver
Naẓīri var anda velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 344). [naẓīri, -i]*

naẓīr: *Eş, misl, manend.*

1. Ḫased eyleyen gerçi kim ṭaʿn ider
Naẓīrin getürmekdür ammā hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 118). [naẓīrin, -i, -n]*

naẓīr idüp: *Nazar eden, bakan.*

1. İdüp sengden ejdehāya naẓīr
Yazar aña tārīḫ ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 183). [naẓīr idüp, --üp]*

naẓīr olamaz: *Bakmak.*

1. Gerek pīl-i Hindī gerek deşti-şīr
Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 118). [naẓīr olamaz, -a, -maz]*

naẓīr olmış: *Bakmak.*

1. ʿIẕārındaki ol nücūm-ı münīr
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 656). [naẓīr olmış, -mış]*

nazm: *Manzum söz.*

1. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā **naẓma** iy pür-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [naẓma, -a]*

nazm: *Manzum söz.*

1. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā **naẓma** iy pür-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [naẓma, -a]*

nazm: *Şiir, nazım.*

1. ʿAvāmuñ kelāmı çü ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı **naẓmdur** aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 8). [naẓmdur, -dur]*

nazm: *Şiir, nazım.*

1. Bu Türkī dile virdi **naẓmum** şeref
Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 37). [naẓmum, -um]*

nazm: *Manzum söz.*

1. Eger virmesem Türkī **naẓma** ḥayāt
Ṣadām ile ṭolmaz idi kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 39). [naẓma, -a]*

nazm: *Şiir, nazım.*

1. Ṭolardı benüm **naẓmum** ile cihān
Müşerref olurdı ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 45). [naẓmum, -um]*

naẓm: *Manzum söz.*

1. Eger eylesem ʿöşr-i maḳdūr ṣarf
Cihān cümlesi olmazdı **naẓma** ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 56). [naẓma, -a]

nazm: *Şiir, nazım.*

1. Degüldür ʿaded çoḳlıġı muʿteber
Eyü **naẓm** itmekdür ammā hüner
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 58). [naẓm,]

nazm: *Manzum söz.*

1. Baña baḳmasun **naẓma** ḳılsun naẓar
Bu fenden olan kimsene behre-ver
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 71). [naẓma, -a]

naẓm: *Manzum söz.*

1. Eger virmesem Türkī **naẓma** niẓām
Bu ṭarzı bulamazdı ṭabʿ-ı ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 95). [naẓma, -a]*

naẓm: *Şiir, nazım.*

1. Duʿāsı ile eyle **naẓmuñ** tamām
Duʿā itmeyene ʿaṭāyā ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 127). [naẓmuñ, -uñ]*

naẓm oldı: *Şiir, nazım olmak.*

1. Bu meydānda öñdül baña oldı Ḥaḳ
Ki sābıḳlara **naẓm oldı** sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 108). [naẓm oldı, -dı]*

naẓm-ı hoş-āyende: *Hoşa giden, beğenilen şiirler.*

1. Ṭoḳuz yüz ṭoḳuzında oldı tamām
Bu **naẓm-ı ḫoş-āyende** temme'l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 134). [naẓm-ı ḫoş-āyende, -de]

naẓm-ı ḫūb: *Güzel şiir.*

1. Bulup **naẓm-ı ḫūb** ile nām u nişān
Diledüm ki nāmum idem cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 15). [naẓm-ı ḫūb,]

naẓm-ı ḫūb: *Güzel şiir.*

1. Bulup **naẓm-ı ḫūb** ile nām u nişān
Diledüm ki nāmum idem cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 15). [naẓm-ı ḫūb,]

naẓm-ı şerīfī: *Şerefli şiiri.*

1. Yazarken bu **naẓm-ı şerīfī** faḳīr
Zamāne beni itmiş idi ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 29). [naẓm-ı şerīfī,]*
2. İderken bu **naẓm-ı şerīfi** raḳam
Gice ṣubḥa dek silmez idüm ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 47). [naẓm-ı şerīfi,]

nāz-perverd: *Nazlı büyümüş.*

1. Ḳamu **nāz-perverd** ü nāzük-ḫırām
Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 91). [nāz-perverd,]

nāz-perverd: *Nazlı büyümüş.*

1. Ḳamu **nāz-perverd** ü nāzük-ḫırām
Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 91). [nāz-perverd,]

nāzük: *1. ince ǁ narin 2. tatlı.*

1. Gözi bādemī idi hem beste-leb
Teni **nāzük** idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [nāzük,]*

nāzük: *1. ince ǁ narin 2. tatlı.*

1. Gözi bādemī idi hem beste-leb
Teni **nāzük** idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [nāzük,]*

nāzük-ḫırām: *Nazik salına salına, naz ve eda ile yürüme.*

1. Ḳamu nāz-perverd ü **nāzük-ḫırām**
Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 91). [nāzük-ḫırām,]

nāzük-hırām: *Nazik salına salına, naz ve eda ile yürüme.*

1. Ḳamu nāz-perverd ü **nāzük-ḫırām**
   Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 91). [nāzük-ḫırām,]

ne: *Nasıl.*

1. İş anuñ-durur ġayra **ne** iʿtibār
   Sebebdür ḳamu ol Ḫudāvendigār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 21). [ne,]
2. Benüm daḫı ḳanumı içdi zamān
   Cihānda **ne** müşküldür ölmek cuvān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [ne,]
3. Güneh-kāra olmaḳ gerek luṭf-ı şāh
   Ne bilsün kerem ḳadrini bī-günāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1124). [ne,]
4. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
   Ne emr itse fermān-beri her ṭaraf
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 152). [ne,]
5. Şu ḳolda ki var ḳābiliyyet şehā
   Ne himmet ki eylerseñ olur sezā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 62). [ne,]
6. Saña benden irmek **ne** mümkin ziyān
   Velī key şaḳın duymasun bed-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 205). [ne,]
7. Unutmaḳ **ne** mümkin ol iḥsānı ben
   Bu sırrı şaḳın ṭuymasun merd ü zen
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [ne,]
8. Çü oġlan-ı ṭıfl ola āzürde-ser
   Aña şoñra laṭme **ne** aşşı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 196). [ne,]*

ne: *T. Öyle bir.*

1. Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
   Ne aşşı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [ne,]*
2. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
   Ne vech ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [ne,]*
3. Ne şehbāzdur nāvek-i cān-sitān
   Dil-i düşmeni idinür āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 641). [ne,]*
4. Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [ne,]*
5. Bu **ne** ḥikmet olur ki bir ḳaṭre ḳan
   Olur şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫ̇ān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [ne,]
6. Beni itdi Ḫaḳ bülbülī naġmeler
   Ki işitmez ise **ne** ġam anı ker *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 50). [ne,]*

ne: *Far. Edât-ı sebeb ve inkâr, değil, yok.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
   Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 115). [ne,]*
2. Ne gördi **ne** işitdi vaṣfın beşer
   Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 115). [ne,]*
3. Ne vālid ne mevlūddur ol Ḳadīm
   Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [ne,]*
4. Ne vālid **ne** mevlūddur ol Ḳadīm
   Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [ne,]*
5. Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
   Ne cennet bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [ne,]*
6. Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
   Ne cennet bile **ne** ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 204). [ne,]*
7. Ḫudā bir-dürür birligine **ne** şek
   İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 237). [ne,]*
8. Niyāzum sipāsum añadur aña
   Ki **ne** ibtidā var u **ne** intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [ne,]*
9. Niyāzum sipāsum añadur aña
   Ki **ne** ibtidā var u **ne** intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [ne,]*
10. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
    Ne dīn vardur anlarda ne ḫod edeb
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [ne,]
11. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
    Ne dīn vardur anlarda **ne** ḫod edeb
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [ne,]
12. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan **ne** ġam
    ʿAdū çoḳlıġından saña yoḳ elem
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 579). [ne,]
13. Ki vaḳt oldı ol devlet ile süvār
    Sikender ẓafer aña **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 660). [ne,]*
14. Muʿīn oldı çün kim bize Kird-gār
    ʿAdū bī-ʿaded olsa **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 692). [ne,]*
15. Ḫudādan şu kim ḫavf ide iy ḫıdīv
    Ne ādem ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 224). [ne,]*
16. Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
    Taḳarrur çü yoḳ aña **ne** iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [ne,]*
17. Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
    Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [ne,]*
18. Ne ẓāhir **ne** maḫfī nihān u ʿayān
    Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [ne,]*
19. Miʿīde **ne** ḫālī **ne** memlū gerek
    Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [ne,]*
20. Miʿīde **ne** ḫālī **ne** memlū gerek
    Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 425). [ne,]*

21. Ne aʿṣāb ḳalur ne ḳalb ü miyān
İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 439). [ne,]*
22. Ne aʿṣāb ḳalur **ne** ḳalb ü miyān
İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 439). [ne,]*
23. Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki **ne** żıd var aña **ne** nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [ne,]
24. Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 210). [ne,]
25. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [ne,]
26. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü **ne** ḫod hem fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [ne,]
27. Şu kim **ne** ḳalem ehli ola **ne** tīr
Şaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [ne,]*
28. Şu kim **ne** ḳalem ehli ola **ne** tīr
Şaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [ne,]*
29. Ki **ne** evveli var **ne** ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı **ne** ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [ne,]*
30. Ki **ne** evveli var **ne** ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı **ne** ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [ne,]*
31. Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [ne,]*
32. Ki **ne** evveli var **ne** ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı **ne** ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [ne,]*
33. Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [ne,]
34. Cihān ejdehāsından iy nīk-nām
Ne cān ḳurtılur **ne** bulınur merām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 206). [ne,]
35. Olana sürūş-ı Ḫudā reh-nümā
Ne ḥācet ola kimsene pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 56). [ne,]*
36. Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [ne,]*
37. Ne şarḳ u ġarb u **ne** baḥr ü **ne** ber
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [ne,]*
38. Ne şarḳ u ġarb u **ne** baḥr ü **ne** ber
Arayan bulurdı naẓīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [ne,]*
39. Nereye ki isterse olsun revān
Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 26). [ne,]*
40. Nereye ki isterse olsun revān
Ne yirde **ne** deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 26). [ne,]*
41. Ne şāhem ne aṣlumda var pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [ne,]
42. Ne şāhem **ne** aṣlumda var pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [ne,]
43. Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [ne,]
44. Ne leşker çeküp çekdi **ne** tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı **ne** maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [ne,]
45. Ne leşker çeküp çekdi ne tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [ne,]
46. Ne leşker çeküp çekdi **ne** tīġ-ı kīn
Ne Ḳaydāfe ḳaldı **ne** maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 280). [ne,]
47. Ne insāna ṣu var ne esbe giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [ne,]
48. Ne insāna ṣu var **ne** esbe giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [ne,]
49. Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem bulamaz peleng aña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [ne,]
50. Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
Ne ṣorbā ne büryān bilürler ne nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [ne,]
51. Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
Ne ṣorbā **ne** büryān bilürler **ne** nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [ne,]
52. Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
Ne ṣorbā **ne** büryān bilürler **ne** nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [ne,]
53. Çü ḥāfıẓ-durur ben ḳulına Ḫudā
Ne ḳorḳu melek de enīs olmasa *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 248). [ne,]*
54. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [ne,]*
55. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü **ne** ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [ne,]*
56. İşidüp şadāsını keştī döner
Ne keştīye ne ḥalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 340). [ne,]*
57. İşidüp şadāsını keştī döner
Ne keştīye **ne** ḥalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 340). [ne,]*
58. Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [ne,]*
59. Ne ḥayvān var ayruḳ vü **ne** ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [ne,]*
60. ʿAvāmuñ kelāmı çü ṣavt-ı ḥimār
Ḳurı naẓmdur aña **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 8). [ne,]*
61. Ne duḫter ne māder ne hemşīre-vār
Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 41). [ne,]*

62. Ne duḫter **ne** māder **ne** hemşīre-vār
Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 41). [ne,]*
63. Ne duḫter **ne** māder **ne** hemşīre-vār
Müsāvī ara yirde ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 41). [ne,]*
64. Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [ne,]*
65. Ne keşt ü **ne** bāġ u **ne** ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [ne,]*
66. Ne keşt ü **ne** bāġ u **ne** ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [ne,]*
67. Ne insān ḳalurdı ne ḫod cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dūndan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 117). [ne,]*
68. Ne insān ḳalurdı **ne** ḫod cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dūndan żarar *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 117). [ne,]*
69. Giderken bulur bir muʿaẓẓam ḥiṣār
Ne var pās-bānı **ne** ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 34). [ne,]*
70. Ne ḳāḍī var ol şehrde ne mülūk
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [ne,]*
71. Ne ḳāḍī var ol şehrde **ne** mülūk
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [ne,]*
72. Çü ḳāḍī Ḫudādur **ne** lāzum beşer
Bilür her **ne** kim işlesüñ ḫayr ü şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 63). [ne,]*
73. Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 109). [ne,]*
74. Ne reh bellü anda **ne** olur ḳıyās
Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 109). [ne,]*
75. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
ʿAdedde yoġ imiş **ne** zāyid **ne** kāst *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [ne,]*
76. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
ʿAdedde yoġ imiş **ne** zāyid **ne** kāst *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [ne,]*
77. Ne yir ne yidürür ʿabeş ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẓ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 7). [ne,]*
78. Ne yir **ne** yidürür ʿabeş ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẓ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 7). [ne,]*
79. Çü dōlābda ṣuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 20). [ne,]*
80. Ne manṣıb senüñdür ne mülk ü ne māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [ne,]*
81. Ne manṣıb senüñdür **ne** mülk ü **ne** māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [ne,]*
82. Ne manṣıb senüñdür **ne** mülk ü **ne** māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [ne,]*
83. Murādātı lāġar **ne** zer var **ne** zūr
ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [ne,]*
84. Murādātı lāġar **ne** zer var **ne** zūr
ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [ne,]*

ne: *Ne kadar, oldukça fazla anlamında.*

1. Neler gördi kevkeb göziyle felek
Cihāndur neler daḫı görse gerek
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 81). [neler, -ler]
2. Neler gördi kevkeb göziyle felek
Cihāndur **neler** daḫı görse gerek
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 82). [neler, -ler]

ne: *Ne.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ emri olmasa **ne** tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 20). [ne,]*
2. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḥuṣīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 85). [ne,]*
3. Uvaḳ ḫalḳdur anlara **ne** şümār
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [ne,]*
4. Ne leşker muḥīṭ idi ol bī-girān
Görinmezdi ādemden aṣlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [ne,]
5. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
Ne ser ḳor şikest eylemedük ne dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 184). [ne,]
6. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
Ne ser ḳor şikest eylemedük **ne** dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 184). [ne,]
7. Ṭolar toz ile çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem görinür ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [ne,]
8. Ṭolar toz ile çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem görinür **ne** söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [ne,]
9. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [ne,]*
10. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
Ne pā pāy-dār ü **ne** dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [ne,]*
11. Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 290). [ne,]*
12. Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar tīġını **ne** siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 290). [ne,]*
13. Didi kim sebeb **ne** ki bunca sipāh
Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 307). [ne,]*

14. Ne Rüstem döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [ne,]*
15. Ne Rüstem döyer aña **ne** Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [ne,]*
16. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 319). [ne,]
17. Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne gürz alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [ne,]*
18. Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne gürz alur idi eline **ne** tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [ne,]*
19. Çü şeh dutula ġayra **ne** iʿtibār
Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [ne,]*
20. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
Ne ser idügi bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [ne,]*
21. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
Ne ser idügi bellü **ne** ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [ne,]*
22. Ne serdāra kim vurdı ise sinān
Atından daḫı düşmeden virdi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 393). [ne,]
23. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [ne,]
24. Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [ne,]*
25. Ne miġfer bilür gürzi **ne** ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 397). [ne,]*
26. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [ne,]
27. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
Ne ḫaşmın görür kimse **ne** bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [ne,]
28. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
Ki **ne** yir göyinürdi **ne** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [ne,]*
29. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
Ki **ne** yir göyinürdi **ne** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [ne,]*
30. Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [ne,]*
31. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [ne,]*
32. Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [ne,]
33. Eger itmeyem düşmene intiḳām
Ne şehlüḳ olur ked-ḫudālıḳ ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 578). [ne,]
34. Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 627). [ne,]*
35. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u ne ārām ider ne direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ne,]
36. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u **ne** ārām ider **ne** direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ne,]
37. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
Ne ḫʷāb u **ne** ārām ider **ne** direng
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [ne,]
38. Eline **ne** girdi ise anda şāh
Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [ne,]*
39. Ne vech ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [ne,]
40. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [ne,]*
41. Ne genci ki yıġdıysa İsfendiyār
Yoluña senüñ eyleyeyem niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [ne,]*
42. Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 735). [ne,]
43. Olur merde zen naḳş u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 744). [ne,]*
44. Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [ne,]*
45. Didi n'ola gelsün **ne** buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [ne,]*
46. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [ne,]*
47. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
Ne mümkin ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [ne,]
48. Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her **ne** taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [ne,]*
49. Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [ne,]
50. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña **ne** iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [ne,]*
51. Ne deñlü ḫazīnem ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [ne,]
52. Ne gitmege furṣat **ne** durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [ne,]*
53. Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün virem cümleye berg-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 901). [ne,]
54. İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan didi her **ne** ise peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [ne,]
55. Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [ne,]

56. Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne tedbīr eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [ne,]*
57. Müʾebbed degüldür çü ʿizz ü sürūr
Cihān devletine **ne** lāzım ġurūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 32). [ne,]*
58. Olur ḫᵛāb-gāhuñ çü ḫāk-i nejend
Ne fāyide kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 42). [ne,]*
59. Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [ne,]*
60. Behiştī ṣaḳın ġāfil olma iñen
Ne kimse ḳalur bu cihānda ne sen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 76). [ne,]*
61. Behiştī ṣaḳın ġāfil olma iñen
Ne kimse ḳalur bu cihānda **ne** sen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 76). [ne,]*
62. Muʿallim tekāver iderdi şitāb
Ḳılurdı **ne** ḳalbe irişse ḥarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 196). [ne,]*
63. Ne bīm-i ḥadeng ü ne vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 199). [ne,]*
64. Ne bīm-i ḥadeng ü **ne** vehm-i sinān
Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 199). [ne,]*
65. Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [ne,]*
66. Açar fitneler ḳapusın rüsteḫīz
Ne meʾmen bulıvuz **ne** cāy-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 224). [ne,]*
67. Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde vü ne gökde ḳaldı ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [ne,]*
68. Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde vü **ne** gökde ḳaldı ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [ne,]*
69. Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 320). [ne,]*
70. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne dil ḳaldı hep oldı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [ne,]*
71. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü **ne** dil ḳaldı hep oldı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [ne,]*
72. Ne çāre velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [ne,]*
73. Baña di murādātuñı hep şehā
Ne emr itseñ olur yanumda revā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 416). [ne,]*
74. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
Ṣunar el nedeñlü ki olsa firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [ne,]*
75. Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 21). [ne,]*
76. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [ne,]*
77. Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
Ne tedbīr iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [ne,]*
78. Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [ne,]*
79. Ne maḳṣūdum idi cihānuñ ġamı
Murādum bu ışlāḥ idem ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 269). [ne,]*
80. Ne deñlü ki bendem iderse günāh
Helāk itmezem çün ola ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 275). [ne,]*
81. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre **ne** vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [ne,]*
82. Menem şimdi Dārā-yı taḫt-ı mehān
Ne Dārā cihān-gīr-i şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 328). [ne,]*
83. Ḫazāyinde **ne** deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [ne,]*
84. Zamāna ʿaceb Dey **ne** taʿlīm ider
Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 23). [ne,]*
85. Gice olıcak baġrı olur kebāb
Ne vaḳtin doġa duyuban āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [ne,]*
86. Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh
Ne iḳlīm fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 67). [ne,]*
87. Ne derd-i ḫazāyin **ne** cevr-i sipāh
Ne iḳlīm fikri **ne** rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 67). [ne,]*
88. Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh
Ne iḳlīm fikri ne rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 68). [ne,]*
89. Ne derd-i ḫazāyin **ne** cevr-i sipāh
Ne iḳlīm fikri **ne** rāy-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 68). [ne,]*
90. Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 71). [ne,]*
91. Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm ola kim aña maḫfī ola *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [ne,]*
92. Ne yüz gösterür göre kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [ne,]*
93. Ne deñlü ki var ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [ne,]*
94. Ne Rüstem döyer ne ḫod İsfendiyār
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [ne,]*
95. Ne Rüstem döyer **ne** ḫod İsfendiyār
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [ne,]*
96. Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [ne,]*

97. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [ne,]*
98. Ne şehr ü **ne** de var o yolda **ne** bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [ne,]*
99. Ne şehr ü **ne** de var o yolda **ne** bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [ne,]*
100. Aña rām imiş nışf-ı Hindūstān
Ne Hindūstān belki nışf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 258). [ne,]*
101. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḫalḳı olsa **ne** ġam encümen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [ne,]*
102. Didi ḳanı elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
Görelüm **ne** buyurmış ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [ne,]*
103. Ne deñlü ki var ise taʿẕīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [ne,]*
104. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [ne,]*
105. Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
Ne lāzım çeke cenge tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [ne,]*
106. Gelüp elçi didi **ne** ise ḫaber
Feraḥ oldı ġāyet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 383). [ne,]*
107. Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [ne,]*
108. Ne gürz ü **ne** tīġ u **ne** tīr ü kemān
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [ne,]*
109. Ne gürz ü **ne** tīġ u **ne** tīr ü kemān
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [ne,]*
110. Ki şemşīr **ne** döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [ne,]*
111. Ne şehre ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
Çıḳup yüz süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 397). [ne,]*
112. Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
Ne deñlü ki var ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [ne,]*
113. Ne ḫōşdur gelüp bir yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [ne,]*
114. O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 544). [ne,]*
115. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
Ḳarışur **ne** mey ṣuya **ne** ḫamra āb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [ne,]*
116. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
Ḳarışur **ne** mey ṣuya **ne** ḫamra āb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [ne,]*
117. Eger biñ yıl içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 548). [ne,]*
118. Müselmāna nuṣret virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 698). [ne,]*
119. Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 89). [ne,]*
120. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı **ne** var *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [ne,]*
121. Ne yüz ulusun ṣafder-i cān-sitān
Olur çengi ḳullāb-ı pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 121). [ne,]*
122. Ne deñlü ki cüyende segler ki var
Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [ne,]*
123. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [ne,]*
124. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü **ne** gökde ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [ne,]*
125. Bu eşyāya lā-büd müʾessir gerek
Ne ʿaḳlı ola bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [ne,]*
126. Bu eşyāya lā-büd müʾessir gerek
Ne ʿaḳlı ola bilü **ne** ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [ne,]*
127. Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿāyid ayruḳ arada **ne** var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [ne,]*
128. Ne şeh ser-keş olup ki itse ḳıtāl
İder devletüm ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 353). [ne,]*
129. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
Ne fāyide urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [ne,]*
130. Şeh olana yāfe degüldür revā
Bu sözler **ne** sözüñdür iy bī-ḥayā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 436). [ne,]*
131. Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlüḳ idersen ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 447). [ne,]*
132. Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 478). [ne,]*
133. Ne şāh ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḫaylinde saña hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 523). [ne,]*
134. Bu ḥāliyle oldum şehe bende ben
Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 846). [ne,]*
135. Ne ḫācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [ne,]*
136. Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [ne,]*
137. Ne şemşīr çıḳdı **ne** atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [ne,]*

138. Yüz urup didi şāha fermān-revā
Eyü söze **ne** danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 72). [ne,]*
139. Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [ne,]
140. Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [ne,]*
141. Cevāhirlerini **ne** deñlü ki var
Çıḳardı ki eyleye şāha niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [ne,]*
142. Ne bāre çü taḫt-ı Süleymān devān
Degül aña bir ḫaṭve devr-i cihān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 163). [ne,]
143. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [ne,]*
144. Ne maġrib **ne** maşrıḳ **ne** ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [ne,]*
145. Ne maġrib **ne** maşrıḳ **ne** ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [ne,]*
146. ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
Ne mümkin döne bir yaña çün gürāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [ne,]
147. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü neft ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [ne,]*
148. Ne ṣūret ne sīret ne īmān ne dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [ne,]*
149. Ne ṣūret **ne** sīret **ne** īmān **ne** dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [ne,]*
150. Ne ṣūret **ne** sīret **ne** īmān **ne** dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [ne,]*
151. Ne ṣūret **ne** sīret **ne** īmān **ne** dīn
Ebālīs-i ḫar-pīne beñzer hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 299). [ne,]*
152. Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi hergiz **ne** pāy ü **ne** farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [ne,]
153. Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi hergiz **ne** pāy ü **ne** farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [ne,]
154. Ne tīġ u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [ne,]
155. Ne tīġ u **ne** tīr u **ne** gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [ne,]
156. Ne tīġ u **ne** tīr u **ne** gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [ne,]
157. Nedür ʿarş u kürsī nedür ḫāmilān
Ḳalem **ne** nedür levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 52). [ne,]
158. Ne kim emr itdi ise Ẕü'l-Celāl
Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 119). [ne,]*
159. ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne var kimsede kimse bilmez şehā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 98). [ne,]
160. Bile tā ki **ne** yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [ne,]*
161. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [ne,]*
162. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [ne,]*
163. Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki **ne** żıd var aña **ne** nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [ne,]
164. Ne niʾmet virür ise Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [ne,]*
165. Ne rāha ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [ne,]*
166. Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
Ne muḫtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [ne,]
167. Ne vażʿiyle dönse sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 223). [ne,]*
168. Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne lāzım yalan söylemek Ḫusrevā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 146). [ne,]
169. Çü mülkine düşmen işin ide şāh
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 196). [ne,]*
170. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [ne,]
171. Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [ne,]*
172. Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya ḳaldı ne ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 16). [ne,]*
173. Muḳarrer degül salṭanat Ḫusrevā
Ne aʿdāya ḳaldı **ne** ḳalur saña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 16). [ne,]*
174. Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām
Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 28). [ne,]
175. Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür **ne** ṭoġarsa gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 68). [ne,]
176. Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
Ne resme dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 6). [ne,]*
177. Ne emr eyleseñ ola fermān-peẕīr
Ḫalel bulmaya mülk ü tāc ü serīr
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 107). [ne,]
178. Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi yaḳın aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 141). [ne,]*
179. Ne semte ki keştī olursa revān
Olur idi mirʾāt içinde ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 143). [ne,]*

180. Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler ol iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 191). [ne,]*
181. Kimesne **ne** aña **ne** māla naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [ne,]
182. Kimesne **ne** aña **ne** māla naẓar
İder gezse ol memleket ser-be-ser
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 207). [ne,]
183. Ki deryāda mānend-i bād-ı vezān
Ne semte ki isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 32). [ne,]*
184. İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne keştī olur bir demürden ḥişār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [ne,]
185. Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre kim **ne** vaż'iyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 104). [ne,]
186. Ne üslūb ile ḥaşm eyler ḳıtāl
Ne mekr ile a'dā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [ne,]*
187. Ne üslūb ile ḥaşm eyler ḳıtāl
Ne mekr ile a'dā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 106). [ne,]*
188. Bu işine olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz ḥalāṣa çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 118). [ne,]*
189. Ne fāyide endīşe-i Dārufūr
İdersen sen anı düşer şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 141). [ne,]*
190. Ne kişisin aşluñda hīç var mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [ne,]
191. Sikender ṭabuñdur **ne** lāzım 'inād
Delīlümde var itmişem i'tiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [ne,]*
192. Gide yoluna eylemeye ziyān
Ne cenk eyleyeler ne seyl ola ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 220). [ne,]
193. Gide yoluna eylemeye ziyān
Ne cenk eyleyeler **ne** seyl ola ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 220). [ne,]
194. Tenende gibi şā'id oldı hemān
Ne ḳulle aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [ne,]*
195. Ne aṣṣı velīkin dirīġā hicāb
Oluban olur ġuṣṣa aña seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 7). [ne,]*
196. Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu deryānuñ içinde **ne** var göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 84). [ne,]*
197. Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde her **ne** ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [ne,]
198. Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
Baña rāmdur ṣuda her **ne** ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [ne,]*
199. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd olur celīs
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 145). [ne,]
200. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd olur celīs
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [ne,]
201. Ṣorar gördügini aña tāc-ver
Virür her **ne** kim ṣorsa elbet ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 184). [ne,]
202. Ne fāyide ġamdan olan oldı līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 189). [ne,]
203. Yaḳar çünki pervāne-i sūz u tāb
Ne fāyide virürse şem' aña tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 194). [ne,]*
204. Ḳamu ṭıfl mānendi yārī-künān
Ne ṣuya olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 202). [ne,]*
205. Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 241). [ne,]*
206. Mübārek gözini açup şehriyār
Didi kim günüñ **ne** 'aceb ḫāli var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [ne,]
207. Giderken bulur bir mu'aẓẓam ḥişār
Ne var pās-bānı ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 34). [ne,]*
208. Çü ḳāḍī Ḫudādur **ne** lāzum beşer
Bilür her **ne** kim işlesüñ ḫayr ü şer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 64). [ne,]
209. Çü yinmez **ne** dirsin idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 97). [ne,]*
210. Çü yüz biñ yaşarsañ irişür memāt
Ne lāzım kişi içmek Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 124). [ne,]*
211. Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler o ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 248). [ne,]*
212. Bu devre irince zamān kim bile
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 34). [ne,]*
213. Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne diller olubdur ġamı ile çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 36). [ne,]*
214. Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu cihān
Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 54). [ne,]*
215. Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
Ne ise kühen oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 90). [ne,]*
216. Yaḳup bozmadan eyleyüp būstān
'Araż **ne** idinür 'aceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 92). [ne,]*
217. Ne zaḥmet ki ola vişāle sebeb
Ne zaḥmet o raḥmetdür eyle ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 159). [ne,]
218. Ne zaḥmet ki ola vişāle sebeb
Ne zaḥmet o raḥmetdür eyle ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 160). [ne,]
219. Ne cān nezġinüñ zaḥmetin çekdi şāh
Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 187). [ne,]*
220. Ne cān nezġinüñ zaḥmetin çekdi şāh
Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 188). [ne,]*
221. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
Ne zer-beft bellü ne çil ne palās *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [ne,]*
222. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
Ne zer-beft bellü **ne** çil **ne** palās
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [ne,]

223. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
Ne zer-beft bellü **ne** çil **ne** palās
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [ne,]
224. Geçüp çünki bir yaşda ṭutmaz ḳarār
Bu tāc-ı keyānīye **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 232). [ne,]*
225. Gidicek Sikender gibi şehriyār
Behiştī saña baña **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 236). [ne,]*
226. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ **ne** var
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [ne,]
227. Ne çāre velīkin olan kec naẓar
Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 79). [ne,]*

ne: *Hangi.*

1. Begenüp sözin didi Dārā şehā
Ne dīnde iseñ eyledüm iḫtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 456). [ne,]*
2. Beşerden **ne** cānibde alsa ḫaber
Varur idi elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 85). [ne,]*

ne: *Ne kadar, çok.*

1. Görürem **ne** dīnde ise şehriyār
Ḳamu bendeyüz ḫażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [ne,]*
2. Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 100). [ne,]*
3. Ne iḳlīme kim çekdüm ise sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 133). [ne,]
4. Ne serverleri eylemişdür helāk
Ne diller olubdur ġamı ile çāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 35). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

1. Ne ḳula ki irişse żaʿf ü fütūr
Muʿīn ola tā ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 113). [ne,]*
2. Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ne,]
3. Ne ādem **ne** pīl ü **ne** ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ne,]
4. Ne ādem **ne** pīl ü **ne** ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ne,]
5. Ne ṭaşra çıḳar ne iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 583). [ne,]*
6. Ne ṭaşra çıḳar **ne** iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 583). [ne,]*
7. Ne durmaġa tāb u ne ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [ne,]*
8. Ne durmaġa tāb u **ne** ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [ne,]*
9. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 637). [ne,]*
10. Ne almaḳ **ne** ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 637). [ne,]*
11. Virür derd-i ser ḫod bilürsin ḫumār
Bu ānī ṣafāya da **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 650). [ne,]*
12. Meʿādin içinde eridi ẕeheb
Ne sūzuna āẕer **ne** saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 34). [ne,]*
13. Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ne,]*
14. Ne ṭūl u **ne** ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ne,]*
15. Ne murġ u **ne** mūr u **ne** māhī **ne** mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [ne,]*
16. Ne murġ u **ne** mūr u **ne** māhī **ne** mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [ne,]*
17. Ne vażʿ iledür cennet ile caḥīm
Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [ne,]
18. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 173). [ne,]*
19. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 174). [ne,]*
20. Ne ḫayra ne şerre yarar bī-ḫıred
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [ne,]*
21. Ne ḫayra **ne** şerre yarar bī-ḫıred
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [ne,]*
22. Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma iy kīne-ḫᵛāh
Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [ne,]*
23. Añılmaz **ne** mülk ü **ne** cāh u **ne** māl
Velī ḫaşre dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [ne,]
24. Añılmaz **ne** mülk ü **ne** cāh u **ne** māl
Velī ḫaşre dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [ne,]
25. Añılmaz **ne** mülk ü **ne** cāh u **ne** māl
Velī ḫaşre dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [ne,]

26. Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 61). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

1. Meʿādin içinde eridi ẕeheb
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 34). [ne,]*
2. Ne murġ u **ne** mūr u **ne** māhī **ne** mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [ne,]*
3. Ne vaż‘ iledür cennet ile caḥīm
Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [ne,]
4. Niçün irişemez sürūşa memāt
Ne yirde bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 56). [ne,]*
5. Şu tedbīri ḳıl ḫaşma iy kīne-ḫᵛāh
Ne tīġ ola rencīde **ne** ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [ne,]*
6. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye baḳsañ **ne** sūya melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [ne,]

ne: *Bağlama unsuru.*

1. Ne gitmege furṣat ne durmaġa tāb
Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [ne,]*
2. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [ne,]*

ne: *Bağlama unsuru.*

1. Çü mīzāc faṣd ile muʿtād ola
Darūrī olıcak **ne** ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 448). [ne,]*

ne: *Ne.*

1. Neye baḳsañ anı göresin hemīn
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 177). [neye, -ye]*
2. Neye varur iş yoḳsa maʿlūmdur
Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [neye, -ye]*
3. Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer mūm olup revġan olur ḥacer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 385). [neye, -ye]
4. Seḥer geh doġuncaḳ ṣudan āfitāb
Yaḳar her **neye** kim ṭoḳunursa tāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 394). [neye, -ye]
5. Ṣafāda **neye** beñzedürse beşer
Ziyādedurur ṭabʿa virür keder *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 225). [neye, -ye]*

ne: *Ne.*

1. Alur **neñ** var ise çü zīr ü zeber
Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 489). [neñ, -ñ]*

ne: *Hangi şey.*

1. Neyi māl-i ḫulyā ki itse olur
İder cüst ü cū kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 15). [neyi, -y, -i]*
2. Neyi isteyüp devr ider āsumān
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 127). [neyi, -y, -i]*
3. Bu beyhūde fikr ile ʿaḳl oldı süst
İdersem **neyi** fikr gelmez dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 84). [neyi, -y, -i]

ne: *Ne.*

1. ʿAdū ṣanma kim nīk-ḫāhem saña
Murāduñı **neyse** di ṣāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 392). [neyse, -y, -se]*

ne: *Ne, hangi şey, neyi.*

1. Nesi var idi bizde anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 129). [nesi, -si]*

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 44). [ne,]

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.*

1. Ne bī-çāreyem ben Velī iy Ġanī
Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 37). [ne,]*

ne: *"Hangi şey?" anlamında soru zamiri.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola rāz-dār
Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 55). [ne,]*

ne: *"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır.*

1. Ne cevher ki ḥıfẓ itdi bu cūy-ı jerf
   Ḳoduñ anda bir kīmyā-yı şigerf *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 57). [ne,]*
2. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 51). [ne,]

ne: *"Ne ... ne ..." bağlacı.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẓıllın görür çeşm-i nās
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 43). [ne,]

ne: *"Ne kadar çok, çok fazla" anlamlarında beğeni, hayranlık ve sevgi bildiren bir ifade.*

1. Suḥendür kişiden ḳalan yādigār
   Çü ḳalmaz ḳalanına **ne** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 74). [ne,]*

ne: *Çok şeyler, birçok şeyler.*

1. İşitdüñ **neler** geldügin başuma
   Nice zehr ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 879). [neler, -ler]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

1. V'egerni ne deñlü ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 68). [ne çāre,]

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü pest
   ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 15). [ne deñlü,]
2. V'egerni **ne deñlü** ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 67). [ne deñlü,]*
3. Varup Cehreme şāh-ı īrān-zemīn
   Ne deñlü ki var ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 566). [ne deñlü,]*
4. Ḳalanın ḳaraltu biliñüz hemān
   Şebeḥden **ne deñlü** irişse ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 234). [ne deñlü,]*
5. Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
   Meded iste andan ki oldur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 91). [ne deñlü,]
6. Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
   Gerek küşti evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 203). [ne deñlü,]*
7. Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
   Olur bu maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 269). [ne deñlü,]*
8. Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
   Benüm defterümden yazalar miṣāl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 39). [ne deñlü,]
9. Ne deñlü cezāyir ki var muʿteber
   Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [ne deñlü,]*
10. Anup Ḫıżr u İlyās içüp oldı sīr
    Çıḳardı **ne deñlü** giyerse ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 228). [ne deñlü,]*

ne deñlü ki: *Ne kadar çok.*

1. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
   Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 95). [ne deñlü ki,]*
2. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
   Oḳıtdı **ne deñlü ki** var pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 306). [ne deñlü ki,]
3. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
   Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 91). [ne deñlü ki, -ni]
4. Cihānda **ne deñlü ki** var ehl-i ḥāl
   Bulur dest-res çekmek ile zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 45). [ne deñlü ki,]*
5. Ne deñlü ki eyledi ise nidā
   O cānibden olmadı aṣlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 853). [ne deñlü ki,]*
6. Kişi her **ne deñlü ki** itse niyāz
   Ziyāde ider luṭfını çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 593). [ne deñlü ki,]*
7. Ne deñlü ki iy şeh olursañ ḳavī
   Seni itmesün ġırra bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 393). [ne deñlü ki,]*
8. Ne deñlü ki sağış ḳılalum sipās
   Olur diyü çün nā-sipās ola nās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 235). [ne deñlü ki,]*
9. Ne deñlü ki var ḫalḳ bālā vü zīr
   Ḳamu ʿışḳı zencīrinedir esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 209). [ne deñlü ki,]*
10. Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred açsa bāl
    Zevāyā-yı vaṣla irişmek muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 163). [ne deñlü ki,]*
11. Ne deñlü ki saʿy eyler ise fuḥūl
    Anı bilmede ḳāṣır olur ʿuḳūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 161). [ne deñlü ki,]*
12. Ne deñlü ki düşmen olursa ḥaḳīr
    Ḫaẓer eyle iy şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 141). [ne deñlü ki,]*
13. Ne deñlü ki ben eyler isem devā
    Müfīd olmadı çünki yoḳ iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 29). [ne deñlü ki,]*

14. Ne deñlü ki var ʿilm-i ṭıbda kitāb
İdinmek gerek iy şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 97). [ne deñlü ki,]*
15. Cihānda **ne deñlü ki** var sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma iy pür-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 63). [ne deñlü ki,]*
16. Cihānda **ne deñlü ki** ṣāḥib-külāh
Var ise baña oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 129). [ne deñlü ki,]*
17. Ne deñlü ki ʿālemde vardur ṣuver
Naẓīri var anda velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 343). [ne deñlü ki,]*
18. Ne deñlü ki var kūs u rūyīne-nāy
Naḳāra vü santūr u ṭabl u derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 67). [ne deñlü ki,]*
19. Mesācid **ne deñlü ki** olursa dūr
Ziyāde olurmış ʿibādetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 75). [ne deñlü ki,]*
20. Ne deñlü ki var idi genc-i defīn
Çü keşf oldı itdüm ḳamusını çīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 13). [ne deñlü ki,]*

ne deñlü ki: *Her nasıl ki.*

1. Çü şeş-per **ne deñlü ki** ser-dār ola
Olur zeng-i ḫurde çü bī-kār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 13). [ne deñlü ki,]*
2. Ne deñlü ki var ise ṣāḥib-serīr
Çalar kūs u būḳ ile ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 63). [ne deñlü ki,]*
3. Ne deñlü ki derk ide derrāklar
Anuñ künhüne irmez idrāklar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 125). [ne deñlü ki,]*
4. Biri bister ü biri yorġan olur
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 50). [ne deñlü ki,]*

ne deñlü ki: *Ne kadar çok.*

1. Getürdür ne deñlü ki ḥaddād var
İderler demür ḫıştlar bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 91). [ne deñlü ki,]*

ne fāyide: *Ne fayda (yararı yok).*

1. Senüñ ile ölmekde birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan andan emīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 226). [ne fāyide,]*

ne kadar: *Ne ölçüde.*

1. Daḫı **ne ḳadar** var ise kār-dān
Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 149). [ne ḳadar,]*

ne kim eyleseñ: *Ne yaparsan yap.*

1. Ne kim eyleseñ sünnet it iʿtidāl
Dilerseñ saña gelmeye iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 455). [ne kim eyleseñ, -se, -ñ]*

ne mümkin: *Mümkün değil, mümkün mü?.*

1. Dürüst eylerem itsem īmānumı
Ne mümkin bozam ʿahd ü peymānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 332). [ne mümkin,]*
2. Çeke tīġ-ı Çīnī çü Çīnī sipāh
Ne mümkin dura degme ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 428). [ne mümkin,]*
3. Ne mümkin ṣıġa ẕerreye āfitāb
Ḳaçan hażm ide baḥri bir ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 123). [ne mümkin,]*
4. Eger ḥükmüñe rām olursa cihān
Ne mümkin vire merg bir dem amān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 224). [ne mümkin,]*

ne mümkin ki: *Mümkün değil.*

1. Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda gūr
Ne mümkin ki ṣabr ide iy pīl-i zūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 378). [ne mümkin ki,]*
2. Muḫālif degül emrine kimse hīç
Ne mümkin ki bir ṣāh sarāyında pīç *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 154). [ne mümkin ki,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı.*

1. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 84). [ne ne,]*
2. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
Tenine anuñ virmemişdi gezend *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 53). [ne ne,]*
3. Ne mülk ü ne māl ü ne ḫayl ü ḥaşem
Cihān dutmaġa baña bes bir ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 21). [ne ne,]*

ne ola: *Ne olsun?.*

1. Ḫalīfe dimekden **ne ola** murād
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ nejād

(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 195). [ne ola,]

ne vaktin: *Ne zaman.*

1. İdüp secde ḥayretde ḳalmış türāb
Ne vaḳtin irişe diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 134). [ne vaḳtin,]*

ne yüz ile: *Hangi yüzle, ne cüretle.*

1. Olan kimse maġrūr bu ʿizzete
Ne yüz ile varabilür Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 228). [ne yüz ile,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her **nebāt** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her **nebāt** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Görürler yine cūş ḳıldı Furāt
Sipeh dutdı yir yüzini çün **nebāt**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 524). [nebāt,]

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Görürler yine cūş ḳıldı Furāt
Sipeh dutdı yir yüzini çün **nebāt**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 524). [nebāt,]

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Dutup yir yüzin tīr hem-çü **nebāt**
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Dutup yir yüzin tīr hem-çü **nebāt**
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [nebāt,]*

nebat: *Nebâtlar, bitkiler.*

1. Ḫaṣāsı cevāhir **nebātı** nebāt
Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [nebātı, -ı]*

nebat: *Nebâtlar, bitkiler.*

1. Ḫaṣāsı cevāhir **nebātı** nebāt
Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [nebātı, -ı]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Ḫaṣāsı cevāhir nebātı **nebāt**
Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Ḫaṣāsı cevāhir nebātı **nebāt**
Havāsı güzel ābı Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 111). [nebāt,]*

nebāt: *Topraktan yetişen, biten her çeşit şey. Bitki.*

1. Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [nebātuñ, -uñ]

nebāt: *Topraktan yetişen, biten her çeşit şey. Bitki.*

1. Nebātuñ bilür lezzetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [nebātuñ, -uñ]

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
Nebāt idi her reste olan nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
Nebāt idi her reste olan **nebāt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [nebāt,]*

nebāt: *Ar. Ot, yerden biten her nevi ağaç, çalı, sebze ecnâsı ki zî-hayât mevâlîdin ikincisidir. nebât şekeri: Kand, muhanned şeker, yani otlarla terbiye ve tasfiye olunmuş ve dondurulmuş şeker.*

1. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
Nebāt idi her reste olan **nebāt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [nebāt,]*

nebat: *Nebâtlar, bitkiler.*

1. Nebātı iden ādemīye ṭabīb
İden çeşm-i bīnā ke-şāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [nebātı, -ı]*

nebat: *Nebâtlar, bitkiler.*

1. Nebātı iden ādemīye ṭabīb
İden çeşm-i bīnā ke-şāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [nebātı, -ı]*

neber: *Savaş, cenk, mücâdele.*

1. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
Żarūrī olur leşker ile **neber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [neber,]*

neber: *Savaş, cenk, mücâdele.*

1. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
Żarūrī olur leşker ile **neber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [neber,]*

neberd: *Savaş, cenk, mücâdele.*

1. Żarūrī gice terk iderler **neberd**
Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 301). [neberd,]
2. Ziyāde olur varduġınca **neberd**
Aṣar nīlgūn perde gerdūna gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 361). [neberd,]*
3. Göñülden idüp iki leşker **neberd**
Sipihrüñ sütūn oldı ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 537). [neberd,]*
4. İdem bir daḫı anuñ ile **neberd**
Ḳopa yine ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 581). [neberd,]*

neberd eyler: *Savaşmak, mücadele etmek.*

1. Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde vü ne gökde ḳaldı ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 273). [neberd eyler, -r]

neberd iderse: *Savaşmak, muharabe etmek.*

1. Eger baḫr iderse benümle neberd
Ḳoparam ben andan muḥīṭ ise gerd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 391). [neberd iderse, -er, -se]

neberd olur: *Savaş, mücadele olmak.*

1. Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider bunları tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 433). [neberd olur, -ur]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Burada Hz. Muhammed.*

1. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [nebī,]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Burada Hz. Muhammed.*

1. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
   Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [nebī,]*

nebī: *Allah nebisi II Hz. Muhammed (s.a.v.).*

1. Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn
   Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [nebīmüz, -müz]*

nebī: *Allah nebisi II Hz. Muhammed (s.a.v.).*

1. Ḫudāmuz bir olduġı gibi hemīn
   Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 288). [nebīmüz, -müz]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Burada Hz. Muhammed.*

1. Müşaʿşaʿ cebīninde nūr-ı İlāh
   Nebī ṣūretinde velī yüzi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 440). [nebī,]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Burada Hz. Muhammed.*

1. Müşaʿşaʿ cebīninde nūr-ı İlāh
   Nebī ṣūretinde velī yüzi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 440). [nebī,]*

nebī: *Peygamber.*

1. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 597). [nebī,]*

nebī: *Peygamber.*

1. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 597). [nebī,]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.*

1. Görüp çeşmeyi yundı çünkim **nebī**
   Nite tāze olup olıdı ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 229). [nebī,]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.*

1. Bilür şāhuñ ol itdügi maṭlabı
   İder şīşesin pür ṣudan ol **nebī** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 238). [nebī,]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Burada Hz. Muhammed.*

1. Bilürdi **nebī** mevti ʿayn-ı viṣāl
   Dil-i rūşeni dutdı fi'l-cümle hāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 211). [nebī,]*

nebì: *Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Burada Hz. Muhammed.*

1. Nebī meyyit öñine düşüp gider
   Buyurdığı yirde şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 221). [nebī,]*

nebiy-yi ḫaḳ: *Allah'ın peygamberi.*

1. Olup cümle maḫlūḳa fermān-revā
   Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 8). [nebiy-yi ḫaḳ,]

necāt: *Kurtuluş.*

1. Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
   Aṣam olmadadur meṣeldür **necāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [necāt,]

necāt: *Kurtuluş.*

1. Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
   Aṣam olmadadur meṣeldür **necāt**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [necāt,]

necis: *Pis, murdar, necasetli, kirli.*

1. İderler daḫı çoḳ behāyim helāk
   Necisden iderler bu iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 68). [necisden, -den]*

necm: *Yıldız.*

1. Meger bir gice ḫurrem idi cihān
   Müzeyyen idi **necm** ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 2). [necm,]*
2. Gülistān idi cismi anuñ hemān
   Bezenmişdi **necm** ile çün āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 14). [necm,]
3. Bulur Ḫıżr bir çeşme çün āfitāb
   Dıraḫşende **necm** idi her ḳaṭre āb
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 208). [necm,]

nedāmet: *Pişmanlık.*

1. Nedāmet odı ile şāh-ı celīl
   Yanar ṣanki ḳandīl içinde delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 187). [nedāmet,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
   Denāʾet **neden** aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Duralı cihān vire geldi ḫarāc
   Denāʾet **neden** aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 848). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [neden,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [neden,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
   Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 414). [neden,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Bu iḳlīme gelmiş degüldür ʿadū
   Neden geldi bu Ḫusrev-i kīne-cū
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 414). [neden,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Neden böyle görmek şehā sen seni
   İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 445). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Neden böyle görmek şehā sen seni
   İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 445). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Ṭolaşmaḳ **neden** anlara iy ḫıdīv
   Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Ṭolaşmaḳ **neden** anlara iy ḫıdīv
   Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Neden çarḫ oldı kürī yir basīṭ
   Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Neden çarḫ oldı kürī yir basīṭ
   Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
   Neden ḥāṣıl oldı nedür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 64). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
   Neden ḥāṣıl oldı nedür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 64). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Gelüp ṣordılar ḫāṭırını ṭuyūr
   Didiler **neden** irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 266). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Gelüp ṣordılar ḫāṭırını ṭuyūr
   Didiler **neden** irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 266). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
   Çıḳa āsumāna çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 301). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Neden geldi kim seng-i puşt-i keşīf
   Çıḳa āsumāna çü cism-i laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 301). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
   Bu deñlü **neden** ḫücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu ribāṭ
   Bu deñlü **neden** ḫücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 8). [neden,]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Görüp yolların tā ki ḥālin bile
   Zevāli **nedendür** kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [nedendür, -dür]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Görüp yolların tā ki ḥālin bile
   Zevāli **nedendür** kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [nedendür, -dür]*

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Çıḳarur düri baḥrden cevheri
   Kişi baḥre atmaḳ **neden** gevheri
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 172). [neden,]

neden: *Niçin, hangi sebepten.*

1. Ḳafeṣdür bilürsin saña zindelik
   Neden ola maḳṣūd pāyendelik *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 256). [neden,]*

neden oldı: *(Bir duruma) neden olan, sebep olan (şey).*

1. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
   Neden oldı cāmid neden oldı ḫay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 214). [neden oldı, -dı]
2. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
   Neden oldı cāmid **neden oldı** ḫay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 214). [neden oldı, -dı]

neden olmaḳ: *(Bir duruma) neden olan, sebep olan (şey).*

1. Baña gönderecek iken māl ü genc
   Neden olmaḳ iy şāh-ı Çīn kīne-senc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 336). [neden olmaḳ, -maḳ]

nedeñlü: *Ne kadar.*

1. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
   Ṣunar el **nedeñlü** ki olsa fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [nedeñlü,]*

nedeñlü: *Ne kadar.*

1. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
   Ṣunar el **nedeñlü** ki olsa fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [nedeñlü,]*

nedeñlü: *Ne kadar.*

1. Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
   İderler **nedeñlü** var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [nedeñlü,]*

nedeñlü: *Ne kadar.*

1. Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler **nedeñlü** var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [nedeñlü,]*

nedeñlü: *Ne kadar.*

1. Nedeñlü ki ḳurbunda deşt ü ṭaġ
Degül ḫāli bir cümle bostān u bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 37). [nedeñlü,]*

nedür: *Nedir.*

1. Ne dirsüz bu işüñ **nedür** çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Ne dirsüz bu işüñ **nedür** çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 573). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Hele ben de ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm **nedür** gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 836). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Hele ben de ṣabr ideyim bir zamān
Görelüm **nedür** gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 836). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Be-ġāyet aña ʿāṣıḳam mübtelā
Nedür māl ü milket aña cān fidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Be-ġāyet aña ʿāṣıḳam mübtelā
Nedür māl ü milket aña cān fidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 370). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 740). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 740). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Toḳunmaz çü üftāde olana tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1144). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Toḳunmaz çü üftāde olana tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1144). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 355). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 355). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ked-ḫudālıḳ belā-yı ʿaẕīm
Olur ekserā müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 631). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ked-ḫudālıḳ belā-yı ʿaẕīm
Olur ekserā müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 631). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 50). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 50). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ʿarş u kürsī nedür ḥāmilān
Ḳalem ne nedür levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ʿarş u kürsī nedür ḥāmilān
Ḳalem ne nedür levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ʿarş u kürsī **nedür** ḥāmilān
Ḳalem ne **nedür** levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ʿarş u kürsī **nedür** ḥāmilān
Ḳalem ne **nedür** levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 51). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ʿarş u kürsī **nedür** ḥāmilān
Ḳalem ne **nedür** levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 52). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ʿarş u kürsī **nedür** ḥāmilān
Ḳalem ne **nedür** levḥ-i esrār-dān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 52). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür şāhlıḳ bār-keşlik hemān
Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür şāhlıḳ bār-keşlik hemān
Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
Neden ḥāṣıl oldı **nedür** ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 64). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
Neden ḥāṣıl oldı **nedür** ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 64). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Seni bile alup olalum revān
Görelüm **nedür** gerdiş-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 288). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Seni bile alup olalum revān
Görelüm **nedür** gerdiş-i āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 288). [nedür,]

nedür: *Nedir, nasıldır?.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi **nedür** iḫtimā
Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [nedür,]*

nedür: *Nedir, nasıldır?.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi **nedür** iḥtimā
   Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
   Ḳoyam ʿırżı anıñ içün ḫᵛōr olam
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 71). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār olam
   Ḳoyam ʿırżı anıñ içün ḫᵛōr olam
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 71). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
   Nedür cāme görmiş degüldür eḥad
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 108). [nedür,]

nedür: *Nedir.*

1. Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu cihān
   Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 53). [nedür,]*

nedür: *Nedir.*

1. Nedür bilmez aṣlın benī ādemi
   Ṣanur gördügi gibi bu ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 55). [nedür,]*

nefʿ: *Menfaat, fayda, çıkar.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
   Gerek vüsʿati k'ola **nefʿi** ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [nefʿi, -i]*

nefʿ: *Menfaat, fayda, çıkar.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
   Gerek vüsʿati k'ola **nefʿi** ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [nefʿi, -i]*

nefes: *Soluk.*

1. Havāda **nefesden** gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [nefesden, -den]*

nefes: *Soluk.*

1. Havāda **nefesden** gürīzende mīġ
   İdüp ḫavf olur elde lerzende tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 171). [nefesden, -den]*

nefes: *Soluk, an.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir **nefes** ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [nefes,]

nefes: *Soluk, an.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir **nefes** ʿömr içün bunca ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [nefes,]

nefes: *Soluk.*

1. Diyārı idüp terk keyk ü meges
   Dehān içre efsürde olur **nefes** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 104). [nefes,]*

nefes: *Soluk.*

1. Diyārı idüp terk keyk ü meges
   Dehān içre efsürde olur **nefes** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 104). [nefes,]*

nefes: *Soluk, an.*

1. Ḳona bāmına zāġ eger bir **nefes**
   Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [nefes,]*

nefes: *Soluk, an.*

1. Ḳona bāmına zāġ eger bir **nefes**
   Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [nefes,]*

nefes: *Soluk.*

1. Nereden nüfūẕ eyledügin **nefes**
Göremezdi diḳḳat idüp hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 407). [nefes,]*

nefes: *Soluk.*

1. Nereden nüfūẕ eyledügin **nefes**
Göremezdi diḳḳat idüp hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 407). [nefes,]*

nefes: *Soluk, an.*

1. Ḫaḳa her **nefesde** hezārān sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 9). [nefesde, -de]

nefes: *Soluk, an.*

1. Ḫaḳa her **nefesde** hezārān sipās
Ki emrüme rām oldı cinnī vü nās
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 9). [nefesde, -de]

nefes: *Soluk, an.*

1. Ḫaḳa her **nefesde** hezārān sipās
Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 119). [nefesde, -de]*

nefes: *Soluk, an.*

1. Ḫaḳa her **nefesde** hezārān sipās
Ḳara ṭopraġ iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 119). [nefesde, -de]*

nefes: *Soluk.*

1. Nefes virdügince çıḳar iltihāb
Deminden gider ḳaʿr-i baḥre şihāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 265). [nefes,]

nefīr: *Bağırtı, figan, nale, vaveyla.*

1. Ḳılalum anuñ ile bir dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün **nefīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 962). [nefīr,]*

nefīr: *Bağırtı, figan, nale, vaveyla.*

1. Ḳılalum anuñ ile bir dār ü gīr
Ki gūş-ı Sirāfīle irsün **nefīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 962). [nefīr,]*

nefret eyler: *Bir kimseye ya da bir şeye karşı nefretle dolu olmak.*

1. Gedā olmadan **nefret eyler** beşer
Velī şehlüġe her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 145). [nefret eyler, -r]*

nefrīn ide: *Beddua etmek, ilenmek.*

1. Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
Ḳaçan ide nefrīn yirine duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 164). [nefrīn ide, -e]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u **nefs** ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [nefs,]

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u **nefs** ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [nefs,]

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü **nefsüñden** iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [nefsüñden, -üñ, -den]

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan yaḳīn
Şeri kendü **nefsüñden** iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 188). [nefsüñden, -üñ, -den]

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḫtimā
Gelür **nefse** gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [nefse, -e]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. ʿİlācuñ reʾīsi nedür iḥtimā
   Gelür **nefse** gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 360). [nefse, -e]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme **nefsüñ** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 232). [nefsüñ, -üñ]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme **nefsüñ** ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 232). [nefsüñ, -üñ]*

nefs-i dūn: *Aşağılık nefis.*

1. Odur ʿaḳl kim rūḥa hem-rāh ola
   Olur **nefs-i dūn** çünki güm-rāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 24). [nefs-i dūn,]*

nefs-i hasīs: *İnsanı küçülten nefsin yolsuzluğu.*

1. Ten-i nākes içün bu **nefs-i ḫasīs**
   Ṣaḳın ḳabride dīve eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 55). [nefs-i ḫasīs,]*

nefs-i kāfir: *Kâfir nefis.*

1. İdübdür beni **nefs-i kāfir** esīr
   Dirīġ olmaz iseñ eger dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 33). [nefs-i kāfir,]*

neft: *Ham petrol.*

1. Ḫiṣār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
   Ne ġam āteş ü **nefṭ** ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [neft,]*

neft: *Ham petrol.*

1. Ḫiṣār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
   Ne ġam āteş ü **nefṭ** ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [neft,]*

neheng: *Timsah.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
   Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [nehengi, -i]*

neheng: *Timsah.*

1. Nehengi ḫadengüñ olup bāl-ver
   Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [nehengi, -i]*

neheng: *Timsah.*

1. Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
   Alur ḥışşesin ṣu içinde **neheng** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
   Alur ḥışşesin ṣu içinde **neheng** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
   Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum **neheng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
   Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum **neheng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
   Gözedür sinān sīne oḳ ṣeh ṭamar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
   Gözedür sinān sīne oḳ ṣeh ṭamar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre tīġum görürse **neheng**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [neheng,]

neheng: *Timsah.*

1. Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre tīġum görürse **neheng**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [neheng,]

neheng: *Timsah.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
Biner şīre ejder elinde **neheng** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
Biner şīre ejder elinde **neheng** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi ammā ki destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [neheng,]

neheng: *Timsah.*

1. Muhanṭās sürdi görüp anı pīl
Neheng idi ammā ki destinde bīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 426). [neheng,]

neheng: *Timsah.*

1. Veyāḫud **neheng** idi ol bāl-ver
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Veyāḫud **neheng** idi ol bāl-ver
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [neheng,]*

neheng: *Timsah.*

1. Görinen göze gāh gāhī **neheng**
K'olur zümresi çāk görse peleng
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 147). [neheng,]

neheng: *Timsah.*

1. Dehānı **nehengüñ** olup mevc-gīr
İderdi çü miḳrāż ḳaṭʿ-ı ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 161). [nehengüñ, -üñ]*

neheng: *Timsah.*

1. İde günde yüz biñ **nehengi** ġıdā
Daḫı sīr olmaz ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 233). [nehengi, -i]*

nehīb: *(Ar.) Dehşet, korku.*

1. Görinür gehī māʾī bes mehīb
Ṣalar ḳalbine ehl-i fülküñ **nehīb**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 150). [nehīb,]

nehr-i nīl: *Nil nehri.*

1. İdüp seyr Mıṣrı emīr-i celīl
Olur pes temāşā-gehi **nehr-i Nīl**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 158). [nehr-i nīl,]

nejad: *II Soy.*

1. Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [nejādı, -ı]*

nejad: *II Soy.*

1. Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [nejādı, -ı]*

nejād: *Tabiat, cibilliyet, yaratılış.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ **nejād**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [nejād,]

nejād: *Tabiat, cibilliyet, yaratılış.*

1. Ḫalîfe dimekden ne ola murād
   Degül şübhe yoḳ maʿnisi yoḳ **nejād**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [nejād,]

nejend: *Alçak, üzgün, kederli, şaşkın, öfkeli.*

1. Çü virdüñ baña pāy-gāh-ı bülend
   ʿAdūlar arasında ḳılma **nejend** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 44). [nejend,]*

neler: *Çok ve çeşitli şeyler.*

1. Neler itdügin tīġ-ı āteş-feşān
   Müşebbekden eylerdi seyrān cān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 239). [neler,]

neler: *Çok ve çeşitli şeyler.*

1. Neler itdügin tīġ-ı āteş-feşān
   Müşebbekden eylerdi seyrān cān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 239). [neler,]

nem: *Bütün varım.*

1. Benüm **nemdür** anuñ-durur bu diyār
   Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [nemdür, -dür]*

nem: *Bütün varım.*

1. Benüm **nemdür** anuñ-durur bu diyār
   Müşerref iderse n'ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 331). [nemdür, -dür]*

nemed: *Keçe.*

1. Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
   Giyirdür **nemedden** aña şeh libās
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [nemedden, -den]

nemed: *Keçe.*

1. Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
   Giyirdür **nemedden** aña şeh libās
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [nemedden, -den]

nemed: *Keçe. II Bazı tarikatlarda dervişlerin gösterişten ve süsten kaçınmalarının ifadesi olarak giydikleri, kolsuz, keçeden yapılmış üst elbisesi.*

1. Nemedde olur cümle cismi nihān
   Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 29). [nemedde, -de]*

nemed: *Keçe. II Bazı tarikatlarda dervişlerin gösterişten ve süsten kaçınmalarının ifadesi olarak giydikleri, kolsuz, keçeden yapılmış üst elbisesi.*

1. Nemedde olur cümle cismi nihān
   Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 29). [nemedde, -de]*

nemed: *Keçe, dervişin giydiği kalın kumaştan yapılmış keçe elbise; (aşk) yokluğu ve yoksunluğu temsil eden elbise.*

1. Ḫudāvendden irdi çünkim meded
   Gider ʿārıżı yidi köhne **nemed** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [nemed,]*

nemed: *Keçe, dervişin giydiği kalın kumaştan yapılmış keçe elbise; (aşk) yokluğu ve yoksunluğu temsil eden elbise.*

1. Ḫudāvendden irdi çünkim meded
   Gider ʿārıżı yidi köhne **nemed** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [nemed,]*

nemed-pūş: *Keçe veya kebe giyen, derviş.*

1. Çıḳup şehrden ḳondı deşte hemīn
   Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 128). [nemed-pūş,]*

nemed-pūş: *Keçe veya kebe giyen, derviş.*

1. Çıḳup şehrden ḳondı deşte hemīn
   Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 128). [nemed-pūş,]*

nemek: *Tuz.*

1. Mübārek teninden gidüp tāb-ı zūr
   Arıtmış **nemek** gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 300). [nemek,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

1. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
Ġıdā itmege yolda ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 233). [nemek-sūd-ı māhī,]*

nemek-sūd-ı māhī: *Tuzlanmış bir balık.*

nemize: *Neyimize.*

1. Sipihrüñ çü ḫord olısar kāsesi
Nemize gerek bu cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 132). [nemize,]*

nemrūd: *İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır.*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
Ne vech ile **Nemrūdı** itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [nemrūdı, -ı]*

nemrūd: *İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır.*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
Ne vech ile **Nemrūdı** itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [nemrūdı, -ı]*

nemrūd-ı dūn: *Aşağılık Nemrud.*

1. Ḳamu yir yüzin dutdı **Nemrūd-ı dūn**
Anı itdi bir peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 89). [nemrūd-ı dūn,]*

nemüz: *Neyimiz.*

1. Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 526). [nemüz,]

nemüz: *Neyimiz.*

1. Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 526). [nemüz,]

neng ola: *Ayıp ve utanç verici olmak.*

1. Şafā himmetiyle bizi ḳıl revān
Ki **neng ola** çeşmine Fūruñ cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 690). [neng ola, -a]

neng oldı: *Şan, şöhret bulmak.*

1. Görür **neng oldı** be-ġāyet zamān
İdindi vaṣī şāhı pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 463). [neng oldı, -dı]*

neng olur: *Ayıp ve utanç verici olmak.*

1. Görüp ḥaşmı meydānda itmek direng
Olur nām-verler arasında neng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 984). [neng olur, -ur]*

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereden ki düşmen olursa ʿayān
O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 517). [nereden,]*

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereden ki düşmen olursa ʿayān
O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 517). [nereden,]*

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır ola
Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 522). [nereden,]*

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır ola
Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 522). [nereden,]*

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereden güẕer eyleseydi sipāh
Görinmezdi anda giyāh u miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 227). [nereden,]

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereden güẕer eyleseydi sipāh
Görinmezdi anda giyāh u miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 227). [nereden,]

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [nereden,]

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [nereden,]

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereden nüfūẕ eyledügin nefes
Göremezdi diḳḳat idüp hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 407). [nereden,]*

nereden: *"Hangi yerden?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereden nüfūẕ eyledügin nefes
Göremezdi diḳḳat idüp hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 407). [nereden,]*

ner-ejdehā: *Erkek ejderha.*

1. İdüp ḥamleler iki **ner-ejdehā**
Olurlar sinān ile ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 991). [ner-ejdehā,]*

ner-ejdehā: *Erkek ejderha.*

1. İdüp ḥamleler iki **ner-ejdehā**
Olurlar sinān ile ceng-āzmā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 991). [ner-ejdehā,]*

ner-ejdehā: *Erkek ejderha.*

1. Ne ādem ne pīl ü ne **ner-ejdehā**
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ner-ejdehā,]

ner-ejdehā: *Erkek ejderha.*

1. Ne ādem ne pīl ü ne **ner-ejdehā**
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ner-ejdehā,]

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Çeriye virür ḫamlesi inşiḳāḳ
Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 324). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Çeriye virür ḫamlesi inşiḳāḳ
Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 324). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 656). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye naẓar itseñ eşcārdur
Tehī-pāy eşcārdur ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 101). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye naẓar itseñ eşcārdur
Tehī-pāy eşcārdur ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 101). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu ḫāżır olduḳ gidelüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 183). [nereye,]

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye buyurursa şāh-ı cihān
Ḳamu ḫāżır olduḳ gidelüm hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 183). [nereye,]

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki varsaydı manṣūr idi
İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki varsaydı manṣūr idi
İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh
Gideyüm **nereye** buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 336). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh
Gideyüm **nereye** buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 336). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki ʿazm ide ṣāḥib-ḳırān
Aña feṯḥ u nuṣret ola hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 965). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki ʿazm ide ṣāḥib-ḳırān
Aña feṯḥ u nuṣret ola hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 965). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
Nereye ki ʿazm itseñ ol reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 102). [nereye,]

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
   Nereye ki ʿazm itseñ ol reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 102). [nereye,]

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Ki her birisi ola bir yādigār
   Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Ki her birisi ola bir yādigār
   Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Saña fikr idelüm hele bir ṭarīḳ
   Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 280). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Saña fikr idelüm hele bir ṭarīḳ
   Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 280). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
   Her işde muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 127). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
   Her işde muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 127). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki keştiyle gelse fireng
   Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki keştiyle gelse fireng
   Muḳābil varup ideler anda ceng *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 149). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki isterse olsun revān
   Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 25). [nereye,]*

nereye: *"Hangi yere?" anlamına yer zarfı.*

1. Nereye ki isterse olsun revān
   Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 25). [nereye,]*

nergis: *Nergis II Sevgilinin gözleri.*

1. Ḳaçan **nergisin** yumsa ol serv-i ḳad
   Görinmezdi müjgānı altında ḫad
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [nergisin, -iñ]

nergis: *Nergis II Sevgilinin gözleri.*

1. Ḳaçan **nergisin** yumsa ol serv-i ḳad
   Görinmezdi müjgānı altında ḫad
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [nergisin, -iñ]

nergis-i ser-girān: *Sarhoş nergis.*

1. Ṣabūḥı çeker **nergis-i ser-girān**
   ʿAnādil aña ʿarż ider dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 15). [nergis-i ser-girān,]*

nergis-i ser-girān: *Sarhoş nergis.*

1. Ṣabūḥı çeker **nergis-i ser-girān**
   ʿAnādil aña ʿarż ider dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 15). [nergis-i ser-girān,]*

nerīmān-dem: *Delikanlı.*

1. Didi şāh-ı Ḳayṭāsa iy pehlevān
   Nerīmān-dem ü Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 522). [nerīmān-dem,]

nerm: *Yumuşak.*

1. Gehī **nerm** olmaḳ gerek geh dürüşt
   Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [nerm,]*

nerm: *Yumuşak.*

1. Gehī **nerm** olmaḳ gerek geh dürüşt
   Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [nerm,]*

nerm olur: *Yumuşamak.*

1. Yine cūş eyler ṭamarlarda ḳan
   Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 200). [nerm olur, --ur]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
   Ki görse ḫadengin ḳaçar **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [nerre-dīv,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. Çıḳar Rūslardan yine bir Ḫıdīv
   Ki görse ḫadengin ḳaçar **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 346). [nerre-dīv,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
   Görür Ḳays kim geldi bir **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [nerre-dīv,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. İder ʿazm Ḳanṭāl-ı Rūs oġlı nīv
   Görür Ḳays kim geldi bir **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 384). [nerre-dīv,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
   Görür kim gelür cenge bir **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [nerre-dīv,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. Dayanup sināna dururken Ḫıdīv
   Görür kim gelür cenge bir **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 476). [nerre-dīv,]*

nerredīv: *Erkek devler.*

1. Şu kim ḳorḳa Allāhdan iy ḫıdīv
   Göricek anı vehm ider **nerre-dīv** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 246). [nerre-dīv,]*

nerre-i şāh: *Şahın erkeği.*

1. Ḳoyup gürg ol ṭoġdı **nerre-i şāh**
   Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 123). [nerre-i şāh,]*

nerre-i şāh: *Şahın erkeği.*

1. Ḳoyup gürg ol ṭoġdı **nerre-i şāh**
   Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 123). [nerre-i şāh,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden nā-gehān **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. İderken bu resm ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden nā-gehān **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 146). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Olur pīş-rev Ḫāna ol **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 762). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Olur pīş-rev Ḫāna ol **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 762). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. ..... ol dilīr
   Gelür ortaya ol iki **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. ..... ol dilīr
   Gelür ortaya ol iki **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. Görür ḫaşmını ġālib ol **nerre-şīr**
   Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. Görür ḫaşmını ġālib ol **nerre-şīr**
   Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Urur aña bir tīġ-ı Hindī dilīr
   Siper ḳarşu dutdı aña **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 340). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Urur aña bir tīġ-ı Hindī dilīr
   Siper ḳarşu dutdı aña **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 340). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Yine girdi meydāna bir **nerre-şīr**
   Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. Yine girdi meydāna bir **nerre-şīr**
   Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. O serdārı bir tīr ile **nerre-şīr**
   Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. O serdārı bir tīr ile **nerre-şīr**
   Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. Benī Aṣferi gördi elli dilīr
   Birer ḍarb ile öldürür **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek aslan.*

1. Benī Aṣferi gördi elli dilīr
   Birer ḍarb ile öldürür **nerre-şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [nerre-şīr,]*

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
   Çalar şāhı ḳalḳan dutar **nerre-şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [nerre-şīr,]

nerre-şīr: *Erkek arslan II asker, savaşçı.*

1. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
   Çalar şāhı ḳalḳan dutar **nerre-şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [nerre-şīr,]

neşāt: *Sevinçli, şen ve şad olma, keyif; yiyip içip eğlenme yoluyla hoş vakit geçirme.*

1. Ṭolup ḳurṣ-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
   Virürdi müferreḥ cüvāriş **neşāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [neşāṭ,]*

neşāt: *Sevinçli, şen ve şad olma, keyif; yiyip içip eğlenme yoluyla hoş vakit geçirme.*

1. Ṭolup ḳurṣ-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
   Virürdi müferreḥ cüvāriş **neşāṭ** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [neşāṭ,]*

nesc eyleyen: *Dokuma, işleme; yapma.*

1. Bu kālāyı **nesc eyleyen** pür-hüner
   Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 131). [nesc eyleyen, -y, -en-yen]*

nesc idüp: *Dokumak.*

1. Çü kālāyı **nesc idüp** ide tamām
   İder rīze rīze pes iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 61). [nesc idüp, -üp]*

nesīm: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
   Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 58). [nesīmi, -i]*

nesīm: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
   Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 58). [nesīmi, -i]*

nesīm: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

1. Meşāmına irdikce anuñ **nesīm**
   Görinür olur künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 59). [nesīm,]*

nesīm: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

1. Meşāmına irdikce anuñ **nesīm**
   Görinür olur künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 59). [nesīm,]*

nesīm: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

1. Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
   Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 339). [nesīmī, -i]*

nesīm: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

1. Nesīmī muʿanber zemīn kīmyā
   Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 339). [nesīmī, -i]*

nesīm-i cemāliyle: *Hoş,güzel rüzgar.*

1. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
   Cehennem celālī duḫāniyle zişt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 153). [nesīm-i cemāliyle, -i, -y, -le]*

nesīm-i ṣabā: *Sabah rüzgarı.*

1. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
   Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 501). [nesīm-i ṣabā,]

nesīm-i vaṭan: *Yurdun,vatanın hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgârı.*

1. Dimāġına ṭoldı **nesīm-i vaṭan**
   İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [nesīm-i vaṭan,]*

nesīm-i vaṭan: *Yurdun,vatanın hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgârı.*

1. Dimāġına ṭoldı **nesīm-i vaṭan**
   İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [nesīm-i vaṭan,]*

nesīm-i vaṭan: *Yurdun,vatanın hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgârı.*

1. Dimāġına ṭoldı **nesīm-i vaṭan**
   İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [nesīm-i vaṭan,]*

nesīm-i vaṭan: *Yurdun,vatanın hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgârı.*

1. Dimāġına ṭoldı **nesīm-i vaṭan**
   İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [nesīm-i vaṭan,]*

nesk: *Düzen, tertip.*

1. Bu **nesḳiyle** geldi gider bu cihān
   Öger kendüyi her gelen pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [nesḳiyle, -i, -(y) le]

nesk: *Düzen, tertip.*

1. Bu **nesḳiyle** geldi gider bu cihān
   Öger kendüyi her gelen pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 67). [nesḳiyle, -i, -(y) le]

nesl: *Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.*

1. Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
   Senüñ **neslüñ** olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [neslüñ, -üñ]*

nesl: *Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.*

1. Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
   Senüñ **neslüñ** olur bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [neslüñ, -üñ]*

nesl: *Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.*

1. Bizüm **neslimüze** duraldan cihān
   Bu bendi ide geldi devr-i zamān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 423). [neslimüze, -i, -müz, -e]

nesl: *Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.*

1. Bizüm **neslimüze** duraldan cihān
   Bu bendi ide geldi devr-i zamān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 423). [neslimüze, -i, -müz, -e]

nesl-i isfendiyār: *İsfendiyar'ın nesli.*

1. Dirīġā eger **nesl-i İsfendiyār**
   Kesilürse ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 403). [nesl-i isfendiyār,]*
2. Murādum bu kim **nesl-i İsfendiyār**
   Kesilmeye ʿālemde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 389). [nesl-i isfendiyār,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Ki bir **nesne** almayalar bī-bahā
   Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Ki bir **nesne** almayalar bī-bahā
   Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 619). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. ʿİbādet gibi **nesne** yoḳdur laṭīf
   Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. ʿİbādet gibi **nesne** yoḳdur laṭīf
   Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Velī bende dört **nesne** var iy emīr
   Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Velī bende dört **nesne** var iy emīr
   Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Eyü **nesne** degüldür iy şeh ġurūr
   İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Eyü **nesne** degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç **nesne** olmaya maḫfī saña *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç **nesne** olmaya maḫfī saña *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [nesne,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ **nesneden** ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [nesneden, -den]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Gelür ḳalbe çoḳ **nesneden** ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin olmaz ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 263). [nesneden, -den]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

1. Belīnās ile Ḫıżra ol tāc-ver
Virür gördügi **nesnelerden** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 316). [nesnelerden, -ler, -den]*

nesne-yi bī-kuşūr: *Kusursuz nesne.*

1. Gerek olacaḳ **nesne-yi bī-ḳuşūr**
Alup ḳoydı keştīye bī-ḥad kenūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 17). [nesne-yi bī-ḳuşūr,]*

nesr: *Akbaba, kerkes.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdüne per
Olur vehmden **nesr** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 644). [nesr,]*

nesr: *Akbaba, kerkes.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdüne per
Olur vehmden **nesr** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 644). [nesr,]*

neşr: *Neşretmek, yaymak, bir haberi faşetmek, herkese duyurmak, şayi kılmak.*

1. Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
Olur **nesr** pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 44). [nesr,]*

neşr: *Neşretmek, yaymak, bir haberi faşetmek, herkese duyurmak, şayi kılmak.*

1. Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
Olur **nesr** pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 44). [nesr,]*

nesr-i ṭāʾir: *Kartal kuşu.*

1. Hemīn **nesr-i ṭāʾir** idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 449). [nesr-i ṭāʾir,]*
2. Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur **nesr-i ṭāʾir** meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 36). [nesr-i ṭāʾir,]*

nesrīn: *Hoş kokulu, yabangülü olarak da bilinen çiçek.*

1. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
Ki **nesrīn** cebīn ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [nesrīn,]*

nesrīn: *Hoş kokulu, yabangülü olarak da bilinen çiçek.*

1. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
Ki **nesrīn** cebīn ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [nesrīn,]*

nesrīn-beden: *Nesrin vücutlu.*

1. Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u **nesrīn-beden** müşg-būy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [nesrīn-beden,]*

nesrīn-beden: *Nesrin vücutlu.*

1. Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u **nesrīn-beden** müşg-būy

(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [nesrīn-beden,]

nesteren: *Yabani gül.*

1. Perestār-ı sīmīn-beden yāsemen
   Ġulām-ı semen sīnedür **nesteren**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 32). [nesteren,]

nesteren: *Yabani gül.*

1. Perestār-ı sīmīn-beden yāsemen
   Ġulām-ı semen sīnedür **nesteren**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 32). [nesteren,]

nesteren: *Yabani gül.*

1. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
   İdinmişler idi ġıdā **nesteren** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [nesteren,]*

nesteren: *Yabani gül.*

1. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
   İdinmişler idi ġıdā **nesteren** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 98). [nesteren,]*

nev: *Far. 1. Yeni, cedit, taze, taravetli. 2. Muhdes.*

1. Olur köhne elbet daḫı **nev** olan
   Yeñidür hemīşe bu köhne cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 87). [nev,]*
2. Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
   Ne ise kühen oldurur aña **nev** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 90). [nev,]*

nevā: *Ezgi, ses, sada.*

1. Yine mūsiḳār al ele muṭribā
   Nevā başla kim göñlüm ister nevā
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [nevā,]
2. Yine mūsiḳār al ele muṭribā
   Nevā başla kim göñlüm ister **nevā**
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 124). [nevā,]
3. Nevāñ ile ben de bulam tā **nevā**
   Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [nevā,]*
4. Nevāñ ile ben de bulam tā nevā
   Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [nevāñ, -ñ]*
5. Çalup cümlesin eylediler ṣadā
   Ki irişmeye gūşa baḫrī **nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 70). [nevā,]*
6. Ḫaṣīsi budur ẓulmetüñ Ḫusrevā
   Getürüp gideler idinür **nevā** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 106). [nevā,]*
7. İşidüp ider murġ ṭūl-i emel
   Olur ol **nevā** aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 118). [nevā,]*

nevāl: *Talih, kısmet; bağış, ihsan.*

1. Şehā çün gele mülkiñe bir ġarīb
   Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 36). [nevālüñden, -üñden]*

nevāl: *Talih, kısmet; bağış, ihsan.*

1. Şehā çün gele mülkiñe bir ġarīb
   Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 36). [nevālüñden, -üñden]*

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

1. Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
   Bulamaz **nevāle** yemez esbi kāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [nevāle,]

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

1. Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
   Bulamaz **nevāle** yemez esbi kāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [nevāle,]

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

1. Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
   Nevāle götürdi üşüp mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 182). [nevāle,]*

nevāle: *Yiyecek, yiyinti.*

1. Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
   Nevāle götürdi üşüp mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 182). [nevāle,]*

nev-ʿarūs-ı şecer: *Ağacın yeni gelini.*

1. Boyar aṭlas-ı sebzini zerde yer
   Muʿaṣfer geyer **nev-ʿarūs-ı şecer**

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 28). [nev-ʿarūs-ı şecer,]

nev-bahār: *İlkbahar.*

1. Benefşe geyüp câme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi **nev-bahār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [nev-bahār,]

nev-bahār: *İlkbahar.*

1. Benefşe geyüp câme-i sūg-vār
Geçer diyü ġam-gīn idi **nev-bahār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 30). [nev-bahār,]

nev-bahār: *İlkbahar.*

1. Geçüp **nev-bahār** irdi çünkim temūz
Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [nev-bahār,]*

nev-bahār: *İlkbahar.*

1. Geçüp **nev-bahār** irdi çünkim temūz
Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [nev-bahār,]*

nev-bahār gelür: *İlkbahar mevsimi gelmek.*

1. Sürer ol ḳış anda ṣafā şehriyār
Geçüp ḳış gelür çün yaḳīn nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 196). [nev-bahār gelür, --ür]

nevbet: *Sarayda, seferde ve padişahın otağında günün belirli zamanlarında çalınan askeri mızıka.*

1. Otuz yirde **nevbet** dögilür şehā
İrişmez biri birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 401). [nevbet,]*

nevbet-zen ü naġme-ger: *Belirli vaktin geldiğini bildiren, nöbet çalan ve hoş ezgiler söyleyen.*

1. Olup būm **nevbet-zen ü naġme-ger**
İderdi gehī ḫalḳa kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 21). [nevbet-zen ü naġme-ger,]*

nev-cüvān: *Delikanlı. II Sevgili.*

1. Güzīn eyledi elli biñ **nev-cuvān**
Ḳamu zūr-mend ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 141). [nev-cuvān,]

nev-cüvān: *Delikanlı. II Sevgili.*

1. Güzīn eyledi elli biñ **nev-cuvān**
Ḳamu zūr-mend ü cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 141). [nev-cuvān,]

nev-cuvān: *Delikanlı.*

1. Tunus şehri içinde bir **nev-cuvān**
Meger şāhı görmiş imiş bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [nev-cuvān,]

nev-cuvān: *Delikanlı.*

1. Tunus şehri içinde bir **nev-cuvān**
Meger şāhı görmiş imiş bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [nev-cuvān,]

nevha: *(Ar.) Ağıt, yüksek sesle ağlama.*

1. Baḳup gül-sitāna olur **nevḥalar**
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 69). [nevḥalar, -lar]*

nevha: *(Ar.) Ağıt, yüksek sesle ağlama.*

1. Baḳup gül-sitāna olur **nevḥalar**
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 69). [nevḥalar, -lar]*

nevha: *(Ar.) Ağıt, yüksek sesle ağlama.*

1. Döger sīnesin kūs u yüzini zīl
Olur **nevḥadan** ḫalḳ-ı ʿālem ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 218). [nevḥadan, -dan]

nev-hāste: *Yeni hasta.*

1. Yine eyle bir dilber ārāste
Ki bikr oluban ola **nev-ḫāste** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [nev-ḫāste,]*

nev-hāste: *Yeni hasta.*

1. Yine eyle bir dilber ārāste
Ki bikr oluban ola **nev-ḫāste** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [nev-ḫāste,]*

nevʿi: *Türlü, çeşit.*

1. Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī **nevʿinüñ** biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 66). [nevʿinüñ, -nüñ]*

nevʿi: *Türlü, çeşit.*

1. Aña dek ki ol bāġdan nā-gehān
Benī **nevʿinüñ** biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 66). [nevʿinüñ, -nüñ]*

nevk: *Sivri uç.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa **nevk** ile ḥak
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 68). [nevk,]

nevk: *Sivri uç.*

1. Elinde sinānı sütūn-ı felek
Çeker ṣafḥa-i çarḫa **nevk** ile ḥak
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 68). [nevk,]

nevk: *Sivri uç.*

1. Neyistān olup nīzelerden zemīn
Havā **nevklerinden** olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 316). [nevklerinden, -ler, -in, -den]*

nevk: *Sivri uç.*

1. Neyistān olup nīzelerden zemīn
Havā **nevklerinden** olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 316). [nevklerinden, -ler, -in, -den]*

nevḳ-i hāmem: *Kalem ucu.*

1. Zebānum sürūṣa olup tercümān
İder **nevḳ-i ḫāmem** ḥaḳāyıḳ beyān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 56). [nevḳ-i ḫāmem, -m]

nevk-i nāvek: *Okun sivri ucu.*

1. Ele **nevk-i nāvek** alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü püşt-i peleng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 287). [nevk-i nāvek,]

nevmīd: *Ümitsiz olmak.*

1. Ḳamu varlıġından çü **nevmīd** olur
Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 121). [nevmīd,]*

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.*

1. Suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
İdüp **neyden** engüşt-i muʿciz-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 26). [neyden, -den]

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.*

1. Suḫen-gūy-ı efsāne-i dil-güşā
İdüp **neyden** engüşt-i muʿciz-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 26). [neyden, -den]

ney: *Ney.*

1. Dolup dilleri āh u nāleyle **ney**
Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 63). [ney,]*

ney: *Ney.*

1. Dolup dilleri āh u nāleyle **ney**
Ciger çāk idüp cāna ururdı key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 63). [ney,]*

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.*

1. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü **ney** bağlanur ol mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [ney,]

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.*

1. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü **ney** bağlanur ol mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [ney,]

ney: *Ney.*

1. İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
   Ṣadā-yı **ney** ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [ney,]*

ney: *Ney.*

1. İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
   Ṣadā-yı **ney** ile şeref buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [ney,]*

neye: *Niçin, ne diye.*

1. Neye mālik ise hep ol şehriyār
   Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [neye, -y, -e]*

neye: *Niçin, ne diye.*

1. Neye mālik ise hep ol şehriyār
   Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [neye, -y, -e]*

neye: *Neye.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [neye, -e]*

neye: *Neye.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 499). [neye, -e]*

neye: *Neye.*

1. Gider iki günlük yola dek ol āb
   Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 100). [neye, -e]*

neyise: *Ne ise.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
   Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [neyise,]*

neyise: *Ne ise.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
   Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [neyise,]*

neyistān: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık.*

1. Neyistān olup nīzelerden zemīn
   Havā nevklerinden olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 315). [neyistān,]*

neyistān: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık.*

1. Neyistān olup nīzelerden zemīn
   Havā nevklerinden olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 315). [neyistān,]*

ney-istānuma: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık II Kirpik.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
   Od ura **ney-istānuma** tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [ney-istānuma,]*

ney-istānuma: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık II Kirpik.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
   Od ura **ney-istānuma** tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [ney-istānuma,]*

neyse: *Her ne ise.*

1. Gelüp baş urup elçi virdi selām
   Duʿā eyleyüp didi **neyse** peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [neyse,]*

neyse: *Her ne ise.*

1. Gelüp baş urup elçi virdi selām
   Duʿā eyleyüp didi **neyse** peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [neyse,]*

neyse: *Ne olursa olsun.*

1. Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
   İder muḫtelif **neyse** ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [neyse,]*

neyse: *Ne olursa olsun.*

1. Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
   İder muḫtelif **neyse** ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [neyse,]*

nezāket: *Naziklik, incelik, zariflik.*

1. İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim **nezāket** imiş hep fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [nezāket,]

nezāket: *Naziklik, incelik, zariflik.*

1. İşidüp bu sözi o şākird-i dūn
Didi kim **nezāket** imiş hep fünūn
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 56). [nezāket,]

nezāket: *Naziklik, incelik, zariflik.*

1. İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket ile ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 278). [nezāket,]*

nezāket: *Naziklik, incelik, zariflik.*

1. İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket ile ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 278). [nezāket,]*

nezdīk: *Yakın, karib.*

1. Cihānuñ selāṭīni **nezdīk** u dūr
Bulurlar anuñ devletinde ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 33). [nezdīk,]*

nezdīk: *Yakın, karib.*

1. Cihānuñ selāṭīni **nezdīk** u dūr
Bulurlar anuñ devletinde ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 33). [nezdīk,]*

nezġi: *Fitne,fesat,azarlama.*

1. Ne cān **nezġinüñ** zaḥmetin çekdi şāh
Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 187). [nezġinüñ, --nün]*

nezr ü ḳurbān ider: *Adak etmek, kurban kesmek.*

1. Virüp **nez̲r ü ḳurbān ider** bī-ḥisāb
Ḫalāṣına şükrāne ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 359). [nez̲r ü ḳurbān ider, -er]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Çeker mürdeler çeşmine zāġ mīl
Vuḥūşa **niʿam** olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 306). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Çeker mürdeler çeşmine zāġ mīl
Vuḥūşa **niʿam** olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 306). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü **niʿam**
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [niʿam,]

niʿam: *Nimetler.*

1. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü **niʿam**
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [niʿam,]

niʿam: *Nimetler.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
İçinde **niʿam** çoḳ meḫābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Ḳala taña yegdür Buḫārādan ol
İçinde **niʿam** çoḳ meḫābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 218). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü **niʿam**
Olur cümle z̲evvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [niʿam,]

niʿam: *Nimetler.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü **niʿam**
Olur cümle z̲evvāḳlar ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [niʿam,]

niʿam: *Nimetler.*

1. Şu deñlü degüldi **niʿam** şekkerīn
   Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Şu deñlü degüldi **niʿam** şekkerīn
   Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Çekildi şehe dürlü dürlü **niʿam**
   Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Çekildi şehe dürlü dürlü **niʿam**
   Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Dökildi **niʿam** şerbet oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 571). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Dökildi **niʿam** şerbet oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 571). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Yinildi **niʿam** oldılar çünki sīr
   Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Yinildi **niʿam** oldılar çünki sīr
   Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Ziyāde olur şükr idicek **niʿam**
   Ki küfrāna Kevşer ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 149). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Ziyāde olur şükr idicek **niʿam**
   Ki küfrāna Kevşer ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 149). [niʿam,]*

niʿam: *Nimetler.*

1. Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
   ʿAcāyib ġarāyib **niʿam** gönderür
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [niʿam,]

niʿam: *Nimetler.*

1. Getürüp çü iġrāz ile ḳondurur
   ʿAcāyib ġarāyib **niʿam** gönderür
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 114). [niʿam,]

niçe: *T. Öyle bir, nasıl.*

1. Göricek şehi ṣaldı Ḳaytās at
   Nice at ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 292). [nice,]*
2. Göre ben ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
   Öñinde **nice** oynayam baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 84). [nice,]
3. Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
   Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [nice,]
4. Muʿallim **nice** ejdehādur kilāb
   Geçürür ki her biri Sindāne tāb *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 123). [nice,]*
5. Nice şīr kim cüssede pīl idi
   Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [nice,]*
6. Ki tā ḫāliṣ eyleye ḳalbimi mey
   Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [niçe,]*
7. Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
   Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 84). [niçe,]*
8. Aṣup zülf her tārına **niçe** cān
   Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [niçe,]*
9. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe tāc-ı zer
   Çeker pīş-keş ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 155). [niçe,]*
10. Niçe taḫt-ı ʿāc u **niçe** tāc-ı zer
    Çeker pīş-keş ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 155). [niçe,]*

11. Niçe ṣāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine zemzeme çün hezār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 191). [niçe,]
12. Gerekmez şeh olan kişiye ġurūr
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 448). [nice,]

niçe: *T. Pek çok.*

1. Bulup ḳuvvet-i ḳalb anuñla sipāh
İderler **niçe** biñ ʿadūyı tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 296). [niçe,]*
2. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 368). [niçe,]*
3. Didi budur ol istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl ki **niçe** ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 402). [niçe,]*
4. Ḳonar ḫar-gehine anuñ tāc-dār
İder bir **niçe** müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 494). [niçe,]*
5. Yine encümen oldı ḫayli sipāh
Gelür yanına **niçe** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 500). [niçe,]*
6. Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı **niçe** nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [niçe,]*
7. Niçe bir ola ara yirde ḳıtāl
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [niçe,]*
8. Niçe esb-i tāzī-yi sīmīn licām
Ṣurāḥī-i zerrīn güher-dār-cām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 749). [niçe,]*
9. İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice zehr ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [nice,]*
10. Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [niçe,]*
11. Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe kez **nice** olduġum rū-be-rū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [nice,]
12. Nice olduġını hezīmet sipāh
Nice olduġın rūy-i baḫtum siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 884). [nice,]
13. ʿAceb fitnedür çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder **niçe** cemʿiyyeti tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 2). [niçe,]*
14. Yidildi **niçe** esb-i zerrīn-licām
Ḳamu bād-reftār ü gerdūn-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 103). [niçe,]
15. Hemīn ser-i meşḳ idi pīçān kemend
Olurdı anuñla **niçe** ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 136). [niçe,]*
16. Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
Niçe ṣāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 266). [niçe,]*
17. Ṭavāf eyledüm **niçe** yıl Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [niçe,]*
18. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
İçinde **niçe** mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [niçe,]*
19. Ben oldum **niçe** Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 81). [niçe,]*
20. Öñinde Ferīdūn-ı Ferrūḫ-miṣāl
Piyāde yürür **niçe** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 444). [niçe,]*
21. Yidilür **niçe** esb-i zerrīn-licām
Çü ṭāvus-ı Hindī ḳamu ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 445). [niçe,]
22. Ayaġında ḫalḫalı hāle-miṣāl
İder **niçe** ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 658). [niçe,]*
23. Ya taḫt ola ya baḫt iy ser-firāz
Görelüm **nice** emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 696). [nice,]*
24. Gelüp itdügün ejder ile ḳıtāl
Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 186). [nice,]*
25. Çü serḥadd-i Çīne irer şehriyār
Durup anda itdi **niçe** gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 76). [niçe,]*
26. Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ **nice** oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 324). [nice,]*
27. Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫ̆ōr u zār
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 395). [niçe,]*
28. Eline alur gürz-i gerdūn-miṣāl
Nice gürz ider Ḳāfı deşte hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 648). [nice,]*
29. Niçe kerre Tūrānı itdi ḫarāb
Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 735). [niçe,]*
30. Nice ġarḳ oldıysa toza libās
Dutar ḳalb mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 789). [nice,]*
31. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
İder **niçe** şengerf-rū lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [niçe,]*
32. Çevirdi sinānını ṭōlāb-vār
İder **niçe** bāzīçeler āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 838). [niçe,]*
33. Gelüp didi iy server-i tīġ-zen
Niçe bir biçersin bu ḫalḳa kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 892). [niçe,]
34. Süleymāndur ol taḫt-ı zīn raḫş-bād
Niçe bād idi gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1080). [niçe,]*
35. Muḳābil olup kimse itmez meşāf
Çeriyi ider **niçe** kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1106). [niçe,]*
36. Niçe yıllar oldı ki itdüm sefer
Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 89). [niçe,]

37. Nice bendeler her biri pādişāh
Şaçı efser-i müşg-i zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 139). [nice,]*
38. Olup deştde **niçe** müddet revān
Yaḳīn oldı Maʿmūre şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 155). [niçe,]
39. Birer ḥamle ile **niçe** nīze-dār
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 419). [niçe,]*
40. Durur beste vü ḥasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim **nice** ola helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 610). [nice,]*
41. Bilüp cümle esrārı ḫāmūş olam
Niçe bir zebān olayum gūş olam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 670). [niçe,]
42. Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe yüz biñ pelīd
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 115). [niçe,]
43. Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş **niçe** yüz biñ pelīd
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 116). [niçe,]
44. O dūzaḫda olur **niçe** gün muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [niçe,]*
45. Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [niçe,]*
46. Bilürsin bu gerdūn-ı merdüm-firīb
Her anda ider **niçe** vaż̇ʿ-ı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 216). [niçe,]*
47. Bu himmetler ile göre āfitāb
Niçe ḳurṣa ḳāniʿdür iy kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 256). [niçe,]*
48. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir baña
Nice cām rıṭl-ı girān vir baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [nice,]*
49. Nice ʿadl iderseydi şāḥib-ḳırān
İde bī-ḳuṣūr anı Pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 97). [nice,]*
50. İdüp ġūṭa deryāda ġavvāṣ-vār
Çıḳarmış **niçe** lüʾlüʿ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 4). [niçe,]*
51. Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün **niçe** gün ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [niçe,]
52. Göre hem **nice** batduġın āfitāb
Şu mı maġrib-i şems yāḫud türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 287). [nice,]
53. Gerek olıcak yine keştī ider
Nice baḥre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 292). [nice,]*
54. Ki olmadı maʿlūm aña hīç ḥāl
Gelür ḫāṭırına **niçe** iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 318). [niçe,]*
55. İdüp üstüḫᵛāniyle baġrını çāk
Niçe serveri eylediler helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 86). [niçe,]*
56. Niçe ḫāmlar gibi cūş u ḫurūş
Olam puḫteler gibi bir dem ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 121). [niçe,]
57. Gidüp **niçe** müddetler ol şehriyār
Görür baḫr yüzinde her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 103). [niçe,]
58. Niçe mīl yirden görinürdi meyl
Ola tā ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 333). [niçe,]*
59. Gider bir **niçe** māh reh şehriyār
Görinür ırakdan bir ulu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 371). [niçe,]*
60. Nice ḫışt her birisi bir cidār
Anı cerr-i eşkāl ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 93). [nice,]*
61. Ḳalup kürre çünkim gide mādiyān
Gezer ẕulmet içinde **niçe** zamān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 116). [niçe,]
62. Niçe bir ki āzār iderdi ḫarīr
Yatup ḫāk üstinde bulmaz ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 97). [niçe,]*
63. Ol üç server ile olup pençe-gīr
Nice eyledüm māʿadāsın ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 98). [nice,]*

<u>niçe:</u> *Pek çok.*

1. Bulup kendü aḳrānını **niçe** yār
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [niçe,]*
2. Yürür der-peyince **niçe** ḫūb-rū
Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [niçe,]*
3. Niçe Fūr u Dārā gibi tāc-ver
Rikābuma her gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 437). [niçe,]*
4. Bulardan iderler **nicesin** şikār
Temāşā ider ḥażret-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 101). [nicesin, -si, -n]*
5. İdüp anda bir **niçe** gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mışra şehin-şāh şād
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 155). [niçe,]
6. Geçüp Maḳdese vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda **niçe** zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 160). [niçe,]*
7. Aña vaż̇ʿ-ı ḫuddām ider şehriyār
İder bir **niçe** şāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 212). [niçe,]*
8. Bulur **niçe** mellāḥ deryā-şinās
Sefer eylemiş baḥrde bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 27). [niçe,]*
9. İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi şu yüzinde **niçe** yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [niçe,]*

10. Ḳaçarsa **niçe** gürgden gūsfend
Ḳaçar ḫalḳuz andan iy ercümend
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 69). [niçe,]
11. Geçer biñ belā ile ol yiri şāh
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 202). [niçe,]*
12. Ḳılalum bu bir demde bāri ḥużūr
Cihān ġuṣṣasiçün **niçe** bir fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 276). [niçe,]*
13. Ḳalur ḫāk içinde **niçe** laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi aṣlı olur yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 99). [niçe,]*
14. Ṣafīrini çala ḳurup çünki dām
İder **niçe** şeh-bāzı ṣayyād dām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 116). [niçe,]*

niçe: *Nasıl.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
Nice oñıla bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [nice,]*
2. Niçe rencden rence uġrayalum
Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [niçe,]
3. Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña fāl
ʿAyān eyler ol her **nice** ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 90). [nice,]*
4. Nice ḳavsdur nıṣf-ı çarḫ-ı berīn
Ki sehmiyle lerzende gāv-ı zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 635). [nice,]
5. O ḳavmiyle varup şeh-i kām-yāb
Görür **nice** batduġını āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 90). [nice,]*
6. Nice bütdür ol büt heyūlāsı zer
Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 23). [nice,]*
7. İder cemʿ genci ṣanur kim ḳala
Dimez ben ölicek bu **nice** ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 6). [nice,]*

niçe: *Çok, bir çok, hayli.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide **niçe** ḫaşma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [niçe,]*
2. Ṣadā-yı ʿuyūnān ṣaḥrā-neberd
Niçe kehrubāyı ider lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 196). [niçe,]*
3. Ḫurūş ile her ejder-i cān-sitān
İderdi **niçe** serveri bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 366). [niçe,]*
4. Didi ölmedin dirlik oldı ʿazīz
Sipihr ile **nice** ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 560). [nice,]*
5. Niçe müddet oldı ki çekdüñ taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 712). [niçe,]*
6. Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe kez nice olduġum rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 881). [nice,]*
7. Nice olduġını hezīmet sipāh
Nice olduġın rūy-i baḫtum siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 883). [nice,]
8. İdüp hinduvāneyi çāk āfitāb
Nice üşse çākine mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 262). [nice,]*
9. Üşürse **niçe** ʿulḳ-i bīmār-zār
Üşer yimege küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 289). [niçe,]*
10. Niçe nā-mübārek dem itdüm sefer
Sebeb oldum irmege şāha żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 405). [niçe,]*
11. Nice Rūm u īrān u Hindüstān
Bir avuc degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [nice,]
12. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 487). [nice,]*
13. Olur eşrübe āb gibi sebīl
Niçe eşrübe lücce-i selsebīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 490). [niçe,]*
14. Temāşāya ol server-i ser-firāz
Bile oynadur **niçe** yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [niçe,]*
15. Nice tīr kim arż olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 639). [nice,]*
16. Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice nīze ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [nice,]*
17. Nice esb çün ebr-i gerdūn-gerd
Çü bād-ı ṣabā kūh u ṣaḥrā-neverd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 663). [nice,]
18. Görüp luṭfın ol şāh ola bendesi
Nice bendesi belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1116). [nice,]*
19. Benüm ile ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez **nice** itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [nice,]*
20. Ṭolu māhī ile ol āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 120). [nice,]*
21. Nice devr ḳılduġını āsumān
Nice ḫalḳ olduġını ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 43). [nice,]*
22. Nice devr ḳılduġını āsumān
Nice ḫalḳ olduġını ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 44). [nice,]*
23. Bu bār-ı girān ile iy tāc-ver
Ṣırāṭı **nice** ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 194). [nice,]*
24. Açup cān u dil çeşmini gör şehā
Seni **nice** terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 82). [nice,]*
25. Şaḳın ẓulmden eyle ʿadl ile dād
Nice oldı Firʿavn u Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 88). [nice,]
26. Gözet **nice** geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [nice,]*

27. Döge sīne çün sitem-dīdegān
Nice taḫt-ı şāhī yıḳar āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 186). [nice,]*
28. Nice terbiyet eyledüñse beni
Gözet terbiyet eyle Lillāh anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 117). [nice,]*
29. Geçüben anı gitdi **niçe** zamān
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 301). [niçe,]*
30. Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 22). [nice,]*
31. Elinde ḳamunuñ birer üstüḫ̬ān
Nice üstüḫ̬ān tīz hem-çün sinān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 62). [nice,]*
32. Girüp ḫāmeye ʿayna eyler ġurūb
Nice ʿayn mānend-i kevs̱er ʿuẕūb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 94). [nice,]*
33. Nice baḥr yanında lücce muḥīṭ
Degül ʿöşri anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 45). [nice,]*
34. Nice şehr-i dünyādan ola füzūn
Var ola içinde hezārān ḥuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 373). [nice,]*
35. Ki göre **nice** ṭoġduġın āfitāb
İrüp tāb bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 407). [nice,]*
36. Nice siḥr bil kim kerāmetdür ol
Velī olduġına ʿalāmetdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 3). [nice,]*
37. Varup gördi kim ser-bülend iki kūh
Nice kūh-ı gerdūn ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 74). [nice,]*
38. Ḫıżır çeşmesi kim virür zindegī
Nice zindegī bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 10). [nice,]*
39. Nice çeşme ṣāfī vü sīm-āb-reng
Var anda ḫaşı laʿl ü yāḳūt seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 211). [nice,]*
40. Nice şiʿr fikri giyā vü şaʿīr
Kişiyi ider lāl olsa Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 33). [nice,]*

niçe: *Nice, ne kadar çok,.*

1. Olup Muṣṭafāya muṣāḥib Ḫalīl
Ara yirde olur **niçe** ḳāl u ḳīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 96). [niçe,]*
2. Niçe müddet oldı ki çekdüñ taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [niçe,]*
3. İdüp ʿişret anuñ ile şehriyār
Dutar bir **niçe** müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 178). [niçe,]*
4. Nevāñ ile ben de bulam tā nevā
Cihānda **niçe** bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 126). [niçe,]*

niçe: *Çok, pek çok, birçok.*

1. Ki **niçe** ki endīşe ola bülend
Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 43). [niçe,]*

niçe: *Ne kadar.*

1. Gedā **nice** virürse derd ile cān
Virür cān bi-ʿaynihī şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 61). [nice,]*
2. Megesden **nice** kim giderse ḥayāt
İrür hem-çünān pīle daḥı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 63). [nice,]*

niçe: *"Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.*

1. Sikender çeküp **niçe** yıl derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 17). [niçe,]*

niçe dürlü: *Çok çeşitli.*

1. Didi kim firāset gerekdür hemān
Olur ḫastada **niçe dürlü** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 50). [niçe dürlü,]*

nicesi: *Birçok, hayli.*

1. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
Nicesi gelürse nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 112). [nicesi,]*

nicesi: *Birçok, hayli.*

1. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
Nicesi gelürse nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 112). [nicesi,]*

nicesi: *Birçok, hayli.*

1. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
Nicesi gelürse **nicesi** ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 112). [nicesi,]*

nicesi: *Birçok, hayli.*

1. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
Nicesi gelürse **nicesi** ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 112). [nicesi,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 597). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 597). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 44). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 44). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur ol ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 64). [niçün,]*

niçün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*

1. Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp gelmek isterdi **niçün** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [niçün,]*

niçün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*

1. Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
Çeküp gelmek isterdi **niçün** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 128). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Beni çün Ḫudā itdi ṣāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem ḳudretümi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 156). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Beni çün Ḫudā itdi ṣāḥib-ḳırān
Niçün itmeyem ḳudretümi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 156). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı ben
Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 290). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı ben
Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 290). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Çeküp mihmān ḳarşusına sipāh
Niçün ḳahr ide luṭf yirine ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 338). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Çeküp mihmān ḳarşusına sipāh
Niçün ḳahr ide luṭf yirine ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 338). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Ḳıtāl itmege gelmedüm idi ben
Sipāhı **niçün** eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 340). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Ḳıtāl itmege gelmedüm idi ben
Sipāhı **niçün** eyledüñ encümen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 340). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün irişemez sürūşa memāt
Ne yirde bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 55). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün irişemez sürūşa memāt
Ne yirde bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 55). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Şu kim anda yoḳdur zebān u cenān
Niçün ehl-i derd ide ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 182). [niçün,]

niçün: *Neden.*

1. Şu kim anda yoḳdur zebān u cenān
Niçün ehl-i derd ide ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 182). [niçün,]

niçün: *Niçin.*

1. Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 72). [niçün,]

niçün: *Niçin.*

1. Görüp nabżını didi kim iy saḳīm
Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 72). [niçün,]

niçün: *Neden.*

1. Yiyüp et **niçün** kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. Yiyüp et **niçün** kendüñ itdüñ ḫarāb
Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl olan **niçün** ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 208). [niçün,]*

niçün: *Neden.*

1. İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl olan **niçün** ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 208). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 230). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 230). [niçün,]*

niçün: *Niçin.*

1. Niçün gözde ḳala bir avuç türāb
Görinmez cemāl olsa gözde niḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 257). [niçün,]

nid-: *Ne etmek, ne yapmak.*

1. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı **nide** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [nide, -e]*

nid-: *Ne etmek, ne yapmak.*

1. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı **nide** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [nide, -e]*

nidā: *1. Çağırma, ses etme. 2. Gaipten gelen ses.*

1. Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
   Gele irciʿī diyü tā ki **nidā** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [nidā,]*

nidā: *1. Çağırma, ses etme. 2. Gaipten gelen ses.*

1. Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
   Gele irciʿī diyü tā ki **nidā** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [nidā,]*

nidā eyledi: *Seslenme / buyurma.*

1. Ne deñlü ki eyledi ise nidā
   O cānibden olmadı aṣlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 853). [nidā eyledi, -di]*

nidā idüp: *Çağırmak, bağırmak, seslenmek.*

1. İdüp nāy-ı rūyīne evvel nidā
   Dilāverlere cenge eyler ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 815). [nidā idüp, -üp]*

nidd ü hemāl: *Eş ve benzer.*

1. Olur ādeme feyż andan kemāl
   Ki ne żıd var aña ne **nidd ü hemāl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [nidd ü hemāl,]*

nifāk ider: *Arabozuculuk, fitnelik etmek.*

1. İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
   Her iş rāstdur çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 217). [nifāḳ ider, -er]*

nifāk kopar: *İnsanlar arasında anlaşmazlıktan gelen ayrılık, ara bozukluğu ortaya çıkması.*

1. Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
   Ki andan ḳopar ança dürlü nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 222). [nifāḳ ḳopar, -ar]*

nigāh: *Bakış, nazar.*

1. Şehā itme ġam-gīn yüzine **nigāh**
   Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 253). [nigāh,]*

nigāh: *Bakış, nazar.*

1. Şehā itme ġam-gīn yüzine **nigāh**
   Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 253). [nigāh,]*

nigāh eyleye: *Bakmak, görmek.*

1. Yine emr ḳıldı birisine şāh
   Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 320). [nigāh eyleye, -ye]*

nigāh ide: *Bakmak.*

1. Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
   Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 148). [nigāh ide, -e]*

nigār: *1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.*

1. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
   Ṭayanup cidāra ḳala çün **nigār** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 8). [nigār,]*
2. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl **nigār**
   Ki nesrīn cebīn ola lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 11). [nigār,]*
3. Nigār-ı semen-sīne adı **Nigār**
   Ruḥı verd-i zībā cemāli bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 103). [nigār,]*
4. Göricek o dilberleri şehriyār
   Yir itdi dilinde hemānā **nigār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 148). [nigār,]*

nigār: *1. güzel, dilber; bkz. 'naḳş-ı nigār', 'kūy-ı nigāra' md. 2. resim, tasvir, nakış, bkz. TULUM, s. 1386.*

1. Saʿādetlü oldur ki çün ola Dey
   Yanında **nigār** ola destinde mey
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 2). [nigār,]

nigār: *Güzel yüzlü sevgili.*

1. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
   Cemālini çün ʿarż ḳıldı **nigār** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 138). [nigār,]*

nigār: *Güzel yüzlü sevgili.*

1. Saña tuḥfe iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher **nigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 734). [nigār,]

nigār: *Resim gibi güzel sevgili.*

1. Çü zülf ü dehān u **nigārın** şebk
Gider gāhi ġāyetde bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 15). [nigārın, -ı, -n]*

nigār: *1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.*

1. Saʿādet **nigārınuñ** iki gözi
Melek tūtiyāsı işigi tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 137). [nigārınuñ, -ı, -n, -uñ]*

nigārende-i āferīniş: *Yaratılanları resmeden, (yaratmak anlamında kullanılmıştır).*

1. Güşāyende-i çeşm-i bīniş ṭapuñ
Nigārende-i āferīniş ṭapuñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 12). [nigārende-i āferīniş,]*

nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā: *Her iki yerin kubbesinin resamı.*

1. Suḫen pīşvādur suḫen reh-nümā
Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 78). [nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā,]*

nigārende-i üstād: *Hocanın ressamı.*

1. İdüp ḥoḳḳa-i müşg-i çīnī güşād
Dimüş ol **nigārende-i üstād** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 54). [nigārende-i üstād,]*

nigārende-i üstād: *Üstadın ressamı.*

1. İdüp ḥoḳḳa-i müşg-i çīnī güşād
Dimüş ol **nigārende-i üstād** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 54). [nigārende-i üstād,]*

nigār-ı semen-sīne: *Yasemin göğüslü güzel yüzlü sevgili.*

1. Nigār-ı semen-sīne adı Nigār
Ruḥı verd-i zībā cemāli bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 103). [nigār-ı semen-sīne, -ı]*

nigār-ı siyeh-hāl: *Güzel yüzlü siyah benli.*

1. Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām u nesrīn-beden müşg-būy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 127). [nigār-ı siyeh-ḫāl, -ı]*

nigeh-dār: *(Fa.) Gözcü, bekçi.*

1. Zebānın bilen cümle ḫāmūşuñ ol
Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 194). [nigeh-dārı, -ı]*

nigeh-dār: *(Fa.) Gözcü, bekçi.*

1. Zebānın bilen cümle ḫāmūşuñ ol
Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 194). [nigeh-dārı, -ı]*

nigeh-dār: *(Fa.) Gözcü, bekçi.*

1. Ḳo ḫˇābı gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü **nigeh-dār** ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [nigeh-dār,]*

nigeh-dār: *(Fa.) Gözcü, bekçi.*

1. Ḳo ḫˇābı gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi vü **nigeh-dār** ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [nigeh-dār,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Nigīn idi tīġ u serīr idi zeyn
Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [nigīn,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Nigīn idi tīġ u serīr idi zeyn
Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [nigīn,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Deh-engüşte daḳmış deh-engüşterin
Süleymānı her ḫāteminde **nigīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 640). [nigīn,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Deh-engüşte daḳmış deh-engüşterin
Süleymānı her ḫāteminde **nigīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 640). [nigīn,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan **nigīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 134). [nigīn,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan **nigīn** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 134). [nigīn,]*

nigīn: *Mühür, hâtem.*

1. Bu şanʿatda anlardur engüşterīn
Faḳīrem ol engüşterīne **nigīn** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 66). [nigīn,]*

nigūn: *Baş aşağı, tepetaklak.*

1. Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı **nigūn**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [nigūn,]

nigūn: *Baş aşağı, tepetaklak.*

1. Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı **nigūn**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [nigūn,]

nihād: *Huy, yaradılış.*

1. Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise **nihād** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [nihād,]*

nihād: *Huy, yaradılış.*

1. Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise **nihād** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [nihād,]*

nihāl: *Fidan | fidan boylu güzel.*

1. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl idi virür idi ser-s̲emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 190). [nihāl,]*

nihāl: *Fidan | fidan boylu güzel.*

1. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl idi virür idi ser-s̲emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 190). [nihāl,]*

nihāl: *Fidan | fidan boylu güzel.*

1. Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā cāmlar
Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 32). [nihāl,]*

nihāl: *Fidan | fidan boylu güzel.*

1. Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā cāmlar
Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 32). [nihāl,]*

nihāl: *1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
Açılmış **nihāl** üzre ṣan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 42). [nihāl,]*

nihāl: *1. Fidan 2. Fidan boylu güzel.*

1. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
Açılmış **nihāl** üzre ṣan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 42). [nihāl,]*

nihān: *Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.*

1. Çe ger şaʿbede-bāz olursa **nihān**
İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 23). [nihān,]*
2. Dilümdekin itdüm size ben ʿayān
Diñüz fikrüñüz siz de itmeñ **nihān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 590). [nihān,]

nihān: *Saklı, gizli.*

1. Perī gibi her biri gözden **nihān**
Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [nihān,]*
2. Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn küşesinde **nihān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 200). [nihān,]*

3. Ser-ā-pā demür içre olmış **nihān**
   Çü cān alıcı bilmez aşlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 385). [nihān,]*
4. Ne ẓāhir ne maḫfī **nihān** u ʿayān
   Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [nihān,]*
5. Ya ʿaks-i hilāl idi şuda ʿayān
   İçinde anuñ şems-i devlet **nihān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 46). [nihān,]*

nihān: *(نهان) sıf. (Fars. nihān) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.*

1. Nihān u ʿayān u derūn u birūn
   Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [nihān,]*
2. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür **nihān** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 64). [nihān,]*

nihān eyler: *Gizlemek.*

1. Nedür ḥikmeti rūz u şeb bu cihān
   Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 54). [nihān eyler, -r]*

nihān oldı: *Gizlenmek, saklanmak.*

1. Melek bunları didi oldı nihān
   Düşer baḥr-i efkāra şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 117). [nihān oldı, -dı]*
2. Çü şām irişüp tīre oldı cihān
   Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 258). [nihān oldı, -dı]*
3. Çü ṣandūḳda oldı ol dür nihān
   Ṣadef gibi ṣandūḳ yumdı dehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 133). [nihān oldı, -dı]*

nihān olur: *Gizlenmek, saklanmak.*

1. Cemāli kemālinde vü her biri
   Olur geh nihān geh ʿayān çün perī *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 56). [nihān olur, -ur]*
2. Ya ol ẓulmet içinde şāh-ı cihān
   Olur Āb-ı Ḫayvān gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 156). [nihān olur, -ur]*

nihān olur: *Gizlenmek, saklanmak; görünmez olmak, görememek.*

1. Nemedde olur cümle cismi nihān
   Ayaġı ḳalur ancaḳ olan ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 29). [nihān olur, -ur]*

nihāyet: *Ar. Evc, son, gayet.*

1. Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
   Olur Rūma mülḥaḳ bu īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 355). [nihāyet,]*
2. ʿUlūma **nihāyet** yoḳ iy şehriyār
   Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [nihāyet,]*

nihāyet: *Sonunda.*

1. Didiler ki iy Ḫusrev-i kām-yāb
   Bu mülküñ **nihāyetde** ḫāli ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 20). [nihāyetde, -de]*

nihāyet: *Ar. Sınır, son, gayet.*

1. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña kim **nihāyet** bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 68). [nihāyet,]*

nīk: *Far. İyi, hub, makbul, hayırlı, salih. Cem'i: nîkân.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
   İdem līk bir **nīke** pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [nīke, -e]*

nīk: *Far. İyi, hub, makbul, hayırlı, salih. Cem'i: nîkân.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
   İdem līk bir **nīke** pādāş-ı ṣad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [nīke, -e]*

niḳāb: *Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: "Subh salıp mâh-ı yüzünden nikâb/Çık ki temâşâya çıka âfitâb- Fuzûlî".*

1. Seḥer çünki ḳaldırdı yüzden **niḳāb**
   ʿAyān oldı āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 93). [niḳāb,]*

niḳāb: *Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: "Subh salıp mâh-ı yüzünden nikâb/Çık ki temâşâya çıka âfitâb- Fuzûlî".*

1. Seḥer çünki ḳaldırdı yüzden **niḳāb**
   ʿAyān oldı āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 93). [niḳāb,]*

nikāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

1. Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [niḳābını, -ı, -n, -ı]*

nikāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

1. Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
Ḳarañu gice ṭoġdı ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 593). [niḳābını, -ı, -n, -ı]*

nikāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

1. Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü **niḳāb** idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [niḳāb,]*

niḳāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

1. Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü **niḳāb** idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [niḳāb,]*

nikāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

1. Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş **niḳāb**
Göricek ki reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 99). [niḳāb,]*

nikāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

1. Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş **niḳāb**
Göricek ki reşk itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 99). [niḳāb,]*

nikāb: *Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: "Subh salıp mâh-ı yüzünden nikâb/Çık ki temâşâya çıka âfîtâb- Fuzûlî".*

1. Niçün gözde ḳala bir avuç türāb
Görinmez cemāl olsa gözde **niḳāb**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 258). [niḳāb,]

nikāḥ eyledi: *Evlendirmek.*

1. Nikāḥ eyledi geldi mūbed hemīn
Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 541). [nikāḥ eyledi, -di]*

nikāḥ idelüm: *Evlendirmek.*

1. Didi şeh beni çün sen itdüñ ḳabūl
Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 540). [nikāḥ idelüm, -e, -lüm]

nīk-baht: *Bahtı iyi, talihli.*

1. Olan kimsene nīk-ḫū **nīk-baḫt**
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 5). [nīk-baḫt,]*

nīk-baht: *Bahtı iyi, talihli.*

1. Olan kimsene nīk-ḫū **nīk-baḫt**
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 5). [nīk-baḫt,]*

nīk-hāh: *İyilik isteyen, hayır dileyen.*

1. ʿAdū ṣanma kim **nīk-ḫāhem** saña
Murāduñı neyse di ṣāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 391). [nīk-ḫāhem, -em]*

nīk-hāh: *İyilik isteyen, hayır dileyen.*

1. ʿAdū ṣanma kim **nīk-ḫāhem** saña
Murāduñı neyse di ṣāhā baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 391). [nīk-ḫāhem, -em]*

nīk-ḫāh: *İyilik isteyen, hayır dileyen.*

1. Baña her kişi kim ola **nīk-ḫāh**
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [nīk-ḫāh,]*

nīk-hāh: *İyilik isteyen, hayır dileyen.*

Baña her kişi kim ola **nīk-ḫāh**
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [nīk-ḫāh,]*

nīk-hū: *Far. İyi huylu, huyu güzel.*

Olan kimsene **nīk-ḫū** nīk-baḫt
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 5). [nīk-ḫū,]*

nīk-hū: *Far. İyi huylu, huyu güzel.*

Olan kimsene **nīk-ḫū** nīk-baḫt
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 5). [nīk-ḫū,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Bu ḳānunda var ḫaşmı bir **nīk-nām**
Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Bu ḳānunda var ḫaşmı bir **nīk-nām**
Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Gidüp ādemī çün ḳalur **nīk-nām**
Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Gidüp ādemī çün ḳalur **nīk-nām**
Anuñ kesbine saʿy ḳıl ṣubḥ u şām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 161). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Beḳādur anuñ şarṭı iy **nīk-nām**
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Beḳādur anuñ şarṭı iy **nīk-nām**
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Ḳula intiḳām itme iy **nīk-nām**
Ki eyler saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 85). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Ḳula intiḳām itme iy **nīk-nām**
Ki eyler saña daḫı ẕü'l-intiḳām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 85). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Cihān ejdehāsından iy **nīk-nām**
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 205). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Cihān ejdehāsından iy **nīk-nām**
Ne cān ḳurtılur ne bulınur merām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 205). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Ol üç biñ cihān-gīr ile **nīk-nām**
İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 255). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Ol üç biñ cihān-gīr ile **nīk-nām**
İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 255). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Tamām itdi bir yılda ol **nīk-nām**
Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 109). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *Nâmı iyi olan, iyi nam kazanmış.*

Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
İder rīze rīze pes iy **nīk-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 62). [nīk-nām,]*

nīk-nām: *İyi adlı.*

Vaṣiyyetlerin çünki itdi tamām
Żaʿīf oldı ġāyetde ol **nīk-nām** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 170). [nīk-nām,]*

nikāb: *(örtü ile) örtmek,kapatmak.*

Yüzinden giderdi pes andan **niḳāb**
K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 81). [niḳāb,]*

nīl: *Nil nehri.*

Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur birke **Nīl**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [nīl,]

nīl: *Nil nehri.*

Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur birke **Nīl**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [nīl,]

nīlgūn: *Çivit rengi, mavi.*

Ziyāde olur varduġınca neberd
Aṣar **nīlgūn** perde gerdūna gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [nīlgūn,]

nīlgūn: *Çivit rengi, mavi.*

Ziyāde olur varduġınca neberd
Aṣar **nīlgūn** perde gerdūna gerd
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [nīlgūn,]

nīlūfer: *Far. Maruf çiçek. "Nîlûper, nîlûberg, nîlûpel, nîlûfel" dahi lügattir.*

Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
Çü **nīlūfer** altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [nīlūfer,]*

nīlūfer: *Far. Maruf çiçek. "Nîlûper, nîlûberg, nîlûpel, nîlûfel" dahi lügattir.*

Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
Çü **nīlūfer** altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [nīlūfer,]*

nīlūfer: *Far. Maruf çiçek. "Nîlûper, nîlûberg, nîlûpel, nîlûfel" dahi lügattir.*

Leb-i cūda sūsen çü ḫançer çeker
Görüp dutdı **nīlūfer** ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 34). [nīlūfer,]*

nīlūfer: *Far. Maruf çiçek. "Nîlûper, nîlûberg, nîlûpel, nîlûfel" dahi lügattir.*

Leb-i cūda sūsen çü ḫançer çeker
Görüp dutdı **nīlūfer** ābī siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 34). [nīlūfer,]*

nīm: *Far. Yarım, nısf.*

Yiter günde çün kişiye **nīm** nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [nīm,]*

nīm: *Far. Yarım, nısf.*

Yiter günde çün kişiye **nīm** nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [nīm,]*

nīme: *Yarı, yarım.*

Ki **nīme** faḳīh ile **nīme** ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [nīme,]*

nīme: *Yarı, yarım.*

Ki **nīme** faḳīh ile **nīme** ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [nīme,]*

nīme: *Yarı, yarım.*

Ki **nīme** faḳīh ile **nīme** ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [nīme,]*

nīme: *Yarı, yarım.*

Ki **nīme** faḳīh ile **nīme** ṭabīb
İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [nīme,]*

nīme eylerdi: *Lime lime etmek, parçalara ayırmak II helak etmek.*

Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
İki **nīme eylerdi** olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 392). [nīme eylerdi, -r, -di]*

nīme-i sāl: *Yılın yarısı.*

Uzanup gün olmışdı mānend-i sāl
Hemīn **nīme-i sāl** vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 70). [nīme-i sāl,]*

niʿmet: *Nimet.*

Şehā **niʿmetüñ** ḫaḳḳı māh-ı tamām
Yanına gelicek olur hem-çü cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 533). [niʿmetüñ, -üñ]

Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
Gerek **niʿmet** olsun gerekse vücūd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 116). [niʿmet,]

Şu **niʿmet** ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār ḫˇār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 257). [niʿmet,]*

niʿmet: *1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah, meserret: ni'met-i ilâhiyye.3. Allâh'ın kuluna verdiği her şey.*

Ḳaçan **niʿmet** iḥsān idesin baña
Dilüm şükr-gū eyle defʿī saña *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 63). [niʿmet,]*

niʾmet: *1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah, meserret: ni'met-i ilâhiyye.3. Allâh'ın kuluna verdiği her şey.*

Ne **niʾmet** virür ise Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [niʾmet,]*

niʾmet: *1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah, meserret: ni'met-i ilâhiyye.3. Allâh'ın kuluna verdiği her şey.*

Ne **niʾmet** virür ise Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [niʾmet,]*

niʿmet-i bī-kerān: *Uçsuz bucaksız nimet.*

Yimeyen kişi ʿömri içinde nān
İderdi ʿaṭā **niʿmet-i bī-kerān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 194). [niʿmet-i bī-kerān,]*

nīm-küşte: *Yarı ölü.*

İdüp küşteyi **nīm-küşte** seyr
Şaçılmış yatur dest pā vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 461). [nīm-küşte,]*

nīm-küşte: *Yarı ölü.*

İdüp küşteyi **nīm-küşte** seyr
Şaçılmış yatur dest pā vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 461). [nīm-küşte,]*

nīş: *Zehir.*

Bilesinde balı vü nūşunda **nˇīş**
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [nˇīş,]*

nīş: *Zehir.*

Bilesinde balı vü nūşunda **nˇīş**
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [nˇīş,]*

nışāl: *Ok ve kargı gibi şeylerin uçlarındaki sivri demirler.*

Nışāl oldı ġonça ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [nışāl,]*

nışāl: *Ok ve kargı gibi şeylerin uçlarındaki sivri demirler.*

Nışāl oldı ġonça ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [nışāl,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Görinmezdi arż u semādan **nişān**
Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 131). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Görinmezdi arż u semādan **nişān**
Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 131). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 180). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
İdindi dil ü dīdeyi oḳ **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 180). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Yire şöyle teʾs̲īr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva deñlü **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Yire şöyle teʾs̲īr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva deñlü **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür her biri māh-ı nevden **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür her biri māh-ı nevden **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā vü **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [nişān,]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

İşiden ile bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda **nişānın** viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [nişānın, -ı, -n]

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

İşiden ile bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda **nişānın** viren
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [nişānın, -ı, -n]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Şu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Şu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 914). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 914). [nişān,]

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Degül tīr ḥarbe idi cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 364). [nişānlayuban, --la, --yuban]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Degül tīr ḥarbe idi cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 364). [nişānlayuban, --la, --yuban]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [nişānı, -ı]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [nişānı, -ı]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Görüp anı nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 26). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Görüp anı nabża yapışdı hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 26). [nişān,]

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [nişān,]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Yidi et diyü eyler idüm gümān
Göründi dişi arasında **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 52). [nişān,]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [nişānı, -ı]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [nişānı, -ı]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Neyi isteyüp devr ider āsumān
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 128). [nişānın, -ı, -n]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Neyi isteyüp devr ider āsumān
Nişānın arar sū-be-sū ṣu revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 128). [nişānın, -ı, -n]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol şāhdan kim ḳomaya **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [nişān,]

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol şāhdan kim ḳomaya **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Hemīn vaż'da bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Hemīn vaż'da bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden aṣlā **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden aṣlā **nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 62). [nişān,]*

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Gözinüñ beyāżı olıcak 'ayān
Ufuḳdan virür tīre günden **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Gözinüñ beyāżı olıcak 'ayān
Ufuḳdan virür tīre günden **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Beyābānda olur idi ay revān
Perende vü cünbendeden yoḳ **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 12). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

O yirde güneş tābı virmez żıyā
Seḥerden **nişān** yoḳ hemīşe dücā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 108). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Binüp Ḫıżr u İlyās oldı revān
Belirmez Sikenderden ammā **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 240). [nişān,]

nişān: *Iz, işaret, belirti.*

Sübūṭ u sü'ūd oldı kārı hemān
Taḳarrurdan aṣlā yoḳ anda **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 22). [nişān,]

nişān: *Far. Hedef, eser, iz, alamet.*

Ecelden virür ise devrān emān
Bu menzilde ben de dikem bir **nişān**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 104). [nişān,]

nişān idinmege: *Işaret koymak ‖ nişan dikmek, işaret bırakmak.*

Ṣabā reh-güẕārın idüp sed sinān
Gözedür oḳ idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 812). [nişān idinmege, -in, -meg, -e]*

nişān ider: *Hedef almak.*

Ḳoyup zihde bir tīr şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 170). [nişān ider, --er]*

nişān kıla: *Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.*

Ki ol pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla ḥaşre dek ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 148). [nişān ḳıla, -a]

nişān olıcaḳ: *Ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline gelmek.*

Giderken ḥadeng eyledügi ṣadā
Nişān olıcaḳ ṣaḫṣa eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 208). [nişān olıcaḳ, -ıcak]*

nişān olur: *İşaret, belirti, iz, alamet olma.*

İder çoḳ yimek kişiye çoḳ ziyān
Olur az yimek ten-dürüste nişān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [nişān olur, -ur]

Didi kim firāset gerekdür hemān
Olur ḫastada niçe dürlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 50). [nişān olur, -ur]*

nişān virüp: *İşaret, iz vermek.*

Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 180). [nişān virüp, -üp]*

nişān virür: *İşaret, iz vermek.*

Gül-i zerd ile sebze-i būstān
Virür hem sipihr ile kevnden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 38). [nişān virür, -ür]*

nişān virür idi: *İşaret verirdi.*

Demin ḫışm ile eyleye çün kemān
Virür idi ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 152). [nişān virür idi, --ür, --di]*

nişān virürsem: *İşaret, iz vermek.*

Eger her birinden virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr ile ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 39). [nişān virürsem, -ür, -se, -m]*

nisar: *Saçmak.*

Ṣudan aluram gerçi dōlāb-vār
Yine eylerem ṣuya ammā **niṣār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 292). [niṣār,]*

Cevāhirlerini ne deñlü ki var
Çıḳardı ki eyleye ṣāha **niṣār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 78). [niṣār,]*

İdüp dest şimşād-ı zer-ger **niṣār**
İder naḳş naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 15). [niṣār,]*

nisar: *Saçmak, serpmek.*

Şu deñlü **niṣār** eyleyem ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [niṣār,]*

Ben ol ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem deh **niṣār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 290). [niṣār,]*

nisar: *Saçma, serpme, dağıtma.*

Ne genci ki yıġdıysa İsfendiyār
Yoluña senüñ eyleyeyem **niṣār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 732). [niṣār,]*

Ġazāda ḫazāyīn idicek **niṣār**
Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 63). [niṣār,]*

nisar: *A. saçmak, feda etmek.*

Şevābit sipihrine başdı ḳadem
Yolına **niṣār** itdi encüm direm *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 98). [niṣār,]*

nisar: *Saçmak, bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek, serpmek.*

Niṣāruñ ḳamu mülk ü emlāk Keyd
Sözümde şaḳın şanma kim ola keyd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 497). [niṣāruñ, -uñ]*

nisār iderler: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

Çıḳup şāha ḳarşu iderler niṣār
Pür olur cihān sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 407). [niṣār iderler, -er, -ler]*

nisār idüñ: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 402). [niṣār idüñ, -üñ]*

nisār idüp: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

Şükūfe idüp sīm ü zerler niṣār
Görinmezdi gül-bergden cūy-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 9). [niṣār idüp, -üp]*

Yoluna idüp sīm ü zerler niṣār
Görinmez olur sīmden rehg-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 131). [niṣār idüp, -üp]*

Bize ol leʾālīden idüp niṣār
Ṣu vaż‘ ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 5). [niṣār idüp, -üp]*

Didiler cevāhirler idüp niṣār
Buradan şehā ẓulmete rāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 103). [niṣār idüp, -üp]*

nisār itdi: *Saçmak; feda etmek.*

Şu deñlü **niṣār itdi** bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [niṣār itdi, -di]*

Ḫaremde **niṣār itdi** şöyle direm
Diremden ṭoḳunmazdı yire ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 197). [niṣār itdi, -di]*

nisār itmek: *Saçmak; feda etmek.*

Neye mālik ise hep ol şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 420). [niṣār itmek, -mek]*

nisār ider: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

Görür kim götürmege yoḳ iḳtidār
İder ekṣerin anda ḫalḳa niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 380). [niṣār ider, -er]*

nisār iderler: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

İderler şu deñlü şeh üzre niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [niṣār iderler, --er, --ler]*

nisbet: *Göre, nazaran, nisbetle.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline **nisbet** degül mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [nisbet,]*

nisbet: *Göre, nazaran, nisbetle.*

Cemāli iden çeşm-i cānı münīr
Celāline **nisbet** degül mūr mīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 164). [nisbet,]*

nisbet olsa: *Bağlı olmak, mensup olmak.*

Aras Ṣaṭ aña **nisbet olsa** çü sīl
Ṣıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [nisbet olsa, -sa]*

nıṣf-ı çarḫ-ı berīn: *Yüce feleğin/semanın yarısı.*

Nice ḳavsdur **nıṣf-ı çarḫ-ı berīn**
Ki sehmiyle lerzende gāv-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 635). [nıṣf-ı çarḫ-ı berīn,]*

nıṣf-ı cihān: *Dünyanın yarısı.*

Aña rām imiş nıṣf-ı Hindūstān
Ne Hindūstān belki **nıṣf-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 258). [nıṣf-ı cihān,]*

Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr ammā ki **nıṣf-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 46). [nıṣf-ı cihān,]*

nıṣf-ı gerdūn idi: *Dünya'nın yarısıydı.*

Kemānı anuñ **nıṣf-ı gerdūn idi**
Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 61). [nıṣf-ı gerdūn idi,]*

nıṣf-ı hindūstān: *Hindistan'ın yarısı.*

Aña rām imiş **nıṣf-ı Hindūstān**
Ne Hindūstān belki nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 257). [nıṣf-ı hindūstān,]*

Ne gürz ü ne tīġ u ne tīr ü kemān
Elinde hele **nıṣf-ı Hindūstān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 388). [nıṣf-ı hindūstān,]*

nişīb ü firāz: *İniş ve yokuş II güçlük, zahmet.*

Ser-ā-ser bu ʿālem **nişīb ü firāz**
Degül kāmile zerre iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 203). [nişīb ü firāz,]*

nīstlik: *Yokluk.*

Ḳamu varlıġından çü nevmīd olur
Gider **nīstlik** hest-i cāvid olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 122). [nīstlik,]*

nite: *Nasıl.*

Görüp çeşmeyi yundı çünkim nebī
Nite tāze olup olıdı ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 230). [nite,]*

niyām: *Uykuda olan, gafil.*

Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ **niyām**
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [niyām,]*

niyām: *Uykuda olan, gafil.*

Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ **niyām**
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [niyām,]*

niyām: *Kılıç kını, kılıf.*

Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr iken terk eyle **niyām** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 354). [niyām,]*

niyām: *Kılıç kını, kılıf.*

Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr iken terk eyle **niyām** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 354). [niyām,]*

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham.*

Sikender kim ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın **niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [niyāz,]*

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham.*

Sikender kim ola eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın **niyāz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 846). [niyāz,]*

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham.*

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her kim **niyāz**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [niyāz,]

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham.*

Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her kim **niyāz**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [niyāz,]

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham; büyüklerden birinin huzurunda edeple bulunmak‖bazı tarikat dervişlerinin tarikat yolunda kendisinden üstün birine kendini teslim etmesi; derviş armağanı; hediye, ihsan, sadaka (Pakalın, 1983. 701).*

Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 257). [niyāzum, -u, -m]*

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham; büyüklerden birinin huzurunda edeple bulunmak‖bazı tarikat dervişlerinin tarikat yolunda kendisinden üstün birine kendini teslim etmesi; derviş armağanı; hediye, ihsan, sadaka (Pakalın, 1983. 701).*

Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā var u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 257). [niyāzum, -u, -m]*

niyāz: *Yalvarıp yakarmak.*

Geçer nāzı maʿṣūmuñ itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle iy çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 572). [niyāzum, -um]*

niyāz: *Yalvarıp yakarmak.*

Geçer nāzı maʿṣūmuñ itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle iy çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 572). [niyāzum, -um]*

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham; büyüklerden birinin huzurunda edeple bulunmak‖bazı tarikat dervişlerinin tarikat yolunda kendisinden üstün birine kendini teslim etmesi; derviş armağanı; hediye, ihsan, sadaka (Pakalın, 1983. 701).*

Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir gün olmazsa bir gün olur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [niyāzuñda, -da, -uñ]

niyāz: *Yalvarma, rica, istirham; büyüklerden birinin huzurunda edeple bulunmak‖bazı tarikat dervişlerinin tarikat yolunda kendisinden üstün birine kendini teslim etmesi; derviş armağanı; hediye, ihsan, sadaka (Pakalın, 1983. 701).*

Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir gün olmazsa bir gün olur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [niyāzuñda, -da, -uñ]

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

Namāzın **niyāzın** çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 277). [niyāzın, -ın]

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

Namāzın **niyāzın** çün itdi tamām
Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 277). [niyāzın, -ın]

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
Görür bir melek geldi pes pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 113). [niyāzın, -ın]

niyāz eyler: *Yalvarmak.*

Şehin-şāh-ı bīdār ü biḫred-nüvāz
ʿİbādet idüp eyler iken niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 36). [niyāz eyler, -r]*

niyāz eylerem: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

Ger ol nāz ide eylerem ben niyāz
Ki ben zīr-i destem şehüm ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 371). [niyāz eylerem, -rem]

niyāz eyleyüp: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

Seḥerden ṭurup ertesi ser-firāz
Niyāz eyleyüp Ḫaḳḳa ḳıldı namāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 210). [niyāz eyleyüp, -y, -üp-yüp]

niyāz iderdi: *Yalvarmak.*

Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 18). [niyāz iderdi, -er, -di]*

niyāz idüben: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

İdüp her biri şāha yüz biñ duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 94). [niyāz idüben, -üben]*

niyāz itdi: *Dua etmek, dilemek.*

Düşüp ḫayli öñine her ser-firāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 20). [niyāz itdi, -di]*

Durup fikr ile Ḫusrev-i çāre-sāz
Sücūd eyleyüp Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 260). [niyāz itdi, -di]*

Yüzin Kâbeye sürdi ḳıldı namāz
Tażarruʿ ḳılup Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 188). [niyāz itdi, -di]*

Vużū-sāz olup ḳıldı evvel namāz
Namāzı tamām idüp itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 112). [niyāz itdi, -di]*

Temāşā idüp bunları şehriyār
Niyāz itdi Ḫallāḳa bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 262). [niyāz itdi, -di]*

niyāz itse: *Dua etmek, dilemek.*

Geçer nāzı maʿṣūmuñ itse niyāz
Niyāzum ḳabūl eyle iy çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 571). [niyāz itse, -se]*

Kişi her ne deñlü ki itse niyāz
Ziyāde ider luṭfını çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 593). [niyāz itse, -se]*

niyāz idüp: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

İdüp ḥażret-i Ḫaḳḳa mürsel niyāz
Didi iy ḫaṭā-pūş u dānā-yı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 43). [niyāz idüp, -üp]*

niyāz ḳıldı: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.*

Seḥerden durup ġusl idüp ser-firāz
Namāza şürūʿ itdi ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 682). [niyāz ḳıldı, -dı]*

Durup ṣubḥa dek ḳıldı Ḫaḳḳa niyāz
Didi iy Ḫudāvend-i bende-nüvāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 555). [niyāz ḳıldı, -dı]

Kenāra gelüp Ḫusrev-i ser-firāz
Çıḳup ṭaşra ḳıldı Ḫudāya niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 356). [niyāz ḳıldı, -dı]*

niyāz ḳıldı: *Niyaz etmek, yalvarmak.*

Tamām idicek seddi ol ser-firāz
Ḫudāya idüp şükr ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 112). [niyāz ḳıldı, -dı]*

niyāzını ider: *Yalvarmak; dua etmek.*

İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
Çü ṣubḥ oldı geydi felek zer külāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 121). [niyāzını ider, -ı, -nı, -er]*

niyāziş-ger-i hālık: *Yaratandan isteyen, yaratana yalvaran, yaratana dua eden.*

Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
Kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 18). [niyāziş-ger-i ḫālıḳ,]*

niyyet: *Kurma, kasıt, meram, maksat.*

Bu idi benüm **niyyetüm** kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [niyyetüm, -üm]*

niyyet: *Kurma, kasıt, meram, maksat.*

Bu idi benüm **niyyetüm** kim varam
Mübārek yüzin pādişāhuñ görem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [niyyetüm, -üm]*

nīz: *Mızrak.*

Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi **nīz** aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [nīz,]*

nīz: *Mızrak.*

Binüp leşker-i Rūm düzdi alāy
Kimi **nīz** aldı ele kimi nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 532). [nīz,]*

niẓām: *Dirlik, tertip, düzen.*

Şeref buldı şāh ile īrān tamām
Ḫarāb idi dīn ile buldı **niẓām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [niẓām,]*

niẓām: *Dirlik, tertip, düzen.*

Şeref buldı şāh ile īrān tamām
Ḫarāb idi dīn ile buldı **niẓām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 12). [niẓām,]*

niẓām: *Dirlik, tertip, düzen.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş bu **niẓām** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [niẓām,]*

niẓām: *Dirlik, tertip, düzen.*

İşüñ memleket fikri olsun müdām
Dilerseñ bozulmaya iş bu **niẓām** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 162). [niẓām,]*

niẓām virmesem: *Düzeltmek, düzene sokmak.*

Eger virmesem Türkī naẓma niẓām
Bu ṭarzı bulamazdı ṭabʿ-ı ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 95). [niẓām virmesem, -me, -se, -m]*

niẓāmī: *Nizamî-i Gencevî, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairindendir.*

Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [niẓāmī,]*

niẓāmī: *Nizamî-i Gencevî, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairindendir.*

Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [niẓāmī,]*

niẓāmī: *Nizami.*

Bu dilde **Niẓāmī** gibi reh-nümā
Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 41). [niẓāmī,]*

niẓāmī: *Nizami.*

Bu dilde **Niẓāmī** gibi reh-nümā
Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 41). [niẓāmī,]*

nizāmī: *Şairin mahlası.*

Niẓāmī suḫen-dān-ı siḥr-āferīn
Dimiş kim şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 31). [niẓāmī,]*

nizāmī: *Şairin mahlası.*

Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 168). [niẓāmī,]*

nizāmī: *Şairin mahlası.*

Niẓāmī yazarken bu efsāneyi
Pür itmelü olmışdı peymāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 185). [niẓāmī,]*

nizāmī: *Nizamî-i Gencevî: Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır. Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğdu.*

Niẓāmī daḫı olsa zinde eger
Ḫasanoġlı andan olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 23). [niẓāmī,]*

niẓāmī: *Nizamî-i Gencevî: Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır. Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğdu.*

Niẓāmī ile Ḫusrev-i Dihlevī
Biri Ṭūsi Şeh-nāmesi Pehlevī *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 61). [niẓāmī,]*

niẓāmī-yi devrem: *Devrin Nizami'si.*

Bu fende **Niẓāmī-yi devrem** hemān
Baña pīr olan-durur rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 91). [niẓāmī-yi devrem, --em]*

nīze: *Mızrak.*

İdüp cenge destini **nīze** dırāz
Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 181). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

İdüp cenge destini **nīze** dırāz
Olur pest zaḫmıyla çoḳ ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 181). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Şu deñlü dikildi yire **nīzeler**
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 209). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Şu deñlü dikildi yire **nīzeler**
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 209). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Çü **nīze** irerse yine şunsa el
Żarūrī ḳalur şoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Çü **nīze** irerse yine şunsa el
Żarūrī ḳalur şoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi **nīze** aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi **nīze** aldı ele kimi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Olup **nīzeler** anda serv-i revān
Olur feṯḥ murġına tūġ āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 121). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Olup **nīzeler** anda serv-i revān
Olur feṯḥ murġına tūġ āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 121). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Kargı, mızrak, süngü, harbe.*

Öñinde çeker tīġ-ı āhen ḥişār
Bulamaz şabā **nīzeden** reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 128). [nīzeden, -den]*

nīze: *Kargı, mızrak, süngü, harbe.*

Öñinde çeker tīġ-ı āhen ḥişār
Bulamaz şabā **nīzeden** reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 128). [nīzeden, -den]*

nīze: *Mızrak.*

Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe **nīzelerden** çekerler ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 146). [nīzelerden, -ler, -den]*

nīze: *Mızrak.*

Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe **nīzelerden** çekerler ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 146). [nīzelerden, -ler, -den]*

nīze: *Mızrak, süngü // sevgilinin kirpikleri.*

ʿAdūyı göricek olur mı firār
Alur **nīzesini** ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [nīzesini, -si, -n, -i]*

nīze: *Mızrak, süngü // sevgilinin kirpikleri.*

ʿAdūyı göricek olur mı firār
Alur **nīzesini** ele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [nīzesini, -si, -n, -i]*

nīze: *Kargı, mızrak, süngü, harbe.*

Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı tāb
Görinmez idi **nīzeden** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 220). [nīzeden, -den]*

nīze: *Kargı, mızrak, süngü, harbe.*

Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı tāb
Görinmez idi **nīzeden** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 220). [nīzeden, -den]*

nīze: *Mızrak, süngü.*

İden **nīzeyi** ser-keş ü ser-firāz
Ḫelāl eyleyen müʾmine türk-tāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 189). [nīzeyi, -y, -i]*

nīze: *Mızrak, süngü.*

İden **nīzeyi** ser-keş ü ser-firāz
Ḫelāl eyleyen müʾmine türk-tāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 189). [nīzeyi, -y, -i]*

nīze: *Mızrak.*

Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
Velī **nīzem** eyler demürden güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 366). [nīzem, -m]*

nīze: *Mızrak.*

Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
Velī **nīzem** eyler demürden güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 366). [nīzem, -m]*

nīze: *Mızrak. || Sevgilinin kirpikleri.*

Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice **nīze** ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Çıḳup ḫaymeden aldı ele sinān
Nice **nīze** ḳan aḳdurur nāv-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 650). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Ele aldılar ʿāḳıbet **nīzeler**
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 903). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Ele aldılar ʿāḳıbet **nīzeler**
Ḳalınca sitīz itdiler rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 903). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Boyı **nīzesi** müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [nīzesi, -si]*

nīze: *Mızrak.*

Boyı **nīzesi** müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [nīzesi, -si]*

nīze: *Mızrak.*

Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek **nīze** vü gürz ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek **nīze** vü gürz ü Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Neyistān olup **nīzelerden** zemīn
Havā nevklerinden olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 315). [nīzelerden, -ler, -den]*

nīze: *Mızrak.*

Neyistān olup **nīzelerden** zemīn
Havā nevklerinden olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 315). [nīzelerden, -ler, -den]*

nīze: *Mızrak.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Neheng oldı **nīze** ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Neheng oldı **nīze** ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Getürdi anı **nīze** ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Getürdi anı **nīze** ile dilīr
Bere idi ol busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 461). [nīze,]*

nīze: *Mızrak.*

Yine şaçılup sīneye **nīzeler**
Yine ṭoldı yirüñ yüzi **nīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 525). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Yine şaçılup sīneye **nīzeler**
Yine ṭoldı yirüñ yüzi **nīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 525). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Yine şaçılup sīneye **nīzeler**
Yine ṭoldı yirüñ yüzi **nīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 526). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Yine şaçılup sīneye **nīzeler**
Yine ṭoldı yirüñ yüzi **nīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 526). [nīzeler, -ler]*

nīze: *Mızrak.*

Çekildi yine rāyet-i zer-nigār
Olur **nīzelerden** zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 368). [nīzelerden, -ler, -den]*

nīze urur: *Mızrak vurmak, mızrak saplamak.*

Urur aña bir nīze ol pehlevān
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 459). [nīze urur, -ur]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 34). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 34). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Yapuşup gulūsına ol **nīze-dār**
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Yapuşup gulūsına ol **nīze-dār**
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al Muhanṭās iy **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Olup Rūm serverleriyle süvār
Bile al Muhanṭās iy **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 526). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Çıḳup ḫaymeden oldı defʿi süvār
Biner leşker-i Rūm hep **nīze-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 538). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Birer ḥamle ile niçe **nīze-dār**
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 419). [nīze-dār,]*

nīze-dār: *Mızraklı, kargılı. || Asker.*

Birer ḥamle ile niçe **nīze-dār**
Helāk eyleyüp eyledi ḫāksār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 419). [nīze-dār,]*

nīze-i cān-güdāz: *Can yakan mızrak.*

Furāt içre hem **nīze-i cān-güdāz**
Görinür ṣuda hem-çü māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 275). [nīze-i cān-güdāz,]

nīze-i hijde-bend: *18 mafsallı,düğümlü mızrak/süngü.*

Mehābetle meydāna sürdi semend
Elinde velī **nīze-i hijde-bend** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 950). [nīze-i hijde-bend,]*

nīze-i tāb-dār: *Parlak mızrak.*

Toz içinde her **nīze-i tāb-dār**
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 169). [nīze-i tāb-dār,]*

noḳṣān: *Eksiklik.*

Ögünmekde **noḳṣān** egerçi ki var
Żarūrī gelür yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 73). [noḳṣān,]*

noḳṣān: *(Ar. Fa.) Eksiklik, kusurluluk.*

Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
Ne **noḳṣān** gelür luṭfuña ne ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 84). [noḳṣān,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Didi **n'ola** gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Didi **n'ola** gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

İlet cümlesini **n'ola** şāha sen
Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 783). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

İlet cümlesini **n'ola** şāha sen
Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 783). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

İdinür ise anı dāmān-ı şāh
N'ola ol da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 826). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

İdinür ise anı dāmān-ı şāh
N'ola ol da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 826). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Bilinmez **n'ola** ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 53). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Bilinmez **n'ola** ʿāḳıl itmez heves
Gerek ya ḳılavuz ya bang-ı ceres
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 53). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa **n'ola** ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa **n'ola** ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [n'ola,]*

n'ola: *Ne olur.*

Murādında çün Ḫıżrdur reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa **n'ola** reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 58). [n'ola,]

n'ola: *Ne olur.*

Murādında çün Ḫıżrdur reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa olsa **n'ola** reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 58). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola görmez ise eger bī-baṣar
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola görmez ise eger bī-baṣar
Görür a hele çeşm-i ṣāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 11). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin **n'ola** eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 42). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin **n'ola** eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 42). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ben ol tāram olsam **n'ola** ejdehā
Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ben ol tāram olsam **n'ola** ejdehā
Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [n'ola,]*

n'ola: *Ne çıkar.*

Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan **n'ola** gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [n'ola,]*

n'ola: *Ne çıkar.*

Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı olan **n'ola** gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [n'ola,]*

n'ola: *Ne çıkar.*

Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān **n'ola**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [n'ola,]

n'ola: *Ne çıkar.*

Baña pehlevānlıġı virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān **n'ola**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 84). [n'ola,]

nʿola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ṭolu ise **nʿola** cihān cevfi cehl
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [nʿola,]

nʿola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ṭolu ise **nʿola** cihān cevfi cehl
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [nʿola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol **n'ola** bilmesem ben ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol **n'ola** bilmesem ben ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse **n'ola** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 332). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse **n'ola** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 332). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola gebr ise şāhdur ol dilīr
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ol ulular olur çü bende-nüvāz
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 62). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ol ulular olur çü bende-nüvāz
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 62). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ṣıġındum Ḫudāya muʿīnüm Ḫudā
Varayum aña ḥāżır olsun **n'ola** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 502). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ṣıġındum Ḫudāya muʿīnüm Ḫudā
Varayum aña ḥāżır olsun **n'ola** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 502). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Bu kārını şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū ise **n'ola** ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1072). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Bu kārını şāhuñ görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū ise **n'ola** ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1072). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola öldürürseñ eyā şehriyār
Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola öldürürseñ eyā şehriyār
Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Çü ben güm-rehem **n'ola** göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Çü ben güm-rehem **n'ola** göster sebīl
Ḳamu muḳtedāyuz ṭapuñdur delīl
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 73). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-firāz
Bir iki gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 11). [n'ola,]*

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

N’ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-firāz
Bir iki gün olursa bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 11). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
Ḫaḳīr ise **n’ola** yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
Ḫaḳīr ise **n’ola** yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Faḳīr olan itse **n’ola** cüst ü cū
Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 231). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Faḳīr olan itse **n’ola** cüst ü cū
Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 231). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

ʿAvām eylediyse **n’ola** şehriyār
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

ʿAvām eylediyse **n’ola** şehriyār
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Alup ġayrdan saña virse **n’ola**
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Alup ġayrdan saña virse **n’ola**
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Çü sī-sāleyem **n’ola** dirlerse şāb
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 29). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Çü sī-sāleyem **n’ola** dirlerse şāb
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 29). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı şeb-pere görmez ise **n’ola** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı şeb-pere görmez ise **n’ola** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Eger seyre geldiyse gelsün **n’ola**
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Eger seyre geldiyse gelsün **n’ola**
Ḳılalum varup şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 167). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Çıḳardı elinden bunuñ gibi dür
N’ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 312). [n’ola,]*

n’ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Dinilse **n’ola** Āb-ı Ḥayvān nām
Ki le<u>zz</u>et alur kev<u>ş</u>er andan müdām

(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 215). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Çü ben muḳtedīyem üçi muḳtedā
Disem kelbühüm rābiʿühüm **n'ola**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 64). [n'ola,]

n'ola: *Nolsa, nolsa gerek.*

Ḫaṭā eylese ādem oġlı **n'ola**
Velī ʿayb-cūluḳdur ulu ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 115). [n'ola,]*

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik: mansıb-ı nübüvvet, esrâr-ı nübüvvet.*

Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [nübüvvetde, -de]

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik: mansıb-ı nübüvvet, esrâr-ı nübüvvet.*

Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [nübüvvetde, -de]

nücūm: *Yıldızlar.*

Nücūmı iden zeyn eflāke sen
Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 47). [nücūmı, -ı]*

Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 6). [nücūm,]*

Tuġulġa yatur cā-be-cā çün **nücūm**
Virür tāb günden gicede çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 451). [nücūm,]

Burūcında s̱ābit ḳamu çün **nücūm**
Birinüñ yüzin görmedi ḫalḳ-ı Rūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 781). [nücūm,]

Alayın düzer şöyle Sulṭān-ı Rūm
Felekde düzüldi ṣanasın **nücūm**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 118). [nücūm,]

Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm ile
Bilür rubʿ-ı meskūnı taḳsīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 25). [nücūmı, -ı]*

Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer **nücūm** ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [nücūm,]

Nücūm ile vaż'-ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn levḥa idi vü ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 3). [nücūm,]*

nücūm-ı dıraḫşende: *Parlayan yıldızlar.*

Gören berg-i sebz içre ṣanur hemān
Nücūm-ı dıraḫşende vü āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 78). [nücūm-ı dıraḫşende,]

nücūm-ı münīr: *Parlak yıldızlar.*

ʿIẕārındaki ol **nücūm-ı münīr**
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [nücūm-ı münīr,]*

nücūm-ı münīr: *Parlak yıldızlar.*

ʿIẕārındaki ol **nücūm-ı münīr**
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [nücūm-ı münīr,]*

nücūm-ı münīr: *Parlak yıldızlar.*

ʿIẕārındaki ol **nücūm-ı münīr**
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [nücūm-ı münīr,]*

nücūm-ı münīr: *Parlak yıldızlar.*

ʿIẕārındaki ol **nücūm-ı münīr**
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [nücūm-ı münīr,]*

nüfūr iderler: *Korkmak, çok korkak olmak.*

Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ ḫużūr
İderler ḳamusından iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 156). [nüfūr iderler, -er, -ler]*

nüfūs: *İnsanlar.*

ʿUḳūli **nüfūsı** iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 171). [nüfūsı, -ı]*

nüfūs: *İnsanlar.*

ʿUḳūli **nüfūsı** iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 171). [nüfūsı, -ı]*

nüfūz eyledügin: *Gücünü, etkisini hissettirmek, tesiri altına almak.*

Nereden **nüfūz eyledügin** nefes
Göremezdi diḳḳat idüp hīç kes *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 407). [nüfūz eyledügin, -düg, -in]*

nuḫust: *Birinci, ilk.*

Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [nuḫust,]*

nuhust: *Birinci, ilk.*

Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [nuḫust,]*

nükhet-i müşg-būyī: *Misk kokulu temiz koku.*

Geyüp câme-i sebz ü zerrīn semā
Virür **nükhet-i müşg-būyī** havā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 18). [nükhet-i müşg-būyī,]*

nuḳl: *(Ar.) Meze, çerez.*

Döker bezmine şol ḳadar **nuḳl** şāh
Ki şekkerden olur şan ol bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [nuḳl,]*

nuḳl: *(Ar.) Meze, çerez.*

Döker bezmine şol ḳadar **nuḳl** şāh
Ki şekkerden olur şan ol bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [nuḳl,]*

nuḳl: *Meze.*

Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste **nuḳl** idinür geh şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [nuḳl,]*

nukl: *Meze.*

Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste **nuḳl** idinür geh şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [nuḳl,]*

nukl: *(Ar.) Meze, çerez.*

Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın ki **nuḳl** idi eşmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 26). [nuḳl,]*

nukl: *(Ar.) Meze, çerez.*

Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın ki **nuḳl** idi eşmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 26). [nuḳl,]*

nuḳl: *(Ar.) Meze, çerez.*

İdüp meclisi zeyn **nuḳl** ü şeker
Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [nuḳl,]*

nukl: *(Ar.) Meze, çerez.*

İdüp meclisi zeyn **nuḳl** ü şeker
Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [nuḳl,]*

nukl: *Meze.*

Gül-i mīve vü **nuḳl** ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [nuḳl,]*

nuḳl: *Meze.*

Gül-i mīve vü **nuḳl** ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [nuḳl,]*

nukl ola: *Meze, çerez olmak.*

Kebāb ola **nuḳl ola** āteş ola
Ruḫ-ı mehveş ü ʿūd-ı dil-keş ola
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 11). [nuḳl ola, -a]

nuḳūş: *Nakışlar, resimler.*

Anuñ ḳudreti kilki ile **nuḳūş**
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [nuḳūş,]

nuḳūş: *Nakışlar, resimler.*

Anuñ ḳudreti kilki ile **nuḳūş**
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 255). [nuḳūş,]

nümāyende: *Görünücü.*

Bilinmeyicek yol **nümāyende** sen
Çü iş beste ola güşāyende sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 31). [nümāyende,]*

nūr: *1. Nur 2. Işık.*

Muʿazzez olur **nūr** mānendi nār
Üşer üstine ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 93). [nūr,]*

Görür bir perī kim perestārı ḫūr
Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı **nūr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 596). [nūr,]*

Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan ayaġa **nūr** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 114). [nūr,]*

Olup rehberüñ **nūr** ola pīşvā
Nereye ki ʿazm itseñ ol reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 101). [nūr,]

Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı **nūr** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 118). [nūr,]*

Çü şandal ḳalur der-peyince felek
İrişmez açup **nūrı** şeh-per melek
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 100). [nūrı, -i]

Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḫūr
Berü gel yaraşmaz ki ẓulmetde **nūr**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 262). [nūr,]

Gezerdi o **nūr** ile cümle sipāh
Görinür idi gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 161). [nūr,]*

Mesācid ne deñlü ki olursa dūr
Ziyāde olurmış ʿibādetde **nūr** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 76). [nūr,]*

Yaḳup ʿaḳlı vir ḫāne-i ḳalbe **nūr**
Dilerseñ ki ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 25). [nūr,]*

İder ḳalbi ḫurrem egerçi ki **nūr**
Virür ṣoñra ẓulmet velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 3). [nūr,]*

nūr: *1. Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi **nūr**
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 28). [nūr,]*

Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
Muṭallā olur **nūr** ile her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 14). [nūr,]*

Burāḳ-ı şitābende altında berḳ
Sitāmı çü mihr-i felek **nūra** ġarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 62). [nūra, -a]

nūr: *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Ḥicāb olan oldur çe ger **nūrdur**
Anuñ ile dil-dār mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 29). [nūrdur, -dur]*

nūr: *1. Işık, ziya, aydınlık, nur -sevgilinin yanağı-.*

Degül mihr-i vaṣluñ iñen daḫı dūr
Velī diḳḳate dīdede ḳanı **nūr** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 24). [nūr,]*

Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
Mezīd oldı **nūr** u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [nūr,]*

Semā perdesinden çün itdi güẕer
Cemālinden alur ḳamer **nūr** u fer
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 72). [nūr,]

nūr u fer: *Işık ve aydınlık.*

Virür gerçi kim ʿāleme **nūr u fer**
Var evvel ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 413). [nūr u fer,]*

nūr-ı ḥaḳ: *Allah'ın nuru.*

Olan ölmeden yār ile āşinā
Virür ḳabrine **nūr-ı Ḥaḳ** rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 48). [nūr-ı ḥaḳ,]*

nūr-ı hudā: *Allah'ın nuru.*

Cebīninde var idi **nūr-ı Ḥudā**
Virür idi ẓulmet içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 159). [nūr-ı ḥudā,]*

nūr-ı ilāh: *İlahi nur, Allah'ın ihsan ettiği manevi aydınlık, ilim.*

Müşaʿşaʿ cebīninde **nūr-ı İlāh**
Nebī ṣūretinde velī yüzi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 439). [nūr-ı ilāh,]*

nūr-ı mihrüñ: *Sevgilinin (Allah cc.) ışığı, nuru.*

Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
Virür gözlere **nūr-ı mihrüñ** cilā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 26). [nūr-ı mihrüñ,]*

nūr-ı vaḥdet: *Birlik nûru.*

Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
Ḳomaz **nūr-ı vaḥdet** yemīn ü yesār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 112). [nūr-ı vaḥdet,]*

nūş: *Içmek.*

Diler kim vara Rūma şeh şād-kām
Ḥużūr eyleyüben ide **nūş** cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [nūş,]*

nūş: *Içmek.*

Diler kim vara Rūma şeh şād-kām
Ḥużūr eyleyüben ide **nūş** cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 184). [nūş,]*

nūş: *İçme, içiş.*

Bilesinde balı vü **nūşunda** nʿīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [nūşunda, -u, -n, -da]*

nūş: *İçme, içiş.*

Bilesinde balı vü **nūşunda** nʿīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [nūşunda, -u, -n, -da]*

nūş eyleye: *İçmek.*

Çü **nūş eyleye** pür idüben sifāl
Degül ḥabbece çeşmine mülk ü māl *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 65). [nūş eyleye, -y, -e-ye]*

nūş eyleyüp: *İçmek.*

Getür sāḳiyā luṭf ḳıl baña cām
Ki puḫte olam eyleyüp nūş ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 120). [nūş eyleyüp, -yüp]*

nūş idem: *İçmek.*

Çü bildüm muḳarrer irişür memāt
Diledüm ki **nūş idem** Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 12). [nūş idem,]*

nūş iden: *İçmek, yudumlamak.*

Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder tāze mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 43). [nūş iden, -en]*

nūş idüp: *İçmek, yudumlamak.*

Ḫıżır çeşmesinden idüp āb nūş
Olup zinde olmış şecer sebze-pūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 7). [nūş idüp, -üp]*

nūş itdi: *Içmek.*

Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
Ḳarardı felek şanki **nūş itdi** zehr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 86). [nūş itdi, -di]*

Durup Keyd ile ʿişret itdi bir ay
Gehī itdi mey nūş geh gūş-ı nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 684). [nūş itdi, -di]*

nūş ide: *İçmek, yudumlamak.*

İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
İde şevḳden mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 19). [nūş ide, -e]*

nūş-ı cām idene: *İçki içmek.*

Terennüm ḳıl iy muṭrib-i ḫōş-edā
Gerek **nūş-ı cām idene** bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 188). [nūş-ı cām idene, -en, -e]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Baṣarına **nuṣret** viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Baṣarına **nuṣret** viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [nuṣret,]*

nuṣret: *Yardım, muavenet, medet.*

Ḫaḳuñ **nuṣreti** aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 27). [nuṣreti, -i]*

nuṣret: *Yardım, muavenet, medet.*

Ḫaḳuñ **nuṣreti** aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 27). [nuṣreti, -i]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
Viriser bize **nuṣret** ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
Viriser bize **nuṣret** ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Müselmāna **nuṣret** virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Müselmāna **nuṣret** virici Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [nuṣret,]*

nuṣret: *Başarı, üstünlük, zafer.*

Ẓafer-baḫṣ u **nuṣretde** ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [nuṣretde, -de]*

nuṣret: *Başarı, üstünlük, zafer.*

Ẓafer-baḫṣ u **nuṣretde** ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [nuṣretde, -de]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Viren feṯḥ u **nuṣret** iden tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet iden ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Melekler felekde iderler duʿā
Ki **nuṣret** saña Ḫusrevā yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 582). [nuṣret,]*

nuṣret: *Yardım, (özellikle) Allah'ın yardımı.*

Zihī baḫt u devlet ki bir tāc-ver
Gele **nuṣretiyle** idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 148). [nuṣretiyle, -i, -y, -le]*

nuṣret: *Yardım, (özellikle) Allah'ın yardımı.*

Zihī baḫt u devlet ki bir tāc-ver
Gele **nuṣretiyle** idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 148). [nuṣretiyle, -i, -y, -le]*

nuṣret: *Zafer.*

Didi müjde olsun eyā ser-firāz
Yine virdi **nuṣret** saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 280). [nuṣret,]*

nuṣret: *Zafer.*

Didi müjde olsun eyā ser-firāz
Yine virdi **nuṣret** saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 280). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Baña **nuṣretüñi** idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 265). [nuṣretüñi, -ü, -ñi]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Baña **nuṣretüñi** idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe ol muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 265). [nuṣretüñi, -ü, -ñi]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Viren feṯḥ u **nuṣret** iden tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet iden ḫᵛōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Sen ur himmet atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u **nuṣret** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Çü **nuṣret** vire Ḫaḳ iş āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Sen ur himmet atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u **nuṣret** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Bu **nuṣret** şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılıġı ḫaşmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Çü **nuṣret** vire Ḫaḳ iş āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Bu **nuṣret** şeh-i Senceri şād ider
Bu şādılıġı ḫaşmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [nuṣret,]*

nuṣret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

Melekler felekde iderler duʿā
Ki **nuṣret** saña Ḫusrevā yār ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 582). [nuṣret,]*

nuṣret vire: *Zafer vermek, galibiyet vermek.*

Sizi Ḫaḳḳa ışmarladum ben faḳīr
Ümīdüm bu **nuṣret vire** ol Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 532). [nuṣret vire, -e]*

nuṣret vire zü'l-celāl: *Yüce Allah yardım etsin.*

Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
Ümīd ol ki **nuṣret vire Ẕü'l-Celāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 88). [nuṣret vire ẕü'l-celāl,]*

nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı çīn: *Çin sahrasının satranç tahtası.*

Ṭolu pīl ile **nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn**
Görinmez piyādeyle atdan zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 117). [nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı çīn,]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki **nuṭḳa** getürmek gulūḫı kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [nuṭḳa, -a]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki **nuṭḳa** getürmek gulūḫı kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 194). [nuṭḳa, -a]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Bulur **nuṭḳ** ile ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur **nuṭḳ** ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [nuṭḳ,]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Bulur **nuṭḳ** ile ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur **nuṭḳ** ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 13). [nuṭḳ,]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Bulur **nuṭḳ** ile ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur **nuṭḳ** ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 14). [nuṭḳ,]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Bulur **nuṭḳ** ile ādemī imtiyāz
Fürū-dest olur **nuṭḳ** ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 14). [nuṭḳ,]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Feṣāḥat-durur **nuṭḳa** viren şeref
Olur bī-feṣāḥat suḫen bang-ı ġaf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [nuṭḳa, -a]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Feṣāḥat-durur **nuṭḳa** viren şeref
Olur bī-feṣāḥat suḫen bang-ı ġaf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [nuṭḳa, -a]*

nuṭḳ-ı cān-baḫş: *Can bağışlayan söz.*

Cihān gülşeni bülbülidür faṣīḥ
Olur **nuṭḳ-ı cān-baḫş** hem-çün Mesīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 22). [nuṭḳ-ı cān-baḫş,]*

nüvāz iden: *Gönül almak.*

Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 182). [nüvāz iden, -en]*

nüvīsende: *Yazar, katip.*

Okutdı **nüvīsendeyi** şehriyār
Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 131). [nüvīsendeyi, -yi]*

nüvīsende: *Yazar, katip.*

Okutdı **nüvīsendeyi** şehriyār
Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 131). [nüvīsendeyi, -yi]*

nüzūl: *Aşağıya inme.*

Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
Yine ʿālem-i ḫāke itdi **nüzūl** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 142). [nüzūl,]*

nüzūl eylemişdür: *İnme. II [tas.] Tecelli etme.*

Gerekmez bu ilhām-ı Ḫaḳdan ʿudūl
Göñül levḥine eylemişdür nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 82). [nüzūl eylemişdür, -miş, -dür]*

nüzūl itdi: *Konaklamak, inmek II erişmek, ulaşmak.*

Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 110). [nüzūl itdi, -di]*

o: *T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.*

1. El ile iki el yüzi yur şehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [odur, -dur]*
2. Odur sedd-i dīn-i Rasūl-i Ḫudā
   Muʿīni ola Ḫażret-i Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 31). [odur, -dur]*
3. Eger yir yüzinde olaydı cinān
   Odur diyü ḥükm eyleridüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 186). [odur, -dur]*
4. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
   Baṣīret viren rūḥa cisme baṣar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 135). [odur, -dur]*
5. Odur baḫş iden ḥayāt u memāt
   Bu ikide ʿāciz ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 959). [odur, -dur]*
6. Odur feṭḥ u nuṣret viren bendeye
   Odur dest-gīr olan efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 961). [odur, -dur]*
7. Odur feṭḥ u nuṣret viren bendeye
   Odur dest-gīr olan efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 962). [odur, -dur]*
8. Odur ʿaḳl kim rūḥa hem-rāh ola
   Olur nefs-i dūn çünki güm-rāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 23). [odur, -dur]*

o: *T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

1. Belinde **o** ḫūn-rīz ü derd-i ḳıtāl
   Görinür kemer-gāh-ı kūhda hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 53). [o,]*
2. Çü mīṣāḳı bozdı **o** peymān-şiken
   Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [o,]*
3. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
   O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [o,]*
4. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
   Uzanmışdı emʿā şan evtār idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 251). [o,]*
5. O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
   Saña ʿömr virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 241). [o,]*
6. Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
   Muẓaffer **osa** n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [osa, -sa]*
7. Uzadup ayaġın **o** da hem-çü ʿūd
   Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [o,]*
8. Saʿādet **o** şāha ki şāh-ı cihān
   Ḳul idine vü ola beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 69). [o,]*
9. Ḳanı cenge gelsün **o** düzdi ḳıtāl
   Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 981). [o,]*
10. Çü ṭāvūs olup ceng içinde çemān
    Alayın düzerken **o** şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 12). [o,]*
11. Ḫırāmān olur sāḳī-i encümen
    O kebg-i derī idi meclis çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 50). [o,]*
12. O ḫūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
    İderler şehüñ bezmini çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 59). [o,]*
13. O bezm-i müşerref olınca tamām
    İderler biri birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 71). [o,]*
14. Göricek **o** dilberleri şehriyār
    Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 147). [o,]*
15. Ḫuṣūṣā ki Rūsīde olmaz ciger
    Hemīn mest olup **o** da ġavġā ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 466). [o,]*
16. Berāber degül bilmeyenle bilen
    Silaḥşör **osa** ḫūb olur tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 206). [osa, -sa]*
17. Olur mey egerçi şehā sūd-mend
    Ziyāde **osa** cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 442). [osa, -sa]*
18. Şikeste **osa** mīve içün şecer
    Ḳaçan vire bir daḫı andan semer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [osa, -sa]*
19. Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
    Gezerdi **o** ẓulmetde hem-çün çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 158). [o,]*
20. Ne zaḥmet ki ola vişāle sebeb
    Ne zaḥmet **o** raḥmetdür eyle ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 160). [o,]*

o: *O, işaret sıfatı.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [o,]*
2. O mīz-āb-ı ḫūn-tīġ çoḳ ḳan ider
   Felek āsiyābın ki gerdān ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 215). [o,]*
3. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 253). [o,]*
4. O kan baḥri içinde her küşte pīl
   Dümensüz gezerdi sefīl ü zelīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [o,]*
5. O leşkerde var idi bir pehlevān
   Ki muştına döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [o,]*
6. O ceng içre sulṭān-ı şāḥib-ḳırān
   Ser-i tāc-dārān-ı leşker-keşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 383). [o,]*
7. O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
   Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 399). [o,]*
8. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
   Ki ne yir göyinürdi ne āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [o,]*
9. Nereden ki düşmen olursa ʿayān
   O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 518). [o,]*

10. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
Dürer dāne yirine ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 543). [o,]*
11. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge **o** cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [o,]*
12. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
Ki lerzān olurdı **o** meydānda gūş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [o,]
13. Begendi **o** pendi ḳabūl itdi şāh
Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [o,]*
14. Bizi ḫōşca gördi **o** fermān-revā
İlāhī murādını virsün Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 813). [o,]*
15. Durur cā-be-cā şeş-per-i ser-şiken
Gül-i zanbaḳ idi **o** meydān çemen
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 130). [o,]
16. O cānibde sulṭān-ı īrān-zemīn
Süvār oldı pür sīnesi ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 139). [o,]*
17. Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse **o** ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [o,]*
18. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
O rezmüñ içinden ki ḳapsa ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [o,]
19. O meydānda dām u ded
Ḫavāşılları olmış idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 307). [o,]*
20. Cihān şāhı Behmen **o** fermān-revā
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [o,]*
21. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan **o** şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [o,]*
22. O kungurlaruñ ara yiri ki var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [o,]
23. Ya gül-zār içinde **o** serçe-sarāy
Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 189). [o,]*
24. Olupdur **o** cennet perīler yiri
Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [o,]*
25. O ġāzīye sen raḥmet it yā Raḥīm
Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [o,]*
26. Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı **o** rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [o,]*
27. Bilür ḳadr-i naẕmı **o** ṣāḥīb-ḳırān
ʿAyān eyle āṣārı durma hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 33). [o,]*
28. Gehī çenber idüp **o** dilber-miyān
Dehānı gibi ḫātem olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 55). [o,]*
29. Ne şehr ü ne de var **o** yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [o,]*
30. O serḥadde var idi bir şehriyār
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 245). [o,]*
31. Bilürem ki şehdür **o** bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 355). [o,]
32. O ḫayl içre sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Görinürdi teller içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 449). [o,]*
33. O bezmi eger eyler isem beyān
Ḳalur ḥaşre sulṭān-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 477). [o,]*
34. Hemīn şāha lāyıḳ-durur **o** çehār
Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [o,]*
35. Biten her çemende osa biñ zebān
İdemez **o** gül-çehre ḫüsnün beyān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 538). [o,]
36. O devrden birisi daḫı cām-ı Cem
Ne deñlü ki içseñ degül ḫamrı kem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 543). [o,]
37. Ṣadef dürci ṭoldurdı dürr-i yetīm
Pür oldı **o** sīmāt ala cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 678). [o,]*
38. O zerrīn-zirih içre şāh-ı cihān
Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 605). [o,]*
39. O cānibde Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
Seḥerden durup maġzı pür ḫışm u kīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 747). [o,]
40. O keşretde kūşişde her kīne-ver
ʿAraḳ seyline ġarḳ olur tā kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 795). [o,]
41. O ṭūfān-ı āteşde seylāb-ı tīġ
Maṭar tīr ü raʿd idi bang-ı dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 803). [o,]*
42. Ne deñlü ki eyledi ise nidā
O cānibden olmadı aşlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 854). [o,]*
43. Dutar gürzini ḳarşu ol pehlevān
Uvanur **o** şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 878). [o,]*
44. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
Feminden çü çeşme revān oldı ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 917). [o,]
45. O ṣāḥib-ḳırāna hezār āferīn
Ki üftādeye raḥm ide rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1141). [o,]*
46. O bāġuñ içinde ṭırāz-ı sinān
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 127). [o,]
47. Yatup **o** gice itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim ʿayān oldı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 257). [o,]
48. Gül-i surḫ açup ḫārı tīri sinān
O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 326). [o,]*
49. O serdārı bir tīr ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [o,]*

50. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı **o** sūz ile yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [o,]*
51. Ṭoludur **o** şehr içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [o,]*
52. Getürdür **o** gül-zāra ḫayli ṭuyūr
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [o,]*
53. O gülşende var idi ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 9). [o,]*
54. O dūzaḫda olur niçe gün muḳīm
Gider ḫāṭırından ṣafā-yı naʿīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 39). [o,]*
55. Gelür ʿārıż-ı ḳubḥı aña ḥasen
Ḫużūr olur aña **o** derd ü miḥen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 42). [o,]*
56. O māhīleri itmek içün şikār
Ṭutar anda çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 251). [o,]*
57. Gelürler **o** cūya ola çün bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [o,]*
58. Dutup aġzı ile üçi daḫı berk
Gidüp eylediler **o** vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 294). [o,]*
59. İşidüp bu sözi **o** şākird-i dūn
Didi kim nezāket imiş hep fünūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 55). [o,]*
60. Bunı diyüben ḳodı anı ʿalīl
Sürildi **o** nādān-ı ḫōr u ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 88). [o,]*
61. Saʿādet **o** şāhuñ-durur Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 237). [o,]*
62. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī **o** şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [o,]*
63. Geçer sürʿatiyle **o** ṣaḥrāyı şāh
Gelür bir yire ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 297). [o,]*
64. Bilür kīmyādur **o** ḫāk-i siyāh
Buyurdı alur ḥişşe andan sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 299). [o,]*
65. Dıraḫtı **o** bāġuñ ḳamu sīm ü zer
Leʾālī ile laʿl-i rummān-ı ter *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 333). [o,]*
66. O ḳaṣruñ ucında çü ḫavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḫavż-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [o,]*
67. O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
Ki yir yir oturmış ṭaş üzre ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 29). [o,]*
68. Bulınur idi rīk-i deryāya ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 64). [o,]*
69. O ḳavmiyle varup şeh-i kām-yāb
Görür nice batduġını āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 89). [o,]*
70. O ḳavmüñ ḳamū geydügi çerm-i ded
Nedür cāme görmiş degüldür eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 107). [o,]*
71. O cūşuñ ṣadāsı gider elli mīl
İşidicek eyler dimāġı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 111). [o,]*
72. O ḫalḳı ḳoyup geçdi şāh-ı cihān
Olur pes cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 35). [o,]*
73. İşidüp bu sözi olur şādumān
Getürdür **o** ṣandūḳı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 128). [o,]*
74. Żarūrī olanı bile aldı heb
Gerek **o** gicük kim olınmaz ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 132). [o,]*
75. O ṣandūḳı alur ḳuçaġa melek
Żarar eylemeye ki aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 181). [o,]*
76. O ṣandūḳuñ içinde şāh-ı cihān
Olur zerde-i beyże gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 185). [o,]*
77. O ḳavmüñ saḳalını şāh-ı cihān
Görür liḥye-i teyse beñzer hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 203). [o,]*
78. İder on gün on gice māhī geẕer
Güciyle **o** ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 230). [o,]*
79. ʿUrūc itdi deryā yüzine melek
O fülk-i felek-ḳadr oldı felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 288). [o,]*
80. O vech ile şīrīn ü muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 5). [o,]*
81. Hemīn var ara yirde bir reh-güẕer
O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 80). [o,]*
82. Begendi **o** ḳavmi ḳatı tāc-ver
İmāretlerine idüben naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 49). [o,]*
83. O yirde güneş tābı virmez żıyā
Seḥerden nişān yoḳ hemīşe dücā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 107). [o,]*
84. O ẓulmet içinde şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder aġzında gūyā güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 147). [o,]*
85. Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
Gezerdi **o** ẓulmetde hem-çün çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 158). [o,]*
86. Gezerdi **o** nūr ile cümle sipāh
Görinür idi gitdügi yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 161). [o,]*
87. Görür çoḳ ʿacāyibler **o** ser-firāz
Olur ketb olunursa ḳıṣṣa dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 163). [o,]*
88. Giderken **o** ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 203). [o,]*
89. Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler **o** şu *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 248). [o,]*
90. O şeh ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
Havā derd ile başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 191). [o,]*

o: *"O" İşaret zamiri.*

1. Kamu enbiyānuñ **odur** serveri
   Ḳamu evliyānuñ o ser-defteri *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 36). [odur, -dur]*
2. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḫayy-ı Ḳadīm
   Ḫalīm ü ʿalīm ü selīm ü kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 13). [odur, -dur]*

o: *"O" işaret sıfatı.*

1. Kamu enbiyānuñ odur serveri
   Ḳamu evliyānuñ **o** ser-defteri *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 37). [o,]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn oldı köhne serā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 12). [o,]
3. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 21). [o,]
4. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar **o** raḫşende şemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 106). [o,]
5. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
   Muḳarrer olur merg-i ādem **o** dem
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 28). [o,]

o: *"O" işaret zamiri II Hz. Muhammed.*

1. Muḥammed **o** ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu yaradılmışlara muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 18). [o,]*

o: *" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

1. Muṣāḥib olur **anda** Mūsā ile
   Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 91). [anda, -nda]*

o yirüñ: .

1. Ne yirde düşerse anuñ mīḫ u naʿl
   Ḳılalum **o yirüñ** ḥuṣīsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 86). [o yirüñ,]*

ocaġ: *Ateş yakılan yer. ǁ manevi anlamda olgunlaşma, pişme yeri; mihnet bağlamında azaphâne.*

1. Kimüñ kim **ocaġında** olmaya nār
   Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 39). [ocaġında, -ı, -(n)da]*

ocaġ: *Ateş yakılan yer. ǁ manevi anlamda olgunlaşma, pişme yeri; mihnet bağlamında azaphâne.*

1. Kimüñ kim **ocaġında** olmaya nār
   Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 39). [ocaġında, -ı, -(n)da]*

ocak: *Ateş yanan yer.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı remād
   Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [ocaḳda, -da]*

ocak: *Ateş yanan yer.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı remād
   Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [ocaḳda, -da]*

od: *T. Ateş.*

1. Düşer çün Ḫalīl **oda** bu ḫalḳ-ı zār
   Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [oda, -a]

od: *T. Ateş.*

1. Düşer çün Ḫalīl **oda** bu ḫalḳ-ı zār
   Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 105). [oda, -a]

od: *T. Ateş.*

1. İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
   Atarlar semender gibi **oda** cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 108). [oda, -a]*

od: *T. Ateş.*

1. İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
   Atarlar semender gibi **oda** cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 108). [oda, -a]*

od: *T. Ateş.*

1. Yaḳup ʿūd **oda** cānı mānendi ʿūd
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [oda, -a]*

od: *T. Ateş.*

1. Yaḳup ʿūd **oda** cānı mānendi ʿūd
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [oda, -a]*

od: *T. Ateş.*

1. Kesilür başuñ mülküñ **oda** yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [oda, --a]*

od: *T. Ateş.*

1. Kesilür başuñ mülküñ **oda** yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [oda, --a]*

od: *T. Ateş.*

1. Yaḳarum **oda** Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [oda, -a]*

od: *T. Ateş.*

1. Yaḳarum **oda** Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [oda, -a]*

od: *T. Ateş.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [od,]*

od: *T. Ateş.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [od,]*

od: *T. Ateş.*

1. Nedāmet **odı** ile şāh-ı celīl
Yanar ṣanki ḳandīl içinde delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 187). [odı, -ı]*

od: *T. Ateş.*

1. Yaḳardı **oda** āteş-i iştiyāḳ
Olup ḳurbet-i vaṣl gitdi fırāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 179). [oda, -a]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Saña yaraşur olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul **oġlı** ḳūldur saña bu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 596). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Saña yaraşur olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul **oġlı** ḳūldur saña bu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 596). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

oġl: *Erkek çocuk.*

1. İden **oġluñı** Hind mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [oġluñı, -uñ, -ı]*

oġl: *Erkek çocuk.*

1. İden **oġluñı** Hind mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [oġluñı, -uñ, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Meger Şanṭalūs **oġlı** itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 565). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Meger Şanṭalūs **oġlı** itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 565). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Ḳaçup Şanṭalūs **oġlı** ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Ḳaçup Şanṭalūs **oġlı** ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Olur Şanṭalūs **oġlı** anda esīr
   Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 593). [oġlı, -ı]*

oġl: *Oğul; erkek evlat.*

1. Olur Şanṭalūs **oġlı** anda esīr
   Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 593). [oġlı, -ı]*

oġlan: *Erkek çocuk ‖ toy delikanlı.*

1. Vaṣiyyetler idüp ināsına şāh
   Virür **oġlana** taḫt u tāc u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 166). [oġlana, -a]*

oġlan-ı ṭıfl: *Çocuk oğlan.*

1. Çü **oġlan-ı ṭıfl** ola āzürde-ser
   Aña ṣoñra laṭme ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 195). [oġlan-ı ṭıfl,]*

oġlan-ı ṭıfl: *Çocuk oğlan.*

1. Çü **oġlan-ı ṭıfl** ola āzürde-ser
   Aña ṣoñra laṭme ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 195). [oġlan-ı ṭıfl,]*

oġul: *Erkek evlat.*

1. Ki bī-raḥmdur **oġlum** iy pehlevān
   Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [oġlum, -um]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
   İdindi dil ü dīdeyi **oḳ** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 180). [oḳ,]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Kemīnden çıḳup çüst Çāçī-kemān
   İdindi dil ü dīdeyi **oḳ** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 180). [oḳ,]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Olur **oḳdan** āhen gele ḫār-püşt
   Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [oḳdan, -dan]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Olur **oḳdan** āhen gele ḫār-püşt
   Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [oḳdan, -dan]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Dökildi yire cengde şöyle tīr
   Döşendi yire şanki **oḳdan** ḥaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [oḳdan, -dan]*

oḳ: *Silah, savaş aleti.*

1. Dökildi yire cengde şöyle tīr
   Döşendi yire şanki **oḳdan** ḥaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [oḳdan, -dan]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Biri ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl
   Ki ḳorḳar **oḳından** anuñ yüz Zāl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [oḳından, -ı, -n, -dan]

oḳ: *Silah, savaş aleti.*

1. Biri ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl
   Ki ḳorḳar **oḳından** anuñ yüz Zāl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [oḳından, -ı, -n, -dan]

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
   Ḳara kirpügi siḥr **oḳıdur** meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [oḳıdur, -ı, -dur]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Ḳayā baḳduġınca delinür ciger
   Ḳara kirpügi siḥr **oḳıdur** meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 630). [oḳıdur, -ı, -dur]*

oḳ: *Şilah, savaş aleti II Yan bakış.*

1. İden gürzi ser-dār **oḳı** sīne-dūz
   İden tīġ-ı ḫūn-rīzi āteş-fürūz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 187). [oḳı, -ı]*

oḳ: *Şilah, savaş aleti II Yan bakış.*

1. İden gürzi ser-dār **oḳı** sīne-dūz
İden tīġ-ı ḫūn-rīzi āteş-fürūz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 187). [oḳı, -ı]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Ṣabā reh-güẕārın idüp sed sinān
Gözedür **oḳ** idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 812). [oḳ,]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Ṣabā reh-güẕārın idüp sed sinān
Gözedür **oḳ** idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 812). [oḳ,]*

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa **oḳ** çün yılan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [oḳ,]

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa **oḳ** çün yılan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [oḳ,]

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne **oḳ** şeh ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [oḳ,]

ok: *Silah, savaş aleti.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne **oḳ** şeh ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [oḳ,]

ok: *Şilah, savaş aleti II Yan bakış.*

1. Bu ḥikmet **oḳı** ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [oḳı, -ı]*

ok: *Şilah, savaş aleti II Yan bakış.*

1. Bu ḥikmet **oḳı** ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [oḳı, -ı]*

ok u yāy: *Ok ve yay.*

1. Çıḳup şehrden bağladılar alāy
Mübārizler aldı ele **oḳ u yāy** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 68). [oḳ u yāy,]*

okı: *Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.*

1. Kemānı anuñ nıṣf-ı gerdūn idi
Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 62). [oḳı,]*

okı: *Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.*

1. Kemānı anuñ nıṣf-ı gerdūn idi
Oḳı lūle-i çeşme-i ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 62). [oḳı,]*

okıd: *Okutmak, okuma işini yaptırmak.*

1. Varup nāmeyi Ḫāna virdi rasūl
Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 410). [oḳıdup, -up]

oḳıd: *Okutmak, okuma işini yaptırmak.*

1. Varup nāmeyi Ḫāna virdi rasūl
Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 410). [oḳıdup, -up]

oḳıt: *Okutmak.*

1. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
Oḳıtdı ne deñlü ki var pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 306). [oḳıtdı, -dı]

oḳıt: *Okutmak.*

1. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
Oḳıtdı ne deñlü ki var pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 306). [oḳıtdı, -dı]

oḳıt: *Çağırtmak, seslendirmek.*

1. Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 704). [oḳıtdı, -dı]*

okıt: *Çağırtmak, seslendirmek.*

1. Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
   Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 704). [oḳıtdı, -dı]*

okıt: *Çağırmak.*

1. Oḳıdup didi beglere şīr-i ner
   Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 955). [oḳıdup, -up]

okıt: *Çağırmak.*

1. Oḳıdup didi beglere şīr-i ner
   Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 955). [oḳıdup, -up]

okşa: *Okşamak.*

1. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
   Mehüñ ġabġabın **oḳşayup** didi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 588). [oḳşayup, -y, -up]

okşa: *Okşamak.*

1. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
   Mehüñ ġabġabın **oḳşayup** didi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 588). [oḳşayup, -y, -up]

oku: *Okumak.*

1. Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
   Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [oḳur, -r]

oku: *Okumak.*

1. Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
   Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʸān olup ʿandelīb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [oḳur, -r]

oku: *Okumak, terennüm etmek.*

1. Oḳuyup anı vāriş-i Key-ḳubād
   Bilür yapmış ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 353). [oḳuyup, -y, -up]

oku: *Okumak, terennüm etmek.*

1. Oḳuyup anı vāriş-i Key-ḳubād
   Bilür yapmış ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 353). [oḳuyup, -y, -up]

okuma: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümleme veya seslendirme işi.*

1. İdüp yazmadan **oḳumadan** güẕer
   Pes itmeye aġ u ḳaraya naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 97). [oḳumadan, -dan]*

okuma: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümleme veya seslendirme işi.*

1. İdüp yazmadan **oḳumadan** güẕer
   Pes itmeye aġ u ḳaraya naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 97). [oḳumadan, -dan]*

okut-: *Okutmak.*

1. Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
   Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 131). [okutdı, -dı]*

okut-: *Okutmak.*

1. Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
   Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 131). [okutdı, -dı]*

ol: *T. Şu, o.*

1. Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
   Ki küşte ile ṭoldı **ol** merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [ol,]*
2. Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
   Saña fāyide **ol** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [ol,]*

ol: *Olmak.*

1. Elinde ya **ol** ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 69). [ol,]
2. İdüp **ol** gice ṣubḥ olınca ḳarār
   Seḥerden yine leşker oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 349). [ol,]*

3. ʿAyān oldı nāgeh berāber sipāh
Ḳarışmış **ol** ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 526). [ol,]*
4. Melaḫ gibi pervāz ider tīr-i tīz
Ki **ol** kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 542). [ol,]*
5. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg **ol** kim ola yüz ṣuyıyla be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [ol,]*
6. Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine **ol** şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [ol,]*
7. Ḳavī oldı varduḳca **ol** bir żaʿīf
Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [ol,]*
8. İdinür ise anı dāmān-ı şāh
N'ola **ol** da başına ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 826). [ol,]*
9. Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg **ol** kim ola bir dihe ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [ol,]*
10. İdüp şāhdan Fūra **ol** selām
Pes andan didi her ne ise peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 925). [ol,]*
11. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde **ol** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [ol,]*
12. Oḳıdup didi beglere şīr-i ner
Ki ʿahdine durmadı **ol** bed-güher *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 956). [ol,]*
13. Şehe lāyıḳ olanı gönderdi heb
Kim **ola** ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 752). [ola, -a]*
14. Ne deñlü ki ʿālemde ben var **olam**
ʿAdūña ʿadū yāruña yār **olam** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [olam, -am]*
15. Şehe lāyıḳ **olanı** gönderdi heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [olanı, -an, -ı]*
16. ʿAdū sözine uyma ṣaḳın hemīn
Dilerseñ **olasın** belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 832). [olasın, -a, -sın]*
17. Demidür **olasın** benüm ile yār
ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [olasın, -a, -sın]*
18. Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [olayum, -a, -y, -um]*
19. Gelüp yüz be yüz **oldı** çün iki şāh
Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [oldı, -dı]*
20. Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki rāh **oldı** teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [oldı, -dı]*
21. İrişince şeb **oldı** ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine **oldı** Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [oldı, -dı]*
22. İrişince şeb **oldı** ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine **oldı** Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [oldı, -dı]*
23. Ḳavī **oldı** varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [oldı, -dı]*
24. Niçe müddet **oldı** ki çekdüñ taʿab
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [oldı, -dı]*
25. Bir ay olıcak şāha **oldı** ḫaber
İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [oldı, -dı]*
26. Didi elçiye şāh-ı şāhib-ḳırān
Ki şāh **oldı** bāʿiş bu cenge hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [oldı, -dı]*
27. Cevābın alup elçi **oldı** revān
Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 803). [oldı, -dı]*
28. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ **oldı** ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [oldı, -dı]*
29. Bi-ḥamdillah **oldı** uḫuvvet tamām
Arañuzda siz saġ ü anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 819). [oldı, -dı]*
30. Ne **oldı** ise **oldı** gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [oldı, -dı]*
31. Ne **oldı** ise **oldı** gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [oldı, -dı]*
32. Metāʿı alup elçi **oldı** revān
İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [oldı, -dı]*
33. Çü Bengāliye elçi **oldı** ḳarīb
İşidüp virür Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 919). [oldı, -dı]*
34. Ne kim emr itdiyse şāh-ı cihān
Ḳamu bildük **oldı** bize hep ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 932). [oldı, -dı]*
35. Cevābın alup elçi **oldı** revān
İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 939). [oldı, -dı]*
36. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
Feraḥ **oldı** ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [oldı, -dı]*
37. Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh
Pes **oldı** siyeh cemʿi cenge güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 944). [oldı, -dı]*
38. Bu rāy ile bindi cihān-pehlevān
Yine **oldı** deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 974). [oldı, -dı]*
39. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür **oldı** kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 28). [oldı, -dı]*
40. Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende tīġ
Sipihre siper dutdı gird **oldı** mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 40). [oldı, -dı]*
41. Görinmezdi arż u semādan nişān
Zemīn **oldı** esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [oldı, -dı]*
42. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
Kimi ejdehā **oldı** kimi yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [oldı, -dı]*

43. Zemīn **oldı** ol cengden āsumān
Bulut toz şafaḳ **oldı** ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [oldı, -dı]*
44. Zemīn **oldı** ol cengden āsumān
Bulut toz şafaḳ **oldı** ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [oldı, -dı]*
45. Ḳoyup ḳacdı tüm ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni **oldı** ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 492). [oldı, -dı]*
46. Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
Biri birine irmez **oldı** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 496). [oldı, -dı]*
47. Yine encümen **oldı** ḫayli sipāh
Gelür yanına niçe şāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 499). [oldı, -dı]*
48. Yine **oldı** deryā-yı cevşen revān
Cihānda ḳopa tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 513). [oldı, -dı]*
49. ʿAyān **oldı** nāgeh berāber sipāh
Ḳarışmış ol ebre ġubār-ı kibār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 525). [oldı, -dı]*
50. Göñülden idüp iki leşker neberd
Sipihrüñ sütūn **oldı** ṭāḳına gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 538). [oldı, -dı]*
51. Didi ölmedin dirlik **oldı** ʿazīz
Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [oldı, -dı]*
52. Bu defʿa daḫı olur isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum **oldı** nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 584). [oldı, -dı]*
53. Nice olduġını hezīmet sipāh
Nice **olduġın** rūy-i baḫtum siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 884). [olduġın, -du, -ġı, -n]*
54. Nice **olduġını** hezīmet sipāh
Nice olduġın rūy-i baḫtum siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 883). [olduġını, -duġ, -ı, -n, -ı]*
55. Bir ay **olıcak** şāha oldı ḫaber
İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [olıcak, -ıcak]*
56. .....olur hemān
Ziyāde **olıcak** irişür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 586). [olıcak, -ıcak]*
57. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
Ki şerḥ itmek ile **olınmaz** beyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [olınmaz, -ınmaz]*
58. Ṣaġup ṣaġular itdi nāle nefīr
Daḫı **olmadan** arada dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 110). [olmadan, -dan, -ma]*
59. Çü devlet benüm ile **olmadı** yār
Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [olmadı, -ma, -dı]*
60. Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi şāh
Ne aṣṣı muʿīn **olmadı** çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 666). [olmadı, -ma, -dı]*
61. Ḫudā virmedi cengde çün ẓafer
Müfīd **olmadı** saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 688). [olmadı, -ma, -dı]*
62. Saʿādet bize **olmadı** çünki yār
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 695). [olmadı, -ma, -dı]*
63. Saña yaraşur **olmaḳ** īrāna şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 595). [olmaḳ, -maḳ]*
64. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ emri **olmasa** ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 20). [olmasa, -ma, -sa]*
65. Eger yir yir **olmasa** tozdan sütūn
Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 539). [olmasa, -ma, -sa]*
66. Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
Arada daḫı **olmasun** kibr ü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [olmasun, -ma, -sun]*
67. Kimüñ kim sarāyında **olmaya** zen
Saʿādet anuñ iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 741). [olmaya, -ma, -y, -a]*
68. Ne oldı ise oldı gitdi şaha
Gerek göñlüñüzde ki kīn **olmaya** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 824). [olmaya, -ma, -y, -a]*
69. Daḫı çarḫ vażʿında çarḫī siper
Getürür ki tīġ **olmaya** kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [olmaya, -ma, -y, -a]*
70. Sipeh ġāfil **olmaya** ḫāżır ola
Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 521). [olmaya, -ma, -y, -a]*
71. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb **olmaya** ten tīz olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [olmaya, -ma, -y, -a]*
72. Sikender gibi gelse düşmen hezār
Yanuñdan şehā **olmazuz** tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 602). [olmazuz, -maz, -uz]*
73. Görür leşkeri cümle **olmış** süvār
Müheyyā ḳamu cenge vü kīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 73). [olmış,]*
74. Alup ortaya ḫaymeyi çün veted
Belā seyline cümle **olmışdı** sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 76). [olmışdı, -mış, -dı]*
75. Demirden sütūn **oluban** iki rān
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 65). [oluban, -uban]*
76. Olup her yañadan ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 33). [olup, -up]*
77. Nehengi ḫadengüñ **olup** bāl-ver
Virür mergden ehl-i rezme ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 225). [olup, -up]*
78. Ḳızıl ḳan **olup** aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [olup, -up]*
79. Çü devlet benüm ile olmadı yār
Żarūrī **olup** ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [olup, -up]*
80. Döküp biri birine dāmen sipāh
Olup biri birine püşt ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [olup, -up]*
81. Olup cemʿ yanına kār-āgehān
Didiler ki iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 685). [olup, -up]*

82. Gelicek şehin-şāh-ı Hindūsitān
Olup ceng aḳıser fırāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 958). [olup, -up]*
83. İşidüp bu sözi **olur** şād şāh
Durur şehr-i Iṣtaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 611). [olur, -ur]*
84. Gelüp yüz be yüz oldı çün iki şāh
Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 636). [olur, -ur]*
85. Ura naʿra çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 650). [olur, -ur]*
86. Olur oḳdan āhen gele ḫār-püşt
Açılmaz idi ḳabżadan hīç müşt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 657). [olur, -ur]*
87. Seḥerden durup şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Çeküp leşker Iṣtaḫra **olur** revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [olur, -ur]*
88. Eline ne girdi ise anda şāh
Virür leşkere ḫōş-dil **olur** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [olur, -ur]*
89. Müdārā **olur** ḫalḳa ḥışn-ı ḥaṣīn
Çü āhende āteş gerek gizlü kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 697). [olur, -ur]*
90. Olur merde zen naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [olur, -ur]*
91. Görüp ehl-i beytini dil-şād **olur**
Ṣanasın esīr idi āzād **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 809). [olur, -ur]*
92. Görüp ehl-i beytini dil-şād **olur**
Ṣanasın esīr idi āzād **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 810). [olur, -ur]*
93. Didi daḫı Bānū ki iy pādiṣāh
Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [olur, -ur]*
94. Naṣīb **olur** ise eger ittiḥād
Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 837). [olur, -ur]*
95. Arada ḳalup zār ü ḫayrān **olur**
Ayaġı ile geldi ḳurbān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [olur, -ur]*
96. Arada ḳalup zār ü ḫayrān **olur**
Ayaġı ile geldi ḳurbān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 870). [olur, -ur]*
97. Menāfiʿ seferde çoḳ **olur** şehā
Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 895). [olur, -ur]*
98. İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [olur, -ur]*
99. Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile yine rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 948). [olur, -ur]*
100. Bu kez ikimüzden birimüz ölür
Biri Rūma īrāna sulṭān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 964). [olur, -ur]*
101. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
Żarūrī **olur** leşker ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [olur, -ur]*
102. İder laʿli geh zīver-i tāc-ı şāh
Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 10). [olur, -ur]*
103. Sitāyiş ider beglere cümle şāh
Olur istimāletle ḫōş-dil sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 80). [olur, -ur]*
104. Biner leşker-i şāh-ı īrān-zemīn
Olur āsumān u zemīn āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 126). [olur, -ur]*
105. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 176). [olur, -ur]*
106. Çü esb-i dilīrān pūyān **olur**
Zemīn mehd mānendi cünbān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [olur, -ur]*
107. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte **olur** pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [olur, -ur]*
108. Ḳızıl ḳan olup aḳdı rūd-ı Furāt
Kenārında lāle **olur** her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 262). [olur, -ur]*
109. Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur şaşt bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [olur, -ur]*
110. Olur cāy-ı meydān çün kān-ı laʿl
Başar mühr aña cā-be-cā mīḫ-i naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 281). [olur, -ur]*
111. Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ ḳan **olur**
Ṣanur kim görürse ki ṭūfān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [olur, -ur]*
112. Çeriye virür ḫamlesi inşiḳāḳ
Nereye ki ʿazm ide **olur** soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 324). [olur, -ur]*
113. Ḫun-ālūde olup rikāb u sinān
Olur ḫūn ile şāḫ-ı mercān sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 372). [olur, -ur]*
114. Ḳoma ḫaṣmuñı itmedüñ ise lāf
Velī ʿayb **olur** merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [olur, -ur]*
115. Derīde gelür kūs-ı gerdūn-miṣāl
Olur nāy-ı rūyīne beste-maḳāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 476). [olur, -ur]*
116. Gelür yanına leşker-i bī-girān
Yine leşker ile pür **olur** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [olur, -ur]*
117. Geye cevşen anı görüp şehriyār
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 530). [olur, -ur]*
118. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz **olur** tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [olur, -ur]*
119. Eger itmeyem düşmene intiḳām
Ne şehlüḳ **olur** ked-ḫudālıḳ ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 578). [olur, -ur]*
120. Bu defʿa daḫı **olur** isem zebūn
Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [olur, -ur]*

121. Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
Senüñ neslüñ **olur** bu īrāna şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [olur, -ur]*
122. Başılmış iken gāh **olur** bir sipāh
Başarına nuṣret viricek İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 605). [olur, -ur]*
123. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
Ki lerzān **olurdı** o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 648). [olurdı, -ur, -dı]*
124. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 94). [olurlar, -ur, -lar]*
125. Nereden ki düşmen **olursa** ʿayān
O cāniblere süst ideler ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 517). [olursa, -ur, -sa]*
126. Diger-gūn **olursa** daḫı bu cihān
Saña gelmeye benden aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 725). [olursa, -ur, -sa]*
127. Bu peyvend **olursa** arada eger
Olursın şehā Ḫusrev-i baḫr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 827). [olursa, -ur, -sa]*
128. Bu peyvend olursa arada eger
Olursın şehā Ḫusrev-i baḫr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 828). [olursın, -ur, -sın]*
129. Ecel eylemez farḳ-ı pīr ü cuvān
Gerek nā-murād **ol** gerek kām-rān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 38). [ol,]*
130. Dimiş bülbül-i gence **ol** rāst-gūy
İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 81). [ol,]*
131. Ol āyīneden ʿāleme irdi tāb
Sipihr **oldı** ol tābdan āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 96). [oldı, -dı]*
132. Nıṣāl **oldı** ġonça ele berg-i bīd
Ḫadengüñ süfārı gül-i şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 137). [oldı, -dı]*
133. O cānibde sulṭān-ı īrān-zemīn
Süvār **oldı** pür sīnesi ḫışm u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 140). [oldı, -dı]*
134. Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn **oldı** ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [oldı, -dı]*
135. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
Ruḫı **oldı** vehm eyleyüp şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 192). [oldı, -dı]*
136. Anı gördi Dārā daḫı çekdi tīġ
Havāda yine **oldı** ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 206). [oldı, -dı]*
137. Ḫazān **oldı** esdi çü bād-ı ecel
Niçe şāḫı şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 265). [oldı, -dı]*
138. Megesden görinmez oluban beden
Dilāverlere bāli **oldı** kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 286). [oldı, -dı]*
139. Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni **oldı** āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 310). [oldı, -dı]*
140. Ḳara ṭopraġa düşdi serv-i revān
Şeb-i tīre **oldı** gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 334). [oldı, -dı]*
141. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
Ne pehlü ne dil ḳaldı hep **oldı** ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [oldı, -dı]*
142. Ṭamām **oldı** düşmen işi yime ġam
Şeh-i Rūmuñ **oldı** diyār-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 354). [oldı, -dı]*
143. Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki yir lāle-zār **oldı** gög müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [oldı, -dı]*
144. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
Ṭamarlar da germ **oldı** cūş itdi ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [oldı, -dı]*
145. Başında şehüñ şeh-per-i Cebreīl
Dilīr **olduġına** olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 182). [olduġına, -duk, -ı, -n, -a]*
146. Bu ḥāletde ḫayfā baña hīç-kes
İdüp mihr **olmadı** feryād-res *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 444). [olmadı, -ma, -dı]*
147. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
Vücūduñsız **olmaya** tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 446). [olmaya, -ma, -y, -a]*
148. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
Ḫadenge yir **olmışdı** bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 230). [olmışdı, -mış, -dı]*
149. Çü tīr **olsa** aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [olsa, -sa]*
150. Olup pās-bān u ṭılāya süvār
Sipeh ḥıfẓı içün olurlar ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 85). [olup, -up]*
151. Olup peyrev-i şāh-ı şāḥib-ḳırān
ʿAlem ser-firāz olup oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 99). [olup, -up]*
152. Muhanṭās u Ḳayṭās iki alāy
Olup aldılar deste şemşīr ü nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 112). [olup, -up]*
153. Olup nīzeler anda serv-i revān
Olur feṭḥ murġına tūġ āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 121). [olup, -up]*
154. Olup tīr-bārān u seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 231). [olup, -up]*
155. Ḳanāre-yi esnān **olup** cūy-ı ceng
Zemīn küştelerden olur ḫalḳa teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 241). [olup, -up]*
156. Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 297). [olup, -up]*
157. Zemīn sīnelerden **olup** taḫte-pūş
Pür olmışdı meydān bīnī vü gūş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 303). [olup, -up]*

158. ʿAlemdār **olup** iki şaḳ ḫāme-vār
Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [olup, -up]*
159. Çü şeş-per ne deñlü ki ser-dār ola
Olur zeng-i ḫurde çü bī-kār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 14). [olur, -ur]*
160. Olur ḫʷāb-gāhuñ çü ḫāk-i nejend
Ne fāyide kimüñ ḥarīr ü perend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 41). [olur, -ur]*
161. Dirīġā ki pervāz idüp rūḥ-ı pāk
Olur cisme mesken bu ḫāk-ı maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 50). [olur, -ur]*
162. Olur şāh-ı ālem ḥişārı sipāh
Sipeh süst olıcak ki ola tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 115). [olur, -ur]*
163. Başında şehüñ şeh-per-i Cebreīl
Dilīr olduġına **olur** kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 182). [olur, -ur]*
164. Cihān şāhı Behmen o fermān-revā
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 428). [olur, -ur]*
165. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Olur meskeni iki ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 454). [olur, -ur]*
166. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek ṭāḳı oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 493). [olur, -ur]*
167. Hemīn ser-i meşḳ idi pīçān kemend
Olurdı anuñla niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 136). [olurdı, -ur, -dı]*
168. Olup pās-bān u ṭılāya süvār
Sipeh ḥıfẓı içün **olurlar** ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 86). [olurlar, -ur, -lar]*
169. Demür Ṭaġ **olursa** iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [olursa, -ur, -sa]*
170. Bulınur ise bir ḥazīni eger
Ben **olam** bu ḥaylüñ içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 76). [olam, -am]*
171. Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki **olam** bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [olam, -am]*
172. Baña anıñ içün virildi serīr
Ki üftādelere **olam** dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 296). [olam, -am]*
173. Beni bunda şaldı anıñçün Ḫudā
Ki ʿadliyle ḫalḳa **olam** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 300). [olam, -am]*
174. Olup ḥükmüne cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş **olanlar** oldı ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 368). [olanlar, -an, -lar]*
175. ʿAzīz **olasın** durduġınca cihān
Naṣīb ola ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 243). [olasın, -a, -sın]*
176. Zemīn durduġınca olup ked-ḫudā
Olasın felek gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 372). [olasın, -a, -sın]*
177. Eger yir yüzinde **olaydı** cinān
Odur diyü ḥükm eyleridüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 185). [olaydı, -a, -y, -dı]*
178. Ḫaḳuñ nuṣreti aña **oldı** muʿīn
Muẓaffer osa n'ola ol pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 27). [oldı, -dı]*
179. Sikender gibi **oldı** āfāḳ-gīr
Ne tedbīr iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 55). [oldı, -dı]*
180. Serer kungurı dāmeni ʿarşa bārū
Melāyiklere ḳullesi **oldı** kū *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 124). [oldı, -dı]*
181. Ḫuṣūṣā ol içindeki būstān
Ki her kūşesi **oldı** bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 164). [oldı, -dı]*
182. Şerefligine biñ var ola cihāt
Bu yitmez mi kim **oldı** dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [oldı, -dı]*
183. İşidüp şehüñ sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile **oldı** cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [oldı, -dı]*
184. Olup ḥükmüne cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar **oldı** ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 368). [oldı, -dı]*
185. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez **olı** çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [olı, -ı]*
186. Cihān şehliġi **olmadur** bī-niyāz
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 23). [olmadur, -ma, -dur]*
187. Velī çünki var ḫıdmetinde şeref
Ümīdüm bu **olmaya** saʿyüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 80). [olmaya, -ma, -y, -a]*
188. İñen **olmayalum** füsürde-revān
Bizi eylesün germ rıṭl-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 383). [olmayalum, -ma, -y, -alum]*
189. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna **olsa** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [olsa, -sa]*
190. Ne şāḫa ki destini ide dırāz
Ṣunar el nedeñlü ki **olsa** fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 10). [olsa, -sa]*
191. Murādında çün Ḫızırdur reh-nümā
Ḳamu ḫalḳa **olsa** n'ola reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 58). [olsa, -sa]*
192. Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [olup, -up]*
193. Cihān devr-i ġonca **olup** müstedām
Cihān şehleri olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 91). [olup, -up]*
194. Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā her murādına olsun muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 93). [olup, -up]*
195. Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʷān olup ʿandelīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 103). [olup, -up]*

196. Olup minber-i şāḫ üzre ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʸān **olup** ʿandelīb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 104). [olup, -up]

197. Olup sāye-bān ẕıll-i eşmārdan
Zemīni görinmezdi ezhārdan *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 175). [olup, -up]*

198. Aḳar her yaña çeşme-i Selsebīl
Riyāżında ol ʿAdnüñ **olup** sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 178). [olup, -up]*

199. Olup zīr-i desti diyār-ı ʿAcem
Ele aldı ṣāḥib-ḳırān cām-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 257). [olup, -up]*

200. Olup yirlü yirüñüze ked-ḫudā
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 341). [olup, -up]*

201. Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 353). [olup, -up]*

202. Olup ḥükmüne cümle cān ile rām
Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [olup, -up]

203. Zemīn durduġınca **olup** ked-ḫudā
Olasın felek gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 371). [olup, -up]*

204. Ḳamu berre baḥre **olupdur** kilīd
İçinde niçe mışr olur nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 113). [olupdur, -up, -dur]*

205. Olupdur o cennet perīler yiri
Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [olupdur, -up, -dur]*

206. Kime kim ola luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 2). [olur, -ur]*

207. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [olur, -ur]*

208. Eger baḫr-i şūrāba itse naẓar
Olur telḫ ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [olur, -ur]*

209. Neyi māl-i ḫulyā ki itse **olur**
İder cüst ü cū kāmı anı bulur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 15). [olur, -ur]*

210. Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe dür seng **olur** güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [olur, -ur]*

211. Ne ḳalʿa güşādına itse sefer
Olur aña mecmuʿ dīvārı der *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 22). [olur, -ur]*

212. Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
Olur bu meşeldür ki dir ḫāṣ u ʿām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [olur, -ur]

213. Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
Ne tedbīr iderse **olur** dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [olur, -ur]*

214. Kemānı ḳaçan nāvek-efşān **olur**
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 61). [olur, -ur]*

215. Kemānı ḳaçan nāvek-efşān **olur**
ʿUḳābı anuñ bāl-rīzān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 62). [olur, -ur]*

216. Ġazāda ḫazāyīn idicek niṣār
Pür **olur** zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [olur, -ur]*

217. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār ü giryān ḫazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [olur, -ur]*

218. Kebūter sarāyına ḳonsa eger
Olur defʿi şehbāz-ı evc-i ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 82). [olur, -ur]*

219. Ḳamu berre baḥre olupdur kilīd
İçinde niçe mışr **olur** nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 114). [olur, -ur]*

220. Selāṭīn-i devr aña der-bān **olur**
Ki der-bān olan aña sulṭān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 141). [olur, -ur]*

221. Selāṭīn-i devr aña der-bān **olur**
Ki der-bān olan aña sulṭān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 142). [olur, -ur]*

222. Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [olur, -ur]

223. Olupdur o cennet perīler yiri
Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [olur, -ur]*

224. Biri yüze yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 196). [olur, -ur]

225. Girürse içine bu ḫalḳ-ı cihān
Olur kemterīn kūşesinde nihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 200). [olur, -ur]*

226. Yine zeyn **olur** mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü āşūb u kīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 259). [olur, -ur]

227. Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād **olur**
Üsārā idi şanki āzād **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 345). [olur, -ur]*

228. Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād **olur**
Üsārā idi şanki āzād **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 346). [olur, -ur]*

229. Görüp şāhuñ iḥsānını ol sipāh
Olur cümlesi bende-i nīk-ḫʸāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 366). [olur, -ur]*

230. İdüp mülk ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine **olurlar** revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 348). [olurlar, -ur, -lar]*

231. Kim **olursa** bed-ʿahd ü peymān-şiken
Ḫavāṣıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [olursa, -ur, -sa]*

232. Ṣovuḳdan daḫı çarḫ **oldı** kebūd
Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 77). [oldı, -dı]*

233. Ocaḳda ṭoñup mermer **oldı** remād
Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [oldı, -dı]*

234. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ resen **oldı** ḳaʿrında mār

(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [oldı, -dı]

235. Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ **oldı** baḥr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 88). [oldı, -dı]

236. Zemīn **oldı** dükkān-ı şīşe-fürūş
İder bāddan baḥr cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 97). [oldı, -dı]*

237. Yinilmez çoḳ **olıcagız** sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫʷār hem-çün şeker
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 59). [olıcagız, -ıcaġ, -ız]

238. Kimüñ kim ocaġında **olmaya** nār
Kevākib görinür gözine şerār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 39). [olmaya, -ma, -y, -a]*

239. Zemīn ü semā **oluban** āsiyāb
Görinmezidi ārddan bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 121). [oluban, -uban]*

240. Olup gāh yārān ile tūşe-gīr
Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [olup, -up]*

241. Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
Ḳarardı felek şanki nūş itdi zehr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 85). [olup, -up]

242. Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 89). [olup, -up]*

243. Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [olup, -up]

244. Burunlar ṣovuḳdan **olup** nāv-dān
Demür ṭaġa döndi ṭoñuban cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 119). [olup, -up]

245. Zemīn ü semā berg-i nesrīn **olur**
Ṭoñup āhunuñ ḳanı müşgīn **olur**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 29). [olur, -ur]

246. Zemīn ü semā berg-i nesrīn **olur**
Ṭoñup āhunuñ ḳanı müşgīn **olur**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [olur, -ur]

247. Ṭolar ʿāleme tīr-i berfīne-baḳ
Olur ḫalḳa cevşen samūr u vaşaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 34). [olur, -ur]

248. Olur şaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer başına ḫalḳ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 47). [olur, -ur]*

249. Düşer çün Ḫalīl oda bu ḫalḳ-ı zār
Olur nār-ı muḥriḳ hemīn lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 106). [olur, -ur]

250. Olur ḫalḳa çün mār yatsa faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [olur, -ur]

251. Çe ger dest-i yārem velī ḳābilem
Cihān-gīr **olmaḳlıġa** māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 62). [olmaḳlıġa, -maḳ, -lıġ, -a]*

252. Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased mūcibi **olmaya** tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [olmaya, -ma, -y, -a]*

253. Eger luṭfuñ **olmaya** hādī baña
Ḳaçan yol bula leng ü aʿmā saña
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 111). [olmaya, -ma, -y, -a]

254. Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında **olur** nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 36). [olur, -ur]*

255. Düşe çün sarāyına bir ince tār
Olur az zamān geçmedin zift-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [olur, -ur]

256. Dili diledügün yidi her kişi
Yemek içmek **oldı** ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [oldı, -dı]*

257. Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı s̱emīn
Ki bezzāz-sitān **oldı** ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 414). [oldı, -dı]

258. Olurlar şu deñlü leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı **oldı** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 416). [oldı, -dı]*

259. Cebīni anuñ çīn idi zülfi şām
Görüp **oldı** sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 620). [oldı, -dı]*

260. Ḫudāmuz bir **olduġı** gibi hemīn
Nebīmüz daḫı birdür iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 287). [olduġı, -duġ, -ı]*

261. Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki **oldum** ġam-ı devr ile teşne-leb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 704). [oldum, -du, -m]

262. İrüp maḫşer **olmışdı** maḫşer-cāy
Sirāfīl ṣūrıydı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 431). [olmışdı, -mış, -dı]*

263. Hemīn gülşen **olmışdı** ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [olmışdı, -mış, -dı]*

264. Ele tīġ-ı Rūmī alam çünki ben
Cihān ḫalḳı **olsa** ne ġam encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 304). [olsa, -sa]

265. ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
Olup mehdi gösterdi maḳṣūda yol
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [olup, -up]

266. Olup encümen şarḳ u ġarbī-sipāh
Gelürler çü emr eyledi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 17). [olup, -up]*

267. Olup bezm-i ʿālī çü bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı kevs̱er revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 35). [olup, -up]*

268. Döker bezmine ṣol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden **olur** ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [olur, -ur]

269. Aça ḫışm ile çünki ʿuḳāb per
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 300). [olur, -ur]*

270. Düşişür cihāndur bu iy mīz-bān
Olur geh kişi ʿabdine mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 334). [olur, -ur]*
271. Saʿādet anuñ kim göre ol demi
Hemīn görmiş **olur** iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 456). [olur, -ur]*
272. Ḳarīb aña çoḳ server-i ṣaf-şiken
Gelüp bezm-i şāha **olur** encümen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 470). [olur, -ur]*
273. Yıġılup **olur** püşte esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 509). [olur, -ur]*
274. Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [olur, -ur]*
275. Şehā niʿmetüñ ḥaḳḳı māh-ı tamām
Yanına gelicek **olur** hem-çü cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 534). [olur, -ur]*
276. Nikāḥ eyledi geldi mūbed hemīn
Olur Māh Bānū-yı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 542). [olur, -ur]*
277. Olur şekkerīn peyker ile zemīn
Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [olur, -ur]*
278. Dimişler el öpmekden öpmek dehān
Yeg **olur** me̲seldür bu iy dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [olur, -ur]*
279. Ḳara ḳaşları ṣan kurulmış kemān
Olur tīr-i müjgānı ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 600). [olur, -ur]*
280. Çü mihmānı ol serv-i āzād **olur**
Sarāyı şehüñ cennet-ābād **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 625). [olur, -ur]*
281. Çü mihmānı ol serv-i āzād **olur**
Sarāyı şehüñ cennet-ābād **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 626). [olur, -ur]*
282. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẕar
Olur ol hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [olur, -ur]*
283. Olurlar şu deñlü leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 415). [olurlar, -ur, -lar]*
284. Saʿādet bizüm şāh-ı şāḥib-ḳırān
Olursa bize luṭf idüp mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 328). [olursa, -ur, -sa]*
285. Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 119). [olursa, -ur, -sa]*
286. Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū **olanuñ** ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [olanuñ, -an, -uñ]*
287. Ki mihmānuz iy şāh geldik size
Gerek mīhmān-dār **olasız** bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 32). [olasız, -asız]*
288. Görüp luṭfını sevdi Müjdādı şāh
Żarūrī muḥib **oldı** cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 100). [oldı, -dı]*
289. Yiyüp içmeden **oldılar** çünki sīr
Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [oldılar, -dı, -lar]*
290. Murādum degül Sind mülki şehā
Velī geldüm **olmaġ** içün reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 34). [olmaġ, -maġ]*
291. Velāyetsüz **olmaz** bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [olmaz,]*
292. Yine eyle bir dilber ārāste
Ki bikr **oluban** ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [oluban, -uban]*
293. İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān **olup** terk iderler gümān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [olup,]*
294. Olup tīri gāhī kemend-i hizebr
Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 135). [olup, -up]*
295. Kesilür başuñ mülküñ oda yanar
Sipāhuñ ḫazīneñ **olur** tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 56). [olur, -ur]*
296. Ol ulular **olur** çü bende-nüvāz
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 61). [olur, -ur]*
297. Aña ḳul olan ʿāleme şāh **olur**
ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 71). [olur, -ur]*
298. Varup şāha çün kim mülāḳī **olur**
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [olur, -ur]*
299. İderler şu deñlü şeh üzre ni̲şār
Güherden görinmez **olur** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [olur, -ur]*
300. Olur yine bir vech ile encümen
Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [olur, -ur]*
301. Olup tīri gāhī kemend-i hizebr
Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 136). [olurdı, -ur, -dı]*
302. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
V'egerni **olursın** be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 54). [olursın,]*
303. Şeh **olana** yāfe degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 435). [olana, -an, -a]*
304. Toḳunmaz çü üftāde **olana** tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [olana, -an, -a]*
305. Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl **oldı** ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 776). [oldı, -dı]*
306. Ki çün kim bahār **oldı** ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn ile **oldı** Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 55). [oldı, -dı]*

307. Çıḳup şehrden ḳondı deşte hemīn
Nemed-pūş **oldı** serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 128). [oldı, -dı]*
308. Eyü nesne degüldür iy şeh ġurūr
İşitdüñ nice **oldı** Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 324). [oldı, -dı]*
309. Ne deñlü ki eyledi ise nidā
O cānibden **olmadı** aṣlā ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 854). [olmadı, -ma, -dı]*
310. Ḳılıç **olmasa** meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi ol rezmde reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1075). [olmasa, -ma, -sa]*
311. Eger enbiyā **olmasa** reh-nümā
Muḳarrer bulınmazdı hergiz Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 247). [olmasa, -ma, -sa]*
312. Eger **olmasaydı** peyām-ber Ḫalīl
Aña gülşen itmezdi nārı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 251). [olmasaydı, -ma, -sa, -y, -dı]*
313. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
Yirü göklere **olmasun** baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [olmasun, -ma, -sun]*
314. Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir gün **olmazsa** bir gün olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [olmazsa, -maz, -sa]*
315. Muʿīn oldı çün kim bize Kird-gār
ʿAdū bī-ʿaded **olsa** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 692). [olsa, -sa]*
316. Arañuzda **olsa** eger bir dilīr
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 857). [olsa, -sa]*
317. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿAdem **olsa** ʿālem aña yoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [olsa, -sa]*
318. Ḫudā bir-dürür birligine ne şek
İki **olsa** dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 238). [olsa, -sa]*
319. Dilīrān u gerdān ʿinān-der-ʿinān
Oluban olurlar sinān-ber-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1084). [oluban, -uban]*
320. Piyāde **olup** itdügün kār-zār
Görür anuñ İskender-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1039). [olup, -up]*
321. Zemīn müşg **olup** ʿanber olmış havā
Virür bād-ı nevrūzı cāna şafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [olup, -up]*
322. Olup bezm-i aṣḥāb ezhārlar
Ṣanasın ki nuḳl idi eşmārlar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 25). [olup, -up]*
323. Olup naġme-ger bülbül-i ḫōş-nevā
Dutar aña āheng destān-serā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 51). [olup, -up]*
324. Olup encümen leşker-i Hind u Sind
Revān oldılar Çīne çün baḥr-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 69). [olup, -up]*
325. Ṣaḳāyıḳdan **olur** zemīn āsumān
Müzeyyen **olur** ʿAdn-veş būstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 3). [olur, -ur]*
326. Olur cām-ı zer deste zerrīn-ḳadeḥ
Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 17). [olur, -ur]*
327. Olup āhū-yı Çīn çemende çemān
Olur ḥoḳḳa-veş nāfı nāfe-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 96). [olur, -ur]*
328. Anuñ emri ile **olur** ṣulḥ u ceng
Olur tūtiyā ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 177). [olur, -ur]*
329. Anuñ emri ile olur ṣulḥ u ceng
Olur tūtiyā ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 178). [olur, -ur]*
330. Ne deñlü ki saġış ḳılalum sipās
Olur diyü çün nā-sipās ola nās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 236). [olur, -ur]*
331. Alam ḫışm ile çün ele tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 286). [olur, -ur]*
332. Geh **olur** daḫı çekmedin tīġ-ı tīz
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 355). [olur, -ur]*
333. Olur gerçi kim Türkler mū-şikāf
Sinānumdan ammā olur raḫne Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [olur, -ur]*
334. Ne **olur** bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlük idersen ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 447). [olur, -ur]*
335. Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aṣṣıñ bu **olur** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [olur, -ur]*
336. Varup ḫaşma ḳarşu ḳażāya siper
Olur ṣubḥa dek ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [olur, -ur]*
337. Niyāzuñda nāzuñda yoḳdur ḳuṣūr
Eger bir gün olmazsa bir gün **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 596). [olur, -ur]*
338. Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem görürse **olur** yāy-bāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [olur, -ur]*
339. İdüp bu duluḳ ḳolçaḳ ārāste
Olur āhenīn şāh-ı nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 646). [olur, -ur]*
340. Uzunlıḳda **olur** sütūn-ı felek
Ṭırāz eylemiş aña bālin melek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 651). [olur, -ur]*
341. Cuvān-baḫt **olur** ḳılup öñinde sed
Ki İskendere bulmaya yol eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 721). [olur, -ur]*
342. Beyābān u mīşe ṭolu şīr **olur**
Cihānuñ içi remḥ u şemşīr **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 778). [olur, -ur]*
343. Çıḳar şöyle ḳandan sipihre buḫār
Kenārı sipihrüñ **olur** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 814). [olur, -ur]*

344. Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div **olur** dilāverler ol kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [olur, -ur]*
345. Günāhın bilüben ola ʿöẕr-ḫᵛāh
Hemīn itmemiş gibi **olur** günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1130). [olur, -ur]*
346. Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
Esirge pur-i Zāl **olur** pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1146). [olur, -ur]*
347. Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma **ol** şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [ol,]*
348. Dimiş ḳışşa-perdāz u efsāne-sāz
Muẓaffer olur çünki **ol** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 32). [ol,]*
349. Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına anı **ol** mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 48). [ol,]*
350. Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh **oldı** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [oldı, -dı]*
351. Çü ārāste **oldı** dīvān-ı şāh
Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 41). [oldı, -dı]*
352. Görüp luṭfını ḫān olur şermsār
Esīr idi ḳul **oldı** bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 50). [oldı, -dı]*
353. Yine cümle **olduġını** virdi şāh
Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 79). [olduġını, -duġ, -ı, -n, -ı, -]*
354. Esīr **olmaduñ** baña mihmānsın
Başuñda külāhuñ yine Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 57). [olmaduñ, -maduñ]*
355. Muḳābil **oluban** ʿadūsıyla şāh
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 7). [oluban, -uban]*
356. Çü ṭāvūs **olup** ceng içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [olup, -up]*
357. İşidüp anı bād-rev-i tīz-kām
Çeker başın **olur** güsiste licām *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 16). [olur, -ur]*
358. Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān **olur**
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [olur, -ur]*
359. Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān **olur**
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 26). [olur, -ur]*
360. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
Elüñde **olur** ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [olur, -ur]*
361. Dimiş ḳışşa-perdāz u efsāne-sāz
Muẓaffer **olur** çünki ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 32). [olur, -ur]*
362. Müşerref **olur** taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her cihān-gīr ü her pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 35). [olur, -ur]*
363. Görüp luṭfını ḫān **olur** şermsār
Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 49). [olur, -ur]*
364. Yime ġam saña irdügine şikest
Cihāndur **olur** dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 56). [olur, -ur]*
365. Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar **olur** çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 78). [olur, -ur]*
366. Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān **olurlar** olur çünki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 78). [olurlar, -ur, -lar]*
367. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
Virür mest **olanlara** dārūy-ı ḫᵛāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 62). [olanlara, -an, -lar, -a]*
368. Getür sāḳiyā bāde-i āteşīn
Ki serd **oldı** ġāyet bu ḳalb-i ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 2). [oldı, -dı]*
369. Sözini ḳabūl eyleyüp bindi şāh
Süvār **oldı** şāh ile cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 18). [oldı, -dı]*
370. Mey-i ḫōş-güvār **oldı** Āb-ı Ḥayāt
Ṣunar zindegānīye şāha berāt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 45). [oldı, -dı]*
371. İder ʿişret iki şeh-i bī-naẓīr
Bir **oldı** iki tāc u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [oldı, -dı]*
372. Yinildi niʿam **oldılar** çünki sīr
Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [oldılar, -dı, -lar]*
373. Müşerref **olup** maḳdemi ile Çīn
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 13). [olup, -up]*
374. Çeker iptidā ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez **olur** çīnilerden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 32). [olur, -ur]*
375. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
Bulınmaz **olur** raḳṣa raḳḳāṣe cāy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [olur, -ur]*
376. Olur ġamze-i sāḳī nāvek-figen
İder ehl-i meclis ḥayātın micen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 47). [olur, -ur]*
377. Ḫırāmān **olur** sāḳī-i encümen
O kebg-i derī idi meclis çemen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 49). [olur, -ur]*
378. Urur raḳṣ raḳḳāṣ-ı ʿanber-feşān
Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 64). [olur, -ur]*
379. Muraṣṣaʿ libāce muraṣṣaʿ külāh
Olur her birisi sezā-vār-ı şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 86). [olur, -ur]*
380. N'ola luṭf idüp Ḫusrev-i ser-fīrāz
Bir iki gün **olursa** bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 12). [olursa, -ur, -sa]*

381. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg **ol** cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [ol,]*
382. Muʿīn **ol** ki bu çoḳ ṣūret-perest
Bula bīm-i şemşīr ile hep şikest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 267). [ol,]*
383. Baña yār **ol** iy yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [ol,]*
384. Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād ol **olam** cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [olam, -am]*
385. Muʿāvin **olamadı** aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 573). [olamadı, -a, -ma, -dı]*
386. Şehīd **olana** çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [olana, -an, -a]*
387. Semen yāsemen **oldı** gerçi ḥaḳīr
Velī geldi her birisine naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 45). [oldı, -dı]*
388. Getürdi çü gül būstāndan serīr
Görüp **oldı** bülbül daḫı gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 56). [oldı, -dı]*
389. Semenden tehī **oldı** çün būstān
Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 59). [oldı, -dı]*
390. Ḫazān **oldı** geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [oldı, -dı]*
391. Niçe yıllar **oldı** ki itdüm sefer
Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 89). [oldı, -dı]*
392. Bu ġurbetde ḫūn **oldı** ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 91). [oldı, -dı]*
393. Revān **oldı** sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince ḫurūşende kūh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 143). [oldı, -dı]*
394. Bu şevket ile gitdi ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince **oldı** revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 146). [oldı, -dı]*
395. ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān **oldı** altında gerdūn-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 154). [oldı, -dı]*
396. Olup deşde niçe müddet revān
Yaḳīn **oldı** Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 156). [oldı, -dı]*
397. Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār **oldı** tozdı sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [oldı, -dı]*
398. Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret içün **oldı** ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 180). [oldı, -dı]*
399. İdüp cemʿ serverleri ser-firāz
ʿAṭālar idüp **oldı** bende-nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 184). [oldı, -dı]*
400. Bize vācib **oldı** idevüz ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 189). [oldı, -dı]*
401. Benüm ile ḫaşm **oldı** Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 199). [oldı, -dı]*
402. İṭāʿat idüp **oldı** çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz ü cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 205). [oldı, -dı]*
403. Muʿīn **oldı** çün baña Yezdān-ı pāk
Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 209). [oldı, -dı]*
404. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān **oldı** Çīn şāhı çeşmine teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [oldı, -dı]*
405. Yatup o gice itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim ʿayān **oldı** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 258). [oldı, -dı]*
406. Süvār **oldı** çün gāv-serāsīme şāh
Görüp anı bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 283). [oldı, -dı]*
407. Neheng **oldı** nīze ḫadeng **oldı** mār
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [oldı, -dı]*
408. Neheng **oldı** nīze ḫadeng **oldı** mār
Gözedür sinān sīne oḳ şeh ṭamar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 323). [oldı, -dı]*
409. Gül-i surḫ açup ḫārı tīri sinān
O güllerden **oldı** cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 326). [oldı, -dı]*
410. Nedür bilmezem şerbet ile şarāb
Baña boza ile ḳımız **oldı** āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 356). [oldı, -dı]*
411. Cihānda ḫuẕūr **oldı** baña ḥarām
Libāsum göyünek durur çerm-i ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 357). [oldı, -dı]*
412. Gerekmez şeh olan kişiye ġurūr
Nice **oldı** bilmez mi Faġfūr u Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 448). [oldı, -dı]*
413. Sipāha ḥişār **oldı** āhen-siper
Virür berḳ mānendi şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 535). [oldı, -dı]*
414. Ḳırıldı düşüp Rūs ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser **oldı** ṣan sandarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 538). [oldı, -dı]*
415. Girerler şehüñ der-peyince sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ **oldı** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 590). [oldı, -dı]*
416. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ **oldı** her bir yañadan vezān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [oldı, -dı]*
417. Ḫazān reng-rez **oldı** naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [oldı, -dı]*

418. Virüp ʿāleme zeyn bahār
Ter **oldı** yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 6). [oldı, -dı]

419. İdüp ittifāḳ **oldılar** encümen
Ki yol bulmaya leşker-i ṣaf-şiken
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 165). [oldılar, -dı, -lar]

420. Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ **olmadı** eyledi Fūr rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [olmadı, -ma, -dı]*

421. Olınca tehī ḫāṣılı tīr-keş
Cihān-pehlevān **olmadı** tīr-keş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 414). [olmadı, -ma, -dı]*

422. Selāṭīne **olmaġ** ile ked-ḫudā
Kişi ṣanmasun kim olur pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 643). [olmaġ, -maġ]*

423. Kişi ölmedin ṣāh-ı ṣāḥib-külāh
Saña bende **olmaḳ** yeg iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [olmaḳ, -maḳ]

424. Koyup gitmek imiş murāduñ şehā
Dirīġ **olmasaḳ** kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 102). [olmasaḳ, -ma, -sa, -k]*

425. Urūm ile Rūs u Leh **olsa** hezār
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [olsa, -sa]*

426. Getür sāḳiyā sāġar-ı pür-revāḳ
Ki ister selīm **olsa** anı meẕāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 664). [olsa, -sa]*

427. Revān **oluban** sebze-zār içre rūd
Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 9). [oluban, -uban]*

428. Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [oluban, -uban]*

429. Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 21). [olup, -up]*

430. Çemende **olup** her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [olup, -up]*

431. Müzeyyen **olup** cümle rūy-i zemīn
Döşendi dıraḫt altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 57). [olup, -up]*

432. Olup āḫır ol yārelerden helāk
Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 105). [olup, -up]*

433. Olup deştde niçe müddet revān
Yaḳīn oldı Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 155). [olup, -up]*

434. Dimāġına ṭoldı nesīm-i vaṭan
İzāle **olup** būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 158). [olup, -up]*

435. Olup server-i encümen Şanṭalūs
Olur mīr-i mīrān Ḳanṭāl-ı Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 169). [olup, -up]*

436. Olup cūy-ı Tūn gibi leşker revān
Ṭolar leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 171). [olup, -up]*

437. Neyistān **olup** nīzelerden zemīn
Havā nevklerinden olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 315). [olup, -up]*

438. Olup gürz ile bir zamān ḫaşm-kūb
Ḳalur ellerinde hemān deste çūb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 389). [olup, -up]*

439. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā rūşen olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 25). [olur, -ur]*

440. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā rūşen **olur** zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [olur, -ur]*

441. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı **olur** dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [olur, -ur]*

442. Olur müttehem gerçi bād-ı ḫazān
Bulur mürdeler andan ammā ki cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 47). [olur, -ur]*

443. Çemende olup her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [olur, -ur]*

444. İder fāḫte nāle mūsīçe āh
Olur aña ḫandān zāġ-ı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 62). [olur, -ur]*

445. Görür zeyn **olur** ṣūreti rūzigār
Dimen itdi ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 63). [olur, -ur]*

446. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
Olur çeşmine teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 86). [olur, -ur]*

447. Ṭolar deşte şīrān-ı rūyīn-ceng
Olur mesken-i āhū-yı Çīn teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 130). [olur, -ur]*

448. Olup server-i encümen Şanṭalūs
Olur mīr-i mīrān Ḳanṭāl-ı Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 170). [olur, -ur]*

449. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [olur, -ur]*

450. Muḫanneṣ **olur** çoḳ-durur gerçi Rūs
İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [olur, -ur]*

451. Olur āhene başdan ayaġa ġarḳ
Ebālīseden eylemez kimse farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 219). [olur, -ur]*

452. Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
Olur muġtenem yine cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 252). [olur, -ur]*

453. Urur naʿralar kūs-ı gerdūn-şikāf
Olur heybetinden ki lerzende Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 306). [olur, -ur]*

454. Neyistān olup nīzelerden zemīn
Havā nevklerinden **olur** āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 316). [olur, -ur]*

455. Mey-i ḫūn içüp tīġ **olur** surḫ-rūy
Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 319). [olur, -ur]*

456. Sinān eyleyüp sīne-i çeşmesār
Olur çeşmesār ile yir lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [olur, -ur]*
457. Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne **olur** mıydı ʿālemde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [olur, -ur]*
458. Ḳolı ādemi çengi mānend-i şīr
Olur seng ü āhen elinde ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 506). [olur, -ur]*
459. Ḳızıl ḳan ider deşt sikkīni laʿl
Muṭallā **olur** āhenīn mīḫ u naʿl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 534). [olur, -ur]*
460. Biri birisine girüben sipāh
Çü bāzār-ı maḥşer **olur** rezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 554). [olur, -ur]*
461. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
Yüzi deştüñ **olur** çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 556). [olur, -ur]*
462. Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn şan **olur** taḫte-pūşī baḳam *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 558). [olur, -ur]*
463. Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu **olur** on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 574). [olur, -ur]*
464. Olur Şanṭalūs oġlı anda esīr
Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 593). [olur, -ur]*
465. Çü cāyiz idi aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 600). [olur, -ur]*
466. Helāk eylerem olmaz ise velī
Biregülerüñ mülki **olur** evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 616). [olur, -ur]*
467. Nedür ked-ḫudālıḳ belā-yı ʿaẕīm
Olur ekserā müsteḥaḳḳ-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 632). [olur, -ur]*
468. Ḫuṣūṣā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
Olur ked-ḫudālıḳ bir ulu maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 636). [olur, -ur]*
469. Şu vaḳtin yeg **olur** kebehden ḥarīr
Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [olur, -ur]*
470. Ṣoñı zillet **olur** velī devletüñ
Ḥaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 641). [olur, -ur]*
471. Selāṭīne olmaġ ile ked-ḫudā
Kişi şanmasun kim **olur** pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 644). [olur, -ur]*
472. Bu ʿālem-durur ḫod gelür bir zamān
Göricek birin senüñ **olur** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 654). [olur, -ur]*
473. Çemen berg-i zerd ile zībā **olur**
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [olur, -ur]*
474. Çemen berg-i zerd ile zībā **olur**
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [olur, -ur]*
475. Zer-evrāḳı eyler muraṣṣaʿ seḥāb
Şu rūşenliginden **olur** āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 20). [olur, -ur]*
476. Ayıtdı müselmān **olursa** eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 613). [olursa, -ur, -sa]*
477. Güneş **oldı** çün şemʿ efrūḫte
Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [oldı, -dı]*
478. Dıraḫtı idüp sāyesi sāye-bān
Hemīn külḫan-ı tefte **oldı** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 46). [oldı, -dı]*
479. Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ **oldı** gün tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [oldı, -dı]*
480. Bahār **oldı** yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey **oldı** şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [oldı, -dı]*
481. Bahār **oldı** yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey **oldı** şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [oldı, -dı]*
482. Ḳurıyup zemīn ḫuşk **oldı** giyāh
Havā kehribā **oldı** reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 88). [oldı, -dı]*
483. ʿAzīz **oldı** yaḫ kāsid **oldı** ḫaṭab
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [oldı, -dı]*
484. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān iken **oldı** ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [oldı, -dı]*
485. Seḥāb **olmasa** tāb-ı mihre ḥicāb
Olur idi defʿi semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 59). [olmasa, -ma, -sa]*
486. Eger ebr **olmasa** mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 39). [olmasa, -ma, -sa]*
487. Ḳızup aḫker **olmışdı** her bir ḥaṣā
Yire issiden kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 13). [olmışdı, -mış, -dı]*
488. Cibāl-i cihān cümle **olmışdı** Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 21). [olmışdı, -mış, -dı]*
489. Uzanup gün **olmışdı** mānend-i sāl
Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 69). [olmışdı, -mış, -dı]*
490. Şütürler kef-i pāyi **olsa** revān
Olurdı pür ābiyle çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 85). [olsa, -sa]*
491. Żarūrī **olup** eyleyen ʿazm-i rāh
Olur tābdan sāye gibi siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 77). [olup, -up]*
492. Olur nāfede ḫuşk **olup** müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 79). [olup, -up]*
493. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [olup, -up]*
494. Yeñile yine eski derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng **olupdur** tenüm *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [olupdur, -up, -dur]*

495. Seḥāb olmasa tāb-ı mihre ḥicāb
Olur idi defʿi semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 60). [olur, -ur]*
496. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
Olur deşt aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 62). [olur, -ur]*
497. Żarūrī olup eyleyen ʿazm-i rāh
Olur tābdan sāye gibi siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 78). [olur, -ur]*
498. Olur nāfede ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 79). [olur, -ur]*
499. Olur nāfede ḫuşk olup müşg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün yaḫ lebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 80). [olur, -ur]*
500. Tünük itdi şöyle tenī tāb-ı ḫˇar
Ki olmaz **olur** kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 82). [olur, -ur]*
501. Yoluna idüp sīm ü zerler niṣār
Görinmez **olur** sīmden rehg-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 132). [olur, -ur]*
502. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
Saña ʿādil olan **olur** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 178). [olur, -ur]*
503. Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
Kebābī **olur** ṣuda māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 26). [olur, -ur]*
504. İrer sīm himyānda sīm-āb **olur**
Kızup rīze-i seng ʿunnāb **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 35). [olur, -ur]*
505. İrer sīm himyānda sīm-āb **olur**
Kızup rīze-i seng ʿunnāb **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 36). [olur, -ur]*
506. Ciger sīnede tābe büryān **olur**
Döner zengine kim ki ʿuryān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 37). [olur, -ur]*
507. Ciger sīnede tābe büryān **olur**
Döner zengine kim ki ʿuryān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [olur, -ur]*
508. Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde **olur** idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 40). [olur, -ur]*
509. Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 44). [olur, -ur]*
510. Ḫarāretde bir oldı ṣubḥ ile şām
Seḥer ḫāne mesken **olur** gīce bām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 52). [olur, -ur]*
511. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 53). [olur, -ur]*
512. Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı gün tābişinden havā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 55). [olurdı, -ur, -dı]*
513. Kenārında her gāh **olurdı** savaş
İçinde çaġızdan ziyādeydi baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 113). [olurdı, -ur, -dı]*
514. Felek sandarūs **oldı** yir ābnūs
Sirāfīl ṣūrını çaldı ḥorūs *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 19). [oldı, -dı]*
515. Ne vażʿ iledür cennet ile caḥīm
Ne heyʾetde ḫalḳ **oldı** diyü racīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [oldı, -dı]*
516. İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
Çü ṣubḥ **oldı** geydi felek zer külāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [oldı, -dı]*
517. Bu āyīnelerde görinen ṣuver
Hemīn **oldı** iy şāh-ı şāḥib-naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 182). [oldı, -dı]*
518. Niçün recm ider dāyim anı şihāb
Nedür fāyide **olduġından** seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 50). [olduġından, -duġ, -ı, -n, -dan]*
519. Nice devr ḳılduġını āsumān
Nice ḫalḳ **olduġını** ol cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 44). [olduġını, -duġ, -ı, -n, -ı, -]*
520. Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı āsūde **olup** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 12). [olup, -up]*
521. Olup ḳapu öñinde ḫalḳa kilāb
Başın bāline ṣoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 15). [olup, -up]*
522. Olup būm nevbet-zen ü naġme-ger
İderdi gehī ḫalḳa kuhdan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 21). [olup, -up]*
523. Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm **olupdur** aña her ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [olupdur, -up, -dur]*
524. Ḳamusına sen şāh **olursın** şehā
Saña gördi bu ʿizzeti Ḫaḳ revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 93). [olursın, -ur, -sın]*
525. Ḳo ḫˇābı gicelerde bīdār **ol**
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 149). [ol,]*
526. Ḳo ḫˇābı gicelerde bīdār **ol**
Gözet ʿālemi vü nigeh-dār **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [ol,]*
527. Gelürler o cūya **ola** çün bahār
Ḳalurlardı irince anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 253). [ola, -a]*
528. Çe ger yoḳ saña ḫaşm **olacaḳ** ʿadū
Velīkin şaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 137). [olacaḳ, -acaḳ]*
529. Dir idi bu resme müşerref mekān
Yaradılmadı ḫalḳ **olaldan** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 48). [olaldan, -al, -dan]*
530. Şaḳın ẓulmden eyle ʿadl ile dād
Nice **oldı** Firʿavn u Şeddād-ı ʿĀd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 88). [oldı, -dı]*
531. İder südde şīrīn **olıcak** şarāb
Çü turş ola aʿşābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 387). [olıcak, -ıcak]*

532. Çü mīzāc faṣd ile muʿtād ola
Darūrī **olıcak** ne ṣıḥḥat bula *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 448). [olıcak, -ıcak]*
533. Didiler ki derdüñ **olısa** eger
Olalum senüñ derdüñe çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 275). [olısa, -ısa]*
534. ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
Helāk idici **olma** iñen zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 208). [olma, -ma]*
535. Düşüp pāre pāre olur sülḥafāt
Aşam **olmadadur** meşeldür necāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 314). [olmadadur, -ma, -da, -dur]*
536. Gedā **olmadan** nefret eyler beşer
Velī şehlüġe her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 145). [olmadan, -dan, -ma]*
537. Yatup **olmadan** firḳat ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [olmadan, -dan, -ma]*
538. Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
Ki ṭabḥ **olmadan** ṣāliḥ olmaz ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [olmadan, -ma, -dan]*
539. İki kerre **olmaḳ** yiter ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [olmaḳ, -maḳ]*
540. ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
Ki küfre yaḳīn olur **olmasa** māl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [olmasa, -ma, -sa]*
541. Gerek ṭıbba saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā **olmasa** saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 470). [olmasa, -ma, -sa]*
542. Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç nesne **olmaya** maḫfī saña *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 128). [olmaya, -ma, -y, -a]*
543. Şu kim **olmaya** sikke-ṣūret şehā
Ola mı ululuġa hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 185). [olmaya, -ma, -y, -a]*
544. Yirine gele ḫarc olan mevād
Ki olur bedel **olmayıcaḳ** fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [olmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcak]*
545. Ne deñlü ḳarīb **olsa** gāh-ı sefer
Olur bu maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 269). [olsa, -sa]*
546. Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez **olsa** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 374). [olsa, -sa]*
547. Geçe her ḳadeḥ arasında zamān
Tevālī ile **olsa** eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 394). [olsa, -sa]*
548. Gerek faṣd **olsa** żarūrī şehā
Velī terk ḳıl **olsa** ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [olsa, -sa]*
549. O gülşende var idi ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān **oluban** cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 10). [oluban, -uban]*
550. Oluban dümi dāmenini keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr üzre ʿanber-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 11). [oluban, -uban]*
551. Gide fikr-i fāsid **oluban** ḥafīf
Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 429). [oluban, -uban]*
552. Olup midhan içme ziyāde şarāb
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [olup, -up]*
553. Deger māl-i ʿālem şehā bir ḥarīf
Ki ṣāḥib-kemāl **olup** ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 178). [olup, -up]*
554. Meger Hind mülkine iy şehriyār
Olur ehl-i ḫālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 2). [olur, -ur]*
555. Görür şeh ki göñline gelmez mekān
Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 52). [olur, -ur]*
556. Meşāmına irdikce anuñ nesīm
Görinür **olur** künci çāh-ı caḥīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 60). [olur, -ur]*
557. Baḳup gül-sitāna **olur** nevḥalar
Görüp nālişi şeh teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 69). [olur, -ur]*
558. Gidüp ḫod-nümālıḳ Ḫudā-bīn **olur**
Mekānı yine aña taʿyīn **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 71). [olur, -ur]*
559. Olup aña maʿlūm iki mekān
Olur āḫıret biri biri cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 76). [olur, -ur]*
560. Bu eşyāya andan **olur** feyż-i cūd
Gerek niʿmet olsun gerekse vücūd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 115). [olur, -ur]*
561. Anuñ gibi olmaz metāʿ-ı nefīs
Olur iki ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 126). [olur, -ur]*
562. Çe ger yoḳ saña ḫaṣm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr **olur** kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 138). [olur, -ur]*
563. Çü ġāfil yata mest olup bāġ-bān
Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 154). [olur, -ur]*
564. Ziyāde **olur** şāhlıḳda ḫaṭar
Velī rāy-ı ṣāyib-dürür muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 165). [olur, -ur]*
565. Egerçi ki ḳātil **olur** zaḫm-ı tīr
Olur rāy āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 195). [olur, -ur]*
566. Berāber degül bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa ḫūb **olur** tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 206). [olur, -ur]*
567. Maḥallinde söyle sözüñ Ḫusrevā
Ki bī-vaḳt sözden çoḳ **olur** ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 244). [olur, -ur]*
568. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [olur, -ur]*
569. Çü yār ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
ʿAẕāb-ı cehennem **olur** iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 262). [olur, -ur]*
570. Olur dil terāzūsınūñ dili dil
Dilüñ ṣaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 323). [olur, -ur]*

571. Gerek derd olsun gerekse devā
Olur mūcidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 336). [olur, -ur]*
572. Bu ne ḥikmet **olur** ki bir ḳaṭre ḳan
Olur ṣaḥm ü laḥm pey ü üstüḫ̌ān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 343). [olur, -ur]*
573. Bu ne ḥikmet olur ki bir ḳaṭre ḳan
Olur ṣaḥm ü laḥm pey ü üstüḫ̌ān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 344). [olur, -ur]*
574. Yi yāḳūtīler kim **olur** ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür andan **olur** çoḳ fütūḥ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [olur, -ur]*
575. Yi yāḳūtīler kim **olur** ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür andan **olur** çoḳ fütūḥ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 416). [olur, -ur]*
576. Yirine gele ḫarc olan mevād
Ki **olur** bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 432). [olur, -ur]*
577. Olur mey egerçi ṣehā sūd-mend
Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 441). [olur, -ur]*
578. Gerek tenḳıye kişiye gāh gāh
Eger ṣıḥḥate **olur** ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 452). [olur, -ur]*
579. Gerek şerbet içen ide iḫtimā
Olur dā aña yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 458). [olur, -ur]*
580. Mücerrib çün olmaya iy ṣeh ṭabīb
Olur ṣaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 466). [olur, -ur]*
581. Olursa daḫı Rüstem-i dāstān
Musaḫḫar idemez yalıñuz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 219). [olursa, -ur, -sa]*
582. İki ḫaṣm arasında olsa cidāl
Temāşācı **ol** eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 188). [ol,]*
583. Ṭanış emrüñi **olana** ehl-i rāy
Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 177). [olana, -an, -a]*
584. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg ol ḫar-fürūş **olasın** iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [olasın, -a, -sın]*
585. Bu lāzım degül kim **olasın** ḥekīm
Ḫavāşına eşyānuñ ol tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 103). [olasın, -a, -sın]*
586. Ne bildüñ yidügini et ol ʿalīl
Saña **oldı** ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 48). [oldı, -dı]*
587. Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḫaḳ
Ki her sābıḳa ẕikri **oldı** sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 112). [oldı, -dı]*
588. Bunı diyüp ol cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ **olduġı** gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 70). [olduġı, -du, -ġ, -ı]*
589. İñen olma sīr **olduġıñdan** feraḥ
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 195). [olduġıñdan, -duġ, -ı, -n, -dan]*
590. İñen **olma** sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 195). [olma, -ma]*
591. Gehī nerm **olmaḳ** gerek geh dürüşt
Gehī elde kīse gerek gāh müşt *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 181). [olmaḳ, -maḳ]*
592. Şu reh kim dırāz ola **olmaya** bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [olmaya, -ma, -y, -a]*
593. Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Şaḳın kim ḫumārında **olmaya** ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 212). [olmaya, -ma, -y, -a]*
594. Bilüp muḳbili muḳbile ḳıl naẓar
Ki saʿy ile **olmaya** gevher ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 214). [olmaya, -ma, -y, -a]*
595. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet **olsa** devā
Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḫtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 37). [olsa, -sa]*
596. Binā āhenīn **olsa** olur ḫarāb
Cedīd olur ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 171). [olsa, -sa]*
597. İki ḫaṣm arasında **olsa** cidāl
Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 187). [olsa, -sa]*
598. Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında et **olur** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 24). [olur, -ur]*
599. Olur ḫastanuñ derd ü dāġı füzūn
Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 35). [olur, -ur]*
600. Gehī incinüben gehī nāz ider
Olur ḫayli dīnārın andan gider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 44). [olur, -ur]*
601. Ḳoyup kāmil üstādı ol bī-naṣīb
Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 62). [olur, -ur]*
602. Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
Ki bī-tecrübe ʿilm **olur** ḫarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 102). [olur, -ur]*
603. Ziyāde **olur** şükr idicek niʿam
Ki küfrāna Kevs̱er ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 149). [olur, -ur]*
604. Binā āhenīn olsa **olur** ḫarāb
Cedīd **olur** ammā hemīşe kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 172). [olur, -ur]*
605. Zer āteşdür idinmesin anı yār
Ki maḫşerde müşkil **olur** sūz-ı nār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 194). [olur, -ur]*
606. Çü iḥsānı çoḳ eyleye şehriyār
Olur āsumān-ı ḳażāya ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 206). [olur, -ur]*
607. Gözet nice geçdügini rūzigār
Ki devr-i zamān **olur** āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 226). [olur, -ur]*
608. Gözüñ aç ḳo ḫ̌ābı vü bīdār **ol**
Geçer mestlik tīzde hüşyār **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [ol,]*

609. Yi memlūküñ **olanı** iy şāh heb
Ki arduñca itmeye vāriş̲ ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [olanı, -an, -ı]*
610. Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler **olanı** bisyār ḫᵛār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 258). [olanı, -an, -ı]*
611. Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
Ḳavīdür ḳavī **olanuñ** raġbeti *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 34). [olanuñ, -an, -uñ]*
612. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
Yiter ādemiye **olıcak** mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 234). [olıcak, -ıcak]*
613. ʿAbūs **olma** iy şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna oldur besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 83). [olma, -ma]*
614. Ki bīdār **olmasa** şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 127). [olmasa, -ma, -sa]*
615. Ḳo kibri şu vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki **olmaya** devrüñde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 54). [olmaya, -ma, -y, -a]*
616. İder kīne tīġını tedbīr-i tīz
Çü birinde **olmaya** itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 92). [olmaya, -ma, -y, -a]*
617. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
Ki **olmaya** tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [olmaya, -ma, -y, -a]*
618. ʿAdū mergine ʿāḳıl **olmaya** şād
Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 261). [olmaya, -ma, -y, -a]*
619. Yatup uyuma **oluban** bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 241). [oluban, -uban]*
620. Olup cümle maḫlūḳa fermān-revā
Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 7). [olup, -up]*
621. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn **olur** vü ne ḫod hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [olur, -ur]*
622. Şaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
Ḳarınca **olur** eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [olur, -ur]*
623. İnanma her işitdügüñe şehā
Bu dünyā-durur çoḳ **olur** iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 78). [olur, -ur]*
624. Kişi ḫord u ḫᵛāb ile ḥayvān **olur**
Behāyim riyāżetle insān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 107). [olur, -ur]*
625. Kişi ḫord u ḫᵛāb ile ḥayvān **olur**
Behāyim riyāżetle insān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 108). [olur, -ur]*
626. Gerek şükr idesin Ḫudāya şehā
Ziyāde **olur** şükr idicek ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 124). [olur, -ur]*
627. Gerek ṣarf ola mümkine iḳtidār
Ki biri **olur** anlaruñ ṣad-hezār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 170). [olur, -ur]*
628. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy şeh melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 207). [olur, -ur]
629. Olur iki loḳmayla işkem çü sīr
Niçün her denīye olasın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 229). [olur, -ur]*
630. Yiter saña üstād-ı bārān u berf
Olur ictimāʿıyla deryā-yı jerf *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 246). [olur, -ur]*
631. Eger itmeseñ ʿöz̲ri yā Rab ḳabūl
Ḳamu ins **olurdı** ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 48). [olurdı, -ur, -dı]*
632. Didügi gibi **ol** eyā şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [ol,]*
633. Şu cirmi ki ʿafv idesin ḳılma yād
Ki ʿafvuña **olmaz** olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 40). [olmaz,]*
634. Hemīşe **olup** feṯḥ u nuṣret ḳarīn
Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 59). [olup,]*
635. Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü olıcak **olur** mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 44). [olur, -ur]*
636. Ḫaḳīḳatde āşyāndurur bir ḫayāl
Ki **olur** pez̲īrā-yı naḳṣ-ı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 46). [olur, -ur]*
637. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
Ki tā ḥaşre **olam** emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 38). [olam, -am]*
638. Nedür sīm ü zer kim ṭaleb-kār **olam**
Ḳoyam ʿırżı anıñ içün ḫᵛōr **olam** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 72). [olam, -am]*
639. Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse şāb
Degül mū-sepīd **olduġında** ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 30). [olduġında, -duġ, -ı, -n, -da]*
640. Eger ʿöz̲rüm **olmasa** iy ḳadr-dān
Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [olmasa, -ma, -sa]*
641. Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
Gözet **olmasun** mülkde şūr u şer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 110). [olmasun, -ma, -sun]*
642. Ki defʿine sevdānuñ ola ʿilāc
ʿİlāc **olmayıcak** bozulur mizāc *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 230). [olmayıcak, -ma, -y, -ıcak]*
643. Olayıdı iḳlīme nāmum revān
Olup ḫāmemüñ zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 44). [olup, -up]*
644. Olup nāyib-i şāh-ı şāḥib-ḳırān
Ola ʿadliyile müşerref cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 95). [olup, -up]*
645. Ölürsem ben **olup** şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 115). [olup, -up]*
646. Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [olup, -up]*

647. Bulur nuṭḳ ile ādemī imtiyāz
Fürū-dest **olur** nuṭḳ ile ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 14). [olur, -ur]*

648. Feṣāḥat-durur nuṭḳa viren şeref
Olur bī-feṣāḥat suḫen bang-ı ġaf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 16). [olur, -ur]*

649. Çü söylemeye bir kelāmı faṣīḥ
Melīḥ ise gūyende **olur** ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 20). [olur, -ur]*

650. Cihān gülşeni bülbülidür faṣīḥ
Olur nuṭḳ-ı cān-baḫş hem-çün Mesīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 22). [olur, -ur]*

651. Olup çeşm-i aʿdāya mīl ol menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 154). [olur, -ur]*

652. İdüp seyr Mıṣrı emīr-i celīl
Olur pes temāşā-gehi nehr-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 158). [olur, -ur]*

653. Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
Beriye **olur** hem-çü dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 174). [olur, -ur]*

654. Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān **olur** birke Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [olur, -ur]*

655. Gerek **olacaḳ** nesne-yi bī-ḳuṣūr
Alup ḳoydı keştīye bī-ḥad kenūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 17). [olacaḳ, -acaḳ]*

656. Didi Bānū kim şāh **olana** yalan
Degüldür revā iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [olana, -an, -a]*

657. Müselmān **olanı** ḳılup ber-ḳarār
İderdi ʿinād ideni tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 87). [olanı, -an, -ı]*

658. Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān **olavuz** çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 384). [olavuz, -a, -vuz]*

659. Yine muṭribā al çıturġu ele
Terennüm-serāy **oldı** çün bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 386). [oldı, -dı]*

660. Alup pīş-keşlerden **oldı** rasūl
Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 109). [oldı, -dı]*

661. Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
Var ise baña **oldı** cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 130). [oldı, -dı]*

662. Görür ṣūretin anda ʿaynen hemān
Ṣarīḥ **oldı** ḳalmadı şekk ü gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 194). [oldı, -dı]*

663. Bozup ʿahdi **olduḳ** yanında yalan
Bize andan irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 273). [olduḳ, -du, -k]*

664. Gerek **olıcak** yine keştī ider
Nice baḥre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 291). [olıcak, -ıcak]*

665. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe **olmaya** ḥable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [olmaya, -ma, -y, -a]*

666. Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [olup, -up]*

667. Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа gül
Olup şād u ḫandān olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 384). [olup, -up]*

668. Olup şāha ol keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 73). [olup, -up]*

669. Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb **olur**
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [olur, -ur]*

670. Olup şāha ol keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 74). [olur, -ur]*

671. İder zeyn anı ālet-i kār-zār
Ne keştī **olur** bir demürden ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 80). [olur, -ur]*

672. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü baṭ beççe ardunca cümle revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 81). [olur, -ur]*

673. Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
Ki taʿyīn idemez ḳıyās aña ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 97). [olur, -ur]*

674. V'egerni **olur** cemʿ ġarbī sipāh
Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 161). [olur, -ur]*

675. Ki müşkil **olur** eylemek dīni terk
Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [olur, -ur]*

676. Seḥerden durup vehm ile şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb **olur** çün süvār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 240). [olur, -ur]*

677. Bu cānibde sulṭān-ı şāḥib-serīr
Bu işden **olur** kīne-ver hem-çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [olur, -ur]*

678. Müselmān olur şehr ḫalḳı tamām
Velī deştī **olanı** olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 80). [olanı, -an, -ı]*

679. Murādum benüm bu ki daʿvet idem
Müselmān **olasız** ḳoyuban gidem *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 76). [olasız, -asız]*

680. Müselmān **olıcak** bulursız emān
Size ẕerrece benden irmez ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 77). [olıcak, -ıcak]*

681. Dögerler sipeh cümle sümme edīm
Ki inʿāmuñ **olmaya** ricl-i saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 20). [olmaya, -ma, -y, -a]*

682. Olup encümen eyledi deşti ceng
Şu resme ki şāha zemīn oldı teng

(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 83). [olup, -up]

683. Göricek ḳamusı **olur** vehm-nāk
Bilürler olurlar ṣavaşda helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 71). [olur, -ur]*

684. Müselmān **olur** şehr ḫalḳı tamām
Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 79). [olur, -ur]*

685. Didi iy Sikender buyurdı Ḫudā
Baña tā ki **olam** saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 120). [olam, -am]*

686. Żarūrī **olanı** bile aldı heb
Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 131). [olanı, -an, -ı]*

687. Çü şām irişüp **oldı** hengām-ı ḫ̌āb
Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 49). [oldı, -dı]*

688. ʿUrūc itdi deryā yüzine melek
O fülk-i felek-ḳadr **oldı** felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 288). [oldı, -dı]*

689. İder anlara çünki ẓulmet ʿaẕāb
Gidüp ġıll u ġış **oldılar** sīm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 422). [oldılar, -dı, -lar]*

690. Egerçi ki şīrīndür āb-ı zülāl
Ziyāde **olıcak** getürür melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 166). [olıcak, -ıcak]*

691. Ṣadef līk çün ḥāṣıl eyleye dür
Anuñ ḫāli elbet tehī **olmadur** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 314). [olmadur, -ma, -dur]*

692. Aña āhen **olmaya** hergiz ḥicāb
Seḥāb **olmaya** merdüm-i çeşme āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 85). [olmaya, -ma, -y, -a]*

693. Aña āhen **olmaya** hergiz ḥicāb
Seḥāb **olmaya** merdüm-i çeşme āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 86). [olmaya, -ma, -y, -a]*

694. Żıyāsı ala anuñ ol ḳavm-i ʿāḳ
Gice **olsa** yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 28). [olsa, -sa]*

695. Binā **olsa** üstinde dutmaya mīl
Yanında degül mūr mānend-i pīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 225). [olsa, -sa]*

696. Ne bir keşti **olsa** eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 241). [olsa, -sa]*

697. Didi şeh kime ḥāfıẓ **olsa** Ḫudā
Yanında ṣoġulcan degül ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 243). [olsa, -sa]*

698. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳın iy şehriyār
Kişi görmeye ʿömri **olsa** hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 272). [olsa, -sa]*

699. Gice **olsa** iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ ādem olur pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 399). [olsa, -sa]*

700. Ne aṣṣı velīkin dirīġā hicāb
Oluban olur ġuṣṣa aña seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 8). [oluban, -uban]*

701. Çü sūrāḫ-ı gevher **oluban** ḫamūş
Leʾālī-i şāha dutarlardı gūş *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 317). [oluban, -uban]*

702. İrişmez biri aña pūyān **olup**
Ḳalurlar çü izlāl ḫayrān **olup** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 97). [olup, -up]*

703. Ḳalup ṭaşra aḥbāb oldı ġamīn
Ḫazīn **olup** eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 138). [olup, -up]*

704. Dehānı nehengüñ **olup** mevc-gīr
İderdi çü miḳrāż ḳaṭʿ-ı ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 161). [olup, -up]*

705. Olup Ḫıżr mellāḥ-ı şāh-ı cihān
Olur Baḥr-i Aḫderde keştī revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 177). [olup, -up]*

706. Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer mūm **olup** revġan olur ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 386). [olup, -up]*

707. Olur cümle āfāḳa pertev-figen
Şeref bulur anunla her encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 3). [olur, -ur]*

708. Kenārında baḥrüñ ḳonup pādişāh
Olur anda āsūde ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 48). [olur, -ur]*

709. Çü ḫurşīd gösterdi zerrīne-def
Görinmez **olur** baḥrde līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 72). [olur, -ur]*

710. İder pūya deryāda ol bād-pā
Olur hem-ʿinān aña bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 92). [olur, -ur]*

711. Ne var murġ-ı ābī ki ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd **olur** celīs *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 146). [olur, -ur]*

712. O ṣandūḳuñ içinde şāh-ı cihān
Olur zerde-i beyże gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 186). [olur, -ur]*

713. Melāmet selāmetde **olur** revā
Selāmetsüz **olur** melāmet ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 192). [olur, -ur]*

714. Olur yüzlerini gören bī-ḳarār
Yanında melek ḫūr ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 207). [olur, -ur]*

715. Melek didi iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
Bu deryāda ġāyet çoḳ **olur** ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 238). [olur, -ur]*

716. Ḳo deryāyı ḳıl aña iy şeh heves
Anuñla murāda **olur** dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 278). [olur, -ur]*

717. Ki efkār ü vehm ile her nām-dār
Olur idi her ānda Circīs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 298). [olur, -ur]*

718. Çekildi yine rāyet-i zer-nigār
Olur nīzelerden zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 368). [olur, -ur]*

719. Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer mūm olup revġan **olur** ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 386). [olur, -ur]*

720. Cabulḳādur adı bu şehrüñ şehā
Cehennem **olur** ḳuşluġa dek havā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 388). [olur, -ur]*

721. Gice olsa iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ ādem **olur** pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 400). [olur, -ur]*
722. Ki göre nice ṭoġduġın āfitāb
İrüp tāb bī-huş **olur** kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 408). [olur, -ur]*
723. Müselmān **olur** ḫavf idüp ol gürūh
İder dīni taʿlīm şāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 423). [olur, -ur]*
724. Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki bir mīl menzil **olurdı** her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 94). [olurdı, -ur, -dı]*
725. Yelek gibi keştī olıcak revān
Olurdı gemi ehli ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 154). [olurdı, -ur, -dı]*
726. Nice sihr bil kim kerāmetdür ol
Velī **olduġına** ʿalāmetdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 4). [olduġına, -duk, -ı, -n, -a]*
727. Ḫuṭūr itmeye ḫāṭıra bīm-i cān
Zemīnden **olınmaya** farḳ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 128). [olınmaya, -ın, -ma, -y, -a]*
728. Eger baḥr **olmasa** iy kām-yāb
Ḳomazlardı ʿālemde bir ḳaṭre āb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 55). [olmasa, -ma, -sa]*
729. Belā seyline ejder **olmasa** sed
Bu cānibde ḳılmazdı aṣlā eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 61). [olmasa, -ma, -sa]*
730. Didi şeh Ḫudādan irişdi meded
Buña yoḳsa āhenden **olmazdı** sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 120). [olmazdı, -maz, -dı]*
731. Hemīn var ara yirde bir reh-güẕer
O sed **olsa** geçmezdi bād-ı seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 80). [olsa, -sa]*
732. Olup encümen ḫalḳ pīr ü cuvān
Gelüp şāha ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 17). [olup, -up]*
733. Egerçi eli vü ayaġı ḳaṣīr
Velī pençesinde **olur** mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 30). [olur, -ur]*
734. Biri bister ü biri yorġan **olur**
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 49). [olur, -ur]*
735. Biri bister ü biri yorġan **olur**
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 50). [olur, -ur]*
736. Ne keşt ü ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle **olur** bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 66). [olur, -ur]*
737. Hemīşe **olur** ḫāyil-i āfitāb
Süremez yüzin dāmenine seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 75). [olur, -ur]*
738. İder ẓulmete emr pes şehriyār
Olur ol güẕer gāh kūha ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 100). [olur, -ur]*
739. Olur her biri mādiyāna süvār
Getürdür gerek **olanı** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 136). [olanı, -an, -ı]*
740. Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā **olasın** be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 168). [olasın, -a, -sın]*
741. Aña **oldı** şākird üç üstād-ı fen
Biri Cāmi Ḫusrev biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 171). [oldı, -dı]*
742. Çün **olduñ** bu sinde iñen mū-sepīd
Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 175). [olduñ, -du, -ñ]*
743. Ḫazān ile geçdi bahārum dirīg
Şerīf **olmadı** rūzigārum dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 184). [olmadı, -ma, -dı]*
744. Olur biri nān ile evveli sīr
Arada budur **olmaduġı** faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 66). [olmaduġı, -ma, -duġ, -ı]*
745. Otuz iki yaşına irdi çü sāl
Ko ḳāli dürüş **olmaġa** ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 174). [olmaġa, -mak, -a]*
746. Gider bu cihāna gelen yine mest
Tehī **olmasun** bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 272). [olmasun, -ma, -sun]*
747. Niẓāmī yazarken bu efsāneyi
Pür itmelü **olmışdı** peymāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 186). [olmışdı, -mış, -dı]*
748. Niçün gözde ḳala bir avuç türāb
Görinmez cemāl **olsa** gözde niḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 258). [olsa, -sa]*
749. Güherden murādınca aldı sipāh
Süvār **oluban** itdiler ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 198). [oluban, -uban]*
750. Mücerred **olup** rūḥ gibi hemīn
Zamān ḥādiṣātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 15). [olup, -up]*
751. Gezer gelle gelle **olup** gūsfend
Şobānı yoḳ irmez birine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 39). [olup, -up]*
752. Görüp çeşmeyi yundı çünkim nebī
Nite tāze **olup** olıdı şabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 230). [olup, -up]*
753. Olur rūz gerçi ki perde-rübā
İder bend ammā ki şeb dest ü pā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 7). [olur, -ur]*
754. Odur ʿaḳl kim rūḥa hem-rāh ola
Olur nefs-i dūn çünki güm-rāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 24). [olur, -ur]*
755. İdemez bu semte kimesne sefer
Ki ẓulmet içinde çoḳ **olur** ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 126). [olur, -ur]*
756. Görür çoḳ ʿacāyibler o ser-firāz
Olur ketb olunursa ḳıṣṣa dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 164). [olur, -ur]*
757. Behiştī **olur** çün beşer ʿömri az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 165). [olur, -ur]*

758. Olur āḫırı pīrligüñ çü merk
Cihāna göñül bağlama eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 181). [olur, -ur]*
759. Tamām ile bir mi **olur** nā-tamām
Müsāvī midür puḫte ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 189). [olur, -ur]*
760. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 204). [olur, -ur]*
761. Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
Bilür şāha ol şu degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 243). [olur, -ur]*
762. Çü ḳassāmsın ʿadl ile **ol** ḳasīm
Kerīm **ol** ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 44). [ol,]*
763. Sübūṭ u süʿūd **oldı** kārı hemān
Taḳarrurdan aṣlā yoḳ anda nişān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 21). [oldı, -dı]*
764. Cihān **oldı** çün cāy-ı geşt ü direv
Ne ise kühen oldurur aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 89). [oldı, -dı]*
765. Bu żaʿf ile yaturken ol kām-yāb
Ruʿāf **oldı** ʿārıż ruḫı **oldı** ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 172). [oldı, -dı]*
766. Bu żaʿf ile yaturken ol kām-yāb
Ruʿāf **oldı** ʿārıż ruḫı **oldı** ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 172). [oldı, -dı]*
767. Ṭutup mātemin **oldı** her bāz zāġ
Şeker-nūş ṭūṭīler **oldı** kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 201). [oldı, -dı]*
768. Ṭutup mātemin **oldı** her bāz zāġ
Şeker-nūş ṭūṭīler **oldı** kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 202). [oldı, -dı]*
769. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi rasūl
Velī ḫāṭırı **oldı** ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 210). [oldı, -dı]*
770. Çü dōlābda şuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu **olduġı** göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 20). [olduġı, -duġ, -ı]*
771. Bir iki gün **olmaġ** ile ked-ḫudā
Şanur kim olur ḥaşre dek muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 3). [olmaġ, -maġ]*
772. Olur bir binānuñ esāsı çü āb
ʿAceb **olmaya** olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 102). [olmaya, -ma, -y, -a]*
773. Eger **olsa** dōlābda iḫtiyār
Muḳarrerdür ol kim dutardı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 27). [olsa, -sa]*
774. Biri de **oluban** ṭırāz-ı sinān
Şikeste perīşān çü zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 219). [oluban, -uban]*
775. Bu deñlü göz ile **olup** dīde-bān
Gözedür ḳażā tīrini āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 75). [olup, -up]*
776. Ḫalef **olup** ola ki ḳāyim-maḳām
Selāṭīn ola ḥükmine cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 167). [olup, -up]*
777. Yaḳardı oda āteş-i iştiyāḳ
Olup ḳurbet-i vaṣl gitdi firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 180). [olup, -up]*
778. Bir iki gün olmaġ ile ked-ḫudā
Şanur kim **olur** ḥaşre dek muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 4). [olur, -ur]*
779. Olur dürlü dürlü çe ger rūzigār
Velīkin bu köhne cihān ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 85). [olur, -ur]*
780. Ḳalur ḫāk içinde niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi aṣlı **olur** yine ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [olur, -ur]*
781. Olur bir binānuñ esāsı çü āb
ʿAceb olmaya olsa defʿi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 101). [olur, -ur]*
782. İşidüp ider murġ ṭūl-i emel
Olur ol nevā aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 118). [olur, -ur]*
783. Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü gitmek **olur** işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 122). [olur, -ur]*
784. Keser perçemin ṭūġ **olur** ḳaddi ḫam
İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 215). [olur, -ur]*
785. Çe ger her kişinüñ işi āh **olur**
Hemīn gūra dek līk hem-rāh **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 224). [olur, -ur]*
786. Dili yoḳ-durur söyleye çün mezār
Berāber **olur** bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 230). [olur, -ur]*
787. Degül taḫt altuñda çünkim muḳīm
Muḳarrer şanan anı **olur** leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 234). [olur, -ur]*
788. İnanmaz iseñ imtiḥān it ʿazīz
Temīz eyler **olanlar** ehl-i temīz *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 76). [olanlar, -an, -lar]*
789. Üçinüñ kitābından **oldı** bu ḫūb
Ḫased ehli bula meger kim ʿuyūb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 73). [oldı, -dı]*
790. Beşerden ʿaceb midür olsa ḳuṣūr
Ḫuṣūṣā ki **olmaya** ehl-i ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 112). [olmaya, -ma, -y, -a]*
791. Eger **olsa** her bir ḳalemde zebān
Ṣenā eylesem durduġunca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 7). [olsa, -sa]*
792. Cihān ḫāline itdügümce naẓar
Sem olurdı aġzumda **olsa** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 32). [olsa, -sa]*
793. Beşerden ʿaceb midür **olsa** ḳuṣūr
Ḫuṣūṣā ki olmaya ehl-i ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 111). [olsa, -sa]*
794. Ol üç server ile **olup** pençe-gīr
Nice eyledüm māʿadāsın ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 97). [olup, -up]*
795. Çü ḥelvā pesīn **olur** iy pīş-bīn
Olan muʿteber lezzetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 67). [olur, -ur]*
796. Kelāmuñ bilen ḳadrini ehl **olur**
Bilüp ḥıḳd ḳılmaḳ ḳatı cehl **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 85). [olur, -ur]*

797. Cihān ḥāline itdügümce naẓar
Sem **olurdı** aġzumda olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 32). [olurdı, -ur, -dı]*

ol: *O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

1. ʿAdū işini itmedi mülke **ol**
Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 817). [ol,]*
2. Biri daḫı anı elinden alur
Velī ḳaçmadan **ol** da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 280). [ol,]*
3. Ḳomaz kim ala kimse mülkinde bāc
Eʿādī-yi dînden alur **ol** ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 38). [ol,]*
4. Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur **ol**
Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndır **ol**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 59). [ol,]
5. Çü rezm ola şīr-i ḫurūşāndur **ol**
Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndır **ol**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 60). [ol,]
6. Olup cünd-i İslāma **ol** muḳtedā
Selāmetle tā Ḫaşre dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 249). [ol,]*
7. Velī ʿāḳīl **oldur** ʿibādet ide
Ḳamu ehl-i ḥālüñ yolınca gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 95). [oldur, -dur]*
8. ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına **ol**
Olup mehdi gösterdi maḳṣūda yol
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 7). [ol,]
9. Ger **ol** nāz ide eylerem ben niyāz
Ki ben zīr-i destem şehüm ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 371). [ol,]
10. Nice bāzdur **ol** ki Cibrīl-vār
Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 119). [ol,]
11. Ne deñlü ki cüyende segler ki var
Bile uydurur ṣayda **ol** şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 128). [ol,]*
12. İderken bu resm ile ṣayd **ol** dilīr
Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 145). [ol,]
13. Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res **ol**
Cihān düşmen olursa yārī-pes **ol**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 179). [ol,]
14. Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res **ol**
Cihān düşmen olursa yārī-pes **ol**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 180). [ol,]
15. Ẓafer-baḫş u nuṣretde **ol** kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [ol,]*
16. Zebānın bilen cümle ḫāmūşuñ **ol**
Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 193). [ol,]*
17. Zebānın bilen cümle ḫāmūşuñ **ol**
Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 194). [ol,]*
18. Bu bī-çāreye çāre-i kār **ol**
Her emrümde yār ü nigehdār **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 253). [ol,]*
19. Bu bī-çāreye çāre-i kār **ol**
Her emrümde yār ü nigehdār **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 254). [ol,]*
20. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
Yeg **ol** kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [ol,]*
21. Bilürsin ki çün **ol** ura gürze dest
Yanında degül mūşca pīl-i mest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 527). [ol,]*
22. İder istimālet aña tāc-dār
Sürūr ile **ol** daḫı olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 542). [ol,]*
23. Olur mücrime luṭf dāyim ḥışār
Raḥīm **ol** ki raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1128). [ol,]
24. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile māla ben
Gelesin murād **oldur** īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 280). [oldur, -dur]*
25. Eline alup ḫāme gevher-niṣār
İder **ol** da bir naḳş-ı zībā-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 110). [ol,]*
26. Ne deñlü görürseñ şehā ehl-i ḥāl
Meded iste andan ki **oldur** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 92). [oldur, -dur]
27. Yazar ibtidā nāmede ism-i ẕāt
Ki **oldur** olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 112). [oldur, -dur]*
28. Ḫakīm **oldur** icād ḳıldı ḥikem
Vücūda gelür emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 337). [oldur, -dur]*
29. Mey **oldur** ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [oldur, -dur]*
30. Ki sevdā-yı emrāża **oldur** ʿilāc
Düşe balġamiyye daḫı iḫtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 433). [oldur, -dur]*
31. Ḳoyup kāmil üstādı **ol** bī-naṣīb
Olur kendü başına **ol** da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 62). [ol,]*
32. Ġanī eyleyen **ol** faḳīr iden **ol**
ʿAzīz eyleyen **ol** ḫaḳīr iden **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 115). [ol,]*
33. Ġanī eyleyen **ol** faḳīr iden **ol**
ʿAzīz eyleyen **ol** ḫaḳīr iden **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 115). [ol,]*
34. Ġanī eyleyen **ol** faḳīr iden **ol**
ʿAzīz eyleyen **ol** ḫaḳīr iden **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 116). [ol,]*
35. Ġanī eyleyen **ol** faḳīr iden **ol**
ʿAzīz eyleyen **ol** ḫaḳīr iden **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 116). [ol,]*
36. Ki bīdār olmasa şāhā beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur **ol** beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 128). [ol,]*
37. ʿAbūs olma iy şāh-ı gerden-keşān
Ki insāna **oldur** besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 84). [oldur, -dur]*
38. Velīkin yine saʿyüm **oldur** müdām
Ki tā ḫaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 37). [oldur, -dur]*

39. Ne semte ki olsayıdı **ol** revān
Görinmezdi izinden aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 61). [ol,]*
40. Nice siḥr bil kim kerāmetdür **ol**
Velī olduġına ʿalāmetdür **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 4). [ol,]*
41. Ḥicāb olan **oldur** çe ger nūrdur
Anuñ ile dil-dār mestūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 29). [oldur, -dur]*
42. Eger olsa dōlābda iḫtiyār
Muḳarrerdür **ol** kim dutardı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 28). [ol,]*
43. Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
Żarūrī gide **ol** da **ol** ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 46). [ol,]*
44. Ḳoma ʿilm ü aʿmāli elden ṣaḳın
Saña ḳalıcaḳ daḫı **oldur** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 238). [oldur, -dur]*
45. Buña münkir olan degüldür beşer
Behīmedür **ol** belki daḫı beter *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 84). [ol,]*

ol: .

1. Baṣar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī **olup** gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 556). [olup, -up]*
2. Olup tīre ʿālem çü baġlandı göz
ʿAdūdan ḳaçup şāh döndürdi yüz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 667). [olup, -up]*
3. Binüp ḳarşular cümle erkān-ı Hind
Olup encümen merdüm-i Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 922). [olup, -up]*
4. Ṣabā-veş **olup** sürʿatiyle demān
Girer ḫaşm ḫayli içine hemān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 17). [olup, -up]*

ol: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

1. Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 598). [ölince, -ince]*
2. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg **ölmek** öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [ölmek, -mek]*
3. Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 115). [ölürsem, -ür, -se, -m]*

ol: *O.*

1. Görüp çeşmeyi yundı çünkim nebī
Nite tāze olup **olıdı** ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 230). [olıdı, -ı, -dı]*

ol: *T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.*

1. Dimiş pīr-i pīşine-i pīşvā
Ki kāmillere **ol-durur** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 88). [ol-durur, -durur]*

ol: *Olmak.*

1. Hezīmet **olup** şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 671). [olup, -up]*
2. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā Ḥaşre dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 249). [olup, -up]*
3. Olup encümen bir yire ol diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [olup, -up]*

ol: *Odur.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek ṭāḳı **oldur** maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [oldur, -dur]*
2. Cihāna viren **oldur** emn ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [oldur, -dur]*
3. Saʿādetlü **oldur** ki çün ola Dey
Yanında nigār ola destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 1). [oldur, -dur]*

ol: *Ölmek.*

1. Ya bir ad idevüz vire ya baş
Ḳılalum **ölince** anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 610). [ölince, -ince]*
2. Olan **ölmeden** yār ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḥaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 47). [ölmeden, -me, -den]*
3. Ṭaġıtmadı ʿaḳlını ol ser-firāz
Daḫı ḳılmadı **ölmeden** iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 196). [ölmeden, -me, -den]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

1. İderler şunuñ gibi **ol** günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [ol,]*
2. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde **ol** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [ol,]*
3. Şehe rīv idüp **ol** iki dīv-zād
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [ol,]*
4. Eger küngür-i çarḫa ṣalsa kemend
Olur ʿāḳıbet **ol** kemend ile bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 16). [ol,]*

5. Ne ḳula ki irişse żaʿf ü fütūr
Muʿīn ola tā **ol** iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [ol,]*
6. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi **ol** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [ol,]*
7. Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp **ol** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [ol,]*
8. Sürer **ol** ḳış anda ṣafā şehriyār
Geçüp ḳış gelür çün yaḳīn nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 195). [ol,]
9. Ḫudā dir imiş şemse **ol** bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [ol,]*
10. Varup ḫaşma ḳarşu ḳażāya siper
Olur ṣubḥa dek **ol** iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [ol,]*
11. Görüp luṭfın **ol** şāh ola bendesi
Nice bendesi belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1115). [ol,]*
12. Ṭolu māhī ile **ol** āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [ol,]*
13. Göricek şehi bildi **ol** pür-hüner
Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [ol,]*
14. Çü ṣandūḳda oldı **ol** dür nihān
Ṣadef gibi ṣandūḳ yumdı dehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 133). [ol,]*
15. Meh-i nev gibi ṭoġdı çün **ol** ḳamer
Münevver olur cümle baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 303). [ol,]

ol: *Ölmek, yok olmak.*

1. Benüm daḥı ḳanumı içdi zamān
Cihānda ne müşküldür **ölmek** cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 436). [ölmek, -mek]
2. Serīrini öpdi şehüñ ol esīr
Ölecek esīr oldı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 624). [ölecek, -ecek]*

ol: *1. Olmak.*

1. İṭāʿat idüp aġniyā **oldılar**
Ḳamu genc-i esrār ile ṭoldılar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 147). [oldılar, -dılar]*
2. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 5). [olup, -up]*
3. Olur lāl ü sākit **olıcaḳ** zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 59). [olıcaḳ, -ı, -cak]

ol: *Ölmek.*

1. Üşüp yirler **ölse** ḳaçan biri fevt
Dügündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 53). [ölse, -se]*

ol: *Ölmek, yok olmak.*

1. İder cemʿ genci ṣanur kim ḳala
Dimez ben **ölicek** bu nice ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 6). [ölicek, -icek]*

ol: *Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir żaʿīf
Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 694). [olamaz, -a, -maz]*
2. Aña tīġ u tīz **olamaz** kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [olamaz, -a, -maz]
3. Bu şehlüḳ didügüñ ḳurı iʿtibār
Belāsına mevtüñ **olamaz** ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 16). [olamaz, -a, -maz]*

ol: *Işaret sıfatı "o".*

1. İş anuñ-durur ġayra ne iʿtibār
Sebebdür ḳamu **ol** Ḫudāvendigār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 22). [ol,]
2. Dimiş çün **ol** iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 29). [ol,]*
3. Çözer tūġ **ol** şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [ol,]*
4. Yüridi çün **ol** ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 119). [ol,]*
5. Ne leşker muḥīṭ idi **ol** bī-girān
Görinmezdi ādemden aşlā cihān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 133). [ol,]
6. Çü şām irdi döndi iki tāc-dār
Ḳonup leşker **ol** gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 300). [ol,]*
7. Ne ḳalbe ki ʿazm ide **ol** ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 319). [ol,]
8. Anı ṣoñra bildük Sikender imiş
Bu işi iden **ol** dilāver imiş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 328). [ol,]*
9. Yapuşup gulūsına **ol** nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [ol,]*
10. Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
Semā çıñradı **ol** ṣadādan çü ṭās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 358). [ol,]*
11. Kime ursa bir ḍarb-ı tīġ **ol** dilīr
İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [ol,]*

12. Didi budur **ol** istedügüñ dilīr
Naẓar ḳıl ki niçe ider dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 401). [ol,]*
13. Zemīn oldı **ol** cengden āsumān
Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [ol,]*
14. Didi ben size itmezem ḫışm u kīn
Murād **ol** olasız ḳamu ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 474). [ol,]*
15. Çü devlet benüm ile olmadı yār
Żarūrī olup ḳacdı **ol** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [ol,]*
16. Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider **ol** bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 34). [ol,]*
17. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
Yatur **ol** gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [ol,]*
18. Ol āyīneden ʿāleme irdi tāb
Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [ol,]*
19. Ol āyīneden ʿāleme irdi tāb
Sipihr oldı **ol** tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 96). [ol,]*
20. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü cū
Revān oldı **ol** bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 134). [ol,]*
21. Ṣanasın ki ṣınmadı hīç **ol** sipāh
Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 155). [ol,]*
22. Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
Temeyyüz virüp **ol** hümāyūn nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 180). [ol,]*
23. Elinde sinān **ol** şeh-i pür-hüner
Nihāl idi virür idi ser-ş̱emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 189). [ol,]*
24. Elinde hem **ol** künbed-i ser-nigūn
Gehī Bīsütūn idi ṣan ber-sütūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 201). [ol,]*
25. Dühül **ol** tehī-maġz u bīhūde-gū
Dögüp sīne efkār ider süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 227). [ol,]*
26. Dönüp başcı dükkānına **ol** zemīn
Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [ol,]*
27. Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber virür **ol** būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [ol,]*
28. Bi-ʿaynihi **ol** rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 263). [ol,]*
29. Megesle müşebbek beden oldı pür
Ṣan **ol** raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 284). [ol,]*
30. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur līk **ol** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 322). [ol,]*
31. Ḳoyup düşmene taḫt u tāc u külāh
Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi **ol** kīne-ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 324). [ol,]*
32. Dağılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
Yanında ḳalur **ol** iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [ol,]*
33. Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder şāha **ol** iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [ol,]*
34. Dönüp **ol** iki kāfir-i bed-nijād
Gelürler şeh-i Rūma ḫandān u şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 345). [ol,]*
35. Serīr olmış **ol** servere ḫışt u ḫāk
Yatur başı başlu vü pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 369). [ol,]*
36. Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
Muẓaffer osa n'ola **ol** pāk-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [ol,]*
37. Sipāhı anuñ her gün eyler ġazā
Muʿīn olsun **ol** leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 40). [ol,]*
38. Ḫuşūşā **ol** içindeki būstān
Ki her kūşesi oldı bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 163). [ol,]*
39. Aḳar her yaña çeşme-i Selsebīl
Riyāżında **ol** ʿAdnüñ olup sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 178). [ol,]*
40. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
Virür pāy-i taḫt-ı şehe **ol** revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 202). [ol,]*
41. Ḳala taña yegdür Buḫārādan **ol**
İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [ol,]*
42. Çü İslām seddidür **ol** ser-fırāz
İlāhī anuñ eyle ʿömrin dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 245). [ol,]*
43. Ḳapup şavlecān-ı feşāḥetle gūy
Dimiş **ol** füsūn-sāz-ı efsāne-gūy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 252). [ol,]*
44. Ben **ol** ḫāk-bīzem ki ġalbīr-vār
Alursam daḫı eylerem deh niş̱ār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 289). [ol,]*
45. Getürdiler **ol** māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [ol,]*
46. İdüp ḫayli iḥsānlar **ol** tāc-ver
Menāşiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [ol,]*
47. Görüp şāhuñ iḥsānını **ol** sipāh
Olur cümlesi bende-i nīk-ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 365). [ol,]*
48. Bu mevsimde **ol** kimsedür ādemi
Geçe ʿīş ü ẕevḳ ile kim her demi *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 49). [ol,]*
49. Ki İskender **ol** şāh-ı āfāḳ-gīr
Keyān mülkine oldı çün kim emīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 133). [ol,]*
50. Ben **ol** ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [ol,]*
51. Ben **ol** tāram olsam n'ola ejdehā
Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [ol,]*

52. Ben **ol** murġam üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 45). [ol,]*
53. Çü Feyyāż ü Fettāḥdur **ol** ʿAlīm
Niçün kimseden eyleyem ben de bīm
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 63). [ol,]
54. Miḥekdür çalınmaḳ gerek aña fāl
ʿAyān eyler **ol** her nice ise ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 90). [ol,]*
55. Hemīn gülşen olmışdı **ol** bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 29). [ol,]*
56. Ḳodı her yek öñine **ol** sīm-ber
Ṣurāḥī-i zerrīn ele cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 33). [ol,]*
57. Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki şekkerden olur ṣan **ol** bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [ol,]
58. Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
Muẓaffer beni ḳıldı **ol** Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 124). [ol,]
59. Çün **ol** gelmedi ben varayum aña
Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 131). [ol,]
60. Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur **ol** n'ola bilmesem ben ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [ol,]
61. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney baġlanur **ol** mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 172). [ol,]
62. Olup bir **ol** iki cihān-cū sipāh
Cihān olmış idi ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 219). [ol,]*
63. Ebā ʿan-ced **ol** mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl ü ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 249). [ol,]*
64. Beni ḳanḳı şeh kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler **ol** serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 306). [ol,]*
65. Hedāyā-yı Rūmī tuḥaf bī-şümār
İder gide irsāl **ol** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 310). [ol,]*
66. Olup armaġan ile elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya **ol** mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 312). [ol,]
67. Didi ḳanı elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
Görelüm ne buyurmış **ol** pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [ol,]
68. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
Velī kimseye olmaz **ol** bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 348). [ol,]*
69. Oturur idi başum üstinde bāz
Gelür duḫterem tā ki **ol** serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 352). [ol,]
70. İdüp ḫoş-dil elçiyi **ol** ser-firāz
İder sīm ü zerden anı bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 375). [ol,]*
71. Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
Viriser bize nuṣret **ol** dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [ol,]*
72. Neye mālik ise hep **ol** şehriyār
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [ol,]*
73. Araya alur pādişāhlar şehi
Kevākib ḳamu **ol** saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 452). [ol,]*
74. Saʿādet anuñ kim göre **ol** demi
Hemīn görmiş olur iki ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 455). [ol,]*
75. Biri dīv-dār server-i ser-firāz
Ki andan ider **ol** dile iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 468). [ol,]*
76. N'ola gebr ise şāhdur **ol** dilīr
Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [ol,]
77. Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ u keḥḥāldür **ol** lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [ol,]*
78. Sürüp **ol** gice Keyd ile şeh ṣafā
Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 563). [ol,]*
79. Varur istirāḥat mekānına şāh
Muḳārin ola tā ki **ol** reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [ol,]*
80. Getürdiler **ol** şūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [ol,]*
81. Çe ger Hindu aṣl idi **ol** dil-peẕīr
Velī yoġ idi Çīnde aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 615). [ol,]*
82. Egerçi ki **ol** serv ü gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [ol,]*
83. Çü mihmānı **ol** serv-i āzād olur
Sarāyı şehüñ cennet-ābād olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 625). [ol,]*
84. Ḳaçan nergisin yumsa **ol** serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı altında ḫad
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [ol,]
85. Ḳaçan ʿabherin açsa itse naẓar
Olur **ol** hilāline hābil eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 634). [ol,]*
86. Belindeki hem **ol** muraṣṣaʿ kemer
Ser-ā-ser cihān mülk ü mālı deger
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 647). [ol,]
87. Birindeki **ol** levḥa-i pür-güher
Hilāl idi taḳvīm içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 651). [ol,]*
88. ʿIẕārındaki **ol** nücūm-ı münīr
Ṣüreyyā vü ḫurşīde olmış naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 655). [ol,]*
89. İder **ol** gice Māh ile ʿīş şāh
Sürer bu ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 679). [ol,]*
90. Daḳup laʿlden gūşına gūş-vār
Daḳ **ol** sāʿid-i sīm ü zerrīn-sivār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 8). [ol,]
91. Çün zeyn ide **ol** ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [ol,]*
92. Cevābın bilüp peyküñ **ol** tāc-dār
Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [ol,]*
93. Ol ulular olur çü bende-nüvāz
N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 61). [ol,]

94. Ol ulular olur çü bende-nüvāz
N’ola luṭf idüp gelse **ol** ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 62). [ol,]
95. Başarsa bu iḳlīme **ol** şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [ol,]
96. İder daʿvet **ol** ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup terk iderler gümān
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 103). [ol,]
97. Didi şāh-ı Sinde **ol** iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [ol,]*
98. Durup ṣubḥ-dem bir gün **ol** iki şāh
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [ol,]*
99. Temāşāya **ol** server-i ser-firāz
Bile oynadur niçe yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 117). [ol,]*
100. İdüp ḥoḳḳa-i müşg-i çīnī güşād
Dimüş **ol** nigārende-i üstād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 54). [ol,]*
101. Varup ḳondı bir deşte **ol** encümen
Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [ol,]*
102. Pür olmış idi müşg ile **ol** zemīn
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [ol,]
103. Ṣanasın behişt idi **ol** murġ-zār
Veyā kevs̱er idi aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 87). [ol,]*
104. İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna **ol** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 104). [ol,]*
105. Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın didi cümle **ol** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [ol,]*
106. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
Münezzeh ḳamusından **ol** pāk ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [ol,]
107. Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
Mürīd **ol** meşiyyet anuñ **ol** Ḫakīm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [ol,]
108. Semīʿ u Baṣīr u ʿAlīm u Kelīm
Mürīd **ol** meşiyyet anuñ **ol** Ḫakīm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 170). [ol,]
109. Ne vālid ne mevlūddur **ol** Ḳadīm
Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [ol,]*
110. Ḫudāvend-i muṭlaḳdur **ol** pāk ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 195). [ol,]*
111. Kitāba inan **ol** Rasūle muṭīʿ
Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 223). [ol,]*
112. Bize gönderüben rasūl u kitāb
ʿAyān eyleyen **ol** ḫaṭā vü ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 244). [ol,]*
113. Sipās olsun aña ki **ol** Kird-gār
Muḳābil olanı ider ḫ̬ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 349). [ol,]*
114. Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıtā vü Ḫoten
Gerek kim ṭaḳup boynuna **ol** kefen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [ol,]
115. Gelüp elçi keşf eyledi çünki rāz
Feraḥ oldı ġāyetde **ol** ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 496). [ol,]*
116. Dilāverlerüm çün olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ yir **ol** ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 506). [ol,]
117. Olur **ol** gice yine ḥāżır sipāh
Seḥerden ṭurup eyledi ʿazm şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 509). [ol,]*
118. Sizi Ḫaḳḳa ısmarladum ben faḳīr
Ümīdüm bu nuṣret vire **ol** Naṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 532). [ol,]*
119. Ṭılāya olur **ol** sipāha ḥişār
Virür başı ġāfil olan tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 533). [ol,]*
120. Yüz urup yire **ol** cihān-pehlevān
Didi kim fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 535). [ol,]*
121. Araya alur Çīn ḫaylin sipāh
Emīn oluban yatdı **ol** gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 548). [ol,]*
122. İder **ol** gice ḫalḳa iḥsān şāh
Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 549). [ol,]*
123. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde **ol** şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 598). [ol,]*
124. Ya ġarḳ olup altuna **ol** nām-dār
Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [ol,]*
125. Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan **ol** yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 618). [ol,]*
126. Çü ḳalmışdı ceddinden **ol** yādigār
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [ol,]*
127. Ki vaḳt oldı **ol** devlet ile süvār
Sikender ẕafer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [ol,]*
128. Alāy oluban **ol** girān-ser çeri
Durur ḳarşu çün Sedd-i İskenderī
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 683). [ol,]
129. Durup leşker öñinde **ol** pehlivān
Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [ol,]*
130. Silāḥ u seleb baġlayup **ol** dilīr
Çıḳar ḫaymeden şöyle kim mest-i şīr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 749). [ol,]
131. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
Olur pīş-rev Ḫāna **ol** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 762). [ol,]*
132. Gidüp mihr ile merḥamet sīneden
Div olur dilāverler **ol** kīneden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 822). [ol,]*
133. Sipeh ḫışt-ı āhenden itmiş ḥişār
Ḫişār içre maḥfūẕ **ol** nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 830). [ol,]*
134. Benem **ol** cuvān-baḫt-ı Sulṭān-ı Hind
Ki fermān-berümdür ḳamu Ḫind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 841). [ol,]
135. Çeküp daḫı ṭoldurmadan **ol** kemān
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [ol,]*

136. Urar sīnesine anuñ bir sinān
Yıḳılup virür **ol** cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 864). [ol,]*
137. Dutar gürzini ḳarşu **ol** pehlevān
Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [ol,]*
138. Urur aña bir tīġ **ol** nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [ol,]*
139. Ol iki ser-efrāzlar du dilīr
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 899). [ol,]*
140. Cuvān-baḫta bir tīġ urur **ol** dilīr
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 907). [ol,]*
141. Ol encümeñ ile cihān-pehlevān
Eline alur defʿi gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 911). [ol,]*
142. ..... **ol** dilīr
Gelür ortaya **ol** iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 931). [ol,]*
143. ..... **ol** dilīr
Gelür ortaya **ol** iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [ol,]*
144. ..... **ol** pehlevān
Ṭurı geldi yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 939). [ol,]*
145. El urdı yine **ol** iki pehlevān
Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [ol,]*
146. Pelengine pūş olmış **ol** şīr-i ceng
Gören şanur idi hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 951). [ol,]*
147. Çerendesin idüp çemān **ol** dilīr
Durup urdı meydānda naʿra çü şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 953). [ol,]*
148. Çeken kimsene **ol** şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [ol,]*
149. Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı **ol** Berhemen Türkmān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [ol,]*
150. Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş **ol** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 978). [ol,]*
151. Sinān-ı liyānı olup kār-ger
İder **ol** ser-efrāzı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 990). [ol,]*
152. Sinānını çalup anuñ ḫāme-vār
Muḥarrif keser **ol** yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1000). [ol,]*
153. Çeküp tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz
İder **ol** iki cān alıcı sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1006). [ol,]*
154. Çalar ḫışm ile Rūmi-i nām-ver
Siper dutdı **ol** k'olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1008). [ol,]*
155. Yıḳıldı çü espiyle **ol** pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [ol,]*
156. Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
Yine girdi meydāna **ol** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [ol,]*
157. Görür ḫaşmını ġālib **ol** nerre-şīr
Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1031). [ol,]*
158. Çü düşdi hayūn ṣıçradı **ol** peleng
Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [ol,]*
159. Düşüp boynuna anuñ **ol** pehlevān
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [ol,]*
160. Getürüp **ol** Elbürzi **ol** pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1069). [ol,]*
161. Getürüp **ol** Elbürzi **ol** pīl-i mest
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1069). [ol,]*
162. Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi **ol** rezmde reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1076). [ol,]*
163. Süleymāndur **ol** taḫt-ı zīn raḫş-bād
Niçe bād idi gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1079). [ol,]*
164. Olup naʿlden gerd engīḫte
Olur **ol** iki baḥr āmīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1082). [ol,]*
165. Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
Olur rūz-ı maḥşerden **ol** gün dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1086). [ol,]*
166. İdüp bir ḳavī-dest ḫaşmı esīr
İder ḳatline emr anuñ **ol** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1152). [ol,]*
167. Ḳılup **ol** selāṭīne ṣalmaġa bīm
Ḳışāṣ-ı ʿadū sünnet oldı ʿaẕīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1155). [ol,]*
168. Bir iḳlīmi feṭḥ itmege **ol** dilīr
Çeker leşkerin kim ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 5). [ol,]*
169. Meger **ol** ʿadūsı şeh-i şīr-gīr
Biner faḥle kim eyleye dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 9). [ol,]*
170. Ol iki şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ḳoyup rezmi zeyn itdiler bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 23). [ol,]*
171. Müselmān **ol** iki ʿālemde ṣāh
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [ol,]*
172. Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
Ḳo küfri ki **ol** rāh-ı der pīç ü pīç *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [ol,]*
173. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
Ki saña şefāʿat ide **ol** rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 68). [ol,]*
174. Şehādet ider ʿarż aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma **ol** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 76). [ol,]*
175. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe tāc-ı zer
Çeker pīş-keş **ol** şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 156). [ol,]*

176. Degül esb bād idi **ol** dīv-zād
Dimişler idi künyetin Dīv-bād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 167). [ol,]*
177. Mekānına geldi binüp pādişāh
Yanında bile **ol** güneş yüzlü māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [ol,]
178. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi **ol** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [ol,]*
179. Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine **ol** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [ol,]*
180. Olup āḫır **ol** yārelerden helāk
Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 105). [ol,]
181. Ben **ol** ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feth eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [ol,]
182. Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
Murād **ol** olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [ol,]*
183. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş **ol** intişāb
Ecel irse olmaz müfīd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 335). [ol,]*
184. Girer çünki meydāna **ol** pīl-ten
Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [ol,]*
185. Muḳābil olur aña **ol** pehlevān
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 347). [ol,]*
186. İrüp aña ḫışm ile **ol** tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [ol,]*
187. Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
Ki **ol** ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 368). [ol,]*
188. Urur kebre bir tīġ **ol** pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [ol,]*
189. Birer ḍarb ile **ol** cihān-gīr şīr
İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [ol,]*
190. Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
Dönüp **ol** ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 400). [ol,]*
191. Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini **ol** dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [ol,]*
192. İder ceng **ol** iki cihān-pehlevān
Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 423). [ol,]*
193. Urur aña bir nīze **ol** pehlevān
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 459). [ol,]*
194. Getürdi anı nīze ile dilīr
Bere idi **ol** busa derrende şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [ol,]*
195. Piyāde gelür cenge **ol** jende-pūş
İder Baḫr-i Aḫder gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 477). [ol,]*
196. Sitebr ü dırāz u mehīb **ol** pelīd
Degül ādemī-zāde Dīv-i Sefīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 479). [ol,]*
197. Şehin-şāha bir seng atar **ol** laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [ol,]
198. Geçüp boynuna **ol** laʿīnüñ kemend
İder **ol** velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 493). [ol,]*
199. Geçüp boynuna **ol** laʿīnüñ kemend
İder **ol** velī dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 494). [ol,]*
200. Bulup biri birini iki dilīr
İder ḫamle **ol** iki şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 546). [ol,]*
201. Bulup furṣat açdı kemīn **ol** laʿīn
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 567). [ol,]*
202. Ḳaçup Şanṭalūs oġlı **ol** nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḫişār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [ol,]*
203. Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar **ol** ḫişārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 588). [ol,]*
204. Çü cāyiz idi aña almaḳ ṣafā
Olur ālet-i ḥarbi **ol** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 600). [ol,]*
205. Virür cümle geydügün **ol** tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [ol,]*
206. Serīrini öpdi şehüñ **ol** esīr
Ölecek esīr oldı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 623). [ol,]*
207. Güneş **ol** ḥarāretle ʿüryān olur
Melāyik çü güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 19). [ol,]*
208. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk **ol** daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [ol,]*
209. ʿAceb cūdur **ol** cū ki yoḳ miṣli hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [ol,]
210. Ola çün ki **ol** sürʿatiyle revān
Ṣabā mevcine irmez idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 107). [ol,]*
211. Müşerref olup şāh ile **ol** diyār
Zemistān iken oldı **ol** çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 141). [ol,]*
212. Müşerref olup şāh ile **ol** diyār
Zemistān iken oldı **ol** çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [ol,]*
213. Ḳılup ḫalḳa irşād olur reh-nümā
Ḳamu muḳtedī olur **ol** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 166). [ol,]*
214. Ol ābād u ferḫunde iy mülk-i Rūm
Naẓar eylemeye saña çeşm-i şūm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 173). [ol,]
215. Nice devr ḳılduġını āsumān
Nice ḫalḳ olduġını **ol** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 44). [ol,]*

216. Saña şöyle emr eyledi **ol** Eḥad
Yapasın ki Yeʾcūc ü Meʾcūce sed
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 61). [ol,]
217. Ṭoludur o şehr içi vü **ol** diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [ol,]*
218. Dinür Mensik **ol** ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür **ol** ḫalḳ ile **ol** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [ol,]*
219. Dinür Mensik **ol** ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür **ol** ḫalḳ ile **ol** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [ol,]*
220. Dinür Mensik **ol** ḳavme iy şehriyār
Müşerrefdür **ol** ḫalḳ ile **ol** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 76). [ol,]*
221. Var **ol** mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [ol,]*
222. Cabulsā Cabulḳā **ol** iki şehir
Ki s̲ālis̲lerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 81). [ol,]*
223. Var **ol** iki cānibde iki gürūh
Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [ol,]*
224. Biri Hābil ü biri Ḳābildür **ol**
Ḫaḳa bulmamış **ol** iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [ol,]*
225. Biri Hābil ü biri Ḳābildür **ol**
Ḫaḳa bulmamış **ol** iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [ol,]*
226. Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
Nereye ki ʿazm itseñ **ol** reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 102). [ol,]
227. Ki **ol** pend-nāme ola ḥırz-ı cān
Ḳıla ḫaşre dek ḫażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 147). [ol,]
228. Felāṭūn idüp emrine imtis̲āl
Be-pāzār-ı dāniş-āmūz **ol** mis̲āl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 154). [ol,]*
229. Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār **ol** hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 156). [ol,]
230. Viren ʿilm ehline **ol** imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [ol,]*
231. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna **ol** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 172). [ol,]*
232. Degül şehlüḳ **ol** kim idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [ol,]*
233. Görür kendüden gitdi **ol** perr ü bāl
Bulup ṭāliʿi āfitābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 37). [ol,]*
234. Olup meskeni **ol** muḳassī mekān
Görinür gözine çü bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 43). [ol,]*
235. Buyurdı ki **ol** bāġdan şehriyār
Açа ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [ol,]*
236. Aña dek ki **ol** bāġdan nā-gehān
Benī nevʿinüñ biri eyler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 65). [ol,]*
237. Ebed oldı **ol** bāġ içinde muḳīm
Dimāġına irmez havā-yı vaḫīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 79). [ol,]*
238. Ḳabūl eyleyüp pendi **ol** kām-yāb
Ḫakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 105). [ol,]*
239. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza **ol** daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [ol,]*
240. Müsemmādur **ol** ġayr-ı ism ü ṣıfāt
Vücūdı vücūd u ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 113). [ol,]*
241. Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü **ol** bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [ol,]*
242. Nedür bu cihān varlıġı bir ḫayāl
Ki āyendede gösterür **ol** cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 236). [ol,]*
243. İre çünki āyīneye inkisār
Olur **ol** görinen ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 240). [ol,]*
244. Meger var imiş anda bir sülḥafāt
Ki **ol** cūy idi aña Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 256). [ol,]*
245. Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt **ol** ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 260). [ol,]*
246. Yatup olmadan fırḳat ile ʿalīl
Yeg **ol** cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [ol,]*
247. Ḳo **ol** sözi kim ola andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [ol,]
248. Yazar ibtidā nām-ı Ḫayy ü ʿAlīm
İşi müştemil ḥikmeti **ol** ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 330). [ol,]*
249. Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüḫ̬ān
Virür **ol** ribāṭiyle aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 340). [ol,]*
250. Geyüp câme-i nev yiye **ol** ġıdā
Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [ol,]*
251. Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki **ol** laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [ol,]*
252. Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta **ol** pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [ol,]*
253. Ne bildüñ yidügini et **ol** ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [ol,]*
254. Ḳoyup kāmil üstādı **ol** bī-naṣīb
Olur kendü başına **ol** da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [ol,]*
255. Ṭabībe ider bir marīż iḫtiyāc
Varur **ol** ʿalīle ki ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 64). [ol,]*
256. Bunı diyüp **ol** cāhil oldı revān
Gelür ṣubḥ olduġı gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 69). [ol,]*

257. Bilüp nabż u ḳārūradan **ol** ḫabīr
Ṭabīb **ol** saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [ol,]*
258. Bilüp nabż u ḳārūradan **ol** ḫabīr
Ṭabīb **ol** saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [ol,]*
259. Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāşına eşyānuñ **ol** tek ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [ol,]*
260. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
Ḫıred-nāme itmek içün **ol** raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [ol,]
261. Meger **ol** kişi kim riyāżet ide
Ḫaḳ emr eyledügi ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 137). [ol,]*
262. Didi nāmede **ol** iy pādişāh
Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [ol,]*
263. Müdām egleyüp gönlüñi **ol** feraḥ
Ḳo **ol** fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 151). [ol,]*
264. Müdām egleyüp gönlüñi **ol** feraḥ
Ḳo **ol** fikri kim ḳalbe vire teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [ol,]*
265. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg **ol** şāhdan kim ḳomaya nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [ol,]
266. Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg **ol** ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [ol,]
267. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine **ol** ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [ol,]*
268. Geçüp taḫta oturdı çün **ol** cuvān
İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [ol,]*
269. İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar **ol** āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [ol,]*
270. ʿAdūdan emīn oldı pes **ol** zemīn
Şeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 151). [ol,]*
271. Olup çeşm-i aʿdāya mīl **ol** menār
Olur ḳalʿa ḳulle-i muḥkem ḥişār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 153). [ol,]
272. Gerek pür-günāh **ol** gerek bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [ol,]*
273. Şu deñlü taṣadduḳ ider şehriyār
Olurlar ḳamu aġniyā **ol** diyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 190). [ol,]*
274. Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
Pür eyler **ol** iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 192). [ol,]*
275. İdüp pāk Kâbe yolın **ol** dilīr
İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 199). [ol,]*
276. İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer
Zen **ol** rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 206). [ol,]*
277. Kimesne ne aña ne māla naẓar
İder gezse **ol** memleket ser-be-ser
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 208). [ol,]
278. Bize **ol** leʾālīden idüp niṣār
Şu vażʿ ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 5). [ol,]*
279. Yidi yıllıḳ esbāb **ol** nām-dār
Getürdür daḫı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [ol,]*
280. Veyāḫud neheng idi **ol** bāl-ver
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [ol,]*
281. Olup şāha **ol** keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 73). [ol,]*
282. Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre kim ne vażʿiyledür **ol** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 104). [ol,]
283. Yatup **ol** gice şāh ārām ider
Tefekkür ider tā irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 115). [ol,]*
284. Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı **ol** baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 132). [ol,]
285. Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur **ol** tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [ol,]
286. Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
Girüp mülke **ol** ḳılmasun pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 158). [ol,]
287. Çü yindi ṭaʿām u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet **ol** kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 178). [ol,]*
288. Ṭaġıtmadı ʿaḳlını **ol** ser-firāz
Daḫı ḳılmadı ölmeden iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 195). [ol,]*
289. Unutmaḳ ne mümkin **ol** iḥsānı ben
Bu sırrı şaḳın ṭuymasun merd ü zen
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [ol,]
290. İder ʿahd ü peymān **ol** tāc-ver
Ki çekmeye ḳaṣdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 217). [ol,]*
291. Yatup **ol** gice şehrde şehriyār
Seḥerden biner yüklenür cümle bār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [ol,]
292. Didi **ol** gelen elçidür şehriyār
Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [ol,]
293. Ol üç biñ cihān-gīr ile nīk-nām
İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 255). [ol,]*
294. Feżāḥat ile döndi **ol** bed-gümān
Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 265). [ol,]
295. Didi kim ḫalāṣ oldı **ol** pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 271). [ol,]*
296. Ne insāna şu var ne esbe giyāh
Havā ḳātil **ol** ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 296). [ol,]
297. Şanasın ki yek-pāredür **ol** ḥişār
Degüldür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 305). [ol,]*
298. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa **ol** ipe olmaya ḫable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [ol,]*

299. Çıḳup **ol** daḫı eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi pādişāha ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 321). [ol,]*
300. Çıḳup pes **ol** ipiyle cān-bāz-vār
Naẓar eyledi şehre **ol** nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [ol,]*
301. Çıḳup pes **ol** ipiyle cān-bāz-vār
Naẓar eyledi şehre **ol** nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 328). [ol,]*
302. Alup ḳaṣrı ortaya bir būstān
Şeref virmiş **ol** ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 332). [ol,]*
303. Görüp anı ḳaṣd eyledi **ol** dilīr
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü tīr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 345). [ol,]
304. Taʿaccüb idüp ġāyet **ol** tāc-ver
Ḫişārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 349). [ol,]*
305. Oḳuyup anı vāriş-i Key-ḳubād
Bilür yapmış **ol** sūrı Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 354). [ol,]
306. Ḳıyāsiyle **ol** yiri taʿyīn ider
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 357). [ol,]
307. Giderken irişür bir iḳlīme şāh
Ḳamu ḫalḳı **ol** cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 362). [ol,]*
308. İdüp dīnine daʿvet **ol** ḳavmi şāh
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [ol,]
309. Bulınmaz idi **ol** siyāha ʿaded
Velī ḥażret-i Ḫaḳdan irdi meded
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 375). [ol,]
310. İdüp baʿżı ẓulmet ile **ol** tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [ol,]*
311. Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 379). [ol,]*
312. İdüp daʿvet **ol** ḫalḳı şāh-ı cihān
Geçüp oldı yine yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 9). [ol,]*
313. Varup gördi **ol** şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr ammā ki nıṣf-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 45). [ol,]
314. Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl ile **ol** ḥişār
Gider heftelik yola ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 47). [ol,]*
315. Olup encümen bir yire **ol** diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [ol,]*
316. Çün **ol** tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 97). [ol,]
317. Gider iki günlük yola dek **ol** āb
Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [ol,]*
318. Düşüp çünki **ol** çeşme ola revān
İder irdügi vaḫşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [ol,]*
319. Çemān-i çerende besā cānever
İdüp puḫte **ol** çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 104). [ol,]*
320. Yedükleri **ol** ḳavmüñ anlar hemān
Ne şorbā ne büryān bilürler ne nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 105). [ol,]
321. İdüp seyr **ol** çeşmeyi tāc-ver
Dönüp yine şehre teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 113). [ol,]*
322. Ḳo **ol** şemsi virsün cihāna żıyā
Ki her ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 5). [ol,]*
323. Ki çün **ol** cihān-gīr-i gītī-neverd
İdüp devr arżı çeküp germ ü serd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 11). [ol,]
324. Velī anlaruñ cümlesi büt-perest
Mey-i şirkden olmış **ol** ḳavm mest
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 20). [ol,]
325. Var **ol** şehrde bir put-i muʿteber
Ki **ol** ḳavm añaʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 21). [ol,]*
326. Var **ol** şehrde bir put-i muʿteber
Ki **ol** ḳavm añaʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 22). [ol,]*
327. Nice bütdür **ol** büt heyūlāsı zer
Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 23). [ol,]*
328. Żıyāsı ala anuñ **ol** ḳavm-i ʿāḳ
Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 27). [ol,]*
329. Görüp **ol** büti şeh taʿaccüb ider
Ki anuñ gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 29). [ol,]*
330. Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
İrer bir ulu baḥre **ol** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 44). [ol,]*
331. Kenārında baḥrüñ ḳonup pādişāh
Olur anda āsūde **ol** gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 48). [ol,]*
332. İşiden **ol** elḥānı ḥayrān olur
Żarūrī olup baḥre pūyān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 59). [ol,]*
333. İder pūya deryāda **ol** bād-pā
Olur hem-ʿinān añā bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 91). [ol,]*
334. Olur şöyle **ol** esb-i çūbīn revān
Ki bir mīl menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 93). [ol,]*
335. Gidüp niçe müddetler **ol** şehriyār
Görür baḥr yüzinde her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 103). [ol,]
336. Görür kendüyi itmek ister helāk
İder baḥr ceybini **ol** fülk çāk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 158). [ol,]*
337. ʿAcāyib ġarāyiblerinden cihān
Görür baḥrüñ **ol** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 198). [ol,]
338. Görür bir daḫı ḳavm **ol** şehriyār
Beşer ṣūreti vażʿı ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 217). [ol,]*
339. Daḫı gördi bir ḥūt **ol** ser-firāz
Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 227). [ol,]*
340. Giderken görür yine **ol** tāc-ver
Teni āteşīn çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 263). [ol,]*

341. Açıldı ṣadef gitdi çünkim seḥāb
Çıḳar burc-ı ābīden **ol** āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 292). [ol,]*
342. Mübārek teninden gidüp tāb-ı zūr
Arıtmış nemek gibi **ol** āb-ı ṣūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 300). [ol,]*
343. Belīnās ile Ḫıżra **ol** tāc-ver
Virür gördügi nesnelerden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 315). [ol,]
344. Olup keştiye **ol** melek reh-nümā
Getürdi yirine yine bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 321). [ol,]*
345. Gelür **ol** yire kim var idi ḫaṭar
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [ol,]*
346. Yapar **ol** boġazda iki mīl şāh
K'ide iḥtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 329). [ol,]
347. Düzer anda bir nāy **ol** pādişā
Ki virür bir aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 335). [ol,]*
348. Çü deryāya **ol** baḥr oldı revān
Ḫurūşıyla cūşıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 351). [ol,]*
349. Virüp neẕr ü ḳurbān ider bī-ḥisāb
Ḫalāṣına şükrāne **ol** kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 360). [ol,]*
350. İdüp anda asāyiş **ol** gün sipāh
Durup ṣubḥ-dem itdiler ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 363). [ol,]
351. Yapan itmiş **ol** şehre biñ ʿālī bāb
Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [ol,]*
352. Yatup **ol** gice anda ārām ider
Seḥerden ṭurur Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 405). [ol,]
353. Durup elli gün anda **ol** tāc-ver
İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 415). [ol,]*
354. Müselmān olur ḫavf idüp **ol** gürūh
İder dīni taʿlīm ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 423). [ol,]*
355. Nice siḥr bil kim kerāmetdür **ol**
Velī olduġına ʿalāmetdür **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 3). [ol,]*
356. Geçer **ol** beyābānı çün şehriyār
Bulur bir şerīf ü muʿaẕẕam diyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 13). [ol,]
357. Dih ü şehr ile ṭopṭolu **ol** diyār
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 15). [ol,]*
358. Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
Var **ol** kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 22). [ol,]*
359. Deñizden çıḳar yılda bir ejdehā
İdinürler **ol** ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 60). [ol,]*
360. İder emr sulṭān-ı ṣāḥib-şükūh
Ki cemʿiyyet eyleyeler **ol** gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 82). [ol,]*
361. Mühendislere yapdıra bī-ḳuṣūr
Ḫalāṣ olup **ol** ḫalḳ ide ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 96). [ol,]*
362. İder ẓulmete emr pes şehriyār
Olur **ol** güẕer gāh kūha ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 100). [ol,]*
363. Çün **ol** ḫalḳa Ḫaḳdan irişdi meded
Yapar fitne bābına sulṭān sed *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 107). [ol,]*
364. Tamām itdi bir yılda **ol** nīk-nām
Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 109). [ol,]*
365. Tamām idicek seddi **ol** ser-firāz
Ḫudāya idüp şükr ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 111). [ol,]*
366. Ḳılup şāha **ol** ḫalḳ idüp āferīn
Didiler ki gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 113). [ol,]*
367. Ḳoyup gürg **ol** ṭoġdı nerre-i şāh
Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 123). [ol,]*
368. Ḫaḳīḳatdür **ol** iy ṭarīḳat-şinās
Mecāzī ṣanur gerçi kim anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 11). [ol,]*
369. Kim **ol** çeşmeden içe bir ḳaṭre āb
Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 13). [ol,]*
370. Kim ol çeşmeden içe bir ḳaṭre āb
Ol ābād olur olsa ʿālem ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 14). [ol,]*
371. Ne ḳāḍī var **ol** şehrde ne mülūk
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [ol,]*
372. İdüp pīş-vā Ḫıżrı **ol** tāc-ver
Eline virür iki ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 137). [ol,]*
373. Ki meh-veş vire tīre içre żiyā
Bile ḳanda gitdügin **ol** reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 140). [ol,]
374. Muʿazzez idi ġāyet **ol** şehriyār
Siyeh aṭlasa girdi ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 151). [ol,]*
375. Ya **ol** ẓulmet içinde şāh-ı cihān
Olur Āb-ı Ḫayvān gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 155). [ol,]*
376. Dimişler yazanlar bu efsāneyi
İdüp medḥ **ol** şāh-ı ferzāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 194). [ol,]*
377. Geçer biñ belā ile **ol** yiri şāh
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [ol,]*
378. Bilür şāhuñ **ol** itdügi maṭlabı
İder şīşesin pür ṣudan **ol** nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 237). [ol,]*
379. Bilür şāhuñ **ol** itdügi maṭlabı
İder şīşesin pür ṣudan **ol** nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 238). [ol,]*
380. Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
Bilür şāha **ol** şu degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 244). [ol,]*
381. Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
Çıḳar ẓulmet içinden **ol** tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 266). [ol,]*
382. Ne yir ne yidürür ʿabeş̲ ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẕ **ol** vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 8). [ol,]*

383. Hemīşe ider ḫalḳ içün **ol** enīn
İşidür anı gūş-ı ehl-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 23). [ol,]*
384. Ben **ol** şeh idüm diyemez üstüḫ̆ān
İnanmaz dise daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 39). [ol,]*
385. Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
Żarūrī gide **ol** da **ol** ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 46). [ol,]*
386. Felek naġmesi itmesün nā-şikīb
Ki **ol** laḥn-i Hindūdur āhū-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 112). [ol,]*
387. İşidüp ider murġ ṭūl-i emel
Olur **ol** nevā aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 118). [ol,]*
388. Çıḳup ẓulmet içinde **ol** āfitāb
Yine tābişi ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 131). [ol,]*
389. Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫ̆ʷāb
Yine açdı çeşmini **ol** kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 144). [ol,]*
390. Görinüp sipihr aña zerrīn siper
Görür bisterin āhen **ol** tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 146). [ol,]*
391. Bilür kim budur remz ehl-i nücūm
Tamām oldı ʿömr irdi **ol** vaḳt-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 154). [ol,]*
392. Vaṣiyyetlerin çünki itdi tamām
Żaʿīf oldı ġāyetde **ol** nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 170). [ol,]*
393. Bu żaʿf ile yaturken **ol** kām-yāb
Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 171). [ol,]*
394. Döküldi çün **ol** kandan laʿl-i nāb
Zebūn oldı ḳalmadı cisminde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 173). [ol,]*
395. Cemālin ʿayān eyledi Ẕü'l-celāl
Gider ıżṭırāb buluban **ol** viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 178). [ol,]*
396. Çe ger geldi dünyāya aġlayı zār
Tebessüm ile gitdi **ol** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 190). [ol,]*
397. Alup dūşa anı getürdi keyān
Ḳamu cism-i mürdeydi **ol** mürde-cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 214). [ol,]*
398. Bu şanʿatda anlardur engüşterīn
Faḳīrem **ol** engüşterīne nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 66). [ol,]*
399. Ol üç server ile olup pençe-gīr
Nice eyledüm māʿadāsın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 97). [ol,]*

ol: *... hale gelmek.*

1. İdüp ben de bu fende ṭarz-ı ʿacīb
Belāġatda **oldum** be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 50). [oldum, -dum]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

1. Kırup mümkin **oldıḳça** Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 669). [oldıḳça, -dıḳça]*

ol: *. Gerçekleşmek veya yapılmak.*

1. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 9). [ola, -a]*
2. Naṣīb olur ise eger ittiḥād
Uḫuvvet ola **ol-durur** ḥod murād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [ol-durur, -durur]*

ol: *"O" 3. teklik şahıs zamiri (Hz. Muhammed).*

1. Ṭarīḳat-nümā vāżıʿ-ı şerʿdür
Ḫaḳīḳatde aṣl **ol** ḳamu ferʿdür *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 23). [ol,]*

ol: *"O" 3. teklik şahıs zamiri.*

1. İder luṭf ile nāḳış olanı tām
Tamām **ol-durur** bāḳīsi nā-tamām *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 112). [ol-durur, -durur]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
Baña şāhid **olsun** zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 42). [olsun, -sun]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

1. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile ümmet **olduñ** aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [olduñ, -duñ]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

1. Senüñ ile **ölmekde** birdür faḳīr
Ne fāyide olmaḳdan andan emīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 225). [ölmekde, -mek, -de]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

1. Dil ü cānı **olmışdı** pür-iştiyāḳ
Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 135). [olmışdı, -mış, -dı]*

ol: *"Ol" yardımcı fiil.*

1. Sürūş **olmış** iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh rīv
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 41). [olmış, -mış]
2. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
   Nücūm ile zeyn **olmış** idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 6). [olmış, -mış]*
3. Tenine ḥaḍīḍ **olmış** idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 25). [olmış, -mış]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

1. Olupdur be-ġāyet ḥaṣīn **ol** ḥiṣār
   İder peyk-i endīşe-i sengsār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 45). [ol,]*
2. Her işde felek daḫı mecbūrdur
   İder **ol** işi k'anda meʾmūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 66). [ol,]*
3. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
   Bilemez velī **ol** ki nādāndur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 88). [ol,]*
4. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
   Olur rūşenālıḳdan **ol** şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 29). [ol,]*
5. Gelür **ol** gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 31). [ol,]*
6. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı **ol** ġayret-i āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 58). [ol,]*
7. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya **ol**
   ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 69). [ol,]*
8. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib **ol** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 108). [ol,]*
9. Serāyende olsa ḳaçan **ol** sürūş
   Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 57). [ol,]*
10. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur **ol** sürūş
    Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 63). [ol,]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

1. Ki niçe ki endīşe **ola** bülend
   Aña saʿy ile irgüremez kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 43). [ola, -a]*
2. Şu resme **ola** zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd **ola** aña gehī rūste-ḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 91). [ola, -a]*
3. Bu yoluñ olur düşmeni bī-kerān
   Meger luṭfuñ **ola** baña hem-ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 32). [ola, -a]*
4. Ḫelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim **ola** ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 76). [ola, -a]*
5. Eger meskeni zāhidüñ **ola** nār
   İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 85). [ola, -a]*
6. Ola rāżı Ḫaḳ cümle aṣḥābdan
   Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 33). [ola, -a]*
7. Ṣalāt āl ü aṣḥābına her zamān
   Ola ḥaşre dek bendeden armaġan
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 36). [ola, -a]

ol: *"Olmak" yardımcı fiil.*

1. ʿAdūlar baña **olmasun** çīre-dest
   Ḳamu pey-rev olanları eyle pest
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 49). [olmasun, -ma, -sun]

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

1. Sürūş **olmaya** dem ki nā-ehle yār
   İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [olmaya, -ma, -y, -a]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

1. Semānuñ mehi idi ḳufl-ı deri
   Kilīd **oldı** engüşt-i peyġamberī *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 43). [oldı, -dı]*
2. Ḳamu rāhına **oldı** lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 103). [oldı, -dı]*
3. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
   Mezīd **oldı** nūr u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [oldı, -dı]*
4. Çü vaṣl idi maḳṣūd **oldı** tamām
   Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 139). [oldı, -dı]*
5. Çü dīn dārına **oldı** dördi cidār
   Gerek lā-cerem dāra dīvār çār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 23). [oldı, -dı]*
6. Żaʿīf **oldı** mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl **oldı** olmaḳ baña ten-dürüst
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [oldı, -dı]
7. Çeküp tīġ-ı kīn eyleyüp dār ü gīr
   Cihāna belāyıla **oldı** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 20). [oldı, -dı]*
8. Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
   Gehī mūmiyā **oldı** hem tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [oldı, -dı]*
9. Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ
   Pür **olmış-durur** fāḫte bāġ u rāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 106). [olmış-durur, -mış, -durur]
10. Gerek derd **olsun** gerekse devā
    Olur mūcidi cümlesinüñ Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 335). [olsun, -sun]*

11. Ne deñlü **olursañ** şehā zūr-mend
Gerek küşti evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 203). [olursañ, -ur, -sa, -ñ]*
12. Gerek şāh **olsun** gerekse gedā
Müsāvī olur çünki ṭopraġ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 37). [olsun, -sun]*
13. Birinden girüben birinden çıḳar
Gerek nākes **olsun** gerek muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 128). [olsun, -sun]

ol: *" O" işaret sıfatı; Hz. Muhammed.*

1. Girân-mâyedür **ol** ṣadefdür cihān
Girāmī-terī ādemī-zādegān *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 10). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

1. Nevāzende-i cān-ı ādemdür **ol**
Ḳamu ehl-i peyġāma ḫātemdür **ol**
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 49). [ol,]
2. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
Günāh ümmeti işler **ol** ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 53). [ol,]
3. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya **ol**
ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 70). [ol,]*
4. İkincisi ʿÖmerdür **ol** ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 7). [ol,]*
5. Üçüncisi ʿOṯmān **ol** ehl-i ḥayā
Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 11). [ol,]*

ol: *O işaret zamiri(Hz. Muhammed).*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür **ol**
Murād-ı ḳamu āferīnişdür **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 26). [ol,]*

ol: *O işaret zamiri(Hz . Muhammed).*

1. Çerāġ-ı ḳamu ehl-i bīnişdür **ol**
Murād-ı ḳamu āferīnişdür **ol** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 27). [ol,]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

1. Ḳamu varlıġından çü nevmīd **olur**
Gider nīstlik hest-i cāvid **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 121). [olur, -ur]*
2. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
Olur ṭūti-i nuṭḳ vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 134). [olur, -ur]*
3. Olur mündefiʿ āfet-i intiẓār
Cemālini çün ʿarż ḳıldı nigār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 137). [olur, -ur]*
4. Birisi ʿanāṣırdan olursa kem
Muḳarrer **olur** merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 28). [olur, -ur]
5. Eʿādīyi itmege ṣāḥib-firāş
Elümde **olur** seyf-i ḫāme tırāş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 28). [olur, -ur]*
6. Dutar ʿālemi leşker ile güher
Muṭīʿüm **olur** cümle baḫr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 36). [olur, -ur]
7. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 59). [olur, -ur]
8. Sözüñ rūḥ-baḫşı **olur** ol sürūş
Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 63). [olur, -ur]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

1. Birisi ʿanāṣırdan **olursa** kem
Muḳarrer olur merg-i ādem o dem
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 27). [olursa, -ur, -sa]

ol: *"Ol-" yardımcı fiili.*

1. Seni görmeden ümmet **oldum** saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 43). [oldum, -du, -m]*
2. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki **oldum** bu fen ehline pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 66). [oldum, -du, -m]*
3. Bu ṣanʿatda **oldum** bulınur kemāl
Ki ḫamse naṣīb eyleye Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 71). [oldum, -du, -m]

ol: *Olmak.*

1. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc **olınsun** yüri dalḳ ile
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [olınsun, -ın, -sun]

ol: *"Ol- " yardımcı fiili.Bir durumda bulunmak, bir vasfı taşımak veya bir vasfı kazanmak, hâline gelmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek.*

1. Bu fende Niẓāmī-yi devrem hemān
Baña pīr **olan-durur** rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 92). [olan-durur, -an, -durur]*

ol: *Hayatını kaybetmek.*

1. Bu kez ikimüzden birimüz **ölür**
   Biri Rūma īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 963). [ölür, -ür]*

ol: *Ölmek,hayatın son bulması.*

1. Bu sözi yine sāz teskīn ider
   Ölür sīnede yoḳsa büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 388). [ölür, -ür]*

ol: *Ölmek,hayatını kaybetmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
   Yanında yeg olur meşeldür yelen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [ölür, -ür]*

ol: *Ölmek,hayatını kaybetmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
   Yanında yeg olur meşeldür yelen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [ölür, -ür]*

ol: *Ölmek,hayatını kaybetmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
   Yanında yeg olur meşeldür yelen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [ölür, -ür]*

ol: *Ölmek,hayatını kaybetmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
   Yanında yeg olur meşeldür yelen *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 165). [ölür, -ür]*

ol: *Ölmek.*

1. Kişi **ölmedin** şāh-ı şāḥib-külāh
   Saña bende olmaḳ yeg iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 109). [ölmedin, -me, -din]*

ol: *Ölmek.*

1. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
   Nicesi gelürse nicesi **ölür** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 112). [ölür, -ür]*

ol-: *Olmak.*

1. .....olur hemān
   Ziyāde olıcak irişür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 585). [.....olur, --ur]*
2. Biner gāv-ser raḫşa çüst **ol** esed
   Ki ide niçe ḫaşma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [ol,]*
3. Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
   Ki ḥāżır **ol** irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [ol,]*
4. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır ola
   Nereden gelürse vara **ol** yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 522). [ol,]*
5. Binüp leşker ile ider **ol** da ʿazm
   Ki İskender ile ide yine rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 633). [ol,]*
6. Yanında **ol** iki cihān-pehlevān
   Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 655). [ol,]*
7. Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
   Didiler firiştedür **ol** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 812). [ol,]*
8. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba beñzer **ola** ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [ola, -a]*
9. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır **ola**
   Nereden gelürse vara ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 521). [ola, -a]*
10. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
    Yeg ol kim **ola** yüz şuyıyla be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [ola, -a]*
11. İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
    Ya anlar tamām **ola** ya biz tamām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [ola, -a]*
12. Mülāḳī **ola** şeş-peri çün siper
    Çıḳar her perinden ġażabdan şerer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 639). [ola, -a]*
13. Niçe bir **ola** ara yirde ḳıtāl
    Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [ola, -a]*
14. Alalum ele tīġ yirine cām
    Günümüz ki ʿīd **ola** ḳadr **ola** şām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ola, -a]*
15. Alalum ele tīġ yirine cām
    Günümüz ki ʿīd **ola** ḳadr **ola** şām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ola, -a]*
16. Murādum budur kim müselmān **ola**
    Ḳoyup āteşi ehl-i īmān **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 763). [ola, -a]*
17. Murādum budur kim müselmān **ola**
    Ḳoyup āteşi ehl-i īmān **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 764). [ola, -a]*
18. Naṣīb olur ise eger ittiḥād
    Uḫuvvet **ola** ol-durur ḫod murād

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [ola, -a]

19. Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim **ola** bir dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [ola, -a]
20. Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
Dilerler ki **ola** yine kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 874). [ola, -a]*
21. El ile iki el yüzi yur şehā
Odur yār vaḳtinde kim bār **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [ola, -a]*
22. Bu defʿa olursa bize şeh muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 912). [ola, -a]*
23. Niçe rencden rence uġrayalum
Varalum ya baḫt **ola** yāḫud ölüm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [ola, -a]
24. Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
Bu defʿa tamām **ola** ceng ü cidāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 978). [ola, -a]
25. Ne deñlü ki ʿālemde ben var **olam**
ʿAdūña ʿadū yāruña yār **olam** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [olam, -am]*
26. Durursa eger ʿahdine şehriyār
Olınca **olam** cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 796). [olam, -am]*
27. İdüp encümen Hindi Sindi hemān
Şeh-i Rūm ḳaṣdına **oldum** revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 934). [oldum, -dum]
28. İdüp ol gice ṣubḥ **olınca** ḳarār
Seḥerden yine leşker oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 349). [olınca, -ınca]*
29. Durursa eger ʿahdine şehriyār
Olınca olam cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 796). [olınca, -ınca]*
30. Kişi **olmadın** şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 849). [olmadın, -ma, -dın]
31. ʿAdū yoluna **olmadın** pāy-māl
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 889). [olmadın, -ma, -dın]
32. Varalum aña gelmedin şāh-ı Hind
Muʿīn **olmadın** leşker-i Hind ü Sind
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 960). [olmadın, -ma, -dın]
33. Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek **olmaz** revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 622). [olmaz, -maz]*
34. Şu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi **olmış** şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [olmış, -mış]*
35. Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek tīġ **olsun** gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [olsun, -sun]*
36. Çe ger şaʿbede-bāz **olursa** nihān
İder anı evżāʿ-ı şūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 23). [olursa, -sa, -ur]*
37. Kemend ejdehādur müselsel şiken
İder bend **olursa** ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 228). [olursa, -sa, -ur]*
38. Ne yoldan ki ẓāhir **olursa** ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [olursa, -sa, -ur]*
39. Bu defʿa **olursa** bize şeh muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [olursa, -sa, -ur]*
40. ʿAlem gibi almış iken ser-fırāz
İder pest ḳadri çü ʿömr **ola** az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [ola, -a]*
41. Çü şeş-per ne deñlü ki ser-dār **ola**
Olur zeng-i ḫurde çü bī-kār **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 13). [ola, -a]*
42. Elinde dıraḫşende çün berḳ-i tīġ
Ola āb görse o ḫūn-rīzi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 198). [ola, -a]*
43. Çü fānūsı şemʿüñ **ola** raḫne-ver
Havā-yı ḥavādiṣden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 337). [ola, -a]*
44. Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
Yaraşmaz ki cāy **ola** ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [ola, -a]
45. Sikender didi kim eyā şehriyār
Gerek ẕikr ü fikrüñ **ola** Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 448). [ola, -a]
46. Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki **ola** ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [ola, -a]*
47. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār **ola**
Yiri iki ʿālemde gül-zār **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [ola, -a]*
48. Gele andan **ola** ki bir şehriyār
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [ola, -a]*
49. Ḳamu ʿayb olur anda **olan** hüner
Hüner işlese kimse itmez naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 23). [olan, -an]*
50. Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli rasūl
Gerekmez ki ola ḳul **olan** fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 450). [olan, -an]*
51. Bu zībā gülistānı terk itdüm āh
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 440). [olısar, -ısar]*
52. Aṣābiʿler **olmış** idi çün ḳaṣā
İder anı sīr-āb seyl-i ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 257). [olmış, -mış]*
53. O meydānda dām u ded
Ḫavāṣılları **olmış** idi çü laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 308). [olmış, -mış]*
54. Serīr **olmış** ol servere ḫışt u ḫāk
Yatur başı başlu vü pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 369). [olmış, -mış]*
55. Megesden görinmez **oluban** beden
Dilāverlere bāli oldı kefen *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 285). [oluban, -(u)ban]*
56. Kime kim **ola** luṭfı Ḫaḳḳuñ muʿīn
Olur ʿaḳl ile devlet aña ḳarīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 1). [ola, -a]*

57. Kime kim **ola** devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [ola, -a]*
58. Odur sedd-i dīn-i Rasūl-i Ḫudā
Muʿīni **ola** Ḫażret-i Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 32). [ola, -a]*
59. Çü rezm **ola** şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü bezm **ola** ebr-i dür-efşāndır ol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 59). [ola, -a]*
60. Çü rezm **ola** şīr-i ḫurūşāndur ol
Çü bezm **ola** ebr-i dür-efşāndır ol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 60). [ola, -a]*
61. Sarāyı felek gibi maʿmūr **ola**
Özi çarḫ döndükce manşūr **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 87). [ola, -a]*
62. Sarāyı felek gibi maʿmūr **ola**
Özi çarḫ döndükce manşūr **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [ola, -a]*
63. Çekāvek şadāsı çün **ola** bahār
Behāmīde daḫı ḳomaz iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 107). [ola, -a]*
64. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
Ola mı meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 212). [ola, -a]*
65. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
Ola mı meger **ola** dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 212). [ola, -a]*
66. Şerefligine biñ var **ola** cihāt
Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 233). [ola, -a]*
67. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
Naṣīb **ola** ʿuḳbāda āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [ola, -a]*
68. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā Ḫaşre dek şāh **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [ola, -a]*
69. Ne miḳdārum **ola** bir avuc türāb
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [ola, -a]*
70. Ne deñlü ki bendem iderse günāh
Helāk itmezem çün **ola** ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 276). [ola, -a]*
71. Anuñ kim **ola** ḫarcı çoḳ daḫli az
İdem anı iḥsān ile bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 281). [ola, -a]*
72. Firişte **ola** diyü merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye her gedā vü ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 305). [ola, -a]*
73. Ḳoyuna şubān **ola** derrende gürg
İde mürdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [ola, -a]*
74. Ki eylemeye birisine ziyān
Ḳamu cism **ola** şāha şeh ḫalḳa cān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [ola, -a]*
75. Ola cāhda her biri ber-ḳarār
Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 321). [ola, -a]*
76. Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre **ola** çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [ola, -a]*
77. Kime kim melāẕ **ola** bu bār-gāh
Bulur mülk ü māl ü serīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 335). [ola, -a]*
78. Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
Ki şād **ola** iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 358). [ola, -a]*
79. Ser-i taḫt-ı Cemşīd cāyıñ **ola**
Serīr-i serān zīr-i pāyıñ **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 373). [ola, -a]*
80. Ser-i taḫt-ı Cemşīd cāyıñ **ola**
Serīr-i serān zīr-i pāyıñ **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 374). [ola, -a]*
81. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
Olur lā-büd ārāyişi tāc ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 5). [olan, -an]*
82. Aña pādişehler kemer-bestedür
Olan bendesi tīġdan restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 48). [olan, -an]*
83. Selāṭīn-i devr aña der-bān olur
Ki der-bān **olan** aña sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 142). [olan, -an]*
84. Gören nāmeyi **oldı** ġāyetde şād
Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [oldı, -dı]*
85. Çü devlet gele çoḳ bilinür sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün **olmaz** taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 8). [olmaz, -maz]*
86. Gelüp anda aṣḥāb **olmış** şehīd
Kimi ẓāhir **olmış** kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [olmış, -mış]*
87. Gelüp anda aṣḥāb **olmış** şehīd
Kimi ẓāhir **olmış** kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [olmış, -mış]*
88. Saʿādetlü oldur ki çün **ola** Dey
Yanında nigār **ola** destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 1). [ola, -a]*
89. Saʿādetlü oldur ki çün **ola** Dey
Yanında nigār **ola** destinde mey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 2). [ola, -a]*
90. Hemīn sāḳī vü muṭrib ü yār **ola**
Daḫı ṣāḥib-i ʿayş ile çār **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 8). [ola, -a]*
91. Kebāb **ola** nuḳl **ola** āteş **ola**
Ruḫ-ı mehveş ü ʿūd-ı dil-keş **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 12). [ola, -a]*
92. Gehī mey vire gāh **ola** naġme-kār
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [ola, -a]*
93. Dimāġı-durur cām-ı ʿālem-nümā
Ne ʿilm **ola** kim aña maḫfī **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 24). [ola, -a]*
94. Aña dest-yāram cihān-pehlevān
Ṣafāsı **olan** işte gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 78). [olan, -an]*
95. Benüm merd-i meydān ü cengī-peleng
Ṣafāsı **olan** gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 80). [olan, -an]*

96. Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
Ṣafāsı **olan** n'ola gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 82). [olan, -an]*
97. Müselmān idüp eyleyem yine şāh
Olınca anuñ **ola** taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 136). [ola, -a]*
98. Anuñ gözlerine bu vāsiʿ cihān
Ola ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 140). [ola, -a]*
99. Budur himmetüm Fūr u Ḫāḳān-ı Çīn
Kapumda **ola** bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 154). [ola, -a]*
100. Ne ḫōşdur gelüp bir yire iki şāh
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 454). [ola, -a]*
101. Varur istirāḥat mekānına şāh
Muḳārin **ola** tā ki ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [ola, -a]*
102. Ya taḫt **ola** ya baḫt iy ser-firāz
Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [ola, -a]*
103. Er **olan** kişide gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre zenden beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 163). [olan, -an]
104. Müselmān idüp eyleyem yine şāh
Olınca anuñ ola taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 136). [olınca, -ınca]*
105. Gelüñ baġlayalum bu yolda kemer
Belāsuz bal **olmaz** sitemsüz şeker
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 174). [olmaz, -maz]
106. Olup cevhere başdan ayaġa ġarḳ
Güherden teni **olmaz** olmışdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 644). [olmaz, -maz]
107. Olup bir ol iki cihān-cū sipāh
Cihān **olmış** idi ṣan āhen-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 220). [olmış, -mış]*
108. Anuñ gibi **olmış** degül encümen
Bi-ḥamdillāh itdüm anı seyr ben
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 479). [olmış, -mış]
109. Yine eyle bir dilber ārāste
Ki bikr oluban **ola** nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 4). [ola, -a]*
110. Naẓīrini görmemiş **ola** cihān
Göricek ḫacīl **ola** ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 5). [ola, -a]*
111. Naẓīrini görmemiş **ola** cihān
Göricek ḫacīl **ola** ḫūr-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 6). [ola, -a]*
112. Sepīd-āb u şengirf ile ḳıl nigār
Ki nesrīn cebīn **ola** lāle-ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 12). [ola, -a]*
113. Aña ʿāşıḳ **ola** gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 17). [ola, -a]*
114. Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle cihāñ
Taleb-kārı **ola** ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 20). [ola, -a]*
115. Ola ʿālemüñ ḫalḳı Yezdān-şinās
Ḳamu Ḫażret-i Ḫaḳḳa ide sipās *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 37). [ola, -a]*
116. Saʿādet o şāha ki şāh-ı cihān
Ḳul idine vü **ola** beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 70). [ola, -a]*
117. Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḫāžır **ola** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [ola, -a]*
118. Aña ḳul **olan** ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 71). [olan, -an]*
119. ʿAbīd olur iḥsāna insān **olan**
Velī bilmez iḥsānı ḥayvān **olan** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 73). [olan, -an]*
120. ʿAbīd olur iḥsāna insān **olan**
Velī bilmez iḥsānı ḥayvān **olan** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 74). [olan, -an]*
121. Şikārı görüp çün olalar revān
Ḫalāṣ olmaz **olursa** şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 126). [olursa, -sa, -ur]*
122. Getürdüñ bize armaġan ḥayl ü raḫt
Selāmet **ol** iy zīver-i tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 484). [ol,]*
123. Ṣabā çün **ola** ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna virür ʿıṭr çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 45). [ola, -a]*
124. Bu eşyāya lā-büd müʾessir gerek
Ne ʿaḳlı **ola** bilü ne ḫōd felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 216). [ola, -a]*
125. Bir iḳlīme ṣıġmaz iki pādişāh
Hiç **ola** mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 240). [ola, -a]*
126. Baña her kişi kim **ola** nīk-ḫāh
Muḳarrer olur aña taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 329). [ola, -a]*
127. Dehānına māruñ gire çünki müşt
Olur ḫāyīde-ger **ola** ḫār-püşt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 404). [ola, -a]*
128. Benüm ṣanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı var imiş **ola** mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [ola, -a]*
129. İdem encümen leşker-i bī-ḥisāb
Ki gerd itmemiş **ola** Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 468). [ola, -a]*
130. Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden **ola** çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [ola, -a]*
131. Gerekmez şeh **olan** kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [olan, -an]
132. Şeh **olan** kişi olmadan zīr-i dest
Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 451). [olan, -an]*
133. Ḫıžır çeşmesinden idüp āb nūş
Olup zinde **olmış** şecer sebze-pūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 8). [olmış, -mış]
134. Geyüp Ḫıžr u sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān **olmış** idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 20). [olmış, -mış]*
135. Zemīn müşg olup ʿanber **olmış** havā
Virür bād-ı nevrūzı cāna ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [olmış, -mış]*

136. Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res ol
Cihān düşmen **olursa** yārī-pes ol
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 180). [olursa, -sa, -ur]

137. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ **ola** yār
Elüñde olur ḫançerüñ Ẕü'l-fiḳār
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [ola, -a]

138. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 44). [ola, -a]*

139. Benüm **olduġum** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Kerāmāt-ı dīnden-dürür bil ʿayān
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 69). [olduġum, -dug, -um]

140. Yaradılmış **olmaz** yaradıcı hīç
Ḳo küfri ki ol rāh-ı der pīç ü pīç
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 65). [olmaz, -maz]

141. Müşerref olup maḳdemi ile Çīn
Ola kūçeler ḳaṣr-ı ḫuld-ı berīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 14). [ola, -a]*

142. Ḫazāyinlerin ḳuflın idüp güşād
Çıḳardı **olan** mālı ʿālī-nejād *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 76). [olan, -an]*

143. O bezm-i müşerref **olınca** tamām
İderler biri birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 71). [olınca, -ınca]*

144. Baña nuṣretüñi idüben ḳarīn
Bu defʿa daḫı bendeñe **ol** muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 266). [ol,]*

145. Gerekdür bize līk bir pīşvā
Ola deştden Rūma dek reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [ola, -a]

146. Ḫudāya ṣıġındum muʿīnüm Ḫudā
Bize Ḫıżr u İlyās **ola** pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 236). [ola, -a]*

147. Her işüñde Yezdān olsun muʿīn
Muṭīʿün **ola** cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 240). [ola, -a]*

148. Kılalum rıżā-yı Ḫaḳ içün ġazā
Ki **ola** birisine yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [ola, -a]*

149. Bir elinde tīr ü birinde kemān
Diler kim **ola** tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [ola, -a]*

150. Ne almaḳ ne ṣatmaḳ **ola** ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun yüri dalḳ ile *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 637). [ola, -a]*

151. Gerekmez şeh **olan** kişiye ġurūr
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [olan, -an]

152. İden iʿtimād aña ʿāḳıl degül
Ġurūrı **olan** kimse kāmil degül *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 628). [olan, -an]*

153. Şehīd olana çünki **olmaz** ʿiḳāb
Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [olmaz, -maz]*

154. Geçer ṭavḳ-ı laʿnet-veş ol intiṣāb
Ecel irse **olmaz** müfīd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 336). [olmaz, -maz]*

155. Ḫuṣūṣā ki Rūsīde **olmaz** ciger
Hemīn mest olup o da ġavġā ider
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [olmaz, -maz]

156. Helāk eylerem **olmaz** ise velī
Biregülerüñ mülki olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 615). [olmaz, -maz]*

157. Ser-ā-pā demür içre **olmış** nihān
Çü cān alıcı bilmez aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 385). [olmış, -mış]*

158. Geyer ʿāṣıḳāne libāsını bih
Birisi bedeldür **osa** sīb-i zih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 72). [osa, --sa]*

159. Eger deştde āhū pūyān **ola**
Muḥirren bişüp tāba büryān **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 57). [ola, -a]*

160. Eger deştde āhū pūyān **ola**
Muḥirren bişüp tāba büryān **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 58). [ola, -a]*

161. Ola çün ki ol sürʿatiyle revān
Ṣabā mevcine irmez idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 107). [ola, -a]*

162. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
Ki tā ḥaşre dek **ola** lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [ola, -a]*

163. Cihān durduġınca **ola** pādişāh
İde cār Aḥmed ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 181). [ola, -a]*

164. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
Saña ʿādil **olan** olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 178). [olan, -an]*

165. Tünük itdi şöyle tenī tāb-ı ḫ˅ar
Ki **olmaz** olur kimseye sāye-ver
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 82). [olmaz, -maz]

166. İder ʿadlde şol ḳadar ihtimām
Ki muḥtāc **olmaz** ḫavāṣa ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 168). [olmaz, -maz]*

167. Çü rūġen-güdāzān **olup** seng-i saḫt
Yanar şemʿ mānendi her bir dıraḫt
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 75). [olup, -up]

168. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl **ol** zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [ol,]*

169. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış **ola** firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 32). [ola, -a]*

170. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
Meger çeşm-i bīmār **ola** yidi bāz
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [ola, -a]

171. Şu kim cedd-i İsḥāḳ **ola** hem Ḫalīl
ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [ola, -a]*

172. Ola peyrevüñ ẓulmeti ḳīr-fām
İḫāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [ola, -a]*

173. ʿAcāyib ġarāyib göresin cihān
Senüñ **ola** seyrān-gehüñ bu cihān

(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 116). [ola, -a]

174. Mübārek **ola** daʿvet iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [ola, -a]*
175. Mübārek ola daʿvet iy şehriyār
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 138). [ola, -a]*
176. Ki ol pend-nāme **ola** ḥırz-ı cān
Ḳıla ḥaşre dek ḥażretüñden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 147). [ola, -a]*
177. Ki her birisi **ola** bir yādigār
Nereye ki gitsem **ola** baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 151). [ola, -a]*
178. Ki her birisi **ola** bir yādigār
Nereye ki gitsem **ola** baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [ola, -a]*
179. Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
Muḳīm **ola** ḳalbüñde Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 176). [ola, -a]*
180. Neye baḳsañ anı göresin hemīn
Ola dīde-i cānuñ Allāh-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 178). [ola, -a]*
181. Ola çünki maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 179). [ola, -a]*
182. Raḥīm **ola** ʿadl ide **ola** Kerīm
ʿİbāduñ **ola** ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [ola, -a]*
183. Raḥīm **ola** ʿadl ide **ola** Kerīm
ʿİbāduñ **ola** ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [ola, -a]*
184. Raḥīm **ola** ʿadl ide **ola** Kerīm
ʿİbāduñ **ola** ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 200). [ola, -a]*
185. Ola şāh olan çünki ṣāliḥ-nihād
İder ḥalḳ-ı ʿālem aña inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 217). [ola, -a]*
186. Birūnı şeh **ola** derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü vażʿı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 219). [ola, -a]*
187. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü vażʿı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [ola, -a]*
188. Hemīn şeb-pere idi perrān **olān**
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [olān, -an]*
189. Ḫudādan velī bilmemişler ḫaber
Mülūkıdur ancaḳ **olan** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 74). [olan, -an]*
190. Ḳamu elsine saña maʿlūm olur
Süleymān **olan** ḳuş dilini bilür *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 100). [olan, -an]*
191. Ola şāh **olan** çünki ṣāliḥ-nihād
İder ḥalḳ-ı ʿālem aña inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 217). [olan, -an]*
192. Olan kimse maġrūr bu ʿizzete
Ne yüz ile varabilür Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 227). [olan, -an]*
193. Gerek pādişāh **ol** gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [ol,]*
194. Ola çünki ber-geşte ferḫunde-baḫt
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 143). [ola, -a]*
195. Deger māl-i ʿālem şehā bir ḫarīf
Ki ṣāḥib-kemāl olup **ola** ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 178). [ola, -a]*
196. Aña vir şehā manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl **ola** ya tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 180). [ola, -a]*
197. Şu tedbīri ḳıl ḫaşma iy kīne-ḫʷāh
Ne tīġ **ola** rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [ola, -a]*
198. Bu ḥāle ḫased eyleyen bed-gümān
Ben istedügim gibi **ola** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 310). [ola, -a]*
199. Ḳo ol sözi kim **ola** andan ziyān
Biñin fikr idüp söyle birin hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [ola, -a]*
200. Mey oldur **ola** ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı **ola** müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [ola, -a]*
201. Mey oldur **ola** ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı **ola** müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [ola, -a]*
202. İder südde şīrīn olıcak şarāb
Çü turş **ola** aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [ola, -a]*
203. Gerekdir ki aḳdāḫ **ola** ṣıġār
Virür imtilā çünki **ola** kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 391). [ola, -a]*
204. Gerekdir ki aḳdāḫ **ola** ṣıġār
Virür imtilā çünki **ola** kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [ola, -a]*
205. Gerek **ola** bezm-gāh-ı laṭīf
Müzeyyen **ola** hem-çü ʿAdn-i şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 401). [ola, -a]*
206. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye baḳsañ ne sūya melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 403). [ola, -a]*
207. Muġannī vü sāḳī gerek sāde-rū
Ola her biri serv-ḳad müşg-bū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 406). [ola, -a]*
208. Budur şarṭ ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup **ola** ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 460). [ola, -a]*
209. Nemedde olur cümle cismi nihān
Ayaġı ḳalur ancaḳ **olan** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 30). [olan, -an]*
210. Yazar ibtidā nāmede ism-i ẕāt
Ki oldur **olan** cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 112). [olan, -an]*
211. Şeh **olan** müdām içe çünkim şarāb
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [olan, -an]*
212. Faḳīr **olan** itse n'ola cüst ü cū
Gezüp sīm içün kū-be-kū sū-be-sū

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 231). [olan, -an]

213. Yirine gele ḫarc **olan** mevād
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [olan, -an]*

214. Ṭabīb **olmayınca** ider çoḳ ziyān
Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 461). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

215. Anuñ gibi **olmaz** metāʿ-ı nefīs
Olur iki ʿālemde saña enīs *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 125). [olmaz, -maz]*

216. Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
Bir işde ḫaṭā **olmaz** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [olmaz, -maz]*

217. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
Ki leşkersiz **olmaz** kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [olmaz, -maz]*

218. Gelür ḳalbe çoḳ nesneden ıżṭırāb
Cüdāluḳ gibi līkin **olmaz** ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 264). [olmaz, -maz]*

219. Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ **olmaz** ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [olmaz, -maz]*

220. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
Yeg **ol** ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [ol,]*

221. Vefā-kīş **ol** eyle ʿahde vefā
Sözüñ muʿteber ola tā kim şehā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 217). [ol,]*

222. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya **ola** ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 90). [ola, -a]*

223. Ziyāde olur şükr idicek niʿam
Ki küfrāna Kevs̱er ṣuyı **ola** kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 150). [ola, -a]*

224. Aña himmet eyle ki dānā **ola**
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 173). [ola, -a]*

225. Aña himmet eyle ki dānā **ola**
Ḳamu ḫayra şerre tüvānā **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 174). [ola, -a]*

226. Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
Kim **ola** saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [ola, -a]*

227. Çü öldürmelü ḫaşm **ola** esīr
Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 185). [ola, -a]*

228. Kişi bulduġın yimek olmaz hemān
Çü semmiyyeti **ola** eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 198). [ola, -a]*

229. Şu reh kim dırāz **ola** olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim **ola** hevlenāk *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [ola, -a]*

230. Ne şol deñlü vir kim **ola** bende mest
Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [ola, -a]*

231. Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda **ola** şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [ola, -a]*

232. Bilinür çü ḥis ile ḫāl-i ʿalīl
Niçe bir **olam** tābiʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [olam, -am]*

233. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim **olam** bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 60). [olam, -am]*

234. İder çünki redd-i feżā sīm ü zer
Anı ʿāḳıl **olan** niçün ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 208). [olan, -an]*

235. Kişi bulduġın yimek **olmaz** hemān
Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 197). [olmaz, -maz]*

236. Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir **ol** iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [ol,]*

237. Olup cümle maḫlūḳa fermān-revā
Nebiy-yi Ḫaḳ olup **ola** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 8). [ola, -a]*

238. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı **ola** Kird-gār
Ḳarınca olur eñ ulu şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 57). [ola, -a]*

239. Çü vāḳiʿ **ola** ḳıl berāber hemīn
Budur ʿadl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 73). [ola, -a]*

240. Şu kim ne ḳalem ehli **ola** ne tīr
Ṣaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [ola, -a]*

241. Dilerseñ ki pāyüñ **ola** āsumān
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [ola, -a]*

242. ʿAzīz ol-durur kim **ola** Ḫaḳ-şinās
İde ḫażretine hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 117). [ola, -a]*

243. Çü ʿālī-dürür şāhlar pāyesi
Gerek rāstlıḳ **ola** sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 142). [ola, -a]*

244. Zinā ehli pīr **ola** muʿcib faḳīr
Yalan söyleye **ola** ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [ola, -a]*

245. Zinā ehli pīr **ola** muʿcib faḳīr
Yalan söyleye **ola** ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 150). [ola, -a]*

246. Çü bir loḳma bir ḫırḳa **ola** hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 233). [ola, -a]*

247. Olur aç **olan** gerçi şāhā zebūn
Velī ḫayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 139). [olan, -an]*

248. Şeh **olan** kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 173). [olan, -an]*

249. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz **olmaz** bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [olmaz, -maz]*

250. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ **olursa** ʿadū baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 250). [olursa, -sa, -ur]*

251. Fütāde **olursa** ʿadū olma şād
Düşe dura işin bitürür ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 259). [olursa, -sa, -ur]*

252. Vezīr **ol-durur** kim ola ked-ḫudā
İde ḫalḳ-ı ʿālem aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 29). [ol-durur, --durur]*
253. Alup ġayrdan saña virse n'ola
Vire yine aʿdāña şāyed **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [ola, -a]*
254. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 19). [ola, -a]*
255. Olan ʿāḳıl iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
Cihān būstānın temāşā ider *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 41). [olan, -an]*
256. Gerekdür vezīr **olana** iḳtidār
Olınmaz ki bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 33). [olana, --an, --a]*
257. İṣüñ luṭf u ʿafv **olsun** iy pādişāh
Ki anuñ ile muttaṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 37). [olsun, --sun]*
258. Yitürmez kelāma kimesne bahā
Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 66). [ola, -a]*
259. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
Saʿādet **ola** yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 76). [ola, -a]*
260. Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿazīz
Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 77). [ola, -a]*
261. Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki birine şāh **ola** İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 94). [ola, -a]*
262. Gözet kimseye eylemeye sitem
İşi ʿadl ü dād **ola** luṭf u kerem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 106). [ola, -a]*
263. Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme **ola** şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 116). [ola, -a]*
264. İder vaż'ı fi'l-ḥāl fermān-revā
Bir āyīne kim **ola** gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 140). [ola, -a]*
265. Çü ḳudret **ola** ṣıḥḥat **ola** amān
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [ola, -a]*
266. Çü ḳudret **ola** ṣıḥḥat **ola** amān
Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 169). [ola, -a]*
267. Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim **ola**
Mesīḥ u muṣallī vü ṣāyim **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [ola, -a]*
268. Görürem degül ṭālibi hīç kes
Göñülden iñen itmez **oldum** heves *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 58). [oldum, -du, -m]*
269. Kimüñ kim refīḳi Belīnās **ola**
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [ola, -a]*
270. Kimüñ kim refīḳi Belīnās **ola**
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 24). [ola, -a]*
271. Ne şāhem ne aṣlumda var pādişāh
Ḳaçan serve mānend **ola** kim giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 186). [ola, -a]*
272. Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Revā mı ki elçi **ola** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [ola, -a]*
273. Şu kim dūr-ı endīş ü dānā **ola**
Bunuñ gibi fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 203). [ola, -a]*
274. Çalam şevḳ-i sāz ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 388). [ola, -a]*
275. Benüm bir ḳarındaşum **olmış** esīr
Ḫalāṣ eylemiş anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 207). [olmış, -mış]*
276. Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
Dilāverler **olmış** idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 246). [olmış, -mış]*
277. Buyurdı ki bir niçe esb-i naḫīf
ʿĀmelden ḳalub olmış **ola** żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 32). [ola, -a]*
278. Görür şāh kim çün **ola** gāh-ı şām
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [ola, -a]*
279. Buyurdı ki bir niçe esb-i naḫīf
ʿĀmelden ḳalub **olmış** ola żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 32). [olmış, -mış]*
280. İder emr ḫurşīd-i pertev-figen
Ola tā ki encümleri encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 66). [ola, -a]*
281. Çü oġlan-ı ṭıfl **ola** āzürde-ser
Aña ṣoñra laṭme ne aṣṣı ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 195). [ola, -a]*
282. İkilik gidüp çünki vaḥdet **ola**
Ara yirde hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 253). [ola, -a]*
283. Melek didi İskendere Ḫusrevā
Deñiz ḳaʿırnuñ seyri ancaḳ **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 270). [ola, -a]*
284. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle vü ne ḥaşre dek pīr **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [ola, -a]*
285. Niçe mīl yirden görinürdi meyl
Ola tā ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 334). [ola, -a]*
286. Nice şehr-i dünyādan **ola** füzūn
Var **ola** içinde hezārān ḫuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 373). [ola, -a]*
287. Nice şehr-i dünyādan **ola** füzūn
Var **ola** içinde hezārān ḫuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 374). [ola, -a]*
288. Ne fāyide ġamdan **olan** oldı līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 189). [olan, -an]*
289. Hemīn āteşīn kūh līkin revān
Ḳaçar andan **olan** teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 268). [olan, -an]*
290. Ne fāyide ġamdan olan **oldı** līk
Aşı dögmek olmaz şikest olsa dīk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 189). [oldı, -dı]*
291. Ne fāyide ġamdan olan oldı līk
Aşı dögmek **olmaz** şikest olsa dīk

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 190). [olmaz, -maz]

292. İde günde yüz biñ nehengi ġıdā
Daḫı sīr **olmaz** ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 234). [olmaz, -maz]*
293. Ḳamu ṭıfl mānendi yārī-künān
Ne ṣuya **olursa** olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 202). [olursa, -sa, -ur]*
294. Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 382). [olursa, -sa, -ur]*
295. Sipihrüñ çü ḫord **olısar** kāsesi
Nemize gerek bu cihān tasası *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 131). [olısar, -ısar]*
296. Birisi ṭoġurmaya çünkim hezār
Muḳarrerdür **olmaz** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 40). [olmaz, -maz]*
297. Ḳafeṣdür bilürsin saña zindelik
Neden **ola** maḳṣūd pāyendelik *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 256). [ola, -a]*
298. Bu hüşyārlıḳdan irişür ziyān
Yitişür murādına ser-mest **olan** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 20). [olan, -an]*
299. Elestüñ güninde **olan** ʿahdi sen
Unutma ṣaḳın iy şeh-i büt-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 259). [olan, -an]*
300. Metāʿ-ı girān-māye idi ḥayāt
Eger **olmasa** der-peyince memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 2). [olmasa, -ma, -sa]*
301. Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
Ki **olmış** aña Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 154). [olmış, -mış]*
302. Bilür şeh daḫı vaḳt **olmış** yaḳīn
Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 263). [olmış, -mış]*
303. Çü ḳassāmsın ʿadl ile **ol** ḳasīm
Kerīm **ol** ki faẓl ide saña kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 43). [ol,]*
304. İder cemʿ genci ṣanur kim ḳala
Dimez ben ölicek bu nice **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 6). [ola, -a]*
305. Gerek şāh olsun gerekse gedā
Müsāvī olur çünki ṭopraġ **ola** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 38). [ola, -a]*
306. Çü yolda yüñülde **ola** naḳd-i ḫāṣ
Ḫarāmī elinden **ola** mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 103). [ola, -a]*
307. Zemīn āhen **ola** sipihr **ola** zer
Unutma ṣaḳın iy şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 151). [ola, -a]*
308. Zemīn āhen **ola** sipihr **ola** zer
Unutma ṣaḳın iy şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 151). [ola, -a]*
309. Ḫalef olup **ola** ki ḳāyim-maḳām
Selāṭīn **ola** ḥükmine cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 167). [ola, -a]*
310. Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh **olan**
Bile tā ḥaḳīḳatsiz imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 9). [olan, -an]*
311. Olur köhne elbet daḫı nev **olan**
Yeñidür hemīşe bu köhne cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 87). [olan, -an]*
312. Giyer sebz ṣayyād-vār-ı felek
Şikār eyler **olursa** ādem melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 120). [olursa, -sa, -ur]*
313. Eger ʿömrüñ **olursa** daḫı hezār
Ṣanasın ki ṭutmaduñ aṣlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 123). [olursa, -sa, -ur]*
314. Bu iḥsānuñ olmaya şükri tamām
Ola şükr-i iḥsān yanında künām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 10). [ola, -a]*
315. Şu kim **ola** maṭlūbı bu kīmyā
Benüm cevherüm eylesün tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 93). [ola, -a]*
316. Ki tā ḥaşr olınca **ola** ber-ḳarār
Beşer irmege bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 105). [ola, -a]*
317. İlāhī mürūr itdügünce zamān
Ola şāh āfāḳ-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 130). [ola, -a]*
318. Baña baḳmasun naẓma ḳılsun naẓar
Bu fenden **olan** kimsene behre-ver *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 72). [olan, -an]*
319. Ne çāre velīkin **olan** kec naẓar
Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 79). [olan, -an]*
320. Kerīm **olan** eyler bu ʿöẕri ḳabūl
Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 123). [olan, -an]*
321. Bu ḫalḳuñ dilinden kim olur muʿāf
Ḫaṭāsız ḳul **olmaz** gerek iʿtirāf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 122). [olmaz, -maz]*

ol-: *Olmak.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
Şehin-şāhuñ **olsun** ḳamu māl menāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [olsun, -sun]*
2. Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
Yine encümen **olsun** īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 914). [olsun, -sun]*
3. Senüñ **olsun** iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [olsun, -sun]*
4. Sipāhı anuñ her gün eyler ġazā
Muʿīn **olsun** ol leşkere enbiyā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 40). [olsun, -sun]*
5. Cihān devr-i ġonca olup müstedām
Cihān şehleri **olsun** aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [olsun, -sun]*
6. Olup devlet-i ṣıḥḥat aña ḳarīn
Ḫudā her murādına **olsun** muʿīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 94). [olsun, -sun]*
7. Gerek Hindī **olsun** gerekse ʿAcem
Budur emr Ḫaḳdan ki başın kesem

(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 47). [olsun, -sun]

8. Gerek ṣaf-der **olsun** gerekse peleng
   Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1037). [olsun, -sun]*
9. Her işüñde Yezdān **olsun** muʿīn
   Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 239). [olsun, -sun]*
10. Didi müjde **olsun** eyā ser-firāz
    Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 279). [olsun, -sun]*
11. Bu yolda saña Ḫıżr **olsun** refīḳ
    Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [olsun, -sun]*
12. Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
    Gerek niʿmet **olsun** gerekse vücūd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 116). [olsun, -sun]*
13. İşüñ memleket fikri **olsun** müdām
    Dilerseñ bozulmaya iş bu niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 161). [olsun, -sun]*
14. Diye bunlara kör **olsun** ʿadū
    Şükür kim saʿādet baña dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 305). [olsun, -sun]*
15. Leẕīẕ **olsun** ābı bināsı ḳadīm
    Gerek vüsʿati k'ola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 421). [olsun, -sun]*
16. Gerek ʿālim **olsun** gerek feylesūf
    Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 467). [olsun, -sun]*
17. Gerek şāh **olsun** gerekse gedā
    Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 159). [olsun, -sun]*
18. Gerek seng **olsun** gerekse giyā
    Gereklü olıcak olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 43). [olsun, -sun]*
19. Gerek laʿl **olsun** gerekse ḥacer
    Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 47). [olsun, -sun]*

ol-: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

1. Yoluna eger gelse vādī vü çāh
   Düşüp **ölmeye** tā ki kimse tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 142). [ölmeye, -me, -y, -e]*

ol-: *Olmak.*

1. ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
   Olur fikr-i dānā ki müşkil-güşāy *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 200). [olur, -ur]*

ol-: *Ölmek, yok olmak.*

1. Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
   Eger et yir iseñ **ölürsin** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [ölürsin, -ür, -sin]*

ol-: *Olmak.*

1. Ben ol tāram **olsam** n'ola ejdehā
   Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [olsam, -sa, -m]*

ol-: *Ölmek.*

1. Didi **ölmedin** dirlik oldı ʿazīz
   Sipihr ile nice ḳılayam sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 559). [ölmedin, -me, -di, -n]*

ol-: *Ölmek.*

1. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
   Ne **öle** vü ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [öle, -e]*

ol-: *Olmak.*

1. Niçe müddet oldı ki çekdüñ taʿab
   Niçe ḫūn-ı ḥalḳa **olalum** sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 712). [olalum, -a, -lum]*
2. Ḳıtāli ḳoyup **olalum** bezm-sāz
   Sizüñ ile iy Ḳayṣer-i ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 713). [olalum, -a, -lum]*
3. Gelicek bir iş başa iy tāc-dār
   Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 720). [olalum, -a, -lum]*
4. Ḳarındāş **olalum** ḳoyalum ġażab
   Çeriler daḫı çekmesünler taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 771). [olalum, -a, -lum]*
5. İdüp zindegānī iki pādişāh
   Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 774). [olalum, -a, -lum]*
6. Aña saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
   Oñat fikr idüp **olalum** çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [olalum, -a, -lum]*
7. İrişdürme ḫayl-i ġuzāta şikest
   Olalum ʿadūña senüñ çīre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 276). [olalum, -a, -lum]*

ol-: *Olmak.*

1. Bu ʿaḳl ile **olmaḳdan** ise ḥekīm
   Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 85). [olmaḳdan, -maḳ, -dan]*
2. Senüñ ile ölmekde birdür faḳīr
   Ne fāyide **olmaḳdan** andan emīr

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 226). [olmaḳdan, -maḳ, -dan]

ol-: *Hale gelmek, bürünmek.*

1. Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
   Niçe kez nice **olduġum** rū-be-rū
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [olduġum, -duġ, -um]

ol-: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

1. Bu işi bilüp şāh-ı ʿālem-penāh
   Buyurdı ki ḥāżır **olalar** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 516). [olalar, -a, -lar]*

ol-: *Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
   Yazup ḫamse **olam** cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [olam, -am]

ol-: *Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.*

1. Ḳamu ḫalḳ olup **olıcaḳ** Ḥālıḳı
   Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ Rāzıḳı *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 21). [olıcaḳ, -ıcaḳ]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

1. Olup dār-ı ʿālem ʿimāret-peẕīr
   Anıñçün düzüldi bu çīnī serīr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 24). [olup, -up]*
2. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 13). [olup, -up]*
3. Rikābı **olup** çünki dutdı rikāb
   Süvār oldı ol ġayret-i āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 57). [olup, -up]*
4. Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
   K'ide germ **olup** iḳtibās āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 82). [olup, -up]*
5. Olup anda Hārūn ile hem-nişīn
   İfāde ider aña ʿilm-i yaḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 87). [olup, -up]*
6. Müberrā **olup** ẕātı imkāndan
   İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 127). [olup, -up]*
7. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
   Mekānına ʿavdet ider pür-ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 143). [olup, -up]*
8. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
   Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 31). [olup, -up]*
9. Olup derd ü ġam ḫılʿat-i fāḫırum
   Şikeste idi ḫāṭır-ı fātırum *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 5). [olup, -up]*
10. Niẓāmī vü Ḫusrev **olup** pīşvā
    Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [olup, -up]*
11. Olup Cāmi-veş bunlaruñ pey-revi
    Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 43). [olup, -up]*
12. Zebānum sürūşa **olup** tercümān
    İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 55). [olup, -up]*
13. Serāyende olsa ḳaçan ol sürūş
    Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 58). [oluram, -ur, -am]*

ol-: *Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan **olam** cünün *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 10). [olam, -am]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

1. Serāyende **olsa** ḳaçan ol sürūş
   Oluram hemān ben de gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 57). [olsa, -sa]*

ol-: *Ruhu bedenden çıkmak, can vermek, hayatı sona ermek.*

1. Ki dimiş idi aña encüm-şümār
   Senüñ **ölecegüñ** yir iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 150). [ölecegüñ, -eceg, -üñ]*

ol-: *"olmak" yardımcı fiili.*

1. Olup Cāmi-veş bunlaruñ pey-revi
   Suḫan-gülaruñ **olmışam** serveri *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 44). [olmışam, --mış, --am]*

ol-: *"Olmak" fiilinin Görülen Geçmiş Zaman çekimi.*

1. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle zeyn **oldı** köhne serā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 12). [oldı, --dı]*
2. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
   Süvār **oldı** ol ġayret-i āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 58). [oldı, --dı]*
3. Żaʿīf **oldı** mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḫāl **oldı** olmaḳ baña ten-dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [oldı, --dı]*

4. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
Yaḳīn **oldı** sevdādan olam cünūn
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 10). [oldı, --dı]

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

1. Melekdür ṣan **olmış-durur** ġarḳ-ı nūr
Müferriḥ-dürür ḳalbe virür sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 603). [olmış-durur, --mış, --durur]

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

1. Müselmān **olanın** ḳılalum emīr
ʿİnād eyleyeni idelüm esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 191). [olanın, -an, -ın]*

ol-: *Yaşamaz olmak, can vermek II Çok acı çekmek.*

1. Kim öldürse ġāzī **ölendür** şehīd
Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [ölendür, -en, -dür]*

ol-: *Yok olma, mevt.*

1. Dönüp şehre geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder **ölüp** ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 190). [ölüp, --üp]*

ol iki şāh-bāz: *O iki şahin.*

1. Cenāḥeyn olur **ol iki şāh-bāz**
Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 105). [ol iki şāh-bāz,]*

ola: *Olmak.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim **olalar** rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [olalar,]*

ola: *Olmak.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim **olalar** rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [olalar,]*

ola: *Olsun.*

1. Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola rāżı andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 766). [ola,]*

ola: *Olsun.*

1. Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola rāżı andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 766). [ola,]*

ola: *Olur.*

1. Sikender kim **ola** eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 845). [ola,]*

ola: *Olur.*

1. Sikender kim **ola** eyā ser-firāz
Müdārā idüp kim ḳılasın niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 845). [ola,]*

ola: *Olur.*

1. Bu işde **ola** k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [ola,]*

ola: *Olur.*

1. Bu işde **ola** k'ola bize muʿīn
ʿAdūdan alavuz anuñ ile kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 853). [ola,]*

ola mı: *Olur mu.*

1. Şu kim olmaya sikke-ṣūret şehā
Ola mı ululuġa hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 186). [ola mı,]*

olamaz: *Olmak fiilinin olumsuzu.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz **olamaz** suḫan-der dehān
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 60). [olamaz,]

olamaz: *Olmak fiilinin olumsuzu.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ zebān
Güher-rīz **olamaz** suḫan-der dehān

(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 60). [olamaz,]

olan: *Olmak.*

1. Gerek **olanı** cenge iḥżār ider
   Gerek tīġ olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 613). [olanı, -ı]*

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".*

1. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
   Ḳamu pey-rev **olanları** eyle pest *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 50). [olanları, -lar, -ı]*

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle yār
   İder ġāyet ehl **olanı** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 62). [olanı,]*

olan: *Olan kişi/kimse, sıfat fiil.*

1. Siyāset gerek şāh **olanda** müdām
   Żarūrī ki meyl eyleye ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 81). [olanda, -da]*

oldılar: *Oldular.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña **oldılar** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [oldılar,]*

oldılar: *Oldular.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña **oldılar** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [oldılar,]*

oldılar: *Oldular.*

1. Gice ṣubḥa dek **oldılar** pās-bān
   Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [oldılar,]*

oldılar: *Oldular.*

1. Gice ṣubḥa dek **oldılar** pās-bān
   Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [oldılar,]*

olduġınca: *Olduğu müddetçe.*

1. Ġıdāñ **olduġınca** senüñ gül-şeker
   Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 225). [olduġınca,]*

olduġınca: *Olduğu müddetçe.*

1. Ġıdāñ **olduġınca** senüñ gül-şeker
   Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 225). [olduġınca,]*

oldukça: *Yetecek kadar, epey.*

1. Hümā gibi **olduḳca** sāye-figen
   Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 145). [olduḳca,]*

oldukça: *Yetecek kadar, epey.*

1. Hümā gibi **olduḳca** sāye-figen
   Bulurdı saʿādet şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 145). [olduḳca,]*

oldukça: *Yetecek kadar, epey.*

1. Ṭoḳunup peleng pīle **olduḳça** ġarḳ
   Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [olduḳça,]*

oldukça: *Yetecek kadar, epey.*

1. Ṭoḳunup peleng pīle **olduḳça** ġarḳ
   Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [olduḳça,]*

oldur: *Oldurmak.*

1. Cihān oldı çün cāy-ı geşt ü direv
   Ne ise kühen **oldurur** aña nev *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 90). [oldurur, -ur]*

ol-durur kim: *O ki.*

1. ʿAzīz **ol-durur kim** ola Ḫaḳ-şinās
İde ḥażretine hemīşe sipās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 117). [ol-durur kim, -durur]*

olıcak: *Olduğu zaman.*

1. Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü **olıcak** olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 44). [olıcak,]*

olıcak: *Olduğu zaman.*

1. Gerek seng olsun gerekse giyā
Gereklü **olıcak** olur mūmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 44). [olıcak,]*

olma: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

1. Kişi ben dimek olur olsa vücūd
Velī laġv olur çünki **olmaya** būd *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 40). [olmaya, -ya]*
2. Eger **olmasa** bāġ-ı ʿarşuñ güli
Ola mıdı Rūḥu'l-emīn bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 8). [olmasa, -sa]*

olmaġ içün: *Olmak için.*

1. Sikender çeküp niçe yıl derd ü renc
Cihān-gīr **olmaġ içün** dökdi genc *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 18). [olmaġ içün,]*

olmaḳ: *"Olmak" fiilinin masdar biçimi.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
Muḥāl oldı **olmaḳ** baña ten-dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [olmaḳ,]*

olmaḳ: *"Olmak" fiilinin masdar biçimi.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
Muḥāl oldı **olmaḳ** baña ten-dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [olmaḳ,]*

olmaḳ: *Olmak.*

1. Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy şeh **olmaḳ** gerek ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [olmaḳ,]*

olmaḳ: *Olmak.*

1. Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy şeh **olmaḳ** gerek ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [olmaḳ,]*

olmaḳ: *Olmak.*

1. Cuvān iken **olmaḳ** gerek kişi pīr
Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 241). [olmaḳ,]*

olmaz: *Olmamak.*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
Teni mihr tābından **olmazdı** farḳ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 40). [olmazdı, -dı]*

olmış: *Olmak.*

1. Ḫuşūşā mükerremleri çār-yār
Ki **olmış-durur** birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 2). [olmış-durur, --durur]*

olmış: *Olmak.*

1. Ḫuşūşā mükerremleri çār-yār
Ki **olmış-durur** birisi yār-ı ġār *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 2). [olmış-durur, --durur]*

olmış idi: *Olmuştu.*

1. Meger bir gün **olmış idi** dil dijem
Beni ḫasta itmişdi emrāż-ı ġam *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 1). [olmış idi,]*
2. Olup ḫūn-ı insān u espe ġarīḳ
Tekāverler **olmış idi** çün ʿaḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 532). [olmış idi,]*

olunsa: *Eğer olsaydı anlamında.*

1. Taṣavvur **olunsa** günāhum olur
Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 67). [olunsa,]*

olur: *Olur: Ol-, olur.*

1. Birinüñ **olur** ʿazli birine naṣb
Biri yir ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 15). [olur,]*

2. Cenāḥeyn **olur** ol iki şāh-bāz
   Düzer ḳalbde cān gibi ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 105). [olur,]*
3. Aña ḳul olan ʿāleme şāh **olur**
   ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh **olur** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [olur,]*
4. ʿAbīd **olur** iḥsāna insān olan
   Velī bilmez iḥsānı ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 73). [olur,]*

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
   Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 29). [olur,]*
2. Ḳaçan kim muḥīṭı anuñ ide cūş
   Revān cūlar **olur** çü ḳaṭre ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 35). [olur,]*
3. Olup saḳfı pür şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā **olur** nūr ile her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 14). [olur,]*
4. Açar sidreden bāl ṭāvus-ı ʿarş
   Ḳudūmünden **olur** müşerref bu ferş *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 30). [olur,]*
5. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken **olur** mekānı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 32). [olur,]*
6. Ne hem-rāh **olur** aña vü hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẕıllın görür çeşm-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 43). [olur,]*

olur cümle: *Olur hepsi.*

1. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
   Olur cümle bir seng ile tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 96). [olur cümle,]*

olursa: *... olursa, meydana gelirse II ancak, yalnızca.*

1. Ḫelāle ḥisāb u ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 76). [olursa,]*

on yidi: *On yedi sayısı.*

1. Muʿāvin olamadı aña sipāh
   Zaḫımlu olur **on yidi** yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 574). [on yidi,]*

oñat: *Doğru, layıkıyla II İyi, mükemmel.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
   Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [oñat,]*

oñat: *Doğru, layıkıyla II İyi, mükemmel.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy tāc-ver
   Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 862). [oñat,]*

orada: *Orada.*

1. Kişi rūşenālıḳda olmaz emīn
   Orada görinmez semā vü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 128). [orada,]*

ordu: *Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.*

1. ʿAdū **ordusına** ṭaġılur sipāh
   Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 563). [ordusına, -sı , -na]*

ordu: *Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.*

1. ʿAdū **ordusına** ṭaġılur sipāh
   Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 563). [ordusına, -sı , -na]*

orta: *Meydan.*

1. Alup **ortaya** ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [ortaya, -ya]*

orta: *Meydan.*

1. Alup **ortaya** ḫaymeyi çün veted
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [ortaya, -ya]*

orta: *Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Sekiz cennetüñ **ortasında** mekīn
   Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 203). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Sekiz cennetüñ **ortasında** mekīn
   Maḳām-ı Sirāfīl ü Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 203). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Alur **ortaya** şāhı Rūmī-sipāh
   Olur gerdden ḫayl-i Rūmī siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 67). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Alur **ortaya** şāhı Rūmī-sipāh
   Olur gerdden ḫayl-i Rūmī siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 67). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Meydan.*

1. Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
   Dilerseñ kim **ortada** ceng olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 272). [ortada, -da]*

orta: *Meydan.*

1. Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil şehā
   Dilerseñ kim **ortada** ceng olmaya *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 272). [ortada, -da]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. ..... ol dilīr
   Gelür **ortaya** ol iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. ..... ol dilīr
   Gelür **ortaya** ol iki nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 932). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Anı **ortasından** şikeste ider
   Sütūnı sinānı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 995). [ortasından, -sı, -n, -dan, -]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Anı **ortasından** şikeste ider
   Sütūnı sinānı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 995). [ortasından, -sı, -n, -dan, -]*

orta: *Meydan.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
   Getürdi mey **ortaya** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 34). [ortaya, -ya]*

orta: *Meydan.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
   Getürdi mey **ortaya** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 34). [ortaya, -ya]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Ṭutup iki ucın iki bāl-ver
   Dutar sülḥafāt **ortasından** meger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 292). [ortasından, -sı, -n, -dan, -]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Ṭutup iki ucın iki bāl-ver
   Dutar sülḥafāt **ortasından** meger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 292). [ortasından, -sı, -n, -dan, -]*

orta: *Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Feżā **ortasında** bir ulu ḥiṣār
   Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Ara, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Feżā **ortasında** bir ulu ḥiṣār
   Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [ortasında, -sı, -n, -da]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Alup ḳaṣrı **ortaya** bir būstān
   Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [ortaya, -y, -a]*

orta: *Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.*

1. Alup ḳaṣrı **ortaya** bir būstān
   Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 331). [ortaya, -y, -a]*

ortada kaldı: *Açıkta, ortada kalmak.*

1. Yine merdden oldı meydān tehī
   Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 474). [ortada ḳaldı, -dı]*

osa: *Edirne ili ağzında "olsa" (Kelime ortasındaki "l" harfinin düşmesiyle).*

1. Biten her çemende **osa** biñ zebān
   İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [osa,]

osa: *Edirne ili ağzında "olsa" (Kelime ortasındaki "l" harfinin düşmesiyle).*

1. Biten her çemende **osa** biñ zebān
   İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [osa,]

ʿosman: *3. Halife.*

1. Üçüncisi ʿ**Os̲mān** ol ehl-i ḥayā
   Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 11). [ʿos̲mān,]*

ʿosman: *3. Halife.*

1. Üçüncisi ʿ**Os̲mān** ol ehl-i ḥayā
   Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 11). [ʿos̲mān,]*

otur: *Oturmak.*

1. Cevābın alup elçi oldı revān
   Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 804). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Cevābın alup elçi oldı revān
   Oturdı bir ay anda ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 804). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Oṭurur bir ay anda ṣāḥib-külāh
   Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 243). [oṭurur, -ur]*

otur: *Oturmak.*

1. Oṭurur bir ay anda ṣāḥib-külāh
   Ki āsūde ola sütūr u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 243). [oṭurur, -ur]*

otur: *Oturmak.*

1. Oturur idi başum üstinde bāz
   Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [oturur, -ur]

otur: *Oturmak.*

1. Oturur idi başum üstinde bāz
   Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [oturur, -ur]

otur: *Oturmak.*

1. Çü çıḳdı serīrine ṣāḥib-külāh
   Oturdı iki cānibe iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Çü çıḳdı serīrine ṣāḥib-külāh
   Oturdı iki cānibe iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Oturdı selāṭīn şehe rū-be-rū
   Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 37). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Oturdı selāṭīn şehe rū-be-rū
   Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 37). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
   Merātiblerince **oturdı** mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 22). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Çıḳup taḫt-ı Faġfūra ṣāḥib-ḳırān
   Merātiblerince **oturdı** mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 22). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak, kurulmak.*

1. Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
   Bize eyle alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 117). [otur,]*

otur: *Oturmak, kurulmak.*

1. Otur sen eyā şāh-ı Çīn u Ḫıṭā
   Bize eyle alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 117). [otur,]*

otur-: *Oturmak, kurulmak.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
   Elinde gehī cām gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 161). [oturup, -(u)p]*

otur-: *Oturmak, kurulmak.*

1. Oturup şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
   Elinde gehī cām gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 161). [oturup, -(u)p]*

otur: *Oturmak.*

1. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
   Oturdı maḳāmın bilüp ḫāṣ u ʿām
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 128). [oturdı, -dı]

otur: *Oturmak.*

1. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ı ʿālem tamām
   Oturdı maḳāmın bilüp ḫāṣ u ʿām
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 128). [oturdı, -dı]

otur-: *Oturmak, kurulmak.*

1. Oturup şehe eyledi ḫayli pend
   Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [oturup, -(u)p]*

otur-: *Oturmak, kurulmak.*

1. Oturup şehe eyledi ḫayli pend
   Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [oturup, -(u)p]*

otur-: *Durmak, beklemek.*

1. Giresin çü ḫammāma **oturma** çoḳ
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [oturma, -ma]

otur-: *Durmak, beklemek.*

1. Giresin çü ḫammāma **oturma** çoḳ
   Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 419). [oturma, -ma]

otur-: *Oturmak.*

1. Giresin çü ḫammāma oturma çoḳ
   Çoḳ **oturmaḳ** eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [oturmaḳ, -mak]

otur-: *Oturmak.*

1. Giresin çü ḫammāma oturma çoḳ
   Çoḳ **oturmaḳ** eyler mizācı çü yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [oturmaḳ, -mak]

otur: *Oturmak.*

1. Geçüp taḫta **oturdı** çün ol cuvān
   İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Geçüp taḫta **oturdı** çün ol cuvān
   İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
   Ki yir yir **oturmış** ṭaş üzre ʿuḳāb
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 30). [oturmış, -mış]

otur: *Oturmak.*

1. Ki her şemʿ yanında bir dil-peẕīr
   Oturdı idüp baḫr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 54). [oturdı, -dı]*

otur: *Oturmak.*

1. Oturdı çıḳup taḫta ṣāḥib-serīr
   Elin öpdi geldi ṣaġīr ü kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 361). [oturdı, -dı]*

otuz: *Yirmi dokuzdan sonra gelen sayinin adi ve bu sayiyi gösteren işaret.*

1. Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
   Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [otuz,]*

otuz: *Yirmi dokuzdan sonra gelen sayinin adi ve bu sayiyi gösteren işaret.*

1. Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
   Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [otuz,]*

otuz: *Yirmi dokuzdan sonra gelen sayinin adi ve bu sayiyi gösteren işaret.*

1. Otuz yirde nevbet dögilür şehā
   İrişmez biri birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 401). [otuz,]*

otuz iki: *Sayı, otuz iki.*

1. Otuz iki yaşına irdi çü sāl
   Ko ḳāli dürüş olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 173). [otuz iki,]*

oyan: *Gem, dizgin.*

1. Gümüşlü **oyanlar** gümüşlü eyer
   Muraṣṣaʿ libās u mücevher kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [oyanlar, -lar]

oyan: *Gem, dizgin.*

1. Gümüşlü **oyanlar** gümüşlü eyer
   Muraṣṣaʿ libās u mücevher kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 97). [oyanlar, -lar]

oyna: *Oynamak.*

1. Sipāhuñ murādı bu iy pehlevān
   Ki öñüñde **oynayalar** baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 182). [oynayalar, -y, -a, -lar]*

oyna: *Oynatmak, hareket ettirmek.*

1. Temāşāya ol server-i ser-fīrāz
   Bile **oynadur** niçe yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [oynadur, -dur]*

oyna: *Feda etmek (bir iş ve hedef için kendini feda etmek).*

1. Göre ben ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
   Öñinde nice **oynayam** baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 84). [oynayam, -y,-am]

oynad-: *Hareket ettirmek.*

1. Aṣup bir ḳıl ile iki ʿālemi
   Kefel **oynadup** öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [oynadup, -up]*

oynad-: *Hareket ettirmek.*

1. Aṣup bir ḳıl ile iki ʿālemi
   Kefel **oynadup** öldürür ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [oynadup, -up]*

ög: *Övmek, yüceltmek.*

1. Egerçi ki Şîrāzı Saʿdī **öger**
   Bunı görse itmezdi aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 225). [öger, -er]*

ög: *Övmek, yüceltmek.*

1. Bu neṣḳiyle geldi gider bu cihān
   Öger kendüyi her gelen pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [öger, -er]*

ögred: *Öğretmek.*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün perī
   Perīye velī **ögredür** dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 116). [ögredür, -ü, -r]*

ögred: *Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.*

1. Urup naʿra didi ki iy nā-bekār
   Gel **ögredeyem** ben saña kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 350). [ögredeyem, -e, -yem]*

ögret-: *Öğretmek.*

1. Saña **ögredem** dīn ile ʿadl ü dād
   Ḳomayam bu milketde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 293). [ögredem, -em]*

ögün: *Övünmek, iftihar etmek.*

1. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
   Żarūrī gelür yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 73). [ögünmekde, -mek, -de]*

ögün: *Övünmek.*

1. Ögünmek egerçi degüldür kemāl
   Velīsiyledür esen elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 85). [ögünmek, -mek]*

ögün: *Övünmek.*

1. Şu kāmil ki her ḥaḳḳa inṣāf ider
   Dimez baña kim **ögünür** lāf ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 42). [ögünür, -ür]*

ögür: *Böğürmek, yüksek sesle haykırmak, bağırmak.*

1. Yine çalmaġa ḳaldırur çünki dest
   Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 550). [ögürdir, -dir]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek.*

1. Kim **öldürse** ġāzī ölendür şehīd
   Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [öldürse, -se]*

öldür: *Ölmek, öldürmek.*

1. Bu kāfirler Allāhı tekẕīb ider
   Birin **öldüren** ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 702). [öldüren, -en]*

öldür-: *Öldürmek, yok etmek.*

1. N'ola **öldürürseñ** eyā şehriyār
   Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]*

öldür: *Öldürmek, yok etmek.*

1. Aṣup bir ḳıl ile iki ʿālemi
   Kefel oynadup **öldürür** ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 110). [öldürür, -ür]*

öldür: *Öldürmek, yok etmek.*

1. Benī Aṣferi gördi elli dilīr
   Birer ḍarb ile **öldürür** nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 472). [öldürür, -ür]*

öldür-: *Ölmek, öldürmek.*

1. Çü **öldürmelü** ḫaṣm ola esīr
   Amān virme aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 185). [öldürmelü, -melü]*

ölmiş-: *Ölmüş, can vermiş (kimse).*

1. Bilür nabżı ġāyetde ḳārūre-dān
   Viremez budur ʿaczi **ölmişe** cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 556). [ölmişe, -e]*

ölü: *Ölü, cansız beden.*

1. Gelüñ gösterelüm **ölüsin** size
   Ki tā iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 363). [ölüsin, -si, -n]*

ölüm: *Ölmek, yaşamı sona ermek.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud **ölüm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [ölüm,]*

ölüm: *Ölmek, yaşamı sona ermek.*

1. Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
   Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1135). [ölümden, -den]*

ölüm: *Ölüm, hayâtın son bulması.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
   Budur belledüm pendler ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [ölümüñi, -ü, -ni]*

ölüm: *Ölüm, hayâtın son bulması.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
   Budur belledüm pendler ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [ölümüñi, -ü, -ni]*

ölüm: *Ölmek, yaşamı sona ermek.*

1. Gören kimse dāyim evinde mezār
   Ölümin unutmaz eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 68). [ölümin, -i, -n]*

ʿ**ömer:** *Hz.Ömer,halife.*

1. İkincisi ʿ**Ömerdür** ol ehl-i dād
   Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle şād *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 7). [ʿömerdür, -dür]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. İki ḳardaşuz dutalum ʿālemi
   Geçer ʿ**ömr** çün ḫōş görelüm demi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 728). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. ʿAlem gibi almış iken ser-fırāz
   İder pest ḳadri çü ʿ**ömr** ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. ʿAlem gibi almış iken ser-fırāz
   İder pest ḳadri çü ʿ**ömr** ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿ**ömr** içün bunca ġam *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Geçer böyle ḳalmaz muḳarrer bu dem
   Neden bir nefes ʿ**ömr** içün bunca ġam *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 40). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
   Saña ʿ**ömr** virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 242). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Çü İslām seddidür ol ser-fırāz
   İlāhī anuñ eyle ʿ**ömrin** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 246). [ʿömrin, -i, -n]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Cihān şehleri şāhı şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿ**ömri** mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 458). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Cihān şehleri şāhı şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿ**ömri** mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 458). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Bu evṣāfı işitdi çün ser-fırāz
   Feraḥ oldı didi ki ʿ**ömrüñ** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Bu evṣāfı işitdi çün ser-fırāz
   Feraḥ oldı didi ki ʿ**ömrüñ** dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 558). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿ**ömri** kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Aña ḳul olan ʿāleme şāh olur
ʿAdū olanuñ ʿ**ömri** kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 72). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Ḫisāb andadur ʿ**ömr** defʿi geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Ḫisāb andadur ʿ**ömr** defʿi geçer
Ki dānā ider ḫātimeye naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 65). [ʿömr,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿ**ömri** kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [ʿömri, -i]

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿ**ömri** kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 152). [ʿömri, -i]

ʿ**ömr:** *Ömür.*

1. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿ**ömre** vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [ʿömre, -e]*

ʿ**ömr:** *Ömür.*

1. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿ**ömre** vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [ʿömre, -e]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿ**ömri** mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 76). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿ**ömri** mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 76). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Yimeyen kişi ʿ**ömri** içinde nān
İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Yimeyen kişi ʿ**ömri** içinde nān
İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömr:** *Hayat, yaşama süresi.*

1. Ki insāna ʿālemde ṭūl-i emel
Virür ġuṣṣa ʿ**ömrine** eyler ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 178). [ʿömrine, -i, -n, -e]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Eger ʿ**ömrüñ** olursa daḫı hezār
Ṣanasın ki ṭutmaduñ aṣlā ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 123). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat.*

1. Bilür kim budur remz ehl-i nücūm
Tamām oldı ʿ**ömr** irdi ol vaḳt-i şūm
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 154). [ʿömr,]

ʿ**ömri:** *Hayat.*

1. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfī gibi ʿ**ömri** az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömri:** *Hayat.*

1. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
Şebüñ līk zülfi gibi ʿ**ömri** az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [ʿömri, -i]*

ʿömri: *Hayat.*

1. Ḥaḳuñ cümle maḥlūḳın iy şehriyār
Kişi görmeye ʿ**ömri** olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 272). [ʿömri, -i]*

ʿömri: *Hayat.*

1. Behiştī olur çün beşer ʿ**ömri** az
Ḳo bu ḳıṣṣayı itme iñen dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 165). [ʿömri, -i]*

ʿömri: *Hayat.*

1. Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
Ki ʿ**ömri** günine irişür zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 136). [ʿömri, -i]*

ʿömr-i cuvānī: *Gençliğin ömrü.*

1. Çü ʿ**ömr-i cuvānī** şitābān-semend
Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı ḳaddi bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 159). [ʿömr-i cuvānī,]*

ʿömür: *Yaşayış, yaşama, hayat. II canlının yaşadığı süre.*

1. Ele muṭribā nāyuñ al ḳıl enīn
ʿ**Ömür** didügüñ bir dem imiş hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 274). [ʿömür,]*

ön: *Dokuzdan sonra gelen sayının adı.*

1. Beş **on** ger ṣımışken ṣıdılar bizi
Penāh anıñ içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 329). [on,]*
2. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir var **on** iki mīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [on,]*
3. İder **on** gün **on** gice māhī gez̲er
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [on,]*
4. İder **on** gün **on** gice māhī gez̲er
Güciyle o ṣandūḳ öñinden geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 229). [on,]*

ön: *Yüze gelen taraf ileri.*

1. Niçün virelüm düşmene mülk ü māl
Ölince **öñiñde** ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 598). [öñiñde, -i, -n, -de]*
2. Gelüp Fūruñ **öñinde** öpdi zemīn
Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [öñinde, -i, -n, -de]*
3. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur **öñinden** çü kāh encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [öñinden, -i, -n, -den]*

ön: *Huzur.*

1. Sipāhuñ murādı bu iy pehlevān
Ki **öñüñde** oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 182). [öñüñde, -üñ, -de]*
2. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek **öñüñde** eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [öñüñde, -üñ, -de]*
3. Komışuz yoluñda ḳamu cān u baş
Saʿādetdür itmek **öñüñde** savaş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 178). [öñüñde, -üñ, -de]*

ön: *Huzurunda, önünden, önü sıra.*

1. Şeh evvel sürer leşker **öñince** pīl
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [öñince, -ince]*
2. Direfşüñ **öñince** görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü dānende şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 435). [öñince, -ince]*

ön: *Ön, huzur.*

1. Öñinde çeker tīġ-ı āhen ḥişār
Bulamaz ṣabā nīzeden reh-güz̲ār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 127). [öñinde, -i, -n, -de]*
2. Çü seylāb-ı tīġ oldı nāgeh bedīd
Çeker cevşen **öñine** sedd-i sedīd *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 148). [öñine, -i, -n, -e]*
3. Öñinde Ferīdūn-ı Ferrūḫ-mi̲sāl
Piyāde yürür niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 443). [öñinde, -i, -n, -de]*
4. Düşüp ḫayli **öñine** her ser-fırāz
Gelüp itdi ṣāḥib-ḳırāna niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 19). [öñine, -i, -n, -e]*
5. Ḳodı her yek **öñine** ol sīm-ber
Ṣurāḥī-i zerrīn ele cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 33). [öñine, -i, -n, -e]*
6. Göre ben ḳulın daḫı ṣāḥib-ḳırān
Öñinde nice oynayam baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 84). [öñinde, -i, -n, -de]*

7. Düşüp **öñine** ʿizz ü ikrām ile
Getürdi şehi raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 95). [öñine, -i, -n, -e]*
8. Öñine eger gelse pīl-i demān
Hemīn bir kez ururdı gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 137). [öñine, -i, -n, -e]*
9. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
Gelüp öpdi şāhuñ **öñinde** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [öñinde, -i, -n, -de]*
10. Cuvān-baḫt olur ḳılup **öñinde** sed
Ki İskendere bulmaya yol eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 721). [öñinde, -i, -n, -de]*
11. Durup leşker **öñinde** ol pehlivān
Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [öñinde, -i, -n, -de]*
12. ʿİvaż ḫayruñ **önine** eyler çü ṣad
Mücāhid ḳalur ʿAdnde tā ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 707). [önine, -i, -n, -e]*
13. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh **öñine** vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [öñine, -i, -n, -e]*
14. Olup ḳapu **öñinde** ḫalḳa kilāb
Başın bāline ṣoḳmış idi ġurāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 15). [öñinde, -i, -n, -de]*
15. Nebī meyyit **öñine** düşüp gider
Buyurdıġı yirde şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 221). [öñine, -i, -n, -e]*

ön: *Ön kısım.*

1. İder on gün on gice māhī geẓer
Güciyle o ṣandūḳ **öñinden** geçer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 230). [öñinden, -in, -den]*

ön: *Bir şeyin esas tutulan yüzünün baktığı yer, karşı. Bir kimsenin ilerisi.*

1. Ḥadeng ile alsam elüme sinān
Öñümden ḳaçar Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1052). [öñümden, -ü, -m, -den]*

ön: *Ön tarafı.*

1. Ḳamunuñ ḳapusı **öñi** meşhedi
Yapılmış ıraḳda velī maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 45). [öñi, -i]*

ön: *Iyileştirmek, şifa bulmak, salah bulmak.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
Nice **oñıla** bu ciger yāresi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [oñıla, -ıl, -a]*

ön: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḫayrān olur
Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 76). [öñünde, -üñ, -de]*

öñdül: *At yarıştırmak.*

1. Bu meydānda **öñdül** baña oldı Ḥaḳ
Ki sābıḳlara naẓm oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 107). [öñdül,]*

öñince: *Huzurunda, önünde, önü sıra.*

1. Piyāde **öñince** ḳamu enbiyā
Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 107). [öñince,]*

öñine düşüñ: *Ehemmiyet vermek.*

1. Virüñ ḳalʿa miftāḫın ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 400). [öñine düşüñ,]*

öñüñce: *Huzurunda, önünden, önü sıra.*

1. Şeh **öñünce** esbān-ı ṣaḥrā-neverd
İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 141). [öñünce,]*

öñüñce: *Huzurunda, önünden, önü sıra.*

1. Şeh **öñünce** esbān-ı ṣaḥrā-neverd
İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 141). [öñünce,]*

öp-: *Öpmek.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde **öpdi** zemīn
Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [öpdi, --di]*

öp-: *Öpmek.*

1. Gelüp Fūruñ öñinde **öpdi** zemīn
Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [öpdi, --di]*

öp: *Öpmek.*

1. Bu sözi diyüp meclisi bozdı şāh
   Yüz urup ḳamu **öpdi** ḫāk-i siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 206). [öpdi, -di]

öp: *Öpmek.*

1. Bu sözi diyüp meclisi bozdı şāh
   Yüz urup ḳamu **öpdi** ḫāk-i siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 206). [öpdi, -di]

öp: *Öpmek.*

1. Dimişler el **öpmekden** öpmek dehān
   Yeg olur meseldür bu iy dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [öpmekden, -mek, -den]

öp: *Öpmek.*

1. Dimişler el **öpmekden** öpmek dehān
   Yeg olur meseldür bu iy dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [öpmekden, -mek, -den]

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Dimişler el öpmekden **öpmek** dehān
   Yeg olur meseldür bu iy dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [öpmek, -mek]

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Dimişler el öpmekden **öpmek** dehān
   Yeg olur meseldür bu iy dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 591). [öpmek, -mek]

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
   Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [öpüp, -üp]

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
   Gehī piste nuḳl idinür geh şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 669). [öpüp, -üp]

öp-: *Öpmek.*

1. Ṣurāḥī gelüp bezme **öpdi** zemīn
   Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [öpdi, --di]

öp-: *Öpmek.*

1. Ṣurāḥī gelüp bezme **öpdi** zemīn
   Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [öpdi, --di]

öp: *Öpmek.*

1. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
   Gelüp **öpdi** şāhuñ öñinde zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [öpdi, -di]

öp: *Öpmek.*

1. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
   Gelüp **öpdi** şāhuñ öñinde zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [öpdi, -di]

öp-: *Öpmek.*

1. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
   Getürdi şeh öñine vü **öpdi** yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [öpdi, --di]*

öp-: *Öpmek.*

1. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
   Getürdi şeh öñine vü **öpdi** yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [öpdi, --di]*

öp: *Öpmek.*

1. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
   Duʿālar idüp şāha **öpdi** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 46). [öpdi, -di]*

öp: *Öpmek.*

1. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
   Duʿālar idüp şāha **öpdi** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 46). [öpdi, -di]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Öpüp boynunı didi şāḥib-ḳırān
   Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 115). [öpüp, -üp]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Öpüp boynunı didi şāḥib-ḳırān
   Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 115). [öpüp, -üp]*

öp-: *Öpmek.*

1. Serīrini **öpdi** şehüñ ol esīr
   Ölecek esīr oldı şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 623). [öpdi, --di]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.*

1. Gelüp şāha pūşīde-rūlar tamām
   Öpüp ayaġın itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 146). [öpüp, -üp]*

öp: *Öpmek.*

1. Varup pādişāha idüp āferīn
   Öpesin çü bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 172). [öpesin, -e, -sin]*

öp: *Öpmek.*

1. Varup pādişāha idüp āferīn
   Öpesin çü bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 172). [öpesin, -e, -sin]*

öp: *Öpmek.*

1. Oturdı çıḳup taḫta şāḥib-serīr
   Elin **öpdi** geldi ṣaġīr ü kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 362). [öpdi, -di]*

örs: *Üzerinde mâden dövmeye mahsus çelik yüzeyli demir âlet.*

1. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
   Ḳılıcum benüm **örsi** iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [örsi, -i]*

örs: *Üzerinde mâden dövmeye mahsus çelik yüzeyli demir âlet.*

1. İder tīr-i ʿuryānı ḫasta-ciger
   Ḳılıcum benüm **örsi** iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 368). [örsi, -i]*

ʿöşr: *Onda biri.*

1. Nice baḥr yanında lücce muḥīṭ
   Degül ʿ**öşri** anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 46). [ʿöşri, -i]*

ʿöşr-i maḳdūr: *Kudretinin onda biri.*

1. Eger eylesem ʿ**öşr-i maḳdūr** ṣarf
   Cihān cümlesi olmazdı naẓma ṭaraf *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 55). [ʿöşr-i maḳdūr,]*

öt-: *Ötmek, ses çıkarmak.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 158). [öter, -er]*

öt-: *Ötmek, ses çıkarmak.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 158). [öter, -er]*

öte: *Ileriye.*

1. Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
   Var ol kūhlardan **öte** bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 22). [öte,]*

öz: *T. Kendi, şahsı, zatı.*

1. Sarāyı felek gibi maʿmūr ola
   Özi çarḫ döndükce manṣūr ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 88). [özi, -i]*

öz: *T. Kendi, şahsı, zatı.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
   Bu cāyiz ki varam yalıñuz **özüm**

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [özüm, -üm]

<u>özge:</u> *Değişik, kendine has.*

1. Dileyen kişi bundan **özge** ṣafā
   Meger bāġ-ı Firdevs içinde bula
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 15). [özge,]

<u>ʿözr:</u> *Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine affını dilemek üzere gösterilen bahane veya sebep, mazeret.*

1. Eger itmeseñ **ʿözri** yā Rab ḳabūl
   Ḳamu ins olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 47). [ʿözri, -i]*

<u>ʿözr:</u> *Mazeret.*

1. Eger **ʿözrüm** olmasa iy ḳadr-dān
   Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [ʿözrüm, -üm]*

<u>ʿözr:</u> *Mazeret.*

1. Eger **ʿözrüm** olmasa iy ḳadr-dān
   Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 33). [ʿözrüm, -üm]*

<u>ʿözr:</u> *Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine affını dilemek üzere gösterilen bahane veya sebep, mazeret.*

1. Kerīm olan eyler bu **ʿözri** ḳabūl
   Bilür ḫalḳ derdüñi olma melūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 123). [ʿözri, -i]*

<u>ʿözr:</u> *Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine affını dilemek üzere gösterilen bahane veya sebep, mazeret.*

1. Ḳo **ʿözri** Behiştī şehe ḳıl duʿā
   Ki şāhuñ duʿāsı ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 125). [ʿözri, -i]*

<u>ʿözr eyleyüp:</u> *Özür dilemek, af dilemek, bağışlanma dilemek.*

1. Marīż eyleyüp ʿözr iḳrār ider
   Virür yidügünden ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 41). [ʿözr eyleyüp, -yüp]*

<u>ʿözr ide:</u> *Özür dilemek.*

1. Gelüp lābe ile baña **ʿözr ide**
   Geyüp tāc u ḫılʿat yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 441). [ʿözr ide, -e]*

<u>ʿözr-ḫʷāh:</u> *Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.*

1. Egerçi ḳatı rū-siyāh olmışam
   ʿİtāb itme kim **ʿözr-ḫʷāh** olmışam *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 72). [ʿözr-ḫʷāh,]*
2. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh ümmeti işler ol **ʿözr-ḫʷāh** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 53). [ʿözr-ḫʷāh,]*
3. Ne deñlü ki bendem iderse günāh
   Helāk itmezem çün ola **ʿözr-ḫʷāh** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 276). [ʿözr-ḫʷāh,]*

<u>ʿözr-hʷāh ola:</u> *Özür bildirerek af istemek; kusur ister olmak, kusursuz olmak.*

1. Ola çünki şāh-ı zebūn ʿözr-ḫʷāh
   İde dāmen-i luṭfı setr-i günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1113). [ʿözr-ḫʷāh ola, -a]*
2. Günāhın bilüben ola ʿözr-ḫʷāh
   Hemīn itmemiş gibi olur günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1129). [ʿözr-ḫʷāh ola, -a]*

<u>ʿözr-hʷāh oldı:</u> *Özür bildirerek af istemek; kusur ister olmak, kusursuz olmak.*

1. Melek işidüp bildi itmiş günāh
   Duʿā eyleyüp oldı pes ʿözr-ḫʷāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 256). [ʿözr-ḫʷāh oldı, -dı]*

pā: *Far. Ayak.*

1. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne **pā** pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [pā,]*

pā: *Far. Ayak.*

1. İdüp küşteyi nīm-küşte seyr
   Şaçılmış yatur dest **pā** vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 462). [pā,]*

pā: *Far. Ayak.*

1. Virürem hüner-mende māl-i cihān
   İdüp **pā** yañasın bülend-āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 280). [pā,]

pâ: *Ayak.*

1. Nice şīr kim cüssede pīl idi
   Teni kūh idi **pāları** mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [pāları, -lar, -ı]*

pā: *Far. Ayak.*

1. Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaṣā
   Yire issiden kimse başmazdı **pā** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 14). [pā,]*

pā: *Far. Ayak.*

1. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
   Doḳunmaz idi şātdan yire **pā** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [pā,]*

pā başınca: *Ayak basmak.*

1. Ṭunadan mekānına başınca pā
   Zer üzre yürür şāh görmez hebā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 133). [pā başınca, -ınca]*

pādaş olur: *Dost, yoldaş olmak.*

1. Kişi her ne kim eyler ise bulur
   Hem anda vü hem bunda **pādaş olur**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [pādaş olur, -ur]

pādāş-ı şad: *Yüz mükafat.*

1. ʿİvaż bir bede eyleyem yine bed
   İdem līk bir nīke **pādāş-ı şad** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 286). [pādāş-ı şad,]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. Göz açdırmayalum varalum aña
   Eyü rāy ḳılmışsın iy **pādişā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [pādişā,]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. İşidüp sipāhuñ sözin **pādişā**
   Göñülden ḳamusına itdi duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 191). [pādişā,]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. Yüz urup didi Keyd iy **pādişā**
   Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 525). [pādişā,]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. Selāṭīne olmaġ ile ked-ḫudā
   Kişi şanmasun kim olur **pādişā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 644). [pādişā,]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. Giderken gelür fikrine kim Ḫudā
   Benüm gibi ḫalḳ itmedi **pādişā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 6). [pādişā,]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. Düzer anda bir nāy ol **pādişā**
   Ki virür bir aylıḳ yola dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 335). [pādişā,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İdüp zindegānī iki **pādişāh**
   Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 773). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bozarsa velī ʿahdini **pādişāh**
   İderse yine cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 797). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Didi daḫı Bānū ki iy **pādişāh**
   Olur her ne taḳdīr ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 821). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm üstine iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 866). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Yüz urup didiler ki iy **pādişāh**
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 347). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gözini açup didi iy **pādişāh**
Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 417). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gözini açup didi iy **pādişāh**
Mezīd eylesün devletüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 417). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Daḫı bir murādum bu iy **pādişāh**
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Daḫı bir murādum bu iy **pādişāh**
Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 473). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
Saña ʿömr virsün eyā **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 242). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
Saña ʿömr virsün eyā **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 242). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 380). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 380). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Olup encümen şarḳ u ġarbī-sipāh
Gelürler çü emr eyledi **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 18). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Olup encümen şarḳ u ġarbī-sipāh
Gelürler çü emr eyledi **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 18). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Hemīn gülşen olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 30). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Hemīn gülşen olmışdı ol bezm-gāh
Sipāhı çemen serv idi **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 30). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bu dīn ġayretine çeküben sipāh
Nereden gelürem ben iy **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 290). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Eger ceng eylerseñ iy **pādişāh**
İrişdüm saña ḥāżır eyle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 295). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Eger ceng eylerseñ iy **pādişāh**
İrişdüm saña ḫāžır eyle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 295). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cihānda anuñ gibi yoḳ **pādişāh**
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 361). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cihānda anuñ gibi yoḳ **pādişāh**
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 361). [pādişāh,]

pādişāh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Araya alur **pādişāhlar** şehi
Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 451). [pādişāhlar, -lar]*

pādişāh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Araya alur **pādişāhlar** şehi
Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 451). [pādişāhlar, -lar]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İkisi de ṣāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 462). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İkisi de ṣāḥib-serīr ü külāh
Cihān-dār ü kişver-güşā **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 462). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İden oġluñı Hind mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 58). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İden oġluñı Hind mülkine şāh
Saña daḫı luṭf eyler iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 58). [pādişāh,]*

pādişāh: *Padişah ‖ sevgili, güzel.*

1. Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin **pādişāhuñ** görem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 66). [pādişāhuñ, -uñ]

pādişāh: *Padişah ‖ sevgili, güzel.*

1. Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek yüzin **pādişāhuñ** görem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 66). [pādişāhuñ, -uñ]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḫāžır ola **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Ne deñlü ki var ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḫāžır ola **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 90). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz iki **pādişāh**
Hiç ola mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bir iḳlīme ṣıġmaz iki **pādişāh**
Hiç ola mı ʿālemde iki İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 239). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Ki Türk ü Ḥabeşden ziyāde sipāh
Cihānda dimişler yoḳ iy **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Ki Türk ü Ḫabeşden ziyāde sipāh
Cihānda dimişler yoḳ iy **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [pādişāh,]

pādişāh: *Sultan, padişah.*

1. Duā eyleyüp **pādişāha** vezīr
Didi iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 1). [pādişāha, -a]*

pādişāh: *Sultan, padişah.*

1. Duā eyleyüp **pādişāha** vezīr
Didi iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 1). [pādişāha, -a]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Mekānına geldi binüp **pādişāh**
Yanında bile ol güneş yüzlü māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 175). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Mekānına geldi binüp **pādişāh**
Yanında bile ol güneş yüzlü māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 175). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Kişi ölmedin şāh-ı ṣāḥib-külāh
Saña bende olmaḳ yeg iy **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Kişi ölmedin şāh-ı ṣāḥib-külāh
Saña bende olmaḳ yeg iy **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Yarāġ eyledi Rūma pes **pādişāh**
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Yarāġ eyledi Rūma pes **pādişāh**
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Araya alur şāhı cengī sipāh
ʿAlem sāyesinde gider **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 132). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Araya alur şāhı cengī sipāh
ʿAlem sāyesinde gider **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 132). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Nice bendeler her biri **pādişāh**
Ṣaçı efser-i müşg-i zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 139). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Nice bendeler her biri **pādişāh**
Ṣaçı efser-i müşg-i zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 139). [pādişāh,]*

pādişāh: *Padişah ‖ sevgili, güzel.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine **pādişāhuñ** muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 156). [pādişāhuñ, -uñ]*

pādişāh: *Padişah ‖ sevgili, güzel.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine **pādişāhuñ** muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 156). [pādişāhuñ, -uñ]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
Saña ʿādil olan olur **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 178). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
Saña ʿādil olan olur **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 178). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cihān durduġınca ola **pādişāh**
İde cār Aḥmed ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 181). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cihān durduġınca ola **pādişāh**
İde cār Aḥmed ʿAdnde İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 181). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it dīne iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it dīne iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳı gözle iy **pādişāh**
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 231). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳı gözle iy **pādişāh**
Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 231). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gerek **pādişāh** ol gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gerek **pādişāh** ol gerekse gedā
Ḳalur gözde ḫāk u evcde hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 241). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Didi nāmede ol iy **pādişāh**
Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Didi nāmede ol iy **pādişāh**
Bilür çünki her itdügüñi İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 139). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
Emīn-i Ḫudāsın eyā **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 52). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
Emīn-i Ḫudāsın eyā **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 52). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bilinen bu ʿaḳl ile iy **pādişāh**
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Bilinen bu ʿaḳl ile iy **pādişāh**
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 109). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gehī ṣaġa devr eyler ü ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 218). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy **pādişāh**
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 37). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İşüñ luṭf u ʿafv olsun iy **pādişāh**
Ki anuñ ile muttaṣṣıfdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 37). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
Ḳadīmī budur resm iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 50). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
Ḳadīmī budur resm iy **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 50). [pādişāh,]*

pādişāh: *Sultan, padişah.*

1. Varup **pādişāha** idüp āferīn
Öpesin çü bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 171). [pādişāha, -a]*

pādişāh: *Sultan, padişah.*

1. Varup **pādişāha** idüp āferīn
Öpesin çü bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 171). [pādişāha, -a]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Ne şāhem ne aṣlumda var **pādişāh**
Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Ne şāhem ne aṣlumda var **pādişāh**
Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Geçüp bā-şükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 284). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Geçüp bā-şükūh ʿazm ḳıldı sipāh
Ki daʿvet ide Ḳāvili **pādişāh** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 284). [pādişāh,]*

pādişāh: *Sultan, padişah.*

1. Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi **pādişāha** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 322). [pādişāha, -a]*

pādişāh: *Sultan, padişah.*

1. Çıḳup ol daḫı eyledi çün naẓar
Düşüp virmedi **pādişāha** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 322). [pādişāha, -a]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. İder ẓulmete emr-i pes **pādişāh**
Helāk itdi ḫaṣṣı bi-iẕn-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 87). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Kenārında baḥrüñ ḳonup **pādişāh**
Olur anda āsūde ol gün sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 47). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
Görür bir melek geldi pes **pādişāh**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 114). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Görür anda bir ḳavm hem **pādişāh**
Ki ḥüsni kemāl ile virmiş İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 205). [pādişāh,]*

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Durup anda bir ay daḫı **pādişāh**
Düzüp berg-i rāhın ider ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 425). [pādişāh,]

pâdişâh: *Büyük hükümdar, sultan.*

1. Gelüp geçdi ʿālemde çoḳ **pādişāh**
Göze görinen yine ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 67). [pādişāh,]*

pādişāh olup: *Padişah olmak.*

1. Olup yidi iḳlīme ben pādişāh
Alam şehlerinüñ başından külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 157). [pādişāh olup, -up]

pādişāh-ı ʿacem: *Acem padişahı.*

1. Bulup bir hümāyūn u ferḫunde dem
Girer keştiye **pādişāh-ı ʿAcem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 20). [pādişāh-ı ʿacem,]*

pādişāh-ı cihān: *Cihan padişahı.*

1. Olup cemʿ yanına kār-āgehān
Didiler ki iy **pādişāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 686). [pādişāh-ı cihān,]*

pādişāh-ı zemīn: *Yeryüzü padişah.*

1. Duʿālar idüp itdiler āferīn
Didiler ki iy **pādişāh-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 498). [pādişāh-ı zemīn,]*
2. Döke sīm ü zer **pādişāh-ı zemīn**
Muʿīn ola yapmaġa anlar hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 83). [pādişāh-ı zemīn,]

pādişāhlık: *Padişah olma durumu.*

1. Ḳanı **pādişahlıḳ** ḳanı mülk ü māl
Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 441). [pādişahlıḳ,]

pādişāhlık: *Hükümdarlık.*

1. Saña yaraşur **pādişahlıḳ** hemān
Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 5). [pādişahlıḳ,]

pādişeh: *Padişah ‖ sevgili, güzel.*

1. Degül **pādişeh** bir ḳuluñdur faḳīr
Anı rūz-ı maḥşerde itme ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 239). [pādişeh,]*
2. Aña **pādişehler** kemer-bestedür
Olan bendesi tīġdan restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 47). [pādişehler, -ler]*
3. Yanınca şehüñ **pādişehler** hemān
Daḫı feylesūfān-ı dānişverān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 133). [pādişehler, -ler]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḥūriler **pāk** gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [pāk,]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Berāber sarāy içi mīnū ile
İder ḥūriler **pāk** gīsū ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 150). [pāk,]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
Münezzeh ḳamusından ol **pāk** ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [pāk,]

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
Münezzeh ḳamusından ol **pāk** ẕāt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [pāk,]

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol **pāk** ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 195). [pāk,]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol **pāk** ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 195). [pāk,]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Selāṭīn idüben girībān çāk
Şehi yudılar yaş ile cümle **pāk** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 200). [pāk,]*

pāk ider: *Temizlemek.*

1. Ḫalīl āyinince anı **pāk ider**
   Yapup türbe defn eyleyüben gider
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 497). [pāk ider, -er]

pāk iderler: *Temizlemek.*

1. İderler daḫı çoḳ behāyim helāk
   Necisden iderler bu iḳlīmi pāk *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 68). [pāk iderler, -er, -ler]*

pāk itdi: *Temizlemek, arındırmak.*

1. Gül-ābiyle cismini Ḫıżr itdi pāk
   Velī giryeden ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 207). [pāk itdi, -di]*

pāk ider: *Temizlemek.*

1. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
   İder ẓulm ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [pāk ider, -er]*

pāk idüp: *Temizlemek.*

1. İdüp pāk Kâbe yolın şehriyār
   Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 171). [pāk idüp, -üp]*
2. İdüp pāk Kâbe yolın ol dilīr
   İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 199). [pāk idüp, -üp]*

pāk-i dīn: *Dinin temizi.*

1. Ḫaḳuñ nuṣreti aña oldı muʿīn
   Muẓaffer osa n'ola ol **pāk-i dīn** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 28). [pāk-i dīn,]*

pākīze-rūy: *Temiz yüzlü.*

1. Nigār-ı siyeh-ḫāl ü **pākīze-rūy**
   Gül-endām u nesrīn-beden müşg-būy
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 127). [pākīze-rūy,]

pāk-zāt: *Temiz kişi.*

1. Cihān seyrin itmege iy **pāk-ẕāt**
   Gerek kim kişi içe Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 273). [pāk-ẕāt,]*

pālān: *Semer. At, eşek, katır vb. hayvanların sırtına yerleştirilen, üzerine yük bağlanan veya binilen, iskeleti ağaçtan araç.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
   Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [palanını, -ı, -n, -ı]*

pālān: *Semer. At, eşek, katır vb. hayvanların sırtına yerleştirilen, üzerine yük bağlanan veya binilen, iskeleti ağaçtan araç.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
   Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [palanını, -ı, -n, -ı]*

palārek: *Hint çeliğinden yapılmış kılıç.*

1. Zirihden idüben **palārek** güẕār
   İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [palārek,]*

palārek: *Hint çeliğinden yapılmış kılıç.*

1. Zirihden idüben **palārek** güẕār
   İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [palārek,]*

palās: *Keçi kılından dokunmuş bir çeşit kaba kilim, çuval.*

1. Ḳabāḫat virür bu mülevves **palās**
   Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [palās,]*

palās: *Keçi kılından dokunmuş bir çeşit kaba kilim, çuval.*

1. Ḳabāḫat virür bu mülevves **palās**
   Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [palās,]*

palās: *Keçi kılından dokunmuş bir çeşit kaba kilim, çuval.*

1. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
   Ne zer-beft bellü ne çil ne **palās**
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [palās,]

pālīz-bān: *Güvenliği sağlayan emniyet gücü, polis.*

1. Buyurdı ṭutup anı **pālīz-bān**
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [pālīz-bān,]*

pālīz-bān: *Güvenliği sağlayan emniyet gücü, polis.*

1. Buyurdı ṭutup anı **pālīz-bān**
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [pālīz-bān,]*

pā-māl ider: *Ayak altına almak, çiğnemek.*

1. Zemīni sipeh şöyle **pā-māl ider**
Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 233). [pā-māl ider, -er]*

pā-māl idem: *Ayak altına almak, çiğnemek.*

1. İderse eger ceng içün cemʿ fīl
İdem anı pā-māl idüben ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 144). [pā-māl idem, -em]*

pā-māl ider: *Ayak altına almak, çiğnemek.*

1. Ne şeh ser-keş olup ki itse ḳıtāl
İder devletüm ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 354). [pā-māl ider, -er]*

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

1. Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki **pāre** idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 552). [pāre,]*

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

1. Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki **pāre** idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 552). [pāre,]*

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

1. Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol **pāreden** bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [pāreden, -den]*

pāre: *Far. Parça, kıt'a, cüz.*

1. Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol **pāreden** bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [pāreden, -den]*

pāre: *Parça, kısım.*

1. İnüp çünki her **pāresin** bir ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 37). [pāresin, -sin]*

pāre idüp: *Parçalamak.*

1. İki **pāre idüp** dili nān-vār
Çalar gerdenin espinüñ nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1009). [pāre idüp, -üp]*

pāre pāre: *Parça parça.*

1. Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni **pāre pāre** ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [pāre pāre,]*
2. Olur **pāre pāre** çü āhen-sinān
Ele aldılar tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1021). [pāre pāre,]*
3. Düşüp **pāre pāre** olur sülḥafāt
Aṣam olmadadur meṣeldür necāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 313). [pāre pāre,]*
4. Düşer vādiye **pāre pāre** luḥūm
Görüp anı aṭyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 35). [pāre pāre,]*
5. Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner **pāre pāre** ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 60). [pāre pāre,]*

pāre pāre ider: *Parça parça etmek II öldürmek; perişan etmek.*

1. Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner **pāre pāre ider** anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 60). [pāre pāre ider, -er]*

pāre pāre ola: *Parça parça olmak, parçalanmak.*

1. Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni **pāre pāre ola** hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [pāre pāre ola, -a]*

pāre pāre olur: *Parça parça olmak, parçalanmak.*

1. Olur pāre pāre çü āhen-sinān
Ele aldılar tīr ü Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1021). [pāre pāre olur, -ur]*

2. Düşüp **pāre pāre olur** sülḥafāt
Aşam olmadadur meşeldür necāt
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 313). [pāre pāre olur, -ur]

pās dutar: *Paslanmak.*

1. Nice ġarḳ oldıysa toza libās
Dutar ḳalb mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 790). [pās dutar, -ar]*

pās-bān: *Nöbetçi, bekçi.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar **pās-bān**
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [pās-bān,]

pās-bān: *Nöbetçi, bekçi.*

1. Gice ṣubḥa dek oldılar **pās-bān**
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 35). [pās-bān,]

pās-bān: *Nöbetçi, bekçi.*

1. Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam bu yir ḫalḳına **pās-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [pās-bān,]*

pās-bān: *Nöbetçi, bekçi.*

1. Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam bu yir ḫalḳına **pās-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [pās-bān,]*

pās-bān: *Bekçi, gece bekçisi, gözcü.*

1. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
Virür derd-veş **pās-bāna** ṣarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [pās-bāna, -a]*

pās-bān: *Bekçi, gece bekçisi, gözcü.*

1. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
Virür derd-veş **pās-bāna** ṣarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [pās-bāna, -a]*

pās-bān: *Nöbetçi, bekçi.*

1. Gice olsa iy ṣāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ ādem olur **pās-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 400). [pās-bān,]*

pās-bān: *Bekçi, gece bekçisi, gözcü.*

1. Giderken bulur bir muʿazzam ḥiṣār
Ne var **pās-bānı** ne ḳapusı var *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 34). [pās-bānı, -ı]*

pās-bān u ṭılāya süvār: *Süvariye bekçi ve dua eden.*

1. Olup **pās-bān u ṭılāya süvār**
Sipeh ḥıfẓı içün olurlar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 85). [pās-bān u ṭılāya süvār,]*

pāy: *Far. Ayak, kadem.*

1. Dilerseñ ki **pāyüñ** ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 93). [pāyüñ, -uñ]*

pāy: *Ayak.*

1. Bu çeşm ü bu gūş u bu **pāy** u bu dest
Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre pest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 85). [pāy,]*
2. Temāşā ider ṭurup iki alāy
Ki kim ibtidā başa meydāna **pāy**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 832). [pāy,]
3. Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi hergiz ne **pāy** ü ne farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [pāy,]

pāy-bend: *Ayak bağı, köstek, engel, mani.*

1. Ne naʿl ü ne efsār ü ne **pāy-bend**
Tenine anuñ virmemişdi gezend
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 53). [pāy-bend,]

pāy-dār: *(Fa.) Sağlam, sürekli.*

1. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
Ne pā **pāy-dār** ü ne dutardı dest
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [pāy-dār,]
2. Didügi gibi ol eyā şehriyār
Degül mülki bu ʿālemüñ **pāy-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 12). [pāy-dār,]

pāy-dār: *İyice yerleşmiş. Devamlı, sürekli. kadim.*

1. Olup **pāy-dār** ü olup üstüvār
   Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 101). [pāy-dār,]*

pāy-dār: *Kalıcı, sürekli.*

1. Cihānda degül kimsene **pāy-dār**
   Hemīn ẕāt-ı bī-çūn-ı Ḥaḳ ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 69). [pāy-dār,]*

pāy-dār olmaya: *Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.*

1. Dutar küfr ile mülk dirler ḳarār
   Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 172). [pāy-dār olmaya, -ma, -ya]*

pāye: *Makam, rütbe, derece.*

1. Göremez kimesne anuñ sāyesin
   Bulamaz kimesne anuñ **pāyesin** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 116). [pāyesin, -sin]*
2. Çü ʿālī-dürür şāhlar **pāyesi**
   Gerek rāstlıḳ ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 141). [pāyesi, -si]*
3. Tenende gibi şāʿid oldı hemān
   Ne ḳulle aña **pāyeler** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 326). [pāyeler, -ler]*
4. Ṣunaldan bu iḳbāl eli baña dest
   Yanumda semā **pāyesi** oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 12). [pāyesi, -si]*

pāye-i bihterīn beşer: *Insanlığın en iyi derecesi.*

1. Suḫen **pāye-i bihterīn beşer**
   Suḫenden füzūnı suḫenden żarar *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 81). [pāye-i bihterīn beşer,]*

pāyende: *Duran, sürekli II Destek.*

1. Ḳafeṣdür bilürsin saña zindelik
   Neden ola maḳṣūd **pāyendelik** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 256). [pāyendelik, -lik]*

pāyendegī: *Devamlılık, süreklilik.*

1. Ḫıżır çeşmesi kim virür zindegī
   Nice zindegī bil ki **pāyendegī** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 10). [pāyendegī,]*

pāy-gāh: *Derece, rütbe, mertebe.*

1. Kimine sipihri ider **pāy-gāh**
   Kiminüñ ider mesnedin tīre çāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 103). [pāy-gāh,]*
2. Gerek ʿabde tedrīc ile **pāy-gāh**
   Ḳadīmī budur resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 49). [pāy-gāh,]*

pāy-gāh olmaya: *Derece olmaz.*

1. Çün olmaya tedrīc ile pāy-gāh
   Olur cümle rencīde senden sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 51). [pāy-gāh olmaya, --ma, --ya]*

pāy-gāh-ı bülend: *Yüce, yüksek mertebe.*

1. Çü virdüñ baña **pāy-gāh-ı bülend**
   ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 43). [pāy-gāh-ı bülend,]*

pā-yi mūr: *Karıncanın ayağı.*

1. V'egerni ne deñlü ki eylerse zūr
   Ne çāre şikest eyleye **pā-yi mūr** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 68). [pā-yi mūr,]*

pāy-ı mūr: *Karıncanın ayağı.*

1. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege şīre zūr
   Ḳo bāri şikest eyleme **pāy-ı mūr** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 200). [pāy-ı mūr,]*

pāy-ı pīl: *Filin ayağı.*

1. Gerek **pāy-ı pīl** ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu ḥażretüñden bulur żaʿf u zūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 53). [pāy-ı pīl,]*

pāy-i şabā: *Saba rüzgarının ayağı.*

1. Döker āb-gīne de ʿadv-i şitā
   Ki hem ola mecrūḥ **pāy-i şabā** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 130). [pāy-i şabā,]*

pāy-i taht-ı şehe: *Şahlar şahının payitahtı.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
Virür **pāy-i taḫt-ı şehe** ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 202). [pāy-i taḫt-ı şehe,]*

pāy-i tahtını: *Başşehir, başkent.*

1. Şehüñ **pāy-i taḫtını** tezyīn ider
Ki her kim anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 119). [pāy-i taḫtını, -ı, -nı]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin **pāy-māl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 868). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin **pāy-māl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 868). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. ʿAdū yoluna olmadın **pāy-māl**
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 889). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. ʿAdū yoluna olmadın **pāy-māl**
Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 889). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. Sipāha virür yine māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide yine **pāy-māl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 952). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. Sipāha virür yine māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide yine **pāy-māl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 952). [pāy-māl,]*

pāy-māl: *Ayak altında kalmış, ezilmiş, pâ-mâl: "Gam-ı reh-güzerinde pây-mâlim" -Fuzulî.*

1. Göñül mülkin evhām ider **pāy-māl**
Şu resme ki taʿmīre ḳalmaz mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 431). [pāy-māl,]*

pāy-māl eyledi: *Ayaklar altında, perişan etmek; sıkıntı içinde bırakmak, şefaatçi olmamak.*

1. Ḳanı pādişahlıḳ ḳanı mülk ü māl
Leked-kūb-i merg eyledi pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 442). [pāy-māl eyledi, -di]*

pāy-māl eylemez: *Ayaklar altında, perişan etmek; sıkıntı içinde bırakmak, şefaatçi olmamak.*

1. Çü kimse ile eylemezler cidāl
Kimesne daḫı eylemez pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 60). [pāy-māl eylemez, -mez]*

pāy-māl ide: *Ayak altına almak, ezmek.*

1. Cihān şehlerinde aña yoḳ hemāl
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 972). [pāy-māl ide, -e]*

pāy-māl ider: *Perişan etmek, yerle bir etmek.*

1. Muḥarref çalup anı ḫāme miṣāl
İki pāre idüp ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 552). [pāy-māl ider, -er]*
2. Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥışārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 588). [pāy-māl ider, -er]*

pāy-māl itdügin: *Ayaklar altına almak, hakir ve perişan etmek.*

1. Gelüp itdügün ejder ile ḳıtāl
Nice itdügin ʿāḳıbet pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 186). [pāy-māl itdügin, --dügün]*

pāy-māl itmege: *Ayaklar altına almak ll yok etmek (gam zulmeti bağlamında).*

1. Geçer her biriñüz sizüñ pūr-ı Zāl
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 740). [pāy-māl itmege, -me, -ge]*

pāy-māl ider: *Ayak altına almak, ezmek.*

1. Ayaġında ḫalḫalı hāle-miṣāl
   İder niçe ser-keşleri pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 658). [pāy-māl ider, -er]*
2. Çe ger sīnesi yāy māhī miṣāl
   İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 64). [pāy-māl ider, -er]*

pāy-māl ḳılmasun: *Ayaklar altına almak, hakir ve perişan etmek.*

1. Dilerse ki olmaya ceng ü cidāl
   Girüp mülke ol ḳılmasun pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 158). [pāy-māl ḳılmasun, -ma, -sun]*

pāy-māl olısar: *Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.*

1. Gidüben elinden anuñ mülk ü māl
   Olısar elümde benüm pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 500). [pāy-māl olısar, -ısar]*

pāy-māl olmaya: *Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.*

1. Ki bidʿāt ile mülke irer zevāl
   Ṣaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 178). [pāy-māl olmaya, -ma, -ya]*
2. Ne manṣıb senüñdür ne mülk ü ne māl
   Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 42). [pāy-māl olmaya, -ma, -ya]*

pāy-māl olur: *Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.*

1. Diger-gūn ola çünki iy şeh ḫıṣāl
   ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 220). [pāy-māl olur, -ur]*
2. Ne üslūb ile ḫaṣm eyler ḳıtāl
   Ne mekr ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 106). [pāy-māl olur, -ur]*

pedīd: *Açık, belli.*

1. Zebān-ı güher-pāṣa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ **pedīd**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 28). [pedīd,]

pedrūd: *Veda, ayrılma.*

1. Selāṭīn ala çünki **pedrūd** ider
   Sirişk ile deşti ḳamu rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 151). [pedrūd,]*

pedrūd: *Veda, ayrılma.*

1. Selāṭīn ala çünki **pedrūd** ider
   Sirişk ile deşti ḳamu rūd ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 151). [pedrūd,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var **pehlevān**
   Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 91). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var **pehlevān**
   Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 91). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki **pehlevān**
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Cenāḥeyne ḳodı iki **pehlevān**
   Durur ḳalbde kendü şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 127). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
   Oḳıtdı ne deñlü ki var **pehlevān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 306). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
   Oḳıtdı ne deñlü ki var **pehlevān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 306). [pehlevān,]

pehlevān: *Yiğit.*

1. İki **pehlevānı** da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 325). [pehlevānı, -ı]*

pehlevān: *Yiğit.*

1. İki **pehlevānı** da vardur sütürg
Sipeh gūsfend idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 325). [pehlevānı, -ı]*

pehlevān: *1. İri, bünyesi kavi, şeci adam. 2. Güreşçi, mesâri.*

1. O leşkerde var idi bir **pehlevān**
Ki muştına döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [pehlevān,]*

pehlevān: *1. İri, bünyesi kavi, şeci adam. 2. Güreşçi, mesâri.*

1. O leşkerde var idi bir **pehlevān**
Ki muştına döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
Şehī gösterür yine bir **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
Şehī gösterür yine bir **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 412). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı şemşīrine **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 412). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Bu cānibde Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü leşker-şiken **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 616). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Bu cānibde Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
Ṣaf-endāz ü leşker-şiken **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 616). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Meger kim var imiş iki **pehlevān**
İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Meger kim var imiş iki **pehlevān**
İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Gelen bunda şāh ile her **pehlevān**
Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Gelen bunda şāh ile her **pehlevān**
Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [pehlevān,]*

pehlevān: *1. İri, bünyesi kavi, şeci adam. 2. Güreşçi, mesâri.*

1. Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
İki ḳola durdı iki **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [pehlevān,]*

pehlevān: *1. İri, bünyesi kavi, şeci adam. 2. Güreşçi, mesâri.*

1. Durup ṣadrda kendü ṣāḥib-ḳırān
İki ḳola durdı iki **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 110). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. İki küşt-gīrüz iki **pehlevān**
Belāġat meṣāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. İki küşt-gīrüz iki **pehlevān**
Belāġat meṣāfında beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 55). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Bu nesḳiyle geldi gider bu cihān
Öger kendüyi her gelen **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Bu nesḳiyle geldi gider bu cihān
Öger kendüyi her gelen **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 68). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Sipāhuñ murādı bu iy **pehlevān**
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 181). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Sipāhuñ murādı bu iy **pehlevān**
Ki öñüñde oynayalar baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 181). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken **pehlevān**
Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 315). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken **pehlevān**
Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 315). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Didi ḳanı elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
Görelüm ne buyurmış ol **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Didi ḳanı elçi-yi ṣāḥib-ḳırān
Görelüm ne buyurmış ol **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 320). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Şehe eyleyüp yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Şehe eyleyüp yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Görüp **pehlevānlar** taʿaccüp ider
Didiler ki iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 175). [pehlevānlar, -lar]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Görüp **pehlevānlar** taʿaccüp ider
Didiler ki iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 175). [pehlevānlar, -lar]

pehlevān: *Yiğit.*

1. Saña yaraşur **pehlevānlıḳ** hemān
Bize **pehlevānlıḳ** adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 178). [pehlevānlıḳ, -lıḳ]*

pehlevān: *Yiğit.*

1. Saña yaraşur **pehlevānlıḳ** hemān
Bize **pehlevānlıḳ** adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 178). [pehlevānlıḳ, -lıḳ]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Benem Feyleḳūs oġlı ṣāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü leşker-şiken **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 262). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Benem Feyleḳūs oġlı ṣāḥib-ḳırān
Cihān-gīr ü leşker-şiken **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 262). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Didi şāh-ı Ḳayṭāsa iy **pehlevān**
Nerīmān-dem ü Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 521). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Didi şāh-ı Ḳayṭāsa iy **pehlevān**
Nerīmān-dem ü Rüstem-i dāstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 521). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Budur iʿtiḳādum eyā **pehlevān**
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Budur iʿtiḳādum eyā **pehlevān**
Bu ḫaṣma yitersüz ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 529). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. İşidüp çıḳar cenge bir **pehlevān**
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. İşidüp çıḳar cenge bir **pehlevān**
Elinde ciger-dūz tīr u kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 859). [pehlevān,]*

pehlevān: *1. İri, bünyesi kavi, şeci adam. 2. Güreşçi, mesâri.*

1. Gelüp **pehlevāna** ḥavāle ider
Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 869). [pehlevāna, -a]*

pehlevān: *1. İri, bünyesi kavi, şeci adam. 2. Güreşçi, mesâri.*

1. Gelüp **pehlevāna** ḥavāle ider
Belāyı ṣavar ḳarşu virüp siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 869). [pehlevāna, -a]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña **pehlevān**
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña **pehlevān**
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dutar gürzini ḳarşu ol **pehlevān**
Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dutar gürzini ḳarşu ol **pehlevān**
Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 877). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp **pehlevān**
Feminden çü çeşme revān oldı ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 917). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp **pehlevān**
Feminden çü çeşme revān oldı ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 917). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
Kemend aldı ele iki **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ṣavaş iderek gitdi gürz-i girān
Kemend aldı ele iki **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 922). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. .....iy **pehlevān**
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 927). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. .....iy **pehlevān**
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ yayan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 927). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. ..... ol **pehlevān**
Ṭurı geldi yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 939). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. ..... ol **pehlevān**
Ṭurı geldi yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 939). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. El urdı yine ol iki **pehlevān**
Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. El urdı yine ol iki **pehlevān**
Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Anuñ naʿrasın işiden **pehlevān**
Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Anuñ naʿrasın işiden **pehlevān**
Ṣanur raʿd ṣavtın ṣadāsın hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 955). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp **pehlevān**
Didi ḳanı ol Berhemen Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 973). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp **pehlevān**
Didi ḳanı ol Berhemen Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 973). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 978). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 978). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. İşidüp anuñ sözlerin **pehlevān**
İder rāst meydānda aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 987). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. İşidüp anuñ sözlerin **pehlevān**
İder rāst meydānda aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 987). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
Sinānın urur remḥ ile **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
Sinānın urur remḥ ile **pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Yıḳıldı çü espiyle ol **pehlevān**
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Yıḳıldı çü espiyle ol **pehlevān**
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
Yine girdi meydāna ol **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
Yine girdi meydāna ol **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ṣitābān olup raʿd-veş **pehlevān**
Demān oldı altında esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1029). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ṣitābān olup raʿd-veş **pehlevān**
Demān oldı altında esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1029). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Düşüp boynuna anuñ ol **pehlevān**
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Düşüp boynuna anuñ ol **pehlevān**
Diledi elinden ki ḳurtara cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1065). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her cihān-gīr ü her **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her cihān-gīr ü her **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Velī ḳanda kim var idi **pehlevān**
Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Velī ḳanda kim var idi **pehlevān**
Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Muḳābil olur aña ol **pehlevān**
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 347). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Muḳābil olur aña ol **pehlevān**
Elinde ḫadeng ile Çāçī-kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 347). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Girer ṣoñra meydāna bir **pehlevān**
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 373). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Girer ṣoñra meydāna bir **pehlevān**
Cefā-cūy-i ḫūn-rīz hem-çün cihān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 373). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Urur kebre bir tīġ ol **pehlevān**
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Urur kebre bir tīġ ol **pehlevān**
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Urur aña bir nīze ol **pehlevān**
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 459). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Urur aña bir nīze ol **pehlevān**
Geçer arḳasından ṭırāz-ı sinān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 459). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Dilerseñ ki pāyüñ ola āsumān
Her işde müşāvir ol iy **pehlevān**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 94). [pehlevān,]

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ki bī-raḥmdur oġlum iy **pehlevān**
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Ki bī-raḥmdur oġlum iy **pehlevān**
Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 211). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Didi kim ḫalāṣ oldı ol **pehlevān**
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 271). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Didi kim ḫalāṣ oldı ol **pehlevān**
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 271). [pehlevān,]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*

1. Bu efsāneyi yazdı üç **pehlevān**
Üçi daḫı devrinde ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 59). [pehlevān,]*

pehlevānlıġ: *Kahramanlık.*

1. Baña **pehlevānlıġı** virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [pehlevānlıġı, -ı]

pehlevānlıġ: *Kahramanlık.*

1. Baña **pehlevānlıġı** virdi Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [pehlevānlıġı, -ı]

pehlevānlık: *Güçlülük, kuvvetlilik, yiğitlik.*

1. Saña yaraşur **pehlevānlıḳ** hemān
Bize **pehlevānlıḳ** adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 177). [pehlevānlıḳ,]*

pehlevānlık: *Güçlülük, kuvvetlilik, yiğitlik.*

1. Saña yaraşur **pehlevānlıḳ** hemān
   Bize **pehlevānlıḳ** adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 177). [pehlevānlıḳ,]*

pehlevī: *İran'da İsfahan ile havalisindeki bölgenin dili.*

1. Niẓāmī ile Ḫusrev-i Dihlevī
   Biri Ṭūsi Şeh-nāmesi **Pehlevī** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 62). [pehlevī,]*

pehlivān: *Yiğit, kahraman, güreşçi.*

1. O daʿvī iden **pehlivāna** ʿayān
   Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 399). [pehlivāna, -a]*

pehlivān: *Yiğit, kahraman, güreşçi.*

1. O daʿvī iden **pehlivāna** ʿayān
   Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 399). [pehlivāna, -a]*

pehlivān: *Yiğit, güreşçi // şair.*

1. Durup leşker öñinde ol **pehlivān**
   Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [pehlivān,]*

pehlivān: *Yiğit, güreşçi // şair.*

1. Durup leşker öñinde ol **pehlivān**
   Elinde dutar künbed-i cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 723). [pehlivān,]*

pehlivān: *Yiğit, güreşçi // şair.*

1. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy **pehlivān**
   Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [pehlivān,]*

pehlivān: *Yiğit, güreşçi // şair.*

1. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy **pehlivān**
   Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 733). [pehlivān,]*

pehlivān: *Pehlivan. yiğit. kahraman.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy **pehlivān**
   Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [pehlivān,]*

pehlivān: *Pehlivan. yiğit. kahraman.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy **pehlivān**
   Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [pehlivān,]*

pehlū: *Göğüs, gerdan, omuz.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
   Şehüñ urdı **pehlūsını** itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [pehlūsını, -sı, -n, -ı]*

pehlū: *Göğüs, gerdan, omuz.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
   Şehüñ urdı **pehlūsını** itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [pehlūsını, -sı, -n, -ı]*

pehlū: *Göğüs, gerdan.*

1. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
   Ne **pehlü** ne dil ḳaldı hep oldı ḥāk
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [pehlü,]

pehlū: *Göğüs, gerdan.*

1. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
   Ne **pehlü** ne dil ḳaldı hep oldı ḥāk
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 352). [pehlü,]

pehlû: *Göğüs, gerdan.*

1. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
   Yatur başı başlu vü **pehlūsı** ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [pehlūsı, -sı]*

pehlû: *Göğüs, gerdan.*

1. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
   Yatur başı başlu vü **pehlūsı** ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [pehlūsı, -sı]*

pehlū-yı heft-cūş: *Yedi dalgalı (katlı) vücudun iki yanından her biri.*

1. Ele aldı şeş **pehlū-yı heft-cūş**
   Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1041). [pehlū-yı heft-cūş,]*

pehnā: *Geniş, enli.*

1. Çıḳar kānuñ altında bir yerlü ṭaş
Ki ṣalmışdı **pehnāsı** arża fırāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 98). [pehnāsı, -sı]*

pejmürde: *Dağınık, perîşan.*

1. Bizi eyle sīr-āb **pejmürdevüz**
Gele zindegānī ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 185). [pejmürdevüz, -vüz]*

pejmürde: *Dağınık, perîşan.*

1. Bizi eyle sīr-āb **pejmürdevüz**
Gele zindegānī ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 185). [pejmürdevüz, -vüz]*

pejmürde oldı: *Perişan olmak.*

1. Dönüp reng-i kāfūra müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 32). [pejmürde oldı, -dı]*

pelek: *Felek.*

1. Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 138). [pelek,]*

pelek: *Felek.*

1. Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 138). [pelek,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Ṭoḳunup **peleng** pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Ṭoḳunup **peleng** pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [peleng,]*

peleng: *Kaplan II yiğit, cesur.*

1. İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim göre eyler **peleng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [peleng,]*

peleng: *Kaplan II yiğit, cesur.*

1. İderseñ anuñ ile bir daḫı ceng
İder anı kim göre eyler **peleng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 692). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz **peleng**
Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum neheng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz **peleng**
Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum neheng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 951). [pelengine, -i, -ne]*

peleng: *Kaplan.*

1. Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 951). [pelengine, -i, -ne]*

peleng: *Kaplan.*

1. Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi hemānā **peleng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 952). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Pelengine pūş olmış ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi hemānā **peleng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 952). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş **peleng**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [peleng,]

peleng: *Kaplan.*

1. İdelüm berü gelsün anuñla ceng
Göre gürbe kimdür kim imiş **peleng**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 976). [peleng,]

peleng: *Kaplan.*

1. Çü düşdi hayūn ṣıçradı ol **peleng**
Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Çü düşdi hayūn ṣıçradı ol **peleng**
Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1035). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Gerek ṣaf-der olsun gerekse **peleng**
Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1037). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Gerek ṣaf-der olsun gerekse **peleng**
Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1037). [peleng,]*

peleng: *Kaplan.*

1. Çıḳar kūha görse ḫadengüm **peleng**
Girer baḥre tīġum görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [peleng,]

peleng: *Kaplan.*

1. Çıḳar kūha görse ḫadengüm **peleng**
Girer baḥre tīġum görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 351). [peleng,]

peleng: *Kaplan II Güneş veya ay.*

1. Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem bulamaz **peleng** aña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [peleng,]

peleng: *Kaplan II Güneş veya ay.*

1. Görinen göze gāh gāhī neheng
K'olur zümresi çāk görse **peleng**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 148). [peleng,]

peleng: *Kaplan.*

1. Ḳamu ādemī-ḫōreler çün **peleng**
Dedi ejdehā ḫōr-i elmās çeng *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 27). [peleng,]*

pelīd: *Pis; rezil, alçak. (Rakip bağlamında).*

1. Sitebr ü dırāz u mehīb ol **pelīd**
Degül ādemī-zāde Dīv-i Sefīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 479). [pelīd,]*

pelīd: *Pis; rezil, alçak. (Rakip bağlamında).*

1. Sitebr ü dırāz u mehīb ol **pelīd**
Degül ādemī-zāde Dīv-i Sefīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 479). [pelīd,]*

pelīd: *Pis; rezil, alçak. (Rakip bağlamında).*

1. Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe yüz biñ **pelīd**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 116). [pelīd,]

pelīd: *Pis; rezil, alçak. (Rakip bağlamında).*

1. Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe yüz biñ **pelīd**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 116). [pelīd,]

penāh: *Sığınma, sığınacak yer.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş **penāh**
Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 13). [penāh,]

2. Varup bir ḥişārı idindi **penāh**
Yine beglere nāme gönderdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 497). [penāh,]
3. Döküp biri birine dāmen sipāh
Olup biri birine püşt ü **penāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [penāh,]*
4. Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ künci **penāh** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 22). [penāh,]*

penāh: *Sığınak.*

1. Beş on ger şımışken şıdılar bizi
Penāh anıñ içün idindük sizi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 330). [penāh,]*

penāh: *Sığınma, sığınacak yer.*

1. İdüp zindegānī iki pādişāh
Olalum biri birimüze **penāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 774). [penāh,]*

penāh: *Sığınacak yer, sığınak; koruyan, koruyucu, hâmi.*

1. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya **penāh**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 80). [penāh,]
2. O demde ki faẕluñ idinem **penāh**
Meded idesin bāġ-ı vaṣluña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 93). [penāh,]*

penāh: *(پناه) i. (Fars. penāh) Sığınacak yer, melce.*

1. Livāsı ḳamu ümmetine **penāh**
Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫᵛāh
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 52). [penāh,]

penāh itdi: *Sığınak olmak, korumak; günahları affetmek, merhamet etmek.*

1. Yapışmış görür laḥma elmās şāh
Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 42). [penāh itdi, -di]*

penāh olur: *Sığınak olmak.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
Olur enfinüñ ẓıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [penāh olur, -ur]*

penbe: *Pamuk. II yama, sökük.*

1. Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar **penbesiyle** anuñ her kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [penbesiyle, -si, -(y)le]

penbe: *Pamuk. II yama, sökük.*

1. Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar **penbesiyle** anuñ her kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [penbesiyle, -si, -(y)le]

penbe-kār: *Pamukçu.*

1. Olup çarḫ ḥallācı pes **penbe-kār**
Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [penbe-kār,]

penbe-kār: *Pamukçu.*

1. Olup çarḫ ḥallācı pes **penbe-kār**
Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [penbe-kār,]

pençe: *Pençe.*

1. Zemīne ura ḫışm ile **pençe** ger
İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [pençe,]*

pençe: *Pençe.*

1. Zemīne ura ḫışm ile **pençe** ger
İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [pençe,]*

pençe: *Far. İnsanda elin, hayvanda beş parmaklı ön ayağın hey'et-i mecmûası.*

1. Egerçi eli vü ayaġı ḳaşīr
Velī **pençesinde** olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 30). [pençesinde, -sin, -de]*

pençe-gīr: *Pençesini tutan olmak (Güç yarıştırmak, dövüşmek bağlamında).*

1. Ol üç server ile olup **pençe-gīr**
Nice eyledüm māʿadāsın ḫaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 97). [pençe-gīr,]*

pençe-i şīr: *Aslan pençesi.*

1. İşigine yüz sürse bir ḫasta mūr
İdemez aña **pençe-i şīr** zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 40). [pençe-i şīr,]*

penc-genc: *Yedi hazine.*

1. Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim yazam **Penc-genc** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [penc-genc,]*

penc-genc: *Yedi hazine.*

1. Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim yazam **Penc-genc** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [penc-genc,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Begendi o **pendi** ḳabūl itdi şāh
Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Begendi o **pendi** ḳabūl itdi şāh
Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Begenüp sözin didi Bānūya şāh
Bu **pendi** ḳabūl itdüm iy yüzi māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Begenüp sözin didi Bānūya şāh
Bu **pendi** ḳabūl itdüm iy yüzi māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Gelür kişiye telḫ egerçi ki **pend**
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [pend,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Gelür kişiye telḫ egerçi ki **pend**
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [pend,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Aña **pend** dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 695). [pend,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Aña **pend** dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı pendi kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 695). [pend,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı **pendi** kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 696). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Aña pend dutmaḳ idi sūd-mend
Çü dutmadı **pendi** kemend ide bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 696). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Bilüp ḳadrini vü Ḫudāvendini
Taʿaḳḳul ider itdügi **pendini** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 78). [pendini, -i, -n, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Bilüp ḳadrini vü Ḫudāvendini
Taʿaḳḳul ider itdügi **pendini** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 78). [pendini, -i, -n, -i]*

pend: *Far. Öğüt.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
Budur belledüm **pendler** ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [pendler, -ler]*

pend: *Far. Öğüt.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
Budur belledüm **pendler** ve's-selām
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [pendler, -ler]

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Ḳabūl eyleyüp **pendi** ol kām-yāb
Ḫakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 105). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Ḳabūl eyleyüp **pendi** ol kām-yāb
Ḫakīme virür sīm ü zer bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 105). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti evveline bile **pend** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [pend,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Ne deñlü olursañ şehā zūr-mend
Gerek küşti evveline bile **pend** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 204). [pend,]*

pend eyledi: *Öğüt vermek.*

1. Oturup şehe eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [pend eyledi, -di]*

pend-i şeyṭānı: *Şeytan nasihati,öğüdü.*

1. Dutup **pend-i şeyṭānı** şāh-ı cihān
İder Für-ı Hindūya elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 875). [pend-i şeyṭānı,]*

pend-nāme: *Nasihatnâme.*

1. Ki ol **pend-nāme** ola ḫırz-ı cān
Ḳıla ḥaşre dek ḥażretüñden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 147). [pend-nāme,]

per: *Kanat.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
Çıḳar her **perinden** ġażabdan şerer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [perinden, -ıin, -n, -den]

per: *Kanat.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
Çıḳar her **perinden** ġażabdan şerer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [perinden, -ıin, -n, -den]

per: *Kanat.*

1. Eger açsa meydānda bir peşşe **per**
İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Eger açsa meydānda bir peşşe **per**
İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Aça ḫışm ile çünki ʿuḳāb **per**
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Aça ḫışm ile çünki ʿuḳāb **per**
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Havāda açarken çü Sīmurġ **per**
Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 349). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Havāda açarken çü Sīmurġ **per**
Benüm başum üzre gelicek iner *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 349). [per,]*

per: *Kanat; gönül, yürek.*

1. Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
   Perī yüzlerin görse dökerdi **per** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [per,]*

per: *Kanat; gönül, yürek.*

1. Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
   Perī yüzlerin görse dökerdi **per** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdūne **per**
   Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdūne **per**
   Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Göreñler virür keştiye zīb ü fer
   Dizilür iki cānibe hem-çü **per** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [per,]*

per: *Kanat.*

1. Göreñler virür keştiye zīb ü fer
   Dizilür iki cānibe hem-çü **per** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 78). [per,]*

per dökdi: *Kanat dökmek, korkudan uçma yetisini yitirmek.*

1. İder şöyle gülbang ḫārā-şikāf
   Ki bīm ile **per dökdi** Sīmurġ-ı Ḳāf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 520). [per dökdi, -di]

per ü bāli: *Kol kanat.*

1. Münaḳḳaş **per ü bāli** hem-çün teẕerv
   Olur tīre baḳup aña çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 219). [per ü bāli, -i]*

per ü bāli: *Tüy ve kanat.*

1. Benefşe idi reste farḳında tāc
   Münevver **per ü bāli** hem-çü sirāc
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 16). [per ü bāli,]

perākende: *Toplu ve düzenli olmayan ve bir yerde bulunmayan, dağınık, saçılmış, yayılmış.*

1. Şehā şāhumuzsın ḳamu bendeñüz
   Ser-efrāz sensin **perākendeñüz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 378). [perākendeñüz, -ñüz]*

perākende: *Toplu ve düzenli olmayan ve bir yerde bulunmayan, dağınık, saçılmış, yayılmış.*

1. Şehā şāhumuzsın ḳamu bendeñüz
   Ser-efrāz sensin **perākendeñüz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 378). [perākendeñüz, -ñüz]*

perçem: *Kakül, tepede bırakılan saç.*

1. Keser **perçemin** ṭūġ olur ḳaddi ḫam
   İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 215). [perçemin, -in]*

perde: *Hicap, örtü, Hak ile kul arasındaki engel.*

1. Ziyāde olur varduġınca neberd
   Aṣar nīlgūn **perde** gerdūna gerd
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 362). [perde,]
2. Siper **perde** dutdı ki irmeye tīr
   Ola tīr zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 151). [perde,]*
3. Dutup **perde** çarḫa ṭırāz-ı ʿalem
   Zemīne bisāṭ oldı ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 755). [perde,]*

perde: *Far. perde, örtü.*

1. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O **perdeyle** zeyn oldı köhne serā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 12). [perdeyle, -yle]

perde-dār: *Kapıcı, hizmetçi; koruyucu.*

1. Eger ḳahruñ olur ise **perde-dār**
   Seni görmege gözde yoḳ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 27). [perde-dār,]*

perde-i cism ü cān: *Can ve cisim perdesi.*

1. İder şāḫ-ı ḳurb üzre çün āşiyān
   Aradan gider **perde-i cism ü cān**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 120). [perde-i cism ü cān,]

perde-i kibriyā: *Büyüklük, yücelik perdesi.*

1. Refīʿdür serā **perde-i kibriyā**
   Girilmez dimeyince luṭfuñ derā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 29). [perde-i kibriyā,]*

perde-rübā: *Perde çeken.*

1. Eger luṭfuñ olursa **perde-rübā**
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 25). [perde-rübā,]*
2. Olur rūz gerçi ki **perde-rübā**
   İder bend ammā ki şeb dest ü pā
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 7). [perde-rübā,]

perde-serā: *Gökyüzü, otağ, ev içi, çalgıcı.*

1. Çeker gevher-āmūde **perde-serā**
   O perdeyle zeyn oldı köhne serā
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 11). [perde-serā,]

peren: *Ülker yıldızı.*

1. Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
   Derilmiş ʿiẕārında beñ çün **Peren**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [peren,]

peren: *Ülker yıldızı.*

1. Gözi āhū kirpügi ṣaf-der-figen
   Derilmiş ʿiẕārında beñ çün **Peren**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 120). [peren,]

perende: *"Perende "uçan" demektir. Perendelik, zahir ve batın ilminde derinleşme ve neticede bazı olgu ve olaylarda "tasarruf" sahibi olma demektir." (http://www.turukdergisi.com/PdfMakaleGoster.Aspx?ID=48).*

1. Perende devende ḳamu bī-naẓīr
   Bile pīş-keş itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 171). [perende,]*

perende: *"Perende "uçan" demektir. Perendelik, zahir ve batın ilminde derinleşme ve neticede bazı olgu ve olaylarda "tasarruf" sahibi olma demektir." (http://www.turukdergisi.com/PdfMakaleGoster.Aspx?ID=48).*

1. Perende devende ḳamu bī-naẓīr
   Bile pīş-keş itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 171). [perende,]*

perende: *"Perende "uçan" demektir. Perendelik, zahir ve batın ilminde derinleşme ve neticede bazı olgu ve olaylarda "tasarruf" sahibi olma demektir." (http://www.turukdergisi.com/PdfMakaleGoster.Aspx?ID=48).*

1. Beyābānda olur idi ay revān
   Perende vü cünbendeden yoḳ nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 12). [perende,]

perestār: *Hizmetçi, kul, köle, bende.*

1. Görür bir perī kim **perestārı** ḫūr
   Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [perestārı, -ı]*

perestār-ı ḫūr: *Güneşe tapan.*

1. Ġulām ola ġılmān **perestār-ı ḫūr**
   Melek ʿarż ide ḫacletinden ḳuṣūr
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 5). [perestār-ı ḫūr,]

perestār-ı sīmīn-beden: *Bembeyaz vücudun kölesi.*

1. Perestār-ı sīmīn-beden yāsemen
   Ġulām-ı semen sīnedür nesteren
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 31). [perestār-ı sīmīn-beden,]

perestende: *(Fars. perestiden "tapmak"tan perestide > pereste) Kendisine tapınılan, mâbut, ilâh.*

1. Sezā-yı perestiş **perestendeye**
   ʿİnāyetger ol mürdeye zindeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 101). [perestendeye, -y, -e]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Perī gibi her biri gözden nihān
   Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Perī gibi her biri gözden nihān
   Naẓīrini görmez birinüñ cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 161). [perī,]*

perī: *Güzel, sevgili.*

1. Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
   Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 190). [perīler, -ler]*

perī: *Güzel, sevgili.*

1. Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
   Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 190). [perīler, -ler]*

perī: *Güzel, sevgili.*

1. Olupdur o cennet **perīler** yiri
   Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [perīler, -ler]*

perī: *Güzel, sevgili.*

1. Olupdur o cennet **perīler** yiri
   Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [perīler, -ler]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Olupdur o cennet perīler yiri
   Olur şīşeye cemʿ elbet **perī** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Olupdur o cennet perīler yiri
   Olur şīşeye cemʿ elbet **perī** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [perī,]*

perī: *Güzel.*

1. Firengi **perī** Rūmı ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [perī,]*

perī: *Güzel.*

1. Firengi **perī** Rūmı ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [perī,]*

perī: *Güzel, sevgili.*

1. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
   Ṭayanup cidāra ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 7). [perīler, -ler]*

perī: *Güzel, sevgili.*

1. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
   Ṭayanup cidāra ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 7). [perīler, -ler]*

perī: *Güzel/sevgili.*

1. Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 262). [perī,]*

perī: *Güzel/sevgili.*

1. Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 262). [perī,]*

perī: *Güzel/sevgili.*

1. Hezārān Ḫıṭāsı **perī** çehreler
   Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [perī,]*

perī: *Güzel/sevgili.*

1. Hezārān Ḫıṭāsı **perī** çehreler
   Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 503). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
   Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
   Perī yüzlerin görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Görür bir **perī** kim perestārı ḫūr
   Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Görür bir **perī** kim perestārı ḫūr
   Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 595). [perī,]*

perī: *Güzel.*

1. Ḫıṭāyī **perī** Çīnī maḥbūblar
   Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [perī,]*

perī: *Güzel.*

1. Ḫıṭāyī **perī** Çīnī maḥbūblar
   Dil ü cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 87). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
   Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 113). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Perī yüzli vü reşk-i ġılmān idi
   Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 113). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün **perī**
   Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün **perī**
   Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 115). [perī,]*

perī: *Peri II güzel, sevgili.*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün perī
   Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 116). [perīye, -y, -e]*

perī: *Peri II güzel, sevgili.*

1. Firīb ile bāzīde hem-çün perī
   Perīye velī ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 116). [perīye, -y, -e]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Çü şām irişüp tīre oldı cihān
   Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 258). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Çü şām irişüp tīre oldı cihān
   Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 258). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Cemāli kemālinde vü her biri
   Olur geh nihān geh ʿayān çün **perī**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 56). [perī,]

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

1. Ḳoyupdur velī şīşeye ʿālemi
   Perī gibi maḥbūs idüp ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 74). [perī,]*

perī-çehre: *Peri yüzlü.*

1. Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
   Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 118). [perī-çehre,]*

perī-çehre: *Peri yüzlü.*

1. Ġazāl idi gerçi ġazel-ḫᵛān idi
   Perī-çehre ammā ki insān idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 118). [perī-çehre,]*

perī-ḫᵛūn: *Peri gibi güzel sofra yemek taam.*

1. Ḳamusı **perī-ḫᵛūn** u firişte-şikār
   Behiştī ḳamu ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 97). [perī-ḫᵛūn,]*

perī-ḫᵛūn: *Peri gibi güzel sofra yemek taam.*

1. Ḳamusı **perī-ḫᵛūn** u firişte-şikār
   Behiştī ḳamu ḫūr u ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 97). [perī-ḫᵛūn,]*

perī-murġ-ı tīr: *Oku peri yuvası olan.*

1. Feşāfeş idüp çün **perī-murġ-ı tīr**
   Tireng-i kemāndan ider vehm şīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 529). [perī-murġ-ı tīr,]

perī-peyker: *Peri yüzlü II Sevgili.*

1. Elinde **perī-peykerüñ** cām-ı pür
   Açılmış nihāl üzre şan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 41). [perī-peykerüñ, -üñ]*

perī-peyker: *Peri yüzlü II Sevgili.*

1. Elinde **perī-peykerüñ** cām-ı pür
   Açılmış nihāl üzre şan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 41). [perī-peykerüñ, -üñ]*

perīşan: *Karmakarışık.*

1. Biri de oluban ṭırāz-ı sinān
   Şikeste **perīşān** çü zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 220). [perīşān,]*

perīşān olur: *Dağınık olmak.*

1. İder cengde ḥamle Dārāya şāh
   Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 312). [perīşān olur, -ur]*

perīşanlıġ: *Dağınık, düzensiz, karmakarışık. II Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

1. Günāhuma vardur **perīşānlıġum**
   Helāk itdi cürme **perīşānlıġum** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 69). [perīşānlıġum, -um]*
2. Günāhuma vardur **perīşānlıġum**
   Helāk itdi cürme **perīşānlıġum** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 70). [perīşānlıġum, -um]*

perkâr-vâr: *Ölçmeye ve daire çizmeye mahsus açılır, kapanır iki bacaktan ibaret mühendis aleti var.*

1. Cihānı idüp devr **perkār-vār**
   Eḳālīm serḥaddinedür cidār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 97). [perkār-vār,]*

perkâr-vâr: *Ölçmeye ve daire çizmeye mahsus açılır, kapanır iki bacaktan ibaret mühendis aleti var.*

1. Cihānı idüp devr **perkār-vār**
   Eḳālīm serḥaddinedür cidār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 97). [perkār-vār,]*

perniyān-cāme: *İşlemeli, kıymetli bir ipekli kumaş çeşidi, nakışlı atlas ve bu kumaştan dikilmiş elbise.*

1. Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
   Geyer **perniyān-cāmesini** şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 14). [perniyān-cāmesini, -si, -ni]*

perniyān-cāme: *İşlemeli, kıymetli bir ipekli kumaş çeşidi, nakışlı atlas ve bu kumaştan dikilmiş elbise.*

1. Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
   Geyer **perniyān-cāmesini** şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 14). [perniyān-cāmesini, -si, -ni]*

perr ü bāl: *Kanatlar; bkz. 'bāl ü per' md.*

1. Görür kendüden gitdi ol **perr ü bāl**
   Bulup ṭāliʿi āfītābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 37). [perr ü bāl, -, -]*

perrān: *Uçan, uçmak.*

1. Hemīn şeb-pere idi **perrān** olān
   Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [perrān,]*

perrān: *Uçan, uçmak.*

1. Hemīn şeb-pere idi **perrān** olān
   Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [perrān,]*

perrān olur: *Uçmak. II Savrulmak.*

1. Şināver gemi gāh **perrān olur**
   Şehin-şeh görüp anı ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 221). [perrān olur, -ur]*

perr-i ʿuḳāb: *Kartalın kanadı.*

1. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
   Havāyı pür itmişdi **perr-i ʿuḳāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 138). [perr-i ʿuḳāb,]*

pertāb ide: *Atmak.*

1. Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
   Ki kendüyi **pertāb ide** hem-çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [pertāb ide, -e]*

pertāb ider: *Atmak, sıçramak.*

1. Getürdüp boġazladuban tāc-ver
   İdüp çār yek ḫufre **pertāb ider** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 34). [pertāb ider, -er]*

pertev-figen: *Parlak.*

1. Olur emrüñ olursa bir ḳaṭre āb
   Güzellikde **pertev-figen** āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 36). [pertev-figen,]*
2. Olur cümle āfāḳa **pertev-figen**
   Şeref bulur anunla her encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 3). [pertev-figen,]*

pervāne: *Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle).*

1. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
   Çü **pervāne** gerdine üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [pervāne,]*
2. Melek şevḳi şemʿine **pervānedür**
   Felek ʿaşḳı ḥamrına peymānedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 149). [pervānedür, -dür]*
3. Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
   Güneş şemʿ **pervāne** idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [pervāne,]*
4. İder çünki **pervāne** şemʿa ziyān
   Ziyānını aṣṣı bil anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 27). [pervāne,]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh şemʿ
   Kevākib çü **pervāne** gerdende cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 8). [pervāne,]*

pervāne: *Işık etrafında dönen kelebek.*

1. Sipeh cümle gerdende **pervāneler**
   Dilerler ki hep tābına yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 89). [pervāneler, -ler]*

pervāne: *1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.*

1. Çü **pervāne** pür-suḫte-i Cebreīl
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 117). [pervāne,]*

pervāne: *Far. 1. Şem' ile uğraşan maruf küçük kelebek. 2. Rehber, kasıt, muhbir. 3. Berat, hatt-ı cevâz. 4. Çarh aletlerinde tesviye-i kuvvet ve tanzîm-i hareket için kullanılan dönek.*

1. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü **pervāne** anlar o raḫşende şemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 106). [pervāne,]*

pervāne-i sūz u tāb: *Ateş ve hararet pervanesi/kelebeği.*

1. Yaḳar çünki **pervāne-i sūz u tāb**
   Ne fāyide virürse şemʿ aña tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 193). [pervāne-i sūz u tāb,]*

pervâne-vâr: *Pervane gibi.*

1. Muʿazzez olur nūr mānendi nār
   Üşer üstine ḫalḳ **pervāne-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 94). [pervāne-vār,]*

pervâne-vâr: *Mumun (sevgili) etrafında dönen kelebek (aşık) gibi.*

1. Şüreyyā idüp silk-i lüʾlüʾ-niṯār
   Yanar nesr-i şemʿine **pervāne-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 100). [pervāne-vār,]*

pervāne-veş: *Kelebek gibi.*

1. Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
   Olur nesr **pervāne-veş** sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 44). [pervāne-veş,]*

pervāne-veş: *Kelebek gibi.*

1. Güneş oldı çün şemʿ efrūḫte
   Olur nesr **pervāne-veş** sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 44). [pervāne-veş,]*

pervāz: *Uçmak II yükselmek.*

1. Melaḫ gibi **pervāz** ider tīr-i tīz
   Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [pervāz,]*

pervāz: *Uçmak II yükselmek.*

1. Melaḫ gibi **pervāz** ider tīr-i tīz
   Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [pervāz,]*

pervāz: *. Uçma, tayeran, havaya ağma.*

1. Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
   Teẕerv ile **pervāz** ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [pervāz,]*

pervāz: *. Uçma, tayeran, havaya ağma.*

1. Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
   Teẕerv ile **pervāz** ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [pervāz,]*

pervāz ider: *Uçmak, uçuş.*

1. Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi **pervāz ider** bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 262). [pervāz ider, -er]*

pervāz idüp: *Uçmak, uçuş.*

1. Dirīġā ki **pervāz idüp** rūḥ-ı pāk
   Olur cisme mesken bu ḫāk-ı maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 49). [pervāz idüp, -üp]*

pervāz itse: *Uçmak II yönelmek; çıkmak, yükselmek; ulaşmak.*

1. Gice itse pervāz eger şeb-pere
   Olur idi büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 49). [pervāz itse, -se]*

perverde: *Beslenmiş, büyütülmüş.*

1. Murabbā vü **perverdeler** şekkeri
   Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [perverdeler, -ler]*

perverde: *Beslenmiş, büyütülmüş.*

1. Murabbā vü **perverdeler** şekkeri
   Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [perverdeler, -ler]*

perverdigār: *Allah (c.c.).*

1. Ura ḳalbine ḫatm **Perverdigār**
   Cehennemde ḳala ebed ḫ̆ōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 205). [perverdigār,]
2. Beni daʿvete ṣaldı **Perverdigār**
   Senüñ ile cengüm yoḳ iy şehriyār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 277). [perverdigār,]
3. Daḫı iy cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār
   Saña şöyle emr itdi **Perverdigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 66). [perverdigār,]
4. Didi farż-ı evvel bu iy şehriyār
   Muḳīm ola ḳalbüñde **Perverdigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 176). [perverdigār,]
5. Ne niʾmet virür ise **Perverdigār**
   Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [perverdigār,]*
6. Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
   Her işde muʿīn ola **Perverdigār**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 128). [perverdigār,]

perveriş: *1. Besleyiş, besleme. 2. Terbiye etme, yetiştirme.*

1. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
   Virür **perveriş** emr ü nehye suḫen
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 80). [perveriş,]

perveriş: *1. Besleyiş, besleme. 2. Terbiye etme, yetiştirme.*

1. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
   Virür **perveriş** emr ü nehye suḫen
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 80). [perveriş,]

pervīn: *Gerdanlık şeklinde olan toplu yıldızlar (Ülker takım yıldızı).*

1. Çerāġ ile pür-cāmiʿ idi felek
   İdinmişdi **Pervīni** sübḥa melek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 20). [pervīni, -i]*

pervīn: *Ülker yıldızı.*

1. Ki **Pervīn** görüp anı şermendedür
   Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 7). [pervīn,]*

pervīzen: *Elek, kalbur.*

1. Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
   Olur elde **pervīzen** ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1024). [pervīzen,]*

pervīzen: *Elek, kalbur.*

1. Çe ger tīr olmaz tene kār-ger
   Olur elde **pervīzen** ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1024). [pervīzen,]*

pes: *Sonra, öylece.*

1. Dutup yir yüzin tīr hem-çü nebāt
   Pür oldı silāhıyla **pes** kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 218). [pes,]*

pes: *Sonra.*

1. Alup her mübāriz ele tīġ-ı tīz
   ʿAyān oldı **pes** ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 178). [pes,]*
2. İdüp şāhdan Fūra ol selām
   Pes andan didi her ne ise peyām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [pes,]
3. Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh
   Pes oldı siyeh cemʿi cenge güvāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 944). [pes,]
4. Çıḳup taḫta **pes** dest-i būs itdi Māh
   Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [pes,]
5. Alup **pes** ele gürzini şehriyār
   Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [pes,]*
6. Şitābān olup **pes** cihān-pehlevān
   Ḫavāle ider ḫaşma āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 997). [pes,]*
7. Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
   Döner ḫāne-i Çīne **pes** rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 2). [pes,]*
8. Urur şāne sünbül şaçına şabā
   Muʿaṭṭar olur **pes** dimāġ-ı havā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 50). [pes,]*
9. Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
   Zirih-pūş olur naʿlden **pes** zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 798). [pes,]
10. Yarāġ eyledi Rūma **pes** pādişāh
    Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [pes,]*

11. El urdı İboḳrāṭ **pes** ḫāmeye
İde ibtidā tā ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 327). [pes,]*
12. Arisṭōya **pes** emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 107). [pes,]*
13. ʿAdūdan emīn oldı **pes** ol zemīn
Şeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 151). [pes,]*
14. Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki birine şāh ola İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 93). [pes,]*
15. İdüp seyr Mışrı emīr-i celīl
Olur **pes** temāşā-gehi nehr-i Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 158). [pes,]*
16. Pes andan geçüp eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 163). [pes,]*
17. Bu sözi diyüp açdı **pes** bir ḥarīr
Ḫarīre naẕar itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 191). [pes,]*
18. Çıḳup **pes** ol ipiyle cān-bāz-vār
Naẕar eyledi şehre ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 327). [pes,]*
19. İdüp cānib-i şarḳa **pes** meyl şāh
Geçüp ġarbdan eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 117). [pes,]*
20. O ḫalḳı ḳoyup geçdi şāh-ı cihān
Olur **pes** cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 36). [pes,]*
21. Niyāzın ḳabūl eyleyicek İlāh
Görür bir melek geldi **pes** pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 114). [pes,]*
22. Melek işidüp bildi itmiş günāh
Duʿā eyleyüp oldı **pes** ʿöẕr-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 256). [pes,]*
23. Gidüp gördi **pes** şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [pes,]*
24. Bulur bir kişi yolda **pes** tāc-ver
Ṣorar şehr ḫālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 377). [pes,]*
25. İder ẕulmete emr **pes** şehriyār
Olur ol güẕer gāh kūha ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 99). [pes,]*
26. Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
İder rīze rīze **pes** iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 62). [pes,]*

pes: *Şu halde, öyleyse, bunun için.*

1. Bu cānibde **pes** pūr-ı İsfendiyār
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 123). [pes,]*
2. Olup çarḫ ḫallācı **pes** penbe-kār
Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 111). [pes,]*
3. İdüp yazmadan oḳumadan güẕer
Pes itmeye aġ u ḳaraya naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 98). [pes,]*

pes: *"İmdi, o halde, öyle ise, öyle iken, öyle olunca, binaenaleyh" anlamlarında edat.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı **pes** buldı kām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 66). [pes,]*

pes: *"İmdi, o halde, öyle ise" anlamlarında edat.*

1. Yüzinden giderdi **pes** andan niḳāb
K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 81). [pes,]*
2. Pes Aḳṣādan irişdi bālāya ol
ʿAlem dikdi bu çarḫ-ı vālāya ol *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 69). [pes,]*

peşekār: *Oyuncu,hokkabaz.*

1. Havā kesbine ʿankebūt itdi ṭāk
İder āhene **peşşe-kār** iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 30). [peşşe-kār,]*

peşekār: *Oyuncu,hokkabaz.*

1. Havā kesbine ʿankebūt itdi ṭāk
İder āhene **peşşe-kār** iḥtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 30). [peşşe-kār,]*

peşīmān olur: *Pişman olmak, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.*

1. Bu işine olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz ḫalāṣa çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 117). [peşīmān olur, -ur]*

pesīn: *Son.*

1. Çü ḫelvā **pesīn** olur iy pīş-bīn
Olan muʿteber leẕẕetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 67). [pesīn,]*

peşşe: *Sinek.*

1. Eger açsa meydānda bir **peşşe** per
İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [peşşe,]*

peşşe: *Sinek.*

1. Eger açsa meydānda bir **peşşe** per
İder anı biñ tīr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 643). [peşşe,]*

peşşe: *Sinek.*

1. Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
Anı itdi bir **peşşe** ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 90). [peşşe,]*

peşşe: *Sinek.*

1. Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
Anı itdi bir **peşşe** ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 90). [peşşe,]*

pest: *Alçak, aşağı, hor görülmek, gözden düşmek.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā vü **pest**
ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 15). [pest,]*
2. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
Ḳamu pey-rev olanları eyle **pest** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 50). [pest,]*
3. İşigi anuñ merkez-i ʿizz ü nāz
Biri **pest** dildür biri ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 140). [pest,]*
4. Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü velī göñli **pest** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 266). [pest,]*
5. Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
İrişmez vişāline kibr ile **pest** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [pest,]*

pest: *Alçak, aşağı.*

1. Kimi kim ide dest-i luṭfuñ bülend
İdemez anı **pest** ḳahr-ı kemend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 50). [pest,]*
2. Bu çeşm ü bu gūş u bu pāy u bu dest
Ola ʿāḳıbet çünki ḫāk içre **pest** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 86). [pest,]*
3. İdüp cenge destini nīze dırāz
Olur **pest** zaḫmıyla çoḳ ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 182). [pest,]*

pest eylerdi: *Alçaltmak, hafifletmek, düşürmek.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 368). [pest eylerdi, -r, -di]*

pest ider: *Alçaltmak, boyun eğdirmek.*

1. ʿAlem gibi almış iken ser-firāz
İder pest ḳadri çü ʿömr ola az *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 4). [pest ider, -er]*
2. Duʿāya sitem-dīde ḳaldırsa dest
İder āhenīn kūh ise daḫı pest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 188). [pest ider, -er]*

pest ola: *Aşağı kalmak, hor kalmak.*

1. Kerem ḳıl çü ḳadr-i ʿadū ola pest
Olur ḫaşm-ı efgende çün zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1121). [pest ola, -a]*

pest oldı: *Aşağı kalmak, hor kalmak.*

1. Ṣunaldan bu iḳbāl eli baña dest
Yanumda semā pāyesi oldı pest *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 12). [pest oldı, -dı]*

pest olur: *Aşağı kalmak, hor kalmak.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 34). [pest olur, -ur]*

pey: *İz, işaret, nişan.*

1. Ṣadā eyledügünce rūyīne-ney
Żarūrī gözedürdi mellāḥ **pey** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 338). [pey,]*

peyām: *Haber.*

1. Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç **peyām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [peyām,]*

peyām: *Haber.*

1. Didi şāha var eyle bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç **peyām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [peyām,]*

peyām: *Haber.*

1. Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse **peyām** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [peyām,]*

peyām: *Haber.*

1. Gelüp baş urup elçi virdi selām
Duʿā eyleyüp didi neyse **peyām**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 758). [peyām,]

peyām: *Haber.*

1. İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan didi her ne ise **peyām**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [peyām,]

peyām: *Haber.*

1. İdüp şāhdan Fūra ol selām
Pes andan didi her ne ise **peyām**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 926). [peyām,]

peyām: *Haber.*

1. Didi gide var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle birkaç **peyām**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 274). [peyām,]

peyām: *Haber.*

1. Didi gide var bizden eyle selām
Duʿā eyleyüp söyle birkaç **peyām**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 274). [peyām,]

peyām: *Haber.*

1. Peyāmı bilüp şāh-ı Hindūstān
Didi kim ṣafā geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 325). [peyāmı, -ı]*

peyām: *Haber.*

1. Peyāmı bilüp şāh-ı Hindūstān
Didi kim ṣafā geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 325). [peyāmı, -ı]*

peyam-ber: *Haber veren, haber getiren.*

1. Peyām-ber ḫaber-ber ola çün baña
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 693). [peyām-ber,]*

peyam-ber: *Haber veren, haber getiren.*

1. Peyām-ber ḫaber-ber ola çün baña
Hirāsān olur ḫayr gelmez aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 693). [peyām-ber,]*

peyām-ber ḫalīl: *İbrahim Peygamber.*

1. Eger olmasaydı **peyām-ber Ḫalīl**
Aña gülşen itmezdi nārı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 251). [peyām-ber ḫalīl,]*

peydā: *1. Aşikâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.*

1. Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne **peydā** buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [peydā,]*

peydā: *1. Aşikâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.*

1. Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne **peydā** buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [peydā,]*

peyġām: *Haber, bilgi.*

1. Getürürler elçiyi ikrām ile
Selāmı didi şāha **peyġām** ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 322). [peyġām,]*

peyġām: *Haber, bilgi.*

1. Getürürler elçiyi ikrām ile
Selāmı didi şāha **peyġām** ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 322). [peyġām,]*

peyk: *Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm.*

1. Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
İder **peyk** ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 30). [peyk,]*

peyk: *Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm.*

1. Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
İder **peyk** ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 30). [peyk,]*

peyk: *Haber götürüp getiren.*

1. Cevābın bilüp **peyküñ** ol tāc-dār
   Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [peyküñ, -üñ]*

peyk: *Haber götürüp getiren.*

1. Cevābın bilüp **peyküñ** ol tāc-dār
   Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [peyküñ, -üñ]*

peyk: *Haber ve mektup taşıyan kimse, haberci.*

1. Virür **peyke** şeh bī-ʿaded sīm ü zer
   Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 85). [peyke, -e]*

peyk: *Haber ve mektup taşıyan kimse, haberci.*

1. Virür **peyke** şeh bī-ʿaded sīm ü zer
   Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 85). [peyke, -e]*

peyk: *Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm.*

1. Şehe eyleyüp yine **peyki** revān
   Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [peyki, -i]*

peyk: *Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm.*

1. Şehe eyleyüp yine **peyki** revān
   Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [peyki, -i]*

peyk: *Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm.*

1. Çıḳup sūra **peyk** eyleyicek naẓar
   Hemīn iḫtiyārı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 313). [peyk,]*

peyk: *Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm.*

1. Çıḳup sūra **peyk** eyleyicek naẓar
   Hemīn iḫtiyārı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 313). [peyk,]*

peyk: *Haber götürüp getiren.*

1. Zemīni anuñ ser-be-ser seng idi
   Ṣabā **peykine** yolları teng idi *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 18). [peykine, -i, -ne]*

peykân: *Far. Ok temreni.*

1. Yaturdı bulut gibi her ejdehā
   Toz içinde **peykān** görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [peykān,]*

peykân: *Far. Ok temreni.*

1. Yaturdı bulut gibi her ejdehā
   Toz içinde **peykān** görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [peykān,]*

peykān: *Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.*

1. Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
   Şerār oldı **peykān** gird oldı dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1090). [peykān,]*

peykān: *Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.*

1. Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
   Şerār oldı **peykān** gird oldı dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1090). [peykān,]*

peykān-ı surḫ u sepīd: *Kırmızı ve beyaz ok temreni.*

1. Ḫazānda dökilür gibi berg-i bīd
   Dökilürdi **peykān-ı surḫ u sepīd** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 194). [peykān-ı surḫ u sepīd,]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Ṭolar mürde **peykeri** ile zemīn
   Zemīne döşenmişdi şan naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [peykeri, -i]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Ṭolar mürde **peykeri** ile zemīn
   Zemīne döşenmişdi ṣan naṭʿ-ı Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [peykeri, -i]

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Firişte dür ārāste **peykeri**
   Feraḥ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 43). [peykeri, -i]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Firişte dür ārāste **peykeri**
   Feraḥ-baḫşdur sözleri gevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 43). [peykeri, -i]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Olur şekkerīn **peyker** ile zemīn
   Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [peyker,]

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Olur şekkerīn **peyker** ile zemīn
   Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [peyker,]

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Ṣan evc-i saʿādetde burc idi gāh
   Dü **peyker** idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [peyker,]*

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Ṣan evc-i saʿādetde burc idi gāh
   Dü **peyker** idi iki ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 52). [peyker,]*

peyk-i: *Haber, mektup getirip, götüren.*

1. Gelür ol gice **peyk-i** Rūḥu'l-Emīn
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 31). [peyk-i,]*

peyk-i çüst ü sebük: *Hızlı ve hafif piyale.*

1. Buyurdı ki bir **peyk-i çüst ü sebük**
   Çıḳa ol ipe olmaya ḥable yük *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 311). [peyk-i çüst ü sebük,]*

peymān: *Yemin, ant, söz.*

1. İdüp nāmede ʿahd ü **peymānlar**
   Ġılāẓıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [peymānlar, -lar]*

peymān: *Yemin, ant, söz.*

1. İdüp nāmede ʿahd ü **peymānlar**
   Ġılāẓıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [peymānlar, -lar]*

peymān: *Far. Ahit, şart, muahede.*

1. Bilüp rāst ʿahd ile **peymānumı**
   Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [peymānumı, -um, -ı]

peymān: *Far. Ahit, şart, muahede.*

1. Bilüp rāst ʿahd ile **peymānumı**
   Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [peymānumı, -um, -ı]

peymāne: *Far. Kadeh.*

1. Melek şevḳi şemʿine pervānedür
   Felek ʿaşḳı ḫamrına **peymānedür**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [peymānedür, -dür]

peymāne: *Far. Kadeh.*

1. Melek şevḳi şemʿine pervānedür
   Felek ʿaşḳı ḫamrına **peymānedür**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 150). [peymānedür, -dür]

peymāne: *Far. Kadeh.*

1. Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
   Ḳoyar ehl-i dil ide **peymāneye** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 234). [peymāneye, -y, -e]*

peymāne: *Far. Kadeh.*

1. Ḳalur ʿāḳıbet çünki bīgāneye
Ḳoyar ehl-i dil ide **peymāneye** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 234). [peymāneye, -y, -e]*

peymāne: *Kadeh. peymâne-peymâ kadeh ölçücü, şarap içici.*

1. Niẓāmī yazarken bu efsāneyi
Pür itmelü olmışdı **peymāneyi** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 186). [peymāneyi, -y, -i]*

peymān-şiken: *Far. Ahdinde durmayan, nâ-dürüst, vefasız.*

1. Çü mīs̱āḳı bozdı o **peymān-şiken**
Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [peymān-şiken,]*

peymān-şiken: *Far. Ahdinde durmayan, nâ-dürüst, vefasız.*

1. Çü mīs̱āḳı bozdı o **peymān-şiken**
Sikender-ẓafer iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 969). [peymān-şiken,]*

peymān-şiken: *Far. Ahdinde durmayan, nâ-dürüst, vefasız.*

1. Kim olursa bed-ʿahd ü **peymān-şiken**
Ḫavāṣıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [peymān-şiken,]*

peymān-şiken: *Far. Ahdinde durmayan, nâ-dürüst, vefasız.*

1. Kim olursa bed-ʿahd ü **peymān-şiken**
Ḫavāṣıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [peymān-şiken,]*

pey-rev: *Ardı sıra giden, tâbi olan, izinden giden, uyan.*

1. ʿAdūlar baña olmasun çīre-dest
Ḳamu **pey-rev** olanları eyle pest *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 50). [pey-rev,]*
2. Cihetden ider çünki ṭayy defteri
Tek-u-pūyadan ḳaldı her **pey-revi** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 110). [pey-revi, -i]*
3. Olup Cāmi-veş bunlaruñ **pey-revi**
Suḫan-gülaruñ olmışam serveri *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 43). [pey-revi, -i]*

peyrev: *Ardı sıra giden, tâbi olan, izinden giden, uyan.*

1. Ola **peyrevüñ** ẓulmeti ḳīr-fām
İḫāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [peyrevüñ, -üñ]*

peyrev: *Ardı sıra giden, tâbi olan, izinden giden, uyan.*

1. Ola **peyrevüñ** ẓulmeti ḳīr-fām
İḫāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [peyrevüñ, -üñ]*

peyrev-i şāh-ı şāḥib-ḳırān: *Her zaman kazanan şahın izinden giden.*

1. Olup **peyrev-i şāh-ı şāḥib-ḳırān**
ʿAlem ser-fırāz olup oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 99). [peyrev-i şāh-ı şāḥib-ḳırān,]*

peyvend: *(پیوند) i. (Fars. peyvesten "ulaşmak"tan peyvend) 1. Ulaşma, erişme. 2. Bağ, ilgi, münâsebet, râbıta: *Peyvend etmek: Bağlamak:.*

1. Bu **peyvend** olursa arada eger
Olursın şehā Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 827). [peyvend,]*

peyvend: *(پیوند) i. (Fars. peyvesten "ulaşmak"tan peyvend) 1. Ulaşma, erişme. 2. Bağ, ilgi, münâsebet, râbıta: *Peyvend etmek: Bağlamak:.*

1. Bu **peyvend** olursa arada eger
Olursın şehā Ḫusrev-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 827). [peyvend,]*

peyvend ider: *Bağlamak.II İlgi kurmak.*

1. Kimi merhem ile başın bend ider
Geyim çākine kimi **peyvend ider** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 304). [peyvend ider, -er]*

pez̲īrā-yı naḳş-ı zevāl: *Yok olma eksikliğini kabul eden.*

1. Ḫaḳīḳatde āşyāndurur bir ḫayāl
Ki olur **pez̲īrā-yı naḳş-ı zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 46). [pez̲īrā-yı naḳş-ı zevāl,]*

pīç: *Kıvrım, büklüm. Beyitte "engel, bir amaca ulaşılmasını önleyen sebep, mani" anlamında kullanılmıştır.*

1. Muḫālif degül emrine kimse hīç
   Ne mümkin ki bir şāh sarāyında **pīç**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 154). [pīç,]

pīç: *Kıvrım, büklüm. Beyitte "engel, bir amaca ulaşılmasını önleyen sebep, mani" anlamında kullanılmıştır.*

1. Muḫālif degül emrine kimse hīç
   Ne mümkin ki bir şāh sarāyında **pīç**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 154). [pīç,]

pīç itmesiz: *Eğmek, bükmek, kıvırmak.*

1. Küfürden baḳar olmaya derd hīç
   Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 344). [pīç itmesiz, -me, -siz]*

pīç pīç: *Kıvrım kıvrım.*

1. Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
   Ki bir ejdehādur yatur **pīç pīç** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 222). [pīç pīç,]*
2. Çü merġūl-ı cānān besā **pīç pīç**
   Ḳadem başmamış farḳına kimse hīç
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 13). [pīç pīç,]

pīç ü pīç: *Karmakarışık, eğri büğrü.*

1. Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
   Ḳo küfri ki ol rāh-ı der **pīç ü pīç**
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [pīç ü pīç,]

pīçān: *Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım olan; kıvrılmış, bükümlü.*

1. Hemīn ser-i meşḳ idi **pīçān** kemend
   Olurdı anuñla niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 135). [pīçān,]*

pīçān: *Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım olan; kıvrılmış, bükümlü.*

1. Hemīn ser-i meşḳ idi **pīçān** kemend
   Olurdı anuñla niçe ser-bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 135). [pīçān,]*

pīçān: *Büklüm büklüm.*

1. Görüp anı şeh sürdi defʿi semend
   İrişüp atar şīre **pīçān** kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [pīçān,]*

pīçān: *Büklüm büklüm.*

1. Görüp anı şeh sürdi defʿi semend
   İrişüp atar şīre **pīçān** kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [pīçān,]*

pīçān: *Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım olan; kıvrılmış, bükümlü.*

1. ..... rezm-gehde semend
   Biri birine şaldı **pīçān** kemend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 924). [pīçān,]*

pīçān: *Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım olan; kıvrılmış, bükümlü.*

1. ..... rezm-gehde semend
   Biri birine şaldı **pīçān** kemend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 924). [pīçān,]*

pīçān: *Saç kıvrımları.*

1. Çihil-pā ile aldı **pīçān** kemend
   Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 309). [pīçān,]*

pīçān: *Saç kıvrımları.*

1. Çihil-pā ile aldı **pīçān** kemend
   Atup ḳullesine anuñ itdi bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 309). [pīçān,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince **pīl**
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince **pīl**
Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Urur Rūmiler **pīle** tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [pīle, -e]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Urur Rūmiler **pīle** tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [pīle, -e]*

pīl: *Fil.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur **pilüñ** kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [pilüñ, -ün]*

pīl: *Fil.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur **pilüñ** kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 248). [pilüñ, -ün]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Ṭoḳunup peleng **pīle** olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [pīle, -e]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Ṭoḳunup peleng **pīle** olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [pīle, -e]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Yatur **pīl** ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın ki s̲uʿbān idi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 251). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Yatur **pīl** ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
Ṣanasın ki s̲uʿbān idi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 251). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. O kan baḥri içinde her küşte **pīl**
Dümensüz gezerdi sefīl ü z̲elīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. O kan baḥri içinde her küşte **pīl**
Dümensüz gezerdi sefīl ü z̲elīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 255). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Çeker gūşını **pīl** iderdi siper
Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 259). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Çeker gūşını **pīl** iderdi siper
Ḳalurdı dili tīr-i ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 259). [pīl,]*

pīl: *Fil.*

1. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi **pīli** yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [pīli, -i]*

pīl: *Fil.*

1. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi **pīli** yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [pīli, -i]*

pīl: *Fil.*

1. Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [pilüñ, -ün]*

pīl: *Fil.*

1. Bizüm çār-pāmuz çoġı pīldür
Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 936). [pilüñ, -ün]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Megesden nice kim giderse ḥayāt
İrür hem-çünān **pīle** daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [pīle, -e]

pīl: *Far. Fil.*

1. Megesden nice kim giderse ḥayāt
İrür hem-çünān **pīle** daḫı memāt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 64). [pīle, -e]

pīl: *Far. Fil.*

1. Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki **pīle** atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [pīle, -e]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki **pīle** atarsa ider pīli bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [pīle, -e]*

pīl: *Fil.*

1. Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki pīle atarsa ider **pīli** bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [pīli, -i]*

pīl: *Fil.*

1. Eyer ḳaşına bağlamış bir kemend
Ki pīle atarsa ider **pīli** bend *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 188). [pīli, -i]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Yanumda berāber-durur **pīl** ü mūr
Gerekmez ki **pīl** eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Yanumda berāber-durur **pīl** ü mūr
Gerekmez ki **pīl** eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Yanumda berāber-durur **pīl** ü mūr
Gerekmez ki **pīl** eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Yanumda berāber-durur **pīl** ü mūr
Gerekmez ki **pīl** eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Yanumda benüm **pīl** ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Yanumda benüm **pīl** ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
Ki **pīllerde** ḳalmadı çekmekde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [pīllerde, -ler, -de]

pīl: *Far. Fil.*

1. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
   Ki **pīllerde** ḳalmadı çekmekde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [pīllerde, -ler, -de]

pīl: *Far. Fil.*

1. Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi **pīl**
   Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi **pīl**
   Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Nice şīr kim cüssede **pīl** idi
   Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Nice şīr kim cüssede **pīl** idi
   Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Ṭolu **pīl** ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
   Görinmez piyādeyle atdan zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 117). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Ṭolu **pīl** ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
   Görinmez piyādeyle atdan zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 117). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. İde **pīl** çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 383). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. İde **pīl** çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 383). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Çü **pīl** eyleye yād-ı Hindūstān
   Olur çeşmine teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 85). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Çü **pīl** eyleye yād-ı Hindūstān
   Olur çeşmine teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 85). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Muhanṭās sürdi görüp anı **pīl**
   Neheng idi ammā ki destinde bīl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 425). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Muhanṭās sürdi görüp anı **pīl**
   Neheng idi ammā ki destinde bīl
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 425). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Ne ādem ne **pīl** ü ne ner-ejdehā
   Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. Ne ādem ne **pīl** ü ne ner-ejdehā
   Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [pīl,]

pīl: *Far. Fil.*

1. ʿAdūyı eger mūr ise **pīl** bil
   Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. ʿAdūyı eger mūr ise **pīl** bil
   Ḫaḳīr ise n'ola yıḳar seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 201). [pīl,]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
   Olur enfinüñ ẓıllı **pīle** penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [pīle, -e]*

pīl: *Far. Fil.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
   Olur enfinüñ ẓıllı **pīle** penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [pīle, -e]*

pīl ü sipāh: *Fil ve ordu.*

1. İdüp ben daḫı cemʿ **pīl ü sipāh**
   Gideyüm nereye buyurursa şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 335). [pīl ü sipāh,]*

pīl ü şīr-i jiyān: *Fil ve kızan/kükreyen aslan.*

1. Degül tīġ-ı ejder idi cān-sitān
   Berāber aña **pīl ü şīr-i jiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 630). [pīl ü şīr-i jiyān,]*

pīl-bān: *Fil seyisi.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide urmaḳ gerek **pīl-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [pīl-bān,]*

pīl-bān: *Fil seyisi.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide urmaḳ gerek **pīl-bān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [pīl-bān,]*

pīldür: *Fil.*

1. Bizüm çār-pāmuz çoġı **pīldür**
   Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [pīldür,]*

pīldür: *Fil.*

1. Bizüm çār-pāmuz çoġı **pīldür**
   Pilüñ menzili gitse beş mīldür *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 935). [pīldür,]*

pīle-bār: *Ipek saçan.*

1. İdüp taḫta-i keştīyi **pīle-bār**
   Getürdür bile Ḫusrev-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 289). [pīle-bār,]*

pīl-i demān: *Güçlü, heybetli fil.*

1. O leşkerde var idi bir pehlevān
   Ki muştına döymezdi **pīl-i demān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 334). [pīl-i demān,]
2. Bilicek şehī pīl-peyker hemān
   Ḳılıc çekdi irdi çü **pīl-i demān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 406). [pīl-i demān,]*
3. Öñine eger gelse **pīl-i demān**
   Hemīn bir kez ururdı gürz-i girān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 137). [pīl-i demān,]

pīl-i hindī: *Hint fili.*

1. Gerek **pīl-i Hindī** gerek deşti-şīr
   Biñi biriñize olamaz naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 117). [pīl-i hindī,]*

pīl-i mest: *Kendinden geçmiş fil ile.*

1. İrişüp kemer bendine urdı dest
   Eyerden ḳopardı anı **pīl-i mest** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1068). [pīl-i mest,]*

2. Getürüp ol Elbürzi ol **pīl-i mest**
Getürdi ʿalem yanına nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1069). [pīl-i mest,]*

pīl-i mest: *Çıldırmış, kızgın fil (Beyitte, kızgın filin önüne çıkan her şeyi altüst edecek güce sahip olması bağlamında kullanılmıştır.).*

1. O deryālar içinde her **pīl-i mest**
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 161). [pīl-i mest,]*
2. Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
Yanında degül mūşca **pīl-i mest** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 528). [pīl-i mest,]*
3. Yürür leşker ardınca biñ **pīl-i mest**
Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [pīl-i mest,]*

pīl-i mest: *Güçlü fil.*

1. Ḫurūş eylese cengde **pīl-i mest**
Ne pā pāy-dār ü ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 239). [pīl-i mest,]*
2. Uzadup elin tīġa her **pīl-i mest**
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [pīl-i mest,]*
3. Gezerdi ḫurūşān çün **pīl-i mest**
Kemerbendine kimse urmazdı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 387). [pīl-i mest,]*
4. Temāşā ider ḫalḳ iki **pīl-i mest**
Ḳoyup baş başa urdılar deste dest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 933). [pīl-i mest,]*

pīl-i şāḥib-şükūh: *Heybetli fil.*

1. Çıḳar yine bir **pīl-i şāḥib-şükūh**
Muḳābil olur aña mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 865). [pīl-i ṣāḥib-şükūh,]*

pīl-i sütürg: *Büyük, muazzam fil.*

1. Ḳoyuna şubān ola derrende gürg
İde mūrdan ḫavf **pīl-i sütürg** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 310). [pīl-i sütürg,]*
2. Şitābende altında **pīl-i sütürg**
Şitābān hem üstinde derrende gürg *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 947). [pīl-i sütürg,]*

pīl-i zūr: *Kuvvetli fil.*

1. Aḳup ḳanı bī-cān olur **pīl-i zūr**
Yatur ḫāk u ḫūn içre efkār-ı ḫᵛūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 343). [pīl-i zūr,]*
2. Ġażanfer göre çünki ṣaḥrāda gūr
Ne mümkin ki ṣabr ide iy **pīl-i zūr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 378). [pīl-i zūr,]*

pīl-peyker: *Fil yüzlü.*

1. Bilicek şehī **pīl-peyker** hemān
Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 405). [pīl-peyker,]*

pīl-peyker: *Fil yüzlü.*

1. Bilicek şehī **pīl-peyker** hemān
Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 405). [pīl-peyker,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Kemend ejdehādur müselsel şiken
İder bend olursa ʿadū **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 228). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Kemend ejdehādur müselsel şiken
İder bend olursa ʿadū **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 228). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Olur yine bir vech ile encümen
Ki vehm eyler idi görüp **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 224). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Olur yine bir vech ile encümen
Ki vehm eyler idi görüp **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 224). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
   Esirge pur-i Zāl olur **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1146). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
   Esirge pur-i Zāl olur **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1146). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
   Ḳamu pīl-zūr u ḳamu **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
   Ḳamu pīl-zūr u ḳamu **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Alāyı düzüp şāh-ı leşker-şiken
   ʿAdūya hücūm itdi çün **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 290). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Alāyı düzüp şāh-ı leşker-şiken
   ʿAdūya hücūm itdi çün **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 290). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Girer çünki meydāna ol **pīl-ten**
   Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Girer çünki meydāna ol **pīl-ten**
   Çıḳar Rūsdan daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 337). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı den
   Mehābetde çün ejdehā **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [pīl-ten,]*

pīl-ten: *İri vücutlu, fil vücutlu, pehlivan yapılı.*

1. Dişi seyrek aġzı büyük başı den
   Mehābetde çün ejdehā **pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 510). [pīl-ten,]*

pīl-zūr: *Fil gibi (kuvvetli).*

1. Ne ḳula ki irişse ża ʿf ü fütūr
   Muʿīn ola tā ol iki **pīl-zūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [pīl-zūr,]*

pīl-zūr: *Fil gibi (kuvvetli).*

1. Ne ḳula ki irişse ża ʿf ü fütūr
   Muʿīn ola tā ol iki **pīl-zūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [pīl-zūr,]*

pīl-zūr: *Fil gibi (kuvvetli).*

1. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
   Ḳamu **pīl-zūr** u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [pīl-zūr,]*

pīl-zūr: *Fil gibi (kuvvetli).*

1. Ḳamu leşker-āşūb u leşker-şiken
   Ḳamu **pīl-zūr** u ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [pīl-zūr,]*

pinhān: *Far. Gizli, mahfi. (Zamm ile meşhur ise de doğru değildir).*

1. Alup ḳaçdı başını şāh-ı ʿAcem
   Bulınmadı **pinhān** idüben ʿalem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 676). [pinhān,]

pinhān: *Far. Gizli, mahfi. (Zamm ile meşhur ise de doğru değildir).*

1. Alup ḳaçdı başını şāh-ı ʿAcem
   Bulınmadı **pinhān** idüben ʿalem

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 676). [pinhān,]

pinhān olur: *Gizli, saklı olmak.*

1. Çü miġferlü baş rūda ġalṭān olur
   Hemīn çaġz mānendi **pinhān olur**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 266). [pinhān olur, -ur]

pīr: *Yaşlı, ihtiyar ‖ görmüş geçirmiş.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
   Virür beglere şāh **pīr** ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [pīr,]*
2. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
   Ne öle vü ne ḥaşre dek **pīr** ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [pīr,]*
3. Ṣafādan taḥarrükde dutmaz ḳarār
   Hemīn **pīr** elindeki sīm-āb-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 220). [pīr,]*
4. Cuvān iken olmaḳ gerek kişi **pīr**
   Ki olmaya kim pīr-i nefse esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 241). [pīr,]*
5. Bu fende Niẓāmī-yi devrem hemān
   Baña **pīr** olan-durur rāh-dān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 92). [pīr,]*

pīr: *Yaşlı, ihtiyar. || Şeyh.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
   Ciger-sūz olur **pīre** zenden beter
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 164). [pīre, -e]

pīr: *İhtiyar, yaşlı.*

1. Zinā ehli **pīr** ola muʿcib faḳīr
   Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [pīr,]*

pīr itdi: *Yaşlandırmak.*

1. Büküp ḳaddüm itdi beni deyr pīr
   Belā bendine ḳıldı devrān esīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 27). [pīr itdi, -di]*
2. Cuvān iken itdi seni ġuṣṣa pīr
   Gürisne idüñ zehr-i ġam itdi sīr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 179). [pīr itdi, -di]*

pīr ü cuvān: *Yaşlı ve genç, herkes.*

1. Uzatdı elin merḥabāya sinān
   Yine toza ġarḳ oldı **pīr ü cuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 360). [pīr ü cuvān,]
2. Ne şehre ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳup yüz süre aña **pīr ü cuvān**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 398). [pīr ü cuvān,]
3. Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
   Ne deñlü ki var ise **pīr ü cuvān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [pīr ü cuvān,]*
4. Olup encümen ḫalḳ **pīr ü cuvān**
   Gelüp şāha ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 17). [pīr ü cuvān,]*

pīrāhen: *Gömlek.*

1. Müşebbek idi köhne **pīrāheni**
   Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 9). [pīrāheni, -i]*
2. Ḳulaġı ḳabası vü **pīrāheni**
   Çü ḥayvān bün-i ḫārlar meskeni
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 47). [pīrāheni, -i]

pīrāhen-i ḫākiden: *Topraktan gömlek.*

1. Bu **pīrāhen-i ḫākiden** rūḥı ser
   Çıḳarup iderken cināna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 27). [pīrāhen-i ḫākiden, -den]*

pīrehen: *Gömlek.*

1. Geyüp **pīrehen** üzre evvel zirih
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [pīrehen,]*

pīrehen: *Gömlek.*

1. Geyüp **pīrehen** üzre evvel zirih
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [pīrehen,]*

pīr-i dānende: *Bilen, vâkıf olan yaşlı.*

1. İşitdüm eyā şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Didi **pīr-i dānende** bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 246). [pīr-i dānende,]*

pīr-i dehr: *Zamanın üstadı; dünyanın yaşlısı.*

1. Cabulsā Cabulḳā ol iki şehir
Ki şāliślerin görmedi **pīr-i dehr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 82). [pīr-i dehr,]*

pīr-i nefse: *Kendi piri/öncüsü.*

1. Cuvān iken olmaḳ gerek kişi pīr
Ki olmaya kim **pīr-i nefse** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 242). [pīr-i nefse, -e]*

pīr-i pīşine-i pīşvā: *Sultanın önceki piri, hocası.*

1. Dimiş **pīr-i pīşine-i pīşvā**
Ki kāmillere ol-durur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 87). [pīr-i pīşine-i pīşvā,]*

pīr-i şāḥib-hüner: *Maharetli yaşlı.*

1. Virüp geçmiş efsānelerden ḫaber
Dimiş pīşvā **pīr-i şāḥib-hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 22). [pīr-i şāḥib-hüner,]*

pīrlig: *Yaşlılık.*

1. Olur āḫırı **pīrligüñ** çü merk
Cihāna göñül baġlama eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 181). [pīrligüñ, -üñ]*

pīrūze: *Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.*

1. Görinmez teni cümle dutmışdı mū
Hemīn çeşmi **pīrūze** mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 504). [pīrūze,]*

pīrūze: *Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.*

1. Görinmez teni cümle dutmışdı mū
Hemīn çeşmi **pīrūze** mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 504). [pīrūze,]*

pīrūze: *Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.*

1. Zümürrüd ile berki **pīrūzeler**
Çü taḫrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 335). [pīrūzeler, -ler]*

pīrūze: *Far. Firuze denilen mavi renkli maruf cevher.*

1. Zümürrüd ile berki **pīrūzeler**
Çü taḫrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 335). [pīrūzeler, -ler]*

pīrūze-ger: *Mâvi renkli kıymetli bir taş, fîrûze, bu taşın renginde olan, mâvi, açık gök renkli.*

1. Ḳuşandı geyim üzre **pīrūze-ger**
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [pīrūze-ger,]*

pīrūze-ger: *Mâvi renkli kıymetli bir taş, fîrûze, bu taşın renginde olan, mâvi, açık gök renkli.*

1. Ḳuşandı geyim üzre **pīrūze-ger**
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [pīrūze-ger,]*

pīrūz-ger: *Uğurlu,hayırlı.*

1. Bulup şāhı ẓulmetde **pīrūz-ger**
Virür çeşmeyi bulduġundan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 245). [pīrūz-ger,]*

pīş-bīn: *İlerisini gören. Basiretli, ihtiyatlı.*

1. Çü ḥelvā pesīn olur iy **pīş-bīn**
Olan muʿteber lezzetidür hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 67). [pīş-bīn,]*

pīşe: *Sanat, meslek; iş, amel; huy, tabiat.*

1. Dizer yine senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim **pīşeyi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 8). [pīşeyi, -y, -i]*

pīşe: *Sanat, meslek; iş, amel; huy, tabiat.*

1. Dizer yine senge urur şīşeyi
   Ṣınāʿat idinmiş bu kim **pīşeyi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 8). [pīşeyi, -y, -i]*

pīşe-ger: *Sanatkâr, işçi.*

1. İdüp rūy-i maḥlūl-i gil **pīşe-ger**
   Ṣerādan s̲üreyyāya dek sed ider *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 105). [pīşe-ger,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
   Saña **pīş-keş** gönderem ben de heb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [pīş-keş,]

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Ne deñlü ki vardur metāʿ-ı ʿaceb
   Saña **pīş-keş** gönderem ben de heb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 736). [pīş-keş,]

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Şehe eyleyüp yine peyki revān
   Düşer **pīş-keş** fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Şehe eyleyüp yine peyki revān
   Düşer **pīş-keş** fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 88). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe tāc-ı zer
   Çeker **pīş-keş** ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 156). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe tāc-ı zer
   Çeker **pīş-keş** ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 156). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Perende devende ḳamu bī-naẓīr
   Bile **pīş-keş** itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 172). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Perende devende ḳamu bī-naẓīr
   Bile **pīş-keş** itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 172). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Ḳamu **pīş-keş** eyledügini Ḫān
   Ḳabūl eyledi şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 173). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Ḳamu **pīş-keş** eyledügini Ḫān
   Ḳabūl eyledi şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 173). [pīş-keş,]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Alup **pīş-keşlerden** oldı rasūl
   Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 109). [pīş-keşlerden, -ler, -den]*

pīş-keş: *Peşkeş, hediye.*

1. Alup **pīş-keşlerden** oldı rasūl
   Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 109). [pīş-keşlerden, -ler, -den]*

pīş-keş çekdi: *Hediye etmek.*

1. Gelüp **pīş-keş çekdi** itdi duʿā
   Duʿā ile itdi söze ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 121). [pīş-keş çekdi, -di]*

pīş-keş idem: *Hediye etmek.*

1. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 330). [pīş-keş idem, -em]*

pīş-rev olur: *Öncü, rehber olmak.*

1. Ġażanfer Ḫoten şāh-ı ṣāḥib-serīr
Olur pīş-rev Ḫāna ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 762). [pīş-rev olur, -ur]*

pistān-ı dilber: *Sevgilinin göğsü.*

1. Çekilmiş idi naḫl çün ḳadd-i yār
Çü **pistān-ı dilber** müdevver enār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 182). [pistān-ı dilber,]*

piste: *Fıstık.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī **piste** nuḳl idinür geh şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [piste,]*

piste: *Fıstık.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī **piste** nuḳl idinür geh şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [piste,]*

pīşvā: *Önder, haberci; yol gösterici, kılavuz.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup **pīşvā**
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [pīşvā,]*
2. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki oldum bu fen ehline **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 66). [pīşvā,]*

pīşvā: *Önder, haberci; yol gösterici, kılavuz.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup **pīşvā**
Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [pīşvā,]*

pīşvā: *Reis, başkan, önder.*

1. Suḫen **pīşvādur** suḫen reh-nümā
Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 77). [pīşvādur, -dur]*

pīşvā: *Önder, haberci; yol gösterici, kılavuz.*

1. Sürūş-ı Ḫudādur baña reh-nümā
Ki oldum bu fen ehline **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 66). [pīşvā,]*

pīşvā: *Reis, başkan, önder.*

1. Suḫen **pīşvādur** suḫen reh-nümā
Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 77). [pīşvādur, -dur]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ ḫāceti **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 162). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Kime kim firişte ola reh-nümā
Degüldür anuñ ḫāceti **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 162). [pīşvā,]*

pīşvā: *F. önder.*

1. Virüp geçmiş efsānelerden ḫaber
Dimiş **pīşvā** pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 22). [pīşvā,]*

pīşvā: *F. önder.*

1. Virüp geçmiş efsānelerden ḫaber
Dimiş **pīşvā** pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 22). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Gerekdür bize līk bir **pīşvā**
Ola deştden Rūma dek reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Gerekdür bize līk bir **pīşvā**
   Ola deştden Rūma dek reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 93). [pīşvā,]

pīşvā: *F. önder.*

1. Ḫudāya ṣıġındum muʿīnüm Ḫudā
   Bize Ḫıżr u İlyās ola **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 236). [pīşvā,]*

pīşvā: *F. önder.*

1. Ḫudāya ṣıġındum muʿīnüm Ḫudā
   Bize Ḫıżr u İlyās ola **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 236). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
   Murād ol olam cümleye **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Eyā cümle güm-rehlere reh-nümā
   Murād ol olam cümleye **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 270). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
   Ki itdi seni ḫāk iken **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
   Ki itdi seni ḫāk iken **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 348). [pīşvā,]*

pīşvā: *F. önder.*

1. Olana sürūş-ı Ḫudā reh-nümā
   Ne ḥācet ola kimsene **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 56). [pīşvā,]*

pīşvā: *F. önder.*

1. Olana sürūş-ı Ḫudā reh-nümā
   Ne ḥācet ola kimsene **pīşvā** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 56). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Şehe **pīşvā** Ḫıżr u İlyās idi
   Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 131). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Şehe **pīşvā** Ḫıżr u İlyās idi
   Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 131). [pīşvā,]*

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Olur **pīşvā** küştī-yi pehlevān
   Çü baṭ beççe ardunca cümle revān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 81). [pīşvā,]

pīşvā: *Far. Bir taifenin büyüğü, azîmü'l-kadrî, muktediyyün bih.*

1. Olur **pīşvā** küştī-yi pehlevān
   Çü baṭ beççe ardunca cümle revān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 81). [pīşvā,]

pīş-vā idüp: *Önder kabul etmek; önder olarak kabul ettikleri kişinin peşinden gitmek.*

1. İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol tāc-ver
   Eline virür iki ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 137). [pīş-vā idüp, -üp]*

pīşvā ḳılan: *Başkan yapmak.*

1. Olan vaḥy ü ilhām ile reh-nümā
   Ḳılan ḫalḳa mürselleri pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 170). [pīşvā ḳılan, -an]*

pīşvā ola: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
   Nereye ki ʿazm itseñ ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 101). [pīşvā ola, -a]*

pīşvā olam: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Bu dilde Niẓāmī gibi reh-nümā
   Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 42). [pīşvā olam, -am]*

pīşvā olasın: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Süleymānlığı gördi Ḫaḳ çün revā
   Gerek olasın ʿāleme pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 136). [pīşvā olasın, -a, -sın]*

pīşvā olayum: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Çeküp ben daḫı leşker-i evliyā
   Olayum ṣavaşda saña pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 584). [pīşvā olayum, -a, -yum]*

pīşvā olmamaḳ: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Saña ḫod muḳārin ʿadū-yı Ḫudā
   Revā ola mı olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 292). [pīşvā olmamaḳ, -ma, -maḳ]*

pīşvā olup: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Atalıḳ ide luṭf idüp bize şāh
   Olup pīşvā göstere ḫaşma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 282). [pīşvā olup, -up]*

pīş-vā olur: *Başkanlık etmek, önde gitmek.*

1. Olur eylüge pīş-vā ehl-i dīn
   Bulur emn anuñla zamān ü zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 47). [pīş-vā olur, -ur]

piyāde: *Far. 1. Yaya, ayağıyla yürüyerek giden. 2. İktidarı pek az, iktidarsız, râcil. 3. Maruf hafif kayık. 4. Satranç oyununda tarefeynden sıraya dizilen taşlardan herbiri.*

1. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 107). [piyāde,]*
2. Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
   Görinmez **piyādeyle** atdan zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 118). [piyādeyle, -y, -le]

piyāde: *Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.*

1. Ṭolu at u pīl oldı naṭʿ-ı zemīn
   Piyādeydi ferzāneler ḫāli zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 460). [piyādeydi, -y, -di]*
2. Öñinde Ferīdūn-ı Ferrūḫ-miṣāl
   Piyāde yürür niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 444). [piyāde,]*
3. Piyāde gelür cenge ol jende-pūş
   İder Baḥr-i Aḫder gibi līk cūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 477). [piyāde,]*

piyāde: *Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf.*

1. Gerek ṣaf-der olsun gerekse peleng
   Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1038). [piyāde,]*
2. Piyāde olup itdügün kār-zār
   Görür anuñ İskender-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1039). [piyāde,]*

piyāde olup: *Yaya olmak, yürüyerek ilerlemek.*

1. Çü düşdi hayūn ṣıçradı ol peleng
   Piyāde olup itdi anuñla ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1036). [piyāde olup, -up]*

puḫte: *Pişkin, olgun, gün görmüş olan.*

1. Ṣütürler kef-i pāyi olsa revān
   Olurdı pür ābiyle çün **puḫte** nān
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [puḫte,]

puhte: *Pişkin, olgun, gün görmüş olan.*

1. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
Olurdı pür ābiyle çün **puḫte** nān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [puḫte,]

puhte: *Pişkin, olgun, gün görmüş olan.*

1. Niçe ḫāmlar gibi cūş u ḫurūş
Olam **puḫteler** gibi bir dem ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 122). [puḫteler, -ler]

puhte: *Pişmiş, kıvama gelmiş.*

1. Tamām ile bir mi olur nā-tamām
Müsāvī midür **puḫte** ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 190). [puḫte,]*

puhte idüp: *Pişirmek, olgunlaştırmak.*

1. Çemān-i çerende besā cānever
İdüp puḫte ol çeşme yaḫnī ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 104). [puḫte idüp, -üp]*

puhte olam: *Pişmek II (Manevi olarak) Olgunlaşmak.*

1. Getür sāḳiyā luṭf ḳıl baña cām
Ki **puḫte olam** eyleyüp nūş ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 120). [puḫte olam, -am]

puhte-nān: *Pişmiş ekmek (gibi).*

1. Ṣanasın ki tennūr idi āsumān
İçinde anuñ ay u gün **puḫte-nān**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 48). [puḫte-nān,]

puhte-nān: *Pişmiş ekmek (gibi).*

1. Ṣanasın ki tennūr idi āsumān
İçinde anuñ ay u gün **puḫte-nān**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 48). [puḫte-nān,]

pül: *Köprü.*

1. Yapup **pul** ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı baḥr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [pul,]

pül: *Köprü.*

1. Yapup **pul** ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı baḥr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [pul,]

pūlād: *Çelik.*

1. Ḳalur çīnī **pūlād** içinde ẕeheb
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [pūlād,]*

pūlād: *Çelik.*

1. Ḳalur çīnī **pūlād** içinde ẕeheb
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [pūlād,]*

pūlād: *Çelik.*

1. Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berḳ
Semendin ki tā farḳ **pūlāda** ġarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 662). [pūlāda, -a]

pūlād: *Çelik.*

1. Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berḳ
Semendin ki tā farḳ **pūlāda** ġarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 662). [pūlāda, -a]

pūlād-kūh: *Çelik dağ.*

1. Durur ḳalbde şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı **pūlād-kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 768). [pūlād-kūh,]*

pūlād-kūh: *Çelik dağ.*

1. Durur ḳalbde şāh-ı Tūrān-gürūh
İḥāṭa ider anı **pūlād-kūh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 768). [pūlād-kūh,]*

pür: *Dolu.*

1. Ḳılup çeşmeyi aḳıtdı Āb-ı Ḥayāt
Pür oldı kerāmāt bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 28). [pür,]*
2. Gelür yanına leşker-i bī-girān
Yine leşker ile **pür** olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [pür,]*
3. O cānibde sulṭān-ı īrān-zemīn
Süvār oldı **pür** sīnesi ḫışm u kīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 140). [pür,]

4. Ġazāda ḫazāyīn idicek niṣār
   Pür olur zer ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [pür,]*
5. Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ
   Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 106). [pür,]
6. Ḳuşūrı gibi ‘Adnde yoḳ ḳuşūr
   İçi **pür** çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 160). [pür,]
7. Tolu muṣḥaf ile içi Kâbe-vār
   Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 208). [pür,]*
8. Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
   Pür eyleñ anuñ ile her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 334). [pür,]*
9. Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ şikār
   Olur ṣayd ḳanıyla **pür** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 132). [pür,]*
10. Çemende ṭolu jāle gül ceybi çāk
    Ṣadef idi deryāda **pür** dürr-i pāk
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 44). [pür,]
11. Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
    Tozup **pür** yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [pür,]
12. O cānibde Faġfūr-ı Sulṭān-ı Çīn
    Seḥerden durup maġzı **pür** ḫışm u kīn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 748). [pür,]
13. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
    İçer biri birine **pür** iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [pür,]*
14. Ṣadef gibi **pür** gūşı raḫşende dür
    Leʾālī ile dürc-i yāḳūt **pür** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 107). [pür,]*
15. Ṣadef gibi **pür** gūşı raḫşende dür
    Leʾālī ile dürc-i yāḳūt **pür** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 108). [pür,]*
16. Ṣanasın ki derc idi **pür** laʿl-i nāb
    Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 69). [pür,]
17. Ṣadef idi keştī şeh içinde dür
    Ya dürc idi laʿl-i ş̲emīn ile **pür** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [pür,]*
18. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
    İki çeşmi ṭās idi ḳan ile **pür** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [pür,]*
19. Anuñ içi elmās ile līk **pür**
    Dıraḫşende her ḳıṭʿa ḫurşīddür *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 27). [pür,]*
20. Ḫayāl-i türāb ile **pür** dīdeler
    Rik ile ṭolu sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 143). [pür,]*

pür: *Dolu.*

1. İçi āb-ı serd ile **pürdür** şarāb
   Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [pürdür, -dür]

pür: *Çok, dolu, pek çok.*

1. Olup saḳfı **pür** şemse-yi zer-nigār
   Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 13). [pür,]*

pür eyler: *Çoğaltmak, arttırmak.*

1. Muṣāḥib olur anda Mūsā ile
   Pür eyler anı daḫı sevdā ile *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 92). [pür eyler,]*

pür eyler: *Doldur.*

1. Ne reng idügin bilmeyen sīm ü zer
   Pür eyler ol iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 192). [pür eyler, -r]*

pür ide: *Doldurmak, sarmak, kaplamak; yaşatmak.*

1. Tehī manḳalını pür āteş ide
   Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 53). [pür ide, -e]*

pür idüben: *Doldurmak, sarmak, kaplamak; yaşatmak.*

1. Çü nūş eyleye **pür idüben** sifāl
   Degül ḫabbece çeşmine mülk ü māl
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 65). [pür idüben, -üben]

pür idüp: *Doldurmak, sarmak, kaplamak; yaşatmak.*

1. Pür idüp ḫazāyinleri sīm ü zer
   Mezīd itmege şāhlar saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 229). [pür idüp, -üp]*

pür itdi: *Doldurmak.*

1. Ṭoyup laḥm-ı insāna mār ile mūr
   Pür itdi ḥavāṣıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 288). [pür itdi, -di]*

pür itmelü: *Doldurmak.*

1. Niẓāmī yazarken bu efsāneyi
   Pür itmelü olmışdı peymāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 186). [pür itmelü, -me, -lü]*

pür itmişdi: *Doldurmak, kaplamak.*

1. Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
   Havāyı **pür itmişdi** perr-i ʿuḳāb

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 138). [pür itmişdi, -miş, -di]

pür ider: *Doldurmak, sarmak, kaplamak; yaşatmak.*

1. İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
   Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [pür ider, -er]*
2. Bilür şāhuñ ol itdügi maṭlabı
   İder şīşesin pür ṣudan ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 238). [pür ider, -er]*

pür idüp: *Doldurmak, sarmak, kaplamak; yaşatmak.*

1. İdüp lālenüñ içini jāle pür
   Biri cām-ı laʿlīn biri bādedür *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 13). [pür idüp, -üp]*
2. İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer
   Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 205). [pür idüp, -üp]*

pür ola: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Urur yire bir göze olsa tamām
   Urur senge pür mey ola çünki cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 66). [pür ola, -a]*

pür oldı: *Dolmak.*

1. Görüp Zühre arturdı sūz u fiġān
   Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 80). [pür oldı,]*

pür oldı: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 122). [pür oldı, -dı]*
2. Bilinmez olup gerdden rūy u mū
   Ġubār ile **pür oldı** nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 190). [pür oldı, -dı]*
3. Dutup yir yüzin tīr hem-çü nebāt
   Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 218). [pür oldı, -dı]*
4. Megesle müşebbek beden oldı pür
   Ṣan ol raḫneler cāy-ı zenbūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 283). [pür oldı, -dı]*
5. Ṣadef dürci ṭoldurdı dürr-i yetīm
   Pür oldı o sīmāt ala cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 678). [pür oldı, -dı]*
6. Varup ḳondı bir deşte ol encümen
   Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 72). [pür oldı, -dı]*
7. Revār u hezāhiz ṭoluban cihān
   Pür oldı zih ü dih ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1092). [pür oldı, -dı]*
8. Görür şeh ki ġarrālanur dāyimā
   Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 24). [pür oldı, -dı]*
9. Döküp sāḥile gözlerinden güher
   Ṣadef gibi sāḥil **pür oldı** dürer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 354). [pür oldı, -dı]*

pür olmış: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
   Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [pür olmış, -mış]*

pür olmışdı: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Zemīn sīnelerden olup taḫte-pūş
   Pür olmışdı meydān bīnī vü gūş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 304). [pür olmışdı, -mış, -dı]*
2. Ḳulūba **pür olmışdı** gerçi teraḥ
   Velī virdi keştī ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 345). [pür olmışdı, -mış, -dı]*

pür olsa: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Çıḳardı elinden bunuñ gibi dür
   N'ola olsa ḫūnīn sirişk ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 312). [pür olsa, -sa]*

pür olup: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Çinī kāseler **pür olup** cā-be-cā
   Ḳonar sofrada turş-ı işteh-fezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 81). [pür olup, -up]*

pür olur: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Çıḳup şāha ḳarşu iderler niṣār
   Pür olur cihān sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 408). [pür olur, -ur]*
2. Olur berg-i tanbūl ile süfre pür
   İçi süfrenüñ ṣanasın sebzedür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 483). [pür olur, -ur]*
3. İder ḳatreden baḥr cevher ʿayān
   Ferāyidler ile **pür olur** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 4). [pür olur, -ur]*

pür olurdı: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
Olurdı pür ābiyle çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 86). [pür olurdı, -ur, -dı]*

pür-āsumān: *Gökyüzü dolu.*

1. Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile **pür-āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [pür-āsumān,]

pür-āsumān: *Gökyüzü dolu.*

1. Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile **pür-āsumān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [pür-āsumān,]

pür-cāmiʿ: *Dopdolu.*

1. Çerāġ ile **pür-cāmi**ʿ idi felek
İdinmişdi Pervīni sübḥa melek *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 19). [pür-cāmiʿ,]*

pür-dehen ider: *Ağzı doldurmak.*

1. Ṭoḳunur ḫūde laḫt-ı gerden-şiken
İder maġz-ı ḫūnīn ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 528). [pür-dehen ider, -er]*

pür-durur: *Doludur.*

1. Dilüm **pür-dürür** derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne vāy ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 325). [pür-dürür,]*

pür-envār: *Parıl parıl parlayan nur dolu.*

1. Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
Dili āyinesi **pür-envār** idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 24). [pür-envār,]*

pür-günāh: *Günahkar.*

1. Gerek **pür-günāh** ol gerek bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [pür-günāh,]*

pür-günāh: *Günahkar.*

1. Gerek **pür-günāh** ol gerek bī-günāh
Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 167). [pür-günāh,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy **pür-hüner**
Ne mümkin ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 779). [pür-hüner,]

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy **pür-hüner**
Ne mümkin ki uġraya yaḳın bir er
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 779). [pür-hüner,]

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Bu kālāyı nesc eyleyen **pür-hüner**
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 131). [pür-hüner,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Bu kālāyı nesc eyleyen **pür-hüner**
Bu efsāneden şöyle virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 131). [pür-hüner,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy **pür-hüner**
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [pür-hüner,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy **pür-hüner**
Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 75). [pür-hüner,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma iy **pür-hüner**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [pür-hüner,]

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Cihānda ne deñlü ki var sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma iy **pür-hüner**

(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 64). [pür-hüner,]

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde bir **pür-hüner**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [pür-hüner,]

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde bir **pür-hüner**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [pür-hüner,]

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Göricek şehi bildi ol **pür-hüner**
Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [pür-hüner,]*

pür-hüner: *Hünerli, becerikli, sanatkâr.*

1. Göricek şehi bildi ol **pür-hüner**
Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [pür-hüner,]*

pür-hʸāb: *Uykulu, uyku dolu.*

1. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
Yatur çeşm **pür-ḫʸāb** u dil pür-ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 22). [pür-ḫ ʿāb,]

pūr-ı behmen: *Behmen'in oğlu.*

1. Birisi daḫı urdı bir zaḫm-ı tīġ
Yıḳıldı yire **pūr-ı Behmen** dirīġ
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 332). [pūr-ı behmen,]

pūr-ı cihān: *Cihanın oğlu.*

1. Şehin-şāh-ı īrān u **pūr-ı cihān**
Oḳıtdı ne deñlü ki var pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 305). [pūr-ı cihān,]*

pūr-ı isfendiyār: *İsfendiyâr'ın oğlu.*

1. Bu cānibde pes **pūr-ı İsfendiyār**
Geyüp cevşen oldı seḥerden süvār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 123). [pūr-ı isfendiyār,]
2. Şeh-i nāmber **pūr-ı İsfendiyār**
Ser-efrāz ü ferḫunde vü tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 419). [pūr-ı isfendiyār,]*

pūr-ı mihān: *Büyük oğul.*

1. Görür neng oldı be-ġāyet zamān
İdindi vaṣī şāhı **pūr-ı mihān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 464). [pūr-ı mihān, -ān]*
2. Nice ʿadl iderseydi şāḥib-ḳırān
İde bī-ḳuṣūr anı **Pūr-ı mihān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 98). [pūr-ı mihān,]*

pūr-ı zāl: *Zal oğlu (Rüstem).*

1. Geçer her biriñüz sizüñ **pūr-ı Zāl**
Nedür itmege bunları pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 739). [pūr-ı zāl,]*

pūr-ı zāl: *Zal oğlu (Rüstem).*

1. Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
Esirge **pur-i Zāl** olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1146). [pur-i zāl,]*

pür-iştihā: *Istekli.*

1. İde günde yüz biñ nehengi ġıdā
Daḫı sīr olmaz ü **pür-iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 234). [pür-iştihā,]*

pür-iştihā: *Istekli.*

1. İde günde yüz biñ nehengi ġıdā
Daḫı sīr olmaz ü **pür-iştihā** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 234). [pür-iştihā,]*

pür-iştihā olur: *Çok meşhur olmak.*

1. Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña şeh ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 445). [pür-iştihā olur, -ur]*

pür-iştiyāk: *Çok arzulu,çok istekli.*

1. Dil ü cānı olmışdı **pür-iştiyāḳ**
Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 135). [pür-iştiyāḳ,]

pür-leken: *Dolu leğen.*

1. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
   Olur deşt aḫker ile **pür-leken** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 62). [pür-leken,]*

pür-leken: *Dolu leğen.*

1. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
   Olur deşt aḫker ile **pür-leken** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 62). [pür-leken,]*

pür-metāʿ: *Maddî mânevî sermâye, varlık, servet dolu.*

1. Ḳamu kārbānlar gibi **pür-metāʿ**
   Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 179). [pür-metāʿ,]*

pür-metāʿ: *Maddî mânevî sermâye, varlık, servet dolu.*

1. Ḳamu kārbānlar gibi **pür-metāʿ**
   Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 179). [pür-metāʿ,]*

pür-nakş-ı deyr: *Tasvir dolu manastır,kilise.*

1. Muḥīṭi vü Ḳāfı varup eyle seyr
   Hemīn seyr içündür bu **pür-naḳş-ı deyr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 112). [pür-naḳş-ı deyr,]*

pür-neşāt: *Neşe dolu.*

1. Gelüp çehre ḫandān u dil **pür-neşāṭ**
   Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [pür-neşāṭ,]*

pür-neşāt: *Neşe dolu.*

1. Gelüp çehre ḫandān u dil **pür-neşāṭ**
   Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [pür-neşāṭ,]*

pür-nūr: *Nur dolu, nur içinde, nurlu, aydınlık.*

1. Çerāġ-ı dil ü cānı **pür-nūr** ḳıl
   Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 3). [pür-nūr,]*

pür-ṣafā: *Temizlik ve saflık dolu.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin **pür-ṣafā**
   Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 157). [pür-ṣafā,]*

pür-ṣafā: *Temizlik ve saflık dolu II Neşe ve huzur dolu.*

1. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil **pür-ṣafā** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 22). [pür-ṣafā,]*

pür-ṣafā: *Çok parlak; çok temiz, saf.*

1. Olup maḫzen-i rāz-ı genc-i Ḫudā
   Mekānına ʿavdet ider **pür-ṣafā** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 144). [pür-ṣafā,]*

pür-şerer: *Kıvılcımlarla dolu, aydınlanmış.*

1. Dehānı hemīn tūn idi **pür-şerer**
   Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [pür-şerer,]*

pür-şerer: *Kıvılcımlarla dolu, aydınlanmış.*

1. Dehānı hemīn tūn idi **pür-şerer**
   Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [pür-şerer,]*

pür-suḫte-i cebreīl: *(pervane böceği gibi) yanmış Cebrail.*

1. Çü pervāne **pür-suḫte-i Cebreīl**
   Muvāfıḳda ḳalur bulamaz sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 117). [pür-suḫte-i cebreīl,]*

pür-sürūr: *Sevinçle dolu.*

1. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
   Dürer dāne yirine ser **pür-sürūr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [pür-sürūr,]*

pür-sürūr: *Sevinçle dolu.*

1. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
   Dürer dāne yirine ser **pür-sürūr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [pür-sürūr,]*

pür-sürūr: *Sevinçle dolu.*

1. Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil **pür-sürūr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [pür-sürūr,]*

pür-sürūr: *Sevinçle dolu.*

1. Görürem uçar şarḳdan çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil **pür-sürūr** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 344). [pür-sürūr,]*

pür-tāb: *Işık ile dolu.*

1. Bu ḥikmet oḳı ḳavsı **pür-tāb** olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [pür-tāb,]*

pür-tāb: *Işık ile dolu.*

1. Bu ḥikmet oḳı ḳavsı **pür-tāb** olur
Atılsa kemāniyle tīri gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 51). [pür-tāb,]*

pūş olmış: *Örtü, örtünecek şey; elbise. II zırh.*

1. Pelengine **pūş olmış** ol şīr-i ceng
Gören ṣanur idi hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 951). [pūş olmış, -mış]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Ne deñlü ki **pūşīde-rūlar** ki var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Ne deñlü ki **pūşīde-rūlar** ki var
Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Ne miḳdār **pūşīde-rūlar** ki var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Ne miḳdār **pūşīde-rūlar** ki var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya **pūşīde-rūlar** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 316). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Ḳaḳıtma beni eyleyüp dār-ı gīr
Ki olmaya **pūşīde-rūlar** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 316). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Gelüp şāha **pūşīde-rūlar** tamām
Öpüp ayaġın itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 145). [pūşīde-rūlar, -lar]*

pūşīde-rū: *Örtülü, örtünmüş olan II dış görünüş, güzellik; sürekli, kalıcı.*

1. Gelüp şāha **pūşīde-rūlar** tamām
Öpüp ayaġın itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 145). [pūşīde-rūlar, -lar]*

püşt: *Arka, sırt || Dayanak, yardımcı.*

1. Döküp biri birine dāmen sipāh
Olup biri birine **püşt** ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [püşt,]*

püşt: *Arka, sırt || Dayanak, yardımcı.*

1. Döküp biri birine dāmen sipāh
Olup biri birine **püşt** ü penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 608). [püşt,]*

püşt: *Arka, sırt, zahr.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn **püşt** idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [püşt,]*

püşt: *Arka, sırt, zahr.*

1. Bilūrīn-şikem ḳāḳumīn **püşt** idi
Elinde düm-i ḳāḳum engüşt idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 129). [püşt,]*

püşt: *Arka, sırt, zahr.*

1. Şütür **püşte** gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [püşte, -e]*

püşt: *Arka, sırt, zahr.*

1. Şütür **püşte** gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [püşte, -e]*

püşte: *Yığın, tepe.*

1. Olup cā-be-cā küşteden **püşteler**
Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 297). [püşteler, -ler]*

püşte: *Yığın, tepe.*

1. Olup cā-be-cā küşteden **püşteler**
Demed gibi yatur idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 297). [püşteler, -ler]*

püşte: *Yığın, tepe.*

1. Yıġılup olur **püşte** esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 509). [püşte,]*

püşte: *Yığın, tepe.*

1. Yıġılup olur **püşte** esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 509). [püşte,]*

püşt-i māhīye: *Balık sırtı (gibi) olmak. Beyitte balık sırtı ile gümüş arasında ilgi kurulmuştur, zira balığın derisi gümüş rengindedir. Dolayısıyla beyitte Kayser-i Rum'un dağıttığı paralar ile balık sırtı arasında bağlantı kurulmuştur.*

1. Urup baḫrde **püşt-i māhīye** key
Ḫum içinde cūşān idi yirde mey *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 17). [püşt-i māhīye, -y, -e]*

püşt-i peleng: *Kaplanın sırtı.*

1. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü **püşt-i peleng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 288). [püşt-i peleng,]*

püşt-i peleng: *Kaplanın sırtı.*

1. Ele nevk-i nāvek alup rūz-ı ceng
İdem naḳş deşti çü **püşt-i peleng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 288). [püşt-i peleng,]*

püşt-i şemşīr-zen: *Kılıçla vuranın yardımcısı.*

1. Zirih-ber-zirih **püşt-i şemşīr-zen**
Girih-ber-girih dest-i nāvek-figen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 807). [püşt-i şemşīr-zen,]*

put-i muʿteber: *Önemliitibarlı put.*

1. Var ol şehrde bir **put-i muʿteber**
Ki ol ḳavm aña ʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 21). [put-i muʿteber,]*

pūyā: *Koşan / seyreden.*

1. Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı ṭoñup **pūya** ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [pūya,]*

pūyā: *Koşan / seyreden.*

1. Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı ṭoñup **pūya** ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [pūya,]*

pûyâ: *Seyirdici, koşan.*

1. İder **pūya** deryāda ol bād-pā
Olur hem-ʿinān aña bād-ı şabā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 91). [pūya,]*

pūyān: *Seyirdici, koşan.*

1. Eger deştde āhū **pūyān** ola
   Muḥirren bişüp tāba büryān ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 57). [pūyān,]*

pūyān: *Seyirdici, koşan.*

1. Eger deştde āhū **pūyān** ola
   Muḥirren bişüp tāba büryān ola *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 57). [pūyān,]*

pūyān: *Seyirdici, koşan.*

1. İrişmez biri aña **pūyān** olup
   Ḳalurlar çü iẕlāl ḥayrān olup *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 97). [pūyān,]*

pūyān olur: *Koşmak II dalmak, kendini kaptırmak; dönmek, dolaşmak.*

1. Çü esb-i dilīrān **pūyān olur**
   Zemīn mehd mānendi cünbān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 197). [pūyān olur, -ur]
2. İşiden ol elḥānı ḥayrān olur
   Żarūrī olup baḥre **pūyān olur** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 60). [pūyān olur, -ur]*

rab: *Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.*

1. Eger itmeseñ ʿöẕri yā **Rab** ḳabūl
   Ḳamu ins olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 47). [rab,]*

rab: *Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.*

1. Muʿīni ola ʿabdinüñ çünki **Rab**
   Meyāncı gerekmez arada sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 249). [rab,]*

rabb-i bās: *Ba's kelimesi de Allah'ın mahşer gününde ölüleri diriltmesi ve hesaba çekmesi anlamına gelir.*

1. Çü gösterdi yine şehi **Rabb-i Bās**
   Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḥaḳḳa sipās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [rabb-i bās,]*

racīm: *"Taşlanmış, taşlanarak cezâlandırılmış" anlamındadır. Uzun besmelede "Şeytâni'r-racim" ifadesinde geçer."Şeytâni'r-racim" taşlanmış, kovulmuş şeytan anlamındadır.*

1. Ne vażʿ iledür cennet ile caḥīm
   Ne heyʾetde ḫalḳ oldı diyü **racīm**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 48). [racīm,]

raʿd: *Gök gürlemesi, gök gürültüsü.*

1. Çü **raʿd** eyler altında eblaḳ ḫurūş
   Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 179). [raʿd,]*

raʿd: *Gök gürlemesi, gök gürültüsü.*

1. Anuñ naʿrasın işiden pehlevān
   Ṣanur **raʿd** ṣavtın ṣadāsın hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 956). [raʿd,]*

raʿd olur: *Gök gürlemek.*

1. Olup gerd-i mīğına gerdūn ġarḳ
   Dühül **raʿd olur** tīğ-ı raḫşende berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 192). [raʿd olur, -ur]*

radde: *(رادّه) i. (Ar. rādde) [Arapça'da "fayda" anlamına gelen kelime aşağıdaki mânâyı Türkçe'de kazanmıştır] Derece, mertebe, kerte.*

1. Ne **raddeki** genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 61). [raddeki, -ki]*

raʿd-veş: *Gök gürlemesi gibi.*

1. Şitābān olup **raʿd-veş** pehlevān
   Demān oldı altında esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1029). [raʿd-veş,]*

rāġ: *Bağlık, bahçelik.*

1. Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ
   Pür olmış-durur fāḫte bāġ u **rāġ** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 106). [rāġ,]*

raġbet: *İstek, tutku, ilgi.*

1. Budur bende-i eżʿafı ʿizzeti
   Ḳavīdür ḳavī olanuñ **raġbeti** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 34). [raġbeti, -i]*

raġbet: *Bir şeyi çok iştiyakla istemek. meyl etme.*

1. İdüp ḫıdmetin **raġbet** ile melek
   Ḳılur tāc naʿleynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 44). [raġbet,]*

raġbet-i tām: *Tam yönelmek, ilgi gösterip rağbet etmek.*

1. Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
   Getürdi şehi **raġbet-i tām** ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 96). [raġbet-i tām,]*

raġm: *İnâdına, zıddına davranma.*

1. İdem **raġmına** bī-meẕāḳuñ tehī
   Gele cevdet ü ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 665). [raġmına, -ı, -n, -a]*

rāh: *Far. Yol, tarîk: râh-ı mescid, râh-ı hak. "Eger sen yol gösterirsen âlem serâ-pâ yoldur / Eger sen dest-gîr olmazsan âlem serâ-pâ kuyudur. râh-ber yol gösterici, kılavuz, delil. râh-zen yol vurucu, harami, haydut. râh-nâme yol tarifesi, haritası. râh-nümâ yol gösterici delil. râh-vâr yorga yürüyüşlü at, rahvan.*

1. Ḳarışur toz içinde iki sipāh
   Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 428). [rāh,]*

2. Baṣar anları gird-i āverd-gāh
Żarūrī olup gözledi cümle **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 556). [rāh,]*
3. Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [rāh,]
4. Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki **rāh** oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [rāh,]*
5. Kırup mümkin oldıḳça Rūmī sipāh
Ḳovarlar görininceye deñlü **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 670). [rāh,]*
6. El ayaġ ile doldı āverd-gāh
Bulur meskene mūr loḳm ile **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 250). [rāh,]
7. Şehādet idüp aña telḳīn-i şāh
Olup reh-nümā gösterür şāh **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 458). [rāh,]
8. Olup laṭme-i bāddan rū siyāh
Bulut tīrelikden bulamazdı **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 100). [rāh,]*
9. Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba **rāh**
Hidāyet ṭapuñdan gerek yā İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 109). [rāh,]*
10. Atalıḳ ide luṭf idüp bize şāh
Olup pīşvā göstere ḫaşma **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 282). [rāh,]*
11. Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur girdden yine **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 28). [rāh,]*
12. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [rāh,]*
13. Ne durmaġa tāb u ne ḳaçmaġa **rāh**
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [rāh,]*
14. Yatup o gice itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim ʿayān oldı **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 258). [rāh,]
15. Virür ḫaşmı anuñ sipāhına **rāh**
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 223). [rāh,]
16. Bu işine olur peşīmān şāh
Ne çāre bulamaz ḫalāṣa çü **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 118). [rāh,]*
17. Gidüp bir ulu kūha irişdi şāh
Ne ādem bulamaz peleng aña **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 12). [rāh,]
18. Geçüp anı bir vādiye irdi şāh
Nice vādī cin bulamaz aña **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 22). [rāh,]*
19. Gezerdi o nūr ile cümle sipāh
Görinür idi gitdügi yirde **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 162). [rāh,]*
20. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 204). [rāh,]*

rāh: *Yol, tarik.*

1. Ne **rāha** ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme zinhār vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 199). [rāha, -a]*
2. İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer
Zen ol **rāhdan** eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 206). [rāhdan, -dan]*

rāh: *Yol, tarîk, istikamet.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
Bulamaz senüñ künhüñe hīç **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 14). [rāh,]
2. Çü virdüñ baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence ol düzd **rāh**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 52). [rāh,]

rāh: *Yol, istikamet.*

1. O demde ki faẕluñ idinem penāh
Meded idesin bāġ-ı vaṣluña **rāh** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 94). [rāh,]*
2. Ḳamu **rāhına** oldı lüʾlüʾ-feşān
Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 103). [rāhına, -ı, -n, -a]*

rāh bula: *Yol bulmak, yol almak.*

1. Saʿādet anuñ kim bula ḳurba rāh
Olur mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya şāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 199). [rāh bula, -a]

rāh bulmadı: *Yol bulmak, yol almak.*

1. Vücūdına oldı bu eşyā güvāh
Velī künhüne bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 120). [rāh bulmadı, -ma, -dı]*

rāh bulmaya: *Yol bulmak, yol almak.*

1. Ḳala ẓulmet ü toz içinde sipāh
ʿAdū bulmaya ḫaylüñe saña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 106). [rāh bulmaya, -ma, -ya]*

rāh dutalumaña: *Ona yol tutalım.*

1. Didi n'ola gelsün ne buyurdı şāh
Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 756). [rāh dutalumaña,]*

rāh dutdı: *Yola çıkmak. Bir yere gitmek üzere bulunduğu yerden ayrılmak.*

1. Furātı geçüp dutdı Dārā çü rāh
Biri birine irmez oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 495). [rāh dutdı, --dı-dı]*

rāh virme: *Yol vermek. Olmasını sağlamak; geçmesine izin vermek.*

1. Ḳapuñda ṣaḳın müdbire virme rāh
Üzüm üzüme göre olur siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 215). [rāh virme, -me]*

rāhat oldı: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Ṭurup yirlü yirine gitdi sipāh
Yatup **rāḥat oldı** serīr üzre ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 208). [rāḥat oldı, -dı]*

rāh-dān: *Yol bilen (kimse).*

1. Bu fende Niẓāmī-yi devrem hemān
Baña pīr olan-durur **rāh-dān** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 92). [rāh-dān,]*

rāh-ı ʿadem: *Yokluk yolu.*

1. Gelüp dikdi ṣaḥrāda gerçi ʿalem
Velī geldi yādına **rāh-ı ʿadem** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 134). [rāh-ı ʿadem,]*

rāh-ı der: *Içeri girme yolu, kapı yolu.*

1. Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
Ḳo küfri ki ol **rāh-ı der** pīç ü pīç
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 66). [rāh-ı der,]

rāh-ı gürīz: *Kaçış yolu.*

1. Sitiz eyle çünkim çeke tīġ-ı tīz
Bulamaz felek şīri **rāh-ı gürīz** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 68). [rāh-ı gürīz,]*

rāh-ı īrāna: *İran yoluna.*

1. Cevābın alup elçi oldı revān
İdüp **rāh-ı īrāna** ṭoġru ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 940). [rāh-ı īrāna,]*

raḥīm: *Merhamet edici, eden. Cem'i "râhimîn"dir. erhamü'r-râhimîn merhametlilerin en merhametlisi olan bârî-ı Te'âlâ hazretleri.*

1. O ġāzīye sen raḥmet it yā **Raḥīm**
Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [raḥīm,]*

raḥīm: *Merhamet edici, eden. Cem'i "râhimîn"dir. erhamü'r-râhimîn merhametlilerin en merhametlisi olan bârî-ı Te'âlâ hazretleri.*

1. O ġāzīye sen raḥmet it yā **Raḥīm**
Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [raḥīm,]*

raḥīm: *Merhamet edici, eden. Cem'i "râhimîn"dir. erhamü'r-râhimîn merhametlilerin en merhametlisi olan bârî-ı Te'âlâ hazretleri.*

1. Olur mücrime luṭf dāyim ḥışār
Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1128). [raḥīm,]

raḥīm: *Merhamet edici, eden. Cem'i "râhimîn"dir. erhamü'r-râhimîn merhametlilerin en merhametlisi olan bârî-ı Te'âlâ hazretleri.*

1. Olur mücrime luṭf dāyim ḥışār
Raḥīm ol ki raḥm ide Āmurz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1128). [raḥīm,]

raḥīm: *Merhamet edici, eden. Cem'i "râhimîn"dir. erhamü'r-râhimîn merhametlilerin en merhametlisi olan bârî-ı Te'âlâ hazretleri.*

1. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [raḥīm,]*

raḥīm: *Merhamet edici, eden. Cem'i "râhimîn"dir. erhamü'r-râhimîn merhametlilerin en merhametlisi olan bârî-ı Te'âlâ hazretleri.*

1. Raḥīm ola ʿadl ide ola Kerīm
ʿİbāduñ ola ḥāline hem ʿAlīm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 199). [raḥīm,]*

raḥm: *Acıma, esirgeme, merhamet etme.*

1. Bula **raḥm** eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 83). [raḥm,]

raḥm ide: *Acımak, merhamet göstermek.*

1. Olur mücrime luṭf dāyim ḥışār
   Raḥīm ol ki **raḥm ide** Āmurz-gār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1128). [raḥm ide, -e]
2. O şāḥib-ḳırāna hezār āferīn
   Ki üftādeye **raḥm ide** rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1142). [raḥm ide, -e]*

raḥm ide: *Merhamet etmek, acımak.*

1. ʿAlem gerdenine daḳuban kefen
   Gelür **raḥm ide** tā şeh-i encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 478). [raḥm ide,]

raḥm oldı: *Merhamet ve şefkat göstermek.*

1. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
   Vücūduñsız olmaya tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 445). [raḥm oldı, -dı]*

raḫmet: *Merhamet, bağışlama.*

1. O ġāzīye sen **raḫmet** it yā Raḥīm
   Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [raḫmet,]*

raḫmet: *Merhamet, bağışlama.*

1. O ġāzīye sen **raḫmet** it yā Raḥīm
   Ki luṭfuña muḥtācdur sen kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 237). [raḫmet,]*

raḫmet: *Esirgeme, kollama, merhamet.*

1. Vay anuñ başına ki merdūd ola
   Aña **raḥmeti** bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 202). [raḥmeti, -i]*

raḫmet: *Esirgeme, kollama, merhamet.*

1. Vay anuñ başına ki merdūd ola
   Aña **raḥmeti** bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 202). [raḥmeti, -i]*

raḫmet: *Lütuf, ihsan (Ümmetimin ihtilâfı rahmettir hadisine atfen. Kaynak: el-Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, 1:64; el-Munâvî, Feyzu'l-Kadîr, 1:210-212).*

1. Ne zaḥmet ki ola viṣāle sebeb
   Ne zaḥmet o **raḫmetdür** eyle ṭaleb
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 160). [raḥmetdür, -dür]

raḫmet it: *Merhamet etmek.*

1. Aña **raḫmet it** iy Ḫudā-yı raḥīm
   Ki yoḳ luṭfuña ḥadd ü faẓluñ ʿaẓīm
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 191). [raḥmet it,]

raḫmet itmez: *Merhamet etmek, bağışlamak.*

1. Bilürsin bu meşhūrdur Ḫusrevā
   Ki üç kişiye **raḫmet itmez** Ḫudā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 148). [raḥmet itmez, -mez]

rahne: *Gedik, yarık, yırtık, aralık.*

1. Görinür idi **raḫneden** gāv u ḫūt
   Olur mürdeler mūr ile māra ḳūt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 235). [raḫneden, -den]*

rahne: *Delik, yarık.*

1. Giçer cevşeni tīġ-ı ḫurşīd-i tāb
   Ṣanasın geyer **raḫneden** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 660). [raḫneden, -den]*
2. Olup **raḫnelerden** zemīn dīde-ver
   İderdi bu ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 237). [raḫnelerden, -ler, -den]*

rahne: *Gedik, yarık, yırtık, aralık.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
   Virürdi żıyā **raḫneler** revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 10). [raḫneler, -ler]*
2. Megesle müşebbek beden oldı pür
   Ṣan ol **raḫneler** cāy-ı zenbūrdur
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 284). [raḫneler, -ler]

rahne ider: *Delmek, yırtmak II zarar vermek.*

1. Olup tīr-bārān u seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 232). [raḫne ider, -er]*

rahne ider: *Delmek, yırtmak.*

1. İder raḫne tenler ḫadeng-i dü-şāḫ
İder mār ile mūra gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1095). [raḫne ider, -er]*

rahne olur: *Çatlak, delik olmak.*

1. Olur gerçi kim Türkler mū-şikāf
Sināmumdan ammā olur raḫne Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 364). [raḫne olur, -ur]*

rahne-ver: *Yolcu.*

1. Çü fānūsı şemʿüñ ola **raḫne-ver**
Havā-yı ḥavādiṣden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 337). [raḫne-ver,]*

rahne-ver: *Yolcu.*

1. Çü fānūsı şemʿüñ ola **raḫne-ver**
Havā-yı ḥavādiṣden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 337). [raḫne-ver,]*

rahṣ: *At.*

1. Biner gāv-ser **raḫṣa** çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaṣma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [raḫṣa, -a]*

rahṣ: *At.*

1. Biner gāv-ser **raḫṣa** çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaṣma zīnini laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 71). [raḫṣa, -a]*

rahṣ: *At.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
Süre tā ki yine şeh üstine **raḫş** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [raḫş,]*

rahṣ: *At.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
Süre tā ki yine şeh üstine **raḫş** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [raḫş,]*

rahṣ: *At.*

1. Tek-u-pūyadan **raḫş** bī-tāb olur
Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 399). [raḫş,]*

rahṣ: *At.*

1. Tek-u-pūyadan **raḫş** bī-tāb olur
Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 399). [raḫş,]*

rahṣ: *Far. Gösterişli, serîü'l-cevelân at.*

1. Ṣarup zaḥmını Ḫusrev-i çāre-ger
Siper-sed idüp kendü **raḫşın** deper *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 586). [raḫşın, -ıñ]*

rahṣ: *Far. Gösterişli, serîü'l-cevelân at.*

1. Ṣarup zaḥmını Ḫusrev-i çāre-ger
Siper-sed idüp kendü **raḫşın** deper *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 586). [raḫşın, -ıñ]*

rahṣ süresin: *At sürmek II yola çıkmak.*

1. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [raḫş süresin, -e, -sin]*

rahṣ-bād: *Rüzgar at.*

1. Süleymāndur ol taḫt-ı zīn **raḫş-bād**
Niçe bād idi gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1079). [raḫş-bād,]*

rahṣ-bād: *Rüzgar at.*

1. Süleymāndur ol taḫt-ı zīn **raḫş-bād**
Niçe bād idi gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1079). [raḫş-bād,]*

rahşen: *Parlak, parlayan.*

1. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
Çü pervāne anlar o **raḫşende** şemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 106). [raḫşende, -de]*

rahşende: *Parlayan, ışıklı, nurlu.*

1. Burāḳ idi ammā çü **raḫşende** berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 39). [raḫşende,]
2. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
   Çü nīlūfer altında **raḫşende** āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 218). [raḫşende,]*
3. Olur şaʿbede-bāz **raḫşende** nār
   Üşer başına ḫalḳ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 47). [raḫşende,]*
4. Ṣadef gibi pür gūşı **raḫşende** dür
   Leʾālī ile dürc-i yāḳūt pür *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 107). [raḫşende,]*

rahş-ı dil: *Gönül atı.*

1. İrer maḳṣada tīz çün **raḫş-ı dil**
   Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi's-sicil
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 51). [raḫş-ı dil,]

rahş-ı gerdūn-miṣāl: *Dünya,felek gibi gösterişli.*

1. Urup kendüyi **raḫş-ı gerdūn-miṣāl**
   Bozar ol ḥişārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 587). [raḫş-ı gerdūn-miṣāl,]*

rahş-ı rahşende-berk: *Parlak,dayanıklı at.*

1. Çekerler şehe **raḫş-ı raḫşende-berḳ**
   Semendin ki tā farḳ pūlāda ġarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 661). [raḫş-ı raḫşende-berḳ,]

raht: *Mal varlığı.*

1. Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
   Götürdüm bu yirden göçüp ben de **raḫt**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [raḫt,]

raht: *Mal varlığı.*

1. Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
   Götürdüm bu yirden göçüp ben de **raḫt**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [raḫt,]

rāh-vār: *Rahvan, atın sarsmadan yürüyüşü.*

1. Cihān-gīr rākib feres **rāh-vār**
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 67). [rāh-vār,]
2. Didiler cevāhirler idüp niṣār
   Buradan şehā ẓulmete **rāh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 104). [rāh-vār,]*

raʿiyyet: *Bir hükümdar idaresinde olanlar, birinin idaresine bağlı olanlar. Devletin idaresindeki umum insanlar.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
   Ṣoñunda çeker lā-cerem çoḳ elem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 625). [raʿiyyetlere, -ler, -e]

raʿiyyet: *Bir hükümdar idaresinde olanlar, birinin idaresine bağlı olanlar. Devletin idaresindeki umum insanlar.*

1. Raʿiyyetlere eyleyenler sitem
   Ṣoñunda çeker lā-cerem çoḳ elem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 625). [raʿiyyetlere, -ler, -e]

rakam: *Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.*

1. Mübārek eline ala çün ḳalem
   Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn **raḳam**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 70). [raḳam,]

raḳam: *Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.*

1. Mübārek eline ala çün ḳalem
   Çeker ṣafḥa-i māha müşgīn **raḳam**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 70). [raḳam,]

rakam: *Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.*

1. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
   Ḫıred-nāme itmek içün ol **raḳam**
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [raḳam,]

rakam: *Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.*

1. Ele aldı Soḳrāṭ daḫı bir ḳalem
   Ḫıred-nāme itmek içün ol **raḳam**

(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 110). [raḳam,]

raḳam: *Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
   Yeñi deftere yazmaġiçün **raḳam**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [raḳam,]

raḳam: *Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
   Yeñi deftere yazmaġiçün **raḳam**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [raḳam,]

raḳam: *Yazı ve sayı karakterleri, yazı, sayı.*

1. Bu defterleri eyleyicek **raḳam**
   Dimiş kim ser-efrāz-ı Rūm u ʿAcem
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 3). [raḳam,]

raḳam iderler: *Yazmak.*

1. Egerçi ki cümle iderler raḳam
   İdemez velī cümle ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 125). [raḳam iderler, -er, -ler]*

raḳam iderken: *Yazmak.*

1. İderken bu naẓm-ı şerīfi raḳam
   Gice ṣubḥa dek silmez idüm ḳalem
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 47). [raḳam iderken, -er, -ken]

raḳīb: *Rakip II. Düşman.*

1. Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
   Ḳırıldı **rakīb** ü güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [rakīb,]*

rakīb: *(Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) 1. Aynı şeyi elde etmek isteyenlerden, aynı amaca varmak için uğraşanlardan her biri.*

1. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi **rākib** ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 108). [rākib,]*

raḳīḳ: *Ince, duru.*

1. Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
   Ḳoḳusı ola müşg cismi **raḳīḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [raḳīḳ,]*

raḳīḳ: *Ince, duru.*

1. Mey oldur ola ṭaʿmı ḫūb u ʿatīḳ
   Ḳoḳusı ola müşg cismi **raḳīḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 384). [raḳīḳ,]*

raḳīḳ olasın: *İnce olmak.*

1. Saña fikr idelüm hele bir ṭarīḳ
   Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 280). [raḳīḳ olasın, -a, -sın]*

rakkāṣ: *(Ar.) Rakseden erkek, köçek.*

1. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
   Bulınmaz olur raḳṣa **raḳḳāṣe** cāy
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [raḳḳāṣe, -e]

rakkāṣ: *(Ar.) Rakseden erkek, köçek.*

1. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
   Bulınmaz olur raḳṣa **raḳḳāṣe** cāy
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [raḳḳāṣe, -e]

rakkāṣ: *Oynayan, dans eden (kişi), köçek.*

1. Urur raḳṣ **raḳḳāṣ-ı** ʿanber-feşān
   Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [raḳḳāṣ-ı, -ı]

rakkāṣ: *Oynayan, dans eden (kişi), köçek.*

1. Urur raḳṣ **raḳḳāṣ-ı** ʿanber-feşān
   Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [raḳḳāṣ-ı, -ı]

rakkāṣ ider: *Köçek etmek.*

1. Ṣurāḥī ider ḳahḳaha ḫande cām
   Çalar çengi **raḳḳāṣ ider** ḫōş-ḫırām

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 38). [raḳḳāṣ ider, -er]

raks: *Dans, oyun.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
   Kimi **raḳṣ** urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [raḳṣ,]*

raks: *Dans, oyun.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
   Kimi **raḳṣ** urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [raḳṣ,]*

raks: *Dans etmek.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
   Yine **raḳṣa** başladı her meh-cebīn
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [raḳṣa, -a]

raks: *Dans etmek.*

1. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
   Yine **raḳṣa** başladı her meh-cebīn
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [raḳṣa, -a]

raks: *(Ar.) Dans, oyun.*

1. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
   Bulınmaz olur **raḳṣa** raḳḳāṣe cāy
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [raḳṣa, -a]

raks: *(Ar.) Dans, oyun.*

1. Sarāy içi ṭoldı terennüm-serāy
   Bulınmaz olur **raḳṣa** raḳḳāṣe cāy
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 40). [raḳṣa, -a]

raks: *Ar. Sıçrayıp oynama, hora tepme.*

1. Urur **raḳṣ** raḳḳāṣ-ı ʿanber-feşān
   Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [raḳṣ,]

raks: *Ar. Sıçrayıp oynama, hora tepme.*

1. Urur **raḳṣ** raḳḳāṣ-ı ʿanber-feşān
   Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [raḳṣ,]

raḳs idüp: *Dans etmek.*

1. İdüp dāyimā raḳṣ bu āsiyā
   İder ādemüñ ḫākini tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 29). [raḳṣ idüp, -üp]*

raḳṣ urur: *Dansetmek, oynamak.*

1. Virür her biri tāb hem-çün güher
   Kimi **raḳṣ urur** kimi naġme-ger
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 58). [raḳṣ urur, -ur]

raḳṣān olur: *Dans etmek, oynamak.*

1. Semāʿın görüp serv ḫayrān olur
   Ṣanevber gelüp cūşa **raḳṣān olur**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 60). [raḳṣān olur, -ur]

raḳīb: *Aşığın rakibi.*

1. Cihān-gīr **rākib** feres rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 67). [rākib,]

rām: *Far. Uyan, buyruk altına giren.*

1. Olup ḥükmüne cümle cān ile **rām**
   Ḳamu ser-keş olanlar oldı ġulām
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 367). [rām,]
2. Aña **rām** imiş nıṣf-ı Hindūstān
   Ne Hindūstān belki nıṣf-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 257). [rām,]*
3. Ser-ā-ser benüm ḥükmime Rūm **rām**
   Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [rām,]*
4. Geçüp eyledüm Hinde çün ihtimām
   Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı **rām**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 204). [rām,]
5. Çe ger ḥükmüñe **rām** rūy-i zemīn
   Degülsin velī ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 145). [rām,]*
6. Didi elçiye kim ṣafā geldi şāh
   Felek **rām** emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 156). [rām,]*

rām: *İtaat etmek, boyun eğmek.*

1. Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
   Baña **rāmdur** ṣuda her ne ki var
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [rāmdur, -dur]

rām: *Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan.*

1. Alup behre Behrām çün buldı kām
   Kemend-i maḥabbet anı ḳıldı **rām**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 86). [rām,]
2. ʿAdedsüz meʿārif sipāhın Ḫudā
   Baña **rām** idüp eyledi ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 32). [rām,]*

rām ide: *Boyun eğdirmek, itaat ettirmek, hükmü altına almak.*

1. Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
   Diledi cenūbı daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 6). [rām ide, -e]*

rām ide: *Uymak,boyun eğmek.*

1. Bu dünyāyı ṭutmış idi şeh tamām
   Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 182). [rām ide, -e]*

rām itmeyem: *Boyun eğdirmek.*

1. Helāk eyledüm ḫışm ile Fūrı ben
   Niçün itmeyem rām Faġfūrı ben
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 290). [rām itmeyem, -me, -y, -em]

rām itmişem: *Boyun eğdirmek.*

1. Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh tamām
   Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 302). [rām itmişem, -miş, -em]

rām ḳıldı: *Boyun eğdirmek, itaat ettirmek.*

1. Bir avuc türāba virüp ʿālemi
   Aña **rām ḳıldı** benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 350). [rām ḳıldı, -dı]*

rām ḳıldum: *İtaat ettirmek, boyun eğdirmek.*

1. Çıḳup Rūmdan ṭutmışam ʿālemi
   Baña **rām ḳıldum** benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 300). [rām ḳıldum, -du, -m]*

rām ola: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Gire dīnüñe cümle Māçīn ü Çīn
   Ola emrüñe rām rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 578). [rām ola, -a]*
2. ʿAdūya göz açtırma virme emān
   Ki ḥükmüñe **rām ola** cümle cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 96). [rām ola, -a]
3. Cihān-gīrlik fikrin eyle müdām
   Dilerseñ selāṭīn saña ola rām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 98). [rām ola, -a]*

rām ola: *Boyun eğmek. İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

1. Alam maşrıḳ u maġribi ser-be-ser
   Ola ḥükmime rām baḥr ile ber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 308). [rām ola, -a]*
2. Ḫalef olup ola ki ḳāyim-maḳām
   Selāṭīn ola ḥükmine cümle rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 168). [rām ola, -a]*

rām oldı: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
   Ki emrüme **rām oldı** cinnī vü nās
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 10). [rām oldı, -dı]
2. Ḳabāyil ḳamu ḥükmine oldı rām
   Beriye olur hem-çü dārü's-selām
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 173). [rām oldı, -dı]
3. Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
   Her emrüme **rām oldı** ol baḥr ü ber
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 132). [rām oldı, -dı]

rām olmadı: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Müselmān olur şehr ḫalḳı tamām
   Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 80). [rām olmadı, -ma, -dı]*

rām olmaya: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı ẓalām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 107). [rām olmaya, -ma, -ya]*

rām olmaz: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 348). [rām olmaz, -maz]*

rām olur: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Eger ʿizzet idüp olur ise rām
Ḳılayum aña ben daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 133). [rām olur, -ur]*

rām olursa: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Eger ḥükmüñe **rām olursa** cihān
Ne mümkin vire merg bir dem amān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 223). [rām olursa, -ur, -sa]*

rām ü fermān-ber: *Emre uyan ve emri yerine getiren.*

1. Gerek evc-i gerdūn gerek baḥr ü ber
Ḳamu emrüme **rām ü fermān-ber** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 14). [rām ü fermān-ber,]*

rān: *Güzel, latif, hoş görünen.*

1. Demirden sütūn oluban iki **rān**
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 65). [rān,]*

rān: *Güzel, latif, hoş görünen.*

1. Demirden sütūn oluban iki **rān**
Döner āhenīn Bīsütūna hemān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 65). [rān,]*

raʿşe idüp: *Titremek.*

1. Ne aʿṣāb ḳalur ne ḳalb ü miyān
İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 440). [raʿşe idüp, -üp]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide **rāst** Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 14). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Çü īrān işi bitdi ṣāḥib-ḳırān
Diledi ide **rāst** Hinde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 14). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Bilüp **rāst** ʿahd ile peymānumı
Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Bilüp **rāst** ʿahd ile peymānumı
Geçür boynuña tavḳ-ı fermānumı *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 317). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem **rāst** ḳaddüñe ben de kefen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Saña geldüm olmaġ içün gūr-ken
Biçem **rāst** ḳaddüñe ben de kefen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 894). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Ḳolanın çeküp **rāst** idüp ʿinān
Yine girdi meydāna ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1015). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Ḳolanın çeküp **rāst** idüp ʿinān
Yine girdi meydāna ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1015). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
Göresin sözüm **rāst** mı ya güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [rāst,]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
   Göresin sözüm **rāst** mı ya güzāf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [rāst,]

rāst: *Hakka ve hakikate uygun, doğru, gerçek.*

1. İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
   Her iş **rāstdur** çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 218). [rāstdur, -dur]*

rāst: *Hakka ve hakikate uygun, doğru, gerçek.*

1. İder bende-i şāha düşmen nifāḳ
   Her iş **rāstdur** çün ola ittifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 218). [rāstdur, -dur]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

1. İki sinnimüzce imiş sinni **rāst**
   ʿAdedde yoġ imiş ne zāyid ne kāst
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 187). [rāst,]

rāst ider: *Doğrultmak, düzgün etmek.*

1. İşidüp anuñ sözlerin pehlevān
   İder rāst meydānda aña ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 988). [rāst ider, -er]*

rāst kıldı: *Doğru şekilde tertip etmek, hazırlamak.*

1. Tamām itdi ḥaccı çü ṣāḥib-ḳırān
   Geçüp maġribe **rāst ḳıldı** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 220). [rāst ḳıldı, -dı]*

rāst-gūy: *Doğru söyleyen. Sevgilinin serviye benzeyen boyunu hatırlatma bağlamında.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol **rāst-gūy**
   İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 81). [rāst-gūy,]*

rāst-gūy: *Doğru söyleyen. Sevgilinin serviye benzeyen boyunu hatırlatma bağlamında.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol **rāst-gūy**
   İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 81). [rāst-gūy,]*

rāstlıḳ: *Doğruluk.*

1. Çü ʿālī-dürür şāhlar pāyesi
   Gerek **rāstlıḳ** ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 142). [rāstlıḳ,]*

rāstlıḳ: *Doğruluk.*

1. Çü ʿālī-dürür şāhlar pāyesi
   Gerek **rāstlıḳ** ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 142). [rāstlıḳ,]*

rasūl: *Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed (s.a.v.).*

1. İdüp baḫş aṣḥāba genci **Rasūl**
   Dil ü cāndan itdi ḳamusı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 145). [rasūl,]*
2. Tamām itdi Miʿrāc çünki **Rasūl**
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 141). [rasūl,]*
3. İki kerre dāmād idinüp **Rasūl**
   Anı itdi aṣḥāb içinde ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 15). [rasūl,]*
4. Ḫudāyı Ḫudā bil Ḫalīli **rasūl**
   Gerekmez ki ola ḳul olan fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 449). [rasūl,]*
5. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil **rasūli** Ḫalīl
   V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 53). [rasūli, -i]*
6. ʿİnāyet ṭapuñdan eyā Müsteʿān
   Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 558). [rasūlüñ, -üñ]*
7. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
   Ki saña şefāʿat ide ol **rasūl** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 68). [rasūl,]*

rasūl: *Allah'ın elçisi, Peygamber, Hz. Muhammed.*

1. Kitāba inan ol **Rasūle** muṭīʿ
   Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 223). [rasūle, -e]*
2. Kelāmını Bānū çün itdi tamām
   Getürdür **rasūle** firāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [rasūle, -e]*

rasūl: *Elçi.*

1. Bunı didi vü ġaybet itdi **rasūl**
   Feraḥ oldı şāh olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 589). [rasūl,]*
2. Varup nāmeyi Ḫāna virdi **rasūl**
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [rasūl,]
3. Bunı diyüp itdi **rasūle** ġażab
   Didi var di şāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 433). [rasūle, -e]*
4. Żuʿā eyleyüp didi kim iy **rasūl**
   Direm bildigüm olma ammā melūl

(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 21). [rasūl,]

5. Bunı diyüben secde itdi **rasūl**
   Ḫudā itdi nāz u niyāzın ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 49). [rasūl,]*
6. Rasūle virür bī-ʿaded sīm ü zer
   Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 221). [rasūle, -e]*
7. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi **rasūl**
   Velī ḫāṭırı oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 209). [rasūl,]*

rasūl: *Elçi,resul, peygamber II Hz. Muhammet.*

1. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni **rasūl**
   Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [rasūl,]*
2. Naṣīḥat-durur ḫalḳa bundan murād
   Cihāna **rasūl** eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 38). [rasūl,]*
3. Alup pīş-keşlerden oldı **rasūl**
   Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 109). [rasūl,]*

rasūl u kitāb: *Peygamber ve kitap (Kuran-ı Kerim).*

1. Bize gönderüben **rasūl u kitāb**
   ʿAyān eyleyen ol ḥaṭā vü ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 243). [rasūl u kitāb,]*

rasūl-i ḫudā: *Allah'ın Peygamberi, Hazret-i Muhammed (s.a.v).*

1. O ferḫunde şebde **Rasūl-i Ḫudā**
   Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 21). [rasūl-i ḫudā,]*
2. Saña ümmetem iy **Rasūl-i Ḫudā**
   Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 41). [rasūl-i ḫudā,]*

rasūl-i şeh-i baḥr ü ber: *Deniz,toprak şahının elçişi.*

1. Seḥerden durup itdi Bānū ḫaber
   Ki gele **rasūl-i şeh-i baḥr ü ber** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 120). [rasūl-i şeh-i baḥr ü ber,]*

ravża: *Bahçe. II Kitap adı.*

1. Riyāżı anuñ **Ravża** gibi şerīf
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [ravża,]*

ravża: *Bahçe. II Kitap adı.*

1. Riyāżı anuñ **Ravża** gibi şerīf
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [ravża,]*

ravża: *Bahçe.*

1. Kimini ider duzaḫında ẕelīl
   Kimine virür **ravżasına** sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 146). [ravżasına, -s, -ı, -n, -a]*

ravża: *Bahçe.*

1. Kimini ider duzaḫında ẕelīl
   Kimine virür **ravżasına** sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 146). [ravżasına, -s, -ı, -n, -a]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Göz açdırmayalum varalum aña
   Eyü **rāy** ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [rāy,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Göz açdırmayalum varalum aña
   Eyü **rāy** ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 972). [rāy,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Bu **rāy** ile bindi cihān-pehlevān
   Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [rāy,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Bu **rāy** ile bindi cihān-pehlevān
   Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 973). [rāy,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Egerçi ki ḳātil olur zaḫm-ı tīr
   Olur **rāy** āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 196). [rāy,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Egerçi ki ḳātil olur zaḫm-ı tīr
   Olur **rāy** āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 196). [rāy,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Ṭanış emrüñi olana ehl-i **rāy**
   Kim ola saña **rāy** ile reh-nümāy
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [rāy,]

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Ṭanış emrüñi olana ehl-i **rāy**
   Kim ola saña **rāy** ile reh-nümāy
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [rāy,]

rāy itdükde: *Düşünmek, fikir üretmek.*

1. ʿİnād itme dānālar itdükde rāy
   Olur fikr-i dānā ki müşkil-güşāy
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 199). [rāy itdükde, -dük, -de]

rāyet: *(Ar.) Sancak, bayrak.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
   Muḥarrif kesüp **rāyeti** ḫāme-vār
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [rāyeti, -i]

rāyet: *(Ar.) Sancak, bayrak.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur şehriyār
   Muḥarrif kesüp **rāyeti** ḫāme-vār
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 314). [rāyeti, -i]

rāyet-i zer-nigār: *Altınla işlenmiş sancak,bayrak.*

1. Çekildi yine **rāyet-i zer-nigār**
   Olur nīzelerden zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 367). [rāyet-i zer-nigār,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Ṭolu her dükān içi hep **rāygān**
   Yanında degül kūçece Iṣfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Ṭolu her dükān içi hep **rāygān**
   Yanında degül kūçece Iṣfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Nedür şāhlıḳ bār-keşlik hemān
   Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün **rāygān**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 192). [rāygān,]

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Nedür şāhlıḳ bār-keşlik hemān
   Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün **rāygān**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 192). [rāygān,]

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Çü ġāfil yata mest olup bāġ-bān
   Olur mīve-i būstān **rāygān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 154). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Çü ġāfil yata mest olup bāġ-bān
   Olur mīve-i būstān **rāygān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 154). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Birine degül gerçi ḳıymet cihān
   Velī bezl iderem anı **rāygān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 10). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Birine degül gerçi ḳıymet cihān
   Velī bezl iderem anı **rāygān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 10). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Bu iḳlīmi feth eylese **rāygān**
   Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 233). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Bu iḳlīmi feṯḥ eylese **rāygān**
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 233). [rāygān,]*

rāygān: *1. bedava, parasız. 2. pek çok, pek bol.*

1. Velīkin göricek ala **rāygān**
Bilinmez bahā-yı metāʿ-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 173). [rāygān,]*

rāy-ı dānā: *Alimin fikri.*

1. Ola fikrüñe **rāy-ı dānā** çü yār
Bir işde ḫaṭā olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 175). [rāy-ı dānā,]*

rāy-ı külāh: *Külah fikri.*

1. Ne derd-i ḫazāyin ne cevr-i sipāh
Ne iḳlīm fikri ne **rāy-ı külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 68). [rāy-ı külāh,]*

rāy-ı ṣāyib-dürür: *Doğru hüküm veren.*

1. Ziyāde olur ṣāhlıḳda ḫaṭar
Velī **rāy-ı ṣāyib-dürür** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 166). [rāy-ı ṣāyib-dürür, --dürür]*

rāz: *Sır.*

1. Gelüp elçi keşf eyledi çünki **rāz**
Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [rāz,]*

rāz: *Sır.*

1. Gelüp elçi keşf eyledi çünki **rāz**
Feraḥ oldı ġāyetde ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 495). [rāz,]*

rāz: *Gizli sır, saklı şey.*

1. Düzüp çīniler muṭribān ile sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü **rāz**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 668). [rāz,]

rāz: *Gizli sır, saklı şey.*

1. Düzüp çīniler muṭribān ile sāz
Ki söyleye her biri bir dürlü **rāz**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 668). [rāz,]

rāz: *Gizli sır, saklı şey.*

1. Çü ṣandūḳ içinden çıḳar ser-firāz
Dehen-bāz olup ḳıldı ṣandūḳ **rāz**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 308). [rāz,]

rāz-dān: *Sırrı bilen, sırra ortak olan (kimse), dost.*

1. Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide **rāz-dān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 26). [rāz-dān,]*

rāz-dān: *Sırrı bilen, sırra ortak olan (kimse), dost.*

1. Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide **rāz-dān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 26). [rāz-dān,]*

rāz-dār: *Sır sahibi, sır tutan.*

1. Ne dil kim ḳapuñda ola **rāz-dār**
Der-i her denīden anı bāz-dār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 55). [rāz-dār,]*

rāżı: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

1. Ola **rāżı** Ḫaḳ cümle aṣḥābdan
Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 33). [rāżı,]*

rāżı: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

1. Ola **rāżı** Ḫaḳ cümle aṣḥābdan
Daḫı āl-i Aḥmedden aṣḥābdan *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 33). [rāżı,]*

rāżı: *Rıza gösteren, boyun eğen.*

1. Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola **rāżı** andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 766). [rāżı,]*

rāżı: *Rıza gösteren, boyun eğen.*

1. Kimesneye ḳılmaya cevr ü sitem
Ola **rāżı** andan sipāh-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 766). [rāżı,]*

rāzı: *Hoşnut, rıza gösteren, razı.*

1. Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı **rāżı** vü ḫalḳı ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 292). [rāżı,]*

rāzı: *Hoşnut, rıza gösteren, razı.*

1. Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı **rāżı** vü ḫalḳı ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 292). [rāżı,]*

rāzı: *Sır.*

1. Ḫıṭāb eyleyüp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Bu **rāzı** ider cümlesine ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 132). [rāzı, -ı]*

rāzı: *Sır.*

1. Ḫıṭāb eyleyüp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Bu **rāzı** ider cümlesine ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 132). [rāzı, -ı]*

rāżī: *Rıza gösteren, boyun eğen.*

1. Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi şāh
Ki **rāżī** degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 164). [rāżī,]*

rāżī: *Rıza gösteren, boyun eğen.*

1. Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi şāh
Ki **rāżī** degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 164). [rāżī,]*

rāżı ola: *Yetin II kabul et.*

1. Rıżā-yı Ḫaḳı gözle iy pādişāh
Ki **rāżı ola** ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 232). [rāżı ola, -a]*

rāżı olur: *Rıza gösteren olmak.*

1. Yiyüp içdiler sūr oldı tamām
Olur rāżı cümle ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 580). [rāżı olur, -ur]*

rāzık: *Rızık veren (Allah).*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḫālıḳı
Ḳamu rızḳ-cūyālaruñ **Rāzıḳı** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 22). [rāzıḳı, -ı]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 620). [reʿāyāya, -y, -a]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Ki bir nesne almayalar bī-bahā
Reʿāyāya ḳılmaya kimse cefā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 620). [reʿāyāya, -y, -a]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 622). [reʿāyāyı, -y, -ı]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 622). [reʿāyāyı, -y, -ı]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. ʿAdū içün itmek **reʿāyāya** kīn
Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [reʿāyāya, -y, -a]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. ʿAdū içün itmek **reʿāyāya** kīn
Ḫudānuñdur mülk ü bende hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 623). [reʿāyāya, -y, -a]*

reʿāya: *Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 718). [reʿāyā,]*

reʿāya: *Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm şehā
Reʿāyā daḥı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 718). [reʿāyā,]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 151). [reʿāyāya, -y, -a]

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Reʿāyāya her kim iderse sitem
Mücerrebdür elbet olur ʿömri kem
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 151). [reʿāyāya, -y, -a]

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 153). [reʿāyāya, -y, -a]*

reʿāyā: *Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.*

1. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 153). [reʿāyāya, -y, -a]*

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al **rebāb**
Ki devrān ġamı itdi bağrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [rebāb,]

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Ele muṭribā şevḳ ile al **rebāb**
Ki devrān ġamı itdi bağrum kebāb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [rebāb,]

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Enīn itdügünce cigerden **rebāb**
İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil hem kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 67). [rebāb,]*

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Enīn itdügünce cigerden **rebāb**
İder ʿāşıḳ-ı sūḫte-dil hem kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 67). [rebāb,]*

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u **rebāb** u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [rebāb,]*

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u **rebāb** u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [rebāb,]*

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u **rebāb**
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫˇāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [rebāb,]

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u **rebāb**
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫˇāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 61). [rebāb,]

rebv-veş: *Astım gibi.*

1. Geçer girdden düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar **rebv-veş** cism ü cāna firāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 334). [rebv-veş,]

rebv-veş: *Astım gibi.*

1. Geçer girdden düşmene çün ḫunāḳ
Ṣalar **rebv-veş** cism ü cāna firāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 334). [rebv-veş,]

recā: *Ümit, umut, yakarış.*

1. Murādātuma yoġ idi intihā
Kesildi dirīġāyla cümle **recā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 438). [recā,]*

recā: *Ümit, umut, yakarış.*

1. Murādātuma yoġ idi intihā
   Kesildi dirīġāyla cümle **recā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 438). [recā,]*

recā idüp: *Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.*

1. Şu göz kim aña cevheri tūtiyā
   Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 94). [recā idüp, -üp]*

recā itmezler: *Rica etmek. Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek; ummak.*

1. Görüp ḫalḳ ṣandūḳı eyler duʿā
   Bu iḳbāli itmezler idi recā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 286). [recā itmezler, -mez, -ler]*

recm ider: *Taşa tutularak öldürülmek.*

1. Niçün **recm ider** dāyim anı şihāb
   Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [recm ider, -er]*

red ider: *Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek; yalanlamak, çürütmek.*

1. Ne ḫayra ne şerre yarar bī-ḫıred
   Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 184). [red ider, -er]*

redd: *Reddetmek.*

1. Beni eyleme **reddüñ** ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [reddüñ, -üñ]

redd: *Reddetmek.*

1. Beni eyleme **reddüñ** ile melūl
   Ḳuluñam hemīn ḳullıġa ḳıl ḳabūl
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 45). [reddüñ, -üñ]

redd ider: *Kovmak, geri çevirmek.*

1. Bunı diyüben elçiyi **redd ider**
   Ḫaḳāretle elçi dönüben gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 493). [redd ider, -er]*

redd-i feżā: *Uzay boşluğunun geri çevirmesi.*

1. İder çünki **redd-i feżā** sīm ü zer
   Anı ʿāḳıl olan niçün ḥıfẓ ider *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 207). [redd-i feżā,]*

rede: *Saf, sıra.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
   Geçer şebkeden ṣanki āb-ı revān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 661). [rededen, -den]

rede: *Saf, sıra.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
   Geçer şebkeden ṣanki āb-ı revān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 661). [rededen, -den]

refīʿ: *Yüksek, yüce.*

1. Refīʿdür serā perde-i kibriyā
   Girilmez dimeyince luṭfuñ derā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 29). [refīʿdür, -dür]*
2. Refīʿ ḳubbesi çarḫ-ı mīnā gibi
   Aşılmışdı subḥa Ṣüreyyā gibi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 209). [refīʿ,]*
3. Gelüp ʿöẕr ḳıl emrine ol muṭīʿ
   Ḫalāṣ ide saña diyārı **refīʿ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 850). [refīʿ,]*

refīḳ: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
   Bize himmetüñi **refīḳ** it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 88). [refīḳ,]*

refīk: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Didi Ḫāna iy şāh-ı Māçīn ü Çīn
   Bize himmetüñi **refīḳ** it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 88). [refīḳ,]*

refīk: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Bu yolda saña Ḫıżr olsun **refīḳ**
Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [refīḳ,]

refīk: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Bu yolda saña Ḫıżr olsun **refīḳ**
Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [refīḳ,]

refīk: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Kimüñ kim **refīḳi** Belīnās ola
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [refīḳi, -i]*

refīk: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Kimüñ kim **refīḳi** Belīnās ola
Enīsi daḫı Ḫıżr u İlyās ola *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 23). [refīḳi, -i]*

refīk it: *Arkadaş, yoldaş etmek; ortak etmek II birlikte bulundurmak.*

1. İlāhī hidāyet **refīḳ it** baña
Ki ṭoġru varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 79). [refīḳ it,]*

refīḳ ola: *Dost olmak II nasip olmak, bir şeye erişmek.*

1. Bilinen bu ʿaḳl ile iy pādişāh
Refīḳ ola fikrüñe feyż-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 110). [refīḳ ola, -a]*

refīk olma: *Dost olmak II nasip olmak, bir şeye erişmek.*

1. Olup hem-nişīn ehl-i dānā ile
Refīḳ olma zinhār aʿmā ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 170). [refīḳ olma, -ma]*

refīk olur: *Dost olmak II nasip olmak, bir şeye erişmek.*

1. Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol n'ola bilmesem ben ṭarīḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 159). [refīḳ olur, -ur]

refīk-i hıred-mendden: *Akıllı arkadaş.*

1. Gerek gāh ceng gerek gāh sūr
Refīḳ-i ḫıred-mendden olma dūr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 252). [refīḳ-i ḫıred-mendden, -den]

reg: *Damar.*

1. Çü **reg** cevze beñzer şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [reg,]

reg: *Damar.*

1. Çü **reg** cevze beñzer şihābı kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [reg,]

reg-i kūhsāra: *Dağlık bölge istilası.*

1. Bulınur **reg-i kūhsāra** ʿaded
Anuñ ʿaddi ḥaddine yoḳdur meded
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 107). [reg-i kūhsāra, -a]

reh: *Yol.*

1. Şu **reh** kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [reh,]

reh: *Yol.*

1. Şu **reh** kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [reh,]

reh: *Yol.*

1. Gider bir niçe māh **reh** şehriyār
Görinür ıraḳdan bir ulu ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 371). [reh,]*

reh: *Yol.*

1. Ne **reh** bellü anda ne olur ḳıyās
Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 109). [reh,]*

rehā: *Kurtulma, kurtuluş.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
   Deminden bula mı ḳaçuban **rehā**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [rehā,]

rehā: *Kurtulma, kurtuluş.*

1. Göre ġāv-ı deştīyi çün ejdehā
   Deminden bula mı ḳaçuban **rehā**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 380). [rehā,]

rehā: *Far. Kurtulma, halâs. ("rehâyî" dahi kullanılır).*

1. Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
   Bulur ḫançerüñden cihānda **rehā**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 500). [rehā,]

rehā: *Far. Kurtulma, halâs. ("rehâyî" dahi kullanılır).*

1. Ne ādem ne pīl ü ne ner-ejdehā
   Bulur ḫançerüñden cihānda **rehā**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 500). [rehā,]

rehā eyler: *Serbest bırakmak, kurtarmak.*

1. Sikender olur mest çün ejdehā
   ʿAdūya ʿinānını eyler rehā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1102). [rehā eyler, -r]*

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
   Ḫıredsüzlere **rehber** ü çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 8). [rehber,]*

rehberüñ olup: *Yol göstermek, takip ettiği yolda önderlik etmek.*

1. Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
   Nereye ki ʿazm itseñ ol reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 101). [rehberüñ olup, -up]

rehg-güzār: *Geçilen yol.*

1. Yoluna idüp sīm ü zerler niṯār
   Görinmez olur sīmden **rehg-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 132). [rehg-güẕār,]

rehg-güzār: *Geçilen yol.*

1. Yoluna idüp sīm ü zerler niṯār
   Görinmez olur sīmden **rehg-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 132). [rehg-güẕār,]

reh-güzār: *Geçilen yol, geçit.*

1. Öñinde çeker tīġ-ı āhen ḥiṣār
   Bulamaz ṣabā nīzeden **reh-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 128). [reh-güẕār,]

reh-güzār: *Geçilen yol, geçit.*

1. Öñinde çeker tīġ-ı āhen ḥiṣār
   Bulamaz ṣabā nīzeden **reh-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 128). [reh-güẕār,]

reh-güzār: *Geçecek yol, geçit.*

1. Ṣabā **reh-güẕārın** idüp sed sinān
   Gözedür oḳ idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 811). [reh-güẕārın, -ıñ]*

reh-güzār: *Geçecek yol, geçit.*

1. Ṣabā **reh-güẕārın** idüp sed sinān
   Gözedür oḳ idinmege dil nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 811). [reh-güẕārın, -ıñ]*

reh-güzār: *Geçilecek yol ‖ uğrak.*

1. Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
   Görinmezdi ol rezmde **reh-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1076). [reh-güẕār,]

reh-güzār: *Geçilecek yol ‖ uğrak.*

1. Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
   Görinmezdi ol rezmde **reh-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1076). [reh-güẕār,]

reh-güzār: *Geçilen yol, geçit.*

1. İder şöyle gerdūnlarından ḥişār
   Ki bulmaz ṣabā geçmege **reh-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 580). [reh-güẕār,]

reh-güzār: *Geçilen yol, geçit.*

1. İder şöyle gerdūnlarından ḥişār
   Ki bulmaz ṣabā geçmege **reh-güẕār**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 580). [reh-güẕār,]

reh-güzer: *Geçit, geçecek yol.*

1. Hemīn var ara yirde bir **reh-güẕer**
   O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 79). [reh-güẕer,]

reh-i hindden: *Hindistan yolu.*

1. Reh-i Hindden eyler isem güẕer
   Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 97). [reh-i hindden, -den]*

reh-nümâ: *Far. Yol gösterici, delîl: Yârab hemîşe lütfunu kıl reh-nümâ bana / Gösterme ol tarîki ki yetmez sana bana" Reh-nümâ suretinde de kullanılır.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña oldılar **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [reh-nümā,]
2. Sürūş-ı Ḫudādur baña **reh-nümā**
   Ki oldum bu fen ehline pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 65). [reh-nümā,]*
3. Suḥen pīşvādur suḥen **reh-nümā**
   Nigārende-i ṭāḳ-i her dü serā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 77). [reh-nümā,]*
4. Murādında çün Ḫıżrdur **reh-nümā**
   Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 57). [reh-nümā,]
5. Murādında çün Ḫıżrdur **reh-nümā**
   Ḳamu ḫalḳa olsa n'ola **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 58). [reh-nümā,]
6. Beni bunda ṣaldı anıñçün Ḫudā
   Ki ʿadliyle ḫalḳa olam **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 300). [reh-nümā,]
7. Eger enbiyā olmasa **reh-nümā**
   Muḳarrer bulınmazdı hergiz Ḫudā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 247). [reh-nümā,]
8. Bu dilde Niẓāmī gibi **reh-nümā**
   Olup māʿadāya olam pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 41). [reh-nümā,]*
9. Dimiş pīr-i pīşine-i pīşvā
   Ki kāmillere ol-durur **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 88). [reh-nümā,]

reh-nümâ: *Yol gösteren.*

1. Murādum degül Sind mülki şehā
   Velī geldüm olmaġ içün **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 34). [reh-nümā,]
2. Gerekdür bize līk bir pīşvā
   Ola deştden Rūma dek **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [reh-nümā,]
3. Eyā cümle güm-rehlere **reh-nümā**
   Murād ol olam cümleye pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 269). [reh-nümā,]*
4. Olup rehberüñ nūr ola pīşvā
   Nereye ki ʿazm itseñ ol **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 102). [reh-nümā,]
5. Didi iy Sikender buyurdı Ḫudā
   Baña tā ki olam saña **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 120). [reh-nümā,]
6. Ki meh-veş vire tīre içre żiyā
   Bile ḳanda gitdügin ol **reh-nümā**
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 140). [reh-nümā,]

reh-nümâ: *Yol gösteren, kılavuz.*

1. Piyāde öñince ḳamu enbiyā
   Rikābı gibi rākib ol **reh-nümā** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 108). [reh-nümā,]*

reh-nümâ: *Yol gösteren, rehber, kılavuz.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña **reh-nümā**
   Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 13). [reh-nümā,]

reh-nümā ola: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Kime kim firişte ola reh-nümā
   Degüldür anuñ ḫāceti pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 161). [reh-nümā ola, -a]*
2. Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
   Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 132). [reh-nümā ola, -a]*

reh-nümā olam: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Baña şöyle emr eylemişdür Ḫudā
Olam cümle mekrūhlara reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 268). [reh-nümā olam, -a, -m]

reh-nümā olan: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Olan vaḥy ü ilhām ile reh-nümā
Ḳılan ḫalḳa mürselleri pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 169). [reh-nümā olan, -an]*

reh-nümā olana: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Olana sürūş-ı Ḫudā reh-nümā
Ne ḥācet ola kimsene pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 55). [reh-nümā olana, --an, --a]*

reh-nümā olup: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Şehādet idüp aña telḳīn-i şāh
Olup reh-nümā gösterür şāh rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 458). [reh-nümā olup, -up]*
2. Olup cümle maḫlūḳa fermān-revā
Nebiy-yi Ḫaḳ olup ola reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 8). [reh-nümā olup, -up]*
3. Olup keştiye ol melek reh-nümā
Getürdi yirine yine bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 321). [reh-nümā olup, -up]*

reh-nümā olur: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

1. Ḳılavuz olup Ḫızır u İlyās aña
Ḫakuñ emri ile olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 224). [reh-nümā olur, -ur]*
2. Benümdür ẓafer müjde oldı baña
Size Ḫızır u İlyās olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 690). [reh-nümā olur, -ur]*
3. Ḳılup ḫalḳa irşād olur reh-nümā
Ḳamu muḳtedī olur ol muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 165). [reh-nümā olur, -ur]*

reh-nümāy: *Yol gösterici, rehber.*

1. Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
Kim ola saña rāy ile **reh-nümāy**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [reh-nümāy,]

reh-nümāy: *Yol gösterici, rehber.*

1. Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
Kim ola saña rāy ile **reh-nümāy**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 178). [reh-nümāy,]

reh-numūn: *Yol gösteren, yol arkadaşı.*

1. Nihān u ʿayān u derūn u birūn
Bu eşyāya cümle ṭapuñ **reh-nümūn**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 24). [reh-nümūn,]

reh-rev: *Yola giden, yolcu.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ
Ki **reh-rev** ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 202). [reh-rev,]*

reh-rev: *Yola giden, yolcu.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir ribāṭ
Ki **reh-rev** ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 202). [reh-rev,]*

reʾīs: *Baş, amir, bir topluluğu idare eden kimse, başkan, amir.*

1. ʿİlācuñ **reʾīsi** nedür iḥtimā
Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [reʾīsi, -i]*

reʾīs: *Baş, amir, bir topluluğu idare eden kimse, başkan, amir.*

1. ʿİlācuñ **reʾīsi** nedür iḥtimā
Gelür nefse gerçi ki ġayet belā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 359). [reʾīsi, -i]*

remād: *Far. Ateş külü, hâkister.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı **remād**
Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [remād,]*

remād: *Far. Ateş külü, hâkister.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı **remād**
Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [remād,]*

remād oldı: *Kül olmak.*

1. Yanup yaḳıluban **remād oldı** nār
Döküp eşk seylin şu aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 193). [remād oldı, -dı]*

reme: *At sürüsü.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
   Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 152). [remeye, -y, -e]*

reme: *At sürüsü.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
   Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 152). [remeye, -y, -e]*

remḥ: *Mızrak.*

1. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
   Sinānın urur **remḥ** ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [remḥ,]*

remh: *Mızrak.*

1. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
   Sinānın urur **remḥ** ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [remḥ,]*

remḥ u şemşīr: *Süngü ve kılıç.*

1. Beyābān u mīşe ṭolu şīr olur
   Cihānuñ içi **remḥ u şemşīr** olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 778). [remḥ u şemşīr,]*

remḥ-i mīl çeküp: *Mızrak ile mil çekmek.*

1. Çeküp çeşm seyyāreye remḥ-i mīl
   Günüñ sürdi ruḫsārına gerd-i nīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 783). [remḥ-i mīl çeküp, --üp-üp]*

remḥ-i sīne-güẕār: *Göğsü geçen süngü (ile vurmak).*

1. Ele almadan **remḥ-i sīne-güẕār**
   ʿAdūnuñ sipāhı olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 357). [remḥ-i sīne-güẕār,]*

remīm itmeye: *Çürümek.*

1. Yuyup ḫıngini virdi Āb-ı Ḥayāt
   Remīm itmeye tā ki anı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 232). [remīm itmeye, -me, -ye]*

remz: *Ar. Gizlice işaret, ima.*

1. Bilür kim budur **remz** ehl-i nücūm
   Tamām oldı ʿömr irdi ol vaḳt-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 153). [remz,]*

remz: *Gizlice işaret, ima.*

1. Döker ādemī-zād içün çeşmi seyl
   Velī **remzin** añlara ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 26). [remzin, -in]*

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Murādum benüm bu çekem derd ü **renc**
   ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [renc,]*

renc: *Istırap, sıkıntı.*

1. Niçe **rencden** rence uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [rencden, -den]*

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Murādum benüm bu çekem derd ü **renc**
   ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [renc,]*

renc: *Ağrı, sızı, eziyet, ıstırap, dert, mihnet.*

1. Niçe rencden **rence** uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [rence, -e]*

renc: *Istırap, sıkıntı.*

1. Niçe **rencden** rence uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [rencden, -den]*

renc: *Ağrı, sızı, eziyet, ıstırap, dert, mihnet.*

1. Niçe rencden **rence** uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [rence, -e]

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
   Gehī genc ḳısmet ider gāh **renc** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 492). [renc,]*

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Hemīşe bu ḥāl-i sarāy-ı sipenc
   Gehī genc ḳısmet ider gāh **renc** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 492). [renc,]*

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
   Ki dünyā içün çekmeye kimse **renc**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [renc,]

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
   Ki dünyā içün çekmeye kimse **renc**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 278). [renc,]

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
   Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye **renc**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [renc,]

renc: *Eziyet, ağırlık.*

1. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
   Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye **renc**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [renc,]

renc çeküp: *Zahmet çekmek.*

1. Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
   Murādum budur kim yazam Penc-genc
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 59). [renc çeküp, -üp]

renc ider: *Dert etmek; önemsemek.*

1. Şu deñlü ider renc şāh-ı cihān
   Dutar bir yüzin ṣanki ṭūfān-ı ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 179). [renc ider, -er]

rencīde: *Gönlü kırık, incinmiş.*

1. Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma iy kīne-ḫʷāh
   Ne tīġ ola **rencīde** ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [rencīde,]*

rencīde: *Gönlü kırık, incinmiş.*

1. Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma iy kīne-ḫʷāh
   Ne tīġ ola **rencīde** ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [rencīde,]*

rencīde: *İncinniş, kırılmış.*

1. Ola çünki **rencīde** ḫalḳ-ı cihān
   Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 19). [rencīde,]*

rencīde: *İncinniş, kırılmış.*

1. Ola çünki **rencīde** ḫalḳ-ı cihān
   Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 19). [rencīde,]*

rencīde olur: *İncinmek, kırılmak.*

1. Çün olmaya tedrīc ile pāy-gāh
   Olur cümle rencīde senden sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 52). [rencīde olur, --ur]

reng: *Renk.*

1. Mülevven iki **reng** ile anda sīb
   Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü rūy-i ḥabīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 183). [reng,]*
2. Ne **reng** idügin bilmeyen sīm ü zer
   Pür eyler ol iḥsān ile kīseler *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 191). [reng,]*
3. Çü yinmez ne dirsin idinüp murād
   Baḳup **rengine** ṭıfl-veş olma şād
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 98). [rengine, -i, -n, -e]
4. Boyanup siyeh **renge** aṭlas libās
   Ne zer-beft bellü ne çil ne palās *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 203). [renge, -e]*

reng: *Renk.*

1. Ṣararmışdı beñzi çü ehl-i ḥużūr
Virür **rengi** nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 74). [rengi, -i]*

reng ide: *Boyamak.*

1. İder tirkeşinüñ için pür ḫadeng
Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 638). [reng ide, -e]*

reng-i kāfūra: *Kāfūr rengi (kāfūr: kâfur ağacının (Laurus camphhora) zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde).*

1. Dönüp **reng-i kāfūra** müşg-i siyāh
Dirīġ oldı pejmürde hem-çün giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 31). [reng-i kāfūra, -a]*

rengīn-şarāb: *Hoş şarap.*

1. Getür sāḳiyā baña **rengīn-şarāb**
Ecel eylemedin tenümi türāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 269). [rengīn-şarāb,]*

reng-rez: *Boyacı.*

1. Ḫazān **reng-rez** oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [reng-rez,]*

reng-rez: *Boyacı.*

1. Ḫazān **reng-rez** oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 3). [reng-rez,]*

resen: *Urgan, halat.*

1. Getürdüp iki sīn daḫı ḫᵛōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [resenler, -ler]*

resen: *Urgan, halat.*

1. Getürdüp iki sīn daḫı ḫᵛōr u zār
Resenler daḳup eyledi zeyn-dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [resenler, -ler]*

resen: *İp, urgan, halat.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ **resen** oldı ḳaʿrında mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [resen,]*

resen: *İp, urgan, halat.*

1. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ **resen** oldı ḳaʿrında mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [resen,]*

resen: *İp; sevgilinin zülfleri.*

1. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 59). [resenler, -ler]*

resen: *İp; sevgilinin zülfleri.*

1. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 59). [resenler, -ler]*

resen: *Urgan, halat.*

1. Resenler virürler ṣadā hem-çü çeng
İder ʿālemi devr vaḳt-i zaġenk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 101). [resenler, -ler]*

reşk: *Kıskançlık.*

1. Yine eyle bir naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı **reşkinden** ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 4). [reşkinden, -i, -n, -den]*

reşk: *Kıskançlık.*

1. Yine eyle bir naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı **reşkinden** ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 4). [reşkinden, -i, -n, -den]*

reşk: *Far. 1. kıskançlık 2. haset.*

1. Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
Göricek ki **reşk** itmeye āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 100). [reşk,]*

reşk: *Far. 1. kıskançlık 2. haset.*

1. Ḳamu müşg ü ʿanber idinmiş niḳāb
   Göricek ki **reşk** itmeye āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 100). [reşk,]*

reşk: *Kıskançlık.*

1. Saña **reşk** idüp ben de āheng idem
   Terānem ḳıla bezmden çün gidem *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [reşk,]*

reşk: *Kıskançlık.*

1. Saña **reşk** idüp ben de āheng idem
   Terānem ḳıla bezmden çün gidem *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 195). [reşk,]*

reşk eyleye: *Kıskanmak.*

1. Sarāyında eyletdi bir būstān
   Ki **reşk eyleye** aña bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 4). [reşk eyleye, -ye]*

reşk iden: *Kıskanmak, günülemek.*

1. Baña **reşk iden** düşmen olsun tebāh
   Ḥased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 307). [reşk iden, -en]*

reşk-i ġılmān: *Kıskanç erkek köle.*

1. Perī yüzli vü **reşk-i ġılmān** idi
   Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 113). [reşk-i ġılmān,]*

reşk-i māh: *Gökyüzündeki ayı bile kıskandıracak (kadar güzel olan sevgili).*

1. Varur istirāḥat mekānına şāh
   Muḳārin ola tā ki ol **reşk-i māh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [reşk-i māh,]*

resm: *Şekil, tarz, suret.*

1. Yidi gün iderler bu **resm** ile ceng
   İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [resm,]*
2. Şu **resme** ṭolar ʿāleme çākaçāk
   Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 231). [resme, -e]*
3. Şu **resme** iki leşker itdi ḫurūş
   Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [resme, -e]*
4. Eker fitne toḫmını anda zamān
   Ki bu **resme** ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [resme, -e]*
5. Müeyyed idüpdür beni bī-niyāz
   Ki oldum bu **resm** ile gerden-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 302). [resm,]*
6. Bu **resm** ile ceng eyledi iki şāh
   Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [resm,]*
7. Şu **resm** ile ḳızmışdı kām u dehān
   Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 83). [resm,]*
8. Dir idi bu **resme** müşerref mekān
   Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 47). [resme, -e]*
9. Virür ṣubḥ-ı kāẕib ṣalʿāta fesād
   Budur **resm** olur ṣādıḳa iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 144). [resm,]*
10. Gerek ʿabde tedrīc ile pāy-gāh
    Ḳadīmī budur **resm** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 50). [resm,]*

resm: *Resim, suret, timsal.*

1. İderken bu **resm** ile ṣayd ol dilīr
   Çıkar mīşeden nā-gehān nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 145). [resm,]*
2. Göresin çü bir **resmde** var sitem
   Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 175). [resmde, -de]*

resm: *Görüntü, şekil, tarz, suret, fiziksel yapı.*

1. Şu **resme** ḳıl iy Dāver-i kār-sāz
   Beni kim olam ḫalḳdan bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 53). [resme, -e]*

resm: *Şekil.*

1. Yatur naʿl **resminden** artuḳ kemān
   Virür her biri māh-ı nevden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [resminden, -i, -n, -den]*

resme: *Ar. Suret, şekil. tarz.*

1. Şu **resme** yaratduñ zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 41). [resme,]
2. Şu **resme** ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 91). [resme,]*
3. Çalar çengde Zühre bir **resme** seyr
   Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [resme,]
4. Bu fende ḫaber-dār iseñ ḳıl naẓar
   Ne **resme** dizilür göresin dürer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 6). [resme,]*
5. Olup encümen eyledi deşti ceng
   Şu **resme** ki şāha zemīn oldı teng
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 84). [resme,]
6. Göñül mülkin evhām ider pāy-māl
   Şu **resme** ki taʿmīre ḳalmaz mecāl
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 432). [resme,]

reste: *Kurtulmuş.*

1. Aña pādişehler kemer-bestedür
   Olan bendesi tīġdan **restedür** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 48). [restedür, -dür]*

reste: *Kurtulmuş.*

1. Aña pādişehler kemer-bestedür
   Olan bendesi tīġdan **restedür** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 48). [restedür, -dür]*

reste: *Kurtulmuş.*

1. Benefşe idi **reste** farḳında tāc
   Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [reste,]

reste: *Kurtulmuş.*

1. Benefşe idi **reste** farḳında tāc
   Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [reste,]

reste olan: *Kurtulmak. II. Büyümek, yetişmek.*

1. Havāsı virür mürde cisme ḥayāt
   Nebāt idi her **reste olan** nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 90). [reste olan, -an]*

resūl-i ḫaḳa: *Allah'ın peygamberi, Hazret-i Muhammed.*

1. Şu kim ḳılmaya sözüme iʿtimād
   Resūl-i Ḫaḳa itmeye iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 46). [resūl-i ḫaḳa,]*

revā: *Far. Caiz, lâyık, beca.*

1. Didi baña bu mülki virdi Ḫudā
   Reʿāyāyı incitmek olmaz **revā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 622). [revā,]*
2. Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
   Bu işde tereddüd degüldür **revā** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 896). [revā,]*
3. Didi Bānū kim şāh olana yalan
   Degüldür **revā** iy cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 188). [revā,]

revā: *Far. Caiz, lâyık, beca. Revādur āşinālar baḥr-i ʿaşḳa ṭalalar yir yir.*

1. Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Revā mı ki elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [revā,]*

revā degüldür: *Layık değil.*

1. Şeh olana yāfe degüldür revā
   Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 435). [revā degüldür, -dür]

revā gördi: *Uygun görmek, yakıştırmak, kötü bir duruma layık bulmak.*

1. Ḳamusına sen şāh olursın şehā
   Saña gördi bu ʿizzeti Ḫaḳ revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 94). [revā gördi, -di]*
2. Süleymānlıġı gördi Ḫaḳ çün revā
   Gerek olasın ʿāleme pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 135). [revā gördi, -di]*

revā ḳıldı: *Uygun görmek.*

1. Duʿāsını çün ḳıldı Yezdān revā
   Ḫıżır ḥażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 573). [revā ḳıldı, -dı]*

revā ola: *Uygun olmak.*

1. Saña ḫod muḳārin ʿadū-yı Ḫudā
   Revā ola mı olmamaḳ pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 292). [revā ola, -a]*

revā ola mı: *Layık, uygun, münasip olmak.*

1. Mekānuñ senüñ ʿAdn idi ibtidā
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 242). [revā ola mı, -a, -mı]*

revā olmaz: *Uygun olmak.*

1. ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
   Ne var kimsede kimse bilmez şehā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 97). [revā olmaz, -maz]
2. Şu kim dūr-ı endīş ü dānā ola
   Bunuñ gibi fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 204). [revā olmaz, -maz]*

revā olur: *Uygun olmak.*

1. Baña di murādātuñı hep şehā
   Ne emr itseñ olur yanumda revā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 416). [revā olur, -ur]

revā olur: *Layık, uygun, münasip olmak.*

1. Melāmet selāmetde olur revā
   Selāmetsüz olur melāmet ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 191). [revā olur, -ur]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
   Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol **revāc** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 202). [revāc,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
   Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol **revāc** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 202). [revāc,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Virem ʿadl ile dāda şöyle **revāc**
   Ki şemʿ ile ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [revāc,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Virem ʿadl ile dāda şöyle **revāc**
   Ki şemʿ ile ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [revāc,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
   Cemāli metāʿına vire **revāc** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [revāc,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
   Cemāli metāʿına vire **revāc** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [revāc,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Dirīġā ki bulmadum ammā **revāc**
   Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [revāc,]

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

1. Dirīġā ki bulmadum ammā **revāc**
   Bulınmaz bu bezmin ʿināya ʿilāc
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 45). [revāc,]

revādur: *Far. Caiz, lâyık, beca. Revādur āşinālar baḥr-i ʿaşḳa ṭalalar yir yir Revādur āşinālar baḥr-i ʿaşḳa ṭalalar yir yir.*

1. Bize görmedin bunca iden kerem
   Yüzümüze başa **revādur** ḳadem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 68). [revādur,]

revādur: *Far. Caiz, lâyık, beca. Revādur āşinālar baḥr-i ʿaşḳa ṭalalar yir yir Revādur āşinālar baḥr-i ʿaşḳa ṭalalar yir yir.*

1. Bize görmedin bunca iden kerem
   Yüzümüze başa **revādur** ḳadem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 68). [revādur,]

revān: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

1. Yine oldı deryā-yı cevşen **revān**
   Cihānda ḳopa tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 513). [revān,]*
2. Rededen **revān** nāveg-i ḫūn-feşān
   Geçer şebkeden şanki āb-ı **revān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 661). [revān,]
3. Seḥerden durup şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Çeküp leşker Iṣṭaḫra olur **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 678). [revān,]*

4. Kerem idüp iy şāh-ı şāḥib-ḳırān
Baña ehl-i beytim idesin **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 738). [revān,]*
5. Gerekmez baña mülk-i īrān-zemīn
Revān eyledük yine şāha hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 768). [revān,]
6. Cevābın alup elçi oldı **revān**
Oturdı bir ay anda şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 803). [revān,]*
7. Dutup pend-i şeyṭānı şāh-ı cihān
İder Fūr-ı Hindūya elçi **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 876). [revān,]*
8. Ne deñlü ḫazīnem ki var der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm **revān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 888). [revān,]
9. Metāʿı alup elçi oldı **revān**
İdüp ḫıfyeten ʿazm-i Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 917). [revān,]*
10. İdüp encümen Hindi Sindi hemān
Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum **revān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 934). [revān,]
11. Cevābın alup elçi oldı **revān**
İdüp rāh-ı īrāna ṭoġru ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 939). [revān,]*
12. Bu rāy ile bindi cihān-pehlevān
Yine oldı deryā-yı ʿasker **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 974). [revān,]*
13. İdüp mülk ü mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 348). [revān,]*
14. Buyurdı **revān** şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele aldı ḳırṭās ü ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 313). [revān,]*
15. Beni Rūmdan bunda itdi **revān**
Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [revān,]*
16. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi **revān** şevḳ ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [revān,]*
17. Şehe eyleyüp yine peyki **revān**
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [revān,]*
18. Giyāsı ḳamu sünbül ü zaʿferān
Her adımda bir çeşmesārı **revān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 80). [revān,]
19. Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
Şu gibi **revān** yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [revān,]*
20. Olup deştde niçe müddet **revān**
Yaḳīn oldı Maʿmūre şāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 155). [revān,]
21. Bu şevket ile gitdi şāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 146). [revān,]*
22. ʿİnān süst idüp Şāh-ı Gītī-neverd
Revān oldı altında gerdūn-ı gerd
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 154). [revān,]
23. Revān oldı sulṭān-ı deryā-şükūh
Gider der-peyince ḫurūşende kūh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 143). [revān,]
24. Revān oluban sebze-zār içre rūd
Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 9). [revān,]*
25. Olup cūy-ı Tūn gibi leşker **revān**
Ṭolar leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 171). [revān,]*
26. Şütürler kef-i pāyi olsa **revān**
Olurdı pür ābiyle çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 85). [revān,]*
27. Ola çün ki ol sürʿatiyle **revān**
Ṣabā mevcine irmez idi demān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 107). [revān,]*
28. Neyi isteyüp devr ider āsumān
Nişānın arar sū-be-sū şu **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 128). [revān,]*
29. Buyurdı **revān** Ḫusrev-i Rūm u Zeng
Ki keştīler iḥżār ide fireng *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 9). [revān,]*
30. Olur pīşvā küştī-yi pehlevān
Çü baṭ beççe ardunca cümle **revān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 82). [revān,]
31. İdüp sīnede yir şehe çün **revān**
Açup bād-bān keştī oldı **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 89). [revān,]*
32. Hemīn āteşīn kūh līkin **revān**
Ḳaçar andan olan teninde **revān**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 267). [revān,]
33. Hemīn āteşīn kūh līkin **revān**
Ḳaçar andan olan teninde **revān**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 268). [revān,]
34. Getürdür **revān** iki biñ mādiyān
Yürimekde her biri bād-ı vezān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 131). [revān,]*

revān: *Hemen, o anda.*

1. Çıḳup şehrden defʿi olur **revān**
Ki nāgeh ṭuyup sırrını bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 241). [revān,]

revān: *Ruh, can.*

1. Yire düşmeden virdi Ḳanṭāl cān
Ṣanasın yoġ idi teninde **revān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 440). [revān,]*

revān: *1. Yürüyen, giden. 2. Akan. 3. mec. Su gibi akıp giden, akıcı.*

1. Ḳaçan kim muḥīṭi anuñ ide cūş
Revān cūlar olur çü ḳaṭre ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 35). [revān,]

revān: *Can, ruh, giden.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
   Deminden Mesīhāya virdi **revān**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 78). [revān,]

revān eyler: *Akıtmak. II Feda etmek.*

1. Çalar yine tekrār ṣāḥib-ḳırān
   Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 416). [revān eyler, -r]*

revān irdi: *Derhal ulaştı, hızlıca erişti.*

1. Çün itdi ʿazīmet ʿinānını süst
   Revān irdi Baṭḥādan Aḳṣāya cüst
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 60). [revān irdi,]

revān itdi: *Dökmek.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
   Zirihden **revān itdi** ḳan hem-çü ḫay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [revān itdi, -di]
2. Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
   Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 396). [revān itdi, -di]*
3. Velāyet eli ile şāh-ı cihān
   Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 512). [revān itdi, -di]*

revān itdi: *Dökmek, akıtmak.*

1. Degül tīr ḥarbe idi cān sinān
   Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 364). [revān itdi, -di]*

revān itdi: *Akıtmak, dökmek; ağlamak.*

1. Ḳabūl itdi baʿżını şāh-ı cihān
   Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 516). [revān itdi, -di]*

revān ider: *Feda etmek, bağışlamak.*

1. Urup mühr aña şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   İder çoḳ metāʿ ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 408). [revān ider, -er]*

revān ḳıl: *Göndermek, nasip etmek.*

1. Ṣafā himmetiyle bizi ḳıl revān
   Ki neng ola çeşmine Fūruñ cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 689). [revān ḳıl,]

revān kılalum: *Göndermek, nasip etmek.*

1. Çü evṣāfın işitdi ṣāḥib-ḳırān
   Didi aña elçi ḳılalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 270). [revān ḳılalum, -a, -lum]*

revān kıldum: *Göndermek, nasip etmek.*

1. Cihān ḫalḳına cümle ḳıldum revān
   Ki ḫarc ideler durduġunca cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 15). [revān ḳıldum, -du, -m]

revān ola: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Ki deryāda mānend-i bād-ı vezān
   Ne semte ki isterse ola revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 32). [revān ola, -a]*
2. Düşüp çünki ol çeşme ola revān
   İder irdügi vaḥşiyi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 101). [revān ola, -a]*

revān olalar: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Şikārı görüp çün olalar revān
   Ḫalāṣ olmaz olursa şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 125). [revān olalar, --a, --lar]*

revān olalar: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Ki seyr eyleye maṭlaʿ-ı pehlevān
   Şimāline şarḳuñ olalar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 366). [revān olalar, -a, -lar]*

revān olalum: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Seni bile alup olalum revān
   Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 287). [revān olalum, -a, -lum]*

revān olalum: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Bir iki gün olup şehe mihmān
   Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme,*

Mesnevi 18, Mısra 280). [revān olalum, -a, -lum]

2. Yarın ḫāžır oluñ göçelüm hemān
   Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 508). [revān olalum, -a, -lum]*

revān olayıdı: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Olayıdı iḳlīme nāmum revān
   Olup ḫāmemüñ zīr-i desti cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 43). [revān olayıdı, -ay, -ıdı]*

revān oldı: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Yine girdi meydāna cengī serān
   Kesildi yine baş **revān oldı** ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [revān oldı, -dı]*
2. O ḍarb-ı şedīdi yiyüp pehlevān
   Feminden çü çeşme **revān oldı** ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 918). [revān oldı, -dı]*
3. Mey-i ḫūn içüp tīġ olur surḫ-rūy
   Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 320). [revān oldı, -dı]*
4. Görüp anı Ḳanṭāl-ı şāḥib-şükūh
   Revān oldı meydāna mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 422). [revān oldı, -dı]*
5. Açup her biri bāl hem-çün ʿuḳāb
   Revān oldı deryāda mānend-i āb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 36). [revān oldı, -dı]*
6. Açup her biri keştinüñ bād-bān
   Münāsib havā ile oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 34). [revān oldı, -dı]*
7. Çü deryāya ol baḥr oldı revān
   Ḫurūşıyla cūşıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 351). [revān oldı, -dı]*
8. Çü deryāya şandūḳ oldı revān
   İrişdi ten-i mürde-i baḥre cān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 175). [revān oldı, -dı]*
9. İdüp sīnede yir şehe çün revān
   Açup bād-bān keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 90). [revān oldı, -dı]*
10. Elinden düşüp şīşesi nā-gehān
    Şikeste olup oldı ābı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 242). [revān oldı, -dı]*
11. Ṣalar çeşmeye tā ki gide gümān
    Düşicek ṣuya māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 236). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Gelmek.*

1. Bunı diyüp ol cāhil oldı revān
   Gelür ṣubḥ olduġı gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 69). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Akmak, peşinden gitmek; bir kimseyi izlemek için toplanmak.*

1. Olup peyrev-i şāh-ı şāḥib-ḳırān
   ʿAlem ser-firāz olup oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 100). [revān oldı, -dı]*
2. Anı menʿ ḳıldı cihān-pehlevān
   Elinde sinān oldı cenge revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 946). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Hareket etmek.*

1. Binüp Ḫıżr u İlyās oldı revān
   Belirmez Sikenderden ammā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 239). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Hareket etmek.*

1. Bilüp ḥāl-i Yeʾcūcı şāḥib-ḳırān
   Çeküp leşkerin oldı kūha revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 72). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
   Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 336). [revān oldı, -dı]*
2. İkisü olup cenge beste-miyān
   Ḳılıc çeḳdi ḳan oldı seylī revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 210). [revān oldı, -dı]*
3. Aḳup ḳan dutar her yañadan çü cū
   Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 134). [revān oldı, -dı]*
4. Ki çün kim bahār oldı şāḥib-ḳırān
   Selāṭīn ile oldı Çīne revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 56). [revān oldı, -dı]*
5. İdüp daʿvet ol ḫalḳı şāh-ı cihān
   Geçüp oldı yine yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 10). [revān oldı, -dı]*

revān oldı: *Gitmek.*

1. Yidi yüz biñ er ile oldı revān
   Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [revān oldı, -dı]*

revān oldılar: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Olup encümen leşker-i Hind u Sind
   Revān oldılar Çīne çün baḥr-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 70). [revān oldılar, -dı, -lar]*

2. Firāḳıyla olmışlar idi melūl
Revān oldılar baḥre mānend-i seyl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 350). [revān oldılar, -dı, -lar]

revān olduġında: *Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.*

1. Seḥer-gāh idi şāh-ı şāḥib-ḳırān
Cinān baġına olduġında revān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 186). [revān olduġında, -duġ, -ın, -da]*

revān olıcak: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Yelek gibi keştī olıcak revān
Olurdı gemi ehli ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 153). [revān olıcak, -ıcak]*

revān olıcak: *Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.*

1. Didi luṭf ile şāh-ı şāḥib-ḳırān
Şimāline şarḳuñ olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 10). [revān olıcak, -ıcak]*

revān olmışdı: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Olup bezm-i ʿālī çü bāġ-ı cinān
Ara yirde olmışdı kevs̱er revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 36). [revān olmışdı, -mış, -dı]*

revān olsayıdı: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Ne semte ki olsayıdı ol revān
Görinmezdi izinden aṣlā nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 61). [revān olsayıdı, -sa, -y, -ıdı-sayıdı]*

revān olsun: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Nereye ki isterse olsun revān
Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 25). [revān olsun, -sun]*

revān olup: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Revān olup eṭrāfa virdi çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña hem āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 223). [revān olup, -up]

revān olup: *Hareket etmek.*

1. Sikender olup bunlaruñla revān
Varur düşdügi yire şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 365). [revān olup, -up]*

revān olup: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Olup armaġan ile elçi revān
Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 311). [revān olup, -up]

revān olup: *I. Akmak II. Ulaşmak, gitmek.*

1. Olup murġ-ı rāyet yanınca revān
Şehe şeh-perin eyledi sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 213). [revān olup, -up]*

revān olur: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Dönüp urdı bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 872). [revān olur, -ur]*
2. Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 68). [revān olur, -ur]*
3. Beyābānda olur idi ay revān
Perende vü cünbendeden yoḳ nişān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 11). [revān olur, -ur]

revān olur: *Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.*

1. Ded ü dām kim ṣayda olur revān
Şikem-perligi içün olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 137). [revān olur, -ur]*
2. Olur şöyle ol esb-i çūbīn revān
Ki bir mīl menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 93). [revān olur, -ur]*

revān olur: *Hareket etmek.*

1. Ḳoyup ḫaylini anda şāḥib-ḳırān
Olur mādiyāna binüben revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 144). [revān olur, -ur]*

revān olur: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış tāze ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 271). [revān olur, -ur]*
2. O ḫalḳı ḳoyup geçdi şāh-ı cihān
Olur pes cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 36). [revān olur, -ur]*
3. Olup Ḫıżr mellāḥ-ı şāh-ı cihān
Olur Baḥr-i Aḥderde keştī revān

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 178). [revān olur, -ur]

revān oluram: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Murādum seni görmek idi hemān
   Çü gördüm yoluma oluram revān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 200). [revān oluram, -ur, -am]

revān olurdı: *Hareket etmek.*

1. İde mevc çün tīġ-ı zehr āb-gūn
   Olurdı revān seyl olup cūy-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 810). [revān olurdı, -ur, -dı]

revān olurlar: *Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.*

1. Ḳamu ṭıfl mānendi yārī-künān
   Ne şuya olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 202). [revān olurlar, -ur, -lar]*

revān olurlar: *Hareket etmek.*

1. Sipāha ider baḫş şāḥib-ḳırān
   Aşup levḥi yine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 360). [revān olurlar, -ur, -lar]*

revān olurlar: *Yola koyulmak, gitmek II erişmek, ulaşmak.*

1. Saġında selāṭīn olurlar revān
   Şolunda Arisṭō-yı esrār-dān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 59). [revān olurlar, -ur, -lar]*

revān olursa: *Akıp gitmek. Salınmak.*

1. Ne semte ki keştī olursa revān
   Olur idi mirʾāt içinde ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 143). [revān olursa, -ur, -sa]*

revār u hezāhiz: *Zindancı ve fîtne.*

1. Revār u hezāhiz ṭoluban cihān
   Pür oldı zih ü dih ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1091). [revār u hezāhiz,]*

rev-ā-rev: *Koşuşturma.*

1. Hezāhizden āb-gūn olup āsumān
   Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 770). [rev-ā-rev,]*

rev-ā-rev: *Koşuşturma.*

1. Hezāhizden āb-gūn olup āsumān
   Rev-ā-rev ṣadāsıyla ṭoldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 770). [rev-ā-rev,]*

revende: *Gidici, giden II Yürüyen, çok yürüyen.*

1. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
   Cehende çü āteş **revende** çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [revende,]*

revende: *Gidici, giden II Yürüyen, çok yürüyen.*

1. Hemīn berḳ idi eyleyicek şitāb
   Cehende çü āteş **revende** çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 166). [revende,]*

revġan: *Yağ.*

1. Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
   Yanar tāb-ı ḫordan çü **revġan** miyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [revġan,]*

revġan: *Yağ.*

1. Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
   Yanar tāb-ı ḫordan çü **revġan** miyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [revġan,]*

revġan: *Yağ.*

1. Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
   Şecer mūm olup **revġan** olur ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 386). [revġan,]*

revzen: *Pencere.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
   Virürdi żıyā raḫneler **revzeni** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 10). [revzeni, -i]*

revzen: *Pencere II gönüldeki kesik, delik.*

1. Kimüñ sīnesine doḳınsa sinān
İki **revzen** açardı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 234). [revzen,]*

revzene: *Pencere II gönüldeki kesik, delik; incitici, kırıcı söz.*

1. Gire çünki bir **revzeneden** sinān
Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 235). [revzeneden, -den]*

revzene: *Pencere II gönüldeki kesik, delik; incitici, kırıcı söz.*

1. Gire çünki bir **revzeneden** sinān
Çıḳardı birinden idüp ḫavf-ı cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 235). [revzeneden, -den]*

reʾy: *Fikir, görüş, düşünce, ray.*

1. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
Velī **reʾye** nāẓır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [reʾye, -e]*

reʾy: *Fikir, görüş, düşünce, ray.*

1. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
Velī **reʾye** nāẓır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [reʾye, -e]*

reyḥān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*

1. Çü **reyḥān** sifāli ṭolup dīde ḫāk
Olur naʿradan zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 781). [reyḥān,]*

reyḥān-gāh: *Güzel kokulu yer.*

1. Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı giyāh
Havā kehribā oldı **reyḥān-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 88). [reyḥān-gāh,]*

reyḥān-gāh: *Güzel kokulu yer.*

1. Ḳurıyup zemīn ḫuşk oldı giyāh
Havā kehribā oldı **reyḥān-gāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 88). [reyḥān-gāh,]*

reʾy-i pāk: *Temiz düşünce, görüş.*

1. Şu kim itmeye **reʾy-i pāk** ile kār
İder ʿāḳıbet ser-nigūn rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 397). [reʾy-i pāk,]*

rezim: *Savaş meydanı.*

1. Rezimde ider ḫalḳa ḫıdmet çe ger
Olur dest-i merd āḫır ammā ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 467). [rezimde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Gelüp **rezmde** zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Gelüp **rezmde** zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [rezmde, -de]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. O **rezm** içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 253). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. O **rezm** içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 253). [rezm,]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Yatur **rezmde** çoḳ ser-i ser-fırāz
Ne ser idügi bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 377). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Yatur **rezmde** çoḳ ser-i ser-fırāz
Ne ser idügi bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 377). [rezmde, -de]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Binüp leşker ile ider ol daʿazm
Ki İskender ile ide yine **rezm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Binüp leşker ile ider ol da ʿazm
   Ki İskender ile ide yine **rezm** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Şanasın ki tāvūs-ı meydān idi
   İşi **rezmüñ** içinde cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [rezmüñ, -üñ]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Şanasın ki tāvūs-ı meydān idi
   İşi **rezmüñ** içinde cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 184). [rezmüñ, -üñ]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Bi-ʿaynihi ol **rezmde** bī-ḥisāb
   Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 263). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Bi-ʿaynihi ol **rezmde** bī-ḥisāb
   Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 263). [rezmde, -de]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
   O **rezmüñ** içinden ki ḳapsa ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [rezmüñ, -üñ]

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Ḫun-ālūde idüp biri bāl ü per
   O **rezmüñ** içinden ki ḳapsa ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 276). [rezmüñ, -üñ]

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Çü **rezm** ola şīr-i ḫurūşāndur ol
   Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndır ol
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 59). [rezm,]

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Çü **rezm** ola şīr-i ḫurūşāndur ol
   Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndır ol
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 59). [rezm,]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ḳaçan **rezmde** süst itse ʿinān
   Düşer düşmeninüñ elinden sinān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 65). [rezmde, -de]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ḳaçan **rezmde** süst itse ʿinān
   Düşer düşmeninüñ elinden sinān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 65). [rezmde, -de]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
   Bezmde bulut **rezmde** şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
   Bezmde bulut **rezmde** şīrler *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
   Ki her birinüñ **rezmde** tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
   Ki her birinüñ **rezmde** tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ṭaḳar beline deşne-i āb-gūn
   Aḳıtmaġ içün **rezmde** seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 622). [rezmde, -de]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ṭaḳar beline deşne-i āb-gūn
Aḳıtmaġ içün **rezmde** seyl-i ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 622). [rezmde, -de]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi ol **rezmde** reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1076). [rezmde, -de]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Ḳılıç olmasa meşʿal-i tāc-dār
Görinmezdi ol **rezmde** reh-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1076). [rezmde, -de]

rezm: *Savaş.*

1. Ol iki şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ḳoyup **rezmi** zeyn itdiler bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [rezmi, -i]

rezm: *Savaş.*

1. Ol iki şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
Ḳoyup **rezmi** zeyn itdiler bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [rezmi, -i]

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Didi iy cihān-gīr ü serdārlar
Gehi **rezmde** ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 186). [rezmde, -de]*

rezm: *Savaş, kavga.*

1. Didi iy cihān-gīr ü serdārlar
Gehi **rezmde** ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 186). [rezmde, -de]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr **rezm** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Ḳoyup anı çün eyledüm Fūra ʿazm
Muṭīʿ olmadı eyledi Fūr **rezm** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 208). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı **rezm** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 212). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı şāhı **rezm** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 212). [rezm,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Urup her biri āleti **rezme** çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 369). [rezme, -e]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Urup her biri āleti **rezme** çeng
Biri biri ile ider ḫayli ceng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 369). [rezme, -e]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Şu himmet gerek **rezme** iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [rezme, -e]

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Şu himmet gerek **rezme** iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [rezme, -e]

rezm eyleye: *Savaşmak, cenk etmek.*

1. Diledi yine ide meydāna ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 944). [rezm eyleye, -ye]*

rezm ü fitnede: *Savaş ve kargaşa.*

1. Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder **rezm ü fitnede** ḫayli hüner

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 232). [rezm ü fitnede, -de]

rezm-gāh: *Cenk yeri, muharebe meydanı.*

1. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī **rezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [rezm-gāh,]

rezm-gāh: *Cenk yeri, muharebe meydanı.*

1. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
Dönüp ḳaçdı ḳaldı tehī **rezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [rezm-gāh,]

rezm-gāh: *Cenk yeri, muharebe meydanı.*

1. Biri birisine girüben sipāh
Çü bāzār-ı maḥşer olur **rezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 554). [rezm-gāh,]

rezm-gāh: *Cenk yeri, muharebe meydanı.*

1. Biri birisine girüben sipāh
Çü bāzār-ı maḥşer olur **rezm-gāh**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 554). [rezm-gāh,]

rezm-geh: *Savaş yeri, harp meydanı.*

1. ..... **rezm-gehde** semend
Biri birine ṣaldı pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 923). [rezm-gehde, -de]*

rezmi ider: *Savaşmak.*

1. Gerek ṣaf-der olsun gerekse peleng
Piyāde ider rezmi itdükde ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1038). [rezmi ider, -i, -er]*

riʿāyet: *Koruma, gözetme, saklama.*

1. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [riʿāyet,]

riʿāyet: *Koruma, gözetme, saklama.*

1. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [riʿāyet,]

riʿāyet: *Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme; uyma, boyun eğme.*

1. Saña da gerek ise iy şeh seni
Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 52). [riʿāyet,]*

riʿāyet: *Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme; uyma, boyun eğme.*

1. Saña da gerek ise iy şeh seni
Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 52). [riʿāyet,]*

riʿāyet: *Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme; uyma, boyun eğme.*

1. Levāzımları çoḳ şarābuñ şehā
Riʿāyet gerek kim bulasın ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 400). [riʿāyet,]*

riʿāyet: *Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme; uyma, boyun eğme.*

1. Levāzımları çoḳ şarābuñ şehā
Riʿāyet gerek kim bulasın ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 400). [riʿāyet,]*

ribāṭ: *Bağ.*

1. Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüẖ̆ān
Virür ol **ribāṭiyle** aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 340). [ribāṭiyle, -i, -(y)le]*

ribāṭ: *Bağ.*

1. Demi eyleyen şaḥm ü laḥm üstüẖ̆ān
Virür ol **ribāṭiyle** aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 340). [ribāṭiyle, -i, -(y)le]*

ribāṭ: *Konak.*

1. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu **ribāṭ**
Bu deñlü neden ḫücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [ribāṭ,]*

ribāṭ: *Konak.*

1. Degül kimsenüñ mülki ḫod bu **ribāṭ**
Bu deñlü neden ḥücreye irṭibāt *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 7). [ribāṭ,]*

ribāt: *Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya. İnsanlar iki kapılı bir ribāṭ'a bir kapısından girip diğer kapısından çıkanlara benzer.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir **ribāṭ**
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [ribāṭ,]*

ribāt: *Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya. İnsanlar iki kapılı bir ribāṭ'a bir kapısından girip diğer kapısından çıkanlara benzer.*

1. Menāzilde yapdırdı yir yir **ribāṭ**
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [ribāṭ,]*

ribāt: *Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya. İnsanlar iki kapılı bir ribāṭ'a bir kapısından girip diğer kapısından çıkanlara benzer.*

1. İki ḳapusı var cihān bir **ribāṭ**
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 125). [ribāṭ,]*

ribāṭ: *Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya. İnsanlar iki kapılı bir ribāṭ'a bir kapısından girip diğer kapısından çıkanlara benzer.*

1. İki ḳapusı var cihān bir ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 126). [ribāṭ,]*

ricl-i sakīm: *Hasta ayak.*

1. Dögerler sipeh cümle sümme edīm
Ki inʿāmuñ olmaya **ricl-i saḳīm** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 20). [ricl-i saḳīm,]*

rıhte: *Salınma.*

1. Boyun **rıḫtesiyle** alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [rıḫtesiyle, -si, -(y) le]*

rıhte: *Salınma.*

1. Boyun **rıḫtesiyle** alup ʿaḳl ü hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [rıḫtesiyle, -si, -(y) le]*

rihte: *Far. Dökülmüş, akıtılmış.*

1. Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer külçeler **rīḫte** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [rīḫte,]*

rihte: *Far. Dökülmüş, akıtılmış.*

1. Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer külçeler **rīḫte** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [rīḫte,]*

rīk: *Kum, kum tanesi.*

1. Ḫayāl-i türāb ile pür dīdeler
Rik ile ṭolu sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 144). [rik,]*
2. Varur bir yire şeh ḥaşısı güher
Türābı vü **rīki** ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 196). [rīki, -i]*

rīk ü ḫāk-i siyāh: *Kum tanesi ve kara toprak.*

1. Zamān geçmek ile dirīġā vü āh
Ṭolar içine **rīk ü ḫāk-i siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 96). [rīk ü ḫāk-i siyāh,]*

rikāb: *Üzengi.*

1. Rikābı olup çünki dutdı **rikāb**
Süvār oldı ol ġayret-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 57). [rikāb,]*
2. Çekicek güli feṭḥi içün sipāh
Rikābınca gitdi anuñ iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 460). [rikābınca, -ı, -n, -ca]*
3. Hilālī **rikāba** başup şehriyār
Olur devlet atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 673). [rikāba, -a]*
4. Mücāz itse ammā beni şehriyār
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 108). [rikābınca, -ı, -n, -ca]*

rikāb: *Üzengi. Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.*

1. Niçe Fūr u Dārā gibi tāc-ver
Rikābuma her gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 438). [rikābuma, -um, -a]*

rikāb: *Üzengi II Büyük bir kimsenin katı, huzuru.*

1. Rikābı girān u licāmını süst
İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 675). [rikābı, -ı]*

rikāb: *Üzengi (Hz.Muhammed (s.a.v.)' in göğe yükselmek için güneş ve ayı üzengi olarak kullanması bağlamında).*

1. Rikābı olup çünki dutdı rikāb
Süvār oldı ol ġayret-i āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 57). [rikābı, -ı]*

rikāb u sinān: *Üzengi ve mızrak,süngü.*

1. Ḫun-ālūde olup **rikāb u sinān**
Olur ḫūn ile ṣāḫ-ı mercān sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 371). [rikāb u sinān,]*

rikābınca: *1. Boyunlar 2. Köleler, câriyeler, kullar.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [rikābınca,]

rikābınca: *1. Boyunlar 2. Köleler, câriyeler, kullar.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol şeh ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 78). [rikābınca,]

rīk-i deryāya: *Denizin çölü/kum tanesi.*

1. Bulınur idi **rīk-i deryāya** ḥad
O ḫalḳa bulınmazdı aṣlā ʿaded *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 63). [rīk-i deryāya, -ya]*

rimāḥ-ı eʿādī: *Düşman mızrakları.*

1. Anuñ her ḳılı sibletīnüñ sinān
Rimāḥ-ı eʿādī gibi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 164). [rimāḥ-ı eʿādī,]*

rīş: *Yara, çıban ve cerahat.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nʸīş
Virür gerçi merhem urur līk **rīş** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [rīş,]*

rīş: *Yara, çıban ve cerahat.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nʸīş
Virür gerçi merhem urur līk **rīş** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [rīş,]*

rīş eylemez: *Yaralanmak.*

1. Gezer deşt ü vādīde bī-bīm mīş
Tenin eylemez gürg dendānı rīş *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 42). [rīş eylemez, -mez]*

rīş ide: *Yara etmek, yaralamak.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 228). [rīş ide, -e]*

rīş itme: *Yaralamak.*

1. Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫʸīş
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 60). [rīş itme, -me]*

rīş itme: *Yaralamak.*

1. Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫʸīş
Dilin kimsenüñ itme zinhār rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 60). [rīş itme, -me]*

risālet: *Resullük, peygamberlik.*

1. Bulurlar **risālet** içün bir cuvān
Suḫan-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 271). [risālet,]
2. Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre kim ne vaż ʿiyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 103). [risālet,]

risālet: *Elçilik; görev.*

1. Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
   Oḳıtdı anı yanına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 703). [risālet,]*

rıtl-ı girān: *Ağır ve dolu kadeh; Ahmet Talat Onay, bir rıtlın 480 dirhem yani bir buçuk litre olduğu açıklamasını yapıyor. Bkz. ONAY, s. 378.*

1. İñen olmayalum füsürde-revān
   Bizi eylesün germ **rıṭl-ı girān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 384). [rıṭl-ı girān,]*

rıtl-ı girān: *Ağır ve dolu kadeh.*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān vir baña
   Nice cām **rıṭl-ı girān** vir baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [rıṭl-ı girān,]*

rīv: *Hile.*

1. Sürūş olmış iken beni itme dīv
   Baña ḳılmasun dīv-i güm-rāh **rīv**
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 42). [rīv,]
2. Şehe **rīv** idüp ol iki dīv-zād
   Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [rīv,]*

rīvend-i tāze: *Taze ravent.*

1. Şeker gibi ḫōş-ḫˇōr idi her şemer
   Çü **rīvend-i tāze** ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 94). [rīvend-i tāze,]*

riyāh: *Ar. rüzgarlar.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [riyāḥ,]

riyāh: *Ar. rüzgarlar.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [riyāḥ,]

riyāḥīn-i ḫōş: *Hoş kokular.*

1. Riyāḥīn-i ḫōş böyle būstān
   Ḫaṭ-ı sebz idi ʿārıż-ı dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 27). [riyāḥīn-i ḫōş,]*

riyāż: *Güzel bahçeler.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [riyāżı, -ı]*

riyāż: *Güzel bahçeler.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [riyāżı, -ı]*

riyāż: *Bahçeler, bûstanlar; "ravza"nın cem'idir: riyâz-ı cinân, cennet.*

1. Aḳar her yaña çeşme-i Selsebīl
   Riyāżında ol ʿAdnüñ olup sebīl
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 178). [riyāżında, -ın, -da]

riyāż: *Bahçeler, bûstanlar; "ravza"nın cem'idir: riyâz-ı cinân, cennet.*

1. Aḳar her yaña çeşme-i Selsebīl
   Riyāżında ol ʿAdnüñ olup sebīl
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 178). [riyāżında, -ın, -da]

riyāżet: *Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek ölmeyecek kadar yiyip içme.*

1. Riyāżetde şol deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [riyāżetde, -de]*
2. Kişi ḫord u ḫˇāb ile ḥayvān olur
   Behāyim **riyāżetle** insān olur *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 108). [riyāżetle, -le]*

riyāżet ide: *Az yiyip içmek, az uyumak, çok ibâdet etmek. II Perhiz yapmak.*

1. Meger ol kişi kim **riyāżet ide**
   Ḫaḳ emr eyledügi ṭarīḳa gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 137). [riyāżet ide, -e]*

riyāż-ı cinān: *Cennet bahçeleri.*

1. Geyüp Ḫıżr u sündüs çemenden zemīn
   Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 20). [riyāż-ı cinān,]*

rıżā: *Ar. Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

1. Velī Türkler itmedin tār ü mār
   Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [rıżāñ, -ñ]*

rıżā: *Ar. Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

1. Velī Türkler itmedin tār ü mār
   Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [rıżāñ, -ñ]*

rıżā: *Ar. Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

1. Mekānuñ senüñ ʿAdn idi ibtidā
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 242). [rıżā,]*

rıżā: *Ar. Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

1. Mekānuñ senüñ ʿAdn idi ibtidā
   Rıżā bu caḥīme ola mı revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 242). [rıżā,]*

rıżā virmez: *Razı olmak, izin vermek.*

1. Ḳażāya **rıżā virmez** eyler ʿinād
   ʿİnādı ider ʿāḳıbet nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 69). [rıżā virmez, -mez]*

rıżāsı durur: *Rızasıdır.*

1. Görinmez birisinden aṣlā eṣer
   Ḫalīfe **rıżāsı-durur** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 658). [rıżāsı-durur,]*

rıżāsı durur: *Rızasıdır.*

1. Görinmez birisinden aṣlā eṣer
   Ḫalīfe **rıżāsı-durur** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 658). [rıżāsı-durur,]*

rıżā-yı ḥaḳ: *Hakk'ın rızâsı.*

1. Rıżā-yı Ḫaḳ içün idersüz ḳıtāl
   Yitürmeye ḥaḳḳuñızı Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 703). [rıżā-yı ḫaḳ,]
2. Kılalum **rıżā-yı Ḫaḳ** içün ġazā
   Ki ola birisine yüz biñ cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 243). [rıżā-yı ḫaḳ,]*

rıżā-yı ḥaḳı: *Hakk'ın rızâsı.*

1. Dilerseñ kim olmayasın nā-murād
   Rıżā-yı Ḫaḳı iste itme ʿinād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 72). [rıżā-yı ḫaḳı, -ı]*
2. Rıżā-yı Ḫaḳı eyleyelüm murād
   Kim ola şehīd olanuñ rūḥı şād *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 201). [rıżā-yı ḫaḳı, -ı]*
3. Rıżā-yı Ḫaḳı gözle iy pādişāh
   Ki rāżı ola ḫıdmetüñden İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 231). [rıżā-yı ḫaḳı, -ı]*

rīze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

1. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
   Ki ṭoldı cihānuñ içi **rīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [rīzeler, -ler]*

rīze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

1. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
   Ki ṭoldı cihānuñ içi **rīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [rīzeler, -ler]*

rīze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

1. Ele aldılar ʿāḳıbet nīzeler
   Ḳalınca sitīz itdiler **rīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 904). [rīzeler, -ler]*

rīze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

1. Ele aldılar ʿāḳıbet nīzeler
   Ḳalınca sitīz itdiler **rīzeler** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 904). [rīzeler, -ler]*

rīze rīze: *Parça parça, lime lime.*

1. Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
   İder **rīze rīze** pes iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 62). [rīze rīze,]*

rīze rīze ider: *Parça parça etmek.*

1. Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
   İder rīze rīze pes iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 62). [rīze rīze ider, -er]*

rīze-i nīzeden: *Mızrak parçası.*

1. Olup **rīze-i nīzeden** kehkeşān
   Zemīne mübeddel olur āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 453). [rīze-i nīzeden, -den]*

rīze-i seng: *Taş parçası.*

1. İrer sīm himyānda sīm-āb olur
   Kızup **rīze-i seng** ʿunnāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 36). [rīze-i seng,]*

rızk: *Yiyecek, içecek şey.*

1. Virür **rızḳuñı** ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [rızḳuñı, -u, -ñ, -ı]*

rızk: *Yiyecek, içecek şey.*

1. Virür **rızḳuñı** ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [rızḳuñı, -u, -ñ, -ı]*

rızk-cūyā: *Rızk arayan.*

1. Ḳamu ḫalḳ olup olıcaḳ Ḫālıḳı
   Ḳamu **rızḳ-cūyālaruñ** Rāzıḳı *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 22). [rızḳ-cūyālaruñ, -lar, -uñ]*

rıżvān: *Cennetin kapıcısı olan büyük melek.*

1. Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
   Olur vālih eylerse **Rıżvān** naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [rıżvān,]

rıżvān: *Cennetin kapıcısı olan büyük melek.*

1. Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
   Olur vālih eylerse **Rıżvān** naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [rıżvān,]

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

1. Çü miġferlü baş **rūda** ġalṭān olur
   Hemīn çaġz mānendi pinhān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [rūda, -da]

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

1. Çü miġferlü baş **rūda** ġalṭān olur
   Hemīn çaġz mānendi pinhān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 265). [rūda, -da]

rū: *Yüz.*

1. Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
   Dögüp sīne efkār ider süñe **rū** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 228). [rū,]*

rū: *Yüz.*

1. Dühül ol tehī-maġz u bīhūde-gū
   Dögüp sīne efkār ider süñe **rū** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 228). [rū,]*

rū: *Yüz.*

1. Olup laṭme-i bāddan **rū** siyāh
   Bulut tīrelikden bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 99). [rū,]*

rū: *Yüz.*

1. Olup laṭme-i bāddan **rū** siyāh
   Bulut tīrelikden bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 99). [rū,]*

rū: *Far. Yüz: "Ko feryâd eylesin dîvâne gönlüm şevk-i rûyınla / Gülistâne aceb zinet gelir âvâz-ı bülbülden" - Şeyh Zekâî: rûy-ı zemin, rûy-ı deryâ. rû-be-râh yüzü yola müteveccih, müteheyyi-i azîmet. rû-be-rû yüz yüze, yüzüne karşı.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz **rū**
   Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka **rū** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 101). [rū,]*

rū: *Far. Yüz: "Ko feryâd eylesin dîvâne gönlüm şevk-i rûyınla / Gülistâne aceb zinet gelir âvâz-ı bülbülden" - Şeyh Zekâî: rûy-ı zemin, rûy-ı deryâ. rû-be-râh yüzü yola müteveccih, müteheyyi-i azîmet. rû-be-rû yüz yüze, yüzüne karşı.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz **rū**
   Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka **rū** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 101). [rū,]*

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz **rū**
Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka **rū** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [rū,]*

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz **rū**
Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka **rū** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 102). [rū,]*

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç **rumūz**
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [rumūz, -muz]

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç **rumūz**
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [rumūz, -muz]

rū döndürme: *Yüz çevirmek.*

1. Çü başduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
Ciger-dār iseñ yine döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 466). [rū döndürme, -me]

rū duta: *Yönelmek,teveccüh etmek, meyletmek.*

1. Çü bāṭıl-durur dīni gibi ʿadū
Ḳaçan feṭḥ u nuṣret duta aña rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 562). [rū duta, -a]*

rū dutdı: *Yönelmek,teveccüh etmek, meyletmek.*

1. Göricek bu cengi sipāh-ı ʿadū
Ḳamu ḫavf idüp dutdı ḳaçmaġa rū
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 418). [rū dutdı, -dı]
2. Didi ġırra olduġı yegdür ʿadū
Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 498). [rū dutdı, -dı]*
3. Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 306). [rū dutdı, -dı]

ruʿāf: *Burun kanaması II huzursuzluk verme, sıkıntıya sokma durumu.*

1. Bu żaʿf ile yaturken ol kām-yāb
Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 172). [ruʿāf,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar **rū-be-rū**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [rū-be-rū,]

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
Yaḳīn ḳaldı kim olalar **rū-be-rū**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [rū-be-rū,]

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe kez nice olduġum **rū-be-rū**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [rū-be-rū,]

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Nice geldügin ġaflet ile ʿadū
Niçe kez nice olduġum **rū-be-rū**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 882). [rū-be-rū,]

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile yine **rū-be-rū** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 948). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Bilür kim yine ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile yine **rū-be-rū** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 948). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Oturdı selāṭīn şehe **rū-be-rū**
Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 37). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Oturdı selāṭīn şehe **rū-be-rū**
   Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 37). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. İki ḫaşm olmaya çün **rū-be-rū**
   İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 75). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. İki ḫaşm olmaya çün **rū-be-rū**
   İnanma birisine iy ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 75). [rū-be-rū,]*

rū-be-rū oldı: *Yüz yüze olmak.*

1. Gelüp **rū-be-rū oldı** iki sipāh
   Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 825). [rū-be-rū oldı, -dı]*

rū-be-rū oldum: *Yüz yüze olmak.*

1. Ben oldum niçe Rüsteme rū-be-rū
   Ṣafāsı olan n'ola gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 81). [rū-be-rū oldum, -dum]*

rū-be-rū olur: *Yüz yüze olmak.*

1. Gelüp iki ʿasker olur rū-be-rū
   El urur silāḥına her ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 153). [rū-be-rū olur, -ur]*
2. İrüp ḳalb-i Faġfūra şāḥib-külāh
   Olur rū-be-rū naṭʿada iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1110). [rū-be-rū olur, -ur]*

rū-be-rūy oldı: *Yüz yüze gelmek, karşısına çıkmak, bir araya gelmek.*

1. Dimiş bülbül-i gence ol rāst-gūy
   İki leşker oldı ki çün rū-be-rūy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 82). [rū-be-rūy oldı, -dı]*

rubʿ-ı meskūnı: *Dünya hayatının dörtte biri.*

1. Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm ile
   Bilür **rubʿ-ı meskūnı** taḳsīm ile
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 26). [rubʿ-ı meskūnı, -ı]

rücūʿ eyle: *Dönmek.*

1. Naṣībüñ degül çünki çekme belā
   Rücūʿ eyle aṣluña iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 254). [rücūʿ eyle,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
   Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o **rūd** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Ṣovuḳdan daḫı çarḫ oldı kebūd
   Ayaġı ṭoñup pūya ḳıldı o **rūd** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Olup berf ü bārāndan **rūd** baḥr
   Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 85). [rūd,]

rūd: *Irmak, çay.*

1. Olup berf ü bārāndan **rūd** baḥr
   Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi zehr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 85). [rūd,]

rūd: *Irmak, çay.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
   Sürūd ile **rūd** u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
   Sürūd ile **rūd** u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Revān oluban sebze-zār içre **rūd**
   Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 9). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Revān oluban sebze-zār içre **rūd**
   Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 9). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Selāṭīn ala çünki pedrūd ider
   Sirişk ile deşti ḳamu **rūd** ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 152). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. Selāṭīn ala çünki pedrūd ider
   Sirişk ile deşti ḳamu **rūd** ider *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 152). [rūd,]*

rūd: *Irmak, çay.*

1. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi zūd
   Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü **rūd** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 160). [rūd,]*

rūd-ı furāt: *Fırat nehri.*

1. Ḳızıl ḳan olup aḳdı **rūd-ı Furāt**
   Kenārında lāle olur her nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 261). [rūd-ı furāt,]*

rūd-ı hūn: *Kan ırmağı.*

1. Daḳar beline ḫancer-i āb-gūn
   Ki meydān içini ide **rūd-ı ḫūn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 52). [rūd-ı ḫūn,]*
2. Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
   Revān oldı her yāreden **rūd-ı ḫūn** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 336). [rūd-ı ḫūn,]*
3. İdüp anı da gürz ile ser-nigūn
   İder ṣaḥn-ı meydān için **rūd-ı ḫūn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 470). [rūd-ı ḫūn,]*

rūġen-güdāzān: *Rugan yakıcı.*

1. Çü **rūġen-güdāzān** olup seng-i saḫt
   Yanar şemʿ mānendi her bir dıraḫt *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 75). [rūġen-güdāzān,]*

rūġen-güdāzān: *Rugan yakıcı.*

1. Çü **rūġen-güdāzān** olup seng-i saḫt
   Yanar şemʿ mānendi her bir dıraḫt *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 75). [rūġen-güdāzān,]*

rūh: *Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).*

1. Ṣaçundan alup nāfe-i Çīni bū
   Gül almış **ruḫından** anuñ āb-rū *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 51). [ruḫından, -ından]*
2. Nigār-ı semen-sīne adı Nigār
   Ruḫı verd-i zībā cemāli bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 104). [ruḫı, -ı]*
3. Bu ża ʿf ile yaturken ol kām-yāb
   Ruʿāf oldı ʿārıż **ruḫı** oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 172). [ruḫı, -ı]*

rūh: *Rūḥ.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
   Başīret viren **rūḥa** cisme başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [rūḥa, --a]*

rūh: *Can,nefes.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳı eyleyelüm murād
   Kim ola şehīd olanuñ **rūḥı** şād *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 202). [rūḥı, -ı]*
2. Odur ʿaḳl kim **rūḥa** hem-rāh ola
   Olur nefs-i dūn çünki güm-rāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 23). [rūḥa, -a]*

rūh: *İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.*

1. İdüp **rūḥınuñ** şāhbāzı şitāb
   Mekān-ı ḳadīme gelür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 175). [rūḥınuñ, -ı, -nuñ]*

rūh: *Can.*

1. Mücerred olup **rūḥ** gibi hemīn
   Zamān ḥādiṣātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 15). [rūḥ,]*

rūh: *Ruh, can.*

1. Ḫiṣār-ı beden çünki vīrān olur
   Melāẕı gider **rūḥ** ḫayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 58). [rūḥ,]*
2. Çü ṭoprakdan itmez ten-i ḫāki ʿār
   İdüp cidd ü cehd olalum **rūḥa** yār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 52). [rūḥa, -a]*

3. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
   Ruḫı oldı vehm eyleyüp şenbelīd
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 192). [ruḫı, -ı]
4. ʿUḳūli nüfūsı iden **rūḥa** yār
   Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 171). [rūḥa, -a]*

rūḫ: *Can II ruh.*

1. Çü destüñle oldı sirişte bu ḫāk
   Görüñ kim ola **rūḫ** mānend-i pāk
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 6). [rūḫ,]

rūh: *Can; yanak.*

1. Gidüp **rūḥ** çün kim ḳalur cism-i dūn
   Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 43). [rūḥ,]*
2. Aña **rūḥ** dir çünki iy şeh ḥekīm
   İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [rūḥ,]*

ruhām: *Mermer.*

1. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā **ruḫām**
   Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [ruḫām,]

ruḫām: *Mermer.*

1. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā **ruḫām**
   Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [ruḫām,]

rūḥānī: *Ar. 1. Ruha müteallik, cismânî değil: zevk-i rûhânî. 2. Melek ve cin. Cem'i: Rûhâniyyûn, rûhâniyyîn. (Üslûb-ı Fârisî üzere cem'i olan "rûhaniyân" tahfîf iledir).*

1. Çü ḥaẕ ala **rūḥānī** meyden meẕāḳ
   Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [rūḥānī,]*

rūḥānī: *Ar. 1. Ruha müteallik, cismânî değil: zevk-i rûhânî. 2. Melek ve cin. Cem'i: Rûhâniyyûn, rûhâniyyîn. (Üslûb-ı Fârisî üzere cem'i olan "rûhaniyân" tahfîf iledir).*

1. Çü ḥaẕ ala **rūḥānī** meyden meẕāḳ
   Döner mūr küncine ṭāḳ u revāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 237). [rūḥānī,]*

rūḥānī: *Ar. 1. Ruha müteallik, cismânî değil: zevk-i rûhânî. 2. Melek ve cin. Cem'i: Rûhâniyyûn, rûhâniyyîn. (Üslûb-ı Fârisî üzere cem'i olan "rûhaniyân" tahfîf iledir).*

1. Bu ẕevḳi bilen yine **rūḥānīdür**
   Ṣaḳın ṣanma kim ḥaẕẕ-ı nefsānīdür
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 87). [rūḥānīdür, -dür]

rūḥ-bahşı: *Ruh bağışlayan, insanın içini açan, ferahlatan, can veren.*

1. Sözüñ **rūḥ-baḫşı** olur ol sürūş
   Bulur anı vicdān-ı gevher-fürūş *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 63). [rūḥ-baḫşı,]*

rūhı: *Hayatın özü, can, nefes.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī **rūḥı** ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 26). [rūḥı,]*
2. Bu pīrāhen-i ḫākiden **rūḥı** ser
   Çıḳarup iderken cināna naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 27). [rūḥı,]*
3. Olur enbiyā **rūḥı** gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende şemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 105). [rūḥı,]

ruḥ-ı mehveş: *Ay yüzlü sevgili.*

1. Kebāb ola nuḳl ola āteş ola
   Ruḥ-ı mehveş ü ʿūd-ı dil-keş ola
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 12). [ruḥ-ı mehveş,]

ruh-ı neyyiri: *Parlak ruhu.*

1. Büt-i Çīn gibi cismi ārāste
   Ruḥ-ı neyyiri māhı nā-kāste *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 134). [ruḥ-ı neyyiri, --i]*

rūh-ı pāk: *Temiz can.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
   Varıcaḳ cinān bāġına **rūḥ-ı pāk** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 88). [rūḥ-ı pāk,]*

rūḥ-ı pāk: *Mübarek ruh.*

1. Dirīġā ki pervāz idüp **rūḥ-ı pāk**
   Olur cisme mesken bu ḫāk-ı maġāk
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 49). [rūḥ-ı pāk,]

rūḥ-ı pāk: *Temiz, arı ruh.*

1. Seni sen ṣaḳın ḳılma ʿamden helāk
   Dilerseñ ire cennete **rūḥ-ı pāk** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 30). [rūḥ-ı pāk,]*

rūh-ı pāk: *Temiz ruh.*

1. Olup faẕluñ ile beşer tīre-ḫāk
   Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur **rūḥ-ı pāk**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 18). [rūḥ-ı pāk,]

ruhsār: *Yanak ‖ yüz.*

1. Çeküp çeşm seyyāreye remḥ-i mīl
   Günüñ sürdi **ruḫsārına** gerd-i nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 784). [ruḫsārına, -ı, -n, -a]

ruhsār: *Yanak ‖ yüz.*

1. Çeküp çeşm seyyāreye remḥ-i mīl
   Günüñ sürdi **ruḫsārına** gerd-i nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 784). [ruḫsārına, -ı, -n, -a]

ruhsār-ı ʿāşık: *Âşığın yanağı.*

1. Mülevven iki reng ile anda sīb
   Çü **ruḫsār-ı ʿāşıḳ** çü rūy-i ḥabīb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 184). [ruḫsār-ı ʿāşıḳ,]

ruhsār-ı dildāde: *Aşığın yüzü.*

1. Açılmış idi ḫīrī vü erġuvān
   Çü **ruḫsār-ı dildāde** vü dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 48). [ruḫsār-ı dildāde,]

ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān: *Aşığın yüzü ve gönül alan.*

1. Açılmış idi ḫīrī vü erġuvān
   Çü **ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 48). [ruḫsār-ı dildāde vü dil-sitān,]

ruhsār-ı dil-dāde-i nātuvān: *Güçsüz aşığın yüzü.*

1. Çü **ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān**
   Yüzinde meẕellet ġubārı ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 41). [ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān,]*

ruhsār-ı hind: *Hint yüzü.*

1. Çü **ruḫsār-ı Hind** ü cihān-ı siyāh
   İdem çeşmine ger çekerse sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 141). [ruḫsār-ı hind,]*

rūḥu'l-emīn: *Dört büyük melekten biri olan Cebrail.*

1. Eger olmasa bāġ-ı ʿarşuñ güli
   Ola mıdı **Rūḥu'l-emīn** bülbüli *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 9). [rūḥu'l-emīn,]*
2. Gelür ol gice peyk-i **Rūḥu'l-Emīn**
   Semāyiken olur mekānı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 31). [rūḥu'l-emīn,]*
3. Sekiz cennetüñ ortasında mekīn
   Maḳām-ı Sirāfīl ü **Rūḥü'l-emīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 204). [rūḥü'l-emīn,]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña **Rūmı** idem Rūma şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [rūmı, -ı]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña **Rūmı** idem Rūma şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [rūmı, -ı]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña Rūmı idem **Rūma** şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña Rūmı idem **Rūma** şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. ʿAdū işini itmedi mülke ol
   Ḫudā ṣıḥḥat ile vire **Rūma** yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 818). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. ʿAdū işini itmedi mülke ol
   Ḫudā ṣıḥḥat ile vire **Rūma** yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 818). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Dönüp gitmedin **Rūma** evlā şerīr
   İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Dönüp gitmedin **Rūma** evlā şerīr
   İdelüm şeh-i Hind-Fūra ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 851). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Bu kez ikimüzden birimüz ölür
   Biri **Rūma** īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 964). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Bu kez ikimüzden birimüz ölür
   Biri **Rūma** īrāna sulṭān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 964). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
   Olur **Rūma** mülḥaḳ bu īrān-zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 356). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Nihāyet bulup ceng ü āşūb u kīn
   Olur **Rūma** mülḥaḳ bu īrān-zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 356). [rūma, -a]

rum: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Firengi perī **Rūmı** ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [rūmı, -ı]

rum: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Firengi perī **Rūmı** ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi yoḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 219). [rūmı, -ı]

rūm: *Anadolu; Osmanlı.*

1. Beni **Rūmdan** bunda itdi revān
   Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [rūmdan, -dan]*

rūm: *Anadolu; Osmanlı.*

1. Beni **Rūmdan** bunda itdi revān
   Ki olam bu yir ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 265). [rūmdan, -dan]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh **Rūm**
   Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 13). [rūm,]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh **Rūm**
   Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿulūm
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 13). [rūm,]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Nice **Rūm** u īrān u Hindūstān
   Bir avuc degül baña cümle cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [rūm,]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Nice **Rūm** u īrān u Hindūstān
   Bir avuc degül baña cümle cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [rūm,]

rum: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
   Bile **Rūmı** īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [rūmı, -ı]*

rum: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Gelüp Hinde girmege olmış ḳarīb
   Bile **Rūmı** īrānı ḫayl-i mehīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 318). [rūmı, -ı]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ser-ā-ser benüm ḥükmime **Rūm** rām
   Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ser-ā-ser benüm ḥükmime **Rūm** rām
   Muṭīʿdür mülk-i īrān tamām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 263). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Çıḳup **Rūmdan** ṭutmışam ʿālemi
   Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 299). [rūmdan, -dan]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Çıḳup **Rūmdan** ṭutmışam ʿālemi
   Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 299). [rūmdan, -dan]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
   Ya **Rūm** ide mātem ya Māçīn ü Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 460). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
   Ya **Rūm** ide mātem ya Māçīn ü Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 460). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olup **Rūm** serverleriyle süvār
   Bile al Muhanṭās iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 525). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olup **Rūm** serverleriyle süvār
   Bile al Muhanṭās iy nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 525). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Taḥammül ide kim irişse ḫazān
   Vara deştden **Rūma** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 180). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Taḥammül ide kim irişse ḫazān
   Vara deştden **Rūma** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 180). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Diler kim vara **Rūma** şeh ṣād-kām
   Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Diler kim vara **Rūma** şeh ṣād-kām
   Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
   Düşer **Rūm** fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
   Düşer **Rūm** fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Diler kim varup **Rūma** ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 81). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Diler kim varup **Rūma** ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 81). [rūma, -a]*

rum: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Yine añdı **Rūmı** ṣeh-i encümen
Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 83). [rūmı, -ı]*

rum: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Yine añdı **Rūmı** ṣeh-i encümen
Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 83). [rūmı, -ı]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Gerekdür bize līk bir pīşvā
Ola deştden **Rūma** dek reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Gerekdür bize līk bir pīşvā
Ola deştden **Rūma** dek reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 94). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ki yollarda küffārı daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra **Rūma** gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 96). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ki yollarda küffārı daʿvet idem
Müselmān idem ṣoñra **Rūma** gidem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 96). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Yarāġ eyledi **Rūma** pes pādişāh
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Yarāġ eyledi **Rūma** pes pādişāh
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [rūma, -a]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿalem
Gider **Rūma** sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 124). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Çalındı çü ṭabl u çekildi ʿalem
Gider **Rūma** sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 124). [rūma, -a]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ḳarışup ʿAcem **Rūm** Rūs Engerūs
Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Ḳarışup ʿAcem **Rūm** Rūs Engerūs
Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olur **Rūm** ḫalḳına cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 123). [rūm,]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olur **Rūm** ḫalḳına cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem tāc-ver
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 123). [rūm,]

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olup **Rūm** ḫalḳı ḳamu şād-kām
Çıḳar ḳarşu eylemege iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 125). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olup **Rūm** ḫalḳı ḳamu şād-kām
Çıḳar ḳarşu eylemege iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 125). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olur **Rūm** ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 129). [rūm,]*

rūm: *Ar. Anadolu bölgesi.*

1. Olur **Rūm** ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 129). [rūm,]*

rumḥ-ı sīne-güzār: *Sineye saplanmış mızrak.*

1. Ḳara tozda şan **rumḥ-ı sīne-güẕār**
Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 139). [rumḥ-ı sīne-güẕār,]*

rūmi: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Urur **Rūmiler** pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [rūmiler, -ler]*

rūmi: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Urur **Rūmiler** pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [rūmiler, -ler]*

rūmī: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. .....Üşüp **Rūmīnüñ** birisine hezār
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [rūmīnüñ, -nüñ]*

rūmī: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. .....Üşüp **Rūmīnüñ** birisine hezār
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [rūmīnüñ, -nüñ]*

rūmi: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Görüp anı **Rūmīler** itdi savaş
Ḳoyup şeh yoluna ḳamu cān u baş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 423). [rūmīler, -ler]

rūmi: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Görüp anı **Rūmīler** itdi savaş
Ḳoyup şeh yoluna ḳamu cān u baş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 423). [rūmīler, -ler]

rūmī: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
   Biri **Rūminüñ** itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 470). [rūminüñ, -nüñ]*

rūmī: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
   Biri **Rūminüñ** itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 470). [rūminüñ, -nüñ]*

rūmī: *Anadolulu.*

1. Kırup mümkin oldıḳça **Rūmī** sipāh
   Ḳovarlar görininceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 669). [rūmī,]*

rūmī: *Anadolulu.*

1. Kırup mümkin oldıḳça **Rūmī** sipāh
   Ḳovarlar görininceye deñlü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 669). [rūmī,]*

rūmī: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Bu furṣat degül mi ki **Rūmī** sipāh
   Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [rūmī,]

rūmī: *(رومی) sıf. (Rūm ve nispet eki -i ile Rūmi) târih. 1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili: 2. Anadolu ile ilgili, Anadolu'da yaşayan, Anadolulu: 3. i. Târihi Orta Asya'ya kadar dayanmakla birlikte ismini "Anadolu" mânâsındaki Rum kelimesinden alan, hayvânî veya nebâtî oluşu tartışmalı, kullanılma alanı çok geniş bir süsleme motifi:.*

1. Bu furṣat degül mi ki **Rūmī** sipāh
   Bulamaz nevāle yemez esbi kāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 855). [rūmī,]

rūm-ı ferhunde: *Uğurlu Anadolu.*

1. Eyā **Rūm-ı ferḫunde** ferruḫ-diyār
   Ser-ā-ser zemīnüñ gül ü lāle-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 95). [rūm-ı ferḫunde,]

rūmī-ġulām: *Anadolulu köle, hizmetçi.*

1. Cebīni anuñ çīn idi zülfi şām
   Görüp oldı sulṭān **Rūmī-ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 620). [rūmī-ġulām,]*

rūmī-ġulām: *Anadolulu köle, hizmetçi.*

1. Cebīni anuñ çīn idi zülfi şām
   Görüp oldı sulṭān **Rūmī-ġulām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 620). [rūmī-ġulām,]*

rūmī-i āb-dār: *Suya sahip Anadolu.*

1. Ele aluban **Rūmī-i āb-dār**
   Sipāhını Çīnüñ idem tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 359). [rūmī-i āb-dār,]*

rūmi-i nām-ber: *Nam götüren Rumi.*

1. Süriyüp anı **Rūmi-i nām-ber**
   Getürdi şeh öñine vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1013). [rūmi-i nām-ber,]*

rūmi-i nām-ver: *Şöhretli Rumi (Anadolu'ya ait).*

1. Çalar ḫışm ile **Rūmi-i nām-ver**
   Siper dutdı ol k'olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1007). [rūmi-i nām-ver,]*

rūmī-i şāḥib-ḳırān: *Muzaffer hükümdarın Anadolusu.*

1. Bu cānibde **Rūmī-i şāḥib-ḳırān**
   Ṣaf-endāz ü leşker-şiken pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 615). [rūmī-i şāḥib-ḳırān,]

rūmī-sipāh: *Anadolu'lu asker, ordu.*

1. Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya şāh
   Bilesince īrānı **Rūmī-sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 218). [rūmī-sipāh,]*

rūmī-sipāh: *Anadolu'lu asker, ordu.*

1. Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya ṣāh
   Bilesince īrānı **Rūmī-sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 218). [rūmī-sipāh,]*

rūmī-sipāh: *Anadolu'lu asker, ordu.*

1. Alur ortaya ṣāhı **Rūmī-sipāh**
   Olur gerdden ḫayl-i Rūmī siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 67). [rūmī-sipāh,]*

rūmī-sipāh: *Anadolu'lu asker, ordu.*

1. Alur ortaya ṣāhı **Rūmī-sipāh**
   Olur gerdden ḫayl-i Rūmī siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 67). [rūmī-sipāh,]*

rümūz: *Remizler, işaretler, manası gizli olan sözler.*

1. Ser-ā-ser idüp sırrı ṣāha ʿayān
   Rumūz aṣlını eylediler beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 54). [rumūz,]*

rümūz: *İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.*

1. Rumūzına gördi irişmez naẓar
   Ṣorar anlara ṣāh-ı ʿālem ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 51). [rumūzına, -ı, -n, -a]*

rūs: *Rus.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü **Rūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Ḳara Boġdān Eflāk ü Leh Engerūs
   Çesār ü Çeserf ü Efrenc ü **Rūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi **Rūs**
   İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Muḫanneṣ olur çoḳ-durur gerçi **Rūs**
   İderse meger ceng ide Engerūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 215). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Urūm ile **Rūs** u Leh olsa hezār
   İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Urūm ile **Rūs** u Leh olsa hezār
   İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Girer çünki meydāna ol pīl-ten
   Çıḳar **Rūsdan** daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [rūsdan, -dan]*

rūs: *Rus.*

1. Girer çünki meydāna ol pīl-ten
   Çıḳar **Rūsdan** daḫı bir ehremen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 338). [rūsdan, -dan]*

rus: *Rusya Federasyonu'nda yaşayan Doğu Slav halkı veya bu halkın soyundan olan kimse.*

1. Çıḳar **Rūslardan** yine bir Ḫıdīv
   Ki görse ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [rūslardan, -lar, -dan]

rus: *Rusya Federasyonu'nda yaşayan Doğu Slav halkı veya bu halkın soyundan olan kimse.*

1. Çıḳar **Rūslardan** yine bir Ḫıdīv
   Ki görse ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [rūslardan, -lar, -dan]

rus: *Rusya Federasyonu'nda yaşayan Doğu Slav halkı veya bu halkın soyundan olan kimse.*

1. Atar **Rūslardan** yaña ser-firāz
   Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider iḫtirāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 463). [rūslardan, -lar, -dan]

rus: *Rusya Federasyonu'nda yaşayan Doğu Slav halkı veya bu halkın soyundan olan kimse.*

1. Atar **Rūslardan** yaña ser-firāz
Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider iḥtirāz
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 463). [rūslardan, -lar, -dan]

rūs: *Rus.*

1. Ḳırıldı düşüp **Rūs** ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [rūs,]

rūs: *Rus.*

1. Ḳırıldı düşüp **Rūs** ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 537). [rūs,]

rūs: *Rus.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm **Rūs** Engerūs
Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm **Rūs** Engerūs
Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 555). [rūs,]*

rūs: *Rus.*

1. Düşüp **Rūs** ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [rūs,]

rūs: *Rus.*

1. Düşüp **Rūs** ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 557). [rūs,]

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Şu içinde **rūşen** güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 273). [rūşen,]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Şu içinde **rūşen** güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 273). [rūşen,]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Olan ölmeden yār ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḫaḳ **rūşenā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 48). [rūşenā, -ā]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Olan ölmeden yār ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḫaḳ **rūşenā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 48). [rūşenā, -ā]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Zer-evrāḳı eyler muraṣṣaʿ seḥāb
Şu **rūşenliginden** olur āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 20). [rūşenliginden, -li, -gin, -den]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Zer-evrāḳı eyler muraṣṣaʿ seḥāb
Şu **rūşenliginden** olur āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 20). [rūşenliginden, -li, -gin, -den]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā **rūşen** olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [rūşen,]*

rūşen: *Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.*

1. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā **rūşen** olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [rūşen,]*

rūşen olur: *Parlamak, ışıldamak; aşikar olmak, herkesçe bilinmek; etrafını aydınlatmak, iyilik ve ihsanda bulunmak.*

1. Olur mihr tābiyle rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 123). [rūşen olur, -ur]*

rūşenā: *Aydınlık, parlaklık.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile **rūşenā** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 30). [rūşenā,]*

rūşenā: *Aydınlatan II Sevgili.*

1. Teʾessüf çeküp şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Yine döndürür **rūşenāya** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 250). [rūşenāya, -ya]*

rūşenālıḳ: *Aydınlık, parlaklık.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
   Olur **rūşenālıḳdan** ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 29). [rūşenālıḳdan, -dan]*
2. Kişi **rūşenālıḳda** olmaz emīn
   Orada görinmez semā vü zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 127). [rūşenālıḳda, -da]*

rūşen-durur: *Aydınlanma, ışıklanma.*

1. Ḫuşūşā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
   Ki **rūşen-dürür** ẕihni çün āfītāb
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [rūşen-dürür,]

rūşen-durur: *Aydınlanma, ışıklanma.*

1. Ḫuşūşā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
   Ki **rūşen-dürür** ẕihni çün āfītāb
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [rūşen-dürür,]

rūşenlig: *Aydınlık. II Nur.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ki **rūşenligünden** ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 118). [rūşenligünden, -ün, -den]*

rūşenlig: *Aydınlık. II Nur.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
   Ki **rūşenligünden** ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 118). [rūşenligünden, -ün, -den]*

rūsī: *Rus, Rus ırkından.*

1. Ḳatı düşdi **Rūsīler** içre şikest
   Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 453). [rūsīler, -ler]*

rūsī: *Rus, Rus ırkından.*

1. Ḳatı düşdi **Rūsīler** içre şikest
   Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 453). [rūsīler, -ler]*

rūsī: *Rus, Rus ırkından.*

1. Ḫuşūşā ki **Rūsīde** olmaz ciger
   Hemīn mest olup o da ġavġā ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [rūsīde, -de]

rūsī: *Rus, Rus ırkından.*

1. Ḫuşūşā ki **Rūsīde** olmaz ciger
   Hemīn mest olup o da ġavġā ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 465). [rūsīde, -de]

rū-siyāh: *Yüzü kara.*

1. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde yoḳ **rū-siyāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 50). [rū-siyāh,]
2. Otuz kerre yüz biñe irdi sipāh
   Ḫanāzīr gibi ḳamu **rū-siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 176). [rū-siyāh,]*
3. Giderken irişür bir iḳlīme şāh
   Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ **rū-siyāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 362). [rū-siyāh,]

rū-siyāh: *Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse || günahkar.*

1. Egerçi ḳatı **rū-siyāh** olmışam
   ʿİtāb itme kim ʿöẕr-ḫᵛāh olmışam
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 71). [rū-siyāh,]

rüste-hīz: *Kıyamet günü.*

1. Şu resme ola zinde cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña gehī **rüste-ḫīz** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 92). [rüste-ḫīz,]*

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Açar fitneler ḳapusın **rüsteḫīz**
Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 223). [rüsteḫīz,]

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Açar fitneler ḳapusın **rüsteḫīz**
Ne meʾmen bulıvuz ne cāy-ı gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 223). [rüsteḫīz,]

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā **rüsteḫīz**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [rüsteḫīz,]

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā **rüsteḫīz**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [rüsteḫīz,]

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā **rüsteḫīz**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [rüsteḫīz,]

rüstehīz: *Kıyamet günü.*

1. Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
Ki gelmeye mānendi tā **rüsteḫīz**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [rüsteḫīz,]

rüstehīz kopardı: *Kıyamet kopmak.*

1. Muhanṭās daḫı çeküp tīġ-ı tīz
Ḳopardı ʿadū başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 294). [rüsteḫīz ḳopardı, -ar, -dı]*

rüstehīz koparur: *Kıyamet kopmak.*

1. Alup ġamzesi gibi geh tīġ-ı tīz
Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 52). [rüsteḫīz ḳoparur, -ur]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ne **Rüstem** döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [rüstem,]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ne **Rüstem** döyer aña ne Zāl-i zer
Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [rüstem,]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ben oldum niçe **Rüsteme** rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 81). [rüsteme, -e]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ben oldum niçe **Rüsteme** rū-be-rū
Ṣafāsı olan n'ola gelsün berū *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 81). [rüsteme, -e]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ne **Rüstem** döyer ne ḫod İsfendiyār
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [rüstem,]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ne **Rüstem** döyer ne ḫod İsfendiyār
Sizüñ gürzüñüze gehi kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 115). [rüstem,]*

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki **Rüstem** görürse olur yāy-bāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [rüstem,]

rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
   Ki **Rüstem** görürse olur yāy-bāf
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [rüstem,]

rüstem-i dāstān: *Dastân oğlu Rüstem (Rüstem, Firdevsî'nin Şehnamesi'nde destanlaştırılan efsanevi İran tarihinin en ünlü kahramanı, pehlivanı.*

1. Didi bunlara şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Cihānda benem **Rüstem-i dāstān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 90). [rüstem-i dāstān,]
2. Çekem çünki ben leşker-i bī-kerān
   Duramaz baña **Rüstem-i dāstān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 430). [rüstem-i dāstān,]
3. Didi şāh-ı Ḳayṭāsa iy pehlevān
   Nerīmān-dem ü **Rüstem-i dāstān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 522). [rüstem-i dāstān,]
4. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
   Yalıñuz gelüp **Rüstem-i dāstān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 734). [rüstem-i dāstān,]
5. Durur ṣafda çün **Rüstem-i dāstān**
   Elinde felek-kūb-i gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 763). [rüstem-i dāstān,]*

rüstem-i dāstān: *Firdevsi'nin Şehnamesinde adı geçen Zal'ın oğlu olan Rüstem.*

1. Ḥadeng ile alsam elüme sinān
   Öñümden ḳaçar **Rüstem-i dāstān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1052). [rüstem-i dāstān,]

rüstem-i dāstān: *Destandaki Rüstem.*

1. Olursa daḥı **Rüstem-i dāstān**
   Musaḫḫar idemez yalıñuz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 219). [rüstem-i dāstān,]*

rüsūm: *Adet II usul.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿulūm
   Mesālikde maʿlūm ola **rusūm** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 102). [rusūm,]*

rüsūm: *Adet II usul.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿulūm
   Mesālikde maʿlūm ola **rusūm** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 102). [rusūm,]*

rüsūm: *Adet II usul.*

1. Ḳadīmi **rüsūmı** gözet zīnhār
   Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [rüsūmı, -ı]*

rüsūm: *Adet II usul.*

1. Ḳadīmi **rüsūmı** gözet zīnhār
   Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [rüsūmı, -ı]*

rüsūm: *Adet II usul.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
   Ki olmaya tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 183). [rüsūmıñı, -ıñ, -ı]*

rüsūm: *Adet II usul.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
   Ki olmaya tārācuñ adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 183). [rüsūmıñı, -ıñ, -ı]*

rüʾūs: *Vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, tımar ve zeâmet sâhipleriyle vilâyet kadıları gibi üst kademedeki görevlilerin dışında kalan bütün devlet memurlarının tâyin işlemlerini gösteren resmî yazı.*

1. Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
   Yata kāse-i Çīnī gibi **ruʾūs** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 312). [ruʾūs,]*

rüʾūs: *Vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, tımar ve zeâmet sâhipleriyle vilâyet kadıları gibi üst kademedeki görevlilerin dışında kalan bütün devlet memurlarının tâyin işlemlerini gösteren resmî yazı.*

1. Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
   Yata kāse-i Çīnī gibi **ruʾūs** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 312). [ruʾūs,]*

rūy: *Yüz.*

1. Şütür üzre **rūyīn** ḫumlar hemān
   Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [rūyīn, -in]*

rūy: *Yüz.*

1. Şütür üzre **rūyīn** ḫumlar hemān
   Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [rūyīn, -in]*

rūy: *Yüz.*

1. Hümāyūn deri āsumān u zemīn
   Sürer şāhlar aña **rūy** u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [rūy,]*

rūy: *Yüz.*

1. Hümāyūn deri āsumān u zemīn
   Sürer şāhlar aña **rūy** u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [rūy,]*

rūy ola: *Yüz ola.*

1. Hemīşe olup fetḥ u nuṣret ḳarīn
   Ola ḥükmüñe rūy rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 60). [rūy ola, --a]*

rūy u mū: *Yüz ve saç ('māh u sāl' paralelliğinde).*

1. Bilinmez olup gerdden **rūy u mū**
   Ġubār ile pür oldı nāy-ı gulū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 189). [rūy u mū,]*

rūy-i ʿarūs: *Gelinin yüzü.*

1. Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
   Yüzi deştüñ olur çü **rūy-i ʿarūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 556). [rūy-i ʿarūs,]*

rūy-i baḫtum: *Bahtımın yüzü.*

1. Nice olduġını hezīmet sipāh
   Nice olduġın **rūy-i baḫtum** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 884). [rūy-i baḫtum,]*

rūy-i ḥabīb: *Sevgilinin yüzü.*

1. Mülevven iki reng ile anda sīb
   Çü ruḫsār-ı ʿāşıḳ çü **rūy-i ḥabīb** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 184). [rūy-i ḥabīb,]*

rūy-i mahlūl-i gil: *Çamurdan yüz.*

1. İdüp **rūy-i maḥlūl-i gil** pīşe-ger
   Şerādan şüreyyāya dek sed ider *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 105). [rūy-i maḥlūl-i gil,]*

rūy-i zemīn: *Yer yüzü.*

1. Gire dīnüñe cümle Māçīn ü Çīn
   Ola emrüñe rām **rūy-i zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 578). [rūy-i zemīn,]*
2. Gelüp şāha bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
   Didi iy şehin-şāh-ı **rūy-i zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 10). [rūy-i zemīn,]*
3. Müzeyyen olup cümle **rūy-i zemīn**
   Döşendi dıraḫt altına naṭʿ-ı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 57). [rūy-i zemīn,]*
4. Her işüñde Yezdān olsun muʿīn
   Muṭīʿün ola cümle **rūy-i zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 240). [rūy-i zemīn,]*
5. Hemīşe olup fetḥ u nuṣret ḳarīn
   Ola ḥükmüñe rūy **rūy-i zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 60). [rūy-i zemīn,]*

rūy-i zemīn: *Yeryüzü, dünya.*

1. Çe ger ḥükmüñe rām **rūy-i zemīn**
   Degülsin velī ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 145). [rūy-i zemīn,]*

rūyīne- nāy: *Dayanıklı boru.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
   Ḳılur nāle şeypūr u **rūyīne- nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 108). [rūyīne- nāy,]*

rūyīne-hum: *Tunçtan yapılmış şarap küpleri.*

1. Ḳaçan itse **rūyīne-ḫumlar** şadā
   Yanınca bile kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 381). [rūyīne-ḫumlar, -lar]*

rūyīne-hum: *Tunçtan yapılmış şarap küpleri.*

1. Ḳaçan itse **rūyīne-ḫumlar** şadā
   Yanınca bile kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 381). [rūyīne-ḫumlar, -lar]*

rūyīne-hum itdi: *Bronz küp.*

1. Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum
   Yine itdi gülbang rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 518). [rūyīne-ḫum itdi, --di]*

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. Ṭolup ʿāleme bang-ı kūs u derāy
   Ḳulaḳları ker itdi **rūyīne-nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 216). [rūyīne-nāy,]*

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. Ṭolup ʿāleme bang-ı kūs u derāy
   Ḳulaḳları ker itdi **rūyīne-nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 216). [rūyīne-nāy,]*

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. İrüp maḥşer olmışdı maḥşer-cāy
   Sirāfīl ṣūrıydı **rūyīne-nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 432). [rūyīne-nāy,]*

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. İrüp maḥşer olmışdı maḥşer-cāy
   Sirāfīl ṣūrıydı **rūyīne-nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 432). [rūyīne-nāy,]*

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. Ṣadā itdi būḳ u nefīr ü derāy
   İder zindeler mürde **rūyīne-nāy**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 308). [rūyīne-nāy,]

rūyīne-nāy: *Tunç gibi sağlam boru.*

1. Ṣadā itdi būḳ u nefīr ü derāy
   İder zindeler mürde **rūyīne-nāy**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 308). [rūyīne-nāy,]

rūyīne-nāy çaldı: *Tunç gibi sağlam boru çalmak.*

1. Olup cemʿ bir yire oldı alāy
   Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 304). [rūyīne-nāy çaldı, -dı]*

rūyīne-ney: *Ney,kamış.*

1. Ṣadā eyledügünce **rūyīne-ney**
   Żarūrī gözedürdi mellāḥ pey *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 337). [rūyīne-ney,]*

rūz: *Gün, gündüz.*

1. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi çü **rūz** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 2). [rūz,]*
2. Olur **rūz** çün ḳadd-i dilber dırāz
   Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 53). [rūz,]*
3. Olur **rūz** gerçi ki perde-rübā
   İder bend ammā ki şeb dest ü pā
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 7). [rūz,]

rūz u şeb: *Gündüz ve gece.*

1. Unutma anı **rūz u şeb** Ḫusrevā
   Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 347). [rūz u şeb,]*
2. Urur sedde seng üzre bünyād şāh
   İder **rūz u şeb** saʿyi cümle sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 104). [rūz u şeb,]
3. Nedür ḥikmeti **rūz u şeb** bu cihān
   Ne kim gösterür ise eyler nihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 53). [rūz u şeb,]*

rūz-ı ceng: *Savaş günü.*

1. Ele nevk-i nāvek alup **rūz-ı ceng**
   İdem naḳş deşti çü püşt-i peleng
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 287). [rūz-ı ceng,]

rūz-ı dey: *Dey Günü (22 Aralık - 20 Ocak).*

1. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
   Çü **rūz-ı dey** oldı şebüñ vaḳti az
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [rūz-ı dey,]

rūz-ı elest: *Elest (ezeliyet) günü. (Rûz-ı Elest ile kastedilen "Bezm-i Elest"tir. Allah bütün ruhları yarattıktan sonra onlara "Elestü bi-rabbiküm: Ben sizin Rabbınız değil miyim?" diye sordu. Ruhlar "Kalû belâ: Evet dediler." Şeklinde tasdik ettiler. İşte yaratılışın başlangıcı olan bu meclise "Bezm-i Elest" adı verilmektedir.).*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ baña **rūz-ı elest**
   İdindüm suḫen mülkini zīr-i dest

(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 47). [rūz-ı elest,]

rūz-ı ḥisāb: *Hesap günü, mahşer.*

1. Duʿāsın Behiştīnüñ it müstecāb
   Anı ḳılma şermende **rūz-ı ḥisāb**
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 96). [rūz-ı ḥisāb,]

rūz-ı kīn: *Kin günü.*

1. O ṣāḥib-ḳırāna hezār āferīn
   Ki üftādeye raḥm ide **rūz-ı kīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1142). [rūz-ı kīn,]*

rūz-ı maḥşerde: *Mahşer günü, kıyamet günü.*

1. Degül pādişeh bir ḳuluñdur faḳīr
   Anı **rūz-ı maḥşerde** itme ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 240). [rūz-ı maḥşerde, -de]*

rūz-ı maḥşerden: *Mahşer günü, kıyamet günü.*

1. Ḳıyāmet idüp fitne bābını bāz
   Olur **rūz-ı maḥşerden** ol gün dırāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1086). [rūz-ı maḥşerden, -den]

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Bu yolda sürinür idüm ḫāme-vār
   Geçerdi ġam u derd ile **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 54). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.*

1. Bu Türkī dile virdi naẓmum şeref
   Hele olmadı **rūzigārum** telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 38). [rūzigārum, -u, -m]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Bugün yarın eyle geçer **rūzigār**
   Yigitlikde ṣıḥḥatde yoḳdur ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 239). [rūzigār,]

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Olur dürlü dürlü çe ger **rūzigār**
   Velīkin bu köhne cihān ber-ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 85). [rūzigār,]

rūzigār: *Zaman.*

1. Ḫazān ile geçdi bahārum dirīg
   Şerīf olmadı **rūzigārum** dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 184). [rūzigārum, -um]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Çıḳup tīre-deryā içinden bahār
   Şeref buldı ẕātı ile **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 290). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.*

1. Cihān durduġınca dur iy şehriyār
   Vücūdıñla bulsun şeref **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 58). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.*

1. Cihān durduġınca dur iy şehriyār
   Vücūdıñla bulsun şeref **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 58). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Gözet nice geçdügini **rūzigār**
   Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Gözet nice geçdügini **rūzigār**
   Ki devr-i zamān olur āmūz-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 225). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Görür zeyn olur ṣūreti **rūzigār**
   Dimen itdi ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 63). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Görür zeyn olur ṣūreti **rūzigār**
   Dimen itdi ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 63). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Şu kim itmeye reʾy-i pāk ile kār
İder ʿāḳıbet ser-nigūn **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 398). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Şu kim itmeye reʾy-i pāk ile kār
İder ʿāḳıbet ser-nigūn **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 398). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 2). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Gidüp Dey irişdi çü vaḳt-i bahār
Döner ḫāne-i Çīne pes **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 2). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Geyer bir münaḳḳaş zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 178). [rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

1. Geyer bir münaḳḳaş zirih çün bahār
Biner eblaḳ-ı çüst çün **rūzigār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 178). [rūzigār,]*

şāb: *Genç, delikanlı.*

1. Cihān şāhı Behmen o fermān-revā
Olur **şāb** iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 428). [şāb,]*

şāb: *Genç, delikanlı.*

1. Çü sī-sāleyem n'ola dirlerse **şāb**
Degül mū-sepīd olduġında ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 29). [şāb,]

şaʿbede-bāz: *Hokkabaz, büyücü.*

1. Çe ger **şaʿbede-bāz** olursa nihān
İder anı evżāʿ-ı ṣūret ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 23). [şaʿbede-bāz,]*

şaʿbede-bāz: *Hokkabaz, büyücü.*

1. Olur **şaʿbede-bāz** raḫşende nār
Üşer başına ḫalḳ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 47). [şaʿbede-bāz,]*

şaʿbede-bāz: *Hokkabaz, büyücü.*

1. ʿAceb **şaʿbede-bāzdur** bu cihān
İder dürlü dürlü ṣanāyiʿ ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 625). [şaʿbede-bāzdur, -dur]*

şaʿbede-bāz: *Hokkabaz, büyücü.*

1. Mücerrib çün olmaya iy şeh ṭabīb
Olur **şaʿbede-bāz** merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 466). [şaʿbede-bāz,]*

şaʿbede-bāzdur: *Hokkabaz.*

1. Zamāne ʿaceb **şaʿbede-bāzdur**
İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 1). [şaʿbede-bāzdur,]*

şād: *Mutlu, sevinçli, huzurlu.*

1. İkincisi ʿÖmerdür ol ehl-i dād
Cihān ḫalḳın itdi ki ʿadliyle **şād** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 8). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Biri minnet ile birin **şād** ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Biri minnet ile birin **şād** ider
Biri bendi birini āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 13). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. İşidüp bu sözi olur **şād** şāh
Durur şehr-i Iṣṭaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 611). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı **şād**
Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Gören nāmeyi oldı ġāyetde **şād**
Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 343). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi şāh
Ki **şād** ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 358). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Gehī ḳalbi ġam-gīn gehī **şād** ider
Ḫarāb eyleyüp geh geh ābād ider
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 175). [şād,]

şād: *Mutluluk.*

1. Bu nuṣret şeh-i Senceri **şād** ider
Bu şādılıġı ḫaṣmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. Ṭurup ṣubḥ-dem vāriṣ-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına itdi dīvānı **şād** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. Bu nuṣret şeh-i Senceri **şād** ider
Bu şādılıġı ḫaṣmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. Ṭurup ṣubḥ-dem vāriṣ-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına itdi dīvānı **şād** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [şād,]*

şād: *Sevinçli, mutlu.*

1. Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine zaʿferān itdi **şād** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 4). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur göñli dūzaḫla **şād** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur göñli dūzaḫla **şād** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya **şād**
Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 261). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya **şād**
Ki maʿlūmıdur anda var ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 261). [şād,]*

şād: *Mutluluk.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh **şād**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [şād,]

şād: *Mutluluk.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp vardı Mıṣra şehin-şāh **şād**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [şād,]

şād: *Mutluluk.*

1. Gehī mevte ġam-gīn gehī vaṣla **şād**
Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 267). [şād,]*

şād itme: *Sevindirmek.*

1. Birin aġladup itme birini şād
İñen eyleme devlete iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 49). [şād itme, -me]*

şād ola: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Ḳudūmümden ola bu iḳlīm şād
İde ḫalḳı Çīnüñ Ḫaḳa iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 295). [şād ola, -a]*

şād olanuñ: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Rıżā-yı Ḫaḳı eyleyelüm murād
Kim ola şehīd olanuñ rūḥı şād *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 202). [şād olanuñ, -an, -uñ]*

şād oldı: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Görüp anı **şād oldı** fermān-revā
Dil ü cān ile itdi şāha duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 487). [şād oldı, -dı]*
2. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı ṭāvusı şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 58). [şād oldı, -dı]*
3. Görüp cümle aḥbābını oldı şād
Ḫazāyinüñ ebvābın itdi güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 357). [şād oldı, -dı]*
4. Görüp anı **şād oldı** ġāyetde şāh
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 87). [şād oldı, -dı]*

şād olma: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Fütāde olursa ʿadū olma şād
Düşe dura işin bitürür ki bād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 259). [şād olma, -ma]*
2. Çü yinmez ne dirsin idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 98). [şād olma, -ma]*

şād oluban: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Dıraḫşān direfşi göricek sipāh
Göge atdılar **şād oluban** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 348). [şād oluban, -uban]*

şād olur: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur ṭıfl gibi mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [şād olur, -ur]*

2. Bilür çün yoluna virür cümle cān
Ḳatı **şād olur** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 194). [şād olur, -ur]*
3. Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 129). [şād olur, -ur]*
4. Sürūşı göricek olur şāh şād
Bilür kim bulur bāb-ı muʿlaḳ güşād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 115). [şād olur, -ur]*

şād u handān: *Mutlu ve mesrur (sevinçli).*

1. Gide ġuṣṣamuz göñlümüz açа gül
Olup **şād u ḫandān** olavuz çü mül *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 384). [şād u ḫandān,]*

şādī: *Mutluluk. gam ü şâdî.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
Füzūn oldı **şādī** vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [şādī,]*

şādı: *Mutluluk. gam ü şâdî.*

1. İder bezmi dilberler ārāste
Füzūn oldı **şādī** vü ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [şādī,]*

şādīliġ: *Mutluluk.*

1. Bu **şādīliġile** şeh-i baḥr ü ber
Sücūd eyleyüp ṭoprağa yüz sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 591). [şādīliġile, -ile]*

şādīliġ: *Mutluluk.*

1. Bu **şādīliġile** şeh-i baḥr ü ber
Sücūd eyleyüp ṭoprağa yüz sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 591). [şādīliġile, -ile]*

şādılıġ: *Neşelenme, sevinç.*

1. Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu **şādılıġı** ḫaṣmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [şādılıġı, -ı]*

şādılıġ: *Neşelenme, sevinç.*

1. Bu nuṣret şeh-i Senceri şād ider
Bu **şādılıġı** ḫaṣmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 22). [şādılıġı, -ı]*

şādılıġ: *Neşelenme, sevinç. / Memnuniyet.*

1. Bu **şādılıġa** gāh ḫandān olur
Añup fürḳati gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 137). [şādılıġa, -a]*

şādılıġ: *Neşelenme, sevinç. / Memnuniyet.*

1. Bu **şādılıġa** gāh ḫandān olur
Añup fürḳati gāh giryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 137). [şādılıġa, -a]*

şādīlig: *Neşelenme, sevinç.*

1. Şehā itme ġam-gīn yüzine nigāh
Ki **şādīliġüñ** eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 254). [şādīliġüñ, -üñ]*

şādīlig: *Neşelenme, sevinç.*

1. Şehā itme ġam-gīn yüzine nigāh
Ki **şādīliġüñ** eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 254). [şādīliġüñ, -üñ]*

şādılıġıla: *Neşelenme, sevinç. / Memnuniyet.*

1. Bu **şādılıġıla** durup şehriyār
Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 281). [şādılıġıla,]*

şādılıġıla: *Neşelenme, sevinç. / Memnuniyet.*

1. Bu **şādılıġıla** durup şehriyār
Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 281). [şādılıġıla,]*

şād-kām: *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. ʿAdūyı kişi görmeden **şād-kām**
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 587). [şād-kām,]*

şād-kām: *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. ʿAdūyı kişi görmeden **şād-kām**
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 587). [şād-kām,]

<u>şād-kām:</u> *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. Cihānda geze ḳātili **şād-kām**
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [şād-kām,]*

<u>şād-kām:</u> *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. Cihānda geze ḳātili **şād-kām**
Hemīn anlara ṣıḥḥat oldı ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 385). [şād-kām,]*

<u>şād-kām:</u> *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. Diler kim vara Rūma şeh **şād-kām**
Ḥużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [şād-kām,]*

<u>şād-kām:</u> *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. Diler kim vara Rūma şeh **şād-kām**
Ḥużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [şād-kām,]*

<u>şād-kām:</u> *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile **şād-kām**
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [şād-kām,]*

<u>şād-kām:</u> *İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.*

1. Gelüp bāḳisi şāh ile **şād-kām**
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [şād-kām,]*

<u>şād-kām itdi:</u> *Çok sevinçli eylemek, arzusuna kavuşturmak, mesut kılmak.*

1. Keyānī külāh u Ḫaṭāyī ġulām
Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 100). [şād-kām itdi, -di]*

2. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 104). [şād-kām itdi, -di]*

<u>şād-kām olup:</u> *Mutlu olmak.*

1. Olup Rūm ḫalḳı ḳamu şād-kām
Çıḳar ḳarşu eylemege iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 125). [şād-kām olup, -up]*

<u>sādumān olur:</u> *Bahtiyar olmak.*

1. İşidüp bu sözi olur şādumān
Getürdür o ṣandūḳı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 127). [şādumān olur, -ur]*

<u>şafak:</u> *Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.*

1. Ṣu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış **şafaḳ** aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [şafaḳ,]*

<u>şafak:</u> *Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.*

1. Ṣu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
Güneş idi olmış **şafaḳ** aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 274). [şafaḳ,]*

<u>şafak:</u> *Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.*

1. Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut toz **şafaḳ** oldı ḫūn-ı revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [şafaḳ,]

<u>şafak:</u> *Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da ıtlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-gûn: Şafak renkli.*

1. Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut toz **şafaḳ** oldı ḫūn-ı revān

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [şafaḳ,]

<u>şafak:</u> *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.*

1. Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
   Şafaḳdur olur şan bulutda ʿayān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 372). [şafaḳdur, -dur]

<u>şafak:</u> *Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.*

1. Ḳaçan kim aça esneyüben dehān
   Şafaḳdur olur şan bulutda ʿayān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 372). [şafaḳdur, -dur]

<u>şāh:</u> *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

1. İdüp bir yiri iḫtiyār iki **şāh**
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 31). [şāh,]*
2. Geyer begter üstine āhen-külāh
   Ki tāc ala āhen külāhıyla **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 64). [şāh,]*
3. Ḳovup ḳırdı varınca ṣuya sipāh
   Ṣuyı geçmege virmedi iẕn **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 440). [şāh,]*
4. Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫᵛāh
   Ḳamusın yine itdi āzād **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 472). [şāh,]*
5. Ġanī oldı māl ile cümle sipāh
   Cebe-ḫānesini ḳamu aldı **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 490). [şāh,]*
6. Varup bir ḥişārı idindi penāh
   Yine beglere nāme gönderdi **şāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [şāh,]
7. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı **şāh**
   Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [şāh,]
8. Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
   Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra **şāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [şāh,]
9. Cihān mülkini ḫalḳ idelden İlāh
   Senüñ neslüñ olur bu īrāna **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 594). [şāh,]*
10. Saña yaraşur olmaḳ īrāna **şāh**
    Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 595). [şāh,]
11. İşidüp bu sözi olur ṣād **şāh**
    Durur şehr-i Iṣṭaḫrada çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 611). [şāh,]*
12. Bu ʿadl ile feṭḥ idüp īrānı **Şāh**
    Çeker yine Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 629). [şāh,]*
13. Çü Dārā işitdi ki irişdi **şāh**
    Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 631). [şāh,]*
14. Gelüp yüz be yüz oldı çün iki **şāh**
    Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [şāh,]
15. Egerçi ki maḳdūrı ṣarf itdi **şāh**
    Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 665). [şāh,]*
16. Olup tīre ʿālem çü baġlandı göz
    ʿAdūdan ḳaçup **şāh** döndürdi yüz
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [şāh,]
17. Varup feṭḥ ider taḫt-ı Dārāyı **şāh**
    Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 679). [şāh,]*
18. Eline ne girdi ise anda **şāh**
    Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 681). [şāh,]*
19. Begendi o pendi ḳabūl itdi **şāh**
    Biraz anda ārām ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 699). [şāh,]*
20. Didi n'ola gelsün ne buyurdı **şāh**
    Bilelüm dutalumaña göre rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 755). [şāh,]*
21. Didi elçiye ṣāh-ı ṣāhib-ḳırān
    Ki **şāh** oldı bāʿiṣ bu cenge hemān
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 760). [şāh,]
22. Begenüp sözin didi Bānūya **şāh**
    Bu pendi ḳabūl itdüm iy yüzi māh
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 833). [şāh,]
23. Gelen bunda **şāh** ile her pehlevān
    Ele çaldı māl ü metāʿ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 903). [şāh,]*
24. Ḳabūl eyler ise bu sözümi **şāh**
    Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 913). [şāh,]*
25. Varınca aña bu sipāh-ı sipāh
    Sipāhın ḳamu eylesün cemʿ **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 938). [şāh,]*
26. Didi **şāha** var eyle bizden selām
    Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 705). [şāha, -ā]
27. Bir ay olıcak **şāha** oldı ḫaber
    İrişdi diyü elçi-yi muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 753). [şāha, -ā]*
28. Gerekmez baña mülk-i īrān-zemīn
    Revān eyledük yine **şāha** hemīn
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 768). [şāha, -ā]
29. İlet cümlesini n'ola **şāha** sen
    Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 783). [şāha, -ā]*
30. Didi elçiye **şāha** idüp selām
    Diyesin ki bildük murādın tamām
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 791). [şāha, -ā]
31. Varup **şāha** elçi çü virdi ḫaber
    Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [şāha, -ā]*
32. Ne oldı ise oldı gitdi **şaha**
    Gerek göñlüñüzde ki kīn olmaya
    (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 823). [şaha, -ā]
33. Bunuñ gibi furṣat mı girer ele
    Didük bildügümizi **şāha** hele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 872). [şāha, -ā]*

34. Gerek yas **şāhā** gerekse dügün
Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [şāhā, -ā]*
35. İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı şehüñ **şāha** ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [şāha, -ā]*
36. Bilicek peyāmını anuñ tamām
Ayıtdı ilet **şāha** bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 930). [şāha, -ā]*
37. Varur **şāha** ḳarşu ki ide ḳıtāl
Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [şāha, -ā]*
38. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
Yatur ol gice vehm ile iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [şāh,]*
39. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [şāh,]*
40. Durur ḳalbde **şāh** mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 143). [şāh,]*
41. Görür **Şāh** Dārā ki Sulṭān-ı Rūm
İder kendüye leşker ile hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 173). [şāh,]*
42. Süleymān idi **şāh** yil-i bād-pā
Varur ḳanda ʿazm itse fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 213). [şāh,]*
43. İder cengde ḫamle Dārāya **şāh**
Bozar ḳalbin olur perīşān sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 311). [şāh,]*
44. Egerçi ki çoḳ cidd ü cehd itdi **şāh**
Ne aṣṣı muʿīn olmadı çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 319). [şāh,]*
45. Ḳoyup sen şehe taḫt u raḫt u külāh
ʿAdem milketine ḳadem baṣdı **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 358). [şāh,]*
46. Görür **şāh** kim Ḫusrev-i baḫr ü ber
Yatur ḫāk u ḫūn içre zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 367). [şāh,]*
47. Senüñ olsun iy **şāh** tāc ile taḫt
Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [şāh,]*
48. Şehādet idüp aña telḳīn-i **şāh**
Olup reh-nümā gösterür **şāh** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 458). [şāh,]*
49. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
İder ẓulm ile şirkden pāk **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [şāh,]*
50. Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün yumdı teslīm-i rūḥ itdi **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 490). [şāh,]*
51. Ḳoyup bir yaña şerm ü āzerm ü dīn
İder **şāha** ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 328). [şāha, -ā]*
52. ʿAdū şanma kim nīk-ḫāhem saña
Murāduñı neyse di **şāhā** baña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 392). [şāhā, -ā]*
53. Niçe nā-mübārek dem itdüm sefer
Sebeb oldum irmege **şāha** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 406). [şāha, -ā]*
54. Bilür şübhesüz līk şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi **şāha** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 408). [şāha, -ā]*
55. Görüp anı şād oldı fermān-revā
Dil ü cān ile itdi **şāha** duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 488). [şāha, -ā]*
56. Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
Niçe **şāḫı** şimşāda irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 266). [şāḫı, -ı]*
57. Cihān **şāhı** Behmen o fermān-revā
Olur şāb iken ṭuʿme-i ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 427). [şāhı, -ı]*
58. Görür neng oldı be-ġāyet zamān
İdindi vaṣī **şāhı** pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 464). [şāhı, -ı]*
59. ʿAdūsını **şāhuñ** biz itdük helāk
Yatur ḫasta ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 359). [şāhuñ, -uñ]*
60. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
Selāmetle tā Ḫaşre dek **şāh** ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [şāh,]*
61. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
Şeref buldı **şāh** ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 254). [şāh,]*
62. Ḫazāyin ḳapusın güşād itdi **şāh**
Ki şād ola iḥsānı ile sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 357). [şāh,]*
63. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere **şāh** pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [şāh,]*
64. Ne **şāḫa** ki destini ide dırāz
Ṣunar el nedeñlü ki olsa fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 9). [şāḫa, -ā]*
65. Ki eylemeye birisine ziyān
Ḳamu cism ola **şāha** şeh ḫalḳa cān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [şāha, -ā]*
66. Dimiş irmedi **şāha** benden ziyān
Yine ḳātili bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 323). [şāha, -ā]*
67. Hümāyūn deri āsumān u zemīn
Sürer **şāhlar** aña rūy u cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [şāhlar, -lar]*
68. Şehā **şāhumuzsın** ḳamu bendeñüz
Ser-efrāz sensin perākendeñüz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 377). [şāhumuzsın, -u, -, -sun]*
69. Görüp **şāhuñ** iḥsānını ol sipāh
Olur cümlesi bende-i nīk-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 365). [şāhuñ, -uñ]*
70. Yeñine çeküp destini her gedā
Virür **şāḫda** her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [şāḫda, -da]*
71. Şeref buldı **şāh** ile īrān tamām
Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [şāh,]*
72. Ḳamu beglere nāme gönderdi **şāh**
Geleler ki ḥāżır idüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 15). [şāh,]*
73. Döker bezmine şol ḳadar nuḳl **şāh**
Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [şāh,]*
74. Bu sözi diyüp meclisi bozdı **şāh**
Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 205). [şāh,]*
75. Ṭurup yirlü yirine gitdi sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr üzre **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 208). [şāh,]*

76. Çalındı dühül bendi cümle sipāh
Çekildi sütūrı süvār oldı **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 212). [şāh,]*
77. Göçüp şehrden çıḳdı ṣaḥrāya **şāh**
Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [şāh,]*
78. Didi **şāh** ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm mübārek yüzini hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [şāh,]
79. Atalıḳ ide luṭf idüp bize **şāh**
Olup pīşvā göstere ḫaṣma rāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 281). [şāh,]*
80. İdüp ben daḫı cemʿ pīl ü sipāh
Gideyüm nereye buyurursa **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 336). [şāh,]*
81. Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr ü dānende **şāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [şāh,]
82. Müşaʿşaʿ cebīninde nūr-ı İlāh
Nebī ṣūretinde velī yüzi **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 440). [şāh,]*
83. Ne ḫōşdur gelüp bir yire iki **şāh**
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [şāh,]*
84. Çekicek güli fetḥi içün sipāh
Rikābınca gitdi anuñ iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 460). [şāh,]*
85. İkisi daḫı ṣāḥib-i sikke **şāh**
Sürer her biri ṭarf-ı çarḫa külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 463). [şāh,]*
86. Çü çıḳdı serīrine ṣāḥib-külāh
Oturdı iki cānibe iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 472). [şāh,]*
87. Didi luṭf idüp **şāh** ḳılsun ḳabūl
Ḳabūl itmez ise oluram melūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 513). [şāh,]*
88. Varur istirāḥat mekānına **şāh**
Muḳārin ola tā ki ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 581). [şāh,]*
89. Çıḳup taḫta pes dest-i būs itdi Māh
Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi **şāh**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 588). [şāh,]
90. İder ol gice Māh ile ʿīş **şāh**
Sürer bu ṣafāyı irer ṣubḥ-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 679). [şāh,]*
91. İdüp her biri **şāha** yüz biñ duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 93). [şāha, -ā]*
92. Getürürler elçiyi ikrām ile
Selāmı didi **şāha** peyġām ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 322). [şāha, -ā]*
93. Çıḳup **şāha** ḳarşu iderler niṣār
Pür olur cihān sīm ile kīse-dār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 407). [şāha, -ā]*
94. Murādınca yidi şeh itdi tamām
Duʿā eyledi **şāha** ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 492). [şāha, -ā]*
95. Ḳabūl itdi baʿżını şāh-ı cihān
Ḳalanın yine **şāha** itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 516). [şāha, -ā]*
96. Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz var ki sen **şāha** lāyıḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 526). [şāha, -ā]
97. Hemīn **şāha** lāyıḳ-durur o çehār
Bu ʿālemde iy tāc-ver-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 529). [şāha, -ā]*
98. Getürdiler ol ṣūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp **şāha** iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [şāha, -ā]*
99. Cihān şehleri **şāhı** şeh Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [şāhı, -ı]*
100. Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm **şāh**
Görinmezolur girdden yine rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 27). [şāh,]*
101. Ki mihmānuz iy **şāh** geldik size
Gerek mīhmān-dār olasız bize *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 31). [şāh,]*
102. İden oġluñı Hind mülkine **şāh**
Saña daḫı luṭf eyler iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 57). [şāh,]*
103. Aña ḳul olan ʿāleme **şāh** olur
ʿAdū olanuñ ʿömri kūtāh olur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 71). [şāh,]*
104. Görüp luṭfını sevdi Müjdādı **şāh**
Żarūrī muḥib oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 99). [şāh,]*
105. Yiyüp içdiler bir zamān iki **şāh**
Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [şāh,]*
106. Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki **şāh**
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 115). [şāh,]*
107. Saʿādet o **şāha** ki şāh-ı cihān
Ḳul idine vü ola beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 69). [şāha, -ā]*
108. Sipāhıyıla **şāha** ḳarşu çıḳar
Ki dergāha eyler şehüñ sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 91). [şāha, -ā]
109. Varup **şāha** çün kim mülāḳī olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [şāha, -ā]
110. Bir aylıḳ yola dek ṣadā-yı sipāh
Gider ġālibā iy cihān-gīr **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 114). [şāh,]*
111. Çeküp mihmān ḳarşusına sipāh
Niçün ḳahr ide luṭf yirine **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 338). [şāh,]*
112. Küfürden baḳar olmaya derd hīç
Ṭabībüñden itmesiz iy **şāh** pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 344). [şāh,]*
113. Bir iş ideyüm aña kim ġayrı **şāh**
Dirilmeye ʿālemde ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 423). [şāh,]*
114. İṭāʿat ide çünki bir şāha **şāh**
Küleh geymeden yegdür aña külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 449). [şāh,]
115. Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola **şāh**
Beni kendüme līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 491). [şāh,]*
116. Olur ol gice yine ḫāżır sipāh
Seḥerden ṭurup eyledi ʿazm **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 510). [şāh,]*

117. Gelüp ceng meydānına iki **şāh**
Ḳonar biri birine ḳarşu sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 511). [şāh,]*
118. Ḳuruldı iki **şāh** içün bār-gāh
Sipeh hāle oldı iki **şāh** māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 513). [şāh,]*
119. Ḳuruldı iki **şāh** içün bār-gāh
Sipeh hāle oldı iki **şāh** māh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 514). [şāh,]*
120. Ne **şāh** ile kim ḳıldum ise ḳıtāl
Bulınmadı ḥaylinde saña hemāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 523). [şāh,]*
121. Araya alur Çīn ḥaylin sipāh
Emīn oluban yatdı ol gice **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 548). [şāh,]*
122. İder ol gice ḥalḳa iḥsān **şāh**
Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 549). [şāh,]*
123. Bunı didi vü ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı **şāh** olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 590). [şāh,]*
124. Çıḳardı muraṣṣaʿ libāsını **şāh**
Giderdi başından keyānī külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 599). [şāh,]*
125. Virür beglere **şāh** daḥı çoḳ selām
İder luṭf u ikrām ile iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 681). [şāh,]*
126. Virüp istimālet çerisine **şāh**
Yüreklendürür ḥalḳı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 685). [şāh,]*
127. Virüp istimālet düzer **şāh** ṣaf
Ṭolar ʿāleme ġulġul u kūs u ʿaf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 713). [şāh,]*
128. Ḳafā-dār olur **şāh** ḥıtān-ı hizebr
Ki döymezdi müştine derrende bebr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 765). [şāh,]*
129. Görüp biri birini iki sipāh
Yüridi biri birine iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 774). [şāh,]*
130. Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
Çü şaṭranc-ı şāhī ara yirde **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 826). [şāh,]*
131. Ġażanfer-i gūr eyleyüp dutdı çüst
Yire eyledi anı **şāh** oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 938). [şāh,]*
132. İrüp ḳalb-i Faġfūra ṣāḥib-külāh
Olur rū-be-rū naṭʿada iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1110). [şāh,]*
133. Görüp luṭfın ol **şāh** ola bendesi
Nice bendesi belki efgendesi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1115). [şāh,]*
134. Ölümden çü beste bulamaz ḥalāṣ
Tevaḳḳuf gerek **şāha** gāhī ḳışāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [şāha, -ā]*
135. Didi ḥalḳ-ı Çīn **şāha** iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim görinmez zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 105). [şāha, -ā]*
136. İṭāʿat ide çünki bir **şāha** şāh
Küleh geymeden yegdür aña külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 449). [şāha, -ā]*
137. Alur ortaya **şāhı** Rūmī-sipāh
Olur gerdden ḥayl-i Rūmī siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 67). [şāhı, -ı]*
138. Görüp **şāhı** şehler ider āferīn
Didiler ki iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 677). [şāhı, -ı]*
139. Yemīninde **şāhuñ** durur Keyd-i Hind
Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 715). [şāhuñ, -uñ]*
140. Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
Velī gürzi **şāhuñ** anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [şāhuñ, -uñ]*
141. Bu kārını **şāhuñ** görüp şāh-ı Çīn
ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1071). [şāhuñ, -uñ]*
142. Yemīnine **şāhuñ** ḳonup Keyd-i Hind
Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 515). [şāhuñ, -uñ]*
143. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
Gelüp öpdi **şāhuñ** öñinde zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [şāhuñ, -uñ]*
144. Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi var di **şāhuña** iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [şāhuña, -u, -ñ, -a]*
145. Muḳābil oluban ʿadūsıyla **şāh**
Berāber gelür iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 7). [şāh,]*
146. Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol **şāh** oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 20). [şāh,]*
147. Gele meclise tā ki Ḫāḳān-ı Çīn
Ola **şāh** cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 44). [şāh,]*
148. Müselmān ol iki ʿālemde **şāh**
Müʾebbed vire tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 63). [şāh,]*
149. Ne deñlü ki var ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 78). [şāh,]*
150. Yine cümle olduġını virdi **şāh**
Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 79). [şāh,]*
151. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
Duʿālar idüp **şāha** öpdi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 46). [şāha, -ā]*
152. Yüz urup didi **şāha** fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [şāha, -ā]*
153. Sözini ḳabūl eyleyüp bindi **şāh**
Süvār oldı **şāh** ile cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 17). [şāh,]*
154. Sözini ḳabūl eyleyüp bindi **şāh**
Süvār oldı **şāh** ile cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 18). [şāh,]*
155. Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı **şāh** ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 20). [şāh,]*
156. Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri birine pür iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 70). [şāh,]*

157. Gelüp **şāha** bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
Didi iy şehin-şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 9). [şāha, -ā]*
158. Mey-i ḫōş-güvār oldı Āb-ı Ḥayāt
Ṣunar zindegānīye **şāha** berāt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 46). [şāha, -ā]*
159. Durup **şāha** yüz urdı Ḫāḳān-ı Çīn
Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 73). [şāha, -ā]*
160. Cevāhirlerini ne deñlü ki var
Çıḳardı ki eyleye **şāha** niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 78). [şāha, -ā]*
161. Bilüp bunlaruñ ictimāʿını **şāh**
Müheyyā ider yine cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 181). [şāh,]*
162. Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem mülkine itdi Yezdān **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [şāh,]*
163. Ṣu deñlü ider ḫalḳa iḥsān **şāh**
Olur muġtenem yine cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 251). [şāh,]*
164. Yatup o gice itdi ārām **şāh**
Seḥer irdi çünkim ʿayān oldı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 257). [şāh,]*
165. Süvār oldı çün gāv-serāsīme **şāh**
Görüp anı bindi ser-ā-ser sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 283). [şāh,]*
166. Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne olur mıydı ʿālemde **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 450). [şāh,]*
167. Getürdi keşān-ber-keşān anı **şāh**
Taʿaccübler itdi görüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 495). [şāh,]*
168. Bu resm ile ceng eyledi iki **şāh**
Arada telef oldı ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 541). [şāh,]*
169. Cidāl ü ḳıtāl eyler iken sipāh
Bulışur biri birine iki **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 544). [şāh,]*
170. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 564). [şāh,]*
171. Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 574). [şāh,]*
172. İder ḳayd u bend ile ḥabs anı **şāh**
İder şükr Yezdāna ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 595). [şāh,]*
173. Getürdür aña **şāh** bir tercümān
Suḫen-dān u dānā vü şīrīn-zebān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 611). [şāh,]*
174. Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem **şāh** idüp aña tāc u kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 614). [şāh,]*
175. Giderdi anuñ bend ü baġını **şāh**
Eli ile geydirdi zerrīn-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 619). [şāh,]*
176. Araya alur **şāhı** cengī sipāh
ʿAlem sāyesinde gider pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 131). [şāhı, -ı]*
177. Ḳoyup Hindi çün eyledüm Sinde ʿazm
İṭāʿat idüp ḳılmadı **şāhı** rezm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 212). [şāhı, -ı]*
178. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn **şāhı** çeşmine teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [şāhı, -ı]*
179. İki yüzlü tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar **şāhı** ḳalḳan dutar nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 548). [şāhı, -ı]*
180. Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter baña **şāhuñ** duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [şāhuñ, -uñ]*
181. Leb-i Ṭūnaya ḳondı geldi sipāh
Bir iki gün ārām ider anda **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 94). [şāh,]*
182. Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer üzre yürür **şāh** görmez hebā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [şāh,]*
183. Müşerref olup **şāh** ile ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün bahār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 141). [şāh,]*
184. Muḫālif degül emrine kimse hīç
Ne mümkin ki bir **şāh** sarāyında pīç *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 154). [şāh,]*
185. Gelüp **şāha** pūşīde-rūlar tamām
Öpüp ayaġın itdiler iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 145). [şāha, -ā]*
186. Olur Rūm ḫalḳı görüp **şāhı** şād
İderler nedeñlü var ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 129). [şāhı, -ı]*
187. Gelüp bir melek şāha virdi selām
Görüp **şāh** anı eyledi iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 38). [şāh,]*
188. Ḳamusına sen **şāh** olursın şehā
Saña gördi bu ʿizzeti Ḫaḳ revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 93). [şāh,]*
189. İder ṣubḥ irince niyāzını **şāh**
Çü ṣubḥ oldı geydi felek zer külāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 121). [şāh,]*
190. Ola **şāh** olan çünki ṣāliḥ-nihād
İder ḫalḳ-ı ʿālem aña inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 217). [şāh,]*
191. Gelüp bir melek **şāha** virdi selām
Görüp şāh anı eyledi iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 37). [şāha, -ā]*
192. Bulur **şāh** her ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi ṣīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 7). [şāh,]*
193. Olur çünki dervīşe muḫtāc **şāh**
Ḫudā-dōstdan al duʿā gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 93). [şāh,]*
194. Budur bildügimüz bizüm ve's-selām
Bilür bāḳisin **şāh** temme'l-kelām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 326). [şāh,]*
195. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
Virüp **şāha** itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 104). [şāha, -ā]*
196. Pür idüp ḫazāyinleri sīm ü zer
Mezīd itmege **şāhlar** saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 230). [şāhlar, -lar]*
197. Gerek **şāh** olsun gerekse gedā
Eyüye ʿivaż eylük eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 159). [şāh,]*
198. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol **şāhdan** kim ḳomaya nişān

(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [şāhdan, -dan]

199. Siyāset gerek **şāh** olanda müdām
Żarūrī ki meyl eyleye ḫāṣ u ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 81). [şāh,]*

200. Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr **şāh**
Saña virdi bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 121). [şāh,]*

201. Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya **şāh**
Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [şāh,]*

202. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
Virür āḫıretde cevābını **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 154). [şāh,]*

203. Ulu işler itmek gerek ulu **şāh**
Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 165). [şāh,]*

204. Ulu **şāh** ḳılmasa ʿālī hüner
Bu ẓāhirdür olmaz iñen muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [şāh,]*

205. Çü mülkine düşmen işin ide **şāh**
Ne lāzım aña ḫāricī kīne-ḫᵛāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 195). [şāh,]*

206. Yi memlūküñ olanı iy **şāh** heb
Ki arduñca itmeye vāriṣ ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [şāh,]*

207. Ki bīdār olmasa **şāhā** beşer
Ḫamāḳatde ḫardan olur ol beter *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 127). [şāhā, -ā]*

208. Çü ʿālī-dürür **şāhlar** pāyesi
Gerek rāstlıḳ ola sermāyesi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 141). [şāhlar, -lar]*

209. Pes emr eyledi Ḫusrev-i Rūm u Rūs
Ki birine **şāh** ola İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 94). [şāh,]*

210. Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola **şāh** İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 116). [şāh,]*

211. İdüp ehl-i beytine bedrūd **şāh**
Çeküp leşkerin eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 129). [şāh,]*

212. Gelür çünki İskenderiyyeye **şāh**
Ḳonup anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 133). [şāh,]*

213. Ṭılısımla ḳor anı üstine **şāh**
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [şāh,]*

214. Pes andan geçüp eyledi ʿazm-i rāh
Ki Beyt-i ʿAtīḳi ṭavāf ide **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 164). [şāh,]*

215. İder vaḳf aña Mıṣr ile Şāmı **şāh**
İder ẓarf-ı Kâbe ḫarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [şāh,]*

216. Zamān ile deryāya irişdi **şāh**
Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 221). [şāh,]*

217. Dimiş çünki deryāya irişdi **şāh**
Müheyyā ider bī-kerān zād-ı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 7). [şāh,]*

218. Ne deñlü cezāyir ki var muʿteber
Varup her birin **şāh** daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 84). [şāh,]*

219. Risālet ṭarīḳi ile vara **şāh**
Göre kim ne vażʿiyledür ol sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 103). [şāh,]*

220. Yatup ol gice **şāh** ārām ider
Tefekkür ider tā irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 115). [şāh,]*

221. Bu işine olur peşīmān **şāh**
Ne çāre bulamaz ḫalāṣa çü rāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 117). [şāh,]*

222. Didi elçiye kim ṣafā geldi **şāh**
Felek rām emrine encüm sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 155). [şāh,]*

223. Ḳosun dīnüñe daʿvet itmegi **şāh**
Ki rāżī degüldür bu ṣulḥe sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 163). [şāh,]*

224. Eger seyre geldiyse gelsün n'ola
Ḳılalum varup **şāh** ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 168). [şāh,]*

225. Ne kişisin aṣluñda hīç var mı **şāh**
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [şāh,]*

226. Didi Bānū kim **şāh** olana yalan
Degüldür revā iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [şāh,]*

227. Cidāl iderek leşkere geldi **şāh**
Görüp şāhı dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 259). [şāh,]*

228. Gelüp bāḳisi **şāh** ile şād-kām
Alurlar ele bāde-i laʿl-fām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 263). [şāh,]*

229. Geçer sürʿatiyle o ṣaḥrāyı **şāh**
Gelür bir yire ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 297). [şāh,]*

230. Yine emr ḳıldı birisine **şāh**
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 319). [şāh,]*

231. Bulur levḥada **şāh** birkaç rumūz
Ki vār sūr ḳurbında medfūn künūz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 355). [şāh,]*

232. Giderken irişür bir iḳlīme **şāh**
Ḳamu ḫalḳı ol cānibüñ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 361). [şāh,]*

233. İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi **şāh**
Kimin müʾmin itdi kimini tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 373). [şāh,]*

234. Olup **şāha** ol keşti taḫt-ı revān
Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 73). [şāha, -ā]*

235. Ḳalur çünki tenhā ikisi hemīn
Didi **şāha** Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 180). [şāha, -ā]*

236. Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
Mebādā ki **şāha** ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 212). [şāha, -ā]*

237. Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
Meger **şāhı** görmiş imiş bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 226). [şāhı, -ı]*

238. Cidāl iderek leşkere geldi şāh
Görüp **şāhı** dil-şād oldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 260). [şāhı, -ı]*

239. Varur bir yire **şāh** kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı bir ḫuşk-ser
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 7). [şāh,]
240. Gidüp bir ulu kūha irişdi **şāh**
Ne ādem bulamaz peleng aña rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 11). [şāh,]
241. Geçüp anı bir vādiye irdi **şāh**
Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 21). [şāh,]*
242. Yapışmış görür laḥma elmās **şāh**
Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 41). [şāh,]*
243. Geçüp gitdi Cablusa şehrine **şāh**
Geçüp māh u sāl irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 43). [şāh,]*
244. Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını **şāh**
Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 53). [şāh,]*
245. Görür **şāh** kim geldi bī-ḥadʿ adū
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu tünd-ḫū
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 59). [şāh,]
246. Gürūhı görüp eyledi emr **şāh**
Silāḥa girüp bindi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 65). [şāh,]*
247. Görür **şāh** kim çün ola gāh-ı şām
Güneş cānib-i ġarbe ide ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 91). [şāh,]*
248. İdüp cānib-i şarḳa pes meyl **şāh**
Geçüp ġarbdan eyledi ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 117). [şāh,]
249. Olup encümen eyledi deşti ceng
Şu resme ki **şāha** zemīn oldı teng
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 84). [şāha, -ā]
250. Bir iñen ṭutar şemʿ deryāyı heb
Görür anları **şāh** eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 52). [şāh,]*
251. Sürūşı göricek olur **şāh** şād
Bilür kim bulur bāb-ı muʿlaḳ güşād
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 115). [şāh,]
252. Yapar ol boġazda iki mīl **şāh**
K'ide iḫtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 329). [şāh,]
253. Varup şehrüñ içinde ḳondı sipāh
Ḫişārı murādınca seyr itdi **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 404). [şāh,]*
254. Biri ḳılmadı daʿvetini ḳabūl
Ḳatı incinüp **şāh** oldı melūl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 418). [şāh,]*
255. İde **şāha** şandūḳ-ı āyīne-vār
Göre baḫri āyīneden şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 81). [şāha, -ā]*
256. Gelüp çün melek virdi **şāha** selām
İder şāh-ı ʿālem daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 117). [şāha, -ā]*
257. Çıḳup cān içinden ḳalur kendüzi
Açuḳ ḳal ..... **şāhuñ** gözi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 310). [şāhuñ, -uñ]*
258. Görüp anı şād oldı ġāyetde **şāh**
Ayıtdı yine ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 87). [şāh,]*
259. Urur sedde seng üzre bünyād **şāh**
İder rūz u şeb saʿyi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 103). [şāh,]*
260. Bir ay anda āsāyiş itdi sipāh
Yine leşkere eyledi emr **şāh** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 122). [şāh,]*
261. Olup encümen ḫalḳ pīr ü cuvān
Gelüp **şāha** ḳarşu iderler fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 18). [şāha, -ā]*
262. Ḳılup **şāha** ol ḫalḳ idüp āferīn
Didiler ki gelmese şāh-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 113). [şāha, -ā]*
263. Geçer biñ belā ile ol yiri **şāh**
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [şāh,]*
264. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile **şāh**
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 203). [şāh,]*
265. Gider birine Ḫıżr birine **şāh**
Naṣīb eyledi Ḫıżra ābı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 205). [şāh,]*
266. Ser-ā-ser idüp sırrı **şāha** ʿayān
Rumūz aşlını eylediler beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 53). [şāha, -ā]*
267. Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
Bilür **şāha** ol şu degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 244). [şāha, -ā]*
268. Gelür **şāha** hātifden anda ḫıṭāb
Ki dön menzilüñe eyā kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 251). [şāha, -ā]*
269. Bulup **şāhı** ẓulmetde pīrūz-ger
Virür çeşmeyi bulduġundan ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 245). [şāhı, -ı]
270. Ḳoyup daʿveti itdi iḥsānlar
Görür **şāhuñ** inʿāmın insānlar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 86). [şāhuñ, -uñ]*
271. Bilür **şāhuñ** ol itdügi maṭlabı
İder şīşesin pür şudan ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 237). [şāhuñ, -uñ]*
272. Tevārīḫe ḳılsun naẓar **şāh** olan
Bile tā ḫaḳīḳatsiz imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 9). [şāh,]*
273. Gerek **şāh** olsun gerekse gedā
Müsāvī olur çünki ṭopraġ ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 37). [şāh,]*
274. Vaṣiyyetler idüp ināsına **şāh**
Virür oġlana taḫt u tāc u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 165). [şāh,]*
275. Ne cān nezġinüñ zaḥmetin çekdi **şāh**
Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 187). [şāh,]*
276. İlāhī mürūr itdügünce zamān
Ola **şāh** āfāḳ-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 130). [şāh,]*
277. Ḳo ʿöẕri Behiştī şehe ḳıl duʿā
Ki **şāhuñ** duʿāsı ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 126). [şāhuñ, -uñ]*

<u>şāh:</u> *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

1. Feraḥ virdi **şāhla** ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 347). [şāhla, -la]*

şāh: *(Fa.) Dal, budak.*

1. Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
   Ṭutar Sidre **sāḫında** dāyim ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 120). [sāḫında, -ında]

şāh: *Padişah.*

1. İdüp **şāhdan** Fūra ol selām
   Pes andan didi her ne ise peyām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 925). [şāhdan, -dan]
2. ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
   Kemāl ehlidür gerçi kim **şāhdur**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 30). [şāhdur, -dur]
3. N'ola gebr ise **şāhdur** ol dilīr
   Aña daḫı çoḳ bende fermān-peẕīr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 473). [şāhdur, -dur]
4. Ne **şāhem** ne aṣlumda var pādişāh
   Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [şāhem, -em]

şāh: *Hükümdar, padişah, sultan.*

1. Ḫudāyā cihān **şāhı** sensin hemīn
   Ki fermān-berüñdür semā vü zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 1). [şāhı, -ı]
2. Kimi kim ide cevr ü ḫışmuñ nejend
   İdemez anı **şāhlar** ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 52). [şāhlar, -lar]*

şāh: *Padişah, hükümdar.*

1. Ziyāde olur **şāhlıḳda** ḫaṭar
   Velī rāy-ı ṣāyib-dürür muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 165). [şāhlıḳda, -lık, -da]*
2. Yanuñdan ṣaḳın itme dānāyı dūr
   Bulam dir iseñ **şāhlıḳda** ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 174). [şāhlıḳda, -lık, -da]*

şāh eyleyem: *Padişah eylemek.*

1. Müselmān idüp eyleyem yine şāh
   Olınca anuñ ola taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 135). [şāh eyleyem, -yem]*

şāh idem: *Padişah etmek, sultan etmek.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [şāh idem, -em]

şāh mahmūd: *Şah Mahmud.*

1. Yitürmez kelāma kimesne bahā
   Meger ṭālibi **Şāh Maḥmūd** ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 66). [şāh maḥmūd,]*

şāh olmışdı: *Padişah olmak, saltanatın başına geçmek.*

1. Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
   Velī yidügi berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 263). [şāh olmışdı, -mış, -dı]*

şāh olur: *Padişah olmak, saltanatın başına geçmek.*

1. Olur ʿāleminde gedā daḫı şāh
   Ḳanāʿat ider virdügine İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 61). [şāh olur, -ur]*
2. Saʿādet anuñ kim bula ḳurba rāh
   Olur mülk-i dünyā vü ʿuḳbāya şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 200). [şāh olur, -ur]

şāh u sipāh u sütūr: *Şah,ordu ve binek hayvanları.*

1. Çü diñlendi **şāh u sipāh u sütūr**
   Ḳamu tāzelendi idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 685). [şāh u sipāh u sütūr,]*

şāhā: *Ey şâh, ey gönül sultanı (Sevgili yerine).*

1. Olur aç olan gerçi **şāhā** zebūn
   Velī ḥayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 139). [şāhā,]*

şāhā: *Ey şâh, ey gönül sultanı (Sevgili yerine).*

1. Olur aç olan gerçi **şāhā** zebūn
   Velī ḥayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 139). [şāhā,]*

şāhbāz: *Doğan kuşu. II Aşık.*

1. İdüp rūḥınuñ **şāhbāzı** şitāb
   Mekān-ı ḳadīme gelür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 175). [şāhbāzı, -ı]*

şāhī: *Far. 1. Şaha mensup, güzide şeyler.*

1. Cebīninde var **şāḫī** çün gürgden
   Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [şāḫī,]

şāhī: *Far. 1. Şaha mensup, güzide şeyler.*

1. Cebīninde var **şāḫī** çün gürgden
   Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [şāḫī,]

şāh-ı ʿacem: *Arap olmayan, Araptan gayri olan bölgenin sultanı II İran şahı, hükümdarı.*

1. Alup ḳaçdı başını **şāh-ı ʿAcem**
   Bulınmadı pinhān idüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 675). [şāh-ı ʿacem,]*

şāh-ı āfāḳ-gerd: *Ufukları,etrafı,her yeri gezmiş padişah.*

1. İrer bir yire **şāh-ı āfāḳ-gerd**
   Görür ser-be-ser ḫāki geverd-i zerd
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 293). [şāh-ı āfāḳ-gerd,]

şāh-ı āfāk-gīr: *Aleme yayılmış, çok meşhur şah.*

1. Buyurdı revān **şāh-ı āfāḳ-gīr**
   Ele aldı ḳırṭās ü ḳāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 313). [şāh-ı āfāḳ-gīr,]*
2. Ki İskender ol **şāh-ı āfāḳ-gīr**
   Keyān mülkine oldı çün kim emīr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 133). [şāh-ı āfāḳ-gīr,]
3. Buyurdı hemīn **şāh-ı āfāḳ-gīr**
   Ki cünbiş ide yine çūbīn serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 319). [şāh-ı āfāḳ-gīr,]*

şāh-ı ʿālem: *Alemin padişahı, sevgili.*

1. Giyer **şāh-ı ʿālem** zirih-ber-zirih
   İder berg bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 101). [şāh-ı ʿālem,]*
2. Kurup **şāh-ı ʿālem** içün bār-gāh
   Araya alur bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 221). [şāh-ı ʿālem,]*
3. Ki çün şehr-i meşhūra ire ḥaşem
   İçinde dike **şāh-ı ʿālem** ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 286). [şāh-ı ʿālem,]*
4. Gelüp çün melek virdi şāha selām
   İder **şāh-ı ʿālem** daḫı iḫtirām *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 118). [şāh-ı ʿālem,]*
5. Rumūzına gördi irişmez naẓar
   Ṣorar anlara **şāh-ı ʿālem** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 52). [şāh-ı ʿālem,]*
6. Gelür gūşına çünki bang-ı raḫīl
   Żarūrī olur **şāh-ı ʿālem** alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 138). [şāh-ı ʿālem,]*

şāh-ı ālem: *Alemin padişahı, sevgili.*

1. Olur **şāh-ı ālem** ḥişārı sipāh
   Sipeh süst olıcak ki ola tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 115). [şāh-ı ālem,]*

şāh-ı ʿālem-penāh: *Cihanın sığındığı padişah.*

1. Didiler ki iy **şāh-ı ʿālem-penāh**
   Hemīn farżdur idevüz ʿazm-i rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 967). [şāh-ı ʿālem-penāh,]
2. Bu işi bilüp **şāh-ı ʿālem-penāh**
   Buyurdı ki ḥāżır olalar sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 515). [şāh-ı ʿālem-penāh,]*

şāh-ı ʿālī-cenāb: *İyilik sahibi, yüksek ahlaklı şah.*

1. Teveccüh idüp **şāh-ı ʿālī-cenāb**
   Didi beglere eyleyüben ḫıṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 111). [şāh-ı ʿālī-cenāb,]*

şāh-ı ʿālī-nijād: *Yüce yaradılışlı, soylu padişah.*

1. Şehe rīv idüp ol iki dīv-zād
   Didiler ki iy **şāh-ı ʿālī-nijād** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 844). [şāh-ı ʿālī-nijād,]*

şāh-ı āteş-perest: *Ateşe tapan sultanlar sultanı.*

1. Hezīmet olup **şāh-ı āteş-perest**
   İrişdi çerisine ol şeh şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 671). [şāh-ı āteş-perest,]*

şāh-ı celīl: *Ulu padişah.*

1. Nedāmet odı ile **şāh-ı celīl**
   Yanar şanki ḳandīl içinde delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 187). [şāh-ı celīl,]*

şāh-ı cem-iḳtidār: *Güce sahip/ çok güçlü padişah.*

1. Saña tuḥfe iy **şāh-ı Cem-iḳtidār**
   Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher nigār

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 733). [şāh-ı cem-iḳtidār,]

2. Didi Bānū iy **şāh-ı Cem-iḳtidār**
   Revā mı ki elçi ola şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 201). [şāh-ı cem-iḳtidār,]*

<u>şāh-ı cihān:</u> *Cihan şahı.*

1. Ne kim emr itdiyse **şāh-ı cihān**
   Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [şāh-ı cihān,]*
2. Dutup pend-i şeyṭānı **şāh-ı cihān**
   İder Fūr-ı Hindūya elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 875). [şāh-ı cihān,]*
3. Cenāḥeyne ḳodı iki pehlevān
   Durur ḳalbde kendü **şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 128). [şāh-ı cihān,]*
4. Gedā nice virürse derd ile cān
   Virür cān bi-ʿaynihī **şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 62). [şāh-ı cihān,]*
5. Sikender olup bunlaruñla revān
   Varur düşdügi yire **şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 366). [şāh-ı cihān,]*
6. Daġılur ḳamu ḫayli **şāh-ı cihān**
   Yanında ḳalur ol iki bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 325). [şāh-ı cihān,]*
7. Bilür şübhesüz līk **şāh-ı cihān**
   Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 407). [şāh-ı cihān,]*
8. Eger bī-mecāl ise **şāh-ı cihān**
   İdelüm şehin-şāha taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 397). [şāh-ı cihān,]*
9. Şu deñlü ʿaṭā itdi **şāh-ı cihān**
   Ki ḳalmadı maḫzende zerden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 107). [şāh-ı cihān,]*
10. Nereye buyurursa **şāh-ı cihān**
    Ḳamu ḫāżır olduḳ gidelüm hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 183). [şāh-ı cihān,]*
11. Ḳabūl itdi baʿżını **şāh-ı cihān**
    Ḳalanın yine şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 515). [şāh-ı cihān,]*
12. Ḳoyup zihde bir tīr **şāh-ı cihān**
    İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [şāh-ı cihān,]*
13. O zerrīn-zirih içre **şāh-ı cihān**
    Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 605). [şāh-ı cihān,]*
14. İderse bunı ḳatl **şāh-ı cihān**
    Müsāvī olur şehler ile hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1159). [şāh-ı cihān,]*
15. Sözini ḳabūl itdi **şāh-ı cihān**
    Giriftārı āzād itdi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1165). [şāh-ı cihān,]*
16. Velāyet eli ile **şāh-ı cihān**
    Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 511). [şāh-ı cihān,]*
17. Urur tīġ küffāra **şāh-ı cihān**
    Ḳırar bunları isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 559). [şāh-ı cihān,]*
18. Melek bunları didi oldı nihān
    Düşer baḥr-i efkāra **şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 118). [şāh-ı cihān,]*
19. Çü bī-dād ola kendü **şāh-ı cihān**
    Kime eylesünler cefā-keş fiġān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 197). [şāh-ı cihān,]*
20. Geçüp Maḳdese vardı **şāh-ı cihān**
    ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [şāh-ı cihān,]*
21. Şu deñlü ider renc **şāh-ı cihān**
    Dutar bir yüzin şanki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 179). [şāh-ı cihān,]*
22. İdüp daʿvet ol ḫalḳı **şāh-ı cihān**
    Geçüp oldı yine yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 9). [şāh-ı cihān,]*
23. Görür anda bir ḳavm **şāh-ı cihān**
    Başı ādemī cismi māhī hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 211). [şāh-ı cihān,]*
24. O ḳavmüñ saḳalını **şāh-ı cihān**
    Görür liḥye-i teyse beñzer hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 203). [şāh-ı cihān,]*
25. O ṣandūḳuñ içinde **şāh-ı cihān**
    Olur zerde-i beyże gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 185). [şāh-ı cihān,]*
26. İşidüp bu sözi olur şādumān
    Getürdür o ṣandūḳı **şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 128). [şāh-ı cihān,]*
27. Ya ol ẓulmet içinde **şāh-ı cihān**
    Olur Āb-ı Ḥayvān gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 155). [şāh-ı cihān,]*

<u>şāh-ı cihān:</u> *Dünya padişahı ǁ sevgili/dünyalar güzeli.*

1. Saʿādet o şāha ki **şāh-ı cihān**
   Ḳul idine vü ola beste-miyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 69). [şāh-ı cihān,]*
2. Ṣorup cümlesin bildi **şāh-ı cihān**
   Olur ḳamu maḫfīler aña ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 57). [şāh-ı cihān,]*
3. O ḫalḳı ḳoyup geçdi **şāh-ı cihān**
   Olur pes cenūbına şarḳuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 35). [şāh-ı cihān,]*

<u>şāh-ı cihān:</u> *Alemin, dünyanın padişahı.*

1. Ne kim emr itdiyse **şāh-ı cihān**
   Ḳamu bildük oldı bize hep ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 931). [şāh-ı cihān,]*
2. Ṭurup ḳarşular Ḫānı **şāh-ı cihān**
   Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [şāh-ı cihān,]*
3. Çü ṭāvūs olup ceng içinde çemān
   Alayın düzerken o **şāh-ı cihān** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 12). [şāh-ı cihān,]*

şāh-ı çīn: *Çin padişahı, Çin fağfuru.*

1. İderse eger **şāh-ı Çīn** ile ceng
   İdelüm anuñ çeşmine Çīni teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 81). [şāh-ı çīn,]*
2. Ger īmāna gelmezseñ iy **şāh-ı Çīn**
   Münaḳḳaş ola ḳanuñ ile zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 281). [şāh-ı çīn,]*
3. Egerçi ki maşrıḳdur iy **şāh-ı Çīn**
   Velī maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 297). [şāh-ı çīn,]*
4. Baña gönderecek iken māl ü genc
   Neden olmaḳ iy **şāh-ı Çīn** kīne-senc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 336). [şāh-ı çīn,]*
5. Urup naʿra didi ki iy **şāh-ı Çīn**
   Degüldür aña seyr-i evḳāt-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 839). [şāh-ı çīn,]*
6. Bu kārını şāhuñ görüp **şāh-ı Çīn**
   ʿAdū ise n'ola ider āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1071). [şāh-ı çīn,]*

şāh-ı çīn u ḫıṭā: *Ḫıṭā ve Çin'in şahı.*

1. Otur sen eyā **şāh-ı Çīn u Ḫıṭā**
   Bize eyle alduḳça geh geh duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 117). [şāh-ı çīn u ḫıṭā,]*

şāh-ı çīn ü ḫıṭā vü ḫoten: *Çin, Hıta ve Hotem şahı.*

1. Benem **şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten**
   Gerek kim ṭaḳup boynuna ol kefen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 439). [şāh-ı çīn ü ḫıṭā vü ḫoten,]*

şāh-ı dārāyı: *İran hükümdarlık sülalelerinden Keyaniyanların dokuzuncu ve sonuncu Hükümdarıdır. İran tarihinde Dara adını taşıyan pek çok hükümdar olmasına rağmen Bu hükümdar Büyük İskender ile yaptığı İssos Savaşında yenilen ve daha sonra İskender'in takibinden kurtulamayarak ölen Keyanilerin Sonuncusu, Darab'ın oğlu olan hükümdar Dârâ'dır.*

1. Gören nāmeyi oldı ġāyetde şād
   Daḫı itmedi **şāh-ı Dārāyı** yād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 344). [şāh-ı dārāyı, -(y) ı]*

şāh-ı dervīş-nām: *Dervişlerin şahı.*

1. Olup her biri **şāh-ı dervīş-nām**
   Cihān mülkine virdiler ḫōş-niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 31). [şāh-ı dervīş-nām,]*

şāh-ı fermān-revā: *Emir buyuran padişah.*

1. Olup yırlü yirüñüze ked-ḫudā
   Bilesin beni **şāh-ı fermān-revā** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 342). [şāh-ı fermān-revā,]*
2. İdüp ṣoñra kendü şehine duʿā
   Didi var ola **şāh-ı fermān-revā** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 964). [şāh-ı fermān-revā,]*

şāh-ı ferzāneyi: *Bilginlerin şahı.*

1. Dimişler yazanlar bu efsāneyi
   İdüp medḫ ol **şāh-ı ferzāneyi** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 194). [şāh-ı ferzāneyi, -yi]*

şāh-ı fīrūz-baht: *Talihli,uğurlu padişah.*

1. Sözümi dut iy **şāh-ı fīrūz-baḫt**
   Gerek ise saña eger tāc u taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 325). [şāh-ı fīrūz-baḫt,]*

şāh-ı gerden-keşān: *Inatçı,kibirli şah.*

1. ʿAbūs olma iy **şāh-ı gerden-keşān**
   Ki insāna oldur besā bed-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 83). [şāh-ı gerden-keşān,]*

şāh-ı gevzen: *Kızıl geyiklerin şahı.*

1. Yanar şemʿ mānendi **şāḫ-ı gevzen**
   Olur deşt aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 61). [şāḫ-ı gevzen,]*

şāh-ı gītī-neverd: *Dünyâyı dolaşan padişah.*

1. ʿİnān süst idüp **Şāh-ı Gītī-neverd**
   Revān oldı altında gerdūn-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 153). [şāh-ı gītī-neverd,]*

şāh-ı hind: *Hint hükümdarı.*

1. Varalum aña gelmedin **şāh-ı Hind**
   Muʿīn olmadın leşker-i Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 959). [şāh-ı hind,]*

şāh-ı hindūstān: *Hindistan şahı, sultanı. (Sevgilinin yanağındaki ben bağlamında.).*

1. Peyāmı bilüp **şāh-ı Hindūstān**
   Didi kim ṣafā geldi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 325). [şāh-ı hindūstān,]*

<u>şāh-ı hindūstān:</u> *Hindistan'ın şahı.*

1. Durup luṭf ile **şāh-ı Hindūstān**
   Didi iy ḫıdīv-i cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 495). [şāh-ı hindūstān,]*

<u>şāh-ı ḫoten:</u> *Hıta ülkesinin şahı.*

1. Getürdi şehi şehre **şāh-ı Ḫoten**
   Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [şāh-ı ḫoten,]*

<u>şāh-ı īrān u rūm:</u> *Anadolu ve İran'ın şahı.*

1. Yiter baña iy **şāh-ı īrān u Rūm**
   Mübārek ola saña bu merz ü būm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 229). [şāh-ı īrān u rūm,]*
2. Buyurdı sipāhına itdi hücūm
   Hücūmın görüp **şāh-ı īrān u Rūm** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 516). [şāh-ı īrān u rūm,]*

<u>şāh-ı īrān-penāh:</u> *İran ülkesinin şahı.*

1. Didiler ki iy **şāh-ı īrān-penāh**
   Saña ırs̲ ile degdi taḫt-ı külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 591). [şāh-ı īrān-penāh,]*

<u>şāh-ı īrān-penāh:</u> *Sığınılan İranın padişahı.*

1. Duyuş virmeyüp **şāh-ı īrān-penāh**
   Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 557). [şāh-ı īrān-penāh,]*
2. Sikender görür **şāh-ı īrān-penāh**
   Yine eylemiş cemʿ ḫayli sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 153). [şāh-ı īrān-penāh,]*

<u>şāh-ı īrān-zemīn:</u> *İran padişahı.*

1. Varup Cehreme **şāh-ı īrān-zemīn**
   Ne deñlü ki var ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 565). [şāh-ı īrān-zemīn,]*
2. Er iseñ gel iy **şāh-ı īrān-zemīn**
   Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 459). [şāh-ı īrān-zemīn,]*

<u>şāh-ı iskendere:</u> *İskender padişahı.*

1. Ayıtdı ki bir ceng-cū serverem
   Velī **şāh-ı İskendere** çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 184). [şāh-ı iskendere, -e]*

<u>şāh-ı ḳanṭāl:</u> *Ḳanṭāl padişah.*

1. Żarūrī çeküp **şāh-ı Ḳanṭāl** tīġ
   Yürür aña ḳarşu çü ġurrende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 429). [şāh-ı ḳanṭāl,]*

<u>şāh-ı ḳaydāfe-nām:</u> *Ḳaydāfe isimli şah.*

1. Bulur anda bir **şāh-ı Ḳaydāfe-nām**
   Çü ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 91). [şāh-ı ḳaydāfe-nām,]*

<u>şāh-ı ḳayṭāsa:</u> *Şah Kaytas.*

1. Didi **şāh-ı Ḳayṭāsa** iy pehlevān
   Nerīmān-dem ü Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 521). [şāh-ı ḳayṭāsa, -a]*

<u>şāh-ı ḳurb:</u> *Yakınlık dalı.*

1. İder **şāḫ-ı ḳurb** üzre çün āşiyān
   Aradan gider perde-i cism ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 119). [şāḫ-ı ḳurb,]*

<u>şāh-ı leşker-şiken:</u> *Orduları yıkan şah.*

1. Alāyı düzüp **şāh-ı leşker-şiken**
   ʿAdūya hücūm itdi çün pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 289). [şāh-ı leşker-şiken,]*
2. Ḳoyup cevşeni **şāh-ı leşker-şiken**
   Cihāndur bu geydi żarūrī kefen *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 205). [şāh-ı leşker-şiken,]*

<u>şāh-ı māçīn ü çīn:</u> *Çin ve Maçin padişahı.*

1. Didi Ḫāna iy **şāh-ı Māçīn ü Çīn**
   Bize himmetüñi refīḳ it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 87). [şāh-ı māçīn ü çīn,]*

<u>şāh-ı mercān:</u> *Mercan dalı.*

1. Ḫun-ālūde olup rikāb u sinān
Olur ḫūn ile **şāḫ-ı mercān** sinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 372). [şāḫ-ı mercān,]*

şāh-ı müjdāda: *Padişah Müjdad.*

1. Durup bir gün İskender-i tāc-dār
Didi **şāh-ı Müjdāda** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 204). [şāh-ı müjdāda, --a]*

şāh-ı nev: *Yeni padişah.*

1. Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca yir begler ü **şāh-ı nev** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [şāh-ı nev,]*

şāh-ı nev-hāste: *Yeniliğe düşkün padişah.*

1. İdüp bu duluḳ ḳolçaḳ ārāste
Olur āhenīn **şāh-ı nev-ḫāste** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 646). [şāh-ı nev-ḫāste,]*

şāh-ı nevi: *Yeni padişah.*

1. Ṭapuñdur keyān mülki **şāh-ı nevi**
Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 375). [şāh-ı nevi, -i]*
2. Geyer başına tāc-ı Key-ḫusrevi
Bulur mülk-i Kāvūs **şāh-ı nevi** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 256). [şāh-ı nevi, -i]*

şāh-ı nuṣret-şikār: *Zafer avlayan şah.*

1. Sekizinci gün **şāh-ı nuṣret-şikār**
Başup şarḳ ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 431). [şāh-ı nuṣret-şikār,]*

şāh-ı pīrūz-ger: *Hayırlı padişah.*

1. Ṣığınup Ḫaḳa **şāh-ı pīrūz-ger**
Girer dürcüñ içine hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 129). [şāh-ı pīrūz-ger,]*

şāh-ı rūm: *Rum, Anadolu hükümdarı.*

1. Görüp anı ġayret ider **şāh-ı Rūm**
Çeküp tīġı Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 551). [şāh-ı rūm,]*
2. Selāṭīn çoḳdur velī **şāh-ı Rūm**
Ara yirde şehbāz bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 25). [şāh-ı rūm,]*

şāh-ı rūm u ʿacem: *Rum ve Acem şahı.*

1. Vaṣiyyet içün **şāh-ı Rūm u ʿAcem**
Eline alur kāġıd ile ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 163). [şāh-ı rūm u ʿacem,]*

şāh-ı rūma: *Anadolu'nun Padişahı.*

1. Gelüp virdiler **şāh-ı Rūma** ḫaber
Ki ḫāżır ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 511). [şāh-ı rūma,]*

şāh-ı rūma: *Rum ülkesinin padişahı.*

1. Ser-efrāzlar cümle ḫāżır olur
Sipāhı çeküp **şāh-ı Rūma** gelür *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 220). [şāh-ı rūma, --a]*

şāh-ı rūmī-zemīn: *Anadolu'nun padişahı.*

1. Didiler ki iy **şāh-ı Rūmī-zemīn**
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 133). [şāh-ı rūmī-zemīn,]*

şāh-ı rūmuñ: *Rum, Anadolu hükümdarı.*

1. Ümīdüm bu kim Fūr-ı āteş-perest
Bula **şāh-ı Rūmuñ** elinde şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 338). [şāh-ı rūmuñ, -uñ]*

şāh-ı rūy-i zemīn: *Yeryüzünün padişahı.*

1. Görüp şāhı şehler ider āferīn
Didiler ki iy **şāh-ı rūy-i zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 678). [şāh-ı rūy-i zemīn,]*
2. Ayıtdı ki iy **şāh-ı rūy-i zemīn**
Bize himmetüñi muʿīn it hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 741). [şāh-ı rūy-i zemīn,]*
3. Çü vāḳiʿ ola ḳıl berāber hemīn
Budur ʿadl iy **şāh-ı rūy-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 74). [şāh-ı rūy-ı zemīn,]*

şāh-ı şāḫib-kerem: *Kerem sahibi şah.*

1. Göresin çü bir resmde var sitem
   Götür anı iy **şāh-ı şāḥib-kerem** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 176). [şāh-ı ṣāḥib-kerem,]*
2. Bu yir ḫalḳı görmiş degüldür sitem
   Cefā itmesün **şāh-ı şāḥib-kerem**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 160). [şāh-ı ṣāḥib-kerem,]

şāh-ı şāḥib-kırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.*

1. Kerem idüp iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Baña ehl-i beytim idesin revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 737). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
2. Seḥerden durup **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Çeküp leşker Iṣṭaḫra olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 677). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
3. Didi elçiye **şāh-ı şāhib-ḳırān**
   Ki şāh oldı bāʿiş bu cenge hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 759). [şāh-ı ṣāhib-ḳırān,]
4. Ura naʿra çün **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 649). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
5. Didi bunlara **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Cihānda benem Rüstem-i dāstān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 89). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān, --ı]
6. Göricek anı **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Ele aldı şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 287). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
7. İşidüp anı **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   ʿAdū-küş dilīr ü cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 945). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
8. Göricek şehi **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Olur çeşmünüñ çeşmesi ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 371). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
9. Didiler ki iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
   Yoluña fidā idelüm baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 163). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
10. Bilür çün yoluna virür cümle cān
    Ḳatı şād olur **şāh-ı şāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 194). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
11. Saʿādet bizüm **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Olursa bize luṭf idüp mīhmān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 327). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
12. Sürūşuñ degül meskeni āşiyān
    Meger luṭf ide **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 360). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
13. Urup mühr aña **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    İder çoḳ metāʿ ile elçi revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 407). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
14. Didi beglere **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Sizüñ yoluñızda ḳodum baş u cān
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 687). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
15. Benüm boynuma **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Senüñ itmeye bir ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 851). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
16. Benüm olduġum **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Kerāmāt-ı dīnden-dürür bil ʿayān
    (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 69). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
17. Ḳamu pīş-keş eyledügini Ḫān
    Ḳabūl eyledi **şāh-ı şāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 174). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
18. Velī ḳanda kim var idi pehlevān
    Alur yanına **şāh-ı şāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 150). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
19. Ḳamusını baḫş itdi ḫumsin hemān
    Ḳodı fey içün **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 598). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
20. Ḫıṭāb eyleyüp **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Bu rāzı ider cümlesine ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 131). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
21. Dimiş evvel iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Ki fermān-berüñdür ser-ā-ser cihān
    (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 121). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
22. Meşeldür bu iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Çü cān viremezsin ḳo almaġı cān
    (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 209). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
23. İşitdüm eyā **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Didi pīr-i dānende bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 245). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
24. ʿAcāyib ġarāyiblerinden cihān
    Görür baḫrüñ ol **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 198). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
25. Yanuñca eger olmasam ben devān
    Ḫudā ḥaḳḳı iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 240). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]
26. Gice olsa iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Yigirmi biñ ādem olur pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 399). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
27. Didi luṭf ile **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Şimāline ṣarḳuñ olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 9). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
28. Didiler ki iy **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Size ḥikmetin eyleyelüm beyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 55). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
29. Teʾessüf çeküp **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Yine döndürür rūşenāya ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 249). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
30. Mizācı bozulup olur nātüvān
    Żarūrī ḳonar **şāh-ı şāḥib-ḳırān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 140). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*
31. Seḥer-gāh idi **şāh-ı şāḥib-ḳırān**
    Cinān baġına olduġında revān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 185). [şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*

şāh-ı şāḥib-külāh: *Makam sahibi şah.*

1. Kişi ölmedin **şāh-ı şāḥib-külāh**
   Saña bende olmaḳ yeg iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 109). [şāh-ı ṣāḥib-külāh,]
2. Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
   Ki yoḳ ḥaddi iy **şāh-ı şāḥib-külāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 134). [şāh-ı ṣāḥib-külāh,]

şāh-ı ṣāḥib-naẓar: *Görüşü kuvvetli padişah.*

1. Bu āyînelerde görinen ṣuver
   Hemîn oldı iy **şāh-ı ṣāḥib-naẓar**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 182). [şāh-ı ṣāḥib-naẓar,]
2. Naẓar eyleyüp **şāh-ı ṣāḥib-naẓar**
   Ṣehüñ ḳavl ü fiʿlinde diḳḳat ider
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 145). [şāh-ı ṣāḥib-naẓar,]

şāh-ı sāḥib-serīr: *Taht sahibi şah.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı iy **şāh-ı ṣāḥib-serīr**
   Cihānda aña şimdi yoḳdur naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 469). [şāh-ı ṣāḥib-serīr,]*
2. Ġażanfer Ḫoten **şāh-ı ṣāḥib-serīr**
   Olur pīş-rev Ḫāna ol nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 761). [şāh-ı ṣāḥib-serīr,]*
3. Ne deñlü ki düşmen olursa ḥaḳīr
   Ḫaẓer eyle iy **şāh-ı ṣāḥib-serīr** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 142). [şāh-ı ṣāḥib-serīr,]*

şāh-ı sāḥib-şükūh: *Haşmetli padişah.*

1. Görür bir keşef **şāh-ı ṣāḥib-şükūh**
   Gezer baḥr içinde mānend-i kūh
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 223). [şāh-ı ṣāḥib-şükūh,]

şāh-ı şark: *Doğu'nun pâdişâhı.*

1. Didiler şehe iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün **şāh-ı Ṣarḳ** ile ḥarb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 82). [şāh-ı şarḳ,]

şāh-ı sinde: *Sind padişahı Hindistan'da bir eyalet. (Günümüzde Pakistan'ın bir eyaleti).*

1. Çü serḥadd-i Sinde irer tāc-vār
   İder peyk ile **şāh-ı Sinde** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 30). [şāh-ı sinde,]*
2. Didi **şāh-ı Sinde** ol iy şehriyār
   Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [şāh-ı sinde,]*

şāh-ı tibet-behremen: *Tibet-Behremen padişahı.*

1. Cenūbunda **şāh-ı Tibet-Behremen**
   Ki döymezdi şemşīrine Ehrimen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 759). [şāh-ı tibet-behremen,]

şāh-ı tūrān-gürūh: *Turan halkının şahı.*

1. Durur ḳalbde **şāh-ı Tūrān-gürūh**
   İḫāṭa ider anı pūlād-kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 767). [şāh-ı tūrān-gürūh,]*

şāh-ı yezdān-perest: *Allah'a tapan şah.*

1. Yine çalmaġa ḳaldırur çünki dest
   Ögürdir anı **şāh-ı Yezdān-perest** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 550). [şāh-ı yezdān-perest,]*

şāh-ı zebūn: *Çaresiz padişah.*

1. Ola çünki **şāh-ı zebūn** ʿöẕr-ḫᵛāh
   İde dāmen-i luṭfı setr-i günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1113). [şāh-ı zebūn,]*

şāh-ı zemīn: *Yeryüzünün sultanı.*

1. Dürüp süfre-i itdiler çünki çīn
   Sipās itdi Allāha **şāh-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 494). [şāh-ı zemīn,]*
2. Duʿālar idüp ḳıldılar āferīn
   Feraḥ oldı ġāyetde **şāh-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 182). [şāh-ı zemīn,]*
3. Ḳılup şāha ol ḫalḳ idüp āferīn
   Didiler ki gelmese **şāh-ı zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 114). [şāh-ı zemīn,]*

şāhid: *1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña **şāhid** olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 42). [şāhid,]*

şāhid: *1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
   Baña **şāhid** olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 42). [şāhid,]*

şāhid: *(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse II. Tanık.*

1. Ḳamu **şāhidin** şükr idüp āşikār
Didiler firişte̱dür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [şāhidin, -iñ]*

şāhid: *(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse II. Tanık.*

1. Ḳamu **şāhidin** şükr idüp āşikār
Didiler firişte̱dür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [şāhidin, -iñ]*

şāhid olsun: *Hazır bulunmak, tanık olmak.*

1. Buyuruḳlaruñ hep ideyüm şehā
Bu ʿahdümüze **şāhid olsun** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 480). [şāhid olsun, -sun]*

şāhīn: *Maruf avcı kuş. || Hükümdar.*

1. Göre çünki **şāhīn** şikārın şehā
Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [şāhīn,]*

şāhīn: *Maruf avcı kuş. || Hükümdar.*

1. Göre çünki **şāhīn** şikārın şehā
Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [şāhīn,]*

şāhīn: *Maruf avcı kuş. || Hükümdar.*

1. Şitāb itse **şāhīn** idüben sitīz
Olur ṣayda ḳullāb-ı çengāl tīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 385). [şāhīn,]*

şāhīn: *Maruf avcı kuş. || Hükümdar.*

1. Şitāb itse **şāhīn** idüben sitīz
Olur ṣayda ḳullāb-ı çengāl tīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 385). [şāhīn,]*

şahış: *Kişi, kimse.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar görse deryāda **şaḫṣum** neheng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [şaḫṣum, -um]*

şahış: *Kişi, kimse.*

1. Baña ṭaġda hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar görse deryāda **şaḫṣum** neheng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 322). [şaḫṣum, -um]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

1. Nedür **şāhlıḳ** bār-keşlik hemān
Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [şāhlıḳ,]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

1. Nedür **şāhlıḳ** bār-keşlik hemān
Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 191). [şāhlıḳ,]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

1. Degül ḫalḳdan **şāhlıḳ** ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [şāhlıḳ,]*

şāhlık: *Padişahlık, hükümdarlık.*

1. Degül ḫalḳdan **şāhlıḳ** ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 225). [şāhlıḳ,]*

şahm: *Iç yağı.*

1. Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola **şaḥm** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [şaḥm,]*

şahm: *Iç yağı.*

1. Çü yoḳ iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola **şaḥm** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 12). [şaḥm,]*

şahm ü laḥm pey ü üstüḫ^{v}ān: *Yağ,et,sinir ve kemik.*

1. Bu ne ḥikmet olur ki bir ḳaṭre ḳan
Olur **şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫ^{v}ān** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 344). [şaḥm ü laḥm pey ü üstüḫ^{v}ān,]*

şahm ü laḥm üstüh^{v}ān: *Yağ,et,kemik.*

1. Demi eyleyen **şaḥm ü laḥm üstüḫ̔ān**
Virür ol ribāṭiyle aʿżāya cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 339). [şaḥm ü laḥm üstüḫ̔ān,]*

<u>şāh-rāh:</u> *Sultan yolu, yüce yolu.*

1. Bu vech ile ḳaṭʿ idüben **şāh-rāh**
Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 73). [şāh-rāh,]*

<u>şahs:</u> *Şahıs, kimse.*

1. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
Nişān olıcaḳ **şaḫṣa** eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 208). [şaḥṣa, -a]*

<u>şahs:</u> *Şahıs, kimse.*

1. Giderken ḫadeng eyledügi ṣadā
Nişān olıcaḳ **şaḫṣa** eyler ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 208). [şaḥṣa, -a]*

<u>şahs:</u> *Şahıs, kimse.*

1. Ne çāre velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle her **şaḫṣa** mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 412). [şaḥṣa, -a]*

<u>şahs:</u> *Şahıs, kimse.*

1. Ne çāre velī çarḫ mekkārdur
īder ḥīle her **şaḫṣa** mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 412). [şaḥṣa, -a]*

<u>şahs:</u> *Şahıs, kimse.*

1. Çü bir **şaḫṣa** Yezdān ola kār-sāz
Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [şaḥṣa, -a]*

<u>şahs:</u> *Şahıs, kimse.*

1. Çü bir **şaḫṣa** Yezdān ola kār-sāz
Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [şaḥṣa, -a]*

<u>şāhuñ-durur:</u> *Hükümdar, her şeye hükmeden; Allah.*

1. Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
Ayıtdı ki **şāhuñ-durur** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [şāhuñ-durur,]*

<u>şāhuñ-durur:</u> *Hükümdar, her şeye hükmeden; Allah.*

1. Cevābın bilüp peyküñ ol tāc-dār
Ayıtdı ki **şāhuñ-durur** iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 60). [şāhuñ-durur,]*

<u>şāhuñ-durur:</u> *Hükümdar, her şeye hükmeden; Allah.*

1. Didi emr **şāhuñ-durur** gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [şāhuñ-durur,]*

<u>şāhuñ-durur:</u> *Hükümdar, her şeye hükmeden; Allah.*

1. Didi emr **şāhuñ-durur** gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı şikār idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 113). [şāhuñ-durur,]*

<u>şāhuñ-durur:</u> *Hükümdar, her şeye hükmeden; Allah.*

1. Saʿādet o **şāhuñ-durur** Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 237). [şāhuñ-durur,]*

<u>şāhuñ-durur:</u> *Hükümdar, her şeye hükmeden; Allah.*

1. Saʿādet o **şāhuñ-durur** Ḫusrevā
Ki kalbinde ḳalmaya anuñ hevā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 237). [şāhuñ-durur,]*

<u>şāh-vār:</u> *Sultan gibi.*

1. Ṣalınmış benā-gūşına gūş-vār
Leʾālīsinüñ her biri **şāh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 650). [şāh-vār,]*

<u>şāh-vār:</u> *Sultan gibi.*

1. Ṣalınmış benā-gūşına gūş-vār
Leʾālīsinüñ her biri **şāh-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 650). [şāh-vār,]*

<u>şāh-zāde:</u> *Şehzade: Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.*

1. Göricek şehi bildi ol pür-hüner
Varup eyledi **şāh-zāde** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 228). [şāh-zāde,]*

şāh-zāde: *Şehzade: Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.*

1. Göricek şehi bildi ol pür-hüner
   Varup eyledi **şāh-zāde** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 228). [şāh-zāde,]*

şāʿir: *Şair.*

1. Silāḥ u seleb esb ü ester **şaʿīr**
   Geyimler kecimler libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 15). [şaʿīr,]*

şāʿir: *Şair.*

1. Silāḥ u seleb esb ü ester **şaʿīr**
   Geyimler kecimler libās u ḥarīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 15). [şaʿīr,]*

şak: *Yarık, parça.*

1. ʿAlemdār olup iki **şaḳ** ḫāme-vār
   Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [şaḳ,]*

şak: *Yarık, parça.*

1. ʿAlemdār olup iki **şaḳ** ḫāme-vār
   Olur ser-nigūn yire düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 315). [şaḳ,]*

şak ider: *Yarmak, bölmek.*

1. Anup çün ṭoḳundı başına siper
   Ser-i ser-firāzı iki **şaḳ ider** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1064). [şaḳ ider, -er]*

şak olurdı: *Yarma, yarılma, açılma.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā vaşaḳ
   Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 80). [şaḳ olurdı, -ur, -dı]*

şakāyık: *Ar. Gelincik çiçeği. "şakaiku'n-nu'mân" ve "şakayık-ı nu'mâniye" dahi denilir).*

1. Açıldı **şaḳāyıḳ** gibi şuḳḳalar
   Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 119). [şaḳāyıḳ,]*

şakāyık: *Ar. Gelincik çiçeği. "şakaiku'n-nu'mân" ve "şakayık-ı nu'mâniye" dahi denilir).*

1. Açıldı **şaḳāyıḳ** gibi şuḳḳalar
   Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 119). [şaḳāyıḳ,]*

şakāyık: *Ar. Gelincik çiçeği. "şakaiku'n-nu'mân" ve "şakayık-ı nu'mâniye" dahi denilir).*

1. Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā cāmlar
   Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 31). [şaḳāyıḳ,]*

şakāyık: *Ar. Gelincik çiçeği. "şakaiku'n-nu'mân" ve "şakayık-ı nu'mâniye" dahi denilir).*

1. Şaḳāyıḳ idi cā-be-cā cāmlar
   Nihāl idi hem sāḳī-i sīm-ber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 31). [şaḳāyıḳ,]*

şaḳāyık: *Gelincik çiçeği.*

1. Şaḳāyıḳdan olur zemīn āsumān
   Müzeyyen olur ʿAdn-veş būstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 3). [şaḳāyıḳdan, -dan, -]*

şakāyık: *Gelincik çiçeği.*

1. Şaḳāyıḳdan olur zemīn āsumān
   Müzeyyen olur ʿAdn-veş būstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 3). [şaḳāyıḳdan, -dan, -]*

şakāyık: *Ar. Gelincik çiçeği. "şakaiku'n-nu'mân" ve "şakayık-ı nu'mâniye" dahi denilir).*

1. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
   Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [şaḳāyıḳ,]*

şakāyık: *Ar. Gelincik çiçeği. "şakaiku'n-nu'mân" ve "şakayık-ı nu'mâniye" dahi denilir).*

1. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
   Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [şaḳāyıḳ,]*

şakīm: *Hasta, keyifsiz, sağlam olmayan.*

1. Görüp nabżını didi kim iy **saḳīm**
   Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 71). [saḳīm,]

ṣakīm: *Hasta, keyifsiz, sağlam olmayan.*

1. Görüp nabżını didi kim iy **saḳīm**
   Niçün dutmaduñ didügini ḥekīm
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 71). [saḳīm,]

ṣākir: *Şükreden,hamdeden.*

1. Ṣunan ehl-i İslām eline ḥadīd
   İden **ṣākirīne** ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 192). [ṣākirīne, -ī, -n, -e]*

ṣākir: *Şükreden,hamdeden.*

1. Ṣunan ehl-i İslām eline ḥadīd
   İden **ṣākirīne** ʿaṭāsın mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 192). [ṣākirīne, -ī, -n, -e]*

ṣākir: *Şükür ve hamd edici, eden.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña **ṣākirem**
   Ḳuṣūrum daḫı çoḳ velī z̲ākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 565). [ṣākirem, -em]*

ṣākir: *Şükür ve hamd edici, eden.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña **ṣākirem**
   Ḳuṣūrum daḫı çoḳ velī z̲ākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 565). [ṣākirem, -em]*

ṣākird: *Mürit.*

1. Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
   Didi aña **ṣākirdi** kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [ṣākirdi, -i]*

ṣākird: *Mürit.*

1. Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı ṭabīb
   Didi aña **ṣākirdi** kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 46). [ṣākirdi, -i]*

ṣākird: *Talebe, öğrenci.*

1. Aña oldı **ṣākird** üç üstād-ı fen
   Biri Cāmi Ḫusrev biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 171). [ṣākird,]*

ṣākird-i dūn: *Alçak,zayıf öğrenci.*

1. İşidüp bu sözi o **ṣākird-i dūn**
   Didi kim nezāket imiş hep fünūn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 55). [ṣākird-i dūn,]

ṣākird-i sālis: *Üçüncü öğrenci.*

1. Çü **ṣākird-i s̲āli**s̲ ṭapuñdur aña
   Sebaḳ-dāṣa baḳ düşdi ġayret saña
   *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 169). [ṣākird-i s̲āli**s**,]*

ṣām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Çü **ṣām** irdi döndi iki tāc-dār
   Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [ṣām,]*

ṣām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Çü **ṣām** irdi döndi iki tāc-dār
   Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [ṣām,]*

ṣām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola **ṣām**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ṣām,]

ṣām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Alalum ele tīġ yirine cām
   Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola **ṣām**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 730). [ṣām,]

ṣām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Cebīni anuñ çīn idi zülfi **ṣām**
   Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [ṣām,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Cebīni anuñ çīn idi zülfi **şām**
   Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [şām,]*

şām: *Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır. II Gece.*

1. İder vaḳf aña Mıṣr ile **Şāmı** şāh
   İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [şāmı, -ı]*

şām: *Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır. II Gece.*

1. İder vaḳf aña Mıṣr ile **Şāmı** şāh
   İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [şāmı, -ı]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Ol üç biñ cihān-gīr ile nīk-nām
   İder ceng tā kim irişince **şām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 256). [şām,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Ol üç biñ cihān-gīr ile nīk-nām
   İder ceng tā kim irişince **şām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 256). [şām,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Çü **şām** irişüp tīre oldı cihān
   Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [şām,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Çü **şām** irişüp tīre oldı cihān
   Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [şām,]*

şām: *Far. Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Çü **şām** irişüp oldı hengām-ı ḫᵛāb
   Göründi ṣuda şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 49). [şām,]*

şāne: *Tarak.*

1. Urur **şāne** sünbül ṣaçına ṣabā
   Muʿaṭṭar olur pes dimāġ-ı havā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 49). [şāne,]*

şāne: *Tarak.*

1. Urur **şāne** sünbül ṣaçına ṣabā
   Muʿaṭṭar olur pes dimāġ-ı havā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 49). [şāne,]*

şāne: *Tarak; sevgilinin saçına değen sabah rüzgarı.*

1. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser
   Velī gürz çāḳ **şānesine** iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [şānesine, -si, -ne]*

şāne: *Tarak; sevgilinin saçına değen sabah rüzgarı.*

1. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser
   Velī gürz çāḳ **şānesine** iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [şānesine, -si, -ne]*

şāne: *Tarak.*

1. Ḳamu āyine sīnesi **şānesi**
   Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 295). [şānesi, -s, -i]*

şāne: *Tarak.*

1. Ḳamu āyine sīnesi **şānesi**
   Demür maʿdeni zīninüñ ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 295). [şānesi, -s, -i]*

şanṭalūs: *Özel isim.*

1. Olup server-i encümen **Şanṭalūs**
   Olur mīr-i mīrān Ḳanṭāl-ı Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 169). [şanṭalūs,]*

şanṭalūs: *Özel isim.*

1. Olup server-i encümen **Şanṭalūs**
   Olur mīr-i mīrān Ḳanṭāl-ı Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 169). [şanṭalūs,]*

şanṭalūs: *Özel isim.*

1. Görüp anı ġam-gīn olur **Şanţalūs**
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 513). [şanţalūs,]*

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Görüp anı ġam-gīn olur **Şanţalūs**
Ḳabīḥ idi oldı ziyāde ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 513). [şanţalūs,]*

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Meger **Şanţalūs** oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 565). [şanţalūs,]

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Meger **Şanţalūs** oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā şehin-şeh hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 565). [şanţalūs,]

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Ḳaçup **Şanţalūs** oġlı ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [şanţalūs,]*

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Ḳaçup **Şanţalūs** oġlı ol nā-bekār
İder defʿi kendüye gerdūn-ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 577). [şanţalūs,]*

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Olur **Şanţalūs** oġlı anda esīr
Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 593). [şanţalūs,]*

<u>şanţalūs:</u> *Özel isim.*

1. Olur **Şanţalūs** oġlı anda esīr
Helāk eylemez anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 593). [şanţalūs,]*

<u>şanţalūs-ı dilīr:</u> *Yiğit Şanţalūs.*

1. Ḫamiyyet idüp **Şanţalūs-ı dilīr**
Varur durduġı yire ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 539). [şanţalūs-ı dilīr,]*

<u>şanţalūs-ı laʿīn:</u> *Lanetlenmiş Şanţalūs.*

1. Durur kalbde **Şanţalūs-ı laʿīn**
İdüp hedm-i dīn ḳaṣdı içün kemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 327). [şanţalūs-ı laʿīn,]

<u>şarāb:</u> *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür **şarāb**
Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [şarāb,]

<u>şarāb:</u> *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. İçi āb-ı serd ile pürdür **şarāb**
Ḳarışur ne mey ṣuya ne ḫamra āb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 545). [şarāb,]

<u>şarāb:</u> *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Eger biñ yıl içseñ içinden **şarāb**
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [şarāb,]

<u>şarāb:</u> *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Eger biñ yıl içseñ içinden **şarāb**
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [şarāb,]

<u>şarāb:</u> *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle Hindī **şarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [şarāb,]*

<u>şarāb:</u> *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle Hindī **şarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü **şarāb**
Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü **şarāb**
Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Olup midhan içme ziyāde **şarāb**
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Olup midhan içme ziyāde **şarāb**
Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Şeh olan müdām içe çünkim **şarāb**
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Şeh olan müdām içe çünkim **şarāb**
Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
Virür derd-veş pās-bāna **şarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. İden saña terġīb-i ḫamr u kebāb
Virür derd-veş pās-bāna **şarāb** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Yemek olmadan hażm içme **şarāb**
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Yemek olmadan hażm içme **şarāb**
Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Ḥakīmāne iç çün içersen **şarāb**
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Ḥakīmāne iç çün içersen **şarāb**
İdüp anı memzūc ḫalṭ eyle āb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 369). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. İder südde şīrīn olıcak **şarāb**
Çü turş ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 387). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. İder südde şīrīn olıcak **şarāb**
Çü turş ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 387). [şarāb,]*

şarāb: *Şarap.*

1. Levāzımları çoḳ **şarābuñ** ṣehā
Riʿāyet gerek kim bulasın ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [şarābuñ, -uñ]*

şarāb: *Şarap.*

1. Levāzımları çoḳ **şarābuñ** ṣehā
Riʿāyet gerek kim bulasın ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [şarābuñ, -uñ]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Yidürmez yimek beng gibi **şarāb**
Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [şarāb,]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Yidürmez yimek beng gibi **şarāb**
Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Çü yindi ṭaʿām u içildi **şarāb**
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [şarāb,]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

1. Çü yindi ṭaʿām u içildi **şarāb**
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [şarāb,]*

şarāb-ı hevā: *Aşk,heva,heves şarabı.*

1. Ṣudan kim degildür **şarāb-ı hevā**
Saʿādet anuñ kim içüp mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 17). [şarāb-ı hevā,]*

şark: *Doğu.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki **şarḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [şarḳ,]

şark: *Doğu.*

1. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki **şarḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [şarḳ,]

şark: *Doğu.*

1. Sekizinci gün şāh-ı nuṣret-şikār
Başup **şarḳ** ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 432). [şarḳ,]*

şark: *Doğu.*

1. Sekizinci gün şāh-ı nuṣret-şikār
Başup **şarḳ** ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 432). [şarḳ,]*

şark: *Doğu.*

1. Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
Furātı geçüp başdı **şarḳa** ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 438). [şarḳa, -a]

şark: *Doğu.*

1. Ḳoyup ḫaşma genc-i silāḥ u ʿalem
Furātı geçüp başdı **şarḳa** ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 438). [şarḳa, -a]

şark: *Doğu.*

1. Görürem uçar **şarḳdan** çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [şarḳdan, -dan]

şark: *Doğu.*

1. Görürem uçar **şarḳdan** çoḳ ṭuyūr
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [şarḳdan, -dan]

şark: *Ar. Güneşin doğduğu cihet.*

1. Ṭutup tīġ ile **şarḳı** iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [şarḳı, -ı]

şark: *Ar. Güneşin doğduğu cihet.*

1. Ṭutup tīġ ile **şarḳı** iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [şarḳı, -ı]

şark: *Doğu.*

1. O ḫalḳı ḳoyup geçdi şāh-ı cihān
Olur pes cenūbına **şarḳuñ** revān
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 36). [şarḳuñ, -uñ]

şark: *Doğu.*

1. Ki seyr eyleye maṭlaʿ-ı pehlevān
Şimāline **şarḳuñ** olalar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 366). [şarḳuñ, -uñ]*

şark: *Doğu.*

1. Didi luṭf ile şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Şimāline **şarḳuñ** olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 10). [şarḳuñ, -uñ]*

şark u ġarb: *Doğu ve batı. II Tüm dünya, herkes.*

1. Ne **şarḳ u ġarb** u ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı naẕīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [şarḳ u ġarb,]*

şark u ġarbī-sipāh: *Doğu ve batı ordusu.*

1. Olup encümen **şarḳ u ġarbī-sipāh**
Gelürler çü emr eyledi pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 17). [şarḳ u ġarbī-sipāh,]*

şarḳī: *Şarka mensup ve müteallik.*

1. Çeküp üstine **şarḳī** ġarbī sipāh
Gözine idem Hind u Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 293). [şarḳī,]

şarḳī: *Şarka mensup ve müteallik.*

1. Çeküp üstine **şarḳī** ġarbī sipāh
Gözine idem Hind u Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 293). [şarḳī,]

şart: *Şart.*

1. Budur **şarṭ** ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [şarṭ,]*

şart: *Şart.*

1. Budur **şarṭ** ammā ki iy şeh ḥekīm
Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [şarṭ,]*

şart: *Şart, koşul.*

1. Beḳādur anuñ **şarṭı** iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [şarṭı, -ı]*

şart: *Şart, koşul.*

1. Beḳādur anuñ **şarṭı** iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 169). [şarṭı, -ı]*

şaşt: *(Ar.) Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük.*

1. Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur **şaşt** bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [şaşt,]*

şaşt: *(Ar.) Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük.*

1. Ḳurar māhiye şebke āhen-zirih
Olur **şaşt** bir māhiye her girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 268). [şaşt,]*

şaṭ: *Dicle (Şat-Bağdad paralelliğinde).*

1. ʿAdū **şātdur** biz şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 97). [şātdur, -dur]*

şaṭ: *Dicle (Şat-Bağdad paralelliğinde).*

1. ʿAdū **şātdur** biz şehā gürg-i tīz
Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 97). [şātdur, -dur]*

şat: *Dicle (Şat-Bağdad paralelliğinde).*

1. Aras **Şaṭ** aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [şaṭ,]*

şat: *Dicle (Şat-Bağdad paralelliğinde).*

1. Aras **Şaṭ** aña nisbet olsa çü sīl
Ṣıġar bir ḳulaġına deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 101). [şaṭ,]*

şāt: *Koyun, vahşi sığır.*

1. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi **şātdan** yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [şātdan, -dan]*

şāt: *Koyun, vahşi sığır.*

1. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi **şātdan** yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [şātdan, -dan]*

şaṭranc-ı şāhī: *Padişah satrancı.*

1. Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
   Çü **şaṭranc-ı şāhī** ara yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 826). [şaṭranc-ı şāhī,]*

şāyed: *Ola ki.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
   Vire yine aʿdāña **şāyed** ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [şāyed,]*

şāyed: *Ola ki.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
   Vire yine aʿdāña **şāyed** ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [şāyed,]*

şeb: *Gece.*

1. İrişince **şeb** oldı ġāyetde ceng
   Bu ʿālem yine oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 663). [şeb,]*
2. Ḳamer gibi **şebde** şeb-efrūz idi
   Güneş gibi gündüz cihān-sūz idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 111). [şebde, -de]*
3. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
   Meger şeb-pere līk ol daḫı **şeb** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [şeb,]*
4. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
   Şebüñ līk zülfi gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [şebüñ, -üñ]*
5. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
   Çü rūz-ı dey oldı **şebüñ** vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [şebüñ, -üñ]*
6. Olur rūz gerçi ki perde-rübā
   İder bend ammā ki **şeb** dest ü pā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 8). [şeb,]*

şeb: *Gece.*

1. O ferḫunde **şebde** Rasūl-i Ḫudā
   Yatur çeşm pür-ḫᵛāb u dil pür-ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 21). [şebde, -de]*

şeb ü rūz: *Gece ve gündüz.*

1. ʿUlūma idüp kendüzin işti ʿāl
   İderdüm **şeb ü rūz** kesb-i kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 52). [şeb ü rūz,]*

şeb-efrūz: *Geceyi aydınlatan/ışıklandıran.*

1. Ḳamer gibi şebde **şeb-efrūz** idi
   Güneş gibi gündüz cihān-sūz idi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 111). [şeb-efrūz,]*

şebeh: *Benzeme, benzeyiş, benzerlik.*

1. Ḳalanın ḳaraltu biliñüz hemān
   Şebeḥden ne deñlü irişse ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 234). [şebeḥden, -den]*

şeb-i hūndan: *Gece baskını yapmak.*

1. Şeb-i ḫūndan idüp şeh-i Çīn bīm
   Buyurdı bezer bir sipāh-ı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 545). [şeb-i ḫūndan, -dan]*

şeb-i tārı: *Karanlık gece.*

1. Ṣaçınuñ **şeb-i tārı** Hindū-şiʿār
   İder devr genci cemālün çü mār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 607). [şeb-i tārı,]*

şeb-i tīre: *Karanlık gece.*

1. Ḳara ṭopraġa düşdi serv-i revān
   Şeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 334). [şeb-i tīre,]*

şeb-i tīrede: *Karanlık gece.*

1. Ḳara tozda şan rumḥ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 140). [şeb-i tīrede, -de]*

şeb-i tīreyi: *Karanlık gece.*

1. Meger bir gice māh-ı meşʿal-fürūz
   Şeb-i tīreyi itmiş idi çü rūz *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 2). [şeb-i tīreyi, -yi]*

şebk: *Büyük deniz teknesi.*

1. Çü zülf ü dehān u nigārın **şebk**
   Gider gāhi ġāyetde bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 15). [şebk,]*

şebke: *Ağ, ızgara.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
Geçer **şebkeden** şanki āb-ı revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 662). [şebkeden, --den]

şebke: *Ağ, ızgara.*

1. Rededen revān nāveg-i ḫūn-feşān
Geçer **şebkeden** şanki āb-ı revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 662). [şebkeden, --den]

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger **şeb-pere** līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger **şeb-pere** līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 24). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Gice itse pervāz eger **şeb-pere**
Olur idi büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 49). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Gice itse pervāz eger **şeb-pere**
Olur idi büryān hem-çü bere *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 49). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Hemīn **şeb-pere** idi perrān olān
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Hemīn **şeb-pere** idi perrān olān
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 11). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı **şeb-pere** görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [şeb-pere,]*

şeb-pere: *Yarasa, huffaş.*

1. Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
Anı **şeb-pere** görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 52). [şeb-pere,]*

secāʿat: *Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.*

1. Seḫāvetde ebr ü **şecāʿatde** berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 21). [şecāʿatde, -de]

secāʿat: *Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.*

1. Seḫāvetde ebr ü **şecāʿatde** berḳ
Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 21). [şecāʿatde, -de]

şecāʿat: *Yiğitlik, yüreklilik.*

1. İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
Şecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 236). [şecāʿat,]*

şecāʿat: *Yiğitlik, yüreklilik.*

1. İşitdi çü bu sözleri Ḳandarūş
Şecāʿat gelüp cūşa itdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 236). [şecāʿat,]*

şecāʿat-sehā: *Cesaret, cömertlik.*

1. Fütüvvet mürüvvet **şecāʿat-seḫā**
Anuñ z̤ātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 31). [şecāʿat-seḫā,]*

şecāʿat-sehā: *Cesaret, cömertlik.*

1. Fütüvvet mürüvvet **şecāʿat-seḫā**
Anuñ z̤ātın itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 31). [şecāʿat-seḫā,]*

secer: *Ağaç.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün **şecer**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [şecer,]

şecer: *Ağaç.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün **şecer**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [şecer,]

şecer: *Ağaç.*

1. Ḫıżır çeşmesinden idüp āb nūş
Olup zinde olmış **şecer** sebze-pūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 8). [şecer,]

şecer: *Ağaç.*

1. Ḫıżır çeşmesinden idüp āb nūş
Olup zinde olmış **şecer** sebze-pūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 8). [şecer,]

şecer: *Ağaç.*

1. Gül ü berg ile zeyn oluban **şecer**
İder cilveler hem-çü ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 11). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Gül ü berg ile zeyn oluban **şecer**
İder cilveler hem-çü ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 11). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini **şecer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 14). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Oluban zer-endūd ḫāk ü ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini **şecer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 14). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
İder terk bergin żarūrī **şecer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
İder terk bergin żarūrī **şecer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Çemende olup her **şecer** erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [şecer,]*

şecer: *Ağaç.*

1. Çemende olup her **şecer** erġuvān
Olur berg zerdiyle yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 53). [şecer,]*

şecer: *Ar. Ağaç: şecer-i zeytin.*

1. Olup meşʿale kūh yandı **şecer**
Gec oldı o sūz ile yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [şecer,]*

şecer: *Ar. Ağaç: şecer-i zeytin.*

1. Olup meşʿale kūh yandı **şecer**
Gec oldı o sūz ile yanup ḥacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [şecer,]*

şecer: *Ar. Ağaç: şecer-i zeytin.*

1. Şikeste osa mīve içün **şecer**
Ḳaçan vire bir daḫı andan semer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [şecer,]

şecer: *Ar. Ağaç: şecer-i zeytin.*

1. Şikeste osa mīve içün **şecer**
Ḳaçan vire bir daḫı andan semer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [şecer,]

şecer: *Ağaç.*

1. Neye kim ṭoḳunursa tābı yaḳar
Şecer mūm olup revġan olur ḥacer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 386). [şecer,]

şeddād-ı ʿād: *Ad ülkesinin Şeddad'ı II Yemen'deki Âd kavmi hükümdarlarındandır. Nemrud ve Firavun gibi ilâhlık davasında bulunan zalim bir hükümdardır.*

1. Yaḥud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
   Ki yapmadı miṣlini **Şeddād-ı ʿĀd**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 216). [şeddād-ı ʿād,]
2. Ṣaḳın ẓulmden eyle ʿadl ile dād
   Nice oldı Firʿavn u **Şeddād-ı ʿĀd**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 88). [şeddād-ı ʿād,]
3. Oḳuyup anı vāriṣ-i Key-ḳubād
   Bilür yapmış ol sūrı **Şeddād-ı ʿĀd**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 354). [şeddād-ı ʿād,]

şedd-i bāzūya: *Sıkı pazı.*

1. Alup her mübāriz eline sinān
   Geçer **şedd-i bāzūya** Çāçī-kemān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 288). [şedd-i bāzūya, --ya]

şefāʿat: *1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Ümīdüm bu ide **şefāʿat** saña
   Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 39). [şefāʿat,]*

şefāʿat: *1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Ümīdüm bu ide **şefāʿat** saña
   Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 39). [şefāʿat,]*

şefāʿat: *1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
   Teraḥḥum idüp ḳıl **şefāʿat** baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [şefāʿat,]*

şefāʿat: *1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
   Teraḥḥum idüp ḳıl **şefāʿat** baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [şefāʿat,]*

şefāʿat: *Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.*

1. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
   Ki saña **şefāʿat** ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 68). [şefāʿat,]*

şefāʿat: *Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.*

1. Ḫalīl āyinin eyle cāndan ḳabūl
   Ki saña **şefāʿat** ide ol rasūl *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 68). [şefāʿat,]*

şefāʿat ide: *Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.*

1. Kime kim **şefāʿat ide** enbiyā
   ʿAẕāb eylemez āḫırında Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 225). [şefāʿat ide, -e]*

şefāʿat-ger: *Şefa'at eden, Şefa'atçi.*

1. Behiştī imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 38). [şefāʿat-geri, -i]*

şefāʿat-ger: *Şefa'at eden, Şefa'atçi.*

1. Behiştī imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri cümle üftāde-gān *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 38). [şefāʿat-geri, -i]*

şefīʿ: *Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.*

1. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
   Müşīr-i meʿād u beşīr ü **şefīʿ** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 5). [şefīʿ,]*

şefīʿ ola: *Şefaatçi olmak. II. Hz. Muhammed bağlamında.*

1. Kitāba inan ol Rasūle muṭīʿ
   Ki saña ola āḫıretde şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 224). [şefīʿ ola, -a]*

şefḳat: *Acıyıp esirgemek.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
   Ḳamu ümmete **şefḳatüñdür** ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 48). [şefḳatüñdür, -üñ, -dür]

şefkat: *Acıyıp esirgemek.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
   Ḳamu ümmete **şefḳatüñdür** ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 48). [şefḳatüñdür, -üñ, -dür]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didiler **şehe** iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 81). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didiler **şehe** iy şehin-şāh-ı ġarb
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 81). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh öñünce esbān-ı ṣaḥrā-neverd
   İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 141). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh öñünce esbān-ı ṣaḥrā-neverd
   İderlerdi Iṣṭaḫrı naʿl ile gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 141). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh evvel sürer leşker öñince pīl
   Cihānı ider gerdi deryā-yı Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 245). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Göricek **şehi** ṣaldı Ḳayṭās at
   Nice at ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Göricek **şehi** ṣaldı Ḳayṭās at
   Nice at ki her ayaġıydı ḳanat *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 291). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
   İki **şeh** ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Seḥerden irişince tā vaḳt-i şām
   İki **şeh** ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 298). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Didi **şeh** kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 331). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Didi **şeh** kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 331). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
   Didi yārın iy **şeh** idem anı ḫʷōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
   Didi yārın iy **şeh** idem anı ḫʷōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü **şeh** dutula ġayra ne iʿtibār
   Şınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü **şeh** dutula ġayra ne iʿtibār
   Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 345). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
   Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [şehī, -ī]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
   Şehī gösterür yine bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [şehī, -ī]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bilicek **şehī** pīl-peyker hemān
   Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 405). [şehī, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bilicek **şehī** pīl-peyker hemān
   Ḳılıc çekdi irdi çü pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 405). [şehī, -i]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp anı Rūmīler itdi savaş
   Ḳoyup **şeh** yoluna ḳamu cān u baş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 424). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp anı Rūmīler itdi savaş
   Ḳoyup **şeh** yoluna ḳamu cān u baş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 424). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şikār oldı düşmen **şehe** cümle şīr
   Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şikār oldı düşmen **şehe** cümle şīr
   Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
   Ṭurur başı aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 479). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
   Ṭurur başı aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 479). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
   Süre tā ki yine **şeh** üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
   Süre tā ki yine **şeh** üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Eger itmeyem düşmene intiḳām
   Ne **şehlüḳ** olur ked-ḫudālıḳ ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 578). [şehlüḳ, -lük]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Eger itmeyem düşmene intiḳām
   Ne **şehlüḳ** olur ked-ḫudālıḳ ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 578). [şehlüḳ, -lük]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Sikender gibi gelse düşmen hezār
   Yanuñdan **şehā** olmazuz tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 602). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Sikender gibi gelse düşmen hezār
Yanuñdan **şehā** olmazuz tār-mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 602). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine ol **şeh** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
İrişdi çerisine ol **şeh** şikest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yanında **şehüñ** var idi bir cuvān
Suḫen-gūy u dānā vü gevher-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yanında **şehüñ** var idi bir cuvān
Suḫen-gūy u dānā vü gevher-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm **şehā**
Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Hünerüñle uḫvet idelüm **şehā**
Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bilür anları **şeh** ki maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bilür anları **şeh** ki maẓlūmdur
Gereklülerü līk meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 739). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe gönderür daḫı çoḳ armaġan
Deger eñ kemini ki māl-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 747). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe lāyıḳ olanı gönderdi heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe lāyıḳ olanı gönderdi heb
Kim ola ara yirde ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 751). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 802). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu peyvend olursa arada eger
Olursın **şehā** Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 828). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu peyvend olursa arada eger
Olursın **şehā** Ḫusrev-i baḫr ü ber

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 828). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Velī bir gün ide diyü **şeh** żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Velī bir gün ide diyü **şeh** żarar
İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [şeh,]*

şeh: *Hükümdar, padişah.*

1. Şehe rīv idüp ol iki dīv-zād
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [şehe, -e]*

şeh: *Hükümdar, padişah.*

1. Şehe rīv idüp ol iki dīv-zād
Didiler ki iy şāh-ı ʿālī-nijād *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 843). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu defʿa olursa bize **şeh** muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu defʿa olursa bize **şeh** muʿīn
Ola bendesi ḫalḳ-ı īrān-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 911). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı **şehüñ** şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İder tuḥfesin Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı **şehüñ** şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 928). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 87). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
O ḫar-gāh fānūs idi şemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 87). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ele şeş-per alup düzer **şeh** alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ele şeş-per alup düzer **şeh** alāy
Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ṭırāzı münaḳḳaş çü Sīmurġ-ı Ḳāf
Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 126). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ṭırāzı münaḳḳaş çü Sīmurġ-ı Ḳāf
Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 126). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe nīzelerden çekerler ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 146). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Dutar ʿālemi leşker-i şehriyār
Şehe nīzelerden çekerler ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 146). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Başında **şehüñ** şeh-per-i Cebreīl
   Dilīr olduġına olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 181). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Başında **şehüñ** şeh-per-i Cebreīl
   Dilīr olduġına olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 181). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
   Şehüñ urdı pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
   Şehüñ urdı pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yıḳıldı çü **şeh** zaḫmdan ser-nigūn
   Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yıḳıldı çü **şeh** zaḫmdan ser-nigūn
   Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
   Ne pehlü ne dil ḳaldı hep oldı ḥāk
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 351). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ eyledük düşmenini helāk
   Ne pehlü ne dil ḳaldı hep oldı ḥāk
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 351). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ḳoyup sen **şehe** taḫt u raḫt u külāh
   ʿAdem milketine ḳadem başdı şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 357). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ḳoyup sen **şehe** taḫt u raḫt u külāh
   ʿAdem milketine ḳadem başdı şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 357). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Göricek **şehi** şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Olur çeşmünüñ çeşmesi ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 371). [şehi, -i]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Göricek **şehi** şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Olur çeşmünüñ çeşmesi ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 371). [şehi, -i]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Seni kāşki görmeseyidüm **şehā**
   Bu miḥnet degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 409). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Seni kāşki görmeseyidüm **şehā**
   Bu miḥnet degül ide saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 409). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Baña di murādātuñı hep **şehā**
   Ne emr itseñ olur yanumda revā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Baña di murādātuñı hep **şehā**
   Ne emr itseñ olur yanumda revā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 415). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
   Vücūduñsız olmaya tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 445). [şeh,]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah.*

1. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
   Vücūduñsız olmaya tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 445). [şeh,]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Begenüp sözin didi Dārā **şehā**
   Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [şehā, -ā]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Begenüp sözin didi Dārā **şehā**
   Ne dīnde iseñ eyledüm iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 455). [şehā, -ā]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Buyuruḳlaruñ hep ideyüm **şehā**
   Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [şehā, -ā]

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Buyuruḳlaruñ hep ideyüm **şehā**
   Bu ʿahdümüze şāhid olsun Ḫudā
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 479). [şehā, -ā]

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah.*

1. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
   İder ḫavf andan o **şeh** gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [şeh,]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah.*

1. Ne deñlü ki var ise aʿdā-yı dīn
   İder ḫavf andan o **şeh** gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 36). [şeh,]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
   Selāṭīnde **şehde** bulupdur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 72). [şehde, -de]

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
   Selāṭīnde **şehde** bulupdur kemāl
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 72). [şehde, -de]

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün meges
   Sarāyında buldum **şehüñ** dest-res
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 84). [şehüñ, -üñ]

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu bāl ü bu ḥāl ile ben çün meges
   Sarāyında buldum **şehüñ** dest-res
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 84). [şehüñ, -üñ]

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah.*

1. Cihān devr-i ġonca olup müstedām
   Cihān **şehleri** olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [şehleri, -ler, -i]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah.*

1. Cihān devr-i ġonca olup müstedām
   Cihān **şehleri** olsun aña ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 92). [şehleri, -ler, -i]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
   Ki her kim anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 119). [şehüñ, -üñ]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
   Ki her kim anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 119). [şehüñ, -üñ]*

<u>şeh:</u> *Sultan, padişah.*

1. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra **şeh** vardı şād
Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra **şeh** vardı şād
Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Virür ise **şehlüḳde** devrān zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [şehlüḳde, --lük, --de]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Virür ise **şehlüḳde** devrān zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [şehlüḳde, --lük, --de]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İşidüp **şehüñ** sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İşidüp **şehüñ** sözlerin ḫāṣ u ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ki eylemeye birisine ziyān
Ḳamu cism ola şāha **şeh** ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ki eylemeye birisine ziyān
Ḳamu cism ola şāha **şeh** ḫalḳa cān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 320). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Emīrān-ı īrān u Tūrān-zemīn
Gelüp eylediler **şehe** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 352). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Emīrān-ı īrān u Tūrān-zemīn
Gelüp eylediler **şehe** āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 352). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Muġannī **şehe** ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 25). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Muġannī **şehe** ḳarşu dutmışdı ṣaf
Kimi çār-pāre çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 25). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Olup yidi iḳlīme ben pādişāh
Alam **şehlerinüñ** başından külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 158). [şehlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Olup yidi iḳlīme ben pādişāh
Alam **şehlerinüñ** başından külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 158). [şehlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olup murġ-ı rāyet yanınca revān
Şehe şeh-perin eyledi sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 214). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olup murġ-ı rāyet yanınca revān
Şehe şeh-perin eyledi sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 214). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bir iki gün olup **şehe** mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bir iki gün olup **şehe** mihmān
Geçüp Fūr-mende olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 279). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Żarūrī dil ü cān **şehe** itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 285). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Żarūrī dil ü cān **şehe** itdi meyl
Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 285). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Beni ḳanḳı **şeh** kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Beni ḳanḳı **şeh** kim sevüp ola yār
ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ne deñlü ki var ise taʿẓīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 324). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ne deñlü ki var ise taʿẓīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 324). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bilürem ki **şehdür** o bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 355). [şehdür, -dür]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bilürem ki **şehdür** o bāz-ı sepīd
Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 355). [şehdür, -dür]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ger ol nāz ide eylerem ben niyāz
Ki ben zīr-i destem **şehüm** ser-fīrāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 372). [şehüm, -ü, -m]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ger ol nāz ide eylerem ben niyāz
Ki ben zīr-i destem **şehüm** ser-fīrāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 372). [şehüm, -ü, -m]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe şol ḳadar gönderür armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe şol ḳadar gönderür armaġan
Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
Ki **şehler** simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 410). [şehler, -ler]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
   Ki **şehler** simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 410). [şehler, -ler]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehi ḳarşular begler ile hemān
   Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [şehi, -i]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehi ḳarşular begler ile hemān
   Sipeh yoḳ bilesince ancaḳ mihān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 421). [şehi, -i]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Araya alur pādişāhlar **şehi**
   Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 451). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Araya alur pādişāhlar **şehi**
   Kevākib ḳamu ol saʿādet mehi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 451). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Cihān **şehleri** şāhı şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [şehleri, -leri]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Cihān **şehleri** şāhı şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [şehleri, -leri]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Cihān şehleri şāhı **şeh** Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çekildi **şehe** dürlü dürlü niʿam
   Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Cihān şehleri şāhı **şeh** Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 457). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Varur bir yire **şeh** ḥaşısı güher
   Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 195). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bilür **şeh** daḫı vaḳt olmış yaḳīn
   Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 263). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu **şehlüḳ** didügüñ ḳurı iʿtibār
   Belāsına mevtüñ olamaz ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 15). [şehlüḳ, -lük]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Görirsin ki gerdūn dōlābdur
   Şehüñ her biri ḳaṭre-i ābdur *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 18). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu devre irince zamān kim bile
   Ne **şehler** külāhın derbeder yele
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 34). [şehler, -ler]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ben ol **şeh** idüm diyemez üstüḫ̆ān
   İnanmaz dise daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 39). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü bulmadı maḳṣūdına **şeh** vuṣūl
   Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 129). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu dünyāyı ṭutmış idi **şeh** tamām
   Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 181). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. O **şeh** ki idüp ceybini ṣubḥ çāk
   Havā derd ile başına ṣaçdı ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 191). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Selāṭīn idüben girībān çāk
   Şehi yudılar yaş ile cümle pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 200). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Nebī meyyit öñine düşüp gider
   Buyurdığı yirde **şehi** defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 222). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ḳo ʿözri Behiştī **şehe** ḳıl duʿā
   Ki şāhuñ duʿāsı ile ḫatm ola *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 125). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Murādınca yidi **şeh** itdi tamām
   Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çekildi **şehe** dürlü dürlü niʿam
   Ki vaṣfını anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 481). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 500). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Murādınca yidi **şeh** itdi tamām
   Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
   İki **şeh** ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe virdi taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 500). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
   Olur **şehlerüñ** ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [şehlerüñ, -ler, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ḳonuḳlıḳ tamām oldı gitdi ʿavām
   İki **şeh** ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 518). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Biri duḫterümdür kenīzek **şehā**
   Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çü devr itdi üç kerre laʿlīn cām
   Olur **şehlerüñ** ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 524). [şehlerüñ, -ler, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehā niʿmetüñ ḥaḳḳı māh-ı tamām
   Yanına gelicek olur hem-çü cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 533). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Biri duḫterümdür kenīzek **şehā**
   Ḳabūl it degül gerçi saña sezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 531). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi **şeh** beni çün sen itdüñ ḳabūl
   Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 539). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehā niʿmetüñ ḥaḳḳı māh-ı tamām
   Yanına gelicek olur hem-çü cām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 533). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Getürüp **şehe** virdi bunları Ḳeyd
   Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi **şeh** beni çün sen itdüñ ḳabūl
   Nikāḥ idelüm olmayalum fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 539). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Didi biz buña degmez idik **şehā**
   Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Getürüp **şehe** virdi bunları Ḳeyd
   Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sürüp ol gice Keyd ile **şeh** ṣafā
   Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 563). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Didi biz buña degmez idik **şehā**
   Meger kim buña İzid ide cezā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 561). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi **şeh** ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
   Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sürüp ol gice Keyd ile **şeh** ṣafā
   Dügüne ider ertesi ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 563). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çü mihmānı ol serv-i āzād olur
   Sarāyı **şehüñ** cennet-ābād olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 626). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi **şeh** ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
   Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi Keyde bir gün **şeh** iy tāc-dār
   Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çü mihmānı ol serv-i āzād olur
   Sarāyı **şehüñ** cennet-ābād olur *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 626). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi Keyde bir gün **şeh** iy tāc-dār
   Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Saña da gerek ise iy **şeh** seni
   Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 51). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Saña da gerek ise iy **şeh** seni
   Riʿāyet idesin be-ġāyet beni *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 51). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol **şeh** ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Başarsa bu iḳlīme ol **şeh** ḳadem
Rikābınca her ḳanda gitse gidem
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 77). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Komışam yoluna **şehüñ** cān u baş
Kimüñle dir ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 79). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Komışam yoluna **şehüñ** cān u baş
Kimüñle dir ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 79). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Virür peyke **şeh** bī-ʿaded sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 85). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Virür peyke **şeh** bī-ʿaded sīm ü zer
Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 85). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe eyleyüp yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe eyleyüp yine peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Sipāhıyıla şāha ḳarşu çıḳar
Ki dergāha eyler **şehüñ** sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 92). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Sipāhıyıla şāha ḳarşu çıḳar
Ki dergāha eyler **şehüñ** sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 92). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Varup şāha çün kim mülāḳī olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 94). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Varup şāha çün kim mülāḳī olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 94). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
Getürdi **şehi** raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 96). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Düşüp öñine ʿizz ü ikrām ile
Getürdi **şehi** raġbet-i tām ile *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 96). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp anı **şeh** sürdi defʿi semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 165). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp anı **şeh** sürdi defʿi semend
İrişüp atar şīre pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 165). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İderler şu deñlü **şeh** üzre niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İderler şu deñlü **şeh** üzre niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yine eyledi iki **şeh** ʿīş ü nūş
Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 191). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yine eyledi iki **şeh** ʿīş ü nūş
Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 191). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yanında **şehüñ** leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her birinüñ rezmde tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 217). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yanında **şehüñ** leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her birinüñ rezmde tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 217). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görürler **şehüñ** itdügün ihtimām
Sipāhı gelür Hind ü Sindüñ tamām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 221). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görürler **şehüñ** itdügün ihtimām
Sipāhı gelür Hind ü Sindüñ tamām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 221). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ṭutuldı **şeh** üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ṭutuldı **şeh** üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ṭutup tīġ ile şarḳı iy **şeh** tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ṭutup tīġ ile şarḳı iy **şeh** tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Eyü nesne degüldür iy **şeh** ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Eyü nesne degüldür iy **şeh** ġurūr
İşitdüñ nice oldı Dārā vü Fūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 323). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Gerekmez **şeh** olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Gerekmez **şeh** olan kişiye dimāġ
V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 333). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Beni eyledi İzidi kār-sāz
Cihān **şehlerinden** ḳamu ser-firāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 348). [şehlerinden, --ler, --in, --den]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Beni eyledi İzidi kār-sāz
   Cihān **şehlerinden** ḳamu ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 348). [şehlerinden, --ler, --in, --den]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ne **şeh** ser-keş olup ki itse ḳıtāl
   İder devletüm ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 353). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ne **şeh** ser-keş olup ki itse ḳıtāl
   İder devletüm ʿāḳıbet pā-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 353). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ne deñlü ki iy **şeh** olursañ ḳavī
   Seni itmesün ġırra bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 393). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ne deñlü ki iy **şeh** olursañ ḳavī
   Seni itmesün ġırra bu Ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 393). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü bildüm ki **şehlüḳde** inbāz var
   Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [şehlüḳde, --lük, --de]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü bildüm ki **şehlüḳde** inbāz var
   Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [şehlüḳde, --lük, --de]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olana yāfe degüldür revā
   Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 435). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olana yāfe degüldür revā
   Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 435). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
   Berü gel çü **şehlüḳ** idersen ṭaleb
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [şehlüḳ, -lük]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
   Berü gel çü **şehlüḳ** idersen ṭaleb
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [şehlüḳ, -lük]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
   Yeg ol kim ire gerdenine ṣikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 451). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
   Yeg ol kim ire gerdenine ṣikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 451). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
   Ḳi idem senüñ ile iy **şeh** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 454). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
   Ḳi idem senüñ ile iy **şeh** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 454). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Cihān **şehlerin** zīr-i desti ṣanur
   Uyur daḫı ammā bu kez uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 503). [şehlerin, -ler, -in]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Cihān **şehlerin** zīr-i desti ṣanur
   Uyur daḫı ammā bu kez uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 503). [şehlerin, -ler, -in]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
   İrişdi **şehe** didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste zamān
   İrişdi **şehe** didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 658). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çekerler **şehe** raḫş-ı raḫşende-berḳ
   Semendin ki tā farḳ pūlāda ġarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 661). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çekerler **şehe** raḫş-ı raḫşende-berḳ
   Semendin ki tā farḳ pūlāda ġarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 661). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp şāhı **şehler** ider āferīn
   Didiler ki iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 677). [şehler, -ler]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp şāhı **şehler** ider āferīn
   Didiler ki iy şāh-ı rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 677). [şehler, -ler]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Durup ḳalbde **şeh** görür sīneyi
   Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 727). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Durup ḳalbde **şeh** görür sīneyi
   Diler kim ʿadūdan ala kīneyi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 727). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İdüp āferīn **şeh** yüritdi sipāh
   Cihān oldı gird-i sipehden siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 745). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İdüp āferīn **şeh** yüritdi sipāh
   Cihān oldı gird-i sipehden siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 745). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu ḥāliyle oldum **şehe** bende ben
   Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 845). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu ḥāliyle oldum **şehe** bende ben
   Ne kişisin olduñ aña ḫaşm sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 845). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İdüp ṣoñra kendü **şehine** duʿā
   Didi var ola şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 963). [şehine, -i, -n, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İdüp ṣoñra kendü **şehine** duʿā
   Didi var ola şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 963). [şehine, -i, -n, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çeken kimsene ol **şehe** ḳarşu tīġ
   Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çeken kimsene ol **şehe** ḳarşu tīġ
   Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Cihān **şehlerinde** aña yoḳ hemāl
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [şehlerinde, -ler, -in, -de]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Cihān **şehlerinde** aña yoḳ hemāl
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [şehlerinde, -ler, -in, -de]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi **şeh** öñine vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi **şeh** öñine vü öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp anı aldı ele **şeh** kemend
ʿAlem çekdi vü ṣaldı ḫaşma semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp anı aldı ele **şeh** kemend
ʿAlem çekdi vü ṣaldı ḫaşma semend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1077). [şeh,]*

şeh: *Şah, sultan, padişah, hükümdar II diğer padişahlar.*

1. Cihān **şehlerine** ola şehriyār
İde devletine duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1117). [şehlerine, -ler, -in, -e]*

şeh: *Şah, sultan, padişah, hükümdar II diğer padişahlar.*

1. Cihān **şehlerine** ola şehriyār
İde devletine duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1117). [şehlerine, -ler, -in, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İderse bunı ḳatl şāh-ı cihān
Müsāvī olur **şehler** ile hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1160). [şehler, -ler]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İderse bunı ḳatl şāh-ı cihān
Müsāvī olur **şehler** ile hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1160). [şehler, -ler]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İşitdüm ki Sencer **şeh-i** ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü fīrūz-mend *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 3). [şeh-i,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Oturdı selāṭīn **şehe** rū-be-rū
Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 37). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. İşitdüm ki Sencer **şeh-i** ser-bülend
Cihān-gīr ü ser-dār ü fīrūz-mend *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 3). [şeh-i,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy **şeh** olmaḳ gerek ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Oturdı selāṭīn **şehe** rū-be-rū
Mübārizleri durdılar sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 37). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Murādum hidāyetdür iy **şeh** hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy **şeh** olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Murādum hidāyetdür iy **şeh** hemīn
Gerekmez baña ḥabbeye mülk-i Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 61). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Getürdi **şehi** şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Getürdi **şehi** şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. O ḥūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler **şehüñ** bezmini çün behişt
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. O ḥūrī-nejādān-ı merdüm-sirişt
İderler **şehüñ** bezmini çün behişt
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 60). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Diler kim vara Rūma **şeh** şād-kām
Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Diler kim vara Rūma **şeh** şād-kām
Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Siper ġam **şehi** düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Siper ġam **şehi** düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 43). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Koyup gitmek imiş murāduñ **şehā**
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Koyup gitmek imiş murāduñ **şehā**
Dirīġ olmasaḳ kāşki āşinā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 101). [şehā, -ā]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu hicrāna döymez **şehā** ṭaġ u ṭaş
Çıḳar bağrımuzda bu derd ile baş
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Bu hicrāna döymez **şehā** ṭaġ u ṭaş
Çıḳar bağrımuzda bu derd ile baş
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [şehā, -ā]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Hemīn **şeh** ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Hemīn **şeh** ḳabūl eylesün bendeyem
Degül Ḫusrev-i Çīn bir efgendeyem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 113). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yanınca **şehüñ** pādişehler hemān
Daḫı feylesūfān-ı dānişverān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 133). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yanınca **şehüñ** pādişehler hemān
Daḫı feylesūfān-ı dānişverān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 133). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olup cemʿ bir yire oldı alāy
Yüridi **şehe** çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 304). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olup cemʿ bir yire oldı alāy
Yüridi **şehe** çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 304). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne oḳ **şeh** ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
Gözedür sinān sīne oḳ **şeh** ṭamar
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña **şeh** ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olur ejder-i merg pür-iştihā
Berāberdür aña **şeh** ile gedā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 446). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Gerekmez **şeh** olan kişiye ġurūr
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Gerekmez **şeh** olan kişiye ġurūr
Nice oldı bilmez mi Faġfūr u Fūr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 447). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
Doḳunmaz **şehe** ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 490). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
Doḳunmaz **şehe** ḫafr eyler zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 490). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sürer **şeh** daḫı ġūlla defʿi semend
Ṣalar ẕikr idüp Ḥaḳḳı aña kemend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 491). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sürer **şeh** daḫı ġūlla defʿi semend
Ṣalar ẕikr idüp Ḥaḳḳı aña kemend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 491). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp ḫīle çekdi **şehe** daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp ḫīle çekdi **şehe** daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder gebrden **şeh** çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
İder gebrden **şeh** çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Girerler **şehüñ** der-peyince sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ oldı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 589). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Girerler **şehüñ** der-peyince sipāh
Cihān çeşmine gebrüñ oldı siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 589). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Diyicek **şehüñ** sözlerin tercümān
Müselmān olup buldı şehden emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 617). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Diyicek **şehüñ** sözlerin tercümān
Müselmān olup buldı şehden emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 617). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Padişah.*

1. Diyicek şehüñ sözlerin tercümān
Müselmān olup buldı **şehden** emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 618). [şehden, -den]*

şeh: *Padişah.*

1. Diyicek şehüñ sözlerin tercümān
Müselmān olup buldı **şehden** emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 618). [şehden, -den]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Serīrini öpdi **şehüñ** ol esīr
Ölecek esīr oldı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 623). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Serīrini öpdi **şehüñ** ol esīr
Ölecek esīr oldı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 623). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gelen saña ṣanma saña bendedür
Ḳulıdur **şehüñ** saña efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 652). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gelen saña ṣanma saña bendedür
Ḳulıdur **şehüñ** saña efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 652). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çü gösterdi yine **şehi** Rabb-i Bās
Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çü gösterdi yine **şehi** Rabb-i Bās
Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yine taḫt-ı Rūma virür **şeh** şeref
Ne emr itse fermān-beri her ṭaraf *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 151). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yine taḫt-ı Rūma virür **şeh** şeref
Ne emr itse fermān-beri her ṭaraf *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 151). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Oturup **şehe** eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Oturup **şehe** eyledi ḫayli pend
Ki tā irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 39). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ cümle müşkillerin ḥal ider
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 41). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ cümle müşkillerin ḥal ider
Virür ḳamu bilmedigünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 41). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Degül **şehlük** ol kim idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [şehlük, -lük]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Degül **şehlük** ol kim idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne ṭutmaya semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 201). [şehlük, -lük]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Birūnı **şeh** ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü vaż'ı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 219). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Birūnı **şeh** ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü vaż'ı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 219). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görür **şeh** ki ġarrālanur dāyimā
Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görür **şeh** ki ġarrālanur dāyimā
Pür oldı dimāġına kibr ü havā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 23). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña **şeh** libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Götürür anı çünki ḥikmet-şinās
Giyirdür nemedden aña **şeh** libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 28). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görür **şeh** ki göñline gelmez mekān
Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 51). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görür **şeh** ki göñline gelmez mekān
Olur aña vīrāneler gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 51). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ emri ile gelüp üstād
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ emri ile gelüp üstād
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
Görüp nālişi **şeh** teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 70). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
Görüp nālişi **şeh** teraḥḥum ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 70). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ölümüñi fikr eyle **şeh** sen müdām
   Budur belledüm pendler ve's-selām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ölümüñi fikr eyle **şeh** sen müdām
   Budur belledüm pendler ve's-selām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 101). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
   Virüp şāha itdi **şehi** şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 104). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
   Virüp şāha itdi **şehi** şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 104). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olan müdām içe çünkim şarāb
   Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olan müdām içe çünkim şarāb
   Olur mülk-i aʿdā elinde ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 133). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. ʿAbeş dimedi bu kelāmı diyen
   Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 168). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. ʿAbeş dimedi bu kelāmı diyen
   Şeh uyusa bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 168). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Aña rūḥ dir çünki iy **şeh** ḥekīm
   İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Aña rūḥ dir çünki iy **şeh** ḥekīm
   İder gitmek ile ṣaḥīḥi saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 449). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Budur şarṭ ammā ki iy **şeh** ḥekīm
   Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Budur şarṭ ammā ki iy **şeh** ḥekīm
   Mücerrib olup ola ġāyet ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 459). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Mücerrib çün olmaya iy **şeh** ṭabīb
   Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Mücerrib çün olmaya iy **şeh** ṭabīb
   Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Diger-gūn ola çünki iy **şeh** ḫıṣāl
   ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Diger-gūn ola çünki iy **şeh** ḫıṣāl
   ʿAlāmet-durur mülk olur pāy-māl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 219). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ ḥużūr
İderler ḳamusından iy **şeh** nüfūr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 156). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ ḥużūr
İderler ḳamusından iy **şeh** nüfūr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 156). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sipehden göre ẓulm çünkim ʿavām
İderler **şehe** bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 162). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sipehden göre ẓulm çünkim ʿavām
İderler **şehe** bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 162). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 173). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 173). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy **şeh** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy **şeh** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy **şeh** melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olur iş bu eşkāl çünkim ḫayāl
Ne lāzım ḫayāl içün iy **şeh** melāl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 208). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sözine çü **şeh** ḳılmaya iʿtimād
Kimesne aña eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 25). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Sözine çü **şeh** ḳılmaya iʿtimād
Kimesne aña eylemez inḳıyād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 25). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ **şeh** Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ **şeh** Bāyezīd
Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās idi
Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 131). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe pīşvā Ḫıżr u İlyās idi
Enīsi ḥakīm-i Belīnās idi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 131). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe şehr ḫalḳı şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 135). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Şehe şehr ḫalḳı şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 135). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Varup Kâbeyi **şeh** ziyāret ider
Taṣadduḳ ider bī-ʿaded sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 175). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Varup Kâbeyi **şeh** ziyāret ider
Taṣadduḳ ider bī-ʿaded sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 175). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Getürdi ference **şehi** biñ gemi
Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Getürdi ference **şehi** biñ gemi
Alur eñ kemini ki hep ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 11). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Arada **şehüñ** fülki hem-çün felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Arada **şehüñ** fülki hem-çün felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 37). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ṣadef idi keştī **şeh** içinde dür
Ya dürc idi laʿl-i s̲emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ṣadef idi keştī **şeh** içinde dür
Ya dürc idi laʿl-i s̲emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 69). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ geldiginden çün alur ḫaber
Sipāhını cümle müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 95). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ geldiginden çün alur ḫaber
Sipāhını cümle müheyyā ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 95). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çıḳup keştiden ḳurdı **şeh** bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çıḳup keştiden ḳurdı **şeh** bār-gāh
İḥāṭa ider bār-gāhı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 99). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Naẓar eyleyüp şāh-ı ṣāḥib-naẓar
Şehüñ ḳavl ü fiʿlinde diḳḳat ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 146). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Naẓar eyleyüp şāh-ı ṣāḥib-naẓar
Şehüñ ḳavl ü fiʿlinde diḳḳat ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 146). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde bir pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde bir pür-hüner

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 150). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
   Yiyüp içüp itsün niçe gün ḥużūr
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 169). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
   Yiyüp içüp itsün niçe gün ḥużūr
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 169). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Göricek **şehi** bildi ol pür-hüner
   Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Göricek **şehi** bildi ol pür-hüner
   Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 227). [şehi, -i]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
   İre devletine **şehüñ** iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
   İre devletine **şehüñ** iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 244). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gelür meskenine **şehüñ** Ḳandarūş
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gelür meskenine **şehüñ** Ḳandarūş
   Görür ġaybet itmiş seḥerden sürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 247). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
   Giderler **şehüñ** der-peyince devān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Çıḳup şehrden süst eyler ʿinān
   Giderler **şehüñ** der-peyince devān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 250). [şehüñ, -üñ]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İrişüp **şehe** çekdi şemşīr-i kīn
   Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 251). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İrişüp **şehe** çekdi şemşīr-i kīn
   Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 251). [şehe, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. ʿUḳābı ḳovup etleri aldılar
   Kamu döşürüben **şehe** geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 40). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Görüp ol büti **şeh** taʿaccüb ider
   Ki anuñ gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 29). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bozup **şeh** büti aldı gevherleri
   Feraḥ itdi cismiyle serverleri *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 31). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Çü maʿlūm oldı **şehe** iş bu ḥāl
   Buyurdı şehin-şāh-ı şāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 63). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İdüp sīnede yir **şehe** çün revān
   Açup bād-bān keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 89). [şehe, -e]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Dutar mehd bendini Ḫıżr-ı nebī
   Şeh içinde cünbān hem-çün ṣabī
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 180). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Didi **şeh** kime ḥāfıẓ olsa Ḫudā
   Yanında ṣoġulcan degül ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 243). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Gidüp gördi pes **şeh** yine bir gürūh
   Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Ḳo deryāyı ḳıl aña iy **şeh** heves
   Anuñla murāda olur dest-res *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 277). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. İdüp **şeh** didügini fermān-peẕīr
   İder anı ġaybet naẕardan çü tīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 283). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Olur keştīyi **şeh** ıraḳdan ʿayān
   Görür muntaẓırlar anı nā-gehān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 343). [şeh,]*

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Didi **şeh** Ḫudādan irişdi meded
   Buña yoḳsa āhenden olmazdı sed
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 119). [şeh,]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Getürdi **şehe** bir ṭabaḳ bir ʿazīz
   Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 89). [şehe, -e]*

şehā: *1. ey padişah ‖ ey sevgili.*

1. Menāfiʿ seferde çoḳ olur **şehā**
   Bu işde tereddüd degüldür revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 895). [şehā,]*
2. El ile iki el yüzi yur **şehā**
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [şehā,]*
3. ʿAdū şātdur biz **şehā** gürg-i tīz
   Başa mı çıḳa itmek ile sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 97). [şehā,]*
4. Şehā şāhumuzsın ḳamu bendeñüz
   Ser-efrāz sensin perākendeñüz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 377). [şehā,]*
5. Murādum degül Sind mülki **şehā**
   Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 33). [şehā,]
6. Ḫalīle inan Ḫaḳḳı bir bil **şehā**
   Dilerseñ kim ortada ceng olmaya
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 271). [şehā,]
7. Göre çünki şāhīn şikārın **şehā**
   Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [şehā,]*
8. Şehā itme muḳbiller ile sitīz
   Sitīzüñ olur āḫırı çün gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 401). [şehā,]*
9. Neden böyle görmek **şehā** sen seni
   İşigüñe daʿvetler itmek beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 445). [şehā,]*
10. Gerek Türk ḫaylinden itmek ḥaẕer
    Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [şehā,]
11. Bu yolda çeküp yoḳ yire derd ü renc
    Ne fāyīde olmaḳ **şehā** genc-senc
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 478). [şehā,]
12. Gideyem **şehā** himmetüñ ile ben
    Esen ḳal saʿādet ala bunda sen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 119). [şehā,]*
13. Ḳamusına sen şāh olursın **şehā**
    Saña gördi bu ʿizzeti Ḫaḳ revā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 93). [şehā,]*
14. Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh **şehā**
    Gele irciʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [şehā,]*
15. Bunı şöyle ḫalḳ eylemişdür Ḫudā
    Ki kimseye olmaya bāḳī **şehā** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 114). [şehā,]*
16. Gerek faṣd olsa żarūrī **şehā**
    Velī terk ḳıl olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 445). [şehā,]*
17. Olur mey egerçi **şehā** sūd-mend
    Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 441). [şehā,]*

18. Geyüp cāme-i nev yiye ol ġıdā
Ḳıl az içmek ile **şehā** ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 410). [şehā,]*
19. Levāzımları çoḳ şarābuñ **şehā**
Riʿāyet gerek kim bulasın şafā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 399). [şehā,]*
20. Ziyāde gerekmez tanaḳḳul **şehā**
Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ olmaz ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 395). [şehā,]*
21. Bu meşhūr-durur aḥşā ḳulunc iner
Anuñ keşretinden **şehā** el-ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 380). [şehā,]*
22. Az iç az ye az it cimāʿı **şehā**
Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [şehā,]*
23. Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat **şehā**
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 351). [şehā,]*
24. Meşeldür bu söz daḥı dirler **şehā**
Ki çoḳ söyleyenler çoḳ eyler ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 321). [şehā,]*
25. Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden **şehā**
Ki tīġ ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 197). [şehā,]*
26. Şehā himmeti muḳbile ḳıl müdām
Ki devlet olur nā-sezāya ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 191). [şehā,]*
27. Şu kim olmaya sikke-ṣūret **şehā**
Ola mı ululuġa hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 185). [şehā,]*
28. Aña vir **şehā** manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 179). [şehā,]*
29. Ne deñlü olursañ **şehā** zūr-mend
Gerek küşti evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 203). [şehā,]*
30. ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne var kimsede kimse bilmez **şehā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 98). [şehā,]*
31. Ne deñlü görürseñ **şehā** ehl-i ḥāl
Meded iste andan ki oldur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 91). [şehā,]*
32. Açup cān u dil çeşmini gör **şehā**
Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [şehā,]*
33. Çü ḥāẕıḳ ṭabīb ele gire **şehā**
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [şehā,]*
34. Vefā-kīş ol eyle ʿahde vefā
Sözüñ muʿteber ola tā kim **şehā** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 218). [şehā,]*
35. Şehā içme bīgāne mülkinde mey
Ṣaḳın kim ḫumārında olmaya ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 211). [şehā,]*
36. Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
Ne muḫtāc idüp ḳıl **şehā** teng-dest *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 210). [şehā,]*
37. Şehā eyle dervīşe dāyim ʿaṭā
Ki iḥsān ider defʿ dürlü ḳażā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 203). [şehā,]*
38. Muḳaddem ʿulūm üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 106). [şehā,]*
39. Şehā itme ġamz idene iʿtimād
Ḳopar ġamzdan dürlü dürlü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 71). [şehā,]*
40. Cihāna **şehā** iʿtimād itme hīç
Ki bir ejdehādur yatur pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 221). [şehā,]*
41. Tek eyleme ḳanı **şehā** eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [şehā,]*
42. Gerek şükr idesin Ḫudāya **şehā**
Ziyāde olur şükr idicek ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 123). [şehā,]*
43. Şu niʿmet ki ola **şehā** nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār ḫˇār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 257). [şehā,]*
44. Şu deñlü gerekdür **şehā** ḫord u ḫˇāb
Kişinüñ ki olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 105). [şehā,]*
45. Ümīd itme fānī cihāndan vefā
Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür **şehā** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [şehā,]*
46. İnanma her işitdügüñe **şehā**
Bu dünyā-durur çoḳ olur iftirā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 77). [şehā,]*
47. Çü iḥsān idesin **şehā** ḳıl tamām
Budur luṭf iy Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 67). [şehā,]*
48. Şu ḳolda ki var ḳābiliyyet **şehā**
Ne himmet ki eylerseñ olur sezā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [şehā,]*
49. Ki daʿvet içün gönderübdür Ḫudā
Beni mülk-i maġrib-zemīne **şehā** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 128). [şehā,]*
50. Cabulḳādur adı bu şehrüñ **şehā**
Cehennem olur ḳuşluġa dek havā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 387). [şehā,]*
51. Otuz yirde nevbet dögilür **şehā**
İrişmez biri birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 401). [şehā,]*
52. Didiler cevāhirler idüp niṣār
Buradan **şehā** ẓulmete rāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 104). [şehā,]*
53. Bu milketde çoḳdur **şehā** mādiyān
Bu ḫıdmet içün beslenürler hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 111). [şehā,]*

<u>şehā:</u> *Far. Ey padişah.*

1. Şehā saʿy ḳıl himmet ile aña
Ki hīç nesne olmaya maḫfī saña *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 127). [şehā,]*
2. Deger māl-i ʿālem **şehā** bir ḥarīf
Ki ṣāḥib-kemāl olup ola ẓarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 177). [şehā,]*

3. Şehā itme ġam-gīn yüzine nigāh
   Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 253). [şehā,]*
4. Vezīrüñe eyle **şehā** iʿtibār
   Gerek çünki ʿāḳil ola iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 23). [şehā,]*
5. Şehā çün gele mülkiñe bir ġarīb
   Nevālüñden itme anı bī-naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 35). [şehā,]*
6. Murāduñca seyr eyle baḥri **şehā**
   Ki çoḳ baḥrde daḫı ḫalḳ-ı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 121). [şehā,]*

şehā: *Ey padişah, ey sevgili.*

1. Şehā müsteʿār oldı çün bu libās
   Çıḳar sen çıḳarmadın anı inās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 209). [şehā,]*

şehādet: *Şehit olma, şehitlik.*

1. Şehādet ider ʿarż aña şehriyār
   Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [şehādet,]*

şehādet: *Ar. 1. Şahitlik etme, şahitlik, tanıklık.*

1. Bu maḫlūḳ olan cümle bīnendeye
   Şehādet ider Āferīnendeye *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 98). [şehādet,]*

şehādet idüp: *Doğruluğunu tasdik etmek, desteklemek, tanıklık etmek.*

1. Şehādet idüp aña telḳīn-i şāh
   Olup reh-nümā gösterür şāh rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 457). [şehādet idüp, -üp]*

şeh-bāz: *Doğan kuşu // Avcı.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
   İdüp ṣayd **şeh-bāzı** pes buldı kām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 66). [şeh-bāzı, -ı]*

şeh-bāz: *Doğan kuşu.*

1. Şafīrini çala ḳurup çünki dām
   İder niçe **şeh-bāzı** ṣayyād dām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 116). [şeh-bāzı, -ı]*

şehbāz: *Doğan kuşu. II Avcı.*

1. Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
   Ara yirde **şehbāz** bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [şehbāz,]*

şehbāz: *Doğan kuşu. II Avcı.*

1. Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
   Ara yirde **şehbāz** bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [şehbāz,]*

şehbāz: *Doğan kuşu II sevgili.*

1. Ne **şehbāzdur** nāvek-i cān-sitān
   Dil-i düşmeni idinür āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 641). [şehbāzdur, -dur]*

şehbāz: *Doğan kuşu II sevgili.*

1. Ne **şehbāzdur** nāvek-i cān-sitān
   Dil-i düşmeni idinür āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 641). [şehbāzdur, -dur]*

şehbāz-ı evc-i zafer: *Zafer doruğunun doğanı.*

1. Kebūter sarāyına ḳonsa eger
   Olur defʿi **şehbāz-ı evc-i ẓafer** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 82). [şehbāz-ı evc-i ẓafer,]*

şehd: *Bal.*

1. Çü zenbūr **şehd** içün ola helāk
   Ṭolar **şehd** yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [şehd,]*

şehd: *Bal.*

1. Çü zenbūr **şehd** içün ola helāk
   Ṭolar **şehd** yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [şehd,]*

şehd: *Bal.*

1. Çü zenbūr **şehd** içün ola helāk
   Ṭolar **şehd** yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [şehd,]*

şehd: *Bal.*

1. Çü zenbūr **şehd** içün ola helāk
   Ṭolar **şehd** yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [şehd,]*

şeh-i ʿāleme: *Alemin padişahı, sevgili.*

1. ʿAdūdan emīn oldı pes ol zemīn
   Şeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 152). [şeh-i ʿāleme, -e]*

şeh-i bahr ü ber: *Denizin ve yerin padişahı.*

1. Bu şādīliġile **şeh-i baḥr ü ber**
   Sücūd eyleyüp ṭopraġa yüz sürer
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 591). [şeh-i baḥr ü ber,]
2. Gidüp sürʿat ile **şeh-i baḥr ü ber**
   İrer bir ulu baḥre ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 43). [şeh-i baḥr ü ber,]*
3. O ẓulmet içinde **şeh-i baḥr ü ber**
   Durur ejder aġzında gūyā güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 147). [şeh-i baḥr ü ber,]*
4. Zemīn āhen ola sipihr ola zer
   Unutma ṣaḳın iy **şeh-i baḥr ü ber**
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 152). [şeh-i baḥr ü ber,]

şeh-i bī-nazīr: *Benzersiz padişah.*

1. İder ʿişret iki **şeh-i bī-naẓīr**
   Bir oldı iki tāc u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 187). [şeh-i bī-naẓīr,]*

şeh-i büt-şiken: *Put kıran sultan.*

1. Elestüñ güninde olan ʿahdi sen
   Unutma ṣaḳın iy **şeh-i büt-şiken**
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 260). [şeh-i büt-şiken,]

şeh-i ceng-cū: *Savaş arayan hükümdar.*

1. Dimiş çün ol iki **şeh-i ceng-cū**
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 29). [şeh-i ceng-cū, -i]*

şeh-i çīn: *Çin padişahı. (Çin fağfuru).*

1. Şeb-i ḫūndan idüp **şeh-i Çīn** bīm
   Buyurdı bezer bir sipāh-ı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 545). [şeh-i çīn,]*
2. Buyurdı **şeh-i Çīn** yürütdi ʿalem
   Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1073). [şeh-i çīn,]
3. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
   Ḳomazdı elinden şehin-şāh cām
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 185). [şeh-i çīn,]

şehi dilhōşı: *Mutlu şah.*

1. Şehi dilḫōşı ḫalḳı dilḫōş ider
   Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 249). [şehi dilḫōşı, -ı]

şeh-i encümen: *Yıldızlar, halk şâhı.*

1. Hümā gibi olduḳca sāye-figen
   Bulurdı saʿādet **şeh-i encümen** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 146). [şeh-i encümen,]*

şeh-i encümen: *Meclisin şahı/ şuaranın şahı.*

1. Çü mīs̱āḳı bozdı o peymān-şiken
   Sikender-ẓafer iy **şeh-i encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 970). [şeh-i encümen,]
2. Kimüñ kim sarāyında olmaya zen
   Saʿādet anuñ iy **şeh-i encümen** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 742). [şeh-i encümen,]*
3. ʿAlem gerdenine daḳuban kefen
   Gelür raḥm ide tā **şeh-i encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 478). [şeh-i encümen, --i]
4. Zebūn-küş gerekmez **şeh-i encümen**
   Esirge pur-i Zāl olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1145). [şeh-i encümen,]*
5. Yine añdı Rūmı **şeh-i encümen**
   Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 83). [şeh-i encümen,]*
6. Girer ġāraya cümle merd ile zen
   Ḫaẕer eyleyüp iy **şeh-i encümen**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 396). [şeh-i encümen,]

şeh-i evliyā: *Evliyaların şahı.*

1. Şeh-i evliyā server-i enbiyā
   Ġubār-ı rehi gözlere tūtiyā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 16). [şeh-i evliyā,]*

şeh-i fitne-ger: *Fitneci, ortalığı bozan şah.*

1. Gelüp virdiler şāh-ı Rūma ḫaber
   Ki ḥāżır ol irdi **şeh-i fitne-ger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 512). [şeh-i fitne-ger,]*

şeh-i heft-iklīmdür: *Yedi iklimin/bölgenin/yeryüzünün padişahı.*

1. Şeh-i heft-iḳlīmdür şehriyār
ʿAceb mi duʿā eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 51). [şeh-i heft-iḳlīmdür, -dür]*

şeh-i hind: *Hint padişahı.*

1. Şeh-i Hind ile itmek içün meṣāf
Getürmişdi döşünde bir kūh-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 867). [şeh-i hind,]*

şeh-i hinde: *Hindistan şahı.*

1. İderler **şeh-i Hinde** defʿ-i ḫaber
Ki bir elçi geldi şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 313). [şeh-i hinde, -e]*

şeh-i hind-fūra: *Hindistanın İskender ile savaşan padışahıdır.*

1. Dönüp gitmedin Rūma evlā şerīr
İdelüm **şeh-i Hind-Fūra** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 852). [şeh-i hind-fūra, -a]*

şeh-i hūr-ʿalem: *Güneş diyarı,aleminin şahı.*

1. Sikender felek-taḫt-ı encüm-ḫaşem
Meh-i meh-külāh u **şeh-i ḫūr-ʿalem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 554). [şeh-i ḫūr-ʿalem,]*

şeh-i kām-yāb: *I. Arzusuna erişmiş padişah II. Sevgili.*

1. Ne deñlü ki var ʿilm-i ṭıbda kitāb
İdinmek gerek iy **şeh-i kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 98). [şeh-i kām-yāb,]*
2. Aña saʿy ḳıl iy **şeh-i kām-yāb**
Yiyüp ḫalḳ sen çekmeyesin ʿaẕāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 157). [şeh-i kām-yāb,]*
3. Olur ẓulm idicek çü ʿālem ḫarāb
Ṣaḳın ẓulmden iy **şeh-i kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 182). [şeh-i kām-yāb,]*
4. İdüp bir tedārük **şeh-i kām-yāb**
Nezāket ile ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 277). [şeh-i kām-yāb,]*
5. O yirlerde gördi **şeh-i kām-yāb**
Ki yir yir oturmış ṭaş üzre ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 29). [şeh-i kām-yāb,]*
6. İnüp çünki her pāresin bir ʿuḳāb
Çıḳardı buyurdı **şeh-i kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 38). [şeh-i kām-yāb,]*
7. O ḳavmiyle varup **şeh-i kām-yāb**
Görür nice batduġını āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 89). [şeh-i kām-yāb,]*
8. Geçüp kūhdan iy **şeh-i kām-yāb**
Gelüp geh iderler bu mülki ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 63). [şeh-i kām-yāb,]*
9. Çü söylendi sulṭāna evṣāf-ı āb
İder meyl āba **şeh-i kām-yāb** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 130). [şeh-i kām-yāb,]*
10. Ya ẓulmet içinde **şeh-i kām-yāb**
Güneşdür ki mestūr ḳılmış seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 149). [şeh-i kām-yāb,]*

şeh-i lokma-hˇār: *Lokma yiyen şah.*

1. Çü sen loḳmadasın **şeh-i loḳma-ḫˇār**
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 135). [şeh-i loḳma-ḫˇār,]*

şeh-i muḥterem: *Itibarlı padişah.*

1. Ṣalınur ḳafasında zerrīn-ʿalem
Gider sāyesinde **şeh-i muḥterem** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 144). [şeh-i muḥterem,]*

şeh-i muhterem: *Yüce padişah.*

1. Düzilür ḳafasında zerrīn-ʿalem
ʿAlem sāyesinde **şeh-i muḥterem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 730). [şeh-i muḥterem,]*

şeh-i murġı: *Kuşların şahı.*

1. Olur murġ-zāruñ **şeh-i murġı** zār
Havā rūşen olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 25). [şeh-i murġı, -ı]*

şeh-i muʿteber: *İtibar gören şah.*

1. Eger düşmene bulur isem ẓafer
İdem her biriñüz **şeh-i muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 198). [şeh-i muʿteber,]*
2. İderler şeh-i Hinde defʿ-i ḫaber
Ki bir elçi geldi **şeh-i muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 314). [şeh-i muʿteber,]*
3. Gelüp elçi didi ne ise ḫaber
Feraḥ oldı ġāyet **şeh-i muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 384). [şeh-i muʿteber,]*
4. Viren geçmiş efsānelerden ḫaber
Didi var imiş bir **şeh-i muʿteber**

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1148). [şeh-i muʿteber,]

5. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe tāc-ı zer
   Çeker pīş-keş ol **şeh-i muʿteber**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 156). [şeh-i muʿteber,]
6. Reh-i Hindden eyler isem güẕer
   Ṭolaşıḳ düşer iy **şeh-i muʿteber**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 98). [şeh-i muʿteber,]
7. Gerek laʿl olsun gerekse ḥacer
   Yirinde gerek iy **şeh-i muʿteber**
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 48). [şeh-i muʿteber,]
8. Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
   Varur idi elbet **şeh-i muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 86). [şeh-i muʿteber,]*

şeh-i nāmber: *İsim götüren şah.*

1. Şeh-i nāmber pūr-ı İsfendiyār
   Ser-efrāz ü ferḫunde vü tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 419). [şeh-i nāmber,]*

şeh-i nām-dār: *Şöhretli padişah.*

1. Ḫudā virdügünden yiyecekce var
   İder her gün iḥsān **şeh-i nām-dār**
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 74). [şeh-i nām-dār,]

şeh-i nev: *Yeni şah, hükümdar.*

1. İdüp mülk ü mālin ḳamu armaġān
   Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 348). [şeh-i nev,]*

şeh-i pür-hüner: *Eksiksiz ve yetenekli padişah.*

1. Kime gürz ursa **şeh-i pür-hüner**
   İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [şeh-i pür-hüner,]*
2. Elinde sinān ol **şeh-i pür-hüner**
   Nihāl idi virür idi ser-s̲emer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 189). [şeh-i pür-hüner,]*

şeh-i rūm: *Anadolu şehri.*

1. İdüp encümen Hindi Sindi hemān
   Şeh-i Rūm ḳaṣdına oldum revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 934). [şeh-i rūm,]*
2. Yürütdi **şeh-i Rūm** üzre sipāh
   Ġubār itdi ʿālem yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 207). [şeh-i rūm,]*

şeh-i rūm u īrān u bulġār u rūs: *Rus, Bulgar,İran ve Anadolu'nun şahı.*

1. Ayıtdı ki İskender-i Feyleḳūs
   Şeh-i Rūm u īrān u Bulġār u Rūs
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 124). [şeh-i rūm u īrān u bulġār u rūs,]

şeh-i rūm u rūs: *Rus'un ve Anadolu'nun şahı.*

1. Ölürsem ben olup **şeh-i Rūm u Rūs**
   Yirüme ola şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 115). [şeh-i rūm u rūs,]*

şeh-i rūma: *Anadolu şehri.*

1. Dönüp ol iki kāfir-i bed-nijād
   Gelürler **şeh-i Rūma** ḫandān u şād
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 346). [şeh-i rūma, -a]

şeh-i rūm-ı dārā-şiken: *Dara'yı yıkan Anadolu'un hükümdarı.*

1. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pehlevān
   Cihān-gīr ü ser-dār ü ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 315). [şeh-i rūm-ı dārā-şiken,]

şeh-i rūm-ı ser-dār ü rüstem-nişān: *Rüstem görünümlü ve komutan Anadolu padişahı.*

1. Şeh-i Rūm-ı ser-dār ü Rüstem-nişān
   Cihān-gīr ü gurd u cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 385). [şeh-i rūm-ı ser-dār ü rüstem-nişān,]

şeh-i rūmuñ: *Anadolu şehri.*

1. Ṭamām oldı düşmen işi yime ġam
   Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ʿAcem
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 354). [şeh-i rūmuñ, -uñ]

şeh-i şarḳ u ġarb: *Doğu ve batı şahı.*

1. İder şol ʿaṭāyı **şeh-i şarḳ u ġarb**
   Ki uġurluġa tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 195). [şeh-i şarḳ u ġarb,]*

şeh-i senceri: *Sencer'in şahı.*

1. Bu nuṣret **şeh-i Senceri** şād ider
Bu şādılığı ḫaşmı āzād ider *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 21). [şeh-i senceri, -i]*

şeh-i ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan sultan. II Sevgili.*

1. Arisṭōya didi **şeh-i ser-firāz**
Naṣīḥat içün baña bir nāme yaz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 145). [şeh-i ser-firāz,]*

şeh-i ser-firāzü: *Benzerlerinden üstün olan sultan. II Sevgili.*

1. Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 266). [şeh-i ser-firāzü, -ü]*

şeh-i şīr-gīr: *Aslan avcısı padişah.*

1. Meger ol ʿadūsı **şeh-i şīr-gīr**
Biner faḥle kim eyleye dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 9). [şeh-i şīr-gīr,]*

seh-i tāc-dār: *Taç sahibi hükümdar, büyük padişah.*

1. Kemer kim ḳuşandı **şeh-i tāc-dār**
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 617). [şeh-i tāc-dār,]*

seh-i verz-i rūd: *Rud ülkesinin şahı.*

1. Yemīninde durdı **şeh-i verz-i Rūd**
Cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 757). [şeh-i verz-i rūd,]

şehīd: *Ar. Dîn-i Hak uğrunda ve muharebede maktul olan adam: şehid-i sa'îd, şehîde-i sa'îde.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış **şehīd**
Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [şehīd,]*

şehīd: *Ar. Dîn-i Hak uğrunda ve muharebede maktul olan adam: şehid-i sa'îd, şehîde-i sa'îde.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış **şehīd**
Kimi ẓāhir olmış kimi nā-pedīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 213). [şehīd,]*

şehīd: *Ar. Dîn-i Hak uğrunda ve muharebede maktul olan adam: şehid-i sa'îd, şehîde-i sa'îde.*

1. Kim öldürse ġāzī ölendür **şehīd**
Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [şehīd,]*

şehīd: *Ar. Dîn-i Hak uğrunda ve muharebede maktul olan adam: şehid-i sa'îd, şehîde-i sa'îde.*

1. Kim öldürse ġāzī ölendür **şehīd**
Ki bī-dīnlerdür bu ḫayl-i pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 699). [şehīd,]*

şehīd: *Ar. Dîn-i Hak uğrunda ve muharebede maktul olan adam: şehid-i sa'îd, şehîde-i sa'îde.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [şehīd,]*

şehīd: *Ar. Dîn-i Hak uğrunda ve muharebede maktul olan adam: şehid-i sa'îd, şehîde-i sa'îde.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 247). [şehīd,]*

şehīd itmiş: *Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ilerleyen birini öldürmek.*

1. Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe yüz biñ pelīd
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 115). [şehīd itmiş, -miş]

şehīd ola: *Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek II bir şeye yenik düşmek.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳı eyleyelüm murād
Kim ola şehīd olanuñ rūḥı şād *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 202). [şehīd ola, -a]*

şehīd olmış: *Kutsal inanç uğrunda ölmek.*

1. Onı elli kişinüñ olmış şehīd
Beşi ceng içinde olur nā-bedīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 261). [şehīd olmış, -mış]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
   Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
   Şehin-şāh üstine hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
   Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [şehin-şāhuñ, -uñ]

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. ʿAdū yoluna olmadın pāy-māl
   Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 890). [şehin-şāhuñ, -uñ]

şehin-şāh: *Padişahların padişahı, sultanlar sultanı.*

1. Eger bī-mecāl ise şāh-ı cihān
   İdelüm **şehin-şāha** taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 398). [şehin-şāha, -a]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı, sultanlar sultanı.*

1. Eger bī-mecāl ise şāh-ı cihān
   İdelüm **şehin-şāha** taḫt-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 398). [şehin-şāha, -a]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şehin-şāh Ebu'l-Fetḥ-i Ḫān Bāyezīd
   Saʿādet aña bende devlet mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 29). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şehin-şāh Ebu'l-Fetḥ-i Ḫān Bāyezīd
   Saʿādet aña bende devlet mürīd *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 29). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk maʿmūrdur
   Şehin-şāhı her laḥẓa manṣūrdur
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 90). [şehin-şāhı, -ı]

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Sipeh bī-ʿaded mülk maʿmūrdur
   Şehin-şāhı her laḥẓa manṣūrdur
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 90). [şehin-şāhı, -ı]

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
   Ḳomazdı elinden **şehin-şāh** cām
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [şehin-şāh,]

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şeh-i Çīn ile ʿīş idüben müdām
   Ḳomazdı elinden **şehin-şāh** cām
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 186). [şehin-şāh,]

şehin-şāh: *Şahlar şahı, padişahlar padişahı, yüce hükümdar.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
   Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [şehin-şāha, -a]

şehin-şāh: *Şahlar şahı, padişahlar padişahı, yüce hükümdar.*

1. Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
   Doḳunmaz şehe ḫafr eyler zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 489). [şehin-şāha, -a]

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
   Hemīşe **şehin-şāhı** manṣūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 180). [şehin-şāhı, -ı]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Ḳarasıyla emṣārı maʿmūrdur
   Hemīşe **şehin-şāhı** manşūrdur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 180). [şehin-şāhı, -ı]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola yārı ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 75). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
   Geçüp vardı Mışra **şehin-şāh** şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
   Geçüp vardı Mışra **şehin-şāh** şād *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [şehin-şāh,]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿazl ider
   Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 161). [şehin-şāhı, -ı]*

şehin-şāh: *Padişahların padişahı.*

1. Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿazl ider
   Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 161). [şehin-şāhı, -ı]*

şehin-şāh-ı: *Padişahların padişahı, sultanlar sultanı.*

1. Duā eyleyüp pādişāha vezīr
   Didi iy **şehin-şāh-ı** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 2). [şehin-şāh-ı,]*
2. Ol iki **şehin-şāh-ı** ṣāḥib-külāh
   Ḳoyup rezmi zeyn itdiler bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 23). [şehin-şāh-ı,]*
3. Gelüp şāha bir ṣubḥ Ḫāḳān-ı Çīn
   Didi iy **şehin-şāh-ı** rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 10). [şehin-şāh-ı,]*

şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb: *Cömert, yüce gönüllü padişah.*

1. Gelürse **şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb**
   Eline ḫazāyin gire bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 893). [şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb,]*
2. Ḫuṣūṣā **şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb**
   Ki rūşen-dürür ẕihni çün āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 19). [şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb,]*
3. Oturup **şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb**
   Elinde gehī cām gāhī kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 161). [şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb,]*

şehin-şāh-ı bīdār ü bihred-nüvāz: *Uyanık, akıllı padişah.*

1. Şehin-şāh-ı bīdār ü biḫred-nüvāz
   ʿİbādet idüp eyler iken niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 35). [şehin-şāh-ı bīdār ü biḫred-nüvāz,]*

şehin-şāh-ı çīn: *Çin padışahı.*

1. Dilerseñ ḳala saña Tūrān-zemīn
   Gel İslāma gel iy **şehin-şāh-ı Çīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 276). [şehin-şāh-ı çīn,]*
2. Didi mūye idüp **şehin-şāh-ı Çīn**
   Bizi luṭfa muʿtād idüben hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 99). [şehin-şāh-ı çīn,]*

şehin-şāh-ı ġarb: *Batı'nın pâdişahlar pâdişâhı.*

1. Didiler şehe iy **şehin-şāh-ı ġarb**
   Ḳılalum bugün şāh-ı Şarḳ ile ḥarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 81). [şehin-şāh-ı ġarb, --ı]*

şehin-şāh-ı hindūsitān: *Hindistan'ın krallar kralı.*

1. Gelicek **şehin-şāh-ı Hindūsitān**
   Olup ceng aḳıser firāvān ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 957). [şehin-şāh-ı hindūsitān,]*

şehin-şāh-ı hindūstān: *Hindistan'ın padişahlar padişahı.*

1. Di ki iy **şehin-şāh-ı Hindūstān**
Gelür ʿazm-i Fūr itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 275). [şehin-şāh-ı hindūstān,]

şehin-şāh-ı īrān: *İran padişahı.*

1. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
Oḳıtdı ne deñlü ki var pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 305). [şehin-şāh-ı īrān,]*
2. İderken **şehin-şāh-ı īrān** ceng
Saʿādet atın gördi kim oldı leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 433). [şehin-şāh-ı īrān,]*

şehin-şāh-ı leşker-şiken: *Orduları yıkan şahların şahı.*

1. Di kim iy **şehin-şāh-ı leşker-şiken**
Gav-ı pīl-zūr u ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 707). [şehin-şāh-ı leşker-şiken,]*

şehin-şāh-ı rūy-i zemīn: *Yeryüzünün padişahı.*

1. Ḫelāl eyleyüp itdi Bānū enīn
Didi iy **şehin-şāh-ı rūy-i zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 122). [şehin-şāh-ı rūy-i zemīn,]
2. Niẓāmī suḫen-dān-ı siḥr-āferīn
Dimiş kim **şehin-şāh-ı rūy-i zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 32). [şehin-şāh-ı rūy-i zemīn,]

şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl: *Ulu padişah.*

1. Sükūn u ḥareket de hem iʿtidāl
Gerek iy **şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 418). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl,]
2. Çü maʿlūm oldı şehe iş bu ḥāl
Buyurdı **şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 64). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl,]

şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner: *Hüner sahibi ulu padişah.*

1. Buyurdı **şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner**
Ki düzdi yine keştiyi keşti-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 73). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner,]*

şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut padişahlar padişahı Sultan Selim Han.*

1. Didi çün **şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān**
Ser-ā-ser alup oldı īrāna ḫān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 3). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]*

şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut padişahlar padişahı.*

1. Fidā yoluña baş u cān ḫānumān
Senüñ iy **şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 242). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān,]

şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh: *Makam sahibi şahların şahı.*

1. Çü ārāste oldı dīvān-ı şāh
Buyurdı **şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh**
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 42). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh,]
2. Buyurdı **şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh**
Ki ḫāżır ola cümle mīr ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 139). [şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh,]*

şehin-şāh-ı sind: *Sind padişahı (Hindistan'ın bir bölgesine denk gelmektedir.).*

1. Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind
Yesārına ḳondı **şehin-şāh-ı Sind**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 516). [şehin-şāh-ı sind,]
2. Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
Yesārında durdı **şehin-şāh-ı Sind**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 716). [şehin-şāh-ı sind,]

şehin-şāh-ı zār ü nejend: *Alçakların ve ağlayanların padişahı.*

1. İdüp anı muḥkem kemend ile bend
Getürem **şehin-şāh-ı zār ü nejend**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 344). [şehin-şāh-ı zār ü nejend,]

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 354). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 354). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. İşitdüm **şehin-şeh** müselmān imiş
Ḫudādān imiş ehl-i īmān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 283). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. İşitdüm **şehin-şeh** müselmān imiş
Ḫudādān imiş ehl-i īmān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 283). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. Meger Ṣanṭalūs oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā **şehin-şeh** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. Meger Ṣanṭalūs oġlı itmiş kemīn
Görür ḳaldı tenhā **şehin-şeh** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. Ṣināver gemi gāh perrān olur
Şehin-şeh görüp anı ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 222). [şehin-şeh,]*

şehin-şeh: *En büyük padişah,şah.*

1. Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
Ki olmış aña Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 153). [şehin-şeh,]*

şehir: *Şehir, kent.*

1. Cabulsā Cabulḳā ol iki **şehir**
Ki s̲āliş̲lerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 81). [şehir,]*

şehir: *Şehir, kent.*

1. Cabulsā Cabulḳā ol iki **şehir**
Ki s̲āliş̲lerin görmedi pīr-i dehr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 81). [şehir,]*

şehlig: *Hükümdarlık, padişahlık.*

1. Cihān **şehliġi** olmadur bī-niyāz
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 23). [şehliġi, -i]*

şehlig: *Hükümdarlık, padişahlık.*

1. Cihān **şehliġi** olmadur bī-niyāz
Ḳalanına devlet dimekdür mecāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 23). [şehliġi, -i]*

şehlig: *Hükümdarlık, padişahlık.*

1. Bu **şehlige** aldanma zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [şehlige, -e]*

şehlig: *Hükümdarlık, padişahlık.*

1. Bu **şehlige** aldanma zinhār hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [şehlige, -e]*

şehlüğ: *Padişahlık.*

1. Gedā olmadan nefret eyler beşer
Velī **şehlüġe** her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 146). [şehlüġe, -e]*

şehlüğ: *Padişahlık.*

1. Gedā olmadan nefret eyler beşer
Velī **şehlüġe** her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 146). [şehlüġe, -e]*

şehlüğ: *Padişahlık.*

1. Olan **şehlüġe** ġarre ʿāḳıl degül
Zeri bilmeyen faẕla fāẕıl degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 13). [şehlüġe, -e]*

şehlük: *Padişahlık.*

1. Şu **şehlügi** kim virdi saña ʿavām
Ṣaḳın kim elüñden alurlar çü vām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [şehlügi, -i]*

şehlük: *Padişahlık.*

1. Şu **şehlügi** kim virdi saña ʿavām
   Şaḳın kim elüñden alurlar çü vām
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [şehlügi, -i]

şeh-nāme: *İran Şairi Firdevsî'nin destan şeklindeki eseri. Büyük hükümdarların kahramanlık mâcerâlarını anlatan büyük manzum eser.*

1. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
   Ya ḫamse ya **Şeh-nāme** yazmaḳ ne var
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [şeh-nāme,]
2. Niẓāmī ile Ḫusrev-i Dihlevī
   Biri Ṭūsi **Şeh-nāmesi** Pehlevī *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 62). [şeh-nāmesi, -si]*

şeh-per: *Kuşun kanadındaki en uzun tüy.*

1. Olup murġ-ı rāyet yanınca revān
   Şehe **şeh-perin** eyledi sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 214). [şeh-perin, -i, -n]*
2. Çü ṣandal ḳalur der-peyince felek
   İrişmez açup nūrı **şeh-per** melek
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 100). [şeh-per,]

şeh-peri: *Kuşun kanadındaki en uzun tüyü.*

1. Açа ḫışm ile çünki ʿuḳāb per
   Olur **şeh-peri** zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 300). [şeh-peri,]*

şeh-per-i cebreīl: *Büyük meleklerden biri olan Cebrail'in kanatları.*

1. Başında şehüñ **şeh-per-i Cebreīl**
   Dilīr olduġına olur kimdelīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 181). [şeh-per-i cebreīl,]*

şehr: *Şehir.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr **şehrine** zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [şehrine, -i, -n, -e]*

şehr: *Şehir.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr **şehrine** zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [şehrine, -i, -n, -e]*

şehr: *Kent ǁ İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.*

1. Eger **şehr** eger dih eger deşt ü ṭāġ
   Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [şehr,]

şehr: *Kent ǁ İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.*

1. Eger **şehr** eger dih eger deşt ü ṭāġ
   Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [şehr,]

şehr: *Şehir, kent.*

1. Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
   Ḳaçar **şehre** sehminden āzurde ṣayd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 76). [şehre, -e]

şehr: *Şehir, kent.*

1. Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
   Ḳaçar **şehre** sehminden āzurde ṣayd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 76). [şehre, -e]

şehr: *Kent, şehir.*

1. Göçüp **şehrden** çıḳdı ṣaḥrāya ṣāh
   Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [şehrden, -den]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Göçüp **şehrden** çıḳdı ṣaḥrāya ṣāh
   Bilesince īrānı Rūmī-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 217). [şehrden, -den]*

şehr: *Şehir.*

1. Ne **şehr** ü ne de var o yolda ne bāġ
   Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [şehr,]*

şehr: *Şehir.*

1. Ne **şehr** ü ne de var o yolda ne bāġ
   Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [şehr,]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Ne **şehre** ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
Çıḳup yüz süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 397). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Ne **şehre** ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
Çıḳup yüz süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 397). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Dönüp **şehre** geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Dönüp **şehre** geldi yine şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [şehre, -e]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** ḳondı deşte hemīn
Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [şehrden, -den]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** ḳondı deşte hemīn
Nemed-pūş oldı serā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 127). [şehrden, -den]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Getürdi şehi **şehre** şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Getürdi şehi **şehre** şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 19). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir.*

1. Ṭoludur o **şehr** içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [şehr,]*

şehr: *Şehir.*

1. Ṭoludur o **şehr** içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [şehr,]*

şehr: *Şehir.*

1. Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir **şehr** var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [şehr,]

şehr: *Şehir.*

1. Güneş doġduġı yirde var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir **şehr** var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [şehr,]

şehr: *Kent, şehir.*

1. Şehe **şehr** ḫalḳı şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 135). [şehr,]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Şehe **şehr** ḫalḳı şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 135). [şehr,]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Şehe şehr ḫalḳı şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc **şehre** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 136). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Şehe şehr ḫalḳı şikāyet ider
İder dīv-i Efrenc **şehre** żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 136). [şehre, -e]*

şehr: *Kent ‖ İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'göñül şehri' md.*

1. Civārında bir **şehr** bünyād ider
Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 215). [şehr,]*

şehr: *Kent ‖ İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.*

1. Civārında bir **şehr** bünyād ider
   Ki anı mücāvirler ide maḳar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 215). [şehr,]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Ne fāyide endîşe-i Dārufūr
   İdersen sen anı düşer **şehre** şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 142). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Ne fāyide endîşe-i Dārufūr
   İdersen sen anı düşer **şehre** şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 142). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir.*

1. Yatup ol gice **şehrde** şehriyār
   Seḥerden biner yüklenür cümle bār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [şehrde, -de]*

şehr: *Şehir.*

1. Yatup ol gice **şehrde** şehriyār
   Seḥerden biner yüklenür cümle bār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [şehrde, -de]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Tunus **şehri** içinde bir nev-cuvān
   Meger şāhı görmiş imiş bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [şehri, -i]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Tunus **şehri** içinde bir nev-cuvān
   Meger şāhı görmiş imiş bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [şehri, -i]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** defʿi olur revān
   Ki nāgeh ṭuyup sırrını bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 241). [şehrden, -den]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** defʿi olur revān
   Ki nāgeh ṭuyup sırrını bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 241). [şehrden, -den]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** süst eyler ʿinān
   Giderler şehüñ der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 249). [şehrden, -den]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** süst eyler ʿinān
   Giderler şehüñ der-peyince devān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 249). [şehrden, -den]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Atar kendüyi **şehre** mānend-i tīr
   Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Atar kendüyi **şehre** mānend-i tīr
   Görüp incinür anı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 315). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Yine emr ḳıldı birisine şāh
   Çıḳup sūra eyleye **şehre** nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 320). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Yine emr ḳıldı birisine şāh
   Çıḳup sūra eyleye **şehre** nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 320). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Çıḳup pes ol ipiyle cān-bāz-vār
   Naẓar eyledi **şehre** ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 328). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Çıḳup pes ol ipiyle cān-bāz-vār
Naẓar eyledi **şehre** ol nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 328). [şehre, -e]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Ḳamu ferşi **şehrüñ** hemānā ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [şehrüñ, -üñ]

şehr: *Kent, şehir.*

1. Ḳamu ferşi **şehrüñ** hemānā ruḫām
Ṣafālar virür ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 337). [şehrüñ, -üñ]

şehr: *Şehir.*

1. Geçüp gitdi Cablusa **şehrine** şāh
Geçüp māh u sāl irdi aña sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 43). [şehrine, -i, -n, -e]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Varup gördi ol **şehri** ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr ammā ki nıṣf-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 45). [şehri, -i]

şehr: *Şehir.*

1. Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger **şehr** ammā ki nıṣf-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 46). [şehr,]

şehr: *Şehir.*

1. Görür çıḳduġın **şehr** ḫalḳını şāh
Buyurdı girer defʿi şehre sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 53). [şehr,]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Görür çıḳduġın şehr ḫalḳını şāh
Buyurdı girer defʿi **şehre** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 54). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir.*

1. Yapup ḳapuyı **şehr** eyler ḥiṣār
Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ ḫayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 55). [şehr,]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Olup encümen bir yire ol diyār
Gelürler ki **şehri** ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 58). [şehri, -i]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Çıḳup **şehrden** bağladılar alāy
Mübārizler aldı ele oḳ u yāy *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 67). [şehrden, -den]*

şehr: *Şehir.*

1. Müselmān olur **şehr** ḫalḳı tamām
Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 79). [şehr,]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. İdüp seyr ol çeşmeyi tāc-ver
Dönüp yine **şehre** teveccüh ider
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 114). [şehre, -e]

şehr: *Şehir.*

1. Gelüp **şehrde** durdı bir ḳaç şühūr
Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 115). [şehrde, -de]*

şehr: *Şehir.*

1. Giderken görür bir muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ bir ulu **şehr** var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 16). [şehr,]*

şehr: *Şehir.*

1. Var ol **şehrde** bir put-i muʿteber
Ki ol ḳavm aña ʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 21). [şehrde, -de]*

şehr: *Şehir, kent.*

1. Yapan itmiş ol **şehre** biñ ʿālī bāb
Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [şehre, -e]*

şehr: *Şehir.*

1. Bulur bir kişi yolda pes tāc-ver
Ṣorar **şehr** ḥālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 378). [şehr,]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Cabulḳādur adı bu **şehrüñ** şehā
Cehennem olur ḳuşluġa dek havā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 387). [şehrüñ, -üñ]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Bu **şehrüñ** her evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 391). [şehrüñ, -üñ]*

şehr: *Kent, şehir.*

1. Varup **şehrüñ** içinde ḳondı sipāh
Ḫişārı murādınca seyr itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 403). [şehrüñ, -üñ]*

şehr: *Şehir.*

1. Ne ḳāḍī var ol **şehrde** ne mülūk
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [şehrde, -de]*

şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh: *Şehir, köy, ova, vadi ve dağ.*

1. Ḳamu **şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh**
Gelür diyü zeyn oldı ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 127). [şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh,]*

şehr-i dünyādan: *Dünya şehrinden.*

1. Nice **şehr-i dünyādan** ola füzūn
Var ola içinde hezārān ḥuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 373). [şehr-i dünyādan, -dan]*

şehr-i ışṭahra: *Istahra şehri.*

1. Ki çün **şehr-i Işṭaḫra** şeh vardı şād
Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [şehr-i ışṭaḫra,]*

şehr-i ıştahrada: *Istahra şehri.*

1. İşidüp bu sözi olur şād şāh
Durur **şehr-i Işṭaḫrada** çār māh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 612). [şehr-i ışṭaḫrada, -da]*

şehr-i kirmāna: *Kirman şehrine.*

1. Bu yaña ḳaçup Ḫusrev-i baḫr ü ber
Varur **şehr-i Kirmāna** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 684). [şehr-i kirmāna,]*

şehr-i meşhūra: *Meşhur şehir.*

1. Ki çün **şehr-i meşhūra** ire ḫaşem
İçinde dike şāh-ı ʿālem ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 285). [şehr-i meşhūra, -a]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Geye cevşen anı görüp **şehriyār**
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Geye cevşen anı görüp **şehriyār**
Olur āhenīn bād-pāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 529). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü devlet benüm ile olmadı yār
Żarūrī olup ḳacdı ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü devlet benüm ile olmadı yār
Żarūrī olup ḳacdı ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
Oḳıtdı anı yanına **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 704). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
Oḳıtdı anı yanına **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 704). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki var
Baña gönderesin eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 746). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dururs eger ʿahdine **şehriyār**
Olınca olam cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 795). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dururs eger ʿahdine **şehriyār**
Olınca olam cümle işinde yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 795). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
Didiler firiştedür ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 812). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳamu şāhidin şükr idüp āşikār
Didiler firiştedür ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 812). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAdūyı göricek olur mı firār
Alur nīzesini ele **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAdūyı göricek olur mı firār
Alur nīzesini ele **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 168). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur **şehriyār**
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ urur **şehriyār**
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur līk ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 322). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
Żarūrī olur līk ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 322). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Saña zaḫm uranları iy **şehriyār**
Ḫudā ḥakkı içün idem zeyn-i dār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 381). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Saña zaḫm uranları iy **şehriyār**
Ḫudā ḥakkı içün idem zeyn-i dār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 381). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Murādum bu kim nesl-i İsfendiyār
Kesilmeye ʿālemde iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 390). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Eger ḳādir iseñ eyā **şehriyār**
Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Eger ḳādir iseñ eyā **şehriyār**
Ḳılalum seni devlet ile süvār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 395). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İledüp seni taḫta iy tāc-dār
Ḳılayum yine ʿāleme **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 400). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İledüp seni taḫta iy tāc-dār
Ḳılayum yine ʿāleme **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 400). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 404). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dirīġā eger nesl-i İsfendiyār
Kesilürse ʿālemde iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 404). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Sikender didi kim eyā **şehriyār**
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 447). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Sikender didi kim eyā **şehriyār**
Gerek ẕikr ü fikrüñ ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 447). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Göñülden müselmān olup **şehriyār**
İder dīn-i İskenderi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 459). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Göñülden müselmān olup **şehriyār**
İder dīn-i İskenderi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 459). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gele andan ola ki bir **şehriyār**
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gele andan ola ki bir **şehriyār**
Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 471). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Sikender didi kim eyā **şehriyār**
Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 477). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Sikender didi kim eyā **şehriyār**
Dutam olduġınca sözüñ iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 477). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Görüp anı ġam-gīn olur **şehriyār**
Bilür yoḳ cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 495). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Görüp anı ġam-gīn olur **şehriyār**
Bilür yoḳ cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 495). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Adın sikkede yazdı her **şehriyār**
Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 49). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Adın sikkede yazdı her **şehriyār**
Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 49). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Şeh-i heft-iḳlīmdür **şehriyār**
ʿAceb mi duʿā eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 51). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Şeh-i heft-iḳlīmdür **şehriyār**
ʿAceb mi duʿā eylese her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 51). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ola cāhda her biri ber-ḳarār
Ziyāde ide cāhını **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 322). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ola cāhda her biri ber-ḳarār
Ziyāde ide cāhını **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 322). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳamu iʿtiḳādātlar **şehriyār**
Ki sevgend ü ʿahdindedür üstüvār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 349). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳamu iʿtiḳādātlar **şehriyār**
Ki sevgend ü ʿahdindedür üstüvār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 349). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde eyā **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde eyā **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çün almayavuz tāze tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 186). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 240). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gider altı ay eylemeyüp ḳarār
İrer Ḫind serḥaddine **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 240). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. O serḥadde var idi bir **şehriyār**
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 245). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. O serḥadde var idi bir **şehriyār**
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 245). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Hedāyā-yı Rūmī tuḥaf bī-şümār
İder gide irsāl ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 310). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Hedāyā-yı Rūmī tuḥaf bī-şümār
İder gide irsāl ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 310). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 330). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki var
İdem pīş-keş çün gele **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 330). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse n'ola **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 332). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Benüm nemdür anuñ-durur bu diyār
Müşerref iderse n'ola **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 332). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Neye mālik ise hep ol **şehriyār**
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Neye mālik ise hep ol **şehriyār**
Getürür bile itmek içün niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 419). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān şevḳ ile **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān şevḳ ile **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Murādum bu gezmeden iy **şehriyār**
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Murādum bu gezmeden iy **şehriyār**
Ki bir bile Ḫallāḳını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 35). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Görürem ne dīnde ise **şehriyār**
Ḳamu bendeyüz ḫażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Görürem ne dīnde ise **şehriyār**
Ḳamu bendeyüz ḫażreti iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi şāh-ı Sinde ol iy **şehriyār**
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi şāh-ı Sinde ol iy **şehriyār**
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 109). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Alup pes ele gürzini **şehriyār**
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Alup pes ele gürzini **şehriyār**
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 173). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dönüp şehre geldi yine **şehriyār**
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dönüp şehre geldi yine **şehriyār**
   Ḥużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Sürer ol ḳış anda ṣafā **şehriyār**
   Geçüp ḳış gelür çün yaḳīn nev-bahār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 195). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Sürer ol ḳış anda ṣafā **şehriyār**
   Geçüp ḳış gelür çün yaḳīn nev-bahār
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 195). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Durup bir gün İskender-i tāc-dār
   Didi şāh-ı Müjdāda iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 204). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Durup bir gün İskender-i tāc-dār
   Didi şāh-ı Müjdāda iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 204). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü serḥadd-i Çīne irer **şehriyār**
   Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Okutdı nüvīsendeyi **şehriyār**
   Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 131). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü serḥadd-i Çīne irer **şehriyār**
   Durup anda itdi niçe gün ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Sañadur yine saʿyüm iy **şehriyār**
   Baña ʿāyid ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 227). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Okutdı nüvīsendeyi **şehriyār**
   Murādın didi cümle ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 131). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
   Senüñ ile cengüm yoḳ iy **şehriyār**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Sañadur yine saʿyüm iy **şehriyār**
   Baña ʿāyid ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 227). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Velī Türkler itmedin tār ü mār
   Rıżāñ ile gönder eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
   Senüñ ile cengüm yoḳ iy **şehriyār**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
   Anı yümn dutmış idi **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Velī Türkler itmedin tār ü mār
   Rıżāñ ile gönder eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 486). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
   Ṣalar anı ḳurbānına **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 634). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
   Anı yümn dutmış idi **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Hilālī rikāba baṣup **şehriyār**
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 673). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. N'ola öldürürseñ eyā **şehriyār**
   Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Diz urup ḳurar bir kemān-ı būs-vār
   Ṣalar anı ḳurbānına **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 634). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Hilālī rikāba baṣup **şehriyār**
   Olur devlet atına defʿi süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 673). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. N'ola öldürürseñ eyā **şehriyār**
   Sezā-vārdur ḳatle var iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1157). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Şehādet ider ʿarż aña **şehriyār**
   Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Şehādet ider ʿarż aña **şehriyār**
   Girer dīn-i İslāma ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
   Gerekdür ki iḥyā ide **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Helāk itdi Çīn ḫalḳını intiẓār
   Gerekdür ki iḥyā ide **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 16). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İdüp meclis ārāste **şehriyār**
   Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 23). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. İdüp meclis ārāste **şehriyār**
   Getürdi mey ü mīve-i ḫōş-güvār
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 23). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Göricek o dilberleri **şehriyār**
   Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 147). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Göricek o dilberleri **şehriyār**
   Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 147). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İdüp ʿişret anuñ ile **şehriyār**
   Dutar bir niçe müddet anda ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. İdüp ʿişret anuñ ile **şehriyār**
   Dutar bir niçe müddet anda ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 177). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Mücāz itse ammā beni **şehriyār**
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Mücāz itse ammā beni **şehriyār**
Rikābınca gitsem cilū dār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 107). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İdersem yüzüm döndürüp ben deʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. İdersem yüzüm döndürüp ben deʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Yaḳīn ḳıldı çün düşmene **şehriyār**
Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 253). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Yaḳīn ḳıldı çün düşmene **şehriyār**
Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 253). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Bu şādılığıla durup **şehriyār**
Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 281). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Bu şādılığıla durup **şehriyār**
Daḳındı silāḥın çü sām-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 281). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ki maġribde var bir muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 70). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ki maġribde var bir muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 70). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dinür Mensik ol ḳavme iy **şehriyār**
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dinür Mensik ol ḳavme iy **şehriyār**
Müşerrefdür ol ḫalḳ ile ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 75). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Mübārek ola daʿvet iy **şehriyār**
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Mübārek ola daʿvet iy **şehriyār**
Ola ḥırz-ı Ḫaḳ saña dāyim ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 137). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi farż-ı evvel bu iy **şehriyār**
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 175). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi farż-ı evvel bu iy **şehriyār**
Muḳīm ola ḳalbüñde Perverdigār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 175). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy **şehriyār**
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy **şehriyār**
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 183). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü nāyib ola Ḫaḳḳa bir **şehriyār**
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü nāyib ola Ḫaḳḳa bir **şehriyār**
Gerek anda aḫlāk-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 197). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Seve Ḫālıḳı her ki iy **şehriyār**
Sever cümle ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 221). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Seve Ḫālıḳı her ki iy **şehriyār**
Sever cümle ḫalḳ anı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 221). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Meger Hind mülkine iy **şehriyār**
Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Meger Hind mülkine iy **şehriyār**
Olur ehl-i ḥālüñ biri tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 1). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı **şehriyār**
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳoyar bir ḫarāba anı **şehriyār**
Çemen yirine meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 31). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Buyurdı ki ol bāġdan **şehriyār**
Aça ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Buyurdı ki ol bāġdan **şehriyār**
Aça ġurfe vīrāne üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 53). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy **şehriyār**
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 99). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAzīz olmaḳ isterseñ iy **şehriyār**
Duʿā iste dervīşden itme ʿār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 99). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Arisṭōya pes emr ider **şehriyār**
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 107). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Arisṭōya pes emr ider **şehriyār**
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 107). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿUlūma nihāyet yoḳ iy **şehriyār**
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿUlūma nihāyet yoḳ iy **şehriyār**
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
Bir işde ḫaṭā olmaz iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
Bir işde ḫaṭā olmaz iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 176). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Müdām ṣarf ḳıl himmet iy **şehriyār**
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 189). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Müdām ṣarf ḳıl himmet iy **şehriyār**
Ki başında duta saʿādet ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 189). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
Ki leşkersiz olmaz kişi **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
Ki leşkersiz olmaz kişi **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 214). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Az iç geh geh iç anı iy **şehriyār**
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Az iç geh geh iç anı iy **şehriyār**
Ki idmānı eyler kişiyi ḫumār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 375). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Velī vaż'-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler eṭibbā eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Velī vaż'-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler eṭibbā eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 436). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Benüm bildügüm budur iy **şehriyār**
Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtıṣār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Benüm bildügüm budur iy **şehriyār**
Ḳılalum kelāmı hemīn ıḫtıṣār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 107). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre dek zinde iy **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
Olur ḥaşre dek zinde iy **şehriyār**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ki her ḳanḳısı ḥaşmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 190). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü iḥsānı çoḳ eyleye **şehriyār**
Olur āsumān-ı ḳażāya ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü iḥsānı çoḳ eyleye **şehriyār**
Olur āsumān-ı ḳażāya ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 205). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
Ḳarınca olur eñ ulu **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
Ḳarınca olur eñ ulu **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ṣu vech ile depren sen iy **şehriyār**
Ki maḥşerde olmayasın şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ṣu vech ile depren sen iy **şehriyār**
Ki maḥşerde olmayasın şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʷār
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü sen loḳmadasın şeh-i loḳma-ḫʷār
Gürisne ḳoma ḫalḳuñ iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 136). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAvām eylediyse n’ola **şehriyār**
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. ʿAvām eylediyse n’ola **şehriyār**
İderler birini daḫı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 211). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didügi gibi ol eyā **şehriyār**
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didügi gibi ol eyā **şehriyār**
Degül mülki bu ʿālemüñ pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 11). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didüm bildügümi ben iy tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 54). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didüm bildügümi ben iy tāc-dār
Ḳıyās eylesün bāḳīsin **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 54). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Cihān durduġınca dur iy **şehriyār**
Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 57). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Cihān durduġınca dur iy **şehriyār**
Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 57). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İder emr bennālara **şehriyār**
Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 145). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İder emr bennālara **şehriyār**
   Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 145). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İdüp pāk Kâbe yolın **şehriyār**
   Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 171). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İdüp pāk Kâbe yolın **şehriyār**
   Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 171). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Şu deñlü taṣadduḳ ider **şehriyār**
   Olurlar ḳamu aġniyā ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 189). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Şu deñlü taṣadduḳ ider **şehriyār**
   Olurlar ḳamu aġniyā ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 189). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Aña vaż῾-ı ḫuddām ider **şehriyār**
   İder bir niçe ṣāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 211). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Aña vaż῾-ı ḫuddām ider **şehriyār**
   İder bir niçe ṣāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 211). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didügim diyesin bile **şehriyār**
   İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 173). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didügim diyesin bile **şehriyār**
   İde iki emrüñ birin iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 173). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Revā mı ki elçi ola **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi Bānū iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Revā mı ki elçi ola **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 202). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Yatup ol gice şehrde **şehriyār**
   Seḥerden biner yüklenür cümle bār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Yatup ol gice şehrde **şehriyār**
   Seḥerden biner yüklenür cümle bār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi ol gelen elçidür **şehriyār**
   Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Didi ol gelen elçidür **şehriyār**
   Bu iḳlīme gelmişdürür bende-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 229). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Seḥerden durup vehm ile **şehriyār**
   Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 239). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Seḥerden durup vehm ile **şehriyār**
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 239). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Geẕerken görür sūrda **şehriyār**
Aşılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 351). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Geẕerken görür sūrda **şehriyār**
Aşılmış durur levḥa-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 351). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Anuñ gibi görmiş degüldi ḥişār
Göricek taʿaccüb ider **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 50). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dilince didi bunlara **şehriyār**
Ki sizüñ-dürür yine iş bu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 73). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Buyurdı Belīnāsa hem **şehriyār**
Ḫadīde cilā vire āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 79). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İde şāha ṣandūḳ-ı āyīne-vār
Göre baḥri āyīneden **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 82). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gidüp niçe müddetler ol **şehriyār**
Görür baḥr yüzinde her ne ki var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 103). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Görür bir daḫı ḳavm ol **şehriyār**
Beşer ṣūreti vaż'ı ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 217). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Temāşā idüp bunları **şehriyār**
Niyāz itdi Ḫallāḳa bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 261). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ḫaḳuñ cümle maḫlūḳın iy **şehriyār**
Kişi görmeye ʿömri olsa hezār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 271). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Begendi sürūşuñ sözin **şehriyār**
Dili āba meyl itdi bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 279). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çü Yūsuf çıḳup ḥabsden **şehriyār**
Feraḥ oldı her bende Yaʿḳūb-vār
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 295). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Gider bir niçe māh reh **şehriyār**
Görinür ıraḳdan bir ulu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 371). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Bu şehrüñ her evinde iy **şehriyār**
Düzülmiş zamān ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 391). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Mübārek gözini açup **şehriyār**
Didi kim günüñ ne ʿaceb ḥāli var
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 411). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Geçer ol beyābānı çün **şehriyār**
Bulur bir şerīf ü muʿaẓẓam diyār

(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 13). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Birisi ṭoġurmaya çünkim hezār
   Muḳarrerdür olmaz eyā **şehriyār**
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 40). [şehriyār,]

şehriyār: *Padişah.*

1. Nice ḫışt her birisi bir cidār
   Anı cerr-i eṣḳāl ile **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 94). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. İder ẓulmete emr pes **şehriyār**
   Olur ol güẓer gāh kūha ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 99). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Bilüp bunlaruñ ḥālini **şehriyār**
   Didi kim zihī ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 81). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Bu sözden naṣīḥat alup **şehriyār**
   İder ḥaḳ söze meyl bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 99). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Olur her biri mādiyāna süvār
   Getürdür gerek olanı **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 136). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Muʿazzez idi ġāyet ol **şehriyār**
   Siyeh aṭlasa girdi ya Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 151). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Degül mülk ü manṣıb çün iy **şehriyār**
   Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 51). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Ki dimiş idi aña encüm-şümār
   Senüñ ölecegüñ yir iy **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 150). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Çe ger geldi dünyāya aġlayı zār
   Tebessüm ile gitdi ol **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 190). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Dili yoḳ-durur söyleye çün mezār
   Berāber olur bende vü **şehriyār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 230). [şehriyār,]*

şehriyār: *Padişah.*

1. Gidicek Sikender gibi **şehriyār**
   Behiştī saña baña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 235). [şehriyār,]*

şehriyār ola: *Hükümdar olmak.*

1. Cihān şehlerine ola şehriyār
   İde devletine duʿā her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1117). [şehriyār ola, -a]*

şehriyār-ı zemīn: *Ülkenin padişahı.*

1. Didiler ki iy **şehriyār-ı zemīn**
   Saña cān u dilden hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 369). [şehriyār-ı zemīn,]*

şeh-süvār: *Çok usta binici.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
   Zihī merkeb-i ḫōş zihī **şeh-süvār**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 68). [şeh-süvār,]
2. Ne deñlü ki cūyende segler ki var
   Bile uydurur ṣayda ol **şeh-süvār**
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 128). [şeh-süvār,]

şek: *Ar. Şüphe, gümân.*

1. Ḫudā bir-dürür birligine ne **şek**
   İki olsa dönmezdi dāyim felek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 237). [şek,]*

2. Şaçın meyzer idüp iderler şitāb
İder **şek** görürse birin āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 210). [şek,]*

<u>şek iderler:</u> *Şüphelenmek.*

1. Varup anları daʿvet itmek gerek
İderler ki Ḫaḳḳuñ vücūdında şek *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 84). [şek iderler, -er, -ler]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Eger baḥr-i şūrāba itse naẓar
Olur telḫ ṭaʿmı yanında **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Eger baḥr-i şūrāba itse naẓar
Olur telḫ ṭaʿmı yanında **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Şeker işi çoḳ mīve laḥm-ı ṭarı
Cevārişleri ʿanberi cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 221). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫˇār hem-çün **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 60). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫˇār hem-çün **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 60). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Yimege dileyen kimesne **şeker**
Çü ney bağlanur ol mükerrer kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 171). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Yimege dileyen kimesne **şeker**
Çü ney bağlanur ol mükerrer kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 171). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Gelüñ bağlayalum bu yolda kemer
Belāsuz bal olmaz sitemsüz **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 174). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Gelüñ bağlayalum bu yolda kemer
Belāsuz bal olmaz sitemsüz **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 174). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı ṭaʿmı **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı ṭaʿmı **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [şeker,]*

<u>şeker:</u> *Şeker.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste nuḳl idinür geh **şeker**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [şeker,]

şeker: *Şeker.*

1. Öpüp aġzını leblerini emer
Gehī piste nuḳl idinür geh **şeker**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 670). [şeker,]

şeker: *Şeker.*

1. Şeker gibi ḫōş-ḫʸōr idi her s̱emer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. Şeker gibi ḫōş-ḫʸōr idi her s̱emer
Çü rīvend-i tāze ṭutarlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 93). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. İdüp meclisi zeyn nuḳl ü **şeker**
Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. İdüp meclisi zeyn nuḳl ü **şeker**
Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü ġonca lebi çün **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. Cebīni semen ʿārıżı verd-i ter
Dehānı çü ġonca lebi çün **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 106). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 374). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. Dimāġa gide çün ider çoḳ żarar
Miʿīde ḳabūl itmez olsa **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 374). [şeker,]*

şeker: *Şeker.*

1. ʿAceb midür itdügi deryā żarar
Taḥammül mi eyler şu içre **şeker**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 302). [şeker,]

şeker: *Şeker.*

1. Cihān ḥāline itdügümce naẓar
Sem olurdı aġzumda olsa **şeker** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 32). [şeker,]*

şeker-ḫʸāb: *Tatlı ve huzurlu bir uyku.*

1. İde ḫʸāceyi çün **şeker-ḫʸāb** mest
Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 155). [şeker-ḫʸāb,]*

şeker-ḫʸāb: *Tatlı ve huzurlu bir uyku.*

1. İde ḫʸāceyi çün **şeker-ḫʸāb** mest
Urur düzd kālāya fi'l-ḥāl dest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 155). [şeker-ḫʸāb,]*

şeker-ḫʸāba: *Tatlı uyku.*

1. Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʸāba varmış idi her ʿases
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [şeker-ḫʸāba,]

şeker-ḫʸāba: *Tatlı uyku.*

1. Dilini dutub güft ü gūdan ceres
Şeker-ḫʸāba varmış idi her ʿases
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [şeker-ḫʸāba,]

şeker-nuḳl: *Nokul mayalı hamurla yapılan bir çeşit poğaça. İsteğe göre şeker ile karıştırılabilinir.*

1. Mey-i surḫ idi ʿārıżı laʿl-i cām
Şeker-nuḳl idi söyledügi kelām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 646). [şeker-nuḳl,]

şeker-nuḳl: *Nokul mayalı hamurla yapılan bir çeşit poğaça. İsteğe göre şeker ile karıştırılabilinir.*

1. Mey-i surḫ idi ʿārıżı laʿl-i cām
Şeker-nuḳl idi söyledügi kelām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 646). [şeker-nuḳl,]

şeker-nūş: *Şeker yudumlayan.*

1. Ṭutup mātemin oldı her bāz zāġ
Şeker-nūş ṭūṭīler oldı kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 202). [şeker-nūş,]*

şekk ü gümān: *Şüphe; zan.*

1. Görür ṣūretin anda ʿaynen hemān
Ṣarīḥ oldı ḳalmadı **şekk ü gümān**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 194). [şekk ü gümān,]

şekker: *Şeker.*

1. Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki **şekkerden** olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [şekkerden, -den]

şekker: *Şeker.*

1. Döker bezmine şol ḳadar nuḳl şāh
Ki **şekkerden** olur ṣan ol bezm-gāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 72). [şekkerden, -den]

şekker: *Şeker, tatlı.*

1. Murabbā vü perverdeler **şekkeri**
Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [şekkeri, -i]*

şekker: *Şeker, tatlı.*

1. Murabbā vü perverdeler **şekkeri**
Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [şekkeri, -i]*

şekker: *Şeker, tatlı.*

1. Lebi **şekkeri** Mıṣr-ı şīrīn maḳāl
Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [şekkeri, -i]

şekker: *Şeker, tatlı.*

1. Lebi **şekkeri** Mıṣr-ı şīrīn maḳāl
Çü bebġā-yı Hindī ṣaçı sebz-bāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 611). [şekkeri, -i]

şekkerīn: *Şeker gibi.*

1. Şu deñlü degüldi niʿam **şekkerīn**
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [şekkerīn,]*

şekkerīn: *Şeker gibi.*

1. Şu deñlü degüldi niʿam **şekkerīn**
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [şekkerīn,]*

şekkerīn: *Şeker gibi.*

1. Olur **şekkerīn** peyker ile zemīn
Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [şekkerīn,]

şekkerīn: *Şeker gibi.*

1. Olur **şekkerīn** peyker ile zemīn
Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [şekkerīn,]

şekker-maḳāl: *Şeker sözlü, tatlı dilli.*

1. Dimiş ṭūṭī-i Gence **şekker-maḳāl**
Ḳalem çeşmesinden aḳıdup zülāl

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 9). [şekker-maḳāl,]

şeklide: *Gibi.*

1. Didi kim eyā cilf ü nādānlar
   Beşer **şeklide** līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [şeklide,]*

şeklide: *Gibi.*

1. Didi kim eyā cilf ü nādānlar
   Beşer **şeklide** līk ḥayvānlar *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 6). [şeklide,]*

şemʿ: *Mum, çerağ.*

1. Şehüñ ḫar-gehini dolaşur sipāh
   O ḫar-gāh fānūs idi **şem**ʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 88). [şemʿ,]*
2. Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
   Ki **şem**ʿ ile ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 304). [şemʿ,]*
3. Melek şevḳi **şem**ʿ**ine** pervānedür
   Felek ʿaşḳı ḫamrına peymānedür
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 149). [şemʿine, -i, -n, -e]
4. Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
   Güneş **şem**ʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [şemʿ,]*
5. Güneş oldı çün **şem**ʿ efrūḫte
   Olur nesr pervāne-veş sūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 43). [şemʿ,]*
6. Yanar **şem**ʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
   Olur deşt aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 61). [şemʿ,]*
7. Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
   Yanar **şem**ʿ mānendi her bir dıraḫt
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [şemʿ,]
8. Degül şehlüḳ ol kim idüp mālı cemʿ
   Enīn-i mesākīne ṭutmaya **sem**ʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 202). [semʿ,]*
9. Bir iñen ṭutar **şem**ʿ deryāyı heb
   Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 51). [şemʿ,]*
10. Ki her **şem**ʿ yanında bir dil-peẕīr
    Oturdı idüp baḥr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 53). [şemʿ,]*
11. Yaḳar çünki pervāne-i sūz u tāb
    Ne fāyide virürse **şem**ʿ aña tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 194). [şemʿ,]*
12. İder çünki pervāne **şem**ʿ**a** ziyān
    Ziyānını aşşı bil anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 27). [şemʿa, -a]*

semʿ: *Mum || Sevgili.*

1. Çü fānūsı **şem**ʿ**üñ** ola raḫne-ver
   Havā-yı ḥavādiṣden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 337). [şemʿüñ, -ün]*

şemʿ: *A. mum.*

1. Felek ṣanki fānūs idi māh **şem**ʿ
   Kevākib çü pervāne gerdende cemʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 7). [şemʿ,]
2. Olur enbiyā rūḥı gerdende cemʿ
   Çü pervāne anlar o raḫşende **şem**ʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 106). [şemʿ,]

şemʿ: *Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak suretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, mum.*

1. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
   Olur rūşenālıḳdan ol **şem**ʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 29). [şemʿ,]*

şemʿa: *Işık, çıra, muma batırılmış fitil.*

1. Şu **şem**ʿ**a** ki virmeye ḫurşīdi nūr
   Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 28). [şemʿa,]*

şemʿ-i felek: *Gökyüzünün mumu. "Güneş" anlamındadır, güneş muma benzetilmiştir.*

1. İdüp ebri fānūs **şem**ʿ**-i felek**
   Çü pervāne gerdine üşdi melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 113). [şemʿ-i felek,]*

şemʿ-i ḫūbān-ı çīn: *Çin güzellerinin mumu.*

1. Cihān āfeti **şem**ʿ**-i ḫūbān-ı Çīn**
   Ḫaṭā eyledüm āfitāb-ı zemīñ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 125). [şemʿ-i ḫūbān-ı çīn,]*

şemʿ-i ḫurşīd-tāb: *Güneş ışığı (gibi) mum.*

1. Çü şām irişüp oldı hengām-ı ḫʸāb
   Göründi şuda **şem**ʿ**-i ḫurşīd-tāb**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 50). [şemʿ-i ḫurşīd-tāb,]

şemʿ-i kāfūra: *Güzel kokulu mum.*

1. Aşup zülf her tārına niçe cān
Düşer **şem**ʿ**-i kāfūra** bār-ı girān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 124). [şemʿ-i kāfūra, --a]

şems: *Güneş.*

1. Ḫudā dir imiş **şemse** ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [şemse, -e]*

şems: *Güneş.*

1. Ḫudā dir imiş **şemse** ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 209). [şemse, -e]*

şems: *Güneş.*

1. Ḳo ol **şemsi** virsün cihāna żıyā
Ki her ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 5). [şemsi, -i]*

şemse: *Güneş şeklinde yapılan işleme resim.*

1. Güneş aña bir **şemsedür** zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḥalḳa-vār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [şemsedür, -dür]

şemse: *Güneş şeklinde yapılan işleme resim.*

1. Güneş aña bir **şemsedür** zer-nigār
Hilāl-i felek sīm ü zer ḥalḳa-vār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [şemsedür, -dür]

şemse-yi zer-nigār: *Altın yaldızlı şemse.*

1. Olup saḳfı pür **şemse-yi zer-nigār**
Muṭallā olur nūr ile her cidār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 13). [şemse-yi zer-nigār,]*

şems-i devlet: *Mutluluk güneşi.*

1. Ya ʿaks-i hilāl idi ṣuda ʿayān
İçinde anuñ **şems-i devlet** nihān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 46). [şems-i devlet,]

şems-i rūşen: *Parıldayan güneş.*

1. Ḳılup ẕerreden **şems-i rūşen** bedīd
Velī genc-i maḫfīye eyler kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 5). [şems-i rūşen,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Virür ḳalḳan altında **şemşīr** tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Virür ḳalḳan altında **şemşīr** tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

1. Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı **şemşīrine** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 412). [şemşīrine, -ine]*

şemşīr: *Kılıç.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

1. Dönüp bir ḳılıç urdı ṣāḥib-ḳırān
Siper dutdı **şemşīrine** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 412). [şemşīrine, -ine]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Müşebbek olup sīneler tīrden
Cigerler olur çāk **şemşīrden** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 238). [şemşīrden, -den]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Müşebbek olup sīneler tīrden
Cigerler olur çāk **şemşīrden** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 238). [şemşīrden, -den]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Ki **şemşīr** ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Ki **şemşīr** ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 391). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki döymezdi **şemşīrine** Ehrimen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [şemşīrine, -i, -n, -e]

şemşīr: *Kılıç.*

1. Cenūbunda şāh-ı Tibet-Behremen
Ki döymezdi **şemşīrine** Ehrimen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 760). [şemşīrine, -i, -n, -e]

şemşīr: *Kılıç.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı **şemşīr** iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı **şemşīr** iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
Dutar ḳarşu **şemşīr** aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
Dutar ḳarşu **şemşīr** aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Atup tīġı **şemşīrin** iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [şemşīrin, -i, -n]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Atup tīġı **şemşīrin** iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [şemşīrin, -i, -n]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Cihān-gīrler gösterüben hüner
İderlerdi **şemşīre** sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1100). [şemşīre, -e]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Cihān-gīrler gösterüben hüner
İderlerdi **şemşīre** sīne siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1100). [şemşīre, -e]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Ne **şemşīr** çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Ne **şemşīr** çıḳdı ne atıldı tīr
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [şemşīr,]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye **şemşīr** ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [şemşīr,]

şemşīr: *Kılıç.*

1. Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye **şemşīr** ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [şemşīr,]

şemşīr: *Kılıç.*

1. Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
   Ele aldı **şemşīrini** ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [şemşīrini, -i, -ni]*

şemşīr: *Kılıç.*

1. Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı tīr
   Ele aldı **şemşīrini** ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 418). [şemşīrini, -i, -ni]*

şemşīr -i āteş-feşān: *Ateş saçan kılıç.*

1. Bir elinde **şemşīr -i āteş-feşān**
   Birinde siper çarḫı çün āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 389). [şemşīr -i āteş-feşān,]*

şemşīr ü gürz ü teber: *Kılıç,gürz ve balta.*

1. Demürden deñiz idi ʿasker meger
   Anuñ mevci **şemşīr ü gürz ü teber** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 792). [şemşīr ü gürz ü teber,]*

şemşīr ü nāy: *Kılıç ve kamış.*

1. Muhanṭās u Ḳayṭās iki alāy
   Olup aldılar deste **şemşīr ü nāy** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 112). [şemşīr ü nāy,]*

şemşīr-i āteş-feşān: *Ateş saçan kılıç.*

1. Göricek anı şāh-ı şāḥib-ḳırān
   Ele aldı **şemşīr-i āteş-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 288). [şemşīr-i āteş-feşān,]*
2. Dutar gürzini ḳarşu ol pehlevān
   Uvanur o **şemşīr-i āteş-feşān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 878). [şemşīr-i āteş-feşān,]*

şemşīr-i āteş-nisār: *Ateş saçan kılıç.*

1. ʿAceb ḫarman idi ʿaceb kişt-zār
   Ki dās idi **şemşīr-i āteş-nişār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 546). [şemşīr-i āteş-nişār,]*

şemşīr-i kīn: *Düşmanlık kılıcı.*

1. İrişüp şehe çekdi **şemşīr-i kīn**
   Görüp ḫaşmı döndi çü bāz-ı ḫaşīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 251). [şemşīr-i kīn,]*

şemşīr-i rūduñ: *Irmağın kılıcı.*

1. Kenārını **şemşīr-i rūduñ** zamān
   Muṭallā idüp eyledi zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 17). [şemşīr-i rūduñ, -uñ]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
   Ruḫı oldı vehm eyleyüp **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 192). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
   Ruḫı oldı vehm eyleyüp **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 192). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. Ele ḫançer almış idi müşg-i bīd
   Ṣararmışdı anı görüp **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 6). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. Ele ḫançer almış idi müşg-i bīd
   Ṣararmışdı anı görüp **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 6). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
   Dilāverler olmış idi **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 246). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. Olup gāv-ser gūş tā düm ḥadīd
   Dilāverler olmış idi **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 246). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
   Ki ġam beñzimüz eyledi **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [şenbelīd,]*

şenbelīd: *Çiçek ismi.*

1. Getür lāle-veş sāḳi cām-ı nebīd
   Ki ġam beñzimüz eyledi **şenbelīd** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 382). [şenbelīd,]*

şenbelīd ola: *Şenbelid olmak (çiçek ismi).*

1. Eger müştümi görse diyü sepīd
   Ola bīmden beñzi çün şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1058). [şenbelīd ola, -a]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
   İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şengerf-rū: *Zincifre denen boya yüzlü.*

1. Ṣahīl-i ṣabā-seyr ü ṣaḥrā-neverd
İder niçe **şengerf-rū** lāciverd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 802). [şengerf-rū,]*

şerʿ: *Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar, şeriat.*

1. Görür **şerʿde** bunları müstaḳīm
Ḳamusı ṣaḥīḥ arada yoḳ saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 83). [şerʿde, -de]*

şer işlemez: *Şeriat kurallarına aykırı ameller.*

1. Çü yād ide mevtini dāyim beşer
Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 70). [şer işlemez, -mez]*

şerār: *Kıvılcım.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā **şerār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [şerār,]*

şerār: *Kıvılcım.*

1. Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā **şerār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 170). [şerār,]*

şerār: *Kıvılcım.*

1. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
Çıḳar miġfer ü gözlerinden **şerār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 244). [şerār,]

şerār: *Kıvılcım.*

1. Olur şöyle germ āteş-i kār-zār
Çıḳar miġfer ü gözlerinden **şerār**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 244). [şerār,]

şerār: *Kıvılcım.*

1. Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
Kevākib görinür gözine **şerār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 40). [şerār,]*

şerār: *Kıvılcım.*

1. Kimüñ kim ocaġında olmaya nār
Kevākib görinür gözine **şerār** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 40). [şerār,]*

şerār: *Kıvılcım II ateş.*

1. Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib **şerār** ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [şerār,]*

şerār: *Kıvılcım II ateş.*

1. Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib **şerār** ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [şerār,]*

şerār oldı: *Kıvılcım olmak.*

1. Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
Şerār oldı peykān gird oldı dūd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1090). [şerār oldı, -dı]

şerbet: *Tatlı içecek.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen **şerbetinden** ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 204). [şerbetinden, -i, -n, -den]*

şerbet: *Tatlı içecek.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen **şerbetinden** ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 204). [şerbetinden, -i, -n, -den]*

şerbet: *Ar. Tatlı içecek.*

1. Dökildi niʿam **şerbet** oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 571). [şerbet,]*

şerbet: *Ar. Tatlı içecek.*

1. Dökildi niʿam **şerbet** oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 571). [şerbet,]*

şerbet: *Tatlı içecek; iyi, hoş, güzel şeyler, olaylar.*

1. Çü **şerbet** libāsı yumaḳ gibidür
   Ziyāde yumaḳ cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [şerbet,]*

şerbet: *Tatlı içecek; iyi, hoş, güzel şeyler, olaylar.*

1. Çü **şerbet** libāsı yumaḳ gibidür
   Ziyāde yumaḳ cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [şerbet,]*

şerbet: *Ar. Tatlı içecek.*

1. Gerek **şerbet** içen ide iḥtimā
   Olur dā aña yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 457). [şerbet,]*

şerbet: *Ar. Tatlı içecek.*

1. Gerek **şerbet** içen ide iḥtimā
   Olur dā aña yoḳsa ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 457). [şerbet,]*

şerbet ile şarāb: *Şerbet ve şarap.*

1. Nedür bilmezem **şerbet ile şarāb**
   Baña boza ile ḳımız oldı āb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 355). [şerbet ile şarāb,]*

şeref: *Manevî yükseklik, ululuk.*

1. Şerefligine biñ var ola cihāt
   Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 233). [şerefligine, -lig, -i, -ne]*

şeref: *Onur, manevî büyüklük.*

1. Velī çünki var ḫıdmetinde **şeref**
   Ümīdüm bu olmaya saʿyüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 79). [şeref,]*
2. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
   Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 254). [şeref,]*
3. Şeref buldı şāh ile īrān tamām
   Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [şeref,]*
4. Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
   Şeref buldı şāh ile zībā-mihen *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 20). [şeref,]*
5. İdüp cūş deryā-yı mey itdi mevc
   Ṣadā-yı ney ile **şeref** buldı evc *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 56). [şeref,]*
6. Feṣāḥat-durur nuṭḳa viren **şeref**
   Olur bī-feṣāḥat suḫen bang-ı ġaf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [şeref,]*
7. Olur cümle āfāḳa pertev-figen
   Şeref bulur anunla her encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 4). [şeref,]*
8. Çıḳup tīre-deryā içinden bahār
   Şeref buldı ẕātı ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 290). [şeref,]*

şeref: *Başkasının, birine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur; iyi şöhret.*

1. Viresin aña vaṣluñ ile **şeref**
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 89). [şeref,]*
2. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
   Şeref vire tā eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 104). [şeref,]*

şeref bulsun: *Şeref bulmak, şereflenmek.*

1. Cihān durduġınca dur iy şehriyār
   Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 58). [şeref bulsun, --sun]*

şeref bulur: *Şeref kazanmak, kıymet ve itibarı artmak.*

1. Ḳamu enbiyāsına yüz biñ ṣalʿāt
   Şeref anlaruñla bulur kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 246). [şeref bulur, -ur]*

şeref virdi: *Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.*

1. Bu Türkī dile virdi naẓmum şeref
   Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 37). [şeref virdi, -di]*

şeref virmiş: *Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.*

1. Alup ḳaṣrı ortaya bir būstān
   Şeref virmiş ol ṭāḳa bāġ-ı cinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 332). [şeref virmiş, -miş]*

şeref virmiş: *Onurlandırmak, şereflendirmek.*

1. Kenārını zeyn itmiş eşcārlar
   Şeref virmiş eşcāra ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 104). [şeref virmiş, -miş]*

şeref virür: *Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.*

1. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
   Ne emr itse fermān-beri her ṭaraf
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 151). [şeref virür, -ür]

şerer: *Kıvılcım.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her **şerer**
   Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 201). [şerer,]

şerer: *Kıvılcım.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her **şerer**
   Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 201). [şerer,]

şerer: *Kıvılcım.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
   Çıḳar her perinden ġażabdan **şerer**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [şerer,]

şerer: *Kıvılcım.*

1. Mülāḳī ola şeş-peri çün siper
   Çıḳar her perinden ġażabdan **şerer**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 640). [şerer,]

şerer: *Kıvılcım.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
   Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra **şerer** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [şerer,]*

şerer: *Kıvılcım.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
   Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra **şerer** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [şerer,]*

şerḥ: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*

1. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
   Ki **şerḥ** itmek ile olınmaz beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [şerḥ,]

şerḥ: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*

1. İder dürlü dürlü ġarāyib ʿayān
   Ki **şerḥ** itmek ile olınmaz beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 12). [şerḥ,]

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi **şerīf**
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Riyāżı anuñ Ravża gibi **şerīf**
   Havāsı vü ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 167). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
   Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [şerīf,]

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
   Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [şerīf,]

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Bulur anda bir kūşe ḫūb u **şerīf**
   Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Bulur anda bir kūşe ḫūb u **şerīf**
   Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [şerīf,]*

şerīf: *Şerefli, asil kimse II namuslu, ahlaklı kimse.*

1. Görür bir perī kim perestārı ḫūr
Vücūdı **şerīfi** ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 596). [şerīfi, -i]*

şerīf: *Şerefli, asil kimse II namuslu, ahlaklı kimse.*

1. Görür bir perī kim perestārı ḫūr
Vücūdı **şerīfi** ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 596). [şerīfi, -i]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Gerekse **şerīf** ü gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Gerekse **şerīf** ü gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı **şerīf** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 90). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı **şerīf** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 90). [şerīf,]*

şerif: *Şerefli, saygın II Asil, soylu.*

1. Ḫazān ile geçdi bahārum dirīg
Şerīf olmadı rūzigārum dirīg *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 184). [şerīf,]*

şerīf iden: *Şerefli, kutsal, mübârek etmek.*

1. Ḳulūb-ı mesākīni iden şerīf
Ḳılan ehli ḥāli ḳavī vü żaʿīf *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 165). [şerīf iden, -en]*

şerīf olasın: *Şerefli, mübarek olmak.*

1. ʿİbādet gibi nesne yoḳdur laṭīf
Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 78). [şerīf olasın, -sın, -a]*

şerīf ü muʿaẓẓam: *Kutsal ve büyük.*

1. Geçer ol beyābānı çün şehriyār
Bulur bir **şerīf ü muʿaẓẓam** diyār
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 14). [şerīf ü muʿaẓẓam,]

şerm: *Utanma, mahcubiyet; haya, âr.*

1. Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp **şerm** iderdi teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [şerm,]

şerm: *Utanma, mahcubiyet; haya, âr.*

1. Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp **şerm** iderdi teẕerv
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [şerm,]

şerm: *Utanma, utanç, mahcubiyet.*

1. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o **şermiyle** efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [şermiyle, -i, -y, -le]*

şerm: *Utanma, utanç, mahcubiyet.*

1. Ki Pervīn görüp anı şermendedür
Leʾālī o **şermiyle** efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 8). [şermiyle, -i, -y, -le]*

şerm ü āzerm ü dīn: *Utanma,haya ve din.*

1. Ḳoyup bir yaña **şerm ü āzerm ü dīn**
İder şāha ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 327). [şerm ü āzerm ü dīn,]*

şermende: *Utanan, utangaç, mahcup.*

1. Duʿāsın Behiştīnüñ it müstecāb
   Anı ḳılma **şermende** rūz-ı ḥisāb
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 96). [şermende,]
2. Ki Pervīn görüp anı **şermendedür**
   Leʾālī o şermiyle efgendedür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 7). [şermendedür, -dür]*

şermsār: *Far. Utanan, utanmış, mahcup olmuş. Şerm-sār olmak: Utanmak.*

1. Görüp luṭfını ḫān olur **şermsār**
   Esīr idi ḳul oldı bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 49). [şermsār,]*
2. Olur yüzlerini gören bī-ḳarār
   Yanında melek ḥūr ile **şermsār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 208). [şermsār,]*

şermsār olmayam: *Utanmak, hicap etmek.*

1. Gelüp tā ki temkīn duta dil ḳarār
   Sebük-ser gibi olmayam şermsār
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 64). [şermsār olmayam, --ma, --ya, --m]

şermsār olmayasın: *Utanmak, hicap etmek.*

1. Şu vech ile depren sen iy şehriyār
   Ki maḥşerde olmayasın şermsār
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 64). [şermsār olmayasın, -ma, -ya, -sın]

şeş: *Altı.*

1. Ele aldı **şeş** pehlū-yı heft-cūş
   Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1041). [şeş,]*

şeş: *Altı.*

1. Ele aldı **şeş** pehlū-yı heft-cūş
   Urup naʿra çün ebr ḳıldı ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1041). [şeş,]*

şeş-per: *Eski savaş aletlerinden topuz.*

1. Çü **şeş-per** ne deñlü ki ser-dār ola
   Olur zeng-i ḫurde çü bī-kār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 13). [şeş-per,]*
2. Ele **şeş-per** alup düzer şeh alāy
   Ḳılur nāle şeypūr u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 107). [şeş-per,]*

şeş-per: *Gürz, topuz (ucunda altı parçalı çıkıntısı olan topuz).*

1. Mülāḳī ola **şeş-peri** çün siper
   Çıḳar her perinden ġażabdan şerer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 639). [şeş-peri, -i]

şeş-per-i ser-şiken: *Baş koparan topuz (eski savaş aleti).*

1. Durur cā-be-cā **şeş-per-i ser-şiken**
   Gül-i zanbaḳ idi o meydān çemen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 129). [şeş-per-i ser-şiken,]

şetān-ı peleng: *Cins cins kaplanlar.*

1. Şikārına gelse **şetān-ı peleng**
   İderdi aña kūhı tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 141). [şetān-ı peleng,]*

şevḳ: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Ele muṭribā **şevḳ** ile al rebāb
   Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [şevḳ,]

şevḳ: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Ele muṭribā **şevḳ** ile al rebāb
   Ki devrān ġamı itdi baġrum kebāb
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 385). [şevḳ,]

şevḳ: *Gönül meyli, arzu.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
   İde **şevḳden** mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [şevḳden, -den]*

şevḳ: *Gönül meyli, arzu.*

1. İde dilberi ʿaşḳına anı nūş
   İde **şevḳden** mey gibi ḳanı cūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 20). [şevḳden, -den]*

şevḳ: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Cemāline ḥayrān olur tāc-dār
Ṭolar **şevḳ** ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [şevḳ,]

şevk: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Cemāline ḥayrān olur tāc-dār
Ṭolar **şevḳ** ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [şevḳ,]

şevk: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Ṭolar **şevḳi** cismine ḳanı gibi
Başar bağrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [şevḳi, -i]*

şevk: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Ṭolar **şevḳi** cismine ḳanı gibi
Başar bağrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [şevḳi, -i]*

şevk: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān **şevḳ** ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [şevḳ,]*

şevk: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

1. Gümüş sūzenüñ çeşmine surḫ-ı tār
Geçirdi revān **şevḳ** ile şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 672). [şevḳ,]*

şevk: *Gönül meyli, arzu.*

1. Melek **şevḳi** şemʿine pervānedür
Felek ʿaşḳı ḫamrına peymānedür
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 149). [şevḳi, -i]

şevk: *Gönül meyli, arzu.*

1. Melek **şevḳi** şemʿine pervānedür
Felek ʿaşḳı ḫamrına peymānedür
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 149). [şevḳi, -i]

şevk ü şafā: *Neşe ve eğlence.*

1. Muġannī virür bezme **şevḳ ü şafā**
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [şevḳ ü ṣafā,]*

şevket: *Heybet, saltanat.*

1. Bu **şevket** ile gitdi ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 145). [şevket,]*

şevket: *Heybet, saltanat.*

1. Bu **şevket** ile gitdi ṣāḥib-ḳırān
Selāṭīn bilesince oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 145). [şevket,]*

şevḳ-i sāz: *Çalgı keyfiyle, şevkiyle.*

1. Çalam **şevḳ-i sāz** ile ben de ki kef
Ola sāġar-ı mül elümde çü def *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 387). [şevḳ-i sāz,]*

şevḳ-i ẕevḳ: *Eğlenme, keyiflenme arzusu.*

1. Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar virür **şevḳ-i ẕevḳ** ile kef
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 40). [şevḳ-i ẕevḳ,]

şey olamaz: *Değerini kaybetmek, değersiz hale gelmek.*

1. Çü ʿillet olamaz vücūdına şey
Neden oldı cāmid neden oldı ḥay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 213). [şey olamaz, -a, -maz]

şeyḫ u şāb: *İhtiyar ve genç.*

1. Çü ṣubḥ oldı dögdi ʿalem āfitāb
Gidüp ḫʷāb bīdār olur **şeyḫ u şāb**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 552). [şeyḫ u şāb,]

şeypūr: *Borozan.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
Ḳılur nāle **şeypūr** u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 108). [şeypūr,]*

şeypūr: *Borozan.*

1. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
Ḳılur nāle **şeypūr** u rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 108). [şeypūr,]*

şifā: *Hastalıktan kurtulma, sağalma.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla **şifā**
Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [şifā,]*

şifā: *Hastalıktan kurtulma, sağalma.*

1. Bulam tā ki ḳānūnuñıla **şifā**
Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [şifā,]*

şifā bula: *İyileşmek.*

1. Varur kim ide bir marīża devā
Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 4). [şifā bula, -a]*

şifā bulmadı: *İyileşmek.*

1. Müfīd olmadı eyledügi devā
ʿİlāc ile bulmadı aṣlā şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 8). [şifā bulmadı, -ma, -dı]*

şifā bulmaz: *1-Şifa, derman bulmak. 2-İyileşmek.*

1. Ḳomadı ṭabībine k'ide devā
Bilürdi ki bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 156). [şifā bulmaz, -maz]*

şihāb: *Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
İnerler yire gāh hem-çün **şihāb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [şihāb,]*

şihāb: *Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
İnerler yire gāh hem-çün **şihāb** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [şihāb,]*

şihāb: *Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.*

1. Niçün recm ider dāyim anı **şihāb**
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [şihāb,]*

şihāb: *Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.*

1. Niçün recm ider dāyim anı **şihāb**
Nedür fāyide olduġından seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 49). [şihāb,]*

şihāb: *Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.*

1. Nefes virdügince çıḳar iltihāb
Deminden gider ḳaʿr-i baḥre **şihāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 266). [şihāb,]*

şihābı: *Kıvılcım gibi akan yıldız.*

1. Çü reg cevze beñzer **şihābı** kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [şihābı, -ı]*

şihābı: *Kıvılcım gibi akan yıldız.*

1. Çü reg cevze beñzer **şihābı** kemān
Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 183). [şihābı, -ı]*

şikāf ider: *Yarılmak, parçalanmak.*

1. Muḳābil olup kimse itmez meṣāf
Çeriyi ider niçe kerre şikāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1106). [şikāf ider, -er]*

şikār: *1. av 2. av | sevgili/güzel.*

1. Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [şikār,]*

şikār: *1. av 2. av | sevgili/güzel.*

1. Göre Kūh-ı Sindüñ ʿacāyiblerin
Şikār eyleye hem ġarāyiblerin *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 108). [şikār,]*

şikār: *1. av 2. av | sevgili/güzel.*

1. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum **şikār**
Görelüm bu ṭaġlarda daḥı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [şikār,]

şikār: *1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.*

1. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum **şikār**
Görelüm bu ṭaġlarda daḥı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [şikār,]

şikār: *1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.*

1. Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı **şikār** idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 114). [şikār,]*

şikār: *1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.*

1. Didi emr şāhuñ-durur gidelüm
Gezüp deşt u ṭaġı **şikār** idelüm *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 114). [şikār,]*

şikār: *1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.*

1. Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki şāh
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 116). [şikāra, -a]*

şikār: *1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.*

1. Durup ṣubḥ-dem bir gün ol iki şāh
Şikāra giderler çeküben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 116). [şikāra, -a]*

şikār: *Av.*

1. Şikārı görüp çün olalar revān
Ḫalāş olmaz olursa şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 125). [şikārı, -ı]*

şikār: *Av.*

1. Şikārı görüp çün olalar revān
Ḫalāş olmaz olursa şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 125). [şikārı, -ı]*

şikār: *Av.*

1. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar **şikār**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [şikār,]

şikār: *Av.*

1. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde vü ne gökde ḳorlar **şikār**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [şikār,]

şikār: *Av.*

1. Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 141). [şikārına, -ına]*

şikār: *Av.*

1. Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 141). [şikārına, -ına]*

şikār: *Av.*

1. Göre çünki şāhīn **şikārın** şehā
Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [şikārın, -ın]*

şikār: *Av.*

1. Göre çünki şāhīn **şikārın** şehā
Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 373). [şikārın, -ın]*

şikār: *Av ǁ sevgili/güzel.*

1. Göre çün **şikārını** ṣaḥrāda şīr
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 375). [şikārını, -ı, -nı]*

şikār: *Av ǁ sevgili/güzel.*

1. Göre çün **şikārını** ṣaḥrāda şīr
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 375). [şikārını, -ı, -nı]*

şikār: *1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.*

1. İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
Gezerler **şikār** isteyü kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [şikār,]*

şikār: *1. av 2. av ‖ sevgili/güzel.*

1. İdüp düzd ü ṭarrārlar cüst ü cū
   Gezerler **şikār** isteyü kū-be-kū *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 28). [şikār,]*

şikār eyler: *Avlamak II sevgilinin gönlünü kazanmak.*

1. Daḫı Hindi biñ nār-pistān-nigār
   Ki her biri dil murġın eyler şikār
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 506). [şikār eyler, -r]
2. Giyer sebz ṣayyād-vār-ı felek
   Şikār eyler olursa ādem melek *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 120). [şikār eyler, -r]*

şikār iderler: *Avlamak.*

1. Bulardan iderler nicesin şikār
   Temāşā ider ḥażret-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 101). [şikār iderler, -er, -ler]*

şikār itdiler: *Avlamak.*

1. Gezüp seyr idüp itdiler çoḳ şikār
   Olur ṣayd ḳanıyla pür lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 131). [şikār itdiler, --di, --ler]*

şikār itmek: *Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.*

1. O māhīleri itmek içün şikār
   Ṭutar anda çoḳ murġ anı ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 251). [şikār itmek, -mek]*

şikār oldı: *Av olmak II kolaylıkla elde edilmek; cinsel anlamda yararlanılmak.*

1. Şikār oldı düşmen şehe cümle şīr
   Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [şikār oldı, -dı]*

şikāyet ider: *Derdini anlatmak, sızlanmak.*

1. Şehe şehr ḫalḳı **şikāyet ider**
   İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 135). [şikāyet ider, -er]*

şikem-per: *Midesine düşkün.*

1. Ded ü dām kim ṣayda olur revān
   Şikem-perligi içün olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 138). [şikem-perligi, --lik, --i]*

şikem-per: *Midesine düşkün.*

1. Ded ü dām kim ṣayda olur revān
   Şikem-perligi içün olur devān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 138). [şikem-perligi, --lik, --i]*

şiken: *Kıvrım ‖ kırmak.*

1. Kemend ejdehādur müselsel **şiken**
   İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [şiken,]*

şiken: *Kıvrım ‖ kırmak.*

1. Kemend ejdehādur müselsel **şiken**
   İder bend olursa ʿadū pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 227). [şiken,]*

şikest: *Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.*

1. İrişmiş iken cümlesine **şikest**
   Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 311). [şikest,]*
2. Hezīmet olup şāh-ı āteş-perest
   İrişdi çerisine ol şeh **şikest** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 672). [şikest,]*
3. Ümīdüm bu kim Fūr-ı āteş-perest
   Bula şāh-ı Rūmuñ elinde **şikest** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 338). [şikest,]*
4. Yime ġam saña irdügine **şikest**
   Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [şikest,]*
5. Muʿīn ol ki bu çoḳ ṣūret-perest
   Bula bīm-i şemşīr ile hep **şikest** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 268). [şikest,]*

şikest: *Kötülük, incinme.*

1. İrişdürme ḫayl-i ġuzāta **şikest**
   Olalum ʿadūña senüñ çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 275). [şikest,]*
2. İki kerre olmaḳ yiter ide mest
   Mizāca virür sekr bī-ḥad **şikest** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 382). [şikest,]*

şikest: *Far.kırılmış,kırma,kırılma.*

1. V’egerni ne deñlü ki eylerse zūr
Ne çāre **şikest** eyleye pā-yi mūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 68). [şikest,]*

şikest: *Kırık, kırılmış II üzgün, incinmiş kederli kimse; Mecnûn'un babası.*

1. İlet cümlesini n’ola şāha sen
Şikestī yoḳ içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [şikestī, -i]*

şikest düşdi: *Yenildi, kırıldı.*

1. Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
Kimesne daḫı urmadı tīġa dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 453). [şikest düşdi, -di]*

şikest eyleme: *Yenmek, mağlup etmek, hezimete uğratmak.*

1. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege şīre zūr
Ḳo bāri **şikest eyleme** pāy-ı mūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 200). [şikest eyleme, -me]*

şikest eylemedük: *Yenmek, mağlup etmek, hezimete uğratmak.*

1. Ṣalup başını gürz-i gerden-şikest
Ne ser ḳor **şikest eylemedük** ne dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 184). [şikest eylemedük, -me, -dük]*

şikest ire: *Kırılmak, yenilgiye uğramak.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [şikest ire, -e]*

şikest irmedi: *Kırılmak, yenilgiye uğramak.*

1. Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
Velī irmedi baña hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 352). [şikest irmedi, -me, -di]*

şikest olsa: *Sona ermek, bozulmak.*

1. Ne fāyide ġamdan olan oldı līk
Aşı dögmek olmaz **şikest olsa** dīk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 190). [şikest olsa, -sa]*

şikeste: *Kırık, kırılmış.*

1. Olup derd ü ġam ḫılʿat-i fāḫırum
Şikeste idi ḫāṭır-ı fātırum *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 6). [şikeste,]*

şikeste: *Kırık, kırılmış.*

1. Olup derd ü ġam ḫılʿat-i fāḫırum
Şikeste idi ḫāṭır-ı fātırum *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 6). [şikeste,]*

şikeste: *Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.*

1. Eyer ser-nigūndur **şikeste** ʿinān
Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 457). [şikeste,]*

şikeste: *Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.*

1. Eyer ser-nigūndur **şikeste** ʿinān
Fütāde ṭabıl-bāz u bergüstüvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 457). [şikeste,]*

şikeste: *Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.*

1. Şikeste osa mīve içün şecer
Ḳaçan vire bir daḫı andan semer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [şikeste,]*

şikeste: *Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.*

1. Şikeste osa mīve içün şecer
Ḳaçan vire bir daḫı andan semer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 191). [şikeste,]*

şikeste: *Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.*

1. Biri de oluban ṭırāz-ı sinān
Şikeste perīşān çü zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 220). [şikeste,]*

şikeste ider: *Kırmak II eğmek.*

1. Anı ortasından **şikeste ider**
Sütūnı sinānı elinden gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 995). [şikeste ider, -er]*

şikeste olıcak: *Kırılmak II patlamak, sönmek.*

1. Meş̲eldür **şikeste olıcak** zücāc
Aña ḥikmet ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 339). [şikeste olıcak, -ıcak]*

şikeste olup: *Kırılmak II patlamak, sönmek.*

1. Elinden düşüp şīşesi nā-gehān
Şikeste olup oldı ābı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 242). [şikeste olup, -up]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
Cenūba **şimāle** idesin naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 68). [şimāle, -e]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Gezüp maġrib ü maşrıḳı ser-be-ser
Cenūba **şimāle** idesin naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 68). [şimāle, -e]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Cenūba **şimāle** çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it dīne iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 85). [şimāle, -e]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Cenūba **şimāle** çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it dīne iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 85). [şimāle, -e]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [şimāli, -i]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp tāc-ver
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 380). [şimāli, -i]*

şimāl: *Kuzey // kuzey rüzgarı.*

1. Çü ġarbuñ **şimālini** itdi tamām
Diledi cenūbı daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 5). [şimālini, -i, -ni]*

şimāl: *Kuzey; sol, sol taraf.*

1. Ki seyr eyleye maṭlaʿ-ı pehlevān
Şimāline şarḳuñ olalar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 366). [şimāline, -i, -n, -e]*

şimāl: *Kuzey.*

1. Ki varup **şimāli** temāşā ide
Yapa sedd-i Yeʾcūc andan gide *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 427). [şimāli, -i]*

şimāl: *Kuzey; sol, sol taraf.*

1. Didi luṭf ile şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Şimāline şarḳuñ olıcak revān *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 10). [şimāline, -i, -n, -e]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm **şimdi** yanumda hep bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [şimdi,]
2. Aña saʿy idüp **şimdi** iy tāc-ver
Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [şimdi,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
Benüm **şimdi** yanumda hep bī-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [şimdi,]

şimdi: *Şimdi.*

1. Aña saʿy idüp **şimdi** iy tāc-ver
Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [şimdi,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı ṣāḥib-serīr
Cihānda aña **şimdi** yoḳdur naẓīr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [şimdi,]

şimdi: *Şimdi.*

1. Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı ṣāḥib-serīr
   Cihānda aña **şimdi** yoḳdur naẓīr
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [şimdi,]

şimdi: *Şimdi.*

1. Menem **şimdi** Dārā-yı taḫt-ı mehān
   Ne Dārā cihān-gīr-i ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 327). [şimdi,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Menem **şimdi** Dārā-yı taḫt-ı mehān
   Ne Dārā cihān-gīr-i ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 327). [şimdi,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Gelüp **şimdi** buraya dikdüm ʿalem
   Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [şimdi,]

şimdi: *Şimdi.*

1. Gelüp **şimdi** buraya dikdüm ʿalem
   Benümdür Ḫıṭā vü Ḫoten yime ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 303). [şimdi,]

şimdi: *Şimdi.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
   Ne lāzım idi **şimdi** saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [şimdi,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
   Ne lāzım idi **şimdi** saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 74). [şimdi,]*

şimdi: *Şimdi.*

1. Saña **şimdi** geldüm ki daʿvet idem
   Müşerref olup ḥażretüñle gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 135). [şimdi,]

şimdi: *Şimdi.*

1. Saña **şimdi** geldüm ki daʿvet idem
   Müşerref olup ḥażretüñle gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 135). [şimdi,]

şimşād: *Şimşir ağacı (güzelin boyu karşıtlığında).*

1. Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
   Niçe şāḫı **şimşāda** irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 266). [şimşāda, -a]*

şimşād: *Şimşir ağacı (güzelin boyu karşıtlığında).*

1. Ḫazān oldı esdi çü bād-ı ecel
   Niçe şāḫı **şimşāda** irdi ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 266). [şimşāda, -a]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

1. Ṭolu serv ü **şimşād** ile ser-be-ser
   Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 169). [şimşād,]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

1. Ṭolu serv ü **şimşād** ile ser-be-ser
   Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 169). [şimşād,]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

1. Boyı her birinüñ çü **şimşād** u serv
   Çemānında her birisi çün teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [şimşād,]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

1. Boyı her birinüñ çü **şimşād** u serv
   Çemānında her birisi çün teẕerv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [şimşād,]*

şimşād-ı zer-ger: *Altın işleyen Şimşir ağacı.*

1. İdüp dest **şimşād-ı zer-ger** niṣār
   İder naḳş naṭʿ-ı zemīni çenār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 15). [şimşād-ı zer-ger,]*

şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün: *Gaybın ilminin sırlarını bilen.*

1. Elā iy cilā-baḫş-ı rūy-i seḫun
Şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 2). [şināsā-yı esrār-ı ʿilm-i ledün, --yı -ı -i]*

şināsā-yı nās: *Insanları anlayan, tanıyan.*

1. Bu luṭfa velī kimse itmez sipās
Sebeb bu ki azdur **şināsā-yı nās** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 18). [şināsā-yı nās,]*

şināver: *Yüzücü II dert, ateş denizinde yüzen aşık.*

1. Ṣalup mey deñizine altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı **şināver** kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 88). [şināver,]*

şināver: *Yüzücü II dert, ateş denizinde yüzen aşık.*

1. Ṣalup mey deñizine altun gemi
Kimi ġarḳ olıdı **şināver** kimi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 88). [şināver,]*

şināver: *Yüzücü II dert, ateş denizinde yüzen aşık.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [şināver,]*

şināver: *Yüzücü II dert, ateş denizinde yüzen aşık.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 56). [şināver,]*

şināver: *Yüzücü II dert, ateş denizinde yüzen aşık.*

1. Şināver gemi gāh perrān olur
Şehin-şeh görüp anı ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 221). [şināver,]*

şīr: *Aslan.*

1. Eger ḥamle ḳılsa idi aña **şīr**
Ne gürz alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 335). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Eger ḥamle ḳılsa idi aña **şīr**
Ne gürz alur idi eline ne tīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 335). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Şikār oldı düşmen şehe cümle **şīr**
Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Şikār oldı düşmen şehe cümle **şīr**
Biri Rūminüñ itdi anın esīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 469). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Sitiz eyle çünkim çeke tīġ-ı tīz
Bulamaz felek **şīri** rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 68). [şīri, -i]*

şīr: *Aslan.*

1. Sitiz eyle çünkim çeke tīġ-ı tīz
Bulamaz felek **şīri** rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 68). [şīri, -i]*

şīr: *Aslan. II Aşık.*

1. Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde bulut rezmde **şīrler** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [şīrler, -ler]*

şīr: *Aslan. II Aşık.*

1. Ki iy ser-firāz ü cihān-gīrler
Bezmde bulut rezmde **şīrler** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 114). [şīrler, -ler]*

şīr: *Aslan.*

1. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim **şīrdür** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [şīrdür, -dür]*

şīr: *Aslan.*

1. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim **şīrdür**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [şīrdür, -dür]

şīr: *Aslan.*

1. Yiyüp içmeden oldılar çünki **sīr**
Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [sīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Yiyüp içmeden oldılar çünki **sīr**
Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [sīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Nice **şīr** kim cüssede pīl idi
Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Nice **şīr** kim cüssede pīl idi
Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 147). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Görüp anı şeh sürdi defʿi semend
İrişüp atar **şīre** pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [şīre, --e]*

şīr: *Aslan.*

1. Görüp anı şeh sürdi defʿi semend
İrişüp atar **şīre** pīçān kemend *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 166). [şīre, --e]*

şīr: *Aslan.*

1. Geçer boynuna çünki **şīrüñ** kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 167). [şīrüñ, -üñ]

şīr: *Aslan.*

1. Geçer boynuna çünki **şīrüñ** kemend
Olur muḥkem anuñ gulūsında bend
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 167). [şīrüñ, -üñ]

şīr: *Aslan.*

1. Göre çün şikārını ṣaḥrāda **şīr**
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 375). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Beyābān u mīşe ṭolu **şīr** olur
Cihānuñ içi remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 777). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Göre çün şikārını ṣaḥrāda **şīr**
Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 375). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Arañuzda olsa eger bir dilīr
Çıḳardı benüm karşuma hem-çü **şīr**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Beyābān u mīşe ṭolu **şīr** olur
Cihānuñ içi remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 777). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
Durup urdı meydānda naʿra çü **şīr**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Arañuzda olsa eger bir dilīr
   Çıḳardı benüm karşuma hem-çü **şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 858). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Çerendesin idüp çemān ol dilīr
   Durup urdı meydānda naʿra çü **şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 954). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki **sīr**
   Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [sīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki **sīr**
   Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [sīr,]*

şīr: *Süt, leben. şîrâne.*

1. Çemen berg-i zerd ile zībā olur
   Hemīn aṭlas u **şīr** ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [şīr,]*

şīr: *Süt, leben. şîrâne.*

1. Çemen berg-i zerd ile zībā olur
   Hemīn aṭlas u **şīr** ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Birer ḍarb ile ol cihān-gīr **şīr**
   İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Birer ḍarb ile ol cihān-gīr **şīr**
   İder idi yüz merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 397). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
   Biner **şīre** ejder elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [şīre, -e]*

şīr: *Aslan.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
   Biner **şīre** ejder elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 402). [şīre, -e]*

şīr: *Aslan.*

1. Getürdi anı nīze ile dilīr
   Bere idi ol busa derrende **şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Getürdi anı nīze ile dilīr
   Bere idi ol busa derrende **şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 462). [şīr,]*

şīr: *Aslan.*

1. Feşāfeş idüp çün perī-murġ-ı tīr
   Tireng-i kemāndan ider vehm **şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 530). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Feşāfeş idüp çün perī-murġ-ı tīr
   Tireng-i kemāndan ider vehm **şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 530). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege **şīre** zūr
   Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [şīre, -e]

şīr: *Aslan.*

1. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege **şīre** zūr
   Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [şīre, -e]

şīr: *Aslan.*

1. Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
   Bu işden olur kīne-ver hem-çü **şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Bu cānibde sulṭān-ı ṣāḥib-serīr
   Bu işden olur kīne-ver hem-çü **şīr**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 276). [şīr,]

şīr: *Aslan.*

1. Egerçi eli vü ayaġı ḳaṣīr
   Velī pençesinde olur mūr **şīr** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 30). [şīr,]*

şiʿr: *Vezinli söz.*

1. Nice **şiʿr** fikri giyā vü ṣaʿīr
   Kişiyi ider lāl olsa Žahīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 33). [şiʿr,]*

şīrān-ı rūyīn-ceng: *Savaşı alt üst eden,mahveden aslanlar.*

1. Ṭolar deşte **şīrān-ı rūyīn-ceng**
   Olur mesken-i āhū-yı Çīn teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 129). [şīrān-ı rūyīn-ceng,]*

şīrāz: *Şiraz şehri.*

1. Egerçi ki **Şīrāzı** Saʿdī öger
   Bunı görse itmezdi aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 225). [şīrāzı, -ı]*

şīrāz: *Şiraz şehri.*

1. Egerçi ki **Şīrāzı** Saʿdī öger
   Bunı görse itmezdi aña naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 225). [şīrāzı, -ı]*

şīr-ceng: *Kavganın cengin savaşın aslanı.*

1. O **şīr-cenge** defʿī şu deñlü ʿuḳāb
   Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [şīr-cenge, -e]*

şīr-ceng: *Kavganın cengin savaşın aslanı.*

1. O **şīr-cenge** defʿī şu deñlü ʿuḳāb
   Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [şīr-cenge, -e]*

şīr-çeng: *Aslan pençeli.*

1. Biri birisīne uruban ḫadeng
   İder tīr-i cengin iki **şīr-ceng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1026). [şīr-ceng,]*

şīr-çeng: *Aslan pençeli.*

1. Biri birisīne uruban ḫadeng
   İder tīr-i cengin iki **şīr-ceng** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1026). [şīr-ceng,]*

şīr-gīr: *(Fa.) Arslanı yakalayan.*

1. Cuvān-baḫta bir tīġ urur ol dilīr
   Dutar ḳarşu şemşīr aña **şīr-gīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 908). [şīr-gīr,]*
2. Urur ṣoñra bir gürz aña **şīr-gīr**
   Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [şīr-gīr,]*

şīr-i ceng: *Savaşın aslanı.*

1. Pelengine pūş olmış ol **şīr-i ceng**
   Gören ṣanur idi hemānā peleng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 951). [şīr-i ceng,]*

şīr-i ḫurūşāndur: *Coşan/coşkulu aslan.*

1. Çü rezm ola **şīr-i ḫurūşāndur** ol
   Çü bezm ola ebr-i dür-efşāndır ol

(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 59). [şīr-i ḫurūşāndur, -dur]

<u>şīr-i jiyān:</u> *Kükremiş aslan.*

1. Ura naʿra çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur kūhda gürbe **şīr-i jiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 650). [şīr-i jiyān,]*
2. Şikārı görüp çün olalar revān
   Ḫalāṣ olmaz olursa **şīr-i jiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 126). [şīr-i jiyān,]*
3. El urdı yine ol iki pehlevān
   Ḫurūşān-ı cūşān çü **şīr-i jiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 942). [şīr-i jiyān,]*

<u>şīr-i jiyān:</u> *Kükremiş aslan. II Ele avuca girmez aslan.*

1. Degül tīġ-ı ejder idi cān-sitān
   Berāber aña pīl ü **şīr-i jiyān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 630). [şīr-i jiyān,]*

<u>şīr-i jiyāna:</u> *Kükremiş aslan.*

1. Ḳaçan ṣalsa **şīr-i jiyāna** kemend
   İderdi hemīn gürbe mānendi bend
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 139). [şīr-i jiyāna, --a]

<u>şīr-i mest:</u> *Kendinden geçmiş, azgın arslan.*

1. Sipāh içre Sulṭān-ı Yezdān-perest
   Gezer gürg arasında ṣan **şīr-i mest**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 172). [şīr-i mest,]

<u>şīr-i ner:</u> *Erkek aslan.*

1. Varup ḫaṣma ḳarşu ḳażāya siper
   Olur ṣubḥa dek ol iki **şīr-i ner** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 544). [şīr-i ner,]*

<u>şīr-i ner:</u> *Erkek aslan II cesur ve kendine güvenen kimse.*

1. Oḳıdup didi beglere **şīr-i ner**
   Ki ʿahdine durmadı ol bed-güher
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 955). [şīr-i ner,]
2. Bilinür çü Fūra varan her ḫaber
   İder leşkerin cemʿ hemān **şīr-i ner**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 950). [şīr-i ner,]
3. İder beglere Keyd defʿi ḫaber
   Ki ḥāżır oluñ irdi bir **şīr-i ner** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 390). [şīr-i ner,]*
4. İşidüp çeri vaṣfını **şīr-i ner**
   İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 121). [şīr-i ner,]*
5. Nebī fetḥden virdüginden ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol **şīr-i ner** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 598). [şīr-i ner,]*

<u>şīr-i nerler:</u> *Erkek aslan.*

1. İdüp kīneden **şīr-i nerler** ḫurūş
   Yine itdi ṭūfān-ı ḫūnīn cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 363). [şīr-i nerler, -ler]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı.*

1. Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevs̲er-mis̲āl
   Ṭolu idi **şīrīn** ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı.*

1. Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevs̲er-mis̲āl
   Ṭolu idi **şīrīn** ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı.*

1. İder süddе **şīrīn** olıcak şarāb
   Çü turş ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 387). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı.*

1. İder süddе **şīrīn** olıcak şarāb
   Çü turş ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 387). [şīrīn,]*

<u>şīrīn:</u> *Tatlı.*

1. Egerçi ki **şīrīndür** āb-ı zülāl
   Ziyāde olıcak getürür melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 165). [şīrīndür, -dür]*

şīrīn: *Tatlı.*

1. O vech ile **şīrīn** ü muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 5). [şīrīn,]*

şīrīn-ṣadā: *Tatlı ses.*

1. Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi **şīrīn-ṣadā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 8). [şīrīn-ṣadā,]*

şīrīn-ṣadā: *Tatlı ses.*

1. Bulur şāh her ṭayrdan bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi **şīrīn-ṣadā** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 8). [şīrīn-ṣadā,]*

şīrīn-zebān: *Far. Tatlı dilli.*

1. Bulurlar risālet içün bir cuvān
Suḫan-dān u dānā vü **şīrīn-zebān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 272). [şīrīn-zebān,]*

şīrīn-zebān: *Far. Tatlı dilli.*

1. Bulurlar risālet içün bir cuvān
Suḫan-dān u dānā vü **şīrīn-zebān** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 272). [şīrīn-zebān,]*

şirk: *Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.*

1. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
İder ẓulm ile **şirkden** pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [şirkden, -den]*

şirk: *Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.*

1. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
İder ẓulm ile **şirkden** pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [şirkden, -den]*

şīr-mest: *Sütün tesiriyle kendinden geçmiş kimse.*

1. Gire çünki bir kīseye iki dest
Tehī olur elbette iy **şīr-mest** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 160). [şīr-mest,]*

şīr-mest: *Sütün tesiriyle kendinden geçmiş kimse.*

1. Gire çünki bir kīseye iki dest
Tehī olur elbette iy **şīr-mest** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 160). [şīr-mest,]*

şīr-pençe-i yel-i pīl-ten: *Iri vücutlu pehlivanın aslan pençesi.*

1. Muḳaddem cuvān-baḫt-ı şemşīr-zen
Ḳ'o **şīr-pençe-i yel-i pīl-ten** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 518). [şīr-pençe-i yel-i pīl-ten,]*

şīşe: *Şarap şişesi, kadehi.*

1. Dizer yine senge urur **şīşeyi**
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [şīşeyi, -yi]*

şīşe: *Şarap şişesi, kadehi.*

1. Dizer yine senge urur **şīşeyi**
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [şīşeyi, -yi]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Eger **şīşeye** ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [şīşeye, -y, -e]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Eger **şīşeye** ṭaşa itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [şīşeye, -y, -e]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Eger şīşeye ṭaşa itse naẓar
Olup **şīşe** dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [şīşe,]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Eger şīşeye ṭaşa itse naẕar
Olup **şīşe** dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 18). [şīşe,]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Olupdur o cennet perīler yiri
Olur **şīşeye** cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [şīşeye, -y, -e]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Olupdur o cennet perīler yiri
Olur **şīşeye** cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 192). [şīşeye, -y, -e]*

<u>şīşe:</u> *Şişe II Gönül.*

1. Bilür şāhuñ ol itdügi maṭlabı
İder **şīşesin** pür ṣudan ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 238). [şīşesin, -(s)i, -n]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Elinden düşüp **şīşesi** nā-gehān
Şikeste olup oldı ābı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 241). [şīşesi, -si]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Olur **şīşeye** çün bu sırr-ı ʿacīb
Bilür şāha ol ṣu degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 243). [şīşeye, -y, -e]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. İder **şīşeler** gerçi āyīne-vār
Ḫavādiṣ ṭaşıyla virür inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 63). [şīşeler, -ler]*

<u>şīşe:</u> *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Ḳoyupdur velī **şīşeye** ʿālemi
Perī gibi maḥbūs idüp ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 73). [şīşeye, -y, -e]*

<u>şīşe-bāz-ı sipihr:</u> *Gökyüzünün şişelerle hüner gösteren, oyunlar yapan kimsesi.*

1. Ḫaẕer it ki bu **şīşe-bāz-ı sipihr**
Ṣunar zehr itmez kimesneye mihr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 79). [şīşe-bāz-ı sipihr,]

<u>şīşe-bāz-ı sipihr:</u> *Gökyüzünün şişelerle hüner gösteren, oyunlar yapan kimsesi.*

1. Ḫaẕer it ki bu **şīşe-bāz-ı sipihr**
Ṣunar zehr itmez kimesneye mihr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 79). [şīşe-bāz-ı sipihr,]

<u>şitāb:</u> *Acele etmek.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ **şitāb**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 26). [şitāb,]

<u>şitāb:</u> *Acele etmek.*

1. İder dār-ı dīnī ḳuṣūrı ḫarāb
Ṣaḳın hedmine ḳılma anuñ **şitāb**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 26). [şitāb,]

<u>şitāb:</u> *Acele, sür'at, ivme, seğirtme.*

1. Muʿallim tekāver iderdi **şitāb**
Ḳılurdı ne ḳalbe irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 195). [şitāb,]*

<u>şitāb:</u> *Acele, sür'at, ivme, seğirtme.*

1. Muʿallim tekāver iderdi **şitāb**
Ḳılurdı ne ḳalbe irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 195). [şitāb,]*

<u>şitāb:</u> *Acele, sür'at, ivme, seğirtme.*

1. Hemīn berḳ idi eyleyicek **şitāb**
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [şitāb,]*

<u>şitāb:</u> *Acele, sür'at, ivme, seğirtme.*

1. Hemīn berḳ idi eyleyicek **şitāb**
Cehende çü āteş revende çü āb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 165). [şitāb,]*

şitāb eyleyüp: *Acele etmek, seğirtmek.*

1. Göre çünki şāhīn şikārın şehā
   Şitāb eyleyüp germ olur iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 374). [şitāb eyleyüp, -yüp]*

şitāb iderler: *Acele etmek.*

1. Şaçın meyzer idüp iderler şitāb
   İder şek görürse birin āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 209). [şitāb iderler, -er, -ler]*

şitāb idüp: *Acele etmek.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 199). [şitāb idüp, -üp]*

şitāb itmek: *Seğirtmek, koşturmak.*

1. Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
   Ḳalur yine ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 9). [şitāb itmek,]*

şitāb itse: *Acele etmek, Elini çabuk tutmak.*

1. Şitāb itse şāhīn idüben sitīz
   Olur ṣayda ḳullāb-ı çengāl tīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 385). [şitāb itse, -se]*

şitāb idüp: *Acele etmek.*

1. İdüp baḥrüñ içinde māhī şitāb
   Şitābān olur çerḫde āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 95). [şitāb idüp, -üp]*
2. İdüp rūḥınuñ şāhbāzı şitāb
   Mekān-ı ḳadīme gelür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 175). [şitāb idüp, -üp]*

şitābān: *Acele ile giden, acele eden, çabuk giden, seğirten.*

1. Şitābende altında pīl-i sütürg
   Şitābān hem üstinde derrende gürg *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [şitābān,]*
2. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
   Ḳażā vü ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 161). [şitābān,]*

şitābān olup: *Acele etmek, çabuk gitmek, seğirtmek.*

1. Şitābān olup pes cihān-pehlevān
   Ḫavāle ider ḫaṣma āhen-sinān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 997). [şitābān olup, -up]*
2. Şitābān olup raʿd-veş pehlevān
   Demān oldı altında esb-i revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1029). [şitābān olup, -up]*

şitābān olur: *Acele etmek, çabuk gitmek, seğirtmek.*

1. İdüp baḥrüñ içinde māhī şitāb
   Şitābān olur çerḫde āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 96). [şitābān olur, -ur]*

şitābān-semend: *Aceleci at çevik at.*

1. Çü ʿömr-i cuvānī **şitābān-semend**
   Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı ḳaddi bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 159). [şitābān-semend, -ān]*

şitābān-semend: *Aceleci at çevik at.*

1. Çü ʿömr-i cuvānī **şitābān-semend**
   Çü ḳavs-i ḳuzaḥ boynı ḳaddi bülend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 159). [şitābān-semend, -ān]*

şitāben: *Acele etmek, seğirtmek, koşmak.*

1. Şitābende altında pīl-i sütürg
   Şitābān hem üstinde derrende gürg *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 947). [şitābende, -de]*

şitāben: *Acele etmek, seğirtmek, koşmak.*

1. Şitābende altında pīl-i sütürg
   Şitābān hem üstinde derrende gürg *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 947). [şitābende, -de]*

şôbān: *Çoban.*

1. Gezer gelle gelle olup gūsfend
   Şobānı yoḳ irmez birine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 40). [şobānı, -ı]*

şol: *T. Şu, o.*

1. Siyeh gerd içinde münīr āfītāb
   Ya **şol** germ idi kim virür gīce tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [şol,]*

şol: *T. Şu, o.*

1. Siyeh gerd içinde münīr āfītāb
   Ya **şol** germ idi kim virür gīce tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [şol,]

şol: *Şu, o, bu.*

1. Açar **şol** ḳadar murġ ardınca bāl
   Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [şol,]

şol: *Şu, o, bu.*

1. Açar **şol** ḳadar murġ ardınca bāl
   Ki uçmaġa bālinde ḳalmaz mecāl
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 277). [şol,]

şol: *Şu, o, bu.*

1. Aşup **şol** ḳadar urdular seng ü tīr
   Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [şol,]*

şol: *Şu, o, bu.*

1. Aşup **şol** ḳadar urdular seng ü tīr
   Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [şol,]*

şol: *Şu, o, bu.*

1. Döker bezmine **şol** ḳadar nuḳl şāh
   Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [şol,]

şol: *Şu, o, bu.*

1. Döker bezmine **şol** ḳadar nuḳl şāh
   Ki şekkerden olur ṣan ol bezm-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 71). [şol,]

şol: *T. Şu, o.*

1. Riyāżetde **şol** deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [şol,]*

şol: *T. Şu, o.*

1. Riyāżetde **şol** deñlü bulmış kemāl
   Perī gibi pervāz ider bāli bāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 261). [şol,]*

şol: *T. Şu, o.*

1. Şehe **şol** ḳadar gönderür armaġan
   Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [şol,]*

şol: *T. Şu, o.*

1. Şehe **şol** ḳadar gönderür armaġan
   Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 373). [şol,]*

şol: *T. Şu, o.*

1. Ne **şol** deñlü vir kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [şol,]

şol: *T. Şu, o.*

1. Ne **şol** deñlü vir kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [şol,]

şol: *T. Şu, o.*

1. Baña daḫı **şol** ʿizzi virdi İlāh
   İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [şol,]

şol: *T. Şu, o.*

1. Baña daḫı **şol** ʿizzi virdi İlāh
   İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [şol,]

şol: *Şu, o, bu.*

1. İder **şol** ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
   Ki uġurluġa tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 195). [şol,]*

şol: *Şu, o, bu.*

1. İder **şol** ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
   Ki uġurluġa tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 195). [şol,]*

şol deñlü: *O denli, o kadar.*

1. İderler kemend ile **şol deñlü** zūr
   Ki bī-tāb olup düşdi iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 925). [şol deñlü,]*

şol ḳadar: *1. Şu kadar. 2. Pek çok.*

1. İder ʿadlde **şol ḳadar** ihtimām
   Ki muḥtāc olmaz ḫavāṣa ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 167). [şol ḳadar,]*

şorba: *Çorba.*

1. Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
   Ne **şorbā** ne büryān bilürler ne nān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 106). [şorbā,]*

şöyle: *Şöyle.*

1. Virürdi silāḥ u seleb **şöyle** tāb
   Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 219). [şöyle,]*
2. Zemīni sipeh **şöyle** pā-māl ider
   Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 233). [şöyle,]*
3. Olur **şöyle** germ āteş-i kār-zār
   Çıḳar miġfer ü gözlerinden şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 243). [şöyle,]*
4. Yire **şöyle** teʾsīr ḳılmışdı ḳan
   Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 279). [şöyle,]*
5. Ḳovup **şöyle** ḳırdı yine ḫalḳ-ı Rūm
   Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [şöyle,]*
6. Atıldı yine **şöyle** tīr-i ḫadeng
   Havāda havāya ki rāh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 641). [şöyle,]*
7. Kişi olmadın **şöyle** fermān-revā
   Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 849). [şöyle,]*
8. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
   Üşer yimege küşteyi **şöyle** mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [şöyle,]*
9. Dökildi yire cengde **şöyle** tīr
   Döşendi yire şanki oḳdan ḥaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [şöyle,]*
10. Alayın düzer **şöyle** Sulṭān-ı Rūm
    Felekde düzüldi şanasın nücūm *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 117). [şöyle,]*
11. Virem ʿadl ile dāda **şöyle** revāc
    Ki şemʿ ile şarşar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [şöyle,]*
12. Bu kālāyı nesc eyleyen pür-hüner
    Bu efsāneden **şöyle** virdi ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 132). [şöyle,]*
13. Ṣabā yili ḫışm ile **şöyle** eser
    Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [şöyle,]*
14. Çıḳar **şöyle** ḳandan sipihre buḫār
    Kenārı sipihrüñ olur lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 813). [şöyle,]*
15. Nice ġarḳ oldıysa toza libās
    Dutar ḳalb mirʾātını **şöyle** pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 790). [şöyle,]*
16. Silāḥ u seleb baġlayup ol dilīr
    Çıḳar ḫaymeden **şöyle** kim mest-i şīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 750). [şöyle,]*
17. Baña **şöyle** emr eylemişdür Ḫudā
    Olam cümle mekrūhlara reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 267). [şöyle,]*
18. Ol iki ser-efrāzlar du dilīr
    Biri birine urdılar **şöyle** tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 900). [şöyle,]*
19. Urar **şöyle** ḫışm ile gürz-i girān
    Elinde siperden görinmez nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 913). [şöyle,]*
20. Olur bir zamān **şöyle** meydān tehī
    Muhanṭās urur naʿralar geh gehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 455). [şöyle,]*
21. İder **şöyle** gülbang ḫārā-şikāf
    Ki bīm ile per dökdi Sīmurġ-ı Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 519). [şöyle,]*
22. İder **şöyle** gerdūnlarından ḫışār
    Ki bulmaz ṣabā geçmege reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 579). [şöyle,]*
23. Tünük itdi **şöyle** tenī tāb-ı ḫʷar
    Ki olmaz olur kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 81). [şöyle,]*
24. Saña **şöyle** emr eyledi ol Eḥad
    Yapasın ki Yeʾcūc ü Meʾcūce sed *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 61). [şöyle,]*
25. Daḫı iy cihān-gīr-i ṣāḥib-vaḳār
    Saña **şöyle** emr itdi Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 66). [şöyle,]*
26. Bunı **şöyle** ḫalḳ eylemişdür Ḫudā
    Ki kimseye olmaya bāḳī şehā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 113). [şöyle,]*
27. Anı **şöyle** beñzer ki itdüñ kebāb
    Eyü varmaduñ kendüñ itdüñ ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 81). [şöyle,]*
28. Ḫaremde nişār itdi **şöyle** direm
    Diremden ṭoḳunmazdı yire ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 197). [şöyle,]*
29. Olur **şöyle** ol esb-i çūbīn revān
    Ki bir mīl menzil olurdı her an *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 93). [şöyle,]*

söyle: *Söylemek.*

1. Ṭolar toz ile çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne **söyler** zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [söyler, -r]
2. Ḳamu zīr-i destüm şanurdum cihān
   Baña beglerüm **söyler** imiş yalan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [söyler, -r]

şöyle: *Demek, söylemek.*

1. Mey-i surḫ idi ʿārıżı laʿl-i cām
   Şeker-nuḳl idi **söyledügi** kelām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 646). [söyledügi, -düg, -i]*
2. Düzüp çīniler muṭribān ile sāz
   Ki **söyleye** her biri bir dürlü rāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 668). [söyleye, -ye]*
3. Çü **söylemeye** bir kelāmı faṣīḥ
   Melīḫ ise güyende olur ḳabīḥ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 19). [söylemeye, -me, -y, -e]*
4. Dili yoḳ-durur **söyleye** çün mezār
   Berāber olur bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 229). [söyleye, -ye]*

söyle: *Konuşmak.*

1. Aña hīç lāzım degül tercümān
   Murādı bilür **söylemeden** zebān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 208). [söylemeden, -me, -den]

söyle: *Öyle, şu türlü, şunun gibi, şuna benzer biçimde.*

1. Benüm himmetüm **şöyle** eyle bülend
   Sürem ʿarṣa-i āsumāna semend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 19). [şöyle,]*

söyle: *Dile getirmek, söylemek.*

1. Çü **söylendi** sulṭāna evṣāf-ı āb
   İder meyl āba şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 129). [söylendi, -n, -di]*

şöyle: *Öyle II şu şekilde.*

1. Pül-i tārdan **şöyle** ider güẕer
   Ki ḫayrān ḳala kim iderse naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 81). [şöyle,]*

söyle: *Söyle.*

1. Didi şāha var eyle bizden selām
   Dilümden benüm **söyle** bir ḳaç peyām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 706). [söyle,]

söyle: *Söylemek, demek.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
   Bize **söyle** ḫālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [söyle,]*

şöyle: *Söylemek, demek.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
   Bize **söyle** ḫālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [söyle,]*

şöyle: *Söylemek, demek.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy zīver-i taḫt u tāc
   Bize **söyle** ḫālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 378). [söyle,]*

söyle: *Demek.*

1. Didi gide var bizden eyle selām
   Duʿā eyleyüp **söyle** birkaç peyām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 274). [söyle,]

şöyle: *Demek, söylemek.*

1. Maḥallinde **söyle** sözüñ Ḫusrevā
   Ki bī-vaḳt sözden çoḳ olur ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 243). [söyle,]*

söyle ki: *Şu şekilde, şuna benzer.*

1. Ṣu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
   Yürür idi **şöyle ki** ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [şöyle ki,]*

şu: *Su: su.*

1. Ġurūb ide çün çeşmde āfītāb
   Düşer tābişinden günüñ **şuya** tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 96). [şuya,]

şu: *T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.*

1. Elinde ya ol ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 70). [şu,]
2. Çözer tūġ ol **şu** ki müşg-i siyāh
   Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [şu,]*
3. Ḳara tozıda ḳurş-ı ḫurşīd ü māh
   Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 166). [şu,]*
4. İderler **şu** deñlü ġanāyīmi cemʿ
   Ki ne göz görüp ne işitmişdi semʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 483). [şu,]
5. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
   Yiri iki ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 451). [şu,]*
6. Şu kim itmeye dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
   Olur meskeni iki ʿālemde nār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 453). [şu,]*
7. Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
   Tezerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [şu,]*
8. Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
   Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 329). [şu,]*
9. Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
   Yiri tācum üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 331). [şu,]*
10. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
    Ḳaçan ḳarḳarandan **şu** kim şīrdür
    (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 148). [şu,]
11. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuşūr
    Ola ṭāḳ aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 403). [şu,]*
12. Şu kim ḳılmaya sözüme iʿtimād
    Resūl-i Ḫaḳa itmeye iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 45). [şu,]*
13. Şu kim itmeye reʾy-i pāk ile kār
    İder ʿāḳıbet ser-nigūn rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 397). [şu,]*
14. Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
    Şu gibi revān yel gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [şu,]*
15. Şu vaḳtin yeg olur kebehden ḫarīr
    Ki devlet bulup olmayasın ḫaḳīr
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [şu,]
16. Şu ḫāṣıyyeti saña virmiş İlāh
    Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [şu,]*
17. Şu kim cedd-i İsḥāḳ ola hem Ḫalīl
    ʿAceb mi ʿazīz itse anı Celīl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 95). [şu,]*
18. Şu kim anda yoḳdur zebān u cenān
    Niçün ehl-i derd ide ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 181). [şu,]*
19. Şu kim olmaya sikke-ṣūret şehā
    Ola mı ululuġa hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 185). [şu,]*
20. Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
    Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
    (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 201). [şu,]
21. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
    Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu ṭarīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 41). [şu,]*
22. Şu kim ne ḳalem ehli ola ne tīr
    Ṣaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [şu,]*
23. Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
    Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [şu,]*
24. Şu cirmi ki ʿafv idesin ḳılma yād
    Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 39). [şu,]*
25. Şu kim dūr-ı endīş ü dānā ola
    Bunuñ gibi fiʿl olmaz aña revā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 203). [şu,]*
26. Göre hem nice batduġın āfitāb
    Şu mı maġrib-i şems yāḫud türāb
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [şu,]
27. Şu kim itmeyüp vehm ide naẓar
    Görür idi ḫūt u ḫamelden eser *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 25). [şu,]*
28. Şu kim ḳorḳa Allāhdan iy ḫıdīv
    Göricek anı vehm ider nerre-dīv
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 245). [şu,]
29. Göñül mülkin evhām ider pāy-māl
    Şu resme ki taʿmīre ḳalmaz mecāl
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 432). [şu,]
30. Şu kim ola maṭlūbı bu kīmyā
    Benüm cevherüm eylesün tūtiyā
    (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 93). [şu,]

<u>şu:</u> *Su.*

1. Şu içinde rūşen güher-dār-ı tīġ
   Güneş idi olmış şafaḳ aña mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 273). [şu,]*
2. Ḳovup ḳırdı varınca şuya sipāh
   Şuyı geçmege virmedi iẓn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 440). [şuyı, -yı]*
3. Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
   Alur ḥişşesin **şu** içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 302). [şu,]*
4. Şudan aluram gerçi dōlāb-vār
   Yine eylerem şuya ammā niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 291). [şudan, -dan]*
5. Şudan aluram gerçi dōlāb-vār
   Yine eylerem **şuya** ammā niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 292). [şuya, -y, -a]*
6. Yapup pul **şu** yüzinde bināy-ı dehr
   Şanasın ser-ā-ser zemīñ oldı baḥr
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [şu,]
7. Zer-evrāḳı eyler muraṣṣaʿ seḥāb
   Şu rūşenliginden olur āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 20). [şu,]*
8. Görür tāb-ı ḫūrdan irişür żarar
   Ḳaçup sāyeye bīd **şuya** düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 66). [şuya, -y, -a]*
9. Neyi isteyüp devr ider āsumān
   Nişānın arar sū-be-sū **şu** revān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 128). [şu,]*
10. Ne insāna **şu** var ne esbe giyāh
    Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [şu,]

11. İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi **şu** yüzinde niçe yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [şu,]*
12. ʿAceb midür itdügi deryā żarar
Taḥammül mi eyler **şu** içre şeker *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 302). [şu,]*
13. Ṣala āba āteş ḳaçan baḫr-i telḫ
Deñiz **şuyı** gibi ider kāmı telḫ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 168). [şuyı, -yı]*
14. Olur şīşeye çün bu sırr-ı ʿacīb
Bilür şāha ol **şu** degildür naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 244). [şu,]*
15. Bir ay itdiler Ḫıżr ile cüst ü cū
Ne cānibdedür bilmediler o **şu** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 248). [şu,]*
16. Ṣudan kim degildür şarāb-ı hevā
Saʿādet anuñ kim içüp mest ola *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 17). [şudan, -dan]*
17. Bilür şāhuñ ol itdügi maṭlabı
İder şīşesin pür **şudan** ol nebī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 238). [şudan, -dan]*
18. Ṣalar çeşmeye tā ki gide gümān
Düşicek **şuya** māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 236). [şuya, -y, -a]*
19. Yanup yaḳıluban remād oldı nār
Döküp eşk seylin **şu** aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 194). [şu,]*

<u>şu:</u> *T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.*

1. Benem mālik-i baḫr iy tāc-ver
Baña rāmdur **şuda** her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [şuda, -da]*

<u>şu:</u> *Su.*

1. Ṣu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
Yürür idi şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 271). [şu,]*
2. Ḫavādiṣ ṭaşından uşanan sebū
İçinde ḳala mı anuñ hīç **şu** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 342). [şu,]*
3. İde çeşme-i ḫuşka çün iltifāt
Aḳıdur **şu** yirine Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 14). [şu,]*
4. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan **şu** degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [şu,]*
5. Çü şām irişüp oldı hengām-ı ḫʷāb
Göründi **şuda** şemʿ-i ḫurşīd-tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 50). [şuda, -da]*
6. Giderken görür yine ol tāc-ver
Teni āteşīn çaġz **şuda** gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 264). [şuda, -da]*

<u>şu:</u> *Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.*

1. Kılıcdan **şunuñ** gibi çoḳ ḳan olur
Ṣanur kim görürse ki ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 283). [şunuñ, -nuñ]*
2. İderler **şunuñ** gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 645). [şunuñ, -nuñ]*

<u>şu:</u> *Şu, işaret sıfatı.*

1. O deryālar içinde her pīl-i mest
Şu mevc idi yanında gerdūn-ı pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 162). [şu,]*
2. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 231). [şu,]*
3. Şu resme iki leşker itdi ḫurūş
Ki lerzān olurdı o meydānda gūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 647). [şu,]*
4. Şu deñlü degüldi silāḥ-ı sipāh
Demür maʿdeni oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 309). [şu,]*
5. Şu deñlü niṣār eyleyem ḫalḳa genc
Ki dünyā içün çekmeye kimse renc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 277). [şu,]*
6. Şu saʿy ile baġlamışam ben de bel
Ki Firdevsī-i Ṭūsiye uram el *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 49). [şu,]*
7. Kişiye **şu** deñlü gerekdür ʿulūm
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [şu,]*
8. Çekerler simāṭa **şu** deñlü niʿam
Olur cümle ẕevvāḳlar ḳaddi ḫam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 75). [şu,]*
9. Şu deñlü niṣār itdi bezm içre zer
Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [şu,]*
10. Şu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
Ki ḳalmadı maḫzende zerden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 107). [şu,]*
11. Ḳopardı **şu** vech ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan yapardı ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [şu,]*
12. Şu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına döndi zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 409). [şu,]*
13. Şu deñlü çekildi sütūr-ı demān
Selāṭīn ṣıṭablına döndi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 411). [şu,]*
14. Şu deñlü yıġıldı metāʿ-ı ṣemīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 413). [şu,]*
15. Olurlar **şu** deñlü leʾālī-feşān
Ki ṣarrāf ṣandūḳı oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 415). [şu,]*
16. Alındı **şu** deñlü külüng ü peleng
Ki Sindi külüng ü peleng itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 143). [şu,]*
17. İderler **şu** deñlü şeh üzre niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [şu,]*

18. Şu eşyāya kim ola ṭārī ufūl
Ḥudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 241). [şu,]*
19. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
Diyen nār lafẓın yaḳardı zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 83). [şu,]*
20. Şu şehlügi kim virdi saña ʿavām
Şaḳın kim elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [şu,]
21. Şu tedbīri ḳıl ḫaşma iy kīne-ḫᵛāh
Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [şu,]*
22. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [şu,]
23. Ḳo kibri **şu** vech ile ḳıl ʿadl ü dād
Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [şu,]
24. Şu ḳolda ki var ḳābiliyyet şehā
Ne himmet ki eylerseñ olur sezā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [şu,]
25. Şu vech ile depren sen iy şehriyār
Ki maḥşerde olmayasın şermsār
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [şu,]
26. Şu dōlāb kim döndüre anı bād
Anuñ devrine ola mı iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 219). [şu,]*
27. Şu niʿmet ki ola şehā nā-güvār
Helāk eyler olanı bisyār ḫᵛār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 257). [şu,]*
28. Bize ol leʾālīden idüp niṣār
Şu vażʿ ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [şu,]*
29. Olup encümen eyledi deşti ceng
Şu resme ki şāha zemīn oldı teng
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 84). [şu,]
30. Şu göz kim aña cevheri tūtiyā
Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 93). [şu,]*
31. Şu kāmil ki her ḥaḳḳa inṣāf ider
Dimez baña kim ögünür lāf ider
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 41). [şu,]

şu: *Su.*

1. Seḥer geh doġuncaḳ **şudan** āfītāb
Yaḳar her neye kim ṭoḳunursa tāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 393). [şudan, -dan]
2. Ḳamu ṭıfl mānendi yārī-künān
Ne **şuya** olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 202). [şuya, -ya]*

şu: *Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.*

1. Ḳovup ḳırdı varınca **şuya** sipāh
Şuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 439). [şuya, -y, -a]*
2. İçi āb-ı serd ile pürdür şarāb
Ḳarışur ne mey **şuya** ne ḫamra āb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 546). [şuya, -y, -a]

şu: *Su. Nihāl-i serv-i bālāñuñ görenler ʿaksini şuda.*

1. Furāt içre hem nīze-i cān-güdāz
Görinür **şuda** hem-çü māhī-i mār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 276). [şuda, -da]
2. Şuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān zemīn ḳaʿrı içinde mār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 9). [şuda, -da]
3. Döner āb-ı germābeye māy-ı şaṭ
Kebābī olur **şuda** māhī vü baṭ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 26). [şuda, -da]*
4. Şuda baṭ açup zāġ gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [şuda, -da]
5. Ya ʿaks-i hilāl idi **şuda** ʿayān
İçinde anuñ şems-i devlet nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 45). [şuda, -da]*
6. Ḫıżır ṭūṭī āyīne-i ṣāfī āb
Cemālini gördi **şuda** bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 210). [şuda, -da]*
7. Çü dōlābda **şuda** yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 19). [şuda, -da]*

şu: *Su II dağların gözyaşları, dağların özündeki kaynak suları.*

1. Ola gül-sitān aḳa āb-ı zülāl
Getürmeye baḳsañ ne **sūya** melāl
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 404). [sūya, -y, -a]

şu: *"Şu" işaret sıfatı.*

1. Şu başa ki lutfuñ geyüre külāh
Anı kimse ḫāṣā ide ḫāk-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 45). [şu,]*
2. Şu şemʿa ki virmeye ḫurşīdi nūr
Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 28). [şu,]*

şu deñlü: *O kadar.*

1. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
Olur sīnesi ẓahr-ı ḫūta mümās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 175). [şu deñlü,]*
2. Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 209). [şu deñlü,]*

3. O şīr-cenge defʿī **şu deñlü** ʿuḳāb
   Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [şu deñlü,]*
4. Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫᵛār olur
   Ki minḳārı vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 293). [şu deñlü,]*
5. Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
   Olur muġtenem yine cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 251). [şu deñlü,]*
6. Degülmiş kenārında **şu deñlü** ḳan
   Ki tā ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 111). [şu deñlü,]*
7. Şu deñlü gerekdür şehā ḫord u ḫᵛāb
   Kişinüñ ki olmaya cismi ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 105). [şu deñlü,]*
8. Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
   Ki yoḳ ḥaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 133). [şu deñlü,]*
9. Şu deñlü döker sīm fermān-revā
   Olur cümle müflisleri aġniyā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 177). [şu deñlü,]*
10. Şu deñlü ider renc şāh-ı cihān
    Dutar bir yüzin ṣanki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 179). [şu deñlü,]*
11. Şu deñlü taṣadduḳ ider şehriyār
    Olurlar ḳamu aġniyā ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 189). [şu deñlü,]*

<u>şu genci ki:</u> *Şu genci ki.*

1. Şu genci ki yıġmışdı Dārāb-Şah
   Anuñ zerresin görmez idi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 485). [şu genci ki,]*

<u>şu kim:</u> *Şöyle ki.*

1. Ḫudādan **şu kim** ḫavf ide iy ḫıdīv
   Ne ādem ide ḫavf anı görse dīv *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 223). [şu kim,]*

<u>şu kim:</u> *O kimse, kişi.*

1. Beşerden çü maḳṣūd ʿirfāndurur
   Şu kim bilmeye Ḫaḳḳı ḫayvāndurur *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 230). [şu kim,]*

<u>şubān:</u> *Far. Çoban.*

1. Ḳoyuna **şubān** ola derrende gürg
   İde mürdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [şubān,]*

<u>şubān:</u> *Far. Çoban.*

1. Ḳoyuna **şubān** ola derrende gürg
   İde mürdan ḫavf pīl-i sütürg *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 309). [şubān,]*

<u>şubān:</u> *Far. Çoban.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban **şübān**
   Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 151). [şübān,]*

<u>şubān:</u> *Far. Çoban.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban **şübān**
   Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 151). [şübān,]*

<u>şübhe:</u> *Şüphe.*

1. Nebī ḫod degül **şübhe** yoḳ iy ʿazīz
   Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [şübhe,]*

<u>şübhe:</u> *Şüphe.*

1. Nebī ḫod degül **şübhe** yoḳ iy ʿazīz
   Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [şübhe,]*

<u>şübhe:</u> *"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.*

1. Didi **şübhe** yoḳdur bizimdür ẓafer
   Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 385). [şübhe,]*

<u>şübhe:</u> *"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.*

1. Didi **şübhe** yoḳdur bizimdür ẓafer
   Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 385). [şübhe,]*

<u>şübhe:</u> *Şüphe.*

1. Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
   Nübüvvetde var **şübhe** ancaḳ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [şübhe,]*

<u>şübhe:</u> *Şüphe.*

1. Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var **şübhe** ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [şübhe,]

şübhe: *"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
Degül **şübhe** yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [şübhe,]

şübhe: *"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.*

1. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
Degül **şübhe** yoḳ maʿnisi yoḳ nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [şübhe,]

şübhesiz: *Kuşkusuz.*

1. Ki anı ide çünki mücrim ṭavāf
Olur **şübhesiz** āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 166). [şübhesiz,]*

şübhesiz: *Kuşkusuz.*

1. Ki anı ide çünki mücrim ṭavāf
Olur **şübhesiz** āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 166). [şübhesiz,]*

şübhesüz: *Elbette, şüphesiz.*

1. Bilür **şübhesüz** līk şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 407). [şübhesüz,]*

şübhesüz: *Elbette, şüphesiz.*

1. Bilür **şübhesüz** līk şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 407). [şübhesüz,]*

şūh: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

1. Getürdiler ol **şūḫı** biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [şūḫı, -ı]*

şūh: *İşveli, cilveli dilber/güzel.*

1. Getürdiler ol **şūḫı** biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 583). [şūḫı, -ı]*

şühūr: *Aylar.*

1. Gelüp şehrde durdı bir ḳaç **şühūr**
Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 115). [şühūr,]*

şukka: *(Bayrak; sancak için) Kumaş parçası.*

1. Açıldı şaḳāyıḳ gibi **şuḳḳalar**
Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 119). [şuḳḳalar, -lar]

şukka: *(Bayrak; sancak için) Kumaş parçası.*

1. Açıldı şaḳāyıḳ gibi **şuḳḳalar**
Ki gül-zār-ı bezme vire zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 119). [şuḳḳalar, -lar]

şukka: *(Bayrak; sancak için) Kumaş parçası.*

1. Yire **şuḳḳalardan** doḳınmazdı tāb
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 219). [şuḳḳalardan, -lar, -dan]*

şukka: *(Bayrak; sancak için) Kumaş parçası.*

1. Yire **şuḳḳalardan** doḳınmazdı tāb
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 219). [şuḳḳalardan, -lar, -dan]*

şükr: *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [şükür,]*

şükr: *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize virdi sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 379). [şükür,]*

şükr: *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 306). [şükür,]

şükr: *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Diye bunlara kör olsun ʿadū
Şükür kim saʿādet baña dutdı rū
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 306). [şükür,]

şükr idesin: *Teşekkür etmek.*

1. Gerek **şükr idesin** Ḫudāya şehā
Ziyāde olur şükr idicek ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 123). [şükr idesin, -e, -sin]*

şükr idicek: *Hoşnutluğunu bildirmek; niyaz etmek.*

1. Ziyāde olur **şükr idicek** niʿam
Ki küfrāna Kevşer ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 149). [şükr idicek, -icek]*
2. Gerek şükr idesin Ḫudāya şehā
Ziyāde olur **şükr idicek** ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 124). [şükr idicek, -icek]*

şükr idüp: *Hoşnutluğunu bildirmek; niyaz etmek.*

1. Ne niʾmet virür ise Perverdigār
Aña **şükr idüp** eyle luṭfın şümār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 148). [şükr idüp, -üp]
2. Tamām idicek seddi ol ser-firāz
Ḫudāya idüp şükr ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 112). [şükr idüp, -üp]*

şükr ider: *Hoşnutluğunu bildirmek; niyaz etmek.*

1. İder ḳayd u bend ile ḥabs anı şāh
İder şükr Yezdāna ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 596). [şükr ider, -er]*

şükrāne: *(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

1. Virüp nezr ü ḳurbān ider bī-ḥisāb
Ḫalāṣına **şükrāne** ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 360). [şükrāne,]*

şükr-gū: *Şükür eden.*

1. Ḳaçan niʿmet iḥsān idesin baña
Dilüm **şükr-gū** eyle defʿī saña *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 64). [şükr-gū,]*

şükr-i iḥsān: *İyiliğine şükretmek.*

1. Bu iḥsānuñ olmaya şükri tamām
Ola **şükr-i iḥsān** yanında künām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 10). [şükr-i iḥsān,]

şükr-i sipās: *Hamd etmek,şükretmek.*

1. Ḫaḳ ālāsına merd-i Yezdān-şinās
Gerek dāyimā ide **şükr-i sipās** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 234). [şükr-i sipās,]*

şükr-i sipās ide: *Hamd etmek,şükretmek.*

1. Ḫaḳ ālāsına merd-i Yezdān-şinās
Gerek dāyimā ide şükr-i sipās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 234). [şükr-i sipās ide, -e]*

şükūfe: *Çiçek.*

1. Şükūfe idüp sīm ü zerler niṣār
Görinmezdi gül-bergden cūy-bār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 9). [şükūfe,]

şükūfe: *Çiçek.*

1. Şükūfe idüp sīm ü zerler niṣār
Görinmezdi gül-bergden cūy-bār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 9). [şükūfe,]

şükūh: *Ululuk, görkem, heybet, azamet, şan, şevket.*

1. Olup pāy-dār ü olup üstüvār
Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 102). [şükūhı, -ı]*

şükür: *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. İder **şükr** Yezdāna Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [şükr,]*

sükür: *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. İder **şükr** Yezdāna Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [şükr,]*

<u>şükür:</u> *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Ḳamu şāhidin **şükr** idüp āşikār
Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [şükr,]*

<u>şükür:</u> *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Ḳamu şāhidin **şükr** idüp āşikār
Didiler firiştedür ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 811). [şükr,]*

<u>şükür:</u> *Görülen nimete mukabil izhar olunan kıymet-şinâslık.*

1. Bu iḥsānuñ olmaya **şükri** tamām
Ola şükr-i iḥsān yanında künām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 9). [şükri, -i]*

<u>şuʿle:</u> *Alev, ateş ışığı.*

1. Virür **şu**ʿ**le** gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [şuʿle,]*

<u>şuʿle:</u> *Alev, ateş ışığı.*

1. Virür **şu**ʿ**le** gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [şuʿle,]*

<u>şuʿle:</u> *Alev, ateş alevi.*

1. Sipāha ḥışār oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi **şu**ʿ**le** teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [şuʿle,]*

<u>şuʿle:</u> *Alev, ateş alevi.*

1. Sipāha ḥışār oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi **şu**ʿ**le** teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [şuʿle,]*

<u>sümār:</u> *Hesap, sayı.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne **şümār**
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [şümār,]*

<u>sümār:</u> *Hesap, sayı.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne **şümār**
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [şümār,]*

<u>sümār:</u> *Hesap, sayı.*

1. Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa **şümār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 72). [şümār,]*

<u>sümār:</u> *Hesap, sayı.*

1. Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa **şümār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 72). [şümār,]*

<u>şümār:</u> *Sayılı. II Tam.*

1. Ne niʿmet virür ise Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın **şümār**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 148). [şümār,]

<u>şümār:</u> *Sayılı. II Tam.*

1. Ne niʿmet virür ise Perverdigār
Aña şükr idüp eyle luṭfın **şümār**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 148). [şümār,]

<u>şūr idersen:</u> *Karışıklık, gürültü, kavga, fitne ortaya çıkarmak.*

1. Ne fāyide endīşe-i Dārufūr
İdersen sen anı düşer şehre şūr *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 142). [şūr idersen, -er, -se, -n]*

<u>şūr u şer:</u> *Şamata, gürültü ve kötülük.*

1. Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
Gözet olmasun mülkde **şūr u şer**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 110). [şūr u şer,]

<u>şūr-ı deryāyı:</u> *Denizin tuzluluğu.*

1. Yürür baḥrde çün felekde hilāl
İder **şūr-ı deryāyı** āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 44). [şūr-ı deryāyı, -yı]*

<u>sürūʿ itdi:</u> *Başlamak.*

1. Seḥerden durup ġusl idüp ser-fırāz
Namāza **şürūʿ itdi** ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 682). [şürūʿ itdi, -di]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [şütür,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
Cibāl üzre teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [şütür,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. İderler kemend ile şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup düşdi iki **sütūr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [sütūr,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. İderler kemend ile şol deñlü zūr
Ki bī-tāb olup düşdi iki **sütūr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 926). [sütūr,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
Olurdı pür ābiyle çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 85). [şütürler, -ler]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Şütürler kef-i pāyi olsa revān
Olurdı pür ābiyle çün puḫte nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 85). [şütürler, -ler]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [şütür,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [şütür,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā **şütür**
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [şütür,]*

<u>şütür:</u> *Deve.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā **şütür**
İki çeşmi ṭās idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 367). [şütür,]*

tā: *Değin, dek, kadar.*

1. Yire şöyle teʾs̲īr ḳılmışdı ḳan
   Bulınurdı **tā** gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 280). [tā,]*
2. Seḥerden irişince **tā** vaḳt-i şām
   İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 297). [tā,]*
3. ʿAlem gerdenine daḳuban kefen
   Gelür raḥm ide **tā** şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 478). [tā,]*
4. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
   Süre **tā** ki yine şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [tā,]*
5. Yine oldı deryā-yı cevşen revān
   Cihānda ḳopa **tā** ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 514). [tā,]*
6. Ne ḳula ki irişse żaʿf ü fütūr
   Muʿīn ola **tā** ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 114). [tā,]*
7. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
   Güneş tābı virmiye **tā** kim elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [tā,]*
8. Olup cünd-i İslāma ol muḳtedā
   Selāmetle **tā** Ḥaşre dek şāh ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 250). [tā,]*
9. Şu deñlü idem ẓulmden iḫtirāz
   Teẕerv ile pervāz ide **tā** ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [tā,]*
10. Degül meh felek ṣadrına urdı key
    Żarar itmeye **tā** ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 92). [tā,]*
11. Nebī ḫod degül şübhe yoḳ iy ʿazīz
    Ki gelmeye mānendi **tā** rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 54). [tā,]*
12. Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
    Ḥased mūcibi olmaya **tā** ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 104). [tā,]*
13. Bulam **tā** ki ḳānūnuñıla şifā
    Eġānī ola ben marīże devā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 709). [tā,]*
14. Varur istirāḥat mekānına şāh
    Muḳārin ola **tā** ki ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 582). [tā,]*
15. Tamām eyleyüp ceşni ṣāḥib-külāh
    Çeke Fūr-ı Hindūya **tā** kim sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 566). [tā,]*
16. Biri daḫı bir feylesūf-ı ʿazīz
    Ki gelmeye mānendi **tā** rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 550). [tā,]*
17. Oturur idi başum üstinde bāz
    Gelür duḫterem **tā** ki ol serv-i nāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 352). [tā,]*
18. Ḳıtāl eylerem **tā** olınca zebūn
    Ya ser-dār olam ya olam ser-nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 463). [tā,]*
19. Çekerler şehe raḫş-ı raḫşende-berḳ
    Semendin ki **tā** farḳ pūlāda ġarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 662). [tā,]*
20. ʿİvaż ḫayruñ önine eyler çü ṣad
    Mücāhid ḳalur ʿAdnde **tā** ebed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 708). [tā,]*
21. O keṣretde kūşişde her kīne-ver
    ʿAraḳ seyline ġarḳ olur **tā** kemer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 796). [tā,]*
22. Gele meclise **tā** ki Ḫāḳān-ı Çīn
    Ola şāh cenbinde mesned-nişīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 43). [tā,]*
23. Ki **tā** ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
    Niçe ura tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 3). [tā,]*
24. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
    Od ura ney-istānuma **tā** sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [tā,]*
25. İder emr İskender-i Feyleḳūs
    Gele bezme **tā** zāde-i Şanṭalūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 606). [tā,]*
26. Degülmiş kenārında şu deñlü ḳan
    Ki **tā** ḥaşre dek ola lāle-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 112). [tā,]*
27. Oturup şehe eyledi ḫayli pend
    Ki **tā** irmeye devletine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 40). [tā,]*
28. Ne vaż'iyle dönse sipihr-i bülend
    Gerek ittifāḳ irmeye **tā** gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 224). [tā,]*
29. Ḫavāle gerek kelbe ḫūke müdām
    Kişiye gele **tā** ḥużūr-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 192). [tā,]*
30. Gelüp **tā** ki temkīn duta dil ḳarār
    Sebük-ser gibi olmayam şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [tā,]*
31. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
    Ki **tā** ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 38). [tā,]*
32. Ki **tā** aña meşġūl ola ʿaḳl ü cān
    Ola ġamdan āsūde dil bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 85). [tā,]*
33. Yatup ol gice şāh ārām ider
    Tefekkür ider **tā** irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 116). [tā,]*
34. Baña tīġ çekmeyesin eyle ʿahd
    İdem ben daḫı **tā** ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 214). [tā,]*
35. Olup gāv-ser gūş **tā** düm ḥadīd
    Dilāverler olmış idi şenbelīd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 245). [tā,]*
36. Nevāñ ile ben de bulam **tā** nevā
    Cihānda niçe bir olam bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 125). [tā,]*
37. Niçe mīl yirden görinürdi meyl
    Ola **tā** ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 334). [tā,]*
38. Yapılınca **tā** Sedd-i İskenderī
    Güẕer itmeyeler memerden biri *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 101). [tā,]*
39. Yoluna eger gelse vādī vü çāh
    Düşüp ölmeye **tā** ki kimse tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 142). [tā,]*
40. Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
    Niẓāmī gibi **tā** olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 168). [tā,]*
41. Ki **tā** ḥaşr olınca ola ber-ḳarār
    Beşer irmege bulmaya iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 105). [tā,]*

42. Güreş dutduġum ḫaşma eyle naẓar
Ḳıyās eyle maʿlūm ola **tā** hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 120). [tā,]*

tā: *Olsun diye, ... ıncaya kadar.*

1. Gelüñ gösterelüm ölüsin size
Ki **tā** iʿtiḳād idesüz bu söze *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 364). [tā,]*
2. Olur dil terāzūsınūñ dili dil
Dilüñ şaḳla olmayasın **tā** ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 324). [tā,]*
3. Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh olan
Bile **tā** ḥaḳīḳatsiz imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 10). [tā,]*

tā: *Ta ki.*

1. El urdı İboḳrāṭ pes ḫāmeye
İde ibtidā **tā** ḫıred-nāmeye *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 328). [tā,]*

tā: *...e kadar.*

1. Cihān-āferīnsin Ḫudālıḳ senüñ
Ezel **tā** ebed ked-ḫudālıḳ senüñ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 4). [tā,]*

tā: *-den/-dan beri.*

1. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
Şeref vire **tā** eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 104). [tā,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

1. Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʾebbed vire **tāki** ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [tāki,]*
2. Unutma şaḳın mebdeʾi geh şehā
Gele irciʿī diyü **tā ki** nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 240). [tā ki,]*
3. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı **tā ki** bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [tā ki,]*
4. Varur kim ide bir marīża devā
Devāsı ile **tā ki** bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 4). [tā ki,]*
5. Bile **tā ki** ne yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [tā ki,]*
6. Görüp yolların **tā ki** ḫālin bile
Zevāli nedendür kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 231). [tā ki,]*
7. İder emr ḫurşīd-i pertev-figen
Ola **tā ki** encümleri encümen *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 66). [tā ki,]*
8. Didi iy Sikender buyurdı Ḫudā
Baña **tā ki** olam saña reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 120). [tā ki,]*
9. Şalar çeşmeye **tā ki** gide gümān
Düşicek şuya māhī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 235). [tā ki,]*
10. Yuyup ḫıngini virdi Āb-ı Ḥayāt
Remīm itmeye **tā ki** anı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 232). [tā ki,]*

tā kim: *Ne zaman ki.*

1. Virürler aña geh geh āb-ı ʿalef
Helāk olup olmaya **tā kim** telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 36). [tā kim,]*
2. Vefā-kīş ol eyle ʿahde vefā
Sözüñ muʿteber ola **tā kim** şehā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 218). [tā kim,]*
3. Ol üç biñ cihān-gīr ile nīk-nām
İder ceng **tā kim** irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 256). [tā kim,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*

1. Niçe müddet oldı ki çekdüñ **taʿab**
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [taʿab,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*

1. Niçe müddet oldı ki çekdüñ **taʿab**
Niçe ḫūn-ı ḫalḳa olalum sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 711). [taʿab,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
Çeriler daḫı çekmesünler **taʿab** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 772). [taʿab,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*

1. Ḳarındāş olalum ḳoyalum ġażab
Çeriler daḫı çekmesünler **taʿab** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 772). [taʿab,]*

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*

1. Çü devlet gele çoḳ bilinür sebeb
Ḥuṣūl-i merām içün olmaz **taʿab**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 8). [taʿab,]

taʿab: *Zahmet, meşakkat.*

1. Çü devlet gele çoḳ bilinür sebeb
Ḫuṣūl-i merām içün olmaz **taʿab**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 8). [taʿab,]

taʿab: *Ar. Zahmet, meşakkat.*

1. Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 26). [taʿabsuz, -suz]*

taʿab: *Ar. Zahmet, meşakkat.*

1. Çü nuṣret vire Ḫaḳ iş āsān olur
Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 26). [taʿabsuz, -suz]*

taʿab çekmez: *Sıkıntı/yorgunluk çekmek.*

1. Bilür heyʾetiyle bu eflākı heb
Sipihri ider seyr çekmez taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 28). [taʿab çekmez, -mez]*

taʿab itme: *Sıkıntı, zahmet, eziyet etmek.*

1. Senüñ gibidür cümle maḫlūḳ heb
Gider kibri kimseye itme taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 212). [taʿab itme, -me]*

taʿaccüb: *Şaşırma.*

1. Yüzin görmedük gördük elṭāfını
Taʿaccübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 816). [taʿaccübler, -ler]*

taʿaccüb: *Şaşırma.*

1. Yüzin görmedük gördük elṭāfını
Taʿaccübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 816). [taʿaccübler, -ler]*

taʿaccüb ider: *Hayrete düşmek, hayrette kalmak, şaşmak.*

1. Anuñ gibi görmiş degüldi ḥiṣār
Göricek **taʿaccüb ider** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 50). [taʿaccüb ider, -er]*
2. Görüp ol büti şeh **taʿaccüb ider**
Ki anuñ gibi görmemişdi güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 29). [taʿaccüb ider, -er]*

taʿaccüb idüp: *Hayrete düşmek, hayrette kalmak, şaşmak.*

1. Taʿaccüb idüp ġāyet ol tāc-ver
Ḫişārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 349). [taʿaccüb idüp, -üp]*

taʿaccübler itdi: *Şaşırmak.*

1. Getürdi keşān-ber-keşān anı şāh
Taʿaccübler itdi görüben sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 496). [taʿaccübler itdi, -diler]*

taʿaccüp ider: *Şaşırmak.*

1. Görüp pehlevānlar **taʿaccüp ider**
Didiler ki iy Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 175). [taʿaccüp ider, --er]

taaʿffün bulup: *Kokuşur.*

1. Eger dursa ḳırābda çoḳ zamān
Taaʿffün bulup eylemeye ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 386). [taaʿffün bulup, -up]

taʿakkul ider: *Anlamak, akıl erdirmek.*

1. Bilüp ḳadrini vü Ḫudāvendini
Taʿaḳḳul ider itdügi pendini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 78). [taʿaḳḳul ider, -er]*

taʿaḳḳul itmez: *Akıl etmek, idrak etmek, kavramak.*

1. Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
Tefekkürde ḥayretden olur melūl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 121). [taʿaḳḳul itmez, -mez]

ṭaʿām: *Ar. Yiyecek şey, yemek.*

1. Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 352). [taʿāmı, -ı]*

ṭaʿām: *Ar. Yiyecek şey, yemek.*

1. Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
Ṭaʿāmı ṣaḳın yime bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 352). [taʿāmı, -ı]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 353). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 353). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Ar. Yiyecek şey, yemek.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma **ṭaʿām**
Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 353). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Ar. Yiyecek şey, yemek.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma **ṭaʿām**
Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 353). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Kelāmını Bānū çün itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān **ṭaʿām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Kelāmını Bānū çün itdi tamām
Getürdür rasūle firāvān **ṭaʿām** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 176). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Çü yindi **ṭaʿām** u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*

1. Çü yindi **ṭaʿām** u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [ṭaʿām,]*

ṭaʿām: *Ar. Yiyecek şey, yemek.*

1. Gürisneyidi Ḫusrev-i tāc-ver
Ṭaʿām ārzu eyledi mā-ḥażar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 88). [ṭaʿām,]*

tāb: *Takat, mecal, güç, kuvvet; ışık, parlaklık; kıvrım, büklüm.*

1. Ne gitmege furṣat ne durmaġa **tāb**
Ḳalıbdur ʿadūda eyā kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 891). [tāb,]*
2. Ṭırāz-ı sināna virüp bād **tāb**
Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 137). [tāb,]*
3. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya şol germ idi kim virür gīce **tāb**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [tāb,]
4. Virür ḳalḳan altında şemşīr **tāb**
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [tāb,]*
5. Virürdi silāḥ u seleb şöyle **tāb**
Ki ḳomaz idi dīdede **tāb** u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 219). [tāb,]*
6. Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür **tāb** ışıḳlar çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 370). [tāb,]
7. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar virür berḳ mānendi **tāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [tāb,]*
8. Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür **tāb** günden gicede çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [tāb,]
9. Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı **tāb**
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 219). [tāb,]*
10. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde **tāb**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 378). [tāb,]
11. Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm **tāb**
Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [tāb,]*
12. Ne durmaġa **tāb** u ne ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [tāb,]*
13. Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi **tāb** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 40). [tāb,]*
14. Zemīnüñ esāsın güneş **tābını**
Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 45). [tābını, -ı, -n, -ı]*
15. Virür her biri **tāb** hem-çün güher
Kimi raḳş urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 57). [tāb,]*
16. Yaḳar çünki pervāne-i sūz u **tāb**
Ne fāyide virürse şemʿ añа **tāb** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 194). [tāb,]*
17. Ki göre nice ṭoġduġın āfitāb
İrüp **tāb** bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 408). [tāb,]*
18. Seḥer geh doġuncaḳ ṣudan āfitāb
Yaḳar her neye kim ṭoḳunursa **tāb**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 394). [tāb,]

19. Seḥer çünki ṭāliʿ ola āfitāb
Olur **tābı** ile anuñ germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 384). [tābı, -ı]*
20. Neye kim ṭoḳunursa **tābı** yaḳar
Şecer mūm olup revġan olur ḥacer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 385). [tābı, -ı]
21. Revān olup eṭrāfa virdi çü **tāb**
Hem āteş dimek cāyiz aña hem āb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 223). [tāb,]
22. O yirde güneş **tābı** virmez żıyā
Seḥerden nişān yoḳ hemīşe dücā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 107). [tābı, -ı]
23. Döküldi çün ol kandan laʿl-i nāb
Zebūn oldı ḳalmadı cisminde **tāb**
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 174). [tāb,]
24. Çıḳup ẓulmet içinde ol āfitāb
Yine tābişi ʿāleme virdi **tāb** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 132). [tāb,]*

tāb: *Hararet; ateş.*

1. ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı güneş **tābına** her cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [tābına, -ı, -n, -a]
2. Sipeh cümle gerdende pervāneler
Dilerler ki hep **tābına** yāneler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 90). [tābına, -ı, -n, -a]*

tāb: *Işık, parıltı.*

1. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
Teni mihr **tābından** olmazdı farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 40). [tābından, -ı, -n, -dan]
2. Göründügi gibi ıraḳdan serāb
Virür toz içinde geyimlerde **tāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [tāb,]*
3. Ol āyīneden ʿāleme irdi tāb
Sipihr oldı ol **tābdan** āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 96). [tābdan, -dan]*
4. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş **tābı** virmiye tā kim elem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [tābı, -ı]
5. Ḳaçan **tābdan** çeşme cūşān olur
İşiden ṣadāsını ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 109). [tābdan, -dan]*

tāb: *1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ emri olmasa ne **tābdur** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 20). [tābdur, -dur]*
2. Ol āyīneden ʿāleme irdi **tāb**
Sipihr oldı ol tābdan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 95). [tāb,]*
3. Eger deştde āhū pūyān ola
Muḥirren bişüp **tāba** büryān ola
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 58). [tāba, -a]
4. Çün ol **tāb** ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc uruban ḫurūşān olur
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 97). [tāb,]
5. Ġurūb ide çün çeşmde āfitāb
Düşer tābişinden günüñ şuya **tāb**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 96). [tāb,]
6. Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
Ki her ẕerreye **tābdur** kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 6). [tābdur, -dur]*
7. Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki **tābında** anuñ żarar
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 414). [tābında, -ı, -n, -da]

tāb: *Güç, kuvvet, takat.*

1. Açup aġzını göstere çünki **tāb**
Ṣanurlar cehennemden açıldı bāb
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 159). [tāb,]
2. Muʿallim nice ejdehādur kilāb
Geçürür ki her biri Sindāne **tāb** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 124). [tāb,]*

tāb: *Sıcaklık, hararet.*

1. Żarūrī olup eyleyen ʿazm-i rāh
Olur **tābdan** sāye gibi siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 78). [tābdan, -dan]*

tāb: *Işık, parıltı.*

1. Olur mihr **tābiyle** rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 123). [tābiyle, -i, -(yl)e]*

tabʿ: *Huy, mizaç, karakter, yaratılış.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu **ṭabʿ** süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [ṭabʿ,]

tabʿ: *Huy, mizaç, karakter, yaratılış.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu **ṭabʿ** süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [ṭabʿ,]

tabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi **ṭabʿı** ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [ṭabʿı, -ı]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Nice Hindī-dārū-yı kem-yābler
   Ki tiryāḳ idi **ṭabʿı** ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [ṭabʿı, -ı]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
   İder muḫtelif neyse **ṭabʿı** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [ṭabʿı, -ı]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
   İder muḫtelif neyse **ṭabʿı** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [ṭabʿı, -ı]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
   Ṭamaʿ ḳılmaya ola **ṭabʿı** şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 90). [ṭabʿı, -ı]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
   Ṭamaʿ ḳılmaya ola **ṭabʿı** şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 90). [ṭabʿı, -ı]*

ṭabʿ: *Tabiat, yaratılış.*

1. Ṣafāda neye beñzedürse beşer
   Ziyādedurur **ṭabʿa** virür keder *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 226). [ṭabʿa, -a]*

tāb çekmeden: *Eziyet çekmek.*

1. Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi pīl
   Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 508). [tāb çekmeden, -me, -den]*

tāb olmaya: *Işık, aydınlık olmak.*

1. Gözinde ḳulaġında olmaya tāb
   Ne cennet bile ne ḥisāb u kitāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 203). [tāb olmaya, -ma, -y, -a]*

tāb u nāb: *Parlaklık ve berraklık.*

1. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
   Ki ḳomaz idi dīdede **tāb u nāb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 220). [tāb u nāb,]*

tāb u sūz: *Işık ve yanma-ateş.*

1. Geçüp nev-bahār irdi çünkim temūz
   Velī senge kār eyledi **tāb u sūz** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 2). [tāb u sūz,]*

ṭabak: *Tabak. (Aşığın sinesindeki yara tabak olarak nitelendiriliyor.).*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
   Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [ṭabaḳlar, -lar]*

ṭabak: *Tabak. (Aşığın sinesindeki yara tabak olarak nitelendiriliyor.).*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
   Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [ṭabaḳlar, -lar]*

ṭabak: *Tabak; yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap.*

1. Getürdi şehe bir **ṭabaḳ** bir ʿazīz
   Açar iştāh ile ser-pūşı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 89). [ṭabaḳ,]*

tabaḳhā-yı çīnī: *Çini tabaklar.*

1. Ṭabaḳhā-yı Çīnī vü Çīnī-perend
   Müferriḥ be-ġāyet besā sūd-mend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 81). [ṭabaḳhā-yı çīnī,]*

tāb-dār: *Parlak.*

1. Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede mūm idi **tāb-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 140). [tāb-dār,]*

tāb-dār: *Parlak.*

1. Ḳara tozda ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
   Şeb-i tīrede mūm idi **tāb-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 140). [tāb-dār,]*

tāb-dār: *Parlak.*

1. Dehānı hemīn tūn idi pür-şerer
   Dişi tīġ-ı Hindū idi **tāb-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 156). [tāb-dār,]*

tāb-dār: *Parlak.*

1. Dehānı hemīn tūn idi pür-şerer
   Dişi tīġ-ı Hindū idi **tāb-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 156). [tāb-dār,]*

tābe: *Tava.*

1. Ciger sīnede **tābe** büryān olur
   Döner zengine kim ki ʿuryān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 37). [tābe,]

tābe: *Tava.*

1. Ciger sīnede **tābe** büryān olur
   Döner zengine kim ki ʿuryān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 37). [tābe,]

tābe-i āz: *Hırs tavası yapmak.*

1. İdüp baḥride **tābe-i āz** rū
   Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 101). [tābe-i āz,]*

tābe-i āz idüp: *Hırs tavası yapmak.*

1. İdüp baḥride tābe-i āz rū
   Ḳoyup ābı dutdı balıḳ ḫuşka rū *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 101). [tābe-i āz idüp, -üp]*

tābende: *(Fa.) Parlayan, ışık veren.*

1. Müşerref olur ṣoḥbetinden Ṣafī
   Olur aña **tābende** sırr-ı ḫafī *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 74). [tābende,]*

ṭabḥ: *Pişirme.*

1. Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
   Ki **ṭabḥ** olmadan ṣāliḥ olmaz ġıdā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [ṭabḥ,]

tabh: *Pişirme.*

1. Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
   Ki **ṭabḥ** olmadan ṣāliḥ olmaz ġıdā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 396). [ṭabḥ,]

tabiʿ: *Bir topluluğun, bir yönetimin ya da kimsenin yönetimi, denetimi veya egemenliği altında bulunan, bağımlı.*

1. Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
   Niçe bir olam **tābi**ʿ ü hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [tābiʿ,]*

ṭabʿ-ı ʿavām: *Halk kitabı/mührü.*

1. Eger virmesem Türkī naẓma niẓām
   Bu ṭarzı bulamazdı **ṭabʿ-ı ʿavām** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 96). [ṭabʿ-ı ʿavām,]*

tāb-ı günden: *Güneşin ışığı, parıltısı.*

1. Yüzi **tāb-ı günden** virürdi ferāġ
   Gezerdi o ẓulmetde hem-çün çerāġ
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 157). [tāb-ı günden, -den]

tāb-ı güneş: *Güneşin sıcaklığı.*

1. Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş
   Ḳarara yaḳar yiri **tāb-ı güneş** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 6). [tāb-ı güneş,]*

tāb-ı hordan: *Güneşin sıcaklığı.*

1. Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
   Yanar **tāb-ı ḫordan** çü revġan miyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [tāb-ı ḫordan, -dan]
2. Ne ḥayvān var ayruḳ vü ne ḫod beşer
   Olursa daḫı **tāb-ı ḫōrdan** beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 382). [tāb-ı ḫōrdan, -dan]*

tāb-ı hūrdan: *Güneş ışığı.*

1. Görür **tāb-ı ḫūrdan** irişür żarar
   Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 65). [tāb-ı ḫūrdan,]*

tāb-ı hʾar: *Zelil hararet.*

1. Tünük itdi şöyle tenī **tāb-ı ḫʾar**
   Ki olmaz olur kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 81). [tāb-ı ḫʾar,]*

tāb-ı mihre: *Aşk ateşinin harareti.*

1. Seḥāb olmasa **tāb-ı mihre** ḥicāb
   Olur idi defʿi semender kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 59). [tāb-ı mihre, -e]*

tāb-ı raḫşende: *Parlak ışık.*

1. Virür şuʿle gün gibi āhen-siper
   Virür **tāb-ı raḫşende** tīġ u teber
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 456). [tāb-ı raḫşende,]

tāb-ı zūr: *Kuvvetli sıcaklık, ışık.*

1. Mübārek teninden gidüp **tāb-ı zūr**
   Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [tāb-ı zūr,]*

tāb-ı zūr: *Kuvvetli sıcaklık, ışık.*

1. Mübārek teninden gidüp **tāb-ı zūr**
   Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [tāb-ı zūr,]*

tāb-ı zūr: *Kuvvetli sıcaklık, ışık.*

1. Mübārek teninden gidüp **tāb-ı zūr**
   Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [tāb-ı zūr,]*

tāb-ı zūr: *Kuvvetli sıcaklık, ışık.*

1. Mübārek teninden gidüp **tāb-ı zūr**
   Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [tāb-ı zūr,]*

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
   Żarūrī **ṭabīʿat** gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 426). [ṭabīʿat,]*

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
   Żarūrī **ṭabīʿat** gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 426). [ṭabīʿat,]*

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 31). [ṭabīʿat,]

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Ṭabīʿat ṭabībe olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 31). [ṭabīʿat,]

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Olur ḥastanuñ derd ü dāġı füzūn
   Olur derd artup **ṭabīʿat** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 36). [ṭabīʿat,]*

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Olur ḥastanuñ derd ü dāġı füzūn
   Olur derd artup **ṭabīʿat** zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 36). [ṭabīʿat,]*

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
   Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 37). [ṭabīʿat,]*

tabīʿat: *Doğa, tabiat.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
   Muʿīn ol ṭabībi ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 37). [ṭabīʿat,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Biri bir cihān-dīde dānā **ṭabīb**
   Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Biri bir cihān-dīde dānā **ṭabīb**
   Ki cerrāḥ u keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 553). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim, derman, deva, çare bulucu.*

1. Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 341). [ṭabībem, -em]*

ṭabīb: *Hekim, derman, deva, çare bulucu.*

1. Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 341). [ṭabībem, -em]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Küfürden baḳar olmaya derd hīç
   Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 344). [ṭabībüñden, -üñ, -den]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Küfürden baḳar olmaya derd hīç
   Ṭabībüñden itmesiz iy şāh pīç *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 344). [ṭabībüñden, -üñ, -den]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Nebātı iden ādemīye **ṭabīb**
   İden çeşm-i bīnā ke-şāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Nebātı iden ādemīye **ṭabīb**
   İden çeşm-i bīnā ke-şāb-ı Ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 341). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
   Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Bulur iḥtimā ile ṣıḥḥat mizāc
   Ṭabīb idemez iḥtimāsız ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 362). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 461). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 461). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Ki nīme faḳīh ile nīme **ṭabīb**
   İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Ki nīme faḳīh ile nīme **ṭabīb**
   İder ḫalḳ içinde ziyānı ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 463). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Mücerrib çün olmaya iy şeh **ṭabīb**
   Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Mücerrib çün olmaya iy şeh **ṭabīb**
   Olur şaʿbede-bāz merdüm-firīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 465). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ‖ sevgili.*

1. Ṭabīʿat **ṭabībe** olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 31). [ṭabībe, -e]

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Ṭabīʿat **ṭabībe** olıcaḳ muʿīn
   Marażdan marīż olur elbet emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 31). [ṭabībe, -e]

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Tutulmaya çünkim didügi **ṭabīb**
   Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Tutulmaya çünkim didügi **ṭabīb**
   Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
   Muʿīn ol **ṭabībi** ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 38). [ṭabībi, -i]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Ṭabīʿat bulur ḳuvvet olsa devā
   Muʿīn ol **ṭabībi** ḳo ḳıl iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 38). [ṭabībi, -i]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
   Virür yidügünden **ṭabībe** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 42). [ṭabībe, -e]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
   Virür yidügünden **ṭabībe** ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 42). [ṭabībe, -e]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı **ṭabīb**
   Didi aña şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Sürūr ile çün ṭaşra çıḳdı **ṭabīb**
   Didi aña şākirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Ḳoyup kāmil üstādı ol bī-naṣīb
   Olur kendü başına ol da **ṭabīb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 62). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Ḳoyup kāmil üstādı ol bī-naṣīb
   Olur kendü başına ol da **ṭabīb** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 62). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Ṭabībe ider bir marīż iḥtiyāc
   Varur olʿalīle ki ideʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 63). [ṭabībe, -e]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Ṭabībe ider bir marīż iḥtiyāc
   Varur olʿalīle ki ideʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 63). [ṭabībe, -e]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
   Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [ṭabībüñ, -üñ]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
   Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [ṭabībüñ, -üñ]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Çü ḥāẕıḳ **ṭabīb** ele gire şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Çü ḥāẕıḳ **ṭabīb** ele gire şehā
İdinmek gerekdür anı muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 93). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḥabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Hekim doktor ǁ sevgili.*

1. Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḥabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Ḳomadı **ṭabībine** k'ide devā
Bilürdi ki bulmaz devādan şifā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 155). [ṭabībine, -i, -ne]*

ṭabīb-i ẕarīf: *Zarif hekim.*

1. Meger var imiş **ṭabīb-i ẕarīf**
Firāsetde bī-miṣl yār ü ẕarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 1). [ṭabīb-i ẕarīf,]*

ṭabıl-bāz: *Eyerin sağ kaşına asılan, avda doğan ve diğer avcı kuşları çağırmak, daha sonra da askerin toplanması ve düşmanı ürkütmek gibi maksatlar için kullanılan, alt tarafı kısa bir dümbelek biçiminde, elle çalınır bir nevi davul.*

1. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
Virürem bu ḥalḳa ki çekmeye renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 293). [ṭabıl-bāz,]

ṭabıl-bāz: *Eyerin sağ kaşına asılan, avda doğan ve diğer avcı kuşları çağırmak, daha sonra da askerin toplanması ve düşmanı ürkütmek gibi maksatlar için kullanılan, alt tarafı kısa bir dümbelek biçiminde, elle çalınır bir nevi davul.*

1. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
Virürem bu ḥalḳa ki çekmeye renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 293). [ṭabıl-bāz,]

ṭabıl-bāz u bergüstüvān: *Eyerin sağ kaşına asılan, avda doğan ve diğer avcı kuşları çağırmak, daha sonra da askerin toplanması ve düşmanı ürkütmek gibi maksatlar için kullanılan, alt tarafı kısa bir dümbelek biçiminde, elle çalınır bir nevi davul ve Savaşlarda atlara giydirilen zırh.*

1. Eyer ser-nigūndur şikeste ʿinān
Fütāde **ṭabıl-bāz u bergüstüvān**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 458). [ṭabıl-bāz u bergüstüvān,]

taʿbīr: *Deyiş, anlatım, ifade.*

1. Yoḳ üçünde bunda bulunan ḥayāl
Ḳo **taʿbīri** elfāẕı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 78). [taʿbīri, -i]*

tābiş: *Parlama, parlayış.*

1. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
Felek **tābişinden** ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [tābişinden, -i, -n, -den]*

tābiş: *Parlama, parlayış.*

1. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
Felek **tābişinden** ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [tābişinden, -i, -n, -den]*

tābiş: *Parlama, parlayış.*

1. Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı gün **tābişinden** havā
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [tābişinden, -i, -n, -den]

tābiş: *Parlama, parlayış.*

1. Olurdı semūm esse bād-ı ṣabā
Muḥīṭ oldı gün **tābişinden** havā
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 56). [tābişinden, -i, -n, -den]

tābiş: *Parlama, parlayış.*

1. Ġurūb ide çün çeşmde āfītāb
   Düşer **tābişinden** günüñ şuya tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 96). [tābişinden, -i, -n, -den]

tābiş: *Parlama, parlayış.*

1. Çıḳup ẓulmet içinde ol āfītāb
   Yine **tābişi** ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 132). [tābişi, -i]*

ṭabl: *Davul.*

1. Çalındı çü **ṭabl** u çekildi ʿalem
   Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [ṭabl,]

ṭabl: *Davul.*

1. Çalındı çü **ṭabl** u çekildi ʿalem
   Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [ṭabl,]

ṭabl: *Davul.*

1. Ne deñlü ki var kūs u rūyīne-nāy
   Naḳāra vü santūr u **ṭabl** u derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 68). [ṭabl,]*

ṭabl u nefīr: *Davul ve boru.*

1. Ne deñlü ki var ise şāḥib-serīr
   Çalar kūs u būḳ ile **ṭabl u nefīr** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 64). [ṭabl u nefīr,]*

ṭabla: *Nişan yeri.*

1. İdüp **ṭabla** içini pür sīm ü zer
   Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 205). [ṭabla, -dı]*

ṭabla: *Nişan yeri.*

1. İdüp **ṭabla** içini pür sīm ü zer
   Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 205). [ṭabla, -dı]*

ṭabl-bâz: *Davulcu.*

1. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
   Ne ser idügi bellü ne **ṭabl-bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [ṭabl-bāz,]*

ṭabl-bâz: *Davulcu.*

1. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
   Ne ser idügi bellü ne **ṭabl-bāz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 378). [ṭabl-bāz,]*

ṭabl-bâz: *Davulcu.*

1. Çeriyi yürütdi urup **ṭabl-bāz**
   ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [ṭabl-bāz,]

ṭabl-bâz: *Davulcu.*

1. Çeriyi yürütdi urup **ṭabl-bāz**
   ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [ṭabl-bāz,]

ṭabu: *Mizaç, yaradılış.*

1. Sikender **ṭabuñdur** ne lāzım ʿināد
   Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [ṭabuñdur, -ñ, -dur]*

ṭabu: *Mizaç, yaradılış.*

1. Sikender **ṭabuñdur** ne lāzım ʿināد
   Delīlümde var itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 189). [ṭabuñdur, -ñ, -dur]*

tābūt: *Ölü taşınan sandık.*

1. Yuyup ḳoydı **tābūta** gerçi rasūl
   Velī ḫāṭırı oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 209). [tābūta, -a]*

tāc: *Far. Hükümdarların alâmet-i saltanat olmak üzere başlarına giydikleri kisve-i mahsusa.*

1. Geyer begter üstine āhen-külāh
   Ki **tāc** ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 64). [tāc,]*
2. Senüñ olsun iy şāh **tāc** ile taḫt
   Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [tāc,]

3. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
Olur lā-büd ārāyişi **tāc** ü taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [tāc,]*
4. Virür her birisine **tāc** ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [tāc,]*
5. İder ʿişret iki şeh-i bī-naẓīr
Bir oldı iki **tāc** u iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [tāc,]*

tāc: *1. hükümdarlık tacı (mücevher taşlarla işlenmiş baş kisvesi) 2. derviş serpuşu (derviş taçlarının mensup olunan tarikata, tarikatlerdeki mevkilere göre.*

1. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
İder taḫt ile **tācı** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 156). [tācı,]*

tāc: *Hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık.*

1. İşāret iderse kemīn bendesi
Olayum ḳoyup **tācı** ḫar-bendesi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 368). [tācı, -ı]*

tāc: *Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

1. Şu kim bağlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri **tācum** üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [tācum, -um]*

tāc: *Taç. II değerli varlık.*

1. Benefşe idi reste farḳında **tāc**
Münevver per ü bāli hem-çü sirāc
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 15). [tāc,]

tāc: *Başta taşınan değerli başlık; hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık.*

1. İdüp ḫıdmetin raġbet ile melek
Ḳılur **tāc** naʿleynin anuñ felek *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 45). [tāc,]*

tāc u ḫılʿat: *Taç ve kaftan.*

1. Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
Geyüp **tāc u ḫılʿat** yoluna gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 442). [tāc u ḫılʿat,]*

tāc u kemer: *Hükümdarlık alametinden taç ve kemer.*

1. Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh idüp aña **tāc u kemer** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 614). [tāc u kemer,]*

tāc u serīr: *Taç ve taht.*

1. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
Vücūduñsız olmaya **tāc u serīr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 446). [tāc u serīr,]*
2. Çü ʿilm-i ledünden olasın ḫabīr
Görinmez gözüñe bu **tāc u serīr** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 236). [tāc u serīr,]*

tāc u taht: *Taç ve taht II Mal mülk.*

1. Sözümi dut iy şāh-ı fīrūz-baḫt
Gerek ise saña eger **tāc u taḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 326). [tāc u taḫt,]*

tāc-baḫş: *Taç bağışlayan, veren.*

1. Şu himmet gerek rezme iy **tāc-baḫş**
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [tāc-baḫş,]*

tāc-baḫş: *Taç bağışlayan, veren.*

1. Şu himmet gerek rezme iy **tāc-baḫş**
Ki tenhā süresin ʿadū ḳalbine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 211). [tāc-baḫş,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Çü şām irdi döndi iki **tāc-dār**
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Çü şām irdi döndi iki **tāc-dār**
Ḳonup leşker ol gice itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 299). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ḳonar ḫar-gehine anuñ **tāc-dār**
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ḳonar ḫar-gehine anuñ **tāc-dār**
İder bir niçe müddet anda ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 493). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her yañadan geldi bir **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Gelicek bir iş başa iy **tāc-dār**
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Gelicek bir iş başa iy **tāc-dār**
Olalum biri birimüz ile yār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 719). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Çü vardur aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 906). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. İledüp seni taḫta iy **tāc-dār**
Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. İledüp seni taḫta iy **tāc-dār**
Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Vaṣiyyet idüp didi iy **tāc-dār**
Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 465). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Vaṣiyyet idüp didi iy **tāc-dār**
Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 465). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna olsa **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl yār
ʿAceb mi cihāna olsa **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 4). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Zihī ser-firāz u zihī **tāc-dār**
Ki feṭḥ eyleye buncılayın ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 235). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Zihī ser-firāz u zihī **tāc-dār**
Ki feṭḥ eyleye buncılayın ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 235). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Cemāline ḥayrān olur **tāc-dār**
Ṭolar şevḳ ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 663). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Cemāline ḥayrān olur **tāc-dār**
Ṭolar şevḳ ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 663). [tāc-dār,]

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Didi Keyde bir gün şeh iy **tāc-dār**
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [tāc-dār,]

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Didi Keyde bir gün şeh iy **tāc-dār**
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 687). [tāc-dār,]

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Cevābın bilüp peyküñ ol **tāc-dār**
Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Cevābın bilüp peyküñ ol **tāc-dār**
Ayıtdı ki şāhuñ-durur iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 59). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac sahibi hükümdar.*

1. İderler şu deñlü şeh üzre niṣār
Güherden görinmez olur **tāc-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [tāc-dār,]

tāc-dār: *Tac sahibi hükümdar.*

1. İderler şu deñlü şeh üzre niṣār
Güherden görinmez olur **tāc-dār**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 180). [tāc-dār,]

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 104). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. İdüp anda bir niçe müddet ḳarār
İder ʿazm Ḫāḳāna ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 104). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın didi cümle ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Okutdı nüvīsendeyi şehriyār
Murādın didi cümle ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 132). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ṭılāya olur ol sipāha ḥiṣār
Virür başı ġāfil olan **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 534). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ṭılāya olur ol sipāha ḥiṣār
Virür başı ġāfil olan **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 534). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. İder istimālet aña **tāc-dār**
Sürūr ile ol daḫı olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 541). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. İder istimālet aña **tāc-dār**
Sürūr ile ol daḫı olur süvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 541). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Urup naʿra didi ki iy **tāc-dār**
Sipāhuñda yoḳdur gibi nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 855). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Urup naʿra didi ki iy **tāc-dār**
Sipāhuñda yoḳdur gibi nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 855). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Şehādet ider ʿarż aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 76). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Şehādet ider ʿarż aña şehriyār
Girer dīn-i İslāma ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 76). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki var
Ḳamu ḥāżır itmiş idi **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 28). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod Zengbār
Ḳodı cümle feth itdi ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 182). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Meger Hind mülkine iy şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ biri **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 2). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Meger Hind mülkine iy şehriyār
Olur ehl-i ḥālüñ biri **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 2). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Didüm bildügümi ben iy **tāc-dār**
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 53). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Didüm bildügümi ben iy **tāc-dār**
Ḳıyās eylesün bāḳīsin şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 53). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Gören kimse dāyim evinde mezār
Ölümin unutmaz eyā **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 68). [tāc-dār,]*

tāc-dār: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.*

1. Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
Çıḳar ẓulmet içinden ol **tāc-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 266). [tāc-dār,]*

tāc-dār ider: *Tac sahibi yapmak (padişah yapmak).*

1. Niçe Ḫusrevi Ḫaḳ idüp ḫ˅ōr u zār
İder nā-tuvānuñ çoġın tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 396). [tāc-dār ider, -er]*

tāc-dār olmadan: *Tac giyen, tac sahibi, hükümdar olmak.*

1. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
Yeg ölmek öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 179). [tāc-dār olmadan, -ma, -dan]*

tāc-ı gevher: *Cevher saçan taç || Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.*

1. Saña tuḥfe iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Virem taḫt-ı zer **tāc-ı gevher** nigār

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 734). [tāc-ı gevher,]

tāc-ı keyānīye: *Hükümdarlık tacı ‖ Keyanîler.*

1. Geçüp çünki bir yaşda ṭutmaz ḳarār
   Bu **tāc-ı keyānīye** ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 232). [tāc-ı keyānīye, -ye]*

tāc-ı key-ḫusrevi: *Key Hüsrevi'nin tacı.*

1. Geyer başına **tāc-ı Key-ḫusrevi**
   Bulur mülk-i Kāvūs şāh-ı nevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 255). [tāc-ı key-ḫusrevi,]*

tāc-ı zer: *Altın tac.*

1. Niçe taḫt-ı ʿāc u niçe **tāc-ı zer**
   Çeker pīş-keş ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 155). [tāc-ı zer,]*

tāc-vār: *Tac giymiş olan kimse, hükümdar, pâdişah.*

1. Çü serḥadd-i Sinde irer **tāc-vār**
   İder peyk ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 29). [tāc-vār,]*

tāc-vār: *Tac giymiş olan kimse, hükümdar, pâdişah.*

1. Çü serḥadd-i Sinde irer **tāc-vār**
   İder peyk ile şāh-ı Sinde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 29). [tāc-vār,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 808). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy **tāc-ver**
   Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Aña saʿy idüp şimdi iy **tāc-ver**
   Oñat fikr idüp olalum çāre-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 861). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Gelüp çünki Dārāya virdi ḫaber
   Feraḥ oldı ġāyetde ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 942). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Silüp yüzini didi iy **tāc-ver**
   Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 375). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Silüp yüzini didi iy **tāc-ver**
   Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 375). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. İdüp ḫayli iḥsānlar ol **tāc-ver**
   Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. İdüp ḫayli iḥsānlar ol **tāc-ver**
   Menāṣiblerini ziyāde ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 363). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
   Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ne gördi ne işitdi vaṣfın beşer
Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 116). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Başuña belā alma iy **tāc-ver**
Elüñle ayaġuña urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 319). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Başuña belā alma iy **tāc-ver**
Elüñle ayaġuña urma teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 319). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Benüm şanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı var imiş ola mı **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Benüm şanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı var imiş ola mı **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Niçe Fūr u Dārā gibi **tāc-ver**
Rikābuma her gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 437). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Niçe Fūr u Dārā gibi **tāc-ver**
Rikābuma her gün yüzini sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 437). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı şemşīr iki **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Sinān ile bulmadılar çün ẓafer
Ele aldı şemşīr iki **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 906). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ḫazān oldı geldi çü vaḳt-i sefer
Düşer Rūm fikrine ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 80). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki irişdi leşker çeküp **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Selāṭīn-i küffāruñ aldı ḫaber
Ki irişdi leşker çeküp **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 162). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ayıtdı sipāhı ki iy **tāc-ver**
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 237). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ayıtdı sipāhı ki iy **tāc-ver**
Ferīdūn-ı devrān u Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 237). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Virür cümle geydügün ol **tāc-ver**
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Virür cümle geydügün ol **tāc-ver**
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Olur Rūm ḫalḳına cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem **tāc-ver**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 124). [tāc-ver,]

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Olur Rūm ḫalḳına cümle ḫaber
Ki serḥadde başdı ḳadem **tāc-ver**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 124). [tāc-ver,]

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Zihī baḫt u devlet ki bir **tāc-ver**
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 147). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Zihī baḫt u devlet ki bir **tāc-ver**
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 147). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Bu bār-ı girān ile iy **tāc-ver**
Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 193). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Bu bār-ı girān ile iy **tāc-ver**
Ṣırāṭı nice ide bile güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 193). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Cimāʿı çoḳ itme eyā **tāc-ver**
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Cimāʿı çoḳ itme eyā **tāc-ver**
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 423). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ṣehin-ṣāhı ẓālim imiṣ ʿazl ider
Yirine ider naṣb bir **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 162). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ṣehin-ṣāhı ẓālim imiṣ ʿazl ider
Yirine ider naṣb bir **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 162). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol **tāc-ver**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [tāc-ver,]

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Getürüp ider çün ḥarīre naẓar
Muḥaḳḳaḳ bilür budur ol **tāc-ver**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 154). [tāc-ver,]

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. İder ʿahd ü peymān ol **tāc-ver**
Ki çekmeye ḳaṣdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 217). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. İder ʿahd ü peymān ol **tāc-ver**
Ki çekmeye ḳaṣdına tīġ ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 217). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Taʿaccüb idüp ġāyet ol **tāc-ver**
Ḫışārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 349). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Taʿaccüb idüp ġāyet ol **tāc-ver**
Ḫışārı teferrüc ḳılup devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 349). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ol iḳlīmi ıṣlāḥ idüp **tāc-ver**
Ṣimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 379). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ol iḳlīmi ışlāḥ idüp **tāc-ver**
Şimāli ḳoyuban cenūba gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 379). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Getürdüp boġazladuban **tāc-ver**
İdüp çār yek ḫufre pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 33). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. İdüp seyr ol çeşmeyi **tāc-ver**
Dönüp yine şehre teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 113). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
İrer bir ulu baḥre ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 44). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Benem mālik-i baḥr iy **tāc-ver**
Baña rāmdur ṣuda her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 123). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Ṣorar gördügini aña **tāc-ver**
Virür her ne kim ṣorsa elbet ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 183). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Bir ay idüp üstinden anuñ güẕer
Dümine güciyle irer **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 236). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Giderken görür yine ol **tāc-ver**
Teni āteşīn çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 263). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Giricek gümüş sīb idi **tāc-ver**
Velīkin çıḳar hem-çü nārenc-i zer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 305). [tāc-ver,]

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Belīnās ile Ḫıżra ol **tāc-ver**
Virür gördügi nesnelerden ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 315). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Bulur bir kişi yolda pes **tāc-ver**
Ṣorar şehr ḥālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 377). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Durup elli gün anda ol **tāc-ver**
İdüp ḫalḳını cemʿ daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 415). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Begendi o ḳavmi ḳatı **tāc-ver**
İmāretlerine idüben naẕar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 49). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Didi kim buradan çıḳar bu güher
Ki görmiş degül bunı bir **tāc-ver**
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 102). [tāc-ver,]

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol **tāc-ver**
Eline virür iki ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 137). [tāc-ver,]*

tāc-ver: *Hükümdar.*

1. Görinüp sipihr aña zerrīn siper
Görür bisterin āhen ol **tāc-ver** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 146). [tāc-ver,]*

tāc-ver-i şehriyār: *Tac giymiş padişah.*

1. Hemīn şāha lāyıḳ-durur o çehār
Bu ʿālemde iy **tāc-ver-i şehriyār**

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 530). [tāc-ver-i şehriyār,]

tafaṭṭun: *Tefehhüm. Sür'atle anlama, idrak etme.*

1. Ola muṭṭaliʿ cümle aḥvāline
Tafaṭṭun bula cümle aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 108). [tafaṭṭun,]*

tafaṭṭun: *Tefehhüm. Sür'atle anlama, idrak etme.*

1. Ola muṭṭaliʿ cümle aḥvāline
Tafaṭṭun bula cümle aʿmāline *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 108). [tafaṭṭun,]*

taġ: *Dağ.*

1. İrişdi Demür **Ṭaġ'a** çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [ṭaġ'a, -a]*

taġ: *Dağ.*

1. İrişdi Demür **Ṭaġ'a** çün zelzele
Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [ṭaġ'a, -a]*

taġ: *Dağ.*

1. Demür **Ṭaġ** olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [ṭaġ,]*

taġ: *Dağ.*

1. Demür **Ṭaġ** olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest tell *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 33). [ṭaġ,]*

taġ: *Dağ.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü **ṭāġ**
Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [ṭāġ,]

taġ: *Dağ.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü **ṭāġ**
Ḳamu ḫurrem ü tāze mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [ṭāġ,]

taġ: *Dağ.*

1. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı **ṭaġ** ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ṭaġ,]*

taġ: *Dağ.*

1. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı **ṭaġ** ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ṭaġ,]*

taġ: *Dağ.*

1. Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür **ṭaġa** döndi ṭoñuban cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [ṭaġa, -a]

taġ: *Dağ.*

1. Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür **ṭaġa** döndi ṭoñuban cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [ṭaġa, -a]

tāġ: *Dağ.*

1. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu **ṭaġlarda** daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [ṭaġlarda, -larda]

tāġ: *Dağ.*

1. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu **ṭaġlarda** daḫı ne var
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [ṭaġlarda, -larda]

taġ: *Dağ.*

1. Baña **ṭaġda** hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum neheng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [ṭaġda, -da]

taġ: *Dağ.*

1. Baña **ṭaġda** hem-ceng olamaz peleng
Ḳaçar görse deryāda ṣaḫṣum neheng
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 321). [ṭaġda, -da]

taġ: *Dağ.*

1. Bu hicrāna döymez şehā **ṭaġ** u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [ṭaġ,]

<u>taġ:</u> *Dağ.*

1. Bu hicrāna döymez şehā **ṭaġ** u ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [ṭaġ,]

<u>taġıl:</u> *Dağılmak, yitip gitmek.*

1. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [ṭaġılur, -ur]

<u>taġıl:</u> *Dağılmak, yitip gitmek.*

1. Ne ḳalbe ki ʿazm ide ol ṣaf-şiken
Ṭaġılur öñinden çü kāh encümen
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 320). [ṭaġılur, -ur]

<u>taġıl:</u> *Dağılmak, yitip gitmek.*

1. ʿAdū ordusına **ṭaġılur** sipāh
Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 563). [ṭaġılur, -ur]*

<u>taġıl:</u> *Dağılmak, yitip gitmek.*

1. ʿAdū ordusına **ṭaġılur** sipāh
Ḳalur yalıñuz ḫāṣlılarla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 563). [ṭaġılur, -ur]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

1. Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 433). [ṭaġıtdı, -dı]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

1. Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı toz içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 433). [ṭaġıtdı, -dı]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

1. Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [ṭaġıtdı, -dı]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

1. Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān yili irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [ṭaġıtdı, -dı]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

1. Ṭaġıtma sipāhuñ idersüñ sefer
Ki gelmez bir arada olsa żarar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 243). [ṭaġıtma, -ma]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak.*

1. Ṭaġıtma sipāhuñ idersüñ sefer
Ki gelmez bir arada olsa żarar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 243). [ṭaġıtma, -ma]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak II Ortadan kaldırmak.*

1. Ṭaġıtmadı ʿaḳlını ol ser-firāz
Daḫı ḳılmadı ölmeden iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 195). [ṭaġıtmadı, -ma, -dı, -]*

<u>taġıt:</u> *Dağıtmak II Ortadan kaldırmak.*

1. Ṭaġıtmadı ʿaḳlını ol ser-firāz
Daḫı ḳılmadı ölmeden iḫtirāz *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 195). [ṭaġıtmadı, -ma, -dı, -]*

<u>taḥammül:</u> *Dayanma, katlanma.*

1. Taḥammül ide kim irişse ḫazān
Vara deştden Rūma ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [taḥammül,]*

<u>taḥammül:</u> *Dayanma, katlanma.*

1. Taḥammül ide kim irişse ḫazān
Vara deştden Rūma ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 179). [taḥammül,]*

<u>taḥammül eyler:</u> *Dayanmak, katlanmak, sabretmek.*

1. ʿAceb midür itdügi deryā żarar
Taḥammül mi eyler ṣu içre şeker

(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 302). [taḥammül eyler, -r]

<u>taḥammül idemez:</u> *Katlanmak.*

1. Göre çün şikārını şaḥrāda şīr
   Taḥammül idemez olursa esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 376). [taḥammül idemez, -e, -mez]*

<u>taḥarrük:</u> *Hareket, kımıldama, mecal, tâkat.*

1. Ṣafādan **taḥarrükde** dutmaz ḳarār
   Hemīn pīr elindeki sīm-āb-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 219). [taḥarrükde, -de]*

<u>taḥayyül:</u> *Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma.*

1. Taḥayyülsüz olmaḳ gerek intişār
   Ki ola kemāli ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 427). [taḥayyülsüz, -süz]*

<u>taḥayyül:</u> *Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma.*

1. Taḥayyülsüz olmaḳ gerek intişār
   Ki ola kemāli ile iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 427). [taḥayyülsüz, -süz]*

<u>taḥayyül ide:</u> *Hayal etmek.*

1. Gerek kişi sözde teʾemmül ide
   Ḫaṭāsın ṣavābın **taḥayyül ide** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 318). [taḥayyül ide, -e]*

<u>tahrīk:</u> *Hareketlendirmek.*

1. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
   Çü **taḥrīk** İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [taḥrīk,]*

<u>tahrīk:</u> *Hareketlendirmek.*

1. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
   Çü **taḥrīk** İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [taḥrīk,]*

<u>taḥsīn:</u> *Güzel kılmak, kılınmak.*

1. Şehüñ pāy-i taḫtını tezyīn ider
   Ki her kim anı görse **taḥsīn** ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 120). [taḥsīn,]*

<u>tahsīn:</u> *Beğenme, güzel bulma, takdir etme.*

1. Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf ṭoña
   Duʿālar ḳılup ḳıldı **taḥsīn** aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 84). [taḥsīn,]*

<u>taht:</u> *(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
   Hemīn baġla fīl üstine **taḫt** u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [taḫt,]*

<u>taht:</u> *(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
   Hemīn baġla fīl üstine **taḫt** u kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [taḫt,]*

<u>taht:</u> *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. İledüp seni **taḫta** iy tāc-dār
   Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [taḫta, -a]*

<u>taht:</u> *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. İledüp seni **taḫta** iy tāc-dār
   Ḳılayum yine ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 399). [taḫta, -a]*

<u>taht:</u> *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Senüñ olsun iy şāh tāc ile **taḫt**
   Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [taḫt,]*

<u>taht:</u> *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Senüñ olsun iy şāh tāc ile **taḫt**
   Götürdüm bu yirden göçüp ben de raḫt

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 433). [taḫt,]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
   Olur lā-büd ārāyişi tāc ü **taḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [taḫt,]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
   Olur lā-büd ārāyişi tāc ü **taḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [taḫt,]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Felek idi **taḫt** u dürülmişdi cām
   Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [taḫt,]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Felek idi **taḫt** u dürülmişdi cām
   Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [taḫt,]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Didi şeh ki çıḳ **taḫta** iy meh-i Çīn
   Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [taḫta, -a]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Didi şeh ki çıḳ **taḫta** iy meh-i Çīn
   Güneşsin degül menziliñ bu zemīn
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 585). [taḫta, -a]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Çıḳup **taḫta** pes dest-i būs itdi Māh
   Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [taḫta, -a]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Çıḳup **taḫta** pes dest-i būs itdi Māh
   Mehüñ ġabġabın oḳşayup didi şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 587). [taḫta, -a]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Ya **taḫt** ola ya baḫt iy ser-firāz
   Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [taḫt,]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Ya **taḫt** ola ya baḫt iy ser-firāz
   Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [taḫt,]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. İdüp cümle ser-keşlerüñi zebūn
   Ḳılāyum senüñ **taḫtuñı** ser-nigūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 848). [taḫtuñı, -uñ, -ı]

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. İdüp cümle ser-keşlerüñi zebūn
   Ḳılāyum senüñ **taḫtuñı** ser-nigūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 848). [taḫtuñı, -uñ, -ı]

taḫt: *Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.*

1. Ṭurup ṣubḥ-dem vāriṣ-i Key-ḳubād
   Çıḳup **taḫtına** itdi dīvānı şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [taḫtına, -ı, -(n)a]*

taḫt: *Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.*

1. Ṭurup ṣubḥ-dem vāriṣ-i Key-ḳubād
   Çıḳup **taḫtına** itdi dīvānı şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 34). [taḫtına, -ı, -(n)a]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
İder **taḫt** ile tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 156). [taḫt,]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
İder **taḫt** ile tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 156). [taḫt,]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Getürmişdi **taḫtını** bir gün Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Getürmişdi **taḫtını** bir gün Ṣabā
Müşerref idi ḥażretiyle havā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 3). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Getürür egerçi ki **taḫtuñ** havā
Beni sen getürürsin iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 27). [taḫtuñ, -uñ]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Getürür egerçi ki **taḫtuñ** havā
Beni sen getürürsin iy muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 27). [taḫtuñ, -uñ]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Geçüp **taḫta** oturdı çün ol cuvān
İṭāʿat ider aña ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 99). [taḫta, -a]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Gelür sīm yine devlet ile eger
Geçüp **taḫta** yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 114). [taḫta, -a]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Gelür sīm yine devlet ile eger
Geçüp **taḫta** yine olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 114). [taḫta, -a]*

taht: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*

1. Degül **taḫt** altuñda çünkim muḳīm
Muḳarrer ṣanan anı olur leīm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 233). [taḫt,]*

taht alur: *Hükümdar olmak, tahta geçmek.*

1. Ola çünki ber-geşte ferḫunde-baḫt
Selāṭīnden alur fürū-māye taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 144). [taḫt alur, -ur]*

taht u külāh: *Tac ve taht.*

1. Müselmān idüp eyleyem yine şāh
Olınca anuñ ola **taḫt u külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 136). [taḫt u külāh,]*
2. Murād-ı şeh ise bu **taḫt u külāh**
Ne lāzım çeke cenge tīġ u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 365). [taḫt u külāh,]*

taht u külāh: *Tac ve taht II Mal mülk, servet.*

1. Baña her kişi kim ola nīk-ḫāh
Muḳarrer olur aña **taḫt u külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 330). [taḫt u külāh,]*

taht ü külāh ü sipāh: *Taht,külah ve ordu.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
Şehe virdi **taḫt ü külāh ü sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 500). [taḫt ü külāh ü sipāh,]*

taht u mülk ü külāh: *Taht,mülk ve külah.*

1. Sikender benem iy ser-efrāz-ı şāh
   Murādum degül **taḫt u mülk ü külāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 388). [taḫt u mülk ü külāh,]

taḫt u nigīn: *Taht-hükümdarlık ve mühür.*

1. Süleymān ile ḥażretüñe hemīn
   Naṣīb itdi Ḫaḳ böyle **taḫt u nigīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 98). [taḫt u nigīn,]

taht u raht u külāh: *Taht, eyer takımı ve külah.*

1. Ḳoyup sen şehe **taḫt u raḫt u külāh**
   ʿAdem milketine ḳadem baṣdı şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 357). [taḫt u raḫt u külāh,]

taht u tāc u külāh: *Taht,tac ve külah.*

1. Ḳoyup düşmene **taḫt u tāc u külāh**
   Ḳaçup ʿazm-i rāh itdi ol kīne-ḫᵛāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 323). [taḫt u tāc u külāh,]

taḫt u tāc u sipāh: *Taht,tac ve ordu.*

1. Vaṣiyyetler idüp ināsına şāh
   Virür oğlana **taḫt u tāc u sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 166). [taḫt u tāc u sipāh,]*

taht u tāc-ı keyān: *Hükümdarların tahtı ve tacı.*

1. Müşerref olur **taḫt u tāc-ı keyān**
   Gelür her cihān-gīr ü her pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 35). [taḫt u tāc-ı keyān,]

taht u tācum: *Taht ve tâc.*

1. Süleymān-ı devrem suḫen-ḫātemem
   Suḫen **taḫt u tācum** suḫen hem-demem
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 40). [taḫt u tācum, -um]

tahta çıkar: *Hükümdar olmak.*

1. Çıḳar taḫta ḫurşīd-i māh-efserān
   Münevver olur ṭalʿatinden cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 125). [taḫta çıḳar, -ar]

tahta çıkup: *Hükümdar ol-.*

1. Oturdı çıḳup taḫta şāḥib-serīr
   Elin öpdi geldi ṣaġīr ü kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 361). [taḫta çıḳup, -up]*

taḫta-i keştīyi: *Geminin yüzeyi,tahtası.*

1. İdüp **taḫta-i keştīyi** pīle-bār
   Getürdür bile Ḫusrev-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 289). [taḫta-i keştīyi, -yi]*

tahte-pūş: *Örtü, yatak örtüsü.*

1. Zemīn sīnelerden olup **taḫte-pūş**
   Pür olmışdı meydān bīnī vü gūş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 303). [taḫte-pūş,]*

tahte-pūş: *Örtü, yatak örtüsü.*

1. Zemīn sīnelerden olup **taḫte-pūş**
   Pür olmışdı meydān bīnī vü gūş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 303). [taḫte-pūş,]*

tahte-pūşī: *Tahta örtülü.*

1. Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
   Zemīn şan olur **taḫte-pūşī** baḳam
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 558). [taḫte-pūşī,]

taht-gah: *Hükümdar tahtının bulunduğu yer, başşehir, pâyitaht.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi virdi İlāh
   İdindüm Süleymān elin **taḫt-gāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 32). [taḫt-gāh,]

taht-gah: *Hükümdar tahtının bulunduğu yer, başşehir, pâyitaht.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi virdi İlāh
   İdindüm Süleymān elin **taḫt-gāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 32). [taḫt-gāh,]

taht-ı ʿāc: *Taht.*

1. Niçe **taḫt-ı ʿāc** u niçe tāc-ı zer
   Çeker pīş-keş ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 155). [taḫt-ı ʿāc,]*

taht-ı ʿāc: *Fil dişinden yapılmış taht.*

1. Ḳurup fîller üstine **taḫt-ı ʿāc**
   Çıḳar üstine zîver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [taḫt-ı ʿāc,]*
2. Ḳurup Hind üzerinde ben **taḫt-ı ʿāc**
   Selāṭînden alsam gerekdür ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [taḫt-ı ʿāc,]*

taht-ı ʿāc kurup: *Fil dişinden taht yapmak.*

1. Ḳurup Hind üzerinde ben taḫt-ı ʿāc
   Selāṭînden alsam gerekdür ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [taḫt-ı ʿāc ḳurup, -up]*

taht-ı ʿāc kurup: *Fil dişinden taht yapmak.*

1. Ḳurup Hind üzerinde ben taḫt-ı ʿāc
   Selāṭînden alsam gerekdür ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [taḫt-ı ʿāc ḳurup, -up]*

taht-ı ʿacem: *Iran tahtı.*

1. Naṣīb oluban baña **taḫt-ı ʿAcem**
   Virildi külāh-ı Ferīdūn u Cem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 125). [taḫt-ı ʿacem,]*

taht-ı dārāyı: *Hükümdar tahtı.*

1. Varup feṭḥ ider **taḫt-ı Dārāyı** şāh
   Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 679). [taḫt-ı dārāyı,]*

taht-ı faġfūra: *Çin hükümdarlarına mahsus taht.*

1. Çıḳup **taḫt-ı Faġfūra** ṣāḥib-ḳırān
   Merātiblerince oturdı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 21). [taḫt-ı faġfūra,]*

taht-ı iştahra: *İstihra bölgesinin saltanat koltuğu.*

1. Döküp genci devşirdi yine sipāh
   Geçüp **taḫt-ı Iştaḫra** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 570). [taḫt-ı iştaḫra,]*

taht-ı kāvūsa: *Keykavus'un tahtı.*

1. Çıḳup **taḫt-ı Kāvūsa** sulṭān-ı gül
   Çü Key-ḫusrev elde dutar cām-ı mül *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 23). [taḫt-ı kāvūsa, -a]*

taht-ı kubād: *Kubad'ın tahtı.*

1. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh vardı şād
   Şeref buldı şāh ile **taḫt-ı Ḳubād** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 254). [taḫt-ı ḳubād,]*

taht-ı külāh: *Taht ve taç.*

1. Didiler ki iy şāh-ı īrān-penāh
   Saña ırs ile degdi **taḫt-ı külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 592). [taḫt-ı külāh,]*

taht-ı revān: *Can tahtı.*

1. Eger bī-mecāl ise şāh-ı cihān
   İdelüm şehin-şāha **taḫt-ı revān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 398). [taḫt-ı revān,]*

taht-ı revān: *Katır ve develer veya insanlar tarafından taşınan, üstü kapalı, yanlarında pencereleri bulunan, ufak bir oda şeklindeki tekerleksiz taşıt (Kafese benzetilir).*

1. Olup şāha ol keşti **taḫt-ı revān**
   Olur çetr-i sulṭānı hem bād-bān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 73). [taḫt-ı revān,]*

taht-ı rūma: *Rum/Anadolu tahtı/hükümdarlığı.*

1. Yine **taḫt-ı Rūma** virür şeh şeref
   Ne emr itse fermān-beri her ṭaraf *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 151). [taḫt-ı rūma, -a]*

taht-ı şāhī: *Hükümdarlık tahtı II Saltanat.*

1. Döge sīne çün sitem-dīdegān
   Nice **taḫt-ı şāhī** yıḳar āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 186). [taḫt-ı şāhī,]*

taht-ı süleymān: *Hz. Süleyman tahtı.*

1. Ne bāre çü **taḫt-ı Süleymān** devān
   Degül aña bir ḫaṭve devr-i cihān

(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 163). [taḫt-ı süleymān,]

taht-ı zer: *Altın taht.*

1. Saña tuḥfe iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Virem **taḫt-ı zer** tāc-ı gevher nigār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 734). [taḫt-ı zer,]
2. Ḳoyup cengi tārāca başlar sipāh
   Kimi **taḫt-ı zer** buldı kimi külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 562). [taḫt-ı zer,]

taḫt-ı zīn: *Eyer tahtı.*

1. Süleymāndur ol **taḫt-ı zīn** raḫş-bād
   Niçe bād idi gāv-ser-i dīv-zād *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1079). [taḫt-ı zīn,]*

ṭāḳ: *Kubbe.*

1. Göñülden idüp iki leşker neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı **ṭāḳına** gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 538). [ṭāḳına, -ı, -n, -a]*

ṭāḳ: *Kubbe.*

1. Göñülden idüp iki leşker neberd
   Sipihrüñ sütūn oldı **ṭāḳına** gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 538). [ṭāḳına, -ı, -n, -a]*

ṭāḳ: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

1. Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
   Felek **ṭāḳı** içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [ṭāḳı, -ı]*

ṭāḳ: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

1. Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
   Felek **ṭāḳı** içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [ṭāḳı, -ı]*

tāk: *Gökyüzü kubbesi.*

1. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
   Ola **ṭāḳ** aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [ṭāḳ,]*

tāk: *Gökyüzü kubbesi.*

1. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
   Ola **ṭāḳ** aña dar u hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [ṭāḳ,]*

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
   Gerek kim **ṭaḳup** boynuna ol kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [ṭaḳup, -up]

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Benem şāh-ı Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten
   Gerek kim **ṭaḳup** boynuna ol kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 440). [ṭaḳup, -up]

ṭak: *Ṭaḳmaḳ.*

1. Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
   Kimüñ gerdenine **ṭaḳısar** kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 456). [ṭaḳısar, -ısar]

ṭak: *Ṭaḳmaḳ.*

1. Görelüm ki bu āsumān-ı bülend
   Kimüñ gerdenine **ṭaḳısar** kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 456). [ṭaḳısar, -ısar]

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Ṭaḳar beline deşne-i āb-gūn
   Aḳıtmaġ içün rezmde seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 621). [ṭaḳar, -ar]

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Ṭaḳar beline deşne-i āb-gūn
   Aḳıtmaġ içün rezmde seyl-i ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 621). [ṭaḳar, -ar]

tāk: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

1. Felek **ṭāḳı** ṭoldı Süheyl-i semend
   İder bāġ u deşti müzeyyen-perend
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 125). [ṭāḳı, -ı]

ṭāḳ: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

1. Felek **ṭāḳı** ṭoldı Süheyl-i semend
İder bāġ u deşti müzeyyen-perend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 125). [ṭāḳı, -ı]

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Yine ḥaṭr ya saza **ṭaḳ** zīr ü bem
Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [ṭaḳ,]

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Yine ḥaṭr ya saza **ṭaḳ** zīr ü bem
Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [ṭaḳ,]

ṭāk: *Kubbe.*

1. Alup ḳaṣrı ortaya bir būstān
Şeref virmiş ol **ṭāḳa** bāġ-ı cinān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 332). [ṭāḳa, -a]

ṭāk: *Kubbe.*

1. Alup ḳaṣrı ortaya bir būstān
Şeref virmiş ol **ṭāḳa** bāġ-ı cinān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 332). [ṭāḳa, -a]

ṭak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Ṭaḳup aña zencīr-i ḳandīl-vār
Ṣalarlar anı baḥre bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 135). [ṭaḳup, -up]*

ṭāk itdi: *Eğmek, bükmek, tüketmek, kırmak, bitirmek.*

1. Havā kesbine ʿankebūt itdi ṭāk
İder āhene peşşe-kār iḫtirāk *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 29). [ṭāk itdi, -di]*

ṭāḳ u revāḳ: *Kemer ve kubbe. II Saray, kasr, köşk.*

1. Çü ḥaẕ ala rūḥānī meyden meẕāḳ
Döner mūr küncine **ṭāḳ u revāḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 238). [ṭāḳ u revāḳ,]*

takarrür: *Ar. 1. Karar bulmak, kararlaşmak, mukarrer olmak. 2. Kararlaşıp yerleşmek, payidar olmak.*

1. Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [taḳarrur,]

takarrür: *Ar. 1. Karar bulmak, kararlaşmak, mukarrer olmak. 2. Kararlaşıp yerleşmek, payidar olmak.*

1. Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü yoḳ aña ne iʿtimād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [taḳarrur,]

takarrür: *Ar. 1. Karar bulmak, kararlaşmak, mukarrer olmak. 2. Kararlaşıp yerleşmek, payidar olmak.*

1. Sübūṭ u süʿūd oldı kārı hemān
Taḳarrurdan aşlā yoḳ anda nişān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 22). [taḳarrurdan, -dan]

takdīr: *Kader, yazgı.*

1. Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne **taḳdīr** ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [taḳdīr,]*

takdīr: *Kader, yazgı.*

1. Didi daḫı Bānū ki iy pādişāh
Olur her ne **taḳdīr** ḳılsa İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 822). [taḳdīr,]*

ṭākı: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek **ṭāḳı** oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [ṭāḳı,]*

ṭākı: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

1. Olur ʿāḳıbet cism-i ḫākī çü ḫāk
Neyise felek **ṭāḳı** oldur maġāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 494). [ṭāḳı,]*

ṭāk-ı nigūn: *Ters dönmüş kubbe.*

1. Eger yir yir olmasa tozdan sütūn
Yıḳılur idi köhne **ṭāḳ-ı nigūn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 540). [ṭāḳ-ı nigūn,]*

taksīm: *Bölme, parçalara ayırma.*

1. Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm ile
Bilür rubʿ-ı meskūnı **taḳsīm** ile *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 26). [taḳsīm,]*

taksīm: *Bölme, parçalara ayırma.*

1. Nücūmı bilüp ʿilm-i tencīm ile
Bilür rubʿ-ı meskūnı **taḳsīm** ile *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 26). [taḳsīm,]*

taḳvīm: *Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.*

1. Birindeki ol levḥa-i pür-güher
Hilāl idi **taḳvīm** içinde meger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 652). [taḳvīm,]*

ṭalā: *Step, kır, tarla, arazi, ıssız yer.*

1. Olup her yañadan **ṭalāye** süvār
Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 33). [ṭalāye, -ye]

ṭalā: *Step, kır, tarla, arazi, ıssız yer.*

1. Olup her yañadan **ṭalāye** süvār
Ḳamu kīne-ḫᵛāh u ḳamu nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 33). [ṭalāye, -ye]

ṭalʿat: *Güzellik, parlaklık.*

1. Çıḳar taḫta ḫurşīd-i māh-efserān
Münevver olur **ṭalʿatinden** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 126). [ṭalʿatinden, -i, -n, -den]

ṭalʿat: *Güzellik, parlaklık.*

1. Çıḳar taḫta ḫurşīd-i māh-efserān
Münevver olur **ṭalʿatinden** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 126). [ṭalʿatinden, -i, -n, -den]

ṭaleb: *İstemek, istenilmek, rağbet etmek, edilmek.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi **ṭaleb**
Meger şeb-pere līk ol daḥı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [ṭaleb,]*

ṭaleb: *İstemek, istenilmek, rağbet etmek, edilmek.*

1. Ṭuyūr uçmaġa itmez idi **ṭaleb**
Meger şeb-pere līk ol daḥı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [ṭaleb,]*

ṭaleb eyle: *İstemek.*

1. Ne zaḥmet ki ola viṣāle sebeb
Ne zaḥmet o raḥmetdür eyle ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 160). [ṭaleb eyle,]

ṭaleb eyledi: *İstemek.*

1. Ṭaleb eyledi yine cānlar cidāl
Diler göñli her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 201). [ṭaleb eyledi, --di]*

ṭaleb eyleyüp: *İstemek.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden Celīl
Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 232). [ṭaleb eyleyüp, -yüp]

ṭaleb ider: *İstemek, dilemek.*

1. Nesi var idi bizde anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 130). [ṭaleb ider, -er]*

ṭaleb idersen: *İstemek, dilemek.*

1. Ne olur bu beyhūde sözden ʿaceb
Berü gel çü şehlüḳ idersen ṭaleb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 448). [ṭaleb idersen, -er, -se, -n]

ṭaleb itme: *İstemek, dilemek, arzu etmek.*

1. Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased mūcibi olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 103). [ṭaleb itme, -me]*

ṭaleb itmeye: *İstemek, dilemek, arzu etmek.*

1. Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
   Ki arduñca itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 240). [ṭaleb itmeye, -me, -ye]*

ṭaleb ider: *İstemek, dilemek.*

1. İder cümle eşyā viṣālin ṭaleb
   Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 135). [ṭaleb ider, -er]*

ṭaleb olınmaz: *İstemek, talep etmek.*

1. Żarūrī olanı bile aldı heb
   Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 132). [ṭaleb olınmaz, -ın, -maz]

ṭaleb-kār: *Istekli.*

1. Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle cihāñ
   Taleb-kārı ola ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 20). [taleb-kārı, -ı]*

ṭaleb-kār: *Istekli.*

1. Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle cihāñ
   Taleb-kārı ola ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 20). [taleb-kārı, -ı]*

ṭaleb-kār olam: *Talep etmek, istemek.*

1. Nedür sīm ü zer kim **ṭaleb-kār olam**
   Ḳoyam ʿırżı anıñ içün ḫᵛōr olam
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 71). [ṭaleb-kār olam, -am]

ṭālīʿ: *Tulû' eden, doğan.*

1. Nuḫust evvelā **ṭālīʿa** çün ḳarīn
   Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [ṭālīʿa, --a]*

ṭālīʿ: *Tulû' eden, doğan.*

1. Nuḫust evvelā **ṭālīʿa** çün ḳarīn
   Olur dāyimā zār ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 77). [ṭālīʿa, --a]*

ṭālīʿ: *Kısmet, baht.*

1. Görür kendüden gitdi ol perr ü bāl
   Bulup **ṭālīʿi** āfītābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 38). [ṭālīʿi, -i]*

ṭālīʿ: *Kısmet, baht.*

1. Görür kendüden gitdi ol perr ü bāl
   Bulup **ṭālīʿi** āfītābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 38). [ṭālīʿi, -i]*

ṭālīʿ ola: *Doğmak.*

1. Seḥer çünki **ṭālīʿ ola** āfītāb
   Olur tābı ile anuñ germ āb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 383). [ṭālīʿ ola, -a]*

ṭālib: *Isteyen, arayan.*

1. Olur dūn-himmet ḳapuñdan baʿīd
   Bulur **ṭālib-i** vaṣl olan ẕevḳ-i ʿīd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 22). [ṭālib-i, --i]

ṭālib: *Talep eden, bekleyen, isteyen.*

1. Görürem degül **ṭālibi** hīç kes
   Göñülden iñen itmez oldum heves
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 57). [ṭālibi, -i]
2. Yitürmez kelāma kimesne bahā
   Meger **ṭālibi** Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 66). [ṭālibi, -i]*

ṭālib: *Talep eden, isteyen, derviş.*

1. Viṣāline **ṭālib** ḳamu kāyināt
   Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 157). [ṭālib,]

taʿlīm ider: *Öğretmek, bilgilendirmek.*

1. Zamāna ʿaceb Dey ne **taʿlīm ider**
   Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 23). [taʿlīm ider, -er]*

taʿlīm ider: *Öğretmek, bilgilendirmek.*

1. Müselmān olur ḫavf idüp ol gürūh
İder dīni taʿlīm ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 424). [taʿlīm ider, -er]*

tām: *Ar. tam, noksansız.*

1. İder luṭf ile nāḳış olanı **tām**
Tamām ol-durur bāḳīsi nā-tamām
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 111). [tām,]

ṭaʿm: *(Ar.) Tad, lezzet.*

1. Eger baḥr-i şūrāba itse naẓar
Olur telḫ **ṭaʿmı** yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [ṭaʿmı, -ı]*

ṭaʿm: *(Ar.) Tad, lezzet.*

1. Eger baḥr-i şūrāba itse naẓar
Olur telḫ **ṭaʿmı** yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [ṭaʿmı, -ı]*

ṭaʿm: *(Ar.) Tad, lezzet.*

1. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı **ṭaʿmı** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [ṭaʿmı, -ı]*

ṭaʿm: *(Ar.) Tad, lezzet.*

1. Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki tiryāḳ idi ṭabʿı **ṭaʿmı** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [ṭaʿmı, -ı]*

ṭaʿm: *(Ar.) Tad, lezzet.*

1. Mey oldur ola **ṭaʿmı** ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [ṭaʿmı, -ı]*

ṭaʿm: *(Ar.) Tad, lezzet.*

1. Mey oldur ola **ṭaʿmı** ḫūb u ʿatīḳ
Ḳoḳusı ola müşg cismi raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 383). [ṭaʿmı, -ı]*

ṭamaʿ: *Açgözlülük.*

1. Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
Baña bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 273). [ṭamaʿ,]*

ṭamaʿ: *Açgözlülük.*

1. Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
Baña bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 273). [ṭamaʿ,]*

ṭamaʿ: *Aç gözlülük, doymazlık.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [ṭamaʿ,]*

ṭamaʿ: *Aç gözlülük, doymazlık.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
Palanını yimek gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 21). [ṭamaʿ,]*

ṭamaʿ eylemek: *Açgözlülük yapmak, hırslanmak; bir şeyi çok istemek.*

1. Ṭamaʿ eylemek mala ʿayb ola şāh
Beni kendüme līk ḳomaz sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 491). [ṭamaʿ eylemek, -mek]*

ṭamaʿ ḳılmaya: *Açgözlülük etmek.*

1. Ṭabībüñ gerek ẕihni ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 90). [ṭamaʿ ḳılmaya, -ma, -ya]*

ṭamaʿ ḳılmazam: *Açgözlülük etmek.*

1. Ṭamaʿ ḳılmazam mülk ile māla ben
Gelesin murād oldur īmāna sen *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 279). [ṭamaʿ ḳılmazam, -maz, -am]*

tamām: *Tam olarak, noksansız olarak.*

1. Yapub bir bināyı ide çün **tamām**
Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [tamām,]*
2. İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
Ya anlar **tamām** ola ya biz **tamām**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [tamām,]
3. İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
Ya anlar **tamām** ola ya biz **tamām**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [tamām,]

4. Didi elçiye şāha idüp selām
Diyesin ki bildük murādın **tamām**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 792). [tamām,]
5. Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet **tamām**
Arañuzda siz saġ ü anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 819). [tamām,]*
6. Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
Bu defʿa **tamām** ola ceng ü cidāl
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 978). [tamām,]
7. Şeref buldı şāh ile īrān **tamām**
Ḫarāb idi dīn ile buldı niẓām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 11). [tamām,]*
8. Çü dergāhına geldi begler **tamām**
İder bezm-i sulṭān-ı ẕü'l-iḥtirām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 21). [tamām,]
9. Eḳālīm-i sebʿī dutalum **tamām**
Bize yatmaḳ uyumaḳ olsun ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 187). [tamām,]
10. Bile emr ü nehyini Ḫaḳḳuñ **tamām**
İde ḫıdmetinde müdām ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 41). [tamām,]
11. Görürler şehüñ itdügün ihtimām
Sipāhı gelür Hind ü Sindüñ **tamām**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 222). [tamām,]
12. Ser-ā-ser benüm ḥükmime Rūm rām
Muṭīʿdür mülk-i īrān **tamām** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 264). [tamām,]*
13. Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh **tamām**
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [tamām,]
14. O bezm-i müşerref olınca **tamām**
İderler biri birine iltiyām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 71). [tamām,]*
15. Gelüp şāha pūşīde-rūlar **tamām**
Öpüp ayaġın itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 145). [tamām,]*
16. Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ **tamām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [tamām,]*
17. Ola peyrevüñ ẓulmeti ḳīr-fām
İḫāṭa ideʿaskerüñi **tamām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 104). [tamām,]*
18. Gelür ḫıdmete ḫalḳ-ıʿālem **tamām**
Oturdı maḳāmın bilüp ḫāṣ uʿām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 127). [tamām,]
19. İşitdüm Süleymānʿaleyhi's-selām
Bu maḫlūḳa ḥükm eyler iken **tamām**
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 2). [tamām,]
20. Elinde yidi mülk-i maġrib **tamām**
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ uʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 93). [tamām,]*
21. Müselmān olur şehr ḫalḳı **tamām**
Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 79). [tamām,]*
22. Tamām ile bir mi olur nā-tamām
Müsāvī midür puḫte ile ya ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 189). [tamām,]*
23. Bu dünyāyı ṭutmış idi şeh **tamām**
Diledi ide mülk-iʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 181). [tamām,]*
24. Ṣad u bīst gāhī gehī ṣad **tamām**
Yazardum gicede idüp ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 49). [tamām,]*

tamām: *"tamam oldı." ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.*

1. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı **tamām**
Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 139). [tamām,]*

tamām: *Tamamlanmış, bitmiş, tamam olmuş.*

1. Çü maḳṣūd ḥāṣıl ola iş **tamām**
Alavuz ele bāde-i lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 189). [tamām,]*

tamām eyle: *Tamamlamak.*

1. Duʿāsı ile eyle naẓmuñ tamām
Duʿā itmeyene ʿaṭāyā ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 127). [tamām eyle,]*

tamām eyleyüp: *Tamamlamak.*

1. Duʿāyı **tamām eyleyüp** itdi āh
Gözün yumdı teslīm-i rūḥ itdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 489). [tamām eyleyüp, -y, -üp-yüp]
2. Tamām eyleyüp ceşni ṣāḥib-külāh
Çeke Fūr-ı Hindūya tā kim sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 565). [tamām eyleyüp, -y, -üp-yüp]
3. Duʿāyı **tamām eyleyüp** pehlevān
Didi ḳanı ol Berhemen Türkmān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 973). [tamām eyleyüp, -yüp]

tamām ide: *Tamamlamak.*

1. Çü kālāyı nesc idüp ide tamām
İder rīze rīze pes iy nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 61). [tamām ide, -e]*

tamām idicek: *Tamamlanmış, bitmiş.*

1. Tamām idicek seddi ol ser-firāz
Ḫudāya idüp şükr ḳıldı niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 111). [tamām idicek, -icek]*

tamām idüp: *Tamamlanmış, bitmiş.*

1. Vużū-sāz olup ḳıldı evvel namāz
   Namāzı **tamām idüp** itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 112). [tamām idüp, -üp]*

tamām itdi: *Tamamlamak, bitirmek.*

1. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
   Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 141). [tamām itdi,]*

tamām itdi: *Tamamlamak.*

1. Murādınca yidi şeh itdi tamām
   Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [tamām itdi, -di]*
2. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
   Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 405). [tamām itdi, -di]*
3. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
   Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 103). [tamām itdi, -di]*
4. Kelāmını Bānū çün itdi tamām
   Getürdür rasūle fīrāvān ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 175). [tamām itdi, -di]*
5. Tamām itdi ṣandūḳı çün üstād
   Girer keştiye vāriş-i Key-ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 87). [tamām itdi, -di]*
6. Tamām itdi bir yılda ol nīk-nām
   Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 109). [tamām itdi, -di]*
7. Vaṣiyyetlerin çünki itdi tamām
   Żaʿīf oldı ġāyetde ol nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 169). [tamām itdi, -di]*

tamām itdi: *Tamamlamak, nihayete erdirmek.*

1. Namāzın niyāzın çün itdi tamām
   Ḫıżır mürsel irdi ʿaleyhi's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 277). [tamām itdi, -di]*
2. Melek çün kelāmını itdi tamām
   Didi iy Ḫudāvend-i ẕü'l-iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 59). [tamām itdi, -di]*
3. Tamām itdi ḥaccı çü şāḥib-ḳırān
   Geçüp maġribe rāst ḳıldı ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 219). [tamām itdi, -di]*
4. Çü ġarbuñ şimālini itdi tamām
   Diledi cenūbı daḫı ide rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 5). [tamām itdi, -di]*

tamām itmek: *Tamamlamak.*

1. Dinür el-kelāmü yecürrü'l-kelām
   Murādum benüm ḫamse itmek tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 42). [tamām itmek,]

tamām ider: *Tamamlanmış, bitmiş.*

1. İder cümle esbāb-ı sūrī tamām
   Gelür Hind ḫalḳı ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 567). [tamām ider, -er]*

tamām ḳıl: *Tamam etti.*

1. Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
   Niẓāmī gibi tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 167). [tamām ḳıl,]*

tamām kıl: *Tamamlanmış, bitmiş.*

1. Çü iḥsān idesin şehā ḳıl tamām
   Budur luṭf iy Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 67). [tamām ḳıl,]*

tamām oldı: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 113). [tamām oldı, -dı]*
2. Ṭamām oldı düşmen işi yime ġam
   Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ʿAcem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [ṭamām oldı, -dı]*
3. Ḳonuḳlıḳ **tamām oldı** gitdi ʿavām
   İki şeh ḳalup aldılar ele cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 517). [tamām oldı, -dı]*
4. Tamām oldı işüñ senüñ iy cuvān
   Bu demdür cihān göreceğüñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 895). [tamām oldı, -dı]*
5. Çü Ḳaydāfenüñ işi oldı tamām
   Buyurdı cihān-dāver-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 281). [tamām oldı, -dı]*
6. Bilür kim budur remz ehl-i nücūm
   Tamām oldı ʿömr irdi ol vaḳt-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 154). [tamām oldı, -dı]*
7. Ṭoḳuz yüz ṭoḳuzında oldı tamām
   Bu naẓm-ı ḫoş-āyende temme'l-kelām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 133). [tamām oldı, -dı]*

tamām oldı: *Tamamlanmak,Halledilmek.*

1. Tamām oldı işüm benüm yime ġam
   Zamāne benüm cāmuma ḳatdı sem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 419). [tamām oldı, -dı]*

2. Yemekler yinüp çünki oldı tamām
   Ṣunar sāġarı sāḳī haẕm-ı ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 85). [tamām oldı, -dı]*
3. Yiyüp içdiler sūr oldı tamām
   Olur rāżı cümle ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 579). [tamām oldı, -dı]*
4. Cezāyir işi çünki oldı tamām
   Varur Tūnusa Ḫusrev-i nīk-nām
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 89). [tamām oldı, -dı]

tamām olduġına: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Tamām olduġına bu silk-i dürer
   Ṣorar ise tārīḫ-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 131). [tamām olduġına, -duġ, -ı, -na]*

tamām olduġına: *Sona ermek; tamamlandırmak.*

1. Tamām olduġına bu silk-i dürer
   Ṣorar ise tārīḫ-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 131). [tamām olduġına, -duġ, -ı, -na]*

tamām olıcak: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Gerekdür ʿamel ʿilm olıcak tamām
   Ki bī-tecrübe ʿilm olur ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 101). [tamām olıcak, -ıcak]*

tamām olmaya: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Bu iḥsānuñ olmaya şükri tamām
   Ola şükr-i iḥsān yanında künām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 9). [tamām olmaya, -ma, -ya]*

tamām olmaz: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Bile çünki bī-ḳadr idügün ʿavām
   Ne ḫıdmet buyurursañ olmaz tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 28). [tamām olmaz, --maz]

tamām olsa: *Tamamlanmak,Halledilmek.*

1. Urur yire bir göze olsa tamām
   Urur senge pür mey ola çünki cām
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 65). [tamām olsa, -sa]

tamām olur: *Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.*

1. Tamām itdi bir yılda ol nīk-nām
   Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 110). [tamām olur, -ur]*

tamām olur: *Sona ermek; tamamlandırmak.*

1. Tamām itdi bir yılda ol nīk-nām
   Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 110). [tamām olur, -ur]*

tamām peyāmını: *Bütün mesajını.*

1. Bilicek peyāmını anuñ tamām
   Ayıtdı ilet şāha bizden selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 929). [tamām peyāmını,]*

ṭamar: *Damar.*

1. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
   Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [ṭamarlar, -lar]

ṭamar: *Damar.*

1. Nesīm-i ṣabā virdi būy-i cinān
   Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi ḳan
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 502). [ṭamarlar, -lar]

ṭamar: *Damar.*

1. Yine cūş eyler **ṭamarlarda** ḳan
   Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 199). [ṭamarlarda, -lar, -da]

ṭamar: *Damar.*

1. Yine cūş eyler **ṭamarlarda** ḳan
   Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 199). [ṭamarlarda, -lar, -da]

ṭamar: *Damar.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
   Gözedür sinān sīne oḳ şeh **ṭamar**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [ṭamar,]

ṭamar: *Damar.*

1. Neheng oldı nīze ḫadeng oldı mār
   Gözedür sinān sīne oḳ şeh **ṭamar**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 324). [ṭamar,]

ṭamġā: *A. Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür.*

1. Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
   Niçe ura **tamġā-yı** endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [tamġā-yı, -yı]*

ṭamġā: *A. Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür.*

1. Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
   Niçe ura **tamġā-yı** endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [tamġā-yı, -yı]*

ṭaʿmīr: *Yapılan bir yanlışı, kusuru düzeltmeye çalışma.*

1. Göñül mülkin evhām ider pāy-māl
   Şu resme ki **ṭaʿmīre** ḳalmaz mecāl
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 432). [taʿmīre, -e]

ṭañ: *Tan, gün doğumu vakti; şaşırma, hayret etme.*

1. Ḳala **ṭaña** yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [taña, -a]*

ṭañ: *Tan, gün doğumu vakti; şaşırma, hayret etme.*

1. Ḳala **ṭaña** yegdür Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [taña, -a]*

ṭaʿn ider: *Şaşırmak.*

1. Ḫased eyleyen gerçi kim **ṭaʿn ider**
   Naẓīrin getürmekdür ammā hüner
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 117). [ṭaʿn ider, -er]

ṭaʿn ider: *Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.*

1. Ne çāre velīkin olan kec naẓar
   Kelām-ı ḳadīme daḫı **ṭaʿn ider** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 80). [ṭaʿn ider, -er]*

tanaḳḳul: *Meze.*

1. Ziyāde gerekmez **tanaḳḳul** şehā
   Ki ṭabḥ olmadan şāliḥ olmaz ġıdā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 395). [tanaḳḳul,]

tanakkul: *Meze.*

1. Ziyāde gerekmez **tanaḳḳul** şehā
   Ki ṭabḥ olmadan şāliḥ olmaz ġıdā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 395). [tanaḳḳul,]

tanış: *Danışmak, bir hususta akıl almak, istişare etmek.*

1. Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
   Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 177). [ṭanış,]*

tanış: *Danışmak, bir hususta akıl almak, istişare etmek.*

1. Ṭanış emrüñi olana ehl-i rāy
   Kim ola saña rāy ile reh-nümāy *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 177). [ṭanış,]*

tap-: *Kulluk etmek, Tapmak.*

1. Nihān u ʿayān u derūn u birūn
   Bu eşyāya cümle **ṭapuñ** reh-nümūn
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 24). [ṭapuñ, -un]
2. Didiler baña mihre **ṭapar** seni
   Ḫudā daʿvete şaldı bunda beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 269). [ṭapar, -ar]*

tap: *Huzur, nezd, makam, kat.*

1. Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
   Hidāyet **ṭapuñdan** gerek yā İlāh
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [ṭapuñdan, -uñ, -dan]
2. ʿİnāyet **ṭapuñdan** eyā Müsteʿān
   Rasūlüñ yoluna fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 557). [ṭapuñdan, -uñ, -dan]*
3. Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
   Virilmiş **ṭapuña** Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 134). [ṭapuña, -uñ, -a]*

tap: *Kapı, huzur, makam.II Hazret,zat.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu yolda ḳalur cān u dil mübtelā
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 13). [ṭapuñ, -+uñ]

tapu: *Huzur, nezd, makam, kat.*

1. Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
   Ferīdūn u Kāvūs u Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 375). [ṭapuñdur, -ñ, -dur]*
2. Çü ben güm-rehem n'ola göster sebīl
   Ḳamu muḳtedāyuz **ṭapuñdur** delīl
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 74). [ṭapuñdur, -ñ, -dur]
3. Çü şākird-i şāliṣ **ṭapuñdur** aña
   Sebaḳ-dāşa baḳ düşdi ġayret saña
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 169). [ṭapuñdur, -ñ, -dur]

ṭapu: *Kapı, eşik, huzur, nezd.*

1. Ḫudāyā ʿaceb güm-reh ü bī-kesem
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 2). [ṭapuñdur, -ñ, -dur]

tapuñdur: *Kapı, eşik, huzur.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
   Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 7). [ṭapuñdur,]*
2. Ṭapuñdur fürūzende-i şemʿ-i cān
   Cilā-baḫş-ı āyīne-i ġayb-dān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 9). [ṭapuñdur,]*

tār: *Dağınık, perişan.*

1. Ne şanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde **tār**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [tār,]

tār: *Dağınık, perişan.*

1. Ne şanʿat ki itdiyse üstād-kār
   Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde **tār**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [tār,]

tār: *Karanlık.*

1. Düşe çün sarāyına bir ince **tār**
   Olur az zamān geçmedin zift-i mār
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [tār,]

tār: *Karanlık.*

1. Düşe çün sarāyına bir ince **tār**
   Olur az zamān geçmedin zift-i mār
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 37). [tār,]

tār: *Saç teli.*

1. Ben ol **tāram** olsam n'ola ejdehā
   Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [tāram, --am]*

tār: *Saç teli.*

1. Ben ol **tāram** olsam n'ola ejdehā
   Ḳara ṭopraġam himmeti kīmiyā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 43). [tāram, --am]*

tār: *Tel, saç teli.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn **tārı** biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [tārı, -ı]

tār: *Tel, saç teli.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn **tārı** biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 654). [tārı, -ı]

tār: *(Fa.) Saç teli.*

1. Aşup zülf her **tārına** niçe cān
   Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [tārına, -ına]*

tār: *(Fa.) Saç teli.*

1. Aşup zülf her **tārına** niçe cān
   Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [tārına, -ına]*

tār olup: *Daralmak, sıkıntı vermek.*

1. Yeñile yine eski derdüm benüm
   Ki cān **tār olup** cüng olupdur tenüm
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [tār olup, -up]

tār ü mār: *Dağınık, karmakarışık, perişan.*

1. Kesilür başuñ mülküñ oda yanar
   Sipāhuñ ḫazīneñ olur **tār ü mār**
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 56). [tār ü mār,]

2. Ele almadan remḫ-i sīne-güẕār
ʿAdūnuñ sipāhı olur **tār ü mār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 358). [tār ü mār,]*
3. Ele aluban Rūmī-i āb-dār
Sipāhını Çīnüñ idem **tār ü mār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 360). [tār ü mār,]*
4. Velī Türkler itmedin **tār ü mār**
Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 485). [tār ü mār,]*
5. Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫᵛōr u zār
İdersin ʿadū leşkerin **tār ü mār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 586). [tār ü mār,]*
6. Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
İder bir kişi çūb ile **tār ü mār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 230). [tār ü mār,]*
7. Viren feṯḥ u nuṣret iden **tār ü mār**
Viren ʿizz ü devlet iden ḫᵛōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [tār ü mār,]
8. İre çünki āyīneye inkisār
Olur ol görinen ṣuver **tār ü mār**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 240). [tār ü mār,]

tār ü mār idem: *Dağıtmak, perişan etmek.*

1. Ele aluban Rūmī-i āb-dār
Sipāhını Çīnüñ idem tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 360). [tār ü mār idem, -em]*

tār ü mār itmedin: *Karmakarışık etmek, dağıtmak, perişan etmek II telli bir çalgı olan tar ve yılan etmek (Sevgilinin saçları bu çalgı âletine ve yılana benzetilir. Tar kelimesinin karanlık ve siyah manasına gelmesi, tanıkta âşığın gönlünü ve sevgilinin saç rengini betimlemesi açısından anlam dahilindedir).*

1. Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 485). [tār ü mār itmedin, -me, -din]*

tār ü mār idersin: *Dağıtmak, perişan etmek.*

1. Ḫaḳuñ emri ile idüp ḫᵛōr u zār
İdersin ʿadū leşkerin tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 586). [tār ü mār idersin, -er, -sin]*

tār ü mār olur: *Darmadağınık olmak, dağılmak.*

1. Ele almadan remḫ-i sīne-güẕār
ʿAdūnuñ sipāhı olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 358). [tār ü mār olur, -ur]*
2. İre çünki āyīneye inkisār
Olur ol görinen ṣuver tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 240). [tār ü mār olur, -ur]*

tārāc: *Yağma, talan.*

1. Ḳoyup cengi **tārāca** başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [tārāca, -a]*

tārāc: *Yağma, talan.*

1. Ḳoyup cengi **tārāca** başlar sipāh
Kimi taḫt-ı zer buldı kimi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 561). [tārāca, -a]*

tārāc: *Yağmalamak, talan etmek || Sevgilinin gamzelerinin etkisi.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
Ki olmaya **tārācuñ** adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [tārācuñ, -uñ]*

tārāc: *Yağmalamak, talan etmek || Sevgilinin gamzelerinin etkisi.*

1. Rüsūmıñı al iy Ḫudāvend-i tāc
Ki olmaya **tārācuñ** adı ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 184). [tārācuñ, -uñ]*

ṭaraf: *Cihet, canip, semt, yan.*

1. Hemīn ḫāne-i çīndür bir **ṭarāf**
Ḫaṣāsı münevver çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 157). [ṭarāf,]

ṭaraf: *Cihet, canip, semt, yan.*

1. Hemīn ḫāne-i çīndür bir **ṭarāf**
Ḫaṣāsı münevver çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 157). [ṭarāf,]

ṭaraf: *Yan, cihet.*

1. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
Ne emr itse fermān-beri her **ṭaraf**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 152). [ṭaraf,]

ṭaraf: *Yan, cihet.*

1. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
Ne emr itse fermān-beri her **ṭaraf**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 152). [ṭaraf,]

taraf olmazdı: *Görüş ve düşüncenin benimsenmesi, desteklenmesi.*

1. Eger eylesem ʿöşr-i maḳdūr ṣarf
Cihān cümlesi olmazdı naẓma ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 56). [ṭaraf olmazdı, -maz, -dı]

ṭarāvet: *Tazelik.*

1. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḥaḳ
Ṭarāvetde ḫaddi çü sīmīn-varaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 598). [ṭarāvetde, -de]

ṭarāvet: *Tazelik.*

1. Cebīninde lāmiʿdür envār-ı Ḥaḳ
Ṭarāvetde ḫaddi çü sīmīn-varaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 598). [ṭarāvetde, -de]

ṭarf-ı çarha: *Gökyüzün, feleğin bakışı.*

1. İkisi daḫı ṣāḥib-i sikke ṣāh
Sürer her biri **ṭarf-ı çarḫa** külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 464). [ṭarf-ı çarḫa, -a]

ṭārī: *Birden bire ortaya çıkan, ansızın beliren.*

1. Şu eşyāya kim ola **ṭārī** ufūl
Ḥudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 241). [ṭārī,]*

ṭārī: *Birden bire ortaya çıkan, ansızın beliren.*

1. Şu eşyāya kim ola **ṭārī** ufūl
Ḥudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 241). [ṭārī,]*

ṭārīḫ yazar: *Tarih düşürmek; Önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.*

1. İdüp sengden ejdehāya naẓīr
Yazar aña tārīḫ ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 184). [tārīḫ yazar, --ar]*

tārīh-i ṣāḥib-hüner: *Hüner sahibinin tarihi.*

1. Tamām olduġına bu silk-i dürer
Ṣorar ise **tārīḫ-i ṣāḥib-hüner** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 132). [tārīḫ-i ṣāḥib-hüner,]*

ṭarīḳ: *Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.*

1. Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol n'ola bilmesem ben **ṭarīḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [ṭarīḳ,]

ṭarīḳ: *Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.*

1. Sürūş-ı Ḫudā baña olur refīḳ
Bulur ol n'ola bilmesem ben **ṭarīḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 160). [ṭarīḳ,]

tārīḳ: *Yol, yöntem.*

1. Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña her **ṭarīḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [ṭarīḳ,]

tārīḳ: *Yol, yöntem.*

1. Bu yolda saña Ḫıżr olsun refīḳ
Ki maʿlūm olupdur aña her **ṭarīḳ**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 110). [ṭarīḳ,]

ṭarīk: *Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.*

1. Saña fikr idelüm hele bir **ṭarīḳ**
Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 279). [ṭarīḳ,]*

ṭarīk: *Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.*

1. Saña fikr idelüm hele bir **ṭarīḳ**
Nereye ki gitseñ olasın raḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 279). [ṭarīḳ,]*

ṭarīḳ: *Yol.*

1. Meger ol kişi kim riyāżet ide
Ḫaḳ emr eyledügi **ṭarīḳa** gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 138). [ṭarīḳa, -a]*

tarīḳ: *Yol.*

1. Meger ol kişi kim riyāżet ide
Ḫaḳ emr eyledügi **ṭarīḳa** gide *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 138). [ṭarīḳa, -a]*

ṭārīḳ: *Yol, yöntem.*

1. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu **ṭarīḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [ṭarīḳ,]*

tārīk: *Yol, yöntem.*

1. Şu kim ide ʿālemde fikr-i ʿamīḳ
Ḫarāmīsüz olmaz bilür bu **ṭarīḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 42). [ṭarīḳ,]*

tarīk: *Vesile, imkân.*

1. Risālet **ṭarīḳi** ile vara şāh
Göre kim ne vażʿiyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 103). [ṭarīḳi, -i]

tarīk: *Vesile, imkân.*

1. Risālet **ṭarīḳi** ile vara şāh
Göre kim ne vażʿiyledür ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 103). [ṭarīḳi, -i]

ṭarīḳ: *(tutulan) yol.*

1. Bilür gitdügi yolı yine hemīn
Yañılmaz **ṭarīḳını** iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 118). [ṭarīḳını, -ı, -(n)ı]*

ṭarīḳat-şināṣ: *Yol bilen.*

1. Ḫaḳīḳatdür ol iy **ṭarīḳat-şināṣ**
Mecāzī ṣanur gerçi kim anı nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 11). [ṭarīḳat-şināṣ,]*

ṭarīk-i mübārekde: *Mübarek yol.*

1. İdüp pāk Kâbe yolın şehriyār
Ḳomadı **ṭarīḳ-i mübārekde** ḫār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 172). [ṭarīḳ-i mübārekde, -de]

tār-mār: *Darmadağın, karışık, perişan.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek **tār-mār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 94). [tār-mār,]*

tār-mār: *Darmadağın, karışık, perişan.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek **tār-mār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 94). [tār-mār,]*

tār-mār: *Karmakarışık, darmadağın.*

1. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir seng ile **tār-mār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 96). [tār-mār,]*

tār-mār: *Karmakarışık, darmadağın.*

1. Ne deñlü ki güncişk ola bī-şümār
Olur cümle bir seng ile **tār-mār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 96). [tār-mār,]*

tār-mār: *Darmadağın, karışık, perişan.*

1. Sikender gibi gelse düşmen hezār
Yanuñdan şehā olmazuz **tār-mār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 602). [tār-mār,]*

tār-mār: *Darmadağın, karışık, perişan.*

1. Sikender gibi gelse düşmen hezār
Yanuñdan şehā olmazuz **tār-mār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 602). [tār-mār,]*

tār-mār eyledi: *Perişan etmek, dağıtmak.*

1. Alup pes ele gürzini şehriyār
Urup başını eyledi tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 174). [tār-mār eyledi, --di]*

tār-mār id-: *Dağıtmak, perişan etmek.*

1. Ḳılıc-dās idi tīġ-ı zen dās-dār
İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 300). [tār-mār id-, --er, --ler, --di-er, -ler, -di]*

tār-mār ider: *Dağıtmak, yıkmak.*

1. Sekizinci gün şāh-ı nuṣret-şikār
Başup şarḳ ḫaylin ider tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 432). [tār-mār ider, -er]*

tār-mār ider: *Dağıtmak, yıkmak.*

1. ʿAceb fitnedür çarḫ-ı nā-sāz-kār
İder niçe cemʿiyyeti tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 2). [tār-mār ider, -er]*

tār-mār iderdi: *Dağıtmak, perişan etmek.*

1. Müselmān olanı ḳılup ber-ḳarār
İderdi ʿinād ideni tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 88). [tār-mār iderdi, -er, -di]*

tār-mār olalar: *Darmadağınık olmak, yok olmak.*

1. .....Üşüp Rūmīnüñ birisine hezār
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 286). [tār-mār olalar, -a, -lar]*

tār-mār olur: *Darmadağınık olmak, yok olmak.*

1. Çü şeh dutula ġayra ne iʿtibār
Ṣınup cümle leşker olur tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 346). [tār-mār olur, -ur]*

tarz: *Üslup, edâ.*

1. Anuñ **ṭarzına** ben de yazdum kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [ṭarzına, -ı, -na]

tarz: *Üslup, edâ.*

1. Anuñ **ṭarzına** ben de yazdum kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [ṭarzına, -ı, -na]

ṭarz: *Eda, suret, üslup.*

1. Eger virmesem Türkī naẓma niẓām
Bu **ṭarzı** bulamazdı ṭabʿ-ı ʿavām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 96). [ṭarzı, -ı]

ṭarz-ı ʿacīb: *Şaşırtıcı tarz.*

1. İdüp ben de bu fende **ṭarz-ı ʿacīb**
Belāġatda oldum be-ġāyet ḫaṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 49). [ṭarz-ı ʿacīb,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Çaḳıl **ṭaşları** gibi yaturdı baş
Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [ṭaşları, -lar, -ı]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Çaḳıl **ṭaşları** gibi yaturdı baş
Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [ṭaşları, -lar, -ı]

tās: *Tas.*

1. Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
Semā çıñradı ol ṣadādan çü **ṭās** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 358). [ṭās,]*

tās: *Tas.*

1. Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
Semā çıñradı ol ṣadādan çü **ṭās** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 358). [ṭās,]*

taş: *Taş.*

1. Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye **ṭaş**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [ṭaş,]

taş: *Taş.*

1. Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye **ṭaş**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [ṭaş,]

taş: *Taş.*

1. Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā ki **taş** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [taş,]*

taş: *Taş.*

1. Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā ki **taş** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 246). [taş,]*

taş: *Taş II katı kalpli.*

1. Ḫavādiş **ṭaşından** uşanan sebū
İçinde ḳala mı anuñ hīç şu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 341). [ṭaşından, -ı, -n, -dan]*

taş: *Taş II katı kalpli.*

1. Ḫavādiş **ṭaşından** uşanan sebū
İçinde ḳala mı anuñ hīç şu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 341). [ṭaşından, -ı, -n, -dan]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Eger şīşeye **ṭaşa** itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [ṭaşa, -a]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Eger şīşeye **ṭaşa** itse naẓar
Olup şīşe dür seng olur güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 17). [ṭaşa, -a]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına **ṭaş** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [ṭaş,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına **ṭaş** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [ṭaş,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile **ṭaş** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ṭaş,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile **ṭaş** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ṭaş,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Güneş gördi kim oldı efsürde **ṭaş**
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [ṭaş,]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Güneş gördi kim oldı efsürde **ṭaş**
Bulut cübbesinden çıḳarmadı baş
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 109). [ṭaş,]

taş-: *Sıvı maddelerin içinde bulundukları yere sığmayarak kabarıp kenarlardan aşması.*

1. Yine **ṭaşdı** deryā-yı tīġ u teber
Ḫurūşān olup geldi mevc-i siper
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 111). [ṭaşdı, -dı]

taş-: *Sıvı maddelerin içinde bulundukları yere sığmayarak kabarıp kenarlardan aşması.*

1. Yine **ṭaşdı** deryā-yı tīġ u teber
   Ḫurūşān olup geldi mevc-i siper
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 111). [ṭaşdı, -dı]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u **ṭaş**
   Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [ṭaş,]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ u **ṭaş**
   Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [ṭaş,]

taş: *Taş.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
   İki çeşmi **ṭās** idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [ṭās,]*

tas: *Taş.*

1. Dudaġı ayaġı hemānā şütür
   İki çeşmi **ṭās** idi ḳan ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 368). [ṭās,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
   Ki yir yir oturmış **ṭaş** üzre ʿuḳāb
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 30). [ṭaş,]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

1. Çıḳar kānuñ altında bir yerlü **ṭaş**
   Ki şalmışdı pehnāsı arża firāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 97). [ṭaş,]*

taş: *Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde; söz, laf.*

1. İder şīşeler gerçi āyīne-vār
   Ḫavādiş **ṭaşıyla** virür inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 64). [ṭaşıyla, -ı, -y, -la]*

taş u taġ: *Taş ve dağ.*

1. Ne şehr ü ne de var o yolda ne bāġ
   Hemīn deşt-i şūre idi **ṭaş u ṭaġ** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 234). [ṭaş u ṭaġ,]*

tasa: *Üzüntülü düşünce durumu, kaygı, endişe, gam.*

1. Sipihrüñ çü ḫord olısar kāsesi
   Nemize gerek bu cihān **tasası** *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 132). [tasası, -sı]*

taṣadduḳ ider: *Sadaka vermek, bağışlamak.*

1. Varup Kâbeyi şeh ziyāret ider
   Taṣadduḳ ider bī-ʿaded sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 176). [taṣadduḳ ider, -er]
2. Şu deñlü **taṣadduḳ ider** şehriyār
   Olurlar ḳamu aġniyā ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 189). [taṣadduḳ ider, -er]*

taṣadduḳ kılup: *Sadaka vermek, bağış yapmak.*

1. Çü gösterdi yine şehi Rabb-i Bās
   Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 140). [taṣadduḳ ḳılup, -up]

taṣavvur: *Ar. Zihinde suret vermek, verilmek; zihinde suretlendirmek, suretlendirilmek. (Maddiyat ve maneviyatta kullanılır). tasavvurî: Tasvirden ibaret, vücûd-ı zâhirîsi yok, vehmî, hayâlî. Cem'i: tasavvurât.*

1. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 67). [taṣavvur,]*

taṣavvur: *Zihinde şekillendirme; kurma.*

1. Feżāḥat ile döndi ol bed-gümān
   Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 266). [taṣavvurdan, -dan]

taṣavvur: *Göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma.*

1. Taṣavvur idüp ʿaḳl ü dāniş penāh
   Bulamaz senüñ künhüñe hīç rāh
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 13). [taṣavvur,]

taşın-: *Taşımak işi yapılmak, bir şey bir yerden bir yere götürülmek, nakledilmek.*

1. Ṭaşındı zer ü sīm ü kālā-yı Çīn
   Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̱emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 79). [ṭaşındı, -dı]

taşın-: *Taşımak işi yapılmak, bir şey bir yerden bir yere götürülmek, nakledilmek.*

1. Ṭaşındı zer ü sīm ü kālā-yı Çīn
   Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̱emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 79). [ṭaşındı, -dı]

taşra: *Dışarı.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
   Çıḳarmaz idi ḫırḳa **ṭaşra** şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [ṭaşra,]*

taşra: *Dışarı.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
   Çıḳarmaz idi ḫırḳa **ṭaşra** şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 64). [ṭaşra,]*

taşra: *Dışarı.*

1. Sürūr ile çün **ṭaşra** çıḳdı ṭabīb
   Didi aña ṣāḥirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [ṭaşra,]*

taşra: *Dışarı.*

1. Sürūr ile çün **ṭaşra** çıḳdı ṭabīb
   Didi aña ṣāḥirdi kim iy lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 45). [ṭaşra,]*

taşra: *Dışarı II dışında, haricinde.*

1. Yapup ḳapuyı şehr eyler ḥiṣār
   Ḳalur **ṭaşrada** ḫalḳ ḫayrān u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 56). [ṭaşrada, -da]

taşra: *Dışarı.*

1. Ḳalup **ṭaşra** aḥbāb oldı ġamīn
   Ḫazīn olup eylerler idi enīn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 137). [ṭaşra,]*

taşra: *Dışarı.*

1. Kenāra gelüp Ḫusrev-i ser-fırāz
   Çıḳup **ṭaşra** ḳıldı Ḫudāya niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 356). [ṭaşra,]*

taşra çıkar: *Dışarı çıkmak.*

1. Ne **ṭaşra çıḳar** ne iledür yaḳīn
   Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 583). [ṭaşra çıḳar, -ar]*

taşt: *Leğen.*

1. Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
   Velī gürzi şāhuñ anı **ṭaşt** ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [ṭaşt,]*

taşt: *Leğen.*

1. Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
   Velī gürzi şāhuñ anı **ṭaşt** ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [ṭaşt,]*

taşt: *Leğen.*

1. Bilür āfītāba bilūrīn **ṭaşt**
   Naẓīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 153). [ṭaşt,]*

taşt: *Leğen.*

1. Bilür āfītāba bilūrīn **ṭaşt**
   Naẓīrini görmez iden arżı geşt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 153). [ṭaşt,]*

tās-vār: *Kap-kase gibi.*

1. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
   Felek tābişinden ḳızar **ṭās-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [ṭās-vār,]*

tās-vār: *Kap-kase gibi.*

1. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
   Felek tābişinden ḳızar **ṭās-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 4). [ṭās-vār,]*

ṭās-veş: *Tas gibi.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter **ṭas-veş** çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 158). [ṭas-veş,]*

ṭās-veş: *Tas gibi.*

1. Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
   Öter **ṭas-veş** çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 158). [ṭas-veş,]*

taşvīr-vār: *Resim gibi.*

1. Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
   Görinür Ḳamer içre **taşvīr-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 608). [taşvīr-vār,]*

taşvīr-vār: *Resim gibi.*

1. Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
   Görinür Ḳamer içre **taşvīr-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 608). [taşvīr-vār,]*

ṭavāf: *Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak: tavâf-ı Kâ'be, Beytullahın tavâfı.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
   Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [ṭavāf,]*

ṭavāf: *Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak: tavâf-ı Kâ'be, Beytullahın tavâfı.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe yıl Kâbe-vār
   Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [ṭavāf,]*

ṭavāf: *Etrafını dolaşmak, Kabe'nin etrafını dolaşmak.*

1. Gerek pür-günāh ol gerek bī-günāh
   Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 168). [ṭavāfını, -ını]*

ṭavāf: *Etrafını dolaşmak, Kabe'nin etrafını dolaşmak.*

1. Gerek pür-günāh ol gerek bī-günāh
   Ṭavāfını emr eylemişdür İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 168). [ṭavāfını, -ını]*

ṭavāf: *Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak.*

1. Çü ḳudret ola şıḥḥat ola amān
   Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [ṭavāfı, -ı]*

ṭavāf: *Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak.*

1. Çü ḳudret ola şıḥḥat ola amān
   Ṭavāfı anuñ farżdur bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 170). [ṭavāfı, -ı]*

ṭavāf ide: *Bir şeyin çevresini dolaşmak.*

1. Pes andan geçüp eyledi ʿazm-i rāh
   Ki Beyt-i ʿAtīḳi **ṭavāf ide** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 164). [ṭavāf ide, -e]*
2. Ki anı ide çünki mücrim ṭavāf
   Olur şübhesiz āḫıretde muʿāf *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 165). [ṭavāf ide, -e]*

ṭavāf iderdi: *Etrafında dönmek; çevresinde bulunmak, yakın olmak.*

1. Ṭırāzı münaḳḳaş çü Sīmurġ-ı Ḳāf
   Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 126). [ṭavāf iderdi, -er, -di]*

ṭavāf itdüm: *Etrafında dolaşmak, çevresinde olmak.*

1. Ben ol ḫasta mūram ki itdüm ṭavāf
   Eşigin n'ola eylesem daḫı lāf *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 41). [ṭavāf itdüm, -düm]*

ṭavḳ-ı fermānumı: *Buyruk halkası, buyruk tasması.*

1. Bilüp rāst ʿahd ile peymānumı
   Geçür boynuña **ṭavḳ-ı fermānumı** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 318). [ṭavḳ-ı fermānumı, -um, -ı]*

ṭavk-ı ḫalḫal: *Halhal gerdanlık.*

1. İdüp beline sīm-sāḳın kemer
   Olur boynuna **ṭavḳ-ı ḫalḫal** eber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 674). [ṭavḳ-ı ḫalḫal,]*

ṭavk-ı ıḳbāl-i sulṭān: *Sultanın mutluluğunun istemesi.*

1. Hemīn **ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān** idi
Ki sulṭān aña bende-fermān idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 659). [ṭavḳ-ı ıḳbāl-i sulṭān,]*

ṭavk-ı laʿnet-veş: *Lanetli tasma.*

1. Geçer **ṭavḳ-ı laʿnet-veş** ol intiṣāb
Ecel irse olmaz müfîd ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 335). [ṭavḳ-ı laʿnet-veş,]*

ṭāvūs: *Tavus kuşu. || Aşık.*

1. Çü **ṭāvūs** olup ceng içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [ṭāvūs,]*

ṭāvūs: *Tavus kuşu. || Aşık.*

1. Çü **ṭāvūs** olup ceng içinde çemān
Alayın düzerken o şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 11). [ṭāvūs,]*

ṭāvūs: *Cennet tavusu.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı **ṭāvusı** şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 58). [ṭāvusı, -ı]*

ṭāvūs: *Cennet tavusu.*

1. Gelüp baġdan künce ki gāh bād
Nesīmi ider oldı **ṭāvusı** şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 58). [ṭāvusı, -ı]*

ṭāvus-ı ʿarş: *Arşın tavus kuşu(Cebrâil kastedilmiştir.).*

1. Açar sidreden bāl **ṭāvus-ı ʿarş**
Ḳudūmünden olur müşerref bu ferş *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 29). [ṭāvus-ı ʿarş,]*

ṭāvūs-ı āyīne-dār: *Ayna tutan tavus (Eskiden pâdişahlara ve ileri gelen kimselere giyinirken ayna tutmakla görevli kimse).*

1. Görür zeyn olur ṣūreti rūzigār
Dimen itdi **ṭāvūs-ı āyīne-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 64). [ṭāvūs-ı āyīne-dār,]*

ṭāvūs-ı hind: *Hindistanlı tavus kuşu.*

1. Zer-endūd zülfi çü **ṭāvūs-ı Hind**
Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 653). [ṭāvūs-ı hind,]*

tāvus-ı hindī: *Hindistan'a ait tavus kuşu.*

1. Yidilür niçe esb-i zerrīn-licām
Çü **ṭāvus-ı Hindī** ḳamu ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 446). [ṭāvus-ı hindī,]*
2. Çü **ṭāvus-ı Hindī** ṣaçı cilve-ger
Ṣalınsa ṣaçar ʿāleme müşg-i ter *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 609). [ṭāvus-ı hindī,]*

tāvūs-ı meydān: *Meydan-ortalık Tavus Kuşu.*

1. Ṣanasın ki **tāvūs-ı meydān** idi
İşi rezmüñ içinde cevlān idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 183). [tāvūs-ı meydān,]*

ṭāvus-ı mīnū: *Minû cennetinin (Niam cenneti, cennetlerden birinin adı) tavus kuşu.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
Çü **ṭāvus-ı mīnū** velī ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 38). [ṭāvus-ı mīnū,]*

tāvūs-ı ner: *Erkek tavus kuşu.*

1. Gül ü berg ile zeyn oluban şecer
İder cilveler hem-çü **ṭāvūs-ı ner** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 12). [ṭāvūs-ı ner,]*
2. O gülşende var idi **ṭāvūs-ı ner**
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 9). [ṭāvūs-ı ner,]*
3. İşidüp ṣadāsını **ṭāvus-ı ner**
İder ġurfeden gül-sitāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 67). [ṭāvus-ı ner,]*

ṭāvūs-ı raḳḳāṣ: *Dans eden tavus.*

1. Çü **ṭāvūs-ı raḳḳāṣ** cevlān ider
Ṣaçından ṣaçup müşgi erzān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 45). [ṭāvūs-ı raḳḳāṣ,]*

ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām: *Hoş edalı dişi tavus.*

1. Bulur anda bir şāh-ı Ḳaydāfe-nām
Çü **ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām**

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 92). [ṭāvūs-māde-zen-i ḫōş-ḫırām,]

tāvus-vār: *Tavus kuşu gibi.*

1. Görür bir daḫı ḳavm ol şehriyār
Beşer ṣūreti vażʿı **ṭāvūs-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 218). [ṭāvūs-vār,]*

tay: *Katetmek, geçmek.*

1. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi **ṭay** itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [ṭay,]*

tay: *Katetmek, geçmek.*

1. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā vü ḳader idi **ṭay** itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [ṭay,]*

ṭayan-: *Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.*

1. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
Ṭayanup cidāra ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 8). [ṭayanup, -up]*

ṭayan-: *Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.*

1. Perīler görüp ola ḥayrān u zār
Ṭayanup cidāra ḳala çün nigār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 8). [ṭayanup, -up]*

tāyib olur: *Tevbe eden olmak.*

1. Ḥadīṯ-i nebīdür bu yoḳ iştibāḥ
Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1132). [tāyib olur, -ur]*

taʿyīn idemez: *Tayin etmek, belirlemek.*

1. Olur encümen leşker-i bī-ʿaded
Ki **taʿyīn idemez** ḳıyās aña ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 98). [taʿyīn idemez, -e, -mez]*

taʿyīn ider: *Tayin etmek, belirlemek.*

1. Ḳıyāsiyle ol yiri **taʿyīn ider**
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 357). [taʿyīn ider, -er]

taʿyīn olur: *Belli, muayyen etmek, edilmek.*

1. Gidüp ḫod-nümālıḳ Ḫudā-bīn olur
Mekānı yine aña **taʿyīn olur** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 72). [taʿyīn olur, -ur]*

ṭayr: *Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü **ṭayr**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [ṭayr,]

ṭayr: *Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü **ṭayr**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [ṭayr,]

ṭayr: *Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.*

1. Bulur şāh her **ṭayrdan** bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 7). [ṭayrdan, -dan]*

ṭayr: *Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.*

1. Bulur şāh her **ṭayrdan** bir ṣafā
Kimi cilve-ger kimi şīrīn-ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 7). [ṭayrdan, -dan]*

ṭayr: *Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.*

1. Alup bir gez urına iki **ṭayr**
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [ṭayr,]*

ṭayr: *Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.*

1. Alup bir gez urına iki **ṭayr**
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [ṭayr,]*

ṭayy: *Aşma, üzerinden geçme, katetme.*

1. İrer maḳṣada tīz çün raḫş-ı dil
Ḳılur menzili **ṭayy** ke-ṭayyi's-sicil
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 52). [ṭayy,]

2. Cihetden ider çünki **ṭayy** defteri
Tek-u-pūyadan ḳaldı her pey-revi
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 109). [ṭayy,]

<u>taẕarruʿ kılup:</u> *Dua etmek II Yalvarmak.*

1. Yüzin Kâbeye sürdi ḳıldı namāz
Taẕarruʿ ḳılup Ḫaḳḳa itdi niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 188). [taẕarruʿ ḳılup, -up]

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki **tāze** kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Ḳuşandı iki tīġ-ı ḫārā-şikāf
Ki **tāze** kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 56). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış **tāze** ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Çü kebk-i derī esb olur revān
Ayaġını ḥınnalamış **tāze** ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 272). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü **tāze** mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [tāze,]

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Eger şehr eger dih eger deşt ü ṭāġ
Ḳamu ḫurrem ü **tāze** mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [tāze,]

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder **tāze** mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 44). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Elinden iden sāḳinüñ bāde nūş
İder **tāze** mey gibi cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 44). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Biri biri ardınca **tāze** kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Biri biri ardınca **tāze** kebāb
Gelür meclise bī-ʿaded bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 77). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Çün almayavuz **tāze** tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Çün almayavuz **tāze** tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [tāze,]*

<u>tāze:</u> *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Çün almayavuz **tāze** tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [tāze,]*

tāze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Çün almayavuz **tāze** tāze diyār
Ne işe gerekvüz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 185). [tāze,]*

tāze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Gele mürde çeşmeye **tāze** ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [tāze,]*

tāze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Gele mürde çeşmeye **tāze** ḥayāt
Gözüme görinmeye bu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 705). [tāze,]*

tāze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḥmeti buldı **tāze** ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [tāze,]*

tāze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
Gidüp zaḥmeti buldı **tāze** ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [tāze,]*

tāze: *Yeni, körpe.*

1. Münīr idi çün çeşme-i ṣubḥ-gāh
Kenārında **tāze** hemīşe giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 218). [tāze,]*

tāze: *Tâze: Far. 1. Yeni, nev-zuhûr: zemîn-i tâze. 2. Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 3. Bayat olmayan: taze ekmek.*

1. Görüp çeşmeyi yundı çünkim nebī
Nite **tāze** olup olıdı ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 230). [tāze,]*

tāze olur: *Yeşermek; canlanmak, yenilenmek.*

1. Gelüp şehrde durdı bir ḳaç şühūr
Olur yine tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 116). [tāze olur, -ur]*

tāzelen: *Tazelenmek, yenilenmek.*

1. Çü diñlendi şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu **tāzelendi** idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 686). [tāzelendi, -di]*

tāzelen: *Tazelenmek, yenilenmek.*

1. Çü diñlendi şāh u sipāh u sütūr
Ḳamu **tāzelendi** idüben ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 686). [tāzelendi, -di]*

taʿẓīm: *1. Büyükleme, ululama, büyük sayma. 2. saygı gösterme, ikram etme.*

1. Şehe gönderür yine **taʿẓīm** ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [taʿẓīm,]*

taʿẓīm: *1. Büyükleme, ululama, büyük sayma. 2. saygı gösterme, ikram etme.*

1. Şehe gönderür yine **taʿẓīm** ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [taʿẓīm,]*

taʿẓīm ider: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

1. Ne deñlü ki var ise **taʿẓīm ider**
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [taʿẓīm ider, -er]*

teb ṭutar: *Sıtma tutmak, ateş ve terle birlikte titremeye başlamak; korkmak; sıkıntıya girmek.*

1. ʿAzīz oldı yaḫ kāsid oldı ḥaṭab
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 90). [teb ṭutar, -ar]*

tebāh: *Bozuk, mahvolmuş.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
   Çü ḳalb olmaya ten tīz olur **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [tebāh,]

tebāh: *Bozuk, mahvolmuş.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
   Çü ḳalb olmaya ten tīz olur **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [tebāh,]

tebāh: *Bozmak, yıkmak.*

1. Virür ḫaṣmı anuñ sipāhına rāh
   Dönemez ḳafasından eyler **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [tebāh,]

tebāh: *Bozmak, yıkmak.*

1. Virür ḫaṣmı anuñ sipāhına rāh
   Dönemez ḳafasından eyler **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 224). [tebāh,]

tebāh: *Bozmak, yıkmak.*

1. İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
   Kimin müʾmin itdi kimini **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [tebāh,]

tebāh: *Bozmak, yıkmak.*

1. İdüp dīnine daʿvet ol ḳavmi şāh
   Kimin müʾmin itdi kimini **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 374). [tebāh,]

tebāh: *Bozuk, mahvolmuş.*

1. Yoluna eger gelse vādī vü çāh
   Düşüp ölmeye tā ki kimse **tebāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 142). [tebāh,]

tebāh eylemiye: *Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.*

1. Şehā itme ġam-gīn yüzine nigāh
   Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 254). [tebāh eylemiye, -mi, -ye]*

tebāh eylerse: *Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
   Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 331). [tebāh eylerse, -ler, -se]

tebāh iderler: *Mahvetmek.*

1. Ne durmaġa tāb u ne ḳaçmaġa rāh
   Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 592). [tebāh iderler, -er, -ler]*

tebāh idesin: *Mahvetmek.*

1. Daḫı bir murādum bu iy pādişāh
   Baña zaḫm uranı idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 474). [tebāh idesin, -e, -sin]*

tebāh idinürdi: *Mahvetmek.*

1. Didi kim sebeb ne ki bunca sipāh
   Ṣınup geh idinürdi ḳalbi tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 308). [tebāh idinürdi, -ür, -in, -di]*

tebāh itsün: *Bozmak, açığa çıkartmak, ifşa etmek.*

1. Yüz urup didiler ki iy pādişāh
   Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 348). [tebāh itsün, -sün]*

tebāh ider: *Mahvetmek.*

1. Bu ḥāli bilüp irişince sipāh
   İder gebrden şeh çoġını tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 576). [tebāh ider, -er]*

tebāh iderler: *Mahvetmek.*

1. Bulup ḳuvvet-i ḳalb anuñla sipāh
   İderler niçe biñ ʿadūyı tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 296). [tebāh iderler, -er, -ler]*

tebāh idüp: *Mahvetmek.*

1. İdüp baʿżı ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [tebāh idüp, -üp]*

tebāh ola: *Harap olmak, yıkılmak, yok olmak.*

1. Olur şāh-ı ālem ḥişārı sipāh
Sipeh süst olıcak ki ola tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 116). [tebāh ola, -a]*

tebāh olsa: *Bozguna uğramak, mahvolmak.*

1. Ki her ḳanḳısı ḥaṣmuñ olsa tebāh
Saña fāyide ol eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 189). [tebāh olsa, -sa]*

tebāh olsun: *Harap olmak, yıkılmak, yok olmak.*

1. Baña reşk iden düşmen olsun tebāh
Ḫased ehlinüñ baḫtı dāyim siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 307). [tebāh olsun, -sun]*

tebāh olur: *Harap olmak, yıkılmak, yok olmak.*

1. Geçer biñ belā ile ol yiri şāh
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 202). [tebāh olur, -ur]*

teber: *Balta.*

1. Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek tīġ olsun gerekse **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek tīġ olsun gerekse **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña urma **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña urma **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr ü Hindī **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ u kimisi **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Sipāha ḥişār oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi şuʿle **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Sipāha ḥişār oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi şuʿle **teber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte **teber**
Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 63). [teber,]*

teber: *Balta.*

1. Ṭoḳunsa eger seng-i püşte **teber**
Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 63). [teber,]*

tebessüm: *Gülümsemek.*

1. Çe ger geldi dünyāya aġlayı zār
Tebessüm ile gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 190). [tebessüm,]*

tebīre: *Davul.*

1. Süheyl-i semendüñ dutup ʿālemi
Ker eylerdi gūşı **tebīre** demi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 430). [tebīre,]*

tebīre: *Davul.*

1. Süheyl-i semendüñ dutup ʿālemi
Ker eylerdi gūşı **tebīre** demi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 430). [tebīre,]*

tecellī: *Görünme, zahir olma. (tas.) Hakk'ın varlığının çeşitli mertebelerde zuhur etmesi, sâlikin keşf yoluyla bu zuhuru idrak etmesi.*

1. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
Mezīd oldı nūr u żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 125). [tecelliyle, -y, -le]*

tecessüs ider: *Izlemek, yoklamak.*

1. Seḥerden gelür ḫˇāce k'ide devā
Tecessüs ider kim ʿalāmet bula *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 20). [tecessüs ider, -er]*

tecessüs iderken: *Izlemek, yoklamak.*

1. Tecessüs iderken görür nāgehān
Dişi arasında et olur ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 23). [tecessüs iderken, -er, -ken]*

tecrübe: *Deneyim.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
Çü yoḳ **tecrübe** fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [tecrübe,]*

tecrübe: *Deneyim.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
Çü yoḳ **tecrübe** fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [tecrübe,]*

tedārük idüp: *Hazırlık yapmak.*

1. İdüp bir tedārük şeh-i kām-yāb
Nezāket ile ide mülkin ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 277). [tedārük idüp, -üp]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Ne **tedbīr** idersüz baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Ne **tedbīr** idersüz baña diñ hemān
Ḳomışam yoluñuzda ben baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 575). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne **tedbīr** eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Çü devlet atı ayaġı ola süst
Ne **tedbīr** eylerse gelmez dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 20). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
   Ne **tedbīr** iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [tedbīr,]*

tedbīr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Sikender gibi oldı āfāḳ-gīr
   Ne **tedbīr** iderse olur dil-peẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 56). [tedbīr,]*

tedbīri ḳıl: *Tedbir almak.*

1. Şu **tedbīri ḳıl** ḫaşma iy kīne-ḫᵛāh
   Ne tīġ ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 193). [tedbīri ḳıl, -i]*

tedbīr-i tīz: *Kesin tedbir.*

1. İder kīne tīġını **tedbīr-i tīz**
   Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 91). [tedbīr-i tīz,]*

teʾdīb ide: *Yola getirmek, uslandırmak, terbiye etmek.*

1. Buyurdı ṭutup anı pālīz-bān
   Götüre ki **teʾdīb ide** rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 26). [teʾdīb ide, -e]*

tedrīç: *Derece derece, basamak basamak.*

1. Gerek ʿabde **tedrīc** ile pāy-gāh
   Ḳadīmī budur resm iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 49). [tedrīc,]*
2. Çün olmaya **tedrīc** ile pāy-gāh
   Olur cümle rencīde senden sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 51). [tedrīc,]*

teʾemmül ide: *Etraflıca düşünmek.*

1. Gerek kişi sözde **teʾemmül ide**
   Ḫaṭāsın ṣavābın taḫayyül ide *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 317). [teʾemmül ide, -e]*

teʾemmül idüp: *Etraflıca düşünmek.*

1. Görüp anı nabża yapışdı hemān
   Teʾemmül idüp didi kim bu nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 26). [teʾemmül idüp, -üp]
2. Teʾemmül idüp bildi ṣāḥib-ḳırān
   Ki bu żaʿfdan virür elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 147). [teʾemmül idüp, -üp]*

teʾessüf çeküp: *Üzülmek, üzüntü içinde kalmak; ağrı, sızı duymak II ağırlığı, yükü taşımak.*

1. Teʾessüf çeküp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Yine döndürür rūşenāya ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 249). [teʾessüf çeküp, -üp]*

tefekkür: *Ar. Düşünmek, düşünülmek. Cem'i: tefekkürât.*

1. Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
   Tefekkürde ḥayretden olur melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 122). [tefekkürde, -de]

tefekkür: *Ar. Düşünmek, düşünülmek. Cem'i: tefekkürât.*

1. Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
   Tefekkürde ḥayretden olur melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 122). [tefekkürde, -de]

tefekkür ider: *Düşünmek.*

1. Yatup ol gice şāh ārām ider
   Tefekkür ider tā irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 116). [tefekkür ider, -er]*

tefekkür idüp: *Düşünmek.*

1. Tefekkür idüp Ḫusrev-i kām-yāb
   Burayı görür fikr idicek ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 101). [tefekkür idüp, -üp]*

teferrüc ḳılup: *Bakmak, seyretmek.*

1. Taʿaccüb idüp ġāyet ol tāc-ver
   Ḫişārı **teferrüc ḳılup** devr ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 350). [teferrüc ḳılup, -up]*

tegerg: *Yağış türü olan dolu.*

1. Elinüñ ikisinde var iki tīġ
   Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [tegerg,]*

tegerg: *Yağış türü olan dolu.*

1. Elinüñ ikisinde var iki tīġ
   Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [tegerg,]*

tehī: *Boş.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden **tehī** ḳala bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 84). [tehī,]*
2. ʿAlem düşdügini göricek sipāh
   Dönüp ḳaçdı ḳaldı **tehī** rezm-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 318). [tehī,]
3. Bozup zīver ü zīnet-i būstān
   Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 28). [tehī,]
4. Tehī manḳalını pür āteş ide
   Mey ile dil ü cānını ḫōş ide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 53). [tehī,]*
5. Semenden **tehī** oldı çün būstān
   Çemen murġı eyler çü berbeṭ fiġān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 59). [tehī,]
6. Ṣadef līk çün ḥāṣıl eyleye dür
   Anuñ ḫāli elbet **tehī** olmadur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 314). [tehī,]*
7. Gider bu cihāna gelen yine mest
   Tehī olmasun bādeden bāri dest
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 272). [tehī,]

tehī idem: *Boşaltmak.*

1. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
   Gele cevdet ü ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 665). [tehī idem, -em]*

tehī oldı: *Boş olmak.*

1. Yine merdden oldı meydān tehī
   Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 473). [tehī oldı, -dı]*

tehī olınca: *Boş olmak.*

1. Olınca tehī ḥāṣılı tīr-keş
   Cihān-pehlevān olmadı tīr-keş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 413). [tehī olınca, -ınca]*

tehī olmış: *Boş olmak.*

1. Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
   Ḳamu ḫalḳ ġafletde yoḳ āgehī *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 5). [tehī olmış, -mış]*

tehī olur: *Boş olmak.*

1. Olur bir zamān şöyle meydān tehī
   Muhanṭās urur naʿralar geh gehī
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 455). [tehī olur, -ur]
2. Gire çünki bir kīseye iki dest
   Tehī olur elbette iy şīr-mest *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 160). [tehī olur, -ur]*

tehī-dest: *Eli boş ǀ fakir, züğürt.*

1. Tehī-dest çün bīde lerzān olur
   Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 43). [tehī-dest,]*

tehī-dest: *Eli boş ǀ fakir, züğürt.*

1. Tehī-dest çün bīde lerzān olur
   Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 43). [tehī-dest,]*

tehī-maġz u bīhūde-gū: *Beyinsiz ve boş konuşan.*

1. Dühül ol **tehī-maġz u bīhūde-gū**
   Dögüp sīne efkār ider süñe rū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 227). [tehī-maġz u bīhūde-gū,]*

tehī-pāy: *Boş nasip. II Nasipsiz.*

1. Nereye naẓar itseñ eşcārdur
   Tehī-pāy eşcārdur ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 102). [tehī-pāy,]*

tehī-pāy: *Boş nasip. II Nasipsiz.*

1. Nereye naẓar itseñ eşcārdur
Tehī-pāy eşcārdur ezhārdur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 102). [tehī-pāy,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāşına eşyānuñ ol **tek** ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [tek,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. Bu lāzım degül kim olasın ḥekīm
Ḫavāşına eşyānuñ ol **tek** ʿalīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 104). [tek,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [tek,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
Ki ḳan itmek ile yıḳılmaz cihān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 179). [tek,]*

tekāver: *Koşucu, seğirtici, yorga yürüyüşlü at.*

1. İdüben **tekāver** ʿinānını süst
Biri daḫı meydāna ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 873). [tekāver,]

tekāver: *Koşucu, seğirtici, yorga yürüyüşlü at.*

1. İdüben **tekāver** ʿinānını süst
Biri daḫı meydāna ʿazm itdi çüst
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 873). [tekāver,]

tekāver: *Koşucu, seğirtici, yorga yürüyüşlü at.*

1. Olup ḫūn-ı insān u espe ġarīḳ
Tekāverler olmış idi çün ʿaḳīḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 532). [tekāverler, -ler]*

tekāver iderdi: *Koşucu olmak.*

1. Muʿallim **tekāver iderdi** şitāb
Ḳılurdı ne ḳalbe irişse ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 195). [tekāver iderdi, -er, -di]*

teklīfü mālā yuṭāḳ itme: *Güç yetirilmeyecek emir verme.*

1. Ḳula itme teklīfü mālā yuṭāḳ
Ki andan ḳopar ança dürlü nifāḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 221). [teklīfü mālā yuṭāḳ itme, --me-a-ü]

tekmīl: *Tamamlama, bitirme.*

1. Muḳaddem ʿulūm üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle **tekmīline** saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 106). [tekmīline, -i, -n, -e]*

tekmīl: *Tamamlama, bitirme.*

1. Muḳaddem ʿulūm üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle **tekmīline** saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 106). [tekmīline, -i, -n, -e]*

tekrār: *Yeniden, yine.*

1. Çalar yine **tekrār** ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 415). [tekrār,]*

tekrār: *Yeniden, yine.*

1. Çalar yine **tekrār** ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 415). [tekrār,]*

tekrīm: *Saygı gösterme, ululama.*

1. Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
Hezār iʿtibār ile **tekrīm** ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [tekrīm,]*

tekrīm: *Saygı gösterme, ululama.*

1. Şehe gönderür yine taʿẓīm ile
   Hezār iʿtibār ile **tekrīm** ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 382). [tekrīm,]*

tek-u-pūya: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
   Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 399). [tek-u-pūyadan, --dan]*

tek-u-pūya: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyadan raḫş bī-tāb olur
   Dönüp ol ser-efrāz alāya gelür *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 399). [tek-u-pūyadan, --dan]*

tek-u-pūya eylerdi: *Koşmak, koşucu olmak.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı remād
   Üşüyüp **tek-u-pūya eylerdi** bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 82). [tek-u-pūya eylerdi, -r, -di]*

tek-u-pūyada: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 199). [tek-u-pūyada,]*

tek-u-pūyada: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyada atlar idüp şitāb
   Olur lüʾle her mū aḳar germ-āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 199). [tek-u-pūyada,]*

tek-u-pūyada: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
   Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 131). [tek-u-pūyada,]*

tek-u-pūyada: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
   Ki būyı ola vuṣlata reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 131). [tek-u-pūyada,]*

tek-u-pūyada: *Koşma ve koşan.*

1. Tek-u-pūyada her biri bād-pāy
   Dil-i tefte sindān-ı pūlād ḫāy *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 57). [tek-u-pūyada,]*

tekzīb ider: *Yalanlamak.*

1. Bu kāfirler Allāhı **tekẕīb ider**
   Birin öldüren ṭoġrı ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 701). [tekẕīb ider, -er]*

tel: *Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.*

1. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
   Cibāl üzre **teller** idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [teller, -ler]*

tel: *Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.*

1. Şütür üzre rūyīn ḫumlar hemān
   Cibāl üzre **teller** idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [teller, -ler]*

tel: *Tel.*

1. O ḫayl içre sulṭān-ı şāḥib-şükūh
   Görinürdi **teller** içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [teller, -ler]*

tel: *Tel.*

1. O ḫayl içre sulṭān-ı şāḥib-şükūh
   Görinürdi **teller** içinde çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 450). [teller, -ler]*

telef: *Boş yere harcama, yıpratma.*

1. Viresin aña vaṣluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm **telef** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 90). [telef,]*
2. Velī çünki var ḫıdmetinde şeref
   Ümīdüm bu olmaya saʿyüm **telef**
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 80). [telef,]

telef oldı: *Mahvolmak, ölmek.*

1. Bu resm ile ceng eyledi iki şāh
Arada **telef oldı** ḫayl-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 542). [telef oldı, -dı]*

telef olmadı: *Mahvolmak, ölmek.*

1. Bu Türkī dile virdi naẓmum şeref
Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 38). [telef olmadı, -ma, -dı]*

telef olmaya: *Ölmek, mahvolmak.*

1. Virürler aña geh geh āb-ı ʿalef
Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 36). [telef olmaya, -ma, -ya]*

telh: *Acı.*

1. Eger baḥr-i şūrāba itse naẓar
Olur **telḫ** ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [telḫ,]*

telh: *Acı.*

1. Eger baḥr-i şūrāba itse naẓar
Olur **telḫ** ṭaʿmı yanında şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [telḫ,]*

telḫ: *Acı.*

1. Gelür kişiye **telḫ** egerçi ki pend
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [telḫ,]

telh: *Acı.*

1. Gelür kişiye **telḫ** egerçi ki pend
Olur hem-çü dārū velī sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 481). [telḫ,]

telh: *Acı.*

1. Ṣala āba āteş ḳaçan baḥr-i **telḫ**
Deñiz ṣuyı gibi ider kāmı **telḫ** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 168). [telḫ,]*

telkīn-i şāh: *Şahın dediği.*

1. Şehādet idüp aña **telḳīn-i şāh**
Olup reh-nümā gösterür şāh rāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 457). [telḳīn-i şāh, -ān]*

tell: *Ar. Tepe, küme, yığın.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest **tell** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 34). [tell,]*

tell: *Ar. Tepe, küme, yığın.*

1. Demür Ṭaġ olursa iricek ecel
Gider ol bülendi olur pest **tell** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 34). [tell,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Aña ʿāşıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 18). [temāşāsı, -sı]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Aña ʿāşıḳ ola gören ādemī
Temāşāsı dilde ḳomaya ġamı *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 18). [temāşāsı, -sı]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [temāşā,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Didi şāh-ı Sinde ol iy şehriyār
Temāşā ile bilinür her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 110). [temāşā,]*

temāşa: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Temāşāya ol server-i ser-fırāz
Bile oynadur niçe yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 117). [temāşāya, -y, -a]*

temāşa: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Temāşāya ol server-i ser-firāz
   Bile oynadur niçe yüz ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 117). [temāşāya, -y, -a]*

temāşa: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Görür ḳavm kim geldi bir encümen
   Temāşāya çıḳdı ḳamu merd ü zen
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 52). [temāşāya, -y, -a]

temāşā ide: *İzlemek, hayranlıkla seyretmek.*

1. Ki varup şimāli **temāşā ide**
   Yapa sedd-i Yeʾcūc andan gide *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 427). [temāşā ide, -e]*

temāşā ider: *Düşünmek, zihinde canlandırmak.*

1. Açup bunca ʿibret gözini semā
   Temāşā ider ʿālemi Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 78). [temāşā ider, -er]*

temāşā ider: *İzlemek, hayranlıkla seyretmek.*

1. Bulardan iderler nicesin şikār
   Temāşā ider ḥażret-i şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 102). [temāşā ider, -er]*
2. Temāşā ider ṭurup iki alāy
   Ki kim ibtidā başa meydāna pāy
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 831). [temāşā ider, -er]
3. Temāşā ider ġūli cümle sipāh
   Görürler çü semmūr mūy-ı siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 501). [temāşā ider, -er]
4. Olan ʿāḳıl iy Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Cihān būstānın **temāşā ider** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 42). [temāşā ider, --er]*

temāşā ider: *Görmek, izlemek, seyretmek.*

1. Temāşā ider ḫalḳ iki pīl-i mest
   Ḳoyup baş başa urdılar deste dest
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 933). [temāşā ider, -er]

temāşā idüp: *Düşünmek, zihinde canlandırmak.*

1. Temāşā idüp maġribi ser-be-ser
   Güneş maṭlaʿına teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 13). [temāşā idüp, -üp]*

temāşā idüp: *İzlemek, hayranlıkla seyretmek.*

1. Temāşā idüp bunları şehriyār
   Niyāz itdi Ḫallāḳa bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 261). [temāşā idüp, -üp]*

temāşācı: *Bakan seyreden.*

1. İki ḫaşm arasında olsa cidāl
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 188). [temāşācı,]*

temāşācı: *Bakan seyreden.*

1. İki ḫaşm arasında olsa cidāl
   Temāşācı ol eylesünler ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 188). [temāşācı,]*

temāşā-gehi: *Far. 1. Temaşa edecek yer. 2. Seyir yeri, eğlence mahalli.*

1. İdüp seyr Mıṣrı emīr-i celīl
   Olur pes **temāşā-gehi** nehr-i Nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 158). [temāşā-gehi,]

temāşā-gehi: *Far. 1. Temaşa edecek yer. 2. Seyir yeri, eğlence mahalli.*

1. İdüp seyr Mıṣrı emīr-i celīl
   Olur pes **temāşā-gehi** nehr-i Nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 158). [temāşā-gehi,]

temettuʿ: *Ar. kâr, fayda.*

1. Çü reg cevze beñzer şihābı kemān
   Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 184). [temettuʿ,]

temettuʿ: *Ar. kâr, fayda.*

1. Çü reg cevze beñzer şihābı kemān
   Temettuʿ tevaḳḳuʿ ḫayāl-i muḥāl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 184). [temettuʿ,]

temeyyüz: *Akranları arasında kendini belli etme, sivrilme, benzerleri arasından sıyrılma.*

1. Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
   Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 180). [temeyyüz,]

temeyyüz: *Akranları arasında kendini belli etme, sivrilme, benzerleri arasından sıyrılma.*

1. Çü raʿd eyler altında eblaḳ ḫurūş
   Temeyyüz virüp ol hümāyūn nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 180). [temeyyüz,]

temīz: *Kirden arıtmak, temiz hale getirmek.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli çoḳ çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [temīz,]

temīz: *Kirden arıtmak, temiz hale getirmek.*

1. Güneş balcıġ ile ṣuvanmaz ʿazīz
   Temīz ehli çoḳ çoḳ ise nā-temīz
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 18). [temīz,]

temīz eyler: *Kirden arıtmak, temiz hale getirmek.*

1. İnanmaz iseñ imtiḥān it ʿazīz
   Temīz eyler olanlar ehl-i temīz *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 76). [temīz eyler, -r]*

temkīn duta: *Temkin tutmak, temkinli olmak.*

1. Gelüp tā ki **temkīn duta** dil ḳarār
   Sebük-ser gibi olmayam şermsār
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 63). [temkīn duta, --a]

temme'l-kelām: *Söz sonu. II Söz bitmiştir.*

1. Budur bildügimüz bizüm ve's-selām
   Bilür bāḳisin şāh **temme'l-kelām**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 326). [temme'l-kelām,]

temme'l-kelām: *Söz sonu. II Söz bitmiştir.*

1. Budur bildügimüz bizüm ve's-selām
   Bilür bāḳisin şāh **temme'l-kelām**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 326). [temme'l-kelām,]

temme'l-kelām: *Söz sonu. II Söz bitmiştir.*

1. Ṭoḳuz yüz ṭoḳuzında oldı tamām
   Bu naẓm-ı ḫoş-āyende **temme'l-kelām**
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 134). [temme'l-kelām,]

temmūz: *Yılın hazîran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi.*

1. Geçüp çün **temmūz** irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [temmūz,]

temmūz: *Yılın hazîran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi.*

1. Geçüp çün **temmūz** irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan vezān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 1). [temmūz,]

temūz: *Yılın haziran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi.*

1. Geçüp nev-bahār irdi çünkim **temūz**
   Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [temūz,]*

temūz: *Yılın haziran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi.*

1. Geçüp nev-bahār irdi çünkim **temūz**
   Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 1). [temūz,]*

ten: *Far. Beden, cisim, gövde, vücut.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
   Çü ḳalb olmaya **ten** tīz olur tebāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [ten,]
2. İder raḫne **tenler** ḫadeng-i dü-şāḫ
   İder mār ile mūra gencin ferāḫ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1095). [tenler, -ler]*
3. Tünük itdi şöyle **tenī** tāb-ı ḫˇar
   Ki olmaz olur kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 81). [tenī, -i]*
4. Mübārek **teninden** gidüp tāb-ı zūr
   Arıtmış nemek gibi ol āb-ı şūr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 299). [teninden, -i, -n, -den]*
5. Getür sāḳiyā baña rengīn-şarāb
   Ecel eylemedin **tenümi** türāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 270). [tenümi, -ü, -m, -i]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

1. Tenini idüp tīr-i māra hedef
   Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 5). [tenini, -ini]*
2. Dirīġā baña da iki Ehrimen
   Ḳazup ḳabr degdi **tenüme** kefen
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 430). [tenüme, -üm, -e]
3. Döşi deşne vü nāḫeni tīġ idi
   Gözi mihr-i raḫşān **teni** mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 150). [teni, -i]*
4. Yire düşmeden virdi Ḳanṭāl cān
   Ṣanasın yoġ idi **teninde** revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 440). [teninde, -i, -n, -de]*
5. Yeñile yine eski derdüm benüm
   Ki cān tār olup cüng olupdur **tenüm**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 190). [tenüm, -üm]
6. Hemīn āteşīn kūh līkin revān
   Ḳaçar andan olan **teninde** revān
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 268). [teninde, -i, -n, -de]
7. Gezer deşt ü vādīde bī-bīm mīş
   Tenin eylemez gürg dendānı rīş
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 42). [tenin, -i, -n]

ten: *Endam, beden, vücut.*

1. Ser-ā-pā **teni** ʿilm ü idrāk ü hūş
   Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [teni, -i]
2. Gözi bādemī idi hem beste-leb
   Teni nāzük idi çü Hindū ḳaṣab *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 622). [teni, -i]*
3. Olup cevhere başdan ayaġa ġarḳ
   Güherden **teni** olmaz olmışdı farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 644). [teni, -i]
4. Ṣoyup cāmeden anı ʿüryān ider
   Teni gül-sitānını seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 666). [teni, -i]*
5. Nice şīr kim cüssede pīl idi
   Teni kūh idi pāları mīl idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 148). [teni, -i]*
6. Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
   Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 970). [teni, -i]*
7. Fürūzān-ı şemʿ idi ṣan gerdeni
   Beyāż idi kāfūr gibi ṣan **teni** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 122). [teni, -i]*
8. Görinmez **teni** cümle dutmışdı mū
   Hemīn çeşmi pīrūze mercān-rū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 503). [teni, -i]*
9. Giderken görür yine ol tāc-ver
   Teni āteşīn çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 264). [teni, -i]*
10. Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh
    Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 258). [teni, -i]
11. Ser-ā-pā **teni** seg gibi mūy-dār
    Çü ḫınzīr her biri murdār-ḫʷār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 43). [teni, -i]*

ten: *Beden, gövde ‖ canı içinde taşıyan varlık.*

1. Çe ger tīr olmaz **tene** kār-ger
   Olur elde pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1023). [tene, -e]*

ten: *Beden.*

1. İlāhī şu derde ki döymeye **ten**
   Kerem eyle ben bendeye virme sen
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 9). [ten,]
2. Çerāġ-ı dil ü cānı pür-nūr ḳıl
   Teni ẓulmet-i cürmden dūr ḳıl *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 4). [teni, -i]*
3. Kim olursa bed-ʿahd ü peymān-şiken
   Ḫavāşıldan idem **tenine** kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 338). [tenine, -i, -n, -e]*

ten: *Beden, cisim.*

1. Teni maḥrem-i taḫt-ı eflākdür
   Başı şāḥib-i tāc-ı levlākdür *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 30). [teni, -i]*
2. Teni ḫufte vü cānı bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 23). [teni, -i]*
3. Burāḳ idi ammā çü raḫşende berḳ
   Teni mihr tābından olmazdı farḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 40). [teni, -i]
4. Seḫāvetde ebr ü şecāʿatde berḳ
   Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 22). [teni, -i]

ten-: *Beden, cisim, gövde.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
   Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 25). [tenine, -i, -(n)e]*
2. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
   Tenine anuñ virmemişdi gezend
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 54). [tenine, -i, -(n)e]

ten-dürüst: *Vücudu sağlam, kuvvetli.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña **ten-dürüst**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [ten-dürüst,]

ten-dürüst: *Vücudu sağlam, kuvvetli.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
Muḥāl oldı olmaḳ baña **ten-dürüst** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 8). [ten-dürüst,]*

ten-dürüst: *Vücudu sağlam, kuvvetli.*

1. İder çoḳ yimek kişiye çoḳ ziyān
Olur az yimek **ten-dürüste** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [ten-dürüste, -e]*

ten-dürüst: *Vücudu sağlam, kuvvetli.*

1. İder çoḳ yimek kişiye çoḳ ziyān
Olur az yimek **ten-dürüste** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [ten-dürüste, -e]*

tenende: *Örümcek.*

1. Tenende gibi şāʿid oldı hemān
Ne ḳulle aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 325). [tenende,]*

tenende: *Örümcek.*

1. Tenende gibi şāʿid oldı hemān
Ne ḳulle aña pāyeler āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 325). [tenende,]*

tenfīz-i mey: *Şarabı çalkalamak.*

1. Żarūrī ider anı **tenfīẕ-i mey**
Getürür ṣudāʿiyle elbette ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 397). [tenfīẕ-i mey,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ideʿadūsına **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Müheyyā ider yine esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ideʿadūsına **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 506). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki rāh oldı **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Atıldı yine şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki rāh oldı **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 642). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. İderler şunuñ gibi ol günde ceng
Ki ḳan eyledi mūra küncini **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 646). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine oldı Dārāya **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem yine oldı Dārāya **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Gelüp Fūr iderse anuñ ile ceng
Aña bil ki eyler bu āfāḳı **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 864). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
İdelüm anuñ çeşmine Çīni **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. İderse eger şāh-ı Çīn ile ceng
İdelüm anuñ çeşmine Çīni **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 82). [teng,]*

teng: *Sıkıntı, darlık.*

1. Olup **tenge** dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 21). [tenge, -e]*

teng: *Sıkıntı, darlık.*

1. Olup **tenge** dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 21). [tenge, -e]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
Olur çeşmine **teng** cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 86). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Çü pīl eyleye yād-ı Hindūstān
Olur çeşmine **teng** cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 86). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Ṭolar deşte şīrān-ı rūyīn-ceng
Olur mesken-i āhū-yı Çīn **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 130). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Ṭolar deşte şīrān-ı rūyīn-ceng
Olur mesken-i āhū-yı Çīn **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 130). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Ḫıṭāya varup eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine **teng** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 214). [teng,]*

teng: *Dar II sıkıntılı; boş.*

1. Zemīni anuñ ser-be-ser seng idi
Ṣabā peykine yolları **teng** idi *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 18). [teng,]*

teng: *Dar II Küçük.*

1. Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi **teng** ü ġāyetde başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 46). [teng,]*

teng itdi: *Dar etmek, daraltmak.*

1. Gel iy muṭrib ur sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 504). [teng itdi, -di]*
2. Alındı şu deñlü külüng ü peleng
Ki Sindi külüng ü peleng itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 144). [teng itdi, --di]*

teng idem: *Dar etmek, zorlaştırmak.*

1. İderseñ benüm ile cehl ile ceng
İdem Çīni çeşmüñ gibi saña teng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 310). [teng idem, -em]*

teng ider: *Dar etmek, zorlaştırmak.*

1. İder bir zamān bunlaruñ ile ceng
İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 572). [teng ider, -er]*

teng iderdi: *Dar etmek.*

1. Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı tīr ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [teng iderdi, --er, --di]*

teng ideyüm: *Dar etmek, zorlaştırmak.*

1. Çeküp baş iderse benüm ile ceng
   İdeyüm aña Hind mülkini teng *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 138). [teng ideyüm, -e, -yüm]*

teng idüp: *Dar etmek, zorlaştırmak.*

1. Yidi gün iderler bu resm ile ceng
   İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 430). [teng idüp, -üp]*

teng oldı: *Dar olmak.*

1. Urur iki çeşmine iki ḫadeng
   Cihān çeşmine ejderüñ oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 172). [teng oldı, --dı]*
2. Olup encümen eyledi deşti ceng
   Şu resme ki şāha zemīn oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 84). [teng oldı, -dı]*

teng olur: *Dar olmak.*

1. Ḳanāre-yi esnān olup cūy-ı ceng
   Zemīn küştelerden olur ḫalḳa teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 242). [teng olur, -ur]*
2. İder Cendel-i Aṣġarı ʿazm-i ceng
   Olur çeşmine līk meydān teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 468). [teng olur, -ur]*

teng-dest: *Eli dar, parasız, fakir.*

1. Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā **teng-dest** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 210). [teng-dest,]*

teng-dest: *Eli dar, parasız, fakir.*

1. Ne şol deñlü vir kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā **teng-dest** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 210). [teng-dest,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
   Görür ḳaldı **tenhā** şehin-şeh hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Meger Şanṭalūs oġlı itmiş kemīn
   Görür ḳaldı **tenhā** şehin-şeh hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 566). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
   Ki **tenhā** süresin ʿadū ḳalbine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Şu himmet gerek rezme iy tāc-baḫş
   Ki **tenhā** süresin ʿadū ḳalbine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 212). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Eger gelse **tenhā** cihānuñ ġamı
   Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Eger gelse **tenhā** cihānuñ ġamı
   Gerek āşikār idesin ḫurremi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 79). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Ḳalur çünki **tenhā** ikisi hemīn
   Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [tenhā,]*

tenhā: *Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.*

1. Ḳalur çünki **tenhā** ikisi hemīn
   Didi şāha Bānū-yı maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 179). [tenhā,]*

ten-i hāki: *Topraktan bedeni.*

1. Çü ṭopraḳdan itmez **ten-i ḫāki** ʿār
   İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 51). [ten-i ḫāki,]

ten-i hāsın: *Sağlam vücut.*

1. Olup tīr-bārān u seylāb-ı tīġ
   İder raḫne **ten-i ḫāsın** iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 232). [ten-i ḫāsın,]*

ten-i küşteyi: *Ölü bedeni.*

1. Getürüp **ten-i küşteyi** cīfe-ḫʸār
   Çıḳarırdı eflāke Kāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 295). [ten-i küşteyi, -y, -i]*

ten-i mürde-i baḥre: *Deniz ölüsünün teni.*

1. Çü deryāya ṣandūḳ oldı revān
   İrişdi **ten-i mürde-i baḥre** cān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 176). [ten-i mürde-i baḥre, -e]*

ten-i nākes: *Işe yaramaz ten.*

1. Ten-i nākes içün bu nefs-i ḫasīs
   Ṣaḳın ḳabride dīve eyler enīs *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 55). [ten-i nākes,]*

tenḳıye: *Ar. Ayıklayıp temizleme.*

1. Gerek **tenḳıye** kişiye gāh gāh
   Eger ṣıḥḥate olur ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 451). [tenḳıye,]*

tenḳıye: *Ar. Ayıklayıp temizleme.*

1. Gerek **tenḳıye** kişiye gāh gāh
   Eger ṣıḥḥate olur ise güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 451). [tenḳıye,]*

tennūr: *Fırın, tandır II Hud suresi, 40. ayette de geçmektedir." Nihayet emrimiz gelip de tennur kaynadığı zaman Nûh'a dedik ki.....".*

1. Ṣanasın ki **tennūr** idi āsumān
   İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 47). [tennūr,]*

tennūr: *Fırın, tandır II Hud suresi, 40. ayette de geçmektedir." Nihayet emrimiz gelip de tennur kaynadığı zaman Nûh'a dedik ki.....".*

1. Ṣanasın ki **tennūr** idi āsumān
   İçinde anuñ ay u gün puḫte-nān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 47). [tennūr,]*

tennūr: *Fırın, tandır II Hud suresi, 40. ayette de geçmektedir." Nihayet emrimiz gelip de tennur kaynadığı zaman Nûh'a dedik ki.....".*

1. Dehānı çü **tennūr** surḫ u siyāh
   Olur enfīnüñ ẓıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 365). [tennūr,]*

tennūr: *Fırın, tandır II Hud suresi, 40. ayette de geçmektedir." Nihayet emrimiz gelip de tennur kaynadığı zaman Nûh'a dedik ki.....".*

1. Dehānı çü **tennūr** surḫ u siyāh
   Olur enfīnüñ ẓıllı pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 365). [tennūr,]*

ter: *Far. 1. Yaş, yaşlı, rutubetli: çeşm-i ter. 2. Taze, taravetli, mutarrâ: meyve-i ter, gül-i ter. ter-mizâç: Cüz'î şeyden münfail olan, buluttan nem kapan.*

1. Virüp ʿāleme zeyn bahār
   Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 6). [ter,]

ter: *Daha taze, daha canlı.*

1. Bu germ ile serd ü bu ḫuşk ile **ter**
   Olur mümtezic luṭfuñ olsa eger *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 37). [ter,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
   Mübārek dilinde ḳomadı **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 348). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Feraḥ virdi şāhla ḥisāb-ı feraḥ
   Mübārek dilinde ḳomadı **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 348). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
   Helāk itmeye ben ġamını **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 506). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Ola kim vire sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben ġamını **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 506). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 354). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Olup bunlaruñ geldügine feraḥ
Şehin-şeh ḳomadı dilinde **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 354). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
Ḳomaz meclis ehli dilinde **teraḥ**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [teraḥ,]

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
Ḳomaz meclis ehli dilinde **teraḥ**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 62). [teraḥ,]

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı **teraḥ**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 136). [teraḥ,]

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Görüp yüzüni oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı **teraḥ**
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 136). [teraḥ,]

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
Ḳo ol fikri kim ḳalbe vire **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [teraḥ,]*

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet **teraḥ**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [teraḥ,]

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
Ki ḥayża virür ḳalbe ġāyet **teraḥ**
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [teraḥ,]

terah: *Keder, gam, tasa.*

1. Ḳulūba pür olmışdı gerçi **teraḥ**
Velī virdi keştī ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 345). [teraḥ,]*

teraḥ: *Keder, gam, tasa.*

1. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet ḳalbe vaṣlı **teraḥ** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 108). [teraḥ,]*

teraḥḥum: *(Ar.) Merhamet etmek, acımak.*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [teraḥḥum,]

teraḥḥum: *(Ar.) Merhamet etmek, acımak.*

1. Seni görmeden ümmet oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 44). [teraḥḥum,]

teraḥḥum ider: *Acımak, merhamet etmek.*

1. Baḳup gül-sitāna olur nevḥalar
Görüp nālişi şeh **teraḥḥum ider**
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 70). [teraḥḥum ider, -er]

terakkī idüp: *Yükselmek, ilerlemek.*

1. Teraḳḳī idüp miḥnet-i iştiyāḳ
   Helāk idicekdür beni iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 123). [teraḳḳī idüp, -üp]*

teraḳḳī itdi: *İlerleme, yükselme.*

1. Yine muṭribā al ele arġanūn
   Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 228). [teraḳḳī itdi, -di]*

terāne: *Nağme, ezgi.*

1. Saña reşk idüp ben de āheng idem
   Terānem ḳıla bezmden çün gidem *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [terānem, -m]*

terāne: *Nağme, ezgi.*

1. Saña reşk idüp ben de āheng idem
   Terānem ḳıla bezmden çün gidem *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 196). [terānem, -m]*

terāne: *Nağme, ahenk.*

1. Revān oluban sebze-zār içre rūd
   Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 10). [terāne,]*

terāne: *Nağme, ahenk.*

1. Revān oluban sebze-zār içre rūd
   Terāne diyup seyl ḳıldı sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 10). [terāne,]*

terāzū: *Maruf tartı âleti, mizan.*

1. Terāzūsına urayum ben beni
   Bileyüm beni de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 87). [terāzūsına, -sı, -n, -a]*

terāzū: *Maruf tartı âleti, mizan.*

1. Terāzūsına urayum ben beni
   Bileyüm beni de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 87). [terāzūsına, -sı, -n, -a]*

terāzū: *Terazi.*

1. Olur dil **terāzūsınūñ** dili dil
   Dilüñ şaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 323). [terāzūsınūñ, -sı, -nuň]*

terāzū: *Terazi.*

1. Olur dil **terāzūsınūñ** dili dil
   Dilüñ şaḳla olmayasın tā ḫacil *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 323). [terāzūsınūñ, -sı, -nuň]*

terbiyet eyle: *Beslemek, yetiştirmek // eğitmek,.*

1. Nice terbiyet eyledüñse beni
   Gözet **terbiyet eyle** Lillāh anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 118). [terbiyet eyle,]*

terbiyet eyledüñse: *Beslemek, yetiştirmek // eğitmek,.*

1. Nice **terbiyet eyledüñse** beni
   Gözet terbiyet eyle Lillāh anı *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 117). [terbiyet eyledüñse, -dü, -ñ, -se]*

terbiyyet eyler: *Eğitmek, terbiye eylemek.*

1. Açup cān u dil çeşmini gör şehā
   Seni nice **terbiyyet eyler** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 82). [terbiyyet eyler, -r]*

tercümān: *Mec. Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vâsıta veya kimse.*

1. Zebānum sürūşa olup **tercümān**
   İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 55). [tercümān,]*

tercümān: *Mec. Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vâsıta veya kimse.*

1. Zebānum sürūşa olup **tercümān**
   İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 55). [tercümān,]*

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Aña hīç lāzım degül **tercümān**
   Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [tercümān,]*

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Aña hīç lāzım degül **tercümān**
Murādı bilür söylemeden zebān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 207). [tercümān,]*

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Getürdür aña şāh bir **tercümān**
Suḫen-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 611). [tercümān,]

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Getürdür aña şāh bir **tercümān**
Suḫen-dān u dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 611). [tercümān,]

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Diyicek şehüñ sözlerin **tercümān**
Müselmān olup buldı şehden emān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 617). [tercümān,]

tercümān: *Çevirici, çeviren.*

1. Diyicek şehüñ sözlerin **tercümān**
Müselmān olup buldı şehden emān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 617). [tercümān,]

tereddüd: *Kararsızlık, duraksama.*

1. Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
Bu işde **tereddüd** degüldür revā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 896). [tereddüd,]

tereddüd: *Kararsızlık, duraksama.*

1. Menāfiʿ seferde çoḳ olur şehā
Bu işde **tereddüd** degüldür revā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 896). [tereddüd,]

tereddüd: *Kararsızlık, duraksama.*

1. Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim nice ola helāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 610). [tereddüdde, -de]

tereddüd: *Kararsızlık, duraksama.*

1. Durur beste vü ḫasta vü vehm-nāk
Tereddüdde kim nice ola helāk
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 610). [tereddüdde, -de]

terennüm kıl: *Yavaş ve güzel sesle şarkı söylemek.*

1. Terennüm ḳıl iy muṭrib-i ḫōş-edā
Gerek nūş-ı cām idene bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 187). [terennüm ḳıl,]*

terennüm-serāy: *Hoş seslerin geldigi yer saray.*

1. Sarāy içi ṭoldı **terennüm-serāy**
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe cāy
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 39). [terennüm-serāy,]

terennüm-serāy: *Hoş seslerin geldigi yer saray.*

1. Sarāy içi ṭoldı **terennüm-serāy**
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe cāy
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 39). [terennüm-serāy,]

terennüm-serāy: *Hoş seslerin geldigi yer saray.*

1. Yine muṭribā al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 386). [terennüm-serāy,]

terennüm-serāy: *Hoş seslerin geldigi yer saray.*

1. Yine muṭribā al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 386). [terennüm-serāy,]

terġīb-i ḫamr u kebāb: *Şarap ve kebaba rağbet.*

1. İden saña **terġīb-i ḫamr u kebāb**
Virür derd-veş pās-bāna şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 135). [terġīb-i ḫamr u kebāb,]*

terk: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

1. İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
Müselmān olup **terk** iderler gümān

(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [terk,]

terk: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

1. İder daʿvet ol ḫalḳı ṣāḥib-ḳırān
   Müselmān olup **terk** iderler gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 104). [terk,]

terk: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

1. Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
   İder **terk** bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [terk,]*

terk: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

1. Çü ḥiddet ile bād-ı ṣarṣar eser
   İder **terk** bergin żarūrī şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [terk,]*

terk eyle: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. Ṭaʿām üzre idḫāl ḳılma ṭaʿām
   Daḫı sīr iken **terk eyle** niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 354). [terk eyle,]*
2. Olur āḫırı pīrligüñ çü merk
   Cihāna göñül bağlama eyle terk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 182). [terk eyle,]*

terk eylediler: *Bırakmak.*

1. Dutup ağzı ile üçi daḫı berk
   Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 294). [terk eylediler, -di, -ler]*

terk eylemek: *Bırakmak, vazgeçmek, uzaklaşmak.*

1. Ki müşkil olur eylemek dīni terk
   Ola iʿtiḳādı ḫuṣūṣā ki berk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 165). [terk eylemek,]*

terk eyleyüp: *Bırakmak.*

1. Ṣanasın **terk eyleyüp** kūh-ı Ḳāf
   Gelür itmege ādem ile meṣāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 481). [terk eyleyüp, -yüp]*

terk ider: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. Ara yirde seyrāncı saḳḳā-yı merg
   İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 204). [terk ider, -er]*

terk iderler: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. Żarūrī gice **terk iderler** neberd
   Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 301). [terk iderler, -er, -ler]*

terk idüp: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. Göñülden idüp mihr-i āzermi terk
   Siyāsetler eylerdi cellād-ı merk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 223). [terk idüp, -üp]*
2. Diyārı idüp terk keyk ü meges
   Dehān içre efsürde olur nefes *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 103). [terk idüp, -üp]*
3. Añup mevtini eyler Allāhı yād
   ʿİbādātı **terk idüp** itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 72). [terk idüp, -üp]*

terk itdüm: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. Bu zībā gülistānı **terk itdüm** āh
   Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [terk itdüm, -düm]*

terk idüp: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. İdüp terk cümle ṭuyūr āşiyān
   Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 107). [terk idüp, -üp]*

terk kıl: *Terk etmek || Vazgeçmek, önemsememek.*

1. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
   Velī **terk ḳıl** olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [terk ḳıl,]*

teşennüc: *Spazm, sinir büzüşmesi,düğümlenme, tetanoz.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
   Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 377). [teşennüc,]*

teşennüc: *Spazm, sinir büzüşmesi,düğümlenme, tetanoz.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 377). [teşennüc,]

teʾsīr ḳılmışdı: *Etki etmek.*

1. Yire şöyle **teʾsīr ḳılmışdı** ḳan
Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 279). [teʾsīr ḳılmışdı, -mış, -dı]*

teskīn: *Sâkin kılma, yatıştırma, yatıştırılma.*

1. Bu sözi yine sāz **teskīn** ider
Ölür sīnede yoḳsa büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 387). [teskīn,]*

teskīn: *Sâkin kılma, yatıştırma, yatıştırılma.*

1. Bu sözi yine sāz **teskīn** ider
Ölür sīnede yoḳsa büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 387). [teskīn,]*

teslīm ider: *Kendini vermek.*

1. Ne deñlü ki var ise taʿẕīm ider
Şehüñ armaġanını **teslīm ider** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 324). [teslīm ider, -er]*

teslīm ḳıldı: *Teslim etmek ;bir emaneti yerine vermek.*

1. Cihānı saña ḳıldı teslīm İlāh
Emīn-i Ḫudāsın eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 51). [teslīm ḳıldı, -dı]*

teslīm-i rūḥ: *Ruhunu teslim etme / ölme.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün yumdı **teslīm-i rūḥ** itdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 490). [teslīm-i rūḥ,]

teslīm-i rūḥ itdi: *Ruhunu teslim etmek.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün yumdı **teslīm-i rūḥ itdi** şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 490). [teslīm-i rūḥ itdi, -di]

teşne: *Susuz, susamış.*

1. Egerçi ki elmās deşne idi
Çü deşne dili ḳana **teşne** idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [teşne,]*

teşne: *Susuz, susamış.*

1. Egerçi ki elmās deşne idi
Çü deşne dili ḳana **teşne** idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 624). [teşne,]*

teşne: *Susamış ‖ çok hevesli, çok arzulu; bkz. 'Ramażān teşneleri' md.*

1. Çe ger **teşne** yanında merġūb-ı āb
İder ʿālemi līk çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 169). [teşne,]*

teşne-i ḫūn: *Kana susamış.*

1. Olup **teşne-i ḫūn** tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa oḳ çün yılan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 823). [teşne-i ḫūn,]

teşne-i hūn olup: *Kana susamış olmak.*

1. Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa oḳ çün yılan
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 823). [teşne-i ḫūn olup, -up]

teşne-leb: *Dudağı kurumuş.*

1. Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum ġam-ı devr ile **teşne-leb**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 704). [teşne-leb,]

teşne-leb: *Dudağı kurumuş.*

1. Getür sāḳiyā baña māʾ-i ʿineb
Ki oldum ġam-ı devr ile **teşne-leb**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 704). [teşne-leb,]

tevābiʿ: *Bir kimse ile berâber bulunan, ona tâbi olan kimseler, maiyet.*

Niçe yıllar oldı ki itdüm sefer
Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 90). [tevābiʿlerümden, -ler, -üm, -den]

tevakkuʿ: *Umma, beklenti içinde olma, arzu etme.*

Çü reg cevze beñzer şihābı kemān
Temettuʿ **tevaḳḳuʿ** ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 184). [tevaḳḳuʿ,]

tevakkuʿ: *Umma, beklenti içinde olma, arzu etme.*

Çü reg cevze beñzer şihābı kemān
Temettuʿ **tevaḳḳuʿ** ḫayāl-i muḥāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 184). [tevaḳḳuʿ,]

tevakkuf: *Durmak, kalmak.*

Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [tevaḳḳuf,]

tevaḳḳuf: *Durmak, kalmak.*

Ölümden çü beste bulamaz ḫalāṣ
Tevaḳḳuf gerek şāha gāhī ḳışāṣ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1136). [tevaḳḳuf,]

tevālī: *Uzayıp gitmek, devam etmek. Birbiri ardınca sıra ile gelmek. Sürmek.*

Geçe her ḳadeḥ arasında zamān
Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 394). [tevālī,]*

tevālüd: *Doğum ve doğurma.*

Beḳādur anuñ şartı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 170). [tevālüd-dürür, -dürür]*

tevālüd: *Doğum ve doğurma.*

Beḳādur anuñ şartı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür yādigār-ıʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 170). [tevālüd-dürür, -dürür]*

tevārīḫ: *Ar. "târih"in çoğulu.*

Tevārīḫe ḳılsun naẓar şāh olan
Bile tā ḫaḳīḳatsiz imiş cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 9). [tevārīḫe, -e]*

tevbe eyler: *Tövbe etmek.*

İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
Ki uġurluġa **tevbe eyler** ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 196). [tevbe eyler, -r]*

teveccüh ider: *Yönelmek.*

İdüp seyr ol çeşmeyi tāc-ver
Dönüp yine şehre **teveccüh ider** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 114). [teveccüh ider, -er]*

teveccüh ider: *Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.*

Temāşā idüp maġribi ser-be-ser
Güneş maṭlaʿına **teveccüh ider** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 14). [teveccüh ider, -er]*

teveccüh idüp: *Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.*

Teveccüh idüp şāh-ı ʿālī-cenāb
Didi beglere eyleyüben ḫıṭāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 111). [teveccüh idüp, -üp]*

tevekkül idüp: *İşlerini Allah'a bırakmak, yeis ve kederden kurtulmak, Allah'a güvenmek.*

Tevekkül idüp Ḫaḳḳa ġavvāṣ-vār
Bulam ḳaʿrda lüʾlüʾ-i şāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 109). [tevekkül idüp, -üp]*

tevḳīʿ-i lā-rayb: *La rayb tuğrası, nişanı.*

İrişdi çü **tevḳīʿ-i lā-rayb** aña
ʿAyān oldı dībāce-i ġayb aña *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 40). [tevḳīʿ-i lā-rayb,]*

tevsen: *Azgın, huysuz at.*

Yüzi mihr idi **tevseni** āsumān
Süleymān mehābetlü şāḥib-ḳırān

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [tevseni, -i]

tevsen: *Azgın, huysuz at.*

Yüzi mihr idi **tevseni** āsumān
Süleymān mehābetlü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [tevseni, -i]

tevsen-i çarh: *Feleğin dik başlı atı.*

Virür **tevsen-i çarḫ** eline zimām
Her emrinde eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [tevsen-i çarḫ,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Şu deñlü idem ẓulmden iḥtirāz
Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [teẕerv,]*

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Şu deñlü idem ẓulmden iḥtirāz
Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 308). [teẕerv,]*

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Gelür kebg ü derrāc ü tīhū **teẕerv**
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [teẕerv,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Gelür kebg ü derrāc ü tīhū **teẕerv**
Murādınca yir begler ü şāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [teẕerv,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün **teẕerv**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [teẕerv,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Boyı her birinüñ çü şimşād u serv
Çemānında her birisi çün **teẕerv**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 90). [teẕerv,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi **teẕerv**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [teẕerv,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Meh idi velī gezdirür anı serv
Ḫırāmān görüp şerm iderdi **teẕerv**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 136). [teẕerv,]

tezerv: *Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

Münaḳḳaş per ü bāli hem-çün **teẕerv**
Olur tīre baḳup aña çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 219). [teẕerv,]*

tezerv-i hırāmende: *Salına salına yürüyen sülün.*

Tezerv-i ḫırāmende ʿulvī ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 65). [tezerv-i ḫırāmende,]

tezyīn: *Süslemek, süslenilmek.*

Şehüñ pāy-i taḫtını **tezyīn** ider
Ki her kim anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 119). [tezyīn,]*

tezyīn: *Süslemek, süslenilmek.*

Şehüñ pāy-i taḫtını **tezyīn** ider
Ki her kim anı görse taḥsīn ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 119). [tezyīn,]*

ṭīb: *1. Sürünecek güzel kokulu şey: isti'mâl-i tîb.Helâl, nefis, enfes: mâl-i tîb.*

Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı **ṭīb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [ṭīb,]*

ṭīb: *1. Sürünecek güzel kokulu şey: isti'mâl-i tîb.Helâl, nefis, enfes: mâl-i tîb.*

Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı **ṭīb** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [ṭīb,]*

ṭıbb: *Hastalıkları iyileştirme, sebep ve sonuçlarını araştırma ilmi, bu hususi teknik ve ilmî çalışmalar, hekimlik, tabiplik ilmi.*

Gerek **ṭıbba** saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 469). [ṭıbba, -a]*

ṭıbb: *Hastalıkları iyileştirme, sebep ve sonuçlarını araştırma ilmi, bu hususi teknik ve ilmî çalışmalar, hekimlik, tabiplik ilmi.*

Gerek **ṭıbba** saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 469). [ṭıbba, -a]*

tibet şehri vü çāç u māçīn ü çīn: *Tibet, Çaç,Maçin ve Çin (yer isimleri).*

Tibet şehri vü Çāç u Māçīn ü Çīn
Benümdür çekerseñ eger tīġ-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 305). [tibet şehri vü çāç u māçīn ü çīn,]*

ṭıbn: *Fetanet.*

Egerçi ki dil laʿl-i rengīn diler
Olur aḳı **ṭıbna** velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 390). [ṭıbna, --a]*

ṭıbn: *Fetanet.*

Egerçi ki dil laʿl-i rengīn diler
Olur aḳı **ṭıbna** velī muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 390). [ṭıbna, --a]*

ticāret: *(Ar.) Ticaret, alış-veriş.*

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aṣṣıñ bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [ticāretden, -den]*

ticāret: *(Ar.) Ticaret, alış-veriş.*

Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aṣṣıñ bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 480). [ticāretden, -den]*

ticāret: *(Ar.) Ticaret, alış-veriş.*

Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 180). [ticāret,]*

ticāret: *(Ar.) Ticaret, alış-veriş.*

Ḳamu kārbānlar gibi pür-metāʿ
Ticāret içün oldı ṣan ictimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 180). [ticāret,]*

ticāret: *Manevi kazanç amacıyla yürütülen etkinlik.*

Bu ḥalḳuñ **ticāretleri** bu hemīn
Daḫı kār bilmezler iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 113). [ticāretleri, -ler, -i]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur **ṭıfl** gibi mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Beşer gibi olmaya ġāfil-nihād
Olur **ṭıfl** gibi mevīz ile şād *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 68). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Ḳo **ṭıfl** işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Ḳo **ṭıfl** işini ʿāḳıl ol zīnhār
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Çü **ṭıfl** esb-i çūbīne idüp heves
İderlerdi ābīyle bāzī çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 151). [ṭıfl,]*

ṭıfl: *Çocuk.*

Ḳamu **ṭıfl** mānendi yārī-künān
Ne şuya olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 201). [ṭıfl,]*

ṭıfl-veş: *Çocuk gibi.*

Çü yinmez ne dirsin idinüp murād
Baḳup rengine **ṭıfl-veş** olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 98). [ṭıfl-veş,]*

tīġ: *Kılıç.*

Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende **tīġ**
Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 39). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Seḥer çekdi çün mihr-i raḫşende **tīġ**
Sipihre siper dutdı gird oldı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 39). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
Getürür ki **tīġ** olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Daḫı çarḫ vaż'ında çarḫī siper
Getürür ki **tīġ** olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 58). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege **tīġa** yir *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 160). [tīg̃a, -a]*

tīġ: *Kılıç.*

Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege **tīġa** yir *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 160). [tīg̃a, -a]*

tīġ: *Kılıç.*

Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp ḫavf olur elde lerzende **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 172). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Havāda nefesden gürīzende mīġ
İdüp ḫavf olur elde lerzende **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 172). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar **tīġını** ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 290). [tīg̃ını, -ı, -n, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
Ne cevşen ṣavar **tīġını** ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 290). [tīg̃ını, -ı, -n, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Elinüñ ikisinde var iki **tīġ**
Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Elinüñ ikisinde var iki **tīġ**
Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [tīg̃,]*

tīġ: *Kılıç.*

Uzadup elin **tīġa** her pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [tīğa, -a]*

tīġ: *Kılıç.*

Uzadup elin **tīġa** her pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [tīğa, -a]*

tīġ: *Kılıç.*

İderken Sikender biri ile ḥarb
İrüp nā-gehān urdı **tīġ** ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

İderken Sikender biri ile ḥarb
İrüp nā-gehān urdı **tīġ** ile ḍarb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 408). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh üstine hem çekdi **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh üstine hem çekdi **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [tīğ,]*

tīg: *Kılıç.*

Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp **tīġı** Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [tīğı, -ı]*

tīg: *Kılıç.*

Görüp anı ġayret ider şāh-ı Rūm
Çeküp **tīġı** Dārāya eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 552). [tīğı, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek **tīġ** olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Gerek olanı cenge iḥżār ider
Gerek **tīġ** olsun gerekse teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 614). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Alalum ele **tīġ** yirine cām
Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Alalum ele **tīġ** yirine cām
Günümüz ki ʿīd ola ḳadr ola şām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Bu defʿa eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi **tīġ** ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 860). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Bu defʿa eger irmey'aña żarar
Dutar ʿālemi **tīġ** ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 860). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende **tīġ**
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Güher-dār iken çün dıraḫşende **tīġ**
Ḳalur erre bī-kār idüp iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 9). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç. || Güneş ışınları.*

İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı **tīġ** ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç. || Güneş ışınları.*

İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı **tīġ** ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze aldı ele kimi **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Dutar ʿālemi gerd mānend-i mīġ
Kimi nīze aldı ele kimi **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 106). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Anı gördi Dārā daḫı çekdi **tīġ**
Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Anı gördi Dārā daḫı çekdi **tīġ**
Havāda yine oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 205). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Nigīn idi **tīġ** u serīr idi zeyn
Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Nigīn idi **tīġ** u serīr idi zeyn
Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

ʿAlemdāra bir **tīġ** urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

ʿAlemdāra bir **tīġ** urur şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Daḫı doymadan ʿāleme iy dirīġ
Ciger-gāhumı eyledi çāk **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 432). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Daḫı doymadan ʿāleme iy dirīġ
Ciger-gāhumı eyledi çāk **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 432). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Aña pādişehler kemer-bestedür
Olan bendesi **tīġdan** restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 48). [tīgdan, -dan]*

tīġ: *Kılıç.*

Aña pādişehler kemer-bestedür
Olan bendesi **tīġdan** restedür *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 48). [tīgdan, -dan]*

tīġ: *Kılıç.*

Çeküp **tīġ** ider çünki Dey türk-tāz
İder āteşi caʿbe her ser-fīrāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [tīg,]*

tīġ: *Kılıç.*

Çeküp **tīġ** ider çünki Dey türk-tāz
İder āteşi caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ne gürz ü ne **tīġ** u ne tīr ü kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ne gürz ü ne **tīġ** u ne tīr ü kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Kemend idi zülfi vü müjgānı **tīġ**
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Kemend idi zülfi vü müjgānı **tīġ**
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her birinüñ rezmde **tīġı** berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [tīğı, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
Ki her birinüñ rezmde **tīġı** berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 218). [tīğı, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Ṭutup **tīġ** ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ṭutup **tīġ** ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Olup ṣayda minḳārı berrende **tīġ**
Ḫalāṣ idemez anı gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 387). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Olup ṣayda minḳārı berrende **tīġ**
Ḫalāṣ idemez anı gerdende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 387). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi berrende **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Dilāverüñ gürzi mānend-i mīġ
Dıraḫşende berḳ idi berrende **tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 794). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele almazam **tīġ** ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Eger gelse sencileyin bir çeri
Ele almazam **tīġ** ile ḫançeri *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 844). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Urur aña bir **tīġ** ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Urur aña bir **tīġ** ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [tīğ,]*

tīg: *Kılıç.*

Atup **tīġı** şemşīrin iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [tīğı, -ı]*

tīg: *Kılıç.*

Atup **tīġı** şemşīrin iki böler
Kesüp cevşenini olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 909). [tīğı, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Ele ben alam çünki ḫışm ile **tīġ**
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ele ben alam çünki ḫışm ile **tīġ**
İder ḫavfdan zehresin çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1049). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ele çünki ben **tīġ** alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Ele çünki ben **tīġ** alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 195). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Aña **tīġ** u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Aña **tīġ** u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi **tīġ** u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ḳamu ceng-cūy u ḳamu kīne-ver
Dutar kimi **tīġ** u kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Mey-i ḫūn içüp **tīġ** olur surḫ-rūy
Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 319). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Mey-i ḫūn içüp **tīġ** olur surḫ-rūy
Revān oldı her esbden cūy-i ḫūy
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 319). [tīğ,]

tīg: *Kılıç.*

Siper ḫāyil olmadı **tīġı** iner
Kesüp miġferin anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 341). [tīğı, -ı]*

tīg: *Kılıç.*

Siper ḥāyil olmadı **tīġı** iner
Kesüp miġferin anı iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 341). [tīğı, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre **tīġum** görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [tīğum, -üm]

tīġ: *Kılıç.*

Çıḳar kūha görse ḫadengüm peleng
Girer baḥre **tīġum** görürse neheng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 352). [tīğum, -üm]

tīġ: *Kılıç.*

Sinānı ḳoyup aldılar tīġ-ı tīz
Biraz **tīġ** ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 394). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Sinānı ḳoyup aldılar tīġ-ı tīz
Biraz **tīġ** ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 394). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Urur kebre bir **tīġ** ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Urur kebre bir **tīġ** ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
Kimesne daḫı urmadı **tīġa** dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 454). [tīğa, -a]*

tīġ: *Kılıç.*

Ḳatı düşdi Rūsīler içre şikest
Kimesne daḫı urmadı **tīġa** dest *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 454). [tīğa, -a]*

tīġ: *Kılıç.*

Ne **tīġ** u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Ne **tīġ** u ne tīr u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

İki yüzlü **tīġ** ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

İki yüzlü **tīġ** ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü **tīġ** ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü **tīġ** ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma iy kīne-ḫʷāh
Ne **tīġ** ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Şu tedbīri ḳıl ḫaṣma iy kīne-ḫʷāh
Ne **tīġ** ola rencīde ne ḫod sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 194). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki **tīġ** ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 198). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ḳoma tīġ-ı ḫūn-pāşı elden şehā
Ki **tīġ** ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 198). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Ṣaḳın kim irişmeye zaḫm-ı zebān
Ziyāde ider **tīġdan** kim ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 158). [tīğdan, -dan]*

tīġ: *Kılıç.*

Ṣaḳın kim irişmeye zaḫm-ı zebān
Ziyāde ider **tīġdan** kim ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 158). [tīğdan, -dan]*

tīġ: *Kılıç.*

İder kīne **tīġını** tedbīr-i tīz
Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 91). [tīğını, -ı, -n, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

İder kīne **tīġını** tedbīr-i tīz
Çü birinde olmaya itme sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 91). [tīğını, -ı, -n, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*

Tutup ʿālemi **tīġ** ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Tutup ʿālemi **tīġ** ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [tīğ,]

tīġ: *Kılıç.*

Baña **tīġ** çekmeyesin eyle ʿahd
İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 213). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

Baña **tīġ** çekmeyesin eyle ʿahd
İdem ben daḫı tā ḫalāṣuña cehd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 213). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

İdüp baʿżı ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi **tīġ** ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 378). [tīğ,]*

tīġ: *Kılıç.*

İdüp baʿżı ẓulmet ile ol tebāh
Helāk itdi **tīġ** ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 378). [tīğ,]*

tīġ çekdi: *Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücuma kalkmak. || Sevgilinin kirpiği, gamzesi, cevr ü cefası, aşık üzerinde kılıç etkisi yapar, onu yaralar.*

Görüp ḥīle çekdi şehe daḫı tīġ
Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 569). [tīğ çekdi, -di]

tīġ çeken: *Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücuma kalkmak. || Sevgilinin kirpiği, gamzesi, cevr ü cefası, aşık üzerinde kılıç etkisi yapar, onu yaralar.*

Çeken kimsene ol şehe ḳarşu tīġ
Teni pāre pāre ola hem-çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 969). [tīġ çeken, -en]*

tīġ çeker: *Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücuma kalkmak. || Sevgilinin kirpiği, gamzesi, cevr ü cefası, aşık üzerinde kılıç etkisi yapar, onu yaralar.*

Görür tīr olmaduġın kār-ger
Çeker tīġ Ḳayṭās-ı şāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1028). [tīġ çeker, -er]*

tīġ çeküp: *Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücuma kalkmak. || Sevgilinin kirpiği, gamzesi, cevr ü cefası, aşık üzerinde kılıç etkisi yapar, onu yaralar.*

Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
Yürür aña ḳarşu çü ġurrende mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 429). [tīġ çeküp, -üp]*

tīġ idi: *Kılıç.*

Döşi deşne vü nāḫeni **tīġ idi**
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [tīġ idi, --di]*

tīġ ü gürz-i girān: *Kılıç ve ağır topuz.*

Daḫı görmemişlerdi tīr ü kemān
Silāḥ ü seleb **tīġ ü gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 70). [tīġ ü gürz-i girān,]*

tīġ ü gürz-i girān: *Kılıç ve ağır topuz.*

Daḫı görmemişlerdi tīr ü kemān
Silāḥ ü seleb **tīġ ü gürz-i girān** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 70). [tīġ ü gürz-i girān,]*

tīġ u sinān: *Kılıç ve mızrak.*

Olup teşne-i ḫūn **tīġ u sinān**
Gözedürdi soḳmaġa oḳ çün yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 823). [tīġ u sinān,]*

tīġ u sipāh: *Kılıç ve asker.*

Murād-ı şeh ise bu taḫt u külāh
Ne lāzım çeke cenge **tīġ u sipāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 366). [tīġ u sipāh,]*

tīġ u teber: *Kılıç ve balta.*

Ḫudā virmedi cengde çün ẓafer
Müfīd olmadı saʿy ü **tīġ u teber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 688). [tīġ u teber,]*

Urur kīn ile ḫışma **tīġ u teber**
Ne cevşen şavar tīġını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [tīġ u teber,]*

Virür şuʿle gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende **tīġ u teber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 456). [tīġ u teber,]*

İder ʿahd ü peymān ol tāc-ver
Ki çekmeye ḳaṣdına **tīġ ü teber** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 218). [tīġ ü teber,]*

tīġ urur: *Kılıç vurmak.*

Cuvān-baḫta bir **tīġ urur** ol dilīr
Dutar ḳarşu şemşīr aña şīr-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 907). [tīġ urur, -ur]*

Urur tīġ küffāra şāh-ı cihān
Ḳırar bunları isteyince emān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 559). [tīġ urur, -ur]*

tīġ-ı āfet: *Felaket,bela kılıcı.*

Giderken kişi sīnesin çün siper
İrüp **tīġ-ı āfet** olur kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 6). [tīġ-ı āfet,]*

tīġ-ı āhen: *Demirden yapılmış kılıç.*

Öñinde çeker **tīġ-ı āhen** ḥışār
Bulamaz ṣabā nīzeden reh-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 127). [tīġ-ı āhen,]*

tīġ-ı āhen-güzār: *Demirci bıçağı.*

Daḳınmış iki **tīġ-ı āhen-güẕār**
İki cānibine ḥamāyil-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 185). [tīġ-ı āhen-güẕār,]*

tīġ-ı āteş-feşān: *Ateş saçan ok.*

Neler itdügin **tīġ-ı āteş-feşān**
Müşebbekden eylerdi seyrān cān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 239). [tīġ-ı āteş-feşān,]

tīġ-ı çīnī: *Çin kılıcı.*

Çeke **tīġ-ı Çīnī** çü Çīnī sipāh
Ne mümkin dura degme ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 427). [tīġ-ı çīnī,]

Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
Niçe **tīġ-ı Çīnī** ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 84). [tīġ-ı çīnī,]*

tīġ-ı ejder: *Ejder kılıcı.*

Degül **tīġ-ı ejder** idi cān-sitān
Berāber aña pīl ü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 629). [tīġ-ı ejder,]*

tīġ-ı hārā-şikāf: *Mermer yarıcı keskin kılıç.*

Ḳuşandı iki **tīġ-ı ḫārā-şikāf**
Ki tāze kedū gelmez anlara Ḳāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 55). [tīġ-ı ḫārā-şikāf,]*

tīġ-ı hindī: *Hindistan'da yapılan kılıç.*

Belime idüp **tīġ-ı Hindī** kemer
İdem sīnemi Ḥaḳ yoluna siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 339). [tīġ-ı hindī,]*

tīġ-ı hindī: *Hint yapımı kılıç.*

Urur aña bir **tīġ-ı Hindī** dilīr
Siper ḳarşu dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [tīġ-ı hindī,]*

tīġ-ı hindū: *Hint kılıcı.*

Dehānı hemīn tūn idi pür-şerer
Dişi **tīġ-ı Hindū** idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 156). [tīġ-ı hindū,]*

tīġ-ı hūn-pāş u hūn-rīz: *Kan saçan ve döken kılıç.*

Çeküp **tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz**
İder ol iki cān alıcı sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1005). [tīġ-ı ḫūn-pāş u ḫūn-rīz,]*

tīġ-ı hūn-pāşı: *Kan saçan, kan döken kılıç.*

Ḳoma **tīġ-ı ḫūn-pāşı** elden şehā
Ki tīġ ile olur kişi muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 197). [tīġ-ı ḫūn-pāşı, -ı]*

tīġ-ı hūn-rīzi: *Kan dökücü kılıç. || Sevgilinin katledici ve zalim bakışları.*

İden gürzi ser-dār oḳı sīne-dūz
İden **tīġ-ı ḫūn-rīzi** āteş-fürūz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 188). [tīġ-ı ḫūn-rīzi, -i]*

tīġ-ı hurşīd-i tāb: *Parlayan güneşin oku.*

Giçer cevşeni **tīġ-ı ḫurşīd-i tāb**
Şanasın geyer raḫneden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 659). [tīġ-ı ḫurşīd-i tāb,]*

tīġ-ı kīn: *Kin kılıcı.*

Çeküp **tīġ-ı kīn** eyleyüp dār ü gīr
Cihāna belāyıla oldı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 19). [tīġ-ı kīn,]*

Ne vech ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña **tīġ-ı kīn**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 722). [tīġ-ı kīn,]

İki yañadan açıluban kemīn
Çekildi iki yañadan **tīġ-ı ḳīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 536). [tīġ-ı ḳīn,]*

Alam ḫışm ile çün ele **tīġ-ı kīn**
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 285). [tīġ-ı kīn,]*

Tibet şehri vü Çāç u Māçīn ü Çīn
Benümdür çekerseñ eger **tīġ-ı kīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 306). [tīg̃-ı kīn,]

Ne leşker çeküp çekdi ne **tīġ-ı kīn**
Ne Ḳaydāfe ḳaldı ne maġrib-zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 279). [tīg̃-ı kīn,]

tīġ-ı kīn çekerseñ: *Kin kılıcını çekip.*

Tibet şehri vü Çāç u Māçīn ü Çīn
Benümdür çekerseñ eger tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 306). [tīg̃-ı kīn çekerseñ, -er, -se, -ñ]

tīġ-ı lūṭf: *Lütuf kılıcı.*

Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı **tīġ-ı lūṭf** ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1120). [tīg̃-ı lūṭf,]*

tīġ-ı mīġ: *Bulut, sis oku.*

Elinüñ ikisinde var iki tīġ
Tegerg atdı başlar iki **tīġ-ı mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 322). [tīg̃-ı mīg̃,]*

tīġ-ı rahşende: *Parlayan kılıç.*

Olup gerd-i mīġına gerdūn ġarḳ
Dühül raʿd olur **tīġ-ı raḫşende** berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 192). [tīg̃-ı raḫşende,]

tīġ-ı rūm: *Anadolu'ya ait kılıç.*

Muʿīn oldı çün baña Yezdān-ı pāk
Anı **tīġ-ı Rūm** ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 210). [tīg̃-ı rūm,]*

tīġ-ı rūmī: *Anadolu'ya ait kılıç.*

Ele **tīġ-ı Rūmī** alam çünki ben
Cihān ḫalḳı olsa ne ġam encümen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 303). [tīg̃-ı rūmī,]

tīġ-ı rūmīyi: *Anadolu'ya ait kılıç.*

İdem **tīġ-ı Rūmīyi** ʿüryān çü ben
Degül mūrçe fīl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 145). [tīg̃-ı rūmīyi, -(y) i]*

tīġ-ı tīz: *Keskin kılıç.*

Alup her mübāriz ele **tīġ-ı tīz**
ʿAyān oldı pes ḥālet-i rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 177). [tīg̃-ı tīz,]*

Muhanṭās daḫı çeküp **tīġ-ı tīz**
Ḳopardı ʿadū başına rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 293). [tīg̃-ı tīz,]*

Sitiz eyle çünkim çeke **tīġ-ı tīz**
Bulamaz felek şīri rāh-ı gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 67). [tīg̃-ı tīz,]*

Elinden düşer sūsenüñ **tīġ-ı tīz**
İdemezdi yeg diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 115). [tīg̃-ı tīz,]*

Alup ġamzesi gibi geh **tīġ-ı tīz**
Ḳoparur idi bezmde rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 51). [tīg̃-ı tīz,]*

Geh olur daḫı çekmedin **tīġ-ı tīz**
Düşer düşmenüñ leşkerine gürīz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 355). [tīg̃-ı tīz,]

Kemāñum ḳurup eyledüm **tīġ-ı ṭīz**
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 453). [tīg̃-ı ṭīz,]*

Sinānı ḳoyup aldılar **tīġ-ı tīz**
Biraz tīġ ile eylediler sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 393). [tīg̃-ı tīz,]*

Yine eyledi iki deryā sitīz
Biri birine urdılar **tīġ-ı tīz** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 524). [tīg̃-ı tīz,]*

tīġ-ı ṭīz eyledüm: *Keskin kılıç yapmak.*

Kemāñum ḳurup eyledüm tīġ-ı ṭīz
Ḳi idem senüñ ile iy şeh sitīz *(İskendernâme,*

Mesnevi 21, Mısra 453). [tīġ-ı ṭīz eyledüm, -düm]

tīġ-ı ṭūfānı vü rüstehīz: *Tufan kılıcı ve kıyamet.*

Olur baḥr-i ḫūn sedd-i rāh-ı gürīz
Ḳopar **tīġ-ı ṭūfānı vü rüsteḫīz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1098). [tīġ-ı ṭūfānı vü rüsteḫīz, -ı]*

tīġ-ı zehr: *Zehir kılıcı.*

İde mevc çün **tīġ-ı zehr** āb-gūn
Olurdı revān seyl olup cūy-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 809). [tīġ-ı zehr,]

tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn: *Gümüş renkli zehirli kılıç.*

Çeküp **tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn**
Cuvān-baḫtuñ üstine ṣaldı hayūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 875). [tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn,]

tīġ-ı zen: *Kılıç vuran.*

Ḳılıc-dās idi **tīġ-ı zen** dās-dār
İderlerdi mezraʿları tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 299). [tīġ-ı zen,]*

tīġ-zen: *Iyi kılıç kullanan kimse.*

Aña vir şehā manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya **tīġ-zen** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 180). [tīġ-zen,]*

tīġ-zen: *Iyi kılıç kullanan kimse.*

Aña vir şehā manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya **tīġ-zen** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 180). [tīġ-zen,]*

tīġ-zen: *Iyi kılıç kullanan kimse.*

Berāber degül bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa ḫūb olur **tīġ-zen** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 206). [tīġ-zen,]*

tīġ-zen: *Iyi kılıç kullanan kimse.*

Berāber degül bilmeyenle bilen
Silaḥşör osa ḫūb olur **tīġ-zen** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 206). [tīġ-zen,]*

ṭılā: *Parlaklık, sarılık II merhem, ilaç.*

Ṭılāya olur ol sipāha ḥışār
Virür başı ġāfil olan tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 533). [ṭılāya, -ya]*

ṭılā: *Parlaklık, sarılık II merhem, ilaç.*

Ṭılāya olur ol sipāha ḥışār
Virür başı ġāfil olan tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 533). [ṭılāya, -ya]*

ṭılā: *Altın.*

Yaḳīn ḳıldı çün düşmene şehriyār
Buyurdı ki oldı **ṭılāya** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 254). [ṭılāya, --ya]*

ṭılā: *Altın.*

Yaḳīn ḳıldı çün düşmene şehriyār
Buyurdı ki oldı **ṭılāya** süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 254). [ṭılāya, --ya]*

ṭılısım: *Tılsım, sihir, büyü, efsun.*

Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [ṭılısımla, -la]*

ṭılısım: *Tılsım, sihir, büyü, efsun.*

Ṭılısımla ḳor anı üstine şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [ṭılısımla, -la]*

ṭīmār: *Tedavi olmak, ilaç olmak.*

Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
Ki anda ya derd ü ya **ṭīmār** yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [ṭīmār,]*

ṭîr: *Ok.*

Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne gürz alur idi eline ne **tīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Eger ḥamle ḳılsa idi aña şīr
Ne gürz alur idi eline ne **tīr** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 336). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Eger açsa meydānda bir peşşe per
İder anı biñ **tīr** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Eger açsa meydānda bir peşşe per
İder anı biñ **tīr** ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 644). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Çü **tīr** olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [tīr,]

tîr: *Ok.*

Çü **tīr** olsa aġzından āteş-feşān
Büküp ḳaddini āḫır eyler kemān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 11). [tīr,]

tîr: *Ok.*

Siper perde dutdı ki irmeye **tīr**
Ola **tīr** zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 151). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Siper perde dutdı ki irmeye **tīr**
Ola **tīr** zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 151). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Siper perde dutdı ki irmeye **tīr**
Ola **tīr** zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Siper perde dutdı ki irmeye **tīr**
Ola **tīr** zaḫmından āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Dutup yir yüzin **tīr** hem-çü nebāt
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Dutup yir yüzin **tīr** hem-çü nebāt
Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Dökildi yire cengde şöyle **tīr**
Döşendi yire ṣanki oḳdan ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Dökildi yire cengde şöyle **tīr**
Döşendi yire ṣanki oḳdan ḥaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [tīr,]*

tīr: *Ok.*

Müşebbek olup sīneler **tīrden**
Cigerler olur çāk şemşīrden *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 237). [tīrden, -den]*

tīr: *Ok.*

Müşebbek olup sīneler **tīrden**
Cigerler olur çāk şemşīrden *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 237). [tīrden, -den]*

tîr: *Ok.*

Ne gürz ü ne tīġ u ne **tīr** ü kemān
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ne gürz ü ne tīġ u ne **tīr** ü kemān
Elinde hele nışf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder **tīr** ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder **tīr** ʿuḳābı ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [tīr,]*

tīr: *Ok.*

Olup **tīri** gāhī kemend-i hizebr
Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 135). [tīri, -i]*

tīr: *Ok.*

Olup **tīri** gāhī kemend-i hizebr
Olurdı kemendi gehī tīr-i bebr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 135). [tīri, -i]*

tīr: *Ok.*

Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı **tīr** ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [tīr,]*

tīr: *Ok.*

Şikārına gelse şetān-ı peleng
İderdi aña kūhı **tīr** ile teng *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 142). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ḳoyup zihde bir **tīr** şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ḳoyup zihde bir **tīr** şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Nice **tīr** kim arż olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 639). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Nice **tīr** kim arż olursa siper
Gice berg-i nīlūferi çün iber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 639). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Çe ger **tīr** olmaz tene kār-ger
Olur elde pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1023). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Çe ger **tīr** olmaz tene kār-ger
Olur elde pervīzen ammā siper *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1023). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Görür **tīr** olmaduġın kār-ger
Çeker tīġ Ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1027). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Görür **tīr** olmaduġın kār-ger
Çeker tīġ Ḳayṭās-ı ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1027). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Toḳunmaz çü üftāde olana **tīr**
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Toḳunmaz çü üftāde olana **tīr**
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [tīr,]*

tīr: *Ok.*

Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı **tīr**
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [tīr,]*

tīr: *Ok.*

Ne şemşīr çıḳdı ne atıldı **tīr**
Girüp dāma ol şāh oldı esīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 19). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi **tīr**
Gönül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ḳaşı yāy u müjgānın itmişdi **tīr**
Gönül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [tīr,]*

tīr: *Ok.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Gül-i surḫ açup ḫārı **tīri** sinān
O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 325). [tīri, -i]*

tīr: *Ok.* || *Sevgilinin kirpikleri.*

Gül-i surḫ açup ḫārı **tīri** sinān
O güllerden oldı cihān gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 325). [tīri, -i]*

tîr: *Ok.*

Degül **tīr** ḥarbe idi cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Degül **tīr** ḥarbe idi cān sinān
Nişānlayuban ṣadrın itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 363). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

O serdārı bir **tīr** ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

O serdārı bir **tīr** ile nerre-şīr
Ecel dāmına itdi āḫır esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 371). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Urup sīnesin itdi **tīr** ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 377). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Urup sīnesin itdi **tīr** ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 377). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Bir elinde **tīr** ü birinde kemān
Diler kim ola **tīr** ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Bir elinde **tīr** ü birinde kemān
Diler kim ola **tīr** ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Bir elinde **tīr** ü birinde kemān
Diler kim ola **tīr** ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Bir elinde **tīr** ü birinde kemān
Diler kim ola **tīr** ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 412). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı **tīr**
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Dükendi çü tīr-keşde ḳalmadı **tīr**
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Ne tīġ u ne **tīr** u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [tīr,]

tîr: *Ok.*

Ne tīġ u ne **tīr** u ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [tīr,]

tîr: *Ok.*

Şu kim ne ḳalem ehli ola ne **tīr**
Şaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [tīr,]*

tîr: *Ok.*

Şu kim ne ḳalem ehli ola ne **tīr**
Şaḳın anı zinhār idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 89). [tīr,]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Hemīn vaż̇ʿda bir ḳur gümüş kemān
İrer **tīri** dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [tīri, -i]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Hemīn vaż̇ʿda bir ḳur gümüş kemān
İrer **tīri** dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 48). [tīri, -i]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle **tīri** gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [tīri, -i]*

tīr: *Ok. || Sevgilinin kirpikleri.*

Bu ḥikmet oḳı ḳavsı pür-tāb olur
Atılsa kemāniyle **tīri** gider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 52). [tīri, -i]*

tîr: *Ok.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü **tīr**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [tīr,]

tîr: *Ok.*

Görüp anı ḳaṣd eyledi ol dilīr
Ki kendüyi pertāb ide hem-çü **tīr**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 346). [tīr,]

tīr: *Ok.*

İdüp şeh didügini fermān-peẕīr
İder anı ġaybet naẓardan çü **tīr** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 284). [tīr,]*

tīr: *Ok.*

Bu deñlü göz ile olup dīde-bān
Gözedür ḳażā **tīrini** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 76). [tīrini, -i, -n, -i]*

tîr: *Ok.*

Ulular irişdürdügi yire **tīr**
İrişdürmişem belki geçdim faḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 101). [tīr,]

tīr ü çāçī-kemān: *Ok ve günümüzde Taşkent sınırları içerinde bulunan Çaç bölgesinde imal edilmiş olan yay.*

Olur pāre pāre çü āhen-sinān
Ele aldılar **tīr ü Çāçī-kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1022). [tīr ü çāçī-kemān,]*

tīr ü kemān: *Ok ve yay ('müje vü ebruvān' paralelliğinde).*

Varup aña ḳarşu cihān-pehlevān
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 898). [tīr ü kemān,]*

tīr ü kemān: *Ok ve yay.*

Gezer ṣayd içinde cihān-pehlevān
Elinde kemend ile **tīr ü kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 134). [tīr ü kemān,]*

İşidüp çıḳar cenge bir pehlevān
Elinde ciger-dūz **tīr u kemān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 860). [tīr u kemān,]*

Daḫı görmemişlerdi **tīr ü kemān**
Silāḥ ü seleb tīġ ü gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 69). [tīr ü kemān,]*

tīr ü raʿd: *Ok ve gök gürültüsü.*

O ṭūfān-ı āteşde seylāb-ı tīġ
Maṭar **tīr ü raʿd** idi bang-ı dirīġ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 804). [tīr ü raʿd,]

tīr ü teber: *Ok ve balta.*

Furāta varınca görinmezdi yer
Kemend ü kemān idi **tīr ü teber**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 442). [tīr ü teber,]

Açа ḫışm ile çünki ʿuḳāb per
Olur şeh-peri zāġa **tīr ü teber** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 300). [tīr ü teber,]*

tīr ü tīġ: *Ok ve kılıç.*

Ḳamu ḳudretin itmeyüben dirīġ
Biri birine urdılar **tīr ü tīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 426). [tīr ü tīġ,]*

tīr urdılar: *Ok atmak.*

Ol iki ser-efrāzlar du dilīr
Biri birine urdılar şöyle tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 900). [tīr urdılar, -dı, -lar]*

tīr urur: *Ok atmak.*

Görür ḫaşmını ġālib ol nerre-şīr
Urur sīne-i esb-i Ḳayṭāsa tīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1032). [tīr urur, -ur]*

ṭırāş: *Belli bir biçim vermek veya üzerindeki pürüzleri almak için yontma, kazıma Kubbealtı Lugatı.*

Eʿādīyi itmege ṣāḥib-fırāş
Elümde olur seyf-i ḫāme **ṭırāş** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 28). [ṭırāş,]*

ṭırāş: *Belli bir biçim vermek veya üzerindeki pürüzleri almak için yontma, kazıma Kubbealtı Lugatı.*

Eʿādīyi itmege ṣāḥib-fırāş
Elümde olur seyf-i ḫāme **ṭırāş** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 28). [ṭırāş,]*

ṭırāz: *Elbiselere nakışla yapılan süs.*

Ṭırāzı münaḳḳaş çü Sīmurġ-ı Ḳāf
Şehüñ sāyesini iderdi ṭavāf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 125). [ṭırāzı, -ı]*

Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl oldı **ṭırāz** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 776). [ṭırāz,]*

ṭırāz: *Süs, süsleme, ziynet.*

Yaratduñ bu eşyāya virdüñ **ṭırāz**
Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 39). [ṭırāz,]

ṭırāz eylemiş: *Süslemek.*

Uzunlıḳda olur sütūn-ı felek
Ṭırāz eylemiş aña bālin melek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 652). [ṭırāz eylemiş, -miş]*

ṭırāz-ı ʿalem: *Alemin süsü.*

Dutup perde çarḫa **ṭırāz-ı ʿalem**
Zemīne bisāṭ oldı ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 755). [ṭırāz-ı ʿalem,]*

ṭırāz-ı sinān: *Mızrağın süsü.*

O bāġuñ içinde **ṭırāz-ı sinān**
Mülevven idi hem-çü berg-i ḫazān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 127). [ṭırāz-ı sinān,]

Urur aña bir nīze ol pehlevān
Geçer arḳasından **ṭırāz-ı sinān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 460). [ṭırāz-ı sinān,]*

Biri de oluban **ṭırāz-ı sinān**
Şikeste perīşān çü zülf-i bütān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 219). [ṭırāz-ı sinān,]*

ṭırāz-ı sināna: *Mızrağın süsü.*

Ṭırāz-ı sināna virüp bād tāb
Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 137). [ṭırāz-ı sināna, -a]*

tīr-bārān: *Yagmur gibi ok yagdırmak.*

Olup **tīr-bārān** u seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 231). [tīr-bārān,]*

tīr-bārān: *Yagmur gibi ok yagdırmak.*

Olup **tīr-bārān** u seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 231). [tīr-bārān,]*

tīre: *(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.*

Kimine sipihri ider pāy-gāh
Kiminüñ ider mesnedin **tīre** çāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 104). [tīre,]

Olup **tīre** ʿālem çü baġlandı göz
ʿAdūdan ḳaçup şāh döndürdi yüz
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 667). [tīre,]

Ara yirde olur ziyāde neberd
Görinmez ider bunları **tīre** gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 434). [tīre,]*

Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan virür **tīre** günden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [tīre,]

Çü Yūnus çıḳup **tīre** yirden dilīr
Ḳodı maḥbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 293). [tīre,]*

Ki meh-veş vire **tīre** içre żiyā
Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 139). [tīre,]

tīre ola: *Karanlık olmak. İfade beyitte "üzüntülü, kederli olmak" anlamındadır.*

Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 21). [tīre ola, -a]*

tīre oldı: *Kararmak, karanlığa bürünmek.*

Çü şām irişüp **tīre oldı** cihān
Perī gibi oldı çü gözden nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 257). [tīre oldı, -dı]*

tīre olur: *Karanlık olmak. İfade beyitte "üzüntülü, kederli olmak" anlamındadır.*

Münaḳḳaş per ü bāli hem-çün teẕerv
Olur tīre baḳup aña çeşm-i gev *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 220). [tīre olur, -ur]*

tīre vü teng-çāh: *Karanlık ve dar kuyu.*

Bu zībā gülistānı terk itdüm āh
Olısar mekān **tīre vü teng-çāh** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 440). [tīre vü teng-çāh,]*

tīre-deryā: *Karanlık deniz.*

Çıḳup **tīre-deryā** içinden bahār
Şeref buldı ẕātı ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 289). [tīre-deryā,]*

tīre-ḫāk: *Kara toprak etmek.*

Olup fażluñ ile beşer **tīre-ḫāk**
Bulur ʿaḳl-ı rūşen bulur rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 17). [tīre-ḫāk,]*

Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
Baña bir zer ü sīm ile **tīre-ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [tīre-ḫāk,]*

tīre-hāk: *Kara toprak.*

Olup feyżüñ ile ṣu lüʾlüʾ-i pāk
Olur kīmyāñ ile zer **tīre-ḫāk** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 34). [tīre-ḫāk,]*

Libās eyleyüben bize **tīre-ḫāk**
Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 73). [tīre-ḫāk,]*

Olup ḫāk-i tīre yine **tīre-ḫāk**
Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 87). [tīre-ḫāk,]*

tīre-hāke: *Kara toprak.*

Ḳatı ʿayb olur **tīre-ḫāke** ġurūr
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 451). [tīre-ḫāke,]*

tīre-hāke: *Kara toprak.*

Ḳatı ʿayb olur **tīre-ḫāke** ġurūr
Ġurūr ile bulmadı kimse sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 451). [tīre-ḫāke,]*

tīrelik: *Bulanıklık, karanlık, karalık.*

Olup laṭme-i bāddan rū siyāh
Bulut **tīrelikden** bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 100). [tīrelikden, -den]*

tīrelik: *Bulanıklık, karanlık, karalık.*

Olup laṭme-i bāddan rū siyāh
Bulut **tīrelikden** bulamazdı rāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 100). [tīrelikden, -den]*

tireng-i kemāndan: *Yay ve ok.*

Feşāfeş idüp çün perī-murġ-ı tīr
Tireng-i kemāndan ider vehm şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 530). [tireng-i kemāndan, -dan]*

tīr-i āteş-feşān: *Ateş saçan ok.*

Şu yüzinde her **tīr-i āteş-feşān**
Yürür idi şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 271). [tīr-i āteş-feşān,]*

tīr-i bebr: *Kaplan oku.*

Olup tīri gāhī kemend-i hizebr
Olurdı kemendi gehī **tīr-i bebr** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 136). [tīr-i bebr,]*

tīr-i berfīne-baḳ: *Sivrisineğe benzer kar okları.*

Ṭolar ʿāleme **tīr-i berfīne-baḳ**
Olur ḫalḳa cevşen samūr u vaşaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 33). [tīr-i berfīne-baḳ,]*

tīr-i cānet: *Can oku.*

Gelüp rezmde zihden āvāz-ı zih
Derā-yı tene **tīr-i cānet** bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 206). [tīr-i cānet,]*

tīr-i cengin: *Savaş oku.*

Biri birisīne uruban ḫadeng
İder **tīr-i cengin** iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1026). [tīr-i cengin, -in]*

tīr-i duʿā: *Dua oku.*

Çü **tīr-i duʿā** gögden ider güzer
Çü seng-i ḳażā arża defʿī iner *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 47). [tīr-i duʿā,]*

tīr-i ḥadeng: *Kayın ağacından yapılmış ok. || Sevgilinin gamzesi.*

Atıldı yine şöyle **tīr-i ḥadeng**
Havāda havāya ki rāh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 641). [tīr-i ḥadeng,]*

Urur Rūmiler pīle **tīr-i ḥadeng**
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [tīr-i ḥadeng,]*

tīr-i ḥasta-ciger: *Bağrıyanık ok.*

Çeker gūşını pīl iderdi siper
Ḳalurdı dili **tīr-i ḥasta-ciger** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 260). [tīr-i ḥasta-ciger,]*

tīr-i māra: *Yılan oku.*

Tenini idüp **tīr-i māra** hedef
Dilin dürr-i esrāra itmez ṣadef *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 5). [tīr-i māra,]*

tīr-i müjgānı: *Kirpik oku II oka benzeyen kirpikler.*

Ḳara ḳaşları ṣan kurulmış kemān
Olur **tīr-i müjgānı** ḳurbānı cān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 600). [tīr-i müjgānı,]*

tīr-i peykānını: *Sevgilinin kirpiğinin oku.*

İder **tīr-i peykānını** jeng ḳān
Dü-rengi hemānā ki berg-i ḥazān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 267). [tīr-i peykānını, -ı, -nı]

tīr-i şitā: *Kış oku.*

Geçüp sīney-i senge **tīr-i şitā**
Çekerdi elinden belā vü cefā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 125). [tīr-i şitā,]*

tīr-i tīz: *Keskin ok.*

Melaḫ gibi pervāz ider **tīr-i tīz**
Ki ol kişt-zār ile ide sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 541). [tīr-i tīz,]*

tīr-i ʿuryānı: *Çıplak kılıcım.*

İder **tīr-i ʿuryānı** ḥasta-ciger
Ḳılıcum benüm örsi iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 367). [tīr-i ʿuryānı,]*

tīr-keş: *Okçuların arkalarında taşıdıkları, süvârilerin atlarının eyer kaşına taktıkları, meşinden tabanca kılıfı şeklinde yapılmış, elliye yakın ok alan ok mahfazası, ok kuburu, okluk, sadak.*

İde **tīr-keşin** bād çün kim güşād
İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 35). [tīr-keşin, -in]*

tīr-keş: *Okçuların arkalarında taşıdıkları, süvârilerin atlarının eyer kaşına taktıkları, meşinden tabanca kılıfı şeklinde yapılmış, elliye yakın ok alan ok mahfazası, ok kuburu, okluk, sadak.*

İde **tīr-keşin** bād çün kim güşād
İder her biri fitneyile fesād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 35). [tīr-keşin, -in]*

tirkeş: *Ok atan, okçu; okluk II yaralayıcı, etkili bakışlı sevgili; kirpikler; göz.*

İder **tirkeşinüñ** için pür ḥadeng
Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [tirkeşinüñ, -i, -nüñ]*

tirkeş: *Ok atan, okçu; okluk II yaralayıcı, etkili bakışlı sevgili; kirpikler; göz.*

İder **tirkeşinüñ** için pür ḥadeng
Ki meydān içini ide lāle reng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 637). [tirkeşinüñ, -i, -nüñ]*

tīr-keş: *Ok mahfazası, okluk.*

Olınca tehī ḥāṣılı **tīr-keş**
Cihān-pehlevān olmadı **tīr-keş** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 413). [tīr-keş,]*

tīr-keş: *Ok mahfazası, okluk.*

Olınca tehī ḥāṣılı **tīr-keş**
Cihān-pehlevān olmadı **tīr-keş** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 413). [tīr-keş,]*

tīr-keş: *Ok atan, okçu; okluk II yaralayıcı, etkili bakışlı sevgili; kirpikler; göz.*

Olınca tehī ḥāṣılı **tīr-keş**
Cihān-pehlevān olmadı **tīr-keş** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 414). [tīr-keş,]*

tīr-keş: *Ok atan, okçu; okluk II yaralayıcı, etkili bakışlı sevgili; kirpikler; göz.*

Olınca tehī ḥāṣılı **tīr-keş**
Cihān-pehlevān olmadı **tīr-keş** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 414). [tīr-keş,]*

tīr-keş: *Okluk.*

Dükendi çü **tīr-keşde** ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [tīr-keşde, -de]*

tīr-keş: *Okluk.*

Dükendi çü **tīr-keşde** ḳalmadı tīr
Ele aldı şemşīrini ol dilīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 417). [tīr-keşde, -de]*

tīr-peykān: *Okun sivri demir ucu.*

İdüp **tīr-peykānını** zehr-nāk
İdem ceng olınca sipāhum helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 461). [tīr-peykānını, -ı, -nı]*

tīr-peykān: *Okun sivri demir ucu.*

İdüp **tīr-peykānını** zehr-nāk
İdem ceng olınca sipāhum helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 461). [tīr-peykānını, -ı, -nı]*

tiryāk: *Panzehir ǁ afyonlu macun.*

Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki **tiryāḳ** idi ṭabʿı ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [tiryāḳ,]*

tiryāk: *Panzehir ǁ afyonlu macun.*

Nice Hindī-dārū-yı kem-yāblar
Ki **tiryāḳ** idi ṭabʿı ṭaʿmı şeker *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 488). [tiryāḳ,]*

tıynet-i ādemi: *Insanın yaratılışı.*

Sirişte idüp **ṭıynet-i ādemi**
Müzeyyen idüp gülşen-i ʿālemi *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 25). [ṭıynet-i ādemi, -i]*

tīz: *Keskin.*

Aña tīġ u **tīz** olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [tīz,]

Elinde ḳamunuñ birer üstüḫᵛān
Nice üstüḫᵛān **tīz** hem-çün sinān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 62). [tīz,]

Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
Dişi **tīz** ü ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 32). [tīz,]*

tīz: *Tez, çabuk.*

Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb olmaya ten **tīz** olur tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 554). [tīz,]

Çü fikr ü naẓar **tīz** anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u müẕehheb sitām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [tīz,]

Gözüñ aç ḳo ḫᵛābı vü bīdār ol
Geçer mestlik **tīzde** hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 126). [tīzde, -de]*

Getürdi şehe bir ṭabaḳ bir ʿazīz
Açar iştāh ile ser-pūşı **tīz** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 90). [tīz,]*

tīz: *Çabuk, hızlı.*

İrer maḳṣada **tīz** çün raḫş-ı dil
Ḳılur menzili ṭayy ke-ṭayyi’s-sicil
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 51). [tīz,]

tīz olur: *Keskin olmak.*

Şitāb itse şāhīn idüben sitīz
Olur ṣayda ḳullāb-ı çengāl tīz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 386). [tīz olur, -ur]*

tīz-kām: *Hızlı, seri.*

Burāḳı çü berḳ-i felek **tīz-kām**
Çü ṭāvus-ı mīnū velī ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 37). [tīz-kām,]*

tīz-kām: *Hızlı, çabuk, seri.*

Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
Şu gibi revān yel gibi **tīz-kām** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [tīz-kām,]*

toġ: *T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.*

Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
Ḳarañu gice **ṭoġdı** ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 594). [ṭoġdı, -dı]*

toġ: *T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.*

Niḳābını ḳaldırdı çün kām-yāb
Ḳarañu gice **ṭoġdı** ṣan āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 594). [ṭoġdı, -dı]*

tog: *(gökcismi) ufuktan yükselerek görünmek, göğe ağmak.*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 69). [ṭoġup, -up]*

tog: *(gökcismi) ufuktan yükselerek görünmek, göğe ağmak.*

Ṭoġup burc-ı vāḥidde mihr ile māh
İçer biri birine pür iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 69). [ṭoġup, -up]*

toġ: *Doğmak, Ortaya çıkmak, dünyaya gelmek.*

Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür ne **ṭoġarsa** gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 68). [ṭoġarsa, -arsa]

toġ: *Doğmak, Ortaya çıkmak, dünyaya gelmek.*

Gice yüklüdür bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür ne **ṭoġarsa** gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 68). [ṭoġarsa, -arsa]

toġ: *T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.*

Meh-i nev gibi **ṭoġdı** çün ol ḳamer
Münevver olur cümle baḥr ile ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 303). [ṭoġdı, -dı]

toġ: *Doğmak, ortaya çıkmak.*

Ki göre nice **ṭoġduġın** āfitāb
İrüp tāb bī-huş olur kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 407). [ṭoġduġın, -duk, -ın]*

toġ: *T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.*

Ḳoyup gürg ol **ṭoġdı** nerre-i şāh
Sipāhı çeküp eyledi ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 123). [ṭoġdı, -dı]*

toġrı: *Doğru.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña **ṭoġrı** niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Doğru.*

Ne yoldan ki ẓāhir olursa ġubār
Gide aña **ṭoġrı** niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 520). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Doğru.*

Bu kāfirler Allāhı tekẓīb ider
Birin öldüren **ṭoġrı** ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 702). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Doğru.*

Bu kāfirler Allāhı tekẕīb ider
Birin öldüren **ṭoġrı** ʿAdne gider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 702). [ṭoġrı,]*

toġrı: *Doğru.*

İdüp maṭlaʿ-ı şemse **ṭoġrı** ʿinān
Gider leşker ile cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 369). [ṭoġrı,]*

toġru: *(Edat) Karşı yönünce.*

Cevābın alup elçi oldı revān
İdüp rāh-ı īrāna **ṭoġru** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 940). [ṭoġru,]*

toġru: *(Edat) Karşı yönünce.*

Cevābın alup elçi oldı revān
İdüp rāh-ı īrāna **ṭoġru** ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 940). [ṭoġru,]*

toġru: *Doğru bir şekilde, gerçekten.*

İlāhī hidāyet refīḳ it baña
Ki **ṭoġru** varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 80). [ṭoġru,]*

toġru: *Doğru bir şekilde, gerçekten.*

İlāhī hidāyet refīḳ it baña
Ki **ṭoġru** varam yüz süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 80). [ṭoġru,]*

toġurma: *(Çocuk) doğurmak, dünyaya getirmek.*

Birisi **ṭoġurmaya** çünkim hezār
Muḳarrerdür olmaz eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 39). [ṭoġurmaya, -ya]*

toḫm: *Tohum.*

Eker fitne **toḫmını** anda zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [toḫmını, -ı, -nı]*

toḫm: *Tohum.*

Eker fitne **toḫmını** anda zamān
Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [toḫmını, -ı, -nı]*

toḫm-i nāb: *Hâlis, katıksız, sâfî tohum.*

Şanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her dāne çün **toḫm-i nāb** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [toḫm-i nāb,]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [ṭoḳunsa, -sa]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
Ṭoḳunsa yaḳar sengi hem-çün şecer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [ṭoḳunsa, -sa]*

toḳun: *Dokunmak || Rüzgarın çiçeklere değmesi.*

Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [ṭoḳunup, -up]*

toḳun: *Dokunmak || Rüzgarın çiçeklere değmesi.*

Ṭoḳunup peleng pīle olduḳça ġarḳ
Ṣanurlar ki gögden iner kūha berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 249). [ṭoḳunup, -up]*

tokun: *Ulaşmak, erişmek, değmek.*

Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [ṭoḳuna, -a]*

tokun: *Ulaşmak, erişmek, değmek.*

Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna yılan gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [ṭoḳuna, -a]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

Anup çün **ṭoḳundı** başına siper
Ser-i ser-firāzı iki şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1063). [ṭoḳundı, -dı]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

Anup çün **ṭoḳundı** başına siper
Ser-i ser-firāzı iki şaḳ ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1063). [ṭoḳundı, -dı]*

tokun: *Dokunmak, değmek.*

Toḳunmaz çü üftāde olana tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [toḳunmaz, -maz]*

tokun: *Dokunmak, değmek.*

Toḳunmaz çü üftāde olana tīr
Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [toḳunmaz, -maz]*

tokun: *Dokunmak, değmek.*

İrüp aña ḫışm ile ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 366). [ṭoḳunup, -up]*

tokun: *Dokunmak, değmek.*

İrüp aña ḫışm ile ol tünd-mār
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 366). [ṭoḳunup, -up]*

tokun: *Ulaşmak, erişmek, değmek.*

Ṭoḳunur ḫūde laḫt-ı gerden-şiken
İder maġz-ı ḫūnīn ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 527). [ṭoḳunur, -ur]*

tokun: *Ulaşmak, erişmek, değmek.*

Ṭoḳunur ḫūde laḫt-ı gerden-şiken
İder maġz-ı ḫūnīn ile pür-dehen *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 527). [ṭoḳunur, -ur]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 63). [ṭoḳunsa, -sa]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

Ṭoḳunsa eger seng-i püşte teber
Çıḳarmaz idi ḫırḳa ṭaşra şerer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 63). [ṭoḳunsa, -sa]*

tokun: *Dokunmak, değmek.*

Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
Diremden **ṭoḳunmazdı** yire ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 198). [ṭoḳunmazdı, -maz, -dı]

tokun: *Dokunmak, değmek.*

Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
Diremden **ṭoḳunmazdı** yire ḳadem
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 198). [ṭoḳunmazdı, -maz, -dı]

tokun: *Dokunmak, değmek.*

Neye kim **ṭoḳunursa** tābı yaḳar
Şecer mūm olup revġan olur ḥacer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 385). [ṭoḳunursa, -ur, -sa]

tokun: *Dokunmak, değmek.*

Seḥer geh doġuncaḳ şudan āfitāb
Yaḳar her neye kim **ṭoḳunursa** tāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 394). [ṭoḳunursa, -ur, -sa]

tokuz yüz ṭoḳuzında: *H. 909 M. 1503 (Yıl).*

Ṭoḳuz yüz ṭoḳuzında oldı tamām
Bu naẓm-ı ḫoş-āyende temme'l-kelām
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 133). [ṭoḳuz yüz ṭoḳuzında, -ın, -da]

tol: *T. Birikmek, bir araya gelmek.*

Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa yir
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 159). [ṭolar, -ar]

Ṭolar toz ile çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem görinür ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 187). [ṭolar, -ar]

Şu resme **ṭolar** ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn zümresi defʿi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 231). [ṭolar, -ar]*

İki yañada baġladı ṣaf sipāh
Ṭolar ālet-i ḥarb āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 534). [ṭolar, -ar]*

Ḳovup şöyle ḳırdı yine ḥalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile **ṭoldı** ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 564). [ṭoldı, -dı]*

Tolup çāvuş āvāzı ile cihān
Öter ṭas-veş çīnī-yi āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 157). [tolup, -up]*

Ṭolup ḳabżalardan avuc ābile
Açılmazdı kef līk germ-āb ile *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 241). [ṭolup, -up]*

Ṭolar mürde peykeri ile zemīn
Zemīne döşenmişdi ṣan naṭʿ-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [ṭolar, -ar]

İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde farḳ
Ṭola ʿadl ü dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 302). [ṭola, -a]

Olup çarḫ ḥallācı pes penbe-kār
Ṭolar penbesiyle anuñ her kenār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 112). [ṭolar, -ar]

Ṭolar ʿāleme tīr-i berfīne-baḳ
Olur ḥalḳa cevşen samūr u vaşaḳ
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 33). [ṭolar, -ar]

Cemāline ḥayrān olur tāc-dār
Ṭolar şevḳ ile ḳalbi ḳalmaz ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 664). [ṭolar, -ar]

Ṭolar şevḳi cismine ḳanı gibi
Başar baġrına anı cānı gibi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 667). [ṭolar, -ar]*

Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh vāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 70). [ṭolardı, -ar, -dı]*

Ṣadef dürci **ṭoldurdı** dürr-i yetīm
Pür oldı o sīmāt ala cām-ı sīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 677). [ṭoldurdı, -dur, -dı]*

Ṭolup ḳurş-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
Virürdi müferreḥ cüvāriş neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 73). [ṭolup, -up]*

Ṭolup ʿāleme bang-ı kūs u derāy
Ḳulaḳları ker itdi rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 215). [ṭolup, -up]*

Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle Hindī şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 573). [ṭolup, -up]*

Ṭolar ġulġul-i kūs çarḫ-ı kebūd
Şerār oldı peykān gird oldı dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1089). [ṭolar, -ar]*

Virüp istimālet düzer şāh ṣaf
Ṭolar ʿāleme ġulġul u kūs u ʿaf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 714). [ṭolar, -ar]*

Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 362). [ṭolar, -ar]

Çü reyḥān sifāli **ṭolup** dīde ḫāk
Olur naʿradan zühre-i şīr çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 781). [ṭolup, -up]*

Ṣadā-yı naḳīb ile **ṭoldı** cihān
Çü germābe virdi ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 39). [ṭoldı, -dı]*

Çü bülbül ṣadālar idüp bülbüle
Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi velvele *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 42). [ṭolar, -ar]*

Ṭolar deşte şīrān-ı rūyīn-ceng
Olur mesken-i āhū-yı Çīn teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 129). [ṭolar, -ar]*

İdüp ḥamle bir birine iki dīv
Ṭolar ṣaḥn-ı meydān ṣadā vü ġırīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 432). [ṭolar, -ar]

Olup cūy-ı Tūn gibi leşker revān
Ṭolar leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 172). [ṭolar, -ar]*

Felek ṭāḳı **ṭoldı** Süheyl-i semend
İder bāġ u deşti müzeyyen-perend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 125). [ṭoldı, -dı]

Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 309). [ṭolup, -up]*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı tozdı sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 173). [ṭolup, -up]*

Olur mihr tābiyle rūşen cihān
Ṭolar ġulġul-i ḫalḳ ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 124). [ṭolar, -ar]*

Ṭolar ḳalbine dāyimā ıżṭırāb
Olur ejdehā aġzı aña ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 61). [ṭolar, -ar]*

Şeh olan kimesne ide çün hüner
Ṭolar anuñ ile cihān ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 174). [ṭolar, -ar]*

Çü zenbūr şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [ṭolar, -ar]*

Eger ʿöẕrüm olmasa iy ḳadr-dān
Ṭolardı sözüm cevher ile cihān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 34). [ṭolardı, -ar, -dı]*

Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur birke Nīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 186). [ṭolup, -up]*

V'egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 162). [ṭolar, -ar]*

Eger her birinden virürsem nişān
Yalıñuz bu sifr ile **ṭolar** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 40). [ṭolar, -ar]*

Zamān geçmek ile dirīġā vü āh
Ṭolar içine rīk ü ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 96). [ṭolar, -ar]*

Ṭolardı benüm naẓmum ile cihān
Müşerref olurdı ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 45). [ṭolardı, -ar, -dı]*

ṭol: *Dolmak.*

Şu deñlü dikildi yire nīzeler
Ki **ṭoldı** cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 210). [ṭoldı, -dı]*

İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine **ṭoldı** tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [ṭoldı, -dı]*

Getürdiler ol māl menāl ü ḳumāş
Ki kālāyile **ṭoldı** ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 356). [ṭoldı, -dı]*

Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
Tozup pür yüzi **ṭoldı** ʿālem ẓalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [ṭoldı, -dı]*

Hezāhizden āb-gūn olup āsumān
Rev-ā-rev ṣadāsıyla **ṭoldı** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 770). [ṭoldı, -dı]*

Sarāy içi **ṭoldı** terennüm-serāy
Bulınmaz olur raḳṣa raḳḳāṣe cāy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 39). [ṭoldı, -dı]*

Dimāġına **ṭoldı** nesīm-i vaṭan
İzāle olup būy-ı müşg-i Ḫoten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 157). [ṭoldı, -dı]*

Yine ṣaçılup sīneye nīzeler
Yine **ṭoldı** yirüñ yüzi nīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 526). [ṭoldı, -dı]*

Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ ile **ṭoldı** zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [ṭoldı, -dı]*

Çü deryāya ol baḥr oldı revān
Ḫurūşıyla cūşıyla **ṭoldı** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 352). [ṭoldı, -dı]*

ṭol: *Dolmak, dolup taşmak.*

Çeke her biri leşker-i bī-kerān
Ṭola leşker ile ser-ā-ser cihān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 216). [ṭola, -a]*

tol: *Dolmak, birikmek.*

Ṭola vaṣf-ı ḥüsniyle cümle cihāñ
Taleb-kārı ola ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 19). [ṭola, -a]*

Eger virmesem Türkī naẓma ḥayāt
Ṣadām ile **ṭolmaz** idi kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 40). [ṭolmaz, -maz]*

ṭol: *Dolmak.*

Ṭolup ġulġul-i kūs u rūyīne-kās
Semā çıñradı ol ṣadādan çü ṭās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 357). [ṭolup, -up]*

tol: *Dolmak, dolup taşmak.*

İṭāʿat idüp aġniyā oldılar
Ḳamu genc-i esrār ile **ṭoldılar** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 148). [ṭoldılar, -dı, -lar]*

tol-: *Dolmak.*

Revār u hezāhiz **ṭoluban** cihān
Pür oldı zih ü dih ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1091). [ṭoluban, -uban]*

<u>tol-:</u> *Dolmak.*

Revār u hezāhiz **ṭoluban** cihān
Pür oldı zih ü dih ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1091). [ṭoluban, -uban]*

<u>tōlāb-vār:</u> *Dolap gibi.*

Çevirdi sinānını **ṭōlāb-vār**
İder niçe bāzīçeler āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 837). [ṭōlāb-vār,]*

<u>ṭōlāb-vār:</u> *Dolap gibi.*

Çevirdi sinānını **ṭōlāb-vār**
İder niçe bāzīçeler āşikār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 837). [ṭōlāb-vār,]*

<u>tolan-:</u> *Dolanmak, dolaşmak.*

Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 36). [ṭolanup, -up]*

<u>tolan-:</u> *Dolanmak, dolaşmak.*

Gice ṣubḥa dek oldılar pās-bān
Ṭolanup sipāhı çü gerdūn-devān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 36). [ṭolanup, -up]*

<u>tolaş-:</u> *Birbirine geçip karışmak. II Bağlanmak, gönül vermek.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy ḫıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [ṭolaşmaḳ, -maḳ]*

<u>tolaş-:</u> *Birbirine geçip karışmak. II Bağlanmak, gönül vermek.*

Ṭolaşmaḳ neden anlara iy ḫıdīv
Bu işüñde hem-rāhdur saña dīv *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 475). [ṭolaşmaḳ, -maḳ]*

<u>tolaş:</u> *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Biri birisine **ṭolaşup** gider
Velī kimseye eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 215). [ṭolaşup, -up]*

<u>ṭolaşık:</u> *Dolaşık, karışık.*

Reh-i Hindden eyler isem güẕer
Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 98). [ṭolaşıḳ,]*

<u>ṭolaşıḳ:</u> *Dolaşık, karışık.*

Reh-i Hindden eyler isem güẕer
Ṭolaşıḳ düşer iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 98). [ṭolaşıḳ,]*

<u>ṭoldur:</u> *Doldurmak II doldurmakta.*

Çeküp daḫı **ṭoldurmadan** ol kemān
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [ṭoldurmadan, -ma, -dan]*

<u>toldur:</u> *Doldurmak II doldurmakta.*

Çeküp daḫı **ṭoldurmadan** ol kemān
Aña irdi defʿi cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 861). [ṭoldurmadan, -ma, -dan]*

<u>tolı oldı:</u> *Dolmak.*

Çalındı dühül ḳıldı zurnā fiġān
Ṭolı ġulġul-i kūs oldı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 108). [ṭolı oldı, -dı]*

<u>tolu:</u> *Dolu.*

Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [ṭolu,]*

<u>tolu:</u> *Dolu.*

Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [ṭolu,]*

<u>ṭolu:</u> *Dolu.*

Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu ḳumrı ile gülistān u bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ u rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 169). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 169). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevs̱er-mis̱āl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevs̱er-mis̱āl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Tolu muṣḥaf ile içi Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [tolu,]*

tolu: *Dolu.*

Tolu muṣḥaf ile içi Kâbe-vār
Pür eṭrāfı seccāde-i zer-nigār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 207). [tolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu her dükān içi hep rāygān
Yanında degül kūçece Iṣfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu her dükān içi hep rāygān
Yanında degül kūçece Iṣfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 223). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu ise nʿola cihān cevfi cehl
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [ṭolu,]

tolu: *Dolu.*

Ṭolu ise nʿola cihān cevfi cehl
Ṣaḳın ḥaḳḳı żāyiʿ ḳılur ṣanma ehl
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 15). [ṭolu,]

tolu: *Içi şarapla dolu kadeh; dolu.*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 95). [ṭolular, -lar]*

tolu: *Içi şarapla dolu kadeh; dolu.*

Ṭolular içüp begler ü şehriyār
ʿAṭā itdi her birine bir diyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 95). [ṭolular, -lar]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [ṭolu,]

tolu: *Dolu.*

Ṭolu aḳ gülüñ ġoncası būstān
Gümüş dügme gibi dizilmiş hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 41). [ṭolu,]

tolu: *Dolu.*

Çemende **ṭolu** jāle gül ceybi çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [ṭolu,]

tolu: *Dolu.*

Çemende **ṭolu** jāle gül ceybi çāk
Ṣadef idi deryāda pür dürr-i pāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 43). [ṭolu,]

tolu: *Dolu.*

Ṭolu müşg ü vādīsi nāfe-miṣāl
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu müşg ü vādīsi nāfe-miṣāl
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Tolu cümle eşcārı eṣmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [tolu,]*

tolu: *Dolu.*

Tolu cümle eşcārı eṣmār ile
Müzeyyen dıraḫt altı ezhār ile *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 91). [tolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle atdan zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 117). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḥrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle atdan zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 117). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Bedīd-āver āsumān u zemīn
Ṭolu feyż ü cūdı mekān u mekīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 184). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Bedīd-āver āsumān u zemīn
Ṭolu feyż ü cūdı mekān u mekīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 184). [ṭolu,]*

tolu: *Içi şarapla dolu kadeh; dolu.*

Ṭabaḳlar **ṭolu** içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [ṭolu,]*

tolu: *Içi şarapla dolu kadeh; dolu.*

Ṭabaḳlar **ṭolu** içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 151). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ḳamusı zirih-ġarḳ nādīde-renc
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 178). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu māhī ile ol āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu māhī ile ol āb-ı revān
Nice māhi çün sāʿid-i dil-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 119). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 9). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār ü bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 9). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [ṭoludur, -dur]*

tolu: *Dolu.*

Ṭoludur o şehr içi vü ol diyār
Bilinmez içindeki ḫalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [ṭoludur, -dur]*

tolu: *Dolu.*

Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 80). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 88). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

İçinde **ṭolu** māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile ḥadden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 249). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

İçinde **ṭolu** māʾi-yi sīm-gūn
Bilinmez ḳıyās ile ḥadden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 249). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Çü miʿdeñ **ṭolusını** yirsen hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [ṭolusını, -sı, -nı]*

tolu: *Dolu.*

Çü miʿdeñ **ṭolusını** yirsen hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [ṭolusını, -sı, -nı]*

tolu: *Dolu.*

Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl ile ol ḥişār
Gider heftelik yola ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 47). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Ḫayāl-i türāb ile pür dīdeler
Rik ile **ṭolu** sāʿat idi meger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 144). [ṭolu,]*

tolu: *Dolu.*

Çü dōlābda ṣuda yoḳ iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 20). [ṭolu,]*

tolu oldı: *Dolu olmak.*

Ṭolu at u pīl oldı naṭʿ-ı zemīn
Piyādeydi ferzāneler ḫāli zīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 459). [ṭolu oldı, -dı]*

tolu olur: *Dolu olmak.*

Gelür esterī üştürī bī-girān
Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 482). [ṭolu olur, -u-ur]*

Beyābān u mīşe ṭolu şīr olur
Cihānuñ içi remḥ u şemşīr olur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 777). [ṭolu olur, -ur]*

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ ḳanı müşgīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [ṭoñup, -up]*

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ ḳanı müşgīn olur

(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 30). [ṭoñup, -up]

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Ṣovuḳdan daḥı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı **ṭoñup** pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [ṭoñup, -up]*

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Ṣovuḳdan daḥı çarḫ oldı kebūd
Ayaġı **ṭoñup** pūya ḳıldı o rūd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 78). [ṭoñup, -up]*

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Ocaḳda **ṭoñup** mermer oldı remād
Üṣüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [ṭoñup, -up]*

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Ocaḳda **ṭoñup** mermer oldı remād
Üṣüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 81). [ṭoñup, -up]*

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Ṣovuḳdan **ṭoñup** dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [ṭoñup, -up]

toñ: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Ṣovuḳdan **ṭoñup** dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿrında mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 83). [ṭoñup, -up]

toñ-: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
Felek ṭāḳı içinde **ṭoñdı** havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [ṭoñdı, -dı]*

toñ-: *Donmak, kaskatı kesilmek.*

Olup murġ-ı ābīye yaḫ bend-i pā
Felek ṭāḳı içinde **ṭoñdı** havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 90). [ṭoñdı, -dı]*

ton-: *Donmak.*

Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa döndi **ṭoñuban** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [ṭoñuban, -uban]

ton-: *Donmak.*

Burunlar ṣovuḳdan olup nāv-dān
Demür ṭaġa döndi **ṭoñuban** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 120). [ṭoñuban, -uban]

toña: *Donmak.*

Cemālün görüp ḳaldı Yūsuf **ṭoña**
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 83). [ṭoña,]*

top: *Gülle veya şarapnel atan ateşli silah.*

Selāsiller ile idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda **ṭop** ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [ṭop,]*

top: *Gülle veya şarapnel atan ateşli silah.*

Selāsiller ile idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda **ṭop** ile tüfek *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [ṭop,]*

topa tutar: *Top ile bombardıman altına tutulmak.*

Ne ṭaşra çıḳar ne iledür yaḳīn
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 584). [ṭopa ṭutar, -ar]*

toprağ: *Toprak.*

Ḳara **ṭopraġa** düşdi serv-i revān
Ṣeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 333). [ṭopraġa, -a]*

toprağ: *Toprak.*

Ḳara **ṭopraġa** düşdi serv-i revān
Ṣeb-i tīre oldı gözine cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 333). [ṭopraġa, -a]*

toprağ: *Toprak; değersiz, hakîr. II Âşık.*

Ben ol tāram olsam n'ola ejdehā
Ḳara **ṭopraġam** himmeti kīmiyā
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [ṭopraġam, -am]

ṭopraġ: *Toprak; değersiz, hakîr. II Âşık.*

Ben ol tāram olsam n'ola ejdehā
Ḳara **ṭopraġam** himmeti kīmiyā
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 44). [ṭopraġam, -am]

ṭopraġ: *Toprak.*

Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ḳara **ṭopraġ** iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [ṭopraġ,]*

ṭopraġ: *Toprak.*

Ḫaḳa her nefesde hezārān sipās
Ḳara **ṭopraġ** iken bizi itdi nās *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 120). [ṭopraġ,]*

ṭopraġ: *Toprak.*

Gerek şāh olsun gerekse gedā
Müsāvī olur çünki **ṭopraġ** ola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 38). [ṭopraġ,]*

ṭopraġ: *Toprak.*

Semāya zemīne virürdi żiyā
İderdi ḳara **ṭopraġı** kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 28). [ṭopraġı, -ı]*

ṭopraġa yüz sürer: *Büyük sevgi, saygı gösterilen birinin karşısına çıkıldığında secdeye kapanırcasına eğilmek.*

Bu şādīliġile şeh-i baḥr ü ber
Sücūd eyleyüp **ṭopraġa yüz sürer**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 592). [ṭopraġa yüz sürer, -er]

toprak: *Toprak. II Yeryüzü.*

Çü **ṭopraḳdan** itmez ten-i ḫāki ʿār
İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 51). [ṭopraḳdan, -dan]

toprak: *Toprak. II Yeryüzü.*

Çü **ṭopraḳdan** itmez ten-i ḫāki ʿār
İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 51). [ṭopraḳdan, -dan]

toptolu: *Dopdolu.*

Dih ü şehr ile **ṭopṭolu** ol diyār
Ḳamu deşt ü ṣaḥrāları lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 15). [ṭopṭolu,]*

toru: *Toru (doru) ifadesi doruk, zirve anlamında olup yelkenleri tepe noktasına dek kaldırıp rüzgârdan en üst düzeyde faydalanmak ve bu suretle geminin tam yol ileri seyretmesi hali için kullanılır.*

Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol **ṭorudan** kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [ṭorudan, -dan]

toru: *Toru (doru) ifadesi doruk, zirve anlamında olup yelkenleri tepe noktasına dek kaldırıp rüzgârdan en üst düzeyde faydalanmak ve bu suretle geminin tam yol ileri seyretmesi hali için kullanılır.*

Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol **ṭorudan** kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [ṭorudan, -dan]

toy: *Doymak, yemek ihtiyacını karşılamak.*

Ṭoyup laḥm-ı insāna mār ile mūr
Pür itdi ḥavāşıllarını ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 287). [ṭoyup, -up]*

Ṭoyup ādeme kūhda bebr ü peleng
Alur ḥişşesin şu içinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 301). [ṭoyup, -up]*

Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
Nevāle götürdi üşüp mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 181). [toyup, -up]*

toz: *Toz.*

Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara **tozıdan** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [tozıdan, -ı, -dan]*

toz: *Toz.*

Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara **tozıdan** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 120). [tozıdan, -ı, -dan]*

toz: *Toz.*

Ḳara **tozda** ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Ṣeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 139). [tozda, -da]*

toz: *Toz.*

Ḳara **tozda** ṣan rumḥ-ı sīne-güẕār
Ṣeb-i tīrede mūm idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 139). [tozda, -da]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ḳara **tozıda** ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 165). [tozıda, -ı, -da]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ḳara **tozıda** ḳurṣ-ı ḫurşīd ü māh
Şu dīnār idi kim başa gerd-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 165). [tozıda, -ı, -da]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 169). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Toz içinde her nīze-i tāb-dār
Görinür duḫān içre gūyā şerār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 169). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ṭolar **toz** ile çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem görinür ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 187). [toz,]

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ṭolar **toz** ile çeşm ü gūş-ı cihān
Ne ʿālem görinür ne söyler zebān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 187). [toz,]

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Uzatdı elin merḥabāya sinān
Yine **toza** ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 360). [toza, -a]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Uzatdı elin merḥabāya sinān
Yine **toza** ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 360). [toza, -a]*

toz: *Toz.*

Görinmez idi **tozuñ** içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [tozuñ, -uñ]*

toz: *Toz.*

Görinmez idi **tozuñ** içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 369). [tozuñ, -uñ]*

toz: *Toz.*

Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
Olup **tozuñ** içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 376). [tozuñ, -uñ]*

toz: *Toz.*

Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
Olup **tozuñ** içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 376). [tozuñ, -uñ]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ḳarışur **toz** içinde iki sipāh
Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [toz,]

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ḳarışur **toz** içinde iki sipāh
Ne ḫaşmın görür kimse ne bellü rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 427). [toz,]

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut **toz** ṣafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Zemīn oldı ol cengden āsumān
Bulut **toz** ṣafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 444). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 448). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Göründügi gibi ıraḳdan serāb
Virür **toz** içinde geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Göründügi gibi ıraḳdan serāb
Virür **toz** içinde geyimlerde tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Eger yir yir olmasa **tozdan** sütūn
Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 539). [tozdan, -dan]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Eger yir yir olmasa **tozdan** sütūn
Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 539). [tozdan, -dan]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Saʿādet nigārınuñ iki gözi
Melek tūtiyāsı işigi **tozı** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 138). [tozı, -ı]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Saʿādet nigārınuñ iki gözi
Melek tūtiyāsı işigi **tozı** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 138). [tozı, -ı]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Direfş-i dıraḫşān **toz** içre hemān
Ḳamerdür gicede ṣan oldı ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 427). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Direfş-i dıraḫşān **toz** içre hemān
Ḳamerdür gicede ṣan oldı ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 427). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı **toz** içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 434). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ṭaġıtdı ġubārı çü bād-ı seḥer
ʿAyān oldı **toz** içre ḫurşīd-i fer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 434). [toz,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Kevākib açamazdı **tozdan** gözin
Kimesne göremezdi mihrüñ yüzin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 785). [tozdan, -dan]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Kevākib açamazdı **tozdan** gözin
Kimesne göremezdi mihrüñ yüzin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 785). [tozdan, -dan]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Nice ġarḳ oldıysa **toza** libās
Dutar ḳalb mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 789). [toza, -a]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Nice ġarḳ oldıysa **toza** libās
Dutar ḳalb mirʾātını şöyle pās *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 789). [toza, -a]*

toz-: *Toz halinde savrulmak.*

Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [tozup, -up]

toz-: *Toz halinde savrulmak.*

Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [tozup, -up]

toz-: *Toz havalanarak çevreye yayılmak, tozumak.*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı **tozdı** sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [tozdı, -dı]*

toz-: *Toz havalanarak çevreye yayılmak, tozumak.*

Ṭolup deşt-i Ḳıfçaḳ ḫūk-ı siyāh
Ġubār oldı **tozdı** sipihre giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 174). [tozdı, -dı]*

tūbā: *Cennette bir ağaç.*

Çü **Ṭūbā** ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da kem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 123). [ṭūbā,]

tūbā: *Cennette bir ağaç.*

Çü **Ṭūbā** ser-efrāz oldı ʿalem
Degül Sidreden ḳadd ü ḳalup da kem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 123). [ṭūbā,]

ṭūfān ḳopdı: *Çok şiddetli yağmur ve fırtına çıkması.*

Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 109). [ṭūfān ḳopdı, -dı]

ṭūfān olur: *Şiddetli yağmur yağması II Çok fazla ağlamak.*

Kılıcdan şunuñ gibi çoḳ ḳan olur
Ṣanur kim görürse ki **ṭūfān olur**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 284). [ṭūfān olur, -ur]

ṭūfān-ı āteşde: *Ateş tufanı.*

O **ṭūfān-ı āteşde** seylāb-ı tīġ
Maṭar tīr ü raʿd idi bang-ı dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 803). [ṭūfān-ı āteşde, -de]*

ṭūfān-ı gerd: *Dönen tufan.*

İdem bir daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa yine ʿālemde **ṭūfān-ı gerd**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 582). [ṭūfān-ı gerd,]

ṭūfān-ı ḫūnīn: *Kanlı tufan.*

İdüp kīneden şīr-i nerler ḫurūş
Yine itdi **ṭūfān-ı ḫūnīn** cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 364). [ṭūfān-ı ḫūnīn,]*

ṭūfān-ı ḳan: *Kan tufanı.*

Yine oldı deryā-yı cevşen revān
Cihānda ḳopa tā ki **ṭūfān-ı ḳan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 514). [ṭūfān-ı ḳan,]*

Şu deñlü ider renc şāh-ı cihān
Dutar bir yüzin şanki **ṭūfān-ı ḳan**
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 180). [ṭūfān-ı ḳan,]

tüfek: *Ateşli bir silah.*

Selāsiller ile idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda ṭop ile **tüfek** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [tüfek,]*

tüfek: *Ateşli bir silah.*

Selāsiller ile idüp bend-i pek
Ḳodı ḳarcalarda ṭop ile **tüfek** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 582). [tüfek,]*

tufeylī: *Sığıntı; asalak, parazit.*

Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 196). [ṭufeylīdür, -dür]*

tufeylī: *Sığıntı; asalak, parazit.*

Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk ẕāt
Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 196). [ṭufeylīdür, -dür]*

tūġ: *At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.*

Çözer **tūġ** ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [tūġ,]*

tūġ: *At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.*

Çözer **tūġ** ol şu ki müşg-i siyāh
Dögüp kūs gögsin ider būḳ āh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 111). [tūġ,]*

tūġ: *At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.*

Olup nīzeler anda serv-i revān
Olur feṯḥ murġına **tūġ** āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 122). [tūġ,]*

tūġ: *At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.*

Olup nīzeler anda serv-i revān
Olur feṯḥ murġına **tūġ** āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 122). [tūġ,]*

tuġ: *At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.*

Keser perçemin **ṭūġ** olur ḳaddi ḫam
İrişdürdi dāmāne ceybi ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 215). [ṭūġ,]*

tuġulġa: *Çelik başlı miğfer.*

Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 451). [tuġulġa,]

tuġulġa: *Çelik başlı miğfer.*

Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 451). [tuġulġa,]

tuḫaf: *Alışılmış olmayan II Hediye.*

Hedāyā-yı Rūmī **tuḥaf** bī-şümār
İder gide irsāl ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 309). [tuḥaf,]*

tuḫaf: *Alışılmış olmayan II Hediye.*

Hedāyā-yı Rūmī **tuḥaf** bī-şümār
İder gide irsāl ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 309). [tuḥaf,]*

tuḫfe: *Armağan, hediye.*

Saña **tuḥfe** iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher nigār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 733). [tuḥfe,]

tuḫfe: *Armağan, hediye.*

Saña **tuḥfe** iy şāh-ı Cem-iḳtidār
Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher nigār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 733). [tuḥfe,]

tuḫfe: *Armağan, hediye.*

İder **tuḥfesin** Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 927). [tuḥfesin, -si, -n]*

tuḫfe: *Armağan, hediye.*

İder **tuḥfesin** Fūr-ı Hindūya ʿarż
Olur armaġanı şehüñ şāha ḳarż *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 927). [tuḥfesin, -si, -n]*

tūl: *Uzunluk, boy.*

Ne **ṭūl** u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ṭūl,]*

tūl: *Uzunluk, boy.*

Ne **ṭūl** u ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [ṭūl,]*

ṭūl u ʿarżı: *Enine boyuna.*

Tamām itdi bir yılda ol nīk-nām
Olur **ṭūl u ʿarżı** yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 110). [ṭūl u ʿarżı, -ı]*

ṭūl-i emel: *Hırs, tamah, tükenmez arzu.*

İder ādemi gerçi **ṭūl-i emel**
Velī reʾye nāẓır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 65). [ṭūl-i emel,]*

Çü ardıncadur ādemīnüñ ecel
Sefāhatdur eylerse **ṭūl-i emel** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 214). [ṭūl-i emel,]*

İşidüp ider murġ **ṭūl-i emel**
Olur ol nevā aña ṣūrī ecel *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 117). [ṭūl-i emel,]*

ṭūl-i emel: *Uzun süreli arzu.*

Ki insāna ʿālemde **ṭūl-i emel**
Virür ġuṣṣa ʿömrine eyler ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 177). [ṭūl-i emel,]*

ṭūl-i emel ider: *Hırs,tamah etmek.*

İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
Velī reʾye nāẓır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 65). [ṭūl-i emel ider, -er]*

tüm: *Bütün.*

Ḳoyup ḳacdı **tüm** ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [tüm,]*

tüm: *Bütün.*

Ḳoyup ḳacdı **tüm** ḫayme vü ḫar-gehi
ʿAdū meskeni oldı ārām-gehi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 491). [tüm,]*

ṭuʿme-i ejdehā: *Ejderha'nın yemeği.*

Cihān şāhı Behmen o fermān-revā
Olur şāb iken **ṭuʿme-i ejdehā** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 428). [ṭuʿme-i ejdehā,]*

tün: *Gece.*

Dehānı hemīn **tün** idi pür-şerer
Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [tün,]*

tün: *Gece.*

Dehānı hemīn **tün** idi pür-şerer
Dişi tīġ-ı Hindū idi tāb-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 155). [tün,]*

tün u tunca: *Nehir isimleri.*

ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli hīç
Degül **Tün u Tunca** yanında ḫalīc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 96). [tün u tunca,]*

tuna: *Tuna nehri.*

Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer üzre yürür şāh görmez hebā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 133). [ṭunadan, -dan]*

tuna: *Tuna nehri.*

Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer üzre yürür şāh görmez hebā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 133). [ṭunadan, -dan]*

tünd: *Sert, şiddetli, haşin.*

Gezer ceng içinde çü **tünd** ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [tünd,]*

tünd: *Sert, şiddetli, haşin.*

Gezer ceng içinde çü **tünd** ejdehā
İder Ḳāfa gürz ursa ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 203). [tünd,]*

tünd-hū: *Far. Sert huylu, titiz.*

Görür şāh kim geldi bī-ḥad ʿadū
Ḳamu sehm-nāk ü ḳamu **tünd-ḫū** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 60). [tünd-ḫū,]*

tünd-mār: *Sert yılan. Yabani yılan.*

İrüp aña ḫışm ile ol **tünd-mār**
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [tünd-mār,]*

tünd-mār: *Sert yılan. Yabani yılan.*

İrüp aña ḫışm ile ol **tünd-mār**
Ṭoḳunup ider sīnesinden güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 365). [tünd-mār,]*

tünük: *Baca, duman çıkan delik II avlu.*

Tünük itdi şöyle tenī tāb-ı ḫˇar
Ki olmaz olur kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 81). [tünük,]*

tünük: *Baca, duman çıkan delik II avlu.*

Tünük itdi şöyle tenī tāb-ı ḫˇar
Ki olmaz olur kimseye sāye-ver *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 81). [tünük,]*

tūnus: *Tunus, Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir Arap İslam ülkesidir.*

Cezāyir işi çünki oldı tamām
Varur **Tūnusa** Ḫusrev-i nīk-nām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 90). [tūnusa, -a]

tūnus: *Tunus, Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir Arap İslam ülkesidir.*

Cezāyir işi çünki oldı tamām
Varur **Tūnusa** Ḫusrev-i nīk-nām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 90). [tūnusa, -a]

tūnus: *Tunus, Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir Arap İslam ülkesidir.*

Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
Varup **Tūnusa** ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 110). [tūnusa, -a]*

tūnus: *Tunus, Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir Arap İslam ülkesidir.*

Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
Varup **Tūnusa** ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 110). [tūnusa, -a]*

tunus: *Tunus, Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir Arap İslam ülkesidir.*

Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
Meger şāhı görmiş imiş bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [tunus,]

tunus: *Tunus, Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir Arap İslam ülkesidir.*

Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
Meger şāhı görmiş imiş bir zamān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 225). [tunus,]

tur: *Durmak.*

Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
Ṭurur başı aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 480). [ṭurur, -ur]*

tur: *Durmak.*

Şehüñ ḳarşusında olup ser-nigūn
Ṭurur başı aşaġa ḫōr u zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 480). [ṭurur, -ur]*

tur: *Durmak, yer etmek.*

Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [ṭuralı, -alı]

tur: *Durmak, yer etmek.*

Ṭuralı bu ʿālem cemāl ü celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [ṭuralı, -alı]

tur-: *Mevcut bir konumda, durumda kalmak, durumunu korumak.*

Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 171). [ṭururlar, -ur, -lar]*

tur-: *Mevcut bir konumda, durumda kalmak, durumunu korumak.*

Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
Kimi raḳṣ urur çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 171). [ṭururlar, -ur, -lar]*

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurup yirlü yirine gitdi sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr üzre şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 207). [ṭurup, -up]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurup yirlü yirine gitdi sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr üzre şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 207). [ṭurup, -up]*

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Seḥerden **ṭurup** ertesi ser-firāz
Niyāz eyleyüp Ḫaḳḳa ḳıldı namāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 209). [ṭurup, -up]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Seḥerden **ṭurup** ertesi ser-firāz
Niyāz eyleyüp Ḫaḳḳa ḳıldı namāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 209). [ṭurup, -up]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurur al güli baġda ṭutmış ḳarār
Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 39). [ṭurur, -ur]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurur al güli baġda ṭutmış ḳarār
Mey-i surḫ-ı pür-cām-ı billūr-vār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 39). [ṭurur, -ur]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Olur ol gice yine ḥāżır sipāh
Seḥerden **ṭurup** eyledi ʿazm şāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 510). [ṭurup, -up]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Olur ol gice yine ḥāżır sipāh
Seḥerden **ṭurup** eyledi ʿazm şāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 510). [ṭurup, -up]

tur: *Durmak.*

Suṭurlāb elinde **ṭurur** feylesūf
Felek ḥāline cümle bulmış vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 655). [ṭurur, -ur]

tur: *Durmak.*

Suṭurlāb elinde **ṭurur** feylesūf
Felek ḥāline cümle bulmış vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 655). [ṭurur, -ur]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Temāşā ider **ṭurup** iki alāy
Ki kim ibtidā başa meydāna pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 831). [ṭurup, -up]

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Temāşā ider **ṭurup** iki alāy
Ki kim ibtidā başa meydāna pāy
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 831). [ṭurup, -up]

tūr: *1. Dağ. 2. Hazreti Musa'ya tecelli olan dağ. "Tûr-ı Sînâ, Tûr-ı Sînîn" de denir.*

..... ol pehlevān
Ṭurı geldi yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [ṭurı, -ı]*

tūr: *1. Dağ. 2. Hazreti Musa'ya tecelli olan dağ. "Tûr-ı Sînâ, Tûr-ı Sînîn" de denir.*

..... ol pehlevān
Ṭurı geldi yüz oldı defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [ṭurı, -ı]*

tur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurup ṣubḥ-dem vāriş-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına itdi dīvānı şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 33). [ṭurup, -up]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurup ṣubḥ-dem vāriṣ-i Key-ḳubād
Çıḳup taḫtına itdi dīvānı ṣād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 33). [ṭurup, -up]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ṭurup, -up]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*

Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
Alur yanına anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 47). [ṭurup, -up]*

ṭūr: *Tur dağı.*

Cibāl-i cihān cümle olmışdı **Ṭūr**
Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 21). [ṭūr,]*

ṭūr: *Tur dağı.*

Cibāl-i cihān cümle olmışdı **Ṭūr**
Güneş şemʿ pervāne idi ṭuyūr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 21). [ṭūr,]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*

Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [turup, -up]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*

Turup bir ayaġınuñ üstine bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [turup, -up]*

ṭur: *Durmak.*

Yatup ol gice anda ārām ider
Seḥerden **ṭurur** Ḫusrev-i baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 406). [ṭurur, -ur]

türāb: *Toprak, hâk.*

Ne miḳdārum ola bir avuc **türāb**
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [türāb,]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Ne miḳdārum ola bir avuc **türāb**
İñen virdi baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 263). [türāb,]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi ārddan bu **türāb** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [türāb,]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi ārddan bu **türāb** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 122). [türāb,]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [türābı, -ı]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [türābı, -ı]*

türāb: *Toprak, hâk.*

İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden **türābı** laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [türābı, -ı]*

türāb: *Toprak, hâk.*

İden ḫılṭ-ı insānı ʿużv-ı şerīf
Keşīf iken iden **türābı** laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 334). [türābı, -ı]*

türāb: *Toprak.*

Bir avuc **türāba** virüp ʿālemi
Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [türāba, -a]*

türāb: *Toprak.*

Bir avuc **türāba** virüp ʿālemi
Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [türāba, -a]*

türāb: *Toprak, hâk.*

İdüp secde ḥayretde ḳalmış **türāb**
Ne vaḳtin irişe diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 133). [türāb,]*

türāb: *Toprak, hâk.*

İdüp secde ḥayretde ḳalmış **türāb**
Ne vaḳtin irişe diyü feṯḥ-i bāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 133). [türāb,]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Göre hem nice batduġın āfitāb
Şu mı maġrib-i şems yāḫud **türāb**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [türāb,]

türāb: *Toprak, hâk.*

Göre hem nice batduġın āfitāb
Şu mı maġrib-i şems yāḫud **türāb**
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [türāb,]

türāb: *Toprak, hâk.*

Varur bir yire şeh ḥaşısı güher
Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 196). [türābı, -ı]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Niçün gözde ḳala bir avuç **türāb**
Görinmez cemāl olsa gözde niḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 257). [türāb,]

türāb: *Toprak, hâk.*

Getür sāḳiyā baña rengīn-şarāb
Ecel eylemedin tenümi **türāb** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 270). [türāb,]*

tūrān: *Turan, eski İranlılar'ca Türkler'in Orta Asya'daki en eski yurtlarına verilen isim.*

Niçe kerre **Tūrānı** itdi ḫarāb
Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 735). [tūrānı, -ı]*

tūrān: *Turan, eski İranlılar'ca Türkler'in Orta Asya'daki en eski yurtlarına verilen isim.*

Niçe kerre **Tūrānı** itdi ḫarāb
Ḳoyup ʿāḳıbet ḳaçdı Efrāsiyāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 735). [tūrānı, -ı]*

tūrān: *Amu suyundan (Ceyhun nehri) Hıtay memleketine kadar olan bölgeye iranlıların verdiği ad.*

Başa geldi **Tūrānı** īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler hep güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 737). [tūrānı, -ı]*

tūrān: *Amu suyundan (Ceyhun nehri) Hıtay memleketine kadar olan bölgeye iranlıların verdiği ad.*

Başa geldi **Tūrānı** īrān-sipāh
Bu sözüme efsāneler hep güvāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 737). [tūrānı, -ı]*

tūrān-zemīn: *Turan Ülkesi.*

Dilerseñ ḳala saña **Tūrān-zemīn**
Gel İslāma gel iy şehin-şāh-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 275). [tūrān-zemīn,]

tūrān-zemīn: *Turan Ülkesi.*

Dilerseñ ḳala saña **Tūrān-zemīn**
Gel İslāma gel iy şehin-şāh-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 275). [tūrān-zemīn,]

türbe: *Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.*

Ḫalīl āyininçe anı pāk ider
Yapup **türbe** defn eyleyüben gider
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 498). [türbe,]

türbe: *Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.*

Ḫalīl āyininçe anı pāk ider
Yapup **türbe** defn eyleyüben gider

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 498). [türbe,]

turfe: *Garip, nekre, nadide, tuhaf.*

Baña **ṭurfe** bāzīçe itdi zamān
Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 25). [ṭurfe,]*

turfe: *Garip, nekre, nadide, tuhaf.*

Baña **ṭurfe** bāzīçe itdi zamān
Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 25). [ṭurfe,]*

tūr-ı şāh: *Tur'un şahı.*

Didi kim gidelden berü **Tūr-ı şāh**
Çeküp gelmedi kimse Çīne sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 411). [tūr-ı şāh,]

türk: *Türk.*

Olur gerçi kim **Türkler** mū-şikāf
Sinānumdan ammā olur raḫne Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [türkler, -ler]

türk: *Türk.*

Olur gerçi kim **Türkler** mū-şikāf
Sinānumdan ammā olur raḫne Ḳāf
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 363). [türkler, -ler]

türk: *Türk.*

Gerek **Türk** ḫaylinden itmek ḥaẕer
Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 471). [türk,]

türk: *Türk.*

Gerek **Türk** ḫaylinden itmek ḥaẕer
Şehā bil ki ġafletde vardur żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 471). [türk,]

türk: *Türk.*

Velī **Türkler** itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 485). [türkler, -ler]*

türk: *Türk.*

Velī **Türkler** itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 485). [türkler, -ler]*

türk ü habeşden: *Türk ve Habeş.*

Ki **Türk ü Ḫabeşden** ziyāde sipāh
Cihānda dimişler yoḳ iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 473). [türk ü ḫabeşden, -den]

türkī: *Türkçe.*

Bu **Türkī** dile virdi naẓmum şeref
Hele olmadı rūzigārum telef *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 37). [türkī,]*

Eger virmesem **Türkī** naẓma ḥayāt
Ṣadām ile ṭolmaz idi kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 39). [türkī,]*

Eger virmesem **Türkī** naẓma niẓām
Bu ṭarzı bulamazdı ṭabʿ-ı ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 95). [türkī,]*

türk-i hūnī-yi mest: *Sarhoş kanlı olan Türk.*

Siyeh ḫāli Hindū-yı āteş-perest
Ḫarāmī gözi **Türk-i ḫūnī-yi mest**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 604). [türk-i ḫūnī-yi mest,]

türk-i hūnī-yi mest: *Sarhoş kanlı olan Türk.*

Siyeh ḫāli Hindū-yı āteş-perest
Ḫarāmī gözi **Türk-i ḫūnī-yi mest**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 604). [türk-i ḫūnī-yi mest,]

türkmān: *Türkmen.*

Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı ol Berhemen **Türkmān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [türkmān,]

türkmān: *Türkmen.*

Duʿāyı tamām eyleyüp pehlevān
Didi ḳanı ol Berhemen **Türkmān**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 974). [türkmān,]

türk-tāz: *Saldırı, koşma.*

İden nīzeyi ser-keş ü ser-firāz
Ḫelāl eyleyen müʾmine **türk-tāz**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 190). [türk-tāz,]

türk-tāz: *Saldırı, koşma.*

İden nīzeyi ser-keş ü ser-firāz
Ḫelāl eyleyen müʾmine **türk-tāz**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 190). [türk-tāz,]

türk-tāz ider: *Koşmak, seğirtmek.*

Çeküp tīġ ider çünki Dey türk-tāz
İder āteşi caʿbe her ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 31). [türk-tāz ider, -er]*

turş: *Ekşi.*

İder südde şīrīn olıcak şarāb
Çü **turş** ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [turş,]*

turş: *Ekşi.*

İder südde şīrīn olıcak şarāb
Çü **turş** ola aʿṣābı eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 388). [turş,]*

turş-ı işteh-fezā: *İştah artıran ekşi.*

Çinī kāseler pür olup cā-be-cā
Ḳonar sofrada **turş-ı işteh-fezā** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 82). [turş-ı işteh-fezā,]*

tūşe-gīr: *Azık/yiyecek alan, tutan,dağıtan.*

Olup gāh yārān ile **tūşe-gīr**
Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [tūşe-gīr,]*

tūşe-gīr: *Azık/yiyecek alan, tutan,dağıtan.*

Olup gāh yārān ile **tūşe-gīr**
Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [tūşe-gīr,]*

tūsī: *Şehname yazarı Firdevs-i Tûsî.*

Cihān-pehlevān **Ṭūsī** ben dest-i yār
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 75). [ṭūsī,]*

tūsī: *Şehname yazarı Firdevs-i Tûsî.*

Cihān-pehlevān **Ṭūsī** ben dest-i yār
Aña dest-yāram cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 75). [ṭūsī,]*

tūsī: *Şehname yazarı Firdevs-i Tûsî.*

Niẓāmī ile Ḫusrev-i Dihlevī
Biri **Ṭūsi** Şeh-nāmesi Pehlevī *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 62). [ṭūsi,]*

tut: *Çevirmek, yönlendirmek.*

Furātuñ **ṭutup** yüzini ser-be-ser
Yatur berg-i nīlūfer olup siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 269). [ṭutup, -up]*

tut: *Çevirmek, yönlendirmek.*

Furātuñ **ṭutup** yüzini ser-be-ser
Yatur berg-i nīlūfer olup siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 269). [ṭutup, -up]*

tut: *Tutmak.*

Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 120). [ṭutar,]

tut: *Tutmak.*

Nice bāzdur ol ki Cibrīl-vār
Ṭutar Sidre sāḫında dāyim ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 120). [ṭutar,]

ṭut: *Yönelmek, ihtiyar etmek.*

Şeker gibi ḫōş-ḫʷōr idi her şemer
Çü rīvend-i tāze **ṭutarlar** ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 94). [ṭutarlar, -ar, -lar]*

ṭut: *Yönelmek, ihtiyar etmek.*

Şeker gibi ḫōş-ḫʷōr idi her şemer
Çü rīvend-i tāze **ṭutarlar** ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 94). [ṭutarlar, -ar, -lar]*

ṭut: *Donamak, doldurmak.*

Çıḳup Rūmdan **ṭutmışam** ʿālemi
Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 299). [ṭutmışam, -mış, -am]*

ṭut: *Donamak, doldurmak.*

Çıḳup Rūmdan **ṭutmışam** ʿālemi
Baña rām ḳıldum benī-ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 299). [ṭutmışam, -mış, -am]*

ṭut: *Kaplamak, doldurmak.*

Olup ādemi āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut **ṭutdı** meydānı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [ṭutdı, -dı]

ṭut: *Kaplamak, doldurmak.*

Olup ādemi āhenīn baḥre ġarḳ
Havāyı bulut **ṭutdı** meydānı berḳ
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 800). [ṭutdı, -dı]

ṭut-: *Ele geçirmek.*

Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [ṭutup, -up]

ṭut-: *Ele geçirmek.*

Ṭutup tīġ ile şarḳı iy şeh tamām
Ḳamu itmişem Hind ile Sindi rām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 301). [ṭutup, -up]

ṭut: *Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.*

Degül şehlüḳ ol kim idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne **ṭutmaya** semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 202). [ṭutmaya, -ma, -y, -a]*

ṭut: *Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.*

Degül şehlüḳ ol kim idüp mālı cemʿ
Enīn-i mesākīne **ṭutmaya** semʿ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 202). [ṭutmaya, -ma, -y, -a]*

ṭut: *Tutmak.*

Buyurdı **ṭutup** anı pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Tutmak.*

Buyurdı **ṭutup** anı pālīz-bān
Götüre ki teʾdīb ide rāz-dān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 25). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Tutmak.*

Ṭutup iki ucın iki bāl-ver
Dutar sülḥafāt ortasından meger
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [ṭutup, -up]

ṭut: *Tutmak.*

Ṭutup iki ucın iki bāl-ver
Dutar sülḥafāt ortasından meger
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [ṭutup, -up]

ṭut-: *Hizmet maksadıyla elinde bulundurmak.*

Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [tutup, -(u)p]

ṭut-: *Hizmet maksadıyla elinde bulundurmak.*

Tutup ʿālemi tīġ ile ser-be-ser
Her emrüme rām oldı ol baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 131). [tutup, -(u)p]

ṭut: *Tutmak.*

Bir iñen **ṭutar** şemʿ deryāyı heb
Görür anları şāh eyler ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 51). [ṭutar, -ar]*

tut: *Tutmak.*

Diyeyin saña sırrumı baña sen
Dutuşup **tutayum** senüñ ile ben *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 436). [tutayum, -a, -yum]*

ṭut: *Tutmak, kapatmak. Yolu tutmak.*

Bu dünyāyı **ṭutmış** idi şeh tamām
Diledi ide mülk-i ʿuḳbāyı rām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 181). [ṭutmış, -mış]*

ṭūṭī: *Papağan.*

Ḫızır **ṭūṭī** āyīne-i şāfī āb
Cemālini gördi şuda bī-ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 209). [ṭūṭī,]*

Ṭutup mātemin oldı her bāz zāġ
Şeker-nūş **ṭūṭīler** oldı kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 202). [ṭūṭīler, -ler]*

ṭūṭī-i gence: *Genc'in papağanı.*

Dimiş **ṭūṭī-i Gence** şekker-maḳāl
Ḳalem çeşmesinden aḳıdup zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 9). [ṭūṭī-i gence, -e]*

ṭūti-i nuṭḳ: *Söz; kelam papağanı.*

Naẓar murġı irmez açup aña bāl
Olur **ṭūti-i nuṭḳ** vaṣfında lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 134). [ṭūti-i nuṭḳ,]*

ṭūtiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu* ‖ *Güzelin ayak tozu.*

Saʿādet nigārınuñ iki gözi
Melek **ṭūtiyāsı** işigi tozı *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 138). [ṭūtiyāsı, -sı]*

İdüp dāyimā raḳṣ bu āsiyā
İder ādemüñ ḫākini **ṭūtiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 30). [ṭūtiyā,]*

Şu göz kim aña cevheri **ṭūtiyā**
Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 93). [ṭūtiyā,]*

Şu kim ola maṭlūbı bu kīmyā
Benüm cevherüm eylesün **ṭūtiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 94). [ṭūtiyā,]*

ṭūtiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.*

Anuñ emri ile olur ṣulḥ u ceng
Olur **ṭūtiyā** ḳudretiyle seng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 178). [ṭūtiyā,]*

ṭūtiyā: *1. madeniyle yapılan ve göz hastalıklarında kullanılan bir tür ilaç, 2. göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.*

Şeh-i evliyā server-i enbiyā
Ġubār-ı rehi gözlere **ṭūtiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 15). [ṭūtiyā,]*

Suḫen cevherīdür ʿaceb kīmyā
Gehī mūmiyā oldı hem **ṭūtiyā** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 84). [ṭūtiyā,]*

ṭutul: *Yakalanmak.*

Ḳamu ṣandılar kim **ṭutuldı** güneş
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 425). [ṭutuldı, -dı]*

ṭutul: *Yakalanmak.*

Ḳamu ṣandılar kim **ṭutuldı** güneş
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 425). [ṭutuldı, -dı]*

tutul: *Kapatılmak, sarılmak, üzeri örtülmek.*

Ṭutuldı şeh üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [ṭutuldı, -dı]*

ṭutul: *Kapatılmak, sarılmak, üzeri örtülmek.*

Ṭutuldı şeh üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [ṭutuldı, -dı]*

ṭutul-: *Yakalanmak, esir edilmek.*

Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [tutulmaya, -ma, -y, -a]*

tutul-: *Yakalanmak, esir edilmek.*

Tutulmaya çünkim didügi ṭabīb
Ḳaçan ola ṣıḥḥat marīża naṣīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 33). [tutulmaya, -ma, -y, -a]*

tutuş: *Yanmak, ateş almak.*

Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 40). [ṭutuşup, -up]*

tutuş: *Yanmak, ateş almak.*

Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
Ṭutuşup ziyāde olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 40). [ṭutuşup, -up]*

tüvān: *Güç, takât.*

Aña himmet eyle ki dānā ola
Ḳamu ḫayra şerre **tüvānā** ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 174). [tüvānā, -a]*

tüvān: *Güç, takât.*

Aña himmet eyle ki dānā ola
Ḳamu ḫayra şerre **tüvānā** ola *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 174). [tüvānā, -a]*

tüvānā: *Güç ve kuvvet sahibi Allah.*

Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 182). [tüvānā,]*

tüvānā: *Güç ve kuvvet sahibi Allah.*

Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 182). [tüvānā,]*

tüvānā: *Güç ve kuvvet sahibi Allah.*

Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1119). [tüvānā,]*

tüvānā: *Güç ve kuvvet sahibi Allah.*

Tüvānā ʿadū çün ola nā-tuvān
Anı tīġ-ı lūṭf ile ḳatl it hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1119). [tüvānā,]*

tüvānā: *Güç ve kuvvet sahibi Allah.*

Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [tüvānā,]*

tüvānā: *Güç ve kuvvet sahibi Allah.*

Tüvānā idi līk çün nā-tüvān
Aġaçdan ayaġ ile olur revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 67). [tüvānā,]*

tuy: *Duymak.*

Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı ben
Bu sırrı şaḳın **ṭuymasun** merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 210). [ṭuymasun, -ma, -sun]*

tuy: *Duymak.*

Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı ben
Bu sırrı şaḳın **ṭuymasun** merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 210). [ṭuymasun, -ma, -sun]*

tuy: *Duymak.*

Çıḳup şehrden defʿi olur revān
Ki nāgeh **ṭuyup** sırrını bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [ṭuyup, -up]*

tuy: *Duymak.*

Çıḳup şehrden defʿi olur revān
Ki nāgeh **ṭuyup** sırrını bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 242). [ṭuyup, -up]*

tuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Neberd eyler idi havāda **ṭuyūr**
Ne yirde vü ne gökde ḳaldı ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 273). [ṭuyūr,]

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Neberd eyler idi havāda **ṭuyūr**
Ne yirde vü ne gökde ḳaldı ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 273). [ṭuyūr,]

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Ṭoyup laḫm-ı insāna mār ile mūr
Pür itdi ḥavāṣıllarını **ṭuyūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 288). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Ṭoyup laḫm-ı insāna mār ile mūr
Pür itdi ḥavāṣıllarını **ṭuyūr** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 288). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

İdüp terk cümle **ṭuyūr** āşiyān
Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 107). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

İdüp terk cümle **ṭuyūr** āşiyān
Atarlar semender gibi oda cān *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 107). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Görürem uçar şarḳdan çoḳ **ṭuyūr**
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [ṭuyūr,]

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Görürem uçar şarḳdan çoḳ **ṭuyūr**
Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [ṭuyūr,]

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 346). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne idi **ṭuyūr** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Cibāl-i cihān cümle olmışdı Ṭūr
Güneş şemʿ pervāne idi **ṭuyūr** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 22). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḥı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Ṭuyūr uçmaġa itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḥı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Getürdür o gül-zāra ḫayli **ṭuyūr**
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Getürdür o gül-zāra ḫayli **ṭuyūr**
Ṣadāsı virür her birinüñ sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 5). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar.*

Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 259). [ṭuyūra, -a]*

ṭuyūr: *Kuşlar.*

Ṭuyūra irişdi çü vaḳt-i raḥīl
Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 259). [ṭuyūra, -a]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Gelüp ṣordılar ḫāṭırını **ṭuyūr**
Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 265). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Gelüp ṣordılar ḫāṭırını **ṭuyūr**
Didiler neden irdi saña fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 265). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Gelüp Dey irişdi çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 284). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Gelüp Dey irişdi çü vaḳt-i sefer
Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 284). [ṭuyūr,]*

ṭuyūr: *Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.*

Açup bāl uçup irmez aña **ṭuyūr**
Ḳonup bulmaz irişse yelden ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 77). [ṭuyūr,]*

u: *Vü: ve.*

1. Görinmezdi arż u semādan nişān
   Zemīn oldı esb **ü** amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [ü,]*
2. Ṣadā-yı dühül nāle-i būḳ u nāy
   Süheyl-i semend **ü** çiring-i derāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 148). [ü,]*
3. Ḫurūş eylese cengde pīl-i mest
   Ne pā pāy-dār **ü** ne dutardı dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 240). [ü,]*
4. Yatur pīl **ü** ḫorṭūm-ı pīl-i demān
   Ṣanasın ki s̲uʿbān idi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 251). [ü,]*
5. Şehin-şāh-ı īrān **u** pūr-ı cihān
   Oḳıtdı ne deñlü ki var pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 305). [u,]*
6. Ḳılıcdan olup çāk bez-i güstüvān
   Ḳırıldı rakīb **ü** güsiste ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 374). [ü,]*
7. Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
   Ḳomışam yoluñuzda ben baş **u** cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 576). [u,]*
8. Murādum benüm bu çekem derd **ü** renc
   ʿAdū yoluna ṣarf idem yine genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 579). [ü,]*
9. Bu cānibde Rūmī-i ṣāḥib-ḳırān
   Ṣaf-endāz **ü** leşker-şiken pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 616). [ü,]*
10. ʿAdū içün itmek reʿāyāya kīn
    Ḫudānuñdur mülk **ü** bende hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 624). [ü,]*
11. Bütün ʿaskeri deñlü eylerdi ceng
    Ne ḫ̬āb **u** ne ārām ider ne direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 654). [u,]*
12. Ḫudā virmedi cengde çün ẓafer
    Müfīd olmadı saʿy **ü** tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 688). [ü,]*
13. Yanında şehüñ var idi bir cuvān
    Suḫen-gūy **u** dānā vü gevher-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 702). [u,]*
14. Di kim iy şehin-şāh-ı leşker-şiken
    Gav-ı pīl-zūr **u** ser-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 708). [u,]*
15. Olur merde zen naḳṣ **u** ʿayb-ı ḫafī
    Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [u,]*
16. Virür elçiye ḫayli māl **ü** ḳumāş
    Zer-i surḫ u sīm **ü** girān-māye ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [ü,]*
17. Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
    Zer-i surḫ **u** sīm ü girān-māye ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [u,]*
18. Virür elçiye ḫayli māl **ü** ḳumāş
    Zer-i surḫ u sīm **ü** girān-māye ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [ü,]*
19. Anuñ aña bizüm bize baʿd ez-īn
    Arada daḫı olmasun kibr **ü** kīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 794). [ü,]*
20. Bi-ḥamdillah oldı uḫuvvet tamām
    Arañuzda siz saġ **ü** anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 820). [ü,]*
21. Atı lāġar **u** kendü ḫōr **u** ẕelīl
    Kimi yaşlu yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 857). [u,]*
22. Arada ḳalup zār **ü** ḥayrān olur
    Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [ü,]*
23. Dimiş kim eyā Fūr-ı Hīndūstān
    Cihān-gīr **ü** ser-dār **ü** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 878). [ü,]*
24. Dimiş kim eyā Fūr-ı Hīndūstān
    Cihān-gīr **ü** ser-dār **ü** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 878). [ü,]*
25. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
    Hemīn baġla fīl üstine taḫt **u** kös *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [u,]*
26. İşidüp anı şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
    ʿAdū-küş dilīr **ü** cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 946). [ü,]*
27. Ḳamu ʿāṣıḳ-ı şemʿ **ü** cūyā-yı şemʿ
    Olurlar ḳamu gird-i fānūsa cemʿ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 91). [ü,]*
28. Ele şeş-per alup düzer şeh alāy
    Ḳılur nāle şeypūr **u** rūyīne- nāy *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 108). [u,]*
29. Çü Ṭūbā ser-efrāz oldı ʿalem
    Degül Sidreden ḳadd **ü** ḳalup da kem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 124). [ü,]*
30. Ṣanasın ki ṣınmadı hīç ol sipāh
    Ḳamu ceng-cūy **u** ḳamu kīne ḫ̬āh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 156). [u,]*
31. Bir elinde gürz **ü** birinde siper
    İder ḥaşmı ḳāfīyse zīr **ü** zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 175). [ü,]*
32. Ne bīm-i ḥadeng **ü** ne vehm-i sinān
    Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 199). [ü,]*
33. Nigīn idi tīġ **u** serīr idi zeyn
    Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [u,]*
34. Ḳanı mülk **ü** māl **ü** ḳanı ʿizz **ü** cāh
    Ḳanı aḳrabā vü sipāh **ü** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 441). [ü,]*
35. Ḳanı mülk **ü** māl **ü** ḳanı ʿizz **ü** cāh
    Ḳanı aḳrabā vü sipāh **ü** külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 442). [ü,]*
36. Kime kim ola devlet **ü** ʿaḳl yār
    ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [ü,]*
37. Olan kimsene nīk-ḫū nīk-baḫt
    Olur lā-büd ārāyişi tāc **ü** taḫt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 6). [ü,]*
38. Cihānuñ selāṭīni nezdīk **u** dūr
    Bulurlar anuñ devletinde ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 33). [u,]*
39. Kelāmı mülūkuñ mülūk-ı kelām
    Olur bu me̲şeldür ki dir ḫāṣ **u** ʿām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 46). [u,]*

40. Ġazāda ḫazāyīn idicek niṣār
Pür olur zer **ü** sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [ü,]*
41. Ṭuralı bu ʿālem cemāl **ü** celāl
Selāṭīnde şehde bulupdur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 71). [ü,]
42. Ṭolu mülkinüñ içi māl **ü** niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr **ü** ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 73). [ü,]
43. Ṭolu mülkinüñ içi māl **ü** niʿam
Ḳamu ḫalḳ ʿişretde yoḳ cevr **ü** ġam
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [ü,]
44. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
Olur dāyimā zār **ü** giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [ü,]*
45. Bu bāl **ü** bu ḥāl ile ben çün meges
Sarāyında buldum şehüñ dest-res
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 83). [ü,]
46. Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser zemīnüñ gül **ü** lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 96). [ü,]
47. Eger şehr eger dih eger deşt **ü** ṭāġ
Ḳamu ḫurrem **ü** tāze mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 97). [ü,]
48. Eger şehr eger dih eger deşt **ü** ṭāġ
Ḳamu ḫurrem **ü** tāze mānendi bāġ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 98). [ü,]
49. Ṭolu ḳumrı ile gülistān **u** bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ **u** rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 105). [u,]*
50. Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥişār
Hemīn yir gibi vāsiʿ **ü** üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [ü,]*
51. Hümāyūn deri āsumān **u** zemīn
Sürer şāhlar aña rūy **u** cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 132). [u,]*
52. Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
Hilāl-i felek sīm **ü** zer ḥalḳa-vār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 134). [ü,]
53. Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt
Ser-ā-ser bināsı zer **ü** sīm ḫışt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 156). [ü,]*
54. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
Havāsı vü ābı leẕīẕ **ü** laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [ü,]*
55. Ṭolu serv **ü** şimşād ile ser-be-ser
Olur vālih eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 169). [ü,]*
56. Ḫıyāżı anuñ ḥavż-ı Kevṣer-miṣāl
Ṭolu idi şīrīn **ü** ṣāfī zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [ü,]*
57. Ayāṣūfiye cāmiʿ-i muʿteber
Naẓīrini görmez gezen baḥr **ü** ber
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 194). [ü,]
58. Sekiz cennetüñ ortasında mekīn
Maḳām-ı Sirāfīl **ü** Rūḥü'l-emīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 204). [ü,]*
59. Zihī ser-firāz **u** zihī tāc-dār
Ki feth eyleye buncılayın ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 235). [u,]*
60. Cihāna viren oldur emn **ü** emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [ü,]*
61. Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng **ü** āşūb u kīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [ü,]
62. Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü āşūb **u** kīn
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 260). [u,]
63. Yanumda berāber-durur pīl **ü** mūr
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [ü,]
64. Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
Baña bir zer **ü** sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [ü,]*
65. İdem ḥaḳḳı bāṭıldan elbetde farḳ
Ṭola ʿadl **ü** dādumla iḳlīm-i şarḳ
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 302). [ü,]
66. İşidüp şehüñ sözlerin ḫāş **u** ʿām
Dil ü cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 311). [u,]*
67. İşidüp şehüñ sözlerin ḫāş u ʿām
Dil **ü** cān ile oldı cümle ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 312). [ü,]*
68. Buyurdı revān şāh-ı āfāḳ-gīr
Ele aldı ḳırṭās **ü** ḫāme debīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 314). [ü,]*
69. İdüp nāmede ʿahd **ü** peymānlar
Ġılāẕıyla itmişdi īmānlar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 317). [ü,]*
70. Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk **ü** māl **ü** serīr **ü** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [ü,]
71. Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk **ü** māl **ü** serīr **ü** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [ü,]
72. Kime kim melāẕ ola bu bār-gāh
Bulur mülk **ü** māl **ü** serīr **ü** sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 336). [ü,]
73. Kim olursa bed-ʿahd **ü** peymān-şiken
Ḫavāşıldan idem tenine kefen *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 337). [ü,]*
74. İdüp mülk **ü** mālin ḳamu armaġān
Şeh-i nev derine olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 347). [ü,]*
75. Ḳamu iʿtiḳādātlar şehriyār
Ki sevgend **ü** ʿahdindedür üstüvār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 350). [ü,]
76. Getürdiler ol māl menāl **ü** ḳumāş
Ki kālāyile ṭoldı ṭaġ ile ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 355). [ü,]*
77. Virür her birisine tāc **ü** kemer
Muraṣṣaʿ kılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [ü,]*
78. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr **ü** ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [ü,]*
79. Didiler ki iy şehriyār-ı zemīn
Saña cān **u** dilden hezār āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 370). [u,]*

80. Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn **u** Kāvūs **u** Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [u,]*
81. Ṭapuñdur keyān mülki şāh-ı nevi
Ferīdūn **u** Kāvūs **u** Key-ḫusrevi *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 376). [u,]*
82. Kebāb ola nuḳl ola āteş ola
Ruḫ-ı mehveş **ü** ʿūd-ı dil-keş ola
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 12). [ü,]
83. Bozup zīver **ü** zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 27). [ü,]
84. Semā geydi sincāb **ü** ġabrā vaşaḳ
Şovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 79). [ü,]*
85. Benüm merd-i meydān **ü** cengī-peleng
Şafāsı olan gelsün itmege ceng *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 79). [ü,]*
86. Eger ser-firāz **u** eger zīr-i dest
Ḳoyup nārı hep oldılar Ḫak-perest
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 9). [u,]
87. Boyun rıḫtesiyle alup ʿaḳl **ü** hūş
Muʿallaḳ dönicek ḳoparur ḫurūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 49). [ü,]
88. Gelür kebg **ü** derrāc **ü** tīhū teẕerv
Murādınca yir begler **ü** şāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 79). [ü,]
89. Gelür kebg **ü** derrāc **ü** tīhū teẕerv
Murādınca yir begler **ü** şāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [ü,]
90. Gümüşlü oyanlar gümüşlü eyer
Muraṣṣaʿ libās **u** mücevher kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 98). [u,]
91. Keyānī külāh **u** Ḫaṭāyī ġulām
Virüp itdi her serveri şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 99). [u,]*
92. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
Baġışlar ṣurāḥī vü memzūc **u** cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 102). [u,]
93. Çü ruḫsār-ı Hind **ü** cihān-ı siyāh
İdem çeşmine ger çekerse sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 141). [ü,]*
94. Nice Rūm **u** īrān **u** Hindūstān
Bir avuc degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [u,]
95. Nice Rūm **u** īrān **u** Hindūstān
Bir avuc degül baña cümle cihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 151). [u,]
96. Budur himmetüm Fūr **u** Ḫāḳān-ı Çīn
Kapumda ola bende-i kemterīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 153). [u,]*
97. Ne şehr **ü** ne de var o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [ü,]*
98. Bulur anda bir kūşe ḫūb **u** şerīf
Havāsı vü ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 241). [u,]*
99. Oṭurur bir ay anda ṣāḥib-külāh
Ki āsūde ola sütūr **u** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 244). [u,]*
100. Ebā ʿan-ced ol mülke sulṭān imiş
Ḳatı ʿāḳıl **ü** ehl-i iḥsān imiş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 250). [ü,]*
101. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
ʿḪalīm **ü** vaḳār ehli müşkil-güşā
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [ü,]
102. Münezzeh mekāyidden **ü** adı Keyd
Kemāl ehlini dāyim itmekde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 253). [ü,]
103. Cihān-gīr **ü** dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde vü ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 255). [ü,]*
104. Ser-ā-pā teni ʿilm **ü** idrāk **ü** hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [ü,]
105. Ser-ā-pā teni ʿilm **ü** idrāk **ü** hūş
Münezzeh ḳamu naḳṣdan çün sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 259). [ü,]
106. Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg **ü** bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [ü,]*
107. Müselmān **ü** dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [ü,]*
108. Ḫekīm **ü** eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [ü,]
109. Bulurlar risālet içün bir cuvān
Suḫan-dān **u** dānā vü şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 272). [u,]
110. Çeküp üstine şarḳī ġarbī sipāh
Gözine idem Hind **u** Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 294). [u,]
111. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pehlevān
Cihān-gīr **ü** ser-dār **ü** ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 316). [ü,]
112. Şeh-i Rūm-ı Dārā-şiken pehlevān
Cihān-gīr **ü** ser-dār **ü** ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 316). [ü,]
113. Ne gürz **ü** ne tīġ u ne tīr **ü** kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [ü,]*
114. Ne gürz ü ne tīġ **u** ne tīr ü kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [u,]*
115. Ne gürz **ü** ne tīġ u ne tīr **ü** kemān
Elinde hele nıṣf-ı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 387). [ü,]*
116. Şu kim eyleye ḫıdmetinde ḳuṣūr
Ola ṭāḳ aña dar **u** hem dārı gūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 404). [u,]*
117. Direfşüñ öñince görür Keyd-şāh
Gelür bir cihān-gīr **ü** dānende şāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 436). [ü,]
118. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
Ḳamu serv-ḳadd **ü** ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 448). [ü,]*
119. Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām **u** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [u,]*

120. Mis ile zer-i surḫ ile sīm-i ḫām
Ṣurāḥī-i zerrīn **ü** zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 512). [ü,]*
121. Biri bir cihān-dīde dānā ṭabīb
Ki cerrāḥ **u** keḥḥāldür ol lebīb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 554). [u,]*
122. Felek idi taḫt **u** dürülmişdi cām
Kimi māh-ı nev kimi bedr-i tamām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 577). [u,]*
123. Egerçi ki ol serv **ü** gül-rū idi
Ḳaşı vü gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 617). [ü,]*
124. Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfītāb **ü** niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [ü,]*
125. Geyüp Ḫıżr **u** sündüs çemenden zemīn
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [u,]*
126. Ḫoşā deşt-i Çīn **ü** müşerref diyār
Türābı ʿabīr **ü** yili müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [ü,]*
127. Ṭolu müşg **ü** vādīsi nāfe-miṣāl
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [ü,]*
128. Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā var **u** ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [u,]*
129. Didi şāh-ı Ḳayṭāsa iy pehlevān
Nerīmān-dem **ü** Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 522). [ü,]*
130. Sikender felek-taḫt-ı encüm-ḫaşem
Meh-i meh-külāh **u** şeh-i ḫūr-ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 554). [u,]*
131. Çü meymūn vaḳt **ü** ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [ü,]*
132. İşitdüm ki Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr **ü** ser-dār **ü** fīrūz-mend *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 4). [ü,]*
133. İşitdüm ki Sencer şeh-i ser-bülend
Cihān-gīr **ü** ser-dār **ü** fīrūz-mend *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 4). [ü,]*
134. Sen ur himmet atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṭḥ **u** nuṣret hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 28). [u,]*
135. Müşerref olur taḫt u tāc-ı keyān
Gelür her cihān-gīr **ü** her pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 36). [ü,]*
136. İdüp meclis ārāste şehriyār
Getürdi mey **ü** mīve-i ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 24). [ü,]*
137. İdüp meclisi zeyn nuḳl **ü** şeker
Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [ü,]*
138. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd **u** rebāb **u** kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [u,]*
139. Gül-i mīve vü nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd **u** rebāb **u** kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 52). [u,]*
140. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr **ü** mihr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 68). [ü,]*
141. Ṭaşındı zer **ü** sīm **ü** kālā-yı Çīn
Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̱emīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 79). [ü,]*
142. Ṭaşındı zer **ü** sīm **ü** kālā-yı Çīn
Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i s̱emīn *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 79). [ü,]*
143. Zer **ü** sīm **ü** cevşen muraṣṣaʿ kemer
Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [ü,]*
144. Zer **ü** sīm **ü** cevşen muraṣṣaʿ kemer
Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [ü,]*
145. Ḫıṭāyī perī Çīnī maḥbūblar
Dil **ü** cān gibi cümle merġūblar *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 88). [ü,]*
146. Boyı her birinüñ çü şimşād **u** serv
Çemānında her birisi çün tez̲erv *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 89). [u,]*
147. Ḳamu nāz-perverd **ü** nāzük-ḫırām
Ḳamu mihr-i raḫşān u māh-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 91). [ü,]*
148. Ḳamu nāz-perverd ü nāzük-ḫırām
Ḳamu mihr-i raḫşān **u** māh-ı tamām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 92). [u,]*
149. Ḳamusı perī-ḫ̬ūn **u** firişte-şikār
Behiştī ḳamu ḫūr **u** ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 97). [u,]*
150. Ḳamusı perī-ḫ̬ūn **u** firişte-şikār
Behiştī ḳamu ḫūr **u** ġılmān-vār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 98). [u,]*
151. Nigār-ı siyeh-ḫāl **ü** pākīze-rūy
Gül-endām u nesrīn-beden müşg-būy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 127). [ü,]*
152. Nigār-ı siyeh-ḫāl ü pākīze-rūy
Gül-endām **u** nesrīn-beden müşg-būy *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 128). [u,]*
153. Ḳaşı yāy **u** müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [u,]*
154. Boyı nīzesi müstaḳīm **ü** bülend
Pelek ġamzesi zülfi müşgīn kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 137). [ü,]*
155. Gelüp çehre ḫandān **u** dil pür-neşāṭ
Zemīn būs ḳıldı çü nakş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 145). [u,]*
156. Kemānlar ḳamu Māçī Çīnī siper
Girān-māye şemşīr **ü** Hindī teber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 150). [ü,]*
157. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
Daḫı ʿanber **ü** ġāliye ʿūd-ı ḫuşk *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [ü,]*
158. Niçe taḫt-ı ʿāc **u** niçe tāc-ı zer
Çeker pīş-keş ol şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 155). [u,]*
159. Çü fikr **ü** naz̲ar tīz anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām u müz̲ehheb sitām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 169). [ü,]*

160. Çü fikr ü naẕar tīz anı ḫırām
Muraṣṣaʿ licām **u** müẕehheb sitām
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 170). [u,]
161. İder ʿişret iki şeh-i bī-naẕīr
Bir oldı iki tāc **u** iki serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 188). [u,]*
162. Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas **u** şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [u,]*
163. Çemen berg-i zerd ile zībā olur
Hemīn aṭlas u şīr **ü** dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 12). [ü,]*
164. Oluban zer-endūd ḫāk **ü** ḥacer
Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [ü,]*
165. Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm **ü** zer külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [ü,]*
166. Döküp bād-āverde genci ṣabā
İder müflis **ü** bī-nevāya ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 24). [ü,]*
167. Benefşe ider ḳāmetin kūj **u** ḫam
Ki çīn ide dīnār-ı surḫ **u** direm *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 51). [u,]*
168. Diler kim varup Rūma ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl **ü** dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 82). [ü,]*
169. Bu hicrāna döymez şehā ṭaġ **u** ṭaş
Çıḳar baġrımuzda bu derd ile baş
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 103). [u,]
170. Çalındı çü ṭabl **u** çekildi ʿalem
Gider Rūma sulṭān-ı mülk-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 123). [u,]
171. Felek ṭāḳı ṭoldı Süheyl-i semend
İder bāġ **u** deşti müzeyyen-perend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 126). [u,]
172. Ḳafāsında ḫūbān-ı Çīn **ü** Ḫoten
Ḳamunuñ boyı serv **ü** ḫaddi semend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 136). [ü,]
173. Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
Ḳamu kuh-şükūh **u** degül biri mest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 142). [u,]
174. Ḳara Boġdān Eflāk **ü** Leh Engerūs
Çesār **ü** Çeserf **ü** Efrenc **ü** Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 163). [ü,]*
175. Ḳara Boġdān Eflāk **ü** Leh Engerūs
Çesār **ü** Çeserf **ü** Efrenc **ü** Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [ü,]*
176. Ḳara Boġdān Eflāk **ü** Leh Engerūs
Çesār **ü** Çeserf **ü** Efrenc **ü** Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [ü,]*
177. Ḳara Boġdān Eflāk **ü** Leh Engerūs
Çesār **ü** Çeserf **ü** Efrenc **ü** Rūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 164). [ü,]*
178. Ḳamu leşker-āşūb **u** leşker-şiken
Ḳamu pīl-zūr **u** ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 167). [u,]*
179. Ḳamu leşker-āşūb **u** leşker-şiken
Ḳamu pīl-zūr **u** ḳamu pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 168). [u,]*
180. Didi iy cihān-gīr **ü** serdārlar
Gehi rezmde ebr-i ḫūn-bārlar *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 185). [ü,]*
181. İṭāʿat idüp oldı çünkim ʿabīd
Anuñ ʿizz **ü** cāhını itdüm mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 206). [ü,]*
182. Aña tīġ **u** tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 225). [u,]
183. Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze vü gürz **ü** Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [ü,]
184. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş **ü** nefṭ ider anı yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [ü,]*
185. Urūm ile Rūs **u** Leh olsa hezār
İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [u,]*
186. Ayıtdı sipāhı ki iy tāc-ver
Ferīdūn-ı devrān **u** Cem-iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 238). [u,]*
187. Didi iy Ḫudāvend-i dānā-yı rāz
İden ser-nigūn **u** ḳılan ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 262). [u,]*
188. Viren feṭḥ **u** nuṣret iden tār ü mār
Viren ʿizz ü devlet iden ḫ̬ōr **u** zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [u,]
189. Viren feṭḥ u nuṣret iden tār **ü** mār
Viren ʿizz **ü** devlet iden ḫ̬ōr u zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [ü,]
190. İde cümlesi dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm **u** nefs ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [u,]
191. İde cümlesi dīn-i Ḫaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs **ü** ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [ü,]
192. Ḳamu ceng-cūy **u** ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ **u** kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 285). [u,]*
193. Ḳamu ceng-cūy **u** ḳamu kīne-ver
Dutar kimi tīġ **u** kimisi teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 286). [u,]*
194. Hümāyūn-süvār idi ġurrende-şīr
Ser-endāz **u** ser-dār-ı çābük dilīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 404). [u,]
195. Olup āhene başdan ayaġa ġarḳ
Görinmezdi hergiz ne pāy **ü** ne farḳ
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 406). [ü,]
196. Bir elinde tīr **ü** birinde kemān
Diler kim ola tīr ile ḫūn-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 411). [ü,]*
197. İdüp her ḫadeng ile birin helāk
İderdi ciger-gāh **u** ḫaftānı çāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 416). [u,]*
198. Ne tīġ **u** ne tīr **u** ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [u,]
199. Ne tīġ **u** ne tīr **u** ne gürz ü sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [u,]
200. Ne tīġ u ne tīr u ne gürz **ü** sinān
ʿAmūd-ı girān-vār elinde hemān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 487). [ü,]

201. Ne ādem ne pīl **ü** ne ner-ejdehā
Bulur ḫançerüñden cihānda rehā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 499). [ü,]
202. Ne durmaġa tāb **u** ne ḳaçmaġa rāh
Bulurlar iderler cemīʿin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 591). [u,]*
203. İdem raġmına bī-meẕāḳuñ tehī
Gele cevdet **ü** ḳalmaya eblehi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 666). [ü,]*
204. Ne ṭūl **u** ne ʿarżına vardur ḳıyās
Ne ḫodʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [u,]*
205. Gerekse şerīf **ü** gerekse vażīʿ
Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [ü,]*
206. Ol ābād **u** ferḫunde iy mülk-i Rūm
Naẕar eylemeye saña çeşm-i şūm *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 173). [u,]*
207. Mühellil müsebbiḥ felekde melek
Dıraḫşān simāk **u** muḳarrer semek *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 8). [u,]*
208. Ṭolu dūd ile künbed-i āsumān
Kevākib şerār **ü** bulutlar duḫān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 10). [ü,]*
209. Ne murġ **u** ne mūr **u** ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [u,]*
210. Biri Hābil **ü** biri Ḳābildür ol
Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 89). [ü,]*
211. Olur yanına cemʿ ḥikmet-şinās
Ḳamu ʿaḳlı mīzān **u** mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 130). [u,]*
212. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş **ü** vażʿı emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [ü,]*
213. Bu dībā libās **u** bu ferḫunde bāġ
Virür murġ-ı zībāya ġāyet dimāġ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 19). [u,]*
214. Gidüp ʿizz **ü** ikrām **ü** servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [ü,]*
215. Gidüp ʿizz **ü** ikrām **ü** servet-sürūr
Ḫarābe içinde olur bī-ḥużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 33). [ü,]*
216. Havāsı müfīd **ü** feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı budur ki yoḳ bir ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 49). [ü,]*
217. Açup cān **u** dil çeşmini gör şehā
Seni nice terbiyyet eyler Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 81). [u,]*
218. Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
Vücūdı vücūd **u** ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 114). [u,]*
219. Ne ẓāhir ne maḫfī nihān **u** ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [u,]*
220. Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
Niçe bir olam tābiʿ **ü** hem ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [ü,]*
221. Bilüp nabż **u** ḳārūradan ol ḫabīr
Ṭabīb ol saña vü cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 99). [u,]*
222. Žuhūrı buṭūn **u** buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [u,]*
223. Añılmaz ne mülk ü ne cāh **u** ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [u,]*
224. Añılmaz ne mülk **ü** ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 165). [ü,]*
225. Gehī ṣaġa devr eyler **ü** ṣola gāh
Muḳarrer degül ḥāli iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 217). [ü,]*
226. Bu mülk **ü** bu māl **ü** bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [ü,]*
227. Bu mülk **ü** bu māl **ü** bu manṣıb gider
Muḳarrer ḳalur ḥaşre deñlü eşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 23). [ü,]*
228. Ne şarḳ **u** ġarb **u** ne baḥr ü ne ber
Arayan bulurdı naẕīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [u,]*
229. Ne şarḳ u ġarb u ne baḥr **ü** ne ber
Arayan bulurdı naẕīrüm beşer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 35). [ü,]*
230. Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola
Mesīḥ **u** muṣallī vü ṣāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [u,]*
231. Gelicek müsāfir de ide ḫużūr
Gerekse ünāş **ü** gerekse ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [ü,]*
232. Çü yindi ṭaʿām **u** içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [u,]*
233. Görür şāh kim geldi bī-ḥad ʿadū
Ḳamu sehm-nāk **ü** ḳamu tünd-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 60). [ü,]*
234. Gidüp gördi pes şeh yine bir gürūh
Teni müstedīr **ü** başı hem-çü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 258). [ü,]*
235. İde günde yüz biñ nehengi ġıdā
Daḫı sīr olmaz **ü** pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 234). [ü,]*
236. Daḫı gördi bir ḫūt ol ser-firāz
Ziyāde ʿarīż **ü** be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 228). [ü,]*
237. Ne deñlü ki var kūs **u** rūyīne-nāy
Naḳāra vü santūr **u** ṭabl **u** derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 68). [u,]*
238. Ne deñlü ki var kūs **u** rūyīne-nāy
Naḳāra vü santūr **u** ṭabl **u** derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 68). [u,]*
239. Ḳulaḳları her birinüñ çün kilim
Gözi teng **ü** ġāyetde başı ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 46). [ü,]*
240. Ne keşt **ü** ne bāġ u ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [ü,]*
241. Biri bister **ü** biri yorġan olur
Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 49). [ü,]*

242. Eri cümle dāmād **ü** zenler ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu çün dücāc **ü** ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 35). [ü,]
243. Ṣaçı saḳalı surḫ u çeşmi kebūd
Kel **ü** kerden-i cismi mānend-i dūd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 34). [ü,]
244. Ṣaçı saḳalı surḫ **u** çeşmi kebūd
Kel ü kerden-i cismi mānend-i dūd
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 33). [u,]
245. Ḳışa ḳāmeti dırnaġı bes dırāz
Dişi tīz **ü** ḫāric hemānā gürāz *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 32). [ü,]*
246. Ḳamu āhenīn çeng **ü** elmās nāb
Ḳamu mūde vü ḫūde hem-çün kilāb
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 25). [ü,]
247. O vech ile şīrīn **ü** muʿciz- kelām
Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 5). [ü,]*
248. Alur ʿaskerinden iki biñ dilīr
Cuvān-sāl **ü** her biri dānişde bir *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 134). [ü,]*
249. Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
Ki yoḳ luṭfuña ḥadd **ü** faẕluñ ʿaẕīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [ü,]
250. Ne manṣıb senüñdür ne mülk **ü** ne māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 41). [ü,]*
251. Cihānda eger yüz yaşasa kişi
Hemīn gelmek **ü** gitmek olur işi
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 122). [ü,]

u: *Vü: ve.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn **ü** zamān
Meh **ü** mihr **ü** encüm bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 41). [ü,]
2. Şu resme yaratduñ zemīn **ü** zamān
Meh **ü** mihr **ü** encüm bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 42). [ü,]
3. Olup tīr-bārān **u** seylāb-ı tīġ
İder raḫne ten-i ḫāsın iy dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 231). [u,]*
4. Ḫudāvend-i nām **u** Ḫudāvend-i hūş
Beşer ṣūreti sīreti çün sürūş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 53). [u,]*
5. Ṭolu ḳumrı ile gülistān **u** bāġ
Pür olmış-durur fāḫte bāġ **u** rāġ *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 106). [u,]*
6. Rikābı girān **u** licāmını süst
İdüp yüridi leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 675). [u,]*
7. Ne murġ **u** ne mūr **u** ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola fırār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 31). [u,]*
8. Sükūn **u** ḥareket de hem iʿtidāl
Gerek iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-celāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 417). [u,]*

u: *Ve.*

1. Günāhum keş̄īr **ü** ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde ẕelīl
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 51). [ü,]
2. Žafer-baḫş **u** nuṣretde ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [u,]*
3. Çü zülf ü dehān **u** nigārın şebk
Gider gāhi ġāyetde bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 15). [u,]*

u: *Ve.*

1. Ne keşt ü ne bāġ **u** ne ḫod çārvā
Ḳalur ḫalḳ cümle olur bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 65). [u,]*
2. Döger sīnesin kūs **u** yüzini zīl
Olur nevḥadan ḫalḳ-ı ʿālem ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 217). [u,]

u: *Ve.*

1. ʿAlem ber-keş-i mihr-i rūşen-ṭırāz
İden ser-nigūn **u** ḳılan ser-fırāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 186). [u,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

1. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş **u** bıḫred-nüvāz
Ḫıredsüzlere rehber ü çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 7). [u,]*
2. Ṭapuñdur ḫıred-baḫş u bıḫred-nüvāz
Ḫıredsüzlere rehber **ü** çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 8). [ü,]*
3. Nihān **u** ʿayān **u** derūn **u** birūn
Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [u,]
4. Nihān **u** ʿayān **u** derūn **u** birūn
Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [u,]
5. Nihān **u** ʿayān **u** derūn **u** birūn
Bu eşyāya cümle ṭapuñ reh-nümūn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 23). [u,]
6. Şu resme yaratduñ zemīn **ü** zamān
Meh **ü** mihr **ü** encüm bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 42). [ü,]
7. Kimi kim ide cevr **ü** ḫışmuñ nejend
İdemez anı şāhlar ser-bülend *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 51). [ü,]*
8. Gerek pāy-ı pīl **ü** gerek bāl-i mūr
Ḳamu ḥażretüñden bulur żaʿf u zūr
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 53). [ü,]
9. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
Ḳamu ḥażretüñden bulur żaʿf **u** zūr
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 54). [u,]
10. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
Ki anda ya derd **ü** ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [ü,]*

u: *" Ve" bağlacı.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl **ü** felek
   Yaratmaḳda insān u cinn **ü** melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 61). [ü,]
2. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān **u** cinn ü melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 62). [u,]
3. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl **ü** felek
   Yaratmaḳda insān u cinn **ü** melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 62). [ü,]
4. Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen **ü** cān-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 74). [ü,]*
5. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
   Velī ʿafv **u** luṭfuñ ḳamuya penāh
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 80). [u,]
6. Ḫudāyā ʿaceb güm-reh **ü** bī-kesem
   Ṭapuñdur hüdā-baḫş u yārī-resem
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 1). [ü,]
7. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb **u** zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 11). [u,]
8. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu yolda ḳalur cān **u** dil mübtelā
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 14). [u,]
9. Ḫelāle ḥisāb **u** ḥarāma ʿaẕāb
   Olursa kim ola ki vire cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 75). [u,]*
10. Hüdā-baḫş-ı ümmet delīl-i sübül
    Mürebbī-yi ḫalḳ **u** muʿīn **u** fetūḥ
    (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 3). [u,]
11. Hüdā-baḫş-ı ümmet delīl-i sübül
    Mürebbī-yi ḫalḳ **u** muʿīn **u** fetūḥ
    (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 3). [u,]
12. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ **u** muṭīʿ
    Müşīr-i meʿād **u** beşīr ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 4). [u,]*
13. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ **u** muṭīʿ
    Müşīr-i meʿād **u** beşīr ü şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 5). [u,]*
14. Maḳarr-ı nübüvvet muṭāʿ u muṭīʿ
    Müşīr-i meʿād u beşīr **ü** şefīʿ *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 5). [ü,]*
15. Meh-i evc-i şerʿ **u** gül-i bāġ-ı ʿarş
    Fürūzende-şemʿ-i şebistān-ı ferş
    (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 6). [u,]
16. Meʿānī-yi münzelde müşkil-güşâ
    Muvāfıḳda maḳṣūd **u** menzil-nümā
    (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 13). [u,]
17. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ **u** ehl-i nāz
    Kilīd-i der-i genc ü gencūr-ı rāz *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 16). [u,]*
18. Niyāziş-ger-i Ḫālıḳ u ehl-i nāz
    Kilīd-i der-i genc **ü** gencūr-ı rāz
    (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 17). [ü,]
19. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
    Yatur çeşm pür-ḫˇāb **u** dil pür-ṣafā
    (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 22). [u,]
20. Naẓar gibi her laḥẓa seyri felek
    Ki bir ḫaṭvesidür simāk **ü** semek
    (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 46). [ü,]
21. Ne naʿl **ü** ne efsār **ü** ne pāy-bend
    Tenine anuñ virmemişdi gezend
    (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 53). [ü,]
22. Ne naʿl **ü** ne efsār **ü** ne pāy-bend
    Tenine anuñ virmemişdi gezend
    (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 53). [ü,]
23. Firişte-sirişt **ü** firişte-cemāl
    Firişte-ḫışāl u firişte-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 55). [ü,]*
24. Firişte-sirişt ü firişte-cemāl
    Firişte-ḫışāl **u** firişte-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 56). [u,]*
25. Semā perdesinden çün itdi güẕer
    Cemālinden alur ḳamer nūr **u** fer
    (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 72). [u,]
26. Olup pāy-dār **ü** olup üstüvār
    Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 101). [ü,]*
27. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
    Mezīd oldı nūr **u** żıyā vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [u,]*
28. Varur bir yire yoḳ zemīn **ü** semā
    Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 129). [ü,]*
29. Dil **ü** cānı olmışdı pür-iştiyāḳ
    Dem-i vaṣl irüp gitdi derd-i firāḳ
    (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 135). [ü,]
30. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
    Ḥalīm **ü** ʿalīm **ü** selīm **ü** kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ü,]*
31. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
    Ḥalīm **ü** ʿalīm **ü** selīm **ü** kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ü,]*
32. Odur nāẓım-ı vaḥy-i Ḥayy-ı Ḳadīm
    Ḥalīm **ü** ʿalīm **ü** selīm **ü** kerīm *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 14). [ü,]*
33. İmām-ı çehārum velī mürteżā
    Yem-i ʿilm-i Sübḥān **ü** kān-ı seḫā
    (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 18). [ü,]
34. Seḫāvetde ebr **ü** şecāʿatde berḳ
    Teni ġarb idi ḳalbi ammā ki şarḳ
    (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 21). [ü,]
35. Olur lāl **ü** sākit olıcaḳ zebān
    Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
    (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 59). [ü,]

uç: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

1. Görürem **uçar** şarḳdan çoḳ ṭuyūr
   Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [uçar, -ar]

uç: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

1. Görürem **uçar** şarḳdan çoḳ ṭuyūr
   Ḳonarlar gelüp Hinde dil pür-sürūr

(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 343). [uçar, -ar]

uc: *Uç kısım.*

1. Ṭutup iki **ucın** iki bāl-ver
Dutar sülḥafāt ortasından meger
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [ucın, -ı, -n]

uc: *Uç kısım.*

1. Ṭutup iki **ucın** iki bāl-ver
Dutar sülḥafāt ortasından meger
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 291). [ucın, -ı, -n]

uc: *Uç kısım.*

1. Çihil-pāya bağladılar bir kemend
Kemendüñ **ucın** itdiler yirde bend
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 324). [ucın, -ı, -n]

uc: *Uç kısım.*

1. Çihil-pāya bağladılar bir kemend
Kemendüñ **ucın** itdiler yirde bend
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 324). [ucın, -ı, -n]

uc: *Uç kısım.*

1. O ḳaṣruñ **ucında** çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [ucında, -ı, -n, -da]

uc: *Uç kısım.*

1. O ḳaṣruñ **ucında** çü ḥavż-ı naʿīm
Müdevver düzülmişdi bir ḥavż-ı sīm
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 341). [ucında, -ı, -n, -da]

uc: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

1. Açup bāl **uçup** irmez aña ṭuyūr
Ḳonup bulmaz irişse yelden ḥużūr
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 77). [uçup, -up]

ʿ**ucb:** *Kendini beğenme.*

1. Ḳo ʿ**ucbı** saña bulmasun diyü dest
İrişmez vişāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [ʿucbı, -ı]*

ʿ**ucb:** *Kendini beğenme.*

1. Ḳo ʿ**ucbı** saña bulmasun diyü dest
İrişmez vişāline kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 85). [ʿucbı, -ı]*

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak ǀ cennet; tanıklar için bkz. TS. C. VI, s. 3891-3896.*

1. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
Ki **uçmaġa** bālinde ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [uçmaġa, -a]

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak ǀ cennet; tanıklar için bkz. TS. C. VI, s. 3891-3896.*

1. Açar şol ḳadar murġ ardınca bāl
Ki **uçmaġa** bālinde ḳalmaz mecāl
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 278). [uçmaġa, -a]

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak ǀ cennet; tanıklar için bkz. TS. C. VI, s. 3891-3896.*

1. Ḳaçan açsa **uçmaġa** gerdüne per
Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [uçmaġa, -a]*

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak ǀ cennet; tanıklar için bkz. TS. C. VI, s. 3891-3896.*

1. Ḳaçan açsa **uçmaġa** gerdüne per
Olur vehmden nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 643). [uçmaġa, -a]*

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak ǀ cennet; tanıklar için bkz. TS. C. VI, s. 3891-3896.*

1. Ṭuyūr **uçmaġa** itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [uçmaġa, -a]*

uçmaġ: *Uçmak, havalanmak ǀ cennet; tanıklar için bkz. TS. C. VI, s. 3891-3896.*

1. Ṭuyūr **uçmaġa** itmez idi ṭaleb
Meger şeb-pere līk ol daḫı şeb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 23). [uçmaġa, -a]*

ʿūd: *Türk müziğinde kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz, ud.*

1. Ele ʿ**ūd** ala bülbül-i ḫōş-nevā
   Gele ʿūddan dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 5). [ʿūd,]*

ʿūd: *Türk müziğinde kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz, ud.*

1. Ele ʿ**ūd** ala bülbül-i ḫōş-nevā
   Gele ʿūddan dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 5). [ʿūd,]*

ʿūd: *Ar. Ut, çalgı aleti.*

1. Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
   Gele ʿ**ūddan** dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [ʿūddan, -dan]*

ʿūd: *Ar. Ut, çalgı aleti.*

1. Ele ʿūd ala bülbül-i ḫōş-nevā
   Gele ʿ**ūddan** dürlü dürlü ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 6). [ʿūddan, -dan]*

ʿūd: *Türk müziğinde kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz, ud.*

1. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿ**ūd**
   Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [ʿūd,]

ʿūd: *Türk müziğinde kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz, ud.*

1. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿ**ūd**
   Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [ʿūd,]

ʿūd: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç.*

1. Yaḳup ʿ**ūd** oda cānı mānendi ʿ**ūd**
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [ʿūd,]*

ʿūd: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç.*

1. Yaḳup ʿ**ūd** oda cānı mānendi ʿ**ūd**
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [ʿūd,]*

ʿūd: *Ağaç, odun; öd ağacı; Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç; bu ağaçtan yapılan ve Doğu müziğinde çok kullanılan bir tür çalgı aleti.*

1. Yaḳup ʿ**ūd** oda cānı mānendi ʿ**ūd**
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [ʿūd,]*

ʿūd: *Ağaç, odun; öd ağacı; Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç; bu ağaçtan yapılan ve Doğu müziğinde çok kullanılan bir tür çalgı aleti.*

1. Yaḳup ʿ**ūd** oda cānı mānendi ʿ**ūd**
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [ʿūd,]*

ʿūd: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç.*

1. Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿ**ūd**
   Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [ʿūd,]

ʿūd: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç.*

1. Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿ**ūd**
   Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [ʿūd,]

ʿūd: *Türk müziğinde kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz, ud.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿ**ūd**
   Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [ʿūd,]*

ʿūd: *Türk müziğinde kullanılan beşi çift, biri tek olmak üzere on bir telli, mızrapla çalınan bir saz, ud.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿ**ūd**
   Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [ʿūd,]*

ʿūd: *Ağaç, odun; öd ağacı; Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç; bu ağaçtan yapılan ve Doğu müziğinde çok kullanılan bir tür çalgı aleti.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
   Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿ**ūd-ı** ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [ʿūd-ı, --ı]*

ʿūd: *Ağaç, odun; öd ağacı; Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç; bu ağaçtan yapılan ve Doğu müziğinde çok kullanılan bir tür çalgı aleti.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
   Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿ**ūd-ı** ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 54). [ʿūd-ı, --ı]*

ʿūd u şimşād: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç ve şimşad ağacı.*

1. Dıraḫtı ḳamu serv-i āzād idi
   Ṣanavber idi ʿ**ūd u şimşād** idi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 84). [ʿūd u şimşād,]*

ʿūd-ı dil-keş: *Gönül alan ud-çalgı aleti.*

1. Kebāb ola nuḳl ola āteş ola
   Ruḫ-ı mehveş ü ʿ**ūd-ı dil-keş** ola *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 12). [ʿūd-ı dil-keş,]*

ʿūd-ı huşk: *Kuru ağaç.*

1. Ṭabaḳlar ṭolu içi kāfūr u müşg
   Daḫı ʿanber ü ġāliye ʿ**ūd-ı ḫuşk** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 152). [ʿūd-ı ḫuşk,]*

ʿudūl: *Yoldan çıkma.*

1. Gerekmez bu ilhām-ı Ḫaḳdan ʿ**udūl**
   Göñül levḥine eylemişdür nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 81). [ʿudūl,]*

ufuḳ: *Gök kenarı, gök ile yerin birleşmiş gibi göründüğü yer.*

1. Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
   Ufuḳdan virür tīre günden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [ufuḳdan, -dan]*

ufuk: *Gök kenarı, gök ile yerin birleşmiş gibi göründüğü yer.*

1. Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
   Ufuḳdan virür tīre günden nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [ufuḳdan, -dan]*

ufūl ola: *Batmak, gözden kaybolmak, görünmez olmak.*

1. Şu eşyāya kim ola ṭārī ufūl
   Ḫudālıġa ʿaḳl itmez anı ḳabūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 241). [ufūl ola, -a]*

uġra: *Maruz kalmak.*

1. Niçe rencden rence **uġrayalum**
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [uġrayalum, -y, -a, -lum]*

uġra: *Maruz kalmak.*

1. Niçe rencden rence **uġrayalum**
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 965). [uġrayalum, -y, -a, -lum]*

uġra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. || Karşılaşmak, maruz kalmak.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
   Ne mümkin ki **uġraya** yaḳın bir er *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [uġraya, -ya]*

uġra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. || Karşılaşmak, maruz kalmak.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
   Ne mümkin ki **uġraya** yaḳın bir er *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [uġraya, -ya]*

uġra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. || Karşılaşmak, maruz kalmak.*

1. Ne şehre ki **uġraya** ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳup yüz süre añа pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 397). [uġraya, -ya]*

uġra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. || Karşılaşmak, maruz kalmak.*

1. Ne şehre ki **uġraya** ṣāḥib-ḳırān
   Çıḳup yüz süre añа pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 397). [uġraya, -ya]*

uġra-: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

1. ʿAceb miḥnete **uġradum** ben faḳīr
   Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [uġradum, -du, -m]

uğra-: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

1. ʿAceb miḥnete **uġradum** ben faḳīr
   Gidüp siz ben olsam gerekdür ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 273). [uġradum, -du, -m]

uğra: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek.*

1. Gerek olıcak yine keştī ider
   Nice baḥre **uġrarsa** eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 292). [uġrarsa, -r, -sa]*

uğra: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek.*

1. Gerek olıcak yine keştī ider
   Nice baḥre **uġrarsa** eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 292). [uġrarsa, -r, -sa]*

uğra-: *Maruz kalmak, duçar olmak.*

1. Çe ger sīnesi yāy māhī miṣāl
   İder līk **uġraduġın** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 64). [uġraduġın, -duġ, -ın]*

uğra-: *Maruz kalmak, duçar olmak.*

1. Çe ger sīnesi yāy māhī miṣāl
   İder līk **uġraduġın** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 64). [uġraduġın, -duġ, -ın]*

uğurluk: *Uğur getirdiğine inanılan şey.*

1. İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
   Ki **uğurluġa** tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 196). [uġurluġa, -a]*

uğurluk: *Uğur getirdiğine inanılan şey.*

1. İder şol ʿaṭāyı şeh-i şarḳ u ġarb
   Ki **uğurluġa** tevbe eyler ʿArab *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 196). [uġurluġa, -a]*

uhuvvet: *Kardeşlik, dostluk.*

1. Bi-ḥamdillah oldı **uḫuvvet** tamām
   Arañuzda siz saġ ü anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 819). [uḫuvvet,]*

uhuvvet: *Kardeşlik, dostluk.*

1. Bi-ḥamdillah oldı **uḫuvvet** tamām
   Arañuzda siz saġ ü anlar selām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 819). [uḫuvvet,]*

uhuvvet: *Kardeşlik, dostluk.*

1. Naṣīb olur ise eger ittiḥād
   Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [uḫuvvet,]

uhuvvet: *Kardeşlik, dostluk.*

1. Naṣīb olur ise eger ittiḥād
   Uḫuvvet ola ol-durur ḥod murād
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 838). [uḫuvvet,]

uhvet: *Kardeşlik, kardeş.*

1. Hünerüñle **uḫvet** idelüm şehā
   Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [uḫvet,]*

uhvet: *Kardeşlik, kardeş.*

1. Hünerüñle **uḫvet** idelüm şehā
   Reʿāyā daḫı çekmesünler belā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 717). [uḫvet,]*

ʿukāb: *Kartal.*

1. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her **ʿuḳāb**
   Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 449). [ʿuḳāb,]*

ʿukāb: *Kartal.*

1. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her **ʿuḳāb**
   Ḳılıclar virür berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 449). [ʿuḳāb,]*

ʿukāb: *Kartal.*

1. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿ**uḳāb**
Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿ**uḳāb**
Ki ne yir göyinürdi ne āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 463). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı güneş tābına her cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 465). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı güneş tābına her cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 465). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
Ruḫı oldı vehm eyleyüp şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 191). [ʿuḳāb,]

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
Ruḫı oldı vehm eyleyüp şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 191). [ʿuḳāb,]

ʿ**ukāb:** *Kötülük yapmak.*

1. Şu deñlü ʿ**uḳāb** anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 293). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kötülük yapmak.*

1. Şu deñlü ʿ**uḳāb** anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı vü çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 293). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿ**Uḳābı** anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 62). [ʿuḳābı, -ı]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Kemānı ḳaçan nāvek-efşān olur
ʿ**Uḳābı** anuñ bāl-rīzān olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 62). [ʿuḳābı, -ı]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿ**uḳāb**
İnerler yire gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 231). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿ**uḳāb**
İnerler yire gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 231). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Aça ḫışm ile çünki ʿ**uḳāb** per
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Aça ḫışm ile çünki ʿ**uḳāb** per
Olur şeh-peri zāġa tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 299). [ʿuḳāb,]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿ**uḳābı** ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [ʿuḳābı, -ı]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Ki şemşīr ne döymez İsfendiyār
İder tīr ʿ**uḳābı** ʿAnḳā-şikār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 392). [ʿuḳābı, -ı]*

ʿ**ukāb:** *Kartal.*

1. Açup her biri bāl hem-çün ʿ**uḳāb**
Revān oldı deryāda mānend-i āb

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [ʿuḳāb,]

ʿukāb: *Kartal.*

1. Açup her biri bāl hem-çün ʿ**uḳāb**
Revān oldı deryāda mānend-i āb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 35). [ʿuḳāb,]

ʿukāb: *Kartal.*

1. O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
Ki yir yir oturmış ṭaş üzre ʿ**uḳāb**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 30). [ʿuḳāb,]

ʿukāb: *Kartal.*

1. İnüp çünki her pāresin bir ʿ**uḳāb**
Çıḳardı buyurdı şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 37). [ʿuḳāb,]*

ʿukāb: *Kartal.*

1. ʿUḳābı ḳovup etleri aldılar
Kamu döşürüben şehe geldiler *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 39). [ʿuḳābı, -ı]*

ʿukāb-ı mīġ: *Sis eziyeti, sis kartalı.*

1. Anı gördi Dārā daḫı çekdi tīġ
Havāda yine oldı ʿ**uḳāb-ı mīġ** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 206). [ʿuḳāb-ı mīġ,]*

ʿukbā: *Ahiret, öbür dünya.*

1. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
Naṣīb ola ʿ**uḳbāda** āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [ʿuḳbāda, -da]*

ʿukbā: *Ahiret, öbür dünya.*

1. ʿAzīz olasın durduġınca cihān
Naṣīb ola ʿ**uḳbāda** āḫır cinān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 244). [ʿuḳbāda, -da]*

uḳnūm: *Asıl, esas, temel.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḥaḳḳı ḳabūl
Añılmaya **uḳnūm** u nefs ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [uḳnūm, -m]

uknūm: *Asıl, esas, temel.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḥaḳḳı ḳabūl
Añılmaya **uḳnūm** u nefs ü ʿuḳūl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [uḳnūm, -m]

ʿukūl: *Akıllar,.*

1. Ne deñlü ki saʿy eyler ise fuḥūl
Anı bilmede ḳāṣır olur ʿ**uḳūl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 162). [ʿuḳūl,]*

ʿukūl: *Akıllar,.*

1. Ne deñlü ki saʿy eyler ise fuḥūl
Anı bilmede ḳāṣır olur ʿ**uḳūl** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 162). [ʿuḳūl,]*

ʿukūl: *Akıllar,.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḥaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿ**uḳūl**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [ʿuḳūl,]

ʿukūl: *Akıllar,.*

1. İde cümlesi dīn-i Ḥaḳḳı ḳabūl
Añılmaya uḳnūm u nefs ü ʿ**uḳūl**
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 272). [ʿuḳūl,]

ʿukūl: *Akıllar.*

1. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 171). [ʿuḳūli, -i]*

ʿukūl: *Akıllar.*

1. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 171). [ʿuḳūli, -i]*

ʿukūl: *Akıllar,.*

1. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿ**uḳūl**
   Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 173). [ʿuḳūl,]*

ʿuḳūl: *Akıllar,.*

1. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿ**uḳūl**
   Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 173). [ʿuḳūl,]*

ʿuḳūl: *Akıllar,.*

1. Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿ**uḳūl**
   Tefekkürde ḥayretden olur melūl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 121). [ʿuḳūl,]*

ʿuḳūl: *Akıllar,.*

1. Anuñ ẕātın itmez taʿaḳḳul ʿ**uḳūl**
   Tefekkürde ḥayretden olur melūl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 121). [ʿuḳūl,]*

ʿulḳ-i bīmār-zār: *Hasta-hastane ağıdı, yakınması.*

1. Üşürse niçe ʿ**ulḳ-i bīmār-zār**
   Üşer yimege küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 289). [ʿulḳ-i bīmār-zār,]*

ulu: *Büyük.*

1. Ol **ulular** olur çü bende-nüvāz
   N'ola luṭf idüp gelse ol ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 61). [ulular, -lar]*
2. Ulu işler itmek gerek **ulu** şāh
   Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 165). [ulu,]*
3. Ulu işler itmek gerek ulu şāh
   Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 165). [ulu,]*
4. Feżā ortasında bir **ulu** ḥiṣār
   Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 303). [ulu,]*
5. Görür anda hem bir **ulu** ejdehā
   Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 231). [ulu,]*
6. Ḫaṭā eylese ādem oġlı n'ola
   Velī ʿayb-cūluḳdur **ulu** ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 116). [ulu,]*
7. Ulular irişdürdügi yire tīr
   İrişdürmişem belki geçdim faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 101). [ulular, -lar]*

ulu: *Büyük, yüce.*

1. Ulu daʿvī itdüm eyā Müsteʿān
   Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 65). [ulu,]*
2. Olur sürda bir **ulu** ictimāʿ
   Ki Zühre çalup çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 569). [ulu,]*
3. Ne yüz **ulusun** ṣafder-i cān-sitān
   Olur çengi ḳullāb-ı pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 121). [ulusun, -sun]*
4. Ḫuṣūṣā ki ḫalṭ ola geh geh ġaraż
   Olur ked-ḫudālıḳ bir **ulu** maraż *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 636). [ulu,]*
5. Ṣaḳın çünki Ḳāḍı ola Kird-gār
   Ḳarınca olur eñ **ulu** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 58). [ulu,]*
6. Ulu şāh ḳılmasa ʿālī hüner
   Bu ẕāhirdür olmaz iñen muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 167). [ulu,]*
7. Gidüp bir **ulu** kūha irişdi şāh
   Ne ādem bulamaz peleng aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 11). [ulu,]*
8. Giderken görür bir muʿaẓẓam diyār
   İçinde anuñ bir **ulu** şehr var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 16). [ulu,]*
9. Gidüp sürʿat ile şeh-i baḥr ü ber
   İrer bir **ulu** baḥre ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 44). [ulu,]*
10. Gider bir niçe māh reh şehriyār
    Görinür ıraḳdan bir **ulu** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 372). [ulu,]*
11. Yaḳın yirde vardur iki **ulu** kūh
    Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 21). [ulu,]*

ulu: *Büyük, yüce, pek, çok.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc **ulu** ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [ulu,]*

ulu oġlı aṭvās: *Ulu'nun oğlu Atvas.*

1. Ulu oġlı Aṭvās ider ʿazm-i ceng
   Biner şīre ejder elinde neheng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 401). [ulu oġlı aṭvās,]*

ululuġ: *Büyüklük , yücelik.*

1. Şu kim olmaya sikke-ṣūret şehā
   Ola mı **ululuġa** hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 186). [ululuġa, -a]*

ululuġ: *Büyüklük , yücelik.*

1. Şu kim olmaya sikke-ṣūret şehā
Ola mı **ululuġa** hergiz sezā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 186). [ululuġa, -a]*

ululuk: *Büzürgî, kibriyâ.*

1. Olana **ululuḳ** Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez gözine ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1133). [ululuḳ,]*

ululuk: *Büzürgî, kibriyâ.*

1. Olana **ululuḳ** Ḫudādan ʿaṭā
Görinmez gözine ḳul itse ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1133). [ululuḳ,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilgiler.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿ**ulūm** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [ʿulūm,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilgiler.*

1. Degül ḫāli el-ḥamdülillāh Rūm
Kemāl ehli çoḳ muʿteberdür ʿ**ulūm** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 14). [ʿulūm,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilimler.*

1. ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi kim şāhdur *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 29). [ʿulūmıñ, -ıñ]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilimler.*

1. ʿUlūmıñ cemīʿinden āgāhdur
Kemāl ehlidür gerçi kim şāhdur *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 29). [ʿulūmıñ, -ıñ]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilgiler.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿ**ulūm**
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [ʿulūm,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilgiler.*

1. Kişiye şu deñlü gerekdür ʿ**ulūm**
Mesālikde maʿlūm ola rusūm *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 101). [ʿulūm,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilimler.*

1. ʿUlūma nihāyet yoḳ iy şehriyār
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [ʿulūma, -a]

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilimler.*

1. ʿUlūma nihāyet yoḳ iy şehriyār
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [ʿulūma, -a]

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilgiler.*

1. Muḳaddem ʿ**ulūm** üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 105). [ʿulūm,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilgiler.*

1. Muḳaddem ʿ**ulūm** üzre ʿilm-i beden
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 105). [ʿulūm,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilimler.*

1. ʿUlūma idüp kendüzin işti ʿāl
İderdüm şeb ü rūz kesb-i kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 51). [ʿulūma, -a]*

ʿ**ulvī:** *Yüksek, yüce.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿ**ulvī** ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 65). [ʿulvī,]

ʿ**ulvī:** *Yüksek, yüce.*

1. Tezerv-i ḫırāmende ʿ**ulvī** ḫırām
İdüp ṣayd şeh-bāzı pes buldı kām
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 65). [ʿulvī,]

umac: *Hedef etmek, nişangâh etmek.*

1. Ḫadengüme **umacdurur** ṣadr u nāf
Göresin sözüm rāst mı ya güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 359). [umacdurur, -durur]*

umac: *Hedef etmek, nişangâh etmek.*

1. Ḥadengüme **umacdurur** ṣadr u nāf
   Göresin sözüm rāst mı ya güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 359). [umacdurur, -durur]*

ʿumḳ: *Derinlik.*

1. Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
   Ne ḫod **ʿumḳına** irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 100). [ʿumḳına, -ı, -n, -a]*

ʿumḳ: *Derinlik.*

1. Ne ṭūl u ne ʿarżına vardur ḳıyās
   Ne ḫod **ʿumḳına** irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 100). [ʿumḳına, -ı, -n, -a]*

ʿumḳ: *Derinlik.*

1. Bilür **ʿumḳını** vü mesālikleri
   Muvāfıḳları vü mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 29). [ʿumḳını, -ı, -n, -ı]*

ʿumḳ: *Derinlik.*

1. Bilür **ʿumḳını** vü mesālikleri
   Muvāfıḳları vü mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 29). [ʿumḳını, -ı, -n, -ı]*

ʿummān-nişān: *Okyanustan bir nişan.*

1. İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
   Şerīf eylemiş baḥri **ʿUmmān-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [ʿummān-nişān,]*

ʿummān-nişān: *Okyanustan bir nişan.*

1. İdüp zeyn eṭrāfını gül-sitān
   Şerīf eylemiş baḥri **ʿUmmān-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 228). [ʿummān-nişān,]*

umūr: *İşler, hususlar, maddeler, şeyler.*

1. Umūra idüp cümlesi imtiṣāl
   Menāhīden eylediler iʿtizāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 149). [umūra, -a]*

ʿunnāb: *Bot. Hünnap. Kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde.*

1. İrer sīm himyānda sīm-āb olur
   Kızup rīze-i seng **ʿunnāb** olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 36). [ʿunnāb,]*

ʿunnāb: *Bot. Hünnap. Kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde.*

1. İrer sīm himyānda sīm-āb olur
   Kızup rīze-i seng **ʿunnāb** olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 36). [ʿunnāb,]*

unud-: *Unutmak.*

1. Gele andan ola ki bir şehriyār
   Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 472). [unudulmaya, -ul, -ma, -ya]*

unud-: *Unutmak.*

1. Gele andan ola ki bir şehriyār
   Unudulmaya nām-ı İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 472). [unudulmaya, -ul, -ma, -ya]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan **unutma** hemīn gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Bana fāyide eylemez sūz u āh
   Duʿādan **unutma** hemīn gāh gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 422). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
   Gele irciʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unutma ṣaḳın mebdeʾi geh şehā
Gele irciʿī diyü tā ki nidā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 239). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma ciger yaḳduġın āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 224). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
Unutma ciger yaḳduġın āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 224). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Ġıdāñ olduġınca senüñ gül-şeker
Unutma anı ki bulamaz ciger *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 226). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 347). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unutma anı rūz u şeb Ḫusrevā
Ki itdi seni ḫāk iken pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 347). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı ben
Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [unutmaḳ, -maḳ]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unutmaḳ ne mümkin ol iḥsānı ben
Bu sırrı ṣaḳın ṭuymasun merd ü zen *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 209). [unutmaḳ, -maḳ]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Gören kimse dāyim evinde mezār
Ölümin **unutmaz** eyā tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 68). [unutmaz, -maz]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Elestüñ güninde olan ʿahdi sen
Unutma ṣaḳın iy şeh-i büt-şiken *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 260). [unutma, -ma]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Zemīn āhen ola sipihr ola zer
Unutma ṣaḳın iy şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 152). [unutma, -ma]*

ur: *Vurmak.*

1. Dizer yine senge **urur** şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Dizer yine senge **urur** şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur Rūmiler pīle tīr-i ḫadeng
Kimi küşte olur pilüñ kimi leng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 247). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
   Ne cevşen şavar tīğını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur kīn ile ḫışma tīġ u teber
   Ne cevşen şavar tīğını ne siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 289). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Kime **ursa** bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
   İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [ursa, -sa]*

ur: *Vurmak.*

1. Kime **ursa** bir ḍarb-ı tīġ ol dilīr
   İki nīme eylerdi olursa sīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 391). [ursa, -sa]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ne fīle ki **urdıysa** gürz-i girān
   Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [urdıysa, -dı, -y, -sa]

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ne fīle ki **urdıysa** gürz-i girān
   Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 395). [urdıysa, -dı, -y, -sa]

ur: *Vurmak.*

1. Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
   İderdi kime **ursa** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 398). [ursa, -sa]*

ur: *Vurmak.*

1. Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
   İderdi kime **ursa** zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 398). [ursa, -sa]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ḳamu ḳudretin itmeyüben dirīġ
   Biri birine **urdılar** tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 426). [urdılar, -dı, -lar]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ḳamu ḳudretin itmeyüben dirīġ
   Biri birine **urdılar** tīr ü tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 426). [urdılar, -dı, -lar]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ura naʿra çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 649). [ura, -a]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ura naʿra çün şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Olur kūhda gürbe şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 649). [ura, -a]*

ur: *1. Hızla değmek, çarpmak. 2. bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.*

1. Gelüp baş **urup** elçi virdi selām
   Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [urup, -up]*

ur: *1. Hızla değmek, çarpmak. 2. bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.*

1. Gelüp baş **urup** elçi virdi selām
   Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [urup, -up]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Dönüp bir ḳılıç **urdı** ṣāḥib-ḳırān
   Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Dönüp bir ḳılıç **urdı** ṣāḥib-ḳırān
   Siper dutdı şemşīrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 411). [urdı, -dı]*

ur-: *Vurmak, yollamak, atmak.*

1. Çü dördünci gün ṣubḥ-dem **urdı** dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [urdı, -dı]

ur-: *Vurmak, yollamak, atmak.*

1. Çü dördünci gün ṣubḥ-dem **urdı** dem
İder ṣarf-ı maḳdūr ḫayl-i ʿAcem
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 549). [urdı, -dı]

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Kime gürz **ursa** şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [ursa, -sa]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Kime gürz **ursa** şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 651). [ursa, -sa]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Çeriyi yürütdi **urup** ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [urup, -up]

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Çeriyi yürütdi **urup** ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [urup, -up]

ur: *Vurmak.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ **urur** şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. ʿAlemdāra bir tīġ **urur** şehriyār
Muḥarrif kesüp rāyeti ḫāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 313). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Aṣup şol ḳadar **urdular** seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [urdular, -du, -lar]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Aṣup şol ḳadar **urdular** seng ü tīr
Ki ġalbīr idüp eylediler ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 485). [urdular, -du, -lar]*

ur: *Vurmak.*

1. Gel iy muṭrib **ur** sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [ur,]*

ur: *Vurmak.*

1. Gel iy muṭrib **ur** sūz ile çenge çeng
Dili devr-i nā-sāz-kār itdi teng *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 503). [ur,]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz **ursa** ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [ursa, -sa]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Gezer ceng içinde çü tünd ejdehā
İder Ḳāfa gürz **ursa** ḍarbı hebā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 204). [ursa, -sa]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
Şehüñ **urdı** pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Birisi çeküp ḫançer-i tāb-nāk
Şehüñ **urdı** pehlūsını itdi çāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 330). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Birisi daḫı **urdı** bir zaḫm-ı tīġ
Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 331). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Birisi daḫı **urdı** bir zaḫm-ı tīġ
   Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 331). [urdı, -dı]*

ur: *Süzülmek, seyahat etme.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
   Kimi raḳṣ **urur** çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [urur, -ur]*

ur: *Süzülmek, seyahat etme.*

1. Ṭururlar dutuban çü ḫūbān ṣaf
   Kimi raḳṣ **urur** çalar kimi def *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 172). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Zemistān **urur** Zāl-i devrāna ḳayd
   Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Zemistān **urur** Zāl-i devrāna ḳayd
   Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [urur, -ur]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Degül meh felek ṣadrına **urdı** key
   Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Degül meh felek ṣadrına **urdı** key
   Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 91). [urdı, -dı]*

ur-: *Vurmak; açmak; nakşetmek.*

1. Dolup dilleri āh u nāleyle ney
   Ciger çāk idüp cāna **ururdı** key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [ururdı, -ur, -dı]*

ur-: *Vurmak; açmak; nakşetmek.*

1. Dolup dilleri āh u nāleyle ney
   Ciger çāk idüp cāna **ururdı** key *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 64). [ururdı, -ur, -dı]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Zemīne **ura** ḫışm ile pençe ger
   İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [ura, -a]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Zemīne **ura** ḫışm ile pençe ger
   İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [ura, -a]*

ur: *Vurmak, çarpmak.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide **urmaḳ** gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [urmaḳ, -maḳ]*

ur: *Vurmak, çarpmak.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide **urmaḳ** gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 384). [urmaḳ, -maḳ]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Diz **urup** ḳurar bir kemān-ı būs-vār
   Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Diz **urup** ḳurar bir kemān-ı būs-vār
   Ṣalar anı ḳurbānına şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 633). [urup, -up]*

ur: *Koymak.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
   Zemīn gāvına dāyim **urmaḳda** laḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [urmaḳda, -maḳ, -da]*

ur: *Koymak.*

1. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
   Zemīn gāvına dāyim **urmaḳda** laḫt

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [urmaḳda, -maḳ, -da]

ur: *Saplamak, vurmak.*

1. Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz **urmadan** ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [urmadan, -ma, -dan]

ur: *Saplamak, vurmak.*

1. Olur zümresi kim görür ise çāk
Henüz **urmadan** ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 726). [urmadan, -ma, -dan]

ur: *Vurmak.*

1. Urur aña bir tīġ ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur aña bir tīġ ol nām-dār
İder atı ile ikisini çār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 879). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 978). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup yaralu itmiş ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 978). [urup, -up]*

ur: *Vurmak.*

1. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
Sinānın **urur** remḥ ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Ḫavāle ider Berhemen çün sinān
Sinānın **urur** remḥ ile pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 994). [urur, -ur]*

ur: *T. Vurmak.*

1. Biri birisīne **uruban** ḫadeng
İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [uruban, -uban]*

ur: *T. Vurmak.*

1. Biri birisīne **uruban** ḫadeng
İder tīr-i cengin iki şīr-ceng *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1025). [uruban, -uban]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
Zirihden revān itdi ḳan hem-çü ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1087). [urup, -up]

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
Zirihden revān itdi ḳan hem-çü ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1087). [urup, -up]

ur: *Vurmak, değmek.*

1. Kime kīne ḳılsa idi ḫışm-nāk
Daḫı **urmadın** olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1104). [urmadın, -ma, -dın]*

ur: *Vurmak, değmek.*

1. Kime kīne ḳılsa idi ḫışm-nāk
Daḫı **urmadın** olur idi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1104). [urmadın, -ma, -dın]*

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur şāne sünbül ṣaçına ṣabā
Muʿaṭṭar olur pes dimāġ-ı havā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 49). [urur, -ur]*

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur şāne sünbül ṣaçına ṣabā
Muʿaṭṭar olur pes dimāġ-ı havā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 49). [urur, -ur]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña **urma** teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [urma, -ma]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

1. Başuña belā alma iy tāc-ver
Elüñle ayaġuña **urma** teber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 320). [urma, -ma]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ **urdı** dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 819). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Çü ṣūr-ı Sirāfīl būḳ **urdı** dem
Başın ḳaldırur işidüben ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 819). [urdı, -dı]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

1. Urar sīnesine anuñ bir sinān
Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 863). [urar, -ar]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

1. Urar sīnesine anuñ bir sinān
Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 863). [urar, -ar]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Dönüp **urdı** bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [urdı, -dı]*

ur-: *T. Vurmak.*

1. Dönüp **urdı** bir gürz aña pehlevān
Olur maġzı ḳan ile anuñ revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 871). [urdı, -dı]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

1. Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 913). [urar, -ar]*

ur-: *Vurmak, yaralamak.*

1. Urar şöyle ḫışm ile gürz-i girān
Elinde siperden görinmez nişān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 913). [urar, -ar]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Temāşā ider ḫalḳ iki pīl-i mest
Ḳoyup baş başa **urdılar** deste dest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 934). [urdılar, -dı, -lar]

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Temāşā ider ḫalḳ iki pīl-i mest
Ḳoyup baş başa **urdılar** deste dest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 934). [urdılar, -dı, -lar]

ur: *Eyer vurmak, eyerlemek.*

1. Sen **ur** himmet atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [ur,]

ur: *Eyer vurmak, eyerlemek.*

1. Sen **ur** himmet atına merdāne zīn
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [ur,]

ur: *Vurmak, değmek.*

1. Yüz **urup** didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, değmek.*

1. Yüz **urup** didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [urup, -up]*

ur: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
Niçe **ura** tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [ura, -a]*

ur: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Ki tā ḫāliş eyleye ḳalbimi mey
Niçe **ura** tamġā-yı endūh Key *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 4). [ura, -a]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
Od **ura** ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [ura, -a]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Ele muṭrib al yine ʿışḳ ile ʿūd
Od **ura** ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 6). [ura, -a]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Getür bülbüle sāḳī el **ur** müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [ur,]*

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Getür bülbüle sāḳī el **ur** müle
Ki ben ḫāmuşı döndüre bülbüle *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 189). [ur,]*

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur raḳṣ raḳḳāṣ-ı ʿanber-feşān
Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [urur, -ur]

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur raḳṣ raḳḳāṣ-ı ʿanber-feşān
Olur müşg-i çīnī ṣaçından demān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 63). [urur, -ur]

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [urur, -ur]

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur her biri çarḫ hem-çü sipihr
Elindeki defler meh-i bedr ü mihr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 67). [urur, -ur]

ur-: *T. Vurmak.*

1. Durup şāha yüz **urdı** Ḫāḳān-ı Çīn
Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 73). [urdı, -dı]

ur-: *T. Vurmak.*

1. Durup şāha yüz **urdı** Ḫāḳān-ı Çīn
Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 73). [urdı, -dı]

ur: *Vurmak.*

1. Urur aña bir tīġ-ı Hindī dilīr
Siper ḳarşu dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur aña bir tīġ-ı Hindī dilīr
Siper ḳarşu dutdı aña nerre-şīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 339). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 377). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Urup sīnesin itdi tīr ile çāk
Kesüp başın anı da itdi helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 377). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
Urup itdi atıyla zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 382). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
Urup itdi atıyla zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 382). [urup, -up]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur kebre bir tīġ ol pehlevān
Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 395). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur yire bir göze olsa tamām
Urur senge pür mey ola çünki cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 66). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur yire bir göze olsa tamām
Urur senge pür mey ola çünki cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 65). [urur, -ur]*

ur-: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Urur sedde seng üzre bünyād şāh
İder rūz u şeb saʿyi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 103). [urur, -ur]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Çün ol tāb ile çeşme cūşān olur
Düşüp mevc **uruban** ḫurūşān olur *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 98). [uruban, -uban]*

ur: *Bulutların hareketi (evr).*

1. Alup bir gez **urına** iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [urına, --ı, --na]*

ur: *Bulutların hareketi (evr).*

1. Alup bir gez **urına** iki ṭayr
Dilerler ide anuñ ile seyr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 289). [urına, --ı, --na]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Yine eyledi iki deryā sitīz
Biri birine **urdılar** tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 524). [urdılar, -dı, -lar]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥışārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 587). [urup, -up]*

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Urup kendüyi raḫş-ı gerdūn-miṣāl
Bozar ol ḥışārı ider pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 587). [urup, -up]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [urur, -ur]*

ur: *Vurmak.*

1. Urur ṣoñra bir gürz aña şīr-gīr
Meyānına dek eyler anı ḫamīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 437). [urur, -ur]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Yine eyledi iki deryā sitīz
Biri birine **urdılar** tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 524). [urdılar, -dı, -lar]*

ura: *Vurmak, çalmak.*

1. Terāzūsına **urayum** ben beni
Bileyüm beni de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 87). [urayum, -(y)um]*

ura: *Vurmak, çalmak.*

1. Terāzūsına **urayum** ben beni
   Bileyüm beni de bilürem anı *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 87). [urayum, -(y)um]*

ʿurūc ide: *Yukarı çıkmak, yükselmek.*

1. Güneş çünki eflāke ide ʿurūc
   İderler ḳamu ġāralardan ḫurūc *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 397). [ʿurūc ide, -e]*

ʿurūc itdi: *Yükselmek.*

1. ʿUrūc itdi deryā yüzine melek
   O fülk-i felek-ḳadr oldı felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 287). [ʿurūc itdi, -di]*

urum: *Rum.*

1. Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
   İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [urūm,]*

urum: *Rum.*

1. Urūm ile Rūs u Leh olsa hezār
   İder bir kişi çūb ile tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 229). [urūm,]*

ururdı: *Vurmak, değmek.*

1. Öñine eger gelse pīl-i demān
   Hemīn bir kez **ururdı** gürz-i girān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [ururdı,]

ururdı: *Vurmak, değmek.*

1. Öñine eger gelse pīl-i demān
   Hemīn bir kez **ururdı** gürz-i girān
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 138). [ururdı,]

ʿuryān: *Çıplak.*

1. Ciger sīnede tābe büryān olur
   Döner zengine kim ki ʿ**uryān** olur
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [ʿuryān,]

ʿuryān: *Çıplak.*

1. Ciger sīnede tābe büryān olur
   Döner zengine kim ki ʿ**uryān** olur
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [ʿuryān,]

uşanan: *Aşınan.*

1. Ḫavādiṯ ṭaşından **uşanan** sebū
   İçinde ḳala mı anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 341). [uşanan,]*

uşanan: *Aşınan.*

1. Ḫavādiṯ ṭaşından **uşanan** sebū
   İçinde ḳala mı anuñ hīç ṣu *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 341). [uşanan,]*

uslūb: *Davranış, durum.*

1. Ne **üslūb** ile ḥaşm eyler ḳıtāl
   Ne mekr ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [üslūb,]*

uslūb: *Davranış, durum.*

1. Ne **üslūb** ile ḥaşm eyler ḳıtāl
   Ne mekr ile aʿdā olur pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 105). [üslūb,]*

ʿutārid: *(Merkür).Bu gezegenin etkisi altında doğanlar anlayışlı, kavrayışlı, zeki, kurnaz olurlar.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḥayrān olur
   Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 75). [ʿuṭārid,]*

ʿutārid: *(Merkür).Bu gezegenin etkisi altında doğanlar anlayışlı, kavrayışlı, zeki, kurnaz olurlar.*

1. ʿUṭārid görüp anı ḥayrān olur
   Öñünde anuñ levḥa-gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 75). [ʿuṭārid,]*

uvak: *Ufak, küçük, kırıntı.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
   Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [uvaḳ,]*

uvak: *Ufak, küçük, kırıntı.*

1. Uvaḳ ḫalḳdur anlara ne şümār
Olurlar ḳılıc göricek tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 93). [uvaḳ,]*

uvan: *Ufalanmak.*

1. Dutar gürzini ḳarşu ol pehlevān
Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 878). [uvanur, -ur]*

uvan: *Ufalanmak.*

1. Dutar gürzini ḳarşu ol pehlevān
Uvanur o şemşīr-i āteş-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 878). [uvanur, -ur]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmemek, aldanmamak.*

1. ʿAdū sözine **uyma** ṣaḳın hemīn
Dilerseñ olasın belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 831). [uyma, -ma]*

uy: *Aynı şekilde hareket etmemek, aldanmamak.*

1. ʿAdū sözine **uyma** ṣaḳın hemīn
Dilerseñ olasın belādan emīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 831). [uyma, -ma]*

uyan: *Uyanmak.*

1. Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı ammā bu kez **uyanur** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [uyanur, -ur]*

uyan: *Uyanmak.*

1. Cihān şehlerin zīr-i desti ṣanur
Uyur daḫı ammā bu kez **uyanur** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [uyanur, -ur]*

uydur-: *Peşine düşürmek.*

1. Ne deñlü ki cüyende segler ki var
Bile **uydurur** ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 128). [uydurur, -ur]*

uydur-: *Peşine düşürmek.*

1. Ne deñlü ki cüyende segler ki var
Bile **uydurur** ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 128). [uydurur, -ur]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 12). [uyumışdı, -mış, -dı]*

uyu: *Uyku durumunda olma. II Bir şeyden habersiz / gaflet halinde olma.*

1. Yatup **uyuma** oluban bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 241). [uyuma, -ma]*

uyu: *Uyku durumunda olma. II Bir şeyden habersiz / gaflet halinde olma.*

1. Yatup **uyuma** oluban bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 241). [uyuma, -ma]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. ʿAbeṣ dimedi bu kelāmı diyen
Şeh **uyusa** bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 168). [uyusa, -sa]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. ʿAbeṣ dimedi bu kelāmı diyen
Şeh **uyusa** bīdār olur fiten *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 168). [uyusa, -sa]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 151). [uyuya, -y, -a]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 151). [uyuya, -y, -a]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. Hemīn şeb-pere idi perrān olān
Uyumışdı āsūde olup cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 12). [uyumışdı, -mış, -dı]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. İder ol gice ḫalḳa iḥsān şāh
Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 550). [uyumaz, -maz]*

uyu: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. İder ol gice ḫalḳa iḥsān şāh
Uyumaz seḥer geh irince sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 550). [uyumaz, -maz]*

uyu: *Gaflet içinde olmak, bilmemek.*

1. Cihān şehlerin zīr-i desti şanur
Uyur daḫı ammā bu kez uyanur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [uyur, -r]

uyu: *Gaflet içinde olmak, bilmemek.*

1. Cihān şehlerin zīr-i desti şanur
Uyur daḫı ammā bu kez uyanur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 504). [uyur, -r]

uyu: *Uyku durumunda olmak.*

1. Eḳālīm-i sebʿī dutalum tamām
Bize yatmaḳ **uyumaḳ** olsun ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 188). [uyumaḳ, -maḳ]

uyu: *Uyku durumunda olmak.*

1. Eḳālīm-i sebʿī dutalum tamām
Bize yatmaḳ **uyumaḳ** olsun ḥarām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 188). [uyumaḳ, -maḳ]

ʿuyūb: *Ayıplar, kusurlar.*

1. Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
Ḫased ehli bula meger kim ʿ**uyūb**
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 74). [ʿuyūb,]

uzad: *Uzatmak.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [uzadup, -up]*

uzad: *Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek.*

1. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [uzadup, -up]

uzad: *Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek.*

1. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur ḫalḳ nār üzre lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 95). [uzadup, -up]

uzad: *Uzatmak.*

1. Uzadup elin tīġa her pīl-i mest
Niçe fārisüñ ḳadrin eylerdi pest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 367). [uzadup, -up]*

uzan: *Uzanma 2) meyletme, yönelme.*

1. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
Uzanmışdı emʿā ṣan evtār idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [uzanmışdı, -mış, -dı]*

uzan: *Uzanma 2) meyletme, yönelme.*

1. O meydān-ı ḳānūn-ı kirdār idi
Uzanmışdı emʿā ṣan evtār idi *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 252). [uzanmışdı, -mış, -dı]*

uzan: *Uzanmak.*

1. Uzanup gün olmışdı mānend-i sāl
Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 69). [uzanup, -up]*

uzan: *Uzanmak.*

1. Uzanup gün olmışdı mānend-i sāl
Hemīn nīme-i sāl vaḳt-i zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 69). [uzanup, -up]*

uzan: *Uzanmak.*

1. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
Vefāt idicek sen **uzanur** zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 20). [uzanur, -ur]*

uzan: *Uzanmak.*

1. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
Vefāt idicek sen **uzanur** zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 20). [uzanur, -ur]*

uzat: *Bir şeyi vermek için birine yöneltmek. Eli bir yere yöneltmek.*

1. Uzatdı elin merḥabāya sinān
Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 359). [uzatdı, -dı]*

uzat: *Bir şeyi vermek için birine yöneltmek. Eli bir yere yöneltmek.*

1. Uzatdı elin merḥabāya sinān
Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 359). [uzatdı, -dı]*

uzat: *Bir şeyi vermek için birine yöneltmek.*

1. Olur ḥalḳa çün mār yatsa faḳīr
Ayaġın **uzatmaz** meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [uzatmaz, -maz]

uzat: *Bir şeyi vermek için birine yöneltmek.*

1. Olur ḥalḳa çün mār yatsa faḳīr
Ayaġın **uzatmaz** meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 128). [uzatmaz, -maz]

ʿ**uzūb:** *Suyun saflığı ve tatlılığı.*

1. Girüp ḫāmeye ʿayna eyler ġurūb
Nice ʿayn mānend-i kevs̱er ʿ**uẕūb**
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 94). [ʿuẕūb,]

uzunlıḳ: *Uzunluk.*

1. Uzunlıḳda olur sütūn-ı felek
Ṭırāz eylemiş aña bālin melek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 651). [uzunlıḳda, -dan]*

uzunlıḳ: *Uzunluk.*

1. Uzunlıḳda olur sütūn-ı felek
Ṭırāz eylemiş aña bālin melek *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 651). [uzunlıḳda, -dan]*

ʿ**użv-ı şerīf:** *Şerefli organ (Kalp vb.).*

1. İden ḫılṭ-ı insānı ʿ**użv-ı şerīf**
Keş̱īf iken iden türābı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 333). [ʿużv-ı şerīf,]*

üç: *Sayı; üç.*

1. Üçüncisi ʿOs̱mān ol ehl-i ḥayā
Ki hem-rāz idindi anı Muṣṭafā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 11). [üçüncisi, -ünci, -si]*

üç: *Sayı sıfatı, üç.*

1. İdüp **üç** gün **üç** gice ġāyetde ceng
İki ḫayl ḳılmadı bir dem direng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 547). [üç,]*

üç: *Sayı sıfatı, üç.*

1. Çü devr itdi **üç** kerre laʿlīn cām
Olur şehlerüñ ʿārızı lāle-fām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 523). [üç,]*

üç: *İkiden sonra, dörtten önce gelen sayının adı.*

1. Dutup aġzı ile **üçi** daḫı berk
Gidüp eylediler o vādīyi terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 293). [üçi, -i]*

üç: *Sayı sıfatı, üç.*

1. Bilürsin bu meşhūrdur Ḫusrevā
Ki **üç** kişiye raḥmet itmez Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 148). [üç,]

üç: *Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.*

1. Üçün daḫı yaz ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 167). [üçün, -üñ]*

üç: *Sayı sıfatı, üç.*

1. Aña oldı şākird **üç** üstād-ı fen
Biri Cāmi Ḫusrev biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 171). [üç,]*

üç: *İkiden sonra, dörtten önce gelen sayının adı.*

1. Ziyāde seven bekler **üç** gün mezār
Çün **üç** gün geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 225). [üç,]

üç: *İkiden sonra, dörtten önce gelen sayının adı.*

1. Bu efsāneyi yazdı üç pehlevān
Üçi daḫı devrinde ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 60). [üçi, -i]*

üç: *İkiden sonra, dörtten önce gelen sayının adı.*

1. Çü ben muḳtedīyem **üçi** muḳtedā
Disem kelbühüm rābiʿühüm n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 63). [üçi, -i]

üç: *Sayı sıfatı, üç.*

1. Üçinüñ kitābından oldı bu ḫūb
Ḫased ehli bula meger kim ʿuyūb
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 73). [üçinüñ, -i, -nüñ]

üç: *İkiden sonra gelen sayının adı.*

1. Yoḳ **üçünde** bunda bulunan ḫayāl
Ḳo taʿbīri elfāzı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 77). [üçünde, -ü, -n, -de]*

üç: *Sayı sıfatı, üç.*

1. Ol **üç** server ile olup pençe-gīr
Nice eyledüm māʿadāsın ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 97). [üç,]*

üç biñ: *Üç bin.*

1. Ol **üç biñ** cihān-gīr ile nīk-nām
İder ceng tā kim irişince şām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 255). [üç biñ,]*

üç biñ: *Üç bin; 3000 sayısı.*

1. Görüp cūşına oldı defʿi süvār
Bile bindi **üç biñ** yel-i nām-dār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 238). [üç biñ,]*

üftāde: *Düşkün, zavallı.*

1. Baña anıñ içün virildi serīr
Ki **üftādelere** olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 296). [üftādelere, -ler, -e]*

üftāde: *Düşkün, zavallı.*

1. Baña anıñ içün virildi serīr
   Ki **üftādelere** olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 296). [üftādelere, -ler, -e]*

üftāde: *Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.*

1. Ben ol murġam **üftāde** bī-bāl ü per
   Hümādur velī sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 45). [üftāde,]*

üftāde: *Düşkün, zavallı ‖ âşık.*

1. O ṣāḥib-ḳırāna hezār āferīn
   Ki **üftādeye** raḥm ide rūz-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1142). [üftādeye, -y, -e]*

üftāde: *Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.*

1. Toḳunmaz çü **üftāde** olana tīr
   Nedür sicn ü zencīre olan esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1143). [üftāde,]*

üftāde-gān: *Düşkünler || Aşıklar.*

1. Behiştī imām-ı firistāde-gān
   Şefāʿat-geri cümle **üftāde-gān** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 38). [üftāde-gān,]*

üleşdür-: *Paylaştırmak.*

1. Anı büt idinmişdi Dārā-yı şūm
   Üleşdürdi ḫalḳına Dārā-yı Rūm
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 488). [üleşdürdi, -di]

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
   Ḳamu ümmete şefḳatüñdür **ümīd**
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 48). [ümīd,]
2. Velī çünki var ḫıdmetinde şeref
   Ümīdüm bu olmaya saʿyüm telef
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 80). [ümīdüm, -üm]
3. Anuñ ṭarzına ben de yazdum kitāb
   Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 92). [ümīdüm, -üm]
4. Ümīdüm bu kim Fūr-ı āteş-perest
   Bula şāh-ı Rūmuñ elinde şikest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 337). [ümīdüm, -üm]*
5. Bilürem ki şehdür o bāz-ı sepīd
   Ümīdüm bu kim olmayam nā-ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 356). [ümīdüm, -üm]
6. Sizi Ḫaḳḳa ışmarladum ben faḳīr
   Ümīdüm bu nuṣret vire ol Naṣīr
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 532). [ümīdüm, -üm]

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

1. Ümīdüm bu iy luṭfı bī-ḥad İlāh
   Çü benden tehī ḳala bu bār-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 83). [ümīdüm, -ü, -m]*
2. Bilürem günāh işledüm bī-ḥisāb
   Ümīdüm bu faẕluñ ide feṭḥ-i bāb
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 78). [ümīdüm, -ü, -m]
3. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
   Ki biñ cān ile ümmet olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 39). [ümīdüm, -ü, -m]*

ümīd itme: *Ummak, bir şeyin olmasını beklemek.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan vefā
   Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 103). [ümīd itme, -me]
2. Çün olduñ bu sinde iñen mū-sepīd
   Emelden geçüp itme çoḳ çoḳ ümīd
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 176). [ümīd itme, -me]

ümīd ol ki: *Ümitli ol ki.*

1. Birimüz ḳalınca ḳılalum ḳıtāl
   Ümīd ol ki nuṣret vire Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 88). [ümīd ol ki,]

ümmet: *Bir peygambere inanan topluluk.*

1. Egerçi ki **ümmet** ider kār-ı zişt
   Olur menzili āḫır ammā behişt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 54). [ümmet,]*
2. Livāsı ḳamu ümmetine penāh
   Günāh **ümmeti** işler ol ʿöẕr-ḫᵛāh
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 53). [ümmeti, -i]
3. Livāsı ḳamu **ümmetine** penāh
   Günāh ümmeti işler ol ʿöẕr-ḫᵛāh
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 52). [ümmetine, -i, -n, -e]

4. Saña **ümmetem** iy Rasūl-i Ḫudā
Baña şāhid olsun zemīn ü semā *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 41). [ümmetem, -em]*

ümmet: *Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.*

1. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
Benüm gibi **ümmetde** yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 50). [ümmetde, -de]*

ümmet: *Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tabi olanların meydana getirdiği topluluk.*

1. Ümīdüm bu ide şefāʿat saña
Ki biñ cān ile **ümmet** olduñ aña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 40). [ümmet,]*
2. Seni görmeden **ümmet** oldum saña
Teraḥḥum idüp ḳıl şefāʿat baña *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 43). [ümmet,]*

ümmete: *Hz. Muhammed bağlamında Hz. Muhammed'e inanarak,O'nun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu **ümmete** şefḳatüñdür ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 48). [ümmete,]*

ümmete: *Hz. Muhammed bağlamında Hz. Muhammed'e inanarak,O'nun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü.*

1. Eyā ḳufl-i kenz-i İlāha kilīd
Ḳamu **ümmete** şefḳatüñdür ümīd *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 48). [ümmete,]*

ümmetüñ: *Kendilerine peygamber gönderilen topluluk; Hz. Muhammed'e inanan kişiler.*

1. Ḳamu **ümmetüñ** deñlü itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [ümmetüñ,]*

ümmetüñ: *Kendilerine peygamber gönderilen topluluk; Hz. Muhammed'e inanan kişiler.*

1. Ḳamu **ümmetüñ** deñlü itdüm günāh
Benüm gibi ümmetde yoḳ rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 49). [ümmetüñ,]*

ün: *Ses.*

1. Ṭabıl-bāz **üniyle** idüp cemʿ genc
Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye renc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 293). [üniyle, -i, -(y)le]*

ünās: *İnsanlar, halk, herkes.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḫużūr
Gerekse **ünāş** ü gerekse ẕükūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [ünāş,]*

ʿüryān ider: *Soymak, çıplak bırakmak. II Kınından çıkarmak.*

1. Ṣoyup cāmeden anı **ʿüryān ider**
Teni gül-sitānını seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 665). [ʿüryān ider, -er]*

ʿüryān idem: *Soymak, çıplak bırakmak. II Kınından çıkarmak.*

1. İdem tīġ-ı Rūmīyi ʿüryān çü ben
Degül mūrçe fīl ile gergeden *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 145). [ʿüryān idem, -em]*

ʿüryān olur: *Çıplak olmak.*

1. Güneş ol ḥarāretle **ʿüryān olur**
Melāyik çü güncişk büryān olur *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 19). [ʿüryān olur, -ur]*

üş-: *Üşüşmek, toplanmak.*

1. .....Üşüp Rūmīnüñ birisine hezār
Sehil ḳaldı kim olalar tār-mār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 285). [.....üşüp, --üp]*

üş: *Üşüşmek, etrafında toplanmak, çevrelemek; yoğun ilgi göstermek.*

1. İdüp hinduvāneyi çāk āfītāb
Nice **üşse** çākine mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 262). [üşse, -se]*

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 264). [üşer, -er]*

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer yaralu başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 264). [üşer, -er]*

üş: *Başına üşüşmek bağlamında.*

1. Üşürse niçe ʿulķ-i bīmār-zār
Üşer yimege küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [üşer, -er]*

üş: *Başına üşüşmek bağlamında.*

1. Üşürse niçe ʿulķ-i bīmār-zār
Üşer yimege küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [üşer, -er]*

üş: *Başına üşüşmek bağlamında.*

1. Olur şaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer başına ḫalķ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 48). [üşer, -er]*

üş: *Başına üşüşmek bağlamında.*

1. Olur şaʿbede-bāz raḫşende nār
Üşer başına ḫalķ hengāme-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 48). [üşer, -er]*

üş: *Başına üşüşmek bağlamında.*

1. Muʿazzez olur nūr mānendi nār
Üşer üstine ḫalķ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 94). [üşer, -er]*

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
Çü pervāne gerdine **üşdi** melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [üşdi, -di]*

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. İdüp ebri fānūs şemʿ-i felek
Çü pervāne gerdine **üşdi** melek *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 114). [üşdi, -di]*

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. Çalar çengde Zühre bir resme seyr
Melāyik **üşer** meclise hem-çü ṭayr
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 58). [üşer, -er]

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. Toyup laḥm-ı ḳurbāna vaḥş u ṭuyūr
Nevāle götürdi **üşüp** mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 182). [üşüp, -üp]*

üş: *Toplanıvermek, üşüşmek.*

1. Üşüp yirler ölse ḳaçan biri fevt
Dügündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 53). [üşüp, -üp]*

üsārā: *Esirler.*

1. Ḳamusı bu ʿahd ile dilşād olur
Üsārā idi ṣanki āzād olur *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 346). [üsārā,]*

üst: *Üzerine.*

1. Geyer **üstine** cevşen-i zer-nigār
Felek gibi yidi ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 47). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Geyer begter **üstine** āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Geyer begter **üstine** āhen-külāh
Ki tāc ala āhen külāhıyla şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 63). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Buyurdı ḳamu leşkeri bī-dirīġ
Şehin-şāh **üstine** hem çekdi tīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 422). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm **üstine** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 866). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm **üstine** iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 866). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl **üstine** taḫt u kös
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Üzerine.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl **üstine** taḫt u kös
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 898). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Üzerine.*

1. Açar **üstine** bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı virmiye tā kim elem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 149). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Yaġar ḫalḳuñ **üstine** bārān-ı tīr
Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 229). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Yaġar ḫalḳuñ **üstine** bārān-ı tīr
Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 229). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. İdüp küşte **üstinde** kerkes mekān
Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [üstinde, -in, -de]*

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. İdüp küşte **üstinde** kerkes mekān
Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 291). [üstinde, -in, -de]*

üst: *Üzerine.*

1. Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar **üstine** murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Anuñ her menārı sütūn-ı felek
Ḳonar **üstine** murġ gibi melek *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 206). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Muʿazzez olur nūr mānendi nār
Üşer **üstine** ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 94). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Muʿazzez olur nūr mānendi nār
Üşer **üstine** ḫalḳ pervāne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 94). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üstüne, üzerine.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi **üstime** Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [üstime, -i, -m, -e]*

üst: *Üstüne, üzerine.*

1. Bilürsiz ki bende yoġ iñen günāh
Çeküp geldi **üstime** Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 122). [üstime, -i, -m, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Çeküp **üstine** şarḳī ġarbī sipāh
Gözine idem Hind u Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 293). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Üzerine.*

1. Çeküp **üstine** şarḳī ġarbī sipāh
Gözine idem Hind u Sindi siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 293). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. Oturur idi başum **üstinde** bāz
Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [üstinde, -in, -de]

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. Oturur idi başum **üstinde** bāz
Gelür duḫterem tā ki ol serv-i nāz
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 351). [üstinde, -in, -de]

üst: *Üzerine.*

1. Ḳurup fîller **üstine** taḫt-ı ʿāc
Çıḳar **üstine** zîver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ḳurup fîller **üstine** taḫt-ı ʿāc
Çıḳar **üstine** zîver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 57). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ḳurup fîller **üstine** taḫt-ı ʿāc
Çıḳar **üstine** zîver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 58). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ḳurup fîller **üstine** taḫt-ı ʿāc
Çıḳar **üstine** zîver-i taḫt u tāc *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 58). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ṭutuldı şeh **üstine** çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ṭutuldı şeh **üstine** çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler yüridi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 61). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Zirih **üstine** cevşen-i pür-nigār
Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 609). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Zirih **üstine** cevşen-i pür-nigār
Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 609). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ḳurulmışdı fîl üzre zerrîn-taḫt
Çıḳar **üstine** Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 752). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ḳurulmışdı fîl üzre zerrîn-taḫt
Çıḳar **üstine** Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 752). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Çeküp tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn
Cuvān-baḫtuñ **üstine** ṣaldı hayūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 876). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Üzerine.*

1. Çeküp tīġ-ı zehr-āb-ı sīm-āb-gūn
Cuvān-baḫtuñ **üstine** ṣaldı hayūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 876). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Üzerine.*

1. Eyer kaşına bergidüben kemend
Cuvān-baḫtuñ **üstine** sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 890). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Üzerine.*

1. Eyer kaşına bergidüben kemend
Cuvān-baḫtuñ **üstine** sürdi semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 890). [üstine, -i, -n, -e]

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. Şitābende altında pīl-i sütürg
Şitābān hem **üstinde** derrende gürg
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [üstinde, -in, -de]

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. Şitābende altında pīl-i sütürg
Şitābān hem **üstinde** derrende gürg
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 948). [üstinde, -in, -de]

üst: *Üzerine.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep zirih
Zirih **üstine** cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 294). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep zirih
Zirih **üstine** cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 294). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Turup bir ayaġınuñ **üstine** bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Turup bir ayaġınuñ **üstine** bāz
Çeküp ḫırḳaya baş iderdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 17). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ṭılısımla ḳor anı **üstine** şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Üzerine.*

1. Ṭılısımla ḳor anı **üstine** şāh
Ki bir kimsene dāyim ide nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 147). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. Binā olsa **üstinde** dutmaya mīl
Yanında degül mūr mānend-i pīl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 225). [üstinde, -in, -de]

üst: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, üzeri.*

1. Bir ay idüp **üstinden** anuñ güẕer
Dümine güciyle irer tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 235). [üstinden, -i, -n, -den]*

üst: *Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk. alt karşıtı.*

1. Niçe bir ki āzār iderdi ḥarīr
Yatup ḫāk **üstinde** bulmaz ḥaṣīr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 98). [üstinde, -in, -de]

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*

1. Güreşciler içer bu ʿādetde var
Başar ṣoñra **üstādını** dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 60). [üstādını, -ı, -n, -ı]*

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*

1. Güreşciler içer bu ʿādetde var
Başar ṣoñra **üstādını** dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 60). [üstādını, -ı, -n, -ı]*

üstād: *Hünerli üstâd.*

1. Şehüñ emri ile gelüp **üstād**
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [üstād,]*

üstād: *Hünerli üstâd.*

1. Şehüñ emri ile gelüp **üstād**
İder ḥāyıṭ-ı bāġdan bir güşād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 55). [üstād,]*

üstād: *Öğretici, öğretmen.*

1. Yiter itdüm **üstāduma** inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 59). [üstāduma, -um, -a]*

üstād: *Öğretici, öğretmen.*

1. Yiter itdüm **üstāduma** inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 59). [üstāduma, -um, -a]*

üstād: *Öğretici, öğretmen.*

1. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma **üstād** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 60). [üstād,]*

üstād: *Öğretici, öğretmen.*

1. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma **üstād** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 60). [üstād,]*

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*

1. Ḳoyup kāmil **üstādı** ol bī-naṣīb
Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [üstādı, -ı]*

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*

1. Ḳoyup kāmil **üstādı** ol bī-naṣīb
Olur kendü başına ol da ṭabīb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 61). [üstādı, -ı]*

üstād: *Hünerli üstâd.*

1. Tamām itdi ṣandūḳı çün **üstād**
Girer keştiye vāriş-i Key-ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 87). [üstād,]*

üstād-ı bārān u berf: *Yağmur ve karın üstadı.*

1. Yiter saña **üstād-ı bārān u berf**
Olur ictimāʿıyla deryā-yı jerf *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 245). [üstād-ı bārān u berf,]*

üstād-ı fen: *İlim/marifet hocası.*

1. Aña oldı şākird üç **üstād-ı fen**
Biri Cāmi Ḫusrev biri biri sen *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 171). [üstād-ı fen,]*

üstād-kār: *Maharetli, yetenekli.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse **üstād-kār**
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 51). [üstād-kār,]

üstād-kār: *Maharetli, yetenekli.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse **üstād-kār**
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 51). [üstād-kār,]

üstād-kār: *Maharetli, yetenekli.*

1. Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
Aça ġurfe vīrāne **üstād-kār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [üstād-kār,]*

üstād-kār: *Maharetli, yetenekli.*

1. Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
Aça ġurfe vīrāne **üstād-kār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [üstād-kār,]*

üstine: *Üzerine.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
Süre tā ki yine şeh **üstine** raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [üstine,]*

üstine: *Üzerine.*

1. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
Süre tā ki yine şeh **üstine** raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [üstine,]*

üstüḫʿān: *Kemik.*

1. Elinde ḳamunuñ birer **üstüḫʿān**
Nice **üstüḫʿān** tīz hem-çün sinān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 61). [üstüḫʿān,]
2. Elinde ḳamunuñ birer **üstüḫʿān**
Nice **üstüḫʿān** tīz hem-çün sinān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 62). [üstüḫʿān,]
3. İdüp **üstüḫʿāniyle** bağrını çāk
Niçe serveri eylediler helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 85). [üstüḫʿāniyle, -i, -y, -le]*
4. Ben ol şeh idüm diyemez **üstüḫʿān**
İnanmaz dise daḫı ḫalḳ-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 39). [üstüḫʿān,]*

üştür: *Deve.*

1. Gelür esterī **üştürī** bī-girān
   Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [üştürī, -i]*

üştür: *Deve.*

1. Gelür esterī **üştürī** bī-girān
   Ṭolu ester ü üştür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 481). [üştürī, -i]*

üştür: *Deve.*

1. Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
   Çü **üştür** kef-endāzu eyler ḫurūş
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 152). [üştür,]

üştür: *Deve.*

1. Biḥār eyleyüp nār-ı ʿışḳ ile cūş
   Çü **üştür** kef-endāzu eyler ḫurūş
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 152). [üştür,]

üstüvār: *Sağlam, kuvvetli, dayanaklı.*

1. Olup pāy-dār ü olup **üstüvār**
   Şükūhı ile buldı cümle ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 101). [üstüvār,]*
2. Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi vāsiʿ ü **üstüvār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [üstüvār,]*
3. Felek gibi sūrī çe ger **üstüvār**
   Bu s̱ābit velī anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 231). [üstüvār,]*
4. Ḳamu iʿtiḳādātlar şehriyār
   Ki sevgend ü ʿahdindedür **üstüvār** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 350). [üstüvār,]*

üstüvār olsa: *Kuvvetli, dayanıklı, sağlam olmak; güçlü ve sağlam bir bedene sahip olmak.*

1. Anuñ mihri dilde dutubdur ḳarār
   Felek gibi olsa gerek üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 364). [üstüvār olsa, -sa]*

üşü: *Soğuğun etkisini duymak, soğuktan etkilenmek.*

1. Ocaḳda ṭoñup mermer oldı remād
   Üşüyüp tek-u-pūya eylerdi bād *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 82). [üşüyüp, -y, -üp]*

üşür: *Üşüştürmek, musallat etmek.*

1. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
   Üşer yimege küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 289). [üşürse, -se]*

üşür: *Üşüştürmek, musallat etmek.*

1. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
   Üşer yimege küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 289). [üşürse, -se]*

üzeri: *Üzeri; üstü.*

1. Ḳurup Hind **üzerinde** ben taḫt-ı ʿāc
   Selāṭīnden alsam gerekdür ḫarāc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [üzerinde, -n, -de]

üzeri: *Üzeri; üstü.*

1. Ḳurup Hind **üzerinde** ben taḫt-ı ʿāc
   Selāṭīnden alsam gerekdür ḫarāc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 399). [üzerinde, -n, -de]

üzre: *Üzere.*

1. Geyüp pīrehen **üzre** evvel zirih
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [üzre,]*
2. Ḳuşandı geyim **üzre** zencīr-i zer
   Ki vaż'ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 49). [üzre,]*
3. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
   Yüridi ʿadū **üzre** ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 118). [üzre,]*
4. Başındaki ḳullāb lenger-miş̱āl
   Görinürdi kūh **üzre** gūyā hilāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 258). [üzre,]*
5. Şütür **üzre** rūyīn ḫumlar hemān
   Cibāl **üzre** teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 379). [üzre,]*
6. Şütür **üzre** rūyīn ḫumlar hemān
   Cibāl **üzre** teller idi bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 380). [üzre,]*
7. ʿUḳāb **üzre** gördi çü bāz-ı sepīd
   Ruḫı oldı vehm eyleyüp şenbelīd
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 191). [üzre,]
8. Yürütdi şeh-i Rūm **üzre** sipāh
   Ġubār itdi ʿālem yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 207). [üzre,]*

9. Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum **üzre** ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [üzre,]*
10. Uzadup ayaġın o da hem-çü ʿūd
Olur ḫalḳ nār **üzre** lerzān çü dūd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 96). [üzre,]
11. Havāda açarken çü Sīmurġ per
Benüm başum **üzre** gelicek iner
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 350). [üzre,]
12. Ṭurup yirlü yirine gitdi sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr **üzre** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 208). [üzre,]*
13. Elinde perī-peykerüñ cām-ı pür
Açılmış nihāl **üzre** şan lāledür *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 42). [üzre,]*
14. Yolı **üzre** her ḳanda maḫzen ki var
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [üzre,]*
15. Yüzüm **üzre** her maḳdemi kim başar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [üzre,]
16. İderler şu deñlü şeh **üzre** niṣār
Güherden görinmez olur tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 179). [üzre,]
17. Ḳuşandı geyim **üzre** pīrūze-ger
Girih-bend idüp ejdehā-veş kemer
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 615). [üzre,]
18. Ḳurulmışdı fīl **üzre** zerrīn-taḫt
Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [üzre,]*
19. Ṭunadan mekānına başınca pā
Zer **üzre** yürür şāh görmez hebā
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [üzre,]
20. Oluban dümi dāmenini keşān
Olur naṭʿ-ı Ḫıżr **üzre** ʿanber-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 12). [üzre,]
21. Ṭaʿām **üzre** idḫāl ḳılma ṭaʿām
Daḫı sīr iken terk eyle niyām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 353). [üzre,]*
22. Az iç az ye az it cimāʿı şehā
Ki dāyim ola ṣıḥḥat **üzre** ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 368). [üzre,]*
23. Muḳaddem ʿulūm **üzre** ʿilm-i beden
Şehā eyle tekmīline saʿy sen *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 105). [üzre,]*
24. Bunı fikr idüp eyler iken naẓar
Serīr **üzre** bir mūr gördi gezer *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 16). [üzre,]*
25. Dikilmişdi fülk **üzre** zerrīn ʿalem
ʿAlem āfītāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [üzre,]*
26. O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
Ki yir yir oturmış ṭaş **üzre** ʿuḳāb
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 30). [üzre,]
27. Urur sedde seng **üzre** bünyād şāh
İder rūz u şeb saʿyi cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 103). [üzre,]*
28. Varur bir yire kim zemīni yılan
Yılan **üzre** cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 200). [üzre,]*
29. Gelüp geçmede ḫalḳ āb-ı revān
Muḳarrer velī ḥāli **üzre** cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 84). [üzre,]*

üzre: *Üzere,üzerine.*

1. Olup minber-i şāḫ **üzre** ḫaṭīb
Oḳur ḫuṭbe ḫōş-ḫʷān olup ʿandelīb
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 103). [üzre,]

üzre: *Üstünde, üzerinde.*

1. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
Velī rūḥı ʿarş **üzre** cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 26). [üzre,]*
2. Olup levḥ-i sebz **üzre** meh zer-feşān
Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 5). [üzre,]*

üzre: *Üst, üstünde, üzerinde.*

1. İder şāḫ-ı ḳurb **üzre** çün āşiyān
Aradan gider perde-i cism ü cān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 119). [üzre,]

üzüm üzüme göre siyāh olur: *Üzüm üzüme baka baka kararır.*

1. Ḳapuñda şaḳın müdbire virme rāh
Üzüm üzüme göre olur siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 216). [üzüm üzüme göre siyāh olur, -e, -ur]*

vācib: Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.

1. Bize **vācib** oldı idevüz ġazā
Beni daʿvete ḫalḳ idüpdür Ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 189). [vācib,]

vācib: *Yokluğu mümkün olmayan, mutlak var olan.*

1. İdüp **vācibe** mümkini āşinā
Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 29). [vācibe, -e]*

vācib oldı: *İslam dinine göre yapılması gerekli olmak.*

1. Eḳānīmedir çünki bunlar Ḫudā
Cezā **vācib oldı** ḳılalum ġazā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 246). [vācib oldı, -dı]*

vādī: *Vadi II yer II mekan.*

1. Ṭolu müşg ü **vādīsi** nāfe-miş̲āl
Aḳan cūları cümle āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 81). [vādīsi, -si]*

vādī: *İki dağ arası veya ova, yer, taraf.*

1. Didiler ki ʿazm-i sefer idelüm
Ḳoyup **vādiyi** sāḥile gidelüm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 286). [vādiyi, -y, -i]*

vādī: *İki dağ arası veya ova, yer, taraf.*

1. Dutup aġzı ile üçi daḫı berk
Gidüp eylediler o **vādīyi** terk *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 294). [vādīyi, -y, -i]*

vādī: *İki dağ arası.*

1. Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
Bu **vādīde** var seylden çoḳ ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 242). [vādīde, -de]

vādī: *1. Dere, iki dağ arası. 2. Tarz, üslûp.*

1. Geçüp anı bir **vādiye** irdi şāh
Nice vādī cin bulamaz aña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 21). [vādiye, -ye]*

vādī: *1. Dere, iki dağ arası. 2. Tarz, üslûp.*

1. Düşer **vādiye** pāre pāre luḥūm
Görüp anı atyār eyler hücūm *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 35). [vādiye, -ye]*

vādī vü çāh: *Vadi ve çukur.*

1. Yoluna eger gelse **vādī vü çāh**
Düşüp ölmeye tā ki kimse tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 141). [vādī vü çāh,]

vādī-i dūzaḫ: *Cehennem vadisi.*

1. Çü **vādī-i dūzaḫ** ʿaceb sehm-nāk
Olur zümresi kim naẕar itse çāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 23). [vādī-i dūzaḫ,]*

vādī-i dūzahda: *Cehennem vadisi.*

1. Behiştī-i dil-ḫaste-i rū-siyāh
Ebed ḳaldı **vādī-i dūzaḫda** āh *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 59). [vādī-i dūzaḫda,]*

vāh: *Teessüf ve telehhüf edatıdır.*

1. Muġannī çü muġnī çala gāh gāh
Ṭolardı sarāyuñ içi āh **vāh** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 70). [vāh,]*

vahdet: *Birlik, birlik alemi.*

1. İkilik gidüp çünki **vaḥdet** ola
Ara yirde hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 253). [vaḥdet,]*

vaḥş u ṭuyūr: *Vahşi hayvanlar ve kuşlar.*

1. Toyup laḥm-ı ḳurbāna **vaḥş u ṭuyūr**
Nevāle götürdi üşüp mār ü mūr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 181). [vaḥş u ṭuyūr,]*

vaḥşi: *Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani II ahu, ceylan; sevgili.*

1. Düşüp çünki ol çeşme ola revān
İder irdügi **vaḥşiyi** bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 102). [vaḥşiyi, -y, -i]*

vaḥy ider: *Bir emir veya hükmün Allah tarafından peygamberin kalbine bildirilmesi.*

1. Kimini ider vaḥy ile ser-firāz
   Kimisine ilhām olur çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 197). [vaḥy ider, -er]*

vaḥy ü ilhām: *Vahiy ve sezi.*

1. Olan **vaḥy ü ilhām** ile reh-nümā
   Ḳılan ḫalḳa mürselleri pīşvā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 169). [vaḥy ü ilhām,]*

vaḳār: *Ağırbaşlılık, temkinlilik.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
   ʿḪalīm ü **vaḳār** ehli müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [vaḳār,]

vakār: *Ağırbaşlılık, temkinlilik.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
   ʿḪalīm ü **vaḳār** ehli müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 252). [vaḳār,]

vakf: *Üzerinden mülkiyet hakkı kaldırılmış olan mal.*

1. Ḫudā **vaḳfıdur** gele iy dūr-bīn
   Ḫaḳuñ vaḳfı olsa ʿaceb mi emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 79). [vaḳfıdur, -ı, -dur]

vakf ider: *Vakf eden, vakıf kuran.*

1. İder vaḳf aña Mıṣr ile Şāmı şāh
   İder ẓarf-ı Kâbe ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 209). [vakf ider, -er]*

vakf ola: *Adamak, bir şeyin bütününü bir işe vermek, bağışlamak.*

1. Çü Ḫaḳ yoluna **vaḳf ola** būstān
   Gerekmez aña Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 77). [vaḳf ola, -a]*

vāḳiʿ: *Gerçek, gerçi, her ne kadar.*

1. Çü **vāḳi**ʿ ola ḳıl berāber hemīn
   Budur ʿadl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 73). [vāḳiʿ,]*

vāḳiʿ: *Gerçek, gerçi, her ne kadar.*

1. Çü **vāḳi**ʿ ola ḳıl berāber hemīn
   Budur ʿadl iy şāh-ı rūy-ı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 73). [vāḳiʿ,]*

vakıf: *Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş.*

1. Ḫudā vaḳfıdur gele iy dūr-bīn
   Ḫaḳuñ **vaḳfı** olsa ʿaceb mi emīn
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 80). [vaḳfı, -ı]

vākıf olup: *İdrak etmek, kavramak.*

1. Dilerseñ ki irmeye hergiz memāt
   Olup ḥāle vāḳıf iç āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 6). [vāḳıf olup, -up]*

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

1. El ile iki el yüzi yur şehā
   Odur yār **vaḳtinde** kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

1. El ile iki el yüzi yur şehā
   Odur yār **vaḳtinde** kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

vakt: *Zaman, vakit.*

1. Gice olıcak bağrı olur kebāb
   Ne **vaḳtin** doġa duyuban āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [vaḳtin, -in]*

vakt: *Zaman, vakit.*

1. Gice olıcak bağrı olur kebāb
   Ne **vaḳtin** doġa duyuban āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 42). [vaḳtin, -in]*

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

1. Çü meymūn **vaḳt** ü ḫuceste zamān
   İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [vaḳt,]*

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

1. Çü meymūn **vaḳt** ü ḫuceste zamān
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [vaḳt,]*

vakt: *Zaman.*

1. Ki **vaḳt** oldı ol devlet ile süvār
Sikender ẓafer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [vaḳt,]*

vakt: *Zaman.*

1. Ki **vaḳt** oldı ol devlet ile süvār
Sikender ẓafer aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 659). [vaḳt,]*

vaḳt: *Zaman, vakit.*

1. Şu **vaḳtin** yeg olur kebehden ḥarīr
Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [vaḳtin, -in]

vakt: *Zaman, vakit.*

1. Şu **vaḳtin** yeg olur kebehden ḥarīr
Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [vaḳtin, -in]

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

1. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ **vaḳti** az
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [vaḳti, -i]

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

1. Bahār oldı yeldā-şebi-veş dırāz
Çü rūz-ı dey oldı şebüñ **vaḳti** az
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 72). [vaḳti, -i]

vaḳt: *Zaman.*

1. Bilür şeh daḫı **vaḳt** olmış yaḳīn
Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 263). [vaḳt,]*

vakt oldı: *Zamanı gelmek.*

1. Çü **vaḳt oldı** ʿarż eyledi vaḳt-dān
Yüridi ʿadū üzre şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 117). [vaḳt oldı, -dı]*

vakt-dān: *Vakit bilen.*

1. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi **vaḳt-dān**
Yüridi ʿadū üzre şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 117). [vaḳt-dān,]*

vakt-dān: *Vakit bilen.*

1. Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi **vaḳt-dān**
Yüridi ʿadū üzre şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 117). [vaḳt-dān,]*

vaḳtehā: *Ne vakit ki, –diği zaman.*

1. Şala çünki dünbālini **vaḳtehā**
Şanurdı görenler anı ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 161). [vaḳtehā,]*

vaktehā: *Ne vakit ki, –diği zaman.*

1. Şala çünki dünbālini **vaḳtehā**
Şanurdı görenler anı ejdehā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 161). [vaḳtehā,]*

vakt-i bahār: *Bahar vakti.*

1. Gidüp Dey irişdi çü **vaḳt-i bahār**
Döner ḫāne-i Çīne pes rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1). [vaḳt-i bahār,]*

vakt-i imrūz: *Bugünün vakti.*

1. Geçüp **vaḳt-i imrūz** irişmiş enār
Müzeyyen enār ile her bir kenār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 67). [vaḳt-i imrūz,]

vakt-i karār: *Durma zamanı, durduğu zaman.*

1. Didi Keyde bir gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü **vaḳt-i ḳarār**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 688). [vaḳt-i ḳarār,]

vakt-i raḥīl: *Göç etme zamanı.*

1. Ṭuyūra irişdi çü **vaḳt-i raḥīl**
   Olur sülḥafāt ol ġam ile ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 259). [vaḳt-i raḥīl,]*

vakt-i şām: *Akşam vakti.*

1. Seḥerden irişince tā **vaḳt-i şām**
   İki şeh ider cengde ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 297). [vaḳt-i şām,]*

vakt-i sefer: *Yolculuk zamanı.*

1. Ḫazān oldı geldi çü **vaḳt-i sefer**
   Düşer Rūm fikrine ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 79). [vaḳt-i sefer,]*
2. Gelüp Dey irişdi çü **vaḳt-i sefer**
   Ṭuyūr itdiler sülḥafāta ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 283). [vaḳt-i sefer,]*

vaḳt-i şūm: *Uğursuz vakit.*

1. Bilür kim budur remz ehl-i nücūm
   Tamām oldı ʿömr irdi ol **vaḳt-i şūm** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 154). [vaḳt-i şūm,]*

vakt-i zaġenk: *?.*

1. Resenler virürler ṣadā hem-çü çeng
   İder ʿālemi devr **vaḳt-i zaġenk** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 102). [vaḳt-i zaġenk,]*

vaḳt-i zevāl: *Yok olma zamanı.*

1. Uzanup gün olmışdı mānend-i sāl
   Hemīn nīme-i sāl **vaḳt-i zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 70). [vaḳt-i zevāl,]*

vālid: *Baba.*

1. Ne **vālid** ne mevlūddur ol Ḳadīm
   Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [vālid,]*

vālid: *Baba.*

1. Ne **vālid** ne mevlūddur ol Ḳadīm
   Bu daʿvālarımuñ delīli delim *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 173). [vālid,]*

vālih: *Keder ve hüzünle aklı gitmiş, şaşırmış.*

1. Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
   Olur **vālih** eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [vālih,]*

vālih: *Keder ve hüzünle aklı gitmiş, şaşırmış.*

1. Ṭolu serv ü şimşād ile ser-be-ser
   Olur **vālih** eylerse Rıżvān naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 170). [vālih,]*

vām: *Borç.*

1. Şu şehlügi kim virdi saña ʿavām
   Şaḳın kim elüñden alurlar çü **vām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 206). [vām,]*

vām: *Borç.*

1. Şu şehlügi kim virdi saña ʿavām
   Şaḳın kim elüñden alurlar çü **vām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 206). [vām,]*

var: *Var: Var, yokun karşıtı.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde **var** pehlevān
   Benüm şimdi yanumda hep bī-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 91). [var,]*
2. Şehin-şāh-ı īrān u pūr-ı cihān
   Oḳıtdı ne deñlü ki **var** pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 306). [var,]*
3. Elinüñ ikisinde **var** iki tīġ
   Tegerg atdı başlar iki tīġ-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 321). [var,]*
4. O leşkerde **var** idi bir pehlevān
   Ki muştına döymezdi pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 333). [var,]*
5. Varup Cehreme şāh-ı īrān-zemīn
   Ne deñlü ki **var** ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 566). [var,]*
6. Yanında şehüñ **var** idi bir cuvān
   Suḫen-gūy u dānā vü gevher-feşān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [var,]*
7. Ne deñlü ki ʿālemde ben **var** olam
   ʿAdūña ʿadū yāruña yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 723). [var,]*
8. Ne deñlü ki pūşīde-rūlar ki **var**
   Baña gönderesin eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 745). [var,]*
9. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki **var**
   Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 775). [var,]*
10. Meger kim **var** imiş iki pehlevān
    İkisi de destūr-ı şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 839). [var,]*

11. Ne deñlü ḫazīnem ki **var** der-nihān
Ḳamu ḫāk-i pāyüñe itdüm revān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 887). [var,]
12. İki pehlevānı da **vardur** sütürg
Sipeh gūsfend idi anlar çü gürg *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 325). [vardur, -dur]*
13. Ne deñlü ki **vardur** metāʿ-ı ʿaceb
Saña pīş-keş gönderem ben de heb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 735). [vardur, -dur]
14. Çü **vardur** aramızda ḥaḳḳ-ı civār
Riʿāyet gerekdür ḥaḳı iy tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 905). [vardur, -dur]*
15. Cihānda ne deñlü ki **var** ehl-i ḥāl
Bulur dest-res çekmek ile zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 45). [var,]*
16. Ne deñlü ki **var** ise aʿdā-yı dīn
İder ḫavf andan o şeh gāh-ı kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 35). [var,]*
17. Velī çünki **var** ḫıdmetinde şeref
Ümīdüm bu olmaya saʿyüm telef
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 79). [var,]
18. O kungurlaruñ ara yiri ki **var**
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [var,]
19. Şerefligine biñ **var** ola cihāt
Bu yitmez mi kim oldı dārü'l-ġuzāt
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 233). [var,]
20. Ḫazāyinde ne deñlü **var** ise zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [var,]*
21. Güreşciler içer bu ʿādetde **var**
Başar şoñra üstādını dest-yār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 59). [var,]*
22. Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
Kitābında her birisinüñ bu **var** *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 70). [var,]*
23. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki **var**
Żarūrī gelür yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 73). [var,]*
24. Ne deñlü ki **var** ise yaḳdı künişt
Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [var,]*
25. Nesi **var** idi bizde anuñ ʿaceb
Bizüm ile ceng ider idi ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 129). [var,]*
26. Ne şehr ü ne de **var** o yolda ne bāġ
Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [var,]*
27. O serḥadde **var** idi bir şehriyār
Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 245). [var,]*
28. Ne deñlü ki **var** ise taʿẕīm ider
Şehüñ armaġanını teslīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 323). [var,]*
29. Ne deñlü ḫazīnem metāʿum ki **var**
İdem pīş-keş çün gele şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 329). [var,]*
30. Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki **var**
Çıḳarup idüñ maḳdemine niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [var,]*
31. Çü mīlāda irişdi ṣāḥib-ḳırān
Ne deñlü ki **var** ise pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 406). [var,]*
32. Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde **var** şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 442). [var,]
33. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı yir **var** on iki mīl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [var,]
34. Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz **var** ki sen şāha lāyıḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 526). [var,]
35. Velī bende dört nesne **var** iy emīr
Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [var,]*
36. Ne deñlü ki **var** ise Sindī sipāh
Buyurdı ki ḥāżır ola pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 89). [var,]*
37. Eyü yidüñ içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne **var**
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 112). [var,]
38. Ne deñlü ki **var** ise ṣāḥib-serīr
Çalar kūs u būḳ ile ṭabl u nefīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 63). [var,]*
39. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 171). [var,]
40. Ne deñlü ki **var** ḫalḳ bālā vü zīr
Ḳamu ʿışḳı zencīrinedir esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 209). [var,]*
41. Sañadur yine saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿāyid ayruḳ arada ne **var** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 228). [var,]*
42. Niyāzum sipāsum añadur aña
Ki ne ibtidā **var** u ne intihā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 258). [var,]*
43. Benüm ṣanur idüm cihān ser-be-ser
Daḫı **var** imiş ola mı tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 418). [var,]*
44. Çü bildüm ki şehlüḳde inbāz **var**
Gerek ṣarf idem ben daḫı iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 421). [var,]
45. Alur neñ **var** ise çü zīr ü zeber
Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 489). [var,]*
46. Bu ḳānunda **var** ḫaşmı bir nīk-nām
Olur ġāfil iken vurursa ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 979). [var,]*
47. Viren geçmiş efsānelerden ḫaber
Didi **var** imiş bir şeh-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1148). [var,]
48. N'ola öldürürseñ eyā şehriyār
Sezā-vārdur ḳatle **var** iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1158). [var,]*
49. Behāyim gibidür bil Etrāki heb
Ne dīn **vardur** anlarda ne ḫod edeb
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 274). [vardur, -dur]
50. Gerek Türk ḫaylinden itmek ḫaẕer
Şehā bil ki ġafletde **vardur** żarar
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [vardur, -dur]

51. Ne deñlü ki **var** ise Çīnī sipāh
Müselmān olurlar olur çünki şāh
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 77). [var,]
52. Ne deñlü bu ʿālemde naʿmā ki **var**
Ḳamu ḥāżır itmiş idi tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 27). [var,]*
53. Cevāhirlerini ne deñlü ki **var**
Çıḳardı ki eyleye şāha niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 77). [var,]*
54. Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi **vardur** hemān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [vardur, -dur]
55. Velī ḳanda kim **var** idi pehlevān
Alur yanına şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [var,]*
56. Cebīninde **var** şāḥī çün gürgden
Müdevver ḳulaḳları hem-çü micen
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 507). [var,]
57. Olur Rūm ḫalḳı görüp şāhı şād
İderler nedeñlü **var** ise nihād *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 130). [var,]*
58. Ne ṭūl u ne ʿarżına **vardur** ḳıyās
Ne ḫod ʿumḳına irişür fikr-i nās *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 99). [vardur, -dur]*
59. Ne murġ u ne mūr u ne māhī ne mār
Var idi ki ḳılmamış ola firār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 32). [var,]*
60. Ki maġribde **var** bir muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 69). [var,]*
61. Güneş doġduġı yirde **var** bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr **var**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [var,]
62. Güneş doġduġı yirde **var** bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr **var**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 78). [var,]
63. Var ol mülkde ḫalḳ-ı nāsuñ niyām
Ṭolu anlaruñ ile maşrıḳ tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 79). [var,]*
64. Var ol iki cānibde iki gürūh
Ṭolu anlaruñ ile her deşt ü kūh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 87). [var,]*
65. Daḫı ne ḳadar **var** ise kār-dān
Di kim her biri yaza bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 149). [var,]*
66. Ḫaḳāyıḳ biline çü iy şehriyār
Daḳāyıḳ ider maḥv her ne ki **var**
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 184). [var,]
67. O gülşende **var** idi ṭāvūs-ı ner
İderdi çemān oluban cilveler *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 9). [var,]*
68. ʿAbā-pūşe inkār olmaz revā
Ne **var** kimsede kimse bilmez şehā
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 98). [var,]
69. Ki **var** idi maġribde bir murġ-zār
Aḳardı içinden anuñ cūybār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 247). [var,]*
70. Meger **var** imiş anda bir sülḥafāt
Ki ol cūy idi aña Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 255). [var,]*
71. Ḳabāḥat virür bu mülevves palās
Bunuñ **vardur** altında dībā libās
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 84). [vardur, -dur]
72. Meger **var** imiş ṭabīb-i ẕarīf
Firāsetde bī-misl yār ü ẕarīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 1). [var,]*
73. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre **var** idi vü māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [var,]
74. Ne deñlü ki **var** ʿilm-i ṭıbda kitāb
İdinmek gerek iy şeh-i kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 97). [var,]*
75. Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki ne żıd **var** aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [var,]
76. Ne rāha ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme zinhār **vardur** ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 200). [vardur, -dur]*
77. Bunuñ ḥikmeti **var** v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [var,]
78. Şu ḳolda ki **var** ḳābiliyyet şehā
Ne himmet ki eylerseñ olur sezā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 61). [var,]
79. Ki ne evveli **var** ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod ẓāhiri *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 113). [var,]*
80. Göresin çü bir resmde **var** sitem
Götür anı iy şāh-ı ṣāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 175). [var,]*
81. Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
Bu vādīde **var** seylden çoḳ ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 242). [var,]
82. ʿAdū mergine ʿāḳıl olmaya şād
Ki maʿlūmıdur anda **var** ıṭṭırād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 262). [var,]*
83. Cihānda ne deñlü ki **var** sīm ü zer
Degüldür bahā naẓma iy pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 63). [var,]
84. Ḫudā virdügünden yiyecekce **var**
İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 73). [var,]
85. Ne deñlü cezāyir ki **var** muʿteber
Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 83). [var,]*
86. Cihānda ne deñlü ki ṣāḥib-külāh
Var ise baña oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 130). [var,]*
87. Ne deñlü ki ʿālemde vardur ṣuver
Naẓīri **var** anda velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 344). [var,]*
88. Ne kişisin aṣluñda hīç **var** mı şāh
Ki sende mehābet ḳomışdur İlāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 181). [var,]
89. Ne şāhem ne aṣlumda **var** pādişāh
Ḳaçan serve mānend ola kim giyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 185). [var,]
90. Sikender ṭabuñdur ne lāzım ʿinād
Delīlümde **var** itmişem iʿtiḳād *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 190). [var,]*
91. Ne insāna ṣu **var** ne esbe giyāh
Havā ḳātil ol ḫākden sem miyāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 295). [var,]
92. Ne deñlü ki ʿālemde **vardur** ṣuver
Naẓīri var anda velī sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 343). [vardur, -dur]*

93. Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi başı **var** her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 232). [var,]*
94. Ne ḥayvān **var** ayruḳ vü ne ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [var,]*
95. Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
Düzülmiş zamān ile bir ġār **var** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 392). [var,]*
96. Mübārek gözini açup şehriyār
Didi kim günüñ ne ʿaceb ḥāli **var** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 412). [var,]*
97. Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 414). [var,]*
98. Nice şehr-i dünyādan ola füzūn
Var ola içinde hezārān ḥuṣūn *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 374). [var,]*
99. Gelür ol yire kim **var** idi ḫaṭar
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [var,]*
100. Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ **var** içinde ki cümle yudar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 242). [var,]*
101. Ne **var** murġ-ı ābī ki ola enīs
Ne bir dem gelüp caġd olur celīs *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 145). [var,]*
102. Benem mālik-i baḥr iy tāc-ver
Baña rāmdur ṣuda her ne ki **var** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 124). [var,]*
103. Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr yüzinde her ne ki **var** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [var,]*
104. Ki ṣandūḳ-ı āhen içine gire
Bu deryānuñ içinde ne **var** göre *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 84). [var,]*
105. Giderken görür bir muʿaẓẓam diyār
İçinde anuñ bir ulu şehr **var** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 16). [var,]*
106. Var ol şehrde bir put-i muʿteber
Ki ol ḳavm añaʿibādet ider *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 21). [var,]*
107. Var iki elinde dıraḫşān güher
Virürdi gicede żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 25). [var,]*
108. Ne deñlü ki **var** kūs u rūyīne-nāy
Naḳāra vü santūr u ṭabl u derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 67). [var,]*
109. Getürdür ne deñlü ki ḥaddād **var**
İderler demür ḫıştlar bī-şümār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 91). [var,]*
110. Hemīn **var** ara yirde bir reh-güzer
O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 79). [var,]*
111. Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 22). [var,]*
112. Yaḳın yirde **vardur** iki ulu kūh
Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 21). [vardur, -dur]*
113. Giderken bulur bir muʿaẓẓam ḥışār
Ne **var** pās-bānı ne ḳapusı **var** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 34). [var,]*
114. Giderken bulur bir muʿaẓẓam ḥışār
Ne **var** pās-bānı ne ḳapusı **var** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 34). [var,]*
115. Ne ḳāḍī **var** ol şehrde ne mülūk
Ḳamusı ġanī līk ehl-i sülūk *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 47). [var,]*
116. Dimişler ki **var** anda Āb-ı Ḥayāt
İçen ādeme hergiz irmez memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 119). [var,]*
117. Cebīninde **var** idi nūr-ı Ḫudā
Virür idi ẓulmet içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 159). [var,]*
118. Nice çeşme ṣāfī vü sīm-āb-reng
Var anda ḫaṣı laʿl ü yāḳūt seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 212). [var,]*
119. Ki her cildi içinde **var** ṣad-hezār
Keyūmerṣ ü Kāvūs u İsfendiyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 11). [var,]*
120. İki ḳapusı **var** cihān bir ribāṭ
Ribāṭ içre olmaya ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 125). [var,]*
121. Muʿazzezdür ādem **var** iken ḥayāt
Velī zindegānīde yoḳdur ṣebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 227). [var,]*
122. Ḳo söyleyeni söylenen söze baḳ
Eger **var** ise sende dehn ü meẓāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 90). [var,]*
123. Ne deñlü ki **var** idi genc-i defīn
Çü keşf oldı itdüm ḳamusını çīn *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 13). [var,]*
124. Murādātı lāġar ne zer **var** ne zūr
ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [var,]*
125. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ ne **var** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [var,]*

var: *Ulaşmak, varmak, gitmek.*

1. Varup bir ḥışārı idindi penāh
Yine beglere nāme gönderdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 497). [varup, -up]*
2. Varup Cehreme şāh-ı īrān-zemīn
Ne deñlü ki var ise genc-i defīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 565). [varup, -up]*
3. Varup feṯḥ ider taḫt-ı Dārāyı şāh
Durur anda āsāyiş eyler sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 679). [varup, -up]*
4. Varup şāha elçi çü virdi ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [varup, -up]*
5. Varup ideyüm bir ġazā-yı ʿaẓīm
Ki andan ide ḫavf ʿaẓm-i remīm *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 691). [varup, -up]*
6. Varup Sind ḫalḳını daʿvet ide
Çeküp leşkerin ṣoñra Çīne gide *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 25). [varup, -up]*
7. Varup şāha çün kim mülāḳī olur
Şehüñ ṣoḥbetinden ṣafālar bulur *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 93). [varup, -up]*

8. Buyurdı gele hem cuvān-baḫt u Keyd
Varup Çīne Ḫāḳānı eyleye ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 214). [varup, -up]
9. Varup ḳondı bir deşte ol encümen
Pür oldı çemen lāle vü nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 71). [varup, -up]*
10. Bu vech ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 74). [varup, -up]*
11. Varup nāmeyi Ḫāna virdi rasūl
Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [varup, -up]
12. Varup ḫaşma ḳarşu ḳażāya siper
Olur ṣubḥa dek ol iki şīr-i ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 543). [varup, -up]*
13. Varup aña ḳarşu cihān-pehlevān
Ele aldı tīr ü keyānī kemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 897). [varup, -up]*
14. Ya gelsün ya **varup** buluram anı
İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [varup, -up]*
15. Diler kim **varup** Rūma ide ṣalā
İdüp ʿīş ide ʿadl ü dāda ṣalā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 81). [varup, -up]*
16. Geçüp eyledüm Hinde çün ihtimām
Varup eyledüm Keyd-i Hindūyı rām
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 204). [varup, -up]
17. Ḫıṭāya **varup** eyledüm çünki ceng
Cihān oldı Çīn şāhı çeşmine teng
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 213). [varup, -up]
18. Urur sīnesini yire sāyeler
Varamazdı cārına hem-sāyeler *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 28). [varamazdı, -amaz, -dı]*
19. Varup mihr cevzāya ṭutdı ḳarār
Felek tābişinden ḳızar ṭās-vār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 3). [varup, -up]*
20. Varup anları daʿvet itmek gerek
İderler ki Ḫaḳḳuñ vücūdında şek
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 83). [varup, -up]
21. Cenūba şimāle çeküp sen sipāh
Varup daʿvet it dīne iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 86). [varup, -up]*
22. Varup daʿvet itmek gerek anları
Ebed ḳalmaya nārda cānları *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 91). [varup, -up]*
23. Muḥīṭı vü Ḳāfı **varup** eyle seyr
Hemīn seyr içündür bu pür-naḳş-ı deyr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 111). [varup, -up]
24. Nereye ki keştiyle gelse fireng
Muḳābil **varup** ideler anda ceng
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 150). [varup, -up]
25. Varup Kâbeyi şeh ziyāret ider
Taṣadduḳ ider bī-ʿaded sīm ü zer
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 175). [varup, -up]
26. Ne deñlü cezāyir ki var muʿteber
Varup her birin şāh daʿvet ider *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 84). [varup, -up]*
27. Alup pīş-keşlerden oldı rasūl
Varup Tūnusa ḳarşu itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 110). [varup, -up]*
28. Eger seyre geldiyse gelsün n'ola
Ḳılalum **varup** şāh ile merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 168). [varup, -up]*
29. Varup pādişāha idüp āferīn
Öpesin çü bī-çāresinden zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 171). [varup, -up]*
30. Göricek şehi bildi ol pür-hüner
Varup eyledi şāh-zāde ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 228). [varup, -up]*
31. Varup gördi ol şehri ṣāḥib-ḳırān
Çe ger şehr ammā ki nıṣf-ı cihān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 45). [varup, -up]
32. O ḳavmiyle **varup** şeh-i kām-yāb
Görür nice batduġını āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 89). [varup, -up]*
33. Varup şehrüñ içinde ḳondı sipāh
Ḫişārı murādınca seyr itdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 403). [varup, -up]*
34. Ki **varup** şimāli temāşā ide
Yapa sedd-i Yeʾcūc andan gide *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 427). [varup, -up]*
35. Varup gördi kim ser-bülend iki kūh
Nice kūh-ı gerdūn ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 73). [varup, -up]*

var: *Gitmek.*

1. Didi şāha **var** eyle bizden selām
Dilümden benüm söyle bir ḳaç peyām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 705). [var,]
2. Göz açdırmayalum **varalum** aña
Eyü rāy ḳılmışsın iy pādişā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 971). [varalum, -alum]*
3. Sikender olup bunlaruñla revān
Varur düşdügi yire şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 366). [varur, -ur]*
4. Çün ol gelmedi ben **varayum** aña
Göreyüm ki ḳarşu gelür mi baña
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 131). [varayum, -a, -yum]
5. Bunı diyüp itdi rasūle ġażab
Didi **var** di şāhuña iy bī-edeb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 434). [var,]*
6. Ḫamiyyet idüp Şanṭalūs-ı dilīr
Varur durduġı yire ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 540). [varur, -ur]*
7. Varur bir yire şāh kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı bir ḫuşk-ser
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 7). [varur, -ur]

var: *Var.*

1. Ne deñlü ki cüyende segler ki **var**
   Bile uydurur ṣayda ol şeh-süvār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 127). [var,]*

var: *Varlık, mal, mülk, para.*

1. Nedür bu cihān **varlığı** bir ḫayāl
   Ki āyendede gösterür ol cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 235). [varlığı, -lık, -ı]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır ola
   Nereden gelürse **vara** ol yola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 522). [vara, -a]*
2. Didi gide **var** bizden eyle selām
   Duʿā eyleyüp söyle birkaç peyām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 273). [var,]*
3. Nereye ki **varsaydı** manṣūr idi
   İşi ʿadl idi mülki maʿmūr idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 247). [varsaydı, -sa, -(y)dı]*
4. Olup armaġan ile elçi revān
   Varur Keyd-i Hindūya ol mīz-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 312). [varur, -ur]*
5. Taḥammül ide kim irişse ḫazān
   Vara deştden Rūma ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 180). [vara, -a]*
6. Diler kim **vara** Rūma şeh şād-kām
   Ḫużūr eyleyüben ide nūş cām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 183). [vara, -a]*
7. Dilini dutub güft ü gūdan ceres
   Şeker-ḫʷāba **varmış** idi her ʿases *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 30). [varmış, -mış]*
8. Risālet ṭarīḳi ile **vara** şāh
   Göre kim ne vaż ʿiyledür ol sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 103). [vara, -a]*
9. Neye **varur** iş yoḳsa maʿlūmdur
   Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [varur, -ur]*
10. Gelür ol yire kim var idi ḫaṭar
    Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 324). [vara, -a]*
11. Çü mellāḥ aña **vara** ḫayrān olur
    Hemīşe felek gibi gerdān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 325). [vara, -a]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Bu yaña ḳaçup Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Varur şehr-i Kirmāna ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 684). [varur, -ur]*
2. Varur şāha ḳarşu ki ide ḳıtāl
   Bu defʿa tamām ola ceng ü cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 977). [varur, -ur]*
3. Süleymān idi şāh yil-i bād-pā
   Varur ḳanda ʿazm itse fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 214). [varur, -ur]*
4. Varur istirāḥat mekānına şāh
   Muḳārin ola tā ki ol reşk-i māh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 581). [varur, -ur]*
5. Görüp ḫīle çekdi şehe daḫı tīġ
   Varur aña ḳarşu ḫurūşān çü mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 570). [varur, -ur]*
6. Varur kim ide bir marīża devā
   Devāsı ile tā ki bula şifā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 3). [varur, -ur]*
7. Ṭabībe ider bir marīż iḫtiyāc
   Varur ol ʿalīle ki ide ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 64). [varur, -ur]*
8. Beşerden ne cānibde alsa ḫaber
   Varur idi elbet şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 86). [varur, -ur]*
9. Cezāyir işi çünki oldı tamām
   Varur Tūnusa Ḫusrev-i nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 90). [varur, -ur]*
10. Varur bir yire kim zemīni yılan
    Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 199). [varur, -ur]*
11. Varur bir yire şeh ḥaşısı güher
    Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 195). [varur, -ur]*
12. Ne reh bellü anda ne olur ḳıyās
    Varur mādiyā ile ḳaṣd itse nās *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 110). [varur, -ur]*

var: *...e varıncaya kadar, ne varsa, her şey, herkes.*

1. Ḳovup ḳırdı **varınca** şuya sipāh
   Şuyı geçmege virmedi iẕn şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 439). [varınca, -ınca]*
2. Varınca aña bu sipāh-ı sipāh
   Sipāhın ḳamu eylesün cemʿ şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 937). [varınca, -ınca]*

var: *...e varıncaya kadar.*

1. Furāta **varınca** görinmezdi yer
   Kemend ü kemān idi tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 441). [varınca, -ınca]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Ḳavī oldı **varduḳca** ol bir żaʿīf
   Olamaz imişüz biz aña ḫarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [varduḳca, -duḳ, -ca]*

var: *Gelmek, varmak.*

1. Ṣıġındum Ḫudāya muʿīnüm Ḫudā
Varayum aña ḥāżır olsun n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 502). [varayum, -a, -y, -um]*

var: *Bulunmak II var olmak.*

1. Günāhuma **vardur** perīşānlıġum
Helāk itdi cürme perīşānlıġum *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 69). [vardur, -dur]*

var: *(Belli bir yere) ulaşmak, erişmek II gelmek, girmek; kalmak, konaklamak.*

1. Varur bir yire yoḳ zemīn ü semā
Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 129). [varur, -ur]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

1. Olup ḫāk-i tīre yine tīre-ḫāk
Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 88). [varıcaḳ, -+ıcaḳ]*

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
   Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

var: *Gibi.*

1. Bulur levḥada şāh birkaç rumūz
   Ki **vār** sūr ḳurbında medfūn künūz
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 356). [vār,]

-vār: *Gök gibi.*

1. Gerer sīnesini siper **çarḫ-vār**
   Felek gibi çarḫı da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 185). [çarḫ-vār,]*

-vār: *Gök gibi.*

1. Gerer sīnesini siper **çarḫ-vār**
   Felek gibi çarḫı da āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 185). [çarḫ-vār,]*

var-: *Zaman geçmek, vakti gelmek.*

1. Ziyāde olur **varduġınca** neberd
   Aşar nīlgūn perde gerdūna gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 361). [varduġınca, -duġ, -ınca]*

var-: *Zaman geçmek, vakti gelmek.*

1. Ziyāde olur **varduġınca** neberd
   Aşar nīlgūn perde gerdūna gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 361). [varduġınca, -duġ, -ınca]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
   Ḳoyup Cehremi **vardı** Işṭaḫra şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [vardı, -dı]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Ḳamusın çıḳardup idüp zād-ı rāh
   Ḳoyup Cehremi **vardı** Işṭaḫra şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 568). [vardı, -dı]

var-: *(Gelişen bir olay veya durum) Belli bir sona dayanmak, ... ile sonuçlanmak, müncer olmak, müntehi olmak.*

1. Müdārā gerekdür anuñla hemān
   Ki ceng ile **vardı** ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [vardı, -dı]*

var-: *(Gelişen bir olay veya durum) Belli bir sona dayanmak, ... ile sonuçlanmak, müncer olmak, müntehi olmak.*

1. Müdārā gerekdür anuñla hemān
   Ki ceng ile **vardı** ḫarābe cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 690). [vardı, -dı]*

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Bilinür çü Fūra **varan** her ḫaber
   İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [varan, -an]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Bilinür çü Fūra **varan** her ḫaber
   İder leşkerin cemʿ hemān şīr-i ner
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 949). [varan, -an]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Varalum aña gelmedin şāh-ı Hind
   Muʿīn olmadın leşker-i Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 959). [varalum, -a, -lum]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Varalum aña gelmedin şāh-ı Hind
   Muʿīn olmadın leşker-i Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 959). [varalum, -a, -lum]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [varalum, -a, -lum]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
   Varalum ya baḫt ola yāḫud ölüm
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [varalum, -a, -lum]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. İlāhī hidāyet refīḳ it baña
   Ki ṭoġru **varam** yüz süriyü saña
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 80). [varam, -a, -m]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. İlāhī hidāyet refīḳ it baña
   Ki ṭoġru **varam** yüz süriyü saña
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 80). [varam, -a, -m]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh **vardı** şād
   Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [vardı, -dı]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Ki çün şehr-i Iṣṭaḫra şeh **vardı** şād
   Şeref buldı şāh ile taḫt-ı Ḳubād *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 253). [vardı, -dı]*

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
   Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 120). [varuram, -ur, -am]*

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Olursa cihān ḫalḳı hep encümen
   Varuram sizüñ ile bī-bīm ben *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 120). [varuram, -ur, -am]*

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Bu idi benüm niyyetüm kim **varam**
   Mübārek yüzin pādişāhuñ görem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [varam, -a, -m]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Bu idi benüm niyyetüm kim **varam**
   Mübārek yüzin pādişāhuñ görem
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 65). [varam, -a, -m]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
   Bu cāyiz ki **varam** yalıñuz özüm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [varam, -a, -m]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
   Bu cāyiz ki **varam** yalıñuz özüm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [varam, -a, -m]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Maḳāmına **vardı** feraḥ her emīr
   Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [vardı, -dı]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Maḳāmına **vardı** feraḥ her emīr
   Serāda ḥużūr itdi ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 143). [vardı, -dı]*

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
   Eyü **varmaduñ** kendüñ itdüñ ḫarāb
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [varmaduñ, -ma, -du, -ñ]

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

1. Anı şöyle beñzer ki itdüñ kebāb
   Eyü **varmaduñ** kendüñ itdüñ ḫarāb
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 82). [varmaduñ, -ma, -du, -ñ]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Bu vech ile itdüklerini cidāl
Görüp **vardı** bir ehl-i ṣāḥib-kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 4). [vardı, -dı]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Bu vech ile itdüklerini cidāl
Görüp **vardı** bir ehl-i ṣāḥib-kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 4). [vardı, -dı]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp **vardı** Mışra şehin-şāh şād
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [vardı, -dı]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. İdüp anda bir niçe gün ʿadl ü dād
Geçüp **vardı** Mışra şehin-şāh şād
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 156). [vardı, -dı]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Geçüp Maḳdese **vardı** şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [vardı, -dı]*

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

1. Geçüp Maḳdese **vardı** şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 159). [vardı, -dı]*

-vār: *Gök gibi.*

1. Ayıtdılar iy Ḫusrev-i tāc-dār
Bunuñ ʿaşḳına ʿālemi **çarḫ-vār** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 94). [çarḫ-vār,]*

var iden: *Meydana getirmek.*

1. ʿAdemden ḳamu varlığı **var iden**
Kimi ḫufte vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 139). [var iden, -en]*

var idi: *Vardı.*

1. Sikender yanında iki pehlevān
Var idi ikisi de ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 102). [var idi,]*

var ola: *Bulunmak, mevcut olmak.*

1. İdüp şoñra kendü şehine duʿā
Didi **var ola** şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 964). [var ola, -a]*

varabil: *Ulaşabilmek II gidebilmek.*

1. Olan kimse maġrūr bu ʿizzete
Ne yüz ile **varabilür** Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 228). [varabilür, -ür]*

varabil: *Ulaşabilmek II gidebilmek.*

1. Olan kimse maġrūr bu ʿizzete
Ne yüz ile **varabilür** Ḫażrete *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 228). [varabilür, -ür]*

varak: *Ar. 1. Tek yaprak, kâğıt. 2. Mektup, tezkire. varak-i sahîha: Damgalı, senetlik varaka.*

1. Muṭallā **varaḳdan** görinmezdi Çīn
Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 31). [varaḳdan, -dan]*

varak: *Ar. 1. Tek yaprak, kâğıt. 2. Mektup, tezkire. varak-i sahîha: Damgalı, senetlik varaka.*

1. Muṭallā **varaḳdan** görinmezdi Çīn
Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 31). [varaḳdan, -dan]*

vāris: *Ar. Mirasçı, mîrâshôr. Cem'i: verese.*

1. Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki arduñca itmeye **vāriṣ** ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 240). [vāriṣ,]*

vāris: *Ar. Mirasçı, mîrâshôr. Cem'i: verese.*

1. Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki arduñca itmeye **vāriṣ** ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 240). [vāriṣ,]*

vāris-i key-kubād: *Keykubad'ın varisi, mirasçısı.*

1. Ṭurup ṣubḥ-dem **vāriṣ-i Key-ḳubād**
   Çıḳup taḫtına itdi dīvānı şād *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 33). [vāriṣ-i key-ḳubād,]*
2. Oḳuyup anı **vāriṣ-i Key-ḳubād**
   Bilür yapmış ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 353). [vāriṣ-i key-ḳubād,]*
3. Tamām itdi ṣandūḳı çün üstād
   Girer keştiye **vāriṣ-i Key-ḳubād** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 88). [vāriṣ-i key-ḳubād,]*

vāris-i tāc-ı cem: *Cem tacının varisi.*

1. Ḳafā-dār olurlar sipāh-ı ʿAcem
   Çü dil ṣadrda **vāriṣ-i tāc-ı Cem** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 520). [vāriṣ-i tāc-ı cem,]*

varlıġ: *Yaratılmış şeylerin tamâmı, kâinat, mevcûdat.*

1. ʿAdemden ḳamu **varlıġı** var iden
   Kimi ḫufte vü kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 139). [varlıġı, -ı]*

varlıġ: *Bütün maddi ve manevi mevcûdiyet.*

1. Ḳamu **varlıġından** çü nevmīd olur
   Gider nīstlik hest-i cāvid olur *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 121). [varlıġından, -ından]*

vaşak: *Kedigillerden, kulakları sivri, dişleri ve tırnakları keskin, kürkünden yararlanılan, yırtıcı bir hayvan.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā **vaşaḳ**
   Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 79). [vaşaḳ,]*

vaşak: *Kedigillerden, kulakları sivri, dişleri ve tırnakları keskin, kürkünden yararlanılan, yırtıcı bir hayvan.*

1. Semā geydi sincāb ü ġabrā **vaşaḳ**
   Ṣovuḳdan olurdı ḥacer iki şaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 79). [vaşaḳ,]*

vaṣf: *Nitelik, özellik, ayrıcalık.*

1. Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
   Ki **vaṣfını** anuñ yazamaz ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 482). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*
2. Ne gördi ne işitdi **vaṣfın** beşer
   Bu ḫaylüñ naẓīrinüñ iy tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 115). [vaṣfın, -ın]*
3. İşidüp çeri **vaṣfını** şīr-i ner
   İder cümle serverlerine ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 121). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*

vaṣf: *(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.*

1. Naẓar murġı irmez açup aña bāl
   Olur ṭūti-i nuṭḳ **vaṣfında** lāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 134). [vaṣfında, -ı, -n, -da]*

vaṣf itmeden: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.*

1. Görürler ʿacāyib ġarāyib cihān
   Ki **vaṣf itmeden** ʿāciz olur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 238). [vaṣf itmeden, -me, -den]*

vaṣf-ı ḥüsniyle: *Güzellik özelliği ile.*

1. Ṭola **vaṣf-ı ḥüsniyle** cümle cihāñ
   Taleb-kārı ola ḳamu ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 19). [vaṣf-ı ḥüsniyle,]*

vāsiʿ: *Geniş.*

1. Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi **vāsiʿ** ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [vāsiʿ,]*

vāsiʿ: *Geniş.*

1. Felek ḥışnı mānendi ḳat ḳat ḥişār
   Hemīn yir gibi **vāsiʿ** ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [vāsiʿ,]*

vāsiʿ: *Geniş.*

1. Anuñ gözlerine bu **vāsiʿ** cihān
   Ola ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 139). [vāsiʿ,]*

vāsiʿ: *Geniş.*

1. Anuñ gözlerine bu **vāsiʿ** cihān
   Ola ḥalḳa-i hā-yı Hindūstān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 139). [vāsiʿ,]*

vaṣī idindi: *Vasi edinmek.*

1. Görür neng oldı be-ġāyet zamān
   İdindi vaṣī şāhı pūr-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 464). [vaṣīidindi, -di]*

vāsıṭ-ı hāme-hindū-sirişt: *Hindu yaratılışlı kalemin ortası.*

1. Yine **vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt**
ʿAyān itdi yazup kühen ser-nüviş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 1). [vāsıṭ-ı ḫāme-hindū-sirişt,]

vāsıṭ-ı mıżrab: *Fildişi, bağa, boynuz, kiraz ağacı gibi sert şeylerden yapılan ve telli sazları çalmakta kullanılan küçük âlet, tezene, zahme.*

1. Ele muṭribā **vāsıṭ-ı mıżrab** al
Bizi germ eyle birez çînī çal *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 129). [vāsıṭ-ı mıżrab,]*

vaşiyet: *Ar. 1. Kable'l-vefat gerek mâl-ı metrûkun taksim ve tevziini gerek kendisi için yapılacak şeyleri birine sipariş etmek. 2. Bu yolda olunan sipariş. (Nasihat manasında kullanılmaz). vasiyetnâme: Vasiyeti havi varaka.*

1. Vaṣiyyet içün şāh-ı Rūm u ʿAcem
Eline alur kāġıd ile ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 163). [vaşiyyet,]*

vaşiyyet: *Bir kimsenin sözlü veya yazılı olarak bildirdiği, ölümünden sonra arkasından yapılmasını istediği şey.*

1. Vaṣiyyetlerin çünki itdi tamām
Żaʿīf oldı ġāyetde ol nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 169). [vaşiyyetlerin, -ler, -in]*

vaşiyyet idüp: *Öldükten sonra herhangi bir şeyin yapılmasını istemek.*

1. Vaṣiyyet idüp didi iy tāc-dār
Kerem eyle ḳıl duḫterüm iḫtiyār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 465). [vaşiyyet idüp, -üp]

vaşiyyetler idüp: *Öldükten sonra herhangi bir şeyin yapılmasını istemek.*

1. Vaṣiyyetler idüp ināsına şāh
Virür oġlana taḫt u tāc u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 165). [vaşiyyetler idüp, -ler, -üp]*

vaşl: *1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.*

1. Viresin aña **vaşluñ** ile şeref
Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 89). [vaşluñ, -uñ]*
2. Olur dūn-himmet ḳapuñdan baʿīd
Bulur ṭālib-i **vaşl** olan ẕevḳ-i ʿīd
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 22). [vaşl,]
3. İder her kişi **vaşluñı** ārzū
Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 35). [vaşluñı, -uñı]
4. Çü **vaşl** idi maḳṣūd oldı tamām
Didi vü işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 139). [vaşl,]*
5. Gehī mevte ġam-gīn gehī **vaşla** şād
Gelür ʿaskerine yine nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 267). [vaşla, -a]*
6. Didi **vaşla** mānīʿ-dürür çün ʿilāc
Baña dā devādur gerekmez mizāc
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 157). [vaşla, -a]
7. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet ḳalbe **vaşlı** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 108). [vaşlı, -ı]*

vaşl ü dīdārı: *Kavuşmayı ve Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellîsi.*

1. Velī **vaşl ü dīdārı** iden murād
İki ʿāleme eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 183). [vaşl ü dīdārı, -ı]*

vay: *Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.*

1. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne **vāy** ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [vāy,]*

vay: *Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.*

1. Dilüm pür-dürür derd-i Dārā ile
Dirilmez olı çāre ne **vāy** ile *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 326). [vāy,]*

vay: *Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.*

1. Vay anuñ başına ki merdūd ola
Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 201). [vay,]*

vay: *Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.*

1. Vay anuñ başına ki merdūd ola
Aña raḥmeti bābı mesdūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 201). [vay,]*

vażʿ: *Anlatım, konuşma, bahsetme.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki **vażı** virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [vażı, -ı]*

vaż: *Anlatım, konuşma, bahsetme.*

1. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
Ki **vażı** virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [vażı, -ı]*

vaż: *1. Koyma, konulma. 2. Ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme. 3. Belirleme, tâyin etme, tespit etme.*

1. Daḫı çarḫ **vażında** çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 57). [vażında, -ı, -n, -da]*

vaż: *1. Koyma, konulma. 2. Ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme. 3. Belirleme, tâyin etme, tespit etme.*

1. Daḫı çarḫ **vażında** çarḫī siper
Getürür ki tīġ olmaya kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 57). [vażında, -ı, -n, -da]*

vaż: *1. Koyma, konulma. 2. Ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme. 3. Belirleme, tâyin etme, tespit etme.*

1. Ne **vaż** iledür cennet ile caḥīm
Ne heyetde ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [vaż,]

vaż: *1. Koyma, konulma. 2. Ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme. 3. Belirleme, tâyin etme, tespit etme.*

1. Ne **vaż** iledür cennet ile caḥīm
Ne heyetde ḫalḳ oldı diyü racīm
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 47). [vaż,]

vaż: *Bırakma, terk.*

1. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü **vażı** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [vażı, -ı]*

vaż: *Bırakma, terk.*

1. Birūnı şeh ola derūnı faḳīr
Ola ḥāli dervīş ü **vażı** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 220). [vażı, -ı]*

vaż: *Duruş, tavır, hareket, tarz, biçim.*

1. Bize ol leālīden idüp niṣār
Şu **vaż** ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [vaż,]*

vaż: *Duruş, tavır, hareket, tarz, biçim.*

1. Bize ol leālīden idüp niṣār
Şu **vaż** ile zeyn eylemiş idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [vaż,]*

vaż: *Tavır, hareket II durum.*

1. Hemīn **vażda** bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [vażda, -da]*

vaż: *Tavır, hareket II durum.*

1. Hemīn **vażda** bir ḳur gümüş kemān
İrer tīri dūr ise daḫı nişān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 47). [vażda, -da]*

vaż: *Anlatım, konuşma, bahsetme.*

1. Görür bir daḫı ḳavm ṣāḥib-ḳırān
Yüzi ādemī-zāde **vażı** yılān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 214). [vażı, -ı]*

vaż: *Anlatım, konuşma, bahsetme.*

1. Görür bir daḫı ḳavm ol şehriyār
Beşer ṣūreti **vażı** ṭāvūs-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 218). [vażı, -ı]*

vażį: *Bayağı, adi, hasis, deni, zelil, hakir.*

1. Gerekse şerīf ü gerekse **vażī**
Ḳamu emrine pādişāhuñ muṭī *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 155). [vażī,]*

vazi: *Konulmak, koyulmak, bir şeyin içine karıştırmak.*

1. Ne **vażiyle** dönse sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 223). [vażiyle, -yle]*

vazi: *Konulmak, koyulmak, bir şeyin içine karıştırmak.*

1. Ne **vaż'iyle** dönse sipihr-i bülend
Gerek ittifāḳ irmeye tā gezend *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 223). [vaż'iyle, -yle]*

<u>vaż'i:</u> *Vaziyet, durum.*

1. Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre kim ne **vaż'iyledür** ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 104). [vaż'iyledür, -y, -le, -dür]

<u>vaż'i:</u> *Vaziyet, durum.*

1. Risālet ṭarīḳi ile vara şāh
Göre kim ne **vaż'iyledür** ol sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 104). [vaż'iyledür, -y, -le, -dür]

<u>vaż'-ı 'acīb:</u> *Acayip tavır.*

1. Bilürsin bu gerdūn-ı merdüm-firīb
Her anda ider niçe **vaż'-ı 'acīb** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 216). [vaż'-ı 'acīb,]*

<u>vaż'-ı 'acīb ider:</u> *Acayip tavırlarda bulunmak.*

1. Bilürsin bu gerdūn-ı merdüm-firīb
Her anda ider niçe vaż'-ı 'acīb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 216). [vaż'-ı 'acīb ider, -er]*

<u>vaż'-ı dırahşān:</u> *Parıldayanın durumu.*

1. Nücūm ile **vaż'-ı dıraḫşān** ḳamer
Hemīn levḥa idi vü 'ıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 3). [vaż'-ı dıraḫşān,]*

<u>vaż'-ı fi'l-ḥāl:</u> *O anki durum.*

1. İder **vaż'-ı fi'l-ḥāl** fermān-revā
Bir āyīne kim ola gītī-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 139). [vaż'-ı fi'l-ḥāl,]*

<u>vaż'-ı huddām:</u> *Hizmetçilerin durumu.*

1. Aña **vaż'-ı ḫuddām** ider şehriyār
İder bir niçe şāliḥi iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 211). [vaż'-ı ḫuddām,]*

<u>vaż'-ı müstahsene:</u> *Beğenilen vaziyet,tavır,durum,biçim.*

1. Velī **vaż'-ı müstaḥsene** i'tibār
İderler eṭibbā eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 435). [vaż'-ı müstaḥsene, -e]*

<u>vażī' ü şerīf:</u> *Avam ve havas; her kesimden insan.*

1. Dirīġā ki bu fenn-i ḫūb u laṭīf
Ki meyl eyler idi **vażī' ü şerīf** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 54). [vażī' ü şerīf,]*

<u>vebāl:</u> *Günah doğuracak ve insanı âhiret azâbına sürükleyecek olan ağır sorumluluk.*

1. Ne yir ne yidürür 'abeş ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẓ ol **vebālin** çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 8). [vebālin, -in]*

<u>vech:</u> *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Ne **vech** ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [vech,]

<u>vech:</u> *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Ne **vech** ile dirseñ ḳılayum emīn
Ki çekmeyem ayruḳ saña tīġ-ı kīn
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 721). [vech,]

<u>vech:</u> *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Ḳopardı şu **vech** ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına şan yapardı ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [vech,]*

<u>vech:</u> *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Ḳopardı şu **vech** ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına şan yapardı ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [vech,]*

<u>vech:</u> *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Velāyetsüz olmaz bu **vech** ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [vech,]*

<u>vech:</u> *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Velāyetsüz olmaz bu **vech** ile kār
   Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [vech,]*

vech: *Sebep, neden.*

1. Olur yine bir **vech** ile encümen
   Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [vech,]*

vech: *Sebep, neden.*

1. Olur yine bir **vech** ile encümen
   Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Bu **vech** ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
   Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 73). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Bu **vech** ile ḳaṭʿ idüben şāh-rāh
   Varup Çīne iltedi bī-ḥad sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 73). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
   Ne **vech** ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
   Ne **vech** ile Nemrūdı itdi ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [vech,]*

vech: *Çehre, yüz. (Sevgilinin aydınlık yüzü, aşıkların Kabe'si olması bağlamında).*

1. Bu **vech** ile yüz elli gürd-i dilīr
   Helāk itdi meydānda ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 881). [vech,]*

vech: *Çehre, yüz. (Sevgilinin aydınlık yüzü, aşıkların Kabe'si olması bağlamında).*

1. Bu **vech** ile yüz elli gürd-i dilīr
   Helāk itdi meydānda ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 881). [vech,]*

vech: *Çehre, yüz.*

1. Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefīh
   Ḳamu sīreti gibi **vechi** kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 84). [vechi, -i]*

vech: *Çehre, yüz.*

1. Ayıtdı gelüp ḫasta kim iy sefīh
   Ḳamu sīreti gibi **vechi** kerīh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 84). [vechi, -i]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Ḳo kibri şu **vech** ile ḳıl ʿadl ü dād
   Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Ḳo kibri şu **vech** ile ḳıl ʿadl ü dād
   Ki olmaya devrüñde cevr ü fesād *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 53). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Şu **vech** ile depren sen iy şehriyār
   Ki maḥşerde olmayasın şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Şu **vech** ile depren sen iy şehriyār
   Ki maḥşerde olmayasın şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 63). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Bu **vech** ile itdüklerini cidāl
   Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Bu **vech** ile itdüklerini cidāl
   Görüp vardı bir ehl-i ṣāḥib-kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 3). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Şu **vech** ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
   Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. Şu **vech** ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
   Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 17). [vech,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*

1. O **vech** ile şīrīn ü muʿciz- kelām
   Ḫavāṣuñ işidür diyemez ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 5). [vech,]*

vefā: *Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan **vefā**
   Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 103). [vefā,]*

vefā: *Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.*

1. Ümīd itme fānī cihāndan **vefā**
   Ki ġāyetde çoḳ yüz görüpdür şehā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 103). [vefā,]*

vefā-kīş: *Vefa timsalı (vefalı).*

1. Vefā-kīş ol eyle ʿahde vefā
   Sözüñ muʿteber ola tā kim şehā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 217). [vefā-kīş,]*

vefā-kīş: *Vefa timsalı (vefalı).*

1. Vefā-kīş ol eyle ʿahde vefā
   Sözüñ muʿteber ola tā kim şehā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 217). [vefā-kīş,]*

vefāt: *(Ar.) Ölüm.*

1. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
   Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 20). [vefāt,]*

vefāt: *(Ar.) Ölüm.*

1. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
   Vefāt idicek sen uzanur zebān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 20). [vefāt,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
   V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 54). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
   V'egerni olursın be-ġāyet ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 54). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
   V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Gerekmez şeh olan kişiye dimāġ
   V'egerni daḳar boynuna kibri bāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 334). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Kimi bac virsün kimisi ḫarāc
   V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 194). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Kimi bac virsün kimisi ḫarāc
   V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 194). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Bunuñ ḥikmeti var **v'egerni** rasūl
   Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. Bunuñ ḥikmeti var **v'egerni** rasūl
   Ne ḫod-bīn olur vü ne ḫod hem fużūl
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 35). [v'egerni,]

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. V'egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
   Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 161). [v'egerni,]*

v'egernī: *(Fa.) Değilse, yoksa.*

1. V'egerni olur cemʿ ġarbī sipāh
   Ṭolar ḫāk ü ḫūn ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 161). [v'egerni,]*

v'egerni ki: *Ve eğer olmaz ise , (değilse).*

1. V'egerni ki elden gider cān u baş
   Müfīd olmaz itmek diyesin savaş
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 443). [v'egerni ki,]
2. Ḫarīfān-ı meclis gerek aṣdıḳā
   V'egerni ki meyden bulınmaz ṣafā
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 408). [v'egerni ki,]

vehhām: *Fazla şüphe eden.*

1. Ḳo nādānı nādān **vehhām** ider
   İde çünki **vehhām** bed-nām ider
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 179). [vehhām,]

vehhām: *Fazla şüphe eden.*

1. Ḳo nādānı nādān **vehhām** ider
   İde çünki **vehhām** bed-nām ider
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 179). [vehhām,]

vehhām: *Fazla şüphe eden.*

1. Ḳo nādānı nādān **vehhām** ider
   İde çünki **vehhām** bed-nām ider
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [vehhām,]

vehhām: *Fazla şüphe eden.*

1. Ḳo nādānı nādān **vehhām** ider
   İde çünki **vehhām** bed-nām ider
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 180). [vehhām,]

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
   Yatur ol gice **vehm** ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [vehm,]*

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
   Yatur ol gice **vehm** ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [vehm,]*

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
   Ki saʿy ile **vehm** irgürümez kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [vehm,]

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Çekilmiş sarāyına sūr-ı bülend
   Ki saʿy ile **vehm** irgürümez kemend
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 122). [vehm,]

vehm: *Kuruntu, şüphe, tereddüt.*

1. Bilen bildiren enbiyādur hemān
   Ḳurı **vehmdür** bāḳī ẓann u gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [vehmdür, -dür]

vehm: *Kuruntu, şüphe, tereddüt.*

1. Bilen bildiren enbiyādur hemān
   Ḳurı **vehmdür** bāḳī ẓann u gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [vehmdür, -dür]

vehm: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdüne per
   Olur **vehmden** nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 644). [vehmden, -den]*

vehm: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

1. Ḳaçan açsa uçmaġa gerdūne per
Olur **vehmden** nesr ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 644). [vehmden, -den]*

vehm: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. Seḥerden durup **vehm** ile şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 239). [vehm,]

vehm: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. Seḥerden durup **vehm** ile şehriyār
Geyüp ālet-i ḥarb olur çün süvār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 239). [vehm,]

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Deñiz **vehmi** vü ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı itmiş idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 139). [vehmi, -i]*

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Olur ʿaḳl-ı cüzʾī çü **vehme** sebeb
Gidermek anı ʿāḳıle müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 21). [vehme, -e]*

vehm eyler idi: *Korkmak.*

1. Olur yine bir vech ile encümen
Ki **vehm eyler idi** görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 224). [vehm eyler idi,]*

vehm eyleyüp: *Sakınmak, temkinli olmak.*

1. ʿUḳāb üzre gördi çü bāz-ı sepīd
Ruḫı oldı **vehm eyleyüp** şenbelīd
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 192). [vehm eyleyüp, -y, -üp-yüp]

vehm ider: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. Feşāfeş idüp çün perī-murġ-ı tīr
Tireng-i kemāndan ider vehm şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 530). [vehm ider, -er]
2. Şu kim ḳorḳa Allāhdan iy ḫıdīv
Göricek anı **vehm ider** nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 246). [vehm ider, -er]

vehm idüp: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. İşitdüñ ya gördüñ ise vir ḫaber
Şaḳın **vehm idüp** ḳılma benden ḫaẕer
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 20). [vehm idüp, -üp]

vehm itmeyüp: *Korkmak, çekinmek, sakınmak.*

1. Şu kim itmeyüp vehm ide naẕar
Görür idi ḫūt u ḫamelden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 25). [vehm itmeyüp, -me, -yüp]*

vehm ider: *Kuruntuya kapılan, vesveseye düşen.*

1. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına alan yılan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1047). [vehm ider, -er]*

vehm kılma: *Tereddüt etmek.*

1. Şaḳın **vehm ḳılma** gidelüm hemān
Ḫaḳuñ ʿavni ile saña yoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 125). [vehm ḳılma, -ma]*

vehm-i sinān: *Mızrak vehmi.*

1. Ne bīm-i ḫadeng ü ne **vehm-i sinān**
Gezer āhenīn-dil cihān-pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 199). [vehm-i sinān,]

vehm-nāk: *Korkulu, vehimli, kuruntulu.*

1. Göricek ḳamusı olur **vehm-nāk**
Bilürler olurlar şavaşda helāk *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 71). [vehm-nāk,]*

velāyet: *Velilik.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [velāyetsüz, --süz]*

velāyet: *Velilik.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer velī idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 187). [velāyetsüz, --süz]*

velāyet: *Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.*

1. Velāyet eli ile şāh-ı cihān
   Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 511). [velāyet,]*

velāyet: *Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.*

1. Velāyet eli ile şāh-ı cihān
   Kesüp başını itdi ḳanın revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 511). [velāyet,]*

velī: *Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).*

1. Ḳoma ḥaşmuñı itmedüñ ise lāf
   Velī ʿayb olur merde lāf-ı güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 404). [velī,]*
2. Bozarsa **velī** ʿahdini pādişāh
   İderse yine cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 797). [velī,]*
3. Velī bir gün ide diyü şeh żarar
   İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [velī,]*
4. Velī cehd ḳıl gitmedin bu ʿadū
   Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 899). [velī,]*
5. Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
   Velī ḥalḳ yanında zer-i muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 26). [velī,]
6. İder ādemi gerçi ṭūl-i emel
   Velī reʾye nāẕır degüldür ecel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 66). [velī,]*
7. Biri daḫı anı elinden alur
   Velī ḳaçmadan ol da bī-tāb olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 280). [velī,]*
8. Ne çāre **velī** çarḫ mekkārdur
   īder ḥīle her şaḫṣa mekkārdur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 411). [velī,]*
9. Selāṭīn çoḳdur **velī** şāh-ı Rūm
   Ara yirde şehbāz bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 25). [velī,]*
10. Velī çünki var ḫıdmetinde şeref
    Ümīdüm bu olmaya saʿyüm telef
    (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 79). [velī,]
11. Velī çünki dil-dār ola naġme-ger
    Kişiye muġannī vü sāḳī yiter *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 9). [velī,]*
12. ʿAbīd olur iḥsāna insān olan
    Velī bilmez iḥsānı ḥayvān olan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 74). [velī,]*
13. Yine ḫilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
    Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
    (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 60). [velī,]
14. Firīb ile bāzīde hem-çün perī
    Perīye **velī** ögredür dilberi *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 116). [velī,]*
15. Meh idi **velī** gezdirür anı serv
    Ḫırāmān görüp şerm iderdi teẕerv
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 135). [velī,]
16. İder cilve mānend-i ṭāvūs-ı ner
    Görinür ʿadūya **velī** çün hizebr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 410). [velī,]*
17. İder ceng ol iki cihān-pehlevān
    Velī esb-i Aṭvās olur nātuvān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 424). [velī,]*
18. Geçüp nev-bahār irdi çünkim temūz
    Velī senge kār eyledi tāb u sūz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 2). [velī,]*

velī: *Ama, fakat; şöyle ki.*

1. Helāk eylerem olmaz ise **velī**
   Biregülerüñ mülki olur evi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 615). [velī,]*

velī: *Ama, fakat ‖ şöyle ki.*

1. İder her kişi vaṣluñı ārzū
   Velī degmeye dutmaz ol baḫt rū
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 36). [velī,]
2. Velī ḥāyil olmadı aṣlā siper
   İder zaḫm ile anı ḥasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 413). [velī,]*
3. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
   Velī leşkere itdi ġāyet yasaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [velī,]*
4. Felek gibi sūrī çe ger üstüvār
   Bu s̲ābit **velī** anda yoḳdur ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 232). [velī,]*
5. Ben ol murġam üftāde bī-bāl ü per
   Hümādur **velī** sāyesi virdi fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 46). [velī,]*
6. Çe ger dest-i yārem **velī** ḳābilem
   Cihān-gīr olmaḳlıġa māyilem *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 61). [velī,]*
7. Velī ʿāḳīl oldur ʿibādet ide
   Ḳamu ehl-i ḥālüñ yolınca gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 95). [velī,]*
8. Velī itmedüm ben ḫod aña günāh
   Çeküp gelmek isterdi niçün sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 127). [velī,]

9. Velī dīn içün eyleyelüm ḳıtāl
Zer ü sīm içün eylemeñüz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 199). [velī,]*
10. Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī yidügi berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [velī,]*
11. Müselmān ü dānā vü Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü **velī** göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 266). [velī,]*
12. Çe ger Hind ḫalḳı ider ihtimām
Velī kimseye olmaz ol bāz rām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 348). [velī,]*
13. Eline alup kündesinden dutar
Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 354). [velī,]*
14. Süleymān maḳāmı degül künc-i mūr
Ḳudūmı **velī** ḳalbe virsün sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 358). [velī,]*
15. Ḳamu ṣandılar kim ṭutuldı güneş
Velī āşikār oldı zerrīn-direfş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 426). [velī,]*
16. Müşaʿşaʿ cebīninde nūr-ı İlāh
Nebī ṣūretinde **velī** yüzi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 440). [velī,]*
17. Velī idüginde anuñ yoḳ gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 441). [velī,]*
18. Degül idi müʾmin Anūşīnrevān
Velī buldı ʿadl ile nām u nişān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 476). [velī,]*
19. Velī bende dört nesne var iy emīr
Bulınmaz cihānda birine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 527). [velī,]*
20. Getürüp şehe virdi bunları Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 560). [velī,]*
21. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
Velī yoġ idi Çīnde aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [velī,]*
22. Murādum degül Sind mülki şehā
Velī geldüm olmaġ içün reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 34). [velī,]*
23. Yine ḳopdı ṭūfān **velī** āhenīn
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 109). [velī,]*
24. Egerçi ki her biri bir cān-sitān
Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 120). [velī,]*
25. Egerçi ki cümle iderler raḳam
İdemez **velī** cümle ehl-i ḳalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 126). [velī,]*
26. Siyeh ḫākdendür ḳamu ādemi
Velī ʿilm iledür füzūnı kemi *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 232). [velī,]*
27. Egerçi ki maşrıḳdur iy şāh-ı Çīn
Velī maṭlıʿ-ı dīn-i maġrib-zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 298). [velī,]*
28. Olur gerçi kim dest bālā-yı dest
Velī irmedi baña hergiz şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 352). [velī,]*
29. Ḫadengi ider mīġ dāyim siper
Velī nīzem eyler demürden güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 366). [velī,]*
30. Gelür kişiye telḫ egerçi ki pend
Olur hem-çü dārū **velī** sūd-mend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 482). [velī,]*
31. Velī Türkler itmedin tār ü mār
Rıżāñ ile gönder eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 485). [velī,]*
32. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
Ḳuṣūrum daḫı çoḳ **velī** ẕākirem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [velī,]*
33. Ḫalāṣ eyledi gerçi saʿy ile ser
Velī gürz çāḳ şānesine iner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 916). [velī,]*
34. Mehābetle meydāna sürdi semend
Elinde **velī** nīze-i hijde-bend *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 950). [velī,]*
35. Dutar ḫaşm gürzine gerçi siper
Velī gürzi şāhuñ anı ṭaşt ider *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1062). [velī,]*
36. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1138). [velī,]*
37. Velī faẓl olur eylese ʿafv-i şāh
Bedīhī olur faẓl-ı ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1161). [velī,]*
38. Semen yāsemen oldı gerçi ḥaḳīr
Velī geldi her birisine naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 46). [velī,]*
39. Velī ḳanda kim var idi pehlevān
Alur yanına şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 149). [velī,]*
40. Velī Hersek ü Bosnadan ḳopsa er
İder rezm ü fitnede ḫayli hüner *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 231). [velī,]*
41. Geçüp boynuna ol laʿīnüñ kemend
İder ol **velī** dīv-i merdūdı bend *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 494). [velī,]*
42. Şoñı ẕillet olur **velī** devletüñ
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 641). [velī,]*
43. Alınmazdı devrinde gerçi ki bāc
Gelürdi **velī** her yañadan ḫarāc *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 158). [velī,]*
44. Ḫudādan **velī** bilmemişler ḫaber
Mülūkıdur ancaḳ olan muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 73). [velī,]*

45. Velī irmez idrāk kim sūz u tāb
Neden ḥāṣıl oldı nedür ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 63). [velī,]*
46. Vücūdına oldı bu eşyā güvāh
Velī künhüne bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 120). [velī,]*
47. Gedā olmadan nefret eyler beşer
Velī şehlüġe her gedā saʿy ider *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 146). [velī,]*
48. Naṣīḥat alup baḫt-ı bīdārdan
Velī eyleme ḫāli efkārdan *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 160). [velī,]*
49. Ziyāde olur şāhlıḳda ḫaṭar
Velī rāy-ı ṣāyib-dürür muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 166). [velī,]*
50. Velī dest-res bulmaz aña beşer
Gedā vü şeh eyler yaraḳdan naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 237). [velī,]
51. Egerçi ki dil laʿl-i rengīn diler
Olur aḳı ṭıbna **velī** muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 390). [velī,]*
52. Velī vaż'-ı müstaḥsene iʿtibār
İderler eṭibbā eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 435). [velī,]*
53. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
Velī terk ḳıl olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 446). [velī,]*
54. Dişi arasında ḳalur et meger
Velī ḫasta ol pāreden bī-ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 18). [velī,]*
55. Nişānı çe ger çoḳ **velī** bī-nişān
Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 115). [velī,]*
56. Çe ger ḥükmüñe rām rūy-i zemīn
Degülsin **velī** ādemī-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 146). [velī,]*
57. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek ẕikr olınur kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [velī,]
58. Velī bir laṭīfe diyeyüm saña
Birez iltifāt eyle luṭf it baña *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 25). [velī,]*
59. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
Velī ejdehādur yudar ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [velī,]*
60. Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
Velī ḫayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 140). [velī,]*
61. Dutar küfr ile mülk dirler ḳarār
Velī ẓulm ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 172). [velī,]*
62. Birine degül gerçi ḳıymet cihān
Velī beẕl iderem anı rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 10). [velī,]*
63. Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim yazam Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 59). [velī,]
64. Arada şehüñ fülki hem-çün felek
Velī bād-bān aña bāl-i melek *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 38). [velī,]*
65. ʿAceb esb-i rehvār ü çüst ü devān
ʿAcebter **velī** bu deminde ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 50). [velī,]*
66. Ayıtdı ki bir ceng-cū serverem
Velī şāh-ı İskendere çākerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 184). [velī,]*
67. Saña benden irmek ne mümkin ziyān
Velī key ṣaḳın duymasun bed-gümān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 206). [velī,]
68. İdüp devr seyr eyledi ser-be-ser
Velī bulmadı girmege aña der *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 308). [velī,]*
69. Ne deñlü ki ʿālemde vardur ṣuver
Naẓīri var anda **velī** sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 344). [velī,]*
70. Velī beste idi çekerler iner
Gelüp virdi hep gördügünden ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 347). [velī,]
71. Bulınmaz idi ol siyāha ʿaded
Velī ḫażret-i Ḫaḳdan irdi meded
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 376). [velī,]
72. Müselmān olur şehr ḫalḳı tamām
Velī deştī olanı olmadı rām *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 80). [velī,]*
73. Velī anlaruñ cümlesi büt-perest
Mey-i şirkden olmış ol ḳavm mest
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 19). [velī,]
74. Nice bütdür ol büt heyūlāsı zer
Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 24). [velī,]*
75. Biri birisine ṭolaşup gider
Velī kimseye eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 216). [velī,]*
76. Ḳulūba pür olmışdı gerçi teraḥ
Velī virdi keştī ḳudūmı feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 346). [velī,]*
77. Nice siḥr bil kim kerāmetdür ol
Velī olduġına ʿalāmetdür ol *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 4). [velī,]*
78. Egerçi eli vü ayaġı ḳaṣīr
Velī pençesinde olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 30). [velī,]*
79. Egerçi ki çoḳ bāġ ile būstān
Velī yoḳ birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 44). [velī,]*
80. Ḳamunuñ ḳapusı öñi meşhedi
Yapılmış ıraḳda **velī** maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 46). [velī,]*

81. İder fikri mevtüñ ḳulūbı ḥazīn
Velī çoḳ meʿāṣīden eyler emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 74). [velī,]*
82. Muḳarrer-dürür gerçi kim bu ḥaber
Velī kimse görmiş degüldür eşer
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 122). [velī,]
83. Döker ādemī-zād içün çeşmi seyl
Velī remzin añlara ḳıll-i ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 26). [velī,]*
84. Ḳoyupdur **velī** şīşeye ʿālemi
Perī gibi maḥbūs idüp ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 73). [velī,]*
85. Gelüp geçmede ḥalḳ āb-ı revān
Muḳarrer **velī** ḥāli üzre cihān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 84). [velī,]*
86. Murādınca āhūnuñ eyler ṣadā
Velī mevtdür kim ider merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 114). [velī,]*
87. Gelüp dikdi ṣaḥrāda gerçi ʿalem
Velī geldi yādına rāh-ı ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 134). [velī,]*
88. Velī vaṣl ü dīdārı iden murād
İkiʿāleme eylemez iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 183). [velī,]*
89. Gül-ābiyle cismini Ḫıżr itdi pāk
Velī giryeden ola yazdı helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 208). [velī,]*
90. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi rasūl
Velī ḫāṭırı oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 210). [velī,]*
91. Muʿazzezdür ādem var iken ḥayāt
Velī zindegānīde yoḳdur şebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 228). [velī,]*
92. Ḳılup zerreden şems-i rūşen bedīd
Velī genc-i maḫfīye eyler kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 6). [velī,]*
93. Bu luṭfa **velī** kimse itmez sipās
Sebeb bu ki azdur şināsā-yı nās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 17). [velī,]*
94. Velī eylemez kimsene iltifāt
Berāber Furāt ile Āb-ı Ḫayāt *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 21). [velī,]*
95. Ḫaṭā eylese ādem oġlı n'ola
Velī ʿayb-cūluḳdur ulu ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 116). [velī,]*

velī: *Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.*

1. Velāyetsüz olmaz bu vech ile kār
Muḳarrer **velī** idi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 188). [velī,]*

velī: *Ama, fakat, lâkin.*

1. Çü ḫāküz ʿaceb mi ger ālūdeyüz
Velī luṭf ile gevher-āmūdeyüz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 76). [velī,]*
2. İder ḳullaruñ gerçi bī-ḥad günāh
Velī ʿafv u luṭfuñ ḳamuya penāh
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 80). [velī,]

velī: *Allah'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.*

1. Ne bī-çāreyem ben **Velī** iy Ġanī
Bu ḥāl ile senden dileyem seni *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 37). [velī,]*

velī: *...da/de.*

1. Burāḳı çü berḳ-i felek tīz-kām
Çü ṭāvus-ı mīnū **velī** ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 38). [velī, -sa]*

velī: *Ama, fakat, lakin, şöyle ki, çünkü.*

1. Ḳamu itdügüñ ʿadl ü iḥsāndur
Bilemez **velī** ol ki nādāndur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 88). [velī,]*
2. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
Yanında ḳamusı **velī** ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 33). [velī,]*
3. Tenine ḥaḍīḍ olmış idi maḳar
Velī rūḥı ʿarş üzre cevlān-ger *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 26). [velī,]*
4. İmām-ı çehārum **velī** mürteżā
Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 17). [velī,]

velīkin: *Fakat.*

1. Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
Zemīni **velīkin** bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 146). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
Zemīni **velīkin** bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 146). [velīkin,]*

velīkin: *Far. Velâkin.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 345). [velīkin,]*

velīkin: *Far. Velâkin.*

1. Velīkin olur nā-gehānī bedīd
Ṭuyūr içre bir bāz ġāyet sepīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 345). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Biri birisinden çe ger dil-peẕīr
Birisi **velīkin** ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 102). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Biri birisinden çe ger dil-peẕīr
Birisi **velīkin** ḳatı bī-naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 102). [velīkin,]*

velīkin: *Far. Velâkin.*

1. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [velīkin,]*

velīkin: *Far. Velâkin.*

1. Egerçi ki ṣūretde Ceyḥūn idi
Velīkin aḳan ṣu degül ḫūn idi *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 110). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Çe ger yoḳ saña ḫaṣm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 138). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Çe ger yoḳ saña ḫaṣm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 138). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
Ki tā ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 37). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Velīkin yine saʿyüm oldur müdām
Ki tā ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 37). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Ne aṣṣı **velīkin** dirīġā hicāb
Oluban olur ġuṣṣa aña seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 7). [velīkin,]*

velīkin: *Far. Velâkin.*

1. Velīkin göricek ala rāygān
Bilinmez bahā-yı metāʿ-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 173). [velīkin,]*

velīkin: *Fakat.*

1. Giricek gümüş sīb idi tāc-ver
Velīkin çıḳar hem-çü nārenc-i zer
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 306). [velīkin,]

velīkin: *Fakat.*

1. İder ḳalbi ḫurrem egerçi ki nūr
Virür ṣoñra ẕulmet **velīkin** fütūr
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 4). [velīkin,]

velīkin: *Fakat.*

1. Olur dürlü dürlü çe ger rūzigār
Velīkin bu köhne cihān ber-ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 86). [velīkin,]

velīkin: *Fakat.*

1. Ne çāre **velīkin** olan kec naẕar
Kelām-ı ḳadīme daḫı ṭaʿn ider *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 79). [velīkin,]*

velīsi: *Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.*

1. Ögünmek egerçi degüldür kemāl
   Velīsiyledür esen elbette māl *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 86). [velīsiyledür, -(y)le, -dür]*

velī: *Ama, fakat şöyle ki.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 40). [velī,]
2. Bilürem günāhuma yoḳdur ʿaded
   Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 66). [velī,]*
3. Taṣavvur olunsa günāhum olur
   Velī luṭfuña kim nihāyet bulur *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 68). [velī,]*

velvele: *Gürültü, patırtı, yaygara, şamata.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān **velvele** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 122). [velvele,]*

velvele: *Gürültü, patırtı, yaygara, şamata.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
   Pür oldı zemīn ü zamān **velvele** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 122). [velvele,]*

velvele: *Gürültü, patırtı, yaygara, şamata.*

1. Çü bülbül ṣadālar idüp bülbüle
   Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi **velvele** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 42). [velvele,]*

velvele: *Gürültü, patırtı, yaygara, şamata.*

1. Çü bülbül ṣadālar idüp bülbüle
   Ṭolar sāzdan ṭāḳ içi **velvele** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 42). [velvele,]*

ver: *Vermek.*

1. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
   Yirü göklere olmasun baña **ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [ver,]*

ver: *Vermek.*

1. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
   Yirü göklere olmasun baña **ver** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [ver,]*

verd-i ter: *Taze gül.*

1. Cebīni semen ʿārıżı **verd-i ter**
   Dehānı çü ġonca lebi çün şeker *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 105). [verd-i ter,]*

verd-i zībā: *Güzel gül.*

1. Nigār-ı semen-sīne adı Nigār
   Ruḫı **verd-i zībā** cemāli bahār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 104). [verd-i zībā,]*

verd-i zībāsına: *Güzel gül.*

1. Sehī-serv muḥtāc bālāsına
   Semen bendedür **verd-i zībāsına**
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 140). [verd-i zībāsına, -sına]

vesīle: *Yol, vasıta II Bahane, sebep.*

1. Şu göz kim aña cevheri tūtiyā
   Vesīle bulamazdı idüp recā *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 94). [vesīle,]*

ve's-selām: *"İşte o kadar, son söz bu" anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
   Yazar āḫırına anuñ **ve's-selām** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 406). [ve's-selām,]*

ve's-selām: *"İşte o kadar, son söz bu" anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
   Yazar āḫırına anuñ **ve's-selām** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 406). [ve's-selām,]*

ve's-selām: *"İşte o kadar, son söz bu" anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
   Budur belledüm pendler **ve's-selām**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [ve's-selām,]

ve’s-selām: *“İşte o kadar, son söz bu” anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Ölümüñi fikr eyle şeh sen müdām
   Budur belledüm pendler **ve’s-selām**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 102). [ve’s-selām,]

ve’s-selām: *“İşte o kadar, son söz bu” anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Budur bildügimüz bizüm **ve’s-selām**
   Bilür bāḳisin şāh temme’l-kelām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 325). [ve’s-selām,]

ve’s-selām: *“İşte o kadar, son söz bu” anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.*

1. Budur bildügimüz bizüm **ve’s-selām**
   Bilür bāḳisin şāh temme’l-kelām
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 325). [ve’s-selām,]

veted: *Kazık, mih.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün **veted**
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [veted,]*

veted: *Kazık, mih.*

1. Alup ortaya ḫaymeyi çün **veted**
   Belā seyline cümle olmışdı sed *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 75). [veted,]*

veya: *Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen bağlaç.*

1. Ṣanasın behişt idi ol murġ-zār
   Veyā kevs̱er idi aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [veyā,]*

veya: *Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen bağlaç.*

1. Ṣanasın behişt idi ol murġ-zār
   Veyā kevs̱er idi aḳan ḫōş-güvār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 88). [veyā,]*

veyāhud: *Ya da.*

1. Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
   Ki kūçe degüldür yanında İrem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 117). [veyāḫud,]*

veyāhud: *Ya da.*

1. Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
   Ki kūçe degüldür yanında İrem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 117). [veyāḫud,]*

veyāhud: *Ya da.*

1. Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
   Gerek ya iṭāʿat **veyāḫud** gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [veyāḫud,]*

veyāhud: *Ya da.*

1. Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
   Gerek ya iṭāʿat **veyāḫud** gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [veyāḫud,]*

veyāhud: *Ya da.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
   Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [veyāḫud,]*

veyāhud: *Ya da.*

1. Veyāḫud neheng idi ol bāl-ver
   Şināver gehī geh açar bāl ü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 55). [veyāḫud,]*

vezān: *Far. Esen, hübûb eden.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan **vezān**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [vezān,]

vezān: *Far. Esen, hübûb eden.*

1. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
   Riyāḥ oldı her bir yañadan **vezān**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [vezān,]

vezīr: *Vezir ǁ makam, mevkî.*

1. Duā eyleyüp pādişāha **vezīr**
   Didi iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 1). [vezīr,]*

vezīr: *Vezir ‖ makam, mevkî.*

1. Duā eyleyüp pādişāha **vezīr**
   Didi iy şehin-şāh-ı şāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 1). [vezīr,]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
   Gerek çünki ʿāḳil ola iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 23). [vezīrüñe, --ün, --e]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Vezīrüñe eyle şehā iʿtibār
   Gerek çünki ʿāḳil ola iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 23). [vezīrüñe, --ün, --e]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Vezīr ol-durur kim ola ked-ḫudā
   İde ḫalḳ-ı ʿālem aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 29). [vezīr,]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Vezīr ol-durur kim ola ked-ḫudā
   İde ḫalḳ-ı ʿālem aña iḳtidā *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 29). [vezīr,]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Gerekdür **vezīr** olana iḳtidār
   Olınmaz ki bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 33). [vezīr,]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

1. Gerekdür **vezīr** olana iḳtidār
   Olınmaz ki bī-ḳadrine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 33). [vezīr,]*

vicdān-ı gevher-fürūş: *Kuyumcunun vicdanı.*

1. Sözüñ rūḥ-baḫşı olur ol sürūş
   Bulur anı **vicdān-ı gevher-fürūş** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 64). [vicdān-ı gevher-fürūş,]*

vir: *1. Vermek.*

1. İlāhī şu derde ki döymeye ten
   Kerem eyle ben bendeye **virme** sen *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 10). [virme, -me]*

vir: *Vermek.*

1. İdüp vācibe mümkini āşinā
   Virürsin çerāġ-ı dile rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 30). [virürsin, -ür, -sin]*

vir: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

1. Göñül şāh-bāzına **vir** ḳūt-ı nāb
   Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 17). [vir,]*

vir: *(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.*

1. Yaratduñ bu eşyāya **virdüñ** ṭırāz
   Velī cümleden ḫażretüñ bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 39). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *(bir hâli bir kimse veya yerde) hâkim kılmak, hasıl etmek.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
   Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 26). [virür, -ü, -r]*

vir-: *Vermek.*

1. Viresin aña vaşluñ ile şeref
   Ki olmaya saʿy ile sözüm telef *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 89). [viresin, -e, -sin]*
2. Şu şemʿa ki **virmeye** ḫurşīdi nūr
   Olur rūşenālıḳdan ol şemʿ dūr *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 28). [virmeye, -me, -y, -e]*
3. Ḫudā **virmedi** cengde çün ẓafer
   Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 687). [virmedi, -me, -di]*
4. Duyuş **virmeyüp** şāh-ı īrān-penāh
   Gözetdi yine ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 557). [virmeyüp, -me, -y, -üp]*
5. Ṭamaʿ **virmedi** baña Yezdān-ı pāk
   Baña bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 273). [virmedi, -me, -di]*

6. Ṭabıl-bāz üniyle idüp cemʿ genc
Virürem bu ḫalḳa ki çekmeye renc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 294). [virürem, -ür, -em]
7. Virürem hüner-mende māl-i cihān
İdüp pā yañasın bülend-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 279). [virürem, -ür, -em]*
8. Bilür nabżı ġāyetde ḳārūre-dān
Viremez budur ʿaczi ölmişe cān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 556). [viremez, -e, -mez]
9. İder aña Ḳaydāfe ġāyet ʿitāb
Ḫacīl olduġından **viremez** cevāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 270). [viremez, -e, -mez]
10. O yirde güneş tābı **virmez** żıyā
Seḥerden nişān yoḳ hemīşe dücā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 107). [virmez, -mez]

vir-: *1. Vermek.*

1. Ḫelāle ḥısāb u ḥarāma ʿaẕāb
Olursa kim ola ki **vire** cevāb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 76). [vire, -e]*
2. Ḳamu rāhına oldı lüʾlüʾ-feşān
Şeref **vire** tā eşref-i ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 104). [vire, -e]*

vir-: *Vermek.*

1. Virüñ ḳalʿa miftāḥın ikrām idüp
Öñine düşüñ ʿizzet-i tām idüp *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 399). [virüñ, -üñ]*
2. Aña **vir** şehā manṣıb u mālı sen
Ki ṣāḥib-kemāl ola ya tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 179). [vir,]*
3. Yaḳup ʿaḳlı **vir** ḫāne-i ḳalbe nūr
Dilerseñ ki ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 25). [vir,]*

vir-: *Vermek.*

1. Bizi ḫōşca gördi o fermān-revā
İlāhī murādını **virsün** Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 814). [virsün, -sün]*
2. O yatduḳça yirde İlāhī İlāh
Saña ʿömr **virsün** eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 242). [virsün, -sün]*
3. Süleymān maḳāmı degül künc-i mūr
Ḳudūmı velī ḳalbe **virsün** sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 358). [virsün, -sün]*
4. Kimi bac **virsün** kimisi ḫarāc
V'egerni sipihre irişür ʿacāc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 193). [virsün, -sün]*

vir-: *Vermek, ihsan etmek.*

1. Virürdi silāḥ u seleb şöyle tāb
Ki ḳomaz idi dīdede tāb u nāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 219). [virürdi, -ür, -di]*
2. Ṭolup ḳurṣ-ı līmū vü ṣandal-simāṭ
Virürdi müferreḥ cüvāriş neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 74). [virürdi, -ür, -di]*
3. Muḥīṭi havā-gīr idi mevc-i dūd
Sipāh ebre **virürdi** Āb-ı Kebūd *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 164). [virürdi, -ür, -di]*
4. Var iki elinde dıraḫşān güher
Virürdi gicede żıyā çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 26). [virürdi, -ür, -di]*
5. Yüzi tāb-ı günden **virürdi** ferāġ
Gezerdi o ẓulmetde hem-çün çerāġ
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 157). [virürdi, -ür, -di]

vir-: *Vermek ǁ ihsan etmek, bağışlamak.*

1. Olur ʿāleminde gedā daḫı şāh
Ḳanāʿat ider **virdügine** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 62). [virdügine, -dük, -i, -n, -e]*

vir-: *Söylemek.*

1. Nefes **virdügince** çıḳar iltihāb
Deminden gider ḳaʿr-i baḥre şihāb
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 265). [virdügince, -düg, -ince, -]

vir-: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. ʿAdū işini itmedi mülke ol
Ḫudā ṣıḥḥat ile **vire** Rūma yol *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 818). [vire, -e]*
2. Yile **virmeseydi** Süleymān külāh
Kimesne olur mıydı ʿālemde şāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 449). [virmeseydi, -me, -se, -y, -di]

vir-: *Vermek ll yaymak.*

1. Gelüp **virdiler** şāh-ı Rūma ḫaber
Ki ḥāżır ol irdi şeh-i fitne-ger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 511). [virdiler, -di, -ler]*

vir-: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Ola kim **vire** sāz ü sözüñ feraḥ
Helāk itmeye ben ġamını teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 505). [vire, -e]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.*

1. Çü **virdüñ** baña pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 43). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.*

1. Çü **virdüñ** baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence ol düzd rāh
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 51). [virdüñ, -dü, -ñ]

vir: *1. Vermek.*

1. İlāhī şu derde ki döymeye ten
Kerem eyle ben bendeye **virme** sen
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 10). [virme, -me]

vir: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

1. Göñül şāh-bāzına **vir** ḳūt-ı nāb
Ki bu cīfeden eyleye ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 17). [vir,]*

vir: *(bir hâli bir kimse veya yerde) hâkim kılmak, hasıl etmek.*

1. Eger luṭfuñ olursa perde-rübā
Virür gözlere nūr-ı mihrüñ cilā *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 26). [virür, -ü, -r]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.*

1. Çü **virdüñ** baña pāy-gāh-ı bülend
ʿAdūlar arasında ḳılma nejend *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 43). [virdüñ, -dü, -ñ]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.*

1. Çü **virdüñ** baña gencüñe dest-gāh
Ḳoma bulmasun gence ol düzd rāh
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 51). [virdüñ, -dü, -ñ]

vir: *Vermek II yansıtmak.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 10). [virürdi, -ür, -di]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
Deminden Mesīhāya **virdi** revān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 78). [virdi, -di]

vir: *1. Vermek.*

1. Virüp Müşterī cānı çün Müşterī
Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 89). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek II yansıtmak.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
Virürdi żıyā raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 10). [virürdi, -ür, -di]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.*

1. Ḳudūmünden irişdi Yaḥyāya cān
Deminden Mesīhāya **virdi** revān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 78). [virdi, -di]

vir: *1. Vermek.*

1. Virüp Müşterī cānı çün Müşterī
Ḫarīdār olur vaṣl-ı nīg-aḫteri *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 89). [virüp, -üp]*

vir: *1. Vermek.*

1. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine **virdiler** ḫōş-niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 32). [virdiler, -di, -ler]

vir: *1. Vermek.*

1. Olup her biri şāh-ı dervīş-nām
Cihān mülkine **virdiler** ḫōş-niẓām
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 32). [virdiler, -di, -ler]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Çıḳup ḫaymeden **virdi** ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 77). [virdi,]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Çıḳup ḫaymeden **virdi** ḫalḳa selām
Ḳamu baş urup itdiler iḥtirām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 77). [virdi,]*

vir: *Vermek.*

1. Ṭırāz-ı sināna **virüp** bād tāb
Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 137). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Ṭırāz-ı sināna **virüp** bād tāb
Havāyı pür itmişdi perr-i ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 137). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya şol germ idi kim **virür** gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
Ya şol germ idi kim **virür** gīce tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür ḳalḳan altında şemşīr tāb
Çü nīlūfer altında raḫşende āb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 217). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Çeriye **virür** ḫamlesi inşiḳāḳ
Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Çeriye **virür** ḫamlesi inşiḳāḳ
Nereye ki ʿazm ide olur soḳaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 323). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [virüp, -üp]

vir: *Vermek.*

1. Didi şeh kim eylerse anı tebāh
Virüp aña Rūmı idem Rūma şāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 332). [virüp, -üp]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Feraḥ **virdi** şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 347). [virdi,]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Feraḥ **virdi** şāhla ḥisāb-ı feraḥ
Mübārek dilinde ḳomadı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 347). [virdi,]*

vir: *Vermek.*

1. Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 370). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Görinmez idi tozuñ içinde ṣaf
Virür tāb ışıḳlar çü dürr-i Necef
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 370). [virür, -ür]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
Ya maġzı çıḳup **virdi** ya defʿi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne fîle ki urdıysa gürz-i girān
Ya maġzı çıḳup **virdi** ya defʿi cān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [virdi, -di]

vir: *Vermek.*

1. Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür her biri māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
Virür her biri māh-ı nevden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 446). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar **virür** berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Hemīn nesr-i ṭāʾir idi her ʿuḳāb
Ḳılıclar **virür** berḳ mānendi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 450). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Tuġulġa yatur cā-be-cā çün nücūm
Virür tāb günden gicede çü mūm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 452). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür şuʿle gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür şuʿle gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 455). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür şuʿle gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 456). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür şuʿle gün gibi āhen-siper
Virür tāb-ı raḫşende tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 456). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Göründügi gibi ıraḳdan serāb
Virür toz içinde geyimlerde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Göründügi gibi ıraḳdan serāb
Virür toz içinde geyimlerde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 528). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Niçün **virelüm** düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 597). [virelüm, -e, -lüm]*

vir: *Vermek.*

1. Niçün **virelüm** düşmene mülk ü māl
Ölince öñiñde ḳılalum ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 597). [virelüm, -e, -lüm]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret **viricek** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [viricek, -icek]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Başılmış iken gāh olur bir sipāh
Başarına nuṣret **viricek** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 606). [viricek, -icek]*

vir: *Vermek.*

1. Ya bir ad idevüz **vire** ya baş
   Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Ya bir ad idevüz **vire** ya baş
   Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [vire, -e]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Didi baña bu mülki **virdi** Ḫudā
   Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Didi baña bu mülki **virdi** Ḫudā
   Reʿāyāyı incitmek olmaz revā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 621). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
   Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne deñlü ki dutıldı ise esīr
   Virüp ḫılʿat itdi birine emīr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 628). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Eline ne girdi ise anda şāh
   Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Eline ne girdi ise anda şāh
   Virür leşkere ḫōş-dil olur sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 682). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Saña tuḥfe iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher nigār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 734). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Saña tuḥfe iy şāh-ı Cem-iḳtidār
   Virem taḫt-ı zer tāc-ı gevher nigār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 734). [virem, -em]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Gelüp baş urup elçi **virdi** selām
   Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Gelüp baş urup elçi **virdi** selām
   Duʿā eyleyüp didi neyse peyām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 757). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
   Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
   Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 787). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
   Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür esb-i tāzī vü zerrīn eyer
   Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aṣam ya **virem** bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
Ya bir iş aṣam ya **virem** bunda ser
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Varup şāha elçi çü **virdi** ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Varup şāha elçi çü **virdi** ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 807). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Duralı cihān **vire** geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Duralı cihān **vire** geldi ḫarāc
Denāʾet neden aña ne iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 847). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün **virem** cümleye berg-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Ne deñlü ziyāde gelürse sipāh
Ḳo gelsün **virem** cümleye berg-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 902). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez ḳıyāsıyla geleye ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 915). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür armaġan sīm ü zer bī-ʿaded
Bilinmez ḳıyāsıyla geleye ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 915). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
İşidüp **virür** Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
İşidüp **virür** Fūr şehrine zīb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Gelüp çünki Dārāya **virdi** ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Gelüp çünki Dārāya **virdi** ḫaber
Feraḥ oldı ġāyetde ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 941). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Sipāha **virür** yine māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide yine pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 951). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Sipāha **virür** yine māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide yine pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 951). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Olan ölmeden yār ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḫaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 48). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Olan ölmeden yār ile āşınā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḥaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 48). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Açıldı şaḳāyıḳ gibi şuḳḳalar
Ki gül-zār-ı bezme **vire** zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 120). [vire, -e]

vir: *Vermek.*

1. Açıldı şaḳāyıḳ gibi şuḳḳalar
Ki gül-zār-ı bezme **vire** zīb ü fer
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 120). [vire, -e]

vir: *Vermek.*

1. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı **virmiye** tā kim elem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [virmiye, -me, -y, -e]

vir: *Vermek.*

1. Açar üstine bāl-i murġ-ı ʿalem
Güneş tābı **virmiye** tā kim elem
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 150). [virmiye, -me, -y, -e]

vir: *Vermek.*

1. Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz yine **virür** ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 166). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz yine **virür** ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 166). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl idi **virür** idi ser-şemer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 190). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Elinde sinān ol şeh-i pür-hüner
Nihāl idi **virür** idi ser-şemer *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 190). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber **virür** ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Eker fitne toḫmını anda zamān
Ki bu resme ber **virür** ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 260). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Nesīm-i ṣabā **virdi** būy-i cinān
Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 501). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Nesīm-i ṣabā **virdi** būy-i cinān
Ṭamarlar da germ oldı cūş itdi ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 501). [virdi, -di]

vir: *Vermek.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline zimām
Her emrinde eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḫe yoḳ iḫtiyāc
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 202). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 202). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Cihāna **viren** oldur emn ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Cihāna **viren** oldur emn ü emān
İlāhī dura durduġınca cihān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 247). [viren, -en]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
İñen **virdi** baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
İñen **virdi** baña zer-i bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre **virmeyem** aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 268). [virmeyem, -me, -y, -em]*

vir: *Vermek.*

1. Virür ise şehlüḳde devrān zamān
Sitemkāre **virmeyem** aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 268). [virmeyem, -me, -y, -em]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ḫudā **virdi** baña çü ferḫunde huş
Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ḫudā **virdi** baña çü ferḫunde huş
Sitem-keş-nüvāzem sitem-kāre kuş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 283). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Baña anıñ içün **virildi** serīr
Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [virildi, -il, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Baña anıñ içün **virildi** serīr
Ki üftādelere olam dest-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 295). [virildi, -il, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
Ki şemʿ ile ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [virem, -em]*

vir: *Vermek.*

1. Virem ʿadl ile dāda şöyle revāc
Ki şemʿ ile ṣarṣar bula imtizāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 303). [virem, -em]*

vir: *Vermek.*

1. Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür her birisine tāc ü kemer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ eyer *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 359). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize **virdi** sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 380). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Şükür ki ʿaṭāyāsı bī-ḥad İlāh
Bize **virdi** sencileyin pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 380). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Gehī mey **vire** gāh ola naġme-kār
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Gehī mey **vire** gāh ola naġme-kār
Alup būse geh gāh idesin kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 13). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Yeñine çeküp destini her gedā
Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Yeñine çeküp destini her gedā
Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 118). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ben ol murġam üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi **virdi** fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 46). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ben ol murġam üftāde bī-bāl ü per
Hümādur velī sāyesi **virdi** fer *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 46). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Baña pehlevānlıġı **virdi** Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Baña pehlevānlıġı **virdi** Ḫudā
Bileyüm diyüñ işte meydān n'ola
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 83). [virdi, -di]

vir: *Vermek.*

1. İşiden ile bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın **viren**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [viren, -en]

vir: *Vermek.*

1. İşiden ile bir ola mı gören
Yalan ḳanda ḳanda nişānın **viren**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [viren, -en]

vir: *Vermek.*

1. Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar **virür** şevḳ-i ẕevḳ ile kef
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 40). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Döger gögsüni germ olup bezme def
Ṣadālar **virür** şevḳ-i ẕevḳ ile kef
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 40). [virür, -ür]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
   Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp bezme bāzīçe ile feraḥ
   Ḳomaz meclis ehli dilinde teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 61). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Keyānī külāh u Ḫaṭāyī ġulām
   Virüp itdi her serveri ṣād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 100). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Keyānī külāh u Ḫaṭāyī ġulām
   Virüp itdi her serveri ṣād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 100). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
   Baġışlar ṣurāḥī vü memzūc u cām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 101). [virüp, -üp]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp esb-i tāzī vü zerrīn-licām
   Baġışlar ṣurāḥī vü memzūc u cām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 101). [virüp, -üp]

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
   Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [virürse, -ür, -se]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
   Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [virürse, -ür, -se]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
   ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [virüp, -üp]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp felsefe ile ḳalbe cilā
   ʿḪalīm ü vaḳār ehli müşkil-güşā
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 251). [virüp, -üp]

vir: *Vermek.*

1. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
   Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 377). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür elçiye sīm ü zer bī-ḥisāb
   Ki pīllerde ḳalmadı çekmekde tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 377). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
   Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [viriser, -iser]*

vir: *Vermek.*

1. Didi şübhe yoḳdur bizimdür ẓafer
   Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 386). [viriser, -iser]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe **virdi** taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 500). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Neye mālik ise ḳamu Keyd-i şāh
   Şehe **virdi** taḫt ü külāh ü sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 500). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Muġannī **virür** bezme şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Muġannī **virür** bezme şevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 521). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Getürüp şehe **virdi** bunları Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Getürüp şehe **virdi** bunları Ḳeyd
Velī göñlini itdi dil-dār ṣayd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 559). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle Hindī şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ṭolup künbed-i çarḫ bang-ı rebāb
Virür ʿālemi seyle Hindī şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 574). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Müselmāna nuṣret **virici** Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [virici, -ici]

vir: *Vermek.*

1. Müselmāna nuṣret **virici** Ḫudā
Ne ġam kāfirüñ ḫayli ger çoḳ ola
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 697). [virici, -ici]

vir: *Vermek.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına **vire** revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
Cemāli metāʿına **vire** revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 16). [vire, -e]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp geçmiş efsānelerden ḫaber
Dimiş pīşvā pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp geçmiş efsānelerden ḫaber
Dimiş pīşvā pīr-i ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 21). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna **virür** ʿıṭr çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 46). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem müşg-bār
Cihāna **virür** ʿıṭr çün zülf-i yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 46). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
Başīret **viren** rūḥa cisme başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Odur Ḫālıḳ u Rabbü'l-beşer
Başīret **viren** rūḥa cisme başar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 136). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Kimine **viren** ʿilm-i bī-müntehā
Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 141). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Kimine **viren** ʿilm-i bī-müntehā
   Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 141). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Kimini ider duzaḫında ẕelīl
   Kimine **virür** ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 146). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [virem, -em]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Varup nāmeyi Ḫāna **virdi** rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Odur feṯḥ u nuṣret **viren** bendeye
   Odur dest-gīr olan efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 961). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Kimine **viren** ʿilm-i bī-müntehā
   Kimine iden cehl ile bī-nevā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 141). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Kimini ider duzaḫında ẕelīl
   Kimine **virür** ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 146). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ṭabībem ʿilāc ideyem ḫastasın
   Virem mūmiyā çünki işkestesin *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 342). [virem, -em]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Varup nāmeyi Ḫāna **virdi** rasūl
   Oḳıdup olur Ḫusrev-i Çīn melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 409). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Odur feṯḥ u nuṣret **viren** bendeye
   Odur dest-gīr olan efgendeye *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 961). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Ne ḥācet **vire** āteş-i ḫışm tāb
   Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Ne ḥācet **vire** āteş-i ḫışm tāb
   Boġar düşmeni luṭf ile yine āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1139). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Çü nuṣret **vire** Ḫaḳ iş āsān olur
   Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Çü nuṣret **vire** Ḫaḳ iş āsān olur
   Taʿabsuz ʿadūlar hırāsān olur *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 25). [vire, -e]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
   Çü germābe **virdi** ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ṣadā-yı naḳīb ile ṭoldı cihān
   Çü germābe **virdi** ṣadā āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 40). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Müselmān ol iki ʿālemde şāh
   Müʾebbed **vire** tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Müselmān ol iki ʿālemde şāh
Müʿebbed **vire** tāki ʿizzet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 64). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne zīb
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫʷāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 62). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Çalar naġme-ger arġanūn u rebāb
Virür mest olanlara dārūy-ı ḫʷāb
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 62). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Yine muṭribā sāza **vir** gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [vir,]

vir: *Vermek.*

1. Yine muṭribā sāza **vir** gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [vir,]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp ʿāleme zeyn bahār
Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 5). [virüp, -üp]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp ʿāleme zeyn bahār
Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 5). [virüp, -üp]

vir: *Vermek.*

1. Virür zeyn eşcār-ı bāġa s̱imār
Müdevver bihī ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 39). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür zeyn eşcār-ı bāġa s̱imār
Müdevver bihī ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 39). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile **virmiş** idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [virmiş, -miş]*

vir: *Vermek.*

1. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ yile **virmiş** idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [virmiş, -miş]*

vir: *Vermek.*

1. Ṣanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Ṣanasın ki derc idi pür laʿl-i nāb
Virür idi her dāne çün toḫm-i nāb
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 70). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Ṣararmışdı beñzi çü ehl-i ḥużūr
Virür rengi nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 74). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ṣararmışdı beñzi çü ehl-i ḥużūr
Virür rengi nāẓırlarına sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 74). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Meşāma idi ṣanki nārenc-i zer
Dimāġa **virür** ʿıṭr çün müşg-i ter
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Meşāma idi ṣanki nārenc-i zer
Dimāġa **virür** ʿıṭr çün müşg-i ter
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 76). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 160). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Dimāġı ider müşg-i Çīni żaʿīf
Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 160). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür ḫaṣmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 223). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür ḫaṣmı anuñ sipāhına rāh
Dönemez ḳafasından eyler tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 223). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Şehi dilḫōşı ḫalḳı dilḫōş ider
Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 250). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Şehi dilḫōşı ḫalḳı dilḫōş ider
Virür ḳuvvet-i ḳalb ü āhen-ciger
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 250). [virür, -ür]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Didi müjde olsun eyā ser-firāz
Yine **virdi** nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 280). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Didi müjde olsun eyā ser-firāz
Yine **virdi** nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 280). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Sipāha ḥiṣār oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Sipāha ḥiṣār oldı āhen-siper
Virür berḳ mānendi şuʿle teber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 536). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 614). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Ayıtdı müselmān olursa eger
Virem şāh idüp aña tāc u kemer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 614). [virem, -em]

vir: *Vermek.*

1. Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür cümle geydügün ol tāc-ver
Ḳuşadur beline muraṣṣaʿ kemer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 621). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür derd-i ser ḫod bilürsin ḫumār
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür derd-i ser ḫod bilürsin ḫumār
Bu ānī ṣafāya da ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 649). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Şu ḫāṣıyyeti saña **virmiş** İlāh
Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [virmiş, -miş]*

vir: *Vermek.*

1. Şu ḫāṣıyyeti saña **virmiş** İlāh
Saña ʿādil olan olur pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 177). [virmiş, -miş]*

vir: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 134). [virilmiş, -il, -miş]*

vir: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. Didiler ki iy şāh-ı Rūmī-zemīn
Virilmiş ṭapuña Ḫudādan nigīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 134). [virilmiş, -il, -miş]*

vir: *Vermek.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren cehl zenginden aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Viren ʿilm ehline ol imtiyāz
İden cāh ile ʿālemi çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 161). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 172). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 172). [viren, -en]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Şu şehlügi kim **virdi** saña ʿavām
Ṣaḳın kim elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Şu şehlügi kim **virdi** saña ʿavām
Ṣaḳın kim elüñden alurlar çü vām
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 205). [virdi, -di]

vir: *Vermek.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nˇīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Bilesinde balı vü nūşunda nˇīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 244). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Virürler aña geh geh āb-ı ʿalef
Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 35). [virürler, -ür, -ler]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Virürler aña geh geh āb-ı ʿalef
Helāk olup olmaya tā kim telef *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 35). [virürler, -ür, -ler]*

vir: *Vermek.*

1. Ḳabāḥat **virür** bu mülevveş palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ḳabāḥat **virür** bu mülevveş palās
Bunuñ vardur altında dībā libās *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 83). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 104). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 104). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Ḳabūl eyleyüp pendi ol kām-yāb
Ḥakīme **virür** sīm ü zer bī-ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 106). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Ḳabūl eyleyüp pendi ol kām-yāb
Ḥakīme **virür** sīm ü zer bī-ḥisāb
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 106). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. İden saña terġīb-i ḥamr u kebāb
Virür derd-veş pās-bāna şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. İden saña terġīb-i ḥamr u kebāb
Virür derd-veş pās-bāna şarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 136). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḥurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ki nādān kelāmından olur kelāl
Virür ḫāṭıra ḥurrem ise melāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 172). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
Viren bir iki ḳaṭre māya ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 332). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Ḫamīr eyleyüp ḫāki iden beşer
Viren bir iki ḳaṭre māya ṣuver *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 332). [viren, -en]*

vir: *Vermek.*

1. Bir avuc türāba **virüp** ʿālemi
Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Bir avuc türāba **virüp** ʿālemi
Aña rām ḳıldı benī ādemī *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 349). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [vire, -e]

vir: *Vermek.*

1. Teşennüc getürür ider sekte hem
   Vire sekt-i aʿṣāb idüp ḳalbe ġam
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 378). [vire, -e]

vir: *Vermek.*

1. İki kerre olmaḳ yiter ide mest
   Mizāca **virür** sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 382). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. İki kerre olmaḳ yiter ide mest
   Mizāca **virür** sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 382). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
   Virür imtilā çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Gerekdir ki aḳdāḥ ola ṣıġār
   Virür imtilā çünki ola kibār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 392). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Yime beng kim ʿaḳla **virür** keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Yime beng kim ʿaḳla **virür** keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
   Yubūset **virüp** ḳalbe eyler żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [virüp, -üp]

vir: *Vermek.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
   Yubūset **virüp** ḳalbe eyler żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [virüp, -üp]

vir: *Vermek.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
   Virür saña ecrini elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. ʿİbādına her ne ki itseñ ʿaṭā
   Virür saña ecrini elbet Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 142). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ne niʾmet **virür** ise Perverdigār
   Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ne niʾmet **virür** ise Perverdigār
   Aña şükr idüp eyle luṭfın şümār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 147). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
   Ḳo ol fikri kim ḳalbe **vire** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Müdām egleyüp göñlüñi ol feraḥ
   Ḳo ol fikri kim ḳalbe **vire** teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 152). [vire, -e]*

vir: *Vermek II Değişmek.*

1. Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
   Amān **virme** aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [virme, -me]*

vir: *Vermek II Değişmek.*

1. Çü öldürmelü ḫaşm ola esīr
   Amān **virme** aña dilerseñ serīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 186). [virme, -me]*

vir: *Vermek.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
   Ki ḥayża **virür** ḳalbe ġāyet teraḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. İñen olma sīr olduġıñdan feraḥ
   Ki ḥayża **virür** ḳalbe ġāyet teraḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 196). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Ne şol deñlü **vir** kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [vir,]

vir: *Vermek.*

1. Ne şol deñlü **vir** kim ola bende mest
   Ne muḥtāc idüp ḳıl şehā teng-dest
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 209). [vir,]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi **virdi** İlāh
   İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Baña daḫı şol ʿizzi **virdi** İlāh
   İdindüm Süleymān elin taḫt-gāh
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 31). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
   Saña **virdi** bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [virdi, -di]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Didi ṣoñra kim iy cihān-gīr şāh
   Saña **virdi** bu devleti çün İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 122). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
   Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 154). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Reʿāyāya ẓulm ide çünkim sipāh
   Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 154). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ulu işler itmek gerek ulu şāh
   Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ulu işler itmek gerek ulu şāh
   Virür himmete göre devlet İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 166). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Şikeste osa mīve içün şecer
   Ḳaçan **vire** bir daḫı andan s̲emer
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [vire, -e]

vir: *Vermek.*

1. Şikeste osa mīve içün şecer
   Ḳaçan **vire** bir daḫı andan s̲emer
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 192). [vire, -e]

vir: *Vermek.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ ẕelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 231). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Alup ġayrdan saña **virse** n'ola
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [virse, -se]*

vir: *Vermek.*

1. Alup ġayrdan saña **virse** n'ola
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 13). [virse, -se]*

vir: *Vermek.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Alup ġayrdan saña virse n'ola
Vire yine aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān **vir** baña
Nice cām rıṭl-ı girān **vir** baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 61). [vir,]*

vir: *Vermek.*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān **vir** baña
Nice cām rıṭl-ı girān **vir** baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 61). [vir,]*

vir: *Vermek.*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān **vir** baña
Nice cām rıṭl-ı girān **vir** baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [vir,]*

vir: *Vermek.*

1. Gel ā sāḳī cām-ı revān **vir** baña
Nice cām rıṭl-ı girān **vir** baña *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 62). [vir,]*

vir: *Vermek.*

1. Feṣāḥat-durur nuṭḳa **viren** şeref
Olur bī-feṣāḥat suḫen bang-ı ġaf
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [viren, -en]

vir: *Vermek.*

1. Feṣāḥat-durur nuṭḳa **viren** şeref
Olur bī-feṣāḥat suḫen bang-ı ġaf
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 15). [viren, -en]

vir: *Vermek.*

1. Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Virür idi her beyte miṣḳāl-i zer
İdüp ḳāyili ʿizz ile muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 67). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ḫudā **virdügünden** yiyecekce var
İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 73). [virdügünden, -dü, -gün, -den]

vir: *Vermek.*

1. Ḫudā **virdügünden** yiyecekce var
İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 73). [virdügünden, -dü, -gün, -den]

vir: *Vermek.*

1. Virür Kâbe yoluna emn ü emān
ʿAdūdan kimesneye irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 203). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür Kâbe yoluna emn ü emān
ʿAdūdan kimesneye irmez ziyān
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 203). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Resenler dürülmişdi mānend-i tār
Virür idi āvāzlar çeng-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 60). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Göreñler **virür** keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 77). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Göreñler **virür** keştiye zīb ü fer
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 77). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne iḳlīme kim çekdüm ise sipāh
Žafer **virdi** Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 134). [virdi, -di]

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Ne iḳlīme kim çekdüm ise sipāh
Žafer **virdi** Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 134). [virdi, -di]

vir: *Vermek.*

1. Rasūle **virür** bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 221). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Rasūle **virür** bī-ʿaded sīm ü zer
Müẕehheb geyimler muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 221). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā ruḫām
Ṣafālar **virür** ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 338). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Ḳamu ferşi şehrüñ hemānā ruḫām
Ṣafālar **virür** ḳalbe çün sīm-i ḫām
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 338). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan **virür** tīre günden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Gözinüñ beyāżı olıcak ʿayān
Ufuḳdan **virür** tīre günden nişān
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 370). [virür, -ür]

vir: *Vermek.*

1. Virür her biri tāb hem-çün güher
Kimi raḳṣ urur kimi naġme-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 57). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Buyurdı Belīnāsa hem şehriyār
Ḫadīde cilā **vire** āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 80). [vire, -e]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Resenler **virürler** ṣadā hem-çü çeng
İder ʿālemi devr vaḳt-i zaġenk *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 101). [virürler, -ür, -ler]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*

1. Yaḳar çünki pervāne-i sūz u tāb
Ne fāyide **virürse** şemʿ aña tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 194). [virürse, -ür, -se]*

vir: *Vermek.*

1. Görür anda bir ḳavm hem pādişāh
Ki ḥüsni kemāl ile **virmiş** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 206). [virmiş, -miş]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Virüp neẕr ü ḳurbān ider bī-ḥisāb
Ḥalāşına şükrāne ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 359). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki tābında anuñ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 413). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. İder ḳalbi ḫurrem egerçi ki nūr
Virür ṣoñra ẓulmet velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 4). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ḫıżır çeşmesi kim **virür** zindegī
Nice zindegī bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 9). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. İdüp pīş-vā Ḫıżrı ol tāc-ver
Eline **virür** iki ʿālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 138). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ki meh-veş **vire** tīre içre żiyā
Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 139). [vire, -e]*

vir: *Vermek.*

1. Cebīninde var idi nūr-ı Ḫudā
Virür idi ẓulmet içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 160). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Ki insāna ʿālemde ṭūl-i emel
Virür ġuṣṣa ʿömrine eyler ḫalel *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 178). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Revān olup eṭrāfa **virdi** çü tāb
Hem āteş dimek cāyiz aña hem āb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 223). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Ṣafāda neye beñzedürse beşer
Ziyādedurur ṭabʿa **virür** keder *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 226). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Yuyup ḫıngini **virdi** Āb-ı Ḫayāt
Remīm itmeye tā ki anı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 231). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Ne manṣıb senüñdür ne mülk ü ne māl
Vir ehline kim olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 42). [vir,]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Degül mülk ü manṣıb çün iy şehriyār
Birine **virüp** itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 52). [virüp, -üp]*

vir: *Vermek.*

1. İder şīşeler gerçi āyīne-vār
Ḫavādiṣ ṭaşıyla **virür** inkisār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 64). [virür, -ür]*

vir: *Vermek.*

1. Cihān ḳaḥbesi ile olma feraḥ
Virür ʿāḳıbet ḳalbe vaṣlı teraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 108). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Çıḳup ẓulmet içinde ol āfitāb
Yine tābişi ʿāleme **virdi** tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 132). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Vaṣiyyetler idüp ināsına ṣāh
   Virür oġlana taḫt u tāc u sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 166). [virür, -ür]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. ʿAṭāyāsı çoḳ Ḫaḳḳa yüz biñ sipās
   Ki **virdi** baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 2). [virdi, -di]*

vir: *Vermek.*

1. Ecelden **virür** ise devrān emān
   Bu menzilde ben de dikem bir nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 103). [virür, -ür]

vīrān idem: *Yıkmak.*

1. Kesüp başuñı Çīni **vīrān idem**
   Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 283). [vīrān idem, -em]

vīrān olur: *Yıkılmak, harap olmak.*

1. Ḫiṣār-ı beden çünki **vīrān olur**
   Melāzı gider rūḥ ḥayrān olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 57). [vīrān olur, -ur]*

vīrāne: *Harap, harap olmuş mahal. (Genelde hazinelerin bulunduğu mekan).*

1. Görür şeh ki göñline gelmez mekān
   Olur aña **vīrāneler** gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 52). [vīrāneler, -ler]*

vīrāne: *Harap, harap olmuş mahal. (Genelde hazinelerin bulunduğu mekan).*

1. Görür şeh ki göñline gelmez mekān
   Olur aña **vīrāneler** gül-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 52). [vīrāneler, -ler]*

virāne: *Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.*

1. Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
   Aça ġurfe **vīrāne** üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [vīrāne,]*

virāne: *Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.*

1. Buyurdı ki ol bāġdan şehriyār
   Aça ġurfe **vīrāne** üstād-kār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 54). [vīrāne,]*

vīrāne: *Harap, harap olmuş mahal.*

1. Ḫaḳuñ maḫzeni anları bil hemīn
   Ki **vīrānedür** cāy-ı genc ü defīn
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 96). [vīrānedür, -dür]

vīrāne: *Harap, harap olmuş mahal.*

1. Ḫaḳuñ maḫzeni anları bil hemīn
   Ki **vīrānedür** cāy-ı genc ü defīn
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 96). [vīrānedür, -dür]

virdi: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Yine cümle olduġını **virdi** şāh
   Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 79). [virdi,]*

virdi: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*

1. Yine cümle olduġını **virdi** şāh
   Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 79). [virdi,]*

viren: *Vermek, ihsan etmek.*

1. Libās eyleyüben bize tīre-ḫāk
   Virensin dil-i rūşen ü cān-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 74). [virensin, -sin]*
2. Viren feṭḥ u nuṣret iden tār ü mār
   Viren ʿizz ü devlet iden ḫ̬ōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 263). [viren,]
3. Viren feṭḥ u nuṣret iden tār ü mār
   Viren ʿizz ü devlet iden ḫ̬ōr u zār
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 264). [viren,]

viril: *Verilmek II Bağışlanmak.*

1. Naṣīb oluban baña taḫt-ı ʿAcem
   Virildi külāh-ı Ferīdūn u Cem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 126). [virildi, -di]*

viril: *Verilmek II Bağışlanmak.*

1. Naṣīb oluban baña taḫt-ı ʿAcem
   Virildi külāh-ı Ferīdūn u Cem *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 126). [virildi, -di]*

virmemişdi: *Vermemişti.*

1. Ne naʿl ü ne efsār ü ne pāy-bend
   Tenine anuñ **virmemişdi** gezend
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 54). [virmemişdi, -di]

virür: *1. Vermek.*

1. Geyüp câme-i sebz ü zerrīn semā
   Virür nükhet-i müşg-būyī havā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 18). [virür,]*
2. Suḫendür ḥalī-baḫş-ı maḥbūb-ken
   Virür perveriş emr ü nehye suḫen
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 80). [virür,]
3. Ḳuşandı geyim üzre zencīr-i zer
   Ki vażʿı **virür** ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 50). [virür,]*
4. Virür peyke şeh bī-ʿaded sīm ü zer
   Muraṣṣaʿ libāçe muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 85). [virür,]

virür: *Vermek.*

1. Ḳaçan dursa bir yirde lenger-miṣāl
   Virürlerdi bīm ile biñ iḫtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 156). [virürlerdi, -ler, -di]*

viṣāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
   Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 157). [viṣāline, -i, -n, -e]

viṣāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
   Münezzeh ḳamusından ol pāk ẕāt
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 157). [viṣāline, -i, -n, -e]

viṣāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
   İrişmez **viṣāline** kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [viṣāline, -i, -n, -e]*

viṣāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Ḳo ʿucbı saña bulmasun diyü dest
   İrişmez **viṣāline** kibr ile pest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 86). [viṣāline, -i, -n, -e]*

viṣāl: *Ulaşmak, kavuşmak.*

1. İder cümle eşyā **viṣālin** ṭaleb
   Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 135). [viṣālin, -in]*

viṣāl: *Ulaşmak, kavuşmak.*

1. İder cümle eşyā **viṣālin** ṭaleb
   Müyesser degül birine bu ʿaceb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 135). [viṣālin, -in]*

viṣāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Ne zaḥmet ki ola **viṣāle** sebeb
   Ne zaḥmet o raḥmetdür eyle ṭaleb
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 159). [viṣāle, -e]

visāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Cemālin ʿayān eyledi Ẕü'l-celāl
   Gider ızṭırāb buluban ol **viṣāl** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 178). [viṣāl,]*

vü: *Vü: ve.*

1. Görür leşkeri cümle olmış süvār
   Müheyyā ḳamu cenge **vü** kīne-dār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 74). [vü,]
2. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Ṣuṭurlāb ehli **vü** mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 116). [vü,]*
3. İdüp küşteyi nīm-küşte seyr
   Ṣaçılmış yatur dest pā **vü** ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 462). [vü,]*
4. Bir ay anda durdı **vü** itdi ḳarār
   Ki her yañadan geldi bir tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 507). [vü,]*

5. Yanında şehüñ var idi bir cuvān
Suḫen-gūy u dānā **vü** gevher-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 702). [vü,]
6. Virür esb-i tāzī **vü** zerrīn eyer
Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [vü,]
7. Ḳanı mülk ü māl ü ḳanı ʿizz ü cāh
Ḳanı aḳrabā **vü** sipāh ü külāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 442). [vü,]*
8. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
Yatur başı başlu **vü** pehlūsı ḫāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [vü,]*
9. Şu deñlü ʿuḳāb anda dil-ḫᵛār olur
Ki minḳārı **vü** çengi bīkār olur *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 294). [vü,]*
10. Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne yirde **vü** ne gökde ḳaldı ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [vü,]
11. Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım ziyāde binā **vü** nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [vü,]*
12. Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra **vü** mīre **vü** mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 316). [vü,]*
13. Firişte ola diyü merdüm-firīb
Ḫużūr eyleye her gedā **vü** ġarīb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 306). [vü,]*
14. Fevākihler envāʿına yoḳ ḥisāb
Kimi kehribā **vü** kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 174). [vü,]*
15. Riyāżı anuñ Ravża gibi şerīf
Havāsı **vü** ābı leẕīẕ ü laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 168). [vü,]*
16. Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra **vü** mīre **vü** mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 316). [vü,]*
17. İder bezmi dilberler ārāste
Füzūn oldı şādī **vü** ġam kāste *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 24). [vü,]*
18. Ṭolup ḳurṣ-ı līmū **vü** ṣandal-simāṭ
Virürdi müferreḥ cüvāriş neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 73). [vü,]*
19. İçüp at ḳulaġı **vü** aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi **vü** gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 91). [vü,]*
20. İçüp at ḳulaġı **vü** aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ yüzi **vü** gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 92). [vü,]*
21. Virüp esb-i tāzī **vü** zerrīn-licām
Baġışlar ṣurāḥī **vü** memzūc u cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 101). [vü,]
22. Virüp esb-i tāzī **vü** zerrīn-licām
Baġışlar ṣurāḥī **vü** memzūc u cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 102). [vü,]
23. Bulur anda bir kūşe ḫūb u şerīf
Havāsı **vü** ābı be-ġāyet laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 242). [vü,]*
24. Cihān-gīr ü dānende ṣāḥib-hüner
Nejādı sütūde **vü** ālī güher *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 256). [vü,]*
25. Müselmān ü dānā **vü** Yezdān-perest
Şeh-i ser-firāzü velī gönli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [vü,]*
26. Ḫekīm ü eṭibbā **vü** ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 267). [vü,]
27. Bulurlar risālet içün bir cuvān
Suḫan-dān u dānā **vü** şīrīn-zebān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 272). [vü,]
28. Murabbā **vü** perverdeler şekkeri
Meʿācīn ü tiryāḳlar cevheri *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 485). [vü,]*
29. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend idi zülfi **vü** ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [vü,]*
30. Egerçi ki ol serv ü gül-rū idi
Ḳaşı **vü** gözi ḫāli Hindū idi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 618). [vü,]*
31. Kemend idi zülfi **vü** müjgānı tīġ
Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [vü,]*
32. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne yirde **vü** ne gökde ḳorlar şikār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [vü,]
33. Döşi deşne **vü** nāḫeni tīġ idi
Gözi mihr-i raḫşān teni mīġ idi *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 149). [vü,]*
34. ʿAdemden ḳamu varlıġı var iden
Kimi ḫufte **vü** kimi bīdār iden *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 140). [vü,]*
35. Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı rāżı **vü** ḫalḳı ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 292). [vü,]*
36. Bunı didi **vü** ġaybet itdi rasūl
Feraḥ oldı şāh olmış iken melūl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 589). [vü,]*
37. Degül idi iḳlīm aña kām
Muraṣṣaʿ eyerlü **vü** zerrīn-licām
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 672). [vü,]
38. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh öñine **vü** öpdi yer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [vü,]*
39. Görüp anı aldı ele şeh kemend
ʿAlem çekdi **vü** ṣaldı ḫaṣma semend
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1078). [vü,]
40. Gül-i mīve **vü** nuḳl ü cām ü şarāb
Sürūd ile rūd u rebāb u kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 51). [vü,]*
41. Ṭabaḳhā-yı Çīnī **vü** Çīnī-perend
Müferriḥ be-ġāyet besā sūd-mend
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 81). [vü,]
42. Perī yüzli **vü** reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 113). [vü,]*
43. Şitābān cenge fuş u dum siyāh
Ḳażā **vü** ḳader idi ṭay itse rāh *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 162). [vü,]*
44. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr **vü** baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [vü,]*
45. Gören berg-i sebz içre şanur hemān
Nücūm-ı dıraḫşende **vü** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 78). [vü,]*

46. Aña tīġ u tīz olamaz kār-ger
Gerek nīze **vü** gürz ü Hindī teber
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 226). [vü,]
47. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
Eli bağlu **vü** zaḫmlardan ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 608). [vü,]*
48. Dilüñden ṣaḳın gitmesün bīm-i Ḫaḳ
Ḳo ḥāli **vü** al māżīlerden sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 656). [vü,]*
49. İder ʿarż ḥālin aña her faḳīr
Berāber yanında gedā **vü** emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [vü,]*
50. Nücūm ile vaż'-ı dıraḫşān ḳamer
Hemīn levḥa idi **vü** ʿıḳd-i dürer *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 4). [vü,]*
51. Ṭoludur o şehr içi **vü** ol diyār
Bilinmez içindeki ḥalḳa şümār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 71). [vü,]*
52. Muḥīṭi **vü** Ḳāfı varup eyle seyr
Hemīn seyr içündür bu pür-naḳş-ı deyr
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 111). [vü,]
53. Kişi her ne kim eyler ise bulur
Hem anda **vü** hem bunda pādaş olur
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 214). [vü,]
54. Bilesinde balı **vü** nūşunda nʸīş
Virür gerçi merhem urur līk rīş *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 243). [vü,]*
55. Bilüp ḳadrini **vü** Ḫudāvendini
Taʿaḳḳul ider itdügi pendini *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 77). [vü,]*
56. Ne ẓāhir ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā **vü** ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 118). [vü,]*
57. Ḳo ḫʸābı gicelerde bīdār ol
Gözet ʿālemi **vü** nigeh-dār ol *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 150). [vü,]*
58. Ne aʿṣāb ḳalur ne ḳalb ü miyān
İdüp raʿşe **vü** fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 440). [vü,]*
59. Didi ben giderken dün itdüm naẓar
Ki ḫar-gürre var idi **vü** māde-ḫar
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 78). [vü,]
60. Bilüp nabż u ḳārūradan ol ḫabīr
Ṭabīb ol saña **vü** cihāna emīr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 100). [vü,]*
61. Bunuñ ḥikmeti var v'egerni rasūl
Ne ḫod-bīn olur **vü** ne ḫod hem fużūl
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 36). [vü,]
62. Gözüñ aç ḳo ḫʸābı **vü** bīdār ol
Geçer mestlik tīzde hüşyār ol *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 125). [vü,]*
63. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre **vü** dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [vü,]*
64. Ki her biri ḫıdmetde ḳāyim ola
Mesīḥ u muṣallī **vü** şāyim ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 214). [vü,]*
65. Bilür ʿumḳını **vü** mesālikleri
Muvāfıḳları **vü** mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 29). [vü,]*
66. Bilür ʿumḳını **vü** mesālikleri
Muvāfıḳları **vü** mehālikleri *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 30). [vü,]*
67. Felek gibi ser-geşte **vü** bī-ḳarār
Serīʿ idi seyr eylese māh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 39). [vü,]*
68. Cemāli kemālinde **vü** her biri
Olur geh nihān geh ʿayān çün perī
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 55). [vü,]
69. Ne deñlü ki var kūs u rūyīne-nāy
Naḳāra **vü** santūr u ṭabl u derāy *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 68). [vü,]*
70. Deñiz vehmi **vü** ḫavf-ı şāh-ı cihān
Ḳamu ḫalḳı itmiş idi bī-revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 139). [vü,]*
71. Anı her ki bulup içe Ḫusrevā
Ne öle **vü** ne ḥaşre dek pīr ola *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 276). [vü,]*
72. Ne ḥayvān var ayruḳ **vü** ne ḫod beşer
Olursa daḫı tāb-ı ḫōrdan beşer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 381). [vü,]*
73. Beyābānda olur idi ay revān
Perende **vü** cünbendeden yoḳ nişān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 12). [vü,]
74. Egerçi eli **vü** ayaġı ḳaṣīr
Velī pençesinde olur mūr şīr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 29). [vü,]*
75. Ḳulaġı ḳabası **vü** pīrāheni
Çü ḥayvān bün-i ḫārlar meskeni
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 47). [vü,]
76. Varur bir yire şeh ḥaşısı güher
Türābı **vü** rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 196). [vü,]*
77. Nice çeşme ṣāfī **vü** sīm-āb-reng
Var anda ḫaşı laʿl ü yāḳūt seng *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 211). [vü,]*
78. Dili yoḳ-durur söyleye çün mezār
Berāber olur bende **vü** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 230). [vü,]*

vü: *"Ve" bağlacı.*

1. Çü vaṣl idi maḳṣūd oldı tamām
Didi **vü** işitdi hezārān kelām *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 140). [vü,]*

vü: *"Ve" bağlacı.*

1. Ne deñlü ki var ise bālā **vü** pest
ʿAdemde iken oldı feyżüñle mest
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 15). [vü,]
2. Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
Ki fermān-berüñdür semā **vü** zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 2). [vü,]

vü: *" Ve" bağlacı.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
   Bizüm itdügümüz ḫaṭā **vü** ẕilel *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 72). [vü,]*
2. Kim olursa esrāruñ āmūḫte
   Dehānı **vü** çeşmi gerek dūḫte *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 60). [vü,]*
3. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
   Mezīd oldı nūr u żıyā **vü** ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [vü,]*
4. Ne hem-rāh olur aña **vü** hem-ḳıyās
   Ne saʿy ile ẕıllın görür çeşm-i nās
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 43). [vü,]
5. Teni ḫufte **vü** cānı bīdār idi
   Dili āyinesi pür-envār idi *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 23). [vü,]*
6. Niẓāmī **vü** Ḫusrev olup pīşvā
   Bu yolda baña oldılar reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 41). [vü,]*

vücūd: *Ar. Bir şey mevcut, var olma, bulunma, hestî.*

1. Görür bir perī kim perestārı ḫūr
   Vücūdı şerīfi ser-ā-pā-yı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 596). [vücūdı, -ı]*
2. Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
   Vücūdı vücūd u ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 114). [vücūdı, -ı]*
3. Nişānı çe ger çoḳ velī bī-nişān
   Vücūdı güvāhı anuñ kün fe-kān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 116). [vücūdı, -ı]

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

1. Vücūdına ʿillet olurdı ʿayān
   Ḫaṭāsı anuñ ḫod degüldür nihān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 63). [vücūdına, -ı, -n, -a]*
2. Şeh oldı yine raḥm idüp dest-gīr
   Vücūduñsız olmaya tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 446). [vücūduñsız, -uñ, -sız]*
3. Çü ʿillet olamaz **vücūdına** şey
   Neden oldı cāmid neden oldı ḥay
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 213). [vücūdına, -ı, -n, -a]
4. Fevākihlerüñ baʿżı buldı **vücūd**
   Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı zūd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 37). [vücūd,]*
5. Müsemmādur ol ġayr-ı ism ü ṣıfāt
   Vücūdı **vücūd** u ʿadem kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 114). [vücūd,]*
6. Bu eşyāya andan olur feyż-i cūd
   Gerek niʿmet olsun gerekse **vücūd**
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 116). [vücūd,]
7. Vücūdına oldı bu eşyā güvāh
   Velī künhüne bulmadı ʿaḳl rāh *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 119). [vücūdına, -ı, -n, -a]*
8. Yoḳ anuñ **vücūdını** bilmez beşer
   Virürler ṣıfātından ammā ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 119). [vücūdını, -ı, -n, -ı]*

vücūd: *Varlık, mevcudiyet.*

1. Ḫakīm oldur icād ḳıldı ḥikem
   Vücūda gelür emri ile ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 338). [vücūda, -a]*

vücūd: *Varlık, mevcudiyet.*

1. Cihān durduġınca dur iy şehriyār
   Vücūdıñla bulsun şeref rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 58). [vücūdıñla, -ıñ, -la]*

vücūd: *Benlik, varlık; kişinin kendisi, zâtı (Hz. Muhammed).*

1. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı ẕāt u ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 21). [vücūdı, -ı]*

vücūd: *Varlık, mevcudiyet. II Allah'ın varlığı.*

1. Varup anları daʿvet itmek gerek
   İderler ki Ḫaḳḳuñ **vücūdında** şek
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 84). [vücūdında, -ı, -n, -da]

vücūd u ʿadem: *Varlık ve yokluk.*

1. Söze baḳ gözetme ḥudūs u ḳadem
   Degül muʿteber çün **vücūd u ʿadem**
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 70). [vücūd u ʿadem,]

vücūda getüren: *Oluşturmak, meydana getirmek, var etmek. II Yaratmak.*

1. Vücūda getüren zemīn ü zamān
   Bedīd eyleyen cism ü cān u cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 137). [vücūda getüren, -en]

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

1. Kişi ben dimek olur olsa **vücūd**
   Velī laġv olur çünki olmaya būd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 39). [vücūd,]

vuḥūş: *Yabanî, vahşi hayvanlar.*

1. Çeker mürdeler çeşmine zāġ mīl
   Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 306). [vuḥūşa, -a]*

vuḥūş: *Yabanî, vahşi hayvanlar.*

1. Çeker mürdeler çeşmine zāġ mīl
   Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 306). [vuḥūşa, -a]*

vukūf: *Bir şeyi bilme. Öğrenmiş olma.*

1. Belīnāsa didi ki iy feylesūf
   Ḳamu ḫuşk ḫāline buldum **vuḳūf** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 76). [vuḳūf,]*

vuḳūf bulmaz: *Anlamak, bilmek, bilgilenmek, haberli olmak.*

1. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
   Çü yoḳ tecrübe fenne bulmaz vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [vuḳūf bulmaz, -maz]*

vuḳūf bulmış: *Anlamak, bilmek, bilgilenmek, haberli olmak.*

1. Suṭurlāb elinde ṭurur feylesūf
   Felek ḫāline cümle bulmış vuḳūf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 656). [vuḳūf bulmış, -mış]*

vur: *Vurmak.*

1. Ne serdāra kim **vurdı** ise sinān
   Atından daḫı düşmeden virdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 393). [vurdı, -dı]*

vur: *Vurmak.*

1. Ne serdāra kim **vurdı** ise sinān
   Atından daḫı düşmeden virdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 393). [vurdı, -dı]*

vur: *Vurmak.*

1. Bu ḳānunda var ḥaşmı bir nīk-nām
   Olur ġāfil iken **vurursa** ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 980). [vurursa, -ur, -sa]*

vur: *Vurmak.*

1. Bu ḳānunda var ḥaşmı bir nīk-nām
   Olur ġāfil iken **vurursa** ḥarām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 980). [vurursa, -ur, -sa]*

vüsʿat: *Genişlik.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
   Gerek **vüsʿati** k'ola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [vüsʿati, -i]*

vüsʿat: *Genişlik.*

1. Leẕīẕ olsun ābı bināsı ḳadīm
   Gerek **vüsʿati** k'ola nefʿi ʿaẓīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 422). [vüsʿati, -i]*

vuṣlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

1. Düni firḳat eyyāmı gibi dırāz
   Güni **vuṣlat** evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [vuṣlat,]*

vuṣlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

1. Düni firḳat eyyāmı gibi dırāz
   Güni **vuṣlat** evḳātı mānendi az *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 46). [vuṣlat,]*

vuṣlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

1. Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
   Ki būyı ola **vuṣlata** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 132). [vuṣlata, -a]*

vuṣlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

1. Tek-u-pūyada dir hemīşe ṣabā
   Ki būyı ola **vuṣlata** reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 132). [vuṣlata, -a]*

vuṣūl: *Vasıl olma, ulaşma, kavuşma: Vusûl-i nâme, vusûl-i peyâm-ı afiyet.*

1. Çü bulmadı maḳṣūdına şeh **vuṣūl**
   Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı yine melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 129). [vuṣūl,]*

vuṣūl bulur: *Ulaşmak, varmak.*

1. Ne idrāk ider künhün anuñ ʿuḳūl
   Ne cism-i keşīf aña bulur vuṣūl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 174). [vuṣūl bulur, -ur]*

vużū-sāz olup: *Abdest almak.*

1. Vużū-sāz olup ḳıldı evvel namāz
   Namāzı tamām idüp itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 111). [vużū-sāz olup, -up]*

<u>yā:</u> *Ve yahut.*

1. Elinde **ya** ol ejder-i cān-sitān
   Şu mīz-āba beñzer ola ḫūn-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 69). [ya,]
2. Siyeh gerd içinde münīr āfitāb
   Ya şol germ idi kim virür gīce tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 168). [ya,]
3. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
   Ya maġzı çıḳup virdi ya defʿi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [ya,]
4. Ne fīle ki urdıysa gürz-i girān
   Ya maġzı çıḳup virdi **ya** defʿi cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 396). [ya,]
5. Ya bir ad idevüz vire ya baş
   Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [ya,]*
6. Ya bir ad idevüz vire **ya** baş
   Ḳılalum ölince anuñla savaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 609). [ya,]*
7. Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
   Ya bir iş aşam ya virem bunda ser
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [ya,]
8. Dönüp itmeyem mülk-i Rūma naẓar
   Ya bir iş aşam **ya** virem bunda ser
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 800). [ya,]
9. Niçe rencden rence uġrayalum
   Varalum **ya** baḫt ola yāḫud ölüm
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [ya,]
10. Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
    Gümişden **ya** serv idi **ya** naḫl-i mūm
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 194). [ya,]
11. Ayırd olalum bunlaruñla bugün
    Ya yeʾs idevüz **ya** ḳılavuz dügün
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 162). [ya,]
12. Ayırd olalum bunlaruñla bugün
    Ya yeʾs idevüz ya ḳılavuz dügün
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 162). [ya,]
13. Ya gül-zār içinde o serçe-sarāy
    Perīler idinmişdürür anı cāy *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 189). [ya,]*
14. Ya Eyyūb-ı Enṣārī gibi maḳām
    Ola mı meger ola dārü's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 211). [ya,]*
15. Degül cāyiz anuñ ile ceng sitīz
    Gerek **ya** iṭāʿat veyāḫud gürīz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 394). [ya,]*
16. Ya taḫt ola **ya** baḫt iy ser-firāz
    Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [ya,]*
17. Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
    Ya baş virem alam **ya** Ḫāndan külāh
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 208). [ya,]
18. Murādum bu kim Çīne iltem sipāh
    Ya baş virem alam ya Ḫāndan külāh
    (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 208). [ya,]
19. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
    Ya Rūm ide mātem ya Māçīn ü Çīn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 460). [ya,]
20. Ya ġarḳ olup altuna ol nām-dār
    Görinür Ḳamer içre taṣvīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 607). [ya,]*
21. Ḳıtāl eylerem tā olınca zebūn
    Ya ser-dār olam ya olam ser-nigūn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 464). [ya,]
22. Ḳıtāl eylerem tā olınca zebūn
    Ya ser-dār olam **ya** olam ser-nigūn
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 464). [ya,]
23. Ya gelsün **ya** varup buluram anı
    İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [ya,]*
24. Ḫadengüme umacdurur ṣadr u nāf
    Göresin sözüm rāst mı **ya** güzāf *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 360). [ya,]*
25. Niçün irişemez sürūşa memāt
    Ne yirde bulınur **ya** āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 56). [ya,]*
26. Aña vir şehā manşıb u mālı sen
    Ki ṣāḥib-kemāl ola **ya** tīġ-zen *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 180). [ya,]*
27. Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
    Yidügi ziyāde midür **ya** ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [ya,]*
28. İşitdüñ **ya** gördüñ ise vir ḫaber
    Ṣaḳın vehm idüp ḳılma benden ḥaẕer
    (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 19). [ya,]
29. Yine ḥaṭr **ya** saza ṭaḳ zīr ü bem
    Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
    (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [ya,]
30. Ya ʿaks-i hilāl idi ṣuda ʿayān
    İçinde anuñ şems-i devlet nihān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 45). [ya,]*
31. Ṣadef idi keştī şeh içinde dür
    Ya dürc idi laʿl-i s̱emīn ile pür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 70). [ya,]*
32. Ya ẓulmet içinde şeh-i kām-yāb
    Güneşdür ki mestūr ḳılmış seḥāb
    (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 149). [ya,]
33. Muʿazzez idi ġāyet ol şehriyār
    Siyeh atlasa girdi **ya** Kâbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 152). [ya,]*
34. Şehin-şeh **ya** Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
    Ki olmış aña Mekke ẓarfı ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 153). [ya,]*
35. Ya ol ẓulmet içinde şāh-ı cihān
    Olur Āb-ı Ḫayvān gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 155). [ya,]*
36. Tamām ile bir mi olur nā-tamām
    Müsāvī midür puḫte ile **ya** ḫām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 190). [ya,]*
37. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
    Ya ḫamse ya Şeh-nāme yazmaḳ ne var
    (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [ya,]
38. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
    Ya ḫamse **ya** Şeh-nāme yazmaḳ ne var
    (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [ya,]

<u>yā:</u> *Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.*

1. Raḥīmü'l-ʿuṣāt u Şefīʿü'ẕ-ẕünūb
   Sen olmaz iseñ **yā** Ṭabībe'l-ḳulūb
   (İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 57). [yā,]

yā: *Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.*

1. Bulınmaz bu ʿaḳl ile maṭlūba rāh
   Hidāyet ṭapuñdan gerek **yā** İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 110). [yā,]*

yā: *Nida, ey.*

1. Eger itmeseñ ʿöẕri **yā** Rab ḳabūl
   Ḳamu ins olurdı ẓalūm u cehūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 47). [yā,]*

yā: *Yahut, veya.*

1. İdelüm bu defʿa daḫı ihtimām
   Ya anlar tamām ola ya biz tamām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 600). [ya,]
2. Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
   Gerek **ya** ḳılavuz **ya** bang-ı ceres
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 54). [ya,]
3. Bilinmez n'ola ʿāḳıl itmez heves
   Gerek **ya** ḳılavuz **ya** bang-ı ceres
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 54). [ya,]
4. Ya taḫt ola ya baḫt iy ser-firāz
   Görelüm nice emr ider bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 695). [ya,]*
5. Er iseñ gel iy şāh-ı īrān-zemīn
   Ya Rūm ide mātem **ya** Māçīn ü Çīn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 460). [ya,]
6. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
   Baña şūr **ya** ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 354). [ya,]*

yā: *Yahut, veya.*

1. Müzeyyen silāḥ ile Sulṭān-ı Rūm
   Gümişden **ya** serv idi **ya** naḫl-i mūm
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 194). [ya,]
2. Ya gelsün ya varup buluram anı
   İşidüpdür adum bilür ḫod beni *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 985). [ya,]*

yā: *"de / da" anlamını katan bağlaç.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār yoḳ
   Ki anda **ya** derd ü **ya** tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [ya,]*

yād: *Hatırlama,anma.*

1. Gören nāmeyi oldı ġāyetde şād
   Daḫı itmedi şāh-ı Dārāyı **yād** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 344). [yād,]*

yād eyler: *Hatırlamak, anmak.*

1. Añup mevtini eyler Allāhı yād
   ʿİbādātı terk idüp itmez fesād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 71). [yād eyler, -r]*

yād eyleyeler: *Hatırlamak, anmak.*

1. Şu vech ile ḳıl ḫalḳa ʿadl ile dād
   Seni ḫayr ile eyleyeler ki yād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 18). [yād eyleyeler, --ye, --ler]*

yād ide: *Hatırlamak.*

1. Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
   Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 45). [yād ide, -e]*
2. Çü **yād ide** mevtini dāyim beşer
   Ḳoyup ḫayr işi işlemez hīç şer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 69). [yād ide, -e]*

yād ḳılma: *Hatırla.*

1. Şu cirmi ki ʿafv idesin ḳılma yād
   Ki ʿafvuña olmaz olur iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 39). [yād ḳılma, --ma]*

yād-ı hindūstān: *Hindistan hatırası.*

1. İde pīl çün **yād-ı Hindūstān**
   Ne fāyide urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 383). [yād-ı hindūstān,]*
2. Çü pīl eyleye **yād-ı Hindūstān**
   Olur çeşmine teng cümle cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 85). [yād-ı hindūstān,]*

yād-ı hindūstān ide: *Hindistan'ı hatırlamak.*

1. İde pīl çün yād-ı Hindūstān
   Ne fāyide urmaḳ gerek pīl-bān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 383). [yād-ı hindūstān ide, -e]*

yādigār: *Bir kimseyi veya bir olayı hatırlatan şey.*

1. Suḫendür kişiden ḳalan **yādigār**
   Çü ḳalmaz ḳalanına ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 73). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Kemer kim ḳuşandı şeh-i tāc-dār
Aña ḳalmış İsḥāḳdan ol **yādigār**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 618). [yādigār,]

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Çü ḳalmışdı ceddinden ol **yādigār**
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Çü ḳalmışdı ceddinden ol **yādigār**
Anı yümn dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 619). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Ki her birisi ola bir **yādigār**
Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 151). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Ki her birisi ola bir **yādigār**
Nereye ki gitsem ola baña yār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 151). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir **yādigār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir **yādigār** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [yādigār,]*

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir **yādigār**
Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [yādigār,]

yādigār: *1. armağan, hediye 2. hatıra.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir **yādigār**
Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 167). [yādigār,]

yādigār-ıʿavām: *Herkesin hatırası.*

1. Beḳādur anuñ şartı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür **yādigār-ıʿavām** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 170). [yādigār-ıʿavām,]*

yādigār-ıʿavām: *Herkesin hatırası.*

1. Beḳādur anuñ şartı iy nīk-nām
Tevālüd-dürür **yādigār-ıʿavām** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 170). [yādigār-ıʿavām,]*

yādına geldi: *Aklına gelmek, yad etmek.*

1. Gelüp dikdi şaḥrāda gerçi ʿalem
Velī geldi yādına rāh-ı ʿadem *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 134). [yādına geldi, -ı, -na, -di]*

yādına gelür: *Hatırına gelmek, aklına gelmek.*

1. Gelür yādına bir zamānda meger
Şehüñ ṣūretin Çinde bir pür-hüner
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 149). [yādına gelür, -ür]

yāfe: *Zırva, boş söz.*

1. Şeh olana **yāfe** degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 435). [yāfe,]

yāfe: *Zırva, boş söz.*

1. Şeh olana **yāfe** degüldür revā
Bu sözler ne sözüñdür iy bī-ḥayā
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 435). [yāfe,]

yaġ: *Yağmak, düşmek.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 229). [yaġar, -ar]*

yaġ: *Yağmak, düşmek.*

1. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
Ḫadenge yir olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 229). [yaġar, -ar]*

yaġdur: *Yağdırmak, bol miktarda atmak.*

1. Kimi evce ṣāʿid kimisi iner
Havādan yire **yaġdururlar** ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 282). [yaġdururlar, -ur, -lar]

yaġdur: *Yağdırmak, bol miktarda atmak.*

1. Kimi evce ṣāʿid kimisi iner
Havādan yire **yaġdururlar** ciger
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 282). [yaġdururlar, -ur, -lar]

yah: *Buz.*

1. Olup murġ-ı ābīye **yaḫ** bend-i pā
Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 89). [yaḫ,]*

yah: *Buz.*

1. Olup murġ-ı ābīye **yaḫ** bend-i pā
Felek ṭāḳı içinde ṭoñdı havā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 89). [yaḫ,]*

yah: *Buz.*

1. Olur nāfede ḫuṣk olup müṣg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün **yaḫ** lebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 80). [yaḫ,]

yah: *Buz.*

1. Olur nāfede ḫuṣk olup müṣg-i ḳan
Olur seng-i Iṣṭaḫr çün **yaḫ** lebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 80). [yaḫ,]

yah: *Buz.*

1. ʿAzīz oldı **yaḫ** kāsid oldı ḥaṭab
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [yaḫ,]*

yah: *Buz.*

1. ʿAzīz oldı **yaḫ** kāsid oldı ḥaṭab
ʿAṣāfīri daḫı ṭutar idi teb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 89). [yaḫ,]*

yahnī ider: *Yahni yamak, pişirmek.*

1. Çemān-i çerende besā cānever
İdüp puḫte ol çeşme **yaḫnī ider** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 104). [yaḫnī ider, -er]*

yāhūd: *Veya.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
Varalum ya baḫt ola **yāḫud** ölüm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [yāḫud,]

yāhūd: *Veya.*

1. Niçe rencden rence uġrayalum
Varalum ya baḫt ola **yāḫud** ölüm
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 966). [yāḫud,]

yāhūd: *Veya.*

1. Yaḫud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki yapmadı miṣlini Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 215). [yaḫud,]

yāhūd: *Veya.*

1. Yaḫud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki yapmadı miṣlini Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 215). [yaḫud,]

yāhūd: *Veya.*

1. Göre hem nice batduġın āfitāb
Ṣu mı maġrib-i şems **yāḫud** türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [yāḫud,]

yāhūd: *Veya.*

1. Göre hem nice batduġın āfitāb
Ṣu mı maġrib-i şems **yāḫud** türāb
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 288). [yāḫud,]

yahyā: *Yahya Peygamber.*

1. Ḳudūmünden irişdi **Yaḫyāya** cān
Deminden Mesīhāya virdi revān
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 77). [yaḫyāya, -ya]

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 45). [yaḳup, -up]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳup bunlaruñ meşʿalinden çerāġ
   Göñül māʿadāsından itdi ferāġ *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 45). [yaḳup, -up]*

yak: *Ateşe vermek.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
   Ṭoḳunsa **yaḳar** sengi hem-çün şecer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [yaḳar, -ar]*

yak: *Ateşe vermek.*

1. Çıḳan naʿl ile sengden her şerer
   Ṭoḳunsa **yaḳar** sengi hem-çün şecer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 202). [yaḳar, -ar]*

yak: *Ateşe vermek.*

1. Ne deñlü ki var ise **yaḳdı** künişt
   Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [yaḳdı, -dı]*

yak: *Ateşe vermek.*

1. Ne deñlü ki var ise **yaḳdı** künişt
   Mesācid binā eyledi çün behişt *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 5). [yaḳdı, -dı]*

yak-: *Ateşe vermek.*

1. Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [yaḳup, -up]*

yak-: *Ateşe vermek.*

1. Yaḳup ʿūd oda cānı mānendi ʿūd
   Dimāġı ḳarardur çıḳar başa dūd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 65). [yaḳup, -up]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
   Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [yaḳarum, -a, -r, -um]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳarum oda Çīni mānendi ʿūd
   Ṭolar cevf-i gerdūna müşgīn dūd *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 361). [yaḳarum, -a, -r, -um]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş
   Ḳarara **yaḳar** yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 6). [yaḳar, -ar]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş
   Ḳarara **yaḳar** yiri tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 6). [yaḳar, -ar]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳup ʿālemi āteş-i āfitāb
   Düşer ʿālemüñ ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 11). [yaḳup, -up]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳup ʿālemi āteş-i āfitāb
   Düşer ʿālemüñ ḫalḳına ıżṭırāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 11). [yaḳup, -up]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
   Diyen nār lafẓın **yaḳardı** zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [yaḳardı, -ar, -dı]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
   Diyen nār lafẓın **yaḳardı** zebān *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [yaḳardı, -ar, -dı]*

yak: *Yakmak ‖ gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.*

1. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
   Unutma ciger **yaḳduġın** āfitāb *(İskendernâme,*

Mesnevi 27, Mısra 224). [yaḳduġın, -duġ, -ı, -n]

yak: *Yakmak ‖ gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.*

1. Ḳurup bār-gāh-ı birīşim-ṭınāb
   Unutma ciger **yaḳduġın** āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 224). [yaḳduġın, -duġ, -ı, -n]*

yaḳ: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yanup **yaḳılur** ḥasreti ile nār
   Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [yaḳılur, -ıl, -ur]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yanup **yaḳılur** ḥasreti ile nār
   Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [yaḳılur, -ıl, -ur]*

yak: *Ateşe vermek.*

1. Neye kim ṭoḳunursa tābı **yaḳar**
   Şecer mūm olup revġan olur ḥacer
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 385). [yaḳar, -ar]

yaḳ: *Ateşe vermek, acıtmak.*

1. Seḥer geh doġuncaḳ ṣudan āfītāb
   Yaḳar her neye kim ṭoḳunursa tāb
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 394). [yaḳar, -ar]

yak-: *Tutuşturmak.*

1. Yaḳar çünki pervāne-i sūz u tāb
   Ne fāyide virürse şemʿ añа tāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 193). [yaḳar, -ar]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳup ʿaḳlı vir ḫāne-i ḳalbe nūr
   Dilerseñ ki ola müʾebbed sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 25). [yaḳup, -up]*

yaḳ: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. Yaḳardı oda āteş-i iştiyāḳ
   Olup ḳurbet-i vaṣl gitdi firāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 179). [yaḳardı, -ar, -dı]*

yak: *Ateşe vermek, acıtmak.*

1. Yanup **yaḳıluban** remād oldı nār
   Döküp eşk seylin şu aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 193). [yaḳıluban, -ıluban]*

yak-: *Ateşe vermek.*

1. Yaḳup bozmadan eyleyüp būstān
   ʿAraż ne idinür ʿaceb bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 91). [yaḳup, -up]*

yakīn: *Ar. doğru, sahih, gerçek.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 10). [yaḳīn,]

yakīn: *Ar. doğru, sahih, gerçek.*

1. Bulup ġuṣṣadan nabż çün dil sükūn
   Yaḳīn oldı sevdādan olam cünūn
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 10). [yaḳīn,]

yaḳīn: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [yaḳīn,]*

yaḳīn: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.*

1. Dimiş çün ol iki şeh-i ceng-cū
   Yaḳīn ḳaldı kim olalar rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 30). [yaḳīn,]*

yakın: *Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
   Ne mümkin ki uġraya **yaḳın** bir er
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [yaḳın,]

yakın: *Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı.*

1. Sarāyına Dārānuñ iy pür-hüner
   Ne mümkin ki uġraya **yaḳın** bir er
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 780). [yaḳın,]

yaḳīn: *Yakın.*

1. Sürer ol ḳış anda ṣafā şehriyār
Geçüp ḳış gelür çün **yaḳīn** nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 196). [yaḳīn,]

yaḳīn: *Yakın.*

1. Sürer ol ḳış anda ṣafā şehriyār
Geçüp ḳış gelür çün **yaḳīn** nev-bahār
(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 196). [yaḳīn,]

yaḳīn: *Yakın.*

1. Olup deştde niçe müddet revān
Yaḳīn oldı Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 156). [yaḳīn,]

yakīn: *Yakın.*

1. Olup deştde niçe müddet revān
Yaḳīn oldı Maʿmūre ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 156). [yaḳīn,]

yaḳīn: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.*

1. Ne ṭaşra çıḳar ne iledür **yaḳīn**
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 583). [yaḳīn,]*

yaḳīn: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.*

1. Ne ṭaşra çıḳar ne iledür **yaḳīn**
Iraḳdan ṭutar ṭopa ḫalḳı hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 583). [yaḳīn,]*

yaḳìn: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.*

1. Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan **yaḳīn**
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [yaḳīn,]

yakìn: *Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.*

1. Ḳamu ḫayr işi bil Ḫudādan **yaḳīn**
Şeri kendü nefsüñden iy dūr-bīn
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 187). [yaḳīn,]

yaḳın: *Yakın.*

1. Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi **yaḳın** aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 142). [yaḳın,]*

yakın: *Yakın.*

1. Ne cānibde cemʿiyyet itse sipāh
Bilürdi **yaḳın** aña bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 142). [yaḳın,]*

yakın: *Yakın, arada az mesafe bulunan.*

1. Görinür **yaḳından** egerçi ḥiṣār
Ṣanurdı ıraḳdan gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 65). [yaḳından, -dan]*

yakın: *Yakın, arada az mesafe bulunan.*

1. Görinür **yaḳından** egerçi ḥiṣār
Ṣanurdı ıraḳdan gören ḫūşgsār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 65). [yaḳından, -dan]*

yaḳın: *Yakın olmak.Uzak olmayan yer.*

1. Yaḳın yirde vardur iki ulu kūh
Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 21). [yaḳın,]*

yakīn: *Yakın.*

1. Bilür şeh daḫı vaḳt olmış **yaḳīn**
Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 263). [yaḳīn,]*

yaḳīn kıldı: *Yakınlaştırmak, yakın tutmak.*

1. Yaḳīn ḳıldı çün düşmene şehriyār
Buyurdı ki oldı ṭılāya süvār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 253). [yaḳīn ḳıldı, -dı]*

yaḳīn olur: *Yaklaşmak.*

1. ʿAṭā ḳıl faḳīr itse senden suʾāl
   Ki küfre **yaḳīn olur** olmasa māl
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 228). [yaḳīn olur, -ur]

yakīn-çeşm: *Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde gören göz.*

1. Ola çünki maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
   Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 180). [yaḳīn-çeşm,]*

yakīn-çeşm: *Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde gören göz.*

1. Ola çünki maʿlūm ʿilme'l-yaḳīn
   Yaḳīn-çeşm ile göre gör hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 180). [yaḳīn-çeşm,]*

yaʿḳūb-vār: *Hz. Yakup gibi.*

1. Çü Yūsuf çıḳup ḥabsden şehriyār
   Feraḥ oldı her bende **Yaʿḳūb-vār**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 296). [yaʿḳūb-vār,]

yākūtī: *Yakut, bir tür değerli süs taşı.*

1. Yi **yāḳūtīler** kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [yāḳūtīler, -ler]

yāḳūtī: *Yakut, bir tür değerli süs taşı.*

1. Yi **yāḳūtīler** kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [yāḳūtīler, -ler]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. İşiden ile bir ola mı gören
   Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [yalan,]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. İşiden ile bir ola mı gören
   Yalan ḳanda ḳanda nişānın viren
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 108). [yalan,]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Saña yaraşur pehlevānlıḳ hemān
   Bize pehlevānlıḳ adıdır **yalan** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 178). [yalan,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Saña yaraşur pehlevānlıḳ hemān
   Bize pehlevānlıḳ adıdır **yalan** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 178). [yalan,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
   Baña beglerüm söyler imiş **yalan**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [yalan,]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Ḳamu zīr-i destüm ṣanurdum cihān
   Baña beglerüm söyler imiş **yalan**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 420). [yalan,]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Didi Bānū kim şāh olana **yalan**
   Degüldür revā iy cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [yalan,]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Didi Bānū kim şāh olana **yalan**
   Degüldür revā iy cihān-pehlevān
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 187). [yalan,]

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Bozup ʿahdi olduḳ yanında **yalan**
   Bize andan irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 273). [yalan,]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.*

1. Bozup ʿahdi olduḳ yanında **yalan**
   Bize andan irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 273). [yalan,]*

yalan eyleme: *Yalancı durumuna düşürmek.*

1. Ulu daʿvī itdüm eyā Müsteʿān
   Beni eyleme ḫalḳ içinde yalan *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 66). [yalan eyleme, -me]*

yalan söylemek: *Gerçeğe uymayan şeyler söylemek; aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz söylemek.*

1. Çü yoḳ kimseden ḫavf-ı fermān-revā
   Ne lāzım **yalan söylemek** Ḫusrevā
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 146). [yalan söylemek, -mek]

yalan söyleye: *Gerçeğe uymayan şeyler söylemek; aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz söylemek.*

1. Zinā ehli pīr ola muʿcib faḳīr
   Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 150). [yalan söyleye, -ye]*

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
   Bu cāyiz ki varam **yalıñuz** özüm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [yalıñuz,]

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Hele anları yigdi ġāyet gözüm
   Bu cāyiz ki varam **yalıñuz** özüm
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 712). [yalıñuz,]

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
   Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 734). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Dönüp didi Ḳayṭāsa iy pehlivān
   Yalıñuz gelüp Rüstem-i dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 734). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
   Ḳalur **yalıñuz** ḫāṣlılarla ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 564). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. ʿAdū ordusına ṭaġılur sipāh
   Ḳalur **yalıñuz** ḫāṣlılarla ṣāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 564). [yalıñuz,]*

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Olursa daḫı Rüstem-i dāstān
   Musaḫḫar idemez **yalıñuz** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 220). [yalıñuz,]

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Olursa daḫı Rüstem-i dāstān
   Musaḫḫar idemez **yalıñuz** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 220). [yalıñuz,]

yalıñuz: *Yalnız, yalnızca.*

1. Eger her birinden virürsem nişān
   Yalıñuz bu sifr ile ṭolar cihān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 40). [yalıñuz,]*

yaluñuz: *Yalnız, sadece.*

1. Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
   Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [yaluñuz,]*

yaluñuz: *Yalnız, sadece.*

1. Yaluñuz Behiştī degül daʿvi-dār
   Kitābında her birisinüñ bu var *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 69). [yaluñuz,]*

yan: *Yan: Taraf, yön.*

1. Bu **yaña** ḳaçup Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Varur şehr-i Kirmāna ḫasta-ciger
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 683). [yaña, -a]
2. Ne deñlü ki ʿālemde var pehlevān
   Benüm şimdi **yanumda** hep bī-gümān

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 92). [yanumda, -um, -da]

3. Ḳoyup bir **yaña** şerm ü āzerm ü dīn
   İder şāha ol iki bī-dīn kīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 327). [yaña, -a]*
4. Aḳar her **yaña** çeşme-i Selsebīl
   Riyāżında ol ʿAdnüñ olup sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 177). [yaña, -a]*
5. ʿİnān süst idüp eyleye çünki nāz
   Ne mümkin döne bir **yaña** çün gürāz
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 222). [yaña, -a]
6. Gider her **yaña** leşker-i bī-ʿaded
   Güẕer-gāh-ı aʿdā-yı itmege sed *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 255). [yaña, -a]*
7. Yanında degül ḳaṭrece selsebīl
   Aḳar her **yaña** olmış ammā sebīl
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 214). [yaña, -a]

yan: *Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.*

1. Yine **yanına** cemʿ ḳıldı sipāh
   Pes oldı siyeh cemʿi cenge güvāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 943). [yanına, -ı, -na]
2. Ḳaçan itse rūyīne-ḫumlar ṣadā
   Yanınca bile kūh iderdi edā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 382). [yanınca, -ı, -n, -ca]*
3. Yanında şehüñ var idi bir cuvān
   Suḫen-gūy u dānā vü gevher-feşān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 701). [yanında, -ı, -n, -da]
4. Yanında Arisṭō-yı sāʿat-şinās
   Ṣuṭurlāb ehli vü mevzūn-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 115). [yanında, -ı, -n, -da]*
5. Yanında görür ḳalmadı cenge er
   Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 435). [yanında, -ı, -n, -da]
6. O deryālar içinde her pīl-i mest
   Şu mevc idi **yanında** gerdūn-ı pest
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 162). [yanında, -ı, -n, -da]
7. Daġılur ḳamu ḫayli şāh-ı cihān
   Yanında ḳalur ol iki bed-gümān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 326). [yanında, -ı, -n, -da]
8. Ṭolu her dükān içi hep rāygān
   Yanında degül kūçece Iṣfahān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 224). [yanında, -ı, -n, -da]*
9. Eger baḫr-i ṣūrāba itse naẕar
   Olur telḫ ṭaʿmı **yanında** şeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 12). [yanında, -ı, -n, -da]*
10. Bilürsin ki çün ol ura gürze dest
    Yanında degül müşca pīl-i mest
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 528). [yanında, -ı, -n, -da]
11. Ṭurup ḳarşular Ḫānı şāh-ı cihān
    Alur **yanına** anı ol mihribān *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 48). [yanına, -ı, -na]*
12. Yine cümle olduġını virdi şāh
    Yine **yanına** cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 80). [yanına, -ı, -na]*
13. Ṣurāḥī çü ḫunyā-gerān dutdı ṣaf
    Yanında durur cām-ı zerrīn çü def
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 36). [yanında, -ında]
14. Mekānına geldi binüp pādişāh
    Yanında bile ol güneş yüzlü māh
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [yanında, -ında]
15. ʿAceb cūdur ol cū ki yoḳ miṣli hīç
    Degül Tūn u Tunca **yanında** ḫalīc
    (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 96). [yanında, -ı, -n, -da]
16. Çe ger teşne **yanında** merġūb-ı āb
    İder ʿālemi līk çoġı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 169). [yanında, -ı, -n, -da]*
17. Didi şeh kime ḥāfıẓ olsa Ḫudā
    Yanında şoġulcan degül ejdehā
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 244). [yanında, -ı, -n, -da]
18. Binā olsa üstinde dutmaya mīl
    Yanında degül mūr mānend-i pīl
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 226). [yanında, -ı, -n, -da]
19. Ki her şemʿ **yanında** bir dil-peẕīr
    Oturdı idüp baḫr-i jerfi serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 53). [yanında, -ı, -n, -da]*
20. Olur yüzlerini gören bī-ḳarār
    Yanında melek ḫūr ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 208). [yanında, -ı, -n, -da]*
21. Yanında degül ḳaṭrece selsebīl
    Aḳar her yaña olmış ammā sebīl
    (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 213). [yanında, -ı, -n, -da]

yan: *Yan.*

1. Sikender gibi gelse düşmen hezār
   Yanuñdan şehā olmazuz tār-mār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 602). [yanuñdan, -uñ, -dan]
2. Yanuñdan ṣaḳın itme dānāyı dūr
   Bulam dir iseñ şāhlıḳda ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 173). [yanuñdan, -uñ, -dan]*

yan: *Yanmak.*

1. Kesilür başuñ mülküñ oda **yanar**
   Sipāhuñ ḫazīneñ olur tār ü mār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 55). [yanar, -ar]*
2. Yanar mihr mihriyle hem-çün çerāġ
   Mehüñ sīnesinde firāḳıyla dāġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 155). [yanar, -ar]*
3. Ḳurıyup hebā olmış idi giyāh
   Yanar tāb-ı ḫordan çü revġan miyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 8). [yanar, -ar]

4. Yanar şemʿ mānendi şāḫ-ı gevzen
Olur deşt aḫker ile pür-leken *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 61). [yanar, -ar]*
5. Çü rūġen-güdāzān olup seng-i saḫt
Yanar şemʿ mānendi her bir dıraḫt
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 76). [yanar, -ar]

yan: *Beraberinde olma.*

1. Baña di murādātuñı hep şehā
Ne emr itseñ olur **yanumda** revā
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 416). [yanumda, -u, -m, -da]
2. Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
Gerekmez ki pīl eyleye mūra zūr
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 271). [yanumda, -u, -m, -da]
3. Yanumda benüm pīl ḫınzīrdür
Ḳaçan ḳarḳarandan şu kim şīrdür
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 147). [yanumda, -u, -m, -da]
4. Ṣunaldan bu iḳbāl eli baña dest
Yanumda semā pāyesi oldı pest
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 12). [yanumda, -u, -m, -da]

yan: *Yanmak.*

1. Yanup yaḳıluban remād oldı nār
Döküp eşk seylin şu aġlardı zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 193). [yanup, -up]*

yan: *Yanmak.*

1. ʿUḳāb itmese bālini sāye-bān
Yanardı güneş tābına her cuvān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 466). [yanardı, -ar, -dı]
2. Nedāmet odı ile şāh-ı celīl
Yanar ṣanki ḳandīl içinde delīl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 188). [yanar, -ar]*

yan: *Yan, taraf, yön.*

1. Bir ay anda durdı vü itdi ḳarār
Ki her **yañadan** geldi bir tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 508). [yañadan, -a, -dan]
2. İki **yañadan** açıluban kemīn
Çekildi iki **yañadan** tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 536). [yañadan, -a, -dan]*
3. İki **yañadan** ṣaf dutuban sipāh
Sipāh ile zeyn oldı āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 351). [yañadan, -a, -dan]*
4. İki **yañadan** açıluban kemīn
Çekildi iki **yañadan** tīġ-ı ḳīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 535). [yañadan, -a, -dan]*
5. Müheyyā idüp ālet-i kār-zār
İki **yañadan** leşker itdi ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 38). [yañadan, -a, -dan]*
6. Olup her **yañadan** ṭalāye süvār
Ḳamu kīne-ḫʷāh u ḳamu nīze-dār
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 33). [yañadan, -a, -dan]
7. Aḳup ḳan dutar her **yañadan** çü cū
Revān oldı ol bāġda sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 133). [yañadan, -a, -dan]*
8. İki **yañadan** bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 97). [yañadan, -a, -dan]*
9. Geçüp çün temmūz irdi faṣl-ı ḫazān
Riyāḥ oldı her bir **yañadan** vezān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 2). [yañadan, -a, -dan]

yan: *Birlikte olma ifâde eder, ...ile beraber.*

1. Saʿādetlü oldur ki çün ola Dey
Yanında nigār ola destinde mey
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 2). [yanında, -ı, -n, -da]
2. Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 36). [yanında, -ın, -da]*
3. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
Yanında yeg olur meşeldür yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 166). [yanında, -ı, -n, -da]
4. Yanında Muhanṭās u Ḳayṭās-ı yel
Ki her biridür bir muṣavver ecel
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 731). [yanında, -ı, -n, -da]

yan: *Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.*

1. Olup meşʿale kūh **yandı** şecer
Gec oldı o sūz ile yanup ḫacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 31). [yandı, -dı]*

yan: *Birlikte, beraberinde olma.*

1. Yanında ol iki cihān-pehlevān
Nereye giderlerse cūy idi ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 655). [yanında, -ın, -da]*
2. Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
Velī ḫalḳ **yanında** zer-i muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 26). [yanında, -ın, -da]
3. Ḳona bāmına zāġ eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 36). [yanında, -ın, -da]*
4. Olup murġ-ı rāyet **yanında** revān
Şehe şeh-perin eyledi sāye-bān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 213). [yanında, -ında]*
5. Ḥekīm ü eṭibbā vü ehl-i nücūm
Yanında anuñ cümle ehl-i ʿulūm
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 268). [yanında, -ın, -da]

6. Yanınca şehüñ pādişehler hemān
Daḫı feylesūfān-ı dānişverān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 133). [yanınca, -ınca]*

yan: *Taraf, yakın.*

1. Yine encümen oldı ḫayli sipāh
Gelür **yanına** niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 500). [yanına, -ı, -n, -a]*
2. Gelür **yanına** leşker-i bī-girān
Yine leşker ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 503). [yanına, -ı, -n, -a]*
3. Risālet içün eyleyüp iḫtiyār
Oḳıtdı anı **yanına** şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 704). [yanına, -ına]*
4. Olup cemʿ **yanına** kār-āgehān
Didiler ki iy pādişāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 685). [yanına, -ı, -n, -a]*
5. Şehā niʿmetüñ ḫaḳḳı māh-ı tamām
Yanına gelicek olur hem-çü cām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 534). [yanına, -ı, -n, -a]
6. Getürüp ol Elbürzi ol pīl-i mest
Getürdi ʿalem **yanına** nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1070). [yanına, -ı, -n, -a]*
7. Olur **yanına** cemʿ ḥikmet-şinās
Ḳamu ʿaḳlı mīzān u mevzūn-ḳıyās
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 129). [yanına, -ı, -n, -a]
8. Ne ḫayra ne şerre yarar bī-ḫıred
Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 184). [yanından, -ı, -n, -dan]

yan: *Yan, taraf.*

1. Velī ḳanda kim var idi pehlevān
Alur **yanına** şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 150). [yanına, -ı, -n, -a]*

yan: *Yanmak || Gönülden acı çekmek.*

1. Sipeh cümle gerdende pervāneler
Dilerler ki hep tābına **yāneler** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 90). [yāneler, -e, -ler]*

yan: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.*

1. Virürem hüner-mende māl-i cihān
İdüp pā **yañasın** bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 280). [yañasın, -a, -sın]

yan: *1) Yanmak, tutuşmak 2) Üzülmek.*

1. Olur sebze-zār-ı felek lāle-zār
Yanar cā-be-cā ṣanki ṣaḥrāda nār
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 16). [yanar, -ar]

yan-: *Yanmak.*

1. Yanup issiden mār-ı pīçān çü mū
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [yanup, -up]*

yan-: *Yanmak.*

1. Yanup issiden mār-ı pīçān çü mū
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 15). [yanup, -up]*

yan-: *Yanmak.*

1. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile **yanup** ḫacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [yanup, -up]*

yan-: *Yanmak.*

1. Olup meşʿale kūh yandı şecer
Gec oldı o sūz ile **yanup** ḫacer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 32). [yanup, -up]*

yan-: *Yanmak.*

1. Yanup yaḳılur ḫasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [yanup, -up]*

yan-: *Yanmak.*

1. Yanup yaḳılur ḫasreti ile nār
Ki ʿarż-ı cemāl eyleye Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 129). [yanup, -up]*

yan yaḳıl: *Dert yanmak, sızlanmak, son derece mahzun olmak.*

1. Ele muṭrib al sen de miṣḳālüñi
Birez **yan yaḳıl** da baña ḫālüñi *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 434). [yan yaḳıl,]*

yana: *Yan: Taraf, yön.*

1. Atar Rūslardan **yaña** ser-fīrāz
Görüp ḫavf idüp ḫalḳ ider iḫtirāz

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 463). [yañа,]

yana: *(aşk ateşiyle) yanmak.*

1. Ṣüreyyā idüp silk-i lüʾlüʾ-niṣār
   Yanar nesr-i şemʿine pervāne-vār
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 100). [yanar, -r]

yana: *Yan, taraf.*

1. İki **yañada** baġladı ṣaf sipāh
   Ṭolar ālet-i ḥarb āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 533). [yañada, -da]*

yañıl: *Eksilmemek, eksik olmamak.*

1. Bilür gitdügi yolı yine hemīn
   Yañılmaz ṭarīḳını iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 118). [yañılmaz, -maz]*

yanında: *Yanında.*

1. Yanında şehüñ leşker-i Rūm u şarḳ
   Ki her birinüñ rezmde tīġı berḳ *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 217). [yanında,]*

yanında: *-uñ/üñ yanında katında, nezdinde, huzurunda.*

1. Veyāḫud sarāy-ı şeh-i muḥterem
   Ki kūçe degüldür **yanında** İrem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 118). [yanında,]*
2. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
   Yoḳ īcāba dānā **yanında** mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [yanında,]*
3. İder ʿarż ḫālin aña her faḳīr
   Berāber **yanında** gedā vü emīr *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 170). [yanında,]*
4. Bozup ʿahdi olduḳ **yanında** yalan
   Bize andan irse gerekdür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 273). [yanında,]*
5. Nice baḫr **yanında** lücce muḥīṭ
   Degül ʿöşri anuñ bisāṭ-ı basīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 45). [yanında,]*
6. Bu iḥsānuñ olmaya şükri tamām
   Ola şükr-i iḥsān **yanında** künām
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 10). [yanında,]

yanında: *-e göre II kıyasla.*

1. Bu sāḥilde çoḳdur egerçi biḥār
   Yanında ḳamusı velī ḳaṭre-vār *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 33). [yanında,]*

yanıñda ḳoma: *Yanına bırakmamak.*

1. Dilerseñ sipehde ola ittifāḳ
   Ṣaḳın ḳoma yanıñda ehl-i nifāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 216). [yanıñda ḳoma, -ma]*

yanumca: *Yanımda, benimle birlikte.*

1. Ṣalam çünki Gerşāsb-ı gurde kemend
   Yanumca demān ola hem-çün semend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1056). [yanumca,]

yanumca: *Yanımda, benimle birlikte.*

1. Ṣalam çünki Gerşāsb-ı gurde kemend
   Yanumca demān ola hem-çün semend
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1056). [yanumca,]

yanuñca: *Yanında, beraberinde.*

1. Yanuñca eger olmasam ben devān
   Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 239). [yanuñca,]*

yap: *Bina etme.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [yapub, -ub]*

yap: *Bina etme.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 5). [yapub, -ub]*

yap: *Yapmak, bina etmek.*

1. Ḫalīl āyinince anı pāk ider
   Yapup türbe defn eyleyüben gider
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 498). [yapup, -up]

yap: *Yapmak, bina etmek.*

1. Ḫalīl āyinince anı pāk ider
   Yapup türbe defn eyleyüben gider

(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 498). [yapup, -up]

yap-: *Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.*

1. İdüp küşte üstinde kerkes mekān
Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 292). [yapar, -ar]*

yap-: *Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.*

1. İdüp küşte üstinde kerkes mekān
Yapar küşte-yi küstede āşiyān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 292). [yapar, -ar]*

yap: *Yapmak, etmek, eylemek.*

1. Yaḫud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki **yapmadı** miṣlini Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 216). [yapmadı, -ma, -dı]

yap: *Yapmak, etmek, eylemek.*

1. Yaḫud maḫzen-i şāh-ı ʿālī-nijād
Ki **yapmadı** miṣlini Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 216). [yapmadı, -ma, -dı]

yap: *Yapmak, bina etmek.*

1. Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı baḥr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [yapup, -up]

yap: *Yapmak, bina etmek.*

1. Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīñ oldı baḥr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [yapup, -up]

yap-: *Yapmak, inşa etmek, uğraşmak.*

1. Ḳopardı şu vech ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan **yapardı** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 230). [yapardı, -ar, -dı]*

yap-: *Yapmak, inşa etmek, uğraşmak.*

1. Ḳopardı şu vech ile yolda ġubār
Sipeh ḥıfẓına ṣan **yapardı** ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 230). [yapardı, -ar, -dı]*

yap: *İnşa etmek.*

1. İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [yaparlar, -ar, -lar]*

yap: *İnşa etmek.*

1. İder emr bennālara şehriyār
Yaparlar ol āyīne içün menār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 146). [yaparlar, -ar, -lar]*

yap: *İnşa etmek.*

1. Menāzilde **yapdırdı** yir yir ribāṭ
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [yapdırdı, -dır, -dı]*

yap: *İnşa etmek.*

1. Menāzilde **yapdırdı** yir yir ribāṭ
Ki reh-rev ḳona itmeye iḥtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [yapdırdı, -dır, -dı]*

yap: *Bina etme.*

1. Feżā ortasında bir ulu ḥiṣār
Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 304). [yapılmış, -ıl, -mış]

yap: *Bina etme.*

1. Feżā ortasında bir ulu ḥiṣār
Yapılmış görür Ḫusrev-i tāc-dār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 304). [yapılmış, -ıl, -mış]

yap: *Yapmak(iş ve hareket bağlamında).*

1. Oḳuyup anı vāriṣ-i Key-ḳubād
Bilür **yapmış** ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 354). [yapmış, -mış]

yap: *Yapmak(iş ve hareket bağlamında).*

1. Oḳuyup anı vāriṣ-i Key-ḳubād
Bilür **yapmış** ol sūrı Şeddād-ı ʿĀd

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 354). [yapmış, -mış]

yap: *Yapmak, bina etmek.*

1. Yapup ḳapuyı şehr eyler ḥişār
Ḳalur ṭaşrada ḫalḳ ḫayrān u zār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 55). [yapup, -up]*

yap: *İnşa etmek.*

1. Yapan itmiş ol şehre biñ ʿālī bāb
Burūcına irmez kemend-i şehāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 375). [yapan, -an]*

yap: *Bina etme.*

1. Ki varup şimāli temāşā ide
Yapa sedd-i Yeʾcūc andan gide *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 428). [yapa, -a]*

yap-: *Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.*

1. Yapar ol boġazda iki mīl şāh
K'ide iḫtiyāṭ eyleyen ʿazm-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 329). [yapar, -ar]*

yap: *Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.*

1. Döke sīm ü zer pādişāh-ı zemīn
Muʿīn ola **yapmaġa** anlar hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 84). [yapmaġa, -ma, -ġa]*

yap: *Bina etme.*

1. Mühendislere **yapdıra** bī-ḳuṣūr
Ḫalāṣ olup ol ḫalḳ ide ḫużūr *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 95). [yapdıra, -dır, -a]*

yap: *Bina etme.*

1. Ḳamunuñ ḳapusı öñi meşhedi
Yapılmış ıraḳda velī maʿbedi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 46). [yapılmış, -ıl, -mış]*

yap: *İnşa etmek, bina etmek, yapmak, etmek.*

1. Yapup çünki bir ḳaṣrı maʿmūr ider
Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 57). [yapup, -up]*

yapam: *Yapayım.*

1. Ḫadīd ile bunda **yapam** bir binā
Ki irişmeye ḥaşr olınca fenā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 89). [yapam,]*

yapıl: *İnşa edilmek.*

1. Yapılınca tā Sedd-i İskenderī
Güẕer itmeyeler memerden biri *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 101). [yapılınca, -ınca]*

yapış: *Yapışmak, tutmak.*

1. Görüp anı nabża **yapışdı** hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 25). [yapışdı, -dı]*

yapış: *Yapışmak, tutmak.*

1. Görüp anı nabża **yapışdı** hemān
Teʾemmül idüp didi kim bu nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 25). [yapışdı, -dı]*

yapış: *Bütünleşmek, hemhal olmak.*

1. Yapışmış görür laḥma elmās şāh
Murādınca döşürdi itdi penāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 41). [yapışmış, -mış]*

yapuş-: *Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.*

1. Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [yapuşup, -up]*

yapuş-: *Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.*

1. Yapuşup gulūsına ol nīze-dār
Çeküp çāk iderdi anı gürbe-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 337). [yapuşup, -up]*

yār: *(یار) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle **yār**
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [yār,]*

yār: *(یار) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.*

1. Sürūş olmaya dem ki nā-ehle **yār**
İder ġāyet ehl olanı iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 61). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Çü devlet benüm ile olmadı **yār**
Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Çü devlet benüm ile olmadı **yār**
Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 561). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Saʿādet bize olmadı çünki **yār**
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 695). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Saʿādet bize olmadı çünki **yār**
Müdārāyı ḳılmaḳ gerek iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 695). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Gelicek bir iş başa iy tāc-dār
Olalum biri birimüz ile **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 720). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Gelicek bir iş başa iy tāc-dār
Olalum biri birimüz ile **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 720). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū **yāruña** yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [yāruña, -uñ, -a]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū **yāruña** yār olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [yāruña, -uñ, -a]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña **yār** olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Ne deñlü ki ʿālemde ben var olam
ʿAdūña ʿadū yāruña **yār** olam *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 724). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Her emrümde ḫarc eyleyüp iḳtidār
Olayum her işinde ben aña **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 770). [yār,]*

yār: *Dost, arkadaş.*

1. Dururs eger ʿahdine şehriyār
Olınca olam cümle işinde **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 796). [yār,]*

yār: *Dost, arkadaş.*

1. Dururs eger ʿahdine şehriyār
Olınca olam cümle işinde **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 796). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Demidür olasın benüm ile **yār**
ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Demidür olasın benüm ile **yār**
ʿAdūnuñ idesiz yirini de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 885). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. El ile iki el yüzi yur şehā
Odur **yār** vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. El ile iki el yüzi yur şehā
Odur **yār** vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 910). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Olan ölmeden **yār** ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḫaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 47). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Olan ölmeden **yār** ile āşinā
Virür ḳabrine nūr-ı Ḫaḳ rūşenā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 47). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl **yār**
ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Kime kim ola devlet ü ʿaḳl **yār**
ʿAceb mi cihāna olsa tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 3). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Bulup kendü aḳrānını niçe **yār**
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Bulup kendü aḳrānını niçe **yār**
İder ʿīş ü ʿişret dutuban kenār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 63). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Cihān şehleri şāhı şeh Bāyezīd
Saʿādet ola **yārı** ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 458). [yārı, -ı]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Cihān şehleri şāhı şeh Bāyezīd
Saʿādet ola **yārı** ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 458). [yārı, -ı]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
Her emrüñde **yāri** görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [yāri, -i]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Baña emr ḳıldı Ḫudā ḥāżırem
Her emrüñde **yāri** görem nāẓırem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 588). [yāri, -i]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola **yār**
Elüñde olur ḥançerüñ Ẕü'l-fiḳār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola **yār**
Elüñde olur ḥançerüñ Ẕü'l-fiḳār *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 29). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Baña **yār** ol iy yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Baña **yār** ol iy yaradan āsumān
ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Ki her birisi ola bir yādigār
   Nereye ki gitsem ola baña **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Ki her birisi ola bir yādigār
   Nereye ki gitsem ola baña **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 152). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Çü **yār** ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
   ʿAẕāb-ı cehennem olur iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 261). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Çü **yār** ile ṣoḥbet ola ittifāḳ
   ʿAẕāb-ı cehennem olur iftirāḳ *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 261). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola **yārı** ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 76). [yārı, -ı]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Şehin-şāh Ebü'l-fetḥ şeh Bāyezīd
   Saʿādet ola **yārı** ʿömri mezīd *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 76). [yārı, -ı]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Bize ol leʾālīden idüp niṣār
   Şu vaż ʿ ile zeyn eylemiş idi **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [yār,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. Bize ol leʾālīden idüp niṣār
   Şu vaż ʿ ile zeyn eylemiş idi **yār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [yār,]*

yār iden: *Sevdirmek, gönül verdirmek, aşık etmek.*

1. ʿUḳūli nüfūsı iden rūḥa yār
   Viren dīde-i cāna ol iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 171). [yār iden, -en]*

yār idesin: *Sevgili olmak, ilgi göstermek.*

1. Gerek leşkerüñ idesin saña yār
   Ki leşkersiz olmaz kişi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 213). [yār idesin, -e, -sin]*

yār idinmesin: *Sevmek, gönül vermek, aşık olmak.*

1. Zer āteşdür idinmesin anı yār
   Ki maḥşerde müşkil olur sūz-ı nār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 193). [yār idinmesin, -me, -sin]*

yār ola: *Sevgili olmak ll dost olmak.*

1. Dilerseñ ki **yār ola** saña ẓafer
   Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 87). [yār ola, -a]*

yār ola: *Dost olmak.*

1. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile **yār ola**
   Yiri iki ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 451). [yār ola, -a]*
2. Beni ḳanḳı şeh kim sevüp ola yār
   ʿAzīz eyler ol serveri Kird-gār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 305). [yār ola, -a]*
3. Melekler felekde iderler duʿā
   Ki nuṣret saña Ḫusrevā **yār ola** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 582). [yār ola, -a]*
4. Güreş dutmadur çāre iy nām-dār
   Görelüm saʿādet kime ola yār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 930). [yār ola, -a]*
5. Ola fikrüñe rāy-ı dānā çü yār
   Bir işde ḫaṭā olmaz iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 175). [yār ola, -a]*
6. Nereye giderseñ Ḫudā ola yār
   Her işde muʿīn ola Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 127). [yār ola, -a]*

yār olalum: *Dost olmak.*

1. Çü ṭopraḳdan itmez ten-i ḫāki ʿār
   İdüp cidd ü cehd olalum rūḥa yār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 52). [yār olalum, -a, -lum]*

yār ü enbāzlar: *Dost ve ortak,eş.*

1. Didi leşkere iy ser-efrāzlar
   Her işde baña **yār ü enbāzlar** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 158). [yār ü enbāzlar, -lar]*

yār ü enīs iden: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost eden,yapan.*

1. İden ʿāleme ʿilmi yār ü enīs
   Saʿādetlü hem-rāz u ḫayrü'l-celīs
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 167). [yār ü enīs iden, -en]

yār ü nigehdār: *Dost ve kollayan.*

1. Bu bī-çāreye çāre-i kār ol
   Her emrümde **yār ü nigehdār** ol
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 254). [yār ü nigehdār,]

yār ü ẕarīf: *Sevgili,dost ve zarif, kibar.*

1. Meger var imiş ṭabīb-i ẕarīf
   Firāsetde bī-miṣl **yār ü ẕarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 2). [yār ü ẕarīf,]*

yara: *Yaramak, fayda sağlamak.*

1. Yaramaz iki kişiye bir beşer
   Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [yaramaz, -maz]

yara: *Yaramak, fayda sağlamak.*

1. Yaramaz iki kişiye bir beşer
   Ḳaçan bī-ʿaded ḫalḳı ḫoşnūd ider
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 633). [yaramaz, -maz]

yara-: *Yaramak, fayda sağlamak.*

1. Ne ḫayra ne şerre **yarar** bī-ḫıred
   Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [yarar, -r]*

yara-: *Yaramak, fayda sağlamak.*

1. Ne ḫayra ne şerre **yarar** bī-ḫıred
   Yanından ider ehl-i ʿaḳl anı red *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 183). [yarar, -r]*

yarad: *Yoktan var etmek, ortaya çıkarmak.*

1. Yaradılmış olmaz yaradıcı hīç
   Ḳo küfri ki ol rāh-ı der pīç ü pīç
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 65). [yaradılmış, -ıl, -mış]

yaradan: *Yaratan, yaratıcı; Allah.*

1. Baña yār ol iy **yaradan** āsumān
   ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [yaradan,]

yaradan: *Yaratan, yaratıcı; Allah.*

1. Baña yār ol iy **yaradan** āsumān
   ʿAdemden bedīd eyleyen ins ü cān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 273). [yaradan,]

yaradıcı: *Yaratıcı.*

1. Yaradılmış olmaz **yaradıcı** hīç
   Ḳo küfri ki ol rāh-ı der pīç ü pīç
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 65). [yaradıcı,]

yaradıcı: *Yaratıcı.*

1. Yaradılmış olmaz **yaradıcı** hīç
   Ḳo küfri ki ol rāh-ı der pīç ü pīç
   (İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 65). [yaradıcı,]

yaradılmış: *Var edilmiş, vücuda getirilmiş tüm varlıklar, mahlukat.*

1. Yaradılmışuñ cümlesi bendedür
   Aña āferīn k'Āferīnendedür *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 99). [yaradılmışuñ, -uñ]*

yaradılmışlar: *1. Allah tarafından halkedilenler, var edilenler, yaratılanlar.*

1. Muḥammed o ser-çeşme-i enbiyā
   Ḳamu **yaradılmışlara** muḳtedā *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 19). [yaradılmışlara, -a]*

yarağ: *Teçhizat, araç gereç.*

1. Yarāġ eyledi Rūma pes pādişāh
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [yarāġ,]*

yaraġ: *Teçhizat, araç gereç.*

1. Yarāġ eyledi Rūma pes pādişāh
Sefer berkin itdi müheyyā sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 121). [yarāġ,]*

yarāġ it: *Hazırlık yapmak.*

1. Didi Keyde bir gün şeh iy tāc-dār
Yarāġ it degüldür çü vaḳt-i ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 688). [yarāġ it,]

yarāġ itdügün: *Hazırlık yapmak.*

1. Bu cānibde serdār-ı īrān-zemīn
Yarāġ itdügün bildi Ḫāḳān-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 130). [yarāġ itdügün, -düg, -ün]

yarak: *Savaş âleti, silâh. Hazırlık, malzeme, alet.*

1. Velī dest-res bulmaz aña beşer
Gedā vü şeh eyler **yaraḳdan** naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 238). [yaraḳdan, -dan]

yarak: *Savaş âleti, silâh. Hazırlık, malzeme, alet.*

1. Velī dest-res bulmaz aña beşer
Gedā vü şeh eyler **yaraḳdan** naẓar
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 238). [yaraḳdan, -dan]

yaralu: *Yaralı, yaralanmış.*

1. Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer **yaralu** başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 264). [yaralu,]*

yaralu: *Yaralı, yaralanmış.*

1. Bi-ʿaynihi ol rezmde bī-ḥisāb
Üşer **yaralu** başa mūr u zübāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 264). [yaralu,]*

yaralu itmiş: *Yaralamak.*

1. Muhanṭāsı ġāfil iken nā-gehān
Urup **yaralu itmiş** ol pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 978). [yaralu itmiş, -miş]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar.*

1. Olup gāh **yārān** ile tūşe-gīr
Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [yārān,]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar.*

1. Olup gāh **yārān** ile tūşe-gīr
Gehī dilber ile ola gūşe-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 55). [yārān,]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

1. Saña **yaraşur** olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 595). [yaraşur, -ur]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

1. Saña **yaraşur** olmaḳ īrāna şāh
Ki ḳul oġlı ḳūldur saña bu sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 595). [yaraşur, -ur]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
Bata ḫāk-i ḫūn içre zār ü ḫazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 383). [yaraşmaz, -maz]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
Bata ḫāk-i ḫūn içre zār ü ḫazīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 383). [yaraşmaz, -maz]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
Yaraşmaz ki cāy ola ḫāk-i siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [yaraşmaz, -maz]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Saña iy ser-efrāz-ı taḫt u külāh
   Yaraşmaz ki cāy ola ḫāk-i siyāh
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 394). [yaraşmaz, -maz]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
   Şeker elde **yaraşmaz** iy ḫōş-ḫırām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [yaraşmaz, -maz]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Nebātuñ bilür leẕẕetin yine kām
   Şeker elde **yaraşmaz** iy ḫōş-ḫırām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 590). [yaraşmaz, -maz]

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

1. Saña **yaraşur** pehlevānlıḳ hemān
   Bize pehlevānlıḳ adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 177). [yaraşur, -ur]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

1. Saña **yaraşur** pehlevānlıḳ hemān
   Bize pehlevānlıḳ adıdır yalan *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 177). [yaraşur, -ur]*

yaraş: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.*

1. Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḥūr
   Berü gel **yaraşmaz** ki ẓulmetde nūr
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 262). [yaraşmaz, -maz]

yaraşur: *Layık, uygun.*

1. Saña **yaraşur** pādişahlıḳ hemān
   Ki sulṭānlıġuñdur senüñ cāvidān
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 5). [yaraşur,]

yarat: *T. Yoktan var etmek.*

1. Eger ʿavn ideyidi ʿaḳl ü felek
   Yaratmaḳda insān u cinn ü melek
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 62). [yaratmaḳda, -maḳ, -da]

yarat: *Yaratmak, meydana getirmek.*

1. Yaratduñ bu eşyāya virdüñ ṭırāz
   Velī cümleden ḥażretüñ bī-niyāz
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 39). [yaratduñ, -dun]
2. Şu resme **yaratduñ** zemīn ü zamān
   Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 41). [yaratduñ, -dun]

yarat-: *T. Yoktan var etmek.*

1. Dir idi bu resme müşerref mekān
   Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 48). [yaradılmadı, -ıl, -ma, -dı]

yarat-: *T. Yoktan var etmek.*

1. Dir idi bu resme müşerref mekān
   Yaradılmadı ḫalḳ olaldan cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 48). [yaradılmadı, -ıl, -ma, -dı]

yāre: *Yara.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
   Nice oñıla bu ciger **yāresi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [yāresi, -si]*

yāre: *Yara.*

1. Ne dirsüz bu işüñ nedür çāresi
   Nice oñıla bu ciger **yāresi** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 574). [yāresi, -si]*

yāre: *Yara.*

1. Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
   Revān oldı her **yāreden** rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 336). [yāreden, -den]

yāre: *Yara.*

1. Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
   Revān oldı her **yāreden** rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 336). [yāreden, -den]

yare: *Yara, silahla açılmış yara.*

1. Çalup çār-pāre ciger-pāreler
   Gözi her birinüñ yürek **yāreler** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [yāreler, -ler]*

yare: *Yara, silahla açılmış yara.*

1. Çalup çār-pāre ciger-pāreler
   Gözi her birinüñ yürek **yāreler** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [yāreler, -ler]*

yare: *Yara II Dert.*

1. Olup āḫır ol **yārelerden** helāk
   Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 105). [yārelerden, -ler, -den]

yare: *Yara II Dert.*

1. Olup āḫır ol **yārelerden** helāk
   Kefen ceybin idem ḳıyāmetde çāk
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 105). [yārelerden, -ler, -den]

yār-ı ġār: *Mağara dostu, Hz. Ebubekir.*

1. Ḫuṣūṣā mükerremleri çār-yār
   Ki olmış-durur birisi **yār-ı ġār** *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 2). [yār-ı ġār,]*

yārī-kün: *Yardım eden, dostluk yapan.*

1. Ḳamu ṭıfl mānendi **yārī-künān**
   Ne ṣuya olursa olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 201). [yārī-künān, -ān]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
   Didi **yārın** iy şeh idem anı ḫ˅ōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [yārın,]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
   Didi **yārın** iy şeh idem anı ḫ˅ōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 342). [yārın,]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Gerek yas şāhā gerekse dügün
   Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [yarın,]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Gerek yas şāhā gerekse dügün
   Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 908). [yarın,]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Yarın ḥāżır oluñ göçelüm hemān
   Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 507). [yarın,]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Yarın ḥāżır oluñ göçelüm hemān
   Eyü diñlenildi olalum revān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 507). [yarın,]*

yarın: *Ertesi gün.*

1. Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
   Bugün bulmayan ecri **yarın** bula
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [yarın,]

yarın: *Ertesi gün.*

1. Ṣaḳın ṣanma kim ẓulm idesin ḳula
   Bugün bulmayan ecri **yarın** bula
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 216). [yarın,]

yarın: *Ertesi gün.*

1. Bugün **yarın** eyle geçer rūzigār
   Yigitlikde ṣıḥḥatde yoḳdur ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 239). [yarın,]

yārī-pes: *Dostluğu arkalayan.*

1. Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res ol
   Cihān düşmen olursa **yārī-pes** ol
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 180). [yārī-pes,]

yārī-pes: *Dostluğu arkalayan.*

1. Ḫudāvend-i bī-yār ü yārī-res ol
   Cihān düşmen olursa **yārī-pes** ol
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 180). [yārī-pes,]

yarun: *Yarın.*

1. Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
   Bugünüm **yaruna** ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [yaruna, -a]*

yarun: *Yarın.*

1. Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
   Bugünüm **yaruna** ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 130). [yaruna, -a]*

yār-vār: *Dost gibi.*

1. Virür zeyn eşcār-ı bāġa simār
   Müdevver bihī ġabġabı **yār-vār**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [yār-vār,]

yār-vār: *Dost gibi.*

1. Virür zeyn eşcār-ı bāġa simār
   Müdevver bihī ġabġabı **yār-vār**
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 40). [yār-vār,]

yas: *Yas II ağlayıp figan etme.*

1. Gerek **yas** şāhā gerekse dügün
   Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [yas,]*

yas: *Yas II ağlayıp figan etme.*

1. Gerek **yas** şāhā gerekse dügün
   Yarın sañadur baña ise bugün *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 907). [yas,]*

yaş: *Gözyaşı.*

1. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
   Silem ẓulmden aġlayan **yaşını** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 288). [yaşını, -ı, -n, -ı]*

yaş: *Gözyaşı.*

1. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
   Silem ẓulmden aġlayan **yaşını** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 288). [yaşını, -ı, -n, -ı]*

yas: *Yaş, doğuştan beri ölçülen zaman.*

1. Otuz iki **yaşına** irdi çü sāl
   Ko ḳāli dürüş olmaġa ehl-i ḥāl *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 173). [yaşına, -ı, -n, -a]*

yaş: *Gözyaşı.*

1. Selāṭīn idüben girībān çāk
   Şehi yudılar **yaş** ile cümle pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 200). [yaş,]*

yaş: *Hayatta geçirilen süre, yaş.*

1. Geçüp çünki bir **yaşda** ṭutmaz ḳarār
   Bu tāc-ı keyānīye ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 231). [yaşda, -da]*

yaş olmışdı: *Islanmak.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi yaturdı baş
   Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 278). [yaş olmışdı, -mış, -dı]

yaşa: *Yaşamak, hayatını sürdürmek.*

1. Cihānda eger yüz **yaşasa** kişi
   Hemīn gelmek ü gitmek olur işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 121). [yaşasa, -sa]*

yasaḳ: *Yasak, yapılmaması istenmiş olan.*

1. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
   Velī leşkere itdi ġāyet **yasaḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [yasaḳ,]*

yasaḳ: *Yasak, yapılmaması istenmiş olan.*

1. Furātı geçüp itdi ʿazm-i ʿIrāḳ
   Velī leşkere itdi ġāyet **yasaḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 618). [yasaḳ,]*

yaşarsañ: *Yaşar isen.*

1. Çü yüz biñ **yaşarsañ** irişür memāt
   Ne lāzım kişi içmek Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 123). [yaşarsañ,]*

yāsemen: *Yasemin.*

1. Perestār-ı sīmīn-beden **yāsemen**
   Ġulām-ı semen sīnedür nesteren
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 31). [yāsemen,]

yāsemen: *Yasemin.*

1. Perestār-ı sīmīn-beden **yāsemen**
   Ġulām-ı semen sīnedür nesteren
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 31). [yāsemen,]

yāsemen: *Yasemin.*

1. Semen **yāsemen** oldı gerçi ḥaḳīr
   Velī geldi her birisine naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 45). [yāsemen,]*

yāsemen: *Yasemin.*

1. Semen **yāsemen** oldı gerçi ḥaḳīr
   Velī geldi her birisine naẕīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 45). [yāsemen,]*

yāsemin: *Yasemin.*

1. Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
   Döşenmiş hemīn naṭʿ idi **yāsemīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [yāsemīn,]

yāsemin: *Yasemin.*

1. Pür olmış idi müşg ile ol zemīn
   Döşenmiş hemīn naṭʿ idi **yāsemīn**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 86). [yāsemīn,]

yaşlu: *Yaşlı.*

1. Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
   Kimi **yaşlu** yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [yaşlu,]*

yaşlu: *Yaşlı.*

1. Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
   Kimi **yaşlu** yatur kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [yaşlu,]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.*

1. Tuġulġa **yatur** cā-be-cā çün nücūm
   Virür tāb günden gicede çü mūm
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 451). [yatur, -ur]
2. İdüp küşteyi nīm-küşte seyr
   Şaçılmış **yatur** dest pā vü ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 462). [yatur, -ur]*

yat: *Yatmak.*

1. Yatur pīl ü ḫorṭūm-ı pīl-i demān
   Ṣanasın ki s̲uʿbān idi cān-sitān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 251). [yatur, -ur]*
2. O rezm içre ḫorṭūm-ı pīl-i veġā
   Yatur meşk ḳavli gibi cā-be-cā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 254). [yatur, -ur]*
3. Furātuñ ṭutup yüzini ser-be-ser
   Yatur berg-i nīlūfer olup siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 270). [yatur, -ur]*
4. Yatur rezmde çoḳ ser-i ser-firāz
   Ne ser idügi bellü ne ṭabl-bāz *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 377). [yatur, -ur]*
5. Yatur naʿl resminden artuḳ kemān
   Virür her biri māh-ı nevden nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 445). [yatur, -ur]
6. Serīr olmış ol servere ḫışt u ḫāk
   Yatur başı başlu vü pehlūsı ḫāḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 370). [yatur, -ur]
7. Görür şāh kim Ḫusrev-i baḫr ü ber
   Yatur ḫāk u ḫūn içre zīr ü zeber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 368). [yatur, -ur]
8. Düşüp zār ü mecrūḥ bī-cān olup
   Yatur hem de ḫāk içre ġalṭān olup
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 362). [yatur, -ur]
9. ʿAdūsını şāhuñ biz itdük helāk
   Yatur ḫasta ālūde-i ḫūn u ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 360). [yatur, -ur]*
10. Aḳup ḳanı bī-cān olur pīl-i zūr
    Yatur ḫāk u ḫūn içre efkār-ı ḫʷūr
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 344). [yatur, -ur]
11. Zemīn būstān idi itsen naẕar
    Yatur ḫarbuze gibi her yirde ser
    (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 254). [yatur, -ur]
12. Biri birine ḳarşu ḳondı sipāh
    Yatur ol gice vehm ile iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 84). [yatur, -ur]*

13. Olup cā-be-cā küşteden püşteler
Demed gibi **yatur** idi küşteler *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 298). [yatur, -ur]*
14. Ṭurup yirlü yirine gitdi sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr üzre şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 208). [yatup, -up]*
15. Yatup o gice itdi ārām şāh
Seḥer irdi çünkim ʿayān oldı rāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 257). [yatup, -up]
16. Yatup olmadan firḳat ile ʿalīl
Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 271). [yatup, -up]*
17. Yatup uyuma oluban bī-ḫaber
Bu vādīde var seylden çoḳ ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 241). [yatup, -up]
18. Cihāna şehā iʿtimād itme hīç
Ki bir ejdehādur **yatur** pīç pīç *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 222). [yatur, -ur]*
19. Şütür püşte gibi **yatur** cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan yire pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 183). [yatur, -ur]*
20. Yatup ol gice şehrde şehriyār
Seḥerden biner yüklenür cümle bār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 223). [yatup, -up]
21. Yatup ol gice şāh ārām ider
Tefekkür ider tā irince seḥer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 115). [yatup, -up]*
22. Yatup ol gice anda ārām ider
Seḥerden ṭurur Ḫusrev-i baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 405). [yatup, -up]
23. Niçe bir ki āzār iderdi ḫarīr
Yatup ḫāk üstinde bulmaz ḥaşīr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 98). [yatup, -up]

yat: *Yatmak.*

1. Yatan gürgden yeg yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [yatan, -an]
2. Atı lāġar u kendü ḫōr u ẕelīl
Kimi yaşlu **yatur** kimisi ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 858). [yatur, -ur]*

yat: *Uyumak.*

1. Bu żaʿf ile **yaturken** ol kām-yāb
Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 171). [yaturken, -ur, -ken]*

yat: *Bulunmak, sabit durmak.*

1. O **yatduḳça** yirde İlāhī İlāh
Saña ʿömr virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 241). [yatduḳça, -duḳça]*
2. Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
Yatur sīm ü zer külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [yatur, -ur]*

yat: *Boylu boyunca uzanmak.*

1. Gelüp itmez iseñ eger ḫāk būs
Yata kāse-i Çīnī gibi ruʾūs *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 312). [yata, -a]*

yat: *Yatmak.*

1. Olur ḫalḳa çün mār **yatsa** faḳīr
Ayaġın uzatmaz meger kim emīr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 127). [yatsa, -sa]

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak.*

1. O ferḫunde şebde Rasūl-i Ḫudā
Yatur çeşm pür-ḫˇāb u dil pür-ṣafā
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 22). [yatur, -ur]
2. Eḳālīm-i sebʿī dutalum tamām
Bize **yatmaḳ** uyumaḳ olsun ḫarām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 188). [yatmaḳ, -maḳ]

yat-: *Yatmak.*

1. Araya alur Çīn ḫaylin sipāh
Emīn oluban **yatdı** ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 548). [yatdı, -dı]*

yat-: *Yatmak.*

1. Araya alur Çīn ḫaylin sipāh
Emīn oluban **yatdı** ol gice şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 548). [yatdı, -dı]*

yat-: *Uyumak.*

1. Çü ġāfil **yata** mest olup bāġ-bān
Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 153). [yata, -a]*

yat-: *Uyumak.*

1. Çü ġāfil **yata** mest olup bāġ-bān
Olur mīve-i būstān rāygān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 153). [yata, -a]*

yatur: *Yatırmak, uyutmak.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi **yaturdı** baş
Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [yaturdı, -dı]*

yatur: *Yatırmak, uyutmak.*

1. Çaḳıl ṭaşları gibi **yaturdı** baş
Ḳamu ḫuşk yir ḳandan olmışdı yaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 277). [yaturdı, -dı]*

yatur: *Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.*

1. Düşüp atdan ayru **yaturdı** eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [yaturdı, -dı]*

yatur: *Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.*

1. Düşüp atdan ayru **yaturdı** eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 375). [yaturdı, -dı]*

yatur: *Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.*

1. Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [yaturdı, -dı]*

yatur: *Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.*

1. Yaturdı bulut gibi her ejdehā
Toz içinde peykān görinür sühā *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 447). [yaturdı, -dı]*

yavuz: *Kötü, fena.*

1. Muʿīnüñ hemīşe Ḫudāvend-i pāk
Saña kim **yavuz** ṣanur olsun helāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 350). [yavuz,]*

yavuz: *Kötü, fena.*

1. Muʿīnüñ hemīşe Ḫudāvend-i pāk
Saña kim **yavuz** ṣanur olsun helāk *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 350). [yavuz,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. İder her biri leşkerini alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi **yay** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [yay,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. İder her biri leşkerini alay
Ele kimi nāçaḫ alur kimi **yay** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 718). [yay,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. Ḳaşı **yāy** u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [yāy,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. Ḳaşı **yāy** u müjgānın itmişdi tīr
Göñül murġını itmek içün esīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 131). [yāy,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde **yay** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 218). [yay,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. Anuñ daḫı ammā ki cengi ḳolay
Bulınmaz biñinüñ birisinde **yay** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 218). [yay,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. Çe ger sīnesi **yāy** māhī miṣāl
İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [yāy,]*

yay: *Ok atma aracı.*

1. Çe ger sīnesi **yāy** māhī miṣāl
İder līk uġraduġın pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 63). [yāy,]*

yayan: *Yayan, yürüyen.*

1. .....iy pehlevān
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ **yayan** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [yayan,]*

yayan: *Yayan, yürüyen.*

1. .....iy pehlevān
İlimez daḫı çünki ḳaldıḳ **yayan** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 928). [yayan,]*

yāy-bāf: *Yay dokuyan.*

1. Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem görürse olur **yāy-bāf** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [yāy-bāf,]*

yāy-bāf: *Yay dokuyan.*

1. Ḳuşandı cihān-sūz u āhen-şikāf
Ki Rüstem görürse olur **yāy-bāf** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 628). [yāy-bāf,]*

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Ne şanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm **yazup** ben de diḳḳatde tār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [yazup, -up]*

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Ne şanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm **yazup** ben de diḳḳatde tār *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [yazup, -up]*

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [yazup, -up]*

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Ecelden eger bulur isem emān
Yazup ḫamse olam cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 70). [yazup, -up]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 801). [yazup, -up]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazup ʿahd-nāme cihān-pehlevān
Şehe gönderür bī-ḳıyās armaġan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 801). [yazup, -up]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Adın sikkede **yazdı** her şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 49). [yazdı, -dı]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Adın sikkede **yazdı** her şehriyār
Añar ḫuṭbede nāmını her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 49). [yazdı, -dı]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [yazup, -up]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup nāme gönderdi her kişvere
Sipihdāra vü mīre vü mihtere *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 315). [yazup, -up]*

yaz: *Yazmak.*

1. Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ anuñ ile her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 333). [yazuñ, -un]*

yaz: *Yazmak.*

1. Yazuñ sikkede nām-ı İskenderi
Pür eyleñ anuñ ile her kişveri *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 333). [yazuñ, -un]*

yaz: *Yaz mevsimi.*

1. Ḳışın yir **yazın** eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 69). [yazın, -ın]

yaz: *Yaz mevsimi.*

1. Ḳışın yir **yazın** eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 69). [yazın, -ın]

yaz: *Kaleme almak II yazmak.*

1. Anuñ ṭarzına ben de **yazdum** kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [yazdum, -du, -m]

yaz: *Kaleme almak II yazmak.*

1. Anuñ ṭarzına ben de **yazdum** kitāb
Ümīdüm budur kim ola müsteṭāb
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 91). [yazdum, -du, -m]

yaz: *Yazmak, nakş etmek.*

1. İdüp **yazmadan** oḳumadan güẕer
Pes itmeye aġ u ḳaraya naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 97). [yazmadan, -ma, -dan]*

yaz: *Yazmak, nakş etmek.*

1. İdüp **yazmadan** oḳumadan güẕer
Pes itmeye aġ u ḳaraya naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 97). [yazmadan, -ma, -dan]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yine vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt
ʿAyān itdi **yazup** kühen ser-nüviş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 2). [yazup, -up]

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yine vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt
ʿAyān itdi **yazup** kühen ser-nüviş
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 2). [yazup, -up]

yaz-: *Yazmak.*

1. Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ **yazamaz** ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 482). [yazamaz, -a, -maz]

yaz-: *Yazmak.*

1. Çekildi şehe dürlü dürlü niʿam
Ki vaṣfını anuñ **yazamaz** ḳalem
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 482). [yazamaz, -a, -maz]

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 134). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Eline alup ḫāmeyi nāme-vār
Yazar ibtidā nām-ı Perverdigār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 134). [yazar, -ar]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 405). [yazup, -up]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 405). [yazup, -up]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 406). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazup nāmeyiçün kim itdi tamām
Yazar āḫırına anuñ ve's-selām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 406). [yazar, -ar]*

yaz-: *Yazmak.*

1. Anuñ ḳudreti kilki ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 256). [yazıldı, --ıl, --dı]

yaz-: *Yazmak.*

1. Anuñ ḳudreti kilki ile nuḳūş
Yazıldı suḫen-dān u lāl u ḫamūş
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 256). [yazıldı, --ıl, --dı]

yaz: *Yazmak.*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün baña bir nāme **yaz** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [yaz,]*

yaz: *Yazmak.*

1. Arisṭōya didi şeh-i ser-firāz
Naṣīḥat içün baña bir nāme **yaz** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 146). [yaz,]*

yaz: *Yazmak.*

1. Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim her biri **yaza** bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [yaza, -a]*

yaz: *Yazmak.*

1. Daḫı ne ḳadar var ise kār-dān
Di kim her biri **yaza** bir dāstān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 150). [yaza, -a]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 155). [yazup, -up]

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup ibtidā nām-ı Perverdigār
Hem āmūz-gār ol hem āmirz-gār
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 155). [yazup, -up]

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 103). [yazup, -up]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup nāmeyi çünki itdi tamām
Virüp şāha itdi şehi şād-kām *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 103). [yazup, -up]*

yaz: *Yazmak.*

1. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [yaza, -a]*

yaz: *Yazmak.*

1. Arisṭōya pes emr ider şehriyār
Yaza ol daḫı tā ki bir yādigār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 108). [yaza, -a]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazar ibtidā nāmede ism-i ẕāt
Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazar ibtidā nāmede ism-i ẕāt
Ki oldur olan cāmiʿ-i her ṣıfāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 111). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy ü ʿAlīm
İşi müştemil ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 329). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy ü ʿAlīm
İşi müştemil ḥikmeti ol ḥakīm *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 329). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḥaḳ
Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḥaḳ
Ki her sābıḳa ẕikri oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 111). [yazar, -ar]*

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 112). [yazar, -ar]

yaz: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Eline alup ḫāme Hermes ḥakīm
Yazar ibtidā nām-ı Ḥayy u Ḳadīm
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 112). [yazar, -ar]

yaz: *Yazmak.*

1. Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim **yazam** Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [yazam, -am]

yaz: *Yazmak.*

1. Velī saʿyi idüp çeküp yine renc
Murādum budur kim **yazam** Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 60). [yazam, -am]

yaz: *Yazmak, nakş etmek.*

1. Bunı **yazmadan** zer degüldür murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [yazmadan, -ma, -dan]

yaz: *Yazmak, nakş etmek.*

1. Bunı **yazmadan** zer degüldür murād
Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [yazmadan, -ma, -dan]

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
Benüm defterümden **yazalar** miṣāl
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [yazalar, -a, -lar]

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Ne deñlü gelürse ki ṣāḥib-kemāl
Benüm defterümden **yazalar** miṣāl
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 40). [yazalar, -a, -lar]

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Yazuban getürmiş idi armaġan
Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [yazuban, -uban]*

yaz-: *Kaleme almak.*

1. Yazuban getürmiş idi armaġan
Anı ṣaḳlamış Bānū-yı bānuvān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 151). [yazuban, -uban]*

yaz: *Yazmak.*

1. Suḫen-senc-i ṣarrāf-ı cevher-fürūş
İdüp **yazmaġa** ḫāme-i pür-sürūş
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 2). [yazmaġa, -ma, -ġ, -a]

yaz: *Yazmak.*

1. Üçün daḫı **yaz** ḫamseyi ḳıl tamām
Niẓāmī gibi tā olasın be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 167). [yaz,]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Niẓāmī **yazarken** bu efsāneyi
Pür itmelü olmışdı peymāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 185). [yazarken, -ar, -ken]*

yaz: *Yazmak.*

1. Dimişler **yazanlar** bu efsāneyi
İdüp medḥ ol ṣāh-ı ferzāneyi *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 193). [yazanlar, -an, -lar]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazup çünki bir naḳşı ider dürüst
Döner pāre pāre ider anı çüst *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 59). [yazup, -up]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Gül-ābiyle cismini Ḫıżr itdi pāk
Velī giryeden ola **yazdı** helāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 208). [yazdı, -dı]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Yazarken bu naẓm-ı şerīfī faḳīr
Zamāne beni itmiş idi ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 29). [yazarken, -ar, -ken]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Bulaydum geçenler gibi iʿtibār
Ya ḫamse ya Şeh-nāme **yazmaḳ** ne var *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 44). [yazmaḳ, -maḳ]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Ṣad u bīst gāhī gehī ṣad tamām
Yazardum gicede idüp ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 50). [yazardum, -ar, -du, -m]*

yaz: *Kaleme almak.*

1. Bu efsāneyi **yazdı** üç pehlevān
Üçi daḫı devrinde ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 59). [yazdı, -dı]*

yaz-: *Yazmak.*

1. Ġam ile **yazıldı** bu ġarrā kitāb
Ḫaṭāsın bulup itme baña ʿitāb *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 113). [yazıldı, --ıl, --dı]*

yaz u ḳış: *Yaz ve kış.*

1. Ḳamu ḳavmi zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş
Ḳamunuñ işi ʿīş imiş **yaz u ḳış** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 18). [yaz u ḳış,]*

yazıl-: *Yazma işi yapılmak.*

1. Biri yüze **yazılur** anda namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [yazılur, -ur]*

yazıl-: *Yazma işi yapılmak.*

1. Biri yüze **yazılur** anda namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [yazılur, -ur]*

yazmaġ: *Yazmak II anlatmak.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
Yeñi deftere **yazmaġiçün** raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [yazmaġiçün, -içün]*

yazmaġ: *Yazmak II anlatmak.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
Yeñi deftere **yazmaġiçün** raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [yazmaġiçün, -içün]*

ye: *Yemek.*

1. Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle **yemez** esbi kāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [yemez, -mez]*

ye: *Yemek.*

1. Bu furṣat degül mi ki Rūmī sipāh
Bulamaz nevāle **yemez** esbi kāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 856). [yemez, -mez]*

ye: *Ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Dili diledügün yidi her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [yemek, -mek]*

ye: *Ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Dili diledügün yidi her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 84). [yemek, -mek]*

ye: *Ya.*

1. Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [ye,]

ye: *Ya.*

1. Geyer başına miġfer-i zer-nişān
Ye miġfer nücūm ile pür-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 626). [ye,]

ye: *Yemek, harcamak.*

1. Boyar aṭlas-ı sebzini zerde **yer**
Muʿaṣfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [yer, -r]

ye: *Yemek, harcamak.*

1. Boyar aṭlas-ı sebzini zerde **yer**
Muʿaṣfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [yer, -r]

yė-: *Yemek.*

1. Yedükleri ol ḳavmüñ anlar hemān
Ne şorbā ne büryān bilürler ne nān
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 105). [yedükleri, -dük, -ler, -i]

yeʾcūc ü meʾcūce: *Ye'cûc ve Me'cûc Kur'an'da zikri geçen "Kehf sûresi 18. Âyet: 93 "zulüm ve fitne" çıkaran bir kavim. İskender bu kavmin geçit yolu olan iki dağ arasından dışarı çıkmamalan için "Sedd-i İskender" adı verilen bir set yaptırmıştır.).*

1. Saña şöyle emr eyledi ol Eḥad
Yapasın ki **Yeʾcūc ü Meʾcūce** sed
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 62). [yeʾcūc ü meʾcūce, -e]

yeʿcūc-i vehme: *Yeʿcūc evhamına.*

1. Baña sāḳiyā câme ile meded
Ki **Yeʿcūc-i vehme** olur seyli sed
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 430). [yeʿcūc-i vehme, --e]

ved'olanını: *Elinde olanını.*

1. Yed'olanını dime zinhār az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [yed'olanını,]*

ved'olanını: *Elinde olanını.*

1. Yed'olanını dime zinhār az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [yed'olanını,]*

yeg: *Daha iyi.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [yeg,]

yeg: *Daha iyi.*

1. Ne ṣanʿat ki itdiyse üstād-kār
Yeg itdüm yazup ben de diḳḳatde tār
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 52). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola yüz ṣuyıyla be-nām
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Kişi olmadın şöyle fermān-revā
Yeg ol kim ola bir dihe ked-ḫudā
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 850). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Yatan gürgden **yeg** yılan cāblūs
Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Yatan gürgden **yeg** yılan cāblūs
   Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [yeg,]

yeg: *Üstün.*

1. Güherden hüner **yegdür** ehl-i hüner
   Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [yegdür, -dür]

yeg: *Üstün.*

1. Güherden hüner **yegdür** ehl-i hüner
   Velī ḫalḳ yanında zer-i muʿteber
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 25). [yegdür, -dür]

yeg: *Üstün.*

1. Ḳala taña **yegdür** Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [yegdür, -dür]*

yeg: *Üstün.*

1. Ḳala taña **yegdür** Buḫārādan ol
   İçinde niʿam çoḳ meḥābīb bol *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 217). [yegdür, -dür]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
   İdemezdi **yeg** diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 116). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
   İdemezdi **yeg** diyü yelle sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 116). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
   Yeg ölmek öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Cihān mülkine olmadan tāc-dār
   Yeg ölmek öñüñde eyā şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 180). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Görürse daḫı **yeg** ala sīm ü zer
   ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 203). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Görürse daḫı **yeg** ala sīm ü zer
   ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 203). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Dimişler el öpmekden öpmek dehān
   Yeg olur meşeldür bu iy dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Dimişler el öpmekden öpmek dehān
   Yeg olur meşeldür bu iy dil-sitān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 592). [yeg,]

yeg: *Üstün.*

1. İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
   Küleh geymeden **yegdür** aña külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [yegdür, -dür]

yeg: *Üstün.*

1. İṭāʿat ide çünki bir şāha şāh
   Küleh geymeden **yegdür** aña külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 450). [yegdür, -dür]

yeg: *Üstün.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
   Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [yeg,]*

yeg: *Üstün.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
   Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 452). [yeg,]*

yeg: *Üstün.*

1. Didi ġırra olduġı **yegdür** ʿadū
   Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 497). [yegdür, -dür]*

yeg: *Üstün.*

1. Didi ġırra olduġı **yegdür** ʿadū
   Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 497). [yegdür, -dür]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Kişi ölmedin şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Saña bende olmaḳ **yeg** iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Kişi ölmedin şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Saña bende olmaḳ **yeg** iy pādişāh
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 110). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
   Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Şehīd olana çünki olmaz ʿiḳāb
   Yeg ol cennete girevüz bī-ḥisāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 248). [yeg,]*

yeg: *Üstün.*

1. Şu vaḳtin **yeg** olur kebehden ḥarīr
   Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [yeg,]

yeg: *Üstün.*

1. Şu vaḳtin **yeg** olur kebehden ḥarīr
   Ki devlet bulup olmayasın ḥaḳīr
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 639). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Yatup olmadan firḳat ile ʿalīl
   Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Yatup olmadan firḳat ile ʿalīl
   Yeg ol cānın ala kişinüñ celīl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 272). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
   Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Bu ʿaḳl ile olmaḳdan ise ḥekīm
   Yeg ol ḫar-fürūş olasın iy leʾīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 86). [yeg,]*

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
   Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Gedā kim ḳala nāmı bulmaya nān
Yeg ol şāhdan kim ḳomaya nişān
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 164). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [yeg,]

yeg: *Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.*

1. Şu reh kim dırāz ola olmaya bāk
Yeg ol ṭorudan kim ola hevlenāk
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 202). [yeg,]

yeg olur: *Daha iyi, daha üstün.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
Yanında **yeg olur** meseldür yelen
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 166). [yeg olur, -ur]

yek: *Bir, tek, vahit.*

1. Ḳodı her **yek** öñine ol sīm-ber
Şurāḥī-i zerrīn ele cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 33). [yek,]*

yek: *Bir, tek, vahit.*

1. Ḳodı her **yek** öñine ol sīm-ber
Şurāḥī-i zerrīn ele cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 33). [yek,]*

yek: *Bir, tek, vahit.*

1. Getürdüp boġazladuban tāc-ver
İdüp çār **yek** ḫufre pertāb ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 34). [yek,]*

yek-pāre: *Tamamen, aynı şekilde.*

1. Şanasın ki **yek-pāredür** ol ḥişār
Degüldür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 305). [yek-pāredür, -dür]*

yek-pāre: *Tamamen, aynı şekilde.*

1. Şanasın ki **yek-pāredür** ol ḥişār
Degüldür *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 305). [yek-pāredür, -dür]*

yek-ser: *Far. Bir baştan bir başa.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
Yüridi ʿadūya çeri **yek-sere** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [yek-sere, -e]*

yek-ser: *Far. Bir baştan bir başa.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
Yüridi ʿadūya çeri **yek-sere** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [yek-sere, -e]*

yėl: *Yel, rüzgar.*

1. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli **yele** zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [yele, -e]*

yėl: *Yel, rüzgar.*

1. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli **yele** zīr zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [yele, -e]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Çü nīze irerse yine şunsa el
Żarūrī ḳalur şoñra avcunda **yel** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 8). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Çü nīze irerse yine şunsa el
Żarūrī ḳalur şoñra avcunda **yel** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 8). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki **yel**
Anuñ devrine baġlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Zemīni ider geşt gerçi ki **yel**
   Anuñ devrine bağlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
   İdemezdi yeg diyü **yelle** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 116). [yelle, -le]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Elinden düşer sūsenüñ tīġ-ı tīz
   İdemezdi yeg diyü **yelle** sitīz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 116). [yelle, -le]*

yel: *Yel gibi gitmek, koşmak, acele gitmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
   Yanında yeg olur meşeldür **yelen**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 166). [yelen, -en]

yel: *Yel gibi gitmek, koşmak, acele gitmek.*

1. Ölür ʿāḳıbet bu cihāna gelen
   Yanında yeg olur meşeldür **yelen**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 166). [yelen, -en]

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
   Şu gibi revān **yel** gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Çeker bir semend aña gerdūn-ḫırām
   Şu gibi revān **yel** gibi tīz-kām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 158). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
   Çü taḥrīk İe **yel** dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
   Çü taḥrīk İe **yel** dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 336). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Açup bāl uçup irmez aña ṭuyūr
   Ḳonup bulmaz irişse **yelden** ḥużūr
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 78). [yelden, -den]

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. İdüp devr idersin bunı cüst ü cū
   Zemīni gezüp **yel** gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 96). [yel,]*

yel: *Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.*

1. Bu devre irince zamān kim bile
   Ne şehler külāhın derbeder **yele** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 34). [yele, -e]*

yeldā-şebi-veş: *Yelda gecesi gibi.*

1. Bahār oldı **yeldā-şebi-veş** dırāz
   Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [yeldā-şebi-veş,]*

yeldā-şebi-veş: *Yelda gecesi gibi.*

1. Bahār oldı **yeldā-şebi-veş** dırāz
   Çü rūz-ı dey oldı şebüñ vaḳti az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 71). [yeldā-şebi-veş,]*

yelek: *1. Kuş kanadındaki kalemli tüy. 2. Okun tüyleri. 3. Bir ok atımı uzaklık.*

1. Yelek gibi keştī olıcak revān
   Olurdı gemi ehli ḳaddi kemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 153). [yelek,]*

yel-i nām-dār: *Ünlü pehlivan.*

1. Sinānını çalup anuñ ḫāme-vār
   Muḥarrif keser ol **yel-i nām-dār**

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1000). [yel-i nām-dār,]

2. Görüp cūşına oldı defʿi süvār
   Bile bindi üç biñ **yel-i nām-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 238). [yel-i nām-dār,]*

yel-i pīl-peyker: *Fil suratlı pehlivan.*

1. Yel-i pīl-peyker gav-ı pīl-zūr
   Didi yārın iy şeh idem anı ḫʿōr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 341). [yel-i pīl-peyker,]*

yel-i ser-firāz u ser-i encümen: *Başları kaldıran ve yücelten rüzgâr.*

1. Sikender cihān-gīr ü leşker-şiken
   Yel-i ser-firāz u ser-i encümen
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 42). [yel-i ser-firāz u ser-i encümen,]

yėmek: *Yemek, aş.*

1. Yemekler yinüp çünki oldı tamām
   Ṣunar sāġarı sāḳī hażm-ı ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 85). [yemekler, --ler]*

yėmek: *Yemek, aş.*

1. Yemekler yinüp çünki oldı tamām
   Ṣunar sāġarı sāḳī hażm-ı ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 85). [yemekler, --ler]*

yemek: *Yemek, aş.*

1. Yemek olmadan hażm içme şarāb
   Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [yemek,]*

yemek: *Yemek, aş.*

1. Yemek olmadan hażm içme şarāb
   Bozup miʿdeyi ḥāli eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 355). [yemek,]*

yem-i ʿilm-i sübḥān: *Sübhanlık ilminin denizi.*

1. İmām-ı çehārum velī mürteżā
   Yem-i ʿilm-i Sübḥān ü kān-ı seḫā
   (İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 18). [yem-i ʿilm-i sübḥān,]

yemīn: *Kasem, ant içme.*

1. Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind
   Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 515). [yemīnine, -i, -n, -e]

yemīn: *Kasem, ant içme.*

1. Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind
   Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 515). [yemīnine, -i, -n, -e]

yemīn: *Sağ taraf.*

1. Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
   Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 715). [yemīninde, -i, -n, -de]

yemīn: *Sağ taraf.*

1. Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
   Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 715). [yemīninde, -i, -n, -de]

yemīn: *Sağ taraf.*

1. Yemīninde durdı şeh-i verz-i Rūd
   Cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 757). [yemīninde, -i, -n, -de]

yemīn: *Sağ taraf.*

1. Yemīninde durdı şeh-i verz-i Rūd
   Cihān-gīr ü ser-dār ü nāmı füzūd
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 757). [yemīninde, -i, -n, -de]

yemīn ü yesār: *Sağ ve sol.*

1. Ḳudūmı ider aṭlası zer-nigār
   Ḳomaz nūr-ı vaḥdet **yemīn ü yesār**
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 112). [yemīn ü yesār,]

<u>yeñ:</u> *Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.*

1. Yeñine çeküp destini her gedā
Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [yeñine, -i, -ne]*

<u>yeñ:</u> *Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.*

1. Yeñine çeküp destini her gedā
Virür şāḫda her çubuḳ bir ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 117). [yeñine, -i, -ne]*

<u>yeñi:</u> *Önceden olmayan, sonradan yapılan.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [yeñi,]*

<u>yeñi:</u> *Önceden olmayan, sonradan yapılan.*

1. Yeñi Cāmiʿi medḥe yoḳ iḥtiyāc
Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [yeñi,]*

<u>yeñi:</u> *Yenilemek, şimdilerde, henüz.*

1. Yeñile yine eski derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [yeñile, -le]*

<u>yeñi:</u> *Yenilemek, şimdilerde, henüz.*

1. Yeñile yine eski derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [yeñile, -le]*

<u>yeñi:</u> *Önceden olmayan, sonradan yapılan.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [yeñi,]*

<u>yeñi:</u> *Önceden olmayan, sonradan yapılan.*

1. Behiştī elüñe yine al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 82). [yeñi,]*

<u>yeñi:</u> *İşe henüz başlamış; eskisinin yerine gelen; daha öncekilerden farklı olan.*

1. Olur köhne elbet daḫı nev olan
Yeñidür hemīşe bu köhne cihān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 88). [yeñidür, -dür]

<u>yer:</u> *Yer, Mekan.*

1. Furāta varınca görinmezdi **yer**
Kemend ü kemān idi tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 441). [yer,]*

<u>yer:</u> *Yer, Mekan.*

1. Furāta varınca görinmezdi **yer**
Kemend ü kemān idi tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 441). [yer,]*

<u>yer:</u> *Yer, Mekan.*

1. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh öñine vü öpdi **yer** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [yer,]*

<u>yer:</u> *Yer, Mekan.*

1. Süriyüp anı Rūmi-i nām-ber
Getürdi şeh öñine vü öpdi **yer** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1014). [yer,]*

<u>yerlü:</u> *Yerli, bir yerin, memleketin ahalisi olan, orada doğup yaşayan kişi.*

1. Çıḳar kānuñ altında bir **yerlü** ṭaş
Ki ṣalmışdı pehnāsı arża fırāş *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 97). [yerlü,]*

<u>yeʾs idevüz:</u> *Üzüntü ve ümitsizliğe kapılmak.*

1. Ayırd olalum bunlaruñla bugün
Ya **yeʾs idevüz** ya ḳılavuz dügün
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 162). [yeʾs idevüz, -e, -vüz-evüz]

<u>yesār:</u> *Sol taraf.*

1. Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind
Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 516). [yesārına, -ı, -(n)a]

<u>yesār:</u> *Sol taraf.*

1. Yemīnine şāhuñ ḳonup Keyd-i Hind
Yesārına ḳondı şehin-şāh-ı Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 516). [yesārına, -ı, -(n)a]

yesār: *Sol taraf.*

1. Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 716). [yesārında, -ı, -n, -da]

yesār: *Sol taraf.*

1. Yemīninde şāhuñ durur Keyd-i Hind
Yesārında durdı şehin-şāh-ı Sind
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 716). [yesārında, -ı, -n, -da]

yeter olur: *Yeterli olmak, yetmek, kâfi gelmek, son bulmak.*

1. Ne deñlü ḳarīb olsa gāh-ı sefer
Olur bu maraż bende daḫı yeter *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 270). [yeter olur, -ur]*

yetīm: *Yetim II şefkate muhtaç.*

1. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 201). [yetīm,]*

yetīm: *Yetim II şefkate muhtaç.*

1. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 201). [yetīm,]*

yetiş-: *Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.*

1. Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
İre devletine şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 243). [yetişüp, -üp]*

yetiş-: *Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.*

1. Yetişüp gelüp eyleyeler ḳıtāl
İre devletine şehüñ iḫtilāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 243). [yetişüp, -üp]*

yezdān: *Tanrı, Allah, Hüdâ.*

1. İder şükr **Yezdāna** Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [yezdāna, -a]*

yezdān: *Tanrı, Allah, Hüdâ.*

1. İder şükr **Yezdāna** Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [yezdāna, -a]*

yezdān: *Allah.*

1. Duʿāsını çün ḳıldı **Yezdān** revā
Ḫıżır ḥażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 573). [yezdān,]*

yezdān: *Allah.*

1. Duʿāsını çün ḳıldı **Yezdān** revā
Ḫıżır ḥażreti irdi defʿi aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 573). [yezdān,]*

yezdān: *Allah.*

1. Didi ḥācetüñ itdi **Yezdān** ḳabūl
Senüñdür ẓafer olma şaḳın melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 575). [yezdān,]

yezdān: *Allah.*

1. Didi ḥācetüñ itdi **Yezdān** ḳabūl
Senüñdür ẓafer olma şaḳın melūl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 575). [yezdān,]

yezdān: *Allah.*

1. Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem mülkine itdi **Yezdān** şāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [yezdān,]

yezdān: *Allah.*

1. Alup āḫır anuñ başından külāh
ʿAcem mülkine itdi **Yezdān** şāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 202). [yezdān,]

yezdān: *Allah.*

1. Her işüñde **Yezdān** olsun muʿīn
   Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 239). [yezdān,]*

<u>yezdān:</u> *Allah.*

1. Her işüñde **Yezdān** olsun muʿīn
   Muṭīʿün ola cümle rūy-i zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 239). [yezdān,]*

<u>yezdān:</u> *Allah.*

1. İder ḳayd u bend ile ḥabs anı şāh
   İder şükr **Yezdāna** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 596). [yezdāna, --a]*

<u>yezdān:</u> *Allah.*

1. İder ḳayd u bend ile ḥabs anı şāh
   İder şükr **Yezdāna** ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 596). [yezdāna, --a]*

<u>yezdān:</u> *Allah.*

1. Çü bir şaḫṣa **Yezdān** ola kār-sāz
   Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [yezdān,]*

<u>yezdān:</u> *Allah.*

1. Çü bir şaḫṣa **Yezdān** ola kār-sāz
   Olur ādemī-zādeden bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 247). [yezdān,]*

<u>yezdān-ı pāk:</u> *Pak, temiz Yaradan.*

1. Ṭamaʿ virmedi baña **Yezdān-ı pāk**
   Baña bir zer ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 273). [yezdān-ı pāk,]*
2. Muʿīn oldı çün baña **Yezdān-ı pāk**
   Anı tīġ-ı Rūm ile idem helāk *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 209). [yezdān-ı pāk,]*

<u>yezdān-perest:</u> *Allah'a tapan.*

1. İder şükr Yezdāna **Yezdān-perest**
   Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [yezdān-perest,]*

<u>yezdān-perest:</u> *Allah'a tapan.*

1. İder şükr Yezdāna **Yezdān-perest**
   Ki aʿdāsını eyledi zīr-i dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 673). [yezdān-perest,]*

<u>yezdān-perest:</u> *Allah'a tapan.*

1. Müselmān ü dānā vü **Yezdān-perest**
   Şeh-i ser-firāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [yezdān-perest,]*

<u>yezdān-perest:</u> *Allah'a tapan.*

1. Müselmān ü dānā vü **Yezdān-perest**
   Şeh-i ser-firāzü velī göñli pest *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 265). [yezdān-perest,]*

<u>yezdān-perest:</u> *Allah'a tapan.*

1. İdüp Hindi Sindi baña zīr-i dest
   Ḳamu ḳılmış ḫalḳı **Yezdān-perest**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 266). [yezdān-perest,]

<u>yezdān-perest:</u> *Allah'a tapan.*

1. İdüp Hindi Sindi baña zīr-i dest
   Ḳamu ḳılmış ḫalḳı **Yezdān-perest**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 266). [yezdān-perest,]

<u>yezdān-şinās:</u> *Hakkı tanıyan, Hazret-i Allah'ı bilen.*

1. Ola ʿālemüñ ḫalḳı **Yezdān-şinās**
   Ḳamu Ḫażret-i Ḫaḳḳa ide sipās *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 37). [yezdān-şinās,]*

<u>yezdān-şinās:</u> *Hakkı tanıyan, Hazret-i Allah'ı bilen.*

1. Ola ʿālemüñ ḫalḳı **Yezdān-şinās**
   Ḳamu Ḫażret-i Ḫaḳḳa ide sipās *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 37). [yezdān-şinās,]*

<u>yi:</u> *II Götürmek.*

1. Yidildi niçe esb-i zerrīn-licām
   Ḳamu bād-reftār ü gerdūn-ḫırām
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 103). [yidildi, -dil, -di]

<u>yi:</u> *II Götürmek.*

1. Yidildi niçe esb-i zerrīn-licām
Ḳamu bād-reftār ü gerdūn-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 103). [yidildi, -dil, -di]

yi: *Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.*

1. Ḳazanduġını **yiye** ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 51). [yiye, -y, -e]*

yi: *Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.*

1. Ḳazanduġını **yiye** ʿişret ide
Bu demde yinilmese malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 51). [yiye, -y, -e]*

yi-: *Yemek.*

1. Ḳışın **yir** yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 69). [yir, -r]

yi-: *Yemek.*

1. Ḳışın **yir** yazın eyledügini ṣayd
Ayaġında yoḳ ḳayddan hīç ḳayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 69). [yir, -r]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca **yir** begler ü ṣāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [yir, -r]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Gelür kebg ü derrāc ü tīhū teẕerv
Murādınca **yir** begler ü ṣāh-ı nev
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 80). [yir, -r]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney baġlanur ol mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 171). [yimege, -meg, -e]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yimege dileyen kimesne şeker
Çü ney baġlanur ol mükerrer kemer
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 171). [yimege, -meg, -e]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içdiler sūr oldı tamām
Olur rāżı cümle ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 579). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içdiler sūr oldı tamām
Olur rāżı cümle ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 579). [yiyüp, -yüp, -]*

yi-: *Yemek.*

1. Dili diledügün **yidi** her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [yidi, -di]*

yi-: *Yemek.*

1. Dili diledügün **yidi** her kişi
Yemek içmek oldı ḳamunuñ işi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 83). [yidi, -di]*

yi-: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yemekler **yinüp** çünki oldı tamām
Ṣunar sāġarı sāḳī haẓm-ı ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 85). [yinüp, -n, -üp]*

yi-: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yemekler **yinüp** çünki oldı tamām
Ṣunar sāġarı sāḳī haẓm-ı ṭaʿām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 85). [yinüp, -n, -üp]*

yi-: *Yemek, içmek.*

1. Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī **yidügi** berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [yidügi, -düg, -i]*

yi-: *Yemek, içmek.*

1. Cihāna egerçi ki olmışdı şāh
Velī **yidügi** berg ü bīḫ-i giyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 264). [yidügi, -düg, -i]*

yi-: *Yemek.*

1. Murādınca **yidi** şeh itdi tamām
Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [yidi, -di]*

yi-: *Yemek.*

1. Murādınca **yidi** şeh itdi tamām
Duʿā eyledi şāha ḫāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 491). [yidi, -di]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh
Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içdiler bir zamān iki şāh
Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içmeden oldılar çünki sīr
Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp içmeden oldılar çünki sīr
Diler kim ide ṣayd ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 105). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Eyü **yidüñ** içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [yidüñ, -dü, -ñ]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Eyü **yidüñ** içdüñ ḳılalum şikār
Görelüm bu ṭaġlarda daḫı ne var *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 111). [yidüñ, -dü, -ñ]*

yi: *Ağzında çiğnemek; yemek.*

1. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler idi ġıdā nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 97). [yiyüp, -y, -üp]*

yi: *Ağzında çiğnemek; yemek.*

1. Yiyüp sünbül ü zaʿferān ü semen
İdinmişler idi ġıdā nesteren *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 97). [yiyüp, -y, -üp]*

yi: *Maruz kalmak.*

1. O ḍarb-ı şedīdi **yiyüp** pehlevān
Feminden çü çeşme revān oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 917). [yiyüp, -+yüp]*

yi: *Maruz kalmak.*

1. O ḍarb-ı şedīdi **yiyüp** pehlevān
Feminden çü çeşme revān oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 917). [yiyüp, -+yüp]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yime ġam saña irdügine şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [yime, -me]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yime ġam saña irdügine şikest
Cihāndur olur dest bālā-yı dest *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 55). [yime, -me]*

yi: *Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [yinildi, -di, -, -n]*

yi: *Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Yinildi niʿam oldılar çünki sīr
Getürdi mey ortaya ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 33). [yinildi, -di, -, -n]*

yi-: *Yemek; öldürmek, ıstırap vermek.*

1. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
   Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 353). [yiyüp, -yüp]*

yi-: *Yemek; öldürmek, ıstırap vermek.*

1. Yiyüp laḫmı nā-puḫte mānend-i şīr
   Baña şūr ya ḫūn-ı cigerdür faṭīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 353). [yiyüp, -yüp]*

yi-: *Yemek; öldürmek, ıstırap vermek.*

1. Yiyüp içdiler itdiler ʿīş ü nūş
   Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 603). [yiyüp, -yüp]*

yi-: *Yemek; öldürmek, ıstırap vermek.*

1. Yiyüp içdiler itdiler ʿīş ü nūş
   Kimi cūş idüp oldı kimi ḫamūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 603). [yiyüp, -yüp]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüben içüp kendü ide ḫużūr
   ʿİbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [yiyüben, -y, -üben]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüben içüp kendü ide ḫużūr
   ʿİbādātuma ḫāṭırına ḫuṭūr *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 203). [yiyüben, -y, -üben]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
   Ṭaʿāmı ṣaḳın **yime** bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 352). [yime, -me]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Hemīşe idüp ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat şehā
   Ṭaʿāmı ṣaḳın **yime** bī-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 352). [yime, -me]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Az iç az **ye** az it cimāʿı şehā
   Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [ye,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Az iç az **ye** az it cimāʿı şehā
   Ki dāyim ola ṣıḥḥat üzre ḳuvā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 367). [ye,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Geyüp cāme-i nev **yiye** ol ġıdā
   Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [yiye, -e, -y]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Geyüp cāme-i nev **yiye** ol ġıdā
   Ḳıl az içmek ile şehā ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 409). [yiye, -e, -y]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
   Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [yidürmez, -dür, -mez]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
   Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [yidürmez, -dür, -mez]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [yime, -me]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 413). [yime, -me]*

yi: *Yemek.*

1. Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
   Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [yi,]

yi: *Yemek.*

1. Yi yāḳūtīler kim olur ḳūt-ı rūḥ
Müferriḥdür andan olur çoḳ fütūḥ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 415). [yi,]

yi: *Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Gide fikr-i fāsid oluban ḥafīf
Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 430). [yiyesin, -(y)e, -sin]*

yi: *Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. Gide fikr-i fāsid oluban ḥafīf
Yiyesin ṣoñında ġıdā-yı laṭīf *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 430). [yiyesin, -(y)e, -sin]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Çü yoḳ iştihā **yime** zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola ṣaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [yime, -me]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Çü yoḳ iştihā **yime** zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola ṣaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [yime, -me]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Eger **yir** iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [yir, -r]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Eger **yir** iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [yir, -r]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider **yidügiñi** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [yidügiñi, -düg, -i, -n, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
Baña nabż ider **yidügiñi** ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 14). [yidügiñi, -düg, -i, -n, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Bile tā ki ne **yidügini** ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [yidügini, -düg, -i, -n, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Bile tā ki ne **yidügini** ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 21). [yidügini, -düg, -i, -n, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [yidügi, -düg, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
Yidügi ziyāde midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [yidügi, -düg, -i]*

yi: *Yemek.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
Virür **yidügünden** ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 42). [yidügünden, -dü, -gün, -den]*

yi: *Yemek.*

1. Marīż eyleyüp ʿöẕr iḳrār ider
Virür **yidügünden** ṭabībe ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 42). [yidügünden, -dü, -gün, -den]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Ne bildüñ **yidügini** et ol ʿalīl
Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [yidügini, -düg, -i, -n, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Ne bildüñ **yidügini** et olʿalīl
   Saña oldı ḳanḳı ʿalāmet delīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 47). [yidügini, -düg, -i, -n, -i]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
   Eger et **yir** iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [yir, -r]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Marīżi görüp didi kim gey ṣaḳın
   Eger et **yir** iseñ ölürsin hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 66). [yir, -r]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
   Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yiyüp et niçün kendüñ itdüñ ḫarāb
   Ne lāzım idi şimdi saña kebāb *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 73). [yiyüp, -yüp, -]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy pür-hüner
   Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 76). [yimedüm, -me, -dü, -m]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy pür-hüner
   Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 76). [yimedüm, -me, -dü, -m]*

yi-: *Yemek.*

1. Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
   Kebāb istedi göñli **yidi** saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [yidi, -di]*

yi-: *Yemek.*

1. Bunı diyüben çıḳdı gitdi ḥekīm
   Kebāb istedi göñli **yidi** saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 16). [yidi, -di]*

yi-: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Anı gösterür et **yimişsin** meger
   Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [yimişsin, -miş, -sin]*

yi-: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Anı gösterür et **yimişsin** meger
   Anıñçün olımış maraż muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 27). [yimişsin, -miş, -sin]*

yi-: *Yemek.*

1. Yidi et diyü eyler idüm gümān
   Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [yidi, -di]*

yi-: *Yemek.*

1. Yidi et diyü eyler idüm gümān
   Göründi dişi arasında nişān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 51). [yidi, -di]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
   Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [yi,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yi dünyāyı dünyā ġamını yime
   Bugünüm yaruna ḳala mı dime *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 129). [yi,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Aña saʿy ḳıl iy şeh-i kām-yāb
   Yiyüp ḫalḳ sen çekmeyesin ʿaẕāb
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 158). [yiyüp, -yüp, -]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Aña saʿy ḳıl iy şeh-i kām-yāb
Yiyüp ḫalḳ sen çekmeyesin ʿaẕāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 158). [yiyüp, -yüp, -]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki arduñca itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [yi,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Yi memlūküñ olanı iy şāh heb
Ki arduñca itmeye vāriş ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 239). [yi,]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak. II Yaralanmak.*

1. Yimeyen kişi ʿömri içinde nān
İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [yimeyen, -me, -y, -en]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak. II Yaralanmak.*

1. Yimeyen kişi ʿömri içinde nān
İderdi ʿaṭā niʿmet-i bī-kerān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 193). [yimeyen, -me, -y, -en]*

yi-: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Çü miʿdeñ ṭolusını **yirsen** hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [yirsen, -r, -señ]*

yi-: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Çü miʿdeñ ṭolusını **yirsen** hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 79). [yirsen, -r, -señ]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [yiyüp, -yüp, -]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Şehüñ ḫıdmetinde ḳomayam ḳuṣūr
Yiyüp içüp itsün niçe gün ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 170). [yiyüp, -yüp, -]

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Gezüben havā ile ġalṭān olam
Yiyüp içüben mevci gerdān olam
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 108). [yiyüp, -yüp, -]

yi: *Yemek.*

1. Çü **yinmez** ne dirsin idinüp murād
Baḳup rengine ṭıfl-veş olma şād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 97). [yinmez, -n, -mez]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Ne **yir** ne yidürür ʿabeş ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẓ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 7). [yir, -r]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

1. Ye sīm ü zer olmaya ictimāʿ
Ki ḳalmaya nāmuñdan artuḳ metāʿ
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 105). [ye,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi **yidi** ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Geyer üstine cevşen-i zer-nigār
Felek gibi **yidi** ḳat āyīne-vār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 48). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Yidi gün iderler bu resm ile ceng
İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Yidi gün iderler bu resm ile ceng
İdüp biri birine meydānı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 429). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Olup **yidi** iḳlīme ben pādişāh
Alam şehlerinüñ başından külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 157). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Olup **yidi** iḳlīme ben pādişāh
Alam şehlerinüñ başından külāh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 157). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Yidi yüz biñ er ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Yidi yüz biñ er ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı şāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Ben ol ser-firāzem **yidi** yılda heb
Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Ben ol ser-firāzem **yidi** yılda heb
Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Ben ol ser-firāzem yidi yılda heb
Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 198). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Benüm ile ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Benüm ile ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
Yidi kez nice itdüm anı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup **yidi** yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 436). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup **yidi** yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 436). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
Meger çeşm-i bīmār ola **yidi** bāz
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Diker būm çeşmini ḫalḳuñ çü bāz
Meger çeşm-i bīmār ola **yidi** bāz
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 34). [yidi,]

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Ḫudāvendden irdi çünkim meded
Gider ʿārızı **yidi** köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Ḫudāvendden irdi çünkim meded
Gider ʿārızı **yidi** köhne nemed *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 74). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür dahı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Yidi yıllıḳ esbāb ol nām-dār
Getürdür dahı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Elinde **yidi** mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 93). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Elinde **yidi** mülk-i maġrib tamām
Muṭīʿi idi hem ḫavāṣ u ʿavām *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 93). [yidi,]*

yidi: *T. Yedi sayısı.*

1. Görür anda hem bir ulu ejdehā
Yidi başı var her biri çün semā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 232). [yidi,]*

yidil: *Yol gösterilerek bir yöne doğru sevk edilmek, birinin kılavuzluğunda gitmek.*

1. Yidilür niçe esb-i zerrīn-licām
Çü ṭāvus-ı Hindī ḳamu ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 445). [yidilür, -ür]

yidil: *Yol gösterilerek bir yöne doğru sevk edilmek, birinin kılavuzluğunda gitmek.*

1. Yidilür niçe esb-i zerrīn-licām
Çü ṭāvus-ı Hindī ḳamu ḫōş-ḫırām
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 445). [yidilür, -ür]

yidür: *Yedirmek.*

1. Ne yir ne **yidürür** ʿabeş ḥıfẓ ider
İder ġayr-ı ḥaẓ ol vebālin çeker *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 7). [yidürür, -ür]*

yıġ: *Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.*

1. Şu genci ki **yıġmışdı** Dārāb-Şah
Anuñ ẕerresin görmez idi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 485). [yıġmışdı, -mış, -dı]*

yıġ: *Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.*

1. Şu genci ki **yıġmışdı** Dārāb-Şah
Anuñ ẕerresin görmez idi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 485). [yıġmışdı, -mış, -dı]*

yıġ: *Bir şeyi biriktirmek ya da bir yerde toplamak.*

1. Ne genci ki **yıġdıysa** İsfendiyār
Yoluña senüñ eyleyeyem niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [yıġdıysa, -dı, -(y)sa]*

yıġ: *Bir şeyi biriktirmek ya da bir yerde toplamak.*

1. Ne genci ki **yıġdıysa** İsfendiyār
Yoluña senüñ eyleyeyem niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 731). [yıġdıysa, -dı, -(y)sa]*

yıġ: *Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.*

1. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma **yıġduġı** yir var on iki mīl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [yıġduġı, -duġ, -ı]

yıġ: *Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.*

1. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma **yıġduġı** yir var on iki mīl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [yıġduġı, -duġ, -ı]

yig: *Daha iyi, daha üstün, daha makbul.*

1. Hele anları **yigdi** ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [yigdi, -di]

yig: *Daha iyi, daha üstün, daha makbul.*

1. Hele anları **yigdi** ġāyet gözüm
Bu cāyiz ki varam yalıñuz özüm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 711). [yigdi, -di]

yıġıl: *Toplanmak; birikmek.*

1. Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 245). [yıġılmışdı, -mış, -dı]*

yıġıl: *Toplanmak; birikmek.*

1. Yıġılmışdı eṭrāf-ı meydānda baş
Ḳonulmış ḥudūdına gūyā ki taş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 245). [yıġılmışdı, -mış, -dı]*

yıġıl: *Toplanmak, birikmek.*

1. Şu deñlü **yıġıldı** metāʿ-ı s̱emīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 413). [yıġıldı, -dı]

yıġıl: *Toplanmak, birikmek.*

1. Şu deñlü **yıġıldı** metāʿ-ı s̱emīn
Ki bezzāz-sitān oldı ʿālem hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 413). [yıġıldı, -dı]

yıġıl-: *Birikmek, toplanmak.*

1. Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 509). [yıġılup, -up]

yıġıl-: *Birikmek, toplanmak.*

1. Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
Gümüşden zirihler zer-i zerd ü zeng
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 509). [yıġılup, -up]

yigirmi biñ: *Yirmi bin sayısı.*

1. Gice olsa iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yigirmi biñ ādem olur pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 400). [yigirmi biñ,]*

yigitlik: *Gençlik, delikanlılık çağı.*

1. Bugün yarın eyle geçer rūzigār
Yigitlikde ṣıḥḥatde yoḳdur ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 240). [yigitlikde, -de]

yık: *Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.*

1. Eger yir yir olmasa tozdan sütūn
Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 540). [yıḳılur, -ıl, -ur]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.*

1. Eger yir yir olmasa tozdan sütūn
Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 540). [yıḳılur, -ıl, -ur]*

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [yıḳup, -up]

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳup ḳalbini ṣadrını bozdı şāh
Çü ḳalb olmaya ten tīz olur tebāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 553). [yıḳup, -up]

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [yıḳıldı, -ıl, -dı]

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳıldı çü şeh zaḫmdan ser-nigūn
Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [yıḳıldı, -ıl, -dı]

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [yıḳıldı, -ıl, -dı]

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

1. Yıḳıldı çü espiyle ol pehlevān
Kemend ile bend itdi defʿi hemān

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1011). [yıḳıldı, -ıl, -dı]

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

1. Geçüp ṣadrın itdi deminden güẕer
   Yıḳıldı hayūn-ı yel-i nām-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1034). [yıḳıldı, -ıl, -dı]*

yık: *Bozmak, tahrip etmek.*

1. Geçüp ṣadrın itdi deminden güẕer
   Yıḳıldı hayūn-ı yel-i nām-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1034). [yıḳıldı, -ıl, -dı]*

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
   Ḫaḳīr ise n'ola **yıḳar** seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [yıḳar, -ar]*

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. ʿAdūyı eger mūr ise pīl bil
   Ḫaḳīr ise n'ola **yıḳar** seddi seyl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 202). [yıḳar, -ar]*

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. Döge sīne çün sitem-dīdegān
   Nice taḫt-ı şāhī **yıḳar** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 186). [yıḳar, -ar]*

yık: *T. Bozmak, tahrip etmek.*

1. Döge sīne çün sitem-dīdegān
   Nice taḫt-ı şāhī **yıḳar** āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 186). [yıḳar, -ar]*

yıkıl: *Yıkılmak, devrilmek.*

1. Birisi daḫı urdı bir zaḫm-ı tīġ
   Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 332). [yıḳıldı, -dı]*

yıkıl: *Yıkılmak, devrilmek.*

1. Birisi daḫı urdı bir zaḫm-ı tīġ
   Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 332). [yıḳıldı, -dı]*

yıkıl: *Yıkılmak, devrilmek.*

1. ..... oldı süst
   Yıḳılmadı kendüyi düşürdi çüst
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [yıḳılmadı, -ma, -dı]

yıkıl: *Yıkılmak, devrilmek.*

1. ..... oldı süst
   Yıḳılmadı kendüyi düşürdi çüst
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 920). [yıḳılmadı, -ma, -dı]

yıkıl-: *Yıkılmak, virane olmak.*

1. Urar sīnesine anuñ bir sinān
   Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 864). [yıḳılup, -up]*

yıkıl-: *Yıkılmak, virane olmak.*

1. Urar sīnesine anuñ bir sinān
   Yıḳılup virür ol cihān-gīr cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 864). [yıḳılup, -up]*

yıkıl: *Yıkılmak, virane olmak.*

1. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
   Ki ḳan itmek ile **yıḳılmaz** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 180). [yıḳılmaz, -maz]

yıkıl: *Yıkılmak, virane olmak.*

1. Tek eyleme ḳanı şehā eyle ḳan
   Ki ḳan itmek ile **yıḳılmaz** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 180). [yıḳılmaz, -maz]

yıkmak: *Yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine **yıḳmasına** ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 6). [yıḳmasına,]*

yıkmak: *Yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
   Ḳılur yine **yıḳmasına** ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 6). [yıḳmasına,]*

yıl: *1. Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl. 2. Mîlâdî takvîme göre 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık'ta sona eren on iki aylık süre. 3. astro. Bir gezegenin güneş çevresindeki tam bir dolanımı için geçen zaman.*

1. Sikender çeküp niçe **yıl** derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 17). [yıl,]

yıl: *1. Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl. 2. Mîlâdî takvîme göre 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık'ta sona eren on iki aylık süre. 3. astro. Bir gezegenin güneş çevresindeki tam bir dolanımı için geçen zaman.*

1. Sikender çeküp niçe **yıl** derd ü renc
Cihān-gīr olmaġ içün dökdi genc
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 17). [yıl,]

yıl: *Sene, yıl.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe **yıl** Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [yıl,]*

yıl: *Sene, yıl.*

1. Ṭavāf eyledüm niçe **yıl** Kâbe-vār
Ṣabā gibi cārūb idüben ʿiẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 85). [yıl,]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Ṣabā **yili** ḫışm ile şöyle eser
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [yili, -i]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Ṣabā **yili** ḫışm ile şöyle eser
Ki eyler ṣadāsı ḳulaḳları ker *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 123). [yili, -i]*

yıl: *Sene, yıl.*

1. Eger biñ **yıl** içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [yıl,]

yıl: *Sene, yıl.*

1. Eger biñ **yıl** içseñ içinden şarāb
Ne mümkin ki eksile iy kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 547). [yıl,]

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü **yili** müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [yili, -i]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Ḫoşā deşt-i Çīn ü müşerref diyār
Türābı ʿabīr ü **yili** müşg-bār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 78). [yili, -i]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ **yile** virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [yile, -e]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Siper ġam şehi düşirüp bār-gāh
Şaḳāyıḳ **yile** virmiş idi külāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 44). [yile, -e]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān **yili** irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [yili, -i]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Güşāde iken defter-i yāsemīn
Ṭaġıtdı ḫazān **yili** irdi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 50). [yili, -i]*

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne olur mıydı ʿālemde şāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 449). [yile, -e]

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Yile virmeseydi Süleymān külāh
Kimesne olur mıydı ʿālemde şāh

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 449). [yile, -e]

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Niçe **yıllar** oldı ki itdüm sefer
   Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 89). [yıllar, -lar]

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Niçe **yıllar** oldı ki itdüm sefer
   Tevābiʿlerümden bilinmez ḫaber
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 89). [yıllar, -lar]

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Ben ol ser-firāzem yidi **yılda** heb
   Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [yılda, --da]

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Ben ol ser-firāzem yidi **yılda** heb
   Yidi mülki feṯḥ eyledüm bī-taʿab
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 197). [yılda, --da]

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Yidi **yıllıḳ** esbāb ol nām-dār
   Getürdür daḫı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [yıllıḳ, -lık]*

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Yidi **yıllıḳ** esbāb ol nām-dār
   Getürdür daḫı keştilere ḳoyar *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 13). [yıllıḳ, -lık]*

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Deñizden çıḳar **yılda** bir ejdehā
   İdinürler ol ejdehāyı ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 59). [yılda, --da]*

<u>yıl:</u> *Sene, yıl.*

1. Tamām itdi bir **yılda** ol nīk-nām
   Olur ṭūl u ʿarżı yüz mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 109). [yılda, --da]*

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
   Kimi ejdehā oldı kimi **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [yılan,]*

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Kiminden çıḳuban kemend ü kemān
   Kimi ejdehā oldı kimi **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 222). [yılan,]*

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Ṣu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
   Yürür idi şöyle ki ābī **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [yılan,]*

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Ṣu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
   Yürür idi şöyle ki ābī **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [yılan,]*

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Yatan gürgden yeg **yılan** cāblūs
   Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [yılan,]

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Yatan gürgden yeg **yılan** cāblūs
   Hemīn baġla fīl üstine taḫt u kös
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 897). [yılan,]

<u>yılan:</u> *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna **yılan** gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Şu kim ḳomaya āsitānumda baş
Ṭoḳuna **yılan** gibi başına ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 330). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Tehī-dest çün bīde lerzān olur
Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 44). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Tehī-dest çün bīde lerzān olur
Yılan gibi bīcān ü pīçān olur *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 44). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa oḳ çün **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Olup teşne-i ḫūn tīġ u sinān
Gözedürdi ṣoḳmaġa oḳ çün **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 824). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına alan **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1048). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. İder vehm ele ben alıcaḳ sinān
Cehennemi aġzına alan **yılan** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1048). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Görür bir daḫı ḳavm ṣāḥib-ḳırān
Yüzi ādemī-zāde vaż‘ı **yılān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 214). [yılān,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Varur bir yire kim zemīni **yılan**
Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 199). [yılan,]*

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Varur bir yire kim zemīni yılan
Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 200). [yılan,]*

yil-i bād-pā: *Hızlı savaşçı.*

1. Süleymān idi şāh **yil-i bād-pā**
Varur ḳanda ‘azm itse fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 213). [yil-i bād-pā,]*

yime: *Yemek.*

1. Ṭamām oldı düşmen işi **yime** ġam
Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ‘Acem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [yime,]*

yime: *Yemek.*

1. Ṭamām oldı düşmen işi **yime** ġam
Şeh-i Rūmuñ oldı diyār-ı ‘Acem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 353). [yime,]*

yime: *Yemek.*

1. İder çoḳ **yimek** kişiye çoḳ ziyān
Olur az **yimek** ten-dürüste nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [yimek,]*

yime: *Yemek.*

1. İder çoḳ **yimek** kişiye çoḳ ziyān
Olur az **yimek** ten-dürüste nişān

(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [yimek,]

yime: *Yemek.*

1. İder çoḳ **yimek** kişiye çoḳ ziyān
   Olur az **yimek** ten-dürüste nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [yimek,]

yime: *Yemek.*

1. İder çoḳ **yimek** kişiye çoḳ ziyān
   Olur az **yimek** ten-dürüste nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 358). [yimek,]

yime: *Yemek.*

1. Yidürmez **yimek** beng gibi şarāb
   Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [yimek,]*

yime: *Yemek.*

1. Yidürmez **yimek** beng gibi şarāb
   Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 411). [yimek,]*

yime: *Yemek.*

1. Kişi bulduġın **yimek** olmaz hemān
   Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 197). [yimek,]*

yime: *Yemek.*

1. Kişi bulduġın **yimek** olmaz hemān
   Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 197). [yimek,]*

yime: *Yemek.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
   Palanını **yimek** gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [yimek,]*

yime: *Yemek.*

1. Ṭamaʿ bende mālına iy pehlivān
   Palanını **yimek** gibidür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 22). [yimek,]*

yimeg: *Yemek.*

1. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
   Üşer **yimege** küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [yimege, -e]*

yimeg: *Yemek.*

1. Üşürse niçe ʿulḳ-i bīmār-zār
   Üşer **yimege** küşteyi şöyle mār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 290). [yimege, -e]*

yimeg: *Yemek.*

1. Elin şundı **yimege** gördi güher
   Didi bu ḳaçan ādemi sīr ider *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 91). [yimege, -e]*

yimek: *Yemek yeme işi, yemek.*

1. Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 572). [yimekden, -den]

yimek: *Yemek yeme işi, yemek.*

1. Dökildi niʿam şerbet oldı sebīl
   Yimekden çoġı ḫalḳuñ oldı ʿalīl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 572). [yimekden, -den]

yimek: *Yemek.*

1. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
   Ziyāde **yimekden** gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 412). [yimekden, -den]*

yimek: *Yemek.*

1. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
   Ziyāde **yimekden** gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 412). [yimekden, -den]*

yin-: *Yenmek, yemeğin ağızda çiğnenerek yutulması.*

1. Çü **yindi** ṭaʿām u içildi şarāb
   İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [yindi, -di]*

yin-: *Yenmek, yemeğin ağızda çiğnenerek yutulması.*

1. Çü **yindi** ṭaʿām u içildi şarāb
İder ḫāne-i ḫalvet ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 177). [yindi, -di]*

yine: *Tekrar.*

1. Yapub bir bināyı ide çün tamām
Ḳılur **yine** yıḳmasına ihtimām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 6). [yine,]*
2. Dizer **yine** senge urur şīşeyi
Ṣınāʿat idinmiş bu kim pīşeyi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 7). [yine,]*
3. İrişmiş iken cümlesine şikest
Yine oldı anlar bize çîre-dest *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 312). [yine,]*
4. İdüp ol gice ṣubḥ olınca ḳarār
Seḥerden **yine** leşker oldı süvār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 350). [yine,]*
5. Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi yine baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 353). [yine,]*
6. Yine girdi meydāna cengī serān
Kesildi **yine** baş revān oldı ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 354). [yine,]*
7. Yine dutdı dünyāyı bang-ı derāy
Fiġān eyledi kūs u rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 355). [yine,]*
8. Uzatdı elin merḥabāya sinān
Yine toza ġarḳ oldı pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 360). [yine,]*
9. İdüp kīneden şīr-i nerler ḫurūş
Yine itdi ṭūfān-ı ḫūnīn cūş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 364). [yine,]*
10. O daʿvī iden pehlivāna ʿayān
Şehī gösterür **yine** bir pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 400). [yine,]*
11. Çalar **yine** tekrār ṣāḥib-ḳırān
Kesip başını ḳanın eyler revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 415). [yine,]*
12. Esīr oldı gerçi ki çoḳ kīne-ḫʷāh
Ḳamusın **yine** itdi āzād şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 472). [yine,]*
13. Varup bir ḥişārı idindi penāh
Yine beglere nāme gönderdi şāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 498). [yine,]*
14. Yine encümen oldı ḫayli sipāh
Gelür yanına niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 499). [yine,]*
15. Sipāha ider bulduġı mālı baḫş
Süre tā ki **yine** şeh üstine raḫş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 502). [yine,]*
16. Gelür yanına leşker-i bī-girān
Yine leşker ile pür olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 504). [yine,]*
17. Müheyyā ider **yine** esbāb-ı ceng
Ki dünyāyı ide ʿadūsına teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 505). [yine,]*
18. Yine oldı deryā-yı cevşen revān
Cihānda ḳopa tā ki ṭūfān-ı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 513). [yine,]*
19. Görürler **yine** cūş ḳıldı Furāt
Sipeh dutdı yir yüzini çün nebāt *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 523). [yine,]*
20. Duyuş virmeyüp şāh-ı īrān-penāh
Gözetdi **yine** ḳaçmaġa defʿi rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 558). [yine,]*
21. Ḳovup şöyle ḳırdı **yine** ḫalḳ-ı Rūm
Ki küşte ile ṭoldı ol merzubūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 563). [yine,]*
22. Döküp genci devşirdi **yine** sipāh
Geçüp taḫt-ı Iṣtaḫra ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 569). [yine,]*
23. Murādum benüm bu çekem derd ü renc
ʿAdū yoluna ṣarf idem **yine** genc *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 580). [yine,]*
24. İdem bir daḫı anuñ ile neberd
Ḳopa **yine** ʿālemde ṭūfān-ı gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 582). [yine,]*
25. Bu ʿadl ile feṭḥ idüp īrānı Şāh
Çeker **yine** Dārāya cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 630). [yine,]*
26. Çü Dārā işitdi ki irişdi şāh
Yine geldi cenge o cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 632). [yine,]*
27. Binüp leşker ile ider ol daʿazm
Ki İskender ile ide **yine** rezm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 634). [yine,]*
28. Ele aldılar **yine** gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı yire gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 637). [yine,]*
29. Atıldı **yine** şöyle tīr-i ḫadeng
Havāda havāya ki rāh oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 641). [yine,]*
30. İrişince şeb oldı ġāyetde ceng
Bu ʿālem **yine** oldı Dārāya teng *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 664). [yine,]*
31. Gerekmez baña mülk-i īrān-zemīn
Revān eyledük **yine** şāha hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 768). [yine,]*
32. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
Yine yirlü yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 776). [yine,]*
33. Bozarsa velī ʿahdini pādişāh
İderse **yine** cemʿ cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 798). [yine,]*
34. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
Gelür başımuza **yine** çoḳ zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [yine,]*
35. Yine anuñ ile ḳılalum ḳıtāl
İdelüm ḳamu ʿaskerin pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 867). [yine,]*
36. Bu ḥīleyle māhār ile cān-sipār
Dilerler ki ola **yine** kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 874). [yine,]*
37. Ḳabūl eyler ise bu sözümi şāh
Yine encümen olsun īrān-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 914). [yine,]*
38. Bilür kim **yine** ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile **yine** rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 947). [yine,]*

39. Bilür kim **yine** ʿahd bozdı ʿadū
Olur anuñ ile **yine** rū-be-rū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 948). [yine,]*
40. Sipāha virür **yine** māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide **yine** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 951). [yine,]*
41. Sipāha virür **yine** māl ü menāl
Ki aʿdāyı ide **yine** pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 952). [yine,]*
42. Bu rāy ile bindi cihān-pehlevān
Yine oldı deryā-yı ʿasker revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 974). [yine,]*
43. Çü nīze irerse **yine** ṣunsa el
Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 7). [yine,]*
44. İki yañadan bindi çünki sipāh
Yine ṭoldı tīġ ile āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 98). [yine,]*
45. Sikender görür şāh-ı īrān-penāh
Yine eylemiş cemʿ ḫayli sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 154). [yine,]*
46. Bugün de belāyı idüñ iḫtiyār
Ḳılalum **yine** bir eyü kār-zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 160). [yine,]*
47. Başa geldigümüz çerid-i şehā
Başaruz **yine** virür ise Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 166). [yine,]*
48. Anı gördi Dārā daḫı çekdi tīġ
Havāda **yine** oldı ʿuḳāb-ı mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 206). [yine,]*
49. İledüp seni taḫta iy tāc-dār
Ḳılayum **yine** ʿāleme şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 400). [yine,]*
50. Şeh oldı **yine** raḥm idüp dest-gīr
Vücūduñsız olmaya tāc u serīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 445). [yine,]*
51. Yine zeyn olur mülk-i īrān-zemīn
Cihāndan gider ceng ü āşūb u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 259). [yine,]*
52. ʿİvaż bir bede eyleyem **yine** bed
İdem līk bir nīke pādāş-ı şad *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 285). [yine,]*
53. Şudan aluram gerçi dōlāb-vār
Yine eylerem şuya ammā niṣār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 292). [yine,]*
54. Dimiş irmedi şāha benden ziyān
Yine ḳātili bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 324). [yine,]*
55. Bu sözi **yine** sāz teskīn ider
Ölür sīnede yoḳsa büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 387). [yine,]*
56. Yine eyle bir naḳş kim ḥūr-ı ʿīn
Görüp anı reşkinden ola ġamīn *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 3). [yine,]*
57. Yine vāsıṭ-ı ḫāme-Hindū-sirişt
ʿAyān itdi yazup kühen ser-nüviş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 1). [yine,]*
58. Müselmān idüp eyleyem **yine** şāh
Olınca anuñ ola taḫt u külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 135). [yine,]*
59. Şehe gönderür **yine** taʿẕīm ile
Hezār iʿtibār ile tekrīm ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 381). [yine,]*
60. Görür Keyd kim ḳopdı nāgeh ġubār
Büründi cihān **yine** ʿAbbāsī-vār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 424). [yine,]*
61. Ḳabūl itdi baʿżını şāh-ı cihān
Ḳalanın **yine** şāha itdi revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 516). [yine,]*
62. Nebātuñ bilür leẕẕetin **yine** kām
Şeker elde yaraşmaz iy ḫōş-ḫırām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 589). [yine,]*
63. Yine muṭribā başla sāz u naġam
Ki sevdāyī itdi beni derd ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 707). [yine,]*
64. Yine eyle bir dilber ārāste
Ki bikr oluban ola nev-ḫāste *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 3). [yine,]*
65. Ḳoyup Hindi Sinde ider ʿazm şāh
Görinmezolur girdden **yine** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 28). [yine,]*
66. Şehe eyleyüp **yine** peyki revān
Düşer pīş-keş fikrine pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 87). [yine,]*
67. Dönüp şehre geldi **yine** şehriyār
Ḫużūr itdi ejder ölüp ol diyār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 189). [yine,]*
68. Yine eyledi iki şeh ʿīş ü nūş
Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 191). [yine,]*
69. Yine eyledi iki şeh ʿīş ü nūş
Yine mevc urup baḥr-i mey itdi cūş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 192). [yine,]*
70. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa başladı her meh-cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 193). [yine,]*
71. Yine sūz ile sāz ḳıldı enīn
Yine raḳṣa başladı her meh-cebīn *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 194). [yine,]*
72. Yine celd olur cümle ceng-āverān
Sebük olur ellerde gürz-i girān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 197). [yine,]*
73. Yine cūş eyler ṭamarlarda ḳan
Olur nerm ḳavs-i ḳuzaḥ-veş kemān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 199). [yine,]*
74. Ṭaleb eyledi **yine** cānlar cidāl
Diler gönli her birisinüñ ḳıtāl *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 201). [yine,]*
75. Olur **yine** bir vech ile encümen
Ki vehm eyler idi görüp pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 223). [yine,]*
76. Yine ḳopdı ṭūfān velī āhenīn
ʿAcebdür eger ġarḳ olmazsa Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 109). [yine,]*
77. Yine ṭaşdı deryā-yı tīġ u teber
Ḫurūşān olup geldi mevc-i siper

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 111). [yine,]

78. Meger **yine** luṭfından ola meded
ʿİnāyet ide ʿabde Ferd ü Ṣamed *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 165). [yine,]*
79. Sañadur **yine** saʿyüm iy şehriyār
Baña ʿāyid ayruḳ arada ne var *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 227). [yine,]*
80. Çü baṣduñ ḳadem Çīne iy ceng-cū
Ciger-dār iseñ **yine** döndürme rū
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 466). [yine,]
81. Didi ġırra olduġı yegdür ʿadū
Yine baḫt u devlet bize dutdı rū *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 498). [yine,]*
82. Olur ol gice **yine** ḥāżır sipāh
Seḥerden ṭurup eyledi ʿazm şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 509). [yine,]*
83. Yine sen ẓafer vir baña yā Muʿīn
Ki bī-dīne ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 559). [yine,]*
84. Çıḳar **yine** bir pīl-i ṣāḥib-şükūh
Muḳābil olur aña mānend-i kūh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 865). [yine,]*
85. El urdı **yine** ol iki pehlevān
Ḫurūşān-ı cūşān çü şīr-i jiyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 941). [yine,]*
86. Diledi **yine** ide meydāna ʿazm
Aña zaḫm uran ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 943). [yine,]*
87. Ḳanı cenge gelsün o düzdi ḳıtāl
Yine gözlenür eyleyelüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 982). [yine,]*
88. Ḳolanın çeküp rāst idüp ʿinān
Yine girdi meydāna ol pehlevān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1016). [yine,]
89. Çü düşmen zebūn ola iḥsān ide
Esīri iken **yine** sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1112). [yine,]*
90. Ne ḥācet vire āteş-i ḫışm tāb
Boġar düşmeni luṭf ile **yine** āb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1140). [yine,]*
91. Esīr olmaduñ baña mihmānsın
Başuñda külāhuñ **yine** Ḫānsın *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 58). [yine,]*
92. Yine ḥilmüñ altuñdadur mülk-i Çīn
Velī iy şeh olmaḳ gerek ehl-i dīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 59). [yine,]
93. Yine cümle olduġını virdi şāh
Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 79). [yine,]*
94. Yine cümle olduġını virdi şāh
Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 80). [yine,]*
95. Gelüp eyledi ḳurtılan dest-būs
Yine bār-gāhında çalındı kūs *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 82). [yine,]*
96. Ele muṭrib al **yine** ʿışḳ ile ʿūd
Od ura ney-istānuma tā sürūd *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 5). [yine,]*
97. Niçe şāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum **yine** zemzeme çün hezār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [yine,]
98. Yine muṭribā sāza vir gūşmāl
Ki nuṭḳa getürmek gulūḫı kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 193). [yine,]
99. Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı **yine** zaʿferān itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 4). [yine,]*
100. Virüp ʿāleme zeyn bahār
Ter oldı **yine** ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 6). [yine,]
101. Döşendi zemīne zümürrüd bisāṭ
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 8). [yine,]*
102. Yine añdı Rūmı şeh-i encümen
Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 83). [yine,]*
103. İdüp ḫāne-bedrūd ṣāḥib-ḳırān
Anı döndürür **yine** müye-künān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 148). [yine,]*
104. Bilüp bunlaruñ ictimāʿını şāh
Müheyyā ider **yine** cenge sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 182). [yine,]*
105. Şu deñlü ider ḫalḳa iḥsān şāh
Olur muġtenem **yine** cümle sipāh
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 252). [yine,]
106. Didi müjde olsun eyā ser-firāz
Yine virdi nuṣret saña bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 280). [yine,]*
107. Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [yine,]*
108. Çıḳar Rūslardan **yine** bir Ḫıdīv
Ki görse ḫadengin ḳaçar nerre-dīv
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 345). [yine,]
109. Yine girdi meydāna bir nerre-şīr
Ki ol ejder ile ide dār-ı gīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 367). [yine,]*
110. Yine merdden oldı meydān tehī
Hemīn ḳaldı ortada serv-i sehī *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 473). [yine,]*
111. Buyurdı hemān çaldılar gāv-dum
Yine itdi gülbang rūyīne-ḫum *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 518). [yine,]*
112. Yine eyledi iki deryā sitīz
Biri birine urdılar tīġ-ı tīz *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 523). [yine,]*
113. Yine şaçılup sīneye nīzeler
Yine ṭoldı yirüñ yüzi nīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 525). [yine,]*
114. Yine şaçılup sīneye nīzeler
Yine ṭoldı yirüñ yüzi nīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 526). [yine,]*
115. Yine çalmaġa ḳaldırur çünki dest
Ögürdir anı şāh-ı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 549). [yine,]
116. Durup anda ʿīş itdi birḳaç zamān
Yine ʿazm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 662). [yine,]

117. Çü gösterdi **yine** şehi Rabb-i Bās
Taṣadduḳ ḳılup itdi Ḫaḳḳa sipās
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 139). [yine,]
118. Yine taḫt-ı Rūma virür şeh şeref
Ne emr itse fermān-beri her ṭaraf
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 151). [yine,]
119. Yeñile **yine** eski derdüm benüm
Ki cān tār olup cüng olupdur tenüm
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 189). [yine,]
120. Yine gelmege eylemez biri cezm
İderler aña göre esbāba ʿazm *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 143). [yine,]*
121. Gidüp ḫod-nümālıḳ Ḫudā-bīn olur
Mekānı **yine** aña taʿyīn olur *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 72). [yine,]*
122. Eṭibbāya gösterme sen iḫtiyāc
Bu derde **yine** biz ḳılalum ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 278). [yine,]*
123. Gidersiz ikiñiz de itmek şitāb
Ḳalur **yine** ḫālī bu ḫān-ı ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 10). [yine,]*
124. Alup ġayrdan saña virse n'ola
Vire **yine** aʿdāña şāyed ola *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 14). [yine,]*
125. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ zīr ü bem
Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [yine,]
126. Velīkin **yine** saʿyüm oldur müdām
Ki tā ḥaşre olam emīr-i kelām *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 37). [yine,]*
127. Velī saʿyi idüp çeküp **yine** renc
Murādum budur kim yazam Penc-genc
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 59). [yine,]
128. Behiştī elüñe **yine** al ḳalem
Yeñi deftere yazmaġiçün raḳam
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 81). [yine,]
129. Gelür sīm **yine** devlet ile eger
Geçüp taḫta **yine** olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 113). [yine,]*
130. Gelür sīm **yine** devlet ile eger
Geçüp taḫta **yine** olam dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 114). [yine,]*
131. Cemālüñi bu çeşm-i lüʾlüʾ-feşān
Göre mi **yine** iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 126). [yine,]*
132. Yine muṭribā al ele arġanūn
Bahār irdi itdi teraḳḳī cünūn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 227). [yine,]*
133. Yudarsa cihān mālını ser-be-ser
Çü hażm eyleyemez **yine** ḳay ider
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 58). [yine,]
134. İderseñ eger dīn-i Ḫaḳ iḫtiyār
Senüñdür **yine** maġrib iy hūş-yār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 138). [yine,]
135. Gerek olıcak **yine** keştī ider
Nice baḫre uġrarsa eyler güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 291). [yine,]*
136. Sipāha ider baḫş ṣāḥib-ḳırān
Aşup levḥi **yine** olurlar revān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 360). [yine,]*
137. Yine muṭribā al çıturġu ele
Terennüm-serāy oldı çün bülbüle
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 385). [yine,]
138. Yine emr ḳıldı birisine şāh
Çıḳup sūra eyleye şehre nigāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 319). [yine,]*
139. İdüp daʿvet ol ḫalḳı şāh-ı cihān
Geçüp oldı **yine** yolına revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 10). [yine,]*
140. Dilince didi bunlara şehriyār
Ki sizüñ-dürür **yine** iş bu ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 74). [yine,]*
141. İdüp seyr ol çeşmeyi tāc-ver
Dönüp **yine** şehre teveccüh ider *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 114). [yine,]*
142. Gelüp şehrde durdı bir ḳaç şühūr
Olur **yine** tāze sipāh ü sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 116). [yine,]*
143. Yine mūsiḳār al ele muṭribā
Nevā başla kim göñlüm ister nevā
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 123). [yine,]
144. Çekildi **yine** rāyet-i zer-nigār
Olur nīzelerden zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 367). [yine,]*
145. Olup keştiye ol melek reh-nümā
Getürdi yirine **yine** bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 322). [yine,]*
146. Buyurdı hemīn şāh-ı āfāḳ-gīr
Ki cünbiş ide **yine** çūbīn serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 320). [yine,]*
147. Giderken görür **yine** ol tāc-ver
Teni āteşīn çaġz ṣuda gezer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 263). [yine,]*
148. Gidüp gördi pes şeh **yine** bir gürūh
Teni müstedīr ü başı hem-çü kūh
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 257). [yine,]
149. Buyurdı şehin-şāh-ı ṣāḥib-hüner
Ki düzdi **yine** keştiyi keşti-ger *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 74). [yine,]*
150. Görüp anı şād oldı ġāyetde şāh
Ayıtdı **yine** ʿavn ḳıldı İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 88). [yine,]*
151. Bir ay anda āsāyiş itdi sipāh
Yine leşkere eyledi emr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 122). [yine,]*
152. Bilür gitdügi yolı **yine** hemīn
Yañılmaz ṭarīḳını iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 117). [yine,]*
153. Teʿessüf çeküp şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Yine döndürür rūşenāya ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 250). [yine,]*
154. Bilür şeh daḫı vaḳt olmış yaḳīn
Yine geldügi yire gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 264). [yine,]*
155. Gehī mevte ġam-gīn gehī vaṣla şād
Gelür ʿaskerine **yine** nā-murād *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 268). [yine,]*
156. Gider bu cihāna gelen **yine** mest
Tehī olmasun bādeden bāri dest *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 271). [yine,]*

157. Gelüp geçdi ʿālemde çoḳ pādişāh
Göze görinen **yine** ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 68). [yine,]*
158. Ḳalur ḫāk içinde niçe laʿl-i pāk
Çü ḫāk idi aşlı olur **yine** ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 100). [yine,]*
159. Çü bulmadı maḳṣūdına şeh vuṣūl
Ḳoyup ẓulmeti çıḳdı **yine** melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 130). [yine,]*
160. Çıḳup ẓulmet içinde ol āfitāb
Yine tābişi ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 132). [yine,]*
161. Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫʷāb
Yine açdı çeşmini ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 144). [yine,]*
162. Bu ẕevḳi bilen **yine** rūḥānīdür
Ṣaḳın ṣanma kim ḥaẓẓ-ı nefsānīdür
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 87). [yine,]

yine: *Bir daha, tekrar, gene.*

1. Yine yanına cemʿ ḳıldı sipāh
Pes oldı siyeh cemʿi cenge güvāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 943). [yine,]

yine: *. zarf Yeniden, bir daha, tekrar, gene.*

1. Olup ḫāk-i tīre **yine** tīre-ḫāk
Varıcaḳ cinān bāġına rūḥ-ı pāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 87). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.*

1. Tamām itdi Miʿrāc çünki Rasūl
Yine ʿālem-i ḫāke itdi nüzūl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 142). [yine,]*

viñil: *Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.*

1. Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫʷār hem-çün şeker
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 59). [yinilmez, -mez]

viñil: *Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.*

1. Yinilmez çoḳ olıcagız sīm ü zer
Olur azı ḫōş-ḫʷār hem-çün şeker
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 59). [yinilmez, -mez]

viñil-: *Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.*

1. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde **yinilmese** malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [yinilmese, -me, -se]*

viñil-: *Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.*

1. Ḳazanduġını yiye ʿişret ide
Bu demde **yinilmese** malı nide *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 52). [yinilmese, -me, -se]*

yir: *Yer, mekan.*

1. Birinüñ olur ʿazli birine naṣb
Biri **yir** ider biri birini kesb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 16). [yir,]*
2. Ṭolar leşker ile cihān ser-be-ser
Bulınmazdı deprenmege tīġa **yir**
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 160). [yir,]
3. Çaḳıl taşları gibi yaturdı baş
Ḳamu ḫuşk **yir** ḳandan olmışdı yaş
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 278). [yir,]
4. Ne **yirde** düşerse anuñ mīḫ u naʿl
Ḳılalum o yirüñ ḫuṣūsini laʿl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 85). [yirde, -de]*
5. Ara **yirde** seyrāncı saḳḳā-yı merg
İçen şerbetinden ider cānı terk *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 203). [yirde, -de]*
6. Niçe bir ola ara **yirde** ḳıtāl
Celāli ḳoyup gösterelüm cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 709). [yirde, -de]*
7. Şehe lāyıḳ olanı gönderdi heb
Kim ola ara **yirde** ṣulḥa sebeb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 752). [yirde, -de]*
8. Yaġar ḫalḳuñ üstine bārān-ı tīr
Ḫadenge **yir** olmışdı bālā-vezīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 230). [yir,]*
9. Getür sāḳiyā bāde-i ḫōş-güvār
Ki **yir** lāle-zār oldı gög müşg-bār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 500). [yir,]
10. Zemīn būstān idi itsen naẓar
Yatur ḫarbuze gibi her **yirde** ser
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 254). [yirde, -de]
11. Neberd eyler idi havāda ṭuyūr
Ne **yirde** vü ne gökde ḳaldı ḫużūr
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 274). [yirde, -de]
12. Felek ḫışnı mānendi ḳat ḳat ḥişār
Hemīn **yir** gibi vāsiʿ ü üstüvār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 116). [yir,]*
13. Beni Rūmdan bunda itdi revān
Ki olam bu **yir** ḫalḳına pās-bān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 266). [yir,]*
14. Selāṭīn çoḳdur velī şāh-ı Rūm
Ara **yirde** şehbāz bāḳīsi būm *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 26). [yirde, -de]*
15. O yatduḳça **yirde** İlāhī İlāh
Saña ʿömr virsün eyā pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 241). [yirde, -de]*

16. Hezār esb-i tāzī hezārān fīl
Ḳuma yıġduġı **yir** var on iki mīl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 502). [yir,]
17. Olup bezm-i ʿālī çü bāġ-ı cinān
Ara **yirde** olmışdı kevs̱er revān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 36). [yirde, -de]*
18. Dilāverlerüm çün olalar mücāz
Bulamaz ḳaçacaḳ **yir** ol ser-fırāz
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 506). [yir,]
19. Gelüp rū-be-rū oldı iki sipāh
Çü şaṭranc-ı şāhī ara **yirde** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 826). [yirde, -de]*
20. Göricek o dilberleri şehriyār
Yir itdi dilinde hemānā nigār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 148). [yir,]*
21. Çemende olup her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle **yir** zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [yir,]*
22. Yir itmişdi dāmen zer ile dıraḫt
İrüp şaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [yir,]
23. Sinān eyleyüp sīne-i çeşmesār
Olur çeşmesār ile **yir** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 322). [yir,]*
24. Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
Çalup yidi **yirde** ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 436). [yirde, -de]*
25. Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi **yirde** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 574). [yirde, -de]*
26. Urup baḥrde püşt-i māhīye key
Ḫum içinde cūşān idi **yirde** mey
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 18). [yirde, -de]
27. Felek sandarūs oldı **yir** ābnūs
Sirāfīl ṣūrını çaldı ḥorūs *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 19). [yir,]*
28. Niçün irişemez sürūşa memāt
Ne **yirde** bulınur ya āb-ı ḥayāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 56). [yirde, -de]*
29. Güneş doġduġı **yirde** var bir diyār
Anuñ müntehāsında bir şehr var
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 77). [yirde, -de]
30. Sipihre çıḳup gāh mīzān-vār
İnüp **yirde** gāhī dutarlar ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 296). [yirde, -de]*
31. Bu **yir** ḫalḳı görmiş degüldür sitem
Cefā itmesün şāh-ı şāḥib-kerem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 159). [yir,]*
32. Nereye ki isterse olsun revān
Ne **yirde** ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 26). [yirde, -de]*
33. İdüp sīnede **yir** şehe çün revān
Açup bād-bān keştī oldı revān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 89). [yir,]*
34. İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi ṣu yüzinde niçe **yir** çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [yir,]*
35. Ḳaçan dursa bir **yirde** lenger-mi̱şāl
Virürlerdi bīm ile biñ iḥtimāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 155). [yirde, -de]*
36. İkilik gidüp çünki vaḥdet ola
Ara **yirde** hergiz melek mi ḳala *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 254). [yirde, -de]*
37. Otuz **yirde** nevbet dögilür şehā
İrişmez biri birisine ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 401). [yirde, -de]*
38. Yaḳın **yirde** vardur iki ulu kūh
Var ol kūhlardan öte bir gürūh *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 21). [yirde, -de]*
39. Saḳalı sürinürdi **yirde** çü düm
Ḳarınları her birisinüñ çü dem *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 51). [yirde, -de]*
40. Hemīn var ara **yirde** bir reh-güẕer
O sed olsa geçmezdi bād-ı seḥer
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 79). [yirde, -de]
41. O **yirde** güneş tābı virmez żıyā
Seḥerden nişān yoḳ hemīşe dücā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 107). [yirde, -de]
42. Gezerdi o nūr ile cümle sipāh
Görinür idi gitdügi **yirde** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 162). [yirde, -de]*
43. Ki dimiş idi aña encüm-şümār
Senüñ ölecegüñ **yir** iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 150). [yir,]*
44. Nebī meyyit öñine düşüp gider
Buyurdığı **yirde** şehi defn ider *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 222). [yirde, -de]*

yir: *Yer, mekan.*

1. O şīr-cenge defʿī şu deñlü ʿuḳāb
Ki ne **yir** göyinürdi ne āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 464). [yir,]*
2. Yire şöyle teʾs̱īr ḳılmışdı ḳan
Bulınurdı tā gāva deñlü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 279). [yire, -e]*
3. Demidür olasın benüm ile yār
ʿAdūnuñ idesiz **yirini** de dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 886). [yirini, -i, -n, -i]*
4. Senüñ olsun iy şāh tāc ile taḫt
Götürdüm bu **yirden** göçüp ben de raḫt
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 434). [yirden, -den]
5. Sikender olup bunlaruñla revān
Varur düşdügi **yire** şāh-ı cihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 366). [yire, -e]*
6. Şu kim Ḫażret-i Ḫaḳ ile yār ola
Yiri iki ʿālemde gül-zār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 452). [yiri, -i]*
7. Ṣanasın **yirinden** ḳopup iki kūh
Daḳındı biri birine bā-şukūh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 211). [yirinden, -i, -n, -den]*
8. Olup yirlü **yirüñüze** ked-ḫudā
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 341). [yirüñüze, -ünüze]*
9. Ne ḫōşdur gelüp bir **yire** iki şāh
Ola bezm-i sāz iki cengī sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 453). [yire, -e]*
10. Yüz urup **yire** ol cihān-pehlevān
Didi kim fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 535). [yire, -e]*

11. Ġażanfer-i gür eyleyüp dutdı çüst
Yire eyledi anı şāh oldı süst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 938). [yire, -e]*
12. Degül iki leşker iki kūh-ı Ḳāf
Ara **yirleri** cilve-gāh-ı meşāf *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 828). [yirleri, -ler, -i]*
13. Olup cemʿ bir **yire** oldı alāy
Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 303). [yire, -e]*
14. Ḫamiyyet idüp Şanṭalūs-ı dilīr
Varur durduġı **yire** ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 540). [yire, -e]*
15. Urur sīnesini **yire** sāyeler
Varamazdı cārına hem-sāyeler *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 27). [yire, -e]*
16. Muṣayḳal olur çarḫ āyīne-veş
Ḳarara yaḳar **yiri** tāb-ı güneş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 6). [yiri, -i]*
17. Neden çarḫ oldı kürī **yir** basīṭ
Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 53). [yir,]*
18. Çihil-pāya baġladılar bir kemend
Kemendüñ ucın itdiler **yirde** bend *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 324). [yirde, -de]*
19. İrer bir **yire** şāh-ı āfāḳ-gerd
Görür ser-be-ser ḫāki geverd-i zerd *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 293). [yire, -e]*
20. Geçer sürʿatiyle o ṣaḥrāyı şāh
Gelür bir **yire** ḫāki ġāyet siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 298). [yire, -e]*
21. Ḳıyāsiyle ol **yiri** taʿyīn ider
Ḳazarlar çıḳar maḫzen-i sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 357). [yiri, -i]*
22. Olup encümen bir **yire** ol diyār
Gelürler ki şehri ḳılalar ḥiṣār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 57). [yire, -e]*
23. O **yirlerde** gördi şeh-i kām-yāb
Ki yir yir oturmış ṭaş üzre ʿuḳāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 29). [yirlerde, -ler, -de]*
24. Çü Yūnus çıḳup tīre **yirden** dilīr
Ḳodı maḫbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 293). [yirden, -den]*
25. Niçe mīl **yirden** görinürdi meyl
Ola tā ki gümrāh ola bād-ı leyl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 333). [yirden, -den]*
26. Ne duḫter ne māder ne hemşīre-vār
Müsāvī ara **yirde** ḫınzīr-vār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 42). [yirde, -de]*
27. Giderken o ẓulmetde Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh bir **yirde** rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 204). [yirde, -de]*
28. Varur bir **yire** şeh ḥaşısı güher
Türābı vü rīki ḳamu sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 195). [yire, -e]*
29. Varur bir **yire** kim zemīni yılan
Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 199). [yire, -e]*
30. Geçer biñ belā ile ol **yiri** şāh
Niçe ādem ü esb olur tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 201). [yiri, -i]*
31. Urur **yire** bir göze olsa tamām
Urur senge pür mey ola çünki cām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 65). [yire, -e]*
32. Ulular irişdürdügi **yire** tīr
İrişdürmişem belki geçdim faḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 101). [yire, -e]*

yir: *Yeryüzü, arz.*

1. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
Düşerdi **yire** murġ iderken güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 150). [yire, -e]*
2. Şu deñlü dikildi **yire** nīzeler
Ki ṭoldı cihānuñ içi rīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 209). [yire, -e]*
3. Ele aldılar yine gürz-i girān
Bulut gibi ṣacdı **yire** gürz ḳān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 638). [yire, -e]*
4. Yire şuḳḳalardan doḳınmazdı tāb
Görinmez idi nīzeden āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 219). [yire, -e]*
5. Dökildi **yire** cengde şöyle tīr
Döşendi **yire** ṣanki oḳdan ḫaşīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 222). [yire, -e]*
6. Kimi evce ṣāʿid kimisi iner
Havādan **yire** yaġdururlar ciger *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 282). [yire, -e]*
7. ʿAlemdār olup iki şaḳ ḫāme-vār
Olur ser-nigūn **yire** düşer ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 316). [yire, -e]*
8. Birisi daḫı urdı bir zaḫm-ı tīġ
Yıḳıldı **yire** pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 332). [yire, -e]*
9. Çıḳarlar semāya gehī çün ʿuḳāb
İnerler **yire** gāh hem-çün şihāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 232). [yire, -e]*
10. Gelüp bir **yire** dīn düşmenleri
Ḳıtāl itmege cemʿ ḳılmış çeri *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 187). [yire, -e]*
11. Yire düşmeden virdi Ḳanṭāl cān
Ṣanasın yoġ idi teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 439). [yire, -e]*
12. Ḳızup aḫker olmışdı her bir ḥaṣā
Yire issiden kimse başmazdı pā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 14). [yire, -e]*
13. Şütür püşte gibi yatur cā-be-cā
Doḳunmaz idi şātdan **yire** pā *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 184). [yire, -e]*
14. Ḫaremde niṣār itdi şöyle direm
Diremden ṭoḳunmazdı **yire** ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 198). [yire, -e]*
15. Varur bir **yire** şāh kim ser-be-ser
Görür ḫalḳ maʿbūdı bir ḫuşk-ser *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 7). [yire, -e]*

16. Gelür ol **yire** kim var idi ḫaṭar
Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 323). [yire, -e]*
17. Gelüp bir **yire** çün ola içtimāʿ
İder biri birine ḳarşu cimāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 37). [yire, -e]*
18. Bilür şeh daḫı vaḳt olmış yaḳīn
Yine geldügi **yire** gider hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 264). [yire, -e]*

yir: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. İde çeşme-i ḥuşka çün iltifāt
Aḳıdur şu **yirine** Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 14). [yirine, -i, -n, -e]*
2. Çeküp mihmān ḳarşusına sipāh
Niçün ḳahr ide luṭf **yirine** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 338). [yirine, -i, -n, -n]*
3. Gidüp biri biri gelür **yirine**
Ziyāde sevinen ḳatı **yirine** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 645). [yirine, -i, -n, -n]*
4. Gidüp biri biri gelür **yirine**
Ziyāde sevinen ḳatı **yirine** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 646). [yirine, -i, -n, -e]*
5. Ḳoyar bir ḫarāba anı şehriyār
Çemen **yirine** meskeni oldı ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 32). [yirine, -i, -n, -n]*
6. Yirine gele ḫarc olan mevād
Ki olur bedel olmayıcaḳ fesād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 431). [yirine, -i, -n, -n]*
7. Olup keştiye ol melek reh-nümā
Getürdi **yirine** yine bī-ḫaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 322). [yirine, -i, -n, -e]*

yir: *Yer yüzü.*

1. Alur neñ var ise çü zīr ü zeber
Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 490). [yirü, -ü]*

yir: *Makam, mevki.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
Olur meh gibi **yiri** ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 94). [yiri, -i]*
2. O kungurlaruñ ara **yiri** ki var
Hemīn ferceler hem saʿādet-güẕār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 127). [yiri, -i]*
3. Olupdur o cennet perīler **yiri**
Olur şīşeye cemʿ elbet perī *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 191). [yiri, -i]*
4. Şu kim baġlaya ḫıdmetümde kemer
Yiri tācum üzre ola çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 332). [yiri, -i]*

yir: *Yer, aşağı.*

1. Dökildi **yire** cengde şöyle tīr
Döşendi **yire** ṣanki oḳdan ḫaṣīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 221). [yire, -e]*
2. Yanup issiden mār-ı pīçān çü mū
Yire girdi ḫavf eyleyüp āb-ı cū *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 16). [yire, -e]*

yir: *Yeryüzü, arz.*

1. Ḳamu cüst ü cū itmede bī-ḳarār
Ne **yirde** vü ne gökde ḳorlar şikār *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 130). [yirde, -de]*

yir: *Yemek.*

1. Üşüp **yirler** ölse ḳaçan biri fevt
Dügündür birisine birine mevt *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 53). [yirler, -ler]*

yir: *Toprak, zemin, yeryüzü.*

1. İdüp māh ile āb-gīne ḥiṣār
Ṣovuḳdan **yirüñ** ḳaʿırına girdi mār *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 26). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.*

1. Kesüp başuñı Çīni vīrān idem
Yirüñe diñüp ġayrı Ḫāḳān gidem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 284). [yirüñe, -üñ, -e]*

yir-: *Yer, mekan.*

1. Gerek laʿl olsun gerekse ḫacer
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 48). [yirinde, -i, -n, -de]*

yir-: *Yer, mekan.*

1. Gerek laʿl olsun gerekse ḫacer
Yirinde gerek iy şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 48). [yirinde, -i, -n, -de]*

yir yir: *Yer yer, taraf taraf.*

1. Eger **yir yir** olmasa tozdan sütūn
Yıḳılur idi köhne ṭāḳ-ı nigūn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 539). [yir yir,]*

2. Menāzilde yapdırdı **yir yir** ribāṭ
   Ki reh-rev ḳona itmeye iḫtiyāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 201). [yir yir,]*
3. O yirlerde gördi şeh-i kām-yāb
   Ki **yir yir** oturmış ṭaş üzre ʿuḳāb
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 30). [yir yir,]

yir yüzin: *Yeryüzü, dünya.*

1. Dutup **yir yüzin** tīr hem-çü nebāt
   Pür oldı silāhıyla pes kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 217). [yir yüzin,]*
2. Ḳamu **yir yüzin** dutdı Nemrūd-ı dūn
   Anı itdi bir peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 89). [yir yüzin,]*

yir yüzinde: *Yeryüzü, dünya.*

1. Eger **yir yüzinde** olaydı cinān
   Odur diyü ḥükm eyleridüm hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 185). [yir yüzinde, -de]

yir yüzini: *Yeryüzünü, arzı, yer,.*

1. Görürler yine cūş ḳıldı Furāt
   Sipeh dutdı **yir yüzini** çün nebāt
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 524). [yir yüzini,]

yire: *Yer.*

1. Varur bir **yire** yoḳ zemīn ü semā
   Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 129). [yire,]*

yiri iḫtiyār: *Mekan seçimi.*

1. İdüp bir **yiri iḫtiyār** iki şāh
   İki cānibe ḳondı geldi sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 31). [yiri iḫtiyār, -i]*

yirinde: *Olduğu yerde, yerinde.*

1. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
   Yine yirlü **yirindedür** ber-ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 776). [yirindedür, -dür]

yirinde: *Olduğu yerde, yerinde.*

1. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
   Yine yirlü **yirindedür** ber-ḳarār
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 776). [yirindedür, -dür]

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
   Dürer dāne **yirine** ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. O ḫarmanda ceng-i serān hem-çü mūr
   Dürer dāne **yirine** ser pür-sürūr *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 544). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Alalum ele tīġ **yirine** cām
   Günümüz kiʿīd ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [yirine,]

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Alalum ele tīġ **yirine** cām
   Günümüz kiʿīd ola ḳadr ola şām
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 729). [yirine,]

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
   Ḳaçan ide nefrīn **yirine** duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 164). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Çü senden cihān ḫalḳı bīzār ola
   Ḳaçan ide nefrīn **yirine** duʿā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 164). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
   Ṭolar şehd **yirine** ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd **yirine** ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿazl ider
Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 162). [yirine,]*

yirine: *Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.*

1. Şehin-şāhı ẓālim imiş ʿazl ider
Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 162). [yirine,]*

yirlü: *Yerli.*

1. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
Yine **yirlü** yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 776). [yirlü,]*

yirlü: *Yerli.*

1. Ne miḳdār pūşīde-rūlar ki var
Yine **yirlü** yirindedür ber-ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 776). [yirlü,]*

yirlü: *Yerli.*

1. Olup **yirlü** yirüñüze ked-ḫudā
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 341). [yirlü,]*

yirlü: *Yerli.*

1. Olup **yirlü** yirüñüze ked-ḫudā
Bilesin beni şāh-ı fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 341). [yirlü,]*

yirlü yirine: *Gereği gibi.*

1. Durur her biri hem-çün āhen-cidār
Dutup **yirlü yirine** çün kim ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 720). [yirlü yirine,]*

yirlü yirine: *Uygun bir şekilde.*

1. Ṭurup **yirlü yirine** gitdi sipāh
Yatup rāḥat oldı serīr üzre şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 207). [yirlü yirine, -ne]*

yirüme: *(Benim) yerime.*

1. Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 116). [yirüme,]*

yirüme: *(Benim) yerime.*

1. Ölürsem ben olup şeh-i Rūm u Rūs
Yirüme ola şāh İskenderūs *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 116). [yirüme,]*

yirüñ yüzi: *Yeryüzü, dünya.*

1. Yine şaçılup sīneye nīzeler
Yine ṭoldı **yirüñ yüzi** nīzeler *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 526). [yirüñ yüzi,]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*

1. Şerefligine biñ var ola cihāt
Bu **yitmez** mi kim oldı dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [yitmez, -mez]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*

1. Şerefligine biñ var ola cihāt
Bu **yitmez** mi kim oldı dārü'l-ġuzāt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 234). [yitmez, -mez]*

yit-: *Yeter, kâfi, yeterince.*

1. Velī çünki dil-dār ola naġme-ger
Kişiye muġannī vü sāḳī **yiter** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 10). [yiter, -er]*

yit-: *Yeter, kâfi, yeterince.*

1. Velī çünki dil-dār ola naġme-ger
Kişiye muġannī vü sāḳī **yiter** *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 10). [yiter, -er]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*

1. Virürse ẓafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muhanṭās ile ben **yiterüm** aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [yiterüm, -e, -rüm]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfî gelmek.*

1. Virürse ẓafer Ḥażret-i Ḥaḳ saña
Muhanṭās ile ben **yiterüm** aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 744). [yiterüm, -e, -rüm]*

yit-: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [yiter, -er]*

yit-: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter günde çün kişiye nīm nān
Ne lāzım ide rīş desti ʿinān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 227). [yiter, -er]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter baña iy şāh-ı īrān u Rūm
Mübārek ola saña bu merz ü būm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 229). [yiter,]

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter baña iy şāh-ı īrān u Rūm
Mübārek ola saña bu merz ü būm
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 229). [yiter,]

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaṣma **yitersüz** ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [yitersüz, -süz]

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Budur iʿtiḳādum eyā pehlevān
Bu ḫaṣma **yitersüz** ikiñüz hemān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 530). [yitersüz, -süz]

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü yüz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī **yiter** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 92). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Bu ġurbetde ḫūn oldı ġamdan ciger
Bize ḫūn-ı dil müşg-i Çīnī **yiter** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 92). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Öpüp boynunı didi ṣāḥib-ḳırān
Yiter baña şāhuñ duʿāsı hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 116). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. İki kerre olmaḳ **yiter** ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. İki kerre olmaḳ **yiter** ide mest
Mizāca virür sekr bī-ḥad şikest *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 381). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 59). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfî, yeterince.*

1. Yiter itdüm üstāduma inḳıyād
Gerek kim olam bāşuma üstād *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 59). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfi, yeterince.*

1. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 234). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfi, yeterince.*

1. Çü bir loḳma bir ḫırḳa ola hemān
Yiter ādemiye olıcak mekān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 234). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfi, yeterince.*

1. Yiter saña üstād-ı bārān u berf
Olur ictimāʿıyla deryā-yı jerf *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 245). [yiter,]*

yiter: *Yeter, kâfi, yeterince.*

1. Yiter saña üstād-ı bārān u berf
Olur ictimāʿıyla deryā-yı jerf *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 245). [yiter,]*

yitiş: *Yetişmek, ulaşmak II Yardıma gelmek.*

1. Velī cehd ḳıl gitmedin bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 900). [yitişesin, -e, -sin]*

yitiş: *Yetişmek, ulaşmak II Yardıma gelmek.*

1. Velī cehd ḳıl gitmedin bu ʿadū
Yitişesin iy server-i ceng-cū *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 900). [yitişesin, -e, -sin]*

yitiş: *Ulaşmak, ermek.*

1. Bu hüşyārlıḳdan irişür ziyān
Yitişür murādına ser-mest olan *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 20). [yitişür, -ür]*

yitür: *Bedelini, karşılığını ödemek.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳ içün idersüz ḳıtāl
Yitürmeye ḥaḳḳuñızı Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 704). [yitürmeye, -me, -ye]

yitür: *Bedelini, karşılığını ödemek.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳ içün idersüz ḳıtāl
Yitürmeye ḥaḳḳuñızı Ẕü'l-Celāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 704). [yitürmeye, -me, -ye]

yitür-: *Yetiştirmek, ulaştırmak, götürmek.*

1. Yitürmez kelāma kimesne bahā
Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 65). [yitürmez, -mez]*

yitür-: *Yetiştirmek, ulaştırmak, götürmek.*

1. Yitürmez kelāma kimesne bahā
Meger ṭālibi Şāh Maḥmūd ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 65). [yitürmez, -mez]*

yiyecek: *Yenecek şey, azık, mekûlât.*

1. Ḫudā virdügünden **yiyecekce** var
İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 73). [yiyecekce, -ce]

yiyecek: *Yenecek şey, azık, mekûlât.*

1. Ḫudā virdügünden **yiyecekce** var
İder her gün iḥsān şeh-i nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 73). [yiyecekce, -ce]

yoġ: *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ **yoġ** idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [yoġ,]*

yoġ: *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Bulınurdı mūra zübāba ʿaded
Anuñ **yoġ** idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 136). [yoġ,]*

yoġ: *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Murādātuma **yoġ** idi intihā
Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [yoġ,]*

yoġ: *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Murādātuma **yoġ** idi intihā
   Kesildi dirīġāyla cümle recā *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 437). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Bilürsiz ki bende **yoġ** iñen günāh
   Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Bilürsiz ki bende **yoġ** iñen günāh
   Çeküp geldi üstime Dārā-sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 121). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
   Velī **yoġ** idi Çīnde aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Çe ger Hindu aṣl idi ol dil-peẕīr
   Velī **yoġ** idi Çīnde aña naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 616). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Ḳuṣūrı **yoġ** idi ki ide ḥicāb
   Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. Ḳuṣūrı **yoġ** idi ki ide ḥicāb
   Hemānā dem-i nā-ḫoş u nā-ṣavāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 21). [yoġ,]*

<u>yoġ:</u> *Olmayan, varın karşıtı.*

1. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
   ʿAdedde **yoġ** imiş ne zāyid ne kāst *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [yoġ,]*

<u>yoġ idi:</u> *Yokmuş.*

1. Yire düşmeden virdi Ḳanṭāl cān
   Ṣanasın **yoġ idi** teninde revān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 440). [yoġ idi, -di]*

<u>yok:</u> *Yok.*

1. Ḳamu ümmetüñ deñlü itdüm günāh
   Benüm gibi ümmetde **yoḳ** rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 50). [yoḳ,]*
2. İlet cümlesini n'ola ṣāha sen
   Şikestī **yoḳ** içinde hep saġ esen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 784). [yoḳ,]*
3. Görüp anı ġam-gīn olur şehriyār
   Bilür **yoḳ** cihān işine iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 496). [yoḳ,]*
4. Ḫudā ḥaḳḳı iy şāh-ı şāḥib-serīr
   Cihānda aña şimdi **yoḳdur** naẓīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 470). [yoḳdur, -dur]*
5. Cihān devletinde çü **yoḳdur** ḳarār
   Aña ehl-i ʿaḳl ide mi iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 27). [yoḳdur, -dur]*
6. ʿİbādet gibi nesne **yoḳdur** laṭīf
   Aña saʿy ḳıl kim olasın şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 77). [yoḳdur, -dur]*
7. Firengi perī Rūmı ḥavrāsı çoḳ
   Girān-māye kālāsınuñ ḥaddi **yoḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 220). [yoḳ,]*
8. Yeñi Cāmiʿi medḥe **yoḳ** iḫtiyāc
   Virür pāy-i taḫt-ı şehe ol revāc *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 201). [yoḳ,]*
9. Fevākihler envāʿına **yoḳ** ḥisāb
   Kimi kehribā vü kimi laʿl-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 173). [yoḳ,]*
10. Ḳuṣūrı gibi ʻAdnde **yoḳ** ḳuṣūr
    İçi pür çü Firdevs-i ġılmān u ḥūr *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 159). [yoḳ,]*
11. Ṭolu mülkinüñ içi māl ü niʿam
    Ḳamu ḫalḳ ʿişretde **yoḳ** cevr ü ġam *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 74). [yoḳ,]*
12. Felek gibi sūrī çe ger üstüvār
    Bu s̲ābit velī anda **yoḳdur** ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 232). [yoḳdur, -dur]*
13. Ḳışın yir yazın eyledügini ṣayd
    Ayaġında **yoḳ** ḳayddan hīç ḳayd *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 70). [yoḳ,]*
14. Nebī ḫod degül şübhe **yoḳ** iy ʿazīz
    Ki gelmeye mānendi tā rüsteḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 53). [yoḳ,]*
15. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
    Żarūrī gelür **yoḳ** dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 74). [yoḳ,]*
16. Açıḳdur der-i feyż **yoḳdur** gümān
    Kişi saʿy ḳılmaḳ gerekdür hemān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 51). [yoḳdur, -dur]*
17. Görürse daḫı yeg ala sīm ü zer
    ʿAṭā-yı Ḫudādur **yoḳ** anda żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 204). [yoḳ,]*
18. Didi şāh ile **yoḳ** aramızda kīn
    Görelüm mübārek yüzini hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 277). [yoḳ,]*

19. Cihānda anuñ gibi **yoḳ** pādişāh
Murādınca seyr ide ḫūrşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 361). [yoḳ,]
20. Görür kim götürmege **yoḳ** iḳtidār
İder ekserin anda ḫalḳa nisār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 379). [yoḳ,]*
21. Şehi ḳarşular begler ile hemān
Sipeh **yoḳ** bilesince ancaḳ mihān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 422). [yoḳ,]
22. Velī idüginde anuñ **yoḳ** gümān
Nübüvvetde var şübhe ancaḳ hemān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 441). [yoḳ,]
23. Didi şübhe **yoḳdur** bizimdür ẓafer
Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 385). [yoḳdur, -dur]*
24. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
ʿAdem olsa ʿālem aña **yoḳ** zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [yoḳ,]
25. Ḳamu emrde Ḳādir ü ber-kemāl
Yoḳ īcāba dānā yanında mecāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 168). [yoḳ,]*
26. Beni daʿvete ṣaldı Perverdigār
Senüñ ile cengüm **yoḳ** iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 278). [yoḳ,]
27. İdüp evvelā Ḫaḳḳa ṣad-āferīn
Didi laʿnet aña ki **yoḳ** anda dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 958). [yoḳ,]*
28. Cihān şehlerinde aña **yoḳ** hemāl
ʿAdūsın ide devleti pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 971). [yoḳ,]*
29. Ḫadīṯ-i nebīdür bu **yoḳ** iştibāḥ
Olur itmemiş gibi tāyib günāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1131). [yoḳ,]*
30. Ki Türk ü Ḫabeşden ziyāde sipāh
Cihānda dimişler **yoḳ** iy pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 474). [yoḳ,]
31. Muʿīnüñ Ḫudādur ʿadūdan ne ġam
ʿAdū çoḳlıġından saña **yoḳ** elem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 580). [yoḳ,]
32. Niyāzuñda nāzuñda **yoḳdur** ḳuṣūr
Eger bir gün olmazsa bir gün olur
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 595). [yoḳdur, -dur]
33. Bulınur reg-i kūhsāra ʿaded
Anuñ ʿaddi ḥaddine **yoḳdur** meded
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 108). [yoḳdur, -dur]
34. Urup naʿra didi ki iy tāc-dār
Sipāhuñda **yoḳdur** gibi nām-dār
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 856). [yoḳdur, -dur]
35. Degül zerreçe gün yüzinde dehān
Müsemmāsı **yoḳ** ismi vardur hemān
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 144). [yoḳ,]
36. Ḫişār idinür gerçi gerdūnı çoḳ
Ne ġam āteş ü nefṭ ider anı **yoḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 228). [yoḳ,]*
37. ʿAceb cūdur ol cū ki **yoḳ** misli hīç
Degül Tūn u Tunca yanında ḫalīc
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 95). [yoḳ,]
38. Ḫum-ı çerḫ olmış ṣadādan tehī
Ḳamu ḫalḳ ġafletde **yoḳ** āgehī *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 6). [yoḳ,]*
39. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
Degül şübhe **yoḳ** maʿnisi **yoḳ** nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [yoḳ,]
40. Dinilen söze çāre **yoḳ** Ḫusrevā
Anı fikr ḳılmaḳ gerek ibtidā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 315). [yoḳ,]*
41. Çü **yoḳ** ʿaḳlı ide ferādīsi yād
Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 45). [yoḳ,]*
42. Havāsı müfīd ü feżāsı laṭīf
Hemīn ʿaybı budur ki **yoḳ** bir ḥarīf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 50). [yoḳ,]
43. ʿUlūma nihāyet **yoḳ** iy şehriyār
Hemīn ṣarf ḳılmaḳ gerek iḳtidār
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 129). [yoḳ,]
44. Çe ger **yoḳ** saña ḫaṣm olacaḳ ʿadū
Velīkin ṣaḳın dūr olur kīne-cū *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 137). [yoḳ,]*
45. Gerek ʿālim olsun gerek feylesūf
Çü **yoḳ** tecrübe fenne bulmaz vuḳūf
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 468). [yoḳ,]
46. Şu kim anda **yoḳdur** zebān u cenān
Niçün ehl-i derd ide ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 181). [yoḳdur, -dur]*
47. Çü **yoḳ** iştihā yime zinhār laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola ṣaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [yoḳ,]*
48. Ne deñlü ki ben eyler isem devā
Müfīd olmadı çünki **yoḳ** iḥtimā *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 30). [yoḳ,]*
49. Durur māde-ḫar līk ḫar-gürre **yoḳ**
Görinmez naẓar itdüm eṭrāfa çoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 79). [yoḳ,]
50. Yoḳ anuñ vücūdını bilmez beşer
Virürler ṣıfātından ammā ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 119). [yoḳ,]*
51. Bilürsin ki **yoḳ** bende-i bī-ḥaṭā
Ḫaṭā-pūşsın baḫş eyle ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 45). [yoḳ,]*
52. Şu deñlü gelüpdür bu dünyāya şāh
Ki **yoḳ** ḥaddi iy şāh-ı ṣāḥib-külāh
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 134). [yoḳ,]
53. Çü **yoḳ** kimseden ḫavf-ı fermān-revā
Ne lāzım yalan söylemek Ḫusrevā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 145). [yoḳ,]
54. Çü **yoḳ** ḳudretüñ itmege şīre zūr
Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [yoḳ,]
55. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar **yoḳ** olursa ʿadū baḫr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 250). [yoḳ,]
56. Eyā maṭlaʿ-i āfitāb-ı kemāl
Ki **yoḳ** zihn-i pāküñ günine zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 2). [yoḳ,]
57. Şaḳın vehm ḳılma gidelüm hemān
Ḫaḳuñ ʿavni ile saña **yoḳ** ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 126). [yoḳ,]*
58. Beyābānda olur idi ay revān
Perende vü cünbendeden **yoḳ** nişān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 12). [yoḳ,]
59. Gezer gelle gelle olup gūsfend
Şobānı **yoḳ** irmez birine gezend *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 40). [yoḳ,]*

60. Egerçi ki çoḳ bāġ ile būstān
Velī **yoḳ** birinde daḫı bāġ-bān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 44). [yoḳ,]*
61. Budur ḥıfẓ olmaduġı bu ḥişār
Ki bu ḳavme **yoḳ** düşmen-i kīne-dār
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 58). [yoḳ,]
62. Görür şerʿde bunları müstaḳīm
Ḳamusı ṣaḥīḥ arada **yoḳ** saḳīm *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 84). [yoḳ,]*
63. O yirde güneş tābı virmez żıyā
Seḥerden nişān **yoḳ** hemīşe dücā
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 108). [yoḳ,]
64. Aña raḥmet it iy Ḫudā-yı raḥīm
Ki **yoḳ** luṭfuña ḥadd ü faẕluñ ʿaẓīm
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 192). [yoḳ,]
65. Çü dōlābda ṣuda **yoḳ** iḫtiyār
Ṭolu olduġı göze ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 19). [yoḳ,]*
66. Sübūṭ u süʿūd oldı kārı hemān
Taḳarrurdan aṣlā **yoḳ** anda nişān
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 22). [yoḳ,]
67. Dili **yoḳ-durur** söyleye çün mezār
Berāber olur bende vü şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 229). [yoḳ-durur, -durur]*
68. Muʿazzezdür ādem var iken ḥayāt
Velī zindegānīde **yoḳdur** ş̲ebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 228). [yoḳdur, -dur]*
69. Bugün yarın eyle geçer rūzigār
Yigitlikde ṣıḥḥatde **yoḳdur** ḳarār
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 240). [yoḳdur, -dur]
70. Yoḳ üçünde bunda bulunan ḥayāl
Ḳo taʿbīri elfāẓı budur kemāl *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 77). [yoḳ,]*

yok: *Mevcut olmama, bulunmama.*

1. Degül ḫalḳdan şāhlıḳ ḫod murād
Taḳarrur çü **yoḳ** aña ne iʿtimād *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 226). [yoḳ,]*
2. Ḫalīfe dimekden ne ola murād
Degül şübhe **yoḳ** maʿnisi **yoḳ** nejād
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 196). [yoḳ,]

yoḳ: *1. Yok 2. Olmaz, verilmesi mümkün olmaz.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār **yoḳ**
Ki anda ya derd ü ya tīmār **yoḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 55). [yoḳ,]*

yok: *(kimse) yok.*

1. Sözümi ṣaḳın ṣanma lāf-ı güzāf
Cihānda benüm gibi **yoḳ** mū-şikāf
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 54). [yoḳ,]

yok: *Bulunmama olmama.*

1. Bu eşyāda bir ẕerre bī-kār **yoḳ**
Ki anda ya derd ü ya tīmār **yoḳ** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 56). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama, mevcut olmama.*

1. Bilürem günāhuma **yoḳdur** ʿaded
Velī luṭfuña daḫı yoḳ hīç ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 65). [yoḳdur, -dur]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ zühde **yoḳ** iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 86). [yoḳ,]*
2. Varur bir yire **yoḳ** zemīn ü semā
Daḫı anda **yoḳ** ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 129). [yoḳ,]*

yok: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

1. Varur bir yire **yoḳ** zemīn ü semā
Daḫı anda **yoḳ** ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 130). [yoḳ,]*

yoḳ eyler: *Yok etmek, bitirmek.*

1. Giresin çü ḥammāma oturma çoḳ
Çoḳ oturmaḳ eyler mizācı çü yoḳ
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 420). [yoḳ eyler, -r]

yok yire: *Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.*

1. Bu yolda çeküp **yoḳ yire** derd ü renc
Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 477). [yoḳ yire,]

yoksa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Bu sözi yine sāz teskīn ider
Ölür sīnede **yoḳsa** büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 388). [yoḳsa,]*

yoḳsa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Bu sözi yine sāz teskīn ider
Ölür sīnede **yoḳsa** büryān ciger *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 388). [yoḳsa,]*

yoḳsa: *Aksi takdirde.*

1. Gerek şerbet içen ide iḥtimā
   Olur dā aña **yoḳsa** ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 458). [yoḳsa,]*

yoksa: *Aksi takdirde.*

1. Gerek şerbet içen ide iḥtimā
   Olur dā aña **yoḳsa** ṣoñra devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 458). [yoḳsa,]*

yoksa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Neye varur iş **yoḳsa** maʿlūmdur
   Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [yoḳsa,]*

yoksa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Neye varur iş **yoḳsa** maʿlūmdur
   Ḳo kīni ki ġāyetde meyşūmdur *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 215). [yoḳsa,]*

yoḳsa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Geçüp eylemeye muḥīṭa güẕer
   Elinden gider **yoḳsa** māl ile ser *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 332). [yoḳsa,]*

yoksa: *Aksi takdirde, aksi halde.*

1. Didi şeh Ḫudādan irişdi meded
   Buña **yoḳsa** āhenden olmazdı sed
   (İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 120). [yoḳsa,]

yol: *Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.*

1. Fidā **yoluña** baş u cān u cihān
   Senüñ iy ser-efrāz-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 83). [yoluña,]*
2. Selāmet **yoluna** yapup gülle sed
   Ḳomazdı ki ṣıḥḥatden ire meded
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 213). [yoluna, -u, -n, -a]
3. Murādum benüm bu çekem derd ü renc
   ʿAdū **yoluna** ṣarf idem yine genc
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 580). [yoluna, -u, -ñ, -a]
4. ʿAdū **yoluna** olmadın pāy-māl
   Şehin-şāhuñ olsun ḳamu māl menāl
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 889). [yoluna, -u, -n, -a]
5. Didiler ki iy şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   Yoluña fidā idelüm baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 164). [yoluña, -uña]*
6. Çü dīn **yoluna** ḳomışam cān u baş
   Dil ü cān ile eyleyeyüm ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 693). [yoluna, -uña]*
7. Bilür çün **yoluna** virür cümle cān
   Ḳatı şād olur şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 193). [yoluna, -u, -ñ, -a]*
8. Komışuz **yoluñda** ḳamu cān u baş
   Saʿādetdür itmek öñüñde savaş *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 177). [yoluñda, -uñ, -da]*
9. Bir ay gice gündüz ziyāfet ider
   Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 98). [yoluna,]*
10. Komışam **yoluna** şehüñ cān u baş
    Kimüñle dir ise ḳılalum ṣavāş *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 79). [yoluna,]*
11. Didi beglere şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
    Sizüñ **yoluñızda** ḳodum baş u cān
    (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 688). [yoluñızda, -u, -ñız, -da]
12. Yoluna idüp sīm ü zerler niṣār
    Görinmez olur sīmden rehg-güẕār
    (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 131). [yoluna, -u, -n, -a]
13. Murādum seni görmek idi hemān
    Çü gördüm **yoluma** oluram revān
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 200). [yoluma, -um, -a]

yol: *Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.*

1. Bir aylıḳ **yola** dek ṣadā-yı sipāh
   Gider ġālibā iy cihān-gīr şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 113). [yola, -a]*
2. Ṭolu ḳavm-i ḳāvīl ile ol ḥiṣār
   Gider heftelik **yola** ṣavt u zaġār *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 48). [yola, -a]*
3. Gider iki günlük **yola** dek ol āb
   Neye kim irişirse eyler ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 99). [yola, -a]*
4. Zemīni anuñ ser-be-ser seng idi
   Ṣabā peykine **yolları** teng idi *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 18). [yolları, -lar, -ı]*
5. Düzer anda bir nāy ol pādişā
   Ki virür bir aylıḳ **yola** dek ṣadā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 336). [yola, -a]*
6. Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
   Żarūrī gide ol da ol ḥaḳ **yola** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 46). [yola, -a]*

yol: *Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık.*

1. İdüp daʿvet ol ḫalḳı şāh-ı cihān
   Geçüp oldı yine **yolına** revān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 10). [yolına, -ı, -n, -a]*

yol: *Amaç, maksat.*

1. Zer ü sīm olup Ḫaḳ **yoluna** seyl
   Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur birke Nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 185). [yoluna, -uña]
2. Bu **yolda** sürinür idüm ḫāme-vār
   Geçerdi ġam u derd ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 53). [yolda, -da]*

yol: *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

1. Ne genci ki yıġdıysa İsfendiyār
   Yoluña senüñ eyleyeyem niṯār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 732). [yoluña, -un, -a]*
2. Didiler ḳamu iy cihān-pehlevān
   Fidā **yoluña** baş u cān u cihān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 176). [yoluña, -un, -a]*
3. Belime idüp tīġ-ı Hindī kemer
   İdem sīnemi Ḫaḳ **yoluna** siper *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 340). [yoluna, -un, -a]*
4. Yüzüm üzre her maḳdemi kim baṣar
   Fidā **yoluna** memleket sīm ü zer
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 64). [yoluna, -un, -a]
5. ʿİnāyet ṭapuñdan eyā Müsteʿān
   Rasūlüñ **yoluna** fidā baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 558). [yoluna, -un, -a]*
6. Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
   Didi kim fidā **yoluña** baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 536). [yoluña, -un, -a]*
7. Gelüp lābe ile baña ʿöẕr ide
   Geyüp tāc u ḫılʿat **yoluna** gide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 442). [yoluna, -un, -a]*
8. Fidā **yoluña** baş u cān ḫānumān
   Senüñ iy şehin-şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 241). [yoluña, -un, -a]
9. Virür Kâbe **yoluna** emn ü emān
   ʿAdūdan kimesneye irmez ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 203). [yoluna, -un, -a]
10. Gide **yoluna** eylemeye ziyān
    Ne cenk eyleyeler ne seyl ola ḳan
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 219). [yoluna, -un, -a]
11. Çü Ḫaḳ **yoluna** vaḳf ola būstān
    Gerekmez aña Ḫusrevā bāġbān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 77). [yoluna, -un, -a]*

yol: *Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.*

1. Eger luṭfuñ olmaya hādī baña
   Ḳaçan **yol** bula leng ü aʿmā saña
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 112). [yol,]
2. ʿİnāyet idüp cümle ḫalḳına ol
   Olup mehdi gösterdi maḳṣūda **yol**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 8). [yol,]
3. Ne şehr ü ne de var o **yolda** ne bāġ
   Hemīn deşt-i şūre idi ṭaş u ṭaġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 233). [yolda, -da]*
4. Ḳopardı şu vech ile **yolda** ġubār
   Sipeh ḥıfẓına şan yapardı ḥişār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 229). [yolda, -da]*
5. Gelüñ baġlayalum bu **yolda** kemer
   Belāsuz bal olmaz sitemsüz şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 173). [yolda, -da]
6. Cuvān-baḫt olur ḳılup öñinde sed
   Ki İskendere bulmaya **yol** eḥad *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 722). [yol,]*
7. Bu **yolda** çeküp yoḳ yire derd ü renc
   Ne fāyīde olmaḳ şehā genc-senc
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 477). [yolda, -da]
8. İdüp ittifāḳ oldılar encümen
   Ki **yol** bulmaya leşker-i ṣaf-şiken
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 166). [yol,]
9. Bu **yolda** saña Ḫıżr olsun refīḳ
   Ki maʿlūm olupdur aña her ṭarīḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 109). [yolda, -da]
10. Bulur bir kişi **yolda** pes tāc-ver
    Ṣorar şehr ḥālinden aña ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 377). [yolda, -da]*
11. Nemek-sūd-ı māhī getürmiş meger
    Ġıdā itmege **yolda** ṣāḥib-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 234). [yolda, -da]*
12. Çü **yolda** yüñülde ola naḳd-i ḫāṣ
    Ḫarāmī elinden ola mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 103). [yolda, -da]*

yol: *Yol.*

1. Ki **yollarda** küffārı daʿvet idem
   Müselmān idem ṣoñra Rūma gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 95). [yollarda, -lar, -da]
2. İdüp pāk Kâbe **yolın** ol dilīr
   İder cā-be-cā birkeler müstedīr *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 199). [yolın, -ın]*
3. İdüp pāk Kâbe **yolın** şehriyār
   Ḳomadı ṭarīḳ-i mübārekde ḫār *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 171). [yolın, -ın]*

yol: *Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.*

1. Yolı üzre her ḳanda maḫzen ki var
   Çıḳarup idüñ maḳdemine niṯār *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 401). [yolı, -ı]*
2. Bilür gitdügi **yolı** yine hemīn
   Yañılmaz ṭarīḳını iy dūr-bīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 117). [yolı, -ı]*

yol: *Yol.*

1. ʿAdū işini itmedi mülke ol
   Ḫudā ṣıḥḥat ile vire Rūma **yol** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 818). [yol,]*
2. Sipeh ġāfil olmaya ḥāżır ola
   Nereden gelürse vara ol **yola** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 522). [yola, -a]*
3. Ne **yoldan** ki ẓāhir olursa ġubār
   Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [yoldan, -dan]*
4. Yoluna eger gelse vādī vü çāh
   Düşüp ölmeye tā ki kimse tebāh
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 141). [yoluna, -u, -n, -a]

yol: *Yol, güzergah, yer.*

1. Ne tedbīr idersüz baña diñ hemān
   Ḳomışam **yoluñuzda** ben baş u cān
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 576). [yoluñuzda, -uñuz, -da]
2. Görüp **yolların** tā ki ḥālin bile
   Zevāli nedendür kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 231). [yolların, -ların]*

yol: *Güzergah, yol.*

1. Ṣevābit sipihrine başdı ḳadem
   Yolına niṣār itdi encüm direm *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 98). [yolına, -ı, -n, -a]*

yol: *Gidilen yol, güzergah, yer.*

1. Murādum bu deryāyı seyrān idem
   Görem baḥr ḥalḳın **yoluma** gidem
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 78). [yoluma, -um, -a]

yol: *Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah II amaç, maksat, uğur.*

1. Bu **yoluñ** olur düşmeni bī-kerān
   Meger luṭfuñ ola baña hem-ʿinān
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 31). [yoluñ, -uñ]

yol: *Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem, usul, tarz.*

1. Niẓāmī vü Ḫusrev olup pīşvā
   Bu **yolda** baña oldılar reh-nümā
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 42). [yolda, -da]

yol bulmamış: *Ulaşmaya fırsat ve imkan bulmak.*

1. Biri Hābil ü biri Ḳābildür ol
   Ḫaḳa bulmamış ol iki ḳavm yol *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 90). [yol bulmamış, -ma, -mış]*

yola çıkanuñ: *Bir yere varmak için bulunduğu yerden ayrılarak yolculuğa başlamak, harekete geçmek.*

1. Yola çıḳanuñ ḥālini kim bilür
   Nicesi gelürse nicesi ölür *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 111). [yola çıḳanuñ, -a-an, -uñ]*

yolda: *1. İsim Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik. 2. Âdap, erkân, âdet, usul, kural, yöntem. 3. Müsaade, izin.*

1. Ṭapuñ olmaz ise baña reh-nümā
   Bu **yolda** ḳalur cān u dil mübtelā
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 14). [yolda, -da]

yolınca: *Usulü çerçevesinde, âdet ve töresine uygun olarak.*

1. Velī ʿāḳīl oldur ʿibādet ide
   Ḳamu ehl-i ḥālüñ **yolınca** gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 96). [yolınca,]*

yolınca: *Usulü çerçevesinde, âdet ve töresine uygun olarak.*

1. Velī ʿāḳīl oldur ʿibādet ide
   Ḳamu ehl-i ḥālüñ **yolınca** gide *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 96). [yolınca,]*

yoluna cān u baş koyup: *Bir amaca yönelmek, bütün varlığıyla kendini vermek.*

1. Görüp anı Rūmīler itdi savaş
   Ḳoyup şeh yoluna ḳamu cān u baş
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 424). [yoluna cān u baş ḳoyup, -up, -un]

yorğan: *Yorgan.*

1. Biri bister ü biri **yorġan** olur
   Ne deñlü ki sermā vü ṭūfān olur *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 49). [yorġan,]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi zaḫm ḳanın **yudı** kimi gerd

(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [yudı, -dı]

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi zaḫm ḳanın **yudı** kimi gerd
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [yudı, -dı]

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. El ile iki el yüzi **yur** şehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [yur, -r]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. El ile iki el yüzi **yur** şehā
   Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [yur, -r]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. Yuyup ḫıngini virdi Āb-ı Ḥayāt
   Remīm itmeye tā ki anı memāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 231). [yuyup, -y, -up]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. Selāṭīn idüben girībān çāk
   Şehi **yudılar** yaş ile cümle pāk *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 200). [yudılar, -dı, -lar]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

1. Yuyup ḳoydı tābūta gerçi rasūl
   Velī ḫāṭırı oldı ġāyet melūl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 209). [yuyup, -y, -up]*

yübūset: *Yabislik, kuruluk, susuzluk.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [yubūset,]

yübūset: *Yabislik, kuruluk, susuzluk.*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
   Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar
   (İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [yubūset,]

yücelik: *Büyüklük, ululuk.*

1. İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān
   Yücelikde hem-çün der-i āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 136). [yücelikde, -de]

yücelik: *Büyüklük, ululuk.*

1. İki ḳıṭʿası iki bāb-ı cinān
   Yücelikde hem-çün der-i āsumān
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 136). [yücelikde, -de]

yud: *Yutmak.*

1. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
   Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [yudardı, -ar, -dı]*

yud: *Yutmak.*

1. Yudardı kimi bulsa çün ejdehā
   Gemisüz geçemezdi bād-ı ṣabā *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 117). [yudardı, -ar, -dı]*

yud: *Yutmak.*

1. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
   Velī ejdehādur **yudar** ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [yudar, -ar]*

yud: *Yutmak.*

1. Muḫalled ṣanur bilmeyen ʿālemi
   Velī ejdehādur **yudar** ādemi *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 102). [yudar, -ar]*

yud: *Yutmak.*

1. Yudarsa cihān mālını ser-be-ser
   Çü hażm eyleyemez yine ḳay ider
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 57). [yudarsa, -ar, -sa]

yud: *Yutmak.*

1. Yudarsa cihān mālını ser-be-ser
   Çü hażm eyleyemez yine ḳay ider

(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 57). [yudarsa, -ar, -sa]

yud: *Yutmak.*

1. Ne bir keşti olsa eger ṣad-hezār
Balıḳ var içinde ki cümle **yudar**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 242). [yudar, -ar]

yük: *Ağır şey, ağırlık.*

1. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe olmaya ḥable **yük** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [yük,]*

yük: *Ağır şey, ağırlık.*

1. Buyurdı ki bir peyk-i çüst ü sebük
Çıḳa ol ipe olmaya ḥable **yük** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 312). [yük,]*

yüklen: *Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II eziyete takat göstermek.*

1. Yatup ol gice şehrde şehriyār
Seḥerden biner **yüklenür** cümle bār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 224). [yüklenür, -ür]

yüklen: *Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II eziyete takat göstermek.*

1. Yatup ol gice şehrde şehriyār
Seḥerden biner **yüklenür** cümle bār
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 224). [yüklenür, -ür]

yüklü: *Yüklü, bir şey ile dolmuş olan. II. Bilinmezlere gebe olan.*

1. Gice **yüklüdür** bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 67). [yüklüdür, -dür]

yüklü: *Yüklü, bir şey ile dolmuş olan. II. Bilinmezlere gebe olan.*

1. Gice **yüklüdür** bī-vefādur felek
Seḥer kim bilür ne ṭoġarsa gerek
(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 67). [yüklüdür, -dür]

yükün çeker: *Bütün ağırlığını taşımak, her türlü sıkıntıya ve eziyete katlanmak.*

1. Nedür şāhlıḳ bār-keşlik hemān
Çeker ḫalḳ-ı ʿālem yükün rāygān
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 192). [yükün çeker, -er]

yum: *Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün **yumdı** teslīm-i rūḥ itdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 490). [yumdı, -dı]

yum: *Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.*

1. Duʿāyı tamām eyleyüp itdi āh
Gözün **yumdı** teslīm-i rūḥ itdi şāh
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 490). [yumdı, -dı]

yum-: *Kapamak, yummak.*

1. Ḳaçan nergisin **yumsa** ol serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı altında ḫad
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [yumsa, -sa]

yum-: *Kapamak, yummak.*

1. Ḳaçan nergisin **yumsa** ol serv-i ḳad
Görinmezdi müjgānı altında ḫad
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 631). [yumsa, -sa]

yumaḳ: *Top gibi sarılmış yuvarlak iplik, yün.*

1. Çü şerbet libāsı **yumaḳ** gibidür
Ziyāde **yumaḳ** cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [yumaḳ,]*

yumak: *Top gibi sarılmış yuvarlak iplik, yün.*

1. Çü şerbet libāsı **yumaḳ** gibidür
Ziyāde **yumaḳ** cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 453). [yumaḳ,]*

yumak: *Top gibi sarılmış yuvarlak iplik, yün.*

1. Çü şerbet libāsı **yumaḳ** gibidür
Ziyāde **yumaḳ** cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [yumaḳ,]*

yumaḳ: *Top gibi sarılmış yuvarlak iplik, yün.*

1. Çü şerbet libāsı **yumaḳ** gibidür
   Ziyāde **yumaḳ** cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [yumaḳ,]*

yümn: *Uğur, bereket.*

1. Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
   Anı **yümn** dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [yümn,]*

yümn: *Uğur, bereket.*

1. Çü ḳalmışdı ceddinden ol yādigār
   Anı **yümn** dutmış idi şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 620). [yümn,]*

yun: *Yıkanmak.*

1. Görüp çeşmeyi **yundı** çünkim nebī
   Nite tāze olup olıdı ṣabī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 229). [yundı, -dı]*

yüñül: *Yeyni, hafif.*

1. Çü yolda **yüñülde** ola naḳd-i ḫāṣ
   Ḫarāmī elinden ola mı ḫalāṣ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 103). [yüñülde, --de]*

yūnus: *Hz.Yunus Peygamber.*

1. Çü **Yūnus** çıḳup tīre yirden dilīr
   Ḳodı maḥbesi itdi mesned serīr *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 293). [yūnus,]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Ṣu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
   Yürür idi şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Ṣu yüzinde her tīr-i āteş-feşān
   Yürür idi şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 272). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Öñinde Ferīdūn-ı Ferrūḫ-miṣāl
   Piyāde **yürür** niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 444). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Öñinde Ferīdūn-ı Ferrūḫ-miṣāl
   Piyāde **yürür** niçe ṣāḥib-külāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 444). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
   Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür der-peyince niçe ḫūb-rū
   Ḳamu serv-ḳadd ü ḳamu lāle-rū *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 447). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
   Çeker her biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 65). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür leşker-i Hind ü Sind ü ʿAcem
   Çeker her biri başına bir ʿalem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 65). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
   Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [yürür, -ür]

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür leşker ardınca biñ pīl-i mest
   Ḳamu kuh-şükūh u degül biri mest
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 141). [yürür, -ür]

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
   Yürür aña ḳarşu çü ġurrende mīġ

(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [yürür, -ür]

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
   Yürür aña ḳarşu çü ġurrende mīġ
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 430). [yürür, -ür]

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Ṭunadan mekānına başınca pā
   Zer üzre **yürür** şāh görmez hebā
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [yürür, -ür]

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Ṭunadan mekānına başınca pā
   Zer üzre **yürür** şāh görmez hebā
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [yürür, -ür]

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür baḥrde çün felekde hilāl
   İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [yürür, -ür]*

yür: *Yürümek, gitmek.*

1. Yürür baḥrde çün felekde hilāl
   İder şūr-ı deryāyı āb-ı zülāl *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 43). [yürür, -ür]*

yürek: *Gönül, kalp.*

1. Çalup çār-pāre ciger-pāreler
   Gözi her birinüñ **yürek** yāreler *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 66). [yürek,]*

yüreklendür: *Cesaretlendirmek.*

1. Virüp istimālet çerisine şāh
   Yüreklendürür ḫalḳı ṣāḥib-külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 686). [yüreklendürür, -ür]

yüreklendür: *Cesaretlendirmek.*

1. Virüp istimālet çerisine şāh
   Yüreklendürür ḫalḳı ṣāḥib-külāh
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 686). [yüreklendürür, -ür]

yüri: *Yürümek, gitmek.*

1. Tamām oldı çün meymene meysere
   Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Tamām oldı çün meymene meysere
Yüridi ʿadūya çeri yek-sere *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 114). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 118). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Çü vaḳt oldı ʿarż eyledi vaḳt-dān
Yüridi ʿadū üzre ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 118). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 119). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Yüridi çün ol ebr-i āteş-feşān
Ḳarardı ḳara tozıdan āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 119). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Olup āhene esb ü insān ġarḳ
Yüridi mehābetle sulṭān-ı ṣarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 152). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Olup āhene esb ü insān ġarḳ
Yüridi mehābetle sulṭān-ı ṣarḳ *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 152). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 866). [yürimelüm, -me, -lüm]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

İdüp cemʿ bir daḫı cenge sipāh
Yürimelüm üstine iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 866). [yürimelüm, -me, -lüm]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Ṭutuldı şeh üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler **yüridi** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 62). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Ṭutuldı şeh üstine çetr-i siyāh
Çözüldi ʿalemler **yüridi** sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 62). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Rikābı girān u licāmını süst
İdüp **yüridi** leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Rikābı girān u licāmını süst
İdüp **yüridi** leşkere ḳarşu çüst *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 676). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Yüridi çeküp ḫayli Ḫāḳān-ı Çīn
Ṣalındı ṣalıncaḳ gibi bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 771). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Yüridi çeküp ḫayli Ḫāḳān-ı Çīn
Ṣalındı ṣalıncaḳ gibi bu zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 771). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Görüp biri birini iki sipāh
Yüridi biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 774). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Görüp biri birini iki sipāh
Yüridi biri birine iki şāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 774). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Olup cemʿ bir yire oldı alāy
Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 304). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

Olup cemʿ bir yire oldı alāy
Yüridi şehe çaldı rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 304). [yüridi, -di]*

yüri: *Yürümek, gitmek.*

yüri: *Yüri-: Yürü, haydi durma.*

Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun **yüri** dalḳ ile
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [yüri,]

yüri: *Yüri-: Yürü, haydi durma.*

Ne almaḳ ne ṣatmaḳ ola ḫalḳ ile
Ḳulaḳ-renc olınsun **yüri** dalḳ ile
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 638). [yüri,]

yüri-: *Adım atarak ilerlemek.*

Getürdür revān iki biñ mādiyān
Yürimekde her biri bād-ı vezān
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 132). [yürimekde, -mek, -de]

yürit: *Yürütmek, hareket ettirmek, nakletmek.*

İdüp āferīn şeh **yüritdi** sipāh
Cihān oldı gird-i sipehden siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 745). [yüritdi, -di]

yürit: *Yürütmek, hareket ettirmek, nakletmek.*

İdüp āferīn şeh **yüritdi** sipāh
Cihān oldı gird-i sipehden siyāh
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 745). [yüritdi, -di]

yürüt-: *Bir yerden başka bir yere götürmek.*

Çeriyi **yürütdi** urup ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [yürütdi, -di]

yürüt-: *Bir yerden başka bir yere götürmek.*

Çeriyi **yürütdi** urup ṭabl-bāz
ʿAdū kebg idi ṣaldı ṣan kebge bāz
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 169). [yürütdi, -di]

yürüt-: *Bir yerden başka bir yere götürmek.*

Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh
Ġubār itdi ʿālem yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 207). [yürütdi, -di]*

yürüt-: *Bir yerden başka bir yere götürmek.*

Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh
Ġubār itdi ʿālem yüzini siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 207). [yürütdi, -di]*

yürüt-: *Bir yerden başka bir yere götürmek.*

Buyurdı şeh-i Çīn **yürütdi** ʿalem
Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1073). [yürütdi, -di]

yürüt-: *Bir yerden başka bir yere götürmek.*

Buyurdı şeh-i Çīn **yürütdi** ʿalem
Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1073). [yürütdi, -di]

yüsr-i siyāh: *Siyah acı erik.*

Gözi her birinüñ çü **yüsr-i siyāh**
Müẕehheb libāsı hilāleyn külāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 99). [yüsr-i siyāh,]*

yūsuf: *Hz. Yusuf peygamber.*

Çü **Yūsuf** çıḳup ḥabsden şehriyār
Feraḥ oldı her bende Yaʿḳūb-vār
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 295). [yūsuf,]

yūsuf: *Güzelliğiyle meşhur Hz. Yusuf.*

Cemālün görüp ḳaldı **Yūsuf** ṭoña
Duʿālar ḳılup ḳıldı taḥsīn aña *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 83). [yūsuf,]*

yüz: *Yüz, yanak.*

İnüp atdan aldı başın dizine
Bulaşmış görür ḫāk u ḫūn **yüzine**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 374). [yüzine, -i, -n, -e]

Kemend idi zülfi vü müjgānı tīġ
Yüzi āfītāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 624). [yüzi, -i]*

İçüp at ḳulaġı vü aşḳar gözi
Açıldı ḳamunıñ **yüzi** vü gözi *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 92). [yüzi, -i]*

Yüzi mihr idi tevseni āsumān
Süleymān mehābetlü ṣāḥib-ḳırān
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 437). [yüzi, -i]

Müşaʿşaʿ cebīninde nūr-ı İlāh
Nebī ṣūretinde velī **yüzi** şāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 440). [yüzi, -i]*

Muḳābil olursa aña āfītāb
Ḳarara **yüzi** itdügünden ḥicāb *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 536). [yüzi, -i]*

Hezārān Ḫıṭāsı perī çehreler
Perī **yüzlerin** görse dökerdi per *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 504). [yüzlerin, -ler, -in]*

Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
Tozup pür **yüzi** ṭoldı ʿālem ẓalem
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [yüzi, -i]

Görür gebr kim geldi bir Hindī fīl
Yüzi çün baḳam çeşmi mānend-i Nīl
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 376). [yüzi, -i]

Ḳarışup ʿAcem Rūm Rūs Engerūs
Yüzi deştüñ olur çü rūy-i ʿarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 556). [yüzi, -i]*

Şehā itme ġam-gīn **yüzine** nigāh
Ki şādīliġüñ eylemiye tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 253). [yüzine, -i, -n, -e]*

Görür bir daḫı ḳavm ṣāḥib-ḳırān
Yüzi ādemī-zāde vaż'ı yılān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 214). [yüzi, -i]*

Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
Gezerdi o ẓulmetde hem-çün çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 157). [yüzi, -i]*

yüz: *Yüz, suret, çehre.*

Olup tīre 'ālem çü baġlandı göz
'Adūdan ḳaçup şāh döndürdi **yüz** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 668). [yüz,]*

El ile iki el **yüzi** yur şehā
Odur yār vaḳtinde kim bār ola *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 909). [yüzi, -i]*

Burūcında s̱ābit ḳamu çün nücūm
Birinüñ **yüzin** görmedi ḥalḳ-ı Rūm *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 782). [yüzin, -in]*

Yüzin görmedük gördük elṭāfını
Ta'accübler eylerdük inṣāfını *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 815). [yüzin, -in]*

Birinüñ **yüzin** görmemişdür beşer
Degül kimseden kim irişe żarar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 777). [yüzin, -in]*

Yanında görür ḳalmadı cenge er
Yüzin döndürüp didi eyne'l-mefer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 436). [yüzin, -in]*

Furātuñ ṭutup **yüzini** ser-be-ser
Yatur berg-i nīlūfer olup siper *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 269). [yüzini, -i, -n, -i]*

Seḥer çünki ḳaldırdı **yüzden** niḳāb
'Ayān oldı āyīne-i āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 93). [yüzden, -den]*

Silüp **yüzini** didi iy tāc-ver
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 375). [yüzini, -i, -n, -i]*

Yürütdi şeh-i Rūm üzre sipāh
Ġubār itdi 'ālem **yüzini** siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 208). [yüzini, -i, -n, -i]*

Biri **yüze** yazılur anda namāz
Olur müstecāb itse her kim niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 195). [yüze, -e]*

Ne **yüz** gösterür göre kim bu zamān
Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [yüz,]*

Çü dil bir idüp idevüz arḳa düz
Muḳābil olamaz birimüze **yüz** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 170). [yüz,]*

Yüzinde şaçı çīnī müşgīn-zirih
Belinde kemer ṣan ki ṣūde-girih *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 661). [yüzinde, -in, -de]*

Didi şāh ile yoḳ aramızda kīn
Görelüm mübārek **yüzini** hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 278). [yüzini, -i, -n, -i]*

Hilāli güneş **yüzlü** gerdān ider
Menāzilleri māh seyrān ider *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 89). [yüzlü, -lü]*

Temāşāya ol server-i ser-fırāz
Bile oynadur niçe **yüz** ile bāz *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 118). [yüz,]*

Ne **yüz** ulusun ṣafder-i cān-sitān
Olur çengi ḳullāb-ı pīl-i demān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 121). [yüz,]*

Bu idi benüm niyyetüm kim varam
Mübārek **yüzin** pādişāhuñ görem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 66). [yüzin, -in]*

Yüzüm üzre her maḳdemi kim başar
Fidā yoluna memleket sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 63). [yüzüm, -üm]*

Kevākib açamazdı tozdan gözin
Kimesne göremezdi mihrüñ **yüzin** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 786). [yüzin, -in]*

Niçe Fūr u Dārā gibi tāc-ver
Rikābuma her gün **yüzini** sürer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 438). [yüzini, -i, -n, -i]*

Degül zerreçe gün **yüzinde** dehān
Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [yüzinde, -in, -de]*

Perī **yüzli** vü reşk-i ġılmān idi
Firişte gibi başdan ayaġa nūr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 113). [yüzli, -li]*

Mekānına geldi binüp pādişāh
Yanında bile ol güneş **yüzlü** māh
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 176). [yüzlü, -lü]

Çü ruḫsār-ı dil-dāde-i nātuvān
Yüzinde meẕellet ġubārı ġayān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 42). [yüzinde, -i, -n, -de]*

İki **yüzlü** tīġ ile gebr-i dilīr
Çalar şāhı ḳalḳan dutar nerre-şīr
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 547). [yüzlü, -lü]

İdersem **yüzüm** döndürüp ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 111). [yüzüm, -üm]

İdersem yüzüm döndürüp ben de ʿār
Yüzüm ḳıbleden dönsün iy şehriyār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 112). [yüzüm, -üm]

Görüp **yüzüni** oldı Bānū feraḥ
Gidüp hecr-i dilde ḳomadı teraḥ
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 135). [yüzüni, -ü, -ñ, -i]

Ümīd itme fānī cihāndan vefā
Ki ġāyetde çoḳ **yüz** görüpdür şehā
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 104). [yüz,]

Yüzin Kâbeye sürdi ḳıldı namāz
Taẕarruʿ ḳılup Ḫaḳḳa itdi niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 187). [yüzin, -in]*

Şu deñlü ider renc şāh-ı cihān
Dutar bir **yüzin** ṣanki ṭūfān-ı ḳan
(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 180). [yüzin, -in]

Olur **yüzlerini** gören bī-ḳarār
Yanında melek ḥūr ile şermsār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 207). [yüzlerini, -ler, -i, -n, -i]*

Hemīşe olur ḥāyil-i āfitāb
Süremez **yüzin** dāmenine seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 76). [yüzin, -in]*

Döger sīnesin kūs u **yüzini** zīl
Olur nevḥadan ḫalḳ-ı ʿālem ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 217). [yüzini, -i, -n, -i]

yüz: *Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).*

Yüz urup didi şāha fermān-revā
Eyü söze ne danışaḳ Ḫusrevā *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 71). [yüz,]*

yüz: *Taraf, yön, kısım.*

Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki **yüzlü** tīġ ile ṭoldı zemīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [yüzlü, -lü]*

yüz: *Doksan dokuzdan sonra, yüz birden önce gelen sayının adı,100.*

İlāhī hidāyet refīḳ it baña
Ki ṭoġru varam **yüz** süriyü saña *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 80). [yüz,]*

Yidi **yüz** biñ er ile oldı revān
Göçe ḳona sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 225). [yüz,]*

Ne şehre ki uġraya ṣāḥib-ḳırān
Çıḳup **yüz** süre aña pīr ü cuvān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 398). [yüz,]*

Biri ḥażret-i ḫān-ı ṣāḥib-celāl
Ki ḳorḳar oḳından anuñ **yüz** Zāl
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [yüz,]

Göñül bir idüp idelüm arḳa düz
Yiter biñine bizden ola çü **yüz** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 710). [yüz,]*

Durup şāha **yüz** urdı Ḫāḳān-ı Çīn
Ḳoyup meclisi açdı genc-i defīn
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 73). [yüz,]

Birer ḍarb ile ol cihān-gīr şīr
İder idi **yüz** merdi merge esīr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 398). [yüz,]*

Otuz kerre **yüz** biñe irdi sipāh
Ḫanāzīr gibi ḳamu rū-siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 175). [yüz,]*

Tamām itdi bir yılda ol nīk-nām
Olur ṭūl u ʿarżı **yüz** mīl tamām *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 110). [yüz,]*

Cihānda eger **yüz** yaşasa kişi
Hemīn gelmek ü gitmek olur işi *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 121). [yüz,]*

yüz: *Üst, üzeri.*

Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi zemīnüñ **yüzin** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 318). [yüzin, -i, -n]*

yüz: *Yüzey, üst kısım.*

ʿUrūc itdi deryā **yüzine** melek
O fülk-i felek-ḳadr oldı felek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 287). [yüzine, -i, -(n)e]*

yüz: *Üzeri.*

Gidüp niçe müddetler ol şehriyār
Görür baḥr **yüzinde** her ne ki var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 104). [yüzinde, -i, -(n)de]*

İdüp ḳaʿr-ı deryāya daḫı heves
Didi ṣu **yüzinde** niçe yir çü ḫas *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 106). [yüzinde, -i, -(n)de]*

yüz: *Yüz, suret; II üst kısım, yüzey.*

Ṣu **yüzinde** her tīr-i āteş-feşān
Yürür idi şöyle ki ābī yılan *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 271). [yüzinde, -i, -n, -de]*

Yapup pul ṣu **yüzinde** bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser zemīn oldı baḥr *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 87). [yüzinde, -i, -n, -de]*

yüz: *Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.*

Yüzinden giderdi pes andan niḳāb
K'ide germ olup iḳtibās āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 81). [yüzinden, -i, -(n)den]*

yüz-: *Yüz ǀ gönül ('aşk eli bağlamında).*

Bize görmedin bunca iden kerem
Yüzümüze baṣa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 68). [yüzümüze, -(ü)müz, -e]*

yüz-: *Yüz ǀ gönül ('aşk eli bağlamında).*

Bize görmedin bunca iden kerem
Yüzümüze baṣa revādur ḳadem *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 68). [yüzümüze, -(ü)müz, -e]*

yüz be yüz: *Yüzyüze.*

Gelüp **yüz be yüz** oldı çün iki şāh
Olur saḳf-ı meydāna ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 635). [yüz be yüz,]*

yüz biñ: *Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.*

İdüp her biri şāha **yüz biñ** duʿā
Niyāz idüben itdiler merḥabā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 93). [yüz biñ,]*

Ḳamu enbiyāsına **yüz biñ** ṣalʿāt
Şeref anlaruñla bulur kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 245). [yüz biñ,]*

Kılalum rıżā-yı Ḥaḳ içün ġazā
Ki ola birisine **yüz biñ** cezā *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 244). [yüz biñ,]*

İde günde **yüz biñ** nehengi ġıdā
Daḫı sīr olmaz ü pür-iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 233). [yüz biñ,]*

Çü **yüz biñ** yaşarsañ irişür memāt
Ne lāzım kişi içmek Āb-ı Ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 123). [yüz biñ,]*

ʿAṭāyāsı çoḳ Ḥaḳḳa **yüz biñ** sipās
Ki virdi baña cevher-i bī-ḳıyās *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 1). [yüz biñ,]*

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Niçe ehl-i İslāmı itmiş şehīd
Helāk eylemiş niçe **yüz biñ** pelīd *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 116). [yüz biñ,]*

yüz elli: *Yüz elli (150) sayısı.*

Bu vech ile **yüz elli** gürd-i dilīr
Helāk itdi meydānda ṣāḥib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 881). [yüz elli,]*

yüz oldı: *Yüz(sayı) olmak. II Defalarca.*

..... ol pehlevān
Ṭurı geldi **yüz oldı** defʿi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 940). [yüz oldı, -dı]*

yüz sürse: *(Sevgi veya saygı ifâdesi olarak) Huzûrunda yere kapanmak.*

İşigine **yüz sürse** bir ḫasta mūr
İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 39). [yüz sürse, -se]*

yüz şuyıyla: *Onur, haysiyet.*

ʿAdūyı kişi görmeden şād-kām
Yeg ol kim ola **yüz şuyıyla** be-nām *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 588). [yüz şuyıyla, -(y)la]*

yüz urdı: *Yönelmek.*

Getürdiler ol şūḫı biñ nāz ile
Yüz urdı gelüp şāha iʿzāz ile *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 584). [yüz urdı,]*

yüz urup: *Yüzünü kapatmak.*

Yüz urup didiler ki iy pādişāh
Hemīşe ʿadūñı Ḫaḳ itsün tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 347). [yüz urup,]*

yüz urup: *Yere kapanmak.*

Yüz urup yire ol cihān-pehlevān
Didi kim fidā yoluña baş u cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 535). [yüz urup, -up]*

yüz urup: *Yüz sürmek, yere kapaklanmak.*

Yüz urup didi Keyd iy pādişā
Nemüz var ki sen şāha lāyıḳ ola *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 525). [yüz urup,]*

yüz urup: *Niyaz için yere kapanmak.*

Bu sözi diyüp meclisi bozdı şāh
Yüz urup ḳamu öpdi ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 206). [yüz urup,]*

yüzi māh: *Ay yüzlü (sevgili).*

Begenüp sözin didi Bānūya şāh
Bu pendi ḳabūl itdüm iy **yüzi māh** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 834). [yüzi māh,]*

zāde-i şanṭalūs: *Şanṭalūs oğlu.*

1. İder emr İskender-i Feyleḳūs
   Gele bezme tā **zāde-i Şanṭalūs** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 606). [zāde-i şanṭalūs,]*

zād-ı rāh: *Yol azığı.*

1. Ḳamusın çıḳardup idüp **zād-ı rāh**
   Ḳoyup Cehremi vardı Iṣṭaḫra şāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 567). [zād-ı rāh,]

zād-ı rāh: *Yol azığı, yolluk.*

1. Gerek Sinde ḥāżır idesin sipāh
   Müheyyā ola her mühim **zād-ı rāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 212). [zād-ı rāh,]
2. Dimiş çünki deryāya irişdi şāh
   Müheyyā ider bī-kerān **zād-ı rāh**
   (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 8). [zād-ı rāh,]

żaʿf: *Zayıflık, kuvvetsizlik.*

1. Bu **żaʿf** ile yaturken ol kām-yāb
   Ruʿāf oldı ʿārıż ruḫı oldı ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 171). [żaʿf,]*
2. Teʾemmül idüp bildi ṣāḥib-ḳırān
   Ki bu **żaʿfdan** virür elbette cān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 148). [żaʿfdan, -dan]*

żaʿf: *Güçsüzlük, zayıflık.*

1. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu ḥażretüñden bulur **żaʿf** u zūr
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 54). [żaʿf,]

żaʿf ü fütūr: *Zayıflık ve bezginlik.*

1. Ne ḳula ki irişse **żaʿf ü fütūr**
   Muʿīn ola tā ol iki pīl-zūr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 113). [żaʿf ü fütūr,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Ḫudā virmedi cengde çün **ẓafer**
   Müfīd olmadı saʿy ü tīġ u teber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 687). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ **ẓafer**
   Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ **ẓafer**
   Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 149). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Eger düşmene bulur isem **ẓafer**
   İdem her biriñüz şeh-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 197). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Didi şübhe yoḳdur bizimdür **ẓafer**
   Viriser bize nuṣret ol dād-ger *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 385). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Didi ḥācetüñ itdi Yezdān ḳabūl
   Senüñdür **ẓafer** olma ṣaḳın melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 576). [ẓafer,]

zafer: *Galibiyet.*

1. Ki vaḳt oldı ol devlet ile süvār
   Sikender **ẓafer** aña ne iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 660). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Benümdür **ẓafer** müjde oldı baña
   Size Ḫıżr u İlyās olur reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 689). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. Sinān ile bulmadılar çün **ẓafer**
   Ele aldı şemşīr iki tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 905). [ẓafer,]*

zafer: *Galibiyet.*

1. .....zūr ider
   Biri birisine bulamaz **ẓafer** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 936). [ẓafer,]*

ẓafer: *Galibiyet.*

1. Dilerseñ ki yār ola saña **ẓafer**
Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 87). [ẓafer,]*

ẓafer: *Galibiyet.*

1. Dilerseñ ki yār ola saña **ẓafer**
Ciger-dārı ḳıl server-i muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 87). [ẓafer,]*

ẓafer: *Galibiyet.*

1. Ne iḳlīme kim çekdüm ise sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 134). [žafer,]

ẓafer: *Galibiyet.*

1. Ne iḳlīme kim çekdüm ise sipāh
Žafer virdi Ḫallāḳ-ı ḫurşīd ü māh
(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 134). [žafer,]

ẓafer vir: *Zafer nasip etmek.*

1. Yine sen **ẓafer vir** baña yā Muʿīn
Ki bī-dīne ġālib ola ehl-i dīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 559). [ẓafer vir,]*

ẓafer virürse: *Zafer elde etmek.*

1. Virürse ẓafer Ḫażret-i Ḫaḳ saña
Muhanṭās ile ben yiterüm aña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 743). [ẓafer virürse, -ür, -se]*

zaʿferān: *Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek.*

1. Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine **zaʿferān** itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 4). [zaʿferān,]*

zaʿferān: *Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek.*

1. Ḫazān reng-rez oldı naḳḳāş bād
Ḳamuyı yine **zaʿferān** itdi şād *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 4). [zaʿferān,]*

žafer-bahş: *Zafer bağışlayan, veren.*

1. Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [žafer-baḫş,]*

žafer-bahş: *Zafer bağışlayan, veren.*

1. Žafer-baḫş u nuṣretde ol kār-sāz
Tüvānā iden nā-tuvāna nüvāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 181). [žafer-baḫş,]*

zāġ: *Karga.*

1. Çeker mürdeler çeşmine **zāġ** mīl
Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [zāġ,]*

zāġ: *Karga.*

1. Çeker mürdeler çeşmine **zāġ** mīl
Vuḥūşa niʿam olmış idi sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 305). [zāġ,]*

zāġ: *Karga.*

1. Ḳona bāmına **zāġ** eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [zāġ,]*

zāġ: *Karga.*

1. Ḳona bāmına **zāġ** eger bir nefes
Yanında olur nesr-i ṭāʾir meges *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 35). [zāġ,]*

zāġ: *Karga.*

1. Aça ḫışm ile çünki ʿuḳāb per
Olur şeh-peri **zāġa** tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 300). [zāġa, -a]*

zāġ: *Karga.*

1. Aça ḫışm ile çünki ʿuḳāb per
Olur şeh-peri **zāġa** tīr ü teber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 300). [zāġa, -a]*

zāġ: *Karga.*

1. Şuda baṭ açup **zāġ** gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [zāġ,]

zāġ: *Karga.*

1. Şuda baṭ açup **zāġ** gibi dehān
Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī zebān
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 67). [zāġ,]

zāġ: *Karga.*

1. Ṭutup mātemin oldı her bāz **zāġ**
Şeker-nūş tūṭîler oldı kelāġ *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 201). [zāġ,]*

zaġferān: *Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek.*

1. Çemende olup her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir **zaġferān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [zaġferān,]*

zaġferān: *Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek.*

1. Çemende olup her şecer erġuvān
Olur berg zerdiyle yir **zaġferān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [zaġferān,]*

zāġ-ı siyāh: *Kara karga.*

1. İder fāḫte nāle mūsîçe āh
Olur aña ḫandān **zāġ-ı siyāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 62). [zāġ-ı siyāh,]*

zāġ-ı tīr: *Ok kargası.*

1. Havāda ḳanāt açuban **zāġ-ı tīr**
İder deştde kerkes ü gürgi seyr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1093). [zāġ-ı tīr,]*

zāhid: *Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.*

1. Eger meskeni **zāhidüñ** ola nār
İrādet senüñ zühde yoḳ iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 85). [zāhidüñ, -üñ]*

zaḥım: *Yaralı.*

1. Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 574). [zaḫımlu, -lu]*

zaḥım: *Yaralı.*

1. Muʿāvin olamadı aña sipāh
Zaḫımlu olur on yidi yirde şāh *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 574). [zaḫımlu, -lu]*

zaḥım-hurde: *Yara yiyen.*

1. Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [zaḫım-ḫurde,]

zaḥım-hurde: *Yara yiyen.*

1. Kesilmiş Furāt içre ḫūnīn-rān
Zaḫım-ḫurde māhī idi ḫūn-feşān
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 264). [zaḫım-ḫurde,]

zāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Ne yoldan ki **ẓāhir** olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [ẓāhir,]*

zāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Ne yoldan ki **ẓāhir** olursa ġubār
Gide aña ṭoġrı niçe nīze-dār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 519). [ẓāhir,]*

zāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
Kimi **ẓāhir** olmış kimi nā-pedīd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [ẓāhir,]

zāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Gelüp anda aṣḥāb olmış şehīd
Kimi **ẓāhir** olmış kimi nā-pedīd
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 214). [ẓāhir,]

žahīr: *Yardımcı.*

1. Muʿīn ẕihn-i pāküme feyż-i İlāh
Žahīrem ṣafā-himmet-i pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 48). [žahīrem, --em]

žahīr: *Yardımcı.*

1. Muʿīn ẕihn-i pāküme feyż-i İlāh
Žahīrem ṣafā-himmet-i pādişāh
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 48). [žahīrem, --em]

ẓāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül **ẓāhir** illā ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [ẓāhir,]*

ẓāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. İder Kâbe-i vaṣla ʿālem heves
Degül **ẓāhir** illā ki bang-ı ceres *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 160). [ẓāhir,]*

ẓāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Müʾessir görimezse **ẓāhir** eser
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 211). [ẓāhir,]*

ẓāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Müʾessir görimezse **ẓāhir** eser
Gözüñi aç eyle cihāna naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 211). [ẓāhir,]*

ẓāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Ne **ẓāhir** ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [ẓāhir,]*

ẓāhir: *Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.*

1. Ne **ẓāhir** ne maḫfī nihān u ʿayān
Nişānı bu eşyā vü ol bī-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 117). [ẓāhir,]*

zāhir: *Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.*

1. Bu **ẓāhirdür** īcāb ḳılmaz mevād
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 345). [ẓāhirdür, -dür]

zāhir: *Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.*

1. Bu **ẓāhirdür** īcāb ḳılmaz mevād
Degül muḳteżāsiyle kevn ü fesād
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 345). [ẓāhirdür, -dür]

zāhir: *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.*

1. Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod **ẓāhiri** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [ẓāhiri, -i]*

zāhir: *Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.*

1. Ki ne evveli var ne ḫod āḫırı
Ne peydā buṭūnı ne ḫod **ẓāhiri** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 114). [ẓāhiri, -i]*

zāhir: *Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.*

1. Ulu şāh ḳılmasa ʿālī hüner
Bu **ẓāhirdür** olmaz iñen muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 168). [ẓāhirdür, -dür]

zāhir: *Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.*

1. Ulu şāh ḳılmasa ʿālī hüner
Bu **ẓāhirdür** olmaz iñen muʿteber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 168). [ẓāhirdür, -dür]

zahīr: *Şair adı.*

1. Nice şiʿr fikri giyā vü şaʿīr
Kişiyi ider lāl olsa **Žahīr** *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 34). [žahīr,]*

zahm: *Yara; acı, keder, dert.*

1. İdüp cenge destini nīze dırāz
   Olur pest **zaḫmıyla** çoḳ ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 182). [zaḫmıyla, -ı, -y, -la]

zaḫm: *Yara; acı, keder, dert.*

1. İdüp cenge destini nīze dırāz
   Olur pest **zaḫmıyla** çoḳ ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 182). [zaḫmıyla, -ı, -y, -la]

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi **zaḫm** ḳanın yudı kimi gerd
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [zaḫm,]

zaḫm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi **zaḫm** ḳanın yudı kimi gerd
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 302). [zaḫm,]

zahm: *Yara.*

1. Velī ḫāyil olmadı aṣlā siper
   İder **zaḫm** ile anı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 414). [zaḫm,]*

zaḫm: *Yara.*

1. Velī ḫāyil olmadı aṣlā siper
   İder **zaḫm** ile anı ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 414). [zaḫm,]*

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Siper perde dutdı ki irmeye tīr
   Ola tīr **zaḫmından** āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [zaḫmından, -ı, -n, -dan]*

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Siper perde dutdı ki irmeye tīr
   Ola tīr **zaḫmından** āsūde mīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 152). [zaḫmından, -ı, -n, -dan]*

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Yıḳıldı çü şeh **zaḫmdan** ser-nigūn
   Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [zaḫmdan, -dan]

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Yıḳıldı çü şeh **zaḫmdan** ser-nigūn
   Revān oldı her yāreden rūd-ı ḫūn
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 335). [zaḫmdan, -dan]

zahm: *Yara.*

1. Sipihr olsa **zaḫmına** anuñ siper
   İdüp sīnesin çāk ola kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 631). [zaḫmına, -ı, -n, -a]*

zahm: *Yara.*

1. Sipihr olsa **zaḫmına** anuñ siper
   İdüp sīnesin çāk ola kār-ger *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 631). [zaḫmına, -ı, -n, -a]*

zahm: *Yara.*

1. Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
   Daḫı irmeden **zaḫm** virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1108). [zaḫm,]*

zahm: *Yara.*

1. Kime kim çeke ḫançer-i ḫūn-feşān
   Daḫı irmeden **zaḫm** virürdi cān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1108). [zaḫm,]*

zahm: *Yara.*

1. Ṣarup **zaḫmını** Ḫusrev-i çāre-ger
   Siper-sed idüp kendü raḫşın deper
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 585). [zaḫmını, -ı, -n, -ı]

zahm: *Yara.*

1. Ṣarup **zaḫmını** Ḫusrev-i çāre-ger
   Siper-sed idüp kendü raḫşın deper
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 585). [zaḫmını, -ı, -n, -ı]

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
   Eli bağlu vü **zaḫmlardan** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 608). [zaḫmlardan, -lar, -dan]*

zahm: *Far. Yara, ceriha.*

1. Getürdiler anı ḥaḳīr ü ẕelīl
   Eli bağlu vü **zaḫmlardan** ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 608). [zaḫmlardan, -lar, -dan]*

zahm uran: *Yaralamak.*

1. Diledi yine ide meydāna ʿazm
   Aña **zaḫm uran** ile eyleye rezm *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 944). [zaḫm uran, -an]*

zahm uranı: *Yaralamak.*

1. Daḫı bir murādum bu iy pādişāh
   Baña **zaḫm uranı** idesin tebāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 474). [zaḫm uranı, -an, -ı]*

zahm uranları: *Yaralamak.*

1. Saña **zaḫm uranları** iy şehriyār
   Ḫudā ḥakkı içün idem zeyn-i dār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 381). [zaḫm uranları, -an, -lar, -ı]*

zahm-dār ider: *Yaralamak, vurgun etmek.*

1. Muhanṭāsı Ḳanṭāl-ı ejder-şikār
   Çalup yidi yirde ider zaḫm-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 436). [zaḫm-dār ider, -er]*

zaḥmet: *Ar. 1. Sıkışma, sıkılma, sıkıntı. 2. Eziyet, zor.*

1. İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
   Gidüp **zaḥmeti** buldı tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [zaḥmeti, -i]*

zaḥmet: *Ar. 1. Sıkışma, sıkılma, sıkıntı. 2. Eziyet, zor.*

1. İşitdi çü bu sözleri sülḥafāt
   Gidüp **zaḥmeti** buldı tāze ḥayāt *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 282). [zaḥmeti, -i]*

zaḥmet: *Ar. 1. Sıkışma, sıkılma, sıkıntı. 2. Eziyet, zor.*

1. Ne **zaḥmet** ki ola viṣāle sebeb
   Ne **zaḥmet** o raḥmetdür eyle ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 159). [zaḥmet,]*

zaḥmet: *Ar. 1. Sıkışma, sıkılma, sıkıntı. 2. Eziyet, zor.*

1. Ne **zaḥmet** ki ola viṣāle sebeb
   Ne **zaḥmet** o raḥmetdür eyle ṭaleb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 160). [zaḥmet,]*

zaḥmetin çekdi: *Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.*

1. Ne cān nezġinüñ **zaḥmetin çekdi** şāh
   Ne hergiz enīn eyleyüp itdi āh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 187). [zaḥmetin çekdi, -in, -di]*

zahm-ı tīġ: *Kılıç yarası.*

1. Birisi daḫı urdı bir **zaḫm-ı tīġ**
   Yıḳıldı yire pūr-ı Behmen dirīġ *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 331). [zaḫm-ı tīġ,]*

zahm-ı tīr: *Ok yarası II yaralayıcı, etkili bakış.*

1. Egerçi ki ḳātil olur **zaḫm-ı tīr**
   Olur rāy āmmā ki āfāḳ-gīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 195). [zaḫm-ı tīr,]*

zahm-ı zebān: *Dil yarası.*

1. Ṣaḳın kim irişmeye **zaḫm-ı zebān**
   Ziyāde ider tīġdan kim ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 157). [zaḫm-ı zebān,]*

zahr-ı ḥūta: *Balık sırtı.*

1. Şu deñlü ziyāde idi esb ü nās
   Olur sīnesi **ẓahr-ı ḥūta** mümās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 176). [ẓahr-ı ḥūta,]*

ża'īf: *Zayıf, güçsüz,dayanıksız.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [żaʿīf,]*

<u>żaʿīf:</u> *Zayıf, güçsüz,dayanıksız.*

1. Żaʿīf oldı mīzāc ulu ṭabʿ süst
   Muḥāl oldı olmaḳ baña ten-dürüst
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 7). [żaʿīf,]

<u>zaʿīf:</u> *Zayıf, dayanıksız.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir **żaʿīf**
   Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [żaʿīf,]*

<u>zaʿīf:</u> *Zayıf, dayanıksız.*

1. Ḳavī oldı varduḳca ol bir **żaʿīf**
   Olamaz imişüz biz aña ḥarīf *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 693). [żaʿīf,]*

<u>zaʿīf:</u> *Zayıf, dayanıksız.*

1. Dimāġı ider müşg-i Çīni **żaʿīf**
   Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 159). [żaʿīf,]

<u>zaʿīf:</u> *Zayıf, dayanıksız.*

1. Dimāġı ider müşg-i Çīni **żaʿīf**
   Virür ḳuvvet ammā hevā-yı laṭīf
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 159). [żaʿīf,]

<u>zaʿīf:</u> *Zayıf, dayanıksız.*

1. Buyurdı ki bir niçe esb-i naḥīf
   ʿĀmelden ḳalub olmış ola **żaʿīf** *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 32). [żaʿīf,]*

<u>żaʿīf eyler:</u> *Zayıflatmak, güçsüz hâle getirmek.*

1. Ḳuvāyı **żaʿīf eyler** itseñ keş̱īr
   Ṣaḳınmaḳ gerek iy emīr-i kebīr *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 437). [żaʿīf eyler, -ler]*

<u>żaʿīf oldı:</u> *Güçsüz düşmek.*

1. Marīż oldı gün günden ammā żaʿīf
   Cesāmet gidüp oldı ġāyet naḥīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 5). [żaʿīf oldı, -dı]*
2. Vaṣiyyetlerin çünki itdi tamām
   Żaʿīf oldı ġāyetde ol nīk-nām *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 170). [żaʿīf oldı, -dı]*

<u>żaʿīf olmış:</u> *Güçsüz düşmek.*

1. Żaʿīf olmış idi anı aldı ḫ̬āb
   Yine açdı çeşmini ol kām-yāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 143). [żaʿīf olmış, -mış]*

<u>zākir:</u> *Zikreden, zikredici, anan || Allah için çabalayan; hayırlı ameller işleyen.*

1. Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
   Eyā z̤ikri **z̤ākirlerine** sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 564). [z̤ākirlerine, -ler, -i, -(n)e]*

<u>zākir:</u> *Zikreden, zikredici, anan || Allah için çabalayan; hayırlı ameller işleyen.*

1. Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
   Eyā z̤ikri **z̤ākirlerine** sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 564). [z̤ākirlerine, -ler, -i, -(n)e]*

<u>zākir:</u> *Zikreden, sürekli zikir ve dua ile meşgul olan; dinî törenlerde veya tekkelerde zikir yapmada öncü olan , yol gösteren veya ilahî okuyan II câhid, kuru sofu.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
   Ḳuṣūrum daḫı çoḳ velī **z̤ākirem**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [z̤ākirem, -em]

<u>zākir:</u> *Zikreden, sürekli zikir ve dua ile meşgul olan; dinî törenlerde veya tekkelerde zikir yapmada öncü olan , yol gösteren veya ilahî okuyan II câhid, kuru sofu.*

1. İlāhī senüñ luṭfuña şākirem
   Ḳuṣūrum daḫı çoḳ velī **z̤ākirem**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 566). [z̤ākirem, -em]

<u>zāl:</u> *Far. 1. İhtiyar, ak sakallı. Meşhur Rüstemin pederi. rüstem-i zâl Zaloğlu Rüstem.*

1. Biri ḥażret-i ḫ̬ān-ı şāḥib-celāl
   Ki ḳorḳar oḳından anuñ yüz **Zāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [zāl,]

zāl: *Far. 1. İhtiyar, ak sakallı. Meşhur Rüstemin pederi. rüstem-i zâl Zaloğlu Rüstem.*

1. Biri ḥażret-i ḫān-ı şāḥib-celāl
   Ki ḳorḳar oḳından anuñ yüz **Zāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 466). [zāl,]

zalām: *Zulmet, karanlık.*

1. Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı **ẓalām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [ẓalām,]*

zalām: *Zulmet, karanlık.*

1. Ne leşker ki emrüñe olmaya rām
   Buyur kim helāk ide anı **ẓalām** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 108). [ẓalām,]*

zalem: *Karanlık.*

1. Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
   Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem **ẓalem**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [ẓalem,]

zalem: *Karanlık.*

1. Buyurdı şeh-i Çīn yürütdi ʿalem
   Tozup pür yüzi ṭoldı ʿālem **ẓalem**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1074). [ẓalem,]

zāl-i devrāna: *Devrin Zal'i.*

1. Zemistān urur **Zāl-i devrāna** ḳayd
   Ḳaçar şehre sehminden āzurde şayd
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [zāl-i devrāna, --a]

zāl-i zer: *Sarışın ihtiyar. (Zâl: Firdevsî'nin Şehnâme'sinde anlatılan İranlı tarihî-efsanevî kahramanlardandır. Rüstem'in babası, Sâm'ın oğlu ve Neriman'ın torunudur. İnanışa göre, doğduğu zaman saçı, kirpiği ve kaşı bembeyaz veya sapsarı olduğu için Zâl'e, "Zâl-i Zer" (sarışın ihtiyar) lakabı verilmiştir.*

1. Ne Rüstem döyer aña ne **Zāl-i zer**
   Geyimlü fili çalsa iki böler *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 317). [zāl-i zer,]*

zālim: *Zulüm edici. || Sevgili.*

1. Şehin-şāhı **ẓālim** imiş ʿazl ider
   Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 161). [ẓālim,]*

zālim: *Zulüm edici. || Sevgili.*

1. Şehin-şāhı **ẓālim** imiş ʿazl ider
   Yirine ider naṣb bir tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 161). [ẓālim,]*

zalūm u cehūl: *Çok zalim ve çok cahil.*

1. Eger itmeseñ ʿöẕri yā Rab ḳabūl
   Ḳamu ins olurdı **ẓalūm u cehūl** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 48). [ẓalūm u cehūl,]*

zamān: *Felek.*

1. Zamāne ʿaceb şaʿbede-bāzdur
   İşi geh ḥaḳāret geh iʿzāzdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 1). [zamāne,]*
2. Tamām oldı işüm benüm yime ġam
   Zamāne benüm cāmuma ḳatdı sem
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 420). [zamāne,]

zamān: *Zaman.*

1. Hele ben de ṣabr ideyim bir **zamān**
   Görelüm nedür gerdiş-i āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 835). [zamān,]*
2. Zamānuñ bunuñ gibi çoḳdur işi
   İñen daḥı ġāfil gerekmez kişi *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 17). [zamānuñ, -uñ]*
3. Eker fitne toḫmını anda **zamān**
   Ki bu resme ber virür ol būstān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 259). [zamān,]*
4. Benüm daḥı ḳanumı içdi **zamān**
   Cihānda ne müşküldür ölmek cuvān
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 435). [zamān,]
5. Görür neng oldı be-ġāyet **zamān**
   İdindi vaṣī şāhı pür-ı mihān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 463). [zamān,]*
6. Virür ise şehlüḳde devrān **zamān**
   Sitemkāre virmeyem aṣlā emān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 267). [zamān,]*
7. Zamāna ʿaceb Dey ne taʿlīm ider
   Ki sīm-āb lerzende-i sīm ider *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 23). [zamāna, -a]*
8. Düşe çün sarāyına bir ince tār
   Olur az **zamān** geçmedin zift-i mār
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [zamān,]
9. Ne yüz gösterür göre kim bu **zamān**
   Biline kim imiş cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 57). [zamān,]*
10. Bu ebyāt ü eşʿār ü inşā hemān
    ʿAbes geçmek içün olur bir **zamān**

(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 94). [zamān,]

11. Yiyüp içdiler bir **zamān** iki şāh
Ḫużūr itdi āsāyiş idüp sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 101). [zamān,]*
12. Çü meymūn vaḳt ü ḫuceste **zamān**
İrişdi şehe didi dānā hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 657). [zamān,]*
13. İder bir **zamān** bunlaruñ ile ceng
İder gebr çeşmine dünyāyı teng *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 571). [zamān,]*
14. Durup anda ʿīş itdi birḳaç **zamān**
Yine ʿazm-i Rūm itdi ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 661). [zamān,]*
15. Bu ʿālem-durur ḫod gelür bir **zamān**
Göricek birin senüñ olur cihān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 653). [zamān,]*
16. Kenārını şemşīr-i rūduñ **zamān**
Muṭallā idüp eyledi zer-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 17). [zamān,]*
17. Eger dursa ḳırābda çoḳ **zamān**
Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 385). [zamān,]*
18. Geçe her ḳadeḥ arasında **zamān**
Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 393). [zamān,]*
19. Baña ṭurfe bāzīçe itdi **zamān**
Cihānuñ ġamı ḳıldı beste dehān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 25). [zamān,]*
20. Geçüp Maḳdese vardı şāh-ı cihān
ʿİbādet ider anda niçe **zamān** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 160). [zamān,]*
21. Zamān ile deryāya irişdi şāh
Ḳonar diñlenür anda cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 221). [zamān,]*
22. Tunus şehri içinde bir nev-cuvān
Meger şāhı görmiş imiş bir **zamān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 226). [zamān,]*
23. Geçüben anı gitdi niçe **zamān**
İrer bir feżāya cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 301). [zamān,]*
24. İder ẓulmete emr ṣāḥib-ḳırān
İḥāṭa ider bunları bir **zamān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 420). [zamān,]*
25. Bu şehrüñ her evinde iy şehriyār
Düzülmiş **zamān** ile bir ġār var *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 392). [zamān,]*
26. Çü ġālib **zamān** ile bu ḳavm-i dūn
İderlerdi ḫalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 115). [zamān,]*
27. Mücerred olup rūḥ gibi hemīn
Zamān ḥādiṣātından olur emīn *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 16). [zamān,]*
28. Ḳalup kürre çünkim gide mādiyān
Gezer ẓulmet içinde niçe **zamān** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 116). [zamān,]*
29. Bu devre irince **zamān** kim bile
Ne şehler külāhın derbeder yele *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 33). [zamān,]*
30. Zamān geçmek ile dirīġā vü āh
Ṭolar içine rīk ü ḫāk-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 95). [zamān,]*
31. İlāhī mürūr itdügünce **zamān**
Ola şāh āfāḳ-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 129). [zamān,]*

zamān: *Zaman, devir.*

1. Zamānuñda bulmasa ḫalḳuñ ḫużūr
İderler ḳamusından iy şeh nüfūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 155). [zamānuñda, -uñ, -da]*

zamān: *Vakit, sıra.*

1. Gelür yādına bir **zamānda** meger
Şehüñ ṣūretin Çinde bir pür-hüner *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 149). [zamānda, -da]*

zamān: *İçinde bulunulan zaman dilimi, devir.*

1. Zamānumda İskender-i ṣāniyem
Suḫen-gūlaruñ cümle sulṭāniyem *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 37). [zamānumda, -u, -m, -da]*

zamān: *1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.*

1. Şu resme yaratduñ zemīn ü **zamān**
Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 41). [zamān,]*

zamān u felek: *Zaman ve felek.*

1. Zamān u felek līk esbābdur
Ḫaḳuñ emri olmasa ne tābdur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 19). [zamān u felek,]*

zamān ü zemīn: *Vakit ve yer.*

1. Olur eylüge pīş-vā ehl-i dīn
Bulur emn anuñla **zamān ü zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 48). [zamān ü zemīn,]*

zamāne: *Yaşanılan zaman, devir.*

1. Yazarken bu naẓm-ı şerīfī faḳīr
   Zamāne beni itmiş idi ḥaḳīr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 30). [zamāne,]*

zann u gümān: *Şüphe ve kuşku.*

1. Bilen bildiren enbiyādur hemān
   Ḳurı vehmdür bāḳī **ẓann u gümān** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 220). [ẓann u gümān,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Arada ḳalup **zār** ü ḥayrān olur
   Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Arada ḳalup **zār** ü ḥayrān olur
   Ayaġı ile geldi ḳurbān olur *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 869). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
   Olur dāyimā **zār** ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Nuḫust evvelā ṭāliʿa çün ḳarīn
   Olur dāyimā **zār** ü giryān ḥazīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 78). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı **zār**
   Havā rūşen olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 25). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı **zār**
   Havā rūşen olur zemīn lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 25). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Olup kimi hem-ḫʷābe dil-dār ile
   Geçer kimi gīceyi hep **zār** ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Olup kimi hem-ḫʷābe dil-dār ile
   Geçer kimi gīceyi hep **zār** ile *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 24). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Çe ger geldi dünyāya aġlayı **zār**
   Tebessüm ile gitdi ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 189). [zār,]*

zār: *1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.*

1. Yanup yaḳıluban remād oldı nār
   Döküp eşk seylin şu aġlardı **zār** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 194). [zār,]*

zār itme: *Ağlatmak, inletmek.*

1. Degül mülk ü manşıb çün iy şehriyār
   Birine virüp itme birini zār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 52). [zār itme, -me]*

zār ü ġam-gīn ü süst: *Gamlı ve zayıf yakarış.*

1. Murād atına bindürür gāh çüst
   Gehī indürür **zār ü ġam-gīn ü süst** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 4). [zār ü ġam-gīn ü süst,]*
2. Murād atına bindürür gāh çüst
   Gehī indürür **zār ü ġam-gīn ü süst** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 4). [zār ü ġam-gīn ü süst,]*

zār ü ḥazīn: *Ağlamaklı ve kederli.*

1. Yaraşmaz ki sulṭān-ı rūy-i zemīn
   Bata ḫāk-i ḫūn içre **zār ü ḥazīn** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 384). [zār ü ḥazīn,]*

zār ü mecrūḥ: *Dertli ve ağlayan, inleyen ve yaralı.*

1. Düşüp **zār ü mecrūḥ** bī-cān olup
   Yatur hem de ḫāk içre ġalṭān olup *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 361). [zār ü mecrūḥ,]*

żarar: *Bir kimse veya şeyin sebep olduğu kayıp, kötü sonuç, ziyan.*

1. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
   Suḫenden füzūnı suḫenden **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 82). [żarar,]

żarar: *Bir kimse veya şeyin sebep olduğu kayıp, kötü sonuç, ziyan.*

1. Suḫen pāye-i bihterīn beşer
   Suḫenden füzūnı suḫenden **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 82). [żarar,]

żarar: *Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.*

1. Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
   Degül kimseden kim irişe **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 778). [żarar,]

żarar: *Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.*

1. Birinüñ yüzin görmemişdür beşer
   Degül kimseden kim irişe **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 778). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Velī bir gün ide diyü şeh **żarar**
   İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Velī bir gün ide diyü şeh **żarar**
   İdermiş ikisi de ġāyet ḥaẕer *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 841). [żarar,]*

żarar: *Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.*

1. Bu defʿa eger irmey'aña **żarar**
   Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [żarar,]*

żarar: *Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.*

1. Bu defʿa eger irmey'aña **żarar**
   Dutar ʿālemi tīġ ile ser-be-ser *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 859). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Niçe nā-mübārek dem itdüm sefer
   Sebeb oldum irmege şāha **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 406). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Niçe nā-mübārek dem itdüm sefer
   Sebeb oldum irmege şāha **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 406). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Görürse daḫı yeg ala sīm ü zer
   ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 204). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Görürse daḫı yeg ala sīm ü zer
   ʿAṭā-yı Ḫudādur yoḳ anda **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 204). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Gerek Türk ḫaylinden itmek ḥaẕer
   Şehā bil ki ġafletde vardur **żarar**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Gerek Türk ḫaylinden itmek ḫaẕer
Şehā bil ki ġafletde vardur **żarar**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 472). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Görür tāb-ı ḫūrdan irişür **żarar**
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 65). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Görür tāb-ı ḫūrdan irişür **żarar**
Ḳaçup sāyeye bīd ṣuya düşer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 65). [żarar,]*

żarar: *Ziyan, eksiklik, kayıp.*

1. Dimāġa gide çün ider çoḳ **żarar**
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [żarar,]*

żarar: *Ziyan, eksiklik, kayıp.*

1. Dimāġa gide çün ider çoḳ **żarar**
Miʿīde ḳabūl itmez olsa şeker *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 373). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ **żarar** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Cimāʿı çoḳ itme eyā tāc-ver
Ki çoḳ itmek anı ider çoḳ **żarar** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 424). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ olursa ʿadū baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 250). [żarar,]

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Virür çünki saña melāyik ḫaber
Żarar yoḳ olursa ʿadū baḥr ü ber
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 250). [żarar,]

żarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. O ṣandūḳı alur ḳuçaġa melek
Żarar eylemeye ki aña semek *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 182). [żarar,]*

zarar: *Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).*

1. Virür gerçi kim ʿāleme nūr u fer
Var evvel ki tābında anuñ **żarar**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 414). [żarar,]

żarar: *Ziyan, eksiklik, kayıp.*

1. Ne insān ḳalurdı ne ḫod cānever
İrişürdi bu ḳavm-i dūndan **żarar**
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 118). [żarar,]

żarar eylemezler: *Zarar vermek..*

1. Biri birisine ṭolaşup gider
Velī kimseye eylemezler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 216). [żarar eylemezler, -mez, -ler]*

żarar eyler: *Zarar vermek..*

1. Yime beng kim ʿaḳla virür keder
Yubūset virüp ḳalbe eyler żarar *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 414). [żarar eyler, -r]*

żarar gelmez: *Zarar gelmek, başına kötü bir şey gelmek.*

1. Ṭaġıtma sipāhuñ idersüñ sefer
   Ki gelmez bir arada olsa żarar *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 244). [żarar gelmez, -mez]*

żarar ide: *Bir şey veya kimse kötü tesir edip birinin veya bir şeyin kayba uğramasına sebep olmak.*

1. Ayıtdı Ḫudā ḥaḳḳı iy pür-hüner
   Yimedüm didügüñ ki ide żarar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 76). [żarar ide, -e]*

żarar iderdi: *Bir şey veya kimse kötü tesir edip birinin veya bir şeyin kayba uğramasına sebep olmak.*

1. Gelür ol yire kim var idi ḫaṭar
   Vara çünki keştī iderdi żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 324). [żarar iderdi, -er, -di]*

żarar irer: *Zarar gelmek.*

1. Çü fānūsı şemʿüñ ola raḫne-ver
   Havā-yı ḥavādiṣden irer żarar *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 338). [żarar irer, -er]*

żarar itdügi: *Zarar getir-, zarar ver-.*

1. ʿAceb midür itdügi deryā żarar
   Taḥammül mi eyler şu içre şeker
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 301). [żarar itdügi, -düg, -i]

żarar itmeye: *Zarar getir-, zarar ver-.*

1. Degül meh felek ṣadrına urdı key
   Żarar itmeye tā ki sermā-yı dey
   (İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 92). [żarar itmeye, -me, -y, -e-me, -ye]

żarar itmez: *Zarar getir-, zarar ver-.*

1. Eline alup kündesinden dutar
   Velī bāz destine itmez żarar *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 354). [żarar itmez, -mez]*
2. Çü kimseneye kimse itmez żarar
   Gerekmez buyūta ḥişārına der *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 61). [żarar itmez, -mez]*

żarar ider: *Zarar vermek, zarara uğratmak.*

1. Şehe şehr ḫalḳı şikāyet ider
   İder dīv-i Efrenc şehre żarar *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 136). [żarar ider, -er]*

żarar iderler: *Bir şey veya kimse kötü tesir edip birinin veya bir şeyin kayba uğramasına sebep olmak.*

1. Ḫalāṣ ola anuñ şerinden beşer
   İderler benī ādeme çoḳ żarar *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 64). [żarar iderler, -er, -ler]*

żarar olur: *Zararı dokunmak, zarar gelmek.*

1. İşidüp ṣadāsını keştī döner
   Ne keştīye ne ḫalḳa olur żarar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 340). [żarar olur, -ur]*

ẓarf: *Kap, çanak, çömlek II şarap kadehi.*

1. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
   Ṭolar şehd yirine ol **ẓarfa** ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [ẓarfa, -a]*

ẓarf: *Kap, çanak, çömlek II şarap kadehi.*

1. Çü zenbūr şehd içün ola helāk
   Ṭolar şehd yirine ol **ẓarfa** ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 190). [ẓarfa, -a]*

ẓarf: *Kap, kılıf.*

1. Şehin-şeh ya Muṣḥaf idi bī-ḫılāf
   Ki olmış aña Mekke **ẓarfı** ġılāf *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 154). [ẓarfı, -ı]*

ẓarf-ı kâbe: *Kâbe kılıfı.*

1. İder vaḳf aña Mıṣr ile Şāmı şāh
   İder **ẓarf-ı Kâbe** ḥarīr-i siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 210). [ẓarf-ı kâbe,]*

ẓarīf: *Çekicilik, biçim, görünüş, durum, konuşma ve davranışlarıyla hoşa giden, beğenilen, zarafetli.*

1. Deger māl-i ʿālem şehā bir ḥarīf
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola **ẓarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 178). [ẓarīf,]*

ẓarīf: *Çekicilik, biçim, görünüş, durum, konuşma ve davranışlarıyla hoşa giden, beğenilen, zarafetli.*

1. Deger māl-i ʿālem şehā bir ḥarīf
   Ki ṣāḥib-kemāl olup ola **ẓarīf** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 178). [ẓarīf,]*

<u>żarūrī:</u> *Zorunlu olarak, mecburi (‘ser-fürū itdürmek/ ḳılmak’ söyleyiş kalıbı ile birlikte).*

1. Żarūrī gice terk iderler neberd
   Kimi zaḫm ḳanın yudı kimi gerd
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 301). [żarūrī,]
2. Baṣar anları gird-i āverd-gāh
   Żarūrī olup gözledi cümle rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 556). [żarūrī,]*
3. Çü devlet benüm ile olmadı yār
   Żarūrī olup ḳacdı ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 562). [żarūrī,]*
4. Çü dār-ı Sikenderden aldı ḫaber
   Żarūrī olur leşker ile neber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 976). [żarūrī,]*
5. Ögünmekde noḳṣān egerçi ki var
   Żarūrī gelür yoḳ dili iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 74). [żarūrī,]*
6. Żarūrī dil ü cān şehe itdi meyl
   Duʿā-gūyı cümle bu ḫūn-rīz ḫayl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 285). [żarūrī,]
7. Görüp luṭfını sevdi Müjdādı şāh
   Żarūrī muḥib oldı cümle sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 100). [żarūrī,]*
8. Eger ġālib olur iseñ sen baña
   Żarūrī iṭāʿat idem ben saña *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 458). [żarūrī,]*
9. Zer-endūd olur idi āhen müdām
   Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 614). [żarūrī,]*
10. Çü ḥiddet ile bād-ı şarşar eser
    İder terk bergin **żarūrī** şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 34). [żarūrī,]*
11. Żarūrī çeküp şāh-ı Ḳanṭāl tīġ
    Yürür aña ḳarşu çü ġurrende mīġ
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 429). [żarūrī,]
12. Żarūrī olup eyleyen ʿazm-i rāh
    Olur tābdan sāye gibi siyāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 77). [żarūrī,]*
13. Miʿīde ne ḥālī ne memlū gerek
    Żarūrī ṭabīʿat gerek istemek *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 426). [żarūrī,]*
14. Żarūrī ider anı tenfīẕ-i mey
    Getürür ṣudāʿiyle elbette ḳay *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 397). [żarūrī,]*
15. Siyāset gerek şāh olanda müdām
    Żarūrī ki meyl eyleye ḫāṣ u ʿām
    (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 82). [żarūrī,]
16. Żarūrī didi kim Sikender benem
    Ḫudāvend-i dīhīm ü efser benem
    (İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 197). [żarūrī,]
17. Żarūrī olanı bile aldı heb
    Gerek o gicük kim olınmaz ṭaleb
    (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 131). [żarūrī,]
18. Görür anda bir ḫalḳ būzīne-ser
    Żarūrī güler her kim itse naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 200). [żarūrī,]*
19. Ṣadā eyledügünce rūyīne-ney
    Żarūrī gözedürdi mellāḥ pey *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 338). [żarūrī,]*
20. Gidüp sen gele çünki bir ked-ḫudā
    Żarūrī gide ol da ol ḥaḳ yola *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 46). [żarūrī,]*
21. Gelür gūşına çünki bang-ı raḥīl
    Żarūrī olur şāh-ı ʿālem alīl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 138). [żarūrī,]*
22. Mizācı bozulup olur nātüvān
    Żarūrī ḳonar şāh-ı ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 140). [żarūrī,]*
23. Ḳoyup cevşeni şāh-ı leşker-şiken
    Cihāndur bu geydi **żarūrī** kefen
    (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 206). [żarūrī,]

<u>żarūrī:</u> *Zorunlu olarak, mecburi.*

1. Çü nīze irerse yine ṣunsa el
   Żarūrī ḳalur ṣoñra avcunda yel *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 8). [żarūrī,]*
2. Żarūrīdür itsem gerek ben sefer
   Gözet olmasun mülkde ṣūr u ṣer
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 109). [żarūrīdür, -dür]

<u>żarūrī:</u> *Mecburen; kaçınılmaz olarak.*

1. Ne raddeki genc olur ise bedīd
   Żarūrī gerek anda muḥkem kilīd
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 62). [żarūrī,]

<u>żarūrī:</u> *Zorunlu, mecburi.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u zişt
   Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 12). [żarūrī,]

żarūrī olsa: *Mecburi, zorunlu olmak.*

1. Gerek faṣd olsa żarūrī şehā
   Velī terk ḳıl olsa ġayrı devā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 445). [żarūrī olsa, -sa]*

żarūrī olup: *Mecburi, zorunlu olmak.*

1. Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
   Muẓaffer beni ḳıldı ol Ẕü'l-Celāl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 123). [żarūrī olup, -up]
2. İşiden ol elḥānı ḥayrān olur
   Żarūrī olup baḥre pūyān olur *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 60). [żarūrī olup, -up]*

żarūrī olur: *Mecburi, zorunlu olmak.*

1. Egerçi ki ḳaçmaḳdan eylerdi ʿār
   Żarūrī olur līk ol şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 322). [żarūrī olur, -ur]*
2. Çü yoḳ ʿaḳlı ide ferādīsi yād
   Żarūrī olur göñli dūzaḫla şād *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 46). [żarūrī olur, -ur]*
3. Demi ḥarḳ idüp ṣarfı bozar mizāc
   Żarūrī olur itmek aña ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 372). [żarūrī olur, -ur]*

żarūrī-dür: *İster istemez olacak olan, mecburi, zorunlu.*

1. Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
   Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 762). [żarūrī-dürür, -ür]*

żarūrī-dür: *İster istemez olacak olan, mecburi, zorunlu.*

1. Murādum degüldi anuñla ḳıtāl
   Żarūrī-dürür eyledügüm cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 762). [żarūrī-dürür, -ür]*

żarūrī-dür: *İster istemez olacak olan, mecburi, zorunlu.*

1. Yine añdı Rūmı şeh-i encümen
   Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 84). [żarūrī-dürür, -ür]

żarūrī-dür: *İster istemez olacak olan, mecburi, zorunlu.*

1. Yine añdı Rūmı şeh-i encümen
   Żarūrī-dürür çünki ḥubb-ı vaṭan
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 84). [żarūrī-dürür, -ür]

żarūrī-dür: *İster istemez olacak olan, mecburi, zorunlu.*

1. Ne kim emr itdi ise Ẕü'l-Celāl
   Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 120). [żarūrī-durur, -ür]*

żarūrī-dür: *İster istemez olacak olan, mecburi, zorunlu.*

1. Ne kim emr itdi ise Ẕü'l-Celāl
   Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 120). [żarūrī-durur, -ür]*

z̤āt: *Kendi, bizzat kendi.*

1. Viṣāline ṭālib ḳamu kāyināt
   Münezzeh ḳamusından ol pāk **z̤āt**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 158). [z̤āt,]
2. Ḫudāvend-i muṭlaḳdur ol pāk **z̤āt**
   Ṭufeylīdür anuñ ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 195). [z̤āt,]*

z̤āt: *Öz, varlık.*

1. Fütüvvet mürüvvet şecāʿat-seḫā
   Anuñ **z̤ātın** itmişdürür iḳtiżā *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 32). [z̤ātın, -ı, -n]*
2. Anuñ **z̤ātın** itmez taʿaḳḳul ʿuḳūl
   Tefekkürde ḥayretden olur melūl
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 121). [z̤ātın, -ı, -n]
3. Çıḳup tīre-deryā içinden bahār
   Şeref buldı **z̤ātı** ile rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 290). [z̤ātı, -ı]*

z̤āt: *1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. 2. Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık. 3. Bir varlığın hakîkati, hüviyeti, mâhiyeti.*

1. Müberrā olup **z̤ātı** imkāndan
   İrişdi ṣafā sırr-ı Sübḥāndan *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 127). [z̤ātı, -ı]*

z̤āt: *Kendi, bizzat kendi ll Hz. Muhammed (s.a.v).*

1. Eger **z̤ātı** olmasa Āb-ı Ḥayāt
   Żulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 46). [z̤ātı, -ı]*

zāt u ṣıfāt: *Öz ve şekil, sıfat.*

1. Ezel tā ebed cümle bu kāyināt
   Vücūdı içün buldı **zāt u ṣıfāt** *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 23). [zāt u ṣıfāt,]*

zāt-ı vācib: *Varlığı zorunlu olan zat (Allah).*

1. Ḫudūṣın çü maḥv itdi envār-ı zāt
   Ḳalur **zāt-ı vācib** görünmez ṣıfāt
   (İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 124). [zāt-ı vācib,]

żāyiʿ ḳılur: *Ziyan etmek, harcamak.*

1. Ṭolu ise nʿola cihān cevfi cehl
   Ṣaḳın ḥaḳḳı **żāyiʿ ḳılur** ṣanma ehl
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 16). [żāyiʿ ḳılur, -ur]

zāyid: *Fazla.*

1. İki sinnimüzce imiş sinni rāst
   ʿAdedde yoġ imiş ne **zāyid** ne kāst
   (İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 188). [zāyid,]

zebān: *Dil ‖ güzel konuşma.*

1. Kümeyt-i belāġat ʿinānumdadur
   Sözüm līk kendü **zebānumdadur**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 68). [zebānumdadur, -um, -, -dur]
2. Ṭolar toz ile çeşm ü gūş-ı cihān
   Ne ʿālem görinür ne söyler **zebān**
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 188). [zebān,]
3. Biten her çemende osa biñ **zebān**
   İdemez o gül-çehre ḥüsnün beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 537). [zebān,]
4. Aña hīç lāzım degül tercümān
   Murādı bilür söylemeden **zebān**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 208). [zebān,]
5. Ṣuda baṭ açup zāġ gibi dehān
   Çıkarmış çü seg murġ-ı ābī **zebān**
   (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 68). [zebān,]
6. Şu resm ile ḳızmışdı kām u dehān
   Diyen nār lafẓın yaḳardı **zebān** *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 84). [zebān,]*

zebān: *Dil.*

1. Zebānın bilen cümle ḫāmūşuñ ol
   Nigeh-dārı nādān u bī-hūşuñ ol *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 193). [zebānın, -ın]*
2. Ola çünki rencīde ḫalḳ-ı cihān
   Vefāt idicek sen uzanur **zebān** *(İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 20). [zebān,]*

zebān: *Dil.|| Söz.*

1. Görürler ʿacāyib ġarāyib cihān
   Ki vaṣf itmeden ʿāciz olur **zebān**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 238). [zebān,]
2. Eger olsa her bir ḳalemde **zebān**
   Ṣenā eylesem durduġunca cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 7). [zebān,]

zebān: *Dil ‖ konuşma, söylem.*

1. Eger bir ḳalemde ola biñ **zebān**
   Senüñ cūd u luṭfuñ ḳılamaz beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 7). [zebān,]

zebān: *Dil // Lisan, konuşma.*

1. Olur lāl ü sākit olıcaḳ **zebān**
   Güher-rīz olamaz suḫan-der dehān
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 59). [zebān,]
2. Zebānum sürūşa olup tercümān
   İder nevḳ-i ḫāmem ḥaḳāyıḳ beyān
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 55). [zebānum, -u, -m]

zebān: *Dil, lisan.*

1. Şehe şol ḳadar gönderür armaġan
   Zebānıyla ḫāme idemez beyān *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 374). [zebānıyla, -ı, -y, -la]*

zebān olayum: *Dil olmak. || konuşmak.*

1. Bilüp cümle esrārı ḫāmūş olam
   Niçe bir **zebān olayum** gūş olam
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 670). [zebān olayum, -a, -yum]

zebān u cenān: *Dil ve yürek.*

1. Şu kim anda yoḳdur **zebān u cenān**
   Niçün ehl-i derd ide ṣāḥib-ḳırān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 181). [zebān u cenān,]*

zebān-ı güher-pāşa: *Mücevher saçan dil.*

1. Zebān-ı güher-pāşa virdüñ kilīd
   Dil-i sengden gevher itdüñ pedīd
   (İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 27). [zebān-ı güher-pāşa, -a]

zebūn: *Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.*

1. Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
   Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 14). [zebūn,]*

zebūn: *Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.*

1. Bulam Ḫıżr gibi ḥayāt-ı ebed
   Zebūn itmeye ejdehā-yı laḥad *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 14). [zebūn,]*

zebun: *Mahkum; düşkün.*

1. Bu defʿa daḫı olur isem **zebūn**
   Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [zebūn,]

zebun: *Mahkum; düşkün.*

1. Bu defʿa daḫı olur isem **zebūn**
   Muḳarrer bilüñ baḫtum oldı nigūn
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 583). [zebūn,]

zebūn: *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*

1. Benüm ile ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
   Yidi kez nice itdüm anı **zebūn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [zebūn,]*

zebūn: *Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.*

1. Benüm ile ḫaşm oldı Dārā-yı dūn
   Yidi kez nice itdüm anı **zebūn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 200). [zebūn,]*

zebūn: *Zayıf, güçsüz, aciz.*

1. ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
   Helāk idici olma iñen **zebūn** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 208). [zebūn,]*

zebūn: *Zayıf, güçsüz, aciz.*

1. ʿAdūyı ḳaçan eyleseñ ser-nigūn
   Helāk idici olma iñen **zebūn** *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 208). [zebūn,]*

zebūn itdi: *Âciz, karşı koyamaz duruma getirmek.*

1. Ḳamu yir yüzin dutdı Nemrūd-ı dūn
   Anı itdi bir peşşe ammā zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 90). [zebūn itdi, -di]*

zebūn itdüm: *Güçsüz, çaresiz, aciz etmek.*

1. Kimesne beni itmedi ser-nigūn
   Kime dest urdumsa itdüm zebūn
   (İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 100). [zebūn itdüm, -dü, -m]

zebūn ider: *Güçsüz bırakmak, zavallı duruma düşürmek veya getirmek.*

1. Olur iḥtimā ile ṣıḥḥat maṣūn
   İder muḫtelif neyse ṭabʿı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 364). [zebūn ider, -er]*

zebūn iderlerdi: *Güçsüz bırakmak, zavallı duruma düşürmek veya getirmek.*

1. Çü ġālib zamān ile bu ḳavm-i dūn
   İderlerdi ḫalḳ-ı cihānı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 116). [zebūn iderlerdi, -er, -ler, -di]*

zebūn idüp: *Güçsüz bırakmak, zavallı duruma düşürmek veya getirmek.*

1. İdüp cümle ser-keşlerüñi zebūn
   Ḳılāyum senüñ taḫtuñı ser-nigūn
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 847). [zebūn idüp, -üp]

zebūn kılamaz: *Düşkün hale getirmek. II yenilgi.*

1. İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
   Ki merdāneyi zen ḳılamaz zebūn
   (İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 100). [zebūn ḳılamaz, -a, -maz]

zebūn ola: *Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.*

1. Çü düşmen **zebūn ola** iḥsān ide
   Esīri iken yine sulṭān ide *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1111). [zebūn ola, -a]*

zebūn olasın: *Zayıf ve düşkün duruma gelmek.*

1. Gidüp rūḥ çün kim ḳalur cism-i dūn
Niçün cīfe içün olasın zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 44). [zebūn olasın, -a, -sın]*

zebūn oldı: *Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.*

1. Döküldi çün ol kandan laʿl-i nāb
Zebūn oldı ḳalmadı cisminde tāb
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 174). [zebūn oldı, -dı]

zebūn olıcak: *Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.*

1. Bulamaz **zebūn olıcak** çün ḥişār
ʿAdūnuñ elinde olur ḫ̬ōr u zār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 59). [zebūn olıcak, -ıcak]*

zebūn olınca: *Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.*

1. Ḳıtāl eylerem tā olınca zebūn
Ya ser-dār olam ya olam ser-nigūn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 463). [zebūn olınca, -ınca]

zebūn olur: *Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.*

1. Ne deñlü ki daḫli olursa füzūn
Olur ḫarcına kişi daḫı zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 72). [zebūn olur, -ur]*

zebūn olur: *Zayıf ve düşkün duruma gelmek.*

1. Olur ḫastanuñ derd ü dāġı füzūn
Olur derd artup ṭabīʿat zebūn *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 36). [zebūn olur, -ur]*
2. Olur aç olan gerçi şāhā zebūn
Velī ḫayżalıḳ derdi iden füzūn *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 139). [zebūn olur, -ur]*

zebūn-küş: *Düşkünü ezen, kendinden zayıfa gücü yeten.*

1. Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
Esirge pur-i Zāl olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1145). [zebūn-küş,]*

zebūn-küş: *Düşkünü ezen, kendinden zayıfa gücü yeten.*

1. Zebūn-küş gerekmez şeh-i encümen
Esirge pur-i Zāl olur pīl-ten *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1145). [zebūn-küş,]*

zeheb: *Ar. Altın, zer.*

1. Ḳalur çīnī pūlād içinde **ẕeheb**
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [ẕeheb,]*

zeheb: *Ar. Altın, zer.*

1. Ḳalur çīnī pūlād içinde **ẕeheb**
Muḫālifliġi ʿādete müsteḥab *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 611). [ẕeheb,]*

zeheb: *Ar. Altın, zer.*

1. Meʿādin içinde eridi **ẕeheb**
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [ẕeheb,]*

zeheb: *Ar. Altın, zer.*

1. Meʿādin içinde eridi **ẕeheb**
Ne sūzuna āẕer ne saʿy ü taʿab *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 33). [ẕeheb,]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña **zehr** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [zehr,]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

1. Mizācım bozup derd-i ḳahr ile dehr
İçürmişdi dārū diyü baña **zehr** *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 4). [zehr,]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

1. İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice **zehr** ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [zehr,]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

1. İşitdüñ neler geldügin başuma
Nice **zehr** ḳatılduġın aşuma *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 880). [zehr,]*

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

1. Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi **zehr**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 86). [zehr,]

zehr: *İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.*

1. Olup berf ü bārāndan rūd baḥr
Ḳarardı felek ṣanki nūş itdi **zehr**
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 86). [zehr,]

zehr itmez: *Zehir etmek, olumsuz hâle getirmek.*

1. Ḥaẕer it ki bu şīşe-bāz-ı sipihr
Ṣunar **zehr itmez** kimesneye mihr
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 80). [zehr itmez, -mez]

zehre: *Öd, safra II Cesaret, yiğitlik.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan **zehresin** çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [zehresin, -sin]*

zehre: *Öd, safra II Cesaret, yiğitlik.*

1. Ele ben alam çünki ḫışm ile tīġ
İder ḫavfdan **zehresin** çāk mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1050). [zehresin, -sin]*

zehr-i dehre: *Dünyanın zehri.*

1. Getür sāḳiyā **zehr-i dehre** emi
Ki gird-āb-ı ġuṣṣa sāġar gemi *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 223). [zehr-i dehre, -e]*

zehr-i ġam: *Gam zehri.*

1. Cuvān iken itdi seni ġuṣṣa pīr
Gürisne idüñ **zehr-i ġam** itdi sīr
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 180). [zehr-i ġam,]

zehr-nāk idüp: *Zehirli yapmak.*

1. İdüp tīr-peykānını zehr-nāk
İdem ceng olınca sipāhum helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 461). [zehr-nāk idüp, -üp]

zekā: *Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.*

1. Gerek ṭıbba saʿy eyleyende **ẕekā**
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 469). [ẕekā,]*

zekā: *Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.*

1. Gerek ṭıbba saʿy eyleyende **ẕekā**
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 469). [ẕekā,]*

zekā: *Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.*

1. Gerek ṭıbba saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 470). [ẕekā,]*

zekā: *Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.*

1. Gerek ṭıbba saʿy eyleyende ẕekā
Ẕekā olmasa saʿy olur hebā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 470). [ẕekā,]*

zeker: *Erkek.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü **ẕeker** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [ẕeker,]*

zeker: *Erkek.*

1. Ḫazāyinde ne deñlü var ise zer
Virür beglere şāh pīr ü **ẕeker** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 362). [ẕeker,]*

zelīl: *Aşağılık, hakir, hor, değersiz.*

1. Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde **ẕelīl**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [ẕelīl,]

zelīl: *Aşağılık, hakir, hor, değersiz.*

1. Günāhum keşīr ü ṣevābum ḳalīl
Beni ḳılma maḥşer güninde **ẕelīl**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 52). [ẕelīl,]

zelīl: *Ar. Yanılan, hata eden, düşen.*

1. Ḥaḳı Ḥaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
V'egerni olursın be-ġāyet **ẕelīl** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 54). [ẕelīl,]*

zelīl: *Ar. Yanılan, hata eden, düşen.*

1. Ḫaḳı Ḫaḳ bilüp bil rasūli Ḫalīl
   V'egerni olursın be-ġāyet **zelīl** *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 54). [zelīl,]*

zelīl: *Hor, hakir, muhakkar.*

1. Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
   Niçe bir olam tābiʿ ü hem **zelīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [zelīl,]*

zelīl: *Hor, hakir, muhakkar.*

1. Bilinür çü ḥis ile ḥāl-i ʿalīl
   Niçe bir olam tābiʿ ü hem **zelīl** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 58). [zelīl,]*

zelīl ider: *Hor ve hakir etmek, aşağılamak.*

1. Kimini ider duzaḫında zelīl
   Kimine virür ravżasına sebīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 145). [zelīl ider, -er]*

zelīl idüben: *Hor ve hakir etmek, aşağılamak.*

1. İderse eger ceng içün cemʿ fīl
   İdem anı pā-māl idüben zelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 144). [zelīl idüben, -üben]*

zelīl itdi: *Aşağı/alçak duruma düşürmek.*

1. Bu maḫfī degüldür işitdük Ḫalīl
   Ne vech ile Nemrūdı itdi zelīl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 250). [zelīl itdi, -di]*

zelīl itme: *Aşağı/alçak duruma düşürmek.*

1. Virür rızḳuñı ḫalḳ iden Celīl
   Ṭaleb eyleyüp itme nefsüñ zelīl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 232). [zelīl itme, -me]*

zelīl oldı: *Hor görülmek, aşağılanmak.*

1. Kesāda düşüp oldı ḳadri zelīl
   Havādārı ġāyet eḳall ü ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 55). [zelīl oldı, -dı]*

zelīl olurdı: *Hor görülmek, aşağılanmak.*

1. Ḫıżır ḥażreti olmasaydı delīl
   Sipeh güm-reh olup olurdı zelīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 236). [zelīl olurdı, -ur, -dı]*

zelzele: *Deprem, sarsılma, sarsıntı.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün **zelzele**
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [zelzele,]*

zelzele: *Deprem, sarsılma, sarsıntı.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün **zelzele**
   Pür oldı zemīn ü zamān velvele *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 121). [zelzele,]*

zemīn: *Yer, arz: kürre-i zemîn.*

1. Görinmezdi arż u semādan nişān
   Zemīn oldı esb ü amac āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 132). [zemīn,]*
2. Zemīn ehlini eyledi cümle ker
   Düşerdi yire murġ iderken güzer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 149). [zemīn,]
3. İdüp bār-ı āhen miyānını ḫam
   Zemīn gāvına itdi ḫayli sitem *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 174). [zemīn,]*
4. Çü esb-i dilīrān pūyān olur
   Zemīn mehd mānendi cünbān olur
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 198). [zemīn,]
5. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
   Ki olur **zemīn** zümresi defʿi çāk
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [zemīn,]
6. Olup raḫnelerden **zemīn** dīde-ver
   İderdi bu ceng-i ʿaẓīme naẓar *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 237). [zemīn,]*
7. Zemīn oldı ol cengden āsumān
   Bulut toz şafaḳ oldı ḫūn-ı revān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 443). [zemīn,]*
8. Gelüp Fūruñ öñinde öpdi **zemīn**
   Duʿālar ḳılup itdi çoḳ āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 923). [zemīn,]*

9. Zemīn sīnelerden olup taḫte-pūş
Pür olmışdı meydān bīnī vü gūş *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 303). [zemīn,]*
10. Ṭolar mürde peykeri ile **zemīn**
Zemīne döşenmişdi ṣan naṭʿ-ı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 269). [zemīn,]
11. Zemīn būstān idi itsen naẓar
Yatur ḫarbuze gibi her yirde ser *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 253). [zemīn,]*
12. Dönüp başcı dükkānına ol **zemīn**
Seri eylemiş idi ser-çīn-i çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 247). [zemīn,]*
13. Durur ḳalbde şāh mānend-i cān
Zemīn oldı ādem ḳılıc āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 144). [zemīn,]*
14. Ḳanāre-yi esnān olup cūy-ı ceng
Zemīn küştelerden olur ḫalḳa teng
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 242). [zemīn,]
15. Zemīn durduġınca olup ked-ḫudā
Olasın felek gibi fermān-revā *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 371). [zemīn,]*
16. Zemīn oldı dükkān-ı şīşe-fürūş
İder bāddan baḫr cūş u ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 97). [zemīn,]*
17. Yapup pul ṣu yüzinde bināy-ı dehr
Ṣanasın ser-ā-ser **zemīñ** oldı baḫr
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 88). [zemīñ,]
18. Ṣurāḫī gelüp bezme öpdi **zemīn**
Dizildi güzeller çü dendān- ı sīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 519). [zemīn,]
19. Ṣu deñlü degüldi niʿam şekkerīn
Ki şehler simāṭına döndi **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 410). [zemīn,]*
20. Olur şekkerīn peyker ile **zemīn**
Muṣavver müzeyyen çü kālā-yı Çīn
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 575). [zemīn,]
21. Çü ben cūş idem cūş ider baḫr-i Çīn
Çü ben deprenem deprenür bu **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 298). [zemīn,]
22. Didi şeh ki çıḳ taḫta iy meh-i Çīn
Güneşsin degül menziliñ bu **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 586). [zemīn,]
23. Şaḳāyıḳdan olur **zemīn** āsumān
Müzeyyen olur ʿAdn-veş būstān
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 3). [zemīn,]
24. Geyüp Ḫıżr u sündüs çemenden **zemīn**
Riyāż-ı cinān olmış idi hemīn *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 19). [zemīn,]*
25. Zemīn müşg olup ʿanber olmış havā
Virür bād-ı nevrūzı cāna ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 21). [zemīn,]*
26. Pür olmış idi müşg ile ol **zemīn**
Döşenmiş hemīn naṭʿ idi yāsemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 85). [zemīn,]
27. Didi ḫalḳ-ı Çīn şāha iy Ḫān-ı Çīn
Gelür bir sipeh kim görinmez **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 106). [zemīn,]
28. Ṭolu pīl ile nuṭʿ-ı ṣaḫrā-yı Çīn
Görinmez piyādeyle atdan **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 118). [zemīn,]
29. Çıḳup şehrden ḳondı deşte hemīn
Nemed-pūş oldı serā-ser **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 128). [zemīn,]*
30. Ger īmāna gelmezseñ iy şāh-ı Çīn
Münaḳḳaş ola ḳanuñ ile **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 282). [zemīn,]*
31. Yüridi çeküp ḫayli Ḫāḳān-ı Çīn
Ṣalındı ṣalıncaḳ gibi bu **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 772). [zemīn,]*
32. Muhanṭās daḫı olup āhenīn
Gelüp öpdi şāhuñ öñinde **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 540). [zemīn,]
33. Semi seng-sāy çü sindān-saḫt
Zemīn gāvına dāyim urmaḳda laḫt
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 670). [zemīn,]
34. Görür cümle olmış sipāh āhenīn
Görinmez silāḥ u selebden **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 754). [zemīn,]
35. Ḳılıççı dükānına döndi cihān
Zemīn naʿl oldı ṭırāz āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 776). [zemīn,]*
36. Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
Zirih-pūş olur naʿlden pes **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 798). [zemīn,]
37. Gelüp meclise Ḫusrev-i mülk-i Çīn
Duʿālar idüp şāha öpdi **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 46). [zemīn,]*
38. Çeker iptidā ḫūnı Ḫāḳān-ı Çīn
Görinmez olur çīnilerden **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 32). [zemīn,]
39. Gelüp çehre ḫandān u dil pür-neşāṭ
Zemīn būs ḳıldı çü naḳş-ı bisāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 146). [zemīn,]*

40. İnüp ḍarb ile gürze heft cūş
Zemīn gāvına itdürürdi ḫurūş *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 312). [zemīn,]*
41. Lekedler yiyüp esblerden **zemīn**
Çü bīmār-ı Hindī ider āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 313). [zemīn,]*
42. Muṭallā varaḳdan görinmezdi Çīn
Ṣaḥīfe-i taḳvīme dönmiş **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 32). [zemīn,]*
43. Ele çünki ben tīġ alam gāh-ı kīn
Olur berg mānendi lerzān **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 196). [zemīn,]*
44. Olur murġ-zāruñ şeh-i murġı zār
Havā rūşen olur **zemīn** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 26). [zemīn,]*
45. Neyistān olup nīzelerden **zemīn**
Havā nevklerinden olur āhenīn *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 315). [zemīn,]*
46. Şehin-şāha bir seng atar ol laʿīn
Doḳunmaz şehe ḫafr eyler **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 490). [zemīn,]*
47. Ḳırıldı düşüp Rūs ile Engerūs
Zemīn ser-be-ser oldı ṣan sandarūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 538). [zemīn,]*
48. Düşüp Rūs ile Leh aḳar baḥr-i dem
Zemīn ṣan olur taḫte-pūşī baḳam *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 558). [zemīn,]*
49. Bulup furṣat açdı kemīn ol laʿīn
İki yüzlü tīġ ile ṭoldı **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 568). [zemīn,]*
50. Ṣuda mużṭarib māhi dutmaz ḳarār
Güdāzān **zemīn** ḳaʿrı içinde mār *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 10). [zemīn,]*
51. Ḳurıyup **zemīn** ḫuşk oldı giyāh
Havā kehribā oldı reyḥān-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 87). [zemīn,]*
52. Ki maġribde var bir muʿaẓẓam diyār
Zemīn inḳıṭāʿında bir şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 70). [zemīn,]*
53. ʿAdūdan emīn oldı pes ol **zemīn**
Şeh-i ʿāleme itdiler āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 151). [zemīn,]*
54. Varup pādişāha idüp āferīn
Öpesin çü bī-çāresinden **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 172). [zemīn,]*
55. Nesīmī muʿanber **zemīn** kīmyā
Cevāhir güli vü zümürrüd giyā *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 339). [zemīn,]*
56. Olup encümen eyledi deşti ceng
Şu resme ki şāha **zemīn** oldı teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 84). [zemīn,]*
57. Çekildi yine rāyet-i zer-nigār
Olur nīzelerden **zemīn** lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 368). [zemīn,]*
58. Zemīn āhen ola sipihr ola zer
Unutma ṣaḳın iy şeh-i baḥr ü ber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 151). [zemīn,]*

zemīn: *Yeryüzü.*

1. Zemīni sipeh şöyle pā-māl ider
Ki at naʿlı meydānı ġırbāl ider *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 233). [zemīni, -i]*
2. Zemīni ider geşt gerçi ki yel
Anuñ devrine bağlamaz līk bel *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 147). [zemīni, -i]*
3. Feżāsı hemānā feżā-yı cinān
Zemīni velīkin bunuñ āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 146). [zemīni, -i]*
4. Neden çarḫ oldı kürī yir basīṭ
Zemīni muḥīṭ oldı baḥr-i muḥīṭ *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 54). [zemīni, -i]*
5. Zemīni anuñ ser-be-ser seng idi
Ṣabā peykine yolları teng idi *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 17). [zemīni, -i]*
6. İdüp devr idersin bunı cüst ü cū
Zemīni gezüp yel gibi sū-be-sū *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 96). [zemīni, -i]*

zemīn: *Yer, arz, yerküre.*

1. Olup rīze-i nīzeden kehkeşān
Zemīne mübeddel olur āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 454). [zemīne, -e]*
2. Ṭolar mürde peykeri ile zemīn
Zemīne döşenmişdi ṣan naṭʿı Çīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 270). [zemīne, -e]*
3. Alam ḫışm ile çün ele tīġ-ı kīn
Olur ḫāne-i Çīn ser-ā-ser **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 286). [zemīn,]*
4. Dutup perde çarḫa ṭırāz-ı ʿalem
Zemīne bisāṭ oldı ḫayl ü ḫaşem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 756). [zemīne, -e]*
5. Döşendi **zemīne** zümürrüd bisāṭ
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [zemīne, -e]*
6. Zemīne düşüp ʿaks-i tīġ u sinān
Muṭallāya dönmişdi ʿālem hemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 521). [zemīne, -e]*

7. Bunı dimege çünki açdı dehān
İner āsumāndan **zemīne** hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 312). [zemīne, -e]*
8. Semāya **zemīne** virürdi żiyā
İderdi ḳara ṭopraġı kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 27). [zemīne, -e]*

zemīn: *Dünya, alem, yeryüzü.*

1. Varur bir yire yoḳ **zemīn** ü semā
Daḫı anda yoḳ ʿaḳl-ı cüzʿīye cā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 129). [zemīn,]*
2. Gelür ol gice peyk-i Rūḥu'l-Emīn
Semāyiken olur mekānı **zemīn** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 32). [zemīn,]*

zemīn: *Yer.*

1. Ḫuṭūr itmeye ḫāṭıra bīm-i cān
Zemīnden olınmaya farḳ āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 128). [zemīnden, -den]
2. Zemīnden çü ḫāki beden aldı ḳarż
Edā eylemek ḳarżı insāna farż *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 161). [zemīnden, -den]*

zemīn: *Yer, taban.*

1. Zemīne ura ḫışm ile pençe ger
İder gāv u māhīyi ḫasta-ciger *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 153). [zemīne, -e]*

zemīn: *Yer, yeryüzü.*

1. Olup sāye-bān ẓıll-i eşmārdan
Zemīni görinmezdi ezhārdan *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 176). [zemīni, -i]*
2. Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni müzeyyen müẕehheb zücāc
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 154). [zemīni, -i]
3. Varur bir yire kim **zemīni** yılan
Yılan üzre cevlān ider mādiyān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 199). [zemīni, -i]*

zemīn: *Yer, taban; yeryüzü.*

1. Eyā Rūm-ı ferḫunde ferruḫ-diyār
Ser-ā-ser **zemīnüñ** gül ü lāle-zār
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 96). [zemīnüñ, -ün]
2. Ṣovuḳdan ṭoñup dūzaḫ içinde nār
Zemīnüñ resen oldı ḳaʿırında mār
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 84). [zemīnüñ, -ün]
3. Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi **zemīnüñ** yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 318). [zemīnüñ, -ün]*
4. Zemīnüñ esāsın güneş tābını
Melek indügini felek bābını *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 45). [zemīnüñ, -ün]*

zemīn: *Dünya, yeryüzü.*

1. Ḫudāyā cihān şāhı sensin hemīn
Ki fermān-berüñdür semā vü **zemīn**
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 2). [zemīn,]

zemīn: *Yer, mahal.*

1. Şu resme yaratduñ **zemīn** ü zamān
Meh ü mihr ü encüm bülend-āsumān
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 41). [zemīn,]

zemīn ü semā: *Yer yüzü ve gök yüzü.*

1. Saña ümmetem iy Rasūl-i Ḫudā
Baña şāhid olsun **zemīn ü semā**
(İskendernâme, Mesnevi 5, Mısra 42). [zemīn ü semā,]
2. Zemīn ü semā berg-i nesrīn olur
Ṭoñup āhunuñ ḳanı müşgīn olur
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 29). [zemīn ü semā,]

zemīn ü semā: *Yeryüzü ve gökyüzü.*

1. Zemīn ü semā oluban āsiyāb
Görinmezidi ārddan bu türāb *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 121). [zemīn ü semā,]*

zemīn ü zamān: *Yer ve zaman.*

1. İrişdi Demür Ṭaġ'a çün zelzele
Pür oldı **zemīn ü zamān** velvele
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 122). [zemīn ü zamān,]
2. Vücūda getüren **zemīn ü zamān**
Bedīd eyleyen cism ü cān u cihān

(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 137). [zemīn ü zamān,]

zemistān: *Kış, kış mevsimi.*

1. Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 21). [zemistān,]*

zemistān: *Kış, kış mevsimi.*

1. Zemistān irüp çün ola tīre māh
İdinür ḳamu ḫalḳ künci penāh *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 21). [zemistān,]*

zemistān: *Kış, kış mevsimi.*

1. Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [zemistān,]

zemistān: *Kış, kış mevsimi.*

1. Zemistān urur Zāl-i devrāna ḳayd
Ḳaçar şehre sehminden āzurde ṣayd
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 75). [zemistān,]

zemistān: *Kış, kış mevsimi.*

1. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün bahār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [zemistān,]

zemistān: *Kış, kış mevsimi.*

1. Müşerref olup şāh ile ol diyār
Zemistān iken oldı ol çün bahār
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 142). [zemistān,]

zemzeme: *Ezgi, şarkı, terennüm.*

1. Niçe ṣāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine **zemzeme** çün hezār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [zemzeme,]

zemzeme: *Ezgi, şarkı, terennüm.*

1. Niçe ṣāmit ide ġam-ı rūzigār
Ḳılayum yine **zemzeme** çün hezār
(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 192). [zemzeme,]

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Kimüñ kim sarāyında olmaya **zen**
Saʿādet anuñ iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 741). [zen,]*

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Kimüñ kim sarāyında olmaya **zen**
Saʿādet anuñ iy şeh-i encümen *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 741). [zen,]*

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Olur merde **zen** naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [zen,]*

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Olur merde **zen** naḳṣ u ʿayb-ı ḫafī
Ne çekdügi maḫfī degüldür ṣafī *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 743). [zen,]*

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre **zenden** beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 164). [zenden, -den]

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Er olan kişide gerekdür ciger
Ciger-sūz olur pīre **zenden** beter
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 164). [zenden, -den]

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi **zen** ḳılamaz zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 100). [zen,]

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. İñen aldamasun ṣaḳın devr-i dūn
Ki merdāneyi **zen** ḳılamaz zebūn
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 100). [zen,]

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer
Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 206). [zen,]*

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. İdüp ṭabla içini pür sīm ü zer
Zen ol rāhdan eyler ise güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 206). [zen,]*

zen: *(Fa.) Kadın.*

1. Eri cümle dāmād ü **zenler** ʿarūs
Ḳarışmış ḳamu çün dücāc ü ḫorūs
(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 35). [zenler, -ler]

zenbūr: *Ar. Arı, bal arısı.*

1. Çü **zenbūr** şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [zenbūr,]*

zenbūr: *Ar. Arı, bal arısı.*

1. Çü **zenbūr** şehd içün ola helāk
Ṭolar şehd yirine ol ẓarfa ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 189). [zenbūr,]*

zencīr-i ḳandīl-vār: *Kandil gibi zincir.*

1. Ṭaḳup aña **zencīr-i ḳandīl-vār**
Ṣalarlar anı baḥre bī-iḫtiyār *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 135). [zencīr-i ḳandīl-vār,]*

zencīr-i zer: *Altın zincir.*

1. Ḳuşandı geyim üzre **zencīr-i zer**
Ki vaż'ı virür ejdehādan ḫaber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 49). [zencīr-i zer,]*

zencīrin: *Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.*

1. Ne deñlü ki var ḫalḳ bālā vü zīr
Ḳamu ʿışḳı **zencīrinedir** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 210). [zencīrinedir, -e, -dir]*

zencīrin: *Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşığı deli divane eden zülüfleri.*

1. Ne deñlü ki var ḫalḳ bālā vü zīr
Ḳamu ʿışḳı **zencīrinedir** esīr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 210). [zencīrinedir, -e, -dir]*

zengbār: *Paslı.*

1. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod **Zengbār**
Ḳodı cümle feṯḥ itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [zengbār,]*

zengbār: *Paslı.*

1. Ne maġrib ne maşrıḳ ne ḫod **Zengbār**
Ḳodı cümle feṯḥ itdi ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 181). [zengbār,]*

zeng-i ḫurde: *Ufak pas.*

1. Çü şeş-per ne deñlü ki ser-dār ola
Olur **zeng-i ḫurde** çü bī-kār ola *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 14). [zeng-i ḫurde,]*

zengīn: *Maddî bağlamda varlıklı, servet sahibi.*

1. Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner **zengine** kim ki ʿuryān olur
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [zengine, -e]

zengīn: *Maddî bağlamda varlıklı, servet sahibi.*

1. Ciger sīnede tābe büryān olur
Döner **zengine** kim ki ʿuryān olur
(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 38). [zengine, -e]

zengin: *Parası, malı çok olan, varlıklı, fakir, yoksul karşıtı.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
Viren cehl **zenginden** aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [zenginden, -den]*

zengin: *Parası, malı çok olan, varlıklı, fakir, yoksul karşıtı.*

1. İden ʿaḳl āyīnesin pür-ṣafā
   Viren cehl **zenginden** aña cilā *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 158). [zenginden, -den]*

zer: *Altın.*

1. Ġazāda ḫazāyīn idicek niṣār
   Pür olur **zer** ü sīm ile her diyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 64). [zer,]*
2. Güneş aña bir şemsedür zer-nigār
   Hilāl-i felek sīm ü **zer** ḫalḳa-vār
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 134). [zer,]
3. Ṣafā-baḫşdur ṣuffası çün behişt
   Ser-ā-ser bināsı **zer** ü sīm ḫışt *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 156). [zer,]*
4. Ṭamaʿ virmedi baña Yezdān-ı pāk
   Baña bir **zer** ü sīm ile tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 274). [zer,]*
5. Ḫazāyinde ne deñlü var ise **zer**
   Virür beglere şāh pīr ü ẕeker *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 361). [zer,]*
6. Ṣu deñlü niṣār itdi bezm içre **zer**
   Ki kān içre ḳalmadı zerden eṣer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 103). [zer,]*
7. Ṣu deñlü niṣār itdi bezm içre zer
   Ki kān içre ḳalmadı **zerden** eṣer
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 104). [zerden, -den]
8. Ṣu deñlü ʿaṭā itdi şāh-ı cihān
   Ki ḳalmadı maḫzende **zerden** nişān
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 108). [zerden, -den]
9. Geyer bir zirih başdan ayaġa **zer**
   Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [zer,]
10. Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
    Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle **zer** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 84). [zer,]*
11. Zer ü sīm ü cevşen muraṣṣaʿ kemer
    Niçe tīġ-ı Çīnī ḳını cümle zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 83). [zer,]*
12. Ṭaşındı **zer** ü sīm ü kālā-yı Çīn
    Ḫazāyinde ḳalmadı dürr-i ṣemīn
    (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 79). [zer,]
13. Olup tenge dīnār-ı āmīḫte
    Yatur sīm ü **zer** külçeler rīḫte *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 22). [zer,]*
14. Yir itmişdi dāmen **zer** ile dıraḫt
    İrüp şaçdı ʿamden anı bād-ı saḫt
    (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 65). [zer,]
15. Ṭunadan mekānına başınca pā
    Zer üzre yürür şāh görmez hebā
    (İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 134). [zer,]
16. İder ṣubḥ irince niyāzını şāh
    Çü ṣubḥ oldı geydi felek **zer** külāh
    (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 122). [zer,]
17. Ḳo ḫarc itme bed-gevhere cevheri
    Ki **zer** idemez kimse ḫākisteri *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 176). [zer,]*
18. Zer āteşdür idinmesin anı yār
    Ki maḫşerde müşkil olur sūz-ı nār
    (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 193). [zer,]
19. Bunı yazmadan **zer** degüldür murād
    Murādum bu ʿālemde ḳoyam bir ad
    (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 61). [zer,]
20. Görür anda bir ḳaṣr ġāyet ʿaẓīm
    Zer idi biri ḫıştınuñ biri sīm *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 330). [zer,]*
21. Nice bütdür ol büt heyūlāsı **zer**
    Velī ṣūreti laʿl ü dürr ü güher *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 23). [zer,]*
22. Zemīn āhen ola sipihr ola **zer**
    Unutma ṣaḳın iy ṣeh-i baḫr ü ber
    (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 151). [zer,]
23. Murādātı lāġar ne **zer** var ne zūr
    ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [zer,]*

zer: *Altın, altın rengi.*

1. Olup feyżüñ ile ṣu lüʾlüʾ-i pāk
   Olur kīmyāñ ile **zer** tīre-ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 34). [zer,]*

zerʿ: *Ekin, ekip biçmek.*

1. Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
   Biçem diyü anda ider bunda **zer**ʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [zerʿ,]

zerʿ: *Ekin, ekip biçmek.*

1. Ġazālar idüp eyler icrāʿ-ı şerʿ
   Biçem diyü anda ider bunda **zer**ʿ
   (İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 42). [zerʿ,]

zer ü sīm: *Altın ve gümüş.*

1. Velī dīn içün eyleyelüm ḳıtāl
   Zer ü sīm içün eylemeñüz cidāl
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 200). [zer ü sīm,]
2. Zer ü sīm olup Ḫaḳ yoluna seyl
   Ṭolup ḫūn-ı ḳurbān olur birke Nīl
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 185). [zer ü sīm,]

zer ü sīme: *Altın ve gümüş.*

1. Dil ü cān ile ide itse ʿilāc
   Zer ü sīme göstermeye iḥtiyāc *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 92). [zer ü sīme, -e]*

zer ü sīmi: *Altın ve gümüş.*

1. O serḥadde var idi bir şehriyār
   Zer ü sīmi çoḳ leşkeri bī-şümār
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 246). [zer ü sīmi, -i]
2. Zer ü sīmi gerdūn ile çekdi pīl
   Gidüp çekmeden tāb oldı ʿalīl *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 507). [zer ü sīmi, -i]*

zer-beft: *Far. Sırma ile dokunmuş, üstûfe.*

1. Boyanup siyeh renge aṭlas libās
   Ne **zer-beft** bellü ne çil ne palās
   (İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 204). [zer-beft,]

zerd: *Sarı.*

1. Çemende olup her şecer erġuvān
   Olur berg **zerdiyle** yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [zerdiyle, -i, -(y) le]*

zerd: *Sarı.*

1. Çemende olup her şecer erġuvān
   Olur berg **zerdiyle** yir zaġferān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 54). [zerdiyle, -i, -(y) le]*

zerde: *Safranla pişirilen pilav. Zerde pilav.*

1. Boyar aṭlas-ı sebzini **zerde** yer
   Muʿaṣfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [zerde,]

zerde: *Safranla pişirilen pilav. Zerde pilav.*

1. Boyar aṭlas-ı sebzini **zerde** yer
   Muʿaṣfer geyer nev-ʿarūs-ı şecer
   (İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 27). [zerde,]

zerde-i beyże: *?.*

1. O ṣandūḳuñ içinde ṣāh-ı cihān
   Olur **zerde-i beyże** gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 186). [zerde-i beyże,]*

zerde-i beyże: *Yumurtanın sarısı.*

1. O ṣandūḳuñ içinde ṣāh-ı cihān
   Olur **zerde-i beyże** gibi hemān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 186). [zerde-i beyże,]*

zer-endūd: *Altın sıvama, altınla kaplama.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 653). [zer-endūd,]

zer-endūd: *Altın sıvama, altınla kaplama.*

1. Zer-endūd zülfi çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 653). [zer-endūd,]

zer-endūd: *Altın sıvama, altınla kaplama.*

1. Oluban **zer-endūd** ḫāk ü ḥacer
   Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [zer-endūd,]*

zer-endūd: *Altın sıvama, altınla kaplama.*

1. Oluban **zer-endūd** ḫāk ü ḥacer
   Geyer perniyān-cāmesini şecer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 13). [zer-endūd,]*

zer-endūd olur: *Altınla kaplanmak. II Güneşin her yeri aydınlatması.*

1. Zer-endūd olur idi āhen müdām
   Żarūrī ider ʿaksine iltizām *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 613). [zer-endūd olur, -ur]*

zer-evrāḳı: *Altınla süslenmiş yapraklar, kağıtlar.*

1. Zer-evrāḳı eyler muraṣṣaʿ seḥāb
   Şu rūşenliginden olur āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 19). [zer-evrāḳı, -ı]*

zer-feşān: *Altın saçan.*

1. Olup levḥ-i sebz üzre meh **zer-feşān**
   Nücūm ile zeyn olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 5). [zer-feşān,]*

zeri: *Altın.*

1. Olan şehlüġe ġarre ʿāḳıl degül
   Zeri bilmeyen faẕla fāẕıl degül *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 14). [zeri, --i]*

zer-i bī-ḥisāb: *Sayısız/ çokça altın.*

1. Ne miḳdārum ola bir avuc türāb
   İñen virdi baña **zer-i bī-ḥisāb** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 264). [zer-i bī-ḥisāb,]*

zer-i muʿteber: *Değerli altın.*

1. Güherden hüner yegdür ehl-i hüner
   Velī ḫalḳ yanında **zer-i muʿteber** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 26). [zer-i muʿteber,]*

zer-i surḫ: *Kızıl altın, çil altın II kırmızı yaprak.*

1. Virür elçiye ḫayli māl ü ḳumāş
   Zer-i surḫ u sīm ü girān-māye ṭaş *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 788). [zer-i surḫ,]*
2. Mis ile **zer-i surḫ** ile sīm-i ḫām
   Ṣurāḫī-i zerrīn ü zerrīn-cām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 511). [zer-i surḫ,]*

zer-i zerd ü zeng: *Sarı ve pahalı altın.*

1. Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
   Gümüşden zirihler **zer-i zerd ü zeng** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 510). [zer-i zerd ü zeng,]*

zer-nigār: *Altın işlemeli.*

1. Ḳudūmı ider aṭlası **zer-nigār**
   Ḳomaz nūr-ı vaḥdet yemīn ü yesār *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 111). [zer-nigār,]*
2. Güneş aña bir şemsedür **zer-nigār**
   Hilāl-i felek sīm ü zer ḫalḳa-vār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 133). [zer-nigār,]*

zer-nişān: *Altın işlemeli.*

1. Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān
   Muṭallā idüp eyledi **zer-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 18). [zer-nişān,]*

zer-nişān: *Altın işlemeli.*

1. Kenārını şemşīr-i rūduñ zamān
   Muṭallā idüp eyledi **zer-nişān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 18). [zer-nişān,]*

zer-nişān idüp: *Altın işaretli edip.*

1. Ḫalāfuñ idüp ḫançerin zer-nişān
   Felek ḳurdı ḳavs-ı ḳuzaḥdan kemān *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 35). [zer-nişān idüp, -üp]*

zerr: *Altın.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül **zer** ki **zer** tīre-kāndan gelür *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [zer,]*

zerr: *Altın.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül **zer** ki **zer** tīre-kāndan gelür *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [zer,]*

zerr: *Altın.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül **zer** ki **zer** tīre-kāndan gelür *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [zer,]*

zerr: *Altın.*

1. Suḫen cevheri baḥr-i cāndan gelür
   Degül **zer** ki **zer** tīre-kāndan gelür *(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 88). [zer,]*

zerre: *Pek ufak şey, yüz tanesi ancak bir arpa sıkletini teşkil edecek küçük olan şey: her zerrede bir mihr-i hakîkat göreceksin / Dikkatle bu zerrât-ı vücûda nazar eyle.".*

1. Ser-ā-ser bu ʿālem nişīb ü firāz
   Degül kāmile **zerre** iy ser-firāz *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 204). [zerre,]*

zerre: *Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.*

1. Celāli deñizinde gerdūn ḥabāb
   Cemāli güni **ẕerresi** āfītāb *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 148). [ẕerresi, -si]*
2. Ḳılup **ẕerreden** şems-i rūşen bedīd
   Velī genc-i maḫfīye eyler kilīd *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 5). [ẕerreden, -den]*

zerre: *Çok ufak olan şey.*

1. Şu genci ki yıġmışdı Dārāb-Şah
   Anuñ **zerresin** görmez idi sipāh
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 486). [ẕerresin, -sin]

zerre: *Çok küçük parça.*

1. Ne mümkin şıġa **ẕerreye** āfitāb
   Ḳaçan haẕm ide baḥri bir ḳaṭre āb
   (İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 123). [ẕerreye, -ye]
2. Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
   Ki her **ẕerreye** tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 6). [ẕerreye, -ye]*

zerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

1. Bu eşyāda bir **ẕerre** bī-kār yoḳ
   Ki anda ya derd ü ya tīmār yoḳ *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 55). [ẕerre,]*

zerre zerre: *En küçük parçasına varıncaya kadar.*

1. Şorar **ẕerre ẕerre** saña çünki Ḥaḳ
   Cevābını ezberle hem-çün sebaḳ
   (İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 207). [ẕerre ẕerre,]

zerrece: *Zerre kadar.*

1. Degül **zerreçe** gün yüzinde dehān
   Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [zerreçe,]

zerrece: *Zerre kadar.*

1. Degül **zerreçe** gün yüzinde dehān
   Müsemmāsı yoḳ ismi vardur hemān
   (İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 143). [zerreçe,]

zerrece: *Zerre kadar.*

1. Müselmān olıcak bulursız emān
   Size **ẕerrece** benden irmez ziyān
   (İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 78). [ẕerrece,]

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Virür esb-i tāzī vü **zerrīn** eyer
   Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [zerrīn,]

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Virür esb-i tāzī vü **zerrīn** eyer
   Muraṣṣaʿ ḳılıclar muraṣṣaʿ kemer
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 789). [zerrīn,]

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Çü elmās ile deldi **ẕerrini** çüst
   Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [ẕerrini, -i]*

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Çü elmās ile deldi **ẕerrini** çüst
   Olur bāzu-yı ḳuvvet-i şevḳ süst *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 675). [ẕerrini, -i]*

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Dikilmişdi fülk üzre **zerrīn** ʿalem
   ʿAlem āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [zerrīn,]*

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Dikilmişdi fülk üzre **zerrīn** ʿalem
   ʿAlem āfitāb idi keşti ẓulem *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 53). [zerrīn,]*

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. İdüp sāyebān aña **zerrīn** siper
   Dilāverler altına cevşen döşer *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 141). [zerrīn,]*

zerrīn: *Altından yapılmış.*

1. Görinüp sipihr aña **zerrīn** siper
   Görür bisterin āhen ol tāc-ver *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 145). [zerrīn,]*

zerrīn-ʿalem: *Altından bayrak/sancak.*

1. Ṣalınur ḳafasında **zerrīn-ʿalem**
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 143). [zerrīn-ʿalem,]

zerrīn-ʿalem: *Altından bayrak/sancak.*

1. Ṣalınur ḳafasında **zerrīn-ʿalem**
   Gider sāyesinde şeh-i muḥterem
   (İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 143). [zerrīn-ʿalem,]

zerrīn-ʿalem: *Altından bayrak/sancak.*

1. Düzilür ḳafasında **zerrīn-ʿalem**
   ʿAlem sāyesinde şeh-i muḥterem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 729). [zerrīn-ʿalem,]

zerrīn-ʿalem: *Altından bayrak/sancak.*

1. Düzilür ḳafasında **zerrīn-ʿalem**
   ʿAlem sāyesinde şeh-i muḥterem
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 729). [zerrīn-ʿalem,]

zerrīn-cām: *Altından yapılmış kadeh.*

1. Mis ile zer-i surḫ ile sīm-i ḫām
   Ṣurāḫī-i zerrīn ü **zerrīn-cām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 512). [zerrīn-cām,]*

zerrīn-cām: *Altından yapılmış kadeh.*

1. Mis ile zer-i surḫ ile sīm-i ḫām
   Ṣurāḫī-i zerrīn ü **zerrīn-cām** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 512). [zerrīn-cām,]*

zerrīn-cām: *Altından yapılmış kadeh.*

1. İdüp kān-ı zer bezmi **zerrīn-cām**
   İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 37). [zerrīn-cām,]*

zerrīn-cām: *Altından yapılmış kadeh.*

1. İdüp kān-ı zer bezmi **zerrīn-cām**
   İder devr sāḳī-i tīhū-hırām *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 37). [zerrīn-cām,]*

zerrīn-cām: *Altından yapılmış kadeh.*

1. Egerçi ki bu manẓar-ı şīşe-fām
   Görinür müzeyyen çü **zerrīn-cām** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 72). [zerrīn-cām,]*

zerrīn-direfş: *Altından yapılmış sancak.*

1. Ḳamu ṣandılar kim ṭutuldı güneş
   Velī āşikār oldı **zerrīn-direfş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 426). [zerrīn-direfş,]*

zerrīn-direfş: *Altından yapılmış sancak.*

1. Ḳamu ṣandılar kim ṭutuldı güneş
   Velī āşikār oldı **zerrīn-direfş** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 426). [zerrīn-direfş,]*

zerrīne-def: *?.*

1. Çü ḫurşīd gösterdi **zerrīne-def**
   Görinmez olur baḥrde līk kef *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 71). [zerrīne-def,]*

zerrīn-ḳadeḥ: *Altın kadeh.*

1. Olur cām-ı zer deste **zerrīn-ḳadeḥ**
   Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 17). [zerrīn-ḳadeḥ,]*

zerrīn-kadeh: *Altın kadeh.*

1. Olur cām-ı zer deste **zerrīn-ḳadeḥ**
   Ki defʿi ḫumār idüp ola feraḥ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 17). [zerrīn-ḳadeḥ,]*

zerrīn-külāh: *Altın külah, taç.*

1. Giderdi anuñ bend ü baġını şāh
   Eli ile geydirdi **zerrīn-külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [zerrīn-külāh,]*

zerrīn-külāh: *Altın külah, taç.*

1. Giderdi anuñ bend ü bağını şāh
   Eli ile geydirdi **zerrīn-külāh** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 620). [zerrīn-külāh,]*

zerrīn-licām: *Altın gem,dizgin.*

1. Virüp esb-i tāzī vü **zerrīn-licām**
   Bağışlar ṣurāḥī vü memzūc u cām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 101). [zerrīn-licām,]

zerrīn-licām: *Altın gem,dizgin.*

1. Virüp esb-i tāzī vü **zerrīn-licām**
   Bağışlar ṣurāḥī vü memzūc u cām
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 101). [zerrīn-licām,]

zerrīn-licām: *Altın gem,dizgin.*

1. Degül idi iḳlīm aña kām
   Muraṣṣaʿ eyerlü vü **zerrīn-licām**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 672). [zerrīn-licām,]

zerrīn-licām: *Altın gem,dizgin.*

1. Degül idi iḳlīm aña kām
   Muraṣṣaʿ eyerlü vü **zerrīn-licām**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 672). [zerrīn-licām,]

zerrīn-tāc: *Altın taç.*

1. Çün zeyn ide ol ḫūnī **zerrīn-tāc**
   Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [zerrīn-tāc,]*

zerrīn-taḫt: *Altından yapılmış taht.*

1. Ḳurulmışdı fīl üzre **zerrīn-taḫt**
   Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [zerrīn-taḫt,]*

zerrīn-taḫt: *Altından yapılmış taht.*

1. Ḳurulmışdı fīl üzre **zerrīn-taḫt**
   Çıḳar üstine Ḫusrev-i nīk-bāḫt *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 751). [zerrīn-taḫt,]*

zerrīn-zirih: *Altından yapılmış zırh.*

1. O **zerrīn-zirih** içre şāh-ı cihān
   Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 605). [zerrīn-zirih,]*

zerrīn-zirih: *Altından yapılmış zırh.*

1. O **zerrīn-zirih** içre şāh-ı cihān
   Ḫalīl idi āteş içinde hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 605). [zerrīn-zirih,]*

zevāl: *Uğursuzluk, dert, felaket.*

1. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
   Gelür başımuza yine çoḳ **zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [zevāl,]*

zevāl: *Uğursuzluk, dert, felaket.*

1. Eger eyler iseñ anuñla ḳıtāl
   Gelür başımuza yine çoḳ **zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 830). [zevāl,]*

zevāl: *Yerinden ayrılıp gitme, zail olma. Sönme, batma.*

1. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
   ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ **zevāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [zevāl,]

zevāl: *Yerinden ayrılıp gitme, zail olma. Sönme, batma.*

1. Var īcād ḳılmaḳda gerçi kemāl
   ʿAdem olsa ʿālem aña yoḳ **zevāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 172). [zevāl,]

zevāl: *Yerinden ayrılıp gitme, zail olma. Sönme, batma.*

1. Bilür devletin ẕillet ehl-i kemāl
   Kemāle iricek irer çün **zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [zevāl,]*

zevāl: *Yerinden ayrılıp gitme, zail olma. Sönme, batma.*

1. Bilür devletin ẕillet ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün **zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 630). [zevāl,]*

zevāl: *Yerinden ayrılıp gitme, zail olma. Sönme, batma.*

1. Görüp yolların tā ki ḥālin bile
Zevāli nedendür kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [zevāli, -i]*

zevāl: *Yerinden ayrılıp gitme, zail olma. Sönme, batma.*

1. Görüp yolların tā ki ḥālin bile
Zevāli nedendür kemālin bile *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 232). [zevāli, -i]*

zevāl: *Uğursuzluk, dert, felaket.*

1. Eyā maṭlaʿ-i āfītāb-ı kemāl
Ki yoḳ ẕihn-i pāküñ günine **zevāl**
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 2). [zevāl,]

zevāl: *Uğursuzluk, dert, felaket.*

1. Aña itdi ilhām iʿlām-ı ḥāl
Ki ʿömri günine irişür **zevāl** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 136). [zevāl,]*

zevāl bulup: *Yok olmak, ortadan kaybolmak, batmak.*

1. Görür kendüden gitdi ol perr ü bāl
Bulup ṭāliʿi āfītābı zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 38). [zevāl bulup, -up]*

zevāl çekmek: *Sıkıntıya katlanmak.*

1. Cihānda ne deñlü ki var ehl-i ḥāl
Bulur dest-res çekmek ile zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 46). [zevāl çekmek, -mek]*

zevāl irer: *Yok olmak, zeval bulmak.*

1. Ki bidʿāt ile mülke irer zevāl
Ṣaḳın devletüñ olmaya pāy-māl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 177). [zevāl irer, -er]*

zevāl irmeye: *Yok olmak, zeval bulmak.*

1. Ṣaḳın ẓulm ile kimseden alma māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 56). [zevāl irmeye, -me, -ye]*

zevāyā-yı vaṣla: *Vaslın zaviyeleri.*

1. Ne deñlü ki murġ-ı ḫıred açsa bāl
Zevāyā-yı vaṣla irişmek muḫāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 164). [zevāyā-yı vaṣla, -a]*

zevk: *Eğlence, eğlenti, cünbüş.*

1. Bu **ẕevḳi** bilen yine rūḥānīdür
Ṣaḳın ṣanma kim ḥaẕẕ-ı nefsānīdür
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 87). [ẕevḳi, -i]

zevk ü ʿişret idüp: *Eğlenmek.*

1. İdüp ẕevḳ ü ʿişret ḳıla ʿīş ü nūş
Ḳaçup dil-rübālar ide çeng gūş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 149). [ẕevḳ ü ʿişret idüp, -üp]*

zevk-i ʿīd: *Bayram zevki, neşesi, eğlencesi.*

1. Olur dūn-himmet ḳapuñdan baʿīd
Bulur ṭālib-i vaṣl olan **ẕevḳ-i ʿīd**
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 22). [ẕevḳ-i ʿīd,]

zevvāk: *Bir şeyden çok fazla zevk alan.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur cümle **ẕevvāḳlar** ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 76). [ẕevvāḳlar, -lar]

zevvāk: *Bir şeyden çok fazla zevk alan.*

1. Çekerler simāṭa şu deñlü niʿam
Olur cümle **ẕevvāḳlar** ḳaddi ḫam
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 76). [ẕevvāḳlar, -lar]

zeyn: *Ar. Ziynet.*

1. Nücūmı iden **zeyn** eflāke sen
Güli iden adın siyeh ḫāke sen *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 47). [zeyn,]*
2. Virüp ʿāleme **zeyn** bahār
Ter oldı yine ḫuşk iken sebze-zār
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 5). [zeyn,]

zeyn: *Ziynet; süs.*

1. Nigīn idi tīġ u serīr idi **zeyn**
   Süleymān ide görse ṣad-āferīn *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 215). [zeyn,]*
2. İdüp **zeyn** eṭrāfını gül-sitān
   Şerīf eylemiş baḥri ʿUmmān-nişān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 227). [zeyn,]*
3. Yine **zeyn** olur mülk-i īrān-zemīn
   Cihāndan gider ceng ü āşūb u kīn *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 259). [zeyn,]*
4. Çün **zeyn** ide ol ḫūnī zerrīn-tāc
   Cemāli metāʿına vire revāc *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 15). [zeyn,]*
5. Ol iki şehin-şāh-ı ṣāḥib-külāh
   Ḳoyup rezmi **zeyn** itdiler bezm-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 24). [zeyn,]*
6. İdüp meclisi **zeyn** nuḳl ü şeker
   Sipihr itmiş idi hemīn cām-ı zer *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 25). [zeyn,]*
7. Virür **zeyn** eşcār-ı bāġa simār
   Müdevver bihī ġabġabı yār-vār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 39). [zeyn,]*
8. Görür **zeyn** olur ṣūreti rūzigār
   Dimen itdi ṭāvūs-ı āyīne-dār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 63). [zeyn,]*

zeyn: *Bezemek, süslemek.*

1. Olup levḥ-i sebz üzre meh zer-feşān
   Nücūm ile **zeyn** olmış idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 6). [zeyn,]*
2. Çeker gevher-āmūde perde-serā
   O perdeyle **zeyn** oldı köhne serā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 12). [zeyn,]*

zeyn eylemiş: *Süslemek, donatmak.*

1. Bize ol leʾālīden idüp nişār
   Şu vażʿ ile **zeyn eylemiş** idi yār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 6). [zeyn eylemiş, -miş]*

zeyn itmiş: *Süslemek, donatmak.*

1. Kenārını **zeyn itmiş** eşcārlar
   Şeref virmiş eşcāra ezhārlar *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 103). [zeyn itmiş, -miş]*

zeyn ider: *Süslemek; neşelendirmek, eğlence katmak.*

1. İder zeyn anı ālet-i kār-zār
   Ne keştī olur bir demürden ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 79). [zeyn ider, -er]*

zeyn oldı: *Bezenmek, süslenmek; bahar mevsimi gelmek.*

1. İki yañadan ṣaf dutuban sipāh
   Sipāh ile **zeyn oldı** āverd-gāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 352). [zeyn oldı, -dı]*
2. Ḳamu şehr ü dih deşt ü vādī vü kūh
   Gelür diyü **zeyn oldı** ṣāḥib-şükūh *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 128). [zeyn oldı, -dı]*

zeyn oluban: *Bezenmek, süslenmek; bahar mevsimi gelmek.*

1. Gül ü berg ile **zeyn oluban** şecer
   İder cilveler hem-çü ṭāvūs-ı ner *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 11). [zeyn oluban, -uban]*

zeyndār: *Süslenmiş, süs sahibi.*

1. Getürdüp iki sīn daḫı ḫ͟ʷōr u zār
   Resenler daḳup eyledi **zeyn-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [zeyn-dār,]*

zeyndār: *Süslenmiş, süs sahibi.*

1. Getürdüp iki sīn daḫı ḫ͟ʷōr u zār
   Resenler daḳup eyledi **zeyn-dār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 484). [zeyn-dār,]*

zeyn-i dār: *Kutlu bir savaş.*

1. Saña zaḫm uranları iy şehriyār
   Ḫudā ḥakkı içün idem **zeyn-i dār** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 382). [zeyn-i dār,]*

zīb: *Far. Ziynet.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr şehrine **zīb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [zīb,]*

zīb: *Far. Ziynet.*

1. Çü Bengāliye elçi oldı ḳarīb
   İşidüp virür Fūr şehrine **zīb** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 920). [zīb,]*

zīb: *Far. Ziynet.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne **zīb**
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [zīb,]*

zīb: *Far. Ziynet.*

1. Virür meclis-i Ḫusrev-i Çīne **zīb**
Dimāġı muʿaṭṭar ider ʿūd-ı ṭīb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 53). [zīb,]*

zīb ü fer: *Süs ve parlaklık.*

1. Açıldı şaḳāyıḳ gibi şuḳḳalar
Ki gül-zār-ı bezme vire **zīb ü fer**
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 120). [zīb ü fer,]
2. Göreñler virür keştiye **zīb ü fer**
Dizilür iki cānibe hem-çü per *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 77). [zīb ü fer,]*

zībā: *Güzel ǁ renkli ǁ yaraşıklı.*

1. Bu **zībā** gülistānı terk itdüm āh
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [zībā,]*

zībā: *Güzel ǁ renkli ǁ yaraşıklı.*

1. Bu **zībā** gülistānı terk itdüm āh
Olısar mekān tīre vü teng-çāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 439). [zībā,]*

zībā: *Güzel ǁ renkli ǁ yaraşıklı.*

1. Çemen berg-i zerd ile **zībā** olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [zībā,]*

zībā: *Güzel ǁ renkli ǁ yaraşıklı.*

1. Çemen berg-i zerd ile **zībā** olur
Hemīn aṭlas u şīr ü dībā olur *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 11). [zībā,]*

zībā-mihen: *Güzel dert / sıkıntı.*

1. Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile **zībā-mihen** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 20). [zībā-mihen,]*

zībā-mihen: *Güzel dert / sıkıntı.*

1. Getürdi şehi şehre şāh-ı Ḫoten
Şeref buldı şāh ile **zībā-mihen** *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 20). [zībā-mihen,]*

zībā-ruh u ehl-i ʿīş: *Güzel yüzlü ve eğlence ehli.*

1. Ḳamu ḳavmi **zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş**
Ḳamunuñ işi ʿīş imiş yaz u ḳış *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 17). [zībā-ruḫ u ehl-i ʿīş,]*

żıd: *Ar. Bir şeyin aksi, muhalifi, muarızı.*

1. Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki ne **żıd** var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [żıd,]

żıd: *Ar. Bir şeyin aksi, muhalifi, muarızı.*

1. Olur ādeme feyż andan kemāl
Ki ne **żıd** var aña ne nidd ü hemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 114). [żıd,]

zift-i mār: *Kara yılan.*

1. Düşe çün sarāyına bir ince tār
Olur az zamān geçmedin **zift-i mār**
(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 38). [zift-i mār, -am]

zih: *Far. 1. Kiriş, yay kirişi. 2. Şerit, kaytan 3. Bir şeyin kenarına çekilen hat.*

1. Gelüp rezmde **zihden** āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [zihden, -den]*

zih: *Far. 1. Kiriş, yay kirişi. 2. Şerit, kaytan 3. Bir şeyin kenarına çekilen hat.*

1. Gelüp rezmde **zihden** āvāz-ı zih
Derā-yı tene tīr-i cānet bidih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 205). [zihden, -den]*

zih: *Kiriş.*

1. Ḳoyup **zihde** bir tīr şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [zihde, --de]*

zih: *Kiriş.*

1. Ḳoyup **zihde** bir tīr şāh-ı cihān
İder ejdehānuñ gözini nişān *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 169). [zihde, --de]*

zih: *Far. 1. Kiriş, yay kirişi. 2. Şerit, kaytan 3. Bir şeyin kenarına çekilen hat.*

1. Diyüp bunı **zihde** ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [zihde, -de]*

zih: *Far. 1. Kiriş, yay kirişi. 2. Şerit, kaytan 3. Bir şeyin kenarına çekilen hat.*

1. Diyüp bunı **zihde** ḳodı çār-per
Ki sindāndan eyler doḳunsa güẕer *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 361). [zihde, -de]*

zih ü dih: *Yay ve insan bedeni.*

1. Revār u hezāhiz ṭoluban cihān
Pür oldı **zih ü dih** ile āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1092). [zih ü dih,]*

zihī: *Ne iyi, ne güzel!.*

1. Zihī ser-fırāz u zihī tāc-dār
Ki fetḥ eyleye buncılayın ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 235). [zihī,]*
2. Zihī ser-fırāz u **zihī** tāc-dār
Ki fetḥ eyleye buncılayın ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 235). [zihī,]*
3. Zihī baḫt u devlet ki bir tāc-ver
Gele nuṣretiyle idüben sefer *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 147). [zihī,]*
4. Bilüp bunlaruñ ḥālini şehriyār
Didi kim **zihī** ḫalḳ-ı perhīz-kār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 82). [zihī,]*

zihī: *Ne iyi, ne güzel.*

1. Ḫudā dir imiş şemse ol bī-ḥayā
Zihī ġāfil āfil olur mı Ḫudā *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 210). [zihī,]*

zihī: *Bu, şu işaret sıfatı.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
Zihī merkeb-i ḫōş **zihī** şeh-süvār
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 68). [zihī,]

zihī: *Bu işaret sıfatı.*

1. Cihān-gīr rākib feres rāh-vār
Zihī merkeb-i ḫōş zihī şeh-süvār
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 68). [zihī,]

zihn: *Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.*

1. Ḫuṣūṣā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür **ẕihni** çün āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [ẕihni, -i]*

zihn: *Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.*

1. Ḫuṣūṣā şehin-şāh-ı ʿālī-cenāb
Ki rūşen-dürür **ẕihni** çün āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 20). [ẕihni, -i]*

zihn: *Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.*

1. Ṭabībüñ gerek **ẕihni** ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [ẕihni, -i]*

zihn: *Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.*

1. Ṭabībüñ gerek **ẕihni** ġāyet laṭīf
Ṭamaʿ ḳılmaya ola ṭabʿı şerīf *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 89). [ẕihni, -i]*

zihn: *Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.*

1. Dirīġā dirīġā dirīġā dirīġ
Güneş **zihnüme** olmasa ġuṣṣa mīġ
(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 26). [zihnüme, -üm, -e]

zihn-i pāküme: *Temiz zihin.*

1. Muʿīn **ẕihn-i pāküme** feyż-i İlāh
Ẕahīrem ṣafā-himmet-i pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 47). [ẕihn-i pāküme, -me-üm, -e]*

zihn-i pāküñ: *Temiz zihin.*

1. Eyā maṭlaʿ-i āfītāb-ı kemāl
Ki yoḳ **ẕihn-i pāküñ** günine zevāl
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 2). [ẕihn-i pāküñ, -ü, -ñ]

zikr: *Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.*

1. Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā **ẕikri** ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 564). [ẕikri, -i]*

zikr: *Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.*

1. Olur bāṭıla ġālib elbette Ḥaḳ
Eyā **ẕikri** ẕākirlerine sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 564). [ẕikri, -i]*

zikr: *Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.*

1. Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḥaḳ
Ki her sābıḳa **ẕikri** oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 112). [ẕikri, -i]*

zikr: *Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.*

1. Yazar ibtidā nāmede nām-ı Ḥaḳ
Ki her sābıḳa **ẕikri** oldı sebaḳ *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 112). [ẕikri, -i]*

zikr idüp: *Anmak, sözünü etmek, bahsetmek.*

1. Sürer şeh daḫı ġūlla defʿi semend
Ṣalar **ẕikr idüp** Ḥaḳḳı aña kemend
(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 492). [ẕikr idüp, -üp]

zikr olınur: *Anlatılmak, sözü edilmek.*

1. Añılmaz ne mülk ü ne cāh u ne māl
Velī ḥaşre dek **ẕikr olınur** kemāl
(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 166). [ẕikr olınur, -ur]

zikr ü fikrüñ: *Konuşmak ve düşünmek.*

1. Sikender didi kim eyā şehriyār
Gerek **ẕikr ü fikrüñ** ola Kird-gār
(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 448). [ẕikr ü fikrüñ, -üñ]

zil: *Zil, çıngırak.*

1. Döger sīnesin kūs u yüzini **zīl**
Olur nevḥadan ḫalḳ-ı ʿālem ʿalīl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 217). [zīl,]

zilel: *Beyitte alçaklık, aşağılık anlamında kullanılmıştır.*

1. ʿAṭādur olan senden iy bī-bedel
Bizüm itdügümüz ḫaṭā vü **ẕilel** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 72). [ẕilel,]*

ẓıll: *Gölge.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile **ẓıllın** görür çeşm-i nās
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 44). [ẓıllın, -ın]

ẓıll: *Gölge.*

1. Ne hem-rāh olur aña vü hem-ḳıyās
Ne saʿy ile **ẓıllın** görür çeşm-i nās
(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 44). [ẓıllın, -ın]

ẓıll: *Gölge.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
Olur enfinüñ **ẓıllı** pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [ẓıllı, -ı]*

ẓıll: *Gölge.*

1. Dehānı çü tennūr surḫ u siyāh
Olur enfinüñ **ẓıllı** pīle penāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 366). [ẓıllı, -ı]*

zillet: *Hakirlik, alçaklık.*

1. Bilür devletin **ẕillet** ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 629). [ẕillet,]*

zillet: *Hakirlik, alçaklık.*

1. Bilür devletin **ẕillet** ehl-i kemāl
Kemāle iricek irer çün zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 629). [ẕillet,]*

zillet: *Hakirlik, alçaklık.*

1. Ṣoñı **ẕillet** olur velī devletüñ
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 641). [ẕillet,]*

zillet: *Hakirlik, alçaklık.*

1. Ṣoñı **ẕillet** olur velī devletüñ
Ḫaḳāret-durur āḫırı ʿizzetüñ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 641). [ẕillet,]*

ẕıll-i esmārdan: *Meyvelerin gölgesi.*

1. Olup sāye-bān **ẕıll-i eṣmārdan**
Zemīni görinmezdi ezhārdan *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 175). [ẕıll-i eṣmārdan, -dan]*

zimām: *Yular, dizgin (Konuşmanın seyri, konu bağlamında).*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline **zimām**
Her emrinde eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [zimām,]

zimām: *Yular, dizgin (Konuşmanın seyri, konu bağlamında).*

1. Virür tevsen-i çarḫ eline **zimām**
Her emrinde eyler ḳader ihtimām
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 19). [zimām,]

zīn: *Eyer.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaşma **zīnini** laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [zīnini, -i, -ni]*

zīn: *Eyer.*

1. Biner gāv-ser raḫşa çüst ol esed
Ki ide niçe ḫaşma **zīnini** laḥd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 72). [zīnini, -i, -ni]*

zīn: *Eyer.*

1. Ṭolu at u pīl oldı naṭʿ-ı zemīn
Piyādeydi ferzāneler ḫāli **zīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 460). [zīn,]*

zīn: *Eyer.*

1. Ṭolu at u pīl oldı naṭʿ-ı zemīn
Piyādeydi ferzāneler ḫāli **zīn** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 460). [zīn,]*

zin: *Hayvan eyeri (yeni ay bağlamında).*

1. Sen ur himmet atına merdāne **zīn**
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [zīn,]

zin: *Hayvan eyeri (yeni ay bağlamında).*

1. Sen ur himmet atına merdāne **zīn**
Ḫudādan-durur feṯḥ u nuṣret hemīn
(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 27). [zīn,]

zina: *Zina.*

1. Zinā ehli pīr ola muʿcib faḳīr
Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [zinā,]*

zina: *Zina.*

1. Zinā ehli pīr ola muʿcib faḳīr
Yalan söyleye ola ṣāhib-serīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 149). [zinā,]*

zindān-ı ʿālem: *Dünya zindanı.*

1. Aña bir degül ʿişret iden hemān
Cihāndur bu **zindān-ı ʿālem** cihān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 58). [zindān-ı ʿālem,]

zinde: *Canlı, diri.*

1. ʿAṭāñ iledür **zinde** bu kāyināt
Ḳamu zindeye senden irer ḥayāt
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 19). [zinde,]
2. ʿAṭāñ iledür zinde bu kāyināt
Ḳamu **zindeye** senden irer ḥayāt
(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 20). [zindeye,]
3. Sezā-yı perestiş perestendeye
ʿİnāyetger ol mürdeye **zindeye** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 102). [zindeye,]*

zinde: *Canlı, diri.*

1. Demür ḫışt ile küşte-pāymış ḥişār
   Ki ḳaçaġa bulmaya **zinde** kenār *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 212). [zinde,]*
2. Ṣadā itdi būḳ u nefīr ü derāy
   İder **zindeler** mürde rūyīne-nāy *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 308). [zindeler, -ler]*

zinde: *Canlı, diri; manevi canlılığa sahip.*

1. Şu resme ola **zinde** cān-ı ʿazīz
   Ki ʿīd ola aña gehī rūste-ḫīz *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 91). [zinde,]*

zinde olmaz: *Canlı, diri olmak; sıkıntısız bir şekilde yaşamak.*

1. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
   Velī **zinde olmaz** çü cism ola ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1138). [zinde olmaz, -maz]*

zinde olsa: *Canlı, diri olmak; sıkıntısız bir şekilde yaşamak.*

1. Olur her ḳaçan olsa zinde helāk
   Velī zinde olmaz çü cism ola ḫāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1137). [zinde olsa, -sa]*
2. Niẓāmī daḫı olsa zinde eger
   Ḫasanoġlı andan olur muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 23). [zinde olsa, -sa]*

zinde olup: *Canlı, diri olmak; sıkıntısız bir şekilde yaşamak.*

1. Ḫıżır çeşmesinden idüp āb nūş
   Olup zinde olmış şecer sebze-pūş *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 8). [zinde olup, -up]*

zinde olur: *Canlı, diri olmak; sıkıntısız bir şekilde yaşamak.*

1. Ḳoyan kimse ʿālemde bir yādigār
   Olur ḥaşre dek zinde iy şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 168). [zinde olur, -ur]*

zindegān: *Dirlik.*

1. Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz
   Gele **zindegānī** ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 186). [zindegānī, -ī]*

zindegān: *Dirlik.*

1. Bizi eyle sīr-āb pejmürdevüz
   Gele **zindegānī** ḳatı mürdevüz *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 186). [zindegānī, -ī]*

zindegānī: *Dirilik, hayat, yaşayış.*

1. İdüp **zindegānī** iki pādişāh
   Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 773). [zindegānī,]*

zindegānī: *Dirilik, hayat, yaşayış.*

1. İdüp **zindegānī** iki pādişāh
   Olalum biri birimüze penāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 773). [zindegānī,]*

zindegānī: *Dirilik, hayat, yaşayış.*

1. Mey-i ḫōş-güvār oldı Āb-ı Ḥayāt
   Ṣunar **zindegānīye** şāha berāt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 46). [zindegānīye, -ye]*

zindegānī: *Dirilik, hayat, yaşayış.*

1. Mey-i ḫōş-güvār oldı Āb-ı Ḥayāt
   Ṣunar **zindegānīye** şāha berāt *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 46). [zindegānīye, -ye]*

zindegānī: *Dirilik, hayat, yaşayış.*

1. Muʿazzezdür ādem var iken ḥayāt
   Velī **zindegānīde** yoḳdur şebāt *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 228). [zindegānīde, -de]*

zindegī: *Kurtuluş ehline hayat bahşeden ölümsüzlük suyu.*

1. Ḫıżır çeşmesi kim virür **zindegī**
   Nice **zindegī** bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 9). [zindegī,]*

2. Ḫıżır çeşmesi kim virür **zindegī**
Nice **zindegī** bil ki pāyendegī *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 10). [zindegī,]*

zindelik: *Dirilik, canlılık.*

1. Ḳafeşdür bilürsin saña **zindelik**
Neden ola maḳṣūd pāyendelik *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 255). [zindelik,]*

zīnet-i būstān: *Bahçe süsü.*

1. Bozup zīver ü **zīnet-i būstān**
Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 27). [zīnet-i būstān,]

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Yed'olanını dime **zinhār** az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Yed'olanını dime **zinhār** az
Ki daḫı ziyāde ide bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 73). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Bu şehlige aldanma **zinhār** hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Bu şehlige aldanma **zinhār** hān
Senüñ gibi çoḳ görmiş idi cihān *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 189). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol **zīnhār**
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [zīnhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ḳo ṭıfl işini ʿāḳıl ol **zīnhār**
Gerekmez gele fiʿle her iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 209). [zīnhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Olup hem-nişīn ehl-i dānā ile
Refīḳ olma **zinhār** aʿmā ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 170). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Olup hem-nişīn ehl-i dānā ile
Refīḳ olma **zinhār** aʿmā ile *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 170). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Çü yoḳ iştihā yime **zinhār** laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Çü yoḳ iştihā yime **zinhār** laḥm
Ḫuṣūṣā ki ol laḥmda ola şaḥm *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 11). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ne rāha ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme **zinhār** vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 200). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ne rāha ki gitmiş degüldür beşer
Sülūk itme **zinhār** vardur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 200). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ḳadīmi rüsūmı gözet **zīnhār**
Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [zīnhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Ḳadīmi rüsūmı gözet **zīnhār**
Ki muʿtād olupdur ṣıġār ü kibār *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 221). [zīnhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫ̬ʷīş
   Dilin kimsenüñ itme **zinhār** rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 60). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Bilüp ʿālemüñ ḫalḳını cümle ḫ̬ʷīş
   Dilin kimsenüñ itme **zinhār** rīş *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 60). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Şu kim ne ḳalem ehli ola ne tīr
   Ṣaḳın anı **zinhār** idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 90). [zinhār,]*

zinhār: *Sakın! Sakın ha! Aman!.*

1. Şu kim ne ḳalem ehli ola ne tīr
   Ṣaḳın anı **zinhār** idinme esīr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 90). [zinhār,]*

zīni: *Eyer; üzerine oturmak için binek hayvanlarının sırtına konulan nesne.*

1. Ḳamu āyine sīnesi ṣānesi
   Demür maʿdeni **zīninüñ** ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [zīninüñ, -nüñ]*

zīni: *Eyer; üzerine oturmak için binek hayvanlarının sırtına konulan nesne.*

1. Ḳamu āyine sīnesi ṣānesi
   Demür maʿdeni **zīninüñ** ḫānesi *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 296). [zīninüñ, -nüñ]*

zīr: *Altta, aşağıda olan.*

1. Hümā-yı şeref idi ʿizzet-peẕīr
   Çıḳar evc-i ʿarşa ḳalur ḫalḳ **zīr** *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 114). [zīr,]*

zīr ü bem: *Sazın en ince ve en kalın telleri.*

1. Yine ḥaṭr ya saza ṭaḳ **zīr ü bem**
   Geçenden geçelüm bu demdür ki dem
   (İskendernâme, Mesnevi 30, Mısra 65). [zīr ü bem,]

zīr ü zeber: *Karmakarışık, darmadağınık.*

1. Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
   Olup tozuñ içinde **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 376). [zīr ü zeber,]*
2. Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
   İderdi kime ursa **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 398). [zīr ü zeber,]*
3. Bir elinde gürz ü birinde siper
   İder ḫaşmı ḳāfīyse **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 176). [zīr ü zeber,]*
4. Görür şāh kim Ḫusrev-i baḥr ü ber
   Yatur ḫāk u ḫūn içre **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 368). [zīr ü zeber,]*
5. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
   Ḳılalum ḳamu Hindi **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 150). [zīr ü zeber,]*
6. Alur neñ var ise çü **zīr ü zeber**
   Yirü göklere olmasun baña ver *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 489). [zīr ü zeber,]*
7. Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
   Urup itdi atıyla **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 382). [zīr ü zeber,]*
8. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
   İder taḫt ile tācı **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 156). [zīr ü zeber,]*
9. Yapup çünki bir ḳaṣrı maʿmūr ider
   Dönüben ider anı **zīr ü zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 58). [zīr ü zeber,]*

zīr ü zeber ider: *Altüst etmek; harap etmek.*

1. Yapup çünki bir ḳaṣrı maʿmūr ider
   Dönüben ider anı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 58). [zīr ü zeber ider, -er]*

zīr ü zeber itdi: *Alt üst etmek.*

1. Ḫavāle idüp gürze-i gāv-siper
   Urup itdi atıyla zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 382). [zīr ü zeber itdi, -di]*

zīr ü zeber ider: *Altüst etmek; harap etmek.*

1. Bir elinde gürz ü birinde siper
   İder ḫaşmı ḳāfīyse zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 176). [zīr ü zeber ider, -er]*

2. Naẓardan ṣaḳın kim iricek naẓar
İder taḫt ile tācı zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 156). [zīr ü zeber ider, -er]*

zīr ü zeber iderdi: *Altüst etmek; harap etmek.*

1. Ne miġfer bilür gürzi ne ḫod siper
İderdi kime ursa zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 398). [zīr ü zeber iderdi, -er, -di]*

zīr ü zeber kılalum: *Alt üst etmek.*

1. Virürse bize luṭf idüp Ḫaḳ ẓafer
Ḳılalum ḳamu Hindi zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 150). [zīr ü zeber ḳılalum, -a, -lum]*

zīr ü zeber olup: *Alt üst olmak.*

1. Düşüp atdan ayru yaturdı eyer
Olup tozuñ içinde zīr ü zeber *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 376). [zīr ü zeber olup, -up]*

zīr zeber: *Alt üst etmek.*

1. Kime gürz ursa şeh-i pür-hüner
İder idi pīli yele **zīr zeber** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 652). [zīr zeber,]*

zīr-dest: *Aşağı eller, alt tabakada olanlar.*

1. Anıñçün Ḫaḳ itdi seni ser-bülend
Ki irişmeye **zīr-deste** gezend *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 194). [zīr-deste, -e]*

zīr-i dest: *El altında.*

1. İdüp Hindi Sindi baña **zīr-i dest**
Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 265). [zīr-i dest,]
2. Şeh olan kişi olmadan **zīr-i dest**
Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 451). [zīr-i dest,]*

zīr-i dest: *El altında bulunan, tâbi.*

1. Eger ser-firāz u eger **zīr-i dest**
Ḳoyup nārı hep oldılar Ḫak-perest
(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 9). [zīr-i dest,]
2. Kerem ḳıl çü ḳadr-i ʿadū ola pest
Olur ḫaşm-ı efgende çün **zīr-i dest**
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1122). [zīr-i dest,]

zīr-i dest: *Elinin altına almak, kontrol etmek, etkilemek.*

1. Naṣīb itdi Ḫaḳ baña rūz-ı elest
İdindüm suḫen mülkini **zīr-i dest**
(İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 48). [zīr-i dest,]

zīr-i dest: *El altında, erişilebilir, hüküm altında.*

1. İder şükr Yezdāna Yezdān-perest
Ki aʿdāsını eyledi **zīr-i dest** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 674). [zīr-i dest,]*

zīr-i dest idüp: *Tabi olmak, el altında bulunmak.*

1. İdüp Hindi Sindi baña zīr-i dest
Ḳamu ḳılmış ḫalḳı Yezdān-perest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 265). [zīr-i dest idüp, -üp]

zīr-i dest olmadan: *El altında olmak II Başkasının güdümünde, emri altında olmak.*

1. Şeh olan kişi olmadan zīr-i dest
Yeg ol kim ire gerdenine şikest *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 451). [zīr-i dest olmadan, -ma, -dan]*

zīr-i dest olur: *El altında olmak II Başkasının güdümünde, emri altında olmak.*

1. Kerem ḳıl çü ḳadr-i ʿadū ola pest
Olur ḫaşm-ı efgende çün zīr-i dest
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1122). [zīr-i dest olur, -ur]

zīr-i deste: *El altında bulunan.*

1. İden kimsene **zīr-i deste** sitem
Görür benden elbet daḫı çün elem
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 339). [zīr-i deste, -e]

zīr-i destem: *El altında.*

1. Ger ol nāz ide eylerem ben niyāz
   Ki ben **zīr-i destem** şehüm ser-firāz
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 372). [zīr-i destem, -em]

zīr-i desti: *El altında bulunan, tâbi.*

1. Olayıdı iḳlīme nāmum revān
   Olup ḫāmemüñ **zīr-i desti** cihān
   (İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 44). [zīr-i desti, -i]

zīr-i desti: *Elin altında olan. II tabi olan.*

1. Olup **zīr-i desti** diyār-ı ʿAcem
   Ele aldı ṣāḥib-ḳırān cām-ı Cem *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 257). [zīr-i desti,]*
2. Cihān şehlerin **zīr-i desti** şanur
   Uyur daḫı ammā bu kez uyanur *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 503). [zīr-i desti,]*

zīr-i destüm: *El altında bulunan, tâbi.*

1. Ḳamu **zīr-i destüm** şanurdum cihān
   Baña beglerüm söyler imiş yalan
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 419). [zīr-i destüm, -üm]

zīr-i pāyıñ: *Ayak altı. II eşik.*

1. Ser-i taḫt-ı Cemşīd cāyıñ ola
   Serīr-i serān **zīr-i pāyıñ** ola *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 374). [zīr-i pāyıñ,]*

zirih: *Zırh.*

1. Geyüp pīrehen üzre evvel **zirih**
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Geyüp pīrehen üzre evvel **zirih**
   İder cā-be-cā ʿıḳd-i zerrīn-girih *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 45). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Geyer bir münaḳḳaş **zirih** çün bahār
   Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Geyer bir münaḳḳaş **zirih** çün bahār
   Biner eblaḳ-ı çüst çün rūzigār *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 177). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
   Gümüşden **zirihler** zer-i zerd ü zeng
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 510). [zirihler, -ler]

zirih: *Zırh.*

1. Yıġılup olur püşte esbāb-ı ceng
   Gümüşden **zirihler** zer-i zerd ü zeng
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 510). [zirihler, -ler]

zirih: *Zırh.*

1. Geyer bir **zirih** başdan ayaġa zer
   Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [zirih,]

zirih: *Zırh.*

1. Geyer bir **zirih** başdan ayaġa zer
   Ḳamaşur gözi her kim itse naẓar
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 601). [zirih,]

zirih: *Zırh.*

1. Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
   Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 609). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Zirih üstine cevşen-i pür-nigār
   Geyerdi ḳat evvel felek iḳtidār *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 609). [zirih,]*

zirih: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
Zirihden revān itdi ḳan hem-çü ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [zirihden, -den]

zirih: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

1. Urup cānlara āteş-i tīġ-ı key
Zirihden revān itdi ḳan hem-çü ḫay
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 1088). [zirihden, -den]

zirih: *Zırh.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep **zirih**
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep **zirih**
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 293). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 294). [zirih,]*

zirih: *Zırh.*

1. Durup ṣubḥ-dem geydiler hep zirih
Zirih üstine cevşen-i pür-girih *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 294). [zirih,]*

zirih: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

1. Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [zirihden, -den]*

zirih: *Zırh, demirden yapılan savaş elbisesi.*

1. Zirihden idüben palārek güẕār
İderdi zemīnüñ yüzin lāle-zār *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 317). [zirihden, -den]*

zirih-ber-zirih: *Zırh üstüne zırh.*

1. Giyer şāh-ı ʿālem **zirih-ber-zirih**
İder berg bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 101). [zirih-ber-zirih,]*

zirih-ber-zirih: *Zırh üstüne zırh.*

1. Giyer şāh-ı ʿālem **zirih-ber-zirih**
İder berg bendin girih-ber-girih *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 101). [zirih-ber-zirih,]*

zirih-ber-zirih: *Zırh üstüne zırh.*

1. Zirih-ber-zirih püşt-i şemşīr-zen
Girih-ber-girih dest-i nāvek-figen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 807). [zirih-ber-zirih,]

zirih-ber-zirih: *Zırh üstüne zırh.*

1. Zirih-ber-zirih püşt-i şemşīr-zen
Girih-ber-girih dest-i nāvek-figen
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 807). [zirih-ber-zirih,]

zirih-ġark: *Savaşlarda ok, kılıç ve süngü gibi silâhlardan korunmak için giyilen demir, tel levha veya köseleden yapılmış giysiye batmış,boğulmuş.*

1. Ḳamusı **zirih-ġarḳ** nādīde-renc
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 177). [zirih-ġarḳ,]*

zirih-ġark: *Savaşlarda ok, kılıç ve süngü gibi silâhlardan korunmak için giyilen demir, tel levha veya köseleden yapılmış giysiye batmış,boğulmuş.*

1. Ḳamusı **zirih-ġarḳ** nādīde-renc
Ṭolu idi gerdūnları içi genc *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 177). [zirih-ġarḳ,]*

zirih-pūş olur: *Zırhla örtülü olmak, zırh giymiş olmak.*

1. Dilāverlerüñ itdügin gördi kīn
Zirih-pūş olur naʿlden pes zemīn
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 798). [zirih-pūş olur, -ur]

zişt: *Çirkin,kötü, kabih.*

1. Muḳadder ne ḳılduñ ise ḫūb u **zişt**
Żarūrī gelür gerçi kim ser-nübişt
(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 11). [zişt,]

2. Nesīm-i cemāliyle ḫurrem behişt
Cehennem celālī duḫāniyle **zişt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 154). [zişt,]*

<u>zişt-hū:</u> *Çirkin huylu.*

1. Çü cünd-i şeyāṭīn ḳamu zişt-rū
ʿAfārīt gibi ḳamu **zişt-ḫū** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 298). [zişt-ḫū,]*

<u>zişt-rū:</u> *Çirkin yüz.*

1. Çü cünd-i şeyāṭīn ḳamu **zişt-rū**
ʿAfārīt gibi ḳamu zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 297). [zişt-rū,]*

<u>zişt-rū:</u> *Çirkin yüz.*

1. Çü cünd-i şeyāṭīn ḳamu **zişt-rū**
ʿAfārīt gibi ḳamu zişt-ḫū *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 297). [zişt-rū,]*

<u>zīver:</u> *Süs.*

1. Bozup **zīver** ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 27). [zīver,]

<u>zīver:</u> *Süs.*

1. Bozup **zīver** ü zīnet-i būstān
Tehī ḳaldı bülbül gidüp gül-sitān
(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 27). [zīver,]

<u>zīver-i tāc u taht:</u> *Taç ve taht süsü.*

1. Getürdüñ bize armaġan ḫayl ü raḫt
Selāmet ol iy **zīver-i tāc u taḫt** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 484). [zīver-i tāc u taḫt,]*

<u>zīver-i tāc-ı şāh:</u> *Padışahın tacının süsü.*

1. İder laʿli geh **zīver-i tāc-ı şāh**
Olur meskeni geh gil ü ḫāk-i rāh
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 9). [zīver-i tāc-ı şāh,]

<u>zīver-i taht u tāc:</u> *Tahtın ve tacın süsü,ziyneti.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy **zīver-i taḫt u tāc**
Bize söyle ḥālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 377). [zīver-i taḫt u tāc,]*
2. Ḳurup fīller üstine taḫt-ı ʿāc
Çıḳar üstine **zīver-i taḫt u tāc** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 58). [zīver-i taḫt u tāc,]*

<u>zīver-i taht u tāc:</u> *Tahtın ve tacın süsü,ziyneti.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy **zīver-i taḫt u tāc**
Bize söyle ḥālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 377). [zīver-i taḫt u tāc,]*

<u>zīver-i taht u tāc:</u> *Tahtın ve tacın süsü,ziyneti.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy **zīver-i taḫt u tāc**
Bize söyle ḥālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 377). [zīver-i taḫt u tāc,]*

<u>zīver-i taht u tāc:</u> *Tahtın ve tacın süsü,ziyneti.*

1. Ḫamiyyet ḳıl iy **zīver-i taḫt u tāc**
Bize söyle ḥālüñi gözüñi ac *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 377). [zīver-i taḫt u tāc,]*

<u>żıyā:</u> *Işık.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
Virürdi **żıyā** raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 10). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Işık.*

1. Müşebbek idi köhne pīrāheni
Virürdi **żıyā** raḫneler revzeni *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 10). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Işık.*

1. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
Mezīd oldı nūr u **żıyā** vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Işık.*

1. Tecelliyle mirʾātı buldı cilā
Mezīd oldı nūr u **żıyā** vü ṣafā *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 126). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Parlaklık, aydınlık.*

1. Var iki elinde dıraḫşān güher
   Virürdi gicede **żıyā** çün ḳamer *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 26). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Parlaklık, aydınlık.*

1. Żıyāsı ala anuñ ol ḳavm-i ʿāḳ
   Gice olsa yaḳmazlar imiş çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 27). [żıyāsı, -sı]*

<u>żıyā:</u> *Ar. Parlaklık, aydınlık.*

1. Ki meh-veş vire tīre içre **żıyā**
   Bile ḳanda gitdügin ol reh-nümā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 139). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Ar. Parlaklık, aydınlık.*

1. Cebīninde var idi nūr-ı Ḫudā
   Virür idi ẓulmet içinde **żıyā** *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 160). [żıyā,]*

<u>żıyā:</u> *Parlaklık, aydınlık.*

1. O yirde güneş tābı virmez **żıyā**
   Seḥerden nişān yoḳ hemīşe dücā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 107). [żıyā,]*

<u>żıyā virsün:</u> *Işık vermek, nurlandırmak.*

1. Ḳo ol şemsi virsün cihāna żıyā
   Ki her ẕerreye tābdur kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 5). [żıyā virsün, -sün]*

<u>żıyā virür:</u> *Işık vermek, nurlandırmak.*

1. Virür ʿāleme mihr-i tābān żıyā
   Anı şeb-pere görmez ise n'ola *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 51). [żıyā virür, -ür]*

<u>żıyā virürdi:</u> *Işık vermek, nurlandırmak.*

1. Semāya zemīne virürdi żıyā
   İderdi ḳara ṭopraġı kīmyā *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 27). [żıyā virürdi, -ür, -di]*

<u>ziyāde:</u> *Çok.*

1. Şu deñlü **ziyāde** idi esb ü nās
   Olur sīnesi ẓahr-ı ḥūta mümās *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 175). [ziyāde,]*
2. .....olur hemān
   Ziyāde olıcak irişür ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 586). [ziyāde,]*
3. Ne deñlü **ziyāde** gelürse sipāh
   Ḳo gelsün virem cümleye berg-i rāh *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 901). [ziyāde,]*
4. Ola cāhda her biri ber-ḳarār
   Ziyāde ide cāhını şehriyār *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 322). [ziyāde,]*
5. İdüp ḫayli iḥsānlar ol tāc-ver
   Menāṣiblerini **ziyāde** ider *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 364). [ziyāde,]*
6. Ki Türk ü Ḫabeşden **ziyāde** sipāh
   Cihānda dimişler yoḳ iy pādişāh *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 473). [ziyāde,]*
7. Ara yirde olur **ziyāde** neberd
   Görinmez ider bunları tīre gerd *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 433). [ziyāde,]*
8. Gidüp biri biri gelür yirine
   Ziyāde sevinen ḳatı yirine *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 646). [ziyāde,]*
9. Eger ebr olmasa mihre ḥicāb
   Ṭutuşup **ziyāde** olur idi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 40). [ziyāde,]*
10. Kenārında her gāh olurdı savaş
    İçinde çaġızdan **ziyādeydi** baş *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 114). [ziyādeydi, -y, -di]*
11. Olup midhan içme **ziyāde** şarāb
    Ki seyli ider ʿaḳl evini ḫarāb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 131). [ziyāde,]*
12. Çü şerbet libāsı yumaḳ gibidür
    Ziyāde yumaḳ cāmeyi eskidür *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 454). [ziyāde,]*
13. Olur mey egerçi şehā sūd-mend
    Ziyāde osa cisme eyler gezend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 442). [ziyāde,]*
14. Yidürmez yimek beng gibi şarāb
    Ziyāde yimekden gerek ictināb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 412). [ziyāde,]*
15. Ziyāde gerekmez tanaḳḳul şehā
    Ki ṭabḥ olmadan ṣāliḥ olmaz ġıdā *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 395). [ziyāde,]*
16. Ziyāde olur şāhlıḳda ḫaṭar
    Velī rāy-ı ṣāyib-dürür muʿteber *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 165). [ziyāde,]*
17. İdüp saʿy kesb eyle dāyim kemāl
    Ki eyler **ziyāde** celāl ü cemāl *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 124). [ziyāde,]*
18. Bile tā ki ne yidügini ʿalīl
    Yidügi **ziyāde** midür ya ḳalīl *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 22). [ziyāde,]*
19. Ziyāde olur şükr idicek niʿam
    Ki küfrāna Kevs̱er ṣuyı ola kem *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 149). [ziyāde,]*
20. Ṣaḳın kim irişmeye zaḫm-ı zebān
    Ziyāde ider tīġdan kim ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 158). [ziyāde,]*
21. Gerek şükr idesin Ḫudāya şehā
    Ziyāde olur şükr idicek ʿaṭā *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 124). [ziyāde,]*

22. Ola çünki sedd-i ramaḳ iy ʿazīz
Ziyāde dileyen olur nā-temīz *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 78). [ziyāde,]*
23. Çü miʿdeñ ṭolusını yirsen hemān
Ziyāde içün çekme bār-i ḫasān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 80). [ziyāde,]*
24. Egerçi ki şīrīndür āb-ı zülāl
Ziyāde olıcak getürür melāl *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 166). [ziyāde,]*
25. Daḫı gördi bir ḥūt ol ser-firāz
Ziyāde ʿarīż ü be-ġāyet dırāz *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 228). [ziyāde,]*
26. Ziyāde seven bekler üç gün mezār
Çün üç gün geçe ṭutmaz ayruḳ ḳarār *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 225). [ziyāde,]*

ziyāde: *Ar. Çok, artık, fazla.*

1. Zuḥal gördi anda **ziyāde** celāl
Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 93). [ziyāde,]*

ziyāde: *Ziyade, fazla.*

1. Ṣafāda neye beñzedürse beşer
Ziyādedurur ṭabʿa virür keder *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 226). [ziyādedurur, -durur]*

ziyāde: *Çok, daha çok, daha fazla.*

1. Bir iki gün olmaġ içün mīhmān
Ne lāzım **ziyāde** binā vü nişān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 74). [ziyāde,]*
2. Görüp anı ġam-gīn olur Şanṭalūs
Ḳabīḥ idi oldı **ziyāde** ʿabūs *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 514). [ziyāde,]*

ziyāde: *Çok, daha çok.*

1. Ziyādesini itme anuñ ṭaleb
Ḫased mūcibi olmaya tā ki heb *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 103). [ziyādesini, -si, -n, -i]*

ziyāde ide: *Artırmak, çoğaltmak.*

1. Yed'olanını dime zinhār az
Ki daḫı **ziyāde ide** bī-niyāz *(İskendernâme, Mesnevi 16, Mısra 74). [ziyāde ide, -e]*

ziyāde ider: *Artırmak, çoğaltmak.*

1. ʿAv-i kūs ile nālehā-yı nefīr
Ziyāde ider āteş-i dār ü gīr *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 226). [ziyāde ider, -er]*
2. Kişi her ne deñlü ki itse niyāz
Ziyāde ider luṭfını çāre-sāz *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 594). [ziyāde ider, -er]*

ziyāde olur: *Fazla olmak.*

1. Ziyāde olur varduġınca neberd
Aṣar nīlgūn perde gerdūna gerd *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 361). [ziyāde olur, -ur]*
2. Muġannī virür bezme ṣevḳ ü ṣafā
Ziyāde olur açıla iştihā *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 522). [ziyāde olur, -ur]*

ziyāde olurmış: *Fazla olmak.*

1. Mesācid ne deñlü ki olursa dūr
Ziyāde olurmış ʿibādetde nūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 76). [ziyāde olurmış, -ur, -mış]*

żıyāfet: *Ar. Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek, şölen.*

1. Bir ay gice gündüz **żıyāfet** ider
Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [żıyāfet,]*

żıyāfet: *Ar. Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek, şölen.*

1. Bir ay gice gündüz **żıyāfet** ider
Yoluna ider beẕl çoḳ sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 20, Mısra 97). [żıyāfet,]*

ziyān: *Zarar.*

1. .....olur hemān
Ziyāde olıcak irişür **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 586). [ziyān,]*
2. Diger-gün olursa daḫı bu cihān
Saña gelmeye benden aṣlā **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 726). [ziyān,]*
3. Eger bir ḳuluña dilersem **ziyān**
Benüm başuma itme benden gümān *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 401). [ziyān,]*
4. Bilür şübhesüz līk şāh-ı cihān
Ki benden irişmedi şāha **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 408). [ziyān,]*
5. Ki eylemeye birisine **ziyān**
Ḳamu cism ola şāha şeh ḫalḳa cān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 319). [ziyān,]*

6. Dimiş irmedi şāha benden **ziyān**
   Yine ḳātili bende-i bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 323). [ziyān,]*
7. Ṣanursam eger ḫażretüñe **ziyān**
   Benüm başuma iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 345). [ziyān,]*
8. Ḳalanın ḳaraltu biliñüz hemān
   Ṣebeḥden ne deñlü irişse **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 234). [ziyān,]*
9. Ḳo ol sözi kim ola andan **ziyān**
   Biñin fikr idüp söyle birin hemān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 319). [ziyān,]*
10. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
    Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 462). [ziyān,]*
11. Saña benden irmek ne mümkin **ziyān**
    Velī key ṣaḳın duymasun bed-gümān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 205). [ziyān,]*
12. Bozup ʿahdi olduḳ yanında yalan
    Bize andan irse gerekdür **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 274). [ziyān,]*
13. Ṣaḳın vehm ḳılma gidelüm hemān
    Ḫaḳuñ ʿavni ile saña yoḳ **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 126). [ziyān,]*
14. Bu hüşyārlıḳdan irişür **ziyān**
    Yitişür murādına ser-mest olan *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 19). [ziyān,]*

ziyān: *Zarar; zararı.*

1. İder çünki pervāne şemʿa ziyān
   Ziyānını aşşı bil anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 28). [ziyānını, -ı, -n, -ı]*

ziyān: *Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.*

1. Ki nīme faḳīh ile nīme ṭabīb
   İder ḫalḳ içinde **ziyānı** ʿacīb *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 464). [ziyānı, -ı]*

ziyān: *Zarar, ziyan.*

1. Bula raḥm eger ʿāṣiyān-ı cihān
   Ne noḳṣān gelür luṭfuña ne **ziyān** *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 84). [ziyān,]*

ziyān eylemedi: *Telef etmek, zarar vermek. II Vücudunda yaralar açmak.*

1. Kesüp cevşenin eylemedi ziyān
   Ḳolın līk ḍarb eyledi nā-tuvān *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 409). [ziyān eylemedi, -me, -di]*

ziyān eylemeye: *Ziyan etmek, zarar etmek.*

1. Eger dursa ḳırābda çoḳ zamān
   Taaʿffün bulup eylemeye ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 386). [ziyān eylemeye, -me, -ye]*
2. Gide yoluna eylemeye ziyān
   Ne cenk eyleyeler ne seyl ola ḳan *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 219). [ziyān eylemeye, -me, -ye]*

ziyān eylemezler: *Ziyan etmek, zarar etmek.*

1. Egerçi ki her biri bir cān-sitān
   Velī kimseye eylemezler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 120). [ziyān eylemezler, -mez, -ler]*

ziyān eyler: *Ziyan etmek, zarar etmek.*

1. Geçe her ḳadeḥ arasında zamān
   Tevālī ile olsa eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 394). [ziyān eyler, -r]*
2. Ne aʿṣāb ḳalur ne ḳalb ü miyān
   İdüp raʿşe vü fālic eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 440). [ziyān eyler, -r]*
3. Didi iḥtimā eylemezsen meger
   Ki eyler ziyān ḫastaya gül-şeker *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 10). [ziyān eyler, -r]*
4. Eger yir iseñ guşt eyler ziyān
   Baña nabż ider yidügiñi ʿayān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 13). [ziyān eyler, -r]*
5. Kişi bulduġın yimek olmaz hemān
   Çü semmiyyeti ola eyler ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 198). [ziyān eyler, -r]*

ziyān ide: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. Ki bī-raḥmdur oġlum iy pehlevān
   Mebādā ki şāha ide bir ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 212). [ziyān ide, -e]*

ziyān ider: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. Uyuya çü ġāfil oluban şübān
   Remeye ider gerek elbet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 152). [ziyān ider, -er]*
2. Ṭabīb olmayınca ider çoḳ ziyān
   Ziyān itmegi ḳo alur belki cān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 461). [ziyān ider, -er]*
3. Nereye ki isterse olsun revān
   Ne yirde ne deryāda ider ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 26). [ziyān ider, -er]*

ziyān ider: *Heba etmek, zarara uğratmak; yok etmek; sıkıntıya düşürmek.*

1. Ṣaḳın kim irişmeye zaḫm-ı zebān
Ziyāde ider tīġdan kim ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 158). [ziyān ider, -er]*

ziyān idersen: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. Gider māl ü leşker idersen ziyān
Ticāretden aşşıñ bu olur hemān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 479). [ziyān idersen, -er, -se, -n]*

ziyān idüp: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. Feżāḥat ile döndi ol bed-gümān
Taṣavvurdan idüp beġāyet ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 266). [ziyān idüp, -üp]*

ziyān irer: *Zarara uğramak.*

1. Kişi şanma doġandan irer ziyān
Bu meşhūrdur iy cihān-pehlevān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 139). [ziyān irer, -er]*

ziyān irmeye: *Zarara uğramak.*

1. Bu iḳlīmi feṭḥ eylese rāygān
Çerisine irmeye aṣlā ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 234). [ziyān irmeye, -me, -ye]*

ziyān irmez: *Zarara uğramak.*

1. Virür Kâbe yoluna emn ü emān
ʿAdūdan kimesneye irmez ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 204). [ziyān irmez, -mez]*
2. Müselmān olıcak bulursız emān
Size ẕerrece benden irmez ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 78). [ziyān irmez, -mez]*

ziyān itdüñ: *Zarar etmek, şeklini bozmak, yok etmek, eritmek.*

1. Didi kim ḫalāṣ oldı ol pehlevān
Dirīġā ki itdüñ bize çoḳ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 272). [ziyān itdüñ, -dü, -ñ]*

ziyān itmeye: *Zarar etmek, şeklini bozmak, yok etmek, eritmek.*

1. Benüm boynuma şāh-ı ṣāḥib-ḳırān
Senüñ itmeye bir ḳuluña ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 852). [ziyān itmeye, -me, -ye]*

ziyān itmezem: *Zarar etmek, şeklini bozmak, yok etmek, eritmek.*

1. Ziyān itmezem gelmişem sūd idem
Ḫaḳı rāżı vü ḫalḳı ḫoşnūd idem *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 291). [ziyān itmezem, -mez, -em]*

ziyān ider: *Zarara uğramak, sıkıntı çekmek.*

1. İder çoḳ yimek kişiye çoḳ ziyān
Olur az yimek ten-dürüste nişān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 357). [ziyān ider, -er]*
2. Yetīm aḳçası māl-i bīve-zenān
İder ʿömre vü dīne iy şeh ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 202). [ziyān ider, -er]*
3. İder çünki pervāne şemʿa ziyān
Ziyānını aşşı bil anuñ hemān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 27). [ziyān ider, -er]*

ziyān virür: *Zarara uğratmak.*

1. Ṣaḳın ḳanı oldur bedendeki cān
Virür ṣıḥḥate naḳṣı anuñ ziyān *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 444). [ziyān virür, -ür]*

ziyāret ider: *Bir kişiyi veya bir yeri görmeye gitmek.*

1. Varup Kâbeyi şeh **ziyāret ider**
Taṣadduḳ ider bī-ʿaded sīm ü zer *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 175). [ziyāret ider, -er]*

żuʿā eyleyüp: *Dua edip.*

1. Żuʿā eyleyüp didi kim iy rasūl
Direm bildigüm olma ammā melūl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 21). [żuʿā eyleyüp, --yüb]*

zübāb: *Sinek.*

1. Bulınurdı mūra **zübāba** ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḥad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [zübāba, -a]*

zübāb: *Sinek.*

1. Bulınurdı mūra **zübāba** ʿaded
Anuñ yoġ idi līk ʿaddine ḫad *(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 135). [zübāba, -a]*

zücāc: *Sırça, cam şişe.*

1. Meşeldür şikeste olıcak **zücāc**
Aña ḥikmet ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 339). [zücāc,]*

zücāc: *Sırça, cam şişe.*

1. Meşeldür şikeste olıcak **zücāc**
Aña ḥikmet ile bulınmaz ʿilāc *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 339). [zücāc,]*

zücāc: *Sırça, şişe.*

1. Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni müzeyyen müẕehheb **zücāc**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 154). [zücāc,]

zücāc: *Sırça, şişe.*

1. Ḳamu derleri ābnūsīyle ʿāc
Zemīni müzeyyen müẕehheb **zücāc**
(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 154). [zücāc,]

zūd: *Hemen, çabuk, tez.*

1. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı **zūd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [zūd,]*

zūd: *Hemen, çabuk, tez.*

1. Fevākihlerüñ baʿżı buldı vücūd
Ki baʿżı olur dīr vü baʿżısı **zūd** *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 38). [zūd,]*

zūd: *Hemen, çabuk, tez.*

1. İnüp ḳaʿre gāhī ṣadef gibi **zūd**
Çıḳar mevc ile ebre geh hem-çü rūd
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 159). [zūd,]

zuhal: *Eskilerin inancına göre âlemin bir devir müddeti vardı ve bu müddetin her biri 49. 000 sene sürüyordu. 49. bin yıllık müddet yedi devre ayrılıyordu. Bu yedi devrenin her bir devir müddeti Seba-ı seyyare denilen gökteki en önemli yıldızlar olan Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay (o devirlerdeki isimleriyle Zuhal, Müşteri, Mirrih, Şems, Zühre, Utarid ve Kamer) tarafından idare ediliyordu. Bir devre 49. 000 yıl sürüyor, bu süre yedli yıldızın devirlerine bölünüyor, her yıldızın devri 7.000 sene devam ediyordu. " Her yıldız için süren 7. 000 yıllık her bir devrenin ilk bin yılını yedi seyyareden biri müstakil olarak idare ediyor, diğer altı bin seneyi ise diğer seyyarelerle birlikte müşterekidare ediyordu. Eskilerin inancına göre birinci devrin ilk bin yılı Zühal ile başlamıştı ve bu yüzden ilk devre Devr-i Zühal denmiş, Hz Âdem bu devre de dünyaya geldiği için bu devre Devr-i Âdem de denilmiştir.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 93). [zuḥal,]*

zuhal: *Eskilerin inancına göre âlemin bir devir müddeti vardı ve bu müddetin her biri 49. 000 sene sürüyordu. 49. bin yıllık müddet yedi devre ayrılıyordu. Bu yedi devrenin her bir devir müddeti Seba-ı seyyare denilen gökteki en önemli yıldızlar olan Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay (o devirlerdeki isimleriyle Zuhal, Müşteri, Mirrih, Şems, Zühre, Utarid ve Kamer) tarafından idare ediliyordu. Bir devre 49. 000 yıl sürüyor, bu süre yedli yıldızın devirlerine bölünüyor, her yıldızın devri 7.000 sene devam ediyordu. " Her yıldız için süren 7. 000 yıllık her bir devrenin ilk bin yılını yedi seyyareden biri müstakil olarak idare ediyor, diğer altı bin seneyi ise diğer seyyarelerle birlikte müşterekidare ediyordu. Eskilerin inancına göre birinci devrin ilk bin yılı Zühal ile başlamıştı ve bu yüzden ilk devre Devr-i Zühal denmiş, Hz Âdem bu devre de dünyaya geldiği için bu devre Devr-i Âdem de denilmiştir.*

1. Zuḥal gördi anda ziyāde celāl
Olur meh gibi yiri ṣaff-ı niʿāl *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 93). [zuḥal,]*

zühde: *Dünyaya rağbet etmemek. Nefsâni zevk ve arzudan kendini çekerek ibâdete vermek.*

1. Eger meskeni zāhidüñ ola nār
İrādet senüñ **zühde** yoḳ iʿtibār *(İskendernâme, Mesnevi 2, Mısra 86). [zühde,]*

zühre: *1. Üçüncü kat göğe hâkim olduğu söylenilen Çoban Yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız. 2. Sevgilinin güzel, parlak yüzü.*

1. Görüp **Zühre** arturdı sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 79). [zühre,]*

zühre: *1. Üçüncü kat göğe hâkim olduğu söylenilen Çoban Yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız. 2. Sevgilinin güzel, parlak yüzü.*

1. Görüp **Zühre** arturdı sūz u fiġān
Pür oldı ṣadāsıyla heft āsumān *(İskendernâme, Mesnevi 4, Mısra 79). [zühre,]*

zühre: *Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.*

1. Anı ṣaḳınup bīmden **Zühre** çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 53). [zühre,]*

zühre: *Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.*

1. Anı ṣaḳınup bīmden **Zühre** çāk
İdüp oldı çoḳ ehl-i diller helāk *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 53). [zühre,]*

zühre: *Utârit'ten sonra güneşe en yakın gezegen.*

1. Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
Ki **Zühre** çalup çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 570). [zühre,]*

zühre: *Utârit'ten sonra güneşe en yakın gezegen.*

1. Olur sūrda bir ulu ictimāʿ
Ki **Zühre** çalup çarḫ itdi semāʿ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 570). [zühre,]*

zühre: *Ar. Maruf seyyare ki sabahları cenûb-ı şarkî semtinde, akşamları garb-ı cenûbîde gayet parlak olarak görünür. zühre-cebîn: Zühre gibi parlak, dilber. zühre-cebînî: bk. zühre-cebin.*

1. Çalar çengde **Zühre** bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [zühre,]*

zühre: *Ar. Maruf seyyare ki sabahları cenûb-ı şarkî semtinde, akşamları garb-ı cenûbîde gayet parlak olarak görünür. zühre-cebîn: Zühre gibi parlak, dilber. zühre-cebînî: bk. zühre-cebin.*

1. Çalar çengde **Zühre** bir resme seyr
Melāyik üşer meclise hem-çü ṭayr *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 57). [zühre,]*

zühre-i şīr: *Aslan zühre.*

1. Çü reyḥān sifāli ṭolup dīde ḫāk
Olur naʿradan **zühre-i şīr** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 782). [zühre-i şīr,]*

zuhūr: *Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [žuhūrı, -ı]*

zuhūr: *Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı ẓuhūr
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [žuhūrı, -ı]*

zuhūr: *Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı **ẓuhūr**
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [ẓuhūr,]*

zuhūr: *Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*

1. Žuhūrı buṭūn u buṭūnı **ẓuhūr**
Ki rūşenligünden ḫafī oldı nūr *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 117). [ẓuhūr,]*

zükūr: *Erkekler.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥuẓūr
Gerekse ünāṣ ü gerekse **zükūr** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [zükūr,]*

zükūr: *Erkekler.*

1. Gelicek müsāfir de ide ḥuẓūr
Gerekse ünāṣ ü gerekse **ẓükūr** *(İskendernâme, Mesnevi 31, Mısra 218). [ẓükūr,]*

zülāl: *Safî, hafif, soğuk, güzel su.*

1. Ḫıyāžı anuñ ḥavż-ı Kevṣer-miṣāl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī **zülāl** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [zülāl,]*

zülāl: *Safî, hafif, soğuk, güzel su.*

1. Ḫıyāžı anuñ ḥavż-ı Kevṣer-miṣāl
Ṭolu idi şīrīn ü ṣāfī **zülāl** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 180). [zülāl,]*

zülāl: *Safi, hafif, soğuk, güzel su.*

1. Dimiş ṭūṭī-i Gence şekker-maḳāl
   Ḳalem çeşmesinden aḳıdup **zülāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 10). [zülāl,]

zülāl: *Safi, hafif, soğuk, güzel su.*

1. Hemīn māh idi līk nākāste
   Zülāl idi laʿl ile ārāste *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 222). [zülāl,]*

zü'l-celāl: *Ar. ẕū "sâhip", harf-i târif el- ve celāl ile ẕū'l-celāl) "Celâl sâhibi" Allah.*

1. Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse naṣīb eyleye **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Ar. ẕū "sâhip", harf-i târif el- ve celāl ile ẕū'l-celāl) "Celâl sâhibi" Allah.*

1. Bu şanʿatda oldum bulınur kemāl
   Ki ḫamse naṣīb eyleye **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 6, Mısra 72). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. ʿİlimden geçüre kemāliyle ḥāl
   Cemālini ʿarż eyleye **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 100). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. ʿİlimden geçüre kemāliyle ḥāl
   Cemālini ʿarż eyleye **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 100). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
   Muẓaffer beni ḳıldı ol **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 124). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Żarūrī olup ben de itdüm ḳıtāl
   Muẓaffer beni ḳıldı ol **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 124). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳ içün idersüz ḳıtāl
   Yitürmeye ḥaḳḳuñızı **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 704). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Rıżā-yı Ḥaḳ içün idersüz ḳıtāl
   Yitürmeye ḥaḳḳuñızı **Ẕü'l-Celāl**
   (İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 704). [ẕü'l-celāl,]

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Ḥuṣūṣā ki farż eyledi **Ẕü'l-Celāl**
   Ki müşrikler ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 705). [ẕü'l-celāl,]*

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Ḥuṣūṣā ki farż eyledi **Ẕü'l-Celāl**
   Ki müşrikler ile ḳılavuz cidāl *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 705). [ẕü'l-celāl,]*

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Ne kim emr itdi ise **Ẕü'l-Celāl**
   Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 119). [ẕü'l-celāl,]*

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Ne kim emr itdi ise **Ẕü'l-Celāl**
   Żarūrī-durur eylemek imtiṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 119). [ẕü'l-celāl,]*

zü'l-celāl: *Celal sahibi Allah.*

1. Cemālin ʿayān eyledi **Ẕü'l-celāl**
   Gider ıżṭırāb buluban ol viṣāl *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 177). [ẕü'l-celāl,]*

zulem: *Karanlıklar,zulmetler.*

1. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfitāb idi keşti **ẓulem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [ẓulem,]*

zulem: *Karanlıklar,zulmetler.*

1. Dikilmişdi fülk üzre zerrīn ʿalem
ʿAlem āfitāb idi keşti **ẓulem** *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 54). [ẓulem,]*

žulemde: *(ظلم) i. (Ar. ẓulmet'in çoğul şekli ẓulem) Karanlıklar, zulmetler.*

1. Eger ẕātı olmasa Āb-ı Ḥayāt
Žulemde ḳalurdı ḳamu kāyināt *(İskendernâme, Mesnevi 3, Mısra 47). [žulemde,]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer **zülfi** mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Düşüp çeşm-i mestī gibi ḫançere
Geçer **zülfi** mānendi ki çenbere *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 58). [zülfi, -i]*

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend idi **zülfi** vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [zülfi,]*

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).*

1. Femi çeşm-i sūzen mezesi eber
Kemend idi **zülfi** vü ḳaşı kemer *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 602). [zülfi,]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Beñi ṣanki bebġā idi **zülfi** dām
Ṣaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Beñi ṣanki bebġā idi **zülfi** dām
Ṣaçı çīnine müşg-i çīnī ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 613). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Cebīni anuñ çīn idi **zülfi** şām
Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Cebīni anuñ çīn idi **zülfi** şām
   Görüp oldı sulṭān Rūmī-ġulām *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 619). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Kemend idi **zülfi** vü müjgānı tīġ
   Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Kemend idi **zülfi** vü müjgānı tīġ
   Yüzi āfitāb ü niḳāb idi mīġ *(İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 623). [zülfi, -i]*

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).*

1. Zer-endūd **zülfi** çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 653). [zülfi,]

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).*

1. Zer-endūd **zülfi** çü ṭāvūs-ı Hind
   Deger eñ kemīn tārı biñ Hind ü Sind
   (İskendernâme, Mesnevi 18, Mısra 653). [zülfi,]

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.*

1. Aşup **zülf** her tārına niçe cān
   Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [zülf,]*

zülf: *Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.*

1. Aşup **zülf** her tārına niçe cān
   Düşer şemʿ-i kāfūra bār-ı girān *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 123). [zülf,]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

1. Kemer bestesi **zülfinüñ** müşg-i nāb
   Cebīni ḳamer ʿārızı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

1. Kemer bestesi **zülfinüñ** müşg-i nāb
   Cebīni ḳamer ʿārızı āfitāb *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 141). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.*

1. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
   Şebüñ līk **zülfi** gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [zülfi, -i]*

zülf: *Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ‖ saç ‖ 'Osmanlı Sarayının 'Zülüflü Ağalar' denilen iç oğlanları*

ile 'Zülüflü Baltacılar' denilen ve kaba temizlik işlerinde kullanılan uşak delikanlılarının günlük görevleri işleri sırasında takıp taşımaya mecbur oldukları örülmüş kız saçı taklidi iki kolan takma saçın adıdır. 'Ağa' unvanı taşıyan iç oğlanların zülüfleri sırmadan, 'Baltacı' denilen uşak oğlanların zülüfleri de klabdandan (ipekten) örülmüşdü; bu kız saçı taklidi örgü kolanları Zülüflü Ağalar, mevlevî sikkesine benzeyen ve som sırma işlemeli külahlarının, Zülüflü Baltacılar da armudî şekilli keçe külahlarının alt kenarına takarlar ve şakakları üstünden gögüslerine sarkıtırlardı.

1. Olur rūz çün ḳadd-i dilber dırāz
   Şebüñ līk **zülfi** gibi ʿömri az *(İskendernâme, Mesnevi 25, Mısra 54). [zülfî, -i]*

zülf ü dehān: *(Sevgilinin) saçı ve ağzı.*

1. Çü **zülf ü dehān** u nigārın şebk
   Gider gāhi ġāyetde bārīk ü teng *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 15). [zülf ü dehān,]*

zülf-i bütān: *Put gibi güzellerin saçları.*

1. Biri de oluban ṭırāz-ı sinān
   Şikeste perīşān çü **zülf-i bütān** *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 220). [zülf-i bütān,]*

zülfi müşgīn: *Misk kokulu zülüf.*

1. Boyı nīzesi müstaḳīm ü bülend
   Pelek ġamzesi **zülfi müşgīn** kemend *(İskendernâme, Mesnevi 23, Mısra 138). [zülfi müşgīn,]*

zülf-i yār: *Sevgilinin saçı.*

1. Ṣabā çün ola ṣubḥ-dem müşg-bār
   Cihāna virür ʿıṭr çün **zülf-i yār** *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 46). [zülf-i yār,]*

zü'l-fiḳār: *Kılıç. (Hz. Ali'nin kılıcının adı.).*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
   Elüñde olur ḫançerüñ **Ẕü'l-fiḳār** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [ẕü'l-fiḳār,]*

zü'l-fiḳār: *Kılıç. (Hz. Ali'nin kılıcının adı.).*

1. ʿAdūdan ḳayırma çü Ḫaḳ ola yār
   Elüñde olur ḫançerüñ **Ẕü'l-fiḳār** *(İskendernâme, Mesnevi 22, Mısra 30). [ẕü'l-fiḳār,]*

zü'l-intiḳām: *Allah c.c. Müntakim. Allah'ın intikam alma gücünün sürekli olması.*

1. Ḳula intiḳām itme iy nīk-nām
   Ki eyler saña daḫı **ẕü'l-intiḳām** *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 86). [ẕü'l-intiḳām,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
   İder **ẓulm** ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [ẓulm,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Hidāyet ider aña çünkim İlāh
   İder **ẓulm** ile şirkden pāk şāh *(İskendernâme, Mesnevi 14, Mısra 462). [ẓulm,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
   Silem **ẓulmden** aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 288). [ẓulmden, -den]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Başın ḳaldıranuñ kesem başını
   Silem **ẓulmden** aġlayan yaşını *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 288). [ẓulmden, -den]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Şu deñlü idem **ẓulmden** iḫtirāz
   Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [ẓulmden, -den]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Şu deñlü idem **ẓulmden** iḫtirāz
   Teẕerv ile pervāz ide tā ki bāz *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 307). [ẓulmden, -den]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Şaḳın **ẓulmden** eyle ʿadl ile dād
   Nice oldı Firʿavn u Şeddād-ı ʿĀd *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 87). [ẓulmden, -den]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Ṣaḳın **ẓulmden** eyle ʿadl ile dād
Nice oldı Firʿavn u Şeddād-ı ʿĀd
(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 87). [ẓulmden, -den]

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Ṣaḳın **ẓulm** ile kimseden alma māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [ẓulm,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Ṣaḳın **ẓulm** ile kimseden alma māl
Ki tā irmeye maḫzenüñe zevāl *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 55). [ẓulm,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Sipehden göre **ẓulm** çünkim ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [ẓulm,]

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Sipehden göre **ẓulm** çünkim ʿavām
İderler şehe bed-duʿālar müdām
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 161). [ẓulm,]

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Dutar küfr ile mülk dirler ḳarār
Velī **ẓulm** ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 172). [ẓulm,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Dutar küfr ile mülk dirler ḳarār
Velī **ẓulm** ile olmaya pāy-dār *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 172). [ẓulm,]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Olur ẓulm idicek çü ʿālem ḫarāb
Ṣaḳın **ẓulmden** iy şeh-i kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 182). [ẓulmden, -den]

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Olur ẓulm idicek çü ʿālem ḫarāb
Ṣaḳın **ẓulmden** iy şeh-i kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 182). [ẓulmden, -den]

zulm ide: *Zulmetmek, eziyet vermek.*

1. Reʿāyāya **ẓulm ide** çünkim sipāh
Virür āḫıretde cevābını şāh *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 153). [ẓulm ide, -e]*

zulm idesin: *Zulmetmek, eziyet vermek.*

1. Ṣaḳın ṣanma kim **ẓulm idesin** ḳula
Bugün bulmayan ecri yarın bula
(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 215). [ẓulm idesin, -e, -sin]

zulm olur: *Haksızlık yapılmak, zulüm edilmek.*

1. Olur ẓulm idicek çü ʿālem ḫarāb
Ṣaḳın ẓulmden iy şeh-i kām-yāb
(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 181). [ẓulm olur, -ur]

zulm ü ḳahr: *Cefa ve keder.*

1. Eger **ẓulm ü ḳahr** idesin bī-günāh
İder Ḫaḳ seni ḳahr bī-iştibāh *(İskendernâme, Mesnevi 28, Mısra 143). [ẓulm ü ḳahr,]*

zulmet: *Karanlık; sıkıntı,dert.*

1. Ola peyrevüñ **ẓulmeti** ḳīr-fām
İḫāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [ẓulmeti, -i]*

zulmet: *Karanlık; sıkıntı,dert.*

1. Ola peyrevüñ **ẓulmeti** ḳīr-fām
İḫāṭa ide ʿaskerüñi tamām *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 103). [ẓulmeti, -i]*

zulmet: *Karanlık.*

1. İdüp baʿżı **ẓulmet** ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [ẓulmet,]*

zulmet: *Karanlık.*

1. İdüp baʿżı **ẓulmet** ile ol tebāh
Helāk itdi tīġ ile baʿżın sipāh *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 377). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. İder **ẓulmete** emr-i pes pādişāh
Helāk itdi ḫaṣṣı bi-iẕn-i İlāh *(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 87). [ẓulmete, -e]*

ẓulmet: *Karanlık; gece.*

1. İder **ẓulmete** emr ṣāḥib-ḳırān
İḥāṭa ider bunları bir zamān *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 419). [ẓulmete, -e]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. İder anlara çünki **ẓulmet** ʿaẕāb
Gidüp ġıll u ġış oldılar sīm-i nāb *(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 421). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık II Sıkıntı, dert.*

1. İder **ẓulmete** emr pes şehriyār
Olur ol güẕer gāh kūha ḥışār *(İskendernâme, Mesnevi 35, Mısra 99). [ẓulmete, -e]*

ẓulmet: *Karanlık; sıkıntı,dert.*

1. İder ḳalbi ḫurrem egerçi ki nūr
Virür ṣoñra **ẓulmet** velīkin fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 4). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Didiler cevāhirler idüp niṯār
Buradan şehā **ẓulmete** rāh-vār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 104). [ẓulmete, -e]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Ḫaṣīsi budur **ẓulmetüñ** Ḫusrevā
Getürüp gideler idinür nevā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 105). [ẓulmetüñ, -üñ]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Ḳalup kürre çünkim gide mādiyān
Gezer **ẓulmet** içinde niçe zamān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 116). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. İdemez bu semte kimesne sefer
Ki **ẓulmet** içinde çoḳ olur ḫaṭar *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 126). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Girer **ẓulmete** çün seḥāba ḳamer
Düşer ḳaʿr-ı deryāya hem-çün güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 145). [ẓulmete, -e]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. O **ẓulmet** içinde şeh-i baḥr ü ber
Durur ejder aġzında gūyā güher *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 147). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Ya **ẓulmet** içinde şeh-i kām-yāb
Güneşdür ki mestūr ḳılmış seḥāb *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 149). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Ya ol **ẓulmet** içinde şāh-ı cihān
Olur Āb-ı Ḫayvān gibi nihān *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 155). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Yüzi tāb-ı günden virürdi ferāġ
Gezerdi o **ẓulmetde** hem-çün çerāġ *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 158). [ẓulmetde, -de]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Cebīninde var idi nūr-ı Ḫudā
Virür idi **ẓulmet** içinde żiyā *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 160). [ẓulmet,]*

ẓulmet: *Karanlık.*

1. Giderken o **ẓulmetde** Ḫıżr ile şāh
Olur iki nā-gāh bir yirde rāh *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 203). [ẓulmetde, -de]*

zulmet: *Karanlık.*

1. Bulup şāhı **ẓulmetde** pīrūz-ger
Virür çeşmeyi bulduġundan ḫaber
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 245). [ẓulmetde, -de]

zulmet: *Karanlık.*

1. Saña oldı müştāḳ ġulmān u ḥūr
Berü gel yaraşmaz ki **ẓulmetde** nūr
(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 262). [ẓulmetde, -de]

zulmet: *Karanlık.*

1. Gider gice vü gündüz itmez ḳarār
Çıḳar **ẓulmet** içinden ol tāc-dār *(İskendernâme, Mesnevi 36, Mısra 266). [ẓulmet,]*

zulmet: *Karanlık; sıkıntı,dert.*

1. Çü bulmadı maḳṣūdına şeh vuṣūl
Ḳoyup **ẓulmeti** çıḳdı yine melūl
(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 130). [ẓulmeti, -i]

zulmet: *Karanlık.*

1. Çıḳup **ẓulmet** içinde ol āfitāb
Yine tābişi ʿāleme virdi tāb *(İskendernâme, Mesnevi 37, Mısra 131). [ẓulmet,]*

zulmet ü toz: *Karanlık ve toz toprak.*

1. Ḳala **ẓulmet ü toz** içinde sipāh
ʿAdū bulmaya ḫaylüñe saña rāh *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 105). [ẓulmet ü toz,]*

zümre: *Kitle, grup, topluluk.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn **zümresi** defʿi çāk
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [zümresi, -si]

zümre: *Kitle, grup, topluluk.*

1. Şu resme ṭolar ʿāleme çākaçāk
Ki olur zemīn **zümresi** defʿi çāk
(İskendernâme, Mesnevi 13, Mısra 232). [zümresi, -si]

zümre: *Kitle, grup, topluluk.*

1. Olur **zümresi** kim görür ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 725). [zümresi, -si]

zümre: *Kitle, grup, topluluk.*

1. Olur **zümresi** kim görür ise çāk
Henüz urmadan ḫarb olurlar helāk
(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 725). [zümresi, -si]

zümre: *Kitle, grup, topluluk.*

1. Çü vādī-i dūzaḫ ʿaceb sehm-nāk
Olur **zümresi** kim naẓar itse çāk
(İskendernâme, Mesnevi 33, Mısra 24). [zümresi, -si]

zümre: *Kitle, grup, topluluk.*

1. Görinen göze gāh gāhī neheng
K'olur **zümresi** çāk görse peleng
(İskendernâme, Mesnevi 34, Mısra 148). [zümresi, -si]

zümre-i şīri: *Aslan topluluğunu.*

1. Çü ʿifrīt her birisi sehm-nāk
İder heybeti **zümre-i şīri** çāk *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 364). [zümre-i şīri, -i]*

zümürrüd: *Zümrüt, değerli bir taş.*

1. Döşendi zemīne **zümürrüd** bisāṭ
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [zümürrüd,]*

zümürrüd: *Zümrüt, değerli bir taş.*

1. Döşendi zemīne **zümürrüd** bisāṭ
Yine geldi eyyām-ı ʿīş ü neşāṭ *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 7). [zümürrüd,]*

zümürrüd: *(Ar.) Zümrüt.*

1. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
Çü taḥrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 335). [zümürrüd,]*

zümürrüd: *(Ar.) Zümrüt.*

1. Zümürrüd ile berki pīrūzeler
   Çü taḥrīk İe yel dökilür dürer *(İskendernâme, Mesnevi 32, Mısra 335). [zümürrüd,]*

zūr: *Güç, kuvvet.*

1. Yanumda berāber-durur pīl ü mūr
   Gerekmez ki pīl eyleye mūra **zūr** *(İskendernâme, Mesnevi 15, Mısra 272). [zūr,]*

zūr: *Kuvvet, güç, zor.*

1. Murādātı lāġar ne zer var ne **zūr**
   ʿAceb mi eger gelse ḳalbe fütūr *(İskendernâme, Mesnevi 38, Mısra 35). [zūr,]*

zūr: *Zor, güç.*

1. Gerek pāy-ı pīl ü gerek bāl-i mūr
   Ḳamu ḥażretüñden bulur żaʿf u **zūr** *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 54). [zūr,]*

zūr: *Sıkıntı, güçlük, zorluk.*

1. V'egerni ne deñlü ki eylerse **zūr**
   Ne çāre şikest eyleye pā-yi mūr *(İskendernâme, Mesnevi 1, Mısra 67). [zūr,]*

.....zūr ider: *Zorlamak.*

1. .....zūr ider
   Biri birisine bulamaz ẓafer *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 935). [.....zūr ider, -er]*

zūr itdiler: *Sıkıntı vermek, zorluk çıkarmak.*

1. Ṭolup ʿālemüñ içine ceng ü şūr
   Yine itdiler gürz ile ḳavsa zūr *(İskendernâme, Mesnevi 24, Mısra 310). [zūr itdiler, -di, -ler]*

zūr itmege: *Güçlük ve sıkıntı çekmek, zorda kalmak.*

1. Çü yoḳ ḳudretüñ itmege şīre zūr
   Ḳo bāri şikest eyleme pāy-ı mūr *(İskendernâme, Mesnevi 29, Mısra 199). [zūr itmege, -me, -ge]*

zūr idemez: *Zorluk çıkarmak.*

1. İşigine yüz sürse bir ḫasta mūr
   İdemez aña pençe-i şīr zūr *(İskendernâme, Mesnevi 17, Mısra 40). [zūr idemez, -e, -mez]*

zūr iderler: *Zorluk çıkarmak.*

1. İderler kemend ile şol deñlü zūr
   Ki bī-tāb olup düşdi iki sütūr *(İskendernâme, Mesnevi 21, Mısra 925). [zūr iderler, -er, -ler]*

zūr-mend: *Güçlü.*

1. Ne deñlü olursañ şehā **zūr-mend**
   Gerek küşti evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 203). [zūr-mend,]*

zūr-mend: *Güçlü.*

1. Ne deñlü olursañ şehā **zūr-mend**
   Gerek küşti evveline bile pend *(İskendernâme, Mesnevi 27, Mısra 203). [zūr-mend,]*

zūr-mend ü cihān-pehlevān: *Güçlü kuvvetli ve cihan pehlivanı.*

1. Güzīn eyledi elli biñ nev-cuvān
   Ḳamu **zūr-mend ü cihān-pehlevān** *(İskendernâme, Mesnevi 26, Mısra 142). [zūr-mend ü cihān-pehlevān,]*